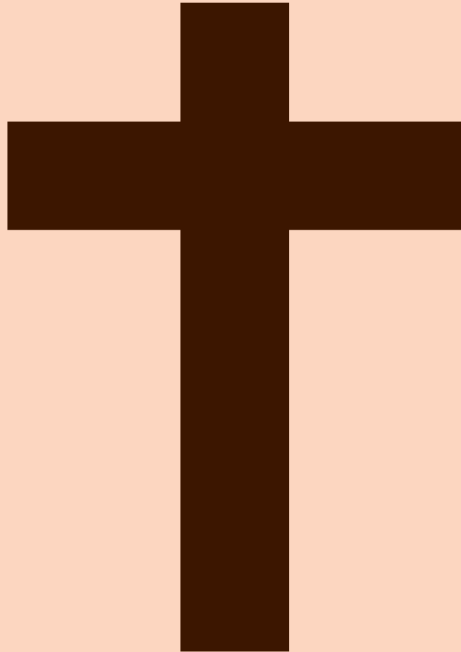

Ritonõpo Omiry: A Bíblia Sagrada na língua

Aparai do Brasil

New Testament in Apalaí (BR:apy:Apalaí)

☐ **Khmer Standard Version of the Holy Bible in the Khmer Language of Cambodia**

Copyright © 1997, 2005 The Bible Society in Cambodia

☐
© រក្សាសិទ្ធិដោយសមាគមព្រះគម្ពីរសកល

គ្រប់ផ្នែកនៃសៀវភៅនេះមិនត្រូវបានផលិត ឬប្រើប្រាស់តាមទម្រង់ ឬមធ្យោបាយបែបអេឡិចត្រូនិក ឬម៉ាស៊ីនណាមួយ រួមទាំងការ ថតចំលងអាត់សំលេង ផ្ទុកនូវទិន្នន័យ ប្រព័ន្ធនាមួយដែលអាចយកមកប្រើ ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីសមាគមព្រះគម្ពីរកម្ពុជា។ ប្រសិនបើមានការដកស្រង់អត្ថបទគម្ពីរចាប់ពី ១០០០ខ ឡើងទៅ ត្រូវសុំ ការអនុញ្ញាតពីសមាគមព្រះគម្ពីរកម្ពុជា

Quotations of the Bible in Khmer Standard Version in any form, must obtain written permission from the Bible Society in Cambodia if the quoted material is inclusive of at least 1,000 verses, or a copy of any book wholly or partially, which amounts to 50% of the book quoted. For any long quotation, notice of copyright must appear as follows: Text copyright © 1997, 2005 United Bible Societies. Used by permission.

Contents

JENEXI	1
EXUTU	78
REWITIKU	141
NUMERU	186
TEUTERONOMIU	242
JOZUE	298
JUIZE	333
RUTI	370
1 SAMUEU	376
2 SAMUEU	426
1 TUISA	467
2 TUISA	513
1 KORONIKA	559
2 KORONIKA	602
EXTARA	653
NEEMIA	668
EXITE	692
JO	703
SAUMU	759
POROWEPIO	919
EKEREZIAXTI	957
KĀTIKU	970
IZAJA	979
JEREMIA	1068
RAMĒTASĀO	1158
EZEKIEU	1170
TANIEU	1243
OZEJA	1267
JOEU	1280
AMOXI	1287
OPATIA	1298
JONA	1301
MIKEJA	1305
NAUM	1313
APAKUKE	1318
SOWONIA	1323
AJEU	1328
ZAKARIA	1331
MARAKIA	1346
MATEU	1351
MAKU	1422
RUKA	1462
JOÃO	1537
ATOS	1586
ROMANOS	1642
1 KORĪTIU	1672
2 KORĪTIU	1703
KARAXIA	1722

EPEZU	1733
PIRIPO	1743
KOROXI	1751
1 TESARONIKA	1759
2 TESARONIKA	1765
1 TIMOTEU	1769
2 TIMOTEU	1777
TITU	1783
PIREMÕ	1787
EPEREU	1789
TIAKU	1813
1 PETURU	1821
2 PETURU	1830
1 JOÃO	1836
2 JOÃO	1843
3 JOÃO	1845
JUTA	1847
APOKARIPXI	1850

JENEXI

Osemazuhme Tyritopōpyry

Gênesis

Ekarotopo

Sero *Jenexi* ekarōko senohne emero Ritonōpo nyrihpyryme ehtoh poko. Ahno tyrise roropa eya kure rokene. Tōturuse ynororo ahno a zae toto ehtoh poko tōmipona toto ehtohme repe. Yrome aomipona pyra toehse toto iirypyryme. Atāo tō poko ekarōko, Kaī poko Apeu maro, Noe poko, tapyi kaetoko exikety Papeu poko. Moromeīpo ekarōko roropa mā Aparāo tō poko, Izake tomo, Jako tomo, Joze ytotoōpyry poko roropa Ejitu pona. Ritonōpo ehtoh poko ekarōko ahno tō maro. Tōmipona exiketō pyno mana yronomyryme. Yrome tōmipona pyra exiketō apiakāko mana toto wānohtohme.

Sero pape ao

Kapu tōkehko ritopōpyry 1.1–2.25
 Iirypyryme ahno toehse 3.1–24
 Atāo poe Noe pona 4.1–5.32
 Noe zueme ehtoh pona 6.1–10.32
 Tapyi kaetoko exikety Papeu 11.1–9
 Sem poe Aparā pona 11.10–32
 Aparā tomo, Izake, Jako 12.1–35.29
 Ezau mūkuru tomo 36.1–43
 Joze irui tō maro 37.1–45.28
 Izyraeu tomo Ejitu po 46.1–50.26

¹ Apitoryme kapu tyrise Ritonōpo a, nono roropa.

² Sero sā pyra, typōke pyra sero nono kynexine, onokyro pyra, otyro pyra, tuna rokene. Xinukutume rokē kynexine tuna konōto po, Ritonōpo Zuzenu toytose tuna epozakuroko.

³ – Saereme exiko! tykase Ritonōpo.

Mame tōmehpitoše, saereme toehse.

⁴ Saerehkatoh tonese Ritonōpo a, kure rokene, xinukutumā sā pyra.

⁵ Moro tosehapse eya saeremāme, moro xinukutumā tosehapse eya “kokome”. Morarame tōmehse rahkene, moro aēmehpitory osemazupu kynexine.

⁶ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Tuna atapiakako, zokonaka onuhtohme!

⁷ Morarame tuna tātapiakase zokonaka zopino ehtohme te, zokonaka kakoxi onuhtohme, amerehmā moinakoxi.

⁸ Moro tosehapse eya “kapume”. Xinukutu, sā, moro asakoro aēmehtoh kynexine.

⁹ Morarame tōmiry ke tuna amerehmā zopino tapiakase Ritonōpo a, esaka tyripose, nono osenetohme! Mame moro sā toehse, nono tonore!

¹⁰ Moro “nonome” tosehapse Ritonōpo a. “Tuna konōto” me moro tuna tō tosehapse eya. Mame morohne eneryke tyya Ritonōpo zamaro inyrytyā kynexine.

¹¹ Morarame ynara tykase ynororo:

– Awahtako emero rokene, tykase otytyko a, topere exiko tupuhtuke roropa oehthohme!

Mame morara toehse kehko.

¹² Nono po otyro tōkehko tahtase emero porehme: tupuhtuke exiketomo te, wewe tōkehko, topere exiketomo. Mame morohne eneryke tyya Ritonōpo zamaro inyrytyā kynexine kure exiryke.

¹³ Xinukutu, sā tōmehse oseruao aehtopo.

¹⁴ Morarame ynara tykase Ritonõpo:

– Ezurume exiko kapu poko saerehkaneme, ãmepyry apiakatohme, koko apiakaneme te, jeimamyry apiakaneme te, ikonopory, enara.

¹⁵ Moro ezuru tõ saereh ãko mã kehko sero nono po, tykase Ritonõpo.

Mame morara toehse.

¹⁶ Asakoro ezuru konõto tõ tyrise eya: zumono saerehkatohme saereme te, zumo hkopyra exikety saerehkatohme koko. Xirikuato tõ tyrise roropa eya.

¹⁷ Kapu poko morohne tyrise eya saerehkatohme nono pona,

¹⁸ saerehkane tuisaryme xixi, koko tuisaryme nuno. Ritonõpo zamaro kynexine inyrytamo.

¹⁹ Xinukutu, sã tõmehse, 4me aehtopo.

²⁰ Morarame ynara tykase Ritonõpo:

– Nakuaõkõme ehtoko, kana tomo pehme tuna ehtohme isene exiketõ ke, torõ tõme roropa ehtoko taporihkãme kae ytoketõme!

²¹ Moro sã isene exiketõ konõto tõ, nakuaõkõ tyrise Ritonõpo a, isene exiketomo, kana tomo emero tyrise eya nakuae ytoketomo, torõ tõkehko roropa emero tyotyoro exiketõ tyrise eya. Mame tynyrytã eneryhtao tyya Ritonõpo zamaro inyrytã kynexine, kure exiryke.

²² Mame kure tynyrytã tyripose eya, ynara tykase ynororo:

– Oemãtoko, tuhke oehtohkõme, pehme tuna konõto ehtohme! Torõ tõ roropa oemãtoko tuhke oehtohkõme sero nono po!

²³ Xinukutu, sã tõmehse, 5me ehtopo.

²⁴ Morarame ynara tykase Ritonõpo:

– Nono poro ytoketõme ehtoko, onokyro tomo, okyno tõkehko, zakare tõkehko, tykase. Morara exiryke moro sã toehse.

²⁵ Onokyro tõkehko tyrise Ritonõpo a inunomo te, pisararano, emero rokẽ tyrise eya, okyno tõkehko roropa, isene exiketõ emero. Mame tynyrytã eneryke tyya Ritonõpo zamaro inyrytã kynexine.

²⁶ Mame ynara tykase ynororo:

– Eropa, ahno syritase kysã exikety. Mame kana esẽme exiõko mã toto te, torõ tõ esẽme te, okyno tõ esẽme te, onokyro tõ esẽme, emero nono poro ytoytoketõ esẽme roropa.

²⁷ Moro sã ahno tyrise Ritonõpo a; tysã tyrise toto eya. Tyrise toto eya orutuame, nohpome, enara.

²⁸ Mame kure rokẽ tyripose toto eya, ynara tykase:

– Emũkuatoko, tuhke oemãtohkõme, sapararahme oehtohkõme sero nono poro, emero esẽme oehtohkõme. Kana esẽme ehtoko tunakuaõkõ emero te, torõ tõ esẽme roropa te, onokyro tõ esẽme okyno tõ esẽme, enara.

²⁹ Anapyrykõme otyro ekarõko ase tupuhtuke exiketomo te, wewe epery roropa.

³⁰ Yrome onokyro tõkehko a, torõ tomo a, nono poro ytoketomo a roropa onahpoty ekarõko ase toto napyryme, otyro ary roropa.

Mame moro sã toehse rahkene.

³¹ Morara exiryke tynyrytã eneryhtao tyya Ritonõpo zamaro inyrytã kynexine. Kure rokẽ kynexine. Xinukutu, sã tõmehse, 6mano.

2

¹ Morarame tõtyhkase Ritonõpo tynyrytã poko: kapu te, nono te, emero epõkõ maro.

² 7me tõmehse ahtao tõtyhkase ynororo tynyrytã tõ riry poko, mame tõseremase ynororo, toerohkehõpo.

³ Mame moro ãmepyry tyripose eya ãmepyry kurãme, tõtyhkase toexiryke toerohtoh poko te, tõseremase roropa ynororo.

⁴ Moro sã kapu tyrise kehko, nono maro.

Ritonõpo narykahpyry, Etë

Kapu tõkehko tyrise ahtao Ritonõpo a, sero nono maro,

⁵ otyro pyra, onahpoty pyra roropa kynexine, konopo onenehpopitopyra ro Ritonõpo exiryke. Tupito arykananõ pyra roropa kynexine.

⁶ Yrome nono ae tuna tutütase nono ehxikatohme.

⁷ Morarame nono tapoise Ritonõpo a ahnome apuhtohme. Tynyrihpyry tounapũmase eya isene aehtohme, moro sã ahno toehse isene exiketyme.

⁸ Moromeĩpo tupito tarykase Ritonõpo a, Etë nonory po, xixi tütatoh wino. Morotona tynyrihpyry ahnome tyrise eya.

⁹ Moro po wewe kurãkõ tyrise Ritonõpo a emero rokẽ aeperytatohme. Epery kure toperytase kehko. Moroto tupito rãnao eperytakety kynexine isene jũme orihpyra ehtopo. Imepÿ zoko roropa moroto kynexine kure ehtoh poko tuarõtatopo, popyra ehtoh poko tuarõtatopo, enara.

¹⁰ Moro Etë po iporiry tutütase otyro ehxikaneme. Morotoino tapiakase moro iporiry 4me tuna ehtohme.

¹¹ Toiro tuna esety kynexine Pisõ, Hawira nonory zomye ytokety. Moroto uuru nae kynexine.

¹² Moro uuru kure kynexine. Moroto ixtaratu kurã roropa kynexine, topu kurã roropa moroto kynexine joiame exikety.

¹³ Mame imepÿ tuna esety kynexine Kiõme. Moro rãnakuroko kynexine Kuxe nonory po.

¹⁴ 3me aehtoh kynexine tuna Tikere mano. Moro kynexine Axiria ehpiuroko xixi tütatoh wino. Mame tuna kynexine 4me aehtopo Eupyrati esety kynexine.

¹⁵ Naeroro tynarykahpyry po Etë po mokyro orutua tyrise Ritonõpo a tupito poko aerohtohme otyro arykatohme.

¹⁶ Mame ynara tyripose ynororo eya:

– Wewe epery emero ekarõko ase oya anapyryme,

¹⁷ toiro wewe epery rokẽ tuarõtatoh zae ehtoh poko te, popyra ehtoh poko roropa, moro epery rokẽ osenahno. Moro epery onenahpyra exiko, ynara exiryke, tonahse oya ahtao moro ae ro orihnõko mase.

¹⁸ Moromeĩpo ynara tykase Ritonõpo:

– Toiroro mose ehtoh popyra nase. Imepÿ rĩko ase imarõme aehtohme, akorehmaneme, tykase.

¹⁹ Apitoryme nono tapuhse Ritonõpo a emero rokẽ onokyrome, torõ tõkehkome roropa. Mokaro tarose eya toto esehpatohme orutua a. Tosehpase toto eya.

²⁰ Torõ tõ tosehpase eya, okyno tomo, onokyro tõ roropa emero tosehpase toh eya. Yrome toto maro akorehmane onenepyra kynexine imaro exiketyme.

²¹ Naeroro mokyro tynyhmapose Ritonõpo a ironaka. Tynyhse ynororo ahtao aoropary zehpyry toiro touse Ritonõpo a. Mame ipũ tapuruse ropa eya.

²² Moro aoropary zehpyry tyrise nohpome Ritonõpo a. Tarose ynororo eya orutua a.

²³ – To! Mose kure ipunaka!

Upũ mose ro, yzehpyry roropa.

“Nohpome” mose esehpãko ase

upũ risẽme exiryke, tykase ynororo.

²⁴ Morara exiryke orutua kõ tumy rumekãko, tyse rumekãko roropa mã toto typyty maro rokẽ toehtohme. Mokaro asakoro toiro pũme exĩko mã toto.

²⁵ Mokyro orutua nohpõ maro, asakoro ro tupoke pyra toh kynexine. Yrome ihximyra toh kynexine.

3

Ritonõpo omipona pyra toehse toto

¹ Morarame okoi tuarohxo kynexine, imehnõ onokyro tõ motye, onekunohtõme kynexine. Tõturupose ynororo nohpo a:

– Ajohpe pyra “Tupito põ wewe epery osenahno,” naseh oya Ritonõpo?

²⁻³ – ÿ, wewe tõ epery enahnõko ynanase emero repe, tykase, tozuhse nohpo a.

– Tupito rānaõ epery rokē onenahpyra ynanase. Moro epery rokē: “Osenahou, anapoipyra ehtoko oorikyrykõino,” nase Ritonõpo yna a, tykase.

⁴⁻⁵ – Ajohpe! tykase okoi eya. – Orihpyra mase. Morara tykase Ritonõpo zuaro toexiryke, moro wewe epery enapyryhtao oya xine tuaro exīko matose Ritonõpo ehtoh samo, kure ehtoh waro exīko matose, popyra ehtoh waro exīko roropa matose, tykase.

⁶ Mame moro wewe kure tonese nohpo a, epery roropa kure potu tonese eya, tonahsēme. Tõsenetupuhse ynororo: “Kure exiry emero zuaro toehse jahtao,” tykase ynororo tyya rokene. Naeroro moro wewe epery tapoise eya, tonahse roropa eya; tokarose eya tynio a, tonahse eya roropa.

⁷ Morara ahtao enurukõ tātapuruhmakase. Iirypyryme toehtohkõ poko tuarõtase toto. Ihxipÿke toehse toto, tymetyke pyra toexirykõke. Naeroro ituary ke toemetyhtose toto ihxipÿke toexirykõke.

⁸ Moro ae ro tyryry tykase ahtao kokonie pukuro Ritonõpo omiry totase orutua a ipyty a roropa, aytoryhtao tynarykahpyry poro. Tõtonēse toto wewe mitaka.

⁹ Yrome orutua tykohmase Ritonõpo a ekaropotohme:

– Otokoh ma?

¹⁰ Ynara tykase orutua:

– Õmiry etā osemazuhme oytoryhtao anarykatyã poro, yrome enaromÿke akene, tupoke pyra jexiryke. Naeroro otonēno, tykase.

¹¹ – Onoky poe tupoke pyra oehtoh waro mexino? Enahpÿ epery menahno? tykase Ritonõpo eya.

¹² Ynara tykase orutua:

– Mose nohpo onekarohpyry ya ypytyme, mose ro a epery tonahpose ya, mame enahno rahkene.

¹³ Mame Ritonõpo tõturupose nohpo a:

– Oty katoh morara myrino? tykase.

– Okoi jenekunohno, tykase nohpo, – morara exiryke enahno, tykase.

Toto wānohtopo

¹⁴ Morarame ynara tykase Ritonõpo okoi a:

– Onyrihpyry pokoino tuānohsēme exīko mase. Taroino onokyro tõ rānao omoro rokē ynara exīko: arary po ytoketyme exīko mase nono poro. Nono enahnõko roropa mase.

¹⁵ Oxiehno nohpo maro orīko ase. Ipoenõ oxiehno rīko roropa ase opoenõ maro, jūme. Mame opuhpyry akurihmõko mana. Omoro ihtainy esekāko mase.

¹⁶ Nohpo a ynara tykase Ritonõpo:

– Itamurumehxo etuarimāko mase poetoēme awahtao, opoenõ enururuhtao oxi-etütõko mase. Morara ahtao ro onio poko penetāko ro mase. Oesēme exīko roropa mana.

¹⁷ Mame Atāo a ynara tykase Ritonõpo:

– Omoro Atāo azahkuru makene jomipona pyra makene, opyty omi poe moro wewe epery menahno. Naeroro zae pyra toehse oexiryke popyra nono ripõko ase. Naeroro yronymyryme erohnõko mase otyro arykary poko tynahke oehtohme.

¹⁸ Ätaryka ahtanohpõko ase, omoxino tõkehko. Mame tykyrysã enahnõko roropa mase.

¹⁹ Yronymyryme erohnōko mase, enākutāko roropa mase otupi poko t̄kyryneke oeh-tohme, oorikyry ponāmero. Mame nonome exīko ropa mase. Nono apuhsēme oexiryke nonome exīko ropa mase toorihse awahtao, tykase.

²⁰ Mame typyty tosehapse eya Ewame emero ahno ěme toehse aexiryke.

²¹ Mame upo tyrise Ritonōpo a okyno pihpyry: Atāo zupōme te, ipyty zupōme roropa amurutohme eya xine.

Atāo tō tonyohse tupito kurā poe

²² Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Seromaroro mokyro toehse yna samo, tutuarōtase aexiryke zae ehtoh poko te, zae pyra ehtoh poko roropa. Jūme isene ehtoh wewe epery enapryhtao eya orihp̄yme exīko mana, popyra morara exiry eya.

²³ Naeroro Etē poe, tupito kurā poe orutua tonyohse Ritonōpo a ipyty maro osa menekatohme eya itu htao tutupime, nono poko aerohtohme, nono risēme aexiryke.

²⁴ Morotoino orutua taropose Ritonōpo a. Mame osema tao xixi tūtatoh wino kerupī tō tyrise eya typyreke, tytapemake apoto sã exikety ke. Eraseme toto ehtohme mokaro tyrise omōpyra ropa ahno ehtohme, moro wewe, jūme isene tyripotoh pūtokoxi.

4

Kaĩ, Apeu maro

¹ Morarame typyty Ewa maro toehse Atāo, poetoěme toehse ipyty. Mame toemūkuase orutuame, ynara tykase ynororo:

– Takorehmase Ritonōpo a jexiryke toemūkuase ywy, tykase.

Tumūkuru tosehapse eya Kaĩme.

² Imeīpo toemūkuase ropa Apeume, Kaĩ akorony. Apeu toerohse kaneru tō poko, Kaĩ kynexine tupito poko erohketyme.

³ Moromeīpo t̄kyryry tapoise Kaĩ a jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a.

⁴ Apeu a toky poenō osemazuhme aenuruhpyry tapoise, kaneru pitiko totapase eya, ipū kurā tyahkase eya tynekaroryme Ritonōpo a. Ritonōpo zamaro Apeu kynexine, inekarohpyry roropa,

⁵ yrome Ritonōpo zamaro pyra Kaĩ kynexine, inekarohpyry se pyra kynexine. Mame Kaĩ tyekītapāse, tohne toehse ynororo ipunaka.

⁶ Naeroro ynara tykase Ritonōpo eya:

– Oty katohme ataekymāko mah? Oty katohme karime rokē ytoytōko mah?

⁷ Zae ehtoh tyrise oya ahtao, tākye mexiry; yrome zae pyra toehse oexiryke oorypyry oeraximāko oporemākatohme. Naeroro tomeseke exiko orēpyra oeh-tohme oorypyry poremākatohme oya.

⁸ Mame ynara tykase Kaĩ takorō Apeu a:

– Eropa tupito pona.

Toeporehkase tahtao xine tupito pona, takorō totapase eya. Toorihse Apeu.

⁹ Mame Ritonōpo tōturupose Kaĩ a:

– Otoko ākorō Apeu nae? tykase.

– Zuaro pyra ase, tykase Kaĩ, – jakorō eraseme tokoh a? tykase.

¹⁰ Mame ynara tykase Ritonōpo eya:

– Oty katoh sē sã mano? Ākorō metapano? Nono ae imunuru xitāko mana ynetaryme. Kui āko sã ya mana tym̄potohme.

¹¹ Naeroro osanume exīko mase etuarimāko, tupito po anarykasaromepyra exīko mase, ākorō munuru tomōse nono aka exiryke, totapase oya exiryke.

¹² Tupito poko oerokuruhtao anarykatyā ahtara mana, eperytara roropa. Tosake pyra exikety sã ytoytōko mase nono poro, epakety samo.

¹³ Morarame Kaĩ a Ritonõpo tozuhse:

– Õmiry oneanahtopyra ase. Jetũ ya mana. Juãnohtoh omoxinety sã ya, typoremãse jexiryke.

¹⁴ Seroae jysyryhmapõko mase jesary poe, owinoino. Tosake pyra exiketyme jehtohme ytoytõko rokẽ ase sero nono poro. Imehnõ kurũke epãko ase otonẽnõko. Tonese jahtao imepyny a jetapary se exĩko mana.

¹⁵ Yrome ynara tykase Ritonõpo eya:

– Arypyra, morara exipyra mana. Imepyny a oetaparyhtao, 7me jekyrykõ orihnõko mana oemỹpotohme.

Mame ewomatohme enetupuhpotoh tyrise Ritonõpo a Kaĩ poko. Tonohse eya tuaro imehnõ ehtohme onetapara toto ehtohme.

¹⁶ Mame toytose Kaĩ Ritonõpo winoino imepỹ pona osesarise. “Ytoytotoh” pona toytose ynororo Etẽ poe xixi tũtatoh winakoxi.

Kaĩ pakomotyamo

¹⁷ Mame typyty maro Kaĩ toemũkuase, esety Enoke. Imeĩpo pata tyrise Kaĩ a, moro pata tosehapse eya Enokeme tumũkuru esety ae ro.

¹⁸ Enoke toemũkuase Irateme. Irate toemũkuase Meujaeume. Meujaeu toemũkuase Metusaeume. Metusaeu toemũkuase Ramekeme.

¹⁹ Rameke typytase asakoro nohpo tõ maro: Ata te, Zira, enara.

²⁰ Ata toemũkuase Japaume. Japau pakõ pui tõ poko erohketõme toehse, tapyi tõ pisarara tao toh kynexine.

²¹ Japau akorõ tõ kynexine Jupau. Jupau pakõ rue etonanõme toh kynexine, rira maro.

²² Mame Zira toemũkuase Tupaukaĩme. Tupaukaĩ toerohse kurimene riry poko te, metau riry poko roropa. Aoryxiry kynexine Naama.

²³ Morarame Rameke a typyxiã turuse:

– Ata, Zira maro jomiry ke etatoko, orutua nuasemã etapano totapase jexiryke eya.

²⁴ 7me Kaĩ etapahpõ ekyry taorihmapose ahtao Kaĩ etapatopõpyry emetakame, morara ahtao imepyny a jetaparyhtao, 77me jetapahpõ ekyry tõ orihnõko mã toto jetapatopõpyry emetakame, tykase.

Sete te, Eno, enara

²⁵ Mame Ewa maro toemũkuase ropa Atão. Ynara tykase Ewa:

– Imepỹ umũkuru tokarose Ritonõpo a ya, Apeu myakãme, totapase exiryke Kaĩ a.

Tosehapse ynororo eya Seteme.

²⁶ Sete toemũkuase Enome. Morara ahtao Ritonõpo esety kure tyripitose eya xine, Ritonõpo toahmapitose, tõseahmarykohtao eya xine.

5

Atão pakomotyamo

(1 Koronika 1.1-4)

¹ Ynara mã Atão pakomotyã esetykomo. Ahno tyrise ahtao Ritonõpo a tysã tyrise toto eya.

² Orutua te, nohpo roropa tyrise toto eya, kure rokẽ tyrise toto eya, mame “ahnome” tosehapse toto eya.

³ Mame 130me jeimamyry taropose Atão ahtao toemũkuase ynororo tysã exiketyme, esety Sete.

⁴ Moromeĩpo 800me jeimamyry taropose Atão a. Toemũkuase ropa imehnõ mũkuru tomo, ãxiry tõ roropa.

⁵ Mame toorihse ynororo 930me jeimamyry taropose ahtao.

- ⁶ Mame 105me jeimamyry taropose Sete ahtao toemūkuase Enome.
- ⁷ Moromeĩpo 807me jeimamyry taropose Sete a. Toemūkuase ynororo imūkuru tomo te, ěxiry tomo, enara.
- ⁸ Mame toorihse ynororo 912me jeimamyry taropose ahtao.
- ⁹ Mame 90me jeimamyry Eno nae ahtao toemūkuase ynororo Kaināme.
- ¹⁰ Moromeĩpo 815me jeimamyry taropose eya, toemūkuase orutua kōme, nohpo tōme, enara.
- ¹¹ Mame toorihse ynororo 905me jeimamyry taropose ahtao eya.
- ¹² Mame 70me jeimamyry nae Kainā ahtao toemūkuase Maarareume.
- ¹³ Morotoino 840me jeimamyry taropose Kainā a. Toemūkuase ropa orutua kōme nohpo tōme, enara.
- ¹⁴ Mame toorihse ynororo 910me jeimamyry taropose ahtao eya.
- ¹⁵ Mame 65me jeimamyry Maarareu nae ahtao toemūkuase Jareteme.
- ¹⁶ Morotoino 830me jeimamyry taropose Maarareu a. Toemūkuase orutua kōme nohpo tōme, enara.
- ¹⁷ Mame toorihse ynororo 895me jeimamyry taropose ahtao eya.
- ¹⁸ Mame 162me jeimamyry taropose Jarete a ahtao toemūkuase Enokeme.
- ¹⁹ Morotoino 800me jeimamyry taropose eya. Toemūkuase ropa ipoenōme.
- ²⁰ Mame toorihse ynororo 962me jeimamyry taropose ahtao eya.
- ²¹ Mame 65me jeimamyry taropose Enoke a ahtao toemūkuase Matuzarēme.
- ²² Morotoino 300me jeimamyry taropose eya Ritonōpo omipona yronymyryme, toemūkuase ropa ynororo orutua komo, nohpo tomo, enara.
- ²³ 365me jeimamyry isene kynexine.
- ²⁴ Ritonōpo maro osepeme exikehpyra kynexine, imaro oturūko kynexine. Mame osenepyra toehse ynororo, tarose Ritonōpo a exiryke.
- ²⁵ Morarame 187me jeimamyry taropose Matuzarē a ahtao toemūkuase Ramekeme.
- ²⁶ Morotoino 782me jeimamyry taropose ahtao eya, toemūkuase ropa ynororo orutua komo, nohpo tomo, enara.
- ²⁷ Mame toorihse ynororo 969me jeimamyry taropose ahtao eya.
- ²⁸ Mame 182me jeimamyry taropose Rameke a ahtao toemūkuase ynororo.
- ²⁹ Mame ynara tykase ynororo:
 – Sero nono popyra tyripose Ritonōpo a, morara exiryke kuerohthkō tupime toehse kyaa xine; yrome mose, aimo oserematoh enehnōko ropa mana kyaa xine.
 Tumūkuru tosehpase Rameke a Noeme.
- ³⁰ Moromeĩpo 595me jeimamyry taropose eya, toemūkuase imehnō mūkuru tomo, ěxiry tomo, enara.
- ³¹ Mame toorihse ynororo 777me jeimamyry taropose ahtao eya.
- ³² Mame 500me jeimamyry taropose ahtao Noe a toemūkuase ynororo oseruao: Sem te, Kam te, Jape, enara.

6

Popyra ahno ehtopōpyry

- ¹ Morarame ahno tātahpahpitose ahtao sero nono poro, ěxiry tō tonuruse ahtao roropa,
- ² mokaro nohpo tō oryxime exiketō tonese orutua komo a, Ritonōpo poetory tomo a. Tynymenekahpyry tō tapoise eya xine typyxiākōme toto ehtohme.
- ³ Naeroro ynara tykase Ritonōpo:
 – Moxiā ahno jūme isene onyrippyra ase, orihketōme mā toto. Taroino 120me jeimamyry onymotyěkara exīko mā toto.

⁴Moro zano ahno konõto kynexine moroto. Imeĩpo roropa, ahno ẽxiry tõ tapoise ahtao Ritonõpo poetory tomo a typyxiãkõme, toemũkuase toto. Mokaro ahno konõto tõ, orẽpyra exiketõme toh kynexine pake ahtao, imehxo toh kynexine.

⁵Mame popyra ahno ehtoh eneryke tyya, popyra rokẽ aosenetupuhtohkõ eneryke roropa tyya,

⁶tãtasamase Ritonõpo kynexine ahno ritopõpyry poko tyya. Toemynyhmasẽ ynororo,

⁷ynara tykase:

– Mokaro enahkapõko ase, nono põkomo, ynyrityã emero, ahno te, onokyro tõkehko te, torõ tomo te nono poro ytoytoketomo. Yzamaro pyra ynyrityã toehse, tykase.

⁸Yrome Noe nyryry Ritonõpo zamaro kynexine.

Noe kanary

⁹⁻¹⁰Sero nase Noe ehtopõpyry poko. Toemũkuase ynororo oseruao: Sem te, Kam te, Jape, enara. Zae exiketyme Noe kynexine, Ritonõpo omipona. Sero nono põkõ rãnao, Noe rokẽ Ritonõpo maro oturuketyme kynexine.

¹¹Ritonõpo neneryme imehnõ emero popyra rokẽ toh kynexine, imeimehnõ ryhmãko toh kynexine.

¹²Sero nono põkõ tonese Ritonõpo a, tyrypyrykõ poko rokẽ toh kynexine emero porehme, popyra ehtoh poko rokẽ toh kynexine.

¹³Mame ynara tykase Ritonõpo Noe a:

– Osenetupuhno: ahno enahkapõko ase emero porehme. Toto orihmapõko ase emero, esarykõ roropa zumyhykapõko ase, pehme exiryke oxiehno exiketõ ke.

¹⁴Wewe kurã akohko kanawa konõto ritohme oya. Osa tõ tyriko zao, ikurihpako azawa ke erurukara ehtohme, zao te, jarao, enara.

¹⁵Zumo ehtoh ynara tyriko: 133 meturume mosa exiry te, 22 meturume ipurorony, 13 meturume kakoxi ehtopo.

¹⁶Tapyi sã tyriko eworiko kae, apurume. Mame amohpyry zopino ynara tyriko: ½ meturume anapurupyra exiko ehpiryme wino tyryrykane omõtohme. Oseruao zara apõ tyriko, oseose poe, omõtohy tyriko ehpiry poko.

¹⁷Tuna kumanohpõko ase sero nono po isene exiketõ enahkatohme emero porehme. Sero nono põkõ emero orihnõko mana.

¹⁸Yrome oya ãkorehmatoh ekarõko ase. Naeroro omõtoko kanawa aka opyty maro te, omũkuru tõ maro, opoenõ pyxiamo, enara.

¹⁹⁻²⁰Tyriko roropa kanawa aka onokyro typytypye asasakoro emero, nono poro ytoketõ maro, toto osepynanohtohme.

²¹Tonahsẽ apoiko roropa anapyrykõme te, mokaro onokyro tõ napyryme roropa, okyno tõkehko emero napyryme, enara.

²²Mame moro tymoise Noe a, Ritonõpo omihpyry ae porehme.

7

Tuna konõto

¹Moraramẽ ynara tykase Ritonõpo Noe a:

– Omõtoko kanawa aka, omoro atapyĩ taõkõ maro emero. Omoro rokẽ zae exiketyme mase yneneryme.

²Aroko amaro onokyro tõkehko okyno tõkehko roropa. 7me aroko nuriamãkõkara, asakoro aroko nuriamãkomo orutua, nohpo, enara.

³Torõ tõ roropa emero rokẽ 7me aroko amaro, toto emãtohme ropa sero nono po.

⁴Ynara exiryke; taroino 7me ẽmepyyry taropose ahtao konopo enehpõko ase, 40me ẽmepyyry pona, saereme, koko, enara. Moro ke isene exiketõ enahkapõko ase, emero ynyrityamo.

⁵Mame Ritonõpo nyripohpyry emero tyrise Noe a, aomipona.

⁶ 600me jeimamyry nae Noe kynexine tuna konōto tukumase ahtao nono zumyhka-tohme porehme.

⁷ Tōsepynanohtohme kanawa konōto aka tōtyrise Noe, tyyty maro, typonō maro, tumūkuru tō pyxiā maro, enara.

⁸ Onokyro tōkehko maro te, okyno tō maro te, nuriamākō maro, nuriamākōkara maro nono poro ytoytoketō maro te, torō tō maro.

⁹ Tōtyrise toto Noe tō maro kanawa aka asasakoro, orutua te, nohpo, enara, Ritonōpo nyriphopyry omipona.

¹⁰ Mame 7me ěmepyyry taropose ahtao nono tumyhpitose, tuna konōto kumaryke.

¹¹ Moro zano 600me jeimamyry Noe nae kynexine. Mame ěmepyyry 17mā po, nuno asakoro ehtoh po, tuna eutary tō tuna konōto poe, nono zopino, toehmose kehko. Konopo konōto tooehse roropa kapu ae, osenuhmatoh konōto tō tātapuruhmakase samo.

¹² Konopo tooehse itamurume nono pona 40me ěmepyyry, koko saereme, enara.

¹³ Mame moro ěmepyyry ae Noe tō tyyty maro tōtyrise kanawa konōto aka tumūkuru tō oseruao maro Sem, Kam, Jape te, ipyxiākō roropa.

¹⁴ Toto maro onokyro tōkehko tōtyrise roropa, okyno tōkehko roropa te, nono po ytoytoketō roropa, torō tō roropa, enara.

¹⁵ Emero tomōse toto Noe maro, kanawa aka asasakorone rokene.

¹⁶ Tōtyrise toto orutua te, nohpo roropa, emero tyotyoro toto: onokyro tōkehko, okyno tōkehko Ritonōpo nyriphopyry ae ro Noe a. Mame Ritonōpo a omōto tapuruse, kanawa aka omōtopo.

¹⁷ Morarame konopo konōto oehkehpyra nexiase 40me ěmepyyry pona. Itamurume xiriri tykase, sā katothro, sā katothro, sā katothro, zume toehse tuna, mame kanawa tanỹse tuna a.

¹⁸ Zume toehse tuna exiryke kanawa tanỹse.

¹⁹ Zuemehxo toehse tuna, ypy tō tumyhkase emero kaetoko exiketō roropa.

²⁰ Mame ypy tō emero tymyhse ahtao tukumase ro tuna, 7 meturume.

²¹ Toorihse emero isene exiketomo, nono pōkomo: torō tomo te, okyno tōkehko te, onokyro tōkehko te, nono poro ytoytoketomo te, ahno, enara.

²² Toorihse emero toto nono pōkomo, isene exiketomo, oseremaketomo.

²³ Noe rokē, tymaro exiketō maro isene ro toh kynexine. Imehnō emero tonahkapose Ritonōpo a, ahno te, okyno tōkehko te, onokyro tōkehko te, nono poro ytoytoketomo te, torō tomo, enara.

²⁴ Mame 150me ěmepyyry taropose ahtao rokē tuna tãpaipitose ropa.

8

Tuna konōto tãpaise ropa

¹ Mame wenikehpyra Noe poko Ritonōpo kynexine, Noe maro exiketō poko roropa, onokyro tō poko te, okyno tō poko kanawa aōkō poko wenikehpyra kynexine. Tyryrykane tonyohse Ritonōpo a sero nono pona, mame tãpaipitose ropa tuna.

² Tuna eutary roropa nono zopino nakua, soesoekane tapuruse ropa Ritonōpo a, kapu tapuruse roropa Ritonōpo a konopo oehpyra ehtohme.

³ 150me ěmepyyry ae tuna tãpaipitose ropa, axī pyra, pitiko, pitiko, tãpaise tuna.

⁴ Mame 7me nuno ehtoh po 17me ěmepyyry aehtoh po totypohse moro kanawa ypy tō Ararate po.

⁵ Apaīko ro tuna kynexine, 10me nuno ehtoh pona toehse kynexine. Morara ahtao ypy tō emory tōsenepitose ropa kehko.

⁶ 40me ěmepyyry taropose ahtao osenuhmatoh totapuruhmakase Noe a, tynyrihpyry kanawa ao.

⁷ Atōko tonyohse eya. Mame oehpyra ropa mokyro tokurehse. Xiaxiake toytose ynororo tuna apaisã pona.

⁸ Moromeĩpo utuku tonyohse eya tuna apaisẽ waro toehtohme.

⁹ Yrome toeramase ropa utuku, zueme ro tuna exiryke. Tuna etyhpyry onenepyra tokurehse ynororo. Morara exiryke toeramase ropa ynororo. Naeroro mokyro tapoise ropa Noe a tomary ke ěmatohme ropa kanawa aka.

¹⁰ Toraximase ropa Noe a 7me ěmepyrý pona. Mame saeremã pona utuku tonyohse ropa.

¹¹ Tooehse ropa ynororo kokonie pukuro, wewe, oriwera ary, tonehse eya tỹtao. Moro eneryke tyya tuaro toehse Noe tuna apaisẽ poko.

¹² Naeroro toraximase ropa mya roropa 7me ěmepyrý pona utuku enyohtohme ropa. Tonyohse ropa ahtao utuku eramara ropa toehse.

¹³ 601me jeimamyry nae Noe ahtao moro tuna konõto tãpaise ropa, nono tanoryse ropa. Mame ěmepyrý apitorymã po, nuno apitorymã po kanawa totapuruhmakase ropa eya, nono tonese eya tonore pohto.

¹⁴ Mame ěmepyrý 27mã po, nuno asakoro ehtoh po nono tanoryse kure.

¹⁵ Naeroro ynara tykase Ritonõpo Noe a:

¹⁶ – Otūtatoko ropa kanawae opyty maro, opoenõ maro opoenõ pyxiamo, enara.

¹⁷ Onokyro tõkehko roropa, okyno tõ roropa itũtanohpoko ropa toto, torõ tomo te, nono poro ytoytoketomo, enara. Sapararahme aropoko toto nono poro toto emãtohme ropa, pehme nono ehtohme ropa.

¹⁸ Morara exiryke Noe tutũtase ropa kanawae tpyty maro, typoenõ maro, ipoenõ pyxiã maro.

¹⁹ Tutũtase roropa onokyro tõkehko te, okyno tõkehko te, torõ tõkehko, enara. Oximaro tutũtase ropa toto.

Apoto apõ tyrise Noe a

²⁰ Morarame apoto apõ tyrise Noe a okyno zahkatohme tynekaroryme Ritonõpo a. Torõ tõ tapoise eya okyno tõ maro, toitoine imeimehnõ okyno toh tae. Tyahkase toto eya tynekaroryme apoto apõ po Ritonõpo eahmatohme.

²¹ Mame Ritonõpo zamaro Noe nyahkahpyry kynexine. Typoxine inekarohpyry kynexine eya. Ynara tõsenetupuhse Ritonõpo: taroino sero nono põkõ onenahkapozomopyra ase te, popyra ehtoh onenehpopyra ropa ase sero nono pona ahno pokoino. Zuarõ ase, typoetõkõ ae ro tyrypyrykõ poko rokẽ osenetupuhnõko ahno tõ mana.

²² Taroino isene exiketõ onenahkapozomopyra ase. Sero nono nae ahtao otyro arykatoh nae exĩko te, apoitoh roropa exĩko te, kuenime ehtopo te, axitũ ehtopo te, jeimamyry te, ikonopory te, ěmepyrý te, koko, enara.

9

Ritonõpo a tõmiry totapose Noe a

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Noe a:

– Kure rokẽ orĩko ase omũkuru tõ maro. Emũkuatoko oemãtohkõme sero nono po, sapararahme apakomotyãkõ ehtohme.

² Onokyro tõ emero te, torõ tomo te, nono poro ytoketomo te, kana tõkehko ouno xine exĩko mã toto. Toto esẽme exĩko matose.

³ Onokyro tõ õnõko matose. Otyro enahnõko roropa matose. Morohne ekarõko ase oya xine anapyrykõme te, õtykõme, enara.

⁴ Yrome toiro rokẽ onõpyra ehtoko, tõsemy imunuru maro, munu ao isene ehtoh exiryke.

⁵ Imehnõ onetapara ehtoko. Etaparyhtaõ, etapahpõ tuãnohsẽme exĩko mana. Ahno tosekase ahtao onokyro a mokyro tuãnohsẽme exĩko mana, orihnõko mana.

⁶ Ritonõpo ehtoh sã ahno tyrise exiryke ahno etapahpõ, totapaposẽme exĩko roropa mana imehnomo a.

⁷ – Emũkuatoko oemãtohkõme ropa, sapararahme apakomotyãkõ ehtohme sero nono poro.

⁸ Ynara tykase roropa Ritonõpo Noe tomo a, imũkuru tomo a roropa:

⁹ – Seromaroro jomiry etapõko ase oya xine te, opoenomo a te, apakomotyamo a te,

¹⁰ isene exiketomo a te, amaro xine kanawae itũtatyã ropa a, torõ tomo a te, okyno tõkehko te, onokyro tõkehko te, emero sero nono põkomo a.

¹¹ Ynara jomiry etapõko ase oya xine, jũme jomiry onytyromara ase: Taroino tuna onukumanohpozomopyra ase isene exiketõ enahkapotohme. Taroino sero nono onynerymapopyra ropa ase.

¹² Mame jũme jomiry oya xine, onytyromara ropa ase. Zae jehtoh enetupuhpotoh ekarõko ase oya xine;

¹³ okohkuri rĩko ase akurũ pokona. Moro okohkuri eneryhtao enetupuhnõko matose jomihpyry poko, ynekarohpyry poko sero nono põkomo a.

¹⁴ Akurũ tõ riryhtao ya kapu poko, okohkuri eneryhtao ya,

¹⁵ akurũ poko wenikehpyra ase jomihpyry poko oya xine, onokyro tõkehko a te, isene exiketomo a emero. Morara exiryke imepỹ tuna konõto kumara ropa mana isene exiketõ emero enahkatohme.

¹⁶ Taroino okohkuri oseneporyhtao akuru poko, enẽko ase. Mame wenikehpyra ase jomihpyry poko oya xine, emero isene exiketomo a sero nono põkomo a.

¹⁷ Moro okohkuri enetupuhpotohme mana, jũme jomihpyry poko, emero isene exiketomo a sero nono po.

Noe typoenõ maro

¹⁸ Mame Noe mũkuru tomo, kanawae itũtatyã ropa ynara kynexine: Sem te, Kam te, Jape, enara (Kam toemũkuase Kanaãme).

¹⁹ Mokaro oseruao Noe mũkuru tõ kynexine. Noe pakomotyã tãtahpahse toto, sero nono poro porehme.

²⁰ Mame Noe tupito poko erohketyme kynexine. Apitorymãme kynexine tupito esẽme, uwa zoko tuhke tupito po nexiase.

²¹ Morarame uwa eukuru jehnahpyry tyrise eya, tõse eya pitiko rokẽ pyra, toetỹse ynororo. Mame tohrame toehse ynororo tupoke pyra tytapyĩ tao.

²² Moro tao tummy tupoke pyra tonese Kam a, Kanaã zummy a, tutũtase ynororo ekãtotohme turui tomo a, tummykõ tupoke pyra ehtoh poko.

²³ Naeroro kopeta tapoise Sem a, Jape maro, tymotary po kopeta tyrise ahtao tanue tomõse toto, tummykõ tyõtose eya xine kopeta ke, tupoke pyra aexiryke. Tupoke pyra tummykõ enery se pyra toexirykõke morara tyrise eya xine.

²⁴ Moromeĩpo typakase ropa tahtao toetỹkehxĩpo, tutuarõtase ynororo Kam, tumũkuru akomihpyry nyrihpyry poko.

²⁵ Naeroro ynara tykase Noe:

– Popyra ehtoh ripõko ase Kanaã pona.

Iruĩ tõ namotome exĩko mana myarotokorome.

²⁶ Ynara tykase roropa Noe:

– Kure rokẽ Ritonõpo mana, Sem Esemỹ, ipoetoryme zakorõ Kanaã ripory se ase.

²⁷ Ritonõpo poe, tuhke nono esẽme Jape ripõko ase.

Ipakomotyã Sem pakomotyã maro toto ripõko ase.

Yrome Jape poetoryme, Kanaã tõ ripõko ase.

²⁸ Morarame zueme tuna konõto kumatopõpyry poe 350me jeimamyry taropose Noe a.

²⁹ Mame toorihse ynororo 950 anome toehse tahtao.

10

*Noe, imūkuru tomo, ipakomotyamo, enara
(1 Koronika 1.5-23)*

¹ Noe mūkuru tō oseruao: Sem te, Kam te, Jape, enara toh kynexine. Mame tuna kumatopōpyry poe, imeīpo toemūkuase toto.

² Jape poenō ynara kynexine: Komea, Makoke, Matai, Jawā, Tupau, Meseke, Tira, enara.

³ Komea pakomotyā Axikenaze tomo te, Ripate tomo te, Tokarama tomo, enara.

⁴ Jawā pakomotyā Erisa tomo te, Expania tomo te, Xipere tomo te, Rote tomo, enara.

⁵ Mokaro kynexine Jape pakomotyamo. Tuna ehpio toh kynexine, ahmōta po roropa. Tosatosake toh kynexine tynonoke te, ataomiry ae ro toh kynexine, enara.

⁶ Kam poenō ynara kynexine: Kuxe te, Ejitu te, Ripia te, Kanaā, enara.

⁷ Kuxe poenō kynexine Sepa, Hawira, Sapata, Raama, Sapateka, enara. Raama poenō kynexine Sepa te, Tetā, enara.

⁸ Kuxe kynexine Ninirote zummy. Ninirote orēpyra kynexine, apitoryme imehnō poremakaponeme kynexine.

⁹ Takorehmase Ritonōpo a exiryke, orēpyra urakanaketyme kynexine. Imehxo aexiry waro imehnō kynexine, tuhkākomo. Morara exiryke ynara tykase imehnō ipoko: “Ninirote sã exiko. Takorehmase Ritonōpo a exiryke orēpyra toehse ynororo urakanaketyme.”

¹⁰ Apitoryme pata tō esēme toehse ynororo Papironia pata te, Ereke pata te, Akate pata, enara. Moroto pata tō oseruao Xinara po.

¹¹ Moro nono poe toytose Ninirote, Axiria nonory pona. Pata tō tyrise eya moroto: Niniwe te, Reopote-Ia, Kara te,

¹² Resē, enara. Resē pata irānao kynexine Niniwe poe, pata konōto Kara pona.

¹³ Ejitu pakomotyā kynexine Ritia te, Anā te, Reape te, Napatu te,

¹⁴ Pataru te, Kasaru te, Kereta (pirixteu tō tamuru kynexine), enara.

¹⁵ Kanaā kynexine Xitō zummy osemazupu, Hete zummy roropa.

¹⁶ Imehnō Kanaā poenō roropa kynexine: jepuseu tomo te, amoreu tomo te, kirikaseu tomo te,

¹⁷ heweu tomo te, arakita tomo te, xineu tomo te,

¹⁸ arawatita tomo te, zemareu tomo te, hamateu tomo, enara.

¹⁹ Mame Kanaā pakomotyā sapararahme toytose toto. Toto nonory kynexine Xitō patary poe Jeraa pona, Kaza pūto. Xixi tūtatoh wino toto nonory kynexine Sotoma po te, Komora po te, Atama po te, Zepoī po, Rasa pūto, enara.

²⁰ Mokaro kynexine Kam pakomotyamo. Oxiekyry tō toh toh kynexine te, ataomiry ae, enara.

²¹ Sem, Jape rui epereu tō tamurume kynexine.

²² Sem poenō ynara kynexine: Erāo te, Asua te, Arapaxate te, Rute te, Arā, enara.

²³ Arā pakomotyā ynara kynexine: Uze te, Huru te, Ketea te, Masa, enara.

²⁴ Arapaxate kynexine Sera zummy. Sera kynexine Epea zummy.

²⁵ Epea tumūkue asakoro kynexine: Perekeme tosehapse apitorymā, sero nono pōkō tātapiakase exiryke tonuruse ynororo ahtao. Zakorō esety kynexine Jokotā.

²⁶ Jokotā pakomotyā ynara kynexine: Aramota tomo te, Serepe tomo te, Hazaa-Mawe tomo te, Jera tomo te,

²⁷ Atonirāo tomo te, Uzau tomo te, Tikira tomo te,

²⁸ Opau tomo te, Apimaeu tomo te, Sapa tomo te,

²⁹ Opia tomo te, Hawira tomo te, Jopape tomo, enara. Mokaro emero Jokotā pakomotyā kynexine.

³⁰ Toto esaryme kynexine Meza nonory poe Sepaa pona, ypy tō poro xixi tūtatoh wino.

³¹ Mokaro Sem pakomotyã kynexine. Oxiestyry tõ tosave toh kynexine te, ataomiry ae, enara.

³² Ynara kynexine Noe pakomotyamo, ahno tomo. Tuna kumatopõpyry poe tarona tuhke tomãse toto Noe pakomotyamo.

11

Tapyi kaetokõ, Papeu

¹ Apitoryme sero nono põkõ ataomiry ae toh kynexine. Toiro rokẽ aomirykõ kynexine.

² Morarame toytorykohtao xixi tũtatoh wino toeporehkase toto nono konõto jakuraramã pona Papironia pona, Sinaa nonory po, moroto ehse toto.

³ Mame tõturuse toto oxime:

– Ehmaropa! Tijoro tõ syritone; syahkatone tũpore ehtohme!

Naeroro tijoro nae toehse, tyrise eya xine exiryke, topu samo. Azawa panõ ke tyrise eya xine.

⁴ Mame ynara tykase toto:

– Seromaroro pata syritone, tapyi kaetokohxo exikety roropa, akurũ pona ehtohme. Morara kuahtao xine orẽpyra exĩko sytatose kuario xine exĩko imehnõ mana emero. Atahpahpyra roropa sytatose sero nono poro.

⁵ Mame tyhtose Ritonõpo, toto nyrihpyry enese. Ipatarykõ tonese eya, tapyi kaetokõ roropa tonese eya.

⁶ Ynara tykase Ritonõpo:

– Moxiã oximõme mã toto. Aomirykõ toiro rokene. Sero tyrise eya xine apitorymãme. Taroino okynã pyra typenetatohkõ rĩko mã toto emero porehme.

⁷ Eropa, aomirykõ sytyorõmapotase. Aomirykõ tytyoromapose ahtao osetara exĩko mã toto aotururukohtao oseya.

⁸ Morarame sapararahme tyripose toto Ritonõpo a sero nono poro emero. Mame moro pata riry turumekase eya xine.

⁹ Mame moro pata esety Papeume toehse, moroto ahno omiry tytyoromapose Ritonõpo a exiryke. Mame moro poe tãtahpahse toto nono poro emero.

Sem pakomotyamo

(1 Koronika 1.24-27)

¹⁰ Ynara Sem pakomotyã kynexine. Asakoro jeimamyry taropose Sem ahtao, tuna kumatopõpyry poe 100me jeimamyry Sem nae ahtao toemũkuase ynororo Arapaxateme.

¹¹ Moromeĩpo 500me jeimamyry taropose Sem a. Toemũkuase ropa ynororo imũkuru tomo te, õxiry tomo, enara.

¹² Mame 35me jeimamyry taropose ahtao Arapaxate a toemũkuase Serame.

¹³ Moromeĩpo 403me jeimamyry taropose eya. Toemũkuase ropa ynororo imũkuru tomo te, õxiry tomo, enara.

¹⁴ Mame Sera, 30me jeimamyry taropose ahtao toemũkuase Epeame.

¹⁵ Moromeĩpo 403me jeimamyry taropose eya. Toemũkuase ynororo imũkuru tomo te, õxiry tomo, enara.

¹⁶ Mame Epea, 34me jeimamyry taropose ahtao toemũkuase Perekeme.

¹⁷ Moromeĩpo 430me jeimamyry taropose eya. Toemũkuase ynororo imũkuru tomo te, õxiry tomo, enara.

¹⁸ Mame Pereke, 30me jeimamyry taropose ahtao, toemũkuase Reume.

¹⁹ Moromeĩpo 209me jeimamyry taropose eya. Toemũkuase ynororo imũkuru tomo te, õxiry tomo, enara.

²⁰ Mame Reu 32me jeimamyry taropose ahtao toemũkuase Serukeme.

²¹ Moromeĩpo 207me jeimamyry taropose eya. Toemũkuase ynororo imũkuru tomo te, ěxiry tomo, enara.

²² Mame Seruke 30me jeimamyry taropose ahtao toemũkuase Naoame.

²³ Moromeĩpo 200me jeimamyry taropose eya. Toemũkuase ynororo imũkuru tomo te, ěxiry tomo, enara.

²⁴ Mame Naoa 29me jeimamyry taropose ahtao toemũkuase Terame.

²⁵ Moromeĩpo 119me jeimamyry taropose eya. Toemũkuase ynororo imũkuru tomo te, ěxiry tomo, enara.

²⁶ Mame Tera 70me jeimamyry taropose ahtao toemũkuase: Aparãme te, Naoa te, Harã, enara.

Tera pakomotyamo

²⁷ Ynara kynexine Tera mũkuru tomo: Aparã te, Naoa te, Harã, enara. Harã toemũkuase Rome.

²⁸ Tera isene ro kynexine imũkuru Harã toorihse ahtao Papironia po, pata Ua po, tonurutopõpyry po.

²⁹ Aparã tpytase Sarai maro. Naoa tpytase Miuka maro. Miuka te, Ixika maro Harã ěxiry tō kynexine.

³⁰ Sarai emũkuasaromepyra kynexine.

³¹ Typatary Ua, Papironia pō turumekase Tera a, Kanaã pona toytotohme. Tymaro tumũkuru Aparã tarose te, typary Ro, Harã mũkuru te, typary ě Sarai, Aparã pyty, enara. Toeporehkase toto pata Harã pona, moroto tōsesarise toto.

³² Moroto Tera toorihse, pata Harã po, 205me jeimamyry taropose ahtao eya.

12

Aparã kohmatopõpyry Ritonõpo a

¹ Morarame ynara tykase Ritonõpo Aparã a:

– Ononory irumekako, oekyry tō roropa, omy tapyĩ roropa. Imepỹ pona ytokose. Moro enepõko ase oya.

² Apakomotyã mã tuhke emãnõko mana. Kure rokẽ orĩko ase, tuhkãkõ awaro exĩko mã toto, kure rokẽ imehnõ rĩko roropa mase.

³ Kure orinanõ rĩko ase kure. Yrome popyra orinanõ rĩko ase popyra. Mame opoe kure ehtoh enehpõko ase imehnomo a, sero nono pōkomo a emero.

⁴ 75me jeimamyry nae Aparã kynexine Harã nonory turumekase ahtao eya, Ritonõpo omi poe. Imaro Ro toytose roropa.

⁵ Tpyty tarose Aparã a tymaro te, turui mũkuru Ro te, imõkomory roropa te, ipoetory komo, Harã po tynapoityã tarose tymaro. Mame Kanaã pona toeporehkase tahtao xine,

⁶ toytose Aparã Kanaã nonory kuroko Xikẽ pona, Ritonõpo eahmatoh esary pona. Moroto wewe kurã kynexine More po, Ritonõpo eahmatopo. Morara ahtao kananeu tō moroto kynexine.

⁷ Moroto tōsenepose Ritonõpo Aparã a. Ynara tykase ynororo eya:

– Sero nono ekarõko ase apakomotyamo a.

Moroto apoto apõ tyrise Aparã a, Ritonõpo eahmatohme, moroto tōsenepose eya exiryke.

⁸ Moromeĩpo ppy tō nonory pona toytose Aparã, Peteu pata poe xixi tūtatoh winakoxi. Moroto tōsesarise ynororo. Peteu kynexine xixi omõtoh wino. Pata Ae kynexine xixi tūtatoh wino. Moroto roropa apoto apõ tyrise Aparã a Ritonõpo eahmatohme, toahmase eya moroto.

⁹ Morotoino, xiaksiake toytose ynororo, ikurenaka rokẽ toytoryme Kanaã nonory poro.

Ejitu pona Aparã ytotoptõpyry

¹⁰ Morara ahtao konopo toehkehse Kanaã po. Tynahke pyra toehse toto, tomirykõ tyrohse eya xine. Naeroro Ejitu pona toytose Aparã okynã toehtohme moroto.

¹¹ Morarame eporehkasasaka Aparã tõ ahtao Ejitu pona, ynara tykase ynororo tyyty Sarai a:

— Etako pahne! Nohpo enekurã mase, oryxime ipunaka.

¹² Oeneryhtao tyya xine Ejitu põkõ opoko penetãko mã toto. Ynara ãko mã toto: “Mokyro pyty mose ro!” ãko mã toto opoko. Naeroro jetapãko mã toto, opokoino.

¹³ Morara exiryke “Ypiry mose ro” kaxiko eya xine jetapara toto ehtohme. Mame kure jyrõko mã toto, tykase Aparã.

¹⁴ Mame toeporehkase Aparã tõ ahtao Ejitu pona, ipyty Sarai tonese moro põkomo a, nohpo oryxime nymyry.

¹⁵ Tuisa a tokãtose ynororo, Ejitu esẽ akorehmananomo a. Tosẽkõ turuse eya xine mokyro nohpo kurã, oryxime ehtoh poko. Morarame tarose ynororo tuisa tapyĩ konõto taka.

¹⁶ Mame nohpo se toexiryke kure rokẽ Aparã tyrise tuisa a. Kaneru tõ tokarose eya te, pui tomo te, jumẽtu tomo te, orutua komo ahno, nohpo tõ maro ipoetoryme toto ehtohme te, jumẽtu nohpory tomo te, kameru tomo, enara.

¹⁷ Yrome Sarai pokoino tuisa tuãnohse Ritonõpo a, itapyĩ taõkõ maro tyrohsẽ xih-pyrymã ke, jetũ exikety ke.

¹⁸ Mame tuisa a Aparã tonehpose tyya, tuisa a tõturupotohme. Ynara tykase ynororo eya:

— Oty katohme jurupyra mexiase opytyme aexiry poko? Oty katoh “Ypyty mose ro” kara mexiase?

¹⁹ Ajohpe mexiase. “Woryxiry mose ro,” mase ya, wenekunopyase. Morara exiryke tapoise ynororo ya, ypytyme aehtohme repe. Naeroro mose, opyty aroko ropa; ytoko ropa taroino mose maro!

²⁰ Morarame tuisa omi poe, soutatu tomo a Aparã tarose ropa Ejitu poe ipyty maro ipoetory tõ maro, imõkomory tõkehko maro.

13

Tãtapiakase toto Aparã, Ro maro

¹ Mame Ejitu poe Aparã toytose tyyty maro, typoetory tõ maro roropa, tymõkomorykõ maro, Kanaã nonory pona ikurenaka. Jũ pary Ro imaro toytose.

² Itamurume tymõkomoke Aparã kynexine: pui tomo te, parata te, uuru, enara.

³ Xiaxiake toytose ynororo eporehkatohme Peteu pona. Morotoino tosaypyry pona toytose ropa ynororo, irãnaka Peteu poe Ae pona.

⁴ Toeporehkase Aparã tynyrihpyry pona, apoto apõme. Moroto Ritonõpo toahmase eya Tosẽme.

⁵ Ro, Aparã maro ytokety, tymõkomoke kynexine roropa. Tymaro kaneru tõ tarose eya, poti tomo te, pui tomo te, ipoetory tomo te, tytapyĩ taõkõ maro.

⁶ Mame onahpoty ipune pyra toehse mokaro asakoro oximaro ahtao, ekykõ tuhke toehse exiryke.

⁷ Naeroro Aparã poetory tõ tõsetõsezuhse Ro poetory tõ maro. Morara ahtao kananeu tomo te, perizeu tõ roropa moroto ro toh kynexine.

⁸ Mame ynara tykase Aparã Ro a:

— Oxiekyryme sytase. Zae pyra sytase kuakuatapoiryhtao, ypoetory tõ atatapoiry roropa opoetory tõ maro.

⁹ Morara exiryke satapiakane. Omoro imenekako! Opozery wino oytory se awahtao, apotunuru wino ytõko ase; apotunuru wino oytoryhtao, ywy opozery wino ytõko ase.

¹⁰ Mame Ro tõsenuhmase jakanahmã Joatão wino emero, tymenekase eya mya pata Zoa pona, tuna nae kynexine itamurume, Ritonõpo narykahpyry sã kynexine, Ejitu nonory

sã roropa kynexine. Moro jakanahmã po pata tõi kynexine, Sotoma, Komora roropa, moro pata tõi onenahkapopyra ro Ritonõpo ahtao.

¹¹ Moro jakanahmã Joatão emero tymenekase Ro a tosaryme. Mame toytose ynororo xixi tütatoh winakoxi. Moro sã tãtapiakase mokaro asakorõkomo.

¹² Moroto Aparã kynexine Kanaã nonory po, mame Ro toytose osesarise pata tõi pona jakanahmã pona. Toytose ynororo osesarise ropa Sotoma pütokoxi.

¹³ Moroto ahno kynexine, popyra exiketomo. Tyrypyry xihpyry poko toh kynexine. Ritonõpo zamaro pyra toh kynexine.

Ritonõpo omihpyry Aparã a

¹⁴ Moromeĩpo toytose Ro ahtao, ynara tykase Ritonõpo Aparã a:

– Oesary poe osenuhmako mya inikahpozakoxi te, ikurenaka roropa te, xixi tütatoh wino te, xixi omõtõh wino, enara.

¹⁵ Sero nono emero onenehpyry ekarõko ase oya, apakomotyamo a roropa jũme oesarykõme ehtohme.

¹⁶ Apakomotyã rĩko ase tuhke, ekuhpỹme, isawã samo sero nono po. Isawã onukuh-saromepyra. Moro sã apakomotyã tuhke exiry onukuhsaromepyra exĩko mã toto.

¹⁷ Seromaroro ytoko sero nono poro porehme inikahpozakoxi, ikurenaka, osenuhmase, xixi tütatoh wino xixi omõtõh wino roropa. Emero sero ekarõko ase oya.

¹⁸ Morarame tãtakimase ropa Aparã ahtao toytose ynororo osesarise wewe kurã pütokoxi Mãre pona, pata Eperõ pona. Moroto apoto apõ tyrise Aparã a, Ritonõpo eahmatopo.

14

Ro typynanohse Aparã a

¹ Morarame asakoropane tuisa tõi: Anarapeu, Sinaa tuisary, Arioke, Erasaa tuisary, Ketoaraomea, Erão tuisary, Titau, Koĩ tuisary, enara

² toytose toto etonase imehnõ 5mãkõ tuisa tõi maro: Pera, Sotoma tuisaryme te; Pirisa, Komora tuisaryme te; Xinape, Atama tuisaryme te; Semepea, Zepõĩ tuisaryme te; Pera, Zoa tuisaryme, enara.

³ Mokaro 5mãkõ tõximõse toto tysoutatu tõi maro jakanahmã Xitĩ po, tuna konõto Aorikyhpyry moroto kynexine.

⁴ Tuisa Ketoaraomea mokaro esẽme kynexine 12me jeimamyry. Yrome jeimamyry 13mã toehse ahtao, tutuisarykõme mokyro se pyra toehse toto.

⁵ Mame jeimamyry 14me ehtoh po imehnõ typoremãkapose Ketoaraomea tomo a takorehmananõ maro: repaĩ tomo, Axiterote-Karanaĩ po te, zuzĩ tõi Hã po te, emĩ tõi, Sawe-Kiriataĩ po te,

⁶ horeu tõi, Seia ypy tõi po, enara. Mokaro tokahmase eya xine, totapase toto osema ae Eu-Parã pona, ona ehpio pona, ahno esaka pyra.

⁷ Morotoino toeramase ropa toto Kate pona (Morara ahtao Ë-Mixpate moro pata esety kynexine). Amarekita tõi porehme typoremãkase eya xine te, amoreu tõi, Hazazão-Tamara põkõ typoremãkase roropa eya xine.

⁸ Mame 5me tuisa tõi: Sotoma esemy, Komora esemy, Atama esemy, Zepõĩ esemy, Pera esẽ maro toytose toto tysoutatu tõi maro jakanahmã Sitĩ pona osetapase

⁹ mokaro 4mãkõ tuisa tõi maro: Erão esemy te, Koĩ esemy te, Sinaa esemy te, Erasaa esẽ maro.

¹⁰ Moro jakanahmã Sitĩ tuhke eutary nae, azawa panõ eutary ao kynexine. Toepary se toehse toto ahtao toepukase toto eutary aka Sotoma esemy, Komora esemy, enara. Imehnõ tuisa tõi oseruao toepase ypy tõi pona.

¹¹ Mame toto mōkomory tapoise mokaro tuisa tō 4mākomo a, tonahsemy te, toto kyryry typyne exiketomo emero Sotoma pōkō kyryry te, Komora pōkō kyryry, mame toytose toto.

¹² Ro, Aparā rui mūkuru moroto kynexine, Sotoma po. Naeroro tarose roropa ynororo eya xine typoetoryme, imōkomory maro, emero porehme.

¹³ Yrome toiro orutua toepase. Toytose ynororo Aparā, epereu a zuruse emero. Aparā esary wewe kurā pūto kynexine, Māre, amoreu esary pūto. Māre tō zakorō tō maro Exikou te, Anea maro Aparā epeme toh kynexine.

¹⁴ Mame zuaro toehse Aparā ahtao jū pary, Ro arotopōpyry poko, oximōme typoetory tō tykohmase tyya, amorepatyamo etonatoh poko, aenurutyamo itapyī tao. 318me toh kynexine atapona. Toto maro toytose Aparā mokaro 4mākō tuisa tō ekahmase, pata Tā pona.

¹⁵ Moroto typoetory tō tapiakase Aparā a asakoro oximōmākō ehtohme. Koko tōsetapase toto topetōkara maro, typoremākase toto Aparā a. Mame tokahmase roropa eya toto ryhmaryme Hopa pona, Tamaxiku poe inikahpozakoxi.

¹⁶ Mame mōkomo tonehse ropa eya xine emero, epetōkara narohpyry. Tummy pary roropa, Ro tonehse ropa Aparā a, imōkomory maro, ipyxiamo, ipoetory tomo, enara.

Kure Aparā ripotopōpyry Meukizeteke a

¹⁷ Moromeīpo Ketoaraomea tō typoremākapokehse Aparā a ahtao, aepyry ropa ahtao, tōsēpatakāmase imaro Sotoma tuisary jakanahmā Sawe po, esety akorō jakanahmā Tuisa esary.

¹⁸ Mame Meukizeteke, Sarē tuisary, Ritonōpo Imehxo Exikety poe oturuketyme kynexine. Eya wyi tonehse, uwa eukuru jehnahpyry maro.

¹⁹ Kure rokē Aparā tyripose Meukizeteke a, ynara tykase ynororo:
– Kure rokē Aparā ripōko ase Ritonōpo Imehxo Exikety a, kapu Rihpōme nono roropa Rihpōme mā ynororo.

²⁰ Ritonōpo eahmatoko, Imehxo Exikety aexiryke, oepetōkara typoremākapose eya, orēpyra oriase.

Mame mōkomo zokonaka tynenepyhpyry ropa tokarose Aparā a Meukizeteke a 10me aehtoh, toiro touse ekarotohme eya, akoīpyry tōxinamase 9me kynexine.

²¹ Morarame ynara tykase Sotoma tuisary Aparā a:

– Mōkomo apoiko emero omōkomoryme. Ahno rokē ekaroko ya tykase.

²² Yrome Aparā a tozuhse ynororo:

– Omōkomory se pyra ase. Amaro xine omōkomorykō arotoko ropa porehme. Morara āko ase Ritonōpo Imehxo Exikety netaryme, kapu Rihpōme nono roropa Rihpōme mā ynororo. Jemary anŷnōko ase zae jomiry enetupuhtohme oya.

²³ Ajohpe pyra omōkomory anapoipyra ase ipunaka. Upo eary rokē ahtao ro, sātaja myhtoh roropa anapoipyra ase: “Ypoe Aparā tymōkomoke toehse” karyino imehnomo a.

²⁴ Epehpyry se pyra ase ykyryryme. Tonahsē rokē ekaroko ypoetory tō napyryme. Yrome jakorehmananō Anea te, Exikou te, Māre maro, moxiamo a omōkomorykō apiakako apiakary se awahtao xine, tykase.

15

Tōmiry etapotoh Aparā a

¹ Moromeīpo tōsenepose Ritonōpo Aparā a, ynara tykase ynororo eya:

– Aparā, enaromyra exiko. Oewomāko ase oryhmara oepetōkara ehtohme, kurā ke rokē oepehmāko ase.

² Aparā a tozuhse, ynara tykase:

– Ritonōpo, Jesemy! Otyme kure onekarory kurā ya, tumūkue pyra ase. Erieze rokē ynamoto Tamaxiku pono, mokyro rokē mā ymōkomohpyry esēme exīko toorihse jahtao.

³ Umūkuru onekaropyra ro mase ya. Naeroro ypoetory rokē, ytapyī tao aenuruhpyry ymyakāme exīko ymōkomory esēme.

⁴ Mame ynara tykase ropa Ritonōpo eya:

– Omūkuru nymyry mā omyakāme exīko omōkomohpyry esēme, mokyro opoetory Erieze kara.

⁵ Mame itapyī tae Aparā tarose Ritonōpo a jarānaka, ynara tykase eya:

– Kapu eneko xirikuato ikuhko tuhke exiry waro oehtohme. Moro sā apakomotyā tuhke emānōko mana, ekuhpỹme exīko mā toto.

⁶ Mame zae Ritonōpo omiry ehtoh tonetupuhse Aparā a. Naeroro Ritonōpo zamaro Aparā kynexine, zae Aparā tokarose eya.

⁷ Ynara tykase roropa Ritonōpo eya:

– Ywy ase Ritonōpo Oesemy. Kuenehne Papironia nonory poe, pata Ua poe xiaro, sero nono ekarotohme oya, ononoryme ehtohme.

⁸ – Ritonōpo Jesemy! tykase Aparā. – Otāto zuaro exīko ywy, sero nono esēme jexiry poko?

⁹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Pui nohpo enehta xiaro, poti maro te, kaneru maro, emero oseruao jeimamyry pune exiketomo. Enehta roropa toiro utukuimo te, toiro utuku roropa.

¹⁰ Mame mokaro okyno tō tonehse Aparā a tynekaroryme Ritonōpo a. Mame mokaro tyrakase toto eya. Irakahpyry tō tyrise eya ososēpataka asakoro atakenaka, yrome torō tō onysahkara kynexine.

¹¹ Mame kurumu tō tyhtose okyno ekepyry pona repe, yrome torehse toto Aparā a.

¹² Mame kohmāsasaka ahtao, Aparā tynyhse tyrōnaka. Mōtoino rokē tōserehse ynororo, enaromỹke toehse, tykytyky tykase.

¹³ Mame ynara tykase Ritonōpo eya:

– Tuaro exiko, apakomotyā mā katonōme exīko imehnō nonory po. Moroto topehke pyra erohnōko mā toto imehnō poetoryme. Toto ryhmāko mā toto 400me jeimamyry pona.

¹⁴ Yrome mokaro apakomotyā ryhmahpōkō wānohnōko ase, toto tyrohmanohpose eya xine exiryke topehke pyra. Mame apakomotyā moro nono poe oehnōko ropa mā toto tymōkomoke, pitiko rokē pyra.

¹⁵ Mame tamuhpōme awahtao kure rokē orīko ase. Torētyke pyra orihnōko mase. Oekepyry zonēnōko mā toto.

¹⁶ Moromeīpo 400me jeimamyry taropose ahtao apakomotyā mā oehnōko ropa xiaro; mokaro amoreu tō anaropopyra ase aporo, iirypyryme toehse toto ahtao rokē ipunaka, toto wānohnōko ase.

¹⁷ Mame tykohmāse rahkene, xinukutume toehse koko. Mōtoino rokē apoto ē tōsenepose orexīto maro te, apoto maro. Moro apoto toytose moro okyno tō, irakahpyry tō rānakuroko.

¹⁸ Morara toehse ahtao tōmiry totapose Ritonōpo a Aparā a, ynara tykase eya:

– Ajohpe pyra, jomihpyry ae ro sero nono ekarōko ase apakomotyamo a, Ejitu ehpio poe tuna Eupyrati pona,

¹⁹ keneu tō nonory maro te, kenezeu tō nonory maro, katamoneu tō nonory maro te,

²⁰ heteu tō nonory maro, perizeu tō nonory maro te, repaī tō nonory maro,

²¹ amoreu tō nonory maro te, kananeu tō nonory maro, kirikaseu tō nonory maro te, jepuseu tō nonory maro, enara.

16

Akara, Iximaeu maro

¹ Morarame Aparā pyty, Sarai emūkuara ro kynexine. Tynamotoke kynexine ynororo, nohpo, Ejitu pono, topehke pyra erohketyme itapyī tao, esety Akara.

- ² Mame ynara tykase Sarai tynio, Aparã a:
 – Umükuru onekaropyra Ritonõpo ya tokurehse. Naeroro ypoetory maro exiko. Otarame mose ae tumükue exiko ase, tykase.
 Aparã yme kynexine Sarai omiry tymoise eya,
- ³ mame typoetory tokarose Sarai a, tynio a ipytyme ehtohme. Morara toehse 10me jeimamyry taropose ahtao Aparã a Kanaã nonory po.
- ⁴ Akara maro toehse Aparã, poetoëme toehse nohpo. Mame poetoëme toexiry waro toehse Akara ahtao, tosë Sarai tyhtomapitose eya.
- ⁵ Naeroro ynara tykase Sarai tynio a:
 – Onyrihpyry pokoino jyhtomãko Akara nase. Ywy roro mose ekaroase oya ipoko oehtohme repe; seromaroro poetoëme toehse toexiryke ymotye kure osekarõko nase, jyhtomãko. Naeroro Ritonõpo a kuapiakary se ase onoky tyrypyhpyke: ywy, omoro?
- ⁶ – Kure, tykase Aparã. – Opoetoryme Akara mana, ituisaryme mase. Tyriry se oehtoh tyriko ipoko.
 Morara exiryke yronomyryme typoetory tyrohmanohpose Sarai a, ajoajohpã samo. Naeroro tosë tapyi tae toepase ynororo.
- ⁷ Yrome Ritonõpo nenyokyhpyry tõsenepose eya, ona po, tuna eutary pũto osema tao Sua po,
⁸ tõturupose ynororo eya:
 – Akara, Sarai poetory, ozeino moehno? Aza ytõko mah?
 – Jesë winoino epãko ase, tykase ynororo.
- ⁹ Mame ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya:
 – Ytoko ropa oesemy a. Aomipona exiko emero poko.
- ¹⁰ Ynara tykase roropa Ritonõpo nenyokyhpyry eya:
 – Ypoe, apakomotyã tuhke exiko, ekuhpỹme tuhke toto exiry exiko mana.
- ¹¹ Poetoëme mase.
 Emũkuãko mase omũkurume.
 Mokyro esehpãko mase Iximaeume,
 oxitary, oetuarimary, totase Ritonõpo a exiryke.
- ¹² Mokyro omükuru, jumëtu tosëke pyra exikety sã exiko mana; etonãko mana imehnõ maro emero porehme, imehnõ mã emero etonãko roropa imaro.
 Morararo esary moe exiko mana, ameke exiko mana tyekyry tomo a.
- ¹³ Mame tyorõme Ritonõpo tosehapse Akara a: “Mã jeneneme Ritonõpo”. Ynara exiryke imaro tõturuse Ritonõpo nenyokyhpyry, tõturupose roropa ynororo tyya rokene: “Ajohpe pyra nae, Mokyro eneno, Jeneneme?” tykase.
- ¹⁴ Morara exiryke moro tuna eutary irãnao Kate poe Perete pona tosehapse “Isene Exikety tuna eutary, Jeneneme” tosehapse eya.
- ¹⁵ Mame Akara toemũkuase Aparã mũkurume. Tosehapse ynororo eya Iximaeume.
- ¹⁶ 86me jeimamyry Aparã nae kynexine, tonuruse Iximaeu ahtao.

17

Aipotapihpyry sahkary poko

- ¹ Morarame 99me jeimamyry taropose Aparã ahtao tõsenepose ropa Ritonõpo eya, ynara tykase ynororo eya:
 – Ywy ase Ritonõpo Jamihmehxo Exikety. Jomiry omipona exiko, zae ehtoh poko rokë exiko roropa.
- ² Jomiry etapõko ase oya, tuhke apakõ ekarõko ase oya.

³ Mame tosekumuru po typorohse Aparã Ritonõpo ěpataka, tōmyty roropa tyrise nono pokoxi. Mame ynara tykase Ritonõpo eya:

⁴ – Jomiry etapõko ase oya: Ajohpe pyra, ahno imoihmākō tamurume orīko ase, tuhke tyotyorōkō tamurume exīko mase.

⁵ Taroino oesety Aparãome exīko, Aparã kara, tuhkākō tamurume oriryke ya.

⁶ Apakō emākapōko ase imoihme toto ehtohme, toitoine tuisamehxo exīko roropa mā toto.

⁷ Ynara mā jomiry oya, opoenomo a, apakomotyamo a roropa, jūme etyorōmara mana: jūme ywy, Ritonõpo Oesēkōme exīko ase apakomotyā Esēme roropa.

⁸ Sero nono ekarōko ase oya, apakomotyamo a roropa. Seromaroro katonōme rokē matose taro. Sero nono Kanaā emero ekarōko ase jūme apakomotyā esaryme ehtohme, mame ywy toto Esēme exīko ase.

⁹ Ynara tykase ropa Ritonõpo eya:

– Omoro Aparão ŷme exīko mase Jomihpyry omipona, omoro, apakomotyā roropa, ŷme exīko matose jūme.

¹⁰ Sero jomiry omipona oehtohkōme, apakomotyā maro, ynara tyrīko matose: Orutua kō emero, amarokō aipotapihpyry tysahkasēme exīko mana.

¹¹ Moro aipotapihpyry sahkary enetupuhtohme exīko mana jomipona oexirykō ehtoh poko.

¹² Taroino opoenōkō aipotapihpyry isahkatoko, enurusenā, 8me ěmepyyry taropose ahtao aipotapihpyry isahkatoko. Opoetory poenō tonuruse ahtao isahkatoko roropa.

¹³ Mokaro aipotapihpyry tysahkasēme exīko mana emero. Moro enetupuhtohme exīko ōkokō poko jūme jomihpyry ehtoh poko.

¹⁴ Orutua aipotapihpyry onysahkara ahtao ypoetoryme pyra exīko mana, amaro xine ehsaromepyra mana jomihpyry omipona pyra toehse exiryke.

¹⁵ Moromeīpo ynara tykase Ritonõpo Aparão a:

– Taroino opyty esety Saraimē pyra mana. Sarame esehpāko ase.

¹⁶ Kure rokē opyty rīko ase. Tumūkue orīko ase, opyty Sara mūkurume. Kure rokē mose rīko ase, tuhkākō ěme exīko mana imehnō ahno tō ěme, tuisa tō ěme roropa.

¹⁷ Tosekumuru po typorohse Aparão tōmyty po nono pokoxi roropa eya Ritonõpo ěpataka. Toexianapitose ynororo moro poko tōsenetuputyry ke:

– Orutua emūkuasaromepyra 100me jeimamyry nae ahtao. Sara roropa emūkuasaromepyra mana 90me jeimamyry nae ahtao?

¹⁸ Ynara tykase Aparão Ritonõpo a:

– Kure rokē Iximaeu tyriko, ymyakāme ehtohme, emātohme roropa.

¹⁹ Yrome Ritonõpo a tozuhse ynororo, ynara tykase:

– Arypyra, opyty Sara emūkuāko mana. Mokyro esehpāko mase Izakeme. Jomihpyry, ynekarohpyry oya ekarōko ase roropa eya ipakomotyamo a roropa, jūme.

²⁰ Ōmiry roropa Iximaeu poko etano; kure rokē mokyro rīko ase roropa, tuhke tumūkue exīko mana, tuhke typakōke roropa. 12me tuisamākō zūme exīko mā ynororo, mame ipakomotyā ahno imoihme exīko mā toto.

²¹ Yrome jomiry etapõko ase omūkuru, Izake a. Taroino toiro jeimamyry Sara emūkuāko mana.

²² Mame tōturukehse Ritonõpo ahtao Aparão maro tōnuhse ropa ynororo. Aparão tynomose eya.

²³ Mame moro ae ro Ritonõpo nyripohpyry tyrise Aparão a. Tumūkuru, Iximaeu aipotapihpyry tysahkase eya, orutua kō emero tytapyī taōkō maro.

²⁴ 99me jeimamyry Aparão nae kynexine aipotapihpyry tysahkase ahtao,

²⁵ imūkuru, Iximaeu 13me jeimamyry nae kynexine.

²⁶ Mororo ae ro, mokaro asakoro aīkōpotapihpyry tysahkase.

²⁷ Morararo emero Aparão poetory tō aipotapihpyry tysahkase itapyĩ tao aenu-rutyamo te, imehnō patary poe epekahtyã maro, enara.

18

Ritonõpo omihpyry Aparão mūkuru poko

¹ Morarame tōsenepose Ritonõpo Aparão a wewe kurã zopino, pata Mãre po. Moroto xixi jetũ ahtao Aparão typorohse tytapyĩ pota tao.

² Mame tōsenuhmase ynororo. Oseruao orutua kō tonese eya xixihme osema tao. Toto eneryhtao tururume toytose ynororo toto ĕpatakãmase. Tosekumuru po typorohse ynororo, tōmyty po nono pona toto ĕpataka.

³ Ynara tykase ynororo:

– Moehtou? Ajohpãme sã ehmaropa ytapỹ taka oseremase pitiko.

⁴ Tuna enehpōko ase opupurukō kurikatohme. Moromeĩpo oseremãko matose taro wewe zopino.

⁵ Tonahsē pixo enehnōko ase. Mame ĕtaikaxĩpo, jamihmehxo ytōko ropa matose. Jãkyemãko matose tooehse tarona oexirykōke. Anapyrykō pixo enehtã aporo, tykase.

– Kure, tykase toto, – ĕtaikãko ynanase amaro, tykase toto.

⁶ Axĩ toytose Aparão tapyi taka Sara zuruse:

– Axĩ ke tiriiku apoiko kurano wyi ritohme axitunety.

⁷ Moromeĩpo tururume toytose ynororo pui tō esaka, pui mūkuru kurã menekase. Mokyro tokarose eya typoetory a etapatohme te, ipurutohme, tōsēme.

⁸ Mame pui suhsuru akyhsemy tapoise Aparão a pui suhsuru roropa te tōsē maro. Morohne typorohkase eya toto napyryme. Moroto, wewe zopino moro tonahsē tokarose eya toto otuhtohme, toto enēko kynexine.

⁹ Mame tōturupose ynaroro:

– Otoko na Sara, opyty?

– Tapyi tao, tykase Aparão.

¹⁰ Toiro orutua ynara tykase:

– Taroino toiro jeimamyry taropose ahtao oenese oehnōko ropa ase. Morara ahtao opyty Sara emũkuãko mana, tykase.

Sara tapyi tao kynexine toto mykae, tapyi pota tao, toto omiry etãko.

¹¹ Aparão tamuhpōme kynexine, Sara kunumuxime roropa, pake tumũkehse ynororo.

¹² Naeroro toto omiry etaryhtao tyya toexianase tukurohtao, tounohse toto eya:

– Nary! Emũkuapỹme toehse ase ipunaka. Ypoko pyra roropa ynio toehse mana tamuhpōme toexiryke, tykase.

¹³ Mame ynara tykase Ritonõpo Aparão a:

– Oty katohme jomiry eunohnōko opyty nahe? “Emũkuapỹme ase ipunaka, kunumuxime,” ãko oty katohme?

¹⁴ Oty tupime nae Ritonõpo a? Arypyra, emero tupime pyra ya. Naeroro morara ykano: “Taroino jeimamyry taropose ahtao oehnōko ropa ase. Mame morara ahtao Sara emũkuãko mana.”

¹⁵ Moro etaryke tyya, ihxipỹke toehse ynororo, ynara tykase:

– Ōmiry oneunohpyra akene, exianara akene.

Yrome ynara tykase Ritonõpo:

– Arypyra, ajohpe pyra jomiry meunohno; mexianano.

Aparão oturutopõpyry Sotoma poko

¹⁶ Morarame toytose toto orutua komo Sotoma osenetoh pona. Toto maro toytose Aparão toto esemary ae toto aropotohme.

¹⁷ Mame ynara tykase Ritonõpo tyya rokene: “Josenetupuhtoh ononēpyra ase Aparão wino. Ynyriry poko zurũko ase.

¹⁸ Ipakomotyã mã imoihme exĩko mã toto, ahno imehxo exĩko mã toto. Mose pokoino kure rokẽ imehnõ ahno rĩko ase, emero.

¹⁹ Mose tymenekase ya jomiry omipona typoenõ ripotohme, typakomotyã roropa jomipona ripotohme, zae toto ehtohme. Morara toto ahtao, zae rokẽ ehtoh riryhtao eya xine, jomihpyry ae ro kure rokẽ mose rĩko ase.”

²⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo Aparão a:

– Iiryryryme xihpyryme Sotoma põkõ toehse, Komora põkõ roropa, ãko mã imehnomo toto poko.

²¹ Naeroro morotona ytõko ase toto enese, ajohpe pyra toto ekãtotoh waro jehtohme.

²² Mame asakoro mokaro toytose Sotoma pata esemary ae. Yrome Ritonõpo maro ro Aparão kynexine.

²³ Ameke pyra toehse Aparão eya tõturupotohme.

– Yrome ahno kurãkõ nae ahtao Sotoma po, mokaro wãnohnõko mah popyra exiketõ mahro?

²⁴ Otarame 50me ahno kurã nae moro pata po ahtao, morara ahtao pata enahkapõko mah? Pata onypynanohpyra hma mokaro kurãkõ 50mãkõ moroto ahtao?

²⁵ Ahno kurã onetapasaromepyra mase pohnõ maro, iiryryryme pyra toto ahtao. Morara onyripyra exiko. Omoro rokẽ zae sero nono põkõ apiakaneme mase. Zae rokẽ ahno apiakãko mase.

²⁶ Ynara tykase Ritonõpo eya:

– 50me ahno kurã eneryhtao ya Sotoma po, moro pata pynanohnõko ase tytororo mokaro pokoino, tykase.

²⁷ Mame Aparão ynara tykase ropa:

– Ajohpãme sã yzehno pyra exiko jomiry poko. Omoro mase Ritonõpo, ywy ase ahnome rokene.

²⁸ Otarame 45me rokẽ kurãkõ nae ahtao, pata enahkãko ma 5me pyra ahtao 50me ehtohme?

Tozuhse ropa Ritonõpo a:

– 45me kurãkõ eneryhtao ya pata onenahkara ase.

²⁹ Mame Aparão tõturupose ropa mya roropa eya:

– 40me rokẽ kurãkõ nae ahtao, otara exĩko? tykase.

– Mokaro 40mãkõ, kurãkõ pyno jexiryke morotõkõ onenahkara ase, tykase Ritonõpo.

³⁰ Mame ynara tykase Aparão:

– Yzehno pyra exiko, Ritonõpo, ajohpãme samo ynara karyhtao, 30me kurãkõ nae ahtao, otara exĩko? toto enahkapõko mah?

Ynara tykase Ritonõpo eya:

– 30me nae ahtao pata põkõ pynanohnõko ase. Iiryryrykõ korokãko ase, tykase.

³¹ Ynara tykase Aparão:

– Ehxirõko ase, yrome zae pyra jahtao yryryry ikorokako: 20me rokẽ kurãkõ ahtao otara ãko mah moro põkõ enahkãko ro mahno?

– Mokaro 20mãkõ pyno jexiryke pata põkõ onenahkara ase, tykase Ritonõpo.

³² Etyhpyryme ynara tykase Aparão:

– Ajohpãme sã yzehno pyra exiko ynara ekaroporyhtao etyhpyryme rahkene. Otarame 10me rokẽ kurãkõ enẽko mase moroto, tykase.

– Mokaro 10mãkõ pokoino moro pata põkõ onenahkara ase, tykase Ritonõpo.

³³ Mame tõturukehse Ritonõpo ahtao Aparão maro toytose ynororo. Aparão toytose ropa tytapyĩ taka.

19

Sotoma iiryryryme ehtopõpyry

¹ Morarame kohmãnõko kynexine, mokaro Ritonõpo nenyohtyã asakoro toeporehkase ahtao Sotoma pona.

Typorohse Ro kynexine pata omõtoht pũto. Mame mokaro Ritonõpo nenyohtyã tonese tyya ahtao towõse ynororo toto omikase. Tosekumuru po typorohse ynororo toto ěpataka.

² Ynara tykase ynororo eya xine:

– Moehtou? Taro ase ěkorehmatohkõme. Ajohpãme sã ehmaropa ytapyĩ taka. Moroto opupurukõ kurikãko matose oytotohkõme ropa.

– Arypyra, tykase toto, jarãnao, pata rãnao ěmehnõko ynanase, tykase toto eya.

³ Yrome otuhparo Ro exiryke tymoise eya xine. Imaro toytose toto Ro tapyĩ taka. Mame otuhtoh tyripose Ro a wyi ekeisenã maro. Tõtuhse toto.

⁴ Yrome ataxikara ro mokaro ahtao, Sotoma põkõ, emero orutua kõ tooehse poetohtimãkomo, tamuhpomãkõ maro, Ro tapyĩ tapurupose eya xine.

⁵ Ro tykohmase eya xine:

– Otoko toht nae mokaro orutua komo, amaro exiketomo? Toto enehko xiaro jarãnaka. Mokaro poko se ynanase, tykase toto.

⁶ Tytapyĩ tae tutũtase Ro, orutua kõ zurutohme. Kure omõtoht tapuruse eya, ynara tykase:

⁷ – Jepe tomo, ajohpãme sã morohne xihpyry poko pyra ehtoko.

⁸ Etatoko pahne, asakoro tõxike ase, orutua poko exipitopyra exiketomo. Toto enehnõko ase jarãnaka oya xine. Jẽxiry tõ poko ehtoko ise awahtao xine. Yrome mokaro orutua kõ poko pyra ehtoko. Tooehse toto ytapyĩ taka ěmehtohme, naeroro toto ewomãko ase toto onyryhmara imehnõ ehtohme, tykase Ro.

⁹ Yrome tozuhse ynororo eya xine:

– Ytoko taroino, yna wapo pyra exiko!

Oseya ynara tykase toto:

– Imepỹ nono poe aepyhpyry mose ro. Tõmipona kyrirykõ se ynororo tuisame exikety samo! Oty katohme?

Mame toeramase toto Ro a ynara katohme:

– Seromaroro mokaro oepe tõ ryhmary se yna ehtopõpyry motye oryhmãko ynanase.

Ro tupurohmase Sotoma põkomo a. Toeporehkase toto tapyi omõtoht pona tapyi etapuruhmakatohme repe, omõtohme repe.

¹⁰ Yrome mokaro a Ro tapoise asakoro aehtyamo a, tytywyhmase tapyi taka. Mame omõtoht tapuruse eya xine.

¹¹ Morarame jarãnao exiketõ emero tonukehkapose toto omõtoht onenepyra toto ehtohme.

Sotoma rumekatoþpyry Ro a

¹² Mame ynara tykase mokaro asakorõkõ Ro a:

– Oekyry tõ imehnõ nae hma taro? Omũkuru tõ aroko te, oẽxiry tõ maro te, oẽxiry tõ nio tõ maro te, imehnõ oekyry tõ maro, toto arotohme emero sero pata poe.

¹³ Ynara exiryke: sero pata põkõ enahkãko Ritonõpo mana. Sero pata põkõ ehtoh xihpyry poko totase eya. Naeroro yna tonehpose eya Sotoma enahkatohme.

¹⁴ Mame Ro tutũtase oturutohme typaniry tõ maro. Ěxiry tõ eraximãko toht kynexine pytatohme repe toto maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Atakimatoko axiny sero rumekatohme. Sero pata enahkãko Ritonõpo mana!

Yrome Ro atahmãkaryme rokẽ tokarose eya xine.

¹⁵ Mame ěmehsasaka ahtao atarypõko Ritonõpo nenyohtyã kynexine. Ynara tykase toto Ro a:

– Axiny! tykase toto. – Opyty aroko, oẽxiry tõ aroko amaro asakoro ro. Axĩ ke ytotoko taroino, oorikyrykõino pata enahkaryhtao.

¹⁶ Mame axĩ pyra Ro exiryke emary tapoise Ritonõpo nenyohytyamo a, Ro te, ipyty te, ěxiry tō maro. Tarose toto pata poe Ro pynanopyry se Ritonõpo exiryke.

¹⁷ Mame toiro Ritonõpo nenyokyhpyry ynara tykase Ro a:

– Seromaroro tururume ytoko õsepynanohtohme! Ōkakoxi xine osenuhmara ehtoko. Sero jakanahmã wino roropa osenuhmara ehtoko. Epatoko ypy pona; epara awahtao xine orihnõko matose.

¹⁸ Yrome tozuhse ynororo Ro a:

– Tuisa, morara jyrippyra exiko, ajohpãme samo!

¹⁹ Kure make ya seroae. Typynanohse ywy oya orihpyra jehtohme. Yrome moro ypy moe mana, eporehkara ro jahtao yyryhmatoh jetapãko nase.

²⁰ Moroto pata pitiko enẽko mah? Moe hkopyra mana morotona epatohme. Ytoxi morotona osepynanohtohme. Enẽko mah? Pata pitiko nase.

²¹ Mame ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya:

– Ÿ, kure mana. Moro pata onenahkara ase.

²² Axĩ ke ytoko tururume. Onenahkapopyra ase eporehkara ro awahtao xine morotona. Moro “pata pitiko” tykase Ro exiryke, esety Zoame toehse.

Sotoma enahkary Komora maro

²³ Xixi tōnuhse pixo ahtao, Ro toeporehkase Zoa pona.

²⁴ Mame mõtoino rokẽ apoto tonehpose Ritonõpo a konopo samo, sautu panõ orihmatõ maro kapu ae pata Sotoma pona, Komora maro.

²⁵ Moro pata tō asakoro tonahkase Ritonõpo a jakanahmã maro, moro pōkõ maro, otyro tōkehko maro, wewe tō maro.

²⁶ Ynara toehse roropa, tỹkakoxi tōsenuhmase Ro pyty ahtao sautume, xikihme exiketyme toeramase ynororo.

²⁷ Yrokokoro towõse Aparão, pakeimo. Toytose ynororo tōturutopõpyry pona Ritonõpo maro.

²⁸ Tōsenuhmase ynororo Sotoma wino te, Komora wino roropa jakanahmã pona roropa. Orexĩto konõto tonese eya onuhnõko nono poe, apoto konõto erexĩtory samo.

²⁹ Moro sã pata tō tonahkase Ritonõpo a jakanahmã po. Mame tōsenetupuhse roropa ynororo Aparão poko. Naeroro Ro takorehmase eya epatohme, orihpyra aehtohme ipatary tonahkase ahtao.

Moapita tō amonita tō maro

³⁰ Mame Zoa po Ro ahtao enaromỹke toehse ynororo. Naeroro ypy tō pona toytose ynororo tōxiry tō maro. Moroto tōsesarise toto oramao, asakorõkõ tōxiry maro.

³¹ Mame ěxiry apitorymã ynara tykase takorony a:

– Papa tamuhpõme toehse. Imepỹ orutua pyra roropa taro. Morara exiryke nio-tasaromepyra sytase. Emũkuasaromepyra sytase, imehnõ saaro emero nono po.

³² Eropa papa sauhpane aetỹtohme. Mame toetỹse ahtao imaro exĩko sytase, emũkuatohme imũkurume.

³³ Naeroro moro kohmamyry ae eukuru tokarose eya xine tumykomo a. Mame ěxiry osemazupu tumy maro toehse. Yrome toetỹse exiryke tuaro pyra kynexine.

³⁴ Yrokokoro ynara tykase ěxiry apitorymã takorony a:

– Kokonie papa maro akene. Seroae sauhpane ropa etỹtohme ropa, imaro oehtohme koko. Morarame emũkuãko sytase typakõke papa ehtohme, tykase ynaroro.

³⁵ Mame tykohmãse ahtao eukuru tokarose ropa, tumykõ tauhpase ropa. Mame ěxiry etyhpyrymano tumy maro toehse. Yrome tuaro pyra ynororo kynexine toetỹse exiryke.

³⁶ Morara exiryke ěxiry tō asakoro poetoẽme toehse tumykõ mũkuru ěme.

³⁷ Mokyro ěxiry apitorymã toemũkuase Moapeme. Moape tō tamurume toehse ynororo.

³⁸ Mokyro Ro ãxiry etyhyrymã roropa toemũkuase orutuame, tumũkuru tosehapse eya Pẽ-Amime. Amonita tã tamurume toehse ynororo.

20

Apimereke maro Aparão

¹ Mame Aparão toytose Mãre poe ikurenaka Kanaã nonory poro. Tõsesarise ynororo irãnao pata Kate poe pata Sua pona. Moromeĩpo Jeraa po tõsesarise Aparão ahtaõ,

² toryxiryne Sara tokarose eya. Mame Sara tonehpose Apimereke, Jeraa tuisary a tytapyĩ konõto taka.

³ Yrome koko tõsenepose Ritonõpo Apimereke a aosenety. Ynara tykase ynororo eya:
– Oorikyry ke awãnohnõko ase, mokyro nohpo onenepyhpyry pokoino atapyĩ taka, imepỹ pytyme exiryke.

⁴ Mokyro Apimereke Sara poko pyra ro kynexine. Naeroro ynara tykase ynororo:
– Ritonõpo, mokyro poko pyra akene! Yna enahkãko mah ypatary põkõ maro?

⁵ Mokyro ro, Aparão morara tykase: “Woryxiry mose ro, Sara,” tykase ynororo. Morara tykase roropa nohpo. Zae rokẽ se exiase. Imepỹ pyty apoiry se pyra akene ipunaka, tykase.

⁶ Aosenty ynara tykase sã Ritonõpo eya:
– Zuario ase, ajoajohpe se pyra mexiase. Morara exiryke iirypyryne pyra oehtohme yneneryme, nohpo towomase ya ipoko pyra oehtohme.

⁷ Seromaroro nohpo ekaroko ropa inio a. Morararo urutõme aexiryke oturũko ya mana opoko orihpyra oehtohme. Yrome nohpo onekaropyra ropa awahtaõ ourũko ase, orihnõko mase rahkene oekyry tã maro.

⁸ Yrokokoro towõse ropa Apimereke pakeimo. Typoetory tã tykohmase tyya osekarotohme eya xine. Enaromyke toehse toto itamurume.

⁹ Moromeĩpo Aparão tykohmase Apimereke a. Ynara tykase ynororo eya:
– Oty myri yna a? Oty popyra yrino oya? Opokoino yna wãnohsasaka Ritonõpo toehse, iirypyryne ehtoh poko exisasaka toehse jexiryke. Moro sã tyryry popyra mana ipunaka.

¹⁰ Oty katoh sã poko mosenetupuhno sã sã tyritohme ypohko? tykase ynororo eya.

¹¹ Ynara tykase Aparão eya:
– Sero nono põkõ Ritonõpo omipona pyra emero ekaroase repe, jetapãko mã toto ypyty apoitohme typytyme, ekaroase repe.

¹² Ajohpe pyra ro mana, worryxiryne Sara mana, papa ãxihpyryne exiryke, aja ãxiryne pyra rokene. Naeroro tapoise ya ypytyme.

¹³ Mame papa tapyĩ tae taropose jahtaõ Ritonõpo a imehnõ nonory poro jytotohme, ynara ase Sara a: “Imehnõ nonory po kuahtaõ, worryxiryne osekaroko jewomatohme,” ase eya.

¹⁴ Mame Sara tokarose ropa Apimereke a Aparão a. Imaro kaneru tã tokarose eya pui tã maro te, orutua komo te, nohpo tã maro ipoetoryne.

¹⁵ Ynara tykase ynororo eya:
– Eneko ke, Aparão, sero ynonoryne mana emero. Ise oehtoh imenekako oesaryne.

¹⁶ Mame ynara tykase Apimereke Sara a:
– Parata ekarõko ase opiry a, 11me kiru zokonaka zuaro imehnõ amaro xine exiketõ ehtohme zae oehtoh poko. Ynara zuaro exĩko mã toto azahkuru pyra mexiase ipunaka.

¹⁷⁻¹⁸ Morara toehse Sara exiryke, Aparão pyty, tyrohsẽ tonehpose Ritonõpo a Apimereke tapyĩ taõkõ pona. Nohpo tã emero emũkuasaromepyra tyripose toto Ritonõpo a. Mame Aparão tãturuse Ritonõpo a Apimereke tã poko, tukurãkase ropa toto Ritonõpo a, Apimereke te, ipyty te, ipoetory tã maro emero, toto emũkuatohme ropa.

21

Izake enurutopõpyry

¹ Mame tõmihpyry ae ro kure rokē Sara tyrise Ritonõpo a.

² Poetoõme toehse ynororo. Mame tamuhpõme Aparão toehse ahtao toemũkuase ynororo. Morara toehse aenurutoh po, Ritonõpo omihpyry ae ro.

³ Tumũkuru tosehapse Aparão a Izakeme.

⁴ Mame 8me ãmepyyry taropose ahtao tumũkuru aĩpotapihpyry tysahkase Aparão a, Ritonõpo omihpyry omi poe.

⁵ 100me jeimamyry Aparão nae kynexine, Izake tonuruse ahtao.

⁶ Morarame ynara tykase Sara:

– Ritonõpo nekarohpyry poko tãkye toehse ywy. Exianãko ase. Moro poko etaryhta imehnomo a ymaro exianãko roropa mã toto.

⁷ Ynara tykase roropa ynororo:

– Morara kasaromepyra imehnõ nexiase Aparão a: “Opyty emũkuãko mana. Suhsu ekarõko roropa mana omũkuru a. Mame tamuhpõme toehse ynororo ahtao emũkuase rahkene, imũkurume.”

⁸ Mame tuãtase aimo pitiko. Mame suhsu tõkehse eya ahtao otuhtoh konõto tyrise Aparão a.

Akara taropose imũkuru maro

⁹ Morarame Iximaeu, Akara mũkuru osemiãko kynexine Izake maro, Sara mũkuru maro.

¹⁰ Mokaro eneryke tyya ynara tykase Sara Aparão a:

– Mose ypoetory aropoko ywinoino imũkuru maro. Ypoetory mũkuru omõkomohpyry anapiakara mana umũkuru Izake maro.

¹¹ Torëtyke toehse Aparão morara kary etaryke tyya, Iximaeu tumũkurume roropa exiryke.

¹² Yrome ynara tykase Ritonõpo eya:

– Aparão, torëtyke pyra exiko poeto poko, opoetory Akara poko roropa. Tyriko emero, Sara omi poe. Typakõke exiko mase Izake poenõ ke.

¹³ Opoetory mũkuru omũkurume roropa mana. Naeroro ipakomotyã roropa ripõko ase imoihmãkõme.

¹⁴ Yrokokoro towõse Aparão pakeimo. Tonahsẽ tapoise eya tuna maro ã ao, eukuru. Morohne tokarose eya Akara a poeto maro. Mame taropose ynororo eya mya ay-totohme. Akara toytose. Xiaksiake toytose ynororo ona poro ahno esary poro pyra Peresepa nonory poro.

¹⁵ Mame tuna tonahse ahtao, tumũkuru tynomose eya wewe zopino.

¹⁶ Myahme sã pitiko 100 meturume toytose nohpo porohse nono pona. Tõsenetupuhse ynororo “Umũkuru orikyry enery se pyra ase”. Toraximase sokohme moroto. Imũkuru tyxitase.

¹⁷ Mame poeto xitary totase Ritonõpo a. Kapu ae tõturuse Akara a Ritonõpo nenyokyhpyry, ynara tykase ynororo:

– Oty poko torëtyke mahno? Enaromyra exiko, poeto xitary totase Ritonõpo a.

¹⁸ Eropa! Poeto anõko xikihme, emary apoiko, ipoenõ riko ase imoihme, tykase ynororo eya.

¹⁹ Mame pimõme pyra Akara enuru tyripose Ritonõpo a, tuna eutary tonese eya. Toytose ynororo, tuna ã typehkase eya, tuna ke tumũkuru Iximaeu tauhpase eya.

²⁰ Towomase Iximaeu Ritonõpo a, tuãtase ynororo ona Parã po. Emese kure toehse ynororo. Morararo tykarimotary waro toehse pyrou ke.

²¹ Mame jeny a nohpo tymenekase, Ejitu pono, ipytyme.

Apimereke maro Aparão

²² Morarame Apimereke toytose oturuse Aparão maro. Tymaro takorehmane Pikou tarose, soutatu tō tuisary. Ynara tykase Apimereke Aparão a:

– Ritonõpo amaro mana. Ākorehmāko mana onyriry tō poko emero.

²³ Naeroro ōmiry etapory se ase, Ritonõpo netaryme, yna onenekunohpyra oexiry poko te, umūkuru tō roropa, ypakomotyā roropa. Zae rokē exiase amaro. Naeroro zae rokē exiko yna maro, sero nono pōkō maro, enara.

²⁴ – Ÿ, jomiry etapōko ase oya, tykase Aparão.

²⁵ Mame Apimereke turuse Aparão a tuna eutary poko, tapoise exiryke Apimereke poetory tomo a jamihme toexirykōke, tuna anapoipyra Aparão poetory tō ehtohme.

²⁶ Ynara tykase Apimereke:

– Onoky a morara tyrise? Zuaro pyra akene. Jurupyra mexiase. Seromaroro rokē moro poko etāko ase.

²⁷ Mame kaneru tō tapoise Aparão a pui tō maro, toky tō ekarotohme Apimereke a. Tōturuse toto oseya tōmirykō totapose eya xine.

²⁸ Mame 7me kaneru tō tymenekase Aparão a toky toh tae, ekarotohme eya.

²⁹ Apimereke a tōturupose, ynara tykase eya:

– Oty katoh moxiā tapiakase oya, 7me kaneru tomo?

³⁰ – Moxiā mā ynekaroryme oya, tykase Aparão. – Moxiā 7me kaneru tō apoiryhtao oya, ynara āko mase: “Ÿ, zuaro ase: sero tuna eutary tahkase Aparão a,” āko mase, tykase ynororo.

³¹ Morara exiryke moroto tosehapse Peresepame eya xine, moroto tōmirykō totapose oseya exiryke.

³² Moromeīpo Peresepa po tōmirykō etapoxīpo Apimereke toytose ropa takorehmane Pikou maro pirixteu tō nonory pona ropa.

³³ Mame moroto Peresepa po wewe tarykase Aparão a, moroto roropa Ritonõpo toahmase Aparão a, Jūme Exiketyme aexiry poko.

³⁴ Mame okynahxo Aparão moroto ehse pirixteu tō nonory po.

22

Aparão kuhtopōpyry Ritonõpo a

¹ Morarame Aparão tukuhse Ritonõpo a. Esety ae tykohmase ynororo:

– Aparão! tykase eya.

– Taro ase, tykase ynororo.

² Ynara tykase Ritonõpo eya:

– Omūkuru apoiko, Izake, omūkuru toirono, ipyno oehtopo, mame ytoko mya Moria nonory pona. Moroto ypy po, ynenepory oya, omūkuru iahkako onekaroryme ya, tykase.

³ Yrokokoro towōse Aparão pakeimo, apotopokō tyrakase eya, jumētu pona tyrise eya, mame toytopytose Ritonõpo a katopōpyry pona. Imaro Izake toytose, asakoro ipoetory tō maro.

⁴ Oseruao tōmehse toytorykō poko, mame osa tonese Aparão a amekeino.

⁵ Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Taro rokē ehtoko jumētu maro, yna eraximatoko. Ytōko ynanase mōtona Ritonõpo eahmase. Okynā pyra oehnōko ropa ynanase, tykase Aparão eya xine.

⁶ Apotopokō tyrise Aparão a tumūkuru motary pona. Rato tapoise eya apoto ē maro, toytose toto asakoro rokene oximaro.

⁷ Okynā pyra ynara tykase imūkuru tumy a:

– Papa! tykase.

– Otara aimo? tykase jumy.

Tōturupose Izake tumy a:

– Apotopokõ seny, apoto roropa, yrome otoko kaneru nah tyahkasehmy? tykase imũkuru eya.

⁸ Aparão a tozuhse, ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo ro mokyro ekarõko mana totapasẽme, tykase jumy eya.

Toytose ro toto myahme samo asakoro rokene.

⁹ Toeporehkase tahtao xine Ritonõpo nenepohpyry pona, apoto apõ tyrise Aparão a, epona apotopokõ tyrise eya. Moromeĩpo Izake tymyhse eya apoto apõ pona tyritohme, apotopokõ pona.

¹⁰ Mame rato tapoise eya tuotohme.

¹¹ Yrome kapu ae tõmitase Ritonõpo nenyokyhpyry:

– Aparão! Aparão!

– Taro ase, tykase ynororo.

¹² – Omũkuru onuopyra exiko, onyryhmara exiko, tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya. – Zuaro ase seromaroro ypyno oexiry poko, jomipona oexiry waro ase, omũkuru ekarory se make ya jomi poe, omũkuru toirono.

¹³ Mame tỹkakoxi tõsenuhmase ahtao Aparão a kaneru tonese eya tyryhse tyretyry ae wewe ehmatao. Toytose Aparão mokyro apoise, totapase eya jahkatohme, apoto apõ pona tyrise eya tumũkuru myakãme.

¹⁴ Moroto tosehapse Aparão a “Ekarõko Ritonõpo mana” me tosehapse eya. Morara exiryke seroae ro ynara ãko moro põkõ mana: “Ypy po, tosary po tokarosẽ ekarõko Ritonõpo mana.”

¹⁵ Morarame Aparão tykohmase ropa Ritonõpo nenyokyhpyry a kaino.

¹⁶ Ynara tykase ynororo eya:

– Omũkuru toirõ ekarory se ya oexiryke, jomiry omipona, ynara ãko ase oya: Ywy roro jomiry etapõko ase oya, jesety mã Ritonõpo Oesemy, kure rokẽ orĩko ase.

¹⁷ Apakomotyã tuhke emãnõko mã toto ypoe, ikuhpỹme toto ehtohme xirikuato ikuhpỹme ehtoh samo kapu ao te, isawã ikuhpỹme ehtoh sã roropa tuna konõto ehpio. Topetõkara poremãkapõko mã toto.

¹⁸ Apakõ ae kure rokẽ imehnõ rĩko ase emero nonory po jomihpyry omipona toehse oexiryke, ynyripohpyry tyrise oya exiryke.

¹⁹ Mame toytose ropa Aparão morotona ropa typoetory tomo a, mame oximaro toytose toto Peresepa pona, Aparão tapyĩ taka ropa.

Naoa pakomotyamo

²⁰ Moromeĩpo Aparão turuse zakorõ Naoa poko. Imũkuru tõ tonuruse 8me, ipyty Miuka poenõme.

²¹ Apitorymã kynexine Uze; imeĩpo Puze te, mame Kemueu, Arã zũme;

²² imeĩpo tonuruse Kesete te, Hazo te, Piuta te, Jitirape te, Petueu, enara.

²³ Mokyro Petueu tõxike toehse Repekame. Mokaro kynexine Miuka poenomo Naoa maro, Aparão akorony.

²⁴ Reuma maro Naoa pyty roropa, tonuruse: Tapa te, Kaã te, Taasa te, Maaka, enara.

23

Sara orihtopõpyry

¹ Mame 127me jeimamyry taropose Sara a.

² Toorihse ynororo pata Eperõ po. Moroto esety akorõ Kiriante-Arapa kynexine, Kanaã nonory po. Tyhnamose ynororo Aparão a.

³ Moroto typyty ekepyry tynomose aporo, toytose ynororo heteu tõ maro oturuse.

⁴ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Katonõme ase ononorykõ po. Naeroro oya xine osa pitiko epekatyry se ase ypyty ekepyry zonëtohme, tykase Aparão.

⁵ Mame tozuhse ynororo heteu tomo a:

⁶ – Etako pahne, tuisa! Yna a omoro mase tamuximehxo exiketyme. Osa imenekako nono kurano aorihtyã zonëtohme. Yna esary pyno pyra ynanase. Ise oehtoh ekarõko ynanase oya, tykase toto.

⁷ Mame towõse Aparão. Toepuise ynororo heteu tõ ëpataka. Ynara tykase ynororo:

⁸ – Kure oya xine ahtao ypyty ekepyry zonemyry taro ononory po ekaropoko Eporõ a, Zoa mükuru,

⁹ topu eutary, Makapera ekarotohme ya. Moroto mana esary ehpio. Tineru ke zae epehmãko ase epehpyry tytororo. Morarame zonëtopõpyry esëme exïko ase taro.

¹⁰ Eporõ moroto kynexine typorohse oximõmãkõ maro, pata omõtoh pûto. Opore tõturuse ynororo imehnõ emero netaryme.

¹¹ – Arypyra, tam. Etako pahne, moro nono ekarõko ase oya topehke pyra oesaryme ehtohme, topu ao eutary maro. Wekyry tõ neneryme morohne ekarõko ase oya topehke pyra opyty ekepyry zonëtohme oya.

¹² Yrome toepuise ropa Aparão heteu tõ ëpataka.

¹³ Eporõ a ynara tykase ynororo opore pitiko mokaro emero netaryme:

– Etako ke, ajohpãme samo! Tineru ke moro nono epekatyry se ase. Kaxiko otãto epehpyry se hmahno, oepehmãko ase. Moromeïpo ypyty ekepyry zonënõko ase moroto.

¹⁴ Tozuhse ynororo Eporõ a:

¹⁵ – Etako ke, Pãna! Moro nono epehpyry 400me parata mana. Yrome epehpyry poko torëtyke pyra exiko, osepeme sytase. Opyty ekepyry zonëta morotona.

¹⁶ – Ý zae mase, moro epehmãko ase, tykase Aparão oximõmãkõ netaryme. Moro epehpyry, Eporõ a ekarohpyry, 4 kiru zokonaka kynexine, parata tukupse ahtao, mõkomo ekamonanõ nukuhtoh po.

¹⁷ Morarame moro nono esëme toehse Aparão, Eporõ tupïpyry Makapera po, Mãre poe xixi tütatoh wino. Tupito topekahse eya topu eutary maro, wewe tõ maro mya esary ehpio pona.

¹⁸ Mokaro heteu tõ emero moroto oximõmãkõ moro nono epekatyry enene toto.

¹⁹ Moromeïpo typyty Sara ekepyry tonëse Aparão a topu eutary ao Makapera nonory po, Mãre poe xixi tütatoh wino. Moro nono esety Eperõme, Kanaã nonory po.

²⁰ Morara exiryke heteu tõ nonory topu eutary maro Aparão nonoryme toehse, esaryme, okepy zonëtohme.

24

Izake pyty menekary poko

¹ Morarame tamuhpõme Aparão kynexine. Kure rokë tyrise ynororo Ritonõpo a, takorehmase eya inyriry poko emero.

² Mame typoetory tykohmase tyya. Mokyro imõkomory eraseme kynexine emero porehme. Ynara tykase Aparão eya:

– Oemary tyriko waxiry zopikoxi, Ritonõpo netaryme õmiry etapoko ya:

³ Ritonõpo kapu Esemý, sero nono Esëme roropa mana. Mokyro netaryme kaxiko ya umükuru Izake pytyme tarõkõ, Kanaã põkõ onymenekara exiko.

⁴ Ytoko ynonory pona wekyry tõ esaka, nohpo menekatohme oya Izake pytyme.

⁵ Tõturupose ipoetory:

– Oty rïko ywy mokyro nohpo toepyry se pyra ahtao ymaro. Omükuru arõko ha ymahro, oesahpyry pona ropa?

⁶ – Arypyra, tykase Aparão. – Umükuru anaropopyra ase myaro ipunaka!

⁷ Ritonõpo, Kapu Esemý a tonehse ywy papa tapyĩ tae, wekyry tõ nonory poe. Tõmiry totapose ya: sero nono ekarõko ase apakomotyamo a, tykase ynororo ya. Tynenyokyhpyry aropõko mana oesemary enepotohme oya, naeroro ekurehpyra mase, nohpo epekahnõko mase umũkuru pytyme.

⁸ Mãpyra nohpo toepyry se pyra ahtao, tymyhpokasẽme exĩko ropa sã mase. Yrome umũkuru anaropyra mase myaro ipunaka.

⁹ Mame tomary tyrise ipoetory a Aparão axiry zopikoxi, tõmiry totapose eya tosẽ nyriporý ritohme tyya.

¹⁰ Morarame Aparão poetory a tosẽ eky kameru tõ tapoise, 10me, mõkomo maro, tynekaroryme. Mame toytose ynororo Naoa patahpyry pona, Mesopotamia pona.

¹¹ Toeporehkase tahtao, kameru tõ tosekumurukõ po typorohkapose eya tuna eutary myhtokoxi, pata pũtokoxi. Kokonie pukuro kynexine, tuna puimatoh po nohpo tomo a.

¹² Ynara Ritonõpo a tõturuse ynororo:

– Ritonõpo, jesẽ Aparão Esemý, emero zae ehtoh tyripoko, kure rokẽ jesẽ tõ tyriko roropa.

¹³ Taro ase pẽkamã pũto, nohpo tõ oryximãkõ tuna enehse oehketõ eraximãko.

¹⁴ Ynara ãko ase toiro nohpo a: “Ajohpãme sã tuna pixo jokuru ekaroko,” ãko ase eya. Mame johpãko mana: “Oeky tõ roropa ohpãko ase,” karyhtao ya, mokyro onymenekahpyryme opoetory Izake pytyme aehtoh waro exĩko ase. Moro tonese ya exiryke tuaro exĩko ase kure oehtoh poko jesẽ maro.

¹⁵ Aotururuhtao ro Ritonõpo a, Repeka tooehse, tuna ã ke tymotapõ ke. Petueu ãxiry kynexine ynororo, Miuka pary Naoa pary, enara. Aparão akorõ kynexine Naoa.

¹⁶ Nohpo oryxime kynexine, orutua poko exipitopỹ kynexine; ipoko exipitopyra orutua kõ kynexine. Tyhtose ynororo tuna anỹse, mame tõnuhse ropa ynororo tuna anỹxĩpo.

¹⁷ Tururume Aparão poetory toytose eya, ynara tykase ynororo eya:

– Ajohpãme sã jokuru tuna pitiko ekaroko ya, tykase eya.

¹⁸ – Ÿ, ãkose, tykase nohpo eya. Axĩ tuna ã typorohkase eya. Tuna ã tapoise ro eya enyryhtao eya.

¹⁹ Mame tuna ekarokehxĩpo eya, ynara tykase oryximã eya:

– Tuna anỹnõko ase roropa oeky tõ ohpatohme.

²⁰ Axĩ tarykase tuna eya okyno tõ okuru ã aka. Mame toytose ropa ynororo tuna anỹse ropa tuna pẽkamãka kameru tõ okurume. Tauhpase toto ise pyrah katoh pona.

²¹ Moro eneryke tyya: “Tyk,” tykase Aparão poetory. Mokyro nohpo enẽko rokẽ kynexine, tuaro toehtohme, Ritonõpo nymenekahpyryme nymyry ynororo exiry poko.

²² Mame kameru tomo a tõkehse ahtao, uuru tapoise eya ounasere, 6 karama mano, tyritohme oryximã eunary pokona. Wãsere roropa asakoro tokarose eya uuru risemy, 100 karama motye.

²³ Mame tõturupose ynororo eya:

– Onoky mokyro omy? tykase tõturupose eya. Osa nae nah atapyĩkõ tao ynanyhtohme ypoetory tõ maro? tykase.

²⁴ – Ywy Petueu ãxiry ase, Miuka pary Naoa pary, enara, tykase ynororo.

²⁵ Yna tapyĩ tao nyhtoh nae. Nae roropa onahpoty oeky tõ napyryme.

²⁶ Mame tosekumuru po typorohse ynororo Ritonõpo ãpataka, Tosẽ toahmase eya.

²⁷ Ynara tykase ynororo:

– Kure mase Ritonõpo, jesẽ Aparão Esemý! Kure rokẽ tonehpose ywy Oya topohme Aparão ekyry tapyĩ taka, tykase.

²⁸ Tururume toytose nohpo oryximã tyse tapyĩ taka toto zuruse Aparão poetory oehpotõpyry poko.

²⁹⁻³⁰ Typiry ke Repeka kynexine, esety Rapão. Moro ounasere uuru risemy te, wāsere tō maro toryxiry emekū poko eneryke tyya te, toryxiry otururu etaryke roropa tyya, toytose Rapão tururume Aparão poetory enehse. Moroto ro kynexine toky tō maro, pēkamā pūto.

³¹ Ynara tykase Rapão eya:

— Osehko, ymaro eropa! Kure rokē tyrise mase Ritonōpo a. Oty katohme taro rokē mah jarao? Oesary nae tapyi tao, osa nae roropa oeky tō esaryme, tykase ynororo eya.

³² Mame tapyi taka tomōse ynororo. Kameru tō narotyā typorohkapose Rapão a. Onahpoty tokarose eya toto napyryme. Moromeīpo tuna tonehse eya Aparão poetory a, imaro exiketomo a roropa, tupupurukō ikurikatohme.

³³ Morarame tonahsē tonehse ahtao eya xine, ynara tykase Aparão poetory:

— Otuhpyra ase aporo oturupyra ro jexiryke, tykase.

— Ŷ kaxiko, oturuko tykase Rapão eya.

³⁴ Mame ynara tykase ynororo:

— Ywy ase Aparão poetory.

³⁵ Kure rokē jesē tyrise Ritonōpo a. Itamurume tymōkomoke toehse ynororo Ritonōpo nekarotyā eya kaneru tō tuhke te, poti tō roropa te, pui tomo te, parata te, uuru maro te, ipoetory tomo, orutua komo te, nohpo tomo te, kameru tomo te, jumētū tomo, enara.

³⁶ Ipyty Sara toemūkuase kunumuxime tahtao jesē mūkurume. Tummy mōkomohpyry esēme exīko mana emero.

³⁷ Tōmihpyry omipona tyripose ywy jesemy a Ritonōpo netaryme. Ynara tyripose ywy eya: “Umūkuru Izake pytyme nohpo onymenekara exiko Kanaā pono, tarono.

³⁸ Mya ytoko papa ekyry tō esaka. Moroto wekyry tō maro nohpo menekāko mase ipytyme,” tykase

³⁹ Mame ekaropoase eya: “Oty rīko ah mokyro nohpo oryximā toepyry se pyra ahtao ymaro?”

⁴⁰ Ynara tykase ynororo ya: “Ritonōpo omipona exikehpyra ase. Tynenyokyhpyry aropōko mana amaro oesemary enepotohme oya. Wekyry tō rānao, papa ekyry tō maro nohpo oryximā menekāko mase umūkuru pytyme.

⁴¹ Wekyry tō maro otururuhtao, mame tōxirykō ekarory se pyra toto ahtao, morara ahtao tymyhpkase ropa sã mase. Torētyke pyra exiko,” tykase Aparão ya.

⁴² — Morarame toeporehkase jahtao tuna pēkamā pona oturunō Ritonōpo a: “Ritonōpo, jesē Esemu kuakorehmako zae jesē nyriphopyry ritohme ya.

⁴³ Taro ase pēkamā pūto. Nohpo oryximā tooehse ahtao tuna anỹse, tuna ekaropōko ase eya, jokurume.

⁴⁴ Ŷme ynororo ahtao tuna ekarōko ya mana. Mame tuna ekarory se ynororo ahtao jeky tomo a, ah onymenekahpyryme mokyro nexi, jesē mūkuru pytyme,” āko akene.

⁴⁵ Oturukehpyra ro jahtao Ritonōpo a ukurohtao, tooehse Repeka tuna ē ke tymotapō ke. Tyhtose ynororo tuna anỹse pēkamā aka. Mame ynara yka eya: “Jokuru pixo ekaroko ya otunary ē poe, ajohpāme samo,” ykano.

⁴⁶ Axī tuna ē typorohkase eya. Ynara nykano: “Ēko. Tuna anỹnōko ase roropa oeky tō okurume, kameru tō okurume.”

⁴⁷ Morarame ekaropō eya: “Onoky mokyro omy?” ykano. Mame jezuhno ynororo: “Petueu ēxiry ase, Miuka pary Naoa pary roropa ase,” nykano. Mame ounasere yrino eunary pokona te, wāsere roropa yrino emekū pokona.

⁴⁸ Jesekumuru po yporohno Ritonōpo eahmatohme. “Kure mase, Ritonōpo jesē Aparão Esemu,” ykā eya. “Kuenehno topohme xiaro jekyry tomo a, ēxiry enetohme, jesē mūkuru pytyme.”

⁴⁹ Seromaroro kahtoko ya kure jesē maro se awahtao xine. “Arypyra,” kahtoko jūme rokene, moro kary se awahtao xine zuaro jehtohme, nyryry waro jehtohme.

⁵⁰ Ynara tykase Rapão tomo, jũ maro:

– Sero emero Ritonõpo poe nase. Naeroro oezuhsaromepyra ynanase.

⁵¹ Mose Repeka; aroko amaro. Ritonõpo poe, ah oesẽ mũkuru pytyme nexino. Ritonõpo omihpyry ae ro, tykase.

⁵² Morara kary etaryke tyya, Aparão poetory toepuise Ritonõpo eahmatohme, “Kure mase” katohme.

⁵³ Mame upo tõkehko touse eya, parata roropa te, uuru risẽ roropa ekarotohme Repeka a. Mõkomo typyne exiketõ tokarose roropa eya, ipiry a te, jeny a, enara.

⁵⁴ Moraramẽ tõtuhse ynororo imarõkõ maro, eukuru tõse eya xine, tõmehse toto moroto. Yrokokoro towõse ropa tahtao xine, ynara tykase Aparão poetory:

– Ytoxi ropa jesẽ tapyĩ taka ropa.

⁵⁵ Yrome Repeka piry tõ, jẽ maro ynara tykase:

– Kurehxo taro oexiry aporo, otaramẽ 10me ãmepu. Moromeĩpo ytõko ropa matose, tykase toto.

⁵⁶ Yrome ynara tykase Aparão poetory:

– “Taro exiko aporo” kara ehtoko ya. Zae rokẽ tonehse ywy Ritonõpo a xiaro jesẽ ekyry tomo a, tynymenekahpyry enepotohme ya. Naeroro ytoxi ropa jesemy a ropa, tykase ynororo.

⁵⁷ – Repeka kohmãko ynanase, tykase toto, – ekaropotohme eya. Otara ãko mã ynororo tarame?

⁵⁸ Tykohmase ynororo eya xine oturupotohme:

– Oytory se hma mose maro? tykase.

– ÿ, ytõko ase, tykase ynororo.

⁵⁹ Mame Repeka taropose eya xine, kunumuximehxo exikety maro, akorehmaneme te, Aparão poetory maro imaro ytaketõ maro.

⁶⁰ Kure rokẽ Repeka tyripose eya xine Ritonõpo a. Ynara tykase toto:

– Omoro, yna oryxiry, tuhkãkõ ãme oripory se ynanase Ritonõpo a tuhke miujãome exiketõ ãme.

Apakomotyã orẽpyra tyriporo se ynanase eya tyzehnotokõ patary tõ poremãkatohme eya xine, tykase toto.

⁶¹ Mame Repeka tõ typoetory maro, tãtakimase toto. Tõtyrise ynaroro kameru tõ pona. Aparão poetory maro toytose toto.

⁶² Mame Izake tooehse ona pona, tuna eutary pona. Moro pẽkamã esety “Isene Exikety Jenene tunary” kynexine. Moroto esary kynexine ikurenae Kanaã po.

⁶³ Ytoytõko osenetupuhnõko kynexine, kohmãsasaka ahtao, ona po. Mame kameru tõ oepu tonese eya.

⁶⁴ Repeka roropa tõsenuhmase. Izake eneryhtao, tyhtose ynororo kameru poe.

⁶⁵ Tõturupose ynororo Aparão poetory a:

– Onoky mokyro orutua ytoytokety ona po, xiaro oehnõko?

– Jesẽ mũkuru mokyro, tykase ynororo.

Mame kamisa tapoise eya tõmyty apurutohme.

⁶⁶ Mame Izake turuse Aparão poetory a tynyrityã poko emero.

⁶⁷ Moraramẽ Repeka tarose Izake a tytapyĩ taka, tyse tapyinỹpyry taka, Izake pytyme toehse ynororo. Repeka pyno toehse ynororo ipunaka, torẽnase toto, tãkye toehse ynororo, tomukehse roropa tyse orihtopõpyry poko.

25

Imehnõ Aparão pakomotyamo (1 Koronika 1.32-33)

¹ Mame imepỹ nohpo maro typytase ropa Aparão, esety Katura.

² Toemūkuase ynororo 6me: Zinirā te, Jokosā te, Metā te, Mitiā te, Ixipake te, Sua, enara.

³ Jokosā toemūkuase asakoro: Sepa te, Tetā, enara. Tetā pakomotyā ynara kynexine: asureu tomo te, retuseu tomo te, rēmueu tomo, enara.

⁴ Mitiā toemūkuase: Epame te, Epeame te, Enokeme te, Apitame te, Eretame, enara. Mokaro emero Ketura pakomotyāme toh kynexine.

⁵ Tymōkomory emero tokarose Aparāo a Izake mōkomoryme ehtohme.

⁶ Yrome mōkomo pitiko tokarose eya typyxiā poenomo a. Mame orihpyra ro tahtao taropose toto eya Izake winoino xixi tūtatoh wino, Oriēte nonory pona.

Aparāo orihtopōpyry

⁷ 175me jeimamyry taropose Aparāo a.

⁸ Mame toorihse ynororo tamuhpōme toehse ahtao.

⁹ Ekepyry tonēse imūkuru tomo a: Izake te, Iximaeu, enara. Tonēse ynororo oramāka topu aka, Makapera po, Māre wino xixi tūtatoh wino, Eporō tupi po. Eporō, Zoa mūkurume kynexine, heteume exikety.

¹⁰ Moro tupito kynexine Aparāo nepekatyhpyry heteu tō wino; moroto Aparāo ekepyry tonēse ipyty ekepyry maro.

¹¹ Moromeīpo toorihse Aparāo ahtao, kure rokē imūkuru Izake tyrise Ritonōpo a. Moroto esary kynexine, Isene Exikety Jeneneme Pēkamā po.

Iximaeu pakomotyamo

(1 Koronika 1.28-33)

¹² Iximaeu, Aparāo mūkurume kynexine Akara mūkurume roropa, Sara poetory, Ejitu pono. Mame Iximaeu toemūkuase, imūkuru tō

¹³ ynara kynexine: osemazupu Nepaiote te, imeīpo Ketaa te, Atapeeu te, Mipisāo te

¹⁴ Mixima te, Tuma te, Masa te,

¹⁵ Hatate te, Tema te, Jetua te, Napi te, Ketema, enara toh kynexine,

¹⁶ Iximaeu mūkuru tomo, 12mākomō. Toto nonory tosehke toehse, esē esety ae ro. Tyekyry tō tuisaryme toehse toh kynexine.

¹⁷ 137me jeimamyry nae Iximaeu kynexine toorihse ahtao.

¹⁸ Iximaeu pakomotyā moroto kynexine Hawira wino Sua pona, Ejitu poe xixi tūtatoh wino, Axiria esemary ehpio. Atameke toto esary kynexine imehnō Aparāo pakomotyā maro.

Ezau Jako maro enurutopōpyry

¹⁹ Sero nase Izake, Aparāo mūkuru ehtopōpyry poko.

²⁰ 40me jeimamyry nae Izake ahtao typytase ynororo Repeka ke, Petueu ěxiry, Rapāo oryxiry. Arameume toh kynexine Mesopotamia po.

²¹ Mame emūkuasaromepyra Repeka kynexine, naeroro tōturuse Izake Ritonōpo a typyty poko. Aomiry totase Ritonōpo a, mame poetoēme toehse ynororo.

²² Zuakuru ao kamarame poeto tō kynexine, atapoīko toh kynexine tysekō wakuru ao. Jēkō ynara tōsenetupuhse: “Oty katohme paupauāko itamurume, jerekohmāko umūkuru tō nae?” tykase. Tōturupose ynororo Ritonōpo a,

²³ mame ynara tykase Ritonōpo eya:

“Awakuru ao opoenō kamaramākō ahno tamurume exīko mā toto.

Emūkuāko mase kamarame,

oxise pyra exīko mā toto.

Toiro omūkuru orēpyra exīko mana.

Osemazupuru poremākapōko akomihpyry mana,”

tykase Ritonōpo eya.

²⁴ Morarame toemūkuase Repeka ahtao kamarame imūkuru tō tonuruse.

²⁵ Osemazupu tonuruse kamirame samo, ipihpyry tuhpose, upo samo, okyno pihpyry risē samo. Naeroro tosehapse ynororo Ezaume.

²⁶ Zakorō tonuruse ahtao turui ihtaĩ tapoise eya tomary ke. Naeroro Jakome tosehapse ynororo eya xine. 60me jeimamyry nae Izake kynexine toemūkuase Repeka ahtao.

Imehxo toehtoh ekarory poko

²⁷ Mame tuātase toto aimo tomo. Emese kure toehse Ezau urakanaketyme. Torēnase ynororo toytory poko ona poro. Māpyra Jako tyoro, tehme kynexine tapyi tao.

²⁸ Ezau sehxo Izake kynexine, tōsē enepyrkye eya. Yrome Jako sehxo Repeka kynexine.

²⁹ Morarame kumataimo ahnōko Jako kynexine oripo ao. Ezau tooehse ropa urakanaxīpo, totaehse kynexine.

³⁰ Ynara tykase ynororo:

– Orihnōko ase omise jexiryke. Kynahpako pixo onyrihpyry kamiraramā ke. (Naeroro Etōme Ezau tosehapse eya xine.)

³¹ – Ÿ, seny ekarōko ase oya, yrome imehxo oehtoh ekaroko ya, osemazupume oexiryke, tykase.

³² – Kure, omorohko, tykase Ezau. – Orihnōko ase jemiryke; Otyme kure imehxo jehtopōpyry nae, osemazuhme jenurutopōpyry nah, toorihse jahtao? Arypyra ipunaka.

³³ – Ahtao, jūme rokē ōmiry etapoko ya: “Ime jehtoh ekarōko ase jakorony a imehxo aehtohme,” kaxiko, tykase. Tōmiry totapose Ezau a takorony a. Naeroro ime toehtoh tokarose Ezau a imehxo Jako ehtohme.

³⁴ Mame tonahsē tokarose Jako a turui a, wyi maro, kumataimo tōkehko. Mame tōtuhkehse Ezau ahtao, eukuru tōse ahtao roropa eya, towōse ynororo. Jarānaka toytose ropa. Morara exiryke ime toehtopōpyry se hkopyra Ezau kynexine, tokarose tyya exiryke tonahsē poko rokene.

26

Izake pirixteu tō nonory po

¹ Morarame moro nonory po tonahsē pyrahme sā toehse, konopo oehpyra exiryke, pake ehtopōpyry saaro, Aparāo orihpyra ro ehtopōpyry saaro. Morara exiryke pata Jeraa pona toytose Izake, Apimereke, pirixteu tō tuisary esaka.

² Moroto Ritonōpo tōsenepose Izake a. Ynara tykase ynororo eya:

– Ejitu pona ytopyra exiko. Taro rokē exiko, oesary enepōko ase oya.

³ Tehme rokē exiko sero nono po, amaro exikehpyra exīko ase, kure rokē orīko ase. Apakomotyamo a sero nono ekarōko ase porehme, jomihpyry ae ro omy, Aparāo a.

⁴ Tuhke apakō rīko ase ikuhpỹme, xirikuato ikuhpỹme ehtoh samo kapu poko, mame eya xine sero nono ekarōko ase porehme. Apakō ke kure rokē emero sero nono pōkō rīko ase kure.

⁵ Ynara exiryke: Jomipona Aparāo kynexine, ynyrihpyry tyrise eya, jomiry omipona kynexine.

⁶ Naeroro moroto Izake kynexine Jeraa po.

⁷ Mame morotōkō tōturupose ahtao ipyty poko, toryxiryty tyrise eya. Oryxime Repeka kynexine. Enaromỹke Izake kynexine tyytyme Repeka ekarory poko. Ynara tōsenetupuhse ynororo: Otarame jetapāko tarōkō mana ypyty apoitohme tyya xine imaro toehtohkōme, tykase ynororo tyya rokene.

⁸ Moroto Izake ehse rahkene okynahxo. Mame tytapyĩ tae, osenuhmatoh ae Izake tonese tuisa Apimereke a. Tyyty Repeka eahmāko Izake kynexine.

⁹ Mame Izake tykohmapose Apimereke a ekaropotohme eya. Ynara tykase ynororo eya:

– Opytyme mokyro nae? Ajohpe pyra hnae? Oty katoh “Woryxiry mose ro,” mase opyty poko? tykase ynororo Izake a.

– Imehnomo a jetaparyino, mokyro poko ypyty mose ro, kara exiase, tykase Izake.

¹⁰ Morarame ynara tykase Apimereke eya:

– Oty katohme morara mase yna a? Popyra mexiase. Zuario pyra yna ahtao opytyme mose exiry poko, tupime pyra yna a opyty apoiry yna a ipoko yna ehtohme. Morara ahtao, ipoko toehse toiro orutua ahtao, iirypyryme konōto ynanexiry Ritonōpo a.

¹¹ Morarame tōmiry taropose Apimereke a tuaro emero toto ehtohme. Ynara tykase ynororo:

– Popyra mose orutua riryhtao oya xine te, ipyty riryhtao popyra roropa, awānohtoryko ase oorihthokō ke, tykase Apimereke.

¹² Morarame moro jeimamyry ae otyro tarykase Izake a, mame otyro tapoise eya itamurume, 100me inarykahpyry motye tapoise eya, kure rokē tyrise ynororo Ritonōpo a exiryke.

¹³ Imōkomory tōkehko, eky tō roropa tomāse itamurume, imehxo toehse ynororo tymōkomoke, tytineruke, enara.

¹⁴ Kaneru tō tuhke nae te, poti tuhke roropa te, pui tō tuhke te, typoetoke roropa tuhke nae kynexine, naeroro zumoxike toehse pirixteu tomo.

¹⁵ Nono ke pēkamā tapuruse ropa eya xine emero, Aparão poetory tō nahkatyamo, isene ro Aparão, Izake zū ahtao.

¹⁶ Moromeīpo ynara tykase Apimereke Izake a:

– Yna esary irumekako. Yna motye jamihme toehse mase.

¹⁷ Moroto turumekase Izake a, tōsesarise ropa ynororo jakanahmā Jeraa po. Moroto ehse. Moroto ehse okynano.

¹⁸ Tuna eutary tō totapuruhmakase ropa eya, Aparão nahkatyamo, isene ro tahtao. Morohne tapuruse ropa kehko toorihse Aparão ahtao, pirixteu tomo a. Mame moro pēkamā tosehapse ropa Izake a tumy a esehpatopōpyry ae ro.

¹⁹ Morarame pēkamā tahkase Izake poetory tomo a, tuna kurā tonese eya xine.

²⁰ Yrome toky tō poko erohketō, morotōkō tōsezusezuhse Izake poetory tō maro. “Yna tunary sero,” tykase toto. Morara exiryke moro pēkamā tosehapse Izake a “Oseosezuh-topōpo” me tosehapse eya.

²¹ Moromeīpo imepỹ tuna eutary tahkase Izake poetory tomo a, moro poko roropa tōsezusezuhse morotōkomo. Naeroro moro pēkamā tosehapse Izake a “Osepeme pyra Ehtopōpo” me tosehapse eya.

²² Morotoino toytose Izake. Imepỹ pēkamā tahkase ropa eya. Moro poko oseosezuh-pyra toh kynexine. Morara exiryke moro tosehapse “Osa Zumohxo” me tosehapse eya. Ynara tykase ynororo:

– Seromaroro osa zumohxo tokarose Ritonōpo a kyaa xine. Naeroro osesarīko sytatose taro. Emānōko roropa sytatose, tykase ynororo.

²³ Morotoino toytose Izake Peresepa pona.

²⁴ Moroto ahtao koko tōsenepose Ritonōpo eya, ynara tykase ynororo eya:

– Ywy ase Ritonōpo omy Aparão esemy. Enaromyra exiko amaro jexiryke. Ypoetory Aparão pokoino kure rokē orīko ase, apakō rīko ase tuhke.

²⁵ Moroto apoto apō tyrise Izake a tynekarory zahkatohme Ritonōpo eahmatohme. Moroto tōsesarise roropa ynororo, mame ipoetory tomo a imepỹ tuna eutary tahkase.

Apimereke Izake maro

²⁶ Morarame Jeraa poe Apimereke toytose oturuse Izake maro. Imaro akorehmane toytose Auzate te, Pikou roropa, soutatu tō tuisary.

²⁷ Tōturupose Izake eya xine:

– Oty kase moehtou? tykase. – Yzehno mexiatose, oesarykõ poe kuenyokyatose xiario, tykase.

²⁸ Ynara tykase toto eya:

– Seromaroro zuaro ynanase Ritonõpo amaro mana. Ynara osetupuhnõko ynanase: kure exiry amaro yna otururu, õmiry etapotohme Ritonõpo netaryme

²⁹ yna onyryhmapopyra oehotohme. Morararo yna oryhmara exiko ynanase. Zae ynanexiase amaro, yna wino toytose awahtao. Kure rokẽ toytose omoro osepeme ro. Seromaroro tuaro ynanase Ritonõpo kure rokẽ oriko mana.

³⁰ Morarame otuhtoh konõto tyrise Izake a. Tõtuhse toto, eukuru tõse roropa eya xine.

³¹ Yrokokoro towõse ropa toto pakeimo, tõmirykõ totapose eya xine jũme osepeme toehtohkõme. “Ritonõpo netaryme jomiry ekarõko ase oya,” tykase toto oseyä. Mame, “Kure rokẽ ytotoke ropa,” tykase Izake eya xine. Naeroro osepeme toehse toto. Mame toytose ropa toto tosaka xine.

³² Morarame moro ae ro Izake turuse ipoetory tomo a, tuna nae toehse yna nahkah-pyry ao.

³³ Moro pẽkamã tosehpase Izake a Sepame “Osepeme oturutopõpo” me tosehpase. Morara exiryke moro pata esety Peresepame toehse.

Ezau pyxiamo

³⁴ 40me jeimamyry taropose ahtao Ezau a typtase ynororo Jutite maro, Peeri õxiry te, Pasemate maro roropa, Erõ õxiry. Mokaro asakoro heteu tõ kynexine.

³⁵ Mokaro nohpo tõ poko tãkye pyra Izake tõ toehse Repeka maro, tyamaro pyra toto exiryke.

27

Jako tyripose kure Izake a

¹ Morarame tamuhpõme toehse Izake ahtao tonukehse ynororo. Mame morara ahtao tumükuru Ezau tykohmase tyya, ynara tykase ynororo eya:

– Aimo, umükuru!

– Taro ase, papa, tykase ynororo.

² – Tamuhpõme jexiry enẽko mase. Okynã pyra orihnõko ase.

³ Naeroro ourakanata joh tuota.

⁴ Morarame tompore ahnoko yzamaro, moro enehko ya. Tõtuhkehse jahtao kure rokẽ oripõko ase Ritonõpo a orihpyra ro jahtao, tykase Izake Ezau a.

⁵ Yrome tumükuru a Izake otururu totase Repeka a. Naeroro urakanase toytose Ezau ahtao,

⁶ ynara tykase jeny tumükuru Jako a:

– Omy omiry etano seromaroro orui Ezau a. Ynara nykano eya:

⁷ “Urakanase ytoko, joh tuota. Mame ahnoko tompore. Tõtuhse jahtao kure rokẽ oripõko ase Ritonõpo a orihpyra ro jahtao,” nykano.

⁸ Seromaroro, aimo, tykase Repeka, – etako pahne, ynara tyriko sytase,

⁹ ytoko kuekykõ esaka, asakoro poti kurã enehta. Ywy roro tõsẽ ahnõko ase tompore, omy zohme.

¹⁰ Mame moro tõsẽ arõko mase omy zohme, autuhtohme. Imeipo kure oripõko mana Ritonõpo a orihpyra ro tahtao.

¹¹ Yrome ynara tykase Jako tyse a:

– Urui tuhpose itamurume, ywy arypyra.

¹² Tapose jahtao papa a, tuaro exiko mana ywy ase. Ya tonekunopyry waro exiko mana. Mame popyra jyripõko mana. Kure jyripopyra ekurehnõko mana.

¹³ Yrome ynara tykase jeny eya:

– Morara ahtao popyra oriporyhtao ypokona exīko mana, ypoē exiryke. Aimo, jomipona exiko: poti tō eneha ya, tykase jeny.

¹⁴ Toytose Jako, poti tō tapoise eya, tarose toto tyse a, ipū tahnose tompore eya Izake zamaro aexihpyry samo.

¹⁵ Mame Ezau zupō kurā tapoise jeny a, tapyi tao ikurākahpyry Jako a amurutohme.

¹⁶ Mame poti pihpyry ke emary tyōtose, ipymyry tyōtose roropa eya Jako tuhpose pyra exiryke.

¹⁷ Moromeīpo tōsē tompore exikety tokarose eya wyi maro, tynyrihpyry.

¹⁸ Mame toytose Jako tumy a. Ynara tykase:

– Papa!

– Taro ase, tykase jumy. – Onoky mahno, aimo? tykase.

¹⁹ – Ywy ase omūkuru Ezau, osemazupu, tykase Jako. – Ōty mose, onyriphopyry. Owōko, ajohpāme samo; oporohko ōtuhtohme. Mame kure jyripōko mase Ritonōpo a, tykase ynororo tumy a.

²⁰ – Axī rukuh moehno ropa, aimo. Otara mexino? tykase Izake.

– Ritonōpo Oesemy a takorehmase ywy, tykase ynororo eya.

²¹ Ynara tykase Izake Jako a:

– Osehko xiaro ya, āpory se ase. Zuarō exīko ase Ezau nymyry mahno? tykase.

²² Ameke pyra toehse Jako tumy a, tapose ahtao eya ynara tykase jumy:

– Ōmiry Jako omiry sã nase yrome āpory Ezau apory sã nase, tykase.

²³ Morara exiryke Jako onenetupuhpyra Izake kynexine emary tyhpotyke exiryke Ezau emary samo. Naeroro kure rokē tyripose ynororo.

²⁴ Yrome tōturupose ropa toiro, kure onyriphopyra ahtao ro:

– Omoro hma umūkuru Ezau nymyry? tykase.

– Ywy ase, tykase Jako.

²⁵ Mame ynara tykase jumy eya:

– Joty enehko, onyrihpyry, jotuhtohme. Imeīpo kure oripōko ase.

Moro ahnohpyry tokarose Jako a tumy a. Eukuru tokarose roropa eya. Mame tōtuhse Izake, eukuru tōse roropa eya.

²⁶ Mame ynara tykase ynororo:

– Osehko, aimo, kueahmakose.

²⁷ Tummy typhose ahtao Jako a zupō typhose Izake a, Ezau zupony. Mame kure rokē Jako tyripose eya. Ynara tykase ynororo:

– Aimo, tyroxine mase,
umūkuru mase jaraō tupito sã mase,
onahpoty tyroxine ehtoh samo,
kure tyripose ahtao Ritonōpo a.

²⁸ Kure rokē oripory se ase Ritonōpo a.

Konopo enehpory se ase otupi tō pona tynahke oehtohme itamurume,
tiriiku itamurume, eukuru roropa.

²⁹ Ahno tō tuisaryme oripory se ase imehxo oexiry enetupuhtohme imeimehnomo a. Oekyry tō esēme oehtohme,
oekyry tomo a kure oritohme.

Popyra oripory se exiketō popyra roropa exīko mã toto.

Kure exīko mã toto kure oripory se exiketomo,

tykase ynororo Jako a.

“Kure kyripoko roropa,” katopōpyry Ezau a

³⁰ Mame tōturukehse Izake ahtao kure Jako ripory poko Ritonōpo a, Jako tūtaryhtao ro Ezau toehse ropa urakanaxīpo.

³¹ Tõsē tompore tahnose eya ekarotohme tumy a, ynara tykase ynororo:

– Owõko ty! Ajohpāme sã otuhkose õty mose, unuohpyry. Imeĩpo kure rokē kyripoko.

³² Mame tõturupose Izake a, ynara tykase:

– Onokyh koh mano? tykase.

– Ywy, Ezau, omũkuru osemazupu.

³³ Aomiry etaryke tõserehse Izake. Tykytyky tykapitose itamurume, ynara tykase ynororo:

– Onoky koh, joh enehno osemazuhme? Otuhno seromaroro oehpyra ro awahtao. Mokyro kure rokē yripono Ritonõpo a. Kure mokyro rĩko Ritonõpo mana.

³⁴ Morara kary etaryke tyya kui tykase Ezau opore tãtasamaryke. Ynara tykase ynororo:

– Papa, kure kyripoko roropa, tykase.

³⁵ Yrome ynara tykase Izake eya:

– Ākorõ tooehse, tonekunohse ywy eya, naeroro kure rokē ynororo tyripose ya Ritonõpo a, kure oripory se jehtopõpyry samo.

³⁶ Ynara tykase Ezau:

– Ÿ sero maro asakoro tonekunohse ywy eya. Zae tosehapse ynororo Jakome. Apitoryme ime jehtoh tapoise eya osemazuhme jenurutopõpyry. Seromaroro kure jyripotoh tomatonanohe eya. Papa, kure jyripotoh akoĩpyry onukurākara make, toiro rokehxo jyripotohme roropa?

³⁷ Ynara tykase Izake:

– Jako tyripose ya otuisaryme. Jekyry tõ emero tyripose ya inamotome. Itamurume tiriiku, eukuru roropa ekaropõ eya. Seromaroro kure oriposaromepyra ase, aimo, tykase Izake.

³⁸ Yrome otuhparo Ezau kynexine:

– Toiro rokē kure tyripotoh nae hma? Kure kyripoko roropa, papa, tykase. Mame tyxitapitose ynororo opore samo.

³⁹ Naeroro ynara tykase Izake:

– Ameke nono kurã poe osesarĩko mase.

Ameke roropa konopo wino exĩko mase.

⁴⁰ Atatapoĩko mase imehnõ maro osewomatohme, isene oehtohme.

Ākorõ poetoryme exĩko mase.

Morararo typenekehse awahtao

ākorõ namotome oehtoh rumekãko mase.

Jako ytotopõpyry Mesopotamia pona

⁴¹ Morarame takorõ zehno toehse Ezau, kure Jako tyripose jũkomo a exiryke. Mame ynara tõsenetupuhse ynororo: “Okynã pyra papa orihnõko mana. Moromeĩpo tyhnamokehse ahtao jakorõ etapãko ase.”

⁴² Mame tuaro Repeka kynexine takorõ zehno Ezau ehtoh poko. Jako tykohmase eya, ynara tykase ynororo eya:

– Etako pahne! Orui ozehno toexiryke, toemỹpory se ynororo; oetapary se mana.

⁴³ Morara exiryke, etako pahne, aimo. Ytoko seromaroro ypiry Rapão tapyĩ taka, Harã pona.

⁴⁴ Moroto exiko orui ekurãkatohme ropa, ozehno pyra aehtohme ropa.

⁴⁵ Wenikehnõko ynororo onyrihpyry poko. Morara toehse ahtao omi arone enyohnõko ase oenehtohme ropa moro poe. Umũkuru tõ asakoro natokõ osetapary se pyra ase toiro emepory ae, tykase.

⁴⁶ Mame tõturuse Repeka Izake maro, ynara tykase ynororo eya:

– Typenekehse ywy mokaro Ezau pyxiã heteu tõ poko. Typytase Jako ahtao nohpo heteu maro, kurehxo ya jorikyry, tykase.

28

¹ Morarame Jako tykohmase Izake a, taomikase eya. Mame ynara tykase ynororo eya: – Nohpo tarõ maro pytara exiko, Kanaã pono.

² Atakimako oytotohme Mesopotamia pona, atamuru Petueu tapyĩ taka. Rapão, asa piry, ãxiry imenekako opytyme.

³ Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety a, kure rokẽ oripõko ase opoenõ tuhke ehtohme, apakomotyã roropa, tuhke toto ehtohme.

⁴ Eya kure rokẽ oripõko ase, apakomotyã roropa, kure Aparão ritopõpyry samo, sero nono esẽme toto ehtohme, Ritonõpo nekarohpyry Aparão a. Moroto katonõme sã rokẽ ytoytoketyyme nexiase.

⁵ Morarame Jako taropose Izake a Mesopotamia pona Rapão tapyĩ taka. Rapão kynexine Petueu mükuru, arameu, Repeka piry, Ezau tõ eny, Jako maro.

Ezau tpyytase ropa Iximaeu ãxiry maro

⁶ Mame zuaro toehse Ezau kure Jako ripotopõpyry poko Izake a, Jako aropotopõpyry poko roropa Mesopotamia pona ipytatohme. Zuaro toehse roropa ynororo tumy omihpyry poko Jako a pytara ehtohme Kanaã põkõ nohpory maro.

⁷ Zuaro toehse roropa ynororo Jako ytotoptõpyry poko, tumy tõ omi poe, Mesopotamia pona.

⁸ Morara exiryke tonetupuhse ynororo tumy zamaro pyra Kanaã põkõ nohpory exiry poko.

⁹ Naeroro toytose ynororo Iximaeu tapyĩ taka, Aparão mükuru a. Tpyytase ynororo Maarate ke, Iximaeu ãxiry, Nepaiote oryxiry ke.

Jako osenehtopõpyry

¹⁰ Mame Jako toytose Peresepa poe osema ae Harã pona toytotohme.

¹¹ Tykohmãse ahtao toeporehkase ynororo osa kurã pona. Tõmehse moroto ynororo. Topu tapoise eya moroto tupuhpyry apõme, tohrame toehse ynororo, tynyhse.

¹² Mame tõsenehse ynororo. Opyi sã tonese eya aosenety nono poe kapu pona. Ritonõpo nenyohyã tonese eya onuhnõko, yhtõko roropa eporo.

¹³ Moroto Ritonõpo panõ tonese eya xikihme, ynara tykase ynororo eya:

– Ywy ase Ritonõpo, atamuru Aparão Esemý, omy Izake Esẽ roropa. Oya, apakomotyamo a roropa sero nono, ekarõko ase.

¹⁴ Apakomotyã roropa tuhke exiko mã toto, ikuhpõyme isawã samo sero nono po. Sappararahme exiko mã toto inikahpozakoxi te, ikurenaka te, xixi tütatoh wino te, xixi omõtoh wino, enara. Mame opokoino xine apakomotyã maro, kure rokẽ imehnõ riko ase emero nono põkomo.

¹⁵ Amaro exikehpyra ase. Oewomãko ase emero pata pona oytoryhtao. Mame oenehnõko ropa ase xiaro sero nonory pona ropa. Orumekara ase. Jomihpyry ae ro kure rokẽ oritorõko ase, myarotokorome.

¹⁶ Mame typakase ropa Jako ahtao ynara tykase: “Ajohpe pyra Ritonõpo nase taro. Zuaro pyra akene.”

¹⁷ Enaromõke toehse ynororo, ynara tykase: “Enaromõke ase taro. Otaramẽ Ritonõpo tapyĩ sero. Otaramẽ omõtoh sero kapu aka,” tykase ynororo tyya rokene.

¹⁸ Yrokokoro pakeimo towõse Jako. Moro topu, tupuhpyry aponõpyry tanõse eya sokohme wenikehpyra ehtohme. Mame azeite tukuãse eya moro topu pona tynekaroryme Ritonõpo a.

¹⁹ Moro puto pata kynexine, esety Ruze. Yrome moro toshepase eya Peteume.

²⁰ Moroto tõturuse Jako Ritonõpo a. Ynara tykase ynororo:

– Ymaro exikehpyra awahtao, jewomaryhtao oya jesemary ae jytoryhtao, tonahsẽ ekaroryhtao ya, upo roropa,

²¹ mame kure rokẽ joepyry ropa ahtao papa tapyĩ taka ropa, omoro, Ritonõpo, Jesẽme exĩko mase.

²² Sero topu ynyrihpyry xikihme wenikehpyra jehtohme oesaryme, oeahmatohme exĩko mana. Mame onekarohpyry ya apiakãko ase, 10me ahtao toiro tousẽme ekarõko ase oya, tykase ynororo Ritonõpo a.

29

Jako eporehkatopõpyry Rapão tapyĩ taka

¹ Mame Jako toytose, toeporehkase ynororo Oriête pona.

² Mame tõsenuhmase ahtao, ona rãnao, nono ahkahpyry tonese eya. Moro tuna eutary zomye tokykõ enenanõ oseruao tonese eya, tokykõ maro, kaneru tomo, poti tõ maro. Moro tuna eutary tapuruse kynexine topu konõto ke. Naeroro tuna ananỹsaromepyra enenanõ kynexine.

³ Tõximõse tokykõ enenanõ emero tahtao, topu tanỹse eya xine tuna anỹtohme tokykõ ohpatohme. Mame tõtyhkase tahtao xine topu tyrise ropa apuru.

⁴ Tõturupose Jako eya xine, ynara tykase:

– Oty pata põkõ hmatou, jepe tomo? tykase.

– Harã põkõ ynanase, tykase toto.

⁵ – Rapão waro hmatou, Naoa mũkuru? tykase Jako.

– ÿ, mokyro waro ynanase, tykase toto.

⁶ – Kure hnae ynororo? tykase Jako, tõturupose.

– ÿ, kure mana, tykase toto. – Eneko ke! Mokyro õxiry, Rakeu oehnõko mana toky tõ maro.

⁷ Mame ynara tykase Jako:

– Kohmãpyra ro nase, kaneru tõ apurutoh popyra ro. Oty katoh tuna onekaropyra hmatou oekykomo a, toto arotohme ropa ona pona ropa? tykase Jako eya xine.

⁸ Ynara tykase toto:

– Tuna ananỹsaromepyra ynanase anapuruhmakara ro ahtao. Tysyryhmase topu ahtao rokẽ yna eky tõ ohpãko ynanase.

⁹ Toto maro Jako otururuhtao ro Rakeu tooehse toky tõ maro, toky tõ eneneme exiryke.

¹⁰ Mokyro eneryhtao Jako a kaneru tõ maro poti tõ maro, tyse piry õxiry tonese eya. Mame topu tysyryhmase eya pẽkamã eutary poe, eky tõ ohpatohme.

¹¹ Imeĩpo Rakeu typohse eya. Tyxitapitose ynororo tãkye toexiryke.

¹² Ynara tykase ynororo eya:

– Omy ekyryme ase. Repeka mũkuru ase, tykase ynororo eya.

Tururume toytose Rakeu tumy zuruse, emero.

¹³ Mame typatũ poko zuaro toehse Rapão ahtao, toytose ynororo tururume. Jako eneryhtao toahmase ynororo eya. Typohse eya roropa. Mame tarose ynororo tytapyĩ taka. Mame tory turuse Jako a emero toehtopõpyry poko.

¹⁴ Mame ynara tykase Rapão:

– Aõ! Ajohpe pyra. Wekyry nymyry mase, tykase Rapão eya.

Jako pytatopõpyry poko

Toiro nuno taropose ahtao Jako a tory tapyĩ tao,

¹⁵ ynara tykase Rapão eya:

– Zae pyra nase oerokuru ypoetoryme topehke pyra, wekyryme oexiryke. Otãto epehpyry apoiry se hma oerohtamitume?

¹⁶ Asakoro tõxike Rapão kynexine. Osemazupu esety kynexine Reia, zakorony Rakeu.

¹⁷ Reia enuru kure potu kynexine. Yrome Rakeu õmyty oryxime kuhse kynexine. Zoko roropa enekure kynexine.

¹⁸ Mame Rakeu pynohxo Jako exiryke ynara tykase ynororo:

— Erohnōko ase 7me jeimamyry Rakeu apoitohme ypytyme.

¹⁹ Ynara tykase Rapão:

— Kure ya jēxiry ekarory oya opytyme. Popyrahxo imepyny a, mose ekarory. Taro exiko ymaro, tykase.

²⁰ Naeroro toerohse Jako 7me jeimamyry Rakeu apoitohme tpytyme. Yrome ise toexiryke 7me jeimamyry tuhke pyra saerehkatoth sã kynexine eya.

²¹ Morarame 7me jeimamyry taropose ahtao, ynara tykase Jako Rapão a:

— Ypyty se ase rahkene 7me jeimamyry taropose ya exiryke, tykase ynororo.

²² Mame otuhtoh konōto tyrise Rapão a Jako pytatoth po. Morotōkō emero toahmase eya.

²³ Yrome moro kohmamyry ae Reia tapoise Rapão a. Tokarose ynororo Jako a. Imaro toehse ynororo.

²⁴ Ipoetory Ziupa tokarose Rapão a, Reia a ipoetoryme ehtohme.

²⁵ Tōmehse ahtao tonetupuhse Reia eya. Naeroro tōturuse ynororo Rapão a. Ynara tykase ynororo eya:

— Oty katothme sē sã make ymaro? Toerohse ywy 7me jeimamyry Rakeu apoitohme ya. Oty katothme kuenekunohno, eo? tykase.

²⁶ Ynara tykase Rapão:

— Taro yna nonory po, toipe ynanase. Yna ēxiry okominoto onekaropyra ynanase osemazuhme. Osemazupu rokē ekarōko ynanase osemazuhme.

²⁷ Eraximako. Sero 7me ēmepiry oseahmatoth erēnatoth poko rokē sytatoth aporo. Tōtyhkase ahtao ōmiry etary se ase: “Imepỹ 7me jeimamyry erohnōko ase amaro,” karyhtao oya, Rakeu ekarōko ase oya, tykase Rapão Jako a.

²⁸ Ŷme Jako kynexine. Naeroro moro otuhtoh konōto tōtyhkase ahtao Reia maro erēnatoth poko, Rakeu tokarose roropa Rapão a Jako pytyme.

²⁹ (Ipoetory Pira tokarose Rapão a Rakeu maro ehtohme ipoetoryme).

³⁰ Typyty Rakeu sehxo Jako kynexine, Reia se toehtoh motye. Mame toerohse ynororo Rapão poetoryme 7me jeimamyry ropa.

Jako mūkuru tomo

³¹ Reia se hkopyra Jako ehtoh tonese Ritonōpo a. Naeroro Reia takorehmase Ritonōpo a aemūkuatothme. Yrome Rakeu tumūkue pyra tyripose Ritonōpo a.

³² Poetoēme toehse Reia, toemūkuase Rupēme. Ynara tykase ynororo:

— Tākye pyra jehtopōpyry tonese Ritonōpo a, yrome taroino ypyno exīko ynio mana.

³³ Mame poetoēme toehse ropa Reia, toemūkuase ropa ynororo, esety Ximeão. Ynara tykase ynororo:

— Jatasamary tonese Ritonōpo a, naeroro umūkuru tokarose eya.

³⁴ Mame poetoēme toehse ropa Reia, toemūkuase ropa Rewime. Ynara tykase ynororo:

— Taroino ysehxo ynio exīko mana toemūkuase oseruao jexiryke, tykase ynororo.

³⁵ Mame poetoēme toehse ropa Reia, toemūkuase ropa, esety Jutame. Ynara tykase ynororo:

— Taroino Ritonōpo eahmāko ase, tykase ynororo.

Mame emūkuara ropa kynexine.

30

¹ Morarame tuaro Rakeu toehse ahtao emūkuasaromepyra toexiry poko typaxiry Reia zumoxike toehse ynororo. Ynara tykase ynororo tynio a:

— Umūkuru tō ekaroko ya, jorikyryino, tykase.

² Morara kary etaryke tyya tohne toehse Jako, Rakeu zehno. Ynara tykase ynororo eya:

– Ritonõpome jekarõko mah? Ynoro rokẽ omũkuapopyra mana.

³ Mame ynara tykase Rakeu eya:

– Mose ypoetory Pira maro exiko. Toemũkuase ynororo ahtao umũkurume exiko mana. Morara ahtao tumũkue exiko ase.

⁴ Naeroro typoetory tokarose Rakeu a tynio a ipytyme ynororo ehtohme, imaro toehse ynororo.

⁵ Mame Pira poetoẽme toehse, toemũkuase orutuame.

⁶ Mame ynara tykase Rakeu.

– Mose esety Tãme exiko, zae toehse Ritonõpo exiryke ymaro. Jomiry totase eya, poeto pitiko tokarose eya umũkurume ehtohme.

⁷ Mame poetoẽme toehse ropa Pira, toemũkuase ropa ynororo Jako mũkurume ropa.

⁸ Naeroro ynara tykase Rakeu:

– Mose esehpãko ase Napatarime tãtatapoise jexiryke ypaxiry maro, mame orẽpyra toehse ywy.

⁹ Mame zuaro toehse Reia ahtao emũkuara ropa toehse toexiry poko, typoetory Ziupa tokarose eya tynio a, ipytyme ehtohme.

¹⁰ Mame toemũkuase Ziupa Jako mũkurume.

¹¹ Ynara tykase Reia:

– Ohkato ywy! Mose esehpãko ase Kateme.

¹² Imeĩpo toemũkuase ropa Ziupa Jako mũkurume ropa.

¹³ Ynara tykase Reia:

– Tãkye rokẽ ase! Taroino imehnõ nohpo tõ tãkye jekarõko mã toto. Tumũkuru tosehapse eya Aseame.

¹⁴ Morarame tiriiku apoitoh toehse ahtao tupito pona toytose Rupẽ. Moroto otyro, mãtarakora tõ tonese eya, mame tarose eya tyse, Reia a. Morohne tonese ahtao Rakeu a tokaropose typaxiry a:

– Ajohpãme sã morohne mãtarakora ekaroko ya, omũkuru nenepyhpyry.

¹⁵ Ynara tykase Reia:

– Epo pyra hnae oya ywino ynio apoiry oya? Seromaroro umũkuru nekarohpyry ya mãtarakora tõ apoiry se roropa hma? tykase.

Ynara tykase Rakeu:

– Morohne omũkuru mãtarakora tõ ekaroryhtao ya ynio ekarõko ase oya imaro oẽmehtohme, tykase.

¹⁶ Mame kokonie pukuro tooehse Jako ahtao tupito poe, tõseporyse Reia imaro. Ynara tykase ynororo eya:

– Seroae emehnõko mase ymaro, jakorõ topehmase ya exiryke umũkuru nenepyhpyry ke, mãtarakora tõ ke, tykase.

Mame typyty Reia maro toehse Jako. Ipoko toehse ynororo.

¹⁷ Reia otururu totase Ritonõpo a, poetoẽme toehse ropa ynororo, mame toemũkuase 5me ehtopo.

¹⁸ Mame ynara tykase Reia:

– Mose esehpãko ase Isakaame, umũkuru ke topehmase ywy Ritonõpo a, ypoetory tokarose ya exiryke ynio Jako pytyme.

¹⁹ Imeĩpo poetoẽme toehse ropa Reia, 6me ehtopo toemũkuase ynororo Jako mũkurume.

²⁰ Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo nekarohpyry kurã mose ro. Taroino ymaro ynio exiko mana 6me tumũkuapose ya exiryke, tykase ynororo.

Morara exiryke tumũkuru tosehapse eya Zepurõme.

²¹ Mame etyhyryme Reia toemũkuase nohpome, esety Tina.

²² Mame wenikehpyra Ritonõpo kynexine Rakeu poko. Aotururu tyya totase Ritonõpo a, takorehmase ynororo emũkuatohme.

²³ Poetoẽme toehse ynororo, toemũkuase orutuame. Mame ynara tykase ynororo:
– Ritonõpo poe ehxiropyra toehse ywy toemũkuase jexiryke.

²⁴ Ritonõpo a ise ro ase toiro. Naeroro tumũkuru tosehpase Jozeme eya.

Jako Rapão maro oturutopõpyry oseya

²⁵ Mame tonuruse Joze ahtao ynara tykase Jako Rapão a:

– Ytoxi ropa ynonory pona.

²⁶ Umũkuru tõ ekaroko ya ypyxiã maro. Topekahse toto ya jerohtoh ke opoetoryme. Naeroro ytõko ropa ase. Tuarõ mase itamurume erokuase amaro.

²⁷ – Jurumekara exiko, tykase Rapão. – Tuarõ toehse ywy kure rokẽ jyrõko Ritonõpo mana opokoino ymaro oexiryke.

²⁸ Kaxiko, otãto se hma oerohtamitume. Oepehmãko ase, tykase Rapão eya.

²⁹ Ynara tykase Jako eya:

– Zuarõ mase emese kure jerohtopõpyry poko oeky tõ poko.

³⁰ Oehpyra ro jahtao oeky tõ tuhke pyra nexiase. Yrome seromaroro tuhke tomãse toto. Kure rokẽ tyrise omoro Ritonõpo a yneneryme emero pona toytose jahtao. Seromaroro jytory se ropa ase ypoenõ akorehmatohme, tykase Jako eya.

³¹ – Oty se hma epehpyryme. Oepehmãko ase, tykase Rapão eya.

Ynara tykase Jako Rapão a:

– Epehpyry se pyra reh ase. Erohnõko ro ase oeky tõ poko josenetupuhtoh kure oya ahtao.

³² Seroae oeky tõ enẽko ase. Mame toto apiakãko ase kaneru tõ xinukutumãkõ rokẽ jekyme ehtohme, poti tõ roropa pitahpitahmãkõ rokẽ jekyme exõko mã toto. Mokaro rokẽ se ase jerohtamitume.

³³ Taroino tupime pyra exõko zae jehtoh enetuputyry. Jephepyry enery se awahtao, jeky tõ maro imepỹ kaneru nae ahtao, xinukutumã kara te, poti tõ nae ahtao pitahpitahmãkõ kara tuarõ exõko mase, “Mokyro tomatonanohe Jako a” kara ehtohme. Morara exiryke xinukutumãkõ se rokẽ ase pitahpitahmãkõ maro, tykase Jako eya.

³⁴ – Ỹ kure, tykase Rapão, repe. – Õmiry zae mana ya, tykase.

³⁵ Mame moro ae ro toky tõ tapiakase eya: poti tõ pitahpitahmãkomo te, xinukutumãkomo te, kaneru xinukutumãkomo, enara. Mya taropose toto Rapão a typoenomo a.

³⁶ Mame Jako maroino toytose toto oseruao emepyyry pune. Imehnõ akoĩpyry tõxinamase Jako maro.

³⁷ Mame wewe amoriry tapoise Jako a, typikase eya ipũ karimutume ehtohme.

³⁸ Moro amoriry tyrise eya tuna ãtoh po, okyno tõ ãpataka. Morara tyrise eya pitahpitahmãkõ toehse ahtao

³⁹ mokaro emãtohme xinukutumãkõ emãtohme roropa.

⁴⁰ Morarame kaneru tõ tapiakase Jako a poti toh tae. Tyripose toto ãkõ aka. Moromeĩpo tapiakase toto eya, toky tõ Rapão eky toh tae.

⁴¹ Mame okyno jamihme ahtao morara tyrise Jako a jamihmãkõ emũkuatohme tokyme. Wewe amoriry tyrise eya toto ãpataka, tuna ãtoh pona.

⁴² Yrome jamihme pyra toto ahtao moro amoriry onyripyra kynexine. Morara exiryke Rapão eky tõ jamihme pyra toehse. Yrome Jako eky tõ jamihme toehse.

⁴³ Morara exiryke tymõkomoke itamurume toehse Jako te, tuhke kaneru tomo te, poti tõ maro te, tuhke ipoetory tomo, orutua komo te, nohpo tõ maro te, kameru tomo te, jumẽtu tomo, enara.

31

Rapão rumekatopōpyry Jako a

¹ Mame tykerekeremary Rapão mūkuru tomo a totase Jako a, ynara tykase toto ipoko:
– Papa mōkomory apoīko Jako nase tymōkomoryme. Tokyke tuhke exīko roropa mana papa eky tō ke.

² Osepeme hkopyra Rapão ehtoh tonetupuhse roropa Jako a.

³ Mame ynara tykase Ritonōpo Jako a:

– Ytoko ropa omy tō nonory pona oekyry tomo a ropa. Amaro ase exīko.

⁴ Naeroro Jako a typyxiā tykōhmase tyya, Rakeu te, Reia, enara, toto oehtohme tyya ona pona, okyno tō esaka.

⁵ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Omy osepeme hkopyra toehse ymaro pake apitoryme toehstopōpyry sã pyra. Moro enēko ywy. Yrome Ritonōpo, papa Esē, ymaro toehse mana.

⁶ Zuaro matose jerohtopōpyry poko yronomyryme omy poetoryme.

⁷ Yrome tonekunohse ywy eya. Jerohtamitu tyotyoro tyrise eya tuhke, omame porehme. Yrome towomase ywy Ritonōpo a yyryhmara aehtohme.

⁸ Ynara tykase ynororo ahtao: “Poti tō oepehpyryme exīko mana oerohtamitume pitahpitahmākomo,” tykase ahtao, toemūkuase toto pitahpitahmākō rokene. Mame ynara tykase ynororo ahtao: “Poti tō karimutumākō rokē oepehpyryme exīko mana,” tykase ahtao toemūkuase toto karimutumākō rokene.

⁹ Moro sã tyrise Ritonōpo a omy eky tō poe tuhkehxo, ekarotohme ya.

¹⁰ Morarame okyno tō emūkuatoh po toehse ahtao tōsenhse ywy. Poti orutua kō poti tō poko exiketō emero pitahpitahme toh nexiase.

¹¹ Mame tykōhmase ywy Ritonōpo nenyokyhpyry a jesety ae. “Taro ase,” ase eya.

¹² Mame ynara nase ynororo ya: “Eneko ke! Poti orutua kō poti tō poko exiketō emero pitahpitahme mã toto. Moro sã tyripōko ase, Rapão nyrihpyry oya tonese ya exiryke.

¹³ Ywy ase Ritonōpo, osenepoase oya Peteu po awahtao. Moroto topu tanỹse oya xikihme. Oriu tukuãse oya moro topu pona onekaroryme ya, ōmiry metapoase ya. Seromaroro atakimako sero nonory poe oytotohme ropa oenurutopōpyry pona ropa.”

¹⁴ Mame ynara tykase Rakeu tō eya, Reia maro:

– Papa mōkomory tonahse, tokarosē pyra toehse yna a.

¹⁵ Katonōme sã toehse ynanase eya. Yna tokamose eya tineru poko. Mame moro tineru tonahkase eya emero porehme.

¹⁶ Imōkomohpyry, Ritonōpo napoihpyry yna mōkomoryme toehse yna poenō mōkomoryme roropa. Naeroro tyriko kēty emero Ritonōpo nyriphopyry oya, tykase toto eya.

¹⁷⁻¹⁸ Naeroro tātakimase Jako toytotohme ropa Kanaã pona, tummy Izake esaka. Typyxiā tyripose eya kameru tō pona, typoenō maro. Tymōkomory emero tapoise eya. Mame toytopotose rahkene toky tō maro emero, tynapoityamo toerohtamitume, Mesopotamia pō.

¹⁹ Mokyro Rakeu tō zummy imepỹ po kynexine erohnōko toky tō poko kaneru tō hpoty sahkāko. Mokyro esahpyo tomōse Rakeu itapyĩ taka tummy neponāmarykō ematonahse.

²⁰ Moro sã kynexine Jako ytotoptōpyry ropa Kanaã pona, tokare pyra, Rapão, arameu tonekunohse eya.

²¹ Toepase Jako tymōkomory maro emero. Tuna Eupyrati takuohse eya, mame toytose ynororo ypy tō Kireate nonory wino.

Rapão ytotoptōpyry Jako ekahmase

²² Mame oseruao tōmehse ahtao tuaro toehse Rapão Jako ytotoptōpyry ropa poko omatome.

²³ Toky tō tynomose eya Jako tō ekahmatohme tyya. Mame 7me ěmepyrý taropose ahtao tōseporyse ynororo Jako tō maro ppy tō po Kireate nonory po.

²⁴ Moro kohmamyry ae tōsenepose Ritonõpo Rapão a, arameume exikety. Ynara tykase ynororo eya:

– Tomeseke exiko! Apatũ onyenonohpyra ke exiko. Zae rokẽ exiko imaro.

²⁵ Tōseporyse Rapão Jako tō maro ppy tō po Kireate nonory po. Moroto tōsesarise ynororo kynexine. Naeroro Rapão roropa tōsesarise moroto tyekyry tō maro.

²⁶ Mame tōturupose Rapão Jako a:

– Oty katoh kuenekunopyase? Jẽxiry tō arõko mase juruxĩpo pyra.

²⁷ Oty katoh kuenekunopyase? Mepase rokene osekazumara mexiase ya? Turuse jahtao oya otuhtoh konõto yriry atãkyematohme, õsekazumatohme, eremiatoh ke, etotoh maro, rue tō etory ke, pãteru te, rira tō maro. Morohne yriry turuse jahtao.

²⁸ Ypakõ onypohpopyra mexiase ya, jẽxiry tō onypohpopyra roropa mexiase ya toto osekazumaryme. Zae pyra mexiase ymaro.

²⁹ Awãnopyry se jahtao, kuãnopyry. Yrome koko turuse ywy Ritonõpo, omy Esemý a. Ynara nase ya: “Tomeseke exiko! Apatũ onyenonohpyra exiko. Zae rokẽ exiko imaro,” nase ya.

³⁰ Zuario ase: omuhpe oexiryke omy tō poko, toytose omoro. Yrome oty katohme yneponãmary tomatonanhse roropa oya, ytapýĩ taono? tykase.

³¹ Ynara tykase Jako eya:

– Enaromỹke exiase, oẽxiry tō puxihkary ropa oya zuno exiase, jamihmehxo oexiryke.

³² Yrome oneponãmary eneryhtao oya yna maro, mokyro, omato etapako. Wekyry tō neneryme omõkomory eneryhtao oya yna maro, aroko ropa.

Tuaro pyra Jako kynexine, Rapão neponãmary enehtopõpyry poko Rakeu a.

³³ Tomõse Rapão Jako tapyĩ taka, Reia tapyĩ taka, toto poetory tapyĩ taka roropa, yrome tyneponãmarykõ onenepýra kynexine. Mame Rakeu tapyĩ taka tomõse ynororo.

³⁴ Tupise eya repe. Yrome tykyryry onenepýra tokurehse ynororo. Ineponãmary tonẽse Rakeu a kameru kyryry aka, epona typorohse ynororo.

³⁵ Tummy a ynara tykase Rakeu:

– Yzehno pyra exiko, owõsaromepyra ase oẽpataka; munume ase.

Moro sã tykyryry tupise Rapão a repe. Yrome onenepýra tokurehse ynororo.

³⁶ Mame tyenonohse Jako, ynara tykase ynororo Rapão a:

– Oty azahkuru ehtoh tyrise ya? Oty yriase popyra, jekahmatohme oya yzehno exikety samo?

³⁷ Seromaroro ykyryry tō poko mexi emero porehme. Okyryry meneno jemah po? Okyryry tonese oya ahtao, tyriko kehko jarãnaka imehnõ neneryme emero porehme. Kuapiakãko mã toto: onoky zae pyra hnae omoro? Ywy? Onoky zae nae?

³⁸ 20me jeimamyry toerohse jahtao opoetoryme oeky tō emũkuakehpyra kynexine, kaneru tomo te, poti tō roropa. Oeky tō onõpyra exiase roropa.

³⁹ Tosekase oeky tō ahtao onokyro a ekepyry akoĩpyry onenehpyra exiase oya. Yrome ya rokẽ topehmase mokyro ehehpyryme. Oeky tō tomatonanhse ahtao, ya rokẽ topehmase toto oya tarose ahtao koko te, saereme, enara.

⁴⁰ Ynara sã exiase: saereme ahtao xixi jetũ toehse ya, koko roropa tykõxitapãse exiase. Tuhke tãmehse ywy nyhpyra rokene.

⁴¹ 20me jeimamyry taropose ya atapyĩ tao. 14me jeimamyry toerohse ywy oẽxiry tō asakorõkõ apoitohme ya. Mame 6me jeimamyry aropose oeky tō apoitohme. Moro poko jahtao jerohtoh tuhponamazomose ropa oya 10me.

⁴² Ritonõpo ytamura tō Esẽ ymaro pyra ahtao, Aparão Esemý te, Izake Esẽ roropa, oya tonehpose jahtao tymõkomoke pyra jexiry ipunaka. Yrome jetuarimatopõpyry tonese

Ritonõpo a, jerohtopõpyry roropa, naeroro kokonie koko õsenety ae zae ehtoh tonepose oya.

Oseya tõmirykõ ekarotopõpyry

⁴³ Ynara tykase Rapão Jako a:

– Moxiã jëxiry me mã toto. Ipoenõ roropa wekyry me mã toto. Moxiã kaneru tõ te, poti tõkehko jeky me mã toto. Ajohpe pyra senohne emero ymõkomory me nase. Yrome seromaroro jëxiry tõ anarosaromepyra ropa jexiryke ytapyĩ taka, moroto toto ehtohme toto poenõ maro,

⁴⁴ soturune zae rokẽ kuehtohme oseya. Topu tõ syrineru otuotuhpokoxi wenikehpyra kuehtohme kuomihpyry poko.

⁴⁵ Mame topu tapoise Jako a xikihme tyritohme.

⁴⁶ Jekyry tomo a topu tõ tonehse, epona tyritohme. Mame moro kaetoko tyrikehse ahtao eya xine tõtuhse toto moroto topu tõ myhto.

⁴⁷ Moro tosehapse Rapão a Jekaa-Saatutame. Jako a tosehapse Kareeteme.

⁴⁸ Mame ynara tykase Rapão:

– Sero kaetokõ, topu tõ kutuarõtanohpõko mana wenikehpyra kuehtohme kuomihpyry poko oseya.

Morara exiryke moro esety Kareeteme toehse.

⁴⁹ Tosehapse roropa Mixipame, ynara tykase Rapão exiryke:

– Ritonõpo kuenẽko ro mana tãtapiakase kuahtao!

⁵⁰ Jëxiry tõ ryhmaryhtao oya te, imehnõ nohpo apoiryhtao oya opytyme, zuaro pyra jahtao ro wenikehpyra exiko Ritonõpo kuenẽko mana.

⁵¹ Sero nase kaetokõ topu tomo, sero topu xikihmã roropa kynyrihpyry kyrãnao.

⁵² Sero kaetokõ maro, xikihmã maro kutuarõtanohpõko mana wenikehpyra kuehtohme kuomihpyry poko oseya. Mya ytopyry ase oryhmasse te, omoro roropa xiaro oehpyra etonathome ymaro.

⁵³ Ritonõpo, Aparão Esemý, Naoa Esẽ roropa Kuapiakaneme mana.

Mame Ritonõpo, tummy Izake Esẽ netaryme, tõmiry totapose Jako a moro omipona ehtohme.

⁵⁴ Toky toiro totapase eya tynekaroryme, moroto ypy po. Mame tyekyry tõ tykohmase eya otuhtohme tymaro. Tõtuhse toto, tõmehse toto moroto ypy po.

⁵⁵ Yrokokoro towõsse ropa Rapão pakeimo, tõxiry tõ typohse typakõ maro. Kure rokẽ tyripose toto eya Ritonõpo a. Mame toytose ropa ynororo tynonory pona ropa.

32

Jako osenetuputyry tõsepyry poko turui maro

¹ Mame toesyryhmase roropa Jako toytotohme. Tõsepyryse ynororo Ritonõpo nenyhtyã maro.

² Tonese toto ahtao, ynara tykase ynororo tyya rokene:

– Sero, Ritonõpo esaryme taro nah?

Naeroro moroto tosehapse eya Maanaĩme.

³ Mame tõmiry aronanõ tonyohse Jako a Seia pona (moroto esety akorõ Etõme kynexine) osepyryse Ezau maro,

⁴ ynara katohme eya: “Ywy, Jako, opoetoryme ase. Eo, Rapão, maro exiase.

⁵ Pui tõ nae ase te, jumẽtu tomo te, kaneru tomo te, poti tomo te, ahno roropa ypoetory tõ nae orutua komo te, nohpo tomo, enara. Morara exiryke jomiry enehnanõ enyohno oya ourutohme osepe me kuehtohme.”

⁶ Toehse ropa aomihpyry aronanomo. Ynara tykase toto:

– Orui, Ezau maro ynanexiase. Oehnõko mana oeporyse. 400me orutua kõ maro oehnõko mana.

⁷ Mokaro omiry etaryke tyya enaromỹke toehse Jako, torětyke ipunaka. Naeroro tymaro exiketō tapiakase eya asakoro oximōme toto ehtohme. Ahno te, kaneru tomo te, poti tomo, pui tomo, kameru tomo, enara.

⁸ Ynara tōsenetupuhse ynororo: osetapary se Ezau ahtao, toiro oximōmākō totapase ahtao eya, otarame zakorō oximōmākō epāko mana.

⁹ Moromeĩpo tōturuse ynororo Ritonōpo a:

– Jomiry etako Ritonōpo, Tam Aparão Esemy, Papa Izake Esě roropa! Oya tonehpose ywy, oehtohme ropa xiaro, ynonory pona ropa, wekyry tomo a. Ōmiry metapoase ya, ynara mase: “Kure rokē orīko ase,” mase ya.

¹⁰ Ywy popyra rokē exiase oneneryme, yrome kure mexiase ya, opoetryme ase, ōmihpyry ae ro. Tuna Joatão takuohse ya ahtao ymyxiry rokē nae exine. Seromaroro oehnōko ropa ase moxiā oximōmākō asakoro maro; ahno tomo te, okyno tomo, enara.

¹¹ Ritonōpo, kuewomako jetapara urui Ezau ehtohme. Enaromỹke ase, jetapary zuno ase eya, nohpo tō maro, ypoenō maro.

¹² Wenikehpyra exiko ōmihpyry poko: “Kure rokē orīko ase te, apakomotyā tuhke exīko, ekuhpỹme isawā samo tuna konōto ehpio,” katopōpyry.

¹³ Moroto tōmehse ynororo. Moromeĩpo okyno tymenekase eya ekarotohme tynekaroryme Ezau a.

¹⁴ 200me poti nohpo tō tymenekase eya, 20me poti orutua kō maro, 200me kaneru nohpo tomo te, 20me kaneru orutua kō maro,

¹⁵ 30me kamera nohpo tomo, tumūkue exiketomo, ipoenō suhsu ěnōko ro exiketomo te, 40me pui nohpo tomo te, 10me pui orutua kō maro, 20me juměta tomo te, 10me jumětu tomo, enara.

¹⁶ Mokaro tapiakase Jako a oximōme tyrise toto. Mame typoetry toiro tyrise eya oximōmākō eneneme. Ynara tykase ynororo typoetry tomo a:

– Ytotoko osemazuhme, atakenaka, atamekehme sã ehtoko, tykase ynororo.

¹⁷ Ynara tykase Jako typoetry osemazupu a:

– Tooehse Ezau ahtao oya, ekaropōko mana oya: “Onoky mokyro oesemy? Aza ytōko mah? Onoky moxiā esemy?” āko mana.

¹⁸ Ynara āko mase eya: “Moxiamo opoetry Jako eky tomo. Inekarory tosemy a Ezau a,” kaxiko eya. “Oehnōko mǎ ynororo okomino,” kaxiko eya, tykase ynororo typoetry tō osemazupu a.

¹⁹ Oximomākō ĩkaponato komo a roropa, ynara tykase:

– Ezau eneryhtao oya, morararo kaxiko eya, oxisamo.

²⁰ Wenikehpyra ehtoko. Ynara kahtoko: “Opoetry Jako oehnōko okomino,” kahtoko eya.

Ynara osetupuhnōko Jako kynexine: “Urui kuremāko ropa ase ynekarory tō ke, osemazuhme ynaropotyā ke. Tōseporyse jahtao imaro otarame azahkuru jehtopōpyry korokapōko mana.”

²¹ Moro sã toky tō tonyohse Jako a osemazuhme, tōmehse ynororo moroto tosary po.

Jako atatapoitopōpyry Penieu po

²² Moro kohmamyry ae ro towōse ropa Jako, iporiry Japoke akuohtohme. Tymaro typyxiā asakoro tarose eya, ipoetry tō typyxiāme aexityā maro, toto mūkuru tō 11mākō maro.

²³ Mame moro iporiry takuohse ahtao ahno a emero, toky tō emero taropose eya tymōkomory maro.

²⁴ Yrome ynororo rokē tōxinomose toiroro.

Mame orutua tooehse eya. Tātatapoise imaro ěmepyyry pona.

²⁵ Jako onyporemākaposaromepyra toexiry waro toehse ynororo ahtao, ipety tytemuhmase eya, tysokorohmase eya.

²⁶ – Kurumekakoh jepe! Ĕmehnōko nase, tykase mokyro Jako a.

– Arypyra, orumekara ase kure jyrippyra ro awahtao, tykase Jako.

²⁷ Mame tōturupose eya:

– Onoky oesety? tykase.

– Ywy ase Jako, tykase ynororo.

²⁸ – Taroino tyoro oesehpāko ase, Jakome pyra, tykase ynororo. Tātatapoise oexiryke Ritonōpo maro te, ahno maro roropa, orēpyra mexino. Naeroro oesety Izyraeume exīko mana.

²⁹ – Kuruko, onoky oesety? tykase Jako.

– Oty katoh jesety poko ekaropōko mah? tykase ynororo. Mame kure rokē tyripose ynororo eya.

³⁰ Ynara tykase Jako: “Ritonōpo eneno osēpataka. Yrome orihpyra ywy, isene ro ase.”

Naeroro moro tosehpase eya Penieume.

³¹ Xixi tutūtase, Penieu poe Jako toytose ahtao. Sekunahme toytose ynororo ipety tytemuhmase Ritonōpo nenyokyhpyry a exiryke.

³² Seroae ro okyno pety pū onōpyra Izyraeu pakomotyamo, moro poko tytamurukō tytemuhmase Ritonōpo nenyokyhpyry a exiryke.

33

Jako oseporyry poko Ezau maro

¹ Ezau oepyry eneryhtao Jako a, 400mākō maro, typoenō tapiakase eya oxioximōme toh tyrise eya Reia maro te, Rakeu maro te, inamoto nohpo tō asakoro maro, enara.

² Inamoto tō typoenō maro tyrise eya osemazuhme. Imēpo Reia typoenō maro. Mame etyhporyme Rakeu tumūkuru Joze maro.

³ Imēpo mokaro kuroko toytose Jako osemazuhme ehtohme. Tosekumuru po typorohse ynororo tōmyty po nono pokoxi. 7me moro sã typorohse ynororo Ezau ēpataka oseporytohme turui maro.

⁴ Yrome tururume toytose Ezau oseporyse Jako maro. Atapory ae tātatapoise toto tōseahmatohkōme. Takorō typohse roropa eya. Tyxitase toto asakoro ro.

⁵ Mame tomye tōsenuhmase Ezau ahtao, nohpo tō eneryke tyya ipoenō maro tōturupose ynororo:

– Onokākō moxiamo amaro exiketomo? tykase Ezau.

– Umūkuru tō moxiamo Ritonōpo nekarohpyry opoetory a, tykase Jako.

⁶ Mame ipyxiã namoto tō asakoro toeporehkase typoenō maro, toepuisse toto Ezau ēpataka.

⁷ Imēpo Reia tooehse typoenō maro, toepuisse roropa toto. Etyhporyme Rakeu tooehse Joze maro, toepuisse roropa toto Ezau ēpataka.

⁸ Mame tōturupose Ezau:

– Otara mokaro okyno tō oximōme exiketomo, enē toto osema tao?

Ynara tykase Jako:

– Mokaro oya ynekarory tomo. Ynara tōsenetupuhse ywy. Mokaro ke ynekaroryme osepeme exīko ropa ase urui maro.

⁹ Ynara tykase Ezau:

– Ymōkomory ipune nase ya, aimo. Omōkomory ikurākako omōkomoryme.

¹⁰ Yrome Jako otuhparo kynexine. Ynara tykase:

– Ajohpāme sã, apoiko toto oekyme. Ynekaroryme mã toto tākye jexiryke oēmyty enery poko ya. Tonese ywy oya yrome yzehno pyra mase. Naeroro oēmyty eneryke ya Ritonōpo ēmyty enery samo typynanohse oya jexiryke.

¹¹ Ajohpāme sã ynenepyhpyry apoiko ynekarory oya. Kure rokē tyrise ywy Ritonōpo a. Emero ise jehtoh tokarose ya, tykase ynororo.

Otuhparo Jako exiryke inekarohpyry tapoise Ezau a.

¹² – Kure, ehmaropa, tykase Ezau. – Ywy ytōko ase osemazuhme.

¹³ Yrome ynara tykase Jako eya:

– Tuisa, tuaro mase moxiã poetohti jamihme pyra mã toto. Osenetupuhnōko ase roropa kaneru tō poko, pui tō poko roropa typoenoke exiketomo. Axĩ toto taropose ahtao, toiro ěmepiry rokẽ ahtao ro, otarame orihnōko mã toto.

¹⁴ Kurehxo osemazuhme oytory. Ywy opoetoryme okomino ytōko, axĩ pyra okyno tō ekahmãko poetohti maro, eporehkatoh pona, Etō pona, oesaka, tykase Jako Ezau a.

¹⁵ Mame ynara tykase Ezau:

– Morara ahtao ah ypoetory tō amaro nytō toto, ãkorehmatohme, tykase Ezau.

Yrome Jako a tozuhse:

– Takorehmanekō se nymyry pyra mã toto. Toiro se rokẽ ase oya. Osepeme se rokẽ ase amaro, tuisa.

¹⁶ Mame moro ae ro toytose ropa Ezau tosemary ae ropa Etō nonory pona.

¹⁷ Yrome Jako toytose Sukote pona. Moroto tōsesarise ynororo. Tapyi tyrise eya tytapyĩme. Tapyi tō tyrise roropa eya toky tō tapyĩme. Morara exiryke moroto tosehapse eya xine Sukoteme.

¹⁸ Moro sã kynexine Jako oehtopōpyry ropa Mesopotamia poe Kanaã pona. Kure rokẽ toeporehkase ynororo pata Xikẽ pona, oesarise moro pūtokoxi.

¹⁹ Mame tupito topekahse eya Hamoa mūkuru tō wino, Xikẽ zummy. 100me parata ke topehmase eya moro tupito tosaryme ehtohme.

²⁰ Moroto apoto apō tyrise eya, ipoko tymerose Ritonōpo esety, Izyraeu tō Esemy.

34

Tina poko Xikẽ ehtopōpyry

¹ Morarame Tina Jako ěxiryne kynexine Reia maro. Toytose ynororo pata pona imehnō oryximãkō enese.

² Moroto Hamoa, heweume exikety, tuisame kynexine. Tumūkue kynexine ynororo esety Xikẽ. Tina tonese eya, tapoise eya, ipoko toehse ynororo.

³ Mame ise moino toehse ynororo, typenetase ynororo ipoko. Morara exiryke typytyme apoiry se kynexine.

⁴ Ynara tykase ynororo tummy a:

– Mokyro oryximã ekaropoko, papa, ypytyme aehtohme.

⁵ Jako tuaro toehse tōxiry maro Xikẽ ehtoh poko. Yrome ipoenō kynexine ona po erohnōko, pui tōkehko poko. Morara exiryke “Teh” tykase rokẽ ynororo, toto oehtoh ropa eraximãko.

⁶ Mame oehpyra ro toto ahtao toytose Hamoa, Xikẽ zummy, oturuse Jako maro.

⁷ Morarame toeporehkase Jako mūkuru tō ahtao, tuaro toehse toto toryxirykō poko Hamoa mūkuru maro ehtoh poko. Tyekĩtapãse toto yronymyryme. Xikẽ zehno toehse toto inyrihpyry xihpyry poko. Popyra kynexine eya xine Jako ěxiry maro aehtopo. Moro zae pyra kynexine ipunaka eya xine.

⁸ Yrome ynara tykase Hamoa eya xine:

– Oěxiry se umūkuru Xikẽ mana. Typytyme se mã ynororo. Ajohpãme sã ah nerẽnã toto.

⁹ Morara ahtao oxiekyryme exĩko sytatose. Erẽnãko ynanase oěxiry tō maro. Amarakō roropa pytãko yna ěxiry tō maro matose.

¹⁰ Taro ehtoko yna maro, yna nonory po. Oesarykō menekãko matose ise oehtohkō menekãko. Osepekahnōko matose yna a. Tupito esẽme exĩko roropa matose.

¹¹ Mame ynara tykase Xikẽ Tina zummy a, ipiry tomo a roropa:

– Ajohpãme sã mose ekaroko ya. Oepehmatorỹko ase ise oehtohkō ekarōko ase oya xine.

¹² Ekaropotoko ya: Oty se hmatou? Oepehmatorÿko ase mose epehpyryme, mame mose ekaroko ya ypytyme.

¹³ Morarame toryxirykõ tyryhmase Xikẽ a exiryke, ipoko toehse exiryke, azahkuru tozuhse jumy Hamoa eya xine.

¹⁴ Ynara tykase toto eya:

– Yna oryxiry onekarosaromepyra ynanase orutua a jaĩpotapihpyry onysahkapyny a, yna ehxiroryino.

¹⁵ Yna omiry etapõko ynanase oya xine ynara toehse awahtao xine. Amarokõ orutua kõ yna sã toehse awahtao xine, aĩkõpotapihpyry tysahkase oya xine ahtao yna samo.

¹⁶ Morara awahtao xine yna ãxiry tõ maro pytãko matose. Oẽxirykõ maro pytãko ynanase. Osesarĩko ynanase oesao xine. Oximaro exĩko sytatose oxiekyryme roropa.

¹⁷ Yrome morara se pyra awahtao xine, aĩkõpotapihpyry onysahkara awahtao xine ytõko ynanase taroino. Yna oryxiry arõko ynanase, tykase toto.

¹⁸ Morara kary etaryke tyya xine, ÿme toehse Hamoa, imũkuru Xikẽ maro.

¹⁹ Okynã pyra tyaĩpotapihpyry tysahkapose Xikẽ a, typenetase toexiryke Jako ãxiry poko, imaro torẽnary se roropa toexiryke. Hamoa tapyĩ tao imũkuru Xikẽ imehxo exiketyme kynexine.

²⁰ Moromeĩpo Hamoa toytose tumũkuru Xikẽ maro pata omõtoh pona. Moroto oximõtoh kynexine oturutohme, osepekahtohme, enara. Ynara tykase toto pata põkomo a:

²¹ – Mokaro yna epeme mã toto. Ah tytapyĩkõ rĩ toto taro, osepekahnõko te, kuesarykõ mã ipune toto esaryme roropa. Pytãko sytatose toto ãxiry tõ maro. Pytãko roropa mã toto kuẽxirykõ maro.

²² Mame tõmirykõ etapõko mã toto kyaa xine oxiekyryme kuehtohkõ poko kuaĩkõpotapihpyry tysahkase ahtao rokene.

²³ Mame mokaro ekykõ, pui tõkehko emero kuekykõme roropa exĩko mã toto. Naeroro ÿme kuahtao xine toto nyripohpyry poko osesarĩko mã toto kymaro xine ehtohme.

²⁴ Morara kary etaryhtao tyya xine, ÿme toehse toto, Hamoa tõ omiry etaryke tyya xine. Mame tyaĩkõpotapihpyry tysahkase eya xine porehme.

²⁵ Morarame oseruao tõmehse ahtao, mokaro orutua kõ jetũ ahtao itamurume, Jako mũkuru tõ asakoro toytose, Ximeão te, Rewi, enara. Tina piry tõ toytose, tytapemã tarose eya xine tokare pyra pata pona. Orutua kõ totapase eya xine emero porehme.

²⁶ Hamoa te, imũkuru Xikẽ roropa totapase. Moromeĩpo toryxiry tarose Ximeão a Rewi maro Xikẽ tapyĩ tae, mame toytose ropa toto.

²⁷ Imeĩpo totapase mokaro ahtao imehnõ Jako mũkuru tõ toytose mokaro mõkomohpyry ematonanohse, mõkomo kurã tapoise eya xine, toryxirykõ ryhmatopõpyry emetakame samo.

²⁸ Kaneru tõ tarose eya xine te, poti tõ maro te, pui tomo te, jumẽtu tomo te, mõkomo kurã emero, pata poe te, tupito tõ poe, enara.

²⁹ Toto tapyĩ tae mõkomo kurã tarose eya xine. Typoetoryme nohpo tõ tarose eya xine poetohti tõ maro.

³⁰ Mame ynara tykase Jako tumũkuru tomo a, Ximeão te, Rewi maro:

– Opokoino xine tupime toehse ya. Imeimehnõ yzehno exĩko mã toto, Kanaã põkomo te, perizeu tomo te, sero nono põkõ emero. Tuhke pyra sytatose, tuhke pyra orutua komo. Yzehnotokõ tõximõse ahtao etonatohme ymaro, kyporemãkapotorÿko mã toto, kuenahkatorÿko mã toto kypoẽnkõ maro.

³¹ Yrome tumykõ tozuhse eya xine:

– Yna oryxiry onyriposaromepyra ynanexiase emero rokẽ poko aehtohme, tykase toto.

35

Kure rokē Jako ritopōpyry Peteu po

¹ Morarame ynara tykase Ritonōpo Jako a:

– Atakimako oytotohkōme Peteu pona. Moroto Peteu po apoto apō tyriko jeahmatohme. Ywy ase Ritonōpo, osenepoase oya orui, Ezau poe oeparyhtao.

² Naeroro ynara tykase Jako tytapyī taōkomo a, tymarōkō maro emero:

– Neponāmary ipahtoko, imeimehnō neponāmarykō, amaro xine ahtao. Oorypyrykō ikorokapotoko te, epytoko te, upo amurutoko, ikurikasenano.

³ Atakimatoko, Peteu pona ytōko sytatose. Moroto apoto apō rīko ase Ritonōpo eahmatohme kyya xine. Typynanohse ywy eya etuarimaryhtao. Morararo ymaro exikehpyra toehse ynororo emero pona toytose jahtao.

⁴ Mame tyneponāmarykō tokarose eya xine, panasere tōkehko tokarose roropa eya xine. Mame Jako a morohne tonēse wewe karawario zopikoxi, pata Xikē pūto.

⁵ Morotoino toytose toto ahtao Jako tō zuno toehse toto, moe pyra roropa imehnō patary kynexine, Ritonōpo poe toto zuno toehse toto. Morara exiryke Jako tō onekahmara toh kynexine emȳpotohme.

⁶ Morarame toeporehkase Jako tomo, imarōkō maro emero Ruze pona. Moro pata esety akorō Peteume kynexine, Kanaā nonory po.

⁷ Moroto apoto apō tyrise Jako a Ritonōpo eahmatohme. Moroto tosehapse eya “Ritonōpo, Peteu Esemu” me. Moroto tōsenepose Ritonōpo exiryke eya toepase ynororo ahtao turui kurūke.

⁸ Moroto kynexine Repeka akorehmahpō Tepora orihtopōpyry. Ekepyry tonēse kynexine wewe kurā zopikoxi ikurenaka Peteu wino. Moroto tosehapse “Wewe Karawario Xitahme”.

⁹ Moromeīpo toehse ropa Jako ahtao Mesopotamia poe, tōsenepose ropa Ritonōpo eya. Kure tyripose roropa ynororo eya.

¹⁰ Ynara tykase ynororo eya:

– Oesety Jakome mana,
yrome oesety myakamāko ase;
taroino Jakome pyra mase,
Izyraeume oesehpāko ase.

Naeroro tosehapse ynororo Ritonōpo a Izyraeume.

¹¹ Ynara tykase roropa Ritonōpo eya:

– Ywy ase Ritonōpo Jamihmehxo Exikety.
Emūkuako tuhke, typakōke tuhke oehtohme.
Ahno imoihme, apakō emānōko mā toto,
tuhke exiketōme exīko mā toto,
toitoine tuisa tōme exīko mā toto.

¹² Sero nono ynekarohpyry Aparāo a,

Izake a roropa ekarōko ase oya roropa, apakomotyamo a roropa.

¹³ Mame tōturukehse Ritonōpo ahtao Jako maro tōnuhse ynororo, moro poe toesyryhmase ropa.

¹⁴ Mame topu tapoise Jako a xikihme tyritohme, moroto tymaro Ritonōpo oturutopōpyry po. Moro topu po ori tukuāse Jako a eukuru jehnahpyry maro tynekaroryme Ritonōpo a.

¹⁵ Moro tosehapse eya Peteume.

Rakeu orihtopōpyry

¹⁶ Morarame Peteu poe toytose Jako tytapyī taōkō maro, mame moe pyra toehse toto ahtao Epyrata pona, Rakeu enurutoh toehse, toxietūtose ynororo. Yrome tupime kynexine eya, okyna enurupopyra toehse.

¹⁷ Morarame sam tykase itamurume ahtao, imaro exikety, nohpo ynara tykase:

– Enaromyra exiko; emũkuãko mase orutuame.

¹⁸ Yrome orihnõko Rakeu kynexine. Orihsasaka ahtao ynara tykase:

– Mose esehpãko ase Penonime, tykase. Yrome jumy a tosehapse ynororo Pëjamĩme.

¹⁹ Moro sã toorihse Rakeu, ekepyry tonẽse Epyrata esemary ehpio. Imeĩpo Perẽme toehse moro pata.

²⁰ Zonẽtoh pona topu tyrise Jako a xikihme, wenikehpyra ehtohme, Rakeu ekepyry zonẽtopõpyry poko. Moroto ro mana seroae ro.

²¹ Morotoino toytose Jako osesarise tapyi kaetokõ Etea esary mõpozakoxi.

Jako poenomo

(1 Koronika 2.1-2)

²² Morarame moroto Jako tõ toehse ahtao, imũkuru Rupẽ Pira poko toehse tumy pyty poetory, yrome ipytyme ro. Moro waro toehse Jako ahtao tyekĩtapãse ynororo.

Jako toemũkuase 12me

²³ Typyty Reia maro toemũkuase 6me: Rupẽ osemazupu te, Ximeão te, Rewi te, Juta te, Isakaa te, Zepurõ, enara.

²⁴ Rakeu maro toemũkuase asakoro: Joze te, Pëjamĩ, enara.

²⁵ Pira maro Rakeu poetory toemũkuase asakoro: Tã te, Napatari, enara.

²⁶ Ziupa maro Reia poetory toemũkuase asakoro: Kate te, Asea, enara. Mokaro Jako mũkuru tõ tonuruse Mesopotamia po.

Izake orihstopõpyry

²⁷ Jako toytose tumy Izake maro ehse Mãre pona, esety akorõ Arapame kynexine, Eperõ pũto. Moroto Aparão esahpyry kynexine Izake maro.

²⁸ Mame 180 jeimamyry taropose Izake ahtao,

²⁹ tamuhpõme toehse ynororo ahtao toorihse ynororo. Mame ekepyry tonẽse imũkuru tomo a, Ezau, Jako, enara.

36

Ezau pakomotyamo

(1 Koronika 1.34-37)

¹ Sero Ezau pakomotyã poko, esety akorõ Etõ kynexine.

² Ezau typytase Kanaã põ maro asakoro: Ata, Erõ ãxiry, heteume exikety te, Ooripama, Ana ãxiry, Zipeão pary, heweume exikety roropa.

³ Ezau typytase ropa Pasemate maro, Iximaeu ãxiry, Nepaiote oryxiry.

⁴ Ata toemũkuase Eripazeme. Pasemate toemũkuase Reueume.

⁵ Ooripama toemũkuase oseruao: Jeu te, Jarã te, Kora, enara. Ezau mũkuru tõ mokaro kynexine, tonuruse toto Kanaã po, moroto ynororo ahtao.

⁶ Morotoino toytose Ezau typyxiã maro, tumũkuru tõ maro, tõxiry tõ maro, tytapyĩ taõkõ maro, atameke toehtohkõme takorõ Jako maro. Tymaro toky tõ tarose Ezau a: kaneru tomo te, poti tomo te, pui tomo emero tynapoityã Kanaã nonory po.

⁷ Moro turumekase Ezau a. Mokaro asakoro natokõ esaryme pune pyra Jako esary kynexine. Tokyke tuhke toto exiryke oximaro ehsaromepyra toh kynexine.

⁸ Morara exiryke toytose Ezau osesarise ypy tõ pona, Seia nonory po, esety akorõ Etõ.

⁹ Ynara Ezau pakomotyã kynexine, Etõ põkõ tamurume, moroto ypy tõ Etõ po, Seia po.

¹⁰⁻¹³ Ata, Ezau pyty toemũkuase Eripazeme. Eripaze toemũkuase 5me: Temã te, Omara te, Zepo te, Kaetã te, Kenaza, enara. Typyty Timina maro toemũkuase Eripaze Amarekeme.

Typyty Pasemate maro Ezau toemũkuase Reueume. Reueu toemũkuase 4me: Naate te, Zera te, Sama te, Miza, enara.

¹⁴ Imepỹ nohpo maro typye Ezau kynexine Ooripama, Ana ẽxiry, Zipeão pary. Oseruao mũkuru nae ynororo kynexine: Jeu te, Jarã te, Kora, enara.

¹⁵ Ezau pakomotyã tuhke tomãse toto. Ezau mũkuru osemazupu, Eripaze toemũkuase ynara: Temã te, Omara te, Zepo te, Kenaza te,

¹⁶ Kora te, Kaetã te, Amareke, enara. Mokaro emero Ata poenõme kynexine, Ezau pyty poenomo.

¹⁷ Reueu toemũkuase ynara: Naate te, Zera te, Sama te, Miza, enara. Mokaro Pasemate poenõme toh kynexine, Ezau pyty poenomo.

¹⁸ Typyty Ooripama maro, Ana ẽxiry, Ezau toemũkuase: Jeu te, Jarã te, Kora, enara.

¹⁹ Mokaro emero Ezau pakomotyãme toh kynexine.

Seia pakomotyamo

(1 Koronika 1.38-42)

²⁰⁻²¹ Mame Etõ põkõ osemazupu tõ Seia mũkuru tõ pakomotyã kynexine: Rotã te, Sopau te, Zipeão te, Ana te, Tisõ te, Esea te, Tisã, enara. Mokaro emero Seia, horeume exikety mũkurume tõ kynexine.

²² Rotã ahno tõ tamuxiry kynexine: Hori tomo te, Homã tomo, enara. Rotã toryxike kynexine, esety Timina.

²³ Sopau ahno tõ tamuxiry kynexine: Awã tomo te, Manaate tomo te, Epau tomo te, Sepo tomo te, Onã tomo, enara.

²⁴ Zipeão tumũkue asakoro kynexine: Aia te, Ana, enara. Mokyro Ana kynexine pẽkamã axitunety enehpono ona po, tumy eky, jumẽtu tõ poko aerokuruhtao.

²⁵⁻²⁶ Ana toemũkuase Tisõme. Tisõ toemũkuase: Hẽtã te, Exipã te, Itirã te, Kerã, enara. Ana tõxike kynexine, esety Ooripama.

²⁷ Esea toemũkuase: Pirã te, Zaawã te, Akã, enara.

²⁸ Tisã toemũkuase: Uze te, Arã, enara.

²⁹⁻³⁰ Mokaro kynexine horeu tõ oxiekyryme exiketomo Etõ nonory po: Rotã tomo te, Sopau tomo te, Zipeão tomo te, Ana tomo te, Tisõ tomo te, Esea tomo te, Tisã tomo, enara.

Etõ tuisary tomo

(1 Koronika 1.43-54)

³¹ Ynara tuisa tõ kynexine Etõ nonory põkõ esamo. Atakenaka tuisame toh kynexine tuisa pyra Izyraeu tõ ahtao ro:

³² Pera, Peoa mũkuru, pata Tinapa pono.

³³ Pera toorihse ahtao imyakãme Jopape, Zera mũkuru, Posora pono tuisame toehse.

³⁴ Jopape myakãme Husã, Temã pono tuisame toehse.

³⁵ Husã mykapo Hatate, Petate mũkuru, Awite pono tuisame toehse. Mitiã tõ ty-poremãkase eya Moape nonory po.

³⁶ Hatate mykapo Samara, Masareka pono tuisame toehse.

³⁷ Samara mykapo Sauu, pata Reopote-Tuna-Eupyrati pono tuisame toehse.

³⁸ Sauu mykapo Paau-Hanã, Akapoa mũkuru tuisame toehse.

³⁹ Paau-Hanã, Akapoa mũkuru mykapo Hatate, Pau pono tuisame toehse (ipyty Meetapeu kynexine Matarete ẽxiry, Me-Zaape paryme).

⁴⁰ Ezau pakomotyã tomãse tuhke, etomita tomo: Timina tomo, Arawa tomo, Jetete tomo,

⁴¹ Ooripama tomo, Era tomo, Pinõ tomo,

⁴² Kenaza tomo, Temã tomo, Mipisara tomo,

⁴³ Makatieu tomo, Irão tomo, enara. Morotõkõ esary tosehpase toto tosetykõ ae.

37

Joze irui tõ maro

¹ Mame moroto toehse Jako Kanaã po, tumy esary po.

² Sero nase Jako tō ehtopōpyry poko.

17me jeimamyry nae Joze ahtao, toerohse ynororo turui tō maro kaneru tō poko poti tō maro. Irui tomo Pira mūkuru tō kynexine Ziupa mūkuru tō roropa, jū pyxiamo. Mame tummy turuse Joze a, turui tō nyrytā poko, azahkuru toto ahtao.

³ Tamuhpōme Jako kynexine tonuruse Joze ahtao. Naeroro ipynohxo kynexine irui tō pyno ehtoh motye. Upo kurā tyripose Jako a Joze zupōme, upo mosano, apory mosano s̄s̄ȳkamā potu.

⁴ Tumūkuru Joze pynohxo Jako ehtoh tonese irui tomo a, naeroro takorōkō zumoxike toehse toto. Zehno toexirykōke xihpyryme tōturuse toto, imaro aotururuhtao.

⁵ Mame tōsenehse Joze, tōsenehtopōpyry tokarose eya turui tomo a. Moro pokoino itamurumehxo takorōkō zehno toehse toh kynexine.

⁶ Ynara tykase exiryke eya xine:

– Etatoko pahne, josenehtopōpyry poko ourutor̄yko ase.

⁷ Erohnōko s̄a exiase tupito po tiriiku myhnōko. Mōtoino rokē tamoreme ynmykyhpyry towōse xikihme. Zomye onmykyhpyrykō toepuisse kehko ynmykyhpyry ēpataka, tykase ynororo turui tomo a.

⁸ Mame tōturupose irui tomo:

– Oty kary moro? Yna tuisaryme ex̄iko mah? Ōmiry omipona ex̄iko ynanae?

Takorōkō zehnohxō toehse toh kynexine aosenehtopōpyry pokoino, epyrypakety s̄a aexiry poko roropa tōsenehtopōpyry ekaroryhtao eya.

⁹ Mame tōsenehse ropa Joze, moro tōsenehtopōpyry tokarose roropa turui tomo a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Tōsenehse ropa ywy. Morarame xixi s̄a enease, nuno maro, xirikuato tō 11mākō maro. Mame nepuiase kehko ykyryry xirikuato ēpataka.

¹⁰ Tōsenehtopōpyry tokarose ahtao Joze a tummy a, turui tomo a roropa, tōturupose jū eya. Ynara tykase:

– Oty kary se ōsenehtopōpyry nae? Asa maro ywy oēpataka yna esekumuru po porohnōko ynanae, orui tō maro, tuisamehxō oekarotohme?

¹¹ Yrome irui tō Joze zumoxike toehse toto. Yrome jūkō “Teh,” tykase rokene. Tōsenetupuhse rokē tukurohtao.

Joze tokamose, tarose Ejitu pona

¹² Mame kaneru tō tarose, poti tō maro, Joze rui tomo a, ona pona pata Xikē pūtokoxi.

¹³ Mame ynara tykase Jako tumūkuru Joze a:

– Osehko. Aaropory se ase Xikē pona. Moroto orui tō kaneru tō otuhmapōko, poti tō maro.

– Taro ase, tātakimase, tykase Joze.

¹⁴ Ynara tykase Jako:

– Ytoko morotona orui tō eneta, okyno tō roropa kure toto ehtoh eneta, mame osehko ropa jurutohme toto ehtoh poko.

Mame moro poe, Eperō jakanahmā poe tumūkuru Joze taropose Jako a Xikē pona. Toytose ynororo. Toeporehkase ahtao morotona,

¹⁵ ytoytōko kynexine ona poro. Moroto orutua a tonese ynororo, tōturupose eya:

– Oty zup̄iko hma? tykase eya.

¹⁶ – Urui tō zup̄iko ase. Ona po toky tō arōko mā toto kaneru tō nahpāko poti tō maro. Zuario hma, aza nytō toto? tykase Joze.

¹⁷ Mokyro orutua ynara tykase:

– Taroino toytose toto. “Ytōko ynanase Totā pona,” kary totase ya.

Mame toytose Joze turui tō zupise. Tonese toto eya Totā po.

¹⁸ Joze tonese eya xine moino aepyryhtao. Eporehkara ro ynororo ahtao tōturupitose toto etapary poko.

¹⁹ Ynara tykase toto:

— Mokyro oehnōko, osenehkety!

²⁰ Ehmaropa, setapatone seromaroro. Imeīpo ekepyry sēmatone oramāka. “Tosekase onokyro a,” āko sytatose. Morarame aosenehtopōpyry enatyry enēko sytatose.

²¹ Yrome mokaro omiry etaryke tyya, takorō ewomary se Rupē toehse. Ynara tykase ynororo takorō tomo a:

— Onetapara sehtone.

²² Sero eutary aka mokyro tyritoko, yrome onyryhmara ehtoko.

Morara tykase Rupē, takorō ewomary se toexiryke aropotohme ropa tumy a.

²³ Toeporehkase Joze ahtao turui tomo a, zupō mosā tyxihkase eya xine, apory mosa exikety.

²⁴ Moromeīpo takorōkō tapoise eya xine, tōmase ynororo eya xine oramāka. Moro ao tuna pyra kynexine, tonore rokē zao.

²⁵ Mame typorohse toto tōtuhtohkōme. Tōtukurukohtao tōsenuhmase toto. Iximaeu tō tonese eya xine ytoketomo. Kireate poe toehse toto, Ejitu pona ytōko toh kynexine. Mōkomo arōko kameru tō kynexine, ixtaratu te, kanera tōkehko.

²⁶ Ynara tykase Juta takorō tomo a:

— Otyme kure kuakorōkō totapase ahtao kyya xine? Imeīpo ajohpāme exīko sytatose onekunohtōme aorihopōpyry pokō?

²⁷ Sekarotone mose mokaro Iximaeu tomo a parata apoitohme kyya xine. Morarame kuakorōkō onetapara sehtone kuakorōkōme ro exiryke.

Atae toehse toto Juta maro.

²⁸ Mame osepekahketō, mitianita tō tooehse ahtao Joze touse ropa irui tomo a oramae. Tokarose ynororo eya xine 20me parata apoitohme. Mame Joze tarose Iximaeu tomo a Ejitu pona.

²⁹ Tooehse ropa Rupē tahtao oramāka tonese eya repe. Joze onenepyra moro tao. Tupō tyxihkase eya tātasamaryke ipunaka.

³⁰ Takorō tomo a toytose ynororo. Ynara tykase:

— Mokyro, aimo aryryra toehse. Seromaroro oty rīko ywy?

³¹ Mame poti totapase eya xine. Munu tyrise eya xine Joze zuponỹpyry pokona munuhpe ehtohme.

³² Moromeīpo zuponỹpyry sỹsỹkamā potu tarose Jako a. Ynara tykase toto eya:

— Sero upo tonese yna a. Omūkuru zuponỹpyry otarame nae?

³³ Zuponỹpyry tonetupuhse Jako a. Ynara tykase ynororo:

— Ÿ umūkuru zuponỹpyry sero! Tosekase otarame onokyro a, otarame tōse.

³⁴ Mame toemynyhmaryke yronomyryme tupō tyxihkase Jako a, saku risē tamuruse eya. Tumūkuru orihopōpyry tyhnamose eya okynano.

³⁵ Imūkuru tō emerō toytose Jako a, ēxiry tō roropa akorehmatohme omuhpe pyra aehtohme repe. Yrome tyxitary se rokē kynexine.

— Umūkuru hnamōko ase. Onyhnamokehpyra ase joorihtoh pona ro. Morara ahtao imaro exīko ropa ase, tykase ynororo.

Xitakehpyra kynexine tumūkuru Joze pokō.

³⁶ Morarame Joze tarose Ejitu pona. Tokarose ynororo mitianita tomo a Potipaa a, ipoetoryme aehtohme. Ejitu tuisary konōto akorehmaneme Potipaa kynexine, tapyi konōto erase tō tuisaryme.

38

Juta Tamara maro

¹ Morara ahtao takorō tō turumekase Juta a, imepỹ tapyĩ taka toytotohme, mokyro esety Hira, pata Aturā pono.

² Moroto Juta ahtao kananeu ãxiry waro toehse, jũ esety Sua kynexine. Typytase Juta imaro,

³ toemũkuase ynororo, esety Ereme.

⁴ Mame poetoẽme toehse ropa ynororo, toemũkuase ropa, tosehapse Onãme.

⁵ Imeĩpo toemũkuase ropa ynororo, tosehapse Serame. Kezipe po Juta kynexine tonuruse imũkuru ahtao.

⁶ Mame nohpo tymenekase Juta a tumũkuru Ere pytyme, esety Tamara.

⁷ Yrome Ritonõpo zamaro pyra Ere kynexine popyra exiryke, naeroro taorihmapose ynororo eya.

⁸ Mame ynara tykase Juta tumũkuru Onã a:

– Orui pytỹpyry apoiko opytyme, emũkuatohme orui poenõme. Morara awahtao zae exĩko mase, tykase.

⁹ Yrome tuaro Onã kynexine, toemũkuase ahtao tumũkurume pyra ehtoh waro kynexine, turui mũkurume aehtoh waro. Morara exiryke turui pytỹpyry maro tahtao jeipyry tukuãse eya nono pona rokene, emũkuara toehtohme turui mũkurume.

¹⁰ Moro poko typenekehse Ritonõpo, Onã nyrihpyry poko, naeroro totapase ynororo eya.

¹¹ Mame ynara tykase Juta typary eny a:

– Ytoko ropa omy tapyĩ taka, pytỹpome rokẽ exiko umũkuru Sera eraximatohme, tuãtase ahtao ipytyme oehtohme, tykase.

Morara tykase ynororo, Sera orikyry zuno toexiryke, irui tõ samo. Naeroro toytose Tamara tumy tapyĩ taka ropa.

¹² Mame okynahtao Juta pyty toorihse. Tyhnamokehse ahtao toytose Juta Timinate pona toky tõ kaneru tõ hpoty sahkary enese. Tope Hira, Aturã põ maro toytose ynororo.

¹³ Tamara turuse imehnomo a: “Onio zũ toytose Timinate pona toky tõ kaneru tõ hpoty sahkase.”

¹⁴ Naeroro tupõ tymyakãmase eya, pytỹpome toehtoh zupõ turumekase, tõmyty tapuruse eya kamisa ke tonetupuhpyra imehnõ ehtohme. Mame toytose ynororo porohse pata Enaĩ omõtoht pũtokoxi, Timinate esemary ae. Morara tyrise eya tuaro toexiryke Sera tuãtase repe, yrome mokyro onekaropyra Juta kynexine iniome.

¹⁵ Mokyro eneryke Juta a tõsenetupuhse ynororo: “Mose nohpo poko se exikety mã ehepyry ekarõko imaro ehtohme, ãmyty tapuruse exiryke.”

¹⁶ Toytose ynororo oturuse imaro osema ehpiokoxi, tuaro pyra ynororo kynexine typary ãme aehtoh poko. Ynara tykase ynororo eya:

– Otãto se hma ehepyryme ymaro oehtohme? tykase.

– Oty ekarõko mah ya? tykase ynororo.

¹⁷ – Poti enehpõko ase oya, jeky tõ poe, tykase ynororo.

– Ñ, kure, tykase nohpo. – Yrome okyryry inomoko ymaro, poti enehpotohto oya.

¹⁸ – Oty se hma ykyryryme inomotohme amaro? tykase Juta.

– Sinete te, korotão maro te, omyxiry maro, enara, tykase ynororo.

Morohne tokarose Juta a eya. Imaro toehse ynororo, poetoẽme toehse nohpo.

¹⁹ Mame toytose ropa Tamara tytapyĩ taka, tupõ tymyakãmase ropa eya, pytỹpo zupõ tamuruse ropa eya, kamisa touse tõmyty poe.

²⁰ Moromeĩpo tope, Hira taropose Juta a poti ekarotohme nohpo a tykyryry tõ enehtohme ropa, yrome nohpo onenepyra tokurehse ynororo.

²¹ Tõturupose ahtao orutua komo, Enaĩ põkomo a: “Otoko na mokyro nohpo, topehke imehnõ maro exikety, taro osema ehpio kohrame exikety?”

– Taro aryryra, orutua kõ poko exikety pyra taro nase, tykase toto.

²² Naeroro Hira toeramase ropa, ynara tykase ynororo Juta a:

– Mokyro nohpo onenepyra tokurehse ywy. Morotōkō orutua kō ynara tykase ya: “Orutua kō poko exikety pyra taro nase,” nykã toto.

²³ Mame ynara tykase Juta:

– Ah ykyryry tō imaro nexino. Morararo kykerekere mara imehnō mana. Poti aropono eya repe, yrome nohpo onenepyra mexiase.

²⁴ Morotoino oseruao nuno taropose ahtao toytose imehnō Juta zuruse:

– Apary eny, Tamara poetoēme mana. Otarama imeimehnō orutua kō mūkuru ēme toehse ynororo, tykase toto.

Ynara tykase Juta:

– Mokyro nohpo enehko jarānaka, jahkatohme!

²⁵ Morara exiryke enehse toytose toto ahtao itapyĩ tae, ynara tykase nohpo tymereta-muru zurutohme: “Mokyro, senohne esē poe poetoēme ase. Ynoro rokē ypoko toehse. Senohne eneko zuaro oehtohme sinete te, korotāo te, myxiry, enara.”

²⁶ Tonetupuhse Juta a tykyryryme morohne exiry poko. Ynara tykase ynororo:

– Zae rokē mā ynororo; zae pyra toehse ywy. Ynara tykase ywy repe: “Umūkuru, Sera ekarōko ase oya oniome,” tykase ywy repe yrome onekaropyra tokurehse ywy.

Mame ipoko exizomopyra ropa toehse ynororo.

²⁷ Morarama enurutoh po nohpo toehse ahtao kamarama poeto ehtoh waro toehse toto.

²⁸ Tonurupitose toto ahtao toiro emary tutūtase. Axĩ moro emary tymyhse eary tahpiremã ke. Ynara tykase mokyro enurumapone:

– Mose tutūtase osemazuhme.

²⁹ Yrome tomary tutuyhmase ropa eya. Mokyro kamaramã tonuruse rahkene apitorymãme. Naeroro ynara tykase mokyro enurumapone:

– To! Oya oesemary totapuruhmakase.

Mame tosehapse ynororo Perezeme.

³⁰ Imeĩpo zakorō tonuruse, emary tymyhse exikety eary tahpiremã ke, tosehapse ynororo Žerame.

39

Joze Potipaa tapyĩ tao

¹ Mame Joze tarose Ejitu pona. Moroto tokamose ynororo iximaieu tomo a Ejitu pono a, esety Potipaa. Tuisa konōto akorehmaneme Potipaa kynexine, erase tō tuisaryme tuisa tapyĩ konōto tao.

² Kure rokē Joze tyrise Ritonōpo a, imaro exiryke. Tosē Potipaa tapyĩ tao Joze kynexine, emero poko emese kure kynexine.

³ Mame Joze maro Ritonōpo ehtoh tonese esemy a, emero poko kure rokē tyrise ynororo Ritonōpo a exiryke.

⁴ Potipaa zamaro Joze kynexine, naeroro takorehmaneme tyrise ynororo eya. Tytapyĩ eraseme te, tymōkomory emero eraseme roropa tyrise ynororo eya.

⁵ Morara exiryke, Joze pokoino, kure rokē Potipaa tapyĩ tyrise Ritonōpo a, imōkomory maro te, itupi tōkehko maro.

⁶ Tykyryry tō emero tynomose Potipaa a Joze maro ipoko erohtohme, torētyke pyra toehtohme morohne poko, tynapyry poko rokē osetupuhno.

Joze kynexine orutua kuranoryme, enekure kynexine, nuaseme roropa kynexine.

⁷ Morarama okynahtao Joze poko typenetapitose Potipaa pyty. Ynara tykase ynororo eya:

– Jenaka osehko, tykase.

⁸ – Arypyra, tykase ynororo eya. – Etako pahne. Torētyke pyra jesē mana tykyryry tō poko, sero itapyĩ tao taro jexiryke. Tyrise ywy eya tykyryry emero eraseme, zae rokē erohtohme ikyryry tō poko.

⁹ Sero itapyĩ tao tuisame ase isaaro. Taro emero ise jahtao apoĩko ase. Omoro rokẽ poko pyra ase, ipytyme oexiryke. Naeroro opoko ehsaromepyra ase. Opoko jahtao zae pyra jexiry, iirypyryme jexiry roropa Ritonõpo a.

¹⁰ Kokoro rokẽ Joze tukupse nohpo a repe:

– Jenaka osehko, tykase ynororo eya. Yrome nohpo omiry onetapỹ sã Joze kynexine. Ameke rokẽ toehse ynororo eya.

¹¹ Morarame ãmepyryme tomõse Joze tosẽ tapyĩ taka erohse, kokoro rokẽ saaro, yrome imehnõ erohketõ pyra kynexine.

¹² Zupõ tapoise nohpo a, ynara tykase:

– Osehko jenaka, tykase.

Yrome toepase ynororo, jarãnaka. Tupõ rokẽ tynomose eya.

¹³ Moro eneryke nohpo a, toeparyme zupõ tynomose Joze a tomary ao,

¹⁴ typoetory tõ tykohmase tyya, ynara tykase ynororo eya xine: “Enetoko ke! Mokyro epereu, ynio nenepyhpyry tapyi taka, yna osanumary se mana. Jynyhtoh taka nomõno ypoko toehtohme repe, yrome kui tykase ywy opore.

¹⁵ Mame kui tykase jahtao toepase ynororo, tupõ rokẽ tynomose eya,” tykase ynororo.

¹⁶ Joze zupõ tukurãkase nohpo a tynio oehtoh pona ropa.

¹⁷ Mame tooehse ropa inio ahtao turuse ynororo morararo ajohpe rokene. Joze tyhxirose eya, ynara tykase: “Mokyro opoetory epereu, onenepyhpyry tapyi taka, nomõno jynyhtoh taka ypoko ehtohme.

¹⁸ Yrome kui tykase ywy opore. Naeroro toepase jarãnaka ynororo. Tupõ rokẽ tynomose eya jynyhtoh tao,” tykase ynororo tynio a.

¹⁹ Mame typyty omiry etaryke tyya tyekĩtapãse Joze esemy.

²⁰ Joze tapoise eya, tõmase ynororo eya ãpuruhpyry taka, tuisa konõto nẽmapotyã maro ehtohme, moroto Joze toehse.

²¹ Yrome Ritonõpo imaro kynexine, kure rokẽ tyrise ynororo eya, ãpuruhpyry esẽ zamaro toehse ynororo.

²² Joze tyrise eya mokaro ãpuruhpyry taõkõ tuisaryme. ãpuruhpyry esẽ akorehmaneme toehse ynororo emero poko ãpuruhpyry tao.

²³ Mokyro ãpuruhpyry esẽ torẽtyke pyra toehse, emero tokarose eya Joze a tyritohme, Ritonõpo imaro exiryke. Kure rokẽ Joze tyrise Ritonõpo a emero poko aerohtohme.

40

Osenehtoh waro Joze ehtopõpyry poko

¹ Morarame okynahtao typoetory tõ asakoro natokõ zehno toehse Ejitu tuisary. Tõkuru rinanõ tuisary te, turu rinanõ tuisary, enara.

² Mokaro poko tyekĩtapãse tuisa konõto kynexine.

³ Tõmase toto eya ãpuruhpyry taka, soutatu tõ tuisary tapyi tao. Moro tao roropa Joze kynexine ãpuruhpyry tao.

⁴ Moroto tapuruse okynahxo mokaro asakoro kynexine. Toto eraseme Joze tyrise tapyi esemy a.

⁵ Mame moroto ãpuruhpyry tao, koko tõsenehse eukuru rihpono, morararo wyi rihpono roropa tõsenehse. “Oty kary se hnae josenety?” tykase toto tyya xine rokene.

⁶ Tõmehse ahtao mokaro asakoro tonese Joze a. Torẽtyke toehse toto tõsenehtopõpyrykõ poko.

⁷ – Oty katohme karime hmatou seroae? tykase ynororo eya xine.

⁸ – Tõsenehse yna koko. Yrome tuaro exikety pyra nase yna amorepatohme yna osenehtopõpyry poko, tykase toto eya.

– Ritonõpo mã tuaro, õsenehtopõpyry enetupuhpõko mana, tykase Joze eya xine. – Kurutoko õsenehtopõpyrykõ poko, tykase.

⁹ Mame mokyro eukuru rihpono a tōsenehtopōpyry tokarose eya. Ynara tykase ynororo:

— Osenehno ynara, uwa zoko sã nexiase jēpataka.

¹⁰ Oseruao amoriry sã nexiase zoko poko. Tarýtase ahtao tokutase, toperytase roropa, uwa epery toehsehxo exiketomo.

¹¹ Jemah po eukuru ē sã nexiase, tuisa kyryry, kopu; naeroro uwa eukuru euhkase kopu aka ekarotohme tuisa a.

¹² Ynara tykase Joze:

— Ynara enetupuhnōko ase, moro uwa amoriry oseruao ěmepiry oseruao ehtoh enetupuhtohme mana.

¹³ Taroino oseruao tōmehse ahtao tūtāko ropa mase sero āpuruhpyry tae. Oerohtoh pona ytōko ropa mase, eukuru ekarōko ropa mase tuisa a apitoryme oeh̄topōpyry saaro.

¹⁴ Yrome kure toehse oya ahtao wenikehpyra exiko ypoko. Ajohpāme sã oturuko ypoko tuisa konōto a. Kuakorehmako jutūtatohme ropa sero āpuruhpyry tae.

¹⁵ Tapoise ywy imehnomo a jesary po jahtao. Tonehse ywy xiaro Ejitu pona. Taro Ejitu po azahkuru exipitopyra exiase. Zae pyra nase juānopyry sero āpuruhpyry tao, tykase.

¹⁶ Morara kary etaryke tyya wyi rinanō tuisary kure Joze otururu totase tyya ahtao, tōsenehtopōpyry tokarose eya.

— Ywy roropa tōsenehse koko. Jupuhpyry po ruto oseruao puimāko sã exiase, wyi ke pehme.

¹⁷ Toiro ruto ao, kae exikety ao, tyotyoro pāo tōkehko nexiase zao tuisa konōto zuru panono. Mame morohne enahnōko sã torō tō kynexine josenety, tykase ynororo.

¹⁸ Morarame ynara tykase Joze:

— Ynara kary se ōsenehtopōpyry mana: moro oseruao ruto ěmepiry oseruao ehtoh enetupuhtoh moro.

¹⁹ Taroino oseruao tōmehse ahtao tuisa konōto aarōko sero āpuruhpyry tae. Opuhpyry kohpōko mana. Oekeypyry rīko mana wewe pona. Opū enahnōko torō tō mana.

²⁰ Morarame oseruao tōmehse ahtao otuhtoh tyrise tuisa konōto a aniwesario poko oseahmatohme. Typoetory tō emero toahmase eya. Mokaro asakoro tutūtanohpose eya āpuruhpyry tae: eukuru rinanō tuisary te, wyi rinanō tuisary maro otuhtoh pona toto ytotohme.

²¹⁻²² Mame morara toehse Joze omihpyry ae ro: eukuru rinanō tuisary taropose eya arohtoh pona ropa uwa eukuru ke tuisa ohpatohme ropa. Yrome mokyro wyi poko erohketō tuisary taorihmapose eya.

²³ Yrome Joze poko tuenikehse mokyro eukuru poko erohketō tuisary. Tuenikehse ynororo ipoko ipunaka.

41

Tuisa zurutopōpyry aosenehtopōpyry poko Joze a

¹ Morarame asakoro ikonopory taropose ahtao tōsenehse Ejitu tuisary. Aosenety xikihme sã kynexine tuna Niro ehpio.

² Mōtoino rokē tuisa osenuhmaryhtao pui tō 7me tokuōse nakuae tupune exiketomo. Mame onahpoty tonahpitose sã eya xine tuna ehpiuroko.

³ Moromeīpo tutūtase tuna kuae imehnō 7me pui tomo xihpyryme tupune pyra exiketomo. Toytose toto, oximaro toehtohkōme, osemazuhme aekuōtyā maro, tuna ehpio.

⁴ Mame mokaro pui tō 7mākō tupune exiketō tōse tupunākara a, xihpyrymākomo a.

Mame typakase ropa tuisa.

⁵ Yrome tynyhse ropa mya roropa ynororo. Mame tōsenehse ropa ynororo, 7me oxinase epery poko; oxinase kurākomo, pehme ipuhturu ke.

⁶ Moromeïpo 7me oxinase epery xihpyry sã tonese eya tonore, tyahse tyryrykane axitunety ke.

⁷ Mame moro 7mãkõ oxinase kurã tonahse moro 7me xihpyrymãkomo a.

Typakase ropa tuisa: osenehnõko kynexine.

⁸ Tõmehse ahtao torëtyke toehse ynororo. Naeroro tuaro exiketõ tykohmapose eya, Ejitu põkomo, oximõme toto oehtohme. Tõsenehtopõpyry tokarose eya xine repe. Yrome zuaro pyra toh kynexine emero. Oty moro? Zuarõ pyra ynanase ipunaka.

⁹ Mame tuisa okuru rinanõ tuisary tutuarõtase ropa Joze poko. Ynara tykase ynororo tuisa konõto a:

– Seromaroro zae pyra jehtopõpyry ekarõko ase oya.

¹⁰ Pake yzehno toehse mexiase, wyi rinanõ tuisary roropa zehno mexiase. Yna maropoase ãpuruhpyry taka, soutatu tõ tuisary tapyĩ tao.

¹¹ Moro tao jahtao tõsenehse yna koko. Yrome yna osenehtopõpyry oxisã pyra nexiase.

¹² Moroto ãpuruhpyry tao yna maro nuasemã epereu nexiase, ãpuruhpyry esẽ namotome. Yna osenehtopõpyry poko turuse yna eya. Mame yna osenehtopõpyry tone-tupuhse eya.

¹³ Zae toehse aomiry: toytose ropa ywy jerohtoh pona ropa aomihpyry ae ro. Mokyro wyi rinanõ tuisary taorihmapose aomihpyry ae ro, ouhkapõko ma oesemy, katopõpyry ae ro eya.

¹⁴ Mame Joze tykohmapose tuisa a. Toytose toto taryporyke enehse ãpuruhpyry tae. Tõsetypokase ynororo, upo kurã tamuruse eya. Toehse ynororo tuisa ëpataka.

¹⁵ Ynara tykase tuisa eya:

– Tõsenehse ywy. Yrome josenehtopõpyry waro pyra mokaro kynako emero. Mokyro osenehtopõpo waro mana, ãko mã toto opoko.

¹⁶ – Ywy kara, tykase Joze. – Ritonõpo tuaro ehtoh ekarõko mana, kure rokẽ oritohme, tykase Joze.

¹⁷ Mame ynara tykase tuisa eya:

– Tõsenehse ywy: Xikihme sã exiase tuna Niro ehpio.

¹⁸ 7me pui nohpo kurãkõ enease josenety, tupune exiketomo. Tokuõse toto nakuae. Onahpoty tonahpitose eya xine tuna ehpiuroko.

¹⁹ Moromeïpo imehnõ 7me pui tõ xihpyrymãkomo tokuõse, tupune pyra exiketomo. Mokaro panõ onenepitopyra ywy Ejitu po. Imehnõ motye emero xihpyrymehxo toh nexiase.

²⁰ Mame mokaro pui 7mãkõ kurãkõ tõse sã mokaro pui xihpyrymãkomo a.

²¹ Yrome etyorõmara nexiase toto xihpyrymãkomo. Tupune pyra xihpyryme ro toh nexiase, apitorymã saaro nexiase toto. Mame typakase ropa ywy.

²² Moromeïpo tõsenehse ropa ywy. 7me oxinase enease toperere tyerẽ kurã samo, toiro zoko poko.

²³ Ìmeïpo nutõtase oxinase, moro saaro 7me. Yrome tysapakãse nexiase epery ehmataono.

²⁴ Moro oxinase 7me toporemy tonahse moro 7mãkõ xihpyrymãkomo a. Josenehtopõpyry ekaroase tuaro exiketomo a, yrome onenetupuhpyra nexiase toto.

²⁵ Mame ynara tykase Joze tuisa a:

– Õsenehtopõpyry asakoro oxisã mã kehko. Tuaro oehtohme tynyryy tonepose oya Ritonõpo a.

²⁶ Mokaro 7me pui nohpo kurã, tupune exiketõ mã 7me jeimamyry enetupuhtohme mã toto. Moro 7me oxinase kurãkomo morararo mana. Õsenehtopõpyry asakoro oxisã mã kehko.

²⁷ Mokaro pui tõ tupune pyra, xihpyryme exiketõ tokuõse nakuae mokaro 7mãkõ kurãkõ mykapo te, moro oxinase roropa isapakamyhpyry 7mãkomo 7me jeimamyry enetupuhtoh moro, tonahsã pyra exiko mana.

²⁸ Morara ykã oya: Ritonõpo a tynyriry tonepose oya, tuisa, tuaro oehtohme.

²⁹ 7me jeimamyry exïko mana: itamurume tonahsã nae exïko mana Ejitu po.

³⁰ Moromeïpo 7me jeimamyry ehtopo tonahsã pyra exïko mana konopo pyra exiryke. Morara toehse ahtao apotũkehnõko mã toto sero põkomo tomirykõke.

³¹ Mame wenikehnõko mã toto tonahsã itamurume nae toehstopõpyrykõ poko Ejitu po.

³² Taosenehkazomopose omoro ynara katohme: moro sã tyrïko Ritonõpo mana, katohme oya tuaro oehtohme.

³³ Tõturuse ro Joze:

— Morara exiryke kure orutua menekary oya, tuisa, ãkorehmaneme tuaro exikety.

³⁴ Kure roropa imehnõ menekary ytotohme sero nono poro tonahsẽ apoitohme, 5me saku ahtao toiro apoitohme ikurãkatohme, sero 7me jeimamyry tonahsẽ nae ro ahtao.

³⁵ Sero 7me jeimamyry kurã po tonahsã kurãkãko mokaro mana, tiriiku te, oxinase tõkehko, itamurumehxo nae ahtao, osa kurã taka pata tõ poro; emero õmiry omi poe tyrïko mã toto.

³⁶ Morara ahtao tonahsẽ nae exïko mana tokamosẽme ise exiketomo a. Mame orihpyra exïko sytatose.

Kowenatume Joze Ejitu po

³⁷ Tuisa zamaro Joze omiry kynexine ipoetory tõ maro.

³⁸ Mame ynara tykase tuisa konõto eya xine:

— Imepỹ pyra mana Joze panõ pyra kowenatume ehtohme ymaro. Imaro Ritonõpo Zuzenu mana.

³⁹ Mame ynara tykase tuisa Joze a:

— Senohne tonepose oya Ritonõpo a, naeroro ynara enetupuhnõko ase, imehnõ motye emese kure mase, imehnõ motye tuarohxo mase.

⁴⁰ Tuisame exïko mase ytapyĩ konõto tao. Mame õmiry omipona exïko ypoetory tõ mana emero. Ywy rokẽ omotye ase tuisame jexiryke.

⁴¹ Seromaroro orïko ase Ejitu kowenatume.

⁴² Tomary poe omahtao touse tuisa a, Joze emary aka tõmase omahtao eya. Moromeïpo upo kurã tamurupose eya, mauru panono risemy. Ketu uuru risẽ tyrise eya ipymyry ae.

⁴³ Mame Joze tyrise tuisa konõto a tykanary aka. Typoetory tõ tonyohse eya os-emazuhme, opore oturutohme: “Osema apuruhmakatoko, osema apuruhmakatoko tuisa esemaryme,” tykase toto. Moro sã Joze toehse kowenatume, Ejitu tuisaryme.

⁴⁴ Ynara tykase tuisa Joze a:

— Ywy tuisame ase Ejitu esemy. Taroino õmiry omipona tarõkõ exïko mana emero, Ejitu nonory po.

⁴⁵⁻⁴⁶ Joze tosehapse tuisa a Zapenate Paneiame. Potipera ãxiry Asenate tokarose eya ipytyme. Oturuketyme Potipera kynexine pata Heriopori po.

³⁰me jeimamyry nae Joze ahtao Ejitu tuisary akorehmaneme toehse ynororo. Mame toytose ynororo tuisa tapyĩ tae Ejitu poro emero.

⁴⁷ Morarame 7me jeimamyry itamurume tonahsã toehse.

⁴⁸ Morohne tapoise Joze a ikurãkatohme esary kurã taka pata tõ punero. Emero pata tõ po tapyi konõto tyripose eya tonahsã kurãkatopo tapoise ahtao tupito tõ po.

⁴⁹ Itamurume tonahsã tapoise ahtao Joze a, onukuypyra toehse. Itamurume toehse, isawã tuhke ehtoh samo.

⁵⁰ Mame moro jeimamyry tõ etuarimatoh exipyra ro ahtao toemũkuase Joze asakoro tpyty Asenate maro.

⁵¹ Osemazupu tosehapse eya Manaseme, ynara karyke: “Ritonõpo poe tuenikehse ywy jetuarimatopõpyry poko, papa tapyĩ taõkõ poko roropa.”

⁵² Zakorõ tosehapse eya Eparãime, ynara tykase: “Umũkuru tõ ekaroase Ritonõpo ya sero pata po, jetuarimatoh po.”

⁵³ Morarame tonahse moro 7me jeimamyry itamurume tonahsã nae toehse Ejitu po.

⁵⁴ Mame Joze omihpyry ae ro omise ehtoh toehse, 7me jeimamyry pune. Imehnõ nonory po tomitapãpitose toto tonahsã pyra exiryke. Yrome Ejitu po tonahsẽ nae kynexine.

⁵⁵ Morarame mokaro Ejitu põkõ omise toehse ahtao toytose toto tuisa a tonahsẽ ekaropose. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytotoko oturuse Joze maro. Inyripohpyry tyritoko.

⁵⁶ Morarame tomitapãse toto ahtao yronymyryme, tonahsã tapyĩ totapuruhmakase Joze a, tonahsã ekamotohme Ejitu põkomo a.

⁵⁷ Imehnõ nonory poe toehse ahno Ejitu pona, tonahsã epekahtohme Joze a, tonahsã pyra toehse exiryke emero nonory po.

42

Joze rui tõ ytotopõpyry Ejitu pona

¹ Morarame zuaro toehse Jako ahtao tonahsã nae exiry poko Ejitu po, ynara tykase ynororo tumũkuru tomo a:

– Oty katoht otupõko matou?

² Tonahsã nae Ejitu po, ãko toto. Ytotoko morotona, kynapyrykõ epekahtatoko orihpyra kuehtohkõme kuemirykõke.

³ Naeroro toytose Joze rui tomo Ejitu pona tonahsẽ epekahse.

⁴ Yrome Joze akorõ, Pëjamĩ, anaropopyra Jako kynexine irui tõ maro. Tumũkuru akomihpyry ryhmary zuno kynexine irui tõ maro.

⁵ Mame tonahsẽ epekahse toytose Jako mũkuru tomo, imehnõ ahno maro. Konopo oehpyra exiryke Kanaã nonory po, tomitapãse toto.

⁶ Kowenatume Joze exiryke Ejitu po, tonahsã ekamoneme kynexine ynororo imeimehnomo a, tooehse toto ahtao imehnõ nonory poe. Toeporehkase Joze rui tõ ahtao tosekumurukõ po typorohse toto Joze ëpataka, tõmytykõ nono pokoxi tyrise roropa eya xine.

⁷ Turui tõ eneryhtao tyya, tonetupuhse toto Joze a, yrome toto waro pyra exikety sã toehse ynororo. Tõturupose ynororo eya xine zehnoto samo:

– Oty nonory poe moehtou? tykase.

– Kanaã nonory poe, tykase toto. – Tonahsã epekahse ynanoehno.

⁸ Turui tõ tonetupuhse Joze a, yrome takorõkõ onenetupuhpyra toht kynexine.

⁹ Wenikehpyra kynexine Joze tõsenehtopõpyry poko toto poko. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Yna epekara matose. Yna enese moehtou, jamihme pyra yna ehtoh waro oehtohkõme.

¹⁰ – Arypyra tuisa, tykase toto. – Opoetoryme ynanase. Tonahsẽ epekahse rokẽ ynanoehno.

¹¹ Atakorõme ynanase. Yna zummy toiro mana. Imehnõ etapary se pyra ynanase, tuisa! Zae exiketyme ynanase.

¹² – Ajohpe matose, tykase Joze. – Yna enese moehtou jamihme pyra yna ehtoh waro oehtohkõme.

¹³ – Kanaã põkõme ynanase, tykase toto. – 12me ynanase, papa mũkuru tomo. Yrome toiro yna akorõ toorihse, mokyro akomihpyry papa maro mana.

¹⁴ – Morara yka, tykase Joze. – Yna enese moehtou, jamihme pyra yna ehtoh waro oehtohkõme.

¹⁵ Okuhtorõko ase ajohpe pyra oehtohkõ waro jehtohme: ãkorõkõ akomihpyry onenehpyra awahtao xine xiaro, ytopyry ropa matose taroino. Ajohpe pyra ase, morara ãko ase isene ro Ejitu tuisary ahtao.

¹⁶ Toiro ytōko amarokomo mokyro enehse xiaro. Yrome amarokomo āpuruhpyry taka ytōko, mokyro oehtoh pona ro, ajohpe pyra oexirykō waro jehtohme. Zae pyra awahtao xine yna enese moehtou jamihme pyra yna ehtoh waro oehtohkōme.

¹⁷ Mame tōmapose toto eya āpuruhpyry taka oseruao ěmepyyry pune.

¹⁸ Mame oseruao tōmehse ahtao ynara tykase Joze turui tomo a:

– Ritonōpo enetupuhneme ase. Opynanohtorŷko ase orihpyra oehtohkōme ynara ahtao:

¹⁹ Ajohpe pyra awahtao xine, toiro amarokō āpuruhpyry tao exīko. Imehnomo mā ytōko ropa atapyīkō taka ropa, tonahsē arose oekyry tomo a.

²⁰ Imeīpo ākorōkō akomihpyry enehtoko xiaro. Ahtao zuaro exīko ase zae ōmirykō ehtoh poko. Ajohpe pyra ōmirykō ahtao orihpyra matose.

– ŷ, zae mase, tykase toto.

²¹ Oseya rokē ynara tykase toto:

– Ajohpe pyra. Etuarimāko sytatose seromaroro, kynyrihpyrykō poko kuakorōkō poko. Aetuarimary tonese kyya xine, taosanumase kyya xine, aomiry onetapŷ sā toehse kymarokomo. Morara exiryke etuarimāko sytatose seromaroro.

²² Ynara tykase Rupē:

– Kuurutone: “Aimo onyryhmara ehtoko,” ake oya xine repe. Yrome jomiry onetapŷ sā mexiatose. Morara exiryke seromaroro aorihtopōpyry epehmāko sytatose.

²³ Tuaro pyra toh kynexine, tōmirykō onetara Joze ekarōko toh kynexine, ynara exiryke, imepŷ epereu omiry waro exikety ae rokē tōturuse Joze toto maro.

²⁴ Mokaro maro ehxīpo tutūtase Joze xitase. Mame tyxitakehse tahtao toeramase ropa ynororo toto a. Mame Ximeāo tymenekase eya imyhthohme toto neneryme.

Iruī tō ytotoptōpyry ropa Kanaā pona

²⁵ Mame typoetory tomo a turui tō sakū typehkapose tonahsā ke te, itinerūkō tokarose ropa eya. Saku tō aka toto tinerū tyripose eya. Tonahsē tokarose roropa eya xine osema ae toto napyryme toto ytory ropa ahtao. Morara tyrise eya xine.

²⁶ Mame tātakimase Joze rui tomo. Tynepekatyhpyrykō tyrise toky tō jumētu tō pona. Mame toytose toto.

²⁷ Toeporehkase tahtao xine, etypohtoh pona, nyhtoh pona toiro mokaro a tykyryry tymyhpokase saku tonahsē outohme toky nahpatohme. Moroto tysaku ao tytinerū tonese eya.

²⁸ Ynara tykase ynororo imehnomo a:

– Enetoko ke! Ytinerū taro mana saku ao tonahsē maro! Tokarose ropa eya xine!

Mame tōserehse toto. Tykytyky tykase toto enaromŷke toehse toexirykōke. Tōturuse toto oseya rokene:

– Otara āko Ritonōpo nae kyya xine?

²⁹ Toeporehkase ropa tahtao xine Kanaā pona, tumykō turuse emero toehtopōpyrykō poko. Ynara tykase toto:

³⁰ – Mokyro Ejitu kowenatu zehno exikety sā tōturuse yna maro. Ynara tykase ynororo yna a: “Yna epekara matose. Yna enese moehtou jamihme pyra yna ehtoh waro oehtohkōme,” nase yna a.

³¹ “Arypyra,” tykase yna. “Zae exiketōme ynanase. Imehnō ryhmary se pyra ynanase.

³² 12me ynanase papa mūkuru tomo. Yrome toiro arypyra toehse. Yna akorō akomihpyry seromaroro papa maro Kanaā po,” tykase yna.

³³ Ynara tykase mokyro kowenatu: “Okuhtorŷko ase zae nymyry oehtohkō waro jehtohme. Toiro amarokō oxinomōko mana, taro ymaro. Amarokō rokē ytōko ropa matose anapyrykō arose oekyry tomo a omise toto exiryke.

³⁴Yrome ākorōkō akomihpyry enehtoko ya. Morara ahtao tuaro exīko ase, yna etapary se pyra oexirykō poko, zae exiketōme oexirykōke. Morarame ākorōkō ekarōko ropa ase oya xine. Osepekahnōko roropa matose.”

³⁵Mame tonahsā touse eya xine ahtao tykyryry tō saku tō ae tytinerūkō tonese eya xine emero porehme. Moro tineru eneryhtao tyya xine, jūkō roropa, enaromyke toehse.

³⁶Mame ynara tykase Jako:

– Ypoenō enahkāko matose emero? Joze arypyra. Ximeāo roropa arypyra toehse. Āko ropa mya roropa amarokomo. Seromaroro Pējamī arory se amarokomo. Onoky sam ākohxo? Ywy!

³⁷– Pējamī ewomāko ase, tykase Rupē tummy a. – Ywy mose enehnōko ropa oya. Onenehpyra ropa jahtao, umūkuru tō asakoro etapako, tykase ynororo tummy a.

³⁸Ynara tykase Jako:

– Ytopyry mā umūkuru amaro xine ipunaka. Iruī, Joze toorihse. Pējamī rokē tōxinamase. Otara tyko toehse ynororo ahtao, oytorykohtao, otara āko matou? Morara awahtao xine jorihmapōko matose jatasamaryke, tamuhpōme jexiryke, tykase ynororo eya xine.

43

Joze rui tō ytotopōpyry ropa Ejitu pona

¹Morarame omise ehtoh mynyhpāpyra ro kynexine Kanaā po.

²Mame toto napyry tonahkase Jako ekyry tomo a Ejitu po inepekatyhpyrykomo. Mame ynara tykase Jako tumūkuru tomo a:

– Ytotoko ropa Ejitu pona ropa tonahsā pitiko epekahtatoko ropa kynapyrykomo.

³Yrome wenikehpyra Juta. Ynara tykase ynororo:

– Mokyro Ejitu kowenatu tōturuse topohme yna a: “Yna akorō anaropyra yna maro ahtao yna onēmapopyra mana tōpataka.”

⁴Naeroro mokyro aroporyhtao oya, yna maro ytotohme, ytōko ynanase kynapyrykō epekahse.

⁵Mokyro anaropopyra awahtao, ytopyry ynanase. Mokyro kowenatu ynara tykase: “Omōnōko matose jēpataka ākorōkō akomihpyry enepiryhtao amaro xine.”

⁶– Oty katoh sē sā matou yyryhmāko? Oty katohme mokyro turuse oya xine imepỹ ākorōkō poko? tykase Jako.

⁷Ynara tykase toto:

– Mokyro tōturupose itamura yna ehtoh poko te, yna ekyry tō poko te, opoko. Ynara tykase ynororo: “Omykō isene ro nae? Nae ro matou imepỹ ākorōkomo?” Tozuhse rokē yna a. Tuaro pyra ynanexiase: “Ākorōkō enehtoko xiaro,” katoh poko eya.

⁸Ynara tykase Juta tummy a:

– Aimo aropoko ymaro. Axī ytōko ynanase seromaroro. Mame orihpyra sytatose; yna, omoro, yna poenomo, enara.

⁹⁻¹⁰Ywy tomeseke ase Pējamī poko, ewomāko ase. Kure onenehpyra ropa jahtao, jyhxirōko mase iirypyryme jexiryke. Kyryh kara oexiryke taro ro yna, māpyra kywyh tykase awahtao, pake toytose ynanexiry, tooehse ropa ynanexiry roropa, tykase Juta tummy a.

¹¹Mame ynara tykase jūkomo:

– Imenekatoh pyra exiryke ynara tyritoko. Kynekarorykō arotoko saku ao ekarotohme eya. Kykyryrykō kurā aroko taroino: pausamu pitiko te, ano zenī pitiko te, ixtaratu kehko te, noze tōkehko te, amētoa, enara.

¹²Tineru roropa arotoko asakoro, otinerūkō apitorymā ekarotohme ropa, onenepyhpyrykō saku ao, tonahsē maro. Otarame tōsenekunohse rokē ynororo.

¹³Ākorōkō arotoko amaro xine. Axī ytotoko mokyro a.

¹⁴ Ritonõpo Jamihme Exikety amaro xine mana, ãkorehmatorỹko mokyro opyno xine ehtohme, oruikõ enehpotohme ropa Pějãmĩ maro tapyi taka ropa. Otara ãko ywy? Ypoenõ tonahse ahtao? Toto onewomasaromepyra ase.

¹⁵ Morara exiryke tynekarorykõ tapoise Jako mũkuru tomo a, tineru maro asakoro, toytotohkõme ropa Ejitu pona, takorõkõ Pějãmĩ maro. Toeporehkase tahtao xine toytose toto oturuse Joze maro.

¹⁶ Takorõ Pějãmĩ tonese ahtao Joze a irui tõ maro ynara tykase ynororo typoetory a tytapyĩ erase a:

– Moxiã aroko ytapyĩ taka. Okyno etapako otuhtoh ritohme. Otuhnõko mã toto ymaro tãxiahtao, tykase ynororo typoetory a.

¹⁷ Moro sã tyrise itapyĩ erase a. Mame irui tõ tarose eya Joze tapyi taka.

¹⁸ Morotona tarose tahtao xine enaromỹke toehse toto. Oseya ynara tykase toto:

– Tonehse kymarokõ xiaro moro tineru pokoino, tonehse ropa kyya xine exiryke saku ao tonahsã maro kynarohpyrykomo. Kyporemãkatorỹko mã toto. Kuekykõ apoĩko mã toto. Tynamotome kyritorỹko roropa mã toto.

¹⁹ Naeroro toeporehkase tahtao xine tapyi omõtoht taka ynara tykase toto tapyi erase a:

²⁰ – Ajohpãme sã! Pake pixo ynanoepuase xiaro tonahsẽ epekahse.

²¹ Mame yna ytory ropa ahtao, totypohse yna ahtao nyhse, saku tõ tymyhpokase ahtao yna a, yna tinerũ ynanenease emero. Naeroro moro tineru ynanenepyase ropa.

²² Nae ynanase tineru tonahsẽ epekahtohme ropa. Onoky a yna tinerũ tyrise ropa saku tõ aka tonahsẽ maro? Zuaro pyra ynanase.

²³ Ynara tykase tapyi erase eya xine:

– Torẽtyke pyra ehtoko. Enaromyra ehtoko. Ritonõpo Oesẽkomo, omykõ Esẽme roropa mana, kure rokẽ oritorỹko mana. Eya otarame otinerũkõ tyrise saku tõ aka tonahsã maro. Ya otinerũkõ tapoise topehmase oya xine ahtao.

Mame Ximeão tonehse tapyi erase a eya xine.

²⁴ Tapyi taka tarose toto eya. Tuna tokarose eya xine ipupurukõ kurikatohme. Tonahsẽ tokarose eya jumẽtu tomo a.

²⁵ Mame tynekarorykõ touse eya xine ekarotohme Joze a tooehse ropa ahtao tãxiahtao zuaro toehse toexirykõke tõtukurukõ poko moroto.

²⁶ Mame tooehse Joze ahtao tytapyĩ taka tynekarorykõ tokarose eya. Tosekumurukõ po typorohse toto Joze ãpataka nono pokoxi tõmytykõ tyrise roropa.

²⁷ Tõturupose ynororo toto ehtoh poko. Mame ynara tykase:

– Otãto pãna omykõ nae, tamuxi? Kuruatose ipoko. Isene ro hna?

²⁸ – Ÿ, opoetory, yna zumy, papa isene ro mana. Kure ro mana.

²⁹ Tõsenuhmase Joze. Takorõ Pějãmĩ tonese ahtao ynara tykase:

– Mose ãkorõ akomihpyry, moturuatose ipoko? Kure rokẽ orĩko Ritonõpo mana, aimo!

³⁰ Takorõ eneryke tyya, omuhpe toexiryke, tosenakunuhse tyxitary se toehse. Turumekase toto eya tynyhtoh taka toytotohme xitase.

³¹ Tyxitakehse tahtao tõmyty tukurikase eya. Tutõtase ropa ynororo. Ynara tykase:

– Otuhtoh enehtoko rahkene, tykase ynororo.

³² Mame imepỹ meza po Joze otuhtoh tyrise eya xine. Imepỹ po irui tõ otuhtoh tyrise eya xine. Mame imepỹ meza po roropa Ejitu põkõ otuhtoh tyrise eya xine, epereu tõ maro otuhpyra Ejitu põkõ exiryke.

³³ Irui tõ typorohkaposse toto Joze ãpataka. Atakenaka tyrise toto eya xine; Rupẽ apitoryme aenuruhpyry osemazupume tyrise eya xine. Pějãmĩ etyhypryme okominotome. Morara tonese tyya xine ahtao tõsenurukase toto, osenẽko rokẽ toh kynexine. “Te,” ãko rokene.

³⁴Oxisã zohkõ tyrise Joze zoh samo, yrome Pëjamĩ zoty 5me paratu ao tyrise eya xine. Eukuru tõse roropa eya xine Joze maro. Tãkye toehse toto.

44

Joze êtopo, parata risemy

¹Mame ynara tykase Joze tytapyĩ erase a:

– Mokaro saku aka tonahsã tyriko. Itinerũkõ tyriko roropa toto saku aka emero.

²Mame toto akorõ akomihpyry saku aka ykyryry, kopu, parata risẽ tyriko itinerũ maro, inapyry epehpyry maro.

Moro tyrise eya emero Joze omi poe.

³Mame tõmehse tahtao xine pakeimo toytose toto Joze rui tomo, Pëjamĩ maro, jumẽtu tõ maro.

⁴Mame mya ytopyry ro toto ahtao, ynara tykase Joze tytapyĩ erase a:

– Ytoko axiny mokaro orutua kõ ekahmata. Tõseporyse ropa toto ahtao oya ynara kaxiko eya xine: “Oty katoh kure ehtoh epehmãko matou popỹ ke?”

⁵Oty katoh jesẽ kopu mematonanopyatose, parata risemy? Ikopũ moro eukuru êtohme te, zae pyra ehtoh apiakatohme roropa eya. Zae pyra matoke ipunaka imaro,” kaxiko eya xine, tykase Joze tytapyĩ erase a.

⁶Mame toytose tapyi erase rahkene. Joze omihpyry tokarose eya xine ahtao,

⁷tozuhse ynororo eya xine. Ynara tykase toto:

– Oty katoh morara ãko mah yna a? Oesẽ kyryry onematonanohsaromepyra ynanase.

⁸Moro tineru ynanenepyase ropa ynanarohpyry ropa saku ao. Mororo tonehse ropa yna a saku ao. Naeroro oty katohmehxo parata te, uuru roropa ematonanohnõko ynanah oesẽ tapyĩ tao? tykase toto eya.

⁹Oesẽ kyryry eneryhtao oya yna maro, ah norihno mokyro enepyhpono. Yna emero opoetoryme exĩko ynanase.

¹⁰– Ý, kure, tykase ynororo. – Mokyro rokẽ ypoetoryme exĩko mana, jesẽ kopu apoihpono. Yrome amarokõ ytõko ropa matose.

¹¹Naeroro axĩ saku tõ typorohkase eya xine nono pona. Tykyryrykõ tymyhpokase eya xine porehme.

¹²Toto saku ao tupise Joze poetory a. Tamuhpõmehxo exikety saku ao tupise eya osemazuhme. Mame atakenaka tupise eya, akomihpyry saku ao etyhporyme. Moro kopu tonese eya Pëjamĩ saku ao tonahsã maro.

¹³Moro eneryke tyya xine tupõ tyxihkase irui tomo a tãkye pyra toexirykõke. Saku tõ tyrise ropa eya xine jumẽtu tõ pona, toytotohkõme ropa mya roropa Joze tapyĩ taka ropa.

¹⁴Toeporehkase Juta tõ ahtao Joze tapyĩ taka, moroto ro kynexine ynororo. Tosekumuru po typorohse toto Joze êpataka, tõmytykõ tyrise eya xine nono pokoxi.

¹⁵Mame tõturupose Joze. Ynara tykase eya xine:

– Oty katoh sã sã matou? Tuaro pyra hmatou? Tuisamehxo ywy. Otyro poko zuaro se jahtao zuaro exĩko ase rahkene, tykase ynororo eya xine.

¹⁶Ynara tykase Juta:

– Tuisa, otara ãko yna oya? Oty ekarõko ynanah oya zae rokẽ yna ehtoh waro oehtohme. Ritonõpo a yna rypyry tumakapose. Taro ynanase emero opoetoryme yna, mose roropa okopũ imaro enehpyry.

¹⁷– Arypyra, tykase Joze. – Moro sã onyripyra ase! Mose rokẽ imaro ykyryry tonese exiryke ypoetoryme exĩko mana. Amarokõ ytõko ropa matose omykõ tapyĩ taka ropa.

Juta omiry Pëjamĩ pynanohtohme

¹⁸Mame eponaro toytose Juta, Joze maro oturuse:

– Tuisa, ajohpãme sã oturuxi amaro. Yzehno pyra exiko. Sero nonory esẽme mase.

¹⁹ Mekaropoase yna a: “Omykõ nae ro nah? Ækorõkõ nae roropa hmatou?”

²⁰ Tokarose emero yna a: “Papa nae ro mana, tamuhpõme exikety. Yna akorõ akomihpyry tonuruse tamuhpõme nymyry papa ahtao. Mose rui toorihse. Seromaroro toiroro mose ro nase jẽ ekepyry mũkuhpyry. Ipynohxo mã jumy ipunaka.”

²¹ Mokyro tonehpose oya xiaro aenery se oexiryke.

²² Mame ynara ynanase oya: “Jũ mã enehpory se pyra aeatamyryino.”

²³ Yrome ynara mase yna a: “Oehpyra ækorõkõ akomihpyry ahtao omõpyra ropa matose jẽpataka,” mase yna a.

²⁴ – Mame toeporehkase yna ahtao tapyi taka, papa turuse yna a, õmihpyry tokarose yna a emero.

²⁵ Imeĩpo yna tonyohse ropa eya tonahsã epekahtohme ropa.

²⁶ Tozuhse ynororo yna a: “Ytosaromepyra ynanase mokyro ãpataka yna akorõ akomihpyry anaropyra yna ahtao. Ytõko ynanase mose ytoryhtao rokene yna maro.”

²⁷ Mame ynara tykase papa: “Zuaro matose ypyty Rakeu toemũkuase asakoro.

²⁸ Toiro ywinoino toytose. Mame onenepyra ropa tokurehse ywy. Otarame toatãse ynororo, onokyro a tosekase otarame.

²⁹ Seromaroro mose aroryhtao oya xine, mame tyryhmase ynororo ahtao, joorihmapõko matose, sam karyke tamuhpõme toehse jexiryke,” tykase papa yna a.

³⁰⁻³¹ – Seromaroro, tuisa, tõturuse ro Juta, – jytory ropa ahtao tapyi taka mose anaropyra ropa jahtao, oorihnõko papa mana. Mame isene aehtoh tõsexihse sã mana tumũkuru isene ehtoh maro. Tãkye pyra oorihnõko mana ynanyrihpyry pokoino.

³² Ynara ase papa a, aimo enehnõko ropa ase oya. Ynara ase: “Mose omũkuru onenepyra ropa jahtao oya, tyrypyhpyke exiõko ase jũme, joorihtoh ponãmero.”

³³ Morara exiryke ajohpãme sã opoetoryme ehxi mose myakãme. Ah mose nyto ropa turui tõ maro.

³⁴ Ytosaromepyra ase tapyi taka mose anaropyra ropa jahtao. Papa enery se pyra ase, mose anaropyra ropa jahtao, tykase Juta.

45

Joze osekarotopõpyry

¹ Mame Joze tosenakunuhse yronomyryme. Morara exiryke typoetory tõ taropose eya, toiroro tyekyry tõ maro toehtohme. Opore ynara tykase:

– Otütatoko emero porehme sero tae!

Naeroro Joze poetory tõ pyra toehse moro tao. Tutütase toto ahtao porehme tõsekarose Joze turui tomo a.

² Tyxitapitose ynororo opore. Ixitary totase Ejitu põkomo a. Moro tokãtose imehnomo a tuisa konõto tapyi tao.

³ Mame ynara tykase Joze turui tomo a:

– Ywy ase Joze, ækorõkomo. Papa isene ro hnae?

Morara kary etaryke tyya xine tõserehse toto yronomyryme. Onezuhsaromepyra toehse toto.

⁴ Ynara tykase Joze eya xine:

– Osehtoko xiaro ya, ajohpãme samo.

Ameke hkopyra toehse toto eya, mame tõturuse ro ynororo eya xine:

– Ywy ase Joze, ækorõkomo, onekarohpyrykomo, Ejitu pona onenepohpyrykõ ase.

⁵ Seromaroro emynymara ehtoko. Ehxiropyra roropa ehtoko jekarotopõpyry poko oya xine jenehtohme xiaro. Orihpyra oehtohkõme tonehpose ywy Ritonõpo a xiaro.

⁶ Asakoro jeimamyry pune toehse, tonahsẽ ahtara sero nono po. Æko ro mana 5me jeimamyry pune tonahsẽ ahtara ehtopo.

⁷ Ritonõpo a tonehpose ywy osemazuhme opynanohtohkõme, orihpyra oehtohkõme, opoenõkõ maro. Emese kure Ritonõpo mana.

⁸ Naeroro oya xine pyra tonehpose ywy xiaro. Ritonõpo a tonehse ywy. Eya tyripose ywy tuisamehxo, tuisa konõto akorehmaneme. Tuisamehxo tyrise ywy eya tytapyĩ tao te, tynonory kowenatume roropa, Ejitu nonory esẽme porehme.

⁹ – Seromaroro ytotoko ropa axiny tapyi taka, papa zurutatoko: “Omũkuru, Joze a tõmiry tonehpose oya, ynara ãko: ‘Ritonõpo a Ejitu kowenatume tyrise ywy porehme. Axĩ ke osehko xiaro; ekurehpyra exiko.

¹⁰ Oesary Kosẽ po exĩko mana, moe pyra ytapyĩ poko, omoro te, omũkuru tomo te, apakomo te, oeky tomo kaneru tomo te, poti tõ maro te, pui tomo te, emero.

¹¹ Tonahsẽ pyra ro exĩko mana 5me jeimamyry pona. Kosẽ po awahtao tonahsẽ ekarõko ase oya xine; atapyĩ taõkomo a te, oeky tomo a, enara. Morara ahtao etuarimara matose.’ ”

¹² – Jenẽko matose, jakorõ Pẽjamĩ roropa jenẽko. Ywy ase Joze, amaro xine oturukety, tykase Joze.

¹³ – Papa zurutoko tuisamehxo jehtoh poko taro Ejitu po. Zurutoko emero onenehpyrykõ poko. Axĩ ke ytotoko papa tõ enehse xiaro.

¹⁴ Takorõ toahmase Joze a, tyxitapitose ynororo. Pẽjamĩ roropa tyxitase turui eahmaryhtao.

¹⁵ Mame ixitaryhtao ro turui tõ toahmase Joze a, typohse roropa toto eya atakenaka. Moromeĩpo tõturupitose toto imaro.

¹⁶ Mame Ejitu tuisary turuse imehnomo a itapyĩ konõto tao: “Joze rui tõ tooehse,” tykase toto. Tuisa zamaro toehse, imarõkõ maro, morara kary etaryke tyya.

¹⁷ Joze a ynara tykase ynororo:

– Kaxiko orui tomo a: “Tonahsẽ tyritoko oeky tõ pona, arotohme Kanaã pona.

¹⁸ Omykõ enehatoko xiaro, ipoenõ maro, itapyĩ taõkõ maro. Nono kurã ekarõko ase eya xine. Kure rokẽ otuhnõko mã toto taro Ejitu po.

¹⁹ Kahosa tõ aropoko orui tomo a typyxiãkõ enehtohme te, typoenõkõ maro te, tumykõ maro, enara.

²⁰ Torẽtyke pyra ehtoko moero onynomohpyrykõ poko. Taro Ejitu po kurã ke imyakamãko exino mana,” kaxiko eya xine.

²¹ Morara tykase aexiryke, moro sã tyrise eya xine aomi poe. Kahosa tõ tokarose eya xine Joze a tuisa omi poe, tonahsẽ maro toto napyryme osema ae.

²² Upo kasenato tokarose roropa eya xine. Yrome Pẽjamĩ a 300me parata tokarose eya, upo tytororo 5me roropa.

²³ Tummy a tonahsã kurã Ejitu põkõ kyryry, 10me jumõtu po taropose eya, imehnõ 10me jumõtu tõ maro tiriiku ke pehme te, pão te, imehnõ tonahsã maro otuhtohme osema tao aytorykohtao.

²⁴ Tõsekazumase toto irui tomo. Mame toto ytotoh toehse ahtao ynara tykase Joze eya xine:

– Atatapoipyra ehtoko osema ae oytorykohtao.

²⁵ Toytose toto Ejitu poe. Mame toeporehkase toto ahtao Kanaã pona tumykõ Jako tapyĩ taka toytose toto,

²⁶ Ynara tykase toto eya:

– Joze isene ro mana! Kowenatume mana Ejitu tõ esẽme porehme!

– Ajohpe! Atahmãkara ehtoko, tõserehse ynororo.

²⁷ Mame turuse ynororo ahtao Joze omihpyry tokarose eya xine. Kahosa tõ eneryke tyya roropa Joze nenehpohpyry aarotohme Ejitu pona, sekese toehse ropa ynororo.

²⁸ Ynara tykase ynororo:

– Epo hnae! Umũkuru Joze isene ro mana. Enery se ropa ase orihpyra ro jahtao.

46

Jako tō ytotoṗōpyry Ejitu pona

¹ Morarame Jako toytose tytapyī taōkō maro, tykyryry tō maro emero Peresepa pona. Moroto tynekarory tyahkase eya Ritonōpo eahmatohme, tumy Izake Esē eahmatohme.

² Morarame moro koko tao tōsenepose Ritonōpo eya, tōturuse ynororo eya, ynara tykase:

– Jako, Jako!

– Taro ase, tykase ynororo.

³ Ynara tykase Ritonōpo:

– Ywy ase Ritonōpo, omy Esemy. Enaromyra exiko oytory poko Ejitu pona. Moroto poenō emākapōko ase tuhkehxo toto ehtohme.

⁴ Amaro xine ytōko ase Ejitu pona. Imēīpo apakomotyā enehnōko ropa ase xiaro sero nonory pona ropa. Mame oorikyryhtao omūkuru Joze amaro exīko mana.

⁵ Mame Peresepa poe Jako toytose. Kahosa tō ae, Ejitu tuisary nenehpohpyry ae Jako tō tarose imūkuru tomo a te, typyxiākō maro te, typoenōkō maro, enara.

⁶ Jako tō toytose typoenō maro, toky tō maro emero, tymōkomory maro tynapoityā Kanaā po porehme Ejitu pona.

⁷ Typoenō tarose Jako a, typakomotyā maro emero, orutua komo, nohpo tomo, enara.

⁸ Ynara Izyraeu tō toytose Ejitu pona: Jako tomo: Rupē, imūkuru osemazupu te

⁹ Rupē mūkuru tomo: Enoke te, Paru te, Ezerō te, Karami, enara.

¹⁰ Ximeāo, imūkuru tō maro: Jemueu te, Jamī te, Oate te, Jakī te, Zoa te, Sauu, enara. Sauu eny Kanaā pō kynexine.

¹¹ Rewi, imūkuru tō maro: Jeresō te, Koate te, Merari, enara.

¹² Juta, imūkuru tō maro: Sera te, Pereze te, Zera, enara. (Imehnō imūkuru tō asakoro toorihse Kanaā po: Ere te, Onā, enara.) Pereze mūkuru tō: Ezerō te, Hamuu, enara.

¹³ Isakaa, imūkuru tō maro: Tora te, Pua te, Jasupe te, Xinorō, enara.

¹⁴ Zepurō, imūkuru tō maro: Serete te, Erō te, Jareeu, enara.

¹⁵ Mokaro kynexine Reia mūkuru tō Jako maro Mesopotamia po aenurutyamo. Mokaro maro ēxirykō Tina kynexine. Atapona 33me toh kynexine Jako poenomo Reia maro.

¹⁶ Kate, imūkuru tō maro: Zipiāo te, Haki te, Suni te, Exipom te, Eri te, Aroti te, Areri, enara.

¹⁷ Asea, imūkuru tō maro: Imina te, Ixiwa te, Ixiwi te, Peria te, aoryxirykō Sera, enara. Peria mūkuru tō kynexine: Hepea te, Maukieu, enara.

¹⁸ Mokaro 16mākō Jako poenō kynexine Ziupa maro, Rapāo nekarohpyry Reia poetoryme.

¹⁹ Rakeu, Jako pyty toemūkuase asakoro: Joze te, Pējamī, enara.

²⁰ Joze mūkuru tō Asenate maro ynara kynexine: Manase te, Eparaī, enara, tonuruse toto Ejitu po. Potipera ēxiryme Asenate kynexine, oturukety Heriopori po.

²¹ Pējamī mūkuru tō ynara kynexine: Pera te, Pekea te, Asapeu te, Jera te, Naamā te, Ei te, Roso te, Mupī te, Hupī te Arate, enara.

²² Mokaro 14mākō Jako poenō kynexine Rakeu maro.

²³ Tā, imūkuru maro Huxī.

²⁴ Napatari imūkuru tō maro: Jazeeu te, Kuni te, Jezea te, Xirē, enara.

²⁵ Mokaro 7mākō Jako poenō kynexine Pira maro, Rapāo nekarohpyry Rakeu a, ipoetoryme.

²⁶ Atapona 66mākō Jako poenomo te, ipakomotyā maro, toytose Ejitu pona. (Imūkuru tō pyxiā onukuhpyra kynexine.)

²⁷ Joze mūkuru tō asakoro tonuruse Ejitu po. Naeroro atapona 70mākō Jako tō toytose Ejitu pona.

Toto eporehkatopõpyry Ejitu pona

²⁸ Mame tumükuru Juta tonyohse Jako a osemazuhme ytotohme Joze enehpotohme oseporytohme Kosë po. Mame toeporehkase toto ahtao,

²⁹ tykanary tukurãkapose Joze a toytotohme Kosë pona oseporyse tumy maro. Tõseporyse tahtao xine tumy tapoise Joze a okynano. Tyxitase ynororo tumy maro, tumy apoiryhtao tyya.

³⁰ Mame ynara tykase Jako:

– Seromaroro tãkye rokë oorihnõko ase, tonese ropa ya oexiryke. Isene ro oexiry waro ase rahkene!

³¹ Moromeïpo ynara tykase Joze turui tomo a, tumy tomo a roropa:

– Ytõko ase oturuse Ejitu tuisary maro. Zurũko ase oehtopõpyrykõ poko Kanaã poe xiaro ymaro ehse.

³² Mokyro zurũko ase oerokurukõ poko pui tõ poko te, kaneru tõ maro te, poti tõ maro. Zurũko roropa ase, oeky tõ enehtopõpyry poko oya xine porehme.

³³ Mame mokyro tuisa konõto ekaroporyhtao oya xine oerohtoh poko,

³⁴ ynara kahtoko eya: “Moino ro ynanerokuase kaneru tõ poko yna tamuru tõ saaro.” Morarame osesariko matose Kosë po, atameke imehnõ Ejitu põkõ wino, ynara exiryke, okyno poko erohketõ se pyra Ejitu põkõ mana ipunaka.

47

¹ Morarame tuisa zuruse toytose Joze. Ynara tykase ynororo:

– Papa tõ toeporehkase urui tõ maro, Kanaã poe Kosë pona, toky tõ maro, kaneru tomo te, poti tõ maro te, pui tõ maro te, tymõkomorykõ maro, enara.

² Imeïpo turui tõ 5me tarose eya enepotohme tuisa a.

³ – Oty poko erohketyme hmatou? tykase tuisa tõturupose eya xine.

Tozuhse ynororo eya xine:

– Kaneru poko erohketyme ynanase, yna tamuru tõ saaro.

⁴ Tooehse ynanase tarona osesarise, Kanaã po onahpoty tonahse exiryke moroto omirohtoh rokene. Ajohpãme sã ynanehxi Kosë po.

⁵ Ynara tykase tuisa Joze a:

– Tooehse omy exiryke orui tõ maro, amaro toto ehtohme,

⁶ Ejitu nonory emero toto esaryme nase. Osa ekaroko eya xine Kosë po kure exiryke, moroto toto ehtohme. Mame tuaro mase, orui tõ maro emese kure exiketõ nae ahtao, tyriko toto jeky tõ pui poko erohketõ tuisaryme.

⁷ Imeïpo tumy Jako tarose Joze a enepotohme tuisa a. Kure rokë tyripose ynororo eya.

⁸ – Otãto jeimamyry nae hma? tykase tõturupose tuisa Jako a.

⁹ – 130me jeimamyry nae ase xiaxiake jytoytohy poko rokë tytãhpopãse ywy. Tupime roropa nexiase ya, ytamuru tõ ehtopõpyry sã pyra exiase. Tuhke roropa jeimamyry taropose eya xine. Yrome tupime ro nexiase eya xine.

¹⁰ Kure rokë tuisa tyripose Jako a, mame toytose ropa ynororo.

¹¹ Mame tumy esaryme turui tõ esaryme roropa, nono tokarose Joze a, osa kurã po Ejitu po, pata Ramese pũto, tuisa omi poe. Moro nono esẽme toehse toto, moroto toehse toto.

¹² Tonahsẽ tokarose Joze a tumy a te, turui tomo a, tyekyry tomo a emero, ise toto ehtoh tokarose eya.

Joze nyrihpyry kowenatumme

¹³ Mame tonahsẽ pyra toehse pata tõ po porehme. Tãtaosanumase toto tomirykõke, tapotũkehse toto yronymyryme. Ejitu põkõ tyjamihkehse, Kanaã põkõ roropa, tonahsẽ pyra exiryke tapotũkehse toto.

¹⁴ Tytineru ke tonahsě topekahse ahno a. Moro tineru tapoise Joze a, tarose eya tuisa tapyĩ konõto taka.

¹⁵ Morarame tineru tonahse ahtao Ejitu po, Kanaã po roropa oturuse toytose Ejitu põkõ Joze a. Ynara tykase toto:

– Ajohpãme sã tonahsě ekaroko yna a. Tineru pyra ynanase toehse. Orihnõko ynanase yna emiryke, tykase toto Joze a.

¹⁶ Ynara tykase Joze eya xine:

– Tineru pyra awahtao xine oeky tõ pui tõkehko enehtoko, ike anapyrykõ epehmatohme.

¹⁷ Naeroro toky tõ tonehse Ejitu põkomo a Joze a: kawaru tomo te, kaneru tomo te, poti tomo te, pui tomo te, jumõtu tomo, enara, tynapyrykõ epehpyryme moro jeimamyry ae porehme.

¹⁸ Mame moro jeimamyry tonahse. Yro jeimamyry ae toytose ropa toto Joze a ynara kase:

¹⁹ – Tuisa, oenekunohsaromepyra ynanase. Yna tineru tonahse, yna eky tõ roropa oekyme toehse. Oty ke yna napyry epekahnõko ynanah? Yna zoko epekahko yna nonory roropa yna napyry epehpyryme. Tuisa poetoryme exĩko ynanase. Yna nonory esẽme exĩko roropa mana. Tonahsě ekaroko yna a isene ro yna ehtohme, ipuhturu roropa tupito tõ arykatohme ropa.

²⁰ Ejitu põkõ nonory topekahse Joze a tuisa nonoryme ehtohme. Tutupikõ tokarose eya emero porehme omise konõto exiryke. Morara exiryke tupito tõ porehme tuisa nonoryme toehse.

²¹ Tuisa poetoryme Ejitu põkõ tyripose Joze a porehme.

²² Ritonõpo a oturuketõ tupi anapoipyra Joze kynexine. Tutupikõ onekaropyra toh kynexine, tonahsě ekaroryke tuisa a toto napyryme.

²³ Mame ynara tykase Joze ahno a:

– Seromaroro tuisa poetoryme matose, otupikõ roropa inonoryme toehse, topekahse ya exiryke icyryryme. Ipuhturu apoitoko arykatohme tupito tõ po.

²⁴ Morarame apoitoh toehse ahtao, 5me ahtao toiro ekarotoko tuisa a. 4me okyryryme exĩko ipuhturu arykatohme ropa te, anapyrykõme, enara.

²⁵ Ynara tykase toto eya:

– Tuisa, kure mexiase yna a. Yna typynanohse oya orihpyra yna ehtohme. Tuisa poetoryme ynanase rahkene.

²⁶ Naeroro tõmihpyry omipona toto tyripose Joze a. Seroae aomihpyry nae ro mana. Ynara tyripose ynororo: Ejitu po tonahsě apoiryhtaõ 5me ahtao, toiro tuisa napyryme exĩko mana. Ritonõpo poko oturuketõ nonory rokẽ tuisa nonoryme pyra mana.

Jako ekaropotopõpyry etyhporyme

²⁷ Moroto Ejitu po Izyraeu tõ ehse rahkene Kosẽ po. Moroto nono topekahse eya xine. Toemũkuase roropa toto tuhke.

²⁸ 17me jeimamyry taropose Jako a moroto Ejitu po. 147me jeimamyryme toehse ynororo.

²⁹ Morarame toorikyry moe pyra toehse ahtao tumũkuru Joze tonehpose tyya. Ynara tykase ynororo eya:

– Ajohpãme sã oemary tyriko waxiry zopikoxi õmiry etapotohme ya: Ynara tyripory se ase oya, jekepyry ononẽpyra exiko taro Ejitu po.

³⁰ Toorihse jahtaõ, jekepyry aroko ropa taroino, Ejitu poe zonẽtohme kytamurukõ zonẽtopõpyry pona.

Ynara tykase Joze:

– Ÿ, kure, tyrĩko ase omi poe.

³¹ – Ahtao õmiry etapoko ya: ynara kaxiko: “Ritonõpo netaryme tyrīko ase õmihpyry ae ro,” kaxiko tykase Jako.

– ÿ, Ritonõpo netaryme, morara tyrīko ase, tykase Joze.

Mame tõturuse Jako Ritonõpo a: “Kure mase, Ritonõpo,” tykase.

48

Kure rokē Joze tõ tyripose Jako a

¹ Morarame Joze turuse jumy kure pyra ehtoh poko. Naeroro toytose Joze tumy enese, tumükuru tõ asakorõkõ tarose eya, Manase te, Eparaĩ, enara.

² Mame Jako turuse imepyny a:

– Omükuru Joze noehno oenese.

Tyjamihtase ropa pitiko sēpe towõse ynororo tynyhtoh po.

³ Ynara tykase ynororo Joze a:

– Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a, tõsenepose ya pata Ruze po, Kanaã nonory po. Kure rokē tyripose ywy eya moroto.

⁴ Ynara tykase ynororo ya: “Tuhke opoenõ rīko ase; apakomotyã roropa. Sero nono ekarõko ase apakomotyamo a toto esaryme ehtohme jūme.”

⁵ Mame ynara tykase roropa Jako Joze a:

– Seromaroro omükuru tõ Eparaĩ te, Manase maro, taro Ejitu po aenurutyamo oehpyra ro jahtao, umükurume mã toto. Eparaĩ te, Manase maro umükurume mã toto, umükuru Rupē ehtoh samo te, Ximeão sã roropa.

⁶ Toemükuase ropa awahtao mokyro omükurume mana. Mame atakorõme toto exiryke Eparaĩ maro, Manase maro tumykõ mõkomohpyry apiakãko mã toto tymõkomorykõme.

⁷ Moro sã tyrīko ase, asa Rakeu pokoino. Joepyry ropa ahtao Mesopotamia poe sam tykase ywy, asa toorihse ahtao Kanaã po eporehkasasaka kuahtao xine Epyrata pona. Moroto ekepyry tonēse ya osema ehpio. (Seromaroro Epyrata Perēme toehse.)

⁸ Mame Joze mükuru tõ tonese ahtao Jako a, tõturupose ynororo:

– Onokãkõ moxiamo?

⁹ – Moxiã umükuru tomo, Ritonõpo nekarotyã ya Ejitu po, tykase Joze.

– Enehko toto xiaro ya, tykase Jako, – kure rokē toto ripotohme Ritonõpo a.

¹⁰ Tamuhpõme Jako toehse exiryke jamihme pyra enuru toehse kynexine. Popyrahme sã tõsenuhmase ynororo. Tumükuru tõ tarose Joze a eya. Toahmase toto Jako a. Typohse toto eya.

¹¹ Ynara tykase Jako Joze a:

– Oenepyra ropa ekaroase jūme repe, yrome seromaroro Ritonõpo poe opoenõ enēko ase roropa.

¹² Mame tumükuru tõ tapoise Joze a tumy enaino. Morotoino tosekumuru po typrohse ynororo tõmyty tyrise nono pokoxi.

¹³ Mame tumükuru Eparaĩ tapoise tapotunuru wino exikety ke Jako pozery winakoxi tyritohme. Tumükuru Manase tapoise eya typozyery wino Jako emary apotunuru wino pütokoxi tyritohme.

¹⁴ Mame Jako a tomary tapotunuru wino exikety tyrise Eparaĩ zupuhpyry pona, poetomehxo ynororo ahtao ro. Tomary typozyery wino tyrise eya Manase zupuhpyry pona, osemazupume ahtao ro.

¹⁵ Morarame kure rokē Joze tyripose eya Ritonõpo a. Ynara tykase ynororo:

“Ritonõpo, tam Aparão Esemy,

papa Izake Esē roropa,

kure rokē moxiã aimo tõ tyriko.

Jesemary enepone mase, Ritonõpo,

moe poetome jehtopõpyry poe

tarona tamuhpõme jehtoh pona ro.

¹⁶ Kure rokē toto tyripoko onenyokyhpyry a,
ypynanohtopõpyry samo,
moro sã moxiã ewomako.
Ypoko wenikehpyra tyripoko toto,
tam Aparão poko te,
papa Izake poko roropa
wenikehpyra toto ehtohme.
Tumũkue tuhke tyriko toto,
typakõke roropa sero nono po,”
tykase ynororo.

¹⁷ Joze zamaro pyra Jako nyrihpyry, tomary apotunuru wino riryhtao eya Eparaĩ zupuhpyry pona. Naeroro tumy emary tapoise eya toutohme Eparaĩ zupuhpyry poe tyritohme Manase zupuhpyry pona.

¹⁸ – Arypyra, papa, tykase Joze. – Moro sã pyra exiko. Mose osemazupu seino, ãpotunuru winõ oemary tyriko zupuhpyry pona.

¹⁹ Moro sã se pyra Jako kynexine. Ynara tykase ynororo:
– Zuario ase, aimo. Zuario ase. Manase pakomotyã tuhkãkõme exiko roropa. Yrome zakorõ tuisamehxo exiko mana, ipakomotyã tuhkehxo exiko, tuhke imoihmãkõme exiko mana.

²⁰ Kure rokē toto tyripose Jako a, ynara tykase:
– Oesetykõ ae kure imehnõ tyripõko Izyraeu tomo a. Ynara ãko mã toto: “Kure rokē oripõko ase Ritonõpo a, inyrihpyry sã Eparaĩ poko, Manase poko roropa.”
Morara Eparaĩ tyrise Jako a osemazuhme, imeĩpo Manase.

²¹ Tumũkuru Joze a ynara tykase ynororo:
– Jenẽko mase tamuhpõme, orihnõko ase. Yrome Ritonõpo amaro xine exikehpyra mana. Aarotorỹko ropa mana atamuru tõ nonory pona ropa.

²² Xikē nonory ekarõko ase oya, orui tomo a pyra. Xikē tõ nonory tapoise ya amoreu tõ wino, atatapoiry ke ya pyyre ke, taky ke te, tapema ke, enara.

49

Jako omiry etyhporyme

¹ Mame tumũkuru tõ tykohmase tyya Jako a. Ynara tykase ynororo:
– Jomye ehtoko, imeĩpo ehtoh ekarõko ase oya xine.

² “Oximõme ehtoko jomye
jomiry etatohme,
umũkuru tomo, etatoko omykõ, Izyraeu omiry.

³ “Rupẽ, umũkuru mase osemazupu.
Yjamtunuru mase, jeperyme mase,
omoro mase epery osemazupu,
jamihme ro jahtao.

Ãkorõ tõ motye epyrypaketyme mase,
imehnõ motye jamihme exikety mase.

⁴ Orẽpyra mase iporiry samo, zume ahtao,
yrome imehxo exiketyme pyra mase,
ypyty poko toehse oexiryke.
Zae pyra mexiase omy pyty poko toehse oexiryke.

⁵ “Atakorõme mã toto Ximeão te, Rewi maro,
typrekõ ke imehnõ tyryhmase eya xine.

⁶ Toto maro oximõpyra ase,
 atamoreparyhtaο tynyrirykõ poko.
 Oseme toto otururuhtaο toto maro pyra ase.
 Imehnõ totapase eya xine exiryke,
 toto zehno toehse toto ahtaο.
 Pui tõ axiry tysahkase eya xine osemeikatoh samo.

⁷ Zehno toto ehtoη popyra tyriposẽme exĩko
 yronomyrymehxo exiryke!
 Tohne toto ehtoη popyra tyriposẽme exĩko iirypyryme exiryke.
 Tåtapiakasẽme exĩko mã toto Izyraeu nonory po,
 saporarahme toto ripõko ase jekyry tõ maro.

⁸ “Juta eahmãko zakorõ tõ mana, irui tõ maro.
 Tupue exĩko mã toto oẽpataka.
 Oepetõkara pymyry apoĩko mase.

⁹ Aimo Juta, reão mũkurume sã mase,
 tõsẽ tosekase ahtaο,
 mame tosaka ytõko ropa mana.
 Tohrame exĩko reão samo,
 reão nohpory sã roropa.
 Ipoko toexiry zuno imehnõ mana emero.

¹⁰ Juta tuisame exĩko mana.
 Ipakomotyã tuisame exikehpyra mana.
 Imehnõ ahno tynekarory enehnõko eya.
 Aomipona exĩko imehnõ nonory põkõ mana.

¹¹ Toky jumẽtu myhnõko mana,
 uwa zoko pokona, uwa zoko kurã pokona.
 Zupõ kurikãko mã eukuru ke,
 tupõ jaraõ kurikãko roropa mana
 eukuru tahpiremã ke, munu panõ ke.

¹² Enuru kamirarame mana eukuru enyryke eya.
 Jery karimutume mana pui suhsuru enyryke eya.

¹³ “Zepurõ esary exĩko mana tuna konõto ehpio.
 Moroto wapu tõ opyime exĩko,
 esary ehpio exĩko Xitõ po.

¹⁴ “Isakaa jumẽtu jamihme exikety sã mana,
 typorohse tynarotyã asakoro rãnao.

¹⁵ Nono kurã tonese ahtaο eya,
 tosaryme kurã oserematohme,
 toraximase ynororo imehnomo a omoxinety ritohme ĩpatarãnaka.
 Onykerekeremara erohnõko mana imehnõ namotome.

¹⁶ “Tã tyekyry tõ tuisaryme exĩko mana.
 Imehnõ oxiekyry tõ sã exĩko mana,
 Izyraeu tõ ekyry samo.

¹⁷ Okoi sã exĩko mana osema ehpio,
 orihmatõ samo osema ehpio exikety,
 kawaruhtainy esekane samo;
 Mokyro kawaru po ytokety emapotohme ĩkakoxi.

18 “Ritonõpo Jesemy,
ypynanopyry oya eraximãko ase!

19 “Kate tõ maro atatapoïko omato kō mana.
Yrome imeïpo toto ekahmãko mana.

20 “Asea nonory po tykyrysã kurã exïko mana, tonahsẽme.
Tuisa tõ napyryme exïko mana.

21 “Napatari kapau sã exïko mana,
jarao tururume ytokety samo,
tumũkue nupunato exikety samo.

22 “Joze, wewe eperytakety sã mana
tuna enatyry pũto.

Itamurume eperytãko mana.

Amoriry apuru motye exïko mana.

23 Epetõkara iiryhmãko mã toto zehnotokõ samo.

Typyre ke ekahmãko mã toto,
taky tõ pyrou tõ maro.

24 Yrome poremãpyra mana.

Ipyre jamihme emary po mana.

Aporykõ jamihme ro

tyjamihtanohse Ritonõpo a,

jamihme Exikety a, Jako Esemy a;

Esety Topuimo, Izyraeu Ewomane.

25 Ritonõpo, omy Esẽ, ãkorehmãko mana,

jamihmehxo Exikety kure rokẽ orïko mana.

Kapu ae kurãkõ ekarõko mana.

Tuna kurohtae kurãkõ ekarõko mana.

Oeky tõ tuhke ekarõko mana.

Opoenõ roropa ekarõko mana tuhke.

26 Tonahsã itamurume ekarõko mana,

ekuru tõkehko roropa,

kurãkõ ypy tõ poe moino ro exikety poe

kurãkõ ekarõko mana.

Otyro tõkehko, kurãkõ ypy tõkehko po exiketomo.

Emero kurãkõ exïko Joze zupuhpyry pona parimã sã zupuhpyry po,

exïko mana tymenekase ynororo irui toh tae.

27 “Pẽjamĩ kaikuximome exïko mana,
kaikuxi sã exïko, zehno exikety samo.

Ëmepyryme toh apoïko mana.

Kokonie pukuro zoh nae ro mana ekamotohme.”

28 Moxiã mã 12mãkõ oxiekyry tõme Izyraeu poenomo. Morara tykase jũkõ tumũkuru tomo a kure tyripose toto ahtao. Atatakomino typoenomo a tõturuse tõsekazumaryme.

Jako orihtopõpyry

29 Morarame ynara tykase Jako tumũkuru tomo a:

— Orihnõko ase. Ytõko ase wekyry tomo a. Jekepyry zonõtoko papa tõ esaka oramãka, Eporõ, heteu tupïpyry po,

³⁰ Makapera po, Mãre poe xixi tūtatoh wino, Kanaã nonory po. Moro Aparão nepekatyhpyry Eporõ wino, oramã topu, tupito maro tyekyry ekepyry zonẽtohme.

³¹ Moroto Aparão ekepyry tonẽse, ipyty Sara maro; Izake roropa ipyty Repeka maro; moroto Reia ekepyry tonẽse ya.

³² Moro tupito oramã maro topekahse heteu tomo a.

³³ Tõturukehse Jako ahtao tumũkuru tõ maro tohrame toehse ropa ynororo tynyhtoh po, mame toorihse rahkene. Zuzenu toytose oseporyse tyekyry tõ maro, aorihyã esaka.

50

¹ Tummy ekepyry pona tõtomase Joze, ihnamõko, xitãko, õemyty pohnõko tyxityme.

² Mame tummy ekepyry pona opi tyripose opi warõkomo a, motara ehtohme, okyna ehtohme.

³ 40me õemepyry taropose eya xine moro poko. Toipe toto moro samo tokepyry epinopyry poko. Mokaro tokepyrykõ pona opi rise toto, motara ehtohme. Mame Ejitu põkomo a 70me õemepyry pona tyhnamose.

⁴ Moromeĩpo tyhnamokehse toto ahtao tõturuse Joze imehnõ tuisa akorehmananomo a. Ynara tykase ynororo.

– Ajohpãme sã jomihpyry arotatoko tuisa konõto a. Ynara kahtoko eya:

⁵ “Orihpyra ro tahtao, tyripose ywy papa a ekepyry zonẽtoh poko, tunukurãkahpyry aka Kanaã po. Ajohpãme sã ytõko ase aporo papa ekepyry zonẽse. Imeĩpo oehnõko ropa ase,” kaxiko, tykase Joze.

⁶ Ynara tykase tuisa:

– Ytoko, omy ekepyry zonẽta, aomihpyry ae ro zonẽta morotona.

⁷ Morarame toytose Joze tummy ekepyry zonẽse. Imaro toytose tuisa akorehmananomo te, tuisa tapyĩ tao erohketomo te, Ejitu põkõ tuisary tomo, enara.

⁸ Toytose roropa Joze tapyĩ taõkomo, irui tapyĩ taõkõ roropa Jako ekyry tomo, enara. Tynomose eya xine Kosẽ po poetohti tomo te, kaneru tomo te, poti tomo te, pui tomo, enara.

⁹ Toytose roropa orutua komo kawaru po te, kahu ao te, oximõmãkõ tuhke.

¹⁰ Toeporehkase toto ahtao Atate pona, tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino tiriiku poko erohtoh pona, tyxitase toto, ihnamõko okynahxo. 7me õemepyry taropose Joze a moroto tummy hnamory poko.

¹¹ Mokaro ixitarykõ eneryke tyya xine: “Tõsenuruhkase moro põkomo mokaro Ejitu põkõ xitary etaryke tyya xine.” Naeroro moro tosehapse eya xine Apeu-Miziraĩme.

¹² Moro sã toehse Jako poenomo, tummykõ ekepyry poko, aomihpyry ae ro.

¹³ Ekepyry tarose eya xine Kanaã pona. Tonẽse ynororo eya xine oramãka, Makapera po, Mãre poe xixi tūtatoh wino, tupito po, Aparão nepekatyhpyry po. Topekahse eya Eporõ, heteu a, tyekyry ekepyry zonẽtohme.

¹⁴ Moromeĩpo ekepyry tonẽkehse ahtao, toytose ropa toto Ejitu pona, Joze, irui tõ maro, tymarõkõ maro emero, enara.

Joze ehtopõpyry poko

¹⁵ Morarame jũkõ toorihse ahtao, ynara tykase Joze rui tomo:

– Otarame Joze kyzehno xine, kuãnohtorõko mana taosanumatopõpyry mõpõko mana, tykase toto oseya rokene.

¹⁶ Naeroro tõmirykõ taropose Joze a. Ynara tykase toto:

– Orihpyra ro papa ahtao,

¹⁷ taropose yna ekaropose oya ynara: “Ajohpãme sã yna rypyry ikorokapoko, zae pyra yna ehtopõpyry amaro.” Naeroro ekaropõko ynanase oya, yna rypyry ikorokapoko, popyra yna ehtopõpyry amaro, ynara exiryke: Ritonõpo, omy Esẽ poetoryme ynanase.

Mokaro omiry totase ahtao Joze a tyxitase ynororo.

¹⁸ Moromeĩpo irui tõi tooehse eya. Toepuisse toto Joze ěpataka. Ynara tykase:

– Taro ynanase, opoetoryme.

¹⁹ Yrome tozuhse toto Joze a. Ynara tykase ynororo:

– Enaromyra ehtoko. Oty kara ase opoko xine.

²⁰ Ajohpe pyra, mosenetuputyatose josanimatoh poko repe. Yrome moro popyra ehtoh tymyakãmase Ritonõpo a kure ehtoh ke. Moro enẽko matose seromaroro. Tuhkãkõ typynanohse Ritonõpo a orihpyra toto ehtohme.

²¹ Enaromyra ehtoko. Opynanohtorỹko ase opoenõkõ maro.

Morara kary etaryke tyya xine, typyno xine Joze exiry eneryke tyya xine, mynyhme toehse toto tukurohtaõ xine.

²² Mame moroto ehse Joze Ejitu po, jumy ekyry tõi maro. 110me jeimamyry taropose eya,

²³ Eparaĩ mũkuru tõi, ipakomotyã roropa tonese eya. Tonaõ tapoise toto eya ty-poenõme, typary Makia mũkuru tõi roropa. Manase mũkurume Makia kynexine.

²⁴ Morarame ynara tykase Joze takorõ tomo a, turui tomo a roropa:

– Orihsasaka ywy. Yrome Ritonõpo opynanohtorỹko mana. Aarotorỹko ropa ynororo taroino, imepỹ nonory pona, tynenepohpyry Aparãõ a, Izake a, Jako a, enara.

²⁵ Mame toto omiry tokaropose Joze a, tyekyry tomo a, ynara tykase:

– Ynara enetupuhnõko ase, Ritonõpo ãkorehmatorỹko mana, oytotohkõme taroino. Morara toehse ahtaõ jekepyry arotoko amaro xine.

²⁶ Mame toorihse Joze 110me jeimamyry taropose ahtaõ eya. Ekepyry topinohse opi ke motara ehtohme. Mame okepy ě aka ekepyry tyrise eya xine Ejitu po.

EXUTU Izyraeu tō Esyryhmatopōpyry Ejitu poe

Éxodo Ekarotopo

Sero *Exutu* kary tūtatópōpyry. Ynara ekarōko: 1) Izyraeu tō ytótopōpyry Ejitu poe, namotome toto ehtópōpyry poe; 2) Aytótopōpyry poko ypy Xinai pona; 3) Ritonōpo a tōmiry etapótopōpyry Izyraeu tomo a ypy Xinai po tōmipona toto ehtohme; 4) Tapyi Kurā ritópōpyry Izyraeu tomo a Ritonōpo eahmatohme, Ritonōpo omiry poko oturuketō erohtohme, eahmary poko roropa zae rokē toto ehtohme.

Sero ekarōko roropa Ritonōpo nyrihpyry poko Izyraeu tomo a, orēpyra toto ehtohme. Moeze poko ekarōko roropa, Ritonōpo nymenekahpyry typoetory aroneme. Tykohmase Moeze ahtao tosetyme ynara tykase Ritonōpo eya: Ywy Ase. Jesetyme Ywy Ase. 10me inyriphopyry tokarose eya roropa Aomipona toto ehtohme (Exutu 20).

Sero pape ao

Izyraeu tō pynanohtópōpyry Ejitu tō namotome ehxīpo 1.1–15.21

Tuna Tahpīremā poe ypy Xinai pona 15.22–18.27

Ritonōpo Nyriphopyry, Inetapohpyry, enara 19.1–24.18

Ritonōpo Tapyi Kurano, inamorepatoh eahmary poko 25.1–40.38

Izyraeu tō etuarimatopōpyry Ejitu po

¹ Mame Jako mūkuru tō toytose tumykō maro Ejitu pona tytapyi taōkō maro. Ynara toh kynexine:

² Rupē te, Ximeão te, Rewi te, Juta te,

³ Isakaa te, Zepurō te, Pējamī te,

⁴ Tā te, Napatari te, Kate te, Asea, enara.

⁵ Jako poenō maro ipakomotyā maro atapona 70me kynexine. Imūkuru Joze toytose apitoryme Ejitu pona.

⁶ Morarame okynahtao toorihse Joze, irui tō roropa emero, zakorō roropa. Imehnō roropa toorihse emero mokaro zumakahpōkomo.

⁷ Yrome Jako mūkuru tō, ipakomotyā roropa Izyraeu tō toemūkuase tuhke. Tomāse toto. Jamihme toehse roropa toto. Tātahpahse toto Ejitu nonory punero.

⁸ Moromeīpo imepỹ tuisame toehse Ejitu esēme. Joze ehtópōpyry poko tuaro pyra kynexine ynororo ipunaka.

⁹ Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Enetoko ke! Mokaro Izyraeu tomo jamihme mā toto. Kymarokō motye emānōko roropa mā toto.

¹⁰ Imepỹ nonory pōkō maro kuosetaparykohtao otarame kuepetōkara maro osepeme exīko mā toto. Toto akorehmāko kyporemākaporykō poko. Mame kurumekatorỹko otarame mā toto. Naeroro tuaro sehtone toto poko. Emāpyra syriptonone toto.

¹¹ Morara exiryke Izyraeu tō rohmanohponanō tyrise Ejitu pōkomo a tōmipona xine Izyraeu tō ritohme te, yronomyryme toto rohmanohpotohme, erohtoh tupimā ke. Morarame pata tō tyrise eya xine: Pitom te, Ramese roropa, tonahsā kurākatohme Ejitu tuisary a.

¹² Yrome itamurumehxo tyrohmanohpose toto ahtao Ejitu pōkomo a itamurumehxo Izyraeu tō tomāse. Toto zuno toehse Ejitu pōkomo,

¹³ naeroro topehke pyra typoetoryme toto tyripose eya xine. Orēpyrahxo tyrohmanohpose toto eya xine.

¹⁴ Toetuarimase toto toerokurukõ poko; omoxinety puimary poko te, tijoro tõ riry poko, tapyi tõ riry poko te, tupito tõ arykary poko, enara. Emero poko toerohse toto ahtao ro, toto zehno sã esëkõ kynexine, popyrahme sã toto tyrise eya xine.

¹⁵ Mame ynara tykase tuisa Xipara a, Pua maro Izyraeu nohpory tõ onurumapotõkomo a:

¹⁶ – Izyraeu nohpory akorehmaryhtao oya xine enururu poko ynara tyritoko: tonuruse orutuame ahtao etapako; yrome nohpome ahtao onetapara ehtoko. Ah isene nexino.

¹⁷ Yrome Ritonõpo tonetupuhse eya xine. Naeroro tuisa omipona pyra toh kynexine. Orutua kõ tonuruse ahtao typynanohse toto eya xine.

¹⁸ Naeroro tuisa a onurumapotõkõ tykohmapose tyya ekaropotohme eya xine. Ynara tykase ynororo:

– Oty katoh morara myritou? Oty katoh enurusenã orutua kõ pynanoohnõko matou?

¹⁹ Ynara tykase toto:

– Mokaro Izyraeu tõ nohpo tõ Ejitu tõ nohpory sã pyra mã toto. Tupime pyra enurũko mã toto. Eporehkara ro yna ahtao, poeto tõ enurũko mã toto.

²⁰⁻²¹ Ritonõpo omipona se onurumapotõkõ exiryke, kure tyrise toto Ritonõpo a. Oximaro tyrise Ritonõpo a jekyry tõ maro; tynioke, typoenõke, enara.

Mame Izyraeu tõ tomãse itamurume. Jamihme toehse roropa toto.

²² Mame ynara tykase tuisa, typoetory tomo a emero:

– Izyraeu mũkuru tõ enurusenã kõ ematoko tuna Niro kuaka. Nohpo tõ ipynanohtoko isene toto ehtohme.

2

Moeze enurutopõpyry poko

¹ Morarame orutua kynexine, Rewi parõpyryme exikety. Typytase ynororo nohpo, Rewi parõpyrymã maro.

² Mame poetoẽme toehse mokyro nohpo. Toemũkuase ynororo, orutua kurã potume. Tumũkuru kurã eneryhtao tyya tonẽse ynororo eya oseruao nuno ehtoh pona.

³ Morarame tumũkuru zonẽtoh pune pyra toehse ahtao ruto tapoise eya arumaimo risemy, mame tapuhse eya azawa ke. Moro aka tumũkuru tyrise eya, inomotohme nakuaka tuna ehpikoxi, sapisapirimoh taka.

⁴ Aoryxiry tehme kynexine ameke rokẽ typiry eraseme.

⁵ Mame Ejitu tuisary õxiry toytose nakuataka epyse, ipoetory tõ ytoytoryhtao eh-pikuroko. Mame ruto tonese nohpo a sapisapirimoh tao. Typoetory a moro tonehpose tyya enetohme.

⁶ Ruto totapuruhmakase tuisa õxiry a. Poeto pitiko tonese eya, xitãko. Nupunato tonese eya. Ipyno toehse ynororo, ynara tykase:

– Izyraeu tõ mũkuru mose ro.

⁷ Morarame poeto pitiko oryxiry tõturupose tuisa õxiry a. Ynara tykase:

– Zuãtanohne se hma? Nohpo Izyraeu mã enehpõko ha suhsu õponeme, ãkorehmatohme? tykase.

⁸ – Ÿ, eneha, tykase tuisa õxiry eya.

Naeroro aoryxiry toytose poeto õ enehse. Tonehse eya rahkene.

⁹ Mame ynara tykase tuisa õxiry eya:

– Mose, poeto pitiko, aroko zuãtanohtohme umũkurume. Oepehmãko ase oerohtamitume.

Naeroro tumũkuru tarose eya zuãtanohtohme.

¹⁰ Imeĩpo tuãtase poeto ahtao, tarose eya tuisa õxiry a. Tuisa õxiry mũkurume toehse ynororo. Tosehpase ynororo Moezeme eya ynara karyke:

– Mose anymyase nakuae.

Moeze epatopõpyry Ejitu poe

¹¹ Morarame tuātase Moeze ahtao tutūtase ynororo osenuhmase, tyekyry tō enese. Mame Izyraeu tō rohmanohpotoh tupimā poko tonese eya. Tyekyry pipokuru Ejitu pono a tonese roropa eya. Tyekītapāse ynororo.

¹² Tŷkakoxi tōsenuhmase Moeze. Imehnō pyra kynexine moroto. Mame mokyro Ejitu pō totapase eya. Ekepyry tonēse eya isawā htaka rokene.

¹³ Yrokokoro toytose ropa ynororo osenuhmase ropa. Izyraeu tō tonese eya asakoro. Atatapoīko toh kynexine. Mame tōturupose Moeze zae pyra exikety a. Ynara tykase ynororo eya:

– Oty katohme oekyry pipohnōko mah? tykase Moeze.

¹⁴ Tozuhse ynororo eya:

– Onoky omi poe yna zupokāko mahno? Yna tuisaryme awahtao sahmo? Jetapary se hmahno ahno etapatopõpyry sã oya?

Mame enaromŷke toehse Moeze. Ynara tōsenetupuhse ynororo: “Tuaro toehse mã toto nnyrihpyry poko.”

¹⁵⁻¹⁶ Mame zuaro toehse Ejitu tō esē ahtao Moeze nyrihpyry poko, etapary se toehse ynororo, yrome toepase Moeze Ejitu poe Mitiã pona, moroto ehse.

Jetoro, Ritonõpo maro oturuketyme kynexine Mitiã po. Tōxike kynexine ynororo 7me, nohpo tomo. Morarame Moeze typorohse kynexine tuna eutary pūto. Mokaro nohpo tō tooehse tuna anŷse toky tō ohpatoh pehkatohme, kaneru tō ohpatohme poti tō maro, tumykō eky tomo.

¹⁷ Mame imehnō kaneru tō ekahmananō toeporehkase Jetoro ěxiry tō ererehse toto aropotohme morotoino. Yrome Moeze towōse. Towomase toto eya. Tuna tanŷse eya toto eky tō ohpatohme.

¹⁸ Mame toytose ropa toto tumykomo a. Jūkō tōturupose eya xine:

– Oty katohme axī moehtou ropa, kohmāpyra ahtao ro seroae? tykase.

¹⁹ – Orutua tooehse, Ejitu pono. Eya towomase yna imehnō toky tō nahpananō winoino. Tuna tanŷse eya yna okurume, yna eky tō okurume roropa, tykase toto.

²⁰ – Otoko hnae ynororo? tykase Jetoro. – Oty katohme mokyro tynomose oya xine moroto? Ytotoko mokyro enehtohme autuhtohme kymaro xine.

²¹ Mame Moeze toahmase Jetoro a moroto aehtohme tymaro xine. Naeroro moroto tōsesarise Moeze kynexine. Mame tōxiry Zipora tokarose eya jumy a ipytyme.

²² Mame toemūkuase Moeze ahtao, tumūkuru tosehapse eya Jeresōme. Ynara tykase ynororo:

– Katonōme ase taro imehnō nonory po.

²³ Imeīpo Ejitu tuisary toorihse. Yrome Izyraeu tō etuarimāko ro, pusuh āko toh kynexine. Topehke pyra toerohse toto Ejitu tō tuisary poetoryme. Tyxitase toto, takorehmanekō ekaroporyme Ritonõpo a.

²⁴ Mokaro pusuhkatoh totase Ritonõpo a. Wenikehpyra kynexine tōmihpyry poko Aparão a te, Izake a te, Jako a, enara.

²⁵ Izyraeu tō rohmanohpotoh topehke pyra tonese Ritonõpo a. Toto pynanopyry se kynexine ynororo.

3*Ritonõpo oturutopõpyry Moeze a*

¹ Moroto toerohse Moeze, tymeretamuru eky tō poko. Imeretamuru, Jetoro, Ritonõpo maro oturuketyme kynexine Mitiã po. Eky tō tynahpase eya, kaneru tomo, poti tō maro. Mame toto tarose Moeze a mya ona poro, ypy Xinaī myhtokoxi. Moro ypy tymenekase Ritonõpo a, tosaryme ehtohme kurāme.

² Moroto tōsenepose Ritonōpo nenyokyhpyry Moeze a, apoto samo. Pika zatyry tonese Moeze a tororo āko, yrome ezehpyra kynexine.

³ Moro eneryke tyya toemynyhmase ynororo. “Otāto puhkoke pika ezehpyra nae? Enetā aporo,” tykase ynororo tukurohtao rokene.

⁴ Morarame enese toytose Moeze. Ameke pyra toehse ynororo ahtao taomirose Ritonōpo a pika wino. Ynara tykase ynororo:

– Moeze! Moeze!

– Taro ase, tykase Moeze.

⁵ Ynara tykase Ritonōpo eya:

– Oetypohko moroto! Asātajā tō touko. Sero osa jesaryme kurā nase.

Mame ynara tykase Ritonōpo eya:

⁶ – Ywy ase Ritonōpo atamuru tō Esemý, Aparāo te, Izake te, Jako, enara. Toto esēkōme ase, tykase.

Morara kary etaryke tyya tonuru tapuruse Moeze a tomary ke. Osenuhmara toehse ynororo tōserepyryke, Ritonōpo enery zuno toexiryke.

⁷ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Ypoetory tō tuarimapory tonese ya Ejitu pōkomo a. Toto omiry totase roropa ya typynanohnekō ekaropory, toto rohmanohponanō pokoino. Zuarō ase toto etuarimary poko.

⁸ Morara exiryke tyhtose ywy toto pynanohtohme Ejitu tō wino, toto arotohme Ejitu poe nono konōto pona, nono kurano. Moroto nono kure mana, otyro zamaro mana. Moroto kananeu tō nae te, heteu tomo te, amoreu tomo te, perizeu tomo te, heweu tomo te, jepuseu tomo, enara.

⁹ Ypoetory tō xitary totase ya rahkene, typynanopyrykō ekaropotopōpyry ya. Toto ryhmary Ejitu tomo a tonese roropa ya.

¹⁰ Seromaroro aaropōko ase Ejitu tuisary a, ypoetory tō enehtohme oya Izyraeu tomo, Ejitu poe.

¹¹ Yrome ynara tykase Moeze Ritonōpo a:

– Tuisame pyra ase, jamihme pyra exiketyme roropa. Otāto ytōko ywy oturuse Ejitu tō tuisary a, morotoino Izyraeu tō enehtohme?

¹² Ynara tykase Ritonōpo:

– Amaro exīko ase. Ypoetory tō enepryhtao oya Ejitu poe, sero ypy pona oehnōko matose jeahmase. Morara toehse ahtao tuaro exīko matose ywy roro kuenyohno.

¹³ Yrome ynara tykase Moeze:

– Jytoryhtao oturuse Izyraeu tomo a, ynara karyhtao eya xine: “Ritonōpo kytamuru tō Esemý a tonyohse ywy oya xine.” Ynara ekaropōko mā toto: “Onoky mokyro esety?” Otara āko ywy eya xine?

¹⁴ Ynara tykase Ritonōpo:

– Ywy ase. Jesety Ywy Ase, tykase.

Mame ynara tykase roropa:

– Ynara āko mase eya xine: “Ywy Ase jenehpoase oya xine.

¹⁵ Ritonōpo, atamuru tō Esemý: Aparāo Esemý te, Izake Esemý te, Jako Esemý roropa jenehpoase oya xine. Sero esety nase jūme. Taroino apakomotyā wenikehpyra mā toto sero esety ke Ritonōpo esehtōko mā toto.”

¹⁶ – Ytoko, Izyraeu tō tamuximākō oximōme enehpoko. Zuruko toto ypoko. Ynara kaxiko eya xine: “Ritonōpo, atamuru tō Esemý, Aparāo Esemý te, Izake Esemý te, Jako Esē roropa nosenepoase ya. Ynara nase ya ourutohkōme: ‘Oetuarimarykō tonese ya. Oryhmarykō poko Ejitu pōkomo a zuarō ase.

¹⁷ Naeroro ynara tyrīko ase, aarotorỹko ase Ejitu poe, oryhmatohkō poe nono kurā pona, otyro zamaro ehtoh pona, kananeu tō nonory pona; heteu tō, amoreu tō, perizeu tō, heweü tō, jepuseu tō nonory pona, enara.’ ”

¹⁸ – Ōmiry etāko ypoetory tō mana. Imeīpo Izyraeu tō tamuximākō maro ytōko mase Ejitu tuisary zuruse. Ynara kahtoko eya: “Ritonōpo epereu tō Esemý a tōsenepose yna a. Seromaroro ah ynanytoxi ona pona ahno esaka pyra, oseruao ěmepyry yna ytory poko. Moroto okyno zahkāko ynanase ynanekaroryme Ritonōpo yna Esemý a.”

¹⁹ – Yrome zuaro ase, mokyro Ejitu tō esē morara onyripopyra jahtao yjमितunuru ke aaroporykō se pyra exīko mana.

²⁰ Morara exiryke yjमितunuru enepōko ase eya xine. Iiryhmatohkō enehpōko ase Ejitu tō wānohtohme. Moromeīpo aaropotorỹko ituisary mana Ejitu poe.

²¹ – Ozehno xine pyra Ejitu pōkō rīko ase. Mame oytorykohtao Ejitu poe tymōkomoke kurā ke ytōko matose.

²² Izyraeu tō nohpo tō ekaropōko tykatonomory a, Ejitu pōkomo a, parata risemy te, uuru risemy te, upo roropa opoenōkomo a amurutohme. Morara Ejitu tō mōkomory arōko matose oytorykohtao.

4

Moeze tyjamihtanohse Ritonōpo a

¹ Morarame ynara tykase Moeze Ritonōpo a:

– Yrome otarame zae jehtoh onenetupuhpyra Izyraeu tō tamuximākō exīko mana. Otarame jomiry etary se pyra exīko mā toto. Otarame, “Ajohpe, Ritonōpo osenepopyra nase oya,” āko mā toto.

² Naeroro ynara tykase Ritonōpo:

– Oty moro oemahpo?

– Ymyxiry, tykase Moeze.

³ – Emako nono pona, tykase Ritonōpo.

Tomase ahtao eya okoime tanyhtase imyxiry. Toepase Moeze okoi kurūke.

⁴ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Arokyry poko apoiko oemary ke.

Morarame okoi tapoise Moeze a arokyry poko. Tanyhtase ropa imyxiry me ropa emahpo.

⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Morara tyriko Izyraeu tō neneryme tuaro toto ehtohme Ritonōpo itamurukō Esēkō, Aparāo Esemý te, Izake te, Jako enara Esēkō nosenepoase oya.

⁶ Ynara tykase ropa Ritonōpo Moeze a:

– Seromaroro oemary tyriko opuroh pokoxi.

Aomi poe morara tyrise Moeze a. Mame tomary touse ropa ahtao eya orukoimo panō toehse emary poko. Ekurākapỹme sā toehse.

⁷ – Oemary tyriko ropa opuroh pokoxi, tykase Ritonōpo.

Tyrise eya. Mame touse ropa ahtao eya, emary kure ropa toehse tupū osemazuhme aexihpyry samo.

⁸ Mame ynara tykase Ritonōpo eya:

– Onyrihpyry yjमितunuru ke apitorymā eneryhtao Izyraeu tomo a, onenetupuhpyra toto ahtao zakorō tyriko. Oenetupuhnōko mā toto.

⁹ Yrome moro asakoro onyriyā yjमितunuru ke eneryhtao eya xine, onenetupuhpyra ro toto ahtao, ōmiry etary se pyra roropa toto ahtao, tuna anỹko Niro kuae aekuātohme nono pokoxi. Munume anyhtāko moro tuna mana.

¹⁰ Ynara tykase Moeze Ritonōpo a:

– Ritonõpo, moino ro tupime jotururu ya. Seromaroro oturũko mase ya. Yrome morararo ywy, tupime ro ya jotururu. Otupĩko ywy jotururuhtao.

¹¹ Yrome ynara tykase Ritonõpo eya:

– Onoky myta ekarõko ahno a? Onoky ahno tyripõko otato pyra te, sekere kara roropa? Onoky imehnõ rĩko tonure te, tonurẽkara roropa? Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

¹² Naeroro ytoko. Ākorehmãko ase õtururu poko. Ōturutoh ekarõko ase oya.

¹³ Yrome Moeze a tozuhse. Ynara tykase:

– Arypyra, Ritonõpo. Ajohpãme sã imepỹ aropoko.

¹⁴ Tohne toehse Ritonõpo Moeze poko. Ynara tykase eya:

– Otara ãko mah orui Arão poko, Rewi parỹpyry? Otupipyra ynororo tõtururuhtao. Zuaro ase. Oehnõko mana oenese seromaroro. Tãkye exĩko mana oeneryhtao.

¹⁵ Oturũko mase Arão maro. Zurũko mase aoturutohme. Ākorehmatorỹko ase õtururukõ poko te, ãmorepatorỹko ase onyrirykõ poko.

¹⁶ Mame õmiry ekarõko mã ynororo ahno netaryme. Ritonõpo sã exĩko mase, õmiry ekarory poko eya, ahno zurutohme.

¹⁷ Sero omyxiry aroko amaro. Ike yjमितunuru enepõko mase.

Ejitu pona Moeze ytory ropa

¹⁸ Mame toytose Moeze tymeretamuru, Jetero tapyĩ taka. Ynara tykase:

– Ytoxi Ejitu pona ropa wekyry tõ enese. Toto enery se ase isene ro toto ahtao.

– Ÿ, kure rokẽ ytoko, tykase Jetero.

¹⁹ Mitiã nonory po Moeze ahtao ro, morara tykase Ritonõpo eya:

– Ytoko ropa Ejitu pona. Mokaro, oetapary se aehtyã toorihse mã toto.

²⁰ Mame tyyty tyrise Moeze a jumẽtu pona, tumũkuru tõ roropa. Toytopytose ropa toto Ejitu pona. Tymyxiry tarose Moeze a tomahpo, Ritonõpo naropohpyry.

²¹ Tõturuzomose ropa Ritonõpo Moeze a. Ynara tykase:

– Yjमितunuru ekaroase oya enepotohme te, enetupuhpotohme. Toeporehkase awahtao Ejitu pona yjमितunuru enepõko mase morotõkõ tuisary ĕpataka. Yrome mokyro ripõko ase aosenetupuhtoh tũpore. Ypoetory tõ Izyraeu anaropopyra exĩko mã ynororo moro poe.

²² Mame mokyro zurũko mase, ynara ãko ywy, Ritonõpo oya: “Izyraeu tõ umũkurume mana, apitorymano.

²³ Kuuruase, ah umũkuru nytono jeahmase. Yrome anaropopyra mexino. Morara exiryke omũkuru apitorymã etapãko ase.”

²⁴ Mame aytoryhtao Ejitu pona, totypohse Moeze tytapyĩ taõkõ maro moroto ĕmehtohme. Mame tõseporyse Ritonõpo Moeze etapatohme repe.

²⁵ Mame topu taere exikety tapoise ipyty Zipora a. Tumũkuru aĩpotapihpyry tysahkase eya. Moro tomase eya Moeze pupuru pona, ynara tykase ynororo:

– Ynio mã munuhpe exiketyme mase ya.

²⁶ Morara tykase eya aĩpotapihpyry sahkary pokoino. Naeroro Moeze typynanohse Ritonõpo a, iseneme ehtohme.

²⁷ Morarame ynara tykase Ritonõpo Arão a:

– Ytoko osẽpatakamase Moeze maro ona pona.

Toytose ynororo. Tõsẽpatakamase toto ypy Xinai po. Typohse ynororo eya.

²⁸ Mame Arão turuse Moeze a Ritonõpo omihpyry emero, taropose tahtao Ejitu pona toytotohme ropa. Turuse roropa eya Ritonõpo nyripohpyry poko tyjमितunuru ke.

²⁹ Mame Arão maro toytose Moeze Ejitu pona. Tõximõse toto Izyraeu tõ tamuximãkõ maro emero.

³⁰ Mame toto turuse Arão a, Ritonõpo omihpyry Moeze a. Mame Ritonõpo nyripohpyry tyrise Moeze a Ritonõpo jमितunuru enepotohme eya xine.

³¹ Tonetupuhse eya xine. Mame tuaro toehse toto ahtao Ritonõpo oepyyry poko tyya xine toetuarimarykõ eneryke eya, toepuise toto Ritonõpo eahmaryme eya xine.

5

Ejitu tuisary zurutopõpyry Moeze tomo a

¹ Moromeĩpo toytose Moeze tõ Arão maro oturuse Ejitu tuisary maro. Ynara tykase toto eya:

– Ynara ãko Ritonõpo Izyraeu tõ Esẽ oya: “Ah ypoetory tõ nytõ toto ona pona, ahno esaka pyra otuhtoh konõto ritohme, toto oseahmatohme jahmaryme.”

² – Onoky mokyro, Ritonõpo? tykase tuisa. – Oty katohme aomiry etãko ha, Izyraeu tõ aropory poko ona pona? Mokyro Ritonõpo waro pyra ase. Izyraeu tõ anaropopyra ase taroino.

³ Ynara tykase Moeze tõ, Arão maro eya:

– Ritonõpo, epereu tõ Esẽ nosenepoase yna a. Naeroro ah ynanytoxi oseruao emepyyry ae ona pona, yna eky tõ zahkatohme ynanekaroryme Ritonõpo yna Esemy a. Ytopyry yna ahtao yna enahkãko mana tyrohsẽ ke, etonatohe ke, enara.

⁴ Ynara tykase Ejitu tõ tuisary Moeze tomo a, Arão maro:

– Oty katohe ypoetory tõ akorekehkãko hmatou? Ypoetory tõ topehke pyra erohketõ aropoko ropa toerohtohkõ pona ropa.

⁵ Ynara tykase roropa ynororo:

– Enetoko ke, tuhkehxo matose toehse. Oty katohe aerohtohkõ rumekapõko matou oserematohme rokene?

⁶ Moro emepyyry ae ro Izyraeu tõ tyrohmanohpose itamurumehxo tuisa a. Ynara tykase ynororo irohmanohponanomo a, erohketõ tuisary tomo a roropa:

⁷ – Taroino onahpoty onekaropyra ehtoko erohketomo a tijoro tõ ritohme. Ah nytõ toto tamoreme xine, onahpoty zupiry poko, anõtõhme eya xine.

⁸ Yrome tijoro tuhke tyripoko eya xine apitoryme toto nyrytã samo. Toiro tijoro onyripyra ahtao eya xine, toto wãnohnõko matose. Akĩme mã toto. Naeroro kohtãko mã toto: “Ehmaropa okyno zahkatohme kynekarorykõme Ritonõpo a,” ãko mã toto.

⁹ Naeroro yronymyrmehxo irohmanohpoko toto, erohkehpyra toto ehtohme, osere-mara toto ehtohme, ajohpe ehtoh onetara toto ehtohme, tykase tuisa.

¹⁰ Mame mokaro irohmanohponanomo, erohketõ tuisary tõ roropa tutõtase Izyraeu tõ zuruse. Ynara tykase toto eya xine:

– Tuisa ynara nase: taroino onahpoty onekaropyra mana oya xine.

¹¹ Aomi poe amarokõ, amoreme xine, onahpoty zupĩko, anõtõhme. Yrome tuhke tijoro rĩko ro matose apitoryme tuhke onyrytãkõ samo.

¹² Morara exiryke saporarahme toytose toto Ejitu nonory poro onahpoty apoitohme tyya xine, tiriiku zoko roropa ipuhturu tapoise ahtao esẽkomo a.

¹³ Mame kokoro rokẽ Izyraeu tõ tãtarypose irohmaponanomo a tijoro riry poko, tuhke tyripotohme eya xine, apitoryme toto nyrytã samo onahpoty tokarose ahtao eya xine.

¹⁴ Izyraeu tõ tamuximãkõ typitypipohse irohmaponanomo a. Tõturupose toto eya xine. Ynara tykase toto:

– Oty katohme tuhke hkopyra tijoro tõ rĩko hmatou? apitorymã sã pyra?

¹⁵ Mame Izyraeu tõ tamuximãkõ toytose ekaropose tuisa a. Ynara tykase toto:

– Oty katohme yna ryhmãko mahno? Opoetoryme ynanase.

¹⁶ Seromaroro onahpoty onekaropopyra mase yna a. Yrome tuhke tijoro tyripõko ro mã toto yna a. Moro motye yna pipohnõko mã toto. Mokaro, yna rohmanohponanõ zae pyra mã toto.

¹⁷ Yrome ynara tykase Ejitu tõ esemy:

– Amarokõ akĩme rokẽ matose. Oerokurukõ se pyra matose. Morara exiryke ekaropõko matose ya oytotohkõ poko oeky tõ zahkatohme onekarorykõme Ritonõpo a.

¹⁸ Ytotoko ropa oerohtohkõ pona. Onahpoty onekaropyra oya xine mã toto. Yrome tuhke tijoro rĩko ro matose apitoryme onyrytyãkõ samo.

¹⁹ Morara kary etaryke tyya xine, Izyraeu tõ tamuximãkõ mã tuaro toehse tupime toehtohkõ poko. Kokoro rokẽ tuhke tijoro tyripose eya xine apitoryme toto nyrytyã samo.

²⁰ Moromeĩpo tõturukehse toto ahtao tuisa maro tõsepyryse Moeze tõ maro Arão maro. Toto eraximãko toh kynexine.

²¹ Ynara tykase toto:

– Onyryrykõ enẽko Ritonõpo mana. Awãnohtoryko mana. Opokoino xine yna zehno tuisa mana, ipoetory tõ roropa yna zehno mã toto. Opokoino xine yna orihmapõko mã toto.

Ritonõpo maro Moeze oturutopõpyry

²² Mame tõturuse ropa Moeze Ritonõpo maro. Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo, oty katohme opoetory tõ ryhmãko mah? Oty katohme kuenehpoase xiaro?

²³ Ynara exiryke: Õmihpyry omi poe tõturupitose jahtao Ejitu tõ tuisary maro, opoetory tõ tyryhmase eya. Yrome toto onypynanohpyra mekurehno roropa.

6

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Seromaroro ynyryry Ejitu tuisary a enẽko mase. Ynara tyripõko ase eya: ypoetory tõ akorehmãko mana aytorykõ poko. Ý, tãtaryporyke toto aropõko mana tynonory rumekatohme eya xine.

Moeze kohmatopõpyry Ritonõpo a

² Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

³ Osenepoase Aparão a te, Izake a te, Jako a roropa Ritonõpo Jamihmehxo Exiketyme. Yrome jesety kurã Oesẽkõme onekaropyra exine eya xine.

⁴ Jomihpyry ekarone eya xine. Ynara akene: Sero nono ekarõko ase, Kanaã ekarõko ase apakomotyamo a. Moro nono po katonõme sã rokẽ toh kynexine.

⁵ Seromaroro Izyraeu tõ pusuh kary totase ya. Topehke pyra toto rohmanohpotoh Ejitu põkomo a tonese ya. Wenikehpyra ase jomihpyry poko.

⁶ Naeroro ynara kahtoko Izyraeu tomo a: “Ywy ase Oesẽkomo. Opynanohtoryko ase otuarimatohkõ wino Ejitu po. Yjamtunuru ke Ejitu põkõ wãnohnõko ase yronymyryme. Opynanohtoryko ase.

⁷ Oritoryko ase ypoetory tõme. Ywy Oesẽkõme exĩko ase. Tuaro exĩko matose Ritonõpome jexiry poko, Oesẽkõme, opynanopyrykohtao ya otuarimatohkõ wino Ejitu po.

⁸ Aarotoryko ase, jomihpyry ae ro Aparão a te, Izake a te, Jako a roropa: ‘Sero nono emero ekarõko ase apakomotyamo a,’ katopõpyry ae ro. Mame moro nono ekarõko ase oya xine oesarykõme. Ywy ase Oesẽkomo.”

⁹ Izyraeu tõ turuse Moeze a, Ritonõpo omihpyry emero. Yrome onetara toh kynexine, typoremãkapose toto exiryke ikurohtao xine, yronymyryme toto rohmanohporyke Ejitu põkomo a.

¹⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

¹¹ – Ytoko, Parao, Ejitu tuisary zuruse: “Ah Izyraeu tõ nytõ toto ononory poe.”

¹² Yrome ynara tykase Moeze Ritonõpo a:

– Izyraeu tō jomiry etary se pyra toehse. Mokaro motye jomiry etary se pyra tuisa exīko mana. Tupime jotururu ya roropa.

¹³ Mame tōmipona Moeze tō tyripose Ritonōpo a Arão maro, ynara katohme Izyraeu tomo a, Ejitu tuisary a roropa:

– Yna tonyohse Ritonōpo a, Izyraeu tō arotohme, Ejitu nonory poe.

Moeze tō tamuru tomo, Arão maro

¹⁴ Ynara mā oxiekyryme exiketomo, Moeze tō tamuru tomo, Arão maro:

Rupē, Jako mūkuru apitorymano toemūkuase asakoropane: Enoke te, Paru te, Ezerō te, Karami, enara. Mokaro mā Rupē ekyry tomo.

¹⁵ Ximeão toemūkuase 6me: Jemueu te, Jamī te, Oate te, Jakī te, Zoa te, Sauu, enara. Sauu eny Kanaā pōme kynexine. Mokaro mā Ximeão ekyry tomo.

¹⁶ Rewi toemūkuase oseruao: Jeresō te, Koate te, Merari, enara. 137me jeimamyry taropose Rewi a.

¹⁷ Jeresō toemūkuase asakoro: Ripani te, Ximei, enara. Tuhke tumūkue te, typakōke roropa toehse toh kynexine.

¹⁸ Koate toemūkuase asakoropane: Anarão te, Isara te, Eperō te, Uzieu, enara. 133me jeimamyry taropose Koate a.

¹⁹ Merari toemūkuase asakoro: Mari te, Muxi, enara. Mokaro Rewi ekyry tō kynexine.

²⁰ Anarão tyytase tummy oryxiry maro. Toemūkuase toto asakoro: Arão te, Moeze, enara. 137me jeimamyry taropose Anarão a.

²¹ Isara toemūkuase oseruao: Kora te, Nepeke te, Zikiri, enara.

²² Uzieu roropa toemūkuase oseruao: Misaeu te, Euzapã te, Xitiri, enara.

²³ Arão tyytase Erisepa maro, Aminatape ēxiry, Nasō oryxiry. Toemūkuase toto asakoropane: Natape te, Apiu te, Ereaza te, Itamaa, enara.

²⁴ Kora toemūkuase oseruao: Axia te, Eukana te, Apiasape, enara. Mokaro Kora ekyry tō kynexine.

²⁵ Ereaza, Arão mūkuru, tyytase toiro Putieu ēxiry maro. Toemūkuase toto toiro: Pineiame. Mokaro oxiekyry tō tuisary kynexine Rewi ekyry tomo.

²⁶ Arão tō taropose Ritonōpo a Moeze maro ynara karyke: Izyraeu tō arotoko Ejitu poe.

²⁷ Toytose ynaroro oturuse Parao, Ejitu tuisary a, Ejitu poe Izyraeu tō arotohme.

Moeze turuse Ritonōpo a

²⁸ Moeze maro tōturuse Ritonōpo ahtao Ejitu po,

²⁹ ynara tykase ynororo:

– Ywy ase Oesēkomo. Parao, Ejitu tuisary zuruko emero ynekarory oya.

³⁰ Yrome Moeze a tozuhse. Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, tupime ya jotururu. Otāto jomiry etāko tuisa nae?

7

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Ynara tyrīko ase: ritōme sã orīko ase tuisa a; orui Arão oturuketyme tyrīko ase, ōmiry ekaroneme.

² Arão zurūko mase emero ynekarory oya. Mame oturūko ynororo tuisa maro, Izyraeu tō aropotohme Ejitu nonory poe.

³ Yrome tuisa aosenetupuhtoh tūpore sã tyripōko ase. Mame yjamitunuru ke toto enaroxitapākāko ase, Ejitu pōkomo.

⁴ Ōmiry kō onetara exīko tuisa mana. Mame mokyro wānohnōko ase iiryhmatch ke. Ypoetory tō arōko ase Ejitu poe, Izyraeu tomo.

⁵ Mame tuānohse toto ahtao ya, ypoetory tō Izyraeu tō tarose ahtao ya Ejitu poe tuaro exīko mā toto: Ywy ase Ritonōpo emero Esemu.

⁶ Mame Ritonõpo nyriphopyry tyrise Moeze a Arão maro, aomihpyry omipona.

⁷ Tõturuse toto ahtao Ejitu tuisary a, 80me jeimamyry Moeze nae kynexine, Arão 83me jeimamyry nae kynexine.

Arão myxiry

⁸ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a, Arão maro:

⁹ – Yjemitunuru enery se Ejitu tuisary ahtao, omoro Moeze, orui zuruko tymyxiry ematohme nono pona tuisa êpataka. Okoime anyhtãko mana.

¹⁰ Mame morara tyrise Moeze a Arão maro. Toytose toto osêpatakamase tuisa maro. Tymyxiry tomase Arão a nono pona tuisa êpataka oximõmãkõ neneryme. Mame okoime tanyhtase Arão myxiry.

¹¹ Mame pyaxi tã tykohmase tuisa a, tuarohxo exiketomo. Isaaro tyrise eya xine.

¹² Tymyxiry tomase ahtao nono pona pyaxi tomo a okoime tanyhtase toto imyxirykõ roropa. Yrome Arão myxiry a toto myxiry tã tonahse porehme.

¹³ Morohne eneryhtao ro tuisa aosenetupuhtoh tũpore ro kynexine Ritonõpo nekarohpyry ae ro. Moeze tã omiry, Arão maro onymoipyra kynexine.

Iryhmarykõ apitorymano: tuna tanyhtase munume

¹⁴ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Ejitu tuisary aosenetupuhtoh tũpore mana. Ejitu poe ypoetory tã anaropopyra mana aporo.

¹⁵ Kokoro pakeimo mokyro zupiko aytoryhtao Niro kuaka. Omyxiry aroko, okoime tanyhtase aexihpyry. Mame eraximatatoko tuna ehpikeoxi.

¹⁶ Ynara kaxiko eya: “Ritonõpo epereu tã Esemý jenehpoase ourutohme: Ah ypoetory tã nytõ toto ona pona jeahmatohme. Yrome Ritonõpo nyriphopyry omipona pyra mexino.

¹⁷ Seromaroro, ãko Ritonõpo, inyriy eneryke oya Ritonõpome aexiry waro exĩko mase. Tuisa, seromaroro tuna etapãko ase nakuatao, sero ymyxiry ke. Mame sero tuna anyhtãko munume.

¹⁸ Kana tã nakuaõkõ orihnõko mã toto. Sero tuna su ãko mana, tymoke. Mame moro tuna xihpyry enery se pyra exĩko Ejitu põkõ mana.”

¹⁹ Ynara tykase roropa Ritonõpo Moeze a:

– Kaxiko Arão a, tymyxiry anytohme tuna tã poro, iporiry tã maro, ikuhpo tã maro, morohne tunary anyhtatohme munume. Ahtao munume exĩko paxiha tã wewe risẽ ao, oripo tã topu risẽ ao roropa.

²⁰ Ritonõpo nyriphopyry tyrise Moeze a Arão maro. Tuisa êpataka, ipoetory tã maro tymyxiry tanỹse Arão a, tuna totapase eya nakuatao, munume moro tuna tanyhtase.

²¹ Kana tã toorihse, tymoke toehse tuna, su ãko xihpyryme. Tuna onẽsaromepyra toehse Ejitu põkomo. Emero esarykõ po, Ejitu po munume toehse kynexine.

²² Yrome pyaxi tã a roropa tukupose ahtao morara tyrise eya xine isaaro. Naeroro tuisa aosenetupuhtoh tũpore ro kynexine. Ritonõpo omihpyry ae ro Moeze tã omiry Arão maro onymoipyra kynexine.

²³ Morarame toeramase tytapyĩ konõto taka ropa, torẽtyke pyra morohne poko.

²⁴ Eutary tã tahkase Ejitu põkomo a emero, tuna ehpio tuna kurã zupitohme, moro tuna kuaõ onẽsaromepyra toexirykõke.

²⁵ 7me ãmepyry taropose eya xine, tuna Niro totapase ahtao Ritonõpo a.

8

Pororu tomo

¹ Moromeĩpo ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Ytoko tuisa zuruse, kaxiko ynara āko Ritonōpo eya: “Ah ypoetory tō nytō toto sero nonory poe jeahmatohme.

² Toto anaropopyra awahtao awānohtorỹko ase pororu tō ke.

³ Tuna Niro pehkāko pororu tō mana. Moro kuae tūtāko mā toto omōtohme tuisa tapyĩ konōto taka, tuisa nyhtoh taka te, etuety pona te, ipoetory tō tapyĩ taka te, imehnō tapyĩ taka te, wyi ritoh aka, ekeitoh aka, paxiha tō aka wyi riryhtao, enara.

⁴ Pyhseky āko pororu tomo opona xine te, ahno pona te, otuisary tō pona, enara.”

⁵ Ynara tykase roropa Ritonōpo Moeze a:

– Arāo zuruko tymyxiry anỹtohme tuna poro te, iporiry tō po te, pēkamā kō po te, pororu tō kohmatohme nakuae nono po pororu tuhke ehtohme Ejitu nonory po.

⁶ Mame Ejitu tunary tō poro tymyxiry tanỹse Arāo a. Pororu tō tutūtase tuna kuae Ejitu nonory pehnōko sā porehme.

⁷ Yrome pyaxi tō a roropa tukuhse ahtao pororu tō tonehpose Ejitu nonory pona.

⁸ Mame Moeze tō tykohmapose tuisa a Arāo maro. Ynara tykase ynororo:

– Oturutoko Oesēkō Ritonōpo a pororu tō aropotohme ropa yna wino. Izyraeu tō aropōko ase amaro xine okyno tō zahkatohme onekarorykōme eya, tykase repe.

⁹ Ynara tykase Moeze:

– Kure. Tākye ase jotururu poko Ritonōpo a opoko xine. Kaxiko ya otara ahtao jotururu se hma Ritonōpo a ākorehmatohme te, opoetory tō akorehmatohme te, ononory pōkō emero akorehmatohme, pororu tō aropotohme ropa atapyĩ konōto tae, imehnō tapyĩ tō tae roropa, tuna kuaok rokē toto ehtohme.

¹⁰ – Kokoro oturuko ypoko, tykase tuisa.

– Ŷ, morara tyrīko ase ōmihpyry ae ro, tykase Moeze. Mame zuaro exīko mase; imepỹ isā pyra mana, Ritonōpo rokene Kuesēkomo.

¹¹ Owino xine pororu tō ytōko ropa, atapyĩ tō tae te, otuisary tō wino te, Ejitu pōkō wino porehme, enara. Tuna Niro kuaok rokē pororu tō exīko mana.

¹² Mame tuisa tapyĩ tae tutūtase Moeze tomo, Arāo maro. Tōturuse Moeze Ritonōpo a pororu tō aropotohme ropa, inenehpotyā tuisa wānohtohme.

¹³ Mame Moeze omiry totase Ritonōpo a: pororu tō toorihse tapyi tō tao te, tupito tō po te, ona po roropa, enara.

¹⁴ Kaetoko tuhke tyrise Ejitu pōkomo a, pororu tomo. Su āko kynexine Ejitu nonory po porehme.

¹⁵ Mame pororu tō toorihse exiry tonese ahtao tuisa a, aosenetupuhtoh tūpore toehse ropa, Ritonōpo nekarohpyry ae ro. Moeze tō onymoipyra toehse, Izyraeu tō anaropopyra tokurehse ynororo.

Azamo panono

¹⁶ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Kaxiko Arāo a: “Nono etapako omyxiry ke.” Mame Ejitu nonory po nono anyhtāko azamo panōme.

¹⁷ Tymyxiry ke nono totapase Arāo a. Mame Ejitu nonory poro emero nono tanyhtase azamo panōme. Ahno poko toehse toto okyno tō poko roropa.

¹⁸ Morara riry tukuhse pyaxi tomo a. Yrome azamo panō onyrisaromepyra toh kynexine. Ahno poko ro, okyno poko roropa azamo panō kynexine.

¹⁹ Ynara tykase pyaxi tomo tuisa a:

– Azamo panō onyrisaromepyra ynanase Ritonōpo a rokē mokaro tyrise, tykase toto. Yrome tūpore ro tuisa osenetupuhtoh kynexine. Ritonōpo omihpyry ae ro Moeze omiry onenetupuhpyra kynexine, Arāo maro.

Moromoro

²⁰ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Kokoro pakeimo, tuisa ytoryhtao nakuataka ytoko eya oturuse. Kaxiko eya, ynara āko Ritonōpo oya: “Ah ypoetory tō nytō toto Ejitu nonory poe, jeahmase.

²¹ Toto anaropopyra awahtao moromoro tō enehpōko ase awānohtohme te, opoetory tō maro te, ahno maro emero. Ejitu pōkō tapyī tō pehme exīko mā kehko moromoro ke. Nono pehme exīko moromoro ke.

²² Yrome ypoetory tō esary Kosē pynanohnōko ase, moroto moromoro pyra ehtohme. Morara ahtao zuaro exīko matose ywy, Ritonōpo taro ase sero nonory po.

²³ Tyoro tyrīko ase ypoetory tomo a, opoetory tomo a ynyriry sā pyra. Kokoro morara tyrīko ase.”

²⁴ Mame morara tyrise Ritonōpo a. Moromoro tuhke tomōse tuisa tapyī taka ipoetory tō tapyī taka roropa. Tyrohsē konōto kynexine Ejitu tō nonory po porehme.

²⁵ Naeroro Moeze tō tykohmapose tuisa a, Arāo maro. Ynara tykase ynororo:

– Ytotoko okyno tō zahkase onekarorykōme Oesēkō Ritonōpo a, yrome morara tyritoko taro Ejitu nonory po, tykase.

²⁶ – Arypyra, tykase Moeze, morara zae pyra mana. Ynara exiryke: yna eky tō etapary yna a jahkatohme ynanekaroryme Ritonōpo a oenurukō zamaro pyra mana. Oryhpopākatorŷko mana. Mame yna zehno exīko Ejitu pōkō nase. Yna etapāko topu ke mā toto.

²⁷ Oseruao ěmehnōko ynanase yna ytory poko ahno esaka pyra. Moroto yna eky etapāko ynanase jahkatohme ynanekaroryme Ritonōpo yna Esemu a, aomihpyry omipona se yna exiryke.

²⁸ Mame ynara tykase tuisa:

– Ÿ, ytotoko. Aaropotorŷko ase. Oekykō etapatatoko jahkatohme onekarorykōme Ritonōpo Oesēkomo a. Yrome mya nymyry pyra ytotoko. Oturutoko ypoko roropa, tykase Ejitu tuisary eya xine.

²⁹ Ynara tykase Moeze:

– Jytoryhtao taroino oturūko ase Ritonōpo a moromoro tō aropotohme kokoro owino te, opoetory tō wino te, ahno wino porehme, enara. Yrome yna onenekunohpyra ropa exiko. Ah Izyraeu tō nytō toto tynekarorykō zahkase, Ritonōpo tosēkō eahmaryme.

³⁰ Mame tutūtase Moeze tuisa tapyī konōto tae. Tōturuse Ritonōpo a.

³¹ Mame Moeze omiry totase Ritonōpo a. Moromoro tō taropose ropa Ejitu tuisary poe te, ipoetory tō poe te, ahno poe emero, enara. Moromoro pyra toehse ipunaka.

³² Yrome tuisa osenetupuhtoh tūpore toehse ropa. Izyraeu tō anaropopyra tokurehse ropa ynororo.

9

Ejitu pōkō eky tō orihtopōpyry

¹ Morarame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Ytoko tuisa zuruse ropa. Kaxiko eya Ritonōpo, epereu tō Esemu, ynara āko oya: “Ah ypoetory tō nytō toto sero nono poe jeahmase.

² Toto anaropopyra awahtao,

³ tyrohsē konōto enehpōko ase oeky tō pona awānohtohme, kawaru tomo te, kameru tomo te, pui tomo te, kaneru tomo te poti tomo, enara.

⁴ Ypoetory tō Izyraeu eky tō apiakāko ase toto ewomatohme. Ejitu pōkō eky tō rokē tyrohsē apoīko mana, yrome Izyraeu tō eky tō orihpyra exīko mana.

⁵ Ywy Ritonōpo imenekano, kokoro morara tyritohme.”

⁶ Yrokokoro morara tyrise Ritonōpo a tōmihpyry ae ro. Tyrohsē tooehse Ejitu tō eky tō pona. Toorihse toto emero. Yrome Izyraeu tō eky tō orihpyra toh kynexine.

⁷Enenanõ tonyohse tuisa a tuaro toehtohme. Turuse ynororo, Izyraeu eky tõ orihpyra tokurehse toto porehme. Yrome aosenetupuhtoh tũpore ro kynexine. Izyraeu tõ anaropopyra kynexine ynororo.

Zaozao toh enehpotopõpyry Ritonõpo a

⁸Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze tomo a Arão maro:

– Oemary ke oruno apoitoko apoto esary poe, ipahtohme kakoxi Ejitu tuisary ěpataka.

⁹Sapararahme oruno ytõko Ejitu nonory po porehme. Emero esao zaozao toh exĩko. Soporome exĩko ahno pihpyry poko, okyno pihpyry poko, enara.

¹⁰Naeroro oruno tapoise Moeze a Arão maro. Tuisa ěpataka toytose toto. Mame Moeze a oruno tomase kakoxi. Zaozao toh toehse, soporome toehse roropa ahno pihpyry poko te, okyno pihpyry poko, enara.

¹¹Mame pyaxi tõ oehsaromepyra toh kynexine Moeze ěpataka zaozao toh pokoino typihpyrykõ poko, imehnõ Ejitu põkõ pihpyry samo.

¹²Yrome Ritonõpo a tuisa osetupuhtoh tyripose tũpore. Ritonõpo omihpyry ae ro Moeze tõ omiry onenetupuhpyra ro tuisa kynexine.

Konopoimo poko ekarõko

¹³Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Kokoro pakeimo ytoko osẽpatakamase tuisa maro. Zuruko ynororo, ynara āko Ritonõpo epereu tõ Esemy: “Ah ypoetory tõ nytõ toto sero nono poe jeahmase.

¹⁴Seromaroro oryhmatoh epukāko opona xine te, otuisary tõ pona te, ahno pona, enara, zuaro oehtohkõme, sero nono po imepỹ ysā exikety pyra mana.

¹⁵Oryhmarykõ se nymyry jahtao tyrohsẽ ke amarakõ tonahse exiry porehme.

¹⁶Yrome isene ro onomõko ase, yjamitunuru enepotohme oya xine juaro imehnõ ehtohme sero nono põkõ porehme.

¹⁷Epyrypāko ro mase. Ypoetory tõ Izyraeu anaropopyra roropa mase ononory poe.

¹⁸Naeroro kokoro konopoimo enehpõko ase, topu sã exikety maro, orẽpyra exikety. Sero konopoimo onenepitopyra Ejitu põkõ mana.

¹⁹Morara exiryke oekykõ enehtoko, jarao exiketõ emero, tapyi tõ taka. Omõpyra toto ahtao, konopoimo toehse ahtao, topuimo epukāko kaino. Mame orihnõko mā toto ahno tomo te, okyno roropa, enara.”

²⁰Toitoino enaromỹke tuisa poetory tõ toehse morara kary etaryke tyra xine. Typoetory tõ tarose eya xine tytapyĩkõ taka, toky tõ maro.

²¹Yrome imehnõ tuisa poetory tõ putupyra rokẽ kynexine. Typoetorykõ tynomose eya xine jarao rokene, toky tõ maro tutupikõ po.

²²Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Oemary anỹko kakoxi konopoimo oehtohme, topuimo maro. Ejitu nonory pona epukāko mana, emero ahno pona te, okyno tõ pona te, otyro tõkehko pona tupito po.

²³Tymyxiry tanỹse Moeze a kakoxi. Konomeru tonehpose Ritonõpo a te, konopoimo maro te, nenenehkane nono poro porehme. Tonehpose eya

²⁴konopoimo, topu panõ ke, nenenehkane maro, Ejitu nonory po porehme, okynano. Moro konopoimo, jamihme exiry panõ exipitopyra kynexine Ejitu ehpitotopõpyry poe.

²⁵Ejitu poro porehme konopoimo a jarao exiketomo tonahkase, ahno tomo te, okyno tõ roropa te, otyro tõkehko tupito tõ po te, wewe roropa, enara.

²⁶Kosẽ nonory po rokẽ, Izyraeu tõ esary po konopoimo oehpyra kynexine.

²⁷Moeze tykohmapose tuisa a, Arão maro. Ynara tykase ynororo:

– Toerypymase ywy seromaroro. Zae Ritonõpo Oesẽkõ mana. Ywy, ypoetory tõ maro, azahkuru ynanase.

²⁸Oturuko Ritonõpo a. Epo mana konomeru, konopoimo topu tõ maro! Aaropotorykõ ropa ase. Taroino oneraximazomopopyra ase oya xine, tykase tuisa.

²⁹ Ynara tykase Moeze:

— Pata poe tutūtase jahtao jemary tō anỹnōko ase jotururume Ritonōpo Kuesēkomo a. Konomeru mynyhpānōko, konopoimo oehkehnōko. Moro eneryke oya zuaro exīko mase, sero nono Ritonōpo kyryryme mana.

³⁰ Yrome zuaro ase, Oesēkōme Ritonōpo onenetupuhpyra ro matose opoetory tō maro.

³¹ Mauru panō, otyro roropa anarykatyā tonahkase, tupuhtuke exiketomo te, tokure exiketō roropa.

³² Yrome tiriiku onenahkara exipyra ro exiryke.

³³ Mame tuisa maro ehxīpo tutūtase Moeze pata poe. Tomary tō tanỹse eya tōtururume Ritonōpo Tosēkomo a. Mame konomeru tymynyhpāse, konopoimo roropa.

³⁴ Yrome konopoimo te, konomeru roropa mynyhpātopōpyry eneryke tuisa a, iirypyryme toehse ropa ynororo. Izyraeu tō anaropopyra toehse ropa ynororo ipoetory tō maro.

³⁵ Mame Ritonōpo omihpyry ae ro, Moeze maro Izyraeu tō anaropopyra tuisa kynex-ine tynonory poe.

10

Taparara tō enehpotopōpyry Ritonōpo a

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

— Ytoko tuisa zuruse. Aosenetupuhtoh tyripose ya tūpore, ituisary tō maro. Jomiry onetara ynaroro tyripose ya yjमितunuru enepotohme eya xine.

² Omūkurukō te, apakomotyākō zurutohme roropa oya xine imeīpo, Ejitu pōkō poremākatopōpyry poko ya te, yjमितunuru enepotopōpyry poko eya xine. Morarame tuaro exīko matose, ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

³ Moeze toytose Arāo maro tuisa zuruse. Ynara tykase toto eya:

— Ritonōpo epereu tō Esē ynara āko: “Otarahao jomiry moīko mano? Jomiry omipona exīko mano? Ah ypoetory tō nytō toto sero nono poe jeahmase.

⁴ Toto anaropopyra awahtao, kokoro taparara tō enehpōko ase xiaro.

⁵ Nono onenesaromepyra exīko matose pehme exiryke taparara ke, Ejitu nonory po. Otyro enahnōko emero konopoimo nynomohpyry. Wewe roropa amoriry enahnōko mā tofo.

⁶ Atapyīkō pehkāko mā toto, otuisary tō tapyī tao roropa, ahno tapyī tao roropa. Sero oryhmatoh panō onenepitopyra omykomo, atamuru tō roropa moīno ro.”

Morara tykase Moeze. Mame tutūtase ynororo tuisa tapyī tae.

⁷ Mame ynara tykase tuisa poetory tō eya:

— Otara ahtao kuerekohmakehnōko mokaro nae? Ah mokaro orutua kō nytō toto tosēkō Ritonōpo eahmase. Tuaro pyra ro mahno Ejitu enahkatoh poko?

⁸ Mame Moeze tō tarose ropa Arāo maro tuisa ēpataka ropa. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Jomi poe ytotoko Ritonōpo Oesēkō eahmase. Yrome zuaro se ase: onokākō ytōko nae?

⁹ — Yna ytōko emero, tykase Moeze, yna poenō maro, tamuhpomākō maro. Yna mūkuru tō arōko ynanase, yna ēxiry tō maro te, yna eky tō maro: kaneru tomo te, poti tō maro te, pui tomo, enara. Otuhtoh konōto rīko ynanase Ritonōpo yna Esē eahmaryme.

¹⁰ Ynara tykase tuisa:

— Otarame Ritonōpo amaro xine ytōko mana. Yrome opyxiākō anaropopyra ase opoenō maro. Tuaro ase oeparykō poko atamorepāko matose, yna rumekatohme.

¹¹ Arypyra! Orutua kō rokē aropōko ase Ritonōpo eahmatohme, moro se awahtao xine.

Mame Moeze tō taropose Arāo maro tuisa maro ehxīpo.

¹² Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Oemary anỹko Ejitu po taparara tō oehtohme. Oehnōko mǎ toto otyro enahkase emero, konopoimo nenahkahpyry akoĩpyry enahkase.

¹³ Tymyxiry tanỹse Moeze a Ejitu po. Tyryrykane tonehpose Ritonōpo a xixi tūtatoh wino. Tyryry tykase nono poro saereme, koko, enara. Mame tōmehse ahtao taparara tō tonehse tyryrykane a.

¹⁴ Sapararahme toytose toto Ejitu poro porehme, taparara tuhke. Moro panono exipitopyra kynexine moino ro. Mokaro panō exipyra ropa exiry jumǎme.

¹⁵ Nono typehkase eya xine. Xinukutume toehse. Otyro akoĩpyry tonahse eya xine, epery tōkehko wewe poko, konopoimo nenahkahpyry akoĩpyry. Wewe ary te, onahpoty roropa, tonahkase eya xine Ejitu nonory po porehme.

¹⁶ Taryporyke Moeze tykohmapose Arão maro tuisa a. Ynara tykase ynororo:

– Iirypyryme toehse ywy Ritonōpo Oesēkomo a, oya xine roropa.

¹⁷ Seromaroro yyrypyry ikorokapoko Ritonōpo a. Oturuko roropa eya sero juǎnohtoh xihpyry aropotohme ropa ywinoino.

¹⁸ Tuisa tapyĩ tae tutūtase ropa Moeze. Tōturuse ynororo Ritonōpo Tosemy a.

¹⁹ Mame tyryrykane tonehpose Ritonōpo a xixi omōtoh wino jamihme exikety. Taparara tō tanỹse eya, tomase toto tuna konōto Tahpiremǎ kuaka emero porehme. Taparara pyra toehse ipunaka Ejitu nonory po.

²⁰ Yrome Ritonōpo poe tuisa osenetupuhtoh tūpore exikehpyra toehse. Izyraeu tō anaropopyra kynexine ynororo.

Ikohmākatopōpyry

²¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Oemary anỹko kakoxi, ikohmākatotohme Ejitu nonory poro porehme, xinukutume ehtohme ipunaka, moro xinukutumǎ apōko sǎ mǎ toto.

²² Tomary tanỹse Moeze a kakoxi. Tykohmāse Ejitu po. Oseruao ikohmamyry taropose ĕmehpyra.

²³ Imehnō onesaromepyra Ejitu pōkō kynexine. Morara ahtao tytapyĩkō tae tūtara toh kynexine. Yrome Izyraeu tō tapyĩ tao saereme kynexine.

²⁴ Moeze tykohmapose tuisa a tyya. Ynara tykase ynororo eya:

– Ytotoko. Izyraeu tō aropōko ase Ritonōpo eahmase Oesēkomo. Opyxiākō arotoko opoenōkō maro. Yrome oeky tō: kaneru tomo te, poti tomo te, pui tō maro taro rokē exīko mǎ toto.

²⁵ – Morara ahtao, tykase Moeze, – omoro ro okyno tō ekarōko mase yna a etapa-tohme, jahkatohme ynanekaroryme Ritonōpo yna Esē eahmaryme.

²⁶ Morara se pyra ynanase. Yna eky tō arory se ynanase. Toiro okyno onynomopyra ynanase. Imenekary se ynanase toitoine ynanekaroryme Ritonōpo eahmatohme, yna Esēme. Morotona eporehkara ro yna ahtao, zuaro pyra ynanase onokākō etapāko ynanase ynanekaroryme Ritonōpo a.

²⁷ Yrome Ritonōpo a tuisa osenetupuhtoh tūpore tyripose. Naeroro Izyraeu tō anaropopyra kynexine Ejitu poe.

²⁸ Ynara tykase ynororo Moeze a:

– Epo hnae! Estryhmako taroino! Jūme oehpyra ropa exiko tarona! Tooehse ropa awahtao orihnōko mase!

²⁹ – Zae mase, jenepyra ropa mase jūme, tykase Moeze eya.

11

Iiryhmatopōpyry etyhpory, 10mano

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Toiro Ejitu tuisary wǎnohtoh enehpōko ro ase Ejitu pōkō wǎnohtohme. Moromeĩpo aaropotorỹko mana. Ajohpe pyra aaropotorỹko mǎ rahkene.

² Seromaroro Izyraeu tō zuruko, orutua komo, nohpo tō maro: uuru risē ekaropotohme parata risē roropa, Ejitu pōkomo a.

³ Ritonōpo poe Izyraeu tō akorehmary se toh kynexine. Ajohpe pyra, Moeze tonepuhse tuisa poetory tomo a, orutua imehxo exiketyme.

⁴ Mame tuisa turuse Moeze a, ynara tykase Ritonōpo: “Onoa ytōko ase Ejitu poro.

⁵ Ononorykō poro porehme omūkurukō osemazupu tō orihnōko mā toto: emero tapyi tao, tuisa mūkuru poe, jumy nymenekahpyry tuisame tymyakāme, erohkety mūkuru pona, tiriiku apory poko exikety. Orihnōko roropa okyno mūkuru tomo, apitoryme aenurutyamo.

⁶ Ejitu poro kui āko mā toto, xitāko sam karyke. Sero panō exipitopyra kynexine moino ro. Ipanō exipyra ropa exīko jūme.

⁷ Yrome Izyraeu tō esary po mynyhme rokē exīko. Kaikuxi tō roropa hoho kara exīko mā toto. Zuaro oehthkōme, ywy, Ritonōpo Ejitu pōkō apiakāko ase Izyraeu tō wino.”

⁸ Etyhpyryme ynara tykase Moeze:

– Opoetory tō esā emero jupīko mā toto, tosekumuru po porohnōko mā toto jēpataka, “Ajohpāme sā ytotoko taroino. Izyraeu tō aroko porehme,” āko mā toto. Moromeīpo ytōko ase.

Tutūtase Moeze tohne tuisa oturutoh poe.

⁹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Ōmiry onetara tuisa mana, yjamtunuru ke ynyrytā ritohme osenuruhkatohme Ejitu po.

¹⁰ Morohne tyrise Moeze tomo a Arāo maro, Ritonōpo jamitunuru enepotohme Ejitu tuisary ēpataka. Yrome Ritonōpo poe aosenetupuhtoh tūpore rokē kynexine. Izyraeu tō anaropopyra kynexine Ejitu nonory poe.

12

Epozakuroko Ritonōpo ytotopōpyry

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze tomo a Arāo maro Ejitu po:

² – Sero nuno apitorymāme exīko, jeimamyry ae oya xine.

³ Ynara kaxiko Izyraeu tomo a emero: Ēmepyyry 10mā po, sero nuno po emero jūkō kaneru menekāko, kaneru pyra ahtao poti menekāko tytapyī taōkō zotyme.

⁴ Tuhke pyra itapyī taōkō ahtao, tokykō onōsaromepyra toto ahtao tytororo, imepỹ tapyi esē maro exīko mana oximaro toiro okyno apiakatohme eya xine. Tōsē apiakāko mā toto ahno pune ehtohme.

⁵ Okyno menekāko kaneru mūkuru te, otarame poti orutuame atapuropyra exikety, toiro jeimamyry nae exikety.

⁶ Mame kokonie pukuro Ēmepyyry 14mā po, sero nuno po tokykō etapāko mā Izyraeu tō porehme.

⁷ Imunuru pitiko ke omōtoh ehpiry zonohnōko mā toto iratozome, kae roropa, enara. Mame moro tapyi tao moro tōsē ōnōko mā toto.

⁸ Koko moro tōsē purūko mā toto ikarā po, tōtohme otyro itū exiketō maro, wyi iporutatah maro pyra exikety maro.

⁹ Moro tōsē onōpyra matose onupurupyra ahtao, tahnose ahtao tuna maro roropa onōpyra matose. Okyno tytororo purūko matose, zupuhpyry maro, jaxiry tō maro te, erery te, eano tōkehko purūko matose ikarā po.

¹⁰ Tōsē akoīpyry onukurākara ehtoko yrokokoro. Akoīpyry ahtao jahkatoko.

¹¹ Otupohtotoko, asapatūkō amurutoko roropa, omyxirykō apoitoko. Taryporyke sā mokyro pū ōnōko matose. Sero mā Paxikoame, Otuhtoh Epozakuroko jeahmatohme Ritonōpo Oesēkomo.

12 – Sero koko ytōko ase Ejitu nonory poro imūkurukō apitorymākō etapase emero, ahno mūkuru tomo te, okyno mūkuru tomo, enara. Ejitu pōkō ritō tō wānohnōko ase porehme. Ywy ase Ritonōpo.

13 Munu, tapyi omōtoehpiry poko eneryhtao ya enetupuhnōko ase Izyraeu tō tapyīme exiry poko. Ejitu pōkō wānopyryhtao ya, moro munu eneryhtao ya, epozakuroko ytōko ase etypohpyra ase, oryhmara xine exīko ase.

14 Mame emero ikonopory punero oseahmāko matose sero ěmepiry ae. Jeahmāko roropa matose wenikehpyra oehtohkōme; ywy, Ritonōpo, ynyrihpyryme moro. Oseahmatoh Epozakuroko ytotoṗopyry poko tyrīko matose oseahmatohme. Apakomotyā roropa morara tyrīko mā toto jūme.

Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra

15 Mame 7me ěmepiry wyi enahnōko matose iporutatoh maro pyra exikety. Porutapỹ rokē enahnōko matose. Naeroro ěmepiry apitorymā po porutakety ipahtoko emero aryryra ehtohme atapyīkō htao. Morarame ěmepiry apitorymā poe 7mā pona wyi iporutatoh maro enapyryhtao imepyny a mokyro taroposēme exīko mana ypoetory tō Izyraeu tō winoino.

16 ěmepiry apitorymā po te, 7mā po roropa oximōme ehtoko Ritonōpo eahmatohme. Moro ěmepiry tō ae erohpyra exīko matose, yrome tonahsē riry poko erohnōko ro matose.

17 Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra, emero jeimamyry ae. Sero nuno po, sero ěmepiry po, ōseahmatohkō tyritoko, wenikehpyra oehtohkōme, seroae Ejitu nonory poe Izyraeu tō tarose ya. Naeroro sero oseahmatoh tyripōko ase oya xine jumāme onytyromara ehtohme. Jūkō tumūkuru tō amorepāko mā toto, moro ynyriphopyry poko.

18 Kokonie pukuro ěmepiry 14mā poe, nuno apitorymā po, ěmepiry 21 pona kokonie pukuro nuno apitorymā poro, ourukō enahnōko matose porutapỹ rokene.

19 7me ěmepiry pune iporutatoh pyra atapyī tao tyritoko. Ynara exiryke wyi enapyryhtao iporutatoh maro, moro 7me ěmepiry ae, katonōme ahtao ro ehse ononory po te, Izyraeume exikety ahtao ro, taroposēme exīko Izyraeu tō winoino.

20 Naeroro moro 7me ěmepiry ae tonahsē iporutatoh maro onenahpyra ehtoko. Atapyīkō tao wyi porutapỹ risē tonahsēme exīko mana.

Epozakuroko apitorymano

21 Izyraeu tō tamuximākō tykohmapose Moeze a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Okyno imenekatoko kaneru te, kaneru pyra ahtao, poti etapatohme kuohkōme, Izyraeu tō emero oseahmatohme, Epozakuroko ytosē poko.

22 Otyro hissopo amoriry apoitoko ehxikatohme munu ke paxiha ao. Mame atapyīkō omōtoehpiry isỹmako, iratozo tomo te, epoe, enara. Mame tūtara matose tapyi tae ěmehtoh pona.

23 Ejitu pōkō etapase Ritonōpo ytoryhtao moro munu enēko mana omōtoehpiry poko. Tynenyokyhpyry anaropopyra mana atapyī tō taka oetapatohkōme.

24 Ynyriphopyry oya xine omipona ehtoko jūme; amarokomo te, opoenomo te, apakomotyā roropa, enara.

25 Oytorykohtao Ritonōpo nekarory pona, ononorykō pona, Ritonōpo omihpyry omipona jeimamyry ae oseahmatoko sero samo, eahmaryme.

26 Morarame opoenōkomo a ekaroporyhtao: “Oty kary se sero oseahmatoh nae?”

27 Ynara āko matose: “Kuekykō etapāko sytatose Epozakuroko aytotoṗopyry poko Ritonōpo eahmatohme, Ejitu po kytapyīkō epozakuroko toytose Ritonōpo exiryke. Etypohpyra kynexine Izyraeu tapyīkō tao. Ejitu tō totapase eya, yrome Izyraeu tō typynanohse eya.”

Morarame tosekumuru po typorohse Izyraeu tomo, Ritonõpo eahmaryme Tosëkõme.

²⁸ Mame toytose toto. Tyrise eya xine emero, Ritonõpo nyripohpyry Moeze tomo a Arão maro.

Ejitu pōkō mūkuru tō orihtopōpyry

²⁹ Onoa Ejitu pōkō mūkuru tō osemazuhme aenurutyã totapase Ritonõpo a emero tapyi tao; tuisa mūkuru osemazupu tumy myakãme exikety poe, ãpuruhpyry tao exikety mūkuru pona, okyno poenõ roropa totapase eya.

³⁰ Moro koko ae ro tynyhtoh poe towõse tuisa te, ipoetory tomo te, Ejitu pōkō emero. Ejitu poro ahno kynexine xitãko, kui ãko toiro imūkuru toorihse exiryke emero tapyi tao.

³¹ Moro koko ae ro Moeze tykohmapose tuisa a, Arão maro. Ynara tykase:

– Ytotoko taroino! Amarokomo, Izyraeu tō maro porehme! Ynonory irumekatoko. Ytotoko Ritonõpo Oesëkō eahmase onekaropohpyrykō ae ro ya.

³² Oeky tō arotoko, kaneru tomo te, poti tō maro te, pui tōkehko maro. Ytotoko taroino. Ekaropoko Ritonõpo a kure rokē jyrithome.

³³ Taryporyke Izyraeu tō aropory se toehse Ejitu pōkomo. Ynara tykase toto:

– Ytopyra awahtao xine orihnōko ynanase porehme.

³⁴ Naeroro wyi risē tapoise porutapỹ Izyraeu tomo a, emero tapyi taōkomo a, paxiha aka tyrise eya xine, tyõtose kamisa ke arotohme tymota po xine.

³⁵ Mame Moeze omihpyry ae ro Ejitu pōkomo a uuru risē tokaropose Izyraeu tomo a te, parata risē maro te, upo roropa.

³⁶ Ritonõpo poe mōkomo tokarose Ejitu pōkomo a, ekarory se toexirykōke Izyraeu tomo a, emero tokaropose ahtao eya xine. Morara Ejitu pōkō mōkomory kurã tarose Izyraeu tomo a.

Ejitu rumekatopōpyry Izyraeu tomo a

³⁷ Morarame Izyraeu tō toytopytose pupu po Ramese poe Sukote pona. 600 miime orutua kō kynexine, nohpo tō onukuhpyra tuhke aehtohkomo te, poetohti roropa te, tamuhpomãkō roropa, enara.

³⁸ Toto maro imehnō kynexine tuhke, toky tō maro tuhke kaneru tomo te, poti tomo te, pui tomo, enara.

³⁹ Mame wyi tyrise Izyraeu tomo a iporutatoh maro pyra. Moro wyi risē tonehse tymaro eya xine Ejitu poe. Taryporyke Ejitu poe toto taropose Ejitu pōkomo a exiryke tonahsē onyrisaromepyra toh kynexine, wyi roropa onyrisaromepyra toh kynexine iporutatoh maro.

⁴⁰ 430me jeimamyry taropose Izyraeu tomo a Ejitu po.

⁴¹ Morarame moro 430mãkō tōtyhkase ahtao moro ãmepyyry ae ro tutütase Ritonõpo poetory tō emero porehme.

⁴² Moro koko toto enēko Ritonõpo kynexine toto arotohme Ejitu poe. Moro koko Ritonõpo eahmatohme toehse jūme. Moro koko tōseahmarykōme nyhpyra Izyraeu tō porehme Ritonõpo omihpyry omi poe.

Epozakuroko poko ripotopōpyry Ritonõpo a

⁴³ Ynara tykase Ritonõpo Moeze tomo a Arão maro:

– Ynara tyripōko ase oya xine Epozakuroko jytotopōpyry poko. Moro Otuhtoh Epozakuroko poko otuhnōko Izyraeu tō rokene. Imehnomo a moro onenahpopyra ase.

⁴⁴ Yrome opoetory tō, topekahse exiketō oya xine, otuhnōko mã toto aĩkōpotapihpyry tysahkase ahtao.

⁴⁵ Imehnō Izyraeu tō kara otuhpyra mã toto, axĩtao rokē tōsesarise toto ahtao te, okynahxo ehse exiketō roropa amaro xine topehke erohketōme toto ahtao ro otuhpyra mã toto.

⁴⁶ Moro otuhtoh tōnōko matose tapyi tao, moro tao tupuruse ahtao: moro tae anaropyra ehtoko imepỹ pona. Kaneru zehpyry onytahkara ehtoko ipunaka.

⁴⁷ Jomi poe Izyraeu tō emero moro otuhtoh enahnōko mā toto jeahmaryme.

⁴⁸ Imehnō onenahpyra mā toto tyaĩkōpotapihpyry onysahkara exiketomo. Yrome imehnō amaro xine ehse exiketō moro otuhtoh poko tōtukuru se ahtao jeahmatohme, ah apitoryme aĩpotapihpyry tysahkase nexino imehnō itapyĩ taōkō maro, orutua komo te, poeto tō maro. Moromeĩpo Otuhtoh Epozakuroko poko otuhnōko mana Izyraeume aenurutyā samo.

⁴⁹ Sero jomihpyry omipona exīko Izyraeu tō aenurutyā Izyraeu nonory po te, imehnō nonory poe aehtyā roropa amaro xine ehtohme.

⁵⁰ Mame Izyraeu tō emero Ritonōpo nyripohpyry omipona toehse, inyripohpyry Moeze tomo a, Arão maro.

⁵¹ Moro ěmepyyr ae Ejitu poe Izyraeu tō tarose Ritonōpo a, oxiekyrymākō porehme.

13

Osemazupu tō Ritonōpo poenōme

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

² — Osemazuhme aenurutyā umūkurume mā toto. Okyno mūkuru osemazuhme aenurutyā roropa jekyme mā toto.

Oseahmatoh Wyi poko Iporutatos maro pyra

³ Ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

— Wenikehpyra ehtoko sero ěmepyyr poko. Seroae Ejitu turumekase oya xine. Moroto imehnō namotome mexiatose. Sero ěmepyyr ae amarokō tonehse Ritonōpo a tyjमितunuru ke. Wyi porutatos maro onenahpyra ehtoko.

⁴ Ejitu rumekāko matose seroae, nuno apitorymā po, nuno apipe po.

⁵ Tōmihpyry tokarose Ritonōpo a atamuru tomo a kananeu tō nonory ekarory poko oya xine te, heteu tō nonory te, amoreu tō nonory te, heweu tō nonory te, jepuseu tō nonory, enara. Moro nono kure mana otyro zamaro exikety. Tarose awahtao xine eya morotona otuhtoh konōto tyritoko oeahmatohkōme nuno apitorymā po, emero jeimamyry ae.

⁶ 7me ěmepyyr ae wyi enahnōko matose iporutatos maro pyra ipunaka. Mame ěmepyyr 7mā po otuhtoh konōto rīko matose Ritonōpo eahmatohme, Oesēkomo.

⁷ Sero 7mā ěmepyyr ae wyi enahnōko matose iporutatos maro pyra. Naeroro ononorykō po porehme iporutatos ipahtoko, iporutatos pyra ehtohme ononorykō po, wyi porutatos risē pyra ehtohme rōropa.

⁸ Sero ěmepyyr ae opoenōkō zurutoko onyrirykō poko: Serara rīko sytatose Ritonōpo nyrihpyry pokoino Ejitu nonory poe toesyryhmase kuahtao xine.

⁹ Sero otuhtoh konōto enetupuhpotohme exīko oya xine imykyhpyry samo oemary poko te, opery poko roropa. Ākorehmatorỹko mana wenikehpyra oehtohkōme, Ritonōpo omihpyry otururu poko, atamoreparry poko, enara. Tyjमितunuru ke Izyraeu tō tarose Ejitu poe.

¹⁰ Naeroro oseahmatoko sero ěmepyyr ae, sero nuno po jeimamyry ae rokene.

Omūkuru tō apitorymākomo

¹¹ Ritonōpo Oesēkō aarotorỹko mana kananeu tō nonory pona, tōmihpyry ae ro atamuru tomo a. Morarame sero nono ekaroryhta oya xine,

¹² emero mūkuru apitoryme aenurutyā ekarōko matose Ritonōpo a, emero okyno mūkuru apitoryme aenurutyā roropa Ritonōpo ekyme mā toto.

¹³ Yrome jumēta mūkuru apitorymā se awahtao xine oekyme, kaneru mūkuru ekaroko Ritonōpo a. Yrome oekyme ise pyra awahtao jumētu orihmanohpōko matose, ipymyry tohkāko rokene. Ahno mūkuru apitorymākō emero epekahtoko roropa.

¹⁴ Imeïpo opoenõkõ oturuporyhtao oya xine: “Oty kary morohne?” toto ezuhnõko matose: “Tyjमितunuru ke Ritonõpo a tarose yna Ejitu poe. Moroto imehnõ namotome ynanexiase.

¹⁵ Yna aropory se pyra Ejitu tuisary ahtao Ritonõpo omipona pyra, Ejitu põkõ mükuru tõ apitorymãkõ totapase Ritonõpo a, ahno poenomo te, okyno poenomo, enara. Morara exiryke okyno mükuru apitorymãkõ ekarõko ynanase ynanekaroryme Ritonõpo a. Epehpyry ke rokẽ yna mükuru apitorymãkõ epehahnõko ynanase.

¹⁶ Morara tyrïko ynanase wenikehpyra ehtohme, enetupuhtoh mykyry sã yna emary poko te, yna pery poko roropa; wenikehpyra ynanase yna arotopõpyry poko Ritonõpo a Ejitu poe, tyjमितunuru ke.”

Akurũ xikihme exikety, apoto roropa

¹⁷ Morarame Izyraeu tõ taropose ahtao tuisa a Ejitu nonory poe, tarose toto Ritonõpo a topohme pyra, pirixteu tõ esemary ae pyra. Ynara tõsenetupuhse Ritonõpo: Izyraeu tõ eramary ropa Ejitu pona se pyra ase. Otarame pirixteu tõ maro osetapary kurũke toeramarykõ se exïko mã toto.

¹⁸ Morara exiryke tarose toto eya ona esemary ae tuna konõto Tahpiremã ehpioksi. Ejitu poe Izyraeu tõ toytose atakenaka, soutatu tõ samo, osetapaketõ samo.

¹⁹ Joze ekepyry tarose Moeze a, ynara exiryke, Izyraeu tõ omihpyry tokaropose Joze a orihpyra ro tahtao moro riry poko. Ynara tykase ynororo: “Aarorykohtao Ritonõpo a taroino jekepyry arotoko amaro xine.”

²⁰ Sukote poe toytose Izyraeu tomo Etã pona osesarise. Moroto ahno esary pyra ona ehpio kynexine.

²¹ Saereme ahtao toto esemazupurume toytose Ritonõpo akurũ, xikihme exikety samo, toto esemary enepotohme eya xine. Koko toehse ahtao toto esemazupurume toytose ynororo apoto xikihme exikety samo, toto esemary zeipotohme, Izyraeu tõ ytotohme saereme ahtao te, koko ahtao, enara.

²² Moro akurũ xikihme exikety toto esemazupurume exikehpyra kynexine saereme ahtao. Koko moroto ro apoto xikihme exikety sã exikehpyra kynexine.

14

Tuna konõto Tahpiremã akuohtopõpyry

¹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² – Izyraeu tõ zuruko toto eramatohme ropa, osesarise Pi-Hairote etonie, irãnao, Mikitou poe tuna konõto Tahpiremã pona, Paau-Zepõ pütokoxi.

³ Izyraeu tõ tytahse, ekarõko Ejitu tuisary mana. Ytoytõko rokene, aza rokẽ ahno esao pyra.

⁴ Mame tuisa aosenetupuhtoh ripõko ase tũpore oekahmatohkõme, mame iporemãkapõko ase soutatu tõ maro, yjमितunuru enepotohme. Ejitu põkõ juaro exïko mã toto, ywy ase Ritonõpo Oesëkomo.

Mame aomipona toehse Izyraeu tomo.

⁵ Mame Ejitu tuisary turuse ahtao ipoetory tomo a, Izyraeu tõ toepase mã toto owinoino, tokarose ahtao, toetyorõmase ynororo ipoetory tõ maro. Ynara tykase toto:

– Enetoko ke kynyrihpyrykomo! Kynamotokõ Izyraeu tõ taropose kyya xine. Epãko mã toto kywinoino xine!

⁶ Mame tykanary tukurãkapose tuisa a, soutatu tõ maro.

⁷ Toytose ynororo tykanary tõ maro emero, etonatohme. 600me tykanary tõ kurãkõ tarose eya, tosẽke exiketomo, tuisa poetory tomo.

⁸ Mame Ritonõpo poe Ejitu tuisary osenetupuhtoh tũpore ro kynexine. Izyraeu tõ tokahmase eya. Ytõko Izyraeu toh kynexine orẽpyra exiketõ samo.

⁹ Mame toytose Ejitu pōkomo, kawaru tō maro te, tykanary tō maro aronanō maro etonatohme. Izyraeu tō tokahmase eya xine. Toeporehkase toto Izyraeu tō osesaritoh pona, tuna konōto Tahpiremā ehpikoxi, Pi-Hairote pūtokoxi, Paau-Zepō pūtokoxi roropa.

¹⁰ Tuisa tō tonese ahtao Izyraeu tomo a soutatu tō maro enaromỹke toehse toto. Kui tykase toto Ritonōpo a takorehmapotohkōme.

¹¹ Ynara tykase toto Moeze a:

– Yna ekepyry zonētoh nae nexiase Ejitu po. Oty katohme yna menehno xiaro sero ona pona, ahno esaka pyra yna orihtohme? Eneko ke onyrihpyry, Ejitu poe yna enepyyryke oya.

¹² Oty tykase yna oya Ejitu po kuahtao xine? Ah ynanexino tehme rokene, Ejitu pōkō namotome. Kurehxo yna a Ejitu tō namotome yna exiry. Popyrahxo yna orikyry taro ona po!

¹³ Yrome toto tozuhse Moeze a. Ynara tykase ynororo:

– Oserehpyra ehtoko! Enaromyra ehtoko! Epara ehtoko! Orēpyra ehtoko. Opy-nanopyrykō Ritonōpo a enēko matose seroae! Mokaro Ejitu pōkō onenezomopyra ropa exīko matose.

¹⁴ Tehme rokē ehtoko oepetōkara poremākapōko Ritonōpo mana.

¹⁵ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Oty katohme ākorehmapōko matou ya? Kaxiko eya xine mya toto ytotohme.

¹⁶ Omyxiry anỹko tuna epoe. Atapiakāko tuna mana Izyraeu tō ytotohme nono tonore poro, tuna konōto Tahpiremā rānakuroko.

¹⁷ Ejitu pōkō osetupuhthoh ripōko ase tūpore. Izyraeu tō ekahmāko mā toto tuna kuaka. Mame Imehxo jekarōko imehnō mana, Ejitu tuisary te, soutatu tō maro te, ikanary tō aronanō maro toto poremākaporyhtao ya.

¹⁸ Ejitu pōkō poremākaporyhtao ya tuaro exīko mā toto, ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

¹⁹ Mame toesyryhmase Ritonōpo nenyokyhpyry Izyraeu tō esemazupuru poe, toto mykakoxi. Akuru xikihme exikety roropa toesyryhmase

²⁰ irānakuroko Ejitu tō maro Izyraeu tō maro. Moro akurū kynexine ikohmamyhpyry sā Ejitu tomo a. Yrome saereme toehse Izyraeu tomo a. Naeroro Ejitu tō soutatu tō oseporypyra toh kynexine Izyraeu tō maro koko.

²¹ Tomary tanỹse Moeze a tuna epozakoxi. Tyryrykane jamihme tonehpose Ritonōpo a xixi tūtatoh wino tuna aropotohme. Tyryry kary poko tōmehse morō tuna konōto esahpyry nono tonore toehse. Moro tuna tapiakase,

²² Izyraeu tō toytose tuna konōto kuroko nono tonorē poro. Apuru sā kaetokohxo tuna toehse toto esemary ehpikuroko, apotunuru wino, ipozery wino, enara.

²³ Toto tokahmase Ejitu pōkomo a toto apoitohme repe, osema ae tuna rānakuroko, kawaru tō maro te, ikanary tō maro kawaru aroponanō maro.

²⁴ Ēmehsasaka ahtao Ejitu pōkō tonese Ritonōpo a akurū xikihme exikety poe apoto xikihme exikety maro. Enaromỹke tyripose toto eya. Tōserehse toto.

²⁵ Kahu tō ytory tupime toehse. Ritonōpo poe ipupuru tō tomōse nono aka. Ytopỹme toehse toto. Ynara tykase Ejitu pōkomo:

– Ehmaropa! Sepatone Izyraeu tō wino! Toto akorehmāko Ritonōpo mana. Kuako-rekehkatorỹko nase.

²⁶ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Oemary anỹko tuna epozakoxi tuna oehtohme ropa Ejitu pōkō nerymapotohme kahu tō maro te, kawaru tō aroponanō maro.

²⁷ Tomary tanỹse Moeze a tuna epozakoxi. Mame tōmehse ahtao tuna konōto tooehse ropa apitoryme toehtopōpyry samo. Ejitu pōkō tutūtarykō tukuhse tuna konōto kuae repe. Yrome Ritonōpo a tynerymapose toto tuna kuaka.

²⁸ Tuna konōto toeramase, ikanary tō tyneryse te, kawaru tō maro, Ejitu tō soutatu tō maro porehme, Izyraeu tō ekahmahpōkomo tuna konōto kuaka. Osepynanohpyra toh kynexine porehme.

²⁹ Yrome Izyraeu tomo a tuna konōto takuohse nono tonore poro kaetokohxo tuna toehse ahtao apuru samo apotunuru wino, ipozery wino, enara.

³⁰ Moro ěmepyry ae Izyraeu tō typynanohse Ritonōpo a, toto anapoipyra Ejitu pōkō ehtohme. Mokaro Ejitu pōkō ekepyry tonese isawā po tuna ehpikuroko Izyraeu tomo a.

³¹ Ritonōpo jamitunuru tonese ahtao Izyraeu tomo a Ejitu pōkō poremākapory poko, Ritonōpo tonetupuhse eya xine. Aomipona se toehse toh kynexine. Moeze omipona se roropa toehse toto.

15

Moeze eremiatopo

¹ Mame toremiase Moeze tomo Izyraeu tō maro Ritonōpo Tosēkō eahmaryme. Ynara tykase toto:

— Eremiāko ase Ritonōpo eahmaryme
typoremākapose toto eya exiryke,
orēpyrahxo toexiryke,

kawaru tō tomase eya,
kawaru aronanō maro tuna konōto kuaka.

² Jewomane jamihme Ritonōpo mana.

Eya typynanohse ywy;
Ritonōpo Jesēme mana, eahmāko ase.
Papa Esēme mana, eremiāko ase,
Imehxo Aexiry poko.

³ Ritonōpo etonaketyme mana.
Esety mā Ritonōpo.

⁴ Tuna konōto kuaka Ejitu soutatu tō tomase ikanarykō maro.
Soutatu tō esā, imehxo exiketō tynerymapose tuna konōto Tahpiremā kuaka.

⁵ Tynerymase toto tuna konōto zue me exikety a.
Topu sã tyneryse toto zue aka.

⁶ Ritonōpo, jamihmehxo oemary apotunuru wino mana,
osenuruhkāko ynanase oepetōkara etohtohkary eneryke yna a.

⁷ Emero motye orēpyra mexino.
Oepetōkara poremākapory poko,
toto zehno oexiryke jahkāko mase
onahpoty samo tonore ahtao.

⁸ Typūmase oya, tuna kaetokohxo toehse.
Pohkane tō tōnuhse xikihme, apuru samo pata zomye.
Tūpore toehse tuna konōto zue ao, jeru samo.

⁹ Kuepetōkara ynara tykase:
“Mokaro ekahmāko sytatose, toto apoīko sytatose,
Imōkomory emero apoīko sytatose, kymōkomorykōme.
Kypyrekō ke toto poremākapōko sytatose.”

¹⁰ Yrome Omoro, Ritonōpo,
typūmase oya ahtao Ejitu pōkō tyneryse,
zue aka tomōse toto xūpu samo, pohkane xihpyry kuaka.

11 Imepỹ ritõ apanõ pyra mana, Ritonõpo!
 Onoky nae kurano, Imehxo Exiketyme apanono?
 Onokākõ tyjमितunuru ke tyrīko nae,
 typoetory tō ewomāko roropa nae?

12 Oemary tanỹse ahtao oya āpotunuru wino,
 mokaro tonahkase nono a, yna ekahmahpõkomo.

13 Yna pyno oexiryke, opoetory tō arõko mase typynanohse toto oya,
 ajamitunuru ke tarose toto oya ononory kurā pona, Ritonõpo.

14 Onyrihpyry poko totase imehnõ nonory põkomo a,
 tykytyky āko mā toto enaromỹke toexirykõke.

Pirixteu tō oserehnõko mā toto.

15 Etõ põkõ tamuximākõ roropa tonaroxitapāse mā toto.

Moape põkõ jamihmākõ typoremāse mā toto.

Kanaā põkõ emero tykytyky āko mā toto.

16 Enaromỹke toehse toto,
 ouno mā toto ipunaka.

Ajamitunuru eneryke tyya xine

totypohse mā toto, topume anyhtahpyry sã toexirykõke,

opoetory tō ytoytory eneryke tyya xine,

opoetory tō typynanohse oya Ejitu põkõ namotome toto ahtao.

17 Toto enehnõko mase, ypy pona,
 oesary pona onymenekahpyry oesaryme,
 Atapyĩ esaryme, onyrihpyry esaryme.

18 Ritonõpo, yna Esemy,
 yna Tuisary Imehxo mase,
 jũme exikehpyra mase.

Miriã eremiatopo

19 Tuna konõto takuohse Izyraeu tomo a nono tonore poro. Yrome tykanarykõ tarose ahtao Ejitu põkomo a, kawaru tō maro Izyraeu tō ekahmaryme, tuna tonehpose ropa Ritonõpo a toto nerymapotohme.

20 Urutõme Miriã kynexine Arão oryxiry. Pãteru tapoise eya imehnõ nohpo tō emero imaro toehse, pãteru tō etõko, wãko toto.

21 Mame toremiase Miriã, toto netaryme. Ynara tykase:

– Eremiatoko Ritonõpo eahmaryme,

typoremākapose toto eya,

Imehxo toehse ynororo ipunaka;

kawaru tō tomase eya,

kawaru aronanõ maro tuna konõto kuaka.

Tuna itunety

22 Mame Izyraeu tō tarose Moeze a tuna konõto Tahpiremã poe ona Sua pona. Oseruao tōmehse toytorykõ poko toto ona poro, tuna zupiry poko repe.

23 Toeporehkase toto Mara pona. Yrome moro tuna onēsaromepyra toh kynexine, itũ exiryke. Morara exiryke moro esety Mara kynexine.

24 Tykerekemase toto Moeze netaryme; tõturupose toto:

– Oty ěnõko ynanae? tykase toto.

25 Jarao tõturuse Moeze yronomyrime Ritonõpo a takorehmatohme. Mame wewe zokonaka tonepose Ritonõpo a eya. Moro wewe tōmase eya ahtao tuna kuaka, tuna kure toehse toto okurume.

Moroto tōmihpyry tokarose Ritonōpo a eya xine, Aomipona toto ehtohme. Moroto tukuhse roropa toto Ritonōpo a.

²⁶ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Tomeseke awahtao xine jomihpyry poko, zae ehtoh riryhtao oya xine roropa, jomihpyry omipona awahtao xine awānohpyra xine exīko ase tyrohsē ke Ejitu pōkō wānohtopōpyry ke. Ywy ase Ritonōpo okurākanekomo.

²⁷ Moromeīpo toeprehkase Izyraeu tomo Erī pona. Moroto 12me tuna eutary nae kynexine te, 70me airiki panō roropa. Moroto tōsesarise toh kynexine tuna eutary tō pūto.

16

Manā, aramixi tomo

¹ Morotoino Erī poe toytose Izyraeu tomo ona Xī pona, irānaka Erī poe ypy Xinai pona. Toeprehkase toto morotona ěmepyyry 15mā po, nuno 2mā po, Ejitu rumekatopōpyry poe.

² Moroto, ona tonorē po Moeze tō netaryme Arāo maro tykerekere-mapitose ropa toto.

³ Ynara tykase toto eya xine:

– Kurehxo yna a exiry toorihse yna ahtao Ejitu po! Moroto tōsē nae ynanexiase. Typorohse yna ahtao otuhtohme tuesapare toehse yna. Yrome kuenepyatose ahno esaka pyra ynaemitapamyryke orihtohme, emero porehme.

⁴ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Seromaroro wyi enehpōko ase kapu ae konopo samo. Ahno tūtāko mā toto tytapyīkō tae kokoro rokene tynapyrykō anỹtohme ipune xine ehtohme. Morarame toto kuhnōko ase, jomiry omipona toto ehtoh waro jehtohme.

⁵ Ěmepyyry 6mā po asakoro ěmepyyry pune ehtoh tynapyrykō anỹnōko mā toto ikurākatohme.

⁶ Mame ynara tykase Moeze tō Arāo maro imoihmākomo a:

– Seroae mōtahtao zuaro exīko matose, Ritonōpo Oesēkomo a tonehse matose Ejitu poe.

⁷ Kokoro pakeimo Ritonōpo ezuru imehxo exikety enēko matose, tykerekere-mapōpyry oya xine totase eya exiryke. Yna kerekere-maryhtao oya xine, yna poko pyra, Ritonōpo kerekere-māko matose aomipona exiketyme rokē yna exiryke.

⁸ Tōturuse ro Moeze eya xine:

– Ritonōpo Oesēkō Mokyro tōsē ekaroneme kokonie pukuro te, wyi ekaroneme roropa pakeimo, ōmihpyrykō totase eya exiryke ikerekere-maryhtao oya xine. Yna kerekere-maryhtao oya xine Ritonōpo kerekere-māko matose.

⁹ Mame ynara tykase Moeze Arāo a:

– Kaxiko imoihmākomo a, toto oehtohme xiaro Ritonōpo Kuesēkō ěpataka, tykerekere-mapōpyry totase eya exiryke.

¹⁰ Toto zururuhtao Arāo a, tōsenuhmase toto ona pona. Ritonōpo ezuru imehxo exikety tonese eya xine akuruhtao.

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

¹² – Ykerekere-mapōpyry Izyraeu tomo a totase ya. Kaxiko eya xine. Seroae ro kokonie pukuro tōsē ōnōko mā toto. Mame kokoro pakeimo wyi ohnōko mā toto. Tuesapare exīko mā toto. Tuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo, toto Esemu.

¹³ Mame kokonie pukuro aramixi panō tooehse tuhke. Nono typehkase Izyraeu tō esary po. Mame yrokokoro pakeimo onahpoty tahxikure kynexine toto tapyī tō zomye.

¹⁴ Morarame moro axitaku tonore toehse ahtao isawā po ona po ohpetu tōxinamase, tonahsē kāseme exikety mauru panono.

¹⁵ Moro eneryhtao Izyraeu tomo a zuaro pyra toh kynexine. Tōturupose toto oseya xine:

– Otyhkoh seny? tykase toto.

– Sero Ritonõpo nenehpohpyry anapyrykõme, tykase Moeze.

¹⁶ Ynara tykase Ritonõpo tyripotohme oya xine: “Emero matose anapyrykõ anÿnõko matose atapyĩ taõkõ pune ehtohme. Toiro ahno napyryme asakoro riturumã ipune exiko mana.”

¹⁷ Morara tyrise Izyraeu tomo a, toitoine itamurumehxo tanÿse, imehnomo a tuhke hkopyra.

¹⁸ Mame tukuhse ahtao eya xine ipune kynexine. Tuhkehxo apoihpõkomo a tuhke nymyry pyra kynexine. Tuhke hkopyra apoihpõkomo a ipune ro inanyhpyrykomo. Emero pune inapyrykõ kynexine.

¹⁹ Mame ynara tykase Moeze eya xine:

– Moro onukurãkara ehtoko enahtohme kokoro, tykase.

²⁰ Yrome toitoine aomihpyry omipona pyra toehse. Moro tonahsẽ akoĩpyry tukurãkase eya xine. Yrokokoro ikurãkahpyry tonese eya xine. Moromoro hpe toehse, tymoke roropa. Tohne toehse Moeze moro eneryke eya.

²¹ Kokoro rokẽ tonahsẽ tanÿse eya xine tytapyĩ taõkõ napyryme moro ãmepyyry ae. Mame xixi jamihme toehse ahtao inynomohpyry nono po tuname toehse.

²² Mame 6me aehtoh po tonahsẽ tanÿse eya xine asakoro ãmepyyry pune ehtohme 4 riturumano tapoise toiro ahno napyryme. Izyraeu tõ tamuximãkõ toytose Moeze zuruse imoihmãkõ nyriry poko.

²³ Ynara tykase Moeze eya xine:

– Kokoro oserematohme mana, ãmepyyry tapiakase Ritonõpo eahmatohme, oserematoh kurano. Morara exiryke ynara tyripose toto Ritonõpo a: “Seroae ekeiry se exiketõ ekeiko mã toto. Ahnory se exiketõ ahnõko ikurãkatohme akoĩpyry enahtohme yrokokoro.”

²⁴ Moeze omihpyry omipona moro tonahsẽ akoĩpyry tukurãkase eya xine. Motara, tymoke pyra, moromoro hpe exipyra, enara.

²⁵ Ynara tykase Moeze:

– Sero enahtoko seroae, oserematohme exiryke, oserematoh ãmepyyry tapiakase Ritonõpo Oesẽkõ eahmatohme. Seroae tonahsẽ onenepyra exiko matose ona po.

²⁶ Sero tonahsẽ apoiko matose 6me aẽmehtoh pona. Yrome 7mã ãmepyyry ae, oserematohme exiryke, tonahsẽ exipyra mana nono po.

²⁷ Mame ãmepyyry 7me aehtoh po toitoine tutõtase tonahsẽ apoitohme repe. Yrome onenepyra tokurehse toto.

²⁸ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Oty katohme jomiry onetara hmatou? Oty katoh ynyripohpyry onyripyra hmatou?

²⁹ Wenikehpyra ehtoko, Ywy, Ritonõpo toiro ãmepyyry ekaroase oya xine õserematohkõme. Morara exiryke ãmepyyry 6mã po tonahsẽ ekarõko ase oya xine asakoro ãmepyyry pune ehtohme. Naeroro 7me aehtoh po tehme ehtoko oesarykõ po. Tõtara rokẽ ehtoko.

³⁰ Morarame erohpyra toh kynexine ãmepyyry 7me aehtoh po.

³¹ Mame moro tonahsẽ tosehpase Izyraeu tomo a manãme. Ipuhturu pisarara sã kynexine, karimutume. Tonahse ahtao kãsemã sã kynexine ano zeni risẽ samo.

³² Ynara tykase Moeze:

– Manã tukurãkapose Ritonõpo a, asakoro riturumã ao pehme, imeĩpo enepotohme kypakomotyãkomo a, zuaro toto ehtohme sero tonahsẽ poko, Ritonõpo nekarohpyry kyaa xine ona po, tarose eya kuahtao xine Ejitu poe.

³³ Mame ynara tykase Moeze Arão a:

– Oripo apoiko. Manã tyriko asakoro riturumã tomo moro oripo aka tyritohme Ritonõpo ãpataka, ikurãkatohme kypakomotyãkõ neneryme.

³⁴ Ritonõpo nyripohpyry tyrise Arão a. Moro oripo tyrise Moeze a Ritonõpo omihpyry ã epataka ikurãkatohme moroto.

³⁵ 40me jeimamyry manã nae Izyraeu tã kynexine tonahsẽme, toeporehkatoh pona nono tytaõke exikety pona, Kanaã ehpiokoxi toeporehkatohkõ pona.

³⁶ Toiro ahno napyry toiro ãmepyry ae asakoro riturume tukuhse kynexine, toiro ikuhtopo. 10me moro tonahsẽ kuhtoh 20 riturume kynexine.

17

Topu wino tuna tũtatopõpyry

(Numeru 20.1-13)

¹ Ona Xĩ poe toytose Izyraeu tomo imeimehnõ osa pona Ritonõpo omi poe. Mame Repitĩ pona toytose toto. Yrome tuna pyra kynexine moroto, eukuru pyra.

² Tykerekemase ropa Moeze eya xine:

– Tuna ekaroko yna a, yna okurume, tykase toto.

– Oty katohme ykerekemãko matou? tykase Moeze. – Oty katohme Ritonõpo kuhnõko matou?

³ Yrome tutunazehnase imoihmãkõ kynexine. Onykerekemakehpyra toh kynexine. Kui tykase toto Moeze netaryme. Ynara tykase toto:

– Oty katohme yna menepyase Ejitu poe? Yna orihmapotohme tuna peneryke? Yna te, yna poenomo te, yna eky tã maro kaneru tomo poti tã maro?

⁴ Mame Moeze tõturuse yronymyryme Ritonõpo a takorehmatohme. Ynara tykase ynororo:

– Oty rĩko ywy moxiã poko? Jetapary se exisasaka mã toto topu ke.

⁵ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Toitoine Izyraeu tã tamuximãkõ imenekako amaro toto ytotohme osemazuhme. Omyxiry aroko amaro, ike tuna Niro etapatopõpyry oya.

⁶ Oẽpataka exĩko ase topu po ypy Xinai po. Moro topu etapako, mame ewino tuna tũtãko mana imoihmãkõ okurume.

Morara tyrise Moeze a Izyraeu tã tamuximãkõ neneryme.

⁷ Mame moroto tosehase eya xine Masame te, Meripame roropa, moroto Moeze tykerekemase Izyraeu tomo a exiryke. Ritonõpo tykerekemase roropa eya xine. Ynara karyke Ritonõpo tukuhse eya xine:

– Ritonõpo kymaro xine nae? Otarame kymaro xine pyra mana, karyke eya xine.

Amarekita tomo

⁸ Mame amarekita tã tooehse osetapase Izyraeu tã maro Repitĩ po.

⁹ Ynara tykase Moeze Jozue a:

– Orutua kã imenekako toto arotohme, kokoro pakeimo, etonatohme amarekita tã maro. Ypy emory pona ytõko ase Ritonõpo myxiry apoiry poko.

¹⁰ Morarame toytose Jozue, Moeze omi poe osetapase amarekita tã maro. Moeze tã tõnuhse ypy emory pona turui maro Huru maro.

¹¹ Mame tapory tã tanỹse ahtao kakoxi Moeze a, orẽpyrahxo Izyraeu tã toehse. Yrome tukuromoxinase Moeze apory ahtao amarekita tã orẽpyra toehse.

¹² Mame Moeze apory tukuromoxinase ahtao, topu tonehse Arão tomo a Huru maro epona Moeze porohtohme. Mame apory tã tapoise eya xine. Morarame apory tã tanỹse eya xine xixi omõtoh pona.

¹³ Morarame amarekita tã typoremãkapose Jozue tomo a.

¹⁴ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Onyrihpyrykõ poko imeroko wenikehpyra oehtohkõme, oepetõkara poremãkatopõpyry poko oya xine. Kaxiko Jozue a: “Amarekita tã enahkapõko ase porehme.”

¹⁵ Moroto apoto apõ tyrise Moeze a. Moro tosehapse eya: “Ritonõpo Kuesëkõ Jewomaneme mana.”

¹⁶ Mame ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo esety kamisa poko anÿtoko kakoxi. Kuepetõkara amarekita tõ poremâkapõko Ritonõpo mana, jumãme.

18

Jetoro ytotoþõpyry Moeze enese

¹ Morarame Moeze enese toytose imeretamuru, Jetoro, Ritonõpo maro oturukety Mitiã po. Tuaro toehse ynororo Ritonõpo nyrihpyry poko Moeze maro, Izyraeu tõ maro. Izyraeu tõ arotopõpyry Ejitu poe Ritonõpo a, waro roropa ynororo kynexine.

² Mame toytose ynororo Moeze esaka. Tymaro Zipora, Moeze pyty tarose eya, Jetoro tapyĩ tao Zipora tynomose Moeze a tumükuru asakoro ro toytose tahtao Ejitu pona.

³ Toiro imükuru esety Jeresõ kynexine, ynara tykase Moeze exiryke: “Katonõme toehse ywy imehnõ nonory po.”

⁴ Zakorõ esety Erieze kynexine ynara karyke Moeze a: “Ritonõpo, Papa Esemy a takorehmase ywy jetapara Ejitu tõ tuisary ehtohme,” katopo.

⁵ Toytose Jetoro, Moeze meretamuru, ipyty maro te, imükuru tõ maro Moeze esaka, ppy kurã pona, Ritonõpo esary pona.

⁶ Apitoryme tõmihpyry taropose eya Moeze a, ynara katopo: “Oehnõko ase, opyty maro, omükuru tõ maro.”

⁷ Mame tutütase Moeze osepyryse Jetoro maro. Toepuisse ynororo tymeretamuru ãpataka. Typohse eya. Tãtaomikase toto, tõturupose kure toto ehtoh poko. Mame tomõse toto Moeze tapyĩ taka.

⁸ Tymeretamuru turuse eya emero Ritonõpo nyrihpyry poko, typoetory tõ Izyraeu pyno exiry poko te, Ejitu tuisary wãnohtopõpyry poko Ejitu põkõ maro. Turuse roropa tupime Izyraeu tõ ytotoþõpyry poko te, toto pynanohtopõpyry poko roropa Ritonõpo a.

⁹ Tãkye toehse Jetoro morara kary etaryke tyya, Ritonõpo nyrihpyry poko, Izyraeu tõ arotopõpyry poko eya Ejitu poe.

¹⁰ Ynara tykase ynororo:

– Kure Ritonõpo Kuesëkõ mana typynanohse oexirykõke eya Ejitu tõ tuisary winoino, Ejitu põkõ winoino, enara.

¹¹ Seromaroro zuaro toehse ywy. Imehnõ ritõ kõ motye jamihmehxo Ritonõpo mana, Izyraeu tõ typynanohse exiryke eya Ejitu jamitunuru wino, tyryhmase toto ahtao Ejitu põkomo a.

¹² Mame toky tõ tonehse Jetoro a etapatohme jahkatohme tynekaroryme Ritonõpo a. Arão tõ Izyraeu tõ tamuximãkõ maro toytose toto imaro otuhse Ritonõpo eahmaryme.

Takorehmananõ menekatoþõpyry Moeze a

(Teuteronomiu 1.9-18)

¹³ Yrokokoro typorohse Moeze, ahno nekaropotoh etatohme, apiakatohme zae ehtoh enetupuhpotohme. Moro poko tykohmãse Moeze.

¹⁴ Mame Moeze nyriy eneryke Jetoro a tõturupose ynororo eya:

– Oty katohme morara tyrõko mahno toiroro, imoihmãkõ nekaropory tõ apiakãko, zae ehtoh waro toto ehtohme? Moxiã roropa xikihme oeraximary poko kohmãnõko toh nae?

¹⁵ – Morara tyrõko ase moxiã oepyryke ya zae ehtoh waro toehtohkõme Ritonõpo poe.

¹⁶ Asakoro ahno atae pyra toto ahtao ya oehnõko mã toto. Mame toto ezuhnõko ase, zae ehtoh waro toto ehtohme. Toto amorepãko ase Ritonõpo omihpyry poko te, Inyriphopyry poko, enara, tykase Moeze.

¹⁷ – ÿ, onyriy zae nymyry pyra mana, tykase Jetoro.

¹⁸ Serara awahtao etaehnōko mase. Penekehnōko roropa mā imoihmākō mana. Sero oerohtoh itamurume tyriryke oya toiroro.

¹⁹ Jomiry etako, ākorehmāko Ritonōpo mana. Zae ro nase Izyraeu tō arory Ritonōpo ēpataka inekaroporykō pona.

²⁰ Zae roropa toto amorepary Ritonōpo omihpyry poko inyripohpyry omipona toto ehtohme.

²¹ Yrome kurehxo orutua kō menekary oya, tuaro exiketomo tuisame toto ehtohme: miumākō tuisaryme te, 100mākō tuisaryme te, 50mākō te, 10mākō tuisaryme, enara. Ritonōpo omipona se exiketomo, zae rokē exiketomo, ajoajohpe pyra exiketomo, enara.

²² Mokaro tyriko ahno apiakananōme arohtohkōme kokoro rokene. Mame tupimākō enehnōko ro mā toto oya. Yrome tupimākara enetupuhnōko mā toto zae ehtoh poko. Morara ahtao ākorehmāko mā toto omoxi hkopyra oerohtoh ehtohme.

²³ Serara tyrise ahtao oya, tyripose ahtao Ritonōpo a etaehpyra mase exīko. Moxiā roropa ytōko mā toto tytapyīkō taka tākye rokene.

²⁴ Kure Jetoro omiry totase Moeze a.

²⁵ Orutua kō emese kure exiketō, Izyraeu tō tymenekase Moeze a miumākō tuisaryme te, 100mākō tuisaryme te, 50mākō tuisaryme te, 10mākō tuisaryme, enara.

²⁶ Toerohse toto imehnō akorehmary poko atae pyra toto ahtao tupimākōkara topohmāko. Yrome tupimākō tarose Moeze a.

²⁷ Mame tōsekazumase Moeze Jetoro maro. Toytose ropa ynororo tytapyī taka ropa.

19

Xinai myhtokoxi Izyraeu tō ytotoḡpyry (Exutu 24.1-8)

¹⁻² Repitī poe toytose Izyraeu tomo, ēmepary apitorymā po, 3me nuno aehtoh po toto ytotoḡpyry poe Ejitu poe. Ona Xinai pona toeporehkase toto. Tōsesarise toto moroto ypy Xinai myhto.

³ Mame ypy pona tōnuhse Moeze oseporyse Ritonōpo maro.

Ypy emory poe tykohmase ynororo Ritonōpo Izyraeu tō Esemu a. Ynara tykase ynororo:

– Oturuko Jako pakomotyamo a, Izyraeu tomo a. Ynara kaxiko:

⁴ “Ynyrihpyry Ejitu pōkomo a meneatose oenurukō ke, oenehtopōpyrykō roropa ya meneatose, ymaro oehtohkōme, piano a tumūkuru puimary samo, taporykō po. Ywy ase Ritonōpo.

⁵ Seromaroro jomiry omipona awahtao xine, ynyripohpyry riryhtao oya xine, ypoetoryme exīko matose. Sero nono emero ykyryryme mana. Yrome amarokō ypoetoryme exīko matose, tymenekase ya oexirykōke.

⁶ Amarokō tapiakase ya, imehnō wino jomipona oehtohkōme, ymaro oturuketōme sā oehtohkōme.” Morara kaxiko Izyraeu tomo a, tykase Ritonōpo Moeze a.

⁷ Naeroro Moeze toytose Izyraeu tō tamuximākō kohmase. Mame turuse toto eya emero Ritonōpo nekaropohpyry.

⁸ Mame ynara tykase toto oximōme:

– Ritonōpo nyripohpyry rīko ynanase emero porehme.

Mame toto omihpyry tarose Moeze a Ritonōpo a.

⁹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Amaro oturūko ase akurū xinukutumah tae jomiry etatohme imoihmākomo a, taroino ōmiry zae ehtoh waro toto ehtohme.

Imoihmākō omiry tokarose Moeze a Ritonōpo a.

¹⁰ Ynara tykase ropa Ritonōpo:

– Ytoko imoihmākō zuruse: Seroae nuriame ehtoh irumekatoko. Morararo kokoro oorypyrykō irumekatoko jeahmatohme oya xine. Oupōkō roropa ikurikatoko

¹¹ Jeraximatohme yrokokoro. Moro ěmepýry ae yhtōko ase ypy Xinai emory pona. Moroto jenēko matose.

¹² Ypy zomye enetupuhtoh tyriko ahno ytopýra ehtohme, ypy pona onuhpyra toto ehtohme te, ypy pūtokoxti ytopýra toto ehtohme. Imepýny a tupupuru tyrise ahtao ypy pona, taorihmaposēme exīko mana.

¹³ Mokyro anapopyra ehtoko. Topu ke totapasēme exīko mana, pyrou ke tuosēme roropa exīko mana. Ahno ahtao, okyno ahtao roropa morara tyrīko matose. Yrome rue totose ahtao ah imoihmākō nytō toto ypy myhtokoxti.

¹⁴ Mame tyhtose Moeze ypy poe. Imoihmākō tukurākaposē toto eya nuriame pyra toto ehtohme, Ritonōpo eahmatohme. Naeroro tupōkō tukurikase eya xine emero porehme.

¹⁵ Mame ynara tykase Moeze eya xine:

– Epytatoko. Oupōkō ikurikatoko Ritonōpo eahmatohme mokokoro. Opyxiākō pokopyra ehtoko roropa Ritonōpo eraximaryme.

¹⁶ Mame oseruao ěmepýrymã po konomeru totase eya xine. Nenenehkane tonese roropa eya xine. Akuru xinukutumehme sã exikety tyhtose ypy pona. Rueimo tōsetose opore samo imoihmākō netaryme. Moro etaryke tyya xine enaromýke morotōkō kynexine emero porehme.

¹⁷ Mame imoihmākō tarose Moeze a tosarykō poe jarānaka oseporyse Ritonōpo maro. Totypohse toto ypy myhtokoxti.

¹⁸ Ypy Xinai orexītohpã sã kynexine, epona typorohse Ritonōpo exiryke apoto maro. Moro orexīto tōnuhse apoto konōto erexītory samo apotoimo poe samo. Tykytyky tykase toto morohne kurūke.

¹⁹ Oporehxo toehse moro rueimo osetory. Moeze tōturuse. Mame tozuhse ynororo Ritonōpo a konomeru ae.

²⁰ Mame tyhtose Ritonōpo ypy emory pona. Moeze tykohmase eya aunuhthohme morotona. Naeroro Moeze tōnuhse.

²¹ Ynara tykase Ritonōpo eya:

– Oyhtoko ropa mokaro zuruse oehpyra toto ehtohme ypy pona jenese. Ypy pona tooehse toto ahtao orihnōko mã toto tuhkākomo.

²² Ymaro oturuketō zuruko roropa tyrypyrykō korokapotohme nuriame pyra toto ehtohme, toto oehthohme ya. Toto rypyrykō onykorokapopyra toto ahtao etapāko ase.

²³ Ynara tykase Moeze Ritonōpo a:

– Mokaro onuhсарomepyra mã toto onenehpopyra oya exiryke. Onutūmapopyra ypy po mexiase. Enetupuhtoh tyripose roropa oya ypy zomye onuhpyra toto ehtohme, tykase.

²⁴ – Oyhtoko eya xine, tykase Ritonōpo Moeze a. – Moromeīpo Arão enehta amaro xiaro. Yrome mokaro ymaro oturuketō, imoihmākō roropa oehсарomepyra mã toto sero pona, jesaka. Tooehse toto ahtao toto etapāko ase.

²⁵ Naeroro tyhtose ropa Moeze imoihmākomo a. Turuse toto emero Ritonōpo omihpyry.

20

Ritonōpo nyriptyã 10mākomo

(Teuteronomiu 5.1-21)

¹ Ritonōpo tōturuse. Ynara tykase ynororo:

² – Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo. Kuenepyatose Ejitu poe, imehnō namotome awahtao xine.

³ – Imepý ke ymyakāmara ehtoko. Ywy rokē kueahmatoko.

⁴ – Ahno panõ anaxikara ehtoko oneahmarykõme: torõ tomo te, onokyro tõ roropa te, tunakuaõkõ roropa, enara.

⁵ Anaxikahpyrykõ ãpataka porohpyra ehtoko oesekumurukõ po mokaro eahmaryme. Ywy ro rokẽ Ritonõpome ase Oesẽkomo. Imepỹ ymyakã se pyra ase ipunaka zumoxike jexiryke. Yzehno exiketõ wãnohnõko ase: ipakõ roropa te, ipakõ poenomotyamo te, ipary pakomotyã roropa, enara.

⁶ Yrome ypyno exiketõ pynanohnõko ase, jomipona exiketomo te, ynyriphopyry rinanõ roropa. Toto poenõ te, ipakomotyã roropa pynanohnõko ase miime zumakahpõkomo a, jomiry se toto exiryke.

⁷ – Jesety zuno exiketõme ehtoko. Atahmãkara ehtoko jesety poko, onykenãpara ehtoko. Ywy Ritonõpo imehnõ wãnohnõko ase zae pyra toehse toto ahtao jesety poko.

⁸ – Ëmepyyry 7me aehtoh poko wenikehpyra ehtoko ypoko oehtohkõme, jeahmaryme.

⁹ Oerohtohkõ poko ehtoko 6me ãmepyyry ae.

¹⁰ Yrome 7mã po ãmepyyry õserematohkõme mana, ypoko eahmatohme mana. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo. Oerohtoh poko pyra ehtoko seroae: amarokomo te, omũkurukomo, oẽxirykõ maro te, anamotokomo orutuame toto ahtao te, nohpo tõ roropa, oeky tõ roropa te, imehnõ nonory põkõ roropa tõsesarise toto ahtao ononorykõ po, enara.

¹¹ 6me ãmepyyry taropose ya, Ritonõpo, kapu riry poko, nono roropa, tuna konõto te, kana tõkehko maro. Yrome 7me aehtoh po tõseremase ywy. Morara exiryke ãmepyyry 7me aehtoh tyrise ya kurãme. Sero tapiakase ya ãmepyyry kurãme ehtohme.

¹² – Kure omykõ tyritoko. Asakõ roropa kure tyritoko. Kure toto riryhtao oya xine okynã sã orihpopyra matose ynekarohpyry po ononorykõme.

¹³ – Ahno onetapara ehtoko.

¹⁴ – Imepỹ nohpo poko pyra ehtoko. Morararo imepỹ orutua poko pyra ehtoko.

¹⁵ – Imepỹ mõkomory onematonanohpyra ehtoko. Imepỹ nykyryry onematonanohpyra ehtoko.

¹⁶ – Imehnõ poko ajohpe pyra ehtoko.

¹⁷ – Imepỹ tapyĩ poko penetara ehtoko. Ipyty poko penetara ehtoko. Ipoetry tõ poko penetara ehtoko. Eky tõ poko penetara ehtoko, pui tomo te, jumõtu tomo te, imõkomory tõkehko poko roropa, enara.

*Enaromỹke Izyraeu tõ ehtopõpyry
(Teuteronomiu 5.23-33)*

¹⁸ Moro konomeru totase imoihmãkomo a rueimo osetory maro. Nenenehkane tonese roropa eya xine orexõto maro ypy po. Enaromỹke toehse toto. Tykytyky tykase toto. Ameke rokẽ toehse toh kynexine.

¹⁹ Ynara tykase toto Moeze a:

– Yna zururuhtao oya etãko ynanase. Yrome yna zururuhtao Ritonõpo a orihnõko ynanase, tykase toto.

²⁰ – Enaromyra ehtoko, tykase Moeze eya xine. – Okuhtorỹko rokẽ Ritonõpo mana. Zuno exikehpyra awahtao xine, aomihpyry omipona exikehpyra matose, oorypyrykõ poko pyra roropa matose.

²¹ Yrome ameke rokẽ imoihmãkõ kynexine xikihme. Moeze rokẽ toytose akurũ xinukutumã pũtokoxi, Ritonõpo pũtokoxi.

Apoto apõ poko

²² Mame tõturuse Ritonõpo Moeze a ynara katohme Izyraeu tomo a:

– Joturutupõpyry oya xine kapu ae tonese oya xine:

²³ Imehnõ oneponãmarykõ onyripyra ehtoko parata risemy te, uuru risemy eahmatohme jeahmaryhtao oya xine.

²⁴ Apoto apõ tyritoko nono risemy epona oeky tõ zahkatohme tytororo: kaneru tomo te, puì tomo, osepeme ehtohme. Osa tõ menekãko ase moroto jeahmatohme. Moroto oseporyõko ase amaro xine. Kure rokẽ oritorõko ase roropa.

²⁵ Apoto apõ riryhtao oya xine topu ke, topu onyhkohpyra ehtoko kurimene ke. Ynara exiryke apoto apõ tyrise ahtao jeahmatohme topu se pyra ase tyhkohse aexityã kurimene ke.

²⁶ Apoto apõ ykyryryme onyripyra ehtoko opyi maro onuhtohme epona. Morara ãko ase osenepopyra oehtohkõme apoto apõ poko oerokurukohtao oeky tõ jahkary poko jeahmaryme.

21

Ritonõpo nekarohpyry namoto tõ poko (Teuteronomiu 15.12-18)

¹ Mame ynara Izyraeu tõ zuruko, tykase Ritonõpo Moeze a:

² – Epereumã epekatyryhtao namotome oya xine, 6me jeimamyry erohnõko opoetoryme mana. Mame 7mã po tymyhpokase sã exõko roropa mana. Onepehmapopyra eya aytotohme ropa.

³ Typye pyra ynororo namotome toehse ahtao morararo typye pyra ytõko ropa mana. Yrome typye ynororo ahtao namotome toehse ahtao tyyty arõko mana tymaro.

⁴ Namoto esemy a nohpo tokarose ahtao eya ipytyme, toemũkuase roropa nohpo ahtao, esẽ poetoryme ro mã toto. Mokyro namoto ytõko ropa toiroro.

⁵ Yrome ynara tykase namoto ahtao, “Ypyty pyno ase, ypoenõ maro te, jesemy roropa, moxiã rumekary se pyra ase, toiroro jytotohme,”

⁶ Ritonõpo eahmatoh taka typoetory arõko esẽ mana. Moroto omõtoh pũtokoxi ipanary posohkãko mana iposohkatoh ke. Mame ipoetoryme exikehpyra exõko mana toorikyry ponãmero.

⁷ – Tõxiry ekamoryhtao orutua a imepõ poetoryme ehtohme, orutua sã pyra tymyhpokase ropa sã exipyra mana.

⁸ Topekahse ynororo ahtao orutua a, pytary se toexiryke imaro, yrome imeõpo ise pyra toehse ahtao, nohpo epekahpoko ropa jumy a. Onekamopopyra exiko imehnõ nonory põkomo a, zae pyra toehse esẽ exiryke imaro.

⁹ Nohpo epekatyryhtao imepyny a tumũkuru pytyme aehtohme, ipynanohnõko mana tõxiry pynanopyry saaro.

¹⁰ Orutua tyytase ropa ahtao imepõ nohpo ke, kure rokẽ ipyty osemazupu rõko ro mana. Tonahsẽ ekarõko ro eya mana te, upo ekarõko ro eya mana apitoryme inekarohpyry saaro, ipyno toehtoh enepõko eya mana imaro aehpitotopõpyry saaro.

¹¹ Morohne onyripyra ahtao eya, tymyhpokase ropa sã nohpo exõko mana, epehpyry anapoipyra roropa inio mana.

Imehnõ iiryhmary poko

¹² – Imehnõ etaparyhtao aorihthohme, taorihmaposẽme exõko etapahpõ mana.

¹³ Yrome tuamekaro rokẽ imepõ taorihmapose eya ahtao, etapary se pyra ahtao, kure mokyro etapahpõ epary osewomatoh pona, ynymenekahpyry pona ehse.

¹⁴ Yrome imepõ zehno orutua toehse ahtao, etaparyhtao eya, mokyro etapahpõ totapasẽme exõko, aeparyhtao ro ymaro oturutoh taka osewomatohme totapasẽme exõko mana.

¹⁵ – Tummy etaetaparyhtao ahno a mokyro taorihmaposẽme exõko. Tyse etaetaparyhtao eya morararo mokyro taorihmaposẽme exõko mana.

¹⁶ – Imepõ tapoise ahtao ekamotohme tineru poko te, tynamotome tyritohme mokyro taorihmaposẽme exõko.

17 – Tummy osanumane taorihmaposẽme exĩko. Tyse osanumane taorihmaposẽme exĩko roropa.

18 – Atatapoiryhtao imepỹ etaparyhtao topu ke te, tomary ke roropa orihpyra ynororo ahtao, mokyro onuwãnohpyra matose. Yrome mokyro owõsaromepyra toehse ahtao,

19 yrome imeĩpo toekurãkase ropa ahtao, jarãnaka ytoytõko tymyxiry maro, mokyro etapahpõ epehmãko mana aerohtopõpyry poko erohsaromepyra aexihpyry te, opi tõkehko aekurãkatoh ropa epehpyryme, enara, tokurehnanohpose eya exiryke.

20-21 – Typoetory pipokuruhtao orutua a. Mame toorihse ynororo typipohse ahtao, mokyro etapahpõ wãnohnõko matose. Yrome okynã orihpyra ynororo ahtao toiro te, asakoro emepyyry ahtao, esẽ onuwãnohpyra matose. Tynamoto orihtopõpyry ke tuãnohse sã exĩko mana. Morararo nohpo tõ namotome toto ahtao.

22 – Orutua kõ atatapoiryhtao nohpo poetoẽme exikety ryhmaryhtao, mame moro pokoino poeto toepukase ahtao yrome nohpo kure ro, mokyro iiryhmapohpõ epehmãko mana mokyro nio epehmapory, juize nekaropohpyry ae ro.

23 Yrome nohpo tyryryhmase ahtao yronymyryme iiryhmahpõ wãnohnõko matose, taorihmaposẽme exĩko mana, toorihse mokyro ahtao.

24 Enuru epehmãko enuru ke, jery epehmãko jery ke, oma epehmãko oma ke te, pupu epehmãko pupu ke.

25 Jahkatoh epehmãko jahkatoh ke, isahkatoh epehmãko isahkatoh ke, iiryhmatoh epehmãko iiryhmatoh ke.

26-27 – Imepyny a tynamoto enukaryhtao, tynamoto myhpokãko mana enuru epehpyryme tyryryhmasẽme exiryke esemy a. Imepyny a tynamoto zery tahkaryhtao, tynamoto myhpokãko mana jery epehpyryme. Serara tyriposẽme exĩko nohpome inamoto ahtao roropa.

Okyno esẽme ahtao

28 – Mame ahno totapase ahtao pui a, mame toorihse ahtao, mokyro pui totapasẽme exĩko topu tõ ematoh ke. Ipũ onõpyra matose. Yrome esemy onuwãnohpyra matose.

29 Yrome mokyro pui torẽnase ahtao ahno ekahmary poko, toto wotohme tyretyry ke, zuaro roropa esemy ahtao mokyro ehtoh poko, yrome anapurupyra tokurehse ahtao, mame ahno totapase eya ahtao nohpo te orutua, enara, mokyro pui etapãko matose topu ke. Esẽ roropa taorihmaposẽme exĩko.

30 Mãpyra tineru ke epehmary se esẽ ahtao orihpyra toehtohme, epehmãko mã ynororo emero epehmapotopõpyry menekatõkomo a.

31 Poeto totapase ahtao pui orutua a nohpome ahtao te, poetome ahtao esemy epehmapõko matose moro jomihpyry ae ro.

32 Imepỹ namoto totapase ahtao pui orutua a, inamoto orutuame ahtao te, nohpome ahtao roropa, namoto esẽ 30me parata tõ apoĩko epehpyryme. Mame mokyro pui orutua totapasẽme exĩko topu tõ ke mana.

33 – Imepyny a tuna eutary totapuruhmakase ahtao te, eutary tahkase ahtao roropa eya, yrome apuru onyripyra ahtao pui toepukase zaka te, jumõtu toepukase ahtao zaka,

34 okyno esẽ epehmãko mokyro mana tineru ke. Mame mokyro eky ekepyry zotyme exĩko mana.

35 Imepỹ eky pui orutua osetaparyhtao pui orutua maro. Mame mokyro pui totapase ahtao toorihse, mokyro pui orihpyra aexihpyry tokamosẽme exĩko tineru poko apiakatohme mokaro asakoro esẽkõ tinerũme. Pui ekepyry roropa tapiakasẽme exĩko mokaro asakoro zotyme.

36 Yrome mokyro pui orutua orihpyra exikety moino ro etapahpõme ahtao, moro waro roropa toto ahtao, yrome mokyro anapurupyra tokurehse esẽ ahtao mokyro esemy imepỹ pui orutua ekarõko mana isene exikety mokyro orutua a. Yrome mokyro pui ekepyry zotyme exĩko.

22

Omato a epehmapory ropa

¹ – Imepỹ eky tomatonanohe ahtao ahno a, pui te, kaneru tōkehko, mame totapase eya ahtao te, tokamose eya ahtao, 5me pui tō ke epehmāko ropa mana. Kaneru ahtao 4me kaneru tō ekarōko ropa mana toiro tapoise ahtao eya.

²⁻⁴ Omato a tomatonanohtopōpyry epehmapoko. Epehmatoh pyra ynororo ahtao, tokamosēme exīko mā ynororo namotome, inapoihpyry epehmatohme. Okyno tomatonanohe ahtao, pui te, jumētu te, kaneru tōkehko, tonese ropa ahtao isene ro omato emahpo, epehmapoko asakoro, toiro tapoise eya ahtao.

– Omato tapoise ahtao koko, aematonaryhtao, totapase ynororo ahtao, etapahpō zae ro ekarōko matose, omato etapapōpyry poko. Yrome saereme ahtao etapahpō ekarōko matose ikarimotahpyryme.

⁵ – Okyno esemy a toky tō tynomose ahtao, tykrysā enahse imepỹ tupi po te, imepỹ uwa esary po te, imehnō napyry tonahse ahtao eya xine, tỹkyryry kurā ke mokaro epehmāko mana, tutupi poe, tynarykahpyry poe uwa esary poe.

⁶ – Imepyny a apoto tukase ahtao tutupi po, mame ātaryka htaka toytose apoto ahtao imepỹ tupi pona tiriiku zahkase te, inarykahpyry zahkase, mokyro apoto zukahpō mokaro epehmāko mana jahkatopōpyry epehpyryme.

⁷ – Imepỹ tineru te, imōkomory tokarose ahtao oya ikurākatohme, mame atapyĩ tae tomatonanohe ahtao, omato tonese ahtao epehmāko mā ynororo asakoro ro.

⁸ Yrome omato onenepyra ahtao tapyi esē arotoko oximōtohtaka, Ritonōpo eahmatoh taka, moroto tōmiry etapotohme Ritonōpo neneryme, onematonanohepyra toexiry poko, morohne riryhtao eya zae aehtoh enetupuhnōko matose.

⁹ – Pui esēme toehse ahtao te, jumētu te, kaneru te, upo te mōkomo tōkehko, mame imepỹ toehse ahtao, “Sero esēme ase,” karyhtao. Mokaro arotoko Ritonōpo eahmatoh taka. Mokyro zae pyra tykase Ritonōpo ahtao, epehmāko mana asakoro, esemy a.

¹⁰ – Okyno esemy a toky tynomose ahtao imepỹ maro eneneme ehtohme, jumētu te, pui te, kaneru te, emero, mame toorihse eky ahtao te, ytopỹme toehse eky ahtao te, tomatonanohe eky ahtao omato onenepyra ahtao,

¹¹ mokyro okyno enene tōmiry etapōko Ritonōpo a onematonanohepyra toexiry poko. Onematonanohepyra ahtao aomiry etāko esē mana. “Otara kara,” āko mana. Enene a onepehmapopyra matose.

¹² Yrome eya tomatonanohe mokyro eky ahtao epehmāko mana esemy a eky epehpyryme.

¹³ Eky tosekase ahtao onokyro tomo a, akoĩpyry enehnōko enene tuaro esē ehtohme. Onepehmara enene mana mokyro eky esekatopōpyry poko.

¹⁴ – Imepỹ eky tapoise ahtao axītao rokene, mame takuruhtase te, toorihse esemy esahpokoxi, mokyro eky apoihpō axītao rokene epehmāko mana eky epehpyryme.

¹⁵ Yrome morara toehse esemy moroto ahtao, onepehmara mokyro mana. Topehke mokyro eky tapoise ahtao eya axītao rokene, moro axītao rokē zurupohpyry epehmāko rokē mana.

Zae ehtoh ripotopo

¹⁶ – Tynioke pyra exikety poko toehse orutua ahtao, jū epehmāko mana ipyty epehpyryme. Iniome exīko mana.

¹⁷ Yrome ise pyra jū ahtao tōxiry niome, epehmāko ro mana tineru ke tynioke pyra exikety epehpyryme.

¹⁸ – Joroko poko exiketyme nohpo ahtao, aorihmapoko.

¹⁹ – Okyno maro osehnōko ahno ahtao taorihmaposēme exīko mana.

²⁰ – Imehnomo a toky tō etaparyhtao jahkatohme imepỹ neponāmary eahmaryme ywy kara, mokyro aorihmapoko. Ywy rokē ase Ritonōpo.

²¹ – Imehnõ nonory põkõ onyryhmara ehtoko, tõsesarise toto ahtao ononorykõ po. Zae rokẽ ehtoko toto maro. Wenikehpyra katonõme oehtopõpyrykõ poko Ejitu po.

²² Pytõpo tõ onyryhmara ehtoko, poetõpo tõ roropa.

²³ Toto ryhmaryhtao oya xine, ywy Ritonõpo toto akorehmãko ase aotururukohtao ya.

²⁴ Ozehno xine exõko ase. Oetapatoryõko ase atatapoiry poko awahtao xine. Mame pytõpome opyxiãkõ exõko, tumyke pyra opoenõ exõko mã toto.

²⁵ – Tineru ekaroryhtao oya xine ypoetory tomo a, tymõkomokãkara a, tineru ekarone sã pyra ehtoko. Imotyẽ onepehmapopyra ehtoko.

²⁶ Imepõ zupõ tapoise ahtao oya, axõtao rokene tineru axõtao rokẽ ekaroryke eya, zupõ ekaroko ropa eya kohmãpyra ahtao ro.

²⁷ Otarame moro zupõ ke rokẽ oxitõtko nyhtohme, kõxikene pyra ehtohme. Otarame tãtyke pyra ynororo, tupoke pyra toexiryke. Mame ykohmaryhtao takorehmapotohme aomiry etãko ase, zae jexiryke.

²⁸ – Omi xihpyry ke Ritonõpo onykerekeremara ehtoko. Popyra otuisary tõ onyrippyra ehtoko.

²⁹ – Ya onekarory tõ enehtoko toehse tiriiku tõkehko ahtao, uwa eukuru, oriu ahtao roropa.

– Omũkuru tõ apitorymãkõ ekarotoko ya.

³⁰ Oeky tõ mũkuru tõ apitorymãkõ ekarotoko ya: pui tomo te, kaneru tomo. Ah tyse maro nexi toto 7me emepyyry pona. Mame 8me emepyyry ahtao etapako jahkatohme onekaroryme ya.

³¹ – Ypoetoryme matose. Naeroro tõsẽ onõpyra ehtoko onokyro tõ nesekahpyryme aexihpyry, tokarosẽme mana kaikuxi tõ zohme.

23

Zae ehtoh poko

¹ – Ajohpe ehtoh poko oturupyra ehtoko imehnomo a te. Zae pyra exikety anakorehmara ehtoko zae pyra imenekane zururuke oya.

² Imoihmãkõ maro pyra ehtoko azahkuru toto ahtao. Omihpo ajohpe onekaropyra ehtoko imoihmãkõ akorehmatohme zae pyra toto ehtoh poko.

³ Zae pyra ehtoh poko pyra ehtoko, tymõkomokãkara akorehmary se awahtao ro.

⁴ – Oepekara eky eneryhtao oya aytoytoryhtao, tytahse ahtao: pui ahtao te, jumõtu ahtao, aroko ropa eya.

⁵ Oepekara eky jumõtu toepukase ahtao omoxinety puimary poko, moroto onurumekara exiko. Yrome esẽ akorehmako toky anymyry poko tupupuru pona ropa ehtohme.

⁶ – Tymõkomokãkara tooehse ahtao apiakane õpataka zae ehtoko imaro.

⁷ Imehnõ onyxropyra exiko ajohpe ehtoh ke. Zae exiketõ anaorihmapopyra exiko roropa. Moro rihpono hxirõko ase popyra exiryke, aorihmapõko ase roropa.

⁸ Tineru anapoipyra ehtoko ekarory se imehnõ ahtao zae pyra ehtohme. Moro tineru tonurõkara sã ahno riko mana zae ehtoh onenepyra ehtohme. Morarame kurãkõ akorekehkãko mã rahkene.

⁹ – Imehnõ nonory põkõ onyryhmara ehtoko ononorykõ po tõsesarise toto ahtao. Katonõme ehtoh waro matose, katonõme mexiatose roropa Ejitu po.

Jeimamyry 7mano

¹⁰ – 6me jeimamyry otupikõ arykãko matose, anapyrykõ apoiko matose toehse ahtao.

¹¹ Yrome jeimamyry 7mã po otupikõ anarykara ehtoko. Tykyrysã anapoipyra ehtoko roropa otupikõ poe. Yrome ah tymõkomokãkara notuhno toto tũkyryry toehse ahtao. Onokyro tõ roropa enahnõko mã toto akoipyry nae ahtao. Morara tyritoko roropa uwa tõ ke anarykatyã poko te, azeitona ke anarykatyã poko roropa.

12 – Erohtoko 6me ěmepýry ae, yrome 7mã po erohpyra ehtoko, anamotokõ oserematohme te, oekykõ roropa te, katonõ roropa imehnõ nonory põkõ opoetoryme erohketõ oserematohme roropa.

13 – Tomeseke ehtoko jomihpyry omipona oehtohkõme, Ritonõpome ase. Imehnõ neponãmary tomo a oturupyra ehtoko. Esetykõ onesehtopyra roropa ehtoko.

Oseruao otuhtoh konõto
(*Exutu 34.18-26; Teuteronomiu 16.1-17*)

14 – Otuhtoh konõto rĩko matose oseruao, oseahmatohme, jeahmatohme, enara.

15 Nuno apipe po, moro ae tutūtase oexirykõke Ejitu poe, oseahmatoko õtuhtohkõ ke, Wyi Porutapỹ maro, jomihpyry ae ro. 7me ěmepýry ae wyi ohnõko matose iporutatoh risẽ pyra. Jeahmãko matose onekarorykõ enepýry ke ya.

16 – Oseahmatoko Tykyrysã Apoitoh poko anarykahpyrykõ toehse ahtao, apoipitoryhta oya xine.

– Oseahmatoko roropa Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko eina enatryhta, uwa tõ apoiryhta te, wewe epery roropa.

17 Moro oseahmatoh oseruao pona ro, jeimamyry ae ro, orutua kõ emero oximõnõko mã toto jeahmase. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

18 – Oeky tõ etaparyhta oya xine jahkatohme onekarorykõme ya, wyi porutatoh maro onenehpyra ehtoko ya. Onetapatyã kasery zahkãko matose jeahmaryme. Moro ěmepýry ae ro jahkãko matose.

19 – Jeimamyry ae rokẽ anarykahpyrykõ toehse ahtao anapoihpyrykõ apitorymã enehtoko ytapỹ taka. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

– Okyno mũkuru poti te, kaneru mũkuru roropa anahnopyra ehtoko jẽ suhsuru maro.

Ritonõpo omihpyry

20 – Ynenyokyhpyry aropõko ase oesemazupurukõme oewomatohkõme osema ae oyoytorykohta aarotohkõme oesaka xine, ynukurãkahpyry oesarykõme.

21 Tomeseke ehtoko aomiry omipona oehtohkõme. Ozehno xine onyripopyra ehtoko, tonyohse ya aexiryke. Ozehno xine toehse ynororo ahtao azahkuru oehtohkõ onykorokara mana.

22 Yrome aomipona yronymyryme awahta oya xine, inyripohpyry riryhta oya xine, oepetõkara poremãkapõko ase.

23 Ynenyokyhpyry ytõko osemazuhme. Aarotorỹko mã ynororo amoreu tõ nonory pona te, heteu tõ te, perizeu tõ te, kananeu tõ te, heweu tõ te, jepuseu tõ maro. Mokaro enahkãko ase.

24 Mokaro neponãmarykõ ěpataka epuiyry ehtoko. Oneahmara ehtoko. Toto namorepatoh poko pyra ehtoko ipunaka. Toto neponãmarykõ enahkatoko, xikihme exiketõ Paau kyryryme ikararahtoko.

25 Jeahmaryhta oya xine Ritonõpome, Oesẽkõme, kure rokẽ oritorỹko ase. Tonahsẽ ekarõko ase oya xine tuna roropa. Owino xine tyrohsẽ arõko ase mya.

26 Ononory po opyxiãkõ emũkuãko mã toto. Epukara poeto tõ exĩko mã toto. Ypoe isene matose exĩko okynahxo.

27 – Oepetõkara rĩko ase enaromỹke, juno toto ehtohme. Tuaro pyra toto rĩko ase, otupĩko mã toto imaro xine õsetaparykohta. Owino xine oepetõkara enepanohpõko ase.

28 Ouno xine oepetõkara ripõko ase. Mame oyoytorykohta ononorykõ apoitohme heweu tõ aropõko ase te, kananeu tomo te, heteu tõ maro owinoino xine.

29 Mokaro anaropopyra ase toiro jeimamyry ae. Morara tyrise ahtao ya tytaõke pyra moro nono exiry repe, onokyro tõ esaryme exiry roropa repe, popyra exiry oya xine.

30 Mãpyra toitoine mokaro aropõko ase tuhkehxo oemãtohkõme te amarokõ osesari-tohme sero nono po.

³¹ Ononorykō ehipiry rīko ase Akapa tunary poe tuna Eupyrati pona te, tuna Metiteraneu poe ona tonorē pona. Ajamihtanohtorỹko ase imeimehnō poremākapotohme oya xine, toto nonory apoitohme oya xine oesarykōme, toto aroporyhtao oya xine.

³² Osepeme pyra ehtoko toto maro te, toto neponāmarykō maro osepeme pyra ehtoko ipunaka.

³³ Oesarykō onekaropyra ehtoko mokaro a ononorykō po. Oesarykō ekaroryhtao eya xine iirypyryme oritorỹko mā toto yneneryme. Jomipona pyra oritorỹko mā toto. Mokaro neponāmary tō eahmaryhtao oya xine toatākaposēme exīko matose.

24

Ritonōpo omiry etatopōpyry

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Onuhtoko ypy pona jēpataka: omoro, Arāo te, Natape, Apiu maro te, 70me Izyraeu tō tamuximākō maro. Mame ameke ro awahtao xine oesekumurukō po oporohtoko jahmatohme.

² Omoro rokē, Moeze, upūtokoxy oehnōko mase. Mokaro aryppya. Ahno tō imoihmākō onuhpyra tyripoko toto ypy pona.

³ Imoihmākō zuruse toytose Moeze, Ritonōpo omihpyry emero, inyripohpyry roropa. Mame ynara tykase Izyraeu tō oximōme:

– Ritonōpo omihpyry emero omipona exīko ynanase.

⁴ Ritonōpo, Izyraeu tō Esē nyripohpyry emero tymerose Moeze a. Yrokokoro pakeimo apoto apō tyrise eya ypy myhto. 12me xikihme exiketō, topu tō tyrise eya, 12me Izyraeu oxiekyrymākō pune ehtohme.

⁵ Mame nuasemākomo a okyno tō zahkary poko tyripose Moeze a Ritonōpo eahmaryme, pui orutua kō totapapose roropa eya tynekaroryme osepeme ehtohme.

⁶ Munu tapiakase Moeze a, zokonaka tyrise eya paxiha tō aka te, zokonaka tukuāse apoto apō pona.

⁷ Mame Ritonōpo papē tapoise eya, moro poko tymerose Ritonōpo omihpyry te, inyripohpyry, enara. Moro pape tysekeremase eya imoihmākō netaryme. Ynara tykase toto:

– Ritonōpo Kuesēkō omiry omipona exīko ynanase, inyripohpyry rīko ynanase porehme.

⁸ Mame moro munu paxiha ao tapoise Moeze a, sapararahme tomase eya imoihmākō pona. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Sero munu enetupuhtohme mana, kure oritorỹko Ritonōpo mana, tōmihpyry ae ro senohne inyripohpyry tokarose ahtao oya xine.

⁹ Tōnuhse toto ypy pona, Moeze, Arāo maro te, Natape te, Apiu maro, 70mākō Izyraeu tō tamuximākō maro.

¹⁰ Ritonōpo, Izyraeu tō Esē tonese eya xine. Ipupuru zopino zara sã tonese sapira tō risemy, ezuezume kapu samo.

¹¹ Mokaro Izyraeu tō tamuximākō onetapara Ritonōpo kynexine; tonese ynororo eya xine, moromeīpo tōtuhse toto eukuru tōse eya xine oximōme.

Moeze ypy Xinaī po

¹² Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Onuhko ypy pona ya, tehme ehse tarona. Ynymerohpyry topu tō poko ekarōko ase, ynyripohpyry, Izyraeu tō amorepatohme.

¹³ Mame tātakimase Moeze tomo takorehmane Jozue maro. Tonuhpitose ynaroro ypy kurā pona.

¹⁴ Ynara tykase Moeze Izyraeu tō tamuximākomo a:

– Yna eraximatoko taro, yna oepiry ropa pona. Amaro xine Arão te Huru maro. Ekaropotoh nae awahtao xine oturutoko eya xine.

¹⁵ Mame tōnuhse Moeze ypy Xinai pona, ypy tyōtose akurū a.

¹⁶⁻¹⁷ Mame Ritonōpo ezuru tyhtose ypy pona. Apoto sã ezuru tonese Izyraeu tomo a ypy emory po. 6me ěmepiry taropose moroto akurū ypy po. Mame 7mã po Moeze tykohmase Ritonōpo a akurū poe.

¹⁸ Tomōse Moeze moro akurū htaka. Moroto tehme toehse ynororo 40me ěmepiry, 40me kohmamyry, enara.

25

Ahno nekarotyã Ritonōpo Tapyĩ ritohme

(Exutu 35.4-9)

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

² – Izyraeu tō zuruko tynekarory tō enehtohme ya. Toto nekarotyã apoiko emero ekarory se aehtohkomo.

³ Kure ynara ekaroryhtao: uuru te, parata te, metau te;

⁴ kaneru hpoty earyme tyrise ahtao ezuezume te, puupura te, tahpiremano te; mauru panono te; kamisa poti hpoty risemy te;

⁵ kaneru pihpyry tonohse tahpire ahtao te, okyno pihpyry kurano te; wewe akaxiame te;

⁶ oriu, azeite nãparina eukurume, jahkatohme te; tyroxine exiketomo azeite maro zoximatohme ahno popatohme te, jahkatohme roropa ixtaratu zahkatoh po tyroxine exiketyme;

⁷ topu tō kurano, onixi te, imehnō typyne exiketō tyritohme Ritonōpo maro oturukety zupō pokona.

⁸ Tapyi Kurã tyripoko Izyraeu tomo a jesaryme ehtohme toto rãnao.

⁹ – Omoro Moeze, moro tapyi tyripōko ase, itaōkō maro, ynenepory sã oya.

Ritonōpo omihpyry eny

(Exutu 37.1-9)

¹⁰ – Kaxo tyripoko wewe akaxia risemy, 1,10 meturume mosa exiry te, 66 sētmeturume ipuroroje exiry te, 66 sētmeturume kae exiry, enara.

¹¹ Uuru kurã ke moro kaxo apuhko zao te, jarao, enara. Ehpikuroko uuru risē tyriko roropa.

¹² 4me parihmã tyriko uuru risemy ipupuru 4mākō pokona, tyritohme asakoro seino, asakoro moino arotohme.

¹³ Asakoro mara tyriko epurume, wewe akaxiame tapuhse uuru ke.

¹⁴ Moro mara tō tyriko moro parihmã aka kaxo ratozo ae asakoro.

¹⁵ Moroto parihmã ao mara tō inomoko, morohne onoupopyra exiko esary tō poe.

¹⁶ Topu risē asakoro ekarōko ase oya, ipoko ynyripohpyry tymerose mana. Morohne tyriko kaxo aka, jomihpyry ě aka.

¹⁷ – Kaxo apuru tyriko roropa, uuru kurã risemy, 1,10 meturume mosa exiry te, 66 sētmeturume ipuroroje exiry, enara.

¹⁸ Asakoro taporihke exiketō tyriko, uuru tapitapĩse risemy, kaxo apuru etyhpory tō po.

¹⁹ Toiro tyriko seino, toiro moino apuru etyhpory tō po kaxo apuru maro toiro kyryryme ehtohme.

²⁰ Tyriko toto osēpataka aporiry tō totapuruhmakase kaxo apuru epoe.

²¹ Kaxo aka moro topu risē asakoro tyriko. Epona kaxo apuru tyriko.

²² Moroto amaro oseporỹko ase, oturūko ase kaxo apuru epoe, taporihke exiketō asakoro rãnao. Ynyripohpyry emero ekarōko ase oya Izyraeu tomo a ekarotohme.

Wyi apõ Ritonõpo ãpataka
(Exutu 37.10-16)

²³ – Meza tyriko wewe akaxia risemy, ynara samo: 88 sãtimeturume mosa exiry te, 44 sãtimeturume ipuroroje exiry te, 66 sãtimeturume kae exiry, enara.

²⁴ Uuru kurã ke meza apuhko. Ehpikuroko uuru risã tyriko roropa.

²⁵ Meza zomye ehpiry tyriko 7 sãtimeturume, uuru risã roropa tyriko ehpiry zomye.

²⁶ 4me parihmã tyriko uuru risemy tyritohme meza poko ipupuru 4mãkõ pũtokoxi.

²⁷ Moro parihmã tyriko meza ehpio pũtokoxi mara tõ apoitohme, meza epurume, arotohme.

²⁸ Moro epuru tõ tyriko wewe akaxia ke, uuru kurã ke apuhko kehko. Meza arõko matose moro mara tõ poko.

²⁹ Uuru kurã ke paratu tõ tyriko te, kopu tomo te, paxiha tomo te, jaha tomo uwa eukuru eny, onekarorykõ kyryryme.

³⁰ Moro meza tyriko jomihpyry ã ãpataka. Meza po wyi tõ tyriko kokoro rokene. Ynyripohpyry onekarorykõme ya.

Ezuru apony
(Exutu 37.17-24)

³¹ – Ezuru apõ tyriko uuru risemy. Apõ tyriko uuru tapitapãse exikety ke, zoko roropa. Ekuru tõ tyriko emeporyme te, potão tõ maro petara tõ maro toiro kyryryme ehtohme.

³² 6me amoriry tyriko zoko poko, oseruao toiro eriety poko, oseruao zakorõ eriety poko.

³³ Toiro amoriry poko oseruao ekuru tyriko, amãtoeira ekuru panono potão tõ maro, petara tõ maro. Oxisã amoriry tõ tyriko.

³⁴ – Ezuru apõ zoko poko 4me ekuru tõ tyriko amãtoeira ekuru samo potão tõ maro, petara tõ maro.

³⁵ Asakoro amoriry zopino toiro potão tyriko amãtoeira kyryry, oseruao potão tomo.

³⁶ Moro potão tomo te, amoriry tomo te, ezuru apõ zoko maro toiro kyryryme tyriko uuru risẽme, tapitapãse exikety.

³⁷ 7me nãparina tyriko ezuru apõ po, saereme ehtohme ezuru ãpataka.

³⁸ Jahpi tõ ezuru tõ aryry kyrytohme te, oruno kyryry roropa tyriko uuru kurã ke.

³⁹ 34 kirume uuru kurã ke moro ezuru apõ tyriko icyryry tõ maro emero.

⁴⁰ – Tomeseke roropa tyritohme emero ynenepohpyry sã oya ypy po.

26

Ritonõpo maro oturutopo
(Exutu 36.8-38)

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– 10me kamisa tõ tyriko tapyi, ymaro oturutoh apurume, zao: kamisa mauru panõ risemy te, kaneru hpoty risã eary maro, ezuezume te, puupura te, tahpire, enara. Sero kamisa tõ tyriko enekure taporihkã panõ maro.

² Toiro kamisa tyriko 12,5 meturume mosa exiry te, 1,80 meturume ipuroroje.

³ 5me kamisa tõ ixixĩnõko mase toiro kamisa konõto ehtohme. Morara tyriko roropa zakorõ 5me kamisa tõ ke.

⁴ Imyhtoh tyriko kamisa ezuezumã ke kamisa ehpiõ poko jarao exikety etyhpyry poko. Morara tyriko roropa zakorõ kamisa konõto poko.

⁵ 50me imyhtoh tyriko kamisa apitorymã ehpiõ poko te, 50me roropa kamisa etyhpyry ehpio zakorõ kamisa konõto poko, imyhtoh tonõ osãpataka ehtohme.

⁶ 50me apoitoh tyriko roropa uuru risemy kamisa tõ asakoro osexihtohme toiro sã moro kamisa tõ ehtohme.

⁷ – Amotoh tyriko tapyi amotohme. 11me kamisa tõ apoiko poti hpoty risemy.

⁸ Oxisã zumo kehko tyriko 13,30 meturu mosa exiry te 1,80 meturume ipuroroje exiry, enara.

⁹ 5me moro kamisa tō ixixĩnōko mase toiro kamisa konōto ehtohme. Moro imehnō 6mākō ixixĩnōko mase osepokona toiro kamisame ehtohme. Moro kamisa 6mano osētaƨona exĩko tapyi potataō po.

¹⁰ 50me imyhtoh tyriko kamisa etyhpyry ehpio kamisa apitorymã po te, 50me imyhtoh roropa zakorō kamisa ehpio.

¹¹ 50me apoitoh tyriko roropa metau risemy. Imyhtoh 50mākō pokona moro apoitoh tonō tyriko kamisa tō asakoro osexihtohme, toiro tapyi amotohme ehtohme.

¹² Moro kamisa zokonaka akoĩpyry tyhwyme exĩko tapyi mykae.

¹³ 45 sētimeturume kamisa akoĩpyry tapyi panakotuh pokoxi moroto exĩko tapyi amotohme.

¹⁴ – Imepỹ amotoh asakoro tyriko: toiro tyriko kaneru pihpyry ke, zonopyhpyry tahpireme. Moro pona imepỹ amotoh tyriko onokyro pihpyry kurã ke.

¹⁵ – Wewe risē tyriko akaxia risēme xikihme exiketomo tapyi kyryryme.

¹⁶ 4,45 meturume mosa aehtoh tyriko te, ipuroroje 67 sētimeturume.

¹⁷ Asakoro tyrãmatoh ke moro wewe risē tyriko aosexihtohme imepỹ maro. Morara tyriko emero wewe risē poko, tapyi kyryry kehko.

¹⁸ 20me wewe risē tyriko tapyi apurume ikurenaka exikety a.

¹⁹ Moro 20mākō wewe risē apōme 40me parata risē tyriko asakoro apō tyritohme toiro wewe risē apōme, tūpore moro aosexihtohme.

²⁰ 20me wewe risē tyriko tapyi apurume inikahpozakoxi exikety a.

²¹ 40me parata risē tyriko wewe risē apōme, toiro wewe ahtaō asakoro apony.

²² Tapyi mykae, xixi omōtoh wino, 6me wewe risē tyriko.

²³ Asakoro wewe risē tyriko roropa tapyi eriety tō kyryryme.

²⁴ Moro wewe risē eriety tō kyryryme osexihnōko mã kehko apō poe zupuhpyry pokona toiro kyryryme sã ehtohme. Moro asakoro wewe risē, moro eriety tō ritohme morara tyrihpyryme exĩko mã kehko.

²⁵ Morara exiryke 8me wewe risē exĩko, 16me parata risē apō maro. Asakoro apō exĩko toiro wewe risē apōme.

²⁶ – 15me wewe tyriko akaxia risemy moro wewe risē kuroko ehtohme 5me ehtohme wewe kuroko ikurenaka exikety a.

²⁷ 5me wewe kuroko ehtohme inikahpozakoxi exikety a te, 5me wewe kuroko ehtohme tapyi mykae, xixi omōtoh wino.

²⁸ Toiro wewe irãnaono tyriko; irãnakuroko wewe risē apitorymã poe tapyi etyhpyry pona.

²⁹ Moro wewe risē tō atapuhnoko uuru ke. Parihmã tyriko uuru risēme moro wewe risē pokona epuru ritohme. Moro epuru roropa atapuhnoko uuru ke.

³⁰ Tapyi anỹtoko xikihme ynenepohpyry saaro oya ypy po.

³¹ – Kamisa tyriko apurume samo mauru panō kurã risēme kaneru hpoty eary maro ezuezume te, puupura te, tahpiremã maro, enara. Taporihkã panō ke emeporyme tyriko.

³² 4me wewe xikihmākō pona tyhwyme moro kamisa tyriko. Akaxiame wewe pona tapuhse uuru ke, apoitoh ke uuru risemy, tapō ke 4mākō ke parata tōme.

³³ Tyhwyme moro kamisa tyriko apoitoh uuru risē zopino. Mame moro apurume moino akoxi kaxo, jomihpyry ě tyriko, topu risē asakorōkō eny. Moro kamisa Osa Kurã apiakãko mana Osa Kurã Kuhse wino.

³⁴ Mame kaxo apuru tyriko jomihpyry ě pona, Osa Kurã Kuhse tao.

³⁵ Jaraō Osa Kurã Kuhse ěpataka meza tyriko inikahpozakoxi tapyi tao. Ikurenaka tapyi tao ro ezuru apō tyriko.

³⁶ – Tapyi omōtoho tao kamisa tyriko, mauru panō kurā risemy kaneru hpoty eary maro ezuezumano te, puupura te, tahpire te, emepory maro.

³⁷ Moro kamisa apoitohme, wewe akaxia risē xikihme exiketō tyriko 5me, tapuhse uuru ke, kamisa apoitoh ke roropa uuru risemy. Moro 5me wewe apō tyriko metau risē ke.

27

Apoto apō okyno zahkatohme (Exutu 38.1-7)

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Wewe akaxia ke apoto apō tyriko, tahramehme sã ehtohme, 2,20 meturume mosa exiry te, ipuroroje exiry morararo 2,20 meturume te, 1,30 meturume kae exiry, enara.

² Ipotyry tō po, 4me iretyry tō tyriko, aosexihthohme apō maro, toiro kyryryme sã ehtohme. Apoto apō tytororo tapuhse tyriko metau ke.

³ Otyro ē tō tyriko oruno ēme ehtohme ikasery ēme roropa, anỹtoho tonō maro te, paxiha tomo te, okaimo tomo te, ikarā eny tō maro. Morohne emero tyrihpyryme exīko metau risēme.

⁴ Metau risē tyriko apoto ēme, 4me parihmā maro metau risēme, ipotyry 4mākō poko, epuru ritohme, arotohme.

⁵ Moro apoto ē tyriko apoto apō ao, irānao ehtohme.

⁶ Epuru tō tyriko wewe akaxia risēme, tapuhse metau ke.

⁷ Tyriko kehko parihmā aka apoto apō eriety poko asakoro, arotohme.

⁸ Moro apoto apō wewe risemy tytaōke pyra exīko mana, ynenepohpyry saaro oya ypy po.

Ritonōpo Tapyĩ zarany (Exutu 38.9-20)

⁹ – Zara tyriko tapyi ymaro oturutoh zomye, tapuruse kamisa ke, mauru panō risē ke. Apuru ikurenae exikety kamisa mosa ehtoh 44 meturume exīko.

¹⁰ 20me xikihme exiketō tyriko tapōkōke 20me metau risēme. Apoitoh xikihmākō poko tyriko mase parata ke, epuru roropa parata risēme kamisa ryhkatohme.

¹¹ Morararo tyriko zara ehpikuroko inikahpoe aehtopo a.

¹²⁻¹³ Moro zara ipuroroje 22 meturume exīko. Naeroro apuru rīko mase kamisa risē ke 22 meturume mosa exiry xixi omōtoho wino te, xixi tūtatoho wino, enara. Moro kamisa apoitoh tonō 10me xikihmākō tyriko 10me apō tō maro.

¹⁴⁻¹⁵ Omōtoho erietyme kamisa exīko 6,60 meturume mosa exiry te, 3me xikihme exiketomo, 3me apō maro, apotunuru wino te, ipozery wino, enara.

¹⁶ Omōtoho tao zara pona kamisa rīko mase 8,80 meturume mosa exiry. Moro kamisa tyriko mauru panō kurā ke, kaneru hpoty maro: ezuezume exikety te, puupura te, tahpiremano, enara, emeporyme ehpiō poko. Moro kamisa apoitohme 4me xikihmākō tyriko, 4me apō tō maro.

¹⁷ Moro xikihmākō zara zomye oximaro tymyhsēme exīko parata risē ke. Kamisa apoitoh, iryhkatoho tonō mā parata risēme exīko te, tapō tō metau risēme exīko.

¹⁸ Moro zara mosa exiry 44 meturume exīko. Ipuroroje 22 meturume exīko. Apuru kamisa risē kae exiry 2,20 meturume exīko. Moro kamisa mauru panō risē kurāme exīko te, apō tō metau risēme exīko.

¹⁹ Tapyi mōkomory kehko emero metaume exīko te, epuru tō roropa tapyi myhtohme te, zara apuru myhtohme roropa metau risēme rokē kehko.

Oriu, ezuru eukurume (Rewitiku 24.1-4)

²⁰ – Oriu, azeite kurã enehpoko Izyraeu tomo a, ezuru eukurume, kokoro rokene, kokonie pukuro, ezuru zukatohme.

²¹ Moro ezuru apõ arõko Arão tomo a imũkuru tõ maro, tapyi taka, ymaro oturutoh taka, jarao kamisa myhtokoxi, kaxo, jomiry õ õpataka. Moroto oriu zahkãko saerehka-tohme jõpataka kokonie pukuro poe õmehtoh pona. Sero omipona exiõko Izyraeu tomo ipoenõkomo, ipakomotyãkomo jũme, kakehpyra ehtoko.

28

Ritonõpo maro oturuketõ zupõme

(Exutu 39.1-7)

¹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Orui Arão enehpoko imũkuru tõ maro, Natape, Apiu, Ereaza, Itamaa, enara. Toto imenekako Izyraeu tõ wino ypoko toto erohtohme, ymaro oturuketõme.

² Upo tyriko, ymaro oturukety zupõme, ekarotohme orui a imehxo exikety me aehtohme imehnõ neneryme te, kure potu aehtohme roropa.

³ Ypoe emese kure exiketõ ikohmako emero, Arão zupõme tyritohme eya xine, ynymenekahpyryme Arão ehtohme ymaro oturukety me aehtohme.

⁴ Ynara tyripoko eya xine: ipuropuru apuru, upo oturukety mose ro katopo, oturukety zupõ mosano jaraõme exikety, kamisa emepory xixiõsemy enekure exikety, zupuhpyry zõty, zamareary, enara. Morohne upo tyripoko eya xine ymaro oturuketõ zupõme, orui Arão zupõme ehtohme, imũkuru tõ maro jomiry omipona toto erohtohme ymaro oturuketõme.

⁵ Mokaro emese kure exiketõ moro upo riko mã toto kaneru hpoty eary ezuezumã ke te, puupuramã ke te, tahpiremã ke te, mauru panõ eary kurã ke te, uuru eary ke, enara.

Ritonõpo maro oturukety mose ro katopo

(Exutu 39.2-7)

⁶ – Mame oturukety zupõ tyripoko emese kure exiketomo a, mauru panõ kurã ke te, kaneru hpoty eary ezuezumã ke te, puupura ke te, tahpiremã ke te, uuru eary me te, ixiximyhpyry ke emepory ke, enara.

⁷ Moro upo aretyry pokona asakoro kamisa tõ tyriko eary panõ imotary kyryryme, tyxixiõse moro upo ratozo asakoro pokona.

⁸ Zamareary kahnõko matose mauru panõ kurã ke, moro upo risõ samo, moro upo pokona ixixiõtohme toiro exikety sã ehtohme moro upo maro.

⁹ Topu tõ kurã apoiko asakoro akata ipokona Jako mũkuhpyry tõ esetykõ imerotohme.

¹⁰ 6me esetykõ toiro akata pona, 6me esetykõ zakorõ pokona atakenaka aenuru-topõpyry poe ro.

¹¹ Emese kure exikety imenekako moro topu tõ asakoro pokona Jako mũkuhpyry tõ esetykõ merotohme te, uuru pokona moro topu tõ tyritohme.

¹² Moro topu tõ tyriko eary tõ pokona, moro upo kyryry pona Izyraeu tõ esetykõ arotohme Arão a Ritonõpo õpataka, aerokurukohtao tapyi kurã tao. Morara ahtao ywy, Ritonõpo, wenikehpyra ase ypoetory tõ poko.

¹³ Uuru risõ asakoro, apoihty tõ tyriko, topu tõ kurã apoihty me,

¹⁴ Ketõ tõ asakoro roropa uuru risõme eary samo aosexihtohme apoihty tõ pokona.

Puropu apuru

(Exutu 39.8-21)

¹⁵ – Puropu apuru tyriko moro upo samo, mauru panõ kurã ke te, kaneru hpoty eary ezuezumã marõ te, puupura marõ te, tahpiremã marõ te, ipanõ tõ ke ixiximyhpyry roropa, Ritonõpo maro oturuketõ imehxo exikety Ritonõpo nyripory waro ehtohme,

¹⁶ Puropu apuru tahramehme sã tyriõko mase asakoro iramahpyry sã exikety me ehtohme, 22 sõtmeturume mosa exiry te, 22 sõtmeturume ipuroroje exiry, enara.

¹⁷ Ipokona 4me atakenaka topu tō kurā tyriko; atakenaka apitorymā ao rupi, topazio, karanata;

¹⁸ atakenaka zakorō ao ezemerauta, sapira, tiamāte;

¹⁹ atakenaka oseruaō ao turukeza, akata, ametixta;

²⁰ atakenaka 4mano ao periuro, onixi, jasape, enara. Morohne tyriko uuru pokona.

²¹ Toiro topu ahtao Jako mūkuhpyry esety toiro imeroko ipokona 12me topu tō kurā pokona 12mākō Jako mūkuhpyry tō esetykō tymerose ehtohme, 12mākō oxiekyrymākō enetupuhtohme Ritonōpo ēpataka.

²² Ketī tō asakoro tyriko uuru eary ke. Earyme tyriko moro uuru ipuropuru apoihtyme ehtohme.

²³ Parihmā asakoro tyriko uuru risēme puropu apuru potyry pokona kae aosexihtohme.

²⁴ Moro eary tō asakoro uuru risē tyriko parihmā tō asakorōkō kuroko.

²⁵ Eary tō etyhyry tō tyriko uuru risē pokona puropu apuru osexihtohme apoihty pokona, moro upo pokona.

²⁶ Imehnō parihmā tyriko uuru risē asakoro puropu apuru potyry pokona zopino, ehpio poko zao moro upo ao.

²⁷ Parihmā asakoro tyriko uuru risēme aosexihtohme apoihty tō etyhyry pokona moro upo pokona osexihtoh pūto zamareary epozakoxi.

²⁸ Eary ezuezumā ke puropu apuru imyhko parihmā poko moro upo parihmā poko aosexikyhyry sã ehtohme epukara ehtohme, zamareary epozakoxi.

²⁹ — Mame Osa Kurā taka Arão omomyryhtao Ritonōpo Esary Kurā taka puropu apuru amurūko mana tymerose Izyraeu tō esetykō ke, wenikehpyra jehtohme ypoetory tō poko. Ywy ase Ritonōpo.

³⁰ Puropu apuru pokona Urim tyriko Tumī maro Arão eano po sã Izyraeu tō ehtohme jēpataka tooehse ynororo ahtao. Morara ahtao puropu apuru enēko mana ise jehtoh waro ehtohme tyripotohme Izyraeu tomo a.

Imehnō oturuketō zupony

(Exutu 39.22-31)

³¹ — Upo tyriko kamisa ezuezumā ke Arão tō a amurutohme moro upo kurā zopino.

³² Eutary tyriko zupuhpyry omōtohme. Moro eutary zomye kamisa xixīnōko matose exihkara ehtohme.

³³⁻³⁴ Moro upo ehpiuroko zopino emepory tyritoko romā epery panono, kaneru hpoty eary risemy ezuezumā ke te, puupura ke te, tahpiremā ke, enara. Epery asakoro rānaka imarakā pitiko tyriko uuru risēme.

³⁵ Moro kamisa ezuezumā ke Arão a amurupoko toerokuru poko tahtao, ymaro oturutohme. Aomomyryhtao jēpataka Jesary Kurā taka te, itūtary ropa ahtao moro marakany osetāko, mokyro onetaparaino.

³⁶ — Uuru risē pipahmā tyriko, ipokona tymerose: Imenekahpyryme Ritonōpo Poetoryme.

³⁷ Moro uuru risē pipahmā imyhko Arão zuhzōty pokona eary ezuezumā ke.

³⁸ Arão a amurupoko moro uuru pipahmā ke ipery pokona, ywy Ritonōpo yzamaro Izyraeu tō nekarotyā ehtohme, toto onyxhiropyra jehtohme azahkuru toehse toto ahtao tynekarorykō enepiryhtao ya.

³⁹ — Kamisa tō tykahtoko oturukety Arão zupōme mauru panō kurā karimutumā ke te, zuhzōty roropa mauru panō kurā ke te, zamareary panō emepory ke ixiximyhpyry ke.

⁴⁰ — Arão mūkuru tō zupō tō ixixītoko, kamisa, zamareary, zuhzōty tō roropa, tuisamehxo toto enetupuhpotohme te, toto enetohme kure.

⁴¹ Moro upo kurã ke orui Arão a amurupoko imūkuru tō maro. Mame toto ekaroko ya ypoetoryme toto ehtohme. Azeite pitiko ke ahpako toto, ymaro oturuketōme toto ehtohme.

⁴² Axiakã tyriko toto zupōme mauru panō karimutumã ke zamareary poe ipety tō pona.

⁴³ Moro upo amurupoko Arão a imūkuru tō maro aomomyryhtao Tapyi Kurã taka, ymaro oturutoh taka te, apoto apō pūtokozi toto ytoryhtao roropa erohse Jesary Kurã taka, toto etaparyino. Tomeseke toto ahtao orihpyra exīko mã toto, emurukō osenepyra exiryke. Moro omipona Arão tyripoko imūkuru tō maro, ipakomotyākō maro jūme.

29

Oturuketō menekatoh poko

(Rewitiku 8.1-36)

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Ynara tyriko Arão tō menekaryme imūkuru tō maro, erohtohme ymaro oturuketōme. Pui mūkuru apoiko wātara ro exikety kaneru tō asakoro ahmitatyã kara rokene.

² Tiriiku risē wyi tō tyriko toitoine oriu maro te, toitoine oriu maro pyra, emero iporutatoh maro pyra exiketōme, enara. Wyi pipahme exiketō tyriko roropa epona azeite ritohme.

³ Morohne tyriko ruto aka onekarorykōme ya, pui mūkuru wātara ro exikety etaparyhtao, kaneru tō asakoro maro onekarorykōme ya.

⁴ – Arão tō enehko imūkuru tō maro Tapyi omōtoh taka, ymaro oturutoh taka, aekurikatohkōme.

⁵ Mame Arão a upo amurupoko, oturukety zupō ke: kamisa te, oturukety zupō zopinono te, zupō jaraono te, purupu apuru te, zamareary imetỹ earyme, enara.

⁶ Zupuhpyry pona zuhzōty tyriko. Uuru risē pipahmã imyhko ipokona, imerohpyry: “Imenekahpyry Ritonōpo poetoryme,” katopo.

⁷ Mame zupuhpyry oriu ke ahpako.

⁸ – Arão mūkuru tomo a roropa upo amurupoko toto kamisa ke.

⁹ Kamisa tyriko zamarearyme imetỹkō earyme. Zuhzōty tō imyhko zupuhpyrykō pona. Morara Arão tō ekarōko mase imūkuru tō maro ya ymaro toto erohtohme. Jūme ypoetoryme Arão tō erohnōko mã toto imūkuru tō maro te, ipakomotyã maro, ymaro oturuketōme.

¹⁰ – Pui mūkuru eneha Tapyi ěpataka. Arão tō, imūkuru tō maro, tomarykō rīko mã toto zupuhpyry pona.

¹¹ Mame pui mūkuru etapako jĕpataka Tapyi omōtoh myhtokozi.

¹² Imunuru apoiko oemary ke tyritohme apoto apō retyry pokona. Munu akoĩpyry ikuãko apoto apō myhtokozi.

¹³ Mame apoto apō po ynara okyno jahkako onekaroryme ya: ikasery emero zuahxiririny poko exikety te, erery zokonaka kurano te, epyasyhny asakoro ikasery maro.

¹⁴ Yrome mokyro zoko jahkako ameke, jarao Izyraeu tō esary poe: ipihpyry maro te, zuahxiririny maro. Moro mã oturuketō nekaroryme ya, tyyrypyrykō korokapotohme.

¹⁵ – Mame kaneru apoiko toiro, zupuhpyry pona Arão tō imūkuru tō maro tomarykō ritohme.

¹⁶ Mokyro kaneru etapako. Imunuru emako apoto apō ehpiry 4mãkō pokona.

¹⁷ Kaneru zoko isahkako. Zuahxiririny ikurikako tuna ke, jaxiry tō maro ätykyry wino. Zupuhpyry pona senohne tyriko.

¹⁸ Mame kaneru iahkako emero apoto apō po onekaroryme, tōsĕme. Moro typoxine exīko ya mana, yzamaro mana.

19 – Mame kaneru zakorō apoiko. Zupuhpyry pona Arão tō emary tyripoko imūkuru tō emary maro.

20 Mokyro kaneru etapako imunuru zokonaka tyritohme Arão panary etyhyry pona apotunuru wino, imūkuru tō panary pokona roropa apotunuru wino. Imunuru tyriko roropa emarykō omazūpona apotunuru wino, ipupurukō pupuzū pokona apotunuru wino, enara. Munu akoīpyry isapararahmako apoto apō ehpiry 4mākō pokona.

21 Munu apoiko zokonaka apoto apō poe, oriu ahpatoh maro, Arão pona isapararahmatohme, zupō pona te, imūkuru tō pona, zupōkō pona, enara. Morara ahtao Arão tō imūkuru tō maro zupōkō maro tokarosēme exīko mā toto ya, ypoetoryme te, ykyryryme roropa ehtohme, enara.

22 Sero kaneru onekaroryme mana oturuketō tymenekase ahtao ymaro oturuketōme toto ehtohme. Kaneru kasery apoiko: arokyry kasery te, zuahxirirī poko exikety te, erery zokonaka kurano te, epyasyhny asakoro ikasery maro te, ipety maro apotunuru wino.

23 – Mame ruto wyi ē ae iporutatos pyra exikety risemy, onekarohpyry ya, wyi apoiko osehta: toiro wyi oriu maro exikety te, imepỹ oriu maro pyra te, toiro wyi pipahmano, enara.

24 Morohne tyriko Arão emahpokoxi, imūkuru tō emahpokoxi roropa. Mame morohne anỹpoko eya xine jēpataka, tynekarorykōme ya.

25 Mame moro wyi apoiko toto emary poe jahkatos apoto apō po onekarorykōme ya, tonahsēme. Typoxine moro ehtoh yzamaro mana.

26 Kaneru puropuru apoiko apiakatos apoto apō po onekaroryme kurā ya. Moro okyno pū ōtykōme exīko mana.

27 – Ymaro oturuketō menekaryhta ypoetoryme, kaneru puropuru, ipety roropa apiakako onekarory kurāme ya, ekarotos ehtohme oturuketō zohme.

28 Izyraeu tō tynekarory tō ekaroryhta osepeme ehtohme morara tyrīko mā toto jumāme. Okyno puropuru ipety maro oturuketō zohme exīko. Sero nase ahno nekarohpyry ya. Ywy ase Ritonōpo.

29 – Toorihse oturukety Arão ahtao zuponỹpyry tokarosēme exīko imūkuhpyry tomo a. Moro upo amurūko mā toto tymenekase toto ahtao ymaro oturuketyme.

30 Arão mūkuru tumy myakāme toehse ahtao ymaro oturuketyme omōnōko mana Tapyi taka, ymaro oturutoh taka erohtohme Jesary Kurā tao. Moro upo amurūko 7me ēmepyyry pona.

31 – Moro kaneru pū totapase exikety, Arão tō menekary poko ymaro oturuketōme, moro tōsē ahnoko osa kurā tao.

32 Mame Tapyi ymaro oturutoh omōtoho tao moro tōsē ōnōko mā toto wyi maro, ruto ao aexihpyry.

33 Oturuketōme tymenekase toto ahtao, tynekarorykō ōnōko mā toto, tyrypyrykō korokapotos moro tokarose exiryke. Oturuketō rokē tōnōko mā toto tokarose Ritonōpo a exiryke.

34 Morara exiryke morohne akoīpyry enahpyra aexihpyry moro ēmepyyry ae ro, tyahkasēme exīko mana. Yrokoro onenahpyra ehtoko tokarose Ritonōpo a exiryke.

35 – Jomihpyry ae ro 7me ēmepyyry aropoko oseahmary poko Arão menekary poko imūkuru tō maro ymaro oturuketōme toto ehtohme.

36 Kokoro rokē pui orutua wātara ro exikety etapako onekarorykōme oorypyrykō korokapotos. Onekarorykō apitorymā ke apoto apō kurākāko roropa matose. Oriu pitiko ikuāko ipona ykyryry kurāme ehtohme.

37 Morara tyritoko kokoro rokene 7me ēmepyyry ae. Mame moro apoto apō tokarosēme exīko ykyryryme ipunaka. Mame imepyny a tytorohmase ahtao, tyryhmasēme exīko mana yjamtunuru a ykyryryme exiryke.

Kokoro rokē onekarorykomo
(Numeru 28.1-8)

³⁸ – Kokoro rokē jūme ynara tyrīko matose: kaneru asakoro zahkāko matose apoto apō po, toiro jeimamyry nae exiketomo.

³⁹ Toiro kaneru pakeimo jahkāko matose te, toiro kokonie pukuro.

⁴⁰ Kaneru apitorymā maro tiriiku tapose exikety enehko toiro kirume, otoxie oriu maro toiro riturume te, epona uwa eukuru jehnahpyry tyriko toiro riturume onekaroryme ya.

⁴¹ Kokonie pukuro zakorō kaneru ijahkako tiriiku maro, oriu maro uwa eukuru jehnahpyry maro pakeimo onekarohpyry saaro. Moro onekarohpyry tonahsēme sā ya. Ritonōpome ase. Moro tyroxine ehtoh yzamaro mana.

⁴² Moro onekarorykō zahkāko matose jūme jēpataka Tapyi omōtoho tao, ymaro Oturutoho tao. Moroto oseparatorō ase ypoetory tō maro, amaro xine oturūko ase.

⁴³ Moroto Izyraeu tō maro oseparatorō ase. Jezuru ke sero jesary rīko ase osa kurāme.

⁴⁴ Sero Tapyi rīko ase Jesaryme Kurano, apoto apō roropa ykyryry kurāme. Arāo tō menekāko ase imūkuru tō maro ypoetoryme toto ehtohme erohtohme ymaro oturuketōme.

⁴⁵ Osesarīko ase ypoetory tō Izyraeu tō rānao. Toto Ritonōpome exīko ase.

⁴⁶ Tuaro exīko mā toto: Ywy, Ritonōpo, toto Esēme ase. Ya toto tonehse Ejitu poe toto maro jehtohme. Ywy ase Ritonōpo, Izyraeu tō Esemu.

30

Apoto apō ixtaratu zahkatopo
(Ēxutu 37.25-28)

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Apoto apō tyriko roropa, wewe akaxia risēme epona ixtaratu jahkatohme.

² Tahramehme sā tyriko, 45 sētmeturume mosa exiry te, 45 sētmeturume ipuroroje exiry te, 90 sētmeturume kae exiry. Ipotyry tō 4mākō pokona iretyry tyriko aosexih-tohme apoto apō pokona, toiro kyryryme toto ehtohme apoto apō maro.

³ Apurutoh apuhnōko matose uuru kurā ke te, iratozo 4mākō maro te, iretyry tō maro, enara. Apoto apō zomye uuru risē tyriko ehpiryme.

⁴ Parihmā asakoro tyriko uuru risēme, ehpiry zopino, toiro seino, toiro moino. Mara tō tyriko parihmā tō aka, epurume ehtohme arotohme.

⁵ Moro epuru tō tyriko wewe akaxia ke tapuhse uuru ke.

⁶ Moro apoto apō tyriko kamisa ēpataka, Osa Kurā Kuhse ēpataka, kaxo Ritonōpo omihpyry ē etonie. Moroto oseparatorō ywy amaro.

⁷ Pakeimo, nāparina tō poko Arāo ahtao, ixtaratu tyroxine exikety jahkapoko eya.

⁸ Mame kokonie pukuro, nāparina tō tukase ropa ahtao eya, morararo tyripoko ropa eya. Moro onekarory jahkary poko exikehpyra ehtoko jūme, apakō pakomotyā pona ro.

⁹ Sero apoto apō po, imepỹ ixtaratu onyahkara ehtoko te, okyno tōkehko te, tiriiku tōkehko te, eukuru jehnahpyry roropa.

¹⁰ Jeimamyry ae sero apoto apō kurākāko Arāo mana, tynekarory ke. Okyno munuru tyrīko ynoro apoto apō retyry 4mākō pokona, totapase ahtao ahno rypyry korokapo-tohme. Morara kakehpyra ehtoko jeimamyry ae rokene. Sero apoto apō nuriame onyripyra ehtoko, tymenekase exiryke ykyryry kurāme. Ywy ase Ritonōpo.

Ritonōpo Tapyi tinerume

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

¹² – Izyraeu tō kukuruhtao tuhke toto ehtoh waro ehtohme, tineru pitiko epehmapōko mase eya xine, emero porehme, isene toexirykōke, etuarimara toto ehtohme toto kukuruhtao.

¹³ Oxisã epehmãko matose emero porehme, tukupse awahtao xine, onekarorykõme ya, Oesëkomo a.

¹⁴ 20me jeimamyry exiketõ tukupse ahtao epehmãko mã toto.

¹⁵ Isene oehtohkõ epehpyry epehmaryhtao oya xine, tytineruke exiketõ onymotyëkara mã toto te, tymõkomokëkara roropa zae epehmãko mã toto.

¹⁶ Moro tineru apoïko mase Izyraeu tõ nekarory tõ, akorehmatohme Ytapyĩ, Ymaro oturutoh kurãkary poko. Moro epehpyry Izyraeu tomo a isene toehtohkõ epehpyryme ya. Wenikehpyra ase toto ewomatohkõme.

Osemahtoh metau risemy

(Exutu 38.8)

¹⁷ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

¹⁸ – Metau risë osemahtoh tyriko, tuna ãme, apõ po metau risë po. Tapyi maro apoto apõ maro irãnaka moro osemahtoh tyriko. Tuna tyriko zaka.

¹⁹ Moro tuna ke Arão tõ osemahnõko mã toto, imũkuru tõ maro te, tupupurukõ kurikãko roropa mã toto,

²⁰ omõtohto Tapyi taka te, apoto apõ pona toto ytoryhtao roropa tonahsë jahkatohme tynekarorykõme. Morara ahtao orihpyra mã toto.

²¹ Osemahnõko mã toto te, tupupurukõ kurikãko roropa mã toto aorikyrykõino. Sero ynyripohpyry eya xine omipona tyripoko jũme eya xine, ipakomotyamo a, enara.

Oriu ahpatohme

²² Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

²³⁻²⁵ – Ixtaratu tõ imenekako tyroxine exikety tomo, oriu kurã ritohme ahpatohme, ixtaratu rinanõ nyryry samo: 3,5 riturume azeite maro ynara tyriko: mira eukuru 6 kirume te, kanera 3 kirume te, axikaru tyroxinemy 3 kirume te, kasia 6 kirume, enara. (Emero tukupse tuisa ikuhtoh ke.)

²⁶ Sero ahpatoh ke Tapyi Kurã, ymaro Oturutoh ahpako te, kaxo jomihpyry eny roropa te,

²⁷ meza imõkomory emero te, ezuru apõ imõkomory maro te, apoto apony ixtaratu zahkatopo te,

²⁸ apoto apõ, okyno zahkatopo, imõkomory maro emero te, osemahtopo apõ maro.

²⁹ Morara morohne apiakãko matose ykyryryme kurano. Mame ipoko toehse imepỹ ahtao tyryrymasẽme exĩko mana yjamtunuru ke morohne kurãme exiryke.

³⁰ Mame Arão ahpako imũkuru tõ maro. Toto imenekako jomipona toto ehtohme ymaro oturuketõme.

³¹ Ynara kaxiko Izyraeu tomo a:

– Sero ahpatoh, azeite risë tyrĩko matose jũme, ykyryry tõ rokẽ ahpatohme, ymaro oturutoh poko, imõkomory tõkehko, enara.

³² Ike imehnõ anahpara ehtoko, zoko pona onyripyra ehtoko ymaro oturuketyme pyra ahtao. Sero ahpatoh panõ onyripyra ehtoko. Ykyryry kurã sero. Naeroro tomeseke ehtoko ipoko.

³³ Imehnomo a sero ahpatoh panõ riryhtao te, imehnõ ahparyhtao ipanõ ke ymaro oturuketyme pyra ahtao, taroposẽme exĩko mana ypoetory tõ tae.

Ixtaratu zahkatoh jahmatohme

³⁴⁻³⁵ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Ixtaratu zahkatoh tyriko ykyryryme kurano tyryry waro exiketõ nyryry samo. Ynara zoximako oxisamo: pẽjoĩ te, onika te, azawa opime exikety te, ixtaratu kurano. Sautu tyriko roropa imaro kure rokẽ ehtohme.

³⁶ – Ako aka tyriko zokonaka, pisarara ehtohme. Moromeĩpo moro arota Tapyi taka, ymaro Oturutoh taka. Moro tao oseporỹko ywy amaro. Moroto moro ixtaratu

tyriko kaxo, jomihpyry ě ěpataka. Tomeseke ehtoko moro ixtaratu poko ykyryry kurāme exiryke.

³⁷ Ixtaratu riryhtao oya xine okyryrykōme, ykyryry panō onyripyra ehtoko. Sero ixtaratu ykyryry kurāme mana, jeahmatohme rokē mana.

³⁸ Ykyryry panō riryhtao imehnomo a tykyryryme ehtohme, mokyro taroposēme exīko ypoetory tō htae.

31

Emese kure exiketomo (Exutu 35.30–36.1)

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

² – Pezareu tymenekase ya, Uri mūkuru, Huru pary Juta tō ekyry.

³ Eya Juzenu ekaroase akorehmaneme. Tuaro tyripose ya, emese kure aehtohme, nnyriptyā riry waro aehtohme tomepore ehtohme,

⁴ emepory riry waro ehtohme te, uuru poko te, parata te, metau riry waro ehtohme

⁵ joia tō kotyry poko te, tyriry poko roropa te, wewe riry poko te, emero aatesenatu riry poko roropa zuaro ehtohme.

⁶ Aoriape tymenekase ya roropa, Aisamake mūkuru Tā tō ekyryme mokyro akorehmaneme ehtohme. Imehnō roropa tuaro tyripose ya emese kure toto ehtohme nnyriptyā riry waro toto ehtohme:

⁷ Tapyi, ymaro oturutohme te, kaxo jomihpyry eny te, kaxo apuru maro, tapyi mōkomory porehme;

⁸ meza, imōkomory maro te, ezuru apony, imōkomory maro te, ixtaratu zahkatoh apony te,

⁹ apoto apō roropa, okyno zahkatopo, imōkomory maro te, paxiha konōto tuna ěme, apō maro te,

¹⁰ upo kurano, ymaro oturuketō zupōme, Arāo tō zupony imūkuru tō maro amurutohme aomomyryhtao ymaro oturutoh taka erohtohme te,

¹¹ oriu, ipopatohme te, ixtaratu tyroxine exikety, Jesary Kurā kyryry. Morohne emero tyripoko eya xine nnyriptyā ae ro oya.

Oserematopo

¹² Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a,

¹³ Izyraeu tō zurutohme:

– Kure rokē ěmepory 7mā tyritoko, ynymenekahpyry oserematohme. Moro enetupuhtohme exīko mana jūme, ywy Ritonōpo opynanohnekōme ase ypoetoryme oehthkōme.

¹⁴ Naeroro kure rokē oserematoh tyritoko, ypoko oehthkōme moro ěmepory ae. Kure rokē oserematoh onyripyra ahno ahtao, aerokuruhtao, taorihmaposēme exīko mana.

¹⁵ 6me ěmepory erohnōko matose, yrome 7mā po oserematohme nase, ypoko oehthkōme. Morara exiryke toerohtoh poko exikety moro ae taorihmaposēme exīko.

¹⁶ Izyraeu tomo a oserematoh ikurākapoko enetupuhtohme ypoetoryme toto ehtoh poko, jūme.

¹⁷ Jūme enetupuhtohme moro exīko ya, ypoetory tō Izyraeu tomo a, enara. Ynara exiryke senohne emero yrine 6me ěmepory ae, kapu, nono roropa. Mame 7mā po toerohkehse exine oserematohme. Ywy ase Ritonōpo.

¹⁸ Morarame tōturukehse Ritonōpo ahtao Moeze maro ypy Xinai po, topu tō asakoro tokarose eya, tynmerohpyry inyriptyāmo.

32

*Pui mūkuru panono
(Teuteronomiu 9.7-29)*

¹ Mame okynā Moeze ahtao ypy po, typenekehse imoihmākō kynexine eraximary poko. Tōximōse toto Arão maro, oturutohme. Ynara tykase toto eya:

– Otoko keh Moeze nae? Otarahxo tā nexiase? Eatāpyrahxo pāna nexiase. Eya tonehse kymarokō Ejitu poe. Naeroro ritō tyriko kuesemazupurukōme ytotohme.

² Ynara tykase Arão eya xine:

– Panasere tō uuru risē toutoko opyxiā kyryry te, opoenō kyryry roropa enehtohme ya.

³ Naeroro typanarykō poe panasere tō uuru risē touse eya xine, ekarotohme Arão a.

⁴ Mame morohne panasere tō tyrise Arão a apoto pona. Tutunatanohpose ahtao, pui mūkuru sã tyrise eya. Mame ynara tykase toto:

– Izyraeu tomo, mose ro kuesēkō myakāme, eya tonehse kymarokō Ejitu poe.

⁵ Mame apoto apō tyrise Arão a tynyrihpyry ēpataka, pui mūkuru uuru risē ēpataka. Ynara tykase ynororo imoihmākomo a:

– Kokoro otuhtoh konōto rīko sytatose Ritonōpo Kuesēkō eahmatohme.

⁶ Yrokoro pakeimo okyno tō tonehse eya xine jahkatohme tynekarorykōme te, tōsēme roropa tōtuhtohkōme osepeme toehtohkōme. Imeīpo typorohse toto otuhtohme, eukuru ētohme roropa. Mame towōse ropa toto tuatuatohkōme.

⁷ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Oyhtoko axiny, opoetry tō, onenehtyā Ejitu poe nerypyhtō toto, jurumekā toto.

⁸ Toeramase ropa mā toto jesemary poe, ynyrihpyry omipona pyra toehse mā toto. Pui mūkuru panō tyrise eya xine, uuru risemy, eahmatohme, ēpataka tynekarorykō zahkatohme. Tyrihōkōme pui panō uuru risē ekarōko mā toto, typynanohnekōme, Ejitu poe tonepyhōkōme.

⁹ Moxiā waro ase. Putupyra rokē mā toto ipunaka.

¹⁰ Seromaroro ukuremary onukuhpyra exiko. Toto zehno jexiryke toto wānohnōko ase, toto enahkāko ase. Imeīpo oemākapōko ase imoihme omūkuru tō maro, apakomotyā maro.

¹¹ Yrome tōturuse Moeze Ritonōpo a. Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, yna Esemy, oty katohme opoetry tō zehno mexino ajamitunuru ke toto enehxīpo Ejitu poe?

¹² Oty katoh ynara kamexipōko mase Ejitu pōkomo a: “Typoetry tō tarose Ritonōpo a yna wino, Ejitu poe, toto etapatohme ypy tō po, toto enahkatohme ipunaka?” Moro sã pyra exiko, toto zehno pyra exiko. Opoetry tō onenahkara exiko.

¹³ Wenikehpyra exiko opoetry tō poko, Aparão, Izake, Jako, enara. Wenikehpyra exiko ōmihpyry poko eya xine: “Apakomotyā emānōko mā toto tuhke toto ehtohme xirikuato samo kapu poko.” Wenikehpyra roropa exiko ōmihpyry poko: “Sero nono ekarōko ase apakomotyamo a jūme toto esaryme ehtohme.”

¹⁴ Naeroro, “Teh,” tykase rokē Ritonōpo. Izyraeu tō onenahkapopyra tokurehse ynororo.

¹⁵ Mame ypy poe tyhtose Moeze topu tō asakoro emahpo, Ritonōpo nymerohpyry ipokona. Inyriptyā tymerose topu tō pokona.

¹⁶ Ritonōpo nyriptyā moro topu tō kynexine. Tynyriptyā tymerose eya roropa ipokona.

¹⁷ Mame imoihmākō kohtary etaryke tyya ynara tykase Jozue Moeze a:

– Otara panaikatō etāko ah? Otarame osetapāko mā toto Izyraeu tō esao.

¹⁸ Ynara tykase Moeze:

— Moro panaikatō imehnō poremākatopōpyry sã pyra mana te, typoremãse exiketō kui kary sã pyra roropa mana. Eremiatoh sã etãko ase.

¹⁹ Mame ameke pyra toehse Moeze tō ahtao Izyraeu tō esaka pui mūkuru panō, uuru risē, tonese eya, ahno roropa wāko. Tyekītapāse ynororo. Moroto ypy myhto topu tō pipahmã asakoro ipuimatyã tomase eya nono pona. Tātakuhmose kehko.

²⁰ Mame moro pui mūkuru panō, uuru risē tapoise eya, toto nyrihpyry. Tyahkase eya apoto ke. Mame tyhmose eya akumurume pisarara ehtohme. Mame tuna kuaka tomase eya. Moromeīpo moro tuna ke Izyraeu tō tauhpase eya.

²¹ Mame ynara tykase Moeze Arão a:

— Otara tykase toto oya, toto arotohme oya tyrypyrykō xihpyry poko toto ehtohme?

²² Ynara tykase Arão:

— Yzehno pyra exiko. Tuaro mase. Tupime pyra moxiamo a tyrypyrykō poko toto exiry.

²³ Ynara tykase toto ya: “Otara toehse mokyro Moeze, kuenedyhpōkomo Ejitu poe? Zuario pyra sytatose. Naeroro ritō tyriko kutuisarykōme.”

²⁴ Mame ikyryrykō uuru risē tonehpose ya ekarotohme ya. Moro uuru tomase ya apoto htaka. Mame tutūtase mokyro pui mūkuru panōme.

²⁵ Eraseme Arão ahtao imoihmākō tynomose eya ajoajohpe toehtohkō poko toto ehtohme, epetōkara a toto eunohpotohme. Morara tonese Moeze a.

²⁶ Morara exiryke toytose ynororo Izyraeu tō esary omōtohtaka. Ynara tykase ynororo opore:

— Onokākō Ritonōpo Kuesēkō maro nae? Osehtoko xiaro imaro se awahtao xine.

Naeroro Rewi tō ekyry tō emero tōximōse toh kynexine Moeze ēpataka.

²⁷ Ynara tykase ynororo:

— Ritonōpo Izyraeu tō Esē ynara tyripōko oya xine: Atapemākō apoitoko. Ytotoko Izyraeu tō rānakuroko ehpiry poe etyhyry pona, oekyry tō etapase, oepe tō maro, katonō maro.

²⁸ Naeroro Rewi tō toytose Moeze omi poe ahno etapase. 3 miumākō totapase eya xine, orutua komo.

²⁹ Ynara tykase Moeze Rewi tomo a:

— Seroae omūkuru tō totapase oya xine, ākorō tō maro. Morara tyrise oya xine exiryke, tapiakase matose Ritonōpo Kuesēkō maro oerohtohkōme. Aomipona oexirykōke kure rokē oritorỹko Ritonōpo mana, seroae ro.

³⁰ Yrokokoro ynara tykase Moeze imoihmākomo a:

— Oorypyrykō xihpyry poko mexiatose Ritonōpo neneryme. Māpyra seromaroro onuhnōko ropa ase ypy pona oturuse Ritonōpo maro. Otaramē jomiry etaryhtao eya oorypyrykō korokāko mana.

³¹ Mame toytose ropa Moeze Ritonōpo ēpataka ropa, ynara tykase ynororo:

— Moxiã tyrypyhpyke toehse ipunaka. Okyno panō uuru risē tyrise eya xine, tyneahmarykōme.

³² Ajohpāme sã iiryryrykō ikorokako ropa! Māpyra ikorokary se pyra awahtao, jesety imikako ropa apapē poe. Moroto opoetory tō esetykō tymerose oya.

³³ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

— Mokaro esetykō mikāko ropa ase, tyrypyrykō poko aexityamo, jomipona pyra toehse aexirykōke.

³⁴ Seromaroro mokaro arota ynarpohpyry pona. Wenikehpyra exiko ynenyokhy-pyry oesemarykō enepōko oya xine mana. Yrome okynã pyra mokaro wānohnōko ase toto rypyry epehpyryme.

³⁵ Morara exiryke tyrohsē ke Izyraeu tō tuānohse Ritonōpo a, pui mūkuru panō, uuru risē tyripose Arão a eya xine exiryke.

33

Xinai poe Izyraeu tō aropotopōpyry

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Ytotoko taroino, omoro, opoetory tō maro, onenepyhpyry tō Ejitu poe. Ytotoko ononorykō pona. Moro nono poko jomihpyry ekarone Aparão a te, Izake a, Jako a, imūkuru tō maro, ipakomotyã maro. “Sero nono ekarōko ase oya xine,” akene.

² Ynenyokyry aropōko ase amaro xine oesemarykō enepotohme oya xine te, kananeu tō aropotohme owinoino xine te, amoreu tomo te, heteu tomo te, perizeu tomo te, heweu tomo te, jepuseu tomo, enara.

³ Ytōko matose nono kurã pona, otyro zamaro exikety pona. Yrome amaro xine ywy ytopyry ase awaro xine jexiryke, putupyry sã rokē oexirykōke, oenahkarykō ino ya osema tao oytorykohtao.

⁴ Mame Izyraeu tō turuse ahtao Moeze a Ritonōpo omiry poko tyxitapitose toto. Tynamururukō anamurupyry toehse toto emero porehme.

⁵ Ynara tykase Ritonōpo exiryke Moeze a, toto zurutohme:

– Putupyry exiketōme matose. Amaro xine jahtao, axĩtao rokē jahtao ro oenahkarykomo ipunaka. Naeroro okyryry tō anamururukō toutoko; osetupuhxi otara oritorỹko ha?

⁶ Naeroro moromeĩpo Xinai poe toytose Izyraeu tō ahtao tynamururukō anamurupyry toehse toto.

Ritonōpo maro oturutopo

⁷ Morarame Izyraeu tō totypohse ahtao tōsesaritohkōme, Tapyi Kurã, Ritonōpo maro oturutoh tyrise Moeze a ameke pixo imoihmākō wino. Moro Tapyi esety Ritonōpo maro Oturutohme kynexine. Mame ekaropory se toto ahtao Ritonōpo a moro Tapyi taka toytose toto.

⁸ Morarame toytose Moeze ahtao Tapyi Kurã taka, Ritonōpo maro Oturutoh taka, ahno emero toraximase tosarykō omōtohtao. Moeze enēko toh kynexine, aomomyryhtao.

⁹ Tomōse Moeze ahtao akurũ tyhtose xikihme exikety samo. Totypohse akurũ Tapyi omōtohtaka. Mame akurũ poe tōturuse Ritonōpo Moeze maro.

¹⁰ Moro akurũ eneryke Izyraeu tomo a Tapyi omōtohtao tosekumuru po typorohse toto emero porehme.

¹¹ Moroto osēpataka tōturuse Ritonōpo Moeze maro ahno otururu sã tope maro. Moromeĩpo toytose ropa Moeze imoihmākō esaka ropa. Yrome Jozue, Num mūkuru, Moeze akorehmane nuasemã, tehme rokē kynexine moro Tapyi tao.

Ritonōpo omiry typoetory tō maro toehtoh poko

¹² Ynara tykase Moeze Ritonōpo a:

– Zae turuse ywy oya moxiã imoihmākō arotohme onekarohpyry pona. Yrome onoky ymaro ytōko nae? Mokyro onekaropyra ro mase ya. Juarohxo oehtoh mekaroase. Azamaro jehtoh roropa ekarōko mase.

¹³ Morara awahtao ōsenetupuhtoh poko kuruko zuaro jehtohme ōmipona jehtohme, azamaro ro jehtohme. Wenikehpyra exiko, moxiã tymenekase oya opoetoryme toto ehtohme.

¹⁴ Ynara tykase Ritonōpo eya:

– Amaro ytōko ase. Orēpyra orĩko ase oepetōkara poremãkapotohme oya.

¹⁵ Mame ynara tykase Moeze:

– Moxiã, opoetory tō maro ytopyry awahtao yna anaropopyra exiko taroino.

¹⁶ Otãto yna pyno oehtoh poko, azamaro yna ehtoh poko roropa waro exiko imehnō nae yna maro pyra awahtao? Yna maro oexiry eneryke tyya xine imehnō ahno sã pyra yna ehtoh enetupuhnōko mã toto.

¹⁷ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Onyriphopyry ya tyrīko ase awaro jexiryke, yzamaro roropa oexiryke.

¹⁸ Mame tokaropose ropa Moeze a:

– Ajohpāme sā oēmyty ezuru imehxo exikety enexi, tykase.

¹⁹ Ynara tykase Ritonõpo eya:

– Ynara tyrīko ase. Ytōko ase oēpataka jezuru imehxo exikety maro. Jesety kurā ekarōko roropa ase onetaryme. Ywy ase Ritonõpo. Imehnō pyno ase ise jahtao. Imehnō onuānohpyra ase ipynanopyrykō se jahtao.

²⁰ Ynara tykase roropa:

– Jēmyty onenepopyra ase oya, ynara exiryke, jēmyty eneryhtao imepyny a isene ehsaromepyra exīko mana.

²¹ Yrome taro osa nae upūto. Moroto exiko topu konōto po.

²² Jezuru ytoryhtao oēpataka oramāka oripōko ase topu ao. Jemary rīko ase opona jenepyra oehtohme jytoryhtao opūtokoxi.

²³ Moromeīpo jemary anŷnōko ropa ase ŷpary enetohme oya. Yrome jēmyty onenepyra ekurehnōko mase.

34

Topu tō tyrise ropa

(Teuteronomiu 10.1-5)

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Topu tō asakoro pipahmākō axikako, onyhmpotyā samo. Mame omi merōko ase ipokona, ynymerohipyry saaro apitoryme.

² Kokoro pakeimo atakimako onuhtohme ypy Xinai pona oseporyse ymaro moroto ypy emory po.

³ Imehnō anaropyra exiko amaro. Imehnō emero moro ypy poe aropoko. Kaneru tomo, poti tomo, pui tō roropa ameke rokē aropoko toto ypy poe.

⁴ Mame topu tō pipahmā taxikase Moeze a apitorymākō samo. Yrokoro Ritonõpo omihpyry ae ro towōse ynororo pakeimo. Tōnuhse ypy Xinai pona. Moro topu tō pipahmākō tarose tymaro.

⁵ Akuru ao tyhtose Ritonõpo Moeze maro toehtohme. Tosety tokarose eya. Ywy ase Ritonõpo.

⁶ Mame toytose Ritonõpo Moeze ēpataka. Opore ynara tykase ynororo:

– Ywy ase Ritonõpo, jūme Exikety. Opyno xine exiketyme ase. Etuarimaketō pynanohnōko ase. Axī pyra awānohtorŷko ase. Kure rokē ehtoh enehpōko ase oya xine, anamonohpyra ase opyno xine jexiryke ipunaka.

⁷ Jomihpyry omipona ase miu motye zumakahpōkomo a, azahkuru oehtohkō, oorypyrykō korokāko roropa ase. Yrome ajoajohpe exiketō wānohnōko ase, ipoenō roropa, ipakō roropa te, ipoenō pakō roropa jūkō rypyry emetakame.

⁸ Tosekumuru po typorohse Moeze, tōmyty po nono pokoxi Ritonõpo eahmatohme.

⁹ Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo, ajohpe pyra azamaro jahtao, ajohpāme sā yna maro ytoko. Moxiā mā putupyra exiketōme mā toto. Yrome yna rypyry ikorokako, popyra yna ehtopo. Opoetoryme yna tyriko rahkene.

Tōmiry ekarotopōpyry ropa Ritonõpo a

(Exutu 23.14-19; Teuteronomiu 7.1-11; 16.1-17)

¹⁰ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Seromaroro jomiry ekarōko ase oya xine oekyry tō maro. Toto ēpataka yjमितunuru enepōko ase. Ynyriry panō onenepitopyra sero nono pōkō porehme imehnō nonory

po. Ahno morotōkō emero yjamtunuru enēko mā toto. Ywy, Ritonōpo ākorehmatohkō eneryke tyya xine osenuruhkāko mā toto.

¹¹ Jomihpyry omipona ehtoko, ynyripohpyry oya xine seroae. Sero nono pona oytorykohtao, owino xine imehnō aropōko ase: amoreu tomo te, kananeu tomo te, heteu tomo te, perizeu tomo te, heweu tomo te, jepuseu tomo, enara.

¹² Osepeme pyra ehtoko morotōkō maro. Ataomihpykara ehtoko eya xine osewomatohme, apoitoh sā exīko oya xine morara riryhtao oya xine, oorihmapotohkōme.

¹³ Māpyra toto nyrihpyry tō, apoto apō tō ikararahtoko, xikihme exiketō Paau kyryry te, wewe axikatyā tyneponāmarykō Asera roropa, enara.

¹⁴ — Imehnō neponāmarykō oneahmara ehtoko. Ywy Ritonōpo osesehpāko ase Zumoxikatome. Jeahmapory se rokē ase oya xine.

¹⁵ Ōmirykō onekaropyra ehtoko morotōkō a atakorehmatohme ononorykō pona oytorykohtao. Tyneponāmarykō eahmaryhtao eya xine tynekarorykō zahkāko mā toto. Mame oeahmatorykō mā toto oximōtohme tymaro xine. Mame tukuhsēme exīko matose tōsē ōtohme, toto nekarohpyry tyneponāmarykō a.

¹⁶ Mame omūkuru tō pytāko mā toto otarame katonō nohpory tō maro. Toto pokoino jomihpyry omipona pyra exīko matose, jurumekāko imehnō neponāmary tō eahmatohme oya xine imaro xine.

¹⁷ — Metau risē oneponāmarykō onyripyra ehtoko, oneahmara ehtoko roropa.

¹⁸ — Atākyematoko Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra. Jomihpyry ae ro wyi ohnōko matose iporutatoh maro pyra exiketū 7me ēmehtoh pona, nuno apipe po, moro nuno po toesyryhmase oexirykōke Ejitu poe.

¹⁹ — Omūkurukō apitorymākō umūkurume mā toto, oeky tō mūkuru apitoryme aenurutyā roropa jekyme mā toto.

²⁰ Yrome jumēta mūkuru apitorymā epekahnōko matose kaneru mūkuru ke onekaroryme imyakāme. Jumētū mūkuru onepekahpyra awahtao xine aorihmapōko matose ipy tohkatoh ke. Omūkuru tō emero apitoryme aenurutyā epekahtoko.

— Jēpataka oehpyra ehtoko tokarosē maro pyra, onekaroryme ya.

²¹ — 6me ēmepyyry ae erohtoko emero poko. Yrome 7mā po erohpyra ehtoko, arykatoh toehse ahtao ro te, otyro apoitoh toehse ahtao roropa.

²² — Oseahmatoko Otyro Apoitoh poko tiriiku apoipitoryhtao oya xine. Mame Oseahmatoko Tapyi Pisarara poko wewe epery apoiryhtao oya xine.

²³ — Jeimamyry ae oseruao otuhtoh konōto rīko matose, Izyraeu tō porehme, jeahmatohme, Ritonōpo, Izyraeu tō Esemey.

²⁴ Apatarykō poe imehnō ahno aropōko ase ouno xine toto ehtohme. Morara ahtao oesarykō zumohxo exīko. Mame imehnō okuhpyra xine mā toto oporemākapory poko ononorykō apoitohme, oepyyrykohtao jeahmase moro oseahmatoh oseruao poko awahtao xine.

²⁵ — Okyno etaparyhtao oya xine jahkatohme onekarorykōme ya, wyi iporutatoh risē maro onenehpyra ehtoko. Mokyro punu akoīpyry onukurākara ehtoko otuhtohme yrokokoro Oseahmatoh Epozakuroko ytotopōpyry poko ahtao.

²⁶ — Jeimamyry ae rokē tiriiku tō apoipitoryhtao oya xine apitorymā enehtoko ymaro oturutoh taka, Ritonōpo Oesēkōme jexiryke. Kaneru mūkuru, poti roropa anahnpyyra ehtoko jē suhsuru maro.

²⁷ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

— Senohne jomihpyry imeroko, wenikehpyra oehthkōme omipona oehthkōme. Morara awahtao xine kure oritorīko ase jomihpyry ae ro.

²⁸ Moroto 40me ēmepyyry taropose Moeze a Ritonōpo maro, Izyraeu tō Esemey, otuhpyra, tuna onēpyra. Omī tymerose eya topu tō pipahmā asakoro pokona. Tynyripohpyry 10me tymerose eya.

Ypy Xinai poe Moeze yhtotopõpyry

²⁹ Mame tyhtose Moeze ahtao topu pipahmã asakoro tarose eya, Ritonõpo omihpyry. Ëmyty saereh ãko kynexine Ritonõpo maro tõturuse exiryke, yrome zuaro pyra kynexine ynõroro.

³⁰ Mame ãmyty saerehkary eneryke tyya xine enaromÿke toehse Arão tomo, imoihmãkõ maro, ameke se rokẽ toehse toh kynexine.

³¹ Yrome toto tykohmase tyya Moeze a. Arão tõ toeporehkase ahtao Izyraeu tõ tamuximãkõ maro, tõturuse ynõroro toto maro.

³² Moromeiõpo Izyraeu tõ porehme tõximõse Moeze zomye. Turuse toto emero Ritonõpo nyripohpyry, inekarohpyry eya ypy Xinai po.

³³ Mame toto maro tõturukehse Moeze ahtao kamisa ke tõmyty tapuruse eya.

³⁴ Mame toytose ropa Moeze ahtao Tapyi Kurã taka oturuse Ritonõpo maro moro kamisa touse ropa eya. Tutõtase ropa ynõroro ahtao Izyraeu tõ turuse eya Ritonõpo nekarohpyry emero.

³⁵ Ëmyty tonese imoihmãkomo a, saereh ãko. Mame kamisa ke tõmyty tapuruse ropa eya toytotohto ropa Tapyi taka oturuse ropa Ritonõpo maro.

35*Oserematopo*

¹ Mame Izyraeu tõ tykohmase Moeze a oximõtõhme toto zurutohme. Ynara tykase ynõroro:

– Ynara tyripose Ritonõpo oya xine:

² 6me ãmepyyry nae matose erohtõhme. Yrome ãmepyyry 7mã kure nase, emero rokẽ poko pyra ehtõhme, Ritonõpo poko ehtõhme. Ahno toerohse ahtao moro ãmepyyry ae tuãnohsẽme exiõko mana, totapasẽme exiõko mana.

³ Ëmepyyry 7mã po, oserematõ po, apoto onyripyra ehtoko atapyiõkõ htao.

*Tynekarorykõ Tapyi Kurã ritõhme**(Exutu 25.1-9)*

⁴ Ynara tykase Moeze Izyraeu tõ imoihmãkomo a:

– Ynara tyripose Ritonõpo oya xine:

⁵ Onekarorykõ enehtatoko Ritonõpo a. Uuru ekarory se awahtao xine te, parata te, metau te,

⁶ kaneru hpoty ezuezumano te, puupura te, tahpiremano te, mauru panõ topuru te, kamisa, poti hpoty risemy te,

⁷ kaneru pihpyry tonohse tahpire ke, okyno pihpyry kurano te, wewe akaxia te,

⁸ oriu nãparina eukuru te, typoxine exiketõ tyritõhme azeite maro ahpatõhme te, jahkatõhme typoxine ehtõhme.

⁹ Topu kurã onixi te, imehnõ topu kurã roropa tyritõhme Ritonõpo maro oturuketõ zupõ poko te, oturuketõ tuisary puropuru poko exikety, enara.

*Tapyi Kurã kyryry**(Exutu 39.32-43)*

¹⁰ Orutua kõ emero, emese kure exiketõ enehpõko ase, erohtõhme Ritonõpo nyripohpyry poko:

¹¹ Tapyi Kurã, amotoh tonõ maro (zao exikety te, jarao exikety, enara) te, apoitõh tonomo te, wewe risẽ xikihme exiketomo te, apõ tomo te, wewe kuroko exiketomo te, xikihme exiketõ tapõke exiketõ maro,

¹² kaxo, Ritonõpo omihpyry eny, epuru tõ maro wewe risã te, apuru maro te, kamisa risemy Osa Kurã Kuhse apiakatõhme, Osa Kurã apurume,

¹³ meza, epuru tõ maro, imõkomory maro te, wyi kehko ahno nekarohpyry Ritonõpo a,

¹⁴ ezuru apony imōkomory maro te, nāparina tomo oriu maro te,

¹⁵ apoto apony, ixtaratu zahkatopo, epuru tō maro te, oriu oturuketō ahpatohme te, ixtaratu typoxine exikety te, kamisa Tapyi omōtohme te,

¹⁶ apoto apō okyno tō zahkatopo, apoto ē maro metau risemy te, epuru tō maro, imōkomory maro te, tuna eny osemahtohme, apō maro te,

¹⁷ kamisa, zara zomye apurume exikety te, xikihme exiketō apō tō maro te, kamisa roropa zara pona omōtohme te,

¹⁸ inepuru tomo nono aka tyrithme tapyi eary myhtohme te, zara eary myhtohme roropa te, eary tō roropa te,

¹⁹ upo roropa, Ritonōpo maro oturuketō zupony, Arāo zupō kurano te, imūkuru tō zupō kurano, amurutohme omōtohme Ritonōpo Esary Kurā taka.

Tynekarorykō enehtopōpyry ahno a

²⁰ Mame Izyraeu tō toytose ropa tytapyī taka ropa,

²¹ tynekarorykō enepyyry se exiketō toeramase ropa tynekarorykō enehse Ritonōpo a, Tapyi Kurā Ritonōpo maro oturutoh ripotohme. Tonehse eya xine emero, Ritonōpo eahmatohme, upo kurā ritohme Ritonōpo maro oturuketō zupōme.

²² Tooehse orutua komo, nohpo tō maro, pino tō enehse te, panasere tomo te, omahtao tomo te, omekumy tomo, uuru risē tōkehko. Morohne tokarose eya xine Ritonōpo a.

²³ Mauru panō kurā tonehse eya xine, kaneru hpoty ezuezumano te, puupura te, tahpiremano te, kamisa poti hpoty risemy te, kaneru pihpyry tonohse tahpirē ke, onokyro pihpyry kurano, enara.

²⁴ Parata tonehse ekarory se exiketomo a, imehnō a metau tonehse tynekarorykōme Ritonōpo a te, imehno a wewe akaxia tonehse emero rokē tyrithme.

²⁵ Tynyrytā tonehse nohpo tomo a, emese kure exiketomo a: mauru panō kurano te, kaneru hpoty ezuezumano te, puupura te, tahpiremā, enara.

²⁶ Kamisa tyrise roropa eya xine poti hpoty risemy.

²⁷ Topu tō kurā tonehse tamuximākomo a: onixi te, imehnō topu tō kurā roropa, Ritonōpo maro oturuketō tuisary zupō ritohme.

²⁸ Typoxine exiketō tonehse eya xine te, oriu roropa nāparina eukurume te, ahpatohme te, jahkatohme typoxine ehtohme.

²⁹ Tynekarory tō tonehse Izyraeu tomo a porehme, ekarory se toexirykōke Ritonōpo a, Inyripohpyry Moeze a tyrithme.

Ritonōpo maro oturutoh riry poko

(Exutu 31.1-11)

³⁰ Mame ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Pezareu, Uri mūkuru, Huru pary, Juta tō ekyry tymenekase Ritonōpo a.

³¹ Tuzenu tokarose Ritonōpo a eya tuaro ehtohme, emese kure ehtohme roropa tyriry poko, zuaro ehtohme emero poko,

³² enekure ehtoh riry waro ehtohme te, uuru poko tyriry waro te, parata poko te, metau poko, enara.

³³ Topu tō kurākary waro, tyriry waro roropa apō pona te, wewe roropa te, emero rokē tyriry waro ehtohme.

³⁴ Pezareu akorehmane Aoriape kynexine, Aisamake mūkuru, Tā ekyryme. Mokaro asakoro takorehmase Ritonōpo a imehnō amorepaneme toto ehtohme.

³⁵ Emese kure tyrise toto Ritonōpo a enekure ehtoh riry poko te, uuru tōkehko poko erohtohme parata poko te, metau poko te, kamisa riry poko roropa mauru panō kurā ke te, kaneru hpoty ke ezuezumano te, puupura te, tahpiremā te, imepỹ kamisa roropa, enara. Emese kure toh kynexine toerohtohkō poko te, tonesā riry poko roropa, enara.

36

¹ Pezareu tomo, Aoriape maro, imehnõ orutua kõ roropa emese kure tyrise Ritonõpo a. Tuaro tyrise roropa Ritonõpo a Tapyi Kurã ritohme eya xine. Mokaro emero tyripose Ritonõpo a zae tõmipona toto ehtohme tynyriphopyry ritohme eya xine.

Ahno nekarotyamo

² Mame Pezareu tõ tykohmase Moeze a, Aoriape maro, imehnõ orutua kõ maro, Ritonõpo nymenekatyã, emese kure exiketomo, toerokuru se exiketomo. Tyrohmanohpopitose toto Moeze a.

³ Izyraeu tõ nekarotyã tokarose Moeze a eya xine Tapyi Kurã ritohme. Kokoro rokẽ ãmepyry ae tynekarorykõ tonehse Izyraeu tomo a Moeze a.

⁴⁻⁵ Mame mokaro Tapyi Kurã poko erohketõ toytose toto oturuse Moeze maro. Ynara tykase toto eya:

– Tynekarorykõ itamurume enehnõko mã toto. Imotyẽkãko roropa mã toto, Ritonõpo nyriphopyry motye.

⁶ Naeroro toto nekarotyã Tapyi Kurã kyryryme onenehpopyra ropa toehse Moeze. Morara exiryke tonehkehse eya xine.

⁷ Toto nekarotyã ipune kynexine, Ritonõpo nyriphopyry pune, imotyẽ roropa kynexine.

Tapyi Kurã ritopõpyry (Exutu 26.1-37)

⁸ Ritonõpo maro oturutoh Tapyi Kurã tyrise emese kurehxo exiketomo a. Apurume kamisa tyrise 10me mauru panõ kurã ke te, kaneru hpoty, ezuezumano te, puupura te, tahpiremã, enara. Morohne kamisa poko taporiikhã tyxixĩse kynexine emeporyme.

⁹ Moro kamisa tõ oxisã kynexine, zumo exiry 12,5 meturume mosa toto exiry te, 1,80 meturume ipuroroje exiry.

¹⁰ 5me moro kamisa tõ tyxixĩse osepokona toiro kamisame ehtohme. Morarame tyrise eya xine imepõ 5mãkõ maro.

¹¹ Imyhtoh tyrise eya xine kamisa ezuezumã ke, kamisa etyhpyry ehpikuroko moro kamisa konõto asakorõ pokona.

¹² 50me imyhtoh tyrise eya xine kamisa apitorymã ehpikuroko te, 50me imyhtoh tyrise roropa eya xine zakorõ kamisa konõto etyhpyry ehpikuroko osẽpataka moro imyhtoh tonõme ehtohme.

¹³ Mame 50me apoitoh tyrise eya xine uuru risẽme kamisa konõto asakoro osexihtohme oximaro toiro konõtome ehtohme.

¹⁴ Tapyi amotoh tyrise eya xine kamisa 11mãkõ ke, poti hpoty risẽ ke.

¹⁵ Oxisã kehko morohne kynexine, zumo exiry 13,30 meturume mosa exiry, 1,80 meturume ipuroroje exiry.

¹⁶ 5me moro kamisa tyxixĩse eya xine oximaro toiro kamisa konõto ehtohme. Zakorõ 6mãkõ tyxixĩse eya xine zakorõ kamisa konõtome ehtohme.

¹⁷ 50me imyhtoh tyrise apitorymã etyhpyry ehpikuroko te, 50me imyhtoh tyrise roropa zakorõ ehpikuroko.

¹⁸ Moromeĩpo 50me apoitoh tyrise eya xine, metau risẽme moro kamisa konõto asakorõ osexihtohme oximaro, toiro amotohme ehtohme.

¹⁹ Imepyny amotoh tyrise roropa eya xine, kaneru pihpyry ke tonohse tahpire. Moro po imepyny amotoh tyrise eya xine okyno pihpyry kurano, jarao exikety.

²⁰ Wewe risẽ tyrise eya xine, akaxia risẽme, xikihme exiketomo, Tapyi apurume ehtohme.

²¹ Toiro wewe risẽ 4,45 meturume kynexine kae exiry te, ipuroroje 67 sëtmeturume.

²² Asakoro tyetyere tyrise kehko eya xine osexihtohme. Morara tyrise emero wewe risẽ eya xine.

²³ 20me wewe risē tyrise eya xine apurume ikurenae.

²⁴ Moro wewe risē zopino 40me apō tyrise eya xine parata risēme, toiro wewe risē ahtao asakoro apō tyrise jamihmehxo aosexihtohme.

²⁵ 20me wewe risē tyrise eya xine Tapyi apurume inikahpozakoxi.

²⁶ 40me apō tyrise eya xine parata risēme, toiro wewe risē ahtao, asakoro apō kynexine.

²⁷ Tapyi apuru mykae, xixi omōtoh wino 6me wewe risē tyrise eya xine.

²⁸ Asakoro wewe risē tyrise roropa eya xine eriety tō kyryryme.

²⁹ Moro wewe risē eriety tō kyryryme toxixihmase kehko kynexine apō poe zuh-pokoxi toiro kyryryme ehtohme. Moro wewe risē asakoro morara tyrise eya xine eriety tō ritohme.

³⁰ Naeroro 8me wewe risē kynexine 16me apō tō maro. Toiro wewe risē ahtao asakoro apō nae kynexine.

³¹⁻³² 15me wewe risē kuroko exiketō tyrise eya xine, akaxia risēme, 5me tyrithome wewe risē kuroko ikurenae te, 5me inikahpozakoxi te, 5me xixi omōtoh wino Tapyi mykae.

³³ Moro wewe irānaono tyrise eya xine irānakuroko, wewe risē apitorymā poe Tapyi etyhpymā pona.

³⁴ Moro wewe risē tapuhse eya xine uuru ke. Parihmā tyrise eya xine uuru risemy wewe risē pokona epuru ritohme. Moro epuru roropa tapuhse uuru ke eya xine.

³⁵ Kamisa tyrise eya xine apurume mauru panō kurā risēme, kaneru hpoty maro ezuezumā te, puupura te, tahpiremā maro, enara. Taporihkā panō ke emeporyme tyrise eya xine.

³⁶ 4me wewe xikihmākō tyrise eya xine ipokona kamisa ritohme tyhwyme. Moro xikihmākō tyrise eya xine wewe akaxia ke tapuhse uuru ke. Kamisa apoitoh tyrise eya xine uuru ke te, apō tō 4mākō tyrise eya xine parata ke.

³⁷ Tapyi omōtoh tao kamisa tyrise eya xine mauru panō kurā ke, kaneru hpoty maro: ezuezumā te, puupura te, tahpiremā maro te, emepory maro tyxixīse.

³⁸ Moro kamisa apoitohme wewe akaxia risē xikihme exiketō tyrise eya xine 5me, kamisa apoitoh maro, zupuhpyry tō tapuhse uuru ke. Moro wewe apō 5me tyrise eya xine metau risēme.

37

Kaxo, Ritonōpo omihpyry eny (Exutu 25.10-22)

¹ Mame wewe akaxia ke kaxo tyrise Pezareu a, Ritonōpo omihpyry ěme, 1,10 meturume mosa exiry kynexine te, 66 sētmeturume ipuroroje exiry te, 66 sētmeturume kae exiry, enara.

² Uuru kurā ke moro kaxo tapuhse eya zao te, jarao, enara. Ehpikuroko kaxo zomye uuru risē tyrise eya.

³ 4me parihmā tyrise eya uuru risemy, ipupuru 4mākō pokona, asakoro osetatoro apotunuru wino te, asakoro ipozery wino, enara.

⁴ Mame mara asakoro tyrise eya epurume, wewe akaxia risemy, tapuhse uuru ke.

⁵ Moro parihmā aka kaxo ratozome mara tō tyrise eya epurume, arotohme.

⁶ Kaxo apuru tyrise Pezareu a, uuru kurā risē ke, 1,10 meturume mosa exikety te, 66 sētmeturume ipuroroje, enara.

⁷ Asakoro taporihke exiketō tyrise eya uuru apimyhpyry ke kaxo apuru etyhpymā tō po.

⁸ Toiro tyrise eya seino, toiro moino, apuru etyhpymā tō po toiro kyryryme toto ehtohme kaxo apuru maro.

⁹ Osēpataka mokaro taporihke exiketō tyrise eya. Aporiry tō tyrise eya totapuruhmakase kaxo apuru epoe.

*Meza wyi esary Ritonōpo ēpataka
(Exutu 25.23-30)*

¹⁰ Meza tyrise Pezareu a, wewe akaxia risemy, 88 sētmeturume mosa exiry te, 44 sētmeturume ipuroroje exiry te, 66 sētmeturume kae exiry, enara.

¹¹ Uuru kurā ke meza tapuhse eya. Ehpikuroko meza zomye uuru risē tyrise roropa eya.

¹² Meza zomye ehpiry tyrise eya 7 sētmeturume uuru risemy. Moro ehpiry maro uuru risē tyrise roropa eya.

¹³ 4me parihmā tyrise eya uuru risemy. Meza pokona morohne tyrise eya ipupuru 4mākō pokona.

¹⁴ Meza ehpiry pokona parihmākō tyrise eya mara tō esaryme, epurume, arotohme.

¹⁵ Mara tō asakoro tyrise eya wewe akaxia ke tapuhse uuru ke.

¹⁶ Uuru kurā ke eukuru ē tyrise eya te, paratu tomo te, kopu tomo te tijera tomo te, jaha tomo, uwa eukuru puimatohme, enara.

*Ezuru apō ritopōpyry
(Exutu 25.31-40)*

¹⁷ Mame ezuru apō tyrise eya uuru kurā ke. Apony te, zoko roropa tyrise eya uuru tapīsehme exikety ke. Ekuru tō enekure tyrise eya, potāo tō maro te, petara tō maro toiro kyryryme tyrise zoko pokona.

¹⁸ 6me amoriry tō tyrise eya zoko poko, oseruao seino te, oseruao moino, enara.

¹⁹ Toiro amoriry oseruao ekuru nae kynexine emeporyme, amētoeira ekuru panono potāo tō maro te, petara tō maro, enara.

²⁰ Ezuru apō zoko 4me ekuru tō tyrise eya, amētoeira ekuru samo, potāo tō maro, petara tō maro.

²¹ Asakoro amoriry ahtao toiro potāo tyrise eya amētoeira potāome samo, oseruao potāome ehtohme atapona.

²² Morohne potāo tomo te, amoriry tō maro, ezuru apō maro zoko maro toiro kyryryme tyrise eya, uuru kurā tapīsehme exikety ke.

²³ 7me nāparina tō tyrise Pezareu a, ezuru apō po, jahpi tō roropa ezuru tō aryry kyrytohme te, oruno ē roropa. Uuru kurā ke morohne tyrise eya.

²⁴ 34 kirume uuru kurā ke moro ezuru apō tyrise eya, ikyryry tō maro.

*Apoto apō ixtaratu zahkatopo
(Exutu 30.1-10)*

²⁵ Apoto apō tyrise Pezareu a, wewe akaxia risēme, ixtaratu zahkatohme. Moro apoto apō tahramehme sã kynexine; 45 sētmeturume mosa exiry te, 45 sētmeturume ipuroroje exiry te 90 sētmeturume kae exiry, enara. Iretyry tō 4mākō toiro kyryryme kynexine apoto apō maro.

²⁶ Moro apurutoh tapuhse Pezareu a uuru kurā ke te, iratozo tō 4mākō maro te, iretyry tō maro, enara. Apoto apō zomye uuru risē tyrise eya ehpiryme.

²⁷ Parihmā asakoro tyrise eya uuru risemy ehpiry zopino, toiro seino te, toiro moino. Mara tō tyrise eya moro parihmā tō aka, epurume, arotohme.

²⁸ Moro mara tō tyrise wewe akaxia ke tapuhse uuru ke.

*Oriu ahpatohme, ixtaratu zahkatohme
(Exutu 30.22-38)*

²⁹ Oriu kurā, Ritonōpo nyripohpyry tyrise Pezareu a ahpatohme, ixtaratu roropa kurā, tyroxine exikety, ixtaratu panono.

38

Apoto apō okyno zahkatopo (Exutu 27.1-8)

¹ Mame apoto apō tyrise Pezareu a okyno tō zahkatohme Izyraeu tō nekaroryme Ritonōpo a. Moro apoto apō tyrise wewe akaxia ke tahramehme samo, 2,20 meturume mosa exiry te, 2,20 meturume ipuroroje exiry te, 1,30 meturume kae exiry, enara.

² Iretyry tyrise eya 4me, apoto apō potyry pokona, toiro kyryryme ehtohme apoto apō maro. Moro apoto apō tapuhse metau ke eya, tytororo.

³ Apoto apō kyryry, ipoko erohtoh tōkehko tyrise roropa eya, oripo tomo te, pa tomo te, paxiha tomo te, kaafu tomo te, apoto ē tomo, enara. Senohne emero metau ke tyrise eya.

⁴ Apoto ē tyrise eya otuato samo, metau risē ke, irānao, apoto apō ao, ehpio zopino tyritohme. Kae exiry zokonaka kynexine apoto apō ao.

⁵ 4me parihmākō tyrise eya metau risēme apoto ē, otuato panō eriety tō pokona tyritohme, mara tō ritohme epurume, arotohme.

⁶ Moro epuru tō tyrise eya wewe akaxia ke, tapuhse metau ke.

⁷ Mame morohne tyrise eya parihmā tō aka seino te, moino, enara, apoto apō epurume, arotohme. Wewe akaxia risēme moro apoto apō kynexine kaxo samo, apuruhmakahpyry sã ehtohme.

Osemahtoh ē metau risemy (Exutu 30.17-21)

⁸ Mame osemahtoh paxiha tyrise eya metau risemy, apō maro. Moro metau tapoise eya xine, nohpo tō nekarotyamo, osene tomo. Erohketōme toh kynexine Tapyi Kurā omōtoho tao.

Zara apurutopo Tapyi Kurā esaryme (Exutu 27.9-19)

⁹ Tapyi Kurā zomye osa tapuruse Pezareu a, zaramē. Moro zara tapuruse eya xine kamisa ke, mauru panō kurā risē ke. Apuru ikurenae kamisa mosa exiry tyrise eya 44 meturume.

¹⁰ Xikihme exiketō tyrise eya 20me, metau risemy, apō tō maro metau risemy. Kamisa apoitoh tyrise, mara tō roropa parata risemy.

¹¹ Zara apurume inikahpozakoxi morararo tyrise Pezareu a.

¹²⁻¹³ Moro zara ipuroroje exiry 22 meturume kynexine. Naeroro apurume xixi omōtoho wino te, xixi tūtatoho wino roropa kamisa tyrise eya 22 meturume mosa exiry. Xikihme exiketō 10me kynexine 10me apō tō maro. Apoitoh tonō tyrise eya mara tō maro parata ke. Omōtoho kynexine xixi tūtatoho wino.

¹⁴⁻¹⁵ Omōtoho erietyme kamisa tō tyrise eya xine 6,60 meturume mosa exiry. Oseruao xikihme exiketō tyrise eya xine tapō maro oseruao seino apotunuru wino te, moino roropa ipozery wino, enara.

¹⁶ Moro kamisa tō, zara apurume, emero mauru panō kurā risē kynexine, karimutume.

¹⁷ Xikihme exiketō apō tō metau risēme kynexine. Kamisa apoitoh tonomo te, mara tō maro te, xikihme exiketō zupuhpyry tō roropa parata risēme kynexine. Moro xikihme exiketō emero tymyhse sã oximaro kynexine mara tō parata risē ke.

¹⁸ Omōtoho tao zara pona kamisa tyrise mauru panō kurā karimutumã ke. Enekure tyrise kynexine, kaneru hpoty ke ezuezumã ke te, puupura ke te, tahpiremã ke, enara. 8,80 meturume moro kamisa mosa exiry kynexine te, kae exiry 2,20 meturume, imehnō kamisa tō samo zara apurume.

¹⁹ Inepuru xikihme exiketō 4me tyrise eya xine tapō ke metau risē ke. Kamisa apoitoh te, inepuru zupuhpyry tō te, mara tō roropa parata risã kehko kynexine.

²⁰ Inepuru tō Tapyi eary myhtohme nono pokona te, zara apuru eary myhtohme roropa emero metau risāme kehko kynexine.

Metau tōkehko Tapyi Kurā risēme

²¹ Mame Tapyi Kurā risē omoxiny ehtoh tymerose kynexine, uuru te, parata te, metau, enara. Moroto Ritonōpo Tapyi tao aomihpyry ē kynexine, topu tō pipahmā tymerose Ritonōpo a, inyripohpyry 10mākomo. Moeze a morohne omoxiny ehtoh tymeropose Rewi tomo a. Toto tuisary Itamaa kynexine, Arāo pary.

²² Ritonōpo nyripohpyry Moeze a, emero tyrise Pezareu a, Uri mūkuru, Huru pary, Juta tō ekyry.

²³ Akorehmane kynexine Aoriape, Aisamake mūkuru Tā tō ekyry. Emese kure Aoriape kynexine tutuaronyry ke, kamisa kurā mauru panō karimutumā riry waro kynexine. Tyxixīse eya otyro panō tō kaneru hpoty ke: ezuezumā ke te, puupuramākō ke, tahpiremā ke, enara.

²⁴ Uuru emero ahno nekarotyā Ritonōpo a Tapyi Kurā ritohme atapona miu kirume kynexine, ikuhtoh zae exikety ae tukuhse ahtao, tuisa kyryry ke.

²⁵ Parata tapoise ahno tukuhse ahtao, 3.430 kirume tukuhse tuisa kyryry ke.

²⁶ Orutua kō emero tukuhse kynexine 20me jeimamyry nae ahtao. Orutua a emero topehmase epehmapotopōpyry, tuisa ikuhtoh ae ro. Orutua kō esetykō 603.550 kynexine.

²⁷ Parata 3.400 kirume tapoise 100me apō tō ritohme, Tapyi kyryryme kamisa apoitohme. Toiro apō 34 kirume parata nae kynexine.

²⁸ Morarame akoīpyry 30 kirume parata ke apoitoh tonō tyrise Pezareu a te, mara tomo te, xikihme exiketō zupuhpyry tomo, enara.

²⁹ Metau, imoihmākō nekarohpyry Ritonōpo a atapona 2.425 kirume kynexine.

³⁰ Moro metau ke omōtoh apō tō tyrise Pezareu a, Tapyi taka aomōtohme Ritonōpo maro oturutoh taka te, apoto apony metau risēme, kereuja maro apoto eny, otuato samo, imōkomory maro ipoko erohtohme te,

³¹ xikihme exiketō apō tomo zara zomye exiketomo te, omōtoh apō roropa te, inepuru tō Tapyi myhtohme nono pokona te, zara apuru roropa myhtohme Tapyi zomye exikety myhtohme nono pokona, enara.

39

Ritonōpo maro oturuketō zupony

(Exutu 28.1-5)

¹ Mame upo kurā tyrise Pezareu tomo a, Aoriape maro, Arāo tō zupōme, aotupohtohkōme erohtohme Ritonōpo Esary Kurā tao. Moro upo tyrise kaneru hpoty ke, ezuezumā ke, puupura ke, tahpiremā ke, enara Ritonōpo nyripohpyry ae ro Moeze a.

Ritonōpo maro oturukety zupō kurano

(Exutu 28.6-14)

² Ritonōpo maro oturukety zupō kurā tyrise eya xine mauru panō kurā ke; kaneru hpoty ezuezumā maro te, puupura maro, tahpiremā maro; uuru topuru maro, enara.

³ Uuru tapīse eya xine kāseme sā ehtohme, mauru topuru sā ehtohme kamisame tyritohme mauru panō kurā maro te, kaneru hpoty maro, ezuezumano, puupura, tahpiremā maro, enara.

⁴ Kamisa eary asakoro tyrise eya xine, upo pokona, imotary kyryry.

⁵ Zamareary tykahse Ritonōpo maro oturukety zupony, mauru panō kurā risēme. Moro tyxixīse Ritonōpo maro oturukety zupō pokona. Tyrise kynexine Ritonōpo nyripohpyry ae ro Moeze a.

⁶ Topu kurã akata asakoro tyhkohse eya xine. Tyrise uuru pokona eya xine. Jako mũkuhpyry tã esetykõ 12mãkõ tymerose moro topu pokona emese kure exikety a.

⁷ Mame moro topu tã asakoro tyrise eya xine eary tã pokona, oturukety zupõ pokona, Jako mũkuhpyry tã, oxiekyry tã maro esetykõ arotohme Ritonõpo êpataka, Ritonõpo omihpyry ae ro Moeze a.

Puropu apuru
(Exutu 28.15-30)

⁸ Puropu apuru kurã tyrise eya xine upo apitorymã ehtoh saaro. Mauru panõ kurã tykahse eya xine kaneru hpoty maro, ezuezumã te, puupura te, tahpiremã te, tyxixĩse roropa otyro panõ ke, enara.

⁹ Tahramehme sã kynexine, turetureme, 22 sêtimeturume mosa exiry te, 22 sêtimeturume ipuroroje exiry, enara.

¹⁰ Ipokona topu tã kurã tyrise eya xine atakenaka exikety asakoropane exikety. Atakenaka exikety apitorymã ao: rupi tyrise te, topazio te, karanata, enara.

¹¹ Atakenaka exikety zakorõ ao ezemerauta te, sapira te, tiamãte, enara.

¹² Atakenaka exikety oseruaono ao turukeza te, akata te, ametixta, enara.

¹³ Atakenaka exikety 4mano ao periro te, onixi te, jasape, enara. Morohne tyrise uuru pokona.

¹⁴ Toiro topu ahtao, Jako mũkuhpyry esety toiro tymerose ipokona. 12me topu tã kurã pona 12mãkõ Jako mũkuhpyry tã esetykõ tymerose, 12mãkõ oxiekyry tã enetupuhtohme Ritonõpo êpataka.

¹⁵ Ketu tã asakoro tyrise eya xine uuru kurã ke. Oximaro tyrise kehko earyme ehtohme ipuropuru apururu kyryryme ehtohme, imyhtohme Ritonõpo maro oturukety zupõ kurã pokona.

¹⁶ Parihmã asakoro tyrise eya xine uuru risemy puropu apuru potyry pokona, kae aosexihthohme.

¹⁷ Moro eary tã asakoro uuru risẽ tyrise moro parihmã kuroko.

¹⁸ Eary tã etyhyry tã tyrise uuru pokona puropu apuru poko. Mame puropu apuru tymyhse eya xine eary pokona, oturuketõ zupõ kurã poko.

¹⁹ Parihmã imehnõ asakoro tyrise eya xine uuru risẽ ke puropu apuru potyry pokona zopino, ehpio poko zao oturukety zupõ pũto.

²⁰ Parihmã asakoro tyrise ropa uuru risẽ aosexihthohme eary tã etyhyry pokona oturukety zupõ pokona aosexihthoh pũto zamareary epozakoxi.

²¹ Puropu apuru parihmã tã tymyhse oturukety zupõ kurã parihmã pokona eary ezuezumã ke, zamareary epozakoxi ehtohme, oturukety zupõ kurã poe epukara ehtohme roropa. Morohne tyrise eya xine Ritonõpo nyripohpyry ae ro Moeze a.

Imepỹ upo Arãõ tã zupõme.
(Exutu 28.31-43)

²² Upo tyrise eya xine kamisa ezuezumã ke Arãõ tomo a amurutohme oturukety zupõ kurã zopino.

²³ Eutary tyrise eya xine zupuhpyry omõtohme. Moro eutary zomye kamisa tyxixĩse exihkara ehtohme.

²⁴ Moro upo ehpiry zopino ehpiuroko emeporyme tyrise eya xine romã tã panono, kamisa ke tyrise: mauru panõ kurã ke, kaneru hpoty maro ezuezumã te, puupura te, tahpiremano, enara.

²⁵ Tĩtĩ katoh pitiko tyrise roropa eya xine, uuru kurã risemy, romã tã asakoro rãnao, upo ehpiry poko, Arãõ tã a amurutohme toerohtohkõ poko toto ahtao.

²⁶ Morara Arãõ tã zupõ ehpiry zopino enekure kynexine tĩtĩ katoh pitiko ke atakenaka romã tã maro: toiro tĩtĩ katopo, toiro romã te, imepỹ tĩtĩ katoh, imepỹ romã, enara, Ritonõpo nyripohpyry ae ro Moeze a.

²⁷ Kamisa tō tyrise eya xine mauru panō kurā ke Arāo zupōme imūkuru tō zupōme, enara.

²⁸ Zuhzōty roropa mauru panō kurā risē ke Arāo zupuhpyry pona amurutohme te, xapeu tō roropa, imetŷ tō roropa mauru panō risēme imūkuru tō zupōme.

²⁹ Zamareary Arāo zupōme tyrise eya xine mauru panō kurā ke tyxixīse enekure ehtohme kaneru hpoty ke, ezuezumano, puupura, tahpiremano, enara, Ritonōpo nyripohpyry ae ro Moeze a.

³⁰ Uuru pipahmā pixo tyrise eya xine, tymerose “Tymenekase Ritonōpo maro ehtohme.”

³¹ Moro tyrise Arāo huhzōty pokona, tymyhse eary ke ezuezumā ke Ritonōpo nyripohpyry ae ro Moeze a.

Aerohtopōpyry tōtyhkase ahtao
(Exutu 35.10-19)

³² Mame tōtyhkase toto toerohtohkō poko Ritonōpo maro oturutoh, Tapyi Kurā poko. Izyraeu tomo a emero tyrise, Ritonōpo nyripohpyry Moeze a.

³³ Tynyrihpyrykō tarose eya xine Moeze a, Tapyi Kurā, mōkomoryme, emero erohtoh kyryry maro, apoitoh tonomo te, wewe risē xikihme exiketomo te, wewe kuroko exiketomo te, xikihme exiketomo apō tō maro.

³⁴ Tapyi amotoh tarose eya xine kaneru pihpyry risemy tonohse tahpire te, imepŷ amotoh roropa okyno pihpyry risē kurano te, kamisa konōto, Ritonōpo Esary Kurā apurume Esary Kurā Kuhse apuru maro.

³⁵ Kaxo, Ritonōpo omihpyry eny, topu pipahmā maro tymerose Ritonōpo nymeropohpyry 10mākō tymoisemy te, epuru tō maro, apurutoh maro.

³⁶ Meza tarose eya xine imōkomory maro te, wyi tomo tynekaroryme Ritonōpo a.

³⁷ Ezuru apony uuru kurā risemy te, imōkomory maro nāparina tomo te, oriu te, nāparina eukurume, enara.

³⁸ Apoto apony uuru risemy te, oriu ahpatohme te, ixtaratu zahkatohme te, kamisa Tapyi omōtoh po te,

³⁹ Apoto apō metau risemy okyno zahkatohme te, apoto ē otuato panō te, epuru tomo te, imōkomory maro te, osemahtoh ē apō maro.

⁴⁰ Kamisa tō tarose eya xine, Tapyi zomye osa apurutohme xikihme exiketō maro te, apō tō maro te, kamisa zara pona omōtoh kamisa te, eary tomo te, inepuru tō, Tapyi kyryry tōkehko te, Tapyi mōkomory emero, erohtohme Tapyi Kurā tao.

⁴¹ Upo kurā Arāo tō zupony imūkuru tō zupony roropa amurutohme erohse toytose toto ahtao Osa Kurā taka, toerohtohkō poko toto ahtao, Ritonōpo maro oturuketōme, okyno etapary poko, zahkary poko tynekarorykōme, enara.

⁴² Toerohtohkō tyrise Izyraeu tomo a zae, Ritonōpo nyripohpyry ae ro Moeze a.

⁴³ Mame toto nyrihpyry tonese Moeze a. Emero tyrise eya xine zae ipunaka, Ritonōpo nyripohpyry ae ro. Mame tōturuse Moeze Ritonōpo a kure rokē Izyraeu tō ritohme.

40

Ritonōpo Tapyi Kurā amory poko

¹ Morarame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

² — Ēmepyy apitorymā po, nuno apitorymā po Tapyi Kurā amotoko, ymaro ōturutohkōme.

³ Kaxo jomihpyry ē tyriko Tapyi taka. Moro kaxo ao topu pipahmā tukurākase nnyripotyā omame porehme; kamisa anŷko tyhwyme jomihpyry ē ēpataka.

⁴ Meza aroko Tapyi taka. Ykyryry tō tyriko epona. Ezuru apō aroko Tapyi taka nāparina tō tyriko esaka xine.

⁵ Apoto apõ uuru risẽ ixtaratu zahkatoh tyriko kaxo, jomihpyry ã, ãpataka. Kamisa tyriko Tapyi omõtoh tao.

⁶ Apoto apõ okyno tõ zahkatoh tyriko Tapyi ãpataka.

⁷ Osemahtoh ã tyriko irãnaka, apoto apõ poe Tapyi pona. Tuna tyriko osemahtoh ã aka.

⁸ Kamisa tõ tyriko zara zomye, Tapyi zomye, apurume te, kamisa tyriko roropa zara omõtoh taka.

⁹ – Mame oriu apoiko, ahpatohme. Ikuãko pitiko Tapyi pona te, imõkomory pona roropa, apiakatohme ykyryry tõ kurãme ehtohme.

¹⁰ Apoto apõ pona oriu ikuãko pitiko okyno zahkatoh po imõkomory maro apiakatohme ykyryryme ehtohme.

¹¹ Osemahtoh ã pona oriu ikuãko pitiko apõ maro apiakatohme ykyryryme kurãme ehtohme.

¹² – Mame Arão tõ imũkuru tõ maro enehko Tapyi omõtoh taka toto ekurikatohme tuna ke.

¹³ Mame upo kurã amurupoko Arão a, oriu ke ahpako apiakatohme erohtohme, ymaro oturuketyme ehtohme.

¹⁴ Imũkuru tõ a roropa amurupoko, oturukety zupõ kurã ke.

¹⁵ Oriu ke toto ahpako jũkõ saaro ymaro toto erohtohme, ymaro oturuketõme toto ehtohme. Tahpase toto oya exiryke oriu ke, jũme ymaro oturuketõme exũko mã toto.

¹⁶ Mame morara tyrise Moeze a emero Ritonõpo nyriphopyry ae ro.

¹⁷ Ëmepory apitorymã po, nuno apitorymã po, jeimamyry asakorõ po, Ejitu rumekatoþopyry poe, Tapyi Kurã tamose eya xine.

¹⁸ Moeze omihpyry omi poe Tapyi apõ tõ tyrise eya xine, wewe risẽ xikihme exiketõ tanỹse eya xine, wewe kuroko exiketõ tyrise esaka, xikihme exiketõ kamisa apõ tanỹse eya xine.

¹⁹ Mame amotoh tyrise eya xine Tapyi pona, Ritonõpo nyriphopyry ae ro.

²⁰ Topu pipahmã asakoro tyrise eya xine kaxo aka, Ritonõpo omihpyry ã aka. Mara tõ tyrise parihmã aka kaxo pokona, epurume. Apurutoh tyrise kaxo pona.

²¹ Mame kaxo, Ritonõpo omihpyry ã tarose eya, Osa Kurã taka, Tapyi Kurã taka. Kamisa tyrise eya xine Osa Kurã Apurume, jaraõkõ osenuhmara ehtohme, kaxo kurã onenepyra toto ehtohme. Morara tyrise eya Ritonõpo nyriphopyry ae ro.

²² Meza tyrise Moeze a Tapyi Kurã taka inikahpozakoxi kamisa ãpataka.

²³ Moro meza po wyi tyrise eya tynekaroryme Ritonõpo a, Ritonõpo nyriphopyry ae ro.

²⁴ Mame ezuru apõ tyrise eya Tapyi Kurã tao, ikurenaka meza etonie.

²⁵ Nãparina tõ tyrise eya ezuru apõ po, Ritonõpo ãpataka. Tukase Ritonõpo nyriphopyry ae ro.

²⁶ Apoto apõ uuru risẽ, ixtaratu zahkatoh tyrise eya Tapyi taka kamisa ãpataka, Osa Kurã Kuhse ãpataka.

²⁷ Ixtaratu tyahkase epona, Ritonõpo nyriphopyry ae ro.

²⁸ Kamisa tyrise eya Tapyi Kurã omõtoh tao.

²⁹ Apoto apõ okyno zahkatoh tyrise eya omõtoh ãpataka. Moro apoto apõ po tynekaroryme okyno tõ tyrise eya. Tyahkase toto tiriiku tõkehko maro, Ritonõpo omihpyry ae ro.

³⁰ Osemahtoh ã tyrise eya irãnaka Tapyi poe apoto apõ pona. Tuna tyrise zao.

³¹ Moro osemahtoh ã ao tõsemahse, tupupurukõ tukurikase Arão tomo a, imũkuru tõ maro

³² aomomyrykohtao Tapyi taka te, apoto apõ pona toytose toto ahtao, Ritonõpo omihpyry ae ro.

³³ Moeze omihpyry omi poe kamisa tõ tyrise zara zomye, apurume Tapyi Kurã zomye, apoto apõ maro. Kamisa tyrise omõtoh taka zara pona omõtohme. Mame tõtyhkase rahkene.

Akurũ tooehse Tapyi Kurã pona
(Numeru 9.15-23)

³⁴ Mame akurũ tooehse Tapyi Kurã pona. Ritonõpo Ezuru tomõse Tapyi taka.

³⁵ Moro pokoino omõsaromepyra Moeze kynexine Tapyi taka.

³⁶ Mame akurũ tõnuhse ahtao rokẽ Tapyi poe toesyryhmase Izyraeu tomo tosarykõ poe imepỹ pona.

³⁷ Ýrome onuhpyra akurũ ahtao tehme rokẽ Izyraeu tõ kynexine akurũ onukuru ropa eraximãko.

³⁸ Mame aytorykohtao akurũ tonese eya xine, saereme ahtao tymaro xine Ritonõpo exiry, akurũme, Tapyi epoe. Koko apoto tonese eya xine, saereh ãko, Tapyi epoe.

REWITIKU

Amorepatopōpyry Emero Tymoisa poko

Levítico

Ekarotopo

Sero *Rewitiku* ao Ritonōpo nyripohpyry nae inekarohpyry Moeze a ekarotohme Izyraeu tomo a zae toto ehtohme oximōme toto ahtao Ritonōpo eahmatohme, zae toto ehtohme roropa tynekarory tō ekarory poko te, zae oturuketō ehtoh poko toto erohtoh poko. Rewi tō rokē tyripose Ritonōpo a erohketōme Tapyi Kurā tao, oturuketō akorehmananōme. Moro enetupuhpotohme mana kure rokē Ritonōpo ehtoh poko. Naeroro typoetory tō tymenekase eya zae toto ehtohme Tosēkō omipona. Sero ao ynara mana: “Imehnō pyno ehtoko osepyno oehtohkō samo” (Rewitiku 19.18).

Sero pape ao

Ritonōpo nyripohpyry juteu tō nekarory tō poko 1.1–7.38

Arāo tō menekatopōpyry oturuketyme 8.1–10.20

Ritonōpo nyripohpyry zae ehtoh poko te, nuriame pyra ehtoh poko 11.1–15.32

Ēmepyyry Ahno Rypyyry Korokatopo 16.1-34

Ritonōpo nyripohpyry zae ehtohme isene ahtao, zae Ritonōpo eahmary poko roropa 17.1–27.34

¹ Morarame Moeze tykohmase Ritonōpo a tymaro Oximōtoho Kurā tae, ynara tyripo-tohme

² Izyraeu tomo a tynekarorykō zahkaryhtaō eya xine:

Okyno zahkary poko apoto apō po

Tokykō zahkaryhtaō ahno a tynekaroryme Ritonōpo a tokykō menekāko mā toto pui te, kaneru te, poti, enara.

³ Pui ekaroryhtaō eya jahkatohme apoto apō po, pui orutua menekāko mana kurākō rokene. Mokyro arōko mana Tapyi Kurā omōtoho taka zae ehtohme Ritonōpo a.

⁴ Moroto tomary rīko mana okyno zupuhpyry pona zae ehtohme Ritonōpo a iirypyry tykorokase ehtohme.

⁵ Toky etapāko mokyro mana moroto Tapyi Kurā ēpataka. Mame oturuketō, Arāo pakomotyā imunuru ekarōko mā toto Ritonōpo a. Mame imunuru kuānōko mā toto apoto apō ehpiry 4mākō pokona Tapyi ēpataka.

⁶ Moromeīpo okyno ekepyry pikāko mokyro mana, mame zoko sahsahkāko mana.

⁷ Apoto zukāko oturuketō mana apoto apō po. Ikemehtōko mā toto apotopokō ke.

⁸ Mame apoto pona mokyro pui orutua isahsahkahpyry rīko mā toto: zupuhpyry, ikasery zuahxiririny te,

⁹ epyasyhny tōkehko kurikāko mokyro mana jaxiry tō roropa. Mame apoto pona morohne rīko oturukety mana jahkatohme. Mokyro pui orutua ekepyry zahkāko oturukety mana, porehme tynekaroryme, typoxine potu Ritonōpo a.

¹⁰ Kaneru menekaryhtaō ahno a jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a te, poti roropa, orutua menekāko mana kurākō rokene.

¹¹ Mame mokyro etapāko mana Ritonōpo ēpataka apoto apō poe inikahpozakoxi. Imunuru kuānōko oturuketomo apoto apō ehpiry poro 4mākō pona.

¹² Moromeīpo okyno sahsahkāko mokyro mana. Mame oturukety mokyro pū zupuhpyry maro, ikasery maro zuahxirirī roropa apoto pona tyrīko mana apoto apō pona.

¹³ Mame okyno esē toky epyasyhny tōkehko kurikāko mana jaxiry tō maro, mame morohne zahkāko oturukety mana tynekaroryme Ritonōpo a. Okyno tytororo jahkāko mana, tynekaroryme Ritonōpo a. Moro typoxine mana eya.

¹⁴ Torõ menekaryhtao ahno a jahkatohme tynekaroryme Ritonõpo a, utukuimo te, parutopuru menekãko mana enehtohme.

¹⁵ Mokyro torõ arõko oturukety mana apoto apõ pona, zukãko mana jahkatohme apoto apõ po, imunuru tûtãko apoto apõ ehpiry poro.

¹⁶ Mame torõ napyry ã oũko mana ipahtohme oruno htaka apoto apõ poe xixi tûtatoh winakoxi.

¹⁷ Mame torõ apoĩko mana aporiry poko aporiramãko mana, yrome anapiakara mana asakorõ ehtohme, mame mokyro zahkãko mana apoto apõ po. Zahnõko mana tytororo inekaroryme, tyroxine exiketyme Ritonõpo Oesẽkomo a.

2

Tiriiku tõkehko ekaroryhtao Ritonõpo a

¹ Mame tiriiku tõkehko enepiryhtao ahno a tynekaroryme Ritonõpo a, moro otyro puhturu apõko mana aporo kurehxo exikety outhme tynekaroryme. Imeĩpo azeite zoximãko mana ixtaratu maro, tiriiku apotopõpyry maro.

² Mame morohne ekarõko mana oturuketomo a, Arão pakomotyamo a. Mame moro tiriiku toiro tomary ao apoĩko oturukety mana azeite maro, ixtaratu maro, jahkatohme apoto apõ po enetupuhpotohme moro emero tokarose Ritonõpo a. Ahno nekaroryme mana, tonahsẽme, tyroxine exiketyme, Ritonõpo zamaro exiketyme.

³ Moro akoĩpyry oturuketõ napyryme mana, Arão mũkuru tomo, ipakomotyamo, enara; morohne Ritonõpo zamaro mana, touse exiryke ahno nekarohpyry poe, tokarose ahtao Ritonõpo Oesẽkomo a.

⁴ Mame tynekaroryme tiriiku risẽ enepiryhtao ahno a ekeihpyry orinato po, tiriiku kurã apohpyry kure yrome iporutatoh maro pyra mana. Inũme tyrise ahtao azeite maro kure mana, pipahmã pisarara tyrise ahtao typopase azeite ke kure roropa mana.

⁵ Tiriiku risẽ tupuruse ahtao oripo ao ekarotohme onekaroryme tiriiku apohpyry tyriko otoxie azeite maro, yrome iporutatoh maro pyra.

⁶ Moro enepiryhtao oya onekaroryme moro pão itohkako azeite ritohme epona.

⁷ Onekaroryme pão tõ tupuruse ahtao ekeitoh ao tiriiku apohpyry tyriko azeite maro.

⁸ Onekaroryme morohne ekaroko Ritonõpo Oesemy a; morohne ekaroko oturukety a, mame moro arõko mana apoto apõ pona.

⁹ Onekarohpyry zokonaka apoĩko mana pitiko rokene jahkatohme apoto apõ po enetupuhpotohme moro tytororo tokarose Ritonõpo a. Onekaroryme mana tonahsẽme, tyroxine exikety Ritonõpo zamaro exiketyme mana.

¹⁰ Mame akoĩpyry oturuketõ napyryme exĩko mana, Arão mũkuru tomo te, ipakomotyã roropa. Ritonõpo kyryry kurãme mana touse exiryke onekarohpyry poe Ritonõpo Jumãme Exikety a.

¹¹ Onekarorykõ tiriiku risẽ emero tyritoko iporutatoh maro pyra, iporutatoh maro pyra te, ano zeni maro pyra roropa tyritoko onekarorykõme Ritonõpo Jumãme Exikety a.

¹² Tiriiku tõkehko osemazuhme anapoihpyrykomo oya xine ekarotoko onekarorykõme Ritonõpo a. Yrome morohne onyahkara ehtoko apoto apõ po.

¹³ Sautu tyritoko onekarorykõ maro, tiriiku tõkehko risẽ tompore ehtohme. Sautu enetupuhpotohme mana Ritonõpo omihpyry poko, inetapohpyry poko typoetory tomo a. Onekarorykõ emero tiriiku risẽ ahtao sautu tyritoko epona, tompore ehtohme.

¹⁴ Mame otyro epery apoipitoryhtao oya xine, osemazuhme anapoityã ekaroryhtao Ritonõpo a, ipuhturu exipyra ro exiketõ aroko, apohpyryme aexihpyry apoto pona.

¹⁵ Azeite tyriko ixtaratu roropa moro onekarory pona.

¹⁶ Morohne tiriiku tōkehko zokonaka zahkãko oturukety mana, apoto apõ po, azeite maro te, ixtaratu maro enetupuhtohme moro onekarohpyry emero Ritonõpo Oesẽkõ kyryryme mana.

3

Onekarorykõ Ritonõpo a osepeme ehtohme

¹ Okyno enepyyryhtao ahno a tynekaroryme Ritonõpo a osepeme ehtohme, pui menekaryhtao eya orutua kure, nohpome ahtao kure roropa, yrome kure rokẽ exikety menekãko mana.

² Ritonõpo Tapyĩ ãpataka tomary rĩko mokyro mana pui zupuhpyry pona, mame etapãko mana. Imunuru kuãnõko oturuketõ, Arão pakomotyã mana apoto apõ ehpiry tõ pona, asakoropane exiketõ pona.

³ Mame tonahsẽme ynara ekarõko oturukety mana Ritonõpo a: ikasery zuahxiririny poko te,

⁴ epyasyhny asakoro, ikasery maro ipoko te, erery zokonaka kurehxo aexihpyry touse ahtao epyasyhny tõ maro.

⁵ Morohne emero jahkãko oturuketõ mana apoto apõ po, moro zahkatoh maro tyrityã apotopokõ pona, apoto apõ po. Morohne ahno nekarohpyry tonahsẽme exĩko, typoxine kure Ritonõpo zamaro exikety.

⁶ Okyno enepyyryhtao ahno a tynekaroryme Ritonõpo a osepeme ehtohme, toky menekaryhtao eya orutuame kure, nohpome ahtao kure roropa, yrome kure rokẽ exikety menekãko mana.

⁷ Kaneru mũkuru menekaryhtao eya tynekaroryme Ritonõpo a,

⁸ tomary rĩko mokyro mana toky zupuhpyry pona; mame etapãko mana Ritonõpo Tapyĩ ãpataka. Imunuru apoĩko oturuketomo, Arão pakomotyamo, ikuãtohme apoto apõ ehpiry asakoropanẽ pona.

⁹ Mokyro kasery apoĩko toiro oturukety mana ekarotohme tonahsẽme Ritonõpo a: arokyry maro tytororo tuhkohse ätykyry pũto, ikasery maro zuahxirirĩ maro te,

¹⁰ epyasyhny asakoro maro ikasery tỹpokõke exikety maro, erery zokonaka kurehxo exikety, touse epyasyhny tõ maro.

¹¹ Morohne emero zahkãko oturukety mana apoto apõ po, tonahsẽme samo, tynekaroryme Ritonõpo a.

¹² Poti menekaryhtao ahno a tynekaroryme Ritonõpo a,

¹³ tomary rĩko mana toky zupuhpyry pona, mame etapãko mana Ritonõpo Tapyĩ ãpataka. Imunuru kuãnõko oturuketõ, Arão pakomotyã, apoto apõ ehpiry asakoropanẽ exikety pona.

¹⁴ Mame ikasery zahkãko toiro oturukety mana, tynekaroryme Ritonõpo a tonahsẽme samo: ikasery zuahxirirĩ poko,

¹⁵ epyasyhny asakoro maro, ikasery maro ipoko, erery zokonaka kurehxo exikety touse epyasyhny tõ maro.

¹⁶ Morohne emero zahkãko oturukety mana apoto apõ po tynekaroryme tonahsẽme samo, typoxine Ritonõpo a. Ikasery emero Ritonõpo kyryryme mana.

¹⁷ Morara exiryke Izyraeu tõ emero osa po toto ahtao ikasery onenahpyra mã toto, munu roropa onenahpyra mã toto. Jũme moro Ritonõpo nyriphopyry omipona ehtoko, apakomotyã roropa.

4

Onekarorykõ oorypyrykõ korokapotohme

¹ Mame Moeze turuse Ritonõpo a

² Izyraeu tō zurutohme ynara tyrithome iirypyryme se pyra tahtao xine ro Ritonōpo nyripohpyry tamonohse eya xine, aomipona pyra toehse.

Oturukety imehxo exikety nekarory

³ Mokyro Oturukety imehxo exikety iirypyryme toehse ahtao, tyyrypyry korokapotohme Ritonōpo a pui mūkuru kure exikety enehnōko mana.

⁴ Mokyro arōko mana Ritonōpo Tapyi omōtohtaka, tomary rīko mana zupuhpyry pona, mame mokyro etapāko mana moroto Ritonōpo ēpataka.

⁵ Mame imunuru zokonaka apoiko mana arotōhme Tapyi taka.

⁶ Moro tao tomahxikyry rīko mana munu aka, mame Ritonōpo ēpataka munu pixo sapararahmāko mana 7me kamisa Osa Kurā apuru ēpataka.

⁷ Mame, Ritonōpo ēpataka ro, munu pitiko rīko mana apoto apō potyry pona moro Tapyi tao, ixtaratu zahkatoh po. Munu akoipyry kuānōko mana apoto apō okyno zahkatoh myhtokoxi Tapyi ēpataka.

⁸ Mame okyno kasery apoiko oturukety mana zuahxirirī poko exikety emero te,

⁹ epyasyhny asakoro ikasery maro ipoko exikety te, erery zokonaka kurehxo exikety touse ahtao epyasyhny tō maro,

¹⁰ morohne apoiry samo okyno zahkaryhtao onekaroryme osepeme ehtohme. Mame morohne emero zahkāko oturukety mana apoto apō po, okyno tō zahkatoh po.

¹¹ Yrome ipihpyry apoiko mana, ipū maro emero, zupuhpyry te, jaxiry tomo te, zuahxirirī maro, zuehtoto maro.

¹² Morohne arōko mana jarānaka apatarykō poe, osa nuriame pyra exikety pona, oruno pahtoh pona. Moroto mokyro okyno zahkāko mana tytororo, apotopokohtao.

*Onekarorykō imoihmākō rypyry korokapotohme
(Numeru 15.22-26)*

¹³ Tyyrypyrykō se pyra ro imoihmākō ahtao Ritonōpo omiry omipona pyra toehse toto ahtao, inyripohpyry tamonohse eya xine. Moro toehse ahtao iirypyryme mā toto tuaro pyra toto ahtao ro. Mame

¹⁴ tuaro toehse toto ahtao tyyrypyrykō poko pui mūkuru arōko mā toto jahkatohme tynekarorykōme tyyrypyrykō korokapotohme. Mokyro arōko mā toto Tapyi Kurā ēpataka.

¹⁵ Moroto, Ritonōpo ēpataka, tomarykō rīko tuisa tō mana okyno zupuhpyry pona, mame mokyro etapāko mā toto.

¹⁶ Okyno munuru zokonaka arōko Oturukety imehxo exikety mana Tapyi taka.

¹⁷ Tomahxiky ehxikāko mana munu ke, mame Ritonōpo ēpataka munu pixo sapararahmāko mana 7me kamisa ēpataka Osa Kurā tao.

¹⁸ Morarame Ritonōpo ēpataka ro munu pitiko rīko mana apoto apō potyry pokona moro Tapyi tao; munu akoipyry kuānōko mana apoto apō, okyno zahkatoh myhtokoxi Tapyi ēpataka.

¹⁹ Mame okyno kasery apoiko oturukety mana emero jahkatohme apoto apō po,

²⁰ sero okyno rīko mana tynyrihpyry saaro zakorō poko tyyrypyry korokapotohme. Morara tyrīko oturukety mana ahno tō rypyhpyry korokapotohme, mame tykorokasēme exīko mana.

²¹ Mame okyno apitorymā ritopōpyry saaro sero pui mūkuru arōko oturukety mana jarānaka, pata poe jahkatohme. Mokyro onekarorykōme mana imoihmākō rypyhpyry korokapotohme.

Onekarorykō tuisa rypyry korokapotohme

²² Iirypyryme se pyra ro tuisame exikety ahtao, Ritonōpo omiry omipona pyra toehse ynororo ahtao, popyra ehtoh tyrise ahtao eya, morohne poko pyra ehtoko, tykase Ritonōpo ahtao,

²³ mame tuaro tyripose ynororo ahtao iirypyryme aehtoh poko, poti enehnõko mana kure rokẽ exikety enehnõko mana tynekaroryme Ritonõpo a.

²⁴ Tomary rïko mokyro mana toky zupuhpyry pona, mame Ritonõpo ëpataka etapãko mana apoto apõ myhto inikahpozakoxi. Moroto okyno tõ etapãko mã toto jahkatohme. Inekaroryme mokyro mana tyyrypyry korokapotohme.

²⁵ Mame tomahxikyry ehxikãko oturukety mana okyno munuru ke, munu rïko mana apoto apõ okyno zahkatoh potyry pona, munu akoïpyry kuãnõko mana moro apoto apõ myhtokoxi.

²⁶ Ahno nekarory sã osepeme ehtohme, mokyro poti kasery emero tyahkasẽme exïko mana apoto apõ po. Moro saaro mokyro nekarohpyry zahkãko oturukety mana mokyro rypyry korokapotohme. Mame iirypyrykõ tykorokasẽme ropa exïko mana.

Toiro ahno rypyry korokapotohme

²⁷ Mame ahno iirypyryme se pyra ahtao ro, Ritonõpo omiry omipona pyra toehse ahtao, popyra ehtoh tyrise ahtao eya ipoko pyra tyripose ahtao Ritonõpo a,

²⁸ tuaro tyripose ynororo ahtao iirypyryme toehtoh poko, okyno poti enehnõko mana kure exikety tynekaroryme Ritonõpo a tyyrypyry korokapotohme.

²⁹ Tomary rïko mokyro mana okyno zupuhpyry pona, mame etapãko mana apoto apõ poe inikahpozakoxi. Moroto okyno tõ etapãko mã toto tyahkasẽme.

³⁰ Mame tomahxikyry ehxikãko oturukety mana okyno munuru ke, munu ritohme apoto apõ potyry pokona, okyno tõ zahkatoh pona. Mame munu akoïpyry kuãnõko mana moro apoto apõ myhtokoxi.

³¹ Moromeïpo okyno kasery apoïko mana emero jahkatohme apoto apõ po, ahno nekarory osepeme ehtoh riry samo. Typoxine moro ehtoh Ritonõpo Oesëkõ zamaro mana. Moro sã ahno rypyry korokapõko oturukety mana, mame iirypyry tykorokasẽme exïko mana.

³² Kaneru enepyrhtaotahno a tynekaroryme tyyrypyry korokapotohme kure rokẽ exikety enehnõko mana.

³³ Tomary rïko mokyro mana kaneru zupuhpyry pona, mame apoto apõ poe inikahpozakoxi, okyno tõ etapatoh po, toky etapãko mana jahkatohme tynekaroryme tyyrypyry korokapotohme.

³⁴ Oturukety tomahxikyry ehxikãko mana kaneru munuru ke munu ritohme apoto apõ potyry pokona okyno tõ zahkatoh pona, munu akoïpyry kuãnõko mana apoto apõ myhtokoxi.

³⁵ Ahno nekarory osepeme ehtoh riry sã, kaneru kasery emero apoïko oturukety mana jahkatohme apoto apõ po, imehnõ jahtyã maro ahno nekaroryme Ritonõpo a. Moro sã inekarory zahkãko oturukety mana ahno rypyry korokapotohme, mame iirypyrypyry tykorokasẽme exïko mana.

5

Ahno nekarory tyyrypyry korokapotohme

¹ Ahno nekarory se jahkatohme ynara toehse ahtao:

Tymenekase ahno ahtao eneneme, yrome tynenehpyry onekaropyra ynororo ahtao, inetahpyry onekaropyra roropa ynororo ahtao iirypyryme mana, tuãnohsẽme.

² Imepyny a nuriame exikety tapose ahtao; onokyro ekepyry te, okyno ekepyry te, okoi tõkehko ekepyry, nuriame exïko mokyro mana, tuãnohsẽme.

³ Imepyny a ahno kyryry nuriame exikety, emero rokẽ tapose ahtao eya, nuriame exïko mana, mame tuaro toehse ahtao inyrihpyry pokoino tuãnohsẽme exïko mana.

⁴ Imepỹ ahno a osenetupuhpyra tõmiry totapose ahtao otyro ritohme, mame tuenikehse moro poko, tuaro toehse ynororo ahtao, tuãnohsẽme exïko mana.

⁵ Azahkuru toehtoh waro toehse ahtao iirypyryme osekarõko mana,

⁶ tynekaroryme okyno enehnōko mana Ritonōpo a tyrypyry korokapotohme, toiro kaneru, kaneru pyra ahtao poti etapatohme. Mame oturukety mokyro zahkāko mana iiryrypyry korokapotohme.

⁷ Kaneru te, poti roropa onepekahsaromepyra tahtao asakoro utukuimo enehnōko mana, utukuimo pyra ahtao utuku tō asakoro enehnōko mana tynekaroryme, toiro torō inekaroryme tyrypyry korokapotohme, zakorō inekaroryme jahkatohme tytororo.

⁸ Mokaro torō tō asakoro enehnōko mokyro mana oturukety a, toiro etapatohme tyrypyry korokapotohme. Ipymyry tohkāko oturukety mana, yrome zupuhpyry onyhkohpyra mana.

⁹ Munu zokonaka emāko mana apoto apō zomye, akoīpyry yhtōko apoto apō myhtokoxi. Ahno rypyry korokapotohme, enara.

¹⁰ Moromeīpo zakorō torō etapāko oturukety mana jahkatohme, Ritonōpo nyripohpyry omi poe. Moro sã tynekarory zahkāko oturukety mana ahno rypyry korokapotohme, mame mokyro rypyry tykorokasēme exīko mana.

¹¹ Tytineruke pyra toexiryke asakoro utuku te, utukuimo tō onepekahsaromepyra ahtao, toiro kirume tiriiku apohpyry kurā enehnōko mana tynekaroryme tyrypyry korokapotohme. Azeite onyripyra mana otocie moro tiriiku tapose aexihpyry maro, ixtaratu roropa onyripyra mana, inekaroryme exiryke tyrypyry korokapotohme.

¹² Moro tiriiku apoīko oturukety mana, mame tomahpo zokonaka apoīko mana jahkatohme apoto apō po, imehnō nekarotyā maro, tokarose aexihpyry Ritonōpo a. Moro enetupuhpotohme mana emero tokarose Ritonōpo a. Inekaroryme mana iiryrypyry korokapotohme.

¹³ Moro sã morohne ekarōko oturukety mana Ritonōpo a ahno rypyry korokapotohme, mame iiryrypyry tykorokasēme exīko mana. Inekarohpyry akoīpyry oturukety napyryme exīko mana, tiriiku tōkehko ekarory samo ahno nekaroryme Ritonōpo a.

Ahno nekarory tyrypyry korokapotohme

¹⁴ Ynara tyripose roropa Ritonōpo a Moeze a:

¹⁵ Iiryryryme toehto se pyra ahno ahtao ro, iiryryryme toehse: tynekarory onenehpyra tokurehse ahtao, Ritonōpo kyryryme, mame moro epehmatohme, kaneru enehnōko mana, kure rokē exikety tynekaroryme Ritonōpo a. Mokyro epehpyry zae ehtoh kuhnōko mā toto pape eneryke Ritonōpo Tapyī tao. Moro poko okyno tō epehpyry tymerose. Mokyro okyno totapasēme exīko ahno nekaroryme tyrypyry korokapotohme.

¹⁶ Moro motye oturukety a epehpyry enehnōko mokyro mana ipune ehtohme, imotye roropa 20%me. Mame kaneru apoīko oturukety mana, etapāko mana, jahkāko roropa mana ahno rypyry korokapotohme; moro ke mokyro rypyry tykorokasēme exīko mana.

¹⁷ Imepỹ ahno, iiryryryme se pyra ahtao ro, iiryryryme toehse, Ritonōpo nyripohpyry omipona pyra, popyra ehtoh poko toehse ipoko pyra tyripose ahtao Ritonōpo a, moro tyrise eya exiryke iiryryryme mana, tuānohsēme.

¹⁸ Naeroro tyrypyry korokapotohme kaneru enehnōko mana kure rokē exikety oturukety a. Mokyro kaneru epehpyry zae ehtoh kuhnōko mā toto pape eneryke Ritonōpo Tapyī tao. Moro poko okyno tō epehpyry tymerose mana. Mame mokyro okyno etapāko oturukety mana jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a ahno rypyry korokapotohme, iiryryryme toehse exiryke tyrypyry poko se pyra ahtao ro. Mame mokyro rypyry tykorokasēme exīko mana.

¹⁹ Iiryryryme toehse ynororo Ritonōpo omiry omipona pyra, mame moro inekarory iiryrypyry korokapotohme mana.

6

¹ Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a, ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

² Tyyrypyry korokapotohme okyno enehnõko ahno mana jahkatohme tynekaroryme Ritonõpo a ynara toehse ahtao: imepỹ mõkomory onekaropyra ropa toehse ahtao esemy a tynomose ahtao eya ikurãkatohme rokene. Mame imepỹ mõkomory onekaropyra ropa tokurehse ahtao tynomose ahtao axĩtao rokene, tineru epehmatohme imeĩpo te; imepỹ mõkomory apoiryhtao omatome. Mame imepỹ mõkomory apoiryhtao tonekunohse ahtao;

³ ajohpe ahtao imepỹ mõkomory poko, tonese ropa ahtao: “Onenepyra exiase,” ãko ajohpe; morohne panõ riryhtao imepyny a, enara.

⁴⁻⁵ Tyyrypyry korokapotohme ropa mokyro tyyrypyhpyke exikety mokyro mõkomory ekarõko ropa mana esemy a, imepỹ kyryry ekarõko ropa mana tapoise tyaa enekunopyry ke te, imepỹ kyryry ekarõko ropa mana tonese ropa aexihpyry, emero zae pyra toehpõpyry kurãkãko ropa mana. Mame tynekarory ekaroryhtao tyyrypyry korokapotohme morohne tynematonanohtyã epehmãko ropa mana toiro kĩtu maro.

⁶ Mame kaneru mũkuru enehnõko mana oturukety a, kure rokẽ exikety tynekaroryme Ritonõpo a tyyrypyry korokapotohme. Mokyro epehpyry kuhnõko ropa mana pape eneryke Ritonõpo Tapyĩ tao.

⁷ Mame inekarory etapãko oturukety mana jahkatohme iiryrypyry korokapotohme, mame iiryrypyry korokãko Ritonõpo mana.

Okyno zahkatoh tytororo

⁸ Mame Ritonõpo tõturuse Moeze a

⁹ ynara tyripotohme Arão tomo a imũkuru tõ maro okyno tõ zahkary poko tytororo: Onekarory zahkatoh tytororo apoto apõ po ãmehnõko mana, morara ahtao apoto onezehkara tyripõko mase apoto apõ po.

¹⁰ Imeĩpo mokyro tyahkase ahtao porehme oturukety tupoke mauru panono risẽ ke oruno oũko mana apoto apõ poe tyritohme apoto apõ myhtokoxi.

¹¹ Morarame tupõ myakamãko mana oruno arotohme mya osa kurã pona jarãnaka pata poe.

¹² Moro apoto jũme onezehkara matose apoto apõ po; kokoro rokẽ moro apoto ezehyryra ehtohme. Kokoro rokẽ apotopokõ rĩko oturukety mana apoto pona, tynekarory rĩko epona jahkatohme tytororo, ahno nekarory kasery zahkãko roropa mana osepeme ehtohme.

¹³ Jũme apoto ezehyryra ehtohme apoto apõ po; zemime rokẽ aehtohme.

Tonahsẽ ekarory poko Ritonõpo a

¹⁴ Ynara Ritonõpo nyripohpyry mana tiriiku tõkehko ekarory poko.

Tiriiku tõkehko enehnõko oturuketõ mana tynekaroryme Ritonõpo a apoto apõ ãpataka.

¹⁵ Toiro tomahpo apoĩko oturukety mana ahno nekarohpyry wino tiriiku apohpyry, azeite maro, ixtaratu maro, otoxie jahkatohme apoto apõ po enetupuhpotohme emero tokarose Ritonõpo a. Moro zatyry tyroxine mana, Ritonõpo zamaro mana.

¹⁶ Moro tiriiku tõkehko akoĩpyry oturuketõ napyryme exĩko mana, Arão pakomotyã napyryme. Moro ke pão rĩko mã toto iporutatoh maro pyra, otuhtohme osa kurã po, Tapyi Kurã zara po.

¹⁷ Moro pão rĩko mã toto iporutatoh maro pyra. Moro zokonaka ahno nekarohpyry, tiriiku tõkehko oturuketõ napyryme, Ritonõpo kyryryme ro mana. Naeroro tomeseke ehtoko ipoko nuriame onyrypyra ehtohme. Moro sã roropa ahno nekarohpyry tyyrypyry korokapotohme te, ahno nekarohpyry zae pyra toehpõpyry kurãkapotohme roropa.

¹⁸ Arão mũkuru tõ, ipakomotyã roropa emero Ritonõpo omi poe moro pão ohnõko mã toto. Moro ahno nekarohpyry Ritonõpo a, zokonaka tokarose eya xine zohkõme. Yrome popyra ehtoh exĩko mana imepyny a morohne tapose ahtao eya, tapiakase exiryke Ritonõpo kyryryme kurano.

Oturuketō nekarohpyry typopase ahtao

¹⁹ Tōturuse Ritonōpo Moeze a

²⁰ ynara tyripotohme Arão pakomotyamo a tapiakase toto ahtao aerohtohkō poko, oturuketōme:

Oturukety typopase ahtao toiro kirume tiriiku enehnōko mana tynekaroryme Ritonōpo a, tiriiku zahkatoh samo kokoro rokene. Moro tiriiku zokonaka jahkāko mana pakeimo, akoīpyry jahkāko kokonie pukuro.

²¹ Moro tiriiku, apohpyry otoxie exīko azeite maro, mame tokeisēme exīko mana pāome orinato po. Mame oturukety mā moro pāo tohtohkāko pisarara jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a. Moro tyroxine exīko Ritonōpo a mana.

²² Sero ynyripohpyry jūme mana: Arão pakomotyā emero Oturukety imehxo toehse ahtao, moro rīko mā toto. Moro inekarory tyahkasēme exīko emero inekaroryme Ritonōpo Jūme Exikety a.

²³ Moro tiriiku, oturukety nekarohpyry Ritonōpo a, tonahsēme pyra mana, tyahkasēme exīko mana porehme.

Ahno rypyry korokapotopo

²⁴ Mame Ritonōpo tōturuse Moeze a,

²⁵ sero ripotoh ekarotohme Arão tomo a, imūkuru tō maro ahno nekarory poko tyrypyry korokapotohme:

Okyno tonehse ahtao ahno a tyrypyry korokapotohme etapāko mana Ritonōpo ēpataka, apoto apō myhto inikahpozakoxi. Moroto okyno tō etapāko mā toto okyno tō etapatoh po. Morohne ahno nekarory Ritonōpo kyryryme kure mana.

²⁶ Mokyro oturukety, okyno etapahpono ipū ōnōko mana osa kurā po, Tapyi Kurā zara po.

²⁷ Yrome imepyny a mokyro pū tapose ahtao, popyra ehtoh oehnōko eya, moro ahno nekarohpyry Ritonōpo kyryryme kurā exiryke. Munu mokyro wino toepukase ahtao ahno zupō pona, moro upo tukurikasēme exīko mana osa kurā po.

²⁸ Oripo ao, orino risē ao mokyro okyno pū tahnose ahtao, moro oripo tytohkāsēme exīko mana. Metau risē ao mokyro pū tahnose ahtao, moro oripo akurihnōko, ikurikahpyryme exīko mana tuna ke.

²⁹ Mokyro tōsē ōnōko mā oturuketō ekyry emero. Ritonōpo kyryryme kurā mana.

³⁰ Yrome okyno totapase ahtao ahno rypyry korokapotohme, mame imunuru tarose ahtao Tapyi Kurā taka ahno rypyry korokapotohme, mokyro pū onōpyra matose, tyahkasēme exīko mana porehme.

7

Zae pyra ehtoh korokapotopo

¹ Ynara tyripōko ase ahno nekarory poko zae pyra ehtoh korokapotohme. Sero onekarorykō kure kuhse mana.

² Onekaroryme okyno totapasēme exīko apoto apō myhto, okyno tō etapatoh po, jahkatohme. Imunuru tukuāse apoto apō ehpiry pokona.

³ Ikasery emero tyahkasēme exīko onekaroryme Ritonōpo a; arokyry te, ikasery roropa, zuahxirirī roropa tyahkasēme exīko mana,

⁴ epyasyhny asakoro ikasery maro ipoko exikety, erery zokonaka kurehxo exikety maro.

⁵ Morohne zahkāko oturukety mana apoto apō po tynekaroryme, tōsē samo Ritonōpo a. Ahno nekaroryme mana zae pyra toehtoh korokapory.

⁶ Orutua kō emero oturukety ekyryme ahtao otuhnōko mā toto moro poko. Osa kurā po rokē moro ōnōko mā toto, kure kuhse moro ahno nekarohpyryme exiryke Ritonōpo a.

⁷ Ritonõpo nyripohpyry ahno nekarohpyry poko tyrypyry korokapotohme yroro mana ahno nekarohpyry zae pyra toehto korokapotohme: okyno pũ mokyro oturukety zohme exĩko mana, toerohse exiryke ahno rypyry korokapotohme.

⁸ Okyno pihpyry mokyro oturukety kyryryme exĩko roropa mana typikase exiryke eya ipũ zahkatohme.

⁹ Tiriiku risẽ roropa taise ahtao apoto po te, oripo ao te, orinato po roropa oturukety napyryme exĩko mana inekarohpyryme exiryke Ritonõpo a.

¹⁰ Yrome tiriiku tõkehko ahno nekarory tõ emero ahnopyra ahtao, azeite maro otoxie ahtao, azeite maro pyra ahtao, emero oturuketõ napyryme exĩko, tapiakase mana zokonaka ekarotohme emero oturuketomo a.

Ahno nekarory osepeme ehtohme

¹¹ Ynara tyripõko ase oya xine onekarorykõ poko osepeme ehtohme ekaroryhtao Ritonõpo Oesẽkomo a.

¹² Okyno enepyyryhtao onekaroryme “Kure mase” katohme Ritonõpo a, mokyro okyno maro pão tõ enehnõko mase tiriiku risẽ azeite maro, yrome iporutatoh maro pyra; pão pipahmã enepyyryhtao kure iporutatoh maro pyra, tahpase azeite pitiko ke; pão inunõ enepyyryhtao kure tiriiku risẽme azeite maro otoxie.

¹³ Morohne onekarory maro “Kure mase” katohme Ritonõpo a, pão enehnõko mase, tyrise iporutatoh maro.

¹⁴ Morohne poe toiro anõnõko mase emero pão tõ poe osehta onekaroryme Ritonõpo Oesẽkomo a; oturukety napyryme moro exĩko mana, okyno munuru tukuãse eya exiryke apoto apõ pona.

¹⁵ Okyno pũ emero tõsẽme exĩko mana moro ãmepyyry ae ro totapase ahtao jahkatohme apoto apõ po; akoĩpyry onukurãkara exiko yrokokoro pona.

¹⁶ Okyno tonehse ahtao ahno a tynekaroryme osepeme ehtohme: tõmihpyry omipona toehtohte te, typoe rokẽ ahtao roropa, mokyro pũ õnõko matose asakoro ãmepyyry ae; totapase ahtao te, yrokokoro akoĩpyry õnõko matose, enara.

¹⁷ Yrome ãmepyyry oseruaono akoĩpyry nae ahtao tyahkasẽme exĩko mana.

¹⁸ Mokyro pũ tõse ahtao ahno a ãmepyyry oseruaõ po, popyra exĩko mana Ritonõpo a, inekarohpyry toiparo rokẽ exĩko roropa mana. Moro tõsemy akoĩpyry nuriame mana, mame tõse ahtao ahno a tuãnohsẽme exĩko mana.

¹⁹ Tõsemy tapose ahtao nuriame exikety a, tyahkasẽme exĩko mana; tõsẽme pyra mana.

Ahno nuriame pyra exiketõ emero tõnõko mã toto onekarorykõ osepeme ehtoh poko.

²⁰ Yrome moro tõse ahtao ahno a nuriame ahtao taroposẽme exĩko mana ypoetory tõ poe.

²¹ Mame nuriame exikety tapose ahtao ahno a, ahno kyryry nuriame exikety te, onokyro kyryry nuriame exikety, moromeĩpo tõsẽ onyryhtao eya, ahno nekarohpyry Ritonõpo a osepeme ehtohme, mokyro aropõko ropa toh mana Ritonõpo poetory tõ poe.

Ikasery, munu roropa

²² Mame tõturuse Ritonõpo Moeze a

²³ ahno zurutohme. Ynara tykase ynororo:

Pui tõ kasery onõpyra ehtoko te, kaneru tõ kasery roropa, poti tõ kasery roropa.

²⁴ Okyno kasery tamoreme toorihse ahtao te, tosekase ahtao roropa onokyro tomo a, mokyro kasery ke emero rokẽ tyrĩko matose, yrome onõpyra rokẽ matose.

²⁵ Okyno totapase ahtao jahkatohme onekaroryme ya, Ritonõpo Oesẽkomo a, mame ikasery tõse ahtao ahno a taroposẽme ropa exĩko mokyro mana ypoetory tõ poe ikasery tõse eya exiryke.

²⁶ Emero Izyraeu tõ esary po, okyno munuru torõ tõ munuru roropa onenahpyra ehtoko.

²⁷ Munu tonahse ahtao ahno a taroposẽme exĩko mokyro mana ypoetory tõ poe.

Oturuketõ zoty

²⁸ Mame tõturuse Ritonõpo Moeze a

²⁹ ahno zurutohme, ynara tyripotohme eya xine:

Okyno enepyryhtao jahkatohme onekaroryme Ritonõpo a osepeme ehtohme zokonaka apiakako tyoro sã ehtohme onekaroryme kurano.

³⁰ Oemary ke moro tõsẽ apoïko mase tyritohme apoto pona onekaroryme Ritonõpo a; ipuropuru, ikasery maro ipuropuru poko onekaroryme kurã kuhse tokarosẽme Ritonõpo a.

³¹ Ikasery zahkãko oturukety mana apoto apõ po, yrome ipuropuru oturuketõ zohme exiiko mana.

³² Okyno pety apotunuru wino ahno nekarohpyryme osepeme ehtohme, oturukety zohme exiiko mana,

³³ okyno munuru ekarohpono Ritonõpo a, ikasery maro.

³⁴ Okyno puropuru, ipety maro ahno nekaroryme kurã Ritonõpo a, moro apoïko Ritonõpo mana Izyraeu tõ wino ekarotohme oturuketomo a, Arão pakomotyamo. Jũme moro tõsẽ apoïko mã toto ahno nekarohpyry osepeme ehtoh wino, Ritonõpo omi poe.

³⁵ Morohne okyno zokonaka, totapase ahtao jahkatohme ahno nekaroryme Ritonõpo a, Arão zohme mana, ipoenõ maro, ipakomotyã maro moro ãmepyry poe tymenekase toto ahtao erohtohme oturuketõme.

³⁶ Moro ãmepyry ae tymenekase toto ahtao Ritonõpo a erohtohme oturuketõme, Izyraeu tõ tyripose eya tynekarorykõ zokonaka ekarotohme eya xine. Moro Ritonõpo nyripohpyry jũme mana, aomipona Izyraeu tõ ehtohme ipakomotyã maro.

³⁷ Morohne Ritonõpo nyripohpyry ahno nekarory tõ poko jahkatohme tytororo te, inekarory tõ tiriiku tõkehko te, inekarory tõ tyrypyry korokapotohme te, inekarory tõ zae pyra toehpõpyry korokapotohme te, inekarory tõ oturuketõ typopase ahtao te, inekarory tõ osepeme ehtohme, enara.

³⁸ Morohne Ritonõpo nyripotyã tokarose Moeze a ypy Xinai po ona tonorẽ po, Izyraeu tõ tyripose ahtao Moeze a okyno tõ enehtohme jahkatohme tynekarorykõme Ritonõpo a.

8*Arão tõ popatopõpyry imũkuru tõ maro
(Exutu 29.1-37)*

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² — Arão tõ aroko imũkurukõ maro Ytapyĩ Kurã omõtoh taka. Oturukety zupõ aroko, azeite maro ipopatohme, pui mũkuru maro onekaroryme iirypyry korokapotohme te, asakoro kaneru tomo te, ruto roropa pehme pão tiriiku risẽ ke, iporutatoh maro pyra.

³ Mame ahno emero oximõme enehpoko Tapyi Kurã ãpataka.

⁴ Moro tyrise Moeze a, Ritonõpo nyripohpyry omi poe, mame imoihmãkõ tõximõse toto Tapyi Kurã ãpataka.

⁵ Mame ynara tykase Moeze eya xine:

— Ritonõpo nyripohpyry riko ase seromaroro.

⁶ Moeze a Arão tõ tonehpose tyya, mame aomi poe toekurikase toto.

⁷ Moromeïpo oturukety zupõ ke Arão tupohtose, kamisa ke, zamareary ke, upo mosahxo exikety ke, enara. Mame oturukety zupony tyrise eya, imetỹ eary roropa, enara.

⁸ Ipuropuru apuru tyrise roropa eya Arão zupõme, ipoko Urim tyrise eya Tumĩ maro.

⁹ Zupuhpyry pona zuhzõty tyrise eya, uuru risẽ pipahmã tymyhse eya ipokona enetupuhpotohme Arão menekatopõpyry poko oturuketyme. Morohne emero tyrise Moeze a Ritonõpo omi poe.

¹⁰ Moromeĩpo azeite tapoise Moeze a, Ritonõpo kyryry, Tapyi Kurã popatohme te, zao aexityã popatohme roropa emero porehme, Ritonõpo kyryryme rokẽ morohne ehtohme.

¹¹ 7me azeite pitiko ke apoto apõ typopase eya, ikyryry tõ roropa typopase, paxiha roropa osemahtopo te, osemahtoh apõ roropa typopase Ritonõpo kyryryme morohne ehtohme.

¹² Mame Arão zuhpokoxi azeite kurã tukuãse Moeze a, typopase ynororo oturuketyme aehtohme Ritonõpo a.

¹³ Imeĩpo Arão mūkuru tõ tonehpose tyya. Toto tupohtose Moeze a oturukety zupõ ke, kamisa, zamareary maro, zupuhpyry tõ pona zuhzõty tyrise eya, Ritonõpo nyripohpyry omipona toto ehtohme.

¹⁴ Mame pui mūkuru tapoise Moeze a iirypyrykõ korokapotohme. Tomarykõ tyrise Arão tomo a typoenõ maro okyno zuhpokoxi.

¹⁵ Mame mokyro pui mūkuru totapase Moeze a. Imunuru tapoise eya tyritohme tomahxyry ke apoto apõ potyry pokona, asakoropane. Moro ke apoto apõ nuriame pyra tyripose eya Ritonõpo a. Imeĩpo munu akoĩpyry tukuãse eya apoto apõ myhtokoxi Ritonõpo nyripohpyry poko rokẽ moro apoto apõ ehtohme, nuriame pyra moro ehtohme roropa Ritonõpo a.

¹⁶ Imeĩpo okyno kasery tapoise Moeze a zuahxirirĩ te, erery kurehxo exikety te, epyasyhny asakoro, ikasery maro jahkatohme apoto apõ po.

¹⁷ Akoĩpyry tarose eya, ipihpyry maro, ipũ maro, zuahxirirĩ maro, zuehtoto maro jarãnaka, pata poe jahkatohme, Ritonõpo nyripohpyry omi poe.

¹⁸ Mame kaneru tapoise Moeze a etapatohme tynekaroryme jahkatohme. Arão tomo a imūkuru tõ maro tomary tõ tyrise okyno zuhpokoxi.

¹⁹ Mame kaneru totapase Moeze a, imunuru tukuãse eya apoto apõ ehpiry poro asakoropane.

²⁰⁻²¹ Mame okyno tysahsahkase Moeze a, zuahxirirĩ tukurikase eya, jaxiry tõ maro. Mame zupuhpyry tõkehko tyahkase eya apoto apõ po ikasery maro, akoĩpyry maro emero, Ritonõpo nyripohpyry omi poe. Moro inekarory tyahkase tõsẽme Ritonõpo a, typoxine nexiase eya, Ritonõpo zamaro.

²² Mame zakorõ kaneru tonehse Moeze a Arão tõ popatohme Ritonõpo poko toto erohtohme. Tomary tõ tyrise Arão tomo a imūkuru tõ maro kaneru zuhpokoxi.

²³ Mame okyno totapase Moeze a, imunuru pitiko tapoise eya Arão panary pona apotunuru wino tyritohme, Arão emary zũ pona apotunuru wino tyritohme te, ipupuru zũ pona tyritohme apotunuru wino roropa.

²⁴ Mame Arão mūkuru tõ tonehpose tyya Moeze a, munu ritohme ipanarykõ pona apotunuru wino te, emary zũ pona apotunuru wino tyritohme, ipupuru zũ pona apotunuru wino roropa, enara. Mame munu akoĩpyry tukuãse eya apoto apõ ehpiry tõ asakoropane pokona.

²⁵ Ikasery tapoise eya te, arokyry te, ikasery roropa zuahxirirĩ poko exikety te, erery zokonaka kurehxo exikety te, epyasyhny asakoro ikasery maro te, ipety maro apotunuru wino.

²⁶ Mame toiro pão tapoise eya ruto wino, pão pehme exikety iporutatoh maro pyra, inekarotyã Ritonõpo a, toiro pão tapoise roropa eya tiriiku risẽ otoxie azeite maro te, toiro pão pipahmã tapoise roropa eya. Moro pão tõ oseruao tyrise eya okyno kasery pona, ipety pona roropa apotunuru wino exikety.

²⁷ Morohne tyrise Moeze a Arão tõ emary aka imūkuru tõ maro morohne ekarotohme tynekarorykõme kurã Ritonõpo a.

²⁸ Mame morohne tapoise ropa Moeze a Arão tõ emary wino jahkatohme apoto apõ po, tynekarory zahkatopõpyry po. Moro inekarohpyry oturuketõ popatohme nexiase

Ritonõpo nyripohpyry poko toto erohtohme. Morohne tyahkase eya tynekaroryme tōsēme, typoxine exiketyme, Ritonõpo zamaro exiketyme.

²⁹ Mame kaneru puropuru tapoise Moeze a ekarotohme Ritonõpo a tynekaroryme kurano. Moro okyno pū Moeze zohme toehse Ritonõpo nyripohpyry ae ro.

³⁰ Mame azeite kurā tapoise Moeze a apoto apō poe munu zokonaka maro Arão pona ematohme zupō pona roropa, Arão mūkuru tō pona te, toto zupō pona roropa. Moro ke Arão tō imūkuru tō maro zupōkō maro typopase toh nexiase Ritonõpo poko erohtohme, inyripohpyry omipona toehtohkōme.

³¹ Ynara tykase Moeze Arão tomo a imūkuru tō maro:

– Tōsē arotoko Tapyi Kurā omōtoh taka, moroto ahnotohme, tōtohme oya xine pāo maro, ruto ao exikety maro, onekaroryme mana sero poko ehtohme, Ritonõpo nyripohpyry ae ro.

³² Mame tōsē akoīpyry pāo akoīpyry roropa jahkatoko.

³³ Tapyi Kurā omōtoh onurumekara matose 7me ěmepyyry ae sero oseahmatoh poko. 7me ěmepyyry aropōko matose otyhkatohme.

³⁴ Senohne tyrise kyaa xine seroae, Ritonõpo nyripohpyry ae ro, oorypyrykō korokapotohme eya.

³⁵ Tehme ehtoko taro Tapyi Kurā omōtoh tao 7me ěmepyyry ae 7me ikohmamyry maro Ritonõpo nyripohpyry omipona oehtohkōme ipunaka oorikyrykōino. Moro tokarose Ritonõpo a ya ourutohkōme.

³⁶ Morohne emero tyrise Arão tomo a, Ritonõpo omiry omi poe, inekarohpyry Moeze a.

9

Arão erohpitolopōpyry

¹ 7me ěmepyyry taropose eya xine oseahmary poko Arão tō popatopōpyry poko, mame yrokoro Arão tō tykohmase Moeze a, imūkuru tō maro Izyraeu tō tamuximākō maro.

² Ynara tykase ynororo Arão a:

– Okyno tō asakoro apoiko kure rokē exiketomo, toiro pui mūkuru etapatohme ahno rypyry korokapotohme te, toiro kaneru etapatohme jahkatohme tytororo, onekaroryme Ritonõpo Kuesēkomo a.

³ Moromeīpo ahno tomo a okyno tō enehpoko: toiro poti etapatohme jahkatohme ahno rypyry korokapotohme; toiro pui mūkuru te, toiro kaneru maro, kure exiketomo, toiro jeimamyry exiketomo etapatohme, jahkatohme tytororo;

⁴ toiro pui mūkuru roropa, toiro kaneru maro etapatohme jahkatohme ahno nekaroryme osepeme ehtohme. Mokaro jahkako onekarorykōme Ritonõpo a tiriiku tōkehko maro otoxie azeite maro. Morohne tyripoko eya xine, seroae osenepōko Ritonõpo exiryke eya xine.

⁵ Moeze nenehpohpyry emero tonehse ahno a Ritonõpo Tapyī omōtoh taka. Mame tōximōse toto moroto Ritonõpo Tosēkō ěpataka.

⁶ Ynara tykase Moeze:

– Moro tyripose Ritonõpo a oya xine tyaerehkatoh enepotohme oya xine.

⁷ Mame ynara tykase Moeze Arão a:

– Ytoko apoto apō pona onekarory zahkatohme oorypyrykō korokapotohme, onekarory zakorō roropa jahkako tytororo oorypyrykō korokapotohme Ritonõpo a, oekyry tō rypyry tō maro, moro Ritonõpo nyripohpyryme exiryke.

⁸ Mame Arão toytose apoto apō pona, pui mūkuru totapase eya tynekaroryme Ritonõpo a, tyyrypyry korokapotohme.

⁹ Okyno munuru tonehse Arão mūkuru tomo a eya. Tomahxikyry tohxikase eya munu ke pitiko tyritohme apoto apō potyry asakoropane pokona, mame munu akoĩpyry tukuāse eya apoto apō myhtokoxi.

¹⁰ Mame apoto apō po ikasery tyahkase eya, epyasyhny tō maro, erery zokonaka kurehxo exikety maro Ritonōpo nyripohpyry ae ro Moeze a.

¹¹ Mame osa mya tapyi tō poe okyno pū tyahkase Arão a ipihpyry maro.

¹² Imeĩpo kaneru totapase Arão a tynekaroryme jahkatohme tytororo. Okyno munuru tonehse imūkuru tomo a eya ematohme apoto apō ehpiry asakoropane pokona.

¹³ Mame okyno zupuhpyry tonehse eya xine Arão a okyno sahsahkasamo akoĩpyry maro jahkatohme apoto apō po.

¹⁴ Mame zuahxirirĩ tukurikase eya kaneru axiry tō maro; morohne tyahkase roropa eya tynekarory akoĩpyry po, apoto apō po.

¹⁵ Moromeĩpo ahno nekarory tonehse Arão a. Poti tapoise eya osemazuhme ahno rypyry korokapotohme. Mokyro totapase eya, tyahkase roropa eya ahno nekaroryme Ritonōpo a, tynekarohpyry zahkatopōpyry samo tyrypyry korokapotohme.

¹⁶ Mame okyno tapoise eya etapasemy jahkatohme tytororo, totapase eya tynekaroryme Ritonōpo a, inyripohpyry omi poe.

¹⁷ Mame tiriiku tōkehko tonehse eya tynekaroryme Ritonōpo a, tomary ao moro tapoise eya apoto apō pona tyritohme, jahkatohme (moro nexiase imepỹ jahkatoh maro, kokoro rokē pakeimo tyahkase eya xine).

¹⁸ Pui mūkuru totapase Arão a, kaneru roropa ahno nekaroryme osepeme ehtohme. Munu tonehse ipoenomo a, mame moro munu tukuāse eya apoto apō pona.

¹⁹ Mokaro okyno tō asakoro kasery tonehse Arão mūkuru tomo a, arokyry maro, ikasery zuahxirirĩ poko te, epyasyhny tomo, erery zokonaka kurehxo exikety,

²⁰ morohne tyrise Arão a okyno tō purupuru pona arotohme apoto apō pona. Ikasery tyahkase eya apoto apō po,

²¹ yrome ipuropuru, ipety tō roropa apotunuru wino tokarose Arão a Ritonōpo a tynekaroryme kurano. Moro onyahkara nexiase, tukurākase eya oturuketō zohme, Moeze nyripohpyry omi poe.

²² Moromeĩpo tōtyhkase Arão ahtao morohne ekarory poko Ritonōpo a, tomary tanỹse eya ahno tō ěpataka kure toto ripotohme Ritonōpo a. Mame tyhtose ynororo, apoto apō poe.

²³ Moeze maro tomōse ynororo Ritonōpo Tapyĩ taka; tutūtase ropa tahtao xine kure ahno ripotohme, saerehkatoh tonepose Ritonōpo a imoihmākomo a porehme.

²⁴ Mōtoino rokē apoto tōtumakase Ritonōpo ěpataka, mokaro nekarohpyry tonahkase emero, ikasery tōkehko apoto apō po. Moro eneryke tyya xine kui tykase Izyraeu tomo tākye toehtohkōke, tosekumuru pō typorohse toto tōmytykō po nono pokoxi Ritonōpo eahmatohme.

10

Natape tō orihtopōpyry Apiu maro

¹ Mame ixtaratu zahkatoh tapoise Natape tomo a Apiu maro, Arão mūkuru tomo; ixtaratu tyrise eya xine zaka, apoto tyrise roropa eya xine enehtohme Ritonōpo Tosēkō ěpataka, tynekarorykōme. Yrome moro tyrise eya xine Ritonōpo nyripohpyry omipona pyra. Morara exiryke mokaro nekarohpyry Ritonōpo zamaro pyra kynexine.

² Mōtoino rokē apoto tutūtase Ritonōpo ěpatae. Mokaro tyahkase; toorihse toto moroto Ritonōpo ěpatao.

³ Mame ynara tykase Moeze Arão a:

– Sero poko oturũko Ritonõpo nexiase kyya xine ynara tykase ahtao: “Oehketõ upõtokoxi tomeseke toexirykõ se mã toto zae toehthkõme ipunaka, orihpyra toehthkõme. Imoihmãkõ ãpataka imehxo jyriporo se ase ypoetory tomo a.”

Yrome mynyhme rokẽ Arão kynexine.

⁴Mame Misaeu tõ tykohmase Moeze a, Euzapã maro, Uzieu mũkuru tomo, Arão ekyry. Ynara tykase eya xine:

– Oekyry tõ ekepyry apoitoko Tapyi Kurã ãpatae arotohme mya jarãnaka pata poe.

⁵Toytose toto, mokaro ekepyry tõ tapoise eya xine zupõ poko, toto arotohme jarãnaka pata poe, Moeze omi poe.

⁶Mame ynara tykase Moeze Arão tomo a ipoenõ maro Ereaza, Itamaa maro:

– Imehnõ Izyraeu tõ omũkuru tõ hnamõko mã toto taorihmapose toto exiryke Ritonõpo a apoto ke. Yrome amarokõ oũsetykõ ekurinãko ro matose, oupõkõ onyxihkara ehtoko oemynyhmarykohtao, oorikyrykõino, typoetory tõ zehno Ritonõpo exiryino roropa.

⁷Ritonõpo Tapyi Kurã omõtoh onurumekara ehtoko oorikyrykõino, typopase oexirykõke azeite kurã ke, Ritonõpo kyryry ke, Oesẽkomo.

Mame Moeze omipona toehse toto, oseruaõkomo.

Ritonõpo nyriptyã oturuketõ ritohme

⁸Ynara tykase Ritonõpo Arão a:

⁹– Ytapyi Kurã taka omõpyra ehtoko, omoro te, opoenõ roropa eukuru jehnahpyry tõse ahtao oya xine; moro riryhtao oya xine orihnõko matose. Opoenomo a, apakomotyamo a roropa moro jomiry omipona tyriptomoko jũme.

¹⁰Tuaro oehthkõ se ase: zae ehtoh ya oxisã pyra mana popyra ehtoh maro te; nuriame pyra ehtoh tyoro, nuriame ehtoh sã pyra mana.

¹¹Mame Izyraeu tõ amorepãko matose emero ynekarohpyry poko eya xine. Ywy, Ritonõpo, morohne ekaroase Moeze a.

¹²Mame ynara tykase Moeze Arão tomo a, Ereaza maro, Itamaa maro, Arão mũkuru tõ isene ro exiketomo:

– Tiriiku akoipyry apoitoko, ahno nekarohpyry Ritonõpo a, pão ritohme iporutato maro pyra. Mame moro pão enahtoko apoto apõ pũto awahtao xine Ritonõpo kyryry kurãme exiryke.

¹³Ritonõpo esary kurã po moro pão ohnõko matose, tokarose exiryke Ritonõpo a ourukõme ehtohme opoenõkõ maro. Moro tyriptomoko Ritonõpo a ya.

¹⁴Okyno puropuru, ipety maro õtykõme exiko mana, tanỹse aexihpyry Ritonõpo ãpataka. Õtyme mana omũkuru tõ maro oekyry tõ maro. Tõnõko matose osa kurã po; Izyraeu tõ nekaroryme kurã mana osepeme ehtohme.

¹⁵Moro okyno pety enehnõko Izyraeu tõ mana, ipuropuru maro, ikasery tyahkase ahtao anỹtohme Ritonõpo ãpataka. Moro okyno pũ tanỹse aexihpyry õtykõme mana jũme, apakomotyã roropa Ritonõpo nyriptomopyry ae ro.

¹⁶Mame poti tupise Moeze a ahno rypyry korokapotohme. Zuarõ toehse tahtao mokyro jahkahpyry poko porehme, tohne toehse Moeze Ereaza tõ poko Itamaa maro, tõturupose ynororo eya xine:

¹⁷– Oty katohme mokyro onõpyra matokene osa kurã po, tokarose exiryke ahno rypyry korokapotohme? Ahno nekarohpyry kurãme mana, tokarose Ritonõpo a oya xine, otuhtohme Ritonõpo ãpataka ahno rypyry korokatohme eya.

¹⁸Mokyro munuru anaropyra exiryke Tapyi Kurã taka; ipũ tõsẽme nexiase oya xine moroto, nyriptomopyry ae ro.

¹⁹Ynara tykase Arão eya:

– Seroae okyno tõ tonehse ahno a jahkatohme tynekarorykõme Ritonõpo Kuesẽkomo a, tyrypyrykõ korokapotohme, imehno a roropa tynekarorykõ roropa tonehse

jahkatohme tytororo, yrome morohne tyrise ahtao ro popyra ehtoh toehse ya. Naeroro ahno nekarohpyry pū tōse ahtao ya seroae, iirypyrykō korokapotohme, moro Ritonōpo zamaro exiry? Naary rokene.

²⁰ Mame “To” tykase rokē Moeze, tākye toehse ropa ynororo kure tozuhse exiryke Arão a.

11

Nuriame pyra tōsē poko (Teuteronomiu 14.3-20)

¹ Ritonōpo, Izyraeu tō Esē, tōturuse Moeze tomo a Arão maro

² ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

Okyno tō onokyro tō roropa kure mā toto ōtykōme,

³ ipepexipuhturu tātapiakase ahtao, kayhkayhkame roropa toto ahtao.

⁴⁻⁶ Yrome kameru tō onōpyra matose, koeriu tō roropa, repere tō maro, ynara exiryke, kayhkayhāko mā toh repe yrome ipepexipuhturu atapiakara exiketōme mā toto. Oya xine mokaro nuriame mā toto.

⁷ Poinokoimo pū onōpyra matose. Oya xine poinoko tō nuriame mā toto, ipepexipuh-turu tātapiakase repe, yrome kayhkayhkara mā toto.

⁸ Mokaro pū onōpyra ehtoko, toto ekepyry anapopyra ehtoko toorihse ahtao. Mokaro emero nuriame mā toto oya xine.

⁹ Emero rokē kana tō ōnōko matose tozakoke ahtao, ipuhturu nae ahtao roropa.

¹⁰ Yrome onokyro tō nakuaōkō tozakoke pyra ahtao, tupuhtuke pyra, mokaro onōpyra ehtoko;

¹¹ mokarohne nuriame mā toto oya xine. Naeroro toto onōpyra ehtoko, ekepyry anapopyra ehtoko toorihse ahtao.

¹² Nakuaōkō emero onōpyra ehtoko tozakoke pyra toto ahtao, ipuhturu maro.

¹³ Ynara torō tō onōpyra ehtoko, nuriame mā toto oya xine: piano tomo, kurumu tomo, pianoimo tomo,

¹⁴ asore tomo, parakāo tomo te,

¹⁵ kurou tomo te,

¹⁶ awexituruze tomo, suhsuku tomo, kumarako panō komo muramura tomo,

¹⁷ moxo tomo, kurou marījo tomo, ipi tomo,

¹⁸ kararia tomo, perikano tomo te, imotatyā enahnanomo,

¹⁹ sekonia tomo, akarara tomo te, poupa tomo; rere tō roropa.

²⁰ Nuriame oya xine onokyro tō emero nono po ytoketomo te, taporihke exiketō roropa.

²¹ Yrome onokyro tō tyaxike exiketomo pyhseky kananomo, mokaro ōnōko matose.

²² Taparara tō emero tōnōko matose, kiriru tō roropa.

²³ Yrome imehnō onokyro tō ytoketomo nono po, taporihke ytoketō roropa nuriame mā toto.

²⁴⁻²⁸ Okyno tō ekepyry tapose ahtao oya nuriame exīko mase xixi omōtoh pona: onokyro tomo te, okyno tō roropa typepexipuhturu atapiakara exiketomo te, kayhkayhkara roropa exiketomo te, emero tupupuke asakoropane te, tomahtopuke exiketomo. Mokaro ekepyry tapoise ahtao oya xine oupōkō ikurikatoko, mame nuriame exīko ro mase xixi omōtoh pona. Mokaro nuriame oya xine mā toto.

²⁹⁻³⁰ Onokyro tō esryhmetō nono poro ynara nuriame mā toto oya xine: oruko tomo te, rakaatixa tomo, mūpo tomo, toupeira tomo te, zuana tomo, enara.

³¹ Mokaro tapose ahtao oya xine toorihse ahtao nuriame exīko matose xixi omōtoh pona.

³² Mokaro ekepyry toepukase ahtao mōkomo pona, nuriame exīko mana: wewe risēme ahtao te, kamisa te, ipihpyry risemy te, kamisa topuxiximano te, emero rokene. Mame

ikurākatohme ropa morohne tyritoko tuna kuaka, yrome nuriame exīko ro mana xixi omōtoh pona.

³³ Mokaro ekepyry toepukase ahtao oripo orino risē aka, emero moro ao exikety nuriame exīko mana. Mame moro oripo itohtohkatoko.

³⁴ Tuna moro oripo ao exikety epukaryhtao tonahsē pona, moro tonahsē nuriame exīko mana. Emero eukuru moro oripo ao exikety nuriame mana.

³⁵ Nuriame exikety ekepyry toepukase ahtao mōkomo pona nuriame exīko mana. Orino risēme ahtao, orinato tōkehko nuriame exīko mana, typahsēme exīko mana;

³⁶ tuna enatyryme ahtao, tuna ē konōto ahtao roropa kure ro mā tuna moro aono, yrome nuriame aexihpyry apohpono nuriame exīko mana.

³⁷ Nuriame exikety ekepyry toepukase ahtao ipuhturu pona, tarykasē pona kure ro mana, nuriame pyra;

³⁸ yrome moro ipuhturu tō ehxikaryhtao tuna ke mame nuriame exikety ekepyry toepukase ahtao epona, nuriame exīko mā morohne.

³⁹ Okyno tōsēme exikety tamoreme toorihse ahtao, mokyro ekepyry apohpono nuriame exīko mana xixi omōtoh pona.

⁴⁰ Mame mokyro pū tōse ahtao ahno a tupō kurikāko mana, mame nuriame exīko mana xixi omōtoh pona; mokyro okyno ekepyry tupuimase ahtao ahno a tupō kurikāko ropa mana, mame nuriame exīko roropa mana xixi omōtoh pona.

⁴¹ Onokyro tō nono poro ytoketō onōpyra ehtoko; nuriame mā toto oya xine.

⁴² Sararahme ytoketō onōpyra ehtoko te, ytoytoketō asakoropane pupu po te, tuhke tupupurukō po roropa.

⁴³ Nuriame pyra ehtoko, mokarohne onōpyra ehtoko ipunaka.

⁴⁴ Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo; anamonohpyra ehtoko jomiry omipona, zae rokē jexiryke nuriame pyra. Naeroro nuriame pyra ehtoko ysamo, mokarohne nuriame exiketō poko pyra ehtoko.

⁴⁵ Ywy ase Ritonōpo, kueneptyatose Ejitu poe Oesēkōme jehtohme. Naeroro nuriame ehtoh poko pyra ehtoko kure rokē ehtoh poko jehtoh samo.

⁴⁶ Morohne nyrirohpyry oya xine onokyro tō poko, torō tō poko, isene exiketō poko nakuaōkō poko, nono poro ytoketō poko, enara.

⁴⁷ Morohne āmorepatohkomo nuriame pyra ehtoh poko te, nuriame ehtoh poko roropa, onokyro tō pū tōsēme ehtoh poko, tyorō pū onōpyra oehtohkōme, enara.

12

Nohpo kurākary ropa poeto enururuhtao

¹ Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a ynara tyripotohme

² Izyraeu tomo a:

Nohpo enururuhtao orutuame, 7me ěmepyyry aropōko mana nuriame toehtoh poko, munume exikety samo nuno po.

³ Mame ěmepyyry 8mā po enurusenā aīpotapihpyry sahkāko mana.

⁴ Moromeīpo munu topuru toepukase exiryke tehme exīko mana 33me ěmepyyry pona. Morara ahtao Ritonōpo kyryry anapopyra mana. Ytosaromepyra roropa mana Tapyi Kurā pona.

⁵ Ęxiry tonuruse ahtao 14me ěmepyyry aropōko mana tehme toehtoh poko, munume exikety samo nuno po. Moromeīpo munu topuru toepukase exiryke asakoro nuno aropōko mana nuriame exikety samo.

⁶ Moromeīpo moro ěmepyyry tō taropose ahtao ekuākatohme, orutuame tonuruse ahtao, nohpo tonuruse ahtao, ytōko mokyro nohpo mana Tapyi Kurā omōtoh taka kaneru

ekarotohme oturukety a toiro jeimamyry nae exikety tynekaroryme jahkatohme tytororo te, toiro utuku maro, utuku pyra ahtao utukuimo tynekaroryme tyyrypyry korokapotohme.

⁷ Mokaro ekarōko oturukety mana Ritonōpo a nohpo rypyry korokapotohme. Mame ikurākahpyryme exīko mokyro nohpo mana, nuriame pyra. Moro Ritonōpo nyripohpyry nohpo pōko tonuruse ahtao.

⁸ Tytineruke pyra nohpo ahtao kaneru epekahtohme, asakoro utukuimo enehnōko mana ekarotohme oturukety a, utukuimo pyra ahtao utuku tō enehnōko mana; toiro tynekaroryme jahkatohme tytororo, zakorō tynekaroryme tyyrypyry korokapotohme. Morohne ekaroryke oturukety a nohpo rypyry korokāko Ritonōpo mana, ikurākāko ropa mana, nuriame pyra aehtohme.

13

Pihpo poko tyrohsē ehtoh poko

¹ Mame tōturuse Ritonōpo Moeze tomo a Arāo maro ynara tyripotohme:

² Tyrohsē hpe toehse ahno ahtao ipihpyrykō poko, tyaose ahtao, zuzu nae ahtao, apurotoh nae ahtao, otarame imehnō apoipōko mana. Mokyro aroko Arāo a, Arāo pyra ahtao imūkuru a, oturukety ahtao.

³ Mokyro pihpyry enēko oturukety mana, mame moro ātahporohpyry po ihpoty karimutume toehse ahtao, moro tyrohsē ikurohtaka ahtao roropa, otarame atahpahnōko mana imehnō pokona. Naeroro, “Nuriame mana,” āko oturukety mana.

⁴ Yrome moro ātahporohpyry karimutume ahtao, zumo pyra roropa ahtao ihpoty moro karimutume pyra roropa ahtao, mokyro apiakāko oturukety mana, ahno maro pyra ehtohme 7me ěmepyry pona.

⁵ Mame 7me ěmepyry taropose ahtao mokyro pihpyry enēko ropa oturukety mana; ātahporohpyryhtao, etyorōmara roropa ahtao, toiroro mokyro ripōko ropa mana 7me ěmepyry pona.

⁶ Mame 7me ěmepyry taropose ahtao mokyro pihpyry enēko ropa oturukety mana; moro ātahporohpyry pohto toehse ahtao, atahpahpyra roropa ahtao ipihpyry pokono, ekurākāko ropa mana. Tupō kurikāko mokyro mana, nuriame pyra mokyro ekarōko oturukety mana.

⁷ Yrome imeīpo moro ātahporohpyry tātahpahse ahtao mokyro pihpyry pokono, ytōko ropa mana oturuse oturukety a.

⁸ Mokyro pihpyry enēko oturukety mana, tātahpahse ahtao ipihpyry poko ahtao, mokyro “Nuriame mana,” āko oturukety mana; moro tyrohsē popyra mana.

⁹ Tyrohsēke popyra ahno ahtao ipihpyry poko, mokyro arotoko oturukety a.

¹⁰ Mokyro pihpyry enēko mana, ipihpyry tyaose ahtao karimutume roropa, ihpoty moro poko karimutume ahtao roropa, muretano hpe roropa ahtao kunu ke pehme,

¹¹ tyrohsē popyra mana, moino ro. Mokyro “Nuriame mana,” āko oturukety mana. Yrome mokyro toiroro anapiakara mana, tuaro emero exiryke, nuriame mana.

¹² Tyrohsē popyra toehse ahtao ahno pihpyry poko, mame tātahpahse zoko poko porehme, zupuhpyry poe ipupuru pona,

¹³ mokyro enēko oturukety mana. Ajohpe pyra, moro tyrohsē tātahpahse zoko poko porehme, mame ipihpyry karimutume toehse, morara ahtao mokyro nuriame pyra mana, kure rokene. Mokyro ekarōko nuriame pyra oturukety mana.

¹⁴ Yrome tōsēxipuhtutase ahtao ipihpyry poko nuriame exīko mana.

¹⁵ Mokyro pihpyry enēko ropa oturukety mana. Moro ěxipuhtutasē eneryhtao tyya, “Nuriame mose,” āko mana. Tōsēxipuhtutase ahtao, tyrohsē popyra enetupuhnōko mana.

¹⁶ Yrome totyhse ropa ahtao, karimutume toehse ahtao osenepōko mokyro mana oturukety a,

17 moro enepōko ropa mana. Mame moro karimutume toehse ahtao, mokyro kure rokē mana, nuriame pyra ekarōko oturukety mana.

18 Ahno zuzu hpe ahtao, mame totyhse ropa,

19 yrome moro esahpokoxi tyause ahtao karimutume roropa te, kamirarame ahtao roropa, moro enepōko mana oturukety a.

20 Moro enēko oturukety mana, muretano hpe zumo ahtao te, ihpoty moroto karimutume ahtao, “Nuriame mase,” āko oturukety mana. Moro tyrohsē popyra mana, toehpitose moro zuzu hpe toehse ahtao.

21 Yrome moro eneryhtao oturukety a ihpoty moro ao karimutume pyra te, muretano hpe zumo pyra, yrome ipihpyry moro karimutume ahtao mokyro toiroro tyripōko mana 7me ěmepyyry pona.

22 Moro muretano tātahpahse ahtao, tyrohsē popyra enetupuhnōko oturukety mana, “Nuriame mase,” āko eya.

23 Yrome moro muretano atahpahpyra ahtao, etyorōmara roropa ahtao, toshahpyry rokē tynomose muretano a ipihpyry poko; “Mokyro kure mana, nuriame pyra,” āko oturukety mana.

24 Ahno pihpyry tyahse ahtao, mame moro jatypyry muretano sã toehse ahtao kamirarame, kamirarame pyra ahtao karimutume,

25 moro ipihpyry enēko oturukety mana. Ihpoty moro poko karimutume ahtao te, moro muretano zumo ahtao, tyrohsē popyra mana toehpitose jatypyry maro, “Mokyro nuriame,” āko oturukety mana.

26 Yrome moro muretano eneryhtao oturukety a, ihpoty enēko mana karimutume pyra, moro muretano zumo pyra roropa te, moro kamirarame hkopyra toehse roropa ahtao, mokyro apiakāko mana toiroro ehtohme 7me ěmepyyry pona.

27 Mame 7me ěmepyyry taropose ahtao mokyro enēko ropa oturukety mana. Moro muretano tātahpahse ahtao tyrohsē popyra mana. Naeroro, “Nuriame mase,” āko oturukety mana eya.

28 Yrome moro muretano atahpahpyra ahtao, etyorōmara roropa ahtao, kamirarame hkopyra ahtao, tyause rokē mana jatypyry poe. Naeroro, “Mokyro kure, nuriame pyra,” āko oturukety mana esahpyry rokē exiryke jatypyry po.

29 Ahno muretano hpe toehse ahtao, orutua te nohpo roropa zupuhpyry poko te, jematory poko ahtao roropa,

30 moro ipihpyry enēko oturukety mana. Moro muretano zumo ahtao, ihpoty moro poko seweme ahtao, tuhke pyra roropa ahtao, tyrohsē popyra mana. “Mokyro nuriame,” ekarōko oturukety mana.

31 Yrome moro ipihpyry eneryhtao eya, muretano zumo pyra ahtao te, yrome ihpoty xinukutumã moro poko onenepyyra ahtao mokyro apiakāko mana toiroro ehtohme 7me ěmepyyry pona.

32 Mame 7me ěmepyyry taropose ahtao moro muretano enēko ropa oturukety mana. Atahpahpyra moro muretano ahtao, ihpoty sewemã pyra ahtao roropa ipoko te, zumo exipyra moro ahtao roropa

33 zūsety sahkāko mokyro mana zupuhpyry poko, jematory poko ahtao, yrome muretano esary poko onysahkara mana. Mame toiroro mokyro ripōko ropa oturukety mana 7me ěmepyyry pona ropa.

34 Morarame 7me ěmepyyry taropose ahtao ipihpyry enēko oturukety mana. Atahpahpyra moro muretano ahtao, zumo exipyra roropa ahtao, “Kure mana, nuriame pyra,” āko oturukety mana. Tupō kurikāko mokyro mana, mame nuriame pyra exīko mana.

35 Yrome, moromeīpo moro muretano tātahpahse ahtao,

36 mokyro pihpyry enēko oturukety mana. Moro eneryhtao eya, ajohpe pyra moro muretano tātahpahse ahtao, ũsehpo sewemã onupipyra mana; mokyro nuriame mana.

³⁷ Yrome moro muretano eneryhtao oturukety a, atahpahpyra eneryhtao, moroto ūsehpo kurā ahtāko ropa, moro muretano etyhnōko mana. Mokyro kure, “Nuriame pyra mana,” ekarōko oturukety mana.

³⁸ Ahno pihpyry tyrohsē hpe ahtao, orutua te, nohpo ahtao roropa, ipihpyry karimutume toehse ahtao,

³⁹ mokyro enēko oturukety mana. Moro tyrohsē karimutumā sā rokē ahtao kure ro mana. Nuriame pyra mokyro mana.

⁴⁰⁻⁴¹ Mame orutua zūsety toepukase ahtao, merehkusasame toehse ynororo ahtao, kure ro mana, nuriame pyra.

⁴² Yrome zūsety esahpokoxi zupuhpyry poko tyrohsē toehse ahtao tahpiremy, tyrohsē popyra mana.

⁴³ Mokyro enēko oturukety mana, moro tahpirē eneryhtao tyya zupuhpyry poko, ēmyty poko ahtao, tyrohsē ipihpyry poko samo,

⁴⁴ tyrohsē popyra mana. Mokyro orutua nuriame mana. “Nuriame mokyro mana,” āko oturukety mana moro tyrohsē exiryke tyya zupuhpyry poko.

⁴⁵ Tyrohsemy a tapoise typihpyry pokona ahtao, upo ixihpyryme exikety amurūko mana, tūsety onekurinara mana, tōmyty zokonaka zopino apurūko mana. Mame kohtāko mana: “Nuriame! nuriame!”

⁴⁶ Mame tyrohsē popyra nae ahtao nuriame exikehpyra mokyro mana, toiroro osesarīko mana mya, imehnō tapyī poe.

Inyripotoh mapiuhtatoh poko

⁴⁷ Mame upo tymapiuhtase ahtao, kaneru hpoty risemy te, mauru panō ahtao te,

⁴⁸ kamisa poko ahtao roropa mauru panono risēme ahtao te, kaneru hpoty risēme ahtao te, okyno pihpyry poko ahtao te, okyno pihpyry risēme ahtao roropa,

⁴⁹ moro imapiuhtahpyry ezuezume ahtao, kamirarame ahtao roropa, moro imapiuhtahpyry enepotoko oturukety a.

⁵⁰ Moro mōkomo enēko oturukety mana, imapiuhtahpyry. Mame tyorō pona apiakāko mana 7me ēmepyyry pona amerehmā pona.

⁵¹ Mame 7me ēmepyyry taropose ahtao imapiuhtahpyry enēko mana; mame tātahpahse ahtao moro imapiuhtahpyry tyrohsē popyra mana; moro upo te, moro kamisa, okyno pihpyry, mōkomo okyno pihpyry tyrihpyry ahtao, moro nuriame mana.

⁵² Mame moro tymapiuhtase exikety zahkāko oturukety mana. Moro imapiuhtahpyry tyrohsēme popyra mana, enahkatoko apoto ke.

⁵³ Yrome moro upo tonese ahtao oturukety a, kamisa te, okyno pihpyry risēme roropa ahtao, mame moro imapiuhtahpyry atahpahpyra ahtao,

⁵⁴ moro kyryry ikurikapōko mana, mame torō pona apiakāko mana 7me ēmepyyry pona.

⁵⁵ Imēīpo moro kyryry enēko ropa mana. Mame moro imapiuhtahpyry etyorōmara ahtao, atahpahpyra ahtao ro, nuriame mana. Jahkatoko apoto ke. Moro imapiuhtahpyry tyrohsēme popyra mana zao ahtao te, jarao ahtao roropa.

⁵⁶ Yrome moro kyryry tonese ahtao oturukety a, mame moro imapiuhtahpyry kamirarame hkopyra te, ezuezume hkopyra toehse ahtao ikurikaxīpo moro imapiuhtahpyry rokē ixihkāko mana: okyno pihpyry poe, kamisa poe, enara.

⁵⁷ Yrome moromeīpo moro kyryry poko imapiuhtahpyry toehse ropa ahtao moro imapiuhtahpyry tyrohsēme popyra mana. Naeroro moro kyryry jahkatoko apoto ke.

⁵⁸ Moro kyryry tukurikase ahtao moro imapiuhtahpyry osenepyyra toehse ahtao, ikurikatoko ropa toiro, kure ehtohme ropa, nuriame pyra ehtohme.

⁵⁹ Ynara rokē inyripohpyry imapiuhtahpyry poko upo poko ahtao, kaneru hpoty risēme ahtao, mauru panō risēme ahtao te, kamisa poko ahtao te, mōkomo poko roropa

okyno pihpyry risēme ahtao, enetupuhtohme kure ehtoh poko te, nuriame ehtoh poko roropa, enara.

14

Ahno pihpyry toekurākase ropa ahtao

¹ Ritonōpo tōturuse Moeze a

² ynara tyripotohme ahno a nuriame pyra ehtohme ropa ipū imotahpyry ekurākase ropa ahtao. Mokyro arotoko oturukety a enetohme.

³ Imaro ytōko oturukety mana jarānaka tapyi tae ipihpyry enetohme. Toekurākase ropa mokyro ahtao,

⁴ asakoro torō tō kurā enehpōko oturukety mana, wewe apupari maro, kaneru hpoty kamiraramano te, toiro amoriry hissopo, enara.

⁵ Mame oturukety omi poe toiro torō tohkāko mā toto oripo epoe, pehme tuna ke enatyry wino.

⁶ Imeīpo zakorō torō apoīko mana wewe apupari maro, kaneru hpoty kamiraramā maro, hissopo maro ehxikatohme torō itohkahpyry munuru ke.

⁷ Mame munu pixo kuānōko mā 7me mokyro ahno pona ikurākatohme. “Nuriame pyra mase,” āko oturukety mana eya. Moromeīpo torō aropōko oturukety mana ona pona isene ro exikety.

⁸ Mame tupō kurikāko mokyro mana, tūsety sahkāko mana, osetypokāko te, epỹko; mame kure exīko mana, nuriame pyra. Pata pona ytōko ropa mana, yrome 7me ěmepyyry aropōko mana omōpyra tytapyī taka.

⁹ Mame 7me ěmepyyry taropose ahtao tūsety sahkāko ropa mana, osetypokāko ropa, osepixihpokāko roropa, imepỹ tuhpoty tō maro toko pokō maro, tupō kurikāko mana, epỹko roropa mana; mame kure exīko mana, nuriame pyra.

¹⁰ Yrokokoro kaneru mūkuru asakoro enehnōko mokyro mana, toiro kaneru nohpo maro, toiro jeimamyry nae exiketomo, kurākō rokene. Tynekaroryme roropa 3 kirume tiriiku apohpyry enehnōko mana otoxie azeite maro te, ¼ rituru azeite maro.

¹¹ Mokyro arōko oturukety mana inekarotyā maro Tapyi Kurā omōtohtaka. Moroto Ritonōpo ěpataka,

¹² toiro kaneru mūkuru apoīko mana azeite maro jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a nuriame ehtoh korokapotohme. Inekarory moro kurāme mana, tokarose Ritonōpo a, oturukety zohme ehtohme.

¹³ Mokyro kaneru etapāko mana osa kurā po, okyno tō etapatoht po ahno rypyry korokapotohme, ahno nekarory zahkatohme tytororo roropa. Morō rīko oturukety mana, ahno nekarory zae pyra ehtoh korokapotohme oxisā exiryke inekarory maro tyrypyry korokapotohme: kure kuhse morohne mā kehko, oturukety zohme roropa mā kehko.

¹⁴ Okyno munuru zokonaka apoīko oturukety mana, tomahxikyry ke munu rīko mana mokyro panary pona apotunuru wino te, emary zū pona apotunuru wino, ipupuru zū pona apotunuru wino roropa mokyro tukurākase.

¹⁵ Mame azeite zokonaka kuānōko oturukety mana tomary aka ipozery wino,

¹⁶ toiro tomahxikyry ke tapotunuru wino ehxikāko mana, azeite pitiko ke isapararahmāko 7me Ritonōpo ěpataka.

¹⁷ Moromeīpo tomahxikyry ke azeite pitiko rīko mana mokyro ikurākahpyry pona okyno munuru ritopōpyry saaro, ipanary etyhpyry pona apotunuru wino te, emary zū pona apotunuru wino te, ipupuru zū pona apotunuru wino, enara.

¹⁸ Azeite akoīpyry kuānōko mana zupuhpyry pona. Moro ke, Ritonōpo ěpataka mokyro rypyry korokapōko oturukety mana.

¹⁹ Mame okyno zahkâko oturukety mana tynekaroryme, mokyro rypyry korokapotohme, mame mokyro tukurâkasême ropa exîko mana. Moromeïpo okyno etapâko mana ahno nekarohpyry, jahkatohme tytororo.

²⁰ Mokyro zahkâko mana apoto apō po, tiriiku tōkehko maro. Moro ke mokyro ikurâkahpyry rypyry tykorokasême ropa exîko mana, kure rokē exîko mana, nuriame pyra.

²¹ Yrome tytineruke pyra mokyro ahtao, morohne emero onepekahsaromepyra ahtao, toiro kaneru mûkuru arōko mana oturukety a, tynekaroryme zae pyra ehtoĥ korokapotohme. Inekarory kure mana, tokarose Ritonōpo a, oturukety zohme ehtoĥme. Tiriiku apohpyry toiro kirume rokē arōko mana otoxie azeite maro te, ¼ ritorume azeite maro te,

²² asakoro utukuimo maro, utukuimo pyra ahtao asakoro utuku arōko mana ipune itinerū ahtao. Toiro torō totapasême exîko iiryppyry korokapotohme, zakorō totapasême exîko inekaroryme jahkatohme tytororo.

²³ Mame êmepyry 8me taropose ahtao, emero arōko mokyro mana Tapyi Kurâ omōtoĥ taka ekarotohme oturukety a. Mame moroto Ritonōpo êpataka

²⁴ kaneru mûkuru apoïko oturukety mana azeite maro ekarotohme Ritonōpo a tynekaroryme kurano, oturukety zohme ehtoĥme.

²⁵ Mame kaneru mûkuru etapâko mana. Imunuru zokonaka apoïko mana, tomahxikyry ke munu rîko mana mokyro panary aretyry pokona apotunuru wino, emary zû pona apotunuru wino, ipupuru zû pona apotunuru wino, mokyro kurâkatohme ropa.

²⁶ Mame azeite zokonaka kuânōko oturukety mana tomary ao ipozery wino,

²⁷ tomahxikyry ke apotunuru wino azeite pitiko ke isapararahmâko mana 7me moroto Ritonōpo êpataka.

²⁸ Mame tomahxikyry ke azeite pitiko rîko mana ikurâkahpyry ropa pona, okyno munuru ritopōpyry saaro, ipanary aretyry pona apotunuru wino te, emary zû pona apotunuru wino te, ipupuru zû pona apotunuru wino, enara.

²⁹ Azeite akoïpyry kuânōko mana mokyro zuhpokoxi. Moro ke Ritonōpo êpataka mokyro rypyry korokapōko oturukety mana. Ikorokâko Ritonōpo mana.

³⁰ Moromeïpo mokaro utukuimo asakoro apoïko oturukety mana, utukuimo pyra ahtao asakoro urutukue apoïko mana, ipune itinerū ahtao, ekarotohme Ritonōpo a.

³¹ Toiro torō totapasême exîko inekaroryme iiryppyry korokapotohme, zakorō totapasême exîko inekaroryme jahkatohme tytororo. Moro ke Ritonōpo êpataka mokyro rypyry korokapōko oturukety mana. Ikorokâko Ritonōpo mana.

³² Sero Ritonōpo nyripohpyry ahno a toekurâkase ropa ahtao tyrohsêke popyra ehxïpo ipihpyry poko, yrome tytineruke pyra exiryke emero onepekahsaromepyra mana.

Tapyi tymauhtase ahtao

³³ Mame tōturuse Ritonōpo Moeze tomo a, Arão maro

³⁴ ynara tyripotoĥme Izyraeu tomo a tapyi tymauhtase ahtao. Sero tyripotoĥ tokarose eya xine omipona toto ehtoĥme Kanaã pona toeporehkase toto ahtao, Ritonōpo nekarory eya xine, toto esaryme.

Mame imauhtahpyry tonehpose ahtao Ritonōpo a ahno tapyi taka

³⁵ oturukety a ytōko tapyi esê mana oturuse: “Imauhtahpyry tonese ya ytapyi poko,” ekarōko mana.

³⁶ Osemazuhme tapyi mōkomory emero toupōko oturukety mana ytopyra ro tahtao moro tapyi enese; onoupyra ahtao emero tapyi tao exiketō nuriame ekarōko matose. Imeïpo ytōko oturukety mana tapyi taka

³⁷ moro imauhtahpyry enese. Tapyi apuru tō poko imauhtahpyry ezuezumã sã te, kamiraramã sã ahtao roropa, tapyi apuru poko ahtao,

³⁸ tûtâko oturukety tapyi tae, tapyi apurupōko mana 7me êmepyry pona.

³⁹ Mame 7me ěmepyyry taropose ahtao ytōko ropa mana tapyi enese ropa. Tonese ahtao eya moro zumo tātahpahse ahtao apuru poko,

⁴⁰ topu tōkehko, ipoko imauhtahpyry ahtao, toupōko mana ematohme mya pata poe osa nuriame ehtoh pona.

⁴¹ Tapyi apuru mikamikapōko mana. Mame moro imimikahpyry arotoko pata poe osa nuriame ehtoh pona.

⁴² Imeīpo topu tō kasenato rīko matose moro esahpyry pona. Mame tapyi apuru tō apuhnōko ropa matose.

⁴³ Moromeīpo morohne emero tyrise ahtao oya xine imauhtahpyry enery ropa ahtao moro tapyi tao,

⁴⁴ moro enēko oturukety mana. Moro imauhtahpyry tō zumohxo tātahpahse ahtao apuru tō poko, imauhtahpyry popyra exiketyme mana. Moro tapyi nuriame toehse mana.

⁴⁵ Moro tapyi ikararahtoko topu te, wewe te, apuhtopōpyry emero arotohme ipah-tohme jarānaka pata poe osa nuriame ehtoh pona.

⁴⁶ Moro tapyi taka, tomōse ahno ahtao, moro 7me ěmepyyry ae tapuruse ahtao, nuriame exīko mana xixi omōtoh pona.

⁴⁷ Moro tao tātaxikase ahno ahtao, tōtuhse roropa moro tao ahtao, tupō kurikāko mokyro mana nuriame toehse exiryke.

⁴⁸ Yrome toehse ropa oturukety ahtao tapyi enese tapuhse ropa ahtao, mame imauhtahpyry onenepyyra ahtao apuru tō poko: “Kure rokē mana, nuriame pyra,” āko mana, imauhtahpyry tonahse exiryke ipunaka.

⁴⁹ Mame moro tapyi kurākatohme asakoro torō tō apoīko oturukety mana, wewe apupari maro te, kaneru hpoty kamiraramano te, hissopo amoriry maro.

⁵⁰ Mame toiro torō etapāko mana oripo epoe tuna ke pehme tuna enatyry ae anymyh-pyyry.

⁵¹ Mame zakorō torō apoīko mana wewe apupari maro, kaneru hpoty kamiraramā maro, hissopo maro ehxikatohme torō osemazuhmā munuru ke, imeīpo moro tuna kurā ke, pitiko ke sapararahmāko tapyi pona, 7me.

⁵² Moro riryke tapyi kurākāko mana torō munuru ke, tuna kurā maro, torō isene ro exikety maro, wewe apupari maro, hissopo maro, kaneru hpoty maro kamirarame exikety.

⁵³ Mame pata poe torō arōko mana isene exikety aropotohme ona pona. Moro riryke tapyi kurākapōko oturukety mana, kure rokē moro tapyi exīko mana.

⁵⁴⁻⁵⁶ Morohne Ritonōpo nyripohpyryme mā kehko: tyrohsē popyra nae ahtao ipihpyry poko te, zupuhpyry poko roropa; tyause ahtao, zuzu tō nae ahtao, ěxipuhturu nae ahtao ipihpyry poko; imapiuhtahpyry upo poko ahtao te, tapyi poko ahtao roropa.

⁵⁷ Āmorepatohkōme mā morohne nuriame exiketyme ahtao te, kure rokē ahtao roropa nuriame pyra. Morohne Ritonōpo nyripohpyryme mana morohne toehse ahtao.

15

Inyripohpyry nuriame ahno ehtoh poko

¹ Ritonōpo, Izyraeu tō Esemý, tōturuse Moeze tomo a Arāo maro ynara tyripotohme

² Izyraeu tomo a:

Kunu tūtaryhtao ahno aī ae, nuriame mana,

³ moro kunu tūtakehpyra ahtao, totypohse ahtao roropa. Moro kunu pokoino mokyro nuriame mana.

⁴ Emero nyhtoh pona tātaxikase ynororo ahtao, emero epehtoh pona typorohse mokyro ahtao moro nuriame exīko mana.

⁵ Mame mokyro nyhtoh tapose ahtao ahno a te,

⁶ typorohse ahtao roropa mokyro porohtopõpyry pona, tupõ kurikāko mana te, epỹko roropa mana; mame nuriame exīko mana xixi omõtoh pona.

⁷ Mokyro kunu tũtakehpyra exikety tapose ahtao imepyny a, tupõ kurikāko mana te, epỹko roropa mana; mame nuriame exīko mana xixi omõtoh pona.

⁸ Mokyro kunu tũtakehpyra exikety ituh tykase ahtao ahno nuriame pyra exikety pona, tupõ kurikāko mokyro mana, epỹko roropa mana; mame nuriame exīko mana xixi omõtoh pona.

⁹ Mame mokyro tukunuke exikety tõtyrise ahtao sera pona, epehtoh pona roropa, moro nuriame exīko mana.

¹⁰ Mame moro tapose ahtao ahno a epona typorohse moro pona ahtao, nuriame exīko mana xixi omõtoh pona. Moro tarose ahtao imepyny a, epona typorohse tukunuke exikety ahtao, tupõ kurikāko mana, epỹko roropa mana; mame nuriame exīko mana xixi omõtoh pona.

¹¹ Mame ahno tapose ahtao mokyro a kunu tũtakehpyra exikety a tomary onukurikara ahtao, mokyro tapose aexihpyry tupõ kurikāko mana, epỹko roropa mana; mame nuriame exīko mana xixi omõtoh pona.

¹² Oripo tapose ahtao mokyro a, orino risemy, moro itohkatoko; wewe risẽme ahtao ikurikako tuna ke.

¹³ Mame mokyro toekurākase ropa ahtao, 7me ãmepyry eraximāko mana tukurākapotohme ropa, nuriame pyra ehtohme. Mame 7me ãmepyry taropose ahtao tupõ kurikāko mana, epỹko roropa mana tuna anymyhpyry ke tuna enatyry ae; morarame kure exīko ropa mana, nuriame pyra.

¹⁴ Mame ãmepyry 8mā po asakoro utukuimo apoīko mana, arypyra ahtao asakoro urutukue arõko mana Tapyi Kurā omõtoh taka, mame moroto Ritonõpo ãpataka torõ tõ ekarõko mana oturukety a.

¹⁵ Toiro torõ etapāko oturukety mana inekaroryme iirypyry korokapotohme, zakorõ etapāko mana jahkatohme tytororo. Moro ke, Ritonõpo ãpataka, mokyro kurākapõko mana, kure rokẽ exīko mana nuriame pyra.

¹⁶ Mame orutua wino jeipyry tutũtase ahtao, epỹko mokyro mana, mame nuriame exīko mana xixi omõtoh pona.

¹⁷ Upo ahtao, okyno pihpyry risẽme ahtao roropa, epona jeipyry pitahtykase ahtao, moro tukurikasẽme exīko mana, mame nuriame exīko ro mana xixi omõtoh pona.

¹⁸ Orutua maro nohpo osenao toehse toto ahtao, epỹko mā toto, asakoro ro, mame nuriame exīko mā toto xixi omõtoh pona.

Nohpo nuriame ehtoh poko

¹⁹ Munume nohpo ahtao nuno po, 7me ãmepyry aropõko mana nuriame toehtoh poko. Mokyro tapose ahtao imepyny a moro sã ynororo ahtao nuriame exīko mana xixi omõtoh pona.

²⁰ Emero nyhtoh pona tãtaxikase mokyro munume exikety ahtao, emero epehtoh pona typorohse ynororo ahtao morohne nuriame exīko.

²¹⁻²³ Moro nyhtoh tapose ahtao ahno a, moro epehtoh roropa tapose ahtao ahno a epona typorohse mokyro munume exikety ahtao, tupõ kurikāko mana, epỹko roropa mana; mame nuriame exīko mana xixi omõtoh pona.

²⁴ Mame orutua nohpo poko toehse ahtao munume ynororo ahtao nuriame exīko mana 7me ãmepyry pona; emero nyhtoh pona tãtaxikase ynororo ahtao, moro nyhtoh nuriame exīko mana.

²⁵ Nohpo munuru mynyhpāpyra ahtao, munuimohpe ynororo ahtao okynahxo, nuriame exīko mana munume toehtoh samo nuno po.

²⁶ Emero nyhtoh pona tohrame toehse ynororo ahtao, emero epehtoh pona typorohse ynororo ahtao munume ahtao, morohne nuriame exīko mana.

²⁷ Mame ahno a moro nyhtoh tapose ahtao, morohne epehtoh tonõ tapose ahtao roropa eya epona typorohse nohpo munume exikety ahtao, nuriame exïko mana, tupõ kurikãko mana, epÿko roropa mana; mame nuriame exïko mana xixi omõtoh pona.

²⁸ Tumũkehse ahtao, 7me ãmepyry eraximãko mana, kure ehtohme ropa, nuriame pyra.

²⁹ Mame 8me ãmepyry taropose ahtao asakoro utukuimo apoïko mana, utukuimo pyra ahtao asakoro urutukue arõko mana Tapyi Kurã omõtoh taka ekarotohme oturukety a.

³⁰ Toiro torõ etapãko oturukety mana tynekaroryme iirypyry korokapotohme, zakorõ etapãko mana jahkatohme tytororo. Moro ke, Ritonõpo ãpataka mokyro kurãkapõko mana, mame kure nohpo exïko ropa mana nuriame pyra.

³¹ Morohne Ritonõpo nyripohpyry tõ Izyraeu tõ akorehmatohme, toto kurãkatohme nuriame toto ehtoh winoino, aorikyrykõino. Nuriame toehtohkõ tarose ahtao eya xine Ritonõpo Tapyi taka Izyraeu tõ rãnao totapasẽme toh exiry.

³² Morohne Ritonõpo nyripohpyry tõ orutua komo a nuriame toehse ahtao kunu tũtakehpyra ahtao jaïkõ ae te, jeipyry tutũtase ahtao te,

³³ nohpo tõ roropa munume ahtao nuno po; orutua kõ roropa nohpo poko toehse ahtao munume ahtao.

16

Ëmepyry Ahno Rypyry Korokatopo

¹ Moromeïpo, Arão mũkuru tõ asakoro toorihse ahtao, ixtaratu zahkaryhtao eya xine tynekaroryme Ritonõpo a repe, yrome Ritonõpo nyripohpyry omipona pyra, tõturuse ropa Ritonõpo Moeze a.

² Ynara tykase:

– Orui Arão zuruko omõpyra ehtohme emero rokẽ xixi ahtao, Osa Kurã Kuhse taka, kamisa moinakoxi Tapyi Kurã tao. Moro taka aomomyryhtao orihnõko mana, moroto joseneoryke akuru ao Jomiry ã apuru epoe. Moroto mã ahno rypyry tykorokase mã kehko.

³ Ynara ahtao rokẽ Osa Kurã Kuhse taka omõnõko Arão mana, pui mũkuru totapase ahtao eya tynekaroryme tyrypyry korokapotohme te, kaneru roropa totapase ahtao eya tynekaroryme jahkatohme tytororo.

⁴ Omõtohme Osa Kurã Kuhse taka Arão epÿko mana, mame oturukety zupõ amurũko mana, mauru panono risemy exiketomo emero, upo zopinono, upo jaraono, zamareary, zupuhpyry pona kamisa mauru panono risemy.

⁵ Mame tõturuse Ritonõpo Moeze a ynara tyripotohme Ëmepyry Ahno Rypyry Korokatoh poko: asakoro poti tõ enehnõko Izyraeu tõ mana Arão a tynekarorykõme tyrypyrykõ korokapotohme, toiro kaneru maro jahkatohme tytororo.

⁶ Pui mũkuru apoïko Arão mana jahkatohme tynekaroryme tyrypyry korokapotohme. Moro ke iirypyry tõ tykorokasẽme exïko, jekyry tõ rypyry tõ roropa.

⁷ Mame poti tõ asakoro arõko mana Tapyi Kurã omõtoh taka. Moroto, Ritonõpo Tosẽkõ ãpataka,

⁸ imenekatoh emãko mana poti menekatohme, toiro etapatohme tynekaroryme Ritonõpo a, zakorõ aropotohme ona pona, Azazeume tosehky.

⁹ Mokyro poti, Ritonõpo eky etapãko Arão mana ahno nekaroryme iirypyry tõ korokapotohme.

¹⁰ Zakorõ poti tosehke Azazeume ekarõko mase isene ro Ritonõpo a. Imeïpo taroposẽme exïko mana ona pona ahno rypyry korokapotohme Ritonõpo a.

¹¹ Mame pui mũkuru apoïko Arão mana tynekaroryme tyrypyry korokapotohme, moro ke iirypyry tykorokasẽme exïko mana, jekyry tõ rypyry tõ roropa tykorokasẽme exïko mana. Mame mokyro pui totapase ahtao eya

¹² Ikarã eny apoïko Arão mana, ikarã ke pehme tanÿse apoto apõ poe, mame ixtaratu tyroxine exikety maro, asakoro tomary ao pehme, omõnõko mana Osa Kurã Kuhsẽ taka.

¹³ Moroto, Ritonõpo ãpataka, moro ixtaratu rïko mana apoto pona, orexïto akurũ sã Ritonõpo Omiry ã apuru apurutohme, moro apuru osenepyra ehtohme. Moro ke orihpyra Arão exïko mana.

¹⁴ Pui mûkuru munuru zokonaka apoïko mana, mame tomahxikyry ke munu pitiko ke isapararahmãko mana Ritonõpo Omiry ã apuru pokona xixi tûtatoh wino; mame munu pitiko ke isapararahmãko mana 7me Ritonõpo Omiry ã ãpataka.

¹⁵ Moromeïpo poti etapãko Arão mana ahno tõ rypyry korokapotohme Ritonõpo a. Munu arõko mana Osa Kurã taka. Munu pitiko ke isapararahmãko mana Ritonõpo Omiry ã apuru pokona te, moro kaxo ãpataka roropa tynyrihpyry saaro pui mûkuru munuru ke.

¹⁶ Moro ke Osa Kurã Kuhse kurãkãko Arão mana. Ahno rypyry tõ, popyra toto ehtoh te, zae pyra Izyraeu tõ ehtopõpyry emero korokapõko mana. Mame moro rïko roropa mana Tapyi Kurã kurãkatohme roropa, ahno rãnao exikety, nuriame exiketõ rãnao.

¹⁷ Osa Kurã Kuhse tao Arão ahtao moro kurãkary poko, imehnõ omõpyra exïko mã toto Tapyi taka. Mame tyyrypyry tykorokapose Arão a ahtao jekyry tõ rypyry roropa te, ahno rypyry roropa emero,

¹⁸ tûtãko mana Tapyi Kurã tae. Apoto apõ pona ytõko mana Tapyi ãpataka. Moroto apoto apõ kurãkãko roropa mana. Pui mûkuru munuru zokonaka apoïko mana, poti munuru zokonaka maro tyritohme apoto apõ potyry pokona, asakoropane.

¹⁹ Tomahxikyry ke munu pitiko ke isapararahmãko mana 7me apoto apõ pona. Moro ke ikurãkãko mana. Izyraeu tõ nuriame ehtoh emero korokapõko mana. Mame tapiakase moro apoto apõ exïko mana Ritonõpo nyriphopyry poko rokẽ ehtohme.

²⁰ Mame tõtyhkase Arão ahtao Osa Kurã Kuhse kurãkary poko te, Tapyi Kurã kurãkary poko te, apoto apõ kurãkary poko roropa, poti isene ro exikety apoïko mana aropotohme Azazeume ona pona,

²¹ tomary rïko mana okyno zupuhpyry pona, Izyraeu tõ rypyry esehtõko mana, emero Izyraeu tõ zae pyra ehtopõpyry roropa. Moro ke tyyrypyrykõ rïko mana poti zupuhpyry pona. Mame mokyro poti aropõko mana ona pona. Toiro ahno menekãko mana mokyro arotohme,

²² mame imyhpokãko mokyro mana ona tonorẽ po. Morarame poti ytõko mana ahno esaka pyra, tymaro ahno rypyry arõko mana.

²³ Mame Tapyi Kurã taka omõnõko ropa Arão mana tupõ outohme ropa oturukety zupony. Moro upo tamuruse eya ytotohme Osa Kurã Kuhse taka. Moroto moro upo nomõko mana.

²⁴ Moroto, Tapyi Kurã tao, epÿko mana. Mame tupõ amuruxïpo tûtãko ropa mana okyno enehtohme tynekaroryme Ritonõpo a jahkatohme tytororo, ahno nekarory roropa zahkatohme tytororo. Moro ke iirypyry tykorokasẽme exïko mana, ahno rypyry roropa emero.

²⁵ Apoto apõ po okyno kasery zahkãko mana ahno nekarohpyry tyyrypyrykõ korokapotohme.

²⁶ Mame mokyro poti arohpono ona pona tupõ kurikãko mana, epÿko roropa mana toehtohme ropa pata pona.

²⁷ Mame tõtyhkase ahtao okyno tõ zahkary poko ahno rypyry korokapotohme te, Osa Kurã Kuhse kurãkary poko roropa, pui mûkuru munuru ke poti munuru maro, mokaro okyno tõ ekepyry asakoro tarosẽme exïko mya oesarykõ poe jarãnaka. Moroto ipihpyry te, ipũ te, zuahxiririny, zuhtoto maro tyahkasẽme exïko.

²⁸ Mame mokyro morohne zahkahpono tupõ kurikãko mana, epÿko roropa mana toehtohmo ropa pata pona.

*Ĕmepýry Ahno Rýpyry Korokatoh poko
(Rewitiku 23.26-32)*

²⁹ Sero Ritonõpo nyripohpyry omipona ehtoko jũme:

– Ĕmepýry 10me ehtoh po, nuno 7me ehtoh po, Izyraeu tõ emero, imehnõ maro emero aosesarityã Izyraeu tõ maro otuhpyra kohmãnõko mã toto, erohpyra roropa kohmãnõko mã toto ipunaka,

³⁰ ynara exiryke: sero Ĕmepýry ae okyno tõ totapasẽme exĩko, tyahkasẽme exĩko ahno rýpyry korokapotohme Ritonõpo a. Moro ke kure exĩko matose, nuriame pyra Ritonõpo Oesẽkõ ĕpataka.

³¹ Sero Ĕmepýry atãkyematohme exikehpyra exĩko mana jũme, morara exiryke amarokõ emero otuhpyra matose, erohpyra roropa kohmãnõko matose moro ae.

³² Oturukety imehxo exikety typopase exikety tumy myakãme upo amurũko mana oturukety zupõ ke mauru panõ risemy;

³³ mame morohne emero tyrĩko mana Osa Kurã Kuhse kurãkatohme, Tapyi Kurã maro, apoto apony te, oturuketõ maro, ahno maro porehme.

³⁴ Sero Ritonõpo nyripohpyry omipona exĩko matose, jũme. Emero jeimamyry ae atãkyematoh rĩko matose; mame morohne rĩko matose ahno emero rýpyry korokapotohme.

Mame moro emero tyrise eya xine Ritonõpo nyripohpyry ae ro Moeze a.

17

Ritonõpo nyripohpyry okyno tõ etapary poko

¹ Mame tõturuse Ritonõpo Moeze a,

² ynara tyripotohme Arão a, imũkuru tõ maro, Izyraeu tõ maro emero:

³ Okyno etaparyhtao oya xine, pui te, kaneru te, poti roropa, pata po, moe jarãnaka pata poe roropa

⁴ mokyro onenehpyra awahtao xine Tapyi Kurã omõtoht taka imunuru ekarotohme Ritonõpo Oesẽkomo a, taroposẽme exĩko mase Izyraeu tõ poe iirypyryme oexiryke, ahno etapatopõpyry sã oya.

⁵ Naeroro Izyraeu tomo, oekykõ onetapara ehtoko moe ona po. Enehtoko toto oturukety a Tapyi Kurã ĕpataka. Moroto rokẽ oekykõ etapãko matose onekaroryme Ritonõpo a, osepeme ehtohme.

⁶ Munu kuãnõko oturukety mana apoto apõ pona Tapyi Kurã ĕpataka. Moroto roropa okyno kasery zahkãko mana. Onekarorykõ zahkaryhtao typoxine exĩko Ritonõpo a mana.

⁷ Taroino jũme Izyraeu tõ morohne rĩko mã toto. Tynekarorykõ onekaropyra ropa mã toto joroko tomo a ona po; ynara exiryke moro riryhtao eya xine Ritonõpo omiry omipona pyra exĩko mã toto.

⁸ Tynekarorykõ enehnõko Izyraeu tõ mana emero porehme Tapyi Kurã omõtoht taka rokene. Morararo imehnõ roropa Izyraeu tõ maro exiketomo, tokykõ enehnõko mã toto Ritonõpo a tynekarorykõme jahkatohme tytororo, emero tynekarorykõ roropa

⁹ Tapyi Kurã omõtoht taka rokene, imepỹ esaka pyra. Ritonõpo nyripohpyry omipona pyra exikety taroposẽme exĩko mana ipoetory tõ poe.

Munu onenahpyra ehtoko

¹⁰ Munu enapyryhtao Izyraeume exikety a te, imepyny a roropa Izyraeu tõ maro exikety a, mokyro wãnohnõko Ritonõpo mana, typoetory tõ poe mokyro aropõko mana.

¹¹ Isene exiketõ emero isene ehtoh munu ao mana. Morara exiryke moro tyripose Ritonõpo a: okyno tõ, ahno nekaroryme ahtao imunuru tukuãsẽme exĩko apoto apõ pona, ahno rýpyry korokapotohme. Ynara exiryke: munu, isene ehtoh, ahno rýpyry korokãko mana.

¹² Morara exiryke moro poko turuse Ritonõpo a: Izyraeu tō emero imehnō roropa Izyraeu tō maro exiketō roropa, munu onenahpyra aehtohkōme.

¹³ Urakanase oytorykohtao, Izyraeu tomo, imehnō roropa, okyno tuose ahtao oya torō roropa, tōsēme, imunuru kuānōko matose nono pona, imeīpo nono ke moro munu ĕputohmatoko.

¹⁴ Isene ehtoh mā munu ao mana. Morara exiryke Izyraeu tō tyripose Ritonõpo a: onokyro tō emero munu onenahpyra tyripose eya, imunuru isene exiryke. Munu tonahse ahtao ahno a taroposēme exīko mana Izyraeu tō poe.

¹⁵ Tōsē onyryhtao Izyraeume exikety a, imehnomo a roropa Izyraeu tō maro exiketyme ahtao, mokyro tamoreme toorihse ahtao te, tosekase ahtao roropa onokyro tomo a, tupō kurikāko mokyro mana, epỹko roropa mana. Mame nuriame exīko ro mana xixi omōtoh pona. Imeīpo kure rokē exīko ropa mana, nuriame pyra.

¹⁶ Yrome tupō onukurikara mokyro ahtao, eypyra roropa mokyro ahtao, tuānohsēme exīko mana.

18

Ritonõpo nyriphpyry erēnatoh poko

¹ Tōturuse Ritonõpo Moeze a

² ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

— Ywy ase Ritonõpo Oesēkomo.

³ Ejitu pōkō nyripyrỹ sā onyripyra ehtoko, mokaro maro mexiatose. Kanaā nonory pona aarotorỹko ase, yrome Kanaā pōkō nyripyrỹ sā onyripyra ehtoko. Mokaro nyriphpyry tō omipona pyra ehtoko.

⁴ Morara exiryke jomihpyry omipona ehtoko. Ynyriphpyry oya xine omipona ehtoko. Ywy ase Ritonõpo Oesēkomo.

⁵ Jomihpyry omipona awahtao xine, ynyriphpyry oya xine omipona roropa awahtao xine, isene exīko matose. Ywy ase Ritonõpo.

⁶ Ynara tyripōko ase oya xine: Nohpo poko pyra ehtoko oekyryme ynororo ahtao.

⁷ Asa maro osenao pyra ehtoko; omy hxirōko mana moro sā tyripyhtao oya, asa hxirōko roropa mase.

⁸ Imepỹ ke typye omy ahtao, mokyro maro pyra exiko, ipoko pyra exiko.

⁹ Ooryxiry poko pyra exiko: omy ĕxiryryme ahtao asa maro te, omy ĕxiryryme rokē ahtao; tuātase ynororo ahtao atapyĩ tao, imepỹ tapyĩ tao roropa.

¹⁰ Apary poko pyra exiko oehxiroryino.

¹¹ Ooryxiryryme roropa omy pyty ĕxiryry mana omy maro. Mokyro poko pyra ehtoko.

¹² Omy oryxiry poko pyra ehtoko omy ekyryryme exiryke.

¹³ Asa akorō poko pyra ehtoko, ipaxiry poko pyra ehtoko roropa asa ekyryryme exiryke.

¹⁴ Omy akorō pyty poko pyra ehtoko, omy rui pyty poko pyra roropa ehtoko, eohpyryryme exiryke oya.

¹⁵ Omūkuru pyty poko pyra ehtoko apary ĕme exiryke.

¹⁶ Ākorō pyty poko pyra ehtoko, orui pyty poko pyra ehtoko roropa, ākorō ehxiroryino, orui ehxiroryino roropa.

¹⁷ Nohpo maro toehse awahtao, ĕxiryry poko pyra ehtoko, ipary poko pyra ehtoko roropa. Otaramē oekyryryme mā toto. Toto poko pyra ehtoko, popyra oexiryryno.

¹⁸ Opyty akorō anapoipyra ehtoko opytyme, ipaxiry anapoipyra ehtoko opytyme, orihpyry ro opyty ahtao, toto oxiehno exiryryno.

¹⁹ Nohpo maro osenao pyra ehtoko munume ahtao.

²⁰ Imepỹ pyty poko pyra ehtoko, iiryryryryme oexiryryno, nuriame.

²¹ Opoenõ onekaropyra ehtoko tyahkasẽme onekaroryme imehnõ neponãmary tomo a Moroke eahmaryme. Moro poko toehse awahtao xine Ritonõpo Oesẽkõ Esety kurã, nuriame tyrĩko matose.

²² Imepỹ orutua maro osenao pyra ehtoko; moro se pyra Ritonõpo mana ipunaka.

²³ Ahno osehpyra ehtoko onokyro maro, okyno maro roropa; popyra moro exiryke ipunaka, nuriame oexirykõino.

²⁴ Ynara tykase Ritonõpo Izyraeu tomo a:

– Morohne poko pyra ehtoko ipunaka. Moro popyra ehtoh riryhtao oya xine nuriame exĩko matose, mokaro nuriame aexihpyry samo, mokaro taroposẽme ya moro nono poe, ynekaroryme oya xine.

²⁵ Mokaro ahno tõ rypyry pokoino moro nono nuriame toehse. Morara exiryke moro nono wãnohtoh enehpõko ase, epõkõ taroposẽme exĩko mã toto.

²⁶ Yrome amarokõ emero, Izyraeu tomo, imehnõ roropa amaro xine exiketomo, jomihpyry omipona ehtoko. Ynyriphopyry roropa oya xine omipona ehtoko. Mokaro popyra ehtoh poko pyra ehtoko ipunaka.

²⁷ Morohne popyra ehtoh poko toehse moro nono põkomo, morara exiryke moro nono nuriame toehse.

²⁸ Zae awahtao xine, jomihpyry omipona, ononorykõ poe amarokõ anaropopyra exĩko, mokaro nuriame aexityã aropotopõpyry samo, osemazuhme sero nono po aexityamo.

²⁹ Morohne iirypyrykõ tyrise ahtao oya xine, mokyro tyrypyry poko exikety tuãnohsẽme exĩko, taroposẽme exĩko mana Izyraeu tõ wino.

³⁰ Morara exiryke jomihpyry omipona ehtoko, popyra ehtoh poko pyra oehtohkõme, mokaro osemazuhme sero nono po aexityã sã pyra. Nuriame pyra ehtoko. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

19

Ritonõpo nyriphopyry tõ Izyraeu tomo a

¹ Mame tõturuse Ritonõpo Moeze a

² ynara tyriptomheme Izyraeu tomo a:

– Zae rokẽ ehtoko, ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, zae rokẽ jexiryke.

³ Kure rokẽ asakõ tyritoko, omykõ roropa kure rokẽ tyritoko. Kure oserematoht tyritoko jeahmatohtme. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

⁴ – Ritõ panõ oneahmara ehtoko, oneponãmarykõ onyripyra ehtoko metau risẽme. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

⁵ – Okyno tõ etaparyhtao oya xine onekaroryme, osepeme ehtohme, ynyriphopyry oya xine omipona ehtoko, zae oehtohkõme yneneryme.

⁶ Mokyro pũ õnõko matose moro ãmepyyry ae ro, mokyro etapatopõpyry ae ro te, yrokoro roropa mokyro pũ õnõko matose nae ro ahtao. Yrome akoĩpyry nae ro ahtao oseruao ãmepyyry po, jahkatoko rokene,

⁷ nuriame toehse exiryke. Tõse oya ahtao ãmepyyry oseruao ae popyra mana, onekaroryme ya ahtao roropa popyra mana.

⁸ Moro tõsẽ ahtao onyhpono tuãnohsẽme exĩko mana. Ynyriphopyry kurã tymyakãmase exiryke eya nuriame ehtohme. Naeroro mokyro taroposẽme exĩko mana Izyraeu tõ poe.

⁹ – Tykrysã toehse ahtao, tiriiku tõkehko tapoise ahtao oya xine otupikõ po moro onysahkara ehtoko tupito ehpiuroko. Ytopyyra ropa ehtoko otyro akoĩpyry apoise.

¹⁰ Ytopyyra ropa ehtoko uwa zoko esary pona uwa epery akoĩpyry anỹse tynomose ahtao apitoryme, ytopyyra ropa ehtoko uwa epery apoise toepukase ahtao roropa nono

pona. Morohne inomotoko tymõkomokākara napyryme ehtohme, imehnõ nonory põkõ napyryme roropa. Ywy ase Ritonõpo Oesëkomo.

11 – Ematonara ehtoko, ajohpe pyra ehtoko, imehnõ onenekunohpyra ehtoko.

12 Õmirykõ onetapopyra ehtoko jesety maro ajohpe awahtao xine, moro ke jesety rīko matose nuriame. Ywy ase Ritonõpo.

13 – Imehnomo a oepehmarykohtao onymotyëkara ehtoko, onematonanohpyra ehtoko. Erohkety toerohse ahtao opoetoryme, aerohtamitu ekaroko eya jūme rokene. “Kokoro oepehmāko ase,” kara ehtoko epehpyry nae awahtao.

14 Popyra ehtoh onenehpopyra ehtoko otato pyra exikety pona, osetapapotoh onyripyra ehtoko tonurākara esema tao. Jomiry omipona ehtoko. Ywy ase Ritonõpo Oesëkomo.

15 – Zae rokë ehtoko imehnõ apiakaryhtao oya xine; tymõkomokākara akorehmary se rokë pyra ehtoko, tamuximehxo exiketõ zuno pyra ehtoko. Zae rokë imehnõ apiakatoko, emero porehme.

16 Ajohpe ehtoh anahpahpyra ehtoko ahno rānao. Imehnõ onyhxiropyra ehtoko ajohpe ehtoh ke, aorihmaporyino. Ywy ase Ritonõpo.

17 – Okurohtao imepỹ Izyraeume exikety zehno pyra exiko, yrome axī ke ekurākako ropa. Ajohpe pyra oturuko imaro iiryryryme oexiryino mokyro pokoino.

18 Emỹpopyra ehtoko, imepỹ zehno pyra ehtoko, yrome imehnõ pyno ehtoko osepyno oehtoh samo. Ywy ase Ritonõpo.

19 – Ynyrippyry tō oya xine omipona ehtoko. Okyno tō onumūkuapopyra ehtoko tyorono a. Otyro puhturu otoxie anarykara ehtoko otupikõ po. Kamisa tyorõ risë otoxie upo anamurupyra ehtoko.

20 – Nohpo poko toehse orutua ahtao imepỹ namotome mokyro nohpo ahtao, tymenekase ynororo imepỹ pytyme repe, yrome onepekahpyra ro mana, onymyhpokara roropa ynororo, morara ahtao tuānohsēme exīko mǎ toto asakoro ro, yrome toto onetapara exīko imykyhpyry sǎ mokyro nohpo exiryke, imepỹ namotome.

21 Moro toehse ahtao tyryryry korokapotohme, okyno enehnõko orutua mana tynekaroryme Ritonõpo a, kaneru enehnõko mana Tapyi Kurā omõtohtaka.

22 Moroto, Ritonõpo ēpataka kaneru etapāko oturukety mana inekaroryme Ritonõpo a, iiryryhpyry korokapotohme. Mame mokyro rypyry korokāko ropa Ritonõpo mana.

23 – Tomõse awahtao xine Kanaā pona, moroto ehse, epery zoko tō arykaryhtao oya xine, moro epery onenahpyra ehtoko oseruao jeimamyry pona; nuriame oya xine mana.

24 Mame jeimamyry asakoropane toehse ahtao moro epery emero kure ya mana; enehtoko ya, Oesëkomo a, onekarorykõme jeahmatohme.

25 Jeimamyry omame ahtao moro epery enahnõko matose. Morarame itamurumehxo eperytāko moro wewe tomo. Ywy ase Ritonõpo Oesëkomo.

26 – Tõsë onõpyra ehtoko munu maro ahtao. Pyaxime ehtoh onukuhpyra ehtoko, joroko tō poko pyra ehtoko imeīpo ehtoh waro oehtohkõme.

27 Oūsetykõ onysahkara ehtoko apanarykõ myhtokoxi exikety, oetyputykõ onysahkara ehtoko roropa.

28 Ahno hnamoryhtao opihpyry onysahkara ehtoko, õkokõ onyryhmara ehtoko, imerohpyry roropa onyripyra ehtoko õkokõ poko. Ywy ase Ritonõpo.

29 – Oëxirykõ onekaropyra ehtoko imehnomo a tineru apoitohme. Morohne riry popyra mana ipunaka, moro riryhtao oya xine imehnõ neponāmary poko exīko matose, iiryryrymehxo exīko roropa matose.

30 Kure rokë oserematoh tyritoko, Ritonõpo eahmatohme oya xine moro ae, tomeseke ehtoko kure rokë jeahmatohme oya xine. Ywy ase Ritonõpo.

³¹ – Ytopyra ehtoko aorihyã zuzenu maro oturuketomo a ãkorehmapotohme, joroko tõ poe imeĩpo ehtoh waro exiketomo a roropa. Moro iirypyryme mana, ipokoino nuriame exĩko matose. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

³² – Owõtoko xikihme tamuhpomãkõ ãpataka, kure rokẽ tyritoko toto roropa; kure rokẽ kyritoko roropa, Oesẽkomo. Ywy ase Ritonõpo.

³³ – Imehnõ nonory poe aehtyã onyryhmara ehtoko, ononorykõ pona toehse ahtao amaro xine ehtohme.

³⁴ Kure rokẽ tyritoko toto Izyraeu tõ ritohme sã oya xine; imehnõ nonory poe aehtyã pyno ehtoko, katonõme oehtopõpyrykõ sã mã toto Ejitu po. Naeroro katonõ pyno ehtoko osepyno oehtohkõ samo. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

³⁵ – Imehnõ onenekunohpyra ehtoko. Ematonara ehtoko ajohpe ehtoh kuhtoh ke, mosa kuhtoh ke, omoxinety kuhtoh ke, rituru kuhtoh ke, enara.

³⁶ Omoxinety kuhtoh zae exikety rokẽ poko ehtoko, zae rokẽ mõkomo kuhtohme ekamoryhtao, epekatyryhtao, enara. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo. Kuenepyatose Ejitu poe.

³⁷ – Jomihpyry omipona ehtoko, ynyriphopyry tõ oya xine. Ywy ase Ritonõpo.

20

Iirypyrymãkõ wãnohtoh poko

¹ Mame tõturuse Ritonõpo Moeze a

² ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

– Tumũkuru ekaroryhtao Izyraeu a, imehnomo a roropa, ritõ panõ Moroke poetyryme ehtohme, mokyro totapasẽme exĩko mana topu ke ahno tomo a.

³ Mokyro zehno exĩko ase, aorihmapõko ase tumũkuru tokarose eya exiryke Moroke eahmatohme. Moro ke Ytapyĩ Kurã nuriame tyripose eya, moroto jesaryme, jesety kurã nuriame tyrise roropa eya.

⁴ Mame mokyro onyhxiropyra ahno ahtao typoenõ ekaroryhtao Moroke a, mokyro onetapara roropa toto ahtao

⁵ ywy roro mokyro wãnohnõko ase, itapyĩ taõkõ maro. Mokaro aropõko ase ypoetory tõ winoino, imaro emero isã tyneponãmarykõ Moroke eahmananomo.

⁶ – Ahno ytoryhtao aorihyã zuzenu kohmananomo a takorehmapotohme, mokaro a roropa joroko poko exiketomo a imeĩpo ehtoh waro ehtohme, mokyro wãnohnõko ase iirypyry pokoino, aropõko ase ypoetory tõ tae.

⁷ Osekarotoko ya zae ehtoh poko rokẽ oehtohkõme, ywy, Ritonõpo Oesẽkõme jexiryke.

⁸ Jomiry omipona ehtoko, ynyriphopyry oya xine. Ywy ase Ritonõpo, ãpiakanekõme imehnõ wino, ymaro rokẽ oehtohkõme.

⁹ – Tummy pona popyra ehtoh enehporyhtao, tyse pona moro riryhtao roropa ahno a, mokyro totapasẽme exĩko iirypyry ehepyryme iirypyryme toehse exiryke, tumykõ pona popyra ehtoh enehporyke eya mokyro wãnohnõko ase.

¹⁰ – Imepỹ pyty poko toehse orutua ahtao totapasẽme exĩko mana, nohpo roropa totapasẽme exĩko mana.

¹¹ Tummy pyty poko toehse orutua ahtao, popyra tummy rĩko mã ynororo. Naeroro totapasẽme exĩko mana, nohpo roropa totapasẽme exĩko, zae pyra toehse toto exiryke.

¹² Tumũkuru pyty poko toehse orutua ahtao, mokaro asakoro ro totapasẽme exĩko iirypyrykõ ehepyryme, zae pyra toehse toto exiryke.

¹³ Orutua imepỹ orutua poko toehse ahtao, mokaro asakoro ro totapasẽme exĩko mana, nuriame ehtoh poko toehse toto exiryke. Tyyrypyrykõ ehepmãko mã toto, toorikyrykõ ke.

¹⁴ Orutua typytase ahtao nohpo maro, jeny maro roropa, moro popyra mana ipunaka. Mokaro oseruao tyahkasēme exīko mā toto, isene ro toto ahtao; moro popyra ehtoh enahnōko mana ypoetory tō rānao.

¹⁵ Okyno maro orutua tōsehse ahtao, mokaro asakoro ro totapasēme exīko mana.

¹⁶ Nohpo tohse ahtao okyno a, mokaro asakoro ro totapasēme exīko mana, morohne epehpyryme.

¹⁷ – Orutua typytase ahtao toryxiry maro, tumy ěxiryne ahtao te, tyse ěxiryne ahtao, mokaro asakoro ro taroposēme exīko mā toto ypoetory tō winoino. Ehxirotok moro toryxiry tapoise exiryke orutua a, moro poko tuānohsēme exīko mā toto.

¹⁸ Orutua nohpo poko toehse ahtao munume ahtao, mokaro asakoro ro taroposēme exīko mana ypoetory toh tae. Nuriame toehse toto exiryke ynyripohpyry omipona pyra toehse toexirykōke.

¹⁹ Orutua nohpo poko toehse ahtao, aohpyryme ahtao, mokaro asakoro ro tuānohsēme exīko mā toto oxiekyryme toto exiryke.

²⁰ Orutua tohpyry poko toehse ahtao, inio hxirōko mana. Mokaro asakoro ro tuānohsēme exīko mā toto; typoenoke pyra exīko mā toto.

²¹ Ahno a takorō pyty apoiryhtao typytyme, turui pyty apoiryhtao eya typytyme, inio hxirōko mana. Zae pyra mana, tumūkue pyra orihnōko mā toto.

²² – Jomihpyry omipona ehtoko, ynyripohpyry oya xine roropa omipona ehtoko, moro nono ynekarohpyry oya xine aaropopyra xine ehtohme.

²³ Imehnō ahno ehtoh onypoehpyra ehtoko. Mokaro aropōko ase moro nono poe ōmomyrykohtao osesaritohme. Typenekehse ywy mokaro poko, popyra ehtoh poko toto exiryke.

²⁴ Yrome jomiry etapoase: moro nono ekarōko ase oya xine oesarykōme kurano, otyro zamaro exikety. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo; imehnō ahno tō wino kuapiakatose.

²⁵ Morara exiryke okyno tō apiakatoko, torō tō roropa kure exiketō wino nuriame exiketomo. Ywy ro rokē okyno tō menekāko ase, torō tō roropa, nono poro ytoketō maro, nuriame exiketomo te, nuriame pyra exiketō roropa. Ynara tyripōko ase oya xine: nuriame exiketō onōpyra ehtoko, nuriame pyra oehtohkōme.

²⁶ Zae ehtoh poko rokē ehtoko zae rokē jexiryke, Oesēkōme. Kuapiakatose imehnō ahno tō winoino ypoetoryme rokē oehtohkōme.

²⁷ – Aorihtyā zuzenu maro oturuketyme ahno ahtao, orutuame ahtao, nohpome ahtao roropa, joroko tō poko tahtao roropa imeīpo ehtoh waro toehtohme, totapasēme exīko mā toto topu ke. Zae pyra toehse toto exiryke tuānohsēme exīko mana, aorikyry ke topehmasēme exīko mana.

21

Ritonōpo nyripohpyry oturuketomo a

¹ Mame Ritonōpo tōturuse Moeze a ynara tyripotohme oturuketomo a, Arāo mūkuru tomo a, ipakomotyamo a roropa:

– Nuriame pyra ehtoko oekyry toorihse ahtao. Ekepyry anapopyra ehtoko zonemyry poko oekyryme ahtao ro.

² Yrome ameke pyra oekyryme ahtao, asame ahtao, omyme ahtao, omūkurume, oēxiryne ahtao te, ākorōme, oruime ahtao te,

³ ooryxiryne tynioke pyra, atapyī tao exiketyme ahtao, apoīko mase.

⁴ Yrome tynioke ooryxiry toorihse ahtao ekepyry anapopyra exiko, nuriame pyra ehtoko ipoko.

⁵ – Tūsety onysahkara oturuketō mana, osetypokara te, typihpyry onysahkara roropa tyekyry hnamoryhtao.

⁶ Zae ehtoh poko anamonohpyra mǎ toto, nuriame pyra toehtohkõme, Ritonõpo nyripohpyry omipona. Okyno tõ enehnõko mǎ toto etapatohme jahkatohme, tynekaroryme Ritonõpo a. Moro mǎ tonahsẽme sǎ Ritonõpo a mana. Naeroro nuriame pyra tahtao xine rokẽ, ytõko mǎ toto Ritonõpo ẽpataka.

⁷ Tapiakase mǎ toto imehnõ wino Ritonõpo ẽpataka ytotohme erohse. Morara exiryke pytara mǎ toto imeimehnõ poko aexihpyry maro te, turumekase ropa aexihpyry maro te, orutua poko exipitopyra exikety maro rokẽ pytǎko mana.

⁸ Tonahsẽ enehnõko oturukety mana tynekaroryme Ritonõpo a. Naeroro zae rokẽ exikety, nuriame pyra oturukety ekarõko ahno mana. Ywy ase Ritonõpo. Zae rokẽ ase nuriame pyra, ypoetory tõ Izyraeu tõ tymenekase ya zae rokẽ toto ehtohme roropa, nuriame pyra.

⁹ – Imeimehnõ poko toehse oturukety ẽxiry ahtao, tumy hxirõko mana; tuǎnohsẽme exiõko mana, tyahkasẽme exiõko aorihtohme apoto ke.

¹⁰ – Oturukety imehxo exikety tymenekase, zupuhpyry typopase ahtao azeite kurǎ ke, Ritonõpo kyryry ke, oturukety zupõ tamuruse roropa ahtao eya; morara exiryke tũsety onekurinakehpyra mǎ ynororo, tupõ onyxihkara roropa mana aorihtyǎ hnamoryhtao.

¹¹ Aorihtyǎ ekepyry anapopyra mana, tumyme ahtao ro, tyseme ahtao roropa, nuriame toexiryino. Nuriame toehse ynororo ahtao

¹² aomomyryhtao Ritonõpo Tapyĩ Kurǎ taka, nuriame moro rĩko mana. Ywy ase Ritonõpo.

¹³ Oturukety imehxo exikety pytǎko mana imehnõ maro exipitopỹ maro rokene;

¹⁴ pytỹpo maro pytara mana, imepỹ nurumekahpyry maro pytara roropa te, imeimehnõ poko exikety maro pytara mana, mokatohne anapoipyra mana tyytytyme. Orutua poko exipitopyra exikety maro rokẽ pytǎko mana, Izyraeume exikety mokyro ahtao,

¹⁵ kure rokẽ ipoenõ, ipakomotyǎ roropa ehtohme nuriame pyra. Ywy ase Ritonõpo, ya mokyro tapiakase oturukety ehtohme.

¹⁶ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

¹⁷ – Oturuko Arǎo a, apakomotyǎ kurǎkõ ahtao rokẽ tonahsẽ enehnõko mǎ toto tynekaroryme ya. Jũme moro nyripohpyry omipona ehtoko.

¹⁸ Orutua kõ kure rokẽ exiketõ omõnõko mǎ toto tynekarory maro jẽpataka: tonurǎkara omõpyra mana, ahmitahpyryme exikety te, ẽmyhpopyra exikety te, zoko poko tynyrohke exikety te,

¹⁹ emahpopyra exikety te, jaxiry aehtahkahpyry ahmitahpyry te,

²⁰ tupue exikety te, kae pyra zuǎtahpyry exikety te, tyrohsẽ hpe exikety enuru ao te, tyrohsẽ hpe exikety ipihpyry poko te, emukahpyry, enara.

²¹ Orutua kõ emero oturukety Arǎo pakõme ahtao, jaxiry miramirame exikety ahtao tonahsẽ onenehpyra mana tynekaroryme ya; emero nuriame exiketõ ahtao tynekarory onekaropyra mǎ toto ya, jotyme.

²² Moro tonahsẽ enahnõko mokyro mana, ahno nekarohpyry ya, inekarohpyry kurǎme ahtao te, inekarohpyry kure kuhse ahtao roropa.

²³ Yrome oehpyra mana Osa Kurǎ Kuhse kamisǎ pũtokoxi te, oehpyra roropa mana apoto apõ pũtokoxi, kure pyra exikety exiryke, morohne ykyryry asakoro nuriame kamexiporyino. Ywy ase Ritonõpo. Morohne tapiakase ya nuriame pyra ehtohme.

²⁴ Moro emero tokarose Moeze a, Arǎo tomo a, imũkuru tõ maro, Izyraeu tõ maro emero.

22

Ahno nekarotyǎ tapiakase kurǎme ehtohme

¹ Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a

² ynara tyripotohme Arão tomo a imūkuru tō maro:

– Tomeseke ehtoko kure rokē ahno nekarotyā ritohme oya xine, ya tokarose exiryke, jesety nuriame onyripyra oehtohkōme. Ywy ase Ritonōpo.

³ Apakomotyā nuriame ahtao ahno nekarory kurā etaparyhtao tynekaroryme ya, jūme oturuketye pyra exīko mokyro mana. Sero ynyripohpyry oya xine jūme aomipona exikehpyra exīko matose. Ywy ase Ritonōpo.

⁴ – Arão pakomotyā tyrohsē hpe popyra ahtao ipihpyry poko te, kunu tūtaryhtao jāi ae otuhpyra mana ahno nekarotyā poko ya. Toekurākase ropa ahtao rokē, nuriame pyra toehse ahtao moroto otuhnōko ropa mana. Nuriame exīko oturukety mana nuriame exikety tapose ahtao eya, ahno ekepyry aporyke eya. Nuriame exīko mana jeipyry tutūtase ahtao jāi ae te,

⁵ onokyro nuriame exikety tapose ahtao eya, ahno nuriame exikety tapose ahtao eya, enara.

⁶ Nuriame exīko mana xixi omōtoh pona, mame toe pyse ahtao rokē ahno nekarotyā kurā po otuhnōko mana.

⁷ Mame xixi tomōse ahtao nuriame pyra exīko mana, otuhnōko mana ahno nekarotyā kurā po, morohne mokyro zohme exiryke.

⁸ Tamoreme toorihse okyno ahtao ipū onōpyra mana, tosekase ahtao onokyro tomo a ipū onōpyra mana. Mokyro pū tōse ahtao eya nuriame exīko mana. Ywy ase Ritonōpo Jumāme Exikety.

⁹ – Oturuketō emero ynyripohpyry omipona exīko mā toto; moro omipona pyra toehse toto ahtao iirypyryme exīko mā toto, aorikyry ke tuānohsēme exīko mā toto. Ywy ase Ritonōpo, tapiakase toto ya nuriame pyra toto ehtohme.

¹⁰ – Oturuketō rokē jekyry tō maro otuhnōko mā toto ahno nekarotyā kurā po. Katonomo te, itapyī tao nyhketomo, oturuketō poetory tō roropa otuhpyra mā toto, ahno nekarotyā kurā po.

¹¹ Yrome inamotokō topekahse ahtao eya te, tonuruse exiketō roropa itapyī tao otuhnōko mā toto ahno nekarotyā kurā po.

¹² Oturukety ēxiry niotaryhtao orutua maro, oturukety kara, otuhpyra exīko mana ahno nekarotyā kurā po.

¹³ Pytŷpome toehse ahtao, turumekase ynororo ahtao inio a, tumūkue pyra ynororo ahtao, tooehse ropa ahtao tumy tapyī taka ropa moroto ehse poetome toehtopōpyry samo, otuhnōko mana ahno nekarotyā kurā po. Oturuketō rokē jekyry tō maro otuhnōko mā toto ahno nekarotyā kurā po.

¹⁴ – Imepŷ oturukety ekyryme pyra ahtao, tuaro pyra ahtao, ahno nekarotyā kurā tōse ahtao eya, moro epehmāko mana oturukety a tōsē epehpyry maro me exikety maro.

¹⁵ Oturuketō tomeseke sã exīko mā toto ahno nekarotyā kurā poko, tokarose exiryke Ritonōpo a, nuriame exipyra ehtohme.

¹⁶ Ahno nekarotyā Ritonōpo a onōpopyra mā toto imehnomo a, oturuketō ekyryme pyra exiketomo a. Tōse ahtao mokaro a zae pyra exīko mā toto, tuānohsēme exīko mā toto. Ywy ase Ritonōpo, ahno nekarotyā rīko ase kurāme.

Inyripohpyry okyno tō poko tokarosēme

¹⁷ Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a,

¹⁸ ynara tyripotohme Arão a, imūkuru tō maro, Izyraeu tō maro emero:

Okyno enepyryhtao Izyraeu tomo a, imehnomo a roropa tynekaroryme Ritonōpo a jahkatohme tytororo te, tōmihpyry zae ehtohme te, tamoreme tynekarory ekarory se tahtao,

¹⁹ okyno orutua kure exikety rokē kure mana. Pui ahtao te, kaneru te, poti roropa kure mā toto

²⁰ tynyrohke pyra exikety me ahtao. Okyno kure rokē exikety tonehse ahtao Ritonōpo zamaro mana.

²¹ Okyno tonehse ahtao tynekaroryme osepeme ehtohme te, tōmihpyry omipona ehtohme te, tamoreme ekarory se tahtao, okyno atapuropyra exikety me ahtao rokē kure mana. Pui mūkurume ahtao te, kaneru te, poti roropa, atapuropyra exikety me ahtao rokē kure mana.

²² Okyno tonurēkara onenehpyra ehtoko onekarorykōme Ritonōpo a te, ātakamatyā onenehpyra ehtoko, tynyrohke exikety, zuzu hpe te, oxi hpe ahtao, imepỹ tyrohsē ipihpyry poko ahtao roropa, mokarohne onenehpyra ehtoko onekaroryme Ritonōpo zohme.

²³ Amoreme xine okyno ekarory se awahtao xine onekarorykōme, pui mūkuru te, kaneru tynyrohke ro exikety kure ro mā repe. Yrome ōmihpyry zae ehtoh epehpyryme mokyro onekaropyra ehtoko.

²⁴ Okyno onenehpyra ehtoko onekarorykōme Ritonōpo a emuru nuriame ahtao, tapurose ahtao, touse ahtao, tysahkase ahtao. Morohne zae pyra onekarorykōme mana Ritonōpo a Izyraeu tō nonory po.

²⁵ Mokaro sā exiketō ekarory se imehnō nonory pōkō ahtao tynekarorykōme Ritonōpo a, anapoipyra ehtoko. Nuriamākō se pyra Ritonōpo mana.

²⁶ Ynara tykase roropa Ritonōpo Moeze a:

²⁷ – Okyno tonuruse ahtao, pui te, kaneru te, poti roropa, ah tyse maro nexī toto 7me ěmepyyry pona. Moromeĩpo mokyro enepyyry se awahtao enehnōko mase onekaroryme Ritonōpo zohme.

²⁸ Toiro ěmepyyry ae pui onetapara ehtoko ipoenō maro onekaroryme Ritonōpo a te, kaneru ipoenō maro te, poti ipoenō maro, enara.

²⁹ Okyno etaparyhta oya xine onekarorykōme “Kure mase” katohme ya, Ritonōpo Oesēkomo a, ynyriphopyry omipona ehtoko moro poko zae oehtohkōme, yzamaro onekarorykōme ehtohme.

³⁰ Onekarohpyry pū ōnōko matose toiro ěmepyyry ae, emero, akoĩpyry pyra ehtohme yrokororo. Ywy ase Ritonōpo.

³¹ – Ynyriphopyry tō omipona ehtoko. Ywy ase Ritonōpo.

³² Popyra ehtoh poko pyra ehtoko nuriame jesety kurā onyripyra ehtohme, Izyraeu tō emero kure jehtoh ekarotohme! Ywy ase Ritonōpo. Tapiakase matose ya ypoetoryme oehtohkōme.

³³ Kuenepyatose Ejitu poe Oesēkōme jehtohme. Ywy ase Ritonōpo.

23

Atākyematoh tonō Ritonōpo eahmatohme

¹ Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a

² ynara tyripotohme Izyraeu tomo a atākyematoh tonō ritoh poko Ritonōpo eahmatohme:

Oserematoh poko

³ Erohnōko matose 6me ěmepyyry ae, yrome ěmepyyry 7mā po oserematohme mana Ritonōpo omi poe. Moro ae erohpyra ehtoko. Oserematohme mana Ritonōpo poko oehtohkōme emero oesarykō po.

Oseahmatoh Paxikoa, Wyi Iporutatoh maro pyra

(Exutu 12.1-20; Numeru 28.16-25; Teuteronomiu 16.1-8)

⁴ Ynara atākyematoh rīko matose Ritonōpo eahmatohme, oseahmatoh ěmepyyry toehse ahtao.

⁵ Oseahmator tapyi tō Epozakuroko Ritonōpo nenyokyhpyry ytotoḡpyry poko, Ritonōpo Oesēkō eahmapitōko matose ikohmamyry ae ro ēmepyry 14mā po, nuno apitorymā po.

⁶ Yrokokoro ēmepyry 15mā po moro nuno poro Oseahmator Wyi poko Iporutator maro pyra tyripitōko matose, Ritonōpo Oesēkō eahmaryme. 7me ēmepyry ae moro oseahmator poko pāo ohnōko matose iporutator maro pyra exikety.

⁷ Moro ēmepyry apitorymā po moro oseahmator poko erohpyra exīko matose emero porehme, oximōnōko matose emero porehme Ritonōpo eahmatorhme.

⁸ 7me ēmepyry ae anapyrykō enehtoko onekarorykōme Ritonōpo a. Mame ēmepyry 7mā po oximōtoko ropa Ritonōpo eahmatorhme. Moro ēmepyry ae erohpyra exīko matose emero porehme.

Oseahmator Tŷkyryry Apoitor poko

⁹ Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a,

¹⁰ Izyraeu tō zurutorhme:

– Tomōse awahtao xine moro nono pona, ynekarory pona oya xine, tiriiku apoipitoryhtao oya xine, anapoihpyry osemazuhme toiro tymōse aroko oturukety a.

¹¹ Oseremator mykapo moro tymōse tiriiku enehnōko oturukety mana Ritonōpo ēpataka Ritonōpo zamaro oehotkōme.

¹² Moro ēmepyry ae ro okyno enehnōko matose onekarorykōme Ritonōpo a jahkatorhme tytororo, toiro kaneru mūkuru maro toiro jeimamyry exikety, kurā rokene.

¹³ Mokyro maro tiriiku apohpyry enehnōko matose 2 kirume otoxie azeite maro. Moro tyahkase ahtao typoxine exīko Ritonōpo a mana. Enehtoko roropa eukuru onekarorykōme toiro rituru uwa eukuru jehnahpyry.

¹⁴ Tiriiku onenahpyra ehtoko, exipyra ro ahtao te, tupuruse ahtao te, pāome tyrise ahtao, onekaropyra ro awahtao xine onekarorykōme Ritonōpo a. Sero ynyripohpyry oya xine omipona ehtoko emero oesarykō po, amarokomo opoenōkomo, apakomotyā roropa, jūme.

Oseahmator Tapyi Pizarara poko 50me ēmehtoh po (Numeru 28.26-31; Teuteronomiu 16.9-12)

¹⁵ – Mame moro tiriiku apitorymā tonehse oya xine ahtao onekarorykōme Ritonōpo a, 7me semana aropotoko.

¹⁶ Moromeīpo yrokokoro, 50me ēmepyry taropose ahtao tiriiku apitorymā tokarose ahtao Ritonōpo a, imepŷ tykyrysā enehtoko onekarorykōme Ritonōpo a, anapoihpyrykō poe.

¹⁷ Emero tapyi esē asakoro pāo tō enehnōko, tiriiku kurā risemy iporutator maro tyrihpyry. Toiro pāo 2 kirume exiketyme exīko mana. Moro pāo tō onekarorykōme exīko mana Ritonōpo Oesēkomo a.

¹⁸ Moro pāo tō maro 7me kaneru mūkuru tō enehnōko matose, toiro jeimamyry nae exiketomo, kure rokē exiketomo, toiro pui mūkuru maro te, asakoro kaneru tō maro. Mokarohne etapāko matose, jahkatorhme tytororo onekarorykōme Ritonōpo a, moro tiriiku maro te, uwa eukuru jehnahpyry maro. Moro tonahsē zatyry typoxine exīko Ritonōpo a mana.

¹⁹ Toiro poti etapako roropa jahkatorhme, oorypyrykō korokapotohme te, asakoro kaneru tō maro, toiro jeimamyry nae exiketomo onekarorykōme osepeme ehtohme.

²⁰ Moko kaneru asakoro etapāko oturukety mana jahkatorhme tynekaroryme Ritonōpo a pāo tō maro tynekarory kurāme Ritonōpo a. Morohne ahno nekarohpyry kurā oturuketō zohme exīko mana.

²¹ Moro ēmepyry ae erohpyra exīko matose emero porehme, oximōnōko roropa matose Ritonōpo eahmatorhme. Moro ynyripohpyry oya xine omipona ehtoko emero oesarykō po, amarokomo, openomote, apakomotyā roropa, jūme.

22 – Tiriiku tōkehko tapoise ahtao oya xine otupikō po moro onysahkara ehtoko tupito ehpikuroko, ytopyra ropa ehtoko otyro akoīpyry apoise. Moro inomoko tymōkomokākara napyryme, imehnō nono poe aehtyā napyryme, enara. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

Oseahmator Jeimamyry Kasenato poko

(Numeru 29.1-6)

23 Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a

24 ynara Izyraeu tō zurutohme:

– Ĕmepyr̄y apitorymā po, nuno 7mā po oserematorhme mana atākyematorhme jahmatorhme pokō, rue tō etory pokō; oximōtoko emero porehme Ritonōpo eahmatorhme.

25 Moro Ĕmepyr̄y ae erohpyra ehtoko, tonahsē enehtoko onekarorykōme Ritonōpo Oesēkomo a.

Ĕmepyr̄y Ahno Rypyr̄y Korokatorhme pokō

(Rewitiku 16.29-34)

26 Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a:

27 – Ĕmepyr̄y 10me aehtoh ae, nuno 7mā po, ahno rypyr̄y korokatorhme exīko mana. Moro Ĕmepyr̄y ae otuhpyra ehtoko emero porehme te, tonahsē enehtoko jahkatorhme onekarorykōme Ritonōpo Oesēkomo a.

28 Moro Ĕmepyr̄y ae erohpyra ehtoko, moro ae okyno totapasēme exīko jahkatorhme onekarorykōme Ritonōpo Oesēkomo a, oorypyrykō korokapotohme.

29 Moro Ĕmepyr̄y Ahno Rypyr̄y Korokatorhme ae tonahsē enapyryhtao ahno a, mokyro taroposēme exīko mana Izyraeu tō htae.

30 Moro Ĕmepyr̄y ae erohtoh pokō toehse ahno ahtao, ywy roro mokyro enahkapōko ase.

31 Moro Ĕmepyr̄y ae erohpyra ehtoko; emero oesarykō po, amarokomo, opoenomo te, apakomotyamo, jūme moro ynyriphopyry omipona exikehpyra ehtoko.

32 Xixi omōtoho poe Ĕmepyr̄y 9me aehtoh po xixi omōtoho pona Ĕmepyr̄y 10me aehtoh pona, oserematorhme exīko mana Ritonōpo omi poe, moro Ĕmepyr̄y ae otuhpyra matose emero porehme.

Oseahmator Tapyi Pizarara pokō

(Numeru 29.12–30.1)

33 Tōturuse Ritonōpo Moeze a

34 ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

Ĕmepyr̄y 15me aehtoh po, nuno 7mā po Oseahmator Tapyi Pizarara pokō exīko mana. Moro oseahmatorhme ae Ritonōpo Imehxo Exikety eahmāko matose, 7me Ĕmepyr̄y aropōko matose moro pokō.

35 Ĕmepyr̄y osemazupu po oximōnōko matose Ritonōpo eahmatorhme, erohpyra exīko matose emero porehme.

36 Kokoro rokē tonahsē enehnōko matose jahkatorhme onekarorykōme Ritonōpo Oesēkomo a, 7me Ĕmepyr̄y ae moro rīko matose. Mame Ĕmepyr̄y 8me aehtoh po oximōnōko matose emero porehme Ritonōpo eahmatorhme, tonahsē zahkatorhme roropa onekarorykōme eya. Moro Ĕmepyr̄y ae Ritonōpo eahmary pokō rokē exīko matose oximōme, erohpyra matose emero porehme.

37 (Morohne oseahmator tonō mā imoihmākō oximōtohme, Ritonōpo Tosēkō eahmatorhme. Moro pokō ōseahmarykohtao tonahsē enehnōko matose jahkatorhme onekarorykōme Ritonōpo a, okyno tō zahkatorhme tytororo, tiriiku tōkehko, okyno tomo, uwa eukuru jehnahpyry onekarorykōme. Emoro oseahmator tonō tyrise eya xine Ĕmepyr̄y po, nuno po, Ritonōpo nyriphopyry omi poe.

38 Morohne maro oserematorhme tonō tapiakase Ritonōpo eahmatorhme Tosēkōme, Oseahmatorhme tonō tyritoko te, onekarorykō enehtoko Ritonōpo a imehnō nekarory tō maro

te, onekarorykõ õmihpyrykõ anamonohpyra oehtohkõme te, onekarorykõ amoreme xine ekarory se oehtohkõ roropa Ritonõpo a.)

³⁹ Õkyryrykõ tapoikehse ahtao oseahmatoh rīko matose Ritonõpo eahmatohme Oesēkomo. Moro oseahmatoh exipitõko ãmepyry 15me aehtoh poe, nuno 7mã po. Mame oseahmãko ãmepyry 22me aehtoh pona. ãmepyry osemazuhmã po etyhpyrymã po roropa erohpyra exīko matose.

⁴⁰ ãmepyry osemazuhmã po epery apoīko matose, wewe kurã epery, marariary tõkehko sahkãko roropa matose, wewe amoriry roropa tarýke exiketomo. Mame 7me ãmepyry ae oseahmãko matose, kure Ritonõpo riry poko, Oesēkomo.

⁴¹ Jũme, emero jeimamyry ae, nuno 7mã po moro oseahmatoh rīko matose 7me ãmepyry ae.

⁴² Mame moro 7me ãmepyry ae Izyraeu tõ emero exīko tapyi tõ pisarara tao, moro wewe amoriry risē tao,

⁴³ wenikehpyra toto ehtohme, ipoenomo te, ipakomotyã roropa jũme typoetory tõ tyripose Ritonõpo a tapyi tõ pisarara taka, Ejitu poe tarose toto ahtao eya. Ritonõpome mana, Oesēkomo.

⁴⁴ Moro sã Ritonõpo nyripohpyry tokarose Moeze a Izyraeu tomo a, oseahmatoh tonõ riry poko eya xine, Ritonõpo Imehxo eahmatohme, Tosēkõme.

24

Ezuru apony

(Exutu 25.31-40; 27.20-21)

¹ Mame tõturuse Ritonõpo Moeze a ynara tyripotohme

² Izyraeu tomo a: Azeite kurã enehtoko ezuru ezehpyra ehtohme Tapyi Kurã tao.

³ Kokoro rokē kokonie pukuro nãparina tõ zukãko Arão mana ezuru apõ po, saereh kakehpyra ãmehtohme moroto Ritonõpo, Izyraeu tõ Esē ãpataka, kamisa poe jarãnaka, Ritonõpo omiry ã etonie. Sero nyripohpyry omipona ehtoko, amarokomo, opoenomo te, apakomotyã roropa jũme jomiry omipona exikehpyra oehtohkõme.

⁴ Moro nãparina tõ zuru kurãkãko Arão mana ezuru apõ uuru risē po, ezehpyra ehtohme Ritonõpo ãpataka.

Pão ritopõpyry Ritonõpo ãpataka

⁵ 12me pão tõ tyriko, toiro ahtao asakoro kirume ehtohme, tiriiku kure apohpyry risemy,

⁶ tyritohme meza uuru risē pona Ritonõpo Oesēkõ ãpataka. Moro pão tõ tyriko asakoro atakenaka ehtohme, 6me toiro atakenaka ehtohme, 6me zakorõ atakenaka ehtohme.

⁷ Moro atakenaka exiketõ pona ixtaratu kurã tyriko enetupuhpotohme moro pão tõ emero tokarose Ritonõpo a tonahsēme.

⁸ Emero oserematoh ae, jũme, pão tõ rīko Oturukety imehxo exikety mana atakenaka, meza pona Ritonõpo ãpataka. Moro pão tõ enetupuhpotohme mã kehko jũme osepeme Izyraeu tõ ehtoh poko Ritonõpo maro.

⁹ Naeroro jũme Arão tõ napyryme exīko mana ipakomotyã maro. Moro pão kure kuhse mana tokarose exiryke Ritonõpo a tonahsēme; morara exiryke moro pão ohnõko oturuketõ mana osa kurã tao.

Ahno rypyry tuãnohse

¹⁰ Mame orutua nexiase Ejitu põ mũkuru Izyraeu nohpory maro. Mokyro nohpo esety Seromiteme nexiase, Tipiri ãxiry, Tã tõ ekyryme nexiase. Mame tupito po ahtao tãtatapoipitose ynoro Izyraeume exikety maro.

¹¹ Atatapoiryhtao tomiase ynoro xihpyryme, Ritonõpo tosehtose eya popyra ehtoh enehpotohme. Mokyro tarose eya xine Moeze a,

¹² āpuruhpyry tao tynomose eya xine, Ritonõpo omiry etatohme otara tyko mokyro ritohme.

¹³ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

¹⁴ – Mokyro arotoko pata poe jarānaka. Mame mokaro, aomiry etahpõkomo tomary rīko mā toto mokyro zuhpokoxi, mame mokyro etapāko mā toto imoihmākomo topu tō ke.

¹⁵ Ynara kaxiko ahno a: “Popyra Ritonõpo Oesēkō tyripose mokyro a. Naeroro tyrypyry epehmāko mana.

¹⁶ Taorihmaposēme exīko mana imoihmākomo a topu tō ke. Izyraeume exiketyme ahtao te, imepỹ nono pōme ynororo ahtao otara kara; popyra Ritonõpo esety tyripose ahtao taorihmaposēme exīko mana.

¹⁷ – “Imepỹ etapahpono taorihmaposēme exīko mana.

¹⁸ Imepỹ eky totapase ahtao ahno a, esemy a imepỹ okyno ekarōko mokyro mana isā exiketyme ipunaka, mokyro eky myakāme.

¹⁹ Imepỹ tyryhmase ahtao ahno a, isaaro mokyro ryhmāko roropa toh mana inyrihpyry sā ipunaka:

²⁰ zehpo tytahkase eya ahtao, isaaro jehpyry tahkāko toh mana; enuru typosohkase ahtao, isaaro enukāko roropa mā toto; imepỹ zery tytahkase ahtao, isaaro jery tahkāko roropa toh mana; tapurose ahtao, apurōko roropa mā toto isaaro.

²¹ Okyno etaparyhtao imepỹ eky, mokyro esē epehmāko roropa toh mana ipanō ke. Ahno etaparyhtao, totapasēme exīko mokyro mana.

²² Moro nyriphopyry oxisā mā oya xine Izyraeume exiketomo a, imehnomo a roropa. Ywy ase Ritonõpo Oesēkomo.”

²³ Mame moro emero tokarose Moeze a Izyraeu tomo a. Mame mokyro popyra Ritonõpo esety popyra rihpono tarose mya pata poe. Moroto totapase ynororo eya xine topu tō ke. Moro ke emero tyrise eya xine Ritonõpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

25

Jeimamyry 7mano

(Teuteronomiu 15.1-11)

¹ Mame tōturuse Ritonõpo Moeze a ypy Xinai po

² ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

Toeporehkase awahtao xine ynekarory pona ononorykōme, 7me, 7me jeimamyry taropose ahtao, jomi poe otupikō anarykara ehtoko.

³ 6me jeimamyry ae otupikō arykāko matose, uwa zoko amoriry tō sahkāko matose te, anarykahpyrykō epery apoīko matose.

⁴ Yrome jeimamyry 7mā po ononorykō oserematohme exīko mana, Ritonõpo imehxo Ehtoh enetupuhtohme. Moro jeimamyry ae otupikō anarykara exīko matose, uwa amoriry onysahkara exīko matose, enara.

⁵ Tamoreme tiriiku toperytase ahtao, moro epery anapoipyra ehtoko, uwa amoriry tō onysahkara ehtoko, uwa epery anapoipyra roropa ehtoko. Jeimamyry oserematohme exīko mana ipunaka, nono oserematohme.

⁶ Otupikō anarykara ahtao ro moro jeimamyry ae, tonahsēme exīko mana anapyrykōme, anamotokō napyryme, topehke erohketō napyryme imehnō nonory poe aehtyā napyryme te,

⁷ okyno tō napyryme te, onokyro tōkehko napyryme ona po, enara. Tykyrysā emero ahtatyā tonahsēme exīko mana.

Jeimamyry Emyhpokatoh ropa poko

⁸ 7me 7mākō jeimamyry kuhnōko matose, atapona 49me jeimamyry ehtohme.

⁹ Mame ěmepýry 10me ehtoh po, nuno 7mã po, Ěmepýry Ahno Rypyry Korokatohme mana, ahno aropoko rue etotohme ononory poro porehme.

¹⁰ Moro jeimamyry 49me jeimamyry mykapo, jeimamyry aosanumatyã myhpokatohme exiko ropa mana Ritonõpo omi poe. Moro ae imoihmãkõ zurũko matose: emero porehme sero nono põkõ tymyhpokasẽme ropa exiko mã toto. Moro jeimamyry ae emero ahno, ekamotyã imehnõ namotome aehtyã oehnõko ropa mã toto imyhpokatyã ropa tyekyry tomo a ropa; nono roropa ekarohpyry ahtao, esẽ apitorymã apoiko ropa mana.

¹¹ Moro jeimamyry ae otupikõ anarykara matose, tiriiku anapoipyra matose tamoreme tahtase ahtao, uwa amoriry onysahkara exiko matose, uwa epery anapoipyra roropa matose.

¹² Moro Jeimamyry Emyhpokatoh ropa mana, tapiakase jeimamyry kurãme Ritonõpo nyripohpyry ae, moro ae otuhnõko matose moroto, tamoreme ahtatyã enahnõko matose.

¹³ Moro Jeimamyry Emyhpokatoh ae tupito tõ ekamotyã apoiko ropa esẽ osemazuhme aexihpyry ropa mana.

¹⁴ Nono epekatyryhtao oya, ekamoryhtao roropa oya, imehnõ onymotyẽkara ehtoko typyneho epehmapory poko.

¹⁵⁻¹⁶ Epehpyry menekãko matose jeimamyry kukuruhtao Jeimamyry Emyhpokatoh ropa poe; ynara exiryke nono nymyry onepekahpyra matose, jeimamyry ae tykyrysã apoiko rokẽ matose. Naeroro epekahne a epehpyry enyhtõko matose jeimamyry tõ kuhnõko Jeimamyry Emyhpokatoh ropa poe; ekamone roropa jeimamyry kuhnõko mana otãto ise ro Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona. Tuhkehxo jeimamyry ise ro ahtao epehpyry typyneho exiko mana, tuhke pyra ise ro ahtao typyne hkopyra nono epehpyry exiko mana.

¹⁷ Imehnõ onymotyẽkara ehtoko typyneho epehmapory poko; Ritonõpo Oesẽkõ omipona ehtoko. Ywy ase Ritonõpo.

Jeimamyry 7mano

¹⁸ Ritonõpo omihpyry omipona ehtoko, inyripohpyry tõ roropa oya xine omipona ehtoko towomase oehtohkõme moro nono po.

¹⁹ Tykyrysã ahtãko mana, anapyrykõ apoiko matose, opune xine exiko mana, mame towomaneke exiko matose, emero porehme.

²⁰ Yrome otarame ahno ynara ekaropõko: Otãto tonahsẽ exiko nae jeimamyry 7mã po otyro anarykara emero ahtao, apoitoh po pyra ahtao roropa?

²¹ Ezuhtoh ynara mana: jeimamyry 6mã po kure rokẽ nono riko Ritonõpo mana, itamurumehxo ahtãko mana, mame õkyryrykõ apoiko matose oseruao jeimamyry pune ehtohme.

²² Mame otupikõ tarykase ahtao oya xine jeimamyry 8mã po tonahsẽ enahnõko ro matose anapoihpyrykõ jeimamyry 6mã po, anapyrykõ ipune exiko mana apoitoh jeimamyry 9mã pona.

Ritonõpo nyripohpyry nono esẽme ehtoh poko

²³ Nono esẽme Ritonõpo mana; naeroro nono topekahse ahtao ahno a jũme pyra moro nono esẽme exiko mokyro mana. Esẽme nymyry Ritonõpo mana, katonõme rokẽ sytatose eya, axitao rokẽ osesariko sytatose inonory po.

²⁴ Nono tokamose ahtao, esemỹpyry apitorymã osemazuhme epekahõko mana, epekatyry se tahtao rokene.

²⁵ Izyraeume exikety tytineruke pyra toehse ahtao, tynonory zokonaka ekamory se toehse tahtao, jekyry ameke pyra exikety moro nono epekatyry se tahtao, epekahõko mana.

²⁶ Yrome tyekye pyra ahno ahtao inonory epekahtohme, otarame imeipo tytineruke exiko ropa mã ynororo, mame moro nono tynekarohpyry epekatyry se exiko ropa mana.

²⁷ Moro nono epehmãko mana, jeimamyry tō kuhnōko: otãto tykyrysã apoitoh exīko nah imepỹ Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona? Mame moro epehmaryke tynonorỹpyry esēme exīko ropa mana.

²⁸ Yrome itinerũ ipune pyra ahtao moro nono epekahtohme, moro nono exīko ro epekatyhpō maro imepỹ Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona. Mame moro Jeimamyry Emyhpokatoh ropa ae moro nono apoīko ropa esemỹpyry apitorymã mana.

²⁹ Tapyi tokamose ahtao ahno a pata apuruhpyryme exikety po, tytapyinỹpyry epekatyry se ropa tahtao toiro jeimamyry anaropopyra ro ahtao epekahnōko ropa esemỹpyry mana.

³⁰ Yrome toiro jeimamyry taropose ahtao, tytapyinỹpyry onepekahpyra ropa ahtao, jũme moro tapyi epekatyhpō tapyĩme exīko mana ipoenō maro, ipakomotyã maro. Mame Jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao moro tapyi anapoipyra ropa esemỹpyry apitoryme aexihpyry mana.

³¹ Yrome tapyi pata po ahtao, apuru pyra pata ahtao, nono sã rokẽ exīko mana. Esemỹpyry apitorymã tytapyinỹpyry epekatyry se ropa ahtao epekahnōko ropa mana. Mame Jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao esemỹpyry apitorymã moro tapyi esēme exīko ropa mana.

³² Jũme tytapyinỹpyrykō epekahnōko rewita tō mana typatarykō po ise tahtao xine.

³³ Yrome tytapyĩ tokamose ahtao rewita a, typatary po, mame moro tapyi onepekahpyra ropa ahtao eya, Jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao moro tapyi ikyryryme exīko ropa mana; ynara exiryke, tapyi tō rewita tō patary tō po jũme rewita tō kyryryme exīko mana Izyraeu tō nonory po.

³⁴ Yrome ona te, tupito tō roropa rewita tō patary zomye onekamosaromepyra matose; rewita tō kyryryme morohne exikehpyra mã kehko, jũme.

Inyriphpyry tymōkomokākara poko

³⁵ Izyraeume exikety tymōkomoke pyra toehse ahtao, aetuarimaryhtao mokyro ako-rehmatoko. Ipyno ehtoko imehnō nono poe aepyhpyry samo, isene ro aehtohme amaro xine.

³⁶ Axĩtao rokẽ tineru ekaroryhtao eya, moro motye onepehmapopyra ehtoko eya. Ritonōpo nyriphpyry omipona ehtoko, isene ro mokyro ehtohme amaro xine.

³⁷ Axĩtao rokẽ tineru tokarose oya xine ahtao eya moro motye onepehmapopyra ehtoko eya, tonahsē ekamoryhtao eya, epehpyry onymotyēkara ehtoko tuhke tineru apoitohme.

³⁸ Moro Ritonōpo Kuesēkō nyriphpyryme mana kyya xine. Ejitu poe kuenedpyatose sero nono ekarotohme kyya xine Kanaã po, Kuesēkōme aehtohme roropa.

Ritonōpo nyriphpyry namoto tō poko

³⁹ Izyraeume exikety tymōkomoke pyra toehse ahtao ipunaka, mame tōsekarory se toehse ahtao oya anamotome tineru apoitohme, mokyro onyrohmanohpopyra ehtoko namotome.

⁴⁰ Topehke erohketyme rokẽ mokyro tyritoko, katonōme sã mokyro tyritoko. Erohnōko amaro xine mana Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona.

⁴¹ Mame moro jeimamyry toehse ahtao typoenō maro ytōko ropa mana tyekyry tomo a, tytamurukō nonory pona ropa.

⁴² Tosēkō Ritonōpo namotome rokẽ Izyraeu tō mana, tonehse toto eya Ejitu poe; imehnō namotome toto onekamopyra ehtoko.

⁴³ Naeroro toto onyrohmanohpopyra ehtoko, Ritonōpo nyriphpyry omipona ehtoko.

⁴⁴ Namoto tō epekatyry se awahtao xine imehnō nonory pōkō epekahtoko.

⁴⁵ Imehnō nonory pōkō poenō, amaro xine aexityã epekatyry se awahtao xine, mokaro epekahtoko anamotokōme toto ehtohme.

⁴⁶ Mokaro esëkõ ise tahtao toto nomõko mana tumũkuru tõ namotome, jũme mokaro maro toto ehtohme toorikyrykõ ponãmero. Yrome Izyraeume exikety imepỹ Izyraeume exikety anamotome onyripyra ehtoko, onyryhmara roropa ehtoko.

⁴⁷ Otarame imepỹ nonory poe aepyhpyry itamurume tytineruke exiõko mana. Mame otarame Izyraeume exikety tymõkomoke pyra toehse ahtao tõsekarory se exiõko mana mokyro namotome, jekyry namotome roropa.

⁴⁸ Moro toehse ahtao tõsekarose Izyraeume exikety ahtao tymyhpokary se ropa ynororo ahtao osepekahnõko ropa mana. Irui te, otarame zakorony,

⁴⁹ jũ akorony te, irui roropa, jekyryme ahtao mokyro epekahnõko mana. Tineru tapoise ahtao eya ro, ipune ahtao tymyhpokatoh epehmãko mana tosëke pyra toyto-tohme ropa.

⁵⁰ Oturũko mana tosë maro atae toto ehtohme epehpyry poko. Ikuhnõko mã toto otãto jeimamyry nae tõsekarotopõpyry poe Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona. Mame ikuhnõko mã toto erohkety epehpyry poko aerohtamitume.

⁵¹ Tuhke jeimamyry ise ro ahtao Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona isã zokonaka ekarõko ropa mana moro tineru apoihpyry poe.

⁵² Yrome tuhke pyra jeimamyry ise ro ahtao pitikohxo epehmãko mana.

⁵³ Mokyro esemy mokyro riõko mana erohkety samo jeimamyry ae topehmase ahtao typoetoryme aerohtohme. Mokyro onyryhmara esë monehtane kamexipotoko eya.

⁵⁴ Moro sã onymyhpokara mokyro toehse ahtao, Jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao tymyhpokasẽme exiõko mokyro mana ipoenõ maro.

⁵⁵ Ynara exiryke Izyraeu tõ Ritonõpo namotome mã toto tonehse exiryke eya Ejitu poe. Ynororo rokë Ritonõpome mana, toto Esẽme mana.

26

Kure ehtoh poko Aomiry omipona ahtao (Teuteronomiu 7.12-24; 28.1-14)

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Izyraeu tomo a:

– Ritõ panõ, oneponãmarykõ onyripyra ehtoko ipunaka, ahno panono te, xikihme exikety eahmatohme te, topu risë imehnõ panõ axikahpyry eahmatohme. Mokaro oneahmara ehtoko; ywy Ritonõpo Oesëkõme ase.

² Kure rokë oserematoht tyritoko jeahmatohme, jesary roropa kure tyritoko moroto toahmase jexiryke oya xine. Ywy ase Ritonõpo.

³ – Jomihpyry omipona awahtao xine, ynyriphopyry tõ roropa, emero riryhtao oya xine jomipona,

⁴ konopo enehpõko ase konopo oehtoh po toehse ahtao. Anarykarykõ kure ahtãko mana, itamurume tykyrysã exiõko mana, wewe tõ roropa eperytãko mã kehko.

⁵ Tonahsã apoiryhtao oya xine itamurume exiõko mana, tiriiku tõkehko apoõko ro matose uwa epery apoitoh po toehse ahtao, mame uwa apoõko ro matose tupito po arykatoh toehse ahtao. Anapyrykõ opune xine exiõko mana tuesapare emero oehtohkõme, towomasẽme exiõko roropa matose ononorykõ po.

⁶ – Osepeme ehtoh ekarõko ase oya xine torëtyke pyra oehtohkõme ononorykõ po. Enaromyra nyhnõko matose emero porehme, onokyro tõ, osekatõ kõ pyra tyripõko ase, etonatoht enahkapõko ase roropa.

⁷ Oepekõkara poremãkãko matose, toto enahkãko matose;

⁸ amarokõ omame ahtao 100me oepetõkara poremãkãko matose, 100me awahtao xine 10 miumãkõ poremãkãko matose. Toto etapãko matose emero porehme.

⁹ Kure ehtoh enehpõko ase oya xine, opoenõkõ tuhke ekarõko ase oya xine. Jomiry etapopotõpyry oya xine tyriõko ase oya xine.

¹⁰ Ōkyryrykō apoiryhtao oya xine itamurumehxo apoīko matose, tiriiku pakato pahnōko matose osa nae ehtohme apoisenā kurākatohme.

¹¹ Osesarīko ase arānao xine, Ytapyī Kurā tao, jūme orumekara xine exīko ase.

¹² Amaro xine exikehpyra exīko ase; ypoetoryme exīko matose, Oesēkōme exīko ase.

¹³ Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo. Kuenepyatose Ejitu poe, Ejitu tō namotome pyra oehtohkōme. Amarokō tymyhpokase ya imehnō namotome pyra oehtohkōme, xikihme oytotohkōme, oupuhpyrykō kae rokē ehtohme.

*Omipona pyra exiketō wānohtopo
(Teuteronomiu 28.15-68)*

¹⁴ – Yrome ynyriputyā oya xine omipona pyra awahtao xine,

¹⁵ jomihpyry rumekaryhtao oya xine, ynyriposhpyry se pyra awahtao xine, ynetapohpyry oya xine omipona pyra awahtao xine,

¹⁶ awānohtorỹko ase. Popyra ehtoh enehpōko ase oya xine, tyrohsemy, oxirohtopo, tonure pyra ehtopo, jamihme pyra zoko ehtoh roropa. Toiparo rokē tupito tō arykāko matose, anapyrykō enahnōko oepekōkara mana.

¹⁷ Ākorekehkatorỹko ase, oporemākapotorỹko ase oepekōkara a. Typoetoryme oritorỹko mā toto, epāko matose oekahmara xine imehnō ahtao ro.

¹⁸ – Morarame morohne toehse ahtao jomiry omipona pyra ro awahtao xine, yrome oorypyrykō poko ro awahtao xine, awānohtopōpyrykō motye 7me enehpōko ase awānohtohkōme.

¹⁹ Ajamitunurukō enahkapōko ase, ipoko epyrypāko mexiatose; konopo onenehpopyra exīko ase, mame nonō tūpore exīko mana kurimene samo.

²⁰ Toiparo rokē erohnōko matose otupikō poko etaehnōko; anarykahpyrykō eperytara exīko mā kehko, wewe tō roropa eperytara ekurehnōko mā kehko.

²¹ – Mame morohne toehse ahtao oorypyrykō poko ro awahtao xine, jurumekaryhtao ro, ynyriposhpyry tō omipona pyra roropa awahtao xine awānohtohkō popyrahxo 7me enehpōko ase.

²² Onokyro tōkehko enehpōko ase arānaka xine, zehno exiketomo opoenō esekatohme, oeky tō enahkāko mā toto, ahno esekāko roropa tuhke, ytoytoketō pyra exīko mana osema ae.

²³ – Mame moro sã toehse ahtao, oehpyra ropa awahtao xine ya, yrome jomiry omipona pyra ro awahtao xine,

²⁴ oepeme pyra exīko ase, mame awānohtorỹko ase 7me jetuhxo exikety ke.

²⁵ Osetapatoh enehpōko ase opona xine awānohtohkōme ynetapohpyry oya xine omipona pyra toehse oexirykōke. Mame ōximomyrykohtao pata tō po ōsewomatohkōme, tyrohsē popyra exikety enehpōko ase oya xine, morarame rokē exīko matose osekarohtohme oepetōkara a.

²⁶ Awānopyrykōke ya anapyrykō pitikohxo exīko mana, 10me nohpo tō pune toiro orinato exīko mana wyi ekeitohme. Mame wyi zokonaka pitiko rokē apoīko toiro ahno mana, omise ro exīko mana, tuesapare pyra toexiryke.

²⁷ – Moro sã toehse ahtao jomiry omipona pyra ro awahtao xine, yrome oorypyrykō poko ro awahtao xine,

²⁸ tohne jexiryke awānohtorỹko ase oorypyrykō pokoino 7me popyrahxo exikety ke.

²⁹ Tonahsē pyra exīko mana yronymyrymehxo, opoenōkō ōnōko matose omise oexirykōke.

³⁰ Tohne exīko ase ipunaka opoko xine: toponāmasã eahmatoh esary pahnōko ase, ixtaratu zahkatoh tonō roropa, oekepyrykō emāko ase oneponāmarykō aepukatyā pona.

³¹ Pata tō enahkāko ase, patāpome inomōko ase kehko. Tapyi tō Kurā jeahmatoh pahnōko ase, oeky tō zahkaryhtao onekarorykōme ya ise pyra exīko ase.

³² Oesarykõ pahnõko ase nono pona ipunaka, oepetõkara moro eneryke tyya xine osenuruhkãko mã toto, oserehnõko mã toto.

³³ Osetapatoh enehpõko ase oya xine. Sapararahme aropotorỹko ase imeimehnõ nonory pona; ononorykõ po ahno pyra exiõko mana, patãpome exiõko mã kehko.

³⁴ Moro sã moro nono oseremãko sã mana jeimamyry tõ ae. Tytaõke pyra toehse nono ahtao, sapararahme awahtao xine imehnõ nonory po, moro nono jeimamyry tõ ae oseremãko sã mana;

³⁵ oseremara exiryke jeimamyry tõ ae, moroto awahtao xine.

³⁶ – Amarokõ isene ro exiketõ imeimehnõ nonory po oserehnõko matose, ituary epukary etaryhtao oya xine epãko matose; epãko matose oekahmanekõ sã oepetõkara a, epukãko matose ozehnotokõ pyra ahtao opũto xine.

³⁷ Osetapãko matose osepona, osetapaketõ samo, ozehno exiketõ pyra ahtao. Mame oepetõkara toehse ahtao apotũkepyhpyry sã exiõko matose, osetapasaromepyra exiõko matose.

³⁸ Orihnõko matose imeimehnõ nonory po, moroto tonẽsẽme exiõko matose.

³⁹ Åkoĩpyrykõ isene ro exiketõ oepetõkara nonory po, osenahkãko matose oorypyrykõ pokoino, atamurukõ rypyhpyry pokoino roropa.

⁴⁰ – Yrome apakomotyã osekarõko mã toto iirypyryme toexirykõ poko te, tytamurukõ rypyhpyry tõ ekarõko roropa mã toto; nyriphopyry omipona pyra aexityamo, otato pyra toexirykõke

⁴¹ tymaro xine pyra tyripose ywy eya xine. Naeroro taropose toto ya epekõkara nonory pona. Moromeĩpo tyrypyrykõ rumekary se ropa toehse toto ahtao, imehnõ neponãmary tõ poko se pyra toehse toto ahtao, tuãnohse toto ahtao tyrypyrykõ epehpyryme,

⁴² ywy wenikehpyra exiõko ase ynetapohpyry poko Jako a, Izake a, Aparão a, enara. Wenikehpyra exiõko ase roropa nono, ynekarory poko.

⁴³ – Yrome apakomotyã sapararahme ahtao imehnõ nonory po, moro nono ynekarohpyry oya xine patãpome exiõko mana, oseremãko sã rokẽ mana jeimamyry tõ ae. Apakomotyã nyriphopyry omipona pyra toehse toexirykõke tyrypyrykõ epehmãko mã toto.

⁴⁴ Yrome topekõkara nonory poro toto ahtao toto onurumekara exiõko ase, toto onenahkara exiõko roropa ase. Ynetapohpyry eya xine anamonohpyra ase. Ywy ase Ritonõpo, toto Esemý.

⁴⁵ Mãpyra jomihpyry poko wenikehpyra ase, ynetapohpyry itamurukomo a yjami-tunuru tonepose ya ahtao imehnõ nonory põkomo a, emero, Ejitu poe ypoetory tõ tonehse ahtao ya, toto Esẽme Jehtohme. Ywy ase Ritonõpo.

⁴⁶ Morohne Ritonõpo omiry, inyriphopyry tõ roropa, ekarotohme Izyraeu tomo a. Morohne tokarose eya Moeze a, ypy Xinaí po.

27

Ahno nekarohpyry Ritonõpo a

¹ Tõturuse Ritonõpo Moeze a

² ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

Ahno tapiakase ahtao Ritonõpo namotome ehtohme, mame tymyhpokary se ropa toehse ynororo ahtao, zae epehpyry epehmãko mana.

³ Ynara imerõko mase zae epehmatoh waro emero ehtohme:

Orutua 20me jeimamyry nae exikety 60me exikety pona 50me parata ke epehmãko mana.

⁴ Nohpo tõ moro sã ahtao 30me parata ke epehmãko mana.

⁵ Aimo tō 5me jeimamyry poe 20me ehtoh pona 20me parata ke epehmāko mana. Oryxi tō 5me jeimamyry nae exikety 20me exikety pona 10me parata ke epehmāko mana.

⁶ Poetohti orutuame toiro nuno nae exikety 5me exikety pona 5me parata ke epehmāko mana. Nohpome poeto tō oseruao rokē parata ke epehmāko mana.

⁷ Orutua kō 60me jeimamyry motye nae ahtao 15me parata ke epehmāko, nohpo tomo 60me jeimamyry nae ahtao 10me parata ke epehmāko.

⁸ Yrome tytineruke pyra ahno ahtao, moro epehpyry onepehmasaromepyra ynororo ahtao, ytōko mā ynororo oturuse oturukety maro. Mame zokonaka rokē mokyro epehmapōko mana nae ynororo ahtao.

⁹ Mame okyno tapiakase ahtao, totapasēme ahno nekaroryme Ritonōpo a, Ritonōpo ekyme kurā exīko mana,

¹⁰ mokyro onymyakāmara matose imepỹ ke, kurehxo exikety ke, kure hkopyra exikety ke roropa. Yrome tymyakāmase ahtao imepỹ ke, mokaro asakoro Ritonōpo ekyme exīko mā toto.

¹¹ Okyno nuriame exikety me ahtao, Ritonōpo ise pyra ehtoh ahtao, mokyro arōko esē mana oturukety a,

¹² mokyro epehpyry waro ehtohme. Mokyro eneryke tyra epehpyry poko zurūko oturukety mana.

¹³ Toky epekatyry se esē ahtao mokyro epehpyry ekarōko mana, imotye zokonaka.

¹⁴ Tytapyĩ ekaroryhtao ahno a tynekaroryme kurā Ritonōpo a, moro tapyi enēko oturukety mana, kure ehtoh waro ehtohme, mame jūme epehpyry menekāko mana.

¹⁵ Mame moro tapyi epekatyry se ropa esē ahtao epekahnōko mana, imotye zokonaka epehmāko mana.

¹⁶ Tynonory zokonaka tokarose ahtao ahno a Ritonōpo kyryryme ehtohme tumy nekarohpyry, moro nono enēko oturukety mana, epehpyry enetupuhnōko mana otāto kirume ipuhturu se moro nono arykatohme, 50me parata tinerume epehpyryme 100 kirume sewata ahtao.

¹⁷ Tynonory ekaroryhtao Ritonōpo a Jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao, epehpyry tytororo inonory epehpyry exīko mana.

¹⁸ Yrome moro riryhtao Jeimamyry Emyhpokatoh ropa mykapo ahtao moro nono epehpyry enetupuhnōko oturukety mana, jeimamyry tō kuhnōko mana otāto ise ro imepỹ Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona, moro sã typyne hkopyra exīko mana.

¹⁹ Mame moro nono epekatyry se ropa esē ahtao moro epehpyry epehmāko mana imotye zokonaka.

²⁰ Yrome moro nono epekatyry se pyra esē ahtao, imepyny a moro nono topekahse ahtao, moromeĩpo onepekahpyra ropa esē exīko mana.

²¹ Mame Jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao moro nono tokarosēme exīko Ritonōpo a, inonoryme ehtohme; oturuketō nonoryme kurāme exīko mana.

²² Tynonory ekaroryhtao ahno a Ritonōpo a tynepekatyhpyry tineru ke, anapoipyra aexihpyry tumy wino,

²³ moro epehpyry enetupuhnōko oturukety mana, jeimamyry tō kuhnōko mana otāto ise ro Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona. Moru ěmepyyry ae ro moro nono epehpyry ekarōko esē mana, tytororo tynekaroryme Ritonōpo a.

²⁴ Mame Jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao moro nono apoĩko ropa esē mana, jū nynomohpyry esē maro, ipoenō maro.

²⁵ Nono epehpyry emero tukuhsēme exīko moro onymerohpyry eneryke oturukety a.

²⁶ Okyno apitorymāme aenurutyā Ritonōpo ekyme mā toto pui, kaneru, poti. Mokaro anapiakara exīko matose onekarorykōme Ritonōpo a ekyme toto exiryke.

²⁷ Yrome nuriame exikety aenuruhpyry osemazuhmã epekahñõko ropa mase ise awahtao. Mokyro epehpyry epehmãko mase, imotye zokonaka. Onepekahpyra ropa mokyro ahtao esemy a, imehnomo a tokamosẽme exõko mana epehpyry poko rokene.

²⁸ Ritonõpo kyryryme kurã tapiakase ahtao aomipona rokẽ ehtohme: ahno ahtao te, mõkomo ahtao, okyno ahtao, nono ahtao, tokarose ahtao Ritonõpo a, mokarohne onepekahsaromepyra ropa matose, onekamopyra roropa matose. Ritonõpo kyryryme kurãme mokarohne mana.

²⁹ Ahno tapiakase ahtao Ritonõpo maro ehtohme, mokyro onepekahsaromepyra ropa exõko mana. Taorihmaposẽme exõko mana.

³⁰ Anapoityãkõ 1/10me zokonaka Ritonõpo kyryryme mana: tiriiku tõkehko, wewe epery tõkehko, naeroro morohne ekarotoko eya.

³¹ Moro 1/10me zokonaka exikety wino, zokonaka epekatyry se esẽ ahtao moro epehpyry epehmãko mana, imotye me zokonaka maro.

³² Mame 10me okyno tõ toehse ahtao toiro Ritonõpo ekyme mana. Toky tõ rõko mana atakenaka tuhke exiry waro toehtohme. Pui tomo, kaneru tomo, poti tomo roropa 10me ahtao, toiro Ritonõpo ekyme mana,

³³ kure mokyro ahtao, popyra mokyro ahtao roropa. Mokyro onymyakãmara esẽ mana imepÿ ke. Yrome imyakãmaryhtao mokaro asakoro Ritonõpo ekyme exõko mã toto. Mokaro onepekahpyra ropa esẽ mana.

³⁴ Morohne Ritonõpo nyripohpyry tõ nexiase, tokarose Moeze a, ypy Xinai po, ekarotohme Izyraeu tomo a.

NUMERU Izyraeu tō Tuhke Ehtoh Kuhtopōpyry Números Ekarotopo

Sero *Numeru* ao Izyraeu tō tukupse tuhke toto ehtoh waro ehtohme toesyryhmase toto ahtao Ejitu nonory poe (Numeru 1). Imeīpo tukupse ropa toh kynexine 40me jeimamyry taropose ahtao, eporehkasasaka toto ahtao Kanaã pona (Numeru 26). Ekarōko mana Izyraeu tō ytotoopōpyry poko Kate-Panea pona repe, yrome omōsaromepyra toh kynexine Kanaã pona. Tuhke jeimamyry taropose eya xine toytorykō poko. Mame toeporehkase toto tuna Joatão pūtokoxi, xixi tūtatoh wino. Moroto tōsesarise Izyraeu tō zokonaka, imehnō zokonaka tuna Joatão akuotyry se toh kynexine Ritonōpo nekarory pona tosarykōme.

Ekarōko Izyraeu tō enaromỹke ehtoh poko tupime toehse ahtao toytorykō poko. Tahxime toeramase toto Ritonōpo wino; Aomiry omipona pyra toehse toto, Moeze ekahmary se pyra toehse. Yrome Ritonōpo nymenekahpyryme Moeze kynexine Izyraeu tō aroneme. Ekarōko roropa anamonohpyra Ritonōpo ehtopōpyry poko, typoetory tō pyno toehtopōpyry poko roropa ajoajohpe toto ahtao ro.

Sero pape ao

Ypy Xinai rumekapitory 1.1–9.23
Xinai poe Moape pona 10.1–21.35
Moape po Izyraeu tomo 22.1–32.42
Ejitu poe Moape pona 33.1-49
Joatão akuohtoto 33.50–36.13

Ahno tuhke ehtoh kuhtopōpyry apitorymano

¹ Mame jeimamyry asakoro taropose ahtao, Izyraeu tō esyryhmatopōpyry poe Ejitu poe, nuno asakoro aehtoh po, ēmepyyry apitorymano, Ritonōpo tōturuse Moeze a ona Xinai po, tapyi pitiko Tymaro oturutoh tao. Ynara tykase ynororo:

² – Arão maro Izyraeu tō ikuhtoko, oxiekyrymākomo, itapyĩ taōkomo, enara.

³ Orutua kō esety imerotoko 20me jeimamyry nae exiketomo, emero tuātase exiketomo, soutatume exiketomo.

⁴ Tamuxime exiketō imenekako, toiro tuisame exikety toiro oxiekyrymākō wino ākorehmatohkōme.

⁵⁻¹⁶ Ynara mā toto orutua komo, tyekyrykō tuisaryme exiketomo, ākorehmatohkōme:

Rupē tō tuisary Erisua, Seteua mūkuru.

Ximeão tō tuisary Serumieu, Zurisatai mūkuru.

Juta tō tuisary Nasō, Aminatape mūkuru.

Isakaa tō tuisary Netaneu, Zuaa mūkuru.

Zepurō tō tuisary Eriape, Herō mūkuru.

Eparaĩ tō tuisary Erisama, Amiute mūkuru.

Manase tō tuisary Kamarieu, Petasua mūkuru.

Pējamĩ tō tuisary Apitã, Kiteoni mūkuru.

Tã tō tuisary Aiezea, Amisatai mūkuru.

Asea tō tuisary Pajieu, Okarã mūkuru.

Kate tō tuisary Eriasape, Teueu mūkuru.

Napatari tō tuisary Aira, Enã mūkuru.

Mokaro tymenekase tuisame toto ehtohme tyekyry tō akorehmaneme toto ehtohme Izyraeu tō rãnao.

17-18 Naeroro nuno asakoromã po, ãmepýry apitorymã po Moeze a Arão maro mokaro 12mãkõ maro, ahno imoihmãkõ taoximõnohpose toto, toto kuhtohme, oxiekyrymãkõ oximõme, tapýi taõkõ oximõme, orutua kõ, 20me jeimamyry nae exiketõ esetykõ mero-tohme.

19 Moro sã tukuhse toh nexiase ona Xinai po, Ritonõpo omi poe Moeze a.

20-43 Orutua kõ 20me jeimamyry nae exiketõ, soutatume exiketõ esetykõ tymerose oximaro tyekyry tõ maro.

Osemazuhme Rupẽ tõ, Jako mũkuru apitorymã tymerose. Atapona toto ehtoh tymerose:

Rupẽ tomo, 46.500.

Ximeão tomo, 59.300.

Kate tomo, 45.650.

Juta tomo, 74.600.

Isakaa tomo, 54.400.

Zepurõ tomo, 57.400.

Eparaĩ tomo, 40.500.

Manase tomo, 32.200.

Pẽjamĩ tomo, 35.400.

Tã tomo, 62.700.

Asea tomo, 41.500.

Napatari tomo, 53.400.

44-46 Orutua kõ 20me jeimamyry nae exiketõ, soutatume exiketõ 603.550me nexiase.

Rewita tomo

47 Yrome rewita tõ esetykõ onymeropyra toh nexiase imehnõ oxiekyry tõ maro.

48 Ynara tykase Ritonõpo exiryke Moeze a:

49 – Orutua kõ tuãtase exiketõ, soutatume exiketõ kukuruhtao oya, rewita tõ onukuh-pyra exiko.

50 Yrome rewita tõ tyripoko Ytapyĩ Kurã kurãkananõme, imõkomory maro. Morohne aronanõme toto tyripoko, ipoko toto erohtohme Tapýi zomye toto osesaritohme.

51 Ytotoh toehse ahtao rewita tõ ymaro oturutoh kararahnõko mã toto. Toeporehkase awahtao xine osesaritoh pona Ytapyĩ amõko ropa rewita tõ mana imehnõ oehpyra ehtohme Ytapyĩ Kurã pũtokoxi aorikyrykõino.

52 Imehnõ Izyraeu tõ tehme exiko mã toto tosarykõ po, kamisã risẽ pãteira pũto tyekyry tõ maro.

53 Yrome rewita tõ osesariko mã toto ymaro oturutoh zomye eraseme, imehnõ rewita tõ kara oehpyra ehtohme moro pũtokoxi Izyraeu tõ zehno jexiryino.

54 Moro tyrise Izyraeu tomo a emero Ritonõpo nyripohpyry ae ro Moeze a.

2

Oxiekyrymãkõ esary poko osesariryhtao

1 Ynara tykase Ritonõpo Moeze a Arão maro:

2 – Osesariryhtao Izyraeu tomo a tykamisã, pãteira pũto exiko mã toto, oxiekyrymãkõ maro, tyekyry tõ kamisã pãteira pũto. Osesariko mã toto Ymaro Oturutoh Kurã zomye, atameke pohto ehtohme.

3-8 – Xixi tũtatoh wino mokaro Juta tõ maro exiketõ tosarykõ riko mã toto oximaro, tyekyry tõ maro, Juta tõ kamisã, pãteira pũto. Ynara mã toto tutuisarykõ maro soutatu tõ maro:

Juta tõ soutatu tomo: 74.600 mãkomo, tuisa Nasõ maro, Aminatape mũkuru.

Isakaa tõ soutatu tomo: 54.400 mãkomo, tuisa Netaneu maro, Zuaa mũkuru.

Zepurõ tõ soutatu tomo: 57.400 mãkomo, tuisa Eriape maro, Herõ mũkuru.

9 – Juta tõ maro ytoketõ atapona 186.400me ytoytõko osemazuhme.

10-15 – Ikurenae ytoytoketō Rupē tō tykamisā, pāteira maro. Ynara mā toto tutuisarykō maro, soutatu tō maro:

Rupē tō soutatu tomo: 46.500 mākomo, tuisa Erisua maro, Seteua mūkuru.

Ximeāo tō soutatu tomo: 59.300 mākomo, tuisa Serumieu maro, Zurisatai mūkuru.

Kate tō soutatu tomo: 45.650 mākomo, tuisa Eriasape maro, Teueu mūkuru.

16 – Rupē tō maro ytoketō atapona 151.450me ytoytōko okomino, Juta tō mykapo.

17 – Mame mokaro asakoro oximōmākō mykapo Ymaro Oturutoh arōko rewita tō mana. Oximaro ytōko mā toto atakenaka toehtopōpyrykō sā totypohse toto ahtao osesarise tykamisā, pāteira pūto.

18-23 – Xixi omōtoh wino ytoytoketō Eparaī tō tykamisā, pāteira maro ynara mā toto tutuisarykō maro soutatu tō maro:

Eparaī tō soutatu tomo: 40.500 mākomo, tuisa Erisama maro, Amiute mūkuru.

Mānase tō soutatu tomo: 32.200 mākomo, tuisa Kamarieu maro, Petasua mūkuru.

Pējamī tō soutatu tomo: 35.400 mākomo, tuisa Apitā maro, Kiteoni mūkuru.

24 – Eparaī tō maro ytoketō atapona 108.100me ytoytōko oximōmākō oseruaome samo rewita tō mykapo.

25-30 – Inikahpoēkō ytoytoketō Tā tō tykamisā, pāteira maro ynara mā toto tutuisarykō maro soutatu tō maro:

Tā tō soutatu tomo: 62.700 mākomo, tuisa Aiezea maro, Amisatai mūkuru.

Asea tō soutatu tomo: 41.500 mākomo, tuisa Pajieu maro, Okarā mūkuru.

Napatari tō soutatu tomo: 53.400 mākomo, tuisa Aira maro, Enā mūkuru.

31 – Tā tō maro ytoketō atapona 157.600me toh nexiase. Etyhpyryme ytoytōko toh nexiase.

32 Atapona Izyraeu tō esetykō tymerose soutatu tōme: 603.550me nexiase.

33 Ritonōpo omi poe Moeze a rewita tō onukuhpyra toh nexiase imehnō Izyraeu tō maro.

34 Moro saaro Ritonōpo nyripohpyry Moeze a, moro tyrise Izyraeu tomo a emero. Tōsesarise toh nexiase tyekyry tō maro tykamisā, pāteira pūto. Mame toytoytose toto oximōme tyekyry tō maro.

3

Arāo mūkuru tomo

1 Ynara Arāo poenō nexiase, Moeze poenō roropa tōturuse Ritonōpo ahtao Moeze maro ppy Xinai po.

2 Arāo poenō esetykō ynara nexiase: Natape, apitorymano; ĩkapo Apiu te, Ereaza te, Itamaa, enara.

3 Typopase toh nexiase, tymenekase roropa, oturuketyme toto ehtohme Ritonōpo ēpataka.

4 Yrome Natape tō Apiu maro toorihse ona Xinai po tynekarorykō ekaroryhtao Ritonōpo a apoto tyorō maro, Ritonōpo nyripohpyry apoto kurā maro pyra. Tumūkue pyra toh nexiase. Naeroro Ereaza tō, Itamaa roropa toerohse oturuketōme isene ro Arāo ahtao.

Rewita tō erohtopo

5 Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō Moeze a:

6 – Rewita tō enehpoko ekarotohme oturukety Arāo a, ipoetoryme toto ehtohme akorehmatohme aerohtoh poko.

7 Erohnōko mā toto ymaro Oturutoh poko te, oturuketō akorehmāko mā toto te, ahno emero akorehmāko roropa mā toto.

8 Erohnōko mā toto Ytapyī mōkomory poko emero te, toerohtohkō poko roropa Izyraeu tō mykāmē.

⁹ Toiro rokē erohtoh ekarōko ase rewita tomo a: Arāo tō omipona toto ehtopo, ipoenō maro, ipakomotyā maro.

¹⁰ Naeroro Arāo tō rokē ripōko mase ymaro oturuketōme, ipoenō maro ipakomotyā maro. Imepỹ orutua moro erohtoh poko tukupse ahtao, mōkyro tapiakasēme exīko aorihmapotohme.

¹¹ Ynara tykase roropa Ritonōpo Moeze a:

¹²⁻¹³ – Rewita tō seromaroro ypoetoryme mā toto. Ejitu tō osemazuhme aenurutyā totapase ahtao ya, Izyraeu tō poenō, osemazuhme aenurutyā tapiakase ya ypoetoryme toto ehtohme, eky tō osemazuhme aenurutyā maro. Seromaroro Izyraeu tō osemazuhme aenurutyā myakāme rewita tō ypoetoryme mā toto. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

Rewita tō tuhke ehtoh kuhtopōpyry

¹⁴ Ona Xinai po Moeze a tōturuse Ritonōpo, Izyraeu tō Esemu, ynara tyripose eya:

¹⁵ Rewita tō oxiekyry tō esetykō imeroko, tapiyi taōkōme, orutua kō emero, toiro nuno motye exiketomo.

¹⁶ Naeroro toto tukupse Moeze a Ritonōpo nyripohpyry omipona.

¹⁷ Rewi tumūkue oseruao kynexine: Jeresō te, Kōate te, Merari, enara.

¹⁸ Jeresō mūkuru tō ynara kynexine: Ripani te, Ximei, enara.

¹⁹ Kōate mūkuru tō asakoropane kynexine: Anarāo te, Isara te, Eperō te, Uzieu, enara.

²⁰ Merari tumūkue kynexine asakoro: Mari te, Muxi, enara. Mokaro rewita tō ekyry tō tamurume toh kynexine.

²¹⁻²² Jeresō poe Ripani tō toehse, Ximei tō roropa. Mokaro ekyry tō orutua kō toiro nuno motye exiketō ynara nexiase: 7.500me.

²³ Mokaro esaryme nexiase Ritonōpo maro Oturutoh moino akoxi, xixi omōtoh wino.

²⁴ Eriasape, Raeu mūkuru mokaro tuisaryme nexiase.

²⁵ Mokaro Jeresō ekyry tō toerohse Ritonōpo Tapyī poko, moro Tapyi amotoh zao exikety te, Tapyi amotoh jarao exikety roropa te, kamisa tō poko omōtoh kyryry roropa,

²⁶ kamisa tō poko zara ehpikuroko exikety Tapyi Kurā zomye, apoto apō maro te, kamisa tō poko roropa omōtoh kyryry zara pona te, eary tō poko roropa.

²⁷ Kōate ekyry tō ynara nexiase: Anarāo tomo te, Isara tō maro te, Eperō tō maro te, Uzieu tō maro, enara.

²⁸ Mokaro tuhke exiry, orutua kō rokene, toiro nuno motye exiketō ynara toh nexiase: 8.600me. Ritonōpo maro Oturutoh poko toerohse toh nexiase.

²⁹ Mokaro ekyry tō, koatita tō esary nexiase Tapyi Kurā poe ikurenae.

³⁰ Mokaro tuisary Erisapā, Uzieu mūkuru nexiase.

³¹ Mokaro toerohse Ritonōpo omihpyry ē poko, meza poko, wyi apony te, saerehkatoh apony te, apoto apō tomo, oturuketō kyryry erohtohme Osa Kurā tao te, kamisa poko Osa Kurā Kuhse omōtoh kyryry. Morohne emero poko toerohse toh nexiase.

³² Mokaro rewita tuisary tō tuisaryme nexiase Ereaza, Arāo mūkuru. Mokaro erohketō Ritonōpo maro Oturutoh tao, Osa Kurā tao, tuisaryme nexiase.

³³ Merari ekyry tō ynara nexiase: Mari tomo te, Muxi tomo, enara.

³⁴ Mokaro tuhke ehtoh, orutua kō rokene, toiro nuno motye exiketō ynara nexiase: 6.200me.

³⁵ Merari ekyry tō tuisary: Zurieu, Apiaiu mūkuru nexiase. Mokaro esary nexiase Tapyi Kurā poe inikahpozakoxi.

³⁶ Toerohse toh nexiase Tapyi Kurā kyryry wewe risē poko: tapua tomo te, itararany tomo te, xikihme exiketomo te, apō tomo te, erohtoh kyryry emero poko.

³⁷ Toerohse roropa toto xikihme exiketō poko zara po, Tapyi zomye, apō tō poko, inepuru tomo te, eary tomo, enara.

³⁸ Moeze tō esary nexiase Tapyi Kurã ěpataka, Arão tō maro, imũkuru tō maro, xixi tūtatoh wino. Toerohse toto Osa Kurã tao Izyraeu tō akorehmary poko. Yrome imepỹ mokaro erohtoh poko tukuhse ahtao, mokyro tapiakasẽme exĩko totapasẽme ehtohme.

³⁹ Ritonõpo nyripohpyry omipona Moeze nexiase Arão maro. Rewita tō esetykõ tymerose eya xine, orutua kō emero toiro nuno motye exiketomo; 22.000me toh nexiase.

Izyraeu tō tymyakãmase rewita tomo a

⁴⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Izyraeu tō osemazuhme aenurutyã esetykõ imeroko, orutua komo, toiro nuno motye exiketomo, ypoetoryme toto exiryke emero.

⁴¹ Yrome mokaro myakamãko ase rewita tō ke, ypoetoryme toto ehtohme. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo. Rewita tō eky tō tyriko roropa imehnõ Izyraeu tō eky tō osemazuhme aenurutyã myakãme.

⁴² Ritonõpo omi poe Izyraeu tō mũkuru tō osemazuhme aenurutyã tymerose Moeze a.

⁴³ Mokaro toiro nuno motye exiketõ atapona: 22.273me nexiase.

⁴⁴ Moromeĩpo ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

⁴⁵ – Rewita tō tyriko mokaro Izyraeu tō mũkuru tō osemazuhme aenurutyã myakãme, rewita tō eky tō roropa tyriko imehnõ Izyraeu tō eky tō myakãme. Moxiã rewita tō ypoetoryme mã toto. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

⁴⁶ Yrome Izyraeu tō mũkuru tō osemazuhme aenuruhpyryme exiketõ rewita tō motye mã toto, 273me. Morara exiryke mokaro poko epehmãko mase.

⁴⁷⁻⁴⁸ 5me parata epehmãko mase toiro ahno poko. Moro tineru ekaroko Arão tomo a imũkuru tō maro.

⁴⁹ Naeroro moro tineru tapoise Moeze a.

⁵⁰ 15,5 kirume parata,

⁵¹ moro tokarose eya Arão tomo a imũkuru tō maro, Ritonõpo nyripohpyry ae ro eya.

4

Koatita tō erohtopo

¹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² – Rewita tō, koatita tō ikuhko, oxiekyryme exiketomo, jũkõ tapyĩ taõkomo, enara.

³ Orutua kō esety imeroko 30me jeimamyry nae exiketomo, 50me jeimamyry ehtoh pona erohtohme Ytapyĩ Kurã poko.

⁴ Koatita tō erohtoh Ytapyĩ tao ynara mana: ykyryry tō kurã kuhse pyno exĩko mã toto.

⁵ – Atapyĩkõ tymyhpokase ahtao atakimatohme Arão tō ytõko imũkuru tō maro Ytapyĩ taka, kamisa tyhwyme exikety apoĩko mã toto jomihpyry ě ěpataka exikety. Moro kamisa ke Jomihpyry ě zõtõko mã toto.

⁶ Mame moro pona äty rĩko mã toto onokyro pihpyry risẽ kurano. Mame moro pona kamisa rĩko mã toto ezuezumano. Moromeĩpo mara tō rĩko mã toto parihmã tō aka, kaxo epurume.

⁷ – Kamisa ezuezumã rĩko roropa mã toto meza pona, wyi apõ pona tynekaroryme tokarosẽme aexityã Ritonõpo a. Moro pona paratu tõkehko tyriko mã toto: tijera tō ixtaratu ě maro te, kopu tomo te, uwa eukuru jehnahpyry ě tomo, enara. Moro po pão jũme exikehpyra exĩko mana.

⁸ Moromeĩpo moro pona kamisa kamiraramã rĩko mã toto. Moro kamisa po äty rĩko mã toto onokyro pihpyry kurã risemy. Moromeĩpo mara tō rĩko mã toto epurume parihmã tō meza kyryry aka.

⁹ – Mame kamisa ezuezumã apoĩko mã toto, saerehkatoh apõ zõtõko mã toto nãparina tō maro, jahpi te, mauru panõ tō sahkatohme, nãparina aryry te, ezehkatoh tonomo te, azeite ě tomo, enara.

¹⁰ Moromeĩpo morohne emero jõtõko mã toto onokyro pihpyry kurã risẽ ke mara tõ pona tyritohme arotohme.

¹¹ Apoto apõ uuru risẽ pona kamisa ezuezumã rĩko mã toto. Mame moro pona äty rĩko mã toto onokyro pihpyry kurã risemy. Moromeĩpo mara tõ rĩko mã toto epurume parihmã tõ aka, apoto apõ kyryry aka.

¹² Mame Osa Kurã kyryry tõ emero apoĩko mã toto, jõtotohme kamisa ezuezumã ke. Mame morohne zõtõko onokyro pihpyry kurã risẽ ao tyritohme mara tõ pona arotohme.

¹³ – Mame oruno oũko mã toto apoto apõ poe, epona kamisa kamiraramã ritohme.

¹⁴ Moro pona apoto apõ poko erohtoh kyryry kehko tyrĩko mã toto: apoto ẽ tomo te, kaafu tomo te, pa tomo, paxiha tomo, enara. Morohne pona äty rĩko mã toto onokyro pihpyry kurã risemy. Mame mara tõ rĩko mã toto parihmã tõ aka, apoto apõ epurume.

¹⁵ Atapyĩkõ tykararahse ahtao atakimatohme, Koate poenõ oehnõko mã toto Ritonõpo mõkomory kurã arotohme tõtyhkase Arão tõ ahtao rokẽ Tapyi Kurã jõtory poko imõkomory maro emero. Koate ekyry tõ morohne kurã anapopyra tyripoko toto aorikyrykõino.

– Morohne tyripoko Koate tomo a Tapyi Kurã esyryhmatoh toehse ahtao.

¹⁶ – Ereaza, oturukety Arão mũkuru, moro Tapyi Kurã poko erohketõ esẽme exĩko mana, azeite esẽme roropa nãparina eukuru te, ixtaratu esẽme, tiriiku tõkehko esẽme, ahno nekarotyã Ritonõpo a te, azeite esẽme roropa ipopatohme, emero Tapyi Kurã tao exiketomo tokarose ahtao Ritonõpo a.

¹⁷ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a Arão maro:

¹⁸ – Koate ekyry tõ anaorihmapopyra ehtoko

¹⁹ ameke pyra aepyrykõke ykyryry tõ kurã pona. Mokaro orikyrykõino Arão tõ omõnõko mã toto imũkurukõ maro Tapyi Kurã taka zurutohme eya xine oty ritohme te, oty arotohme, enara.

²⁰ Yrome koatita tõ omõsaromepyra mã toto osenuhmatohme morohne kurã jõtoryhtao Arão tomo a aorikyrykõino.

Jeresõ tõ erohtopo

²¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

²² – Jeresõ ekyry tõ ikuhko, oxiekyryme exiketomo te, tumykõ tapyĩ taõkomo roropa.

²³ Toto esetykõ imeroko orutua kõ 30me jeimamyry nae exiketõme ahtao 50me jeimamyry ehtoh pona erohtohme Tapyi Kurã tao Ritonõpo maro Oturutoh tao.

²⁴ Jeresõ ekyry tõ erohnõko mã toto Ritonõpo Tapyĩ tao, imõkomory arory poko, enara.

²⁵ Moro Tapyi arõko mã toto, Tapyi amotoh zao exikety te, jarao exikety roropa te, amotoh onokyro pihpyry kurã risemy te, tyhwyme exikety kamisa risẽ roropa omõtoh kyryry.

²⁶ Tyhwyme exiketõ kamisa risẽ roropa zara po te, tyhwyme exikety kamisa omõtoh kyryry zara pona Tapyi zomye, apoto apõ maro te, eary tõ roropa te, erohtoh kyryry emero roropa.

²⁷ Jeresõ ekyry tõ erohtoh emero, mõkomo arory poko te, toerokurukõ poko roropa emero rĩko mã toto Arão tõ omipona imũkuru tõ maro. Tyripõko mã toto morohne arory poko eya xine.

²⁸ Morohne mã Jeresõ ekyry tõ erohtoh moro Tapyi Kurã tao. Moro erohtoh esẽme exĩko Itamaa, oturukety Arão mũkuru.

Merari ekyry tõ erohtopo

²⁹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Merari ekyry tõ ikuhko, jũkõ tapyĩ taõkomo te, oxiekyryme exiketomo,

³⁰ orutua kõ esety imeroko emero 30me jeimamyry nae exiketõ 50me jeimamyry ehtoh pona, toto erohtohme Ritonõpo Tapyĩ Kurã tao.

³¹ Ynara arõko mã toto toerohtoh poko Tapyi Kurã poko: wewe risẽ kehko, tapua tomo te, xikihme exiketõ inepurume exiketomo, Tapyi apõ tõ roropa;

³² xikihme exiketõ zara po, Tapyi zomye exiketõ te, apõ tomo te, xikihme exiketomo te, eary tomo te, mõkomo roropa emero erohtoh kyryry. Pape imeroko ekarotohme emero erohtoh a ikyryry tõ emero anaropotyã eya.

³³ Morohne mã Merari ekyry tõ erohtohme mana Tapyi Kurã poko. Moro erohtoh esẽme Itamaa exiõko mana, oturukety Arão mükuru.

Rewita tõ kuhtopõpyry Moeze a

³⁴⁻⁴⁸ Morarame Ritonõpo nyriphopyry omi poe rewita tõ tukupse Moeze a Arão maro, Izyraeu tõ tuisaryme toexirykõke. Oseruao oxiekyry tõ tukupse eya xine: Koate tomo te, Jeresõ tomo te, Merari tomo, enara. Jükõ tapyi taõkõ tukupse eya xine. Orutua kõ esety tymerose eya xine 30me jeimamyry nae exiketõ 50me jeimamyry ehtoh pona, erohtohme Tapyi Kurã poko. Ynara tuhke toto ehtoh nexiase:

Koatita tomo: 2.750 mãkomo.

Jeresonita tomo: 2.630 mãkomo.

Merarita tomo: 3.200 mãkomo.

Atapona: 8.580 mãkomo.

⁴⁹ Mokaro orutua kõ esety tymerose pape pokona Ritonõpo nyriphopyry ae ro Moeze a. Mame erohtoh tokarose Moeze a mokaro a emero imõkomory waro toto ehtohme, arotohme. Morohne tyrise Moeze a Ritonõpo nyriphopyry omipona.

5

Ahno nuriame exiketomo

¹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² – Oturuko Izyraeu tomo a tyrohsẽ hpe exiketõ ipihpyry poko aropotohme tosarykõ poe te, kunu hpe exiketomo, munu hpe exiketõ roropa te, nuriame exiketõ roropa ekepyry tapose exiryke eya.

³ Mokaro aropoko oesarykõ poe moino akoxi oesarykõ nuriame onyripyra toto ehtohme, moroto jesaryme exiryke ypoetory tõ maro.

⁴ Morohne tyrise Izyraeu tomo a, Ritonõpo omipona; mokaro taropose eya xine tosarykõ poe.

Azahkuru toehtopõpyry epehmary ropa

⁵ Ynara tykase ropa Ritonõpo Moeze a:

⁶ – Oturuko Izyraeu tomo a, ynara kaxiko eya xine: azahkuru toehse awahtao xine imepõ poko, Ritonõpo zamaro pyra mase, iirypyryme mase.

⁷ Naeroro oorypyry ekaroko Ritonõpo a. Mame moro epehmãko ropa mase imoty roropa 20%me mokyro a.

⁸ Yrome mokyro toorihse ahtao itapyi taõkõ pyra ahtao roropa moro tineru ekaroko Ritonõpo a, oturukety kyryryme ehtohme. Moro epehpyry maro okyno ekarõko mana etapatohme tynekaroryme Ritonõpo a tyrypyry korokapotohme.

⁹ Morarame ahno nekarotyã Ritonõpo a oturuketõ kyryryme exiõko mokyro a tokarose ahtao.

¹⁰ Oturuketõ emero ahno nekarohpyry apoõko mã toto tykyryryme tokarose ahtao eya xine.

Typyty zumoxike inio ahtao

¹¹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

¹² – Oturuko Izyraeu tomo a, ynara kaxiko eya xine: Typye orutua ahtao, mame ipyty imepõ poko toehse ahtao,

¹³ imepỹ orutua maro iirypyryme toehse ynororo. Yrome inio zuaro pyra onenepyra imehnõ exiryke;

¹⁴ otarame typyty poko zumoxike toehse inio. Imepỹ maro pyra ipyty ahtao ro

¹⁵ ipyty enehpoko inio a oturukety ěpataka inekarory maro, toiro kirume sewata tapose aexihpyry maro. Azeite onyripopyra exiko oturukety a moro sewata pona ixtaratu onyripopyra exiko roropa, zae ehtoh enetupuhpotohme moro ekaroryke eya.

¹⁶ – Mokyro nohpo arõko oturukety apoto apõ ěpataka, Ritonõpo ěpataka.

¹⁷ Tuna kurã arykãko mana ě aka, orino risẽ aka, nono pixo rĩko roropa mana Tapyi Kurã poe moro tuna kuaka.

¹⁸ Mame mokyro nohpo xikihme ro apoto apõ ěpataka, zũsety myhpokãko mana, moro sewata ekarõko mana emary aka, moro tuna itunety nono maro apoĩko oturukety mana, popyra ehtoh enehpotopo.

¹⁹ – Mame ynara ãko oturukety nohpo a: “Ajuhpe pyra imehnõ poko pyra awahtao towomasẽme exĩko mase, sero tuna oryhmara mana.

²⁰ Yrome imepỹ poko toehse awahtao iirypyryme mase

²¹ ah Ritonõpo awãnohno oekyry tõ rãnao. Ah omone nakyhno. Ah awakuru tyaose nexino.

²² Sero tuna tõse ahtao oya awakuru tyaosẽme exĩko, omone akyhnõko mana.” Mame nohpo ynara ãko: “Aõ, ah Ritonõpo morohne sã nyripono!”

²³ – Mame okyno pihpyry pona moro popyra tyripotoh imerõko oturukety mana. Moro omi kurikãko mana moro tuna kuaka.

²⁴ Imeĩpo moro tuna itunety ěnõko nohpo mana. Sam ãko nohpo mana zuakuru ao.

²⁵ Yrome moro tuna onẽpopyra ro ahtao moro sewata apoĩko ropa oturukety mana nohpo emary poe, anỹtohme Ritonõpo ěpataka, apoto apõ pona tyritohme.

²⁶ Tomary ao sewata apoĩko mana jahkatohme apoto apõ po. Mame etyhpyryme moro tuna ěpõko mana nohpo a.

²⁷ Imepỹ poko toehse ynororo ahtao sam kamexipõko moro tuna mana. Zuakuru tyaosẽme exĩko mana. Imone akyhnõko mana. “Popyra mokyro mana,” ãko mã jekyry tõ ipoko.

²⁸ Yrome imehnõ poko exipitopyra ynororo ahtao jetũ pyra exĩko mana. Poetoẽme exĩko ro mana.

²⁹ – Moro Ritonõpo nyripohpyry zumoxike ehtoh poko, orutua pyty tynio kuroko imepỹ poko toehse ahtao te,

³⁰ zumoxike toehse orutua ahtao. Mame typyty arõko mana Ritonõpo ěpataka oturukety a morohne ritohme eya.

³¹ Mame mokyro inio ehxiropyra exĩko mana. Yrome ipyty imepỹ poko toehse ahtao tuãnohsẽme exĩko mana.

6

Ritonõpo nyripohpyry nazireume ehtoh poko

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² – Oturuko Izyraeu tomo a. Ynara kaxiko eya xine: orutua komo, nohpo tõ roropa, os-ekarory se awahtao xine Ritonõpo a nazireume ehtohme, tapiakase oehtohme, Ritonõpo omipona ehtoh poko rokẽ oehtohme yronymyryme,

³ uwa eukuru jehnahpyry onẽpyra ehtoko. Uwa eukuru onẽpyra, uwa epery onenahpyra, uwa asarananohpohpyry tõ roropa onenahpyra ehtoko.

⁴ Nazireume awahtao xine uwa epery tõkehko onenahpyra ehtoko, ipuhturu te, ipihpyry roropa onenahpyra exĩko matose.

⁵ – Tapiakase awahtao nazireume oũsety onysahkara exiko, osetypokara exiko roropa. Tõtyhkase awahtao rokẽ nazireume oehtoh poko morohne rĩko ropa mase, oũsety sahkãko.

⁶⁻⁷ Oũsety onysahkara ehtoh enetupuhpotohme mana ãpiakatopõpyry poko Ritonõpo omiry omipona rokẽ oehtohme. Morara exiryke tomeseke exiko nuriame pyra oehtohme Ritonõpo a, aorikyhyry ekepyry pũto pyra exiko: omy ekepyryme ahtao ro te, asa ekepyryme ahtao ro, ãkorõ ekepyryme ahtao, orui roropa te, ooryxiry ekepyryme ahtao roropa, enara.

⁸ Nazireume awahtao tapiakase mase Ritonõpo Oesẽ omiry omipona rokẽ oehtohme.

⁹ – Imepỹ orikyryhtaõ mõtoino rokẽ opũto, nuriame oũsety toehse ahtao moro pokoino nazireume oexiryke, ynara tyrĩko mase: 7me ãmepyyry taropose ahtao oũsety sahkãko mase, osetypokãko roropa mase ekurikatohme ropa nuriame pyra oehtohme ropa.

¹⁰ Yrokokoro, ãmepyyry 8mã po parutopuru asakoro enehnõko mase moro pyra ahtao utuku poenõ asakoro enehnõko mase oturukety a Ritonõpo Tapyĩ omõtoht taka.

¹¹ Toiro zahkãko oturukety mana tynekaroryme iirypyry ehepyryme, zakorõ zahkãko mana tytororo okurãkatoh ehepyryme, nuriame toehse oexiryke, ekepyry pũto awahtao. Moro ãmepyyry ae ro oũsety ekarõko ropa mase Ritonõpo a.

¹² Osekarõko ropa mase Ritonõpo Oesemy a, nazireume, Ritonõpo omiry omipona rokẽ oehtohme. Moro ãmepyyry tõ apitoryme nazireume oehtopõpyry onukuhpyra exiko matose oũsety nuriame toehse exiryke tokarose ahtao Ritonõpo a. Ikuhpitõko ropa mase. Mame oorypyry korokapotohme ropa, kaneru mũkuru enehnõko mase toiro jeimamyry exikety, onekaroryme Ritonõpo a.

¹³ – Ynyriphopyry sero Nazireume ehtoh poko, tõtyhkase ahtao ynara tyrĩko: ytõko mase Ymaro Oturutoh omõtoht taka

¹⁴ okyno tõ oseruao ahmitara exiketõ ekarõko mase Ritonõpo Oesẽkomo a: toiro kaneru mũkuru toiro jeimamyry exikety zahkatohme tytororo te, toiro kaneru toiro jeimamyry exikety zahkatohme oorypyry korokapotohme te, toiro kaneru onekaroryme osepeme ehtohme.

¹⁵ Pão tõ enehnõko roropa mase ruto pehme, tyrise pão porutatoh maro pyra: pão tõ topuxixime exiketõ tiriiku risẽ azeite maro te, pão tõ pitiko pipahme exiketomo azeite pitiko epona te, tiriiku tõkehko maro, uwa eukuru jehnahpyry maro, enara.

¹⁶ – Morohne emero arõko oturukety Ritonõpo ãpataka. Moroto okyno zahkãko mana tynekaroryme iirypyry korokatohme, zakorõ roropa zahkatohme tytororo.

¹⁷ Kaneru zahkãko roropa mana tynekaroryme Ritonõpo a osepeme ehtohme, tynekarory ekarõko roropa mana, pão tõ ruto pehme, tyrise pão porutatoh maro pyra. Tiriiku tõkehko ekarõko roropa mana tynekaroryme, uwa eukuru jehnahpyry maro.

¹⁸ Ritonõpo Tapyĩ omõtoht tao mokyro nazireume exikety tũsety sahkãko mana. Tũsety apoĩko mana tyritohme apoto htaka tynekarory zahkatoh taka osepeme ehtohme.

¹⁹ – Mame kaneru zokonaka tupuruse ahtao moro tõsẽ apoĩko, zokonaka, oturukety mana nazireume exikety emary aka tyritohme, pão asakoro maro ruto poe, toiro zumono, toiro zumõkara, enara. (Moro tyrise mokyro nazireume exikety zũsety tysahkase ahtao.)

²⁰ Moromeĩpo mokyro oturukety morohne ekarõko mana tynekaroryme kurã Ritonõpo a. Mokarohne kurã tokarosẽme exiko oturukety zohme kaneru purupuru maro, ipety maro oturukety zohme, Ritonõpo nyriphopyry ae ro. Moromeĩpo mokyro nazireume exikety uwa eukuru jehnahpyry ãnõko mana ise tahtao.

²¹ – Moro Ritonõpo nyriphopyryme mana nazireume toexiry se exikety poko Ritonõpo Tosẽ omiry omipona rokẽ toehthohme. Yrome tõmiry totapose ahtao nazireu a imepỹ kyryry ekarory poko morohne maro, ah mokyro tõmihpyry omipona nexino.

Kure ahno tyripyry oturukety a

²² Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

²³ — Oturuko Arão tomo a, imūkuru tō maro kure rokē Izyraeu tō ripotohme ynara samo:

²⁴ “Kure rokē oriporykō se ase Ritonõpo a, oewomarykō se ase roropa eya.

²⁵ Kure ehtoh oya ekaropōko ase Ritonõpo a, awānohpopyra xine roropa ase eya.

²⁶ Nupunato oeneporykō se ase Ritonõpo a, opyno xine aehtohme, osepeme oehtohkōme imehnō maro, emero.”

²⁷ Ynara tykase Ritonõpo:

— Moro sã Arão tō, imūkuru tō maro kure rokē Izyraeu tō ripōko mã toto ya. Mame kure rokē toto rīko ase.

7

Oxiekyry tō tuisary tō nekarotyamo

¹ Morarame tōtyhkase Moeze ahtao Ritonõpo Tapyī riry poko, Ritonõpo Tapyīme Kurã typopase eya, Tapyi mōkomory maro, apoto apō mōkomory maro. Morohne tapiakase eya Ritonõpo poko rokē ehtohme.

² Mame oxiekyrymākō tuisary tomo a, tamuximehxo toexirykōke, Moeze akorehmaneme roropa toh nexiase tyekyry tō kuhtopōpyry poko,

³ tynekarorykō tonehse Ritonõpo Tosēkomo a: 6me kahosa tomo, pui tō maro 12me. Asakoro tuisa tō a toiro kahosa tokarose, toiro tuisa a toiro pui tokarose roropa. Morohne emero tyrise eya xine Tapyi ēpataka.

⁴ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

⁵ — Kahosa tō apoiko pui tō maro erohtohme Tapyi poko. Morohne ekaroko rewita tomo a toto akorehmatohme toerohtohkō poko.

⁶ Naeroro rewita tomo a moro kahosa tō tokarose Moeze a, pui tō maro.

⁷ Jeresō pakomotyamo a asakoro kahosa tō tokarose eya 4me pui tō maro mokaro erohtoh pokoino.

⁸ Merari pakomotyamo a, toto erohtoh pokoino, 4me kahosa tō tokarose Moeze a 8me pui tō maro. Mokaro erohtoh esēme Itamaa nexiase, oturukety Arão mūkuru.

⁹ Yrome Koate pakomotyamo a morohne onekaropyra Moeze nexiase, Ritonõpo mōkomory kurã toto motary tō po rokē tupuimapose exiryke Ritonõpo omi poe.

¹⁰ Tuisa tomo a tynekarorykō tonehse oseahmatohme, apoto apō ekarory poko Ritonõpo a ikyryryme kurano. Morohne enepyry se toehse toto ahtao apoto apō pona,

¹¹ ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

— Kaxiko eya xine 12me toto exiryke 12me ěmepyry ae tynekarory tō enehnōko mã toto. Atakenaka toiro ěmepyry ae toiro tuisa tynekarory enehnōko mana moro apoto apō apiakaryme ykyryryme kurano.

¹²⁻⁸³ Ynara tynekarory tonehse eya xine atakenaka:

Ěmepyry apitorymã po Juta tō tuisary Nasō, Aminatape mūkuru.

2mã po Isakaa tō tuisary Netaneu, Zuaa mūkuru.

3mã po Zepurō tō tuisary Eriape, Herō mūkuru.

4mã po Rupē tō tuisary Erisua, Seteua mūkuru.

5mã po Ximeão tō tuisary Serumieu, Zurisatai mūkuru.

6mã po Kate tō tuisary Eriasape, Teueu mūkuru.

7mã po Eparaī tō tuisary Erisama, Amiute mūkuru.

8mã po Manase tō tuisary Kamarieu, Petasua mūkuru.

9mã po Pējamī tō tuisary Apitā, Kiteoni mūkuru.

10mã po Tā tō tuisary Aiezea, Amisatai mūkuru.

11mã po Asea tō tuisary Pajieu, Okarã mūkuru.

12mã po Napatari tō tuisary Aira, Enã mūkuru.

Mokaro nekarotyã oxisã kehko nexiase: toiro paratu parata risemy 1,5 kirume; toiro paxiha parata risemy 800 karamame; tuisa konõto kuhtoh ae ro. (Moro paratu, paxiha roropa tonehse eya xine pehme tiriiku ke azeite maro, tynekaroryme) te, paratu uuru risemy 115 karamame ixtaratu ke pehme te, toiro pui mūkuru te, toiro kaneru te, toiro kaneru mūkuru 1 anome exikety zahkatohme apoto apõ po te, toiro poti zahkatohme iirypyry korokapotohme te; osepeme, 2me pui tomo, 5me kaneru tomo, 5me poti tomo te, 5me kaneru mūkuru tomo toiro jeimamyry nae exiketomo.

⁸⁴⁻⁸⁵ Atapona Izyraeu tõ tuisary tõ nekarohpyry moro apoto apõ apiakary poko Ritonõpo nyripohpyry poko ynara nexiase: 12me paratu tomo parata risemy te, 12me paxiha tõ parata risemy te, atapona omoxinety 27,5 kirume nexiase;

⁸⁶ 12me paratu tõ uuru risemy, omoxinety 1 kiru 380 karamame (Moro paratu tõ pehme kehko nexiase ixtaratu ke);

⁸⁷ tynekarorykõ zahkatohme tytororo: 12me kaneru tomo te, 12me kaneru mūkuru tõ 1 anome exiketomo te, tiriiku tõkehko maro moro tynekarorykõ maro ehtohme; iirypyry korokapotohme, 12me poti tomo te,

⁸⁸ tynekarorykõ osepeme ehtohme, 24me pui tomo te, 60me kaneru tomo, 60me poti tomo te, 60me kaneru mūkuru tõ toiro jeimamyry nae exiketomo, enara.

⁸⁹ Mame tomõse Moeze ahtao Ritonõpo maro Oturutoh taka, oturuse Ritonõpo maro, Ritonõpo omiry totase eya. Oturũko nexiase, aomihpyry ã apuru poe, mokaro kerupĩ tõ rãnae. (Moro sã tõturuse Ritonõpo Moeze maro.)

8

Nãparina tõ riry poko

¹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² – Arão zuruko moro 7me nãparina tõ riryhtao saerehkatoh apõ pona, tyripoko saerehkatohme moro apõ wapokoxi.

³ Moro tyrise Arão a, aomiry omipona, nãparina tõ tyrise eya saerehkatohme moro zuapokoxi.

⁴ Moro nãparina apõ tyrise nexiase emero uurume tapitapĩse Ritonõpo nenepohpyry sã Moeze a.

Rewita tõ apiakatopõpyry toerohtoh poko toehtohkõme

⁵ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

⁶ – Rewita tõ apiakako imehnõ Izyraeu tõ winoino toto kurãkatohme.

⁷ Toto kurãkatohme tuna pitiko emako toto pona, zũsety emero isahkako toto zoko poko te, zupõkõ ikurikapoko roropa. Moro ke tukurãkasẽme exĩko mã toto, nuriame pyra.

⁸ Mame pui mūkuru apoĩko mã toto, tiriiku kurã maro, azeite maro. Imepỹ pui mūkuru apoĩko mase onekaroryme oorypyrykõ korokapotohme.

⁹ Mame Izyraeu tõ emero oximõme enehpõko mase, rewita tõ ripõko mase Tapyi Kurã ãpataka.

¹⁰ Mame Izyraeu tõ tomarykõ rĩko mã toto rewita tõ zupuhpyry pona.

¹¹ Mokaro rewita tõ apiakãko Arão mana toto ekarotohme ya, Izyraeu tõ nekaroryme kurano. Ahtao rewita tõ exĩko mã toto ypoetoryme.

¹² Tomarykõ rĩko rewita tõ mana mokaro pui asakoro zupuhpyry pona. Toiro tokarosẽme exĩko iirypyry korokapotohme, zakorony tyahkasẽme exĩko tytororo rewita tõ kurãkatohme.

¹³ Rewita tõ apiakako onekarorykõme kurã ya. Mame Arão tomo imūkuru tõ maro toto tuisaryme exĩko mã toto.

¹⁴ Rewita tõ apiakako imehnõ Izyraeu tõ winoino, ypoetoryme toto ehtohme.

¹⁵ Moromeĩpo rewita tõ tukurãkase ahtao te, tapiakase roropa toto ahtao ypoetoryme kurã omõnõko mã toto erohtohme ymaro oturutoh taka.

¹⁶ Tapiakase toh nexiase imehnõ Izyraeu tō winoino ypoetoryme toto ehtohme Izyraeu tō mūkuru tō osemazuhme aenurutyã myakãme. Ypoetoryme mã toto.

¹⁷ Ejitu tō mūkuru tō osemazuhme aenurutyã totapase ahtao ya, Izyraeu tō mūkuru tō osemazuhme aenurutyã emero tapyi tao tapiakase ya ypoetoryme toto ehtohme, eky tō osemazuhme aenurutyã maro.

¹⁸ Rewita tō tapoise ya Izyraeu tō mūkuru tō osemazuhme aenurutyã myakãme.

¹⁹ Seromaroro rewita tō ekarõko ase Arão tomo a imūkuru tō maro Izyraeu tō nekaroryme aerohtohme Ytapyĩ tao Izyraeu tō akorehmatohme iirypyrykõ korokapotohme te, toto ewomatohme roropa popyra ehtoh oehpyra ehtohme toto wãnohtohme Osa Kurã pũtokoxi aepyrykohtao.

²⁰ Naeroro Ritonõpo nyripohpyry Moeze a rewita tō poko, emero tyrise Moeze a te, Arão a te, Izyraeu tō maro rewita tomo a.

²¹ Toekurãkase toh nexiase rewita tomo, tupõkõ tukurikase roropa eya xine. Mame toto tapiakase Arão a tynekaroryme kurã Ritonõpo a, okyno tō tyahkase Arão a iirypyrykõ korokapotohme.

²² Ritonõpo nyripohpyry Moeze a rewita tō poko, emero tyrise eya xine Ritonõpo omihpyry omipona. Moro sã tymenekase rewita tomo aerohtohme Tapyi Kurã tao, Arão tō poetoryme imūkuru tō maro.

²³ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

²⁴ – Ynara tyripõko ase rewita tomo a: 25me jeimamyry nae toto ahtao erohpitõko mã toto Ytapyĩ Kurã tao,

²⁵ 50me jeimamyry nae ahtao toerohtoh rumekãko mã toto.

²⁶ Moromeĩpo 50me jeimamyry motye toto ahtao tope tō akorehmãko ro mã toto toerohtoh poko Tapyi Kurã tao. Yrome tuisame pyra exĩko mã toto moro erohtoh poko. Moro sã rewita tō erohtoh apiakãko mase toto erohtohme.

9

Oseahmatoh Paxikoa 2mano

¹ Morarame jeimamyry 2mã po Izyraeu tō ytotoptõpyry poe Ejitu nonory poe, nuno apitorymã po Ritonõpo tõturuse Moeze maro ona Xinai po. Ynara tykase:

²⁻³ – Ëmepyyry 14mã po sero nuno po, kohmãsasaka ahtao, otuhtoh konõto “Epozakuroko” tyripoko Izyraeu tomo a ynyripohpyry ae ro moro poko.

⁴ Naeroro Epozakuroko Paxikoa otuhtoh tyripose Moeze a Izyraeu tomo a.

⁵ Ëmepyyry 14mã po, nuno apitorymã po oseahmatoh tyrise Izyraeu tomo a kohmãsasaka ahtao, ona Xinai po. Emoro tyrise Izyraeu tomo a Ritonõpo nyripohpyry ae ro Moeze a.

⁶ Yrome orutua kō nexiase nuriame, aorikyhyryr ekepyry tapose eya xine exiryke. Naeroro Paxikoa poko ehsaromepyra toh nexiase moro ae. Toytose toto oturuse Moeze a, Arão maro.

⁷ Ynara tykase toto:

– Nuriame ynanase aorikyhyryr ekepyry tapose exiryke yna a. Ajohpe pyra, ynanekaroryr onekarosaromepyra ynanae Ritonõpo a imehnõ Izyraeu tō maro moro Ëmepyyry po, onymenekahpyry po?

⁸ Mame tozuhse toto Moeze a. Ynara tykase:

– Apoaporo, oturũko ase Ritonõpo a zuaro jehtohme, oty ripõko ynororo oya xine.

⁹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

¹⁰ – Ynara kaxiko Izyraeu tomo a: nuriame toehse awahtao xine opoeno te, apakomotyã roropa nuriame toehse ahtao ahno ekepyry tapose exiryke eya te, moe ynororo ahtao roropa te, mya ayatoryhtao roropa, moro toehse ahtao otuhnõko ro mã toto Paxikoa poko, Ritonõpo eahmaryme.

¹¹ Toiro nuno eraximako. Moromeĩpo Paxikoa oseahmãko matose, ãmepýry 14mã po, nuno 2mã po, kohmãsasaka ahtao. Mame moro poko awahtao xine okyno õnõko matose wyi maro, iporutatoh maro pyra exikety ke, otyro ary itunety maro.

¹² Tõsẽ akoĩpyry onukurãkara ehtoko yrokokoro pona, okyno zehpyry onytahkara ehtoko roropa. Moro Paxikoa tyritoko ynyriphopyry ae ro.

¹³ Yrome ynara toehse ahtao, ahno nuriame pyra ahtao, mya ytoytopyra ynororo ahtao, Paxikoa otuhtoh onyripyra ahtao, mokyro aropõko matose owinoino xine, tynekarory onenehpyra exiryke ya zae ekarotoh po toehse ahtao. Tuãnohsẽme exĩko mokyro mana iirypyry emetakame.

¹⁴ – Imepỹ nonory poe exikety, tosake toehse exikety amaro xine, tõtukuru se ynororo ahtao Paxikoa poko amaro xine, ynyriphopyry omipona exĩko mana moro poko. Moro saaro matose imepỹ nonory poe aehtyã samo, ynyriphopyry omipona ehtoko.

Akurũ Tapyi Kurã epoe
(Exutu 40.34-38)

¹⁵ Mame Ritonõpo Tapyĩ tyrikehse ahtao akurũ toehse epozakoxi. Tykohmãse ahtao moro akurũ apoto sã nexiase ãmepýry pona.

¹⁶ Morarame kokoro rokẽ moro sã nexiase tõmehse ahtao akurume nexiase Tapyi epoe, koko apoto sã nexiase.

¹⁷ Tõnuhse moro akurũ ahtao Tapyi poe Izyraeu tõ toytopytose. Mame totypohse akurũ ahtao moroto tõsesarise toh nexiase.

¹⁸ Toytopytose toto, totypohse roropa toto Ritonõpo nyriphopyry omipona. Mame tehme toh nexiase moroto, moro akurũ tehme ahtao Tapyi epoe.

¹⁹ Okynahxo Tapyi epoe akurũ ahtao, Ritonõpo omipona Izyraeu tõ nexiase. Ytopyrya toh nexiase moro poe.

²⁰ Toitoine moro akurũ okynã nexiase Tapyi epoe tuhke pyra ãmepýry pona. Morarame tehme toh nexiase te, toytose ropa toh nexiase Ritonõpo omiry omipona.

²¹ Toitoine moro akurũ okynã pyra nexiase Tapyi epoe, kokonie pukuro poe ãmepýry pona yrokokoro. Tõnuhse ahtao ãmepýryme ahtao toytopytose toto. Tahxime tõnuhse akurũ ahtao, saereme ahtao te, tykohmãse ahtao roropa toytopytose toto.

²² Yrome totypohse akurũ ahtao Tapyi epoe asakoro ãmepýry te, nuno tytororo te, jeimamyry porehme, totypohse pixo moro akurũ ahtao, Izyraeu tõ roropa tehme toh nexiase. Ytoytopyra toh nexiase. Yrome tõnuhse yroro ahtao ytõko toh nexiase.

²³ Ritonõpo nyriphopyry ae ro totypohse toh nexiase, toytose roropa toh nexiase. Ritonõpo nyriphopyry Moeze a moro omipona Izyraeu tõ nexiase toto.

10

Rue tõ asakoro parata risemy

¹ Ritonõpo Izyraeu tõ Esẽ ynara tykase Moeze a:

² – Rue asakoro tyriko parata apimyhpyry risemy. Moro rue tõ ke ahno kohmãko mase oximõtohme te, toto kohmãko ropa mase esyryhmatohme.

³ Asakoro rue totose ahtao ahno emero oximõnõko mã toto amaro Tapyi Kurã omõtoh taka.

⁴ Yrome toiro rokẽ rue totose ahtao, oxiekyrymãkõ tuisary tõ rokẽ oximõnõko mã toto amaro.

⁵ Rue tõ totose ahtao mytyhse samo, jamihme sã roropa oxiekyrymãkõ, tosake exiketõ xixi tûtatoh wino ytopitõko mã toto.

⁶ Mame rue tõ totose ropa ahtao mytyhse samo jamihme sã roropa oxiekyrymãkõ, tosake ikurenæ exiketõ ytopitõko mã toto. Enetupuhtohme toytorykõ poko moro rue etory mytyhse sã exĩko, jamihme sã roropa;

⁷ yrome ahno emero kohmatohme oximõme rue tõ etõko okynahme samo.

⁸ Oturuketõ moro rue etoneme exĩko mã toto, Arão poenomo, ipakomotyã roropa.

— Ynara tyripõko ase oya xine, Izyraeu tomo, jũme omipona oehtohkõme.

⁹ Amarokõ õsetaparykohtao ononorykõ po, Õsewomarykõ poko oepetõkara winoino sero rue tõ etotoko etonatoh poko. Ywy, Ritonõpo Oesẽkomo ãkorehmatorỹko ase, oepetõkara poremãkatohme.

¹⁰ Ætãkyemarykohtao roropa, Nuno Kasenato poko õseahmarykohtao, tyorõ otuhtoh roropa riryhtao oya xine, rue tõ etotoko onekarorykõ zahkaryhtao tytororo apoto apõ po te, osepeme ehtoh zahkaryhtao roropa oya xine. Mame ãkorehmatorỹko ase, ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

Izyraeu tõ ytotopõpyry ona Xinai poe

¹¹ Mame jeimamyry 2me aehtoh po Ejitu rumekatopõpyry poe, ãmepyry 2me aehtoh po, nuno 2me aehtoh po, akurũ tõnuhse Tapyi Kurã poe.

¹² Moro ae Izyraeu tõ toytopytose ona Xinai poe. Mame moro akurũ totypohse ona Parã po.

¹³ Moro saaro, toytopytose toto apitoryme samo, Ritonõpo nyripohpyry ae ro Moeze a.

¹⁴ Osemazuhme toytose Juta kamisã pãteira maro ytoytoketomo oxikone, oxiekyrymãkomo. Ituisarykõ nexiase Nasõ, Aminatape mũkuru.

¹⁵ Netaneu, Zuua mũkuru, Isakaa ekyry tõ tuisaryme nexiase;

¹⁶ Eriape, Herõ mũkuru, Zepurõ ekyry tõ tuisaryme nexiase.

¹⁷ Mame Tapyi Kurã tymyhpokase. Rewita tomo, Jeresõ ekyry tomo, Merari ekyry tõ maro toytopytose toto Tapyi arory poko.

¹⁸ Mokaro mykapo Rupẽ tõ kamisã pãteira maro ytoytoketõ toytose, oxiekyry tõ oxikone. Ituisarykõ Erisua nexiase, Seteua mũkuru.

¹⁹ Serumieu, Zurisatai mũkuru, Ximeão ekyry tõ tuisaryme nexiase.

²⁰ Eriasape, Teueu mũkuru, Kate ekyry tõ tuisaryme nexiase.

²¹ Moromeĩpo rewita tõ, Koate ekyry tõ toytose, Tapyi Kurã mõkomory kurã arõko toh nexiase. Mame toeporehkase toto ahtao osa kasenato pona, moro Tapyi Kurã tamose nexiase.

²² Mame Eparaĩ tõ kamisã pãteira maro exiketõ toytose oxiekyrymãkõ oximõme tutuisarykõ maro, Erisama, Amiute mũkuru.

²³ Kamarieu, Petasua mũkuru, Manase ekyry tõ tuisaryme nexiase.

²⁴ Apitã, Kiteoni mũkuru, Pẽjamĩ ekyry tõ tuisaryme nexiase.

²⁵ Moromeĩpo etyhyryme Tã tõ kamisã pãteira maro exiketõ toytose oxiekyrymãkõ oxikone tutuisarykõ maro Aiezea, Amisatai mũkuru.

²⁶ Pajieu, Okarã mũkuru, Asea ekyry tõ tuisaryme nexiase.

²⁷ Aira, Enã mũkuru, Napatari ekyry tõ tuisaryme nexiase.

²⁸ Moro sã Izyraeu tõ atakenaka toytopytose toto, oxiekyrymãkõ oxikone.

Hopape, Moeze akono

²⁹ Mame ynara tykase Moeze tokono a, Hopape a, Jetero mũkuru, Mitiã pono:

— Ytõko ynanase Ritonõpo nekarory pona. Inetapohpyry ae kure rokẽ Izyraeu tõ rĩko mana tymõkomoke itamurume toto ehtohme. Naeroro yna maro eropa, Ritonõpo a yna riryhtao kure, kure orĩko roropa ynanase.

³⁰ Ynara tykase Hopape:

— Arypyra. Ytõko ropa ase jesaka ropa, wekyry tomo a.

³¹ — Ajohpãme sã morara kara exiko, tykase Moeze. — Sero ona emero waro mase. Osa tõ kurã waro roropa mase yna osesaritohme; yna aroneme exiko.

³² Yna maro oytoryhtao Ritonõpo nekarory yna a apiakãko ynanase zokonaka okyryryme ehtohme.

Typoetory arõko Ritonõpo mana

³³ Morarame toytose Izyraeu tō ahtao Xinai poe, Ritonōpo ypy poe, toytose toto oseruao ěmepyry ae. Ritonōpo omihpyry ě aronanō toytose osemazuhme osa menekatohme osesaritohme.

³⁴ Toytose toto ahtao Ritonōpo akurū mokaro epoe nexiase saereme ahtao.

³⁵ Tahxime Ritonōpo omihpyry ě taropitose ahtao ynara tykase Moeze: “Ritonōpo, yna Esemý owōko! Sapararahme oepetōkara aropoko! Ah ozehno exiketō nepā toto oĕpatae oytoryhtao.”

³⁶ Mame totypohse Ritonōpo omihpyry ě ahtao, ynara tykase Moeze: “Osehko ropa, Ritonōpo yna Esemý, tuhke miumākō Izyraeu tomo a.”

11

Tykerekeremase toto Tapera po

¹ Mame toetuarimarykō poko tykerekeremase Ritonōpo eya xine. Aomirykō etaryke tyya, tohne toehse Ritonōpo nexiase. Apoto tomapose eya toto pona. Moro apoto a tyahkase mokaro rānao, toitoine tyahkase toh nexiase tosarykō etyhpyry po.

² Kui tykase toto, tykohtase Moeze a takorehmapotohkōme; tōturuse Moeze ahtao Ritonōpo a, apoto tozehse.

³ Moroto tosehþase eya xine Taperame, moroto apoto tonehþase Ritonōpo a exiryke toto rānaka.

Moeze akorehmananomo, 70mākomo

⁴ Izyraeu tō maro imehnō nonory pōkō nexiase, ytōko imaro xine. Tōsē poko typenestase toh nexiase. Izyraeu tō maro tykerekeremapitose, ynara tykase toto tyxitarykōme:

– Tōsē sehxo ynanano!

⁵ Ejitu po kana nae sexiátose tuhke, tuesapare sexiátose kana ke, topehke pyra roropa nexiase. Omuhpe sytatose pepino poko te, merāo roropa te, otyro ary te, seþora tomo te, ariu roropa!

⁶ Yrome seromaroro tapotūkehse sytatose. Tonahsē pyra toehse sytatose, manā rokē nae kokoro rokene!

⁷ (Manā ipuhturu pitiko sã nexiase karimutume, sewemehme sã pitiko.)

⁸⁻⁹ Toepukase koko ahtao konopo samo. Yrokokoro pakeimo ahno toytose moro wyi panō apoise tytapykō zomye. Moro manā tapose eya xine ako aka te, moĭjo aka roropa. Mame tahnose eya xine oripo ao te, wyi panō pipahme exikety tyrise roropa eya xine, kure nexiase pão samo tupuruse ahtao azeite maro.)

¹⁰ Mame mokaro xitary totase Moeze a. Emero tapyĭ taōkō tyxitase tytapyĭ omōtohtao. Tohne toehse Ritonōpo, Moeze roropa torekohmase.

¹¹ Ynara tykase ynororo Ritonōpo a:

– Oty katohme popyra jyrĭko mah sero samo? Oty katohtorekohmase mahno ypoko? Oty katohme sero erohtoh tupimã mekarose ya mokaro emero arory poko?

¹² Mokaro onyriþyra exiase, toto enurumaponeme pyra roropa exiase. Oty katohtoh suhsu ekaroneme jyripōko mah, syhryme mokaro arotohme poeto pisarara samo mya moro nono pona, onekarory eya xine ōmihpyry ae ro itamuru tomo a?

¹³ Otokoino tōsē apoĭko hano ekarotohme mokaro zohme? Ya oehnōko mã toto tyxitarykōme, tōsē ekaropōko mã toto.

¹⁴ Ywy toiroro mokaro emero onypynanohsaromeþyra ase, omoxihxo mã toto ya!

¹⁵ Sero sã jyriþyhtao oya ypyno exiko kuetapako jũme rokene! Azamaro jahtao ypyno exiko sam kakehtohme ya!

¹⁶ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– 70me orutua kō imenekako, zae exiketomo, tuisame exiketomo ahno neneryme, enehtohme ya, Tapyi Kurã taka. Amaro xikihme toto tyripoko.

¹⁷ Mame yhtōko ase oturuse amaro moroto. Juzenu, ynekarohpyry oya apoiko ase zokonaka ekarotohme eya xine. Mame ākorehmāko mā toto oerohtoh poko ahno pyno oexiry poko, toiroro pyra oehtohme mokaro arory poko oya.

¹⁸ Seromaroro ynara kaxiko ahno a: “Atapiakatoko oorypyrykō winoino nuriame pyra oehtohkōme kokoro. Tōsē ōnōko matose. Oxitarykō totase Ritonōpo a ynara kary maro: ‘Tōsē poko penetāko ynanase, Ejitu po kure nexiase.’ Naeroro tōsē ekarōko oya xine mana. Otuhnōko matose.

¹⁹ Tōsē ōnōko matose toiro ěmepyr̄y ae rokē pyra, 2me rokē pyra, 5me pyra, 10me pyra te, 20me pyra.

²⁰ Yrome toiro nuno pune tōsē ōnōko matose, tūtatoh pona oeunarykō ae, ise pyra oehtohkō pona. Moro sā exiko Ritonōpo se pyra toehse oexirykōke, arānao xine jahtao. Tykerekemase roropa oya xine: ‘Oty katohme Ejitu turumekase kyaa xine? Kurehxo exiry moroto ro kuahtao xine,’ āko.”

²¹ Ynara tykase Moeze:

– 600 miume orutua kō arōko ase. Mokaro zoh ekarōko mah, tōsē ōtohme eya xine nuno pune?

²² Kaneru tō tuhke, pui tō tuhkākō maro totapasēme exiko nae toto pune ehtohme? Kana tō emero tuna konōto kua tanysēme exiko nae mokaro zohme?

²³ Moeze tozuhse Ritonōpo a. Ynara tykase:

– Yjamtunuru ipune pyra toehse nahe? Seromaroro ynyriry enēko mase jomihpyry ae ro, “Naary!” kara oehtohme.

²⁴ Mame Moeze tutūtase Ritonōpo omihpyry ekarotohme ahno a. 70me orutua kō, tuisamehxo exiketō tonehpose eya Tapyi Kurā zomye.

²⁵ Mame Ritonōpo tyhtose akurū ao oturuse eya. Tuzenu tapoise eya tynekarohpyry Moeze a zokonaka ekarotohme mokaro 70mākomo a. Tuzenu tokarose ahtao Ritonōpo a eya xine, tōturupitose toto opore urutō kō samo, Ritonōpo omiry ekaroryme axītao rokene.

²⁶ Yrome asakoro orutua kō mokaro maro pyra toh nexiase. Tytapyikō pūto nexiase toto. Toiro esety Eutate nexiase, zakorō Metate nexiase. Ritonōpo Zuzenu toehse ahtao toto pona opore tōturupitose toto urutō kō samo.

²⁷ Moro eneryke tururume toytose nuasemano ekarotohme Eutate tō poko Metate maro, toto otururu poko urutō kō samo tytapyikō pūto.

²⁸ Mame Jozue, Num mūkuru, moino ro Moeze akorehmaneme exikety, ynara tykase:

– Moeze, jesemy, moro sā kamexipopyra exiko mokaro a!

²⁹ Ynara tykase Moeze:

– Oty katohme torētyke mahno? Tuisame jehtoh poko jewomary se hma? Kurehxo ya exiry Ritonōpo poetory tō emero urutōme toto ahtao, Ritonōpo Zuzenu tokarose roropa ahtao eya xine!

³⁰ Mame toytose ropa Moeze tomo mokaro 70mākō maro, Izyraeu tō tuisary tō maro tosaka xine ropa.

Aramixi tō enehpotopōpyry Ritonōpo a

³¹ Mame tyryrykane tonehpose Ritonōpo a tuna konōto wino. Moro tyryrykane a aramixi tō tonehse tuhke mokaro tapyi tō zomye. Mokaro ke nono pehme toehse. Tōnuhse toto ahtao toiro meturume toytose toto nono epozakuroko.

³² Naeroro tykohmāse toto aramixi apoiry poko, tōmehse roropa toto, tykohmāse ropa toto mokaro apoiry poko eya xine; tuhke tapoise eya xine, toiro ahno ahtao miu kirume sā tapoise eya. Mame xixi aka mokaro pū tyrise eya xine anorytohme.

³³ Itamurume tōsē nae ro ahtao mokaro zehno toehse Ritonōpo. Tyrohsē ke tuānohse toto eya, tuhkākō toorihse.

³⁴ Morara exiryke moroto tosehapse eya xine Kiporote-Ataawa, ynara katohme “Penetaketō Zonētopōpyry”; moroto tōsē poko ipenetaryā ekepyry tonēse exiryke.

³⁵ Moromeīpo Izyraeu tō toytose Hazerote pona osesarise.

12

Miriā wānohtopōpyry

¹ Mame Moeze tykerekemase Miriā tomo a Arāo maro, typytase Moeze exiryke nohpo, Etiopia pō maro.

² Ynara tykase toto:

– Ritonōpo tōturuse Moeze ae rokē pyra. Tōturuse roropa ynororo kymoro ae.

Mame mokaro otururu totase Ritonōpo a.

³ (Moeze epyrypara ipunaka, imehnō motye imehxo toexiry poko epyrypara nexiase.)

⁴ Ynara tykase Ritonōpo Moeze tomo a, Arāo maro, Miriā maro:

– Osehtoko, amarokō oseruao, ymaro oturutoh taka! Naeroro toytose toto.

⁵ Tyhtose Ritonōpo akurū ao Tapyi omōtoh taka. Mame Arāo tykohmase eya Miriā maro. Toeporehkase toto ahtao,

⁶ ynara tykase Ritonōpo:

– Seromaroro, etatoko ke jotururu oya xine. Urutō tō nae ahtao arānao xine osenepōko ase eya xine enepotoh ae te, oturūko ase roropa toto maro aosenetykō ae.

⁷ Yrome ypoetory Moeze maro moro sã pyra mana, tymenekase ya ynororo ypoetory tō emero esēme ehtohme.

⁸ Naeroro imaro oturūko ase osēpataka, topohme, tupimākō ke pyra, enetupuhpotoh ke pyra; tonese roropa ywy eya! Oty katohme zuno pyra hmatokene ypoetory Moeze kerekeremary poko oya xine?

⁹ Mame toytose Ritonōpo tohne mokaro poko.

¹⁰ Moro akurū toytose ahtao Tapyi epoe axī Miriā pihpyry tyrohsē hpe toehse, karimutume akurū samo. Arāo a tonese Miriā, tyrohsemyimo hpe rahkene.

¹¹ Ynara tykase Arāo Moeze a:

– Ajohpame sã tuisa, yna onuānohpopyra exiko azahkuru yna ehtoh poko, ajoajohpe toehse yna exiryke.

¹² Ajohpame sã poeto aepukahpyry sã Miriā onyripopyra exiko, zokonaka tonahkase aexihpyry sã aenururuhtao.

¹³ Naeroro ynara tōturuse Moeze Ritonōpo a:

– Ritonōpo ajohpāme sã ikurākako ropa!

¹⁴ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Jumy ituh tykase ahtao ēmyty pona, toehxirose ynororo exiry 7me ēmepyyry. Naeroro ah ynororo taroposēme nexino owinoino xine 7me ēmepyyry. Imēīpo enehko ropa.

¹⁵ Mame 7me ēmepyyry taropose Miriā a ameke tapyi tō wino. Tehme rokē toh nexiase mokyro enehtoh ropa pona itapyī taka ropa.

¹⁶ Moromeīpo toytose toto Hazerote poe ona Parā pona osesarise.

13

Nono enenanō 12mākomo (Teuteronomiu 1.19-33)

¹ Ritonōpo Izyraeu tō Esē ynara tykase Moeze a:

² – Orutua kō aropoko Kanaā nonory enetohme, moro nono ekarōko ase Izyraeu tomo a. Toiro orutua imenekako tuisame exikety Jako poenomotyā punero.

³ Ona Parā poe mokaro tonyohse Moeze a nono enetohme Ritonōpo Tosēkō nyripohpyry ae ro. Tuisame toh nexiase Izyraeu tō oxiekyrymākō tuisaryme

⁴⁻¹⁵ Ynara toh nexiase:

Rupē tō tuisary Samua, Zakua mūkuru.
 Ximeão tō tuisary Sapate, Hori mūkuru.
 Juta tō tuisary Karepe, Jepone mūkuru.
 Isakaa tō tuisary Ikau, Joze mūkuru.
 Eparaĩ tō tuisary Ozeja, Num mūkuru.
 Pējamĩ tō tuisary Pauti, Rapu mūkuru.
 Zepurō tō tuisary Katieu, Soti mūkuru.
 Manase tō tuisary Kati, Suxi mūkuru.
 Tā tō tuisary Amieu, Kemari mūkuru.
 Asea tō tuisary Setua, Mikaeu mūkuru.
 Napatari tō tuisary Napi, Wopixi mūkuru.
 Kate tō tuisary Keueu, Maki mūkuru.

¹⁶ Moro sã mokaro orutua kō esety nexiase. Mokaro tonyohse Moeze a nono enetohme. Ozeja, Num mūkuru esety tymyakāmase eya Jozueme.

¹⁷ Mokaro tonyohse ahtao Moeze a nono enetohme ynara tykase eya xine:
 – Ytotoko inikahpozakoxi nono ikurenae poro, onuhtohme ypy tō poro.

¹⁸ Enetoko kure moro nono ehtoh poko. Ahno, moro nono pōkō enetoko: jamihme toh nae? jamihme pyra? tuhke nae? tuhke pyra?

¹⁹ Enetoko roropa moro nono: otyro zamaro nae? Otyro zamaro pyra nae? pata tō enetoko: apuru tō nae? aryryra nae?

²⁰ Nono enetoko ropa, oty sã nae? Kure arykatohme? Popyra? Wewe tō roropa enetoko. Orēpyra ehtoko otyro epery enehtatoko roropa moro poe (Uwa epery tō toehse ehtoh exipitōko nexiase).

²¹ Naeroro mokaro orutua kō toytose toh nexiase nono enese ona Zim poe inikahpozakoxi Reope pona, onuhtoh Hamate pūtōkoxi.

²² Toytose toto nono ikurenae poro Eperō pona. Moroto anakĩ tō nexiase ahno konōto pakomotyamo: Aimã te, Sesai te, Taumai, enara. (Eperō pata tyrise kynexine osemazuhme, okomino 7me jeimamyry taropose ahtao pata Zoã tyrise Ejitu po.)

²³ Moromeĩpo toeporehkase toto jakanahmã Exikou pona. Moroto uwa amoriry tysahkase eya xine uwa epery tō maro zumo, omoxihxo, asakoro orutua kō se nexiase ipuimatohme tyhwyme mara poko. Imehnō epery tō tarose roropa eya xine: romã tomo, fiku tomo, enara.

²⁴ (Moroto tosehapse eya xine Jakanahmã Exikoume, uwa amoriry konōto tysahkase moroto exiryke eya xine.)

²⁵ Morarame moro nono tonese ahtao eya xine 40me ěmepyr̃y ae,

²⁶ toytose ropa toto. Toehse ropa toto Kate pona, ona tonorē Parã pona. Moroto Moeze nexiase, Arão maro, Izyraeu tō maro emero. Tōturuse toto imaro xine tynenehpyrykō poko. Moro epery tōkehko tonepose eya xine, tynenepyhpyrykō moro nono poe.

²⁷ Ynara tykase toto Moeze a:

– Ynanytoase moro nono pona yna aropotopōpyry ae ro oya. Ajohpe pyra, otyro zamaro moro nono mana, kure kuhse mana. Seny otyro epery kehko.

²⁸ Yrome moro pōkō jamihme mã toto, ipatarykō zumo mana, tapuruse roropa. Moro motye roropa ahno konōto pakomotyã ynanenease moroto.

²⁹ Amarekita tō moroto nono ikurenae po. Heteu tō ypy tō po mã toto, jepuseu tō maro te, amoreu tō maro. Kanaã pōkō tuna konōto Metiteraneu pūto mã toto, tuna Joatã ehpiō po roropa.

³⁰ Mame Moeze tykerekereemase toto a yrome toto tymynyhpākapse Karepe a ynara karyke:

– Ehmaropa etonatohme seromaroro moro nono pōkō poremākatohme. Jamihme sytatose, orēpyra exiō sytatose!

³¹ Yrome imehnõ mokaro imaro aytotyã ynara tykase:

– Arypyra. Osetapasaromepyra sytatose mokaro maro, jamihmehxo mã toto, kymoty xine.

³² Moro ke ajohpe omi tokarose eya xine Izyraeu tomo a moro nono poko tynenehpyrykõ poko. Ynara tykase toto:

– Moro nono põkõ osenahkãko mã toto. Mosahxo roropa moro põkõ tonese yna a.

³³ Moroto ahno konõto ynanenease roropa, Anake pakomotyamo. Mokaro pũto taparara sã ynanexiase yna a. Eya xine roropa taparara sã rokẽ ynanexiase.

14

Ajoajohpe Izyraeu tõ ehtopõpyry poko

¹ Mame tyxitarykõ poko kui kary poko roropa tõmehse toh nexiase.

² Moeze tõ tykerekemase nexiase Arão maro. Ynara tykase toto:

– Kurehxo exiry toorihse kuahtao xine Ejitu po, sero ona tonorẽ po roropa!

³ Oty katohme kymarokõ tonehse xiaro Ritonõpo Kuesëkomo a sero nono pona? Orihnõko sytatose osetapary poko, kypyxiãkõ kypoeno roropa apoiko imehnõ mana typoetory tõme. Kurehxo exiry Ejitu pona kytorykõ ropa.

⁴ Ynara tykase toto oseya xine:

– Imepỹ tuisa symenekatone Ejitu pona kytotohkõme ropa!

⁵ Mame tosekumuru po typorohse Moeze tomo, Arão maro tõmytykõ nono pokoxi imoihmãkõ epataka.

⁶ Jozue a, Num mükuru, Karepe a roropa, Jepone mükuru tupõkõ tyxihkase toemynyhmarykõ enetupuhpotohme. Tuisa tõ nexiase asakoro, nono enese aytotyamo.

⁷ Tõturuse toto imoihmãkomo a. Ynara tykase toto:

– Moro nono, ynanenehpyry kure kuhse mana.

⁸ Ritonõpo Kuesëkõ kuakorehmarykohtao, kuarotorỹko mana moro nono pona. Moro ekarõko kyaa xine mana kuesarykõme, nono kurano, otyro zamaro exikety.

⁹ Yrome Ritonõpo onurumekara ehtoko, moro nono põkõ zuno pyra ehtoko. Toto poremãkapõko sytatose. Tupime pyra exiko mana Ritonõpo kymarõ xine exiryke. Mokaro neponãmarykõ pake typoremãkase eya. Towomaneke pyra toehse mokaro mana; naeroro enaromyra ehtoko, tykase Karepe, Jozue maro.

¹⁰ Imoihmãkõ emero toto etapary se toh nexiase topu ke. Yrome ezuru jamihmã tonese eya xine emero, Ritonõpo Tapyĩ epoe.

Moeze otururu Ritonõpo a ahno pynanohtohme

¹¹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Otara ahtao jurumekakehnõko moxiã nae? Otara ahtao jenetupuhpitõko toh nae, tuhke yjemitunuru enepoase eya xine?

¹² Tyrohsẽ enehpõko ase mokaro enahkapotohme. Yrome opoenõ, apakomotyã roropa riko ase imoihme, mokaro motye; jamihme roropa, mokaro motye.

¹³ Yrome Ritonõpo tozuhse Moeze a, ynara tykase ynororo:

– Ajamitunuru ke moxiã menehpoase Ejitu poe. Ejitu põkõ zuaro toehse ahtao onyriry poko moxiamo a,

¹⁴ moro ekarõko mã toto sero nono põkomo a. Tuarõ toehse mã toto omoro, Ritonõpo, opoetory tõ rãnao oexiry poko, osenepõko mase eya xine akurũ ao tyhtose awahtao yna epoe. Zuarõ roropa mã toto oytory poko osemazuhme akurũ ao saereme ahtao, apoto ao, xikihme exikety ao tykohmãse ahtao.

¹⁵ Opoetory tõ etaparyhtao oya, moro ekarory etãko imehnõ nonory põkomo. Mame ynara ãko mã toto:

¹⁶ Typoetory tō totapase eya ona po, toto anarosaromepyra toexiryke moro nono pona, sero nono ekarōko ase oya xine oesarykōme, kaxīpo.

¹⁷ Seromaroro, Ritonōpo, ajohpāme sã ajamitunuru enepoko onetapohpyry ae ro ynara karyhtao:

¹⁸ “Ywy, Ritonōpo, penekehpyra ase, imehnō pynanohnōko ase; popyra toto ehtoh korokāko ase, iirypyry roropa. Yrome iirypyrymākō onyripyra ase zae ehtoh poko exiketō samo. Popyra exiketō rypyry epehmapōko ase imūkuru tomo a, ipakomotyamo a, imūkuru tō pakomotyamo a roropa, asakoropane zumakahpōkomo a.”

¹⁹ Naeroro seromaroro, Ritonōpo, sero ahno rypyry ikorokako imehnō pyno exikehpyra oexiryke, onyrihpyry sã Ejitu poe tarona.

²⁰ Ynara tykase Ritonōpo:

– Onekaropohpyry ae ro iirypyrykō korokāko ase.

²¹ Yrome isene jexiryke, taro jexiryke roropa amaro, imehxo jehtoh sero nono pehkaryke, jomiry etapōko ase:

²² mokaro orutua kō emero eporehkara mā toto moro nono pona. Ysaerehkatoh tonese eya xine, yjamitunuru roropa Ejitu po ona po roropa repe. Yrome jukukuase toto 10me, penekehpyra jexiry tukuhse eya xine, jomiry omipona se pyra toexirykōke.

²³ Jūme mokaro omōpyra exīko mā toto moro nono pona, moro ekarōko ase, katopōpyry atamurukomo a. Mokaro emero jurumekahpōkō moro nono onenepyra ekurehnōko mā toto.

²⁴ Yrome ypoetory Karepe tyoro sã tuzenuke mana emero rokē sã pyra. Anamonohpyra jomiry omipona toehse mā ynoro. Naeroro moro pata pona tyripōko ase, inenehpyry pona. Ipakomotyā roropa ripōko ase moro nono esēme.

²⁵ Seromaroro amarekita tō moroto mā toto, kananeu tō maro jakanahmā tō po; Naeroro kokoro ytotoko ropa ona tonorē pona ropa, tuna Akapa etonie ropa.

Typoetory tō wānohtopōpyry Ritonōpo a

²⁶ Ritonōpo, toto Esē ynara tykase Moeze tomo a Arāo maro:

²⁷ – Ykerekematopōpyry Izyraeu tomo a totase ya. Penekehno ase mokaro, popyra exiketō ykerekeremary poko.

²⁸ Ynara kaxiko eya xine: “Jomiry etapōko ase oya xine, onekaropohpyrykō ya ekarōko ase oya xine. Ywy, Ritonōpo, oturuno.

²⁹ Orihnōko matose, oekepyry tō sapararahme exīko mā toto ona po. Tykerekerebase ywy oya xine. Naeroro amarokō emero 20me jeimamyry motye exiketō omōpyra matose moro nono pona.

³⁰ Jomihpyry totapose ya moro nono ekarory poko oya xine oesarykōme. Yrome amarokō emero omōpyra matose moro nono pona. Karepe rokē Jepone mūkuru, Jozue maro, Num mūkuru ytōko mā toto moro nono pona.

³¹ Omūkuru tō tapoisēme exīko imehnō poetoryme mekarootose. Yrome mokaro omūkuru tō arōko ase moro nono pona, ise pyra oehtopōpyrykō pona, moroto toto esaryme exīko mana.

³² Yrome amarokō orihnōko matose, oekepyrykō taro exīko sero ona po.

³³ Taro omūkuru tō ytoytōko mā toto 40me jeimamyry. Tamonohse oya xine, naeroro sam āko matose, amarokō emero oorihtohkō ponāmero taro.

³⁴ 40me jeimamyry aropōko matose oetuarimarykō poko oorypyrykō pokoino. 40me ěmepyry maropootose moro nono enery poko oya xine. Naeroro toiro ěmepyry ahtao toiro jeimamyry etuarimāko matose. Zuaro exīko matose ymaro osepeme pyra oehtohkō poko.

³⁵ Jomiry etapōko ase oya xine, popyra exiketomo, oximōme jurumekary se exiketomo: amarokō emero orihnōko matose, tonahkasēme exīko matose sero ona tonorē po. Ywy, Ritonōpo oturuno.”

³⁶⁻³⁷ Mokaro orutua kō, Moeze naropotyã moro nono enese, ajohpe tōturuse moro poko imoihmākomo a. Morara exiryke tykerekemase toto Ritonōpo netaryme Moeze poko. Naeroro tyrohsē tonehpose Ritonōpo a kure pyra toto ehtohme, toorihse roropa toto.

³⁸ Mokaro 12mākō, nono enese aytotyã wino, Jozue rokē Karepe maro tōxinamase isene ro.

*Izyraeu tō typoremākase
(Teuteronomiu 1.41-46)*

³⁹ Mame Ritonōpo omiry tokarose ahtao Moeze a Izyraeu tō netaryme tākye pyra toehse toh nexiase ipunaka.

⁴⁰ Yrokokoro pakeimo toytopytose toto somokyhmã pona, ynara karyke:

– Seromaroro ehmaropa Ritonōpo nekarohpyry pona. Ajohpe pyra iirypyryme sexiataose.

⁴¹ Yrome ynara tykase Moeze:

– Naeroro oty katohme aomiry omipona se pyra hmatou? Orēnōko matose.

⁴² Ytopyra ehtoko moro somokyhmã pona. Ritonōpo amaro xine pyra mana. Oepetōkara oporemākapo mā toto.

⁴³ Amarekita tō moroto mā toto, kananeu tō maro etonatohme amaro xine, oetapa-tohkōme. Ritonōpo amaro xine pyra mana, turumekase ynororo oya xine exiryke.

⁴⁴ Yrome putupyrahme sã toytose toto ypy tō pona; Ritonōpo omihpyry ē ytopyra nexiase. Moeze roropa ytopyra nexiase.

⁴⁵ Mame Amarekita tō kananeu tō roropa moro ypy tō pōkō osetapano poko toh nexiase. Izyraeu tō typoremākase eya xine. Tokahmase toto eya xine Horoma pona.

15

Ritonōpo nyriphpyry ahno nekarory tō poko

¹ Mame Ritonōpo tōturuse Moeze a:

² – Ynara tyripōko mase, sero omipona Izyraeu tō ehtohme toeporehkase awahtao xine moro nono pona, ynekarory pona oesarykōme.

³ Okyno enepyyryhtao oya xine onekaroryme Ritonōpo a: pui orutua te, kaneru te, poti ahtao, mokyro ekarōko mase: jahkatohme tytororo apoto apō po te, otarame ōmihpyry omipona oehtohme te, otarame mokyro ekarory se rokē oexiryke te, otarame oseahmatoh po onekaroryme mana. Typoxine mokaro exīko mā toto Ritonōpo a.

⁴⁻⁵ Mame kaneru enepyyryhtao oya jahkatohme onekaroryme Ritonōpo a, poti enepyyryhtao roropa, mokyro maro tiriiku enehko toiro kirume, azeite maro 1 riturume, uwa eukuru jehnahpyry maro 1 riturume.

⁶ Toiro kaneru maro onekaroryme tiriiku enehko 2 kirume otoxie azeite maro 1¼ rituru te,

⁷ uwa eukuru jehnahpyry 1¼ riturume roropa. Morohne typoxine exīko mana Ritonōpo a.

⁸ Pui mūkuru ekaroryhtao jahkatohme onekaroryme Ritonōpo a te, ōmihpyry omipona oehtohme te, osepeme ehtohme,

⁹ imaro tiriiku enehtoko 3 kirume tapose aexihpyry kurano otoxie azeite maro 1¾ riturume

¹⁰ moro maro roropa uwa eukuru jehnahpyry 1¾ riturume. Moro tyahkase ahtao typoxine exīko mana Ritonōpo a, Oesēkomo.

¹¹ Moro sã tyrīko matose pui orutua maro te, kaneru orutua maro te, kaneru mūkuru maro te, poti mūkuru maro, enara.

¹² Toiro okyno motye ekaroryhtao oya xine onekarorykōme, imaro xine itamurume-hxo tiriiku tōkehko enehnōko matose tuhke mokaro ehtoh samo.

¹³ Izyraeu tō emero moro sã tyrīko mǎ toto tynekarorykō enepyrýhtao jahkatohme, typoxine ehtohme Ritonõpo a.

¹⁴ Moro saaro imehnõ nonory pōkō amaro xine exiketō asã xine tyrīko mǎ toto tynekarorykō enepyrýhtao, tiriiku tōkehko maro, typoxine exikety Ritonõpo a.

¹⁵ Ynyripohpyry omipona tyrīko mǎ mokaro, asã xine, imepỹ nono poe aehtyamo, amaro xine exiketomo. Toiro jomihpyry mana eya xine, oya xine roropa jũme ety-orõmara mana, opoenõ poenomo a roropa. Ritonõpo a oxisã matose mokaro maro;

¹⁶ moro ynyripohpyry omipona oehtohkõme mana, mokaro roropa, asã xine.

¹⁷ Ritonõpo, Izyraeu tō Esē tōturuse ropa Moeze a:

¹⁸ Tynyripohpyry tokarose eya aomipona Izyraeu tō ehtohme toeporehkase toto ahtao moro nono pona, inekarory eya xine esarykõme.

¹⁹ Morarame tonahsē enapyryhtao oya xine, moroto toehse aexihpyry, zokonaka apiakãko matose ekarotohme onekarorykõme kurã Ritonõpo a.

²⁰ Wyi riryhtao oya xine, moro wyi osemazuhme tyrise ahtao tiriiku ekeisenã ke, moro ekarõko matose onekarorykõme kurã Ritonõpo a.

²¹ Amarokomo, opoenomo te, apakomotyã roropa moro pão ekarõko matose Ritonõpo a onekarorykõme kurã eya.

²² Mame tyrypyhpyke toehse awahtao xine, tuamekaro rokē oexirykõke: ynyripohpyry Moeze a omipona pyra toehse awahtao xine,

²³ emero Ritonõpo nyripohpyry oya xine, Moeze a, apitorymã poe moro tyripotoh turuse ahtao Ritonõpo a tarona, opoenõ poenomo a, ynara tyrīko matose:

²⁴ awamekaro xine rokē iirypyryme toehse awahtao xine, zuaro pyra imoihmãkō ahtao, toiro pui mūkuru ekarõko mǎ toto jahkatohme, typoxine ehtohme Ritonõpo a, tiriiku maro, uwa eukuru jehnahpyry maro, Ritonõpo nyripohpyry ae ro te, toiro poti mūkuru maro tyrypyrykō korokapotohme.

²⁵ Naeroro mokaro nekarory zahkãko oturukety mana, imoihmãkō nekaroryme, iirypyrykō korokapotohme. Tykorokasēme exīko mǎ toto. Iirypyryme toexirykō se pyra tahtao xine iirypyryme toehse, naeroro tynekarorykō tyahkaposē eya xine tyrypyrykō korokapotohme Ritonõpo a, tonahsēme sã roropa eya.

²⁶ Izyraeu tō emero, imehnõ roropa imepỹ nono poe amaro xine exiketō tykorokasēme exīko, iirypyryme toehse oexirykõke emero awamekaro xine rokē awahtao xine.

²⁷ Toiro ahno iirypyryme toehse ahtao tuenikaroro rokene, poti enehnõko mana toiro jeimamyry exikety jahkatohme tyrypyry korokapotohme.

²⁸ Okyno zahkãko oturukety mana apoto apõ po mokyro rypyry korokapotohme tuenikaroro rokē iirypyryme aexihpyry, mame tykorokasēme exīko mana.

²⁹ Ritonõpo nyripohpyry toiro mana tuenikaroro iirypyryme toehse exiketō poko Izyraeume exiketyme ahtao imepỹ nono poe exiketyme roropa amaro xine ahtao.

³⁰ Yrome tyrypyry poko toehse ahno ahtao, tuaro ahtao Izyraeume exikety ahtao, imepỹ nono poe exiketyme ahtao amaro xine, tuãnohsēme exīko Ritonõpo omiry omipona pyra toehse exiryke. Taorihmaposēme exīko mana,

³¹ Ritonõpo nyripohpyry turumekase exiryke eya. Aomihpyry omipona pyra toehse toexiryke tuãnohsēme exīko mana tynyrihpyry emetakame.

Toerokuru poko exikety oserematoh ae

³² Mame ona po Izyraeu tō ahtao orutua tonese eya xine apotopokō apoĩko oserematoh ae.

³³ Mokyro tarose enenanomo a Moeze a Arão maro imoihmãkō maro.

³⁴ Orutua kō tyrise eya xine mokyro eraseme ekaropotohto Ritonõpo a oty ritohme eya, zuaro pyra ro toexirykõke.

³⁵ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

— Mokyro totapasēme mana; ah imoihmākō mokyro etapã toto topu tō ke ameke tapyi tō poe!

³⁶ Naeroro Ritonōpo nyriphopyry ae ro Moeze a, mokyro tarose eya xine tapyi tō poe, totapase ynororo eya xine topu tō ke aorihotoh pona.

Aretyry

³⁷ Ynara tykase ropa Ritonōpo Moeze a:

³⁸ — Oturuko Izyraeu tomo a, ipakomotyamo a roropa aretyry tō ritohme tupō ehpiry tō pokona. Emero aretyry tō pokona eary ezuezume tyripotoko.

³⁹ Mame moro aretyry tō eneryhtao oya xine, osenetupuhnōko matose emero Oesēkō nyriphopyry poko oya xine omipona oehtohkōme. Anamonohpyra ehtoko jomiry omipona oehtohkō poko, openetatohkō poko pyra ehtoko, oenurukō penetatoh poko pyra roropa ehtoko.

⁴⁰ Moro aretyry tō ākorehmatorỹko jomihpyry tō poko wenikehpyra oehtohkōme, jomipona oehtohkōme. Ahtao, ahno apiakasē sã exīko matose ypoetoryme rokē rahkene.

⁴¹ Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo. Kuenepyatose Ejitu poe ypoetoryme oehtohkōme, Oesēkōme roropa jehtohme. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

16

Ritonōpo rumekatopōpyry Kora tomo a

¹⁻² Kora, Isara mūkuru, Koate ekyry, Rewi pakomotyã ekyry ajoajohpe toehse. Type-nekehse ynororo Moeze tutuisarykōme ehtoh poko. Tōximōse ynororo oseruao orutua kō maro, Rupē pakomotyamo. Asakoro toh nexiase Eriape mūkuru tomo, Tatã te, Apirão maro; imepỹ nexiase Om, Perete mūkuru. Imehnō orutua kō 250mākō toahmase roropa Kora a, tamuximākomo, orēpyra exiketomo, tuisamākomo.

³ Oximōme toytose toto oturuse Moeze tō maro Arão maro. Ynara tykase toto:

— Epo hnae tuisamehxo oehtohkomo! Moxiã emero Ritonōpo Kuesēkō poetoryme mã toto. Typoetory tō rãnao Ritonōpo mana. Naeroro oty katohme tuisamehxo osekaroōko matou, Ritonōpo poetory tō esãme?

⁴ Morara kary etaryke Moeze a tosekumuru po typorohse ynororo tōmyty po nono pokoxi oturutohme Ritonōpo a.

⁵ Ynara tykase ynororo Kora tomo a, imaro exiketō maro:

— Kokoro pakeimo typoetory tō enepōko Ritonōpo mana, tapiakase exiketō tymaro aerohtohme. Tynymenekahpyry enehpōko Ritonōpo mana apoto apō pūtokoxy toto ehtohme.

⁶⁻⁷ Kokoro pakeimo ixtaratu zahkatoh apoitoko, omoro Kora amaro exiketō maro, ikarany tyritoko zaka ixtaratu maro arotohme apoto apō pūtokoxy. Mame enēko sytatose onoky kywino xine Ritonōpo nymenekahpyryme nae. Seromaroro epo hnae, amarokō tymotyēkase mexiatose, rewita tomo!

⁸ Ynara tykase roropa Moeze Kora a:

— Etatoko ke seromaroro rewita tomo!

⁹ Amarokō tapiakase Ritonōpo Kuesēkomo a, imehnō Izyraeu tō winoino tupūtokoxy oehtohkōme, erohtohme Tytapyĩ Kurã tao, typoetory tō akorehmarypoko. Morohne oya xine ipune pyra nae?

¹⁰ Moro oerokurukō kurã tokarose Ritonōpo a oya xine, rewita tomo. Seromaroro oturuketōme oexirykō se roropa hmatou?

¹¹ Arão kerekeremaryhtao oya xine, Ritonōpo Kuesēkō kerekeremãko matose, amaro exiketō maro. Inyriphopyry omipona pyra exīko matose.

¹² Mame Tatã tō tonehpose Moeze a, Apirão maro, Eriape mūkuru tomo. Yrome omi arone tozuhse eya xine:

– Ytopyra ynanase!

¹³ Epo mana. Nono kurã poe, otyro zamaro exikety poe kuenepytose yna orihmapo-tohme sero ona tonorẽ po. Moro motye yna aropõko mase tuisamehxo awahtao samo.

¹⁴ Ajohpe pyra, yna onenehpyra mekuretyase nono kurã pona, otyro zamaro exikety pona, tupito tõ onekaropyra mexiase yna a ona kurã maro yna esaryme ehtohme. Moro motye yna enekunopyry se mahno. Ytopyra ynanase!

¹⁵ Mame Moeze tyekĩtapãse, ynara tykase ynororo Ritonõpo Tosemy a:

– Mokaro omiry onetara exiko tynekarorykõ enepyrhta oya. Mokaro onenekunoh-pitopyra exiase, ekykõ jumõtu anapoipitopyra roropa exiase!

¹⁶ Mame Kora a ynara tykase Moeze:

– Kokoro osehko amaro 250mãkõ maro Ritonõpo Tapyĩ Kurã taka. Arão roropa moroto exĩko mana.

¹⁷ Amarokõ emero ixtaratu zahkato apoitoko, ixtaratu tyritoko zaka arotohme apoto apõ pũtokoxi.

¹⁸ Naeroro tykyryrykõ, ixtaratu zahkato tapoise eya xine, ikarany tyrise eya xine zaka ixtaratu maro, xikihme toh nexiase emero Tapyĩ omõto tao Moeze tõ maro Arão maro.

¹⁹ Mame mokaro emero taoximõnohpose Kora a, Moeze tõ maro osẽpataka toehse toto Arão maro Ritonõpo Tapyĩ omõto tao. Mame Ritonõpo saerehkato konõto tonese eya xine emero.

²⁰ Ynara tykase Ritonõpo Moeze tomo a Arão maro:

²¹ – Ameke ehtoko moxiã winoino, toto enahkatohme ya axiny.

²² Yrome tosekumuru po typorohse Moeze tomo Arão maro tõmytykõ po nono pokoxi, ynara tykase toto:

– Ritonõpo isene ehto ekaroneme mase ahno a emero. Toiro rokẽ ahno iirypyryme ehto pokoino opoetry tõ emero zehno exĩko mah?

²³ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

²⁴ – Oturuko imoihmãkomo a ameke toto ehtoehme Kora tõ tapyĩ winoino, Tatã tapyĩ winoino, Apirão tapyĩ winoino roropa, enara.

²⁵ Mame Moeze toytose imehnõ tamuximãkõ maro Tatã tõ esaka Apirão maro.

²⁶ Ynara tykase Moeze imoihmãkomo a:

– Ameke ehtoko mokaro, popyra exiketõ tapyĩ winoino, ikyryrykõ anapopyra ehtoko ipunaka; tomeseke pyra awahtao xine amarokõ roropa tonahkasẽme exĩko matose mokaro popyra ehto pokoino.

²⁷ Naeroro ameke toytose imoihmãkomo Kora tõ tapyĩ winoino, Tatã maro, Apirão maro.

Tatã tõ tutõtase Apirão maro, tehme toh nexiase tytapyĩ omõto tao, typyxiãkõ maro typoenõ maro.

²⁸ Mame ynara tykase Moeze imoihmãkomo a:

– Ourutorỹko ase zuaro exĩko matose ywy poe pyra senohne emero toehse. Ritonõpo nyripohpyry omipona senohne tyrise ya.

²⁹ Mokaro orutua kõ orikyry emero rokẽ orikyry sã ahtao, toto onuãnohpyra Ritonõpo ahtao, jenyohpyra Ritonõpo nexiase.

³⁰ Yrome tyoro sã tyrise ahtao eya enetupuhpotohme, sero nono ãtakaryhta mokaro enahtohme itapyĩ taõkõ maro, imõkomory maro, tomõse toto ahtao isene ro aorihtyã esaka, zuaro exĩko matose Ritonõpo turumekase moxiamo a.

³¹ Morarame tõturukehse Moeze ahtao nono totapuruhmakase mokaro zopino,

³² tonahse toto itapyĩ taõkõ maro, Kora ekahmananõ maro emero, imõkomory maro.

³³ Moro sã tyhtose toto isene ro nono aka aorihtyã esaka imõkomory maro emero porehme. Mame nono tapuruse ropa, osenepyra toehse toh nexiase.

³⁴ Mokaro kui kui kary etaryke tyya xine tururume toytose Izyraeu tomo, moroto aexityamo. Kui äko roropa toh nexiase, ynara tykase toto:

– Epatoko! Kuenahkatorÿko nono mana!

³⁵ Mame apoto tonehpose Ritonõpo a mokaro 250mākõ orihmapotohme, ixtaratu zahkahpõkomo.

Ixtaratu zahkatoh tonomo

³⁶ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

³⁷ – Oturuko Ereaza a, oturukety Arão mükuru a, moro metau risë ixtaratu zahkatoh kehko apoitohme eya apoto zahkatopõpyry poe, oruno akoïpyry pahtohme eya, Ritonõpo kyryryme kurã, moro ixtaratu zahkatoh tonõ exiryke.

³⁸ Ritonõpo kyryry kurãme toehse toh nexiase tokarose toto ahtao Ritonõpo a apoto apõ po. Naeroro moro ixtaratu zahkatoh tonõ apoiko mokaro tyahkase aexityã ekepyry winoino, tyrypyrykõ emetakame tyahkase toto. Mame moro ixtaratu zahkatoh tonõ etapako metau risemy, paratu kãseme ehtohme apoto apõ apurume tyritohme. Izyraeu tõ enetupuhpotohme exïko mana, enaroximatohme.

³⁹ Naeroro moro ixtaratu zahkatoh tonõ tapoise Ereaza a. Tapïpose kehko eya paratu kãsemã apoto apõ apuru ritohme.

⁴⁰ Ritonõpo oturutopõpyry ae ro Moeze a, Izyraeu tõ enaroximatohme toehse moro, imehnõ pyra, Arão poenõ rokë ipakomotyã roropa oehtohme ixtaratu zahkatohme Ritonõpo ãpataka. Imehnõ tuãnohse exiry Kora tõ wãnohtopõpyry samo, imarõkõ maro.

Ahno pynanohtopõpyry Arão a

⁴¹ Yrome yrokoro Izyraeu tõ emero tykerekereemapitose toto Moeze tõ poko Arão maro. Ynara tykase toto:

– Ritonõpo Kuesëkõ poetory tõ totapase oya xine!

⁴² Morarame tõximõse imoihmākõ ahtao Moeze tõ kerekereemase Arão maro toera-mase toto Ritonõpo Tapyï winakoxi. Akurü tonese eya xine Tapyi epoe. Ritonõpo saerekatoh konõto tõsenepose eya xine.

⁴³ Moeze tõ toytose Arão maro Tapyi omõtoht ãpataka xikihme.

⁴⁴ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

⁴⁵ – Ytotoko mokaro winoino. Toto enahkãko ase seromaroro rahkene!

Yrome tosekumuru po typorohse Moeze tomo Arão maro tõmytykõ po nono pokoxi.

⁴⁶ Ynara tykase Moeze Arão a:

– Okyryry ixtaratu zahkatoh apoiko, ikarã tyriko zaka apoto apõ poe, ixtaratu roropa tyriko ikarã pona. Axï ke ytoko ahno tõ pona onekarory zahkatohme mokaro rypyry korokapotohme. Axiny! Toto zehno Ritonõpo ehtoh osenepopitõko mana. Tyrohsë toehpitose mana!

⁴⁷ Naeroro tykyryry, ixtaratu zahkatoh tapoise Arão a Moeze omihpyry omipona. Tururume toytose ynororo ahno rãnaka. Tyrohsë oehpitory tonese ahtao Arão a, ixtaratu tyrise eya ikarã pona, tynekarory tokarose eya Ritonõpo a mokaro ahno rypyry korokapotohme.

⁴⁸ Moro ke tyrohsë tymynyhpãse, moroto Arão nexiase xikihme ahno rãnao, xia isene exiketomo, mya aorihtyã ekepyry tomo, enara.

⁴⁹ Mokaro toorihse aexityã tuhke exiry 14.700me nexiase, Kora tõ toorihse aexityã maro pyra.

⁵⁰ Mame tyrohsë tonahse ahtao, Arão toytose ropa Ritonõpo Tapyï omõtoht taka, moroto Moeze exiryke.

17

Arão myxiry

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² – Oturuko Izyraeu tomo a, 12me oxiekyrymãkõ tuisary tomo a imyxiry enehtohme, 12me imyxiry tõ ehtohme atapona. Mame tuisa esety imeroko imyxiry pokona.

³ Moromeĩpo Arão esety imeroko Rewi tõ myxiry pokona. Toiro myxiry exĩko toiro oxiekyrymãkõ tuisary esety ke.

⁴ Mame moro imyxiry tõ tyriko Tapyi Kurã tao, jomihpyry ã epataka kuoseporytoh po.

⁵ Morarame ynmenekahpyry myxiry arýtãko mana. Moro eneryke tyya xine okerek-eremakehnõko Izyraeu tõ mana, typenekehse ywy okerekeremary etaryke ya.

⁶ Naeroro Moeze tõturuse Izyraeu tomo a. Ituisary tomo a tymyxiry tõ tokarose eya, oxiekyrymãkõ tuisary 12me toh nexiase, imyxiry tõ 12me roropa nexiase. Arão myxiry mokaro myxiry tõ maro nexiase.

⁷ Moro imyxiry tõ tyrise Moeze a Ritonõpo Tapyĩ taka, aomihpyry ã epataka.

⁸ Yrokoro Moeze tomõse Tapyi Kurã taka. Imyxiry tonese eya Arão esety ke ipoko, Rewi ekryry tõ tuisary kyryryme tarýtase. Tokutase roropa, toperere toehse roropa, amẽtoa tõ toehsehxo exiketomo.

⁹ Mame moro imyxiry tõ tarose emero Moeze a Ritonõpo epatae Izyraeu tomo a. Tonese eya xine. Mame tymyxiry tõ tapoise ropa eya xine.

¹⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Tyriko ropa moro imyxiry Arão esety ke tymerose exikety jomihpyry ã epataka. Moroto exĩko mana Izyraeu tõ ajoajohpe exiketõ enaroximatohme; ykerekere-makehnõko mã toto aorikyrykõino.

¹¹ Mame moro tyrise Moeze a Ritonõpo nyriphopyry omipona.

¹² Ynara tykase imoihmãkõ Moeze a:

– Orihnõko ynanase! Orihketõme ynanase! Kymarokõ emero orihnõko sytatose.

¹³ Ritonõpo Tapyĩ pütokoxi ytokety orihnõko mana. Morara ahtao kymarokõ emero orihketõme sytatose!

18

Ritonõpo nyriphopyry oturuketomo a rewita tõ maro

¹ Ynara tykase Ritonõpo Arão a:

– Amarokõ tymenekase ya Ytapyĩ poko oerohtohkõme: omoro, omükuru tomo, imehnõ rewita tõ maro. Tomeseke ehtoko zae rokẽ oehtohkõme Ytapyĩ poko oerohtohkõ poko. Azahkuru awahtao xine amarokõ rokẽ tuãnohsẽme exĩko. Yrome omoro Arão, omükuru tõ maro rokẽ tymenekase ya oturuketõme. Azahkuru toehse awahtao xine oturuketõ erohtoh poko amarokõ rokẽ tuãnohsẽme exĩko matose.

² Imehnõ rewita tõ enehko, oekyry tomo ãkorehmatohkõme omükuru tõ maro Ytapyĩ tao oerohtohkõ poko.

³ Mokaro rewita tõ erohnõko mã toto onyriphopyry poko, erohnõko roropa mã toto Ytapyĩ poko. Yrome ykyryry tõ kurã pütokoxi toto onenehpopyra exĩko Osa Kurã tao, apoto apõ po roropa. Morohne pütokoxi toehse toto ahtao orihnõko matose, mokaro roropa orihnõko mã toto.

⁴ Mokaro rewita tõ erohnõko mã toto amaro Ytapyĩ erohtoh poko emero poko, yrome imehnõ onyrohmanohpopyra exiko amaro xine.

⁵ Omoro rokẽ omükuru tõ maro erohnõko matose Osa Kurã tao, apoto apõ poko roropa Izyraeu tõ zehno ropa jexiryino.

⁶ Izyraeu tõ poe oekyry tõ tymenekase ya, rewita tomo ynekaroryme oya xine, oturuketomo. Mokaro rewita tõ tapiakase ya mã toto erohtohme Tapyi Kurã poko.

⁷ Yrome omoro omükuru tõ maro erohnõko oturuketõ erohtoh poko apoto apõ poko, ykyryry tõ poko roropa Osa Kurã Kuhse tao. Morohne poko erohnõko matose tapiakase oexirykõke ya oturuketõme oehtohkõme. Yrome imehnõ orihnõko mã toto tooehse toto ahtao ykyryry kurã pütokoxi.

Oturuketõ epehpyry Ritonõpo poe

⁸ Ynara tykase Ritonõpo, Izyraeu tõ Esē Arão a:

– Seromaroro ahno nekarohpyry tõ tonehse ahtao ya, jahkara ahtao, morohne ekarõko ase oya, emero, omükuru tomo a roropa, apakomotyamo a, enara, õtykõme ehtohme jüme.

⁹ Ykyryry tõ kurã poe, jahkara ahtao ynara apoõko matose: ahno nekarory tõ tiriiku tõkehko te, inekarory tõ tyrypyry korokapotohme te, inekarory tõ onyhxiropyra ehtohme, emero tonehse ahtao ahno a tynekaroryme ya ekarõko ase oya, omükuru tomo a roropa.

¹⁰ Morohne õnõko matose Osa Kurã tao. Orutua kõ rokē otuhnõko mã toto moro poko. Tonahsē kurãme exiko oya xine mana ypoe.

¹¹ Morohne maro imehnõ nekarohpyry tonehse ahtao Izyraeu tomo a õtykõme exiko. Morohne ekarõko ase oya, omükuru tomo a, oẽxiry tomo a roropa jüme samo. Oekyry tõ emero toekurãkase exiketõ otuhnõko mã toto.

¹² Emero kurehxo exiketõ ekarõko ase oya, osemazuhme toperytase aexityã tonehse ahtao ya Izyraeu tomo a: azeite kurehxo exikety, uwa eukuru jehnahpyry kurehxo exikety, tiriiku kurehxo exikety, enara.

¹³ Osemazuhme toehse tykyrysã ahtao, tokarose ahtao ya, moro anapyrykõme exiko. Mame atapyĩ taõkõ emero toekurãkase exiketõ morohne enahnõko mã toto.

¹⁴ Izyraeu tõ nonory po emero, tapiakase ahtao ahno nekaroryme Ritonõpo Oesēkõ kyryryme, ekarõko ase oya.

¹⁵ Emero osemazuhme aenuruhpyry ahno mükurume, okyno mükurume roropa Izyraeu tõ nekaroryme ya exiko. Yrome ahno epehmãko mã toto typoenõ pynanohtohme, okyno nuriame exiketõ pynanohtohme roropa epehmãko esē mana.

¹⁶ Moro epehpyry ahno mükuru pynanohtohme topehmasēme exiko oya toiro nuno toehse poeto ahtao. 5me parata epehmãko mã toto, (55 karamame parata tukupse ahtao Ritonõpo Tapyĩ tao).

¹⁷ Yrome pui mükuru osemazuhme aenuruhpyry te, kaneru tõ roropa, poti tõ roropa tokarose ahtao ya, mokaro poko onepehmarã esē mana ipynanohtohme. Jekyme mã toto, totapasēme exiko jahkatohme. Imunuru tomasēme exiko apoto apõ pokona, ikasery tyahkasēme exiko onekaroryme, tonahsēme sã ya, typoxine exiko mana ya.

¹⁸ Mokyro pũ õtyme exiko mana imehnõ ahno nekarotyã kurã samo: ipuropuru te, ipety apotunuru wino maro õtyme ehtoh samo.

¹⁹ Izyraeu tõ nekarory tõ tonehse ahtao ya, morohne ekarõko ase oya, omükuru tomo a, oẽxiry tomo a roropa, jüme. Moro jomiry etapõko ase jüme etyorõmara ehtohme. Naeroro sautume esehpãko ase jüme etyorõmara exiryke.

²⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo Arão a:

– Nono esēme exipyra exiko mase Izyraeu tõ nonory po, tupito pyra, ona pyra, imehnõ Izyraeu tõ sã pyra. Izyraeu tõ rãnao ywy ase oesarykõme samo, atapyĩkõme sã roropa, otupikõme sã roropa, enara.

Rewita tõ epehpyry

²¹ Ynara tykase Ritonõpo Arão a:

– Omame porehme exiketõ ousemy toiro exikety ekarõko ase rewita tomo a. Moro tineru tokarose ahtao Izyraeu tomo a ya, moro tokarosēme exiko rewita tomo a Tapyi Kurã poko toto erohtamitume.

²² Taroino imehnõ Izyraeu tõ onenehpoppyra exiko Tapyi Kurã pütokoxi aorikyrykõino, moro iiryryryme exiryke eya xine.

²³ Yrome rewita tõ rokē erohnõko mã toto Ytapyĩ Kurã poko. Tomeseke exiko mã toto zae rokē toerohtohkõ poko toto ehtohme, toto wãnopyryino. Sero ynyripohpyry jüme

mana, ipakomotyã pona. Rewita tõ nono esẽme exipyra exĩko mã toto jũme Izyraeu tõ nonory po.

²⁴ Ynara exiryke: Izyraeu tõ omame porehme exiketõ ousemy toiro exikety ekarõko mã toto ya tynekarorykõme, moro ekaroase rewita tomo a nono myakãme samo toto kyyryryme ehtohme. Morara exiryke moro tykase ywy, nono esẽme pyra rewita tõ exĩko mã toto.

Omame porehme exiketõ ousemy toiro exikety

²⁵ Ritonõpo, Izyraeu tõ Esẽ turupose Moeze a

²⁶ rewita tõ zurutohme ynara:

– Izyraeu tõ nekarohpyry tõ tapoise ahtao oya xine, omame porehme exiketõ ousemy toiro exikety, Ritonõpo nekarohpyryme oya xine, omame porehme exiketõ ousemy toiro exikety apiakãko matose ekarotohme onekarorykõme kurã Ritonõpo a.

²⁷ Moro onekarohpyrykõ tupito poko erohkety nekarory sã mana tykyrysã apoipitoryhtao, uwa eukuru jehnahpyry tyripitoryhtao roropa eya.

²⁸ Naeroro emero omame porehme exiketõ ousemy toiro exikety apoiryhtao oya xine Izyraeu tõ nekarohpyry tõ poe, amarokõ roropa onekarorykõ ekarõko matose Ritonõpo a, Oesẽkomo a. Moro ekarõko matose oturukety Arão a.

²⁹ Imehnõ nekarohpyry tõ tapoise ahtao oya xine, zokonaka, kurehxo exikety ekarotoko ya.

³⁰ Imeĩpo kurehxo exikety tokarose oya xine ahtao ya, akoĩpyry emero okyryryme exĩko, tupito poko erohkety samo, zokonaka tokarose ahtao eya tynekaroryme, akoĩpyry emero imaro exĩko mana.

³¹ Moro akoĩpyry enahnõko matose oekyry tõ maro emero rokẽ po oepehpyrykõme exiryke.

³² Morohne enapyryhtao oya xine iirypyryme pyra matose, kurehxo exikety tapiakase oya xine ahtao onekarorykõme Ritonõpo a. Zae pyra exĩko matose Izyraeu tõ nekarohpyry tõ enapyryhtao oya xine kurehxo exikety onekaropyra ro awahtao xine ya. Ynyripohpyry omipona pyra awahtao xine orihnõko matose.

19

Pui ãxiry zahkary poko

¹ Ritonõpo, Izyraeu tõ Esẽ tõturuse Moeze tomo a Arão maro,

² ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

– Pui ãxiry wãtasenã enehtoko kamiraramano, ãtakamahpyryme pyra exikety, erohpi-topyry exikety tupito po.

³ Mame mokyro ekarotoko oturukety Ereaza a, arotohme ahno esary poe jarãnaka, moroto pui totapasẽme exĩko ineneryme.

⁴ Mame munu apoĩko Ereaza mana, tomary ke, omahxiky ke emãko mana 7me, Tapyi Kurã omõtohw winakoxi.

⁵ Moromeĩpo mokyro pui zoko tytororo tyahkasẽme exĩko: ipihpyry te, ipunu te, munu te, zuahxiririny, zuehtoto maro tyahkasẽme exĩko oturukety êpataka.

⁶ Apupari zokonaka apoĩko oturukety mana ematohme apoto htaka, otyro hissopo amoriry maro te, kaneru hpoty zonopyhpyryme aexihpyry tahpiremy. Morohne emãko mana apoto pona pui zahkaryhtao.

⁷ Mame tupõ kurikãko oturukety mana, epỹko roropa mana. Moromeĩpo omõnõko ropa mana ahno esaka ropa, yrome iirypyry onykorokara ro exĩko ikohmãtohw pona.

⁸ Mokyro roropa pui zahkahpono roropa tupõ kurikãko mana, epỹko roropa mana. Yrome nuriame exikehpyra exĩko mana xixi omõtohw pona.

⁹ Mame orutua nuriame pyra exikety moro oruno, pui zahkasẽ apoĩko mana arotohme jarãnaka ahno esary poe Osa Kurã pona. Moroto tukurãkasẽme exĩko Izyraeu

tõ imoihmãkõ kyryryme, moro oruno ke tuna rïko nuriame ehtoh kurikapotohme, iirypyryme ehtoh korokapotohme.

¹⁰ Mame mokyro oruno apoihpono, pui erunory, tupõ kurikãko mana, yrome nuriame aehtoh tykorokasẽme exïko mana xixi omõtoh pona rokene. Morohne tymerosẽme exïko jũme moro ynyripohpyry omipona Izyraeu tõ ehtohme te, moro omipona imehnõ nonory põkõ ehtohme roropa, Izyraeu tõ maro exiketomo.

Aorihtyã ekepyry tapose ahtao

¹¹ – Aorihtyã ekepyry tapose ahtao ahno a nuriame exïko mana 7me ãmepyry pona.

¹² ãmepyry oseruao taropose ahtao te, 7me ãmepyry taropose ahtao roropa ekurikãko mana moro tuna ekurikatoh ke nuriame pyra ehtohme. Yrome ekurikara mokyro ahtao ãmepyry oseruao taropose ahtao te, 7mã pona roropa nuriame exikehpyra mana.

¹³ Aorihtyã ekepyry tapose ahtao ahno a, mame ekurikara mokyro ahtao nuriame exikehpyra mana, epona tuna ekurikatoh onemara exiryke. Nuriame Ritonõpo Tapyĩ Kurã rïko mokyro mana. Mokyro anaorihmapopyra ahtao taroposẽme exïko mana Izyraeu tõ maro pyra ehtohme.

¹⁴ – Toorihse ahno ahtao tapyi tao, moro taka õmomyrykohtao nuriame exïko matose 7me ãmepyry pona.

¹⁵ Oripo ahtao, tuna eny roropa totapuruhmakase ahtao nuriame exïko mana.

¹⁶ Ona po aorihtyã ekepyry tapose ahtao, totapase ahtao, tamoreme toorihse ahtao roropa ahno zehpyry tapose ahtao, zonẽtoh tapose ahtao, nuriame exïko mokyro mana 7me ãmepyry pona.

¹⁷ – Ekurikatohme nuriame pyra ehtohme ropa, oruno apoiko mokyro pui ãxiry kamiraramã zahkatopõpyry erunory. Mokyro tyahkase ahno rypyry korokapotohme. Moro oruno tyriko orïpo aka. Mame tuna kurã emako epona.

¹⁸ Aorihtyã ekepyry tapose ahtao ahno a, imepỹ orutua, nuriame pyra exikety hissopo amoriry apoïko, zumykhkatohme moro tuna ekurikatoh kuaka. Mame moro hissopo ke tuna emãko moro tapyi pona, imõkomory pona te, ahno pona, emero moro tapyi tao exiketõ pona. Ahno zehpyry tapose ahtao te, zonẽtopõpyry tapose ahtao moro tuna ekurikatoh tomasẽme exïko epona imepyny a, nuriame pyra exikety a.

¹⁹ ãmepyry 3mã po te, ãmepyry 7mã po roropa, nuriame pyra exikety moro tuna emãko nuriame exikety pona. Mame 7me ãmepyry pona mokyro nuriame pyra exïko mana, tupõ kurikãko mana, epỹko mana, mame xixi tomõse ahtao tykorokasẽme exïko mana.

²⁰ – Yrome nuriame toehse ahno ahtao, mame ekurikara mokyro ahtao nuriame exikehpyra mana epona tuna ekurikatoh onemara exiryke. Mokyro Ritonõpo Tapyĩ Kurã nuriame tyriko mana. Naeroro mokyro taroposẽme exïko mana Izyraeu tõ winoino.

²¹ Sero ynyripohpyry oya xine omipona ehtoko jũme. Mame mokyro moro tuna emane nuriame pyra ehtohme, tupõ kurikãko mana. Moro tuna apohpono nuriame exïko ro mana xixi omõtoh pona.

²² Emero tapose aexihpyry nuriame exikety a, nuriame exïko; mokyro nuriame exikety apohpono nuriame exïko roropa mana xixi omõtoh pona.

20

Tuna se Meripa po (Exutu 17.1-7)

¹ Mame nuno apitorymã po Izyraeu tõ emero toytose ona tonorẽ Zim pona. Tõsesarise toh nexiase Kate po. Moroto Miriã toorihse; ekepyry tonẽse nexiase.

² Moroto tuna pyra nexiase; naeroro tõximõse toto, Moeze tõ tykerekereemase Arão maro.

³ Ynara tykase toto:

– Kurehxo exiry toorihse yna ahtao Ritonõpo Kuesëkõ ãpataka imehnõ kuekyrykõ maro.

⁴ Oty katohme Ritonõpo poetory tõ menepyase sero ona tonorë pona? Kuenepyatose xiaro orihtohme yna eký tõ mahro?

⁵ Oty katohme yna menepyase Ejitu poe xiaro, osa xihpyry pona, tykyrysã pyra taro, wikeira tõ pyra, uwa zoko tõ pyra, romã tõ pyra? Morohne motye tuna pyra mana taro kuokurukõme!

⁶ Naeroro Moeze tõ toytose Arão maro imoihmãkõ poe Tapyi Kurã omõtoht taka. Tosekumuru po typorohse toto tõmytykõ po nono pokoxi. Mame Ritonõpo saerehkatoht tõsenepose eya xine.

⁷ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

⁸ – Omyxiry apoiko moro jomihpyry ã ãpataka, Arão maro ahno enehpoko oximõme. Mame imoihmãkõ neneryme oturuko topuimo a, tuna tûtatohme topuimo poe. Moro sã tuna apoiko matose topuimo poe ekarotohme ahno a aukurukõme te, okyno tõ okurume, enara.

⁹ Naeroro Ritonõpo nyripohpyry omi poe tymyxiry tapoise Moeze a Ritonõpo ãpataka aexihpyry.

¹⁰ Ahno imoihmãkõ tanonohpose eya Arão maro topuimo ãpataka, mame ynara tykase Moeze:

– Etatoko ke, Ritonõpo omiry omipona pyra exiketomo! Tuna tûtanohpõko matou yna a sero topuimo poe?

¹¹ Mame tomary tanÿse Moeze a. Topuimo totatotapase eya asakoro, tymyxiry ke, tuna tutûtase itamurume. Mame tõse ahno a, okyno tomo a, enara.

¹² Yrome ynara tykase Ritonõpo Moeze a, Arão maro:

– Jenetupuhpyrahme sã mexitou. Yjamtunuru kurã onenetupuhpopyra mexitou Izyraeu tomo a. Morara exiryke Izyraeu tõ anaropyra exiko matose moro nono pona ynekarory pona esarykõme.

¹³ Moro toehse Meripa po, moroto Izyraeu tõ tykerekeremase Ritonõpo Tosëkõ poko. Moroto tyjamtunuru kurã tonepose Ritonõpo a eya xine.

Etõ tuisary ÿme pyra ehtopõpyry

¹⁴ Morarame pata Kate poe, tõmiry aronanõ tonyohse Moeze a Etõ tuisary a ynara katohme:

– Sero omi oekyry tõ poe mana, Izyraeu tõ poe. Zuaro mase yna etuarimatopõpyry poko emero.

¹⁵ Zuaro mase yna tamuru tõ ytotohpõpyry poko Ejitu pona, moroto toehse yna, tuhke jeimamyry. Yna tamuru tõ, yna roropa tyrohmanohpose Ejitu põkomo a, tyyryhmase yna eya xine.

¹⁶ Naeroro Ritonõpo a yna akorehmary ynanekaropoase. Yna a ekaropotopõpyry totase eya. Tynenyokyhpyry tonyohse eya yna syryhmatohme Ejitu poe. Seromaroro pata Kate po ynanase, ononory ehpiõ po.

¹⁷ Ajohpame samo, ah ynanytoxi ononory kuroko. Yna, yna eký tõ roropa osema ae rokë ytõko ynanase. Tupito tõ pona ytopyra exiko ynanase, uwa tõ anarykahpyry tõ pona ytopyra. Tuna eutary tõ poe onëpyra exiko ynanase. Oesarykõ po yna ahtao osema konõto ae rokë ytõko ynanase.

¹⁸ Yrome tozuhse Etõ tuisary a, ynara tykase:

– Yna nonory rãnakuroko ytopyra matose. Irãnakuroko toytose awahtao xine etonãko sytatose.

¹⁹ Mame ynara tykase Izyraeu tõ eya:

– Osema konõto ae rokë ytoytõko ynanase. Tuna enyryhtao yna a yna eký tomo a roropa, otunary epehmãko ynanase. Pupu po rokë yna ytory se ynanase oesarykõ rãnakuroko.

²⁰ Yrome Etõ tuisary ynara tykase:

– Arypyra. Ytopyra matose!

Mame Etõ tõ tooehse soutatu tõ jamihme exiketõ maro etonase Izyraeu tõ maro.

²¹ Moro sã Izyraeu tõ anaropopyra etomita tõ nexiase tosarykõ rãnakuroko. Naeroro Izyraeu tõ toytose imepỹ osema ae.

Arão orihtopõpyry

²² Mame Izyraeu tõ emero toytose pata Kate poe ypy Hoa pona,

²³ Etõ tõ nonory ehpiõ po. Moroto ynara tykase Ritonõpo Moeze tomo a Arão maro:

²⁴ – Arão omõpyra mana moro nono pona, ynekarory pona Izyraeu tomo a. Orihnõko mana ynara exiryke: tuna poko Meripã po jomiry omipona pyra mexiatose.

²⁵ Arão enehko, imũkuru Ereaza maro, toto onuhmapotohme ypy Hoa pona.

²⁶ Mame Arão zupõ apoiko, moro amurutohme Ereaza zupõme. Moroto Arão orihnõko mana.

²⁷ Moeze a moro tyrise Ritonõpo nyripohpyry ae ro. Tõnuhse toto ypy Hoa pona ahno imoihmãkõ neneryme.

²⁸ Oturukety Arão zupõ tapoise Moeze a, moro upo amurutohme Ereaza a. Moroto Arão toorihse ypy emory po. Moromeĩpo Moeze tyhtose ropa Ereaza maro.

²⁹ Mame zuaro toehse imoihmãkõ ahtao Arão orihtopõpyry poko tyhnamose ynororo eya xine emero, 30me ãmepyry ae.

21

Tuisa Arate poremãkatopõpyry

¹ Mame Kanaã tuisary, Arate esẽ zuaro toehse ahtao Izyraeu tõ oepýry poko Atarĩ esemary ae, toytose ynororo osetapase Izyraeu tõ maro. Tuhke pyra Izyraeu tõ tarose eya typoetoryme.

² Naeroro Izyraeu tõ ynara tykase Ritonõpo a:

– Yna akorehmaryhta oya mokaro poremãkatohme ipatary tõ enahkãko ynanase ipunaka.

³ Aomirykõ totase Ritonõpo a, Izyraeu tõ takorehmase eya kananeu tõ poremãkatohme. Naeroro toto tonahkase Izyraeu tomo a ipatary tõ maro. Moroto tosehþase eya xine Horomame.

Okoime, metau risemy

⁴ Mame ypy Hoa poe Izyraeu tõ toytose osema ae, tuna Akapa winakoxi Etõ nonory ehþikuroko toytotohkõme. Yrome osema ae toytorykohta typenekehse toh nexiase.

⁵ Ritonõpo tykerekereþase toto a, Moeze tykerekereþase roropa eya xine, ynara tykase toto:

– Oty katohme Ejitu poe tonehse yna Ritonõpo a, Moeze a roropa? Kuorihtohkõme sero ona tonorẽ po, wyi pyra ehto po, tuna pyra roropa ehto po? Typenekehse sytatose sero tonahsẽ xihpyry poko!

⁶ Naeroro okoi tõ orihmatõ kõ tonehþose Ritonõpo a ahno rãnaka; tosekase toto eya xine, tuhke Izyraeu tõ toorihse toh nexiase.

⁷ Naeroro toytose toto Moeze a oturuse imaro, ynara tykase toto:

– Iirypyryme toehse ynanase, Ritonõpo kerekereþaryke yna a, okerekereþaryke roropa yna a. Oturuko Ritonõpo a okoi tõ arotohme ropa yna winoino.

Tõturuse Moeze Ritonõpo a ahno pyno ehtoþme.

⁸ Ynara tykase Ritonõpo eya:

– Okoi panõ tyriko metau risemy, wewe ixikihmahpyry pokona exixihmapoko. Mame esekatyamo a moro enepoko toto ekuurãkatohme ropa.

⁹ Naeroro okoi panō tyrise Moeze a metau risemy. Toxixihmase eya wewe pokona. Mame mokaro okoi nese Katyamo a Moeze nyrihpyry okoi panō tonese ahtao toekurākase ropa ynaroro.

Ypy Hoa poe jakanahmā Moape tō esary pona

¹⁰ Mame moro poe Izyraeu tō toytose Opote pona nyhse.

¹¹ Morotoino Opote poe toytose toto patāpo Aparī pona, ona tonorē pona Moape tō nonory poe xixi tūtatoh wino.

¹² Morotoino toytose toto jakanahmā Zerete pona.

¹³ Morotoino toytose toto osesarise tuna Aranō ehpiokoxi inikahpozakoxi ona tonorē po amoreu tō esary pūto (Tuna Aranō Moape tō nonory apiakāko mana amoreu tō esary winoino).

¹⁴ Morara exiryke ynara tymerose Ritonōpo Nymeropohpyry pokona etonatoh poko: “Pata Waepe, Supa nonory po, jakanahmā tō roropa; tuna Aranō

¹⁵ yhtotoh roropa jakanahmā tō pata Ara pona, Moape nonory ehpiō winakoxi.”

¹⁶ Morotoino toytose toto osa pona, esety Peea, moroto ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

— Oximōme mokaro enehpoko, tuna ekarōko ase eya xine.

¹⁷ Naeroro Izyraeu tō toremiase moro poko:

“Eutary tomo, tuna ekaroko,
soesoekaneme ehtoko,
aomikāko sytatose eremiatoh ke.

¹⁸ Eutary tahkase tuisa poenomo a,
tuisa tomo a tymara ke,
tymyxiry ke rahkene.”

Morotoino ona tonorē poe toytose toto Matana pona.

¹⁹ Morotoino Matana poe toytose toto Naarieu pona, morotoino Naarieu poe Pamote pona.

²⁰ Morotoino Pamote poe toytose toto jakanahmā pona, Moape nonory pona, ypy Pixika emory myhtokoxi, moro emory poe ona tonorē osenēko mana.

*Seō poremākatopōpyry Oke maro
(Teuteronomiu 2.26–3.11)*

²¹ Mame omi aronanō taropose Izyraeu tomo a Seō zuruse. Ynara tykase toto eya:

²² — Ajohpame sā ah ynanytoxi ononory rānakuroko. Tupito tō poro ytopyry exīko ynanase, uwa zoko tō anarykatyākō poro ytopyry roropa ynanase. Tuna onēpyra ynanase eutary tō poe; osema konōto ae rokē ytōko ynanase oesarykō rānakuroko.

²³ Yrome tynonory rānakuroko Izyraeu tō anaropopyra Seō nexiase. Typoetory tō emero oximōme tyripose eya etonatohme Izyraeu tō maro ona tonorē pō. Toytose ynororo Jasa pona etonatohme Izyraeu tō maro.

²⁴ Yrome tōsetaparykohtao tuhke amoreu tō totapase Izyraeu tomo a. Toto esary tapoise eya xine tuna Aranō poe tuna Japoke pona, Amō nonory ehpiō pona. Moroto apuru tō nexiase, Amō tō nonory ehpiōme.

²⁵ Morara exiryke amoreu tō patary tō tapoise Izyraeu tomo a emero. Moro pata tō tyrise eya xine typatarykōme, Hexipō te, pata pisarara roropa Hexipō zomye exiketomo.

²⁶ Hexipō nexiase Seō patary, amoreu tō tuisary patary. Osemazuhme tōsetapase ynororo nexiase moapita tuisary maro. Moape tō nonory tapoise eya tosaryme ehtohme tuna Aranō pona.

²⁷ Morara exiryke tuaro exiketō moro poko ynara āko mā toto:
“Osehtoko Hexipō pona,
tuisa Seō patary pona!
Moro pata rīko ropa mana,

kure rokē Seō patary exīko ropa mana.

²⁸ Apoto tutūtase exiryke Hexipō poe,
apoto tuisa Seō patary poe,
isoutatu tō apoto sã nexiase,
pata Ara tonahkase eya xine, Moape po.
Ypy tō tonahkase, tuna Aranō inikahpozakoxi.

²⁹ Myhē matose, Moape pōkomo!
Oneponāmarykō, Kemo eahmananomo,
typoremākase matose!
Oneponāmarykō omi poe osoutatukō toepase mã toto,
oēxiry tō tokarose Seō,
amoreu tō tuisary namotome.

³⁰ Yrome seromaroro Hexipō jamitunuru tonahse;
Hexipō poe Tipō pona, emero tonahkase.
Nopa tonahse, apoto toehse Metepa pona.”

³¹ Naeroro Izyraeu tō tōsesarise amoreu tō nonory po.

³² Moromeīpo ahno tonyohse Moeze a pata pona, Jazea enetohme. Mame ipatarykō tapoise eya xine, amoreu tō tonyohse moro poe eya xine.

³³ Morarame toeramase ropa toto tonuhtohkōme Pasã esemary ae. Mame Oke, Pasã tuisary tutūtase osetapase Izyraeu tō maro pata Etereī po.

³⁴ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Mokyro zuno pyra exiko. Toto tuisary ekarōko ase oya xine ipoetory tō maro, inonory maro. Mame mokyro tyriko onyrihpyry sã Seō, amoreu tō tuisary a Hexipō po.

³⁵ Naeroro Oke typoremākase Izyraeu tomo a. Totapase ynororo eya xine, imūkuru tō maro, ipoetory tō maro porehme; epasaromepyra toh nexiase. Mame toto nonory tapoise eya xine tosarykōme.

22

Tuisa Parake oturutopōpyry Paraão a

¹ Mame Izyraeu tō toytose osesarise ona pona, Moape nonory po, tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino, pata Jeriko etonie, tuna moino Jeriko nexiase.

² Morarame Moape tō tuisary, Parake, Zipoa mūkuru, zuaro toehse tahtao Izyraeu tō nyrihpyry amoreu tō poko,

³ tonaroxitapāse ynororo Izyraeu tō poko, tuhke toto exiryke. Enaromyke Moape tō toehse rahkene Izyraeu tō zuno.

⁴ Tōturuse Moape tō mitianita tō tamuximākomo a, ynara tykase toto:

– Senohne emero kuomye xine enahkãko mokaro imoihmākomo, onahpoty enahkary samo pui orutua a.

Mame moapita tō tuisary, Parake a

⁵ omi aronanō tonyohse Paraão, Peoa mūkuru a, enehtohme tyya. Pata Petoa po nexiase ynororo tuna Eupyrati pūto, Amawe nonory po. Ynara tykase omi aronanō Paraão a: “Ahno imoihme tutūtase Ejitu poe, sero nono pehkãko mã toto. Seromaroro xiaro toehse mã toto osesarise yna pūtokoxi.

⁶ Ajohpame sã, osehko xiaro axiny mokaro ripotohme popyra. Ymotye jamihme mã toto. Popyra ehtoh tonehpose mokaro pona awahtao otarame mokaro poremākapōko ase, toto aropotohme tarōino. Zuaro ase: imehnō kure tyripose ahtao oya, kure toto exīko. Yrome popyra toto ehtoh tonehpose ahtao oya popyra ehtoh oehnōko toto pona.”

⁷ Naeroro Moape tō tamuximākō toytose mitianita tamuximākō maro. Tineru tarose eya xine popyra Izyraeu tō ripotohtamitume. Toeporehkase toto ahtao Paraão esaka, Parake omiry tokarose eya xine Paraão a.

⁸ Mame ynara tykase Paraão eya xine:

– Taro oēmehtoko, kokoro Ritonōpo a ezuhtoh ekarōko ase oya xine.

Naeroro mokaro Moape tō tamuximākō moroto tōmehse Paraão maro.

⁹ Mame Ritonōpo tooehse Paraão a. Ynara tykase:

– Onokākō mokaro amaro?

¹⁰ Paraão a tozuhse, ynara tykase:

– Parake a, moapita tō tuisary, tōmiry tonehpose ya ynara kase:

¹¹ Ahno tutūtase Ejitu poe, sero nono pehkāko mā toto. Jaropory se mana, popyra mokaro ripotohme. Moro tyrise ahtao otarame toto poremākāko mana, toto aropotohme taroīno.

¹² Ynara tykase Ritonōpo Paraão a:

– Mokaro maro ytopyra exiko, popyra Izyraeu tō onyripopyra exiko roropa, ahno kurāme tyripose toto exiryke ya.

¹³ Yrokokoro pakeimo Paraão towōse, ynara tykase tamuximākomo a, Parake nenyotyamo a:

– Ytotoko ropa oesaka xine. Amaro xine jaropopyra Ritonōpo mana.

¹⁴ Naeroro toytose ropa toto, tōturuse toto Parake maro. Ynara tykase:

– Paraão toepyry se pyra nexino yna maro.

¹⁵ Imehnō tuisame exiketō tonyohse ropa Parake a, tuhkehxo, tuisamehxo exiketō roropa.

¹⁶ Toytose toto oturuse Paraão maro, ynara tykase toto:

– Ywy Parake, Zipoa mūkuru ynara āko oya: Axī ke osehko xiaro!

¹⁷ Epehpyry ekarōko ase oya itamurume, emero ise oehtoh ekarōko ase oya. Ajohpame sā osehko, mokaro ahno popyra ripotohme.

¹⁸ Ynara tykase Paraão:

– Uuru emero ekaroryhtao Parake a ya, parata maro emero tytapyī konōto tao aexityamo, Ritonōpo omiry onytyoromasaromepyra ase. Aomiry onymotyēkara ase, Ritonōpo nyripohpyry omipona pyra jexiryino.

¹⁹ Yrome seromaroro taro oēmehtoko zuaro jehtohme. Otarame Ritonōpo oturutoh nae ro mana tōturutohme ya.

²⁰ Mame koko tooehse Ritonōpo Paraão a, ynara tykase:

– Mokaro toehse exiryke okohmase tymaro xine oytotohme, atakimako toto maro oytotohme. Yrome ynyripory rokē tyriko.

²¹ Naeroro tōmehse ahtao Paraão towōse, tātakimase, tykyryry tō tyrise jumētu nohpo pona, toytose moape tamuximākō maro.

Jumētu te, Ritonōpo nenyokhyppyry

²² Tohne toehse Ritonōpo, toytose Paraão exiryke. Jumētu po typorohse Paraão nexiase toytoryme; imaro ipoetory tō asakoro toytose roropa. Mōtoino rokē Ritonōpo nenyokhyppyry tyhtose osema taka, ytopyra aehtohme.

²³ Mokyro, Ritonōpo nenyokhyppyry tomahpōke, tapema ke nexiase. Mokyro eneryhtao jumētu a osema turumekase eya, tātapiakase ona pona toytotohme. Naeroro tokytypipohse Paraão a aeramatohme ropa tosemataka.

²⁴ Mame mya ropa Ritonōpo nenyokhyppyry toytose, toexikihmase osema tao. Moroto nexiase tupito uwa arykasē nexiase osetatoro. Moro rānakuroko osema pitiko nexiase, osetatoro apuru tomo topu tō risemy.

²⁵ Moroto Ritonõpo nenyokyhpyry tonese ahtao jumëtu a torõme toehse ynororo apuru pokona, Paraão axiry tysokorohmapose eya. Naeroro toky jumëtu typipohse ropa eya.

²⁶ Moromeĩpo Ritonõpo nenyokyhpyry toytose mya pitiko eraximase osema pitiko ehtoh pona. Moroto osema onurumekasaromepyra nexiase apotunuru wino, ipozery wino, enara.

²⁷ Ritonõpo nenyokyhpyry tonese ahtao jumëtu a, põme toehse ynororo nono po. Paraão tyekĩtapãse yronymyryme, toky typitypipohse eya myxi ke.

²⁸ Mame Ritonõpo poe jumëtu tomitapitose, ynara tykase Paraão a:

– Oty yrino yzehno oehtohme? Oty katohme kypipohno oseruao?

²⁹ Tozuhse ynororo eya, ynara tykase:

– Ajojohpe toehse oexiryke, jomiry omipona pyra mase. Tytapemake jahtao, kueatākary seromaroro!, tykase Paraão.

³⁰ Naeroro ynara tykase jumëtu Paraão a:

– Oekyme ase. Moino ro õmiry omipona ase topekahse jehtopõpyry poe. Kuenease õmiry omipona pyra, sero samo?

– Arypyra, tykase ynororo.

³¹ Mame Ritonõpo poe, Paraão a Ritonõpo nenyokyhpyry tonese moroto osema tao tapema ke tomahpõke. Paraão typorohse tosekumuru po nono pona, tõmyty po nono pokoxi.

³² Ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya:

– Oty katohme oeky jumëtu mypipohno oseruao? Oehno oya oepekara samo aaropotohme ropa, onyriry zae pyra exiryke ya.

³³ Yrome oeky, jumëtu jenenõ; toeramase ynororo ywinoino oseruao. Eramara tokurehse ynororo ahtao, pake kueatākary, ynororo rokẽ typynanohse exiry isene ro aehtohme.

³⁴ Mame ynara tykase Paraão Ritonõpo nenyokyhpyry a:

– Iirypyryme toehse ywy. Zuario pyra exiase moroto osema tao oehtopõpyry poko jetyphkapotohme. Yrome seromaroro jytory se pyra awahtao morotona, eramãko ropa ase tapyi taka ropa.

³⁵ Ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry:

– Ytoko moxiã maro; yrome oturuko ynekarory ae rokene.

Naeroro Paraão toytose mokaro tamuximãkõ, Parake nenyohyã maro.

Parake, Paraão maro

³⁶ Mame Parake zuaro toehse ahtao Paraão oepiry poko toytose ynororo oseporyse imaro pata Ara pona, tuna Aranõ ehpiokoxi, Moape nonory ehpio po.

³⁷ Ynara tõturupose Parake:

– Oty katohme oepiry se pyra mexiase okohmaryhtao ya apitoryme? Kure oepemasaromepyra jexiry menetuputyase otarame?

³⁸ Ynara tykase Paraão eya:

– Yrome taro ase seromaroro amaro rahkene. Yrome oturusaromepyra ase jamoreme; Ritonõpo nekarory ke rokẽ ourũko ase, onymotyẽkara ase.

³⁹ Naeroro toytose Paraão, Parake maro pata Huzote pona,

⁴⁰ moroto Parake a tynekarory tõ tyahkase pui orutua tomo te, kaneru tomo roropa. Mame tõsẽ zokonaka tokarose eya Paraão a, tymaro tamuximãkomo a roropa.

Paraão oturutoh apitorymano

⁴¹ Yrokokoro tõmehse ahtao Paraão tarose Parake a Pamote-Paau pona. Moroto toto ahtao Izryaeu tõ zokonaka tonese eya xine.

23

¹ Mame ynara tykase Paraão Parake a:

– Apoto apõ 7me tyriko taro, pui mükuru tõ enehko 7me, 7me kaneru tõ maro.

² Moro tyrise Parake a, Paraão omiry omipona. Mame toiro pui mükuru tyahkase eya xine toiro kaneru maro apoto apõ po emero.

³ Ynara tykase Paraão, Parake a:

– Taro exiko onyahkahpyry pũto, morotona ytõko ase. Otarame Ritonõpo oehnõko ya oturuse. Mame inyripohpyry emero ekarõko ase oya.

Naeroro Paraão tõnuhse toiroro somokyhmã emory pona.

⁴ Moroto Ritonõpo tõseporyse imaro. Ynara tykase Paraão:

– Apoto apõ 7me yrino. Pui mükuru tõ 7me tyahkase ya 7me kaneru tõ maro moro apoto apõ tõ po.

⁵ Mame omi tokarose Ritonõpo a Paraão a ekarotohme Parake a. Mame tonyohse ropa ynororo eya Parake zurutohme.

⁶ Naeroro toytose ynororo Parake a. Tynyahkatopõpyry pũto ro nexiase Moape tamuximãkõ maro.

⁷ Mame ynara tykase Paraão Ritonõpo poe:

“Parake, Moape tõ tuisary,

jenepyase xiaro, Xiria poe,

ypy tõ poe xixi tũtatoh wino.

‘Osehko, – tykase ynororo ya,

– ajohpãme sã popyra Izyraeu tõ tyripoko!

Popyra ehtoh enehpoko Izyraeu tõ pona!’

⁸ Mokaro popyra onyriposaromepyra ase,

popyra toto onyripyra Ritonõpo ahtao.

Toto onuãnohposaromepyra ase,

toto wãnoypyry se pyra Ritonõpo ahtao.

⁹ Topuimo emory poe,

ypy emory poe Izyraeu tõ enõko ase.

Oxiekyryme mã toto toiroro samo.

Imehnõ ahno motye kure ehtoh tokarose Ritonõpo a, eya xine.

Moro waro mã toto.

¹⁰ Jako pakomotyã putoh katoh sã mã toto;

tuhke mã toto, ikuhpõme.

Jorikyry se ase mokaro Ritonõpo poetory tõ samo.

Jorikyry se ase torõtyke pyra,

ajohpe pyra exiketõ samo.”

¹¹ Mame ynara tykase Parake Paraão a:

– Otara kyrino? Kuenehpoase xiaro popyra jepetõkara tyripotohme repe. Yrome kure rokẽ toto ripõko mase.

¹² Ynara tykase Paraão:

– Ritonõpo nurutopõpyry rokẽ poko oturũko ase.

Paraão oturutoh asakoro ehtopo

¹³ Mame ynara tykase Parake Paraão a:

– Eropa imepõ pona, moro poe Izyraeu tõ enõko mase zokonaka rokene, emero pyra. Ajohpame sã popyra mokaro tyripoko moro poe.

¹⁴ Tarose ynororo Parake a ona Zofim pona, ypy Pixika emory pona. Moroto apoto apõ tõ tyrise eya 7me. Epona xine tynekarory tyahkase eya toiro pui mükuru toirõ kaneru maro emero apoto apõ po.

¹⁵ Mame ynara tykase Paraão Parake a:

– Taro exiko onekarohpyry pūto. Morotona ytōko ase oseporyse Ritonōpo, Jesē maro.

¹⁶ Mame Ritonōpo tōseporyse Paraão maro. Omi tokarose eya Parake zurutohme. Mame tonyohse ropa ynororo Parake a omi ekarotohme eya.

¹⁷ Naeroro tooehse ropa Paraão, tōseporyse Parake maro tynyahkahpyry pūto, Moape tō tamuximākō maro. Parake a tōturupose eya Ritonōpo nekarohpyry poko.

¹⁸ Sero omi tokarose Paraão a Parake netaryme:

“Osehko Parake, Zipoa mūkuru,
etako ke ynekarory oya.

¹⁹ Ahno sã pyra Ritonōpo mana,
ajohpe exiketō sã pyra;
tōsenetupuhtoh onytyromara mana.

Tōmiry totapose ahtao Ritonōpo a,
moro rīko mana;
‘Tyriko ase,’ tykase ahtao Ritonōpo a tyriko mā rahkene.

²⁰ Tyripose ywy eya kure rokē tyripotohme;
kure rokē tyripose ahtao eya,
moro onytyromasaromepyra ase.

²¹ Enēko ase imeīpo Izyraeu tō ehtopo,
toto onyporemākara exīko imehnō mana,
toto onutuarimapopyra exīko roropa mā toto.

Ritonōpo, Izyraeu tō Esē, toto maro mana,
kohtāko mā toto Ritonōpo,

Tutuisarykōme exiry poko.

²² Tonehse toh nexiase Ritonōpo a Ejitu poe.
Jamihmehxo mā ynororo pui orutua itu htaō samo.

²³ Pyaxi tomo a, popyra toto ripory kukuruhtao
toiparo rokē moro kuhnōko mā toto,

Izyraeu tō onyryhmara mā toto.

Seromaroro ynara āko mā toto emero Izyraeu tō poko:

‘Enetoko ke Ritonōpo nyrihpyry!’

²⁴ Izyraeu owōnōko mana reāo nohpory samo,
reāo sã roropa oseremara mana

tykarimory onōpyra ro tahtao,
imunuru onēpyra ahtao roropa.”

²⁵ Mame ynara tykase Parake Paraão a:

– Mokaro Izyraeu tō popyra onyriposaromepyra awahtao, kure toto onyrippyra exiko roropa.

²⁶ Ynara tykase Paraão eya:

– Morara exiryke moro sã tykase ywy oya, Ritonōpo nekarory rokē ekarōko ase oya,
tykase ywy.

Omi oseruaō aehtopo

²⁷ Mame ynara tykase Parake Paraão a:

– Ajohpame sã ymaro eropa imepỹ pona. Otaramo moro poe Ritonōpo zamaro exīko mana popyra mokaro tyrippyra oya.

²⁸ Naeroro Paraão tarose Parake a ypy Peoa emory pona ona enetohme mya.

²⁹ Ynara tykase Paraão eya:

– Apoto apō 7me tyriko, 7me pui mūkuru tō zahkatohme 7me kaneru tō maro.

³⁰ Moro tyrise Parake a Paraão omipona. 7me pui mūkuru tō tyahkase eya 7me kaneru tō maro moro apoto apō tō po.

24

¹ Morarame kure rokē Izyraeu tō riry se Ritonōpo ehtoh tonetupuhse Paraão a. Naeroro mya ytopyra nexiase enetupuhpotoh eraximase Ritonōpo poe. Toeramase rokē ynororo ona amerehmā wino rokene,

² Izyraeu tō enese. Tōsesarise, oxiekyrymākō oximōme, tosarykō po. Mame Ritonōpo Zuzenu poe tōturupitose Paraão:

³ Ynara tykase ynororo Ritonōpo poe:
“Sero nase Paraão nekarory, Peoa mūkuru,
ynekarory sero jenuru kure rokē osenuhmaryhtao,

⁴ kure rokē Ritonōpo omiry etāko roropa.

Jesekumuru po typorohse ywy,

jenuru tō onetō sā,

Ritonōpo a tyripose,

Jamihmehxo Exikety enepotohme.

⁵ Enekure potu oesarykomo, Izyraeu tomo!

Enekure atapyīkomo!

⁶ Airiki panō tō sā mā toto,

tarykase exiketō samo atakenaka,

tupito po sā tuna ehpio, tykyrysā samo

tarykase ahtao Ritonōpo Kuesēkomo a,

apupari tō samo ahtāko tuna tō ehpio.

⁷ Konopo itamurume nae Izyraeu tō exīko aukurukōme mana te,
otyro puhturu ehxikatohme tarykase ahtao eya xine.

Ituisarykō jamihmehxo exīko mana,

Akake motye, tuisamehxo exīko roropa mana tuisa tō rānao.

⁸ Izyraeu tō tonehse Ritonōpo a Ejitu poe

epetōkara poremākapōko mana pui orutua itu htaō

samo. Topetōkara enahkāko mā toto,

Toto zehpyry akuakuhmōko mā toto,

ipyrekō tahtahkāko mā toto.

⁹ Reão jamihmā sā Izyraeu mana:

tynyhse ynororo ahtao

ipakary zuno mā toto.

Kure rokē Izyraeu tō ripory se exiketō,

kure rokē exīko mā toto.

Popyra Izyraeu tō ripoanō,

popyra tyriposēme exīko mā toto.”

¹⁰ Mame Parake tyekītapāse Paraão poko. Tomary totapase eya zakorō ke zehno toexiryke, ynara tykase ynororo:

— Kykohmase ooehtohme popyra jepetōkara ripotohme. Yrome kure rokē toto tyripose oya oseruao.

¹¹ Seromaroro ytoko ropa atapyī taka. Oepehmary se exiase repe. Yrome Ritonōpo, Oesē opehmapopyra mana.

¹² Ynara tykase Paraão:

— Ōmiry aronanomo a oturuase, ynara ase eya xine,

¹³ parata ke topehmase jahtao oya, uuru maro emero atapyī tao exikety, Ritonōpo, Jesē nyriphopyry omipona pyra ehsaromepyra ase. Mokaro zuruase: jamoreme emero rokē onyrisaromepyra ase, Ritonōpo omi poe rokē oturūko ase.

Paraão omiry etyhporymano

¹⁴ Ynara tykase Paraão Parake a:

– Seromaroro ytōko ropa ase wekyry tomo a; yrome osemazuhme ekarory se hano Izyraeu tō nyryry poko opoetory tomo a imeīpo.

¹⁵ Mame ynara tykase ynororo imeīpo ehtoh poko:

“Sero nase Paraão otururu, Peoa mūkuru,
ynekarohpyry sero jenuru kure osenuhmaryhtao,

¹⁶ kure rokē Ritonōpo omiry etaryhtao,
tuaro ehtoh apoitohme Imehxo Exikety wino.

Jesekumuru po typorohse ywy,
jenuru tō onetō sā Ritonōpo a tonepose ya, Jamihmehxo Exikety.

¹⁷ Imeīpo ehtoh enēko ase,
Izyraeu tō enēko.

Tuisa konōto, xirikuato saeremehxo
exikety sā exīko mana mokaro wino.

Tonesā samo oehnōko mana Izyraeu tō poe.

Moape tō tuisamākō poremākapōko mana.

Mokaro ahno epyrypaketō enahkapōko mana.

¹⁸ Izyraeu tō epetōkara poremākāko mana, etomita tomo.

Mokaro nonory apoīko mana Izyraeu tō nonoryme ehtohme.

Tyjमितunuru enepōko Izyraeu tō mana.

¹⁹ Jako pakomotyā wino,
orēpyra exikety exīko mana;
pata pōkō enahkapōko mana.”

²⁰ Mame moro enepotoh ae amarekita tō tonese Paraão a, naeroro ynara tykase:

“Amareke tō imehnō motye orēpyra toh nexiase repe.

Yrome etyhpyryme tonahkasēme exīko mā toto jūme.”

²¹ Mame enepotoh ae keneu tō tonese Paraão a, ynara tykase ynororo:

“Oesarykō jamihme mana, omyny ewomahpyry sā topu konōto ao.

²² Yrome tonahkasēme exīko matose tarose awahtao xine axirio tomo a typoetory tōme.”

²³ Ynara tykase roropa Paraão:

“Onokākō mokaro ahno oximōnōko inikahpozakoxi?

²⁴ Xipere poe epetōkara oehnōko mā toto tywapukō ae.

Axirio tō poremākapōko mā toto,

Hepea tō maro.

Yrome imeīpo tonahkasēme exīko mā toto, jumāme.”

²⁵ Moromeīpo tātakimase ropa Paraão toytotohme tytapyī taka ropa. Parake roropa toytose ropa.

25

Paau-Peoa eahmatopōpyry Izyraeu tomo a

¹ Mame Izyraeu tō tehme ahtao jakanahmā Akaxia tō po, moapita nohpory tō poko toehpitosse Izyraeu tō orutua kō nexiase.

² Oseahmatoh tonō pona toahmase toto mokaro nohpo tomo a, tynekarory tō tyahkase eya xine tyneponāmarykō eahmatohme. Izyraeu tō tōtuhse toto maro, toto neponāmarykō toahmase roropa eya xine.

³ Moro saaro Izyraeu tō tōximōse mokaro maro tyneponāmarykō Paau-Peoa eahmary poko, morara exiryke tohne toehse Ritonōpo toto poko.

⁴ Ynara tykase ynororo Moeze a:

– Oximōme Izyraeu tō tuisary tō enehpoko, jomi poe toto etapatohme jēpataka saereme ahtao. Moro tyrise ahtao oya xine, mokaro zehno jehtoh mynyhpānōko ropa mana.

⁵ Ynara tykase Moeze tuisa tomo a:

– Amarokõ ytotoko emero, oekyry tõ etapatohme, tyneponãmarykõ Paau-Peoa eahmase aytotyamo.

⁶ Imoihmãkõ maro Moeze xitãko nexiase Ritonõpo Tapyĩ omõtoho ãpataka. Mame nohpo mitianita tonehse Izyraeume exikety a tytapyĩ taka Moeze tõ neneryme.

⁷ Moro eneryhtao Pineia a, Ereaza mũkuru, Arão pary, towõse ynororo, tutũtase oximõtoho poe. Warata tapoise eya,

⁸ mokyro orutua tokahmase eya, tomõse itapyĩ taka, mokaro tuose eya warata ke zuakuru tõ pona, orutua, nohpo maro. Moro ke tyrohsẽ tymynyhpãkapose Izyraeu tõ rãnao.

⁹ Moro tyrohsẽ ke 24 miume ahno toorihse nexiase.

¹⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo, Izyraeu tõ Esẽ Moeze a:

¹¹ – Pineia nyrihpyry ke Izyraeu tõ zehno jehtoh tymynyhpãse. Ysamo Pineia mana: imehnõ neponãmary eahmary poko se pyra mana ipunaka. Jeahmary se rokẽ mana. Pineia nyrihpyry pokoino Izyraeu tõ onenahkara exiase toto zehno jehtoh ke.

¹² Naeroro kaxiko eya, jomiry etapõko ase eya, imaro osepeme ase.

¹³ Ynoro, ipoenõ maro, ipakomotyã maro, jũme oturuketõme exĩko mã toto, imehnõ neponãmarykõ oneahmapopyra aexiryke Izyraeu tomo a, ywy ro rokẽ eahmatohme eya xine. Moro ke mokaro rypyry tykorokapose eya.

¹⁴ Mokyro esety, totapase aexihpyry mitianita maro Ziniri nexiase, Saru mũkuru, tamuxime exikety Ximeão ekyryme.

¹⁵ Mokyro nohpo mitianita, tuose aexihpyry esety Koxipi nexiase, Zua ãxiry. Tuisame Zua nexiase mitianita tõ maro.

¹⁶ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

¹⁷ – Oetonatatoko mitianita tõ maro toto etapatohme.

¹⁸ Popyra ehtoh tonehse eya xine opona xine, oenekunopyrykõke aarorykohtao tyneponãmarykõ eahmatohme Peoa po. Tonekunohse roropa mexiatose Koxipi poko, mitianita tuisary ãxiry. Tuose ynororo nexiase tyrohsẽ toehse ahtao, moroto pyy Peoa po.

26

Izyraeu tõ kuhtopõpyry ropa

¹ Moromeĩpo, tyrohsẽ tymynyhpãse ahtao, ynara tykase Ritonõpo Moeze tomo a, Ereaza maro, oturukety Arão mũkuhpyry:

² – Izyraeu tõ orutua kõ ikuhtoko emero 20me jeimamyry nae exiketomo, emero tapyi taõkomo, emero tõsetapary waro exiketomo.

³⁻⁴ Naeroro Ritonõpo omiry omipona toehse Moeze tomo Ereaza maro, oximõme orutua kõ tonehpose eya xine soutatume exiketomo. Tõximõse toto ona Moape po, tuna Joatão ehpiõ po, pata Jeriko etonie, tuna Joatão moino Jeriko nexiase. Ynara toh nexiase Izyraeu tomo, Ejitu poe aepyhpyamo:

⁵ Rupẽ tõ oxiekyrymãkomo (Rupẽ osemazuhme aenuruhpyryme nexiase Jako mũkurume): Ipoenõ nexiase Enoke te, Paru te,

⁶ Ezerõ te, Karami, enara.

⁷ Mokaro 43.730me orutua kõ nexiase.

⁸ Paru poe tonuruse Eriape,

⁹ imũkuru tõ maro: Nemueu te, Tatã te, Apirão (Tatã, Apirão maro tymenekase ahno a tuisame toto ehtohme. Yrome toeramase toto Moeze tõ omipona pyra Arão maro. Osepeme toh nexiase Kora maro, Ritonõpo omipona pyra.

¹⁰ Mame nono toẽtakase toto enahkatohme. Toorihse nexiase Kora tõ maro. Mame apoto a 250mãkõ tyahkase nexiase. Moro toehse imehnõ enaroximatohme.

¹¹ Yrome Kora mũkuru tõ orihpyra toh nexiase.)

¹² Ximeão ekyry tomo: Nemueu tomo te, Jamĩ tomo te, Jakĩ tomo te,

- ¹³ Zera tomo te, Sauu tomo, enara.
¹⁴ Mokaro 22.200me orutua kō nexiase.
¹⁵ Kate ekyry tomo: Zepō tomo te, Haki tomo te, Suni tomo te,
¹⁶ Ozini tomo te, Eri tomo te,
¹⁷ Arote tomo te, Areri tomo, enara.
¹⁸ Mokaro 40.500me orutua kō nexiase.
¹⁹⁻²¹ Juta ekyry tomo: Sera tomo te, Pereze tomo te, Zera tomo te, Ezerō tomo te, Hamuu tomo, enara. (Juta mūkuru tō asakoro toorihse toh nexiase Kanaā po, Ere te, Onā, enara.)
²² Juta tō poe 76.500me orutua kō nexiase.
²³ Isakaa ekyry tomo: Tora tomo te, Puwa tomo te,
²⁴ Jasupe tomo te, Xinorō tomo, enara.
²⁵ Mokaro poe 64.300me orutua kō nexiase.
²⁶ Zepurō ekyry tomo: Serete tomo te, Erō tomo te, Jareeu tomo, enara.
²⁷ Mokaro poe 60.500me orutua kō nexiase.
²⁸ Manase ekyry tomo, Eparaī ekyry tō maro, Joze mūkurume mokaro toh nexiase.
²⁹ Manase ekyry tomo: Makia, Manase mūkuru, Kireate zummy nexiase. Kireate poe:
³⁰ Iezea tomo te, Hereke tomo te,
³¹ Axirieu tomo te, Xikē tomo te,
³² Semita tomo te, Hepea tomo, enara.
³³ Zeropeate, Hepea mūkuru tōxike rokē nexiase tumūkue pyra. Zeropeate ēxiry tō nexiase: Makara, Noa, Hokara, Miuka, Tiriza, enara.
³⁴ Mokaro poe 52.700me orutua kō nexiase.
³⁵ Eparaī ekyry tomo: Sutura tomo te, Pekea tomo te, Taā tomo te,
³⁶ Erā tomo; Sutura mūkurume Erā nexiase.
³⁷ Mokaro poe 32.500me orutua kō nexiase. Mokaro Joze pakomotyāme toh nexiase.
³⁸ Pējamī ekyry tomo: Pera tomo te, Asapeu tomo te, Airāo tomo te,
³⁹ Supā tomo te, Hupā tomo te,
⁴⁰ Arate tomo te, Naamā tomo, enara. Arate, Naamā roropa Pera pakomotyāme nexiase.
⁴¹ Mokaro poe 45.600me orutua kō nexiase.
⁴² Tā ekyry tomo: Suāo tō nexiase.
⁴³ Mokaro wino 64.400me orutua kō nexiase.
⁴⁴ Asea ekyry tomo: Imina tomo te, Ixiwi tomo te, Peria tomo te,
⁴⁵ Hepea tomo te, Maukieu tomo, enara. Hepea, Maukieu roropa Peria mūkurume toh nexiase.
⁴⁶ Asea ēxiry esety Sera nexiase.
⁴⁷ Mokaro poe 53.400me orutua kō nexiase.
⁴⁸ Napatari ekyry tomo: Jazeeu tomo te, Kuni tomo te,
⁴⁹ Jezea tomo te, Xirē tomo, enara.
⁵⁰ Mokaro poe 45.400me orutua kō nexiase.
⁵¹ Atapona Izyraeu tomo 601.730me orutua kō nexiase.
⁵² Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:
⁵³ — Nono apiakako Izyraeu tō esaryme ehtohme. Tuhkehxo Izyraeu tō ahtao oxiekyryme, nono zumohxo ekaroko eya xine.
⁵⁴⁻⁵⁶ Nono tapiakase ahtao imenekatoh ke nono ekamoko oxiekyry mākō nonoryme ehtohme; tuhkehxo oxiekyryme exiketomo a nono zumohxo ekaroko; tuhke hkopyra oxiekyryme exiketomo a nono zumo hkopyra ekaroko.

Rewita tomo

- ⁵⁷ Rewi ekyry tō ynara kynexine: Jeresō tomo te, Koate tomo te, Merari tomo te,

⁵⁸ Ripani tomo te, Eperõ tomo te, Mari tomo te, Muxi tomo te, Kora tomo, enara. Koate toemũkuase Anarãome.

⁵⁹ Anarão pytyme Jokepete nexiase, Rewi ãxiry; tonuruse ynororo Ejitu po. Anarão maro Jokepete toemũkuase asakoro: Arão, Moeze maro. Tonuruse toiro ãxiry roropa, esety Miriã.

⁶⁰ Arão toemũkuase asakoropane: Natape te, Apiu te, Ereaza te, Itamaa, enara.

⁶¹ Yrome Natape, Apiu maro toorihse toh nexiase azahkuru toehse toto ahtao, apoto tyorõ tokarose ahtao eya xine tynekaroryme Ritonõpo a.

⁶² Rewita tã tukuhse nexiase 23.000me orutua kã rokene, toiro nuno motye exike-tomo. Imehnõ Izyraeu tã maro pyra tukuhse toh nexiase nono anapoipyra rewita tã exiryke tynonorykõme, Izyraeu po.

⁶³ Mokaro oxiekyry tã emero tukuhse toh nexiase Moeze tomo a, oturukety Ereaza maro, Izyraeu tã tukuhse ahtao ona Moape po tuna Joatão ehpiõ, pata Jeriko etonie. Tuna Joatão moino Jeriko nexiase.

⁶⁴ Mokaro maro pake tukuhse aexityã pyra nexiase, Moeze tomo a Arão maro, apitoryme ona tonorẽ Xinai po.

⁶⁵ Ritonõpo omihpyry ae ro: Orihnõko mã toto emero porehme ona tonorẽ po, katopõpyry ae, toorihse toh nexiase. Karepe, Jepone mũkuru te, Jozue, Num mũkuru maro rokẽ orihpyra toh nexiase.

27

Zeropeate ãxiry tomo

¹ Manase ekyry tã maro nohpo tã atakorõmãkõ omame nae nexiase: Makara, Noa, Hokara, Miuka, Tiriza, enara. Jũkõ Zeropeate nexiase, Hepea mũkuru, Kireate pary, Makia pary mũkuru, Manase pary, Joze mũkurume Manase kynexine.

² Toytose mokaro nohpo tã oturuse Moeze maro, Ereaza maro tamuximãkõ maro Ritonõpo Tapyĩ omõtohtao. Ynara tykase toto:

³ – Yna zummy toorihse ona tonorẽ po tumũkue pyra orutuame. Kora maro pyra nexiase, Ritonõpo omipona pyra exikety maro pyra, yrome tamoreme toorihse ynororo tyrypyry emetakame.

⁴ Yna zummy tuenikehse ahtao Izyraeu tã rãnao, tumũkue pyra exiryke orutuame zae pyra exiry. Nono ekaroko yna a papa ekyry tã maro, yna esaryme.

⁵ Mokaro omiry tarose Moeze a Ritonõpo a.

⁶ Mame ynara tykase Ritonõpo:

⁷ – Zeropeate ãxiry tã nekaropohpyry zae mana. Nono ekaroko eya xine esarykõme jũkõ ekyry tã pũto. Mame jũkõ nonory tokarosẽme exĩko mokaro nohpo tã esaryme.

⁸ Izyraeu tã zuruko: orutua toorihse ahtao tumũkue pyra orutuame, inonory tokarosẽme exĩko ãxihpyry a.

⁹ Tõxike pyra ynororo ahtao inonory tokarosẽme exĩko zakorõ tomo a.

¹⁰ Takorõke pyra ahtao inonory tokarosẽme exĩko jumy akorõ tomo a.

¹¹ Mame jumy takorõke pyra ahtao inonory tokarosẽme exĩko jekyry ameke pyra exikety a inonoryme ehtohme. Izyraeu tomo a morara tyripoko zae ehtohme, ywy, Ritonõpo nyripohpyry ae ro oya, Moeze.

Jozue menekatopõpyry

(Teuteronomiu 31.1-8)

¹² Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Onuhko sero ypy Aparĩ pona moro nono enetohme, ynekarory Izyraeu tomo a.

¹³ Moromeĩpo, moro nono tonese ahtao oya, orihnõko mase orui, Arão orihpõpyry saaro,

¹⁴jomiry omipona pyra toehse oexirykōke asakoro ro moroto ona Zim po. Ykerekere-maryhtao imoihmākomo a Meripa po yjमितunuru kurā enetuputyry se pyra mexiatose mokaro ēpataka. (Meripa tuna enatyryme mana Kate po, ona tonore Zim po.)

¹⁵Mame ynara tykase Moeze:

¹⁶ – Ritonōpo yna Esemy, opoe isene ynanase emero, onoky ymyakāme exīko nae, mokaro, opoetory tō aroneme

¹⁷ toto tuisaryme atatapoiry poko, kaneru sā pyra toto ehtohme tosēke pyra toto ahtao?

¹⁸Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Jozue ikohmako, Num mūkuru, orutua emese kure exiketyme mā ynoro, oemary tō tyriko epona.

¹⁹ Mokyro xikihme tyriko oturukety Ereaza ēpataka, imoihmākō ēpataka roropa; omyakāme mokyro ekaroko toto neneryme.

²⁰Tuisame oehtoh zokonaka ekaroko eya, aomiry omipona Izyraeu tō ehtohme.

²¹ Oturukety Ereaza omiry etāko mana ise jehtoh waro ehtohme. Ereaza ise jehtoh waro exīko mana Urim eneryke eya Tumim maro. Moro ke Jozue amorepāko mana Izyraeu tō maro ise jehtoh ritohme eya xine emero.

²²Mame Ritonōpo nyriphopyry tyrise Moeze a. Jozue tonehse eya imoihmākō ēpataka, Ereaza ēpataka roropa.

²³Mame Ritonōpo omi poe tomary tō tyrise eya Jozue zupuhpyry pona. Moro ke Moeze myakāme Jozue toehse.

28

Izyraeu tō nekarotyā kokoro rokene (Ēxutu 29.38-46)

¹Ynara tykase Ritonōpo, Izyraeu tō Esē Moeze a:

² – Ynara tyripoko Izyraeu tomo a: kokoro rokē inekarory tō enehtohme ya, tōsemy, tonahsē maro zahkatohme tyroxine exiketomo, yzamaro exiketomo.

³ – Ynara enehpōko mase eya xine tōsēme, toto nekaroryme kokoro rokene, jūme: kaneru mūkuru tō asakoro, toiro jeimamyry exiketomo, atapuropyra exiketomo.

⁴ Toiro mokyro tyahkasēme exīko pakeimo te, zakorō tyahkasēme exīko kokonie pukuro.

⁵ Kaneru mūkuru maro tiriiku kurā toiro kirume ekarōko matose otoxie azeite toiro riturumā maro.

⁶Moro onekarory zahkāko matose tytororo, kokoro rokene. Moro tokarose apitoryme ppy Xina po. Tonahsēme moro onekarory mana, tyroxine mana Ritonōpo Oesēkomo a.

⁷Kaneru mūkuru maro uwa eukuru jehnahpyry, toiro riturume ekarōko matose. Moro eukuru ikuānōko matose Osa Kurā pona onekarorykōme Ritonōpo a.

⁸Kokonie pukuro zakorō kaneru mūkuru tyahkasēme exīko tiriiku maro toiro kirume, azeite maro, uwa eukuru jehnahpyry maro, pakeimo onekarohpyry samo. Moro onekarohpyry tonahsēme mana ya, tyroxine ya mana, yzamaro mana, tykase Ritonōpo.

Onekarotyā oserematoh ae

⁹ – Mame oserematoh ae kaneru mūkuru asakoro enehnōko matose ya, toiro jeimamyry exiketomo, tynyrohke pyra exiketomo. Mokaro maro tiriiku kurā enehtoko asakoro kirume otoxie azeite maro, uwa eukuru jehnahpyry maro.

¹⁰ Moro onekarory zahkāko matose tytororo emero oserematoh ae, onekarorykō maro kokoro rokē tyahkasēme exiketō maro, uwa eukuru jehnahpyry maro onekaroryme.

Onekarotyā Oseahmatoh Nuno Kasenato ae

11 — Emero nuno po, ěmepýry apitorymã po ynara enehtoko onekaroryme ya, Oesěkomo a, oekykõ zahkatohme tytororo: pui mŭkuru tō asakoro te, toiro kaneru orutua te, 7me kaneru mŭkuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, tynyrohke pyra exiketomo, enara.

12 Toiro pui mŭkuru maro oseruao kirume tiriiku kurã enehtoko otoxie azeite maro. Toiro kaneru orutua maro asakoro kirume tiriiku enehtoko otoxie azeite maro,

13 toiro kaneru mŭkuru maro toiro kirume tiriiku enehtoko. Moro onekarory tō tyahkasěme exĭko mã kehko tytororo, onekarorykõme ya, typoxine exĭko mã kehko ya, Ritonõpo a.

14 Uwa eukuru jehnahpyry onekarorykõme ya ynara mana: toiro pui mŭkuru maro asakoro riturume uwa eukuru jehnahpyry enehnõko matose, kaneru orutua maro 1½ riturume uwa eukuru jehnahpyry enehnõko matose, kaneru mŭkuru maro toiro riturume uwa eukuru jehnahpyry enehnõko matose. Morohne enehnõko matose onekarorykõ zahkatohme tytororo ěmepýry apitorymã po emero nuno po emero jeimamyry ae.

15 Moro onekarorykõ tyahkase aexihpyry tytororo maro, tonehse oya xine kokoro rokene, uwa eukuru jehnahpyry maro, toiro poti enehtoko roropa jahkatohme onekarorykõme Ritonõpo a, ahno rypyry korokapotohme eya.

*Onekarotyã Oseahmatoh Paxikoa poko
(Exutu 12.1-13; Rewitiku 23.5-8; Teuteronomiu 16.1-2)*

16 Ěmepýry 14mã po, nuno apitorymã po Oseahmatoh Paxikoa, Ritonõpo nenyokyhpyry ytotoþopyry poko oseahmãko matose Ritonõpo Oesěkõ eahmaryme.

17 Yrokokoro, ěmepýry 15me aehtoh po otuhtoh konõto rĭko matose; 7me ěmepýry ae pão ohnõko matose iporutatoh maro pyra.

18 Sero otuhtoh konõto ěmepýry apitorymã po erohpyra exĭko matose emero porehme; oximõnõko matose Ritonõpo eahmatohme.

19 Mame onekarorykõ enehtoko jahkatohme porehme onekarorykõme Ritonõpo a: pui mŭkuru tō asakoro te, toiro kaneru orutua te, 7me kaneru tō, toiro jeimamyry exiketomo, tynyrohke pyra exiketomo.

20 Toiro pui mŭkuru maro 3 kirume tiriiku kurã zahkãko matose otoxie azeite maro. Kaneru orutua maro 2 kirume tiriiku zahkãko matose otoxie azeite maro,

21 toiro kaneru maro toiro kirume tiriiku zahkãko matose.

22 Onekaroryme roropa Ritonõpo a poti enehko jahkatohme, ahno rypyry korokapotohme.

23 Morohne enehnõko matose onekarorykõme ya, kokoro rokĕ onekarorykõ maro jahkatohme porehme.

24 Mokarohne ke, kokoro rokĕ 7me ěmepýry ae onekarorykõ Ritonõpo a jahkãko matose tonahsěme, typoxine exiketyme eya. Morohne enehnõko matose onekarorykõme, kokoro rokĕ onekarotyã maro, jahkatohme porehme te, uwa eukuru jehnahpyry maro, onekarorykõme.

25 Mame ěmepýry 7mã po oximõnõko matose Ritonõpo eahmatohme, moro ěmepýry ae erohpyra exĭko matose emero porehme.

*Onekarotyã Oseahmatoh Tykrysã Apoitoh poko
(Rewitiku 23.15-22)*

26 Ěmepýry apitorymã po Oseahmatoh Tykrysã Apoitoh poko, Otuhtoh Konõto Semana tō poko roropa, onekarorykõ enepýryhtao oya xine Ritonõpo Oesěkomo a, anapoityãkõ apitorymã tiriiku tōkehko, oximõnõko matose jeahmatohme. Erohpyra exĭko matose, emero porehme.

27 Onekarory tō enehnõko matose jahkatohme onekarorykõme ya, Ritonõpo a. Moro typoxine exĭko ya mana. Ynara enehnõko matose ya: pui orutua mŭkuru tō asakoro

te, toiro kaneru orutua te, 7me kaneru mūkuru tomo, toiro jeimamyry exiketomo, tynyrohke pyra exiketomo.

²⁸ Toiro pui mūkuru maro oseruao kirume tiriiku kurā zahkāko matose otoxie azeite maro. Kaneru orutua maro asakoro kirume tiriiku zahkāko matose otoxie azeite maro,

²⁹ toiro kaneru maro toiro kirume tiriiku zahkāko matose.

³⁰ Toiro poti enehtoko roropa jahkatohme ahno rypyry korokapotohme.

³¹ Morohne enehtoko uwa eukuru jehnahpyry maro onekarorykōme jahkatohme kokoro rokē onekarohpyrykō maro, tiriiku tōkehko onekarotyākō maro.

29

Onekarotyā Jeimamyry Kasenato poko

(Rewitiku 23.23-25)

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a Izyraeu tō ripotohme:

– Ēmepyyry apitorymā po nuno 7mā po oximōtoko Ritonōpo eahmatohme, moro ae erohpyra ehtoko. Moro ěmepyyry ae rueimo etotoko.

² Okyno tō zahkāko matose tytororo onekarorykōme Ritonōpo a tyroxine ehtohme: toiro pui mūkuru te, toiro kaneru orutua te, 7me kaneru mūkuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

³ Pui mūkuru maro 3 kirume tiriiku kurā enehtoko otoxie azeite maro. Kaneru orutua maro 2 kirume tiriiku enehtoko otoxie azeite maro,

⁴ toiro kaneru mūkuru maro toiro kirume tiriiku enehtoko otoxie azeite maro.

⁵ Toiro poti roropa jahkatoko onekaroryme Ritonōpo a ahno rypyry korokapotohme.

⁶ Morohne enehtoko, onekarorykō maro jahkatohme tytororo ěmepyyry apitorymā po nuno po, onekarorykō tiriiku tōkehko maro, onekarorykō maro roropa jahkatohme kokoro rokene tiriiku tōkehko maro, uwa eukuru jehnahpyry maro. Morohne tonahsē zahkaryhtao onekarorykōme tyroxine mana Ritonōpo a.

Onekarotyā Ēmepyyry Ahno Rypyry Korokatoh poko

(Rewitiku 23.26-32)

⁷ – Ēmepyyry 10mā po nuno 7mā po oximōtoko Ritonōpo eahmatohme. Moro ěmepyyry ae otuhpyra ehtoko ipunaka erohpyra ehtoko, enara.

⁸ Okyno tō enehtoko Ritonōpo a jahkatohme porehme onekarorykōme tyroxine exiketye eya. Ynara enehnōko matose: toiro pui mūkuru te, toiro kaneru orutua te, 7me kaneru mūkuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

⁹ Pui mūkuru maro 3 kirume tiriiku kurā enehtoko otoxie azeite maro. Kaneru orutua maro asakoro kirume tiriiku enehtoko otoxie azeite maro,

¹⁰ toiro kaneru mūkuru maro toiro kirume tiriiku enehtoko.

¹¹ Poti mūkuru zahkatoko roropa onekarorykōme oorypyrykō korokapotohme; morohne maro onekarotyā zahkatohme ahno kurākatohme te, kokoro rokē onekarory maro zahkatohme tiriiku maro, uwa eukuru jehnahpyry maro.

Oseahmatoh Tapyi Pissarara

(Rewitiku 23.33-44)

¹² – Ēmepyyry 15mā po, nuno 7mā po oximōtoko Ritonōpo eahmatohme. Sero otuhtoh konōtome exīko 7me ěmepyyry ae Ritonōpo eahmary poko.

¹³ Ēmepyyry apitorymā po sero oseahmatoh poko tonahsē enehtoko jahkatohme onekarorykōme Ritonōpo a, tyroxine exikety jamaro ehtohme. Ynara enehtoko 13me pui mūkuru tomo te, asakoro kaneru orutua komo te, 14me kaneru mūkuru tomo, toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

¹⁴ Toiro pui mūkuru maro 3 kirume tiriiku kurā enehtoko otoxie azeite maro. Toiro kaneru orutua maro asakoro kirume tiriiku enehtoko otoxie azeite maro,

¹⁵ toiro kaneru mūkuru maro toiro kirume tiriiku enehtoko, uwa eukuru jehnahpyry maro onekarorykōme.

¹⁶ Poti roropa jahkatoko onekarorykōme ahno rypyry korokapotohme. Mokarohne jahkatoko onekarorykōme, moro kokoro rokē kaneru tō zahkatoh maro, tiriiku maro, uwa eukuru jehnahpyry maro.

¹⁷ – Yrokokoro, ěmepyry asakoromã po 12me pui mūkuru tō enehtoko jahkatohme onekarorykōme, kaneru orutua kō asakoro te, 14me kaneru mūkuru tō maro, toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

¹⁸⁻¹⁹ Mokaro maro morohne enehtoko onekaroryme emero Ritonõpo nenehpohpyry ěmepyry apitorymã po.

²⁰ – Ěmepyry 3mã po 11me pui mūkuru tō enehtoko, 2me kaneru orutua komo te, 14me kaneru mūkuru tō maro toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

²¹⁻²² Mokaro maro morohne enehtoko roropa emero Ritonõpo nenehpohpyry ěmepyry apitoryme aexihpyry samo.

²³ – Ěmepyry 4mã po 10me pui mūkuru tō enehtoko, 2me kaneru orutua komo te, 14me kaneru mūkuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

²⁴⁻²⁵ Mokaro maro morohne enehtoko roropa emero Ritonõpo nenehpohpyry ěmepyry apitoryme aexihpyry samo.

²⁶ – Ěmepyry 5mã po 9me pui mūkuru tō enehtoko, 2me kaneru orutua komo te, 14me kaneru mūkuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

²⁷⁻²⁸ Mokaro maro morohne enehtoko roropa emero Ritonõpo nenehpohpyry apitoryme aexihpyry samo.

²⁹ – Ěmepyry 6mã po 8me pui mūkuru tō enehtoko, 2me kaneru orutua komo te, 14me kaneru mūkuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

³⁰⁻³¹ Mokaro maro morohne enehtoko roropa emero Ritonõpo nenehpohpyry ěmepyry apitoryme aexihpyry samo.

³² – Ěmepyry 7mã po 7me pui mūkuru tō enehtoko, 2me kaneru orutua komo, 14me kaneru mūkuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

³³⁻³⁴ Mokaro maro morohne enehtoko roropa emero Ritonõpo nenehpohpyry ěmepyry apitorymã po jahkatohme.

³⁵ – Ěmepyry 8mã po oximõtoko Ritonõpo eahmatohme, erohpyra ehtoko.

³⁶ Okyno enehtoko jahkatohme tytororo onekarorykōme Ritonõpo a tyroxine exiketyme eya. Ynara enehtoko: toiro pui mūkuru te, kaneru orutua toiro te, 7me kaneru mūkuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

³⁷⁻³⁸ Mokaro maro morohne enehtoko roropa emero Ritonõpo nenehpohpyry ěmepyry apitoryme aehtoh ae.

³⁹ – Morohne tyripōko ase oya xine okyno tō enehtohme jahkatohme tytororo tiriiku tōkehko maro, uwa eukuru jehnahpyry maro onekarorykōme Ritonõpo a osepeme ehtohme oseahmatoh poko awahtao xine, ěmepyry inymenekahpyry toehse ahtao. Mokarohne enehpōko ase oya xine enehtohme onekarorykōme Ritonõpo a te, onekarorykō maro omihpyry ae ro totapose ahtao oya xine te, imepỹ ropa onekarorykō ekarory se rokē awahtao xine amoreme xine, enara.

⁴⁰ Naeroro Izyraeu tō turuse Moeze a morohne emero Ritonõpo nyripohpyry eya xine.

30

Ahno a tōmiry totapose ahtao

¹ Mame Moeze tōturuse Izyraeu tō oxiekyry tō tuisary tomo a. Ynara tykase:

– Sero nase Ritonõpo nyripohpyry oya xine:

² Õmirykõ totapose ahtao oya xine onekarorykõ enepyry poko Ritonõpo a te, õmirykõ totapose ahtao oya xine otytyko riry poko oya te, otytyko onyripyra oehtohkõ poko roropa, õmihpyrykõ omipona ehtoko emero porehme.

³ – Mame nohpo oryximã tummytapyĩ tao ro tahtao tõmiry etaporyhtao otytyko ekarory poko Ritonõpo a te, otytyko riry poko eya te, otytyko onyripyra toehtoh poko roropa,

⁴ jumy moro waro ahtao, oturupyra ynororo ahtao, zae mokyro nohpo mana moro riryhtao eya emero tynetapohpyry ae ro.

⁵ Yrome moro waro toehse jumy ahtao, moro onyrippyra ahtao, mokyro nohpo zae ro mana onyripyra tahtao. Iirypyry korokãko Ritonõpo mana, aomiry onyrippyra jumy exiryke.

⁶ – Nohpo, tynioke pyra exikety, tõmiry totapose ahtao Ritonõpo a, osenetupuhpyra ahtao te, tuaro ynororo ahtao roropa, otytyko ritohme te, onyripyra toehtohme roropa, mame niotãko mana,

⁷ inio moro waro tahtao oturupyra ynororo ahtao, zae mokyro nohpo mana morohne riryhtao tõmihpyry ae ro.

⁸ Yrome, inio moro waro toehse ahtao, moro onyrippyra ahtao eya, mokyro nohpo zae ro mana tõmihpyry onyripyra tahtao. Iirypyry korokãko Ritonõpo mana.

⁹ – Pytõpo tomo te, tynio a turumekase aexityã roropa tõmiry totapose ahtao tynekarory poko Ritonõpo a te, otytyko riry poko te, otytyko onyripyra toehtoh poko roropa, zae mã ynororo tõmihpyry ae emero riryhtao eya.

¹⁰ – Nohpo tynioke exikety tõmiry totapose ahtao eya tynekarory poko Ritonõpo a te, tõmiry totapose ahtao eya otytyko riry poko te, otytyko onyripyra toehtoh poko,

¹¹ inio moro waro toehse ahtao, oturupyra ynororo ahtao, zae mokyro nohpo mana morohne riryhtao eya tõmihpyry ae ro.

¹² Yrome inio moro waro toehse ahtao, moro onyrippyra ynororo ahtao eya, mokyro nohpo zae ro mana tõmihpyry onyripyra tahtao. Iirypyry korokãko Ritonõpo mana inio aomihpyry onyrippyra exiryke eya.

¹³ Inio ýme se ahtao tyyty omihpyry poko zae mana. Tyripyry se pyra inio ahtao zae ro mana onyrippyra ahtao.

¹⁴ Yrome moro waro inio toehse ahtao, mame yrokokoro oturupyra ro mana, zae nohpo mana moro riryhtao eya emero, tynetapohpyry ae ro. Inio ýme toehse mana tyyty omihpyry maro oturupyra exiryke tuaro toehse ahtao moro poko.

¹⁵ Yrome imeĩpo inio moro onyrippyra toehse ahtao, tõmihpyry totapose nohpo ahtao, tuãnohsẽme exiko inio mana, nohpo onuãnohpyra exiko mana.

¹⁶ Morohne Ritonõpo nyrippyry Moeze a tõmihpyry totapose ahtao nohpo a tynioke pyra exiketyme ahtao te, tynioke exikety roropa, enara.

31

Etonatoh mitianita tõ maro

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² – Izyraeu tõ enyohko etonatohme mitianita tõ maro, emõpotohme popyra toto nyrytã poko Izyraeu tomo a. Moromeĩpo orihnõko mase.

³ Naeroro ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Opyrekõ tyritoko oytotohkõme emero pyra etonatohme mitianita tõ maro, emõpotohme zae pyra toehse toto exiryke Ritonõpo Kuesẽkomo a.

⁴ Emero oxiekyry tõ toiro miume soutatu tõ imenekatoko, aropotohme etonatohme.

⁵ Naeroro Izyraeu tõ oxiekyry tõ poe 12 miumãkõ tymenekase ytotohme etonatohme; emero oxiekyry tõ poe toiro miumãkõ tymenekase.

⁶ Mokaro 12 miumākō taropose Moeze a etonatohme, Pineia poetoryme, oturukety Ereaza mūkuru. Ritonōpo kyryry tō kurā tarose roropa eya, rueimo tō maro tuaro ehtoh enetupuhpotohme.

⁷ Mame Ritonōpo nyripohpyry Moeze a omipona tōsetapase toto mitianita tō maro; orutua kō totapase eya xine emero porehme.

⁸ Aorihtyā ekepyry tō maro Ewi nexiase te, Rekē te, Zua te, Huru te, Repa, enara; 5me mitianita tuisary tomo. Paraão roropa totapase eya xine Peoa mūkuru.

⁹ Mitianita nohpory tō tarose Izyraeu tomo a typoetory tōme, poeto tō maro. Kaneru tō roropa tapoise eya xine, poti tō maro, pui tōkehko maro, imōkomohpyry maro.

¹⁰ Apoto tukase eya xine mitianita tō patary tō zahkatohme, soutatu tō tapyinỹpyry tō tyahkapose roropa eya xine emero porehme.

¹¹ Mame imōkomohpyry tapoise eya xine, ahno maro, okyno tō maro.

¹² Morohne emero tarose eya xine Moeze a, oturukety Ereaza a roropa, imoihmākō Izyraeu tomo a roropa, tosarykō po toto ahtao, ona Moape po, tuna Joatão ehpiō pūto, pata Jeriko etonie. Tuna moino Jeriko nexiase.

Izyraeu tō soutatu tō oehtopōpyry ropa

¹³ Mame Moeze tomo, oturukety Ereaza maro, Izyraeu tō tamuximākō maro tutūtase toto tosarykō poe oseporyse soutatu tō maro.

¹⁴ Tohne toehse Moeze, soutatu tō tuisary tō zehno, miumākō tuisary tomo te, 100mākō tuisary tō maro.

¹⁵ Ynara tykase Moeze:

— Oty katohme mokaro nohpo tō emero typynanohse oya xine isene ro?

¹⁶ Wenikehpyra ehtoko, nohpo tō nexiase Paraão omi poe Izyraeu tō ewokananōme toehse, Ritonōpo Omihpyry omipona pyra Izyraeu tō ehtohme, tyneponāmarykō Paau-Peoa eahmatohme eya xine. Morara exiryke tyrohsē toehse Ritonōpo poetory tō pona.

¹⁷ Seromaroro mokaro mūkuru tō emero etapatoko, nohpo tō maro emero orutua maro toehse aexityamo.

¹⁸ Yrome mokaro ēxiry tō ipynanohko nohpo tō maro, emero orutua maro exipitopyra exiketomo; opoetoryme mā toto.

¹⁹ Seromaroro amarokō emero, ahno etapahpōkomo te, ekepyry apoihpōkō roropa omōpyra matose atapyīkō taka, 7me ēmepyyry aropotoko jarānaka. Ēmepyyry oseruaō po, 7mā po roropa, amarokō opoetory tō maro ekurikatoko.

²⁰ Oupōkō roropa ikurikatoko, okyno pihpyry risē roropa te, poti hpoty risemy te, wewe risē roropa emero.

²¹ Mame ynara tykase oturukety Ereaza, mokaro orutua komo a toehse ropa aexityamo a etonatoh poe:

— Ritonōpo Kuesēkō nyripohpyry Moeze a ynara mana:

²²⁻²³ Mōkomo emero zahpyra exiketō apoto ke, uuru te, parata te, metau te, kurimene te, exitanio te, xūpu, enara tyriposēme exīko apoto htaka ikurākatohme nuriame pyra ehtohme. Yrome mōkomo emero apoto ke zahketomo, morohne ikurikāko matose tuna ke.

²⁴ Mame ēmepyyry 7mā po, ekurākatohme oupōkō ikurikatoko emero. Moromeīpo omōnōko ropa matose oesaka xine.

Mitianita tō mōkomohpyry apiakary poko

²⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

²⁶ — Pape pona imerotoko, emero mokaro nenehtyā mitianita tō poe, oturukety Ereaza ākorehmāko mana te, tamuximākō ākorehmāko roropa mā toto. Ahno tō imeroko, okyno tō roropa.

²⁷ Mame morohne apiakako irānakuroko, asakoro zokonaka ehtohme, oxisamo. Toiro zokonaka soutatu tō kyryryme exīko; toiro zokonaka imehnō ahno kyryryme exīko.

²⁸ Mame soutatu tō kyryry poe zokonaka pitiko apoīko matose ekarotohme Ritonōpo a: 500me ahno ahtao toiro ahno ekarōko matose Ritonōpo a. Morararo pui tomo te, jumētu tomo te, kaneru tomo te, poti tomo, enara.

²⁹ Moro Ritonōpo kyryry tō apoiko ekarotohme oturukety Ereaza a.

³⁰ Mame moro ahno kyryry poe apiakako: 50me ahno ahtao toiro touko te, pui tomo te, jumētu tomo te, kaneru tomo te, poti tomo te, imehnō okyno tō roropa ekarotohme rewita tomo a, Ritonōpo Tapyī Kurā poko erohketomo a.

³¹ Mame Ritonōpo nyripohpyry tyrise Moeze tomo a Ereaza maro.

³² Ynara tymerose eya xine soutatu tō napoityamo, (onymeropyra nexiase mōkomo tapoise ahtao soutatu tomo a tykyryrykōme rokene) 675 miime kaneru tomo poti tō maro te,

³³ 72 miime pui tomo te,

³⁴ 61 miime jumētu tomo te,

³⁵ 32 miime ahno tomo, enara.

³⁶ Moro zokonaka soutatu tō eky tōme 337.500me kaneru tō nexiase poti tō maro.

³⁷ Moro poe 675me tapiakase Ritonōpo eky tōme.

³⁸ Pui tomo 36 miime nexiase soutatu tō ekyme. Mokaro wino 72me tapiakase Ritonōpo eky tōme.

³⁹ Jumētu tō 30.500me soutatu tō ekyme nexiase. Mokaro wino Ritonōpo ekyme 61me nexiase.

⁴⁰ Nohpo tomo 16 miime nexiase soutatu tō poetoryme nexiase. Mokaro wino 32me tokarose Ritonōpo a.

⁴¹ Moro zokonaka pitiko tokarose Moeze a Ereaza a tynekaroryme kurā Ritonōpo a Izyraeu tō Esemu, Ritonōpo nyripohpyry omipona.

⁴² Moro zokonaka ahno kyryryme oxisā nexiase soutatu tō kyryry maro.

⁴³ 337.500me kaneru tō nae nexiase poti tō maro te,

⁴⁴ 36 miime pui tomo te,

⁴⁵ 30.500me jumētu tomo te,

⁴⁶ 16 miime ahno maro, enara.

⁴⁷ Mame Ritonōpo nyripohpyry ae ro moro zokonaka ahno tō kyryry poe 50me ahtao toiro tapoise Moeze a Ritonōpo kyryryme ahno, okyno tomo, enara. Mame Ritonōpo kyryry tō tokarose eya xine rewita tomo a, Ritonōpo Tapyī Kurā poko erohketōme toto exiryke.

Soutatu tō tuisary tō nekarohpyry

⁴⁸ Mame soutatu tō tuisary tomo, miumākō tuisary tomo, 100mākō tuisary tō maro toytose toto oturuse Moeze a.

⁴⁹ Ynara tykase toto eya:

— Soutatu tō tukuhse yna a, yna poetory tomo emero isene ro mā toto.

⁵⁰ Naeroro ynanekaroryme uuru risē ynanenehno keti tomo te, omekumy tomo te, omahtao tomo te, panasere tōkehko, Ritonōpo epehpyryme “Kure mase” katohme yna ewomaryke eya.

⁵¹ Morohne tapoise Moeze tomo a Ereaza maro.

⁵² Moro uuru tukuhse ahtao atapona 191 kirume nexiase soutatu tō tuisary tō nekarohpyry Ritonōpo a.

⁵³ Soutatu tō tuisame pyra exiketomo a tynapoityā tukurākase tykyryrykōme rokene.

⁵⁴ Mame moro uuru, soutatu tō tuisary tō nekarohpyry tarose Moeze a Ereaza maro Ritonōpo Tapyī taka wenikehpyra ehtohme Izyraeu tō ewomaneme Ritonōpo ehtoh poko.

32

*Tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino
(Teuteronomiu 3.12-22)*

¹ Mame Rupē ekyry tō Kate ekyry tō roropa tokyke tuhke nae toh nexiase, pui tōkehko. Moro nono, Jazea nonory te, Kireate nonory roropa tonese ahtao eya xine, nono kure pui tō nahpatohme,

² toytose toto oturuse Moeze tomo a, oturukety Ereaza maro, Izyraeu tō tuisary tō maro. Ynara tykase toto:

³⁻⁴ — Sero nono typoremākase Ritonōpo Kuesēkomo a, Izyraeu tō esaryme, pata Atarote te, Tipō te, Jazea te, Ninira te, Hexipō te, Ereau te, Sepā te, Nepo te, Peō, enara; sero nono kure mana pui tō nahpatohme. Tokyke ynanase tuhke pui tōkehko.

⁵ Naeroro azamaro yna ahtao sero nono ekaroko yna a, yna esaryme ehtohme, tuna Joatão mōpozakoxi yna anaropyra oehtohme.

⁶ Yrome ynara tykase Moeze Kate tomo a Rupē tō maro:

— Tehme oehtohkō se hmatou taro imehnō Izyraeu tō ytoryhtao etonatohme?

⁷ Oty katohme oekyrykō, Izyraeu tō omipohtomāko matou, ytopyra toto ehtohme moro nono pona, Ritonōpo nekarory pona?

⁸ Moro sã tyrise omy tomo a taropose toto ahtao ya Kate-Panea poe sero nono enetohme.

⁹ Toeporehkase toto ahtao jakanahmā Exikou pona, nono tonese eya xine; yrome tooehse ropa toto ahtao, ahno taomipohtomase eya xine, omōpyra tokurehse toto nono, Ritonōpo nekarory pona.

¹⁰ — Morarame moro ěmepyry ae tohne toehse Ritonōpo nexiase. Ynara tykase ynororo:

¹¹ “Mokaro orutua kō, Ejitu poe aehtyā 20me jeimamyry motye exiketō jomihpyry omipona pyra toehse. Naeroro jomiry etapōko ase: moro nono onenepyra ekurehnōko mǎ toto, sero ekarōko ase oya, katopōpyry ya Aparão a, Izake a, Jako a, enara.”

¹² Karepe rokē, Jepone mūkuru, kenezeume exikety, Jozue roropa, Num mūkuru, Ritonōpo omiry omipona exikehpyra toh nexiase.

¹³ Izyraeu tō zehno toehse Ritonōpo exiryke toto taropose eya toytorykō poko ona tonorē poro 40me jeimamyry ae; mokaro emero Ritonōpo zamaro pyra aexityā orihtoh pona.

¹⁴ Seromaroro enetoko ke, amarokō omykō myakāme matose, iirypyryme matose roropa, Ritonōpo Izyraeu tō zehnohxo ripōko matose.

¹⁵ Ritonōpo omiry omipona se pyra awahtao xine Izyraeu tō rumekāko ropa mana ona tonorē po, tonahkasēme exīko mǎ toto opokoino xine.

¹⁶ Mame Moeze ěpataka toehse toh nexiase. Ynara tykase toto:

— Topu ke kaneru tō esary rīko ynanase taro, pui tō esary roropa, pata tō rīko roropa ynanase yna poenō esaryme yna pyxiā maro.

¹⁷ Moromeīpo typyreke ytōko ynanase imehnō Izyraeu tō maro osetapase toto akorehmaryme nono apoitohme toto esaryme. Yrome yna poenomo yna pyxiā maro tehme exīko mǎ toto taro pata tō tapuruse aexityā ao, towomase imehnō sero nono pōkō wino.

¹⁸ Oehpyra ropa ynanase exīko otyhkara ro kuahtao xine Izyraeu tō nonory apoiry poko, ekamory poko roropa eya xine toto esarykōme.

¹⁹ Nono anapoipyra exīko ynanase moroto Izyraeu tō rānao tuna Joatão moinakoxi, nono tapoise yna exiryke taro Joatão poe xixi tūtatoh wino.

²⁰ Mame ynara tykase Moeze:

— Ajohpe pyra awahtao xine tyritoko ōmihpyrykō ae ro Ritonōpo neneryme, opyrekō tyritoko oytotohkōme etonase.

²¹ Mame amarokõ, orutua kõi typyreke exiketõ emero tuna Joatão akuohnõko matose Ritonõpo Kuesẽkõ omipona, kuepetõkara emero aropotohme Ritonõpo ãpataka,

²² moro nono poremãkatohme. Imeĩpo oehnõko ropa matose xiaro, Ritonõpo Oesẽkõ nyripohpyry tyrise oya xine exiryke, Izyraeu tõi takorehmase oya xine exiryke. Mame sero nono oesarykõme exĩko mana Ritonõpo poe tuna Joatão poe xixi tũtatoh wino.

²³ Yrome, õmihpyrykõ omipona pyra awahtao xine iirypyryme exĩko matose Ritonõpo a; tuaro ehtoko tuãnohsẽme exĩko matose oorypyrykõ pokoino.

²⁴ Pata tõi tyritoko opyxiãkõ esaryme opoenõ maro, oeky tõi esary tõi tyritoko roropa: kaneru tõi esary tomo, pui tõi esaryme roropa. Tyritoko emero õmihpyrykõ ae ro.

²⁵ Ynara tykase Kate tomo, Rupẽ tõi maro Moeze a:

– Onyripohpyry omipona exĩko ynanase.

²⁶ Yna poenomo, yna pyxiamo, yna eky tomo: kaneru tomo te, poti tõi maro, pui tõi maro emero taro rokẽ exĩko mã toto pata tõi po Kireate po.

²⁷ Yrome yna orutua kõi emero ytõko ynanase etonatohme. Õmiry omipona ytõko ynanase tuna Joatão mõpozakoxi etonatohme Ritonõpo omiry omipona.

²⁸ Naeroro tõi miry tokarose Moeze a Rupẽ tõi poko, Kate tõi poko roropa oturukety Ereaza a te, Jozue, Num mũkuru a te, Izyraeu tõi tuisary tomo a roropa.

²⁹ Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo omiry omipona, Kate tõi, Rupẽ tõi maro ytõko mã toto tuna Joatão mõpozakoxi typyrekõ maro etonatohme. Moro nono typoremãkase oya xine ahtao Joatão poe xixi omõtoh wino, sero nono Kireate ekarotoko eya xine esarykõme.

³⁰ Yrome tuna Joatão anakuohpyra toto ahtao typyrekõ maro, amaro xine, nono apoĩko rokẽ mã toto Kanaã po asã xine.

³¹ Ynara tykase Kate tomo Rupẽ tõi maro:

– Ÿ, Ritonõpo Kuesẽkõ nyripohpyry omipona tyrĩko ynanase.

³² Aomiry omi poe ytõko ynanase tuna Joatão mõpozakoxi yna pyre tõi maro etonatohme Kanaã nonory po. Yrome sero nono tuna Joatão poe xiaro yna esaryme exĩko mana.

³³ Morara exiryke ynara tokarose Moeze a, Kate tomo a te, Rupẽ tomo a te, Joze mũkuru, Manase zokonaka a: Seõ nonory amoreu tõi tuisary te, Oke nonory, Pasã tuisary te, pata tõi maro, nono maro moro pata tõi zomye.

³⁴ Mame pata tõi tyrise ropa Kate tomo a: Tipõ te, Atarote te, Aroea te,

³⁵ Atarote-Sofã te, Jazea te, Jokopea te,

³⁶ Pete-Ninira te, Pete-Harã. Apuru tõi tyrise eya xine moro pata tõi apurume, okyno tõi apurutoh roropa.

³⁷ Mame pata tõi tyrise ropa Rupẽ tomo a: Hexipõ te, Ereau te, Kiriataĩ te,

³⁸ Nepo te, Paau-Meõ, (moro pata tõi esety tytyorõmase nexiase) te, Xipima, enara. Imehnõ esety ke pata tõi tosehpase eya xine tyrise ahtao eya xine.

³⁹ Oxiekyry tõi Makia ekyrymãkõ, Manase mũkuru, toytose toto Kireate pona. Moro põkõ typoremãkase eya xine, amoreu tomo. Taropose toto moro poe eya xine.

⁴⁰ Naeroro Kireate tokarose Moeze a Makia tomo a, moroto toto esaryme ehtohme.

⁴¹ Imehnõ amoreu tõi patary tõi typoremãkase Jaia a, Manase pary. Moro pata tõi tosehpase eya “Jaia patary” me.

⁴² Mame pata Kenate typoremãkase Nopa a pata pisarara maro moro pata zomye. Moro pata tosehpase eya Nopame, tosety ae ro.

33

Ejitu poe Moape pona

¹ Sero nase Izyraeu tõi ytotoþõpyry poko toesyryhmase toto ahtao Ejitu poe oxiekyrymãkõ maro, tarose toto ahtao Moeze tomo a, Arão maro.

² Ritonõpo nyriphopyry omipona, osa tõi esety tymerose Moeze a ytoytopytoryhtao. Ynara tymerose Moeze a toytorykõ poko:

³ Ejitu poe Izyraeu tõi toytose ãmepyry 15mã po, nuno apitorymã po. Yrokokie Otuhth Paxikoa apitorymã tonahse eya xine. Mame pata Ramese poe toytose toto orẽpyra samo, Ejitu põkõ neneryme,

⁴ tumũkuru tõi zonemyryke eya xine, osemazuhme aenurutyã totapase Ritonõpo a exiryke. Moro ke Ejitu põkõ neponãmarykõ motye tyjamitunuru tonepose Ritonõpo a, Ejitu põkomo a.

⁵ Morotoino Ramese poe Izyraeu tõi toytose osesarise Sukote pona.

⁶ Morotoino Sukote poe toytose toto Etã pona osesarise ona tonorẽ ehpiõ pona.

⁷ Morotoino Etã poe toeramase toto Pi-Hairote pona, Paau-Zepõ poe xixi tũtath wino, osesarise Mikitou pũtokoxi.

⁸ Morotoino Pi-Hairote poe toytose toto tuna konõto Tahpiremã rãnakuroko ona tonorẽ Sua pona. Toytose toto oseruao ãmepyry ae ona tonorẽ poro osesarise Mara pona.

⁹ Morotoino toytose toto Erĩ pona osesarise. Moroto Erĩ po 12me tuna enatry nae nexiase, 70me airiki panõ tõi roropa.

¹⁰ Morotoino toytose toto Erĩ poe osesarise tuna Sueze pũtokoxi.

¹¹ Morotoino toytose toto osesarise ona tonorẽ Xĩ pona.

¹² Morotoino toytose toto osesarise Topika pona.

¹³ Morotoino toytose toto Topika poe Aru pona osesarise.

¹⁴ Morotoino toytose toto Aru poe osesarise Repitĩ pona. Yrome moroto tuna pyra nexiase ahno okurume.

¹⁵⁻³⁷ Morotoino toytorykõme Repitĩ poe mya ypy Hoa pona tõi osesarise toh nexiase ynara pona: ona tonorẽ Xinai pona te, Kĩporote-Ataawa te, Hazerote te, Ritima te, Rimõ-Pezeze te, Ripina te, Risa te, Keerata te, ypy Sepea te, Harata te, Makerote te, Taate te, Tera te, Mitika te, Hasamona te, Moserote te, Pene-Jaakã te, Hoa-Hajitikate te, Jotopata te, Aparona te, Eziõ-Kepea te, ona tonorẽ Zim te, (esety akorõ Kate mana), ypy Hoa roropa Etõ tõi nonory ehpiõ po kynexine.

³⁸ Moroto Ritonõpo nyriphopyry omipona oturukety Arão tõi nuhse ypy Hoa pona. Toorihse ynororo moroto, ãmepyry apitorymã po, nuno 5mã po, 40me jeimamyry taropose ahtao Izyraeu tomo a, tutũtatopõpyrykõ poe Ejitu poe.

³⁹ 123me jeimamyry Arão nae nexiase. Mame toorihse ynororo.

⁴⁰ Mame kananeu tõi tuisary Arate tosake nexiase ikurenae Kanaã nonory po. Izyraeu tõi oepiry poko zuaro tohse ynororo.

⁴¹⁻⁴⁹ Morotoino ypy Hoa poe toytorykõme Moape tõi nonory pona; ynara pata tõi pona toytose toto osesarise: Saumona te, Punõ te, Opote te, patãpo Aparĩ, Moape ehpiõ po te, Tipõ-Kate po te, Aramõ-Tipirataĩ te, ypy tõi Aparĩ te, ypy Nepo pũto, nono topohmã po Moape po, irãnao Pete-Jeximote poe jakanahmã Akaxia tõi po, tuna Joatão poe xixi tũtath wino, pata Jeriko etonie. Jeriko kynexine tuna moinakoxi.

Kanaã põkõ aropotopõpyry Ritonõpo a

⁵⁰ Mame nono topohmã po Moape po, tuna Joatão ehpiõ, pata Jeriko etonie, tõturse Ritonõpo Moeze a,

⁵¹ ynara katohme Izyraeu tomo a:

— Tuna Joatão takuohse ahtao oya xine, omõtohme Kanaã pona,

⁵² moro põkõ aropotoko emero porehme moro nono poe. Mokaro neponãmary tõi enahkatoko: metau risemy te, topu risẽ maro te, mokaro eahmath roropa, emero.

⁵³ Moro nono apoitoko oesarykõme, ekarõko ase oya xine.

⁵⁴ Moro nono apiakatoko ekamotohme imenekath ke, oxiekyry tõi esaryme. Oxiekyry tõi tuhkehxo ahtao, nono zokonaka zumohxo ekarotoko eya xine; oxiekyry tõi tuhke hkopyra ahtao, nono zokonaka zumo hkopyra ekarotoko eya xine.

⁵⁵ Yrome moro pōkō anaropopyra awahtao xine moro nono poe, moroto ro aexityā omoxino tō sã exīko mã toto oenurukō ao, purutō sã roropa õparykō poko. Atatapoīko mã toto amaro xine moro oesarykō po.

⁵⁶ Morarame oritorỹko ase mokaro riry se jehtopõpyry samo.

34

Izyraeu tō nonory ehpio

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² – Ynara tyripoko Izyraeu tomo a: Oeporehkarykohtao Kanaã pona, nono ynekarory oya xine, ynara sã ehpiõme exīko mana:

³ – Ehpio ikurenae exīko ona tonorē Zim poe Etō nonory ehpiuroko. Ehpio xixi tūtatoh wino exīko tuna konõto Aorikyhpory potyry ikurenae poe.

⁴ Moro poe ytōko ikurenaka onuhtoh Akarapī pokoxi, Zim rānakuroko Kate-Panea pona. Morotoino ytōko Hazaa-Ataa poro Azamõ pona.

⁵ Morotoino Azamõ poe ytōko iporiry ehpiokoxi, Ejitu ehpiome exikety tuna konõto Metiteraneu pona.

⁶ – Moro tuna konõto Metiteraneu ononorykō ehpiõme exīko xixi omõtoh wino.

⁷ – Ononorykō ehpio inikahpozakoxi exīko tuna konõto Metiteraneu poe ypy Hoa pona.

⁸ Morotoino ytōko onuhtoh Hamate pona, moromeĩpo Zetate pona.

⁹ Zetate poe ononorykō ehpio inikahpozakoxi ytōko Zipirõ pona, mame Hazaa-Enã pona, etyhporyme.

¹⁰ – Ononorykō ehpio xixi tūtatoh wino exīko Hazaa-Enã poe Sepã pona.

¹¹ Mame Sepã poe ytōko Ripira pona, Aim poe xixi tūtatoh wino. Morotoino ononorykō ehpio yhtōko ikuhpo Karirea ehpiuroko xixi tūtatoh wino.

¹² Tuna Joatão rānakuroko ytōko ikurenaka tuna konõto Aorikyhpory ehpiokoxi.

– Morohne ononorykō ehpiõ asakoropane.

¹³ Mame ynara tyripose Moeze a Izyraeu tomo a:

– Sero nono apiakãko matose imenekatoh ke ononorykõme. Sero nono Ritonõpo Kuesëkõ nekarohpyryme mana ekamotohme 9½me oxiekyryme exiketomo a.

¹⁴⁻¹⁵ Ynara exiryke: nono tapoise tosarykõme tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino, pata Jeriko etonie 2½me oxiekyryme exiketomo a, Kate tomo te, Rupë tomo te, zokonaka Manase tomo a, enara. Tuna Joatão moino Jeriko nexiase.

Ritonõpo nymenekatyã nono apiakananõme

¹⁶ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

¹⁷ – Oturukety Ereaza, Jozue maro, Num mūkuru, nono ekamõko mã toto ahno esaryme.

¹⁸ Imehnõ tamuximãkõ imenekatoko roropa, toiro orutua toiro oxiekyrymãkõ wino ãkorehmatohme nono apiakary poko.

¹⁹⁻²⁸ Ynara ikohmatoko ãkorehmatohkõme:

Juta tō tuisary Karepe, Jepone mūkuru.

Ximeão tō tuisary Samueu, Amiute mūkuru.

Pëjamĩ tō tuisary Eritate, Kixirõ mūkuru.

Tã tō tuisary Puki, Jokiri mūkuru.

Joze (Manase) tō tuisary Hanieu, Epote mūkuru.

Eparaĩ tō tuisary Kemueu, Xipitã mūkuru.

Zepurõ tō tuisary Erisapã, Paranake mūkuru.

Isakaa tō tuisary Pautieu, Azã mūkuru.

Asea tō tuisary Aiute, Seromi mūkuru.

Napatari tō tuisary Petaeu, Amiute mūkuru.

²⁹ Mokaro tymenekase Ritonõpo a nono apiakatohme Kanaã po ekamotohme Izyraeu tomo a tosarykõme.

35

Rewita tõ patary tomo

¹ Mame nono pipahmã Moape po, tuna Joatão ehpio pũto pata Jeriko etonie tõturuse Ritonõpo Moeze a. Tuna mõpoe pata Jeriko nexiase. Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² – Ynara tyripoko Izyraeu tomo a: nono tapoise oya xine ahtao pata tõ ekarotoko rewita tomo a, toto esaryme ehtohme ona maro pata tõ zomye.

³ Moro pata tõ rewita tõ esaryme exiõko mana, moro tao tytapyiõke toto ehtohme, moro pata tõ zomye ona pui tõ esaryme exiõko, kaneru tõ esaryme, poti tõ maro, imehnõ okyno tõ maro.

⁴ Moro okyno tõ esary pata tõ zomye exiõko 450 meturume pata apuru poe.

⁵ Moro ehpio 900 meturume exiõko tahramehme samo, xixi tũtatoh wino xixi omõtoh pona, inikahpoe roropa ikurenaka. Moro pata exiõko irãnao, onahpoty exiõko pata zomye.

⁶ – Pata tõ 6me ekarotoko rewita tomo a moro taka epaketõ ytotohme. Imepõ etapary se pyra orutua ahtao te, osenekunopyryhtao ahno etaparyhtao, moro pata pona epãko mã ynororo. Morohne maro imehnõ 42 pata tõ ekarotoko rewita tomo a.

⁷ Naeroro atapona 48me pata tõ ekarõko matose rewita tomo a ona maro toto zomye.

⁸ Moro pata tõ imehnõ oxiekyrymãkõ rãnao tuhkehxo exiõko moro oxiekyrymãkõ nonory zumohxo ahtao. Tuhke hkopyra exiõko moro nono zumo hkopyra ahtao.

Pata tõ epaketõ esaryme

(Teuteronomiu 19.1-13; Jozue 20.1-9)

⁹ Tõturuse Ritonõpo Moeze a,

¹⁰ ynara Izyraeu tõ zurutohme:

– Tuna Joatão takuohse ahtao oya xine Kanaã nonory pona oytotohkõme,

¹¹ pata tõ imenekatoko, moro taka epaketõ ytotohme, imepõ etapary se pyra exikety te, osenekunopyryhtao imepõ totapase ahtao eya.

¹² Moro tao exiõko mana towomase aorikyhyry ekyry tõ wino, emõpory se toto ahtao. Mame orihpyra exiõko mana anapiakara ro ahtao ahno õpataka.

¹³ 6me pata tõ imenekatoko moro taka epaketõ ytotohme.

¹⁴ Oseruao pata tõ tuna Joatão poe xixi tũtatoh wino, oseruao roropa Kanaã nonory po.

¹⁵ Moro 6me pata tõ epaketõ ewomatohme exiõko mana: Izyraeu tõ ewomatohme te, imehnõ nonory põkõ ewomatohme roropa amaro xine toehse aexityamo axiõtao rokõ amaro xine toehse toto ahtao, jũme toehse toto ahtao roropa.

¹⁶⁻¹⁸ – Imepõ tapurose ahtao orutua a kurimene risõ ke te, topu ke te, wewe ke, mokyro orihmaporyke, tyrypyhyke mã ynororo, aorikyry ke tuãnohsõme exiõko mana.

¹⁹ Mame mokyro aorikyhyry ekyry toehse ahtao, tyekyry etapahpõ etapãko mana.

²⁰ – Imepõ tupurohmase ahtao orutua a zehno toexiryke te, otyro emaryhtao epona iiryhmatohme, mame taorihmapose ynororo ahtao,

²¹ topekara typipohse ahtao orutua a, mame taorihmapose ahtao roropa ynororo, mokyro etapahpono tuãnohsõme exiõko aorikyry ke ahno totapase eya exiryke. Aorihtyã ekyry, toeporehkase ahtao, tyekyry etapahpõ etapãko mana.

²² – Yrome otarame ahno tupurohmase orutua a iiryhmary se pyra ahtao, osepeme toto ahtao; otarame iiryhmary se pyra ahtao otyro emãko mana epona.

²³ Otarame onenepyra ahtao topu emãko mana, mame moro topu epukãko ahno pona, aorihtohme. Yrome mokaro asakoro osepeme toh nexiase. Tope etapary se pyra nexiase repe.

²⁴ Moro toehse ahtao ynara apiakāko ahno tō mana: mokyro onuānohpyra matose, ahno totapase eya etapary se pyra ahtao. Naeroro mokyro onekaropyra ehtoko aorikyhpypy mÿpone a.

²⁵ Mokyro ewomāko imoihmākō mana etapary se pyra ynororo exiryke, mokyro onetapara aorikyhpypy ekyry ehtohme. Mokyro arōko ropa mā toto pata epatoh taka, moroto aehtohme Oturukety imehxo exikety orihtoh pona, typopase exikety azeite kurā ke, Ritonōpo kyryry ke.

²⁶ Yrome mokyro, imepÿ etapahpono tūtaryhtao pata poe, epatoh poe,

²⁷ mame aorihyā mÿpone a tōseporose ahtao mokyro totapasēme exīko mana. Mokyro etaparyhtao eya zae ro mana. Onuānohpyra matose.

²⁸ Mokyro, imepÿ etapahpono tehme exīko mana moro pata epatoh po, Oturukety imehxo exikety orihtoh pona. Moromeīpo ytōko mana tytapyī taka ropa.

²⁹ Sero nyriphopyry omipona ehtoko, opoenō maro, apakomotyā roropa emero nono pona oytorykohtao.

³⁰ – Imepÿ etapahpono tuānohsēme exīko mana, totapasēme exīko mana, tonese ahtao asakoro enenanomo a te, tuhkehxo enenanō ahtao; yrome toiro rokē enene ahtao, mokyro onetapara ehtoko.

³¹ Ahno totapase ahtao orutua a aorihmapotoh ke tuānohsēme exīko mana. Tineru ke onepehmasaromepyra mana orihpyra toehtohme. Mokyro etapatoko.

³² Tineru anapoipyra ehtoko roropa toepase exikety wino epatoh taka. Otarame toytory se ropa mā ynororo tytapyī taka orihpyra ro Oturukety imehxo exikety ahtao.

³³ Ononorykō onyripyra ehtoko nuriame. Ahno etaparyhtao nuriame nono exīko mana. Moro toehse ahtao ahno etapahpōkō totapasēme exīko mana nono kurākatohme ropa.

³⁴ Omōnōko matose ononorykō pona osesaritohme. Moro ononorykō nuriame onyripyra ehtoko, ynara exiryke: Ywy roropa moroto ase. Ywy, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē amaro xine ase.

36

Tynioke exiketō nono esēme ahtao

¹ Morarame tamuximākō, Kireate ekyry tō, Makia ekyry, Manase mūkuru, Joze mūkuru, toytose oturuse Moeze tomo a tuisa tō maro. Ynara tykase toto eya:

² – Ritonōpo Kuesēkō nyriphopyry omi poe sero nono tapiakase imenekatoh ke. Aomi poe ro nono tokarose zokonaka yna ekyry Zeropeate a, ěxiry tō maro.

³ Yrome mokaro nohpo tō tyniotase ahtao orutua kō maro, imehnō oxiekyrymākō maro, inonorykō yna oxiekyrymākō kyryryme pyra exīko mana, moro oxiekyrymākō kyryryme exīko imaro tyniotase ahtao. Morarame moro toehse ahtao yna oxiekyrymākō nonory zumo hkopyra exīko mana.

⁴ Mame Jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao, inonorykō imehnō oxiekyrymākō kyryryme exīko imaro tyniotase exiryke, yna oxiekyrymākō kyryryme pyra.

⁵ Mame ynara tykase Moeze, Ritonōpo nyriphopyry omi poe ro:

– Moxiā Joze ekyry tō zae mā toto. Ritonōpo nyriphopyry Zeropeate ěxiry tomo a ynara mana:

⁶ Inymenekatyā maro niotāko mā toto tumykō ekyryme ynororo ahtao.

⁷ Moro sā Izyraeu tō nonory onytyromara exīko mana, toiro oxiekyrymākō poe imepÿ pona. Mame Izyraeu tō tynonory esēme exīko mā toto jūme samo, tumy nonory esēme exīko mā toto.

⁸ Mame ěxiry tō emero, nono esēme toehse ahtao, niotāko mā toto orutua maro, jumy ekyryme ynororo ahtao.

⁹ Mame Izyraeu tō mūkuru tō nono esēme exīko tumykō myakāme jumy ekyry tō maro. Nono esē ontyromara mana toiro oxiekyrymākō wino imepỹ pona. Emero oxiekyry tō jūme tynonory esēme exīko mana.

¹⁰⁻¹¹ Naeroro Makara, Tiriza, Hokara, Miuka, Noa maro, Zeropeate ēxiry tomo Ritonōpo nyripohpyry omipona toehse toh nexiase. Tyniotase toh nexiase tumykō ekyry mūkuru tō maro.

¹² Tyniotase toto Manase ekyry tō maro, Joze mūkuru, inonorykō moroto rokē nexiase Joze ekyry tō nonory maro.

¹³ Enara nexiase Ritonōpo nyripohpyry tō Moeze a ekarotohme Izyraeu tomo a moroto nono pipahmã Moape po tuna Joatão ehpiõ po, pata Jeriko etonie. Tuna Joatão mōpoe pata Jeriko nexiase.

TEUTERONOMIU

Izyraeu tō Amorepatopōpyry ropa

Deuteronōmio

Ekarotopo

Sero *Teuteronomiu* tymerose Moeze a, Moape nonory po Izyraeu tō ahtao, tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino. Moroto Izyraeu tō totypohse, 40me jeimamyry taropokehse toto ahtao toytorykō poko ona tonorē poro. Eporehkasasaka toh kynexine Kanaā pona Ritonōpo nekarory apoitohme tosarykōme.

Wenikehpyra tyripose toto Moeze a Ritonōpo nyrihpyry poko moro 40me jeimamyry ae: tarose toto eya Ejitu poe namotome toto ehtopōpyry poe nono kurā pona toto esaryme. Ritonōpo omipona tyripose toto Moeze a inetapohpyry omipona toto ehtohme. Ritonōpo nyriphopyry 10mākō tokarose ropa Moeze a eya xine: Ritonōpo rokē eahmatohme tytamurukō Esemu.

Morarama Jozue tymenekase Moeze a tymyakāme. Mame tōnuhse ynororo ypy Pixika pona moro nono, Ritonōpo nekarory, enetohme moe tuna Joatāo moinakoxi. Mame moroto toorihse ynororo.

Kuamorepatorỹko typoetory tō pyno Ritonōpo ehtoh poko. Izyraeu tō tymenekase eya orēpyra toto ehtohme tōmiry omipona, kure rokē toto ritohme. Ynara tymerose 6.4-6: Ritonōpo pyno ehtoko yronymyryme okurohtao xine, õsenetupuhtohkō ke te, ajamihtatohkō ke, enara.

Sero pape ao

Moeze omiry apitorymano 1.1–4.43

Aomiry asakoromano 4.44–28.68

Aomiry oseruaono 29.1–30.20

Aomiry etyhpyrymano 31.1–32.52

Kure toto ripotopōpyry eya 33.1-29

Moeze orihpopyry 34.1-12

Moeze oturutopōpyry osemazupu

1.1–4.43

¹ Sero pape ao Moeze oturutopōpyry tō mana, inekarohpyry Izyraeu tō netaryme ona po, tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino. Moroto Izyraeu tō nexiase Joatāo jakanahmā po, pata Supe pūto. Xia pata Parā nexiase, mya ynara pata tō nexiase: Topeu te, Rapā te, Hazerote te, Ti-Zaape, enara.

² (Ypy Xinai poe pata Kate-Panea pona, 11me ěmepyyry aropōko ytoytokety mana, osema poro ypy tō rānakuroko Etō nonory po.)

³ Morarama 40me jeimamyry taropose Izyraeu tomo a toesyryhmatopōpyry poe Ejitu poe. Mame ěmepyyry apitorymā po, nuno 11mā po ahno turuse Moeze a emero Ritonōpo nekaropohpyry eya, toto zurutohme.

⁴ Morara kynexine Seō tō poremākaxīpo Moeze a, amoreu tō tuisary, pata Hexipō pono, Oke maro, Pasā tuisary, pata Axitarote pono, Etereī pōme roropa.

⁵ Moape tō nonory po Izyraeu tō ahtao, tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino, Izyraeu tō tamorepapatose Moeze a, Ritonōpo nyriphopyry tō poko, inamorepatoh tonō poko roropa. Ynara tykase ynororo:

⁶ – Ypy Xinai myhto kuahtao xine, Ritonōpo Kuesēkō tōturuse kyya xine, ynara tykase: “Epo mana, tehme oehtohkō taro.

⁷ Seromaroro ytotoko taroino ypy tō winakoxi amoreu tō nonory pona, imehnō nonory pona roropa emero tuna Joatāo jakanahmā po, ypy tō myhto kuroko Juta tō

nonory topohmã poro, ikurenae te, tuna konõto Metiteraneu ehpikoxi roropa. Kanaã nonory apoitoko oesarykõme emero, ypy tõ Ripano poe inikahpozakoxi, mya tuna Eupyrati pona xixi tütatoh wino.

⁸ Sero nono emero ekarõko ase oya xine. Ywy ase Ritonõpo. Jomihpyry etapoase Aparão a, Izake a, Jako a roropa, atamuru tomo, sero nono ekarory poko oya xine, opoeno a, apakomotyamo a roropa. Naeroro ytotoko moro nono apoise oesarykõme.”

*Takorehmananõ menekatopõpyry Moeze a
(Exutu 18.13-26)*

⁹ Mame ynara tykase Moeze ahno a:

– Ypy Xinai myhto ro kuahtao xine oturuase oya xine: “Toiroro opyno xine ehsaromepyra ase.

¹⁰ Tomãkapose matose Ritonõpo Kuesëkomo a, tuhke oehtohkõme xirikuato samo kapu poko.

¹¹ Ritonõpo a, atamurukõ Esemý a, oemãkapory se ro ase tuhkehxo, miume motye oehtohkõme, tymõkomoke roropa oehtohkõme, aomihpyry ae ro!

¹² Yrome toiroro ãpiakasaromepyra xine ase atae pyra oehtohkõ poko.

¹³ Naeroro orutua kõ tuaro exiketõ imenekatoko oekyry tomo zuarohxo exiketomo, emese kure exiketõ roropa, otuisarykõme toto ritohme ya.”

¹⁴ – Mame moro kure nexiase oya xine. “ÿ, moro tyriry õmihpyry ae ro,” tykase amarokõ ya.

¹⁵ Naeroro tuisa tõ tapoise ya oekyry tõ wino, tuaro exiketomo, emese kure roropa exiketomo tyritohme otuisarykõme. Toitoiné miumãkõ tuisaryme toehse; imehnõ 100me exiketõ tuisaryme toehse; imehnõ 50mãkomo; imehnõ 10mãkõ tuisaryme toehse. Mokaro maro imehnõ tuisa tõ tymenekase ya oxiekyry tõ tuisaryme toto ehtohme.

¹⁶ Morarame moro poko jahtao ynara tykase ywy akorehmane tomo a: “Atae pyra ahno ahtao, zae rokẽ toto apiakatoko, asakoro Izyraeume exiketõ ahtao te, toiro Izyraeume exikety maro imepÿ nono poe exiketyme ahtao tõsesarise amaro xine.

¹⁷ Ajohpe pyra ehtoko, zae rokẽ imehnõ tyritoko. Oxisã toto tyriko tuisame pyra exiketõ ahtao, tuisame exiketõ maro. Imehnõ zuno pyra ehtoko, Ritonõpo ãkorehmatorÿko mana zae tyripotohme. Mame tupime exiketõ toehse ahtao, zae ehtoh waro pyra awahtao, moro enehko ya apiakatohme.”

¹⁸ Mame tyripotoh tonõ ekaroase oya xine emero rokẽ poko, morohne ritohme oya xine.

*Enenanõ tonyohse Kanaã pona
(Numeru 13.1-33)*

¹⁹ Tõturuse ro Moeze ahno a, ynara tykase:

– Ritonõpo Kuesëkõ nyripohpyry omipona sexiatoase, ypy Xinai poe sytoatose. Ona tonorẽ konõto meneatose, tupimehxo exikety, ikuroko toytose kuahtao xine, ypy tõ pona kytorykohtao amoreu tõ nonory pona. Mame seporehkatone pata Kate-Panea pona.

²⁰ Moroto ynara tykase ywy oya xine: “Seromaroro ypy tõ pona tooehse sytatose amoreu tõ nonory pona. Sero nono ekarõko Ritonõpo kyaa xine mana.

²¹ Enetoko ke, moroto mana. Ytotoko sero nono apoitohme oesarykõme, Ritonõpo, ky-tamurukõ Esẽ nyripohpyry omipona. Enaromyra ehtoko, oserehpyra roropa ehtoko.”

²² Mame moepyatose ya ynara kase: “Kure exiry orutua kõ aropory osemazuhme, nono enetohme, tuaro ehtoh enehtohme ropa kyaa xine kuesemarykõ poko te, pata tõ poko roropa, moroto aexityamo.”

²³ ÿme exiase, 12me orutua kõ tymenekase ya, 12me oxiekyrymãkõ poe.

²⁴ Toytose toto ypy tō nonory pona, toeporehkase toto jakanahmā Exikou pona. Moromeīpo jakanahmā tonese ahtao eya xine,

²⁵ tooehse ropa toh nexiase, epery tonehse eya xine tymaro xine tynenehpyrykō moroto. Tōturuse toto kyaa xine moro nono poko Ritonōpo nekarory poko, kure kuhse nexiase.

²⁶ – Yrome Ritonōpo nyripohpyry omipona pyra mexiatose, moro nono apoiry se pyra mexiatose ononorykōme.

²⁷ Atapyīkō tao ahtao Ritonōpo tykerekeremase oya xine, ynara matose: “Kyse xine pyra Ritonōpo mana, kyzehno xine mana. Ejitu poe kuenepyatose ekarotohme amoreu tomo a, kyporemākatohkōme kuetapatohkōme.

²⁸ Oty katohme ytōko sytatou morotona? Enaromỹke toehse sexiataose mokaro omiry etaryke kyaa xine; mokaro, moro nono pōkō tuhkehxo mā toto, jamihmehxo roropa mā toto kymotyey xine, toto patary tō zumohxo mā kehko, towomase apuru tō konōto ke, kae exiketō ke kapu aka samo! Moroto ahno konōto tonese roropa eya xine, tokarose toto.”

²⁹ – Mame ynara ase: “Oserehpyra ehtoko, mokaro zuno pyra ehtoko.

³⁰ Ritonōpo Kuesēkō osemazuhme ytōko mana, etonatoh poko kuakorehmatorỹko mana. Tyrīko mana tynyrihpyry sā Ejitu pōkomo a onenehpyrykō samo

³¹ tynyrihpyry sā roropa ona tonorē po. Kuenepyrykohtao xiaro ona tonorē po meneatose, tomeseke samo, oewomarykōme, poeto zū tumūkuru arory samo.”

³² – Morara kary etaryhtao ro oya xine Ritonōpo onenetupuhpyra mexiatose, aomiry omipona pyra mexiatose.

³³ Kokoro rokē toytose ynororo osemazuhme, apoto xikihme exiketyme koko ahtao, akurū xikihme exiketyme saereme ahtao. Moro tyrise eya oesarykō enepotohme oya xine osesaritohme ropa totypohse awahtao xine te, oesemarykō enepotohme roropa oya xine oytotoh toehse ahtao.

*Izyraeu tō wānohtopōpyry Ritonōpo a
(Numeru 14.26-45)*

³⁴ Tōturuse ro Moeze, ynara tykase:

– Tykerekerematopōpyry oya xine totase Ritonōpo a, naeroro ozehno xine toehse ynororo, ynara tykase:

³⁵ “Amarokō, Izyraeu tomo, popyra matose. Morara exiryke amarokō, emero tuātase exiketō ynekarory onenepyra ekurehnōko matose, moro nono kurano, ‘Moro ekarōko ase oya xine,’ katopōpyry ya atamuru tomo a.

³⁶ Karepe rokē, Jepone mūkuru moro nono kurā enēko mana. Jomihpyry omipona anamonohpyra nexiase ynororo. Naeroro nono ekarōko ase eya, ipakomotyamo a roropa, epona aytotopōpyry.”

³⁷ – Amarokō pokoino tohne toehse ypoko Ritonōpo nexiase. Ynara tykase ynororo ya: “Omorororopa omōpyra exīko mase moro nono kurā ynekarory pona.

³⁸ Ākorehmane Jozue, Num mūkuru omōnōko mana. Mokyro ijamihtanohko. Izyraeu tō arōko mana moro nono poremākatohme.”

³⁹ – Mame ynara tykase Ritonōpo kyaa xine: “Opoenō poetome ro mā toto, zae ehtoh apiakary waro pyra ro mā toto zae pyra ehtoh winoino, omōnōko mā toto. Tapoisēme exīko epetōkara a mekarootose repe. Yrome ynaroro, omūkuru tomo omōnōko mā toto ynekarory pona. Eya xine sero nono ekarōko ase, esēme toto ehtohme.

⁴⁰ Seromaroro eramatoko ropa oytotohkōme ona tonorē poro tuna konōto Tahpiremā winakoxi.”

⁴¹ – Mame tozuhse oya xine: “Moeze, iirypyryme toehse ynanase Ritonōpo omipona pyra. Yrome seromaroro osetapase ytōko ynanase Ritonōpo omipona, yna epetōkara poremākapose.” Opyrekō tapoise oya xine osetapatohkōme. Tupime pyra mokaro ypy tō pōkō poremākary mekarootose repe.

⁴² Yrome tonyohse ywy Ritonõpo a ourutohkõme: “Ytopyra ehtoko morotona, osetapara ehtoko. Amaro xine ytopyra exiko ase, oepetõkara oporemãkãko mã toto.”

⁴³ Yrome otato pyra mexiatose. Oepyryparykõke Ritonõpo Oesẽkõ omiry omipona pyra mexiatose. Mytoatose morotona ypy tõ nonory pona.

⁴⁴ Mokaro amoreu tõ, moro põkõ tutõtase toto ano zũ tõ samo, zehno exiketõ samo. Amarakõ toepase, tokahmase amoreu tomo a Etõ nonory pona, pata Horoma pona. Moroto typoremãkase mexiatose eya xine.

⁴⁵ Mame moepyatose ropa oxitarykõ ke Ritonõpo a ãkorehmapotohkõme. Yrome onetara Ritonõpo nexiase. Otato pyra nexiase.

⁴⁶ Moromeĩpo moroto sexiataose Kate po, okynahxo.

2

Izyraeu tomo ona tonorẽ po

¹ Moeze tõturuse Izyraeu tomo a, ynara tykase ynororo:

– Mame sytoatose ona poro tuna konõto Tahpiremã winakoxi, Ritonõpo Kuesẽkõ nyriphopyry omipona. Okynahxo sytoatose ypy tõ myhto kuroko Etõ nonory po, xiaxiake ytoytõko rokene.

² Mame ynara tykase Ritonõpo:

³ “Epo mana oytorykõ poko xiaxiake rokene. Seromaroro ytotoko inikahpozakoxi.”

⁴ Mame ynara tykase Ritonõpo ya, Izyraeu tõ zurutohme: “Etõ tõ nonory kuroko ytõko matose. Oekyrykõme mã toto, Ezau pakomotyamo. Ouno xine exiko mã toto. Yrome tomeseke ehtoko

⁵ osetapara oehtohkõme toto maro. Mokaro nonory onekaropyra exiko ase oya xine, ipunaka, Ezau pakomotyamo a Etõ nonory tokarose ya exiryke.

⁶ Tonahsẽ epekahnõko matose ewino xine, tuna roropa ise oehtohkomo.”

⁷ – Wenikehpyra ehtoko, kure rokẽ amarokõ tyrise Ritonõpo a, Kuesẽkomo, oytorykõ htao sero ona tonorẽ konõto poro, 40me jeimamyry. Opoko xine wenikehpyra toehse ynororo, opyno xine nexiase, ise oehtohkõ tokarose eya oya xine.

⁸ – Morarame Etõ nonory ehpiuroko toytose kuahtao xine sytoatose osema poe, Erate esemary Eziõ-Kepea maro tuna konõto Aorikyhyry pona, imepỹ osema ae ona tonorẽ Moape pona.

⁹ Ynara tykase ropa Ritonõpo ya: “Osetapara ehtoko Moape tõ maro, Ro pakomotyamo, mokaro poko pyra ehtoko. Pata Ara ekaroase eya xine, inonorykõ onekaropyra ase oya xine ipunaka.”

¹⁰ (Pake ahtao ahno konõto nexiase moroto, tuhke jamihmãkomo, esetykõ emĩ tõme, moro pata Ara po. Mosa toh nexiase anakĩ tõ samo, imehnõ ahno konõto.

¹¹ Mokaro anakĩ tomo, emĩ tõ roropa repaĩme toh nexiase. Yrome emĩme rokẽ toto tosehtose moapita tomo a.

¹² Apitoryme horeu tõ Etõ po toh nexiase, yrome mokaro taropose moro poe Ezau pakomotyamo a. Mokaro enahkaxĩpo toto esary tapoise eya xine tosarykõme. Ezau nyrihpyry sã tyrise roropa Izyraeu tomo a imeĩpo, Ritonõpo nekarory tapoise ahtao eya xine.)

¹³ – Imeĩpo iporiry Zerete takuohse kyya xine, Ritonõpo nyriphopyry omipona.

¹⁴ Moro toehse 38me jeimamyry taropose ahtao kyya xine Kate-Panea poe toytose kuahtao xine. Moro jeimamyry tõ ae emero toehse Ritonõpo omihpyry ae ro: Orutua kõ norikyase jũpãtyamo, soutatume exiketõ roropa.

¹⁵ Mokaro epeme pyra Ritonõpo nexiase, toto etapãko nexiase toto enahkatohme, arypyra toto ehtoh pona.

¹⁶ – Morarame mokaro emero tonahse ahtao,

¹⁷ ynara tykase Ritonõpo ya:

18 “Ytotoko seroae pata Ara rānakuroko Moape tō nonory ehpiō pona.

19 Amonita tō nonory pona toeporehkase awahtao xine, Ro pakomotyamo, ananapoipyra ehtoko toto maro. Eya xine moro nono ekaroase. Naeroro moro nono onekaropyra exīko ase oya xine ipunaka.”

20 (Moro nono esety roropa “repaī tō nonoryme”. Pake ahtao ahno konōto esaryme nexiase, mokaro tosehtose amonita tomo a “zanzumī tōme”.

21 Tuhke toh nexiase pake, mosa exiketomo, jamihme roropa, anakī tō samo. Yrome zanzumī tō tonahkase Ritonōpo a. Mame inonorykō amonita tō nonoryme toehse, morotona toytose toto exiryke.

22 Moro sā tyrise Ritonōpo a osa ekaroryhtao etomita tomo a, Ezau pakomotyamo: horeu tō tonahkase eya, etomita tō esaryme ehtohme. Moroto mā toto, seroae ro.

23 Moro sā tyrise roropa keretēse tomo a: ahmōta Kereta poe toytose toto tuna Metiteraneu ehpio pona, awim tō nonory pona. Toytose toto ikurenaka pata Kaza pona, mame awim tō tonahkase keretēse tomo a, mokaro patarỹpyry tō po toehtohkōme rahkene.)

24 – Mame Moape tō nonory takuohse ahtao kyaa xine, ynara tykase Ritonōpo: “Tuna Aranō akuohoko. Seō, amoreu tō tuisary, poremākāko matose, pata Hexipō pono. Osetapatoko imaro inonory apoitohme oesarykōme.”

25 Ynara tykase roropa Ritonōpo ya: “Taroino ahno tō emero ouno xine tyripōko ase, sero nono po. Enaromỹke exīko mā toto, tykytyky āko mā toto ahno otururu etaryke opoko xine.”

*Tuisa Seō poremākary poko Izyraeu tomo a
(Numeru 21.21-30)*

26 Mame tōturuse ro Moeze:

– Ona tonorē, Ketemote poro kuahtao xine, omi aronanō tonyohse ya tuisa Seō zuruse, pata Hexipō po, osepeme kuehtohkōme imaro:

27 “Ajohpāme samo yna ytory se ynanase ononory rānakuroko. Osema ae rokē ytōko ynanase, topohme rokene. Atapiakara;

28 tonahsē epehmāko ynanase, eukuru roropa enyryhtao epehmāko ynanase. Yna ytory se rokē ynanase ononory rānakuroko,

29 tuna Joatāo ehpiokoxi. Mame tuna akuohnōko ynanase moro nono pona, Ritonōpo yna Esē nekarory pona, yna esaryme. Tynonory Etō rānakuroko yna taropose Ezau pakomotyamo a te, moapita tomo a roropa Ara po, yna taropose tynonory rānakuroko.”

30 Yrome tuisa Seō kuaropopyra xine nexiase tynonory rānakuroko, putupyra sā tyripose ynororo exiryke Ritonōpo a, Kuesēkomo. Moro tyrise Ritonōpo a tuisa Seō poremākatohme, inonory poremākatohme kyaa xine inonory apoitohme kyaa xine kuesarykōme, seroae ehtoh samo.

31 – Mame ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō ya: “Eneko ke! Tuisa Seō tyrise ya jamihme pyra. Axī ke osetapatoko imaro xine inonory apoitohme oya xine ononorykōme.”

32 Seō toytose tysoutatu tō maro emero, tōsetapatohkōme kymaro xine pata Jasa po.

33 Orēpyra kymarokō tyripose Ritonōpo a, Kuesēkomo a. Seō tō typoremākase kyaa xine, ipoenō tō maro isoutatu tō maro porehme.

34 Moro motye ipatary tō emero typoremākase kyaa xine, ahno emero totapase kyaa xine, orutua komo te, nohpo tomo, poetohti roropa. Epasaromepyra toh nexiase.

35 Pui tōkehko tapoise kyaa xine. Mōkomo kurā roropa tapoise kyaa xine tonese ahtao pata tō po.

36 Ritonōpo a takorehmase sexiatose pata tō poremākatohme, Aroea poe, jakanahmā Aranō pūto, pata poe roropa moroto jakanahmā po Kireate nonory pona. Pata tō emero typoremākase kyaa xine, pata tō roropa tapuruke exiketomo, kae exiketomo, jamihmākō roropa.

³⁷ Amonita tō nonory pona omōpyra sexiataose, pata tō roropa tuna Japoke ehpikuroko te, pata tō roropa ypy tō nonory po, imehnō pata tō roropa omōpyra sexiataose, morohne taka kuēmapopyra xine Ritonōpo exiryke.

3

Tuisa Oke poremākatopōpyry (Numeru 21.33-35)

¹ Tōturuse ro Moeze, ynara tykase:

– Imeīpo sytoatose inikahpozakoxi Pasā nonory pona. Tuisa Oke tutūtase, Pasā esemy, tysoutatu tō maro emero, tōsetapatohkōme kymaro xine, pata Etereī po.

² Yrome ynara tykase Ritonōpo ya: “Enaromyra exiko. Ākorehmatorỹko ase Oke tō poremākatohme isoutatu tō maro inonory apoitohme oya xine. Orēpyra exīko matose, mokaro poremākāko matose Seō, amoreu tō tuisary poremākatopōpyry sã oya xine Hexipō po.”

³ – Mame Ritonōpo Kuesēkomo a, kymarokō takorehmase Oke tō poremākapotohme isoutatu tō maro. Totapase toto kyaa xine, toto enahkatohme.

⁴ Imehnō pata tō typoremākase kyaa xine Arakope po, Pasā nonory po, Oke nonory porehme. Atapona 60me pata tō tapoise kyaa xine,

⁵ tapuruse exiketomo apuru tō konōto ke, kae exiketomo, omōtohororopa jamihme exiketō ke. Pata tō tuhke sapoiatose roropa tapuru pyra exiketomo.

⁶ Moro pata tō tonahkase kyaa xine ipunaka. Ahno totapase emero orutua komo te, nohpo tomo te, poetohti roropa, kynyrihpyrykō samo kuosetaparykohtao tuisa Seō maro, Hexipō pono.

⁷ Yrome pui tōkehko sapoiatose kuekykōme, mōkomo kurã roropa sapoiatose tonese ahtao kyaa xine pata tō po.

⁸ – Moro sã moro nono sapoiatose mokaro tuisa tō asakoro, amoreu tō winoino, tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino, tuna Aranō poe ypy Heremō pona.

⁹ (Ypy Heremō esehtōko xitonio tō mana “Xiriōme”. Moro ypy esehtōko amoreu tō mana “Seniame”).

¹⁰ Pata tō emero sapoiatose, ona topohmã Kireate po, Pasā po roropa, pata tō Sauka po te, Etereī po roropa, Pasā poe xixi tūtatoh wino.

¹¹ (Tuisa Oke, Pasā esemy, ahno konōto, repaī tō etyhpyryme exikety nexiase. Inyhtoh nexiase kurimene risemy. 4 meturume nexiase mosa exiry, ipuroroje 1,80 meturume, tukuhse ahtao ikuhtoh ke. Inyhtoh moroto ro, Rapa po, Amō nonory po.)

Izyraeu ekery tō tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino (Numeru 32.1-42)

¹² Tōturuse ro Moeze, ynara tykase:

– Moromeīpo moro nono tapoise ahtao kyaa xine tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino, moro nono ekaroase Rupē tomo a, Kate tomo a roropa, nono Aroea poe inikahpozakoxi, tuna Aranō jakanahmã ehpikuroko, ypy tō nonory Kireate zokonaka roropa, pata tō maro moroto.

¹³ Mame Manase ekery tomo a zokonaka, Kireate akoīpyry ekaroase Pasā nonory maro. Moroto tuisa Oke esahpyry nexiase, Arakope nonory emero.

(Tuaro emero toh nexiase Pasā nonory poko repaī tō esahpyryme.)

¹⁴ Jaia Manase parỹpyryme nexiase. Arakope nonory emero typoremākase eya, Pasā maro Kesua ehpio pona Maaka maro. Tosety tyripose eya pata tō esetyme moroto, seroae ro moro pata tō waro imehnō toehse Jaia patary tōme.)

¹⁵ – Moro nono, Kireate nonoryme ekaroase Makia ekery tomo a.

¹⁶ Rupē tomo a, Kate tomo a roropa nono ekaroase Kireate poe ikurenae, jakanahmā tuna Aranō pona; ehpiome toehse moro tuna rānakuroko. Inikahpozakoxi inonorykō tuna Japoke ehpiokoxi, amonita tō nonory ehpiome.

¹⁷ Xixi omōtoh wino inonorykō ytōko tuna Joatāo pona, ikuhpo Karirea poe inikahpozakoxi, tuna konōto Aorikyhpypy poe ikurenaka, ypy Pixika myhtokoxi xixi tūtatoh wino.

¹⁸ – Morara ahtao Ritonōpo nyripohpyry ekaroase Rupē tomo a, Kate tomo a, zokonaka Manase tomo a xixi tūtatoh wino roropa. Ynara ase: “Ritonōpo a sero nono tokarose oya xine tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino oesarykōme. Seromaroro opyrekō apoitoko tuna Joatāo akuohtohme oekyry tō maro toto akorehmatohme tynonorykō apoiry poko.

¹⁹ Yrome nohpo tomo, poetohti maro okyno tō maro, pui tō tuhke nae matose zuaro ase, taro rokē exīko mā toto pata tō po ynekarohpyry po oya xine.

²⁰ Oekyry tō akorehmatoko tynonorykō apoitohme eya xine, Ritonōpo nekarory, tuna Joatāo poe xixi omōtoh winakoxi. Mame tōsesarise toto ahtao, tātatapoikehse toto ahtao tosarykō po asā xine, eramāko ropa matose oesarykō pona ehse, ynekarohpyry pona Joatāo poe xixi tūtatoh wino.”

²¹ – Oturuase roropa Jozue a. Ynara ase: “Ritonōpo nyrihpypy menease mokaro tuisa tō asakorō poko, Seō poko Oke maro. Moro sā tyrīko roropa mana mokaro tuisa tomo a emero, inonorykō pona oytorykohtao.

²² Enaromyra ehtoko, mokaro zuno pyra, Ritonōpo Oesēkō osetapāko mana, ākorehmarykōme.”

Moeze anaropyra Kanaā pona

²³ – Moro toehse ahtao oturuase Ritonōpo Kuesēkomo a. Ynara ase:

²⁴ “Ritonōpo Jesemy, zuaro ase, imehxo oehtoh enepopitōko mase ya opoetoryme. Imepỹ ritō pyra mana kapu ao te, sero nono po roropa asā exikety pyra mana. Senohne onyrytā kurā riry waro exikety pyra mana. Omoro rokē senohne osenuruhkatoh rineme mase.

²⁵ Ekaropoxi, ajohpāme samo, kuaropoko tuna Joatāo akuohtohme moro nono kurā enetohme, tuna mōpozakoxi, ypy tō nonory Ripano pona.”

²⁶ – Yrome amarokō pokoino tohne toehse Ritonōpo ymaro. Ynekaropohpyry onekaropyra ynororo nexiase ya. Yrome ynara tykase: “Epo mana! Kara exiko moro poko!

²⁷ Ypy Pixika pona onuhko emory pona osenuhmatohme inikahpozakoxi, ikurenaka roropa te, xixi tūtatoh wino, xixi omōtoh wino roropa. Kure rokē osenuhmako tuna Joatāo anakuohpyra oexiryke.

²⁸ Oturuko Jozue a orēpyra ehtohme. Mokyro ijamihtanohko, Izyraeu tō arotohme moro nono poremākatohme eya xine. Moro enēko mase.”

²⁹ – Mame totypohse moroto sexiataose jakanahmā po ameke pyra pata Pete-Peoa poe.

4

Ritonōpo omipona ehtoko

¹ Mame ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Ritonōpo omihpyry omipona ehtoko, inyripohpyry tō roropa emero. Morohne ekarōko ase oya xine seromaroro isene oehtohkōme, Ritonōpo, kytamurukō Esē nekarory, apoitohme roropa oya xine oesarykōme.

² Ynyripohpyry oya xine onymotyēkara ehtoko, moro wino toiro omi onoupyra roropa ehtoko. Ritonōpo Kuesēkō omiry emero omipona ehtoko.

³ Amarokō meneatose emero Ritonōpo nyrihpypy ypy Peoa pūto. Moroto ahno totapase eya emero kymaro xine exiketō tyneponāmarykō Paau eahmananomo.

⁴ Yrome Ritonōpo Kuesēkō omipona exiketō isene ro matose.

⁵ – Ritonõpo, Jesë nyripohpyry ae ro ya, kuamorepatose Aomihpyry poko te, inyripohpyry tõ poko roropa, morohne omipona oehtohkõme toeporehkase awahtao xine moro nono pona, nono apoitohme oesarykõme.

⁶ Naeroro tomeseke ehtoko yronymyryme ynyripohpyry tõ omipona oehtohkõme. Mame imehnõ oenetyrõko mã toto, tuaro exiketõme oekarotyryko mã toto zae ehtohwaro exiketõme roropa. Mame Ritonõpo Omihpyry etaryhtao eya xine ynara åko mã toto opoko xine: “Tuaro mokaro mã toto. Itamurume zuaro mã toto. Ahno imehxo mã toto.”

⁷ – Imehnõ ahno imehxo exiketõ pyra mana. Ineponåmarykõ ameke pyra, tyya xine, Ritonõpo Kuesëkõ ameke pyra ehtoh samo, kymaro xine. Kuomirykõ etåko mana ikohmaryhtao kyya xine kuakorehmatohkõme.

⁸ Imehnõ ahno imehxo exiketõ nae, zae tyripotoh ke, zae amorepatoh ke roropa, Ritonõpo omiry samo, ynekarohpyry sã oya xine seroae? Arypyra.

⁹ Naeroro tomeseke ehtoko anamonohpyra oehtohkõme, wenikehpyra oehtohkõme onenehpyrykõ poko. Morohne poko opoenõkõ zurutoko apakomotyã roropa

¹⁰ onenehpyrykõ poko ypy Xinai myhto, moro emepyyry ae Ritonõpo Kuesëkõ epataka, ynara kary htao: “Imoihmåkõ oximõme enehpoko jëpataka jomiry etatohme eya xine, jũme jomiry omipona toto ehtohme, tyoenõ amorepatohme roropa eya xine.”

¹¹ – Mame toytose amarokomo ypy Xinai myhtokoxi eraximase. Moroto ypy emory po xinukutume nexiase toxiõtose akurũ xinukutumã ke. Apoto nexiase ypy emory po onuhnõko kapu pokona.

¹² Mame apoto htae tõturuse Ritonõpo oya xine. Aomiry totase oya xine. Yrome ynororo onenepyyra mexiatose; totase rokë oya xine.

¹³ Tõmiry totapose Ritonõpo a oya xine, tynyripohpyry oya xine 10måkomo omipona oehtohkõme. Mame morohne tymerose eya asakoro topu pipahmã pokona.

¹⁴ Morarame amarokõ tamorepapose Ritonõpo a ya, tõmihpyry poko, tynyripohpyry tõ poko roropa oya xine, morohne omipona oehtohkõme, moro nono pona toeporehkase awahtao xine osa apoitohme oesarykõme.

Oneponåmarykõ oneahmara ehtoko

¹⁵ Mame tõturuse ro Moeze, ynara tykase:

– Apoto htae ypy Xinai po tõturuse Ritonõpo ahtao oya xine ahno panõ onenepyyra mexiatose. Morara exiryke tomeseke ehtoko

¹⁶ azahkuru pyra oehtohkõme, tyorõ neponåmary onyripyra oehtohkõme eahmatohme. Oneponåmarykõ onyripyra ehtoko ipunaka eahmatohme, ahno panono, orutua te, nohpo roropa te,

¹⁷ onokyro panono te, okyno roropa, torõ panono te,

¹⁸ nono poro ytokety panono, kana panõ roropa.

¹⁹ Mame kakoxi õsenuhmarykohtao kapu aka, xixi oneahmara ehtoko, nuno maro, xirikuato tõ maro. Mokarohne tokarose Ritonõpo a emero ahno a sero nono po, ikyryrykõme ehtohme; ah neahmã toto.

²⁰ Yrome amarokõ typynanohse matose Ritonõpo a, Ejitu poe tonehse eya apoto ë tae samo, typoetoryme oritohkõme. Moro sã matose seromaroro.

²¹ Amarokõ pokoino tohne toehse Ritonõpo ymaro. Tõmiry totapose ya jũme ytopyyra jehtohme tuna Joatåo mõpozakoxi, ytopyyra jehtohme moro nono kurå pona, Ritonõpo Kuesëkõ nekarory pona oya xine.

²² Ywy tuna Joatåo anakuohpyra exiko ase; taro orihnõko ase rahkene. Yrome amarokõ akuohnõko matose moro nono kurå apoitohme oesarykõme.

²³ Tomeseke ehtoko wenikehpyra oehtohkõme Ritonõpo Kuesëkõ nekarohpyry poko oya xine, jũme osepeme oehtohkõme imaro. Aomihpyry omipona ehtoko. Oneponåmarykõ onyripyra ehtoko eahmatohme.

²⁴ Ynara exiryke, Ritonõpo Kuesêkõ apotome mana imehnõ enahkaneme. Imehnõ neponãmarykõ se pyra mana ipunaka.

²⁵ — Morarame tuhke jeimamyry taropose oya xine ahtao Kanaã nonory po, tamuhpõme toehse awahtao xine, typoenõke awahtao xine, typakomotyãke roropa, azahkuru pyra ehtoko, oneponãmarykõ onyripyra ehtoko. Moro poko iirypyryme exiry, popyra ipunaka, ozehno xine Ritonõpo exiry opoko xine.

²⁶ Kapuaõkõ kohmãko ase, nono põkõ roropa eneneme toto ehtohme: tyorõ neponãmarykõ eahmaryhtao oya xine osenahkãko matose moro nono po, oesarykõ po tuna Joatão mõpozakoxi. Axĩtao rokẽ moro nono po exĩko matose. Okynã pyra tonahkasẽme exĩko matose ipunaka.

²⁷ Sapararahme amarokõ pahnõko Ritonõpo Oesêkõ mana imeimehnõ nonory pona, moroto tuhke pyra isene exĩko matose.

²⁸ Mokaro nonory po tyorõ neponãmarykõ eahmãko matose wewe risemy, topu risẽ roropa, osenuhmara exiketomo te, otato pyra, otuhpyra mã toto onypohpyra roropa.

²⁹ Moroto Ritonõpo Oesêkõ zupĩko matose. Mame imaro oseporỹko matose, yronomyryme mokyro zupiryhtao oya xine aomiry omipona oehtohkõme.

³⁰ Mame imeĩpo oetuarimarykohtao, morohne emero toehse ahtao oya xine, toeramase ropa awahtao xine, oehtohkõme ropa Ritonõpo Kuesêkõ a, aomiry omipona toehse ropa awahtao xine,

³¹ orumekara xine exĩko mana. Ritonõpo opynanohnekomo, oenahkara xine exĩko mana. Wenikehpyra mana tõmihpyry poko, inetapohpyry kytamuru tomo a, jũme osepepe toehthome toto maro, jũme tõmiry omipona exikehpyra toehthome.

³² — Atamorepatoko pake ehtopõpyry poko, ahno ritopõpyry poe sero nono po. Imeimehnõ nonory po porehme ekaropotoko imehnomo a sero panõ tonese ahtao eya xine, sero panõ kurã poko otururu totase ahtao roropa eya xine.

³³ Ahno nae isene ro exiketomo, ritõ etaryhtao eya xine aotururuhtao apoto poe? Morara toehse oya xine?

³⁴ Imepỹ ritõ nae na tõsenetupuhse ynara tyritohme, ahno enepyyry eya imehnõ nonory põkõ wino, typoetoryme rokẽ toto ehtohme, Ritonõpo Kuesêkõ nyrihpyry sã opoko xine Ejitu po? Meneatose: eya tyjamitunuru tonepose orẽpyra toehtho roropa. Meneatose: popyra ehtoh ke te, tynyrihpyry kurã ke roropa, etonatoh ke, tynyriry ke osenuruhkatoh ke roropa tonehse mexiatose eya Ejitu poe.

³⁵ Morohne emero tonepose Ritonõpo a oya xine Ritonõpome toexiry waro oehtohkõme; imepỹ ritõ pyra mana, ynororo rokene.

³⁶ ãmorepatohkõme tõturuse Ritonõpo kapu poe, sero nono po apoto konõto tonepose oya xine. Mame apoto htae tõturuse amarõ xine.

³⁷ Kytamuru tõ pyno Ritonõpo nexiase, morara exiryke amarokõ tymenekase eya; tyjamitunuru ke tisyryhmapose mexiatose eya Ejitu poe.

³⁸ Moromeĩpo osemazuhme toytose ynororo, imeimehnõ ahno tuhkãkõ taropose eya, omoty xine exiketomo, jamihmehxo exiketõ roropa. Mame moro sã mokaro nonory tokarose Ritonõpo a oya xine oesarykõme.

³⁹ — Zuaro ehtoko seromaroro, jũme wenikehpyra ehtoko roropa: Ritonõpo rokẽ Kuesêkõme mana moroto kapu ao te, taro roropa sero nono po. Imepỹ ritõ pyra mana.

⁴⁰ Morara exiryke aomihpyry omipona ehtoko, inyriphpyry tõ oya xine emero porehme, ynekarohpyry oya xine seroae. Mame amarokõ opoenomo, apakomotyã roropa tãkye exĩko matose. Tuhke jeimamyry aropõko matose sero nono po, Ritonõpo Kuesêkõ nekarory po jũme oesarykõme.

⁴¹ Mame oseruao pata tō tymenekase Moeze a tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino

⁴² moro pata tō pona ahno epatohme imepỹ totapase ahtao eya, zehno pyra ahtao, etapary se pyra roropa ahtao. Mame toiro moro pata pona toehse ynororo ahtao towomasēme toehse mana. Mokyro onetapara imehnō toehse moroto ahtao.

⁴³ Rupē oxiekyrymākō pataryme Pezea tymenekase eya ona po nono topohmā po. Kate oxiekyrymākō pataryme Ramote tymenekase eya, Kireate nonory po. Manase oxiekyrymākō xixi tūtatoh wino pata Korã tymenekase eya Pasã nonory po.

Moeze oturutoh asakoromano

4.44–28.68

Ekarotopo

⁴⁴ Mame Ritonõpo omihpyry tokarose Moeze a Izyraeu tomo a,

⁴⁵ aomihpyry te, inyripohpyry tomo te, inamorepatopõpyry tō maro. Moro nexiase toesyryhmase Izyraeu tō ahtao Ejitu poe

⁴⁶ toeporehkase toto ahtao jakanahmā pona, pata Pete-Peoa pũto, tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino. Moro nono Seõ nonohpyryme nexiase, amoreu tō tuisary, pata Hexipõ pono. Mokyro typoremākase Moeze tomo a Izyraeu tō maro

⁴⁷ inonory apoitohme tyya xine tosarykõme. Moro sã tyrise roropa eya xine tuisa Oke a, Pasã esemy. Moro sã amoreu tō tuisary asakoro typoremākase Izyraeu tomo a inonorykõ apoitohme tosarykõme tuna Joatão poe xixi tūtatoh winakoxi.

⁴⁸ Inonorykõ nexiase pata Aroea poe, jakanahmā Aranõ pũto ikurenae, ypy Xiriõ pona (ypy Heremõ) inikahpozakoxi.

⁴⁹ Inonorykõ zokonaka nexiase tuna Joatão poe xixi tūtatoh winakoxi tuna konõto Aorikyhyry kuaka ikurenaka mya ypy Pixika myhtokoxi xixi tūtatoh winakoxi.

5

Ritonõpo nymoipotoh tonõ 10mãkomo (Exutu 20.1-17)

¹ Mame Izyraeu tō tykohmase Moeze a toto zurutohme, ynara tykase:

– Izyraeu tomo, otato ehtoko Ritonõpo Omihpyry poko, Inyripohpyry tō poko, ynekarory poko oya xine, seroae. Atamorepatoko sero Aomiry poko, yronymyryme aomipona oehtohkõme.

² Tõmiry totapose kyya xine, Ritonõpo Kuesëkomo a jũme osepeme kuehtohkõme ypy Xinai po.

³ Kytamurukomo a morohne poko oturupyra nexiase, kyya xine tõturuse ynororo, kymaro xine emero, isene ro exiketõ taro, seroae.

⁴ Apoto htae Ritonõpo Kuesëkõ tõturuse kymaro xine osëpataka ypy po.

⁵ Enaromỹke mexiatose, moro apoto zuno, onuhpyra mexiatose ypy pona. Morara exiryke tõtiryse ywy arãnaka xine Ritonõpo maro. Ynara nase ynororo:

⁶ “Ywy, Ritonõpo Oesëkõme ase. Kuenepyatose Ejitu poe, moroto imehnō namotome awahtao xine.

⁷ – “Tyorõ neponãmary oneahmara ehtoko; kueahmatoko rokene.

⁸ – “Oneponãmarykõ onyripyra ehtoko ipunaka: kapu ao exikety panono te, sero nono po exikety te, tuna kua o exikety panono roropa zue ao, enara.

⁹ Oesekumurukõ po porohpyra ehtoko oneponãmarykõ ãpataka, eahmaryme. Ywy, Ritonõpo Oesëkõme jexiryke tyorõ neponãmarykõ poko oneanahtopyra ase. Yzehno exiketõ wãnohnõko ase, ipoenomo roropa te, ipakomotyamo, ipoenõ pakomotyã roropa, enara.

¹⁰ Yrome ypyno exiketomo a kure ase, jomiry omipona exiketomo a, kure rokẽ mokaro poenõ rĩko ase, ipakomotyã roropa miu motye zumakahpõkomo a.

11 – “Nuriame jesety onyripyra ehtoko, Imehxo Exiketye jexiryke, Ritonõpome jexiryke, Oesëkomo. Nuriame jesety rinanõ wãnohnõko ase, tomeseke pyra exiketõ roropa jesety poko.

12 – “Kure rokë oserematohtyritoko, ypoko oehtohkõme, jeahmaryme. Ywy, Ritonõpo Oesëkõme ase, Jomipona ehtoko.

13 6me ãmepyry ae oerohtohkõ tyritoko, semana ae ro.

14 Yrome ãmepyry 7mã po oserematohme mana, tapiakase ypoko oehtohkõme, Oesëkõme jexiryke. Moro ae erohpyra ehtoko, omoro, omükuru tomo, oëxiry tomo, anamoto tomo: orutua komo, nohpo tõ roropa, okyno tomo te, imehnõ nonory poe aehtyamo amaro xine ehse. Õseremarykõ sã, ah opoetory tõ noseremã toto roropa.

15 Wenikehpyra ehtoko imehnõ namotome oehtopõpyrykõ poko Ejitu po. Mame ywy Ritonõpo Oesëkõ kuenedyryatose moro poe yjamtunuru ke, orëpyra jehtoh ke. Morara exiryke morohne ripõko ase oya xine: oserematoko oserematohtyritoko po jeahmaryme oya xine.

16 – “Kure rokë omykõ tyritoko, asakõ roropa kure rokë tyritoko, Ritonõpo Oesëkõ nyripohpyry omipona. Moro sã awahtao xine okynã sã orihpyra exiko matose, kure rokë exiko roropa matose ynekarory po ononorykõme.

17 – “Ahno onetapara ehtoko.

18 – “Imepÿ nohpo poko pyra ehtoko; imepÿ orutua poko pyra ehtoko.

19 – “Omatome pyra ehtoko.

20 – “Imepÿ poko ajohpe kara ehtoko, onenekunohpyra ehtoko.

21 – “Imepÿ pyty poko penetara ehtoko. Imepÿ kyryry poko penetara ehtoko: itapyiny te, inonory, ipoetory tomo, eky tomo, imõkomory poko, emero rokë poko penetara ehtoko.”

22 – Morohne Ritonõpo nekarohpyry Izyraeu tomo a ypy Xinai myhto toto ahtao. Apoto htae, akurũ xinukutumã htae tõturuse ynororo opore. Morohne inyripohpyry tõ rokene, imepÿ onyripopyra nexiase. Mame morohne tymerose eya topu pipahmã pokona ekarotohme ya, tykase Moeze.

Enaromyÿke ahno toehse

(Exutu 20.18-21)

23 – Morarame moro apoto zemime ahtao ro ypy emory po, aomiry totase oya xine akurũ xinukutumã htae. Mame otuisary tõ imehnõ tamuximãkõ maro toehse toto ya.

24 Ynara tykase toto ya: “Ritonõpo a, Kuesëkomo a, saereme toehtoh tonepose kyya xine, aomiry totase kyya xine apoto htae. Seroae enëko sytatose: ahno isene ro mã toto tõturuse ahtao Ritonõpo maro.

25 Yrome enaromyÿke ynanase. Moro apoto konõto yna enahkãko mana. Ritonõpo otururu etary ropa ahtao yna a orihnõko ynanase rahkene.

26 Ahno isene ro exipitopyra nexiase Ritonõpo omiry etaxiõpo, aomiry etatopõpyry sã kyya xine, Ritonõpo Isene Exikety otururu apoto rãnao.

27 Moeze, ytoko ropa ypy pona Ritonõpo omiry etase. Imeõpo osehko ropa yna zuruse inekarohpyry poko emero. Etãko ynanase, aomiry omipona exiko ynanase.”

28 – Õmirykõ totase Ritonõpo a õtururukohtao ya. Ynara tykase ynororo: “Mokaro omiry etano aotururuhtao oya, aomirykõ zae mana.

29 Kure exiry jũme aosenetupuhtohkõ moro sã ahtao, juno toto ahtao, ynyripohpyry tõ omipona exikehpyra toto ahtao! Kure rokë exiry eya xine, ipakomotyamo a roropa jũme rahkene.

30 Ytoko, Moeze, mokaro aropoko ropa tytapyiõka taka.

31 Yrome taro ymaro exiko, ynyripohpyry tõ ekarõko ase oya tyripotohme eya xine. Jomiry poko toto amorepako jomihpyry omipona toto ehtohme ynekarory pona eya xine esarykõme.”

³² – Izyraeu tomo, yronymyryme Ritonõpo Kuesëkõ nyriphopyry tõ omipona ehtoko. Tomeseke ehtoko aomihpyry omipona oehtohkõme ipunaka.

³³ Jũme zae oehtohkõ onurumekara ehtoko, zae ehtoh tonepose ahtao eya oritohkõme. Moro sã awahtao xine, kure rokẽ exĩko oya xine mana, okynahxo orihpyra exĩko matose moro nono oesarykõ po.

6

Ritonõpo pyno ehtoko

¹ Tõturuse Moeze Izyraeu tomo a. Ynara tykase:

– Senohne Ritonõpo Kuesëkõ omihpyry, inyriphopyry tõ ya amorepatohme oya xine. Morara exiryke aomihpyry omipona ehtoko moro nono pona toeporehkase awahtao xine, apoitohme oesarykõme.

² Ritonõpo, Imehxo Exikety enetupuhtoko Oesëkõme, amarokomo, opoenomo, apakomotyã roropa, inyriphopyry omipona exikehpyra oehtohkõme, okynahxo orihpyra oehtohkõme moro nono po.

³ Izyraeu tomo, tomeseke ehtoko Ritonõpo omihpyry omipona oehtohkõme. Mame kure rokẽ exĩko oya xine mana, emãnõko roropa matose, Ritonõpo omihpyry ae ro kytamurukomo a, moro nono kurã po, otyro zamaro exikety oesarykõ po.

⁴ – Etatoko pahne Izyraeu tomo! Ritonõpo rokẽ mã Kuesëkõme mana.

⁵ Morara exiryke Ritonõpo pyno ehtoko yronymyryme, okurohtao xine, õsenetupuhtohkõ ke te, ajamitunurukõ ke, enara.

⁶ Ritonõpo omiry ekarõko ase oya xine seroae ikurãkatohme oya xine okurohtao xine.

⁷ Ynyriphopyry tõ poko opoenõ anamorepakehpyra ehtoko. Zurutoko toto ynyriphopyry tõ poko tapyi tao, jarãnao roropa, ãtaxikarykohtao te, owomyrykohtao roropa.

⁸ Ynyriphopyry tõ imyhtoko oemarykõ pokona, operykõ pokona roropa morohne poko wenikehpyra oehtohkõme.

⁹ Ynyriphopyry tõ imerotoko atapyĩ omõtoeh ehpio pokona, omõtoeh pokona roropa oesao xine.

Wenikehpyra ehtoko

¹⁰ Tõturuse ro Moeze Izyraeu tomo a ynara tykase ynororo:

– Tõmihpyry totapose Ritonõpo a Aparão a, Izake a, Jako a roropa sero nono ekarory poko oya xine. Sero nono po pata konõto tõ nae, tymõkomoke kurã ke itamurume, pata tõ onyripyra mexiatose.

¹¹ Tapyi tõ nae roropa, mõkomo kurã ke pehme onepekahpyra mexiatose. Tuna eutary tõ anakara mexiatose; tupito tõ tarykase exiketõ uwa zoko ke, azeitona tõ ke roropa anarykara mexiatose. Tarose awahtao xine Ritonõpo a moro nono pona, tuesapare toehse awahtao xine,

¹² tomeseke ehtoko wenikehpyra oehtohkõme Ritonõpo poko, eya tonehse oexirykõke Ejitu poe, imehnõ namotome oehtopõpyrykõ poe.

¹³ Ritonõpo Oesëkõ imehxo ehtoh enetupuhtoko, Aomiry rokẽ omipona ehtoko. Ritonõpo netaryme rokẽ õmirykõ etapoko imehnomo a zae ehtoh poko rokẽ oehtohkõme.

¹⁴ Tyorõ neponãmarykõ oneahmara ehtoko, imehnõ katonõ neponãmarykõ oneahmara ehtoko.

¹⁵ Ynara exiryke Ritonõpo Kuesëkõ amaro xine mana, tyorõ neponãmarykõ se pyra mã ipunaka. Oneponãmarykõ eahmaryhtao oya xine, tohne Ritonõpo exĩko mana opoko xine. Mame oenahkapotorỹko mana ipunaka.

¹⁶ – Ritonõpo Oesëkõ onukuhpyra ehtoko, ikuhtopõpyry sã oya xine Masa po.

¹⁷ Tomeseke ehtoko inyriphopyry tõ omipona oehtohkõme, inekarohpyry oya xine omipona oehtohkõme roropa.

¹⁸ Zae ehtoh poko ehtoko Ritonõpo neneryme. Morara awahtao xine kure rokẽ exĩko oya xine mana. Omõnõko matose moro nono kurã pona, moro apoitohme oesarykõme, Ritonõpo nekarory moro tõmihpyry ae ro kytamuru tomo a.

¹⁹ Tõmihpyry ae ro oepetõkara aropõko ropa mana owinoino xine, toto eneryhtao oya xine.

²⁰ – Imeĩpo opoenõkõ ekaropõko mã toto oya xine: “Oty katohme tynyriphopyry tokarose kyaa xine Ritonõpo a omipona kuehtohkõme?”

²¹ Mame toto ezuhnõko matose: “Ejitu tuisary namoto tõme ynanexiase. Yrome Ritonõpo a typynanohse yna tyjमितunuru ke.

²² Ritonõpo nyrihpyry Ejitu põkomo a ynanenease. Tõsenuruhkase ynanexiase inyrihpyry eneryke yna a Ejitu põkomo a, ituisarykomo a, tamuximãkomo a roropa emero.

²³ Mame yna typynanohse Ritonõpo a, Ejitu poe yna enehtohme xiaro sero nono ekarotohme kyaa xine tõmihpyry ae ro kytamuru tomo a.

²⁴ Tõmihpyry omipona yna a tyripose eya, imehxo aehtoh enetupuhtohme roropa yna a Kuesẽkõme. Moro riryhtao kyaa xine kuewomatorỹko mana popyra ehtoh kypoko xine pyra ehtohme, inyrihpyry saaro seroae, kure rokẽ kuehtohkõme roropa.

²⁵ Mame tomeseke kuahtao xine aomihpyry omipona kuehtohkõme, inyriphopyry tõ roropa omipona kuehtohkõme Ritonõpo Kuesẽkõ zamaro exĩko sytatose.”

7

Ritonõpo nymenekatyã typoetoryme (Exutu 34.10-16)

¹ Moeze tõturuse ahno tomo a. Ynara tykase:

– Ritonõpo Oesẽkõ aarotorỹko mana moro nono pona; mame ononorykõme moro nono exĩko mana. Imehnõ ahno aropõko mana toto eneryhtao oya xine. Oytorykohtao ahno tõ 7mãkõ poremãkapõko Ritonõpo mana, omotye xine tuhke exiketomo te, omotye xine jamihme exiketõ roropa: heteu tomo, kirikaseu tomo, amoreu tomo, kananeu tomo, perizeu tomo, heweu tomo, jepuseu tomo, enara.

² Mokaro ekarõko Ritonõpo oya xine mana toto poremãkatohme, toto enahkatohme porehme. Õmirykõ onetapopyra ehtoko eya xine, osepeme oehtohkõme toto maro. Toto pyno pyra ehtoko ipunaka.

³ Pytara ehtoko mokaro maro, amarokomo te, opoeno te, oẽxiry komo,

⁴ Ritonõpo rumekapõko toto exiryke, opoenõkomo a, tyneponãmarykõ eahmatohme eya xine. Mame tohne exĩko Ritonõpo mana opoko xine, oenahkapotorỹko mana jũme rokene.

⁵ Naeroro mokaro apoto apõ tõ itahkatoko ipahtohme; toto neponãmarykõ Paau xikihme exiketõ itahkatoko, toto neponãmarykõ Asera xikihme exiketõ akohtoko jahkatohme, toto neponãmarykõ emero jahkatoko.

⁶ Ynara exiryke, tymenekase matose Ritonõpo a, Kuesẽkomo a ahno tõ rãnao sero nono po typoetoryme rokẽ oehtohkõme.

⁷ – Opyno xine toehse Ritonõpo nexiase, omenekatose imehnõ ahno motye oexirykõke pyra; tuhke hkopyra oexirykõke, imehnõ emero omotye xine mã toto.

⁸ Yrome opyno xine Ritonõpo nexiase, tyjमितunuru ke amarokõ typynanohse eya Ejitu tuisary Parao winoino, inamotokõme awahtao xine. Moro tyrise eya tõmihpyry omipona toehtohme, tõmihpyry totapose exiryke eya kytamuru tomo a.

⁹ Wenikehpyra ehtoko, Ritonõpo Kuesẽkõ rokẽ Ritonõpome mana. Anamonohpyra roropa mana. Tõmihpyry omipona exikehpyra mana. Typoetory tõ pyno exikehpyra roropa mana miume zumakahpõkõ pona, tosẽkõme ipyno exiketomo a, aomiry omipona exiketomo a.

¹⁰ Yrome tõmiry omipona pyra exiketõ wãnohnõko mana, okynã pyra toto wãnohnõko mana, toto enahkapõko mana.

¹¹ Naeroro aomihpyry omipona ehtoko, inyripohpyry tõ roropa ynekarohpyry tõ oya xine seroae. Ynyripohpyry tõ oya xine omipona ehtoko, emero porehme.

Kure rokẽ aomiry omipona ahtao

(Rewitiku 26.3-13; Teuteronomiu 28.1-14)

¹² – Tomeseke awahtao xine Ritonõpo nyripohpyry omipona oehtohkõme, anamonohpyra roropa awahtao xine tõmihpyry omipona exiko Ritonõpo Kuesẽkõ roropa mana. Opyno xine exikehpyra exiko mana tõmihpyry ae ro kytamuru tomo a.

¹³ Opyno xine exiko mana, kure ehtoh enehpõko oya xine mana, tuhkehxo amarokõ emãkapõko roropa mana. Opoenõkõ tuhke ekarõko roropa mana oya xine, tiriiku tõkehko itamurume ekarõko oya xine mana, uwa tomo te, azeitona tomo, pui mükuru tõ tuhke, kaneru poenõ tuhke. Morohne ekarõko Ritonõpo oya xine mana moro nono po, inekarory po, tõmihpyry etapotopõpyry ae ro kytamuru tomo a.

¹⁴ Imehnõ sero nono põkõ motye kure oritorýko Ritonõpo mana. Amarokõ emero tumükue exiko matose, oeky tõ roropa emero tumükue exiko mã toto.

¹⁵ Oewomatorýko Ritonõpo mana tyrohsẽ anapoipyra oehtohkõme, jũme awãnohpyra xine exiko mana Ejitu põkõ wãnohtopõpyry sã eya, zuaro matose. Yrome morohne tyrohsẽ ke ose xine pyra exiketõ wãnohnõko mana.

¹⁶ Mokaro ahno emero enahkatoko, Ritonõpo Kuesẽkõ nekarory tõ oya xine. Toto pyro ehtoko, ineponãmarykõ oneahmara ehtoko, oorikyrykõino.

¹⁷ – Ynara osenetupuhpyra ehtoko: “Kymarokõ motye tuhke mokaro mã toto. Otãto toto poremãkapõko sytatou?”

¹⁸ Mokaro zuno pyra ehtoko. Wenikehpyra ehtoko Ritonõpo Kuesẽkõ nyrihpyry poko Ejitu tuisary maro, ipoetory tõ maro.

¹⁹ Wenikehpyra ehtoko morohne popyra ehtopõpyry poko, Ritonõpo jamitunuru ke inyriyã osenuruhkatoh tonõ tonese oya xine. Wenikehpyra ehtoko typynanohse oehtopõpyry poko Ritonõpo a tyjamitunuru ke Ejitu poe. Moro sã tyriko ropa Ritonõpo Kuesẽkõ mana mokaro a, zuno oehtohkõ riko mana, Ejitu põkõ ritopõpyry sã eya.

²⁰ Mokaro enepanohpõko Ritonõpo mana owinoino xine, ouno xine toexirykõke. Toto enahkapõko mana aeparykohtao, tõtonẽse toto ahtao owinoino xine.

²¹ – Naeroro mokaro zuno pyra ehtoko amaro xine Ritonõpo exiryke, Kuesẽkomo. Jamihmehxo Exiketyme mana, zuno ehtoh kamexiponeme roropa mana.

²² Axĩ pyra mokaro aropõko mana oẽpataka xine. Axĩ toto onenahkara exiko matose. Axĩ mokaro tonahkase ahtao onokyro tõ emamyry, ahno esekary eya xine.

²³ Oepetõkara ekarõko Ritonõpo oya xine mana, enaromýke toto ripõko mana, tonahkasẽme exiko mã toto.

²⁴ Mokaro tuisary tõ ekarõko roropa Ritonõpo mana oya xine. Toto etapãko matose, toto esety poko wenikehnõko imehnõ mana. Oepetõkara emero poremãkapõko matose; oporemãkasaromepyra exiko mã toto.

²⁵ Ineponãmarykõ emero jahkatoko, mokaro kyryry tomo. Parata ke tyrihpyry te, uuru ke tyrihpyry roropa poko penetara ehtoko, anapoipyra ehtoko roropa okyryrykõme, oorikyrykõino. Tyorõ neponãmarykõ eahmary nuriame Ritonõpo a mana ipunaka.

²⁶ Ahno neponãmary anaropyra ehtoko atapyikõ taka, popyra ehtoh imaro exikety opoko xine exiryino. Ahno neponãmarykõ se pyra ehtoko ipunaka, toto zehno ehtoko okurohtao xine, toto pona popyra ehtoh tonehpose Ritonõpo a exiryke.

¹ Ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Tomeseke ehtoko Ritonõpo nyripohpyry tõ, ynekarohpyry oya xine omipona oehtohkõme, isene oehtohkõme, oemãtohkõme, Ritonõpo nekarory apoitohme oya xine, inetapohpyry ae ro kytamuru tomo a.

² Wenikehpyra ehtoko aarotopõpyrykõ poko Ritonõpo a ona tonorẽ poro 40me jeimamyry ae. Oytorykohtao epyrypara tyripose mexiatose eya. Tukahse roropa mexiatose eya awaro xine toehtohme tõmiry omipona oexirykõ waro toehtohme, inyripohpyry tõ roropa oya xine omipona oexirykõ waro toehtohme.

³ Omise amarokõ tyripose eya, moromeiõpo anapyrykõme manã tokarose oya xine. Moro tonahsẽ waro pyra mexiatose. Morararo moro waro pyra atamurukõ nexiase. Moro tyrise Ritonõpo a zuaro oehtohkõme: wyi kure repe, yrome wyi poko rokẽ ahno ahtao orihnõko mana, mãpyra Ritonõpo omiry omipona awahtao xine ipunaka orihpỹme exiõko matose.

⁴ Moro 40me jeimamyry ae oupõkõ onenahkapopyra nexiase. Opupurukõ zao pyra nexiase roropa.

⁵ Naeroro zuaro ehtoko okurohtao xine: tumũkuru amorepary sã jumy a, moro sã kuãnohtorỹko Ritonõpo mana zae pyra kuahtao xine.

⁶ Naeroro inyripohpyry tõ oya xine omipona ehtoko. Inamorepatopõpyry tõ omipona roropa ehtoko. Imehxo Aehtoh enetupuhtoko Oesẽkõme.

⁷ Nono kurã pona aarotorỹko mana, tuna pehme mana, iporiry tõkehko, tuna enatryr tomo te, sororokane tomo ypy tõ po, jakanahmã po roropa.

⁸ Otyro zamaro exiketyme moro nono mana: tiriiku te, sewata roropa, uwa tomo te, fiku tomo, romã tomo roropa, azeite te, ano zeni roropa.

⁹ Moro nono po tonahsẽ enahpỹme exiõko mana, emero kyryry kurã enahpỹme roropa exiõko mana. Moroto kurimene nae topu tõ ao. Ypy tõ ao kopyre ahkãko matose (metaume).

¹⁰ Tuhke tonahsã nae exiõko matose. Mame tõtuhse awahtao xine tuesapare toehse awahtao xine, Ritonõpo Oesẽkõ eahmãko matose moro nono kurã pokoinõ, inekarohpyry oya xine.

Epyrypara ehtoko

¹¹ – Tomeseke ehtoko, Ritonõpo Oesẽkõ poko wenikehpyra oehtohkõme. Inyripohpyry tõ, ynekarohpyry seromaroro oya xine omipona ehtoko emero porehme.

¹² Moro nono po tuhke tonahsã nae exiõko matose opune xine ro. Tapyi tõ amõko matose, atapyiõko kurano, oesarykõ po.

¹³ Oekykõ emãnõko mã toto, pui tomo te, kaneru tõ roropa. Parata apoõko matose, uuru roropa emero, omõkomorykõ roropa.

¹⁴ Moro toehse ahtao tomeseke ehtoko epyrypara oehtohkõme, wenikehpyra roropa oehtohkõme Ritonõpo Oesẽkõ poko, eya tonehse mexiatose Ejitu poe, moroto mexiatose imehnõ namoto tõme.

¹⁵ Amarokõ tarose eya ona tonorẽ konõto kuroko, okoi tomo hpe, mynoto tomo hpe, tuna pyra ehtoh pona. Yrome moroto ona tonorẽ po tuna tutũtanohpose Ritonõpo a topu konõto ae õkurukõme.

¹⁶ Anapyrykõme manã tokarose eya, oya xine, moro waro pyra atamurukõ nexiase. Morohne tyrise eya epyrypara oehtohkõme, tukahse mexiatose eya, kure rokẽ oritohkõme imeiõpo.

¹⁷ – Ynara kara ehtoko: “ÿ, kuamoreme xine, kyjमितunurukõ ke kuerohkõ ke kymõkomorykõ sapoiatose.”

¹⁸ Wenikehpyra ehtoko Ritonõpo Oesẽkõ poko. Eya ajमितunurukõ tokarose oya xine omõkomorykõ apoitohme oya xine. Ritonõpo nyriõ enẽko matose tõmihpyry ae ro, inetapohpyry ae ro kytamurukomo a.

¹⁹ Yrome Oesëkõ poko tuenikehse awahtao xine, imehnõ neponãmarykõ eahmaryhtao oya xine, oenaroximatorỹko ase seroae, tonahkasẽme exiko matose rahkene.

²⁰ Ritonõpo Kuesëkõ omihpyry omipona pyra awahtao xine orihnõko matose mokaro samo, mokaro enahkãko Ritonõpo mana onenerykõme.

9

Ritonõpo omiry omipona pyra

¹ Ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Etatoko pahne, Izyraeu tomo! Seroae tuna Joatão akuohnõko matose imehnõ nonory apoitohme oesarykõme, omotye xine tuhkehxo mokaro mã toto, jamihmehxo roropa mã toto. Ipatarykõ inũme roropa mã kehko, tapuruse mã kehko kaetokohxo exiketõ ke.

² Mokaro ahno mosahxo mã toto, jamihme roropa; ahno konõto mã toto. Mokaro poko ynara ãko imehnõ mana: “Mokaro anakĩ tõ onyporemãkasaromepyra imehnõ mana.”

³ Yrome seromaroro tuaro ehtoko, Ritonõpo Oesëkõ ytõko osemazuhme oesemarykõ ae apoto samo, emero enahkatohme. Ahno tõ poremãkãko mana, toto enahkãko roropa mana. Mame aomihpyry ae ro oya xine, ytõko matose oepetõkara aropose, toto etapase roropa axiny.

⁴ – Yrome mokaro ahno taropose ahtao Ritonõpo Kuesëkõ a owinoino xine, ynara kara ehtoko okurohtao xine: “Kymarokõ tonehse xiaro Ritonõpo a sero nono ekarotohme kyaa xine kure kuexirykõke.” Morara oexirykõke pyra tonehpose matose, yrome mokaro aropõko Ritonõpo mana owinoino xine popyra toto exiryke.

⁵ Moro nono anapoipyra matose kure oehtohkõ pokoino, zae oexirykõke pyra roropa. Yrome mokaro ahno popyra exiryke toto aropõko Ritonõpo mana owinoino xine, tãmihpyry totapose roropa exiryke kytamurukomo a: Aparão te, Izake te, Jako roropa.

⁶ Naeroro tuaro ehtoko, moro nono kurã onekaropyra Ritonõpo oya xine mana kure oexirykõke. Arypyra, tuamekaro rokẽ matose.

⁷ – Jũme wenikehpyra ehtoko, ona tonorẽ po awahtao xine Ritonõpo tykerekemase oya xine pitiko rokẽ pyra. Tohne Oesëkõ tyripose oya xine. Ejitu poe oehtopõpyrykõ poe oehtohkõ pona xiaro Ritonõpo omiry omipona pyra mexiatose.

⁸ Ypy Xinai po tykerekemase ynororo oya xine. Ozehno xine toehse ynororo, oenahkarykõ se toehse nexiase.

⁹ Tõnuhse exiase moro ypy pona Ritonõpo nymerohpyry apoise topu pipahmã apoise asakoro. Moro pokona tãmihpyry tymerose eya inetapohpyry oya xine. Moroto tehme exiase ypy po 40me ãmepyyry ae, 40me ikohmamyyry ae roropa. Moroto jahtao otuhpyra exiase, tuna onẽpyra, enara.

¹⁰ Mame moro topu tõ asakoro tokarose Ritonõpo a ya. Ipokona tãmihpyry tymerose, emero inekarohpyry oya xine apoto htae tõximõse awahtao xine ypy myhto.

¹¹ – Moro 40me ãmepyyry etyhpyryme ahtao moro topu tõ asakoro tynnymerohpyry tokarose Ritonõpo a ya.

¹² Ynara tykase ynororo ya: “Axĩ ke yhtoko taroino ahno a ropa onenehtyã Ejitu poe. Tyrypyrykõ xihpyry poko toehse toh mana. Axiny nyriphopyry omipona pyra toehse mã toto. Ritõ panõ tyrise eya xine metau risemy eahmatohme.

¹³ Zuaro ase, tykase Ritonõpo, mokaro otato pyra sã mã toto.

¹⁴ Jakorekehkara exiko. Mokaro enahkãko ase toto poko imehnõ wenikehtohme, emero porehme. Mame opoenõ rĩko ase toto myakãme jamihme exiketomo, mokaro motye.”

¹⁵ – Mame yhtoase ropa moro ypy poe. Moro poe apoto tütãko nexiase. Moro topu tõ pipahmã aroase ymaro, Ritonõpo nymerohpyry tomo.

¹⁶ Ameke pyra toehse jahtao iirypyryme oehstopõpyrykõ enease, Ritonõpo Kuesëkõ nyripohpyry omipona pyra oehstopõpyrykomo. Pui panõ onyrihpyrykõ enease, metau risemy, oneahmarykõme.

¹⁷ Mame onenerykõme moro topu pipahmã emase nono pona. Toehmose.

¹⁸ Morotoino jeseukumuru po yporotyase Ritonõpo ãpataka. 40me ãmepyry ae, 40me ikohmamyry ae roropa, jẽmyty nono pokoxi. Apitorymã sã otuhpyra exiase tuna onẽpyra roropa exiase moro 40me ãmepyry ae. Moro sã exiase tyryrypyhpyke toehse oexirykõke Ritonõpo neneryme, inyripohpyry oya xine omipona pyra, ozehno xine mokyro tyripose oya xine.

¹⁹ Enaromỹke exiase, ozehno xine Ritonõpo ehtoh zuno. Tohne toexiryke oenahkarykõ se toehse ynororo. Yrome jomiry totase ropa Ritonõpo a opynanohtohkõme.

²⁰ Arão zehno toehse roropa ynororo, etapary se nexiase. Morara exiryke oturuase Ritonõpo a, Arão pynanohtohme ropa.

²¹ Mame moro pui panõ, metau risẽ apoiase, onyrihpyrykomo nuriame exikety, emase apoto htaka. Imeĩpo tytahkase ya, tapose roropa ya pisarara ehtohme, ematohme iporiry kuaka moro ypy myhto.

²² – Ritonõpo tykerekemase ropa oya xine ozehno xine aehtohme Tapera po te, Masa po te, Kiporote-Ataawa po roropa.

²³ Tykerekemase roropa ynororo oya xine Kate-Panea po taropose awahtao xine eya omõtohme moro nono pona, inekarory apoitohme oya xine oesarykõme. Oesëkõme Ritonõpo onenetupuhpyra mexiatose. Aomiry omipona pyra mexiatose, inyripohpyry oya xine omipona pyra.

²⁴ Awaro xine toehpitose jahtao, Ritonõpo Kuesëkõ omiry omipona pyra mexiatose. Morara sã exikehpyra matose!

Moeze oturutopõpyry Ritonõpo a

²⁵ Tõturuse ropa Moeze eya xine. Ynara tykase:

– 40me ãmepyry ae, 40me ikohmamyry maro tehme exiase jeseukumuru po jẽmyty po nono pokoxi, Ritonõpo Kuesëkõ ãpataka, oenahkarykõ se toexiry poko tokarose ya exiryke.

²⁶ Ynara oturuase Ritonõpo a: “Ritonõpo yna Esemy! Opoetory tõ onenahkara exiko, onymenekatyamo. Ajamitunuru ke orẽpyra oexiryke toto typynanohse oya, Ejitu poe tonehse oya, imehnõ namotome toto ahtao.

²⁷ Wenikehpyra exiko opoetory tõ poko: Aparão, Izake te, Jako roropa. Yrome moxiã putupyra ehtoh onenepyra exiko, popyra toto ehtoh roropa, iirypyrykõ roropa.

²⁸ Opoetory tõ enahkaryhta oya, ynara ãko Ejitu põkomo: opoetory tõ anarosaromepyra mexiase moro nono pona, õmihpyry onetapohpyry ae. Moxiã se pyra mexiase ipunaka, ãko mã toto. Morara exiryke toto tarose oya ona tonorẽ pona toto etapatohme.

²⁹ Yrome opoetoryme mã toto, onymenekatyamo opoetoryme toto ehtohme, typynanohse toh nexiase oya Ejitu poe ajamitunuru ke orẽpyra oexiryke.”

10

Ritonõpo nyripohpyry tõ tymerose ropa (Exutu 34.1-9)

¹ Tõturuse Moeze ahno tomo a, ynara tykase:

– Moromeĩpo ynara tykase Ritonõpo ya: “Asakoro topu pipahmã isahmako ropa, osemazuhme aexihpyry samo. Kaxo roropa tyriko wewe risemy, jomihpyry ãme ehtohme. Mame osehko ya ypy pona.

² Ynyripohpyry tõ merõko ropa ase topu pipahmã pokona nymerohpyry saaro moro onyhmoypyry saaro. Imeĩpo moro topu ikurãkako moro kaxo aka.”

³ – Kaxo yriase wewe risemy, akaxia risemy, topu asakoro pipahmã tysahmase ya, moro osemazuhme aexihpyry saaro. Mame onukuase ypy pona, topu maro.

⁴ Mame tynyriphopyry tō omame porehme tymerose ropa Ritonōpo Kuesēkomo a moro topu pipahmã pokona, tynyrihpyry saaro osemazuhme. Yroro inymerohpyry nexiase, inekarohpyry sã oya xine, apoto htae tōturuse ynororo ahtao ypy po oximōme awahtao xine ēpataka. Moro topu tō tokarose Ritonōpo a ya,

⁵ mame tyhtose ywy ypy poe. Aomihpyry omi poe moro topu yriase kaxo aka, ynyrihpyry aka, moroto mã yro.

⁶ (Moromeĩpo Izyraeu tō toytose tuna eutary tō Pene-Jakã poe Mosera pona. Moroto Arão toorihse, ekepyry tonēse moroto, imūkuru Ereaza imyakãme toehse oturuketyme.

⁷ Morotoino toytose Izyraeu tomo Kutukota pona, morotoino toytose toto Jotopata pona, moroto iporiry tō tuhke nexiase.

⁸ Morarame Rewi tō tymenekase Ritonōpo Kuesēkomo a, mokaro orutua kō erohtohme aomihpyry ē arory poko te, oturuketōme toto ehtohme te, kure rokē Izyraeu tō ripo-tohme Ritonōpo a, toto akorehmatohme Ritonōpo eahmary poko, enara. Morohne poko ro mã toto seroae ro.

⁹ Morara exiryke nono anapoipyra Rewi tō nexiase Kanaã po imehnō oxiekyrymākō maro. Ritonōpo omihpyry ae ro, erohtoh tokarose Ritonōpo a Rewi tomo a, oturuketōme toto ehtohme Tosēkō ēpataka.)

¹⁰ Tōturuse ro Moeze, ynara tykase:

– Tehme exiase ypy po 40me ěmepyyry ae 40me ikohmamyry ae roropa, apitorymã samo. Jotururu totase Ritonōpo Kuesēkomo a, opyno xine toehse, oenahkara xine toehse ynororo.

¹¹ Mame ynara tykase Ritonōpo ya: “Owōko ty! Izyraeu tō aroko moro nono apoitohme tosarykōme ynekarory jomihpyry ae ro atamuru tomo a.”

Oty se Ritonōpo nae?

¹² – Izyraeu tomo, etatoko pahne Ritonōpo Kuesēkō nyriporiry oya xine: Ritonōpo eahmatoko Oesēkōme, aomihpyry omipona ehtoko. Ipyno ehtoko. Aomiry omipona ehtoko yronymyryme, ajamitunuru ke porehme.

¹³ Inyriphopyry tō oya xine omipona ehtoko, ynekarory oya xine seroae, kure rokē ehtohme oya xine.

¹⁴ Kapu tōkehko kaehxo exiketō emero Ritonōpo Kuesēkō kyryryme mana. Ikyryryme roropa sero nono tōkehko mana, emero epo exiketō maro.

¹⁵ Yrome atamurukō pyno nexiase ipunaka. Amarokō tymenekase eya typoetoryme oehtohkōme emero ahno tō poe, sero nono pōkō poe. Seroae ro inymenekahpyryme matose.

¹⁶ Naeroro Ritonōpo omihpyry omipona ehtoko, putupyra exiketō sã pyra ehtoko.

¹⁷ Emero tuisa tō Esēme Ritonōpo mana, Kuesēkomo, kowenu tō Esēme, ritō tō Esēme. Imehxo mana, Jamihmehxo Exiketyme, zuno ehtoh kamexiponeme roropa mana. Tōmipona imehnō ripōko mana. Oxisã imehnō ripōko mana. Zae rokē mana. Imehnō nekarory anapoipyra mana zae pyra ehtoh tyritohme.

¹⁸ Poetōpo tō ewomãko mana, pytyōpo tō roropa. Imehnō nono pōkō pyno mana tōsesarise exiketō kymaro xine. Tonahsē ekarōko eya xine mana, upo roropa.

¹⁹ Mokaro pyno ehtoko, imepỹ nono poe aehtyã sã mexiatose Ejitu po awahtao xine.

²⁰ Ritonōpo zuno ehtoko, Kuesēkōme mana, ynororo rokē eahmatoko; anamonohpyra ehtoko, imaro exikehpyra ehtoko. Ineneryme rokē ōmiry etapoko.

²¹ Ritonōpo eahmatoko; kuesēkōme mana. Inyrihpyry jamitunuru tonese oya xine oenurukō ke, ōsenuruhkatohkō roropa tonese oya xine kure rokē orirykō poko.

²² Kytamurukõ toytose ahtao Ejitu pona 70me rokẽ ahno nexiase. Yrome seromaroro kure rokẽ toto riryke Ritonõpo Kuesẽkomo a tuhkehxo matose xirikuato tõ samo kapu poko.

11

Ritonõpo imehxo ehtopo

¹ Ynara tykase Moeze ahno a:

– Ritonõpo Oesẽkõ pyno ehtoko, Aomiry omipona exikehpyra ehtoko.

² Osenetupuhtoko seroae imehxo Ritonõpo ehtoh poko, zuaro toehse oehtohkõ poko roropa ijamitunuru poko. Inyrihpyry meneatose, amarokomo, omũkurukõ kara, morohne emero meneatose.

³ Wenikehpyra ehtoko Ritonõpo nyrihpyry poko emero tyjamitunuru ke Ejitu po, Parao, Ejitu tuisary poremãkatohme Ejitu põkõ maro porehme.

⁴ Ejitu tõ soutatu tomo, kawaru tõ maro, kahu tõ maro poremãkatopõpyry Ritonõpo a meneatose, oekahmarykohtao. Tuna tonehpose Ritonõpo a, tuna konõto Tahpiremã mokaro pona, toto nerymapotohme, toto enahkatohme jũme.

⁵ Ritonõpo nyrihpyry meneatose ona tonorẽ po oepyyrykohtao xiaro.

⁶ Inyrihpyry roropa Tatã a, Apirão maro, Eriape mũkuru tomo, Rupẽ ekyry tomo. Imoihmãkõ neneryme nono totapuruhmakase, mokaro asakorõkõ toepukase itapyĩ taõkõ maro, tapyi tõ maro, ipoetory tõ maro, eky tõ maro.

⁷ Morohne Ritonõpo nyrihpyry tyjamitunuru ke meneatose rahkene.

Kure rokẽ ehtoh nono kurã po

⁸ – Morara exiryke Ritonõpo nyriphopyry omipona ehtoko, emero ynekarohpyry oya xine seroae, jamihme oehtohkõme, orẽpyra roropa oeporehkarykohtao moro nono pona, moro nono apoitohme oesarykõme.

⁹ Mame okynahxo isene exiõko matose moro nono po, otyro zamaro exikety, nono kurano, Ritonõpo nekarory tõmihpyry ae ro, aomiry totapose ahtao kytamurukomo a, ipakomotyamo a roropa toto esaryme.

¹⁰ Moro nono, ynekarory oya xine Ejitu nonory sã pyra mana oesahpyrykomo. Moroto otyro puhturu tarykase ahtao, oerokurukõ se mexiatose itamurume tuna ematohme nono ehxikatohme, otyro ahtatohme.

¹¹ Yrome sero nono ynekarory oya xine ypy tõ nae jakanahmã roropa; moroto konopo oehkehpyra mana.

¹² Moro nono pyno Ritonõpo Kuesẽkõ mana, ipoko wenikehpyra mana jeimamyry exipitory poe enatyry pona.

¹³ Morara exiryke Ritonõpo nyriphopyry tõ omipona awahtao xine, ynekarohpyry oya xine seroae, Ritonõpo Kuesẽkõ pyno nymyry awahtao xine, aomiry omipona awahtao xine yronymyryme okurohtao xine,

¹⁴ konopo ekarõko oya xine mana, konopo oehtoh toehse ahtao, eina etyhyry po te, eina exipyra ro ahtao roropa. Mame itamurume tiriiku tõkehko apoõko matose, uwa epery tõ roropa te, azeitona tomo te,

¹⁵ onahpoty nae exiõko pui tõ napyryme. Tonahsẽ emero ise oehtohkõ nae exiõko matose.

¹⁶ Tomeseke ehtoko osenekunohpyra oehtohkõme okurohtao xine. Ritonõpo onurumekara ehtoko imehnõ ritõ panõ poko ehtohme, toto eahmatohme roropa.

¹⁷ Moro riryhtao oya xine tohne exiõko Ritonõpo mana opoko xine. Mame konopo onenehpoppyra exiõko mana. Ahtao anarykahpyrykõ ahtara exiõko mana, eperytara roropa exiõko mana. Okynã pyra aryryra matose exiõko moro nono po, Ritonõpo nekarory po oya xine.

¹⁸ – Moro inyripohpyry tō poko wenikehpyra ehtoko. Ikurākatoko okurohtao xine. Morohne imyhtoko oemarykō pokona te, operykō pokona te, ipoko wenikehpyra oehtohkōme.

¹⁹ Ipoko opoenō amorepatoko, oturutoko imaro xine typorohse awahtao xine atapyīkō tao, osema ae oytorykohtao te, ātaxikarykohtao te, owomyrykohtao roropa.

²⁰ Morohne imerotoko roropa atapyī omōtoehpiry pokona te, oesary omōtoeh pona roropa,

²¹ okynahxo isene oehtohkōme, opoenōkō roropa moro nono po Ritonōpo nekarory, tynetaohpyry ae atamurukomo a esarykōme. Sero nono nae ro ahtao oesarykōme exikehpyra exīko mana.

²² – Naeroro Ritonōpo nyripohpyry tō omipona ehtoko emero, ynekarohpyry oya xine. Ritonōpo Kuesēkō pyno ehtoko, inyripohpyry tō omipona ehtoko, imaro exikehpyra ehtoko.

²³ Moro riryhtao oya xine, mokaro ahno tō aropōko Ritonōpo mana emero owinoino xine. Moro nono apoīko matose oesarykōme, ahno tuhkehxo exiketō, jamihmehxo exiketō nonohpyry.

²⁴ Oesarykōme exīko moro nono, emero epona oytorykohtao, ona tonorē poe, ikurenae, ypy tō Ripano pona, inikahpozakoxi; Eupyrati tunary poe, xixi tūtatoh wino, tuna konōto Metiteraneu pona, xixi omōtoeh wino.

²⁵ Emero rokē pona oytorykohtao, ouno xine mokaro tyripōko Ritonōpo mana tōmihpyry ae ro; oporemākasaromepyra exīko ropa mā toto.

Kure ehtopo, popyra ehtoh roropa

²⁶ Ynara tykase Moeze ahno tomo a:

– Seroae imenekatoh ekarōko ase oya xine, kure ehtopo te, popyra ehtopo, enara.

²⁷ Kure ehtoh apoīko matose Ritonōpo Kuesēkō nyripohpyry tō omipona awahtao xine, ynekarohpyry oya xine seroae.

²⁸ Popyra ehtoh apoīko matose inyripohpyry tō omipona pyra awahtao xine, ynekarohpyry oya xine rumekaryhtao oya xine, imehnō neponāmarykō eahmatohme, zuaro exipitopyra oehtopōpyrykomo.

²⁹ Mame aarorykohtao Ritonōpo a moro nono pona, oesarykō apoitohme oya xine, kure ehtoh tyritoko ypy Kerizī emory pona, kure ehtoh poko zurutohme moro poe, yrome popyra ehtoh tyripotoko ypy Epau pona.

³⁰ (Moro ypy tō asakoro tuna Joatāo poe xixi omōtoeh wino, kananeu tō nonory po, jakanahmā Joatāo po. Moe pyra mā toto pata Kiukau poe, ameke pyra roropa wewe kurā More poe.)

³¹ – Seromaroro ytōko matose tuna Joatāo akuohse, Ritonōpo Kuesēkō nekarory apoitohme oesarykōme. Morarame moro nono typoremākase ahtao oya xine, torēnase awahtao xine moroto,

³² tomeseke ehtoko Ritonōpo nyripohpyry tō omipona oehtohkōme emero, ynekarohpyry oya xine seroae.

12

Ritonōpo eahmatoh esary

¹ Ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Ynara Ritonōpo nyripohpyry tō oya xine mana aomipona exikehpyra oehtohkōme moro nono po, Ritonōpo, atamurukō Esē nekarory oya xine.

² Mokaro ahno tō taropose ahtao oya xine moro nono poe, mokaro neponāmarykō eahmatoh tonō ematoko nono pona emero porehme, ypy tō po ahtao, somohmā emory po roropa ahtao te, wewe tō jerutunuru zopino ahtao roropa.

³ Mokaro nyiriry apoto apõ tomo ikararahtoko, ineponãmarykõ Paau xikihme exiketomo te, nohpo panõ Asera xikihme exiketõ akohtoko, ineponãmarykõ emero jahkatoko, mokaro poko wenikehtohme, emero porehme.

⁴ – Ritonõpo Kuesëkõ oneahmara ehtoko tyneponãmarykõ eahmary samo mokaro ahno a.

⁵ Toiro oxiekyrymãkõ esary po osa menekãko Ritonõpo Oesëkõ mana tosaryme, moroto ehse, moroto mokyro eahmãko matose. Morotona ytõko matose,

⁶ okyno tõ arõko matose jahkatohme apoto apõ po onekarorykõme. Imepỹ roropa enehnõko matose onekarorykõme. Morotona oekykõ omame porehme ahtao toiro enehnõko matose, anapyrykõ poe roropa tapoise ahtao oya xine te, onekarorykomo te, omiry totapose ahtao te, amoreme xine ekarory se awahtao xine te, oeky tõ poenomo, osemazuhme aenuruhpyry tomo: pui tomo, kaneru tõ roropa.

⁷ Moroto Ritonõpo Kuesëkõ ëpataka onekarory tõ pũ õnõko matose atapyĩ taõkõ maro. Atãkyemãko matose kure rokë oerohtoh tyripose Ritonõpo a exiryke.

⁸ – Seromaroro tyrĩko matose emero zae ehtoh oya xine ahtao. Yrome moro sã pyra exĩko mana toeporehkase awahtao xine moro nono pona.

⁹ Eporehkara ro matose moro nono pona, Ritonõpo Kuesëkõ nekarory oya xine. Moroto osetapakehnõko matose, mame oseremãko matose.

¹⁰ Tuna Joatão takuohse oya xine ahtao moro nono pona ehtohme, Ritonõpo nekarory oya xine, oewomatorykõ mana oepetõkara wino emero, oseremãko matose.

¹¹ Mame tosary menekãko Ritonõpo mana, moroto toahmatohme. Morotona onekarorykõ emero arõko matose eya: okyno tomo zahkatohme apoto apõ po, imehnõ onekarorykõ roropa, oeky tõ poe, anapyry tõkehko poe 10me ahtao, toiro arõko matose eya, okyryrykõ ekarory se awahtao xine Ritonõpo a te, onekarorykõ õmihpyrykõ ae totapose ahtao oya xine ekarotohme Ritonõpo a.

¹² Ritonõpo Kuesëkõ ëpataka atãkyematoko emero: amarokomo, omũkuru tomo, oëxiry tõ maro, anamoto tomo te, rewita tomo apatarykõ po exiketomo. Nono anapoipyra exĩko mã toto Kanaã po imehnõ samo, nono apoiryhtao tosarykõme.

¹³ – Naeroro otato ehtoko, oekykõ onyahkara ehtoko emero rokë po,

¹⁴ Ritonõpo nymenekahpyry po rokene. Moroto rokë onekarorykõ zahkãko matose, moroto nyriphopyry tõ rĩko roropa matose.

¹⁵ Yrome tõsë onyry se awahtao xine, oekykõ etapatoko õtykõme oesarykõ po. Tuhkehxo oekykõ onyry se awahtao xine tõnõko matose tokarose exiryke Ritonõpo a oya xine. Amarokõ, emero tõnõko matose, nuriame exiketomo, nuriame pyra exiketomo onokyro pũ onyry sã oya xine, kapau tõkehko.

¹⁶ Yrome mokaro munuru onenahpyra ehtoko; mokaro munuru ikuãtoko nono pona, tuna kuamyry samo.

¹⁷ – Onekarorykõ, tokarose ahtao Ritonõpo a, onõpyra ehtoko oesarykõ po. Anapyrykõ 10me ahtao toiro Ritonõpo kyryryme mana, tiriiku tõkehko, uwa eukuru jehnahpyry, azeite roropa; pui poenõ osemazupu te, kaneru tomo roropa; oekykõ ekarory poko totapose ahtao oya xine; amoreme xine oeky ekarory se awahtao xine, imehnõ onekarorykõ roropa, emero rokene.

¹⁸ Morohne onekarorykõ emero tõnõko matose Ritonõpo Kuesëkõ nymenekahpyry po rokene. Moroto Ritonõpo ëpataka onekarory pũ õnõko matose: amarokomo, omũkuru tomo, oëxiry tomo te, anamoto tomo, rewita tomo apatary po exiketomo. Atãkyemãko matose, emero kure rokë oerohtoh tyripose Ritonõpo a exiryke.

¹⁹ Wenikehpyra ehtoko rewita tõ pyno exikehpyra oehtohkõme moro nono po awahtao xine.

²⁰ – Mame tõmihpyry ae oesarykõ zumohxo tyripõko Ritonõpo Kuesëkõ mana. Mame tõsë õnõko matose, emero rokë ise awahtao xine.

²¹ Ritonõpo nymenekahpyry, toahmatoh esaryme ameke ahtao, ise awahtao xine oeky tõ etapãko matose, Ritonõpo nekarory tõ oya xine otuhtohme atapyĩ tao, jomihpyry ae ro.

²² Moro tõsẽ õnõko matose nuriame awahtao xine, nuriame pyra awahtao xine roropa, onokyro tõ pũ onyry sã oya xine, kapau tõkehko onyry samo.

²³ Yrome imunuru onenahpyra ehtoko: isene ehtoh imunuru ao mana, tõsẽ onõpyra ehtoko imunuru maro.

²⁴ Munu onenahpyra ehtoko; ikuãtoko nono pona, tuna kuamyry samo.

²⁵ Sero Ritonõpo Oesẽkõ nyriphpyry omipona ehtoko, zae oehtohkõme eya. Moro sã awahtao xine tãkye exĩko matose, apakomotyã roropa tãkye exĩko mã toto.

²⁶ Onekarorykõ tokarose oya xine ahtao Ritonõpo a, õmirykõ totapose ahtao roropa oya xine onekarory poko Ritonõpo a, morohne arotoko Ritonõpo nymenekahpyry pona tosaryme.

²⁷ Mame moroto apoto apõ po, Ritonõpo kyryry po oeky tõ zahkãko matose tytororo. Imehnõ oeky tõ ekarõko roropa matose eya; imunuru ikuãtoko moro apoto apõ pona te, mame ipũ õnõko matose.

²⁸ Anamonohpyra ehtoko, Ritonõpo nyriphpyry tõ, ynekarohpyry omipona ehtoko, zae oehtohkõme Ritonõpo Kuesẽkomo a. Mame tãkye exĩko matose, apakomotyã roropa tãkye exĩko mã toto jũme samo.

Ritõ panõ oneahmara ehtoko

²⁹ Moeze tõturuse eya xine, ynara tykase:

– Mokaro ahno enahkapõko Ritonõpo Kuesẽkõ mana moro nono pona toeporehkase awahtao xine moro nono apoitohme oesarykõme.

³⁰ Mame tõsesarise awahtao xine moroto, moro põkõ onypoehpyra ehtoko. Ineponãmarykõ poko pyra ehtoko, toto oneahmara ehtoko. Moro iirypyryme exiry oya xine, orihtohme mana.

³¹ Ritonõpo Kuesẽkõ oneahmara ehtoko mokaro a tyneponãmarykõ eahmary samo. Mokaro nyrihpyry se pyra Ritonõpo mana ipunaka tõximõse toto ahtao oseahmase. Typoenõ zahkãko mã toto apoto apõ po tyneponãmarykõ eahmaryme.

³² – Senohne Ritonõpo nyriphpyry omipona ehtoko, ynekarohpyry oya xine onymotyẽkara ehtoko, onoupyra roropa ehtoko aomihpyry ae.

13

¹ – Urutõ kõ nae ahtao arãnao xine, tõsenehtopõpyry poko ãmorepananõ roropa osenu-ruhkatoeh eneporyhtao oya xine te, ynara karyhtao:

² “Imeĩpo ynara exĩko mana,” karyhtao eya, mame moro toehse ahtao ro aomihpyry ae, aarorykõ se ynororo ahtao imehnõ neponãmarykõ eahmatohme

³ mokyro urutõ omiry onetara ehtoko. Tõsenehsẽ poko amorepane omiry roropa onetara ehtoko. Moro ke Ritonõpo Oesẽkõ okuhtoryko mana typyno yronymyryme oehtohkõ waro ehtohme.

⁴ Ritonõpo Kuesẽkõ nyriphpyry tõ omipona ehtoko; zuno ehtoko, aomihpyry omipona ehtoko. Aomiry emero poko otato ehtoko. Ritonõpo pyno rokẽ ehtoko, imaro exikehpyra ehtoko.

⁵ Yrome mokyro urutono, tõsenety poko amorepane roropa, aarorykõ se exikety Ritonõpo rumekatoehme oya xine, totapasẽme exĩko mana, tõturuse ynororo oya xine aramapotohkõme Ritonõpo Oesẽkõ winoino. Ritonõpo a typynanohse mexiatose Ejitu po awahtao xine Ejitu tuisary namoto tõme awahtao xine. Mokyro urutõ ajohpe exikety etapatoko popyra ehtoh outhme owinoino xine.

⁶ – Otarame atapyĩ taono: ãkorony, omũkuru, oẽxiry te, opyty te, oepe roropa ynara karyhtao oya: “Eropa imehnõ neponãmary eahmatohme,” oneahmapitopyra aexityamo,

⁷ imehnõ neponãmary poko omye exiketõ kyryry ameke pyra toto ahtao, ameke toto ahtao roropa, sero nono etyhyry poe etyhyry pona,

⁸ mokyro omiry onetara ehtoko, otato pyra ehtoko, ipyno pyra roropa ehtoko, onewomara roropa ehtoko.

⁹ Mokyro etapatoko topu tõ ke, omoro ro topu emako osemazuhme, mame imehnõ emero topu emãko mã toto epona.

¹⁰ Moro sã mokyro etapãko matose aarorykõ se toexiryke Ritonõpo Oesëkõ rumekatohme oya xine. Typynanohse mexiatose eya Ejitu po awahtao xine, imehnõ namotome.

¹¹ Morarame moro poko ekarory etãko Izyraeu tõ mana emero; enaromÿke exïko mã toto. Moro sã popyra ehtoh riry se pyra exïko mã toto emero Izyraeu tõ rãnao.

¹² – Tõsesarise awahtao xine pata tõ po moro nono po, Ritonõpo Kuesëkõ nekarory po, otarame ynara kary etãko matose:

¹³ “Imepÿ pata po, popyra exiketõ moro põkõ arõko mã toto tyneponãmarykõ eahmatohme.” Moro panõ oneahmapitopyra matose.

¹⁴ Mame moro enetoko tomeseke samo zuaro oehtohkõme. Zuaro nymyry awahtao xine, ajohpe pyra iirypyryme toh toehse Izyraeu tõ rãnao,

¹⁵ amarokõ emero ytotoko moro põkõ etapase emero porehme. Ekykõ etapatoko roropa, ipatarykõ enahkatoko emero porehme.

¹⁶ Imeïpo imõkomorykõ kurã apoitoko pata rãnaka tyritohme kaetokohxo, jahkatohme pata maro onekarorykõme Ritonõpo Kuesëkomo a. Jÿme typahsẽme rokẽ oxinomõko mana, moro pata onyripyra ropa exïko mana.

¹⁷ Ritonõpo omi poe enahkapohpyry onukurãkara ehtoko okyryrykõme. Moro sã awahtao xine tohne exikehnõko Ritonõpo mana, opyno xine exïko mana. Tõmihpyry ae ro tõturutopõpyry ae ro kytamurukomo a amarokõ oemãkapotorÿko mana tuhke oehtohkõme.

¹⁸ Moro rïko Ritonõpo mana, Kuesëkomo, aomihpyry omipona awahtao xine te, inyripohpyry tõ oya xine emero omipona awahtao xine, inekarohpyry oya xine seroae te, zae ehtoh riryhtaõ roropa oya xine ineneryme.

14

Aorihtyã hnamory poko

¹ Ynara tykase Moeze ahno a:

– Ritonõpo Oesëkõ poenõme matose. Naeroro aorihtyã hnamoryhtaõ oya xine, opihpyrykõ onysahkara ehtoko, oÿsetykõ onysahkara ehtoko roropa, imehnõ nyriry samo,

² Ritonõpo poetoryme tymenekase oexirykõke. Ahno tõ emero wino tymenekase mexiatose Ritonõpo Oesëkomo a typoetoryme rokẽ oehtohkõme.

Tõsẽ nuriame exikety

(Rewitiku 11.1-47)

³ – Tõsẽ onõpyra ehtoko nuriame tokarose ahtao Ritonõpo a.

⁴ Ynara tõnõko matose: pui tomo te, kaneru tomo, poti tomo,

⁵ kapau tomo te, kazera tomo, koaso tomo, poti itu htaõ komo, ãtirope tomo, kaneru itu htaõ komo, kamo tomo,

⁶ onokyro tõ okyno tõ roropa ipepexipuhturu tapiakase asakoro exiketõme, kayhkayhkame roropa toto ahtao, mokaro õnõko matose.

⁷ Yrome mokaro onõpyra matose ipepexipuhturu anapiakara ahtao, kayhkayhkame pyra roropa ahtao. Naeroro kameru tõ onõpyra ehtoko, repere tomo te, koeriu tomo itu htaõ komo, kayhkayhkame toh mã repe; yrome ipepexipuhturu anapiakara mã toto. Oya xine mokaro nuriame mã toto.

⁸ Poinokoimo onõpyra ehtoko. Oya xine nuriame mã toto, ipepexipuhturu tapiakase toh mã repe, yrome kayhkayhkame pyra mã toto. Mokaro onõpyra ehtoko ipunaka, ekepyry anapopyra ehtoko roropa toorihse ahtao.

⁹ – Kana tõ õnõko matose ezakory nae ahtao, ipuhturu roropa.

¹⁰ Yrome kana onõpyra ehtoko ezakory pyra ahtao, ipuhturu pyra roropa ahtao. Oya xine mokaro nuriame mã toto.

¹¹ – Torõ tõ õnõko matose nuriame pyra exiketomo.

¹² Yrome ynara onõpyra ehtoko: piano tomo te, kurumu tomo, pianoimo tuna ehpiõkomo,

¹³ asore tomo te, pianoimo tyorõ roropa,

¹⁴ kurou tomo,

¹⁵ awexituruze tomo te, suhsuku tomo, kumarako panõ komo, piano tomo,

¹⁶ moxo tomo te, ipi tomo, kararia tomo,

¹⁷ perikano tomo te, imotatyã enahnanomo, kurou marĩjo tomo,

¹⁸ sekonia tomo te, akarara tomo, poupa tõ roropa; rere tõ roropa, enara.

¹⁹ – Tupuhke 6me exiketomo, taporihke roropa nuriame mã toto oya xine; mokaro onõpyra ehtoko.

²⁰ Yrome 6me tupuhke exiketõ nuriame pyra ahtao tõnõko matose.

²¹ – Okyno pũ onõpyra ehtoko tamoreme toorihse ahtao. Mokyro pũ ekarotoko imehnõ nonory poe aehtyamo a, oesao xine exiketomo a, mokyro pũ ekamoko tineru poko imehnõ nonory poe aehtyamo a. Yrome amarokõ mokyro pũ onõpyra ehtoko, ahno toh tae tymenekase oexirykõke Ritonõpo Kuesõkomo a.

– Poti anahnopyra ehtoko jẽ suhsuru maro, kaneru mũkuru roropa jẽ suhsuru maro anahnopyra ehtoko.

10me ahtao toiro Ritonõpo kyryryme

²² – Emero jeimamyry ae tonahsẽ apoiryhtao oya xine 10me ahtao toiro apiakatoko,

²³ arotohme Ritonõpo Kuesõkõ nymenekahpyry pona toahmatohme. Moroto Ritonõpo Kuesõkõ õpataka onekarorykõ eya enahnõko matose, tiriiku tõkehko, uwa eukuru jehnahpyry, azeite roropa, pui mũkuru osemazuhme aenuruhpyry, kaneru tõ roropa. Morara tyritoko Ritonõpo zuno ehtoh waro oehtohkõme jumãme.

²⁴ Mãpyra Ritonõpo nymenekahpyry toahmatohme amekehxo ahtao, onekarory tõ tapiakase ahtao oya arotohme, yrome emero anarosaromepyra awahtao xine,

²⁵ ynara tyritoko: moro anapyrykõ ekamotoko tineru apoitohme. Moro tineru arotoko morotona, Ritonõpo nymenekahpyry toahmatoh pona.

²⁶ Mame moroto ise oehtohkõ epekahko, pui punu te, kaneru te, uwa eukuru jehnahpyry, emero rokẽ ise oehtopo. Moroto Ritonõpo Kuesõkõ õpataka morohne enahnõko matose atapyĩ taõkõ maro, oseahmãko roropa matose.

²⁷ – Wenikehpyra ehtoko rewita tõ poko apatarykõ po tõsesarise toto ahtao; tynonoke pyra mã toto Kanaã po imehnõ oxiekyry tõ samo.

²⁸ Oseruao, oseruao jeimamyry ae, etyhyry po, anarykahpyry apoiryhtao oya xine omame porehme ahtao toiro apiakatoko enehtohme pata tõ pona ikurãkatohme.

²⁹ Moro tonahsẽ ekarotoko Rewita tomo a, tynonoke pyra toto exiryke te, imehnõ nonory poe aehtyamo a te, poetõpo tomo a te, pytõpo tomo a roropa apatarykõ po. Mokaro oehnõko mã toto ise toehtohkõ apoise. Moro riryhtao oya xine kure rokẽ oritorõko Ritonõpo Kuesõkõ mana onyrirykõ poko emero porehme.

15

*Jeimamyry 7mã po
(Rewitiku 25.1-7)*

1 – Emero 7me jeimamyry etyhpyry po, imehnõ tynepehmake oya ahtao, “Oty kara, onepehmary tykorokase mana,” kahtoko eya.

2 Ynara tyrīko matose: otinerū tokarose oya ahtao imepỹ Izyraeume exikety a, inepehmary poko wenikehnõko matose. Moro tineru onepehmapopyra ehtoko. “Moro inepehmary tykorokase sã mana,” ãko Ritonõpo mana.

3 Imehnõ nono põkomo a tineru epehmapõko ro matose tynepehmaryke oya ahtao. Yrome imehnõ Izyraeume exiketõ tynepehmaryke oya xine ahtao, inepehmary tonahse mana.

4 – Kure rokẽ oritorỹko Ritonõpo Kuesẽkõ mana moro nono po, inekarory po oya xine. Tymõkomokãkara pyra exīko amaro xine mana Izyraeu nonory po,

5 tomeseke awahtao xine, emero Ritonõpo nyripohpyry poko, aomiry omipona oehtohkõme, ynekarohpyry oya xine seroae.

6 Tõmihpyry ae ro kure rokẽ oritorỹko Ritonõpo Oesẽkõ mana: imehnõ nono põkomo a tineru ekarõko matose axītao rokene. Yrome imehnõ wino tineru anapoipyra exīko matose axītao rokene; imehnõ ahno tuhkãkõ esẽme exīko matose, yrome imehnõ oesẽkõme exipyra exīko mã toto.

7 – Imepỹ Izyraeume exikety nae ahtao tymõkomoke pyra apatarykõ po Ritonõpo nekarory po oya xine, mokyro pyno ehtoko akorehmatoko.

8 Oyamene se pyra ehtoko. Tineru ekaroko eya axītao rokene ise ynororo ahtao etuarimara ynororo ehtohme.

9 Moro toehse ahtao ameke pyra jeimamyry 7mã ahtao, tineru poko tynepehmake ehtoh otyhkatoh zano ehtoh po ahtao, otarame mokyro akorehmary se pyra okurohtao xine. Moro sã õsenetuputyrykõ popyra exiry mana, moro õsenetuputyrykõ ekarotoko Ritonõpo a ikorokatohme. Izyraeume exikety akorehmatoko rahkene. Anakorehmara awahtao, Ritonõpo a kohtãko mokyro mana ohxirotohme, iirypyryme oexiryke tuãnohsẽme exīko mase.

10 Emynyhmara ehtoko, tãkye ehtoko otinerū ekaroryhtao, oyamene se pyra ehtoko, pitiko rokẽ pyra ekarotoko. Morarame kure rokẽ oritorỹko Ritonõpo mana, ãkorehmãko roropa mana tyriry se oehtohkõ poko.

11 – Tymõkomokãkara te, etuarimaketõ roropa amaro xine exikehpyra mã toto. Morara exiryke moro tyripõko ase oya xine: oyamene se pyra ehtoko, pitiko rokẽ pyra okyryrykõ ekarotoko eya xine.

Namoto tomo
(Exutu 21.1-11)

12 – Izyraeume exikety tokamose ahtao oya anamotome, nohpome ahtao orutuame ahtao roropa, 6me jeimamyry ae rokẽ anamotome exīko mana; 7mã po mokaro myhpokãko matose aytotohme ropã.

13 Mame mokaro ytory ropã ahtao, anaropopyra ehtoko mõkomo maro pyra.

14 Oyamene se pyra ehtoko. Pitiko rokẽ pyra mõkomo ekarotoko eya xine, kure rokẽ tyrise oexirykõke Ritonõpo a: anamoto a kaneru tõ ekaroko, tiriiku tõkehko, uwa eukuru jehnahpyry roropa.

15 Wenikehpyra exiko namotome oehtopõpyry poko Ejitu po, moro poe oenehtopõpyry poko roropa Ritonõpo Kuesẽkõmo a. Morara exiryke moro ripõko ase oya xine seroae.

16 – Yrome otarame anamoto ose toehse mana atapyĩ taõkõ maro, torẽnase roropa ynororo atapyĩ tao imepỹ pona toytory se pyra mana.

17 Morara ahtao mokyro aroko atapyĩ omõtoh taka ipanary iposohkako iposohkatoh ke. Mame jũme anamotome exīko mana toorikyry ponãmero. Moro tyriko roropa nohpo a anamotome ahtao.

18 Oserekohmara ehtoko anamoto myhpokaryhtao oya tamoreme aytotohme ropã. Toerohse ynororo amaro 6me jeimamyry ae, tineru zokonaka rokẽ mepehmase eya,

imehnõ erohketõ epehpyry sã pyra. Ynyriphopyry oya omipona exiko. Kure rokẽ orĩko Ritonõpo Oesẽkõ mana onyriry poko emero porehme.

Oeky tõ enururu osemazupu

¹⁹ – Pui te, kaneru roropa tonuruse ahtao osemazuhme orutuame Ritonõpo ekyme mana. Naeroro onyrohmanohpopyra ehtoko pui mũkurume ahtao, ihpoty onysahkara ehtoko kaneru mũkurume ahtao.

²⁰ Emero jeimamyry ae mokaro arotoko Ritonõpo nymenekahpyry pona toahmatohme. Moroto Ritonõpo ãpataka mokaro pũ õnõko matose atapyĩ taõkõ maro.

²¹ Yrome oeky tapurose ahtao, tonurẽkara ahtao te, ahmitahpyryme ahtao te, imepỹ popyra ehtoh nae ahtao mokyro onekarosaromepyra mase onekaroryme Ritonõpo a.

²² Mokyro pũ õnõko matose atapyĩkõ tao; amarokõ emero, nuriame pyra exiketomo te, nuriame exiketõ maro mokyro tapurose exikety pũ õnõko matose, kazera pũ onyry sã oya xine kapau sã roropa.

²³ Yrome munu maro tõsẽ onõpyra ehtoko. Munu ikuãko nono pona tuna samo.

16

Oseahmatoh Paxikoa

(Exutu 12.1-20; Rewitiku 23.5-8; Numeru 28.16-25)

¹ Ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Otuhtoh konõto tyritoko Epozakuroko Ritonõpo nenyokyhpyry ytotoõpyry poko, Ritonõpo eahmaryme, nuno apipe po; toiro ikohmamyry ae moro nuno po amarokõ typynanohse exiryke Ritonõpo Kuesẽkõmo a Ejitu poe.

² Ytotoko Ritonõpo nymenekahpyry pona toahmatohme, moroto oeky tõ etapatoko, toiro kaneru oeky tõ wino, toiro pui roropa Oseahmatoh Paxikoa poko Ritonõpo eahmaryme.

³ Mame 7me ãmepyyry ae pão, iporutato maro tyrihpyry onenahpyra ehtoko. Wyi iporutato maro pyra exikety rokẽ enahtoko, moro sã rokẽ wyi tonahse oya xine exiryke axĩ tutõtase awahtao xine Ejitu poe. Moro wyi rokẽ, “etuarimaketõ zuru,” enahtoko kokoro rokene oseahmatoh poko jũme wenikehpyra oehtohkõme otõtatoõpyrykõ poko Ejitu poe.

⁴ Moro 7me ãmepyyry ae oseahmatoh poko iporutato onyripyra ehtoko atapyĩkõ htaka emero porehme moro nono po. Mokyro oeky totapase exikety ãmepyyry apitorymã po, oseahmatoh poko, tõtoko moro ikohmamyry ae ro, akoĩpyry pyra ehtohme yrokokoro.

⁵⁻⁶ – Okyno tõ Otuhtoh Paxikoa poko etapatoko toiro osa po, Ritonõpo Kuesẽkõ nymenekahpyry po toahmatohme. Imepỹ osa po, Ritonõpo nekarory po oesarykõme oeky tõ onetapara ehtoko. Kokonie pukuro oeky tõ etapatoko xixi ezehsasaka ahtao, moro sã tyrise oya xine otõtarykohtao Ejitu poe.

⁷ Moroto, Ritonõpo nymenekahpyry po toahmatohme oekykõ pũ ipurutoko, tõtoko roropa. Mame ãmepyyryme ytotoõko ropa atapyĩkõ taka.

⁸ Moromeĩpo 6me ãmepyyry ae wyi iporutato maro pyra exikety rokẽ enahnõko matose. Moro ãmepyyry ae erohpyra matose exĩko.

Oseahmatoh Tykyrysã Apoitoõh poko

(Exutu 34.22; Rewitiku 23.15-21; Numeru 28.26-31)

⁹ – Mame 7me semana tõ taropose ahtao anapyrykõ apoipitory poe oya xine,

¹⁰ otuhtoh konõto rĩko matose Oseahmatoh Tykyrysã Apoitoõh poko, Ritonõpo Kuesẽkõ eahmatohme. Ise oehtohkõ enehnõko matose onekarorykõme eya kure rokẽ tyrise oexirykõke, kurãkõ tokarose Ritonõpo a exiryke oya xine.

¹¹ Ritonõpo ãpataka atãkyematoko inymenekahpyry po toahmatohme, oseahmatoko emero porehme omũkurukõ maro, oẽxiry tõ maro, anamoto tõ maro, rewita tõ maro,

imehnõ nono poe aehtyamo, poetõpo tõ maro, pytõpo tõ maro, emero oesao xine exiketomo.

¹² Wenikehpyra ehtoko imehnõ namotome oehtopõpyrykõ poko Ejitu po. Ynyriphopyry tõ omipona anamonohpyra ehtoko.

*Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko
(Rewitiku 23.33-43; Numeru 29.12-38)*

¹³ – Tõtyhkase awahtao xine tiriiku tõkehko pikary poko, uwa epery euhkary poko roropa oseahmatoko Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko 7me ãmepyry ae.

¹⁴ Oseahmatoko emero porehme ãtãkyemarykõme, omũkurukomo, oẽxiry tõ roropa, anamoto tomo orutua komo, nohpo tõ roropa, rewita tomo, imehnõ nono poe aehtyamo, poetõpo tomo, pytõpo tõ roropa oesao xine aehtyamo.

¹⁵ Oseahmatoko 7me ãmepyry ae Ritonõpo Kuesẽkõ eahmaryme, inymenekahpyry po toahmatohme. Tãkye ehtoko, atãkyematoko kurãkõ ekaroryke Ritonõpo a oya xine, kure rokẽ onyrirykõ riko roropa Ritonõpo exiryke.

¹⁶ – Morohne oseruao oximõtohme mana Izyraeu tõ emero ytotohme Ritonõpo ãpataka, inymenekahpyry pona toahmatohme: Oseahmatoh Paxikoa te, Oseahmatoh Tykyrysã Apoitoh poko te, Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko, enara. Mame oytorykohtao tokarosẽ arotoko onekarorykõme Ritonõpo a.

¹⁷ Onekarorykõ nae awahtao xine, morohne ekarotoko Ritonõpo a, inekarory sã oya xine, kure rokẽ tyrise oexirykõke Ritonõpo Oesẽkomo a.

*Ritonõpo nyripotoh juize tomo a
(Exutu 23.1-9)*

¹⁸ – Pata tõ po, Ritonõpo Kuesẽkõ nekarory po oya xine juize tõ imenekatoko, tuisa tõ roropa emero oxiekyrymãkõ tuisaryme. Atae pyra exiketõ apiakãko mã toto zae rokẽ ehtoh ke, ajohpe pyra toehtohkõke roropa.

¹⁹ Imehnõ wãnopyryhtao onymotyẽkara ehtoko; oxisã emero tyritoko. Tineru anapoipyra ehtoko zae pyra exikety wino. Tineru apoiryhtao zae pyra exikety nekarohpyry zae pyra exiko mase tuaro ehõpo, ajohpe pyra ehõpo roropa, mame zae pyra apiakãko mase.

²⁰ Ajohpe pyra ehtoko. Zae rokẽ exikehpyra ehtoko, isene oehtohkõme moro nono apoitohme roropa oya xine, Ritonõpo Kuesẽkõ nekarory oya xine.

Ritõ panõ poko pyra ehtoko

²¹ Ynara tykase Moeze roropa eya xine:

– Apoto apõ riryhtao oya xine Ritonõpo Oesẽkõ eahmatohme, wewe xikihme exikety onyripyra ehtoko moro pũto imehnõ neponãmarykõ Asera samo.

²² Ritõ panõ Paau kyryry xikihme exikety onyripyra roropa ehtoko. Morohne Ritonõpo waro pyra exiketõ neponãmarykõ se pyra Ritonõpo Kuesẽkõ mana ipunaka.

17

¹ – Okyno tõ onenehpyra ehtoko onekarorykõme Ritonõpo Kuesẽkomo a tapurose exikety me ahtao, pui te, kaneru ahtao; moro se pyra Ritonõpo mana ipunaka.

² – Otarame apatarykõ po, Ritonõpo Kuesẽkõ nekarory po orutua iirypyryme mana; otarame nohpo iirypyryme exiko mana, Ritonõpo nyriphopyry omipona pyra:

³ imepõ ritõ panõ eahmãko mana, otarame xixi eahmãko, otarame nuno, otarame xirikuato tomo, Ritonõpo nyriphopyry omipona pyra.

⁴ Mame moro poko zuaro toehse awahtao xine moro enetoko tomeseke samo zuaro nymyry oehtohkõme. Mame ajohpe pyra iirypyryme toehse mokyro ahtao Izyraeu tõ rãnao,

⁵ mokyro arotoko, orutuame ahtao, nohpome ahtao pata poe jarãnaka etapatohme topu tõ ke.

⁶ Yrome asakoro enenanõ nae ahtao rokẽ mokyro hxirotohme, mokyro popyra exikety etapãko matose. Onetapara ehtoko toiro rokẽ enene ahtao ihxironeme.

⁷ Mame ihxironanõ topu emãko mã toto osemazuhme aorihmapotohme, imeĩpo imehnõ emero topu emãko mã toto. Mokyro etapatoko popyra ehtoh enahkatohme Izyraeu tõ rãnao.

Atae pyra ehtoh tupime ahtao

⁸ – Otarame imepỹ pata po atae pyra ehtoh tupimã exĩko mana, moro apiakary waro pyra juize exĩko mana. Otarame totapase ahno ahtao, otarame nono apiakary poko, otarame atapapoĩko mã toto, otarame emero rokene. Moro toehse ahtao ytotoko Ritonõpo Kuesẽkõ nymenekahpyry pona toahmatohme.

⁹ Mame moro atae pyra ehtoh ekarotoko oturuketomo a, rewita tomo a, juize a roropa moro enetupuhtohme eya xine. Moro apiakãko mã toto.

¹⁰ Mame mokaro nyripohpyry rĩko matose emero, aomirykõ omipona.

¹¹ Otato ehtoko aomirykõ poko, toto nyripohpyry tõ omipona ehtoko emero porehme.

¹² Yrome epyrypakety nae ahtao juize tõ omiry etary se pyra exikety, oturukety omiry roropa, aomirykõ omipona pyra mokyro ahtao totapasẽme exĩko mokyro mana popyra ehtoh enahkatohme Izyraeu tõ rãnao.

¹³ Imehnõ zuaro toehse ahtao moro poko enaromỹke exĩko mã toto, moro sã tyriry se pyra exĩko mã toto.

Tuisa konõto zae ehtoh poko

¹⁴ – Imeĩpo toeporehkase awahtao xine moro nono pona, Ritonõpo Kuesẽkõ nekarory pona, moro nono tapoise oya xine ahtao oesarykõme, torẽnase moroto awahtao xine tuisa konõto se exĩko matose oesẽkõme imehnõ nono põkõ õmye xine exiketõ samo.

¹⁵ Orutua menekaryhtao oya xine otuisarykõme, Ritonõpo Oesẽkõ nymenekahpyry rokẽ tyritoko otuisarykõme. Imepỹ nono põ onymenekara ehtoko; Izyraeume exikety, oekyrykõ rokẽ imenekatoko tuisame.

¹⁶ Tuhke kawaru tõ esẽme pyra ynororo tyripõko Ritonõpo mana, soutatu tõ eky tomo, orutua kõ aropory se pyra roropa Ritonõpo mana Ejitu pona kawaru tõ epekahse, ynara tykase Ritonõpo exiryke: “Ypoetory tõ jũme ytopyra ropa exĩko mã toto Ejitu pona.”

¹⁷ Otuisarykõ typyxiãke tuhke pyra tyripõko Ritonõpo mana, mokyro aroryino Ritonõpo rumekatohme. Parata apoiry te, uuru roropa itamurume pyra tyripõko mana eya.

¹⁸ – Tuisame toehpitose ynororo ahtao Ritonõpo omiry imeropõko mana, inyripohpyry tõ tukurãkase oturuketomo a Rewita tomo a roropa imerosẽ nae ynororo ehtohme.

¹⁹ Moro imerosẽ apoĩko mana, kokoro rokẽ isekerematohme otato ehtohme, Ritonõpo Kuesẽkõ omiry omipona ehtohme anamonohpyra ehtohme.

²⁰ Moro riryhtao eya epyrypara exĩko mana; imehnõ motye kure osekaropyra exĩko mana. Ritonõpo nyripohpyry omipona exĩko mana emero porehme. Morarame tuhke jeimamyry aropõko mana tuisame toehtoh poko, ipoenõ roropa okynahxo tuisame exĩko mã toto Izyraeu tõ tuisaryme.

18

Rewita tõ kyryry, oturuketõ roropa

¹ Ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Rewita tõ, oturuketõ oxiekyrymãkõ nono anapoipyra exĩko mã toto Kanaã po imehnõ oxiekyrymãkõ samo. Yrome ahno tõ nenehpyry apoĩko mã toto tonehse ahtao tynekaroryme Ritonõpo a.

² Nono anapoipyra exĩko mã toto Ritonõpo omihpyry ae ro, inekarohpyryme erohnõko mã toto oturuketõme Ritonõpo ãpataka.

³ – Pui orutua totapase ahtao ahno a tynekaroryme Ritonõpo a, poti tō roropa, apopakuriny tokarosēme exīko oturuketomo a, jematory maro te, zuakuru roropa.

⁴ Anapoihpyry tō osemazuhme otupi tō poe, tiriiku tōkehko, eukuru jehnahpyry, azeite te, kaneru hpoty onekarorykōme Ritonõpo a apoīko mā toto.

⁵ Tymenekase toto exiryke Ritonõpo Kuesēkomo a Izyraeu tō poe oturuketōme toto ehtohme ipoenō maro, ipakomotyā maro jūme rahkene.

⁶ – Mame toiro rewita, imepỹ pata pono Izyraeu nonory po, toytory se ahtao erohse Ritonõpo nymenekahpyry pona toahmatohme, ytōko mana.

⁷ Moroto erohnōko mana oturuketyme, Ritonõpo Kuesēkō poetoryme imehnō rewita tō maro.

⁸ Mame tonahsē apoīko mana imehnō oturuketō samo; moro motye jekyry tō neneh-pohpyry eya kurākāko mana tykyryryme.

Moro pōkō onypoehpyra

⁹ – Ritonõpo Kuesēkō nekarory apoiryhtao oya xine oesarykōme moro nono pōkō nyriry onypoehpyra ehtoko.

¹⁰ Opoenō onetapara ehtoko onekaroryme jahkatohme apoto apō po. Joroko poe oturuketō enahkapotoko ononorykō po, imeīpo ehtoh ekaronanō roropa, aorihtyā zuzenu a oturuketomo te, pyaxime exiketō roropa,

¹¹ joroko jamitunuru ke imehnō orihmaponanomo te, popyra ehtoh riponanomo te, aorihtyā zuzenu kohmananomo.

¹² Morohne poko exiketō se pyra Ritonõpo mana ipunaka, morohne nuriame mana eya. Morara exiryke morohne poko exiketō aropōko mana moro nono poe, morotona oomōtohkōme.

¹³ Zae ehtoh poko rokē ehtoko Ritonõpo neneryme anamonohpyra oehtohkōme aomiry omipona.

Imepỹ urutono enehpōko Ritonõpo mana

¹⁴ Ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Mokaro ahno tō aropōko matose moro nono poe inonorykō apoitohme oesarykōme. Joroko poko exiketō omipona mokaro mā toto, pyaxime exiketō omiry omipona roropa. Yrome amarokomo a morohne onyripopyra Ritonõpo mana.

¹⁵ Oekyry tō wino urutō menekāko Ritonõpo mana ysā exikety. Mokyro omiry omipona exīko matose.

¹⁶ Wenikehpyra hmatou, moro ěmepyry ae tōximōse mexiatose ypy Xinai ākatao? Moturuase Ritonõpo a, ynara matose: “Ritonõpo omiry onetapopyra ropa exiko yna a. Apoto konōto onenepopyra ropa exiko yna a yna orikyryino.”

¹⁷ Mame ynara tykase Ritonõpo ya: “Mokaro omiry zae mana.

¹⁸ Jekyry tō wino urutō menekāko ase asā exikety. Jomiry ekarōko ase eya ahno zurutohme, ynyripohpyry emero porehme.

¹⁹ Jomiry omi poe oturūko mā ynororo. Mame aomiry omipona pyra exiketō wānohnōko ase.”

Ajohpe exiketō urutōme

²⁰ – Yrome urutō otururuhtao jomiry ekaroryme samo mokyro anaropopyra jahtao, orihnōko mana. Morararo urutō otururuhtao ritō panō omiry ekaroryme taorihmaposēme exīko mokyro mana.

²¹ Yrome ynara osetupuhnōko matose: “Otāto zuaro exīko ynanae Ritonõpo omiry pyra urutō otururu ahtao?”

²² Zuarō ehtoko: Urutō otururuhtao Ritonõpo nekarohpyryme, yrome inekarohpyry exipyra tokurehse ahtao, zuaro exīko matose Ritonõpo omiry pyra nexiase. Typoe rokē mokyro tōturuse. Mokyro zuno pyra ehtoko.

19

Pata tō menekary ipona epatohme
(Numeru 35.9-29; Jozue 20.1-9)

¹ Tōturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Moro nono pōkō enahkapōko Ritonōpo Kuesēkō mana, inonorykō ekarōko mana oya xine. Mokaro aropōko matose, mame omōnōko matose ipatarykō pona, itapyīkō taka ōsesaritohkōme.

²⁻³ Mame moro nono apiakatoko oseruao osa konōtome ehtohme. Moro osa konōto tō ao pata imenekatoko, moro pona tupime pyra ahno epatohme. Mame imepỹ ahno totapase ahtao orutua a, ytōko mana moro pata pona tōsewomatohme. Moroto mokyro onuosaromepyra imehnō mana.

⁴ – Mame imepỹ ahno totapase ahtao orutua a, mokyro etapary se pyra ynororo ahtao, tōsenekunohse ahtao, osepeme ro toto ahtao, epāko mana toiro moro pata pona, moroto onetapasaromepyra imehnō ehtohme.

⁵ Ynara samo: otarame wewe akohnanō asakoro ytōko mā toto itu htaka apotopokō akohse. Mame wewe akotyryhtao orutua a wywy epuru tūtāko mana kurimene winoino, ahno etapāko kurimene mana, orihnōko mana. Mame mokyro orutua ytōko mana toiro moro pata pona, moroto ahtao onetapasaromepyra imehnō mana.

⁶ Toiro rokē pata nae ahtao morotona epatohme otarame moe exīko mana, mame ahno etapahpono eparyhtao ro osewomatoh pona otarame tapoisēme exīko mana imỹpone a, aorikyhpory ekyry a. Mame mokyro zehno imỹpone exiryke etapāko mana, totapasēme pyra ynororo ahtao, tope totapase eya exiryke etapary se pyra tahtao.

⁷ Morara exiryke ynara tyripōko ase oya xine: Oseruao pata tō apiakatoko osewomatoh pataryme ehtohme, morotona epaketō ytotohme.

⁸ – Itamurumehxo nono ekaroryhtao Ritonōpo Kuesēkomo a oya xine, tōmihpyry ae ro kytamurukomo a,

⁹ imepỹ pata tō oseruao imenekatoko, epaketō osewomatohme. (Nono itamurumehxo ekarōko Ritonōpo oya xine mana, inyripohpyry tō omipona awahtao xine, ynekarohpyry oya xine seroae: Ritonōpo Kuesēkō pyno awahtao xine yronymyryme, aomiry omipona anamonohpyra roropa awahtao xine.)

¹⁰ Morohne tyritoko zae ehtoh poko exiketō orihpyra ehtohme Ritonōpo nekarory po oesarykōme; mame ohxiropyra xine Ritonōpo exīko mana zae ehtoh poko exiketō etapary poko oya xine.

¹¹ – Yrome otarame orutua imepỹ zehno toehse. Eraximāko mana mokyro etapatohme, aorihmapōko mana. Mame epāko mana toiro moro pata pona osewomatohme repe.

¹² Moro sā toehse ahtao, mokyro enehpōko tamuximākō, ipatary tuisary tō mā toto moro poe, ekarotohme imỹpone a, aorihmapotohme.

¹³ Mokyro pyno pyra ehtoko, zae ehtoh poko exiketō etapahpō aorihmapotoko popyra ehtoh enahkatohme Izyraeu po, kure rokē ehtohme amaro xine.

Oesarykō ehpiry poko

¹⁴ – Imehnō esary ehpiry onysyryhmara ehtoko, morohne tyrise exiryke pake ahtao moro nono po, Ritonōpo Kuesēkō nekarory oya xine.

Enenanomo

¹⁵ – Ahno hxiroryhtao popyra ehtoh ritopōpyry poko, emero rokē ahtao, toiro rokē enehpono ipune pyra mana; asakoro enehpōkō se, ihxirory zae ehtoh waro ehtohme.

¹⁶ Imepỹ hxirone ajohpe ahtao popyra ehtoh ritopōpyry poko,

¹⁷ mokaro asakoro, ihxirohpō maro ytōko mā toto Ritonōpo nymenekahpyry pona toahmatohme, tapiakase toto ehtohme oturuketomo a, juize tomo a, erohketomo a moro poko.

¹⁸ Morohne enēko mā toto tomeseke samo. Mame zuaro nymyry toehse toto ahtao, mokyro orutua ajohpe imepỹ Izyraeume exikety hxirory poko,

¹⁹ mokyro iirypyryme ekarōko mā toto. Mokyro wānohpōko mā toto inyriry se ehtoh ke imepyny a. Moro ke popyra ehtoh enahkapōko matose Izyraeu tō rānao.

²⁰ Moro poko zuaro exīko Izyraeu tō mana emero; enaromỹke exīko mā toto, mame moro saaro popyra ehtoh kukuru se pyra exīko mā toto Izyraeu tō rānao.

²¹ Popyra exiketō pyno pyra ehtoko; zae rokē toto wānohtoko popyra toto ehtohtamitume: imepỹ etaparyhtao mokyro totapasēme exīko mana, ahno tonukase ahtao eya tonukasēme exīko mana isaaro, jery tytahkase ahtao jery tahkāko isaaro, oma tyhkohse ahtao emahkāko isaaro, tupuhkase eya ahtao ipuhkāko, enara.

20

Etonatoh poko

¹ Tōturuse Moeze Izyraeu tomo a:

– Oytorykohtao etonatohme oepetōkara maro, mame mokaro soutatu tō tuhkehxo eneryhtao oya xine amarokō motye, tuhkehxo kawaru tō roropa kahu tō etonatoh roropa, mokaro zuno pyra ehtoko. Ritonōpo Kuesēkō opynanohpōkō Ejitu poe amaro xine mana.

² Osetapapitopyra ahtao oturukety ytōko soutatu tō ěpataka toto zuruse. Ynara āko mana:

³ “Izyraeu tomo, etatoko ke jomiry! Taro matose etonatohme oepetōkara maro. Oserehpyra ehtoko enaromyra ehtoko mokaro zuno pyra ehtoko.

⁴ Ritonōpo Kuesēkō amaro xine mana ākorehmatohkōme osetapary poko, opynanohtohkōme roropa oepetōkara winoino.”

⁵ Moromeīpo soutatu tō tuisary tō oturūko ahno tomo a. Ynara āko mā toto: “Orutua nae ahtao tytapyī tamokehse eya, yrome moro taka omōpyra ro, ah nyto ropa tytapyī taka. Arypyra ahtao, otarame orihnōko mana osetaparyhtao mame imepỹ itapyī esēme exīko mana.

⁶ Orutua nae roropa ahtao tutupi tarykase eya uwa zoko tō ke, yrome uwa epery anapoipyra ro, ah nyto ropa tytapyī taka. Arypyra ahtao, otarame orihnōko mana osetaparyhtao mame imepỹ inarykahpyry epery apoīko mana.

⁷ Orutua nae ahtao taro tōmiry totapose exikety nohpo zummy a ipytatohme ěxiry maro, yrome typytyme nohpo anapoipyra ro, ah nyto ropa tytapyī taka. Arypyra ahtao, otarame orihnōko mana osetaparyhtao mame imepỹ orutua pytāko mokyro nohpo maro.”

⁸ – Mame soutatu tō tuisary tō ynara āko roropa: “Orutua nae ahtao taro enaromỹke exikety toorikyry zuno, ah nyto ropa tytapyī taka. Arypyra ahtao, otarame imehnō soutatu tō enaromỹke exīko roropa.”

⁹ Mame tōturukehse tuisa tō ahtao, soutatu tō tuisary tō menekāko mā toto soutatu tō esēme, tytoetory tō maro toytotohme.

¹⁰ – Mame pata pona tooehse awahtao xine osetapara ro ahtao osekarotoko osepeme ehtohme.

¹¹ Moro pata pōkō osepeme se toto ahtao, osekaroryhtao oya xine, opoetoryme exīko mā toto anamotokōme aerohtohkōme ōmirykō omipona.

¹² Yrome osekaropyra toto ahtao osetapapitoryhtao, ipatarykō apurutoko.

¹³ Mokaro ekarōko Ritonōpo mana oya xine. Orutua kō etapatoko emero porehme,

¹⁴ yrome nohpo tō apoitoko, poeto tō maro, okyno tō maro, mōkomo kurā maro emero onenehpyrykō moro pata po. Oepetōkara kyryry emero ekarōko Ritonōpo oya xine mana, morohne apoitoko okyryrykōme.

¹⁵ Moro sã tyritoko pata tō poko ameke toto ahtao ononorykō po pyra.

¹⁶ – Yrome pata tō typoremākase oya xine ahtao moro nono po, Ritonōpo Kuesēkō nekarory po oya xine, moro pata pōkō etapatoko emero porehme.

¹⁷ Ritonōpo omihpyry omi poe mokaro ahno enahkapotoko emero: heteu tomo, amoreu tomo, kananeu tomo, perizeu tomo, heweu tomo, jepuseu tomo, enara.

¹⁸ Mokaro etapatoko āmorepara xine toto ehtohme, toto onypoehpyry oehthōkōme oseahmarykō nuriame ehtoh poko, tyneponāmarykō eahmaryme. Morohne poko ehtoh iirypyryme mana Ritonōpo Kuesēkōmo a.

¹⁹ – Otarame pata tapuruse oya xine ahtao, okynahxo matose moro pata poremākary poko. Moro sā toehse ahtao wewe epery zoko anakohpyry ehtoko, moroto exiketomo. Epery enahtoko yrome eperytakety zoko anakohpyry ehtoko. Oepeme moro wewe mā kehko. Ipynanohtoko kehko.

²⁰ Yrome imehnō wewe akohnōko matose ise awahtao xine, eperytakety kara, morohne ke moro pata apurutohme iporemākatoh pona.

21

Totapase ahno ahtao

¹ Moeze tōturuse Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Ahno ekepyry tonese ahtao oya xine moro nono po, Ritonōpo Kuesēkō nekarory oya xine oesarykōme, totapase aexihpyry, yrome etapahpō waro pyra matose.

² Moro sā toehse ahtao tamuximākō juize tō roropa ytōko mā toto moe ehtoh kuh-tohme pata tō poe ekepyry pona.

³ Mame pata tuisary tō ameke hkopyra ipatary ahtao morotona ekepyry pona pui apoīko mā toto nohpome exikety erohpitopyra exikety.

⁴ Mokyro okyno arōko mā toto jakanahmā pona, iporiry anorypyra exikety pona, nono anarykapitopyra exikety pona. Moroto okyno pymyry tahkāko matose.

⁵ Oturuketō, rewita tō roropa ytōko mā toto morotona tymenekase toexirykōke Ritonōpo Kuesēkōmo a erohtohme typoetoryme, kure ehtoh enehpotohme Ritonōpo a, ahno apiakatohme roropa oxiehno toehse toto ahtao, totapase ahno ahtao roropa.

⁶ Mame pata tuisary tō ameke pyra exikety ekepyry pona osemahnōko mā toto okyno ekepyry epoe.

⁷ Ynara āko mā toto: “Mokyro orutua onetapara ynanexiase, zuaro pyra roropa ynanase mokyro etapahpono.

⁸ Naeroro, Ritonōpo yna Esemy, Izyraeu tō rypyry ikorokako, opoetory tō Ejitu poe onypynanohtyamo. Yna onyhxiropyra exiko mokyro etapatopōpyry poko.” Morarame ahno onyhxiropyra Ritonōpo exīko mana, Izyraeu tō onuānohpyra mana mokyro orutua etapatopōpyry emetakame.

⁹ Naeroro, morohne riryhtao oya xine Ritonōpo nyripohpyry omipona zae exīko matose Ritonōpo a, ahno rypyry korokapōko roropa matose awānohpyra xine Ritonōpo ehtohme ahno kurā etapatopōpyry emetakame.

Ahno apoiry poko osetaparyhtao

¹⁰ – Mame Ritonōpo a takorehmase awahtao xine oepetōkara typoremākase ahtao oya xine ahno aroryhtao oya xine opoetorykōme,

¹¹ otarame mokaro rānao nohpo kurā potu enēko mase. Mokyro se awahtao, imaro oerēnary se awahtao,

¹² aroko atapyī taka. Moroto tūsety sahkāko mana, tomaxipuhturu sahkāko roropa tyekyry hnamoryme,

¹³ tupō myakamāko roropa mana. Mame tehme exīko mana atapyī tao tumykō hnamoryme toiro nuno. Imeīpo erēnāko mase imaro.

¹⁴ Yrome imeĩpo mokyro nohpo se pyra awahtao, ah nytono tamoreme tymyhpokase samo. Mokyro onekamosaromepyra mase tineru poko, mokyro onyryhmasaromepyra roropa mase, ipoko toehse oexiryke, tapoise oya exiryke opytyme aehtohme.

Omũkuru osemazuhme aenuruhpyry

¹⁵ – Otarame Izyraeume exikety asakoro typye toehse. Mame toiro typyty sehxo mana zakorõ motye. Mame mokaro asakoro emũkuãko mã toto. Yrome imũkuru enurũko osemazuhme nohpo ise hkopyra exikety mũkurume.

¹⁶ Morarame tymõkomory apiakaryhtao ekarotohme tumũkuru tomo a itamurumehxo mõkomo onekarosaromepyra mana nohpo isehxo exikety mũkuru a, osemazuhme aenuruhpyryme ahtao samo.

¹⁷ Tymõkomory itamurumehxo ekarõko mana tumũkuru osemazuhme aenuruhpyryme exikety a, nohpo ise hkopyra exikety mũkurume ahtao ro. Osemazuhme aenuruhpyryme exikety mõkomo apoĩko mana asakoro imehnõ apoiry samo.

Tumykõ omipona pyra imũkuru ahtao

¹⁸ – Otarame Izyraeume exikety mũkuru otato pyra mana onymoipyra, tumykõ omipona pyra mana tupokase ahtao ro.

¹⁹ Morarame tumũkuru arõko jũkõ mana pata tuisary tõ ěpataka juize ěpataka apiakatoh taka.

²⁰ Ynara ãko mã toto: “Yna mũkuru putupyra mana jomiry onymoipyra; yna omiry omipona pyra mana, tineru ahnikãko mana, etỹketye roropa mana.”

²¹ Mame orutua kõ emero moro pata po mokyro etapãko mã toto topu tõ ke, moro ke popyra ehtoh enahkapõko matose Izyraeu tõ rãnao. Morohne waro exĩko mã toto emero porehme, enaromỹke exĩko mã toto.

Ritonõpo nyripotoh tonomo

²² Tõturuse Moeze ahno tomo a, ynara tykase:

– Ahno totapase ahtao popyra tohtamitume, mame ekepyry toxixihmase ahtao wewe xikihme exikety pokona,

²³ mokyro ekepyry onynomopyra ehtoko tykohmãse ahtao. Ekepyry zonõtoko omõpyra ro xixi ahtao. Ahno ekepyry tyhwyme wewe pokona popyra ehtoh enehpõko Ritonõpo a sero nono pona. Naeroro ekepyry zonõtoko nuriame pyra moro nono ehtohme, Ritonõpo Kuesẽkõ nekarory oya xine oesarykõme.

22

¹ – Imepỹ eky eneryhtao oya, pui, kaneru, epãko tosẽ wino, otonẽpyra exiko; mokyro apoiko arotohme ropã esemy a.

² Yrome esẽ esary moe ahtao, esẽ waro pyra roropa awahtao, okyno aroko atapyĩ taka amaro ehtohme, esẽ oehtoh toky apoise; mame mokyro ekaroko eya.

³ Moro sã tyriko jumẽtu poko te, upo poko roropa te, emero rokẽ kyryryme ahtao, imepỹ Izyraeume exikety kyryry tonese oya ahtao, “Kũ, zuaro pyra ase moro poko,” kara exiko.

⁴ – Imepỹ Izyraeume exikety eky toepukase ahtao osema tao, pui te, jumẽtu ahtao, moro tonese ahtao oya otonẽpyra exiko anakorehmara oehtohme onenepyra exikety samo. Mokyro esẽ akorehmako eky anỹtohme ropã xikihme.

⁵ – Nohpo tomo, upo anamurupyra ehtoko orutua zupõme ahtao. Orutua kõ roropa, nohpo zupõ anamurupyra ehtoko; moro se pyra Ritonõpo Kuesẽkõ mana ipunaka.

⁶ – Torõ myny eneryhtao wewe poko, toepukase ahtao roropa nono pona jeny moroto typoenõ maro, otarame ihmo maro, jeny anapoipyra ehtoko.

⁷ Ipoenõ aroko, yrome ah jẽ nytono tamoreme kure ehtoh oehtohme oya xine, tuhke jeimamyry isene oehtohme roropa.

8 – Tapyi riryhtao oya kae exikety, ewomatoh tyriko wewe risemy zara ehpiuroko apururume. Mame ohxiropyra imehnõ exiiko toepukase ahno ahtao moro poe, toorihse.

9 – Uwa zoko tõ tarykase ahtao imepỹ otyro anarykara exiko uwa tõ esary po; imepỹ otyro tarykase ahtao oya moro epery, uwa epery roropa onenahpyra exiko. Morohne ekaroko emero oturuketomo a.

10 – Oximaro pui onymyhpypya exiko jumẽtu maro nono ahkatohme.

11 – Upo anamurupyra exiko kaneru hpoty risẽ maro otoxie mauru panõ maro.

12 – Surusurukumano tyriko asakoropane aretyry pokona, upo riryhtao oya oupõme.

Nuriame pyra ehtoh Ritonõpo a

13 – Otarame orutua tpytase nohpo maro. Mame ipoko ehxĩpo ise pyra toehse ynororo.

14 Mame ihxiropitõko ynororo, ajohpe oturũko ipoko, imepỹ poko aexihpyryme tpyty ekarõko mana, imehnõ maro exipitopyra ahtao ro.

15 Moro toehse ahtao nohpo zũ tõ ytõko mã toto oturuse pata tuisary tõ maro. Mame juize õpataka apiakatoh tao kamisa enepõko mã toto munume aexihpyry, nohpo nyhtopo tyniotase ahtao, imepỹ maro exipitopyra nohpo ehtopõpyry enetupuhtohme tokarose ahtao inio a.

16 Mame nohpo zũ ynara ãko tamuximãkomo a: “Jẽxiry ekaroase mose a ipytyme ehtohme, yrome ise pyra mana.

17 Seromaroro jẽxiry hxirõko mana azahkuru ehtoh poko. Ynara ãko mana: ‘Oẽxiry imehnõ maro aexihpyryme mana. Orutua poko exipitopỹ karama ynororo mana,’ ãko repe. Seny imepỹ maro exipitopyra aexiry enetupuhtohme nase,” kamisa enepõko mana eya xine.

18 Mame nohpo nio apoiko pata tuisary tomo, ipipohnõko mã toto,

19 tineru epehmapõko roropa mã toto eya, 100me parata ekarotohme nohpo zummy a, nohpo tykerekeremase eya exiryke zae exikety me nohpo ahtao Izyraeu tõ õxiry me. Moromeĩpo jũme ipyty me nohpo exiiko mana. Tpyty onurumekasaromepyra mana toorikyry ponãmero.

20 – Yrome ajohpe pyra inio omiry ahtao, imehnõ poko toehse nohpo ahtao,

21 mokyro arõko tamuximãkomo, jũ tapyĩ omõtoh pũtokoxi. Mame orutua kõ moro pata põkõ topu tõ emãko nohpo pona aorihmapotohme. Popyra toehse mokyro nohpo Izyraeu tõ rãnao: niotara ro tahtao, jũ tapyĩ tao ro tahtao orutua poko toehse ynororo. Moro ke popyra ehtoh enahkapõko matose Izyraeu po.

22 – Orutua tpyte exikety tonese ahtao osenao imepỹ pyty maro mokaro asakoro totapasẽme exiiko, orutua nohpo maro. Moro ke popyra ehtoh enahkapõko matose Izyraeu po.

23 – Pata po nohpo poko toehse orutua ahtao tapiakase nohpo ahtao imepỹ pyty me ehtohme,

24 mokaro asakoro arotoko pata omõtoh taka etapatohme topu tõ ke. Nohpo totapasẽme exiiko kui kui kara exiryke takorehmapotohme imehnomo a. Orutua totapasẽme exiiko imepỹ pyty poko toehse exiryke. Moro ke popyra ehtoh enahkapõko matose Izyraeu tõ rãnao.

25 Yrome ameke pata poe tupito po ahtao nohpo poko toehse orutua ahtao mokyro orutua rokẽ totapasẽme exiiko.

26 Mokyro nohpo onuãnohpyra ehtoko popyra ehtoh onyripyra exiryke. Morara ehtoh ahno etapatoõpyry sã imepyny a: tyryhmase exikety iiryryry me pyra mana.

27 Mokyro poko toehse orutua tupito po, tapiakase ynororo ahtao imepỹ pyty me. Kui kui tykase ynororo takorehmapotohme repe, yrome akorehmane pyra nexiase.

28 – Nohpo, tynioke pyra exikety poko toehse orutua ahtao, moro waro toehse ahtao,

²⁹ mokyro a 50me parata epehmapõko matose ekarotohme nohpo zumy a, imepỹ orutua poko exipitopyra exikety epehpyryme. Ipoko toehse exiryke, ipytyme exĩko mana. Jũme mokyro anaropopyra ropa exĩko mana.

³⁰ – Orutua komo, omy pyxiã poko pyra ehtoko ipunaka, omy ehxiroryino.

23

Ritonõpo poetory tomo

¹ Tõturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Orutua komo tomukase exiketõ omõsaromepyra mã toto Ritonõpo tapyĩ taka ipoetory tõ maro, jainy tysahkase ahtao roropa omõpyra mana.

² – Anoryme tonuruse exikety omõsaromepyra mana Ritonõpo tapyĩ taka, ipoetory tõ maro. Ynororo, imũkuru, ipary tomo 10me zumakahpõkõ pona omõsaromepyra mã toto Ritonõpo tapyĩ taka.

³ – Orutua kõ amonitame ahtao, moapitame ahtao roropa 10me zumakahpõkõ pona omõpyra mã toto Ritonõpo Tapyĩ taka ipoetory tõ maro. Jarãnao rokẽ exĩko mã toto

⁴ tonahsẽ onekaropyra exiryke, tuna roropa onekaropyra exiryke oya xine tutõtase awahtao xine Ejitu poe. Paraão, Peoa mũkuru topehmase roropa exiryke eya xine, Petoa pono, Mesopotamia po, popyra ehtoh enehpotohme opona xine.

⁵ Yrome Paraão omiry onetara Ritonõpo Kuesẽkõ nexiase; popyra ehtoh inenehpohpyry tymyakãmase Ritonõpo a kure ehtohme opyno xine Ritonõpo exiryke.

⁶ Jũme mokaro anakorehmara ehtoko orẽpyrahxo toto ehtohme.

⁷ – Popyra etomita tõ onyripyra ehtoko oekyrykõme toto exiryke; popyra Ejitu põkõ onyripyra ehtoko inonorykõ po katonõme mexiatose exiryke.

⁸ Etomita tõ pakomotyã, Ejitu põkõ pakomotyã roropa amaro xine exiketõ ononory kurã po omõnõko mã toto Ritonõpo Tapyĩ taka ipoetory tõ maro.

Oesarykõ kurãkary nuriame pyra ehtohme

⁹ – Oytorykohtao etonatohme oepetõkara maro, popyra ehtoh poko pyra ehtoko nuriame pyra oehtohkõme.

¹⁰ Koko ahtao, nuriame toehse awahtao, jeipyry tũtaryke, ãmepyry toehse ahtao tũtãko mase atapyĩ esary poe.

¹¹ Kokonie pukuro epỹko mase, mame xixi tomõse ahtao oehnõko ropa mase tapyi tõ esary pona rõpa.

¹² – Osa imenekatoko roropa ameke pixo tapyi tõ poe wekatoh esaryme.

¹³ Opyre tõkehko maro nono ahkatoh arotoko roropa eutary ahkatohme, mame tuekase awahtao, ato pona nono emako, zonẽtohme.

¹⁴ – Ritonõpo Kuesẽkõ amaro xine mana atapyĩkõ esary po oewomatohkõme, ãkorehmatohkõme roropa oepetõkara poremãkatohme. Naeroro oesarykõ kure rokẽ ikurãkatoko, nuriame ehtoh onenepyra Ritonõpo ehtohme, orumekara xine aehtohme.

Imehnõ nyripotoh tonomo

¹⁵ – Ahno namoto onekaropyra ropa ehtoko esemy a, toepase ynororo ahtao tošẽ winoino, amaro ehtohme oewomatohme.

¹⁶ Osesarĩko mana Izyraeu tõ patary po, inymenekahpyry po, mokyro onyryhmara ehtoko.

¹⁷ – Izyraeume exiketomo, nohpo tomo, orutua kõ roropa, omõpyra ehtoko ritõ panõ eahmatoh taka, imeimehnõ poko pyra ehtoko ipunaka.

¹⁸ Tineru tapoise ahtao nohpo poko epehpyryme moro tineru anaropyra ehtoko Ritonõpo Tapyĩ taka, onetapohpyry epehmatohme Ritonõpo Kuesẽkõmo a. Moro tineru se pyra Ritonõpo mana ipunaka.

¹⁹ – Epehpyry motyĕkatoĥ onepehmapopyra ehtoko Izyraeume exikety a, tineru ekaroryhtao eya axĭtao rokene, tonahsĕ ekaroryhtao eya, emero rokĕ ekaroryhtao eya.

²⁰ Epehpyry motyĕkatoĥ epehmapōko matose imehnō nonory pōkomo a. Yrome Izyraeume exiketomo a epehpyry motyĕkatoĥ onepehmapopyra ehtoko, kure rokĕ Ritonōpo Kuesĕkō oritohkōme emero poko oerokurukohtaο, moro nono po oesarykōme toehse ahtaο.

²¹ – Onekarory poko ōmiry etaporyhtaο oya Ritonōpo Kuesĕkō netaryme, ekurehpyra exiko. Axĭ ke epehmako ōmihpyry ae ro, zae oehtohme Ritonōpo a. Ōmihpyry omipona oehtoĥ ripōko Ritonōpo mana. Iiryryryme exĭko mase ōmihpyry omipona pyra tokurehse awahtaο.

²² Iiryryryme pyra mase ōmiry onetapopyra awahtaο Ritonōpo a,

²³ yrome amoreme ōmiry etaporyhtaο Ritonōpo a onekarory ekarotoĥme onekaroryme eya, moro tyriko ōmihpyry ae ro, ekurehpyra exiko.

²⁴ – Oytoryhtaο osema ae uwa tō esary kuroko, imepŷ Izyraeume exikety narykahpyry, uwa epery enahnōko mase ise oehtoĥ pona, yrome uwa epery anaropyra exiko ruto ao.

²⁵ Imepŷ Izyraeume exikety nonory rānakuroko oytoryhtaο, tiriiku tarykase ahtaο, sewata tarykase ahtaο, morohne enahnōko mase emero tapoise ahtaο oemary ke. Yrome atapemā ke moro onysahkara exiko apoitohme anapyryme.

24

Nohpo rumekary poko inio a

¹ Mame tōturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Nohpo tapoise ahtaο orutua a tyytytyme, mame imeĭpo ise pyra toehse ynororo, ise pyra rokĕ toexiryke. Moro toehse ahtaο pape merōko inio mana irumekatoĥ poko, moro pape ekarōko mana tyyty a, mame tosae noĥpo aropōko mana.

² Ytōko mokyro noĥpo mana, niotāko ropa mana imepŷ orutua maro.

³ Mame otarame inio ise pyra toehse ahtaο irumekāko ropa mana; otarame oriĥnōko inio mana.

⁴ Morarame moro toehse ahtaο inio apitorymā pytasaromepyra ropa mana mokyro noĥpo maro; nuriame toehse ynororo eya. Tyytary ropa imaro popyra exiry Ritonōpo Kuesĕkomo a. Moro popyra ehtoĥ onyripyra ehtoko moro nono po, Ritonōpo Kuesĕkō nekarory oya xine oesarykōme.

Imehnō tyripotoĥ tonomo

⁵ – Pytasenāme orutua ahtaο mokyro anaropopyra ehtoko etonatoĥ pona, kowenu poko erohtoĥ pokona roropa. Ah tehme nexino toiro jeimamyry tytapyĭ tao, tākye tyyty ritohme.

⁶ – Axĭtao rokĕ okyryry ekaroryhtaο oya imepyry a, ikyryry topu tō, tiriiku apotoĥ anapoipyra ehtoko, otinerū ekarotoĥto ropa oya. Topu epoe exikety anapoipyra exiko. Tapoise ahtaο oya tiriiku anaposaromepyra exĭko mana. Mame tomitapāse oriĥnōko mana.

⁷ – Ahno a imepŷ Izyraeume exikety tapoise ahtaο namotome ehtoĥme, ekamotoĥme tineru poko, mokyro popyra exikety totapasĕme exĭko mana. Moro ke popyra ehtoĥ enahkapōko matose Izyraeu tō rānaο.

⁸ – Tyrohsĕ konōto toehse ahtaο, opihpyry motaryke, tomeseke ehtoko oturuketō Rewita tō omiry omipona oehtoĥkōme. Ynyripohpyry tō eya omipona ehtoko, emero porehme.

⁹ Wenikehpyra ehtoko Ritonōpo Kuesĕkō nyrihpyry Miriā a Ejitu poe tutūtase kuahtaο xine.

¹⁰ – Axītao rokē okyryry ekaroryhtao oya imepỹ Izyraeume exikety a, mame moro ekarotohto ropa tykyryry ekarōko mana oya, zupō ahtao, āty ahtao, omōpyra exiko itapyĩ taka ikyryry apoitohme.

¹¹ Jarao rokē eraximako moro enepyyryhtao eya ekarotohme oya.

¹² Tymōkomoke pyra ynororo ahtao zupō onukurākara exiko owino koko, ikyryry maro ěmehpyra exiko.

¹³ Kokonie pukuro ikyryry ekaroko ropa esemy a xixi ezehpyra ro ahtao, otarame moro ātyme mana eya. Mame moro sã awahtao, kure oekarōko mana, kure ehtoh rīko roropa mase Ritonōpo Kuesēkō neneryme.

¹⁴ – Erohketty tymōkomoke pyra exikety ihtomara ehtoko, ime pyra exikety. Kokoro rokē epehpyry apoineme exikety Izyraeume exikety ahtao, imehnō nono poe aepyhpyryme ahtao apatary pona,

¹⁵ mokyro epehmako moro ěmepyyry ae ro aerohtamitume xixi ezehpyra ro ahtao, tymōkomoke pyra exiryke, torētyke roropa exiryke topehpyry eraximaryme. Onepehmara awahtao ohxirōko mana Ritonōpo Oesē netaryme iirypyryme oexiryke.

¹⁶ – Jūkō onetapara ehtoko popyra ipoenō nyrihpyry pokoino. Ipoenō onetapara ehtoko jūkō nyrihpyry pokoino. Ahno tuānohsēme ro exīko mana inyrihpyry pokoino rokene.

¹⁷ – Poetōpo tō ewomatoko, imepỹ nono poe aehtyã roropa zae rokē oehtohkōme toto poko. Pytỹpo tō zupō anapoipyra exiko axītao rokē tineru tokarose ahtao eya moro epehmatohto ropa.

¹⁸ Wenikehpyra ehtoko namotome mexiatose Ejitu po, mame typynanohse mexiatose Ritonōpo Kuesēkomo a. Morara exiryke moro tyripōko ase oya xine, ynyriphopyry omipona ehtoko.

¹⁹ – Otarame tiriiku apoiryhtao oya, sewata roropa toiro tyhkohse aexihpyry poko tuenikehse awahtao, ytopyra ropa exiko otupi pona moro apoise; inomoko moroto otupi po imepỹ nono poe aehtyã napyryme, poetōpo tō napyryme, pytỹpo tō napyryme, enara. Moro sã awahtao xine kure rokē oritorỹko Ritonōpo Kuesēkō mana emero onyrirykō poko.

²⁰ Azeitona epery apoiryhtao oya zoko poe tanukase oya ahtao, ytopyra ropa exiko azeitona tō akoĩpyry apoitohme amoriry poko ro exiketomo; epery akoĩpyry inomoko imepỹ nono poe aehtyã napyryme, poetōpo tō napyryme, pytỹpo tō napyryme, enara.

²¹ Toiro rokē uwa tō apoitoh tyritoko otupi tō po; uwa epery akoĩpyry zoko poko ro inomoko imepỹ nono poe aehtyã napyryme, poetōpo tō napyryme, pytỹpo tō napyryme, enara.

²² Wenikehpyra ehtoko namotome mexiatose Ejitu po; mame typynanohse mexiatose Ritonōpo Kuesēkomo a. Morara exiryke morara āko ase, ynyriphopyry omipona ehtoko.

25

¹ – Asakoro Izyraeume exiketō atae pyra ahtao moro atae pyra ehtoh arotoko juize ěpataka apiakatohme. Toiro ekaroryhtao zae exiketyme zakorō zae pyra ekarōko mana.

² Mame mokyro zae pyra exikety tuānohse ahtao ipipohtoh ke, imihme mokyro tyripōko juize mana nono pona ipipohtohme mokyro juize neneryme. Mame typ-
ipohsēme exīko mana zae pyra toehtamitu pune rokene.

³ 40me ipipohtoh onymotyēkara ehtoko popyra ehtamitume. Moro motye onypipohpyra ehtoko Izyraeume exikety ehxiroryino imehnō neneryme.

⁴ – Pui mytary onymyhyra ehtoko tiriiku ipikary poko itūtūmaryhtao.

Ahno pytary turui pytỹpyry maro

⁵ Tōturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Orutua takorõ tõ maro oximõme ahtao, mame toiro orihnõko mana ipytõpyry tumükue pyra ahtao, mokyro nohpo niotãko ropa mana tynio ekyry maro. Aorihtyã akorony zae mana pytaryhtao turui pytõpyry maro inio akorõme exiryke.

⁶ Mame toemũkuase ynororo ahtao imũkuru apitorymã aorihtyã mũkurume sã exiko mana, aorihtyã esety enahpyra ehtohme Izyraeu tõ rãnao.

⁷ Yrome mokyro orutua pytary se pyra ahtao turui pytõpyry maro nohpo ytõko mana juize õpataka oturuse pata tuisary tõ maro. Ynara ãko mana: “Ynio akorõ torõnary se pyra mana ymaro. Toemũkuary se pyra mana turui mũkurume, Izyraeu tõ nonory po.”

⁸ Mame mokyro kohmãko pata tuisary tõ mana oturutohme imaro. Yrome orõpyra ynororo ahtao, pytary se pyra tahtao ipunaka turui pytõpyry maro,

⁹ irui pytõpyry oehnõko eya tuisa tõ neneryme, isãtajã toiro oũko mana ipupuru wino, ituh ãko mana õmyty pona. Mame ynara ãko mana: “Ynara tyrisõme exiko orutua a turui pytõpyry maro emũkuara ahtao turui mũkurume Izyraeu nonory po.”

¹⁰ Moromeõpo jekyry tõ ynara esehtõko mã toto: “Mokyro ekyryme mã toto isãtajã touse aexihpyry,” ãko.

Imehnõ tyripotoh tonomo

¹¹ – Asakoro orutua kõ atatapoiryhtao, mame toiro orutua pyty toehse ahtao tynio pynanohse, epekara emuru anapoisaromepyra mana tomary ke.

¹² Omu tapoise ahtao eya tomary ke, emary ihkohtoko moro tyrise eya exiryke.

¹³ – Omoxinety kuhtoh asakoro anaropyra ehtoko, toiro omoxihxo exikety enekunohthohme.

¹⁴ Atapyĩ tao roropa asakoro ikuhtoh onukurãkara ehtoko oxisã pyra ikuhtohme, toiro zumohxo exikety.

¹⁵ Ikuhtoh zae exiketõ poko rokõ ehtoko okynahxo isene oehtohkõme moro nono po, Ritonõpo Kuesõkõ nekarory oya xine.

¹⁶ Morohne zae pyra rinanõ imehnõ enekunohthoh se pyra Ritonõpo mana ipunaka.

Amarekita tõ enahkapory poko

(Exutu 17.8-14; Numeru 24.20; 1 Samueu 15.2-9)

¹⁷ – Wenikehpyra ehtoko amarekita tõ nyrihpyry oya xine otõtarykohtao Ejitu poe.

¹⁸ Otato pyra toh nexiase Ritonõpo omiry poko. Totaehse awahtao xine tapotũkehse samo, tõsetapase toh nexiase tokare pyra. Jamihme pyra exiketõ totapase eya xine, okomino ytoketomo.

¹⁹ Naeroro moro nono tokarose ahtao Ritonõpo Kuesõkomo a, oesarykõme oepetõkara typoremãkase ahtao oya xine, emero porehme omye xine, amarekita tõ enahkatoko. Toto etapatoko emero porehme imehnõ wenikehtohme toto poko. Sero ynyriphopyry poko oya xine, wenikehpyra ehtoko!

26

Onekarorykõ Ritonõpo a anapyrykõ apoiryhtao

¹ Tõturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Ritonõpo Kuesõkõ nekarory apoõko matose oesarykõme. Imeõpo tõsesarise awahtao xine moroto

² anapyrykõ apiakãko matose, toehpitose exikety ononorykõ po, Ritonõpo Kuesõkõ nekarory po oya xine, tyritohme ruto aka arothohme Ritonõpo nymenekahpyry pona toahmatohme.

³ Ytoko oturuse oturukety maro, erohkety moro õmepyyry ae, mame ynara kaxiko eya: “Ynara jotururu se ase seroae: tõsesarise ywy sero nono po, ipoko tõmiry totapose Ritonõpo Kuesõkomo a kytamurukomo a: ‘Sero nono ekarõko ase oya xine.’ ”

⁴ Mame ruto apoõko mokyro oturukety mana. Tyrõko mana apoto apõ õpataka, Ritonõpo Kuesõkõ kyryry õpataka.

⁵ Mame Ritonõpo ěpataka ynara āko mase: “Ytamuru arameume kynexine, tynonoke pyra exikety. Ejitu pona toytose ynororo tytapyĩ taõkõ maro, moroto ehse katonõme sã rokene, imepỹ nono põme exiketyme. Morotona toytose toto ahtao tuhke pyra toh kynexine, yrome tomãse toh kynexine, tuhke toehse, ahno orẽpyra, jamihme roropa.

⁶ Yrome Ejitu põkomo a tyryhmase sexiatoše, tyrohmanohpose sexiatoše eya xine yronymyryme.

⁷ Mame tõturuse kymarokõ Ritonõpo kytamurukõ Esemý a kypynanohtokõme. Kuomirykõ totase eya, kuetuarimarykõ tonese, kyyryhmarykomo te, kyrohmanohpo-topõpyrykomo.

⁸ Tyjमितunuru ke typynanohse sexiatoše, osenuruhkatoš ke kymarokõ tarose eya Ejitu poe,

⁹ sero nono kurã pona; otyro zamaro exikety inekarohpyry kuesarykõme.

¹⁰ Naeroro seromaroro ynapoihpyry zokonaka ekarõko ase Ritonõpo a ynapoiitory sero nono po, inekarohpyry ya.”

– Mame moro onekarory tyriko Ritonõpo Kuesẽkõ ěpataka. Oesekumuru po oporohko moroto Ritonõpo ěpataka.

¹¹ Atãkyemako Ritonõpo nekarohpyry kurã poko oya atapyĩ taõkõ maro. Otuhtoš konõto tyriko rewita tõ maro imepỹ nono poe aehtyã maro moroto ehse amaro xine.

10me ahtao toiro Ritonõpo kyryryme mana

¹² – Oseoseruao jeimamyry taropose ahtao anapoihpyry tõ apiakako 10me ahtao toiro ekarotohme rewita tomo a, imepỹ nono poe aehtyamo a, poetõpo tomo a pytyõpo tomo a roropa apatary po, tonahsẽ nae toto ehtohme.

¹³ Mame moro tyrikehse awahtao Ritonõpo Kuesẽkõ ěpataka ynara kaxiko: “Ynapoihpyry zokonaka okyryryme exikety ekarono rewita tomo a, imepỹ nono poe aehtyamo a, poetõpo tomo a, pytyõpo tomo a roropa. Onyriphpyry omipona exiase; wenikehpyra exiase õmihpyry poko emero, ynapoihpyry zokonaka okyryryme exikety ekarory poko.

¹⁴ Moro anapyry onenahpyra exiase jemynyhmaryhtao imepỹ hnamoryme, moro anapyry anaropyra exiase jarãnaka pata poe nuriame jahtao, anapyry onekaropyra exiase ynekaroryme aorihtyamo a. Õmihpyry omipona exiase, Ritonõpo Jesemy, onyriphpyry yriase emero.

¹⁵ Yna eneko oesary poe kapu ao, kure rokẽ opoetory tõ Izyraeu tyriko. Kure rokẽ sero nono tyriko, otyro zamaro exikety, onekarohpyry õmihpyry ae ro yna tamuru tomo a.”

Izyraeu Ritonõpo poetory

¹⁶ Tõturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Seroae tõmihpyry omipona oexirykõ se Ritonõpo Kuesẽkõ mana. Naeroro inyriphpyry tõ oya xine omipona ehtoko yronymyryme, ajamitunuru ke porehme.

¹⁷ Seroae Ritonõpo mekarooatose Oesẽkõme, õmirykõ etapõko roropa matose imaro ytokehpyra oehtokõme, aomiry omipona exikehpyra oehtokõme, jũme inyriphpyry tõ oya xine ritohme, emero porehme.

¹⁸ Mame seroae tõmihpyry ae ro ynara āko Ritonõpo Kuesẽkõmo: amarokõ ypoetoryme rokẽ matose, naeroro ynyriphpyry oya xine omipona ehtoko emero porehme.

¹⁹ Moro sã awahtao xine kure rokẽ oritorỹko mana, awaro xine imehnõ tuhkãkõ ehtohme, imehnõ ahno motye imehxo oehtokõme. Mame aomihpyry ae ro ipoetory kurãme exiko matose, Oesẽkõ poetoryme rokene.

27

Ritonõpo Omiry tymerose topu pokona

¹ Morarame ynara tykase Moeze, Izyraeu tõ tuisary maro, Izyraeu tomo a:

– Ynyriphpyry tõ oya xine seroae omipona ehtoko.

² Tuna Joatão takuohse ahtao oya xine, tomõse awahtao xine moro nono pona, Ritonõpo Kuesëkõ nekarory pona, topu tõi konõto anõtoko, kau ke zonohtoko kehko. Mame

³ senohne nyripohpyry tõi oya xine imerotoko ipokona. Nono kurã pona ytõko matose, otyro zamaro exikety pona, Ritonõpo, kytamurukõ Esë nekarory oya xine tõihipyry ae ro.

⁴ Morarame toeporehkase awahtao xine tuna Joatão mõpozakoxi, moro topu tõi arotoko ppy Epau pona, nyripohpyry seroae omipona, zonohtoko kau ke.

⁵ Moroto apoto apõ tyritoko Ritonõpo Kuesëkõ eahmatohme, topu risemy, isahmahpyry tõi kara kurimene ke.

⁶ Topu tõi imenekatoko tytororo exiketomo moro apoto apõ ritohme. Mame epona onekarorykõ zahkatoko tytororo te,

⁷ osepeme ehtoh roropa. Morohne onekarorykõ pũ õnõko matose, atãkyemãko matose moroto, Ritonõpo Oesëkõ ëpataka.

⁸ Moro topu tõi tonohse aexityã pokona Ritonõpo nyripohpyry imerotoko tomeseke sã emero porehme.

⁹ Mame ynara tykase Moeze, oturuketõ maro, rewita tõi maro Izyraeu tõi netaryme:
– Izyraeu tomo, otato ehtoko jomiry etatohme oya xine. Seroae amarokõ Ritonõpo Kuesëkõ poetoryme toehse matose.

¹⁰ Morara exiryke aomiry omipona ehtoko, inyripohpyry tõi emero ynekarory oya xine seroae.

Popyra ehtoh enehpotopo

¹¹ Moro ëmepyry ae ro ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

¹² – Tuna Joatão takuohse ahtao oya xine, kure rokë tyriposëme exiõko matose ppy Kerizĩ emory po. Moro ppy po ynara oxiekyrymãkõ exiõko mã toto: Ximeão, Rewi, Juta, Isakaa, Joze, Pëjamĩ, enara.

¹³ Popyra ehtoh enehpotoh poko zuruhpyryme exiõko toh mana ppy Epau poe. Moroto ynara oxiekyrymãkõ exiõko mã toto: Rupë, Kate, Asea, Zepurõ, Tã, Napatari, enara.

¹⁴ Rewita tõi oturũko mã toto opore imoihmãkõ netaryme. Ynara ãko mã toto:

¹⁵ – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wãnohtohme, tyneponãmarykõ rihpono topu ke, wewe ke, metau ke, eahmatohme tokare pyra. Oneponãmarykõ eahmary se pyra Ritonõpo mana ipunaka!” Mame toto ezuhnõko imoihmãkõ mana: “Aõ! Amem!”

¹⁶ – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wãnohtohme otato pyra exiketyme ahtao tumykõ omiry poko, tyse maro, aomirykõ omipona pyra!” Mame toto ezuhnõko imoihmãkõ mana: “Aõ! Amem!”

¹⁷ – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wãnohtohme tosary etyppyry motyëkaryhtaõ imepỹ nonory ematonanohtohme!” Imoihmãkõ ynara ãko: “Aõ! Amem!”

¹⁸ – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wãnohtohme tonurãkara aroryhtaõ azahkuru!” Mame imoihmãkõ ynara ezuhnõko mã toto: “Aõ! Amem!”

¹⁹ – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wãnohtohme imepỹ nono poe aehtyã pyno pyra ahtao, poetõpo tõi te, pytỹpo tõi roropa pyno pyra mokyro ahtao!” Mame mokaro ezuhnõko imoihmãkõ mana: “Aõ! Amem!”

²⁰ – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wãnohtohme tummy poko toehse aexihpyry, moro ehxirotõh konõto jumy a!” Mame ezuhnõko imoihmãkõ mana: “Aõ! Amem!”

²¹ – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wãnohtohme okyno poko toehse aexihpyry!” Mame ezuhnõko imoihmãkõ mana: “Aõ! Amem!”

²² – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wãnohtohme toryxiry poko toehse aexihpyry, jẽ ëxiryne ahtao, jũ ëxiryne ahtao!” Mame ezuhnõko imoihmãkõ mana: “Aõ! Amem!”

²³ – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wãnohtohme tyytytẽ poko toehse aexihpyry!” Mame ezuhnõko imoihmãkõ mana: “Aõ! Amem!”

²⁴ – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wãnohtohme imepÿ Izyraeume exikety etapahpono tokare pyra!” Mame ezuhnõko imoihmãkõ mana: “Aõ! Amem!”

²⁵ – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wãnohtohme tineru tapoise ahtao eya imepÿ zae exikety etapatohme!” Mame ezuhnõko imoihmãkõ mana: “Aõ! Amem!”

²⁶ – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wãnohtohme senohne, Ritonõpo nyripohpyry tõ omipona pyra toehse aexihpyry!” Mame ezuhnõko imoihmãkõ mana: “Aõ! Amem!”

28

Ritonõpo omiry omipona ahtao, kure rokẽ exiko
(*Rewitiku 26.3-13; Teuteronomiu 7.12-24*)

¹ Tõturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Tomeseke awahtao xine Ritonõpo Kuesëkõ omiry omipona oehtohkõme, inyripohpyry tõ ynekarohpyry oya xine seroae anamonohpyra awahtao xine moro omipona oexirykõ poko, imehnõ ahno motye jamihme oritorÿko Ritonõpo mana, orëpyrahxo oehtohkõme sero nono po.

² Ritonõpo Oesëkõ omiry omipona ehtoko, mame kure rokẽ oritorÿko mana:

³ – Kure oritorÿko Ritonõpo mana oesarykõ po, otupikõ po roropa.

⁴ – Kure oritorÿko mana tuhke opoenõkõ ekarõko oya xine mana, itamurume tonahsamo, tuhke okyno tomo, pui tomo, kaneru tõ roropa.

⁵ – Kure oritorÿko mana, itamurume tonahsã apoïko matose, tiriiku, sewata, imepÿ tonahsã roropa, itamurume.

⁶ – Kure oritorÿko mana emero poko oerokuruhtao.

⁷ – Oepetõkara toehse ahtao etonase amaro xine, toto enahkapõko Ritonõpo Kuesëkõ mana onenerykõme. Oximõme osetapase oehnõko mã toto atakenaka samo. Yrome sapararahme epãko mã toto, otupïko rokẽ rahkene.

⁸ – Kure oritorÿko Ritonõpo Kuesëkõ mana emero poko oerokurukohtao, tiriiku itamurume ekarõko oya xine mana, pehme anapyrykõ ke atapyïkõ ehtohme. Kure oritorÿko mana moro nono po, inekarory oya xine.

⁹ – Ritonõpo Kuesëkõ omihpyry omipona awahtao xine, inyripohpyry tõ omipona awahtao xine, typoetory tõme, tynymenekahpyryme oritorÿko mana tõmihpyry ae ro, tynetapohpyry ae ro oya xine.

¹⁰ Ritonõpo poetoryme oehtohkõ waro exiko imehnõ ahno tõ emero sero nono po ouno xine exiko roropa mã toto.

¹¹ Tuhke opoenõkõ ekarõko oya xine mana, tuhke okyno tõ roropa, itamurume anapyrykõ roropa moro nono po inekarory po oya xine tõmihpyry ae ro tynetapohpyry ae ro kytamurukomo a.

¹² Konopo enehpõko Ritonõpo mana kapu ae konopo oehtoh toehse ahtao, kure oerohtoh rïko mana emero poko oerokurukohtao. Tuhkãkomo a tineru ekarõko matose axïtao rokene. Yrome imehnõ wino axïtao rokẽ tineru anapoipyra exiko matose.

¹³ Ritonõpo Kuesëkõ nyripohpyry omipona anamonohpyra awahtao xine ynekarohpyry oya xine seroae tuisamehxo oritorÿko Ritonõpo mana ahno tõ rãnao poetome pyra; orëpyra exiko roropa matose namotome pyra.

¹⁴ Ritonõpo nyripohpyry tõ ynekarohpyry oya xine seroae omipona exikehpyra ehtoko, mokarohne onurumekara ehtoko, jüme imehnõ neponãmarykõ oneahmara ehtoko toto poko pyra ehtoko ipunaka.

Ritonõpo omiry omipona pyra exiketõ wãnohtopo
(*Rewitiku 26.14-46*)

¹⁵ – Yrome tomeseke pyra awahtao xine Ritonõpo Kuesëkõ omipona oehtohkõ poko, inyripohpyry tõ omipona pyra awahtao xine ynekarohpyry oya xine seroae, awãnohtorÿko mana ynara popyra ehtoh ke:

16 – Popyra ehtoh enehpõko oya xine mana apatarykõ po otupi tõ po roropa.

17 – Popyra ehtoh enehporyke pitiko rokē anapyrykõ apoiko matose, tiriiku, sewata, tyorõ anapyrykõ roropa.

18 – Popyra ehtoh enehporyke oya xine tuhke pyra emũkuãko matose, pitiko anapyrykõ apoiko matose, tuhke pyra pui tomo kaneru tõ roropa enurũko mã toto oeky tomo.

19 – Popyra ehtoh enehpõko oya xine mana emero poko oerokurukohtao.

20 – Oorypyrykõ poko awahtao xine Ritonõpo rumekaryhtao roropa popyra ehtoh enehpõko oya xine mana, otupiko matose, etuarimãko roropa emero poko awahtao xine oenahkatoh pona.

21 Awãnohtoryko Ritonõpo mana tyrohsē ke, imepỹ tyrohsē ke ropa amarokõ enahkatoh pona moro nono po, seromaroro morotona ytõko matose moro nono apoise oesarykõme.

22 Awãnohtoryko mana tyrohsē konõto ke, tyrohsē ãtahporohpyry ke, oxirohtoh ke; tonorē konõto ke, tyryrykane axitunety ke otyro tõ enahkatohme. Morohne exikehpyra exiko mana oorihthokõ ponãmero.

23 Konopo oehpyra exiko mana, nono tũpore exiko kurimene samo.

24 Konopo esahpokoxi putoputoh katoh enehpõko Ritonõpo Kuesēkõ mana, isawany roropa moro nono pona, oenahkatohkõ pona.

25 Oporemãkapõko Ritonõpo mana oepetõkara a. Ytõko matose oximõme etonatohme atakenaka samo. Yrome sapararahme epãko matose. Imehnõ nono põkõ emero oserehnõko mã toto Ritonõpo nyryry opoko xine eneryke tyya xine.

26 Orihnõko matose, oekepyrykõ enahnõko torõ tõ mana onokyro tõ roropa, mokaro onerehpyra exiko imehnõ mana.

27 Awãnohtoryko Ritonõpo mana zaozao toh ke Ejitu põkõ ritopõpyry samo eya: orekyimo te, muretaimo te, kirikirikaneimo ekurãkara exiketõ ke.

28 Awãnohtoryko roropa Ritonõpo mana, rowo ke, enukehtoh ke, watawataimo ke.

29 Tãxiahtao xiaxiake ytoytõko matose tonurãkara samo, oemary ke oesemary zupiko matose. Orēnõko matose emero poko oerokurukohtao, oryhmatoryko imehnõ mana, omõkomory kurã arõko imehnõ mana, typynanohneke pyra exiko matose.

30 – Nohpo oryximã menekãko mase ipytatohme imaro, yrome imepỹ ipoko exiko; tapyi amõko mase, yrome omõpyra atapyi taka ekurehnõko mase; uwa zoko tõ arykãko mase repe, yrome uwa epery anapoipyra ekurehnõko mase.

31 Oeky tõ etapary enēko mase repe, yrome ipũ onõpyra ekurehnõko mase. Oeky tõ jumētu tõ arory imehnomo a enēko mase, jũme toto onenehpyra ropa exiko mã toto. Oeky tõ kaneru tõ tarosēme exiko mã toto oepetõkara a, yrome ãkorehmane pyra exiko mana.

32 – Onenerykõme omũkuru tõ oẽxiry tõ maro tokarosēme exiko imehnõ nono põkomo a toto namotome. Kokoro rokē mokaro oepyry ropa eraximãko matose repe omuhpe, yrome toto onenehposaromepyra ropa exiko matose.

33 Anarykahpyrykõ poko toiparo rokē sã aerokuhpyryme exiko matose, imepỹ nono põkõ napoiryme exiko mana emero porehme, oxinamara exiko mana. Kokoro rokē oryhmiãko mã toto, orohmanohpõko roropa mã toto,

34 rowohpe exiko matose oryhmarykõke.

35 Awãnohtoryko Ritonõpo mana zaozao toh tonõ ke, ekurãkapỹme exiko mana ãxiry tõ poko, opuhpyry poe opupuru tõ pona orukoimo hpe exiko matose.

36 – Aarotorỹko Ritonõpo mana otuisarykõ maro, onymenekahpyrykomo imepỹ nono pona, zuaro pyra oehtokõ pona, moro waro pyra atamurukõ roropa kynexine. Moroto oneponãmorykõ eahmiãko matose, wewe risamo, topu risamo, enara.

³⁷ Morotona tarose awahtao xine, moro nono pōkō oserehnōko mā toto zuaro toehse toto ahtao Ritonōpo nyrihpyry poko oya xine. Okerekerematorŷko mā toto oeunohatorŷko roropa mā toto.

³⁸ — Otyro puhturu arykāko matose itamurume repe. Pitiko rokē apoīko matose enahkaryke emero taparara tomo a.

³⁹ Uwa zoko tō arykāko matose, toto kurākary poko erohnōko matose, yrome uwa epery anapoipyra ekurehnōko matose, eukuru jehnahpyry onēpyra ekurehnōko roropa matose otyro enahkaryke oruko tomo a.

⁴⁰ Ononory po porehme oriwera tō tuhke nae exīko yrome azeite pyra exīko matose atahpatohme, epery epukaryke exipyra ro ahtao.

⁴¹ Emūkuāko matose omūkuru tomo oēxiry tō maro, yrome toto arōko imehnō nono pōkō mana typoetorykōme.

⁴² Ononorykō po otyro tō emero, wewe tōkehko maro, taparara tō nenahkaryme exīko mana.

⁴³ — Imepŷ nono poe aehtyā osesaritohme ononorykō po orēpyrahxo exīko mā toto, amarokō jamihme hkopyra exīko matose.

⁴⁴ Axītao rokē tytinerūkō ekarōko mā toto oya xine, yrome otinerūkō axītao rokē anapoipyra exīko mā toto; tuisamehxo exīko mā toto, imehnō poetoryme exīko matose.

Moeze oturutopōpyry asakoromā etyhpyry

⁴⁵ Tōturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

— Morohne popyra ehtoh emero oehnōko oya xine mana, orumekara exīko roropa mā kehko oenahkatohkō pona ipunaka, Ritonōpo Kuesēkō omihpyry poko otato pyra oexirykōke, inyripohpyry tō omipona pyra toehse oexirykōke roropa.

⁴⁶ Morohne popyra ehtoh eneryke imehnomo a enetupuhnōko mā toto awānohtopōpyrykō Ritonōpo a, opoenō maro, apakomotyā maro.

⁴⁷ Kurākō emero ekarōko oya xine Ritonōpo mana; yrome aomiry omipona pyra awahtao xine, oneahmara roropa awahtao xine atākyemaryme, “Kure mase,” karyke roropa,

⁴⁸ oepetōkara namotome exīko matose, Ritonōpo nenehpory oya xine oporemākatohme. Omise exīko matose, tuna se zehnāko matose, tupoke pyra exīko matose, emero se exīko matose. Yronomyrime orohmanohpōko Ritonōpo mana oenahkarykō pona.

⁴⁹ — Moino, sero nono etyhpyry poe ahno enehpōko Ritonōpo mana etonathme amaro xine, imepŷ nono pōkōmo, imepŷ omiry ae oturuketomo, moro omi waro pyra matose ipunaka. Axī oporemākapose oehnōko mā toto, pianoimo samo.

⁵⁰ Ahno ryhmaneme mā toto, kure tamuhpomākō onyripyra mā toto, poetome exiketō roropa pyno pyra mā toto.

⁵¹ Oeky tō, pui tōkehko ōnōko mā toto emero porehme, anapyrykō roropa enahnōko mā toto, omise oehtohkōke orihnōko matose. Tiriiku tōkehko onynomopyra exīko mā toto, eukuru jehnahpyry, azeite roropa, pui poenomo kaneru poenō roropa onynomopyra exīko mā toto.

⁵² Apatarykō emero Ritonōpo nekarory oya xine apurūko mā toto, apuru tō, topu tō risē, kaehxo exiketō, jamihme exiketō roropa, epukāko mā kehko, oewomatohkōme tonetupuhse oya xine repe.

⁵³ Apatarykō apururu popyra exīko mana ipunaka. Moro pata pōkō typynanohneke pyra exīko mā toto, omise toexirykōke typoenōkō ōnōko mā toto, Ritonōpo nekarotyā eya xine.

⁵⁴⁻⁵⁵ Mame popyrahxo exīko mana, tonahsē pyra exīko ipunaka. Orutua tamorepase exikety, tuisa ekyrime roropa omise toehse ahtao typoenō pū ōnōko mana, mame popyra toexiryke tumūkuru pū anapiakara roropa mana takorō tō zohme, tyyty zohme, tumūkuru tō zohme, enara.

⁵⁶⁻⁵⁷ Nohpo tamorepase exikety, tuisa ekyryme, tytineruke exikety, pupu po ytopi-topyra exikety tytapyĩ tae tutūtase ahtao, omisehxo toehse ahtao tumūkuru enurusenã ònòko mana tokare pyra zuramihpyry roropa. Popyra toexiryke ipunaka tumūkuru pũ anapiakara mana zokonaka pitiko ekarotohme tynio zohme, typoenõ zohme roropa.

⁵⁸ – Ritonõpo omihpyry emero omipona pyra awahtao xine, inymeropohpyry sero pape pokona, kure rokẽ Ritonõpo Kuesẽkõ esety onyripyra awahtao xine, mokyro esety pokoino enaromỹke exĩko sero nono pòkõ mana,

⁵⁹ awãnohtorỹko mana, apakomotyã maro popyra ehtoh ke, tyrohsẽ ke xihpyry, okynahxo kure pyra ehtoh ke, enara.

⁶⁰ Awãnohtorỹko mana kure pyra ehtoh ke, Ejitu pòkõ wãnohtopõpyry samo, tyrohsẽ onukurãkasaromepyra exiketomo, morohne poko enaromỹke matose.

⁶¹ Imehnõ tyrohsẽ enehpõko roropa Ritonõpo mana, popyra ehtoh roropa, onymeropyra exiketomo sero Ritonõpo nyriphopyry pape ao oenahkapotohme.

⁶² Amarokomo, tuhkãkõme mexiatose xirikuato tõ samo kapu poko, tuhke pyra exĩko matose Ritonõpo Kuesẽkõ nyriphopyry tõ omipona pyra toehse oexirykõke.

⁶³ Morarame tãkye Ritonõpo ehtopõpyry sã kure orirykõ poko, tuhke oemãkaporykõ poko roropa, moro saaro atãkyemãko mana awãnopyrykõ poko, oenahkarykõ poko roropa. Tõusẽme exĩko ropa matose, moro nono poe, epona ytõko matose apoitohme oesarykõme.

⁶⁴ – Imeimehnõ nono pona sapararahme aaropõko Ritonõpo mana nono etyhpyry poe imepỹ etyhpyry pona. Moroto oneponãmarykõ eahmãko matose wewe risemy, topu risẽ roropa, mokaohne waro exipitopyra mexiatose, toto waro pyra atamurukõ nexiase roropa.

⁶⁵ Mame moro nono tõ po awahtao xine osepeme nymyry pyra exĩko matose, torẽtyke exikehpyra exĩko matose, etuarimãko matose, typynanohneke pyra exĩko matose, enaromỹke exĩko roropa matose.

⁶⁶ Oenahkary se imehnõ exikehpyra exĩko; mokaro zuno exikehpyra exĩko matose saereme ahtao, koko roropa, osewomasaromepyra exĩko matose.

⁶⁷ Enaromỹke exikehpyra oexirykõke, popyra ehtoh xihpyry tonese exiryke oya xine. Ëmepyrhtaõ ikohmamyry sehxo exĩko matose; mame kohmãsasaka ahtao ãmepyry sehxo exĩko matose.

⁶⁸ Wapu tõ ae Ejitu pona aaropotorykõ Ritonõpo mana, ynara tykase ahtao ro opoko xine: “Jũme ytopyra ropa mã toto morotona.” Moroto õsekarorykõ se exĩko matose tineru poko, orutua komo, nohpo tõ roropa imehnõ namotome, oepetõkara Ejitu pòkõ namotome. Yrome oepekatyry se pyra exĩko mã toto emero.

Moeze nekarohpyry oseruaono

29

29.1–30.20

Tõmiry etapory Ritonõpo a Izyraeu tomo a

¹ Morarame tõturuse Ritonõpo Moeze a, tõmiry etapotohme Izyraeu tomo a, Moape nonory po toto ahtao, wenikehpyra toto ehtohme aomihpyry poko, inetapohpyry poko ppy Xinai po.

² Izyraeu tõ emero tanonohpose oximõme Moeze a. Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Ejitu po awahtao xine, Ritonõpo nyrihpyry meneatose tuisa poko, tuisa ako-rehmananõ maro, Ejitu pòkõ poko roropa emero.

³ Popyra ehtoh tonõ meneatose, Ritonõpo nyrihpyry tyjamitunuru ke, inyrihpyry tõ roropa osenuruhkatohme.

⁴ Yrome seroae ro Ritonõpo poe onenetupuhpyra ro matose emero inyrihpyry onen-erykõme.

⁵ 40me jeimamyry pune aaroatose ona tonorẽ poro. Moro 40me jeimamyry ae oupõkõ osenahkara nexiase, asãtajã tõ enahpyra roropa nexiase.

⁶ Wyi pyra mexiatose enahtohme, eukuru jehnahpyry pyra mexiatose õkurukõme. Yrome emero ise oehtohkõ tokarose Ritonõpo a oya xine zuaro oehtohkõme, Ritonõpome mã ynororo, Kuesëkomo.

⁷ Toeporehkase kuahtao xine tarona Moape nonory pona, Seõ, Hexipõ tuisary tutütase tysoutatu tõ maro, Oke, Pasã tuisary roropa tutütase tysoutatu tõ maro etonatohme kymaro xine. Mokaro typoremãkase kyya xine.

⁸ Inonorykõ tapoise kyya xine ekarotohme Rupẽ tomo a, Kate tomo a, zokonaka Manase tomo a, enara.

⁹ Naeroro Ritonõpo omiry, inetapohpyry oya xine omipona ehtoko emero, kure rokẽ oripotohkõme Ritonõpo a, emero onyrirykõ poko.

¹⁰ – Seroae taro matose emero, Ritonõpo Kuesëkõ ëpataka: otuisary tomo, tamuximãkomo, kowenume erohketomo, orutua komo emero,

¹¹ poeto tomo, nohpo tomo, imepỹ nono poe aehtyamo tarona ehse, apotopokõ akohnanõ maro tuna puimananõ maro.

¹² Taro matose õmirykõ etapotohme Ritonõpo omihpyry etatohme oya xine, aomiry omipona oehtohkõme,

¹³ ipoetoryme oehtohkõme inymenekatyamo, Oesëkõme Ritonõpo ehtohme tõmihpyry ae ro oya xine, tõmihpyry ae ro Aparão a, Izake a, Jako a roropa.

¹⁴ Amarokomo a rokẽ pyra tõmiry etapõko Ritonõpo mana ipoetoryme oehtohkõme, aomihpyry omipona roropa oehtohkõme,

¹⁵ tõmiry etapõko Ritonõpo Kuesëkõ mana openomo a, apakomotyamo a roropa enurupyra ro exiketomo a.

¹⁶ – Wenikehpyra matose Ejitu po kuehtopõpyrykõ poko, imehnõ nono tõ poko roropa, takuohse ahtao kyya xine.

¹⁷ Mokaro neponãmarykõ xihpyry meneatose toahmase aexityã moro nono põkomo a: wewe risemy, topu risẽ roropa, parata te, uuru risẽ roropa.

¹⁸ Tomeseke ehtoko amarokõ poko, Ritonõpo onurumekara oehtohkõme emero, orutua komo, nohpo tomo, atapyĩ tao exiketomo, oekyry tõ roropa emero Ritonõpo Kuesëkõ onurumekara oehtohkõme imehnõ neponãmarykõ eahmatohme. Tomeseke ehtoko Ritonõpo rumekapone pyra amaro xine Kuesëkõ oneahmara oehtohkõme.

¹⁹ Tomeseke ehtoko sero omi etaryhtao oya xine ynara kara oehtohkõme okurohtao xine: “Kure rokẽ exĩko ywy, ypenetatoh poko jahtao, Ritonõpo nyripohpyry omipona pyra.” Moro sã awahtao xine popyra ehtoh enehpõko mokyro mana, kurãkõ enahkatohme popyra exiketõ maro.

²⁰ Mokyro rypyry onykorokara Ritonõpo Kuesëkõ exĩko mana moro riryhtao eya. Mokyro wãnohnõko yronomyryme moro popyra ehtoh ke, tymerose aexityã sero pape poko, mame mokyro poko wenikehnõko imehnõ mana porehme.

²¹ Mokyro apiakãko Ritonõpo mana Izyraeu tõ oxiekyrymãkõ winoino, mame mokyro wãnohnõko mana tõmihpyry etapopotõpyry ae ro, tymerose exikety Ritonõpo Nyripohpyry papẽ pokona.

²² – Imeĩpo moro popyra ehtoh, emero tyrohsẽ enehtopõpyry Ritonõpo a opona xine enẽko apakomotyã mana, imehnõ nono poe aehtyã roropa tarona.

²³ Ononory ona tonorẽ sã exĩko mana tyõtose ëxofere ke sautu maro. Tupito tõ anarykara, otyro anapoipyra exĩko matose, ãtaryka ahtara roropa moroto. Ononory pata tõ Sotoma sã exĩko mana Komora maro, Atama roropa Zepõĩ maro, tonahkase aexityamo Ritonõpo a toto zehno toehse ahtao.

²⁴ Mame imeĩpo imehnõ nono põkõ ekaropõko mã toto. Ynara ãko: “Oty katohme morohne tyrise Ritonõpo a moro nono põkomo a? Oty katohme toto zehno toehse ynororo yronymyryme?”

²⁵ Mame mokaro ezuhnõko mã toto: “Moro tyrise Ritonõpo a tõmihpyry tamonohse eya xine exiryke, inetapohpyry eya xine, tonehse toto ahtao eya Ejitu poe.

²⁶ Tosekumuru po typorohse toh nexiase imepỹ tyneponãmarykõ ãpataka, toto eahmaryme, toto onypynanohpyra aexityamo, oneponãmarykõ onekaropyra aexityã typoetory tomo a eahmatohme.

²⁷ Tohne toehse Ritonõpo yronymyryme typoetory tõ zehno. Morara exiryke toto wãnohtohme inonory pona popyra ehtoh tonehpose eya, emero tynmeropohpyry ae ro sero pape pokona.

²⁸ Tohne toehse ynororo yronymyryme. Naeroro toto zehno toexiryke toto touse eya tynonorykõ poe, toto aropotohme sapararahme, imepỹ nono pona. Moroto mã toto seromaroro.”

²⁹ – Imepỹ tuaro ehtoh waro pyra sytatose, tokare pyra aexityã Ritonõpo Kuesẽkomo a. Yrome sero inekarohpyryme mana kyya xine, aomihpyry inyriphopyry kyya xine, kypoenõkomo a, kypakomotyãkomo a roropa, jũme mana aomiry omipona exikehpyra kuehtohkõme.

30

Imeĩpo kure ehtoh enehpory

¹ Tõturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Imenekatoh ekaroase oya xine: kure ehtoh enehpory poko Ritonõpo a, popyra ehtoh enehpory poko eya. Mame morohne emero toehse ahtao oya xine, sapararahme taropose awahtao xine Ritonõpo Kuesẽkomo a imeimehnõ nonory pona, wenikehpyra exĩko matose moro imenekatoh ynekarohpyry poko.

² Oeramarykõ ropa ahtao Ritonõpo Oesẽkomo a, aomiry omipona oehtohkõme, ynyriphopyry tõ oya xine seroae, amarokomo opoenõ maro, yronymyryme ajamitunuru ke,

³ opynanohtorỹko ropa Ritonõpo Oesẽkõ mana. Oximõme oenehtorỹko mana moro nono tõ poe, sapararahme taropose morotona eya oexirykõke.

⁴ Mya taropose awahtao xine sero nono etyhpyry pona, oximõme oritorỹko Ritonõpo Kuesẽkõ mana oenehtohkõme ropa

⁵ atamurukõ nonohpyry pona ropa. Oesarykõme exĩko ropa mana, kure rokẽ oritorỹko Ritonõpo mana kure atamurukõ nyrihpyry motye eya.

⁶ Aomiry omipona se oehtohkõ ekarõko Ritonõpo mana oya xine opoenomo a roropa, ipyno oehtohkõme yronymyryme, ajamitunuru ke, ononorykõ po exikehpyra oehtohkõme.

⁷ Moro popyra ehtoh ke oepetõkara wãnohnõko Ritonõpo Oesẽkõ mana, ose pyra xine exiketõ emero orohmanohpõko,

⁸ mame aomiry omipona exĩko ropa matose, inyriphopyry tõ roropa, ynekarohpyry oya xine seroae.

⁹ Mame kure rokẽ oritorỹko Ritonõpo mana emero poko oerokurukohtao, opoenõ tuhke ekarõko oya xine mana, tuhke okyno tõ ekarõko roropa mana, anapyrykõ itamurume apoĩko roropa matose. Tãkye exĩko mana kure orirykõ poko, kure atamurukõ ritopõpyry samo eya.

¹⁰ Moro tyrĩko mana Ritonõpo Kuesẽkõ omiry omipona awahtao xine, inyriphopyry tõ omipona roropa awahtao xine, tymerose aexihpyry sero pape pokona, Ritonõpo nyriphopyry pokona, oepyrykõ se ropa awahtao xine eya ipyno oehtohkõke yronymyryme, ajamitunurukõ ke, enara.

¹¹ – Ynyriphopyry tō oya xine seroae tupime pyra mā kehko enetupuhtohme, tupime pyra roropa mā kehko tyritohme.

¹² Kakoxi pyra mana kapu ao, naeroro ekaropory se pyra matose: “Onoky onuhnōko nae kapu aka inyriphopyry tō enehtohme, etatohme kyaa xine, aomipona kuehtohkōme?”

¹³ Tuna konōto mōpoe pyra roropa mā kehko, ekaropotohme imehnomo a: “Onoky tuna konōto akuohnōko nae aomiry enehtohme kyaa xine etatohme, aomipona kuehtohkōme?”

¹⁴ Arypyra, taro inyriphopyry mana amaro xine; okurohtao xine mā kehko, ekarory waro roropa matose. Morara exiryke aomipona se rokē matose.

Isene ehtopo, orihtopo

¹⁵ – Seroae imenekatoh ekarōko ase oya xine: kure ehtopo, popyra ehtopo te, isene ehtopo, aorihtoh roropa.

¹⁶ Ritonōpo Kuesēkō nyriphopyry tō omipona awahtao xine, ynekarohpyry oya xine seroae, ipyno awahtao xine, aomiry omipona roropa awahtao xine, inyriphopyry tō omipona awahtao xine isene exīko matose okynahxo moro nono, inekarory po, oesarykōme. Mame kure rokē oritorỹko Ritonōpo mana, tuhke opoenōkō ekarōko oya xine mana.

¹⁷⁻¹⁸ Yrome ynara āko ase oya xine seroae: Ritonōpo rumekaryhtao oya xine, aomiry omipona se pyra awahtao xine, imehnō oneponāmarykō eahmaryhtao oya xine, moro toehse ahtao tonahkasēme exīko matose. Okynā pyra exīko matose moro nono po, Ritonōpo nekarory oya xine oesarykōme tuna Joatāo mōpozakoxi.

¹⁹ Seroae kapu kohmāko ase onenerykōme, nono roropa. Imenekatoh ekarōko ase oya xine: isene ehtopo, orihtopo te, kure ehtopo, popyra ehtopo. Isene oehtohkō imenekatoko okynahxo isene oehtohkōme, opoenō maro, apakomotyā maro.

²⁰ Ritonōpo Kuesēkō pyno ehtoko, inyriphopyry omipona ehtoko, oximaro ehtoko Ritonōpo maro. Moro sā awahtao xine isene exikehpyra exīko matose, tuhke jeimamyry aropōko matose moro nono po, moro nono ekarory poko tōmiry totapose Ritonōpo a kytamurukomo a: Aparāo a, Izake a, Jako a, enara.

31

Moeze myakāme Jozue ehtopōpyry

¹ Tōturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

² – 120me jeimamyry nae ase, otuisarykōme erohsaromepyra ase toehse. Ynara tykase roropa Ritonōpo ya: “Ytopyra mase Izyraeu tō maro tuna Joatāo akuohse.”

³ Osemazuhme ytōko Ritonōpo Kuesēkō mana moro nono pōkō enahkase inonorykō apoitohme oya xine oesarykōme. Mame Ritonōpo omiry omi poe Jozue aarotorỹko mana otuisarykōme.

⁴ Mokaro ahno enahkapōko Ritonōpo mana Seō tō enahkatopōpyry samo, Oke tō maro, amoreu tō tuisary tomo, inonorykō maro.

⁵ Mokaro ahno tō ekarōko Ritonōpo mana oya xine, mame toto rīko matose ynyriphopyry oya xine omipona ipunaka.

⁶ Orēpyra ehtoko; oserehpyra ehtoko, mokaro zuno pyra roropa ehtoko Ritonōpo Kuesēkō amaro xine exiryke. Ytopyra exīko mana owinoino xine, orumekara xine exīko roropa mana.

⁷ Morarame Jozue tykohmase Moeze a, imoihmākō neneryme ynara tykase ynororo eya:

– Orēpyra exiko; Izyraeu tō arōko mase moro nono poremakase, ekarory poko tōmiry totapose Ritonōpo a kytamurukomo a.

⁸ Ritonõpo osemazuhme ytõko mana; amaro exïko ynororo mana. Ytopyra mana owinoino, orumekara exïko mana. Naeroro oserehpyra exiko, enaromyra exiko.

Ritonõpo nyripohpyry sekeremary poko

⁹ Ritonõpo nyripohpyry tymerose Moeze a, mame tynymerohpyry tokarose eya ahno tuisary tomo a, oturuketomo a roropa, rewita tomo a, Ritonõpo omihpyry ã aronanomo a.

¹⁰ Mame ynara tyripose Moeze a eya xine:

– Emero 7me, 7me jeimamyry taropose ahtao, jeimamyry tymenekase exikety tynepehmake exiketõ korokatohme, sero Ritonõpo nyripohpyry isekerematoko, Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko ahtao.

¹¹ Isekerematoko Izyraeu tõ netaryme oximõme toto oepyryhtao Ritonõpo eahmatohme inymenekahpyry po.

¹² Oximõme ahno enehpoko emero – orutua komo, nohpo tomo, poetohti, imehnõ nono poe aehtyamo apatarykõ pona ehse – isekeremary etatohme eya xine, Ritonõpo omiry waro toto ehtohme, Ritonõpo Kuesëkõ enetupuhthohme, inyripohpyry omipona toto ehtohme, anamonohpyra toto ehtohme.

¹³ Morarame apakomotyãkõ Ritonõpo nyripohpyry waro pyra ro exiketõ isekeremary etãko roropa mã toto, Ritonõpo Kuesëkõ zuno ehtoh waro exïko mã toto jũme moro nono po toto ahtao, tuna Joatão mõpozakoxi, oesarykõme moro nono toehse ahtao.

Ritonõpo nyripohpyry Moeze a Jozue maro

¹⁴ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Okynã pyra orihnõko mase. Jozue ikohmako oximaro oytotohme Ytapyi Kurã taka. Moroto nyripohpyry ekarõko ase Jozue a.

Mame toytose Moeze Jozue maro

¹⁵ Ritonõpo Tapyi Kurã taka. Moro tao tõsenepose Ritonõpo akuru xikihme exikety htao Tapyi omõtoht pũto.

¹⁶ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Okynã pyra orihnõko mase, moromeiõpo moxiã eramãko ropa mã toto; imehnõ neponãmarykõ eahmãko mã toto moro nono põkõ kyryry.

¹⁷ Moro toehse ahtao tohne exïko ase toto poko, toto rumekãko ase; mame toto anakorehmara jexiryke tonahkasẽme exïko mã toto. Popyra ehtoh tuhke oehnõko eya xine, itamurume etuarimãko mã toto, naeroro ynara ãko mã toto: “Etuarimãko sytatose sero samo kymaro xine pyra Ritonõpo exiryke.”

¹⁸ Morarame moro toehse ahtao mokaro rumekãko ase rahkene, zae pyra ehtoh tuhke tyrise eya xine exiryke, imehnõ neponãmarykõ toahmase roropa eya xine.

¹⁹ – Seromaroro sero eremiatoh imeroko, Izyraeu tõ amorepatohme. Moro eremiary waro toto tyripoko, zae ehtoh waro toto ehtohme zae pyra toehse toto ahtao.

²⁰ Ypoetory tõ arõko ase moro nono kurã pona, otyro zamaro exikety pona jomihpyry etapotopõpyry ae ro itamurukomo a. Moroto ise toto ehtoh emero nae exïko mã toto, tymõkomoke exïko roropa mã toto. Mame jurumekãko mã toto, imehnõ neponãmarykõ eahmãko mã toto, tõmihpyrykõ amonohnõko mã toto, jomihpyry omipona pyra.

²¹ Morara exiryke tuãnohsẽme exïko mã toto ya, popyra ehtoh toehse ahtao toto pona, mame sero eremiatoh ke eremiãko ro mã toto, enetupuhpotohme, zae pyra toto ehtopõpyry poko. Seromaroro toto anaropyra ro jahtao moro nono ynekarory pona ynetapohpyry ae ro, toto osenetupuhthoh ritohme moro nono po zuaro ase.

²² Mame moro ãmepyyry ae ro moro eremiatoh tymerose Moeze a. Mame Izyraeu tomo a moro eremiatoh ke tamorepase eya.

²³ Mame tõturuse Ritonõpo Jozue a, Num mũkuru a, ynara tykase:

– Orẽpyra exiko, imehnõ zuno pyra. Ypoetory, Izyraeu tõ arõko mase moro nono pona, ynekarory oya xine poremãkapose, mame amaro xine exïko ase.

Ritonõpo nyripohpyry tymerose

²⁴ Mame tomeseke sã Ritonõpo omiry tymerose Moeze a pape pokona esety Ritonõpo Nyripohpyry.

²⁵ Tõtyhkase ahtao moro pape tokarose eya rewita tomo a, Ritonõpo omihpyry ã aronanomo a. Ynara tykase Moeze eya xine:

²⁶ – Sero pape, Ritonõpo Nyripohpyry tyritoko Ritonõpo Kuesëkõ omihpyry ã maro enetupuhpotohme zae pyra oehtohkõ poko.

²⁷ Mokaro waro ase, tuamekaro exiketõ sã mã toto, aomipona pyra. Ritonõpo omipona pyra toehse toh nexiase isene ro jahtao, moro motye aomipona pyra exiõko mã toto toorihse jahtao!

²⁸ Tuisa tõ enehpoko xiaro ya tamuximãkõ maro jomiry etatohme senohne poko emero. Kapu kohmãko ase nono maro enetupuhpotohme zae pyra toto ehtoh poko.

²⁹ Zuaro ase, toorihse jahtao iirypyryme exiõko mã toto, ynyripohpyry tõ omipona pyra exiõko mã toto. Mame imeiõpo tuãnohsẽme exiõko mã toto. Iirypyrykõ pokoino tohne exiõko Ritonõpo mana toto poko.

Moeze eremiatopo

³⁰ Morarame imoihmãkõ neneryme tynymerohpyry eremiatoh tokarose Moeze a, opore, Izyraeu tõ netaryme, apitory poe etyhpyry pona.

32

¹ Etatoko ke, kapu, nono roropa;
otato ehtoko jotururu poko.

² Æmoreparykõ ya omipona ehtoko;
konopo oepyyry sã exiõko mana otyro pona,
axitaku sã exiõko mana onahpoty poko.

³ Ritonõpo eahmãko ase,
esety imehxo mana.
Ipoetory tõ oturũko mã toto
imehxo Ritonõpo ehtoh poko.

⁴ Oewomanekõme Ritonõpo mana;
kure kuhse inyrihpyry mana,
zae rokẽ rahkene.
Anamonohpyra mana,
azahkuru pyra roropa mana ipunaka.

⁵ Yrome ipoetory tõ tyrypyrykõ poko toehse toh nexiase.
Aerypymahpyryme toehse toh nexiase,
aomiry omipona pyra.

Naeroro ipoenõ sã pyra mã toto,
ahno popyra tyrypyhpyke exiketomo.

⁶ Ahno putupyra exiketomo,
tuaro pyra roropa exiketomo,
moro sã Ritonõpo Oesëkõ riry se hmatou?
Omykõme mana, Orihpõkõme mana
ahnome imoihme oehtohkõme.

⁷ Osenetupuhtoko pake ehtopõpyry poko,
tuhke jeimamyry pake ahtao.
Omykomo a ekaropotoko:
“Otara toehse pake ahtao?”

Ekaropotoko tamuhpomākomo a pake ehtopõpyry poko.

⁸Ahno tapiakase ahtao Ritonõpo Imehxo Exikety a,
nono tokarose eya xine esarykõme,
tynenyohtyã tymenekase eya toto esẽme ehtohme.

⁹Yrome Jako poenõ, ipakomotyã roropa
tymenekase eya typoetoryme toto ehtohme.

¹⁰Tonese toto eya tytahse toto ahtao ona tonorẽ po,
onokyro tõ osekatõ kõ esao.

Towomase toto eya, ipyno toehse;
typynanohse toto eya tonuru ewomary samo.

¹¹Typoenõ amorepary sã piano a toto ytoryhtao pohpohme,
mame taporiry ke totapuruhmakase,

typoenõ apoïko aepukaryhtao.

Moro sã typoetory tõ pynanohnõko Ritonõpo Kuesẽkõ mana.

¹²Toto tarose eya toiroro,
takorehmane maro pyra,
imepỹ ritõ maro pyra.

¹³Ypy tõ esẽme typoetory tõ tyrise Ritonõpo a,
otyro epery tupito tõ po tonahse eya xine.

Ano zeni tokarose eya xine topu tõ rãnao.

Oriwera tõ urome toperytase nono po,
topu tohpe exikety po.

¹⁴Tauhpassẽ toto pui tõ suhsuru ke,
poti tõ suhsuru ke roropa.

Okyno pũ kurã tokarose eya xine,
kaneru tomo, poti tomo,
pui tõ roropa, tiriiku kurã roropa,
uwa eukuru jehnahpyry kurã roropa.

¹⁵Tymõkomoke toehse Ritonõpo poetory tomo,
tytineruke toehse, tomãse toto,
tupune toehse, tuesapare roropa.

Mame Ritonõpo turumekase eya xine;

Towomanekõ omipona se pyra toehse toh nexiase, typynanohnekomo.

¹⁶Imehnõ neponãmarykõ ke Ritonõpo tyhtomapose eya xine.

Tynyrytyã xihpyry eahmaryke eya xine
tohne Ritonõpo tyripose eya xine.

¹⁷Okyno tõ totapase eya xine jahkatohme tynekarorykõme joroko tomo a,
Ritonõpo a pyra, imehnõ neponãmarykomo a.

Mokaro waro exipitopyra toh kynexine,
zuarõ pyra itamurukõ roropa toh kynexine.

¹⁸Tuenikehse toto Towomanekõ poko,
Tumykõ poko, isene toto Tyrihpõ poko.

¹⁹Moro eneryke tyya tohne toehse Ritonõpo.

Typoenõ turumekase eya,
imũkuru tomo, õxiry tõ maro.

²⁰Ynara tykase ynororo:

“Mokaro rumekãko ase,

moromeĩpo enẽko ase otara exĩko toh nae?

Ajoajohpe toto exiryke,
jomiry omipona pyra mã toto ipunaka.

²¹ Tynyrihpyrykõ ke tyhtomapose ywy eya xine,
zumoxike toehse ywy toto neponãmarykõ eahmaryke eya xine.

Morara exiryke zumoxike toto ripõko ase roropa ahno poko imoihmãkõme exiketõ kara,
tohne toto ripõko ase,

imehnõ tuaro hkopyra exiketõ ke.

²² Tohne jehtoh apoto zukãko sã mana,
senohne emero enahkapõko mana sero nono po;
ypy tõ apõ zahkãko roropa mana,
ijahkapõko mana aorihtyã esary pona.

²³ “Toto pona popyra ehtoh enehpõko ase, enahpỹme,
toto tuarimapõko ase etuarimatoh ke itamurume.

²⁴ Omise konõto emitapãnõko mã toto,
oxirohnõko mã toto,
tyrohsẽ konõto ekurãkapỹ ke toto enahkapõko mana.
Onokyro tõ enehpõko ase toto esekatohme,
okoi tõ roropa orihmato exiketomo, toto esekatohme.

²⁵ Jarao orihnõko mã toto osetapary poko,
tapyi tao orihnõko mã toto enaromỹke.

Aimo tõ orihnõko, orymo tõ roropa,
poetome exiketomo, tamuhpomãkõ roropa.

²⁶ Sapararahme toto aropõko ase sero nono poe,
tykase repe, toto poko imehnõ wenikehtohme,

²⁷ yrome toto eunopyry se pyra exiase epetõkara a,
ynara kary etary se pyra exiase ajohpe:
‘Ritonõpo poetory tõ typoremãkase kyya xine,
Ritonõpo a pyra tonahkase toto.’ ”

²⁸ Putupyra exiketõ sã Izyraeu tõ mana,
tuaro pyra exiketõ sã ipunaka.

²⁹ Tuaro toto ahtao, enetuputyry oty katohme tonahkase toto,
zuaroropa toto exiry oty katohme tuãnohse toto ya.

³⁰ Oty katohme miumãkõ toepase toh nexiase
toiro rokẽ topetõkara winoino?

Oty katohme 10 miumãkõ toepase,
tokahmase ahtao asakoro ahno a?
Towomanekomo a turumekase toto exiryke;
tokamose toto Ritonõpo a epetõkara a.

³¹ Kuepetõkara neponãmarykõ jamihme hkopyra mã toto,
Kuewomanekõ sã pyra;
morara ãko roropa mã kuepetõkara.

³² Popyra mã toto, Sotoma põkõ ehtopõpyry samo,
Komora põkõ maro;

uwa zoko sã mã toto,
topere popyra exikety samo,
itunety, orihmatõ sã roropa.

³³ Okoi zekaxiri eukuru risẽ sã mã toto,

okoi kyryry orihmatõ risẽ samo.

³⁴Topetõkara nyrihpyry poko wenikehpyra Ritonõpo mana,
toto wãnohtoh eraximãko mana toto wãnohtohme.

³⁵Imÿpõko Ritonõpo mã rahkene;

toto wãnohnõko rahkene.

Okynã pyra osetapãko epetõkara mã toto oximõme.

Okynã pyra typoremãsẽme exiiko mã toto.

³⁶Typoetory tõ pynanohnõko Ritonõpo mana,
tyjamihkehse toto ehtoh eneryhtao eya.

Typoetory tõ pyno exiiko mana

typoremãkase toto exiryke.

³⁷Mame typoetory tomo a ekaropõko mana:

“Otoko na oneponãmarykomo?

Otoko oewomanekõme onenetuputyhpyrykomo?

³⁸Okyno tõ totapase oya xine

jahkatohme onekarorykõme eya xine,

uwa eukuru jehnahpyry maro.

Ah noehno toto seromaroro ãkorehmatohkõme.

Ah tururume noehno toto opynanohtohkõme!

³⁹“Tuaro ehtoko:

Ywy rokẽ ase, Ritonõpo;

imepÿ ritõ pyra mana ysamo.

Etapãko ase, aorihtyã ãsemãkapõko roropa ase;

apurõko ase, ikurãkãko ropa ase.

Tyriry se jehtoh onytyromasaromepyra imehnõ mana.

⁴⁰Seromaroro jemary anÿnõko ase kakoxi, kapu aeino,

jomiry etapõko ase, isene exikehpyra exiketyme jahtao ynara tyriiko ase:

⁴¹Ytapemã zemime exikety aehtõko ase,

zae apiakapitõko ase.

Jepetõkara epehmãko ase,

yse pyra exiketõ wãnohnõko ase yzehno toto exiryke.

⁴²Tuhkãkõ wõko ase,

ypyre tõ ekurihpãko mana munu ke,

jepetõkara etapãko ytapemã mana.

Epasaromepyra exiiko mã toto,

osetapaketomo ymaro;

tapoise exiketõ totapasẽme exiiko mã toto.”

⁴³Atãkyematoko imeimehnõ nono põkomo,

Ritonõpo poetory tõ maro!

Imÿpõko Ritonõpo mana,

typoetory tõ etapahpõkõ wãnohnõko mana.

Imÿpõko mana,

topetõkara wãnohnõko mana.

Yrome typoetory tõ rypyry korokãko mana.

⁴⁴Moro eremiatoh ke turuse Moeze a Jozue maro, Num mükuru, imoihmãkõ ne-taryme.

Moeze nyripohpyry tõ etyhpyryme

⁴⁵ Mame tōtyhkase Moeze Izyraeu tō amorepary poko, Ritonōpo omiry poko,

⁴⁶ ynara tykase ynororo:

– Osenetupuhoko senohne emero poko, āmorepatopōpyrykō poko ya seroae. Emero tymerose Ritonōpo nyripohpyryme omipona opoenōkō ripotohme oya xine.

⁴⁷ Senohne ynamorepatopōpyry tō omime rokē pyra mana, isene oehtohkōme mana. Aomiry omipona awahtao xine okynahxo isene exīko matose moro nono po, tuna Joatāo takuohse ahtao oya xine, moro apoitohme.

⁴⁸ Moro ěmepyyry ae ro ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

⁴⁹ – Ytoko ypy tō Aparī pona, taro Moape tō nonory po, ypy Nepo pona onuhko, pata Jeriko etonie. Moro emory poe Kanaā nonory enēko mase, ynekarory Izyraeu tomo a.

⁵⁰ Moroto ypy po orihñoko mase, orui, Arāo orihtopōpyry samo ypy Hoa po.

⁵¹ Amarokomo, asakoro ro a, tamonohse yneneryme oya xine, Izyraeu tō ěpataka. Meripa tunary enatyry pūto awahtao xine, moe pyra pata Kate poe, ona tonorē Zim po, imehxo jyripyra mexiatose.

⁵² Morara exiryke amekeino rokē moro nono enēko mase, ynekarory Izyraeu tomo a. Yrome morotona ytopyra ekurehnōko mase.

33

Kure oxiekyrymākō ripotopōpyry

¹ Orihpyra ro tahtao kure rokē Izyraeu tō oxiekyrymākō tyripose Moeze a, Ritonōpo poetory. Ynara tykase ynororo Izyraeu tō netaryme:

² Ritonōpo noepyase ypy Xinaī poe;

Etō epozakoxi tōnuhse ynororo xixi samo.

Saerēh tykase ynororo typoetory tō pona, ypy Parā poe.

Inenyohtyā 10 miumākō imaro tooehse.

Emary pūto apotunuru wino apoto zemime exikety nexiase.

³ Typoetory tō pyno Ritonōpo mana,

toto ewomāko mana.

Porohnōko mā toto Ritonōpo ěpataka atamorepatohme inyripohpyry tō poko.

⁴ Ritonōpo nyripohpyry omipona sytatose,

Moeze nekarohpyry kyya xine,

Izyraeu tō mōkomory kurā sā mana.

⁵ Tuisa konōtome toehse Ritonōpo, tynymenekatyā esēme,

oximōme toehse oxiekyrymākō ahtao tutuisary tō maro.

⁶ Rupē tō poko ynara tykase Moeze:

“Ah, Rupē tō isene exikehpyra nexī toto!

Ah mokaro tuhkehxo nexī toto.”

⁷ Juta tō poko ynara tykase Moeze:

“Ritonōpo, Juta tō otururu oya etako.

Oximaro toto tyriko ropa imehnō Izyraeu tō oxiekyrymākō maro,

toto akorehmako etonaryhtao topetōkara maro.”

⁸ Rewi tō poko ynara tykase ynororo:

“Ritonōpo, tyriky se oehtoh enetupuhpōko mase Urim ke, Tumī maro opoetory tomo a, anamonohpyra exiketomo a, Rewi tomo a.

Tukuhse toh nexiase oya Masa po.

Mame tuna enatyry tō pūto Meripa po zae toto ehtoh menepoase.

⁹ Anamonohpyra toh nexiase onetapohpyry omipona,

tumykō pyno toehthkō motye opyno toh nexiase, takorō tō pyno ehtoh motye,

tumūkuru tō pyno ehtoh motye roropa opyno nexiase toto.

Onyripohpyry tō omipona toh nexiase.

10 Onyriphopyry tō poko opoetory tō amorepāko mā toto,
ixtaratu zahkāko mā toto oēpataka,
okyrory apoto apō po tynekarory tō zahkāko mā toto.

11 Ritonōpo, kure rokē Rewi tō tyriko,
orēpyrahxo toto tyriko.

Toto akorehmako emero poko toto ahtao azamaro toto ehtohme.
Toto epetōkara enahkapoko jūme owōpyra ropa toto ehtohme.”

12 Pējamī tō poko ynara tykase Moeze:

“Pējamī tō pyno Ritonōpo mana, toto ewomāko roropa mana.

Toto pynanopyry poko kohmānōko mana.

Toto rānaome Ritonōpo mana toto ewomaneme.”

13 Joze tō poko ynara tykase ynororo:

“Kure rokē Joze nonory tyriko, Ritonōpo,

konopo itamurume enehpoko,

tuna enatyry tō ekaroko roropa eya xine nono ao!

14 Ritonōpo, otyro epery ekaroko eya xine tahpirāse exiketomo xixi ao toto tupi tō po,
itamurume tonahsē kurā ekaroko eya xine apoitohme!

15 Ypy tō po roropa, moino ro exiketomo, tonahsē kurā emākapoko apoitohme eya xine.

16 Inonorykō kure rokē tyriko, Ritonōpo, emero epo exiketō roropa,
kure rokē ehtoh ekaroko, emero, eya xine!

Mame Ritonōpo, aosenepohpyry omoxino zahkety panō htae, kure rokē toto tyriko!

Ah morohne kurākō emero kure oehtoh nexī Joze ekyry tomo a,

imehxo Joze toehse exiryke turui tō motye!

17 Kure potu mana pui orutua wātasenāme exikety samo, tyretyke exikety samo.

Iretyry mā miu motye Manase pakomotyamo, tuhke miumākō roropa Eparaī pako-
motyamo.

Mokaro maro Joze tō osetapāko topetōkara maro,
toto purohmāko mana sero nono poro porehme.”

18 Zepurō tō poko, Isakaa tō poko roropa ynara tykase Moeze:

“Tymōkomoke Zepurō tō tyripoko tōsepekatyry poko imehnō nono pōkō maro.

Isakaa tō tymōkomoke tyripoko tōsepekatyry poko toto ahtao Izyraeu tō nonory po.

19 Imeimehnō ahno eahmāko mā toto ypy pona aehtohme tosarykō pona.

Moroto tynekarory tō zahkāko mā toto,

Ritonōpo zamaro exiketomo.

Tytinerū itamurume apoīko mā toto tuna konōto wino te, isawā po roropa tuna konōto
ehpio.”

20 Kate tō poko ynara tykase ynororo:

“Kure rokē Ritonōpo mana, zumohxo Kate tō nonory tyrise eya exiryke!

Kate tō reāo sã eraximāko topetōkara winoino apory apoitohme te, otarame zupuhpyry.

21 Nono kurehxo exikety tapoise eya xine, Ritonōpo nekarory po;

tuisa esary tokarose eya xine.

Ritonōpo omihpyry, inyriphopyry tō roropa omipona toh nexiase, tōximōse ahno tō
tuisary tō ahtao.”

22 Tā tō poko ynara tykase ynororo:

“Reāo mūkurume sã Tā tō mana,

pyhseky āko Pasā nonory po.”

23 Napatari tō poko ynara tykase ynororo:

“Kure rokē Napatari tō tyrise Ritonōpo a.

Inonoryme exīko ikuhpo Karirea poe, ikurenaka.”

24 Asea tō poko ynara tykase ynororo:

“Izyraeu tō rānao, Asea tō imehnō motye kure rokē tyrise Ritonōpo a.
Asea tō pyno exīko imehnō oxiekyrymākō mana.
Inonory po oriwera tō tuhke exīko mana.

²⁵ Ah ipatarykō towomaneke nexī kehko omōtoḥ jamihmā ke, kurimene risē ke, metau risē ke roropa.

Apatarykō pōkō ewomahpyryme exīko mā toto.”

²⁶ Izyraeu tomo, imepỹ ritō pyra mana, Ritonōpo rokē mana!

Jamihme, Tuisamehxo, kapu akuohnōko mana akuru tō po, ākorehmatohkōme.

²⁷ Ritonōpo, Jūme Exikehpyra Exikety, Kuewomaneкомо, kuewomatorỹko mana tomary tō ke.

Kuepetōkara aropōko mana kynenerykōme,
toto enahkapōko mana kyya xine.

²⁸ Mame Izyraeu tō towomasēme exīko mā toto tosarykō po.

Osepeme exīko mā toto tynonorykō po.

Moroto tiriiku ahtāko,
uwa eukuru exīko,
axitaku nono ehxikāko mana.

²⁹ Izyraeu tomo, atākyemāko matose!

Imehnō asā xine pyra mana,
ahno typynanohse Ritonōpo Oesēkomo a.

Oewomatohkōme Ritonōpo mana,
atapemākōme roropa mana Oewomanekōme, orēpyra oritohkōme roropa.

Tosekumurukō po porohnōko oepetōkara mana,
osepynanohpōko oya xine.

Mame inonorykō apoīko matose ononorykōme.

34

Moeze orihpōpyry

¹ Mame toytose Moeze ona topohmā poe, Moape nonory po, ypy Nepo pona. Tōnuhse ynororo ypy Pixika emory pona, pata Jeriko etonie, tuna mōpozakoxi. Moro poe Kanaā nonory tonepose Ritonōpo a eya, Kireate nonory moro pata Tā pona, inikahpozakoxi;

² Napatari tō nonory, Eparaī nonory, Manase roropa xixi omōtoḥ wino; Juta tō nonory tuna konōto Metiteraneu pona, xixi omōtoḥ wino;

³ nono ikurenaka, ona topohmā maro Zoa poe Jeriko pona, airiki panō tō patary.

⁴ Mame ynara tykase Ritonōpo eya:

– Jomiry etapoase Aparāo a, Izake a, Jako a roropa sero nono ekarory poko ya ipakomotyamo a. Moro enepōko ase oya enetohme oya oenuru ke, yrome moro pona eporehkara exīko mase.

⁵ Morarame Ritonōpo poetory Moeze toorihse moroto Moape nonory po, Ritonōpo omihpyry ae ro.

⁶ Moroto ekepyry tonēse Ritonōpo a jakanahmā po, pata Pete-Peoa ēpataka. Seroae ro zuaro pyra imehnō mana otoko ekepyry zonētopōpyry esary mana.

⁷ 120me jeimamyry nae Moeze ahtao toorihse ynororo, enuru kure ro nexiase, jamihme ro nexiase roropa.

⁸ Mame 30me ēmepyyry pune tyxitase Izyraeu tomo moroto Moape nonory po, ona pipahmā po, Moeze hnamoryme.

⁹ Jozue, Num mūkuru tymenekase Moeze a tymyakāme ehtohme. Tomary tyrise eya Jozue zupuhpyry pona, naeroro Ritonōpo Zuzenu imaro kynexine, tuaro tyripōko mana.

Aomiry omipona toehse Izyraeu tomo, Ritonõpo nyripohpyry tõ omipona roropa Moeze nekarohpyry eya xine.

¹⁰ Jũme exipyra ropa Izyraeu tõ rãnao urutono Moeze samo. Imaro tõturuse Ritonõpo osẽpataka.

¹¹ Jũme exipyra ropa Ritonõpo jamitunuru enepory waro exikety Moeze nyrityã samo Ritonõpo omiry omi poe Ejitu po, Ejitu põkõ tuisary poko, akorehmananõ poko, ipoetory tõ poko, enara.

¹² Jũme exipyra ropa imepỹ urutono osenuruhkatoh riry waro exikety Ritonõpo jamitunuru ke, Moeze nyrihpyry samo Izyraeu tõ neneryme.

JOZUE

Josué

Ekarotopo

Sero pape *Jozue*, ekarōko Izyraeu tō oehtopōpyry poko Kanaā pona, moro nono apoitohme tosarykōme. Moro nono pōkō typoremākase Izyraeu tomo a tuisame Jozue ahtao, Moeze myakāme. Ekarōko Joatāo akuohtopōpyry poko eya xine, pata Jeriko apuru epukatopōpyry poko roropa, pata Ae poremākatopōpyry poko, Izyraeu tō osekaro-topōpyry ropa poko Ritonōpo a inetapohpyry omipona toehtohkōme. Jozue 24.15 ynara āko: Imenekatoko seroae, onoky omipona exīko matou? Yrome ywy ytapyī taōkō maro, Ritonōpo omipona exīko.

Sero pape ao

Kanaā poremākatopōpyry 1.1–12.24
 Nono apiakatopōpyry 13.1–21.45
 Ytotoh ropa xixi tūtatoh pona 22.1-34
 Jozue osekazumatopōpyry 23.1–24.33

Moeze myakāme Jozue ehtopōpyry

¹ Moromeīpo Moeze toorihse ahtao, ynara tykase Ritonōpo imyakāme exikety a, Jozue a, Num mūkuru:

² — Ypoetory Moeze toorihse. Seromaroro atakimatoko, omoro, Izyraeu tō maro emero, tuna Joatāo akuohtohme oya xine, oytotohkōme ynekarory pona oesarykōme.

³ Jomihpyry ae ro ynara ase Moeze a, sero nono ekarōko ase oesarykōme, epona oytorykōhtao.

⁴ Oesarykō ehpio ynara exīko: ikurenae, oname tonorē poe; inikahpozakoxi ypy tō Ripano tomo; xixi tūtatoh wino tuna zumo Eupyrati te, heteu tō nonory maro emero; xixi omōtoh pona tuna konōto Metiteraneu, enara.

⁵ Oporemākasaromepyra xine imehnō exīko mana jūme. Amaro exīko ase Moeze maro jehtopōpyry saaro. Jūme orumekara ase.

⁶ Orēpyra exiko, enaromyra roropa exiko, mokaro aroryke oya toto tuisaryme sero nono apoiryhtao eya xine tosarykōme, “Moro nono ekarōko ase apakomotyamo a,” katopōpyry ya atamurukomo a.

⁷ Naeroro orēpyra exiko, enaromyra roropa exiko. Tomeseke exiko Jomihpyry omipona oehtohme porehme, ynekarohpyry ypoetory Moeze a ekarotohme oya. Moro onurumekara exiko ipunaka, ekurehpyra mase exīko, orēpyra exīko mase, emero pona oytoryhtao.

⁸ Oturukehpyra exiko Jomihpyry sekeremaryme; atamorepako ipoko saereme, koko roropa, tomeseke sã ynmeropohpyry omipona oehtohme. Morara awahtao kure ehtoh oehnōko oya mana.

⁹ Ynyripohpyry poko wenikehpyra exiko: “Jamihme exiko orēpyra roropa exiko! Poremāpyra exiko, enaromyra roropa. Ynara exiryke Ywy, Ritonōpo Oesēkomo amaro exikehpyra exīko ase emero pata tō pona oytoryhtao.”

Jozue nyripohpyry Izyraeu tomo a

¹⁰ Naeroro ynara tykase Jozue Izyraeu tō tamuximākomo a tōmipona toto ehtohme:

¹¹ — Ytotoko Izyraeu tō zurutatoko, ynara kahtoko eya xine: “Tonahsē tyritoko, taroino oseruao tōmehse ahtao tuna Joatāo akuohnōko matose ōsesaritohkōme Ritonōpo Kuesēkō nekarohpyry po.”

¹² Ynara tykase Jozue Rupẽ tomo a, Kate tomo a roropa Manase tomo a roropa, xixi tûtatoh wino exiketomo a:

¹³ – Ritonõpo poetory Moeze omihpyry poko wenikehpyra ehtoko: “Ritonõpo Kuesẽkõ sero nono ekarõko oya xine mana õsesaritohekõme, taro Joatão poe xixi tûtatoh wino, oesarykõ po, towomase oehtohkõme.

¹⁴ Opyxiãkomo te, opoenõkõ roropa, oekykõ maro, pui tõkehko taro exiko mã toto Moeze nekarohpyry po oesarykõme. Yrome orutua kõ typyreke exiketõ ytõko mana osemazuhme tuna Joatão akuohse takorõkõ, Izyraeu tõ akorehmatohme etonato pokko.

¹⁵ Tosarykõ riko mã toto tynonorykõ po, Ritonõpo Kuesẽkõ nekarohpyry po. Moroto mã exiko toto. Mame morara toehse ahtao oehnõko ropa matose tarona, Moeze Ritonõpo poetory, nekarohpyry pona oya xine, taro Joatão poe xixi tûtatoh wino.”

¹⁶ Mame ynara tykase toto Jozue a:

– Onyripohpyry riko ynanase emero. Yna aroporyhtao oya ytõko ynanase õmiry omipona.

¹⁷ Moeze omipona yna ehtopõpyry saaro, õmiry omipona exiko ynanase. Ritonõpo amaro ehtoh se ynanase Moeze maro aehtopõpyry samo.

¹⁸ Tutuisaryme ose pyra exikety ahtao, õmiry omipona pyra ynororo ahtao, totapasẽme exiko mokyro mana. Orẽpyra exiko, jamihme roropa exiko!

2

Enenanõ aropotopõpyry Jozue a Jeriko pona

¹ Mame tosarykõ poe, Akaxia po, enenanõ asakoro taropose Jozue a tokare pyra. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Mokaro nonory enetatoko, ipatarykõ Jeriko roropa ipoko tuaro oehtohkõme.

Mame toytose toto. Moroto nohpo kynexine, esety Raape, orutua kõ poko exikety. Mokyro tapyĩ taka tomõse toto nyhse.

² Mame Jeriko tuisary turuse imehnomo a kynexine. Ynara tykase toto:

– Izyraeu tõ toehse xiaro kynonorykõ enese, koko.

³ Mame tõmiry taropose tuisa a Raape a. Ynara tykase ynororo eya:

– Mokaro orutua kõ atapyĩ tao exiketõ tooehse mã toto kynonorykõ enese, imeĩpo oehnõko mã toto xiaro kuetapase xine! Enehko toto xiaro jarãnaka! tykase toto, tuisa naropotyã eya.

⁴ Yrome nohpo a tonẽse toto, ynara tykase ynororo tuisa poetory tomo a:

– Ajohpe pyra orutua kõ tooehse ytapyĩ taka, yrome ozeino noehno toto, zuaro pyra akene.

⁵ Tykohmãse ahtao, pata omõtoh apurusasaka ahtao, tutõtase toto. Aza nytõ toto, zuaro pyra ase. Yrome axi oytorykohtao toto eporỹko ropa matose.

⁶ Yrome mokaro, asakoro exiketõ taunuhmase toh kynexine tapyi mypatarãnaka, zara pona. Moroto tonẽse toto eya mauru panõ mitaka, tynyrihpyry moroto.

⁷ Tuisa poetory tõ toytose, pata poe tutõtase toto ahtao, omõtoh tapuruse. Enenanõ tupise eya xine repe, osema ae toytose toto tuna Joatão akuohtoh pona.

⁸ Nyhpyra ro enenanõ ahtao, tõnuhse Raape tapyi mypatarãnaka oturuse eya xine, zara po. Ynara tykase ynororo:

⁹ – Zuarõ ase, sero nono tokarose Ritonõpo a Izyraeu tomo a. Oserehnõko ynanase porehme, ouno xine.

¹⁰ Zuarõ toehse yna tuna konõto Tahpiremã tapiakase ahtao Ritonõpo a, oesemarykõme, Ejitu poe tutõtase awahtao xine. Tuarõ toehse yna roropa tuna Joatão moinõkõ etapatopõpyry poko oya xine, amoreu tõ tuisary tõ, etapatopõpyry poko oya xine, soutatu tõ imoihmãkomo.

¹¹ Morohne waro toehse yna ahtao, typoremãse ynanase, enaromÿke toehse yna opoko xine. Ritonõpo Oesëkõ kapu esëme mana. Sero nono esëme roropa mana.

¹² Morara exiryke seromaroro õmirykõ etapoko ya Ritonõpo netaryme wekyry tõ pynanohtohme oya xine, tooehse ropa awahtao xine, typynanohse oexirykõke ya. Naeroro enetupuhtoh ekarotoko ya zae oehtohkõ waro jehtohme.

¹³ Wekyry tõ ipynanohtoko, Papa tõ aja maro, ypiramo, jakorõ tomo te, itapyĩ taõkõ maro. Yna onetapapopyra ehtoko.

¹⁴ Ynara tykase orutua kõ eya:

– Ajohpe pyra, yna omiry anamonohpyra ynanase opoko xine, opynanohtorÿko ynanase, oetapara xine ynanase. Yrome yna omiry omipona pyra toehse yna ahtao ah orihketyme ynanexino, omoro kara! Sero poko onekaropyra awahtao imehnomo a yna omihpyry omipona exïko ynanase. Sero nono ekaroryhtao Ritonõpo a yna a kure rokë orïko ynanase.

¹⁵ Pata apuru po Raape tapyĩ kynexine. Morara exiryke tapyi osenuhmatoh ae mokaro tyhtose eary poko.

¹⁶ Ynara tykase nohpo eya xine:

– Ytotoko ypy tõ pona, oenepyra xine tuisa poetory tõ ehtohme. Otonëtoko moroto oseruao ãmepyyry pona oupinanõkõ oehtãne ropa rokene. Moromeïpo ytotoko ropa.

¹⁷ Mame ynara tykase enenanõ eya:

– Yna omihpyry omipona exïko ynanase; onekaropohpyry ae ro yna a. Yrome ynara tyripõko ynanase oya:

¹⁸ yna omomyryhtao ononorykõ pona, sero eary tahpiremã imyhko atapyĩ eutary ae yna yhtotopõpyry osenuhmatoh pokona. Morararo omy tõ enehpoko atapyĩ taka, asa maro, opirãkõ maro, ãkorõ tõ roropa, omy ekyry tõ maro porehme.

¹⁹ Atapyĩ tae tutütase toto ahtao, typoe xine rokë orihnõko mã toto, yna poe pyra. Yrome amaro exiketõ tyryhmase ahtao tapyi tao, ehxirõko ynanase, zae pyra toehse yna exiryke.

²⁰ Imehnõ turuse oya ahtao yna nyriry poko yna omihpyry amonohnõko ynanase yna towokase oya exiryke.

²¹ Ynara tykase Raape:

– ÿ, moro sã zae ya mana.

Mame taropose ropa toto eya. Moro eary tahpirë tymyhse eya osenuhmatoh pokona.

²² Mame mokaro, nono enenanõ asakorõkõ toytose toto ypy pona otonëse oseruao ãmepyyry pune, tupise toto ahtao tuisa poetory tomo a. Tupise, tupise nono poro porehme. Onenepyra tokurehse ahtao toeramase ropa toto Jeriko pona ropa.

²³ Mame tyhtose ropa toto, nono enenanomo, ypy poe, tuna Joatão takuohse ropa eya xine. Mame tõseporyse toto Jozue maro. Turuse ynororo eya xine toytoytohtopõpyrykõ poko emero porehme.

²⁴ Mame etyhpyryme ynara tykase toto:

– Tuaro toehse ynanase. Sero nono emero ekarõko Ritonõpo kyaa xine mana. Moro põkõ emero enaromÿke mã toto, kunoxine mã toto.

3

Tuna Joatão akuohtopõpyry

¹ Morarame Izyraeu tõ towõse Jozue maro pakeimo. Tosarykõ poe, jakanahmã Akaxia tõ poe, toytose toto tuna Joatão ehpioksi. Anakuohpyra ro toto ahtao axïtao rokë tõsesarise toh nexiase moroto.

² Morararo oseruao ãmepyyry taropose ahtao Izyraeu tõ tamuximãkõ toytose ahno rãnakuroko, toto tuarõmase.

³ Ynara tykase toto Izyraeu tomo a:

– Ritonõpo omiry ã aroryhtao rewita tomo a, oturuketõ eneryhtao oya xine atakimato mokaro ekahmatohme.

⁴Morara ahtao oesemarykõ waro exiiko matose, sero osema ae ytopitopyra mexiatose. Yrome Ritonõpo omiry ã pütokoxi oehpyra ehtoko; ameke rokẽ ehtoko ewino toiro kirometuru pune.

⁵Ynara tykase Jozue imoihmãkomo a:

– Ekurikatoko, oorypyrykõ irumekatoko. Kokoro tyjमितunuru enepõko Ritonõpo mana oya xine.

⁶Mame ynara tykase ynororo Ritonõpo maro oturuketomo a:

– Ritonõpo omiry ã apoitoko oytotohkõme Izyraeu tõ esemazupurume.

Mame moro sã tyrise eya xine Jozue omi poe.

⁷Mame ynara tykase Ritonõpo Jozue a:

– Yमितunuru eneryke tyya xine seroae, tuisame imehxo oexiry poko tuaro exiiko Izyraeu tõ mana emero. Moeze maro jehtopõpyry sã amaro jexiry waro exiiko mã toto tykase Ritonõpo Jozue a.

⁸Oturuketõ jomiry ã aronanõ zuruko, ynara kaxiko eya xine: “Joatã ehpikoxi toeporehkase awahtao xine oetypohtoko nakuaka.”

⁹Mame ynara tykase Jozue Izyraeu tomo a:

– Osehtoko xiaro! Ritonõpo Kuesẽkõ omiry etatohme oya xine.

¹⁰Ritonõpo nyriry enẽko matose, tuaro exiiko matose Ritonõpo isene exikety amaro xine mana, ekurehpyra mana kananeu tõ aropory poko owinoino xine, heteu tomo te, heweu tomo, perizeu tomo te, kirikaseu tomo, amoreu tomo te, jepuseu tomo, enara.

¹¹Ritonõpo omiry ã, sero nono esẽ kyryry osemazuhme ytõko mana tuna Joatã akuohtohme.

¹²Seromaroro orutua kõ imenekatoko, 12me, Jako mũkuru tõ punero.

¹³Kuesẽkõ Ritonõpo Imehxo Exikety õmiry ã aronanõ aropõko mana, Joatã kuaka toehse ahtao tuna etypohnõko mana. Inikahpozakoxi ikurenaka, enara, tuna osepona exiiko kaetokohxo.

¹⁴⁻¹⁵Tiriiku epery tyhkatoh zano kynexine. Morararo zueme tuna Joatã kynexine. Morara ahtao Izyraeu tõ tutõtase tosarykõ poe tuna Joatã akuohse. Ritonõpo maro oturuketõ toytose osemazuhme aomiry ã arõko toto. Toeporehkase toto ahtao Joatã kuaka, tupupurukõ tyrise ahtao eya xine nakuaka,

¹⁶tuna totypohse rahkene. Kaetokohxo toehse inikahpozakoxi, pata Atã pona, Saratã pütokoxi. Tuna tãpaise mõtohxõ kara, ikurenaka tuna konõto Aorikyhpyry pona. Mame takuohse eya xine. Jeriko myhtokoxi toeporehkase toto.

¹⁷Mame nono tonorẽ poro, tãtakuohse Izyraeu tomo, tehme rokẽ oturuketõ kynexine tuna rãnao. Moroto toraximase eya xine emero Izyraeu tõ atakuotyry tuna mõpozakoxi.

4

12me topu tõ wenikehpyra ehtohme

¹Mame tõtyhkase Izyraeu tõ ahtao Joatã akuotyry poko ynara tykase Ritonõpo Jozue a:

²– Orutua kõ imenekako Izyraeu tomo, oxiekyry tõ 12mãkõ wino.

³Ynara tyripoko eya xine: “12me topu tõ anỹpoko tuna Joatã rãnao exiketomo, oturuketõ etypohtopõpyry pono. Moro topu tõ arotoko amaro xine oesarykõ pona seroae, morotona tyritohme.”

⁴Mame mokaro orutua kõ 12mãkõ tynymenekatyã tykohmase Jozue a.

⁵Ynara tykase Jozue eya xine:

– Ytotoko, Ritonõpo Oesẽkõ omiry ã kuroko ytotoko moinakoxi Joatã rãnaka. Toiro orutua topu anỹnõko toiro tymotary pona, Jako poenomotyã tõ ekyrypyry pune.

⁶ Moro topu tō eneryke Izyraeu tomo a wenikehpyra exīko mā toto Ritonōpo nyrihpyry poko. Imeīpo opoenōkō oturuporyhtao oya xine sero topu tō poko,

⁷ toto zurūko matose, sero Joatāo tunary etypohtopōpyry poko, takuohse Ritonōpo omiry ē ahtao. Sero topu tō eneryke tyya xine wenikehpyra Izyraeu tō exīko mā toto sero poko.

⁸ Jozue nyripohpyry tyrise eya xine. Ritonōpo nyripohpyry ae ro Jozue a, topu tō tanỹse eya xine, Joatāo rānaono, 12me topu tomo; toitoine topu Jako poenō pune ehtohme, 12me ehtohme. Tarose eya xine tōsesaritoškō pona.

⁹ Moro topu tō 12mākō tyrise Jozue a otuotuhpokoxi, Ritonōpo omiry ē aronanō etypohtopōpyry poe tanỹse aexityamo. Moroto ro mā kehko topu tomo seromaroro ponāmero.

¹⁰ Mokaro Ritonōpo omiry ē aronanō tehme rokē toehse toh kynexine Joatāo rānao, mokaro imoihmākō atakuohtāne rokene, Ritonōpo nyripohpyry ae ro Moeze a ekarotohme Jozue a Izyraeu tō zurutohme.

Morotoino axī toytose toto, tuna takuohse eya xine.

¹¹ Takuohse ahtao eya xine emero porehme, Ritonōpo omiry ē aronanō toytose toto esemazupurume oturuketō maro.

¹² Orutua kō Rupē tō tyekyrykō poe toytose toto, Kate tomo, Manase tō (xixi tūtatoh wino exiketomo) toytose toto Joatāo akuohse osemazuhme. Typyreke toh kynexine etonatohme Moeze omihpyry ae ro.

¹³ Ritonōpo neneryme tātakuohse toto, 40 miumākomo, orutua komo typyreke exiketomo nono jakuramā pona Jeriko pūtokoxi.

¹⁴ Moro ěmepyry ae tuisamehxo Jozue tyripose Ritonōpo a Izyraeu tō neneryme. Mame isene ro ynororo ahtao tuisame tyrise eya xine, tuisame Moeze ritopōpyry saaro eya xine, aorikyry ponāmero.

¹⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo Jozue a:

¹⁶ – Joatāo kuae ymaro oturuketō itūtanohpoko, jomiry ē aronanomo.

¹⁷ Moro sã tyrise Jozue a.

¹⁸ Mame towōse ropa oturuketō ahtao Joatāo kuae, nono tonorē pona toeporehkase toto ahtao, tuna osepokona toehse ropa, tukumase ropa, mororo saaro toehse ropa.

¹⁹ Joatāo takuohse imoihmākomo a, ěmepyry omame porehme aěmehtoh ae, nuno apitorymā po. Tōsesarise ynaroro Kiukau po, Jeriko poe xixi tūtatoh wino.

²⁰ Moroto xikihmā tyrise Jozue a, topu risemy, moro topu tō 12mākō ke, tynanymhpyrykō tuna Joatāo kuae.

²¹ Ynara tykase ynororo Izyraeu tomo a:

– Imeīpo opoenōkomo a ekaroporyhtao oya xine: “Oty kary moro topu tō xikihme exikety?”

²² Toto zurūko matose: “Moro Joatāo akuohtopōpyry poko tyrise mana Izyraeu tō wenikehpyra ehtohme.

²³ Ritonōpo Oesēkomo a Joatāo tunary tãpaikapose, mokaro atakuohtohme, tuna konōto Tahpiremā akuohtopōpyry saaro mokaro a.

²⁴ Morara exiryke emero nonory pōkō Ritonōpo Oesēkō jamitunuru waro exīko mā toto. Amarokō roropa imehxo Aexiry enetupuhnōko matose, jūme.”

5

¹ Morarame Joatāo tunary tãpaikapose Ritonōpo a Izyraeu tō atakuohtohme, kary totase ahtao amoreu tuisary tomo a, Joatāo poe xixi omōtoh wino exiketomo, kananeu tuisary tomo a roropa tosarykō po tahtao xine tuna konōto ehpio, enaromyĵke toehse toto. Izyraeu oepyry zuno toehse roropa toto, typoremāse toto.

Aipotapihpyry sahkary poko Kiukau po

² Ynara tykase Ritonõpo Jozue a:

– Rato tõ tyritoko, topu risamo ratome Izyraeu tõ poenõ aipotapihpyry sahkatohme.

³ Mame rato tõ tyrise Jozue a. Izyraeu tõ orutua kõ aipotapihpyry tysahkase eya ypy Aipotapihpyry Sahkatoh po.

⁴ Moro sã tyrise eya ynara exiryke: orutua kõ emero zuãtatyamo tutütase ahtao Ejitu poe toorihse rokẽ toto toytorykohtao ona poro ahno esary poro pyra toytorykohtao.

⁵ Izyraeu tõ orutua kõ itütatyã Ejitu poe emero jaikõpotapihpyry tysahkase kynexine. Yrome imehnõ osema tao aenurutyã aipotapihpyry onysahkara ro kynexine.

⁶ Izyraeu tõ toytose 40me jeimamyry ona poro. Morara ahtao orutua kõ emero zuãtatyã (20me jeimamyry motye exiketõ Ejitu poe tutütase ahtao) Ritonõpo a taorihmapose toto, Tosẽkõ omipona pyra toehse toexirykõke. Ynara tykase Ritonõpo eya xine: “Omõsaromepyra matose nono kurã pona, otyro zamaro exikety pona: ‘Ononoryme ekarõko ase apakomotyamo a,’ ake atamurukomo a.”

⁷ Yrome ipoenomotyã, tummykõ myakãme yrome tyaikõpotapihpyry onysahkara ro toh kynexine toytorykõke ona poro. Mokaro aipotapihpyry tysahkapose Jozue a.

⁸ Mame Izyraeu tõ emero tehme toh kynexine moroto ekurãkatohme ropa, jaikõpotapihpyry isahkatyamo.

⁹ Ynara tykase Ritonõpo Jozue a:

– Seroae ohxirotopõpyrykõ ykorokano, õsanomatopõpyrykõ Ejitu põkõ namotome oehtopõpyrykomo.

Morara exiryke moroto tosehpase Kiukaume eya xine. Moro esety mã jumãme toehse.

¹⁰ Moroto tõsesarise toto Izyraeu tomo Kiukau po nono jakuraramã po Jeriko zomye. Moroto tãkye ehtoh tyrise eya xine otuhtoh poko Paxikoa ae, 14 me aẽmehtoh ae, tykohmãse ahtao, nuno apitorymã po.

¹¹ Yrokokoro tonahsã, Kanaã po ahtatyã, tonahpitose eya xine tiriiku tõkehko tokeise eya xine, wyi porutatoh maro pyra tyrisamo, enara.

¹² Moromeipo manã onenahpyra ropa Izyraeu tõ toehse kapu aeino ohpahpyra toehse exiryke. Moroto ahtahpyry rokẽ tonahpitose eya xine Kanaã nonory po.

Ritonõpo poetory, soutatu tõ Esẽme

¹³ Jeriko pũto Jozue kynexine. Mõtoino rokẽ orutua tonese eya xikihme tõpataka, tapema ke tomahpõke. Eya toytose Jozue, tõturupose eya, ynara tykase:

– Yna maro mahno? yna epetõkara maro?

¹⁴ – Arypyra, amaro xine pyra, oepetõkara maro pyra roropa ase, tykase ynororo. – Ywy ase Ritonõpo poetory tõ Esemý, Oesẽkomo.

Tosekumuru po typorohse Jozue tõmyty po nono pokoxi eahmatohme. Ynara tykase ynororo:

– Taro ase, Tuisa, õmipona jehtohme. Oty ripory se hma ya?

¹⁵ Ynara tykase Ritonõpo poetory tõ Esẽ eya:

– Asãtajã touko. Sero nono kurano, ynonoryme mana.

Mame moro sã toehse Jozue aomi poe.

6

Jeriko poremkãkatopõpyry

¹ Mame pata Jeriko omõtoht tonõ tapuruse kynexine, Izyraeu tõ omõpyra ehtohme. Omõsaromepyra toh kynexine, tũtasaromepyra roropa toh kynexine.

² Ynara tykase Ritonõpo Jozue a:

– Etako ke! Pata Jeriko ekarõko ase oya, ituisary maro te, soutatu tõ jamihme exiketõ maro.

³ Seromaroro amaro Izyraeu tõ soutatu tõ maro ytoytõko mase pata zomyehmase porehme, kokoro rokene 6me õmepýry pune.

⁴ Osemazuhme, kaxo, Ritonõpo omiry ã esemazupurume ytõko mana. Mame 7me oturuketõ rue arõko mã toto, kaneru retyry risemy. Morararo 7me aẽmehtoh ae ytõko matose, soutatu tõ maro pata zomyehmase 7 pune. Mame rue etõko oturuketõ mana.

⁵ Morararo rue etoryhtao eya xine toiro etotoh okynahxo, kui kamexipoko imoihmãkomo a opore. Morarame pata apuru epukãko mana. Moro toepukase ahtao omõnõko matose pata pona rahkene.

⁶ Oturuketõ tykohmase Jozue a, ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonõpo omiry ã arotoko. Esemazupurume 7me oturuketõ ytõko turuẽkõ maro.

⁷ Mame ynara tykase ynororo Izyraeu tomo a:

– Ytotoko atakenaka pata zomye. Amarakomo tpyreke exiketomo ytotoko osemazuhme, Ritonõpo Kuesẽkõ omiry ã esemazupurume.

⁸ Naeroro Jozue omi poe oturuketõ 7mãkõ toytose kaxo moino akoxi, rue totopitose eya xine.

⁹ Esemazupurume soutatu tõ toytose, mokaro mykapo oturuketõ 7mãkõ toytose rue maro. Mame kaxo mykapo imehnõ erase tomo a roropa tokahmase. Morara ahtao rue tõ etõko toh kynexine.

¹⁰ Yrome Jozue omi poe kui kara toh kynexine aporo, mynyhme rokẽ tyripose toto eya tomitary eraximatohme.

¹¹ Mame oturuketõ taropose Jozue a pata zomye toto ytotohme Ritonõpo omiry ã maro. Imeĩpo toytose ropa toto tosarykõ pona ropa ãmehse moroto.

¹² Yrokokoro towõse Jozue ãmepyryme, Ritonõpo omiry ã kaxo, tarose oturuketomo a.

¹³ Osemazuhme tpyreke exiketõ ytõko toh kynexine. Mokaro mykapo oturuketõ 7mãkõ rue etoryme ytõko toh kynexine kaxo maro. Kaxo mykapo imehnõ soutatu tõ toytose erase tomo, rue onetokehpyra toh kynexine.

¹⁴ ãmepyry asakoro aehtoh po toytose toto pata zomye ropa toiro. Mame toytose ropa toto tosaka xine ropa. Morara tyrise eya xine 6me ãmehtoh pona.

¹⁵ Mame 7me aẽmehtoh ae towõse toto pakeimo. Pata tomyehmase toto a 7me pune toiro ãmepyry ae. Moro ae rokẽ pata tomyehmase 7me eya xine.

¹⁶ Mame 7me pata zomye toytorykõ poko tõtyhkase tahtao xine, rue etory tõtyhkase roropa ahtao, ynara tykase Jozue imoihmãkomo a:

– Kui kahtoko seromaroro! Jeriko ekarõko Ritonõpo oya xine mana!

¹⁷ Pata enahkatoko epõkõ maro emero porehme onekarorykõme Ritonõpo a. Nohpo Raape, orutua kõ poko exikety rokẽ ipynanohtoko itapyĩ taõkõ maro, sero enese aehtyã typynanohse eya exiryke.

¹⁸ Yrome mõkomo anapoipyra ehtoko, emero porehme enahkatoko. Tapoise oya xine ahtao, popyra exĩko oya xine mana Izyraeu tomo a roropa, morohne emero enahkatoko tykase jexiryke oya xine.

¹⁹ Yrome parata risẽ kehko, uuru te, metau te, kurimene roropa tapiakasẽme exĩko, ikurãkatohme Ritonõpo kyryry kurãkatoh taka.

²⁰ Naeroro rue totose oturuketomo a. Moro totase ahtao imoihmãkomo a, kui tykase toto opore, mame pata apuru toepukase. Moro eneryke tyya xine tõnuhse toto, tomõse toto pata pona, pata typoremãkase eya xine.

²¹ Tytapemãkõ ke pata põkõ totapase eya xine; orutua komo, nohpo tõ maro, poetohti maro, tamuhpomãkõ maro roropa. Pui tõ totapase roropa eya xine, kaneru tomo te, jumõtu tomo, enara.

²² Mame ynara tykase Jozue nono enehpõkõ asakorõkomo a:

– Ytotoko Raape, orutua kõ poko exikety tapyĩ taka, mokyro ekyry tõ enehtohme jarãnaka, õmihpyrykõ ae ro eya.

²³ Toytose toto mokyro enehse jũ maro, jẽ maro, ipiry tõ maro, imehnõ jekyry tõ maro emero. Itapyĩ tae tarose toto emero jarãnaka, toto ewomatoh taka, Izyraeu tõ esary myhtokoxi.

²⁴ Mame pata tyahkase eya xine emero enahkatohme. Uuru risẽ rokẽ te, parata risemy te, metau roropa, kurimene maro typynanohse eya xine Ritonõpo tapyĩ kyryryme ehtohme.

²⁵ Raape rokẽ, orutua kõ poko aexihpyry, jekyry tõ maro, typynanohse Jozue a, enenanõ asakoro tynenyohstyã Jeriko pona tonẽse eya exiryke. Jũme ipakomotyã Izyraeu tõ rãnao toehse toh kynexine.

²⁶ Morarame popyra Jeriko tyripose Jozue a Ritonõpo omi poe. Ynara tykase ynororo Jeriko poko:

– Pata Jeriko riryhtao ropa
tyriry poko exikety akorekehkãko Ritonõpo mana.

Moro pata apõ tõ riryhtao,
tyrine mũkuru osemazupu orihnõko mana.

Omõtoh apuru tõ riryhtao,
tyrine mũkuru etyhyrymã orihnõko mana.

²⁷ Naeroro Jozue maro Ritonõpo kynexine. Tuisame aexiry poko tokãtose toto pata tõ poro, moro nonory po.

7

Akã erypymatopõpyry

¹ Ritonõpo nyripohpyry Izyraeu tomo a ynara kynexine: Mõkomo anapoipyra ehtoko, onukurãkara ehtoko, “Enahkatoko” tykase exiryke oya xine. Yrome moro omipona pyra toehse ahno. Mõkomo tonẽse Akã a. Naeroro tyekõtãpãse Ritonõpo Izyraeu tõ poko. Akã kynexine Karami mũkuru, Zapiti paryme, Zera mũkuru paryme, Juta parỹpyryme, roropa.

² Orutua kõ tonyohse Jozue a pata Jeriko poe Ae pona, Peteu poe xixi tũtatoh wino, Pete-Awẽ pũto. Taropose toto eya osenuhmatohme, nono enetohme eya xine. Toytose toto pata Ae enese rahkene.

³ Mame tooehse ropa tahtao xine Jozue turuse eya xine. Ynara tykase toto eya:

– Soutatu tõ emero anaropopyra exiko Ae põkõ poremãkapose; 2 miu, otarame 3 miu orutua kõ ipune, tuhke hkopyra morotõkõ exiryke, tykase toto Jozue a repe.

⁴ Naeroro 3 miumãkõ toytose Ae põkõ poremãkapose repe. Yrome Ae põkomo a Izyraeu tõ tonepanohpose.

⁵ Tokahmase eya xine pata omõtoh poe topu ahkahpyry pona, 36mãkõ totapase eya xine toto yhtoryhtao. Izyraeu tõ typoremãse, enaromỹke toehse.

⁶ Tupõ tyxihxihkase Jozue a, tãtasamaryke. Tosekumuru po typorohse ynororo, tõmyty po nono pokoxi, Ritonõpo Imehxo Exikety omiry ã epataka. Izyraeu tamuxiry tõ maro moro sã toehse roropa. Moroto nono po tykohmãse toto, nono tyrise tuhpkoxi xine, tãkye pyra toexirykõ enepotohme Ritonõpo a.

⁷ Ynara tykase Jozue Ritonõpo a:

– Ritonõpo, Jesemy! Oty katohme Izyraeu tõ menepyase, Joatão akuohtohme? Yna ekarotohme amoreu tomo a, yna etapatohme? Oty katohme Joatão mõpoe rokẽ yna onyripopyra mexiase?

⁸ Ritonõpo, ynaxiropyra exiko, Izyraeu tõ toepase topetõkara kurũke. Naeroro otara ãko ywy?

⁹ Sero poko mã kananeu tõ tuaro exĩko, emero sero nonory põkõ maro. Yna zomyehmãko mã toto yna etapatohme. Moro sã toehse ahtao otara ãko mah oesety imehxo ritohme yna a, okerekeremara imehnõ ehtohme?

¹⁰ Jozue tozuhse Ritonõpo a, ynara tykase ynororo eya:

– Owōko ropa ty! Oty katoh oēmyty nono po nahe?

¹¹ Tyyrypyrykō poko toehse Izyraeu tomo. Jomiry omipona pyra toehse toto. Ynara tykase ywy oya xine repe: “Ynyriphopyry omipona ehtoko,” ykã repe. Jeriko pōkō mōkomohpyry tapoise oya xine, “Enahkatoko emero,” tykase jahtao. Tomatonanohse mōkomo eya xine, ajohpe toehse ipoko toto, morohne tonēse tymōkomory maro.

¹² Morara exiryke Izyraeu tō enaromỹke toehse, topetōkara onyporemākasaromepyra mã toto. Epãko mã toto, iirypyryme toehse toexirykōke osenahkapōko mã toto. Morohne anapoityākō onenahkara awahtao xine, amaro xine exikehnōko ase.

¹³ Owōko ropa. Moxiã rypyry irumekapoko Izyraeu tō rypyry, toto osenepotohme ya kokoro, nuriame pyra toto ehtohme ya. Ywy Ritonōpo Oesēkō ynara āko: “Izyraeu tomo, mōkomo kurākāko matose. ‘Enahkatoko,’ ase oya xine. Morohne onenahkara awahtao xine oepekōkara onyporemākasaromepyra matose.

¹⁴ Kokoro osenepotoko Jako pakomotyamo oxiekyrymākomo. Atakenaka exīko matose imenekatoh apoitohme. Oxiekyrymākō enepōko ase te, imoihmākō ēpataka oehtohme. Moromeīpo tapyi taōkō enepōko ase aehtohme jēpataka. Etyhpyryme tapyi taōkō tonepose ahtao orutua kō atakenaka oehnōko jēpataka.

¹⁵ Mame mokyro omato tonepose ahtao imenekatoh ke, mokyro zahkāko matose, mōkomo inapoityã maro, itapyĩ taōkō maro, ikyryry tō maro emero. Mokyro nyrihpyry popyra nexiase ipunaka. Ynyriphopyry ypoetory tomo a omipona pyra toehse.”

¹⁶ Naeroro pakeimo towōse Jozue. Izyraeu tō oxiekyry tō tōsenepose atakenaka. Juta tō tymenekase imenekatoh ke.

¹⁷ Moromeīpo oxiekyry tō tosēkō maro tōsenepose Jozue a, Juta tō rokene. Zera tō tymenekase imenekatoh ke. Mame Zera tō tyekyry tō maro tōsenepose atakenaka. Zapiti tō tymenekase imenekatoh ke.

¹⁸ Etyhpyryme Zapiti tō orutua kō tōsenepose Jozue a atakenaka. Akã tymenekase imenekatoh ke. Karami mūkuru Akã kynexine, Zapiti paryme, Zera mūkuru paryme, Juta parỹpyry.

¹⁹ Ynara tykase Jozue Akã a:

– Zae osekaroko, aimo, seromaroro, Ritonōpo Izyraeu tō Esē netaryme. Kuruko emero onyrihpyry poko. Ajohpe pyra exiko.

²⁰ Ynara tykase Akã:

– Ajohpe pyra yrypyry poko toehse ywy, Ritonōpo Izyraeu tō Esē omipona pyra. Ynyrihpyry ekarōko ase.

²¹ Mōkomo tapoise kyya xine ahtao, upo kurã enease Papironia pō zuponỹpyry te, parata roropa 2 kirume otarame, uuru roropa meio kirume, enara. Morohne eneryhtao ya typenetase ywy ipoko ykyryryme ehtohme. Morohne tukurākase ya jesao, tonēse nono ao ytapyĩ tao, moro parata yriase zopino.

²² Imehnō taropose Jozue a axiny toto ytotohme Akã tapyĩ taka. Ajohpe pyra morohne tonese eya xine tonēse nono ao, parata kynexine zopino.

²³ Morohne tapoise eya xine esary poe, tarose Jozue a, Izyraeu tomo a roropa, tyrise eya xine emero Ritonōpo Izyraeu Esē ēpataka.

²⁴ Mame Akã tō tapoise Jozue a, Izyraeu tomo a roropa: Akã maro, parata te, upo, uuru, imūkuru tō maro, ēxiry tō maro, eky tō roropa, pui te, jumētu tomo, kaneru tō maro, itapyiny, ikyryry tō emero tarose eya xine jakanahmã Ehxirotah pona.

²⁵ Ynara tykase Jozue:

– Oty katohme kyyryhmase? Seromaroro oryhmãko Ritonōpo mana.

Mame Akã totapase eya xine topu tō ke. Akã tapyĩ taōkō emero totapase eya xine. Tyahkase toto eya xine imōkomory maro.

²⁶ Mame epona xine topu tō tyrise eya xine, kaetoko tyrise. Moroto ro mana seroae ro. Morara exiryke moroto tosehapse jakanahmã Ehxirotahme.

Mame typoetory tō zehno pyra toehse ropa Ritonōpo.

8

Pata Ae poremākatopōpyry

¹ Ynara tykase Ritonōpo Jozue a:

– Enaromyra exiko! Orēpyra exiko! Ytoko opoetory tō, soutatu tō maro emero pata Ae pōkō poremākase. Ituisarykō poremākapōko ase oya xine. Ae pōkō ekarōko ase oya xine ipatarykō maro, inonorykō maro, enara.

² Sero pata pōkō enahkāko matose Jeriko pōkō enahkatopōpyry sã oya xine. Yrome seromaroro imōkomohpyrykomo, ekỹpyrykomo pui tōkehko oekykōme exīko mana. Opyrekō tyritoko oytotohkōme toto etapase, tokare pyra. Moino oehnōko matose etonase pata mykae.

³ Naeroro towōse Jozue tomo soutatu tō maro toytotohkōme Ae pōkō poremākatohme. 30 miumākō orutua kō tymenekase eya orēpyra exiketomo. Tonyohse toto eya koko,

⁴ ynara tyripose toto eya:

– Otonētoko pata moino. Ameke pyra ehtoko, eraximatoko pata pōkō maro etonahme.

⁵ Ywy ypoetory tō maro taroino ytōko ase pata pona. Mame pata Ae pōkō oepyyryhtao yna ekahmase, epāko sã ynanase pake ehtopōpyry samo.

⁶ Mame yna ekahmāko mã toto typatarykō rumekāko myahme samo. Typoe xine yna epato ekarōko mã toto, yna epatopōpyry sã apitoryme.

⁷ Mame tūtāko matose ōtonētohkō poe, pata poremākapose. Ritonōpo Kuesēkō moro pata ekarōko kyya xine mana.

⁸ Moromeīpo pata tapoise oya xine ahtao, jahkatoko, Ritonōpo nyrirohpyry ae ro. Moro sã tyripōko ase oya xine.

⁹ Morarame soutatu tō taropose Jozue a. Toytose toto otonēse Ae poe xixi omōtoh wino, atameke pyra Peteu maro Ae kynexine. Yrome moroto rokē tōmehse Jozue tysoutatu tō maro.

¹⁰ Pakeimo towōse ynororo, soutatu tō tanonohpose eya. Mame toytose ynororo Izyraeu tō tamuximākō maro soutatu tō maro Ae etonie.

¹¹ Soutatu tō Jozue maro ytoketō toytose pata omōtoh konōto winakoxi, osesarise inikahpoe. Moro Jakanahmã, mōpoe Ae kynexine.

¹² 5 miume soutatu tō taropose Jozue a otonētoh taka xixi omōtoh winakoxi, irānaka Ae poe Peteu pona.

¹³ Moro sã soutatu tō tyrise eya. Tuhkehxo toh kynexine tosarykō po inikahpoe. Imehnō maro toytose Jozue xixi omōtoh winakoxi jakanahmã pona. Moroto tōmehse Jozue jakanahmã po.

¹⁴ Mame Izyraeu tō eneryhtao Ae tuisary a, axī toytose ynororo typoetory tō maro, soutatu tō maro, pakeimo, etonase Izyraeu tō maro. Morotona toytose toto tōsetapatopōpyrykō pona jakanahmã pona ropa Joatāo etonie akoxi. Tuaro pyra toh kynexine Izyraeu tō, tỹkae xine exiketō oepyyry poko zuaro pyra toh kynexine.

¹⁵ Tonekunohse toto Jozue tomo a, toepase sã toto ona pona enaromyke exiketō samo.

¹⁶ Ae pōkō orutua kō emero tātānonohse toto Izyraeu tō ekahmatohme. Jozue tō ekahmaryhtao eya xine amekexxo toehse toto typatarykomo a.

¹⁷ Orutua kō emero Ae pōkō toytose Izyraeu tō ekahmase. Pata tapuruhmakase kynexine, soutatu pyra ipunaka kynexine ewomane pyra.

¹⁸ Mame ynara tykase Ritonōpo Jozue a:

– Warata potyry tyriko pata Ae wino, moro pata ekarōko ase oya.

Moro tyrise Jozue a aomi poe.

¹⁹ Tomary tanỹse ahtao Jozue a, orutua kõ aotonỹtyã towõse axiny, tururume toytose toto pata poremãkase, mame pata tyahkase eya xine.

²⁰ Tỹkakoxi xine tõsenuhmase Ae põkõ soutatu tõ ahtao, orexĩto tonese eya xine putoãko kakoxi. Yrome epasaromepyra toh kynexine, tapuruse toexirykõke Izyraeu tomo a.

²¹ Pata jahkatopõpyry Izyraeu tomo a eneryke Jozue tomo a, toeramase toto Ae põkõ etapase.

²² Imehnõ roropa pata poe aehtyã ropa tõsetapase toto Ae põkõ maro. Tapuruse toto eya xine, mame totapase toto emero porehme Izyraeu tomo a.

²³ Ae tuisary rokẽ tõxinamase arotohme tymyhse Jozue a.

²⁴ Topetõkara totapase Izyraeu tomo a ona po, tokahmase toto ahtao eya xine. Mame toeramase ropa toto Ae pona ropa imehnõ etapase.

²⁵ Moro ae Ae põkõ totapase atapona 12 miume ahno.

²⁶ Tywaratã onurumekara Jozue kynexine tãtaporamase Ae etonie, morotõkõ emero enahkatoh pona.

²⁷ Mame Ae põkõ mõkomohpyry tapoise Izyraeu tomo a tykyryrykõme Ritonõpo nyripohpyry ae ro Jozue a.

²⁸ Ae tyahkapse Jozue a, ypyme toehse typahsẽme rokene, jũme rokene.

²⁹ Ae tuisary tymyhse Jozue a ipymyry ae wewe pokona ikohmamyry pona. Tykohmãse ahtao ekepyry touse ropa ematohme pata omõtoht taka. Moroto topu tõ tomase epona kaetokohxo, moroto ro mã moro seroae ro pona.

Ritonõpo nyripohpyry sekerematopõpyry

³⁰ Mame apoto apõ tyrise Jozue a ypy Epau po Ritonõpo Izyraeu tõ Esẽ eahmatohme.

³¹ Moro sã tyrise eya Moeze nyripohpyry ae ro Izyraeu tomo a. Ynara tymerose: “Apoto apõme topu tyriko onyhkohpyra ehtoko kurimene ke ipunaka.” Moro po onekarorykõ zahkãko matose tytororo, Ritonõpo eahmatohme, okyno zahkãko roropa matose osepeme ehtohme.

³² Moroto Izyraeu tõ neneryme, Moeze nymerohpyry zae ehtoh poko, tymerose Jozue a topu tõ pokona.

³³ Morarame Izyraeu tõ emero tõximõse toto tutuisarykõ maro, tamuximãkõ maro, juize tõ maro, tyotyorõkõ maro. Xikihme toh toehse Ritonõpo omiry õ etonie. Zokonaka seino, imehnõ moino, enara toehse toto. Imehnõ toehse oturuketõ, rewita tõ kaxo aronanõ õpataka. Imoihmãkõ zokonaka toehse ypy Kerizĩ õpataka, imepỹ zokonaka ypy Epau õpataka toehse toto. Moeze, Ritonõpo poetory omihpyry omi poe morara toehse toto, kure toto ripotoh Ritonõpo a toehse ahtao.

³⁴ Mame opore, imoihmãkõ netaryme Moeze nymerohpyry tysekeremase Jozue a zae ehtoh poko, kure toto riry poko Ritonõpo a te, toto wãnoppyry poko roropa tymerose exiryke Ritonõpo nyripohpyry ao.

³⁵ Moeze nymerohpyry emero, Ritonõpo nyripohpyry tysekeremase Jozue a Izyraeu tõ imoihmãkõ netaryme, nohpo tomo te, poetohti te, katonomo, tõsesarise exiketomo Izyraeu tõ maro, enara. Emero inymerohpyry tysekeremase Jozue a.

9

Jozue tonekunohse Kipeão tomo a

¹ Mame topekõkara poremãkatopõpyry poko Izyraeu tomo a, moro waro toehse toto imeimehnõ tuisary tomo a, Joatão poe xixi omõtoht wino exiketomo ypy tõ po exiketomo te, nono jakuraramã po exiketomo te, tuna konõto Metiteraneu ehpiuroko exiketõ roropa, Ripano etonie exiketomo, enara. Mokaro kynexine heteu tõ tuisary te, amoreu tõ tuisary, kananeu tõ tuisary, perizeu tõ tuisary te, heweu tõ tuisary, jepuseu tõ tuisary, enara toh kynexine.

² Mame tõximõse toto emero etonatohme Jozue tõ maro Izyraeu tõ maro roropa.

³ Heweu tō kynexine Pata Kipeão pōkomo. “Jozue tomo a Jeriko pōkō tonahkase te pata Ae pōkō roropa tonahkase,” moro kary totase ahtao eya xine,

⁴ tōsenetupuhse toto Jozue tō enekunopyry poko. Tonahsē tapoise eya xine sakūpo xihpyry tō aka tyritohme, jumētu tō pona tyritohme, eukuru ē xihpyry maro.

⁵ Sātaja pakatokō tamuruse eya xine, upo xihpyry roropa tamuruse eya xine. Wyi tarose eya xine tūpore exikety, imapiuhtahpyry.

⁶ Mame toytose toto Izyraeu tō esary pona Kiukau pona, ynara tykase toto Jozue tomo a:

– Toeporehkase yna moino, yna nonory poe. Taroino moe yna esary ipunaka. Ōmirykō etary se ynanase osepeme amaro xine yna ehtohme.

⁷ Yrome ynara tykase Izyraeu tō orutua kō eya xine:

– Otarame oesarykō moe pyra mana taroino. Otātōhxo osepeme exīko sytatou awaro xine pyra yna ahtao?

⁸ – Opoetorykōme exīko ynanase ise awahtao xine, tykase toto.

– Onokyh matohu? Otokoino moehtou? tykase Jozue eya xine.

⁹ Ynara tykase mokaro Kipeão pōkomo:

– Opoetoryme ynanase. Tooehse yna moino ipunaka, yna esary poe, totase yna exiryke Ritonōpo Oesēkō poko. Tokātose emero inyrihpyry poko Ejitu po.

¹⁰ Tuaro toehse roropa yna amoreu tō enahkapotopōpyry poko eya tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino, Seō etapatopōpyry poko, Hexipō esemy, Oke etapatopōpyry poko roropa Pasā esemy, Axitarote pō aexihpyry.

¹¹ Yna tonyohse yna esē tomo a yna patary pōkomo a roropa atakimatohme tonahsē maro yna oehtohme xiaro. Yna tonyohse eya xine ouruse xine, ynara katohme: “Opoetorykōme ynanase exīko, yna erohtohme, ōmirykō omipona yna ehtohme! Morara exiryke ōmirykō etapoko yna a osepeme kuehtohkōme.”

¹² Enetoko ke yna zuru! Ekeisene ro nexiase yna oepiryhtao yna tapyī tae. Yrome enetoko ke! Seromaroro tonore rahkene, tymapiuhtase roropa.

¹³ Senohne eukuru ē kure nexiase kasene kehko. Enetoko ke! Toexihkase kehko. Yna zupony, yna sātajā tō tyryhtase kehko moino toehse yna exiryke.

¹⁴ Morohne eneryke tyya xine mokaro omiry etaryke tyya xine, ajohpe pyra tokarose Izyraeu tomo. Ritonōpo a onekaropopyra toh toehse osemazuhme.

¹⁵ “Ÿ kure,” tykase Jozue Kipeão pōkomo a. Tōmiry totapose eya osepeme ehtohme, jūme toto onetapara ehtohme. Morararo tamuximākomo “Kure” tykase eya xine jūme toto onetapara ehtohme.

¹⁶ Mame oseruao tōmehse ahtao tōmirykō etapoxīpo Kipeão pōkomo a, tuaro toehse toto mokaro Kipeão pōkō esary moe pyra ehtoh poko.

¹⁷ Izyraeu tō toytopytose toto. Mame oseruao ēmepiry taropose ahtao toeporehkase toto Kipeão pōkō pataka. Ynara Kipeão patary pōkō kynexine: Kipeão, Sepira, Peerote, Kiriata-Jearī, enara.

¹⁸ Yrome “Kure” tykase toexirykōke tōmihpyrykō anamonohpyra toehse toto. Kipeão pōkō onetapara toehse toto. Morara exiryke tutuisarykō tykerekeremase Izyraeu tomo a.

¹⁹ Yrome ynara tykase itamuxirykomo eya xine:

– “Ritonōpo netaryme yna omiry totapose yna a exiryke Kipeão pōkomo a jūme osepeme kuehtohkōme,” yna omihpyry anamonohpyra ynanase. Seromaroro Kipeão tō onetapara sehtone.

²⁰ Ah isene nexī toto. Toto onetapara sytatose kuānopyrykōino Ritonōpo a.

²¹ Ah isene nexī toto. Yrome kypoetorykōme mā exīko toto, apotopokō rakaneme, tuna puimaneme roropa mā toto, enara.

Morara tykase Izyraeu tō tamuximākō imoihmākomo netaryme.

²² Mame Kipeão pōkō tykohmase Jozue a, ekaropotohme, ynara tykase ynororo eya xine:

– Oty katohme kuenekunohtou? “Moino tooehse yna,” matose ya moe pyra oesarykō ahtao?

²³ Morara exiryke, taroino awānohtorỹko Ritonōpo mana. Opoenōkomo, apakomo-tyākō roropa jūme yna namotome erohnōko matose wewe rakary poko te, tuna puimary poko Ritonōpo tapyĩ kyryryme.

²⁴ Ynara tykase toto Jozue a:

– Moro sā tyrise yna a tuaro toehse yna exiryke Ritonōpo nyripohpyry poko Moeze a, sero nono ekarotoh poko porehme Izyraeu tomo a, sero nono pōkō etapatoh poko roropa emero. Moro sā toehse yna ouno xine exiryke, yna orikyry zuno.

²⁵ Seromaroro opoetoryme ynanase. Yna tyriko ōsenetupuhtoh ae rokē azamaro ritohme yna a.

²⁶ Naeroro towomase toto eya, toto onetapara Izyraeu tō ehtohme.

²⁷ Yrome Izyraeu tō poetoryme tyrise toto eya wewe akohtohme eya xine, tuna puimatohme roropa eya xine, apoto apō poko toto erohtohme roropa, Ritonōpo tapyĩ poko roropa, enara. Seromaroro pona ro moro rīko mā toto, erohnōko mā toto, Ritonōpo nymenekahpyry po, toahmatohme.

10

Amoreu tō poremākatopōpyry

¹ Mame Ae pōkō enahkatopōpyry poko Jozue a, ituisary etapatohpyry poko roropa eya totase Atoni-Zeteke, Jerusarē tuisary a. Jeriko pōkō enahkatopōpyry poko ituisary maro totase roropa eya. Kipeão pōkō poko tuaro toehse roropa ynororo osepeme toto ehtoh poko Izyraeu tō maro.

² Enaromyke toehse Jerusarē pōkomo, pata zumo Kipeão exiryke, imehnō pata tutu-isake exiketō samo. Ae motye, zumohxo Kipeão exiryke orutua kō, soutatu tō orēpyra roropa exiryke.

³ Naeroro tōmiry taropose Atoni-Zeteke a imehnō tuisa tomo a: Hoão a, Eperō tuisary te, Pirā a, Jaramute tuisary te, Japia a, Rakixi tuisary te, Tepia a, Ekorō tuisary, enara. Ynara tykase ynororo:

⁴ – Osehtoko, kuakorehmatokose Kipeão pōkō poremākatohme osepeme toehse toto exiryke Jozue tō maro, Izyraeu tō maro.

⁵ Mokaro amoreu tō tuisarykō 5mākō tōximōse toto etonatohme: Jerusarē tuisary te, Eperō tuisary te, Jaramute tuisary te, Rakixi tuisary te, Ekorō tuisary, enara. Typoetory tō, soutatu tō maro toytose toto pata Kipeão zomyehmase. Etonāko toto Kipeão tō maro.

⁶ Mame omi aronanō tonyohse Kipeão tomo a, Kiukau pona Jozue zuruse:

– Yna onurumekara ehtoko! Axī ke osehtoko, yna akorehmatokose, yna ewomatokose! Amoreu tō tuisary tō emero tōximōse toto yna poremākapotohme!

⁷ Naeroro Jozue toytose tysoutatu tō maro, emero Kiukau poe.

⁸ Ynara tykase Ritonōpo eya:

– Mokaro tuisa tō zuno pyra exiko. Toto poremākapōko ase oya xine. Jamihme pyra toto ripōko ase.

⁹ Kiukau poe toytose Jozue tomo koko, tōmehse toto toytorykō poko tonukurukō poko. Mame tokare pyra totonase toto imaro xine tuaro pyra toto ahtao.

¹⁰ Ritonōpo poe tōserehse toto Izyraeu tō soutatu tō eneryke tyya xine. Totapase toto Izyraeu tomo a moroto pata Kipeão po, tokahmase roropa toto yhtoryhtao Pete-Horō esemary ae; totapase toto Azeka pona, Maketa pona roropa.

¹¹ Mame toto eparyhtao, tokahmase toto ahtao Izyraeu tomo a, tururume toto yhtoryhtao ypy esemary ae, Pete-Horō poe Azeka pona, topu tō jerumā konōto tomase

Ritonõpo a, kapu ae toto pona. Ahno tuhkehxo totapase konopoimo a jerumã maro, tuhke hkopyra totapase Izyraeu tomo a.

¹² Mame moro ãmepýry ae, Izyraeu tõ epetõkara typoremãkapose ahtao Ritonõpo a, amoreu tõ maro osetaparyhtao, ynara tykase Jozue Ritonõpo a Izyraeu tõ netaryme:

“Xixi, esyryhmara exiko pata Kipeão epoe, kohmãpyra ehtohme!

Nuno, oetypohko jakanahmã Aijarõ epoe!”

¹³ Xixi totypohse, nuno roropa totypohkapose, topekõkara poremãkatohme Izyraeu tomo a.

Moro sã tymerose pape pokona esety Zae Exikety Papeny.

Xixi totypohse kapu poko toiro ãmepýry porehme exisasaka.

¹⁴ Sero panõ exipitopyra taro, ipanõ exipyra ropa mana, toiro ãmepýry ae ahno omipona toehse Ritonõpo. Morara toehse Izyraeu tõ akorehmatohme topekõkara enahkatohme.

¹⁵ Moromeĩpo Jozue tõ toytose ropa tosarykõ pona, Kiukau pona tysoutatu tõ maro.

¹⁶ Mokaro tuisa tõ 5mãkõ toepase toh repe, tõtonẽse toto oramãka Maketa po,

¹⁷ yrome tonese toto imehnomo a. Moroto toto ehtoh waro toehse Jozue.

¹⁸ Ynara tykase ynororo:

– Topu konõto tõ tyritoko, apanaritoko moro eutary. Erase tyritoko roropa moroto.

¹⁹ Yrome etypohpyra ehtokõ moroto. Kuepetõkara ekahmatoko etapatoko okominoto kõ poe. Toto anaropopyra ropa ehtoko ipataka xine. Ritonõpo Oesẽkõ mã toto poremãkapõko mã oya xine etapatohme.

²⁰ Totapase toto Jozue poetory tomo a emero exisasaka. Tuhke pyra toepase toto typataka xine tomõse toto, pata tapuruse exikety tao tõsewomatohkõme.

²¹ Mame Izyraeu tõ soutatu tõ tooehse ropa toto kure rokene, tosarykõ Maketa pona, moroto Jozue kynexine. Mame imehnõ toto onykerekeremasaromepyra toh toehse.

²² Morarame ynara tykase Jozue:

– Topu tõ toutoko ropa oramae, tuisa tõ 5mãkõ enehtatoko xiaro.

²³ Mame toytose toto. Tuisa tõ tonehse orame ae, Jerusarẽ tuisary, Eperõ tuisary te, Jaramute tuisary te, Rakixi tuisary te, Ekorõ tuisary roropa, enara.

²⁴ Tarose toto eya xine Jozue a. Mame soutatu tõ tuisary tõ tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo:

– Osehtoko, opupurukõ tyritoko moxiã tuisa tõ pymyry pona.

Moro tyrise eya xine.

²⁵ Mame ynara tykase Jozue:

– Enaromyra ehtoko; penekehpyra ehtoko. Jamihme ehtoko, orẽpyra ehtoko, oepekõkara poremãkapõko Ritonõpo oya xine mana emero porehme.

²⁶ Mame tuisa tõ totapase Jozue a. Ekepyry tõ tanỹse eya wewe 5mãkõ pona. Moroto tykohmãse toto.

²⁷ Kokonie pukuro toupouse ropa Jozue a ãmatohme moro oramãka, toto otonẽtopõpyry aka. Moro tapuruse eya xine topu konõto tõ ke. Moroto ro mã toto seromaroro pona ro.

Imehnõ typoremãkapose Jozue a

²⁸ Moro ãmepýry ae ro Maketa põkõ tonahkase Jozue tomo a. Ituisarykõ roropa totapase, moro pata põkõ maro porehme. Isene exiketõ onynomopyra kynexine. Moro tyrise Jozue a, Jeriko tuisary ritopõpyry samo.

²⁹ Moromeĩpo Maketa poe Jozue tõ toytose, soutatu tõ maro, pata Ripina poremãkase.

³⁰ Orẽpyra Izyraeu tõ tyrise Ritonõpo a. Moro pata põkõ totapase eya xine, pata Ripina tuisary totapase eya xine Jeriko tuisary etapatopõpyry sã tyya xine.

³¹ Mame Ripina poe Jozue tõ toytose, soutatu tõ maro pata Rakixi pona. Moro pata tomyehmase eya xine etonatohme moro põkõ maro.

³² Yrokokoro, asakoro ěmehtoh ae osetapary poko, orěpyra Izyraeu tō tyrise Ritonōpo a, pata Rakixi poremākatohme. Mame pata Ripina pōkō etapatopōpyry sã eya xine Rakixi pōkō totapase eya xine emero porehme.

³³ Mame Horã, Kezea tuisary toytose Rakixi pōkō akorehmase repe. Yrome Kezea tuisary tō typoremākase Jozue tomo a Kezea pōkō maro; emero totapase toto eya xine. Ahno isene exikety onynamara kynexine.

³⁴ Moromeĩpo Rakixi poe Jozue tō toytose pata Ekorō pona soutatu tō maro. Pata tomyehmase eya xine, iporemākatohme.

³⁵ Moro ěmepyyr ae ro moro pata typoremākase eya xine. Ipōkō totapase eya xine emero, Rakixi pōkō etapatopōpyry sã eya xine.

³⁶ Mame Ekorō poe Jozue tō toytose soutatu tō maro pata Eperō pona, tōsetapase toto.

³⁷ Eperō typoremākase eya xine. Tuisa totapase eya xine moro pōkō maro emero, pata pisarara pōkō moro pata zomye exiketō maro. Moro pata tykararahse eya xine Jozue omi poe, Ekorō kararahoptyry samo. Ahno isene exiketō onynamara kynexine.

³⁸ Mame Jozue tō toeramase ropa soutatu tō maro Tepia pona etonatohme.

³⁹ Moro pata tapoise eya xine ituisary maro pata tō pisarara moro pata zomye exiketō maro. Totapase toto eya xine porehme. Tepia pōkō totapase Jozue tomo a ituisary maro Eperō etapatopōpyry sã tyya xine, Ripina etapatopōpyry sã roropa tyya xine ituisarykō maro.

⁴⁰ Moro sã moro nonory pōkō typoremākase Jozue a. Tuisa tō ypy tō po exiketō totapase eya, ikurenaěkomo roropa te, nono jakuraramã po exiketō roropa, nono roropa ypy tō myhto exiketō maro. Ahno isene exiketō onynomopyra toehse ynororo. Emero porehme totapase toto eya. Moro sã tyripose Ritonōpo Izyraeu tō Esemý a.

⁴¹ Moro pōkō typoremākase Jozue a, Kate-Panea poe Kaza pona, Kosě nonory maro porehme Kipeão pona.

⁴² Ritonōpo Izyraeu tō Esemý a, typoetory tō takorehmase imehnō etapary poko. Morara exiryke morotōkō tuisary tō typoremākase Jozue a inonory pōkō maro. Toiro rokě etonatoh konōto toehse.

⁴³ Moromeĩpo toeramase ropa toto, Jozue tō soutatu tō maro tosarykō pona, Kiukau pona.

11

Japĩ tō poremākatopōpyry Jozue a

¹ Mame mokaro etapatopōpyry poko totase ahtao Japĩ, Hazoa tuisary a, tōmiry aronanō tonyohse eya tuisa Jopape a, Matō tuisary te, Xinorō tuisary tomo a te, Akasape tuisary tomo a roropa toto tuarōtatohme.

² Ypy pōkō tuisary tomo a inikahpoe tōmiry aronanō tonyohse eya te, jakanahmã Joatão pōkō tuisary tomo a te, ikuhpo Karirea poe ikurenaka pata pōkō tuisary tomo a tuna konōto ehpio, Toa pũto.

³ Tōmiry aronanō tonyohse roropa eya kananeu tomo a, Joatão moinōkomo xixi tūtatoh wino exiketomo a te, xixi omōtoh wino exiketomo a, amoreu tomo a, heteu tomo a, perizeu tomo a, jepuseu tomo a ypy pōkomo, heweu tomo a, ypy Heremō myhto, Mixipa nonory po, enara.

⁴ Mame tooehse toto tysoutatu tō maro, ahno imoihme. Ikuhpỹme toh kynexine isawã samo tuna konōto ehpio. Kawaru tuhke nae toh kynexine, kahu tōkehko roropa etonatohme.

⁵ Mokaro tuisa tō tōximōse toto tysoutatu tō maro. Tōsesarise toto iporiry Merom po etonatohme Izyraeu tō maro.

⁶ Ynara tykase Ritonōpo Jozue a:

– Enaromyra exiko toto poko. Kokoro, xixi serara ahtao mokaro etapãko ase emero, Izyraeu tō akorehmãko ase. Mame toto eky tō, kawaru tō jaxiry sahkãko matose, ikanarykō zahkãko matose.

⁷ Naeroro tokare pyra toytose Jozue, soutatu tō maro emero, osetapase toto maro, iporiry Merom pona.

⁸ Orẽpyra Izyraeu tō tyrise Ritonõpo a. Topekõkara typoremãkase eya xine. Mame tokahmase toto pata konõto Xitõ pona, iporiry Mixirepote-Maĩ pona roropa, jakanahmã Mixipa pona xixi tütatoh winakoxi. Osetapakehpyra toh kynexine, topetõkara enahkatoh pona ro.

⁹ Ritonõpo nyriphopyry tyrise Jozue a: kawaru tō axiry tysahkase eya te, kahu tō tyahkase roropa eya xine.

¹⁰ Mame toehse ropa Jozue, pata Hazoa typoremãkase eya, ituisary totapase eya. Morarahtao imehnõ pata tō emero motye zumohxo Hazoa kynexine.

¹¹ Moro pata põkõ totapase Izyraeu tomo a emero porehme, pata tyahkase roropa eya xine.

¹² Pata tō typoremãkase Jozue a emero, ituisarykõ maro. Emero totapase eya, Moeze, Ritonõpo poetory nyriphopyry ae ro.

¹³ Yrome pata tō onyahkara toehse toto patãpome aexihpyry po tyrihpyry tō morohne tymomose eya xine. Pata Hazoa rokẽ tyahkase Jozue a.

¹⁴ Mõkomo tapoise Izyraeu tomo a, kurãkõ rokene, pui tõkehko tapoise roropa eya xine tokykõme. Yrome ahno, pata põkõ totapase eya xine, emero porehme.

¹⁵ Moro sã tyripose Ritonõpo a typoetory Moeze a. Moro saaro tokarose Moeze a Jozue a. Mame aomipona Jozue kynexine. Emero Ritonõpo nyriphopyry Moeze a, moro omipona toehse Jozue.

Orẽpyra Jozue ehtopõpyry

¹⁶ Moro nono typoremãkase Jozue a emero: ypy tō nonory Juta po te, nono emero ikurenaeino te, Kosẽ nonory emero te, nono jakuraramã Juta po te, jakanahmã Joatão te, ypy tō nonory maro, nono jakuraramã maro Izyraeu patary ehpikuroko, enara.

¹⁷ Moro nono kynexine ypy Harake poe Seia pũto Paau-Kate pona, jakanahmã Ripano po, ypy Heremõ myhto. Morotõkõ tuisary tō totapase Jozue a emero porehme.

¹⁸ Okynahxo toehse ynororo totonarykõ poko.

¹⁹ Yrome mokaro oturupyra tokurehse toto osepeme toehtohkõ poko Izyraeu tō maro. Kipeão põkõ rokẽ, heweu tō maro tõturuse toto osepeme toehtohkõ poko Izyraeu tō maro.

²⁰ Ritonõpo poe morotõkõ osepeme se pyra toehse toto etonatohme Izyraeu tō maro, toto enahkatohme porehme, toto onypynanohpyra ehtohme. Moro toehse Ritonõpo omihpyry ae ro Moeze a.

²¹ Morarame Jozue toytose ahno konõto etapase toto enahkatohme: anakĩjana ypy po exiketomo: Eperõ po te, Tepia po te, Anape po te, ypy tō po exiketõ Juta po te, Izyraeu po roropa, enara. Mokaro tonahkase Jozue a emero porehme. Toto patary tonahkase roropa eya.

²² Anakĩ tō pyra toehse Izyraeu nonory po, ipunaka. Toitoina nae ro toh kynexine Kaza po te, Kate po, Axitote po, enara.

²³ Ritonõpo nyriphopyry ae ro Moeze a, nono tapoise Jozue a. Mame moro nono tokarose eya Izyraeu tō nonoryme, toto esaryme ehtohme. Moro nono tapiakase eya zokonaka ekarotohme Jako poenomotyamo a, 12mãkõ pakomotyamo a. Nono zokonaka tokarose eya xine tapiakase, 12mãkomo a.

Morarame tõsetapakehse toto.

12

Tuisa tō typoremãkase Moeze a

¹ Nono pōkō tuisary tō typoremākapse Moeze a, Joatāo poe xixi tūtatoh wino, typoremākase Izyraeu tomo a. Mame toto esahpyry pona tōsesarise toto. Moro nono kynexine jakanahmā Aranō poe, onuhnōko Joatāo jakanahmā poro inikahpozakoxi ypy Heremō pona. Mokaro tuisa tō, Izyraeu tō nyporemākatyā ynara kynexine toto:

² Apitoryme Seō kynexine, amoreu tō tuisary, Hexipō pono. Inonory kynexine Aroea poe, jakanahmā Aranō ehpiokoxi, moro poe tuna Japoke pona, Amō esary ehpiokoxi. Inonory kynexine Kireate zokonaka roropa.

³ Jakanahmā Joatāo poe xixi tūtatoh wino, tuisa Seō nonory kynexine ikuhpo Karirea poe ikurenaka Pete-Jeximote wino. Tuna konōto Aorikyhpyry poe xixi tūtatoh wino, ikurenaka ypy Pixika myhtokoxi.

⁴ Tuisa Oke, Pasā esemy typoremākase Izyraeu tomo a. Repai tō etyhporyme kynexine ynororo. Axitarote pōme kynexine, Etereī pōme roropa.

⁵ Inonory kynexine ypy Heremō maro, Sauka te, Pasā nonory maro kesurita tō nonory ehpiokoxi te, maakajana tō nonory ehpiokoxi te, Kireate nonory zokonaka, Seō nonory ehpiokoxi roropa, Hexipō tuisary.

⁶ Mokaro tuisa tō asakoro natokō typoremākase Moeze a, Izyraeu tō maro. Mame moro nono tokarose Moeze, Ritonōpo poetory a, Rupē tomo a, Kate tomo a, Manase tomo a roropa, xixi tūtatoh wino exiketomo.

Tuisa tō typoremākase Jozue a

⁷ Mame tuisa tō nonory, Joatāo poe xixi omōtoh wino exiketō nonory, tapoise Jozue tomo a. Moro nono esē tō typoremākase eya xine, Paau-Kate poe, jakanahmā Ripano po, ypy Harake pona Seia wino. Moro nono tapiakase Jozue a, Izyraeu tō esaryme jumāme.

⁸ Moro nono kynexine ypy tō nonory te, nono jakuraramano te, Joatāo jakanahmano te, ypy tō pona onuhtopo te, ona tonore exikety te, nono ikurenaeino. Moroto kynexine: heteu tomo, amoreu tomo, kananeu tomo, perizeu tomo, heweu tomo, jepuseu tomo, enara.

⁹ Tuisa tō typoremākase Jozue tomo a ynara pata tō po: Jeriko te, Ae (Peteu pūto),

¹⁰ Jerusarē te, Eperō te,

¹¹ Jaramute te, Rakixi te,

¹² Ekorō te, Kezea te,

¹³ Tepia te, Ketea te,

¹⁴ Horoma te, Arate te,

¹⁵ Ripina te, Aturā te,

¹⁶ Maketa te, Peteu te,

¹⁷ Tapua te, Hepea te,

¹⁸ Apeka te, Rasarō te,

¹⁹ Matō te, Hazoa te,

²⁰ Xinorō-Merō te, Akasape te,

²¹ Taanake te, Mekito te,

²² Ketese te, Jokoneāo (Karameru nonory po) te,

²³ Toa (tuna konōto ehpio) te, Koim (Karirea po) te,

²⁴ Tiriza te, atapona tuhke exiry 31me. Moro pōkō tuisa tō typoremākase Jozue tomo a.

13

Nono tapoisēme ro ehtoh poko

¹ Mame tamuhpōme toehse Jozue ahtao ynara tykase Ritonōpo eya:

— Tamuhpōme mase toehse, nono nae ro nase itamurume anapoipynomo.

² Pirixteu tō nonory anapoipyra ro mase, kesurita tō nonory roropa.

³ (Moro nono mā iporiry Xioro poe, Ejitu poe, Ekorō ehpio pona inikahpozakoxi kananeu tō nonory kynexine; moro nono esē tō kynexine pirixteu tomo ipatarykō esety Kaza te, Axitote te, Axikerō te, Kate te, Ekorō, enara.) Nae ro tapoisemy Awī nonory

⁴ ikurenaka te, kananeu tō nonory emero, Meara maro (xitonio tō nonoryme) Apeka pona, amoreu tō nonory ehpio po.

⁵ Nae ro tapoisemy jepaujana tō nonory; Ripano nonory roropa emero xixi tūtatoh wino, Paau-Kate poe, ypy Heremō myhto, onuhtoh Hamate pona.

⁶ Mame etyhpyryme mā xitonio tō nonory roropa ypy tō po, ypy tō Ripano poe Mixirepote-Maī pona. Mokaro aropōko ase tosarykō poe morotona oytorykohtao. Nono apiakako seromaroro, nono esēme Izyraeu tō ehtohme, jomihpyry ae ro.

⁷ Naeroro moro nono apiakako ekarotohme imehnō Izyraeu tomo a 9me zokonaka oxiekyryme exiketomo a, Manase tō maro, xixi omōtoh wino exiketomo. Moro nono mokaro esaryme exīko mana.

Nono Joatāo poe xixi tūtatoh wino

⁸ Moxiā oxiekyrymākō: Rupē tomo te, Kate tō maro, Manase tō zokonaka tynonorykō esēme toehse toto, moroto Joatāo poe xixi tūtatoh wino. Moro nono tokarose eya xine Moeze a.

⁹ Mokaro nonory Aroea poe, jakanahmā Aranō ehpio, imepỹ pata poe moro jakanahmā rānao, Tipō pona te, nono jakuraramano Metepa maro.

¹⁰ Inonorykōme toehse pata tō emero Seō patahpyry tomo, amoreu tō tuisary, Hexipō tuisahpyry, amonita tō nonory ehpiokoxi.

¹¹ Inonorykōme toehse Kireate te, kesurita tō esahpyry te, maakajana tō esahpyry roropa te, ypy Heremō nonory emero te, Pasā nonory maro emero Sauka pona.

¹² Mame etyhpyryme inonorykōme toehse Oke, repaī tō etyhpyryme exikety esahpyry. Tuisame kynexine ynoro Axitarote po te, Etereī po roropa. Mokaro ty-poremākase Moeze a taropose roropa toto tosarykō poe eya.

¹³ Yrome mokaro kesurita tō te, maakajana tō roropa onenahkara toh kynexine. Isene ro toehse toto Izyraeu tō rānao.

¹⁴ Yrome Rewi tomo a nono onekaropyra Moeze kynexine. Tyorō tapoise eya xine, Ritonōpo a tokarosā tapoise eya xine tynapyrykōme, Ritonōpo omihpyry ae ro Moeze a.

Rupē tō nonory

¹⁵ Nono tapiakase Moeze a ekarotohme Rupē tō esaryme:

¹⁶ Moro nono kynexine pata Aroea poe, jakanahmā Aranō ehpio te, imepỹ pata roropa moro jakanahmā rānao, pata Metepa pona, nono jakuraramā maro, moro pata zomye.

¹⁷ Morohne maro Hexipō kynexine, pata tō maro moro jakuraramā po: Tipō te, Pamote-Paau te, Pete-Paau-Meō te,

¹⁸ Jasa te, Ketemote te, Mepaate te,

¹⁹ Kiriataī te, Xipima te, Zerete-Sahara roropa ypy po jakanahmā po.

²⁰ Pete-Peoa roropa te, ypy onuhtoh Pixika te, Pete-Jeximote te,

²¹ emero nono moro jakuraramā po kynexine, pata tō maro emero Seō patahpyry tomo, amoreu tuisary, Hexipō tuisary maro. Morararo Moeze nyporemākatyamo Mitiā tuisary tō maro: Ewi te, Rekē te, Zua te, Huru te, Repa, enara. Emoro mokaro tuisaryme kynexine Seō.

²² Morararo Izyraeu tomo a totapase roropa Paraão, Peoa mūkuru, pyaxime exikety, joroko tō poko exikety imeīpo ehtoh waro ehtoh poko exikety.

²³ Rupē tō esary ehpio xixi omōtoh wino tuna Joatāo kynexine. Moro pata tō tokarose Rupē tomo a toto esaryme ehtohme, esāme toto ehtohme.

Kate tō nonory

²⁴ Nono tapiakase Moeze a ekarotohme Kate tō esaryme ehtohme.

²⁵ Esarykōme ynara kynexine: Jazea te, Kireate patary tō emero te, amonita tō esary zokonaka maro pata Aroea pona, Rapa poe xixi tūtatoh wino.

²⁶ Inonorykō kynexine Hexipō poe Rama-Mixipa pona, Petonī maro, Maanaī poe roropa Ro-Tepaa ehpioksi.

²⁷ Jakanahmā Joatāo po esarykō ynara kynexine: pata Pete-Arā te, Pete-Ninira, Sukote te, Zapō te, imehnō pata tō maro, Seō patahpyry tomo Hexipō tuisahpyry. Kate tō esary ehpio xixi omōtoh wino tuna Joatāo kynexine, ikuhpo Karirea pona inikahpozakoxi.

²⁸ Moro pata tō tokarose Kate pōkō nonoryme toto esaryme ehtohme.

Manase tō nonory

²⁹ Nono tapiakase Moeze a ekarotohme Manase pakomotyā akoīpyry esaryme ehtohme.

³⁰ Inonorykō kynexine pata Maanaī poe, emero Pasā nonory maro porehme, tuisa Oke esahpyry, pata tō maro 60me Jaia patahpyry tō Pasā po.

³¹ Inonorykōme kynexine Kireate zokonaka, Axitarote te, Eterei maro, tuisa Oke patahpyry tō roropa Pasā po. Moro nono tokarose Makia pakomotyamo a zokonaka, Manase mūkurume Makia kynexine.

³² Moro sā nono tapiakase Moeze a, moroto Moape tō jakuraramā po tahtao, pata Jeriko poe xixi tūtatoh wino, tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino roropa.

³³ Yrome Rewi tomo a nono onekaropyra Moeze kynexine, nono esēme pyra toto ehtohme. Ynara tykase Moeze rewita tomo a: “Izyraeu tō Esē, Ritonōpo oesarykōme sā exīko mana.”

14

Kanaā nonory apiakatopōpyry

¹ Ynara kynexine, Izyraeu tō napoihpyry, tosarykōme Kanaā po.

Moro nono tapiakase Jozue tomo a Ereaza maro, Izyraeu tō tamuximākō maro. Ereaza Ritonōpo maro oturuketyme kynexine.

² Ritonōpo nyripohpyry ae ro Moeze a nono tapiakase eya xine ekarotohme 9me zokonaka oxiekyrymākomo a imenekatoh ke.

³ Nono zokonaka tokamose Moeze a 2me zokonaka oxiekyrymākomo a, tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino. Yrome Rewi tomo nono anapoipyra kynexine tosarykōme.

⁴ Joze pakomotyamo a tapiakase asakoro oxiekyrymākōme: Manase, Eparaī, enara. Rewita tomo a nono onekaropyra toehse. Yrome pata tō tokarose eya xine toto esarykōme ona maro, onahpoty ke toky tō nahpatohme, pui tōkehko kaneru tō roropa.

⁵ Moro nono tapiakase Izyraeu tomo a Ritonōpo omihpyry ae ro Moeze a.

Eperō apoitopōpyry Karepe a

⁶ Morarame Karepe Juta parīpyryme kynexine. Toytose ynororo oturuse Jozue maro Kiukau pona. Karepe kynexine Jepone mūkurume, Kenezeu paryme kynexine ynororo. Ynara tykase ynororo Jozue a:

— Tuaro ro hma Ritonōpo omihpyry poko Moeze a Kate-Panea po kuahtao xine?

⁷ Morome exine 40me jeimamyry nae tonyohse jahtao xiaro sero nono enese. Mame zae turuse ynororo ya sero nono poko.

⁸ Imehnomo a ymaro aytotyamo a Izyraeu tō tonaroximase tōmirykō ke. Yrome ywy zae exine, Ritonōpo Jesē omipona exine.

⁹ Morarame ynara tykase Moeze ya: “Karepe, zae mexiase Ritonōpo Jesē omipona. Morara exiryke tuaro exiko, nono esēme exīko mase, opoenō maro jūme. Emero tutūmase oya ahtao oesarykōme exīko mana.”

¹⁰ Tōturuse ro Karepe:

– Seromaroro eneko ke! Moro turuse Ritonõpo a Moeze a pake. Morotoino 45me jeimamyry taropose. Izyraeu tõi toytoytose ona poro ahno esary poro pyra. Ritonõpo a typynanohse ywy. Isene ase seroae ro. Kueneko! 85me jeimamyry nae ase.

¹¹ Pake jehtopõpyry saaro ase jamihme ro sero nono enese jenyohpõpyry saaro. Orõpyra ase etonatoth poko jerothoth poko roropa.

¹² Morara exiryke senohne ekaroko ynonoryme, ypy tõi maro. Pake Moeze oturutõpõpyry ae ro: “Ekarõko ase oya,” katopõpyry ya, yna omiry tokarose ahtao yna a. Mokaro tokarose ya zae ahno konõto anakĩ tomo moroto ehtoth poko, pata konõto po apurutyã po. Ritonõpo ymaro ahtao moro poe mya toto aropõko ase aomihpyry ae ro.

¹³ Mame kure rokẽ Karepe, Jepone mükuru tyripose Jozue a Ritonõpo a. Pata Eperõ tokarose eya esaryme ehtohme.

¹⁴ Seroae ro Eperõ esẽme Karepe, Jepone mükuru pakomotyã mana, kenezeu pakomotyã roropa, Ritonõpo omipona toto exiryke.

¹⁵ Apitoryme pata Eperõ esety Kiriäte-Arapa kynexine. Arapa mokyro anakĩme, zumohxo exiketyme kynexine.

Mame etonara toehse toto moro nono po.

15

Juta tõi nonory poko sero

¹ Mame Juta tomo a, tyekye exiketomo a nono tapoise tosarykõme. Ynara esarykõ kynexine: mya ikurenae Etõi ehpio pona, ona tonorẽ Zim pona roropa.

² Toto nonory etyhpyry kynexine tuna konõto Aorikyhyry ikurenae,

³ moro poe inonory kynexine ikurenaka onuhtoth Akarapĩ poe Zim pona. Moro poe inonory kynexine inikahpozakoxi Kate-Panea pona te, Ezerõ poro Ataa pona, eramãko Karaka pokoxi.

⁴ Morotoino inonory kynexine Azamõ pona te, iporiry kuroko, Ejitu nonory eh-pikuroko tuna konõto Metiteraneu pona. Moroto Juta tõi nonory etyhpyry kynexine, Juta tõi nonory ehpio ikurenae.

⁵ Xixi tütatoth wino Juta nonory kynexine tuna konõto Aorikyhyry ehpio, mya tuna Joatão eporehkary pona. Moroto Juta nonory kynexine inikahpoe,

⁶ mya Pete-Hokara pona, morotoino Pete-Arapa pona. Morotoino onuhnõko topu Poã pona (Rupẽ mükurume Poã kynexine).

⁷ Morotoino jakanahmã Ehxiroth poe Tepia pona, inikahpozakoxi eramãko ropa Kiukau winakoxi ropa, moro onuhtoth Atumĩ etonie te, jakanahmã po ikurenaka, enara. Mya ropa tuna enatyry tõi Seme pona, morotoino tuna enatyry Rojeu pona.

⁸ Morotoino jakanahmã Pẽ-Hinõ takuohse, ypy jepuseu tõi nonory ikurenaka, pata Jerusarẽ pona. Morotoino Juta tõi nonory kynexine ypy emory pona te, jakanahmã Hinõ etonie, xixi omõtoth wino, jakanahmã Ahno konõto etyhpyry pona inikahpozakoxi.

⁹ Morotoino Juta tõi nonory kynexine ypy emory poe mya tuna enatyry tõi Nepetõa pona, morotoino pata tõi pona ypy Eporõ pütokoxi. Morotoino toeramase ropa Paara pokoxi (Kiriäte-Jearĩ roropa).

¹⁰ Mame Paara kuroko Juta tõi nonory kynexine xixi omõtoth wino ypy Seia pona. Morotoino ypy Jearĩ kuroko inikahpoe (ypy esety akorõ Kesarõ), Juta tõi nonory tyhtose Pete-Seme pokoxi te, mame Timina myakoxi.

¹¹ Morotoino Juta tõi nonory kynexine ypy tõi onuhtoth ae Ekorõ poe inikahpozakoxi, eramãko ropa Xikerõ pona, ypy Paara eh-pikuroko, mya Jamania poe tuna konõto Metiteraneu pona.

¹² Juta tõi nonory ehpiry xixi omõtoth wino kynexine tuna konõto Metiteraneu.

Moro sã kynexine Juta tõi nonory ehpiõkomo.

*Eperō poremākatopōpyry Karepe a
(Juize 1.11-15)*

¹³ Ritonōpo omihpyry ae ro Jozue toehse, Juta tō nonory zokonaka tokarose Karepe a, Jepone mūkuru. Naeroro Eperō tokarose eya Jozue a, Arapa patahpyry, Anake zū patahpyry.

¹⁴ Moro poe Anake mūkuru tō oseruao taropose Karepe a: Sesai te, Aimã te, Taumai, enara.

¹⁵ Morotoino toytose Karepe Tepia pōkō etapase. Apitoryme moro pata esety kynexine Kiriante-Sepea.

¹⁶ Ynara tykase Karepe:

– Jēxiry Akasa ekarōko ase orutua a ipytyme ehtohme pata Kiriante-Sepea ty-poremākase ahtao eya.

¹⁷ Moro pata typoremākase Otonieu a, Kenaza mūkuru, Karepe akorony. Naeroro tōxiry Akasa tokarose eya ipytyme ehtohme.

¹⁸ Mame tyniotase Akasa ahtao Otonieu maro, “Nono ekaropoko omy a,” tykase ynororo eya. Akasa toytose Karepe a, mame tyhtose ynororo ahtao toky jumētu poe tōturupose jumy eya:

– Oty se hma, ohpo?

¹⁹ Ynara tykase nohpo tumy a:

– Ohpetu sehxo hano onekaroryme ya. Nono mekarose ya, tonore exikety. Nono se ropa ase tuna enatyry nae exikety, tykase. Naeroro tōxiry a tuna enatyry maro nono tokarose Karepe a, nono kae exikety te, nono kae pyra exikety roropa, enara.

Juta tō patary tomo

²⁰ Nono maro pata tō tapoise Juta tomo a tosarykōme.

²¹ Ikurenae, Etō nonory ehpio pūto ynara tapoise eya xine: pata Kapazeu te, Etea te, Jakuru te,

²² Kina, Timona, Atata,

²³ Ketese te, Azoa te, Itinã te,

²⁴ Zipe te, Terẽ te, Pearote te,

²⁵ Hazoa-Hatata te, Keriote-Ezerō (Haoa roropa),

²⁶ Amã te, Sema te, Morata te,

²⁷ Hazaa-Kata te, Hesemō te, Pete-Parete te,

²⁸ Hazaa-Suau, Peresepa, Piziotia,

²⁹ Paara te, Iimi te, Ezẽ te,

³⁰ Eutorate, Kexiu te, Horoma te,

³¹ Zikirake, Matamana, Sāsana te,

³² Repaote te, Xirĩ te, Aim te, Rimō, enara. Atapona 29me pata tō kynexine, morohne zomye roropa pata pisarara nae kynexine.

³³ Mame pata tō nono amimomã po ynara kynexine: Exitaou te, Zora te, Asanate te,

³⁴ Zanoa te, Ene-Kanĩ te, Tapua te, Enã te,

³⁵ Jaramute te, Aturã te, Soko te, Azeka te,

³⁶ Saaraĩ te, Atitaĩ te, Ketea te, Keterotaĩ, enara. Atapona 14me pata tomo, morohne zomye roropa pata pisarara nae kynexine.

³⁷ Ynara pata tō tapoise roropa eya xine: Zenã te, Hatasa te, Mikitau-Kate te,

³⁸ Tireã te, Mixipa te, Jokoteeu te,

³⁹ Rakixi te, Posokate te, Ekorō te,

⁴⁰ Kapō te, Raama te, Kitiri te,

⁴¹ Keterote te, Pete-Takō te, Naama te, Maketa, enara. Atapona 16me pata tō kynexine morohne zomye roropa pata pisarara kynexine.

⁴² Imehnō pata tō tapoise Juta tomo a roropa: Ripina te, Etea te, Asã te,

- ⁴³ Ipita te, Asanate te, Nezipe te,
⁴⁴ Keira te, Akazipe te, Maresa, enara. Atapona 9me pata tō kynexine, morohne zomye roropa pata pisarara nae kynexine.
⁴⁵ Ekorō tapoise roropa eya xine moro pata zomye roropa pata pisarara kynexine.
⁴⁶ Pata Axitote myhto exiketō roropa tapoise eya xine Ekorō poe tuna konōto Metiteraneu pona.
⁴⁷ Axitote patary tō tapoise roropa eya xine, Kaza patary tō maro pata tō pisarara maro iporiry ehpikoxi Ejitu ehpiō po, tuna konōto Metiteraneu ehpikoxi roropa.
⁴⁸ Pata tō ypy tō po: Samia te, Jatia te, Soko te,
⁴⁹ Tana te, Kiriata-Sana (esety akorō Tepia) te,
⁵⁰ Anape te, Exitemoa te, Anī te,
⁵¹ Kosē te, Horō te, Kiro, enara. Atapona 11me pata tō kynexine pata tō pisarara roropa morohne zomye.
⁵² Pata tō tapoise roropa Juta tomo a: Arape te, Tuma te, Esā te,
⁵³ Janī te, Pete-Tapua te, Apeka te,
⁵⁴ Hūta te, Kiriata-Arapa (esety akorō Eperō) te, Zioa, enara. Atapona 9me pata tomo, pata tō pisarara roropa morohne zomye.
⁵⁵ Pata tō tapoise roropa eya xine: Maō te, Karameru te, Zipe te, Juta te,
⁵⁶ Jezereu te, Jokoteāo te, Zanoa te,
⁵⁷ Kaī te, Kipea te, Timina, enara. Atapona 10me pata tō kynexine pata tō pisarara roropa morohne zomye kynexine.
⁵⁸ Pata tō tapoise roropa eya xine: Haruu te, Pete-Zua te, Ketao te,
⁵⁹ Maarate te, Pete-Anote te, Eutekō, enara. Atapona 6me pata tomo, pata tō pisarara roropa morohne zomye kynexine.
⁶⁰ Pata Kiriata-Paau (esety akorō Kiriata-Jearī) tapoise roropa eya xine te, Rapa roropa. Asakoro pata tomo pata tō pisarara roropa morohne zomye kynexine.
⁶¹ Pata tō ona tonorē po ynara kynexine: Pete-Arapa te, Mitī te, Sekaka te,
⁶² Nipisā te, “Pata Sautu esary” te, Tuna Enatyry Ketī, enara. Atapona 6me pata tō kynexine pata pisarara roropa morohne zomye roropa.
⁶³ Yrome topekōkara, jepuseu tō Jerusarē po exiketō onenahkasaromepyra Juta tō kynexine. Naeroro moroto ro mā toto seroae ro Juta tō maro.

16

Eparaī nonory, Manase nonory xixi omōtoh wino

- ¹ Nono zokonaka tokarose Joze pakomotyamo a. Moroto inonory kynexine tuna Joatāo poe, pata Jeriko pūto ona tonorē pona, Jeriko poe roropa ypy tō nonory poro pata Peteu pona.
² Peteu poe mya inonory kynexine pata Ruze pona te, Atarote pona roropa, arakita tō esary pona.
³ Moro poe inonory ehpio kynexine xixi omōtoh winakoxi japeretita tō esary pona te, Pete-Horō nonory imuae exikety pona. Mame moro poe inonory kynexine Kezea pona te, tuna konōto Metiteraneu pona, enara.
⁴ Moro nono tapoise Manase oxiekyryme exiketomo a, Eparaī tō maro, Joze pakomotyamo a tosarykōme.

Eparaī tō nonory

- ⁵ Mame nono zokonaka tapoise Eparaī tomo a. Moroto inonory kynexine: Atarote-Ataa poe xixi tūtatoh wino Pete-Horō-Epoe pona.
⁶ Moro poe toytose mya tuna konōto Metiteraneu pona. Mikimeta kynexine inikah-pozakoxi. Moroto inonory kynexine xixi tūtatoh winakoxi pata Taanate-Xiro pona, moino akoxi roropa xixi tūtatoh wino mya Janoa pona.

⁷ Moro poe inonory toytose pata tō pona: Atarote te, Naarate, enara. Mame toeporehkase pata Jeriko pona, mame etyhpyryme tuna Joatão kuaka.

⁸ Mame xixi omōtoho wino inonorykōme toehse pata Tapua poe, iporiry Kana pona, mya etyhpyryme tuna konōto Metiteraneu pona. Moro nono tokarose kynexine Eparaī tomo a toto esaryme ehtohme.

⁹ Pata tō tapoise roropa Eparaī tomo a, Manase nonory po exiketomo.

¹⁰ Yrome kananeu tō Kezea pōkō anaropopyra Izyraeu tō kynexine. Isene ro mā toto seroae ro Eparaī tō rānao. Yrome topehke pyra tyrohmanohpose toto eya xine, tynamotokōme rokē tyrise toto.

17

Manase tō nonory xixi omōtoho wino

¹ Nono zokonaka tokarose Manase tomo a, Joze mūkuru esmazapurume exiryke. Makia, Kireate zummy, Manase mūkuru aemūkuapitory kynexine osemazupu; soutatume roropa kynexine ynororo. Kireate nonory tapoise eya Pasā roropa.

² Nono tapoise roropa imehnō oxiekyry tomo a, Manase pakomo a. Ynara toh kynexine: Apieze te, Hereke te, Axirieu te, Xikē te, Hepea te, Semita, enara. Mokaro Manase poenō kynexine Joze mūkuru poenomo

³ Zeropeate, Hepea mūkuru kynexine, Kireate paryme, Makia mūkuru paryme, Manase pary paryme. Tumūkue pyra Zeropeate kynexine, ēxiry tō rokene. Ynara toh kynexine: Makara te, Noa te, Hokara te, Miuka te, Tiriza, enara.

⁴ Toytose toto oturuse oturukety Ereaza maro, Jozue maro, tamuximākō maro. Ynara tykase toto eya xine:

– Ritonōpo a Moeze nono tokamopose orutua komo a rokē pyra. Yna a roropa nono zokonaka tokarose eya yna esaryme ehtohme.

Naeroro Ritonōpo nyripohpyry ae ro nono tapoise eya xine tosarykōme.

⁵ Moro pokoino nono tapoise kehko Manase tomo a, Kireate te, Pasā maro Joatão poe xixi tūtatoho wino. Imepỹ nono tapoise roropa eya xine 10me, Joatão poe xixi omōtoho wino.

⁶ Moro toehse nono tapoise ēxiry tomo a exiryke, imūkuru tomo a nono apoitopōpyry saaro. Mame Kireate nonory tokarose imehnō Manase pakomotyamo a.

⁷ Manase nonory moroto kynexine Asea nonory poe pata Mikimeta pona, pata Xikē poe xixi tūtatoho wino. Manase nonory kynexine mya ikurenaka Ene-Tapua pōkō esaka.

⁸ Tapua nonory Manase nonoryme kynexine. Yrome pata Tapua, ehpiō po, Eparaī pakomotyā pataryme kynexine.

⁹ Ene-Tapua poe Manase nonory tyhtose iporiry Kana kuroko. Moro iporiry poe pata tō ikurenāe Eparaī pataryme toh kynexine Manase pakomotyā patary tō rānao toto ahtao ro. Manase tō nonory moroto kynexine iporiry poe inikahpozakoxi mya tuna konōto Metiteraneu pona.

¹⁰ Eparaī tō oxiekyry esarykō imuae kynexine, Manase tō nonory kynexine inikahpozakoxi. Inonory tō kynexine mya tuna konōto Metiteraneu pona. Manase nonory ehpio kynexine Asea tō nonory pona inikahpozakoxi te, Isakaa tō nonory pona xixi tūtatoho wino.

¹¹ Isakaa tō nonory po, Asea tō nonory po roropa, typatake Manase tō kynexine: Pete-Sā te, pata pisarara maro oseponaro exiketomo, Ipyreão pōkō roropa te, pata Toa roropa tuna ehpio te, Ētoa te, Taanake te, Mekito te, pata pisarara maro oseponaro exiketomo.

¹² Yrome moro pata tō pōkō anaroposaromepyra Manase tō kynexine. Morara exiryke kananeu tō moroto ro mā toto typatarykō po.

¹³ Mame jamihme toehse Izyraeu tō ahtao, kananeu tō anaropopyra tokurehse toto. Tyrohmanohpose rokē toto eya xine typoetorykōme.

Nono ekaropotopõpyry ropa Eparaĩ tomo a

¹⁴ Ynara tykase Joze pakomotyã, oxiekyry tõ, Jozue a:

– Oty katoñ zokonaka pitiko rokẽ mekaroase yna a yna esaryme? Tuhke ynanase, kure rokẽ yna tyrise Ritonõpo a exiryke.

¹⁵ Ynara tykase Jozue eya xine:

– Tuhke awahtao xine te, Eparaĩ nonory ypy tõ po opune xine pyra ahtao, perizeu tõ nonory zokonaka apoitoko te, repaĩ tõ nonory maro, itu tõ maro, akohtohme ikurãkatoñme oesarykõme.

¹⁶ Ynara tykase toto:

– Moro ypy tõ nonory yna pune pyra mana. Yrome kananeu tõ nono amimomã po tykahuke mã toto kurimene risẽ ke, mokaro Pete-Sã põkomo te, pata tõ pisarara põkõ roropa, jakanahmã Jezereu põkomo, enara.

¹⁷ Mame ynara tykase Jozue Eparaĩ pakomotyamo a Manase pakomotyã maro:

– Ajohpe pyra, tuhke matose, jamihme roropa. Zokonaka toiro rokẽ pyra esãme exiko matose.

¹⁸ Moro ypy nonory oesarykõme exiko mana. Itume ahtao ro, akohnõko matose, akorokãko roropa matose oesarykõme ehtohme etyhyry poe etyhyry pona. Kanaã põkõ aropõko matose kurimene risẽ ke tykahuke toto ahtao ro, jamihme roropa toto ahtao ro toto aropõko matose.

18*Nono akoĩpyry apiakatopõpyry*

¹ Morarame nono tytororo typoremãkase ahtao Izyraeu tomo a tõximõse toto pata Xiro po, Tapyi Ritonõpo maro Oturutoh ritohme.

² 7me, oxiekyry tõ tosarykõ anapoipyra ro toñ kynexine.

³ Morara ahtao ynara tykase Jozue Izyraeu tomo a:

– Otara ahtao, oesarykõ apoiko matou, Ritonõpo, atamurukõ Esẽ nekarohpyry oya xine?

⁴ Orutua kõ imenekatoko oseruao, emero oxiekyry tõ punero. Toto aropõko ase sero nono poro, pape merotoñme nono poko, ise toto ehtoh poko roropa tosarykõme. Mame oehnõko ropa mã toto oturuse ymaro.

⁵ Nono apiakãko mã toto 7me zokonaka ehtohme. Juta tõ tosarykõ po exiko mã toto, ikurenae te, Joze pakomotyã roropa tosarykõ po exiko inikahpozakoxi.

⁶ Mame onymerohpyrykõ enehnõko matose, nono apiakatohme 7me zokonaka ehtohme. Mame imenekatoh ke Ritonõpo Kuesẽkõ neneryme nono ekamõko ase.

⁷ Rewi tõ rokẽ nono anapoipyra exiko mã toto imehnõ sã pyra, Ritonõpo maro oturuketõme erohketõme toexirykõke. Mokaro Kate tomo te, Rupẽ tomo a te, Manase tomo a xixi tũtatoñ wino, tosarykõ tapoise tuna Joatão poe xixi tũtatoñ wino nono tokarose ahtao eya xine, Moeze Ritonõpo poetory a.

⁸ Mame mokaro orutua kõ toytose nono enese te, ipoko pape merose, ynara tykase Jozue ahtao eya xine:

– Ytoytoko sero nono poro porehme. Ipoko pape imerotoko, mame osehtoko ropa ya oturuse. Taro Xiro po Ritonõpo neneryme imenekatoh ke nono apiakãko ase oesarykõme.

⁹ Naeroro toytose toto nono poro porehme, ipoko imerotohme pape pokona. 7me zokonaka nono tapiakase eya xine. Pata tõ esety tymerose roropa eya xine. Mame tooehse ropa toto Izyraeu tõ esaka Xiro pona Jozue a.

¹⁰ Imenekatoh ke Jozue a nono tokamose Ritonõpo neneryme oxiekyry tomo a emero tosake toto ehtohme.

Pẽjamĩ tõ nonory

¹¹ Pějамĩ tomo a nono tapoise irãnaono Juta tō esary maro Joze tō esary maro.

¹² Inonory moroto kynexine ehpio tuna Joatāo kuae tōnuhse pata Jeriko kuroko inikahpozakoxi mya xixi omōtoho wino roropa, mya ypy tō poro ona tonorē Pete-Awē pona.

¹³ Moro poe mya ikurenaka pata Ruze winakoxi, onuhtoh Ruze pona (esety akorō Peteu). Mya ropa tyhtose Atarote-Ataa pona ypy pona, Pete-Horō-Zopino poe ikurenae.

¹⁴ Morotoino inonory ehpiry toeramase ropa ypy kuroko xixi omōtoho wino, Pete-Horō etonie, ikurenaka mya pata Kiriate-Paau pona (Kiriate-Jearĩ), Juta tō nonory po. Moro inonory ehpiry kynexine xixi omōtoho wino.

¹⁵ Ikurenae Pějамĩ tō nonory kynexine Kiriate-Jearĩ poe mya xixi omōtoho winakoxi tuna enatyry tō Nepetoa pona.

¹⁶ Moro poe tyhtose mya ypy etyhyry pona jakanahmā Pē-Hinō etonie, jakanahmā Ahno konōto repaĩ etyhyry pona. Mame mya ropa ikurenaka jakanahmā Hinō poro, jepuseu tō onuhtoh poe ikurenae, tuna enatyry Rojeu pona.

¹⁷ Moro poe toeramase mya inikahpozakoxi tuna enatyry Seme pona, morotoino Jerirote pona onuhtoh Atumĩ etonie. Mame tyhtose topu Poã pona (Rupē mūkuru Poã kynexine).

¹⁸ Mya ropa onuhtoh poe inikahpozakoxi jakanahmā Joatāo etonie. Moromeĩpo tyhtose ropa jakanahmā pona.

¹⁹ Mya ropa onuhtoh Pete-Hokara poe inikahpozakoxi, eporehkāko tuna Joatāo etyhyry pona ikurenae, moroto tuna konōto Aorikyhyry kuaka tuna Joatāo omōtoho mana. Sero Pějамĩ nonory ehpiry ikurenae kynexine.

²⁰ Tuna Joatāo inonory ehpiryme kynexine xixi tūtatoho wino. Moro sã kynexine Pějамĩ tō nonory ehpio, toto esaryme.

²¹ Pata tō roropa Pějамĩ tō pataryme kynexine, Jeriko te, Pete-Hokara te, Emeke-Kexi te,

²² Pete-Arapa te, Zemaraim te, Peteu te,

²³ Awĩ te, Para te, Opara te,

²⁴ Kepaa-Amonai te, Opini te, Kapa, enara. Atapona 12me pata tō kynexine, moroto roropa pata tō pisarara kynexine.

²⁵ Imehnō pata tō roropa Pějамĩ pataryme kynexine, Kipeão te, Rama te, Peerote te,

²⁶ Mixipa te Sepira te, Mosa te,

²⁷ Rekē te, Iripeu te, Tarara te,

²⁸ Zera te, Erepe te, Jepuse (Jerusarē) te, Kipea te, Kiriate-Jearĩ, enara. Atapona 14me pata tō kynexine, moroto roropa pata pisarara tō kynexine. Moro sã kynexine nono apoitopōpyry Pějамĩ tomo a tosarykōme.

19

Ximeão tō nonory

¹ Moromeĩpo nono tokamose Ximeão tō, oxiekyry tomo a tosake toto ehtohme. Moroto inonory kynexine, Juta tō nonory rãnao.

² Ynara Ximeão tō pataryme kynexine: Peresepa te, Sepa te, Morata te,

³ Hazaa-Suau te, Para te, Ezē te,

⁴ Eutorate te, Petuu te, Horoma te,

⁵ Zikirake te, Pete-Marakapote te, Hazaa-Susa te,

⁶ Pete-Repaote te, Saruē, enara. Atapona 13me pata tō kynexine; moroto roropa pata tō pisarara moro zomye.

⁷ Ximeão tō esaryme roropa imehnō pata tō kynexine: Aim te, Rimō te, Etea te, Asã, enara. Atapona 4me pata tomo, moroto roropa pata tō pisarara morohne zomye.

⁸ Ximeão tō esaryme roropa pata tō pizarara kynexine, moro pata tō konōto zomye exiketomo Paarate-Pea pona, (Rama imuae). Morohne kynexine Ximeão tō nonory kehko esarykōme.

⁹ Ximeão tō nonory zokonaka touse Juta tō nonory wino, zumohxo Juta tō nonory exiryke, imotye roropa. Naeroro inonorykō zokonaka tapoise Ximeão tomo a tosarykōme.

Zepurō tō nonory

¹⁰ Mame nono tokamose ropa oseruao ehtopo, Zepurō tō oxiekyry tomo a. Inonory moroto kynexine mya Sarite etyhpyry pona.

¹¹ Moro poe tōnuhse mya xixi omōtoh winakoxi Marara pona, moro poe mya Tapasete kuroko, iporiry kuaka, Jokoneão poe xixi tūtatoh winakoxi.

¹² Sarite mōpoe inonory kynexine mya xixi tūtatoh winakoxi Kixirote-Tapoa ehpikoxi, Taperate kuroko, onuhnōko mya Japia pona.

¹³ Mya ropa xixi tūtatoh winakoxi Kate-Hepea pona, Ete-Kazī pona roropa, wazah Neia winakoxi, Rimō esemary ae.

¹⁴ Mame inikahpoe inonory ehpiry wazah tykase Hanatō winakoxi etypohnōko jakanahmā Ipitaeu pona.

¹⁵ Zepurō nonory maro pata tō kynexine, Katate te, Naarau te, Xinorō te, Itara te, Perē, enara. Atapona 12me pata tō kynexine, pata tō pizarara roropa morohne zomye.

¹⁶ Morara toehse Zepurō tō nonoryme. Morohne tapoise eya xine tosarykōme.

Isakaa tō nonory

¹⁷ Mame nono tokamose ropa 4me ehtopo, Isakaa tō nonoryme.

¹⁸ Inonorykō maro pata tō kynexine: Jezereu te, Kesurote te, Sunē te,

¹⁹ Haparaī te, Seō te, Anakarate te,

²⁰ Rapite te, Kixiāo te, Epe te,

²¹ Remete te, Ene-Kanī te, Ene-Hata te, Pete-Pase te,

²² Mame mokaro nonory ehpiry moroto kynexine Tapoa pūto te, mya Saazima pona, Pete-Seme pona, tuna Joatāo pona. Atapona 16me pata tō kynexine, pata tō pizarara roropa morohne zomye.

²³ Moro pata tō konōto zomye exiketō maro Isakaa tō nonoryme kynexine. Morohne tapoise eya xine tosarykōme ehtohme.

Asea tō nonory

²⁴ Mame nono tokamose ropa 5me ehtopo, Asea tō oxiekyry tō esaryme.

²⁵ Inonory po pata tō kynexine: Heukate te, Hari te, Petē te, Akasape te,

²⁶ Aramereke te, Amate te, Misau, enara. Moroto inonorykō kynexine, xixi omōtoh wino kynexine mya ypy Karameru pona te, Xio-Ripinate pona roropa.

²⁷ Moro poe toeramase mya xixi tūtatoh winakoxi, Pete-Takō pona te, mya Zepurō kuroko te, jakanahmā Ipitaeu kuroko roropa, mya inikahpozakōxi Pete-Emeke pona, Nejeu pona roropa. Mya ropa inikahpozakōxi pata Kapuu pona te,

²⁸ Eperō pona te, Reope te, Hamō te, Kana te, eporehkāko Xitō konōto pona.

²⁹ Moroto inonorykō ehpiry kynexine mya Rama winakoxi Tiro pona, pata tapuruse apuru konōto ke. Moro poe toeramase Hosa winakoxi, mya tuna konōto Metiteraneu pona. Moroto Asea nonory po pata tō kynexine: Maarape te, Akazipe te,

³⁰ Uma te, Apeka te, Reope, enara. Atapona pata tō kynexine 22me, pata tō pizarara roropa morohne zomye kynexine.

³¹ Morohne tapoise Asea tō oxiekyry tomo a tosarykōme.

Napatari tō nonory

³² Mame nono tokamose ropa 6me ehtopo Napatari tō, oxiekyry tō esaryme.

³³ Inonory moroto kynexine pata Herepe poe, wewe zaraimo Zaanani poe, mya Atami-Nekepe pona, Japaneeu maro, mya Rakū pona, mya ropa tuna Joatāo pona.

³⁴ Moro poe eramāko xixi omōtoh winakoxi Azanote-Tapoa pona te, mya ropa Hukoke pona eporehkāko Zepurō pona ikurenaka, mya Asea nonory pona xixi omōtoh winakoxi te, Juta nonory pona roropa xixi tūtatoh winakoxi, tuna Joatāo kuaka.

³⁵ Pata tō tapuruse exiketō apuru konōto ke ynara kynexine: Zitī te, Zea te, Hamate te, Rakate te, Kinerete te,

³⁶ Atama te, Rama te, Hazoa te,

³⁷ Ketese te, Eterei te, Ene-Hazoa te,

³⁸ Irō te, Mikitareu te, Horē te, Pete-Anate te, Pete-Seme, enara. Atapona 19me pata tō kynexine moro pata tō pisarara zomye exiketō maro.

³⁹ Moro pata tō zomye exiketō maro Napatari tō esaryme kynexine. Morohne tapoise eya xine tosarykōme.

Tā tō nonory

⁴⁰ Mame nono tokamose ropa 7me ehtopo Tā tō oxiekyry tō esaryme.

⁴¹ Mame inonorykō po pata tō kynexine: Zora te, Exitaou te, Ia-Seme te,

⁴² Saarapī te, Aijarō te, Itara te,

⁴³ Erō te, Timina te, Ekorō te,

⁴⁴ Euteke te, Kipetō te, Paarate te,

⁴⁵ Jeute te, Pene-Perake te, Kate-Rimō te,

⁴⁶ Me-Jarakō te, Rakō, enara. Moroto inonorykōme kynexine pata Jope zomye roropa.

⁴⁷ Mame Tā tō nonory tupuxihkase ropa ahtao, toytose toto pata Raixi pona osetapase. Moro pata typoremākase eya xine. Moro pōkō totapase eya xine. Inonorykō tapoise eya xine tosarykōme. Pata Raixi esety tymyakāmase eya xine Tāme tytamurukō esety ae ro.

⁴⁸ Moro pata tō morohne zomye exiketō maro Tā tō nonoryme kynexine. Morohne tapoise eya xine tosarykōme.

Jozue nonory

⁴⁹ Mame nono tapiakakehse ahtao Izyraeu tomo a, nono tokarose eya xine Jozue a, Num mūkuhpyry, esaryme ehtohme.

⁵⁰ Ritonōpo nyripohpyry ae ro, pata tokarose Jozue a, inekaropohpyry. Ypy tō nonory po moro pata kynexine Eparaī tō nonory po, esety Timinate-Sera. Moro pata tyrise ropa Jozue a; moroto ehse ynororo rahkene.

⁵¹ Moro sā nono tapiakase oturukety Ereaza a, Jozue maro, Izyraeu tō tamuximākō maro, ekamotohme Izyraeu tō oxiekyry tō nonoryme. Moro apiakatohme tōturupose toto Ritonōpo a, imenekatoh tapoise eya xine Ritonōpo maro Oturutoh omōtoh tao Xiro po.

Morarama tōtyhkase toto nono apiakary poko, ekamory poko roropa, enara.

20

Pata tō aepatyā ewomatopo

(Numeru 35.6-28; Teuteronomiu 4.41-43; 19.1-13)

¹ Ynara tyripose Ritonōpo a Jozue a:

² — Oturuko Izyraeu tomo a, ynara kaxiko: “Pata tō imenekatoko moro pona epaketō osewomatohme. Moro pata tō poko oturuase Moeze a tyripotohme oya xine.

³ Ahno ikarimotatyā, epāko mana moro pata tō pona aosewomatohme etapahpyry ekyry onymŷpopyra ehtohme.

⁴ Mame epakety ytōko mana morotona omōtoh taka, osekarōko mana tamuximākomo a. Mame osa ekarōko mā toto eya moroto aehtohme.

⁵ Mokyro onekaropyra toh mana aorikyhpyry ekyry a, emÿpory se exikety a. Aepahpyry ewomãko mã toto onetapara mokyro ehtohme tãtamorõkase rokẽ aexiryke zehno pyra roropa toexiryke.

⁶ Mame tehme rokẽ exiõko mã aepahpyry moroto, morotõkõ ãpataka apiakane otururu eraximãko mana, Ritonõpo maro Oturukety imehxo orihtoh eraximãko roropa mana. Moromeiõpo tosary pona ytõko ropa mana, pata poe toepatopõpyry pona ropa.”

⁷ Ynara tymenekase eya xine pata tõme: Ketese, Karirea nonory po, ypy tõ nonory po Napatari po te, Xikẽ, ypy tõ nonory po Eparaĩ po te, Kiriante-Arapa, (Eperõ) ypy tõ nonory po Juta po.

⁸ Tuna Joatão poe xixi tũtatoh wino, nono amimomã po Jeriko poe xixi tũtatoh wino, ona tonorẽ po Pezea tymenekase, Rupẽ nonory po; Ramote, Kireate po, Kate nonory po; Korã, Pasã po, Manase nonory po.

⁹ Morohne tymenekase, moro pona Izyraeu tõ epatohme, katonõ tõ roropa epatohme morotona. Imehnõ roropa amoreme pyra ahno etapahpõkomo osewomase roropa epãko mã toto morotona. Moro pata tõ po ynororo ahtao emÿpopyra etapahpyry jekyrÿpyry exiõko mana. Morotõkõ ãpataka toytose exiryke zae aehtoh tonetupuhse exiryke eya xine.

21

Rewita tõ patary tomo (1 Koronika 6.54-81)

¹⁻² Mame rewita tõ tamuximãkõ toytose pata Xiro pona, Kanaã nonory pona. Tõturuse toto oturukety Ereaza tõ maro, Jozue, Num mũkuru maro, Izyraeu tõ tamuximãkõ maro. Ynara tykase toto:

— Ynara tyripose Ritonõpo a Moeze a, pata tõ ekarotohme yna a, yna esaryme ehtohme, ona maro yna eky tõ nahpatohme, pata tõ zomye.

³ Ritonõpo nyriphopyry omipona toehse Izyraeu tomo, rewita tomo a typatarykõ tokarose eya xine ona maro, eky tõ nahpatohme.

⁴ Rewita tõ oxiekyry, koatita tomo a pata tõ tapoise osemazuhme. Arão pakomotyamo a roropa 13me pata tõ tapoise, Juta nonory po te, Ximeão nonory po, Pẽjamĩ nonory po, enara.

⁵ Imehnõ koatita tomo a roropa 10me pata tõ tapoise: Eparaĩ nonory po te, Tã nonory po, Manase tõ zokonaka nonory po xixi omõtoh wino, enara.

⁶ Jeresonita tomo a 13me pata tõ tapoise, Isakaa nonory po te, Asea nonory po, Napatari nonory po, Manase tõ zokonaka nonory po, Pasã po Joatão poe xixi tũtatoh wino.

⁷ Merarita tomo a 12me pata tõ tapoise Rupẽ tõ nonory po te, Kate tõ nonory po, Zepurõ tõ nonory po, enara.

⁸ Imenekatoh ke pata tõ tymenekase Izyraeu tomo a ekarotohme rewita tõ esaryme ona maro pata tõ zomye, Ritonõpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

⁹ Ynara pata tõ tokarose Juta tomo a, Ximeão tomo a roropa

¹⁰ Arão pakomotyã, Koate tõ ekyry tomo a, Rewi mũkuru. Koatita tõ esary tymenekase apitoryme.

¹¹ Pata Kiriante-Arapa tokarose mokaro a (Arapa, Anake zũ kynexine), moro Eperõme toehse, ypy tõ nonory po, Juta po, ona maro pata zomye.

¹² Yrome moro pata tõ pisarara pata zomye exiketõ ona maro tokarose kynexine Karepe a Jepone mũkuru esaryme.

¹³ Arão pakomotyamo a Eperõ tokarose ona maro pata zomye exikety maro. Moro pata tymenekase morotona epaketõ ytotohme osewomatohme imepÿ tykarimotase ahtao eya. Pata Ripina tokarose roropa eya xine te,

¹⁴ pata Jatia te, Exitemoa te,

¹⁵ Horõ te, Tepia te,

¹⁶ Aim te, Juta te, Pete-Seme, ona morohne zomye exikety maro: atapona 9me pata tõ Juta nonory po, Ximeão nonory po roropa.

¹⁷ Pëjamĩ nonory po 4me pata tõ tokarose eya xine: Kipeão te, Kepa te,

¹⁸ Anatote te, Aramõ, enara.

¹⁹ Atapona 13me pata tõ tokarose eya xine, ona morohne zomye exikety maro, Ritonõpo maro oturuketomo a, Arão pakomotyamo a.

²⁰ Imehnõ koatita ekyry tomo a, rewita tomo a, pata tõ tokarose Eparaĩ nonory po.

²¹ Ynara tapoise eya xine: Xikẽ, ona pata zomye exikety maro, ypy tõ nonory po, Eparaĩ po. Xikẽ tymenekase epaketõ morotona ytotohme osewomatohme, imepỹ tykarimotase ahtao, Kezea roropa tapoise koatita tomo a te,

²² Kipizaĩ maro, Pete-Horõ, enara, ona maro pata tõ zomye exikety. Atapona 4me pata tomo.

²³ Tã nonory poe asakoropane pata tõ tapoise eya xine: Euteke te, Kipetõ te,

²⁴ Aijarõ te, Kate-Rimõ te, ona pata tõ zomye exikety maro.

²⁵ Pata tõ asakoro tapoise eya xine Manase nonory po: Taanake te, Kate-Rimõ ona maro pata tõ zomye exikety maro.

²⁶ Mokaro koatita tomo a pata tõ tapoise 10me atapona ona maro, pata tõ zomye exikety maro.

²⁷ Jeresonita tomo a, imehnõ rewita tomo, pata tõ tapoise Manase tõ, xixi tũtatoh wino exiketõ poe: pata Korã, Pasã po ona maro, pata zomye exikety maro. Moro pata tymenekase epaketõ morotona ytotohme osewomatohme ahno tykarimotase ahtao. Pata Peexitera roropa tapoise Jeresonita tomo a ona (ekykõ napyry) maro, pata zomye exikety maro.

²⁸ Isakaa nonory poe 4me pata tõ tapoise eya xine: Kixião te, Taperate te,

²⁹ Jaramute te, Ene-Kanĩ, ona pata tõ zomye exikety maro.

³⁰ Asea nonory poe asakoropane pata tõ tapoise eya xine: Misau te, Apatõ te,

³¹ Heukate te, Reope, ona maro, pata tõ zomye exikety maro.

³² Napatari nonory poe pata Ketese tapoise eya xine Karirea po, ona maro, pata zomye exikety maro. Ketese tymenekase epaketõ morotona epatohme ahno tykarimotase ahtao. Hamote-Toa tapoise roropa jeresonita tomo a te, Karatã roropa, ona maro, pata tõ zomye exikety maro. Atapona oseruao pata tomo.

³³ Oxiekyry, jeresonita tomo a pata tõ tapoise atapona 13me pata tomo, ona maro, pata tõ zomye exikety maro.

³⁴ Imehnõ rewita tõ, merarita tomo a asakoropane pata tõ tapoise Zepurõ nonory po: Jokoneão te, Karata te,

³⁵ Timina te, Naarau, enara, ona maro, pata tõ zomye exikety maro.

³⁶ Rupẽ nonory po asakoropane pata tõ tapoise eya xine: Pezea te, Jasa te,

³⁷ Ketemote te, Mepaate, enara, ona maro, pata tõ zomye exikety maro.

³⁸ Kate tõ nonory po pata Ramote tapoise eya xine, Kireate po, ona pata zomye exikety maro. Ramote tymenekase, morotona epaketõ epatohme imepỹ ahno tykarimotase ahtao. Maanaĩ tapoise roropa merarita tomo a te,

³⁹ Hexipõ te, Jazea, enara, ona pata tõ zomye exikety maro. Atapona asakoropane pata tomõ.

⁴⁰ Mokaro rewita tomo, merarita tõ oxiekyry tomo a 12me pata tõ tapoise atapona.

⁴¹ Izyraeu tõ nonory poe 48me pata tõ tokarose rewita tomo a, ona pata tõ zomye exikety maro.

⁴² Moro pata tõ emero ona nae kynexine pata tõ zomye exikety.

Nono apoiry Izyraeu tomo a tosarykõme

⁴³ Moro sã Izyraeu tomo a nono tokarose Ritonõpo a emero tõmihpyry etapopotõpyry ae ro itamurukomo a. Mame moro nono tapoise ahtao eya xine tõsesarise toh kynexine moroto.

⁴⁴ Mame totonakehse toto, oxiehno pyra toehse imehnõ katonõ maro, Ritonõpo omihpyry ae ro itamurukomo a. Epetõkara emero typoremãkase Izyraeu tomo a orẽpyra toto tyripose Ritonõpo a exiryke.

⁴⁵ Tõmihpyry ae ro kure rokẽ Izyraeu tõ tyrise Ritonõpo a, emero.

22

Rupẽ tõ Kate maro, Manase tõ maro aropotopõpyry ropa

¹ Morarame Rupẽ tõ tonehpose Jozue a, oximõme toto ehtohme Kate tõ maro te, Manase tõ xixi tûtatoh wino exiketomo.

² Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonõpo poetory, Moeze nyriphopyry tyrise oya xine, emero. Jomipona roropa mexiatose emero porehme.

³ Ækorõ tõ, Izyraeu tõ onurumekara mexiatose. Tomeseke sã Ritonõpo nyriphopyry omipona mexiatose.

⁴ Seromaroro oxiehno pyra Izyraeu tõ tyripose Ritonõpo a, Oesẽkomo a imehnõ maro, tõmihpyry ae ro. Naeroro ytotoke ropa ononorykõ pona, anapoihpyrykõ pona tuna Joatão mõpozakoxi, Moeze Ritonõpo poetory nekarohpyry oya xine.

⁵ Moeze, Ritonõpo poetory, nyriphopyry oya xine Ritonõpo omiryne, moro omipona ehtoko, tomeseke samo. Ritonõpo Oesẽkõ pyno ehtoko, aomiry omipona ehtoko, inyriphopyry oya xine omipona roropa ehtoko. Oesẽkõ onurumekara ehtoko, imaro ÿme ehtoko yronymyryne ajamitunuru ke porehme.

⁶ Mame kure rokẽ toto tyripose Jozue a Ritonõpo a. Tõsekazumase ynororo eya xine. Mame toytose ropa toto tosaka xine.

⁷ Nono tokarose Moeze a Manase tomo a zokonaka tuna Joatão poe xixi tûtatoh wino, Pasã nonory po. Yrome zakorõ a zokonaka nono tokarose Jozue a Joatão poe xixi omõtoh wino, imehnõ oxiekyrymãkõ maro. Tõsekazumase toto ahtao Jozue a kure rokẽ tyripose toto Ritonõpo a.

⁸ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytõko ropa matose oesarykõ pona, tymõkomoke matose pitiko rokẽ pyra te, tokyke matose pui tõ tuhke te, parata te, uuru te, metau te, kurimene te, upo itamurume, enara. Morohne zokonaka ekarotoko imehnõ Izyraeu tomo a anapoihpyrykomo oepekõkara wino.

⁹ Morarame toytose toto: Rupẽ tomo, Kate tomo, Manase tomo xixi tûtatoh winakoxi ropa, tosaka xine ropa. Imehnõ Izyraeu tõ tynomose eya xine Xiro po, Kanaã nonory po, Kireate pona toytotohkõme tosarykõ pona ropa. Moro nono typoremãkase eya xine Ritonõpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

Apoto apõ ritopõpyry poko Joatão ehpio

¹⁰ Mame toeporehkase tahtao xine Jerirote pona, tuna Joatão ehpiokoxi apoto apõ konõto tyrise Rupẽ tomo a, Kate tõ maro, Manase tõ maro, moino aosenetohme.

¹¹ Moro poko omi totase imehnõ Izyraeu tomo a:

– Etatoko ke! Apoto apõ tyrise Rupẽ tomo a, Kate tõ maro, Manase tõ maro xixi tûtatoh wino, Jerirote po, Joatão ehpiõ po.

¹² Morara kary etaryke Izyraeu tõ, tõximõse toto Xiro po etonatohme toto maro.

¹³ Mame Pineia, oturukety Ereaza mükuru, taropose Izyraeu tomo a Kireate nonory pona oturutohme Rupẽ tõ maro, Kate tõ maro, Manase tõ maro xixi tûtatoh wino.

¹⁴ Pineia maro Izyraeu tõ 10mãkõ tamuximãkõ toytose.

¹⁵ Toytose toto Kireate nonory pona oturuse Rupě tō maro, Kate tō maro te, Manase tō maro xixi tūtatoh wino. Ynara tykase toto eya xine:

¹⁶ – Ritonōpo poetory tō tōximōse toto, ōmiryko etary se mā toto: “Oty katoh moro myriatose? Zae pyra matose Ritonōpo a! Ritonōpo omipona pyra toehse matose moro apoto apō ritopōpyry poko oya xine. Kuesēkō, Ritonōpo rumekāko matou?”

¹⁷ Wenikehnōko matou iirypyryme kuehtopōpyrykō poko Peoa po, kuānohtopōpyrykō poko roropa Ritonōpo a? Sam āko ro sytatose moro pokoino. Naeroro oty katohme oorypyrykō poko se ro matou?

¹⁸ Ritonōpo Kuesēkō rumekary se hmatou? Seroae aomiry omipona pyra toehse awahtao xine, kokoro kyzehno xine toexiryke Izyraeu tō wānohnōko mana.

¹⁹ Seromaroro ononorykō popyra oya xine ahtao, osehtoko ropa xiaro Ritonōpo nonory pona, Ritonōpo eahmatoh kurā pona, Ritonōpo maro Oturutoh esaka. Nono zokonaka ekaropotoko taro yna a. Yrome Ritonōpo onurumekara ehtoko; yna roropa onurumekara ehtoko, imepỹ apoto apō riry poko oya xine, Ritonōpo Kuesēkō eahmatoh myakāme.

²⁰ Wenikehpyra ehtoko Akā poko Zera mūkuru. Ritonōpo nyriphopyry omipona pyra toehse ynororo, mōkomo tonahkapose ahtao Ritonōpo a. Mame Izyraeu tō tuānohse Ritonōpo a moro pokoino. Akā rokē kara imehnō taorihmapose eya iirypyry pokoino.”

²¹ Mame mokaro Izyraeu tō tamuximākō tozuhse Rupě tomo a, Kate tō maro, Manase tō maro xixi tūtatoh wino exiketomo a. Ynara tykase toto:

²² – Ritonōpo Imehxo mana! Emero rihpōme mana! Jamihmehxo mana! Emero Esēme mana. Tuarō mā ynororo oty katoh moro tyrise yna a. Amarokō roropa tuaro ehtoko. Moro ynanyrihpyry Ritonōpo rumekatohme tyrise yna a ahtao, ah ynanorihxi.

²³ Sero apoto apō onyripyra ynanexiase okyno zahkatohme te, tiriiku tōkehko zahkatohme osepeme ehtohme. Ritonōpo omihpyry omipona pyra yna ehtohme moro tyrise ahtao yna a, yna wānohnōko Ritonōpo mana.

²⁴ Moro tyrise yna a, enaromỹke yna exiryke: Imeĩpo otarame apakomotyā ynara āko yna pakomotyamo a: “Onokā matou? Ritonōpo Izyraeu tō Esē amaro xine pyra mana.

²⁵ Tuna Joatāo tyrise eya kuapiakatohkōme. Rupě tomo, Kate tō maro, Ritonōpo poetoryme nymyry pyra matose,” āko mā toto. Mame morara karyke eya xine yna pakomotyā aropōko apakomotyā mana Ritonōpo winoino. Mame Ritonōpo eahmakehnōko mā toto.

²⁶ Morara exiryke moro apoto apō tyrise yna a okyno tō zahkatohme pyra, ynanekarory tō roropa zahkatohme pyra.

²⁷ Yrome moro tyrise yna a wenikehpyra yna ehtohme te, wenikehpyra oehtohkōme roropa, kypakomotyākō roropa imeĩpo wenikehpyra ehtohme. Moro mā enetupuh-tohme exīko mana Ritonōpo oneahmakehpyra kuehtohkōme, kynekarorykō ke Ritonōpo a osepeme ehtohme. Moro tyrise yna a imeĩpo apakomotyā ynara kara ehtohme yna pakomotyamo a: “Ritonōpo poetoryme nymyry pyra matose.”

²⁸ Ynara tōsenetupuhse yna: Imeĩpo morara tykase ahtao yna pakomotyamo a, ynara āko ezuhnōko mā toto: “Enetoko ke yna tamuru tomo a apoto apō tyrise Ritonōpo nyriphopyry sã ipunaka. Yrome sero apoto apō tyrise okyno zahkatohme pyra. Wenikehpyra kuehtohkōme rokē moro tyrise yna a.”

²⁹ Moino ro yna, Ritonōpo rumekary se pyra ynanexiase. Aomiry omipona yna exikepyry se pyra ynanase. Imepỹ apoto apō riry se pyra ynanexiase ynanekarory tō zahkatohme, okyno tomo te tiriiku tōkehko roropa Ritonōpo kyryry myakāmatohme, apoto apōme, Itapyĩ etonie. Morohne zahkatohme pyra tyrise yna a.

³⁰ Mame morara kary etaryhtao tyya xine, oturukety Pineia tomo te, Izyraeu tō tamuximākō maro tākye toehse ropa toto.

³¹ Ynara tykase oturukety Pineia, Ereaza mūkuru Rupě tomo a, Kate tō maro, Manase tō maro xixi tūtatoh wino exiketomo a:

— Seromaroro zuaro toehse yna, Ritonõpo kymaro xine mana, irumekary se pyra oexirykõke. Izyraeu tõi typynanohse oya xine kuãnohpyra xine Ritonõpo ehtohme.

³² Mame Rupẽ tõi turumekase ropa Kate tõi maro, Kireate nonory po Pineia tomo a, tamuximãkõ maro toytotohkõme ropa Kanaã nonory pona ropa Izyraeu tõi zuruse emero.

³³ Mame aomirykõ Izyraeu tõi zamaro kynexine. Naeroro Ritonõpo toahmase eya xine. Osenetupuhpyra toehse toh kynexine osetapary poko te, Rupẽ tõi nonory enahkary poko te, Kate tõi nonory maro.

³⁴ Mame moro apoto apõ tosehpase Rupẽ tomo a, Kate tõi maro “enetupuhpotopo” ynara karyke: “Moro pokoino enetupuhnõko sytatose Kuesẽkõme Ritonõpo exiry poko.”

23

Jozue omihpyry

¹ Mame Ritonõpo poe etonara toehse Izyraeu tomo, imehnõ topetõkara, tomye xine exikety maro. Tuhke jeimamyry taropose, tamuhpõme toehse Jozue.

² Morara toehse ahtao Izyraeu tõi tykohmase tyya, tamuximãkomo te, typatakẽ tomo te, juize tomo te, tuisa tõi maro, ynara tykase ynororo eya xine:

— Tamuhpõme toehse ywy.

³ Ritonõpo Kuesẽkõ nyrihpyry tonese oya xine, imehnõ typoremãkase eya emero opokoino xine. Toekuhse Ritonõpo ãkorehmatohkõme.

⁴ Etatoko pahne! Nono tokamose ya, oesarykõme, imeimehnõ ahno nonory onyporemãkara ro ahtao. Morararo ahno nonory tokamose ya iporemãkatyã esahpyry tuna Joatão poe xixi tûtatoh wino, tuna konõto Metiteraneu pona xixi omõtoh wino.

⁵ Ritonõpo Kuesẽkõ mã mokaro aropõko, tynonorykõ poe. Morotoino epãko mã toto mya rahkene. Toto esahpyry pona osesariko matose Ritonõpo Kuesẽkõ omihpyry ae ro.

⁶ Naeroro tomeseke ehtoko Moeze nymerohpyry omipona oehtohkõme yronomyryme. Inyripohpyry oya xine toiro pitiko onurumekara ehtoko, aomipona ehtoko emero porehme

⁷ mokaro maro osehtakamara oehtohkõme, amaro xine toto ahtao ro. Mokaro tyorõ ritõ poko mã toto, ineponãmarykõ esehopyra ehtoko: “Mokyro ritõ neneryme tyrõko ase,” kara ehtoko ipunaka, toto oneahmara ehtoko te, toto êpataka oesekumurukõ po porohpyra ehtoko ipunaka, enara.

⁸ Ritonõpo Oesẽkõ pyno rokẽ ehtoko, ýme ehtoko aomiry omipona, aomipona oehpopyrykõ saaro tarona.

⁹ Ahno jamihmãkõ mya taropose Ritonõpo a sero nono poe, tuhkãkõ taropose eya, mya toto ytotohme. Oporemãkaposarokõmepyra toh kynexine.

¹⁰ Toiro Izyraeume exikety poe, miume epetõkara epãko mã toto, Ritonõpo Kuesẽkõ amaro xine exiryke. ãkorehmatorýko mana orẽpyra oehtohkõme, tõmihpyry ae ro.

¹¹ Morara exiryke Ritonõpo Kuesẽkõ rokẽ pyno ehtoko.

¹² Yrome Ritonõpo omiry omipona pyra awahtao xine, osepeme awahtao xine ipoetory tõi kara maro, toto nohpory maro oerẽnarykohtaõ,

¹³ tuaro ehtoko, mokaro oepekõkara anaropopyra ropa exiko Ritonõpo mana owinoino xine. Morarame ãkorekehkatorýko mã toto. Oryhmanekõ sã exiko mã toto, jarakapyhpyry aõ sã exiko matose, týpapipohsẽ sã exiko matose, omoxino ke tonuruaõkẽ sã exiko matose. Morara exikehpyra exiko matose oenatyrykõ ponãmero sero nono kurã po, Ritonõpo Kuesẽkõ nekarohpyry po oya xine.

¹⁴ Seromaroro joorihto moe pyra toehse nase. Tuaro matose okurohtaõ xine, Ritonõpo Kuesẽkomo a kykyryrykõ kurã emero tokarose kyya xine tõmihpyry ae ro. Tõmihpyry ae emero tyrise eya; ekurehpyra ipunaka.

¹⁵ Kurākō tyrise eya emero tōmihpyry ae ro. Morararo tōmihpyry ae ro popỹ rīko roropa mana.

¹⁶ Imehnō ineponāmarykō eahmaryhtao oya xine, oporotyrykohtao toto ēpataka, tohne exīko mana, awānohtorỹko mana. Ynara exiryke moro riryhtao oya xine, aomihpyry omipona pyra exīko matose. Mame enahnōko matose sero nono kurā po, inekarohpyry po oya xine.

24

Jozue osekazumatopōpyry

¹ Moromeīpo Izyraeu tō oxiekyry tō emero tanonohpose Jozue a pata Xikē po.

Tamuximākō toahmase eya te, pata tō esamo te, juize tomo te, Izyraeu tō tuisary tomo, enara. Tōximōse toto Jozue maro Ritonōpo ēpataka.

² Mame ynara tykase Jozue imoihmākomo a:

– Ynara āko Ritonōpo, Izyraeu tō Esē oya xine: “Pake atamurukō moroto kynexine tuna Eupyrati moinō po, imehnō ritō panō toahmase eya xine. Tera kynexine toiro mokyro, Aparāo zумы, Naoa zумы roropa.

³ Yrome moino Aparāo tapoise ya, moro nonory poe, Eupyrati moinō poe ytoytotohme Kanaā nonory poro porehme. Ipakomotyā tuhke ekaroase eya: Aparāo a Izake ekaroase,

⁴ Izake a Jako tō ekaroase Ezau maro. Ezau a osa ekaroase esaryme, ypy tō nonory Seia te, yrome Jako tō tyhtose Ejitu pona tumūkuru tō maro.

⁵ Imeīpo Moeze tō tonyohse ya Arāo maro Ejitu tō wānohtohme. Morara ahtaο amarokō touse ya moro poe.

⁶ Atamuru tō tonehse ya Ejitu poe, toeporehkase toto tuna konōto Tahpiremā eh-pikoxi. Yrome Ejitu tomo a tokahmase toto tuna pona kawaru tō maro tykanarykō maro etonatohme.

⁷ Mame ykohmase Izyraeu tomo takorehmatohkōme, mame xinukutume ehtoh yriase ikohmamyhpyry samo toto zonētohme ejitujana tō wino. Tuna konōto enehpoase ejitujana tō pona, inerymapotohkōme. Meneatose ynyrihpyry Ejitu poko. Moromeīpo ona tonorē poro moehtone okynano.

⁸ – “Mame kuaroatose amoreu tō nonory pona, tuna Joatāo poe xixi tūtatoh winakoxi. Tōsetapase amaro xine amoreu tomo. Yrome orēpyra kyriatose, toto poremākatohme. Inonorykō tapoise oya xine oesarykōme, tonahkase toto ahtaο ya.

⁹ Mame Moape tuisary Parake, Zipoa mūkuru tōsetapase Izyraeu tō maro. Paraāo, Peoa mūkuru, tonehpose Parake a, popyra oripotohkōme ya repe.

¹⁰ Yrome Paraāo omiry etary se pyra exiase, naeroro kure rokē amarokō tyripose eya. Moro sā kypynanopyatose oryhmaro xine Parake ehtohme.

¹¹ Tuna Joatāo takuohse oya xine, mytoatose pata Jeriko pona. Moroto orutua kō, Jeriko pōkō tōsetapase amaro xine te, moromeīpo amoreu tomo te, perizeu tomo, kananeu tomo, heteu tomo, kirikaseu tomo, heweu tomo, jepuseu tomo, enara. Orēpyra kyriatose toto poremākatohme oya xine porehme.

¹² Oehpyra ro awahtaο xine, amoreu tō tuisary asakoro aropoase mya, ypoe toepase toto enaromỹke. Warata ke pyra, tapemaimo ke pyra roropa, pyrou ke pyra taky maro, opyrekō ke pyra tonahkase toto.

¹³ Ononorykō ekaroase oya xine ipoko erohpitopyra awahtaο xine te, pata tō ekaroase oya xine onyrihpyrykō kara. Moroto tōsesarise amarokomo, uwa epery enahnōko matose, azeitona roropa enahnōko matose uwa zoko poe, azeitona zoko poe roropa anarykahpyrykō kara.”

¹⁴ Mame tōturukehse Jozue moro poko. Mame ynara tykase ropa ynororo:

– Morara exiryke, seromaroro Ritonōpo omipona ehtoko. Ipoetoryme ehtoko, ŷme ehtoko inyriphopyry omipona. Owenikehtoko imehnō ritō kō poko, atamurukō

neponāmarykō oneahmara ehtoko; Mesopotamia po toahmase toto eya xine te, Ejitu po, enara.

¹⁵ Yrome Ritonōpo poetoryme se pyra awahtao xine, imenekatoko seroae ro onoky omipona exīko matou? Jūme rokē imenekatoko: atamurukō neponāmarykō, ineahmatyā Mesopotamia nonory po te, amoreu tō neponāmarykō sero nono po, oesarykōme toehse seromaroro. Yrome ywy, ytapyī taōkō maro, Ritonōpo Kuesēkō omipona exīko ynanase.

¹⁶ Ynara tykase imoihmākō eya:

— Jūme Ritonōpo onurumekara ynanase imehnō ritō panō eahmatohme yna a.

¹⁷ Ritonōpo Kuesēkō kynexine, kypynanopyatose kytamuru tō maro Ejitu poe, Ejitu pōkō namotome yna ahtao. Inyrytā kurā tonese yna a, imehxo exiketomo. Towomase yna eya, osema ae yna oepyrhta, imeimehnō nonory poro yna ytoryhtao.

¹⁸ Axī pyra inekarohpyry tapoise yna a yna esaryme, imeimehnō nonory pōkō mya taropose ahtao eya, amoreu tō maro, sero nono pōkomo. Naeroro Ritonōpo omiry omipona exīko ynanase, yna Esēme aexiryke.

¹⁹ Ynara tykase Jozue eya xine:

— Ritonōpo omipona ehsaromepyra matose, zae ehtoh se aexiryke. Imehnō ritō panō eahmananō se pyra mana ipunaka. Oorypyrykō onykorokara exīko mana, azahkuru oehtohkomo.

²⁰ Ritonōpo Oesēkō rumekaryhtao oya xine, imeimehnō ritō panō eahmaryhtao oya xine, oehnōko ropa mana awānohse xine. Oenahkapotorŷko mana, apitoryme typynanohse awahtao xine ro eya.

²¹ Jozue tozuhse imoihmākomo a, ynara tykase toto:

— Arypyra! Ritonōpo Kuesēkō omipona se rokē ynanase.

²² Ynara tykase Jozue eya xine:

— Amarokō enenanōme matose, etananōme roropa matose. Ritonōpo tymenekase oya xine Oesēkōme, aomipona oehtohkōme.

— Ÿ, enenanōme ynanase! tykase toto.

²³ Mame tōturuse Jozue eya xine, ynara tykase ynororo:

— Morara ahtao imehnō neponāmarykō ipahtoko, nae ahtao amaro xine. Zae oehtohkō enepotoko Ritonōpo a, Izyraeu tō Esemu a ŷme oehtohkō poko aomipona oehtohkō poko.

²⁴ Ynara tykase imoihmākō Jozue a:

— Ÿme ynanase, Ritonōpo Kuesēkō poetoryme. Inyripohpyry omipona ynanase exīko ipunaka.

²⁵ Moro sā imoihmākō maro tōmiry totapose Jozue a Ritonōpo netaryme. Mame moro ae ro Xikē po, Ritonōpo omihpyry tokarose eya xine, inyripohpyry roropa.

²⁶ Mame pape pokona morohne tymerose eya Ritonōpo Nyripohpyry Pape Pokona. Imēīpo topu konōto tapoise Jozue a tyritohme wewe kurā zopikoxi, xikihme, Ritonōpo maro oturutoh pūto.

²⁷ Ynara tykase ynororo imoihmākomo a:

— Sero topu enetoko ke. Eneneme sā exīko mana. Ritonōpo nekarohpyry kyaa xine totase sā eya te, kuomirykō roropa totase sā eya, Kuesēkō onurumekara oehtohkōme.

²⁸ Mame esaka xine imoihmākō tonyohse ropa Jozue a.

Jozue orihtopōpyry

(Juize 2.6-9)

²⁹ Moromeīpo 110me jeimamyry toehse ahtao toorihse Jozue, Num mūkuru, Ritonōpo poetory.

³⁰ Ekepyry tonēse esary po, Timinate-Sera po ypy tō nonory po, Eparaī nonory po ypy Kaaxi poe inikahpoe.

³¹ Isene ro Jozue ahtao, Ritonõpo omipona Izyraeu tõi kynexine. Mame toorihse Jozue ahtao, isene ro Izyraeu tõi tamuximãkõ ahtao, tuaro exiketõ Ritonõpo nyrytã poko, Izyraeu tõi akorehmatohme, aomiry omipona toh kynexine.

³² Joze ekepyry, Izyraeu tõi nenepyhpyrykõ Ejitu poe, tonẽse Xikẽ po, Jako nepekatyhpyry po, Hamoa mũkuru tõi wino, 100me parata ke. Hamoa kynexine Xikẽ zумы. Moro nono Joze pakomotyã nonoryme toehse, esarykõme.

³³ Toorihse roropa Ereaza, Arão mũkuru. Ekepyry tonẽse Kipea po, ypy tõi nonory po, Eparaĩ nonory po. Moro pata tokarose kynexine imũkuru Pineia a.

JUIZE

Apiakane tō Ehtopōpyry poko

Juizes

Ekarotopo

Sero pape *Juize* ekarōko Izyraeu tō ehtopōpyry poko Kanaã poremākatopōpyry poe tuisame Sauu ehtoh pona. Morara ahtao soutatu tō towōse, toto tuisaryme ehtohme, Izyraeu tō akorehmatohme epetōkara poremākatoh poko, zae ehtoh poko toto ehtohme roropa. Toiro apiakaneme Sāsāo kynexine (Juize 13–16).

Ekarōko sero: Ritonōpo omipona Izyraeu tō ahtao kure ehtoh tokarose Ritonōpo a eya xine. Yrome toeramase toto ahtao Ritonōpo wino typoremāse toh kynexine. Morara ahtao ro eraximāko Ritonōpo kynexine toto pynanohtohme ropa, tyrypyrykō rumekary se toehse toto ahtao, eramatohme ropa Ritonōpo a Tosēkōme.

Sero pape ao

Imēipo toorihse Jozue ahtao 1.1–2.10

Izyraeu tō apiakananomo 2.11–16.31

Izyraeu tō ehtopōpyry 17.1–21.25

Tuisa Atoni-Pezeke poremākatopōpyry

¹ Morarame Jozue toorihse ahtao, Ritonōpo Imehxo Exikety a tōturupose Izyraeu tomo, ynara tykase toto:

– Onokākō aropory se hma osemazuhme Kanaã pōkō poremākapose?

² Ritonōpo a tozuhse toto, ynara tykase:

– Juta tō ytōko osemazuhme. Sero nono ekarōko ase eya xine.

³ Mame ynara tykase Juta tō Ximeāo tomo a:

– Ehmaropa oximaro Ritonōpo nekarohpyry yna a apoise, Kanaã pōkō poremākapose. Imēipo ytōko sytatose oximaro Ritonōpo nekarohpyry pona oya xine ononorykōme.

Moro sā Ximeāo tō toytose

⁴ Juta tō maro topekōkara poremākapose oximaro. Mame orēpyra tyripose toto Ritonōpo a, kananeu tō typoremākapose eya xine, perizeu tō roropa. 10 miume orutua kō totapase eya xine Pezeke po.

⁵ Moro po tōseporyse toto Atoni-Pezeke maro, tōsetapase toto imaro. Mame kananeu tō typoremākapose eya xine, perizeu tō maro.

⁶ Atoni-Pezeke toepase, yrome tokahmase ynororo eya xine, tapoise eya xine. Mame emary zū asakoro tuhkohse eya xine, ipupuru zū tō maro.

⁷ Mame ynara tykase Atoni-Pezeke:

– 70me tuisa tō tyripose ya moro samo, emarykō zū, ipupuru zū tō maro tuhkohpose ya. Joh akoīpyry tonahse eya xine jotuhtoh zopino. Seromaroro moro sā tyripose ywy Ritonōpo a, ynyrihpyry emetakame.

Mame Atoni-Pezeke tarose eya xine Jerusarē pona, moroto toorihse.

Jerusarē typoremākase Eperō maro

⁸ Mame Juta tō orutua kō toytose etonase Jerusarē pōkō maro. Jerusarē tonahkase eya xine. Pata pōkō totapase eya xine. Pata tyahkase roropa eya xine.

⁹ Imēipo toytose toto osetapase kananeu tō maro ypy tō pōkō maro te, ona tonorē pōkō maro ikurenāe te, nono amimomā pōkō maro Juta nonory po, enara.

¹⁰ Mame toytose toto etonase kananeu tō maro Eperō po, apitoryme esety Kiriate-Arapame kynexine. Sesai tō typoremākase eya xine, Aimā maro te, Taumai maro, enara. Anake mūkurume tō kynexine.

Tepia poremākatopōpyry
(Jozue 15.13-19)

¹¹ Morotoino toytose Juta tomo osetapase Tepia pōkō maro. Moro pata esety akorō Kiriante-Sepea kynexine.

¹² Mame ynara tykase Karepe:

— Jēxiry Akasa ekarōko ase orutua a ipytyme ehtohme pata Kiriante-Sepea poremākaryhtao eya.

¹³ Moro pata typoremākase Otonieu a, Kenaza mūkuru, Karepe akorony. Naeroro tōxiry Akasa tokarose Karepe a ipytyme ehtohme.

¹⁴ Mame tyniotase Akasa ahtao Otonieu maro: “Nono ekaropoko omy a,” tykase ynororo eya. Akasa toytose Karepe a, mame tyhtose ahtao toky, jumētu poe jumy ynara tykase eya:

— Oty se hma, orymo?

¹⁵ Ynara tykase nohpo tumy a:

— Tuna eutary sehxo hano. Nono mekaroase ya, nono tonorē exikety. Tuna eutary maro nono ekaroko ya, tykase.

Naeroro tōxiry a tuna enatiry tō tokarose Karepe a nono kae exikety maro te, nono kae pyra exikety maro, enara.

Orēpyra Juta tō ehtopōpyry Pējamī tō maro

¹⁶ Moeze meretamuru pakomotyā, keneu tō, toytose Juta tō maro pata Jeriko, airiki panō esary poe, ona pona Juta tō nonory pona, pata Arate poe ikurenaka. Moroto kynexine toto amarekita tō maro.

¹⁷ Mame Juta tō toytose Ximeāo tō maro osetapase kananeu tō, Zepate pōkō maro. Moro pata tonahkase eya xine. Mame pata esety tymyakāmase eya xine Horomame.

¹⁸ Yrome Kaza anapoipyra tokurehse toto, Axikerō te, Ekorō roropa, morohne zomye exikety roropa.

¹⁹ Juta tō takorehmase Ritonōpo a ypy tō nonory pōkō poremākapory poko. Yrome tuna konōto ehpiōkō onyporemākasaromepyra toh kynexine tykahuke toh exiryke kurimene risē ke.

²⁰ Moeze nyripohpyry ae ro pata Eperō tokarose Karepe a. Moro poe Anake mūkuru tō oseruao taropose eya.

²¹ Yrome jepuseu tō anaropopyra Pējamī tō kynexine Jerusarē poe. Moroto Jerusarē po jepuseu tō ehse. Moroto ro mā toto seroae ro Pējamī pakomotyā tō maro.

Peteu typoremākase Joze tomo a

²²⁻²³ Mame Eparaī tō toytose Manase tō maro osetapase Peteu pōkō maro. (Apitoryme pata esety kynexine Ruze.) Takorehmase toto Ritonōpo a. Mame pata pona enenanō taropose eya xine;

²⁴ orutua tonese eya xine pata poe tūtāko. Ynara tykase toto eya:

— Otāto omōnōko ynanae pata pona? Yna zuruko oetapara yna ehtohme.

²⁵ Naeroro omōto tonepose eya. Tomōse toto moro aka, mame moro pōkō totapase eya xine. Mokyro orutua rokē typynanohse eya xine jekyry tō maro.

²⁶ Moromeīpo toytose ynororo heteu tō nonory pona imepỹ pata ritohme. Moro pata tosehapse eya Ruzeme. Moro saaro mā esety seroae ro.

Ahno anaropopyra tokurehse Izyraeu tomo

²⁷ Imeimehnō pata pōkō anaropopyra Manase tō tokurehse: Pete-Sā pōkomo te, Taanake pōkomo te, Toa pōkomo te, Ipyreāo pōkomo te, Mekito pōkomo te, morohne zomye exiketō maro, enara. Moro pata tō poro kananeu tō ehse.

²⁸ Jamihmehxo toehse Izyraeu tō ahtao, kananeu tō tyrohmanohpose typoetorykōme eya xine. Yrome toto anaropopyra tokurehse toto.

²⁹ Morararo kananeu tō, Kezea pōkō anaropopyra Eparaĩ tō kynexine. Morara exiryke kananeu tō toto maro ehse.

³⁰ Kityrō pōkō Naarou pōkō roropa anaropopyra Zepurō tō kynexine. Mokaro maro kananeu tō toehse. Mame tyrohmanohpose toto eya xine, typoetorykōme tyrise eya xine.

³¹ Imehnō pata tō pōkō anaropopyra Asea tō kynexine: Ako pōkomo te, Xitō pōkomo te, Arape pōkomo te, Akazipe pōkomo te, Heupa pōkomo te, Apeka pōkomo te, Reope pōkomo, enara.

³² Asea tō toehse, kananeu tō maro, mokaro anaropopyra toh tokurehse exiryke.

³³ Pete-Seme pōkō te, Pete-Anate pōkō roropa anaropopyra Napatari tō toehse. Kanaã pōkō maro Napatari tō toehse. Yrome tyrohmanohpose toto eya xine.

³⁴ Mame Tã tō taropose amoreu tomo a ypy tō pona toto ytotohme. Jakanahmã pona yhtosaromepyra Tã tō toehse.

³⁵ Ypy tō Here po amoreu tō moroto ro toh kynexine te, Aijarō po te, Saarapĩ po, enara. Yrome typoetorykōme mokaro tyrise Joze tomo a. Tyrohmanohpose toto eya xine.

³⁶ Amoreu tō nonory moroto kynexine, onuhtoh nono esety Mynoto poe, inikahpozakoxi Sera pona.

2

Ritonõpo nenyokyhpyry Pokĩ po

¹ Ritonõpo nenyokyhpyry toytose Kiukau poe Pokĩ pona Izyraeu tō zuruse, ynara tykase ynororo:

– Kuapoiatose Ejitu nonory po awahtao xine, kuenedpyatose xiaro, sero nono pona, ynekarohpyry pona atamurukomo a. Ynara akene eya xine: “Jũme jomihpyry onyty-
oromara ase.

² Naeroro õmirykō onetapopyra ehtoko sero nono pōkomo a. Inyrihpyrykō apoto apõme ikararahtoko ipahtohme,” ase oya xine repe. Yrome jomipona pyra mexiatose. Enetoko ke onyrihpyrykomo!

³ Naeroro seromaroro ourutorỹko ase. Mokaro anaropopyra exĩko ase oesemarykō wino oytorykohtao. Oepokōkarame exĩko mã toto. Toto neponãmarykō azahkuru ehtoh poko oritorỹko mã toto.

⁴ Moro poko tõturukehse Ritonõpo nenyokyhpyry ahtao, tyxitapitose Izyraeu tō emero.

⁵ Morara exiryke moroto esety Pokĩme toehse. Moroto tynekarorykō tyahkase eya xine, Ritonõpo, Tosẽkō eahmatohme.

Jozue orihpõpyry

⁶ Izyraeu tō taropose Jozue a, toytose toto orutua kō emero tynonorykō poko erohtohme.

⁷ Isene ro Jozue ahtao, Ritonõpo, Tosẽkō omipona Izyraeu tō kynexine. Mame toorihse Jozue ahtao, Ritonõpo omihpyry omipona ro toh kynexine orihpyra ro Izyraeu tō tamuximãkō ahtao, Izyraeu tō akorehmatopõpyry Ritonõpo a enehpōkomo.

⁸ Jozue, Num mũkuru, Ritonõpo poetory toorihse 110me jeimamyry taropose ahtao eya.

⁹ Ekepyry tonẽse inonory po, Timinate-Here po, ypy tō nonory Eparaĩ po, ypy Kaaxi poe inikahpozakoxi.

¹⁰ Morarame mokaro emero Jozue maro isene exiketō toorihse, mame ipoenomotyã tuenikehse Ritonõpo poko, Izyraeu tō akorehmatopõpyry poko roropa eya.

Ritonõpo rumekatopõpyry Izyraeu tomo a

¹¹ Mame iirypyryme toehse Izyraeu tomo, Ritonõpo Tosẽkō omipona pyra toehse toto, imehnō neponãmary toahmase eya xine, kananeu tō samo.

¹² Ritonõpo tytamurukõ Esē eahmary turumekase eya xine, toto enepyhpono Ejitu poe. Imeimehnõ ritõ kõ toahmase eya xine Ritonõpo myakāme. Imehnõ neponāmarykõ eahmaryke eya xine tyekītapāse Ritonõpo toto poko ipunaka.

¹³ Ritonõpo turumekase eya xine, Paau toahmase, Axitarote maro.

¹⁴ Morara exiryke Izyraeu tō zehno toehse Ritonõpo. Toto onewomara toehse imōkomorykõ tapoise ahtao, tyryhmase roropa toto ahtao imehnomo a. Epetōkara a Izyraeu tō tokarose eya, toto zomye exiketomo a. Naeroro osewomasaromepyra toehse Izyraeu tomo.

¹⁵ Osetapase toytose toto ahtao, takorekehkase toto Ritonõpo a tōmihpyry ae ro eya xine. Naeroro toetuarimase toto.

¹⁶ Mame tuisa tō tokarose Ritonõpo a Izyraeu tomo a, orēpyra exiketomo, juize tomo, toto pynanohtohme iiryhmahpōkō wino, omato tō wino roropa.

¹⁷ Yrome mokaro juize tō omiry onetara toh kynexine. Ritonõpo omihpyry omipona pyra toh kynexine. Imehnõ neponāmary eahmary poko toh kynexine. Jūkõ Ritonõpo omihpyry omipona kynexine toto. Yrome mokaro ipoenōkomo, Ritonõpo omipona pyra toehse toto.

¹⁸ Ituisarykõ tokarose Ritonõpo a eya xine, mokyro takorehmase eya. Mame mokyro tuisa isene ro ahtao typoetory tō typynanohse Ritonõpo a toto poko pyra epetōkara ehtohme. Izyraeu tō pyno kynexine toto etuarimaryke imehnõ osanoryme toto exiry eneryke tyya.

¹⁹ Yrome mokyro tuisa toorihse ahtao, toeramase ropa toto tyrypyrykõ poko toehtohkōme ropa. Tytamurukõ popyra ehtopōpyry motye toehse toto. Imehnõ neponāmary poko toehse toto, eahmatohme Ritonõpo myakāme. Tuaro pyra exiketō sā toehse toto. Popyra toehtopōpyrykõ onurumekara toehse toto.

²⁰ Morara exiryke tyekītapāse Ritonõpo typoetory tō Izyraeu tō poko. Ynara tykase ynororo:

– Jomihpyry, ynekarohpyry itamurukomo a jomipona toto ehtohme, moro omipona pyra toehse toto. Naeroro jomiry omipona pyra toto exiryke,

²¹ sero nono poe, imehnõ anaropopyra ropa ase, Jozue nynomotyamo toorihse tahtao.

²² Mokaro Izyraeu tō enēko ase, jomipona toto ehtoh waro jehtohme, itamurukomo a jomipona ehtopōpyry samo.

²³ Naeroro imeimehnõ morotōkō axī anaropopyra Ritonõpo kynexine, mokaro onekaropyra Jozue a, yrome tynomose toto eya moroto.

3

Ahno tō akoīpyry Kanaã po

¹ Mame imehnõ ahno tynomose Ritonõpo a moro nono po Izyraeu tō kuhtohme, osetapara ro exiketō Kanaã pōkō maro.

² Moro sā tyrise Ritonõpo a toto amorepatohme rokē osetapary poko, osetapary waro pyra exiketomo, osetapapitopyra ro toexirykōke.

³ Ynara toh tynomose moro nono po: pirixteu tō patary 5me exiketō pōkomo te, kananeu tomo te, xitonio tomo te, heweu tomo ypy tō Ripano pōkomo, ypy Paau-Heremō poe onuhtoh Hamate pona.

⁴ Mokaro tōxinamase Izyraeu tō kuhtohme tōmihpyry, tynyripohpyry Moeze ae omipona toto ehtoh enetohme Ritonõpo a.

⁵ Morara exiryke tōsesarise Izyraeu tomo kananeu tō rānao te, heteu tō maro, amoreu tō maro, perizeu tō maro, heweu tō maro, jepuseu tō maro, enara.

⁶ Morarame tpytase toto imaro xine; toto neponāmarykõ toahmase roropa eya xine.

Otonieu

⁷ Mame Ritonõpo Tosêkõ poko tuenikehse Izyraeu tõi kynexine. Tyyrypyrykõ poko toehse toto kananeu tõi neponãmarykõ eahmary poko toehse, Paau kuhtopo te, wewe risê Asera roropa.

⁸ Morara exiryke Izyraeu tõi zehno toehse Ritonõpo. Toto onewomara toehse ynororo tuisa Kuxã-Risataĩ, Mesopotamia esê tooehse ahtao Izyraeu poremãkapse. Typoetoryme Izyraeu tõi tyrise eya 8me jeimamyry.

⁹ Morarame tõturuse Izyraeu tõi Ritonõpo a takorehmatohkõme, mame orutua tonehpose Ritonõpo a toto akorehmatohme. Mokyro esety kynexine Otonieu, Kenaza mükuru, Karepe akorõ mükuru.

¹⁰ Takorehmase Otonieu Ritonõpo Zuzenu a, Izyraeu tuisaryme toehse ynororo. Soutatu tõi tarose eya etonatohme Mesopotamia tuisary maro, orëpyra tyrise ynororo Ritonõpo a, Mesopotamia tõi typoremãkase, Izyraeu tõi typynanohse eya.

¹¹ Moromeĩpo isene ro Otonieu kynexine 40me jeimamyry. Morara ahtao Izyraeu tõi petõkara tehme toh kynexine, osetapara toh kynexine.

Eute

¹² Morarame toorihse Otonieu ahtao tyyrypyrykõ poko toehse ropa Izyraeu tomo Ritonõpo omipona pyra. Morara exiryke orëpyra Ekorõ, Moape tuisary tyripose Ritonõpo a, Izyraeu tõi motye.

¹³ Oximaro Ekorõ toehse amonita tõi maro te, amarekita tõi maro etonatohme Izyraeu tõi maro. Jeriko tapoise eya xine airiki panõ tõi esary.

¹⁴ Typoetoryme Izyraeu tõi tyrise Ekorõ tomo a 18me jeimamyry ae.

¹⁵ Mame tyxitase Izyraeu tõi ahtao Ritonõpo netaryme, imepỹ orutua tonyohse Ritonõpo a toto pynanohtohme ropa. Mokyro kynexine Eute, Jera mükuru, Pëjamĩ ekyryme. Poze exiketyme kynexine ynororo. Eya tineru tokarose Izyraeu tamuximãkomo a arotohme, kowenu epehpyryme, Ekorõ, Moape tuisary a.

¹⁶ Mame punião tyrise Eute a, taere exikety asakoro, meio meturume mosa exiry. Moro rato pohsuimano tarose eya tupõ zopino, tapotunuru wino.

¹⁷ Mame toytose ynororo moro kowenu tinerũ arose Ekorõ a, mokyro tupune exiketyme kynexine.

¹⁸ Mame tineru tokarose ahtao eya, tymarõkõ taropose ropa Eute a.

¹⁹ Mame toeramase ropa ynororo, topu tõi risê poe, Kiukau pũto, tuisa zuruse, ynara tykase ynororo:

– Tuisa, omi nae ase ourutohme tokare pyra exikety.

Mame moro tae imehnõ tutũtanohpose tuisa a. Tutũtase toto porehme.

²⁰ Sokohme tuisa kynexine, tosao, zara po. Ameke pyra toeporehkase Eute, ynara tykase:

– Omi nae ase Ritonõpo poe ourutohme.

Towõse tuisa.

²¹ Mame tomary ke typozery wino, rato pohsuimano touse tapotunuru winoino Ekorõ tuose zuakuru pokona.

²² Tomõse moro rato pohsuimano epuru maro etyhpury pona, ikasery a tapuruse ipunião anoupyra ropa Eute exiryke tuisa wakuru poe. Ipotyry tutũtase ätykyry ae jaxyry tõi rãnao.

²³ Moromeĩpo omõtohtapuruse Eute a. Tutũtase ynororo osenuhmatoh ae

²⁴ toytose ynororo. Mame tuisa poetory tõi tooehse repe. Omõtohtapuruse exiryke omõpyra toh kynexine. “Otarame wekãko mana,” tõi senetupuhse toh repe.

²⁵ Toraximase eya xine repe okynano, yrome etapuruhmakara tokurehse ahtao, soroto tapoise eya xine, tapuruhmakase eya xine. Mame moroto tuisa kynexine toorihse, toepukase nono pokoxi.

²⁶ Mokaro a eraximaryhtao, toepase Eute. Topu tō risē kuroko toytose ynororo Seira pona.

²⁷ Morotona toeporehkase ynororo ahtao ypy tō Eparaĩ pona, rue totose eya kaneru retyry, Izyraeu tō orutua kō kohmatohme etonathme. Tarose toto eya yhtōko ypy tō poe.

²⁸ Ynara tykase ynororo:

– Kuekahmatoko. Kuepetōkara, moapita tō tokarose Ritonōpo a oya xine.

Naeroro Eute tokahmase Izyraeu tomo a, Moape tō esary, tuna Joatão akuohtoh tapoise eya xine. Mame ahno anaropopyra toh kynexine tuna akuohse.

²⁹ Mame moro osetaparyhtao otarame 10 miime soutatu moapita tō totapase eya xine jamihme exiketomo, orēpyra exiketomo. Epasaromepyra toh kynexine.

³⁰ Moro sã Moape tō typoremākase Izyraeu tomo a moro ěmepyyr ae. Moromeĩpo etonara Izyraeu tō toehse 80me jeimamyry.

Sãkaa

³¹ Moromeĩpo tuisame toehse Sãkaa, Anate mūkuru. Pirixteu tō 600mākō totapase eya pui poko erohtoh ke. Moro sã Izyraeu tō typynanohse eya roropa.

4

Tepora, Parake maro

¹ Imeĩpo toorihse Eute ahtao tyrypyrykō poko Izyraeu tō toehse ropa, Ritonōpo Tosēkō omipona pyra toehse toto.

² Morara exiryke toto onewomara toehse Ritonōpo, Japĩ, Kanaã tuisary tooehse ahtao toto poremākase. Tuisame Japĩ kynexine pata Hazoa po. Ipoetory tō soutatu tō tuisary kynexine Xisera, Harosete-Hakojĩ pono.

³ 900me ikanary tō kynexine, kurimene risemy. Izyraeu tō tyrohmanohpose eya 20me jeimamyry, tutuarimapose toto eya yronymyryme. Mame takorehmapose ropa Izyraeu tomo Ritonōpo a.

⁴ Urutōme Ritonōpo poe Tepora kynexine, Rapitote pyty. Apiakaneme roropa kynexine ynororo, Izyraeu tō akorehmaneme zae ehtoh riry poko.

⁵ Airiki panono nae kynexine irãnao Rama poe Peteu pona ypy tō nonory po, Eparaĩ po. Moro airiki panono myhto typorohse Tepora Izyraeu tō etathme. Eya tooehse toto atae pyra toto ahtao apiakapothme zae ehtoh waro toehtohkōme.

⁶ Mokyro a Parake, Apinoão mūkuru tonehpose tyya, pata Ketese po ynororo ahtao, Napatari nonory po. Ynara tykase ynororo eya:

– Ritonōpo, Izyraeu tō Esē mā ynara tyripōko oya: “10 miime orutua kō imenekako Napatari tō wino Zepurō tō wino roropa, toto arothme ypy Tapoa pona.

⁷ Xisera, tuisa Japĩ soutatu tō esē enehpōko ase tuna Kisō pona etonathme amaro xine. Tykanary maro oehnōko mana kurimene risemy soutatu tō maro. Yrome toto poremākapōko ase oya xine.”

⁸ Mame ynara tykase Parake Tepora a:

– Ymaro oytoryhtao rokē ytōko ase. Ytopyra awahtao ywy roropa ytopyra ase.

⁹ – Kure, tykase ynororo. – Amaro ytōko ase repe. Yrome orēpyra exiketyme oeahmara mā toto, ynara exiryke, Xisera ekarōko Ritonōpo mana nohpo a etapathme.

Mame Parake maro Tepora toytose Ketese pona.

¹⁰ Moroto Zepurō tō orutua kō tonehpose Parake a, Napatari tō maro Ketese pona. 10 miumākō tōximōse toto imaro toytotohkōme. Tepora roropa toytose imaro.

¹¹ Ameke hkopyra Ketese poe Hepea esary kynexine, keneume exikety. Imehnō keneu tō winoino tātapiakase Hepea kynexine. Hopape, Moeze akono pakomotyã keneu tō kynexine. Moroto tytapyĩ tamose Hepea a wewe konōto, Zaanani pūto.

¹² Morarame Xisera turuse imehnomo a Parake, Apinoão mūkuru onuhtopõpyry poko ypy Tapoa pona.

¹³ Naeroro tykanary tō 900me kurimene risē tonehpose eya tysoutatu tō maro porehme. Taropose toto eya Harosete-Hakojī poe tuna Kisō pona.

¹⁴ Mame ynara tykase Tepora Parake a:

– Ytoko seromaroro. Seroae Xisera poremākapōko Ritonōpo oya xine mana. Amaro xine Ritonōpo mana.

Morara exiryke tyhtose Parake ypy Tapoa poe 10 miume soutatu tō maro.

¹⁵ Tōsetapapitose Parake tō ahtao tysoutatu tō maro, putupyra Xisera tō tyripose Ritonōpo a isoutatu tō maro. Otupīko toh kynexine Xisera kanary tō aronanō maro. Mame tykanary turumekase Xisera a, pupu po toepase ynororo.

¹⁶ Yrome Xisera tō ikanary tō maro tokahmase Parake tomo a Harosete-Hakojī pona. Xisera tō tonahkase eya xine porehme.

¹⁷ Xisera rokē toepase Jaeu tapyī taka, Hepea pyty, keneume exikety. Toytose ynororo morotona, tosē Japī, Hazoa esemy, Hepea epeme exiryke.

¹⁸ Tytapyī tae tutūtase nohpo, Jaeu, mokyro Xisera maro ēpatakāmase. Ynara tykase ynororo eya:

– Omōko, tuisa, ytapyī taka. Enaromyra exiko.

Naeroro tomōse ynororo. Nohpo a tonēse ynororo tāty zopikoxi.

¹⁹ – Ajohpame sā tuna se hano jokuru; tuna se toehse ywy, tykase Xisera eya.

Kutehi totapuruhmakase nohpo a pui suhsu ekarotohme eya. Tōse eya ahtao, tyōtose ropa ynororo nohpo a.

²⁰ – Moroto rokē exiko omōtohtao, tykase ynororo nohpo a. – Ahno tooehse ahtao, ekaroporyhtao oya: “Ahno nae taro? ‘Arypyra,’ kaxiko,” tykase ynororo nohpo a.

²¹ Totaehse Xisera kynexine ipunaka. Tynyhse ynororo tyrōnaka. Morarame mate tapoise Jaeu a wewe maro, suimano, omatome tomōse ynororo tapyi taka, zupuhpyry po tuose ipanamukuru poro porehme. Mya roropa nono aka toeporehkase wewe suimano. Toorihse ynororo.

²² Toeporehkase Parake ahtao, Xisera ekahmaryme, tutūtase Jaeu osēpatakāmase imaro. Ynara tykase ynororo eya:

– Osehko xiaro. Mokyro enepōko ase oya, onupiry.

Mame tomōse ynororo imaro tapyi taka. Xisera mokyro nono po toorihse wewe suimā zupuhpyry poko.

²³ Moro ae ro Izyraeu tō takorehmase Ritonōpo a, Japī poremākapory poko kananeu tō tuisary.

²⁴ Osetapakehpyra toh kynexine Japī maro, orēpyrahxo toehse roropa toto mokyro enatyry pona ro.

5

Tepora eremiatopõpyry Parake maro

¹ Moro ēmepyyry ae Tepora toremiase Parake maro, Apinoão mūkuru maro. Ynara toremiase toto:

² Ritonōpo eahmatoko,

Kuesēkō Imehxo Exikety!

Tōximōse Izyraeu tomo etonatohme,

tākye rokē tōximōse toto.

³ Etatoko, tuisa tomo!

Otato ehtoko kowenatu tomo!

Rue etōko ase, eremiāko roropa ase,

Ritonōpo, Izyraeu tō Esē eahmaryme.

⁴ Ritonõpo Imehxo Exikety ypy Seia poe tutūtase awahtao,
toeohse awahtao roropa Etõ nonory poe, nono tykytyky tykase.

Konopo itamurume toeohse kapu ae.

⁵ Ypy tõ tykytyky tykase Ritonõpo ãpataka,
tykytyky tykase ypy Xinai roropa,
Ritonõpo Izyraeu tõ Esẽ ãpataka.

⁶ Isene ro Sãkaa ahtao, Anate mũkuru,
isene ro Jaeu ahtao,
Ytoytoketõ pyra kynexine osema tao,
imehnõ esemary ae rokẽ toytose ahno.

⁷ Izyraeu patary tõ po, ahno pyra kynexine;
Typõke pyra toehse, joehtopõpyry pona,
omoro roropa Tepora,
ahno ãme Izyraeu tõ nonory po.

⁸ Imehnõ neponãmarykõ tymenekase Izyraeu tomo a,
naeroro etonatoh toehse esarykõ po.
40 miume orutua kõ ahtao ro,
tywaratake pyra toh kynexine,
osewomatoh pyra ipunaka!

⁹ Soutatu tõ tuisary tõ eahmãko ase,
Izyraeu tõ tuisary tomo,
ahno maro, tãkye osekaroketomo.

Ritonõpo eahmatoko, Kuesẽkomo!

¹⁰ Moro poko ekãtotoko,
jumẽtu karimutumã po ytoketomo,
typorohse exiketõ, oeky tõ mypary po,
pupu po ytoytoketõ roropa.

¹¹ Etatoko ke! Imoihmãkõ, panaikato exiketõ,
tuna pẽkamã tõ zomye exiketõ,
oturũko mã toto orẽpyra Ritonõpo nyrytã poko,
topetõkara poremãkatopõpyry poko Izyraeu tomo a!
Mame Ritonõpo poetory tõ tyhtose typatarykõ pona.

¹² Owõko, Tepora, owõko!
Owõko! Ereimiako! Owõko!
Ytoytoko, Parake, Apinoão mũkuru,
oepekõkara aroko anamoto tõme, anapoihpyrykomo.

¹³ Mame toytose toto,
enetuputyhpõkomo tutuisarykõ esaka,
Ritonõpo Kuesẽkõ poetory tomo,
tõsetapatohkõ eraximaryme,
mame toytose toto oseporyse Parake maro.

¹⁴ Eparaĩ poe tutūtase toto, Amareke tõ nonohpyry poe,
toytose toto jakanahmã pona.

Pẽjamĩ tõ mykapo, imoihmãkõ maro.
Makia poe tuisa tõ tyhtose,
Zepurõ poe roropa soutatu tuisary tõ toeohse.

¹⁵ Isakaa tõ tamuximãkõ Tepora maro toytose.
Aõ, Isakaa tõ toytose, Parake roropa.

Tokahmase ynororo eya xine jakanahmã pona.
 Yrome Rupẽ tõ atae pyra toh kynexine;
 tõsezusezuhse toto,
 mame ytopyra tokurehse toto.

¹⁶ Oty katohme tehme se rokẽ toehse toh nae moroto kaneru tõ maro?
 Kaneru erase omiry etatohme, toky tõ kohmary poko?

ÿ Rupẽ tõ atae pyra toh kynexine;
 tõsezusezuhse toto,
 mame ytopyra tokurehse toto.

¹⁷ Kate tõ tehme toehse toh kynexine
 tuna Joatão poe xixi tũtatoh wino,
 Tã tõ roropa ona po tokykõ nahpatoh po.
 Asea tõ totypohse roropa tuna konõto ehpio,
 isawã po, tuna ehpio tehme toehse toh kynexine.

¹⁸ Yrome Zepurõ tõ toorikyrykõ zuno pyra toh kynexine, Napatari tõ maro;
 toytose toto etonato pona.

¹⁹ Tuisa tõ toehse, tõsetapase toto Taanake po, iporiry Mekito pũto.
 Kanaã tuisary tõ roropa tõsetapase,
 yrome parata anapoipyra tokurehse toto, topetõkara wino.

²⁰ Xirikuato tõ roropa tõsetapase:
 aytorykohtao kapu kuroko

Xisera takorekehkase eya xine.

²¹ Zue a epetõkara tarose, tuna Kisõ, zueme exikety a.
 Moino ro mase tuna Kisõ.

Ytoytõko ase, orẽpyra exiketyme ytoytõko ase.

²² Mame kawaru tõ tooehse, tururume.

Tururume ytõko, nono tũtũmãko, tupupurukõ ke.

²³ “Pata Meroze popyra tyripoko,” ãko Ritonõpo nenyokyhpyry;
 “Popyra tyripoko, moro pata põkõ popyra tyripoko,
 oehpyra toto exiryke Ritonõpo akorehmase,
 soutatume oehpyra tokurehse toto
 osetapase Ritonõpo poetoryme.”

²⁴ Tãkye kuhse mokyro nohpo, Jaeu,
 Hepea pyty, keneume exikety.
 Imehnõ nohpo tõ tytapyĩ taõkõ motye,
 tãkyehxo mã ynororo.

²⁵ Tuna tokaropose Xisera a,
 yrome pui suhsuru tokarose eya;
 isuhsuru risẽ tonehse eya kasana kurã ao.

²⁶ Mame wewe suimano tapoise eya tomary ke,
 morararo mate tapoise roropa tomary akorõ ke.
 Mame Jaeu a totapase Xisera zupuhpyry pokona,
 takurihmose,
 typosohkase roropa, zupuhpyry.

²⁷ Toepukase ynororo tosekumuru po, ipupuru myhtokoxi.
 Imihme toepukase nohpo myhtokoxi.
 Imyhtokoxi, tosekumuru po toepukase;
 nono pona, toorihse.

28 Xisera eny tōsenuhmase,
 osenuhmatoh ae, tytapyĩ tae,
 Okynahxo tōsenuhmase, kamisa moino,
 osenuhmatoh ae, ynara tykase:
 “Oty katoh okynahxo oehpyra hnae ikanary?”
 “Oty katoh eky tō kawaru, axĩ pyra oehnōko nae?”
 29 Epe tō, tuaro exiketomo a tozuhse,
 Tyya rokē morohne tozuhzomose ropa,
 tyya rokē tōsezuhse ynororo.
 30 “Otarame mōkomo apiakāko mā toto,
 tynapoityā apiakāko:
 Otarame nohpo tō roropa tapoise,
 toiro otarame asakoro soutatu tō punero.
 Upo kurā roropa tapoise Xisera a tupōme.
 Kamisa kure exikety tapoise eya tuisa pyty a ekarotohme.
 Ipymyry pokona tyritohme.”

31 Ritonōpo yna Esemy,
 morararo oepetōkara norihno toto, emero porehme,
 yrome ah oepe tō saereme exikety sã orēpyra sã nexĩ toto, xixi tūtary samo!
 Mame etonara toehse toh kynexine 40me jeimamyry pune.

6

Kiteão

1 Moromeĩpo iirypyryme Izyraeu tō toehse ropa Ritonōpo omipona pyra. Naeroro Mitiã pōkomo a typoremākaposē toto Ritonōpo omi poe. Tyrohmanohpose toto eya xine 7me jeimamyry pona.

2 Tōtonēse Izyraeu tomo mitianita tō zuno toexirykōke oramāka ypy tō zopikoxi, osewomatohme ypy tō rānao, jamihme mitianita tō exiryke.

3 Emero rokē tỹkyryrykō tarykase ahtao Izyraeu tomo a, Mitiã pōkō tooehse, amarekita tō maro roropa, ona pōkō maro etonatohme.

4 Tōsesarise moroto toto Izyraeu tō nonory po. Īkyryrykō tonahkase eya xine tupito tō poro exiketomo, Kaza pona. Tonahsē onynomopyra toehse toto Izyraeu tō napyryme okyno onynomopyra roropa toh kynexine kaneru te, pui te, jumētu, enara, tonahkase eya xine emero.

5 Tooehse toh kynexine tokykō maro, pui tōkehko, tytapyĩkō maro tuhke taparara tō samo. Toky tō kameru tō maro ikuhpỹme toh kynexine. Tooehse ynaroro Izyraeu tō enahkase.

6 Izyraeu tō osewomasaromepyra toh kynexine. Naeroro takorehmarykō tokaropose toto Ritonōpo a.

7 Mame tōturuse toto ahtao Ritonōpo a mitianita tō poko,

8 urutō tonehpose eya oturuse toto a ynara kase:

— Ynara āko Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy: “Kuenepyatose Ejitu poe Ejitu pōkō namotome awahtao xine.

9 Kypynanopyatose Ejitu pōkō winoino, sero nono pōkō oepekōkara winoino roropa ōsetaparykohtao amaro xine. Oepekōkara aroponē, inonorykō ekaroase oya xine.

10 Kuruatose, ywy ase Ritonōpo Oesēkomo. Sero nono pōkō neponāmary oneahmara ehtoko, ase oya xine. Yrome jomiry onetara mexiatose.”

11 Mame Ritonōpo nenyokyhpyry tooehse, typorohse ynororo wewe konōto myhtokoxi pata Opara pūto. Moro wewe esē kynexine Joaxi, Apieze ekyry. Imūkuru Kiteão

erohnōko kynexine, tiriiku kyrỹko uwa euhkatoh tao, tōtonēse moro ao, onenepyra mitianita tō ehtohme.

¹² Mame Ritonōpo nenyokyhpyry tōsenepose eya. Ynara tykase eya:

– Orēpyra mase. Ritonōpo amaro mana, tykase!

¹³ – Ritonōpo yna maro ahtao oty katohme etuarimāko ynanae? tykase Kiteāo eya. – Otara toehse Ritonōpo nyrytyā pake ahtao? Morohne poko turuse yna, yna tamuru tomo a; tyjमितunuru ke Izyraeu tō tonehse Ritonōpo a Ejitu poe. Yrome eya turumekase yna, tokarose yna mitianita tomo a.

¹⁴ Mame Kiteāo a tyripose Ritonōpo a ynara tyritohme:

– Ytoko, orēpyra exiko, Izyraeu tō ipynanohko mitianita tō winoino. Ywy roro aaropōko ase oytotohme.

¹⁵ Ynara tykase Kiteāo:

– Ritonōpo, otāto Izyraeu tō pynanohnōko ha? Papa tō tymōkomoke pyrahxo mā toto, Manase tō ekyryme mā toto, ywy roropa tuisame pyra ase papa tapyī tao.

¹⁶ Yrome ynara tykase Ritonōpo eya:

– Sero rīko mase amaro jexiryke, ākorehmāko ase mitianita tō poremākatohme oya orutua toirō samo.

¹⁷ Ynara tykase Kiteāo:

– Azamaro jahtao, oenetupuhpotoh ekaroko ya, zuaro jehtohme omoro nymyry mase oturūko ya.

¹⁸ Ajohpāme sā, ytopyra ropa exiko aporo taroino, ynekarory enehse ytōko ase aporo ekarotohme oya.

– Ÿ, oeraximāko ase taro oopyry ropa pona, tykase ynororo eya.

¹⁹ Mame Kiteāo tomōse tytapyī taka, poti tahnose eya, pāo roropa iporutatoh maro pyra tiriiku risē 10 kirume tyrise eya. Morohne tyrise eya ruto aka, kaxiri punohpyry tarose roropa eya oripo ao. Tokarose emero Ritonōpo nenyokyhpyry a, wewe konōto (karawario) myhto.

²⁰ Mame ynara tyripose Ritonōpo nenyokyhpyry:

– Tōsē tyriko wyi maro sero topu pona, kaxiri eukuhpyry ikuāko epona.

Moro tyrise eya aomi poe.

²¹ Tymyxiry tanỹse Ritonōpo nenyokyhpyry a. Ipotyry ke moro tōsē tapose wyi maro. Apoto tutūtase topu ae, moro tōsē tyahkase wyi maro. Mame osenepyra toehse Ritonōpo nenyokyhpyry.

²² Moro eneryke tyya tonetupuhse Kiteāo a, Ritonōpo nenyokyhpyry nymyry tones tyya exiryke. Enaromyke toehse ynororo, ynara tykase:

– To! Ritonōpo Jesemy! Onenyokyhpyry eneno jēpataka!

²³ Yrome ynara tykase Ritonōpo eya:

– Enaromyra exiko. Orihpyra mase. Osepeme sytase.

²⁴ Mame apoto apō tyrise Kiteāo a Ritonōpo eahmatohme. Moro tosehapse eya “Ritonōpo poe torētyke pyra sytatose.” Moroto ro moro apoto apō mana pata Ōpara po, Apieze ekyry tō esao.

²⁵ Morarame koko ynara tykase Ritonōpo Kiteāo a:

– Omy eky aroko, pui orutua, zakorō maro 7me jeimamyry mano, mame apoto apō ritō Paau eahmatoh ipahko, omy nyrihpyry, ritō panō Asera roropa wewe risē akohko roropa, moroto imaro.

²⁶ Mame taro ypy emory po apoto apō kurā tyriko topu risemy, Ritonōpo Oesē eahmatohme. Mame pui orutua akorō apoiko, 7me jeimamyry mano apotopokō maro, ritō Asera wewe risē akotyhpyry, morohne jahkako emero onekaroryme ya.

²⁷ Mame typoetory tō 10mākō maro moro tyrise Kiteão a Ritonōpo omi poe. Yrome tyekyry tō zuno toexiryke, pata pōkō zuno roropa toexiryke morara onyripyra saereme ahtao, moro tyrise eya koko rokene.

²⁸ Yrokokoro pakeimo pata pōkō towōse ahtao, Paau kyryrŷpyry tonese eya xine, ritō kuhtoh Asera akohsē roropa tonese eya xine pui orutua zahsē roropa tonese eya xine apoto apō po, imepŷ nyrihpyry po moroto.

²⁹ Tōturuse toto oseya xine:

– Onoky a serara tyrise? Mame tōturupose ahtao eya xine zuaro toehse toto Kiteão poko, mokyro Joaxi mūkuru. Mame ynara tykase toto Joaxi a:

³⁰ – Omūkuru enehko xiaro orihthome, Paau kyryry, apoto apō tykararahse exiryke eya, ritō Asera kyryry maro.

³¹ Yrome ynara tykase Joaxi oximōmākomo a, tumūkuru towomase:

– Paau ewomary se hmatou? Kurehxo Paau ewomananō orikyry ěmehpyra ro ahtao. Ritōme Paau ahtao ah ynororo nosewomano, ikyryry apoto apō tykararahse exiryke.

³² Moromeīpo Kiteão tosehtose eya xine Jerupaaume, jū omihpyry pokoino. “Ah Paau roro nosewomano,” ikyryry apoto apō tykararahse exiryke. Jerupaaau kary “Ah Paau roro nosewomano,” kary.

³³ Mame mitianita tō emero, amarekita tō maro, ona pōkō maro tōximōse toto, tuna Joatāo takuohse eya xine, mame tōsesarise jakanahmā Jezereu po.

³⁴ Ritonōpo Zuzenu Kiteão maro kynexine. Rue totose eya kaneru retyry risemy, mame orutua kō Apieze ekyry tō toytose toto oximōme eya.

³⁵ Tōmiry aronanō tonyohse roropa Kiteão a orutua kō kohmatohme Manase tomo, Asea tomo, Zepurō tomo, Napatari tomo, enara. Mame toytose toto eya oximōme.

³⁶ Mame tōturuse Kiteão Ritonōpo a:

– Ya Izyraeu tō pynanohnōko, mase ya.

³⁷ Morara exiryke kaneru hpoty rīko ase tiriiku apotoh pona. Kokoro konopo ke tahxikure ihpoty rokē ahtao, nono porehme tonore ahtao tuaro exīko ase jakorehmatoh poko oya Izyraeu tō ewomatoh poko oya. Mame towōse Kiteão pakeimo. Tōmihpyry ae ro kaneru hpoty tonese kutime.

³⁸ Aomihpyry ae ro morara toehse ihpoty touhkase eya kasana aka, tijera pehme kynexine.

³⁹ Mame tōturupose ropa ynororo Ritonōpo a:

– Yzehno pyra exiko. Toiro ekaropoxi oya. Ajohpame sã zuaro nymyry jehtohme ihpoty poko. Seromaroro ihpoty tonore tyriko nono porehme tahxikure ahtao konopo ke.

⁴⁰ Morarame moro sã tyripose Ritonōpo a koko. Kaneru hpoty tonore toehse, nono rokē moro zomye tahxikure toehse axitaku ke.

7

Mitianita tō poremākatopōpyry Kiteão a

¹ Mame Jerupaaau Kiteão towōse pakeimo emero tymaro exiketō maro, toytose toto osesarise tuna enatyry Harote pūtokoxy. Mitianita tō esary moroto kynexine jakanahmā po, inikahpozakoxi, ypy More pūto.

² Ynara tykase Ritonōpo Kiteão a:

– Tuhkehxo ahno nase amaro. Morara exiryke mitianita tō onyporemākaposaromepyra ase oya xine. Tuhke awahtao xine toto typoremākaposē ya ahtao otarame amoreme xine typoremākase toto, ekarōko matose, osenekunohnōko matose.

³ Ynara kaxiko ahno a: “Enaromŷke awahtao xine ytotoko ropa ypy Kiupoa poe atapyīkō taka ropa,” kaxiko eya xine.

Mame morara tykase Kiteão ahtao 2 miumākō toytose ropa. Yrome 10 miumākō ytopyra toehse toto.

⁴ Ynara tykase Ritonōpo Kiteão a:

– Tuhke ahno nae ro mā amaro xine. Moxiã aroko tuna kuaka. Moroto toto apiakāko ase tuhke pyra osetapaketō ytotohme amaro. “Mose amaro ytōko mana,” karyhtao ya ytōko mana. “Mose ytopyra,” karyhtao ytopyra mana.

⁵ Naeroro orutua kō tarose Kiteão a tuna ehpioksi. Ynara tykase Ritonōpo eya:

– Tuna enryhtao orutua komo a tunuru ke kaikuxi a tuna enry samo, mokaro apiakako tosekumuru po tuna ěnanō winoino.

⁶ 300me orutua komo a tuna tanỹse, tomarykō ae ětohme tunurukō ke. Imehnō emero tosekumuru po typorohse toto tuna ětohme.

⁷ Ynara tykase Ritonōpo Kiteão a:

– Moxiã 300mākomo a, tomarykō ae tuna enyhpōkomo, moxiã maro Izyraeu tō pynanohnōko ase, mitianita tō poremākāpōko ase. Mokaro imehnō aropoko ropa esaka xine ropa.

⁸ Morara exiryke mokaro taropose ropa tytapykō taka ropa. 300mākō rokē imaro tōxinamase, mokaro napyrỹpyry emero tapoise eya xine, mokaro rue tō maro emero. Mitianita tō esary jakanahmā po kynexine ypy tō myhto.

⁹ Koko tykohmāse ahtao, ynara tykase Ritonōpo Kiteão a:

– Owōko etonatohme mitianita tō maro. Tuarō ase toto poremākāko matose.

¹⁰ Yrome toto zuno awahtao, osetapary poko, opoetory Pura aroko amaro ākorehmaneme mokaro esaka.

¹¹ Mokaro otururu etāko mase. Toto omiry etaryhtao oya enaromyra exīko mase, mokaro maro osetapary zuno pyra exīko.

Mame toytose Kiteão, typoetory Pura maro ameke pyra topetōkara esary myhtokoxi.

¹² Mokaro mitianita tomo, amarekita tō maro, ona pōkō maro sapararahme toh kynexine. Moro jakanahmā typehkase eya xine, taparara imoihmākō samo. Ikuhpỹme tuhke toto exiry kynexine, ekykō roropa kameru tō maro isawā sã toh kynexine, tuna konōto ehpio exikety samo.

¹³ Toeporehkase Kiteão ahtao orutua omiry totase eya tōsenehtopōpyry poko mokyro otururu totase eya. Ynara tykase ynororo:

– Tōsenehse ywy, pāo enease sewata risemy tyhtose moro ypy poe kuesaka xine. Tapyi pokona totapase sã eya, toepukase tapyi, tohpahse kehko emero, moroto tōxinamase nono po.

¹⁴ Ynara tykase epe:

– Kiteão tapemā moro kynako, Izyraeume exikety, Joaxi mūkuru! Ynara kary se ōsenety: “Ritonōpo kuekarotorỹko mana eya, kymarokō soutatu tō emero porehme!”

¹⁵ Mokaro otururu totase tyya ahtao Kiteão a, tākye toehse ynororo, tosekumuru po typorohse ynororo Ritonōpo eahmatohme. Mame toytose ropa ynororo Izyraeu tō, 300mākomo a, ynara tykase ynororo eya xine:

– Owōtoko! Kuepetōkara tokarose Ritonōpo a kyya xine, mitianita tō soutatu tomo porehme.

¹⁶ Mokaro 300mākō tapiakase Kiteão a oseruao oximōmākōme toto ehtohme. Emoro orutua komo a rue tokarose, kaneru retyry te, mukuxi maro, nāparina panono apoto ke taōke saerehkatohme.

¹⁷ Ynara tykase ynororo:

– Kuenetoko! Ameke pyra toehse jahtao kuepetōkara esaka tooehse ahtao kypoenohtoko. Tyritoko ynyriry saaro.

¹⁸ Rue etoryhtao ya ymaroro roropa etotoko, amarokō roropa kuepetōkara esary zomye exiketō rue tō etotoko, kui kahtoko roropa: “Ritonōpo tapemā sero, Kiteão omi poe!” kahtoko!

¹⁹ Onoa exisasaka ahtao, erase tō myakāmatoh toehse ahtao, toeporehkase Kiteão 100mākō maro, ameke pyra mitianita tō esaka. Mame rue totose eya xine. Mukuxi tō tyhmose eya xine, tynarohpyrykomo.

²⁰ Mokaro oseruao oximōmākomo a rue totose, mukuxi tō tyhmose eya xine. Nāparina panō kō tapoise eya xine tomahpokoxi xine ke tyozerykō wino. Rue tapoise eya xine tomarykō ke tapotunurukō wino. Kui tykase toto: “Ritonōpo tapemā sero, Kiteão tapemā roropa!” tykase toto.

²¹ Tehme rokē toehse toto tosao xine topetōkara esary zomye. Epetōkara, soutatu tō emero toepase. Kui karyke toepase toto.

²² Mokaro 300mākō rue etōko rokē toh kynexine. Morara ahtao Ritonōpo poe, orutua kō tōsetapapitose toto. Tamoreme xine tōsenahkase toto. Toepase roropa toto pata Zerera esemary ae, Pete-Xita pona, Apeu-Meora pona roropa. Tapate pūtokoxi.

²³ Mame orutua kō Napatari tō tykohmase, Asea tō maro te, Manase tō maro mitianita tō ekahmatohme.

²⁴ Tōmiry taropose Kiteão a ypy pōkomo a, Eparaī tomo a. Ynara tykase ynororo:

– Oyh totoko mitianita tō etapase tuna Joatão pona te, iporiry tō pona Pete-Para pona. Tuna anakuohpyry ehtoko mitianita tomo a.

Mame Eparaī tō toytose osetapase Joatão pona iporiry tō pona Pete-Para pona.

²⁵ Orepe tapoise eya xine Zeepe maro, mitianita tō tuisary tomo. Orepe totapase eya xine topu Orepe po te, Zeepe totapase eya xine uwa euhkatoh Zeepe po. Mitianita tō tokahmase roropa eya xine. Orepe zupuhpyry tarose eya xine Zeepe zupuhpyry maro Kiteão a tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino ynororo ahtao.

8

Mitianita tō poremākatopōpyry

¹ Mame Eparaī tō orutua kō tōturupose Kiteão a, ynara tykase toto:

– Oty katohme yna onykohmara mexiase mitianita tō maro etonatohme toytose awahtao? Oty katohme moro sã toehse omoro?

Opore tōsezusezuhse toto Kiteão maro.

² Yrome ynara tykase ynororo:

– Ynyrihpyry kuepekōkara maro pitiko rokē nexiase. Onyrihpyrykō itamurumehxo, ynyrihpyry motye kuhse. Onyrihpyrykō, Eparaī tomo, pitiko nase oya xine repe, yrome Apieze ekyry tō nyrihpyry emero motye nase.

³ Mitianita tō tuisary Orepe, Zeepe maro tokarose oemahpokoxi xine Ritonōpo a. Otara tyrise ya? Ynyrihpyry moro sã pyra mana, tykase.

Morara tykase Kiteão ahtao zehno hkopyra toehse Eparaī tomo.

⁴ Morarame Kiteão tō toytose 300mākō maro tuna Joatão pona. Tātakuohse toto. Totaehse toh kynexine repe. Yrome topetōkara ekahmāko ro toh kynexine.

⁵ Mame tonahsē tokaropose Kiteão a Sukote pōkomo a. Ynara tykase ynororo:

– Mitianita tō ekahmāko ro ynanase: Zepa, Saumuna, enara. Mokaro ymaro exiketō totaehse mā toto. Ajohpame sã tonahsã ekarotoko eya xine.

⁶ Yrome tozuhse ynororo Sukote tamuximākomo a:

– Oty kure tonahsē ekarory yna a opoetry soutatu tomo a? Zepa tō Saumuna maro anapoipyra ro matose!

⁷ Ynara tykase Kiteão eya xine:

– Ÿ, kure, oty kara. Yrome Zepa tō, Saumuna maro tokarose ahtao Ritonōpo a ya opū ixihkako ase omoxino ke, ona po exiketō ke.

⁸ Mame Penueu pona toytose Kiteão, tonahsē tokaropose orutua komo a, morotōkomo a repe. Yrome onekaropyra, Sukote pōkō omihpyry saaro tozuhse ynororo eya xine.

⁹ Naeroro ynara tykase Kiteão eya xine:

– Tooehse ropa jahtao, kure rokẽ jahtao sero tapyi kae exikety kararahnõko ase! tykase.

¹⁰ Karakoa po Zepa tõ kynexine Saumuna maro tysoutatu tõ akoĩpyry maro. 15 miime rokẽ tõxinamase ona tonorẽ põkõ soutatu tomo. 120 miime totapase.

¹¹ Tokare pyra Kiteão tõ toytose osema ae, ona ehpiuroko, Nopa poe xixi tütatoh wino, Jokopea poe roropa. Tuaro pyra topekõkara ahtao totonase toto imaro xine.

¹² Zepa tõ toepase repe, Saumuna maro, mitianita tõ tuisary tomo. Yrome tokahmase toto eya xine, tapoise toto. Soutatu tõ porehme typoremãkase eya xine.

¹³ Mame toytose ropa Kiteão, Joaxi mükuru, osetapakehxĩpo onuhtoh Here esemary ae.

¹⁴ Nuase tapoise eya Sukote pono, oturupotohme eya. 77me esetykõ tymerose eya Sukote tuisa tomo tuisamãkõ maro.

¹⁵ Mame Sukote tõ orutua kõ zuruse toytose Kiteão. Ynara tykase ynororo:
– Tuaro ro hmatou jyhtomary se oehpõpyry poko oya xine? Tonahsẽ onekaropyra mexiatose, ysoutatu tomo a totaehse toto ahtao ro, Zepa tõ Saumuna maro anapoĩpyra ro jexiryke. Ý, kure, taro moxiamo!

¹⁶ Mame omoxino ke Sukote tuisary tõ tuisamãkõ maro tuãnohse eya.

¹⁷ Tapyi kae exikety Penueu po tykararahse roropa eya. Orutua kõ moro pata põkõ totapase roropa eya.

¹⁸ Mame tõturupose Zepa tomo a Saumuna maro:

– Onoky sã nexiase toto, mokaro orutua komo, totapase oya xine Tapoa po?

Tozuhse eya xine:

– Asã toh nexiase ipunaka. Tuisa mükuru tõ sã toh nexiase.

¹⁹ Ynara tykase Kiteão:

– Jakorõ tõ nexiase toto, aja mükuru tomo. Ynara ãko ase oya xine Ritonõpo netaryme, typynanohe toto oya xine ahtao, ywy roropa oetapara xine exiry, opynanohtorỹko ase.

²⁰ Tumükuru apitorymã Jetea a, ynara tykase ynororo:

– Aimo owõko, moxiã etapako. Yrome tytapemã anoupyra imükuru kynexine, enaromỹke toexiryke, wãtara ro toexiryke.

²¹ Mame Zepa tõ Saumuna maro ynara tykase Kiteão a:

– Osehko ty, yna etapako omoro orẽpyra oexiryke.

Naeroro Zepa tõ Saumuna maro totapase Kiteão a. Ikyryrỹpyry tõ typyne exiketõ tapoise eya, nuno panõ kõ kuhsamo, kameru tõ esenao exiketõ tapoise.

²² Mame ynara tykase Izyraeu tõ Kiteão a:

– Yna tuisaryme exiko typynanohe yna exiryke oya mitianita tõ winoino. Imeĩpo omükuru omyakãme tuisame exĩko, apary roropa tuisame exĩko.

²³ – Otuisarykõme exipyra ase, umükuru roropa tuisame exipyra mana. Ritonõpo Kuesẽkõ otuisarykõme exĩko mana, tykase Kiteão.

²⁴ Tõturuse ro eya xine:

– Toiro se rokẽ ase oya xine, panasere tomo, uuru risẽ anapoityã enehtoko ya, tykase. Mokaro mitianita tõ typanarykõ pokona panasere tyrise uuru risemy, ona tonorẽ põkõme toto exiryke.

²⁵ Ynara tykase Kiteão soutatu tomo a:

– Tãkye ynanase morohne ekarory poko oya.

Kamisa tyrise eya xine nono pona, epona panasere tõ ritohme, mame typanaserenỹpyrykomo tonehse eya xine, tynapoityãkomo mitianita tõ winoino.

²⁶ Atapona uuru omoxĩ exiry 20 kirume exisasaka kynexine. Morohne maro: osenao tõkehko, uuru risẽ emeporyme, upo tõ roropa, tuisa tõ zuponỹpyry te, kameru tõ pymyry kyryry emeporyme, tapoise roropa eya.

²⁷ Moro uuru ke oturukety zupõ panõ tyrise Kiteão a. Moro tyrise eya typatary, Opara po. Mame Izyraeu tomo a Ritonõpo eahmary turumekase morotona toto ytotohme,

Kiteão nyrihpyry eahmatohme tyya xine. Morara exiryke Izyraeu tō typoremãse Kiteão maro ro emero, inyrihpyry eahmaryke eya xine.

²⁸ Mitianita tō typoremākase Izyraeu tomo a. Mame okynahxo oehpyra ropa toehse toto osetapase imaro xine. 40me jeimamyry, isene ro Kiteão ahtao, etonara Izyraeu tō toehse.

Kiteão orihtopōpyry

²⁹ Mame toytose ropa Kiteão tytapyĩ taka ropa.

³⁰ Tumūkue ynororo 70me, typye tuhke toexiryke.

³¹ Toiro pytyme exikety nae roropa kynexine Xikē po, toemūkuase ynororo Apimerekeme.

³² Mame toorihse Kiteão, Joaxi mūkuru, tamuhpōme toehse ahtao. Ekepyry tonēse Jumy Joaxi zonētopōpyry aka, Opara po, Apieze ekyry tō esary po.

³³ Toorihse Kiteão ahtao Ritonōpo turumekase Izyraeu tomo a. Kanaã pōkō neponāmary toahmase eya xine. Paau-Perite tapoise eya xine eahmatohme Ritonōpo myakāme.

³⁴ Axĩ tosēkō Ritonōpo omipona pyra toehse toto, topekōkara winoino typynanohtopōpyrykō poko tuenikehse ropa toto.

³⁵ “Kure mase” kara roropa toh kynexine Kiteão tomo a. Tuenikehse toto emero Kiteão nyrihpyry poko kure Izyraeu tō ritopōpyry poko eya.

9

Apimereke

¹ Mame Apimereke, Kiteão mūkuru toytose pata Xikē pona, moroto jē ekyry tō esary kynexine. Tōturuse ynororo eya xine:

² – Ekaropotoko Xikē pōkomo a: “Oty sehxo matou oesēkōme: 70me Kiteão mūkuru tomo, toiro rokē orutua? Ynara exiryke oxiekyryme sytatose Apimereke maro,” kahtoko eya xine.

³ Xikē pōkō maro tōturuse jē ekyry tomo moro poko, mame Apimereke se toehse toto tyekyrykōme aexiryke.

⁴ 800 karamame parata touse eya xine tyneponāmarykō Paau-Perite eahmatoh tae ekarotohme eya. Moro parata ke orutua kō, popyra exiketō topehmase eya tymaro toto ytotohme.

⁵ Mame tumy tapyĩ taka toytose Apimereke, Opara pona. Mame moroto toiro topu po takorō tō totapase eya 70mākomo, tumy Kiteão mūkuru tomo. Yrome imūkuru akomihpyry, Jotão, tōtonēse, morara exiryke onetapara toehse.

⁶ Mame tōximōse toto Xikē pōkomo, Pete-Miro pōkō maro wewe konōto myhtokoxi Xikē po. Moroto tutuisarykōme Apimereke tyrise eya xine.

⁷ Moro poko zuaro toehse Jotão ahtao, tōnuhse ynororo ypy Kerizĩ emory pona. Moroto tykohtase ynororo:

– Orutua komo, Xikē pōkomo, jomiry etatoko aporo, mame ōmirykō etāko Ritonōpo mana!

⁸ – Ynara toehse, tykase Jotão. – Wewe tō tōsenetupuhse tuisa menekary poko tosēkōme. Tōturuse toto oriwera a, ynara tykase toto: “Yna tuisaryme exiko,” tykase toto.

⁹ “Repe,” tykase oriwera eya xine. “Azeite onekarosaromepyra jexiry mana otuisarykōme toehse jahtao. Moro azeite tokarose ya ahtao atākyemāko ritō tō mana ahno tō maro,” tykase oriwera eya xine.

¹⁰ – Mame wewe tō toytose wikeira a ekaropose: “Yna tuisaryme exiko,” tykase toto wikeira a.

¹¹ Mame tozuhse toto wikeira a. Ynara tykase: “Otuisarykōme toehse jahtao fiku tō anusasamākō onekarosaromepyra jexiry mana,” tykase ynororo.

12 – Moromeïpo wewe tō toytose uwa zoko a ekaropose: “Yna tuisaryme exiko,” tykase.

13 Yrome uwa zoko a tozuhse toto: “Otuisarykōme toehse jahtao, uwa eukuru onekarosaromepyra jexiry mana, ritō tō atākyematohme te, ahno atākyematohme roropa,” tykase eya xine uwa zoko.

14 – Mame wewe tō tōturuse omoxino a: “Osehko. Yna tuisaryme exiko,” tykase toto.

15 Mame tozuhse toto omoxino a: “Yse nymyry awahtao xine otuisarykōme, osehtoko xiaro, yzerutū zopikoxi. Yrome oehpyra awahtao xine apoto tūtāko mā ypoe, apupari tō Ripano pōkō, zahkatohme,” tykase omoxino eya xine.

16 Tōturuse ro Jotāo:

– Zae nymyry mosekarotou otuisaryme Apimereke tyrise ahtao oya xine? Ajohpe pyra mosekarotou? Kure rokē Kiteāo tō myriatose ipoenō maro? Zae topehmase ynororo oya xine, inyrihpyry eehpyryme.

17 Wenikehpyra ehtoko opynanohtopōpyry poko papa a. Toorikyry zuno pyra kynexine opynanohtohkōme, oepetōkara mitianita tō winoino.

18 Yrome seroae papa poenomotyā zehno toehse matose. Ipoenō 70mākō totapase oya xine toiro topu po. Moromeïpo imūkuhpyry Apimereke, inamoto mūkuru, Xikē tuisaryme tyrise oya xine. Morara tyrise oya xine oekyrykōme aexiryke.

19 Seromaroro zae rokē awahtao xine, kure rokē Kiteāo tyrise oya xine ahtao ipoenō maro, ajohpe pyra awahtao xine, tākye ehtoko Apimereke maro, ah tākye nexino roropa amaro xine.

20 Yrome zae pyra awahtao xine, ah apoto nutūtano Apimereke poe orutua kō pona, Xikē pōkō zahkatohme, Pete-Miro pōkō maro. Ah apoto nutūtano Xikē pōkō poe roropa, Pete-Miro pōkō maro Apimereke zahkatohme.

21 Mame Jotāo toepase moro poe, Peea pona, turui Apimereke zuno toexiryke.

Kaau

22 Morarame 3me jeimamyry taropose Apimereke a Izyraeu tō tuisaryme toexiry poko.

23 Mame Ritonōpo a Apimereke tyripose osepepe pyra Xikē tō maro. Ise pyra toehse toh kynexine tutuisarykōme.

24 Morara tyripose Ritonōpo a Apimereke wānohtohme Xikē tō maro, iirypyrykō emetakame, Kiteāo mūkuru tō, 70mākō, totapase eya xine exiryke.

25 Orutua kō tyripose Xikē pōkomo a, tonēpose toto ypy tō po Apimereke etapatohme. Ytoketō emero tomatonanhse eya xine osema tao. Moro poko zuaro toehse Apimereke.

26 Mame Xikē pona toytose Kaau, Epete mūkuru, zakorō tō maro. Tōsenetupuhtoh poko tōturuse toto eya.

27 Mame toytose toto tutupikō pona uwa tō apoise eukuru ritohme. Tātākyematohkō tyrise eya xine. Mame tyneponāmarykō eahmatoh taka tomōse toto, tōtuhse toto, eukuru tōse eya xine, Apimereke tykerekereemase eya xine.

28 Mame ynara tykase Kaau orutua komo a:

– Apimereke kutuisarykō kara mokyro. Xikē pōkōme sytatose. Mokyro Kiteāo mūkurume mana. Pata esē Zepuu aomipona toehse nase. Yrome ipoetory kara sytatose. Hamoa kytamurukōme mana, Xikē zumy, ipakomotyāme sehtone.

29 Ajohpe pyra! Tuisame jahtao, ypoetoryme sero pōkō ahtao mokyro Apimereke aropory wyw taroino. Eya ynara ykary: “Opoetory tō, soutatu tō oximōme tyriko etonatohme!” ykary.

30 Morara katopōpyry poko zuaro toehse Zepuu, pata esē ahtao, tyekītapāse ynororo Kaau poko.

31 Tōmiry taropose eya Apimereke a, Aruma po ahtao, ynara katohme eya:

— Kaau, Epete mūkuru toehse Xikē pona takorō tō maro. Okerekeremāko mā toto, ose pyra toto ehtohme. Omōpopyra ropa pata pona oehtohme.

³² Naeroro ynara tyriko: koko ytotoko soutatu tō maro, otonētatoke, ona pona.

³³ Kokoro tōmehse ahtao owōtoko etonatohme tokare pyra pata apoitohme. Mame Kaau tō tutūtase ahtao pata poe, osetapatoko imaro xine iporemākatohme jūme rokene.

³⁴ Morara exiryke Apimereke tō toytose orutua kō maro, koko, otonēse Xikē poe ameke ona pona. 4me tātapiakase toto oximōtohme.

³⁵ Towōse tahtao toytose Kaau pata omōtohe taka. Morara ahtao Apimereke tō tutūtase, tōtonētopōpyrykō poe.

³⁶ Mokaro eneryke Kaau a ynara tykase ynororo Zepuu a:

— Eneko ke! Ahno yhtōko ypy tō emory poe!

Yrome ynara tykase Zepuu eya:

— Ahno kara morohne. Ypy tō zuzenu rokē moro, ahno samo.

³⁷ — Eneko ke! tykase Kaau. — Ahno ro mokaro oehnōko xiaro. Yhtōko toto xiaro. Imehnō oehnōko mā toto osema ae, wewe karawario poe.

³⁸ Mame ynara tykase Zepuu:

— Ajamitunuru enepoko yna a. “Apimereke kutuisary kara mokyro,” mase. Moxiā poihtōko mexiase. Ytoko seromaroro osetapase imaro xine.

³⁹ Xikē tō orutua kō tarose Kaau a etonatohme Apimereke tō maro.

⁴⁰ Totonase Apimereke, yrome Kaau toepase. Orutua kō tuhke toepukase iiryhmatyamo pata omōtohe pūtoko xi roropa.

⁴¹ Mame toytose ropa Apimereke Aruma pona. Zepuu toytose Xikē pona, moro poe Kaau tō taropose eya zakorō tō maro.

⁴² Yrokokoro zuaro toehse Apimereke, Xikē tō ytory poko tupito tō pona.

⁴³ Naeroro typoetory tō tapiakase eya. Tōtonēse toto tupito tō po, toto eraximatohme. Pata poe ahno tūtary tonese ahtao Apimereke a towōse ynororo tōtonētohe poe, totapase toto eya.

⁴⁴ Tuaro pyra toto ahtao totapase toto Apimereke tomo a. Axī toytose toto pata omōtohe pona. Mokaro ātapiakatyamo a, tutupikō pona aytotyā totapase eya xine emero.

⁴⁵ Pata pōkō maro tōsetapase Apimereke ikohmamyry pona. Totapase toto eya porehme. Pata tyryhmase eya, sautu tomase eya nono pona otyro ahtara ehtohme.

⁴⁶ Tapyi kaetokohxo exikety Xikē po tamuximākō morara kary totase ahtao tyya xine toytose toto jamihmehxo exikety taka, Paau-Perite eahmatohe taka osewomatohme repe.

⁴⁷ Yrome zuaro toehse Apimereke moroto toto ehtoh poko.

⁴⁸ Naeroro ypy Saumō pona tōnuhse ynororo typoetory tō maro. Wywy ke wewe amoriry takohse eya, tymotary pona moro tyrise eya. Moro saaro typoetory tō tyripose roropa eya axiny.

⁴⁹ Wewe amoriry takohse eya xine. Mame Apimereke tokahmase eya xine wewe amoriry ritohme tapyi jamihmehxo exikety pokona, kaetokohxo exikety me. Mame apoto tukase eya xine, ahno moro tao. Moro taōkō toorihse emero porehme. Miume tohe kynexine tuhke toto exiry orutua komo, nohpo tō maro.

⁵⁰ Mame Tepe pona toytose Apimereke, pata tomyehmase, mame typoremākase eya.

⁵¹ Tepe po tapyi kae exikety, jamihme exikety nae kynexine. Orutua kō, nohpo tō maro, pata tuisary tō maro emero tururume toytose moro tapyi taka osewomatohme. Tomōse toto, omōtohe tonō tapuruse eya xine, mame zara pona tōnuhse toto.

⁵² Apimereke tooehse tapyi jamihme exikety poremākase; toytose ynororo omōtohe taka apoto zukase tapyi zahkatohme.

⁵³ Yrome nohpo a topu tomase kaino zupuhpyry pona. Zupuhpyry zehpyry toehmose.

⁵⁴ Axī typoetory tykohmase tyya, typyre puimane. Ynara tykase ynororo eya:

— Opyre ke kuwoko. “Nohpo a totapase,” kary se pyra ase. Naeroro tuose ynororo nuasemano a.

⁵⁵ Apimereke orihtopōpyry tonese ahtao Izyraeu tomo a toytose ropa toto tytapyĩkō taka.

⁵⁶ Enara Apimereke tuānohse Ritonōpo a iirypyry ehepyryme tumy mūkuru tō 70mākō etapatopōpyry pokoino, takorō tō etapatopōpyry pokoino eya.

⁵⁷ Moro saaro Xikē pōkō tuānohse roropa Ritonōpo a toto rypyry ehepyryme. Morara toehse, Jotão, Kiteão mūkuru omihpyry ae ro, popyra ehtoh tonehpose ahtao eya.

10

Tora, Jaia roropa

¹ Imeĩpo toorihse Apimereke ahtao, Tora, Pua mūkuru, Toto pary tooehse Izyraeu tō pynanohse. Isakaa ekyryme kynexine ynororo, pata Samia pono, ypy tō nonory po, Eparaĩ nonory po.

² Izyraeu tō tuisaryme toerohse ynororo 23me jeimamyry pona. Mame toorihse ynororo, ekepyry tonēse pata Samia po.

³ Moromeĩpo tuisame toehse Jaia, Kireate nonory pono. 22me jeimamyry taropose eya Izyraeu tō tuisaryme.

⁴ Tumūkue toehse ynororo 30me, tokyke imūkuru tō kynexine 30me jumētū tomo, toky tō po toto ytotohme. 30me pata nae toh kynexine Kireate nonory po. Moro pata tō esety Jaia patary tōme kynexine.

⁵ Mame toorihse Jaia, ekepyry tonēse Kamō po.

Izyraeu tō poremākatopōpyry amonita tomo a

⁶ Morarame iirypyryme toehse ropa Izyraeu tomo, Ritonōpo omipona pyra. Imehnō neponāmary Paau toahmase eya xine imeimehnō pata tō po, neponāmary Axitarote roropa nohpo, Xiria tō neponāmary roropa te, Xitō tō neponāmary te, Moape tō neponāmary te, Amō tō neponāmary te, pirixteu tō neponāmary roropa, enara. Ritonōpo turumekase eya xine, tosēkōme oneahmara toehse toto.

⁷ Naeroro typenekehse Ritonōpo typoetory Izyraeu tō poko, toto zehno toexiryke: “Teh,” tykase rokē ynororo tyryhmase toto ahtao pirixteu tomo a, amonita tomo a roropa.

⁸ Moro jeimamyry ae ro Izyraeu tō typoremākase eya xine. Osanume toehse toto 18me jeimamyry pona, tynamotome Izyraeu tō tyrise eya xine emero porehme Kireate po exiketomo te, Joatão poe xixi tūtatoh wino exiketomo te, amoreu tō nonory po exiketomo, enara.

⁹ Mame amonita tomo a roropa tuna Joatão takuohse etonatohme Juta tō maro, Pējamĩ tō maro, Eparaĩ tō maro roropa. Morara ahtao toetuarimase Izyraeu tō itamurume.

¹⁰ Mame tōturuse Izyraeu tomo Ritonōpo a takorehmatohkōme eya. Ynara tykase toto: — Ritonōpo, yna Esemy, iirypyryme toehse ynanase ōmiry omipona pyra, kananeu tō neponāmary toahmase yna a roropa.

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo eya xine:

— Pake ahtao amarokō tyrohmanohpose Ejitu pōkomo a, amoreu tomo a, amonita tomo a, pirixteu tomo a,

¹² xitonio tomo a, amarekita tomo a te, maonita tomo a, enara. Tynamotome oritone toto, naeroro ākorehmatoh mekaroposatose ya. Mame kuakorehmatose.

¹³ Yrome typynanohse awahtao xine ya kurumekatose imehnō ritō tō eahmatohme oya xine. Naeroro opynanohpyra xine ropa ase.

¹⁴ Seromaroro ytotoke onymenekahpyrykomo a, ritō kō kuhsamo a, ākorehmatohkōme eya xine. Otarame ākorehmatorỹko mǎ toto oetuarimarykohtao.

¹⁵ Yrome Izyraeu tomo a tozuhse ynororo:

– Ajohpe pyra, iirypyryme ynanase. Yna zuãnohko ise awahtao. Yrome ajohpãme sã yna ipynanohko seroae ro, tykase toto.

¹⁶ Mame tyneponãmarykõ typahse eya xine. Moromeĩpo Ritonõpo toahmase eya xine Tosêkõme. Morara exiryke toto pyno toehse ropa ynororo toto etuarimary eneryke tyya.

¹⁷ Mame amonita tõi soutatu tõi tooehse, tõi sesarise toto moroto Mixipa po.

¹⁸ Mame Kireate põi tamuximãkõ tõi senetupuhse toto. “Onoky Izyraeu tõi arory waro exikety etonatoh pona, mokyro tuisame exiko Kireate põi esẽme,” tykase toto.

11

Jepete

¹ Moroto soutatumã kynexine, esety Jepete, orẽpyra exikety. Kireate nonory po ynororo. Jummy esety Kireate kynexine, jeny kynexine imeimehnõ orutua kõi maro exikety.

² Imehnõ nae nexiase Kireate poenõ roropa typyty nymyry maro. Tuãtase toto ahtao, Jepete taropose eya xine, ynara tykase toto:

– Oya papa mõi komohpyry anapiakara ynanase. Zokonaka imõi komohpyry anapoipyra mase imepỹ nohpo mũkurume oexiryke.

³ Morotoino toepase Jepete, takorõ tõi maroino, toytose ynororo Tope nonory pona. Moroto imehnõ orutua kõi, popyra ehtoh poko exiketõ imaro toytotitose.

⁴ Moromeĩpo amonita tõi toytose osetapase Izyraeu tõi maro.

⁵ Morara toehse ahtao Kireate tõi tamuximãkõ toytose Jepete enehse Tope nono poe,

⁶ ynara tykase toto eya:

– Yna maro eropa, yna tuisaryme exiko etonatohme amonita tõi maro, tykase toto eya.

⁷ Yrome ynara tykase Jepete eya xine:

– Yse pyra yronomyryme oexirykõke papa tapyĩ tae kuaroposatose. Oty katohme ya oehnõko matou ãkorehmatohkõme oetuarimarykõke?

⁸ – Oturuse amaro ynanoehno, omenekary se yna exiryke yna tuisaryme oehtohme, Kireate tõi emero porehme tuisaryme oehtohme, etonatohme amonita tõi maro, tykase toto eya.

⁹ Ynara tykase Jepete:

– Jaroryhtao ropa papa tapyĩ taka, etonatohme amonita tõi maro, mame Ritonõpo poe typoremãkase ahtao ya, otuisarykõme exiko ase. Kure?

¹⁰ – Ỹ, tykase toto. – Õmihpyry ae ro yna tuisaryme orõko ynanase. Ritonõpo yna etãko mana, tykase toto.

¹¹ Naeroro toytose Jepete Kireate tamuximãkõ maro. Mame tutuisarykõme tyrise ynororo eya xine. Mixipa po, Ritonõpo eahmatoh po, toto omiry totapose Jepete a, emero tyritohme aomihpyrykõ ae ro.

¹² Mame tõi miry aronanõ taropose Jepete a amonita tõi tuisary a. Ynara tykase toto eya:

– Oty katohme yna zehno mahno? Oty kase moehtou yna nonory pona?

¹³ Ynara tykase amonita tõi tuisary:

– Izyraeu tõi tooehse ahtao Ejitu poe ynonory tapoise eya xine tuna Aranõ poe tuna Japoke pona, tuna Joatão pona roropa. Seromaroro etonary se pyra awahtao ynonory ekarokõ ropa yna a, tykase.

¹⁴ Imehnõ omi aronanõ tonyohse Jepete a amonita tõi tuisary a,

¹⁵ ynara tykase toto eya:

– Ononorykõ, Moape tõi nonory te, Amõ nonory roropa anapoipyra Izyraeu tõi kynexine. Ynara kynexine:

¹⁶ toesyryhmase Izyraeu tõi ahtao Ejitu poe toytose toto ona tonorẽ poro tuna Akapa pona, morotoino Kate pona.

¹⁷ Omi aronanõ tonyohse eya xine etomita tō tuisary a: “Ajohpāme sã ynanytoxi ononory kuroko,” tykase toh repe. Yrome toto anaropopyra kynexine morotona. Mame tokaropose eya xine Moape tō tuisary a, morararo toto anaropopyra kynexine. Morara exiryke tehme toehse Izyraeu tō Kate po.

¹⁸ – Zomye rokē toytose toto ona tonorē kuroko. Etomita tō nonory ehpiuroko toytose toto, moapita tō nonory ehpiuroko roropa, inonorykō poe xixi tūtatoh wino, tuna Aranõ moinakoxi. Moroto tōsesarise toto, yrome tuna anakuohpyra toh kynexine Moape nonory ehpiryme exiryke.

¹⁹ Mame omi aronanõ tonyohse eya xine Seõ a, amoreu tō tuisary a, Hexipõ po. “Ajohpame sã ononory kuroko ynanytoxi yna nonory pona,” tykase toh repe.

²⁰ Yrome toto anaropopyra Seõ kynexine. Typoetory, soutatu tō emero tarose eya, tōsesarise Jasa po, mame totonase ynororo Izyraeu tō maro.

²¹ Yrome Ritonõpo, Izyraeu tō Esemý a, Seõ tō typoremākapose isoutatu tō maro emero. Amoreu tō typoremākapose Izyraeu tomo a, inonorykō tapoise eya xine tosarykōme.

²² Amoreu tō nonory tapoise Izyraeu tomo a: tuna Aranõ poe ikurenaka, tuna Japoke pona, inikahpozakoxi; ona tonorē poe roropa, xixi tūtatoh wino, tuna Joatão pona, xixi omõtoh wino.

²³ Moro sã Ritonõpo Izyraeu tō Esemý a amoreu tō taropose, moroto typoetory tō Izyraeu tō esaryme ehtohme. Sero nono anapoisaromepyra matose.

²⁴ Oneponãmarykō, Kemo nekarohpyry oya xine apoitoko oesarykōme.

– Yrome Ritonõpo, yna Esē nekarohpyry yna a, moro emero apoiko ynanase, yna esaryme.

²⁵ Parake motye kurehxo osekaroõko mahno, Zipoa mükuru, Moape tuisary? Etonara kynexine ynororo Izyraeu tō maro. Yna nonory apoiry se pyra kynexine.

²⁶ 300me jeimamyry taropose Izyraeu tomo a Hexipõ po, Aroea po roropa. Imehnõ pata tō po toehse roropa toh kynexine moro pata tō pũto, pata tō po roropa emero tuna Aranõ ehpiuroko. Oty katoh moro pata tō anapoipyra mexiatose pake?

²⁷ Naeroro azahkuru ehtoh onyripyra exiase oya xine. Zae pyra matose õsetaparykō se awahtao xine yna maro. Ritonõpo zae apiakaneme mana. Zae exiketõ enepõko mana seroae: Izyraeu tomo, amonita tomo, enara.

²⁸ Yrome Jepete omiry etary se pyra amonita tō tuisary kynexine.

²⁹ Mame Ritonõpo Zuzenu Jepete maro toehse. Kireate nonory kuroko toytose ynororo te, Manase nonory kuroko roropa, mame toeramase ropa Mixipa pona, Kireate nonory po. Morotoino toytose ynororo Amõ pona,

³⁰ tōmiry totapose Ritonõpo a, ynara tykase:

– Amonita tō poremākaporyhtao oya, orēpyra jyriryhtao,

³¹ toehse ropa jahtao ytapyĩ taka ropa, osemazuhme aosenepohpyry ya ahtao, mokyro ekarõko ase oya. Jahkãko ase ynekaroryme oya, tykase Jepete Ritonõpo a.

³² Mame tuna takuohse Jepete a etonatohme amonita tō maro, orēpyra tyrise ynororo Ritonõpo a.

³³ Amonita tō typoremākase eya Aroea poe Minite pũtokoxi, 20me pata tō atapona, toytose ro Apeu-Keramĩ pona. Tuhkãkõ totapase eya xine, amonita tō typoremākase Izyraeu tomo a.

Jepete ěxiry

³⁴ Mame toehse ropa Jepete ahtao tytapyĩ taka Mixipa pona, ěxiry tutũtase tumy enese, wãko, pãteru etõko. Ynoro rokē ěxiryme kynexine toiro, imepỹ pyra. Mokyro rokē kynexine ěxiry.

³⁵ Mokyro tonese tyya ahtao Jepete a, tupõ tyxihkase eya tãtasamaryke, ynara tykase:

– Jëxiry! jëxiry pitiko! Atasamãko ywy ipunaka opoko! Ynara tykase jexiryke Ritonõpo a: “Tooehse ropa jahtao ytapyĩ taka, osemazuhme aosenepohpyry ya ahtao, mokyro ekarõko ase oya,” tykase jexiryke eya etyorõmasaromepyra ase.

³⁶ Ynara tykase ynororo tumy a:

– Morara tykase awahtao Ritonõpo a, õmihpyry anamonohpyra exiko. Tyriko ypoko, papa, õmihpyry ae ro, Ritonõpo a kuepetõkara typoremãkapose oya exiryke, amonita tomo.

³⁷ Yrome tumy a, ynara tykase:

– Toiro ekaropory se ase oya: ah ytoxi imehnõ oryximãkõ maro, jepe tõ mokaro, ypy emory tõ poro. Asakoro nuno aropõko ase toto maro, poetoẽme exipyra ekurehnõko ase exiryke, tykase ynororo tumy a.

³⁸ Taropose ynororo morotona, asakoro nuno aropotohme eya. Toytose ynororo tope tõ maro ypy tõ poro, xitase, poetoẽme exipyra toexiry poko.

³⁹ Imeĩpo asakoro nuno taropose ahtao tooehse ropa ynororo tumy a. Morarame moro sã tõxiry tyrise eya tõmihpyry ae ro. Mame toorihse ynororo orutua poko exipitopyra ahtao. Moro pokoino moro riry poko torênase Izyraeu tõ nohpory tomo

⁴⁰ ayatory poko 4me ãmepyyry pune, jeimamyry punero, tyxitarykõ poko Jepete ãxiry ehtopõpyry poko, Kireate põ ãxiry.

12

Eparaĩ tomo

¹ Mame orutua kõ, Eparaĩ tõ tõximõse etonatohme. Tuna Joatão takuohse eya xine Zapõ pona, ynara tykase toto Jepete a:

– Oty katohme yna onykohmara mexiase oytoryhtao amonita tõ poremãkase? Morara exiryke atapyĩ zahkãko ynanase azahtohme, tykase toto.

² Yrome ynara tykase Jepete eya xine:

– Ywy, wekyry tõ maro tõsezusezuhse yronymyryme amonita tõ maro. Kykohmase xine repe, yrome yna onypynanohpyra mexiatose.

³ Jakorehmara oexirykõ eneryhtao ya, joorikyry zuno pyra toehse ywy, toytose ywy osetapase imaro xine. Mame Kuesêkomo a Ritonõpo a typoremãkapose toto yna a. Naeroro oty katohme yna zehno moehtou yna maro osetapase seromaroro?

⁴ Mame Kireate tõ tanonohpose Jepete a etonatohme Eparaĩ tõ maro. Eparaĩ tõ typoremãkase eya xine. Morara tyrise eya xine ynara tykase Eparaĩ tõ exiryke: “Amarokõ, kireatita tõ, Eparaĩ nonory põkõme matose, Manase nonory põkõme roropa repe, yrome Eparaĩ rumekahpõkõme matose.”

⁵ Mame Eparaĩ tõ tuna anakuohpyra ehtohme, epara toto ehtohme, Joatão akuohtoh tapuruse kireatita tomo a. Eparaimita tõ tooehse ahtao tuna akuohtohme, epatohme, tõturupose Kireate soutatu tomo a:

– Eparaimitame mahno? tykase.

– Arypyra, tykase ynororo ahtao,

⁶ aomirykõ tukupose eya. “Xiporete” kaxiko, tykase eya xine. Yrome “Siporete” tykase rokẽ ahtao, moro omi kasaromepyra aexiryke, mokyro totapase eya xine, moroto Joatão ehpio. Morara ahtao 42 miume eparaimita tõ totapase mororome ro.

⁷ Mame 6me jeimamyry taropose Jepete a, Kireate pono, Izyraeu tõ tuisaryme toexiry poko. Mame toorihse ynororo, ekepyry tonẽse aenurutopõpyry po, pata Kireate po.

Ipisã, Erõ, Apatõ, enara

⁸ Moromeĩpo Jepete esahpokoxi Ipisã, Perẽ pono, Izyraeu tõ tuisaryme toehse.

⁹ 30me tumükue kynexine ynororo, 30me tõxike roropa. Tõxiry tõ tokarose eya imehnõ pyxiãme toto ehtohme tyekyrymãkõ kara. Imehnõ oryximãkõ tonehse roropa

eya, oxiekyrymākō kara, niotatohme typoenō maro. 7me jeimamyry taropose Ipisā a Izyraeu tō tuisaryme toexiry poko.

¹⁰ Mame toorihse ynororo, ekepyry tonēse Perē po.

¹¹ Imeīpo Ipisā mykapo, Erō, Zepurō tō ekyry Izyraeu tuisaryme toehse. 10me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko.

¹² Mame toorihse ynororo ahtao ekepyry tonēse Aijarō po, Zepurō nonory po.

¹³ Imeīpo Erō mykapo, Apatō, Hireu mūkuru Izyraeu tuisaryme toehse, Piratō pono.

¹⁴ 40me tumūkue Apatō kynexine 30me typakōke roropa, 70me jumētū tō po ytoy-toketōme toh kynexine. Tuisame kynexine 8me jeimamyry pune.

¹⁵ Mame toorihse ynororo, ekepyry tonēse pata Piratō po, Eparaī nonory po, ypy tō nonory po, amarekita tō nonory po.

13

Sāsāo

¹ Mame Izyraeu tō tyrypyhpyke toehse ropa, Ritonōpo Tosēkō omipona pyra tooehse ropa toto. Naeroro tyrohmanōhpose toto pīrixteu tomō a 40me jeimamyry pune.

² Orutua kynexine esety Manoa, pata Zora pono, Tā nonory po. Ipyty emūkuasaromepyra kynexine.

³ Ritonōpo nenyokyhpyry tōsenepose nohpo a, ynara tykase ynororo eya:

– Emūkuasaromepyra mexiase, poetoēme exisaromepyra. Yrome seromaroro poetoēme exīko mase, enurūko mā orutuame.

⁴ Uwa eukuru jehnahpyry imepỹ eukuru jehnahpyry roropa onēpyra exiko. Mokarohne tonahsē onōpyra ehtokō, katopōpyry Moeze a, morohne onōpyra exiko ipunaka,

⁵ ynara exiryke: emūkuāko mase orutuame. Zūsety onysahkara exīko mase jūme, typo-etoryme tapiakase ynororo exiryke Ritonōpo a, nazireume aehtohme, aenurutopōpyry poe ro. Erohpitōko mana Izyraeu tō pynanopyry poko pīrixteu tō winoino.

⁶ Morararo tynio tupise nohpo a oturuse imaro, ynara tykase ynororo eya:

– Ritonōpo poe urutō tōturuse ya. Ritonōpo nenyokyhpyry sã kynako, jerehno pitiko rokē pyra. Otokoino toehse ynororo onekaropopyra akene. Tosety onekaropyra roropa kynako.

⁷ Yrome tōturuse ynororo ymaro: Ynara nyka ynororo ya: poetoēme exīko mase, emūkuāko mase orutuame. Ynara nyka roropa ya: “Uwa eukuru jehnahpyry onēpyra exiko. Morararo mokarohne tonahsē onōpyra exiko, katopōpyry Moeze a nykā ya. Ynara exiryke mokyro poeto tymenekase exiryke Ritonōpo poetoryme jūme nazireume aehtohme.”

⁸ Mame Manoa tōturuse Ritonōpo a, ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, ajohpāme sã mokyro, urutō onenehpohpyry enehpoko ropa xiaro, yna zurutohme, poeto wātanohtoh poko tonuruse ahtao.

⁹ Mame morara tyrise Ritonōpo a Manoa omihpyry ae: Inenyokyhpyry tōsenepose ropa ipyty a typorohse ahtao tupito po. Inio ameke kynexine.

¹⁰ Mame tururume toytose nohpo eya ynara kase:

– Mokyro ro toehse ropa ymaro mokokonie aoturuhpyry tōsenepose ropa ya.

¹¹ Mame towōse ynororo typty maro toytotohkōme mokyro enese, ynara tykase ynororo eya:

– Omoro hma, ypyty maro aoturuhpyry?

– Ỹ, tykase ynororo.

¹² Mame ynara tykase Manoa eya:

– Morara toehse ahtao ōmihpyry ae, otara poeto watanohnōko ynanah? Oty sã exīko roropa ynororo?

¹³ Ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya:

– Ah opyty tomeseke nexino ynyripohpyry emero ritohme.

¹⁴ Uwa tõ onenahpyra mana, uwa risē onēpyra roropa mana, uwa eukuru jehnahpyry, imepỹ eukuru jehnahpyry onēpyra roropa te, mokarohne onōpyra ehtoko, katopōpyry Moeze a onōpyra exīko mana. Ah opyty tomeseke nexino ynyripohpyry emero ritohme eya.

¹⁵⁻¹⁶ Tuaro pyra Manoa kynexine Ritonõpo nenyokyhpyryme aexiry poko, ynara tykase ynororo eya:

– Ajohpāme sā ytopyra exiko aporo. Eraximako aporo, õtyme poti ahnōko ase.

– Eraximaryhtao ro ya õty onōpyra ase, tykase Ritonõpo nenyokyhpyry. – Yrome tyriry se awahtao tyriko. Mame jahkako onekaroryme Ritonõpo a, tykase.

¹⁷ Ynara tykase Manoa eya:

– Onoky mahno? Oesety waro se ynanase, kure oritohme yna a õmiry zae toehse ahtao.

¹⁸ – Oty katohme jesety waro se hmatou? tykase Ritonõpo nenyokyhpyry. – Jesety waro ehsaromepyra matose, osenetupuhpotohme mana.

¹⁹ Naeroro poti tapoise Manoa a, tiriiku tõkehko maro. Topu pona morohne tyrise kehko eya. Tyahkase eya tynekaroryme Ritonõpo a, Esety osenetupuhpotohme.

²⁰ Apoto tõnuhse ahtao apoto apõ poe, Ritonõpo nenyokyhpyry onukuru tonese eya xine tyyty maro, kapu aka, apoto rānao. Tosekumurukõ po typorohse toto tõmytykõ po nono pokoxi.

²¹ Ritonõpo nenyokyhpyry onenepyra ropa Manoa tõ toehse jūme. Tonetupuhse Manoa a, mokyro orutua Ritonõpo nenyokyhpyryme aexiry poko.

²² – Orihnōko sytase Ritonõpo eneryke kyya, tykase Manoa tyyty a.

²³ Yrome ynara tykase ipyty:

– Kuetapary se Ritonõpo ahtao, kynekarory anapoipyra exiry, senohne onenepopyra exiry kyya, tõmiry onekaropyra exiry roropa kyya, tykase.

²⁴ Mame Manoa pyty toemūkuase, orutuame, tosehphase ynororo Sāsāome. Tuātase poeto, kure rokē tyrise ynororo Ritonõpo a.

²⁵ Mame ona po Tā tõ nonory po Sāsāo kynexine, irānao pata Zora poe Exitaou pona, tuaro toehpitose ahtao Ritonõpo Zuzenu tymaro exiry poko.

14

Sāsāo pytatopōpyry

¹ Morarame ypy poe tyhtose Sāsāo pata Timina pona. Moroto oryximā tonese eya pirixteu ēxiry.

² Toytose ropa ynororo tytapyĩ taka oturuse tumy tõ maro, ynara tykase ynororo:

– Nohpo oryximā eneno Timina po. Mokyro ekaropoko ypytyme pytary se jexiryke imaro, tykase ynororo.

³ Mame ynara tykase toto, jumy jē maro:

– Oty katohme pirixteu tõ nohpory poko mah? Ritonõpo nyripohpyry omipona pyra mǎ mokaro, jaĩkōpotapihpyry onysahkara exiryke. Kuekyrykõ oryxĩā nae. Oty katoh mokaro onenepyra mahno? tykase toto.

Yrome ynara tykase Sāsāo eya:

– Mokyro oryxi se ase, jenuru zamaro exiryke.

⁴ Zuaro pyra jūkõ kynexine: Ritonõpo poe moro riry se Sāsāo ehtoh poko. Pirixteu tõ poremākapory se Ritonõpo kynexine tynamotome Izyraeu tõ tyrise eya xine exiryke.

⁵ Tummy tõ maro tyhtose Sāsāo pata Timina pona. Tupito tõ kuroko toytose tahtao, uwa arykatyā kuroko, reão wātasenā tutūtase esekase repe.

⁶ Yrome Ritonõpo Zuzenu a takorehmase ynororo jamihme ehtohme. Tomary ke mokyro reão totapase eya poti etapary samo. Totapase eya, yrome tumy tõi onurupyra kynexine tynyrihpyry poko.

⁷ Mame toytose oturuse oryxime aexihpyry maro, ise kynexine ynororo.

⁸ Okynã pyra toehse ropa Sãsão pytase imaro. Osema tae tutõtase ynororo reão ekepyry enese, tynetapahpyry. Tõsenuruhkase ynororo ano zũ eneryke tyya tuhke, reão ekepyry ao. Ano zeni roropa tonese eya mokyro ekepyry ao.

⁹ Naeroro ano zeni tapoise eya tomary ke, tõse eya toytoryme osema ae. Tummy tomo a toytose ynororo, eya xine roropa ano zeni pixo tokarose ikuhtohme. Tõse eya xine. Yrome toto onurupyra Sãsão kynexine moro ano zeni outopõpyry poko reão ekepyry ae.

¹⁰ Mame Sãsão zũ toytose oryxime aexihpyry tapyĩ taka, moroto otuhtoh konõto tyrise Sãsão a, toipe moro sã tyrise nuasemãkomo.

¹¹ Tonese ynororo ahtao pirixteu tomo a, 30me nuasemãkõ tonehpose eya xine atãkyematohme imaro.

¹²⁻¹³ Ynara tykase Sãsão eya xine:

– Tupimã nae ase, tuaro oehtohkõ kuhtohme. Mame zae ekarory waro toehse awahtao xine sero 7me oseahmatoh otyhkara ro ahtao upo kurã ekarõko ase oya xine, kamisa kurã mauru panõ risẽ 30me. Yrome onekaropyra tokurehse awahtao xine upo kurã mauru panõ risẽ ekarõko matose ya 30me, tykase ynororo eya xine.

– Kaxiko. Tupimã ekaroko yna a, tykase toto eya.

¹⁴ Ynara tykase Sãsão eya xine:

– Esekane wino tutõtase tonahsemy, jamihmã wino tutõtase anusasame exikety.

Oseruao tõmehse ahtao ezuhtoh ekarory waro pyra ro toh kynexine.

¹⁵ Tõmehse 4me ahtao ynara tykase toto Sãsão pyty a:

– Onio a ezuhtoh ekaropoko zuaro yna ehtohme. Onekaropopyra awahtao omy tapyĩ zahkãko ynanase, zahnõko mase imaro. Oya xine toahmase yna enekunohtohme, yna tinerũ ematonanohtohme, tuaro ynanase.

¹⁶ Naeroro Sãsão pyty toytose tyxitaryme eya, ynara tykase ynororo:

– Ypyno nymyry pyra mase! Yse pyra mase! Enetupuhtoh tupimã mekarooase jepe tomo a, yrome ezuhtoh onekaropyra mase ya!

– Ezuhtoh onekaropyra exino papa tomo a aja roropa, tykase ynororo. – Oty katohme ezuhtoh ekarõko ha oya?

¹⁷ Tyxitase nohpo kokoro rokene. Mame ãmepyry 7mã po xitakehpyra nohpo exiryke ezuhtoh tokarose eya. Morarame tope tomo a ezuhtoh tokarose roropa nohpo a.

¹⁸ Morara exiryke ãmepyry 7mã po kohmãsasaka ahtao, pata põkõ orutua kõi ynara tykase Sãsão a:

– Oty anusasamehxo nae, ano zeni.

Onoky jamihmehxo nae, reão mokyro?

Ynara tykase Sãsão eya xine:

– Ypyty onenaroximara awahtao xine, ezuhtoh waro pyra ro mehtory.

¹⁹ Mame Ritonõpo Zuzenu poe jamihme toehse Sãsão. Toytose ynororo Axikerõ pona, moroto 30me orutua kõi totapase eya, mokaro zuponỹpyry kurã touse eya ekarotohme mokaro 30mãkomo a, moro tupimã aexihpyry tozuhse eya xine exiryke. Moromeĩpo tumy tapyĩ taka toytose ropa ynororo. Tyekĩtapãse ynororo moro tupimã aexihpyry waro mokaro toehse exiryke.

²⁰ Mame ipyty tokarose imepyry a, Sãsão akorehmahpono a ipytatoh poko.

15

¹ Mame okynahtao tiriiku apoitoh toehse ahtao, tyyty enese toytose Sāsāo. Poti tarose eya ekarotohme nohpo a. Ynara tykase ynororo nohpo zummy a:

– Ypyty esaka omōxi, tykase.

Yrome onēmapopyra nohpo zū kynexine.

² Ynara tykase ynororo:

– Ise pyra kuekaroase. Naeroro ekaroase oepe a ipyty. Yrome zakorō nae ase oryxime exikety. Ise awahtao mokyro maro pytāko mase.

³ Ynara tykase Sāsāo:

– Seromaroro tyrowotase jahtao, opoe rowotāko ase. Morara exiryke pirixteu tomo a epehmapōko ase.

⁴ Mame kaikuxi pitiko sã raposa tō 300mākō tapoise eya tupito tō rānakuroko asasakoro tymyhse toto eya arokyrykō osepokona apoto zukatohme tupito tō poro.

⁵ Mame apoto tukase ahtao ipokona xine tutūtanohpose eya pirixteu tō tupi rānakuroko tiriiku zahkatohme. Tiriiku isahkatyā tyahkase emero apoto a, otyro tupito tō po exikety roropa, wewe tō roropa, oriwera tō maro emero tyahse kehko.

⁶ Tōturupose pirixteu tomo, ynara tykase toto:

– Onoky a tyahkaposē moro?

Mame zuaro toehse toto, Sāsāo a moro tyahkaposē imeretamuru a ipyty tapoise ropa exiryke ekarotohme epe a. Naeroro toytose pirixteu tomo, isene ro Sāsāo pyty tyahkase eya xine jū tapyī maro.

⁷ Mame ynara tykase Sāsāo:

– Morara tyrīko matou? Ahtao morararo ase: oseremara ase epehmapory poko oya xine, onyrihpyrykō epehmāko matose.

⁸ Mame tōsetapase mokaro maro orēpyra samo, tuhkākō totapase eya. Morotoino toytose ynororo eutary aka topu konōto Etā po.

Pirixteu tō poremākatopōpyry

⁹ Mame pirixteu tō toytose osesarise Juta tō nonory pona, tōsetapase toto pata Rei pōkō maro.

¹⁰ Tōturupose Juta tō tamuximākō pirixteu tomo a, ynara tykase toto:

– Oty katohme etonāko matou yna maro?

Ynara tykase toto eya xine:

– Ynanoehno xiaro Sāsāo apoise inyrihpyry sã yna a tyritohme eya.

¹¹ Naeroro Juta tō 3 miūmākō toytose Sāsāo zuruse eutary aka topu konōto Etā po. Ynara tykase toto eya:

– Tuaro pyra hma, pirixteu tō kuesēkōme toto? Oty katohme morara myrino?

– Toto yrino toto nyrihpyry sã ymaro, tykase Sāsāo.

¹² – Ynanoehno xiaro omyhtohme, oekarotohme pirixteu tomo a, tykase toto eya.

– Ōmirykō etapoko ya, jetapara oexirykō poko, tykase Sāsāo eya xine.

¹³ – Ÿ, yna omiry etapōko ynanase! Omyhnōko rokē ynanase oekarotohme pirixteu tomo a. Oetapara ynanase, tykase toto.

Mame tymyhse ynororo eya xine eary kasenato ke. Tonehse roropa ynororo topu konōto oramaino.

¹⁴ Toeporehkase Sāsāo ahtao Rei pona, pirixteu tō toehpitose tururume kui āko, oseporyse imaro. Yrome Ritonōpo Zuzenu poe jamihme toehse Sāsāo. Eary tō tamohmohse eya tapory wino, tomary wino roropa, mauru panō eary iatyhpyry samo.

¹⁵ Moroto jumētū zemata zehpyry tonese eya, anorypyra ro exikety. Moro tapoise eya tykaparume, ike mokaro etapatohme. Ahno totapase eya moro jumētū zematahpyry ke, 1.000me orutua komo totapase eya.

¹⁶ Mame moro poko toremiapitose ynororo, ynara tykase:

– Jumētu zemata zehpyry ke
miume orutua kō etapano.

Jumētu zemata zehpyry ke,
ahno totapase ya tanonohse kaetokohxo ya.

¹⁷ Imeīpo moro zemata zehpyry typahse eya. Moroto tosehapse “ypy Zemata Zehpyryme”.

¹⁸ Mame tutunazehnase Sāsāo ipunaka. Ynara tykase ynororo Ritonōpo a:

– Orēpyra tyrise ywy oya Ritonōpo. Ajohpāme sã jorihmapopyra exiko tuna peneryke, jekaropyra exiko mokaro, pirixteu tomo a. Ōmiry omipona pyra mokaro mā toto, tyaikōpotapihpyry onysahkara roropa mā toto.

¹⁹ Mame moroto, pata Rei po, tuna enatyry totapuruhmakase Ritonōpo a, moro ae tuna tutūtase. Tōse Sāsāo a, mame toekurākase ropa ynororo. Moro tuna eutary tosehapse En-Hakoreme. Moroto ro mana seroae ro.

²⁰ Izyraeu tō tuisaryme Sāsāo kynexine 20me jeimamyry pona, Izyraeu tō tyrohmanohpose pirixteu tomo ahtao.

16

Kaza po

¹ Pirixteu tō patary, Kaza pona toytose Sāsāo. Moroto nohpo tonese eya orutua kō poko exikety, mame ipoko toehse ynororo.

² Aomomyry itapyī taka tonese morotōkomo a. Mame esary zomye tapurupose eya xine, toraximase eya xine, pata omōtohy myhto tōmehse toto Sāsāo tūtary eraximary poko. Mynyhme toh kynexine, ynara tōsenetupuhse toto:

– Seraximatone, ěmepiryhtaotapāko sytatose.

³ Yrome moroto nyhtoh po Sāsāo kynexine onoa pona rokene. Moromeīpo towōse ynororo, pata omōtohy apuru touse eya, apō tōkehko maro. Tymota pona morohne tyrise eya, arotohme kakoxi ypy emory pona pata Eperō etonie.

Tarira maro Sāsāo

⁴ Mame nohpo tonese tyamaro exikety Sāsāo a mokyro nohpo esety Tarira, esary kynexine jakanahmā Soreke po.

⁵ Mame 5me pata esā, pirixteu tō toytose nohpo maro oturuse, ynara tykase toto:

– Ekaropoko Sāsāo a ijamitunuru poko, otāto imyhnōko ynanae jamihme pyra ynororo ehtohme. Moro riryhtaotapāko ynanase, yna punero 1.100me parata ekarōko ynanase oya, tykase toto.

⁶ Naeroro Sāsāo a tōturupose Tarira, ynara tykase ynororo eya:

– Ajohpāme sã, kuruko, oty pokoino imehnō motye jamihme mah? Omykyry se imehnō ahtao oporemākatohme, osewomara oehthome, oty riry kure jamihme pyra oehthome? tykase Tarira Sāsāo a.

⁷ Ynara tykase Sāsāo eya:

– Tymyhse jahtao eya xine 7me taky eary panō ke, tyrisenā ke anorypyra ro exikety panō ke, jamihme pyra jexiry mana, imehnō samo, tykase ynororo Tarira a.

⁸ Naeroro pirixteu tō, kowenatu tomo a taky eary panō 7me tokarose Tarira a, tyrisenā komo, Sāsāo myhtohme eya.

⁹ Mame tymyhse ynororo eya. Orutua kō tonēse Tarira a imepỹ nyhtoh tao eraximatohme. Naeroro tykohmase toto eya:

– Sāsāo! Pirixteu tō oehnōko!

Moro taky eary panō tamohse eya, tūpore pyra exikety sã toehse eya eary jatyhpyry samo. Morara exiryke zuaro pyra ro toh kynexine: “Oty pokoino imehnō motye jamihme Sāsāo nae?” tykase toto.

¹⁰ Mame ynara tykase Tarira eya:

– Etako ke, tuarõ karamè jekarõko mase, ajohpe mase. Ajohpãme sã zae osekaroko ya, otãto omyhnõko ha?

¹¹ Ynara tykase Sãsão eya:

– Tymyhse jahtao eary tyrisenã ke, ikenãpapitopỹ ke jamihme pyra exĩko ase imehnõ samo.

¹² Naeroro eary tyrisenã tapoise Tarira a, apory tõ tymyhse eya. Mame tykohmase eya:

– Sãsão! Pirixteu tõ oehnõko mana!

Orutua kõ tonẽse ropa kynexine, imepỹ nyhtoh tao eraximãko rokẽ toh kynexine. Yrome Sãsão a eary tõ tamohmohse, eary pisarara sã tyrise eya.

¹³ – Ajohpe rokẽ mase, tykase Tarira. – Jenekunohnõko rokẽ mase, kure kuuruko, jenekunohpyra exiko. Otãto imehnõ omyhnõko nae jamihme pyra oehtohme?

Ynara tykase ynororo nohpo a:

– Jũsety emero tykahse oya ahtao ikahtoh ke, wewe suimã ke tapoise ahtao tũpore samo, morara ahtao jamihme pyra exĩko ase imehnõ samo.

¹⁴ Mame Sãsão tynyhmapose Tarira a. Tynyhse ynororo ahtao zũsety tyrise eya ikahtoh aka, tykahse eya kamisa samo, mame moro tapoipose roropa eya, wewe suimã ke tũpore samo. Moromeĩpo tykohmase ynororo eya:

– Sãsão! Pirixteu tõ mokaro oehnõko!

Yrome towõse ynororo, wewe suimã touse eya, axĩ zũsety tãtakahpokase ropa.

¹⁵ Mame ynara tykase nohpo eya:

– Oty katohme: “Opyno ase,” ãko mah ya, Jenekunohnõko rokẽ mase, yse nymyry pyra mase? Putuhtome kyriase oseruao pona. Yrome osekaropyra ro mase ya zae nymyry: oty pokoino imehnõ motye jamihme mahno, zae kuuruko rahkene.

¹⁶ Onekaropokehpyra nohpo kynexine kokoro rokene. Sãsão typenekehse moro etary poko tyya.

¹⁷ Etyhpyryme tõsekarose eya rahkene, ynara tykase ynororo:

– Jũsety onysahkapitopyra nase, tykase. – Tymenekase ywy Ritonõpo a typoetoryme, nazireume ase jenurutopõpyry poe ro. Jũsety tysahkase ahtao, jamihme pyra exĩko ase, imehnõ samo.

¹⁸ Mame zae Sãsão osekarotopõpyry totase ahtao Tarira a, ajohpe pyra aomiry tone-tupuhse ahtao eya, kowenatu pirixteu tõ a omi arone tonyohse eya, ynara tykase ynororo eya xine:

– Osehtoko ropa. Seromaroro zae tõsekarose ynororo ya, tykase nohpo.

Naeroro tooehse ropa toto, tineru tonehse tymaro xine.

¹⁹ Sãsão tynyhmapose nohpo a ironaka tapory po. Mame orutua tykohmase eya. Sãsão zũsety tysahkase eya porehme. Mame tyyryhmapitose ynororo Tarira a, ijamitunuru a turumekase ynororo exiryke:

²⁰ – Sãsão! Pirixteu tõ oehnõko mana! tykase tykohkohtase samo.

Towõse ynororo, tõsenetupuhse: “Ywy emyhpokãko ase kokoro rokẽ ynyriry samo.” Zuaro pyra kynexine turumekase Ritonõpo a toexiry poko.

²¹ Tapoise ynororo pirixteu tomo a, enuru typosohkase eya xine osetatoro. Mame tarose ynororo Kaza pona, moroto tymyhse keti ke kynexine metau risẽ ke. Mame tyrohmanohpose ynororo ãpuruhpyry tao, tiriiku akuhmotos emerehkary poko tapory ke.

²² Yrome zũsety tahtapitose ropa.

Sãsão orihtopõpyry

²³ Morarame pirixteu tõ kowenatu tõ tõximõse tãkye toehtohkõme. Otuhtoh konõto tyrise eya xine, tynekarorykõ zahkatohme, tyneponãmarykõ Takõ eahmatohme. Toremiase toto: “Kuepekõkara, Sãsão typoremãkase kyneponãmarykõ Takõ a.”

²⁴ Imoihmākomo a, Sāsāo eneryke tyya xine toremiase toto tosēkō Takō eahmaryme. Ynara tykase toto: “Kuepekōkara, Sāsāo typoremākase kyneponāmarykō Takō a, kynonorykō enahkaneme exikety, kynonorykō pōkō ryhmahpono, tuhkākō etapahpono.”

²⁵ Mame oseahmaryhtao ro ynara tykase toto:

– Sāsāo enehpoko xiaro osemeikatohme imaro.

Tonehse ynororo jarānaka āpuruhpyry tae. Atahmākāko toh kynexine ipoko osemeikāko toh kynexine. Mame tyrise ynororo tapyi nepuru rātaka.

²⁶ Ynara tykase Sāsāo nuasemano a, takorehmaneme exikety aytotohme:

– Tapyi nepuru apoxi topu risemy, morohne pūtokoxy jytory se ase.

²⁷ Moro tapyi Takō eahmatoh pehme kynexine ahno ke, orutua komo te, nohpo tomo, enara. 5me pirixteu tō Kowenatu tō moroto kynexine. Ahno tuhke exiry 3.000 motye kynexine zara po, Sāsāo enēko toh kynexine osemeikary poko.

²⁸ Mame tōturuse Sāsāo Ritonōpo a, ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo Jesemy, wenikehpyra exiko ypoko. Ajohpāme sã jamihme kyriko ropa seroae rokene. Kuakorehmako seromaroro pirixteu tō etapatohme jemỹpotohme jenuru posohkatopōpyry emetakame.

²⁹ Mame tapyi nepuru tō asakoro tapoise eya irānao tapyi nepuru tomo. Toiro tapotunuru wino toiro typozery wino ynara inepuru tō tapoise eya. Mame tupurohmase kehko eya tyjमितunuru ke.

³⁰ Tykohtase ynororo, ynara tykase:

– Jorikyry se ase pirixteu tō maro!

Mame tyjमितunuru ke inepuru tō tupurohmase eya. Toepukase moro tapyi kowenatu 5mākō pona, ahno imoihmākō pona roropa. Moroto ahno totapapose eya tuhke, toorihse ynororo roropa. Tuhke hkopyra totapase eya isene ro tahtao.

³¹ Mame ekepyry poko tooehse zakorō tomo jekyry tō maro porehme. Ekepyry tarose eya xine zonētohme irānaka Zora poe Exitaou pona, jumy Manoa zonētopōpyry aka.

20me jeimamyry taropose Sāsāo a Izyraeu tō tuisaryme toehtoh poko.

17

Mika tyneponāmary maro

¹ Orutua kynexine esety Mika, ypy tō nonory pono, Eparaĩ nonory po.

² Ynara tykase ynororo tyse a:

– Otinerū 1.100 parata tomatonanohe ahtao, popyra omato tyripose oya aorih-tohme. Ōmihpyry etase. Etako pahne, moro parata ymaro mana. Ya tapoise omatome.

Ynara tykase jeny eya:

– Kure oripōko ase Ritonōpo a, aimo!

³ Naeroro moro 1.100 parata tokarose ropa eya tyse a. Mame ynara tykase nohpo tumūkuru a:

– Aimo, popyra oripotopōpyry ya korokapotohme, moro parata apiakāko ase ekarotohme ynekaroryme Ritonōpo a. Ritō panō ripōko ase wewe risemy, tapuhse parata ke. Morara exiryke moro parata ekarōko ropa ase oya.

⁴ Mame moro parata tokarose ropa ahtao eya tyse a, 200me parata tapoise nohpo a ekarotohme metau poko erohkety a. Ritō panō tyrise eya wewe risemy tyōtose parata ke. Mame moro ineponāmary tyrise Mika tapyi taka.

⁵ Osa nae Mika nexiase Ritonōpo poko ehtohme. Imehnō ritō panō tyrise roropa eya, upo roropa tyrise eya Ritonōpo maro oturukety zupōme. Tumūkuru toiro tymenekase eya Ritonōpo maro oturuketyme ehtohme.

⁶ Morara ahtao tuisa konōto, Izyraeu tō esē pyra kynexine. Ise toehtohkō tyrise ahno a emero porehme.

⁷ Nuasemā kynexine pata Perē po, Juta nonory po. Rewi parỹpyryme kynexine.

⁸ Perẽ poe toytose ynororo imepỹ osa zupiryyme, tosaryyme ehtohme. Mame aytoryh-tao ypy tõ nonory poro Eparaĩ po, toeporehkase ynororo Mika tapyĩ taka.

⁹ – Oty poe moehno? tykase Mika eya, tõturupose.

– Ywy ase rewita, Perẽ pono, Juta nonory põ pono. Osa zupĩko ase jesaryyme ehtohme, tykase ynororo.

¹⁰ – Ymaro exiko, tykase Mika. – Jamorepaneme exiko, oturuketyme Ritonõpo maro. Oepehmãko ase 10me parata ekarõko ase oya jeimamyry punero, upo maro te, tonahsẽ maro, enara, tykase eya ynororo.

¹¹ Mame yme mokyro nuasemã kynexine, rewitame roropa ynororo. Mika maro toehse ynororo imũkurume sã eya.

¹² Tymenekase ynororo Mika a Ritonõpo maro oturuketyme ehtohme. Moroto kynexine ynororo itapyĩ tao.

¹³ Ynara tykase Mika:

– Zuaro ase. Seromaroro Ritonõpo poe emero kure exĩko ya, rewita nae jexiryke, oturuketyme Ritonõpo a.

18

Mika maro Tã tomo

¹ Morara ahtao tuisa konõto, Izyraeu tõ esẽ pyra kynexine. Tã tomo tynonorykõ zupĩko toh kynexine tosarykõme. Morara toh kynexine tynonorykõ anapoipyra ro toexirykõke: “Nono zokonaka apoĩko matose,” katopõpyry anapoipyra ro toh kynexine. Imehnõ Izyraeu oxiekyry tomo a tynonory tapoise.

² Naeroro Tã tomo a orutua kõ tymenekase 5me tuaro exiketomo, tyekyry tõ wino. Taropose toto pata Zora poe pata Exitauou pona osenuhmatohme nono waro toehthõkõme. Toytose toto ypy tõ nonory Eparaĩ pona, Mika tapyĩ taka nyhse.

³ Moroto toto ahtao mokyro nuasemã rewita otururu totase eya xine. Aomiry etaryke tyya xine imepỹ pata põme aexiry tonetupuhse eya xine. Eya toytose toto ekaropose, ynara tykase toto eya:

– Oty poko mah taro? Onoky a tonehse omoro tarona?

⁴ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Mika maro tõturuse ywy ipoetoryyme jehtohme. Jepehmãko mana Ritonõpo poko oturuketyme jehtohme imaro.

⁵ Ynara tykase toto eya:

– Ajohpãme sã ekaropoko Ritonõpo a: “Orẽpyra exĩko ynanae yna erohtoh poko? Kure rokẽ oehnõko ropa ynanae?” tykase toto.

⁶ Ynara tykase oturukety eya xine:

– Torẽtyke pyra ehtoko. Ritonõpo amaro xine exĩko mana seromaroro oytorykohtao.

⁷ Mame mokaro 5mãkõ toytose moro poe, pata Raixi pona. Toeporehkase toto ahtao morotona, morotõkõ tonese eya xine, imehnõ zuno pyra, xitonio tõ samo. Osepeme toh kynexine, tehme rokene, oseosezuhpyra roropa toh kynexine imehnõ maro. Tymõkomoke, ise toehthõkõ emero nae toh kynexine. Atameke toh kynexine xitonio tomo a, imehnomo a roropa. Toiroro sã toh kynexine.

⁸ Mame mokaro 5mãkõ toeporehkase ropa ahtao tosaka xine Zora pona, Exitauou poe, tõturupose toto, tyekyry tomo a emero inenehpyrykõ poko.

⁹ Ynara tykase toto:

– Ehmaropa mokaro nonory sapoitatose! Nono kurã ynanenease! Ekurehpyra ehtoko, ehmaropa axiny inonorykõ apoise kuesarykõme!

¹⁰ Morotona toeporehkase awahtao xine morotõkõ enẽko matose imehnõ zuno pyra exiketomo. Toto nonory zumo mana. Emero ise ehtoh nae mana. Moro nono ekarõko Ritonõpo kyya xine mana.

¹¹ Naeroro 600me orutua kō, Tā tō oxiekyryme exiketō toytose Zora poe Exitaou pona, typyrekō ke etonatohme.

¹² Tōnuhse toto, tōsesarise toto Kiriate-Jearī pūto, xixi omōtoho wino, Juta nonory po. Morara exiryke moroto tosehapse Tā osesaritopōpyryme.

¹³ Morotoino toytose toto ypy tō nonory poro Eparaī nonory pona. Toeporehkase toto Mika tapyī taka.

¹⁴ Ynara tykase mokaro 5mākō, tymarōkomo a:

– Zuaro pyra hmatou, toiro sero tapyī tao ritō panō nae, wewe risemy jōtohpypy parata ke? Imehnō ritō nae roropa te, oturukety zupō roropa. Otara enetupuhnōko matou? Oty rīko sytatou?

¹⁵ Naeroro tomōse toto Mika tapyī taka, nuasemā rewita esaka, taomikase toto.

¹⁶ Morara ahtao mokaro 600mākō, soutatu tō, eraximāko toh kynexine omōtoho tao, typyreke etonatohme.

¹⁷ Mokaro 5me enenanō tomōse tapyi taka, ritō panō tapoise eya xine wewe risemy jōtohpypy parata ke, imehnō ritō panō maro, oturukety zupō maro. Mokyro oturukety tehme kynexine omōtoho tao soutatu tō 600mākō typyreke exiketō maro.

¹⁸ Mika tapyī taka tomōse orutua kō ahtao ritō panō apoitohme, mokyro rewita tōturupose eya xine:

– Oty poko matou? tykase.

¹⁹ Ynara tykase toto eya:

– Mynyhme exiko. Oturupyra exiko. Yna maro eropa oturukety me Ritonōpo a, yna amorepaneme roropa zae ehtoho poko. Yna ekyry tō emero amorepaneme se pyra hma, oturukety me roropa? Taro awahtao toiro tapyī taōkō rokē oturukety me mase.

²⁰ Tākye toehse mokyro rewita, ritō panō tōkehko tapoise eya. Toytose ynororo mokaro 5mākō enenanō maro, soutatu tō maro.

²¹ Toeramase toto toytotohme ropā. Typoenōkō tyrise osemazuhme eya xine, pui tō maro tymōkomory maro. Mame toytose toto.

²² Amekehxo toytose toto ahtao, Mika tō toeporehkase, osetapase. Tykatonomory tō toahmase toh kynexine eya etonatohme Tā tō maro.

²³ Mame kui kui kary etaryke tyya xine, mokaro oepyry Tā tō mykapo, tŷkakoxi toeramase toto, tōturupose Mika a:

– Otara toehse amarokomo? Oty kase mokaro imoihmākō noehno? tykase.

²⁴ – Arypyra. Ykyryry tō ritō panō tarose oya xine ynyrityamo, jamorepane roropa, oturukety Ritonōpo maro, tarose oya xine. Oty tynomose oya xine ykyryryme? tykase ynororo eya xine.

²⁵ Ynara tykase Tā tō eya:

– Kurehxo oya exiry mynyhme rokē oehtopo. Ōmiry etaryhtao otarame moxiā ozehno exīko, mame oryhmāko mā toto. Morara ahtao orihnōko mase emero atapyī taōkō maro.

²⁶ Morara kaxīpo Tā tō orutua kō toytose rahkene. Jamihmehxo toto exiry tonese Mika a; naeroro toeramase ropā ynororo tytapyī taka.

²⁷ Mika nyrytā tarose Tā tomo a, ipoetory roropa, oturukety tarose eya xine. Mame toytose toto osetapase Raixi pōkō maro, mokaro tehme exiketomo, osetapara exiketomo, imehnō zehno pyra exiketomo. Moro pata pōkō totapase eya xine, ipatarykō tyahkase eya xine.

²⁸ Takorehmananōke pyra toh kynexine toto pynanohtohme, moe Raixi exiryke Xitō poe. Osepynanohpopyra roropa toh kynexine imehno a. Moro pata kynexine jakanahmā po, Pete-Reope pūto. Mame moro pata tyrise ropā Tā tomo a, moroto ehse toh rahkene.

²⁹ Moro pata tosehapse Tāme eya xine tytamurukō esety ae ro, Jako mūkuru.

³⁰ Moroto tyneponāmarykō tanỹse xikihme Tā tomo a eahmatohme. Jonata, Jeresō mūkuru, Manase pary oturuketyme kynexine Tā tō amorepaneme. Mokyro oturuketyme kynexine, imūkuru roropa, ipakomotyā roropa Izyraeu tō arotopōpyrykō pona tosarykō poe, imehnō poetoryme.

³¹ Moroto Mika nyrihpyry kynexine okynahxo mokaro maro, Ritonōpo tapyĩ Xiro po ahtao.

19

Rewita, tyyty maro

¹ Morarame tuisa konōto pyra Izyraeu tō ahtao ro, rewita toytose mya ypy tō nonory pona ehse, Eparaĩ tō nonory pona. Nohpo tapoise eya Perē pono, Juta nonory pono tyytytyme ehtohme.

² Yrome tōsezusezuhse ynororo tynio maro, mame toeramase ropa tumy tapyĩ taka ropa, Perē pona. Moroto tehme toehse ynororo, 4me nuno taropose eya.

³ Mame toytose inio Perē pona nohpo enese, oturutohme imaro, otarame tymaro arotohme ropa, tyytytyme aehtohme ropa. Typoetory maro toytose ynororo, jumētu asakoro tarose roropa eya. Toeporehkase ynororo ahtao, nohpo a tarose ynororo tumy tapyĩ taka. Mokyro rewita eneryhtaot nohpo zumy a, tākye toehse ynororo.

⁴ Toahmase ynororo tytapyĩ taka moroto aehtohme. Moroto tōmehse ynororo oseruao, nohpo maro otuhnōko, oturūko, enara.

⁵ Mame 4me ěmepyyry ae towōse ropa toto pakeimo, tātakimase toto ytotohme repe. Yrome ynara tykase ropa nohpo zumy rewita a:

– Ętaikako ropa aporo kure oytotohme ropa. Imeĩpo oytory se awahtao ytōko mase.

⁶ Mame totypohse ropa toto, orutua kō asakoro otuhse, eukuru ěse oximaro. Mame ynara tykase nohpo zumy:

– Ajohpāme sā taro onyhko ropa toiro ěmepyyry.

⁷ Towōse orutua toytotohme ropa repe. Mame mya roropa totypohkase ropa nohpo zumy a. Naeroro moroto tōmehse ropa rewita.

⁸ Sā 5me ěmepyyry toehse atapona. Mame towōse ynororo toytotohme ropa repe yrome nohpo zū ynara tykase:

– Ajohpāme sā otuhko pitiko. Mōtahtaot ytoko, tykase eya.

Tōtuhse toto oximaro, orutua kō asakoro.

⁹ Mame orutua toytopotose ahtao, tyyty maro, typoetory maro, ynara tykase nohpo zū eya:

– Eneko ke! Seromaroro kohmāsasaka nase. Kurehxo taro onykyry. Okynā pyra kohmānōko mana. Taro rokē exiko aporo. Kokoro pakeimo owōnōko mase oytotohme ropa atapyĩ taka.

¹⁰⁻¹¹ Yrome mokyro rewita tynyzhomory se pyra toehse moroto. Toytopitose ynororo tyyty maro, toky tō jumētu asakoro maro, imōkomory maro. Mame kohmāsasaka kynexine, ameke pyra Jepu pona toehse tahtaot xine, (Imeĩpo Jerusarē me tosehapse moro pata Jepu). Mame ynara tykase ipoetory tosemy a:

– Oty katoħ etypohpyra sytatou sero pata po, jepuseu tō patary po?

¹² Ynara tykase ešē eya:

– Etypohpyra sytatose Izyraeu tō kara patary po. Ehmaropa Kipea pona.

¹³ Kurehxo myahxo kuytorykomo otarame Kipea pona, otarame Rama pona, tykase ynororo typoetory a.

¹⁴ Naeroro pata Jepu kuroko toytose toto. Toytose. Toytose. Xixi osenepyyra toehse ahtao toeporehkase toto pata Kipea pona, Pējamĩ tō patary pona.

¹⁵ Osema poe toeramase toto pata pona nyhse. Pata rānaka toeporehkase toto. Moroto typorohse toto, yrome oneahmara morotōkō kynexine tytapyĩkō taka nyhse.

¹⁶ Moroto toto ahtao, orutua tamuhpomã tooehse tutupi poe, toerohtoh poe. Eparaĩ nonory põ kynexine, ypy tõ wino exikety, yrome moroto ehse ynororo Kipea po. Morotõkõ kynexine Pëjamĩ tomo.

¹⁷ Mokaro tonese tamuhpomano a pata rãnao. Tõturupose ynororo eya xine:

– Oty põ matou? Aza ytõko matou? tykase.

¹⁸ Ynara tykase rewita eya:

– Ytõko ase Perẽ poe Juta nonory poe mya ypy tõ nonory pona, Eparaĩ tõ nonory pona, jesaka. Ytoase Perẽ pona, seromaroro ytõko ropa ase ytapyĩ taka. Yrome jeahmara tarõkõ mana tytapyĩkõ taka, jynyhtohme.

¹⁹ Tonahsẽ nae ynanase, onahpoty roropa jumõtu tõ nyhtohme. Wyi nae yna napyryme, eukuru roropa yna okuru, enara. Emero ise yna ehtoh nae ynanase.

²⁰ Ynara tykase mokyro tamuhpomã eya:

– Ehmaropa ymaro ytapyĩ taka. Moroto kure nyhnõko matose. Ajohpãme sã jarao, pata rãnao nyhpyra ehtoko.

²¹ Mame tarose toto eya tytapyĩ taka. Jumõtu tõ tynahpase eya. Mame tupupurukõ tukurikase eya xine. Tõtuhse toto. Eukuru tõse eya xine.

²² Mame aotururuhtao, atãkyemaryhtao, imehnõ orutua kõ, moro pata põkõ, popyra exiketõ tooehse. Tapyi tapurupose eya xine. Omõtoht totatotapase eya xine. Ynara tykase toto tamuhpomano a:

– Mokyro orutua, atapyĩ tao exikety enehko jarãnaka. Enery se ynanase, tykase toto.

²³ Yrome tutõtase mokyro tamuhpomano. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Arypyra, jepe tomo! Ajohpãme sã mokyro poko pyra ehtoko. Morara ehtoh popyra mana! Taro mana ytapyĩ tao, ewomãko ase.

²⁴ Enetoko ke! Jëxiry mose, oryxime exikety. Mose roropa mokyro pyty. Moxiã asakoro enehpõko ase jarãnaka toto poko oehtohkõme ise awahtao xine. Yrome mokyro orutua poko pyra ehtoko.

²⁵ Yrome mokyro tamuhpomã omiry onetara toht kynexine, aomipona pyra. Naeroro tyyty tarose rewita a, jarãnaka tyripose ynororo eya, tokarose ynororo eya xine. Ipoko toehse toto ãmepyry pona ro. Tõmehse ahtao rokẽ turumekase ynororo eya xine.

²⁶ Mame tõmehse ahtao tooehse ynororo, toepukase tapyi pota taka, moroto inio tapyi tao. Tehme rokẽ nohpo kynexine toepukatopõpyry po ãmepyry pona.

²⁷ Tõmehse ahtao towõse inio toytotohme ropa. Yrome tapyi omõtoht totapuruhmakase ahtao eya, tyyty tonese eya, toepukase tapyi eutary pota tao, apuru apõ apoine sã emary kynexine.

²⁸ – Owõko ty! Eropa ropa, tykase inio repe.

Onezuhpyra kynexine. Naeroro ekepyry tyrise eya jumõtu pona toytotohme tytapyĩ taka.

²⁹ Toeporehkase ynororo ahtao, tomõse ynororo. Rato tapoise eya. Tyyty ekepyry tysahkase eya 12me zokonaka ehtohme. Mame zokonaka taropose eya, Izyraeu tomo a, oxiekyry tomo a.

³⁰ Moro eneryke tyya xine ynara tykase toto emero:

– Sero panõ onenepitopyra sytato, Ejitu poe Izyraeu tõ oehtopõpyry poe tarona! Osenetuphtoko! Oty riko sytatou?

20

Kipea põkõ wãnohtoh poko

¹ Morara exiryke Izyraeu tõ emero tõximõse toto moemoëkomo, Tã nonory poe inikahpoëkomo te, Peresepa põkomo ikurenaëkomo te, Kireate poe xixi tütatoh wino exiketomo, enara. Tõximõse toto Mixipa pona, Ritonõpo ãpataka, toiro imoihmãkõ samo.

² Izyraeu tō tamuximākō moroto kynexine porehme Ritonōpo poetory tō oximōtoh tao. 400 miime orutua kō kynexine, ātamorepatyamo etonatoh poko.

³ Pējamī tō tuaro toehse toto, imehnō Izyraeu tō emero oximōme ehtoh poko Mixipa po. Izyraeu tō ekaropory se toh kynexine:

– Oty katohme sero popyra ehtoh toehse?

⁴ Mame turuse toto rewita a, nohpo taorihmapose exikety niōpyry a. Ynara tykase ynororo:

– Toeporehkase ywy, ypyty maro Kipea pona, Pējamī tō nonory pona nyhse.

⁵ Morotona orutua kō Kipea pōkō tooehse, tapyi tapurupose eya xine koko. Jetapary se toh nexiase, yrome ypyty poko tōmehse toto, mame norikyase ynororo.

⁶ Morara exiryke ekepyry tapoise ya. Tyrakase ya apiakatohme zokonaka aropo-tohme Izyraeu tomo a, 12me oxiēkyry tomo a. Mokaro a popyra ehtoh tyrise xihpyryme, Izyraeu tō rānao.

⁷ Amarokō emero Izyraeu tōme matose. Osenetupuhtoko, otara āko sytatou?

⁸ Mame imoihmākō, Izyraeu tō emero towōse oximōme, ynara tykase toto:

– Ytopyra ropa sehtone tapyi taka emero porehme.

⁹ Orutua kō symenekatone etonatohme Kipea pōkō maro.

¹⁰ 10 miime ahtao toiro miime erohnōko mā toto soutatu tō napyry riry poko. Imehnō emero ytōko mā toto Kipea pōkō wānohse toto nyrihpyry xihpyry emetakame.

¹¹ Morara exiryke Izyraeu tō tōximōse toto Kipea pōkō maro etonatohme.

¹² Omi aronanō tonyohse Izyraeu tomo a Pējamī nonory poro ynara kase:

– Popyra ehtoh xihpyry tyrise oya xine.

¹³ Morara exiryke mokaro popyra exiketō, Kipea pōkō enehpotoko xiaro, toto etapa-tohme kyaa xine. Morara ahtao sero popyra ehtoh enahkāko sytatose Izyraeu tō rānao.

Yrome Pējamī tō Izyraeu tō omiry onetara toehse toto.

¹⁴ Tutūtase toto typatarykō poe emero, Kipea pona toytotohkōme etonatohme Izyraeu tō maro.

¹⁵ Moro ēmepyyry ae 26 miime soutatu tō tonehpose eya xine. Moromeīpo Kipea pōkō soutatu tō tōximōse 700me roropa, inymenekatyamo,

¹⁶ emese kure tomarykō ke typozerykō wino. Topu ematoh ke topu emary waro toh kynexine, onyetohtopyra toh kynexine.

¹⁷ Imehnō Izyraeu tō tōximōse 400 miime soutatu tomo, tamorepase aexityamo.

Etonatopōpo Pējamī tō maro

¹⁸ Mame Izyraeu tō toytose Ritonōpo eahmatoh pona, Peteu pona. Moroto tōturuse toto Ritonōpo a:

– Onokākō ytōko nah osemazuhme etonase Pējamī tō maro? tykase toto.

– Juta tomo, tykase Ritonōpo eya xine.

¹⁹ Yrokokoro Izyraeu tō tōnuhse, osesarise pata Kipea pūtokoxi.

²⁰ Tutūtase toto etonatohme Pējamī tō maro. Tosarykō tymenekase toto a pata etonie tōsetapatohkō eraximatohme.

²¹ Mame Pējamī tō soutatu tō tooehse toto pata poe. Izyraeu tō totapase eya xine 22 miime kohmāpyra ahtao ro.

²²⁻²³ Mame Izyraeu tō toytose ropa Ritonōpo eahmatoh pona. Ritonōpo ēpataka tyxitase toto kohmamyry pona. Tōturupose toto Ritonōpo a:

– Yna ytory se ropa hma etonatohme yna ekyry tō Pējamī tō maro? tykase.

– Ÿ, tykase Ritonōpo.

Morara exiryke tyjamihtase ropa Izyraeu tomo. Soutatu tō tyrise ropa eya xine tosarykō pona, yrokokonie aehtopōpyrykō saaro.

²⁴ Mame Izyraeu tō soutatu tō toytose ropa osetapase Pējamī tō maro.

²⁵ Tutūtase ropa Pējamī soutatu tō pata Kipea poe. Mame 18 miumākō totapase eya xine, Izyraeu tō soutatu tomo, ātamorepatyamo.

²⁶ Naeroro Peteu pona tōnuhse ropa Izyraeu tō porehme xitase. Moroto tehme toh kynexine, Ritonōpo Tosēkō ēpataka. Otuhyra toh kynexine kohmamyry pona. Okyno tō tyahkase eya xine tynekarorykōme Ritonōpo a. Osepeme ehtoh tokarose roropa eya xine, tynekarorykōme Ritonōpo a.

²⁷ Tōturupose ropa toto toiro Ritonōpo a. (Morara ahtao Ritonōpo omihpyry ē moroto kynexine Peteu po.

²⁸ Ipoko Pineia kynexine, Ereaza mūkuru, Arāo pary, oturuketyme.) Ynara tōturupose toto Ritonōpo a:

— Yna aropory se ropa hma etonathme yna ekyry tō maro, Pējamī tō maro? tykase toto.

— Ū ytotoko, osetapatatoko. Kokoro toto poremākapōko ase oya xine, tykase, Ritonōpo a tozuhse ynaroro.

²⁹ Mame Izyraeu tomo a soutatu tō tonēpose pata Kipea zomye.

³⁰ Ēmepyry oseruaō po toytose toto osetapase ropa Pējamī tō maro. Soutatu tō tosaka xine toytose toto tōsetapatohkō eraximase Kipea etonie apitoryme toehtopōpyrykō saaro.

³¹ Pējamī soutatu tō tutūtase osetapase. Amekehxo toehse toh kynexine pata a. Apitoryme sā ahno totapapitose eya xine Peteu esema tao te, Kipea esemary ae te, ona po roropa. Izyraeu tō totapase eya xine, otarame 30me.

³² Ynara tykase toto:

— Mokaro poremākāko sytatose apitoryme kuehtopōpyrykō samo.

Yrome ynara tykase Izyraeu tomo:

— Sepatone aporo, kuekahmapotohkōme eya xine osema tō pona.

³³ Naeroro Izyraeu soutatu tō, imoihmākō toesyryhmase moro poe oximōtohme ropa Paau-Tamara pona. Yrome mokaro aotonētyā pata zomye exiketō, tutūtase toto, axiny tōtonētopōpyrykō poe jakuraramā rānaka.

³⁴ 10 miume Izyraeu soutatu tō, orēpyra exiketō toytose osetapase Kipea pōkō maro. Yronymyryme tōsetapase toto. Tuaro pyra Pējamī toh kynexine typoremākaporykō poko eya xine.

³⁵ Ritonōpo a Pējamī soutatu tō typoremākapose Izyraeu tomo a 25.100me soutatu tō totapase eya xine.

³⁶ Mame tonetupuhse Pējamī tomo a typoremākatopōpyrykō poko.

Orēpyra Izyraeu tō ehtopōpyry

Izyraeu tō toepase sā Pējamī tō poe aporo, osetaparyhtao toto maro, orēpyra tope tō, Kipea zomye aotonētyā tokarose eya xine.

³⁷ Mame tutūtase toto axiny, toytotohkōme Kipea pona. Sapararahme toytose toto, pata pōkō totapase eya xine, emero porehme.

³⁸ Osemazuhme tōturuse toto otonēpyra ro toto ahtao, ynara tykase toto:

— Zuaro exīko matose, orexīto eneryhtao oya xine akurū sā konōto onuhnōko pata poe,

³⁹ Izyraeu tō, jarao exiketō, ameke awahtao xine ro, eramatoko etonathme mokaro maro, tykase toto. Moro pona 30me Izyraeu tō totapase Pējamī tomo a, ynara tykase mokaro etapahpōkomo:

— Aō, typoremākase ropa toto, kokonie ehtopōpyry samo, mokokonie ehtopōpyry sā roropa, tykase toh repe.

⁴⁰ Mame orexīto tonese akuru sā konōto onuhpitōko pata poe. Tŷkakoxi xine tōsenuhmase Pējamī tō ahtao, tōserehse toto, pata tytororo zatyry eneryke tyya xine.

⁴¹ Naeroro Izyraeu orutua kō toeramase toto, mame tonaroxitapāse Pējamī tomo tonatyrykō eneryke tyya xine.

⁴² Toepase toto ona pona, ahno esaka pyra repe. Yrome osewomasaromepyra toh kynexine. Tomyehmase toto Izyraeu soutatu tomo a. Imehnō roropa pata zahkaxīpo tutūtase ropa mokaro ekahmase roropa, tonahkase toto emero.

⁴³ Topetōkara tomyehmase Izyraeu tomo a, tapurupose toto. Toto ekahmaryme totapase toto Kipea poe xixi tūtatoh wino, totatotapase toto eya xine osema ae.

⁴⁴ 18 miume soutatu tō totapase eya xine, emese kure exiketomo, Pējamī tomo.

⁴⁵ Imehnō toepase ona pona topu Rimō pona. Yrome 5 miumākō totapase osema takuroko. Imehnō tokahmase Izyraeu tomo a, Kitō pona. 2 miume orutua kō totapase eya xine moroto.

⁴⁶ Atapona 25 miume Pējamī tō totapase moro ěmepyry ae, orēpyra exiketomo.

⁴⁷ Yrome 600mākō toepase toto ona poro topu Rimō pona. Moroto 4me nuno taropose eya xine.

⁴⁸ Imehnō Pējamī tō totapase Izyraeu tomo a toto patary tō po ahno totapase porehme okyno tō roropa tapyi tōkehko tonahkase eya xine. Ipatarykō tyahkase eya xine toto nonory po porehme.

21

Pējamī tō pyxiāme nohpo tō ehtoh poko

¹ Tōmirykō totapose Izyraeu tomo a Ritonōpo netaryme Mixipa po:

– Kuēxirykō onekaropyra sehtone Pējamī tomo a emero porehme, toto pyxiāme, tykase toto.

² Toytose toto Peteu pona tehme ehtohme, Ritonōpo ěpataka toehtohkōme kohmātoh pona. Tyxitase toto yronomyryme Ritonōpo netaryme.

³ Ynara tykase toto:

– Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy, oty katohme serara toehse? Seromaroro toiro oxiekyryme ehtoh pyra toehse kuekyrykomo, oty katohme?

⁴ Yrokokoro pakeimo towōse toto, apoto apō tyrise eya xine. Okyno tō tyahkase eya xine tynekarorykōme Ritonōpo a, tytororo jahkatoh tonō kehko osepeme ehtoh roropa.

⁵ Tōturupose toto:

– Izyraeu tō oxiekyryme exiketō poe emero, onokākō rokē onuhpyra tokurehse oximōtoh pona, Mixipa pona, Ritonōpo ěpataka?

Apitoryme tōmirykō totapose Ritonōpo a: ytopyry exiketō oximōtoh taka, Ritonōpo ěpataka, Mixipa pona, mokaro mā totapasēme ytopyry toehse toto exiryke.

⁶ Izyraeu tō toenupunase tyekyry tō poko, Pējamī tō poko, ynara tykase toto:

– Seroae toiro oxiekyryme exiketō tonahkase Izyraeu tomo a.

⁷ Otara āko sytatou nohpo tō enehpotohme, mokaro akoīpyry pyxiāme ehtohme? Ynara exiryke, kuomirykō totapose kyya xine Ritonōpo a: “Kuēxirykō onekaropyra sehtone eya xine,” karyke kymarokomo a.

⁸ Naeroro tōturupose toto:

– Izyraeu tō oxiekyryme exiketō poe, onokākō oehpyra tokurehse Ritonōpo ěpataka, Mixipa pona?

Mame tuaro toehse toto: Jape-Kireate pōkō emero oehpyra tokurehse toto oximōtoh taka.

⁹ Imoihmākō tykohmase esetykō ae. Mame Jape-Kireate pōkō emero aryppya toh kynexine.

¹⁰ Mame atae toh kynexine ynara tyripotohme: 12 miume soutatu tō aropotohme morotona orēpyra exiketomo. Ynara tyripōse toto eya xine:

– Ytotoko Jape-Kireate pōkō etapase emero porehme, orutua komo te, nohpo tomo te, poetohti tomo, enara.

¹¹ Ynara tyritoko Jape-Kireate pōkomo: oryximākō rokē ipynanohtoko orutua kō poko exipitopyra exiketomo.

¹² 400me oryximākō tonese eya xine Jape-Kireate po. Tarose toto eya xine osesaritoh pona, Xiro pona, Kanaā nonory po.

¹³ Mame atae toh kynexine omi aronanō aropotohme Pējamī tomo a, topu Rimō po etonakehtohme, ekurematohme ropa.

¹⁴ Mame mokaro Pējamī tō toehse ropa, nohpo tō tapoise eya xine, 400mākomo, oryximākomo Jape-Kireate pōkomo. Yrome ise ro kynexine nohpo tomo Pējamī tō emero pune pyra exiryke.

¹⁵ Mame Izyraeu tō toenupunase Pējamī tō poko. Ritonōpo poe toiro oxiekyry tō tonahkase exisasaka exiryke.

¹⁶ Naeroro Izyraeu tō tamuximākō ynara tykase:

– Imehnō nohpo tō ise ro tpyākara nae ro exiryke. Morara exiryke oty rīko sytatou nohpo tō enehtohme mokaro 200mākō pytyme?

¹⁷ Izyraeu tōme, 12me oxiekyry tōme kuehtohkō se ropa sytatose. Satamorepatone Pējamī tō akorehmatohme, enahpyra toto ehtohme.

¹⁸ Yrome kuēxirykō onekarosaromepyra sytatose ipyxiākōme.

Morara tykase toto, ynara tykase toexirykōke: “Popyra mokyro ripōko sytatose Ritonōpo a aorihthome tōxiry ekaroryhtao Pējamī tomo a ipytyme.”

¹⁹ Morara exiryke ynara tykase toto:

– Jeimamyry ae oseahmatoh Ritonōpo eahmatohme, pata Xiro po, moe pyra mana.

(Pata Xiro kynexine Peteu poe inikahpozakoxi, Repona poe ikurenaka, osema Peteu poe Xikē pona moro poe xixi tūtatoh wino.)

²⁰ Ynara tykase Izyraeu tō tamuximākō Pējamī tomo a:

– Ytotoko otonēse uwa zoko tō rānakuroko.

²¹ Moro poe osenuhmatatoko. Mame oseahmatoh tao, tutūtase oryximākō ahtao watohme, amarokō roropa otūtatoke otonētopōpyrykō poe, uwa zoko tō poe. Mame oryximākō apoitoko onymenekahpyrykomo. Arotoko oesarykō pona Pējamī tō nonory pona.

²² Morarame toto piry toehse ahtao oya xine te, jūkō oepyyryhtao oya xine ozenonohse xine, ynara kahtoko jumy a: “Ajohpāme sā ah mose ppytyme nexino, kahtoko eya. Osetaparyhtao Jape-Kireate pōkō maro nohpo tō tapoise yna pytyme ekarotohme. Yrome yna pune pyra toh nexiase. Ohxiropyra xine imehnō mana azahkuru pyra oexirykōke, oēxirykō onekaropyra mexiatose yna a. Tapoise toh nexiase yna a.”

²³ Morara tyrise Pējamī tomo a. Tpytyme toiro oryximā tymenekase eya xine oryximākō tuase ahtao. Mame tarose toto eya xine. Moromeīpo toytose ropa toto tosaka xine ropa. Tpatarykō tyrise ropa eya xine. Moroto toehse toto.

²⁴ Morara ahtao imehnō Izyraeu tō toytose ropa tosaka xine ropa, tyekyry tomo a ropa, tynonorykō pona ropa.

²⁵ Morara ahtao tuisa konōto pyra kynexine, Izyraeu tō esēme. Emero rokē typeneta-tohkō tyrise eya xine rahkene.

RUTI Rute Ekarotopo

Sero ekarōko Ruti ehtopōpyry poko juize tō Izyraeu kowenume ahtao. Ruti oryximā kynexine Moape po. Tyniotase ynororo Izyraeu nuasemā maro. Mame inio toorihse ahtao tymerenotōpyry rumekary se pyra kynexine Ritonōpo Izyraeu tō Esē enetuputyryke tyya tosēme. Imēīpo tyniotase ropa ynororo Poaze, tyniōpyry ekyry maro. Toemūkuase ynororo, mame tuisa Tawi notyme toehse ynororo.

Juize ekarōko nase popyra ehtoh ke Izyraeu tō tuānohse toeramase toto ahtao Ritonōpo winoino tyrypyrykō poko. Yrome sero Ruti ekarōko kure ehtoh poko moapita nohpory a toeramase ahtao Ritonōpo a ipoetoryme ehtohme.

Sero pape ao

Noemi tō aepyry ropa Perē pona 1.1-22

Poaze waro Ruti ehtopōpyry 2.1–3.18

Poaze pytatopōpyry Ruti maro 4.1-22

Erimereke tomo Moape nonory po

¹ Morarame tuisa konōto pyra ro Izyraeu tō ahtao, juize tō rokē nae ahtao kowenatume, konopo oehpyra toehse okynahxo Izyraeu nonory po. Omise konōto toehse tonahsā pyra exiryke moro nono po. Naeroro tosary turumekase Erimereke a toytotohme tyyty Noemi maro. Tumūkuru tō asakoro ro tarose eya, Moape nonory pona.

² Erimereke ekyry tō patary Epyrata kynexine, Perē pūto, Juta nonory po. Imūkuru tō kynexine Marō te, Kiriō, enara. Moape nonory pona toytose toto, moroto ehse, okynano.

³ Imēīpo Erimereke toorihse ahtao, Noemi pytōpome toehse; tumūkuru tō asakoro exiketō maro rokē toehse ynororo.

⁴ Tyytase imūkuru tō moapita ēxiry tō ke. Toiro nohpo esety Orapa kynexine, zakorō esety Ruti kynexine. Mame 10me jeimamyry exisasaka taropose ahtao eya xine moroto toexirykō poko,

⁵ toorihse Marō te, Kiriō roropa, enara. Noemi toiroro toehse, tynioke pyra, tumūkue pyra, enara.

Perē pona toto ytotopōpyry

⁶ Morararo ynara katoh totase Noemi a: Izyraeu tō tyyynanohse ropa Ritonōpo a, katoh totase. Tiriiku tōkehko itamurume toehse ropa. Naeroro moro etaryke tātakimapitose ynororo toytotohme ropa Moape tō nonory poe, tyyary enōpyry tō maro.

⁷ Toytopytose toh repe Juta tō nonory pona ropa, yrome osema tao

⁸ ynara tykase Noemi tyyary enōpyry tomo a:

– Ytotoko ropa asakō tapyī taka. Kure rokē oriporykō se ase Ritonōpo a, kure oehpōpyrykō sā ya te, kure oehpōpyrykō sā aorihtyamo a, enara.

⁹ Ākorehmaporykō se ase Ritonōpo a oniotatohkōme ropa, tyoenōke oehthkōme, tytapyike oehthkōme roropa, enara.

Mame typhse toto Noemi a tōsekazumaryme. Yrome tyxitapitose toto orēpyra samo.

¹⁰ Ynara tykase toto eya:

– Arypyra! Eramara ropa ynanase. Orumekary se pyra ynanase. Amaro ytōko ynanase oytotoh pona, oekyry tō esaka.

¹¹ Yrome ynara tykase Noemi:

– Ytotoko ropa, orymo tomo. Otyme kure oytorykō ymaro? Emūkuasaromepyra ase oniotatohkōme ropa.

¹² Ytotoko ropa atapyĩkõ taka kunumuxime jexiryke. Niotasaromepyra ropa ase. Ritonõpo a ynio tokarose ropa ahtao, sero kohmamyry ae ro, toemũkuase roropa jahtao.

¹³ Umũkuru tõ wātary eraximary oya xine nae? Nary rokene. Orymo tomo, Ritonõpo a popyra ehtoh tonehpose ya. Morara exiryke atasamãko ywy oetuarimarykõ eneryke roropa ya.

¹⁴ Mame tyxitase ropa toto yronymyryme. Morarame tõsekazumase Orapa tymerenotỹpyry a. Typohse ynororo eya. Mame toytose ropa ynororo tyekyry tomo a ropa. Yrome Ruti ytopyra kynexine.

¹⁵ Naeroro ynara tykase Noemi:

– Eneko ke! Orapa nyto ropa tyekyry tomo a, tyneponãmary a roropa. Ytoko atapyĩ taka ropa imaro.

¹⁶ Yrome tozuhse ynororo Ruti a. Ynara tykase:

– Orumekapopyra exiko ya. Amaro ytoxi. Oytotoh pona ytõko ase. Onymenekahpyry oesaryme, moroto osesarĩko ase amaro. Oekyry tõ wekyryme exĩko mã toto, Ritonõpo Oesemy, Jesẽme exĩko roropa mana.

¹⁷ Otokohne oorikyryhtao, moroto roropa orihnõko ase. Moroto jekepyry zonẽnõko toh mana. Juãnohpory se ase Ritonõpo a orumekaryhtao ya jorihtoh ponãmero.

¹⁸ Otuhparo Ruti ytory se ehtoh tymaro, eneryke tyya tymynyhpãse Noemi.

¹⁹ Toytose ro toto Perẽ pona.

Toeporehkase toto ahtao morotona, sekese toehse pata põkõ porehme mokaro eneryke tyya xine. Tõturupose nohpo tomo, ynara tykase:

– Noemi nymyry mose ro? tykase toto.

²⁰ Yrome ynara tykase Noemi eya xine:

– Jesehtopyra ehtoko Noemime, tãkye exiketyme. Itunetyme jesety ahtao zaehxo mana, tutuarimapose jexiryke Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a, tykase.

²¹ Toytose jahtao taroino emero nae exine. Yrome tonehpose ropa ywy Ritonõpo a xiaro tomahpõke pyra, typoenõke pyra, enara. Naeroro otyme kure jesehtory Tãkye exiketyme, tutuarimapose itamurume jahtao Ritonõpo Imehxo Exikety a?

²² Morara kynexine Noemi oehtopõpyry ropa Moape nonory poe, Ruti, Moape põ maro, ipary enỹpyry maro. Toeporehkase toto Perẽ pona tonahsẽ zano, sewata apoitoh toehpitose ahtao.

2

Tynapyry anỹtopõpyry Ruti a

¹ Tyekye kynexine Noemi, esety Poaze. Tymõkomoke kynexine ynororo, tupito tõ esẽme roropa. Oxiekyryme kynexine Erimereke ekepyry maro, Noemi nio.

² Mame ynara tykase Ruti tymerenotỹpyry a:

– Ytoxi tupito tõ pona otytyko anỹse, nono pona aohpahtyamo. Otarame erohkety enẽko ase omomỹke pyra exikety. Mokyro mykapo ytõko ase sewata puhturu anỹse nono poe.

– Ỹ, ytoko, tykase Noemi, imerenotỹpyry eya.

³ Naeroro toytose Ruti tupito tõ pona. Erohketõ mykapo toytose ynororo, sewata puhturu anỹse nono pona aepukahpyry. Tuaro pyra repe tomõse ynororo Poaze tupi pona, Erimereke ekyrỹpyry tupi pona.

⁴ Mame okynahtao Poaze tooehse Perẽ poe tutupi enese. Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Amaro xine Ritonõpo exiry se ase, tykase.

– Ỹ, amaro Ritonõpo exiry se ynanase roropa, tykase, tozuhse toto eya.

⁵ Mame ynara tykase Poaze erohketõ erase a:

– Onokyh koh moky nohpo? tykase.

6 – Mokyro Moape pono. Moape poe aepyhpyry Noemi maro, tykase eya.

7 Tokaropose ynororo ya: “Ytoxi erohketō mykapo otytyko anÿse, ajohpāme sã aohpahtyã rokene,” nykã ya. Pakeimo nerohpito, erohnōko ro mana, pitiko rokē tōseremase tapyi pitiko zopino.

8 Mame ynara tykase Poaze Ruti a:

– Etako ke, orymo. Imehnō tupi pona ytopyra exiko. Taro rokē otytyko ipohko utupi poko erohketō pūto.

9 Tuaro exiko toto maro oytotohme imepÿ pona toto ytoryhtao otytyko sahkase. Turuse toto ya oerekohmara toto ehtohme. Tuna se awahtao êko, ypoetory tō nanymyhy-pyry, tykase tuna poko ynororo eya.

10 Tosekumuru po typorohse Ruti tōmyty nono pokoxi, ynara tykase ynororo:

– Oty katohme ypyno mahno, kure rokē mase ya katonōme rokē jahtao? tykase.

11 Ynara tykase Poaze:

– Turuse ywy onyrihpyry poko omerenotÿpyry a, moino ro onio orihtopōpyry poe. Zuaro ase oekyry tō tynomose oya, omy tomo, asa maro, ononorykō roropa xiaro oehtohme osesarise yna maro, yna waro pyra awahtao ro.

12 Kure rokē oripory se ase Ritonōpo a onyrihpyry emetakame. Osewomary se mexiase Ritonōpo, Izyraeu tō Esē, maro. Eya oripory se ase kure rokene.

13 Ynara tykase Ruti Poaze a:

– Kure mase ya. Jãkyemãko mase ymaro òtururuhtao opore pyra, opoetoryme sã pyra jahtao.

14 Mame tãxiahtao ynara tykase Poaze Ruti a:

– Osehko xiaro, wyi apoiko eukuru maro, tykase.

Typorohse ynororo erohketō maro. Sewata puhturu ipuruhpyry tokarose Poaze a eya. Tōtuhse ynororo, epo toehse, akoïpyry nae rō toehse.

15 Towōse Ruti ahtao toytotohme otytyko anÿse ropa, ynara tykase Poaze typoetory tomo a:

– Ah mose otyro apoino, imykyhpyry tō rãnao ro, ise tahtao, onerekohmara ehtoko.

16 Toitoino touko otyro imykyhpyry toh tae aohpahtohme nono pokoxi apoitohme eya. Oty kara ehtoko roropa.

17 Tykohmãse Ruti otyro anymyry poko. Typikase ahtao eya 25 kirume exisasaka nae kynexine.

18 Moro sewata tapoise eya, toytose ropa pata pona, tynapoihpyry tonepose tymerenotÿpyry a. Tynapyry akoïpyry tokarose roropa eya.

19 Mame Noemi tōturupose:

– Aza mytono otyro anÿse seroae? Otoko merohno sero anymyry poko. Mokyro tupito esē kure tyripory se ase Ritonōpo a! tykase.

Naeroro toerohtopōpyry poko tōturuse Ruti tymerenotÿpyry a, Poaze poko tōturuse roropa ynororo eya emero.

20 – Kure rokē Poaze tyriko, Ritonōpo, tykase Noemi. – Moino ro kure nexiase yna a, aorihtyamo a roropa, enara.

– Mokyro kuekyryme nymyry mana, tykase roropa Noemi. Kypyno exiketyme roropa mana.

21 Mame ynara tykase Ruti:

– Morohne motye turuse ywy eya, jerohzomotoh se mã ynororo typoetory tō maro, otyro anÿtoh otyhkatoh ponãmero.

22 – Kure ya mã oytory ipoetory tō maro, tykase Noemi. – Ynara exiryke, toytose awahtao imepÿ tupi pona otyro anymyry poko otarame oerekohmãko imehnō mana, otarame opoko penetãko toh mana.

²³ Morara exiryke toerohse Ruti Poaze poetory tō maro, otyro anymyry poko, aerrohtohkō etyhyry pona, sewata te, tiriiku, enara. Tymerenotỹpyry maro ro kynexine ynororo.

3

Poaze kure ehtoh poko

¹ Moromeĩpo ynara tykase Noemi Ruti a:

— Orymo, orutua menekary se ase oniome, tytapyĩke oehtohme typoenōke, enara.

² Wenikehyry hma mokyro Poaze poko; aomi poe ipoetory tō maro erohnōko mexiase, kuekyryme mana. Etako pahne! Seroae koko sewata apōko mana.

³ Naeroro ekurākako: epyko, atahpako ixtaratu ke, upo kurā amuruko. Imeĩpo ytoko Poaze erohtoh pona, yrome osenepopyra exiko eya otuhkehpyra ro ahtao, eukuru onēpyra roropa ahtao.

⁴ Mame nyhse toytose ynororo ahtao, eneko kure inyhtoh esary waro oehtohme. Mame tynyhse ahtao ytoko, āty anỹko ipupuru wino, moroto eraximako. Ourũko mana onyriry poko.

⁵ Tozuhse Ruti a, ynara tykase:

— Ÿ, ōmiry omipona emero tyrĩko ase.

⁶ Mame toytose ynororo sewata apotoh pona, tymerenotỹpyry nyripohpyry tyrise eya emero.

⁷ Tōtuhkehse Poaze ahtao, eukuru tōkehse ahtao roropa eya tākye pitiko toehse ynororo, toytose ynororo nyhse sewata imuxihmahpyry myhtokoxi. Mame Ruti tooehse mynyhme samo, āty tanỹse eya ipupuru poe, kohrame toehse ynororo moroto.

⁸ Onoa typakase ynororo. Tōtorimase tahtao tōsenuruhkase ynororo nohpo moroto tupupuru pũto exiryke.

⁹ — Onoky mahno? tykase ynororo.

— Ywy ase Ruti, opoetoryme! tykase. Omoro mase yna ekyryme, jewomaneme mase, naeroro ajohpame sã opytyme kyriko!

¹⁰ Ynara tykase Poaze:

— Kure rokē oripory se ase Ritonōpo a, orymo! Zae mase ipunaka oekyry tomo a. Zae mexiase omerenotỹpyry a ipyno oexiryke, seromaroro moro motye zae mase ya. Imepỹ orutua, nuasemano onupipyra mexiase, tymōkomoke exikety, tymōkomoke pyra exikety, enara mexiase onupipyra.

¹¹ Seromaroro, orymo, enaromyra exiko. Sero pata pōkō zae oexiry waro mā toto emero. Ise oehtoh rĩko ase emero porehme.

¹² Ajohpe pyra, oekyryme jexiryke opynanohneme ase repe. Yrome nae roropa oekyry mana. Mokyro osemazuhmehxo mana.

¹³ Taro exiko ěmehtoh pona, tōmehse ahtao zuaro exĩko sytase. Opynanopyry se ynororo ahtao typytyme otara kara; yrome, moro se pyra ynororo ahtao, ynara āko ase Ritonōpo netaryme, ywy roro opynanohnōko ase. Synyhne ropa.

¹⁴ Naeroro tōmehse Ruti Poaze pupuru pũto. Xinukutume ro ahtao towōse ynororo osenepopyra toehtohme imehnomo a. Morotona nohpo ytotoptōpyry waro imehnō ehtoh se pyra Poaze exiryke.

¹⁵ Mame ynara tykase Poaze eya:

— Awāty tyriko nono pokoxi. Mame nono pokoxi tātty tyrise eya. Mame sewata tyrise Poaze a 20 kirume, Ruti naroryme. Mame takorehmase eya moro anymyry poko imotary pona. Toytose ropa Ruti pata pona.

¹⁶ Toeporehkase ynororo ahtao, tōturupose imerenotỹpyry, ynara tykase:

— Orymo, otara toehse? tykase.

Tokarose Ruti a emero Poaze oturutopōpyry tymaro. Ynara tykase roropa:

¹⁷ – Sero sewata tokarose roropa ya. Ynara nykã ynororo ya: “Sero sewata aroko omerenotÿpyry napyryme,” nykã ynororo ya.

¹⁸ Mame ynara tykase Noemi:

– Seromaroro, orymo, eraximako rokene, zuaro exïko sytase. Poaze oseremara exïko mana zuaro toehtoh pona moro poko, seroae ro.

4

Poaze pytatopÿpyry Ruti maro

¹ Mame pata pona toytose Poaze oximõtoht taka, pata omõtoht myhtokoxi, typorohse moroto ynororo. Morara ahtao Erimereke ekyrÿpyry tooehse morotona. Tõturuse Poaze eya, ynara tykase:

– Moehno jepe? Osehko xiaro, oporohko, tykase. Naeroro typorohse ynororo.

² Mame 10me ahno toahmase Poaze a, tamuximãkomo, ynara tykase ynororo eya xine:

– Oporohtoko taro, tykase.

Typorohse toto,

³ mame ynara tykase Poaze tyekyry a:

– Tooehse ropa Noemi Moape tõ nonory poe. Tutupi tõ ekamory se mana, Erimereke, kuekyrÿpyry tupÿpyry tomo.

⁴ Tuaro oehtohme oturũko ase moro poko oya. Seromaroro, ise awahtao, moro tupito tõ epekahko, tamuximãkõ neneryme, moxiã orutua kõ typorohse exiketõ neneryme roropa. Yrome ise pyra awahtao, kaxiko, osemazuhme epekahname oexiryke ise awahtao, okomino ywy.

Ynara tykase mokyro orutua:

– Ÿ, epe Kahnõko ase, tykase.

⁵ Ynara tykase Poaze:

– Moro nono epekatyryhtao oya, Noemi a, nohpo roropa apoïko mase opytyme, Ruti, pytÿpo moapita, aorihtyã pytÿpyry. Morara ahtao aorihtyã ekyrÿpyry tupime jũme exikehpyra exïko mana.

⁶ Mame ynara tykase mokyro orutua:

– Morara ahtao moro tupito tõ onepekahpyra ase, ypoenõ akorekehkaryino.

⁷⁻⁸ Omoro ro epekahko ise pyra jexiryke, tykase.

Morara tykase tahtao tysãtajã touse eya ekarotohme Poaze a. (Pake ahtao Izyraeu tõ nonory po tupito topekahse ahtao esẽme ehtohme, ekamone a tysãtajã touse ekarotohme epekahne a.)

⁹ Mame ynara tykase Poaze tamuximãkomo a, imehnomo a roropa:

– Seroae enenanõme matose: Noemi a Erimereke tupÿpyry tõ epekahno emero porehme, Kiriõ nynomohpyry te, Marõ nynomohpyry, enara.

¹⁰ Ruti apoïko ase roropa ypytyme, moapitame exikety, Marõ pytÿpyry. Morara ahtao inynomohpyry tupito tõ ekurehpyra mana jekyrÿpyry tõ nonoryme. Marõ esety poko wenikehpyra exïko sero nono põkõ mana, ipatary põkõ roropa mana. Seroae enenanõme matose morohne poko.

¹¹ – Ÿ, enenanõme ynanase, tykase toto emero. Ynara tykase tamuximãkomo Poaze a:

– Mokyro nohpo ripory se ynanase Ritonõpo a tuhke aemũkuatohme, Rakeu ehtopÿpyry samo, Reia ehtopÿpyry sã roropa. Tuhke toemũkuase toto Jako poenõme. Morara ahtao imoihmãkõ notyme toehse roropa mã toto, Izyraeu tõ notyme. Tymõkomoke exiketyme orẽpyra roropa oripory se ynanase Ritonõpo a, Perẽ-Epyrata po!

¹² Omũkurukõ tuhke ekaropory se Ritonõpo a ynanase, Pereze poenõ ekarotopÿpyry samo, Juta mũkuru Tamara maro!, tykase toto.

¹³ Naeroro Ruti tarose Poaze a tytapyĩ taka, tyytyme ehtohme. Kure tyrise toto Ritonõpo a, poetoẽme toehse Ruti, toemũkuase orutuame.

¹⁴ Mame ynara tykase nohpo tomo Noemi a:

— Kure Ritonõpo mana, apary ekaro oya opynanohtohme! Orẽpyra mose tyripory se ynanase Izyraeu tõi rãnao.

¹⁵ Mose pokoino atãkyemãko mase Ritonõpo poe, kunumuxime toehse awahtao opynanahnõko mana. Apary eny opyno mana; 7me omũkuru tõi motye kurehxo mã oya.

¹⁶ Moky poeto pitiko tapoise Noemi a. Tonaka tyrise eya eahmatohme.

¹⁷ Mokyro eneryke tyya xine ynara tykase nohpo tomo, katonomo:

— Tonuruse mose ro, Noemi paryme!

Tosehpase ynororo Opeteme.

Opete kynexine Jese zummy, Jese kynexine Tawi zummy.

¹⁸⁻²² Ynara kynexine Tawi tamuru tomo Pereze poe: Pereze kynexine Ezerõ zummy, Ezerõ kynexine Rão zummy, Rão kynexine Aminatape zummy, Aminatape kynexine Nasõ zummy, Nasõ kynexine Saumõ zummy, Saumõ kynexine Poaze zummy, Poaze kynexine Opete zummy, Opete kynexine Jese zummy, Jese kynexine Tawi zummy, enara.

1 SAMUEU

1 Samuel

Ekarotopo

Sero ekarōko apiakane tō ehtopōpyry poe tuisa konōto ehpitotoh pona. Ekarōko oseruaōkō poko: Samueu te, Sauu te, Tawi, enara. Samueu kynexine juize etyh-pyrymāme. Tuisa konōto apitorymāme Sauu kynexine. Mokyro mykapo Tawi tuisame toehse.

Ekarōko nase Ritonōpo enetuputyryhtao Kuesēkōme kure ehtoh enehpōko kyya xine mana. Yrome Ritonōpo winoino kueramarykohtao aomipona pyra roropa kuahtao xine, poremānōko sytatose. Ynara tykase Eri a: “Jomipona exiketō rīko ase kure. Yrome yse pyra exiketō se pyra roropa ase jomipona pyra toto exiryke” (1 Samueu 2.30).

Apitoryme tuaro hkopyra Izyraeu tō kynexine tuisa konōto ehtoh poko. Ritonōpo tonetupuhse Tutuisarykōme. Morarame ahno se toehse Izyraeu tō exiryke tutuis-arykōme, Sauu tymenekase Ritonōpo a ituisarykōme. Tuisa tō Esēme Ritonōpo mana imehnō Esēme roropa mana emero porehme. Zae tymōkomokākara ripory se Ritonōpo mana, oxisamo tymōkomokā maro (1 Samueu 2.7-10).

Sero pape ao

Apiakaneme Samueu ehtopo 1.1–7.17

Sauu menekatopōpyry tuisame 8.1–10.22

Tuisame Sauu ehtoh poko 11.1–15.35

Tawi, Sauu maro 16.1–30.31

Sauu tō orihtopōpyry 31.1-13

Samueu tamuru tomo

¹ Orutua kynexine Eparaī pō paryme, esety Eukana. Ipatary Rama kynexine, ypy tō rānao kynexine Eparaī. Jeroāo mūkurume kynexine, Eriu paryme roropa. Eriu Tou mūkurume kynexine, Zupe paryme roropa.

² Eukana asakoro typye nexiase, Ana, Penina, enara. Penina tumūkue toehse, yrome Ana tumūkue pyra nexiase.

³ Jeimamyry ae rokē typatary poe toytose Eukana Xiro pona Ritonōpo eahmase, tynekarory ekarose roropa, Ritonōpo Imehxo Exikety a. Eri mūkuru tō kynexine Hopini, Pineia, enara. Tynekarorykō etapananōme toh kynexine Ritonōpo maro Oturutoh tao, Xiro po.

⁴ Morarame tynekarory etapatoh toehse ahtao tōsē tokarose Eukana a typyty Penina a, imūkuru tomo a, ēxiry tomo a roropa.

⁵ Yrome itamurumehxo tokarose typyty Ana a, ipyno toexiryke, Ritonōpo poe emūkuara ynororo ahtao ro.

⁶ Tounohse roropa Ana nexiase Penina a, emūkuara aexiryke Ritonōpo poe, ataikyma-tohme.

⁷ Jeimamyry po rokē morara toehse. Toytose toto ahtao Ritonōpo maro Oturutoh taka tounohse Ana Penina a. Naeroro tyxitase Ana. Morararo otuhpyra toehse ynororo toemynyhmaryke.

⁸ Mame inio tōturupose:

– Ana, oty katoh xitāko mah? Oty katoh otuhpyra hma? Emynyhmāko mase oty katohme? Ywy ase poeto 10me ehtoh motye oya, tykase Eukana typyty a.

Poeto ekaropotopōpyry Ana a Ritonōpo a

⁹ Morarame Xiro po toto ahtao, tõtuhkehxĩpo, Ana toytose Ritonõpo maro Oturutoh taka. Moroto Eri nexiase typorohse epehtoh po Tapyi pota tao. (Ritonõpo maro oturuketyme kynexine Eri.)

¹⁰ Atasamãko yronymyryme Ana nexiase. Tyxitase itamurume tõtururume Ritonõpo a.

¹¹ Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo Imehxo Exikety, jotururu etako. Poeto pitiko ekaroryhtao ya umũkurume, ekarõko ropa ase oya jũme amaro aerohtohme toorikyry ponãmero. Morararo zũsety onysahkara mana opoetryme aexiry waro emero ehtohme, tykase Ana.

¹² Mame moro poko aotururuhtao putiputime rokẽ oturũko nexiase Ritonõpo a. Mame ipotapihpyry tonese Eri a.

¹³ Yrome aomiry onetara nexiase, tukurohtao rokẽ Ana otururuke. Naeroro toetỹse nase tokarose Eri a repe.

¹⁴ Ynara tykase ynororo eya:

– Orymo, toetỹse mase. Serara kara exiko, eukuru irumekako, tykase Eri eya.

¹⁵ – Arypyra, Pãna, tykase ynororo. – Atasamãko ase yronymyryme ukurohtao. Eukuru onẽpyra akene. Oturũko rokẽ akene Ritonõpo netaryme jatasamaryke ukurohtao.

¹⁶ Popyra exiketyme jekaropyra exiko, tykase. – Oturũko rokẽ ase Ritonõpo a jemynyhmaryme, jatasamaryke roropa, tykase Ana.

¹⁷ Mame morara kary etaryke tyya, ynara tykase Eri:

– Ý, ytoko ropa. Torẽtyke pyra exiko. Onekaropohpyry ekarõko Ritonõpo mana Izyraeu Esẽ oya, tykase.

¹⁸ Morara tykase Eri exiryke tãkye toehse Ana:

– Kure mase, tykase ynororo. – Kure rokẽ kueneko zae ehtoh poko se rokẽ jexiryke, tykase. Mame toytose ropa ynororo. Tõtuhse ropa te, toemynyhmakehse roropa ynororo.

Samueu enurutopõpyry

¹⁹ Mame yrokokoro towõse ropa Eukana tomo pakeimo, Ritonõpo Tosẽkõ toahmase ropa eya xine.

Mame toytose ropa toto tosaka xine, Rama pona. Moromeĩpo tyyty maro toehse Eukana. Kure tyrise Ritonõpo a, Ana nurupohpyry ae ro.

²⁰ Poetoẽme toehse ynororo. Mame enurutoh po toehse ahtao tonuruse orutuame. Tumũkuru tosehase eya Samueume, ynara karyke:

– Mose umũkuru ekaropoase Kuesẽkõ Ritonõpo a.

²¹ Mame tyeimãse ahtao totuehke toytose ropa Eukana typoenõ maro, tyyty Penina maro Xiro pona Ritonõpo maro Oturutoh taka tynekarory zahkapotohme Ritonõpo õpataka, tõmihpyry ae ro.

²² Ana rokẽ ytopyra nexiase morome. Ynara tykase ynororo tynio a:

– Meta, ytopyra ase aporo amaro xine, umũkuru suhsu ãnõko ro exiryke. Tõkehse ahtao rokẽ mose arõko ase ekarotohme Ritonõpo a, Kuesẽkomo a, mame jũme moroto exiõko mana, tykase jeny.

²³ – Ý, tykase inio Eukana. – Omoro rokẽ zuaro, tykase. – Taro rokẽ exiko tapyi tao kumũkuru suhsu õkepyry ponãmero. Ritonõpo a ãkorehmary se rokẽ hano onetapohpyry omipona oehtohme, tykase inio.

Naeroro tytapyĩ tao rokẽ tehme toehse nohpo tumũkuru maro suhsu õkepyry ponãmero.

²⁴ Moromeĩpo tuãtase pitiko imũkuru ahtao, tarose ynororo Xiro pona. Tynekarorykõ tarose eya xine, pui mũkuru, oseruao jeimamyry exikety te, tiriiku 10 kirume te, uwa eukuru jehnahpyry maro tarose tynekarorykõme Ritonõpo a. Xiro pona toytose toto Ritonõpo maro Oturutoh taka.

²⁵ Pui totapase ahtao tynekarorykõme Ritonõpo a, poeto tarose Eri a, jẽ tomo a.

²⁶ Ynara tykase Ana eya:

– Wenikehpyra ro hma ypoko? Ywy roro ase, oturūko ke exiase taro Ritonōpo a, oneneryme.

²⁷ Mose poeto ekaropoase Ritonōpo a. Mame jotururu totase eya. Ynekaropohpyry tokarose ya umūkurume.

²⁸ Morara exiryke seromaroro mose umūkuru ekarōko ase Kuesēkomo a, jūme ipoetoryme aehtohme toorikyry ponāmero, tykase Ana Eri a.

Mame Ritonōpo toahmase eya xine moroto.

2

Ana oturutopōpyry Ritonōpo a

¹ Mame tōturuse Ana Ritonōpo a. Ynara tykase ynororo:

Tākye kuhse ase Ritonōpo poko

typynanohse jexiryke eya;

inyrihpyry pokoino ehxiropyra ase.

Exianāko ase yse pyra exiketō poko.

Tākye rokē ase takorehmase jexiryke Jesemy a.

² Emero motye kurāme Kuesēkō mana.

Imepỹ pyra mana, ritō pyra, ewomane pyra.

Kuesēkō rokē Kuewomanekōme mana.

³ “Kurehxo ase, imehnō motye,”

kara ehtoko epyrypara ehtoko opoko xine.

Kuesēkō rokē tuaro mana,

Ritonōpo rokē kynyrihpyrykō apiakāko mana.

⁴ Soutatu tō pyre tahkāko mana.

Yrome imehnō aepukatyā jamihtanohnōko ropa mana.

⁵ Tuesapare exiketō mā omise exīko ropa,

toerohtoh zupīko toh mana tonahsē epekahtohme ropa.

Yrome omise aexityā omise pyra ropa exīko.

Emūkuasaromepyra exikety toemūkuase setime,

yrome mokyro, tumūkue tuhke exikety

tumūkue pyra toehse ropa mana.

⁶ Ritonōpo Kuesēkō aorihmapōko mana,

isene imehnō rīko mana.

Imehnō poremākapōko aorihtoh pona,

yrome imehnō ēsemākapōko ropa mana.

⁷ Imehnomo a etuarimatoh enehpōko Kuesēkō mana,

yrome imehnō tymōkomoke tyrīko mana.

Imehnō tuisame pyra tyrīko mana.

Imehnō tuisame tyrīko roropa mana.

⁸ Tymōkomokākara pynanohnōko Kuesēkō mana.

Etuarimaketō anỹnōko mana toto etuarimatohkō poe.

Toto porohkapōko mana tuisa tō maro.

Imehxo exiketō esary ekarōko eya xine mana.

Sero nono apō esēme Ritonōpo mana.

Sero apō po senohne tyrise eya emero porehme.

⁹ Tōmipona exiketō ewomāko mana.

Yrome iiryryryme exiketō osenahkāko mā toto.

Kuamoreme xine osepynanohsaromepyra sytatose.

¹⁰ Ritonõpo Kuesêkõ zehno exiketõ enahkapõko mana; konomeru ke toto poremãkapõko mana kapu aeino. Sero nono põkõ apiakãko Kuesêkõ mana emero porehme. Tyjमितunuru ekarõko mana tuisa a. Tuisamehxo, imehnõ esẽme tynymenekahpyry rĩko mana.

¹¹ Morarame toytose ropa toto, Eukana tomo, tosaka xine Rama pona. Yrome Samueu ytopyra ropa nexiase. Moroto tynomose jẽ tomo a, Eri akorehmaneme, Ritonõpo maro Oturutoh tao.

Eri mũkuru tomo

¹² Eri poenõ asakoro natokomo popyra toh nexiase, Ritonõpo omiry onymoipyra toh kynexine.

¹³ Inyripohpyry omipona pyra toh nexiase, tõsẽ apoiry poko tyya xine ahno nekarory tomo. Ritonõpo a tynekarorykõ ekaroryhtao ahno a tahnose oripo konõto ao. Mame tõsẽ apoitoh ke, oseruao tyere exikety ke tõsẽ touse Arão pakomotyamo a tohkõme repe.

¹⁴ Mame onymenekara tõsẽ apoiryhtao, moro rokẽ tõse eya xine, tynekarory etapary poko erohketomo a. Morara tyrise Izyraeu tõ maro emero toytose toto ahtao Xiro pona tynekarorykõ ekarose Ritonõpo a.

¹⁵ Yrome tuaro exiketõme Eri poenõ kynexine. Tyamene se toehse toto. Mame tõsẽ kurã tonese ahtao eya xine, moro tapoise eya xine tohkõme ikasery zahpyra ahtao ro. Typoetory a ahnopỹ tonehpose ipurutohme tomporehxo exiryke.

¹⁶ Mame ynara tykase ahno ahtao:

– Ikasery ijahkako aporo Ritonõpo omipona, imeĩpo onymenekahpyry apoiko, tykase ahtao:

– Arypyra, tykase Hopini tõ poetory. – Jũme rokẽ ekaroko ya, onekaropyra awahtao apoĩko ase, tykase.

¹⁷ Morara exiryke iirypyryme toehse toto Ritonõpo a, aomiry onymoipyra toto exiryke ahno nekarory tõ poko, Ritonõpo maro Oturutoh tao.

Samueu Xiro po ehtopõpyry

¹⁸ Poetome ro Samueu ahtao toerohse ynororo Ritonõpo poetoryme, zumo pyra ro tahtao. Upo Eri zupõ panõ ao nexiase ynororo.

¹⁹ Mame jeimamyry punero tynyrihpyry enehse jeny, upo kurano, ekarotohme tumũkuru zupõme. Tynio maro toytose Ana tynekarory aroryhtao Ritonõpo maro Oturutoh taka.

²⁰ Mame moro tao toto ahtao kure tyripose toto Ritonõpo a Eri a. Ynara tykase ynororo Ritonõpo a:

– Ritonõpo yna Esemý, mose pyty, imũkuapoko ropa imũkuru myakãme, tykase Eri Ritonõpo a.

Mame toeramase ropa toto tosaka xine.

²¹ Mame Ana takorehmase ropa Ritonõpo a, toemũkuase ropa oseruao orutuame, asakoro nohpo tomo, enara. Mame Samueu tuãtase. Ritonõpo maro Oturutoh tao erohketyme toehse.

Tumũkuru tõ maro Eri

²² Mame Eri tamuhpõme nexiase ipunaka. Yrome tuaro ro nexiase. Totase ynororo tumũkuru tõ iirypyryme ehtoh poko, nohpo tõ poko toto ehtoh poko aerokuruhtao Tapyi oximõtoht pota tao.

²³ Morara exiryke ynara tykase ynororo tumũkuru tomo a:

– Oty katohme zae pyra ehtoh poko matou? Emero ãko mã toto onyripykõ poko.

²⁴ Epo hnae, aimo tomo. Oorypyrykõ xihpyry poko pyra ehtoko. Popyra oekarotoryko mã toto, Ritonõpo poetory tomo.

²⁵ Imepÿ orutua ryhpopākaryhtao oya xine, mame oekurākary se ropa awahtao xine oxiehno pyra oehthkōme, otarame ākorehmatorÿko Ritonōpo mana. Yrome Kuesēkō ryhpopākaryhtao oya xine, oorypyrykō epehpyryme awānohtorÿko Ritonōpo mana, tykase jūkō typoenomo a.

Yrome tumykō omipona pyra toehse toto. Typanare pyra exikety sã toh nexiase ynaroro. Naeroro toto orihmapory se Ritonōpo nexiase.

²⁶ Mame Samueu tuātase rahkene. Emero ahno ise toehse nexiase, Ritonōpo roropa ise nexiase.

Ritonōpo omiry Eri tō wānohtoh poko

²⁷ Morarame imepÿ Ritonōpo poetory tooehse Eri a Ritonōpo omiry ekarose. Ynara tykase ynororo:

– Ynara āko Kuesēkō mana: “Yjमितunuru enepoase atamuru a Arāo a Ejitu po awahtao xine, Ejitu pōkō namotome awahtao xine.

²⁸ Atamurukō Rewi tymenekase ya ypoetoryme aehtohme. Izyraeu tō oxiekyry toh tae tymenekase ynororo ya tynekarorykō zahkaneme aehtohme te, ixtaratu zahkaneme roropa aehtohme. Tupoke roropa kynexine kurā ke, oturukety zupō ke, ymaro toerohtohme. Ōtykōme tōsē ekarone oya xine, ypoetory tō nekarory tō zokonaka apoto apō po jahkatyamo.

²⁹ Oty katohtomāko matou ynekaropohpyry poko Izyraeu tomo a? Ya tokarose oya xine ōtykōme Ytapyī tao repe. Yrome oyamene se rokē matose. Omoro Eri, opoenō omipona rokē mase. Opokoino tupune exīko mā toto, tōsē kurā rokē ōnōko toto exiryke, ahno nekarotyamo. Yrome jomipona pyra matose.”

³⁰ Naeroro ynara āko Ritonōpo mana, Izyraeu tō Esemy: “Osemazuhme Jomihpyry poe jūme oturuketōme Rewi pakomotyā toehse.” Yrome seromaroro ynara āko mana: “Jomihpyry amonohnōko ase, jomipona pyra toehse oexirykōke. Jomipona exiketō rīko ase kure. Yrome yse pyra exiketō se pyra roropa ase jomipona pyra toto exiryke.

³¹ Okynā pyra oekyry tō enahkāko ase nuaseme ro toto ahtao. Tamuhpōme exipyra mā toto, oekyry tomo.

³² Etuarimāko matose Ytapyī tao. Mame Izyraeu tō zumoxike exīko matose kure toto ehtoh eneryke oya xine. Yrome tamuhpōme exipyra matose.

³³ Toitoine opoenō onenahkara jahtao tynekarory poko ya apoto apō po, ipoko xitāko matose, tonurēkara sã atasamāko yronymyryme matose. Opoenō emero ikarimotatyā sã exīko mā toto nuaseme ro toto ahtao.

³⁴ Mame jomihpyry waro oehthohme opoenō asakoro orihnōko mana, Hopini, Pineia, enara. Toiro ēmepyry ae orihnōko mā toto.

³⁵ Mame ypoetory zae exikety menekāko ase, jomipona exikety. Ynyriporo rīko roropa mana. Emero ipoenō rīko ase kure rokene, ipakomotyā roropa; ypoetory maro erohketōme exīko mā toto jūme, ynymenekahpyry maro tuisame.

³⁶ Morarame opoenō akoīpyry toto ēpataka tosekumurukō po porohnōko mā toto: ‘Tineru pitiko ekaroko, yna napyry pitiko roropa,’ āko mā toto. ‘Ajohpāme sã yna erohtoh ekaroko Ritonōpo Tapyī tao, yna napyry epekahtohme rokehxo,’ āko mā toto,” tykase urutono Eri a.

3

Samueu kohmatopōpyry Ritonōpo a

¹ Mame Samueu pitiko ahtao ro Eri akorehmaneme toehse. Takorehmase ynororo Ritonōpo eahmary poko. Morara ahtao oturupyrahme sã Ritonōpo nexiase. Toitoine rokē ipoetory tō tōsenehse Ritonōpo poe roropa.

² Morararo tykohmāse ahtao Eri tohrame nexiase. Enukehsasaka nexiase, tamuhpōme exiryke.

³ Ritonõpo maro Oturutoh tao Samueu nexiase tohrame, tynyhtoh po. Moroto Ritonõpo omihpyry ã nexiase, kaxo, uuru ke aputyhpyry. Ritonõpo ezuru onezehkara ro nexiase.

⁴ Mame tykohmase Ritonõpo a:

- Samueu, Samueu, tykase.
- Tãse, tykase, Samueu a tozuhse.

⁵ Mame toytose ynororo tururume Eri nyhtoh taka oturupose.

- Oty seh make ya? tykase ynororo Eri a. – Kykohmano.
 - Arypyra, tykase Eri. – Okohmara akene. Ytoko ropa oetueh tapokoxi, tykase Eri.
- Mame toytose ropa Samueu.

⁶ Morarame tykohmase ropa Ritonõpo a:

– Aimo, Samueu, tykase Ritonõpo. Mame towõse ropa Samueu. Toytose Eri nyhtoh taka ropa. Ynara tykase:

- Kykohmano. Taro ase. Oty se hma? tykase ynororo Eri a.

Yrome tozuhse ropa Eri a:

- Okohmara akene, tykase Eri. – Onyhta, tykase Samueu a.

⁷ Yrome Ritonõpo omiry onenetupuhpyra Samueu nexiase imaro oturupitopyra Ritonõpo exiryke. Morara exiryke tuaro pyra nexiase Ritonõpo omiry poko.

⁸ Mame oseruao ehtoh po tykohmase ropa Samueu Ritonõpo a:

- Aimo, Samueu, tykase ropa Ritonõpo.
- Mame towõse ropa Samueu. Toytose ropa ynororo Eri nyhtoh taka.

- Kykohmã tokoh ro? tykase ynororo, tõturupose Eri a.

Mame tonetupuhse Eri Ritonõpo omiry poko, Samueu kohmãko Ritonõpo nexiase.

⁹ Ynara tykase ynororo Samueu a:

– Ytoko ropa, onyhta ropa. Mame okohmazomoryhtao, ynara kaxiko: “Oturuko, Ritonõpo, Õmiry etãko ase,” kaxiko, tykase Eri Samueu a.

Mame toytose ropa Samueu tynyhtoh taka.

¹⁰ Mame tykohmazomose ropa Samueu Ritonõpo a:

- Aimo, Samueu, tykase.
- Ý, oturuko. Oetãko ase, tykase ynororo Ritonõpo a.

¹¹ Mame tõturuse Ritonõpo Samueu maro. Ynara tykase:

– Taroino Izyraeu tõ wãnohnõko ase yronymyryme. Moro poko etaryhtao imehnomo a oserehnõko mã toto.

¹² Morara ahtao Eri tõ wãnohnõko ase jomihpyry ae ro, emero, apitory poe etyhpyry pona.

¹³ – Jũme awãnohtorỹko ase oekyry tõ maro, ase eya iirypyryme imũkuru tõ toehse exiryke. Toto zehno jehtoh waro Eri nexiase repe. Yrome: “Epo hnae, oorypyrykõ poko pyra ehtoko,” kara tokurehse Eri.

¹⁴ Morara exiryke, jomihpyry ae ro Eri a, toto rypyry onykorokara ekurehnõko ase. Tynekarorykõ ekarõko toh mã repe tyrypyrykõ korokatohme repe. Yrome toto rypyry onykorokara ase, ipunaka, tykase Ritonõpo Samueu a.

¹⁵ Mame moro totase tyya ahtao tohrame toehse ynororo ãmepyry pona ro. Mame tõmehse ahtao towõse ynororo Ritonõpo Tapyĩ apuruhmakase. Yrome Ritonõpo Omihpyry ekarory poko ihxipỹke nexiase Eri a.

¹⁶ Yrome Eri a Samueu tykohmase tõturupotohme. Ynara tykase ynororo:

¹⁷ – Aimo, oty nykã Ritonõpo oya? Ekaroko emero. Awãnohnõko Ritonõpo mana onekaropyra awahtao, tykase.

¹⁸ Morara exiryke Samueu a tokarose Ritonõpo Omihpyry Eri a. Emero tokarose eya Ritonõpo oturutopõpyry. Morara exiryke ynara tykase Eri:

- Kuesẽkõme mana. Ah nyryno tyriry se toexiryke, tykase.

¹⁹ Mame Samueu tuātase rahkene. Ritonõpo imaro nexiase. Morara exiryke emero tyrise Ritonõpo a Samueu omihpyry ae ro.

²⁰ Morara exiryke Izyraeu tō emero, inikahpoe ikurenaka, Samueu waro toehse, Ritonõpo poe urutōme aexiry waro toehse toto.

²¹ Mame Ritonõpo oturukehpyra ehse Samueu maro Xiro po, aosenepotopõpyry po. Aomihpyry tokarose ahtao Samueu a otato Izyraeu tō toehse.

4

Ritonõpo omihpyry ã arotopõpyry pirixteu tomo a

¹ Moromeĩpo Izyraeu tō toytose osetapase pirixteu tō maro. Tõsesarise Izyraeu tō soutatu tomo Epeneze po. Morararo pirixteu soutatu tō tõsesarise Apeka po nexiase toto.

² Mame tõsetapase toto pirixteu soutatu tō Izyraeu tō maro. Mame Izyraeu tō typoremākase pirixteu tomo a. Izyraeu tō soutatu tō totapase pirixteu tomo a 4 miume.

³ Toytose ropa toto ahtao tynyhtohkõ pona, ynara tykase Izyraeu tō esẽ tomo:

– Otara toehse kymarokomo seroae? Ritonõpo a typoremākapose kymarokomo pirixteu tomo a. Ritonõpo omihpyry ã senehtone Ritonõpo maro Oturutoh tae Xiro poe. Mame kymaro xine arõko sytatose, kypynanohtohkõme, kuetapara xine kyzehnotokõ ehtohme, tykase toto.

⁴ Mame orutua kõ taropose eya xine Xiro pona Ritonõpo omihpyry ã enehtohme, Ritonõpo maro Oturutoh tae. Moro kaxo po Ritonõpo Imehxo Exikety apõ enetupuhtoh nexiase asakoro taporihke rãnao. Mame Eri poenõ Hopini, Pineia maro tooehse kaxo enehnanõ maro.

⁵ Mame pore, toeporehkase Ritonõpo omihpyry ã ahtao kui tykase toto myatokohxo, nono tykytyky tykase samo.

⁶ Mame moro totase tyya xine ahtao, ynara tykase pirixteu tomo:

– Etatoko ke, kohkohtãko toto Izyraeu tō esao. Otara toehse otarame? tykase toto.

Mame zuaro toehse toto ahtao Ritonõpo omihpyry ã toeporehkase exiry poko,

⁷ tõserehse pirixteu tomo yronymyryme. Ynara tykase toto:

– Toiro ritõ tooehse Izyraeu tō esaka, myhene. Sero panõ onenepitopyra sytatose, tykase toto.

⁸ – To! Onokyhxo nah kypynanohtorỹko mokaro neponãmarykõ a kuenahkarykõhtao? Mokarohne mokaro, tyrohsẽ konõto tokarose Ejitu põkomo a, ona po, ahno esao pyra.

⁹ Morara exiryke orẽpyra sehtone pirixteu tomo! Jamihme sehtone kyporemākapopyra xine Izyraeu tō ehtohme, toto namotome kuexirykõ ino, kynamotokõme mokaro ehtopõpyry samo. Orẽpyra sehtone tuātase exiketõme kuexirykõke! tykase pirixteu tomo oseyã.

¹⁰ Morara karyke orẽpyra tõsetapase pirixteu tomo. Izyraeu tō typoremākase eya xine, toepase toto tururume tosaka xine. Tuhke totapase, 30 miume Izyraeu tō totapase pirixteu tomo a.

¹¹ Ritonõpo omihpyry ã roropa tarose pirixteu tomo a. Eri poenõ roropa totapase Hopini, Pineia, enara.

Eri orihtopõpyry

¹² Mame moro ãmepyry ae ro orutua toytose, Pẽjamĩ parỹpyry. Tururume toytose myaro Xiro pona ekãtose. Tupõ tyxihxihkase eya te, nono ke roropa toeputohmase roropa toemynyhmaryke.

¹³ Mame Eri nexiase typorohse epehtoh po osema pũto eraximãko. Torẽtyke nexiase, Ritonõpo omihpyry ã tarose exiryke ipoenomo a etonatoh pona. Mame mokyro tururume aepyhpyry omiry etaryke pata põkomo a tõserehse toto nexiase, kui kui tykase toto, tyxitaryme.

14 Moro kui kui kary etaryke tyya tōturupose Eri:

– Otara toehse? tykase.

Mame axī toytose omi arone Eri a.

15 Tamuhpōme Eri nexiase 98 jeimamyryme, tonukehse roropa nexiase.

16 Ynara tykase mokyro Eri a:

– Oehno seromaroro moino etonatoh poe. Seroae ro epano, tykase.

17 – Ÿ, otara toehse, aimo? tykase Eri, tōturupose.

– Izyraeu tō typoremākase pirixteu tomo a. Tuhkākō toorihse. Omūkuru tō roropa Hopini, Pineia maro toorihse toto. Ritonōpo Omiry ē tarose pirixteu tomo a roropa.

18 Mame: “Ritonōpo omihpyry ē tarose,” kary etaryke tyya, Eri toepukase epehtoh poe, moroto, pata omōtoh pūto. Mame ipymyry toetohkase omoxī aexiryke. Morara exiryke toorihse ynororo.

40me jeimamyry taropose eya Izyraeu akorehmaneme, zae ehtoh waro toto ehtohme.

Pineia pyty orihtopōpyry

19 Moroto nexiase Eri pary eny, Pineia pytypyry. Poetoēme nexiase ynororo, enurusasaka roropa. Mame zuaro toehse tahtao Ritonōpo omihpyry ē arotopōpyry poko pirixteu tomo a te, tynio orihtopōpyry poko te, tymeretamuru orihtopōpyry poko roropa, jetū toehse, tonuruse roropa ynororo.

20 Orihnōko nexiase, yrome ynara tykase poeto enurumaponanomo eya:

– Poremāpyra exiko! Omūkuru nenuruno, tykase toto eya repe.

Yrome onezuhpyra, onetara roropa nexiase ynororo.

21 Mame tumūkuru tosehphase Ikapome, ynara karyke: “Izyraeu tyjamihkehse, turumekase Ritonōpo a,” tykase, Ritonōpo omihpyry ē tarose exiryke te, imeretamuru toorihse exiryke roropa te, inio roropa toorihse exiryke, enara.

22 Ynara tykase rokē ynororo:

– Izyraeu turumekase Ritonōpo a. Aomihpyry ē tarose exiryke, tykase.

5

Ritonōpo omihpyry ē pirixteu tō nonory po

1 Morarame Ritonōpo omihpyry ē tapoise ahtao pirixteu tomo a, tarose eya xine Epeneze poe tosaka xine pata Axitote pona.

2 Mame tyneponāmarykō tapyī taka tarose eya xine, Takō eahmatoh taka. Tyneponāmarykō Takō myhtokoxi moro kaxo tyrise eya xine, Ritonōpo omihpyry eny.

3 Yrome yrokokoro typakase ropa Axitote pōkō ahtao tyneponāmarykō, Takō tonese eya xine, nono pona toepukase, Ritonōpo omihpyry ē ēpataka. Mame tyneponāmarykō tanŷse ropa eya xine esaka tyrithome ropa.

4 Yrome yrokokoro typakase ropa toto ahtao tonese ropa eya xine, tyneponāmarykō toepukase ropa Ritonōpo omihpyry ē ēpataka. Zupuhpyry toetohkase, apory tō asakoro ro toetohkase, nono pona toepukase tapyi taka omōtoh po; zoko rokē tōxinamase.

5 Morara exiryke seroae ro Takō poko oturuketō, eahmananō roropa moroto onutūmara mā toto.

6 Mame mokaro Axitote pōkō tuānohse Ritonōpo a yronymyryme ipatary zomye exiketō roropa. Tyrohsē tonehpose eya itamurume jetū exikety.

7 Mame morara eneryke tyya xine, ynara tykase Axitote pōkomo:

– Moro kaxo, Izyraeu tō Esē omihpyry ē taro ehsaromepyra mana, kymaro xine. Taro ahtao kuānohtorŷko Ritonōpo mana. Kyneponāmary, Takō wānohnōko roropa mana, tykase toto.

8 Mame omi aronanō tonyohse pirixteu tō kowenatu 5me oehtohme oximōme enetuphtohme moro poko.

– Oty rīko sytatou moro kaxo poko, Izyraeu Esē omihpyry ě poko? tykase. Mame imehnomo a tozuhse toto:

– Isyryhmako pata Kate pona, tykase toto.

Morara exiryke Ritonōpo omihpyry ě taropose eya xine Kate pona.

⁹ Yrome moro pona tarose ahtao orēpyra morotōkō tuānohse roropa Ritonōpo a. Tōserehse toto ipunaka. Tyrohsē konōto tapoise morotōkomo a, poetohti a te, tamuh-pomākomo a roropa, emero.

¹⁰ Naeroro Ritonōpo omihpyry ě taropose eya xine pata Ekorō pona. Yrome Ritonōpo omihpyry ě oepiry eneryke morotōkomo a, tykohtase toto:

– Kuorihmapotohkōme moro kaxo tonehse xiaro. Oriorihnōko sytatose kuekyrykō maro.

¹¹ Mame pirixteu esēkō tykohmase tyya xine. Ynara tykase toto:

– Izyraeu Esēkō omihpyry ě aropotoko ropa mya, esaka ropa kuorihmaporykōino kuekyrykō maro, tykase toto.

Tuhke orihnōko toh nexiase, tyrohsē ke moro pata po, tuānohse toto yronomyryme exiryke Ritonōpo a.

¹² Mokaro orihpyra exiketō tynyrohke rokē toh nexiase. Toetuarimarykōke xitāko toh nexiase Ritonōpo netaryme moro pata punero.

6

Ritonōpo omihpyry ě oehtopōpyry ropa

¹ Morarame 7me nuno taropose Ritonōpo omihpyry eny moroto, pirixteu tō nonory po.

² Tyneponāmarykō poko exiketō tykohmase moro pōkomo a, pyaxime exiketō maro. Ynara tykase toto eya xine:

– Oty rīko sytatou Ritonōpo omihpyry ě poko? Oty maro aropōko sytatou esaka rohpa? tykase, tōturupose toto.

³ Mame ynara tozuhse toto:

– Izyraeu tō Esē omihpyry ě aropory ropa ahtao, imaro onekarorykō aropoko, oorypyrykō epehpyryme. Mame tukurākasēme exīko matose. Tuaro exīko roropa matose, oty katoh tuānohse oehtopōpyrykō poko, tykase toto.

⁴ – Ahtao, oty aropōko ynanah yna rypyry epehmatohme? tykase pirixteu tomo.

– Tyrohsē kuhtoh tonō 5me uuru risemy, mūpo tō roropa 5me uuru risemy, 5me pirixteu tō esēme oexirykōke, tyrohsē tapoise oya xine exiryke oesēkō maro.

⁵ Tyrohsē kuhtoh tyritoko uuru risemy, mūpo kuhtoh roropa, uuru risē tyritoko, sero pata enahkaryke mūpo tomo a. Morara ahtao Izyraeu tō Esē eahmāko matose. Otarame awānohkehtorŷko mana, oneponāmarykō maro oesarykō maro.

⁶ Ritonōpo Omiry onetapŷ sã pyra ehtoko, Ejitu tuisary samo, Ejitu pōkō maro. Wenikehpyra ehtoko, mokaro tomīnose ahtao Ritonōpo a Izyraeu tō taropose eya xine Ejitu poe.

⁷ Ynara tyritoko: asakoro pui nohpo apoitoko, tumūkue exiketomo, erohpitopynŷpo tomo kahu poko. Mame kahu tyrisenā pokona imyhtoko. Mame myahme sã ipoenō tyritoko apuruhpyry ao.

⁸ Mame kahu pona Ritonōpo omihpyry ě tyritoko. Imaro kahu po onyrihpyrykō, uuru risē tyritoko imepŷ kaxo ao onekarorykō eya, oorypyrykō epehpyryme. Mame pui tō aropotoko osema ae toto ytotohme.

⁹ Yrome aytory enetoko. Aytoryhtao Izyraeu tō esaka Pete-Seme pona enetupuhnōko matose, serara tyrohsē toehse Ritonōpo poe rahkene. Yrome morotona ytopyra toto ahtao enetupuhnōko sytatose, Ritonōpo poe pyra sē tyrohsē toehse. Tamoreme rokē toehse nase, tykase toto.

¹⁰ Morara exiryke morohne tyrise eya xine: pui asakoro tapoise, tymyhse toto kahu pokona, ipoenõ tapuruse eya xine roropa.

¹¹ Mame kahu pona Ritonõpo omihpyry ã tyrise eya xine. Imepÿ kaxo ao tynyrihpyrykõ tyrise roropa eya xine, uuru risemy, mûpo tomo te, tyrohsẽ enetupuhtoh roropa.

¹² Mame pui tõ toytose topohme Pete-Seme esemary ae. Typoenõ kohmãko toh nexiase toytorykohtao, yrome eramara toh nexiase. Mame toto tokahmase pirixteu esẽ tomo a, Pete-Seme atapiakatoh pona rokene.

¹³ Morarame morotõkõ Pete-Seme põkõ erohnõko toh nexiase, tiriiku apoïko toh nexiase jakanahmã po. Mame tõsenuhmase toto, Ritonõpo omihpyry ã tonese ahtao eya xine tãtãkyemase toto.

¹⁴ Mame moro kahu tarose pui tomo a, toeporehkase toto Jozue, Pete-Seme põ tupi pona. Moroto totypohse toto topu konõto myhtokoxi. Mame moro põkomo a kahu takohse apotopokõme, pui totapase eya xine jahkatohme tynekarorykõme Ritonõpo Tosẽkomo a.

¹⁵ Mame Rewi pakomotyamo a Ritonõpo omihpyry ã tapoise, pirixteu tõ nenehpohpyry maro, kaxo te, uuru risẽ maro. Morohne tyrise eya xine moro topu konõto pona. Mame mororo ae ro tynekarorykõ totapase Pete-Seme põkomo a, jahkatohme tynekarorykõme Ritonõpo a.

¹⁶ Morohne emero tonese pirixteu tõ esẽ 5mãkomo a. Mame toytose ropa toto tosaka xine, Ekorõ pona.

¹⁷ Ynara nexiase: 5me tyrohsẽ enetupuhtoh tonõ, uuru risẽ tonehpose pirixteu tomo a tynekarorykõme Ritonõpo a, tyyrypyhpyrykõ ehepyryme. Toiro pata Axitote wino te, toiro Kaza wino te, toiro Axikerõ wino te, toiro Kate wino te, toiro Ekorõ wino, enara.

¹⁸ Mame 5me mûpo tõ uuru risẽ tonehpose eya xine, 5me pirixteu patary konõto kowenatu tõ wino. Moro 5me pata tõ konõto tapuruse nexiase, toto zomye pata tõ pisarara nexiase. Moroto Jozue, Pete-Seme põ tupi po, topu konõto po Ritonõpo omihpyry ã tyrise eya xine. Moroto ro topu konõto mana seroae ro ajohpe pyra morara ehtopõpyry enetupuhpotohme.

¹⁹ Yrome morotõkõ totapase Ritonõpo a, Pete-Seme põkomo 70me orutua komo Ritonõpo omihpyry ã totapuruhmakase exiryke eya xine enetohme. Mame tyxitase toto tuhkãkõ totapase exiryke Ritonõpo a.

Ritonõpo omihpyry ã pata Jearĩ po

²⁰ Mame tõturupose Pete-Seme põkomo:

– Onokyhxo owõnõko nae Ritonõpo ãpataka? Zaehxo exiketyme Ritonõpo mã ipunaka. Aza rokẽ aomihpyry ã aropõko sytatou myahxo taroino?

²¹ Mame tõmirykõ aronanõ taropose eya xine pata Jearĩ põkomo a. Ynara tykase toto eya xine:

– Ritonõpo omihpyry ã tonehse ropa pirixteu tomo a. Naeroro osehtoko xiaro moro arotohme oesaka xine, tykase.

7

¹ Morarame orutua kõ, Jearĩ põkõ toytose morotona, Ritonõpo omihpyry ã tarose eya xine Apinatape tapyĩ taka, ypy pona. Mame imũkuru Ereaza tymenekase eya xine Ritonõpo omihpyry ã eraseme ehtohme.

Izyraeu tõ tuisaryme Samueu

² Mame moroto rokẽ Jearĩ po Ritonõpo omihpyry ã nexiase, okynahxo, 20me jeimamyry taropose moroto. Morara ahtao tõturuse toto Izyraeu tomo, Ritonõpo a:

– Ritonõpo, yna akorehmako ajohpãme samo, tykase toto.

³ Mame ynara tykase Samueu Izyraeu tomo a:

– Ritonõpo Kuesëkõ omipona se nymyry awahtao xine, imehnõ neponãmary ipah-toko, onyrihpyrykomo, Axitarote enetupuhtoh roropa, pirixteu tõ neponãmary. Mame osekarotoko Kuesëkõ a. Ynoro rokë eahmatoko. Mame opynanohtorÿko mana oporemãkapopyra xine pirixteu tõ ehtohme, tykase Samueu.

⁴Naeroro tynyrihpyrykõ typahse eya xine, Paau enetupuhtoh tõkehko, Axitarote panõ roropa typahse eya xine. Ritonõpo rokë toahmase eya xine tosëkõme.

⁵Moromeiõpo Izyraeu tõ toahmase Samueu a, emero oximõtohme Mixipa po.

– Opoko xine oturũko ase Kuesëkõ Ritonõpo a, tykase Samueu eya xine.

⁶Naeroro tõximõse toto emero porehme Mixipa po. Mame tuna tupuimase eya xine ikuãtohme nono pona tynekarorykõme Ritonõpo a. Otuhpyra toehse toto tõtururukõke Ritonõpo a. Ynara tykase toto:

– Iirypyryme toehse ynanase oneneryme, Ritonõpo, yna Esemý, tykase toto.

Mame moroto, Mixipa po Izyraeu tõ takorehmase Samueu a zae ehtoh poko toto ehtoh poko.

⁷Moraramé pirixteu tõ zuaro toehse ahtao, Izyraeu tõ imoihme exiry poko Mixipa po, mokaro 5me kowenatu tõ tooehse toh nexiase tysoutatu tõ maro osetapase, Izyraeu tõ poremãkapose. Mame tõserehse Izyraeu tomo, pirixteu tõ oepýry poko zuaro toehse exiryke enaromÿke toehse.

⁸Ynara tykase toto Samueu a:

– Oturukehpyra exiko Ritonõpo Kuesëkõ a, kypynanohtohkõme, kyporemãkapopyra xine pirixteu tõ ehtohme, tykase.

⁹Mame kaneru mükuru pitiko tapoise Samueu a. Totapase eya, tyahkase eya tytororo tynekaroryme Ritonõpo Imehxo Exikety a.

– Yna ipynanohko, yna ewomako, yna akorehmako, tykase Samueu Ritonõpo a. Mame aomiry totase Ritonõpo a, ynara tyrise eya:

¹⁰Tynekarory zahkaryhtao ro Samueu a pirixteu tõ tooehse Izyraeu tõ esaka etonase repe. Yrome konomeru konõto tonehpose Ritonõpo a. Morara exiryke pirixteu tõ otupĩko rokë toh toehse, toepase toto.

¹¹Mame tokahmase toto Izyraeu tomo a, Mixipa poe Pete-Kaa pona. Tuhke totapase toto eya xine osema tao.

¹²Mame topu tapoise Samueu a tyritohme xikihme osema rãnaka, Mixipa poe Sem pona. Ynara tykase ynororo:

– Moino tarona takorehmase kymarokõ Ritonõpo a.

Morara exiryke Epenezeme moro topu tosehþase eya, Kuakorehmatose Ritonõpo, katohme.

¹³Mame pirixteu tõ typoremãkapose Ritonõpo a, naeroro oehpyra ropa tokurehse toto Izyraeu tõ esaka isene ro Samueu ahtao.

¹⁴Pata tõ roropa, pirixteu tõ napoityã, tokarose ropa Izyraeu tomo a Ekorõ poe Kate pona, tosarykõ emero tapoise ropa Izyraeu tomo a. Etonara roropa Izyraeu tomo amoreu tõ maro.

¹⁵Mame tuisame Samueu nexiase toorikyry ponãmero, Izyraeu tõ akorehmane roropa zae ehtoh waro Izyraeu tõ ehtohme.

¹⁶Mame jeimamyry ae rokë Peteu pona toytose ynororo te, Kiukau pona te, Mixipa pona roropa. Morotõkõ takorehmase eya zae ehtoh poko tuaro toto ehtohme.

¹⁷Moraramé toytose ropa ynororo tytapyĩ taka Rama pona ropa. Moroto zae ehtoh apiakaneme nexiase roropa ynororo. Mame moroto Rama po apoto apõ tyrise Samueu a tynekarory zahkatohme Ritonõpo Imehxo Exikety eahmatohme.

8

Imepÿ tuisa se Izyraeu tomo

¹ Mame tamuhpõme toehse Samueu ahtao, tumũkuru tõ tyrise eya zae ehtoh apikananõme.

² Imũkuru apitorymã esety Joeu nexiase, zakorõ Apiame nexiase. Zae ehtoh apikananõme toh nexiase Peresepa po.

³ Yrome tumykõ sõ pyra toh nexiase. Tineru apoiry se rokẽ toh nexiase, toerohtoh tamitume. Mame zae pyra exiketõ wino tineru tapoise roropa eya xine zae pyra ehtoh poko toto ahtao ro.

⁴ Morara exiryke Izyraeu tõ tamuximãkõ tõximõse toto tõturutohkõme Samueu maro Rama po.

⁵ Ynara tykase toto eya:

– Tamuhpõme mase. Omũkuru tõ asã pyra toh mana. Naeroro yna tuisary imenekako, yna esẽme aehtohme, imehnõ ahno sõ yna ehtohme, tykase toto.

⁶ Yrome morara kary etaryke tyya tãkye pyra toehse Samueu. Naeroro tõturuse ynororo Ritonõpo a.

⁷ Mame tozuhse ynororo Ritonõpo a, ynara tykase:

– Mokaro omiry etako, orumekãko rokẽ pyra mã toto. Jurumekãko roropa mã toto tutuisarykõme, tykase Ritonõpo.

⁸ Moino ro morara toh nexiase, Ejitu poe toto enehetõpõpyry poe ro ya, toipe toh mana. Jurumekakehpyra mã toto, imehnõ tyneponãmarykõ eahmãko rokẽ mã toto. Morararo seromaroro orumekãko roropa mã toto.

⁹ Morara exiryke toto omiry etako. Tuisa imenekako yrome zuruko toto zuaro toto ehtohme tutuisarykõ toto riry poko.

¹⁰ Mame Ritonõpo omiry tokarose Samueu a eya xine, tutuisarykõ se exiketomo a.

¹¹ Ynara tykase ynororo:

– Ynara otuisarykõ tyrĩko mana: omũkurukõ apoĩko mana typoetoryme toto ehtohme, soutatume toto ehtohme. Tykanary tõ poko etonatoh poko toto rohmanohpõko mana, kawaru tõ poko roropa. Mame tururume tyripõko toto, tosemary ae osemazuhme toto ytotohme.

¹² Toitoina tuisame opoenõ rĩko mana, miume typoetoke exiketõme, imehnõ 50me typoetoke. Tutupi tõ poko irohmanohpõko toto, tynapyry apoiry poko roropa. Typyre tõkehko poko etonatohme, tykanary kyryry poko roropa.

¹³ Mame typoetoryme oẽxiry tõ apoĩko mana ixtaratu poko erohketyme te, kaxiri ahnoneme toto erohtohme te, wyi rineme roropa toto erohtohme, enara.

¹⁴ Mame otupikõ kurã menekãko mana apoitohme tutupime tyritohme, uwa tõkehko anarykahpyrykõ roropa, wewe epery tõkehko anarykahpyrykõ apoĩko mana typoetory tomo a ekarotohme.

¹⁵ 10me okyryry ahtao toiro tapoisẽme exĩko mana ikyryryme ehtohme, anapyrykõ te, uwa tõkehko, ekarotohme typoetory tomo a tytapyĩ tao.

¹⁶ Typoetoryme opoetory tõ menekãko mana te, oeky tõ roropa pui tomo te, jumẽtu tomo te, toto erohtohme toerohtoh poko.

¹⁷ Oeky tõ kaneru roropa, 10me ahtao, toiro apoĩko mana tokyme ehtohme. Mame amarokõ topehke pyra inamotome exĩko matose.

¹⁸ Mame morara toehse ahtao xitãko matose yronymyryme, onymenekahpyrykõ pokoino otuisarykõme. Yrome õmirykõ onetara exĩko Ritonõpo Oesẽkõ mana, tykase Samueu.

¹⁹ Yrome aomiry onetara toh nexiase.

– Arypyra! Tuisamã se ynanase

²⁰ imehnõ ahno samo, yna esẽme ehtohme, tõmipona yna ritohme, yna osetaparyhtao yna zehnotokõ maro, tykase toto.

²¹ Toto omiry totase Samueu a. Mame toytose ynororo emero ekarose Ritonõpo Izyraeu Esemý a.

²² Mame ynara tykase Ritonõpo eya:

– Toto omiry omipona exiko. Tuisa ekaroko eya xine, tykase Ritonõpo.

Morarame Izyraeu tō emero taropose ropa Samueu a, tytapyĩkō taka toto ytotohme ropa.

9

Sauu menekatopõpyry

¹ Mame orutua nexiase, esety Kixi, tymõkomoke exikety. Zae exikety me roropa nexiase imehnõ neneryme. Pëjamĩ parýpyry me nexiase ynororo, Apieu mükurume, Zeroa paryme, mya roropa Pekorate mükuru paryme, mya roropa Apia pary paryme nexiase.

² Toiro tumükue nexiase ynororo, esety Sauu. Nuaseme exikety me nexiase, mosa roropa, emero Izyraeu tō motye. Imoihmākō maro tahtao mosahxo aexiry tonese moino, zupuhpyry, imotary, enara.

³ Mame Kixi eky tō tötuenikase nexiase, jumëtu tomo. Morara exiryke ynara tykase ynororo tumükuru Sauu a:

– Aimo, toiro ypoetory aroko amaro jumëtu tō zupise, tykase.

⁴ Mame toytose toh rahkene ypy poro Eparaĩ poro te, Sarisa nonory poro roropa, yrome onenepyra tokurehse toto. Mame Saarim poro toytose toto te, Pëjamĩ nonory poro roropa tupise eya xine. Yrome onenepyra tokurehse toto.

⁵ Morotoino toytose toto Zupe nonory pona. Mame ynara tykase Sauu typoetory a:

– Seramane ropa. Otaramë jumëtu tō poko osenetupuhkehnõko ropa papa mana. Kypoko rokë torëtyke exiko mana, tykase.

⁶ Mame ynara tykase ipoetory:

– Apoaporo, sero pata po Ritonõpo poko urutõ nae. “Zae exikety me ynororo,” ãko mã toto emero ipoko. Aomihpyry amonohkara mana. Morara exiryke soturune imaro. Otaramë kunupiry enepõko ropa mana, tykase ynororo.

⁷ Mame Sauu töturupose eya:

– Kytoryhtao urutono a, oty ekarõko syta eya? Kynapyry tonahse ipunaka. Tineru pyra ase roropa. Oty nae syta ekarotohme eya? tykase.

⁸ Ynara tykase ipoetory eya:

– Etako pahne. Tineru pitiko nae ase, parata. Otaramë sē rokë ekarõko sytase eya, jumëtu esemary ekarotohme kyya, toto enetohme ropa, tykase ynororo.

⁹⁻¹¹ – Kure, tykase Sauu eya. – Eropa tuaro exikety a ekaropotohme, tykase. (Pake ahtao tuaro exikety me urutõ tosehtose eya xine.)

Mame urutõ patary pona toytose toto. Ypy pitiko pona tonukurukohtao, pata etonie, oryximākō tonese eya xine, tuna puimase ytoketomo. Mame töturupose eya xine:

– Taro tokoh urutõ nae? tykase toto.

¹² – Ÿ, taro mana, tykase nohpo tomo. – Ytotoko sē osema ae. Mokyro moe ytõko mana osemazuhme. Axĩ ke ytotoko. Seromaroro eporehkãko mana, yna patary pona. Seroae ro tynekarorykõ zahkãko sero põkõ mana apoto apõ po ypy po, tykase toto.

¹³ Morara exiryke morotona toytose awahtao xine mokyro enëko matose onuhpyra ro ynororo ahtao kaetokõ pona, otuhtoh pona. Otuhyra mã toto urutõ pyra ahtao “Kure mase, Ritonõpo,” katohme, tykase toto. Moromeĩpo otuhnõko mã toto morotona toahmase aexityamo. Seromaroro oytorykohtao oseporýko matose imaro, tykase toto eya xine.

¹⁴ Mame toytose toh rahkene pata pona. Tomomyrykohtao Samueu tonese eya xine tütãko toytotohme kakoxi eahmatoh pona.

¹⁵ Kokonie oehpyra ro Sauu ahtao, töturuse Ritonõpo Samueu a Sauu poko, ynara tykase ynororo:

16 – Kokoro serara ahtao ynymenekahpyry, orutua enehpōko ase oya Pējamī parỹpyry. Mokyro zuhsuhmako oriu ke. Izyraeu esēme exīko mā ynororo. Toto pynanohnōko roropa mana toto onyporemākapopyra pirixteu tō ehtohme. Ypoetory tō etuarimary enēko ase. Toto xitary etāko roropa ase, tykase Ritonōpo Samueu a.

17 Mame Sauu tonese ahtao Samueu a ynara tykase Ritonōpo eya:

– Mose ynororo, ynekarohpyry oya kokonie. Ypoetory tō esēme exīko mā ynororo, tykase Ritonōpo Samueu a.

18 Mame Sauu toytose Samueu a pata omōtoho tao. Tōturupose ynororo eya:

– Ajohpāme sã, otoko urutō tapyī nae? tykase Sauu.

19 – Ywy ase urutōme, tykase Samueu eya. – Ytoko osemazuhme Ritonōpo eahmatoh pona. Ynara exiryke, seroae otuhnōko matose ymaro. Mame kokoro tōmehse ahtao tuaro se oehtohkō ekarōko ase oya xine, mame ytōko ropa matose.

20 Torētyke pyra exiko jumētu tō poko, mōkokonie autuenikatyã poko. Ynara exiryke, tonese ropa mā ynaroro. Yrome seromaroro onoky sehxo Izyraeu toh nae? Omoro se mā toto, omy tapyī taōkō maro, tykase Samueu Sauu a.

21 Sauu a tozuhse:

– Yrome ywy Pējamī parỹpyryme ase. Tuhke pyra ynanase ipunaka. Ime pyra roropa papa tō mana, wekyry tō maro. Naeroro otarame osenekunohnōko mase ypoko, tykase Sauu.

22 Mame Sauu tarose Samueu a, ipoetory maro, osa konōto taka, otuhtoh pona typorohkapose toto meza zupuhpyry pona, imehxo exiketō apō pona. Moro meza po 30mākō toahmase exiketō typorohse toh nexiase, Samueu eraximāko.

23 Mame Samueu ynara tykase tōsē purune a:

– Moro tōsē kurã enehta ynekarohpyry oya ikurākatohme, tykase Samueu.

24 Mame tonehse ahtao tōsē ahnone a, jaxiry kurã tyrise eya Sauu ēpataka.

Ynara tykase Samueu eya:

– Eneko ke! Sero tymenekase ya ōtyme. Otuhkose. Ōtyme tukurākase ya ātākyematohme moxiã toahmase exiketō maro, tykase Samueu.

Morara exiryke moro ae ro tōtuhse Sauu Samueu maro.

25 Mame tōtuhkehse tahtao xine toytose ropa toto Ritonōpo eahmatoh poe pata pona. Moroto kae tapyi tao nyhtoh tonepose eya zara po.

26 Mame Sauu tynyhse rahkene moroto.

Sauu typopase Samueu a

Mame tōmehse ahtao Sauu tykohmase Samueu a. Ynara tykase eya:

– Owōko, oytotoh po ropa nase seromaroro. Amaro ytōko ase pitiko rokene.

Mame Sauu towōse rahkene toytotohme ropa. Samueu maro toytose ynororo osema taka.

27 Mame pata tūtatoh pona toeporehkase tahtao xine, ynara tykase Samueu Sauu a:

– Opoetory aropoko osemazuhme aytotohme. Omoro rokē eraximako aporo, tykase.

Mame typoetory taropose eya. Mame ynara tykase Samueu Sauu a:

– Ritonōpo nurutopōpyry ekarory se ase oya, tykase Samueu.

10

1 Mame oriu tarose Samueu a tymaro, Sauu zuhsuhmatohme. Tuhsuhmase eya ahtao typhose ynororo eya. Ynara tykase:

– Serara yrino tuaro oehtohme. Omoro tymenekase Ritonōpo a typoetory tō tuisaryme oehtohme, Izyraeu tō esēme, tykase. Tuisame erohnōko mase toto akorehmary poko. Toto pynanohnōko roropa mase toto epetōkara wino. Ynara tyrīko Ritonōpo mana enetupuhpotohme oya omoro tymenekase Ritonōpo a typoetory tō tuisaryme oehtohme:

² Seroae oytoryhtao orutua kō maro oseporỹko mase, asakorōkomo Rakeu zonētopōpyry pūto, Zeuza po, Pējamī nonory po. Ynara āko mā toto oya: “Jumētu tō itahtyā tonese ropa toto. Naeroro seromaroro toto poko torētyke pyra exiko. Opoko rokē torētyke omy mana. ‘Oty rīko ywy umūkuru poko,’ āko mana,” āko toto.

³ – Morotoino mya ytōko mase wewe kurā pona Tapoa po. Moroto oseporỹko mase orutua kō oseruaōkō maro, Peteu pona ytoketomo, tynekarorykō zahkatohme Ritonōpo eahmaryme. Toiro mokyro poti poenō oseruao arōko mana; imepỹ mā wyi arōko oseruao roropa; imepyny uwa eukuru jehnahpyry arōko ē ao.

⁴ Ōmikāko mā toto. Mame oya wyi asakoro ekarory se exīko mā toto. Inekarorykō apoiko.

⁵ Moromeīpo ytōko mase Ritonōpo ypy pona Kipea nonory pona. Moroto pirixteu tō soutatu esary enēko mase. Mame pata omōtoh po oseporỹko mase Ritonōpo omiry poko atamorepaketō maro. Atakenaka yhtōko mā toto Ritonōpo eahmatoh poe. Rue tōkehko etōko mā toto haapa tō maro, tāpoa tomo, rira tomo, enara. Wāko te, oturūko roropa mā toto Ritonōpo omiry poko.

⁶ Mame Ritonōpo Zuzenu oesēme exīko mana, urutōme exīko mase, toto zurupitōko mase. Mame imepỹ ahno sā exīko mase.

⁷ Morarame morara toehse ahtao, oerohtoh tyriko emero, orēpyra samo, Ritonōpo amaro exiryke.

⁸ Ytoko osemazuhme Kiukau pona. Moroto oseporỹko ase amaro, kynekarorykō zahkāko ase apoto apō po okyno tō tytororo, osepeme ehtoh roropa. Yrome kueraximako 7me ēmepyry, joepyry ponāmero, onyriry ekarotohme oya, tykase Samueu Sauu a.

⁹ Mame tōsekazumase Sauu ahtao Samueu maro tytyromase ikurohtao Ritonōpo a. Mame mororo ae ro emero toehse Samueu omihpyry ae ro.

¹⁰ Kipea pona toeporehkase Sauu tō ahtao typoetory maro, urutō kō maro tōseporyse toto. Mame Ritonōpo Zuzenu Sauu esēme toehse. Mokaro urutō kō maro toytose ynororo. Toto sā toehse roropa ynororo, wāko, kohtāko, enara.

¹¹ Mame morara mokyro tonese ahtao imehnō Sauu waro exiketomo a ynara tykase toto, tōturupose:

– Otara toehse Kixi mūkuru? Otarame urutōme Sauu toehse, nary, tykase toto.

¹² Imepỹ moro pata pono a tōturupose:

– Onoky mokaro zū nae? Urutō kōme roropa jūkō toh nae? tykase. Naeroro moromeīpo morara tykase toto:

– Otarame Sauu roropa urutōme toehse, nary, tykase toto.

¹³ Mame tōtyhkase Sauu ahtao watoh poko, kohtary poko roropa urutō kō maro, toytose ynororo Ritonōpo eahmatoh pona, apoto apō pona ypy po.

¹⁴ Mame Sauu aory tōturupose eya xine:

– Otoko mexiatose? tykase.

– Jumētu tō zupīko ynanexiase, tykase Sauu. – Mame toto onenepyra yna ahtao ynanytoase Samueu a oturuse.

¹⁵ – Otara tykase ynororo? tykase, tōturupose aory eya.

¹⁶ – “Oeky tō tonese ropa mana,” nase yna a, tykase Sauu. Yrome aory a Samueu omihpyry onekaropyra nexiase tuisame toehtoh poko.

Tuisame Sauu Izyraeu tō esēme

¹⁷ Mame Izyraeu tō toahmase Samueu a, Mixipa pona toto ytotohme oximōtohme Ritonōpo poko.

¹⁸ Ynara tykase:

– Ynara âko mã Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemy: “Ejitu poe kuenedpyatose. Kypynanopyatose Ejitu põkõ namotome awahtao xine oporemãkapopyra xine toto ehtohme, imehnõ tuisa tõ roropa oporemãkapopyra ehtohme.

¹⁹ Yrome Ritonõpo Oesëkõ turumekase oya xine. Opynanohnekõ turumekase. Ynara tykase amarokomo: ‘Arypyra. Tuisa se ynanase yna esëme ehtohme.’ Morara exiryke oximõme ehtoko Ritonõpo ëpataka. Jako poenõ 12mãkõ oxiekyry tomo ipakomotyã maro.”

²⁰ Mame tonehse toto ahtao Samueu a Pëjamĩ tymenekase.

²¹ Mame Pëjamĩ pakomotyã tapiakase ahtao Matiri tymenekase. Mame Matiri tõ tapiakase ahtao Sauu, Kixi mükuru tymenekase. Yrome Sauu tupise ahtao eya xine onenepyra tokurehse toto.

²² Morarame tõturuPOSE Ritonõpo a toto.

– Mokyro tooehse nae? tykase.

– Ý tooehse repe, tõtõnëse ynororo mõkomo tõkehko maro, tykase Ritonõpo eya xine.

²³ Mame tururume toytose toto Sauu enehse. Mosahxo nexiase imoihmãkõ motye, emero. Xikihme ynororo ahtao imoihmãkõ rãnao mosahxo aexiry tonese imehnomo a, zupuhpyry imotary, enara.

²⁴ Mame ynara tykase Samueu eya xine:

– Mose Ritonõpo Kuesëkõ nymenekahpyryme mana. Mose sã pyra imehnõ mana, tykase.

Mame opore ynara tykase toto oximõme:

– Isene exiko okynahxo, tuisa imehxo! tykase toto.

²⁵ Mame toto turuse Samueu a tuisa zae ehtoh poko inyriry poko, enara, tuaro toto ehtohme. Mame morohne tymerose eya pape pokona ikurãkatohme Ritonõpo maro Oturutoh tao. Mame taropose toto tytapyĩkõ taka toto ytotohme.

²⁶ Mame Sauu roropa toytose tytapyĩ taka Kipea pona. Mame tuhke pyra orëpyra exiketõ imaro toytose, tymenekase exiketomo Ritonõpo a.

²⁷ Yrome imehnõ ajoajohpãkomo ynara tykase:

– Otarame mose kuewomatorỹko nase, nary rokene, tykase toto. Sauu typoihtose eya xine.

Tynekarorykõ onekaropyra roropa eya toh nexiase.

11

Amonita tõ poremãkatopõpyry Sauu a

¹ Morarame toiro nuno taropose ahtao, Naasa, amonita tõ tuisary toytose soutatu tõ maro pata Jape põkõ poremãkapose, Kireate nonory po. Mame typatary zomye tooehse Naasa soutatu tõ ahtao ynara tykase Jape põkõ eya:

– Osepeme sehtone, mame opoetoryme exĩko ynanase, yna tuisaryme exĩko mase, tykase toto.

² Yrome tozuhse toto Naasa a, ynara tykase:

– Ý, ypoetoryme matose exĩko, yrome ynara se rokë ase oya xine: oenurukõ posohkãko ase ãpotunurukõ wino Izyraeu tõ hxirotohme emero porehme, tykase.

³ Ynara tykase pata Jape põkõ tamuximãkõ eya:

– 7me ëmepyyr ekaroko yna a, yna omiry aropotohme Izyraeu patary tõ punero. Mame yna pynanohne oehpyra ahtao yna akorehmase, osekaroõko ynanase oya, tykase toto.

⁴ Mame mokaro omi aronanõ toeporehkase Kipea pona, Sauu patary pona. Mame Naasa omihpyry totase tyya xine ahtao tyxitapitose toto yronomyryme.

⁵ Morara ahtao Sauu oehnõko nexiase tutupi poe toky tõ, pui orutua kõ maro.

– Otara toehse? tykase Sauu. Oty katox xitãko matou?

Mame Jape poe aehtyã omihpyry tokarose eya xine.

⁶ Mame morara kary etaryhtao Sauu a, tyjamihtanohse ynororo Ritonõpo Zuzenu a, zehno toehse ynororo.

⁷ Pui tapoise eya asakoro. Mame tysahsakase toto eya aropotohme Izyraeu patary tõ punero tõmiry maro, ynara tykase:

– Sero sã oekykõ tysahsakasẽme exĩko mana oehpyra awahtao xine Sauu tõ ako-rehmase Samueu maro etonatoch poko, tykase.

Mame Izyraeu tõ emero Ritonõpo kurũke oximõme tooehse toto Sauu ekahmase.

⁸ Mame oximõme tarose toto Sauu a Pezeke pona. Izyraeu tõ soutatu tõ 300 miume nexiase, Juta tõ soutatu 30 miume nexiase.

⁹ Mame ynara tykase toto Jape poe aehtyamo a:

– Ynara kahtoko apatary põkomo a: “Kokoro tãxiahtao ãkorehmatorỹko ynanase,” kahtoko eya xine.

Morara kary etaryke tyya xine tãkye toehse toto, Jape põkomo.

¹⁰ Morarame ynara tykase toto amonita tomo a:

– Kokoro osekarõko ynanase oya xine. Mame tyrĩko matose yna poko openeta-tohkomo, ise awahtao xine, tykase toto.

¹¹ Mame yrokokoro Sauu a soutatu tõ tapiakase oseruao imoihmãkõ ehtohme. Ëmehsasaka ahtao toytose toto amonita tõ esaka, osetapase. Totapase toto eya xine, tonahkase toto tãxiahtao emero exisasaka. Mokaro orihpyra exiketõ toepase toto sapararahme rokẽ rahkene.

¹² Morarame ynara tykase toto Samueu a:

– Onokãkõ mokaro: “Sauu kutuisarykõme exipyra mana,” kahpõkomo? Enehtoko toto xiaro aorihmapotohme kyya xine.

¹³ Yrome Sauu ynara tykase:

– Seroae imehnõ anaorihmapopyra sytatose, Izyraeu tõ typynanohse Ritonõpo a exiryke.

¹⁴ Mame ynara tykase Samueu eya xine:

– Ehmaropa Kiukau pona Sauu ekarotohme ropa kuesẽkõme Ritonõpo a Sauu se kuexirykõke.

¹⁵ Naeroro toytose toto emero Kiukau pona. Moroto tõsekarose toto Ritonõpo a: “Mose Sauu kuesẽkõme mana,” tykase toto. Mame tynekarorykõ tyahkase kehko Ritonõpo ãpataka, osepeme toto ehtohme. Tãtãkyemase toto Sauu maro, Izyraeu tõ maro oseahmaryme, enara.

12

Samueu osekazumatopõpyry

¹ Mame ynara tykase Samueu Izyraeu tomo a:

– Õmirykõ omipona toehse ywy: Otuisarykõ ekaroase oya xine oesẽkõme aehtohme.

² Seromaroro tosẽke matose ãkorehmanekõme zae ehtoh poko aarotohkõme. Ywy tamuhpõme toehse, jũsety karimutume toehse, ypoenõ amaro xine mã toto. Moino ro poetome ro jahtao ãkorehmanekõme exiase seromaroro pona ro.

³ Taro ase. Zae pyra toehse jahtao kyhxirotocho Ritonõpo neneryme, ynymenekahpyry tuisame neneryme roropa. Otarame imepỹ eky tomatonanoahse ya, pui te, jumẽtu? Otarame imepỹ tonekunohse ya te, otarame imepỹ tyrohmanohpose ya? Otarame tineru tapoise ya zae ehtoh tyorõmatohme repe? Morara toehse jahtao ynapoihpyry ekarõko ropa ase, tykase Samueu.

⁴ Imoihmãkomo a tozuhse ynororo:

– Yna onenekunohpyra mexiase, yna onyryhmara te, ematonara roropa mexiase ipunaka, tykase toto.

⁵ Mame ynara tykase Samueu:

– Ritonõpo neneryme te, inymenekahpyry tuisame neneryme roropa zae rokẽ jehtoh ekarõko matose, jyhxiropyra roropa matose ipunaka, tykase.

– ÿ, zae rokẽ mase yna a Ritonõpo neneryme, tykase toto.

⁶ Mame tõturuse ro Samueu:

– Ritonõpo kuenetoryko mana. Eya Moeze tymenekase Arão maro, atamuru tõ enehtohme ropa Ejitu poe.

⁷ Morara exiryke tehme rokẽ ehtoko aporo, jomiry etatoko. Ritonõpo Kuesẽkõ nyrihpyry poko owenikehkapotorõko ase ohxirotokõme. Tyjमितunuru ke opynanopyatose, atamuru tõ maro.

⁸ Toytose Jako tõ ahtao Ejitu pona tyekyry tõ maro, typoremãkase toto Ejitu põkomo a tynamotome toto ehtohme. Mame atamuru tõ tyxitase Ritonõpo neneryme. Naeroro typynanohnekõ tokaropose ahtao eya xine, Moeze tõ taropose Ritonõpo a Arão maro toto enehtohme xiaro, sero nono pona.

⁹ Yrome Ritonõpo Kuesẽkõ turumekase atamuru tomo a, ipoko tuenikehse toto. Naeroro tokarose toto Xisera tomo a isoutatu tõ maro, pata Hazoa po Xisera nexiase. Morararo pirixteu tomo a tokarose toto te, Moape tomo a roropa. Typoremãkapose toto eya xine osetaparykohtao.

¹⁰ Mame tyxitase toto Ritonõpo netaryme, takorehmatokõme ropa: “Ritonõpo Kapaono, iirypyryme toehse yna orumekary ke yna a te, imehnõ neponãmary toahmase roropa yna a Paau te, Axitarote te, yrome seromaroro yna ipynanohko ropa poremãpyra yna ehtohme ropa. Mame oeahmãko ynanase,” tykase toto Ritonõpo a.

¹¹ Morararo opynanohnekõ tonehpose Ritonõpo a Kiteão te, Parake te, Jepete te, Samueu, enara ãkorehmatokõme, oporemãkapopyra oepetõkara ehtohme. Towomaneke oexirykõke imehnõ zuno pyra toehse matose.

¹² Mame Naasa amonita esẽ toehse ahtao oporemãkapose xine moserepyatose. Ritonõpo Kuesẽkõ turumekase oya xine. Morararo ya ynara matose: “Tuisa se ynanase, yna esẽme aehtohme,” matose.

¹³ – Seromaroro, mose ynoro, onymenekahpyrykõ otuisarykõme. Mekaroposatose, mame otuisarykõme mose tokarose Ritonõpo a oya xine.

¹⁴ Mame Ritonõpo Kuesẽkõ Imehxo Exiketyme enetuputyryhtao oya xine te, eahmaryhtao oya xine te, aomiry etaryhtao oya xine, aomiry omipona roropa awahtao xine, amarokomo, otuisarykõ maro, kure exiko matose.

¹⁵ Yrome Ritonõpo omiry onetara awahtao xine te, aomiry omipona pyra roropa awahtao xine, ãkorekehkatorõko mana atamurukõ akorekehkatopõpyry saaro.

¹⁶ Naeroro moroto rokẽ ehtoko aporo Ritonõpo jamitunuru enetohme oya xine.

¹⁷ Seromaroro konopome pyra mana. Tiriiku apoitohme nase seromaroro. Yrome oturũko ase Ritonõpo a konomeru enehpotohme konopo maro. Morara toehse ahtao onenerykõme enetupuhnõko matose oorypyrykõ poko. Iirypyryme toehse matose Ritonõpo Kuesẽkõ a tuisa tokaropose ahtao oya xine oesẽkõme, tykase Samueu.

¹⁸ Mame tõturuse Samueu Ritonõpo a, moro ae ro konomeru tonehpose Ritonõpo a konopo maro. Mame moro eneryke tyya xine Ritonõpo zuno toehse toto, Samueu zuno roropa toehse toto.

¹⁹ Ynara tykase toto Samueu a:

– Oturuko Ritonõpo a yna poko ajohpãme samo, orihpyra yna ehtohme, tykase toto. – Tyyrypyhpyke ynanexiase, yrome seromaroro zae pyra toehse ropa ynanase tuisa ekaroporyke yna a yna esẽme, tykase toto.

²⁰ – Oserehpyra ehtoko, tykase Samueu. – Oorypyrykõ xihpyry poko toehse matose repe, yrome Ritonõpo Kuesẽkõ oneahmakehpyra ehtoko. Aomiry omipona ehtoko yronymyryme okurohtao xine.

²¹ Imehnõ neponãmary oneahmara ehtoko, ajohpe rokẽ toto exiryke. Ækorehmasaromepyra xine mã toto, opynanohsaromepyra xine roropa mã toto, ajohpe rokẽ toto exiryke.

²² Jũme typoetoryme orirykõ se toexiryke tõmihpyry totapose oya xine: “Jũme orumekara xine ase,” tykase ynororo, imehxo Ritonõpo Kuesẽkõ Esety exiryke.

²³ Mame ywy otara åko ha? Oturukehpyra ase Ritonõpo a opoko xine. Iirypyryme jexiry oturupyra jahtao opoko xine. Moro waro Ritonõpo mana. Naeroro åmorepatorỹko ase oesemarykõ kurã poko, zae ehtoh poko, enara.

²⁴ Ritonõpo zuno ehtoko, aomihpyry omipona oehtohkõme yronomyryme. Ipyno ehtoko roropa okurohtao xine. Wenikehpyra ehtoko inyrihpyry kurã poko, åkorehmatohkõme.

²⁵ Yrome oorypyrykõ poko exikehpyra awahtao xine tonahkasẽme exiiko matose otuisarykõ maro.

13

Pirixteu tõ maro osetapatopõpyry

¹ Mame Sauu 30me jeimamyry motye nae nexiase tuisame toehse ahtao, asakoro ikonopory taropose eya tuisame toexiry poko.

² Mame orutua kõ, 3 miumãkõ Izyraeu tõ tymenekase eya soutatume toto ehtohme, imehnõ taropose ropa tytapyĩkõ taka. 2 miumãkõ imaro nexiase Mikima po, ypy tõ po, Peteu po. Toiro miumãkõ imũkuru Jonata maro nexiase, Kipea po, Pẽjamĩ nonory po.

³ Mame Jonata toytose pirixteu soutatu tõ esaka, Kepa pona. Mokaro esẽ totapase eya, mame moro poko totase pirixteu tomo a emero. Morara exiryke rue totopose Sauu a Izyraeu patary tõ punero Izyraeu tõ soutatu tõ kohmatohme tyya etonatohme pirixteu tõ maro: “Jomiry etatoko, epereu tomo,

⁴ Sauu a pirixteu tõ soutatu esẽ totapase. Naeroro seromaroro Izyraeu tõ zehno mã toto,” tykase. Mame imoihmãkõ toytose Sauu a Kiukau pona.

⁵ Pirixteu tõ roropa tõximõse tõsetapatohkõme Izyraeu tõ maro. Kahu tõ nae toh nexiase 3 miime, kahu aronanõ 6 miime nexiase. Mame soutatu tõ ikuhpỹme nexiase isawã samo tuna konõto ehpio. Toytose toto Mikima pona, Pete-Awẽ etonie, xixi tũtatoh wino, moroto tosarykõ tyrise eya xine.

⁶ Mame “Orihketõme rokẽ sytatose,” tykase Izyraeu tomo. Tupime toehse eya xine, toto motye kuhse tuhke pirixteu tõ exiryke. Naeroro tõtonẽse toto eutary aka ypy tõ myhtokoxi, imehnõ tõtonẽse oramã aka, topu rãnaka, wewe zopikoxi, pẽkamã aka roropa, tõtonẽse toto.

⁷ Imehnõ roropa tuna Joatão takuohse, ytotohme Kate nonory pona, Kireate nonory pona roropa.

Sauu tehme rokẽ nexiase Kiukau po. Imaro exiketõ tonaroxitapãse nexiase toto.

⁸ Samueu omihpyry ae ro Sauu a toraximase 7me õmepyyry, yrome oehpyra Samueu nexiase morotona. Morarame Sauu turumekapitose eya xine, moro poe toytose toto.

⁹ Morara exiryke ynara tykase Sauu eya xine:

– Okyno tõ enehatoko etapatohme, jahkatohme, osepeme ehtoh zahkatohme roropa, tykase.

Mame tynekarory totapase eya, tyahkase roropa eya.

¹⁰ Mame otyhkara ro ahtao toeporehkase Samueu. Eya toytose Sauu aomikase: “Moehno,” tykase repe;

¹¹ yrome ynara tykase Samueu:

– Oty myrino? tykase.

Sauu a tozuhse. Ynara tykase:

— Mokaro jurumekary eneno. Taroino ytōko toh mana. Oehpyra roropa makene, ōmihpyry ae oehpyra mekurehno. Moroto Mikima po tōximōse roropa pirixteu tomo.

¹² Naeroro tōsenetupuhse wywy: “Pirixteu tō yhtōko xiaro Kiukau pona etonatohme ymaro, yna anakorehmapopyra ro Ritonōpo a, Kuesēkomo.” Morara exiryke kure ya ynanekaroryme pui tō etapary jahkatohme, tykase Sauu.

¹³ — Onyrihpyry zae pyra kynako, rowohpā nyriry sã kynako! tykase Samueu. — Ritonōpo Kuesēkō omihpyry omipona pyra mexino. Aomipona nymyry toehse awahtao jūme tuisame mexiry. Omūkuru roropa te, apakō roropa Izyraeu tō esēme exiry toto, jūme.

¹⁴ Yrome seromaroro tuisame exikehnōko mase. Kuesēkō omipona pyra toehse oexiryke imepỹ zupīko mana tosē zamaro exikety, aomipona se exikety. Typoetory tō esēme mokyro rīko mana, tykase Samueu.

¹⁵ Morarame Samueu toytose Kiukau poe imepỹ pona. Sauu tō roropa toytose Kiukau poe, typoetory akoĩpyã maro, tysoutatu tō maro ehse ynororo Kipea po, Pējamĩ nonory po. Mame tuhke soutatu tō ehtoh tukuhse ahtao eya 600me rokē nexiase toto.

¹⁶ Moroto toehse nexiase Sauu, imūkuru Jonata maro, orutua kō maro Kepa po, Pējamĩ nonory po. Pirixteu tō nexiase Mikima po.

¹⁷ Mame mokaro pirixteu tō soutatu tō tātapiakase oseruao imoihmākō ehtohme, Izyraeu patary tō poro toytotohkōme Izyraeu tō poremākaposē. Toiro imoihmākō toytose Opara ehpioksi, Suau nonory pona.

¹⁸ Imehnō toytose Pete-Horō ehpioksi, imehnō roropa toytose ypy zopikoxi, jakanahmã Zepoĩ etonie, ona tonorē etonie roropa.

¹⁹ Mame pirixteu tō omihpyry omi poe kurimene poko erohketō pyra nexiase Izyraeu tō esao. Typyrekō onyripyra epereu tō toehse. Warata te, punião te, tapema tōkehko onyripyra toehse toto.

²⁰ Morara exiryke wywy tōkehko aehtory se Izyraeu tō ahtao koe te, tapema te, nono ahkatoh roropa tykyryry tō tarose eya xine pirixteu tomo a.

²¹ Mame typyne topehmapose roropa eya xine Izyraeu tomo a, wywy tōkehko aehtotamitume. Typynehxō roropa nono ahkatoh aehtotamitume nexiase, koe aehtotamitume roropa typynehxō nexiase.

²² Morara exiryke etonatoh toehse ahtao typyreke pyra toh nexiase, Izyraeu tō soutatu tō emero. Sauu rokē, imūkuru Jonata roropa typyreke toh nexiase.

²³ Mame pirixteu tō soutatu tō toytose Mikima esemary pynanohse kaetokohxō exikety, ypy tō rānaka.

14

Orēpyra Jonata ehtopōpyry

¹ Morarame ynara tykase Sauu mūkuru, Jonata, typyre puimane a:

— Eropa pirixteu tō soutatu tō esaka, iporiry moino akoxi, tykase.

Yrome tumy onurupyra nexiase ynororo toytory poko.

² Sauu nexiase Mikirō po, Kipea nonory ehpio. Wewe romã zopino tōsesarise nexiase, imaro soutatu tō nexiase 600me.

³ Mokaro maro Ritonōpo maro oturukety nexiase esety Aia. Ritonōpo maro oturukety zupō tamuruse eya. Aitupe mūkurume kynexine ynororo, Ikapo rui mūkuru. (Ikapo, Pineia mūkurume kynexine, Eri paryme roropa. Eri mokyro, Ritonōpo maro Oturutoh tao erohketyme Xiro po.) Mame tuaro pyra toh nexiase Jonata ytotoptōpyry poko.

⁴ Esemary ao atakenaka asakoro topu konōto nexiase, moro ae toytory se Jonata nexiase pirixteu esaka toytotohme. Toiro topu konōto esety Pose nexiase. Zakorō esety Sene nexiase.

⁵ Toiro topu konõto apotunuru wino nexiase osema atakenaka ytotoh wino Mikima etonie. Zakorõ ipozery wino nexiase Kepa etonie.

⁶ Ynara tykase Jonata tymaro ytokety a:

– Eropa, mokaro Ritonõpo omipona pyra exiketõ esaka, Ritonõpo a takorehmase kuahtao orẽpyra exiko sytase tuhke pyra kuahtao ro.

⁷ Mokyro a tozuhse:

– Kure oya ahtao tyriko kety. Amaro ase, tykase.

⁸ – Aõ, eropa morotona. Mame sosenepone eya xine.

⁹ “Apoaporo, oehpyra ehtoko,” karyhtao aepyrykohtao kyya, aomipona xine exiko sytase.

¹⁰ Yrome: “Osehtoko xiaro,” karyhtao, morotona ytõko sytase. Moro ke rokẽ enetupuhnõko sytase, Ritonõpo Kuesẽkõ mokaro poremãkapõko mana, tykase ynororo.

¹¹ Mame tõsenepose toto pirixteu tomo a. Toto eneryhtao tyya xine ynara tykase toto:

– Enetoko ke! Epereu tõ tütãko eutary ae tõtonẽtohkõ ae, tykase toto.

¹² Mame Jonata tõ tykohmase tyya xine pirixteu tõ soutatu tomo a:

– Onuhtokoh xiaro! Enepotoh nae ynanase enepotohme oya xine.

Ynara tykase Jonata tymaro exikety a:

– Eropa ymaro. Ritonõpo Kuesẽkõ kuakorehmãko mana pirixteu tõ poremãkatohme.

¹³ Morarame topu pokõ tõnuhse Jonata, tokahmase ynororo akorehmane a. Mame pirixteu tõ maro tãtatapoipitose toto. Tomase toto Jonata a nono pona, ìkapo totapase roropa toto ipyre puimane a.

¹⁴ Morarame moro etonatoh pokõ, otarame 20me orutua kõ totapase eya xine moroto, tupito panõ po.

¹⁵ Mame moroto pirixteu tõ soutatu tõ esary po enaromỹke toehse. Tõserehse toto emero Ritonõpo poe. Nono tykytyky tykase roropa, otupõko rokẽ toh nexiase.

Pirixteu tõ poremãkatopõpyry

¹⁶ Mame Sauu poetory tõ, osenuhmaketõ Kipea po toh nexiase, Pẽjamĩ nonory po, tuaro ehtoh ekarotohme Sauu a. Mame pirixteu tõ tonese eya xine toetỹse exiketõ samo, xiaksiake tururume ytõko toh nexiase.

¹⁷ Mame ynara tykase Sauu typoetory tuisary tomo a:

– Soutatu tõ ikuhtoko zuaro jehtohme. Onokãkõ taro pyra hnae? tykase Sauu.

Naeroro tukuhse toto ahtao zuaro toehse toto: “Jonata pyra rokẽ mana, ipyre arone maro,” tykase toto.

¹⁸ Mame ynara tykase Sauu Aia a, Ritonõpo maro oturukety a:

– Ritonõpo omihpyry ã enehta xiaro, tykase Sauu.

Morara tykase ynororo, tymaro xine Ritonõpo omihpyry ã tarose exiryke eya xine Izyraeu tõ esemazupurume.

¹⁹ Yrome Sauu otururuhtao ro Aia maro itamurumehxo panaikato toehse pirixteu tõ soutatu tõ esao.

Naeroro ynara tykase Sauu Ritonõpo maro oturukety a:

– Ah moroto rokẽ nexino, Ritonõpo a ekaropory se hkopyra exino, tykase Sauu.

²⁰ Mame toytose ynororo Izyraeu tõ soutatu tõ maro, osetapase pirixteu tõ poremãkase. Mokaro otupõko rokẽ toh nexiase, osetapãko. Tope tõ etapãko roropa toh nexiase.

²¹ Toitoinẽ epereu tõ, pirixteu akorehmananõ esaka xine aytotyã, toeramase ropa Sauu maro toehtohkõme ropa, Jonata maro.

²² Imehnõ Izyraeu tõ tõtonẽse aexityã ypy tõ po Eparaĩ nonory po, tuaro toehse tahtao xine pirixteu tõ epary pokõ, tõximõse toto pirixteu tõ etapatohme roropa.

²³ Tõsetapase toto osema ae toytorykohtao Pete-Awẽ moino akoxi. Moro ãmepryry ae typoetory, tõ takorehmase Ritonõpo a topetõkara poremãkatohme.

Osetapakehxīpo

²⁴ Morarame Izyraeu tō emero tapotūkehse, jamihme pyra toehse tomirykōke, Sauu omihpyry pokoino: “Popyra exīko mā toto emero tonahsē enapyryhtao jepetōkara onyporemākara ro jahtao.” Morara exiryke otuhpyra tykohmāse toto.

²⁵ Mame itu htaka toytose tahtao xine ano zeni tonese eya xine nono po.

²⁶ Tūtāko ano zeni nexiase wewe ae. Yrome onenahpyra toh nexiase Sauu omihpyry kurūke.

²⁷ Yrome Jonata tuaro pyra nexiase, tumy omihpyry onetara toexiryke. Naeroro tymyxiry ke ano zeni pitiko tapoise eya, tōse eya. Axī tyjamihtase ropa ynororo.

²⁸ Yrome toiro soutatu tōturuse, ynara tykase eya:

– Jamihme pyra ynanase emero omise yna exiryke, tonaroximase omy a ynara karyke: “Popyra exīko mā emero tonahsē napyryhtao seroae,” tykase.

²⁹ Ynara tykase Jonata:

– Papa omihpyry popyra kynako ipunaka ākorekehkarykōke eya. Enēko matose, jamihme exīko ropa ase pitiko ano zeni enapyryke ya.

³⁰ Kurehxo exiry tōtuhse awahtao xine seroae, tonahsē tonahse oya xine ahtao, pirixteu tō typoremākase oya xine exiry. Otarame tuhkehxo pirixteu tō totapase exiry tōtuhse kuahtao xine, tykase.

³¹ Moro ae ro pirixteu tō typoremākase Izyraeu tomo a, osetapāko toh nexiase Mikima poe Aijarō pona. Morarame jamihme pyra toehse Izyraeu tomo, tomitapāse toexirykōke.

³² Morara exiryke tynapoihpyrykō totapase eya xine tōtohme, kaneru tomo, pui tōkehko, pui poenomo, totapase moroto eya xine, tōnōko toh nexiase imunuru maro.

³³ Moro eneryke tyya ynara tykase imepỹ Sauu a:

– Eneko ke! Iirypyryme mā toto Ritonōpo a, tōsē ōnōko mā toto tūtara ro imunuru ahtao, tykase.

Kui tykase Sauu:

– Azahkuru matose! Topu konōto enehtoko xiaro, tykase.

³⁴ Mame ynara tyripose roropa ynororo eya xine:

– Okyno tō enehpotoko xiaro, pui tomo, kaneru tō roropa. Etapatoko toto taro ōtykōme, iirypyryme pyra oehtohkōme, tōsē onōpyra ehtoko imunuru maro.

Morara exiryke tykohmāse ahtao ro tokykō tonehse eya xine morotona, etapatohme tyya xine.

³⁵ Mame Sauu a tynekarory zahkatoh tyrise Ritonōpo eahmatohme. Moro apoto apō apitoryme ro Sauu nyrihpyry nexiase.

Jonata pynanohtopōpyry

³⁶ Mame Sauu ynara tykase tysoutatu tomo a:

– Ehmaropa, ēmehpyra ahtao ro, pirixteu tō etapase ropa. Toto enahkāko sytatose, imōkomohpyrykō apoīko sytatose emero, tykase Sauu.

– Omoro rokē zuaro, tykase toto.

Yrome ynara tykase oturukety:

– Apitoryme sekaropotone Ritonōpo a, tykase.

³⁷ Naeroro Sauu tōturupose Ritonōpo a:

– Pirixteu tō etapase ytōko hano? Toto poremākapōko mah yna a? tykase Sauu Ritonōpo a repe.

Yrome moro ae onezuhpyra Ritonōpo kynexine.

³⁸ Morarame ynara tykase Sauu tysoutatu tō tuisary tomo a:

– Osehtoko xiaro, tuaro sehtone, onoky rypyry pokoino onezuhpyra toehse Ritonōpo seroae?

³⁹ Ynara āko ase Ritonōpo Kuesēkō netaryme, Izyraeu tō Ewomane netaryme, tyrypyhpyke exikety etapāko ase umūkurume ahtao ro, tykase.

Yrome onezuhpyra toh nexiase emero.

⁴⁰ Morarame Sauu a tapiakase toto:

– Moroto matose emero; taro ynanase, ywy, umūkuru Jonata maro, tykase.

– Omorohko. Omoro rokē zuaro mase, tykase toto.

⁴¹ Mame tōturupose Ritonōpo, Izyraeu Esemý a:

– Ritonōpo, Imehxo Exikety, oty katohme yna onezuhpyra ma keh seroae? Ajohpāme sã yna ezuhko tuaro jehtohme. Ypokoino te, Jonata pokoino roropa tuaro yna tyriko imenekatoh Urim ke. Yrome Izyraeu tō iirypyryme toehse ahtao yna ituarōtanohko topu Tumī ke, tykase.

Mame Sauu tō tymenekase Jonata maro. Imehnō Izyraeu tō soutatu tō onyhxiropyra toehse.

⁴² Ynara tykase Sauu:

– Yna apiakako tuaro jehtohme; onoky rypyry pokoino, Jonata, ywy, kyzehno xine Ritonōpo toehse?

Mame Jonata tymenekase.

⁴³ Morarame Sauu tōturupose eya:

– Oty myrino? tykase Sauu Jonata a.

– Arypyra, ano zeni pitiko rokē ěno ymyxiry potyry ke touse ya ahtao, tykase Jonata.

– Taro ase, orihketyme ōmiry poe, tykase Jonata.

⁴⁴ Mame ynara tykase Sauu:

– Kuetapako, Ritonōpo, umūkuru onetapara jahtao, tykase.

⁴⁵ Yrome soutatu tomo a tozuhse:

– Arypyra! Orihpyra mana. Jonata pokoino kypynanohtou Ritonōpo. Yna omiry etapōko ynanase Ritonōpo netaryme, mose ewomāko ynanase onyryhmara oehtohme. Inyrihpyry tyrise eya takorehmase Ritonōpo a exiryke, tykase toto.

Morara karyke Jonata typynanohse mokaro soutatu tomo a.

⁴⁶ Moromeĩpo pirixteu tō tokahmakehse Sauu a, toytose ropa toto tosaka xine.

Sauu tapyĩ taōkomo

⁴⁷ Mame tuisame toehse Sauu ahtao Izyraeu tō esēme, tyehnotokō maro tōsetapase ynororo: Moape pōkomo te, Amō pōkomo te, Etō pōkomo te, Zopa tuisary tomo te, pirixteu tō maro roropa. Emero rokē po osetaparyhtao typoremākase toto eya.

⁴⁸ Mame orēpyra Sauu tōsetapase amarekita tō maro typoremākase toto eya. Izyraeu tō towomase roropa eya imehnō toehse ahtao toto ryhmase.

⁴⁹ Mame tumūkue Sauu nexiase Jonata te, Ixiwi te, Maukisua, enara. Ěxiry apitorymã nexiase Merape, zakorony Mikau.

⁵⁰ Ipyty esety nexiase Ainoã, Aimaã ěxiry. Sauu soutatu tō esē Apinea nexiase, Nea mūkuru. Nea Sauu zumy akorō nexiase.

⁵¹ Kixi Sauu zumy, Nea Apinea zũ maro atakorōme toh nexiase, Apieu mūkuru tomo.

⁵² Mame isene ro Sauu ahtao orēpyra nexiase osetapary poko pirixteu tō poremmākary poko. Mame jamihme exiketō, orēpyra exiketō roropa eneryhtao tyya tysoutatume mokaro tyrise eya.

15

Amarekita tō maro etonatopōpyry

¹ Morarame ynara tykase Samueu Sauu a:

– Ywy roro ase Ritonōpo naropohpyry oya tuisame oritohme typoetory tō Izyraeu tō esēme oehtohme. Seromaroro etako pahne Kuesēkō Imehxo Exikety omihpyry.

² Amarekita tō wānohnōko mana tōsetapase toexirykōke Izyraeu tō maro aepyrykohtao Ejitu poe.

³ Ytotoko, amarekita tō poremākapose. Enahkatoko toto emero porehme imōkomorykō maro. Toto pyno pyra ehtoko. Etapako toto orutua komo te, nohpo tomo te, poetohti te, enurusenā komo te, pui tomo, kaneru tō maro, kameru tōkehko, jumētu tō roropa, enara, tykase.

⁴ Morara exiryke oximōme soutatu tō tonehpose Sauu a Teraim po. Moroto tukuhse toto eya. 200 miume nexiase Izyraeu tomo, 10 miume Juta tō roropa.

⁵ Mame Sauu toytose soutatu tō maro Amareke patary pona. Toraximase toto, tōtonēse tuna esemahpyry ao, tuna pyra exiryke.

⁶ Apitoryme ynara tykase Sauu keneu tomo a:

– Ameke rokē ehtoko amarekita tō winoino, toto maro kuetaparykōino. Izyraeu tō pyno mexiatose aepyrykohtao Ejitu poe.

Naeroro ameke toytose mokaro keneu tomo.

⁷ Morarame amarekita tō totapase Sauu a Hawira poe Sua pona, Ejitu poe xixi tūtatoh wino.

⁸ Mame Akake, amarekita esemy tapoise eya, yrome imehnō emero totapase eya xine.

⁹ Akake rokē onetapara Sauu tō nexiase, kaneru kurākō roropa, pui tōkehko roropa, pui poenō roropa, kaneru poenō kurākomo, emero kurākō onetapara nexiase toto. Yrome kure hkopyra exiketō, jamihme pyra exiketō roropa, totapase eya xine.

Sauu rumekatoḗpyry Ritonōpo a

¹⁰ Mame tōturuse Ritonōpo Samueu a. Ynara tykase:

¹¹ – Typenekehse ase ypoetory tō esēme Sauu ehtoh poko. Jurumekase ynororo, nyriphopyry eya omipona pyra toehse, tykase Ritonōpo.

Mame morara kary etaryke tyya toemynyhmase Samueu yronymyryme. Sauu poko tōturuse ynororo Ritonōpo a, Izyraeu tō Esey a opore, ēmepyry pona.

¹² Mame yrokokoro pakeimo toytose ynororo Sauu zupise. Pata Karameru pona Sauu ytotoḗpyry poko zuaro nexiase. Moroto Sauu nyrihpyry nexiase, imehxo toehtoh poko enetupuhpotopo. Morotoino Sauu toytose Kiukau pona.

¹³ Imaro tōsēpatakāmase Samueu maro ahtao, taomikase Sauu a ynororo. Ynara tykase ynororo:

– Samueu, kure rokē oripory se ase Ritonōpo Kuesēkomo a. Ritonōpo nyriphopyry omipona exino rahkene, tykase Sauu.

¹⁴ Tōturupose Samueu, ynara tykase:

– Ahtao oty moro etāko ywy? Kaneru tō etāko te, pui tōkehko etāko ywy? tykase.

¹⁵ – Ÿ mokaro tapoise soutatu tomo a amarekita tō wino. Kurākō rokē tapoise eya xine, pui tomo, kaneru tō maro ekarotohme Ritonōpo Oesemy a. Imehnō tonahkase eya xine emero porehme, tykase Sauu.

¹⁶ – Apoaporo, tykase Samueu Sauu a. – Ritonōpo Omihpyry ekaroxi oya. Koko noturū ya, tykase.

– Kaxiko, tykase Sauu.

¹⁷ – Tuisame hkopyra osekārōko mase otarame, yrome Izyraeu tuisaryme mase. Ritonōpo Kuesēkomo a tymenekase oexiryke typoetory tō Izyraeu tō esēme oehtohme.

¹⁸ Mame amarekita tō enahkapose aaropoase, popyra toto exiryke. “Etapatoko toto aenahtohkōme,” tykase oya repe.

¹⁹ Naeroro oty katoh aomipona pyra mexiase? Oty katoh oepetōkara mōkomohpyry poko openetase? Morara exiryke azahkuru mase Ritonōpo a, tykase Samueu.

²⁰ – Yrome Ritonōpo omihpyry omipona exiase. Aomihpyry omi poe ytoase. Tuisa Akake enepyase. Imehnō amarekita tō emero etapase.

²¹ Yrome pui kurākō onetapara rokē ypoetory tō nexiase. Kurākō rokē typynanohse eya xine, kaneru tomo, pui tōkehko, tonahkasēme toto ahtao ro. Yrome xiaro tonehse

toto eya xine Kiukau pona jahkatohme tynekarorykōme Ritonōpo Oesemy a, tykase Sauu.

²² Ynara tykase Samueu eya:

– Oty kurehxo Kuesēkō Ritonōpo a?

Aomihpyry omipona kuexirykomo? okyno zahkary kynekarorykōme?

Kurehxo Ritonōpo omipona kuehtohkomo,

kure hkopyra kaneru kurā etapary jahkatohme kynekarorykōme eya.

²³ Kuesēkō omihpyry omipona pyra awahtao, popyra mase ipunaka Ritonōpo a, pyaxi omipona oehtoh samo.

Imehnō motye kure oexiry poko oepyrypanyhtao,

popyra mase Ritonōpo a, imehnō neponāmary eahmary sā oya.

Ritonōpo omiry turumekase oya exiryke turumekase mase Ritonōpo a Izyraeu tō tuisaryme oehtoh poko.

²⁴ – Tyyrypyhpyke ase, tykase Sauu, – Ritonōpo Kuesēkō omihpyry omipona pyra toehse jexiryke. Ōmihpyry roropa omipona pyra toehse ywy. Ahno zuno jexiryke, ise toto ehtoh tyrise ya.

²⁵ Yrome seromaroro, ajohpāme sā yyrypyhpyry ikorokapoko Ritonōpo a. Ymaro eropa Kuesēkō eahmatohme, tykase Sauu.

²⁶ – Amaro ytopyra ropa ase! tykase Samueu. – Ritonōpo Kuesēkō omihpyry turumekase oya exiryke, turumekase roropa mase eya, Izyraeu tō esēme pyra toehse ropa mase.

²⁷ Mame toeramase ropa Samueu toytotohme ropa. Yrome zupō tapoise Sauu a ehpiry poko, tyxihkase roropa zupony.

²⁸ Naeroro ynara tykase Samueu eya:

– Seroae Izyraeu tō esēme oehtoh tyxihkase Ritonōpo a owinoino imepyny a ekarotohme, omotye kurehxo exikety a, tykase.

²⁹ Ritonōpo Imehxo Exikety, Izyraeu tō Esē ajohpe pyra mana. Tōsenetupuhtoh onytyromara mana. Ahnome pyra toexiryke, tōmiry onytyromara mana.

³⁰ – Tyyrypyhpyke ase, tykase ropa Sauu. – Ajohpāme sā kure kuekaroko Izyraeu tō esē neneryme, imoihmākō neneryme roropa. Ymaro eropa Ritonōpo Oesē eahmase oximaro, tykase.

³¹ Morara exiryke Sauu maro toytose Samueu. Mame Ritonōpo toahmase Sauu a.

³² Mame ynara tyripose toto Samueu a:

– Mokyro Akake enehtoko xiaro, amarekita tō esemy, tykase.

Mame tooehse ahtao, tykytyky tykase ynororo. Ynara tykase:

– Itunety sā myhe kuorikyrykō nase, tykase.

³³ Ynara tykase Samueu:

– Opokoino nohpo tō tuhke tumūkue pyra toehse. Seromaroro asa roropa tumūkue pyra exīko mana, tykase Samueu.

Mame morara kaxīpo, Akake totapase Samueu a. Tysahsahkase ekepyry eya moroto Kiukau po, okyno zahkatoh etonie.

³⁴ Morotoino Samueu toytose Rama pona. Sauu toytose ropa tytapyī taka Kipea pona.

³⁵ Mame ytopyra ropa jūme Samueu nexiase Sauu enese. Yrome toemynyhmase ynororo ipoko. Ritonōpo roropa toemynyhmase Sauu poko, Izyraeu tō tuisaryme tynyrihpyryme exiryke, enara.

16

Tawi menekatopōpyry

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Samueu a:

– Emynyhmara exiko Sauu poko. Ypoetory tō esēme mokyro se pyra toehse ase. Morara exiryke oriu arykako pui retyry aka arotohme amaro Perē pona, Jese tapyī taka. Imūkuru toiro tymenekase ya tuisame ehtohme, tykase Ritonōpo.

² – Repe, tykase Samueu. – Otāto moro rīko ywy? Moro poko zuaro toehse Sauu ahtao jetapāko mana, tykase Samueu.

Yrome Ritonōpo a tozuhse, ynara tykase:

– Pui mūkuru aroko amaro, mame ynara kaxiko: “Oehno ynekarory zahkase ynekaroryme Ritonōpo a.”

³ Mame Jese aroko onekarory zahkatoh pona. Mame onyriry poko tuaro orīko ase. Ynymenekahpyry zuhsuhmāko mase Izyraeu tō tuisaryme eneporyhtao oya, tykase Ritonōpo.

⁴ Mame morara tyrise Samueu a, Ritonōpo omihpyry omi poe, Perē pona toytose ynororo. Pore, toeporehkase Samueu ahtao tonaroxitapāse typatakamo, tykytyky tykase toto, tōturupose eya:

– Osepeme moehno? tykase toto.

⁵ – Ÿ, osepeme, tykase ynororo. – Jeky zahkase oehno ynekaroryme Ritonōpo a. Morara exiryke oorypyrykō irumekatoko Ritonōpo neneryme. Mame ymaro ehmaropa ynekarory zahkatoh pona, tykase.

Mame Jese tō roropa iirypyrykō tykorokapose nuriame pyra toto ehtohme ipoenō maro. Toahmase toto eya tynekarory zahkary enetohme eya xine.

⁶ Mame toeporehkase toto ahtao Jese mūkuru osemazupu tonese Samueu a, Eriape. Mokyro eneryhtao tyya tōsenetupuhse ynororo: “Otaramē mose ro Ritonōpo nymenekahpyry,” tykase repe.

⁷ Yrome ynara tykase Ritonōpo eya:

– Arypyra, ynoro kara mose ro. Kure mose enēko mase, mosa roropa repe. Yrome ynymenekahpyry kara mose ro. Asā pyra ase imenekāko. Māpyra matose kure onenerykō rokē menekāko matose. Yrome ywy aosenetupuhtohkō enēko ase ikurohtao xine, tykase Ritonōpo eya.

⁸ Mame tumūkuru Apinatape tonehpose Jese a, tonepose ynororo Samueu a. Yrome ynara tykase ynororo:

– Arypyra, mose ro kara Ritonōpo nymenekahpyry, tykase.

⁹ Morotoino tumūkuru Ximeia tonehpose Jese a. Yrome Samueu ynara tykase:

– Mose ro kara Ritonōpo nymenekahpyry, tykase.

¹⁰ Morararo typoenō 7me tonehpose Jese a. Yrome Samueu ynara tykase:

– Arypyra, Ritonōpo nymenekatyā kara moxiā emero, tykase.

¹¹ Mame tōturupose ynororo Jese a:

– Nenahno opoenō mōtohxō kara nexino? tykase Samueu Jese a.

– Ÿ, moxiaro rokene. Nae ro toiro umūkuru mana akomihpyrykomo, poetomano. Yrome taro pyra mana. Ona po mā ynororo erohnōko kaneru tō poko, tykase Jese Samueu a.

– Morara ahtao enehpoko, tykase Samueu. – Otuhpyra sytatose oehpyra ynororo ahtao, tykase Samueu eya xine.

¹² Mame Jese a tonehpose ynororo. Aimo nupunato nexiase, enekurano. Enuru kure roropa nexiase ynororo.

– Mose ro ynoro, ynymenekahpyry rahkene. Oriu ke zuhsuhmako, tykase Ritonōpo Samueu a.

¹³ Naeroro pui retyry tapoise Samueu a. Oriu tukuāse Tawi zupuhpyry pona irui tō neneryme. Mame Ritonōpo Zuzenu Tawi esēme toehse. Jūme imaro toehse Ritonōpo Zuzenu. Mame Samueu toytose ropa Rama pona.

¹⁴ Morarame Sauu turumekase Ritonõpo Zuzenu a. Joroko rokẽ tonyohse eya Sauu akorekehkatohme.

¹⁵ Morara exiryke ynara tykase ipoetory tõ eya:

– Tuaro ynanase, joroko mã, Ritonõpo poe toehse ãkorekehkatohme.

¹⁶ Naeroro rira etory waro exikety enehpoko oya oehtohme. Morarame joroko tooehse ahtao oerekohmase, rira etõko mokyro mana onetaryme, morara ahtao pohto exĩko mase, tykase.

¹⁷ – Ỹ, kure, tykase Sauu. – Ytotoko, rira etory waro exikety zupitatoko. Mokyro enehta toko xiaro, tykase.

¹⁸ Mame ynara tykase toiro ipoetory:

– Ỹ, nuasemã waro ase, Jese mũkuru, Perẽ pono, mokyro mã rira etory waro. Orẽpyra exikety mane, soutatume roropa, kure oturuketyme mane, ẽmyty kure roropa mane, Ritonõpo imaro mane, tykase.

¹⁹ Naeroro typoetory taropose Sauu a Jese zurutohme:

– Omũkuru Tawi enehpoko ya, mokyro kaneru poko erohkety.

²⁰ Naeroro Tawi taropose Jese a Sauu a. Tynekarory tarose Tawi a, poti mũkuru te, wyi jumẽtu po te, uwa eukuru jehnahpyry ẽ ao, enara ekarotohme Sauu a.

²¹ Tawi toytose Sauu a erohse ipoetoryme. Mame Tawi pyno toehse Sauu yronomyryme. Tyrise ynororo typyre aroneme.

²² Mame Sauu a Jese nenery tymerose:

– Omũkuru yzamaro nase. Ah ymaro nexino, ypoetory tõ maro, tykase Sauu.

²³ Moromeĩpo joroko tooehse ahtao, Ritonõpo nenyokyhpyry Sauu erekohmase, rira tapoise Tawi a etotohme. Mame moro etoryhtaõ eya joroko toesyryhmase ropa Sauu winoino, toekurãkase ropa ynororo.

17

Izyraeu tõ enaroximary Koría a

¹ Mame pirixteu tõ soutatu tõ tõximõse pata Soko po, Juta tõ nonory po Izyraeu tõ maro etonatohme. Mame tõsesarise toh nexiase Nono Ehpío Munuhpano po, pata tõ rãnao, Soko poe Azeka pona.

² Imepỹ po Izyraeu tõ tõximõse Sauu maro, tõsesarise toh nexiase jakanahmã wewe konõto po, typyrekõ kurãkãko Izyraeu tõ soutatu tõ nexiase etonatohme topetõkara maro.

³ Mame pirixteu tõ ypy po toh nexiase topetõkara etonie. Morararo Izyraeu tõ roropa toytose ypy pona pirixteu tõ etonie. Irãnao jakanahmã nexiase.

⁴ Morarame toiro orẽpyra exikety nexiase pirixteu tõ maro, esety Koría. Mokyro Kate põ nexiase. Mosa nexiase ynororo, 3 meturume exisasaka.

⁵ Zuhpo metau risẽ nexiase zupuhpyry ewomatohme. Ipuropuru ewomatohme metau risẽme nexiase, omoxtĩ exiry 60 kirume.

⁶ Jaxiry ewomatoh nae nexiase, metau risemy te, imotary po puniãõ tarose eya metau risẽ roropa.

⁷ Iwaratã zumo nexiase, omoxtĩ roropa, ipotyry kurimene risẽ nexiase. Moro warata potyry omoxtĩ exiry 7 kirume exisasaka nexiase. Esemazupurume aosewomatoh arone nexiase.

⁸ Koría tooehse ahtao totypohse ynororo, mame tykohtase:

– Oty kase oehnõko matou atakenaka osetapase yna maro? Ywy ase pirixteu, amarokõ Sauu namoto tomo. Naeroro toiro orutua imenekatoko ymaro etonatohme.

⁹ Mame onymenekahpyrykomo a totapase jahtao opoetoryme exĩko ynanase. Mãpyra onymenekahpyrykõ totapase ahtao ya, yna poetoryme exĩko matose.

¹⁰ – Orēpyra ehtoko Izyraeu tomo. Orutua toiro imenekatoko etonatohme ymaro, tykase Koría, tounohse toto eya.

¹¹ Mame mokyro pirixteu omiry etaryke tyya xine, tōserehse Sauu tomo ipoetory tō maro. Enaromyke toehse toto tonaroxitapāse.

Tawi ytotoṗōpyry Sauu esaka

¹² Morarame Tawi nexiase Jese mūkuru, pata Epyrata pono, pata Perē pūto, Juta rānaō po. 8me tumūkue Jese nexiase. Tuisame Sauu ahtao tamuhpōme exiketyme Jese nexiase.

¹³ Ipoenō osemazupu tō oseruao nexiase Eriape te, Apinatape te, Ximeia, enara. Soutatume toh nexiase Sauu poetoryme.

¹⁴ Yrome Tawi nexiase akomihpyrykomo. Iruí tō oseruao jūme Sauu maro toh nexiase,

¹⁵ yrome Tawi toytose erohse Sauu maro, tahxime nymyry pyra. Mame toytose ropa ynororo Perē pona tumy eky kaneru tō poko erohse.

¹⁶ Morarame kokoro rokē ytosene Koría, 40me ěmepyry punero, Izyraeu tō enaroximase pakeimo, kokonie pukuro, enara.

¹⁷ Morarahtao moe, tosao ynara tykase Jese tumūkuru Tawi a:

– Axī ke ytoko kajama arose, 10 kirume, wyi maro 10me, oruí tō esaka, toto napyryme.

¹⁸ Keiju tō roropa aroko 10me toto esē napyryme. Oruí tō eneta kure toto ehtoh waro jehtohme. Mame tooehse ropa awahtao toto ekary etary se ase, kure toto tonese oya exiry waro jehtohme.

¹⁹ Moe Sauu maro oruí tō mana, ipoetory tō maro, jakanahmā wewe konōto po, osetapāko pirixteu tō maro.

²⁰ Yrokokoro towōse Tawi pakeimo, toky tō tynomose eya imepỹ maro, tonahsē tapoise, mame toytose tumy omi poe. Toeporehkase ynororo Izyraeu tō ytory zano etonatoh pona. Kohkohtāko toh nexiase orēpyra exiketō samo.

²¹ Atakenaka ytōko Izyraeu tō nexiase etonatoh pona pirixteu tō etonie.

²² Tynarotyā tynomose Tawi a mōkomo erase maro. Mame tururume toytose ynororo etonatoh pona turuí tō eporyse, ekaropose roropa kure toto ehtoh poko.

²³ Mame turuí tō maro aotururuhtao ro, Koría tōsenepose. Tykohtase ynororo myatoko Izyraeu tō netaryme, kokoro rokē tykohtatoh saaro. Yrome totase Tawi a.

²⁴ Mokyro eneryke tyya xine Izyraeu tō toepase ropa tonaroxirykōke.

²⁵ Ynara tykase toto:

– Mose enetoko! Etatoko, kuenaroximarykō eya! Sauu omihpyry metatou? Mokyro etaparyhtao, kurākō ekarōko eya tuisa mana. Tōxiry ekarōko ipytyyme ehtohme. Mame jekyry tō kowenu nepehmapory onepehmara exīko mana, jūme, tykase toto.

²⁶ Mame imehnomo a tōturupose Tawi:

– Oty apoīko mokyro totapase ahtao Izyraeu tō eunohkehpotohme? tykase Tawi eya xine. – Ritonōpo omipona pyra exiketyme mokyro pirixteu. Imehxo Ritonōpo mana. Ipoetory tō onyporemākasaromepyra mokyro mana, tykase Tawi.

²⁷ Mame mororo saaro Tawi tozuhse, tuisa omihpyry poko:

– Tynekarory kurā ekarōko tuisa mana pirixteuimo Koría etapahpono a, tykase toto eya.

²⁸ Mame takorō omiry etaryke tyya tyekītapāse iruí Eriape:

– Oty kasehxo koh moehno xiaro? Onoky maro oeky tō mynomono ona po? tykase. – Awaro ase. Epyrypāko rokē mase okurohtao, ajoajohpe rokene. Osetapatoh enese rokē moehno, tykase iruí Tawi a.

²⁹ – Oty ykahxo hko roropa? tykase Tawi eya. – Oturupō rokehxo puhko, tykase ynororo.

³⁰ Mame ewinoino toeramase Tawi imepyny a ekaropotohme ropa tōturupotopōpyry saaro. Mame mororo saaro tozuhse eya xine.

³¹ Mame imepyny a Tawi omiry totase ahtao, toytose ynororo Sauu zuruse. Mame Sauu a Tawi tykohmase tyya imaro tōturutohme.

³² Ynara tykase Tawi eya:

— Torētyke pyra exiko mokyro pirixteu poko. Etapary kuhnōko ase, tykase Tawi.

³³ — Yrome mokyro onetapasaromepyra mase. Poetome ro mase. Moino ro mokyro tōsetapary poko torēnase poetome ro tahtao ro, tykase Sauu.

³⁴ Yrome ynara tykase Tawi eya:

— Ÿ, etako pahne, papa eky pynanohneme ase erohnōko. Mame kaikuxi tō tooehse ahtao papa eky esekase, reāo te, uuso roropa,

³⁵ mokyro ekahmāko ase etapatohme ymyxiry ke kaneru pynanohtohme. Mame jesekey se reāo ahtao esenary poko apoīko ase. Etaetapāko ase ymyxiry ke aorikyry ponāmero, tykase.

³⁶ — Morara tyrise ya reāo poko te, uuso poko roropa. Morararo mokyro pirixteu etapāko ase, Ritonōpo omipona pyra exikety, ipoetory tō poremākapory se exikety.

³⁷ Ritonōpo a typynanohse ywy jesekey reāo tō ehtohme uuso tō roropa. Moro saaro ypynanohnōko mana jetapara mokyro pirixteu ehtohme, tykase ynororo Sauu a.

— Ÿ, omorohko. Ytoko. Ritonōpo amaro mana, tykase Sauu.

³⁸ Mame tykyryry, osewomatoh tōkehko metau risē, tokarose Sauu a, Tawi ewome repe. Zupuhpyry ewome te, zoko ewome, enara. Moro ke Tawi tupohtose Sauu a repe.

³⁹ Mame Sauu tapemā roropa tapoise eya repe. Yrome ytopyra toehse ynororo, erēnara toexiryke. Ynara tykase Sauu a ynororo:

— Ytosaromepyra ase senohne poko erēnara jexiryke, tykase Tawi.

Mame Sauu kyryry touse ropa eya.

⁴⁰ Tymyxiry rokē tapoise ropa eya. Mame topu kurākō tymenekase 5me eya iporiry kuao. Moro topu tō tyrise eya typātorona aka. Mame parateira ke tomahpōke toytose ynororo Korā ēpataka.

Korā etapatopōpyry Tawi a

⁴¹ Mokyro Korā, pirixteu oehnōko nexiase. Akorehmane, aosewomatoh arone esemazupurume oehnōko nexiase. Ameke pyra tooehse ynororo ahtao Tawi a,

⁴² tōsenuhmase ynororo. Tawi tonese eya, poetome ro, nuasemā enekure exikety. Mame Tawi tounohse eya,

⁴³ ynara tykase:

— Otyme kure moro wewe nae? Oekyme kaikuxi jekarōko ma? Ya oehnōko ma wewe ke ypipohthome? Omi xihpyry ke tykerekeremase Tawi eya. — Popyra oripōko ase pirixteu tō neponāmary a, tykase Korā.

⁴⁴ Tonaroximase ynororo repe:

— Osehko xiaro. Kurumu zohme oekeypyry ekarōko ase, onokyro tō zohme roropa oekarōko ase, tykase Korā.

⁴⁵ Mame Tawi a roropa tozuhse myatoko:

— Omoro mase oehnōko ya tytapemake te, tywaratake te, typuniāoke, enara. Yrome ywy oya ytōko ase Ritonōpo Imehxo Exikety omi poe. Izyraeu tō Esēme Ritonōpo mana, onykerekerematyā Esemu.

⁴⁶ Seroae ro oekarōko Ritonōpo mana ya. Oporemākapōko ase. Oupuhpyry kohnōko ase. Mame kurumu zohme exīko amaronōpo tō mana, pirixteu tō soutatu tō ekeypyry. Onokyro tō zohme exīko roropa matose. Mame sero nono pōkō emero zuaro exīko Ritonōpo poko, Izyraeu tō Esē poko.

⁴⁷ Mame Izyraeu tō roropa tuaro exīko mā toto Ritonōpo poko. Ahno pyre, warata tōkehko se pyra mana ipunaka typoetory tō pynanohtohme. Kuesēkō rokē oetapāko mana, ynoro rokē oporemākapōko mana yna a, tykase Tawi.

⁴⁸ Mame mokyro pirixteu aepyryhtao ro tururume toytose Tawi eya, etonatoh pona.

⁴⁹ Topu touse eya parateira aka tyritohme, ematohme Korja pona, ěmyty totapase eya rahkene. Toepukase ynororo tōmyty po nono pokoxi.

⁵⁰⁻⁵¹ Mame tytapemake pyra toexiryke toytose Tawi tururume Korja pona. Itapemā tapoise eya ě ae, zupuhpyry tyhkohse eya itapemanỹpyry ke ro. Moro ke Korja typoremākase Tawi a, parateira ke topu maro.

Moro eneryke tyya xine, topekō pirixteu orěpyrahxo exikety etapatopōpyry eneryke tyya xine typoremāse toto. Toepase toto tururume.

⁵² Mame Izyraeu tō tyjamihtase, Juta tō maro. Towōse toto, tykohtase roropa toto opore. Mame pirixteu tō tokahmase eya xine pata Kate pona Ekorō omōtoh pona roropa. Aorihtyā ekepyry osema ehpiuroko typhase nexiase, Saaraĩ esemary ae pata Kate pona, Ekorō pona roropa, enara.

⁵³ Mame pirixteu tō ekahmaxīpo toeramase ropa Izyraeu tomo topetōkara esahpyry pona. Mame mōkomo itamurume pirixteu tō nynomohpyry tanỹse eya xine tykyryrykōme.

⁵⁴ Mame Korja pyrěpyry tarose Tawi a tytapyĩ taka. Zupuhpyryỹpyry tarose eya Jerusarě pona.

Tawi tokarose Sauu a

⁵⁵ Mame Tawi enēko Sauu nexiase aytoryhtao pirixteu etapase. Tōturupose ynororo tysoutatu esemy Apinea a:

– Apinea, onoky mūkuru koh mose ro? tykase.

– Kū morararo zuaro pyra ase, tykase ynororo eya.

⁵⁶ – Morara ahtao zurupoko zuaro jehtohme, tykase.

⁵⁷ Naeroro tooehse ropa Tawi ahtao, Korja etapaxīpo, tarose ynororo Apinea a Sauu ěpataka. Mame Tawi a Korja zupuhpyry tarose tomahpo.

⁵⁸ Toeporehkase ahtao Sauu ěpataka ynara tykase Sauu eya:

– Aimo, onoky mūkuru mano? tykase.

– Papa mokyro Jese, opoetoryme exikety, pata Perě pono, tykase ynororo Sauu a.

18

¹ Morarame Sauu tōturukehse Tawi maro. Mame imūkuru Jonata Tawi se toehse. Osepeme toehse toto ipunaka Jonata zamaro Tawi exiryke, osepyno toehtoh sã ipyno toehse ynororo.

² Morotoino Tawi tarose Sauu a tytapyĩ taka. Mame anaropopyra ropa toehse ynororo jũ tapyĩ taka.

³ Mame tōmihpyry totapose Jonata a Tawi a, jūme onytyromara toehtohme, ipyno toexiryke, osepyno toehtoh samo.

⁴ Mame tupō touse eya ekarotohme Tawi a, tykyryry soutatu zupō maro te, typyre tapema te, taky roropa te, tymetỹ eary, enara.

⁵ Mame Tawi tyrohmanohpose ahtao Sauu a, emero rokě poko ahtao, orěpyra toehse ynororo. Morara exiryke kapitāome tyrise ynororo Sauu a. Moro pokoino tākye toehse Izyraeu tō soutatu tō emero, toto esã roropa tākye toehse.

Zumoxike Sauu ehtopōpyry

⁶ Mame mokaro soutatu tō oepyry ropa ahtao, Korja etapaxīpo Tawi a, nohpo tō tooehse pata tō poe emero, Sauu tō eahmase. Eremiãko toh nexiase, wãko roropa pãteru tō etōko rira tō maro tōsehmarykōme.

⁷ Mame tuase toto ahtao, ynara tykase toto toremiarykōme:

– Sauu a miumākō totapase; Tawi a 10 miumākō totapase, tykase.

⁸ Naeroro mokaro omiry etaryke tyya tākye pyra toehse Sauu. Tyekĩtapãse ynororo. Ynara tykase:

– Ya miume rokē tokarose nohpo tomo a, yrome Tawi a 10 miume tokarose. Toiro se rokē ynororo tuisame toehthome, tykase Sauu.

⁹ Morotoino Tawi zumoxike toehpitose Sauu. Zae pyra Tawi ehtoh tupise eya.

¹⁰ Mame yrokokoro joroko tonehpose Ritonōpo a Sauu erekohmase jamihme samo. Rowohpe exikety sã toehse ynororo tytapyĩ tao. Moro tao Tawi nexiase, rira etōko, kokoro rokē tynyriry samo Sauu netaryme, Sauu emahpo warata nexiase.

¹¹ Mame ynara tōsenetupuhse Sauu:

– Mose wōko ase seromaroro ypyre ke, tykase repe.

Mame warata tomase eya, jamihme samo Tawi wotohme repe. Imeĩpo tywaratã tomase ropa eya Tawi wotohme repe; yrome tōsepynanohse Tawi asakoro ehtoh pona.

¹² Tawi maro Ritonōpo nexiase, Sauu maro pyra nexiase, turumekase eya. Morara exiryke enaromyke Sauu nexiase, Tawi zuno.

¹³ Morarame Tawi taropose Sauu a mya, atameke toto ehtohme, soutatu esēme Tawi tyrise eya, miume soutatu tō tuisaryme aehtohme. Mame toto tuisaryme Tawi ahtao osetaparyhtao,

¹⁴ inyrihpyry emero kure rokē nexiase. Imaro Ritonōpo exiryke emese kure toehse ynororo.

¹⁵ Mame emese kure Tawi ehtoh eneryke Sauu a, zuno toehse ynororo.

¹⁶ Yrome Izyraeu tō emero Tawi se, Juta tō roropa ise nexiase orēpyra toto tarose exiryke, etonath pona.

Tawi pytatopōpyry Sauu ěxiry maro

¹⁷ Morarame ynara tykase Sauu Tawi a:

– Mose, Merape, jěxiry apitorymano. Mose ekarōko ase oya opytyme. Oty se rokē hano oya? Ypoetoryme rokē oexiry se ase, soutatume, orēpyra exiketyme, Ritonōpo Kuesěkō omipona exiketyme osetaparyhtao, tykase Sauu.

Tōsenetupuhse Sauu tukurohtao rokene: “Kure ya pirixteu tomo a Tawi etapary. Morara ahtao onetapara ase, totapase eya xine exiryke.”

¹⁸ Yrome tozuhse Tawi a. Ynara tykase:

– Oěxiry apoiry ppytyme kure ya repe. Yrome ime pyra ase. Papa tō roropa ime pyra mã toto. Tuisamehxo mase. Apaniryne jehtoh poko zuaro pyra ase ipunaka, tykase ynororo.

¹⁹ Yrome Merape erěnath po toehse ahtao Tawi a nohpo onekaropyra toh nexiase. Imepyny a rokē tokarose ynororo, Meora pono a, esety Atarieu.

²⁰ Mãpyra Mikau, Sauu ěxiry akorō Tawi se toehse yronymyryme. Moro poko zuaro toehse tahtao tãkye toehse Sauu.

²¹ Tōsenetupuhse ynororo:

– Jěxiry ekarōko ase Tawi pytyme aehtohme. Mame jakorehmãko mã ynororo mokyro etapapotohme pirixteu tomo a, tykase Sauu.

Morarara exiryke ynara tykase ropa Sauu Tawi a:

– Ypaniryne exiko mase.

²² Mame typoetory esã taropose Tawi a oturutohme moro poko. Ynara kahtoko Tawi a:

– Tuisa Sauu opyno mana. Ipoetory esã roropa emero opyno mã toto. Naeroro kure ěxiry ke opytary, kahtoko, tykase Sauu.

²³ Mame Tawi turuse toto a. Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Tuisa Sauu paniryne jehtoh kure mã repe. Yrome ywy tymōkomoke pyra ase. Ime pyra roropa ase, tykase Tawi.

²⁴ Toytose ropa toto Sauu zuruse Tawi omihpyry poko.

²⁵ Mame tozuhse toto Sauu a:

– Ynara kahtoko Tawi a: “Tuisa Sauu 100me pirixteu tō etapapory se mǎ oya tōxiry epehpyryme imaro oerēnatohme, topetōkara mǎpotohme,” kahtoko eya.

Yrome Tawi etapapory se Sauu nexiase pirixteu tomo a.

²⁶ Mame Tawi turuse ahtao Sauu omihpyry poko, tǎkye toehse ynororo. Sauu paniryryme se toehse. Mame aerēnatoh exisasaka toehse ahtao,

²⁷ soutatu tō tarose Tawi a, 200me pirixteu tō totapase eya xine. Mame mokaro ekepyrykō aǎpotapihpyry tarose eya Sauu a, 200me tukuhse eya ineneryme, ipaniryryme toehtohme. Mame tōxiry Mikau tokarose Sauu a, Tawi pytyme ehtohme.

²⁸ Tawi maro Ritonōpo ehtoh tonese, tonetupuhse roropa Sauu a, Tawi pyno nymyry ěxiry Mikau ehtoh poko roropa.

²⁹ Naeroro Tawi zunohxo toehse ynororo. Epeme pyra toehse ynororo jūme toorikyry ponāmero.

³⁰ Mame pirixteu tō tooehse ahtao osetapase Izyraeu tō maro Tawi tō toytose toto poremākapose. Mame imehnō Sauu poetory tō esǎ motye Tawi orēpyra toehse emese kure toexiryke; imehxo aexiry waro toehse toto emero.

19

Tawi ekahmatopōpyry Sauu a

¹ Morarame Tawi etapary se toehtoh tokarose Sauu a tumūkuru Jonata a, imehnō takorehmananomo a roropa. Yrome Tawi epeme Jonata nexiase itamurume.

² Morara exiryke ynara tykase Jonata Tawi a:

– Papa oetapary se toehse. Morara exiryke kokoro pakeimo tomeseke exiko. Otonēko. Mame tehme moroto exiko.

³ Papa oepyry eraximāko ase moroto tupito po oesary etonie. Mame oturūko ase imaro opoko. Tuaro toehse jahtao ourūko ase.

⁴ Mame kure Tawi ehtoh poko tōturuse Jonata tummy a, ynara tykase:

– Papa, opoetory Tawi onyryhmara exiko. Azahkuru pyra ynororo oya roropa. Inyrihpyry emero ākorehmāko.

⁵ Orikyīse nexiase pirixteu etaparyhtao eya. Moromeīpo Ritonōpo orēpyra kyriatose pirixteu tō poremākatohme. Menease. Tǎkye mexiase. Naeroro oty katohme zae exikety etapary se mahno seromaroro? Azahkuru mase Tawi etaparyhtao oya, iiryryryme pyra aexiryke, tykase Jonata.

⁶ Morarame Jonata omiry totase jumy a, aomipona toehse ynororo. Ynara tykase:

– Ajohpe pyra ase Ritonōpo neneryme, Tawi onetapara ase, tykase.

⁷ Naeroro Tawi tykohmase Jonata a. Tōturutopōpyry tokarose ropa eya emero. Morarame tarose ynororo eya tummy ěpataka ropa. Mame Sauu maro nexiase, apitoryme toehtopōpyry saaro.

⁸ Moromeīpo etonatoh toehse ropa. Tawi toytose pirixteu tō poremākase ropa. Orēpyrahxo totapase toto ahtao eya toepase toto.

⁹ Yrome moromeīpo joroko tonehpose Ritonōpo a Sauu erekohmase. Typorohse Sauu nexiase tytapyī tao, tywaratāke tomahpōke. Moroto Tawi roropa nexiase rira etōko.

¹⁰ Mame tywaratā ke Tawi wory se toehse ynororo repe, yrome Tawi tōsewomase, tapyi apuru rokē tuose warata ke. Naeroro tururume toepase Tawi mya ropa.

¹¹ Mame moro ae ro koko, orutua kō taropose Sauu a Tawi tapyī enetohme, yrokokoro pakeimo etapatohme repe. Yrome ipyty Mikau a typynanohse ynororo. Ynara tykase:
– Ytopyra awahtao seromaroro koko, kokoro toorihse mexiry, tykase Mikau.

¹² Mame Tawi tonyhtose eya osenuhmatoh ae. Toepase ynororo. Tōsewomase.

¹³ Mame ahno panō wewe axikahpyry tyrise Mikau a Tawi nyhtoh po. Upo tyrise epona. Poti hpoty tyrise eya zūsetyme.

¹⁴ Mame orutua kō taropose ahtao Sauu a Tawi apoitohme, Mikau ynara tykase eya xine:

– Ÿ, kure pyra mana, oxirohnōko, tykase ipyty Mikau.

¹⁵ Mame taropose ropa toto Sauu a Tawi enehtohme repe.

– Mokyro enehtatoko xiaro inyhtoh maro, etapatohme ya, tykase.

¹⁶ Yrome tomōse toto ahtao ahno panō rokē tonese eya xine, inyhtoh po, zupuhpyry esao poti hpoty rokē nexiase.

¹⁷ – Oty katohme kuenekunohno? Jepekara maropono, aepatohme? tykase, tōturupose tōxiry a.

– “Kuaropoko oetaparyino,” tykase ynio ya, tykase Mikau tumy a.

¹⁸ Morotoino toepase Tawi ahtao Samueu enese toytose Rama pona. Turuse ynororo emero Sauu nyrihpyry poko typoko. Mame Samueu maro toytose ynororo Naiote pona, urutō kō tapyī taka.

¹⁹ Mame Sauu tuaro toehse Tawi ehtoh poko urutō kō tapyī tao, Rama po.

²⁰ Morara exiryke orutua kō taropose eya Tawi apoitohme. Yrome imoihme urutō kō tonese ahtao eya xine, Samueu maro, toto kurohtaka Ritonōpo Zuzenu tomōse. Mame tōturuse toto Ritonōpo omiry poko, Sauu poetory tomo. Urutō kō sã toehse toto.

²¹ Mame moro poko tuaro toehse Sauu ahtao, imehnō orutua kō tonyohse ropa eya. Mokaro roropa Ritonōpo omiry poko tōturupitose. Urutō kō sã toehse roropa toto. Moromeīpo imehnō taropose ropa Sauu a, oseruao aehtopo. Mame morararo tōturuse toto urutō kō samo, apitoryme aehtyã saaro.

²² Morara exiryke Sauu roropa toytose Rama pona. Mame toeporehkase tahtao tuna pēkamã konōto pona, Seko pona, morotōkomo a tōturupose eya:

– Otokohkoh Samueu tō nae Tawi maro? tykase, tōturupose Sauu a.

– Moe pyra nah, urutō kō tapyī tao Rama po, tykase toto.

²³ Morara exiryke Sauu toytose urutō kō tapyī taka, Rama pona. Yrome Ritonōpo Zuzenu tomōse ikurohtaka. Mame aytoryhtao, oturūko nexiase Ritonōpo omiry poko, urutō kō tapyī taka.

²⁴ 36 Mame moroto tupō touse eya. Tōturuse Ritonōpo omiry poko Samueu ēpataka. Mame tohrame tykohmãse ynororo tupoke pyra samo, tōmehse roropa moro saaro. Morara exiryke ynara tykase ahno ipoko: “Sauu roropa urutō kō maro nexino, nary.”

20

Tawi akorehmatopōpyry Jonata a

¹ Morarame Tawi toepase urutō kō tapyī tae, Rama pō poe, Jonata esaka toytose ynororo oturupose. Ynara tykase:

– Oty yriahse? Zae rokē existiase repe, yrome omy jetapary se nase, tykase Tawi.

² – Arypyra, tykase Jonata. – Oorihmapopyra Ritonōpo mana. Etako pahne, Papa tynyriry poko jurūko mana emero porehme, zumohxo exikety ahtao, pītiko exikety ahtao, ipoko oturūko mã ymaro. Oetapary se tahtao, ononēpyra mana, ekarory ya. Oetapara mana, tykase ynororo eya.

³ Yrome Tawi a tozuhse:

– Omy tuaro mana osepeme kuexiry poko. Naeroro ynara āko mã tyya rokene: “Umūkuru Jonata sero poko zuaro ehsaromepyra mana aemynyhmaryino,” āko mã ynororo. Naeroro ynara kary se ase oya, Ritonōpo isene exikety zuaro, ameke pyra jorikyry mana, tykase Tawi.

⁴ Mame Jonata ynara tykase Tawi a:

– Oty se hma ya? Moro rīko ase omipona, tykase.

⁵ Morara exiryke ynara tykase Tawi:

– Kokoro Oseahmator Nuno Kasenato ae exiryke, ywy amonopyry se pyra omy exīko mana, tymaro meza po. Yrome ytoxi tupito pona otonēse, mokokoro ikohmamyry pona.

⁶ Ypoko omy ekaroporyhtao, ynara kaxiko eya: “Tawi ynara tykase: ‘Ajohpāme sā ytoxi Perē pona, papa tō nekarory zahkatoh enese. Jeimamyry ae moro poko oximōnōko papa tō mana,’ nase ya.”

⁷ Mame “Ŷ, oty kara,” karyhtao eya, kure rokē exīko mana. Yrome tyekītase omy ahtao tuaro exīko mase, popyra aosenetupuhtoh exiry poko, yyryhmary se mā rahkene.

⁸ Oya ynara kary se hano: “Ajohpāme sā, ypyno exikehpyra exiko, ōmihpyry ae ro, onekarohpyry ya Ritonōpo netaryme. Māpyra tyrypyhpyke jahtao kuetapako, omoro rokene. Yrome jekaropyra exiko omy a,” tykase Tawi Jonata a.

⁹ – Arypyra ipunaka, tykase Jonata. – Ozehno papa exiry waro toehse jahtao axī moro ekarory oya, tykase ynororo.

¹⁰ Mame tōturupose Tawi. Ynara tykase:

– Onoky jurūko nae opoko tyekītapāse omy ahtao? tykase.

¹¹ – Eropa, tykase Jonata, – tupito pona.

Mame toytose toto oximaro.

¹² Ynara tykase Jonata:

– Ynara āko ase oya Ritonōpo neneryme. Kokoro oturupōko ase papa a opoko. Mame mokokoro kokonie pukuro ahtao, ozehno pyra papa ahtao, ourūko ase tuaro oehtohme.

¹³ Yrome orymary se papa ahtao, ourūko ropa ase. Aaropōko ase mya ōsewomatohme. Morara āko ase oya Ritonōpo netaryme. Mame Ritonōpo amaro ehtoh se ase, papa maro aehtopōpyry saaro.

¹⁴ Yrome ypyno exikehpyra exiko, kypyno xine Ritonōpo ehtoh samo, jorikyry ponāmero. Yrome toorihse jahtao

¹⁵ ypoenō pyno exikehpyra exiko, ypakō roropa. Toto maro kure rokē exiko. Mame kuepetōkara tonahkase ahtao Ritonōpo a

¹⁶ kuomihpyry omipona ro sehne. Ōmihpyry omipona pyra awahtao Ritonōpo awānohnōko mana, tykase Jonata.

¹⁷ Morarame Tawi omiry totapose ropa Jonata a ipyno toexiryke yronomyryme.

– Jūme osepeme sytase, tykase ynororo, Tawi pyno toexiryke, osepyno toehtoh samo.

¹⁸ Mame ynara tykase ynororo Tawi a:

– Kokoro Oseahmator Nuno Kasenato mana nuno tūtasenāme exiryke. Mame moro-tona oehpyra awahtao, arypyra oehtoh enēko mā toto.

¹⁹ Mame mokokoro roropa arypyra oexiry enēko mā toto. Naeroro ytoko ōtonētopōpyry pona ropa, topu tō mōpozakoxi.

²⁰ Mame pyrou ke tusarah āko ase oseruao, moro topu tō ehpiuroko, onokyro wory samo.

²¹ Morarame poeto aropōko ase pyrou zupitohme. Mame ynara karyhtao eya: “Eneko seroino. Taro mā kehko. Enehko xiaro,” karyhtao, enetupuhnōko mase. Kure rokē otūtary, typynanohse oexiryke. Ozehno pyra toehse mā toto. Morara āko ase oya Ritonōpo netaryme.

²² Yrome ywy ynara karyhtao eya: “Moino pyrou mā kehko, omoinkoxi typahse,” karyhtao, epako rahkene. Ritonōpo aaropōko mana taroino.

²³ Mame kuomihpyry poko, Ritonōpo Kuesēkō kuakorehmāko mana zae rokē kuehtohme, jūme, kuorihthoh ponāmero, tykase Jonata.

²⁴ Mame tōtonēse Tawi tupito po. Morarame tuisa Sauu toeporehkase Oseahmator Nuno Kasenato pona, typorohse ynororo meza pona.

²⁵ Tosary pona typorohse ynororo tapyi apuru pūto, Jonata etonie. Apinea typorohse Sauu pūtokoxi. Yrome Tawi esary po arypyra nexiase.

²⁶ Moro ae oty kara Sauu nexiase. Tōsenetupuhse ynororo: “Otaramē tȳpokōke toehse ynororo. Otaramē Ritonōpo nyriphopyry onyrisaromepyra ro nexiase ynororo toekurākatohme, morara exiryke oehpyra kynako.”

²⁷ Yrome yrokokoro, Oseahmatoḥ Nuno Kasenato mykapo, meza pona oehpyra Tawi ahtao, ynara tykase Sauu tumūkuru a:

– Jonata, oty katohme Jese mūkuru oehpyra kynako otuhtoh pona kokonie, seroae roropa? tykase ynororo tōturupose.

²⁸ – Tawi nytono Perē pona, tykase Jonata.

²⁹ – Ynara nykā ya: “Ajohpāme sā ytōko ase aporo papa tapyī taka. Tynekarory zahkatoh rīko mā toto moero Perē po. Urui a tonehpose ywy morotona jytotohme. Naeroro ytōko ase, urui tō enese,” nykā ya. Morara exiryke oehpyra kynako tarona otuhtoh taka, tykase Jonata.

³⁰ Morara kary etaryke tyya tyekītapāse Sauu, tumūkuru zehno toehse.

– Asa ajoajohpā mūkurume mase, musurehpā mūkurume. Zuario ase jepetōkara maro osepeme oeh-toh poko, Jese mūkuru maro. Ehxirōko ase opoko, asa kahpyry poko roropa.

³¹ Mokyro Jese mūkuru isene ro ahtao sero nono po, tuisame exipyra ekurehnōko mase. Naeroro mokyro enehko xiaro ya etapatohme, tykase Sauu.

³² – Oty katohme mokyro etapary se hma? Oty tyrise eya? tykase Jonata, tummy a tōturupose.

³³ Mame tywaratā tomase Sauu a tumūkuru wotohme repe. Morara exiryke tuaro Jonata toehse, Tawi etapary se tummy ehtoh poko.

³⁴ Mame towōse Jonata meza poe. Tyekītapāse ynororo yronomyryme. Moro ae otuhyra toehse ynororo, ěmepyry asakoromano Oseahmatoḥ Nuno Kasenato ae. Toemynyhmase ynororo, tummy ajoajohpe exiryke, Tawi etapary se exiryke.

³⁵ Yrokokoro onuhpyra ro xixi ahtao Jonata toytose tupito pona Tawi enese ropa. Poeto tarose tymaro.

³⁶ – Ytoko tururume, pyrou eneha ekomaryhtao ya, tykase ynororo poeto a.

Mame tururume poeto ytoryhtao, myaro tusarah tykase eya poeto moinakoxi.

³⁷ Mame toeporehkase poeto ahtao pyrou aepukahpyry pona, Jonata tykohtase eya:

– Myahxo nepukano, moinakoxi, tykase.

³⁸ Mame tykohtase ropa, ynara tykase:

– Axī ke ytoko! Etyphopyra exiko! tykase Jonata poeto a.

Mame pyrou tanȳse poeto a. Tonehse ropa tosemy a.

³⁹ Tuario pyra nexiase morohne poko poeto. Jonata rokē zuaro, Tawi roropa zuaro.

⁴⁰ Mame typyre tokarose Jonata a, poeto a, arotohme ropa pata pona.

⁴¹ Mame poeto toytose ahtao, Tawi tutūtase ropa tosae, topu tō ae. Mame tope eahmaryme tosekumuru po typorohse ynororo Jonata ěpataka. Mame typhose eya. Tyxitase roropa. Itamurumehxo tyxitase Tawi.

⁴² Mame ynara tykase Jonata Tawi a:

– Ritonōpo amaro se ase! Ytoko, osepeme exikehpyra sytase, kuomihpyry ae ro, Ritonōpo netaryme. Ynara āko sytase “Ritonōpo kuenēko mana omoro, ywy, enara. Kypoēnōkō enēko roropa mana opoenō maro, ypoenomo, enara, jūme,” āko sytase.

Mame toytose ropa Tawi. Moraramē pata pona Jonata toeramase ropa.

21

Tawi epatopōpyry

¹ Mame Tawi toytose Nope pona, Ritonōpo maro oturukety enese, Aimereke enese. Tōserehse ynororo Tawi eneryhtao tyya.

– Otara toehse? Oty katohme toiroro moehno, soutatu tō maro pyhra? tykase ynororo eya.

2 – Ý tokare pyra tooehse ywy tuisa omi poe: “Ynyripohpyry oya onekaropyra exiko imehnomo a,” tykase ya, ypoetory tō maro oseparatorko ynanase imeĩpo, imepỹ po, tykase.

3 Naeroro oty nae hma ekarotohme ya, tonahsēme? 5me wyi ahtao kure, emero rokē ekaroko ya, tykase Tawi.

4 Aimereke ynara tykase:

– Wyi, emero rokē nahpatoh pyra reh ase. Ritonōpo a tokarosē rokē nae ase. Ekarōko ase oya anapyrykōme, nohpo tō poko pyra toehse awahtao xine, tykase ynororo Tawi a.

5 Ynara tykase Tawi:

– Toipe ynanase, nohpo tō poko pyra, kure rokē yna ehtohme yna ytoryhtao yna esē omi poe. Morararo seromaroro, kure rokē moxiã mã toto, tykase eya.

6 Morara exiryke Ritonōpo a tynekarohpyry tokarose eya Tawi napyryme imepỹ wyi pyra exiryke. Moro rokē nexiase, tapoise ropa Ritonōpo ěpataka tyrihpyry, moro ae ro tymyakāmase wyi kasenato ke.

7 Moroto nexiase Sauu poetory, Ritonōpo maro Oturutoh tao, Toeke, Etō pono. Sauu eky tō poko erohketō esēme nexiase.

8 Mame Aimereke a ynara tykase Tawi:

– Typyreke pyra hma taro ekarotohme ya aryryra jexiryke? Tuisa omi poe taryporyke tooehse jexiryke ypyre onenehpyra tokurehse ywy, tykase Tawi.

9 – Aryryra, tykase Aimereke. – Koría tapemanỹpyry rokē nae ase taro, onetapahpyry pirixteu kyryrỹpyry. Tyōtose mana kamisa ke, jupō ke, Ritonōpo maro oturukety zupō mykae. Ise awahtao aroko, imepỹ pyra exiryke, tykase.

– Ipanō pyra roropa nase. Ya ekaroko, tykase Tawi.

10 Mame moro ae ro Tawi toepase Sauu winoino tuisa Akixi a, Kate pōkō esemy a.

11 Yrome tuisa Akixi a ynara tykase ipoetory tomo:

– Mose reh Tawi, Izyraeu tō esemy. Ipoko toremiase nohpo tomo, waketomo: “Miumākō totapase Sauu a, yrome 10 miumākō totapase Tawi a,” tykase toto.”

12 Mame mokaro omiry etaryke tyya, tōserehse Tawi, tuisa Akixi tunōmase eya.

13 Naeroro rowohpā typoenohse eya toto ěpataka. Apoiry se toto ahtao rowohpā nyryry sã tyrise eya, tomary ke tymerose sã eya pata omōtoh pokona. Totypoty etakurōko nexiase.

14 Mame Akixi ynara tykase takorehmananomo a:

– Mose rowohpe nae! Oty kase menehtou ya?

15 Rowohpe exiketō pyra nase taro jesao. Mame imepỹ rowohpā menehtou jerekohmase? Ytapyĩ taka mose onenehpyra ehtoko, tykase ynororo eya xine.

22

Oturuketō etapatopōpyry

1 Mame Tawi toytose Kate poe. Toepase ynororo oramã aka, pata Aturã pūtokoxi. Mame moro poko tuaro toehse tahtao xine, irui tō toytose eya. Imehnō jekyry tō roropa toytose eya.

2 Etuarimaketō roropa toytose eya, ipenekehtyamo te, imehnō nepehmary onepehmasaromepyra exiketomo tytineruke pyra toexirykōke, enara. Mokarohne tōximōse toto Tawi maro. Mame toto tuisaryme toehse ynororo. 400me orutua kō imaro toehse nexiase.

3 Morotoino Tawi toytose Mixipa pona Moape nonory pona, ituisary maro tōturuse ynororo, ynara tykase:

– Ajohpāme sã, ah papa tō noehno aja maro tarona amaro xine toehtohkōme, ypoko Ritonōpo nyryry waro jehtohme, tykase eya.

4 Naeroro moroto tumykō tynomose Tawi a Moape esē maro, moroto toh nexiase, tōtonēse Tawi ahtao, soutatu tō tapyĩ tao.

⁵ Mame urutõ Kate toytose Tawi enese. Ynara tykase ynororo eya:

– Taro okynã pyra exiko. Ytoko Juta nonory pona, tykase.

Naeroro moro tynomose Tawi a toytotohme itu htaka Herete pona.

⁶ Morarame Sauu nexiase Kipea po, ypy emory po. Typorohse nexiase wewe myhto, iwaratã nexiase emahpo. Ipoetory tõ tamuximãkõ imaro nexiase xikihme. Mame turuse ynororo eya xine Tawi tonese tyya xine exiryke.

⁷ Mame ynara tykase Sauu typoetory esamo a:

– Etatoko pahne wekyry tomo, Pëjamĩ pakomotyamo! Oty ekarõko Jese mükuru oya xihne nah, tupito tomo te, uwa tõkehko tynarykatyamo, tuisamehxo oritorÿko nae, miumãkõ esẽme te, 100mãkõ esẽme?

⁸ Morara exiryke yporemãkapory se hmatou? Jurupyra mexiatose osepeme umükuru ehtoh poko Jese mükuru maro. Ypoko torëtyke pyra matose. Jurupyra mexiatose Tawi poko, toirõ ypoetorymã jewokãko seromaroro jorihmapotohme, umükuru ro mã mokyro akorehmãko roropa!

⁹ Mame moroto Sauu poetory esã maro Toeke, Etõ põ nexiase, ynara tykase ynororo:

– Tawi enease, toytose ahtao oturuse Aimereke, Aitupe mükuru maro, Nope po.

¹⁰ Tõturuse Ritonõpo a Aimereke zae Tawi ritoh poko zuaro aehtohme. Tonahsẽ roropa tokarose eya, pirixteu Korã pyrëpyry tokarose roropa Tawi a, tapema.

¹¹ Naeroro Aimereke tykohmapose Sauu a jekyry tõ maro emero, Ritonõpo maro Oturutoh tao erohketõ nexiase Nope po. Toytose toto morotona Sauu a.

¹² Ynara tykase Sauu Aimereke a:

– Etako pahne, Aimereke!

– ÿ, Tuisa, taro ase onyriporõ ritohme, tykase ynororo eya.

¹³ – Oty katohme Tawi akorehmãko mexiase jewokary poko? tykase Sauu Aimereke a. – Jese mükuru makorehmase, tonahsẽ mekarõase eya, tapema roropa, moturuase Ritonõpo a akorehmatohme. Naeroro jakorekehkaneme toehse ynororo. Jetapary kuhnõko mã ynororo serõae ro, tykase Tawi poko.

¹⁴ Aimereke a tozuhse, ynara tykase ynororo:

– Opoetory Tawi imehnõ motye õmipona mana. Apaniryne roropa mana. Ækorehmaneme mana, oewomananõ tuisaryne. Zae exiketyme aexiry waro emero atapyĩ taõkõ mana.

¹⁵ Toipe ywy oturũko ase Ritonõpo maro imehnõ poko zae ehtoh waro toto ehtohme. Jyhxiropyra exiko, ajohpãme samo, wekyry tõ roropa onyhxiropyra exiko, sero poko zuaro pyra jexiryke ipunaka, tykase Aimereke.

¹⁶ Yrome Sauu ynara tykase:

– Aimereke, orihnõko matose, omoro, oekyry tõ maro emero, tykase.

¹⁷ Mame tysoutatu tõ esamo a ynara tykase Sauu:

– Ritonõpo maro oturuketõ etapatoko Tawi akorehmaneme toehse toto exiryke. Aepary waro toehse toh repe, yrome jurupyra toh nexiase, tykase Sauu.

Yrome toto etapary se pyra isoutatu esã nexiase, Ritonõpo maro erohketõme toto exiryke.

¹⁸ Morara exiryke Toeke a toto taorihmapose eya:

– Etapako toto, omoro! tykase Sauu eya.

Naeroro mokaro emero totapase Toeke Etõ pono a. Moro ae ro 85me Ritonõpo maro oturuketõ totapase eya.

¹⁹ Mame mokaro maro Nope põkõ totapase Sauu a, Ritonõpo maro oturuketõ esaryne exiryke, orutua komo, nohpõ tomo, poetohti te, enurusenã komo, pui tomo, jumëtu tomo, kaneru tõ roropa emero totapase eya.

²⁰ Yrome Apiataa, Aimereke mükuru, toepase, Tawi maro toehthohme.

²¹ Tawi turuse eya Ritonõpo maro oturuketõ etapatopõpyry poko Sauu a.

²² Ynara tykase Tawi eya:

– Moroto jahtao, Toeke tonese ahtao ya, tuaro exiase, eya Sauu zururu waro exiase. Naeroro ypokoino omy tō totapase oekyry tō maro emero.

²³ Ymaro exiko, enaromyra exiko. Mokyro oetapary se exikety jetapary se roropa mana. Ymaro osewomāko mase, tykase Tawi eya.

23

Pata Keira pynanohtopōpyry

¹ Mame zuaro toehse Tawi pirixteu tō eryhmary poko Keira pōkō maro, toto napyry apoisenā ematonanopyry poko roropa eya xine.

² Naeroro tōturupose ynororo Ritonōpo a. Ynara tykase:

– Ytōko ha pirixteu tō poremākapose? tykase.

– Ytoko, tykase Ritonōpo eya, pirixteu tō maro atatapoita Keira pōkō ipynanohta, tykase Ritonōpo.

³ Yrome ynara tykase Tawi marōkō eya:

– Taro Juta nonory po enaromŷke sytatose. Sero motye popyrahxo exīko Keira pona kytorykohtao pirixteu tō maro osetapase, tykase toto.

⁴ Naeroro tōturupose ropa Tawi Ritonōpo a. Mame tozuhse ropa ynororo:

– Ytoko morotona, Keira pona. Ākorehmāko ase pirixteu tō poremākatohme oya, tykase Ritonōpo Tawi a.

⁵ Morara exiryke Tawi tō toytose Keira pona. Mame pirixteu tō typoremākase eya xine. Toto eky tō tapoise eya xine. Soutatu tō tuhke totapase roropa eya xine. Keira pōkō typynanohse eya xine.

⁶ Mokyro Apiataa, Aimereke mūkuru toepase ahtao Sauu winoino, Tawi a, Keira pona, Ritonōpo maro oturukety zupō tonehse tymaro.

⁷ Mame imepyny a Sauu turuse ahtao Tawi ytotoptōpyry poko Keira pona. Ynara tykase Sauu:

– Ohkato, Ritonōpo jakorehmāko mana Tawi apoiry poko. Tomōse ynororo ahtao tapure exikety aka, axī mokyro apurūko ase moro tao, tykase Sauu.

⁸ Naeroro typoetory tō soutatu tō tykohmase Sauu a, toto ytotohme Keira pona, pata zomyehmatohme, Tawi tō apurutohme.

⁹ Mame tuaro Tawi toehse ahtao, tapoiry se Sauu ehtoh poko, tōturuse Apiataa maro. Ynara tykase ynororo eya:

– Oupō enehta, Ritonōpo maro oturutohme, tykase.

¹⁰ Tōturupose Ritonōpo a ynororo. Ynara tykase:

– Ritonōpo, Izyraeu tō Esemu, imehnō otururu etāko ywy Sauu poko. Oehnōko mana xiaro Keira pona, āko toto, sē pata enahkase ypokoino, taro jexiryke. Naeroro otara exīko ah? tykase Tawi.

¹¹ Jekarōko Keira pōkō nae Sauu a? Ajohpe pyra Sauu oehnōko nae xiaro mokaro omihpyry ae? Ajohpāme sã kuruko, Ritonōpo, zuaro jehtohme, tykase Tawi.

– Sauu oehnōko mana, tykase Ritonōpo eya.

¹² Mame Tawi tōturupose ropa Ritonōpo a. Ynara tykase:

– Keira pōkō jekarōko toh nae Sauu a ypoetory tō maro? tykase.

– Ÿ, ekarōko mã toto, tykase Ritonōpo eya.

¹³ Morara exiryke Tawi tō toytose ropa Keira poe imepŷ pona. Imaro 600me toh nexiase. Mame zuaro toehse Sauu ahtao Keira rumekatopōpyry poko Tawi tomo a, ytopyra toehse ynororo morotona.

Tawi ehtopōpyry ona po ypy htao

¹⁴ Mame ona po tōtonēse Tawi nexiase ypy htao roropa otonētoh tao Zipe pūto. Sauu a tupise ynororo repe, yrome onekaropyra Ritonōpo nexiase eya.

¹⁵ Enaromŷke Tawi nexiase zuaro toehse toexiryke Sauu oepyry poko toetapatoh poko.

Horesa pona toytose ynororo, moroto ehse ona po, pata Zipe pūto.

¹⁶ Morotona Jonata toytose Tawi a akorehmatohme, jamihme ehtohme Ritonōpo enetuputyry poko eya, towomaneme.

¹⁷ Ynara tykase Jonata:

— Enaromyra exiko, Papa Sauu oetapara ekurehnōko mana. Izyraeu esēme exīko mase. Mame ākorehmaneme ase exīko. Moro waro mā papa, tykase.

¹⁸ Mame moroto Ritonōpo neneryme jūme osepeme toehtohkōme tōsekarose toto. Mame Tawi moroto rokē nexiase, Horesa po. Yrome Jonata toytose ropa tytapyī taka.

¹⁹ Morarame Zipe pōkō toytose Kipea pona Sauu zuruse Tawi poko. Ynara tykase toto Sauu a:

— Tawi tō tōtonēse mā yna nonory po, Horesa po, ypy Hakira po, Jeximom etonie, ikurenae.

²⁰ Mokyro apoiry se oehtoh waro ynanase. Naeroro ise awahtao ytoko yna maro, mokyro ekarōko ynanase oya, tykase toto Tawi poko.

²¹ — Kure oritorŷko Ritonōpo mana ypyno oexirykōke! tykase Sauu eya xine.

²² — Ytotoko ropa oesaka xine, ātamorepatohkōme ropa Tawi ytoytory poko, onoky a mokyro tonese moroto, tuarohxo exiketyme mokyro ekaroryke.

²³ Tawi otonētoh poko roropa atamorepatoko. Mame zuaro toehse awahtao xine eramatoko ropa xiaro, jurutohme ipoko, zuaro jehtohme. Morara ahtao amaro xine ytōko ase; moroto ynororo ahtao, apoīko ase Juta nonory poro porehme zupiry se jahtao ro, tykase Sauu.

²⁴ Morara exiryke toytose toto Zipe pona osemazuhme, okomino Sauu ytotohme. Morara ahtao Tawi tō ona Maō po toh nexiase, Jeximom etonie, ikurenaka.

²⁵ Mame morotona Sauu toytose Tawi tō zupise. Tawi turuse ahtao moro poko, toytose ynororo topuimo pona, moroto ro ona Maō po. Mame moro poko tutuarōtase Sauu ahtao ona Maō pona toytose ynororo, Tawi tokahmase.

²⁶ Ypy mōpoe Sauu tō ytōko nexiase, imō poe Tawi ytōko nexiase axiny typoetory tō maro. Epāko toh nexiase Sauu kurūke. Mame Tawi tō apurupōko Sauu tō nexiase repe. Tawi apoisasaka Sauu tō ahtao,

²⁷ omi enehne tooehse Sauu zuruse. Ynara tykase ynororo.

— Axī ke eropa ropa, pirixteu tō kuesarykō ryhmāko mā toto, ematonanohnōko roropa mā toto, tykase.

²⁸ Naeroro Sauu toeramase ropa. Tawi tokahmakehse eya toytotohme pirixteu tō etapase. Morara exiryke tosehapse moroto Topu Atapiakatohme.

²⁹ Morotoino Tawi toytose tōtonētoh pona tōsewomatoh pona, tuna enatyry Ketī nonory pona.

24

Sauu onetapara Tawi ehtopōpyry

¹ Morarame tooehse ropa Sauu ahtao pirixteu tō etapakehxīpo, turuse ropa imehnomo a:

— Tawi mā ona Ketī po, tykase.

² Naeroro 3 miume soutatu tō tymenekase Sauu a, Izyraeu tomo, tymaro toto ytotohme Tawi tō zupise ipoetory tō maro, Topu Kapiritu tō etonie xixi tūtatoh wino.

³ Mame kaneru apurūpyry tō pona tooehse ynororo. Moroto oramā nae nexiase ypy ākatao. Moro aka tomōse Sauu tuekatohme, moro ao roropa Tawi tō nexiase moino ikurohtao.

⁴ Ynara tykase ipoetory tō Tawi a:

– Sero poko turuse mexiase Ritonōpo a, ynara tykase ynororo: “Ozehnotokō ekarōko ase oya openetatopōpyry ae ro tyritohme.”

Mame Tawi toytose omatome Sauu a. Zupō ehpiry apopohse eya.

⁵ Moromeīpo toehxirose ynororo Sauu zupō ehpiry apopohxīpo tyya.

⁶ Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Azahkuru akene, moro riryhtao ya Ritonōpo nymenekahpyry a, kutuisarykōme tymenekase aexiryke Ritonōpo a, tykase ynororo.

⁷ Morara karyke Sauu towomase Tawi a. Onetapapopyra toehse ynororo typoetory tomo a. Mame toesyryhmase ropa Sauu. Orame ae tutūtase ropa ynororo toytotohme osema ae.

⁸ Morarame okomino tutūtase roropa Tawi. Tykohtase Sauu netaryme:

– Sauu tuisa, tykase Tawi.

Mame toeramase Sauu ahtao tŷkakoxi tōsenuhmase, Tawi tonese eya. Nono pona tosekumuru po typorohse Tawi, “Imehxo mase,” katohme eya.

⁹ Ynara tykase ynororo eya:

– Oty katoh imehnō omiry etāko mah? “Tawi oryhmmary se mana,” kananō etāko mah?

¹⁰ Tonese oya seroae: Ritonōpo oekarō ya moroto oramao. Mame “Ozehnoto Sauu etapako,” tykase toto ya repe. Yrome ynara ykano: “Jesē onetapara ase Ritonōpo nymenekahpyryme aexiryke,” ykano.

¹¹ Eneko ke, papa, oupō ehpirŷpyry jemah po. Oupō etyhpyry apopohno. Yrome oetapara akene. Osenetupuhko, azahkuru pyra ase. Oryhmmary se pyra roropa ase. Jekahmāko mase jetapatohme, zuaro ase. Yrome oetapara akene.

¹² Ritonōpo kuapiakāko mana, zae pyra exikety wānohnōko mana. Ynoro rokē oepehmāko mana zae pyra onyrihpyry poko ya. Yrome ywy oetapara ase.

¹³ Ynara katopōpyry ae: “Iiryryrymākō zae pyra ehtoh rīko mā toto.” Yrome ywy kure rokē orīko ase, zae jexiryke.

¹⁴ Eneko ke, Izyraeu tō tuisary, onoky etapary se hma? Onoky ekahmāko mah, ahno eky kaikuxi ekepyry otarame? otarame xiko rokene?

¹⁵ Ritonōpo Izyraeu tō Esē kuapiakāko mana. Zae pyra exikety enetupuhnōko mana. Zae jehtoh enēko mā ynororo. Jewomāko mana. Ypynanohnōko roropa mana jetapara oehtohme, tykase Tawi eya.

¹⁶ Mame tōturukehse Tawi ahtao, ynara tykase Sauu:

– Omoro nymyry mahno, umūkuru Tawi?

Mame tyxitapitose ynororo.

¹⁷ Mame ynara tykase ynororo Tawi a:

– Zae mase. Ywy ase zae pyra. Kure rokē kyriase yrome oryhmmary se rokē exiase.

¹⁸ Seroae ro kure rokē jyritopōpyry poko oya kuruno. Tokarose ywy oya Ritonōpo a, yrome jetapara makene.

¹⁹ Toipe soutatu tō mana, tyehnoto apoiryhtao tyya anaropopyra ropa, etapāko mana, toipe. Ritonōpo kure rokē oepehmāko mana typynanohse oya jexiryke seroae.

²⁰ Ynara zuaro ase; tuisame exīko mase. Izyraeu tō roropa orēpyra exīko mā toto tosēke toexirykōke, toto esēme toehse awahtao, tykase Sauu.

²¹ Naeroro seromaroro ōmiry ekaroko ya Ritonōpo netaryme, ypoenō onetapara oehtohme te, ypakō roropa onetapara oehtohme, tykase.

²² – Toto onetapara ase, āko ase oya Ritonōpo netaryme, tykase Tawi.

Mame Sauu toytose ropa tytapyī taka. Yrome Tawi tō toytose tōtonētohkō taka ropa.

¹ Mame Samueu toorihse. Naeroro tōximõse Izyraeu tomo ihnamose. Mame ekepyry tonēse eya xine itapyĩ tao, Rama po.

Apikaiu maro Tawi ehtopõpyry

Morotoino Tawi toesyryhmase ona Parã pona.

² Moroto, orutua nexiase Karepe pary, pata Maõ pono, esety Napau. Itamurume tymõkomoke nexiase, tupito konõto esēme: miume poti tō nae nexiase te, 3 miume kaneru tomo, enara.

³ Ipyty esety Apikaiu nexiase, nohpo kurano, tuaro exiketyme roropa nexiase. Yrome mokyro inio ajoajohpe exiketyme nexiase.

Mame toky tō kaneru hpokāko nexiase moroto Karameru po.

⁴ Mame ona po Tawi ahtao, tutuarõtase ynororo Napau poko, toky tō hpokary poko, typoetory tō maro.

⁵ Naeroro typoetory tō taropose Tawi a, 10me, nuasemākomo. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytotoko Napau a, Karameru pona, oturutatoko.

⁶ Ynara kahtoko eya: “Kure pāna ma repe! Oepe Tawi omi poe ynanoehno oya, tātāomihpykase ynororo. Kure rokē oehtohkō se ynororo atapyĩ taōkō maro. Okynā oexiry se roropa mā ynororo sero nono po.

⁷ Seromaroro kaneru tō hpokatoh toehse, āko mā toto ya. Oeky tō poko erohketō yna maro tahtao xine kure rokē ynanexiase toto maro. Ynanewomase toto, Karameru po toto ahtao. Toto mōkomory onematonanohpyra roropa ynanexiase.

⁸ Oturupoko opoetory tomo a tuaro oehtohme. Naeroro yna akorehmako roropa tākye yna ehtohme tākye oehtohkō samo. Tonahsē nae awahtao ekaroko yna a, oepe Tawi a roropa opoetoryme yna exiryke, kahtoko,” tykase Tawi typoetory tomo a.

⁹ Morarame toeporehkase tahtao xine Tawi omihpyry tokarose eya xine Napau a. Mame toraximase toto a.

¹⁰ Okynahtao Napau a tozuhse toto:

– Tawi? Jese mūkuru? Onoky mokyro? Mokyro waro pyra ase! Tuhke namoto tō tosēkō rumekāko mā toto kokoro rokene.

¹¹ Otyme kure ypoetory tō napyry ekarory oya xine, wyi te, tuna maro te, tōsē roropa, awaro xine pyra jahtao? tykase Napau toto a.

¹² Mame toytose ropa toto, Tawi poetory tomo. Mame tooehse ropa toto ahtao Napau omihpyry tokarose Tawi a emero porehme.

¹³ Ynara tykase Tawi typoetory tomo a:

– Opyrekō apoitoko.

Naeroro typyrekō tapoise eya xine, Tawi a roropa typyre tapoise, 400me soutatu tō Tawi maro toytose. 200mākō ytopyra, tehme rokē toehse toh nexiase tymõkomorykō eneneme.

¹⁴ Mame Napau poetory toiro toytose ipyty Apikaiu zuruse:

– Tawi a typoetory tō tonehpose ona poe yna esē aomikase repe. Yrome ajoajohpe sã rokē eya tozuhse toto.

¹⁵ Yrome mokaro kure toh nexiase yna a. Yna onyryhmara toh nexiase yna maro tahtao xine ona po. Yna mōkomory onematonanohpyra roropa toh nexiase.

¹⁶ Tōmehse ahtao, koko roropa apurume sã toh nexiase kaneru tō poko yna erokuruh-tao.

¹⁷ Seromaroro osenetupuhko ikurākatohme ropa. Osenahkāko rokē sytatose emero Napau pokoino. Ajoajohpe exiryke imaro imehnõ oturusaromepyra mā toto, tykase ipoetory.

¹⁸ Apikaiu a axĩ tonahsē tapoise; wyi tapoise 200me, uwa eukuru jehnahpyry roropa ã ao asakoro pehme, kaneru ipurutyamo 5me, kajama 17 kirume, uwa epery asarahtyã

100me kaxome te, tyoro epery roropa fiku asarahtyã 200me kaxomã tapoise eya, enara. Mame tãtakimase ynororo emero jumëtu tã pona tyrithome.

¹⁹ Mame typoetory tã taropose eya osemazuhme toto ytotohme jumëtu tã maro.

– Okomino ytõko ase, tykase ynororo.

Yrome tynio onurupyra nexiase morohne poko.

²⁰ Mame aytoryhtao jumëtu po ypy tã rãnakuroko, Tawi tã tonese eya ipoetory tã maro. Oehnõko toh nexiase eya, mame tãsepatakãmase toto.

²¹ Apitoryme ynara tãsenetupuhse Tawi: “Toiparo rokë mokyro kahpyry towomase kyya xine, itupi tãkehko, ipoetory tomo, imõkomory roropa, onematonanohpyra imehnõ ehtohme. Popyra sã jepehmãko mana kure rokë jahtao.

²² Seromaroro Napau tã etapãko sytatose ipoetory tã maro, orutua kã ahtao emero enahkãko sytatose sero koko ãmehpyra ahtao ro, tykase. ‘Kuãnohko, Ritonõpo, tokurehse jahtao,’ ” tykase.

²³ Mame axĩ tyhtose Apikaiu jumëtu poe Tawi tonese ahtao tyya. Tosekumuru po typorohse ynororo nono pona, tãmyty tyrise nono pokoxi.

²⁴ Tawi ãpataka imyhtokoxi toehse tahtao ynara tykase ynororo eya:

– Ajohpãme samo, oturuxi amaro. Ywy ro rokë tyrypyhpyke ase.

²⁵ Naeroro torëtyke pyra exiko Napau poko ajoajohpe rokë aexiryke. Tosety sã ynororo mana. Putupyra exiketyme esety Napau. Yrome onenehpotyã, aimo tã onenepyra akene.

²⁶ Seromaroro Ritonõpo a takorehmase omoro imehnõ onetapara oehtohme, emÿpopyra amoreme oehtohme. Ynara se ase Ritonõpo a ozehnotokõ emero tuãnohsẽme, mokyro Napau ehtoh samo.

²⁷ Ajohpãme sã senohne, ynenepyhpyry apoiko anapyrykõme.

²⁸ Ajohpãme sã zae pyra jehtopõpyry ikorokapoko. Mame Ritonõpo orëpyra orĩko mana, okynã sã tuisame oehtohme opoeno te, apakomotyã roropa, enara. Ynara exiryke, Ritonõpo omipona rokë etonãko mase. Morara awahtao zae rokë mase exĩko oorikyryponãmero, tykase.

²⁹ Imepyny a oekahmaryhtao oetapatohme, oewomãko Ritonõpo Oesẽ mana, isene oehtohme, tÿpynu pynanopyry sã esemy a. Yrome ozehnotokõ pahnõko mana, topu emary sã emato ke, ameke toto ehtohme owinoino.

³⁰ Mame tynyriry kurã poko tõtýhkase Ritonõpo ahtao, tãmihpyry ae ro te, Izyraeu tã esẽme tyrise awahtao,

³¹ ehxiropyra exĩko mase, imehnõ tuaro pyra exiketõ onetapara tokurehse oexiryke emÿpopyra roropa oexiryke. Mame tuisame imehxo toehse awahtao Ritonõpo Omihpyry ae, wenikehpyra exiko ypoko, tykase Apikaiu.

³² Mame ynara tykase Tawi eya:

– Kure Ritonõpo mana, Izyraeu Esemý, tonehpose eya oexiryke oseporyse ymaro!

³³ Tuaro exiketyme oexiryke moehno xiaro, imehnõ onetapara jehtohme iiryryryme, emÿpopyra jehtohme roropa. Naeroro kure mase, Ritonõpo, ãko ase.

³⁴ Mãpyra oehpyra awahtao ya seroae ro, orutua kã Napau poetory tã emero totapase toh exiry, tykase Tawi.

³⁵ Mame nohpo nekarohpyry tapoise Tawi a. Ynara tykase ynororo eya:

– Kure rokë ytoko ropa atapyĩ taka. Torëtyke pyra exiko õmiry totase ya exiryke, tykase Tawi.

³⁶ Mame tooehse ropa Apikaiu ahtao Napau a, atãkyemãko nexiase, otuhnõko, eukuru ãnõko tuisa imehxo exikety samo. Mame toetÿse exiryke, oturupyra nohpo nexiase eya. Yrokokoro,

³⁷ toetÿpokase ropa ynororo ahtao, turuse ipyty a emero. Mame eano tyjamihkehse, pakaihkapÿme toehse ynororo.

³⁸ Moromeĩpo 10me ěmepýry taropose ahtao Ritonõpo a taorihmapose ynororo.

³⁹ Mame tutuarõtase Tawi ahtao Napau orihtopõpyry poko ynara tykase ynororo:

– Kure mase, Ritonõpo. Oya rokẽ tymỹpose ywy, Napau a tykerekemase jahtao, etapary se exiase repe. Yrome kuakorehmase onetapara jehtohme. Oya topehmase ynororo zae pyra aehtopõpyry ehehpyryme, tykase Tawi.

Mame tõmíry taropose Apikaiu a ikohmatohme tyytyme aehtohme.

⁴⁰ Tawi poetory tõ toytose Karameru pona Apikaiu zuruse:

– Tawi yna enehpono oya aarotohme tyytyme oehtohme, tykase toto.

⁴¹ Mame morara kary etaryke tyya tosekumuru po typorohse Apikaiu, tõmyty nono pokoxi tyrise eya, ynara tykase ynororo:

– Ywy ase Tawi namotome, aomipona se rokẽ ase. Ise tahtao ipoetory pupuru kurikãko ase, tykase ynororo.

⁴² Mame axĩ tõtyrise Apikaiu jumẽtu pona, typoetory tõ 5me nohpo tõ maro toytose ynororo Tawi nenyohyã maro, mame ipytyme toehse ynororo.

⁴³ Osemazuhme Tawi tyyptase Ainoã, Jezereu põ maro. Seromaroro Apikaiu maro tyyptase ropa.

⁴⁴ Yrome ipyty Mikau tokarose Sauu a, Pauti, Raixi mükuru a, Karĩ põme nexiase ynororo.

26

Sauu onetapara ropa Tawi

¹ Morarame Tawi poko, Sauu zuruse toytose Zipe põkomo Kipea pona, moroto Sauu ahtao. Ynara tykase toto eya:

– Tawi tõtonẽse ypy Hakira po, Jeximom etonie, tykase toto.

² Morara exiryke Sauu toytose ona Zipe pona, 3 miime soutatu tõ maro, Tawi zupise.

³ Tõsesarise toh nexiase osema ehpio ypy Hakira po, Jeximom etonie. Yrome Tawi nexiase ona po. Mame tokahmary poko Sauu a tutuarõtase tahtao,

⁴ typoetory taropose Tawi a aosenuhmatohme, zuaro toehtohme Sauu oepýry poko.

⁵ Moromeĩpo Tawi toytose Sauu esary enese. Sauu tõ tonese eya Apinea, Nea mükuru maro toto nykyryhta. Soutatu tõ esẽme Apinea nexiase. Tosary rãnao nyhnõko nexiase Sauu. Inyhtoh zomye ipoetory tõ nexiase soutatu tomo.

⁶ Mame Tawi maro Aimereke, heteume exikety nexiase, Apisai maro. Apisai rui Joape nexiase, jẽkõ esety Zerua nexiase. Mame tõturupose Tawi eya xine:

– Onoky ymaro ytõko nah Sauu tõ enese? tykase Tawi.

– Ywy, tykase Apisai. – Amaro ytõko ase, tykase.

⁷ Naeroro toytose toto, asakoro rokene, koko. Moroto Sauu tonese eya xine, nyhnõko soutatu tõ rãnao, iwaratã potyry nono aka xikihme tyrise, zupuhpyry pũto. Apinea tõ, soutatu tõ maro, nyhnõko rokẽ toh nexiase.

⁸ Mame Apisai ynara tykase Tawi a:

– Seroae ozehnoto tokarose Ritonõpo a oya. Sauu uwoxi, iwaratã ke ro, nono po ahtao ro, toiro rokẽ tuõko ase. Onuozomopyra ropa ase, tykase Apisai.

⁹ Yrome Apisai tozuhse Tawi a. Ynara tykase:

– Onuopyra exiko. Tuohpõ wãnohnõko Ritonõpo mana, tynymenekahpyryme aexiryke Izýraeu esẽme.

¹⁰ Ritonõpo rokẽ mose etapãko, aorihtoh po toehse ahtao. Otarame etonatoh poko tahtao orihnõko mana.

¹¹ Yrome ywy, Ritonõpo nymenekahpyry onetapara ase. Ipyre rokẽ enehta itunary ã maro. Mame eropa ropa, tykase Tawi Apisai a.

¹² Mame Sauu waratã tapoise Tawi a itunary ã maro, Sauu zupuhpyry pũto nexiase kehko, morotoino toesyryhmase toto. Toto onenepyra toh nexiase, pakara roropa toh nexiase. Nyhnõko rokẽ toh nexiase, tynyhmapose toexirykõke Ritonõpo a.

¹³ Mame toytose Tawi jakanahmã mõpozakoxi, imepỹ ypy emory pona. Toexikihmase ynororo ameke Sauu esary poe.

¹⁴ Mame tykohtase ynororo opore Apinea, Nea mũkuru netaryme, soutatu tõ netaryme roropa.

– Apinea, jomiry onetara hma? tykase ynororo.

– Onoky mah, tuisa kohmãko? tykase Apinea.

¹⁵ Tawi a tozuhse:

– Orutua kara hma? Soutatu imehxo exiketyme pyra hma? Oty katoh oesẽ onewomara make, Izyraeu tõ esemy? Imepỹ tooehse seromaroro oesẽkõ etapase.

¹⁶ Onyrihpyry popyra ipunaka. Oesẽkõ, Ritonõpo nymenekahpyry, onewomara tokurehse oexiryke oorikyry zae exiry. Etako ke! Otoko otuisary waratã nah? Otoko itunary ã nah? Zupuhpyry pũto kynako, tykase Tawi Apinea a.

¹⁷ Tawi omiry tonetupuhse Sauu a, ynara tykase ynororo:

– Aimo, omoro mah umũkuru Tawi? tykase.

– Ỹ, ywy ase! tykase Tawi Sauu a.

¹⁸ – Oty katohme jekahmãko mah? Oty tyrise ya zae pyra jehtohme, jyhxirotohme oya?

¹⁹ Seromaroro jomiry etako. Yzehno oexiry Ritonõpo poe ahtao, jeky kaneru ekarõko ase jahkatohme yrypyry korokapotohme eya. Mãpyra ahno poe rokẽ ahtao, toto wãnohpory se ase Ritonõpo a. Jesary poe taropose ywy eya xine, Ritonõpo nekarohpyry poe. “Ytoko taroino, katonõ tõ neponãmary eahmase,” ãko sã toh mã ya.

²⁰ Moe jahtao Ritonõpo wino jorihmapopyra exiko, katonõ esary po. Yrome Izyraeu tõ esẽ tooehse nase xiko zupise samo. Urakanakety sã mã pohno zupine sã ypy tõ poro. Moro sã jekahmãko mase, tykase Tawi Sauu a.

²¹ Mame ynara tykase Sauu:

– Iirypyryme ase, azahkuru exino ipunaka. Osehko ropa Tawi umũkuru! Typynanohse oya jexiryke seroae, oryhmery onukuhpyra ropa ase. Ajoajohpe exiketyme toehse ase, rowohpe exikety samo, tykase Sauu.

²² – Seny opyre, tuisa, awaratany, tykase Tawi. – Ah toiro opoetory noehno xiaro opyre apoise.

²³ Kuepehmãko Ritonõpo mana zae kuahtao xine, aomiry tymoise kyya xine ahtao. Seroae oekarõ Ritonõpo ya yrome oetapara akene, Ritonõpo nymenekahpyryme oexiryke.

²⁴ Opynanopyase seroae isene oehtohme. Moro saaro ypynanopyry se ase Ritonõpo a isene jehtohme yporemãkapopyra imehnõ ehtohme, tykase Tawi.

²⁵ Mame ynara tykase Sauu Tawi a:

– Kure oripory se ase, aimo. Mame onyriry emero kure rokẽ mã exĩko, orẽpyra exĩko mase roropa, tykase Sauu Tawi a.

Mame Tawi toytose ropa; Sauu roropa toytose ropa tytapyĩ taka.

27

Pirixteu tõ rãnao Tawi ehtopõpyry

¹ Morarame Tawi ynara tõsenetupuhse:

– Okynã pyra Sauu jetapãko mana. Naeroro kurehxo jepary pirixteu tõ esaka. Mame jupikehnõko mã Sauu Izyraeu tõ esao, morarame osewomãko ase, tykase ynororo.

² Naeroro axĩ toytose Tawi typoetory tõ 600mãkõ maro Akixi, Maoke mũkuru esaka; tuisame nexiase ynororo Kate po.

³ Moroto tōsesarise Tawi tomo typoetory tō maro Kate po, Akixi esary po, tyekyry tō maro toh nexiase. Tawi maro ipyxiã asakoro nexiase: Ainoã, Jezereu pono te, Apikaiu Karameru pono, Napau pytypyry, enara.

⁴ Mame tutuarõtase Sauu ahtao Tawi epatopōpyry poko Kate pona, tupikehse ynororo eya rahkene.

⁵ Mame ynara tykase Tawi Akixi a:

– Jepeme awahtao pata pitiko ekaroko jesaryme. Otyme kure apatary konōto po yna exiry? tykase Tawi.

⁶ Morara exiryke Zikirake tokarose Akixi a, Tawi tō esaryme, jūme Juta tō pataryme toehse Zikirake.

⁷ Moroto tōsesarise Tawi tō nexiase, toiro jeimamyry 4me nuno pirixteu tō nonory po.

⁸ Mame Tawi tō toytose kesurita tō maro etonase te, kirizita tō maro roropa, amarekita tō maro roropa, moino ro mokaro esary moroto kynexine. Mokaro maro tōsetapase Tawi tō nexiase Sua poe Ejitu pona ro.

⁹ Imehnō poremakase toytose Tawi ahtao, morotōkō totapase eya, orutua kō emero, nohpo tō maro. Ekỹpyrykō tapoise eya xine, kaneru tomo te, puĩ tomo, jumētu tomo, kameru tomo, enara. Zuponỹpyrykō roropa tarose eya xine. Mame tooehse ropa toto Kate pona ropa.

¹⁰ Mame Akixi tōturupose Tawi a:

– Aza mytotou seroae etonase? tykase Akixi.

Mame Tawi a tozuhse:

– Ikurenaka Juta nonory pona te, ikurenaka Jerameeu nonory pona te, ikurenaka keneu tō nonory pona, tykase rokē eya.

¹¹ Yrome ahno onynamara nexiase Tawi. Tynamase toto ahtao Kate pona toto ytoryino, pirixteu tō zururuino Tawi nyrihpyry poko. Morara Tawi tō nexiase pirixteu tō esary po.

¹² Mame “Zae rokē Tawi” tokarose Akixi a. Ynara tykase ynororo:

– Osepeme pyra toehse Tawi tyekyry tō maro, Izyraeu tō maro. Jūme ypoetoryme exīko mana, tykase Akixi.

28

¹ Moromeĩpo pirixteu tomo a tysoutatu tō tonehpose, oximōme toto ehtohme etona-tohme Izyraeu tō maro. Mame Akixi ynara tykase Tawi a:

– Zuaro oehtohme ourũko ase, ymaro etonatoh pona ytōko matose jako-rehmananōme, tykase.

² Tawi a tozuhse, ynara tykase:

– Ÿ, taro ynanase ākorehmatohme! Amaro yna ahtao orēpyra yna ehtoh enēko mase, tykase ynororo.

– Kure, tykase Akixi, jūme jewomaneme orĩko ase, tykase ynororo Tawi a.

Nohpo pyaxime exikety Ētoa po

³ Samueu toorihse nexiase, tyhnamose Izyraeu tomo a emero. Ekepyry tonēse eya xine ipatary Rama po, aenurutopōpyry po. Izyraeu nonory po pyaxi pyra nexiase, oremito pyra roropa, pake tonyohse toto Sauu a exiryke.

⁴ Mame pirixteu tō tōximōse toto pata Sunē pūto, moroto tōsesarise toto. Sauu a Izyraeu tō tykohmase aosesaritohekōme ypy Kiupoa pona.

⁵ Mame pirixteu tō soutatu tō tonese ahtao Sauu a tonaroxitapāse ynororo, enaromỹke toehse yronymyryme.

⁶ Tõturupose ynororo Ritonõpo a oty ritohme repe. Yrome onezuhpyra Ritonõpo nexiase aosenety ae, urutõ ae, *Urim ae, enara.

⁷ Morara exiryke typoetory tomo a ynara tykase Sauu:

- Nohpo zupitatokõ pyaxime exikety, eya ekaropotohme ya kynyrirykõ poko, tykase.
- Toiro nae mana pata Ëtoa po, tykase toto.

⁸ Mame tyoro sã tõmyty tyrise Sauu a, tyorõ upo tamuruse roropa eya. Mame toytose ynororo koko, orutua kõ maro asakoro, mokyro pyaxime exikety enese. Tõturuse ynororo imaro, ynara tykase:

– Joroko tomo a ekaropoko tuaro jehtohme, oty exiõko nae taroino? tykase Sauu. – Aorihtyã zuzenu enehpoko ymaro aoturutohme, esety menekãko ase.

⁹ Yrome ynara tykase nohpo eya:

– Tuaro hma tuisa Sauu nyrihpyry pohko: pyaxime exiketõ tonyohse eya emero, oremime exiketõ roropa. Tapoise jahtao jorihmapõko mã toto, tykase nohpo.

¹⁰ Mame tõmihpyry totapose Sauu a nohpo a:

– Ritonõpo netaryme ynara ãko ase oya: “Awãnohpyra mã toto sero poko,” tykase.

¹¹ Mame tõturupose nohpo a:

- Onoky kohmãko ha aunuhthohme, oturutohme amaro? tykase pyaxi.
- Samueu enehpoko, tykase Sauu.

¹² Yrome Samueu tonese ahtao nohpo a, kui tykase ynororo opore, ynara tykase ynororo Sauu a:

– Oty katoh kuenekunohno? Omoro mase tuisa Sauu, tykase.

¹³ – Oserehpyra exiko, tykase Sauu eya. – Oty enẽko mah?

– Ahno akuaryhpyry enẽko ase tütãko nono ae, tykase nohpo.

¹⁴ – Onoky sã hnae ynororo, tykase, tõturupose.

– Tamuhpomano, tupoke mosã ke, tütãko mana, tykase nohpo.

Mame Samueume aexiry tonetupuhse Sauu a. Tosekumuru po typorohse ynororo, tõmyty po nono pokoxi “Imehxo mase,” katohme Samueu a.

¹⁵ Ynara tykase Samueu Sauu a:

– Oty katohme kuerekohmano? Oty katohme kuenehporopa xiaro? tykase.

Sauu a tozuhse, ynara tykase:

– Etuarimãko ase yronymyryme! Pirixteu tõ etonãko toh mana, yporemãkapõko mã toto, turumekase roropa ywy Ritonõpo a. Jezuhpyra toehse ynororo ekaroporyhtao ya, urutõ ae te, aosenety ae kara roropa mana. Naeroro oya oehno jurutohme. Oty riko ahno? tykase Sauu.

¹⁶ Ynara tykase Samueu:

– Oty katohme ya ekaropõko mah, turumekase awahtao Ritonõpo a, ozehnotome toehse ynororo ahtao?

¹⁷ Ritonõpo a tyrise emero tõmihpyry, tynekarohpyry ae ro. Izyraeu tõ esẽme oehtoh tupuxihkase ropa eya, ekarotohme imepyny a, Tawí a.

¹⁸ Ritonõpo nyriphopyry omipona pyra mexiase, amarekita tõ onenahkara mexiase, tonahkapose oya toto ahtao Ritonõpo a. Naeroro serara tyrise oya seroae, tykase

¹⁹ Oekarõko Ritonõpo mana Izyraeu tõ maro pirixteu tomo a. Kokoro ymaro exiõko mase omükuru tõ maro. Mame Izyraeu tõ soutatu tõ ekarõko Ritonõpo mana pirixteu tomo a, tykase Samueu.

²⁰ Morara kary etaryke tyya toepukase Sauu nono pona, tonaroxitapãse toexiryke. Tyjamihkehse ynororo, otuhpyra toexiryke saereme, koko, enara.

²¹ Mame ipütokoxi toehse nohpo ahtao, enaromyke Sauu ehtoh tonese eya. Ynara tykase ynororo.

* **28:6** Urim kynexine Ritonõpo maro oturukety zupõ kyryry; topu tõ kurã risẽme kynexine ise Ritonõpo ehtoh waro Oturukety imehxo exikety ehtohme.

– Eneko ke õmipona exino. Azahkuru jexiry se pyra ake repe jorikyryino. Yrome turupose oya jexiryke morara yrino.

²² Seromaroro ajohpāme sã jomiry etako, tonahsẽ pixo enehxi oya, õtuhtohme. Otuhko pitiko jamihme oehtohme, oytotohme ropa, tykase nohpo.

²³ – Arypyra, tykase Sauu. – Otuhpyra ase, tykase. Yrome imaro typoetory tomo a turuse tahtao toto omiry totase Sauu a. Towõse ropa ynororo nono poe, typorohse nyhtoh pona.

²⁴ Mame tokyke nohpo nexiase pui mükuru. Inahpāko nexiase tupune aehtohme. Axĩ toky totapase eya, ipurutohme, wyi tyrise roropa eya.

²⁵ Mame tynyrihpyry tyrise eya Sauu tõ õpataka. Tõtuhse toto, Sauu, ipoetory tõ maro, mame moro ae ro koko toytose ropa toto.

29

Tymaro xine Tawi se pyra pirixteu tomo

¹ Mame pirixteu tõ soutatu tõ tõximõse Apeka po. Morararo Izyraeu tõ tõsesarise tuna enatyry pütokoxi, jakanahmã Jezereu po.

² Mame atakenaka pirixteu tõ tuisary 5mākõ toytose, oximõme tysoutatu tõ maro: 100mākomo te, 1.000mākomo te, tosẽkõ maro toytose toto. Mame toto etyhyryme Tawi tõ ytoytõko roropa nexiase Akixi tõ maro.

³ Mokaro eneryke tyya xine pirixteu tõ soutatu tuisary tomo a tõturupose tosẽkomo a:

– Otara tyrĩko moxiã nae epereu tomo? tykase toto.

– Mose Tawi, Izyraeu tõ esẽ Sauu poethpyry. Ymaro mã ynororo toiro jeimamyry motye. Azahkuru pyra nase ya, Sauu poe tutütatopõpyry poe ro tarona, tykase Akixi repe.

⁴ Yrome tyekĩtapāse pirixteu soutatu tõ esamo.

– Mose aropoko ropa, pata onekarohpyry pona ropa esaryme. Toto anaropopyra exiko kymaro xine, etonatoh pona. Osetaparyhtao otarame kuetapapitõko mana. Morara ahtao osepeme exĩko ropa mã ynororo Sauu maro, kymarokõ etaparyke eya.

⁵ Tawi mokyro, ipoko toremiase nohpo tomo, tuase toto ahtao: “Miumākõ totapase Sauu a repe, yrome Tawi a 10 miumākõ totapase.”

⁶ Naeroro Tawi tykohmase Akixi a. Ynara tykase ynororo eya:

– Zae rokẽ mase ya. Yna maro oytory etonatoh pona yna akorehmase kure ya exiry repe. Azahkuru pyra mase ya oehtopõpyry poe ro tarona. Yrome imehnõ tuisa tõ ose pyra mã toto.

⁷ Morara exiryke ytoko ropa atapyĩ taka, osepeme ro sytase. Naeroro tehme rokẽ ehtoko ozehno xine pyra pirixteu tõ tuisary ehtohme, tykase Akixi.

⁸ – Yrome oty tyrise ya? tykase Tawi. – Azahkuru ehtoh onyripitopyra ase, moino joehtopõpyry poe ro tarona. Oty katohme jaropopyra hma etonatoh pona, ãkorehmatohme ozehnotokõ poremakatohme? tykase.

⁹ Mame ynara tykase Akixi:

– Moro waro ase. Zae rokẽ mexiase ya, Ritonõpo nenyokyhpyry samo. Mãpyra pirixteu tõ esamo ynara ãko: “Ytopyra mã ynororo etonatoh pona, kymaro xine,” ãko.

¹⁰ Naeroro kokoro owõtoko pakeimo, omoro, imehnõ Sauu poethpyry tõ maro, oytotohkõme ropa, õmepiryhtao, tykase Akixi.

¹¹ Morara exiryke Tawi towõse pakeimo typoetory tõ maro toytotohkõme ropa pirixteu tõ esaka. Yrome pirixteu tõ tõnuhse Jezereu pona.

30

Amarekita tõ maro etonatopõpyry

¹ Morarame asakoro tõmehse ahtao Tawi tõ toeporehkase ropa typtarykõ Zikirake pona repe. Yrome toto esahpyry po, amarekita tõ tooehse nexiase, Zikirake tyyryhmase eya xine, tyahkase roropa eya xine.

² Tynamotome nohpo tõ tarose eya xine emero, poetohti tõ maro, tamuhpomākõ maro. Toto onetapara toh nexiase, tarose rokē toto tymaro xine.

³ Mame Zikirake pona toeporehkase ropa Tawi tõ ahtao, jahkahpyry rokē tonese eya xine. Ipyxiākõ tarose nexiase, imūkuru tõ maro, ãxiry tõ maro.

⁴ Moro eneryke tyya xine tyxitase toto opore, Tawi tomo, ipoetory tõ maro. Totaehse toh nexiase tyxitarykõke, tyjamihekse roropa ynaroro.

⁵ Tawi pyxiã asakoro ro tarose nexiase Ainoã, Jezereu pono te, Apikaiu, Napau Karameru põ pytÿpyry, enara.

⁶ Otuipõko Tawi nexiase; ipoetory tõ typoenõkõ ihnamõko nexiase. Mame tosëkõ etapary se toehpitose toh nexiase topu ke. Yrome tyjamihtanohse ropa ynororo Ritonõpo a.

⁷ Mame ynara tykase Tawi Apiataa, Aimereke mūkuru a:

– Oupõ enehta õturupotohme Ritonõpo a, tykase. Ritonõpo maro oturutoh poko erohketye nexiase.

Mame tupõ tonehse eya ahtao,

⁸ tõturupose Tawi Ritonõpo a:

– Mokaro, yna ryhmananõ ekahmãko ynanah? Toto apoiko ynanah? tykase Tawi Ritonõpo a.

– Õ, ekahmako toto. Toto apoiko mase, inarotyã pynanohnõko ropa mase, tykase Ritonõpo.

⁹ Naeroro Tawi tõ toytose typoetory tõ 600mākõ maro, toeporehkase tahtao xine iporiry Pesa ehpikoxi, moroto rokē totypohse 200mākõ nexiase,

¹⁰ tyjamihekse toexirykõke, tuna anakuohsaromepyra toh nexiase. Yrome Tawi maro 400mākõ toytose ro, tyyryhmahpõkõ ekahmase toytose ro toto.

¹¹ Mame nuasemã tonese Tawi poetory tomo a ona po, Ejitu pono, tomitapãse nexiase. Oseruao ãmepyry taropose eya otuhpyra, tuna onẽpyra. Tonehse mokyro eya xine Tawi a. Mame tuna tokarose eya aukurume, tonahsẽ roropa.

¹² Epery fiku tõ asarahtyamo te, uwa epery roropa asarahtyamo tokarose eya. Mame tonahse eya rahkene. Tyjamihtase ropa ynororo.

¹³ Mame tõturupose Tawi a:

– Onoky oesẽme nae? Oty põme mahno? tykase.

– Ejitu põme ase, amarekita namotome repe. Yrome takuruhtase jahtao jurumekase toto. Mame 3me ãmepyry aropoase taro.

¹⁴ Toytose ynanexiase keretita tõ poremãkase, Juta tõ nonory kurenaka, Karepe ekyry tõ esaka roropa, mame pata Zikirake tyahkase yna a, tykase.

¹⁵ Mame Tawi tõturupose eya. Ynara tykase:

– Jaroryh oya nah amarekita tomo a?

– Õ, tykase ynororo, – õmiry ekaroryhtao ya Ritonõpo netaryme, jetapara oehtohme te, jekaropyra roropa oehtohme jesemy a, enara. Morara ahtao aarõko ase, tykase ynororo.

¹⁶ Mame Tawi tõ tarose eya. Moroto amarekita tõ tonese eya xine, tãtahpahse ropa, otuhnõko, eukuru ãnõko, atãkyemãko, mõkomo itamurume tapoise tyya xine exiryke, pirixteu tõ patary tõ poe, Juta patary tõ poe, enara.

¹⁷ Yrokokoro ãmepyryme Tawi tomo a totapase amarekita tomo ikohmamyry pona ro. Totapase toto eya xine emero exisasaka. Orutua kõ 400mākõ nuasemãkõ rokē toepase toto kameru tõ po.

¹⁸ Typoenõkõ emero typynanohse ropa Tawi a typyxiäkõ roropa emero amarekita tõ narotyã tonehse ropa eya.

¹⁹ Emero tapoise ropa eya xine, poetohti tomo, tamuhpomãkomo, Tawi poetory tõ poenomo, ãxiry tõ roropa, imõkomorykõ roropa, emero tapoise ropa Tawi a.

²⁰ Kaneru tõ emero pui tõkehko roropa tapoise Tawi a. Ipoetory tomo a okyno tõ tarose Tawi a. Ynara tykase toto:

– Moxiã emero Tawi ekyme mã toto, tykase toto.

²¹ Morarame Tawi tõ toytose ropa iporiry Pesoa ehpikoxi ropa, 200mãkõ tymaro xine ytopyra aehtyamo a, totaehse toexirykõke ytopyra aehtyamo a. Toytose toto Tawi tõ oepyry ropa enese. Tõpatakamase Tawi eya xine, taomikase ropa toto.

²² Yrome ajoajohpãkõ Tawi maro aytotyã ynara tykase:

– Kymarõ xine ytopyra toehse moxiã exiryke, mõkomo onekaropyra sytatose eya xine, kynapoihpyrykomo. Typyxiäkõ rokẽ apoïko ropa mã toto typoenõkõ maro, tykase toto.

²³ – Arypyra, wekury tomo, tykase Tawi. – Moro sã pyra ehtoko. Ritonõpo nekarohpyry senohne. Towomase kymarokõ eya. Kyzehnotokõ tokarose eya kyya xine.

²⁴ Õmirykõ zae pyra mana. Zae mõkomo sapiakatone. Oxisã mõkomo apoïko mã moxiãmo, mõkomo erase tomo, etonatoh pona aytotyã samo. Kynapoihpyrykõ sapiakatone zokonaka ekarotohme eya xine emero porehme oxisamo.

²⁵ Morara tykase Tawi jũme tõmihpyry onytyromara imehnõ ehtohme, aomipona Izyraeu tõ ehtohme.

²⁶ Mame Zikirake pona toehse ropa tahtao xine mõkomo taropose Tawi a tynekaroryme Juta põkõ tuisary tomo a, tope tomo a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Sẽ nase ynekaroryme oya xine okyryrykõme Ritonõpo zehnotokõ kyryrypyry.

²⁷ Mame mõkomo taropose eya Peteu põkõ tuisary tomo a te, Rama tuisary tomo a Juta nonory po ikurenae, Jatia põkõ tuisary tomo a,

²⁸ Aroea põkomo a, Xipimote põkomo a, Exitemoa põkomo a,

²⁹ Rakau põkomo a, jerameerita tõ patary tõ põkomo a, keneu tomo a,

³⁰ Horoma põkomo a, Porasã põkomo a, Atake põkomo a,

³¹ Eperõ põkomo a, imehnõ pata tõ põkomo a roropa, emero Tawi epatopõpyry punero, moro põkõ kyryryme, enara.

31

Sauu orihtopõpyry imũkuru tõ maro (1 Koronika 10.1-12)

¹ Morarame pirixteu tõ soutatu tõ totonase Izyraeu tõ maro. Tuhke Izyraeu tõ totapase eya xine ypy Kiupoa po, imehnõ toepase.

² Mame Sauu tõ tomyehmase pirixteu tomo a imũkuru tõ maro, Jonata totapase eya xine Apinatape maro, Maukisua maro.

³ Orẽpyra totapase toto Sauu zomye, tuose ynororo pirixteu tõ pyre a. Orihnõko nexiase.

⁴ Naeroro ynara tykase Sauu typyre arone a:

– Punião apoïko juotohme jũme rokene. Arypyra ahtao mokaro, Ritonõpo omipona pyra exiketõ jeunohnõko mã toto jetaparyhtao, tykase Sauu.

Yrome ipyre arone enaromỹke nexiase. Tosẽ wory se pyra nexiase. Naeroro tamoreme toepukase Sauu tywaratã pona tõtuotohme.

⁵ Mame Sauu orikyry tonese ahtao ipyre arone a, toepukase roropa ynororo tytapemã pona toorihtohme imaro.

⁶ Morara exiryke Sauu tõ toorihse tumũkuru tõ oseruaõkõ maro typyre arone maro, ipoetory tõ roropa emero toorihse oximõme, toiro ãmepyyry ae.

⁷ Morarame Izyraeu tō soutatu tō poremākatopōpyry eneryke tyya xine, typatarykō turumekase Izyraeu tomo a jakanahmā Jezereu mōpozakoxi, tuna Joatāo mōpozakoxi xixi tūtatoh winakoxi roropa toepatohkōme. Mame pirixteu tō tōsesarise Izyraeu tō esahpyry pona.

⁸ Mame yrokokoro pirixteu tō toytose ropa ahtao aorihtyā mōkomohpyā kurākō apoitohme tyya xine, Sauu ekepyry tonese eya xine imūkuru tō ekepyry maro ypy Kiupoa po.

⁹ Mame Sauu zupuhpyry tyhkohse eya xine. Aosewomatoh, metau risē tapoise roropa eya xine, zuponỹpyry roropa metau risemy. Mame omi aronanō taropose eya xine pirixteu tō patary tō poro toto zurutohme Sauu orihtopōpyry poko. Mame tyneponāmarykō eahmatoh tao, ahno rānao roropa turuse eya xine.

¹⁰ Sauu osewomatoh tyrise eya xine Axitarote eahmatoh taka. Yrome ekepyry toxixihmase pata Pete-Sā apuru pokona.

¹¹ Mame pirixteu tō nyrihpyry poko Sauu ekepyry poko tuaro toehse Jape-Kireate pōkō ahtao,

¹² Orutua kō emero orēpyra exiketō toytose koko Pete-Sā pona. Mame Sauu tō ekepyry touse ropa eya xine, imūkuru tō ekepyry maro Pete-Sā apuru poe, arotohme ropa Jape pona, jahkatohme.

¹³ Moromeĩpo jehpyrykō tarose eya xine zonētohme wewe zopikoxi Jape pona, mame 7me tōmehse toto otuhpyra, enara.

2 SAMUEU

2 Samuel

Ekarotopo

Sero 2 *Samueu* ekarōko Izyraeu tō ehtopōpyry 1 *Samueu* ekarotopōpyry mykapo. Ekarōko Tawi ehtopōpyry poko tuisame toehse ahtao ikurenae Juta tō esēme ose-mazuhme aporo (2 *Samueu* 1–4). Imeīpo Izyraeu tō emero esēme toehse ynororo inikahpoēkō maro (2 *Samueu* 5–24). Ekarōko Tawi etonary poko topetōkara maro. Yronomyryme Ritonōpo tonetupuhse Tawi a Tosēme, toahmase ynororo eya tyjami-tunuru ke. Yrome tyyrypyry poko toehse roropa Tawi kynexine, ahno totapapose eya. Morohne otonēsaromepyra kynexine Ritonōpo wino. Mame urutō Natā a Tawi turuse ahtao tōsekarose ynororo iiryrypyryme toehtoh poko. Tyyrypyry wānohtoh tapoise eya, tyyrypyry rumekary se toehse, ikorokapotohme ropa.

Tawi pyno toehse Izyraeu tō kynexine. Imeīpo tamuhpōme toehse Tawi ahtao imūkuru se toh kynexine, Tawi sā exikety tosēkōme ehtohme.

Sero pape ao

Tawi Juta tō esēme 1.1–4.12

Izyraeu tō esēme roropa 5.1–24.25

1. Jeimamyry apitorymā 5.1–10.19
2. Pate-Sepa maro 11.1–12.25
3. Tupime ehtopōpyry 12.26–20.26
4. Etyhpyrymāme 21.1–24.25

Zuaro toehse Tawi Sauu tō orihtopōpyry poko

¹ Sauu toorihse kynexine. Morarame amarekita tō etapakehxīpo Tawi tooehse ropa Zikirake pona. Moroto tehme nexiase asakoro ěmepyyry.

² Mame yrokokoro orutua tooehse Sauu tō esahpyry poe. Toemynyhmary enetupuh-potohme tupō tyxihkase eya, nono tyrise tupuhpyry pona roropa eya. Toytose ynororo Tawi a. Mame tosekumuru po typorohse ynororo Tawi ěpataka. Tōmyty nono pona tyrise eya “Imehxo mase” katohme Tawi a.

³ – Ozeino moehno? tykase Tawi eya.

– Epano Izyraeu tō soutatu tō esary poe, tykase.

⁴ – Otara toehse? Kuruko emero, tykase Tawi eya.

– Typoremākase Izyraeu tō ahtao, toepase yna, etonatoh poe. Tuhkākō toorihse. Sauu tō, imūkuru Jonata roropa toorihse, tykase ynororo.

⁵ Mame Tawi tōturupose eya:

– Otāto zuaro hma Sauu tō imūkuru Jonata maro toorihse ehtoh poko? tykase.

Ynara tykase ynororo eya:

⁶ – Ypy Kiupoa pona toeporehkase jahtao, Sauu enease moroto toepukase tywaratā pona. Epetōkara kanary ameke pyra exīko nexiase, kawaru tō po ytoketō maro.

⁷ Mame toeramase ynororo ahtao jenease, ykohmase tyya. Ezukuase roropa: “Taro ase, tuisa,” ase eya.

⁸ “Onoky mahno?” nase ya. “Ywy ase amarekitame,” ase.

⁹ Mame ynara nase ynororo ya: “Juō toto, orihnōko ase. Naeroro kuwoko jūme rokene,” nase ya.

¹⁰ Naeroro ytoase eya, etapase orihsasaka aexiryke. Mame iparimanỹpyry uuru risē apoiase zupuhpyry poe enehtohme oya, apory emepory roropa enehno oya.

¹¹ Mame Tawi a tupō tyxihkase toemynyhmaryke. Ipoetory tō roropa morararo toehse toto. Tupōkō tyxihkase eya xine.

¹² Tyxitase roropa toto Sauu tō poko Jonata maro, Izyraeu tō maro. Mame otuhpyra toehse toto ikohmamyry pona, toorihse Sauu tō exiryke.

¹³ Mame Tawi tōturupose ropa nuasemano a:

– Oty pō hmahno?

– Amarekitame ase, yrome taro jesary amaro xine, tykase.

¹⁴ – Oty katohme Ritonōpo nymenekahpyry tuisame etapary poko enaromyra makehne? tykase.

¹⁵ Mame toiro typoetory a ynara tykase:

– Mose etapako, tykase.

Mame mokyro totapase eya, toorihse.

¹⁶ Apitoryme ynara tykase Tawi amarekita a:

– Mehxirono, azahkuru oehtoh poko: “Sauu, Ritonōpo nymenekahpyry totapase ya,” karyke oya.

Sauu tō hnamotopōpyry Tawi a

¹⁷ Mame eremiatoh tymerose Tawi a Sauu tō hnamotohme, imūkuru Jonata maro.

¹⁸ Mame Juta tomo a tamorepapose eya. (Sero ihnamotoh tymerose, Zae exikety papē pokona.)

¹⁹ Kutuisarykō imehxo mā toorihse,
ypy tō po, Izyraeu tō nonory po!

Orēpyra exiketō soutatu tō toorihse toto!

²⁰ Kate pōkō onurupyra ehtoko,

Axikerō pōkomo onurupyra ehtoko,

tākye pirixteu ēxiry tō exiryino,

Ritonōpo waro pyra exiketō ēxiry tō atākyemaryino.

²¹ Konopo oehpyra exiko ypy Kiupoa pona.

Otyro ahtara exiko tupito tō po!

Moroto soutatu tō osewomatoh typahse exiryke, nuriame nono po;

Sauu osewomatoh zemime pyra toehse

oriu maro onykorokara exiryke.

²² Typyreke orēpyra Jonata nexiase,

tytapemā ke Sauu roropa ekurehpyra nexiase

jamihmākō etapary poko,

topetōkara orihmapory poko.

²³ Sauu maro Jonata, opyno xine toh nexiase.

Oximaro toh nexiase isene ahtao,

oximaro toorihse toto.

Piano tō motye axī toh nexiase,

reão tō motye jamihme roropa.

²⁴ Nohpo tomo Izyraeume exiketomo,

oxitatoko Sauu ihnamotoko!

Tuisame Sauu pokoino tymōkomokehxo Izyraeume exiketō toehse;

upo kurā ke tupohtose mexiatose

kaneru hpoty kamiraramā ke,

kasuru kurā ke, uuru risē ke roropa.

²⁵ Soutatu tō orēpyra exiketō toepukase,

toorihse toh nexiase etonato po.

Jonata toorihse mana ypy tō po.

²⁶ Emynyhmāko ase opoko, Jonata urui;

opyno ipunaka exiase!
 Ypyno oehtoh kure nexiase,
 ypyno nohpo tō ehtoh motye.
²⁷ Soutatu tō orēpyra exiketō toepukase,
 toto pyrēpyry turumekase,
 typahse rokē kehko.

2

Tuisame Tawi ritopōpyry Juta tō esēme

¹ Moromeīpo tōturupose Tawi Ritonōpo a:

- Kure oya jytory pata pona, Juta nonory pona tuisame ehtohme? tykase.
- Ÿ ytoko, tykase Ritonōpo.
- Oty pona ytōko ha? tykase, tōturupose Tawi.
- Eperō pona, tykase.

² Naeroro Eperō pona toytose Tawi typyxiākō maro asakoro: Ainoā, Jezereu pono te, Apikaiu, Napau Karameru pō pytypyry, enara.

³ Tymarōkō roropa tarose Tawi a, toto tapyī taōkō maro. Mame tōsesarise toh nexiase pata tō po Eperō pūto.

⁴ Mame orutua kō Juta pōkō toytose Eperō pona, Tawi tyrise eya xine tutuisarykōme, Juta tō tuisaryme.

Mame Sauu tō ekepyry tonēse Jape-Kireate pōkomo a. Moro poko turuse Tawi ahtao,

⁵ typoetory tō taropose eya Jape-Kireate pōkomo a oturuse:

– Kure rokē oriporykō se ase Ritonōpo a Sauu tō pyno oexirykōke, ekepyry tonēse oya xine exiryke!

⁶ Naeroro opyno xine Ritonōpo ehtoh se ase, oewomarykō se roropa! Ywy roropa isā opyno xine se ase onyrihpyrykō pokoino.

⁷ Morara exiryke enaromyra ehtoko, ajamihtatoko! Sauu, otuisarykō toorihse, seromaroro Juta tomo a tymenekase ywy tutuisarykōme jehtohme.

⁸ Sauu poetory, soutatu tō esē Apinea, Nea mūkuru, toepase kynexine Ixiposete, Sauu mūkuru maro pata Maanaī pona, tuna Joatāo mōpozakoxi.

⁹ Moroto tuisame Ixiposete tyrise Apinea a, Kireate nonory esēme te, Asea maro te, Jezereu roropa te, Eparaī maro te, Pējamī roropa te, Izyraeu tō emero esēme ehtohme.

¹⁰ 40me jeimamyry nae Ixiposete, Sauu mūkuru nexiase, Izyraeu esēme toehse ahtao. Mame asakoro jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko. Yrome Juta tomo a Tawi tyrise tutuisarykōme,

¹¹ toerohse ynororo Eperō po 7me jeimamyry zokonaka, Juta tō esēme.

Izyraeu tō osetapatopōpyry Juta tō maro

¹² Mame Apinea, Nea mūkuru toytose, Ixiposete poetory tō esā maro, Maanaī poe pata Kipeāo pona.

¹³ Joape, Zerua mūkuru toytose, Tawi poetory tō esā maro, oseporyse imaro xine Kipeāo tunary pūtokoxi. Apinea marōkō typorohse tuna pūtokoxi, Joape marōkō tuna moino akoxi typorohse toto, mokaro etonie.

¹⁴ Mame ynara tykase Apinea Joape a:

- Kure ya nuasemākō osetapary pixo kymarokō neneryme, tykase.
- Kure roropa ya. Ah nosetapā toto, tykase Joape.

¹⁵ Naeroro towōse toto xikihme etonathme, 12me Pējamī pakomo, Ixiposete, Sauu mūkuru poetory, 12me roropa Tawi poetory.

¹⁶ Mame osetonie exikety zupuhpyry tapoise eya xine. Mame tuose eya xine aoropary zehpyry aka rato pohsuimã ke. Oximaro toepukase toorihse toto. Naeroro moroto tosehpase Rato Pohsuimã kō esaryme.

¹⁷ Moromeïpo tōsetapase toto yronomyryme, mame Apinea poetory tō typoremākase Tawī tomo a.

¹⁸ Mame Zeruaia mūkuru tō oseruao moroto nexiase. Joape te, Apisai te, Asaeu, enara. Mokyro Asaeu axī tururume ytokety nexiase, kapauimo samo.

¹⁹ Apinea tokahmase eya, tururume etapatohme repe, eramara roropa nexiase.

²⁰ Mame tŷkakoxi tōsenuhmase Apinea ahtao tōturupose eya:

— Omoro hma Asaeu? tykase.

— Ywy ase, tykase Asaeu.

²¹ — Jekahmara ke exiko, tykase Apinea. Imepŷ apoiko nuasemano imōkomory apoitohme oya, tykase.

Yrome Asaeu onurumekara nexiase.

²² Turuse ropa Apinea a:

— Epo hnae! Kurumekako! Oetapary se pyra reahse! Otara āko ha orui a oetaparyhtao ya? tykase.

²³ Yrome Asaeu irumekary se pyra nexiase. Naeroro Asaeu wakuru typosohkase warata ātykyry ke. Tutūtase warata ĩpary ae. Moroto toepukase ynororo, toorihse. Totypohse toto emero morotona toeporehkase toto ahtao, Asaeu ekepyry eneryke tyya xine.

²⁴ Yrome Apinea tokahmase irui tomo a, Joape a te, Apisai a, enara. Mame kohmãsasaka ahtao ypy Ama pona toeporehkase toto, pata Kia poe xixi tūtatoh wino, ona Kipeão esemary po.

²⁵ Pějāmī pōkō tōximōse toto Apinea akorehmatohme ypy emory po.

²⁶ Mame Joape tykohmase Apinea a. Ynara tykase ynororo eya:

— Epo hnae osetapary poko. Osetapakehpyra kuahtao xine osenahkãko mã toto emero. Otara ahtao opoetory tō etypohkapōko mah tyekyry tō ekahmary pohko? tykase Apinea.

²⁷ Ynara tykase Joape eya:

— Oturupyra awahtao tyekyry tō onetapakehpyra toh exiry kokoro ěmehtoh ponãmero, tykase.

²⁸ Naeroro rueimo totose Joape a. Mame totypohse toto emero. Izyraeu tō onekahmara toehse toto. Tōtuokehse toto.

²⁹ Mame Apinea tō tōmehse toytorykō poko jakanahmã Joatão kuroko. Tuna Joatão takuohse eya xine, mame toytose ro toto tosaka xine, Maanaĩ pona.

³⁰ Mame Joape tō toehse ropa, Apinea ekahmakehxīpo. Typoetory tō tanonohpose eya, toto kuhtohme. Asaeu maro 20me toorihse, Tawī poetory tomo.

³¹ Yrome Tawī tomo a 360me totapase Pějāmī pōkomo, Apinea poetory tomo.

³² Mame Asaeu ekepyry tapoise eya xine zonĕtohme jumy ekepyry zonĕtoh tao, Perĕ po. Mame toytorykō poko tōmehse toto Joape tomo, Eperō pona toeporehkase ropa toto ěmepyryme.

3

¹ Mame okynã sã osetapakehpyra Sauu ekyrŷpyamo, Tawī tō maro. Orĕpyrahxo toehse Tawī tomo, Sauu ekyrŷpyry tō jamihme hkopyra toehse.

Tawī mūkuru tomo

²⁻³ Mame Tawī mūkuru tō tonuruse Eperō po: apitoryme Amanō tonuruse, Ainoã, Jezereu pō mūkurume. Mokyro mykapo Kireape tonuruse, Apikaiu, Napau, Karameru pō pytŷpyry mūkurume. Oseruaōme Apisarão, Maaka mūkurume tonuruse, Taumai, Kesua pōkō tuisary ěxiryne nexiase ynororo.

⁴ Mokyro mykapo Atonia, Hakite mūkurume tonuruse. Mokyro mykapo Sepatia tonuruse, Apitau mūkurume.

⁵ Mame omazū mykaponatome Itireão, Ekerā, Tawi pyty mūkurume tonuruse. Mokaro Tawi mūkuru tō tonuruse Eperō po.

Tōmirykō etatopōpyry Apinea a, Tawi maro

⁶ Mame Sauu ekyrōpyry tō osetaparyhtao Tawi tō maro, Apinea orēpyrahxo toehse Sauu ekyrōpyry tomo a.

⁷ Orihpyra ro Sauu ahtao tyye nexiase Rixipa, Aia ēxiry maro. Morarame ynara tykase Ixiposete Apinea a:

– Oty katohme papa pytōpyry poko mexino? tykase.

⁸ Morara kary etaryke tyya tyekītapāse Apinea. Tozuhse ynororo eya, ynara tykase:

– Onekunohtō jekarōko mah, oepetōkara akorehmaneme toko jekarōko mah? Moino ro omy Sauu ekyry tō ewomaneme ase, epe tō ewomaneme roropa ase oporemākapopyra Tawi ehtohme. Māpyra seromaroro jyhxirōko mase mokyro nohpo poko jexiry poko repe.

⁹⁻¹⁰ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō Tawi a: “Jomihpyry ae ro Sauu tō tuisame pyra tyrīko ase, Izyraeu tō esēme oehohme, Tawi, Juta tō esēme roropa.” Naeroro kuetafako Ritonōpo, moro onyripyra jahtao Ōmihpyry ae ro, tykase Apinea.

¹¹ Mame Apinea zuno Ixiposete exiryke “Teh” tykase rokē ynororo.

¹² Morara ahtao Tawi nexiase Eperō po. Mame tōmiry taropose Apinea a Tawi a oturupotohme, ynara tykase ynororo:

– Onoky Izyraeu tō tuisaryme exīko nae? Osepeme kuahtao ākorehmāko ase Izyraeu tō enehohme opoetoryme toto ehtohme emero porehme, tykase.

¹³ – Ÿ, kure, tykase Tawi, – osepeme exīko sytase. Yrome apitoryme, toiro tyripory se ase oya: oopyryhtao, Mikau, Sauu ēxiry enehko ya, tykase.

¹⁴ Mame Ixiposete, Sauu mūkuru a tōmiry taropose Tawi a ynara katohme:

– Ypyty Mikau ekaroko ya, topekahse ya exiryke, 100me pirixteu tō etapatopōpyryke ya, tykase.

¹⁵ Naeroro Ixiposete a nohpo tapoipose inio Pautieu, Raixi mūkuru wino.

¹⁶ Inio toytose imaro xitāko osema ae, pata Paurī pona. Mame Apinea a taropose ropa ynororo, ynara tykase eya:

– Ytoko ropa atapyī taka, tykase Apinea.

Naeroro toytose ropa ynororo.

¹⁷ Mame tōturuse Apinea Izyraeu tō tamuximākō maro. Ynara tykase ynororo:

– Moino ro Tawi riry se mexiatose otuisarykōme.

¹⁸ Seromaroro tyritoko, ynara tykase Ritonōpo exiryke: “Ypoetory Tawi a Izyraeu tō pynanohpōko ase, ypoetory tomo a, pirixteu tō poremākapotohme, imehnō roropa, topetōkara, toto poremākapotohme,” tykase.

¹⁹ Mame tōturuse roropa Apinea Pējamī pōkō maro. Toytose ynororo Eperō pona Tawi zuruse Izyraeu tō oturutopōpyry poko, Pējamī pōkō oturutopōpyry poko roropa.

²⁰ Mame toeporehkase Apinea tō ahtao, 20me orutua kō maro Eperō pona, otuhtoh konōto tyrise Tawi a oximaro toto otuhtohme.

²¹ Mame ynara tykase Apinea Tawi a:

– Ytoxi Izyraeu tō eahmase oenetupuhtohme tosēkōme opoetoryme roropa toto ehtohme, tykase.

Mame Apinea taropose ropa Tawi a, osepeme rokene.

Apinea etapatopōpyry

²² Imeĩpo Tawi poetory tō tooehse ropa Joape maro pirixteu tō patary poremãkapoxĩpo. Mõkomo itamurume tonehse eya xine. Yrome Apinea onenepyra Tawi maro toh nexiase moroto Eperõ po, taropose ropa exiryke Tawi a kure aytotohme ropa.

²³ Mame toeporehkase Joape tō ahtao, turuse ynororo Apinea oehstopõpyry poko Tawi a oturuse, aropotopõpyry ropa poko roropa Tawi a.

²⁴ Naeroro Joape toytose Tawi a. Ynara tykase eya:

– Otara myka Apinea a? Tooehse ynororo oya repe, oty katohme maropõ ropa? Seromaroro toytose ropa mana.

²⁵ Mokyro Apinea, Nea mükuru waro mase, onekunohto ynororo. Oenese rokẽ noehno atamorepase oytory poko, onyriry poko, enara.

²⁶ Mame Tawi turumekase Joape ahtao, orutua kõ taropose eya Apinea enehtohme ropa tuna pẽkamã Xira poe. Yrome Tawi tuaro pyra nexiase.

²⁷ Mame tooehse ropa Apinea ahtao Eperõ pona tarose ynororo Joape a pata omõtoh pũtokoxi, toiroro imaro oturutohme samo, tokare pyra. Moroto takorõ Asaeu etap-atopõpyry emetakame, Apinea tuose zuakuru aka rato pohsuimã ke, toorihse.

²⁸ Moromeĩpo tuaro toehse Tawi ahtao ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo zuaro, ypoe pyra mokyro Apinea totapase.

²⁹ Zae Ritonõpo exiryke Joape wãnohnõko mana jekyry tō maro, Apinea etap-atopõpyry ehepyryme. Ynara se ase: jekyry tō akuruhtanoHPory se ase, ipũkõ motaryke, jaxirykõ ahmitary ke, nohpo erohtoh poko rokẽ waro exikety, totapasẽme exikety etonatoH tao, emitapãnoHPorykõ ke, enara, tykase.

³⁰ Apinea totapase Joape tomo a, zakorõ Apisai maro, takorõkõ Asaeu tuose eya exiryke, tõsetaparykohtaõ Kipeãõ po.

³¹ Mame ynara tykase Tawi Joape a imarõkomo a roropa.

– Oxitatoko Apinea orihtopõpyry poko. Oupõkõ ixihkatoko roropa OEMYnyhmarykõ enetupuhpotohme. Osemazuhme ytotoH zonẽtoH pona. Mame Apinea ekepyry ẽ mykapy toytose tuisa Tawi.

³² Mame Apinea tonẽse eya xine Eperõ po. Tyxitase tuisa opore zonẽtoH po. Morararo imoihmãkõ tyxitase toto.

³³ Ynara toremiase Tawi tyxitaryme Apinea poko:

“Oty katoH Apinea norikyase, putupyra exikety orihmapory samo?”

³⁴ Oemary onymyHPyra nexiase Opupuru roropa anapoipyra nexiase.

Ajoajohpãkõ netapahpyry sã, norikyase myhene.”

Naeroro tyxitase toto Apinea poko imoihmãkomo.

³⁵ Mame tonahsẽ ekarory se toh nexiase Tawi a, otuhtohme kohmãpyra ahtao ro repe. Yrome otuHPyra nexiase. Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo, kuetapako tonahsẽ enapyryhtaõ ya xixi omõpyra ro ahtao, tykase.

³⁶ Moro etaryke tyya xine tãkye toh toehse. Emero Tawi nyriHPyry poko tãkye toh nexiase.

³⁷ Morara exiryke moro ae ro Izyraeu tō emero tuaro toehse, Tawi poe pyra Apinea toorihse nexiase.

³⁸ Mame ynara tykase Tawi tymarõkomo a, Izyraeu tō esamo a:

– Tuarõ ehtoko, seroae tuisamã, imehxo exikety toorihse Izyraeu tō nonory po.

³⁹ Tuisame tymenekase ywy Izyraeu esẽme Ritonõpo a, yrome ya jamihme pyra ase. Mokaro Zerua mükuru tō orẽpyra toh mã repe, yrome jomipona pyra mã toto! Iirypyrymãkõ wãnoPyry se ase Ritonõpo a, iirypyrykõ emetakame, tykase.

4

¹ Mame Apinea orihtopõpyry poko Eperõ po tuaro toehse tahtao, torëtyke toehse Ixiposete, Sauu mûkuhpyry. Izyraeu tõ roropa emero enaromÿke toehse.

² Morarame asakoro soutatu tõ esë nexiase, Ixiposete poetoryme. Ytoytoketõme toh nexiase pirixteu tõ patary poremâkapory poko, typoetory tõ maro. Toiro esety Paana nexiase, zakorõ Rekape nexiase. Jükõ Rimõ nexiase, Peerote pono, Pëjamĩ nonory põ pono. (Pata Peerote Pëjamĩ esaryme tokarose toto a.

³ Toepase Peerote põkõ exiryke Kitaĩ pona ehse. Moroto ro mã toto seroae ro katonõme sã rokene.)

⁴ Jonata, Sauu mûkuhpyry tumükue nexiase, esety Mepiposete. Ahmitahpyry nexiase ipupuru asakoro. 5me jeimamyry nae nexiase toorihse Sauu tõ ahtao Jonata maro Jezereu po. Moro poko totase ahtao poeto pyno exikety a poeto tapoise eya axiny tururume toepatohme repe. Yrome poeto tomapose eya; ahmitahpyryme toehse ynororo.

⁵ Rekape tõ toytose Paana maro Ixiposete tapyĩ taka, toeporehkase toto xixi tõnuhsehxo ahtao, tapyi esë oseremaryhtao, otuhxĩpo.

⁶ Tomõse toto tapyi taka omatome samo, tapyi omõtoh erase nohpo tynyhse exiryke tiriiku poko erohkehxĩpo.

⁷ Toytose toto Ixiposete nyhtoh taka tynyhse yronymyryme ynororo ahtao, mame tuose ynororo, zupuhpyry tyhkohse eya xine arotohme tymaro xine. Mame koko tõmehse toto toytorykõ ropa poko, jakanahmã Joatão rãnakuroko.

⁸ Mame Ixiposete zupuhpyry tarose eya xine Tawi a Eperõ pona. Ynara tykase toto tuisa a:

– Seny, Ixiposete, oepekara Sauu mûkuhpyry zupuhpyry. Oetapary se aexihpyryme nexiase ynororo. Seroae Ritonõpo omÿpono oepekara etapano Sauu ekyrÿpyamo, tykase.

⁹ Mame Rekape tõ tozuhse Tawi a, Paana maro, ynara tykase:

¹⁰ – Omi arone a turuse jahtao Sauu wotopõpyry poko tyya tãkye jehtohme repe, mokyro tapoise ya, etapapoase Zikirake po. Moro ke topehmase ynororo inyrihpyry epehpyryme.

¹¹ Seromaroro Ritonõpo neneryme awãnohtorÿko ase zae pyra onyrihpyrykõ poko. Orutua tehme exikety totapase oya xine tynyhse ahtao tytapyĩ tao. Seromaroro imÿpõko ase. Ixiposete etapatopõpyry epehpyryme orihnõko matose.

¹² Mame typoetory tomo a totapapose toto. Mame emarykõ tyhkohse eya xine, ipupurukõ roropa. Mame ekepyrykõ tonëse eya xine, Eperõ tunary pütokoxi. Mame Ixiposete zupuhpyry tarose eya xine zonëtohme Apinea zonëtopõpyry aka Eperõ po.

5

Tawi ritopõpyry Izyraeu tõ esëme Juta tõ maro (1 Koronika 11.1-9; 14.1-7)

¹ Mame Izyraeu tõ emero tõximõse toto Tawi maro Eperõ po. Ynara tykase toto eya:

– Oekyry tõme ynanase Izyraeu pakõme kuexirykõke, tuisa.

² Pake kutuisarykõme Sauu ahtao, Izyraeu tõ soutatu tõ aroneme mexiase etonatho pona. Mame ynara tykase Ritonõpo Kuesëkõ oya: “Tuisame exĩko mase, Ritonõpo poetory tõ esëme,” tykase toto.

³ Moro sã Izyraeu tõ tamuximãkõ tõximõse Tawi maro Eperõ po, tõmiry totapose eya xine Tawi a Ritonõpo neneryme. Mame Tawi zuhpokoxi, oriu tukuãse eya xine tutuisarykõme tyritohme, Izyraeu tõ esëme.

⁴ 30me jeimamyry nae Tawi ahtao tuisame toehse, 40me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko.

⁵ Eperõ po Juta tõ tuisaryme nexiase 7me jeimamyry zokonaka; Mame Jerusarë po 33me jeimamyry taropose eya Juta tõ maro Izyraeu tõ tuisaryme.

⁶ Morarame tuisa Tawi toytose soutatu tō maro pata Jerusarē poremākapose. Moro pata jepuseu tō esaryme kynexine. Tosaka xine Tawi tō omōsaromepyra tokarose toh repe. Naeroro ynara tykase toto eya:

— Xiaro jūme omōpyra mase. Tonurākara pata eraseme ahtao ro oēmapopyra xine mā toto, pakaihkahnōme roropa toto ahtao oēmapopyra xine mā toto, tykase jepuseu tomo.

⁷ Yrome Xiāo jamihme exikety tapoise Tawi a tosaryme ehtohme. Moromeīpo moro pata tosehapse Tawi pataryme. Ynara toehse nexiase:

⁸ Apitoryme Tawi ynara tykase typoetory tomo a:

— Jepuseu tō se pyra ase ipunaka. Mokaro tonurākara sā exiketō, ahmitahpyry sā exiketō roropa poremākapory se awahtao xine, tuna eutary ae nono kuroko onuhnōko matose toto maro etonatohme.

Morara exiryke morara tykase mā toto: Tonurākara, ahmitahpyry exiketō maro omōsaromepyra mā toto Ritonōpo Tapyī taka.

⁹ Morarame tōsesarise Tawi moroto, osewomatoh tao, Tawi Esaryme moro tosehapse roropa eya. Mame moro pata zomye ewomatoh tyrise eya, nono ritopōpyry pata poe xixi tūtatoh wino tuisa tapyī konōto pona.

¹⁰ Kokoro rokē orēpyrahxo toehse ynororo Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety imaro exiryke.

¹¹ Mame tuisa Hirāo, pata Tiro esemy, Tawi akorehmary se toehse. Naeroro oturuketō taropose eya Tawi zuruse; apupari roropa taropose te, wewe poko erohketomo te, topu poko erohketomo, enara. Mame tapyi kurā tyrise eya xine Tawi tapyīme.

¹² Mame tuisame nymyry toehtoh poko tuaro toehse Tawi, Ritonōpo a tuisame tyrise ynororo, typoetory Izyraeu tō esēme ehtohme. Ritonōpo poe imehxo toehse Tawi Izyraeu tō akorehmatohme.

¹³ Moromeīpo Eperō poe toytose Tawi ahtao, typytase ropa ynororo imehnō nohpo tō maro Jerusarē po. Tonuruse ropa imūkuru tomo, ēxiry tomo, enara.

¹⁴ Tawi poenō tonuruse Jerusarē po, enara nexiase toto: Samua te, Sopape te, Natā te, Saromāo te,

¹⁵ Ipaā te, Erisua te, Nepeke te, Japia te,

¹⁶ Erisama te, Eriata te, Eriperete, enara.

*Pirixteu tō poremākatopōpyry Tawi a
(1 Koronika 14.8-17)*

¹⁷ Morarame Izyraeu tō tuisaryme Tawi menekatopōpyry waro toehse pirixteu tō ahtao, tōximōse toto Tawi apoitohme tyya xine repe. Yrome moro poko tuaro Tawi, tyhtose ynororo āpuruhpyry jamihmā taka.

¹⁸ Mame pirixteu tō tooehse. Tōsesarise toto jakanahmā Ahno konōto po.

¹⁹ Naeroro tōturupose Tawi Ritonōpo a, ynara tykase:

— Ytōko ha osetapase pirixteu tō maro? Toto poremākapōko mah? tykase.

— Ytoko! tykase Ritonōpo. — Mokaro ekarōko ase oya, toto poremākapōko roropa matose, tykase.

²⁰ Morara exiryke Paau-Perazī pona toytose Tawi. Moroto pirixteu tō typoremākapose eya, ynara tykase ynororo:

— Zume tuna ahtao emero arōko. Moro sā mā kuepetōkara typoremākapose Ritonōpo a.

Naeroro moroto tosehapse Paau-Perazīme. (Paau-Perazī, kary “Kuesēkō mokyro, kuepetōkara poremākapone.”)

²¹ Moroto tynaxikahpyrykō tyneponāmarykōme turumekase pirixteu tomo a, naeroro mokaro tarose kehko Tawi tomo a moro poe.

²² Imeīpo pirixteu tō tooehse ropa jakanahmā Ahno konōto pona ropa osesarise ropa.

²³ Tōturupose ropa Tawi Ritonōpo a, mame ynara tozuhse ynororo Ritonōpo a:

– Osetapara ehtoko taroino. Mya ytotoko mokaro zomye, wewe amoreira tō htaka. Mame moino wewe etonie osetapatoko.

²⁴ Mame imoihmākō ytoyory sā etaryhtao oya wewe tō epozakuroko, ytotoko axiny. Toytose Ritonōpo osemazuhme mokaro pirixteu tō poremākapose.

²⁵ Morara exiryke Ritonōpo omihpyry omipona toehse Tawi, pirixteu tō taropose eya mya Kepa poe Kezea pona.

6

Ritonōpo omihpyry ē arotopōpyry Jerusarē pona (1 Koronika 13.1-14; 15.25–16.3,37)

¹ Morarame soutatu tō kurehxo exiketō tonehpose ropa Tawi a, Izyraeu tomo, 30 miumākomo.

² Mame tarose toto eya Paara pona, Juta pō pona, Ritonōpo omihpyry ē enehtohme, tosehke Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, tapō po kerupī tō epozakoxi.

³ Mame moro, Ritonōpo omihpyry ē tyrise eya xine pui tō kanary tyrisenā pona, enehtohme Apinatape tapyī tae ypy emory poe. Moro kanary aronanō Apinatape mūkuru tomo, Uza te, Aio, enara.

⁴ Moro kanary po Ritonōpo omihpyry ē nexiase. Aio ytōko nexiase osemazuhme.

⁵ Tawi tō atākyemāko nexiase Ritonōpo eahmāko imoihmākō maro. Wāko toh nexiase, eremiāko opore samo. Osetoketō etōko toh nexiase haapa tomo te, rira tomo te, tāpoa tomo te, maraka tomo te, paratu tomo, enara.

⁶ Mame toeporehkase toto ahtao Nakō erohtoh pona tiriiku pikary poko, pui tō tōsesekunahmase, mame Ritonōpo omihpyry ē tapoise Uza a.

⁷ Morara ahtao Uza zehno toehse Ritonōpo, zuno pyra aexiryke, taorihmapose ynororo moroto ro Ritonōpo a. Toorihse ynororo Ritonōpo omihpyry ē myhto.

⁸ Mame Tawi tyekītapāse Uza etapatopōpyryke Ritonōpo a. Naeroro moroto tosehapse eya xine Pereze-Uza. (Pereze-Uza kary: “Taorihmapose Uza.”)

⁹ Mame Ritonōpo zuno Tawi nexiase. Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo omihpyry ē arory waro pyra ase ipunaka, tykase.

¹⁰ Morarame tosaka Jerusarē pona Ritonōpo omihpyry ē anaropyra toehse ynororo. Imepỹ pona rokē tarose eya Opete-Etō, Kate pō tapyī taka.

¹¹ Mame moroto tynomose Ritonōpo omihpyry eny, oseruao nuno. Morara ahtao kure rokē Opete-Etō tyrise Ritonōpo a, itapyī taōkō maro emero.

¹² Morarame tuaro toehse Tawi ahtao kure rokē Opete-Etō tō riry poko Ritonōpo a, itapyī tao Ritonōpo omihpyry ē exiryke, tapoise ropa eya Opete-Etō tapyī tae. Mame tātākyemaryme Ritonōpo omihpyry ē tarose eya Jerusarē pona rahkene.

¹³ Morarame moro aronanō toytopitoryhtao, 6 meturume tū tykase toto ahtao, okyno tō tyahkase Tawi a tynekaroryme Ritonōpo a, pui orutua toiro te, pui mūkuru kurano, enara.

¹⁴ Mame Tawi tamuruse Ritonōpo maro oturuketō zupō ke, mauru panō risemy. Tuase ynororo orēpyra samo Ritonōpo neneryme.

¹⁵ Mame Ritonōpo omihpyry ē aroryhtao, Izyraeu tō imoihmākō maro, tākye toh nexiase kohkohtāko, rueimo etōko, enara.

¹⁶ Morarame aomomyryhtao Tawi pataka, Ritonōpo omihpyry ē maro, osenuhmāko Mikau nexiase, tapyi eutary ae. Mame tuisa Tawi tonese ahtao tyya pyhseky āko, wāko Ritonōpo eahmaryme, typoihtose tukurohtao eya.

¹⁷ Mame Ritonōpo omihpyry ē tarose eya xine tapyi pitiko taka, Tawi nyrihpyry taka esaryme. Mame tynekaroryme Ritonōpo a okyno tō tyahkase eya, osepeme ehtoh tyahkase roropa eya.

¹⁸ Moromeīpo okyno tō tyahkakehse ahtao osepeme ehtoh roropa tyahkakehse ahtao, kure imoihmākō tyripose eya Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a.

¹⁹ Mame wyi tokarose eya tōsē maro orutua komo a, nohpo tomo a roropa, uwa epery asarahtyā tokarose Izyraeu tomo a. Moromeīpo tytapyīkō taka toytose ropa toto.

²⁰ Mame Tawi toytose ropa tytapyī taōkō kure tyripotohme Ritonōpo a. Mame Mikau Sauu ēxihpyry tutūtase oseporyse imaro, ynara tykase ynororo eya:

– Nuasemā sā mexi seroae, tuisa Izyraeu esemy. Putupyra exikety sā kueneno, ehxiropyra exikety samo, tupoke pyra sā osenepōko ākorehmananō poetory nohpo tomo a.

²¹ Tawi a tozuhse ynororo, ynara tykase:

– Ritonōpo eahmaryme wāko akene. Eya tymenekase ywy omy myakāme ipoenō maro, tuisame jehtohme Izyraeu tō esēme. Naeroro Ritonōpo oneahmakehpyra exīko ase, wāko ro ase eahmaryme.

²² Ime pyrahxo exīko ase Ritonōpo neneryme. Otaramē putupyra exiketyme jekarōko mase repe. Yrome mokaro nohpo oryximākomo, toto poko moturuno, imehxo exiketyme jekarōko mā toto, tykase.

²³ Mame Mikau, Sauu ēxihpyry jūme tumūkue pyra toehse.

7

Natā nurutopōpyry Tawi netaryme (1 Koronika 17.1-15)

¹ Moraramē torēnase Tawi tuisame toexiry poko, tytapyī konōto tao, epetōkara emero typoremākapose roropa Ritonōpo a.

² Moraramē tōturuse Tawi urutō Natā a. Ynara tykase ynororo:

– Taro ase tapyi kurā tao, apupari risē tao. Yrome Ritonōpo omihpyry ē tapyi pitiko tao rokē mana, tykase.

³ Ynara tykase Natā eya:

– Tyriry se awahtao ōsenetupuhtoh tyriko, amaro Ritonōpo exiryke, tykase.

⁴ Moraramē koko tōturuse Ritonōpo Natā a. Ynara tykase:

⁵ – Ytoko ypoetory Tawi a, ynara kaxita: “Ynara āko Ritonōpo oya: Oya pyra ymaro Oturutoh amopōko ase, Ytapyīme.

⁶ Tapyi tao exipitopyra ase, moino ro Ejitu poe Izyraeu tō tonehse ya ahtao, tarona. Ytoytōko rokē exiase pata tō poro, kamisa risē ke rokē jesaryme.

⁷ Jytojytoryhtao Izyraeu tō maro, ynara kapitopyra exiase toto tuisaryme ynymenekatyamo a: “Tapyi amotoko, apupari risemy, ytapyīme ehtohme, kara.”

⁸ Naeroro seromaroro ypoetory Tawi zuruko: “Ynara āko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety: ‘Kymenekase ona po awahtao, kaneru tō ekahmaryhtao oya, ypoetory tō esēme oehtohme, Izyraeu tō tuisaryme.

⁹ Amaro exiase oyoytoryhtao, emero pata tō poro. Oepetōkara tonahkase ya oneneryme. Taroino imehxo orīko ase, imehnō imehxo exiketō samo, sero nono po.

¹⁰⁻¹¹ Osa tymenekase ya ypoetory tō Izyraeu tō esaryme, tytapyīke toto ehtohme, mouroto imehnō maro osetapara exīko mā toto. Moino ro, sero nono pona tooehse toto ahtao, zehnotokō oehkehpyra mā toto etonatohme ypoetory tō maro, toto poremākatohme. Yrome moro otyhkāko mana. Opynanohtoryko ase oerekohmara ropa oepetōkara ehtohme. Morara ahtao opoenō emākapōko ase, apakomotyā roropa.

¹² Mame toorihse awahtao, oekepyry tonēse ahtao atamuru tō ekepyry tō maro, omūkuru menekāko ase tuisame ehtohme omyakāme. Tuisamehxo mokyro rīko ase.

¹³ Mokyro mā tapyi amōko jesety esaryme. Mame jūme tapō po tuisame exīko mā ynororo.

¹⁴ Mokyro zūme exīko ase. Umūkurume exīko mana. Mame azahkuru toehse ynororo ahtao, mokyro wānohnōko ase, tumūkuru wānohtoh samo jūkomo a.

¹⁵ Yrome ipyno exikehpyra ase, Sauu rumekatopōpyry sā pyra, imyakāme oehtohme.

16 Yrome atapyĩ taõkõ jũme exĩko, tuisame oehtoh roropa enahpỹme exĩko, jũme yneneryme.’”

17 Mame Tawi turuse Natã a emero Ritonõpo nekarohpyry.

*Kure Ritonõpo ritopõpyry Tawi a
(1 Koronika 17.16-27)*

18 Mame tuisa Tawi tomõse tapyi pitiko taka porohtohme Ritonõpo ãpataka, ynara tykase ynororo Ritonõpo a:

– Ritonõpo Imehxo Exikety, moino ro kure rokẽ kyriase kure jehtoh pokoino pyra, papa tõ kure ehtopõpyry pokoino pyra roropa.

19 Yrome kure jyritopõpyry motye, seromaroro õmihpyry mekaro ya ypoenõ poko, ypakõ poko roropa tuaro yna ehtohme kure toto riry poko oya imeĩpo, Ritonõpo Imehxo Exikety.

20 Oururu waro pyra ase, juaro ipunaka oexiryke, opoetoryme jexiryke.

21 Õmihpyry ae ro morohne tyrise oya, tyriry se oexiryke. Mame morohne poko tuaro kyriase rahkene.

22 Tuisa imehxo mase, Ritonõpo, yna Esemy! Apanõ pyra mana; ynaretase ynapanary ke, omoro rokẽ mase, Ritonõpo, imepỹ pyra mana.

23 Opoetory tõ Izyraeu panõ pyra roropa mana sero nono po, typynanohse toto oya opoetoryme toto ehtohme. Imehxo Exiketyme oehtoh waro imehnõ ehtohme ajamitunuru ke takorehmase toto oya. Ejitu poe toto tymyhpokase oya. Mame imehnõ ahno taropose oya toto neponãmarykõ maro, toto esahpyrykõ pona opoetory tõ ytotohme.

24 Izyraeu tõ tyrise oya Ritonõpo, jumanatome opoetoryme toto ehtohme, toto Esẽme roropa Oehtohme.

25 – Naeroro seromaroro, Ritonõpo, yna Esemy, õmihpyry ae ro jũme kure rokẽ kyriko, ytapyĩ taõkõ maro.

26 Oesety imehxo ehtoh ekãtõko mã toto emero, jũme opoko ynara ãko imehnõ mana: “Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety mã Izyraeu tõ Esẽme mana. Mame jũme tuisame exikehpyra exĩko ypakõ mana, enara.

27 Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemy! Sero poko kutuarõtanohpoase, ynara karyke ya: ‘Ywy roro apakõ rĩko ase tuisame jũme.’ Naeroro ehxiropyra ase sero poko jotururu oya.”

28 – Ritonõpo, õmihpyry kurã mekaroase ya, õmihpyry onytyromara mase, Ritonõpome oexiryke.

29 Naeroro ajohpame sã ytapyĩ taõkõ kure tyriko, ypoenõ maro, ypakomotyã roropa, jũme toto onewomakehpyra oehtohme. Ritonõpo Imehxo Exikety, moro poko juruase omoro. Morara exiryke kure ypakõ riryhtao oya, jũme kure exĩko mã toto.

8

*Orẽpyra Tawi ehtopõpyry
(1 Koronika 18.1-17)*

1 Moromeĩpo tõsetapase Tawi pirixteu tõ maro, typoremãkase toto eya. Jamihme pyra toto tyripose eya, osetapara toto ehtohme moro nono po.

2 Mame moapita tõ typoremãkase Tawi a. Imihme tyripose eya nono pona toto ikuhtohme eary ke. Oseruao ahtao asakoro eary pune ehtoh totapase eya, toiro eary pune onetapara nexiase. Naeroro mokaro moapita tõ Tawi namotome toehse. Epehpyry tonehse eya xine Tawi a ekarotohme.

3 Morarame tõsetapase Tawi Hatatezea, Reope mũkuru maro, Zopa tuisaryme nexiase ynororo, Eupyrati nonory apoiry se ropa ynororo toehse ahtao.

⁴ Ikanary tōkehko tapoise Tawi a, kawaru po ytoketō miu 700me tapoise, soutatu tō 20 miume tapoise eya, enara. Kawaru tō jaxiry tysahsahkase eya emero exisasaka, 100me ikanary pune rokē kawaru tō typynanohse eya.

⁵ Mame Xiria tō tooehse ahtao Tamaxiku poe Hatatezea, Zopa esē akorehmase, 22 miumākō totapase toto Tawi a.

⁶ Mame āpuruhpyry tō soutatu tō esarymā tyripose Tawi a toto nonory po, typoetoryme toto ehtohme, epehpyry enehtohme tyya. Orēpyra Tawi tyrise Ritonōpo a emero pata tō po.

⁷ Hatatezea poetory esā kyryry tapoise Tawi a osewomatoh tonō uuru risemy. Morohne tarose eya Jerusarē pona.

⁸ Metau tapoise roropa eya itamurume Peta poe te, Perotai poe roropa, Hatatezea patary tō poe, enara.

⁹ Morarame Hatatezea poremākatopōpyry poko Tawi a totase ahtao Toi, Hamate esemy a,

¹⁰ tumūkuru, Jorão taropose eya tuisa Tawi omikase, eahmase roropa Hatatezea poremākatopōpyry poko eya. Apitoryme Toi tōsetapase tuhke rokē Hatatezea maro. Tynekaroryme uuru risē tonehse Jorão a, parata risemy te, metau risemy, enara, ekarotohme Tawi a.

¹¹ Morohne tapiakase Tawi a Ritonōpo kyryryme rokē ehtohme, imepỹ parata samo, uuru roropa tapoise tyya ahtao, imeimehnō ahno wino, typoremākase toto ahtao,

¹² etomita tomo te, moapita tomo te, amonita tomo te, pirixteu tomo, amarekita tomo, enara. Moro saaro Hatatezea mōkomohpyry tapiakase Tawi a Ritonōpo kyryryme rokē ehtohme.

¹³ Morarame tuisamehxo Tawi ehtoh tokātose eya xine aepyry ropa ahtao, 18 miume etomita tō totapase ahtao eya, jakanahmā Sautu po.

¹⁴ Mame āpuruhpyry tō jamihme exiketō tyripose Tawi a Etō po, typoetoryme etomita tō ehtohme. Orēpyra Tawi tyrise Ritonōpo a emero pata tō pona aytoryhtao.

¹⁵ Mame Izyraeu tō esēme Tawi nexiase emero porehme. Otyro kapỹ nexiase ynororo. Zae rokē tyrise roropa eya.

¹⁶ Joape, Zerua mūkuru, soutatu tō tuisaryme nexiase. Josapa, Airute mūkuru tuaro ehtoh poko Tawi akorehmaneme nexiase.

¹⁷ Zatoke, Aitupe mūkuru te, Aimereke, Apiataa mūkuru roropa Ritonōpo maro oturu-toh tao erohketō nexiase. Seraia omi meroneme nexiase.

¹⁸ Penaia, Joiata mūkuru keretita tō esēme te, peretita tō roropa esē nexiase. Tawi mūkuru tō oturuketōme toh nexiase, tumykō akorehmaneme toh nexiase.

9

Mepiposete maro Tawi

¹ Mame tōturupose Tawi, ynara tykase ynororo:

– Sauu ekyrỹpyry nae ro, kure tyritohme, Jonata pokoino?

² Sauu tō poetohpyry nae ro nexiase, esety Zipa. Tykohmase ynororo, aehtohme Tawi a oturupotohme.

– Omoro hma Zipa? tykase Tawi.

– Ỹ, ywy ase, tykase ynororo, opoetoryme ase.

³ Mame tōturupose tuisa a eya, ynara tykase:

– Nae ro Sauu ekyrỹpyry, kure tyritohme, jomihpyry ae ro Ritonōpo netaryme? tykase ynororo.

– Ỹ, nae ro toiro, Jonata mūkuru. Yrome ahmitahpyryme ynororo, ātakamahpyry. Ytoytopỹme ynororo, tykase Zipa.

⁴ – Otoko hnae ynororo? tykase tuisa.

– Makia, Amieu mūkuru tapyĩ tao mana, pata Ro-Tepaa po! tykase Zipa.

⁵ Naeroro tonehpose ynororo tuisa Tawi a.

⁶ Mame Mepiposete, Jonata mūkuhpyry, Sauu parỹpyry, tooehse tahtao typorohse ynororo tosekumuru po tōmyty nono pokoxi tyrise eya, Tawi ěpataka “Imehxo mase,” katohme eya.

– Mepiposete, tykase Tawi.

– Ÿ, opoetoryme ase, tykase ynororo.

⁷ – Enaromyra exiko, tykase Tawi. – Kure oriry se ase omy Jonata pokoino. Atamuru Sauu tupi tōkehko ekarōko ropa ase oya, emero. Mame jūme oesary ekarōko ase jotuhtho po, tykase.

⁸ Typorohse ropa Mepiposete tosekumuru po, ynara tykase:

– Otyme kure ywy? Typahsēme sã rokē ase, kaikuxi ekepyry sã rokene. Oty katohme kure jyrīko mahno? tykase.

⁹ Mame Zipa tykohmase tuisa Tawi a, ynara tykase eya:

– Sauu tapyinỹpyry emero ekarōko ase iparỹpyry a.

¹⁰ Omoro, omūkuru tō maro, opoetory tō maro erohnōko itupi tō poko, tonahsē enehtohme, oesē parỹpyry napyryme. Yrome jūme otuhnōko mā ynororo ymezã po.

Zipa tumūkue nexiase 15me, typoetoke roropa 20me, enara.

¹¹ Mame tuisa Tawi tozuhse Zipa a:

– Ōmipona tyrīko ase emero, opoetoryme ase, tykase.

Tawi meza po tōtuhse Mepiposete, Tawi mūkuru samo.

¹² Tumūkue Mepiposete nexiase, esety Mika. Zipa ekyry tō emero Mepiposete poetoryme toehse.

¹³ Mame moroto Jerusarē po ehse Mepiposete, kokoro rokē otuhse ynororo tuisa Tawi maro. Ahmitahpyryme nexiase ynororo, asakoro ipupuru.

10

Amonita tō typoremākase Tawi a, xirio tō roropa (1 Koronika 19.1-19)

¹ Moromeīpo Amō pōkō tuisary Naasa toorihse. Imūkuru Hanū tuisame toehse.

² Mame ynara tykase Tawi:

– Kure rokē Hanū rīko ase, kure yritopōpyry sã jumy Naasa a.

Naeroro typoetory tonyohse eya Hanū zurutohme osepeme se toexiry poko repe. Yrome toeporehkase Tawi nenyohyã ahtao Rapa pona,

³ Amō pōkō tamuximākō ynara tykase tutuisarykomo a:

– Oty enetupuhnōko mah mokaro Tawi nenyohyã poko? Omy orihtopōpyry poko emynyhmāko nae, topeme oriry poko nae? Nary, tykase toto. Tonehpose sātã mã toto Tawi a kypatarykō enetohme, tuaro ehtohme, imeīpo kyporemākatohkōme, tykase toto.

⁴ Naeroro Tawi nenyohyã tapoise Hanū a, totypokapose zokonaka eya xine te, zupō tysahkase ātykyry pona, mame taropose ropa toto eya xine.

⁵ Moro poko zuaro toehse Tawi ahtao, imehnō omi aronanō taropose eya oseporyse toto maro, itamurume toehxirose toto exiryke. “Ah neraximã toto Jeriko po aporo toto etypoty ahtatohme ropa, toto oehtohme ropa xiaro,” tykase Tawi.

⁶ Morarame tonetupuhse Amō pōkō topeme pyra Tawi tō tyrise tyya xine exiry poko. Morara exiryke xirio tō soutatu tō 20 miime topehmase eya xine Pete-Reope pōkomo te, Zopa pōkō maro. Maaka pōkō esē roropa toahmase eya xine miime soutatu tō maro te, Tope pōkō roropa 12 miumākō maro.

⁷ Moro poko tuaro Tawi toehse ahtao Joape tonyohse eya Izyraeu tō soutatu tō orēpyra exiketō maro etonatohme.

⁸ Mokaro amonita tō tutūtase pata Rapa poe etonatohme typatary omōtoh etonie. Mokaro xirio tō Zopa pōkō te, Reope pōkō roropa tōximōse toto ameke pixo ona po Tope pōkō maro, Maaka pōkō maro roropa.

⁹ Mame mokaro asakoro oximōtoh tonese Joape a. Naeroro typoetory tō tapiakase eya, zokonaka tymaro xirio tō maro etonatohme.

¹⁰ Typoetory tō akoīpyry taropose eya takorō Apisai maro toto ytotohme amonita tō maro etonatohme.

¹¹ Ynara tykase Joape Apisai a:

— Mokaro xirio tō ymotye jamihme ahtao kuakorehmako. Morararo omotye xine amonita tō ahtao ākorehmāko ase, tykase.

¹² — Oserehpyra exiko! Orēpyra sehtone kuekyry tō ewomatohme, Ritonōpo patary tō ewomatohme roropa. Tyriry se toehtoh rīko Ritonōpo mana, tykase.

¹³ Mame Joape tō toytose soutatu tō maro osetapase xirio tō maro. Toepase mā toto xirio tomo.

¹⁴ Mame xirio tō epary tonese ahtao amonita tomo a toepase roropa toh nexiase Apisai wino. Tomōse ropa toto typataka xine ropa. Morarame Joape osetapakehīpo toytose ropa Jerusarē pona.

¹⁵ Morarame Izyraeu tomo a typoremākase toexirykō eneryke tyya xine, tōximōse ropa toto xirio tomo, emero porehme.

¹⁶ Mame imehnō xirio tō tonehpose Hatatezea a moino Eupyrati poe, xixi tūtatoh wino. Mame toytose toto pata Herā pona. Toto esēme Sopake nexiase Hatatezea soutatu tō esēme.

¹⁷ Mame moro poko tuaro Tawi toehse ahtao Izyraeu tō soutatu tō tonehse eya oximōme, tuna Joatāo takuohse eya xine. Mame toytose toto Herā pona. Moroto xirio tō tōximōse toto etonatohme Izyraeu tō maro. Tōsetapapitose toto,

¹⁸ yrome Izyraeu tō wino xirio tō toepase toto. 700me kahu poko erohketō totapase Tawi tomo a, soutatu tō roropa 40 miume totapase eya xine. Esēkō Sopake tuose roropa Tawi tomo a. Toorihse moroto ona po ynororo, etonatoh po

¹⁹ Morarame Hatatezea patary tō tuisary tomo a tuaro toehse ahtao typoremākaporykō poko Izyraeu tomo a osepeme se toehse toh nexiase imaro xine. Tōsekarose toto eya xine Izyraeu tō poetoryme toehtohkōme. Morarame mokaro xirio tomo amonita tō akorehmary ropa zuno toehse toh nexiase rahkene.

11

Pate-Sepa maro Tawi

¹ Morarame otyro arykatoh toehse ahtao, tuisa tō toytory se ahtao topetōkara maro osetapase, Joape tonyohse Tawi a Izyraeu soutatu tō maro porehme. Mame amonita tō typoremākase eya xine te, pata Rapa tomyehmase roropa eya xine. Yrome Tawi tehme nexiase Jerusarē po.

² Kokonie pukuro, Tawi towōse ropa nyhxīpo pitiko toytotohme zara poro, tytapyī mypatarānakuroko. Moroto tahtao nohpo tonese eya, epỹko ahtao, nohpo oryximano.

³ Mame typoetory taropose Tawi a ekaropotohme ipoko. Esety waro toehse ynororo, Pate-Sepa, Eriā ēxiry, Uria, heteume exikety pyty.

⁴ Mame imehnō omi aronanō taropose Tawi a mokyro enehtohme tyya. Tooehse ahtao ipoko toehse Tawi. Toekurikase ynororo nuno po munume ehxīpo, Moeze omihpyry ae ro. Mame tytapyī taka toytose ropa ynororo.

⁵ Imeīpo poetoēme toehtoh waro toehse ynororo. Naeroro omi taropose Tawi a poetoēme toexiry poko ekarotohme.

⁶ Morarame Tawi a tōmiry taropose Joape a:

— Uria, heteume exikety enehpoko ya oturutohme, tykase.

Naeroro moro ae ro moro tyrise Joape a.

⁷ Uria tooehse ahtao tōturupose Tawi a eya Joape ehtoh poko, soutatu tō ehtoh poko, etonatohkō poko, enara.

⁸ Mame ynara tykase Tawi eya:

– Atapyĩ taka ytoko oseremase pixo, tykase Tawi eya.

Mame tutūtase ynororo, itapyĩ taka tynekaroryme otyro taropose tuisa a repe.

⁹ Yrome tytapyĩ taka ytopyra tokurehse ynororo. Tuisa tapyĩ omōtoho tao rokē tynyhse Uria, imehnō tuisa poetory tō maro.

¹⁰ Mame tuaro toehse Tawi ahtao, ytopyra tytapyĩ taka Uria ehtopōpyry poko, tōturupose ynororo eya:

– Oehsenāme mase, okynahxo ameke ehxīpo. Oty katohme atapyĩ taka ytopyra make? tykase eya.

¹¹ Ynara tykase Uria Tawi a:

– Ritonōpo omihpyry ẽ tapyi pitiko tao mana. Morararo Izyraeu tomo, Juta tō maro, jesē Joape roropa ipoetory tō esā maro, jarao rokē nyhnōko mǎ toto. Ytosaromepyra ase ytapyĩ taka, otuhse, eukuru ẽse, ypyty maro ehse. Ritonōpo netaryme morara āko ase, morohne onyripyra sātāse, tykase Uria.

¹² Mame ynara tykase Tawi eya:

– Taro exiko seroae. Mame kokoro aaropōko ropa ase, tykase.

Morara exiryke tehme toehse Uria Jerusarē po moro ae, yrokokoro, enara.

¹³ Mame Tawi a toahmase ynororo otuhtohme tymaro, eukuru ẽtohme roropa. Mame tytōpose ynororo Tawi a. Yrome kokonie pukuro Uria toytose ropa nyhse tynyhtoh pona tapyi erase nyhtoh taka. Tytapyĩ taka ytopyra toehse ynororo.

¹⁴ Yrokokoro Joape neneryme pape tymerose Tawi a, aropotohme Uria emahpo.

¹⁵ Ynara tymerose eya: “Mose, Uria tyriko etonatoh esmazupurume ehtohme. Mame moroto irumekatoko aorihtohme,” katoh tymerose Tawi a Joape neneryme Uria poko.

¹⁶ Naeroro pata zomye toytose toto ahtao Uria taropose Joape a esmazupurukōme aehtohme. Moroto topetōkara orēpyra exiry waro Joape nexiase.

¹⁷ Mame pata poe soutatu tō tutūtase ahtao osetapase Joape tō maro, toitoine Tawi poetory tō totapase eya xine. Uria roropa totapase.

¹⁸ Mame tōmiry taropose Joape a Tawi zurutohme etonatoh poko.

¹⁹ Ynara tykase Joape tōmiry arone a:

– Tōturukehse awahtao tuisa a etonatoh poko,

²⁰ Tohne toehse tuisa ahtao, otarame ekaropōko mana: “Oty katohme pata apuru pūtokoxi mytotou etonatohme? Tuaro pyra mexiahse pyrou ke oworykō poko kaino pata apuru poe?”

²¹ Apimereke, Jerupesete mūkuru etapatopōpyry poko tuenikehse matou? Topu tomase ahtao nohpo a kaino, apuru poe totapase ynororo pata Tepe po, toorihse. Oty katohme pata apuru pūtokoxi mytotou?” Morara karyhtao eya, ynara kaxiko eya: “Opoetory Uria roropa toorihse,” kaxiko eya.

²² Mame omi arone toytose. Toeporehkase ahtao Tawi turuse eya emero Joape nurupotopōpyry ae ro.

²³ Ynara tykase ynororo Tawi a:

– Typoremākase yna jamihme aexirykōke, yna osetaparyhtao aryhnao. Yrome toto taropose ropa yna a pata omōtoho pona ropa.

²⁴ Mame taky poko exiketō yna woase pyrou ke apuruhpyry poe. Toitoine opoetory tō toorihse. Opoetory Uria roropa toorihse, tykase ynororo eya.

²⁵ Mame ynara tykase Tawi omi arohpono a:

— Ynara kaxita Joape a: “Emynyhmara exiko toitoine kysoutatu kō totapase exiry poko. Toipe osetaparyhtao toitoine orihnōko. Naeroro ajamihtatoko ropa moro pata poremākapotohme oya xine,” kaxita eya orēpyra aehtohme ropa, tykase Tawi.

²⁶ Mame tynio orihtopōpyry poko totase ahtao Pate-Sepa, Uria pyty a, tyxitase ynororo ipoko.

²⁷ Moromeīpo tyhnamokehse ahtao, tonehpose nohpo Tawi a tytapyī taka, ipytyme aehtohme. Mame toemūkuase orutuame ynororo. Yrome Tawi nyrihpyry Ritonōpo zamaro pyra nexiase.

12

Tawi zurutopōpyry Natā a

¹ Morarame Natā tonyohse Ritonōpo a oturuse Tawi a. Toytose tahtao ynara tykase ynororo eya:

— Asakoro orutua nexiase imepỹ pata po; toiro mokyro nexiase tymōkomoke exiketyme itamurume, zakorō tymōkomoke pyra nexiase ipunaka.

² Mokyro tymōkomoke exikety kaneru esēme nexiase tuhke, pui tō tuhke roropa esēme nexiase.

³ Yrome mokyro tymōkomokākara myhene toiro rokē kaneru nohpo nae nexiase, inepekatyhpyry rokene. Toky tuātanohpose eya tytapyī tao, typoenō maro. Tynapyryke toky tynahpase eya. Tauhpase ynororo tykasanary ke. Enao tynyhse, ěxiry sã toehse eky eya.

⁴ Morarame tymōkomoke exikety katonomory tooehse mokyro tapyī taka. Yrome toky toiro menekary se pyra toehse etapatohme, otuhtoh ritohme, tykatonō maro otuhtohme. Tymōkomokākara eky rokē tapoise eya, kaneru nohpo pitiko totapase eya, tahnose eya tykatonō maro otuhtohme.

⁵ Mame Tawi tyekītapāse Natā omiry etaryke tyya. Mokyro tymōkomoke exikety zehno toehse ynororo. Ynara tykase ynororo Natā a:

— Ritonōpo netaryme ynara āko ase: “Mokyro moro rihpono kure aorikyry.

⁶ Mokyro a kure epehmary 4me kaneru, morara tyrise eya exiryke,” tykase.

⁷ Mame ynara tykase Natā Tawi a:

— Omoro mase mokyro. Ynara āko Ritonōpo, Izyraeu esemy: “Kymenekase Izyraeu tuisaryme oehtohme. Kuewomase oetapara Sauu ehtohme.

⁸ Tuisame kyriase Sauu myakāme. Ipytỹpyā ekaroase roropa oya. Izyraeu tō esēme kyriase, Juta esēme roropa. Morohne pitiko ro ahtao oya, itamurumehxo ekarory roropa oya.

⁹ Oty katohme jomihpyry tyhtomase oya? Jomipona pyra toehse, oorypyry poko oexiryke. Uria heteu totapapose oya ipyty apoitohme, opytyme aehtohme. Totapapose ynororo oya amonita tomo a.

¹⁰ Naeroro jomipona pyra toehse oexiryke, Uria pytỹpyry tapoise oya exiryke opytyme, jūme opoenō, apakō roropa etapāko imehnō mana.”

¹¹ Ynara āko roropa Ritonōpo mana: “Oekyry ke ro oryhmapōko ase, awānohnōko roropa ase. Oneneryme opyxiā apoīko ase toto ekarotohme imehnomo a. Jarao toto poko exīko toh mana.

¹² Tokare pyra oorypyry poko mexiase repe. Yrome emetakamāko ase jarao aehtohme, Izyraeu tō neneryme, emero porehme,” tykase.

¹³ Mame ynara tykase Tawi Natā a:

— Yyrypyry poko exiase, iiryryryme ase Ritonōpo neneryme.

— Ÿ, oorypyry korokāko Ritonōpo mana, tykase Natā, orihipyra mase.

¹⁴ Yrome morohne ritopōpyryke oya Ritonōpo tyhtomase oya. Naeroro omūkuru orihnōko mana, tykase Natā.

15 Mame toytose ropa Natã tytapyĩ taka.

Tawi mūkuru Pate-Sepa maro orihtopõpyry

Moromeĩpo Ritonõpo poe Uria pytýpyry mūkuru, Tawi mūkurume, takuruhtase yronymyryme.

16 Tõturuse Tawi Ritonõpo a ikurãkapotohme ropa repe. Otuhpyra nexiase tõturutohme Ritonõpo a. Tytapyĩ taka tomõse ynororo, imihme nono po tõmehse ynororo tõpatapoe.

17 Mame ipoetory tõ tamuximãkõ Tawi owomyry se ropa toh toehse nexiase. Yrome towomyry se pyra nexiase. Tõtukuru se pyra roropa nexiase ynororo.

18 Morarame 7me tõmehse ahtao toorihse poeto. Morara ahtao ipoetory tõ enaromýke toh toehse. Tawi zururu se pyra toh nexiase poeto orihtopõpyry poko. Ynara tõsenetupuhse toexirykõke: “Isene ro poeto ahtao kuotururukõ onetara tuisa nexiase. Otara sytatou poeto orihtopõpyry poko zurũko? Otarame rowohpã sã mã owõnõko ropa, tykase toto.”

19 Mame mokaro puti puti kary osey a rokẽ tonese ahtao Tawi a, poeto orihtoh poko tonetupuhse eya. Tõturupose ynororo:

– Norihno poeto? tykase.

– Ý, toorihse, tykase toto.

20 Naeroro towõse ropa Tawi nono poe. Toeypyse ropa ynororo. Upo imepý tamuruse ropa eya. Moromeĩpo Ritonõpo maro oturutoh taka tomõse ynororo Ritonõpo eahmatohme. Mame tytapyĩ taka toytose ropa tahtao tonahsẽ tokaropose eya. Tonehse eya xine ahtao tõtuhse roropa ynororo.

21 Ipoetory tomo tõturupose eya:

– Otara exiryke? Isene ro poeto ahtao otuhpyra mexiase, oxitaryke, oemynyhmaryke. Yrome seromaroro toorihse poeto ahtao, towõse ropa omoro, otuhnõko roropa mase, tykase toto.

22 Ynara tykase ynororo:

– Ý, isene poeto ahtao tyxitase ywy, otuhpyra roropa exiase, ynara enetuputyryke ya: Otarame Ritonõpo kure exiryke nupunato poeto enẽko mana. Mame anaorihmapopyra exĩko mana, ase repe.

23 Yrome seromaroro toorihse poeto. Otyme kure otuhpyra jexiry? Onẽsemãkapopyra ropa ase repe. Ytõko ase eya, yrome oehpyra ropa ya mana, tykase ynororo.

Saromão enurutopõpyry

24 Mame typyty Pate-Sepa tomuhkehkase Tawi a. Oximaro toehse toto. Mame nohpo poetoẽme toehse ropa, toemũkuase ynororo orutuame, mame mokyro tosehapse Tawi a Saromãome. Mokyro pyno Ritonõpo nexiase.

25 Naeroro Natã tonehpose eya esehpatohme Jetitia me, ipynohxo Ritonõpo exiryke.

Pata Rapa apoitopõpyry Tawi a

(1 Koronika 20.1-3)

26 Morara ahtao amonita tõ maro tõsetapase Joape tomo, pata Rapa po, amonita tõ tuisary esary po. Mame Rapa põkõ typoremãkase eya.

27 Naeroro tõmiry aronanõ tonyohse Joape a Tawi zuruse:

– Rapa põkõ tunary tapoise yna a. Toto patary apoisasaka roropa ynanase.

28 Morara exiryke imehnõ soutatu tõ enehko amaro sero pata poremãkatohme oya. Mãpyra oehpyra awahtao ywy roro iporemãkãko ase. Mame jesety ke esehpãko ase, tykase.

29 Mame tysoutatu tõ tonehpose Tawi a emero porehme. Rapa pona toytose toto osetapase, mame moro pata typoremãkase eya xine.

30 Moroke, amonita tõ neponãmary parimã nae nexiase uuru risemy, omoxiny 34 kirume. Moro tapoise Tawi a tykyryryme ehtohme, topu typyne exikety maro. Moro

topu typyne exikety tyrise Tawi a typarimã pokona. Mõkomo itamurume tarose roropa eya xine, moro pata poe.

³¹ Mame moro põkõ tyrise eya xine erohketõme, wewe rakatoh ke, serra ke te, nono ahkatoh ke te, wywy ke te, tijoro riry poko roropa, enara. Morara tyrise Tawi a emero Amõ patary põkomo. Mame toytose ropa toto soutatu tõ maro, Jerusarë pona ropa.

13

Tamara maro Amanõ

¹ Morarame Apisarão, Tawi mükuru tõxike nexiase, oryxime exikety, esety Tamara. Mokyro poko typenetase Amanõ, imepỹ Tawi mükuru.

² Takuruhtase sã nexiase toryxiry Tamara poko se toexiryke repe. Yrome imaro ehsaromepyra nexiase. Orutua poko exipitopyra roropa mokyro nohpo nexiase.

³ Morarame Amanõ topeke nexiase, esety Jonatape Ximeia mükuru, Tawi rui Ximeia nexiase. Tuaro exiketyme sã Jonatape nexiase.

⁴ Mame tõturupose ynororo Amanõ a:

– Omoro mase tuisa mükurume. Yrome emynyhmãkohxo mase kokoro rokene. Oty katohme? Kuruko kěty, tykase ynororo. Ynara tykase Amanõ eya.

– Tamara poko emynyhmãko ase, jakorõ Apisarão oryxiry poko, ise jexiryke, tykase.

⁵ Mame ynara tykase Jonatape:

– Imihme exiko onyhtoh po, kurãkara samo, tykase. Mame omy tooehse ahtao oenese, ynara kaxiko eya: “Woryxiry Tamara oepyry se ase ynapyry ekarotohme ya. Ah tonahsẽ rino yneneryme, inyryry enery se jexiryke. Mame ynahpãko mã ynororo rahkene,” kaxiko, tykase.

⁶ Naeroro tohrame toehse Amanõ, kure pyra exikety samo.

Mame tooehse tuisa ahtao, morara tykase ynororo eya:

– Ajohpãme sã Tamara enehpoko xiaro wyi pixo ritohme yneneryme. Mame ynapyry ekarõko ya mana, tykase.

⁷ Mame tõmiry tonyohse Tawi a Tamara zurutohme:

– Ytoko Amanõ tapyĩ taka tonahsẽ pixo ritohme inapyryme, tykase.

⁸ Naeroro toytose ynororo typiry Amanõ tapyĩ taka, moroto ynororo tynyhtoh tao. Mame wyi risẽ tapoise nohpo a, tykyryse eya ineneryme. Tokeise roropa eya.

⁹ Mame tynyrihpyry touse eya inahpatohme repe. Yrome ise pyra toehse ynororo.

– Emero aropoko taroino, tykase Amanõ.

Tutõtase toto emero.

¹⁰ Mame ynara tykase Amanõ toryxiry a:

– Onyrihpyry enehko xiaro jynyhtoh taka enahtohme, tykase.

Mame tynyrihpyry tarose Tamara a typiry Amanõ nyhtoh taka ekarotohme eya.

¹¹ Yrome tarose eya ahtao ekarotohme eya, tapoise ynororo eya. Ynara tykase:

– Ymaro exiko, woryxiry, tykase.

¹² – Arypyra pihpi, tykase nohpo. – Ypoko pyra exiko. Sero sã pyra Izyraeu tõ mana. Azahkuru ehtoh xihpyry poko pyra exiko.

¹³ Otara exĩko ywy? Aza ytõko ywy ehxiropyra jehtohme? Omoro roropa otara exĩko? Ajoajohpã sã rokẽ exĩko mase Izyraeu tõ rãnao. Ajohpãme sã oturuko tuisa a. Zuaro ase, oya jekarõko mana opytyme, tykase ynororo eya repe.

¹⁴ Yrome aomipona pyra toehse Amanõ. Jamihmehxo toexiryke ipoko toehse ynororo rahkene.

¹⁵ Mame ise pyra toehse ynororo yronymyryme. Ajohpe pyra, ipoko typenetatopõpyry motye ise pyra toehse ynororo.

– Ytoko taroino, tykase Amanõ eya.

¹⁶ – Arypyra, tykase Tamara eya repe. – Sero saaro jaroporyhtao azahkuru oehtoh motyĕkãko mase, yryrhmatoĕpyry oya motye, tykase.

Yrome aomiry etary se pyra Amanõ nexiase.

¹⁷ Typoetory tykohmase tyya. Ynara tykase:

– Mose nohpo arota taroino, jarãnaka emako, omõtoĕ apuruko omõpyra ropa aehtohme, tykase.

¹⁸ Naeroro ipoetory a Tamara taropose ropa moro tae. Mame omõtoĕ tapuruse eya.

Upo kurã ke tupoke Tamara nexiase, mosa roropa zupõ nexiase, tuisa ĕxiry zupõ ke tupoke nexiase, orutua poko exipitopyra ro ahtao.

¹⁹ Oruno tyrise Tamara a tuhpokoxi, tupõ kurã tyxihkase roropa eya toemynyhmarmy. Tomary tõ tyrise eya tõmyty apurume. Tyxitase opore roropa ynororo toytoryme.

²⁰ Ipiry Apisarão ynara tykase eya:

– Mokyro Amanõ opoko nexino? Ajohpãme sã xitara exiko, worryxiry. Opiryme mã ynororo. Torĕtyke pyra exiko, tykase.

Mame Apisarão tapyĩ taka toytose ynororo toiroro ehse, tãkye pyra toexiryke.

²¹ Mame moro poko tuaro toehse tuisa Tawi ahtao tyekĩtapãse ynororo.

²² Yrome Amanõ maro oturupyra rokĕ Apisarão nexiase, tukurohtao turui zehno nexiase yronymyryme, toryxiry, Tamara tyryhpopãkase eya exiryke.

²³ Mame asakoro jeimamyry taropose ahtao, toky tõ hpoty sahkãko Apisarão nexiase, kaneru tomo. Paau-Hazoa po toĕ nexiase typoetory tõ maro pata Eparaĩ pũto. Mame tuisa Tawi poenõ toahmase eya morotona toto ytotoĕme.

²⁴ Apisarão tõturuse tuisa maro, ynara tykase ynororo:

– Oseahmatoĕ rĩko ase kaneru tõ hpoty sahkatoĕ poko. Naeroro okohmãko ase, tuisa, opoetory tõ esã maro tãkye oehtohme yna maro, tykase.

²⁵ – Arypyra aimo, tykase Tawi. – Yna ytoryhtao emero oerohtoh itamurume exĩko mana, tykase.

Tumy tykohmase ropa Apisarão a repe. Yrome toytory se pyra Tawi nexiase. Mame tumũkuru taropose tywinoino kure rokĕ repe.

²⁶ Yrome ynara tykase Apisarão:

– Ytopyra awahtao, ajohpãme sã, ah urui Amanõ noehno yna maro, tykase.

– Oty katoĕme ynororo ytõko nae amaro? tykase Tawi.

²⁷ Yrome otuhparo Apisarão toehse. Naeroro etyħpyryme tumũkuru Amanõ taropose Tawi a, imaro aytotoĕme, imehnõ ipoenõ maro.

Mame otuhtoh konõto tyrise Apisarão a.

²⁸ Mame ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Etatoko pahne, toetỹse urui Amanõ ahtao, ourutorỹko ase: “Amanõ etapako,” ãko ase. Mame mokyro etapatoko. Enaromyra ehtoko. Ywy roro aorihmapõko ase oya xine. Orĕpyra ehtoko, tykase ynororo.

²⁹ Naeroro Amanõ totapase eya xine Apisarão omihpyry ae ro. Mame towõse tuisa poenõ emero. Tokykõ pona, jumĕtu pona tõtyrise toto toepatohkõme.

³⁰ Mame toto ytory ropa ahtao tuisa tapyĩ taka, Tawi turuse imepyry a: “Omũkuru tõ emero totapase Apisarão a, tonahkase toto poreĕme,” tykase repe.

³¹ Mame towõse Tawi, tupõ tyxihkase eya tumũkuru tõ hnamoryme, nono pona typorohse ynororo. Ipoetory tomo a emero roropa, tupõkõ tyxihkase eya xine.

³² Yrome ynara tykase Jonatape, Ximeia mũkuru, Tawi rui mũkuru:

– Tuisa Tawi, omũkuru tõ emero pyra totapase toto. Amanõ rokĕ toorihse. Takorony a totapase ynororo, Apisarão a, toryxiry Tamara tyryrhmase exiryke eya.

³³ Naeroro zae pyra: “Opoenõ emero totapase,” katopõpyry. Amanõ rokĕ totapase.

³⁴ Morarame Apisarão toepase.

Mame soutatu moroto nexiase eraseme. Tõsenuhmase ynororo. Ahno tonese eya, tuhkākõ, osema tao, xixi omõtoh wino, yhtõko toh nexiase ypy emory poe. Toytose ynororo Tawi zuruse, ynara tykase:

– Orutua kõ yhtõko ypy emory poe osema ae, Horonaĩ poe.

³⁵ Ynara tykase Jonatape tuisa Tawi a:

– Enẽko mase. Omũkuru tõ oehnõko ropa mã toto, ynekarohpyry ae ro, tykase.

³⁶ Morara tykase ahtao, Tawi mũkuru tõ tomõse. Opore tyxitase toto, tuisa roropa tyxitase, ipoetory tõ roropa tyxitase yronymyryme.

³⁷ Yrome Apisarão toepase, toytose ynororo Taumai, Amiute mũkuru a, pata Kesua esẽ nexiase ynororo. Okynahxo tumũkuru Amanõ tyhnamose Tawi a.

³⁸ Mame toytose Apisarão ahtao Kesua pona oseruao jeimamyry taropose moroto eya.

³⁹ Mame omuhpe toehse Tawi tumũkuru Apisarão poko, emynyhmara toehse ropa ynororo tumũkuru Amanõ poko.

14

Apisarão oehtopõpyry ropa

¹ Morarame Joape, Zerua mũkuru zuaro nexiase Tawi omuhpe ehtoh poko tumũkuru Apisarão poko.

² Naeroro typoetory tonyohse Joape a Tekoa pona nohpo, tuaro exikety, enehtohme tyya. Ynara tykase eya:

– Emynyhmakety sã exiko. Upo amuruko xitakety zupõ sã exikety, oũsety onekuri-nara exiko. Xitakehpyra exiketõ ipoenohko.

³ Mame ytoko tuisa Tawi a oturuse, ynara jomiry ekaroko eya, tykase.

Mame tõmiry tokarose eya Tawi zurutohme.

⁴ Morarame mokyro nohpo toytose ahtao Tawi esaka tosekumuru po typorohse ynororo Tuisa õpataka tõmyty nono pokoxi “Imehxo mase, tuisa,” katohme. Ynara tykase ynororo:

– Kuakorehmako, ajohpãme samo, tuisa, tykase.

⁵ – Oty se hma? tykase Tawi eya.

Ynara tykase ynororo:

– Pytõpome myhene ase. Ynio toorihse.

⁶ Asakoro tumũkue exiase. Yrome tõsetapase toto oximaro tupito po. Mame zupokanekõ pyra exiryke takorõ totapase irui a. Toorihse ynororo.

⁷ Seromaroro ypatary põkõ emero yzehno toehse mã toto. Umũkuru apoiry se mã toto aorihmapotohme takorõ totapase eya exiryke. Moro riryhtao eya xine tumũkue pyra exiko ase, kure ehtoh eraximary ya enahkapõko mã toto. Ynio myakã enahkapõko roropa mã toto. Tumũkue pyra typake pyra roropa jyripõko mã toto, tykase.

⁸ Mame ynara tykase Tawi nohpo a:

– Atapyĩ taka ytoko ropa. Tyripotoh riko ase ãkorehmatohme moro poko, tykase.

⁹ – Tuisa, tykase nohpo. – Emero rokẽ riryhtao oya yna akorehmatohme, ywy rokẽ hxirory se hano wekyry tõ maro: “Zae pyra morara,” kananõ nae ahtao. Omoro, tuisa, ohxirory se pyra ase ipunaka oekyry tõ maro, tykase.

¹⁰ Ynara tykase tuisa eya:

– Imehnõ oerekohmarytao enehko xiaro. Jũme oerekohmara ropa exiko mana, tykase.

¹¹ – Tuisa, tykase nohpo, – ajohpãme sã oturuko Ritonõpo Oesemy a wekyry tõ poko, umũkuru mõpyry se exiketõ poko, umũkuru etyhpyrymã onetapara toto ehtohme, tykase.

Mame ynara tykase Tawi eya:

– Ynara ãko ase, Ritonõpo netaryme, omũkuru onyryhmara imehnõ mã ipunaka, tykase.

12 – Tuisa, tykase nohpo. – Oturuxi ropa toiro pitiko.

– Oturuko, tykase ynororo.

13 – Oty katohme azahkuru ehtoh tyrise oya Ritonõpo poetory poko? tykase nohpo, tõturu pose. – Katonõ tõi esary poe omũkuru onenehpopyra ropa mase. Naeroro õmihpyry poe ynetaryme, azahkuru osekarõko mase.

14 Toipe sytatose orihnõko, emero porehme. Kymarokõ tuna sã exiiko tukuãse ahtao nono pona. Ananyõpyra ropa sytatose. Moro saaro toorihse kuahtao xine kuẽsemãkapopyra xine ropa Ritonõpo mana isene ropa kuehtohme. Yrome orutua enehpory ropa waro mase katonõ nonory poe.

15 Tuisa, oya oehno seromaroro, umũkuru etapary se imehnõ exiryke. Ynara tõsenetupuhse ywy: “Tuisa maro jotururuhtao otarame jakorehmãko mana.

16 Otarame ypynanohnõko mana umũkuru maro, yna onetapara emõpokety ehtohme. Mokyro mã yna ouru se sero nono poe, Ritonõpo nekarohpyry poe typoetory tõi esaryme.

17 Seromaroro õmihpyry ae ro oseremãko ase typynanohse oya jexiryke. Ritonõpo nenyokyhpyry sã mase, ipoe tuaro mase, amaro Kuesẽkõ Ritonõpo exikehpyra exiry se hano.”

18 Mame ynara tykase Tawi eya:

– Ekaropory se ase oya, zae rokẽ kuezuhko roropa.

– Ekaropoko, tuisa, tykase ynororo.

19 – Joape omi poe moehno ya, morara kase? tykase.

Ynara tykase nohpo:

– Ajohpe pyra tuaro rukukuh ma keh. Ý, opoetory Joape omi poe morohne tyrise ya, morara tykase roropa ywy, tykase.

20 Tyrise eya ãkorehmatohme zae tyritoh poko oya. Tuaro mase Ritonõpo nenyokyhpyry samo. Emero rokẽ toehse ahtao zuaro mase.

21 Imeõpo Joape turuse Tawi a, ynara tykase ynororo eya:

– Ise oehtoh riko ase. Ytoko, umũkuru Apisarão enehta ropa, tykase Tawi Joape a.

22 Morara kary etaryke tyya Joape typorohse nono pona Tawi õpataka “Tuisa imehxo mase,” katohme.

– Kure rokẽ oripõko ase Ritonõpo a. Seromaroro azamaro jehtoh waro ase rahkene, ynekaropohpyry totase oya exiryke, tykase.

23 Morarame Kesua pona toytose Joape Apisarão enehse Jerusarẽ pona ropa.

24 Yrome ynara tykase Tawi:

– Ah nytono tytapyĩ taka, esary pyra mana ytapyĩ tao, mokyro enery se pyra jexiryke. Naeroro tytapyĩ taka toytose Apisarão. Tuisa enese ytoppyra tokurehse ynororo.

Apisarão maro toekurãkase ropa Tawi

25 Morarame Izyraeu po Apisarão panõ pyra nexiase. “Nuasemã kurano,” tykase toto ipoko. Ahmitahpyry pyra nexiase ynororo, kure ynororo zupuhpyry poe ipupuru pona ro.

26 Tũsehke roropa mosa nexiase ynororo. Jeimamyry punero tũsety tysahkapose eya, mosa ahtao, omõxi ahtao. Mame isahkane a zũsety tukupose ahtao asakoro kirume nexiase, tukupose ahtao tuisa omoxinety kuhtoh ke.

27 Mame tumũkue nexiase oseruao, tõxike roropa toiro, esety Tamara, oryximã enekure exikety.

28 Mame asakoro jeimamyry taropose Apisarão a Jerusarẽ po. Yrome tumy onenepyyra nexiase.

29 Morarame Joape tykohmapose tyya Apisarão a repe Tawi zurutohme typoko. Yrome toytory se pyra Joape kynexine. Morara exiryke tõmiry taropose ropa eya Joape oehtohme repe. Yrome ytoppyra tokurehse ropa ynororo.

30 Naeroro ynara tykase Apisarão typoetory tomo a:

— Enetoko ke, tutupike Joape utupi pūto, inarykahpyry moro sewata. Apoto zukata-toko jahkatohme itupi po, tykase.

Mame toytose toto Joape tupi zahkase.

³¹ Axī toytose Joape Apisarão tapyī taka oturupose:

— Oty katohme utupi tyahkase opoetory tomo a?

³² Ynara tykase Apisarão eya:

— Kykohmapoase repe joturutohme oya. Seromaroro oytory se ase tuisa Tawi a oturupose, ynara kaxita eya: “Oty katoh kuenehpoase ropa Kesua poe? Kurehxo exiry moroto ro jahtao,” tykase Apisarão. — Jotururu se ase tuisa maro. Popyra jahtao eya jetapapory se ase eya, tykase.

³³ Naeroro toytose Joape oturuse Tawi maro. Moromeīpo Apisarão tonehpose tyaa Tawi a. Tooehse ahtao tosekumuru po typorohse ynororo Tawi ēpataka “Tuisa imehxo mase,” katohme. Mame typohse ynororo jumy a.

15

Tuisame se Apisarão tumy myakāme

¹ Moromeīpo, tykanary kawaru tō maro topekahse Apisarão a toytotohme ropa. Orutua kō tymenekase roropa eya 50me tosemazupurume ytoketōme tururume.

² Mame towōse ynororo pakeimo toytotohme pata omōtoh taka osema ehpioksi. Mame tooehse ahno ahtao oturutohme tuisa Tawi maro, tykohmase ynororo Apisarão a:

— Oty poe moehno? tykase eya. Mame tozuhse eya typatary esety tokarose Izyraeu tō patary.

³ Mame Apisarão ynara tykase eya:

— Etako pahne! Tyriry se oehtoh zae mana. Yrome oetane pyra mana. Tuisa nyripohpyry pyra.

⁴ Mame ynara tykase roropa:

— Tymenekase apiakaneme jahtao, tooehse awahtao ya zae ehtoh poko tuaro oehtohme, zae rokē ākorehmary ya, tykase.

⁵ Morararo imehnō tooehse ahtao porohse tosekumuru po “Imehxo mase,” katohme, mokyro toahmase eya, emary tapoise eya mokyro eahmaryme.

⁶ Morara tyrise Apisarão a emero Izyraeu tomo, tooehse toto ahtao tuisa Tawi a, zae ehtoh poko apiakapotohme eya. Moromeīpo Izyraeu tō eano tomatonanohe sã eya jumy pyno toto ehxīpo.

⁷ Morarame 4me jeimamyry taropose ahtao ynara tykase Apisarão tuisa Tawi a:

— Ytoxi Eperō pona ynekarory zahkatohme jomihpyry ae ro Ritonōpo a.

⁸ Pata Kesua po, Xiria po jahtao ynara akene ya rokene: “Ritonōpo a tarose ropa jahtao Jerusarē pona eahmāko ase Eperō po.”

⁹ — Kure rokē ytoko, tykase tuisa Tawi eya.

Mame toytose ynororo Eperō pona.

¹⁰ Morara exiryke tokare pyra typoetory taropose Apisarão a Izyraeu tō patary poro ynara katohme: “Rueimo etaryhtaō oya xine ynara kahtoko: ‘Apisarão tuisame toehse mana Eperō po.’ ”

¹¹ 200me orutua kō toytose toto Jerusarē poe Apisarão maro. Toahmase toexirykōke toytose toto imaro, yrome tuaro pyra toh nexiase inyryry poko.

¹² Mame tynekarory zahkaryhtaō Apisarão a, Aitopeu tykohmapose eya pata Kiro poe aehtohme. Tawi akorehmaneme Aitopeu nexiase zae ehtoh poko tuaro aehtohme. Moro ke jamihmehxo Tawi myakāmary se exiketō tooehse Apisarão maro. Tuhkākō roropa imaro tooehse toh nexiase.

Jerusarē poe Tawi epatopōpyry

13 Mame omi enehne tooehse Tawi zuruse: “Izyraeu tō emero omūkuru, Apisarão maro toehse,” tykase.

14 Naeroro ynara tykase Tawi typoetory esamo a, tymaro exiketomo a Jerusarē po:

– Epara kuahtao xine kuetapatorỹko Apisarão mana. Ehmaropa axiny; axĩ pyra kuahtao xine kuapoitortỹko mã toto, kyporemākatorỹko mã toto. Sero pata pōkō etapãko roropa mã toto, tykase.

15 – Aõ, taro ynanase õmipona yna ehtohme, tykase ipoetory tō esã eya.

16 Toytopitose Tawi tytapyĩ taõkõ maro, emero, atakenaka ekahmãko toh nexiase. Ipyxiã 10mãkõ rokẽ tynomose eya tytapyĩ kurãkananõme.

17 Pata poe tutõtase Tawi tō ahtao, imoihmãkõ maro tapyi etyhyry kuroko toytose toto ahtao totypohse toto.

18 Ipoetory tō emero toexikihmase tuisa ãpataka, atakenaka toytose keretita tō ahtao, peretita tō maro. Mokaro soutatu tō 600mãkõ Kate poe imaro aehtyã, toytose roropa toto tuisa ãpataka.

19 Mame ynara tykase Tawi mokaro esemy, Itai a:

– Oty katoh ymaro ytõko mah? Ytoko ropa tuisame exisenã, Apisarão maro oehtohme. Katonõme mase, apatary poe aepyhyryme oexiryke, moe mase apatary poe.

20 Okynã pyra ro mase taro, naeroro otyme kure oytory ymaro? Aza jytory zuaro pyra ase. Ytoko ropa, amarokõ aroko ropa, opyno xine exikehyra Ritonõpo mana, amaro xine exikehyra roropa mana, tykase Tawi.

21 Yrome Itai a tozuhse. Ynara tykase ynororo:

– Tuisa Tawi, ynara ãko ase oya Ritonõpo, isene Exikety netaryme: “Amaro ytõko ase, aza rokẽ oytoryhtao amaro ytokehyra ase jorikyry ponãmero.”

22 – Kure! tykase Tawi. – Ahtao ytoko osemazuhme!

Naeroro toytose Itai tomo osemazuhme, orutua kō maro, typoenõkõ maro.

23 Mame Tawi marõkõ tūtaryhtao pata poe, xitãko toh nexiase opore. Iporiry Keterõ takuohse eya xine ona pona toytotohkõme, ahno esaka pyra.

24 Mokaro maro oturukety Zatoke nexiase rewita tō maro, Ritonõpo omihpyry ã arõko toh nexiase. Moroto typorohkase eya xine nono pona pata poe imoihmãkõ tūtapepyry eraximatohme. Oturukety Apiataa moroto roropa nexiase.

25 Mame Zatoke a ynara tykase tuisa Tawi:

– Ritonõpo omiry ã arotoko ropa pata pona. Ypyno Ritonõpo ahtao jenehnõko ropa xiaro mana. Ahtao aomihpyry ã enõko ropa ase, esary roropa.

26 Yrome, Ritonõpo zamaro pyra jahtao, ah nyrino tỹpenery ae rokene, tykase.

27 Mame ynara tykase roropa Tawi Zatoke a:

– Ritonõpo maro oturukety me mase. Ytoko ropa pata pona, torëtyke pyra, omūkuru Aima maro, Jonata, Apiataa mūkuru maro.

28 Mame õmiry eraximãko ase, tuna Joatão akuohtoh po, ona pona ytotoh po, tuaro jehtohme, tykase.

29 Naeroro Ritonõpo omihpyry ã tarose ropa Apiataa tomo a Zatoke maro Jerusarē pona, moroto tehme toh nexiase.

30 Xitãko Tawi nexiase toytoryme ypy Oriwera pona; zupuhpyry tyõtose kamisa ke toemynyhmarmy, tysãtajake pyra roropa nexiase. Imarõkõ roropa xitãko toh nexiase toytorykõme, tupuhpyrykõ tyõtose kamisa ke eya xine.

31 Mame Tawi zuaro toehse Aitopeu roropa Apisarão akorehmaneme ehtoh poko, naeroro ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo Kapuaono, Aitopeu tuaro ehtoh tyriko tuaro pyra exikety omiry samo, Apisarão otupitohme rokẽ rahkene, tykase Tawi Ritonõpo a.

³² Mame ypy emory pona toeporehkase Tawi ahtao Ritonõpo eahmatopõpyry pona, tope Husai, arakitame exikety tonese. Moroto eraximãko nexiase, zupõ toexihxihkase, nonohpe zupuhpyry po roropa toemynyhmatohke.

³³ Ynara tykase Tawi eya:

— Ymaro ytopyra exiko jakorekehkaryino.

³⁴ Yrome oytory ropa ahtao pata pona, ynara kaxiko Apisarão a: “Opoetoryme exiko ase, Tuisa, omy poetoryme jehtopõpyry samo.” Morarame jakorehmãko mase Aitopeu omiry Apisarão netaryme otururuhtao oya tuaro pyra exikety samo, toto otupitohme.

³⁵ Mame moroto amaro Ritonõpo maro oturuketõ Zatoke, Apiataa roropa, enara. Toto zuruko emero onetapohpyry tuisa tapyĩ tao.

³⁶ Toto mükuru tõ Aimaa, Jonata maro moroto exiko ma toto. Omi enehpoko eya xine emero rokẽ etaryhtao oya, zuaro jehtohme, tykase Tawi.

³⁷ Naeroro Tawi epe Husai toeporehkase Jerusarẽ pona Apisarão omomyryhtao pata pona.

16

Zipa maro Tawi

¹ Mame ypy Oriwera emory moino akoxi pitiko toytose Tawi ahtao, tõseporyse ynororo Zipa maro, Mepiposete poetory. Jumõtu tõ nae nexiase asakoro, wyi nae nexiase 200me te, uwa epery asarahtyã 100 kaxome te, imepỹ epery roropa oximõtoh 100 kaxome te, uwa eukuru jehnahpyry roropa toiro eukuru ẽ pehme nexiase.

² — Oty katoh senohne menehno? tykase Tawi Zipa a.

— Jumõtu tõ mã epo oytotohme oekyry tõ maro, tykase Zipa. Wyi moro epery tõkehko orutua kõ napyryme mana, uwa eukuru jehnahpyry moro totaehse exiketõ okurume pixo ona po, tykase.

³ Mame ynara tykase Tawi:

— Otoko Mepiposete, oesẽ Sauu parỹpyry nae?

— Tehme mã ynororo Jerusarẽ po ynara exiryke: “Seroae Izyraeu tõ jyrõko tuisame, ytamura esahpokoxi,” ãko osetupuhnõko mana, tykase Zipa.

⁴ Mame tuisa Tawi ynara tykase Zipa a:

— Mepiposete kyryrỹpyry emero esẽme orõko ase, tykase.

Ynara tykase Zipa:

— Opoetoryme ase, tuisa imehxo mase, jesemy, zae ehtoh riry se rokẽ ase, jũme rokẽ azamaro jehtohme!

Ximei maro Tawi

⁵ Mame tooehse tuisa Tawi ahtao pata Paurĩ pona Ximei, Jera mükuru, Sauu ekyrỹpyry, tutõtase pata poe oseporise Tawi maro. Tuisa tykerekerepatoise eya aepiryhtao.

⁶ Topu tõ tomapiroise eya Tawi tõ pona, ipoetory tõ esã pona roropa, Tawi tomyehmase soutatu tomo a ahtao ro.

⁷ Tawi kerekeremaryme ynara tykase Ximei:

— Taroino ytoko ahno etapahpono! imehnõ ryhpopãkane!

⁸ Oepehmãko Ritonõpo mana Sauu ekyrỹpyry etapatopõpyryke oya, tuisame oehtohme imyakãme. Naeroro seromaroro omyakamãko Ritonõpo mana omükuru ke, tyryymase omoro, otapatono!

⁹ Mame ynara tykase Apisai, Zerua mükuru tuisa a:

— Oty me kure okerekeremary mokyro a, tuisa? Ahno xihpyry rokẽ mose ro, ahtao ytoxi mose zupuhpyry sahcase, tykase.

¹⁰ Yrome ynara tykase Tawi, Apisai a, irui Joape a roropa:

— Torẽtyke pyra ehtoko mose poko. Ritonõpo omi poe mose ro ykerekeremaryhtao, aomiry mynyhpãkapyry se pyra ase, tykase.

¹¹ Mame ynara tykase Tawi Apisai a typoetory esamo a roropa:

– Mākara umūkuru ro nymyry, jetapary se toehse. Ahtao oty katoh osenuruhkāko hano mose ro Pējamī pary jetapary se ahtao isaaro? Naeroro mose ro onerekohmara ehtoko. Ah ykerekeremano Ritonōpo omi poe exiryke morara tyrīko mana.

¹² Otarame jetuarimary enēko Ritonōpo mana. Mame kurākō ekarōko ya mana, ykerekereematopōpyry myakāme.

¹³ Naeroro Tawi tō toytose ro osema ae. Ximei roropa toytose ypy emory poro toto etonie, ikerekere māko ro kynexine toytoryme, topu tō emāko, nono tōkehko roropa emāko Tawi pona.

¹⁴ Mame toeporehkase toto tuna Joatāo pona, tuisa, tymarōkō maro. Totaehse toh nexiase, moroto tōseremase toto.

Apisarāo Jerusarē po

¹⁵ Morarame Apisarāo tō toeporehkase toto Jerusarē pona Izyraeu tō maro, Aitopeu imaro nexiase.

¹⁶ Mame Husai, Tawi akorehmane tōsēpatakāmase Apisarāo maro, tykohtase ynororo, ynara tykase:

– Okynahxo isene exiko tuisa! Okynahxo isene exiko tuisa!

¹⁷ Ynara tykase Apisarāo eya:

– Oepe pyno pyra mexihno? Oty katoh imaro ytopyry make? tykase.

¹⁸ Ynara tykase Husai Apisarāo a:

– Arypyra, Ritonōpo nymenekahpyry maro ase, moxiā maro, Izyraeu tō emero nymenekahpyry maro. Amaro ase exīko.

¹⁹ Morara exiryke onoky poetoryme erohnōko ha? Ywy jesē mūkuru poetoryme erohnōko ase. Omy poetoryme jehtopōpyry sã, opoetoryme ase erohnōko, tykase.

²⁰ Mame Aitopeu a ynara tykase Apisarāo:

– Taronā toehse kuexirykōke kuamorepako seromaroro tuaro jehtohme, oty rīko ha taroino? tykase.

²¹ Ynara tykase Aitopeu:

– Omy pyxiā poko exiko, mokaro tynomose eya tytapyī konōto eraseme toto ehtohme. Morara ahtao Izyraeu tō emero zuaro exīko omy epeme pyra oexiry poko. Mame amaro exiketō atākymāko mā toto, tykase.

²² Naeroro tapyi pitiko tyrise eya xine Apisarāo kyryryme tuisa tapyī zara po. Mame moroto imoihmākō ēpataka nohpo tō poko toehse Apisarāo, tummy pyxiā poko.

²³ Tuisa amorepaneme Aitopeu ahtao aomiry omipona toehse etananomo, Ritonōpo omihpyry omipona ehtoh samo; morara Tawi nexiase, morara Apisarāo nexiase roropa.

17

Aitopeu akorekehkatopōpyry Husai a

¹ Mame ynara tykase Aitopeu Apisarāo a:

– Kuaropoko, 12 miume sōutatu tō menekāko ase, toto ytotohme seroae ro, koko, Tawi zupitohme.

² Totaehse ynororo ahtao ro typoremāse sã ahtao imaro yna osetapāko. Oserehnōko mana, imarōkō epāko mā toto. Mame tuisa rokē etapāko ynanase,

³ imarōkō enehnōko ropa ynanase oya, ahno pyty oepyyry ropa samo tynio a ropa. Toiro orutua rokē etapary se oexiryke, totapase ynororo ahtao imehnō towomasēme exīko, tykase Aitopeu.

⁴ Mokyro omiry etaryke tyya xine, “Kure,” tykase Apisarāo tomo, Izyraeu tō tamuxiry tō maro.

⁵ Yrome ynara tykase Apisarāo:

– Husai ikohmatoko aomiry etatohme kyya xine, tykase.

⁶ Mame Husai tooehse ahtao, ynara tykase Apisarão:
 – Aitopeu a ynara tyritho tokarose yna a. Zae oya nae aomihpyry omipona yna ehtohme? Arypyra ahtao oty enetupuhnõko ma? tykase.

⁷ Mame ynara tykase Husai Apisarão a:

– Aitopeu omihpyry seromaroro kure nymyry pyra mana.

⁸ Omy waro mase imarõkõ roropa. Osetapaketõme mã toto. Orẽpyra exiketõme mã toto, uusa itu htaõ samo, ipoenõ ewinoino tarose ahtao. Torẽnase roropa omy mana etonato poko. Nyhpyra mã ynororo typoetory tõ maro.

⁹ Seromaroro tõtonẽse mana oramao, otarame imepỹ otonẽto tao. Naeroro opoetory tõ etapapitoryhta omy a, moro poko etananõ ynara ãko: “Apisarão tõ typoremãkapose toto,” ãko.

¹⁰ Morara ahtao opoetory, soutatu tõ, orẽpyra toto ahtao ro, reão tõ samo, oserehnõko mã toto. Izyraeu tõ emero omy orẽpyra ehto waro, imarõkõ roropa orẽpyra ehto waro mã toto.

¹¹ Naeroro ynara ãko ase oya: “Izyraeu tõ, emero pata tõ poe enehpoko oya, ikuhpỹme isawã sã oehtohkõme. Mame omoro ro toto arõko etonatohme.

¹² Mame mokaro enẽko sytatose, aza rokẽ tonẽse toto ahtao, tuaro pyra ro ynororo ahtao. Epara mã ynororo, imarõkõ roropa epara mã toto.

¹³ Toepase ynoro ahtao imepỹ pataka, tyrise exikety ypy po, ytõko sytatose emero porehme, eary ke moro pata itywyhmase, topu onynomopyra sytatose moro ypy po.”

¹⁴ Mame ynara tykase Apisarão tomo, Izyraeu tõ maro:

– Husai omiry kurehxo. Aitopeu omihpyry kure hkopyra, tykase.

Aitopeu omiry kurã riry se Ritonõpo nexiase tuaro pyra exikety omiry samo, aomipona pyra toto ehtohme, Apisarão wãnohtohme.

Turuse Tawi ahtao toepase ropa

¹⁵ Mame Zatoke tõ Apiataa maro turuse Husai a: Aitopeu omihpyry Apisarão tõ a, Izyraeu tõ tamuxiry a roropa, tokarose eya: “Ynara ãko Aitopeu tyrithohme repe. Yrome ywy tyoro osenetupuhnõko ase. Ynara tyriry ywy.” Mame tõmihpyry Apisarão a tokarose eya xine, mame ynara tykase Husai eya xine:

¹⁶ – Seromaroro axĩ ke omi aropoko Tawi a, ynara kahtoko eya:

“Èmehpyra exiko osema tao, ona po. Axĩ ke tuna Joatão akuohko, ekurehpyra exiko, orihpyra oehtohme amarõkõ maro,” tykase.

¹⁷ Jonata tõ Aima maro tehme toh nexiase Rojeu tunary po, omihpo enehne eraximãko. Pata põkomo a tõseneporykõ se pyra nexiase toto. Imepỹ poetory nohpo rokẽ toytose toto zuruse, tynetahpyry poko te, tynenehpyry poko roropa, morohne poko toto ytotohme Tawi zuruse.

¹⁸ Yrome tonese toto nuasemano a, mokyro a Apisarão turuse. Tonese toto ahtao axĩ toytose toto imepỹ tapyĩ taka Paurĩ pona. Tuna eutary nae nexiase tapyi pũto. Moro taka tomõse toto.

¹⁹ Ahno pyty ãty ke tapuruse moro, tiriiku puhturu epona tyrise eya tuaro pyra imehnõ ehtohme.

²⁰ Mame Apisarão nenyohyã tooehse ahtao tõturupose eya xine nohpo a:

– Otoko hña Aima, Jonata maro? tykase toto.

– Tuna Joatão akuohno toto, tykase nohpo.

Mame tupise eya xine repe. Yrome toto onenepyra ahtao toytose ropa toto Jerusarẽ pona.

²¹ Mame toytose ropa toto ahtao, Jonata tõ tutũtase ropa tuna eutary ae, toytose toto Tawi zuruse. Aitopeu omihpyry tokarose eya xine Tawi a, ynara tykase roropa toto eya:

– Axĩ ke tuna Joatão akuohko!

²² Mame Tawi tõ toytose imarõkõ maro, tuna Joatão takuohpitose eya xine. Mame ãmehpyryhta, takuohse eya xine emero porehme.

²³ Morarame tōmiry omipona pyra Apisarão tō ehtoh waro toehse Aitopeu ahtao, toky jumētu pona tōtyrise ynororo, toytose tytapyĩ taka. Mame tykyryry tō tukurākase ahtao tōsesenāse ynororo. Tonēse ekepyry jumy zonētopōpyry aka.

²⁴ Mame tuna Joatão takuohse Apisarão ahtao, Izyraeu tō maro, Tawi toeporehkase pata Maanaĩ pona.

²⁵ (Soutatu tō esēme Amasa tyrise Apisarão a, Joape myakāme. Amasa, Itira mūkurume kynexine, iximaeume exikety; Jeny Apikaiu kynexine, Naasa ěxiry, Zeruaia akorō roropa kynexine, Joape ě akorony.)

²⁶ Mame Apisarão Izyraeu tō maro tōsesarise toh nexiase Kireate nonory po.

²⁷ Mame Maanaĩ pona toeporehkase Tawi ahtao, tōseporise Sopi maro Naasa mūkuru, pata Rapa pō Amō nonory po, Makia maro Amieu mūkuru, Ro-Tepaa pono, Paazirai Rojerĩ pō maro, Kireate pono.

²⁸ Nyhtoh tonō tonehse eya xine, paxiha tōkehko, oripo maro, tonahsē roropa tonehse eya xine, tiriiku, sewata, kajama, kumataimo tōkehko, okonepy panō puhturu ipuruh-pyry, erewija tomo te,

²⁹ ano zeni, keiju, pui suhsuru akyhsemy, kaneru tō, enara. Tuaro toh nexiase Tawi tō omise ehtoh poko, etaehnōko, tutunazehnase toto ona poro toytorykohtao.

18

Apisarão orihtopōpyry

¹ Mame tysoutatu tō tanonohpose Tawi a, toto apiakatohme, miume oximōme exike-tomo te, 100me oximōme exiketomo, enara. Tosēke toto tyrise eya.

² Mame oseruao oximōmākō taropose eya, toiro Joape maro aytotohkōme te, toiro Apisai maro aytotohkōme te (Apisai Joape akorō nexiase, Zeruaia mūkuru) imepỹ oximōmākō Itai Kate pō maro taropose eya. Ynara tykase Tawi eya xine:

– Ywy roropa amarō xine ytōko ase, tykase.

³ Yrome ynara tykase toto eya:

– Kurehxo ytopyra oexiry, tuisa. Typoremākapose yna ahtao, yna eparyhtao, zokon-aka yna etaparyhtao kuepetōkara a, “Otara,” kara mǎ toto. Yrome omoro mase 10 miume yna ehtoh samo. Naeroro kurehxo tehme oexiry taro pata po, akorehmatch enehpotohme yna a, tykase toto.

⁴ – Ahtao, ise oehtohkō rīko ase, tykase tuisa Tawi eya xine. Pata tūtatoh po xikihme toehse ynororo, typoetory soutatu tō tutūtase ahtao, miumākō oximaro te, 100mākō oximaro, enara.

⁵ Mame ynara tykase Tawi typoetory esamo a, Joape a te, Apisai a te, Itai a roropa:

– Ypyno awahtao xine, umūkuru Apisarão onetapara ehtoko, tykase ynororo. Moro Tawi nyriporo totase soutatu tomo a, esamo a, enara.

⁶ Morarame toytose toto osetapase Izyraeu tō maro. Tōsetapase toto itu htao Eparaĩ po.

⁷ Moroto Izyraeu tō typoremākase Tawi poetory tomo a. Tuhke toorihse toto moro ae, 20 miume orutua kō toorihse.

⁸ Sappararahme toehse toto tōsetaparykō poko, moro nono poro porehme, itu htao toorihse tuhkākō roropa, tōsetapatohkō motye.

⁹ Mame Apisarão tōseporise Tawi poetory tō maro. Mura po ytōko nexiase, wewe konōto zopikoko aytoryhtao, zūsety tyryhse wewe amoriry pokona. Mura toytose ro axiny, tyhwyme Apisarão tynomose.

¹⁰ Mame Apisarão tonese ahtao Tawi poetory a, Joape turuse eya:

– Apisarão eneno tyhwyme wewe amoriry poko, tykase.

¹¹ – Meneno? tykase Joape. – Oty katoh onetapara make? Totapase oya ahtao parata ekarory oya 10me, soutatu mety eary maro, tykase.

¹² Yrome tozuhse ynororo eya:

– Miume parata ekaroryhtao ya, Tawi mūkuru onetapara jexiry. Tuisa omihpyry etano, oururuhtao, Apisai maro, Itai maro: “Umūkuru ewomatoko, ypyno awahtao xine,” nykano, tykase.

¹³ Aomipona pyra toehse jahtao, Apisarão totapase ya ahtao tuisa Tawi zuaro exiry - emero zuaro mana - jewomara mexiry.

¹⁴ – Oneraximara ase, tykase Joape.

Mame oseruao warata ke tuose eya. Apisarão tuose eya eano pona, tyhwyme ro ynororo ahtao wewe poko.

¹⁵ Mame Joape poetory tomo a, 10mākomo a, Apisarão tomyehmase, totapakehse ynororo eya xine rahkene.

¹⁶ Mame rueimo totose Joape a, soutatu tō osetapakehpotohme. Mame Izyraeu tō tokahmakehse Tawi poetory tomo a. Tooehse ropa toto.

¹⁷ Apisarão ekepyry tomase eya xine oramāka itu htao. Epona topu tō tomase eya xine kaetokohxo. Izyraeu tō emero toepase ropa tytapyīkō taka ropa.

¹⁸ Orihpyra ro tahtao topu risē tyrise Apisarão a Tuisamākō esary po jakanahmā po, typoko wenikehpyra imehnō ehtohme. Ynara tōsenetupuhse ynororo: “Tumūkue pyra jexiryke sero topu esehpāko ase jesety ke.” Seroae ro moro poko: “Apisarão nyrihpyry,” āko mā toto inyrihpyry poko.

Tumūkuru hnamotopōpyry Tawi a

¹⁹ Mame Aimaa Zatoke mūkuru ynara tykase:

– Ytoxi axiny, tuisa Tawi zuruse, Ritonōpo a typynanohse aexiry poko epetōkara wino, tykase.

²⁰ – Arypyra, tykase Joape. – Seroae omi kurā anaropyra mase. Imepỹ ěmepyry ae rokē omi arōko mase. Yrome seroae arypyra, toorihse tuisa mūkuru exiryke, tykase.

²¹ Mame typoetory Etiopia pono a ynara tykase:

– Ytoko omoro, tuisa zuruse onenehpyry poko, tykase.

Tosekumuru po typorohse ynororo Joape ěpataka. Mame toytose axiny.

²² Mame Aimaa tōturuse ropa Joape a:

– Ajohpāme sã ytoxi, omi arose roropa, oty kara otara rokē toehse ahtao.

– Oty katoh oytory se hma aimo? tykase Joape. – Epehpyry anapoipyra mase oytotamitu epehpyryme, tykase.

²³ – Oty kara. Jytory se rokē ase, tykase ropa Aimaa.

– Ahtao ytoko, tykase Joape.

Mame toytose Aimaa tururume ona poro osema ae. Mokyro Etiopia pō tymotyĕkase eya.

²⁴ Typorohse Tawi nexiase pata omōtoh pota tao, enene tōnuhse apuru pona, zara po kae. Tōsenuhmase ynororo ahtao orutua tonese eya toiroro, tururume oehnōko.

²⁵ Tuisa turuse eya, mame ynara tykase Tawi:

– Toiroro ynororo ahtao, omi kurā enehnōko mana, tykase.

Moe hkopyra toehse nexiase.

²⁶ Morarame imepỹ tonese enene a, tururume oehkety. Apuru erase tykohtase:

– Eneko ke! Imepỹ oehnōko axiny! tykase.

– Mokyro roropa omi kurā enehnōko mana, tykase tuisa Tawi.

²⁷ Mame ynara tykase enene:

– Mokyro apitorymā tururume aytory Aimaa, Zatoke mūkuru ytory sã mana, tykase.

– Nuasemā kurā mose ro, tykase Tawi. Omi kurā enehnōko mana, tykase.

²⁸ Mame tooehse Aimaa ahtao tykohtase tuisa a:

– Emero kure! tykase, tosekumuru po typorohse ynororo tōmyty po nono pokoxi tyrise eya. Mame ynara tykase ynororo tuisa a:

– Kure Ritonōpo Oesē syritone, oepetōkara typoremākapose eya exiryke, tykase Aimaa.

29 – Nuasemã Apisarão kure hnae? tykase tuisa tõturupose.

Ynara tykase Aima:

– Itamurume panaikato totase ya, tuaro pyra aexityã tonese roropa ya repe, yrome tonehpose jahtao soutatu tō esē Joape a, otara toehse zuaro pyra akene.

30 – Apoaporo, moroto eraximako! tykase tuisa.

Naeroro morotona toytose, xikihme toraximase eya.

31 Mame mokyro Etiopia pō tooehse ahtao, ynara tykase ynororo:

– Tuisa Tawi, omi kurã enehno oya! Seroae Ritonōpo a oepetōkara typoremākapose emero porehme, tykase Etiopia pono.

32 – Umūkuru Apisarão kure hnae? tykase Tawi eya.

Ynara tykase Etiopia pō eya:

– Oepetōkara emero oryhmery se exiketō ripory se ase mokyro ehtoh saaro, tykase.

33 Moro etaryke tyya toemynyhmase konōto tuisa. Tōnuhse osa taka pata omōtoh epozakoxi xitase. Aytoryhtao xia, mya ropa, tumūkuru hnamōko nexiase.

– Umūkuru Apisarão! Umūkuru! Umūkuru Apisarão! Kurehxo joorikyry omyakãme. Aimo Apisarão! Umūkuru! Umūkuru!

19

Tawi emuhkehkatopōpyry Joape a

1 Mame Joape turuse toto a:

– Tumūkuru Apisarão ekepyry hnamōko mã tuisa, xitãko mana, tykase toto Joape a.

2 Naeroro moro ae tãkye toehtohkō tymyakãmase toemynyhmatohkō ke. Tawi potory tō roropa toemynyhmase toto, tumūkuru hnamory poko Tawi a tuaro toehse toexirykōke.

3 Toytose ropa toto tosaka xine mynyhme rokene, etonatoh poe epaketō samo aehxirohpory tō samo.

4 Tōmyty tapuruse tuisa a, tyxitase opore:

– Aimo umūkuru! Umūkuru Apisarão! Apisarão umūkuru!

5 Morarame Joape tomōse tapyi taka tuisa Tawi zuruse:

– Seroae opoetory tō tyhxirose oya soutatu tomo typynanohse awahtao eya xine omūkuru tō maro oēxiry tō maro opyxiã maro.

6 Opyno exiketō zehno mase ozehno exiketō pyno mase! Seromaroro mase yna tuarōtanohpōko opoetory tō soutatu tomo popỹ sã rokē mã toto oya. Ynara enetupuhnōko ase: tãkye mexiry seroae Apisarão isene ro ahtao yna emero toorihse ahtao roropa.

7 Ytoko seromaroro kure opoetory tō soutatu tō zuruse orēpyra toto ehtopōpyry poko. Kara awahtao ajohpe pyra topeke pyra exīko mase ipunaka seroae ro. Morara ahtao popyra kuhse exīko oya, tykase.

8 Morara exiryke towōse Tawi, toytose ynororo porohse tapō pona pata omōtoh pūto. Moro waro soutatu tō toehse ahtao tōximōse toto ēpataka.

Jerusarē pona Tawi oehtopōpyry ropa

Izyraeu tō emero toepase toh nexiase tytapyĩkō taka ropa.

9 Mame Izyraeu patary tō po oseosezuhpitōko toh nexiase.

– Tuisa Tawi a typynanohse kymarokomo, kuepetōkara typoremākase eya pirixteu tō roropa. Yrome seromaroro toepase ynororo Apisarão wino kynonorykō poe.

10 Apisarão tymenekase kyaa xine kutuisarykōme aehtohme repe. Yrome totapase ynororo etonatohtao. Naeroro oty katoh Tawi oneahmara sytatou xiaro aehtohme ropa? tykase toto.

11 Mame Izyraeu tō omihpyry poko tuaro toehse Tawi. Naeroro Zatoke maro Apiataa taropose eya Juta tō tamuximākomo a oturupotohme:

– Oty katohme matou etyhyryme sã tuisa akorehmãko enehtohme ropa tytapyĩ konõto taka?

¹² Wekyryme matose, upũme umunurume roropa matose; osehtoko jakorehmase oehtohme ropa.

¹³ – Ynara kahtoko roropa Amasa a: “Wekyryme mase. Seromaroro orĩko ase soutatu tõi tuisaryme Joape myakãme. Ritonõpo a jetapary se ase moro onyripyra jahtao!” tykase.

¹⁴ Morara karyke Tawi a ise toehse ropa Juta põkõ emero. Mame toahmase ynororo eya xine aehtohme ropa ipoetory tõi esã maro emero.

¹⁵ Mame tooehse ropa Tawi ahtao tuna Joatão pona, Kiukau po tõximõse Juta tõi orutua komo. Toytory se toh nexiase osẽpatakãmase tuisa Tawi maro tuna Joatão akuohtohme imaro.

¹⁶ Morara ahtao Ximei, Jera mũkuru, Pẽjamĩ parỹpyry, Paurĩ pono, axiny toytose tuna Joatão pona Juta tõi orutua kõi maro osẽpatakãmase tuisa Tawi maro.

¹⁷ Imaro Pẽjamĩ pakõ miime nexiase Zipa Sauu poetohpyry maro, imũkuru tõi 15mãkõ maro, ipoetory tõi 20mãkõ maro. Taryporyke toytose toto tuna Joatão pona tuisa oehtane.

¹⁸ Mame tuna Joatão takuohse eya xine Tawi tõi maro akuohtohme ropa, akorehma-tohme akuotyry poko, ipenetatoh ritohme roropa tyya xine.

Morarama Joatão takuohse Ximei ahtao tosekumuru po typorohse ynororo Tawi õpataka.

¹⁹ Ynara tykase eya:

– Tuisa, azahkuru exiase popyra oriry poko tooehse awahtao Jerusarẽ poe. Yyrypyry ikorokako ajohpame samo. Owenikehko ynyrihyry poko, moro poko osenetupuhpyra ropa oehtohme.

²⁰ Zuaro ase, ynyrihyry azahkuru nexiase ipunaka. Morara exiryke seroae oya oehno osemazuhme Izyraeu tõi esary poe oseporyse amaro.

²¹ Mame Apisai Zeruia mũkuru ynara tykase:

– Ximei toorikyry se tyrypyry epehyryme, Ritonõpo nymenekahpyry tuisame tykerekeremase eya exiryke.

²² Yrome ynara tykase Tawi Apisai a irui Joape a roropa:

– Õsenetuputyry onekaropopyra akene. Seroae jakorekehkãko matose. Seromaroro Izyraeu tuisaryme ase. Naeroro orihpyra Izyraeu tõi mã exĩko seroae.

²³ Mame Ximei a ynara tykase:

– Ritonõpo netaryme ynara ãko ase: “Orihpyra mase,” tykase.

²⁴ Mame Sauu parỹpyry Mepiposete tyhtose roropa Tawi eporyse. Tupupuru onukurikara, osetypokara, tupõ onukurikara toehse toemynyhmaryke tuisa Tawi tũtatopõpyry poe aehtoh pona ropa orẽpyra exiketyme.

²⁵ Jerusarẽ poe tooehse ynororo ahtao tuisa eporyse, ynara tykase Tawi eya:

– Oty katohme ymaro ytopyra mekuretyase, Mepiposete?

²⁶ – Tuisa, ytoytopyra jehtoh waro mase. Jeky enehpoase ypoetory a amaro jytotohme repe. Yrome ypoetory Zipa a towokase ywy.

²⁷ Jyhxiroase ajohpe roropa oya, tuisa. Yrome Ritonõpo nenyokhyryme sã mase. Naeroro openetatoh tyriko rahkene.

²⁸ Ytamuru parỹpyã orihmapory oya zae exihpyry, yrome typynanohse ywy oya, jesary mekarooase amaro otuhtoh po. Morohne motye se pyra reahse oya, tuisa.

²⁹ Ynara tykase Tawi eya:

– Epo hnae sekere kary. Jomi poe omoro Zipa maro Sauu tupĩpyry tõi apiakatoko otupikõme.

³⁰ — Ah Zipa emero esēme nexino, tykase Mepiposete. Tākye rokē ase kure rokē tooehse ropa oexiryke atapyī taka.

³¹ Paazirai, pata Rojerī pono, Kireate poe tooehse roropa typatary poe Tawi maro ehse tuna Joatāo akuotyry poko.

³² Tamuhpōme nexiase Paazirai, 80me jeimamyry nae nexiase. Tymōkomoke itamurume roropa nexiase, Maanaī po tuisa Tawi ahtao tonahsē tonehpose eya inapyryme.

³³ Ynara tykase tuisa Tawi Paazirai a:

— Ymaro eropa Jerusarē pona ehse. Otuhnōko mase ymaro.

³⁴ Yrome ynara tozuhse ynororo:

— Tuhke pyra jeimamyry isene ro ase sero nono po. Oty me kure jytory Jerusarē pona amaro?

³⁵ 80me jeimamyry aropoase, naeroro otyro yzamaro pyra myhene. Tōsē tomepore hkopyra ya, eukuru roropa, eremiaketō onetarahme sã ase roropa. Oerohtoh ripory se pyra ase.

³⁶ Oty me kure epehpyryje ekarory ya? Amaro tuna Joatāo akuohnōko ase moe pyra jytotohme.

³⁷ Ytoxi ropa jesaka jorihtohme ypatary po, papa tō zonētopōpyry pūtokoxy. Mose umūkuru, Kimã, aroko opoetoryme. Ah mose ro tuna Joatāo akuohno amaro, mame ise oehtoh tyriko eya.

³⁸ — Kimã arōko ase ymaro, tykase Tawi. — Mame ise oehtoh rīko ase eya, ise oehtoh emero rokē tyrīko ase oya roropa ekaroporyhtao, tykase.

³⁹ Morarame tuna Joatāo takuohse imoihmākomo a, tuisa Tawi a roropa. Mame Paazirai typohse tuisa a: “Ritonōpo amaro exikehpyra,” tykase ynororo eya. Mame tytapyī taka toytose ropa Paazirai.

Izyraeu tō osezuhstopōpyry Juta tō maro

⁴⁰ Tuna Joatāo takuohse tuisa a, Juta tō maro emero, Izyraeu tō maro roropa zokonaka rokene. Morotoino toytose toto Kiukau pona. Kimã toytose roropa imaro.

⁴¹ Mame Izyraeu tō toytose Tawi a, ynara tykase toto:

— Tuisa, oty katohme yna akorō tō Juta tō omatome sã toytose oenehse tuna Joatāo akuohse, opoenō maro opoetory tō maro?

⁴² Yrome Izyraeu tō tozuhse Juta tomo a. Ynara tykase toto:

— Tuisa Tawi yna ekyryme exiryke. Yna zehno pyra ehtoko. Tuisa napyry onenahpyra ynanexiase. Imōkomory anapoipyra roropa ynanexiase.

⁴³ Mame Izyraeu tō ynara tykase:

— 10me tuisame Tawi ehtoh nae ynanase, amarokō toiro, omotye xine ynanase yna esēme Tawi ehtoh poko. Oty katohme, katonō xihpyryme yna ekarōko matou? Yna osemazuhme tōturuse kutuisarykō enepyyry ropa poko, tykase toto.

Yrome tozuhse ropa toto orēpyrahxo Juta tomo a, Izyraeu tō omiry motye.

20

Tuisame se Sepa ehtopōpyry

¹ Mame moroto nexiase tuisame se exikety, esety Sepa. Pikiri mūkurume kynexine, Pējamī parỹpyry. Rueimo totose eya, oximōme toto ehtohme, tykohtase roropa opore ynororo:

— Tuisame pyra mokyro Tawi mana, kuesēkōme pyra roropa! Morara exiryke atapyīkō taka ytotoko ropa Izyraeu tomo! tykase.

² Naeroro toytose Izyraeu tomo, Tawi turumekase eya xine Sepa maro toytotohkōme. Yrome Juta tō tosēkō onurumekara toh nexiase, Tawi maro toytose toto tuna Joatāo poe pata Jerusarē pona ropa.

³ Mame toytose ropa Tawi ahtao tytapyĩ konõto taka Jerusarẽ pona, typyxiã 10mãkõ tyrise eya imepỹ tapyi taka, towomaneke tyrise toto soutatu tõi ke. Tawi tapyĩ eraseme toh nexiase esahpyo. Tynahpase toto eya, ise toto ehtoh tokarose roropa eya, yrome toto poko pyra ropa toehse ynororo. Moroto rokẽ toh nexiase toorihthkõ ponãmero, pytỹpo tõi samo.

⁴ Mame ynara tykase Tawi Amasa a:

– Soutatu tõi enehpoko xiaro Juta tomo, toto oehtohme amaro mokokoro, tykase Tawi.

⁵ Juta tõi kohmase toytose Amasa. Yrome okynahxo oehpopyra nexiase Tawi a tykohmapose tahtao.

⁶ Naeroro ynara tykase Tawi Apisai a:

– Seromaroro Sepa kyyryhmatorỹko mana, Apisarão a kyyryhmatopõpyry motye. Naeroro ysoutatu tõi aroko mokyro ekahmatohme. Anapoipyra kuahtao xine pata apuruhpyry taka omõnõko mana. Mame epãko rokẽ mana, tykase.

⁷ Naeroro Joape poetory tõi maro toytose keretita tomo te, peretita tõi roropa, imehnõ soutatu tõi orẽpyra exiketõ maro toytose Apisai poetoryme. Jerusarẽ poe toytose toto Sepa apoise.

⁸ Mame toeporehkase toto ahtao topu konõto pona pata Kipeão po, tõiẽpatakãmase toto Amasa tõi maro. Soutatu zupõ ao Joape kynexine, typuniãoke ã ao tymyhse tymety eary poko. Mame aomikase toytose Joape ahtao ipunião toepukase. Tanỹse ropa eya tomary ke.

⁹ Ynara tykase ynororo Amasa a:

– Moehno jepe, kure pãna ma repe?

Mame Amasa etypoty poko tapoise Joape a tomary ke, tapotunuru wino, ipohtohme.

¹⁰ Amasa zuaro pyra nexiase, punião onenepyra roropa Joape emahpo. Amasa tuasakase punião ke zuakuru htaka Joape a. Zuahxirirĩ tutõtase, nono pona sapararah tykase. Toorihse Amasa rahkene, onuozomopyra ropa Joape nexiase.

Mame Joape tõi toytose Apisai maro Sepa ekahmase.

¹¹ Moroto ro Joape poetory toiro xikihme Amasa pũto. Tykohtase ynororo:

– Joape se awahtao xine, Tawi se roropa awahtao xine Joape ekahmatoko! tykase.

¹² Amasa ekepyry imihme nexiase osema tao tumunuru ao. Totypohse soutatu tõi emero mokyro eneryke tyya xine. Naeroro Joape poetory a Amasa ekepyry tytywyhmase osema ehpioksi, mame ãty tyrise eya epona.

¹³ Amasa ekepyry tytywyhmase ahtao osema tae, toytose toto emero Joape maro Sepa apoise.

¹⁴ Mame Sepa toytose Izyraeu tõi nonory rãnakuroko pata Apeu-Pete-Maaka pona. Mame Pikiri ekyry tõi emero tõiõmõse toto, Sepa akorehmatohme. Imaro tomõse toto pata pona.

¹⁵ Mame Joape tõi toeporehkase ahtao pata tomyehmase eya xine. Pata apuru pokona onuhtoh tyrise nono ke eya xine. Tahkapitose roropa eya xine, pata apuru zopino aepukatohme.

¹⁶ Mame moro pata po nohpo nexiase, tuaro exiketyme. Apuru poe tykohtase ynororo:

– Etatoko ke! Etatoko ke! Kahtoko Joape a, aehtohme xiaro. Jotururu se ase imaro, tykase ynororo.

¹⁷ Joape toytose eya. Mame tõturupose nohpo:

– Omoro hma Joape?

– Ũ, Ywy ase, tykase ynororo.

– Jomiry etako, tykase nohpo eya.

– Etãko ase, tykase ynororo.

¹⁸ Mame ynara tykase nohpo eya:

– Pake ahtao ynara tykase toto: “Ytoko Apeu pona ekaropotohme,” zae ehtoh waro ehtohme, enara.

¹⁹ Yna patary zumo mana, imehnõ maro etonara ynanase. Imehnõ Izyraeu tõ akorehmakehpyra ynanase. Yrome yna patary kurã enahkapõko matose. Oty katohme Ritonõpo kyryry pahnõko matou? tykase.

²⁰ – Arypyra, tykase Joape. Apatary onenahkapopyra ase. Onypahpyra ase roropa.

²¹ Oty se rokẽ ynanah? Toiro orutua ypy tõ Eparaĩ pono esety Sepa, Pikiri mūkuru. Tuisa Tawi epekarama toehse mã ynororo typoetory tõ maro. Mokyro ekaroko yna a. Mame ytõko ropa ynanase yna esaka ropa, tykase.

– Zupuhpyry emãko ynanase, pata apuru epozakuroko oya xine, tykase nohpo eya.

²² Mame toytose ynororo pata põkõ zuruse. Sepa zupuhpyry tuhkohse eya xine, mame zupuhpyry tomase pata apuru epozakuroko Joape a rahkene. Naeroro rueimo totose eya, pata poe toytose ropa toto, tosaka xine ropa. Joape roropa toytose ropa tuisa a Jerusarẽ pona.

Tawi akorehmananomo

²³ Joape nexiase Izyraeu tõ soutatu tõ esẽme emero. Penaia, Joiata mūkuru, keretita tõ esẽme nexiase peretita tõ maro.

²⁴ Atonirão nexiase erohketõ esẽme, tyrohmanohpose ahtao tuisa Tawi a. Josapa, Airute mūkuru tuisa akorehmaneme nexiase tuaro ehtoh poko.

²⁵ Sewa nexiase omi meroneme. Zatoke te, Apiataa maro Ritonõpo maro oturuketõme toh nexiase.

²⁶ Ira, pata Jaia põ roropa Ritonõpo maro oturuketyme nexiase Tawi omi poe.

21

Sauu ekyrõpyry wãnohtopõpyry

¹ Morarama Izyraeu tõ esẽme Tawi ahtao konopo toehkehse, oseruao jeimamyry ponãmero konopo oehpyra nexiase, omise konõto toehse toto. Morara exiryke Tawi tõturupose Ritonõpo a, mame ynara tykase Ritonõpo eya:

– Sauu tõ, jekyry maro zae pyra toehse, Kipeão põkõ totapase eya xine.

² Naeroro Kipeão tõ tonehpose tuisa Tawi a, tõturuhtohme toto maro. Mokaro Kipeão tõ Izyraeu tõ ekyry kara nexiase. Amoreu tõ parõpyryme toh nexiase. “Oewomatorõko ynanase,” tykase Izyraeu tõ eya xine repe. Yrome Sauu toto enahkapory se toehse, imehnõ motye Izyraeu tõ riry se toexiryke, Juta tõ maro.

³ – Oty rĩko hano, ãkorehmatohkõme? tykase Tawi Kipeão tomo a. – Oepehmarykõ se ase, Sauu nyrihpyry xihpyry emetakame, kure Izyraeu tõ ripotohme ropa oya xine Ritonõpo a.

⁴ Ynara tykase toto eya:

– Sauu tõ popyra ehtopõpyry onepehmasaromepyra mase uuru ke, parata ke roropa. Yrome Izyraeu tõ etapapory se pyra roropa ynanase, tykase toto.

– Morara ahtao oty se hmatou ya ãkorehmatohkõme? tykase Tawi.

⁵⁻⁶ Ynara tykase toto Tawi a:

– Yna enahkary se Sauu nexiase, arypyra yna ehtohme, Izyraeu tõ patary tõ poro. Naeroro orutua kõ 7me ekaroko yna a Sauu ekyrõpyamo etapatohme, tyhwyme wewe pokona, Ritonõpo neneryme, pata Kipea po. Moro pata Sauu enurutopõpyryme, mokyro tuisame Ritonõpo nymenekahpyry, tykase toto.

– Ekarõko ase, tykase Tawi.

⁷ Yrome tõmihpyry totapose exiryke Jonata a, imūkuru Mepiposete typynanohse Tawi a, Sauu parõpyry.

⁸ Māpyra, Aramoni, zakorō Mepiposete maro tapoise eya, Sauu mūkuru tomo. Jēkō Rixipa nexiase Aia ěxiry. Toto maro Merape mūkuru tō 5me tapoise. Sauu ěxiryne Merape nexiase, inio Atarieu, Paazirai mūkuru, pata Meora pono.

⁹ Mokaro 7mākō tokarose eya Kipeāo tomo a. Tosenāse toto eya xine, ypy po, Ritonōpo neneryme. Oximōme toorihse toto 7mākomo. Moro toehse eina exisasaka ahtao, tynarykary toehse ahtao, sewata apoipitoryhtao.

¹⁰ Morame Sauu pytýpyry Rixipa toytose morotona. Kamisāpo ke tapyi pitiko tyrise eya topu po. Moroto tehme nexiase ynororo, tynarykary tō anýpitotoh poe, konopo oehtoh pona ro, aorihtyā tō ekepyry tō ehxikaryino. Ekepyry tō towomase eya ipoko pyra torō tō ehtohme saereme ahtao te, ipoko pyra roropa onokyro tō itu htaō kō ehtohme roropa koko ahtao.

¹¹ Mame Tawi turuse ahtao Rixipa nyrihpyry poko,

¹² toytose ynororo Jape-Kireate pona Sauu tō zehpyry enehse, Jonata zehpyry maro. Tosaka xine Sauu tō zehpyry tarose Jape-Kireate pōkomo a tokare pyra Pete-Sā poe, toto ekepyry toxixihmase ahtao pirixteu tomo a toto etapaxīpo ypy Kiupoa po.

¹³ Morotoino Tawi a Sauu tō zehpyry tonehse Jonata zehpyry maro, mokaro 7mākō esenātyā zehpyry tanýse roropa eya.

¹⁴ Sauu zehpyry, Jonata zehpyry maro tonēse eya xine, Sauu zū Kixi zonētopōpyry aka pata Zera po, Pējamī tō nonory po. Tawi nyripohpyry tyrise eya xine emero porehme. Moromeīpo toto omiry totase Ritonōpo a toto esary kurākary poko.

Pirixteu tō maro ahno konōto kynexine

(1 Koronika 20.4-8)

¹⁵ Moromeīpo pirixteu tō tōsetapase Izyraeu tō maro. Typoetory tō maro toytose Tawi etonase pirixteu tō maro. Mame osetapary poko tahtao tapotūkehse Tawi.

¹⁶ Moroto orutua konōto nexiase pirixteu tō maro, esety Ixipi-Penope. Tywaratake nexiase ynororo, metau risemy, 5 kirume exikety, tytapema roropa nexiase kasenato ke. “Tawi etapāko ase,” tykase tōsenetupuhse ynororo repe.

¹⁷ Yrome Apisai a, Zerua mūkuru a takorehmase Tawi, pirixteu maro tōsetapase ynororo, totapase eya rahkene. Moromeīpo ynara tykase Tawi poetory tomo:

– Taroino yna maro ytoppyra mase etonatoh pona, tykase toto. – Omoro mase Izyraeu tō esemy. Opokoino kurākō eraximāko sytatose. Oetapapory se pyra ynanase.

¹⁸ Moromeīpo tōsetapase ropa Izyraeu tomo pirixteu tō maro pata Kope po. Moroto imepý orutua konōto, esety Sape totapase Xipekai a, pata Husa pono a.

¹⁹ Moromeīpo tōsetapase ropa toto pirixteu tō maro Kope po. Moroto orutua konōto nexiase esety Koria, Kate pono. Iwaratā zumo nexiase, omoxi roropa. Totapase ynororo Eranā a, Jaia mūkuru, Perē pono.

²⁰ Imepý etonatoh poko Kate po, orutua konōto nexiase, emary nexiase 6me omahxikyry ke, ipupuru nexiase 6me ipuhxikyry ke. Atapona 24me nexiase. Rapa paryme roropa nexiase ynororo.

²¹ Mame Izyraeu tykerekerehmase ahtao eya, totapase ynororo Jonata a, Ximeia mūkuru, Tawi rui.

²² Mokaro 4mākō, orutua konōto, Rapa pakō nexiase Kate po. Totapase toto Tawi tomo a ipoetory tō maro.

22

Tawi eremiatoh Ritonōpo eahmaryme

(Saumu 18)

¹ Tawi eremiatoh moro, Ritonōpo eahmatohme, typynanohse tahtao, Sauu tō winoino, imehnō etapary se exiketō winoino roropa. Mokaro winoino typynanohse tahtao toremiase ynororo, ynara tykase:

² Ritonõpo jewomaneme mana, Topu konõto, ytapyny jamihme exikety, ypynanohneme roropa.

³ Ritonõpo jesemy, Topu konõto, imaro otonẽnõko ase.

Jewomãko mana osewomatoh ke samo;
Ypynanohneme jamihmã mana;
jewomaneme yyryhmara imehnõ ehtohme.

⁴ Ritonõpo kohmãko ase jakorehmatohme,
ypyanohnõko mana yporemãkapopyra jepetõkara ehtohme.
Kuesëkõ seahmatone!

⁵ Tomyehmase existiase pohkane konõto ke, joorihmatohme;
pohkane konõto jenahkapotoh a, typoremãkapose ywy.

⁶ Oorihnõko ase tymyhse jexiryke sã eary ke.
Emynyhmãko ase yronomyryme joorikyry se pyra jexiryke.

⁷ Typoremãse jahtao, tykohtase ywy Ritonõpo a:

– Kuakorehmako myhene! ase eya.

Tytapyĩ tae jomiry totase eya;
yxitary totase eya rahkene.

⁸ Morarame nono tykytyky tykase,
kywyh tykase roropa;
ypy ãtykyry kywyh tykase,
tykytyky tykase roropa tãtaekymase Ritonõpo exiryke.

⁹ Eunary ae orexĩto tutõtase, ãtae apoto tutõtase wewe zahkatoh samo.

¹⁰ Kapu totapuruhmakase eya,
tyhtose ynororo.

Akuru xinukutumehme sã toehse, ipupuru zopikoxi.

¹¹ Taporihke exikety pona tõtyrise toytotohme.

Tõnuhse tyryrykane apory po.

¹² Tãtose, koko tyrise eya;
akurũ xinukutumãkomo,
tuna ke pehme tomyehmase ynororo;

¹³ nenenehkane ke apoto tukase esemazupurume.

¹⁴ Morarame Ritonõpo omiryne konomeru konõto kapu ae toehse,
tõmiry totapose Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a.

¹⁵ Pyrou taropose eya, topetõkara sapararahme ripotohme;
nenenehkane ke tonepanohpose toto eya.

¹⁶ Mame topetõkara tupokase ahtao Ritonõpo a, tãtaekymase,
konomeru konõto tonehpose toto pona,
tuna esemary tonese tuna konõto zopino,
sero nono apõ tõsenepose.

¹⁷ Kaino tomary ke Ritonõpo a tapoise ywy.

Tanỹse ywy eya zue konõto kuae.

¹⁸ Ritonõpo a typyanohse ywy jepetõkara jamihme exiketõ winoino, yzehno exiketõ winoino.

Mokaro emero ymotye jamihme toh nexiase.

¹⁹ Jetuarimaryhtao tõsetapase ymaro toto;
yrome Ritonõpo, Jesemy a towomase existiase.

²⁰ Tanỹse ywy eya, osa towomase exikety pona.

Ypynanopyase jamaro jexiryke.

²¹ Kurākō ke jepehmāko Ritonōpo mana, zae ehtoh poko rokē jexiryke.
Kure rokē jyrīko mana azahkuru ehtoh poko pyra jexiryke.

²² Ise Ritonōpo ehtoh tyrise ya,
yyrypyry poko pyra ase,
Kuesēkō onurumekara ase.

²³ Inyripohpyry omipona toehse ywy, emero porehme,
eramara ropa ase aomiry omipona pyra jehtoh poko.

²⁴ Jyhxiropyra imehnō mana zae rokē jexiryke, Ritonōpo neneryme azahkuru ehtoh
poko pyra roropa jexiryke.

²⁵ Naeroro kurā ke rokē topehmase ywy Ritonōpo a, ajohpe pyra jexiryke, tyrypyhpyke
pyra roropa jexiryke ineneryme.

²⁶ Opoko amonohkara exiketomo a, anamonohpyra roropa mase, Ritonōpo.
Zae rokē roropa mase, zae exiketomo a.

²⁷ Tyrypyhpyke pyra exiketomo a, iirypyryme pyra mase roropa,
yrome popyra exiketomo a, epekarame mase.

²⁸ Epyrypara exiketō pynanohnōko mase, Ritonōpo.
Yrome epyrypaketō rīko mase tuisame pyra.

²⁹ Omoro, Ritonōpo, yzeiponeme mase;
koko ehtoh enahkapōko mase ya, Jesemy.

³⁰ Jakorehmāko mase jepetōkara maro etonatohme,
ajamitunuru ekarōko mase ya toto osewomatoh poremākatohme ya.

³¹ Mose Ritonōpo, kure rokē emero tyrīko mana.
Tōmihpyry omipona anamonohpyra mana.

Ōsewomatohme mana, eya oytorykohtao oewomatohme.

³² Ritonōpo rokē Kuesēkōme mana, imepŷ pyra.
Ynoro rokē kuewomaneke me mana.

³³ Ritonōpo jamihme exiketyme exiryke imaro jahtao imehnō zuno pyra ase,
emero rokē pona jytoryhtao jewomāko mana.

³⁴ Upupuru rīko mana kapauimo pupuru samo, osetapara sã jehtohme ypy tō poro.

³⁵ Osetapatoh poko jamorepāko mana, taky tō jamihmākō poko ehtoh zuaro jehtohme.

³⁶ Jewomāko mase Ritonōpo, osewomatoh mekaroase ya ypynanohtohme;
typynanohse oya jexiryke, orēpyra ase toehse.

³⁷ Jepetōkara a japoipopyra mexiase,
naeroro epukapitopyra ase.

³⁸ Jepetōkara ekahmaryhtao ya, toto apoīko ase.
Eramara ropa toehse ywy, toto enahkatoh pona ro.

³⁹ Toto poremākāko ase,
owōpyra ropa mā toto.

Nono pona epukāko mā toto, typoremākase ymyhtokoxi.

⁴⁰ Oya tyjamihtanohse jexiryke etonatohme,
jetapary se exiketō poremākapōko mase ya.

⁴¹ Ritonōpo, jepetōkara aropōko mase ywinoino,
yse pyra exiketō enahkapōko ase.

⁴² Takorehmanekō zupīko toh mā repe,
yrome aryryra, toto pynanohne pyra mana;

Ritonõpo a kohtãko roropa toh repe,
yrome onezuhpyra mana.

⁴³ Toto akurihmõko ase,
putoh katoñ sã exĩko mã toto;
toto tütümãko ase osema ae purapuramã samo.

⁴⁴ Typynanohse ywy oya, wekyry tõ yporemãkapory se toehse ahtao.
Imehnõ ahno tõ tuisaryme kyriase,
mokaro ahno tõ waro pyra exiase repe,
yrome seromaroro ynamoto tõme toehse mã toto.

⁴⁵ Imehnõ ahno tosekumuru po porohnõko mã toto jẽpataka.
Jomiry etaryhtao eya xine,
omipona exĩko mã toto.

⁴⁶ Osetapary se pyra exĩko mã toto,
tonẽtopõpyrykõ ae tütãko mã toto, enaromyke toexirykõke.

⁴⁷ Isene Ritonõpo Kuesëkõ mana!
“Kure mase” sykatone jewomane a.
Imehxo Exiketyme Ritonõpo mana,
Jamihmehxo Exiketyme, sekarotone, ypynanohneme exiryke.

⁴⁸ Orẽpyra jyrĩko mana, jepetõkara poremãkatohme,
toto rĩko ypoetoryme mana,

⁴⁹ typynanohse ywy eya, yzehnotokõ winoino.

Omoro, Ritonõpo orẽpyra jyrĩko mase, jepetõkara poremãkatohme ya,
jewomãko mase yryrymary se exiketõ winoino.

⁵⁰ Morara exiryke “Kure mase” ãko ase,
oeahmãko ase awaro pyra exiketõ pata tõ poro;
eremiãko ase oeahmary ke ya.

⁵¹ Tuisame imehxo jyrĩko Ritonõpo mana,
tynymenekahpyry pyno exikehpyra mana;
Tawi hkotano, ipoenomo, ipakomotyã jũme toto pyno exikehpyra mana.

23

Tawi omihpyry etyhpory

¹ Ynara Tawi, Jese mükuru omihpyry etyhporymano; Ritonõpo nymenekahpyryme
nexiase tuisame aehtohme Izyraeu tõ esẽme. Eya eremiatoh tyrise kurã ke Izyraeu tõ
eremiatohme. Ynara tykase ynororo:

² Ritonõpo Zuzenu oturũko mana jomiry ae, inekarohpyry ýtary ae.

³ Ritonõpo, Izyraeu tõ esẽ tõturuse,
Izyraeu ewomane juruase:

Zae ehtoh ke typoetory tõ akorehmaryhtao tuisa a,
ise Ritonõpo ehtoh riry poko typoetory tõ akorehmaryhtao eya,

⁴ ãmepory sã mana akurume pyra ahtao,
xixi saereme potu ehtoh samo
konopo oehkehxiõpo xirikozuru ehtoh samo.

⁵ Moro saaro kure rokẽ ypoenõ, ypakõ roropa rĩko Ritonõpo mana, tõmihpyry totapose
ya exiryke, jũme onytyorõmara ehtohme.
Moro poko rokẽ penetãko ase;
moro ke rokẽ orẽpyra exĩko ase,

moro rîko Ritonôpo mana, anamonohpyra, zuaro ase.

⁶ Yrome iirypyrymākō, omoxino sã typahse mǎ toto:
oma ke anapoisaromepyra ahno mana;

⁷ Toto poko ahtao ipoko ehtoh se rokē mana, kurimene risemy te, wewe risē otarame;
mokaro mǎ tyahsēme exîko ipunaka apoto ke.

*Tawi soutatu tō orēpyra exiketomo
(1 Koronika 11.10-47)*

⁸ Ynara mǎ soutatu tomo, Tawi maro orēpyra exiketomo: Josepe-Pasepete, Takemoni pono “Oseruaōkō” tuisary; tywaratā ke tōsetapase ynororo 800mākō maro, totapase toto eya emero porehme toiro etonatohtao.

⁹ Zakorony Ereaza, Toto mūkuru, Aoi pary “Oseruaōkō” maro nexiase. Osetapatohtao po Tawi maro nexiase pirixteu tō maro osetapāko. Izyraeu tō toepase,

¹⁰ yrome ahno etapary poko penekhepyra nexiase ynororo. Mame pirixteu tō totapakehse ahtao tytapemā onurumekasaromepyra emary nexiase, tomahxinaitase toexiryke. Takorehmase ynororo Ritonôpo a pirixteu tō poremākapory poko. Moromeīpo, tōsetapakehse tahtao xine Izyraeu tō soutatu tō toytose ropa Ereaza a aorihtyā ekepyry mōkomohpyry apoitohme.

¹¹ Mokyro mykapo Sama nexiase, Aje mūkuru, Harara pono. Pata Rei po pirixteu tō tōximōse tupito po, erewija tō esao. Moro poe Izyraeu tō toepase pirixteu tō kurūke.

¹² Yrome Sama epara toehse tupito po, tupito ewomatohme, morararo pirixteu tō totapase eya. Ritonôpo a takorehmase ynororo pirixteu tō poremākapory poko.

¹³ Mame eina toehse ahtao, tonahsē anÿtohtao zano exisasaka ahtao oseruao soutatu tō “30mākō” wino, tyhtose toto Tawi enese, eutary Aturā pona. Moroto Tawi nexiase, pirixteu tō roropa tōsesarise jakanahmā Ahno konōto po.

¹⁴ Morara ahtao Tawi nexiase tynyrihpyry jamihme exikety tao, pirixteu tō imoihmākō pata Perē po nexiase.

¹⁵ Mame typenetase Tawi tuna poko tōkurume, ynara tykase ynororo:

– Tuna sehxo hano, jokurume pixo pēkamā poe, Perē omōtohtao myhto. Yrome enehne pyra, myhene, tykase.

¹⁶ Morara kary etaryke tyya xine, oseruao soutatu tō, orēpyra exiketō toytose pirixteu tō esary rānakuroko, tuna anÿse pēkamae enehtohme Tawi a. Yrome moro tuna onēpyra Tawi nexiase, tukuāse rokē eya nono pona, tynekaroryme Ritonôpo a.

¹⁷ Ynara tykase ynororo:

– Ritonôpo Jesemy, sero tuna onēsaromepyra ase! Moxiā munuru enyry sã mana ya moro tuna tōse ya ahtao, otapatōkō kuroko toytose toto exiryke enehtohme ya, tykase.

Morarara karyke moro tuna onēpyra tokurehse Tawi.

Morohne tyrise mokaro a “Oseruaōkō” orēpyra exiketomo a.

¹⁸ Morarame Apisai, Joape akorony, Zerua mūkuru, “30mākō” tuisaryme nexiase. 300me topetōkara totapase eya, warata ke, naeroro orēpyrahxo exiketyme tokātose ynororo “30mākō” maro.

¹⁹ Mokaro “30mākō” orēpyrahxo exiketō maro Apisai nexiase, toto esēme, imehxo toexiryke. Yrome, mokaro “Oseruaōkō” mokyro motye tohtao nexiase.

²⁰ Penaia, Jeoiata mūkuru, Kapazeu pō roropa orēpyra exiketyme nexiase, soutatume. Moapita tō soutatu konōto tomo asakoro totapase eya. Mame kuenime konōto tōmehse ahtao, neweme ahtao tyhtose ynororo oramāka, moro tao reāo totapase eya.

²¹ Ejitu pō konōto roropa totapase eya, tywaratake exikety. Tōsetapase Penaia mokyro Ejitu pō maro, tymyxiry ke. Mame warata tapoise eya mokyro emary poe, ike totapase ynororo eya.

²² Morohne tyrise Penaia a. Naeroro tuisame toehse “30mākō” orēpyra exiketō maro.

²³ Imehnõ tymarõkõ motye orẽpyra nexiase. Yrome mokaro “oseruaõkomo” imotye toh nexiase. Morara exiryke mokyro tymenekase ynororo Tawi a towomananõ tuisaryme ehtohme.

²⁴ Mokaro “30mãkõ” orẽpyra exiketõ maro Asaeu, Joape akorõ nexiase te; Eranã, Toto mūkuru, Perẽ pono te;

²⁵ Sama te, Erika roropa pata Harote põkomo te;

²⁶ Here, Perete pono te; Ira, Ike mūkuru, Tekoa pono te;

²⁷ Apieze, Anatote pono; Mepunai, Husa pono;

²⁸ Saumõ, Aoi pono; Maarai te,

²⁹ Herepe, Paana mūkuru maro, Netopa põkomo; Itai, Ripai mūkuru, Kipea pono, Pẽjamĩ nonory põ;

³⁰ Penaia, Piratõ pono; Hitai, jakanahmã Kaaxi pono;

³¹ Api-Arapõ, Arapa pono; Azamawete, Paurĩ pono.

³² Eriapa, Saaupõ pono; Jasẽ mūkuru tomo te; Jonata te;

³³ hararita tomo: Sama te, Aião, Saraa mūkuru maro te;

³⁴ Eriperete, Akasapai mūkuru, Maaka pono; Eriã, Aitopeu mūkuru, Kiro pono te;

³⁵ Hezero, Karameru pono te; Paarai, Arape pono te;

³⁶ Ikau, Natã mūkuru, Zopa pono; Pani, Kate nonory pono;

³⁷ Zereke, Amõ pono te; Naarai, Peerote pono, Joape pyre aroneme, Zerua mūkuru te;

³⁸ Ira te, Karepe roropa, Jatia põkomo;

³⁹ Uria, heteume exikety.

Mokaro 37me atapona, soutatu tõ, orẽpyra exiketomo.

24

Izyraeu tõ tuhke ehtoh kuhtopõpyry Tawi a (1 Koronika 21.1-8)

¹ Morarame Izyraeu tõ poko tyekĩtapãse Ritonõpo nexiase. Naeroro osenetupuhtoh tokarose Tawi a, Izyraeu tõ kuhtohme, Juta tõ maro.

² Morara exiryke Joape, soutatu tõ esemy a ynara tykase Tawi:

– Ytoko, soutatu tõ esã maro Izyraeu tõ patary poro, inikahpoe, Tã poe ikurenaka, Peresepa pona, Izyraeu tõ kuhtohme. Zuario se ase otãto pixo tuhke exiry kymarokõ nae.

³ Yrome ynara tykase Joape tuisa a:

– Tuhkehxo Izyraeu tõ riry se ase Ritonõpo a. Toiro ahtao 100me emãkapory se ase eya. Moro enepory se ase oya isene ro awahtao. Yrome otyme kure Izyraeu tõ kukuru? tykase Joape.

⁴ Tõmipona tyripose toto Tawi a. Naeroro toytose toto, Joape tomo, typoetory tõ esã maro, Tawi omi poe, Izyraeu tõ kuhse.

⁵ Mame tuna Joatão takuohse eya xine osesarise Aroea pũtokoxi, jakanahmã pata pona, Kate nonory po. Morotoino toytose toto inikahpozakoxi pata Jazea pona.

⁶ Mame toytose ro toto Kireate pona. Toeporehkase toto Kate pona, heteu tõ nonory pona. Mame Tã nonory pona roropa toytose toto. Mame Tã poe toeramase toto xixi omõtoh pona Xitõ pona.

⁷ Morotoino toytose toto ikurenaka pata apuruhpyry konõto pona Tiro pona. Morotoino toytose toto heweu tõ patary pona kananeu patary tõ pona roropa. Mame etyhyryme Peresepa pona toytose toto, ikurenaka Juta pona.

⁸ Morarame 9me nuno taropose ahtao 20me emepory roropa tooehse ropa toto Jerusarẽ pona, pata tõ poro toytokehse toto ahtao.

⁹ Morarame Tuisa turuse eya xine:

– Atapona Izyraeu po orutua kō, soutatume exiketō 800 miume nexiase toto, Juta po orutua kō 500 miume toh nexiase.

¹⁰ Moromei po Izyraeu tō tuhke ehtoh kuhxīpo Tawi a, toehxiropitose ynororo. Ynara tykase ynororo Ritonōpo a:

– Iiryryryme toehse ywy, Izyraeu tō kuhporyke ya. Ajohpāme sā yryryry ikorokako, ajoajohpe exikety sā yriase, tykase Tawi Ritonōpo a.

¹¹ Naeroro Kate taropose Ritonōpo a Tawi zuruse. Urutōme Kate nexiase. Ynara tykase Ritonōpo:

¹² – Ytoko, Tawi a, ynara kaziko eya: “Oseruao imenekatoh ekarōko Ritonōpo mana oya, toiro imenekako tyripotohme Ya. Mame onymenekahpyry rīko ase,” āko Ritonōpo mana.

Yrokokoro towōse Tawi ahtao

¹³ Kate toytose eya oturuse rahkene, ynara tykase:

– Oty menekāko mah Ritonōpo a tyripotohme? Oseruao jeimamyry omise konōto ehtopo konopo oehpyra exiryke te, oseruao nuno aropōko oporemākapory poko oepetōkara a te, oseruao ěmepyy tyrohsē konōto oorihmatohkomo, enara? Osene-tupuhko, toiro imenekako ekarotohme Ritonōpo a ezuhtohme, tykase.

¹⁴ Ynara tykase Tawi urutono a:

– Emynyhmāko ase yronomyryme, juānohpory se pyra jexiryke ahno a. Ritonōpo a osekary se ase juānohtohme kypyno xine aexiryke, tykase.

¹⁵ Naeroro tyrohsē tonehpose Ritonōpo a Izyraeu tō pona, moro ěmepyy poe oseruao saerehkatoh etyhpory pona. Pata tō poro toorihse toto, atapona 70 miume Izyraeu tō toorihse.

¹⁶ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry orihmatō tooehse ahtao Jerusarē pona morotōkō etapase, typenekehse Ritonōpo Izyraeu tō wānopyry poko. Ynara tykase ynororo tynenyokyhpyry a:

– Epo hnae! Toto onetapara exiko, tykase.

Moroto nexiase, Ritonōpo nenyokyhpyry, Arauna nonory po, tiriiku apotoh esary pūto, jepuseume exiketyme nexiase ynororo.

¹⁷ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry eneryke tyya ynara tykase Tawi Ritonōpo a:

– Ywy ro rokē tyrypyhpyke toehse, azahkuru ynyryry exiryke. Yrome mokaro kaneru tō samo. Oty tyrise eya xine popyra? Zae mase juānopyryhtao, wekyry tō maro, tykase.

¹⁸ Moro ae ro Kate tooehse Tawi a, ynara tykase eya:

– Onuhko Arauna esary pona, tiriiku apotoh pona. Moroto apoto apō tyriko, okyno zahkatohme onekaroryme Ritonōpo a, tykase.

¹⁹ Mame Tawi toytose. Ritonōpo omiry omipona toehse ynororo, Kate a katopōpyry ae rokene.

²⁰ Mame tosae tōsenuhmase Arauna. Tawi tō oepyy tonese eya ipoetory tō maro, oturuse imaro. Naeroro tosekumuru po typorohse ynororo tuisa ěpataka, tōmyty nono pokoxi tyrise eya, “Tuisa imehxo mase,” katohme eya.

²¹ Tōturupose ynororo:

– Oty kase moehno ya, tuisa? tykase.

– Oesary, tiriiku apotoh esary epekatyry se ase. Okyno zahkatoh riry se ase, okyno zahkatohme, ynekaroryme Ritonōpo a, tyrohsē enahkatohme, Izyraeu tō kurākatohme ropa, tykase Tawi eya.

²² Ynara tykase Arauna Tawi a:

– Ykyryry apoiko emero ise oeh topo. Ekarōko ase emero oya jahkatohme onekaroryme Ritonōpo a. Eneko moxiā, pui tomo zahkatohme apoto apō po, senohne wewe risē, erohtoh kehko, apoiko apotopokōme.

²³ Morohne emero tokarose Arauna a tuisa a, ynara tykase ynororo:

– Ah onekarory Ritonõpo a Kuesëkõ zamaro nexino, tykase.

²⁴ Yrome ynara tykase tuisa Tawi Arauna a:

– Arypyra, morohne emero epekahnõko ase oya, tineru ke oepehmãko ase. Okyno onyahkara ase ynekaroryme Ritonõpo Jesemy a onepekahpyra jahtao, onepehmara jahtao roropa.

Naeroro tiriiku apotoh esary topekahse Tawi a pui tõi maro, 50me parata ke topehmase eya.

²⁵ Morarame tynekarory zahkatoh tyrise moroto Tawi a, okyno tõi tyahkase eya tytororo tynekaroryme Ritonõpo a, osepeme ehtoh tyahkase roropa eya. Naeroro Tawi tõi omiry totase Ritonõpo a, moro tyrohsë tonahkase Izyraeu tõi po.

1 TUISA TOMO

1 Tuisa tō Ehtopōpyry

1 Reis

Ekarotopo

1 Tuisa tomo ekarōko Izyraeu tō tuisary tō poko, Samueu nekarohpyry mykapo. 1) Osemazuhme tuisame Saromāo exipitory poko Izyraeu tō esēme Juta tō maro, Tawi orihpōpyry poko roropa. 2) Saromāo nyrytā poko tuisame ynororo ahtao, Ritonōpo Tapyĩ ritopōpyry poko eya Jerusarē po. 3) Izyraeu tō nonory atapiakatopōpyry asakoro osetyoro ehtohme, inikahpoe te, ikurenae, enara.

Sero ao tuisa tō zae ehtopōpyry poko enetupuhpōko mana anamonohpyra toto ehtopōpyry Ritonōpo omipona: kure ahno tō toehse kure ituisarykō ahtao Ritonōpo omipona toehtoh poko. Moromeīpo typoremāse toto tutuisarykō toeramase ahtao Ritonōpo wino, tyneponāmary poko toehse toto. Mokaro inikahpoe tuisa tomo a emero tamonohse, Ritonōpo omipona pyra toehse. Tyneponāmary toahmase eya xine. Ikurenaēkō tuisary tomo a toitoine tamonohse, Ritonōpo omipona pyra toehse, toitoine aomipona ro toehse.

Sero ekarōko orēpyra Ritonōpo omiry tokarose urutō komo a ahno tō netaryme: ahno tō neponāmary poko pyra toto ehtohme, amonohkara toto ehtohme Ritonōpo omipona toexirykō poko. Eria orēpyra toehse tōtururu poko Paau eahmananomo a (1 Tuisa 18).

Sero pape ao

Tuisame Tawi etyhpory *1.1–2.12*
 Tuisame Saromāo exipitory *2.13–46*
 Tuisa Saromāo ehtopōpyry *3.1–11.43*
 Izyraeu atapiakatopōpyry *12.1–22.53*

Tamuhpōme Tawi ehtopōpyry

¹ Morarame tamuhpōme toehse tuisa Tawi ahtao tykōxitapāse kynexine ynororo. Morara exiryke kopeta tō tokarose ipoetory tomo a repe. Yrome kōxikene rokē kynexine.

² Naeroro ynara tykase akorehmananō eya:

— Tuisa Tawi, nohpo oryximā zupīko ynanase amaro ehtohme ākorehmaneme. Amaro nyhnōko mana onyhtoh po kōxikene pyra oehtohme, tykase toto.

³ Mame Izyraeu tō pata tō poro oryximā tupise eya xine ahtao, Apisake tonese eya xine, Sunē pono. Tonehse ynororo tuisa a.

⁴ Oryxime nymyry kynexine ynororo. Mame tuisa typynanohse eya yrome ipoko pyra kynexine Tawi.

Atonia tuisame se ehtopōpyry

⁵⁻⁶ Morarame Apisarāo toorihse kynexine. Naeroro Tawi mūkuru tamuhpōmehxo exikety Atonia kynexine. Jeny Hakite kynexine. Orutua enekure kynexine ynororo. Mame emero rokē poko ynororo ahtao onupokara Tawi kynexine, tuisame toexiry se toehse ynororo. Kahu tō etonatohtopekahse eya, kawaru tō roropa. Orutua kō 50me tymenekase eya tymaro toto ytotohme.

⁷ Mame tōturuse Atonia Joape maro, Zerua mūkuru. Tōturuse roropa ynororo Apiataa maro, Ritonōpo maro oturukety. Imoīko toh kynexine.

⁸ Yrome Atonia maro pyra Zatoke kynexine, Ritonōpo maro oturukety te, Penaia, Joiata mūkuru te, Natā, urutono te, Ximei te, Rei te, tuisa Tawi ewomananō soutatu tō roropa Atonia maro pyra toh kynexine.

⁹ Morarame okyno totapase Atonia a, kaneru tomo, pui tomo, pui poenõ tupune exiketomo. Tyahkase toto tynekaroryme Topu Okoimo po, tuna ã Rojeu pũto. Imehnõ Tawi poenõ toahmase eya, tuisa poetory tõ maro, Juta põkomo.

¹⁰ Yrome takorõ Saromão oneahmara kynexine te, urutõ Natã oneahmara te, Penaia roropa, Tawi soutatu tõ maro oneahmara kynexine.

Saromão ritopõpyry tuisame

¹¹ Mame toytose Natã oturuse Pate-Sepa, Saromão ã maro. Ynara tykase ynororo:
– Zuaro make? Atonia, Hakite mũkuru toexiry se tuisame. Tuisa Tawi zuaro pyra mana.

¹² Ourũko ase tuaro oehtohme: Opynanopyry se awahtao, omũkuru Saromão py-nanopyry se roropa awahtao,

¹³ ytoko seromaroro tuisa Tawi zuruse. Ynara kaxiko eya: “Tuisa Tawi, õmihpyry mekaroase ya Ritonõpo netaryme: umũkuru Saromão tuisame exĩko omyakãme. Tuisa apõ po porohnõko ynororo mana oesahpokoxi. Naeroro oty katohme tuisame osekarõko Atonia nae?”

¹⁴ Natã tõturuse ro:

– Morarame õtururuhtao ro tuisa maro, oehnõko ase zae õmiry ehtoh ekarotohme.

¹⁵ Mame Pate-Sepa toytose tuisa nyhtoh taka oturuse imaro. Tamuhpõme Tawi kynexine. Ipynanohnõko Apisake, Sunẽ põ kynexine.

¹⁶ Mame tosekumurukõ po typorohse Pate-Sepa tuisa ãpataka “Imehxo mase,” katohme eya. Tõturupose tuisa a eya.

– Oty se hma? tykase.

¹⁷ – Tuisa Tawi, tykase, – Ritonõpo netaryme õmihpyry mekaroase ya. Umũkuru Saromão tuisame exĩko omyakãme. Porohnõko mana apõ pona Izyraeu tõ esẽme ehtohme.

¹⁸ Yrome Atonia tuisame osekarõko mana. Moro poko zuaro pyra mase.

¹⁹ Pui tõ totapase eya tynekaroryme, kaneru tomo te, pui mũkuru tupune exiketomo, enara. Totapase toto eya tynekaroryme Ritonõpo a. Takorõ tõ toahmase eya, Apiataa maro, Joape soutatu tõ tuisary maro, otuhtoh konõto pona. Yrome omũkuru Saromão oneahmara kynako.

²⁰ Tuisa Tawi, Izyraeu tõ emero oeraximãko, onymenekahpyry ekarotohme, tuisame aehtohme apõ po, omyakãme.

²¹ Onekaropyra awahtao, toorihse awahtao, yna apoĩko mã toto umũkuru maro yna wãnohtohme popyra exiketõ samo.

²² Morarame Pate-Sepa otururuhtao ro tuisa maro, Natã tooehse tuisa tapyĩ taka.

²³ Tuisa turuse eya xine urutõ Natã tooehse exiry poko. Mame tomõse tahtao tosekumurukõ po typorohse ynororo tuisa ãpataka “Imehxo mase” katohme.

²⁴ Mame ynara tykase Natã:

– Tuisa Tawi, ekaropoxi, Atonia mymenekano tuisame ehtohme omyakãme?

²⁵ Seroae toytose ynororo tynekarory etapase pui tomo te, pui mũkuru tupune exiketomo te, kaneru tomo, enara, jahkatohme tynekaroryme Ritonõpo a. Omũkuru tõ emero toahmase eya, Joape soutatu tõ tuisary maro te, Apiataa, Ritonõpo omihpyry ã puimane maro, enara. Seromaroro otuhnõko mã toto, eukuru ãnõko imaro. Kohkohtãko toto “Imehxo mase tuisa Atonia,” ãko toto.

²⁶ Yrome jeahmara Atonia kynako, Zatoke, Ritonõpo maro oturukety, Penaia te, Saromão, enara oneahmara kynako.

²⁷ Serara tyripose oya tuisa? Yrome oturupyra mexiase yna maro onymenekahpyry poko, tuisame aehtohme, porohtohme tuisa apõ pona, omyakãme.

²⁸ Mame tuisa Tawi ynara tykase:

– Pate-Sepa ikohmako.

Tooehse ropa ynororo tuisa ãpataka. Xikihme toehse ynororo moroto, tuisa ãpataka.

²⁹ Mame ynara tykase tuisa eya:

— Ritonõpo neneryme, ajohpe pyra.

³⁰ Seroae ro tyrĩko ase emero, jomihpyry ae ro. Ritonõpo neneryme omũkuru Saromão rĩko ase tuisame, japõ pona porohtohme tuisame ymyakãme.

³¹ Mame tosekumuru po typorohse Pate-Sepa, tuisa ãpataka:

— Tuisa Tawi, jũme isene oexiry se ase, tykase.

³² Mame Zatoke Ritonõpo maro oturukety tonehpose Tawi a, urutõ Natã roropa te, Penaia roropa Joiata mũkuru, enara. Tooehse toto ahtao ynara tykase Tawi eya xine:

³³ — Ypoetory tõ arotoko amaro xine. Umũkuru Saromão tyripotoko jeky jumõtu pona. Mame aroko tuna pẽkamã Kiom pona.

³⁴ Moroto Zatoke a, urutõ Natã maro, oriu ke umũkuru ipopako tuisame aehtohme Izyraeu tõ esẽme. Mame rue etotoko. Opore okohtatoko “Imehxo tuisa Saromão,” kahtoko.

³⁵ Moromeĩpo ekahmatoko xiaro. Tuisa apõ pona porohnõko mana. Izyraeu tõ esẽme exĩko mana, ymyakãme. Ynoro tymenekase ya tuisame aehtohme Izyraeu tõ esẽme Juta tõ esẽme, enara.

³⁶ Mame Penaia, Joiata mũkuru a tuisa tozuhse, ynara tykase:

— Aõ, ah Ritonõpo Kuesẽkõ morara nyrino roropa.

³⁷ Amaro Ritonõpo ehtopõpyry sã, seromaroro Saromão maro nexino roropa, moro se ase. Mame tuisa Tawi, tuisame oehtopõpyry motye Saromão tuisame ehtoh ripory se ase Ritonõpo a, tykase.

³⁸ Morarame Zatoke tõ toytose toto, urutõ Natã maro te, Penaia maro te, keretita põkõ maro te, peretita põkõ maro, enara. Tawi eky pona, jumõtu pona Saromão tyrise eya xine. Mame imaro toytose toto tuna enatyry Kiom pona.

³⁹ Mame oriu tarose Zatoke a, Ritonõpo maro oturutoh tae, pui retyry pehme oriu ke. Mame ike Saromão typopase eya. Rue totose eya xine. Tykohtase eya xine roropa. Ynara tykase toto:

— Tuisamehxo tuisa Saromão! tykase toto.

⁴⁰ Imaro toytose imoihmãkomo, rue etõko, oseahmãko, kohtãko. Panaikatõ ke nono tykytyky tykase samo.

⁴¹ Moro totase Atonia a ineahmatyamo a roropa, otuhkehxiõpo kynexine toto. Mame rue etory totase ahtao Joape a tõturupose:

— Otyh moro panaikatõ pata po? tykase.

⁴² Mame aotururuhtao ro Jonata, Apiataa mũkuru toeporehkase.

— Omõko, tykase Atonia eya, — tuaro exiketyme oexiryke. Omi kurã enehneme mase, tykase.

⁴³ — Omi kure hkopyra sero, tykase Jonata Atonia a. — Tuisa Tawi a tumũkuru Saromão tyrise tuisame.

⁴⁴ Imaro Zatoke, Ritonõpo maro oturukety taropose te, urutõ Natã maro te, Penaia, Joiata mũkuru maro te, keretita põkõ maro te, peretita põkõ maro, enara. Tuisa eky jumõtu pona tyrise ynororo eya xine.

⁴⁵ Mame oriu ke typopase ynororo Zatoke a urutõ Natã maro tuisame aehtohme tuna enatyry Kiom po. Morotoino tõseahmarykõme toytose ropa toto pata pona. Morara exiryke kohkohtãko toto. Wãko toto. Oseahmãko mã toto. Moro panaikatõ etãko matose.

⁴⁶ Mame tummy apõ po porohnõko Saromão seromaroro tuisa porohtoh po Izyraeu tõ esẽme.

⁴⁷ Morarame tuisa Tawi eahmase toytose ipoetory tõ emero. Ynara ãko toto: “Ritonõpo a omũkuru Saromão tuisamehxo tyripõko ynanase tuisame oehtoh motyehxo. Ahno tuhkehxo Saromão ime ehtoh waro ehtoh ripõko ynanase Ritonõpo a, ime oehtopõpyry waro exiketõ motye.” Mame tuisa tupueh tykase tynyhtoh po.

⁴⁸ Mame ynara tykase ynororo tōtururume Ritonõpo a: “Kure kuhse Ritonõpo Kuesêkomo, Izyraeu tō Esemý. Seroae tuisame umũkuru toiro tyrise eya, Izyraeu tō esême ymyakãme. Morara tyrise eya yneneryme, orihpyra ro jahtao,” tykase.

⁴⁹ Morara kary etaryke tyya xine, enaromýke toehse Atonia maro exiketõ emero, towõse toto, toytose toto sapararahme tosemarykõ ae.

⁵⁰ Atonia tōserehse yronymyryme, Saromão zuno toehse. Naeroro toytose ynororo Ritonõpo maro oturutoh taka, okyno zahkatoh apõ apoitohme tyya osewomatohme samo.

⁵¹ Mame Saromão turuse enenanomo a:

– Atonia tuisa Saromão zuno toexiryke okyno zahkatoh apõ tapoise eya. Ynara ãko mana: “Tuisa Saromão omiry etary se ywy, Ritonõpo netaryme, jetapapopyra toexiry poko.”

⁵² Mame Saromão ynara tykase:

– Zae exiketyme ynororo ahtao, jomiry ekarõko ase, Ritonõpo netaryme onuãnohpyra ase, yrome tyrypyhpyke ahtao, zae ehtoh se pyra ahtao, oorihnõko mana.

⁵³ Mame turui Atonia tonehpose, okyno zahkatoh apõ poe. Toehse ahtao, tosekumuru po typorohse ynororo tuisa êpataka “Imehxo mase” katohme. Mame ynara tykase Saromão eya:

– Ytoko atapyĩ taka.

2

Saromão zurutopõpyry Tawi a

¹ Morarame Tawi orihsasaka ahtao tumũkuru Saromão turuse eya. Ynara tykase:

² – Jorihtoh exisasaka mana. Naeroro orẽpyra exiko zuãtahpyryme toehse oexiryke.

³ Ritonõpo omiry omipona exiko. Inyriphopyry emero tyriko, inymerophopyry Moeze a. Morara awahtao emero rokẽ pona oytoryhtao, emero riryhtao roropa oya kure rokẽ orĩko Ritonõpo mana.

⁴ Ritonõpo Kuesêkõ omipona awahtao, tōmihpyry omipona exĩko roropa Ritonõpo mana. Ynara tykase ynororo ya: “Omũkuru apakõ roropa Izyraeu tō esême exĩko mã toto, tomeseke toto ahtao, ynyriphopyry riryhtao eya xine yronymyryme, zae ehtoh poko rokẽ toto ahtao tukurohtao xine.”

⁵ – Tyoro roropa, zuaro mase, Joape, nohpo Zerua mũkuru nyrihpyry ya. Soutatu tō esã asakoro totapase eya; Apinea, Nea mũkuru te, Amasa, Jetea mũkuru roropa. Etonatoh pyra ahtao totapase toto eya imýpotohme toto netapatyã poko etonatoh tao. Zae exiketõ totapase Joape a. Seromaroro zae epehmapory se ase inyrihpyry epehpyryme.

⁶ Tuaro mase, tyriry waro mase. Aorikyry ke inyrihpyry epehmapoko eya.

⁷ – Yrome kure rokẽ Paazirai, Kireate põ mũkuru tō tyriko. Toto pyno exiko. Ypyno toh nexiase toepase jahtao orui Apisarão winoino.

⁸ – Wenikehpyra exiko Ximei Jera mũkuru, Paurĩ pono Pẽjamĩ nonory pono. Tykerek-eremase ywy xihpyryme eya toytose jahtao Maanaĩ pona. Mãpyra tōsepyryse ropa yna ahtao Joatão po, jomiry etapoase eya Ritonõpo netaryme onetapapopyra jehtohme.

⁹ Yrome tuaro exiketyme mase. Zae exiry mokyro tuãnohse oya ahtao. Tuaro mase, inyrihpyry ya epehmapoko eya aorikyry ke, tykase.

Tawi orihtopõpyry

¹⁰ Mame Tawi toorihse. Tonẽse ynororo jũ tō zonẽtopõpyry tao Tawi patary po.

¹¹ 40me jeimamyry taropose eya Izyraeu tō esême. 7me jeimamyry taropose eya Eperõ po, 33me jeimamyry taropose eya Jerusarẽ po.

¹² Morarame tummy Tawi myakãme toehse Saromão, Izyraeu tō esême. Mame tyjamih-tase ynororo Izyraeu tō tuisaryme toexiry poko.

Atonia orihtopõpyry

¹³ Morarame Atonia, Hakite mŭkuru toytose oturuse Pate-Sepa maro, Saromão ẽ maro. Mame tōturupose Saromão eny eya, ynara tykase:

– Osepeme ehtohme moehno ya? tykase.

– Ỹ, osepeme ehtohme, tykase ynororo.

¹⁴ Mame ynara tykase:

– Jotururu se ase amaro, tykase.

– Kaxiko! tykase nohpo.

¹⁵ Mame ynara tykase Atonia:

– Zuario mase, Papa myakāme tuisame jahtao zae exiry repe. Izyraeu tō emero tuisame jexiry eraximāko toh nexiase. Yrome tyoro toehse. Jakorony tuisame toehse, tyriry se Ritonōpo exiryke.

¹⁶ Seromaroro toiro tyripory se ase oya. Ajohpāme sã ynekaropohpyry tyriko, tykase.

– Oty se hma? tykase Pate-Sepa.

¹⁷ Ynara tykase ynororo:

– Ekaropoko Saromão a Apisake, oryximã Sunẽ pono ypytyme ehtohme. Onekaropohpyry etāko Saromão mana. “Arypyra,” kara ynororo oya. Moro waro ase, tykase.

¹⁸ – Kure! tykase nohpo. – Oturũko ase tuisa maro onekaropohpyry poko.

¹⁹ Morarame Pate-Sepa toytose, oturuse tuisa maro, Atonia nekaropohpyry poko. Towõse Saromão tyse omikase tomõse ahtao. Tupue toehse ynororo tyse ẽpataka “Opyno ase” katohme. Mame typorohse ynororo tapõ pona. Imepỹ epehtoh tonehpose eya Pate-Sepa porohtohme tuisa apotunuru wino. Typorohse ynororo rahkene.

²⁰ Mame ynara tykase Pate-Sepa:

– Toiro ekaropotoh nae ase tyritohme oya. Ajohpāme sã “Arypyra,” kara exiko, tykase.

– Ekaropoko, aja, tykase Saromão. “Arypyra,” kara ase oya.

²¹ Mame Pate-Sepa ynara tykase:

– Apisake ekaroko orui Atonia pytyme, tykase.

²² – Oty katohme Apisake ekaropõko mah ekarotohme Atonia a? tykase Saromão. – Tuisame aehtoh ekaropoko roropa. Uruime ynororo, Apiataa, Ritonõpo maro oturukety te, Joape roropa imaro mã toto!

²³ Morarame tomiase Ritonõpo netaryme Saromão, ynara tykase:

– Atonia onetapara jahtao Ritonõpo a juānopyry se ase moro tokaropose exiryke eya.

²⁴ Tyjमितunuru ke Ritonõpo a tyrise ywy Izyraeu tō esẽme, tuisa Tawi apõ po typorohkapose ywy. Tõmihpyry ae ro morara tyrise eya tuisame jehtohme umũkuru roropa tuisame ehtohme ypakomotyã roropa, enara. Ajohpe pyra, Ritonõpo neneryme seroae ro Atonia orihnõko mana! tykase.

²⁵ Mame Penaia taropose tuisa Saromão a Atonia etapase. Mame totapase eya rahkene.

Joape orihtopõpyry

²⁶ Mame Apiataa, Ritonõpo maro oturukety a ynara tykase tuisa Saromão:

– Ytoko ropa ononory pona, Anatote pona. Onyrihpyry ehepyryme oetapary zae exiry repe. Yrome oorihmapopyra ase aporo Ritonõpo omihpyry ẽ aroneme oehtopõpyryke. Papa maro awahtaõ metuarimase roropa imaro aetuarimaryhtaõ.

²⁷ Mame Saromão a Apiataa touse aerohtoh poe, Ritonõpo maro oturutoh tao. Morara tyrise eya ahtao Ritonõpo omihpyry zae toehse Eri tō poko Xiro po, ipoenõ poko roropa.

²⁸ Mame Joape tuaro toehse morara ehtoh poko. (Atonia maro toehse ynororo tuisame toexiry se ahtao, yrome Apisarão maro pyra kynexine.) Naeroro toepase ynororo Ritonõpo maro oturutoh taka. Moroto okyno zahkatoh apõ apoĩko kynexine.

²⁹ Morarame tuisa Saromão turuse toto a Joape epatopõpyry poko Ritonõpo maro oturutoh taka, okyno zahkatoh apõ pũto aehtoh poko roropa. Mame omi arone taropose

eya oturupose Joape a oty katohme toepase aexihpyry poko okyno zahkatoh pona. Tozuhse Joape a, toepase ywy Ritonõpo a Saromão kurûke. Naeroro Penaia taropose Saromão a Joape etapase.

³⁰ Mame Penaia toytose Ritonõpo maro oturutoh taka. Ynara tykase Joape a:

– Tuisa omi poe osehko xiaro moro tae, tykase.

– Tûtara ase, tykase Joape. – Taro orihnõko ase, tykase.

Naeroro Penaia toytose ropa Joape omihpyry ekarose tuisa a.

³¹ Mame taropose ropa ynororo Saromão a, ynara tykase:

– Aomihpyry ae ro etapako. Zonẽko roropa. Morara ahtao jyhxiropyra exĩko, Tawi pakomotyã roropa onyhxiropyra exĩko imehnõ mana Joape nyrihpyry poko, zae exiketõ totapase exiryke eya.

³² Joape wãnohnõko Ritonõpo mana, mokaro etapatopõpyry ehehpyryme, totapase eya exiryke tuaro pyra papa Tawi ahtao. Orutua kõ asakoro totapase eya, kurãkomo. Imotye kure toh nexiase; Apinea, Izyraeu tõ soutatu tõ esemy te, Amasa roropa, Juta tõ soutatu tõ esemy.

³³ Mokaro etapatopõpyry ehehpyryme Joape tõ wãnohnõko Ritonõpo mana, ipoenõ maro, ipakomotyã maro, enara. Yrome kurãkõ ekarõko Ritonõpo mana Tawi mükuru a, ipakomo a roropa Izyraeu tõ esẽme toehse toto ahtao Tawi myakãme.

³⁴ Naeroro Ritonõpo maro oturutoh taka Penaia toytose. Joape totapase eya. Mame ekepyry tonẽse esary po, itupi po.

³⁵ Penaia tyrise tuisa a soutatu tõ esẽme, Joape myakãme. Zatoke Ritonõpo maro oturukety tyrise eya Apiataa myakãme.

Ximei orihtopõpyry

³⁶ Moromeĩpo Ximei tonehpose tyya tuisa Saromão a. Ynara tykase ynororo eya:

– Tapyi amoko taro Jerusarẽ po, taro rokẽ oehtohme, sero pata poe ytopyra oehtohme.

³⁷ Tuaro exiko. Pata poe oytoryhtao, iporiry Keterõ takuohse oya ahtao orihnõko mase. Mame ehxirõko rokẽ mase oya roro zae pyra toehse oexiryke.

³⁸ – Zae mase, Tuisa, tykase Ximei. – Omihpyry omipona exĩko ase.

Mame moroto toehse Jerusarẽ po okynahxo kynexine.

³⁹ Moromeĩpo oseruao jeimamyry taropose ahtao, Ximei poetory tõ asakoro tosẽkõ winoino toesyryhmase. Toytose toto Kate pona, otonẽse, pata esẽ maro Akixi, Maaka mükuru maro.

⁴⁰ Toto poko zuaro Ximei toehse ahtao, toky pona tõtyrise Kate pona toytose ynororo oturuse Akixi maro, typoetory zupiry poko. Tonese toto eya. Mame tarose ropa toto eya, tytapyĩ taka ropa.

⁴¹ Tuaro Saromão toehse ahtao Ximei nyrihpyry poko,

⁴² tonehpose ynororo tyya. Ynara tykase eya:

– Õmihpyry turupose ya, Ritonõpo netaryme, Jerusarẽ poe ytopyra oexiry poko. Kuruase, pata rumekaryhtao oya, oorikyry ke rahkene. Ýme mexiase morara katopõpyry poko: “Õmipona exikehpyra ase,” mase ya repe.

⁴³ Naeroro oty katohme õmihpyry omipona pyra mexiahse? Jomihpyry omipona pyra roropa mexiahse?

⁴⁴ Zuarõ mase azahkuru oehtopõpyry poko papa Tawi a. Awãnohnõko Ritonõpo mana onyrihpyry ehehpyryme.

⁴⁵ Yrome kure rokẽ jyrĩko mana. Jũme Izyraeu tõ esẽme papa Tawi pakõ rĩko roropa Ritonõpo mana.

⁴⁶ Mame tuisa omi poe Penaia toytose Ximei etapase. Naeroro orẽpyra toehse Saromão Izyraeu tõ esemy.

3

*Tuaro ehtoh ekaropotopõpyry Ritonõpo a
(2 Koronika 1.2-13)*

¹ Mame osepeme toehse Saromão, Ejitu tuisary, Parao maro. Typytase ynororo Parao ãxiry maro. Mame tarose ynororo Tawi patary pona, tytapyĩ konõto otyhkatohto, Ritonõpo maro oturutoh otyhkatohto roropa, pata apuru Jerusarẽ zomye otyhkatohto roropa, enara.

² Ritonõpo maro oturutoh onyripyra ro kynexine Ritonõpo Tapyĩme. Morara exiryke imeimehnõ ypy tõ po tynekarory tõ jahkãko toh kynexine, apoto apõ po kehko.

³ Ritonõpo pyno Saromão kynexine. Tummy Tawi namorepatopõpyry omipona kynexine, yrome okyno totapase eya jahkatohme imeimehnõ ypy tõ po tynekaroryme Ritonõpo a.

⁴ Morarame toytose tuisa Saromão Kipeão pona tynekarory zahkase kaetokõ po. Moro apoto apõ warohxo imoihmãkõ kynexine. Moroto pake pixo miume okyno tõ tyahkase eya tynekaroryme Ritonõpo a.

⁵ Mame moro ikohmamyry ae tõsenepose sã Ritonõpo Saromão a aosenety. Ynara tykase sã ynororo eya:

– Oty se hma ya ekarotohme oya? tykase.

⁶ Mame tozuhse sã eya:

– Papa Tawi pyno mexiase zae ehtoh se aexiryke, ajohpe pyra aexiryke roropa oneneryme. Mame imũkuru tyrise oya tuisame imyakãme seroae ro.

⁷ Ritonõpo yna Esemy, kyriase tuisame papa Tawi myakãme, poetome ro jahtao, tuisame ehtoh waro pyra jahtao.

⁸ Taro ase onymenekatyã maro opoetory tõme, tuhke mã toto ikuhpỹme.

⁹ Naeroro tuaro kyriko zae rokẽ opoetory tõ esẽme jerohtohme. Kuakorehmako kure ehtoh enetupuhtohme, popyra ehtoh isã pyra exiry enetupuhtohme. Moro waro pyra jahtao opoetory tõ akorehmary waro pyra jexiry.

¹⁰ Saromão nekaropohpyry Ritonõpo zamaro kynexine.

¹¹ Ynara tykase ynororo eya:

– Tuaro oehtoh tokaropose oya exiryke zae ypoetory tõ akorehmatohme oya toto tuisaryme; okynahxo isene oehtoh onekaropopyra oexiryke, mõkomo kurã tineru maro onekaropopyra te, oepetõkara orihmapory onekaropopyra roropa oexiryke,

¹² onekaropohpyry ekarõko ase oya. Tuaro orĩko ase imehnõ motye, pakatokõ tuaro ehtopõpyry motye te, imeĩpo tuaro exiketõ motye roropa, enara.

¹³ Morohne roropa, onekaropopyra aehtyã ekarõko ase roropa oya. Isene awahtao mõkomo ekarõko ase oya tineru maro, imehnõ tuisa tõ motye tuisamehxo orĩko ase.

¹⁴ Mame jomihpyry omipona awahtao, tomeseke awahtao jomiry poko, omy Tawi jomipona ehtopõpyry samo, okynã sã isene orĩko ase tamuhpõme oehtoh pona, tykase sã Ritonõpo eya aosenety.

¹⁵ Mame typakase ropa Saromão ahtao tõsenetupuhse ynororo. Ritonõpo tõturuse nymyry eya aosenety ae. Mame toytose ropa Jerusarẽ pona. Toexikihmase Ritonõpo omihpyry ã epataka. Mame okyno tyahkase tynekaroryme Ritonõpo a, osepeme ehtoh roropa tyahkase eya. Mame otuhtoh konõto tyrise eya typoetory tõ esã otuhtohme.

Tupime ehtoh apiakatopõpyry Saromão a

¹⁶ Mame nohpo tõ asakoro, orutua kõ poko exiketõ tooehse oturuse tuisa Saromão a.

¹⁷ Toiro nohpo ynara tykase:

– Tuisa Saromão, mose nohpo tooehse morohno tapyi tao ymaro. Mame umũkuru tonuruse tapyi tao, moroto mose ahtao.

¹⁸ Mame asakoro tõmehse ahtao mose roropa tonuruse orutua pitiko. Yna rokẽ asakoro moroto tapyi tao ynanexiase. Imepỹ pyra nexiase.

¹⁹ Mame koko tynyhse yna ahtao tōtorimase mose ro tumūkuru pona. Toorihse imūkuru.

²⁰ Mame towōse mose ro koko. Umūkuru tapoise eya jenaeno jynykyryhtao. Tarose eya tynyhtoh pona. Mame tumūkuru ekepyry tonehse eya jenaka, jynyhtoh pona.

²¹ Yrokokoro pakeimo, typakase jahtao suhsu ekarory se jahtao poeto enease, toorihse nexiase. Yrome poeto ekepyry eneryhtao ya, umūkuru kara nexiase, tykase.

²² Yrome mokyro nohpo imarono ynara tykase:

– Arypyra! Mose poeto isene exikety umūkurume mana! Mokyro aorikyhpyry omūkuhpyryme mana!

– Arypyra! tykase ropa nohpo apitorymano. – Omūkuhpyryme mokyro aorikyhpyry, orihpyny umūkuru mose ro! tykase.

Morara tōsezusezuhse toto tuisa ĕpataka.

²³ Mame ynara tykase tuisa Saromāo:

– Asakoro ro matose poeto orihpỹ ĕme osekarōko. Amarō mūkuhpyryme aorikyhpyry ekarōko matose, tykase.

²⁴ Mame tapema tonehpose tyya. Tonehse ahtao,

²⁵ mame ynara tykase typoetory a tuisa:

– Poeto orihpỹ isahkako irānakuroko, imytyhpyry ekarotohme toirō nohpo a, zakorony a imytyhpyry roropa, tykase.

²⁶ Mame poeto ĕ nymyry kui tykase tumūkuru pyno toexiryke.

– Arypyra tuisa! Ajohpāme sā umūkuru onysahkara exiko. Ekaroko mose nohpo a, tykase.

Yrome imarono ynara tykase:

– Zae poeto sahkary oxisā yna ehtohme, tumūkue pyra, tykase repe.

²⁷ Naeroro ynara tykase ropa tuisa eya xine:

– Mose poeto onetapara ehtoko. Ekaroko nohpo a apitorymano a. Jĕ nymyry mose ro, tykase.

²⁸ Moro poko, zae Saromāo ehtoh poko tupimā apiakary poko, zuaro toehse Izyraeu tō emero.

– To! Emese kure kutuisarykō mana, tykase toto. Tuaro aexiry Ritonōpo poe, zae Izyraeu tō akorehmatohme toto esĕme, tonetupuhse eya xine.

4

Saromāo poetory tō tuisamākomo

¹ Saromāo tuisa imehxo kynexine Izyraeu tō esĕme.

² Mame ipoetory tō esāme ynara tymenekase eya:

Ritonōpo maro oturukety: Azaria, Zatoke mūkuru.

³ Pape meronanomo: Eriorepe te, Aia maro, Xisa mūkuru tomo.

Tuaro tuisa rine: Josapa, Airute mūkuru.

⁴ Soutatu tō tuisary: Penaia, Joiata mūkuru.

Ritonōpo maro oturuketomo: Zatoke te, Apiataa maro.

⁵ Nono kowenatu tō tuisary: Azaria, Natā mūkuru.

Zae ehtoh poko tuaro tuisa rine: Ritonōpo maro oturukety Zapute, Natā mūkuru.

⁶ Tuisa tapyĩ konōto tao erohketō tuisary: Aisaa.

Tyrohmanohpose exiketō tuisary: Atonirāo, Apata mūkuru.

⁷ Orutua kō 12me tymenekase Saromāo a kowenatume toto ehtohme Izyraeu tō nonory po. Tonahsĕ tonehpose eya xine tuisa tapyĩ taōkō napyryme. Toiro kowenatu a toiro nuno po tonehse, jeimamyry punero.

⁸ Ynara kynexine kowenatu tō esetykomo, toto nonory roropa:

Pĕ-Huru: ypy tō nonory po Eparaĩ po.

⁹ Pĕ-Tekea: pata tō Maaze te, Saarapĩ te, Pete-Seme te, Erō te, Pete-Hanā, enara.

¹⁰ Pē-Hesete: pata tō Arupote te, Soko maro te, Hepea nonory maro emero.

¹¹ Pē-Apinatape, typytase Saromão ěxiry Tapate maro: Toa nonory emero.

¹² Paana, Airute mūkuru: patary tō Taanake te, Mekito te, Pete-Sā nonory maro te, pata Saratā pūto, ikurenae pata Jezereu poe, pata tō Apeu-Meora pona, Jokomeão maro.

¹³ Pē-Kepea: pata Ramote, Kireate nonory po, imehnō pata tō roropa Kireate po, Jaia ekyry tō patary tomo Manase pakomotyamo; Arakope nonory roropa Pasā po, moroto 60me pata tō kynexine, zumo exiketomo, tapuruse roropa exiketomo, omōtoḥ metau risē ke tyrise kehko kynexine.

¹⁴ Ainatape, Ito mūkuru: Maanaī nonory po.

¹⁵ Aimaa, typytase Pasemate maro, Saromão ěxiry imepyny: Napatari nonory po.

¹⁶ Paana, Husai mūkuru: Asea nonory po, pata Pearote maro.

¹⁷ Imepỹ Josapa, Parua mūkuru: Isakaa nonory po.

¹⁸ Imepỹ Ximei, Era mūkuru: Pějамĩ nonory po.

¹⁹ Imepỹ Kepea, Uri mūkuru: Kireate nonory po. Apitoryme sero nono tuisary Seō kynexine, amoreu tō tuisary tuisa Oke maro, Pasā esemy.

Mokaro 12me kowenatu tō maro, imepỹ kowenatu tuisaryme kynexine, Juta nonory po.

Tymōkomokehxo Saromão ehtopōpyry

²⁰ Mame Juta pōkomo, Izyraeu pōkō maro tuhke toḥ kynexine, ikuhpỹme, isawā samo, tuna ehpio. Tōtuhse toto, eukuru tōse roropa eya xine. Tākye toehse toḥ kynexine.

²¹ Mame Saromão Izyraeu tō esēme rokē pyra kynexine. Imehnō ahno esēme kynexine ynororo, tuna Eupyrati poe pirixteu tō esary pona, Ejitu ehpiokoxi roropa. Tymōkomorykō, tytinerū roropa tapiakase eya xine zokonaka epehmatohme eya ipoetoryme toehse toto exiryke, aorikyry ponāmero.

²² Kokoro rokē Saromão tonahsē se kynexine: tiriiku 3 miu kirume, kajama tōkehko 6 miu kirume,

²³ pui inunō tupune exiketō 10me, imehnō pui tomo ona po ytoytoketomo 20me, kaneru tō roropa 100me, kapau tō roropa kazera tomo, oropono tō roropa.

²⁴ Nono esēme kynexine tuna Eupyrati poe, tuna Tipisa poe pata Kaza pona, tuna Metiteraneu ehpiōkō maro. Tuisa tō emero esēme roropa kynexine moro nono po. Mame oxiehno pyra toḥ kynexine emero katonō patary pōkomo.

²⁵ Mame Saromão isene ahtao Juta pōkō, Izyraeu pōkō maro towomase toḥ kynexine inikahpoeno ikurenaka. Emero tytapyīke exiketō inarykahpyry nae kynexine, uwa tomo te, fiku tōkehko, enara.

²⁶ Kawaru esary nae Saromão kynexine 4 miume, kahu aronanomo, kawaru poko erohketō 12 miume roropa nae kynexine.

²⁷ Mame mokamo a kowenatu tomo a nuno po tonahsē tonehse tuisa Saromão a, ipoetory tō nahpatohme, emero toahmase exiketomo, tuisa Saromão maro otuhketomo. Enahpỹme inapyry kynexine.

²⁸ Sewata tōkehko tonehse eya xine onahpoty roropa kawaru tō esaka, toto napyryme, etonaketō kahu poko kawaru tomo te, erohtoh pokō okyno tō roropa, enara.

²⁹ Ritonōpo nekarohpyryme, tuaro Saromão tyrise imehnō tuaro ehtoh motye. Tuaro aexiry onukuhpyra imehnō kynexine.

³⁰ Tuaro exiketō motye kynexine xixi tūtatoḥ wino te, Ejitu pōkō tuarohxo exiketō roropa, toto motye, tuarohxo Saromão kynexine.

³¹ Imehnō orutua kō emero motye tuarohxo Saromão kynexine: Etā motye, Ezera pono te, Hemā tō motye, Kaukou maro, Taata maro, Maou mūkuru tomo. Imehxo aexiry poko tokātose imehno a katonō patary tō poro.

³² Aomihpyry tuaro ehtoh tymerose eya 3 miume, eremiatoh tyrise roropa eya miu motye.

³³ Tōturuse roropa ynororo wewe poko, apupari poko Ripano po te, otyro tōkehko poko ahtāko pata apuru tō po; tōturuse roropa onokyro tō poko te, torō tō poko, nono poro ytoketō poko te, kana roropa, enara.

³⁴ Mame Saromāo tuaro ehtoh poko aotururu totase tuisa tomo a. Naeroro orutua kō tonehpose eya xine aomiry etatohme tyya xine.

5

Ritonōpo maro oturutoh riry se Saromāo toehse (2 Koronika 2.1-18)

¹ Mame Hirāo, Tiro tuisary, moino ro osepeme kynexine Tawi maro. Mame Tawi myakāme, Saromāo tuisame ehtoh poko zuaro toehse tahtao orutua kō taropose eya oturutohme.

² Mame omi taropose Saromāo a Hirāo a. Ynara tykase:

³ – Zuaro mase. Papa Tawi tōsetapase itamurume imehnō ahno maro, tomye exiketō maro. Naeroro Ritonōpo Tapyī onyrisaromepyra kynexine, Ritonōpo maro oturutohme. Topetōkara poremākapory se osemazuhme kynexine emero porehme.

⁴ Seromaroro Ritonōpo poe etonara ynanase, osepeme ynanase imehnō maro. Osetapatoh se pyra mā toto emero.

⁵ Mame tōmihpyry tokarose Ritonōpo a Tawi a. Ynara tykase ynororo papa a:

“Omūkuru rīko ase tuisame, omyakāme. Ytapyī amōko mana.” Naeroro tuaro toehse ywy, Ritonōpo eahmatoh amōko ase.

⁶ Morara exiryke apupari Ripano po akohpoko enehpotohme ya. Ypoetory tō aropōko ase erohtohme opoetory tō maro. Mame opoetory tō erohtamitume, oepehmāko ase. Kaxiko omoro, otāto. Tuaro mase, imehnō pyra mana, Xitō pōkō wewe konōto akotyry warohxo mā toto.

⁷ Naeroro Saromāo omihpyry totase ahtao Hirāo a tākye toehse ynororo. Ynara tykase ynororo:

– Kure kuhse Ritonōpo mana seroae. Eya Tawi mūkuru tuaro exikety tokarose, tummy myakāme tuisame ehtohme, mokaro, ahno imehxo exiketō esēme ehtohme.

⁸ Mame omi taropose Hirāo a, Saromāo neneryme:

– Ōmihpyry ya totase. Ise oehtoh rīko ase emero apupari tomo te, pinieiro tōkehko.

⁹ Ypoetory tō wewe zoko enehnōko ypy tō poe Ripano poe tuna konōto ehpikoxi. Moroto imyhnōko mā toto, tuna poro arotohme ise oehtoh pona. Mame moro wewe zoko myhpokāko ropa mā toto, morotoino opoetory tō arotohme. Mame ise jehtoh ekarōko mase ya, tonahsē ekarōko ypoetory tō napyryme.

¹⁰ Morarame Hirāo a wewe taropose Saromāo a apupari te, pinieiro tō roropa, emero tonehpose aexihpyry eya.

¹¹ Jeimamyry ae ro tonahsē taropose Saromāo a, Hirāo a 2 miu tonerata (1.000 kirume) tiriiku te, 400 miu riturume oriu (azeite) ipoetory tō nahpatohme.

¹² Mame tōmihpyry ae ro Ritonōpo a tuaro ehtoh tokarose Saromāo a. Osepeme kynexine ynororo Hirāo maro. Tōmirykō tokarose oseya xine atakorehmatohme.

¹³ Mame tuisa Saromāo a erohketō tymenekase Izyraeu patary tō po, 30 miume orutua komo.

¹⁴ Mame toto tuisaryme Atonirāo tyrise Saromāo a. Mame toto tapiakase eya oseruao 10 miumākōme toto ehtohme. Toiro nuno po 10 miume orutua kō toytose Ripano pona erohse, asakoro nuno taropose eya xine tytapyīkō tao.

¹⁵ 80 miume erohketō taropose Saromāo a ypy tō pona topu tō kohtohme. 70 miume orutua kō tonyohse roropa eya topu tōkehko puimatohme eya xine.

¹⁶ Mokaro erohketō tuisaryme 3.300me tymenekase eya erohketō esēme ehtohme.

¹⁷ Saromāo omihpyry omi poe toerohse toto topu esary ao, topu tō konōto akotyry poko, kurākomo, arotohme Ritonōpo Tapyī apōme ehtohme.

¹⁸ Moro topu tōkehko poko, wewe poko roropa toerohse Saromão poetory tomo te, Hirão poetory tomo te, imehnō erohketō Pipyro pōkō maro, enara. Toerohse toto Ritonōpo eahmatoh risē riry poko.

6

Eahmatoh ritopōpyry poko Saromão a

¹ Morarame 480me jeimamyry taropose ahtao Izyraeu tō esyryhmatopōpyry Ejitu poe, asakoropane jeimamyry taropose ahtao Saromão a tuisame toexiry poko Izyraeu tō esēme, nuno asakoro aehtoh po, ziwe po, Ritonōpo eahmatoh tyripitose eya.

² Moro Tapyi mosa exiry 27 meturume kynexine, ipuroroje 9 meturume, kae exiry 13 meturume zokonaka.

³ Moro Tapyi omōtoth esary mosa exiry 4 meturume zokonaka kynexine, ipuroroje 9 meturume kynexine oxisā Tapyi ipuroroje ehtoh maro.

⁴ Moro Tapyi apuru poko osenuhmatoh nae kynexine. Zumohxo kehko kynexine Tapyi tao, jarao zumo hkopyra kehko kynexine.

⁵ Jarao Tapyi apuru poko iratozome, etyhpymyroropa oseruao zara tyrise eya, osa ke pehme. Zara kae exiry 2,20 meturume kynexine.

⁶ Osa tōkehko zopino exiketō ipuroroje 2,20 meturume kynexine. Osa tōkehko irānaōkomo ipuroroje 2,70 meturume, osa kae exiketō ipuroroje 3,10 meturume kynexine. Kae zara ahtao Tapyi apuru kāsēmehxo kynexine. Zopino zara ahtao Tapyi apuru topuxiximehxo kynexine. Morara ahtao osa tōkehko tyrise Tapyi apuru pona. Naeroro zara apō wewe omōpyra Tapyi apuru aka.

⁷ Moro Tapyi tyrise eya xine topu ke, tuhkohse exiketō ke topu hkohtoh tao. Morara exiryke Tapyi riryhtao panaikatō onetara toehse, tahtah katoth mate tōkehko wywy roropa onetara.

⁸ Omōtoth osa tō taka Tapyi panakotuh po ikurenaka nexiase. Onuhtoh nexiase zara asakoro aehtoh pona, zara oseruao aehtoh pona, enara.

⁹ Morarame tuisa Saromão tōtyhkase moro Tapyi riry poko. Tapyi tao tapuruse kae apupari ke.

¹⁰ Oseruao zara tyrise Saromão a Tapyi apuru pokona tōsexihse wewe ke, apupari ke. Toiro zara kae exiry 2,20 meturume kynexine.

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo Saromão a:

¹² – Jomihpyry omipona awahtao, ynyriphopyry tō roropa omipona awahtao orīko ase ynekarohpyry ae ro omy Tawi a.

¹³ Taro exīko ase ypoetory tō Izyraeu tō maro, sero Tapyi tao, onyrihpyry tao. Jūme toto onurumekara exīko ase.

Ritonōpo maro Oturutoh zao exikety

¹⁴ Naeroro moro Tapyi, Ritonōpo maro Oturutoh, taotyhkanohse Saromão a.

¹⁵ Moro Tapyi tao apuru tō apupari ke tyrise, nono poe amotoh pona. Moro zara tyrise pinijo ke.

¹⁶ Tapyi tao osa tyrise eya, esety Osa Kurā Kuhse mosa exiry 9 meturume. Apuru tō tyrise apupari risē ke nono poe amotoh pona.

¹⁷ Mame imepỹ Osa Kurā tyrise apitorymā ēpataka, Osa Kurā Kuhse ēpataka. Moro Osa Kurā mosa exiry 18 meturume kynexine.

¹⁸ Moro apupari risē taxikase emeporyme ekuru panō ke, kasana panō ke roropa. Emero moro Tapyi tao tapuruse apupari ke topu tō osenepya ehtohme.

¹⁹ Naeroro moro Osa Kurā moinakoxi, Osa Kurā Kuhse tyrise, Ritonōpo omihpyry ē esary tyrise eya moro taka tyritohme.

²⁰ Moro osa 9 meturume mosa exiry kynexine, 9 meturume ipuroroje exiry, 9 meturume kae exiry, enara. Mame moro osa tapuhse kynexine uuru kurã ke emero. Apoto apõ tapuruse eya apupari ke.

²¹ Moro Tapyi tao emero uuru ke tapuhse Saromão a. Omõtoh Osa Kurã Kuhse taka keti tyrise eya uuru risemy. Moro osa tapuhse uuru ke roropa.

²² Moro Tapyi tao emero tapuhse uuru ke. Apoto apõ roropa Osa Kurã Kuhse ãpataka uuru ke tapuhse.

²³ Asakoro kerupĩ tõ tyrise wewe oriwera risẽme, Osa Kurã Kuhse taka tyritohme. Mosa xine exiry kehko 4 meturu 40 sëtmeturume kae exiry.

²⁴⁻²⁶ Oxisã kehko kynexine, oxisã zumo kehko exiry roropa. Asakoro taporihke kynexine toto, toiro aporiry 2 meturu 25 sëtmeturume kynexine mosa exiry. Naeroro toiro aporiry etyppyry poe zakorõ aporiry etyppyry pona 4,50 meturume kynexine.

²⁷ Mokaro taporihkemy tyrise Osa Kurã Kuhse taka. Toto aporiry ynara kynexine. Toiro aporiry etyppyry osa apuru pũto kynexine. Zakorõ taporihkemy aporiry etyppyry zakorõ apuru pũto kynexine. Osa rãnao asakoro aporiry etyppyry osepũto toh kynexine.

²⁸ Mokaro taporihkamo tapuhse uuru ke kynexine.

²⁹ Osa Kurã apuru, Osa Kurã Kuhse apuru roropa emeporyme taxikase kerupĩ panõ ke, airiki panõ ke, ekuru tõkehko ke roropa.

³⁰ Zara roropa moro tao uuru ke tapuhse.

³¹ Omõtoh tao asakoro wewe oriwera risẽ tyrise Osa Kurã Kuhse taka omõtoh tao. Omõtoh epoehme, wewe oriwera risẽ tyrise typotyke exikety.

³² Moro omõtoh tonõ emepory ke taxikase, kerupĩ panõ ke, airiki panõ tõkehko panõ ke, ekuru tõkehko panõ ke, enara. Moro omõtoh te, taporihke exiketõ te, airiki panõ roropa tapuhse uuru ke toh kynexine.

³³ Osa Kurã taka omõtoh tyrise wewe oriwera ke.

³⁴ Asakoro omõtoh kynexine asakoro wewe pipahmã ke tyrise pinijo ke,

³⁵ emeporyme taxikase roropa kerupĩ ke te, airiki panõ ke te, ekuru tõ panõ ke roropa, emero tapuhse uuru ke.

³⁶ Mame zara tyrise eya tapuruse topu risẽ ke te, wewe ke roropa apupari ke moro Tapyi tao.

³⁷ Mame moro Tapyi apõ tyripitose nuno ziwe po, nuno asakoromã po, 4me jeimamyry taropose ahtao Saromão a tuisame toexiry poko.

³⁸ Mame 11me jeimamyry taropose ahtao Saromão a tuisame, nuno 8mã po, puu po, moro Tapyi tõtyhkase rahkene. Emero tyrise eya tõsenetupuhpyry ae ro. 7me jeimamyry taropose Saromão a moro Tapyi riry poko.

7

Tuisa Saromão tapyĩ konõto

¹ Mame tytapyĩ konõto tyrise Saromão a. 13me jeimamyry taropose eya tyriry poko otyhkatohme.

²⁻³ Osa Wewe tõ Ripano tyrise eya, 44 meturume mosa exiry te, 20 meturume ipuroroje exiry, kae exiry 13 meturume zokonaka. Atakenaka xikihme exiketõ oseruao nae kynexine. Toiro atakenaka exikety 15me xikihme exiketõ nae kynexine apupari risẽme. Apupari risẽ roropa amotoh apõme tyrise xikihme exiketõ panono. Amotoh tapuruse roropa kynexine apupari ke.

⁴ Tapyi apuru pokona, asakoro iratozo pokona, osenuhmatoh tyrise eya oseruao atakenaka seino te, moino osẽpataka.

⁵ Omõtoh tyrise tahramehme samo. Osenuhmatoh roropa tahramehme sã tyrise eya, oseruao atakenaka seino, morararo moino osẽpataka.

⁶ Imepÿ osa esety Xikihme Exiketõ Esary kynexine. 22 meturume mosa exiry, 13 meturu zokonaka ipuroroje exiry kynexine. Omõtoh esary nae kynexine, tamose exikety. Moro amotoh xikihme exiketõ po kynexine.

⁷ Mame tuisa apõ esary esety akorõ Apiakatoh Esaryme. Moro tao Saromão toerohse zae ehtoh apiakary poko. Moro tapuruse apupari ke, nono poe amotoh pona.

⁸ Tosake Saromão kynexine, imepÿ zara konõto tao, Apiakatoh Esary moino. Moro tapyi tyrise eya imehnõ tynyrityã samo. Morararo ipanõ tyrise eya tpyty tapyĩme, Parao ãxiry tapyĩme.

⁹ Morohne inyrytyã emero zara konõto roropa tyrise topu kurã ke, apõ poe amotoh pona. Moro topu tuhkohse topu ahkatoh po. Tukahse, mame tuhkohse zae ehtohme serra ke.

¹⁰ Tapyi apõme topu konõto tyrise eya xine. Tuhkohse topu ahkatoh po, topu tuhkohse 3 meturume zokonaka mosa exiry. Imehnõ topu tuhkohse 4 meturume zokonaka mosa exiry.

¹¹ Moro apõ po topu tuhkohse exiketõ tyrise. Moromeĩpo apupari tyrise roropa.

¹² Naeroro tuisa tapyĩ konõto nonory te, Ritonõpo Tapyĩ zarany, omõtoh esary roropa Ritonõpo Tapyĩ taka, oxisã tapuruse toh kynexine, topu tuhkohse aexityã ke, oseruao osepona topu ahtao, toiro apupari risẽ tyrise.

Hurã erohtopo

¹³ Mame orutua tonehpose tuisa Saromão a, esety Hurã, Tiro pono. Emese kure exiketyme kynexine metau riry poko.

¹⁴ Jumÿpyry roropa, Tiro põ, emese kure kynexine metau riry poko. Jeny juteume kynexine Napatari paryme. Hurã tuaro exiketyme kynexine. Toerokuru waro roropa kynexine. Toahmase ahtao tuisa Saromão a metau poko erohketõ tuisaryme ehtohme, tymoise eya rahkene.

Asakoro xikihme exiketõ metau risẽme (2 Koronika 3.15-17)

¹⁵ Mame asakoro xikihme exiketõ tyrise Hurã a, metau risamo. Mosa exiry 8 meturume, zumo exiry 1,70 meturume kynexine. Asakoro ro oxisã tyrise eya. Ritonõpo Tapyĩ omõtoh po tyrise kehko eya.

¹⁶ Mame asakoro emeporyme exiketõ tyrise eya, metau risẽme, moro xikihme exiketõ pokona ehtohme, 2,20 meturume kae toto exiry kynexine.

¹⁷ Moro xikihme exiketõ zupuhpyry emeporyme kynexine keti tõ tykahse exiketõ samo, 7me, toiro xikihme exikety pokona.

¹⁸ Asakoro atakenaka epery roropa, romã tomo metau risemy.

¹⁹ Moro xikihmã zuhpokoxi emepory ekuru sã tyrise, ririo tõ samo, kae exiry 1,80 meturume

²⁰ tyrise kehko keti tõ epoehme, parihmã ehtoh pokona. 200me epery romã panõ kynexine asakoro atakenaka toiro xikihmã pokona.

²¹ Moro xikihmã asakoro metau risẽ tyrise Hurã a Ritonõpo Tapyĩ omõtoh po. Toiro xikihme exikety, ikurenaeino exikety tosehapse Jakĩme, zakorõ tosehapse Poazeme.

²² Toto emepory, ekuru ririo panõ, metau risẽ, moro xikihmã zuhpo kynexine.

Morarame tõtyhkase toerohtoh poko, moro xikihmã metau risẽ riry poko.

Tuna eny metau risemy (2 Koronika 4.2-5)

²³ Mame tuna ã tyrise roropa Hurã a, metau ke, kaetoko exiry 2,20 meturume, zumo exiry 4,40 meturume, zomye ehtoh 13,20 meturume.

²⁴ Ehpikuroko tuna ã zomye, emeporyme asakoro atakenaka kasana tõ pitiko panõ metau risemy. Tyrise kehko tuna ã maro, toiro kyryryme tytororo.

²⁵ Moro tuna ẽ apõme 12me pui orutua kõi kynexine metau risemy, jarãnaka osenuhmaketõ samo. Īpary tõ po typorohkase tuna eny: oseruaõkõ osenuhmaketõ sã inikahpozakoxi, oseruaõkõ osenuhmaketõ sã xixi omõtoh winakoxi, oseruaõkõ osenuhmaketõ sã ikurenaka te, oseruaõkõ osenuhmaketõ sã xixi tūtatoh winakoxi.

²⁶ Moro tuna ẽ topuxixime exiry 4me omahxiky sã kynexine. Ehpiry tuna ẽtoh ehpiry sã kynexine, axika ekuru samo. Tuna ẽme 40 miu rituru pune kynexine.

Kahu metau risemy

²⁷ Kahu tõ tyrise roropa Hurã a 10me metau risẽme. Toiro ahtao 1,80 meturume mosa exiry, 1,80 meturume ipuroroje exiry roropa, kae exiry 1,30 meturume kynexine.

²⁸ Tyrise toto tahramehme exiketõ ke, metau pipahmã risẽ ke. Moro pipahmãme exiketõ ke ehpiuroko tyrise eya.

²⁹ Moro pipahme exiketõ emeporyme tyrise eya, reão tõ panono, pui orutua panono, taporihke exiketõ panõ roropa. Morohne ehpiuroko emeporyme reão tõ epoe, toto zopino roropa pui tõ epoe, toto zopino roropa tyoro emepory nae kynexine.

³⁰ Toiro kahu 4me tupupuke kynexine, 4me merehmãkomo metau risẽ ke, iteny tõ roropa metau risẽ kynexine. 4me tuna ẽ apõ nae kynexine kahu eriety tõ po. Emero apõ roropa emepory nae kynexine.

³¹ Mame parihme exikety nae kynexine tuna ẽ apoitohme. Kae exiry 45 sëtmeturume kahu po. Orame kahu ao 18 sëtmeturume kynexine. Emepory nae moro parihmã zomye.

³² Moro merehmãkomo 67 sëtmeturume kae exiry. Tahramehme exiketõ zopino toh kynexine. Iteny tõ kahu maro toiro kyryryme kehko kynexine.

³³ Ipupuru tõ kahu etonato pupuru sã kynexine. Iteny tomo te, parihmã ehpiry tomo te, raio tomo te, kupo tomo roropa metau risẽ kehko kynexine emero.

³⁴ Asakoropane apõ nae kynexine kahu zopino. Kahu maro toiro kyryryme kehko kynexine.

³⁵ Metau risẽ nae kynexine 22 sëtmeturume ipuroroje exikety, kae kahu zomye. Moro apõ tõ, tahramehme exiketõ maro te, kahu maro toiro kyryryme kehko kynexine.

³⁶ Moro apõ tõ maro, tahramehme exiketõ maro emepory nae kehko kynexine, kerupĩ te, reão panõ te, airiki panõ te, imehnõ kyryry panõ maro.

³⁷ Morara moro kahu kehko tyrise eya xine. Oxisã kehko kynexine zumo exiry, kure exiry oxisã kehko kynexine.

³⁸ Tuna ẽ tõ tyrise Hurã a 10me metau risãme kahu tõ pona tyritohme. Toiro tuna ẽ 1,80 meturume kynexine zumo exiry. Pehme ahtao 830 riturume nae kynexine.

³⁹ Mame 5me kahu tõ tyrise eya Ritonõpo Tapyĩ myhtokoxi ikurenaka samo. 5me kahu tõ tyrise eya Tapyi poe inikahpozakoxi samo. Tuna ẽ konõto tyrise eya Tapyi poe ikurenaka samo xixi tūtatoh wino.

Ritonõpo Tapyĩ mõkomory

⁴⁰⁻⁴⁵ Oripo tõ tyrise roropa Hurã a, pa tõ roropa, paxiha tõ maro. Mame tõtyhkase ynororo toerohtoh poko, Saromão nyripohpyry poko, Ritonõpo Tapyĩ poko. Ynara tyrise eya:

Asakoro xikihme exiketomo;

Asakoro emeporyme, kasana konõto samo xikihme exiketõ pona ehtohme;

Keti panõ, tykahse exiketõ kasana konõto panõ pokona.

400me romã tomo metau risemy; asakoro atakenaka 100me exiketomo kasana konõto panõ emepory zomye exiketomo.

10me kahu tomo, 10me paxiha tomo tuna ẽme exiketomo.

Toiro tuna ẽ konõto 12me pui orutua panõ tuna ẽ apõ kõme, oripo tomo te, pa tomo, paxiha tomo.

Emero morohne tyrise Hurã a metau tykorokase exikety ke Ritonõpo Tapyĩ kyryryme, tuisa Saromão omi poe.

⁴⁶ Mame tuisa omi poe morohne tyrise eya tyritoh tao irãnao Sukote poe Saratã pona, jakanahmã Joatão ehpio.

⁴⁷ Mame tynyriphopyry metau risẽ onukuhpopyra Saromão kynexine omoxiny ehtoh waro ehtohme, itamurume exiryke. Naeroro omoxĩ ehtoh waro pyra kynexine.

⁴⁸ Uuru risẽ tyripose roropa Saromão a Ritonõpo Tapyĩ kyryryme. Ynara tyripose eya; apoto apony te, meza ipona wyi ritohme tynekaroryme Ritonõpo a.

⁴⁹ 10me ezuru apõ tomo Ritonõpo Esary Kurã Kuhse ãpataka tyritohme, 5me ikurenaka samo, 5me inikahpozakoxi samo; ekuru tomo te, nãparina tomo te, tenaze tomo, enara.

⁵⁰ Kasana tomo te, jahpi tomo nãparina Kamisã sahatohme, paxiha tomo, paratu tomo ikarany arotohme, toparatisa tomo omõtohy kyryryme, Osa Kurã Kuhse kyryry te, omõtohy kyryryme roropa Ritonõpo Tapyĩ tũtatoh kyryry. Morohne emero uuru risẽme tyrise eya.

⁵¹ Morarame tõtyhkase Saromão ahtao, toerohtoh poko, Ritonõpo Tapyĩ poko. Jumy Tawi nukurãkatyã Ritonõpo kyryryme tukurãkase eya osa ao, Ritonõpo Tapyĩ tao, parata te, uuru te, tyoro kyryry roropa.

8

Ritonõpo omihpyry ã arory Tapyi Kurã taka (2 Koronika 5.2–6.2)

¹ Morarame Izyraeu tõ tamuximãkõ tonehpose tuisa Saromão a, pata tõ tuisary tõ maro Jerusarẽ pona, Ritonõpo omihpyry ã arotohme Xião poe, Tawi patahpyry poe Ritonõpo Tapyĩ taka.

² Mame Izyraeu tõ emero tõximõse toto Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko, nuno 7mã po, etanĩ po.

³ Mame tamuximãkõ porehme toeporehkase ahtao, kaxo Ritonõpo omihpyry ã tanỹse Ritonõpo maro oturuketomo a,

⁴ arotohme Ritonõpo Tapyĩ taka. Tapyi pitiko Ritonõpo maro oturutopo imõkomory maro tarose Rewi pakomotyamo a, Ritonõpo maro oturuketomo a roropa, Saromão nyrihpyry taka, Ritonõpo Tapyĩ taka.

⁵ Tuisa Saromão imoihmãkõ maro tõximõse nexiase Ritonõpo omihpyry ã ãpataka, tynekaroryme kaneru tõ tuhke totapase eya xine pui tõ maro ikuhpỹme.

⁶ Mame Ritonõpo omihpyry ã tarose Ritonõpo maro oturuketomo a, Ritonõpo Tapyĩ taka, Osa Kurã Kuhse taka, esaka taporihkã myhtokoxi.

⁷ Aporiry tõ kaxo epoehme sã kynexine, kaxo epuru tõ maro.

⁸ Moro kaxo epuru etyhpyry osenẽko ahno a, Osa Kurã Kuhse ãpataka ahtao rokene. Imepỹ poe osenepyra toh kynexine. (Moroto ro moro kaxo epuru seroae ro.)

⁹ Moro kaxo taõke pyra kynexine, Ritonõpo omihpyry rokẽ nae, tymerose asakoro topu pipahmã poko. Morohne tyrise Moeze a moro aka, ypy Xinai po, tõmihpyry tokarose ahtao Ritonõpo a, Izyraeu tomo a, toesyryhmase toto ahtao Ejitu poe.

¹⁰ Mame Osa Kurã tae tutũtase oturuketõ ahtao Ritonõpo Tapyĩ typehkase akurũ ke,

¹¹ saerehkatoh ke roropa Ritonõpo ehtoh moroto exiryke. Naeroro omõsaromepyra ropa toh kynexine toerohtohkõ poko.

¹² Morarame tõturuse Saromão Ritonõpo netaryme. Ynara tykase:

— Oya, Ritonõpo, xixi tyrise kapu ao.

Yrome akurũ xinukutumãkõ mã onymenekahpyryme, oesaryme.

¹³ Seromaroro Tapyi Kurã tyrise ya, jũme oesaryme ehtohme.

Saromão oturutopõpyry imoihmãkomo a (2 Koronika 6.3-11)

¹⁴ Mame toeramase Saromão imoihmãkõ ãpataka, xikihme toto ahtao. Mame kure rokẽ tyripose toto Ritonõpo a.

¹⁵ Ynara tykase ynororo:

– Kure rokē mase Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy! Tyjमितunuru ke emero tyrise tunurutopōpyry ae ro papa Tawi a. Ynara tykase eya:

¹⁶ “Ypoetory tō Izyraeu tō enehtopōpyry poe ro Ejitu poe pata onymenekara exiase, moroto tapyi amopotohme ytapyīme, jeahmatohme. Yrome omoro Tawi tymenekase ya ypoetory tō tuisaryme ehtohme.”

¹⁷ Mame Saromāo tōturuse ro:

– Tapyi amory se papa Tawi kynexine, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē, eahmatohme.

¹⁸ Yrome ynara tykase Ritonōpo eya: “Zae mexiase tapyi amory se oexiryke ytapyīme repe.

¹⁹ Yrome Ytapyī onyrippyra ase oya. Omūkuru tyrīko mana.”

²⁰ Seromaroro tōmihpyry ae ro morara tyrise Ritonōpo a. Papa myakāme toehse ywy, Izyraeu tō tuisaryme. Ritonōpo Tapyī tyrise ya roropa Kuesēkō Ritonōpo eahmatohme.

²¹ Osa tyrise ya roropa Ritonōpo Tapyī tao, aomihpyry ē esaryme, topu tymerose aexityā ē esaryme. Moro omi Ritonōpo nekarohpyry kytamurukomo a, toto tonehse ahtao Ejitu poe.

*Saromāo tōturuse Ritonōpo a
(2 Koronika 6.12-42)*

²² Mame imoihmākō neneryme, tōximōse toto ahtao, Saromāo toytose tynekarory zahkatoh ēpataka. Tomary tanỹse eya kakoxi,

²³ ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy, imepỹ asā pyra mana kapu ao te, sero nono po roropa. Opoetory tō pynanohnōko mase ōmihpyry ae ro, yronymyryme ōmiry omipona toto ahtao.

²⁴ “Ynara tyrīko ase,” katopōpyry oya papa Tawi a, tyrise oya seroae ro emero porehme.

²⁵ Seromaroro Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy, ajohpāme sā ōmihpyry akorō roropa tyriko. Ynara mekarone papa netaryme: “Jūme omūkuru, apakō roropa toiro, tuisame exikehpyra exīko mana Izyraeu tō esēme, tomeseke ōmiry omipona exikehpyra toto ahtao, Tawi saaro.”

²⁶ Naeroro Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy, emero tyriko onekarohpyry ae ro opoetory papa Tawi a.

²⁷ – Yrome otāto exīko mah, Ritonōpo, yna maro sero nono po? Onyrytyā maro? Kapu tytororo opune pyra mana. Otāto sero tapyi, ynyrihpyry opune exīko nae?

²⁸ Ritonōpo, yna Esemy, opoetoryme ase. Jomiry etako. Ynekaropohpyry oya, seroae ro tyriko, ajohpāme samo.

²⁹ Sero tapyi eneko saereme ahtao, koko roropa, tymenekase oya exiryke oesaryme, sero tao oeahmatohme. Jomiry etako jotururuhtao jēmyty toeramase ahtao sero tapyi wino.

³⁰ Jomiry etako, opoetory tō otururu roropa, toto ēmyty toeramase ahtao Atapyī wino. Oesary poe, kapu ao, yna omiry etako. Yna rypyry ikorokako.

³¹ – Mame imepỹ tyhxirose ahtao azahkuru ehtoh poko. Mame tonehse ynororo ahtao xiaro okyno zahkatoh myhtokoxi, sero Tapyi taka: “Morohne onyrippyra exiase,” katohme,

³² etako, Ritonōpo, kapu poe. Zae opoetory tō apiakako. Zae pyra toto ahtao, zae pyra exikety zuānohko. Yrome zae exikety ekaroko iiryppyryme pyra, kurā ke rokē epehmapoko.

³³ – Tyyrypyhpyke toehse opoetory tō ahtao, mame typoremākaposē toto ahtao epetōkara a, toeramase ropa toto ahtao oya, sero Tapyi taka tooehse ropa toto ahtao oeahmase ropa, tyyrypyrykō korokapotohme ropa,

³⁴ toto omiry etako kapu ao. Opoetory tō rypyhpyry ikorokako. Enehko ropa toto tosaka xine ropa, onekarohpyry pona ropa itamuru tomo a.

³⁵ — Mame konopo onehpopyra awahtao, opoetory tō tyrypyhpyke toehse exiryke, mame tōsekarory se ropa toto ahtao oya tyrypyrykō rumekatohme ropa, eramaryhtao sero Tapyi a oeahmatohme, tuānohse toto ahtao,

³⁶ toto omiry etako kapu ao. Toto rypyry ikorokako opoetory tōme Izyraeu exiryke. Amorepako toto zae ehtoh riry poko. Mame konopo enehpoko ropa ononory pona, onekarohpyry pona jūme opoetory tō esaryme.

³⁷ — Mame tonahsē pyra toehse ahtao te, tyrohsē toehse roropa ahtao te, tupito tō tonahkase ahtao tyryrykane axitunety ke, taparara tuhkā ke, aosetaparykō ke epetōkara maro te, takuruhtase toto ahtao, tyrohsē konōto toehse ahtao

³⁸ toto otururu oya etako. Mame opoetory tō toemynyhmaryke tomary anymyryhtao oneneryme, sero Tapyi winakoxi,

³⁹ toto otururu etako. Kapu ao opoetory tō omiry etako, iiryryrykō ikorokako, toto akorehmako. Omoro rokē ahno kurohtao aosenetupuhtoh waro mase. Zae epehmako toto, inyrihpyry ehepyryme,

⁴⁰ kokoro rokē ōmiry omipona opoetory tō ehtohme, sero nonory po isene toto ahtao, onekarohpyry po, yna tamuru tomo a.

⁴¹⁻⁴² — Mame katonō roropa, imehnō nonory pōkō, imehxo oexiry poko ekarory etaryhtao tyya, onyrihpyry kurā poko opoetory tomo a etaryhtao tyya, aepyryhtao oeahmase te, oturuse roropa oya sero Tapyi tao,

⁴³ aotururu oya etako. Kapu ao, oesao aomiry etako. Tyriko roropa inyrihpyry oya, sero nono pōkō emero awaro ehtohme, ōmiry omipona toto ehtohme, opoetory tō Izyraeu tō samo. Mame zuaro exīko mā toto sero Tapyi ynyrihpyry oeahmatohme nymyry mana.

⁴⁴ Mame opoetory tō aroporyhtao oya etonatohme topetōkara maro, aotururuhtao oya emero rokē pata po toto ahtao, toeramase toto ahtao sero pata winakoxi, onymenekahpyryme exiryke, sero Tapyi winakoxi roropa ynyrihpyry oeahmatohme,

⁴⁵ toto otururu oya etako. Kapu ao toto omiry etako. Orēpyra tyriko toto, topetōkara poremākatohme eya xine.

⁴⁶ — Mame tyrypyrykō poko toehse toto ahtao, iiryryryme yna exīko emero porehme, toto wānohtohme typoremākase toto ahtao epetōkara a, toto aroryhtao roropa imepỹ nono pona, moe moro nono ahtao,

⁴⁷ opoetory tō otururu oya etako. Moroto imepỹ po toto ahtao, tyrypyrykō rumekaryhtao eya xine, aotururukohtao roropa oya, aosekarorykohtao oya, tyrypyrykō ekaroryhtao oya, zae pyra toehtopōpyrykō roropa, aomirykō etako, Ritonōpo.

⁴⁸ Mame moero toto ahtao, osekaryhtao oya, tyrypyrykō rumekary se nymyry toto ahtao, aotururuhtao oya, toeramase toto ahtao sero nono winakoxi, onekarohpyry yna tamuru tomo a, sero pata onymenekahpyry winakoxi, sero Tapyi winakoxi, ynyrihpyry oeahmatohme,

⁴⁹ toto omiry etako. Oesary poe kapu ao toto otururu etako. Toto ipynanohko.

⁵⁰ Iiryryrykō ikorokako ropa, ōmiry omipona pyra toto ehtopōpyry roropa, onyryh-mara toto tyripoko epetōkara a.

⁵¹ Opoetory tō mā toto, onenepyhpyā Ejitu poe, apotoimo htao aexityā samo.

⁵² — Ritonōpo Imehxo Exikety, nupunato opoetory tō eneko, toto tuisary roropa. Toto omiry etako, okohmaryhtao eya xine takorehmarykō se toto ahtao oya.

⁵³ Toto tymenekase oya, sero nono pōkō wino, opoetoryme toto ehtohme. Moro poko turuse toto oya, Moeze omiry ae, Ejitu poe yna tamuru tō tonehse oya ahtao.

⁵⁴ Mame Saromāo tōturukehse ahtao Ritonōpo a, toexikihmase ynororo tynekarory zahkatoh ēpataka. Moroto tosekumuru po toehse apitoryme, tomary tanỹse kakoxi.

⁵⁵ Mame opore kure rokē imoihmākō tyripose eya Ritonōpo a. Ynara tykase:

⁵⁶ — Kure rokē Ritonōpo Kuesēkō mana. Typoetory tō ewomāko mana tōmihpyry ae ro. Tōmihpyry ae ro Moeze a kure rokē typoetory tō riry poko, emero tyrise eya rahkene.

⁵⁷ Yna maro exikehpyra exiko, Ritonōpo yna Esemy, yna tamuru tō maro oehtopōpyry samo. Jūme yna onurumekara exiko.

⁵⁸ Ōmihpyry omipona yna tyriko, zae rokē yna ehtohme ise oehtoh samo. Onyriphopyry yna a omipona te, yna tamuru tō amorepatopōpyry omipona yna ehtohme.

⁵⁹ Ritonōpo yna Esemy, sero ynekaropohpyry oya, wenikehpyra exiko jūme. Yna, opoetory tō, Izyraeu tō pyno exikehpyra exiko, ituisarykō maro, kokoro rokē yna pyno oexiry se yna exiryke.

⁶⁰ Morarame emero ahno, sero nono pōkō tuaro exīko, omoro rokē Ritonōpome mase, imepỹ pyra mana.

⁶¹ Ynara se hano, amarokō jūme Ritonōpo onurumekara oexirykō se hano. Ony-moikehpyra oexirykō se ase Kuesēkō maro, aomihpyry omipona inyriphopyry riry sã oya xine seroae ro.

Ritonōpo Tapyĩme inekarohpyry

⁶² Mame tynekarory tō tyahkase tuisa Saromāo a imoihmākō maro tynekarorykōme Ritonōpo a.

⁶³ Pui totapase eya xine 22 miime, kaneru tō 120 miime, osepeme ehtohme. Moro ke moro Tapyi tokarose Ritonōpo a, tuisa a imoihmākō maro.

⁶⁴ Moro ae ro osa tapiakase Saromāo a nono rānao, Tapyi ēpataka tynekarory tō zahkatohme, okyno tomo tytororo te, tiriiku tōkehko, okyno kasery osepeme ehtohme te. Morara tyrise eya ipune pyra toto exiryke, jahkatoh po metau risē po, zumo pyra exiryke.

⁶⁵ Moroto Ritonōpo Tapyi pūto tōseahmase toto, Saromāo imoihmākō maro. 7me ěmepyyry taropose eya xine Oseahmatoh Tapyi Pizarara poko. Imoihmākō tooehse toto pata tō poe inikahpoino, Hamate ypy poe te, Ejitu ehpiō poe roropa ikurenaeino.

⁶⁶ Mame ěmepyyry 8me ahtao taropose ropa toto Saromāo a itapyikō taka ropa. Naeroro kure Saromāo tyripose Ritonōpo a eya xine. Tōsekazumase toto. Tākye toytose ropa toto, Ritonōpo nekarohpyry kurã poko Tawi a, Izyraeu tomo a, enara.

9

Tōsenepose ropa Ritonōpo Saromāo a (2 Koronika 7.11-22)

¹ Morarame tōtyhkase Saromāo ahtao Ritonōpo Tapyi riry poko te, tytapyi konōto riry poko te, emero tyriry se aehtyã riry poko,

² tōsenepose ropa Ritonōpo Izyraeu tō Esē eya, tōsenepotopōpyry saaro Kipeão po.

³ Ynara tykase Ritonōpo eya:

— Ōmihpyry totase ya. Sero onyrihpyry poko “Tapyi Kurano” āko ase, sero tao jeahmatohme jūme. Sero Tapyi enēko ase, ewomāko roropa ase, jūme.

⁴ Zae rokē jomiry omipona awahtao, ajohpe pyra awahtao, omy Tawi jomihpyry omipona ehtopōpyry saaro te, emero nnyriphopyry riryhtao oya,

⁵ ywy roropa emero rīko ase, jomihpyry ae ro omy Tawi a, ynara katopōpyry ae ro: “Jūme apakō Izyraeu tō esēme exikehpyra exīko mase.”

⁶ Yrome jomiry omipona exikepyryhtao oya, apakomo a roropa, imehnō ritō poko toehse awahtao xine,

⁷ ypoetory tō Izyraeu tō syryhmapōko ropa ase toto esary poe, eya xine ynekarohpyry poe. Sero Tapyi rumekāko ropa ase, osa kurã ynymenekahpyry jūme jeahmatohme. Mame Izyraeu tō eunohnōko imehnō mana, imeimehnō pata tō po.

⁸ Sero Tapyi kaetokohxo exikety typahsême rokẽ exïko mana. Mame ikuroko ytoketõ oserehnõko mã toto moro eneryke tyya xine: “Oty katohme serara tyrise Ritonõpo a sero nono poko, sero Tapyi poko roropa?” ãko mã toto.

⁹ Mame toto ezuhnõko imehnõ mana: “Ritonõpo turumekase Izyraeu tomo a exiryke, Tosẽkõme. Eya itamuru tõ tonehse Ejitu poe repe, yrome imehnõ neponãmary toahmase eya xine. Morara exiryke toto tuãnohse eya, tyryhmase toto eya sero saaro.”

Saromão Hirão maro
(2 Koronika 8.1-2)

¹⁰ 20me jeimamyry taropose Saromão a Ritonõpo Tapyĩ riry poko tytapyĩ konõto riry poko, enara.

¹¹ Morohne ritohme eya wewe tokarose tuisa Hirão a, Tiro esemy a, apupari te, pinijo, enara. Uuru roropa tokarose eya ipoko erohtohme. Naeroro tõtyhkase Saromão ahtao toerohtoh poko, 20me pata tõ tokarose eya Karirea po Hirão a.

¹² Yrome morohne enese toytose Hirão ahtao ise pyra kynexine.

¹³ Naeroro ynara tykase ynororo Saromão a:

— Jakorony, moro rokẽ pata tõ onekarohpyry ya?

Morara exiryke moroto, pata tõ Xihpyryme tosehapse.

¹⁴ Uuru, 4 miu kiru motye taropose Hirão a Saromão kyryryme.

Imehnõ tapyi tõkehko Saromão nyrytyamo
(2 Koronika 8.3-18)

¹⁵ Mame topehke pyra erohketõ tyrohmanohpose tuisa Saromão a Ritonõpo Tapyĩ riry poko te, tytapyĩ konõto riry poko te, Jerusarẽ nonory kurãkary poko xixi tũtatoh wino te, pata apuru riry poko, enara. Mame tyrohmanohpose toto eya imehnõ pata tõ riry poko roropa: Hazoa te, Mekito te, Kezea, enara.

¹⁶ (Apitoryme Pata Kezea pona toytose Ejitu tuisary etonase. Pata põkõ, kananeu tõ typoremãkapose eya. Totapase toto eya. Itapyĩkõ tyahkapose eya. Mame moro pata tokarose eya tõxiry a, tynekaroryme erẽnatoh poko Saromão pytyme toehse ahtao.

¹⁷ Mame Saromão a moro pata tukurãkase ropa.) Topehke pyra erohketõ tyrohmanohpose Saromão a Pete-Horõ-Zopino kurãkatohme ropa te,

¹⁸ Paarate te, Tatamoa roropa ona po Juta nonory po.

¹⁹ Moro pata tõ po tykyryry tõkehko tukurãkase eya, tonahsemy te, kawaru tomo te, kahu tomo osetapaketo te, wewe tõkehko, topu tõkehko emero tyryry se ehtoh kyryry Jerusarẽ po te, Ripano po te, imehnõ pata tõ po roropa Izyraeu nonory po.

²⁰⁻²¹ Topehke pyra erohketõ tapoise Saromão a Kanaã põkõ pakomotyamo. Mokaro tamuru tõ onetapara tokurehse Izyraeu toh kynexine ipatarykõ typoremãkapose ahtao eya xine. Mokaro topehke pyra erohketõ ynara kynexine: amoreu tomo te, heteu tomo te, perizeu tomo te, heweu tomo te, jepuseu tomo, enara. Mokaro pakomotyã imehnõ namotome erohnõko ro seroae ro.

²² Yrome Izyraeu tõ anapoipyra Saromão kynexine tynamotome erohtohme. Soutatume toerohse Izyraeu tomo te, soutatu tuisaryme te, kapitãome te, kahu arory poko etonatoh tao te, kawaru po ytoytoketyme soutatume, enara.

²³ 550me erohketõ esã nae kynexine, namoto tõ maro Saromão nyrypory tõ poko.

²⁴ Nono tupuimapose Saromão a, topohme nono ritohme Jerusarẽ po, xixi tũtatoh wino, ipyty, Ejitu esẽ ãxiry toesyryhmase ahtao Tawi patary poe, Saromão namopohpyry taka, itapyĩme.

²⁵ Tynekarory tyahkapose Saromão a, tahxime oseruao, jeimamyry punero, tynyryhpyry apoto apõ po, Ritonõpo eahmatohme. Osepeme ehtoh tyahkapose eya, okyno tytororo tyahkapose roropa eya. Ixtaratu tyahkase eya. Ritonõpo Tapyĩ taotyhkanohse roropa eya.

²⁶ Wapu tō roropa tyripose Saromão a Eziõ-Kepea po Erate pũto, tuna Akapa ehpio, Etõ nonory po.

²⁷ Wapu poko tuaro exiketõ taropose tuisa Hirão a, Saromão poetory akorehmatohme.

²⁸ Tuna poro wapu ae toytose toto Opia pona. Uuru tonehse ropa Saromão a 14 miu kirume motye.

10

Sapa tuisary nohpo oehtopõpyry Saromão enese (2 Koronika 9.1-12)

¹ Mame Saromão imehxo ehtoh ekary poko totase Sapa tuisary nohpo a. Naeroro toytose ynororo Jerusarē pona ikuhse, tupimã ke ekaropotohme eya.

² Tymaro typoetory tō tuhke tonehse te, kameru tō roropa tynenehke tuhke emepory tōkehko, tonahsē tomepore ritoh ke te, joia tomo te, uuru itamurume, enara. Mame tōseporyse tahtao Saromão maro tōturupose ynororo emero tōsenetupuhtoh poko.

³ Tozuhse eya emero porehme. Eya tupime nymyry pyra kynexine nohpo ezukuru.

⁴ Saromão tuaro ehtoh totase Sapa tuisary a, itapyĩ konõto tonese roropa eya.

⁵ Tonahsē tonese eya tyrise ahtao meza pona, erohketõ esã esary, emese kure erohketõ rohmanohpory poko tuisa tapyĩ konõto tao, zupõkõ roropa, otuhtoh konõto poko erohketomo te, tynekarory zahkatoh poko Ritonõpo maro Oturutoh tao. Morohne poko tōsenuruhkase ynororo.

⁶ Ynara tykase ynororo Saromão a:

– Opoko ahno nekarohpyry totase ya ypatary po, tuaro oehtoh poko roropa. Ynetahpyry emero zae nexiase ajohpe pyra.

⁷ Yrome onenetupuhsaromepyra exiase onenepyra ro jahtao. Moero emero pyra juruase toto. Tuaro oehtoh, tymõkomoke oehtoh roropa jurutopõpyry motye kuhse mana.

⁸ Tãkye mã toto opyxiãkomo. Opoetory tō roropa tãkye mã toto amaro toexirykõke, õtururu etaryke tyya xine, tuaro oehtoh etaryke roropa tyya xine.

⁹ Kure kuhse Ritonõpo mana, Oesemy. Tãkye opoko toexiryke oriase Izyraeu tō esẽme. Jũme Izyraeu tō pyno aexiry exikehpyra mana. Morara exiryke Izyraeu tō tuisaryme oriase, toto akorehmatohme zae ehtoh poko toto ehtohme.

¹⁰ Mame tuisa Saromão a tynenehpyry tō tokarose eya; uuru 4 miu kiru motye te, emepory tō itamurume te, joia tomo, enara. Moro panõ, Sapa tuisary nekarohpyry Saromão a, moro panõ onenezhomopyra ropa toehse.

¹¹ Mame Hirão wapu tō ae uuru tonehse Opia nonory poe, wewe roropa tonehse sãtaro, joia tō kurã roropa.

¹² Moro sãtaro ke apoisē tō tyrise eya Ritonõpo Tapyĩ tao tytapyĩ konõto tao roropa. Harpa tō tyrise rira tō roropa eremiatoh etotohme. Moro wewe sãtaro panõ, onenepi-topyra kynexine Izyraeu nonory po, seroae ro moro wewe panõ onenepyra ropa toehse.

¹³ Mame tuisa Saromão a tynekaroryme nohpo Sapa tuisary ise ehtoh emero tokarose eya te, inekaropohpyry roropa emero tokarose eya te, tyoro kurãkõ tokarose eya roropa. Mame toytose ropa ynororo, tymarõkõ maro, tynonory Sapa pona ropa.

Saromão mõkomory (2 Koronika 9.13-28)

¹⁴ Jeimamyry ae uuru tapoise Saromão a 23 miu kirume.

¹⁵ Moro maro tineru tapoise eya, mõkomo ekamonanomo a, toto erohtoh poko te, arape tuisary tomo a te, Izyraeu patary tō kowenatu tomo a, enara.

¹⁶ Osewomatoh tyrise Saromão a, uuru risẽme, 200me inunomo. Toiro ahtao 3.5 kirume exisasaka uuru ke kynexine.

¹⁷ Inunõkara 300me osewomatoh tyrise eya roropa, uuru risemy. Toiro ahtao 2 kirume exisasaka uuru nae kynexine. Morohne tyrise eya Wewe Ripano tapyĩ taka.

¹⁸ Tuisa apõ konõto tyripose Saromão a uuru kurã risemy maafim maro.

¹⁹⁻²⁰ Moro tuisa apõ 6me onuhtoh nae kynexine. Toiro onuhtoh asakoro reão panõ nae kynexine etyhpyry tõ po. Atapona 12me reão tõ panõ kynexine. Īpary poko pui orutua zupuhpyry panõ kynexine. Apory apõ poko asakoro reão panõ kynexine. Moro panõ exipitopyra kynexine tuisa apõme imepỹ nonory po.

²¹ Eukuru êtoh emero Saromão tapyĩ tao uuru risẽme kynexine. Ikyryry Wewe Ripano tapyĩ tao emero uuru risẽme kynexine. Parata poko pyra toh kynexine, Saromão tuisame ahtao, tyyne pyra parata exiryke eya.

²² Wapu tõ nae Saromão kynexine, Hirão wapu tõ maro ytoketomo. Oseruao jeimamyry taropose ahtao ikanary wapu tõ tooehse ropa ahtao, uuru tonehse, parata, maafim, arimi tomo, meku tomo, enara.

²³ Tuisa Saromão imehnõ motye emero, tymõkomoke itamurumehxo kynexine, tuaro-hxo roropa kynexine.

²⁴ Moino imehnõ nonory põkõ toytory se kynexine tuaro aexiry etatohme tyya xine, Ritonõpo nekarohpyry eya.

²⁵ Tooehse toto ahtao tynekarory tõ tonehse eya xine parata risemy te, uuru roropa te, upo te, pyrou tõkehko te, emepory tõ te, kawaru te, jumẽtu tõ maro. Morara toehse jeimamyry punero rokene.

²⁶ Kahu tõ nae toehse Saromão miu 400me, 12 miume kawaru tõ nae kynexine etonaketomo. Sapararahme toh kynexine imehnõ pata tõ poro Jerusarẽ po roropa.

²⁷ Tuisame Saromão ahtao Jerusarẽ po parata nae toehse itamurume topu tõ samo. Apupari itamurume nae kynexine wewe rokẽ samo ypy tõ po Juta po.

²⁸ Tuisa poetory tõ toerohse toto kawaru tõ enehpory poko Muxiri poe Xirixia poe te,

²⁹ kahu tõ enehpory poko roropa Ejitu poe. Kawaru tõ tokamose eya xine kahu tõ maro Heteu tõ tuisary tomo a Xiria tõ tuisary tomo a roropa, toiro kahu etonatoh epehpyry 600me parata kynexine te, toiro kawaru epehpyry 150me parata kynexine.

11

Toeramase Saromão Ritonõpo winoino

¹ Mame tuhke nohpo tõ poko typenetase Saromão, imeimehnõ nonory põkomo. Apitoryme tyytase ynororo Ejitu tuisary ãxiry maro. Moromeĩpo tyytase ynororo heteu nohpory tõ maro te, Moape põkõ maro te, Amõ põkõ maro, Etõ põkõ maro te, Xitõ põkõ maro, enara.

² Mokaro maro tyytase ynororo Ritonõpo omipona pyra. Ynara tykase Ritonõpo Izyraeu tomo a: “Imeimehnõ ahno maro pytara ehtoko. Toto maro opytarykohtao eramãko matose imehnõ neponãmary poko roropa oya xine.”

³ Saromão tyytase 700me tuisa ãxiry tõ maro te, imehnõ 300me nohpo tõ maro roropa. Mame toto pokoino toeramase ynororo Ritonõpo winoino.

⁴ Mame tamuhpõme toehse ynororo ahtao imeimehnõ neponãmary toahmase eya tyyxiã pokoino. Ritonõpo omiry omipona pyra toehse ynororo, jumy Tawi ehtopõpyry sã pyra.

⁵ Axitarote, Xitõ põkõ neponãmary toahmase eya, Moroke roropa, Amõ neponãmary xihpyry.

⁶ Tyyrypyry poko toehse ynororo. Ritonõpo zamaro ehtoh onymoipyra kynexine, jumy Tawi ehtopõpyry sã pyra.

⁷ Ypy po Jerusarẽ poe xixi tûtatoh wino Kemo eahmatoh tyrise eya, Moape neponãmary xihpyry. Moroke eahmatoh tyrise roropa eya, Amõ neponãmary xihpyry.

⁸ Imehnõ neponãmary eahmatoh tyrise roropa eya, typyxiã neponãmary, ixtaratu zahkatohme inekarorykõ zahkatohme roropa tyneponãmary eahmatohme.

⁹⁻¹⁰ Ritonõpo, Izyraeu tõ Esẽ tõsenepose Saromão a asakoro ahtao ro, tõmiry: “Imehnõ neponãmary oneahmara exiko,” tokarose ahtao roropa eya, aomiry omipona pyra toehse Saromão. Toeramase ynororo ewinoino. Naeroro Saromão zehno toehse Ritonõpo.

¹¹ Ynara tykase ynororo eya:

– Jomiry omipona pyra oexiryke, ynyriphopyry omipona pyra roropa oexiryke, tuisame oehtoh enahkapõko ase. Omyakamãko ase toiro opoetory ke.

¹² Mãpyra omy Tawi pyno jehtopõpyryke morara onyripyra ase aporo orihpyra ro awahtao. Omükuru tuisame ahtao morara tyrõko ase.

¹³ Mame emero pyra Izyraeu tõ puxihkãko ase ewinoino. Toiro oxiekyrymãkõ nomõko ase imaro ypoetory Tawi pyno jehtopõpyryke, pata Jerusarẽ tymenekase ya exiryke roropa jesaryme.

Saromão epetõkara

¹⁴ Morarame Ritonõpo poe Hatate, Etõ tuisary ekyry Saromão epekara toehse.

¹⁵⁻¹⁶ Pake, apitoryme, Etõ põkõ typoremãkase ahtao Tawi a, Joape soutatu tõ esẽ toytose morotona aorihtyã ekepyry zonẽtohme. 6me nuno taropose eya tysoutatu tõ maro Etõ po. Mame moroto toto ahtao Etõ põkõ orutua kõ totapase eya xine emero porehme.

¹⁷ Hatate rokẽ, jũ poetory tõ maro, toepase Ejitu pona. Morara ahtao Hatate poetome ro kynexine.

¹⁸ Mame toesyryhmase toto Mitiã poe, toytose toto Parã pona. Moroto imehnõ tõximõse toto maro. Morotoino toytose toto Ejitu pona oturuse tuisa a. Mame Ejitu tuisary a nono tokarose Hatate a, tapyi roropa, tonahsẽ roropa.

¹⁹ Mokyro maro Hatate osepeme toehse. Naeroro tuisa a typyty akorõ tokarose eya, Tapane akorony, Hatate pytyme ehtohme.

²⁰ Mame toemũkuase ynororo Jenupateme. Mokyro tuãtanohpose tuisa pyty a, tuisa tapyi konõto tao tuisa mükuru tõ maro.

²¹ Mame tuaro toehse Hatate ahtao Ejitu po Tawi toorihse ehtoh poko te, Joape, soutatu tõ esẽ toorihse ehtoh poko roropa, ynara tykase ynororo tuisa a:

– Ytoxi ropa ynonory pona ropa.

²² Ynara tykase tuisa eya:

– Oty katohme oytory se ropa hma? Oty onekaropyra exiase oya? Oty pokoino oytory se ropa hma ononory pona?

– Arypyra, emero nae ase repe. Jytory se rokẽ ase, tykase Hatate. Naeroro toytose ropa Hatate tynonory pona ropa.

Mame Etõ tuisaryme Izyraeu tõ zehno kynexine Hatate. Popyra kynexine.

²³ Mame Rezõ roropa, Eriata mükuru, Ritonõpo poe Saromão epeme pyra toehse. Tosẽ Hatatezea, Zopa esẽ poe toepase ynororo,

²⁴ mame tõximõse ynororo imehnõ tuisa omipona pyra exiketõ maro. Mame mokaro tuisaryme toehse ynororo. (Morara toehse Hatatezea typoremãkase ahtao Tawi a te, Xiria tõ roropa totapase ahtao eya.) Rezom toytose tymarõkõ maro Tamaxiku pona. Moroto epe tomo a Xiria esẽme tyrise ynororo.

²⁵ Izyraeu tõ epeme pyra kynexine Rezom, tuisame Saromão ahtao.

Tõmiry etapotopõpyry Ritonõpo a Jeropoão a

²⁶ Imepỹ roropa tuisa Saromão epeme pyra toehse, esety Jeropoão, Nepate mükuru, Zereta pono, Eparaĩ nonory po. Saromão poetory tuisaryme kynexine ynororo. Jeny pytỹpo kynexine, esety Zerua.

²⁷ Ynara Jeropoão ehtopõpyry nexiase:

Jerusarē nonory kurākāko Saromão nexiase xixi tūtatoh wino. Pata apuru kurākāko roropa nexiase.

²⁸ Jeropoão erohkety nymyry nexiase, nuaseme roropa. Mame aerokuru eneryke Saromão a tuisame tyrise ynororo eya, topehke pyra erohketõ esēme, emero Manase nonory poe aehtyã te, Eparaĩ nonory poe aehtyamo roropa, enara.

²⁹ Morarame Jerusarē poe Jeropoão ytoryhtao tõseporyse ynororo urutõ Aia maro Xiro pono. Toiroro toh nexiase osema tao, ona po.

³⁰ Mame Aia a tupõ jaraono kasenato touse eya, tyxihkase eya 12me zokonaka ehtohme,

³¹ ynara tykase ynororo Jeropoão a:

– 10me zokonaka apoiko, ynara exiryke, Ritonõpo Izyraeu tõ Esemý ynara āko oya: “Tuisame Saromão ehtoh puxihkāko ase. 10me oxiekyry tõ ekarõko ase oya.

³² Toiro oxiekyry tõ Saromão maro exīko ro ypoetory Tawi pokoino Jerusarē pokoino roropa, ypataryme tymenekase ya exiryke Izyraeu tõ nonory po.

³³ Morara tyrīko ase turumekase jexiryke Saromão a imeimehnõ neponāmary eahmary poko exiryke: Axitarote, Xitõ neponāmary te, Kemo, Moape tõ neponāmary te, Moroke, Amõ tõ neponāmary, enara. Jomiry omipona pyra toehse Saromão; azahkuru toehse ynororo nyriphopyry onymoipyra roropa, jomihpyry omipona pyra toehse jumy Tawi ehtopõpyry sã pyra.

³⁴ Yrome tuisame aexiry onupuxihkara ase aporo Saromão winoino. Tuisame exikehpyra tyripõko ase orihpyra ro ynororo ahtao. Morara tyrīko ase ypoetohpyry Tawi, nyminenahpyry pokoino. Jomiry omipona kynexine, nyriphopyry omipona.

³⁵ Tuisame aehtoh puxihkāko ase Saromão mūkuru winoino, 10me zokonaka ekarotohme oya,

³⁶ yrome toiro zokonaka oxinomõko ase Saromão mūkuru maro jūme Tawi pary nae jehtohme tuisame pata Jerusarē nyminenahpyry po jeahmatohme.

³⁷ Jeropoão, Izyraeu tõ tuisaryme orīko ase, õpenery tõ emero oesaryme ehtohme.

³⁸ Jomiry omipona awahtao yronymyryme, zae ehtoh poko awahtao, jomihpyry omipona awahtao ypoetory Tawi ehtopõpyry saaro, amaro jūme exikehpyra ase. Izyraeu tõ esēme orīko ase. Mame Tawi ritopõpyry sã ya opoenõ, apakõ roropa rīko ase tuisame omyakāme.

³⁹ Saromão rypyry pokoino Tawi pakomotyã wānohnõko ase, yrome jūme pyra.”

⁴⁰ Morara exiryke Jeropoão etapary se toehse Saromão. Yrome toepase ynororo tuisa Xisake a, Ejitu esemy a. Moroto kynexine ynororo Saromão orihtoh pona.

Tuisa Saromão orihtopõpyry

(2 Koronika 9.29-31)

⁴¹ Imehnõ Saromão nyrihpyry poko te, tuaro aehtopõpyry poko, emero tymerose pape pokona esety Saromão Ehtopõpyry.

⁴² Tuisame toerohse ynororo 40me jeimamyry pona Jerusarē po, Izyraeu tõ esēme.

⁴³ Mame Saromão toorihse, ekepyry tonēse Tawi patary po. Mame imūkuru Ropoão tuisame toehse imyakāme.

12

Tutuisarykõ rumekatopõpyry poko inikahpoēkomo a

(2 Koronika 10.1-19)

¹ Morarame Ropoão toytose Xikē pona. Moroto tõximõse imoihmākomo, tutuisarykõme Ropoão ritohme.

² Mame moro poko zuaro toehse Jeropoão, Nepate mūkuru. Apitoryme toytose ynororo Ejitu pona Saromão kurūke. Naeroro tooehse ropa ynororo Ejitu poe.

³ Jeropoão tonehpose inikahpoëkomo a, oximaro toytose toto Ropoão zuruse. Ynara tykase toto eya:

⁴ – Omy Saromão a yna tyrohmanohpose itamurume tupimākō poko te, omoxinety puimary poko. Naeroro omoxī hkopyra yna erohtoh riryhtao oya tupime hkopyra opoetoryme yna ehtohme, òmiry moīko ynanase opoetoryme exikehpyra exīko ynanase, tykase toto.

⁵ – Oseruao tōmehse ahtao osehtoko ropa. Oezuhtohkō ekarōko ase oya xine, tykase ynororo.

Naeroro toytose ropa toto.

⁶ Mame tamuhpomākō maro tōturuse tuisa Ropoão, tummy Saromão akorehmahpōkō mokaro.

– Otara āko ha, Izyraeu tō ezuhnōko? tykase ynororo.

⁷ Ynara tykase toto:

– Izyraeu tō akorehmary se nymyry awahtao kure rokē toto ezuhko, mame jūme òmiry moīko mā toto.

⁸ Yrome tutuarōmatoh onenetupuhpyra sã kynexine. Tamuhpomākō omiry ony-moipyra kynexine. Nuasemākomo a toytose ynororo ekaropose tymaro zuātatyamo a. Seromaroro tuisa akorehmananōme toh kynexine.

⁹ – Otara āko matou? tykase ynororo eya xine. – Otara āko ywy Izyraeu tomo a zohzohmehxo toerohtoh se exiketomo a?

¹⁰ – Ynara kaxiko eya xine: “Jemahxikyry papa zoko motye exīko mana.

¹¹ Papa nyrohmanohpotopōpyry oya xine omoxinety sã nexiase repe. Yrome moro motye orohmanohpotorỹko ase, omoxihxo kuhse. Eya tuānohse mexiatose ahno pipoh-toh ke, yrome ywy pui pipoh-toh ke awānohtorỹko ase.”

¹² Mame oseruao tōmehse ahtao Jeropoão toytose ropa tuisa Ropoão a imarōkō maro, aomihpyry omipona.

¹³ Mame tamuhpomākō omihpyry omipona pyra toehse tuisa inekarohpyry poko. Tōturuse ynororo toto maro toto zupokane samo,

¹⁴ nuasemākō oturutopōpyry ae ro. Ynara tykase:

– Papa nyrohmanohpotopōpyry oya xine omoxinety sã nexiase repe. Yrome moro motye orohmanohpōko ase, omoxihxo kuhse. Tuānohse mexiatose papa a ahno pipoh-toh ke. Yrome ywy pui pipoh-toh ke awānohtorỹko ase, tykase.

¹⁵ Izyraeu tō omiry onetara Ropoão kynexine. Morara tyripose Ritonōpo a tōmihpyry ae ro Jeropoão Nepate mūkuru a turuse ahtao urutō Aia a, Xiro pono a.

¹⁶ Morarame tonetupuhse Izyraeu tō ahtao tōmiryōko onetara tuisa exiry poko, tyk-htapitose toto:

– Tuisame pyra Tawi pakomotyã mana jekyrỹpyã maro! Oty kurã tyrise eya xine kypoko xine? Ehmaropa, Izyraeu tomo, tapyi taka ropa! Ah Ropoão nosepynanohno!

Morara exiryke toytose ropa toto tytapyīkō taka.

¹⁷ Ropoão tynomose eya xine Juta tō esēme rokene.

¹⁸ Morarame Atonirã, topehke pyra erohketō tuisary taropose Ropoão a oturutohme Izyraeu tō maro. Yrome totapase ynororo topu ke eya xine. Morara toehse ahtao, taryporyke sã tōtyrise Ropoão tykahu aka, toepase ynororo Jerusarē pona.

¹⁹ Morotoino Izyraeu tomo a, inikahpoëkomo a Tawi ekyry tō turumekase tutuis-arykōme.

²⁰ Mame Jeropoão aepyry ropa poko Ejitu poe, tuaro toehse Izyraeu tō ahtao, toah-mase ynororo eya xine oximōtoh taka. Mame tutuisarykōme tyrise ynororo eya xine. Juta tō rokē Tawi parỹpyry maro toh kynexine, ipoetory tōme.

*Semaia nekarohpyry Ritonōpo poe
(2 Koronika 11.1-4)*

²¹ Mame Jerusarē pona toeporehkase Ropoão ahtao, typoetory tō, soutatu tō, tonehpose tyya, 180 miumākō, Juta tō patary tō poe, Pējamī patary tō poe, enara. Tōsetapary se kynexine Izyraeu tō maro, typoetoryme toto ripotohme ropa.

²² Yrome urutō Semaia maro tōturuse Ritonōpo. Ynara tykase ynororo:

²³ – Kaxiko Ropoão a, Juta tomo a, Pējamī tomo a roropa.

²⁴ “Osetapara ehtoko, oekyry tō Izyraeu tō maro. Atapyīkō taka ytotoko ropa emero porehme. Serara toehse tyripose ya exiryke.”

Mame Ritonōpo omiry omipona toehse toto. Toytose ropa toto tosaka xine.

Ritonōpo rumekatopōpyry Jeropoão a

²⁵ Mame tuisa Jeropoão a, Izyraeu esemy a pata Xikē tapuruse, jamihme ehtohme. Ypy tō rānao kynexine Eparaī nonory po. Moroto tōsesarise ynororo okynā pyra. Moromeīpo toytose ynororo Penueu pona. Moro pata tapuruse roropa eya.

²⁶⁻²⁷ Ynara tōsenetupuhse ynororo: “Taroīno ypoetory tō ytoryhtao Jerusarē pona tynekarory tō zahkatohme, Ritonōpo eahmatohme, otarame osepeme exīko mā toto tuisa Ropoão Juta tō esē maro. Mame jetapāko mā toto.”

²⁸ Naeroro asakoro pui mūkuru uuru risē tyrise eya. Mame ynara tykase ynororo Izyraeu tomo a:

– Epo hnae oytorykō Jerusarē pona Ritonōpo eahmase. Izyraeu tomo, moxiamo oritōkōme mā kehko. Moxiaro Ejitu poe oenepyatose, tykase Jeropoão.

²⁹ Mame toiro pui mūkuru panō uuru risē tyrise eya Peteu po. Zakorō tyrise eya Tā po.

³⁰ Naeroro moro poko iirypyryme toehse toh kynexine, toytorykō poko tyneponāmarykō eahmase Peteu po te, Tā po, enara.

³¹ Imehnō ypy tō po tyneponāmarykō tyrise Jeropoão a. Eahmatoh poko oturuketō tymenekase eya Rewi pakomotyā kara.

“Oseahmatoh Peteu po popyra mana,” katopōpyry

³² Mame Jeropoão a oseahmatoh tyrise ěmepyry 15me ehtoh po, nuno 8mā po, Ritonōpo eahmatoh samo Juta po. Mame apoto apō po Peteu po tynekarory tyahkase eya tynyrihpyry pui panō uuru risē ěpataka. Moroto Peteu po tynymenekatyā tyripose eya erohtohme tynyrytyā eahmatoh poko.

³³ Morarame moro ae, ěmepyry 15me ae, nuno 8mā po, tōmihpyry ae ro toytose ynororo Peteu pona tynekarory zahkatohme apoto apō po oseahmaryme Izyraeu tō amorepatopōpyry ae ro eya.

13

¹ Morarame Ritonōpo omi poe urutō toytose Juta nonory poe Peteu pona. Toeporehkase ynororo morotona apoto apō ěpataka Jeropoão ahtao tynekarory zahkary poko.

² Mame Ritonōpo omiry omi poe sekere tykase mokyro urutono moro apoto apony netaryme samo, ynara tykase ynororo:

– Apoto apony, apoto apony, ynara āko Ritonōpo mana: “Poeto enurūko mana Tawi paryme, esety Joxia. Sero apoto apō po tyneponāmarykō poko erohketō etapāko mana, tynekarory zahkananomo, sero apoto apō po ahno zehpyry tyahkasēme exīko mana.”

³ Mame mokyro urutō tōturuse ropa, ynara tykase:

– Sero apoto apō typahsēme exīko, tykararahsēme exīko, oruno epo aexihpyry ty-pahsēme exīko roropa mana. Moro eneryke oya Ritonōpo omiry enetupuhnōko matose, tōturuse jexiryke aomi poe.

⁴ Mokyro omiry etaryke Jeropoão a, tomary tōximahxinase ynororo mokyro urutō wino.

– Mose apoitoko! tykase ynororo repe.

Axī pakaihkapỹme toehse tuisa apory. Etywyhmasaromepyra ropa toehse.

⁵ Mame moro apoto apõ axĩ tykararahse, oruno roropa sapararah tykase nono pona, urutõ omihpyry ae ro Ritonõpo omi poe.

⁶ Mame tuisa Jeropoão ynara tykase urutono a:

– Ajohpãme sã ypoko oturuko Ritonõpo Oesemy a, jemary kurãkatohme ropa, tykase. Naeroro aomi poe tõturuse ynororo Ritonõpo a, mame tuisa emary tukurãkase ropa.

⁷ Mame ynara tykase tuisa eya:

– Eropa ymaro ytapyĩ taka êtaihkase. Oepehmãko ase onyrihpyry emetakame.

⁸ – Omõkomory zokonaka ekaroryhtao ya ytopyra ase amaro; otuhpyra ase, eukuru onẽpyra ase taro.

⁹ Ynara tykase Ritonõpo ya: “Otuhpyra mase, eukuru onẽpyra, imepỹ osema ae oytotoh ae pyra oehnõko ropa mase atapyĩ taka,” tykase.

¹⁰ Naeroro aytotoh ae pyra, tyoro osema ae toytose ropa ynororo.

Urutõ tamuhpõme exikety Peteu pono

¹¹ Morara ahtao urutõ tamuhpomã kynexine Peteu po. Turuse ynororo imũkuru tomo a mokyro urutõ poko, Juta põ poko, inyrihpyry poko Peteu po, aomihpyry poko roropa tuisa Jeropoão zururuhtao.

¹² Mame mokyro urutõ tamuhpomã tõturupose eya xine:

– Oty osema ae toytose ynororo aytory ropa ahtao? Esemary tonepose tumy a eya xine.

¹³ Toky jumẽtu pona tapõ tyripose eya tumũkuru tomo a. Tyrise eya xine, mame toky po toytose ynororo

¹⁴ urutõ Juta põ ekahmase. Mokyro tonese eya kohrame nono po wewe kurã zopino. Tõturupose eya:

– Urutõme mahno Juta poe?

– Ỹ, ywy ase, tykase ynororo.

¹⁵ – Eropa ytapyĩ taka otuhse ymaro, tykase ynororo eya.

¹⁶ Yrome mokyro urutõ, Juta põ ynara tykase:

– Ytosaromepyra ase amaro atapyĩ taka êmehse. Taro otuhpyra ase, eukuru onẽpyra ase roropa amaro.

¹⁷ Ynara tykase Ritonõpo exiryke ya: “Otuhpyra exiko. Onẽpyra exiko roropa te, imepỹ osema ae, ooehtoh ae pyra ytoko ropa atapyĩ taka.”

¹⁸ Mame ynara tykase urutõ tamuhpomã, Peteu põ eya:

– Ỹwy roropa urutõme ase asaaro. Ritonõpo omi poe inenyokyhpyry tõturuse ya oeahmatohme ytapyĩ taka aarotohme, kure oritohme, tykase.

Yrome ajohpe kynexine.

¹⁹ Naeroro mokyro urutõ, Juta põ toytose urutõ tamuhpomã maro itapyĩ taka. Tõtuhse ynororo imaro.

²⁰ Mame kohrame toto ahtao meza po, Ritonõpo omiry toehse urutõ a, tamuhpomano a.

²¹ Kui tykase ynororo urutõ, Juta põ netaryme:

– Ynara ãko Ritonõpo: “Jomiry omipona pyra mexino. Ynyrihpyry oya onyripyra makene.

²² Mãpyra moehno ropa otuhse onenahpopyra ehtoh pona. Morara exiryke orihnõko mase. Mame oekepyry ononẽpyra exĩko mã toto omy tõ ekepyry zonẽtoh tao.”

²³ Mame tõtuhkehse toto ahtao, mokyro urutõ tamuhpomano a apõ tyrise jumẽtu pona urutõ Juta põ ytotohme.

²⁴ Mame toytose ynororo rahkene. Yrome osema tao tõseporyse ynororo reão maro. Tosekase ynororo ekepyry toepukase osema tao. Moroto jumẽtu kynexine xikihme ekepyry pũto, moroto reão roropa kynexine tehme.

²⁵ Imehnõ toytose ahtao ahno ekepyry tonese osema tao, reão roropa ipũto. Toytose toto Peteu pona imehnõ zuruse tynenehpyrykõ poko.

²⁶ Mokaro omihpyry totase ahtao urutõ tamuhpomano a, ynara tykase ynororo:
– Mokyro urutono, Ritonõpo omiry omipona pyra aexihpyry. Naeroro reão tonehpose Ritonõpo a esekatohme, aorihtohme, tõmihpyry ae ro.

²⁷ Mame tumũkuru tomo a ynara tykase ynororo:
– Jeky jumõtu pona apõ tyritoko jytotohme, tykase.
Morara tyrise eya xine.

²⁸ Mame toytose ynororo, urutõ ekepyry tonese eya osema tao. Moroto ro jumõtu kynexine reão roropa tehme rokene. Ekepyry onõpyra reão kynexine, jumõtu onesekara roropa kynexine.

²⁹ Morarame ekepyry tanõse urutõ tamuhpomano a, jumõtu pona tyrise eya enehtohme Peteu pona ropa, ihnamotohme, zonõtohme.

³⁰ Tonõse mokyro ekepyry eya jekyry tõ ekepyry zonõtoh tao. Tyhnamose roropa ynororo eya imũkuru tõ maro:

– Aimo jakorony! Jakorony! tykase ynororo.

³¹ Mame tonõkehse ahtao eya xine ynara tykase urutõ tumũkuru tomo a:
– Toorihse jahtao, jekepyry zonõtoko sero zonõtoh tao mose ekepyry pũtokoxi.

³² Mose omihpyry Ritonõpo poe, okyno zahkatoh poko Peteu po, emero neponãmarykõ eahmatoh poko roropa Samaria patary tõ po, ajohpe pyra mose omihpyry ae ro emero exiko mã rahkene.

Jeropoão tyyrypyry poko ro

³³ Morara ahtao ro tuisa Jeropoão tyyrypyry onurumekara kynexine. Emero rokõ, Rewi pakomotyã kara, tyrise eya tynekarory zahkatoh poko erohketõme, tynyrytyã poko, tyneponãmarykõ eahmatoh poko. Ise exiketõ tymenekase eya okyno zahkary poko erohtohme.

³⁴ Morara exiryke, iiryryryme aexiryke tuisame aehtoh tonahkapose Ritonõpo a, tuisame pyra ipoenõ ehtohme.

14

Jeropoão mũkuru orihtopõpyry

¹ Morarame Apia, tuisa Jeropoão mũkuru, takuruhtase.

² Ynara tykase Jeropoão typyty a:

– Tyoro sã oõmyty tyriko, oupõ roropa tyoro sã tyriko awaro pyra imehnõ ehtohme. Mame Xiro pona ytoko. Moroto mã urutono, Aia. Aomihpyry ae Izyraeu tõ tuisaryme toehse ywy.

³ Wyi aroko 10me onekaroryme eya, pão tõ anusamã maro te, ano zeni, enara. Mame ekaropoko eya, Otara exiko nae umũkuru? Mame ourũko mã ynororo rahkene.

⁴ Naeroro toytose ynororo Aia tapyĩ taka, Xiro pona. Tamuhpõme Aia exiryke tonukehse kynexine.

⁵ Yrome turuse ynororo Ritonõpo a Jeropoão pyty oepyyry poko, ekaropose tumũkuru ehtoh poko, kure pyra exiryke. Ezuhtoh tokarose roropa eya Ritonõpo a.

Mame toeporehkase Jeropoão pyty ahtao imepõ poenohnõko kynexine.

⁶ Yrome aomomyry etaryhtao Aia a, ynara tykase ynororo eya:

– Omõko, Jeropoão pyty! Oty katohme imepõ poenohnõko mahno? Omi popõ rokõ nae ase ynekarory oya.

⁷ Ytoko ropa Jeropoão zuruse: “Ynara ãko Ritonõpo Izyraeu tõ Esõ oya: ‘Omoroto tymenekase ya, Izyraeu tõ rãnao awahtao, tuisame oehtohme Izyraeu tõ esõme.

⁸ Tuisame Tawi pakomotyã ehtoh tupuxihkase ropa ya, ekarotohme oya. Yrome Tawi ehtopõpyry sã pyra toehse mase. Jomiry tymoise eya, jomihpyry omipona toehse. Ise jehtoh tyrise eya yronymyryme, nyrypohpyry tyrise eya rahkene.

⁹ Yrome oorypyry poko toehse mase imehnõ tuisame aexityã motye emero porehme. Kurumekase, ozehno jehtoh myripose ya, imehnõ neponãmary riryke oya ymyakãme, toto eahmatohme.

¹⁰ Morara tyrise oya exiryke popyra ehtoh enehpõko ase oya xine. Opoenõ te, apakomotyã roropa emero orutua kō etapãko ase, nuasemãkomo, tamuhpomãkō roropa. Oekyry tō enahkapõko ase, toto tumehnõko ase okyno ety samo.

¹¹ Oekyry tō toorihse ahtao pata rãnao, ekepyrykō mã kaikuxi nonyryme exiiko. Ona po toorihse toto ahtao kurumu tō nonyryme exiiko. Ywy, Ritonõpo morara ãko ase, 'tykase.'

¹² Mame tõturuse ropa Aia Jeropoão pyty a:

— Ytoko seromaroro atapyi taka. Toeporehkase awahtao omũkuru orihnõko mana.

¹³ Izyraeu tō emero ihnamõko mã toto. Ekepyry zonẽnõko mã toto. Ynoro rokẽ Jeropoão ekyryme tonẽsẽme exiiko zae zonẽtoho tao, ynara exiryke, ynoro rokẽ Ritonõpo Izyraeu tō Esẽ zamaro mana.

¹⁴ Imepỹ riko Ritonõpo mana Izyraeu tō tuisaryme. Ynororo Jeropoão tuisame ehtoh enahkapõko mana.

¹⁵ Izyraeu tō wãnohnõko Ritonõpo mana. Tykytyky ãko mã toto enaromyke, pyrou zoko tykytyky kary samo ahtaryhtao iporiry ehpio. Izyraeu tō oũko mana sero nono kurã poe, tynekarohpyry poe itamurukomo a. Sapararahme toto aropõko mana mya tuna Eupyrati moinakoxi. Tyzehno xine tyripose ynororo eya xine, imehnõ neponãmary riryke, Asera panõ riryke eya xine eahmatohme.

¹⁶ Naeroro Izyraeu tō rumekãko Ritonõpo mana Jeropoão rypyry pokoino, Izyraeu tō tarose eya exiryke tyrypyrykō poko toto ehtohme.

¹⁷ Mame toytose ropa Jeropoão pyty Tiriza pona. Toeporehkase ynororo ahtao tytapyi taka, imũkuru toorihse.

¹⁸ Izyraeu tō emero tyxitase imũkuru poko. Mame ekepyry tonẽse eya xine Ritonõpo omihpyry ae ro, urutõ Aia omihpyry ae.

Jeropoão orihstopõpyry

¹⁹ Mame tuisa Jeropoão nyrihpyry te, imehnõ maro osetapatopõpyry te, toerohstopõpyry tuisame toexiry poko, emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu Tuisary tō Ehtopõpyry.

²⁰ 22me jeimamyry taropose Jeropoão a tuisame toexiry poko. Mame toorihse ynororo, ekepyry tonẽse kynexine. Mame imũkuru Natape imyakãme toehse Izyraeu tō tuisaryme.

Tuisa Ropoão Juta esẽme ehtopõpyry

(2 Koronika 11.5–12.16)

²¹ Mame Saromão mũkuru, Ropoão 41me jeimamyry nae kynexine Juta esẽme toehse ahtao. Mame 17me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarẽ po. Moro pata Ritonõpo nymenekahpyryme kynexine Izyraeu tō nonory po, moroto toahmasẽme toehtohme. Ropoão eny Naama kynexine, Amõ pono.

²² Mame Juta tō tyrypyhpyke toehse Ritonõpo omipona pyra. Tyzehno xine Ritonõpo tyripose eya xine, tytamurukõ ehtopõpyry motye.

²³ Tynyrytyã eahmatoh tyrise eya xine, Ritonõpo kara eahmatohme. Topu tō sokohme tyrise eya xine, Asera enetupuhtoh roropa, eahmatohme, ypy tō po te, wewe konõto zerutumã po, enara.

²⁴ Popyra toh kynexine, orutua komo, nohpo tō roropa imeimehnõ poko toehse toh kynexine, tyneponãmary eahmatoh tao. Juta tō tyrypyrykō xihpyry poko toehse roropa toh kynexine mokaro samo, Ritonõpo naropotyã samo, inonorykō tokarose ahtao typoetory Izyraeu tomo a.

²⁵ Mame 5me jeimamyry taropose Ropoão ahtao tuisame ehtoh poko, tuisa Xisake, Ejitu esẽ tooehse osetapase Jerusarẽ põkõ maro.

²⁶ Ritonõpo Tapyĩ tae mõkomo kurã uuru tõkehko tarose eya, tuisa tapyĩ konõto tae roropa, osewomatoh tonõ roropa uuru risẽ, Saromão nyrytyã typyne exiketõ tarose eya, emero.

²⁷ Naeroro imehnõ osewomatoh, typyne pyra exiketõ tyripose Ropoão a, metau risemy. Morohne tokarose eya soutatu tomo a, tytapyĩ konõto omõtoherasamo a.

²⁸ Mame tuisa Ropoão toytose ahtao Ritonõpo Tapyĩ taka, moro osewomatoh tarose ipoetory soutatu tomo a. Moromeĩpo tarose ropa toto eya xine ikurãkatohme erase tõ esaka.

²⁹ Mame imehnõ inyrytyã emero tymerose pape pokona esety Juta tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry.

³⁰ Mame Jeropoão Izyraeu tõ esẽme ahtao, Ropoão Juta tõ esẽme ahtao roropa osetapakehpyra toh kynexine osepeme pyra toexirykõke.

³¹ Mame Ropoão toorihse. Ekepyry tonẽse kynexine tuisa tõ zonẽtoh tao, Tawi patary po. Mame imũkuru Apia tuisame toehse tumy myakãme. (Ropoão eny Naama kynexine, Amõ pono.)

15

Tuisame Apia ehtopõpyry Juta tõ esẽme (2 Koronika 13.1–14.1)

¹ Morarame 18me jeimamyry taropose tuisa Jeropoão Nepate mũkuru ahtao Izyraeu tõ tuisaryme, Apia Juta tõ tuisaryme toehse.

² Oseruao jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Jerusarẽ po. Jeny esety Maaka kynexine, Apisarão õxiry.

³ Mame tyrypyhpyke toehse Apia, tumy ehtopõpyry saaro. Ritonõpo Tosẽ omiry onymoipyra kynexine, tytamuru Tawi ehtopõpyry sã pyra.

⁴ Yrome Tawi pokoino Ritonõpo poe Apia tumũkue toehse tuisame aehtohme tumy myakãme Jerusarẽ po Jerusarẽ ewomatohme.

⁵ Morara tyrise Ritonõpo a tyamaro Tawi nyrihpyry exiryke inyriphopyry omipona yronomyryme Tawi exiryke roropa, yrome Uria, heteume exikety poko zae pyra Tawi kynexine.

⁶ Mame etonakehpyra Jeropoão maro Ropoão, Izyraeu tomo Juta tõ maro isene Apia ahtao.

⁷ Mame imehnõ Apia nyrytyã emero tymerose pape pokona esety Juta tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry.

⁸ Mame Apia toorihse, ekepyry tonẽse Tawi patary po. Mame imũkuru Asa tuisame toehse tumy myakãme Juta tõ esẽme.

Tuisame Asa ehtopõpyry Juta esẽme (2 Koronika 14.1–16.14)

⁹ Morarame 20me jeimamyry taropose Jeropoão ahtao Izyraeu tõ tuisaryme, Asa tuisame toehse Juta tõ esẽme.

¹⁰ 41me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarẽ po. Inoty esety Maaka kynexine, Apisarão õxiry.

¹¹ Mame Ritonõpo zamaro Asa nyrihpyry kynexine, Tawi nyrihpyry samo.

¹² Mya imehnõ neponãmary eahmatoh poko exiketõ tonyohse eya Juta tõ nonory poe, orutua komo nohpo tõ roropa, enara. Imehnõ neponãmary touse roropa eya toto eahmatoh tae.

¹³ Tynoty Maaka touse roropa eya tuisa õme pyra ehtohme, tyneponãmary xihpyry tyripose eya exiryke Asera. Inyriphopyry takohse Asa a tyahkase roropa eya jakanahmã Keterõ po.

¹⁴ Imehnõ neponãmary eahmatoh onykararahpyra Asa kynexine, yrome Ritonõpo omiry tymoise eya toorikyry ponãmero.

¹⁵ Mame tumy nekarotyã Ritonõpo a emero tyrise eya Ritonõpo Tapyĩ taka, tynekarotyã maro, uuru risemy parata risẽ maro.

¹⁶ Mame etonakehpyra Asa Juta tuisary kynexine tuisa Paasa, Izyraeu tõ esẽ maro, tuisame toto ahtao.

¹⁷ Morarame Paasa tomõse Juta tõ nonory pona. Pata Rama tapurupitose eya, osema apururu se toexiryke, ytotoh Jerusarẽ pona.

¹⁸ Moro eneryke tyya uuru tapoise tuisa Asa a parata maro Ritonõpo Tapyĩ tao, tytapyĩ konõto tao roropa, mame morohne taropose eya tynekaroryme pata Tamaxiku pona, ekarotohme tuisa Pẽ-Hatate a. Xiria esemy Pẽ-Hatate kynexine Taparimõ mükuru, Heziõ paryme. Ynara tykase Asa eya:

¹⁹ “Osepeme sehne kumykõ ehtopõpyry saaro. Sero parata, uuru maro ynekaroryme mana oya. Naeroro tuisa Paasa epeme pyra exiko, Izyraeu esemy. Mokyro anako-rehmara awahtao, ytõko ropa mana ynonory poe tosaka ropa.”

²⁰ Morara kure kynexine tuisa Pẽ-Hatate a. Morara exiryke typoetory esã taropose eya soutatu tõ maro etonatohme Izyraeu patary põkõ maro. Ijõ tapoise eya, Tã roropa, Apeu-Pete-Maaka te, nono ikuhpo Karirea pũto te, Napatari nonory roropa emero.

²¹ Mame tuaro toehse Paasa ahtao moro poko pata Rama apuru riry turumekase eya. Toytose ropa ynororo Tiriza pona.

²² Mame Juta tõ tonehpose tuisa Asa a, emero porehme aehtohme Rama pona, moro pata poe topu tõ arotohme, wewe roropa Paasa kyryrõpyry. Moro topu tõ ke wewe maro Mixipa tapuruse Asa a, Kepa roropa Pẽjamĩ nonory po.

²³ Mame imehnõ tuisa Asa nyrytyã poko, orõpyra aehtopõpyry poko te, pata tõ apurupõpyry poko eya, tymerose pape poko, esety Juta tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry. Mame tamuhpõme toehse ynororo ahtao kure pyra toehse ipupuru tomo.

²⁴ Mame toerihse Asa. Ekepyry tonẽse tuisa tõ zonẽtoh tao Tawi patary po. Mame imükuru Josapa tuisame toehse tumy myakãme.

Tuisame Natape, Izyraeu tõ esẽme

²⁵ Mame asakoro jeimamyry taropose Asa a ahtao Juta tõ esẽme, Natape, Jeropoão mükuru tuisame toehse Izyraeu esẽme. Asakoro jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko.

²⁶ Yrome tumy sã tyrypyry poko Natape toehse, Ritonõpo omipona pyra. Izyraeu tõ takorehmase eya tyrypyrykõ poko toto ehtohme roropa.

²⁷ Mame Paasa, Aia mükuru, Isakaa ekyryme, tãtamorepase Natape etapary poko. Mame totapase eya rahkene, Natape osetaparyhtao Kipetõ põkõ maro pirixteu tõ nonory po.

²⁸ Morara toehse oseruao jeimamyry tuisa Asa taropose ahtao, Juta tõ esẽme toexiry poko. Naeroro Natape myakãme Paasa toehse, Izyraeu tõ tuisaryme.

²⁹ Mame tuisame toehse Paasa ahtao Jeropoão ekyry tõ totapapitose eya. Ritonõpo omihpyry ae ro, urutõ Aia, Xiro põ omihpyry ae ro Jeropoão ekyry tõ emero tonahkase eya. Arypyra toehse jekyry ipunaka.

³⁰ Morara toehse Jeropoão a tyzehno Ritonõpo, Izyraeu tõ Esẽ tyripose exiryke eya tyrypyry poko toehse toexiryke, Izyraeu tõ iiryryryme tyripose roropa eya exiryke.

³¹ Imehnõ Natape nyrytyã emero tymerose pape pokona esety Izyraeu tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry.

³² Tuisa Asa, Juta tõ esemy, tuisa Paasa Izyraeu tõ esẽ maro osetapakehpyra toh kynexine tuisame toto ahtao osepeme pyra toexirykõke.

Tuisame Paasa ehtopõpyry, Izyraeu tõ esẽme

³³ Mame oseruao jeimamyry taropose Asa ahtao Juta tō esēme, Paasa, Aia mūkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. 24me jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Tiriza po.

³⁴ Mame tuisa Jeropoão ehtopōpyry sã Paasa roropa iirypyryme toehse, Ritonōpo omipona pyra, Izyraeu tō takorehmase roropa eya iirypyry poko toto ehtohme.

16

¹ Morarame Ritonōpo tōturuse urutō Jeu, Hanani mūkuru a, ynara katohme tuisa Paasa a:

² “Ime pyra exiketyme mexiase. Yrome Izyraeu tō tuisaryme kyriase. Mame sero-maroro oorypyry poko mase, Jeropoão samo. Ypoetory tō iirypyryme tyripose roropa oya. Toto rypyry eneryke ya ozehno ase.

³ Naeroro oenahkãko ase, oekyry tō maro, Jeropoão enahkatopōpyry samo.

⁴ Oekyry tō toorihse ahtao pata po ekepyry ãnōko kaikuxi tomo. Toorihse toto ahtao ona po, ekepyry tō ãnōko kurumu tomo.”

⁵ Imehnō Paasa nyriyã poko, orēpyra aehtopōpyry poko roropa, tymerose pape poko. Moro pape esety Izyraeu tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

⁶ Mame Paasa toorihse. Ekepyry tonēse Tiriza po. Mame imūkuru Era tuisame toehse tumy myakãme.

⁷ Moro omi Ritonōpo poe, Paasa tō poko, jekyry tō wãnoppyry poko roropa, tokarose urutō Jeu a, Paasa rypyhpyry pokoino. Tyzehno Ritonōpo tyripose Paasa a, tyyrypyry poko toexiry poko rokē pyra tuisa Jeropoão nyrihpyry saaro. Yrome tyzehno Ritonōpo tyripose eya Jeropoão tō etapatopōpyryke roropa eya emero porehme.

Era tuisame, Izyraeu tō esēme

⁸ Mame 26me jeimamyry taropose Asa ahtao Juta tō esēme, Era, Paasa mūkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. Mame asakoro jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Tiriza po.

⁹ Toiro ipoetory tō esē, Ziniri tãtamorepase tosē etapary poko. Era kyryry tō kahu tō zokonaka esēme Ziniri kynexine.

Morarame Tiriza po Era kynexine Arasa tapyĩ tao eukuru ãnōko, etỹnōko. Tuisa tapyĩ konōto eraseme Arasa kynexine.

¹⁰ Mame Ziniri tomōse tapyi taka, tosē totapase eya, mame tuisame toehse ynororo Era myakãme. Morara toehse 27me jeimamyry taropose Asa ahtao Juta tō esēme.

¹¹ Mame tuisame toehse Ziniri ahtao, Paasa ekyry tō totapase eya emero, orutua komo te, epe tō roropa emero totapase eya.

¹² Morarame Paasa tō etapatopōpyry Ziniri a, toehse Ritonōpo omihpyry ae ro urutō Jeu a, Paasa enatryry poko.

¹³ Tyneponãmary eahmatopōpyryke Paasa a, imūkuru Era a roropa, Izyraeu tō akorehmatopōpyryke roropa eya xine tyyrypyry kō poko toto ehtohme, toto zehno toehse Ritonōpo Izyraeu tō Esemy.

¹⁴ Emero Era nyrihpyry tymerose kynexine pape pokona esety Izyraeu tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

Ziniri tuisame toehse Izyraeu tō esēme

¹⁵ Morarame 27me jeimamyry taropose ahtao tuisa Asa a, Juta tō esēme, Ziniri tuisame toehse Izyraeu tō esēme Tiriza po. 7me ãmepyyry taropose eya tuisame toexiry poko. Morara ahtao Izyraeu tō soutatu tō osetapãko toh kynexine pata Kipetō po, pirixteu tō nonory po.

¹⁶ Mame Ziniri nyrihpyry poko zuaro toehse toto ahtao, tuisa Era etapatopōpyry poko eya, moro ae ro tosēkō, Oniri tymenekase soutatu tomo a Izyraeu tō tuisaryme ehtohme.

¹⁷ Mame Kipetō poe toytose Oniri tomo, typoetory tō maro Tiriza tō poremãkapose.

¹⁸ Mame typatary poremäkatopõpyry eneryke tyya, Ziniri tomõse tapyi konõto taka, osa jamihmä taka irānao, apoto tukase eya, tapyi tyahkase eya, toorihse ynororo apoto htao.

¹⁹ Morara toehse eya tyyrypyry poko toehse toexiryke, Ritonõpo omipona pyra. Jeropoão ehtopõpyry saaro tyzehno Ritonõpo tyripose eya, tyyrypyry poko toexiry poko te, Izyraeu tõ akorehmary roropa tyyrypyrykõ poko toto ehtohme.

²⁰ Emero Ziniri nyrytã poko, tosẽ etapatopõpyry poko roropa eya, tymerose pape pokona esety Izyraeu tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry.

Oniri, Izyraeu tõ esẽme

²¹ Morarame Izyraeu tõ tãtapiakase sã toehse, zokonaka Tipini, Jinate mükuru se toh kynexine tutuisarykõme. Imehnõ Oniri se toh kynexine.

²² Yrome Oniri se exiketõ orẽpyrahxo toehse; Tipini toorihse, mame Oniri tuisame toehse.

²³ 31me jeimamyry taropose Asa ahtao Juta tõ esẽme, Oniri Izyraeu tõ tuisaryme toehse. 12me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko. Apitoryme 6me jeimamyry taropose eya Tiriza po.

²⁴ Morarame ypy Samaria topekahse eya 70 kirume parata ke Semea wino. Morarame moro ypy tyjamihtase Oniri a soutatu tõ esary ke. Moroto pata tyrise eya tosehke Samaria, esemõpyry esety Semea pokoino.

²⁵ Imehnõ Izyraeu tuisary tõ emero motye tyyrypyry poko Oniri kynexine.

²⁶ Jeropoão nyrihpyry saaro tyzehno Ritonõpo Izyraeu tõ Esẽ tyripose eya, tyyrypyry poko te, Izyraeu tõ akorehmary tyyrypyrykõ poko toto ehtohme, tyneponãmary eahmary poko, enara.

²⁷ Imehnõ Oniri nyrytã poko emero tymerose pape pokona esety Izyraeu tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry.

²⁸ Mame Oniri toorihse. Ekepyry tonẽse Samaria po. Mame imükuru Akape tuisame toehse tumy myakãme.

Akape, Izyraeu tõ esẽme

²⁹ Morarame 38me jeimamyry taropose Asa ahtao, Juta tõ esẽme, Akape, Oniri mükuru tuisame toehse, Izyraeu tõ esẽme. 22me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko, Samaria po.

³⁰ Mame tyyrypyry poko toehse ynororo, Ritonõpo omipona pyra. Imehnõ tuisa tõ motye emero porehme iiryryryme kynexine.

³¹ Tuisa Jeropoão nyrihpyry xihpyry sã tyrise eya. Moro motye typytase ynororo Jezapeu maro, tuisa Etepaau, Xitõ põ õxiry maro. Tyneponãmary Paau toahmase eya.

³² Mame tapyi tamose eya Paau eahmatoh poko ehtohme. Tynekarory zahkatoh tyrise roropa eya moro tapyi taka Samaria po.

³³ Tyorõ neponãmary roropa, Asera nohpo enetupuhtoh tyrise eya eahmapotohme. Tyzehno Ritonõpo Izyraeu tõ Esẽ tyripose eya, imehnõ tuisa tõ, Izyraeu tõ esã motye emero porehme.

³⁴ Morarame Akape tuisame ahtao Hieu, Peteu põ toerohse pata Jeriko kurãkary ropa poko. Morarame Ritonõpo omihpyry ae ro Jozue Num mükuru omihpyry ae, Hieu mükuru apitorymã Apirão toorihse, pata Jeriko apõ riryhtao. Moromeĩpo imükuru etyhyrymã, Sekupe toorihse pata omõtoh riryhtao eya.

17

Eria zoty enehtopõpyry torõ tomo a

¹ Mame Eria urutõ kynexine Ritonõpo poe, Tixipe pono Kireate nonory po. Ynara tykase ynororo tuisa Akape a:

– Ajohpe pyra Ritonõpo omi poe konopo oehpyra onahpoty onehxikara roropa axitaku exīko mana asakoro jeimamyry motye, tykase. Tonehpose ropa ahtao rokē ya konopo oehnōko ropa mana Ritonõpo enetupuhtohme oya xine, ipoetoryme jenetupuh-tohme roropa oya xine, tykase Eria.

²⁻³ Moromeīpo ynara tykase Ritonõpo Eria a:

– Ytoko taroino xixi tūtatoh winakoxi, iporiry pitiko pona Kerite pūtokoxi. Moroto otonēnōko mase tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino.

⁴ Tuna ēnōko mase iporiry kuae. Otuhnōko roropa mase, torō tō narohpyry ōnōko. Jomi poe toh mana tonahsē arōko anapyryme, tykase Ritonõpo.

⁵ Mame Ritonõpo omipona Eria kynexine. Iporiry pūtokoxi toytose ynororo Kerite pūtokoxi. Moroto kynexine ynororo okynahxo.

⁶ Tuna iporiry enyase, kokoro rokē wyi panō tarose torō tomo a Eria zurume tōsē maro pakeimo, kokonie pukuro, enara.

⁷ Morarame okyna ahtao iporiry tāpaise roropa konopo oehpyra exiryke ipunaka.

Pyt̄ypo, Sarepeta pono

⁸ Morara exiryke Ritonõpo ynara tykase Eria a:

⁹ – Ytoko pata Sarepeta pona Xitō pūtokoxi moroto ehse. Oturuase pyt̄ypo a, moro pono a tonahsē ekarotohme oya, tykase.

¹⁰ Morara exiryke Eria toytose Sarepeta pona. Mame toeporehkase ahtao pata apuru pona, pyt̄ypo tonese eya apotopokō an̄ynōko apoto zukatohme tyya, wyi ritohme tynapyrykōme tumūkuru maro.

Mame Eria ynara tykase eya:

– Ajohpāme sā jokuru pixo ekaroko, tuna. Utunazehnahro, tykase.

¹¹ – Ÿ, tykase nohpo. Mame toytose ynororo tuna poko. Aytoryhtao ro tuna enehse ynara tykase ropa Eria:

– Ajohpāme sā juru pixo roropa enehko, wyi, tykase.

¹² Yrome ynara tykase ynororo Eria a:

– Arypyra reh ynanahse wyi pyra ipunaka. Pitiko reh tiriiku nae ynanahse te, oriu roropa morararo pitiko. Naeroro apotopokō poko akene wyi ritohme umūkuru napyryme ynapyryme roropa. Otarāme imeīpo tonahse ahtao orihnōko rokē ynanase, tykase pyt̄ypo Eria a.

¹³ Mame ynara tykase Eria eya:

– Torētyke pyra exiko ouru enatyry poko. Wyi akoīpyry ekeiko anapyrykōme, yrome osemazuhme wyi pitiko tyriko aporo enehtohme ya. Moromeīpo ourukō tyriko. Opune xine exīko mana ourume, omūkuru zurume roropa.

¹⁴ Ynara āko Ritonõpo mana: “Anapyry enahpyra exīko mana, ywy Ritonõpo konopo enehpory ropa ponāmero,” tykase.

¹⁵ Mame Eria omiry omipona toehse nohpo. Inapyryme wyi tyrise aporo eya. Mame tōsenuhmase ropa ahtao ē aka, nae ro pixo tonese eya.

– Tee! Nae ro pixo tokoh kynako, tykase nohpo, nae ro akoīpyry pixo eneryke tyya. Tātakinohse kynexine toto napyry pune imūkuru maro Eria maro.

¹⁶ Mame ēmepyry pune wyi risene pyt̄ypo tynapyrykōme rahkene. Atakoinohsene tiriiku te, oriu roropa, enara. Toipe rokē Ritonõpo omihpyry ae ro Eria a, pyt̄ypo takorehmase inapyrykō poko enahpyra ehtohme.

Poeto ēsemākapotopōpyry Eria a

¹⁷ Morarame Eria Sarepeta poro ahtao pyt̄ypo mūkuru takuruhtase yronomyryme, mame toorihse ynororo.

¹⁸ Naeroro tyxityme ynara tykase nohpo Eria a:

– Ritonõpo poetoryme mase. Oty katohme moeppyase ya, umūkuru orihtohme tarame? Iirypyryme jeh̄topõpyry poko wenikehpyra Ritonõpo ehtohme moeppyase, umūkuru orihmapotohme? tykase.

¹⁹ – Omūkuru ekaroko ya, tykase.

Mame Eria a poeto tapoise jē emahpoe. Tarose ynororo kakoxi tynyhtoh taka, tynyhtoh pona tyrise eya.

²⁰ Morarame tōturuse ynororo Ritonõpo a. Ynara tykase:

– Jesemy Ritonõpo, oty katoh mose pytỹpo mūkuru taorihmapose oya? tykase.

²¹ Mame poeto ekepyry pona Eria toehse. Moro riryhtao ro tōturuse ropa Ritonõpo a ynororo. Ynara tykase:

– Jesemy Ritonõpo, ynara āko ase oya, mose poeto ěsemākako ropa isene aehtohme ropa ajohpāme samo, tykase. Oseruao poeto pona toehse Eria, tōtururuhtao Ritonõpo maro.

²² Mame otato Ritonõpo kynexine Eria otururu etāko. Morara exiryke poeto tōseremapitose ropa, isene toehse ropa.

²³ Mame Eria a poeto tapoise, yhtotohme ropa ekarotohme ropa jeny a.

– Eneko ke, orihpyra mana. Tōsemāse ropa, tykase Eria.

²⁴ Mame tumūkuru tonese ropa tyya ahtao, tākye toehse jeny. Ynara tykase ynororo:

– Seromaroro zuaro ase rahkene, Ritonõpo poetoryme oexiry enetupuhnōko ase. Ajohpe pyra mā ðtururu Ritonõpo poe, tykase ynororo Eria a.

18

Eria maro Paau poko urutō komo

¹ Moromeĩpo oseruao jeimamyry taropose ahtao konopo oehpyra ro kynexine. Mame ynara tykase Ritonõpo Eria a:

– Ytoko osenepose tuisa Akape a. Konopo enehpōko ropa ase, tykase.

² Naeroro toytose ynororo.

Moroto Samaria po tonahsē pyra toehse ipunaka. Morotōkō etuarimāko toh kynexine yronomyryme.

³ Morara exiryke Opatia tonehpose Akape a tyya. Tuisa tapyĩ konōto tao erohketō tuisaryme kynexine ynororo. (Ritonõpo omiry omipona exiketyme Opatia kynexine, zae exiketyme roropa.)

⁴ Urutō kō etaetaparyhtao tuisa pyty Jezapeu a, Opatia a 100me urutō kō tonēse, toto ewomatohme, asakoro oramao ypy myhtokoxi, 50me toiro oramao, imepỹ oramao 50me roropa. Tonahsē tokarose eya xine tuna maro.)

⁵ Ynara tykase Akape Opatia a:

– Eropa tuna enatyry zupise, iporiry esemary roropa. Otarame onahpoty pixo eneryhtao kawaru tō orihpyra, jumētu tō roropa. Ahtao kuekykō onetapapopyra exīko sytase.

⁶ Mame oturukehxĩpo tātapiakase toto onahpoty zupitohme eya xine.

⁷ Mame Opatia ytoytoryhtao mōtoino rokē tōseporyse Eria maro. Tonetupuhse ynororo eya. Tosekumuru po typorohse Opatia Eria ěpataka, tōmyty po nono pokoxi. Mame tōturupose ynororo eya:

– Omoro mahno, tuisa? tykase.

⁸ – Ÿ, ywy ase Eria, tykase urutono. – Ytoko zuruse oesemy a, tuisa a, taro jexiry poko, tykase.

⁹ – Repe, tykase Opatia. – Oty tyrise ya popyra oya, jetapapory se oehtohme tuisa Akape a?

¹⁰ Ajohpe pyra ase, Ritonõpo Oesẽ netaryme, tuisa Akape oupipõko mana emero nono po, sero nono po. Mame imepỹ nonory esẽ aryryra oexiry ekaroryhtao, mokyro a turupose Ritonõpo netaryme: “Ajohpe pyra ase, taro Eria onenepyra ynanexiase.”

¹¹ Mame seromaroro jaropory se hma eya, taro oehtoh ekarotohme eya?

¹² Otara åko ha aaroryhtao Ritonõpo Zuzenu imepỹ pona jytoryhtao? Mame taro oehtoh ekaroryhtao eya, yrome oenepyra tokurehse ynororo ahtao, jetapåko mana. Wenikehpyra exiko, moino ro poetome ro jahtao Ritonõpo Kuesẽkõ poetoryme ase.

¹³ Tuaro pyra make, Ritonõpo poe urutõ kõ etaparyhtao Jezapeu a 100måkõ tonẽse ya toto ewomatohme oramåka, asakoro 50måkomo? Tonahsẽ ekaroase eya xine tuna roropa.

¹⁴ Naeroro otyme kure jaroporyhtao, tuisa zurutohme, taro oexiry poko? Jetapåko mana.

¹⁵ Ynara tykase Eria:

– Ritonõpo Imehxo Exikety poetoryme ase. Inetaryme ynara åko ase oya, Seroae osenepõko ase tuisa a, tykase.

¹⁶ Naeroro toytose Opatia Akape zuruse. Mame Akape toytose oseporryse Eria maro.

Apoto enehpotopõpyry kapu ae Ritonõpo a

¹⁷ Mame Eria tonese ahtao ynara tykase Akape eya:

– Omoro mase Izyraeu tõ erekohmane konõto! Opokoino Izyraeu tõ nonory po konopo oehpyra toehse, tykase.

¹⁸ Mame Eria a tozuhse:

– Aryryra, Izyraeu tõ onerekohmara ase, tykase. – Omoro hkoty Akape, omy roropa, Ritonõpo omipona pyra oexirykõke, oekyry tõ maro, konopo onehpopyra mana. Ynara exiryke, opoetry tõ mã tyneponåmary rokẽ eahmåko, Paau eahmåko mã toto, tykase.

¹⁹ – Morara exiryke opoetry tõ ikohmako emero Paau poko urutõ komo, 450måkomo, tyneponåmarykõ Asera poko urutõ kõ 400måkõ maro. Mokaro nahpåko mã Jezapeu, opyty. Weporytatoko ypy Karameru pona, tykase Eria Akape a.

²⁰ Naeroro toytose toto ypy Karameru pona. Imoihmåkõ oximõme tyripose toto Akape a urutõ kõ maro.

²¹ Mame Izyraeu tõ toporyse Eria a ypy po Karameru po. Ynara tykase ynororo:

– Otåto pixo matou Ritonõpo se nymyry exiketomo? Otupipyra ehtoko. Ritonõpo mokyro tuisa konõto, Kuesẽkomo. Morara exiryke aomipona se awahtao xine aomipona ehtoko. Yrome Paau oesẽkõme se awahtao xine aomipona ehtoko, tykase Eria eya xine.

Yrome onezuhpyra toto.

²² Mame ynara tykase ropa Eria:

– Ywy ro rokẽ urutõme ase Ritonõpo poetry. Yrome taro tuhke urutõ mana Paau poetoryme, 450me. Onoky imehxo nah apoto enehpory waro kaino kapu ae? Sukuhtone pahne, tykase Eria Paau poko urutõ komo a.

²³ Pui enehtoko asakoro orutua komo; toiro Paau a onekarorykomo, etapako, isahkako, apotopokõ apõ po tyritoko, Paau a onekarorykõme. Yrome apoto onukara ehtoko. Ywy roropa apoto apõ riko ase. Pui akorõ etapåko ase, isahkåko, apotopokõ pona tyriko ase ynekaroryme Ritonõpo a. Apoto rokẽ onyripyra ase.

²⁴ Mame apoto enehpõko matose oesẽkomo a, tykase. – Ywy roropa Ritonõpo a apoto enehpõko ase. Mame apoto enehporyhtao typoetry tõ nekarory zahkatohme, mokyro rokẽ jamihme mana. Kuesẽkõme nymyry enetupuhnõko sytatose, tykase Eria eya xine.

– Ÿ, tykase imoihmåkomo, zae õmiry nase, tykase toto.

²⁵ Mame ynara tykase Eria Paau poko urutõ komo a:

– Tuhke oexirykõke pui orutua apoitoko osemazuhme; etapatoko, isahkatoko. Oesẽkõ Paau a oturutoko, yrome apoto onukara ehtoko.

²⁶ Pui tapoise Paau poetory tomo a, totapase eya xine, tysahkase, apotopokō pona mokyro tyrise roropa eya xine, mame tosēkomo a apoto tokaropose eya xine repe, pakeimo poe tāxiahtao pona.

– Yna omiry etako, Paau, tykase. Yrome ezuhtoh onetara toh kynexine, mōtohxō kara. Tuapitose toto tynyrihpyrykō apoto apō zomye repe. Yrome apoto otukara nexiase kaino.

²⁷ Morarame tāxiahtao toehse ahtao tounohpitose toto Eria a. Ynara tykase ynororo:

– Oturutoko myatokohxo rahkene, ritōme aexiryke! Otarame tŷpokōke roropa mana, otarame toytose ynororo wekase, morara exiryke oetara xine mana. Otarame toytose ynororo mōtohme. Otarame nyhnōko mana, naeroro typakary se mana, tykase Eria.

²⁸ Morara exiryke Paau urutō kō tōturuse myatokohxo, torētyke sã toexirykōke. Tōtokotokose toto tytapemākō ke tyratōkō ke roropa; tumūtase toto tōmirykō ezuhtohme tynyrihpyrykomo a. Morara tyrise eya xine repe.

²⁹ Tykohkohtase roropa repe mōtona xixi toehse ahtao. Morararo tozukurukō onetara tokurehse toto.

³⁰ Mame ynara tykase Eria imoihmākomo a:

– Ameke hkopyra ehtoko. Xiaro osehtoko ya. Ameke hkopyra toehse toto Eria zomye. Mame Ritonōpo nymyry a tynekarory zahkatoh apō tukurākase eya, tykararahse exiryke.

³¹ Mame 12me topu tō tapoise eya, toiro topu, toiro Jako mūkuru kyryryme, 12me imūkuru tō exiryke 12me oxiekyrymākōme toehse. Jūkō esety tymyakāmase Ritonōpo a Izyraeume.

³² Moro topu tō ke tynekarory apō tukurākase eya Ritonōpo eahmatohme. Mame nono tahkase eya tynekarory zahkatoh zomye, otarame 12me rituru pune exikety.

³³ Mame apotopokō tyrise eya jahkatoh apō pona. Pui orutua tysahkase eya, mokyro tyrise eya apotopokō pona. Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Tuna ē aka tuna arykatoko, 12me rituru. Mame tuna ikuātoko ynekarory pona apotopokō pona roropa, tykase. Morara tyrise eya xine.

³⁴ – Tyritoko ropa, tykase Eria eya xine.

Morara tyrise ropa eya xine.

– Toiro ise ro! Tyritoko ropa, tykase.

Morara tyrise ropa eya xine.

³⁵ Mame pehme toehse ahkahpyry tuna ke. Ritonōpo a tynekarory zahkary enepory se Eria kynexine tuhkākomo a, kutime tuna ke ahtao.

³⁶ Mame emero tōtyhkase tahtao, tōturuse ynororo Ritonōpo a:

– Ritonōpo, omoro mase Aparão Esemy, Izake Esemy te, Izyraeu tō Esemy, ajamitunuru enepoko, Ritonōpome nymyry oekarotohme eya xine, opoetoryme jexiry enetupuhtohme roropa eya xine. Ōmiry omipona senohne tyrise ya.

³⁷ Jotururu etako, Ritonōpo. Apoto enehpoko inenerykōme, oenetupuhtohme toto a Tosēkōme, aeramatohkōme ropa oya, tykase Eria Ritonōpo a.

³⁸ Mame Ritonōpo a apoto tonehpose kapu ae. Pui pū tyahkase wewe maro. Topu tō roropa apoto apō tyahkase emero. Nono tyahkase roropa. Tāpaise roropa tuna ahkahpyry aka; pehmã tāpaise.

³⁹ Mame moro eneryke tyya xine tōsenuruhkase toto, Izyraeu tomo. Tosekumurukō po typorohse toto tōmytykō nono pokoxi. Ynara tykase toto:

– Ritonōpo yna Esemy, Ritonōpo nymyry mase. Omoro rokē Imehxo Exiketyme mase yna Esemy, tykase toh rahkene.

⁴⁰ Mame ynara tykase Eria orēpyra samo:

– Mokaro Paau poko urutō kō apoitoko; toto eparyino!

Mame tapoise toto eya xine emero porehme, tarose toto eya xine, tyhtose iporiry Kisõ pona, totapase toto eya xine.

⁴¹ Mame ynara tykase Eria tuisa Akape a:

– Seromaroro ytoko otuhse. Konopo oepiry etãko ase, konopo itamurume panaikato samo.

⁴² Morarame toytose Akape ahtao otuhse, Eria tõnuhse ypy Karameru emory pona. Moroto toepuisse ynororo nono pokoxi zupuhpyry tosekumuru po.

⁴³ Mame takorehmane a ynara tykase ynororo:

– Ytoko, osenuhmata tuna konõto wino, tykase.

Toytose ynororo. Mame tooehse ropa:

– Arypyra kynako. Onenepyra akene, tykase.

Morararo takorehmane taropozomose ropa 7me osenuhmase.

⁴⁴ Mame 7mã po tooehse ropa ahtao, ynara tykase ynororo:

– Akuru pitiko eneno onuhnõko tuna epoe, zumo pyra ahno emary sã rokene, tykase.

Ynara tykase Eria eya:

– Ytoko tuisa Akape a. Zuruta aotyritohme kahu aka aytotohme tytapyĩ taka, konopo a mokyro akorekehkaryino, tykase.

⁴⁵ Mame okynã pyra kapu xinukutumehme sã toehse akurũ ke, tyryrykane toehpitose, konopo konõto toehpitose. Akape tõtyrise tykahu aka axĩ toytotohme ropa Jezereu pona.

⁴⁶ Mame Ritonõpo jamitunuru toehse Eria a, tymety eary tymyhse eya, tururume toytotohme osemazuhme Akape esemary ae, Jezereu pona, enara.

19

Eria ypy Xinai po

¹ Morarame typyty Jezapeu turuse Akape a Eria nyrihpyry poko te, Paau poko urutõ kõ etapatopõpyry poko roropa eya.

² Mame omi taropose nohpo a Eria a. Ynara tykase ynororo:

– Jetapapory se hano ritõ komo a, kokoro serara ahtao oetapara jahtao, urutõ kõ etapatopõpyry sã oya, tykase.

³ Morara kary etaryke tyya enaromÿke toehse Eria. Toepase ynororo tõsepynanohtohme. Typoetory maro toytose ynororo pata Peresepa pona, Juta nonory pona. Moroto typoetory tynomose eya.

⁴ Mame tykohmãse ynororo ytoyory poko ona poro. Totypohse ynororo, typorohse wewe myhtokoxi jerutume exiryke. Toorikyry se rokẽ kynexine.

– Epo hnae! Ritonõpo, kuorihmapoko seromaroro. Torẽse rokẽ ywy, ytamuru tõ ehtopõpyry saaro, tykase ynororo.

⁵ Mame imihme toehse ynororo nono po, wewe zopino, tynyhse rahkene. Mõtoino rokẽ tapose ynororo Ritonõpo nenyokyhpyry a. Ynara tykase ynororo:

– Owõko, otuhkose, tykase.

⁶ Mame tõsenuhmase ynororo. Wyi tonese eya topu tõ po tuna maro ã ao, zupuhpyry pũto. Naeroro tõtuhse ynororo. Tuna tõse roropa eya. Mame tynyhse ropa ynororo.

⁷ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry tooehse ropa. Tapose ropa ynororo eya apitoryme apoitopõpyry saaro. Ynara tykase eya:

– Owõko, otuhkose. Otuhpyra awahtao poremãnõko mase oytory poko, tykase.

⁸ Mame towõse Eria. Tõtuhse ynororo. Tuna tõse roropa eya. Mame moro enahsẽ poe tyjamihtase ynororo, toytotohme 40me ãmepiry. Toytose ynororo Xinai pona, ypy Kurã pona. Moroto tomõse ynororo oramãka ypy myhto, ãmehtohme.

⁹ Mõtoino rokẽ Ritonõpo omiry totase eya. Tõturupose ynororo eya:

– Eria, oty poko ma taro? tykase.

¹⁰ Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo Imehxo Exikety, opoetoryme ase ypoeto ae ro. Omoro rokẽ Jesẽme mase. Yrome opoetory tõ Izyraeu tõ õmihpyry omipona pyra toehse mã toto. Tynekarorykõ zahkatoh typahse eya xine. Opoetory tõ urutõ kõ totapase eya xine. Ywy ro rokẽ tõxinamase, jetapary kuhnõko roropa mã toto, tykase.

¹¹ – Moro ae otõtako. Ypy emory pona ytoko. Xikihme exiko jẽpataka, tykase Ritonõpo eya.

Mame ipõtokozi toeporehkase Ritonõpo. Tyryrykane konõto tonehpose eya, ypy tõ tapiakase, topu tõ toehmose, yrome tyryrykane ao pyra Ritonõpo kynexine. Mame tymynyhpãse moro tyryrykane. Mame nono tykytyky tykase, yrome tykytyky katoh ao pyra Ritonõpo kynexine.

¹² Mame nono tykytyky tykakehse ahtao apoto toehse, yrome moro apoto ao pyra Ritonõpo kynexine. Mame apoto tonahse ahtao omi totase puti puti kane samo.

¹³ Mame moro omi etaryke tyya tõmyty tapuruse Eria a tupõ ke. Tutõtase ynororo orame ae xikihme ehtohme omõtõh tao. Morarame moro omi ynara tykase eya:

– Oty poko mah taro, Eria? tykase.

¹⁴ Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo Imehxo Exikety, opoetoryme ase ypoeto ae ro. Omoro rokẽ Jesẽme mase. Yrome opoetory tõ Izyraeu tõ õmihpyry omipona pyra toehse mã toto. Tynekarory tõ zahkatoh tykararahse eya xine. Opoetory tõ urutõ kõ totapase eya xine. Ywy ro rokẽ tõxinamase, jetapary kuhnõko roropa mã toto, tykase.

¹⁵ Mame ynara tykase Ritonõpo eya:

– Ytoko ropa ona pona Tamaxiku põtokozi. Mame morotona toeporehkase awahtao pata aka omõko, Hazaeu ahpatohme azeite ke, tuisame aehtohme, Xiria esẽme.

¹⁶ Mame Jeu, Ninixi mükuru, ahpako azeite ke, Izyraeu tuisaryme aehtohme. Eriseu, Sapate mükuru, Apeu-Meora põ ahpako roropa azeite ke, omyakãme aehtohme, urutõme.

¹⁷ Mame mokaro Paau poko exiketõ anaorihmapopyra Hazaeu ahtao, totapasẽme exiko mã toto Jeu a. Mame toto anaorihmapopyra Jeu ahtao, totapasẽme exiko mã toto Eriseu a.

¹⁸ Mãpyra 7 miumãkõ pynanohnõko ase, Izyraeu tomo, jomiry tymoise exiketomo, Paau oneahmara exiketomo onypohpyra roropa exiketomo.

Eriseu kohmatopõpyry

¹⁹ Morarame Eria toytose oseporyse Eriseu maro, tupito poko aerokuruhtao. Imaro 12me pui asasakoro erohnõko kynexine. Asakoro pui etyhyrymã ke erohnõko kynexine ynororo. Mame Eriseu põtokozi toytose Eria ahtao tupõ jaraono tomase eya Eriseu pona.

²⁰ Mame axĩ toky tõ turumekase Eriseu a, tururume toytotohme Eria a:

– Ytoxi aporo osekazumase papa tomo a, aja a roropa, toto pohse roropa, moromeĩpo amaro jytotohme, tykase Eriseu.

– Kure, ytoko. Ytopyry exiko, kara ase oya, tykase.

²¹ Morarame toytose ropa Eriseu toky tomo a. Pui tõ totapase eya. Ipũ tahnose eya. Toerohtoh kyryry wewe tyhkohse eya apotopokõme ehtohme.

Mame tõsẽ tokarose eya morotõkomo a. Tõtuhse toto. Mame tosae toytose ynororo Eria maro. Imaro toerohe ynororo akorehmaneme.

20

Etonatoh Xiria maro

¹ Morarame tuisa Pẽ-Hatate, Xiria esemy tõximõse typoetory tõ maro soutatu tõ maro. Takorehmase ynororo 32me tuisa tomo a, soutatu tõ maro, kawaru tõ maro, kahu tõ

maro. Mame toytose ynororo tymarõkõ maro, pata Samaria zomyehmase moro pata põkõ poremäkapse.

² Mame omi aronanõ taropose eya pata pona tuisa Akape, Izyraeu esẽ zurutohme. Ynara tykase toto eya:

³ – Tuisa Pẽ-Hatate ynara se oya mana: parata te, uuru te, nohpo tomo te, opoenomo, jamihme exiketomo, enara, tykase.

⁴ Ynara tykase Akape eya xine:

– Kaxiko jesemy Pẽ-Hatate a: “ÿme ase. Ywy, ymõkomory te, ypyxiã maro, emero yna esẽme mase. Opoetoryme ynanase,” kaxiko, tykase.

⁵ Moromeĩpo Pẽ-Hatate poe omi aronanõ tooehse ropa, Akape zuruse ropa. Ynara tykase:

– Apitoryme ynara ykano oya: “Omõkomory ekaroko ya parata te, uuru te, nohpo tõ maro te, opoenõ maro.

⁶ Seromaroro ypoetory tõ esã omõnõko mã toto, atapyĩ taka, opoetory tõ esã tapyĩ taka roropa, ise toto ehtoh apoitohme tykyryrykõme, emero porehme. Kokoro serara ahtao ytõko mã toto morotona,” tykase.

⁷ Mame tuisa Akape a takorehmananõ tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo:

– Enẽko matose. Kyyryhmarykõ se rokẽ mokyro mana. Omi tonehpose ya, ypyxiã ekarotohme eya te, ypoenõ maro te, ymõkomory parata, uuru maro. ÿme ase, zae mase, ase eya repe, tykase ynororo.

⁸ Ynara tykase toto, ipoetory tõ maro:

– Aomiry onetara exiko. Omõkomory onekaropyra exiko eya, tykase toto.

⁹ Naeroro ynara tykase Akape, Pẽ-Hatate omiry enehnanomo a:

– Ynara kahtoko jesemy a: “Tuisa, onekaropohpyry poko apitoryme ÿme exiase. Yrome seromaroro onekaropohpyry poko, ÿme ehsaromepyra ase,” tykase.

Mokaro, omi aronanõ toytose ropa. Mame tooehse ropa toto ezuhtoh enehse

¹⁰ Pẽ-Hatate poe omi taropose ropa:

– Soutatu tõ enehnõko ase tuhke apatarykõ enahkase. Tomary ke apatarykõ nonory aroryhtao eya xine pata tonahsẽme exiko mana. Jetapapory se ase ritõ tomo a, morara onyripyra jahtao, tykase.

¹¹ Mame tozuhse toto tuisa Akape a:

– Kaxiko tuisa Pẽ-Hatate a: “Soutatu nymyry tãtatapoikehse ahtao rokẽ epyrypãko mana. Osetapara ahtao ro epyrypara mana,” tykase.

¹² Akape ezuhtoh tokarose Pẽ-Hatate a eukuru enyryhtao eya imehnõ tuisa tõ maro tosao xine. “Ehmaropa pata poremäkase!” tykase ynororo soutatu tomo a. Mame toytopytose toto.

¹³ Morarame Ritonõpo poe urutõ toytose tuisa Akape a. Ynara tykase:

– Ynara ãko Ritonõpo mana: “Enaromyra exiko mokaro imoihmãkõ soutatu tõ eneryke oya. Seroae ãkorehmatorÿko ase toto poremäkapory poko oya xine. Mame zuaro exiko matose, Ywy ase Ritonõpo,” tykase.

¹⁴ – Onoky soutatu tõ arõko nae? tykase Akape.

Tozuhse ynororo urutono a, ynara tykase:

– Ritonõpo ynara ãko: “Soutatu tõ nuasemãkõ morara riko, tosẽkõ kowenatu tõ maro,” tykase.

– Onoky imoihmãkõ soutatu tõ arõko nae? tykase, tõturupose tuisa.

– Omoro, tuisa, tykase urutono.

¹⁵ Naeroro soutatu tõ nuasemãkõ tykohmase tuisa a kowenatu tõ maro; 232me toh kynexine. Mame Izyraeu tõ soutatu tõ tykohmase eya; 7 miuãkõ kynexine.

¹⁶ Mame tãxiahtao toytose toto etonase Pẽ-Hatate tõ maro, 32me tuisa tõ maro etÿnõko toto ahtao tosao xine.

¹⁷ Nuasemākō toytose osemazuhme. Tonese toto enenanomo a, Pē-Hatate poetory tomo a. Tosēkō turuse eya xine soutatu tō tūtary poko Samaria poe.

¹⁸ — Isene toto apoitoko, etonary se toto ahtao te, osepeme se toto ahtao, toto onetapara ehtoko, tykase Pē-Hatate.

¹⁹ Nuasemākō toytose osemazuhme etonase, okomino Izyraeu tō soutatu tomo.

²⁰ Mame topetōkara totapase eya xine. Toiro soutatu ahtao, topekara toiro totapase eya. Mame toepase Xiria tō rahkene. Tokahmase toto Izyraeu tomo a. Yrome Pē-Hatate toepase kawaru po, imehnō kawaru po ytoketō maro.

²¹ Mame tuisa Akape toytose kawaru tō apoise, kahu tō maro. Xiria tō soutatu tō typoremākapose eya ipunaka.

²² Mame ynara tykase urutono tuisa Akape a:

— Ytoko ropa. Ajamihtatoko ropa soutatu tō maro. Atamorepako tomeseke samo. Ynara exiryke, taroino toiro jeimamyry taropose ahtao Xiria tuisary oehnōko ropa mana etonase ropa kymaro xine.

Xiria tō etonatoh ropa

²³ Mame Pē-Hatate akorehmananō ynara tykase eya:

— Izyraeu tō ritō kō mā ypy tō po exiketōme mā toto. Morara exiryke kymarokō motye jamihme toehse mokaro mā toto. Yrome toto maro osetaparyhtao ona po orēpyrahxo exīko sytatose. Izyraeu tō poremākapōko sytatose.

²⁴ Naeroro ynara syritone: mokaro 32 tuisamākō touko. Toto myakāme kapitāo tō tyriko.

²⁵ Mame soutatu tō enehpoko oximōme, tuhke, apitoryme amaro aexityā tuhke ehtopōpyry samo, kawaru tō maro, kahu tō maro, apitoryme tuhke toto exiry samo. Osetapāko sytatose Izyraeu tō maro ona po. Mame toto poremākapōko sytatose rahkene, tykase toto.

Mame tuisa Pē-Hatate ŷme toehse kynexine. Morara tyrise eya mokaro omihpyry ae ro.

²⁶ Mame toiro jeimamyry taropose ahtao typoetory tō soutatu tō tonehpose eya oximōme toto ytotohme Apeka pona, etonatohme Izyraeu tō maro.

²⁷ Mame Izyraeu tō soutatu tō tykohmase, toto tonahsē tokarose eya xine; mame toytose toto. Tātapiakase toto asakoro oximōmākō toehtohkōme Xiria tō etonie. Mokaro Izyraeu tō eneryhtao, poti tō oximōmākō asakorōkō sã toh kynexine. Xiria tō tuhke kynexine, ona pehme sã kynexine.

²⁸ Mame urutō toytose tuisa Akape a oturuse. Ynara tykase ynororo:

— Ynara āko Ritonōpo mana: “Mokaro Xiria tō mā ypy tō esēme rokē jekarōko mā toto, jakanahmā esēme pyra. Naeroro ākorehmatorŷko ase toto poremākapory poko tuhke toto ahtao ro. Morarame zuaro exīko matose, ywy ase Ritonōpo.”

²⁹ Morarame 7me tōmehse toto, tehme rokē osēpataka, Xiria tō tosao xine, Izyraeu tō roropa tosao xine. Mame ěmepyyry 7mã po tātatapoipitose toto. 100 miume Xiria tō totapase Izyraeu tomo a, moro ěmepyyry ae.

³⁰ Mame Xiria tō akoīpyry toepase toto Apeka pona. Moro tao pata apuru toepukase 27 miumākō pona.

Pē-Hatate roropa toepase pata pona. Tōtonēse ynororo osa ao tapyi tao.

³¹ Mame mokyro akorehmananō toytose eya. Ynara tykase toto:

— Ynara totase yna Izyraeu tuisary tō poko. Kure mā toto. Topetōkara typoremākase ahtao, toto pynanohnōko mā toto. Yna aropoko Izyraeu tuisary a, tupoke kamisa topuxiximã risē ke, otuato eary roropa tymyhse yna pymyry pokona “Anamotome ynanase” katohme. Mame otarame opynanohnōko mana isene oehtohme, tykase toto.

³² Naeroro kamisa topuxiximã risē ke tupohtose toto, otuato eary panō tyrise eya xine typymyrykō pokona. Mame toytose toto Akape a. Ynara tykase:

– Anamoto Pě-Hatate, ajohpãme sã ekaropõko oya, mokyro anaorihmapopyra oeh-tohme, tykase toto.

– Orihpyra ro hnae? Kure. Atakorõme ynanase, tykase Akape.

³³ Pě-Hatate akorehmananõ omi kurã eraximãko toh kynexine. Naeroro, “Atakorõme ynanase” kary etaryke tyya xine, omi kurãme tonetupuhse eya xine. Tozuhse eya xine, ynara tykase toto:

– Aõ, zae mase. Pě-Hatate ãkorõme mana, tykase.

– Pě-Hatate enehtatoko xiaro ya, tykase Akape.

Pě-Hatate tooehse ahtao, taunuhmanohpose ynororo Akape a, kahu aka aotyritohme tymaro.

³⁴ Mame ynara tykase Pě-Hatate eya:

– Pata tõ, papa napoityã omy wino, ekarõko ropa ase oya. Mame osepekahtoh tyriko tyriry se awahtao Tamaxiku po, papa nyrihpyry sã Samaria po.

Mame ynara tykase Akape eya:

– Morara ahtao, osepeme kuexiryke, oẽmara ase ãpuruhpyry taka. Ytoko ropa oesaka.

Naeroro imaro Akape osepeme tõsekarose toh kynexine. Mame taropose ropa ynororo eya.

Urutono a Akape hxirotopõpyry

³⁵ Morarame Ritonõpo omi poe urutõ toytose imepỹurutono a. Ynara tykase ynororo:

– Kypipohko orẽpyra samo, tykase.

Yrome ipipokuru se pyra kynexine.

³⁶ Naeroro ynara tykase ynororo eya:

– Ritonõpo nyripohpyry omipona pyra oexiryke reão oesekãko mana jurumekaryhta, tykase.

Mame toytose ahtao, reão tooehse mokyro esekase. Toorihse.

³⁷ Mame mokyro urutõ toytose imepyny a, morara kase:

– Kypipohko, tykase ynororo.

Mame aomi poe mokyro typipohse eya, jamihme samo. Jetũ toehse.

³⁸ Mame mokyro urutõ a tõmyty tymyhse kamisa ke zuaro pyra imehnõ ehtohme. Toytose ynororo osema ehpiokoxi Izyraeu tõ tuisary oepyry eraximatohme.

³⁹ Morarame tuisa Akape oepyryhta, tykohmase ynororo urutono a. Ynara tykase ynororo:

– Tuisa imehxo! Osetapãko akene. Mame jepekara toiro tonehse ya soutatu a, inapoihpyry. “Mose eneko. Toepase ynororo ahtao oorikyry ke epehmãko mase. Oorikyry se pyra awahtao 3 miu parata ke epehmãko mase,” tykase ya.

⁴⁰ Yrome tỹpokõke jahtao tyorõ poko, toepase ynororo, tykase.

Ynara tykase tuisa eya:

– Omihpyry ae ro epehmãko mase. Zae nase, morara epehmary oya, tykase.

⁴¹ Mame kamisa touse ropa urutõ tõmyty poe. Mame tonetupuhse ynororo tuisa a urutõme aexiry.

⁴² Mame ynara tykase urutõ tuisa a:

– Ynara ãko Ritonõpo mana: “Oya orutua taropose ropa, taorihmapose ahtao ya. Opokoino Pě-Hatate toepase. Naeroro oorikyry ke epehmãko mase. Opoetory tõ, soutatu tõ tonahkasẽme exiko, mokyro poetory tõ taropose ropa oya exiryke.”

⁴³ Mame toytose ropa tuisa tytapyĩ taka, Samaria pona, torẽtyke, toemynyhmaryke roropa, enara.

21

Napote narykahpyry uwa zoko

¹ Mame tapyi konōto nae tuisa Akape kynexine Jezereu po. Moe pyra moro tapyi poe imep̄y tupi kynexine, uwa zoko ke tarykase. Moro tupito esē Napote kynexine.

² Morarame ynara tykase Akape tupito esemy a:

– Otupi epekahxi ise jexiryke, ytapyī pūto mana, ŷkyryry arykary se ase ynapyryme. Tyoro tupito ekarōko ase oya, kurano. Ise awahtao parata ekarōko ase oya, tykase.

³ – Repe, tykase Napote eya. – Ytamuru tō nynomohpyry sero, utupime. Naeroro Ritonōpo neneryme onekaropyra ase oya, tykase.

⁴ Mame toytose ropa Akape tytapyī taka toemynyhmaryme. Tohne roropa kynexine, tupito ekarory se pyra Napote exiryke. Tohrame toehse ynororo tynyhtoh po, ēmyty osa apuru wino. Tōtukuru se pyra toehse ynororo.

⁵ Mame ipyty Jezapeu toytose oturuse imaro. Tōturupose ynororo, ynara tykase eya:

– Oty katohme emynyhmāko mah? Oty katohme ōtukuru se pyra roropa mahno? tykase.

⁶ – Mokyro Napote omihpyry pokoino, tykase Akape. – “Otupi epekatyry se ase, uwa anarykahpyry. Tineru se pyra awahtao imep̄y ke imyakamāko ase,” ase eya repe. Yrome Napote a tozuhse ywy: “Onekaropyra ase,” tykase.

⁷ Mame ynara tykase Jezapeu, tynio Akape a:

– Izyraeu tō esē kara mahno? Owōko hkoty! Tākye exiko! Otuhko. Ywy roro Napote tupi ekarōko ase oya, Jezereu pono.

⁸ Mame pape tō tymerose eya. Ipokona Akape esety tymerose eya. Tapuhse kehko tuisa kyryry ke: “Tuisa nymerohpyry nymyry sero,” katohme. Mame tynymerohpyry taropose nohpo a tuisa tomo a, Jezereu tamuximehxo exiketomo a roropa.

⁹ Ynara tymerose pape pokona: “Toiro ēmepyry imenekatoko otuhpyra oehtohkōme apatary po. Mame oximōtohy tyritoko. Napote tyritoko aporesemyryme.

¹⁰ Mame ajoajohpākō asakoro tyritoko mokyro ēpataka ihxirotōhme: Popyra Ritonōpo esety tyripose mose a, popyra tuisa tyripose roropa eya, katohme. Mame mokyro arotoko pata poe, etapatōhme topu ke.”

¹¹ Morarame Jezereu tuisary tomo a, tamuximākomo a roropa, morara tyrise Jezapeu omihpyry omipona.

¹² Toiro ēmepyry tyripose eya xine otuhpyra typatary pōkō ehtōhme. Mame oximōme toto tonehpose eya xine. Aporesemyryme Napote tyrise eya xine.

¹³ Mame ajohpākō asakoro imoihmākō ēpataka tooehse. Napote tyhxirose eya xine. “Popyra Ritonōpo esety tyripose mose a, popyra tuisa tyripose roropa eya,” tykase toto ihxiroyryme. Mame tarose ynororo jarānaka pata poe. Topu ke totapase ynororo eya xine.

¹⁴ Mame omi taropose Jezapeu a: “Napote totapase topu ke,” katohme.

¹⁵ Mame moro omi tooehse ahtao eya, ynara tykase Jezapeu Akape a:

– Napote norihno. Naeroro itupi apoiko uwa arykahpyry, oya ekarory se pyra aexihpyry.

¹⁶ Mame tuaro toehse Akape ahtao Napote orihtopōpyry poko, toytose ynororo osesarise Napote narykahpyry pona.

¹⁷ Morarame ynara tykase Ritonōpo urutō Eria Tixipe pono a:

¹⁸ – Ytoko oturuse tuisa Akape a, Samaria pona. Mokyro enēko mase Napote narykahpyry po. Moroto osesariko mana.

¹⁹ Ynara kaxiko eya: “Ywy Ritonōpo ynara āko ase oya: Mokyro etapaxīpo, itupi apoiko mah otupime roropa?” Zuruko ropa, ynara āko Ritonōpo mana: “Moroto Napote munuru tomesē kaikuxi tomo a, moroto omunuru roropa emēko mā toto,” tykase.

²⁰ Mame Eria tonese ahtao Akape a, ynara tykase ynororo eya:

– Kueneropa, jepekara? tykase.

— Aõ, kueneropahxo! Õsekaroryke yronymyryme azahkuru ehtoh poko Ritonõpo neneryme,

²¹ ynara ãko mã Ritonõpo oya: “Awãnohnõko ase. Oenahkapõko ase. Oekyry tõ orutua kõ roropa enahkapõko ase, nuasemãkõ maro tamuhpomãkõ maro.

²² Amarokõ, oekyry tõ maro tuisa Jeropoão sã exiko, Nepate mükuru jekyry tõ maro. Tuisa Paasa, Aia mükuru sã roropa exiko mase jekyry tõ maro, ozehno tyrise jexiryke oya, Izyraeu tõ aroryke oya tyyrypyrykõ poko toto ehtoh poko,” tykase Eria. Mame tõturuse ro ynororo:

²³ — Jezapeu poko roropa, ynara ãko Ritonõpo mana, “Jezapeu ekepyry õnõko kaikuxi tomo Jezereu po.

²⁴ Jekyry tõ roropa, toorihse toto ahtao pata po, ekepyry tõ õnõko kaikuxi tomo. Ona po toorihse toto ahtao, ekepyry tõ õnõko kurumu tomo,” tykase.

²⁵ (Imehnõ motye Akape tõsekarose popyra ehtoh poko toehtohme, Ritonõpo zamaro pyra. Zae pyra ehtoh poko kynexine tyyty Jezapeu omi poe roropa.

²⁶ Tyyrypyry xihpyry poko toehse Akape, tyneponãmary eahmary poko eya amoreu tõ ehtopõpyry saaro. Mokaro tuãnohse Ritonõpo a, toto taropose eya tosarykõ poe, tonahkase roropa toto eya esahpyrykõ Izyraeu tõ esaryme ehtohme.)

²⁷ Mame tõturukehse Eria ahtao, tupõ tyxihkase Akape a. Tupõ touse roropa eya, kamisa topuxximã risẽ tamuruse “Irypyryme ase” katohme. Otuhpyra toehse ynororo. Saku risẽ po rokẽ tynyhse roropa ynororo. Toytoytoose toemynyhmaryme, tãkye pyra ipunaka.

²⁸ Mame ynara tykase Ritonõpo Eria a:

²⁹ — Akape enẽko mah? Emynyhmãko mana yneneryme. Morara exiryke mokyro onuãnohpyra ase orihpyra ro ynororo ahtao. Imükuru isene ahtao moro riko ase, Akape ekyry tõ enahkapõko ase, tykase.

22

Akape enaroximary urutõ Mikaia a

(2 Koronika 18.2-27)

¹ Morarame asakoro jeimamyry taropose etonara Izyraeu toh kynexine Xiria tõ maro.

² Yrome oseruao jeimamyry ae tuisa Josapa, Juta tõ esẽ toytoose Akape enese, Izyraeu tõ esemy.

³ Mame tõturupose Akape takorehmananomo a:

— Oty katoh Ramote-Kireate anapoipyra ropa sytatou Xiria tuisary winoino? Kypatarykõme mana.

⁴ Mame tõturupose Akape Josapa a:

— Oytory se hma ymaro etonase Ramote pata põkõ maro?

— Oytotoh tõtyhkase awahtao etonatoh taka oytotohme, ywy roropa amaro ytõko ysoutatu tõ maro, kawaru tõ roropa.

⁵ Yrome osemazuhme sekaropotone Ritonõpo Kuesẽkomo a.

⁶ Mame urutõ kõ tykohmase Akape a, 400mãkomo ekaropotohme:

— Oty zae exiry? Yna ytory etonase Ramote põkõ maro? Ytopyra yna exiry?

— Ytoko etonase. Orẽpyra oriko Ritonõpo mana, Ramote põkõ poremãkapõko mase, tykase toto.

⁷ Mame tõturupose Josapa a. Ynara tykase ynororo:

— Ritonõpo poe urutõ pyra hnae ekaropotohme Ritonõpo a? tykase.

⁸ — Nae, mokyro Mikaia, Inira mükuru. Yrome mokyro se pyra ase ipunaka, kure jehtoh poko onekaropyra aexiryke popyra jehtoh rokẽ ekarõko mana, tykase Akape.

— Morara kara exiko, tykase Josapa.

⁹ Mame typoetory tuisary tykohmase Akape a aropotohme Mikaia enehse.

¹⁰ Mokaro tuisa tō asakoro tupō kurā tamuruse eya xine. Typorohse toh nexiase tuisa apō po, tiriiku pikary poko erohtoh po, Samaria omōtoh pūto; toto ēpataka urutō kō emero oturūko toh nexiase.

¹¹ Toiro mokyro nexiase Zetekia, Kenaana mūkuru. Iretyry tyrise eya kurimene risemy. Ynara tykase ynororo Akape a:

– Ynara āko Ritonōpo mana: “Senohne ke Xiria tō poremākapōko mase ipunaka etonaryhtao toto maro,” tykase.

¹² Morara tykase toto, urutō kō emero. Ynara tykase toto:

– Ytotoko osetapase Ramote pōkō maro. Toto poremākapōko mase, tykase toto.

– Orēpyra orīko Ritonōpo mana, tykase.

¹³ Morara ahtao ro Akape naropohpyry Mikaia enehtohme ynara tykase eya:

– Mokaro urutō kō emero orēpyra tuisa ekarōko mā toto. Morara kaxiko mokaro saaro kure rokē oehtohme, tykase.

¹⁴ Yrome ynara tykase Mikaia eya:

– Ritonōpo rokē Imehxo Exiketyme mana. Inetaryme ynara āko ase oya; inekarory rokē zurūko ase! tykase.

¹⁵ Mame toeporehkase Mikaia ahtao tuisa tō ēpataka, ynara tykase Akape eya:

– Mikaia, tuisa Josapa ymaro zuaro se ynanase. Zae yna ytory etonase Ramote pōkō maro? Zae pyra hnae? tykase.

– Ytoko etonase, mokaro poremākapōko mase. Orēpyra orīko Ritonōpo mana.

¹⁶ Yrome tozuhse ynororo Akape a:

– Ajohpe pyra exiko Ritonōpo Kuesēkō omiry ekaroryhtao ya. Tuhke rokē morara tykase ywy oya.

¹⁷ Mame ynara tykase Mikaia eya:

– Izyraeu tō soutatu tō enēko ase sapararahme ypy tō poro kaneru tō samo tosēke pyra. Mame ynara tykase Ritonōpo Kuesēkomo: “Moxiā tosēke pyra mā toto; ah nytō toto tosaka xine ropa, osetapara ehtohme,” tykase.

¹⁸ – Ynara tykase Akape Josapa a:

– Morara yka, toipe ynororo. Omi kurā onekaropyra mana ypoko. Omi popyra rokē ypoko ekarōko mana! tykase.

¹⁹ Tōturuse ro Mikaia, ynara tykase:

– Seromaroro Ritonōpo omiry etatoko kēty, Ritonōpo tonese ya typorohse tapō po kapu ao. Imaro ipoetory tō, inenyohtyā xikihme toh nexiase tapotunuru wino, typozery wino, enara.

²⁰ Mame tōturupose Ritonōpo: “Onoky Akape enekunohnōko nae, aytotohme Ramote pona, totapasēme aehtohme?” tykase. Mame tozuhse ynororo tynenyohtyamo a toiro ikuhtoh poko, imehno a tyoro ikuhtoh poko.

²¹ Etyhpyryme toiro mokyro tōsenepose, ynara tykase ynororo: “Ywy Akape enekunohnōko ase,” tykase.

²² Mame tōturupose Ritonōpo eya: “Otāto?” tykase. Mokyro a tozuhse: “Ytōko ase Akape poetory tomo a, urutō kō emero ajohpe tyripotohme, ajohpe rokē zurūko mā toto,” tykase. Naeroro taropose ynororo Ritonōpo a: “Ytoko, Akape enekunohse. Mokyro enekunohnōko mase rahkene,” tykase.

²³ Mame tōturukehse Mikaia ynara karyke Akape a:

– Tuisa Akape, Ritonōpo nyrihpyry enēko mase seromaroro. Opoetory tō urutō kō ajohpe mā toto. Yrome tōmihpyry ae ro oorihmanohpōko Ritonōpo mana.

²⁴ Morarame urutō Zetekia toytose Mikaia a, ēmyty etapase tomary ke:

– Otara ahtao jurumekase Ritonōpo Zuzenu ytotohme oturuse amaro? tykase.

²⁵ – Zuaro exīko mase otonēse oytoryhtao tapyi taka, tykase Mikaia eya.

²⁶ Mame takorehmane toiro tyripose tuisa Akape a:

— Mikaia apoiko arotohme pata esemy Amõ a, umũkuru Joaxi a roropa.

²⁷ Toto zuruta mose ãmatohme ãpuruhpyry taka, wyi rokẽ ekarotohme eya tuna maro kure rokẽ joehtohto ropa, tykase.

²⁸ — Kure rokẽ ooepyry ropa awahtao, jomiry ae oturupyra Ritonõpo exiry, tykase Mikaia.

Mame ynara tykase:

— Otato ehtoko jomihpyry poko! tykase.

Akape orihtopõpyry
(2 Koronika 18.28-34)

²⁹ Morarame toytose toto tuisa Akape, Izyraeu tõ esemy, tuisa Josapa, Juta tõ esẽ maro etonase pata Ramote-Kireate poremãkapose.

³⁰ Ynara tykase Akape Josapa a:

— Etonatoh taka kytoryhtao, tyoro upo amurũko ase juaro pyra imehnõ ehtohme. Yrome oupõ kurã, tuisa zupõ amurũko mase, tykase.

Naeroro Izyraeu tõ esẽ toytose etonatoh taka tyoro upo ke tõtupomase.

³¹ Morarame Xiria esẽ ynara tykase tysoutatu tõ esamo a, 32mãkomo a, kahu aronanõ tuisary tomo a: “Imehnõ onetapara ehtoko, Izyraeu esẽ rokẽ etapatoko.”

³² Naeroro tuisa Josapa tonese ahtao eya xine, Izyraeu esẽme tokarose ynororo eya xine repe. Tokahmase ynororo eya xine etapatohme. Yrome kui tykase ynororo ahtao,

³³ tonetupuhse eya xine, Izyraeu tuisary kara. Naeroro onekahmara toehse toto.

³⁴ Mame pyrou tusarah tykase Xiria soutatu a, onenepyra ahtao ro tuisa Akape tuose eya ewomatoh kuroko. Naeroro kui tykase ynororo kahu arone a:

— Tuose ywy! Eramako ropa. Kuaroko taroino etonatoh poe.

³⁵ Mame osetaparyhtao ro tuisa Akape takorehmase eya xine xikihme ehtohme tykahu ao ãmyty Xiria tõ wino. Imunuru tutõtase pyrou ke ipũ wotopõpyry ae, nono pona kahu ao. Mame tykohmãse ahtao toorihse.

³⁶ Xixi omõsasaka ahtao, ynara tyripose Izyraeu soutatu tomo a:

— Ononorykõ pona, apatarykõ pona ytotoko ropa emero porehme, tykase.

³⁷ Moro sã tuisa Akape toorihse. Ekepyry tarose Samaria pona, moroto tonẽse kynexine.

³⁸ Ikahũ tukurikase tuna pẽkamã pũto Samaria po. Moroto imunuru tomesese kaikuxi tomo a. Moroto roropa nohpo tõ imeimehnõ poko exiketõ toekurikase toh kynexine. Morara toehse Ritonõpo omihpyry ae ro.

³⁹ Imehnõ tuisa Akape nyrytyã, itapyĩ konõto ehtoh poko, maafim ke enekure tyrise, pata tõ roropa inyrytyã poko tymerose pape pokona esety Izyraeu tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry.

⁴⁰ Mame toorihse Akape ahtao imũkuru Akazia tuisame toehse tumy myakãme.

Tuisame Josapa ehtopõpyry Juta po
(2 Koronika 20.31–21.1)

⁴¹ Mame 4me jeimamyry taropose ahtao Akape a Izyraeu tõ tuisaryme, Josapa, Asa mũkuru tuisame toehse, Juta tõ esẽme.

⁴² 35me jeimamyry nae kynexine tuisame toehse ahtao. Mame 25me jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Jerusarẽ po. Jeny Azupa kynexine Xiri ãxiry.

⁴³ Zae rokẽ kynexine Josapa, Ritonõpo neneryme, jumy Asa ehtopõpyry saaro.

⁴⁴ Yrome ahno neponãmary eahmatoh onypahpyra kynexine. Tynekarory tõ zahkãko ro toh kynexine, morotõkomo. Ixtaratu tyahkase roropa eya xine.

⁴⁵ Josapa osepeme toehse tuisa Akape maro, Izyraeu tõ esemy.

⁴⁶ Imehnõ Josapa nyrytyã, orẽpyra aexiry poko, etonatoh poko roropa, emero tymerose pape poko esety Juta tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry.

⁴⁷ Imeimehnõ poko exiketõ tonahkase eya, orutua komo te, nohpo tõ roropa tyneponãmarykõ eahmatoh tao. Tõxinamase toh kynexine jumy, Asa ehtopõpyry poe.

⁴⁸ Mame Etõ nonory põkõ tutuisaryke pyra toh kynexine. Juta tõ tuisary nymenekahpyry rokẽ toto kowenatume kynexine.

⁴⁹ Tuisa Josapa a wapu tõ konõto tyripose Opia pona ytotohme uuru enehse. Yrome toetoromase toto Eziõ-Kepea po. Ytopyra tokurehse toto.

⁵⁰ Moromeĩpo tuisa Akazia, Akape mũkuhpyry, typoetory tõ aropory se kynexine Josapa poetory tõ maro wapu tõ ae. Yrome ise pyra Josapa kynexine.

⁵¹ Mame Josapa toorihse. Ekepyry tonẽse tuisa tõ zonẽtoh taka, Tawi patary po. Imũkuru Jeorão tuisame toehse tumy myakãme.

Akazia, Izyraeu tõ esẽme

⁵² Mame 17me jeimamyry taropose Josapa ahtao Juta tõ tuisaryme, Akazia, Akape mũkuhpyry tuisame toehse Izyraeu tõ esẽme. Asakoro jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Samaria po.

⁵³ Iiryryryme kynexine ynororo Ritonõpo Omihpyry omipona pyra, jumy Akape tõ ehtopõpyry saaro, Akape te, Jezapeu te, tuisa Jeropoão, enara. Izyraeu tõ takorehmase mokaro a tyyrypyrykõ poko toto ehtoh poko.

⁵⁴ Tyneponãmary Paau toahmase eya, ipoko toerohse roropa ynororo. Mame tumy ehtopõpyry saaro tyzehno Ritonõpo Izyraeu tõ Esẽ tyripose eya.

2 TUISA TOMO

2 Tuisa tō Ehtopōpyry

2 Reis

Ekarotopo

Sero 2 Tuisa tomo ekarōko Izyraeu tō poko tātapiakase toto ahtao Juta tō winoino. Ekarōko osemazuhme 1) Juta tō poko jeimamyry 850mā oehpyra ro Jezu ahtao Samaria poremākatopōpyry pona, 721 jeimamyry po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. 2) Moromeīpo Juta tō ehtopōpyry poko; toto poremākatopōpyry pona. Jerusarē tonahkapose tuisa Napukotonozo a, Papironia esemy a, 586 jeimamyry po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Etyhpyryme ekarōko Ketaria kowenatume ehtopōpyry poko Juta nonory po te, tuisa Joakī tūtatopōpyry ropa poko āpuruhpyry tae, Papironia po.

Izyraeu te, Juta tō roropa tonahkapose Ritonōpo a tamonohse toto exiryke; Ritonōpo netapohpyry omipona pyra toehse toto, ahno neponāmary poko toehse. Morara exiryke tuānohse toto Ritonōpo a. Jerusarē tonahkapose eya, Juta tō taropose roropa Papironia pona Napukotonozo namotome toto ehtohme.

Sero pape ao

Izyraeu tō atapiakatopōpyry 1.1–17.41

1. Urutō Eriseu 1.1–8.15

2. Juta tuisary tō Izyraeu tuisary tō roropa 8.16–17.4

3. Samaria poremākatopōpyry 17.5–41

Juta tō tuisary tomo 18.1–24.20

1. Ezekia poe Joxia pona 18.1–21.26

2. Tuisame Joxia ahtao 22.1–23.30

3. Juta tō tuisary etyhpyrymākomo 23.31–24.20

Jerusarē poremākatopōpyry 25.1–30

Eria, tuisa Akazia maro

¹ Morarame tuisa Akape, Izyraeu esē toorihse ahtao Moape pōkō Izyraeu poetoryme toexirykō se pyra toehse.

² Mame tuisa Akazia toepukase kaino zara poe tytapyī konōto tao Samaria po. Jetū toehse kynexine pitiko rokē pyra. Naeroro typoetory taropose eya Paau-Zepupe, pirixteu tō neponāmary a, pata Ekorō po, ekaropotohme toekurākary ropa poko.

³ Yrome Eria tonyohse Ritonōpo nenyokyhpyry a oseporyse tuisa Akazia poetory tō maro. Eria urutō kynexine, Tixipe pono. Tonyohse ynororo ekaropotohme eya xine: “Oty katohme Paau-Zepupe a ytōko matou, Ekorō neponāmary a ekaropose? Ritonōpo pyra hnae Izyraeu po?”

⁴ Ynara kahtoko tuisa Akazia a Ritonōpo omiryne: ‘Ekurākara mase; oorihnōko mase.’”

Morara tyrise Eria a Ritonōpo nyripohpyry omipona.

⁵ Mame toytose ropa toto, tuisa poetory tō tutuisarykomo a ropa.

– Oty katohme moehtou ropa? tykase, tōturupose tuisa.

⁶ Ynara tykase toto:

– Tōseporyse yna orutua maro. Tonehpose ropa yna eya ourutohme Ritonōpo omiry ae oya: “Oty katoh opoetory tō aropōko ma Paau-Zepupe, Ekorō neponāmary a ekaropose? Ritonōpo pyra taro Izyraeu po, ekarōko matou? Ekurākara mase. Oorihnōko mase,” tykase toto.

⁷ – Oty sã nexi ynororo? tykase tuisa.

⁸ – Zupō nexino okyno pihpyry risemy. Imety eary okyno pihpyry roropa, tykase toto.

– Eria mokyro kynako, urutō Tixipe pono, tykase tuisa.

⁹ Mame kapitāo taropose eya 50me soutatu tō maro, Eria apoitohme. Mame tonese ynororo typorohse ypy emory po. Ynara tykase kapitāo eya:

– Urutono Ritonōpo poe. Ynara āko tuisa oya: “Osehko xiaro,” tykase.

¹⁰ – Urutōme jahtao Ritonōpo poe, apoto epukāko mana kaino oenahkase xine opoetory tō maro, tykase Eria.

Axī sā apoto toepukase kaino. Mokyro kapitāo tyahkase isoutatu tō maro.

¹¹ Morarame imepỹ kapitāo taropose tuisa a 50me soutatu tō maro. Tōnuhse ynororo Eria a. Ynara tykase eya:

– Urutono Ritonōpo poe, tuisa oenehpōko mana. Axī ke oyhtoko xiaro, tykase.

¹² Eria a tozuhse:

– Urutōme jahtao Ritonōpo poe, apoto epukāko mana opona xine kapu ae, oenahkase xine opoetory tō maro.

Axiny apoto toepukase Ritonōpo poe. Mokyro kapitāo tyahkase ipoetory tō maro.

¹³ Morarame imepỹ kapitāo taropose ropa tuisa a, 50me orutua kō maro. Tōnuhse ynororo ypy pona. Mame tosekumuru po typorohse ynororo Eria ēpataka ynara tykase:

– Urutono Ritonōpo poe, Ajohpāme sā yna pyno exiko, ywy, ypoetory tō maro. Yna onenahkapopyra exiko.

¹⁴ Asakoro kapitāo tō ipoetory tō maro, tyahkase apoto ke kapu ae ayhtohpyry. Yrome yna pyno exiko ajohpāme samo.

¹⁵ – Mose maro ytoko. Enaromyra exiko, tykase Ritonōpo nenyokyhpyry Eria a. Mame toytose Eria soutatu esē maro tuisa a.

¹⁶ Mame ynara tykase ynororo eya:

– Ritonōpo ynara āko oya: “Paau-Zepupe a opoetory tō taropose oya exiryke Ekorō neponāmary a ekaropose, Ritonōpo pyra exiry sā Izyraeu po, ekurākara mase exīko. Oorihnōko mase.”

¹⁷ Mame toorihse Akazia, Ritonōpo omihpyry ae ro, Eria ae. Tumūkue pyra Akazia. Naeroro zakorō Jorāo tuisame toehse turui myakāme. Morara toehse asakoro jeimamyry taropose Jeorāo, Josapa mūkuru ahtao, tuisame toexiry poko, Juta tō esēme.

¹⁸ Imehnō tuisa Akazia nyrytāā poko emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary tō ehtopōpyry poko.

2

Eria tarose kapu aka

¹ Morarame Eria arotōh toehse Ritonōpo a, wiriwirikane ae kapu aka. Mame toytose Eria Eriseu maro Kiukau poe.

² Mame osema tao ynara tykase Eria tymarono Eriseu a.

– Taro exiko; tonyohse ywy Ritonōpo a Peteu pona jytotohme, tykase.

Yrome ynara tykase Eriseu Eria a:

– Ritonōpo Kuesēkō netaryme onetaryme roropa: orumekara sātā ase, tykase. Naeroro toytose toto Peteu pona.

³ Mame urutō kō, morotōkō oximōmākō toytose toto Eriseu a oturupose:

– Tuaro mahno? Oesē arōko Ritonōpo mana owinoino, seroae ro? tykase.

– Ŷ, zuaro ase, yrome moro poko oturupyra sehtone, tykase Eriseu.

⁴ Mame ynara tykase Eria Eriseu a:

– Taro exiko, tonyohse jexiryke Ritonōpo a, Jeriko pona jytotohme, tykase.

Yrome ynara tykase Eriseu:

– Ritonōpo Kuesēkō netaryme onetaryme roropa, ynara āko ase oya: Orumekara ase rahkene, tykase.

Naeroro toytose toto Jeriko pona.

⁵ Mame urutō kō oximōmākō, morotōkō toytose toto Eriseu a oturupose:
 – Zuario mahno? Seroae oesē arōko Ritonōpo owinoino mana, tykase toto.
 – Ÿ, zuaro ase, tykase Eriseu, – yrome moro poko oturupyra sehtone, tykase.

⁶ Mame ynara tykase Eria Eriseu a:
 – Taro rokē exiko. Tonyohse ywy, tuna Joatāo pona jytotohme, tykase.
 Yrome tozuhse ynororo Eriseu a:
 – Ritonōpo Kuesēkō netaryme, onetaryme roropa orumekara ase rahkene, tykase.
 Naeroro toytose ro toto.

⁷ Morarame 50me urutō kō toto ekahmāko kynexine tuna Joatāo ehpioksi. Totypohse Eria maro Eriseu tuna ehpio. Mokaro urutō kō 50mākō xikihme toh nexiase ameke pyra.

⁸ Mame tupō jaraō tupokase Eria a, tamēse eya, mame moro ke tuna totapase eya. Typipohse tuna ahtao tātapiakase, mame Eriseu maro takuohse toto nono tonorē poro.

⁹ Moroto ynara tykase Eria Eriseu a:
 – Kaxiko ya, oty se hma ya ekarotohme oya jaropyra ro Ritonōpo ahtao, tykase.
 – Ritonōpo Zuzenu se rokē ase orēpyra jehtohme aomipona, omyakāme jehtohme, tykase Eriseu.

¹⁰ Ynara tykase Eria:
 – Moro, onekaropohpyry tupime ekarotohme oya. Yrome moro apoīko mase jeneryhtaō, tarose jahtao owinoino, jenepyra awahtao anapoipyra mase, tykase.

¹¹ Oturūko ro toh nexiase toytorykohtao; mame mōtoino rokē tapiakase toto kahu a apoto ao tutuyhmase kawaru tomo a, toto rānakuroko. Mame wiriwirikane a Eria tarose kakoxi kapu aka.

¹² Moro eneryke Eriseu a tykohtase ynororo:
 – Papa! Papa! Izyraeu tō ewomane! Arypyra mase!
 Mame Eria onenepyra ropa toehse ynororo.

Mame tātamasaryke tupō tyxihkase Eriseu a irānakuroko.

¹³ Eria zuponỹpyry tanỹse eya, nono pona aepukahpyry. Toeramase ropa ynororo tuna Joatāo ehpioksi ropa.

¹⁴ Eria zuponỹpyry ke tuna typipohse eya. Ynara tykase:
 – Otoko Ritonōpo nae, Eria esemy?
 Mame tuna totapase ropa eya, tātapiakase moro irānakuroko, mame tātakuohse ynororo tuna Joatāo mōpozakoxi.

¹⁵ Mame mokaro urutō kō 50mākō Jeriko pōkō moro eneryke tyya xine ynara tykase:
 – Eria jamitunuru Eriseu maro mana! tykase toto. Toytose toto tōsepyrothkōme imaro. Tosekumuru po typorohse toto Eriseu ēpataka, “Imehxo mase,” katohme,

¹⁶ mame ynara tykase toto:
 – Taro ynanase 50me orutua komo, jamihme exiketomo. Yna enyohko oesē zupise. Otarama Ritonōpo Zuzenu a tarose ynororo ypy emory pona, otarama jakanahmā pona tarose, tykase toto.

– Arypyra, oenyohpyra xine ase. Ytopyra ehtoko, tykase Eriseu.

¹⁷ Yrome kakehpyra toto exiryke, kuremỹme taropose toto eya. Oseruao ěmepyry taropose toto Eria zupiry poko repe. Yrome onenepyra tokurehse toto.

¹⁸ Mame toeramase ropa toto Jeriko pona ropa. Moroto Eriseu kynexine toto eraximāko. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytopyra ehtoko, ase oya xine.

Tuna kurākatopōpyry Eriseu a

¹⁹ Mame orutua kō, Jeriko pōkō toytose oturuse Eriseu maro:
 – Tuarō mase, sero pata kure repe, yrome tuna rokē popyra nase, ipokoino poeto tō exipyra ro ahtao epukāko.

²⁰ Naeroro ynara tykase Eriseu:

– Sautu tyriko kasana kasenato aka, mame enehko ya, tykase. Tonehse eya xine,
²¹ mame toytose Eriseu tuna enatyry pona, tuna kuaka moro sautu tomase eya, ynara tykase ynororo:

– Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana: “Sero tuna kurākāko ase, taroino anaorihmapopyra ropa mana, poeto tō epukara roropa exīko mana sero tuna pokoino.”

²² Mame moro tuna tukurākase rahkene. Kure mana seroae ro, Eriseu omihpyry ae ro.

Urutō erekohmananomo

²³ Morarame Eriseu toytose Jeriko poe Peteu pona. Osema ae aytoryhtao ahno, nuasemākō tutūtase pata poe, ipoihtōko toh kynexine, eunohnōko, ynara tykohtase eya xine:

– Ytoko taroino, merehkusasame exikety! Onuhko ty! tykase toto.

²⁴ Toeramase Eriseu toto enese:

– Awānohtorŷko Ritonōpo mana, tykase. Mame uusa tō asakoro tutūtase itu htae toto esekase. Tosekase toto 42mākomo.

²⁵ Morotoino toytose Eriseu ypy Karameru pona. Imeīpo Samaria pona toytose ynororo.

3

Izyraeu tō etonatopōpyry Moape tō maro

¹ Mame 18me jeimamyry taropose ahtao Josapa a tuisame toexiry poko, Juta tō esēme, Jorão, Akape mūkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. 12me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

² Tyrypyhpyke toehse ynororo, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē omipona pyra. Yrome tumy, Akape sã pyra kynexine, tyse, Jezapeu sã pyra roropa kynexine. Paau neponāmary, jū nyriphopyry typahse Jorão a.

³ Māpyra tuisa Jeropoão, Nepate mūkuru nyrihpyry sã, Izyraeu tō takorehmase eya tyrypyrykō poko toto ehtoh poko. Morara exikehpyra kynexine.

⁴ Mame tuisa Meza, Moape esemy kaneru esē kynexine. Jeimamyry ae rokē 100 miume kaneru poenō tokarose eya Izyraeu tuisary a kaneru hpoty maro 100 miume kaneru wino.

⁵ Yrome tuisa Akape, Izyraeu esē toorihse ahtao, morohne tokarokehse Meza a.

⁶ Naeroro axī tuisa Jorão toytose Samaria poe typoetory tō soutatu tō anonohpose.

⁷ Mame omi tonyohse eya tuisa Josapa, Juta tō esemy a. Ynara tykase ynororo:

– Moape tō tuisary mā jomihpyry rumekāko. Jakorehmary se pyra hma etonary poko?

– Ÿ, tykase tuisa Josapa, – amaro ase. Amaro ytōko ynanase ypoetory tō maro, jeky tō, kawaru tō maro.

⁸ Oty osema ae ytōko sytatou etonatoh taka? tykase.

– Ehmaropa moe, ona rānakuroko, Etō nonory poro, tykase Jorão.

⁹ Naeroro toytose toto, tuisa Jorão maro, Juta esemy te, Etō esemy, enara. Mame 7me ěmepyyry taropose ahtao toytorykō poko, tonahse tuna. Ahno okuru pyra toehse, eky tō okuru pyra roropa toehse.

¹⁰ – Xe! tykase tuisa Jorão. – Orihnōko rokē sytatose myhene! Ritonōpo a tonehse kymarokō, osekarohtome Moape tō tuisary a.

¹¹ Mame tuisa Josapa tōturupose. Ynara tykase ynororo:

– Urutō Ritonōpo poe pyra hnae taro? Eya ekaropotohme Ritonōpo a? tykase.

Toiro kapitāo, Jorão poeetory ynara tykase:

– Eriseu, Sapate mūkuru taro mana. Eria akorehmaneme kynexine, tykase.

¹² – Urutō nymyry mokyro. Ritonōpo poe oturūko mana, tykase Josapa. Naeroro Eriseu a toytose toto, tuisa tō oseruao.

¹³ – Oty katoh ãkorehmarykõ se moehtou ya? tykase Eriseu Izyraeu tõ esemy a. – Ytoko omykõ poetory tomo a, asakõ maro, ekaropose eya xine.

– Arypyra, Ritonõpo a rokẽ yna tonehpose xiara, oseruao tuisa, osekarohtoyme Moape esemy a, tykase Jorão.

¹⁴ Ynara tykase Eriseu eya:

– Ritonõpo Isene Exikety netaryme ynara ãko ase, mose tuisa Josapa, Juta tõ esẽ zae ehtoh enetupuhnõko ase. Tuisa Josapa hnao õmiry onetara jexiry ipunaka.

¹⁵ Seromaroro eremi kurã enehta.

Mame haapa totose ahtao Eriseu tyjamihtase Ritonõpo Zuzenu poe,

¹⁶ ynara tykase ynororo:

– Ynara ãko Ritonõpo mana: “Nono ahkatoko iporiry esemary ae tuhke, tonore ahtao ro.

¹⁷ Konopo onenepyra awahtao xine, tyryrykane pyra roropa ahtao, sero iporiry pehme exiko tuna ke. Mame amarokõ, oeky tõ roropa kawaru tõ emero tuna ênõko, itamurume tuna nae exiryke,” tykase.

¹⁸ Tõturuse ro Eriseu, ynara tykase:

– Sero tupime pyra Ritonõpo a, ãkorehmatorỹko roropa mã ynororo, Moape tõ poremãkapotohme oya xine.

¹⁹ Ipatarykõ kurã poremãkapõko roropa matose, tapuruse ipatarykõ ahtao ro. Toto narykatyã eperytaketõ akohnõko matose. Tuna eutary tõ apurũko roropa matose. Itupikõ ryhmãko roropa matose, topu tõ emaryke sapararahme nono poro.

²⁰ Mame yrokokoro, tynekarorykõ zahkatoh toehse ahtao, tuna tooehse Etõ winoino nono poro. Nono zueme sã toehse tuna ke.

²¹ Morarame Moape tõ tuaro toehse oseruao tuisa tõ oepyrý poko etonase tymaro xine. Naeroro oximõme tykohmase toto emero, tamuõpomãkõ maro nuasemãkõ maro, etonary waro exiketomo. Tynonorykõ ehþikuroko toh nexiase.

²² Yrokokoro towõse toto ahtao xixi tonese eya xine saereh ãko tuna poro. Tahpire tuna tonese eya xine munu samo.

²³ – Munuhxo moro! Mokaro oseruao oximõmãkõ tõsetapase toto oximaro. Tõsenahkase toto. Ehmaropa toto mõkomohþyry apoise, tykase toto.

²⁴ Yrome toeporehkase toto ahtao Izyraeu tõ tõsetapapitose toto maro, taropose ropa toto eya xine. Mame tokahmase toto Izyraeu tomo a, totapase toto.

²⁵ Ipatarykõ typahse eya xine. Toto tupi tõ poro toytose Izyraeu tõ ahtao topu tomase eya xine epona. Morara exiryke toto tupi pehme toehse topu ke; tuna eutary tõ tapuruse roropa eya xine, eperytaketõ takohse eya xine. Mame etyhþyryme toiro pata rokẽ tõxinamase, tuisa patary Kia-Here. Mame moro pata tomyehmase topu emananomo a, iporemãkatohme.

²⁶ Mame typoremãkase toexirykõ poko tuaro Moape esẽ toehse ahtao 700me soutatu tõ maro toepary tukuhse repe. Xiria tuisary a toepary se toh toehse repe, yrome epara tokurehse toto.

²⁷ Naeroro tumũkuru apitorymã, tymyakãme tynyriry tuisame tyahkase eya pata apuru po tynekaroryme Moape tõ neponãmary a. Moro eneryke tyya xine tõserehse toto, Izyraeu tomo. Naeroro toesyryhmase ropa toto tosaka xine ropa.

4

Pytõpo akorehmatopõpyry Eriseu a

¹ Mame noõpo kynexine urutõ ekeþyry pytõpyry. Etuarimãko ynororo, inio ekeþyry atamorepaketyme kynexine atamorepaketõ maro. Eriseu a toytose ynororo toetuari-mary ekarose:

– Amorepatono, ynio toorihse, Ritonõpo omipona exiketyme nexiase, zuaro mase. Tõsepekahse ynororo, mame onepehmara ro tahtao norikyase. Seromaroro mokyro noehno inepekatyhpyry esemÿpyry umükuru tõ asakoro apoise myhene tynamotome toto ritohme moro epehmatohme. Kuakorehmako, nupunato kueneko ajohpāme samo, tykase.

² – Oty rīko ha ākorehmatohme? Kaxiko ya, oty nae hma atapyĩ tao? tykase Eriseu eya.

– Arypyra reh ahse, tymõkomoke pyra reh ahse, tytineruke pyra roropa ase. Toiro rokē nae ase oriu azeite ē pitiko ao, tykase pytÿpo.

³ Mame ynara tykase Eriseu eya:

– Ÿ, kure roropa moro. Ekaropota oepe tomo a oripo tõkehko, taõke pyra exiketomo. Tuhke ke ekaropota.

⁴ Moromeĩpo atapyĩ taka ytoko opoenõ maro. Mame tapyi apuruxĩpo oriu arykako ē tõ aka emero porehme. Pehme toehse ahtao ikurākako, tykase.

⁵ – Ÿ, tykase ynororo. Mame morara tyrise eya rahkene, Eriseu omipona. Tytapyĩ taka tomõse typoenõ maro, tapyi tapuruse eya, mame oripo tõ tonehse ahtao ipoenomo a, oriu azeite ke taryhtose kehko oripo tomo eya.

⁶ Emero typehkase ahtao:

– Toiro ise ro nase, enehtoko ropa oriu eny, tykase repe.

– Nenahno, tykase imükuru toirõ eya.

Mame tarykakehse eya, tonahse ē exiryke.

⁷ Mame toytose ropa nohpo urutõ zuruse:

– Õmipona akene. Tuhke oripo ypehkano, tykase.

– Ÿ, kure. Moro oriu ekamota tineru poko, onio ekepyry nepekahtyā epehmatohme. Akoĩpyry oxinamāko mana otinerükõme, opoenõ maro, tykase Eriseu eya. Mame morara tyrise eya rahkene.

Nohpo Sunē pō ehtopõpyry

⁸ Morarame toytose Eriseu Sunē pona. Moroto nohpo kynexine tymõkomoke exikety. Toahmase ynororo eya otuhtohme. Mame morotoino toytose ropa Eriseu ahtao Sunē pona ytosene itapyĩ taka otuhse.

⁹ Mame ynara tykase mokyro nohpo tynio a:

– Tuaro ase mokyro oehsene exikety, Ritonõpo poetoryme nymyry nase.

¹⁰ Osa pitiko syrīne, kae tapyi tao. Moro tao inyhtoh syrīne, meza te, epehtopo te, nāparina, enara. Tyrīko sytase, mokyro esaryme ehtohme tooehse ynororo ahtao. Morara tyrise eya xine, osa tyrise Eriseu esaryme.

¹¹ Mame tooehse Eriseu ahtao Sunē pona, tõnuhse ynororo tosaka oseremase.

¹² Mame typoetory Keazi tonyohse eya mokyro nohpo kohmase. Tooehse ynororo ahtao,

¹³ ynara tykase ynororo typoetory Keazi a:

– Ekaropoko eya, oty se ynororo nae aerohtopõpyry emetakame, kypyno aehtamitume. Otarame jotururu se ynororo Izyraeu tõ tuisary a, otarame soutatu tõ esemy a typoko, akorehmapotohme.

– Emero ise jehtoh nae ase taro wekyry tõ maro, tykase.

¹⁴ – Morara ahtao, oty rīko ywy eya, inyrihpyry epehpyryme? tykase Eriseu Keazi a.

– Etako pahne, tumükue pyra mokyro mana, inio tamuhpõme roropa nase.

¹⁵ – Mokyro enehpoko xiaro, tykase Eriseu.

Tonehpose ahtao, tooehse ynororo omõtoht taka, xikihme.

¹⁶ – Taroino toiro jeimamyry taropose ahtao, omükuru aroarõko mase, tykase Eriseu nohpo a.

– To! Ajohpāme sã jenekunohpyra exiko! Urutõme mase Ritonõpo poetoryme! tykase ynororo.

¹⁷ Yrome, Eriseu omihpyry ae ro, toiro jeimamyry taropose ahtao, toemũkuase ynororo.

¹⁸ Mame tuhke pyra jeimamyry taropose ahtao, tỹkyryry apoitoh toehse ahtao, mokyro aimo toytose tupito pona oseporyse tumy maro, xixi tõnuhse pohto ahtao. Jũ kynexine imehnõ erohketõ maro tupito po.

¹⁹ Mõtoino rokẽ tyxitapitose poeto tumy netaryme.

– Jupuhpyry jetuhxo! Jupuhpyry jetuhxo! tykase poeto.

– Mose aroko jeny a, tykase typoetory a, poeto zumy.

²⁰ Mame tarose ynororo, erohkety a, jeny a. Mame tonaka tumũkuru tyrise repe. Yrome tãxiahtao toorihse.

²¹ Mame tarose poeto jeny a kakoxi, Eriseu nyhtoh taka, inyhtoh pona tyritohme. Moroto tynomose eya. Mame osa tapuruse eya.

²² Mame tynio tykohmase eya. Ynara tykase ynororo:

– Opoetory enehpoko xiara jumẽtu maro. Jytory se ase urutõ Eriseu enese. Okynã pyra oehnõko ropa ase, tykase.

²³ – Oty katoh oytory se hma seroae? tykase inio. – Oserematoh kara seroae. Oseahmatoh Nuno Kasenato kara roropa nase, tykase.

– Torẽtyke pyra exiko, tykase.

²⁴ Mame apõ tyripose ahtao jumẽta pona, ynara tykase ynororo typoetory a:

– Axĩ ke mose jeky aropoko. Etypohpopyra exiko, kara jahtao, tykase.

²⁵ Mame toytose ynororo ypy Karameru pona, moroto Eriseu exiryke.

Mame aepyry tonese Eriseu a, moero ynororo ahtao ro. Ynara tykase ynororo typoetory Keazi a:

– Eneko ke mokyro, nohpo, Sunẽ pono oehnõko mana.

²⁶ Axĩ ke ytoko eya ekaropotohme kure aexiry poko te, inio te, imũkuru, enara.

Mame Keazi a emero kure tokarose eya repe.

²⁷ Yrome toeporehkase tahtao Eriseu a, tosekumuru po typorohse ynororo, Eriseu myhtokoxi. Ipuuru tapoise eya. Morara eneryke tyya ipurohmary se Keazi toehse repe. Yrome ynara tykase Eriseu eya:

– Ah nexino. Onenepyra hma? Atsamãko mana yronymyryme. Kara roropa Ritonõpo ya mana sero poko.

²⁸ Mame ynara tykase nohpo Eriseu a:

– Pãna, umũkuru onekaropopyra exiase oya. Toiro rokẽ ekaropoase oya, jenekunohpyra oehthome, tykase.

²⁹ Toeramase Eriseu Keazi a. Ynara tykase:

– Ymyxiry apoiko oytotohme. Mame ytoko. Imehnõ maro oturupyra exiko toto eneryhtao oya osema tao. Imehnõ otururuhtao oya onezuhpyra exiko. Topohme rokẽ ytoko. Mame ymyxiry tyriko mose mũkuru pona.

³⁰ Yrome ynara tykase mokyro nohpo Eriseu a:

– Ritonõpo Kuesẽkõ netaryme, onetaryme roropa, orumekara ase taro, tykase.

Naeroro toytopitose ropa toto, asakoro ro.

³¹ Keazi toytose osemazuhme. Mame toeporehkase tahtao Eriseu myxiry tyrise eya poeto pona repe. Yrome oseremara poeto kynexine. Isene exikety sã pyra kynexine ynororo. Naeroro toytose ropa ynororo Eriseu a. Ynara tykase:

– Pakara poeto kynako, tykase.

³² Mame toeporehkase Eriseu ahtao, toytose ynororo toiroro tynyhtoh taka poeto tonese eya toorihse tynyhtoh po.

³³ Moro omõtoht tapuruse eya, tõturuse ynororo Ritonõpo a.

³⁴ Mame imihme toehse ynororo poeto ekepyry po. Tÿtary te, tonuru te, tomary roropa tyrise eya poeto ïtary pona, enuru pona, emary pona, enara. Mame poeto po imihme ynororo ahtao, axitü toehpitose ropa poeto ekepyry.

³⁵ Mame towōse Eriseu, toytotose ynororo nyhtoh tao. Mame toytose ropa imihme ehtohme ropa poeto pona. Mame atiu tykase poeto, atiu tykazomose 7me, mame tonuru totapuruhmakase, tōsenuhmase ynororo.

³⁶ Keazi tykohmase tyya, poeto ã kohmatohme. Tooehse ynororo ahtao, ynara tykase eya:

– Mose omükuru, tykase.

³⁷ Mame tosekumuru po typorohse ynororo Eriseu myhtokoxi, kure Ritonōpo mana, katohme. Mame tumükuru tapoise eya, toytose ropa.

Tonahsē orihmatōme sã exikety

³⁸ Moromeïpo tonahsē pyra toehse ahtao Izyraeu tō nonory po Eriseu toytose ropa Kiukau pona. Moroto urutō kō amoreparyhtao eya, typoetory a oripo konōto tyripōse eya apoto pona tonahsē ahnotohme.

³⁹ Mame toiro atamorepakety toytose tÿkyryry apoise repe. Otyroimo tonese eya toperē kurã panono. Mame moro epery typhōse eya tuhke. Tarose eya tapyi taka. Mame tynenehpyry tysahsahkase eya tyritohme oripo aka. Tuaro pyra kynexine ynororo moro epery poko.

⁴⁰ Mame tahnose tynapyrykō ahtao tokamose eya xine enahtohme repe. Yrome tukuhse tyya xine ahtao kui tykase toto Eriseu a:

– Orihmato sero! Popyra nase ipunaka, tykase toto.

Enapyry se pyra toehse toto.

⁴¹ – Kajama nae hmatou? tykase Eriseu. Mame kajama tyrise eya oripo aka. Ynara tykase ynororo:

– Seromaroro ahnohpyry ekamoko ropa pixo toto otuhtohme, tykase.

Mame moro tonahsē tukuhse ropa eya xine ahtao kure rokē kynexine rahkene.

20me wyi 100me orutua komo

⁴² Morarame imepÿ ãmepyrime ahtao, orutua tooehse Paau-Sarisa poe. 20me wyi pixo tonehse eya ekarotohme Eriseu a sewata risemy, apoisenano moro jeimamyry ae, ipuhturu roropa exipyra ro exiketomo. Mame typoetory a mokaro atamorepaketō tynahpahpose eya.

⁴³ Yrome tozuhse ynororo ipoetory a:

– Ipune pyra hnae otuhtohme, 100me orutua kō exiryke, tykase.

Ynara tykase Eriseu:

– Inahpako toto, ynara ãko Ritonōpo exiryke: Otuhnōko mã toto, mame wyi atakoinohnōko mana.

⁴⁴ Naeroro ipoetory a tonahsē tyrise meza pona toto otuhtohme, Ritonōpo omihpyry ae ro tōtuhse toto emero, akoïpyry tōxinamase roropa, enara.

5

Naamã kurãkatopōpyry

¹ Mame Naamã, soutatu tō esē kynexine Xiria po. Orēpyra kynexine ynororo, osepeme roropa Xiria tuisary maro takorehmase exiryke Ritonōpo a orēpyra Xiria tō ritopōpyry poko. Soutatume kure kynexine repe, yrome ipihpyry motaryke tyrohsēke kynexine.

² Mame Naamã pyty akorehmane nexiase Izyraeu tō ãxihpyry. Tapoise ynororo tosao ahtao Xiria soutatu tomo a arotohme tosaka xine tynamotome aehtohme.

³ Ynara tykase ynororo tosemy Naamã pyty a:

– Kure Samaria pona onio ytory urutono a. Ahtao ikurākary ropa, ipihpyry motary kurākary ropa, tykase.

⁴ Mame morara kary totase ahtao tyya, toytose Naamã tosẽ zuruse, ynara tykase ynororo eya:

– Ynara ekarõko Izyraeu põ ãxihpyry: Kurākõkara kurākane nae Izyraeu tõ nonory po, tykase Naamã.

⁵ – Kure. Ytoko ke Izyraeu tõ esemy a. Pape merõko ase ineneryme, tykase Xiria esemy.

Naeroro toytose Naamã, 350 kirume parata tarose eya, 70 kirume uuru maro, 10me upo kurã maro tukurãkatamitume. Mame toeporehkase ynororo Izyraeu tõ esaka.

⁶ Xiria põkõ tuisary nymerohpyry ynara tykase: “Sero ynnymerohpyry oneneryme. Kure pãna mã repe? Ypoetory Naamã aropoase oya, ikurãkapotohme oya. Ipihpyry motaryke tynyrohke mã ynororo,” tykase.

⁷ Mame moro pape tysekeremase ahtao Izyraeu tõ tuisary a tõserehse kynexine. Tupõ tyxihkase eya. Ynara tykase ynororo:

– Onokyme jekarõko Xiria põkõ tuisary nae? Ritonõpo kara ase. Aorihyã ãsemãkapory waro pyra ase. Ipũ imotatyã kurākary waro pyra roropa ase ipunaka. Otarama etonary se toexiryke morara ãko mana, tykase.

⁸ Yrome moro poko tutuarõtase Eriseu ahtao, Izyraeu tõ tuisary otupiry poko, tõmiry taropose eya, ynara tykase:

– Oty katohme oserehnõko mah? Mokyro enehpoko ya. Urutõme jexiry poko zuaro exĩko mana, tykase.

⁹ Naeroro Naamã taropose eya Eriseu tapyĩ taka. Toytose ynororo kawaru po kahu tõkehko maro. Pore, toeporehkase ynororo Eriseu tapyĩ omõtõh taka.

¹⁰ Yrome tũtara Eriseu, typoetory taropose eya Naamã zuruse, ynara tykase ynororo: – Ytoko Joatão kuaka, epyse. 7me tõpurihse awahtao ekurãkãko ropa mase kure rokẽ rahkene, tykase Eriseu poetory.

¹¹ Yrome morara kary etaryke tyya tyenonohse Naamã ipunaka. Toeramase ynororo toytotohme ropa tosaka. Ynara tykase ynororo typoetory tõ netaryme:

– Jenese oehpyra kynako. Oturupyra ynororo tosemy Ritonõpo a ukurãkatoh poko, tomary ke upũ anapopyra kynako jukurãkatohme.

¹² Tuna kurã nae roropa jesao Tamaxiku po, nae Apana te, Paapaa roropa, Izyraeu tunary kurã motye kuhse. Oty katohme morohne kuaka epysaromepyra hano, jekurãkatohme, tykase ynororo tumoxitapãse toexiryke.

Mame toytose ropa ynororo tohne toexiryke.

¹³ Mame Naamã poetory tõ toytose eya. Ynara tykase toto eya:

– Tupimã tyripose oya ahtao mokyro a onyripyra mexiry? Myriry ro. Naeroro kurehxo exiry oytory tuna Joatão kuaka, mokyro omihpyry ae, oekurãkatohme ropa, tykase toto eya.

¹⁴ Naeroro Joatão kuaka toytose ynororo. Tõpurihse 7me Eriseu omihpyry omipona. Mame toekurãkase ropa rahkene. Ipũ totyhse ropa kure, poeto pũ sã toehse ropa.

¹⁵ Morarama toeramase ropa ynororo Eriseu esaka typoetory tõ maro emero. Ynara tykase ynororo eya:

– Seromaroro zuaro ase, sero nono po porehme imepỹ Ritonõpo panõ pyra mana ipunaka. Toiro rokẽ mã Izyraeu tõ Esemy; naeroro ajohpãme sã ynekarory apoiko, mõkomo, “Kure mase,” kary se jexiryke oya, tykase ynororo Eriseu a.

¹⁶ Yrome Eriseu a tozuhse:

– Arypyra, Ritonõpo neneryme onekarory anapoipyra ase ipunaka, tykase.

– Ajohpãme sã ynekarory apoiko omõkomoryme, tykase ropa Naamã eya repe. Yrome anapoipyra tokurehse Eriseu.

¹⁷ Mame ynara tykase Naamã eya:

– Ynekarory apoiry se pyra oexiryke, ajohpāme sã nono aroxi taroino asakoro jumētu tō po. Ynara exiryke, taroino imehnō neponāmary a ynekarory onekaropyra ase, jeky tō roropa onyahkara ase ynekaroryme eya xine, Ritonōpo a rokē ynekarory ekarōko ase.

¹⁸ Yrome toiro yyrypyry korokapory se ase Ritonōpo a, jytoryhtao jesē maro, Rimō, Xiria tō neponāmary eahmatoh taka, moro taka tomōse jesē ahtao Rimō eahmatohme, jemary apoiryhtao eya, jeseukumuru po typorohse jahtao, Rimō ēpataka, moro poko ykorokapory se ase Ritonōpo a, tykase.

¹⁹ – Torētyke pyra exiko. Kure rokē ytoko, tykase Eriseu eya.

Keazi wānohtopōpyry

Mame Naamā toytose. Ameke pyra toytose ynororo ahtao

²⁰ Keazi, Eriseu akorehmane, tōsenetupuhse: Naamā taropose ropa jesemy a, epehpyry anapoipyra ahtao ipunaka. Kurehxo exiry Xiria pō nekarory apoiry eya. Naeroro Ritonōpo Isene Exikety neneryme tururume ytōko ase mokyro ekahmase, mōkomo pitiko apoitohme, tykase.

²¹ Mame toytose Keazi tururume. Mokyro oepyry tururume eneryhtao tyya Naamā tyhtose tykahu poe, ekaropose eya:

– Otara toehse? tykase.

²² – Arypyra, tykase Keazi. – Yrome tonehpose ywy jesemy a ouruse. Seromaroro tooehse mǎ toto, urutō kō asakoro, ypy tō poe Eparaī nonory po. Naeroro kure eya exiry parata ekarory eya xine 30 kirume te, upo kurā roropa asakoro, tykase.

²³ – Ajohpāme sã 60 kirume parata apoiko, tykase Naamā.

Orēpyra sã moro ekarory se toehse eya, mame parata tyrise eya saku tō aka asakoro. Moro tokarose eya, parata te, upo kurā asakoro typoetory a asakoro, morohne arotohme Keazi esemazupurume.

²⁴ Mame toeporehkase toto ahtao ypy pona, Eriseu esaka, saku asakoro tarose Keazi a tapyi taka. Mame Naamā poetory tō taropose ropa eya.

²⁵ Tapyi taka tomōse ropa oturutohme Eriseu maro. Mame tōturupose Eriseu:

– Aza mytono? tykase.

– Arypyra, ytopyra akene! tykase Keazi.

²⁶ Yrome ynara tykase Eriseu eya:

– Juzenu amaro kynako mokyro tyhtose ahtao tykahu poe tōturutohme amaro. Seromaroro epehpyry apoitoh kara mana, tineru te, upo kurano te, tupito tōkehko tarykase oriwera ke te, uwa ke roropa te, kaneru tomo te, pui tomo te, erohketomo roropa.

²⁷ Seromaroro Naamā nyrokuru amaro exīko, opoenō maro, apakō maro jūme, tykase.

Mame tutūtase Keazi ahtao ipū Naamā nyrokuru nae toehse, ipihpyry karimutume toehse, mauru samo.

6

Wywy anymyry ropa tuna kuae

¹ Morarame urutō kō Eriseu poetory tō tykerekerehemase tamorepanekomo a:

– Sē tapyi pitiko nase, kupune xine pyra nase, tykase toto.

² – Yna enyohko tuna Joatāo ehpiokoxi, wewe akohse. Moro wewe ke tapyi amōko ynanase yna esaryme, tykase toto.

– Ytotoko, tykase Eriseu.

³ – Yna maro awahtao kurehxo mana, tykase toiro orutua eya.

– Aō, amaro xine ase ytōko, tykase.

⁴ Naeroro oximōme toytose toto. Tuna Joatāo ehpiokoxi toeporehkase toto ahtao toerohpitose toto.

⁵ Mame toerohse toiro orutua ahtao wewe akotyry poko, mōtoino rokē wywy epuru tōtouse, wywy toepukase nakuaka.

— Oty rīko wywy? tykase ynororo, tykohtase Eriseu a. — Axītao rokē moro wywy tapoise ya.

⁶ — Otoko toepukase? tykase Eriseu.

Mame aepukatopōpyry tonepose eya ahtao, mara tysahkase Eriseu a. Moro wewe tomase eya nakuaka. Mame toekuōse wywy kurimene nakuae.

⁷ — Apoiko, tykase ynororo.

Mame wywy tapoise eya. Tanỹse ropa eya rahkene.

Xiria tō soutatu tō typoremāse

⁸ Mame Izyraeu tō poremākapory se toehse Xiria tuisary. Naeroro tōturuse ynororo tysoutatu tō esā maro: “Ehmaropa myaro Izyraeu tō esaka, ohpetu pona, osesarise, toto poremākapose,” tykase repe.

⁹ Mame Izyraeu tuisary tutuarōmase urutō a Ritonōpo poe. Ynara tykase ynororo Izyraeu tō tuisary a:

— Tomeseke ehtoko oytorykohtao ohpetu pona. Morotona ytōko Xiria tuisary tysoutatu tō maro oetapase xine, tykase.

¹⁰ Morara exiryke enene rokē taropose Izyraeu tuisary a tuaro morotōkō ehtohme. Tuhke pixo Izyraeu tuisary tutuarōtanohpose urutono a tōsepynanohtohme, osekaropyra toehtohme topetōkara a.

¹¹ Mame Xiria tuisary tyekītapāse. Tysoutatu tō esā tykohmase tyya tōturupotohme eya xine:

— Onoky taro nae kymaro xine, kuewokanekōme, Izyraeu tō tuisary akorehmaneme? tykase.

¹² — Arypyra, yna emero ākorehmananōme ynanase. Yrome moe Izyraeu po urutō nae. Mokyro rokē mā tutuisary tuarōtanohnōko ōmiry poko toiroro atapyī tao awahtao ro. Mokyro Eriseu, tykase toirono.

¹³ Mame ynara tykase Xiria tuisary:

— Ahtao ytotoko mokyro zupise. Tonese oya xine ahtao soutatu tō aropōko ase mokyro apoitohme, tykase typoetory tomo a. Mame toytose toto, tonese ynororo eya xine. Mame toeramase ropa toto, ynara tykase:

— Mō pata po Eriseu mana, Totā po, tykase toto.

¹⁴ Mame soutatu tō taropose tuisa a, kawaru po. Tuhke kawaru taropose eya Totā pona, Eriseu enehse. Koko toytose toto, pata tomyehmase eya xine.

¹⁵ Mame yrokokoro Eriseu poetory tutūtase tapyi tae. Tōsenuhmase ynororo imoihmākō tonese eya soutatu tomo, kawaru tō maro. Pata tapuruse eya xine. Naeroro tomōse ropa ynororo tapyi taka ropa, ynara tykase:

— Tee! Eriseu, otara āko syta? Kuenahkatohkō toehse, tykase.

¹⁶ — Oserehpyra exiko, kuakorehmananō tuhkehxo mana, moxiā motye kuhse kymaro exiketō mana, tykase Eriseu eya.

¹⁷ Mame tōturuse ynororo Ritonōpo a, ynara tykase:

— Ritonōpo yna Esemu, mose akorehmako kurehxo enuru osenuhmatohme, tykase.

Mame morara tyrise Ritonōpo a rahkene. Morarame kurehxo tōsenuhmase urutō poetory. Kawaru tō tonese eya te, kahu tō maro apoto ao samo, ypy tō poro Eriseu tō zomye, toto pynanohtohme.

¹⁸ Morarame tōsetapapitose Xiria tō ahtao tōturuse Ritonōpo a Eriseu:

— Ritonōpo Kapuaono, mokaro tonure pyra tyriko, tykase Eriseu.

Mame aomihpyry omipona tonure pyra toto tyripose Ritonōpo a.

¹⁹ Mame toytose Eriseu eya xine, ynara tykase ynororo:

— Sero osema kara. Sero pata yro kara roropa. Kuekahmatoko. Aarotorỹko ase mokyro a onupirykomo a, tykase.

Mame tarose toto eya Samaria pona.

²⁰ Morarame tomõse toto ahtao Samaria pona, tõturuse ropa Eriseu Ritonõpo a, ynara tykase:

– Enurukõ ikurākako ropa Ritonõpo, kure toto osenuhmatohme ropa, tykase.

Mame aomiry totase Ritonõpo a. Aomihpyry ae ro toto enuru tukurākase ropa eya. Tõsenetupuhse toto Samaria po toexirykõ pokõ.

²¹ Mame toto eneryke tyya, ynara tykase Izyraeu tõ esemy Eriseu a:

– Moxiã etapāko ha? Toto enahkatohme? tykase.

²² – Arypyra. Soutatu tõ apoiryhtao etonary pokõ awahtao, onetapara mexiry. Tonahsẽ ekaroko eya xine, eukuru roropa. Mame toto aropoko ropa esẽkomo a.

²³ Naeroro otuhtoh konõto tyrise Izyraeu tõ esemy a, toto otuhtohme. Mame tõtuhkehse toto ahtao, eukuru tõse roropa ahtao eya xine, taropose ropa toto Xiria esemy a. Moromeĩpo Xiria tõ oehpyra ropa toehse Izyraeu patary tõ pahse.

Omise konõto pata Samaria po

²⁴ Mame okynahtao tuisa Pẽ-Hatate, Xiria tõ esẽ, toytose tysoutatu tõ maro etonase Izyraeu tõ maro. Mame Samaria tapuruse eya xine.

²⁵ Morara exiryke tonahsẽ pyra toehse moro pata po. Tonahsẽ pyra exiryke jumõtu tõ tõse eya xine, utuku ety tonahse roropa eya xine. Jumõtu zupuhpyry topekahse ahtao typyneho kynexine, 80me parata ehepyry toehse; utuku ety roropa topekahse ehepyry typyne kahpyry kynexine, 200 karamame ahtao ehepyry 5me parata kynexine.

²⁶ Mame Izyraeu tõ tuisary ytoytoryhtao pata apuru poro nohpo tykohtase, ynara tykase ynororo eya:

– Kuakorehmako, tuisa! tykase.

²⁷ – Ritonõpo Kuesẽkõ ākorehmara ahtao oty rĩko ha ākorehmatohme? Tiriiku esẽme jekarõko mah? Eukuru esẽme roropa jekarõko mah?

²⁸ Yrome kaxiko! Oty popyra hnae oya? tykase.

Ynara tykase ynororo:

– Mõkokonie mokyro nohpo ynara tykase ya: “Eropa omũkuru sõne seroae. Mame kokoro umũkuru õnõko sytase,” tykase.

²⁹ Naeroro umũkuru tahnose, tõse yna a. Yrokokoro: “Seromaroro omũkuru sõne,” ase eya repe. Yrome tumũkuru tonẽse eya! tykase.

³⁰ Morara kary etaryke tyya tupõ tyxihkase tuisa a toemynyhmaryke, mokaro pata apuru pũto exiketomo a tuisa zupõ zopinono tonese, kamisa topuxiximã risẽ nexiase.

³¹ – Kuetapako, Ritonõpo, Eriseu zupuhpyry onykohpopyra jahtao seroae ro, tykase tuisa tykohtase.

³² Mame typoetory tonyohse eya Eriseu enehse.

Tytapyĩ tao Eriseu nexiase, Izyraeu tõ tamuximãkõ maro, oturũko. Mame oehpyra ro tuisa nenyokyhpyry ahtao ynara tykase Eriseu tamuximãkomo a:

– Mokyro ahno etapahpono a jetapapõko mana seromaroro typoetory a. Tooehse ynororo ahtao sẽ etapuru apurutoko omõpyra aehtohme. Mokyro mykapo tuisa roropa oehnõko mana, tykase.

³³ Mame Eriseu otururuhtao ro tuisa tooehse, ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo poe etuarimãko sytatose. Otyme kure kypynanopyrykõ ekaropory eya? Kuakorehmara xine mã ynororo, tykase.

7

¹ Mame tozuhse ynororo Eriseu a, ynara tykase:

– Etako pahne! Ynara āko Ritonõpo mana: “Kokoro, serara xixi ahtao tonahsẽ epekahnõko typyne pyra kuhse Samaria po; tiriiku 3 kirume zokonaka ehepyry toiro parata exĩko, sewata 7 kirume ahtao ehepyry toiro parata exĩko,” tykase Eriseu.

² Yrome ynara tykase tuisa akorehmane Eriseu a:

– Osenuhmatoh riryhtao Ritonõpo a kapu ao tiriiku epukatohme sewata maro morara ehsaromepyra mana, tykase.

Ynara tykase Eriseu eya:

– Oenuru ke morohne enẽko mase repe, yrome onenahpyra ekurehnõko mase, tykase.

Xiria soutatu tõ epatopõpyry

³ Mame 4me orutua kõ ipihpyry tyrohsẽ hpe jarao nexiase pata Samaria omõtohyhto. Oximaro oturũko toh nexiase ynara tykase toto oseyä:

– Oty katohtyporohse rokẽ sytatau kuorikyrykõ eraximãko?

⁴ Pata pona omomyry anakorehmara mana. Moro tao emitapãnõko mã toto. Tehme rokẽ kuahtao xine taro morararo orihnõko sytatose. Naeroro ehmaropa Xiria soutatu tõ esaka; otarame kuetapatorỹko mã toto, yrome otarame kypynanohtorỹko mã toto, tykase.

⁵ Naeroro kohmãsasaka ahtao toytose toto Xiria soutatu tõ esaka. Yrome toeporehkase toto ahtao ahno pyra nexiase ipunaka.

⁶ Panaikatõ totapose Ritonõpo a Xiria soutatu tomo a imoihmãkõ oepyyry samo; soutatu tomo te, kawaru tomo te, kahu tomo oepyyry samo. Naeroro ynara tõsenetupuhse toh nexiase; heteu tõ tuisary, Ejitu tõ tuisary maro topehmase Izyraeu tõ tuisary a soutatu tõ enehtohme etonatohme kymaro xine, tykase toto.

⁷ Naeroro tykohmãse ahtao ro toepase toto, Xiria soutatu tomo, tõsepynanohtokõme. Tytapyĩkõ kamisa risẽ tynomose eya xine te, kawaru tomo te, jumõtu tomo te, tosarykõ roropa tynomose eya xine morara ehtopõpyry samo.

⁸ Mame mokaro asakoropane exiketõ toeporehkase ahtao tomõse toto tapyi tõ kamisa risẽ taka, tõtuhse toto eukuru tõse roropa eya xine, parata tapoise eya xine uuru maro upo roropa. Toytose toto tynapoityã zonẽse; mame tooehse ropa toto, imepỹ taka omõtohme, mõkomo apoitohme zonõtohme apitorymã saaro.

⁹ Yrome ynara tykase toto oseyä rokene:

– Zae nymyry pyra sytatose! Kure ehtoh enẽko sytatose, Moro poko onekaropyra imehnomo a kuahtao xine popyra exiry. Ëmepyyry eraximaryhtao kyya xine ekarotohme, tuãnohsẽme exĩko sytatose. Ehmaropa seromaroro tuisa akorehmananõ zuruse tuisa tapyĩ konõto taka.

¹⁰ Naeroro toytose toto Xiria soutatu tõ esary poe Samaria pona ropa. Tykohtase toto pata apuru erase tomo a:

– Toytose yna Xiria tõ soutatu tõ esaka. Ahno onenepyyra ynanakene ipunaka, toto onetara roropa ynanakene, tykase toto. Mokaro eky tõ, kawaru tõ tymyhse ro, jumõtu tõ roropa tymyhse ro toh kynako. Itapyĩkõ moroto ro, Xiria soutatu tõ nynomohpyry saaro.

¹¹ Mame toto omiry taropose pata omõtohyhtao erasamo a, tuisa akorehmananomo a tuisa tapyĩ konõto tao.

¹² Koko nexiase repe, yrome towõse tuisa tynyhtoh poe. Ynara tykase ynororo takorehmananomo a:

– Ourutorỹko ase Xiria soutatu tõ atamorepatopõpyry poko. Tuarõ mã toto tonahsẽ pyra kuexirykõ poko. Morara exiryke tosarykõ turumekase eya xine otonõtohme ona po. Pata poe kutõtarykõ eraximãko mã toto, tonahsẽ zupise kytorykohtao. Morara ahtao kuapoitorykõ mã toto, kypatarykõ poremãkãko roropa mã toto.

¹³ Toiro akorehmane ynara tykase:

– Taro, pata po exiketõ orihnõko rokẽ mã toto, imehnõ aorihtyã samo. Naeroro orutua kõ saropotone 5me kawaru tõ tõxinamase exiketõ maro, tuaro kuehtokõme. Otara toehse rahkene?

¹⁴ Naeroro orutua kō tymenekase eya xine. Taropose toto tuisa a kahu tō asakoro maro: “Ytotoko osenuhmase tuaro ehtohme Xiria soutatu tō poko. Otara toehse toh rahkene?”

¹⁵ Mame toytose toto tuna Joatāo pona. Osema tao upo tonese eya xine mōkomo roropa, ipyrekō tōkehko typahse Xiria soutatu tomo a aeparykohtao. Mame tooehse ropa toto tuisa zuruse.

¹⁶ Morarame tutūtase Samaria pōkō axī samo Xiria soutatu tō nynomohpyry apoitohme tyya xine tykyryrykōme. Mame Ritonōpo omihpyry ae ro 3½ kiru tiriiku kurā ehepyryme, 7 kiru sewata ehepyryme saaro, toiro parata rokē nexiase.

¹⁷ Morarame mokyro tuisa akorehmane tyripose tuisa a pata omōtoh eraseme. Mame imoihmākomo a tytūtūmase ynororo toorihse. Eriseu omihpyry ae ro toytose tuisa ahtao oturuse imaro.

¹⁸ Morara ahtao tuisa turuse Eriseu a: “Sero sã xixi ahtao kokoro 3½ kiru tiriiku ehepyryme, 7me kiru sewata ehepyryme sã toiro parata rokē exīko,” tykase.

¹⁹ Morara kary etaryke tuisa akorehmane a morara tykase eya:

– Morara ehsaromepyra mana, Ritonōpo a tonahsē tonehpose ahtao ro kapu poe, tykase. Mame Eriseu a tozuhse:

– Oenuru ke morohne enēko mase repe, yrome onenahpyra mase ekurehnōko.

²⁰ Mame morara toehse eya, toorihse ynororo tytūtūmase ahtao imoihmākomo a pata omōtoh po.

8

Nohpo, Sunē pō oehpōpyry ropa Izyraeu pona

¹ Morarame mokyro nohpo Sunē pō turuse Eriseu a. Mokyro mūkuru tōsemākase ropa Eriseu a. “7me jeimamyry enehpōko Ritonōpo mana konopo oehpyrahme samo. Tonahsē pyra exiryke omise konōto exīko mana. Tarōkō etuarimāko mā toto. Naeroro kurehxo oytory oekyry tō maro imepŷ pona,” tykase eya.

² Morara exiryke urutō omi poe toesyryhmase ynororo tytapyī taōkō maro pirixteu tō nonory pona, 7me jeimamyry taropose.

³ Mame 7me jeimamyry taropose ahtao toeramase ropa ynororo Izyraeu tō nonory pona ropa. Toytose ynororo tuisa a tytapyī tōkehko tutupi roropa ekaropotohme ropa tyya.

⁴ Toeporehkase ynororo ahtao, tuisa oturūko nexiase Keazi maro Eriseu akorehmane maro. Tuaro se tuisa nexiase Eriseu nyriyā poko, Ritonōpo jamitunuru ke.

⁵ Poeto ēsemākapotopōpyry ropa poko Eriseu a, ekarōko Keazi nexiase tuisa a. Morara ekaroryhtao ro, nohpo tooehse tykyryry ekaropose ropa tuisa a. Mokyro eneryke tyya, Keazi ynara tykase:

– Tuisa! Mose nohpo ynororo. Mose imūkuru, Eriseu nēsemākapohpyry ropa.

⁶ Tōturupose ahtao zae Keazi nurutopōpyry tokarose nohpo a tuisa a. Naeroro takorehmane tonehpose tuisa a nohpo kyryry ekarotohme ropa eya, tapyi te, tupito te, ikyryry roropa ehepyry; emero toto narykatyā epery tapoise ahtao esē esahpyo 7me jeimamyry taropose ahtao, ekarotohme ropa eya.

Tuisa Pē-Hatate Eriseu maro

⁷ Morarame Tamaxiku pona toytose Eriseu kure pyra Pē-Hatate Xiria esē ahtao. Mame moroto Eriseu ehtoh tokarose ahtao tuisa a,

⁸ ynara tykase ynororo takorehmane Hazaeu a:

– Kynekarory arota urutono a. Oturuko eya, oturutohme Ritonōpo Kuesēkomo a zuaro ehtohme ekurākāko ropa hano?

⁹ Naeroro 40me kameru tō pona mōkomo kurā Tamaxiku pōkō mōkomory tyripose Hazaeu a arotohme tynekaroryme Eriseu a. Mame toytose ynororo oturuse Eriseu maro. Ynara tykase:

– Tuisa Pě-Hatate, omũkurume sã mana. Ekaropory se ynororo oya toekurãkary ropa poko kure pyra toexiryke, tykase.

¹⁰ Ynara tykase Eriseu eya:

– Ritonõpo a turuse ywy tuisa orihnõko mana. Yrome kaxiko eya: “Ekurãkãko ropa mase,” tykase.

¹¹ Mame okynahxo mokyro eneryke Eriseu a, toehxirose sã Hazaeu nexiase. Mame tyxitapitose Eriseu rahkene.

¹² Hazaeu tõturupose eya:

– Oty katohme mah xitãko? tykase.

– Tuaro jexiryke onyriry tõ xihpyry poko Izyraeu tõ ryhmaryke, tykase Eriseu. Izyraeu tõ soutatu tõ tapyĩ jamihme exiketõ zahkãko mase. Toto poenõ etapãko mase, ipoenõ pitiko roropa, nohpo tõ ryhmãko mase poetoẽme exiketomo, tykase.

¹³ – Otãto morohne xihpyry rĩko ywy? tykase, tõturupose Hazaeu. – Ime pyra ase ipunaka, tykase.

– Ritonõpo poe zuaro ase; Xiria tuisaryme exĩko mase, tykase Eriseu.

¹⁴ Mame toytose ropa Hazaeu tuisa Pě-Hatate esaka. Tõturupose tuisa a eya:

– Otara nykã Eriseu? tykase.

– Ekurãkãko ropa mase rahkene nykã ynororo, tykase Hazaeu.

¹⁵ Yrome yrokokoro kamisa topuxixime exikety tapoise Hazaeu a. Moro kamisa tyrise eya tuna kuaka tahxikure ehtohme. Mame ike tuisa ãmyty tyõtose oseremara ehtohme. Toorihse ynororo.

Mame Pě-Hatate myakãme toehse Hazaeu, Xiria põkõ tuisaryme.

Tuisa Jeorão Juta tõ esemy

(2 Koronika 21.2-20)

¹⁶ Mame 5me jeimamyry taropose Jorão, Akape mũkuru a ahtao Izyraeu tõ tuisaryme toexiry poko, Jeorão, Josapa mũkuru tuisame toehse Juta tõ esẽme.

¹⁷ 32 anome nexiase. Mame 8me jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Jerusarẽ po.

¹⁸ Ipyty Akape ãxiry kynexine. Mame Akape tõ ehtopõpyry sã popyra nexiase, imehnõ Izyraeu tõ tuisary tõ ehtopõpyry sã roropa. Ritonõpo omihpyry omipona pyra nexiase.

¹⁹ Yrome Juta tõ enahkapory se pyra Ritonõpo nexiase, tõmihpyry pokoino, typoetory Tawi a. Omũkuru, apakõ roropa tuisame exikehpyra exĩko mã toto, katopõpyry pokoino.

²⁰ Mame Jeorão tuisame ahtao Etõ tõ typenekehse Juta tõ poetoryme toexirykõ poko. “Yna esẽ kara mase,” tykase toto Jeorão a.

²¹ Naeroro Jeorão toytose soutatu tõ maro kahu tõ ae pata Zaia pona. Moroto tomyehmase ynaroro Etõ soutatu tomo a. Mame koko tukuhse ynororo kahu aronanõ maro tutõtarykõ poko. Tutõtase toto ahtao toepase toto, Jeorão poetory tõ emero tytapyĩkõ taka ropa.

²² Morotoino Etõ tõ, Juta poetory tõme exipyra ropa toehse toh nexiase. Mame morara ahtao pata Ripina põkõ roropa Juta turumekase tosẽkõme.

²³ Imehnõ Jeorão nyrytyã emero tymerose pape pokona esety Juta tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry.

²⁴ Mame Jeorão toorihse. Ekepyry tonẽse tuisa tõ ekepyry tõ maro Tawi patary po. Imũkuru Akazia tuisame toehse tumy esahpyõme.

Tuisa Akazia Juta tõ esẽme

(2 Koronika 22.1-6)

²⁵ Mame 12me jeimamyry taropose Jorão, Akape mũkuru ahtao tuisame toexiry poko Izyraeu tõ esẽme, Akazia, Jeorão mũkuru tuisame toehse, Juta tõ esẽme.

²⁶ 22 jeimamyry nae kynexine tuisame toehse ahtao. Mame toiro jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jeny Ataria kynexine, Akape ěxiry, tuisa Oniri pary, Izyraeu tō esemy.

²⁷ Oxiekyryme Akazia exiryke tuisa Akape maro, tyyptase jū exiryke Akape ěxiry maro, tyyrypyry poko toehse ynororo Akape tō ehtopōpyry samo.

²⁸ Mame Akazia toytose tuisa Jorão, Izyraeu tō esē akorehmase etonase tuisa Hazaeu Xiria tō esē, poremākapory poko. Mame tōsetapase toto Ramote-Kireate po. Moroto Jorão tyyryhmase.

²⁹ Naeroro toytose ropa ynororo pata Jezereu pona aekurākatohme ropa. Mame Akazia toytose roropa morotona mokyro enese.

9

Jeu tahpase Izyraeu tō esēme ehtohme

¹ Morarame urutō nuasemā tykohmase tyya, urutō Eriseu a. Ynara tykase ynororo eya:

– Atakimako oytotohme Ramote-Kireate pona. Sero oriu aroko kutehi ao amaro.

² Mame morotona toeporehkase awahtao Jeu zupiko, Josapa mūkuru, Ninixi paryme. Mokyro arota imepỹ osa taka ameke pixo epe tō winoino.

³ Mame sero oriu ikuāko zupuhpyry pona. Ynara kaxiko eya: “Ritonōpo Kuesēkō omi poe kuahtano tymenekase oexiryke Izyraeu tō esēme.” Moromeĩpo otūtako ropa, axĩ ke oytotohme ropa.

⁴ Naeroro mokyro urutō nuasemā toytose Ramote-Kireate pona.

⁵ Moroto soutatu tō esēkō tonese eya oximōme. Ynara tykase ynororo:

– Omi enehno ekarotohme oya, tykase.

– Onoky a morara āko mah? tykase Jeu.

– Oya, pāna! tykase ynororo.

⁶ Naeroro toytose mokaro asakoro ro imepỹ osa taka. Mame moro tao oriu tukuāse eya Jeu zupuhpyry pona. Ynara tykase ynororo eya:

– Ritonōpo, Izyraeu tō Esemey ynara āko: “Omoroto tymenekase ya ypoetory tō, Izyraeu tō esēme oehotohme.

⁷ Oesemy tuisa Jorão, Akape mūkuru, etapapōko ase oya Jezapeu wānohtohme urutō kō totapase eya exiryke imehnō ypoetory tō maro.

⁸ Akape ekyry tō emero etapapōko ase, orutua kō emero aorihmapōko ase, nuasemākomo, tamuhpomākō maro.

⁹ Akape tō rīko ase tuisa Jeropoão Nepate mūkuru ritopōpyry sã ya, tuisa Paasa Aia mūkuru ritopōpyry sã roropa ya.

¹⁰ Jezapeu ekepyry ononēpyra exĩko mana; ipũ ònōko kaikuxi tō mana pata Jezereu pũto,” tykase.

Morarara kaxĩpo mokyro urutō nuasemā tutūtase moro tae. Mame morotoino toepase ynororo rahkene.

¹¹ Mokaro soutatu tō esamo a toehse ropa Jeu ahtao, tōturupose toto a:

– Emero kure repe? Oty se kynako oya mokyro rowohpano? tykase toto.

– Zuario matose ise aexiry, tykase Jeu.

¹² – Arypyra pāna! Kaxiko, otara nyka? tykase toto.

– Ynara tykase ynororo ya: “Ritonōpo ynara tykase: Ywy omenekāko ase, Jeu, tuisame ehtohme, Izyraeu tō esēme,” nykã ya.

¹³ Morara kary etaryke tyya xine Jeu marōkomo, soutatu tō esamo a, tupōkō tomase onuhtoh pona, epona xikihme Jeu ehtohme. Rue totose eya xine. Tykohtase toto:

– Jeu tuisame mana! tykase toto.

Tuisa Jorão etapapōpyry

14-15 Morarame Jeu tãtamorepase tuisa Jorão etapatoh poko. Jezereu po tuisa Jorão nexiase, ekuřãkãko. Morotona toytose ynororo tyryhmase ahtao, osetaparyhtao tuisa Hazaeu, Xiria esẽ maro, Ramote-Kireate po. Naeroro ynara tykase Jeu tymarõkõ soutatu tõ esamo a:

– Ymaro awahtao xine tomeseke ehtoko tarõkõ ytopyra ehtohme tokare pyra, Ramote-Kireate poe Jezereu põkõ zuruse ypoko.

16 Mame tõtyrise ynororo tykahu aka toytotohme Jezereu pona. Tuisa Jorão etyhõko ro nexiase. Tuisa Akazia Juta tõ esẽ moroto roropa nexiase imaro, Jezereu po.

17 Morarame soutatu nexiase, kae tapyi tao, pata omõtoh eraseme, Jezereu po. Jeu oepyyry typoetory tõ maro tonese eya. Tykohtase:

– Ahno oehnõko kawaru tõ maro! tykase.

Ynara tykase Jorão:

– Soutatu enyohko kawaru po, ekaropotohme epeme toto exiry poko, epetõkarameme toto exiry poko, enara.

18 Mokyro omi arone toytose osepyryse Jeu maro. Ynara tykase:

– Tuisa zuaro toexiry se epeme moehno?

– Oty poko torẽtyke mahno? Juaro pyra hma? Kuekahmako ty, tykase Jeu.

Mame mokyro soutatu kae ehtoh tao ynara tykase: “Omi arone tõsepyryse toto maro yrome oehpyra ropa mana.”

19 Imepỹ omi arone tonyohse ekaropose Jeu a, apitorymã saaro. Mokyro tozuhse roropa eya:

– Torẽtyke pyra exiko! Juaro pyra hma? Kuekahmako ty, tykase.

20 Mokyro erase kae ehtoh tao tõturuse:

– Omi arone tõsepyryse toto maro yrome oehpyra ropa mana. Ynara tykase roropa ynororo:

– Mokaro tuisary tykahu arõko rowohpã samo, Jeu kahu arory sã hkotano!

21 – Ykahu enehta, tykase tuisa Jorão. Tonehse eya xine. Mame tõtyrise tuisa Jorão tykahu aka. Tuisa Akazia toytose roropa tykahu ao. Toytose toto asakoro ro osepyryse Jeu maro. Mame tõsepyryse toto tupito po, Napote esahpyry po. Mame Jorão tõturupose:

22 – Osepeme moehno? tykase.

– Otãto osepeme exiko syta joroko poko ro tarõkõ ahtao, tyneponãmarykõ eahmary poko toto ahtao, asa, Jezapeu nyripohpyry ae ro? tykase.

23 Naeroro tykahu ae toeramase Jorão epatohme, kohtãko nexiase Akazia a:

– Kuewokãko mana! Yrypo mokyro, Akazia!

24 Mame tyyre ke tuose Jeu a jamihme samo. Jorão tuose ãpary pokona eano pona. Toorihse, toepukase tykahu ao.

25 Mame ynara tykase Jeu takorehmane Pitikaa a:

– Mokyro ekepyry emako tupito pona, Napote esahpyry pona. Wenikehpyra hma kawaru po kytoryhtao Akape, Jorão zũ maro? Morara tykase Ritonõpo Akape poko:

26 “Kokonie Napote etapatopõpyry enease imũkuru tõ maro. Naeroro jomiry etapõko ase oya, awãnohnõko ase taro, sero tupito po.”

– Morara exiryke Jorão ekepyry emako Napote tupõpyry pona, Ritonõpo omihpyry ae ro, tykase Jeu takorehmane a.

Akazia orihtopõpyry

27 Morara tonese tuisa Akazia a. Naeroro tykahu ae toepase ynororo Pete-Hakã esemary ae. Yrome tokahmase Jeu a ynororo. Ynara tykase Jeu typoetory tomo a:

– Akazia etapako roropa! tykase.

Tuose ynororo eya xine tykahu ae aytoryhtao osema ae Kua pona, pata Ipyreão pũto. Yrome toytose ro ynororo, jetũ ahtao ro Mekito pona. Moroto toorihse.

²⁸ Mame Akazia ekepyry tarose ipoetory tō esamo a Jerusarē pona ropa kahu ae. Moroto tuisa tō zonētoh tao tonēse ynororo Tawi patary po.

²⁹ Akazia tuisame toehse Juta tō esēme 11me jeimamyry taropose Jorão, Akape mūkuru ahtao tuisame toexiry poko Izyraeu tō esēme.

Jezapeu etapatopōpyry

³⁰ Morarame Jeu toeporehkase Jezereu pona. Inyrihpyry poko totase Jezapeu a. Tōmyty tonohse eya, tonuru tōkehko, tūsety tokurinase eya. Toexikihmase ynororo tuisa tapyī konōto tao kaino osema enēko osenuhmatoh ae.

³¹ Mame Jeu tooehse ahtao pata omōtoah ae, tykohtase Jezapeu eya:

– Moehno, Ziniri, oesē etapahpono?

³² Tōsenuhmase kakoxi Jeu, tykohtase ynororo:

– Onoky jakorehmāko nae?

Tōsenuhmase osenuhmatoh ae orutua komo tapyi poko erohketomo asakoro otarame oseruao.

³³ – Mose emako moro tae! tykase Jeu eya xine.

Tomase ynororo eya xine. Imunuru sapararah tykase tapyi apuru pokona, kawaru pokona roropa. Ekepyry pona kawaru tō tarose Jeu a, kahu maro.

³⁴ Mame tuisa tapyī konōto taka tomōse ynororo. Tōtuhse, eukuru tōse eya. Mame otuhkehxīpo ynara tykase ynororo:

– Mokyro popyra aexihpyry ekepyry aroko zonētohme; ynara exiryke: tuisa ēxihpyryme mana, tykase.

³⁵ Yrome mokaro nohpo ekepyry zonēse aytotyā toytose ahtao onenepyra toh nexiase. Zupuhpyry zehpyry rokē tonese, ipupuru zehpyry, emary zehpyry roropa, enara rokene.

³⁶ Mame Jeu turuse ahtao moro poko eya xine, ynara tykase ynororo:

– Morara exīko, tykase Ritonōpo, Eria Tixipe pō omiry ae: “Kaikuxi tō Jezapeu ekepyry ōnōko mana pata Jezereu po.

³⁷ Akoīpyry sapararahme exīko okyno ety samo. Moromeīpo ipoko ynara kasaromepyra exīko imehnō mana: ‘Mose Jezapeu ekepyry taro nexiase.’ ”

10

Akape mūkuru tō etapatopōpyry

¹ Morarame Samaria po Akape poenō kynexine ipakō roropa, 70mākō kynexine. Mame pape tymerose Jeu a pata esā neneryme, tamuximākō neneryme roropa, Akape ekyry tō pyno exiketō neneryme roropa. Ynara tykase ynororo:

² – Tuisa mūkuru tō eraseme matose. Kahu tō nae matose te, kawaru tomo, typyreke roropa matose. Pata tō tapuruse exiketō nae roropa matose. Naeroro sero pape, nymerohpyry tapoise oya xine ahtao,

³ tuisa ekyrōpyry toiro imenekatoko, imehxo exikety, otuisarykōme ehtohme. Mame etonāko matose mokyro ewomatohme.

⁴ Yrome mokaro Samaria pōkō esā tōserehse. Ynara tykase toto:

– Otāto osetapāko sytatou? Jeu onyporemākaposaromepyra sytatose. Tuisa Jorão typoremākase eya, tuisa Akazia roropa, tykase toto.

⁵ Naeroro tōximōse toto; tuisa tapyī konōto erase te, pata tuisary maro te, tamuximākō maro, Akape ekyry pyno exiketō maro. Oximaro omi taropose eya xine Jeu a ynara katohme: “Opoetoryme ynanase. Ōmiry omipona se rokē ynanase. Yrome tuisa ekyry onymenekara ynanase tuisame tyritohme. Naeroro zae ehtoh oya tyriko,” tykase toto.

⁶ Morara exiryke imepỹ pape tymerose Jeu a toto neneryme. Ynara tykase:

– Ymaro awahtao xine, jomiry omipona se nymyry awahtao xine, tuisa Akape mūkuru tō etapatoko emero, zupuhpyrykō enehtohme ya, Jezereu pona kokoro serara ahtao, tykase.

Mokaro 70mākō, tuisa Akape mūkuru tō ewomāko Samaria pōkō tamuxiry nexiase, toto wātanohpōko toh nexiase.

⁷ Mame Jeu nymerohpyry tonese tyya xine ahtao, mokaro Akape mūkuru tō 70mākō totapase Samaria pōkō tuisary tomo a. Zupuhpyrykō tyrise ruto aka eya xine. Taropose toto Jezereu pona, Jeu a.

⁸ Mame Jeu turuse ahtao Akape mūkuru tō zupuhpyry enehtopōpyry poko, asakoro oximōtoh tyripose eya, zupuhpyrykomo, pata omōtoh po. Moroto tynomose toto eya xine ěmehtoh pona.

⁹ Tōmehse ahtao Jeu toytose pata omōtoh pona. Ynara tykase ynororo moroto ytoy-toketomo a:

– Ywy roro tātamorepase tuisa Jorão etapary poko. Oya xine pyra, ya mokyro totapase. Yrome moxiamo, onoky a totapase toto?

¹⁰ Morara exiryke tuaro ehtoko, Ritonōpo omihpyry Akape tō poko, emero exīko mana Ritonōpo omihpyry ae ro. Emero tyrise Ritonōpo a, Eria omihpyry ae ro.

¹¹ Mame imehnō Akape ekyry tō totapase Jeu a, Jezereu po exiketomo, tuisa Akape akorehmananō roropa, epēpyry tō maro, ineponāmarykō eahmatoh poko erohketō maro. Tonahkase toto eya emero porehme.

Tuisa Akazia ekyry tō etapatopōpyry

¹² Morarame toytose Jeu Jezereu poe Samaria pona. Osema tao patāpo kynexine, esety Kaneru Esā Esaryme.

¹³ Moroto tōseporyse ynororo Akazia ekyrypyry tō maro, Juta tō esemỹpyry. Tōturupose ynororo:

– Onokākō matou? tykase.

– Akazia ekyryme ynanase, tykase toto. – Jezereu pona ytōko ynanase Jezapeu poenō maro oseahmase, imehnō tuisa ekyry tō eahmase roropa, tykase toto.

¹⁴ – Moxiā apoitoko! Isene ro toto se ase! tykase Jeu typoetory tomo a.

Tapoise toto eya xine, mame toto totapase moroto, tuna eutary pūto. 42me toh kynexine atapona, emero totapase eya xine.

Akape ekyry tō etapatopōpyry

¹⁵ Morotoino toytose Jeu ahtao, tōseporyse ynororo Jonatape, Rehape mūkuru maro, aepyryhtao oturuse tymaro. Taomikase Jeu ahtao, ynara tykase:

– Oxisā osenetupuhnōko sytah? Jakorehmāko mah? tykase.

– Ÿ, ākorehmāko ase, tykase Jonatape.

– Ahtao, oemary ekaroko ya! tykase Jeu.

Tomary tokarose eya. Mame Jonatape takorehmase Jeu a onuhtohme tykahu aka.

¹⁶ – Eropa ymaro, tykase Jeu. – Orēpyra Ritonōpo omipona jehtoh enēko mase.

Tarose ynororo tykahu ae Jeu a, Samaria pona.

¹⁷ Mame toeporehkase toto ahtao, Akape ekyry tō totapase Jeu a, emero porehme. Morara toehse Ritonōpo omihpyry ae ro Eria a.

Paau toponāmasē eahmananō etapatopōpyry

¹⁸ Morarame Samaria pōkō taoximōnohpose Jeu a. Ynara tykase ynororo:

– Paau toahmase Akape a pitiko rokene. Yrome ywy pitiko rokē pyra, itamurumehxo eahmāko ase.

¹⁹ Paau poko urutō kō enehpoko oximōme, eahmananō maro, Paau poko erohketō roropa. Ekurehpyra ehtoko. Ynekarory konōto zahkāko ase Paau eahmatohme. Oehpyra exiketō orihmanohpōko ase, tykase.

Yrome morara tykase Jeu, Paau poko exiketõ enehtohme oximõme, toto etapatohme.

²⁰ Mame ynara tykase Jeu:

– Toiro ãmepyry imenekatoko Paau eahmatohme. Tymenekase eya xine.

²¹ Mame omi taropose Jeu a, emero pata tõ pona, Izyraeu nonory po. Paau eahmananõ tõximõse toto, emero porehme. Mame Paau eahmatoh taka tomõse toto. Tapyi typehkase eya xine.

²² Mame Jeu omi poe Paau poko erohketõ tuisary a upo tonehse Paau poko erohketõ zupony ekarotohme Paau eahmananomo a.

²³ Moromeĩpo Jeu tomõse Paau tapyĩ taka Jonatape Rekape mũkuru maro. Ynara tykase ynororo moro taõkomo a:

– Tomeseke ehtoko Paau eahmananõ rokẽ taro ehtohme Ritonõpo eahmananõ omõpyra ehtohme xiaro, tykase.

²⁴ Mame tomõse ynororo Jonatape maro tynekarory zahkatohme Paau eahmaryme. Yrome 80me soutatu tõ tyrise eya jarãnao. Ynara tykase eya xine:

– Moxiã etapãko matose emero porehme. Toiro tynamase oya xine ahtao aepatohme epehmãko matose oorihthkõ ke, tykase.

²⁵ Morarame tynekarory tyahkakehse ahtao Jeu a, ynara tykase ynororo soutatu tõ esamo a:

– Omõtoko toto etapatohme emero porehme epara toto ehtohme, tykase.

Naeroro tomõse toto tyyrekõ maro, toto etapatohme. Ekepyrykõ tarose jarãnaka eya xine. Mame tomõse toto osa taka Paau tapyĩ taõ taka.

²⁶ Moro tae Paau neponãmary tarose eya xine jahkatohme.

²⁷ Naeroro Paau neponãmary tonahkase eya xine tapyi roropa. Mame moro tapyi Paau eahmatoh ahno suhtatohme toehse. Moroto ro mana seroae ro.

²⁸ Moro ke Paau eahmary tonahkapose Jeu a Izyraeu tõ nonory po.

²⁹ Yrome tuisa Jeropoão Nepate mũkuru nyrihpyry iirypyryme onurumekara kynexine. Mokyro Jeropoão a Izyraeu tõ takorehmase tyyrypyrykõ poko toto ehtohme. Pui mũkuru panõ uuru risẽ tyrise eya Peteu po te, Tã po roropa mokaro eahmatohme, enara.

³⁰ Ynara tykase Ritonõpo Jeu a:

– Akape ekyry tonahkase oya jomihpyry omipona. Morara exiryke ynara ãko ase oya: “Omũkuru tuisame exĩko, apakõ roropa Izyraeu tõ esẽme exĩko mã toto 4me aemãsamo.”

³¹ Yrome Ritonõpo Izyraeu tõ Esẽ omihpyry omipona hkopyra Jeu toehse. Jeropoão ehtopõpyry typonohse eya Izyraeu tõ akorehmary poko toto rypyry poko toto ehtoh poko roropa.

Jeu orihtopõpyry

³² Morarame Izyraeu tõ nonory zumo hkopyra tyripitose Ritonõpo a. Tuisa Hazaeu Xiria esemy a Izyraeu tõ nonory typoremãkapose

³³ Joatão poe xixi tũtatoh wino ikurenaka pata Aroea pona tuna Aranõ pona. Tapoise eya Kireate nonory roropa Pasã nonory roropa. Moroto Kate pakomotyã kynexine te, Rupẽ pakomotyamo te, Manase pakomotyã xixi tũtatoh wino.

³⁴ Imehnõ Jeu nyriyã, orẽpyra aexihpyry tymerose pape pokona esety Izyraeu tõ Tuisary Ehtopõpyry.

³⁵ Toorihse ynororo. Ekepyry tonẽse Samaria po. Imũkuru Jeoakaze tuisame toehse tumy myakãme.

³⁶ 28me jeimamyry taropose Jeu a Samaria po Izyraeu tõ esẽme toexiry poko, enara.

11

*Tuisa nohpo Ataria Juta tõ esẽme
(2 Koronika 22.10–23.15)*

¹ Morarame tuisa Akazia eny, Ataria tuaro toehse ahtao tumũkuru etapatoþopyry poko, tyekyry tõ tonahkapose eya toiroro toehtohme tuisa myakãme.

² Yrome toiro Akazia ekepyry mũkuhpyry onetapara kynexine, esety Joaxi. Typynanohse ynororo jumỹpyry oryxiry Jeosepa a onetapara mokyro kunumuxi ehtohme. Tuisa Jeorão õxihpyryme kynexine ynororo. Omatome tarose ynororo ipynanohne maro nyhtoh taka, Ritonõpo Tapyĩ taka. Moro tao tonẽse ynororo onenepyra Ataria ehtohme.

³ 6 me jeimamyry taropose Jeosepa a poeto pynanopyry poko, tonẽse Ritonõpo Tapyĩ tao, tuisame Ataria ahtao tumũkuru myakãme.

⁴ Moromeĩpo jeimamyry 7mã po soutatu tõ esã tykohmase oturukety, Joiata a Ritonõpo Tapyĩ taka toto ytotohme. Moro tao tõturuse toto Ritonõpo neneryme, zae rokẽ toehtohkõme oximõme. Mame tuisa ekepyry mũkuhpyry Joaxi tonepose eya xine.

⁵ Ynara tykase Joiata eya xine:

– Ynara tyrĩko sytatose: Oturuketõ tooehse ahtao rewita tõ maro erohse oserematoh ae, oseruao oximõmãkõme atapiakãko sytatose, toiro oximõmãkõ tuisa tapyĩ konõto enetohme eraseme.

⁶ Imepỹ oximõmãkõ tehme exĩko Omõtoh Sua tao eraseme. Imepỹ oximõmãkõ exĩko omõtoh eraseme roropa, mokaro erasã mykapo.

⁷ Mokaro asakoro oximõmãkõ toerohtoh rumekaryhtao tehme exĩko ro Ritonõpo Tapyĩ eraseme tuisa ewomatohme.

⁸ Mame rewita tõ imoihmãkõ maro Joiata omihpyry omipona toehse. Mame toerohkehse toto ahtao oserematoh po toerohtohkõ onurumekara toh toehse. Naeroro tuhke toehse oehsenãkõ maro, aotyhkatyã maro. Morarame tamorepase toto eya Joaxi riry poko tuisame. Tomeseke toto ehtohme tamorepase toto eya Joaxi ewomatohme, ipoko pyra imehnõ ehtohme.

⁹⁻¹¹ Mame Joiata omipona soutatu tõ esã nexiase. Typoetory tõ tonehse eya xine Joiata a, toerohkehse aehtyamo oserematoh po te, erohse aepyhpyamo roropa, enara. Warata tõ tokarose eya xine Joiata a oewomatoh tonõ maro, Tawi kyryrỹpyry tukurãkase exiryke Ritonõpo Tapyĩ tao. Mame typyrekõ tapoise eya xine tuisa mũkuhpyry ewomatohme Joiata omi poe.

¹² Mame Joaxi tonehse Joiata a jarãnaka, zupuhpyry pona parimã tyrise eya, uuru risemy. Mame pape tokarose eya, tymerose Ritonõpo omiryne, zae tuisame ehtoh poko. Mame tuhsuhmase eya xine oriu ke. “Tuisame mase,” katohme. Tãtãkyemase toto, tahtah tykase. Ynara tykase roropa toto:

– Orẽpyra tuisame exiko! tykase toto.

¹³ Mame panaikatõ totase tuisa nohpo Ataria a. Soutatu tõ, imehnõ roropa oseahmãko toh nexiase. Mame taryporyke toytose ynororo Ritonõpo Tapyĩ taka, imoihmãkomo a.

¹⁴ Moroto tuisa exisenã tonese eya xikihme Saromão nyrihpyry xikihme exikety myhtokoxi, Ritonõpo maro Oturutoh omõtoh tao. Morara tyrise toipe eya xine, tuisame toehse ahtao. Tomyehmase ynororo soutatu tõ esamo a te, rue etonanomo a, imehnomo a roropa. Oseahmãko toh nexiase, kohtãko, rue etõko. Typoremãkase exikety sã tupõ tyxihkase nohpo a toemynyhmarmy. Kui tykase ynororo:

– Zae pyra matose, jewokãko! Popyra matose! tykase.

¹⁵ Mame Ataria etapapory se pyra Joiata nexiase, Ritonõpo Tapyĩ tao. Naeroro ynara tykase ynororo soutatu tõ esemy a:

– Mose arotoko jarãnaka, soutatu tõ atakenaka exiketõ rãnakuroko. Ipynanopyry se exiketyne ahtao etapatocho, tykase.

¹⁶ Mame mokyro tapoise, tarose eya xine tuisa tapyĩ konõto taka. Mame moroto, kawaru tõ omõtoh po mokyro totapase eya xine.

Joiata nyrytyamo
(2 Koronika 23.16-21)

¹⁷ Morarame tuisa Joaxi imoihmäkõ maro takorehmase oturukety Joiata a osekaro-tohme Ritonõpo a, ipoetoryme toto ehtohme. Ynara tykase toto Ritonõpo netaryme: “Ritonõpo, õmihpyry omipona se ynanase yronymyryme,” tykase. Mame tuisa takorehmase roropa eya imoihmäkõ maro tõmirykõ etapotohme osepeme toehtohkõme.

¹⁸ Morarame toytose imoihmäkõ Paau eahmatoh taka. Moro tapyi typahse eya xine. Okyno zahkatoh typahse roropa eya xine, Paau neponãmary maro. Mame Paau poko pyaxime exikety Matã totapase eya xine, tynekarory zahkatoh ëpataka mokyro ahtao.

Soutatu tõ tyrise Joiata a eraseme toto ehtohme Ritonõpo Tapyi omõtohtao.

¹⁹ Mame tuisa Joaxi tarose eya, tuisa ewomananõ maro, tuisa tapyi konõto erase tõ maro Ritonõpo Tapyi tae tuisa tapyi konõto taka. Imoihmäkõ a tokahmase toto. Mame Joaxi tomõse Soutatu Omõtohtae. Typorohse ynororo tuisa konõto porohtoh pona.

²⁰ Imoihmäkõ tãkye toh kynexine. Mame mynytyme pata Jerusarë toehse, totapase Ataria exiryke tuisa tapyi konõto tao.

²¹ 7me jeimamyry nae Joaxi ahtao tuisame toehse ynororo Juta tõ esẽme.

12

Tuisame Joaxi ehtopõpyry (2 Koronika 24.1-16)

¹ Morarame 7me jeimamyry taropose Jeu ahtao Izyraeu tõ esẽme ehtoh poko, Joaxi tuisame toehse Juta tõ esẽme. 40me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarë po. Jẽ kynexine Zipia, Peresepa pono.

² Ritonõpo omipona kynexine ynororo toorikyry ponãmero. Takorehmase ynororo Joiata a.

³ Yrome imehnõ neponãmary eahmatoh tonõ onypahpyra toh kynexine. Tynekarorykõ te, ixtaratu roropa tyahkase ro ahno a moroto.

⁴ Mame Ritonõpo maro oturuketõ tonehpose Joaxi a tyya tõturutohme toto a. Ynara tykase ynororo eya exine:

– Tineru oximõme tyritoko, tapoise oya xine ahtao Ritonõpo Tapyi tao; tineru topehmase ahtao ahno a tynekarory tõ epekahtohme te, tineru tokarose ahtao roropa Tapyi Kurã kurãkatohme te, tineru tonehse ahtao ahno a roropa tynekarorykõme rokene.

⁵ Oturuketõ emero tomeseke tyripory se tuisa kynexine, tineru tokarose ahtao eya xine ikurãkatohme Ritonõpo Tapyi kurãkatohme, kure pyra Tapyi toehse ahtao.

⁶ Yrome 23me jeimamyry taropose ahtao Joaxi a tuisame toexiry poko, Ritonõpo Tapyi onukurãkara ro toh kynexine.

⁷ Naeroro Joiata tykohmase tyya imehnõ oturuketõ maro. Tokaropose eya xine:

– Oty katohme Ritonõpo tapyi onukurãkara ro hmatou? Taroino tineru tapoise oya xine ahtao onukurãkara ehtoko. Ekarotoko rokẽ rahkene Ritonõpo Tapyi kurãkapotohme, tykase.

⁸ Õme oturuketõ kynexine moro poko. Yrome õme roropa toh kynexine Ritonõpo Tapyi onukurãkara toexirykõ poko.

⁹ Naeroro kaxo tapoise Joiata a tapuruse exikety. Mame eutary tyrise eya apuru poko. Moro kaxo tyrise eya okyno zahkatoh pütokoxi, apotunuru wino tomõse ahtao Ritonõpo Tapyi taka. Mame moro kaxo aka tineru tyrise, Ritonõpo maro oturuketomo a, Ritonõpo eahmananõ nekarohpyry emero. Mame moro kaxo aka tineru tyrise oturuketomo a, Ritonõpo eahmananõ nekarohpyry emero.

¹⁰ Mame moro kaxo ao tineru itamurume toehse ahtao, tuisa akorehmane tooehse, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary maro, kaxo etapuruhmakase. Moro tineru tuhke ehtoh tukuhse eya xine otãto moro ehtoh waro ehtohme. Mame saku aka moro tyrise eya xine.

¹¹ Mame pape pokona itamurume ehtoh tymerose zae eya xine. Mame moro tineru tokarose eya xine erohketõ esamo a, Ritonõpo Tapyĩ kurākananomo a. Mame mokaro a wewe poko erohketõ topehmase, tapyi amonanõ roropa,

¹² topu poko erohketomo te, topu hkohnanomo roropa. Wewe tõkehko topekahse eya xine, topu tõ roropa, tapyi kurākatohme. Mame ise ehtoh emero topehmase eya xine Ritonõpo Tapyĩ kurākatohme.

¹³ Moro tineru anapoipyra toh kynexine parata risē, kopu tõkehko epehmatohme te, paxiha tõ, rue tõ, erohtoh kyryry nāparina poko ehtopo, imepỹ kyryry uuru risē parata risē roropa, enara.

¹⁴ Erohketõ epehmatohme te, wewe tõkehko epekahtohme roropa Tapyi kurākatohme rokē moro tineru tapoise eya xine.

¹⁵ Mokaro Ritonõpo tapyĩ kurākananõ zae rokē toh kynexine. Naeroro pape merory se hkopyra toh nexiase, enene a enepotohme.

¹⁶ Mame tineru tokarose ahtao tynekaroryme tyrypyry korokapotohme te, tynekaroryme ehxiropyra ehtohme roropa, moro tineru onyripyra nexiase kaxo aka. Moro tineru tokarose oturuketomo a.

¹⁷ Morarame tuisa Hazaeu, Xiria tõ esē tõsetapase Kate pōkõ maro. Toto patary typoremākase eya. Mame Jerusarē poremākapory se roropa tooehse ynororo repe.

¹⁸ Yrome tuisa Joaxi a uuru tõkehko tapoise, tuisāpo tõ nekarotyā Ritonõpo a, Josapa nekarohpyry te, Jeorāo nekarohpyry te, Akazia nekarohpyry maro te, tynekarohpyry maro. Morohne maro imepỹ uuru tapoise eya Ritonõpo Tapyĩ tao, tuisa tapyĩ tao roropa, emero taropose eya tynekaroryme tuisa Hazaeu a. Naeroro tysoutatu tõ maro Jerusarē turumekase eya.

¹⁹ Imehnõ tuisa Joaxi nyrytyā emero tymerose pape pokona, esety Juta tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry.

²⁰⁻²¹ Morarame tuisa Joaxi akorehmananõ esā tātamorepase tosēkõ etapary poko tyya xine. Mame totapase ynororo asakorōkomo a; Jozakaa, Ximeate mūkuru te, Jozapate, Somea mūkuru, enara. Totapase ynororo tapyi tao nono topohmā po, Jerusarē po xixi tūtatoh wino, pata Xira esema tao. Mame Joaxi ekepyry tonēse tuisa tõ zonētoh tao, Tawi patao. Mame imūkuru Amazia tuisame toehse, Juta tõ esēme, tumy myakāme.

13

Joakaze Izyraeu tõ esēme

¹ Mame 23me jeimamyry taropose Joaxi, Akazia mūkuru ahtao, Juta tõ esēme, Jeokaze, Jeu mūkuru tuisame toehse Izyraeu tõ esēme. Mame 17me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

² Tuisa Jeropoāo, Nepate mūkuru ehtopõpyry sã tyrypyry poko toehse ynororo Ritonõpo omipona pyra. Izyraeu tõ takorehmase roropa eya tyrypyrykõ poko toto ehtohme. Tyrypyrykõ xihpyry onurumekara toh kynexine.

³ Naeroro Izyraeu tõ zehno toehse Ritonõpo. Tuhke rokē toto typoremākapose Hazaeu Xiria tuisary a, imūkuru Pē-Hatate a roropa.

⁴ Mame Jeokaze tōturuse Ritonõpo Izyraeu tõ esemy a, mame typoetory Izyraeu tõ ryhmatopõpyry Xiria tõ tuisary a eneryke tyya, aomiry totase eya.

⁵ Orēpyra exikety tonehpose Ritonõpo a Izyraeu tõ pynanohtohme, toto onyryhmara ropa Xiria tõ ehtohme. Mame torētyke pyra toehse ropa Izyraeu tomo osemazuhme toehtopõpyrykõ samo.

⁶ Yrome tyrypyrykõ poko Izyraeu akorehmatopõpyry Jeropoāo a onurumekara toh kynexine, morohne poko ro toh kynexine. Mokaro neponāmary Asera nohpo moroto ro kynexine Samaria po.

⁷ Morarame Jeoakaze soutatu tō tonahkase sã Xiria tomo a. 50me rokē kawaru po ytoketō tōxinamase te, kahu tō 10me rokene te, pupu po ytoketō soutatu tō 10 miime rokē tōxinamase. Imehnō tonahkase Xiria tuisary a putoh katoh sã tupuhtūmase toto eya.

⁸ Imehnō Jeoakaze nyrytã emero, orēpyra aehtopōpyry roropa tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopōpyry.

⁹ Mame toorihse ynororo, ekepyry tonēse Samaria po. Imūkuru Jeoa tuisame toehse Izyraeu tō esēme tumy myakāme.

Tuisame Jeoa ehtopōpyry

¹⁰ Morarame 37me jeimamyry taropose tuisa Joaxi a ahtao Juta tō esēme, Jeoa, Jeoakaze mūkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. Mame 16me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

¹¹ Tyyrypyry poko toehse roropa ynororo Ritonōpo omipona pyra tuisa Jeropoão, Nepate mūkuru ehtopōpyry samo, Izyraeu tō takorehmase eya tyyrypyrykō poko toto ehtohme.

¹² Imehnō Jeoa nyrytã emero, orēpyra aexihpyry poko roropa etonaryhtao tuisa Amazia, Juta tō esē maro, tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopōpyry.

¹³ Mame Jeoa toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh tao Samaria po. Imūkuru Jeropoão 2mano, imepỹ tuisa Jeropoão esety ae ro, tuisame toehse tumy myakāme.

Eriseu orihtopōpyry

¹⁴ Morarame urutō Eriseu takuruhtase, ekurākara ehtoh ke. Mame orihsasaka toehse ynororo ahtao tuisa Jeoa, Izyraeu tō esē toytose mokyro enese.

– Papa! Papa! tykase ynororo, tyxitaryme. – Omoro mase Izyraeu tō ewomane. Orēpyra mexiase, tykase.

¹⁵ – Opyre enehta, tykase Eriseu, – taky, pyrou tō maro.

Morohne tonehse Jeoa a.

¹⁶ – Pyrou apoiko taky maro tuotohme samo, tykase. Morara tyrise Jeoa a. Mame tomary tyrise Eriseu a tuisa emary pona.

¹⁷ – Osenuhmatoh apuruhmakako Xiria nonory wino, tykase.

Tapuruhmakase ahtao tuisa a, ynara tykase Eriseu eya:

– Pyrou ke tusarah kaxiko! tykase.

Mame tusarah tykase ahtao eya, ynara tykase Eriseu eya:

– Omoro mase Ritonōpo pyreme. Pyrou sã aaropōko Ritonōpo mana Xiria tō poremākapose. Osetapāko mase Xiria tō maro pata Apeka po, toto poremākatoh pona.

¹⁸ Morarame Eriseu a imehnō pyrou tapoipose Jeoa a ike nono etapatohme eya. Oseruao rokē nono totapase eya. Mame totapakehse eya.

¹⁹ Moro eneryke tyya, tyekītapāse Eriseu. Ynara tykase ynororo:

– Oty katohme nono onetapara make tuhkehxo, otarame 5me, 6me roropa? Morara ahtao Xiria tō typoremākaposēme exiry oya tuhkehxo. Seromaroro oseruao rokē toto poremākapōko mase, tykase.

²⁰ Mame toorihse Eriseu, ekepyry tonēse.

Jeimamyry ae rokē moape tō oximōmākō tomōse Izyraeu tō nonory pona ematonahse.

²¹ Morarame toiro aorihtyã zonemyryhtao Izyraeu tomo a, moape tō oximōmākō tonese eya xine. Taryporyke sã aorihtyã ekepyry tomase eya xine Eriseu zonētopōpyry aka epatohme. Mame Eriseu zehpyry tapose ahtao mokyro ekepyry a tōsemāse ropa ynororo towōse ropa.

Etonatopōpo Xiria tō maro

²² Morarame Izyraeu tō tyyryhmase tuisa Hazaeu Xiria esemy a, tuisame Jeoakaze ahtao Izyraeu tō esēme.

²³ Yrome typoetory tō typynanohse Ritonōpo a. Towomase roropa eya, Izyraeu tō onenahkapopyra nexiase. Takorehmase toto osepeme osekaroryke Aparão a te, Izake a te, Jako a, enara. Naeroro jūme wenikehpyra kynexine typoetory tō poko.

²⁴ Morarame tuisa Hazaeu toorihse ahtao, imūkuru Pē-Hatate tuisame toehse Xiria tō esēme.

²⁵ Mame Pē-Hatate typoremākase tuisa Jea Izyraeu tō esemy a. Typoremākase ropa eya. Mame typoremākazomose ropa oseruao. Pata tō tapoise ropa eya, Pē-Hatate napoityamo tuisame Jeaokaze ahtao, Jea zumy.

14

Tuisa Amazia Juta tō esemy

(2 Koronika 25.1-24)

¹ Morarame asakoro jeimamyry taropose Jea Joakaze mūkuru ahtao Izyraeu tō esēme aexiry poko, Amazia, Joaxi mūkuru tuisame toehse Juta tō esēme.

² 25me jeimamyry nae Amazia kynexine tuisame toehse tahtao. Mame 29me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jeny esety Jeaotā kynexine, Jerusarē pono.

³ Ritonōpo zamaro Amazia nyrihpyry kynexine, aomihpyry omipona aexiryke. Yrome tuisa Tawi ehtopōpyry sã pyra kynexine. Jumy Joaxi nyrihpyry sã rokē tyrise eya.

⁴ Imehnō neponāmary eahmatoh tonō onypahpyra nexiase. Naeroro ytokehpyra ahno nexiase mokaro eahmatoh taka tynekarorykō zahkatohme ixtaratu zahkatohme roropa moro tao.

⁵ Morarame tyjamihtase Amazia ahtao tuisame, tummy, tuisa Joaxi etapahpōkō taorihmapose eya.

⁶ Yrome toto poenō onetapara nexiase, Ritonōpo omihpyry omipona nexiase ynororo, Moeze nymerohpyry: “Jūkō onetapara ehtoko zae pyra ipoenō ehtopōpyry pokoino, ipoenō onetapara ehtoko zae pyra jūkō ehtopōpyry pokoino; zae pyra exikety tuānohsēme exīko tynyrihpyry pokoino rokene,” enara.

⁷ Moromeīpo etonaryhtao Etō tō maro 10 miume soutatu tō totapase eya Jakanahmā Sautu po; pata Sera typoremākase eya, mame moro pata tosehpase eya Jokoteeume, morarā esety mana serōae ro.

⁸ Mame omi tonyohse Amazia a Izyraeu tō esē Jea a etonatohme imaro.

⁹ Yrome tuisa Jea a tozuhse ynororo, ynara tykase:

— Omoxino nexiase ypy tō Ripano po. Mame moro omoxino a omi tonyohse Apupari a, ynara āko: “Oēxiry ekaroko umūkuru a ipytyme.” Yrome onokyro toytose moro kuroko, moro omoxino tytūtūmase eya.

¹⁰ Ajohpe pyra, Etō tō typoremākase oya. Naeroro epyrypaketyme mase seromaroro. Tākye exiko orēpyra oexiry poko, moro poko zuaro imehnō exiryke. Mame tehme rokē exiko atapyī tao. Otyme kure etonaryhtao imehnō maro etonary se pyra toto ahtao? Ehxirōko rokē mase, opoetory tō ryhmāko roropa mase, tykase.

¹¹ Yrome aomiry onetarahme sã Amazia nexiase. Naeroro tuisa Jea toytose soutatu tō maro etonase imaro Pete-Seme pona, Juta nonory po.

¹² Mame Amazia tō typoremākase. Ipoetory, soutatu tō toepase toh nexiase tytapyīkō taka ropa.

¹³ Amazia tapoise Jea a Pete-Seme po, mame toytose Jerusarē pona. Moroto pata apuru tykararahse eya, 200 meturume Omōtoh Eparaī poe Omōtoh Wazahmatoh pona.

¹⁴ Mame parata tapoise eya emero, uuru maro Ritonōpo Tapyī tae, tuisa tapyī konōto tae roropa, arotohme ropa Samaria pona. Ahno roropa tarose eya tymaro Samaria pona.

¹⁵ Imehnō Jea nyriyā emero, orēpyra aexihpyry poko roropa etonaryhtao tuisa Amazia, Juta tō esē maro, tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopōpyry.

¹⁶ Mame Jeoa toorihse. Ekepyry tonëse tuisa tō zonētoħ tao, Samaria po. Mame imūkuru Jeropoão asakoromano tuisame toehse, tummy myakāme.

*Amazia orih̄topōpyry
(2 Koronika 25.25-28)*

¹⁷ Mame Izyraeu tō esē Jeoa, Jeoakaze mūkuru, toorihse aħtao, 15me jeimamyry taropose Amazia a, Juta tō esēme.

¹⁸ Inyrytā emero tymerose pape pokona, esety Juta tō Tuisary Ehtopōpyry.

¹⁹ Mame imehnō atamorepāko toħ nexiase, Jerusarē po, Amazia etapatoħme. Naeroro toepase ynororo pata Rakixi pona. Yrome tokahmase ynororo epetōkara a morotona. Mame totapase ynororo eya xine.

²⁰ Ekepyry tarose ropa kawaru po Jerusarē pona. Mame tonëse kynexine tuisa tō zonētoħ tao Tawi patary po.

²¹ Morarame imūkuru, Uzia tyrise Juta tomo a, tutuisarykōme, 16me jeimamyry nae ynororo aħtao.

²² Mame jumy toorihse aħtao, pata Erate tapoise ropa Uzia a, ikurākatohme ropa eya.

Tuisa Jeropoão Asakoromano Izyraeu tō esēme

²³ Morarame 15me jeimamyry taropose Amazia, Joaxi mūkuru aħtao Juta tō esēme, Jeropoão, Jeoa mūkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. Mame 41me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

²⁴ Tyyrypyry poko toehse ynororo, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē omipona pyra. Tuisa Jeropoão, Nepate mūkuru nyrytā xihpyry onurumekara kynexine. Izyraeu tō takorehmase eya, tyyrypyrykō poko toto eħtoħme.

²⁵ Mame Izyraeu patahpyry tapoise ropa Jeropoão Asakoromano a ypy Hamate poe, inikahpoe tuna konōto Aorikyhpyry pona, ikurenaka. Ritonōpo omihpyry ae morara toehse, urutō Jona, Amitai mūkuru omihpyry ae, Kate-Hepea pono.

²⁶ Mame typoetory tō, Izyraeu tō etuarimary tonese Ritonōpo a. Toto akoreħmane pyra kynexine ipunaka.

²⁷ Yrome jūme toto enahkapory se pyra Ritonōpo kynexine. Naeroro typynanohse ropa toto eya, tuisa Jeropoão Asakoromano ke.

²⁸ Imehnō Jeropoão Asakoromano nyrytā, orēpyra aexihpyry poko etonaryħtao te, pata Tamaxiku apoitopōpyry ropa poko eya, pata Hamate maro Izyraeu tō pataryme, emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopōpyry.

²⁹ Mame Jeropoão Asakoromano toorihse. Ekepyry tonëse tuisa tō zonētoħ tao. Mame imūkuru Zakaria tuisame toehse tummy myakāme.

15

*Tuisa Uzia Juta tō esemy
(2 Koronika 26.1-23)*

¹ Morarame 27me jeimamyry taropose tuisa Jeropoão Asakoromano aħtao, Izyraeu tō esēme, Uzia, Amazia mūkuru tuisame toehse, Juta tō esēme.

² 16me jeimamyry nae kynexine tuisame toehse ynororo aħtao. Mame 52me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jeny Jekoria kynexine Jerusarē pono.

³ Jumy zae ehtopōpyry sã, zae Uzia nyryhpyry nexiase, Ritonōpo Tosē zamaro nexiase.

⁴ Yrome imehnō neponāmary tō eahmatoħ esary onykararahpyra tokurehse ynororo. Naeroro ahno ytokehpyra toħ nexiase oseahmatoħ taka, tynekarorykō zahkatohme, ixtaratu zahkatohme roropa.

⁵ Mame tyrohsē tonehpose Ritonõpo a Uzia a, ipũ motaryke toehse toorikyry ponãmero. Tytapyĩ tao toiroro kynexine ynororo, tuisame ehtoh poko erohpyra toehse. Imũkuru Jotão toerohse tuisame ehtoh poko Juta tō esēme.

⁶ Mame imehnō Uzia nyrytã emero tymerose pape pokona, esety Juta tō Tuisary Ehtopõpyry.

⁷ Mame Uzia toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoho tao Tawi patary po. Mame imũkuru tuisame toehse tumy myakãme.

Tuisa Zakaria Izyraeu tō esēme

⁸ Morarame 38me jeimamyry taropose tuisa Uzia a ahtao Juta tō esēme, Zakaria, Jeropoão Asakoromã mũkuru tuisame toehse, Izyraeu tō esēme. 6me nuno taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

⁹ Izyraeu tō tuisãpo tō nyrytã sã tyrypyry poko toehse Zakaria, Ritonõpo, Izyraeu tō Esē omipona pyra. Tuisa Jeropoão, Nepate mũkuru nyrytã xihpyry onurumekara kynexine; Izyraeu tō takorehmase eya tyrypyrykō poko toto ehtohme.

¹⁰ Mame Sarũ, Jape mũkuru tãtamorepase tuisa Zakaria etapary poko. Totapase ynororo eya Ipireão po, mame imyakãme toehse ynororo tuisame.

¹¹ Imehnō Zakaria nyrytã emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopõpyry.

¹² Morara toehse Ritonõpo omihpyry ae ro tuisa Jeu turuse ahtao eya: “Omũkuru, apakō roropa tuisame exĩko asakoropane zumakahpõkō pona.”

Tuisa Sarũ ehtopõpyry Izyraeu tō esēme

¹³ Morarame 39me jeimamyry taropose Uzia a ahtao tuisame toexiry poko Juta tō esēme, Sarũ, Jape mũkuru tuisame toehse, Izyraeu tō esēme; toiro nuno taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

¹⁴ Morarame Menaem, Kati mũkuru toytose pata Tiriza poe Samaria pona Sarũ etapase. Mame totapase Sarũ ahtao, imyakãme toehse ynororo tuisame.

¹⁵ Imehnō Sarũ nyrytã emero, Izyraeu tuisary etapatopõpyry poko roropa eya, tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopõpyry.

¹⁶ Tiriza poe Menaem ytoryhtao, pata Tapua tykararahse eya, pata põkō totapase roropa eya, pata zomye aexityã maro, osekarypyra toexirykõke eya. Nohpo tō poetoēme aexityã emero wakuru tyxihkase roropa eya.

Tuisa Menaem Izyraeu tō esēme

¹⁷ Morarame 39me jeimamyry taropose ahtao Uzia a tuisame toexiry poko Juta tō esēme, Menaem Kati mũkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme, 10me jeimamyry taropose eya tuisame Samaria po.

¹⁸ Tyrypyry poko kynexine Ritonõpo Izyraeu tō Esē omipona pyra. Toorikyry ponãmero tuisa Jeropoão Nepate mũkuru nyrytã xihpyry onurumekara kynexine. Izyraeu tō takorehmase eya tyrypyrykō poko toto ehtohme.

¹⁹ Mame Tikirate-Piresea, axiriõ tō esē tooehse Izyraeu tō poremãkapose. Naeroro parata tokarose eya Menaem a. 34 miu kirume parata tokarose eya, takorehmapo-tohme tuisame toexiry poko Izyraeu tō esēme.

²⁰ Moro parata nae ehtohme, 50me parata tonehpose eya, emero Izyraeu tomo a, tineru nae exiketomo a. Mame moro parata tokarose ahtao Tikirate-Piresea a toytose ropa ynororo tosaka ropa.

²¹ Imehnō Menaem nyrytã emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopõpyry.

²² Mame toorihse ynororo. Ekepyry tonēse. Mame imũkuru Pekaia tuisame toehse tumy myakãme.

Tuisame Pekaia ehtopõpyry Izyraeu tō esēme

²³ Mame 50me jeimamyry taropose ahtao Uzia a tuisame toexiry poko Juta tō esēme, Pekaia, Menaem mūkuru tuisame toehse, Izyraeu tō esēme. Mame asakoro jeimamyry taropose eya tuisame Samaria po.

²⁴ Tyyrypyry poko kynexine ynororo, Ritonõpo, Izyraeu tō Esē omipona pyra. Tuisa Jeropoão, Nepate mūkuru nyrytã xihpyry onurumekara kynexine; Izyraeu tō takorehmase eya tyyrypyrykõ poko toto ehtohme.

²⁵ Morarame Peka, Remaria mūkuru, Pekaia soutatu tō esemy tãtamorepase 50me Kireate põkõ maro, tosẽkõ etapary poko. Mame Pekaia totapase eya xine osa jamihme exikety tao, tuisa tapyĩ konõto tao Samaria po, mame tosẽ myakãme tuisame toehse ynororo.

²⁶ Imehnõ Pekaia nyryhpyry emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopõpyry.

Tuisame Peka ehtopõpyry Izyraeu tō esēme

²⁷ Morarame 52 jeimamyry taropose Uzia ahtao Juta tō esēme, Peka, Remaria mūkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. Mame 20me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

²⁸ Tyyrypyry poko toehse ynororo, Ritonõpo Tosẽkõ omipona pyra. Tuisa Jeropoão, Nepate mūkuru, nyrytã xihpyry onurumekara kynexine. Izyraeu tō takorehmase eya tyyrypyrykõ poko toto ehtohme.

²⁹ Morarame tuisame Peka ahtao Izyraeu tō esēme, tuisa Tikirate-Piresea, Axiria esē, tooehse pata tō poremãkapose; Ijõ te, Apeu-Pete-Maaka te, Janoa te, Ketese te, Hazoa te, Kireate nonory te, Karirea maro, Napatari, enara. Mame morotõkõ tarose eya typoetoryme Axiria pona.

³⁰ Mame 20me jeimamyry taropose ahtao Jotão a, Uzia mūkuru, tuisame ehtoh poko Juta tō esēme, Ozeja, Era mūkuru, tãtamorepase tosẽ Peka etapary poko, mame totapase ynororo eya, tuisame toehse tosẽ myakãme.

³¹ Imehnõ Peka nyrytã emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu Tuisary tō Ehtopõpyry.

*Tuisame Jotão ehtopõpyry Juta tō esēme
(2 Koronika 27.1-9)*

³² Mame asakoro jeimamyry taropose ahtao Peka Remaria mūkuru a, tuisame ehtoh poko Izyraeu tō esēme, Jotão, Uzia mūkuru, tuisame toehse Juta tō esēme.

³³ 25me jeimamyry nae kynexine tuisame toehse ahtao. Mame 16me jeimamyry taropose eya tuisame Jerusarẽ po. Jẽ esety Jerusa kynexine, Zatoke õxiry.

³⁴ Tummy Uzia ehtopõpyry sã zae rokẽ Jotão kynexine, Ritonõpo Tosẽ omiry omipona.

³⁵ Yrome imehnõ neponãmary tō onykararahpyra tokurehse ynororo. Naeroro ytokehpyra ahno kynexine moro taka tynekarorykõ zahkatohme, ixtaratu zahkatohme roropa.

Morarame omõtohyrise Jotão a Ritonõpo Tapyĩ poe inikahpozakoxi.

³⁶ Imehnõ Jotão nyrytã emero tymerose pape pokona, esety Juta tō Tuisary Ehtopõpyry.

³⁷ Tuisame Jotão ahtao Juta tō esēme, Rezĩ, Xiria esē tonehpopitose Ritonõpo a, Peka, Izyraeu tō esē maro Juta tō erekohmase.

³⁸ Mame Jotão toorihse. Ekepyry tonẽse tuisa tō zonẽtohyr tao, Tawi patary po. Mame imūkuru Akaze tuisame toehse tumy myakãme.

16

Tuisa Akaze ehtopõpyry Juta tõ esõme
(2 Koronika 28.1-27)

¹ Morarame 17me jeimamyry taropose ahtao Peka, Remaria mükuru a, tuisame ehtoh poko Izyraeu tõ esõme, Akaze, Jotão mükuru tuisame toehse Juta tõ esõme.

² 20me jeimamyry nae Akaze kynexine tuisame toehse tahtao. Mame 16me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarõ po. Yrome zae tuisa Tawi ehtopõpyry sõ pyra nexiase. Inyrihpyry Ritonõpo zamaro pyra nexiase.

³ Izyraeu tõ tuisary tõ ehtopõpyry sõ toehse ynororo. Tumükuru tyahkapose roropa eya tynekaroryme tyneponãmary eahmatohme, Ritonõpo waro pyra exiketõ nyrihpyry xihpyry poenohnõko kynexine. Mokaro tonahkapose Ritonõpo a, inonorykõ poe taropose toto, Izyraeu tõ esaryme ehtohme.

⁴ Tyneponãmary tõ eahmatoh tao, ypy tõ emory po te, wewe jerutumã zopino roropa tynekarory tõ tyahkase Akaze a, ixtaratu roropa tyahkase eya.

⁵ Mame Rezĩ, Xiria esõ toehse Jerusarõ pona, Izyraeu esõ, Peka maro. Totonase toh nexiase. Yrome Akaze onyporemãkasaromepyra toh nexiase.

⁶ Morara ahtao pata Erate tapoise ropa Etõ tuisary a. Moro poe juteu tõ taropose eya, tosarykõ poe. Mame toto esahpyry pona Etõ tõ toehse osesarise. Moroto ro mã toto seroae ro.

⁷ Mame tõmiry taropose Akaze a, Tikirate-Piresea, Axiria tuisary a, ynara tykase: “Opoetoryme ase, omükurume hkotano. Osehko ypynanohse Xiria tuisary winoino, Izyraeu tuisary maro, yporemãkaporyino,” tykase ynororo.

⁸ Morarame parata tapoise Akaze a, uuru roropa, Ritonõpo Tapyĩ tae, tytapyĩ konõto tae roropa, aropotohme tynekaroryme Axiria tuisary a.

⁹ Mame Akaze omi poe, Tikirate-Piresea toytose soutatu tõ maro Tamaxiku pona. Xiria tõ typoremãkapose eya, esõkõ Rezĩ totapase eya. Mame moro põkõ tarose eya typoetoryme, Kia pona.

¹⁰ Tuisa Akaze toytose Tamaxiku pona oseporyse tuisa Tikirate-Piresea maro. Moroto okyno zahkatohtonese eya. Mame omi taropose Akaze a, Ritonõpo maro oturukety, Uria a ipanõ ritohme Jerusarõ po.

¹¹ Naeroro ipanõ apoto apõ tyrise Uria a, tuisa omihpyry omi poe. Taotyhkanohse eya oehpyra ro Akaze ahtao.

¹² Mame toehse ropa Akaze ahtao Tamaxiku poe, tynyriphopyry tonese eya, tõtyhkase.

¹³ Naeroro epona okyno tõ tyahkase eya tynekaroryme te, tiriiku tõkehko roropa te, uwa eukuru te, okyno munuru roropa tynekaroryme, osepeme ehtohme.

¹⁴ Moro okyno zahkatoht, metau risõ, Saromão nekarohpyry Ritonõpo a, irãnao nexiase moro apoto apõ tyrisenã poe Ritonõpo tapyĩ omõtoht taka. Naeroro Akaze a moro metau risõ tisyryhmase moro apoto apõ tyrisenã wino inikahpozakoxi.

¹⁵ Mame ynara tykase ynororo Uria a:

– Ykyryry apoto apõ zumõ po, okyno zahkãko mase tytororo pakeimo, kokonie pukuro roropa tiriiku tõkehko zahkãko mase, moro po kynekarorykõ tytororo zahkãko mase, tiriiku tõkehko roropa tuisa nekaroryme, ahno nekaroryme te, eukuru jehnahpyry roropa ahno nekaroryme. Epona okyno munuru emero ikuãko. Yrome moro metau risõ ikurãkako ya ekaropotohme Ritonõpo a, tykase.

¹⁶ Mame tuisa Akaze nyriphopyry tyrise Uria a.

¹⁷ Mame kahu tõ paxiha maro exiketõ, metau risõ tykararahse Akaze a, moro paxiha tõ tanõse roropa eya Ritonõpo Tapyĩ tao exiketomo. Paxiha konõto tanõse roropa eya 12me pui orutua panõ, metau risõ, ãpary poe, topu risõ apõ pona tyritohme.

¹⁸ Mame tākye axirio tō esē ehtohme, zara touse Akaze a, Ritonōpo Tapyī tae, tuisa apō maro. Moro Tapyi taka tuisa rokē omōtoh tapuruse roropa eya.

¹⁹ Imehnō tuisa Akaze nyriyā emero tymerose pape pokona, esety Juta tō Tuisary Ehtopōpyry.

²⁰ Mame Akaze toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh tao, Tawi patary po. Imūkuru Ezekia tuisame toehse tumy myakāme.

17

Tuisame Ozeja ehtopōpyry Izyraeu tō esēme

¹ Morarame 12me jeimamyry taropose tuisa Akaze a ahtao tuisame ehtoh poko, Juta tō esēme, Ozeja, Era mūkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. 9me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

² Tyyrypyry poko nexiase ynororo, Ritonōpo Izyraeu tō Esē omihpyry onymoipyra. Popyra nexiase yrome Izyraeu tō tuisāpo tō popyra ehtopōpyry sā pyra.

³ Mame tuisa Saumanesea, Axiria esē totonase imaro; typoremākase Ozeja Saumanesea a, ipoetoryme toehse ynororo. Naeroro jeimamyry ae rokē tineru topehmase eya aomi poe, osepeme ehtohme.

⁴ Yrome typenekehse Ozeja Saumanesea poetoryme toexiry poko. Typoetory tonyohse eya So, Ejitu esē zuruse. “Kuakorehmako, ajohpāme samo,” tykase ynororo. Mame tineru taropokehse eya Axiria tuisary a. Mame moro poko tuaro Saumanesea ahtao towokaneme Ozeja tokarose eya. Āpuruhpyry taka tōmase ynororo eya.

Samaria poremākatopōpyry

⁵ Mame Saumanesea toytose, soutatu tō maro, Izyraeu nonory pona. Pata Samaria tapuruse eya. Asakoro jeimamyry taropose eya xine moro pata apururu poko.

⁶ Mame Samaria typoremākase eya xine, 9me jeimamyry taropose ahtao Ozeja a tuisame ehtoh poko. Mame morotōkō tarose Axiria tuisary a typoetoryme, Axiria pona. Toto zokonaka taropose eya pata Hara pona te, imehnō tyripose eya tuna Hapoa pūtokoxi, Kozā nonory po, imehnō roropa taropose eya pata Metia pona, enara.

⁷ Pata Samaria typoremākapose, tyyrypyrykō poko toehse Izyraeu tō exiryke, Ritonōpo omihpyry omipona pyra. Eya typynanohse toto Ejitu tuisary namotome toto ahtao pake, Ejitu poe toto tarose eya. Yrome imeimehnō neponāmary toahmase eya xine.

⁸ Toto nyrihpyry xihpyry typoenohse eya xine. Mokaro tonahkapose Ritonōpo a toto wānopyryme esary ekarotohme typoetory tomo a. Izyraeu tō tuisāpo tō namorepatopōpyry typoenohse roropa eya xine.

⁹ Onyripopyra Ritonōpo ehtopōpyry tyrise eya xine. Tyneponāmary tō eahmatoh tyrise eya xine typatarykō po emero, pitiko rokē pata ahtao, inunō pata ahtao roropa.

¹⁰ Ypy tō emory po te, wewe jerutumā zopino, topu tō sokohme tyrise eya xine, tyneponāmary tō Paau enetupuhtohme, tyneponāmary tō Asera enetupuhtohme roropa.

¹¹ Ixtaratu tyahkase eya xine tynekarotyā zahkatoh po, tyneponāmary tō eahmatohme, Ritonōpo nenahkapotyā nyrihpyry typoenohse eya xine. Toto nyrihpyry xihpyry eneryke tyya tyekītapāse Ritonōpo.

¹² Aomihpyry omipona pyra toh kynexine: “Imehnō neponāmary oneahmara ehtoko,” katopōpyry.

¹³ Morarame typoetory tō, urutō kō, tonehpose Ritonōpo a Izyraeu tō zurutohme Juta tō roropa: “Oorypyrykō irumekatoko jomihpyry omipona oehthkōme. Jomihpyry ekaroase atamurukomo a, oya xine roropa, ypoetory tō, urutō kō ae.”

¹⁴ Yrome mokaro, Izyraeu tō, inikahpoēkō tytamurukō ehtopōpyry sā kynexine; Otato pyra toh kynexine roropa. Ritonōpo Tosēkō omipona pyra toh kynexine.

¹⁵ Morararo mokaro, Ritonõpo omiry omipona se pyra toh kynexine. Aomihpyry tytamurukomo a turumekase eya xine. Otato pyra toehse toto. Imehnõ neponãmary tõi toahmase eya xine, Ritonõpo kara. Mame tyneponãmarykõ poetoryme toehse toto, imehnõ Ritonõpo waro pyra exiketõ samo. Ritonõpo omipona pyra toehse toto: “Mokaro onypoehpyra ehtoko,” katopõpyry omipona pyra.

¹⁶ Ritonõpo Omihpyry emero omipona pyra toehse toh kynexine, asakoro pui mükuru panõ metau risẽ tyrise eya xine eahmatohme. Nohpo Asera enetupuhtoh tyrise roropa eya xine. Xirikuato tõi toahmase eya xine, Paauro roropa: “Kyneponãmarykõ mose ro,” karyke eya xine.

¹⁷ Typoenõkõ tyahkase eya xine, tynekarorykõ zahkatoh po, tynekarorykõme, tyneponãmarykõ epataka. Pyaxi tomo a toytose toto ekaropose, Ritonõpo poetory kara, urutõ kõi a roropa ekaropose, azahkuru ehtoh poko rokẽ tyrise eya xine Ritonõpo neneryme. Naeroro tyekõtãpãse ynororo toto poko.

¹⁸ Izyraeu tõi zehno toehse Ritonõpo. Naeroro taropose toto tywinoino. Juta tõi rokẽ tynomopose eya moroto inonorykõ po.

¹⁹ Yrome Juta tõi roropa, Ritonõpo Tosẽkõ Omihpyry omipona pyra toehse toh kynexine. Izyraeu tõi nyrihpyry xihpyry typoenohse eya xine.

²⁰ Morara exiryke Izyraeu tõi emero turumekase Ritonõpo a. Tuãnohse toto eya. Epekõkara a tokarose toto eya, zehno exiketomo a toto ryhmatohme. Mame etyhyryme taropose toto eya tywinoino.

²¹ Izyraeu tõi tapiakase ahtao Ritonõpo a, Juta tõi wino, Jeropoão, Nepate mükuru tymenekase eya xine tutuisarykõme. Takorehmase toh kynexine Jeropoão a Ritonõpo rumekatohme, tyrypyrykõ xihpyry poko toto ehtohme.

²² Jeropoão namorepatopõpyry onurumekara toh kynexine. Typoenohse ynororo eya xine tyrypyrykõ poko toexirykõ poko.

²³ Mame etyhyryme taropose toto Ritonõpo a tywinoino, tõmihpyry ae ro typoetory tõi, urutõ kõi omihpyry ae. Naeroro Izyraeu tõi taropose axirio tõi nonory pona. Moroto ro toh mana seroae ro.

Axirio tõi tõsesarise Izyraeu tõi nonory po

²⁴ Morarame Axiria tuisary a ahno tonehse Papironia patary tõi poe; Kuta poe te, Iwa poe te, Hamate poe te, Separawaĩ poe roropa Samaria patary tõi pona, Izyraeu tõi esahpyry pona. Mokaro axirio tõi tõsesarise toh kynexine Izyraeu tõi patary tõi po.

²⁵ Mame mokaro axirio tõi oehsenãme toto ahtao, Ritonõpo oneahmara toh kynexine. Naeroro reão tõi tonehpose eya. Toitoino axirio tõi tosekase reão tomo a.

²⁶ Mame Axiria tuisary turuse mokaro poko, inaropotyã Samaria patary tõi pona tuaro pyra Izyraeu nonory põkõ neponãmary poko. Naeroro reão tõi tonehpose eya toto esekase.

²⁷ Naeroro ynara tykase Axiria tuisary: “Oturuketõ wino kuenepyhpõkõ kypoetorykõme aropoko ropa toiro morotona mokaro amorepatohme ineponãmarykõ omiry poko.”

²⁸ Naeroro toiro Ritonõpo maro oturukety Izyraeume exikety Samaria poe axirio tõi narohpyry toytose ropa Peteu pona, morotõkõ amorepase Ritonõpo eahmatoh poko Tosẽkõme.

²⁹ Yrome mokaro Samaria pona aehtyamo a toponãmasẽ tõi tyrise ro, oseahmatoh taka tynyrytyãkõ tyrise eya xine Izyraeu tõi namohpyry taka. Imeimehnõ oximaro exiketomo a toponãmasẽ tyrise typatarykõ po:

³⁰ Papironia poe aehtyamo a toponãmasẽ Sukote-Penote panõ tyrise; mokaro Kuta poe aehtyamo a toponãmasẽ Nerekau panõ tyrise; mokaro Hamate poe aehtyamo a toponãmasẽ tyrise Axima panono;

³¹ mokaro Iwa poe aehtyamo a toponãmasẽ tyrise Nipaze panono, Taratake panono roropa; mokaro Separawaĩ poe aehtyamo a typoenõ tyahkase tynekarorykõme tyneponãmarykõ Ataramereke a te, Anamereke a roropa.

³² Ritonõpo toahmase roropa eya xine repe, yrome emero rokẽ ahno tymenekase eya xine oturuketyme tyneponãmarykõ eahmatoh tao, tynekarorykõ zahkatohme roropa moro tao.

³³ Naeroro Ritonõpo toahmase eya xine repe. Yrome tyneponãmarykõ toahmase roropa eya xine imeimehnõ nonory põkõ namorepatopõpyry ae ro.

³⁴ Morararo mã toto seroae ro. Ritonõpo oneahmara mã toto, aomihpyry omipona pyra roropa mã toto. Tõmihpyry tokarose eya Jako pakomotyamo a, tosehpase ropa eya Izyraeume.

³⁵ Tõmihpyry tokarose Ritonõpo a eya xine. Ynara toto tyripose roropa eya: “Imeimehnõ neponãmary tõ oneahmara ehtoko. Oesekumurukõ po porohpyra ehtoko toto ãpataka. Toto poetoryme pyra ehtoko. Okyryrykõ onekaropyra ehtoko onekarorykõme eya xine.

³⁶ Jomipona rokẽ ehtoko. Ywy ase Ritonõpo, yjमितunuru ke kuenepyatose Ejitu poe. Ya rokẽ ‘Imehxo mase,’ ãko matose; oesekumurukõ po porohnõko matose jãpataka rokene. Ya rokẽ okyno zahkãko matose onekarorykõme.

³⁷ Jũme jomihpyry omipona ehtoko, ynymeropohpyry onenerykõme. Imehnõ neponãmary tõ omipona pyra ehtoko.

³⁸ Wenikehpyra ehtoko jomihpyry poko.

³⁹ Jomipona ehtoko. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo. Ywy opynanohtoryko ase ozehno xine exiketõ winoino,” tykase.

⁴⁰ Yrome aomihpyry onetara toh kynexine. Tynyrihpyrykõ xihpyry onurumekara toh kynexine, torẽnase morohne poko toexirykõke.

⁴¹ Naeroro Ritonõpo toahmase eya xine repe. Yrome tyneponãmarykõ toahmase roropa eya xine. Morararo ipakomotyã seroae ro mana, morara tyrĩko mã toto.

18

Ezekia tuisame ehtopõpyry Juta po (2 Koronika 29.1-2; 31.1)

¹ Morarame oseruao jeimamyry taropose ahtao Ozeja a, Era mũkuru, tuisame ehtoh poko Izyraeu tõ esẽme, Ezekia, Akaze mũkuru tuisame toehse Juta tõ esẽme.

² 25me jeimamyry nae Ezekia kynexine tuisame toehse ahtao. Mame 29me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarẽ po. Jeny esety Apia kynexine, Zakaria ãxiry.

³ Tuisa Tawi ehtopõpyry typoehse Ezekia a exiryke Ritonõpo zamaro inyrihpyry kynexine.

⁴ Imeimehnõ neponãmary tõ eahmatoh tykararahse eya. Topu risẽ xikihme exiketõ Paau kyryryme typahse eya. Nohpo panõ, toponãmasẽ Asera enetupuhtoh takohse roropa eya. Okoi panõ, metau risẽ Moeze nyrihpyry tyhmose eya, tosehpase Neuxitãme, ixtaratu tyahkase Izyraeu tomo a exiryke mokyro okoi panõ eahmaryme.

⁵ Ritonõpo tonetupuhse Ezekia a yronymyryme Izyraeu tõ esẽme. Imepỹ tuisa Ezekia panõ exipitopyra kynexine Juta tõ esẽme. Moromeĩpo ipanõ pyra kynexine roropa.

⁶ Ritonõpo omiry tymoise eya. Aomihpyry omipona tomeseke kynexine Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a.

⁷ Naeroro Ezekia maro Ritonõpo kynexine. Takorehmase ynoro eya orẽpyra ehtohme emero inyrytã poko. Axiria tuisary turumekase Ezekia a ipoetoryme toexiry poko tytenekehse toexiryke.

⁸ Pirixteu tō typoremākapose eya, imōkomory tapoise eya toto patary tō po, pitiko pata ahtao, pata tō inunō maro, Kaza maro, zomye exiketō maro.

⁹ Morarame 4me jeimamyry taropose Ezekia a ahtao tuisame toexiry poko Juta tō esēme, 7me jeimamyry taropose tuisa Ozeja ahtao Izyraeu tō esēme, tuisa Saumanesea, Axiria esē tomōse soutatu tō maro, Izyraeu tō nonory pona. Pata Samaria tomyehmase eya xine iporemākapotohme.

¹⁰ Mame asakoro jeimamyry taropose eya xine ahtao pata poremākapory poko Samaria typoremākase eya xine. Morara toehse 6me jeimamyry taropose ahtao Ezekia a tuisame ehtoh poko, 9me jeimamyry taropose ahtao roropa Ozeja a Izyraeu tō tuisaryme ehtoh poko.

¹¹ Morarame Izyraeu tō tarose Axiria esemy a, typoetoryme tynonory pona. Tarose toto zokonaka pata Hara pona, imehnō tarose eya tuna Hapoa pūtokoxy, Kozā nonory pona, imehnō tarose roropa eya pata tō Metia nonory pona.

¹² Samaria typoremākase Ritonōpo omihpyry omipona pyra Izyraeu tō toehse exiryke. Ritonōpo Tosēkō omiry onymoipyra toh kynexine. Inyriphopyry Moeze a, onyripyra toh kynexine. Aomiry etary se pyra toh kynexine, aomipona pyra roropa toh kynexine.

*Jerusarē poremākapory se axirio tomo
(2 Koronika 32.1-19; Izaja 36.1-22)*

¹³ Morarame 14me jeimamyry taropose tuisa Ezekia a ahtao Juta tō esēme ehtoh poko, Senakeripe, Axiria tuisary tooehse Juta tō nonory pona. Juta patary tō tapuruse aexityā maro totonase ynororo. Typoremākase toto eya.

¹⁴ Mame Ezekia a omi taropose Senakeripe neneryme, Rakixi po ynororo ahtao, ynara tykase ynororo eya: “Azahkuru toehse ywy. Ajohpāme sã ynonory irumekako. Oepehmāko ase ise oehtoh ke,” tykase.

Mame tozuhse ynororo eya: “Parata enehpoko ya 10 miu kirume uuru maro miu kirume.”

¹⁵ Naeroro parata taropose eya, Ezekia a, Ritonōpo tapyī tae emero, tytapyī tae roropa parata taropose eya emero.

¹⁶ Uuru tapoise roropa eya Ritonōpo Tapyī omōtoeh poe, tynyrihpyry roropa, uuru, tapyi omōtoeh apō poko exikety tapoise ropa eya aropotohme, emero taropose eya Senakeripe a repe.

¹⁷ Yrome soutatu tō tonehpose Axiria tuisary a tuhke, Rakixi poe Jerusarē pona, etonase Ezekia maro. Mokaro soutatu tō tuisary tō oseruao nexiase, imehxo exiketomo. Mame toeporehkase toto ahtao Jerusarē pona osema tao toh nexiase, kamisa rinanō erohtoh pūto, nono ahkahpyry tuna esemary pūto, tuna enehtohme kaino pēkamā poe.

¹⁸ Mame tuisa Ezekia tykohmapose tyya xine oturuse tymaro xine repe. Oseruao Ezekia poetory esã toytose oseporyse toto maro: Eriakī, Hiukia mūkuru, tuisa tapyī konōto eraseme ynororo; Sepena, omi merone te, Joa, Asape mūkuru, tuisa akorehmane zae ehtoh poko zuaro ehtohme, enara.

¹⁹ Mame Axiria soutatu tō esē toiro ynara tykase eya xine:

– Sero omi aroko Ezekia a, tuisa konōto Axiria esē omiryne: “Onoky enetupuhnōko mah ākorehmaneme, enaromyra oehtohme?”

²⁰ Onoky omiry yna jamitunuru motye nae? Torēnase yna imehnō poremākapory poko. Yna soutatu tō orēpyra mā toto. Onoky ākorehmatorŷko nae Axiria tuisary rumekary poko oya xine, yna poetoryme pyra oehtohkōme?

²¹ Otarame Ejitu tuisary eraximāko matose ākorehmatohkōme. Morara ahtao aruma apoiry sã exiry omyxiryne. Etohkāko mana, oemary posohkāko. Moro sã Ejitu esē mana, ākorehmaneme tyrise ynororo ahtao.”

²² Tōturuse ro mokyro Axiria soutatu tō tuisary: “Otaramē Ritonōpo Oesēkō enetupuhnōko matou ākorehmanekōme? Yrome ikyryry tykararahse Ezekia a; okyno zahkatoh tōkehko, oseahmatoh roropa, Jerusarē po rokē Ritonōpo eahmatoh tyripose ahtao eya.

²³ Ynara āko ase oya xine ytuisary omi poe: ‘Asakoro miu kawaru ekarōko ase oya xine epona orutua kō riry waro awahtao xine!

²⁴ Yna poetory esemy, putupyra exiketyme ahtao ro, omotye xine kuhse mana. Morara ahtao ro Ejitu tō eraximāko matose kawaru tō enehtohme kahu tō maro!

²⁵ Ritonōpo maro pyra, yna a rokē apatary tō typoremākase, ekarōko matou? Arypyra. Ritonōpo a tonehpose yna oporemākapose xine, oenahkapose xine.’ ”

²⁶ Mame ynara tykase Eriakī tomo, Sepena maro, Joa maro mokyro a:

– Oturuko aramaiku omiry ae; enetupuhnōko ynanase. Epereu omiry ae, yna omiry ae, oturupyra exiko; mokaro, pata apuru po exiketō oetāko mā toto.

²⁷ Ynara tykase ynororo:

– Tuisa konōto a tonyohse ywy senohne poko oturuse, oya xine rokē pyra, tuisa Ezekia maro. Arypyra! Mokaro, pata apuru po typorohse aexityā netaryme oturūko ase, aetuarimarykō poko zuaro toto ehtohme, tyetykō enahnōko mā toto, tusukurukō ēnōko roropa mā toto. Amarokō roropa morara exīko matose, tykase.

²⁸ Mame towōse ynororo xikihme, tykohtase, Epereu omiry ae:

– Etatoko pahne, tuisa konōto, Axiria esē omiry oya xine!

²⁹ Osenekunohpopyra ehtoko Ezekia a, opynanohsaromepyra xine aexiryke.

³⁰ Aomiry onetara ehtoko: “Ritonōpo Kuesēkō kypynanohtorỹko mana,” karyhtao. Turo ehtoko, opynanohpyra xine exīko Ritonōpo mana. Oewomara xine mana, apatarykō onyporemākapopyra axirio tō soutatu tō ehtohme.

³¹ Ezekia omiry onetara ehtoko. Axiria tuisary omi poe osehtoko xiaro apatarykō poe ōsekarotohkōme yna a. Morara awahtao xine tuisa omi poe uwa epery enahnōko matose anarykahpyrykō wino, fiku epery enahnōko matose otupikō po. Tuna ēnōko matose otunary eutary ao,

³² aarorykō ponāmero, tuisa konōto a, imepỹ pona sero ononorykō panō pona. Moroto uwa tōkehko nae mana, eukuru ritohme te, tiriiku nae pāo ritohme. Moroto oriwera nae, azeite roropa, ano zeni roropa. Tuisa konōto omipona awahtao xine orihpyra matose, isene matose exīko. Naeroro osenekunohpopyra ehtoko Ezekia a: “Ritonōpo opynanohtorỹko mana,” karyhtao oya xine.

³³ Imehnō neponāmary a ahno typynanohse, Axiria esemy a toto anapoipyra ehtohme?

³⁴ Otoko na toponāmasē Hamate, Arapate roropa seromaroro? Otoko na Separawaĩ te, Hena te, Iwa roropa? Samaria pōkō towomase toh nae tyneponāmarykomo a, yna winoino?

³⁵ Otara ahtao sero pata pōkō typynanohse toponāmasē tomo a toto onyporemākapopyra Axiria esē ehtohme? Morara exiryke oty pokoino: “Jerusarē pynanohnōko Ritonōpo,” ekarōko matou?

³⁶ Mame mynyhme rokē toh kynexine tuisa Ezekia omi poe. Omikara toh kynexine.

³⁷ Mame Eriakī a te, Sepena a te, Joa a roropa tupō tyxihkase, toemynyhmaryme. Mame toytose toto tuisa zuruse mokyro Axiria soutatu tō tuisary oturutopōpyry poko.

19

Tuisa oturutopōpyry Ritonōpo a takorehmapotohme (Izaja 37.1-7)

¹ Moraramē mokaro omiry etaryke tyya, tātasarmaryme tupō tyxihxihkase Ezekia a. Tupō kamisa topuxiximā risē tamuruse eya, tokozeremy, toemynyhmaryke. Mame Ritonōpo Tapyĩ taka toytose ynororo.

²Typoetory Eriakĩ tō, tuisa tapyĩ konōto erase, Sepena maro, omi merone taropose eya oturuse urutō Izaja maro. Upo kamisa topuxiximã risē tamuruse eya xine toemynyhmarykōke.

³Ynara tykase toto Izaja a:

– Ynara āko Ezekia: “Seroae etuarimatoh mana; tuānohsēme exīko sytatose, ehxirōko sytatose. Nohpo enurukety samo, tonurutoh po toehse ahtao jamihekhnōko mana. Moro sã sytatose.

⁴Mokyro, Axiria esemy a typoetory soutatu tō esē tonehpose Ritonōpo Imehxo Exikety eunohtohme. Kure exiry mokyro omiry etaryke tyya mokyro wānopyry Ritonōpo Kuesēkomo a. Naeroro oturuko Ritonōpo a kypoko xine, tonepanohse exiketō poko.”

⁵Mame Ezekia naropotyã omiry totase ahtao Izaja a,

⁶Ynara tykase ynororo:

– Ynara kahtoko oesēkomo a, Ezekia a: “Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana: ‘Oserehpyra exiko onetapohpyry poko, Axiria tuisary poetory omihpyry poko, ynara karyke jeunohpopyry ke, opynanohsaromepyra xine Ritonōpo mana.

⁷Etako pahne, Ritonōpo poe imehnō omihpyry etāko mana; eramāko ropa mā ynororo tosaka ropa. Oetapara ekurehnōko mana. Mame moroto esao mokyro etapāko imehnō mana,’ āko Ritonōpo mana,” tykase Izaja.

*Axirio tō naropotopopyry ropa
(Izaja 37.8-20)*

⁸Morarama mokyro Axiria soutatu tō tuisary zuaro toehse, Rakixi turumekase, tuisa, Axiria esemy a, etonatohme pata Ripina pōkō maro, ameke hkopyra exikety po. Naeroro toytose ynororo morotona oturuse imaro.

⁹Omi totase axirio tomo a Ejitu tō soutatu tō poko, tuisa Tiraka maro, Etiopia pono. Aepiry poko totase eya xine, etonase tymaro xine. Mame moro poko tuaro toehse Axiria tuisary ahtao pape tymerose eya Ezekia, Juta esē, neneryme.

¹⁰Ynara tykase: “Oneponāmarykō oewomanekōme enetupuhnōko matose repe. ‘Oewomatoryko ase oporemākapopyra xine axirio tō ehtohme,’ āko ynororo oya xine, repe. Yrome osenekunohpopyra ehtoko.

¹¹Orēpyra Axiria tuisary ehtoh poko tuaro matose. Imehnō nonory poremākapory se ahtao, iporemākapōko mana. Osepynanohsaromepyra matose.

¹²Pake ahtao pata tō typoremākapose ytamuru tomo a, Kozā te, Harā te, Rezepe te, Etē pōkō totapase eya xine, Terasaa patary pōkomo. Toto neponāmary onewomasaromepyra toh kynexine.

¹³Otoko na mokaro pata tō esē seromaroro? Hamate esemy te, Arapate esemy te, Separawaĩ esemy te, Hena esemy te, Iwa esemy, enara? Tonahse mā toto.”

¹⁴Moro pape enexīpo toytose Ezekia Ritonōpo maro Oturutoh taka. Moro tao moro pape tonepose Ritonōpo a.

¹⁵Mame tōturuse Ezekia Ritonōpo a. Ynara tykase:

– Yna Esey, Ritonōpome mase, Izyraeu tō Esey. Āpō moroto taporihke exiketō epoe. Omoro rokē mase tuisa tō esēme. Kapu Rihpō mase, nono Rihpō roropa.

¹⁶Eneko ke Ritonōpo, yna poremākapōko mokaro mā toto. Mokyro Senakeripe omiry etako, oeunohnōko mana, Ritonōpo, Isene Exikety.

¹⁷Ajohpe pyra tuhke pata pōkō typoremākase Axiria tuisary tomo a. Toto esary tyryhmase roropa eya xine.

¹⁸Ineponāmarykō wewe risē tomase eya xine apoto htaka toto enahkatohme, asā pyra toto exiryke. Tyrytāme rokē exiryke, wewe risā rokene, topu risamo, enara.

¹⁹Seromaroro yna esēme mase, Ritonōpo. Naeroro yna ipynanohko yna onyporemākapopyra Axiria pōkō ehtohme. Mame imehnō nonory pōkō emero awaro exīko mā toto. Omoro rokē Ritonōpome mase yna esēme, tykase tōturuse Ezekia Ritonōpo a.

*Omi aropotopõpyry Izaja a Ezekia neneryme
(Izaja 37.21-38)*

²⁰ Mame tõmihpyry taropose Izaja a Ezekia neneryme. Ynara tykase ynororo:

²¹ – Õmiry etaryke tyya ynara äko Ritonõpo, Izyraeu tõ Esë oya mana: “Senakeripe, Jerusarë põkõ exianäko mã toto opoko, oeunohnõko mã toto.

²² Onokyme jekarõko mã ykerekeremaryhtao oya? ypoihtoryhtao oya? Yrome Ritonõpome, Orëpyrahxo exiketyme jekaropyra makene! Izyraeu Esë Kurã ase.

²³ Opoetory tõ tonehpose oya oepyrypatohme orëpyra oexiry poko; okyryry tuhke kahu tõ ke ypy tõ kaehxo exiketõ Ripano po typoremäkase oya. Moroto wewe konõto takohse oya, apupari tõkehko kaetokohxo exiketomo, xipirexite tõ kurã roropa, mya wewe htao awahtao, moro poko toepyrypase mexiase.

²⁴ Toepyrypase roropa mexiase tuna pëkamã ahkatopõpyry poko oya tuna ëtohme imehnõ nonory po. Toepyrypase opoetory tõ soutatu tõ tuhke exiry poko, ipupurukõ ke tuna Niro tonore tyripose oya.

²⁵ “Tuaro pyra toko hma moino ro tõsenetupuhse ywy senohne ritoh poko. Seromaroro emero tyripose ya rahkene. Ajamitunuru ekaroase oya pata tõ apuru kararahthome oya, ypyme sã ipapyhpyry anonohsë ehtohme.

²⁶ Naeroro moro pata põkõ tyjamihkehse toh nexiase. Enaromÿke toh nexiase. Toehxirose toto. Onahpoty sã toehse toh nexiase ona po. Ätarykahmã sã roropa tapyi po, tyryrykane axitü toehse ahtao xixi tütatoh wino.

²⁷ “Yrome awaro ase ipunaka, onyriry poko, aza rokë oytory poko roropa. Yzehno oexiry waro ase.

²⁸ Zuaro exiase yzehno oexiry poko te, imehnõ motye imehxo oehtoh poko oepyrypary poko, enara. Naeroro seromaroro oeunary aka oka rïko ase, õtaka kurimene rïko ase, kawaru mytaka kurimene riry sã esemy a tõmipona kawaru ehtohme. Mame aarõko ropa ase oesemary ae, ooehtopõpyry ae ropa.”

²⁹ Mame ynara tykase Izaja tuisa Ezekia a:

– Ynara zae tõmiry ehtoh enetupuhpotoh rïko Ritonõpo mana. Sero jeimamyry ae, moae roropa, tamoreme tahtase exiketõ enahnõko matose. Yrome moromeïpo otyro arykãko matose, tiriiku tõkehko, ipuhturu apoïko roropa matose. Uwa zoko arykãko matose, epery enahnõko roropa matose.

³⁰ Morarame mokaro Juta tõ, tonepanohse exiketõ ekurãkãko mã toto, otyro samo, tymise exikety samo, mya imity nono aka tomõse ahtao, eperytãko mana.

³¹ Jerusarë po ahno tuhke exïko ropa toh mana, ypy Xião po roropa. Morara se Ritonõpo exiryke tyripõko mã ynororo.

³² – Mame ynara äko Ritonõpo mokyro Axiria esë poko: “Sero pata pona omõpyra mana. Pyrou onuopyra roropa mana sero pata po. Soutatu tõ, tõsewomatohke exiketõ oehpyra mã toto pata pütokoxi. Nono anãnonohpyra mã toto kaetoko ehtohme, pata apuru pokona, pata poremäkapotohme.

³³ Tosemahpyry ae ro ytõko ropa mana, tosaka ropa, omõpyra toehse toexiryke sero pata pona. Ywy, Ritonõpo morara äko ase.

³⁴ Ýwy sero pata pynanohnõko ase. Ewomãko ase imehxo jehtoh waro imehnõ ehtohme, jomihpyry tokarose ya exiryke roropa ypoetory Tawi a.”

³⁵ Mame moro kohmamyry ae ro Ritonõpo nenyokyhpyry toytose Axiria esë poetory tõ poko. Soutatu tõ taorihmapose eya 185 miumãkomo. Mame imehnõ typakase ahtao aorihtyã ekepyry rokë tonese eya xine.

³⁶ Mame Senakeripe, Axiria esë tõtouse ropa. Tosaka toytose ropa ynororo Niniwe pona ropa, moroto ehse.

³⁷ Moromeïpo tyneponãmary eahmaryhtao eya, Nixiroke eahmatoh tao, takohse ynororo imükuru tomo a, Ataramereke a, Sarezee maro, enara. Tytapemãkõ ke tumykõ

takohse eya xine. Mame toepase toto Ararate nonory pona. Moromeĩpo imepỹ imũkuhpyry Esaa-Hatõ tuisame toehse tumy myakãme.

20

*Tuisa Ezekia kurãkatopõpyry
(2 Koronika 32.24-26; Izaja 38.1-8,21-22)*

¹ Morarame tuisa Ezekia takuruhtase yronymyryme. Orikyĩse nexiase. Mame urutõ Izaja, Amoxi mũkuru toytose oturuse eya. Ynara tykase ynororo eya:

– Ynara ãko Ritonõpo oya: “Okyryry tõ ikurãkako emero, ekurãkara ropa oexiryke, orihñõko mase,” tykase.

² Naeroro tõmyty tyramase Ezekia a tapyi apuru pona. Tõturuse ynororo Ritonõpo a, ynara tykase:

³ – Ritonõpo, yna Esemy, wenikehpyra exiko opoetoryme jehtoh poko. Õmihpyry omipona ase yronymyryme. Onyriphopyry ya tymoise ya ipunaka kokoro rokene.

Mame tyxitase tãtasamaryke yronymyryme.

⁴ Moromeĩpo tutõtase Izaja tuisa nyhtoh tae, yrome zara mõpozakoxi ytopyra ro ahtao tuisa tapyĩ konõto rãnao, turuse ynororo Ritonõpo a.

⁵ – Ytoko ropa Ezekia zuruse, ypoetory tõ tuisary. Ynara kaxiko eya: “Ywy, Ritonõpo, atamuru Tawi Esemy, õmiry etano, oenuru xity eneno. Okurãkãko ropa ase. Mame taroino oseruao tynyhse ahtao ymaro Oturutoh taka ytõko mase.

⁶ 15me jeimamyry ekarõko ropa ase oya isene ro oehtohme. Opynanohtorỹko ase sero apatary Jerusarẽ maro Axiria tuisary winoino. Sero pata ewomãko ase imehxo jehtoh waro imehnõ ehtohme te, jomihpyry etapopotõpyryke roropa ypoetory Tawi a.”

⁷ Mame ynara tykase Izaja tuisa akorehmananomo a:

– Peteme exikety opime tyriko, fiku tõ epery risemy, jetũ exikety esary pona, tuisa erukoimory pona, aekurãkatohme ropa.

⁸ Mame tõturupose Ezekia eya:

– Oty rĩko Ritonõpo nae, jukurãkary ropa waro jehtohme? Oseruao tynyhse jahtao jytotohme Ritonõpo Tapyĩ taka?

⁹ Ynara tykase Izaja eya:

– Zae toehtoh enetupuhtoh ekarõko Ritonõpo oya mana. Naeroro imenekako, oty se hma? Jerutumã opyi pona oytory se hma ikurenaka 10me onuhtoh pona? Jerutumã opyi pona onukuru se hma kakoxi ropa 10me onuhtoh opyi pona? tykase Izaja.

¹⁰ Mame ynara tykase Ezekia eya:

– Jerutumã aropory myaro 10me onuhtoh pona kakoxi tupime hkopyra mana ya. Naeroro opyi pona jerutumã enehpoko ropa 10me onuhtoh zopikoxi ropa, tykase ynororo eya.

¹¹ Mame tõturuse Izaja Ritonõpo a. Mame jerutumã tonehpose ropa Ritonõpo a 10me onuhtoh pona tuisa Akaze nyrihpyry pona opyime.

*Papironia põkõ oehtopõpyry
(Izaja 39.1-8)*

¹² Mame morara ahtao Papironia tuisary, Merotake-Paratã, Paratã mũkuru tuaro toehse Ezekia kure pyra ehtopõpyry poko. Naeroro tynymerohpyry tonehpose eya Ezekia neneryme, tynekarory maro.

¹³ Enehnã toahmase Ezekia a tytapyĩ konõto taka toto omõtohme. Mame tymõkomory kurã tonepose eya: parata, uuru maro, otytyko tonahsã emeporyme, ixtaratu te, tyyre tõkehko, emero tonepose eya xine.

¹⁴ Morarame urutõ, Izaja toytose tuisa Ezekia a ekaropose:

– Otokoino toehse mokaro nae? Otara tykase toto oya? tykase ynororo.

– Moino nono imepỹ poe toehse mã toto, Papironia poe, tykase Ezekia eya.

15 – Oty tonese eya xine atapyĩ tao? tykase, tōturupose Izaja.

– Tonese eya xine emero porehme, tykase Ezekia. – Emero enepoase eya xine.

16 Mame ynara tykase Izaja tuisa a:

– Ynara āko Ritonōpo oya mana:

17 “Imeĩpo ynara exīko mana. Omōkomory emero atapyĩ tao exiketō, atamuru tō nukurākahpyry, emero tarosēme exīko mana Papironia pona. Arypyra exīko mana.

18 Toitoine opoenōkō, apakō roropa tarosēme exīko mā toto. Mame tomukase toto ahtao, erohnōko mā toto Papironia tuisary tapyĩ konōto tao,” tykase.

19 Morara kary etaryke tyya, ynara tōsenetupuhse tuisa Ezekia; etonara exīko sytatose isene ro jahtao, joorikyry ponāmero. Naeroro ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo nekarohpyry oya jurutohme kure mana, tykase ynororo.

Tuisame Ezekia ehtoh etyhpary

(2 Koronika 32.32-33)

20 Imehnō tuisa Ezekia nyrytā emero, orēpyra aehtopōpyry poko te, nono ahkatopōpyry eya tuna kurākatohme, tuna enehtopōpyry eya eutary ae, nono zopino pata pona, emero tymerose pape pokona esety Juta tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

21 Mame Ezekia toorihse, imūkuru Manase tuisame toehse tumy myakāme.

21

Tuisame Manase ehtoh poko Juta tō esēme

(2 Koronika 33.1-20)

1 Morarame 12me jeimamyry nae Manase ahtao, tuisame toehse ynororo Juta tō esēme. 55me jeimamyry taropose eya Jerusarē po, tuisame ehtoh poko. Jeny esety Hepezipa kynexine.

2 Tyyrypyry poko toehse Manase kynexine, Ritonōpo omipona pyra. Imeimehnō ahno tō, Ritonōpo naropotyā tynonory poe, toeporehkase ipoetory tō ahtao morotona, mokaro nyrytā xihpyry typoehse eya.

3 Imehnō neponāmary tō eahmatoh typahse jumy a, Ezekia a repe. Yrome morohne tyrise ropa eya. Okyno zahkatoh tyrise eya Paau eahmatohme. Toponāmasē nohpo Asera enetupuhtoh taxikase eya, tuisa Akape, Izyraeu tō esē, nyrihpyry saaro. Xirikuato tō toahmase roropa Manase a.

4 Imehnō neponāmary tō eahmatohme, okyno zahkatoh tyrise eya Ritonōpo Tapyĩ tao. Moro Tapyi poko: “Ywy ro rokē Ritonōpo Oesēkō eahmatoh sero,” tykase Ritonōpo tytapyĩ poko.

5 Yrome asakoro zara po, Ritonōpo Tapyĩ tao, okyno zahkatoh tyrise eya xirikuato tō eahmatohme.

6 Tumūkuru tyahkase eya okyno zahkatoh po. Pyaxiamo a toytose ynororo, ekaropotohme joroko tomo a, tynyriry tō poko te, zuaro toehthome imeĩpo ehtoh poko te, imehnō ryhmary poko, enara. Tyyrypyry poko toehse ynororo yronomyryme, Ritonōpo omipona pyra. Tyzehno Ritonōpo tyripose eya.

7 Tynaxikahpyry, toponāmasē nohpo Asera enetupuhtoh tyrise eya Ritonōpo Tapyĩ tao. Moro poko ynara tykase Ritonōpo Tawi a, imūkuru Saromāo a roropa: “Taro Jerusarē po, sero Tapyi tao, ynymenekahpyryme mana, jesaryme Izyraeu tō nonory po, jahmatohme jūme.

8 Mame jomihpyry moiryhtao Izyraeu tomo a, Moeze nyriphpyry riryhtao eya xine emero porehme, toto anaropopyra ase esarykō poe, ynekarohpyry itamurukomo a.”

9 Yrome Juta tō Ritonōpo omiry omipona pyra toh nexiase. Takorehmase toto Manase a orēpyrahxo toto ehtohme tyyrypyrykō poko. Mokaro rypyry motye iiryryryme toehse toto, Ritonōpo naropotyā tynonory poe motye, epona tooehse ipoetory tō ahtao.

10 Typoetory urutō komo a ynara tykase Ritonōpo:

11 – Tuisa Manase, Juta tō esē nyrihpyry xihpyry amoreu tō nyriyā motye kuhse mana. Tyneponāmary tō ke Ritonōpo myakamāko mana, Juta tō takorehmase eya tyrypyrykō poko toto ehtohme.

12 Naeroro ywy Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy, Jerusarē ryhmapōko ase Juta tō roropa. Mame toto wānopyry poko etananomo mā: “To!” āko, oserehnōko mā toto.

13 Jerusarē pōkō wānohnōko ase, Samaria pōkō wānohtopōpyry sā ya te, tuisa Akape, Izyraeu tō esē, wānohtopōpyry sā roropa ipakomotyā maro. Paratu korokary sā pata Jerusarē korokāko ase, tytaōke pyra ehtohme, tōtorimase paratu ehtoh samo zuhkurenaka.

14 Morarame akoīpyry tonepanohse exiketō rumekāko ase. Epekōkara a toto ekarōko ase, toto poremākatohme, imōkomorykō kurā apoitohme eya xine arotohme tymaro xine.

15 Morara tyriko ase ypoetory tomo a tyrypyrykō poko toehse toto exiryke, jomihpyry omipona pyra. Tyzehno xine tyripose ywy eya xine moino ro itamuru tō Ejitu rumekatopōpyry poe tarona.

16 Kurākō tuhke totapase Manase a exiryke Jerusarē esemary tō tyneryse munu ke; morara tyrise eya Juta tō akorehmaryhtao tyrypyrykō poko toto ehtoh poko, tyneponāmarykō eahmary poko eya xine, Ritonōpo myakāme repe.

17 Imehnō Manase nyriyā emero, iirypyry tō poko roropa tymerose pape pokona esety Juta tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

18 Mame Manase toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tapyī konōto myhtokoxi, Uza narykahpyry po. Mame imūkuru Amō tuisame toehse tumy myakāme.

Amō Juta tō esēme

(2 Koronika 33.21-25)

19 22me jeimamyry nae Amō kynexine tuisame toehse ahtao, Juta tō esēme. Mame asakoro jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jeny Mesuremete kynexine, Haruze ēxiry, Jotopata pono.

20 Mame tumy Manase sā, azahkuru Amō nyrihpyry nexiase, Ritonōpo zamaro pyra nexiase.

21 Tummy nyrihpyry typoehse eya. Ahno neponāmary tō toahmase eya, tumy a toto eahmatopōpyry saaro.

22 Ritonōpo, itamurukō Esē, turumekase eya. Aomihpyry omipona pyra toehse ynororo.

23 Mame Amō poetory tō tuisaryme exiketō tātamorepase tosekō etapary poko tyra xine. Mame tuisa Amō totapase eya xine tuisa tapyī konōto tao.

24 Mame Amō etapahpōkō totapase Juta tomo a, imūkuru Joxia tyrise tuisame eya xine.

25 Imehnō Amō nyriyā emero tymerose pape pokona esety Juta tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

26 Amō ekepyry tonēse zonētohtao Uza narykahpyry po. Mame imūkuhpyry tuisame toehse tumy myakāme.

22

Tuisame Joxia ehtopōpyry Juta tō esēme

(2 Koronika 34.1-2)

1 8me jeimamyry nae Joxia kynexine tuisame toehse ahtao Juta tō esēme. Mame 31me jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarē po. Jeny esety Jetita kynexine, Ataia ēxiry, Posokate pono.

2 Mame Joxia nyrihpyry Ritonōpo zamaro nexiase. Tytamuru tuisa Tawi ehtopōpyry typoehse eya, zae ehtoh riry poko onurumekara nexiase.

Moeze nymerohpyry enetopōpyry ropa

(2 Koronika 34.8-28)

³ Morarame 18me jeimamyry taropose Joxia ahtao tuisame ehtoh poko, typoetory Sapã, omi meroneme exikety, Azaria mükuru, Mesurã pary, taropose eya Ritonõpo Tapyĩ taka. Ynara tykase ynororo:

⁴ – Ytoko Ritonõpo maro Oturukety imehxo exikety, Hiukia a oturupose: “Otãto tineru tapoise Ritonõpo tapyĩ tao erohketomo a, ahno nekarohpyry?”

⁵ Kaxiko eya: “Moro tineru ekaroko ikurãkaponanomo a, Ritonõpo Tapyĩ kurãkapotohme eya xine. Erohketõ epehmãko mã toto,

⁶ wewe poko erohketomo te, tapyi amory waro exiketomo, topu poko erohketõ roropa, wewe epekahnõko roropa mã toto, topu tõ roropa ikurãkatohme.

⁷ Mokaro ikurãkaponanõ zae rokẽ mã toto, onenekunohpyra mã toto. Naeroro tineru ekaroko eya xine, emero. Inyrihpyrykõ poko moro tineru ke ekaropory se hkopyra roropa matose.”

⁸ Mame Sapã a tuisa omihpyry tokarose Hiukia a. Mame Hiukia ynara tykase Sapã a: “Ritonõpo Omihpyry eneropa imaro Oturutoh tao, seny,” tykase. Ritonõpo papẽ tokarose eya. Mame tysekeremase Sapã a.

⁹ Mame toytose ropa ynororo tuisa a. Ynara tykase ynororo eya:

– Opoetory tomo a tineru tapoise, Ritonõpo Tapyĩ tao aexihpyry, tokarose roropa eya xine ikurãkaponanomo a, tykase.

¹⁰ Mame ynara tykase Sapã:

– Sero pape jemah po Hiukia nekarohpyry ya.

Mame jarao moro tysekeremase eya tuisa netaryme.

¹¹ Morarame Ritonõpo omiry sekeremary etaryke tuisa a, tupõ tyxihkase eya tãtasamaryme.

¹² Mame tyripose eya typoetory tomo a; Hiukia a, Ritonõpo maro oturukety te, Aikã a, Sapã mükuru te, Akapoa a, Mikaia mükuru te, Sapã a, omi merone te, Asaia a, tuisa akorehmane, enara. Ynara tykase ynororo eya xine:

¹³ – Ytotoko ekaropose Ritonõpo Kuesëkomo a ypoko te, Juta tõ poko roropa, kuamorepatohkõ poko sero pape ao. Kyzehno xine Ritonõpo mana inyriphopyry omipona pyra kytamurukõ toehse exiryke, tykase tuisa.

¹⁴ Toytose Hiukia tomo, Aikã te, Akapoa te, Sapã te, Asaia maro ekaropose nohpo urutono a, esety Huuta. Esary Jerusarẽ po kynexine, pata zokonaka tyrisenã po. Inio esety Sarũ, Tikiwa mükuru, Hara pary, upo eraseme kynexine ynororo Ritonõpo Tapyĩ tao. Huuta turuse toto Ritonõpo papẽ sekerematopõpyry poko tuisa a kehko.

¹⁵ Mame ynara tykase nohpo urutõ eya xine:

– Ytotoko ropa tuisa a Ritonõpo nekarohpyry ekarose eya.

¹⁶ Ynara kahtoko eya:

“Ywy, Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemý pata Jerusarẽ wãnohnõko ase, pata põkõ roropa emero porehme, jomihpyry, ynymeropohpyry ae ro moro pape ao, tuisa nysekeremahpyry ae ro.

¹⁷ Turumekase ywy eya xine. Tynekarorykõ tyahkase eya xine tyneponãmarykõ eahmatohme, ywy kara. Toto zehno tyripose ywy tynyrihpyry xihpyry ke. Jerusarẽ zetũ tanỹse ya, apaipyra ropa mana.

¹⁸ Ywy, Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemý ynara ãko ase mokyro tuisa poko. Jomiry, ynymeropohpyry pape pokona totase oya.

¹⁹ Tonetupuhse ywy oya. Iirypyryme oehtoh poko mosekarono. Oupõ myxihkase oemynyhmaryke. Oxitase roropa tuaro toehse awahtao: ‘Jerusarẽ põkõ emero wãnohnõko ase,’ kary etaryke oya. Moro pata enahkatoh eneryke tyya xine oserehnõko yronymyryme enenanõ mana. Sero pata esehtõko mã toto popyra ehtoh enehpory se toto ahtao imepỹ pata pona. Yrome õtururu ya etano.

²⁰ Imeïpo, toorihse awahtao rokë, Jerusarë pōkō wānohnōko ase. Naeroro kure rokë orihnōko mase, torëtyke pyra.”

Mame toytose ropa toto tuisa Joxia a, mokyro omihpyry ekarose eya.

23

Tuisa Joxia nyrihpyry zae ehtoh poko (2 Koronika 34.3-7,29-33)

¹ Morarame Juta tō tamuximākō tonehpose tuisa Joxia a, Jerusarë tamuxiry tō maro, oximōtohme tymarō.

² Mame oximōme toytose toto Ritonōpo Tapyī taka, oturuketō maro, urutō kō maro, imehnō emero rokë maro tuisame exiketomo, tuisame pyra exiketō maro, enara. Toto netaryme jarao Ritonōpo omiry tysekeremase tuisa Joxia a tytororo, Ritonōpo netapohpyry tonese ropa aexihpyry Ritonōpo Tapyī tao.

³ Xikihme toehse ynororo Saromāo nyrihpyry xikihme exikety myhtokoxi. Mame Ritonōpo netaryme tōmiry totapose eya. Aomihpyry omipona toehtohkōme te, in-yrpohpyry ritohme tyya xine te, aomipona yronymyryme toehtohkōme, zae rokë toehtohkōme, Ritonōpo nymeropohpyry omipona ipunaka. Mame imoihmākomo a tōmiry kō totapose Ritonōpo netaryme, aomipona toehtohkōme.

⁴ Mame Hiukia tō tyrohmanohpose Joxia a Ritonōpo Tapyī kurākatohme eya xine. Hiukia oturukety tuisamehxo exiketyme kynexine. Imaro Ritonōpo maro oturuketō kynexine te, soutatu tō roropa, tapyi omōtoh erasamo. Eya xine Paau eahmatoh kyryry tonehpose tapyi tae jarānaka, nohpo neponāmary Asera kyryry maro, xirikuato tō eahmatoh kyryry maro. Morohne tyahkase tuisa a emero, pata poe jarānaka, jakanahmā Keterō pūto. Mame moro oruno taropose eya Peteu pona.

⁵ Oturuketō touse ropa eya Ritonōpo waro pyra exiketomo. Toto tyripose Juta tō tuisary tomo a tynekarory tō zahkatohme, toponāmasā eahmatoh tao, Juta patary tō po, Jerusarë pūto roropa. Oturuketō touse roropa eya Paau eahmaryme tynekarory tyahkase aexityamo emero, xixi eahmaryme te, nuno eahmaryme te, xirikuatoimo eahmaryme te, xirikuato tō eahmaryme, enara.

⁶ Ritonōpo Tapyī tae, nohpo neponāmary Asera touse eya. Jarānaka pata poe tarose eya jakanahmā Keterō pona. Moroto morohne tyahkase eya orunome ehtohme, mame moro typahse eya aorihtyā ekepyry tō zonētoh po.

⁷ Nyhtoh typahse eya, Ritonōpo Tapyī tao, imeimehnō poko exiketō esary. Moro tao upo tyrise nohpo tomo a, Asera eahmary poko aexityamo.

⁸ Mame Juta patary tō poe oturuketō tarose eya Jerusarë pona, Izyraeu tō nonory poe roropa, Kepa poe Peresepa pona. Toto nekarotyā zahkatoh tonō typahse roropa eya. Apoto apō tō joroko tō, ona po aexityā eahmatopōpyry typahse eya. Morohne kynexine pata omōtoh pūto, Jozue, pata kowenatu nyrihpyry pūto, omōtoh konōto ipozery wino, omonohtao pata pona.

⁹ Mokaro oturuketō omōpyra tyripose toh nexiase Ritonōpo Tapyī taka erohse. Yrome wyi porutatoh maro pyra tonahse eya xine imehnō oturuketō maro.

¹⁰ Topete neponāmary eahmatoh typahse roropa tuisa Joxia a, jakanahmā Hinō po, typoenōkō onyahkara imehnō ehtohme, tumūkurukomo te, tōxirykō roropa, tynekarorykōme, toponāmasē Moroke a.

¹¹ Kawaru tō touse ropa eya, Ritonōpo tapyī esary poe. Juta tō tuisary a tyrise toto moro taka, xixi eahmatohme tyya xine. Moro kahu tō tyahkase eya ineahmahpyrykomo. Moroto Ritonōpo Tapyī zarā po toh nexiase, omōtoh pūto, tuisame exikety, Natā-Mereke esary pūto.

¹² Okyno zahkatoh, Juta tō tuisary tō nyriytyā zarā po, tuisa tapyī konōto tao, Akaze esary epoe, typahse tuisa Joxia a. Imehnō okyno zahkatoh roropa, Manase nyriytyā

asakoro, Ritonõpo Tapyĩ zarã po typahse eya kehko. Mame moro akumuru typahse eya jakanahmã Keterõ po.

¹³ Mame apoto apõ tõ, Saromão nyrytyã, Jerusarẽ poe xixi tütatoh wino, ypy Oriwera tõ poe ikurenaka, typahse Joxia a. Morohne neponãmary xihpyry eahmatohme: Axitarote nohpo Xitõ põkõ neponãmary te, Kemo xihpyry moape tõ neponãmary te, Moroke xihpyry amonita tõ neponãmary, enara. Morohne typahse Joxia a.

¹⁴ Topu risẽ, xikihme aexityã Paau kyryry typahse tuisa Joxia a, nohpo toponãmasẽ, Asera kyryry takohse eya. Esahpyry pona ahno zehpyry tõ typahse eya nuriame ehtohme, tyneponãmarykõ oneahmara ropa ahno ehtohme.

¹⁵ Peteu po ahno neponãmary tõ eahmatoh typahse roropa Joxia a, tuisa Jeropoão, Nepate mükuru nyrihpyry, Izyraeu tõ takorehmase ahtao eya tyrypyrykõ poko toto ehtohme. Okyno zahkatoh typahse Joxia a, ikyryry topu tõ tyhmose eya, takutakuhmose kehko eya putohme aehtoh pona. Ahno naxikahpyry Asera kyryryme tyahkase roropa eya.

¹⁶ Mame Joxia tõsenuhmase, aorihtyã ekepyry zonẽtopõpyry tõ tonese eya ypy emory po. Moro zehpo tõ tahkapose eya, toutohme, jahkatohme okyno zahkatoh po. Morara tyripose eya nuriame moro zahkatoh ehtohme. Morara tyrise eya urutõ omihpyry ae ro, pake ahtao, tuisa Jeropoão xikihme ahtao moro apoto apõ pũto, otuhtoh konõto zano. Mame tõsenuhmase ropa tuisa Joxia. Urutõ ekepyry zonẽtopõpyry tonese eya: “Morara exĩko mana,” kahpono.

¹⁷ – Onoky zonẽtopõpyry seny? tykase ynororo, tõturupose.

Mokaro Peteu põkomo a tozuhse. Ynara tykase toto:

– Urutõ ekepyry zonẽtopõpyry moro. Pake Juta nonory poe tooehse ynororo amorepase emero onyrihpyry poko seromaroro, sero okyno zahkatoh poko, tykase.

¹⁸ – Ah moroto rokẽ nexino, tykase Joxia. – Jehpyry poko pyra ehtoko.

Naeroro mokyro zehpyry anakara toh nexiase. Mokyro urutõ Samaria põ zehpyry roropa anakara tokurehse toh nexiase.

¹⁹ Morarame Izyraeu tõ patary tõ po emero, toponãmasẽ tõ eahmatoh typahse tuisa Joxia a. Mokarohne tyrise Izyraeu tõ tuisary tomo a, tyzehno xine Ritonõpo tyripose eya xine. Mame okyno zahkatoh typahse Joxia a emero porehme, Peteu po okyno zahkatoh pahtopõpyry saaro tyya.

²⁰ Mame toponãmasẽ poko oturuketõ totapase eya, emero porehme. Mame ekepyrykõ tyahkase apoto apõ po, inyrihpyrykõ poro. Ahno zehpyry tyahkase roropa eya toto nekarory zahkatoh po, emero. Mame toytose ropa ynororo Jerusarẽ pona.

Oseahmatoh Paxikoa tyrise Joxia a

(2 Koronika 35.1-19)

²¹ Morarame oseahmatoh tyripose tuisa Joxia a: Oseahmatoh Paxikoa poko Ritonõpo eahmatohme. Moro otuhtoh konõto tyrise eya xine, inymeropohpyry ae ro, Inetapohpyry Pape ao.

²² Moro Oseahmatoh Paxikoa panõ onyriplitopyra Izyraeu tõ tuisary toh kynexine. Juta tõ tuisary tõ roropa moro otuhtoh konõto panõ onyripyra toh kynexine moino ro juize tõ ehtopõpyry poe ro.

²³ Morarame etyhyryme 18me jeimamyry taropose Joxia ahtao tuisame toexiry poko, Oseahmatoh Paxikoa tyrise eya xine Ritonõpo eahmatohme Jerusarẽ po.

Joxia nyrytyamo zae ehtoh poko

²⁴ Mame Juta tõ akorehmatohme Ritonõpo omipona toto ehtohme, Inyriphopyry pape ao, Hiukia nenehpyry ropa Ritonõpo Tapyĩ tao, ynara taropose tuisa Joxia a Jerusarẽ poe, Juta nonory poe roropa: pyaxi tomo te, joroko poe urutõ komo te, toponãmasã tõ te, ahno naxikahpyry tomo te, tyneponãmarykõ eahmatoh kyryry emero porehme.

²⁵ Imepÿ tuisa, ipanõ exipitopyra kynexine; Ritonõpo omipona nexiase ipunaka, ise toehtoh ke te, osenetupuhtoh ke te, tyjमितunuru ke, enara. Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a omipona nexiase. Imeïpo tuisa ipanõ exipyra roropa nexiase.

²⁶ Yrome Juta tõ zehno toehse Ritonõpo, tuisa Manase nyrihpyry pokoino, toto zehno exiry enahpyra ro kynexine.

²⁷ Mame ynara tykase Ritonõpo:

– Juta tõ wãnohnõko ase, Izyraeu tõ wãnohtopõpyry sã ya. Mya Juta tõ aropõko ase ywinoino. Pata Jerusarẽ ynymenekahpyry jesaryme irumekãko ase. Ytapyï roropa, moro tao jeahmatohme mana, katopõpyry ya irumekãko ase.

Joxia tuisame ehtoh etyhpary

(2 Koronika 35.20–36.1)

²⁸ Imehnõ tuisa Joxia nyriytyã emero tymerose pape pokona esety Juta tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry.

²⁹ Mame tuisame Joxia ahtao, Parao Neko, Ejitu tõ esẽ toytose soutatu tõ maro tuna Eupyrati pona, Axiria tuisary akorehmase. Tuisa Joxia toytose Mekito pona etonase tuisa Neko maro, mame totapase ynororo.

³⁰ Ekepyry tarose ropa kahu ae Jerusarẽ pona. Moroto tonẽse ynororo tuisa tõ zonẽtoh tao.

Mame imükuru Joakaze tymenekase Juta tomo a tuisame ehtohme Joxia myakãme.

Tuisa Joakaze, Juta tõ esẽme

(2 Koronika 36.2-4)

³¹ Mame 23me jeimamyry nae Joakaze ahtao tuisame toehse ynororo Juta tõ esẽme. Oseruao nuno taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarẽ po. Jeny esety Hamutau, Jeremia ãxiry, Ripina pono.

³² Tytamurukõ nyrihpyry typonohse Joakaze a azahkuru toehtoh poko, Ritonõpo Tosẽ omipona pyra.

³³ Tuisame aehtoh tonahse tapoise ynororo ahtao tuisa Neko a, Ejitu esemy a pata Ripira po, Hamate nonory po. Mame tuisa Neko a Juta tomo a parata ke topehmapose eya: 3.400 kirume te, 34 kirume uuru maro.

³⁴ Mame Eriakĩ, Joxia mükuru tyrise tuisame, tuisa Neko a, Joxia myakãme. Mame mokyro esety tymyakãmase Jeokĩme. Joakaze tarose tuisa Neko a Ejitu pona. Moroto toorihse ynororo.

Tuisame Jeokĩ Juta tõ esemy

(2 Koronika 36.5-8)

³⁵ Morarame tuisa Jeokĩ a tineru zokonaka tapoise Juta tõ winoino, toto mõkomory zokonaka tapoise eya, tineru nae ehtohme Ejitu tuisary epehmatohme.

³⁶ 25me jeimamyry nae Jeokĩ kynexine tuisame toehse ahtao. Mame 11me jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarẽ po. Jeny esety Zepita, Petaia ãxiry, pata Ruma pono.

³⁷ Mame tytamurukõ nyrihpyry typonohse eya. Tyrypyry poko toehse ynororo, Ritonõpo omipona pyra.

24

¹ Morarame Jeokĩ tuisame ahtao, tuisa Napukotonozo, Papironia esẽ tooehse Juta tõ poremäkapose. Typoetoryme Jeokĩ tyripose eya. Morarame oseruao jeimamyry taropose Jeokĩ a Napukotonozo poetoryme. Mame typenekehse ynororo, aomipona pyra toehse.

² Mame imeimehnõ oximõmãkõ tonehpose Ritonõpo a. Jeoakĩ erekohmase, Juta tõ wãnohtohme, papironio tomo te, Xiria tomo te, Moape tomo te, Amõ tomo, enara. Ritonõpo poe urutõ kõ omihpyry ae ro, Juta tõ enahkatohme mokaro tonehpose Ritonõpo a.

³ Morara toehse Ritonõpo omi poe, Juta tõ aropotohme tywinoino, tuisa Manase nyrihpyry xihpyry pokoino; iiryppyryme

⁴ ahno kurã etapatopõpyry pokoino eya hkotano. Naeroro Manase rypyry onykorokasaromepyra Ritonõpo kynexine.

⁵ Jeoakĩ nyrihpyry emero tymerose pape pokona esety Juta tõ Tuisary tõme Ehtopõpyry.

⁶ Jeoakĩ toorihse, mame imũkuru Joakĩ tuisame toehse tumy myakãme.

⁷ Mame Ejitu tuisary oehpyra ropa toehse Ejitu poe soutatu tõ maro, inonory tapoise Papironia esemy a exiryke, tuna Eupyrati poe Ejitu ehpiõ pona.

*Tuisa Joakĩ, Juta tõ esẽ arotopõpyry
(2 Koronika 36.9-10; Jeremia 27.19-20)*

⁸ Mame 18me jeimamyry nae Joakĩ kynexine tuisame toehse ahtao Juta tõ esẽme. Oseruao nuno taropose eya tuisame ehtoh poko, Jerusarẽ po. Jeny esety Neuxita kynexine, Eunatã ãxiry, Jerusarẽ pono.

⁹ Tummy nyrihpyry typoenohse Joakĩ a, tyrypyry poko. Ritonõpo Tosẽ zamaro pyra kynexine.

¹⁰ Morarame Joakĩ tuisame ahtao, Papironia soutatu tõ tooehse tuisa Napukotonozo poetory tõ esã maro, Jerusarẽ zomyehmase.

¹¹ Mame pata Jerusarẽ tapuruse ahtao soutatu tomo a Napukotonozo roropa tooehse morotona, Jerusarẽ pona.

¹² Mame tuisa Joakĩ, tyse maro, tumũkuru tõ maro, ipoetory tõ esã maro, tytapyĩ erase maro, tõsekarose toto papironio tomo a. 8me jeimamyry taropose ahtao Napukotonozo a tuisame toehtoh poko Joakĩ tarose eya typoetoryme.

¹³ Mame Ritonõpo Tapyĩ mõkomory, tuisa tapyĩ konõto mõkomory roropa tarose eya Papironia pona. Ritonõpo omihpyry ae ro, Saromão nyrytã, uuru risẽ, Ritonõpo Tapyĩ kyryry tõkehko tyhmose Napukotonozo a.

¹⁴ Jerusarẽ põkõ tarose Napukotonozo a typoetoryme toto ehtohme; tuisa poenomo te, tamuximehxo exiketomo te, 10 miume atapona. Emese kure erohketõ roropa, kurimene poko erohketõ maro taropose eya Papironia pona. Tytineruke pyra exiketõ rokẽ, tymõkomokãkara tynomose eya Juta nonory po.

¹⁵ Joakĩ tõ tarose Napukotonozo a Papironia pona typoetoryme: ynororo te, jeny te, ipyxiã te, ipoetory tõ esamo te, Juta tõ tamuximãkõ maro.

¹⁶ Mokaro tamuximehxo exiketõ emero taropose Napukotonozo a Papironia pona, 7 miumãkomo, miume emese kure erohketõ roropa, kurimene poko erohketõ maro. Emero jamihme exiketõme kynexine, etonatoh waro exiketomo.

¹⁷ Mame Joakĩ zũ akorony, Matania tyrise tuisame Napukotonozo a, Juta tõ esẽme. Mame Matania esety tymyakãmase eya Zetekiamme.

*Tuisa Zetelia Juta tõ esemy
(2 Koronika 36.11-12; Jeremia 52.1-3)*

¹⁸ 21me jeimamyry nae Zetelia kynexine tuisame toehse ahtao Juta tõ esẽme. 11me jeimamyry taropose ynororo a tuisame ehtoh poko Jerusarẽ po. Jeny esety Hamutau kynexine, Jeremia ãxiry, Ripina pono.

¹⁹ Tuisa Zetelia nyrihpyry iiryppyryme kynexine Ritonõpo omipona pyra, tuisa Joakĩ nyrihpyry samo.

²⁰ Mame tyekĩtapãse Ritonõpo exiryke Jerusarẽ põkõ poko, Juta tõ poko roropa toto taropose eya tywinoino.

25

Jerusarē poremākatopōpyry

(2 Koronika 36.13-21; Jeremia 39.1-10; 52.4-11)

¹ Morarame Napukotonozo omipona pyra toehse Zetekia. Naeroro Napukotonozo tooehse tysoutatu tō maro Jerusarē poremākapose. Morara toehse jeimamyry 9mā po, nuno 10mā po, ěmepyry 10me ehtoh po Zetekia tuisame ehtoh poko. Mame tosarykō tyrise Papironia soutatu tomo a jarānao, pata pūto. Opyi tō, pata apuru pona onuhtoh tyrise roropa eya xine Jerusarē poremākatohme.

² Mame moroto onurumekara toh kynexine jeimamyry 11mā po Zetekia tuisame ehtoh pona.

³ Mame moro poro, nuno 4mā po, ěmepyry 9mā po, tynahke pyra toehse moro taōkō ahtao,

⁴ pata apuru typosohkase soutatu tomo a omōtohme pata pona. Papironia soutatu tomo a tomyehmase pata ahtao ro, Juta tō soutatu tō toepase, koko, pata poe. Tutūtase toto tuisa tupi esemary ae, omōtoh ae, asakoro apuru rānakuroko. Toepase toto Joatāo jakanahmā mōpozakoxi repe.

⁵ Yrome tuisa Zetekia tokahmase Papironia soutatu tomo a. Tapoise ynororo eya xine ona po, Jeriko pūto. Turumekase ynororo ipoetory tomo a emerō.

⁶ Mame Zetekia tarose eya xine Papironia tuisary ěpataka, Ripira po ynororo ahtao. Moroto Zetekia wānohtoh tokarose Napukotonozo a;

⁷ ineneryme imūkuru tō totapase, mame Zetekia enuru tō typosohkapose Napukotonozo a, keti ke metau risē ke tymyhse ynororo, mame Papironia pona tarose ynororo.

Ritonōpo Tapyī pahtopōpyry

(2 Koronika 36.17-21; Jeremia 52.12-23)

⁸ Morarame jeimamyry 19mā po, nuno 5mā po, ěmepyry 7mā po tuisame Napukotonozo ehtoh poko, Papironia pōkō esēme, akorehmane Nepuzaratā, soutatu tō tuisary, tomōse Jerusarē pata pona.

⁹ Ritonōpo Tapyī tyahkase eya te, tuisa tapyī konōto roropa te, emero tamuximehxo exiketō tapyī tō roropa Jerusarē po.

¹⁰ Pata apuru roropa tytohtohkase isoutatu tomo a.

¹¹ Morarame ahno akoīpyry tarose Nepuzaratā a, Papironia pona, emese kure erohketō akoīpyry maro te, mokaro maro tōsekarose aexityamo Papironia pōkomo a.

¹² Yrome tymōkomokākara tynomose eya Juta nonory po; tyrohmanohpose toto eya tupito tō poko te, uwa esary tō poko, enara.

¹³ Mame metau risē asakoro, xikihme exiketō tyhmose Papironia pōkomo a, kahu tō roropa Ritonōpo Tapyī tao, tuna ě konōto roropa, Papironia pona moro metau arotohme, emerō.

¹⁴ Ritonōpo Tapyī mōkomory tarose roropa eya xine: pa tomo te, oruno eny tōkehko, oruno arotohme apoto apō poe, jahpi tomo, nāparina aryry kyrytohme te, paxiha tōkehko munu apoitohme, ixtaratu zahkatoh tonomo te, tyoro metau risē roropa Ritonōpo Tapyī kyryry kehko.

¹⁵ Uuru risē emerō, parata risē roropa tarose eya, paxiha tō pitiko, paratu tō roropa ikarā puimatohme.

¹⁶ Moro metau, tuisa Saromāo nyrytyamo Ritonōpo kyryryme; moro xikihme exiketō asakoro te, kahu tomo te, tuna ě konōto maro omoxihxo toh kynexine. Naeroro omoxī toto ehtoh onukuypyra tokurehse toto.

¹⁷ Moro asakoro xikihme exiketō oxisā kehko kynexine, 8 meturume kae ehtoh kynexine. Zupuhpyryme emepory kynexine toiro meturume 30 sētmeturume. Moro zupuhpyry zomye emepory kurā, metau risē kynexine romā tō panono.

*Juta pōkō tarose Papironia pona
(Jeremia 52.24-30)*

¹⁸ Morarame Seraia, Ritonōpo maro Oturukety imehxo exikety tarose typoetoryme soutatu tō tuisary, Nepuzaratā a; Sowonia, oturukety ime hkopyra exikety tarose roropa eya, imehnō oturuketō maro oseruao.

¹⁹ Mame pata poe soutatu tō tuisary tarose eya, 5me tuisa akorehmananō maro, Jerusarē poro exiketomo te, soutatu tuisary akorehmane maro, soutatu tō esety merone te, 60me tamuximākō maro.

²⁰ Mokaro tarose Nepuzaratā a Papironia esemy a, pata Ripira po ynororo ahtao,

²¹ Hamate nonory po. Moroto typipohpose toto tuisa a, moromeīpo totapapose toto eya.

Naeroro Juta pōkō tarose tynonorykō poe Papironia pōkō poetoryme.

*Ketaria kowenatume Juta po
(Jeremia 40.7-10,13–41.18)*

²² Mame Ketaria, Aikā mūkuru, Sapā pary kowenatume tyrise tuisa Napukotonozo, Papironia esemy a. Juta pōkō esēme tyrise ynororo, Papironia pona anaropyra aexityā esēme.

²³ Morarame Juta tō soutatu tō esā, soutatu tō maro, osekaropyra aexityā tuaro toehse ahtao kowenatume Ketaria ritopōpyry poko Papironia tuisary a, tōseporyse toto Ketaria maro Mixipa po. Mokaro, soutatu tō tuisary ynara kynexine: Iximaeu, Netania mūkuru; Joanā, Karea mūkuru; Seraia, Tanumete mūkuru, Netopa pono; Jazania, Maaka pono, enara.

²⁴ Mame ynara tykase Ketaria eya xine:

– Jomiry etapōko ase oya xine: “Enaromyra ehtoko, Papironia tuisary tō oryhmara xine exīko mā toto. Taro rokē ehtoko. Papironia tuisary omipona ehtoko. Mame kure rokē exīko oya xine mana,” tykase Ketaria.

²⁵ Yrome nuno 7mā po moro jeimamyry poro Iximaeu, Netania mūkuru, Erisama pary, Juta tō tuisary ekyry, toytose Mixipa pona 10mākō maro. Totonase Ketaria maro, totapase ynororo eya. Imarōkō totapase roropa eya Izyraeu tomo te, Papironia pōkomo, enara.

²⁶ Mame Izyraeu tō emero, tamuximehxo exiketomo te, tymōkomoke pyra exiketō maro, soutatu tō esā maro toytose toto Ejitu pona, Papironia pōkō zuno toehse toexirykōke.

*Joakī tūtary ropa āpuruhpyry tae
(Jeremia 52.31-34)*

²⁷ Morarame Ewiu-Merotake tuisame toehse ahtao Papironia pōkō esēme, tuisa Joakī, Juta tō esē typynanohse eya, tutūtanohpose ynororo eya āpuruhpyry tae. Morara toehse jeimamyry 37mā po, nuno 12mā po, ēmepyyry 27mā po Joakī arotopōpyry poe papironio tō poetoryme.

²⁸ Mame Ewiu-Merotake kure kynexine eya, imehnō tuisa tō motye tamuximehxo tyrise ynororo eya moroto Papironia po.

²⁹ Naeroro Joakī a āpuruhpyry taō zupō turumekapose eya, tupō kurā amurutohme autuhtohme tuisa otuhtoh po, toorikyry ponāmero.

³⁰ Mame toorikyry ponāmero tuisa nekarohpyry tapoise eya; tonahsē pixo, tineru pixo ise toehtoh epekahtohme tyya.

1 KORONIKA

1 Tymerosã Kurãkatopõpyry

1 Crônicas

Ekarotopo

Sero 1 Koronika ekarõko Izyraeu tõ ehtopõpyry poko Juta tõ ehtopõpyry poko roropa 1 Samueu poe 2 Samueu etyhpyry pona. Ekarõko Izyraeu tuisary tõ poko Juta tõ tuisary tõ poko roropa, ynara enetupuhpotohme: 1) Popyra ehtoh poko toehse Izyraeu tõ ahtao ro Juta tõ roropa, tõmihpyry ae ro erohnõko Ritonõpo kynexine. Typoetory tõ akoõpyry pyno ro kynexine Juta tõ nonory po. Ekarõko orõpyra Tawi ehtopõpyry poko. 2) Ekarõko roropa Ritonõpo eahmapitotopõpyry poko Itapyĩ Kurã tao Jerusarẽ po. Ekarõko roropa oturuketõ rohmanohpotopõpyry poko Tawi a, rewita tõ maro. Morohne tyripose Tawi a, Ritonõpo eahmatohme.

Sero pape ao

Izyraeu tõ ekyrõpyamo 1.1–9.44

Sauu orihtopõpyry 10.1-14

Tuisame Tawi ehtopõpyry 11.1–29.30

1. Tupimã, orõpyra ehtopo 11.1–22.1

2. Ritonõpo Tapyĩ risamo 22.2–29.30

*Atão pakomotyã esetykõ Aparão pona
(Jenexi 5.1-32)*

¹ Atão kynexine Sete zummy. Sete kynexine Eno zummy. Eno kynexine Kainã zummy.

² Kainã kynexine Maarareu zummy. Maarareu kynexine Jarete zummy.

³ Jarete kynexine Enoke zummy. Enoke kynexine Matuzarẽ zummy. Matuzarẽ kynexine Rameke zummy.

⁴ Rameke kynexine Noe zummy. Noe kynexine oseruao tumũkue: Sem te, Kam te, Jape, enara.

*Noe pakomotyamo
(Jenexi 10.1-32)*

⁵ Jape poenõ kynexine: Komea, Makoke, Matai, Jawã, Tupau, Meseke, Tira, enara. Ahno zũ tõ kynexine tosety ae ro exiketomo.

⁶ Komea pakomotyã Axikenaze tõ toehse te, Ripate tomo te, Tokarama tomo, enara.

⁷ Jawã pakomotyã Erisa tõ toehse te, Expania tõ te, Xipere tõ te, Rote tõ, enara.

⁸ Kam poenõ kynexine: Kuxe te, Ejitu te, Ripia te, Kanaã, enara.

⁹ Kuxe poenõ kynexine Sepa, Hawira, Sapata, Raama, Sapateka, enara. Raama poenõ kynexine Sapa te, Tetã, enara.

¹⁰ (Kuxe kynexine Ninirote zummy. Ninirote orõpyra kynexine apitorymã imehnõ poremãkapory poko exikety.)

¹¹ Ejitu pakomotyã kynexine Ritia te, Anã, Reape, Napatu, enara.

¹² Pataru, Kasaru, Kereta (pirixteu tõ tamuru).

¹³ Kanaã kynexine Xitõ zummy apitoryme te, Hete zummy roropa. Ahno zũ toh kynexine tosety ae ro exiketomo.

¹⁴ Imehnõ zũme roropa Kanaã kynexine: jepuseu tomo te, amoreu tomo te, kirikaseu tomo te,

¹⁵ heweu tomo te, arakita tomo te, xineu tomo te,

¹⁶ arawatita tomo te, zemareu tomo te, hamateu tomo, enara.

¹⁷ Sem poenõ ynara kynexine: Erão te, Asua te, Arapaxate te, Rute te, Arã te, Uze te, Huru te, Ketea te, Meseke, enara. Ahno zũ toh kynexine tosety ae ro exiketomo.

¹⁸ Arapaxate kynexine Sera zумы. Sera kynexine Epea zумы.

¹⁹ Epea tumūkue asakoro kynexine: Perekeme tosehpase apitorymã sero nono pōkō tãtapiakase exiryke tonuruse ynororo ahtao. Zakorō esety kynexine Jokotã.

²⁰ Jokotã poenō ynara kynexine: Aramota tomo te, Serepe tomo te, Hazaa-Mawe tomo te, Jera tomo te,

²¹ Atonirão tomo te, Uzau tomo te, Tikira tomo te,

²² Opau tomo te, Apimaeu tomo te, Sapa tomo te,

²³ Opia tomo te, Hawira tomo te, Jopape tomo, enara.

Sem pakomotyamo

(Jenexi 11.10-26)

²⁴ Mame Sem poe emũkuary Aparão pona ynara kynexine: Sem te, Arapaxate te, Sera te,

²⁵ Epea te, Pereke te, Reu te,

²⁶ Seruke te, Naoa te, Tera te,

²⁷ Aparã, enara. Esety roropa Aparão kynexine.

Iximaeu pakomotyamo

(Jenexi 25.12-18)

²⁸ Aparão asakoro tumūkue kynexine: Izake te Iximaeu, enara.

²⁹ Mame Iximaeu mũkuru tō 12me ahno tamuxiry me toehse: Nepaiote, imũkuru apitorymano te, Ketaa te, Atapeeu te, Mipisão te,

³⁰ Mixima te, Tuma te, Masa te, Hatate te, Tema te,

³¹ Jetua te, Napi te, Ketema, enara.

³² Imepỹ pyty nae Aparão kynexine esety Katura. Toemũkuase ynororo 6me. Ynara toh kynexine: Zinirã te, Jokosã te, Metã te, Mitiã te, Ixipake te, Sua, enara. Jokosã tumūkue asakoro kynexine: Sepa te Tetã, enara.

³³ Mitiã tumūkue 5me kynexine. Ynara toh kynexine: Epa te, Epea te, Enoke te, Apita te, Ereta, enara.

Ezau pakomotyamo

(Jenexi 36.1-19)

³⁴ Izake, Aparão mũkuru asakoro tumūkue kynexine: Ezau te, Jako, enara.

³⁵ Ezau mũkuru tō ynara kynexine: Eripaze te, Reueu te, Jeu te, Jarã te Kora, enara.

³⁶ Eripaze ahno tō tamuxiry kynexine: Temã te, Omara te, Zepo te, Kaetã te, Kenaza te, Timina te, Amareke, enara.

³⁷ Reueu ahno tō tamuxiry kynexine. Ynara toh kynexine: Naate te, Zera te, Sama te, Miza, enara.

Etō pōkō apitorymãkomo

(Jenexi 36.20-30)

³⁸ Mame Etō pōkō apitorymãkō Seia mũkuru tō pakomotyã kynexine. Ynara toh kynexine Seia mũkuru tomo:

³⁹ Rotã te, Sopau te, Zipeão te, Ana te, Tisō te, Eser te, Tisã, enara. Rotã ahno tō tamuxiry kynexine: Horì tomo te, Homã tomo, enara. (Rotã oryxiry Timina kynexine.)

⁴⁰ Sopau ahno tō tamuxiry kynexine: Arawã te, Manaate te, Epau te, Sopo te, Onã, enara.

Zipeão mũkuru tō asakoro ynara kynexine: Aia te, Ana, enara.

⁴¹ Ana tumūkue kynexine: Tisō. Tisō tumūkue kynexine: Hanarão te, Exipã te, Itirã te, Kerã, enara.

⁴² Esea tumūkue kynexine: Pirã te, Zaawã te, Jaakã, enara.

Tisã tumūkue kynexine: Uze te Arã, enara.

*Etõ tuisary tomo
(Jenexi 36.31-43)*

⁴³ Ynara tuisa tõ kynexine Etõ nonory põkõ esamo. Atakenaka tuisame toh kynexine tuisa pyra Izyraeu ahtao ro:

Pera, Peoa mükuru. Ipatary Tinapa kynexine.

⁴⁴ Pera toorihse ahtao imyakāme Jopape, Zera mükuru, Posora pono tuisame toehse.

⁴⁵ Jopape myakāme Husā, Temā pono tuisame toehse.

⁴⁶ Husā mykapo Hatate, Petate mükuru, Awite pono tuisame toehse Mitiā tõ ty-poremākase eya Moape nonory po.

⁴⁷ Hatate mykapo Samara, Masareka pono tuisame toehse.

⁴⁸ Samara mykapo Sauu, pata Reopote-Tuna-Eupyrati pono tuisame toehse.

⁴⁹ Sauu mykapo Paau-Hanā, Akapoa mükuru tuisame toehse.

⁵⁰ Paau-Hanā mykapo Hatate, Pau pono tuisame toehse. Ipyty Meetapeu kynexine Matarete ěxiry, Me-Zaape paryme.

⁵¹ Hatate mykapo Etõ tõ tātapiakase ynara ahno tõme: Timina tomo te, Arawa tomo te, Jetete tomo te,

⁵² Ooripama tomo te, Era tomo te, Pinõ tomo, enara.

⁵³ Kenaza tomo te, Temā tomo te, Mipisara tomo te,

⁵⁴ Makatieu tomo te, Irāo tomo, enara.

2

Juta pakomotyā esetykõ Tawi pona

¹ Jako tumükue kynexine 12me: Rupẽ te, Ximeão te, Rewi te, Juta te, Isakaa te, Zepurõ te,

² Tã te, Joze te, Pëjamĩ te, Napatari te, Kate te, Asea, enara.

³ Juta tumükue kynexine 5me. Ipyty Kanaã põme exikety, Pate-Sua, 3mãkõ ěme kynexine: Ere te, Onã te, Sera, enara. Yrome Ere, apitorymã, popyra rokẽ exiryke totapase Ritonõpo a.

⁴ Tamara, Juta mükuru pytypyry toemükuase asakoro Juta mükuru tomo: Pereze te, Zera, enara.

⁵ Pereze toemükuase asakoro: Ezerõ te, Hamuu, enara.

⁶ Zera toemükuase 5me: Ziniri te, Etã te, Hemã te, Kaukou te, Tara, enara.

⁷ Akara, Karami mükuru, Zera pary kynexine azahkuru, mõkomo tapoise ahtao eya tykyryryme, osetapakehxĩpo tapiakase ahtao Ritonõpo kyryryme.

⁸ Etã toemükuase toiro, Azariame esety kynexine.

Tawi tamuru tomo

⁹ Ezerõ toemükuase oseruao: Jerameeu te, Rão te, Karepe, enara.

¹⁰ Rão toemükuase Aminatapeme. Aminatape toemükuase Nasõme, Juta tõ tuisary.

¹¹ Nasõ toemükuase Saumame. Sauma toemükuase Poazeme.

¹² Poaze toemükuase Opeteme. Opete toemükuase Jeseme.

¹³ Jese toemükuase 7me: Apitorymãme Eriape te, Apinatape te, Ximeia te,

¹⁴ Netaneu te, Ratai te,

¹⁵ Ozem te, Tawi, enara.

¹⁶ Jese asakoro ěxiry nae kynexine: Zeruia te, Apikaiu, enara. Zeruia tumükue kynexine oseruao: Apisai te, Joape te, Asaeu, enara.

¹⁷ Apikaiu tyniotase Jetea maro, Iximaeu pary. Toemükuase ynaroro Amasame.

Ezerõ pakomotyamo

¹⁸ Karepe, Ezerõ mükuru typytase Azupa maro. Toiro ěxiry tonuruse esety Jeriote. Jeriote toemükuase oseruao: Jesea te, Sopape te, Aratõ, enara.

¹⁹ Mame toorihse Azupa ahtao Karepe typytase ropa Epyrata maro. Toemūkuase toto: Huru.

²⁰ Huru toemūkuase Urime. Huru pary kynexine Pezareu.

²¹ 60me jeimamyry Ezerō nae ahtao typytase Makia ěxiry maro, Kireate oryxiry. Toemūkuase toto toiro: esety Sekupe.

²² Sekupe toemūkuase toiro: esety Jaia. Tuisame toehse Jaia 23me pata tō esēme Kireate nonory po.

²³ Yrome tuisame Kesua ahtao Arã maro, 60me pata tō typoremākase eya xine Jaia patary tō maro, pata Kenate maro pata tō pisarara izomye exiketō maro. Moro pōkō emero Makia pakomotyāme toh kynexine Kireate zumy.

²⁴ Mame Ezerō toorihse ahtao, imūkuru Karepe typytase Epyrata maro tumy pytypyry. Toemūkuase toto toiro: esety Azua. Pata Tekoa rihpōme kynexine ynororo.

Jerameeu pakomotyamo

²⁵ Jerameeu, Ezerō mūkuru apitorymano toemūkuase 5me: Rão apitorymano te, Puna te, Orem te, Ozem te, Aia, enara.

²⁶⁻²⁷ Rão toemūkuase oseruao: Maaze te, Jamĩ te, Ekea, enara. Jerameeu typytase ropa Atara maro. Toemūkuase toto toiro: esety Onã.

²⁸ Onã toemūkuase asakoro: Samai te, Jata, enara. Samai roropa toemūkuase asakoro: Natape te, Apisua, enara.

²⁹ Apisua typytase Apiaiu maro. Toemūkuase toto asakoro: Apã te, Morite, enara.

³⁰ Natape toemūkuase asakoro: Serete te, Apaĩ, enara. Serete toorihse tumūkue pyra ahtao.

³¹ Apaĩ toemūkuase Ixime. Ixi toemūkuase Sesāme. Sesã toemūkuase Araime.

³² Jata, Samai akorony toemūkuase asakoro: Jetea te, Jonata, enara. Jetea toorihse tumūkue pyra.

³³ Jonata toemūkuase asakoro: Perete te, Zaza, enara. Jerameeu pakomotyã toh kynexine mokaro.

³⁴ Sesã tumūkue pyra kynexine, ěxiry rokene. Ipoetory Ejitu pō kynexine esety Jara.

³⁵ Tōxiry toiro tokarose eya Jara pytyme. Toemūkuase toto toiro: esety Atai.

³⁶ Atai toemūkuase toiro; esety Natã. Natã toemūkuase toiro: esety Zapate.

³⁷ Zapate toemūkuase toiro: esety Eperau. Eperau toemūkuase toiro: esety Opete.

³⁸ Opete toemūkuase toiro: esety Jeu. Jeu toemūkuase toiro: esety Azaria.

³⁹ Azaria toemūkuase toiro: esety Here. Here toemūkuase toiro: esety Ereasa.

⁴⁰ Ereasa toemūkuase Xisamaima. Xisamai toemūkuase Sarūme.

⁴¹ Sarū toemūkuase Jekamaima. Jekamia toemūkuase Erisamama.

Imehnō Karepe pakomotyamo, Jerameeu akorony

⁴² Karepe mūkuru apitorymã esety Mesa kynexine. Mesa toemūkuase Zipeme. Zipe toemūkuase Maresame. Maresa toemūkuase Eperōme.

⁴³ Eperō toemūkuase 4me: Kora te, Tapua te, Rekē te, Sema, enara.

⁴⁴ Sema toemūkuase Raãome. Raão toemūkuase Jorokeãome. Rekē toemūkuase Samaima.

⁴⁵ Samai toemūkuase Maōme. Maō toemūkuase Pete-Zuame.

⁴⁶ Karepe a imepỹ nohpo tapoise, esety Epa. Toemūkuase oseruao: Harã te, Mosa te, Kazeze, enara. Harã toemūkuase Kazezeme roropa.

⁴⁷ (Orutua kynexine esety Jatai. Toemūkuase ynororo 6me: Rekē te, Jotão te, Kesã te, Perete te, Epa te, Saape, enara.)

⁴⁸ Imepỹ nohpo tapoise Karepe a, esety Maaka. Toemūkuase toto asakoro: Sepea te, Tirana, enara.

⁴⁹ Imeĩpo toemūkuase ropa nohpo asakoro: Saape te, Sewa, enara. Saape a pata tyrise Matamana. Pata tō tyrise Sewa a: Makapena, Kipea, enara.

Tõxike toehse Karepe roropa esety Akasa.

⁵⁰ Ynara Karepe pakomotyã kynexine: Huru kynexine imūkuru apitorymã ipyty Epyrata maro. Sopau, Huru mūkuru pata Kiriante-Jearĩ rihpõ kynexine.

⁵¹ Sauma a, Huru akorõ, pata Perẽ tyrise. Harepe a, Sauma akorõ pata Pete-Katea tyrise.

⁵² Sopau, pata Kiriante-Jearĩ rihpõ Haroe põkõ tamurume kynexine te, zokonaka Menuote põkõ tamurume roropa.

⁵³ Imehnõ tamurume kynexine roropa ynororo: itirita tomo te, puita tomo te, sumateu tomo te, mixiraeu tomo, enara. Zora põkõ te, Exitaou põkõ te, Kiriante-Jearĩ põkõ maro oxiekyryme toh kynexine Sopau pakomotyãme.

⁵⁴ Sauma, Perẽ rihpono ahno tamurume kynexine: Netopa põkomo te, Atarote-Pete-Joape põkomo te, zoreu tomo te, oxiekyry toh kynexine zokonaka Manaate põkomo.

⁵⁵ (Jape patary po oxiekyry tõ kynexine, emese kure exiketõ pape merory poko, pape tõ poenopyry poko, enara. Ynara toh kynexine: tiratita tomo te, ximeatita tomo te, sukatita tomo. Keneu tõ kynexine toto, tyyptase toh kynexine rekapita tõ maro, enara.)

3

Tuisa Tawi poenomo

(2 Samueu 3.2-5)

¹ Tawi toemūkuase 6me Eperõ po tahtao:

Apitorymã Amanõ tonuruse Ainoã, Jezereu põ mūkurume; mame Tanieu tonuruse, Apikaiu, Karameru põ mūkurume;

² mame Apisarão, Maaka mūkurume. Maaka, Taumai ãxiry kynexine Kesua tuisary ãxiry; mame Atonia, Hakite mūkurume;

³ mame Sepatia Apitau mūkurume te; mame Itireão, Ekeru mūkurume, enara.

⁴ Mokaro 6mākõ tonuruse Eperõ po 7me zokonaka jeimamyry taropose Tawi ahtao tuisame moroto.

Mame 33me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarẽ po.

⁵ Tuhke toemūkuase ynororo moroto. Ipyty Pate-Sepa, Amieu ãxiry maro toemūkuase 4me: Samua te, Sopape te, Natã te, Saromão, enara.

⁶ Tawi toemūkuase ropa imehnõ 9me: Ipaate te, Erisua te, Ereperete te,

⁷ Noka te, Nepeke te, Japia te,

⁸ Erisama te, Eriata te, Eriperete, enara.

⁹ Mokaro maro toemūkuase ropa ynororo imehnõ nohpo tõ maro. Tonuruse roropa ãxiry esety Tamara.

Tuisa Saromão pakomotyamo

¹⁰ Saromão toemūkuase Ropoãome. Ropoã toemūkuase Apiame. Apia toemūkuase Asame. Asa toemūkuase Josapame.

¹¹ Josapa toemūkuase Jeorãome. Jeorã toemūkuase Akaziame. Akazia toemūkuase Joaxime.

¹² Joaxi toemūkuase Amaziame. Amazia toemūkuase Uziamu. Uzia toemūkuase Jotãome.

¹³ Jotã toemūkuase Akazeme. Akaze toemūkuase Ezekiamu. Ezekia toemūkuase Manaseme.

¹⁴ Manase toemūkuase Amõ me. Amõ toemūkuase Joxiamu.

¹⁵ Joxia toemūkuase 4me: Joanã te, Jeokã te, Zetekia te, Joakaze, enara.

¹⁶ Jeokã toemūkuase asakoro: Joakã te, Zetekia, enara.

Tuisa Joakã pakomotyamo

¹⁷ Ynara kynexine Joakã pakomotyamo. Papironia pona tarose ynororo tuisa poetyryme. Joakã toemūkuase 7me: Saratieu te,

¹⁸ Maukirão te, Petaia te, Senazaa te, Jekamia te, Hosama te, Netapia, enara.

¹⁹ Petaia toemūkuase asakoro: Zoropapeu te, Ximei, enara. Zoropapeu toemūkuase asakoro: Mesurã te, Hanania, enara. Tõxike toehse roropa ynororo toiro: esety Seromite.

²⁰ Zoropapeu toemūkuase 5me: Hasupa te, Oeu te, Perekia te, Hasatia te, Jusape-Hesete, enara.

²¹ Hanania toemūkuase asakoro: Peratia te, Jesaia, enara. Jesaia toemūkuase Repaiame. Repaia toemūkuase Aranãme. Aranã toemūkuase Opatiame. Opatia toemūkuase Sekaniame.

²² Sekania toemūkuase Semaiaime. Ipakõ 5me: Hatu te, Ikau te, Paria te, Nearia te, Sapate, enara.

²³ Nearia toemūkuase oseruao: Erioenai te, Ezekia te, Azarikã, enara.

²⁴ Erioenai toemūkuase 7me: Hotawia te, Eriaxipe te, Peraia te, Akupe te, Joanã te, Teraia te, Anani, enara.

4

Juta pakomotyamo

¹ Mame Juta pakomotyã ynara kynexine: Pereze te, Ezerõ te, Karami te, Huru te, Sopau, enara.

² Sopau toemūkuase Reaiame. Reaia toemūkuase Jaateme. Jaate toemūkuase asakoro: Aumai te, Raate, enara. Mokaro asakoro Zora põkõ tamurume toh kynexine.

³⁻⁴ Huru, Karepe mūkuru apitorymã kynexine ipyty Epyrata maro. Pata Perẽ tyrise ipakomotyamo a. Huru toemūkuase oseruao: Êtã te Penueu te, Ezea, enara. Êtã toemūkuase oseruao: Jezereu te, Ixima te, Itipa, enara. Êxiry kynexine toiro: esety Hazereuponi. Penueu a pata Ketao tyrise. Ezea a pata Husa tyrise.

⁵ Azua a pata Tekoa tyrise. Asakoro typye kynexine: Hera te, Naara, enara.

⁶ Naara maro toemūkuase ynororo 4me: Auzã te, Hepea te, Temeni te, Haasatari, enara.

⁷ Hera maro Asua toemūkuase oseruao: Zerete te, Isara te, Etenã, enara.

⁸ Koze toemūkuase asakoro: Anupe te, Zopepa, enara. Imehnõ tamurume kynexine Akareu, Harũ mūkuru, pakomotyã tamurume.

⁹ Orutua kynexine esety Jape. Zae exiketyme ynororo tokarose imehnomo a jekyry tõ motye imehxo. Japezeme tosehapse ynororo jeny a jetuhxo exiryke aenururuhtao.

¹⁰ Ynara tykase ynororo Ritonõpo Izyraeu Esemý a:

– Ritonõpo, kure rokẽ kyriko. Nono konõto ekaroko ya. Ymaro exikehpyra exiko. Kypynanohko jetũ kamexipory se exiketõ winoino emero. Mame totase ynororo Ritonõpo a, ipenetatoh tokarose eya.

Imehnõ oxiekyry tomo

¹¹ Kerupe, Sua akorony toemūkuase Meiame. Meia toemūkuase Exitõme.

¹² Exitõ toemūkuase oseruao: Pete-Rapa te, Paseia te, Teina, enara. Teina a pata Naasa tyrise. Ipakomotyã esary kynexine pata Reka po.

¹³ Kenaza toemūkuase asakoro: Otonieu te, Seraia, enara. Otonieu roropa toemūkuase asakoro: Hatate te, Meonotai, enara.

¹⁴ Meonotai toemūkuase Oparame.

Seraia toemūkuase Joapeme. Jakanahmã Tyritoh Esary rihpõme Joape kynexine. Morotõkõ emero emese kure toh kynexine tynyrirykõ poko.

¹⁵ Karepe, Jepone mūkuru toemūkuase oseruao: Iru te, Era te, Naã, enara. Era toemūkuase Kenazame.

¹⁶ Jearereu toemūkuase 4me: Zipe te, Zipa te, Tiria te, Asareeu, enara.

¹⁷ Extara toemūkuase 4me: Jetea te, Merete te, Epea te, Jarō, enara. Merete typytase Pitia maro, Ejitu tuisary ēxiry. Toemūkuase toto toiro ēxiry, esety Miriā, asakoro imūkuru tomo: Samai te, Ixipa, enara. Ixipa pata Exitemoa rihpōme toehse.

¹⁸ Merete typytase Juta tō nohpory maro roropa. Toemūkuase toto oseruao: Jerete, pata Ketao rihpono te, Hepea, pata Soko rihpono te, Jekutieu, pata Zanoa rihpono, enara.

¹⁹ Hotia typytase Naā oryxiry maro. Toto pakomotyā oxiekyryme Karami tō toehse pata Keira po te, oxiekyry tō Maaka roropa Exitemoa po.

²⁰ Ximāo toemūkuase 4me: Amanō te, Rina te, Pē-Hanā te, Tirō, enara.

Ixi toemūkuase asakoro: Zoete te, Pē-Zoete, enara.

Sera pakomotyamo

²¹ Sera, Juta mūkuru toemūkuase Ereme, pata Reka rihpono te; Ratame roropa, pata Maresa rihpono te; oxiekyry tamuru roropa Sera kynexine, mauru panono rinanomo pata Pete-Asapeia pōkomo.

²² Jokī tamurume roropa Sera kynexine te; Kozepa pōkō tamurume roropa te; Joaxi roropa te; Sarape roropa, Moape nohpory tō maro typytase toto. Mame Perē po tōsesarise toh kynexine. (Morohne esetykō moīno ro tymerose kehko.)

²³ Mokaro toerohse orino apuhnanōme tuisa poetoryme orino riry poko pata Netaī po te, Ketera po roropa, enara.

Ximeāo pakomotyamo

²⁴ Ximeāo toemūkuase 5me: Nemueu te, Jamī te, Jaripe te, Zera te, Sauu, enara.

²⁵ Sauu toemūkuase Sarumme. Sarū toemūkuase Mipisāome. Mipisāo toemūkuase Miximame.

²⁶ Mixima toemūkuase Hamueume. Hamueu toemūkuase Zakuame. Zakua toemūkuase Ximeime.

²⁷ Ximei toemūkuase 16me orutua komo te, 6me ēxiry tō maro. Yrome jekyry tō tuhke hkopyra toemūkuase. Naeroro Juta tō sā pyra tuhke hkopyra tomāse Ximeāo tomo.

²⁸ Tuisa Tawi ehtoh pona Ximeāo pakomotyā esary kynexine sero pata tō po: Peresepa te, Morata te, Hazaa-Suau te,

²⁹ Pira te, Ezē te, Torate te,

³⁰ Petueu te, Horoma te, Zikirake,

³¹ Pete-Marakapote te, Hazaa-Suxī te, Pete-Piri te, Saaraī, enara.

³² Mokaro esary roropa kynexine imepỹ 5me pata tō po: Etā te, Aim te, Rimō te, Tokē te, Asā te,

³³ moro pata tō zomye exiketō pona roropa mya pata Paau pona. Mokarohne Ximeāo pakomotyā oxiekyry tō kynexine ipatary tō roropa.

³⁴ Ynara oxiekyry tō tuisary toh kynexine: Mesopape te, Janareke te, Josa, Amazia mūkuru te,

³⁵ Joeu te, Jeu (Joxipia mūkuru, Seraia pary, Axieu mūkuru pary ro)

³⁶ Erioenai te, Jaakopa te, Jesoia te, Asaia te, Atieu te, Jeximieu te, Penaia te,

³⁷ Ziza (Xipi mūkuru, Arō pary, Jetaia mūkuru pary, Xiniri pary, Samaia mūkuru pary).

³⁸ Mokaro ekyry tō tomāse ro toto. Naeroro

³⁹ tātapiakase toto xixi omōtoh wino, Jeraa pona exisasaka. Toto eky tō, kaneru tō tarose ona poro jakanahmā ehpiuroko xixi tūtatoh wino moro pata pūto.

⁴⁰ Moroto ona kurā tonese eya xine, nono zumo roropa mynytyme samo. Apitoryme Kam pakomotyā moroto toehse toh kynexine.

⁴¹ Morarame tuisa Ezekia Juta tō esēme ahtao mokaro orutua kō, esetykō tymerose, aexityā toytose toto Jera pona moro pōkō tapyī tō enahkase. Ahno taropose eya xine moro poe. Mame tōsesarise toh kynexine mokaro esahpyry po ona peneryke tyya xine toky tō nahpatohme.

⁴² 500me orutua kō, Ximeão pakomotyã toytose xixi tūtatoh wino Etō pona. Toto esēkō Ixi mūkuru tō kynexine: Peratia te, Nearia te, Repaia te, Uzieu, enara.

⁴³ Amarekita tō akoīpyry isene ro aexityã totapase eya xine. Mame moroto toehse toto seromaroro pona ro.

5

Rupē pakomotyamo

¹ Ynara mā Rupē pakomotyamo, Jako mūkuru apitorymano. (Tumy pyty toiro poko toehse toexiryke ime toehtopōpyry tomapose eya. Imehxo ehtoh tokarose Joze a turui myakāme.

² Imeīpo Juta tō jamihmehxo toehse. Mame Juta tō poe tuisa toehse Izyraeu tō esēme porehme.)

³ Rupē, Jako mūkuru apitorymā, toemūkuase 4me: Enoke te, Paru te, Ezerō te, Karami, enara.

⁴ Joeu toemūkuase Semaia. Semaia toemūkuase Kokeme. Koke toemūkuase Ximeime.

⁵ Ximeī toemūkuase Mikame. Mika toemūkuase Reaiame. Reaia toemūkuase Paaume.

⁶ Paaui toemūkuase Peerame. Peera tuisame kynexine tapoise ahtao. Mame tarose ynororo tuisa Tikirate-Piresea a, typoetoryme, Axiria pona.

⁷ Ynara tymerose oxiekyry tō tuisary tō esetykomo, Rupē tomo: Jeieu te, Zakaria,

⁸ Pera, Azaze mūkuru, Sema pary, oxiekyryme Joeu maro. Pata Aroea po toehse toh kynexine, moro poe inikahpozakoxi Nepo pona Paaui-Meō roropa.

⁹ Tokyke tuhke toh kynexine Kireate nonory po. Naeroro tosarykōme moro nono tyrise eya xine xixi tūtatoh wino ahno esaka pyra, tuna Eupyrati pona.

¹⁰ Tuisame Sauu ahtao, Rupē pakomotyamo a hakarita tō typoremākase esarykō ritohme tosarykōme, Kireate poe xixi tūtatoh wino.

Kate pakomotyamo

¹¹ Kate tō esary kynexine Rupē esary poe inikahpozakoxi Pasā nonory po, xixi tūtatoh wino Sauka pona.

¹² Joeu kynexine oxiekyry tō tuhkehxo exiketō tamurume. Sapā kynexine oxiekyry tō tuhke hkopyra exiketō tamurume. Imehnō oxiekyry tō tamuru tō kynexine: Janai te, Sapate, enara, Pasā nonory po.

¹³ Imehnō Kate tō tātapiakase 7me oxiekyry tomo: Mikaeu te, Mesurā te, Sepa te, Jorai te, Jakā te, Zia te, Hepea, enara.

¹⁴ Apiaiu, Huri mūkuru, pakomotyāme toh kynexine. Toto tamuru tō ynara kynexine: Apiaiu, Huri mūkuru, Jaroa mūkuru, Kireate mūkuru, Mikaeu mūkuru, Jexisai mūkuru, Jato mūkuru, Puze mūkuru.

¹⁵ Ae, Apatieu mūkuru, Kuni pary tuisame kynexine mokaro oxiekyry tō esēme.

¹⁶ Pasā nonory po te, Kireate nonory po roropa toehse toh kynexine moro pata tō po te, ona po roropa Sarō nonory po.

¹⁷ Mokaro esetykō tymerose pape pokona Jotāo tuisame ahtao Juta po te, Jeropoāo tuisame ahtao roropa Izyraeu po.

Soutatu tō Izyraeu pakomotyã Joatāo xixi tūtatoh wino

¹⁸ Rupē tō maro te, Kate tō maro te, Manase tō maro xixi tūtatoh wino soutatu tō kynexine 44.760me, amorepatyamo osewomatoh poko, warata poko te, taky poko roropa pyrou maro, enara.

¹⁹ Karimotase toytose toto hakarita tō maro Jetua po te, Napi po te, Notape po, enara.

²⁰ Tōturuse toto Ritonōpo a takorehmatohkōme. Tonetupuhse tosēkōme eya xine. Naeroro orēpyra toehse toto Ritonōpo poe, hakarita tō typoremākase eya xine epe tō maro.

²¹ Toto eky tō tapoise eya xine: kameru tō 50.000me te, 250 miu kaneru tomo te, 2.000 jumētu tomo te, ahno roropa 100 miume typoetoryme, enara.

²² Topetōkara totapase tuhke roropa eya xine Ritonōpo omi poe. Mame moroto tōsesarise toh kynexine toto aroto pona imehnō poetoryme imepŷ pona.

Manase tō xixi tūtatoh wino

²³ Moroto ehse Manase xixi tūtatoh wino toh kynexine Pasā nonory po te, pata tō po Paa-heremō po te, Senia po te, ypy Heremō po inikahpoē po, enara. Tuhke tomāse roropa toh kynexine.

²⁴ Ŷnara toto esēkō kynexine: Epea te, Ixi te, Erieu te, Azarietu te, Jeremia te, Hotawia te, Jatieu, enara. Orēpyra toh kynexine soutatu tōme emero. Oxiekyry tō esēme roropa toh kynexine.

Izyraeu tō xixi tūtatoh wino tarose

²⁵ Yrome Ritonōpo tytamuru tō esē omipona pyra toehse toh kynexine. Turumekase ynororo eya xine imeimehnō eahmatohme. Ritonōpo naropotyā toto nonory poe typoetory tō esaryme ehtohme, mokaro neponāmary eahmary se toehse toto.

²⁶ Morara exiryke Ritonōpo poe Puu, axirio tō tuisary toehse toto nonory pona toto poremākapose. Mokyro esety akorō Tikirate-Piresea kynexine. Eya Rupē tō tarose Kate tō maro te, Manase tō xixi tūtatoh wino maro tosaka. Tonyohse toto eya pata tō: Hara pona te, Hapoa te, Hara pona roropa tuna Kozā ehpikoxi. Moroto ro mā toto seroae ro.

6

Rewi pakomotyamo

¹ Rewi toemūkuase oseruao: Jeresō te, Koate te, Merari, enara.

² Koate toemūkuase 4me: Anarāo te, Isara te, Eperō te, Uzieu, enara.

³ Anarāo toemūkuase asakoro: Arāo te, Moeze, enara. Ĕxiry toiro kynexine, esety Miriā. Arāo toemūkuase 4me: Natape te, Apiu te, Ereaza te, Itamaa, enara.

⁴ Ereaza toemūkuase Pineiame. Pineia toemūkuase Apisuame.

⁵ Apisua toemūkuase Pukime. Puki toemūkuase Uzime.

⁶ Uzi toemūkuase Zeraiame. Zeraia toemūkuase Meraioteme.

⁷ Meraiote toemūkuase Amariame. Amaria toemūkuase Aitupeme.

⁸ Aitupe toemūkuase Zatokeme. Zatoke toemūkuase Aimaame.

⁹ Aima a toemūkuase Azariame. Azaria toemūkuase Joanāme.

¹⁰ Joanā toemūkuase Azariame. Azaria toerohse Ritonōpo maro oturuketyme, Saromāo nyrihpyry Tapyi Kurā tao Jerusarē po.

¹¹ Azaria toemūkuase Amariame. Amaria toemūkuase Aitupeme.

¹² Aitupe toemūkuase Zatokeme. Zatoke toemūkuase Sarūme.

¹³ Sarū toemūkuase Hiukiame. Hiukia toemūkuase Azariame.

¹⁴ Azaria toemūkuase Seraiame. Seraia toemūkuase Jeozatakeme.

¹⁵ Jeozatake tarose kynexine Juta tō maro Jerusarē pōkō maro, Ritonōpo a taropose toto ahtaō Papironia pona, tuisa Napukotonozo a.

Imehnō Rewi pakomotyamo

¹⁶ Rewi toemūkuase oseruao: Jeresō te, Koate te, Merari, enara.

¹⁷ Jeresō toemūkuase asakoro: Ripani te, Ximei, enara.

¹⁸ Koate toemūkuase 4me: Anarāo te, Isara te, Eperō te, Uzieu, enara.

¹⁹ Merari toemūkuase asakoro: Mari te, Muxi, enara.

²⁰ Jeresō toemūkuase Ripanime. Ripani toemūkuase Jaateme. Jaate toemūkuase Zimame.

²¹ Zima toemūkuase Joame. Joaxi toemūkuase Itome. Ito toemūkuase Zerame. Zera toemūkuase Jeateraiame.

²² Koate toemūkuase Aminatapeme. Aminatape toemūkuase Korame. Kora toemūkuase Axiame.

²³ Axia toemūkuase Eukaname. Eukana toemūkuase Epiasapeme. Epiasape toemūkuase Axiame.

²⁴ Axia toemūkuase Taateme. Taate toemūkuase Urieume. Urieu toemūkuase Uziamie. Uzia toemūkuase Sauume.

²⁵ Eukana toemūkuase asakoro: Amasai te, Aimote, enara.

²⁶ Aimote toemūkuase Eukaname. Eukana toemūkuase Zopaimie. Zopai toemūkuase Naateme.

²⁷ Naate toemūkuase Eriapeme. Eriape toemūkuase Jeroãome. Jeroão toemūkuase Eukaname.

²⁸ Samueu toemūkuase asakoro: Joeu apitoryme te, Apia, enara.

²⁹ Merari toemūkuase Marime. Mari toemūkuase Ripanime. Ripani toemūkuase Ximeime. Ximei toemūkuase Uzame.

³⁰ Uza toemūkuase Ximeiamie. Ximeia toemūkuase Hajiamie. Hajia toemūkuase Asaiame.

Rewi tō eremiaketomo rue tōkehko etonanomo

³¹ Rewi tō orutua kō tyrohmanohpose tuisa Tawi a eremiatohme, rue tōkehko etohme roropa, Ritonōpo eahmaryme Jerusarē po, Ritonōpo omihpyry ē tyrise ahtao esaka.

³² Toerohtohkō poko toh kynexine Ritonōpo Tapyī tao, Imaro Oturutoh tao, Itapyiny onyripyra ro Saromão ahtao.

³³ Moro tao erohketō ynara toh kynexine:

Koate tō ekyry tō ynara kynexine: Hemã, eremiakety apitorymano, Joeu mūkurume. Joeu kynexine Samueu mūkurume.

³⁴ Samueu kynexine Eukana mūkurume. Eukana Jeroão mūkurume kynexine. Jeroão Erieu mūkurume kynexine. Erieu Toa mūkurume kynexine.

³⁵ Toa Zupe mūkurume kynexine. Zupe Eukana mūkurume kynexine. Eukana Maate mūkurume kynexine. Maate Amasai mūkurume kynexine.

³⁶ Amasai Eukana mūkurume kynexine. Eukana Joeu mūkurume kynexine. Joeu Azaria mūkurume kynexine. Azaria Sowonia mūkurume kynexine.

³⁷ Sowonia Taate mūkurume kynexine. Taate Axia mūkurume kynexine. Axia Epiasape mūkurume kynexine. Epiasape Kora mūkurume kynexine.

³⁸ Kora Isara mūkurume kynexine. Isara Koate mūkurume kynexine. Koate Rewi mūkurume kynexine. Rewi Jako mūkurume kynexine.

³⁹ Asape, eremiaketō 2mākō tuisary, Perekia mūkurume kynexine. Perekia Ximeia mūkurume kynexine.

⁴⁰ Ximeia Mikaeu mūkurume kynexine. Mikaeu Paaseia mūkurume kynexine. Paaseia Maukia mūkurume kynexine.

⁴¹ Maukia Etini mūkurume kynexine. Etini Zera mūkurume kynexine. Zera Ataia mūkurume kynexine.

⁴² Ataia Etã mūkurume kynexine. Etã Zima mūkurume kynexine. Zima Ximei mūkurume kynexine.

⁴³ Ximei Jaate mūkurume kynexine. Jaate Jeresō mūkurume kynexine. Jeresō Rewi mūkurume kynexine.

⁴⁴ Etã, Merari tō ekyry, eremiaketō oximōmākō 3mã tuisaryme kynexine. Etã Kixi mūkurume kynexine. Kixi Apati mūkurume kynexine. Apati Maruke mūkurume kynexine.

⁴⁵ Maruke Hasapia mūkurume kynexine. Hasapia Amazia mūkurume kynexine. Amazia Hiukia mūkurume kynexine.

⁴⁶ Hiukia Anazi mūkurume kynexine. Anazi Pani mūkurume kynexine. Pani Semea mūkurume kynexine.

⁴⁷ Semea Mari mūkurume kynexine. Mari Muxi mūkurume kynexine. Muxi Merari mūkurume kynexine. Merari Rewi mūkurume kynexine.

⁴⁸ Mokaro ekyry rewita tō tymenekase imoihmākō akorehmatohme Ritonōpo eahmary poko Ritonōpo Tapyī tao Jerusarē po.

Arão pakomotyamo

⁴⁹ Arão tomo a imūkuru tō maro tynekarory tō tyahkase apoto apō po tynekarorykōme Ritonōpo a te, ixtaratu tyahkase roropa eya xine jahkatoh po. Tyrohmanohpose toto Ritonōpo eahmatohme Esary Kurā Kuhse tao, okyno etapary poko roropa jahkatohme tynekarorykōme Ritonōpo a, Izyraeu tō rypyry korokapotohme eya. Morara tyrise eya xine Moeze, Ritonōpo poetory omihpyry omipona.

⁵⁰ Arão toemūkuase Erezame. Ereaza toemūkuase Pineiame. Pineia toemūkuase Apisuame.

⁵¹ Apisua toemūkuase Pukime. Puki toemūkuase Uzime. Uzi toemūkuase Zeraiame.

⁵² Zeraia toemūkuase Meraioteme. Meraiote toemūkuase Amariame. Amaria toemūkuase Aitupeme.

⁵³ Aitupe toemūkuase Zatokeme. Zatoke toemūkuase Aimaame.

Rewi tō patary tomo

⁵⁴ Sero nono tokarose Koate ekyry tomo a, Arão pakomotyamo a. Tosarykōme nono tapoise apitoryme eya xine, nono tokarose rewita tomo a.

⁵⁵ Ynara kynexine: pata Eperō, Juta tō nonory po, pata zomye ona maro toto eky tō nahpatohme.

⁵⁶ Yrome moro ona pata zomye, pata tō pisarara maro tokarose kynexine Karepe a, Jepone mūkuru a.

⁵⁷⁻⁵⁹ Ynara pata tō tokarose Arão pakomotyamo a: Eperō, moro pona epatohme osewomatohme te, pata Jatia maro te, Ripina te, Exitemoa te, Hirē te, Tepia te, Asā te, Pete-Seme maro, ona maro pata tō zomye okyno tō nahpatohme.

⁶⁰ Pējamī nonory po ynara pata tō tapoise eya xine ona maro pata zomye exikety: Kepa te, Aremete te, Anatote, enara. Morohne atapona 13me pata tō kynexine Arão pakomotyā esaryme.

⁶¹ 10me pata tō Manase xixi tūtatoh nonory po tokarose kynexine Koate tō ekyry tomo a. Imenekatoh ke moro pata tō tymenekase eya xine toto esaryme.

⁶² Jeresō ekyry tomo a pata tō tokarose 13me Isakaa nonory po te, Asea nonory po te, Napatari nonory po, Manase xixi tūtatoh wino nonory po, Pasā nonory po.

⁶³ Morararo 12me pata tō tokarose Merari tō ekyry tomo a. Rupē nonory po te, Kate nonory po te, Zepurō nonory po, enara oxiekyry tō esaryme ehtohme.

⁶⁴ Morara pata tō tokarose Izyraeu tomo a Rewi pakomotyamo a, toto esaryme ehtohme, nono maro pata tō zomye toto eky tō nahpatohme.

⁶⁵ Moro pata tō Juta nonory po te, Ximeão nonory po te, Pējamī nonory po roropa tapiakase kehko imenekatoh ke ekarotohme eya xine.

⁶⁶ Koate ekyry tomo a toitoine tosarykō tapoise Eparaī nonory po: pata tomo, ona maro,

⁶⁷ Xikē, epona epatohme, ypy tō po exikety te, Kezea te,

⁶⁸ Jokomeão te, Pete-Horō te,

⁶⁹ Aijarō te, Kate-Rimō, enara.

⁷⁰ Manase po xixi omōtoh wino, pata tō tokarose eya xine: Anea te, Pireão maro, ona maro pata tō zomye exikety okyno tō nahpatohme.

⁷¹ Jeresō ekyry tomo a pata tō tokarose ona maro pata zomye exikety okyno tō nahpatohme.

Manase xixi tūtatoh wino, Korā, Pasā nonory po te, Axitarote, enara.

⁷² Isakaa nonory po: Ketese te, Taperate te,

⁷³ Ramote te, Anē, enara.

⁷⁴ Asea nonory po: Masau te, Apatō te,

⁷⁵ Hukoke te, Reope, enara.

⁷⁶ Napatari nonory po: Ketese, Karirea nonory po te, Hamō te, Kiriatai, enara.

⁷⁷ Merari tomo a oxiekyry tomo a pata tō tokarose ona maro toto zomye okyno tō nahpatohme:

Zepurō nonory po: Rimō te, Tapoa, enara.

⁷⁸ Rupē nonory po, Joatāo poe xixi tūtatoh wino, Jeriko etonie: Pezea nono topohmā po te, Jasa te,

⁷⁹ Ketemote te, Mepaate, enara.

⁸⁰ Kate nonory po: Ramote, Kireate po te, Maanaī te,

⁸¹ Hexipō te, Jazea, enara.

7

Isakaa pakomotyamo

¹ Isakaa toemūkuase 4me: Tora te, Pua te, Jasupe te, Xinorō, enara.

² Tora toemūkuase 6me: Uzi te, Repaia te, Jerieu te, Jamai te, Ipiāo te, Samueu, enara. Oxiekyry tō tuisaryme toh kynexine, Tora ekyry tomo, soutatu tō orēpyra exiketōme roropa toh kynexine. Tuisame Tawi ahtao toto pakomotyā tuhke ehtoh 22.600me toehse.

³ Uzi toemūkuase Izyraiaime. Izyraia toemūkuase 4me: Mikaeu te, Opatia te, Joeu te, Ixia, enara. Oxiekyry tuisaryme toh kynexine jumy, imūkuru tomo, enara.

⁴ Ipyxiā tuhke exiryke ipoenō tuhke exiryke roropa tomāse toto 36.000me soutatu tō nae toh kynexine.

⁵ Isakaa tō oxiekyry tō esetykō tymerose kynexine: 87.000me soutatu tō nae toh kynexine.

Pējamī pakomotyā Tā tō maro

⁶ Pējamī toemūkuase oseruao: Pera te, Pekea te, Jetiaeu, enara.

⁷ Pera toemūkuase 5me: Exipom te, Uzi te, Uzieu te, Jerimote te, Iri, enara. Tuisa tō kynexine oxiekyry tō tuisaryme. Soutatu tō imehxo exiketyme toh kynexine. Toto pakomotyā 22.034me soutatu tō kynexine.

⁸ Pekea toemūkuase 9me: Zemira te, Joaxi te, Erieze te, Erioenai te, Onori te, Jerimote te, Apia te, Anatote te, Aremete, enara.

⁹ Ipakomotyā esetykō tymerose oxiekyry tō maro, 20.200me orutua kō kynexine, soutatu tōme.

¹⁰ Jetiaeu toemūkuase Pirāme. Pirā toemūkuase 7me: Jeu te, Pējamī te, Eute te, Kenaana te, Zetā te, Taraxi te, Aisaa, enara.

¹¹ Tuisame toh kynexine oxiekyry tō tuisaryme, soutatume roropa toh kynexine orēpyra exiketomo. Ipakomotyamo 17.200me orutua kō kynexine, soutatu tomo.

¹² Supī te, Hupī roropa ipakomotyāme toh kynexine.

Tā toemūkuase Huxīme.

Napatari pakomotyamo

¹³ Napatari toemūkuase 4me: Jazieu te, Kuni te, Jezea te, Sarū, enara. (Pira pakomotyāme toh kynexine.)

Manase pakomotyamo

¹⁴ Typyty xiriajana maro Manase toemūkuase asakoro: Axirieu te, Makia, enara. Makia toemūkuase Kireate me.

¹⁵ Makia a nohpo tymenekase Hupĩ pytyme imepỹ nohpo tymenekase eya Supĩ pytyme, mame Supĩ oryxiry tapoise Makia a tyytyme, esety Maaka. Toemũkuase ropa Makia Zeropeateme. Zeropeate toemũkuase nohpo tō rokene.

¹⁶ Maaka, Makia pyty toemũkuase asakoro: esetykō Pereze te, Sere, enara. Pereze toemũkuase asakoro: Urão te, Rakẽ, enara.

¹⁷ Urão toemũkuase Petãme. Mokaro Kireate pakomotyãme toh kynexine. Kireate, Makia mũkurume kynexine, Manase paryme.

¹⁸ Hamorekete, Kireate oryxiry, toemũkuase oseruao: Isote te, Apieze te, Makara, enara.

¹⁹ (Semita toemũkuase 4me: Aiã te, Xikẽ te, Riki te, Anião, enara.)

²⁰ Eparaĩ toemũkuase Suterame. Suterame toemũkuase Pereteme. Perete toemũkuase Taateme. Taate toemũkuase Ereatame. Ereatame toemũkuase Taateme.

²¹ Taate toemũkuase Zapateme. Zapate toemũkuase Suterame. Eparaĩ toemũkuase ropa asakoro Suterame meĩpo: Ezea te, Ereate, enara. Totapase toto pui tō ematonanopyry tukuhse toto ahtao Kate pōkō eky tomo.

²² Jũkō, Eparaĩ tyxitase tuhke ěmepyry, tumũkuru tō hnamoryme. Iruĩ tō toytose eya emuhkehkase zakorō tō maro.

²³ Imeĩpo tyyty maro toehse ropa. Poetoẽme toehse nohpo, toemũkuase ropa. Periametosehpase eya xine toetuarimarykō pokoino.

²⁴ Eparaĩ tōxike toehse: Seera. Pata tō tyrise eya: Pete-Horō-Zopino te, Pete-Horō-Epoe te, Uzem-Seera, enara.

²⁵ Eparaĩ toemũkuase ropa Repame. Repa toemũkuase Resepeme. Resepe toemũkuase Terame. Tera toemũkuase Taãme.

²⁶ Taã toemũkuase Ratãme. Ratã toemũkuase Amiuteme. Amiute toemũkuase Erisamame.

²⁷ Erisama toemũkuase Numme. Num toemũkuase Jozueme.

²⁸ Toto esaryme nono tapoise eya xine pata Peteu maro, pata tō maro zomye exiketomo, xixi tūtatoh wino Naarã pona te, xixi omōtoh wino Kezea pona, pata tō roropa Kezea zomye exiketomo, Xikẽ maro te, Aia maro toto zomye exiketō pata tō maro.

²⁹ Manase pakomotyã pata tō esãme toh kynexine: Pete-Sã te, Taanake te, Mekito te, Toa, enara, morohne zomye exiketō roropa.

Morohne Joze, Jako mũkuru, pakomotyã esary kehko.

Asea pakomotyamo

³⁰ Ynara kynexine Asea pakomotyamo. Asea toemũkuase 4me: Imina te, Ixiwa te, Ixiwi te, Peria, enara. Ĕxiry toiro kynexine, esety Sera.

³¹ Peria toemũkuase asakoro: Hepea te, Maukieu, enara. Maukieu a pata tyrise: Pirizawite.

³² Hepea toemũkuase oseruao: Japarete te, Somea te, Hotão, enara. Ĕxiry toiro kynexine, esety Sua.

³³ Japarete roropa toemũkuase oseruao: Pasake te, Pimau te, Asuate, enara.

³⁴ Somea, zakorony, toemũkuase oseruao: Roka te, Jeupa te, Arã, enara.

³⁵ Hotão, zakorony, toemũkuase 4me: Zopa te, Imina te, Sere te, Amau, enara.

³⁶ Zopa mũkuru tō ynara kynexine: Sua te, Haranepea te, Suau te, Peri te, Inira te,

³⁷ Pezea te, Hote te, Sama te, Xiusa te, Itirã te, Peera, enara.

³⁸ Jetea mũkuru tō ynara kynexine: Jepone te, Pixipa te, Ara, enara.

³⁹ Ura mũkuru tō ynara kynexine: Ara te, Hanieu te, Rizia, enara.

⁴⁰ Mokaro emero Asea pakomotyãme toh kynexine. Oxiestyry tō tuisaryme toh kynexine; soutatu tōme, orẽpyra exiketomo, tamuxime exiketomo. Asea pakomotyã 26.000me soutatu tō kynexine, emese kure exiketomo.

8

Pějāmī pakomotyamo

¹ Pějāmī toemūkuase 5me: apitorymā esety Perame kynexine te, mame Asapeu te, Aara te,

² Noa te, Rapa, enara.

³ Pera toemūkuase 9me: Ataa te, Jera te, Apiute te,

⁴ Apisua te, Naamā te, Aoa te,

⁵ Jera te, Sepupā te, Hurā, enara.

⁶⁻⁷ Eute mūkuru tō ynara kynexine: Naamā te, Aia te, Jera, enara. Oxiekyry tō tuisaryme toh kynexine Kepa po. Yrome moro poe tisyryhmase toto, tonyohse toto ahtao Manaate pona. Jera, Uza tō zummy, Aiute maro, toto tuisaryme kynexine tisyryhmase toto ahtao.

⁸⁻⁹ Saaraī a typyxiā asakoro turumekase: Huxī te, Paara, enara. Imeīpo Moape nonory po tōsesarise ynororo ahtao tpytase ropa Hote maro. Toemūkuase toto 7me: Jopape te, Zipia te, Mesa te, Maukā te,

¹⁰ Jeu te, Sakia te, Mirima, enara. Imūkuru tō emero oxiekyry tuisaryme toh toehse.

¹¹ Saaraī tumūkue kynexine roropa Huxī maro: Apitupe te, Eupaau, enara.

¹² Eupaau toemūkuase oseruao: Hepea te, Misā te, Semete, enara. Semete a pata tō tyrise: Ono te, Rote te, toto zomye exiketō maro, enara.

Pějāmī pakomotyā Kate po, Aijarō po roropa

¹³ Peria te, Sema maro oxiekyry tō tuisaryme toh kynexine pata Aijarō po. Kate pōkō typoremākase eya xine. Taropose toto eya xine tosarykō poe.

¹⁴ Peria mūkuru tō maro kynexine: Ajo te, Sasake te, Jeremote te,

¹⁵ Zepatia te, Arate te, Etea te,

¹⁶ Mikaeu te, Ixipa te, Joa, enara.

Pějāmī pakomotyā Jerusarē po

¹⁷ Eupaau pakomotyā maro ynara toh kynexine: Zepatia te, Mesurā te, Hizeki te, Hepea te,

¹⁸ Iximerai te, Izyria te, Jopape, enara.

¹⁹ Ximei pakomotyā maro kynexine: Jakī te, Zikiri te, Zapiti te,

²⁰ Erienai te, Ziretai te, Erieu te,

²¹ Ataia te, Peraia te, Xinirate, enara.

²² Sasake pakomotyā maro kynexine: Ixipā te, Epea te, Erieu te,

²³ Apatō te, Zikiri te, Hanā te,

²⁴ Hanania te, Erāo te, Ātotia te,

²⁵ Ipiteia te, Penueu, enara.

²⁶ Jeroão pakomotyā maro kynexine: Sāserai te, Searia te, Ataria te,

²⁷ Jaarexia te, Eria te, Zikiri, enara.

²⁸ Mokaro kynexine Jerusarē pōkō tamuru tō apitorymākomo, ipakō imehxo exiketō maro.

Pějāmī pakomotyā Kipeão po Jerusarē po

²⁹ Jeiera tōsesarise pata Kipeão po, moroto ehse. Ipyty kynexine Maaka.

³⁰ Imūkuru apitorymā kynexine Apatō. Imehnō imūkuru tō kynexine: Zua te, Kixi te, Paa te, Nea te, Natape te,

³¹ Keta te, Ajo te, Zekea te,

³² Mikirote, Ximeia zummy, enara. Ipakomotyā tosake toehse toh kynexine Jerusarē po oximaro, oxiekyry tō maro.

Tuisa Sauu ekyry tomo

³³ Nea toemūkuase Kixime. Kixi toemūkuase Sauume. Sauu toemūkuase 4me: Jonata te, Maukisua te, Apinatape te, Exipaau, enara.

³⁴ Jonata toemūkuase Meripe-Paaume. Meripe-Paau toemūkuase Mikame.

³⁵ Mika toemūkuase 4me: Pitō te, Mereke te, Tareia te, Akaze, enara.

³⁶ Akaze toemūkuase Jeoatame. Jeoata toemūkuase oseruao: Aremete te, Azamawete te, Ziniri, enara. Ziniri toemūkuase Mosame.

³⁷ Mosa toemūkuase Pineame. Pinea toemūkuase Rapame. Rapa toemūkuase Ereasame. Ereasa toemūkuase Azeume.

³⁸ Azeu toemūkuase 6me: Azarikã te, Pokoru te, Iximaeu te, Searia te, Opatia te, Hanã, enara.

³⁹ Eseke, Azeu akorony toemūkuase oseruao: Urão te Jeu te, Eriperete, enara.

⁴⁰ Urão mūkuru tō orēpyra soutatu tōme toh kynexine, pyrou emãko kure. 150me imūkuru tomo, ipakomotyã maro Urão nae kynexine. Emero Pējamĩ pakomotyãme toh kynexine.

9

Aepyry ropa exiketomo Papironia poe

¹ Izyraeu tō esetykō tymerose, oxiekyry tō maro, pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

Juta tō tarose toh kynexine Papironia pona Papironia pōkō namotome toto wãnohtohme iirypyryme toexirykōke.

² Morarame apitoryme aepyry ropa exiketō tosaka xine ropa ynara kynexine: ahno te, oturuketomo te, Rewi tomo te, Ritonōpo Tapyĩ poko erohketomo, enara.

³ Juta tomo te, Pējamĩ tomo te, Eparaĩ tomo te, Manase tō maro toytose toto osesarise Jerusarē pona.

⁴⁻⁶ 690me jūkomo tytapyĩ taōkō maro, Juta ekyry tomo, Jerusarē po toh kynexine.

Juta mūkuru Pereze pakomotyã tuisary kynexine Utai, Amiute mūkuru, Onori pary. Itamuru tō kynexine: Iniri te, Pani, enara.

Juta mūkuru Sera pakomotyã tosēke toh kynexine Asaia, tyekyry tō tuisary.

Juta mūkuru Zera pakomotyã tuisary Jeueu kynexine.

⁷⁻⁸ Jerusarē po ynara Pējamĩ tō toehse toh kynexine:

Saru, Mesurã mūkuru, Hotawia pary, Hasenua mūkuru pary te;

Ipineia, Jeroão mūkuru;

Era, Uzi mūkuru, Mikiri pary te;

Mesurã, Sepatia mūkuru, Reueu pary, Ipinija mūkuru pary.

⁹ 956me jūkomo tytapyĩ taōkō maro Pējamĩ ekyry tō moroto toh kynexine Jerusarē po. Mokaro emero esetykō tymerose exiketō oxiekyry tuisaryme toh kynexine.

Ritonōpo maro oturuketō Jerusarē po

¹⁰⁻¹² Jerusarē po oturuketō tosake toh kynexine:

Jetaia te, Jeoiaripe te, Jakĩ, enara. Moroto roropa tosake toehse Azaria Ritonōpo Tapyĩ tuisary. Hiukia mūkurume kynexine, Mesurã paryme, Zatoke mūkuru paryme, Meraiote paryme roropa, Aitupe paryme roropa.

Ataia, Jeroão mūkuru, Pasua paryme, Maukia mūkuru paryme.

Masai, Atieu mūkuru, Jazera paryme, Mesurã mūkuru paryme, Mexiremite paryme roropa, Imea paryme roropa.

¹³ 1.760me oturuketō kynexine, tyekyry tō tuisaryme exiketomo. Emese kure toh kynexine toerohtohkō poko Ritonōpo maro Oturutoh tao.

Rewi tō Jerusarē po

¹⁴⁻¹⁶ Jerusarē po ynara rewita tō tosake toehse toh kynexine:

Semaia, Hasupe mūkuru, Azarikā pary, Hasapia mūkuru pary. Merari ekyry tō maro kynexine.

Pakepakaa te, Here te, Karau maro.

Matania, Mika mūkuru, Zikiri paryme, Asape mūkuru paryme.

Opatia, Semaia mūkuru, Karau paryme, Jetutū mūkuru paryme.

Perekia, Asa mūkuru, Eukana paryme, pata Netopa nonory po tosake toehse kynexine.

Ritonōpo Tapyī omōtoh erase tō Jerusarē po

¹⁷ Jerusarē po Ritonōpo Tapyī omōtoh erase tō tosake toehse toh kynexine:

Sarū te, Akupe te, Taumō te, Aimā, enara. Sarū tuisame kynexine.

¹⁸ Moro ehtopōpyry poe tarona mokaro ekyry tuisa konōto omōtoh eraseme toh toehse, Tapyi omōtoh xixi tūtatoh wino. Apitoryme omōtoh eraseme toh kynexine rewita tō esary tō pona.

¹⁹ Sarū, Kore mūkuru, Epiasape paryme, jekyry tō maro, Kora ekyry tō maro, tyrohmanohpose toto, Ritonōpo maro Oturutoh omōtoh eraseme ehtohme. Tytamuru tō ehtopōpyry sā toh kynexine, toerohtoh poko toto ahtao Ritonōpo, Izyraeu tō Esē ekahmaryhtao ona tonorē po.

²⁰ Morara ahtao Pineia, Ereaza mūkuru - ah Ritonōpo Pineia maro nexino - toto tuisaryme kynexine.

²¹ Zakaria, Meseremia mūkuru roropa, Ritonōpo maro Oturutoh omōtoh eraseme kynexine.

²² Atapona 212me orutua kō tymenekase omōtoh eraseme ehtohme. Esetykō tymerose pape pokona tyekyry tō esetykō maro toto esary maro. Tuisa Tawi a urutō Samueu maro, toto tamuru tō tymenekase omōtoh eraseme ehtohme, amonohkara exiketō se exiryke.

²³ Naeroro ynaroro te, ipakomotyā roropa Ritonōpo Tapyī omōtoh eraseme toerohse toh kynexine.

²⁴ Omōtoh nae kynexine 4me ěmyty tō poko: inikahpozakoxi te, ikurenaka te, xixi tūtatoh wino te, xixi omōtoh wino, enara. Toiro omōtoh, toiro erase tō tuisary nae kynexine.

²⁵ Mokaro erase tō takorehmase jekyry tomo a. Typatary tō poe tooehse toh kynexine erohse 7me ěmepiry ae.

²⁶ Mokaro 4me erase tō tuisary tō rewitame toh kynexine. Toerohtoh poko toehse toh kynexine te, osa tō eneneme roropa toh kynexine Ritonōpo Tapyī tao, mōkomo kurā eneneme roropa tukurākase aexihpyry moro tao.

²⁷ Tytapyīke toh kynexine Ritonōpo Tapyī pūto tyrohmanohpose toto exiryke Tapyi eraseme ehtoh poko te, omōtoh etapuruhmakaneme roropa ěmepiry ae rokene.

Imehnō rewita tomo

²⁸ Imehnō rewita tō tyrohmanohpose Ritonōpo eahmatoh kyryry kurākatohme. Morohne poko exiketomo a morohne tapoise ahtao tuhke ehtoh tukuhse eya xine, te tonehse ropa morohne ahtao tuhke ehtoh tukuhse ropa eya xine.

²⁹ Imehnō rewita tō tyrohmanohpose Ritonōpo Tapyī kyryry poko, tiriiku tapose aexihpyry te, uwa eukuru jehnahpyry te, azeite te, ixtaratu te, kanera tōkehko, enara.

³⁰ Yrome oturuketō rokē ixtaratu kehko zoximaneme toh kynexine.

³¹ Toiro rewita esety Matitia, Sarū mūkuru apitorymano, Kora tō ekyryme exikety, tyrohmanohpose pāo kehko riry poko tynekarory tōme.

³² Imehnō rewita tō, Koate ekyry tō tyrohmanohpose pāo ritohme oserematoh ae rokē arotohme Ritonōpo Tapyī taka meza kurā pona tyritohme.

³³ Imehnõ rewita tõ tyrohmanohpose eremiatoh poko Ritonõpo Tapyĩ tao. Mokaro tamuximãkõ tosake toehse Ritonõpo Tapyĩ tao. Moro poko rokẽ toh kynexine saereme koko, enara.

³⁴ Mokaro kynexine rewita tomo, oxiekyry tõ tuisaryme, tytamurukõ esety ae ro. Tamuximãkõme toh kynexine Jerusarẽ po.

*Sauu tamuru tõ, ipakomotyã, enara
(1 Koronika 8.29-38)*

³⁵ Jeieu a pata Kipeão tyrise, mame moroto esary kynexine. Ipyty kynexine Maaka.

³⁶ Imükuru apitorymã kynexine Apatõ, imehnõ imükuru tõ kynexine: Zua te, Kixi te, Paau te, Nea te, Natape te,

³⁷ Ketoa te, Ajo te, Zakaria te, Mikirote, enara.

³⁸ Mikirote, Ximeia zũ kynexine. Ipakomotyã tosake toehse toh kynexine Jerusarẽ po oximaro, oxiekyry tõ maro.

Tuisa Sauu ekyry tomo

³⁹ Nea toemũkuase Kixime. Kixi toemũkuase Sauume. Sauu toemũkuase 4me: Jonata te, Maukisua te, Apinatape te, Exipaau, enara.

⁴⁰ Jonata toemũkuase Meripe-Paaume. Meripe-Paau toemũkuase Mikame.

⁴¹ Mika toemũkuase 4me: Pitõ te, Mereke te, Tareia te, Akaze, enara.

⁴² Akaze toemũkuase Jaerame. Jaera toemũkuase oseruao: Aremete te, Azamawete te, Ziniri, enara. Ziniri toemũkuase Mosame.

⁴³ Mosa toemũkuase Pineame. Pinea toemũkuase Repaiame. Repaia toemũkuase Ereasame. Ereasa toemũkuase Azeume.

⁴⁴ Azeu toemũkuase 6me: Azarikã te, Pokoru te, Iximaeu te, Searia te, Opatia te, Hanã, enara.

10

*Tuisa Sauu orihtopõpyry
(1 Samueu 31.1-13)*

¹ Morarame pirixteu tõ soutatu tõ tõsetapase Izyraeu tõ maro. Tuhke Izyraeu tõ totapase eya xine ypy Kiupoa po. Imehnõ toepase toto. Sauu tõ roropa toepase imükuru tõ maro.

² Yrome Sauu tõ tomyehmase, Jonata, Apinatape, Maukisua maro totapase pirixteu tomo a.

³ Orõpyra tõsetapase toto Sauu maro. Mame pirixteu tõ pyre a Sauu tuose. Orihnõko kynexine.

⁴ Naeroro ynara tykase ynororo tyyre arone a:

– Punião apoiko juotohme jũme rokene. Arypyra ahtao mokaro Ritonõpo omipona pyra exiketõ jyyryhmãko mã toto jetaparyhtao, tykase.

Yrome mokyro nuasemã iwaratã arone enaromỹke kynexine. Tosẽ etapary se pyra kynexine. Naeroro tamoreme toepukase Sauu tytapemã pona tõtuotohme.

⁵ Mame Sauu orihtopõpyry tonese ahtao tyya, mokyro nuasemã roropa toepukase tytapemã pona orihtohme imaro.

⁶ Morara exiryke Sauu tõ toorihse imükuru tõ oseruaõkõ maro, tumükue pyra toehse ynororo tuisame ehtohme imyakãme.

⁷ Morarame Izyraeu tõ soutatu tõ typoremãkatopõpyrykõ tonese ahtao tyya xine, tuaro toehse toto ahtao roropa Sauu tõ orihtopõpyry poko imükuru tõ maro, typatarykõ turumekase eya xine epatohme. Mame pirixteu tõ tomõse toto Izyraeu tõ patary tõ pona.

⁸ Mame yrokokoro pirixteu tõ toytose ropa toto ahtao aorihtyã mõkomohpyry apoitohme tykyryrykõme, Sauu ekepyry tonese eya xine imükuru tõ ekepyry maro ypy Kiupoa po.

⁹ Mame Sauu zupuhpyry tyhkohe eya xine. Aosewomatoh metau risē tapoise roropa eya xine, zuponŷpyry roropa metau risemy. Mame omi aronanō taropose eya xine pirixteu tō patary tō poro zurutohme Sauu orihtopōpyry poko. Tyneponāmarykō eahmatoh tao te, ahno rānao roropa turuse eya xine.

¹⁰ Mame aosewomatoh tarose eya xine tyneponāmarykō eahmatoh taka, zupuhpyry tymyhse eya xine kakoxi tyneponāmarykō Takō eahmatoh tao.

¹¹ Mame pirixteu tō nyrihpyry poko Sauu ekepyry poko tuaro toehse Jape-Kireate pōkomo ahtao,

¹² orutua kō orēpyra exiketō toytose Sauu tō ekepyry enehse imūkuru tō ekepyry maro. Tarose eya xine Jape pona zonētohme wewe karawario zopikoxi. Mame 7me tōmehse otuhpyra toh nexiase, enara.

¹³ Morara toorihse Sauu Ritonōpo omiry onymoipyra exiryke. Ritonōpo omipona pyra kynexine; mame tuaro toehtohme toytose ynororo ekaropose aorihtyā zuzenu a,

¹⁴ Ritonōpo a onekaropopyra nexiase. Morara exiryke taorihmapose ynororo Ritonōpo a, Tawi, Jese mūkuru tuisame ehtohme imyakāme.

11

Tuisa Tawi Izyraeu tō esēme (2 Samueu 5.1-10)

¹ Mame emero Izyraeu tō patary tō poe tōximōse toto Tawi maro Eperō po. Ynara tykase toto eya:

– Tuisa, oekyry tōme ynanase Izyraeu pakōme kuexirykōke.

² Pake kutuisarykōme Sauu ahtao, yna esēme mexiase, soutatu tō aroneme etonath pona. Mame ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō opoko: “Omorō mase tuisame exīko, Ritonōpo poetory tō esēme,” tykase toto.

³ Mame Izyraeu tō tamuximākō toytose ahtao Tawi a Eperō pona tōmirykō totapose eya xine Ritonōpo netaryme. Mame Tawi zuhpokoxi, oriu tyrise eya xine tutuisarykōme Tawi ritohme, Izyraeu tō esēme, Ritonōpo omihpyry ae ro urutō Samueu a.

⁴ Morarame tuisa Tawi toytose Izyraeu tō soutatu tō maro emero Jerusarē pona etonase jepuseu tō maro. Morara ahtao moro pata esety Jepume kynexine, moroto jepuseu tō esaryme exiryke.

⁵ Tosaka xine ahno omōsaromepyra tokarose eya xine repe. Naeroro ynara tykase toto Tawi a:

– Xiara omōsaromepyra mase, tykase. Yrome Xiāo tapoise Tawi a tosaryme ehtohme “Tawi pataryme”.

⁶ Ynara tykase Tawi:

– Jepuseu etapahpō apitorymā soutatu tō tuisaryme exīko mana.

Joape, Zeruia mūkuru, toytose takorehmananō maro jepuseu tō poremākapose. Mame soutatu tō tuisaryme toehse ynororo.

⁷ Morarame tōsesarise Tawi moroto jamihme ehtoh tao. Morara exiryke “Tawi Pataryme” tosehpase moro eya xine.

⁸ Moro pata tyrise ropa eya tomye, nono ematopōpyry poe xixi tūtath wino, mame moro tyrikehse Joape a.

⁹ Orēpyrahxo toehse Tawi imaro Ritonōpo exiryke.

Soutatu tō orēpyra exiketomo (2 Samueu 23.8-39)

¹⁰ Ynara mā Tawi akorehmananomo, soutatu tō orēpyra exiketomo. Imoihmākō maro, Izyraeu tō maro, Tawi takorehmase eya xine tuisame ehtohme Ritonōpo omihpyry ae ro. Tawi maro oximaro orēpyra toh kynexine.

¹¹ Apitoryme Jasopeão, Hakamoni pō kynexine, “Oseruaōkō” tuisaryme kynexine ynororo. Tywaratā ke tōsetapase ynororo 300mākō maro. Totapase toto eya emero porehme toiro etonato po.

¹² Mokyro mykapo “Oseruaōkō” maro Ereaza, Toto mūkuru kynexine. Aoi ekyryme kynexine.

¹³ Tawi maro Ereaza kynexine pirixteu tō maro osetapāko. Moro etonato esety Pase-Tamī kynexine. Tupito rānao kynexine, sewata ke arykahpyry. Mame Izyraeu tō toepapitose.

¹⁴ Yrome osetapakehpyra kynexine ynororo typoetory tō maro, tupito rānao. Pirixteu tō totapase eya xine. Ritonōpo a takorehmase toto pirixteu tō poremākapory poko.

¹⁵ Mame oseruao “30mākō” soutatu tō toytose toto topu konōto pona Tawi enese, Aturā eutary pūto. Moroto pirixteu tō tōsesarise jakanahmā Ahno konōto po.

¹⁶ Morara ahtao Tawi kynexine, tynyrihpyry jamihmā tao. Pirixteu tō imoihmākō Perē po toh kynexine.

¹⁷ Mame tōkurume tuna poko typenetase Tawi. Ynara tykase ynororo:

– Tuna pitiko sehxo hano pēkamā poe, Perē omōto myhto. Yrome enehne pyra myhene, tykase.

¹⁸ Morara kary etaryke tyya xine, mokaro “Oseruaōkō” soutatu tō toytose pirixteu tō esary rānakuroko, tuna anŷse pēkamae. Moro tuna tonehse eya xine Tawi a. Yrome mokaro nenepyhpyry onēpyra Tawi kynexine. Tukuāse rokē eya nono pona, tynekaro-ryme Ritonōpo a.

¹⁹ Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, sero tuna onēsaromepyra ase! Moxiā munuru enyry sā exiry ya moro tuna tōse ya ahtao, etapananō rānakuroko toytose toto exiryke enehtohme ya, tykase.

Morara karyke eya moro tuna onēpyra tokurehse ynororo.

Morohne tyrise mokaro a, “Oseruaōkō” orēpyra exiketomo a.

²⁰ Morarame Apisai, Joape akorony, “30mākō” tuisaryme kynexine. 300me topetōkara totapase eya, warata ke. Naeroro orēpyrahxo exiketyme toehse ynororo “30mākō” maro.

²¹ Mokaro “30mākō” orēpyrahxo exiketō maro Apisai kynexine. Toto tuisaryme toehse ynororo, toto motye toexiryke. Yrome mokaro “Oseruaōkō” imotye toh kynexine.

²² Penaia, Jeoiata mūkuru, Kapazeu pō roropa orēpyra exiketyme kynexine soutatume. Moape pōkō soutatu konōto asakoro totapase eya. Mame kuenime konōto tōmehse ahtao, neweme ahtao tyhtose ynororo oramāka reāo etapase. Moro tao totapase eya rahkene.

²³ Ejitu pō konōto roropa, 2,25 meturume exikety, totapase eya, emary po waratā konōto nexiase omoxī roropa. Tōsetapase Penaia mokyro Ejitu pō maro, tykaparuke. Mame iwaratā tapoise eya emary poe, ike etapatohme. Totapase eya rahkene.

²⁴ Morohne tyrise Penaia a. Naeroro tuisame toehse, “30mākō” orēpyra exiketō maro.

²⁵ Imehnō “30mākō” maro orēpyrahxo kynexine. Yrome mokaro “Oseruaōkō” imotye toh kynexine. Tymenekase ynororo Tawi a towomananō tuisaryme ehtohme.

²⁶ Ynara roropa soutatu tō orēpyra exiketō kynexine:

Asaeu, Joape akorony; Eranā, Toto mūkuru, Perē pono;

²⁷ Samote Harote pono; Here, Perete pono te,

²⁸ Ira, Ike mūkuru, Tekoa pono; Apieze, Anatote pono;

²⁹ Xipekai, Husa pono; Irai, Aoi pono;

³⁰ Maarai te, Herete, Paana mūkuru, Netopa pōkomo;

³¹ Itai, Ripai mūkuru, Kipea pono Pējamī po; Penaia, Piratō pono;

³² Hurai, Kaaxi jakanahmā pono; Apieu Arapa pono;

³³ Azamawete, Paarū pono; Eriapa, Saaupō pono;

³⁴ Hasē mūkuru tomo Kizō pono; Jonata, Sake mūkuru, Harara pono;

³⁵ Aiāo, Sakaa mūkuru, Harara pono; Eripau, Ua mūkuru;

- ³⁶ Hepea, Mekera pono; Aia, Perõ pono;
³⁷ Hezero, Karameru pono; Naarai, Ezepai mŭkuru;
³⁸ Joeu, Natã akorony; Mipaa, Hakari mŭkuru;
³⁹ Zereke, Amõ pono; Naarai, Peerote pono, mokyro Joape pyre aroneme kynexine;
⁴⁰ Ira, Karepe maro, Jatia põkomo;
⁴¹ Uria, heteume exikety, Zapate, Arai mŭkuru;
⁴² Atina, Xiza mŭkuru, tamuxime exikety Rupẽ ekyryme, tysoutatu tõ 30mãkõ maro;
⁴³ Hanã, Maaka mŭkuru; Josapa Mitã pono;
⁴⁴ Uzia Asatera pono; Sama, Jeieu maro, Hotão mŭkuru tomo Aroea põkomo;
⁴⁵ Jetiaeu, Joa maro, Xiniri mŭkuru tomo, Tize põkomo;
⁴⁶ Erieu, Maawa pono; Jeripai, Josawia maro, Eranã mŭkuru tomo; Itima Moape põ
 exikety;
⁴⁷ Erieu, Opete, Jaazieu maro, Zopa põkomo.

12

Pëjamĩ tõ Tawi akorehmapitory

¹ Tawi moroto kynexine pata Zikirake po, ameke ehtohme Sauu wino. Morotona toytose toto eya, soutatu tõ tuhke, tuaro exiketomo, zae exiketomo.

² Pëjamĩ tõ kynexine Sauu tamuru tõ ekyrypyry. Emese kure toh kynexine pyrou emary poko, topu emary poko, oma ke apotunuru wino te, oma ke opozery wino, enara.

³ Toto esã kynexine Aiezea te, Joaxi, enara, Semaa mŭkuru tomo, Kipea põkomo.

Mokaro soutatu tõ ynara kynexine:

Jeziu te, Perete maro, Azamawete mŭkuru tomo; Peraka te, Jeu maro, Anatote põkomo;

⁴ Iximaia, Kipeão pono, soutatu orẽpyra exiketyme, “30mãkõ” esẽme roropa; Jeremia te, Jaazieu te, Joanã te, Jozapate, Ketera põkomo;

⁵ Eruzai te, Jerimote te, Pearia te, Semaria te, Sepatia, enara Haripe põkomo;

⁶ Eukana te, Ixia te, Azareu te, Joezea te, Jasopeão, enara, Kora tõ ekyry tomo;

⁷ Joera te, Zepatia, Jeroão mŭkuru tomo, Ketoa põkomo.

Kate tõ Tawi maro exiketomo

⁸ Ynara soutatu tõ kynexine, orẽpyra exiketomo, tamorepase roropa exiketomo, Kate tomo. Tawi a toytose toto, inyrihpyry jamihmã taka, ona po Tawi ahtao. Osetapary waro toh kynexine osewomatoh maro warata maro. Orẽpyra toh kynexine reão tõ samo, axĩ roropa kapauimo samo.

⁹ Esetykõ ynara kynexine:

Ezea te, Opatia te, Eriape te,

¹⁰ Miximana te, Jeremia te,

¹¹ Atai te, Erieu te,

¹² Joanã te, Euzapate te,

¹³ Jeremia te, Makapanai, enara.

¹⁴ Mokaro Kate pakomotyã soutatu tõ tuisaryme kynexine, toitoine miume soutatu tõ tuisaryme, imehnõ 100me soutatu tõ tuisaryme kynexine.

¹⁵ Mokaro a Joatão takuohse, nuno apitorymã po, zuemehxo tuna ahtao, morotõkõ aropotohme tosarykõ poe, jakanahmã põkomo, tuna poe xixi tũtatoh wino te, xixi omõtoh wino, enara.

Pëjamĩ tõ maro Juta tõ oehtopõpyry Tawi a

¹⁶ Morarame oximõmãkõ toytose Pëjamĩ tomo te, Juta tõ maro Tawi a, jamihme exikety tao ynororo ahtao.

¹⁷ Tõseporyse toto maro Tawi toytose. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Jakorehmase oopepyrykohtao ya kure, osepeme sehtone. Yrome jewokary se awahtao xine oryhmara xine jahtao, Ritonõpo kytamurukõ Esemy tuaro exïko mana, awãnohtorÿko mana.

¹⁸ Morarame toiro orutua maro toehse Ritonõpo Zuzenu yronymyryme. Esety Amasai kynexine, imeïpo “30mãkõ” tuisaryme toehse ynororo. Ynara tykohtase ynororo:

– Tawi, Jese mükuru, opeotoryme ynanase! Kure rokẽ oriry se ynanase. Kure exïko roropa ãkorehmananõ mana! Amaro Ritonõpo mana.

Mame osepeme toto tapoise Tawi a, typoetory tõ tuisaryme toto tyrise eya.

Manase tõ Tawi maro

¹⁹ Toitoine soutatu tõ Manase tõ toytose Tawi a imaro toytotohme, pirixteu tõ akorehmase toytose Tawi ahtao osetapase Sauu epeme pyra. Mãpyra pirixteu tõ anakorehmara Tawi tokurehse kynexine, towokary zuno toehse pirixteu tõ esẽ tõ exiryke. “Otaramẽ kuekarotorÿko mã ynororo tosemÿpyry tuisa Sauu a,” tykase toto. Mame taropose ropa ynororo eya xine Zikirake pona.

²⁰ Ynara mã toto Manase tomo Tawi a aytotyamo aytory ropa ahtao: Atina te, Jozapate te, Jetiaeu te, Mikaeu te, Jozapate te, Eriu te, Ziretai, enara. Manase po mokaro ahtao emero miumãkõ tuisaryme toh kynexine.

²¹ Tawi takorehmase eya xine, ipoetory tõ tuisaryme, orẽpyra soutatu tõme toexirykõke. Imeïpo Izyraeu tõ soutatu tõ tuisaryme toehse toh kynexine.

²² Kokoro rokẽ exisasaka imehnõ toehse Tawi maro ehse. Naeroro okynã pyra tuhke toehse Tawi poetory tõ kynexine.

Tawi maro soutatu tõ esetykomo

²³ Morarame Eperõ po Tawi ahtao, tuhke soutatu tõ tamorepase exiketõ, imaro toehse toh kynexine. Tawi akorehmary se toh kynexine, tuisame aehtohme, Sauu myakãme, Ritonõpo omihpyry ae ro.

²⁴ Ynara tuhke toto ehtoh kynexine:

Juta tomo: 6.800me orutua komo, typyreke kurã ke exiketomo, osewomatoh ke te, warata ke, enara.

²⁵ Ximeão tomo: 7.100me orẽpyra exiketomo, tamorepase etonatoh poko exiketomo.

²⁶ Rewi tomo: 4.600me orutua komo.

²⁷ Jeoiata maro exiketõ, Arão pakomotyã 3.700me orutua komo.

²⁸ Zatoke, orẽpyra exiketyme kynexine. Imaro jekyry tõ: 22me tamuximãkomo, kapitão tomo.

²⁹ Pẽjamĩ tomo, Sauu ekyrÿpyry: 3.000me rokẽ orutua komo. Mokaro emero exisasaka Sauu ekyrÿpyry tõ kynexine.

³⁰ Eparaĩ tomo: 20.800me orẽpyra exiketomo, mokaro warohxo jekyry tõ kynexine, toto esao.

³¹ Manase tomo xixi omõtoh wino: 18.000me orutua komo tymenekase exiketõ Tawi ritohme tuisame.

³² Isakaa: 200me tuisa tomo, typoetory tõ maro. Mokaro tamuximãkõ tuaro exiketõme toh kynexine zae Izyraeu tõ ritoh poko te, otara ahtao kurehxo moro ritohme roropa.

³³ Zepurõ: 50.000me orutua komo, tymoisse exiketomo, zae exiketõme tamorepase exiketõ typyreko poko, tõsetapary poko, enara.

³⁴ Napatari: 1.000me tuisa tomo, 37 miume soutatu tõ maro, typyreke exiketomo tõsewomatohke, tywaratake, enara.

³⁵ Tã: 28.600me orutua komo, tamorepase exiketomo.

³⁶ Asea: 40 miumãkomo, tõsetapary waro exiketomo.

³⁷ Rupẽ tomo te, Kate tomo te, Manase zokonaka Joatão mõpoe, xixi tütatoh wino: 120 miumãkomo tamorepase exiketomo typyreko poko.

³⁸ Mokaro emero, tōsetapary poko zuaro exiketomo Eperō pona toytose toto, oximōme, Tawi ritohme tutuisarykōme, Izyraeu tō esēme. Imoihmākō roropa oximaro toh kynexine Tawi riry se toh kynexine tutuisarykōme.

³⁹ Mame oseruao tōmehse toh kynexine moroto, Tawi maro, otuhnōko te, eukuru ěnōko, jekyry tō nyrihpyry toto napyryme.

⁴⁰ Morarame moino inikahpoe tonahsē enehnōko toh kynexine, Isakaa nonory poe te, Zepurō nonory poe te, Napatari nonory poe jumētu tō po te, kameru tō po te, mura tō po te, pui tō po, enara. Tonahsē tonehse, tiriiku te, fiku tō te, uwa epery asarahtyā tō te, uwa eukuru jehnahpyry te, oriu te, pui tomo te, kaneru tomo tuhke, tākye toehse toexirykōke Izyraeu tō nonory po porehme.

13

Ritonōpo omihpyry ě arotopōpyry (2 Samueu 6.1-11)

¹ Mame tuisa Tawi tōturuse soutatu tō tuisary tō maro, miumākō tuisary tomo te, 100mākō tuisary tō maro, enara.

² Morarame imoihmākomo a ynara tykase ynororo:

– Kure oya xine ahtao, ise Ritonōpo Kuesēkō ahtao omi aronanō saropotone pata tō poro, Ritonōpo maro oturuketomo a, rewita tomo a xiaro toto oehtohme kymaro xine oximōtohme.

³ Morarame Ritonōpo omihpyry ě enehnōko ropa sytatose, tuenikehse ipoko tuisame Sauu ahtao.

⁴ Imoihmākō zamaro morara katopōpyry, ŷme toehse toto emero.

⁵ Naeroro imoihmākō oximōme toto ehtohme tonehpose toto Tawi a Izyraeu patary tō poe, Ejitu ehpiry poe ikurenae, ypy Hamate pona inikahpozakoxi. Ritonōpo omihpyry ě enehtohme Kiriante-Jearī poe Jerusarē pona.

⁶ Mame toytose Tawi imoihmākō maro Paara pona, pata esety akorō Kiriante-Jearī, Juta tō nonory po Ritonōpo omihpyry ě enehtohme. Moro kaxo tosehke, Ritonōpo Imehxo Exikety tymerose ipoko, typorohse ynororo tapō po kerupī tō epoe.

⁷ Mame Apinatape tapyī tae Ritonōpo omihpyry ě tonehse eya xine, kahu tyrisenā pona tyritohme. Moro kahu aroponanō Apinatape mūkuru tō kynexine, Uza te, Aio, enara.

⁸ Tawi tō oseahmāko kynexine Ritonōpo eahmāko imoihmākō maro. Wāko toh kynexine, eremiāko opore samo. Osetoketō etōko toh kynexine haapa tomo te, rira tomo te, tāpoa tomo te, pratu tomo te, rueimo tomo, enara.

⁹ Mame toeporehkase toto ahtao Kitō erohtoh pona, tiriiku pikatoh pona, pui tō tōsesekunahmase. Mame tomary ke kaxo tapoise Uza a, Ritonōpo omihpyry eny.

¹⁰ Morara ahtao Uza zehno toehse Ritonōpo, tōmihpyry ě tapose exiryke eya. Taorihma-pose ynororo moroto Ritonōpo a. Toorihse ynororo Ritonōpo ěpataka.

¹¹ Mame Tawi tyekītapāse, Uza zehno toehse Ritonōpo exiryke tuānohse eya. Naeroro moroto tosehapse eya xine Pereze-Uza.

¹² Mame Ritonōpo zuno Tawi kynexine. Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo omihpyry ě arory waro pyra ase ipunaka, tykase.

¹³ Morarame tosaka Tawi patary pona Ritonōpo omihpyry ě anaropyra toehse ynororo. Imepŷ pona rokē tarose eya Opete-Etō tapyī taka, Kate pō tapyī taka.

¹⁴ Mame moroto toehse Ritonōpo omihpyry eny, oseruao nuno. Morara ahtao kure rokē Opete-Etō tyrise Ritonōpo a, emero itapyī taōkō maro.

14

Tawi ehtopōpyry Jerusarē po (2 Samueu 5.11-12)

¹ Morarame tuisa Hirão Tiro esē, Tawi akorehmary se toehse. Naeroro takorehmananō taropose eya Tawi zuruse. Apupari zoko roropa taropose eya te, wewe poko erohketomo te, topu poko erohketomo, enara. Mame tapyi kurā tyrise eya xine Tawi tapyīme.

² Mame tuisame nymyry toehtho poko tuaro toehse Tawi. Ritonōpo a tuisame tyrise typoetory Izyraeu tō pyno toexiryke. Ritonōpo poe imehxo toehse Tawi Izyraeu tō akorehmatohme.

*Tawi poenō tonuruse Jerusarē po
(2 Samueu 5.13-16; 1 Koronika 3.5-9)*

³ Mame typytase ropa Tawi Jerusarē po. Mame tonuruse ropa imūkuru tomo, ēxiry tomo, enara.

⁴ Ipoenō esetykō, enara:
Samua, Sopape, Natā, Saromāo,

⁵ Ipaā, Erisua, Ereperete,

⁶ Noka, Nepeke, Japia,

⁷ Erisama, Peeriata, Eriperete, enara toh kynexine.

*Pirixteu tō poremākatopōpyry
(2 Samueu 5.17-25)*

⁸ Morarame Izyraeu tō tuisary imehxo toehse Tawi ahtao, tuaro toehse pirixteu tomo. Morara exiryke tōximōse toto Tawi zupitohme, apoitohme repe. Yrome toto poko tuaro Tawi. Tyhtose ynororo oseporyse toto maro.

⁹ Mame pirixteu tō toeporehkase jakanahmā Ahno konōto repaī pona morotōkō erekohmapitose.

¹⁰ Naeroro tōturupose Tawi Ritonōpo a. Ynara tykase ynororo:

– Ytōko ha osetapase pirixteu tō maro? Toto poremākapōko mah? tykase.

– Ytoko, tykase Ritonōpo. – Pirixteu tō ekarōko ase oya, toto poremākāko matose, tykase.

¹¹ Morara exiryke Paau-Perazī pona toytose Tawi. Moroto pirixteu tō typoremākase eya. Ynara tykase ynororo:

– Zueme tuna ahtao emero arōko mana. Moro sā ymaro kuepetōkara typoremākase Ritonōpo a.

Naeroro moroto tosehapse Paau-Perazimme.

¹² Moroto tynaxikahpyrykō tyneponāmarykō turumekase pirixteu tomo a. Mame tyahkapose toto Tawi a.

¹³ Mame pirixteu tō toehse ropa jakanahmā pona ropa osetapase.

¹⁴ Naeroro tōturupose ropa Tawi Ritonōpo a. Yrome ynara tykase ynororo eya:

– Osetapara ehtoko taroino. Mya ytotoko mokaro zomye wewe amoreira htaka. Mame moīno wewe etonie osetapatoko.

¹⁵ Mame imoihmākō ytoyory sā etaryhtao oya wewe tō zupuhpyry poko, ytotoko axiny. Toytose Ritonōpo osemazuhme mokaro pirixteu tō poremākapose.

¹⁶ Morara exiryke Ritonōpo omihpyry omipona toehse Tawi. Pirixteu tō totapase eya Kipeāo poe Kezea pona.

¹⁷ Morarame orēpyra Tawi exiry poko totase pata pōkomo a emero. Ritonōpo poe Tawi zuno toehse imehnō nonory pōkō emero.

15

Ritonōpo omihpyry ē enepyyry Jerusarē pona

¹ Tytapyī tō tyrise Tawi a typatary po. Osa tyrise roropa eya Ritonōpo omihpyry ē esaryme, tapyi tamose roropa eya moro tao ehtohme.

² Mame ynara tykase ynororo:

– Rewi pakomotyã rokẽ Ritonõpo omihpyry ã arõko mã toto, Ritonõpo a tymenekase toto exiryke, tõmihpyry ã aronanõme toto ehtohme, jũme.

³ Naeroro Izyraeu tõ emero toahmase Tawi a, Jerusarẽ pona toto ytotohme Ritonõpo omihpyry ã enehtohme tunukurãkahpyry pona, esaryme.

⁴ Moromeĩpo Arão pakomotyã tonehpose eya rewita tõ maro.

⁵ Morarame Koate tõ poe, rewita tõ poe, Urieu tooehse 120mãkõ jekyry tõ maro.

⁶ Merari tõ poe Asaia tooehse 220me tyekyry tõ maro.

⁷ Jeresõ tõ poe, Joeu tooehse 130mãkõ maro.

⁸ Erisapã tõ poe, Semaia tooehse 200mãkõ maro.

⁹ Eperõ tõ poe, Erieu tooehse 80mãkõ maro.

¹⁰ Uzieu tõ poe, Aminatape tooehse 112mãkõ maro.

¹¹ Mame Tawi a Ritonõpo maro oturuketõ tykohmase tyya: Zatoke te, Apiataa maro te, rewita tõ 6mã maro: Urieu te, Asaia te, Joeu te, Semaia te, Erieu te, Aminatape, enara.

¹² Ynara tykase ynororo eya xine:

– Rewita tõ tuisaryme matose. Naeroro osekartoko Ritonõpo a oekyrykõ maro, oorypyrykõ korokapotohme, nuriame pyra oehtohkõme Ritonõpo a. Mame aomihpyry ã enehnõko matose kure rokene, unukurãkahpyry pona esaryme.

¹³ Yna maro pyra oehtopõpyrykõke apitoryme arotohme yna tuãnohse Ritonõpo a, zae oneahmara yna ehtopõpyryke.

¹⁴ Naeroro toekurikase toto, tyrypyrykõ tykorokapose ropa Ritonõpo maro oturuketomo a te, rewita tomo, enara, Ritonõpo omihpyry ã arotohme tyya xine.

¹⁵ Mara ke moro kaxo tupuimase rewita tomo a, tymotary tõ po, Ritonõpo nyripohpyry omipona, Moeze omihpyry ae.

¹⁶ Morarame Tawi omi poe, rewita tõ tuisary tomo a, imehnõ rewita tõ tyripose eremiaketõme. Imehnõ tyripose eya eremiatoh tãkye etotohme rue tõkehko poko te, haapa tõ ke, rira tõ ke, paratu tõ metau risẽ ke, enara.

¹⁷ Mame mokaro eremiaketõ, oximõmãkõ poe, paratu etonanõ tymenekase rewita tomo a: Hemã, Joeu mükuru te, jekyry Asape, Perekia mükuru te, Etã, Kukaia mükuru, enara, Merari tõ wino.

¹⁸⁻²¹ Toto akorehmatohme rewita tõ tymenekase haapa tõ etotohme: Zakaria te, Jaazieu te, Semiramote te, Jeieu te, Uni te, Eriape te, Maaseia te, Penaia, enara; totose eya xine zumõkara pona.

Imehnomo a totose zumõ pona roropa. Moro poko, rewita tõ tymenekase eya xine: Matitia te, Eripereu te, Mikinea te, Azazia te, Ritonõpo Tapyĩ erase tõ maro: Opete-Etõ te, Jeieu, enara.

²² Emese kure Kenania exiryke eremiatoh poko, tymenekase ynororo rewita tõ eremiaketõ tuisaryme ehtohme.

²³⁻²⁴ Perekia tõ tymenekase Eukana maro te, Opete-Etõ maro te, Jeia maro, enara, Ritonõpo omihpyry ã eraseme toto ehtohme. Rueimo etonanõme ynara Ritonõpo maro oturuketõ tymenekase Sepania te, Josapa te, Netaneu te, Amasai te, Zakaria te, Penaia te, Eriete, enara.

Ritonõpo omihpyry ã arotopõpyry Jerusarẽ pona

(2 Samueu 6.12-19)

²⁵ Morarame Opete-Etõ tapyĩ taka toytose toto, tuisa Tawi te, Izyraeu tõ tamuximãkomo te, soutatu tõ tuisary tõ maro, enara, Ritonõpo omihpyry ã enehse. Atãkyemãko toh kynexine itamurume.

²⁶ Tynekarorykõme 7me pui orutua tyahkase eya xine, 7me kaneru tõ maro, Ritonõpo a rewita tõ akorehmatohme aomihpyry ã aroryhtao eya xine.

²⁷ Mame Tawi a tamuruse upo, mauru panono risē kurā ke. Morararo eremiary poko exiketomo, Kenania, toto tuisary, rewita tō roropa Ritonōpo omihpyry ē puimananomo. Ritonōpo maro oturuketō zupō mauru panono risē kurā nae roropa Tawi kynexine.

²⁸ Morarame Izyraeu tō imoihmākō tōnuhse Jerusarē pona, Ritonōpo omihpyry ē maro, ytōko, oseahmāko, kohkohtāko, rue etōko te, kaneru retyry etōko te, paratu tō metau risē etōko te, haapa tō maro te, rira tō roropa, enara.

²⁹ Morarame aomomyryhtao Tawi pata aka, Ritonōpo omihpyry ē maro, osenuhmāko Mikau kynexine, Sauu ēxiry, tapyi osenuhmatoh ae. Mame tynio tonese tyya ahtao tuisa Tawi pyhsekyhsekyh āko, wāko Ritonōpo eahmaryme, tyhtomase ynororo tukurohtao: mokyro ahno sā kahpyry mana, tykase ynororo.

16

¹ Mame esaka Ritonōpo omihpyry ē tyrise eya xine tapyi taka, Tawi nyrihpyry taka. Mame tynekarorykō Ritonōpo a okyno tō tyahkase tytororo eya xine, osepeme ehtoh tyahkase roropa eya xine.

² Moromeīpo okyno tō tyahkakehse Tawi ahtao, kure imoihmākō tyripose eya Ritonōpo Imehxo Exikety a.

³ Mame wyi tokarose eya imoihmākomo a, uwa tōkehko tasarahse exikety, tōsē tupuruse exikety maro, orutua komo a te, nohpo tomo a emero Izyraeu pōkomo a tonahsē tokarose eya.

⁴ Mame toitoine rewita tō tyrise Tawi a imoihmākō akorehmananōme, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē, eahmary poko, aomihpyry ē esemary ae osemazuhme toto ytotohme, eremiatohme, Ritonōpo eahmaryme.

⁵ Asape tymenekase, toto tuisaryme te, Zakaria tyrise eya mokyro akorehmaneme. Rira etonanōme ynara tymenekase: Jeieu te, Semiramote te, Jeieu te, Matitia te, Eriape te, Penaia te, Opete-Etō te, Jeieu, enara. Paratu etoneme Asape tymenekase.

⁶ Rueimo etotohme kokoro rokene Ritonōpo omihpyry ē ēpataka, Ritonōpo maro oturuketō tymenekase: Penaia te, Jaazieu, enara.

⁷ Moro ēmepyry ae Asape tō tyripirose Tawi a, rewita tō maro eremiaketōme, Ritonōpo, Izyraeu Esē, eahmatohme.

Ritonōpo eahmatoh sero

(Saumu 105.1-15; 96.1-13; 106.1,47-48)

⁸ “Kure mase” kahtoko Ritonōpo a, imehxo aexiry ekarotoko; imehnō nonory pōkō zuruko inyrihpyrykō poko.

⁹ Oeremiatoko Kuesēkō eahmaryme, inyrytā kurā ekarotoko.

¹⁰ Tākye ehtoko ipoetoryme kuexirykō poko. Kuesēkō poko oseahmaketomo emero, atākyematoko!

¹¹ Ritonōpo zupitoko, ākorehmatohkōme; oneahmakehpyra ehtoko, kokoro rokene.

¹²⁻¹³ Ritonōpo poetory,

Jako pakomotyāme matose,

inymenekahpyry, Izyraeu, pakōme.

Wenikehpyra ehtoko inyrytā poko tyjमितunuru ke, kuepekōkara wānohtopōpyry poko eya.

¹⁴ Kuesēkōme Ritonōpo mana,

inyriphpyry sero nono pōkō akorehmatohme mana, emero porehme.

¹⁵ Jūme wenikehpyra mā ynororo tōmihpyry poko,

miu motye zumakahpōkomo a aomiry enahpyra mana.

¹⁶ Tōmihpyry totapose Aparāo a:

“Morara tyrīko ase,” tykase Izake a.

¹⁷ Tōmihpyry totapose Jako a,
jūme enahpyra ehtopo.

¹⁸ Morara ahtao ynara tykase Ritonōpo:

“Kanaā nonory ekarōko ase oya xine,
jūme oesarykōme ehtohme.”

¹⁹ Tuhke pyra toh kynexine Ritonōpo poetory tomo,
katonōme sã rokē moro nono po,
“Oesarykōme sero nono exīko mana,” katopōpyry po.

²⁰ Imeimehnō nonory poro toytose toto,
toiro tuisa konōto nonory poe imepỹ pona.

²¹ Yrome typoetory tō onyporemākapopyra Ritonōpo kynexine.
Typoetory tō ewomatohme ynara tykase ynororo tuisa tomo a:

²² “Ynymenekatyã ypoetory tōme onerekohmara ehtoko;
urutō kō onyryhmara ehtoko.”

²³ Eremiatoko Ritonōpo netaryme,
sero nono pōkō emero!

Kokoro rokē imehnō zurutoko,
typynanohse eya kuexirykō poko.

²⁴ “Ritonōpo imehxo ehtoh poko,”
ekarotoko imehnō nonory pōkomo a;
inyrihpyry poko tyjमितunuru ke zurutoko emero pata tō pōkomo a.

²⁵ Tuisame Ritonōpo mana eahmatohme kyya xine;
imehnō motye emero, tuisamehxo mana.

²⁶ Imehnō nonory pōkō tyneponāmarykō poko rokē mã toto,
yrome kapu rihpōme Ritonōpo mana.

²⁷ Ritonōpo zomye saereh āko mana,
tuisamehxo aexiry osenēko;
ijमितunuru ke tãkye ehtoh ke roropa Itapyĩ pehme mana.

²⁸ Kure Ritonōpo mana, eahmatoko, sero nono pōkō emero.
Tynyrihpyry motye aexiry poko eahmatoko, ijमितunuru poko roropa.

²⁹ Kuesēkō esety kurã eahmatoko;
onekarory enehtoko omōtohme Itapyĩ taka.
Kuosekumurukō po syporohtone Kure Exikety ěpataka oseneporyhta.

³⁰ Tykytyky kahtoko ěpataka, nono pōkō emero!
Sero nono esyryhmasaromepyra mana, esaka tyrise mana.

³¹ Tãkye ehtoko nono, kapu roropa!

Imehnō nonory pōkō zurutoko:
“Ritonōpo tuisame mana!”

³² Panaikato mase, tuna konōto, onokyro tō emero tuna kuao.
Atãkyematoko, ona tomo, ona pōkō roropa, Ritonōpo nyriyã emero.

³³ Wewe tomo itu tō kohtãko mã kehko tōseahmaryme, Ritonōpo Kuesēkō ěpataka,
oehnōko ropa mana emero Esēme ehtohme.

³⁴ “Kure mase” kahtoko Ritonōpo a kure aexiryke,
kypyno xine exikehpyra mana.

³⁵ Ynara kahtoko eya: “Yna ipynanohko, Ritonōpo, yna Esemy!
Yna enehko oximōme,
yna anỹko imehnō awaro pyra exiketō nonory poe.

Morara ahtao ‘Kure mase,’ āko ynanase,
tākye oeahmāko, Ritonōpo Kurano.”

³⁶ Ritonōpo, kurā mase, Izyraeu tō Esemu.

Eahmatoko seromaroro, jūme kakehpyra roropa.

Imoihmākō “Yje,” tykase;

Ritonōpo toahmase eya xine.

Ritonōpo eahmary Jerusarē po, Kipeāo po roropa

³⁷ Morarame Asape tyripose Tawi a, Ritonōpo eahmatoh esēme rewita tō maro, Ritonōpo omihpyry ē esao. Moroto Ritonōpo eahmary poko toerohse toto kokoro rokene.

³⁸ Takorehmase toto Opete-Etō, Jetutū mūkuru a, jekyry tō 68mākō maro. Mame mokyro Opete-Etō te, Hosa maro omōtoh eraseme toh kynexine.

³⁹ Yrome Ritonōpo eahmatoh tao Kipeāo po, Zatoke, Ritonōpo maro oturukety, tuisame kynexine takorehmananō maro, Ritonōpo eahmary poko.

⁴⁰ Kokoro rokene pakeimo te, kokonie pukuro, tynekarorykō tyahkase eya xine, okyno tytororo, zahkatoh po, Ritonōpo nyripohpyry ae ro, inymeropohpyry ae ro Moeze a, ekarotohme Izyraeu tomo a.

⁴¹ Mokaro maro Hemā kynexine Jetutū maro, imehnō maro tymenekase exiketō eremiatohme Ritonōpo eahmatohme, kypyno xine exikehpyra exiryke.

⁴² Rueimo tō te, paratu tō, metau risē tōkehko, eraseme roropa Hemā tō kynexine Jetutū maro. Morohne totose eremiaketō eremiaryhtao Ritonōpo eahmaryme. Jetutū ekyry tō omōtoh eraseme roropa toh kynexine.

⁴³ Mame toytose ropa toto tytapyīkō taka ropa. Tawi roropa toytose tytapyī taka, tytapyī taōkō maro ehtohme.

17

*Natā oturutopōpyry Tawi a
(2 Samueu 7.1-17)*

¹ Morarame torēnase Tawi tuisame toexiry poko tytapyī kurā tao. Mame urutō Natā tonehpose tyya, ynara tykase ynororo eya:

– Taro ase tapyi konōto apupari risē tao, yrome Ritonōpo omihpyry ē tapyi pitiko tao rokē mana, tykase.

² Ynara tykase Natā eya:

– Tyriry se awahtao ōsenetupuhtoh tyriko, amaro Ritonōpo exiryke, tykase.

³ Yrome koko tōturuse Ritonōpo Natā a. Ynara tykase:

⁴ – Ytoko ypoetory Tawi a ynara kase: “Oya pyra, ymaro Oturutoh amopōko ase, ytapyīme.

⁵ Tapyi kurā tao exipitopyra ase, moino ro Ejitu poe Izyraeu tō tonehse ya ahtao tarona, tapyi kamisa risē rokē jesaryme nexiase, esyryhmāko rokē exiase pata tō poro.

⁶ Jytojytoryhtao Izyraeu tō maro, ynara kapitopyra exiase toto tuisaryme ynymenekatyamo a: “Tapyi amoko, apupari risemy, ytapyīme ehtohme’ kara exiase.”

⁷ Naeroro seromaroro ypoetory Tawi zuruko: “Ynara āko Ritonōpo Imehxo Exikety Oesemy, kymenekase ona po awahtao, kaneru tō ekahmaryhtao oya, ypoetory tō esēme oehtohme, Izyraeu tō tuisaryme.

⁸ Amaro exiase oyoytoryhtao, emero pata tō poro. Oepetōkara tonahkase ya oneneryme. Taroino imehxo orīko ase, imehnō imehxo exiketō samo, sero nono po.

⁹⁻¹⁰ Mame osa tymenekase ya ypoetory tō Izyraeu tō esaryme tytapyike toto ehtohme. Moroto imehnō maro osetapara exīko mā toto. Moino ro zehnotokō oehkehpyra mā toto etonatohme ypoetory tō maro, toto poremākapotohme. Yrome moro otyhkāko mana. Opynanohtorīko ase oerekohmara ropa oepetōkara ehtohme. Mame ywy roro oepetōkara poremākapōko ase, poeto tō ekarōko ase oya, opoenōme, apakōme, enara.

¹¹ Mame toorihse awahtao omūkuru menekāko ase tuisame ehtohme omyakāme. Tuisa imehxo mokyro rīko ase.

¹² Mokyro mā tapyi amōko jesety esaryme. Mame jūme ipakomotyā tuisame tyripōko ase.

¹³ Mokyro zūme exīko ase, umūkurume roropa exīko mana. Mame jūme ipyno exikehpyra exīko ase, Sauu rumekatopōpyry sā pyra ya, touse ynororo ahtao ya imyakāme oehtohme.

¹⁴ Mokyro rīko ase ypoetory tō tuisaryme, jūme ypoetory tō esēme. Tuisame aehtoh enahp̄yme exīko mana, jūme.”

¹⁵ Mame Tawi turuse Natā a emero Ritonōpo nekarohpyry tomo.

*Ritonōpo eahmatopōpyry Tawi a
(2 Samueu 7.18-29)*

¹⁶ Mame tuisa Tawi tomōse moro tapyi taka, typorohse Ritonōpo ēpataka, tōturuse eya, ynara tykase:

– Ritonōpo Imehxo Exikety, moino ro kure rokē kyriase kure jehtoh pokoino pyra, kure papa tō ehtopōpyry pokoino pyra roropa.

¹⁷ Yrome kure jyritopōpyry motye, Ritonōpo Imehxo Exikety, seromaroro ōmiry mekaro ya ypoenō poko, ypakō poko roropa tuaro yna ehtohme kure toto riry poko oya imeīpo. Morara oexiryke imehxo exikety me jekarōko mase.

¹⁸ Oururu waro pyra ase. Juaro ipunaka awahtao ro tuisame jekarōko mase.

¹⁹ Ōmihpyry ae ro morohne tyrise oya, tyriry se oexiryke. Mame imeīpo tuisame jehtoh poko tuaro kyriase rahkene.

²⁰ Tuisa imehxo mase Ritonōpo, apanō pyra mana. Moino ro zuaro ynanexiase, omoro rokē Ritonōpome mase.

²¹ Opoetory Izyraeu tō panō pyra roropa mana sero nono po. Typynanohse toto oya opoetoryme toto ehtohme. Imehxo Exikety me oehtoh poko zuaro imehnō sero nono pōkō ehtohme porehme. Ajamitunuru ke takorehmase toto oya. Ejitu poe tarose toto oya. Mame imehnō ahno taropose oya, ononory poe morotona opoetory tō ytotohme osesaritohme.

²² Morarame opoetoryme Izyraeu tō tyrise oya jūme opoetoryme toto ehtohme, omoro, Ritonōpo, toto Esēme roropa toehse mase.

²³ – Naeroro Ritonōpo Imehxo Exikety, ōmihpyry ae ro jūme kure rokē kyriko, ytapyī taōkō maro.

²⁴ Jūme oesety imehxo exīko mana. Morarame opoko ynara āko imehnō mana: “Ritonōpo Orēpyra Exikety mā Izyraeu tō Esēme mana. Mame tuisame yna rīko mase jūme, ywy, umūkuru ypakomotyamo, enara.

²⁵ Ritonōpo Jesemy, ehxiropyra ase jotururu poko oya, sero poko kutuarōtanohpoase exiryke, ynara karyke: ‘Ywy roro apakō rīko ase tuisame jūme.’

²⁶ Omoro Ritonōpome mase, ōmihpyry onytyorōmara mase, kure rokē yna tyriko ōmihpyry ae ro ya.

²⁷ Naeroro ajohpame sā ytapyī taōkō ewomako, ypoenō maro, ypakomotyā roropa, jūme exikehpyra yna ehtohme oneneryme. Ritonōpo Imehxo Exikety, kure ypakō riryhtao oya, jūme kure exīko ynanase.”

18

*Orēpyra Tawi ehtopōpyry
(2 Samueu 8.1-18)*

¹ Moromeīpo pirixteu tō typoremākase tuisa Tawi a. Toto patary Kate tapoise eya, pata tō pisarara moro zomye exiketō maro.

² Mame moapita tō typoremākase roropa eya. Ipoetoryme toehse toto. Tineru tonehse eya xine Tawi a kowenu tinerūme.

³ Morarame tōsetapase Tawi tuisa Hatatezea, Zopa tuisary, maro, Eupyrati kuaōkō poremākapory se toehse mokyro ahtao. Zopa, Xiria nonory po mana, Hamate pūto.

⁴ Mame kahu tapoise Tawi a miume te, kawaru po ytoketō 7 miume tapoise eya te, soutatu tō 20 miume tapoise eya, enara. Mame kawaru tō jaxiry tysahkase eya emero exisasaka. 100me rokē kahu pune ehtohme kawaru typynanohse eya tokyme toto ehtohme.

⁵ Mame Xiria tō tooehse ahtao Tamaxiku poe tuisa Hatatezea akorehmase, Tawi a totapase toto 22 miumākomo.

⁶ Mame āpuruhpyry tō jamihme exiketō, tysoutatu esarymā tyripose Tawi a toto esao, typoetoryme toto ehtohme, ehepyry enehtohme tyya. Mame orēpyra Tawi tyrise Ritonōpo a emero pata tō po.

⁷ Hatatezea poetory esā kyryry tapoise Tawi a uuru risemy osewomatoh tonomo. Tonehse eya Jerusarē pona.

⁸ Metau tapoise roropa eya itamurume pata Tipate poe te, pata Kum poe roropa, Hatatezea patary tō poe. (Imeīpo, tuisame Saromāo toehse ahtao, moro metau tyrise tuna ěme te, xikihme exiketō roropa, Ritonōpo Tapyī kyryryme tōkehko.)

⁹ Morarame Hatatezea poremākatopōpyry poko totase ahtao tuisa Toi a, Hamate esemy a,

¹⁰ tumūkuru Jorão taropose eya tuisa Tawi aomikase, eahmase roropa Hatatezea poremākatopōpyry poko. Apitoryme Toi tōsetapase tuhke Hatatezea maro. Tynekaryme uuru risē tonehse Jorão a, parata risemy te, metau risemy maro ekarotohme Tawi a.

¹¹ Morohne tukurākase Tawi a Ritonōpo eahmary poko rokē ehtohme, imepỹ parata maro te, uuru roropa kurākatopōpyry saaro tapoise tyya ahtao, imeimehnō ahno wino, typoremākase toto ahtao: etomita tomo te, moapita tomo te, amonita tomo te, pirixteu tomo, amarekita tomo, enara.

¹² Morarame etomita tō typoremākase Apisai Zeruia mūkuru a. 18 miumākō totapase eya Sautu jakanahmā po.

¹³ Mame āpuruhpyry tō jamihme exiketō soutatu esarymā tyrise eya Etō tō nonory po porehme tuisa Tawi poetoryme toto ehtohme. Mame orēpyra Tawi tyrise Ritonōpo a emero pata tō po.

¹⁴ Mame Izyraeu tō esēme Tawi kynexine emero porehme. Otyro kapỹ kynexine ynoro. Zae rokē tyrise roropa eya.

¹⁵ Joape, Apisai rui, soutatu tō tuisaryme kynexine. Josapa, Airute mūkuru, tuaro ehtoh poko Tawi akorehmaneme kynexine.

¹⁶ Zatoke, Aitupe mūkuru te, Aimereke, Apiataa mūkuru roropa Ritonōpo Tapyī tao erohketō kynexine. Seraia pape merone kynexine.

¹⁷ Penaia, Joiata mūkuru keretita tō esēme te, peretita tō esēme roropa kynexine. Tuisa Tawi mūkuru tō tumykō akorehmananōme toh kynexine.

19

Amonita tō poremākatopōpyry Tawi a (2 Samueu 10.1-19)

¹ Moromeīpo Amō tuisary Naasa toorihse, imūkuru Hanū tuisame toehse.

² Mame ynara tykase Tawi:

— Kure rokē Hanū rīko ase, kure jyritopōpyry sã jumy Naasa a.

Naeroro typoetory tō tonyohse eya Hanū zurutohme osepeme se toexiry poko repe. Yrome toeporehkase Tawi nenyohyā ahtao Amō pona tuisa Hanū zuruse;

³ amonita tō tamuximākō ynara tykase tutuisarykomo a:

– Osenetupuhnōko mah mokaro Tawi nenyoytyā omy orikyry poko emynyhmāko? Osepeme oeahmāko toh nae? Nary, tykase toto. Tonehpose sātā mā toto Tawi a kypatarykō enetohme, atamorepatohme, kyporemākapotohkōme, tykase toto.

⁴Naeroro Tawi nenyoytyā tapoise Hanū a. Toto etypoty tysahkase zokonaka eya xine te, zupō tysahkase ātykyry pona, enara. Mame taropose ropa toto eya xine.

⁵Itamurume toehxirose toto exiryke tytapyīkō taka toytorykō se pyra toehse toh nexiase. Mame moro poko zuaro toehse Tawi ahtao, tōmiry taropose eya xine eraximatohme Jeriko po aporo toto etypoty ahtatohme ropa, moromeīpo toto oehthohme ropa.

⁶Morarame tuisa Hanū, amonita tō maro tuaro toehse topekōme pyra Tawi tyrise tyya xine exiry poko. Naeroro imehnō toahmase eya xine topehke takorehmapotohkōme: Mesopotamia pōkomo te, Maaka pōkomo te, Zopa pōkō maro, Xiria nonory po, kahu tomo etonaketomo te, soutatu tomo te, kawaru tomo, enara. Moro poko 34 miu kirume parata topehmase eya xine.

⁷Mame 32 miu kahu etonaketō, Maaka tuisary kyryry tō toytose soutatu tō maro Metepa pona. Mokaro amonita tō soutatu tō toytose tosarykō poe etonatotohme.

⁸Mame moro poko tuaro Tawi toehse ahtao, Joape tonyohse eya Izyraeu tō soutatu tō maro emero, etonatotohme.

⁹Mame mokaro amonita tō toytose tosaka xine tutuisarykō patary Rapa omōtoh etonie. Mokaro akorehmananō tuisary tō tōximōse toto ona poro.

¹⁰Mame mokaro asakoro oximōtoh tonese Joape a. Naeroro typoetory tō tapiakase eya, imehxo exiketō tymaro Xiria tō maro etonatotohme.

¹¹Typoetory tō akoīpyry taropose eya takorō Apisai maro toto ytotohme amonita tō maro etonatotohme.

¹²Ynara tykase Joape Apisai a:

– Mokaro Xiria tō ymotye jamihme ahtao kuakorehmako. Morararo omotye xine amonita tō ahtao ākorehmāko ase, tykase.

¹³Oserehpyra exiko! Orēpyra sehtone kuekyry tō ewomatohme, Ritonōpo patary tō ewomatohme roropa. Mame tyriry se toehtoh rīko Ritonōpo mana, tykase.

¹⁴Mame Joape tō toytose soutatu tō maro osetapase, mame mokaro xirio tō toepase.

¹⁵Mokaro Xirio tō epary tonese ahtao amonita tomo a toepase roropa toto Apisai wino. Tomōse ropa toto typataka xine ropa. Mame Joape toytose ropa Jerusarē pona.

¹⁶Morarame Izyraeu tomo a typoremākase toexirykō eneryke tyya xine, imehnō xirio tō tonehpose eya xine moino tuna Eupyrati poe, xixi tūtatoh wino, Sopake akorehmatohme Hatatezea, Zopa pō soutatu tō esemy.

¹⁷Mame moro poko tuaro Tawi toehse ahtao Izyraeu tō soutatu tō tonehse eya oximōme. Tuna Joatāo takuohse eya xine, tysoutatu tō tyrise esaka xine xirio tō ēpataka. Moroto xirio tō tōximōse toto etonatotohme Izyraeu tō maro. Mame tōsetapapitose toto.

¹⁸Yrome xirio tō toepase Izyraeu tō kurūke. Tawi tomo a totapase toto, 7 miu kavaru poko erohketō totapase, soutatu tō roropa 40 miu totapase. Esēkō Sopake totapase roropa Tawi a.

¹⁹Morarame Hatatezea patary tō esamo a tuaro toehse typoremākatopōpyry poko Izyraeu tomo a osepeme toehse toto imaro xine. Tōsekarose toto eya xine Izyraeu tō poetoryme toehtohkōme. Morarame mokaro, xirio tomo, amonita tō akorehmary se pyra ropa toehse toh rahkene.

20

*Rapa poremākatopōpyry Tawi a
(2 Samueu 12.26-31)*

¹Morarame otyro arykatoh toehse ahtao, tuisa tō toytory se ahtao osetapase topetōkara maro, soutatu tō tarose Joape a Amō tō nonory poremākapose. Yrome tuisa

Tawi tehme nexiase Jerusarē po. Mame pata Rapa tomyehmase Joape tomo a, tōsetapase toto, mame moro pata tonahkase eya xine.

² Mokaro amonita tō neponāmarykō Moroke kynexine. Zupuhpyry po parimā nexiase uuru risemy, 34 kirume omoxī exikety. Moro parimā poko topu typyne exikety nae roropa nexiase. Moro topu tapoise Tawi a tykyryry parimā pokona tyritohme. Mōkomo itamurume tarose roropa eya xine moro pata poe.

³ Mame moro pata pōkō tyrise eya erohketōme, seroroti ke te, kurimene risē koe ke, wywy ke, enara. Morara tyrise eya emero Amō tō patary pōkomo a. Mame toytose ropa ynororo soutatu tō maro emero Jerusarē pona ropa.

Etonatoh ahno konōto maro
(2 Samueu 21.15-22)

⁴ Moromeīpo tōsetapase ropa Izyraeu tō pirixteu tō maro Kezea po. Morara ahtao ahno konōto, esety Xipai, totapase Xipekai, Husa pono a. Mame pirixteu tō typoremākapose eya xine.

⁵ Mame tōsetapase ropa toto pirixteu tō maro. Morara ahtao Rami, Korია akoronỹpyry, Kate pono totapase Eranā, Jaia mūkuru a. Mokyro konōto waratany zumohxo kynexine, omoxī roropa.

⁶ Imepỹ etonatoh kynexine Kate po. Moroto kynexine pakatokō ahno konōto pary. Emary 6me omahxikyry nae kynexine. Ipuuru 6me ipuhxikyry tō nae kynexine, atapona 24me kynexine.

⁷ Mame Izyraeu tykerekereemase ahtao eya, totapase ynororo Jonata, Ximeia mūkuru a, Tawi rui mūkuru a.

⁸ Mokaro oseruaōkō totapase Tawi a, ipoetory soutatu tō maro. Pakatokō ahno konōto pakōme toh kynexine, Kate pōkomo.

21

Tuhke ahno ehtoh kuhtopōpyry Tawi a
(2 Samueu 24.1-25)

¹ Morarame Izyraeu tō erekohmary se joroko tamuru toehse. Naeroro osenetupuhtoh tokarose eya, Tawi a Izyraeu tō kuhpotohme Juta tō maro tuhke toto ehtoh waro ehtohme.

² Morara exiryke Joape a, imehnō soutatu tō tuisary tomo a roropa ynara tykase Tawi:
– Ytoko Izyraeu tō patary tō poro, inikahpoe ikurenaka, Izyraeu tō kuhtohme, tuhke toto ehtoh waro se ase.

³ Yrome ynara tykase Joape tuisa a:
– Tuhkehxo Izyraeu tō tyripory se ase Ritonōpo a, toiro ahtao 100me tyripory se ase eya. Tuisa Tawi, opoetoryme mō toto, emero. Oty katohme Izyraeu tō kuhnōko mah, iirypyryme kyritohkōme Ritonōpo neneryme? tykase.

⁴ Yrome tōmipona Joape tyripose Tawi a. Naeroro toytose Joape, Tawi omi poe, Izyraeu tō kuhse, Izyraeu tō patary tō poro porehme, imeīpo tooehse ropa Jerusarē pona.

⁵ Tuisa Tawi turuse eya: atapona Izyraeu tō orutua kō soutatume exiketō 1.100.000me te, Juta tō orutua kō 470.000me, enara.

⁶ Yrome tukurohtao ŷme nymyry pyra Joape exiryke tuisa nyripohpyry poko, Rewi tō, Pējamī tō roropa onukuhpyra kynexine.

⁷ Mame Tawi tō nyrihpyry Ritonōpo zamaro pyra kynexine. Naeroro Izyraeu tō tuānohse eya.

⁸ Ynara tykase Tawi Ritonōpo a:
– Iirypyryme toehse ywy Izyraeu tō kuhporyke ya. Ajohpāme sã yryrypyry ikorokako. Ajoajohpe exikety sã yriase, tykase.

⁹ Naeroro Kate tonyohse Ritonõpo a Tawi zuruse. Urutõme Kate kynexine. Ynara tykase Ritonõpo eya:

¹⁰ – Ytoko Tawi a, ynara kaxiko eya: “Ynara ãko Ritonõpo oya: ‘Oseruao imenekatoh nae mase. Toiro imenekako tyripotohme ya. Mame onymenekahpyry riko ase,’ ãko Ritonõpo,” tykase.

¹¹ Morara exiryke urutõ Kate toytose Tawi a, Ritonõpo omihpyry ekarose eya. Ynara tykase ynororo eya:

– Oty menekãko mah tyripotohme Ritonõpo a?

¹² Oseruao jeimamyry ae Izyraeu tõ emitapãkapõko konopo oehpyra ehtoh ke te, moro pyra ahtao oseruao nuno ae oporemãkapõko oepetõkara mana te, moro pyra ahtao oseruao ãmepyyry ae oporemãkapõko Ritonõpo mana tyyre ke, tyrohsẽ konõto enehpõko mana Izyraeu tõ nonory pona, tynenyokyhpyry a oorihmanohpõko mana Izyraeu patary tõ poro? Otara ãko ywy Kuesẽkõ ezuhnõko? tykase Kate.

¹³ Ynara tykase Tawi urutono a:

– Emynyhãko ase yronomyryme; yrome juãnohpory se pyra ase ahno a. Ritonõpo a josekarory se ase juãnohtohme kypyno xine aexiryke, tykase.

¹⁴ Naeroro tyrohsẽ tonehpose Ritonõpo a Izyraeu tõ pona. Mame 70 miumãkõ toorihse.

¹⁵ Mame tynenyokyhpyry tonyohse eya Jerusarẽ enahkase repe. Yrome typenekehse ynororo Izyraeu tõ wãnopyry poko. Ynara tykase ynororo eya:

– Epo hnae! tykase.

Moroto nexiase Ritonõpo nenyokyhpyry Arauna esary po, tiriiku apotoh pũto, jepuse-ume exikety kynexine Arauna.

¹⁶ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry tonese Tawi a xikihme, nono epoehme, emahpo tapema nexiase Jerusarẽ põkõ etapatohme. Mame Tawi, ipoetory tõ tamuximãkõ maro, upo, kamisa topuxximã risẽ ke tamuruse toto a, tupueh toehse toto. Tosekumurukõ po typorohse toto tõmytkõ po nono pokoxi.

¹⁷ Mame Ritonõpo a Tawi tõturuse, ynara tykase:

– Ritonõpo Imehxo, ywy ro rokẽ tyrypyhpyke toehse, azahkuru ehtoh tyrise ya exiryke. Yrome mokaro kaneru tõ samo. Oty tyrise eya xine popyra? tykase. Zae mase juãnopyryhtao, wekyry tõ maro, yrome mokaro, oipoetory tõ pyno exiko, tykase.

¹⁸ Morarame Ritonõpo nenyokyhpyry omi poe Kate toytose Tawi zuruse:

– Oeky zahkatoh tyriko, onekarory zahkatohme, onekaroryme Ritonõpo a Arauna nonory po, tiriiku apotoh po, tykase.

¹⁹ Mame Ritonõpo omihpyry omipona toehse Tawi, Kate nekarohpyry ae.

²⁰ Moroto toerohtoh po Arauna nexiase erohnõko tiriiku poko tumũkuru tõ asakoropane maro. Ritonõpo nenyokyhpyry eneryke tyya xine imũkuru tõ toepase otõtohme.

²¹ Tuisa Tawi oepyyry eneryke tyya toerohtoh poe toytose Arauna, tosekumuru po typorohse ynororo, tõmyty po nono pokoxi.

²² – Oesary, tiriiku apotoh esary epekatyry se ase apoto apõ ritohme, okyno zahkatohme ynekaroryme Ritonõpo a, tyrohsẽ enahkatohme, Izyraeu tõ kurãkatohme ropa. Zae opehmãko ase tineru ke, tykase Tawi eya.

²³ Ynara tykase Arauna:

– Morohne apoiko, jahkatohme onekaroryme Ritonõpo a. Eneko moxiamo pui tõ zahkatohme, senohne wewe risẽ apoiko roropa apotopokõme, tiriiku roropa ekarotohme onekaroryme. Morohne emero ekarõko ase oya.

²⁴ Yrome ynara tykase tuisa Tawi Arauna a:

– Arypyra! Zae tineru ke opehmãko ase, okyno onyahkara ase ynekaroryme Ritonõpo a onepekahpyra ya ahtao, onepehmara jahtao.

²⁵ Naeroro tiriiku apotoh esary topekahse eya. 600me uuru ke topehmase eya.

²⁶ Morarame tynekarory zahkatoh apō tyrise moroto Tawi a. Pui tō tyahkase eya tynekaroryme Ritonōpo a, osepeme ehtoh roropa. Tōturuse ynororo Ritonōpo a, mame tozuhse Ritonōpo a apoto enehporyke kapu poe inekarory zahkatohme okyno zahkatoh po.

²⁷ Mame tynenyokyhpyry a ipyre tukurākapose ropa ē aka. Aomipona toehse ynororo.

²⁸ Moro eneryke tyya, aomiry totase Ritonōpo a tonetupuhse Tawi a. Naeroro tynekarory tyahkase eya, okyno zahkatoh po, Arauna erohtopōpyry po.

²⁹ Morara ahtao, Moeze nyrihpyry tapyime, Ritonōpo maro oturutohme ona poro toto ahtao, okyno zahkatoh apō roropa, Kipeāo poro nexiase Ritonōpo eahmatoh po.

³⁰ Yrome morotona Tawi ytosaromepyra kynexine Ritonōpo eahmase, inenyokyhpyry pyre zuno toexiryke.

22

¹ Mame ynara tykase Tawi:

– Taro, Ritonōpo Tapyī exīko. Sero okyno zahkatoh po, tynekarory tō zahkāko Izyraeu tō mana.

Ritonōpo Tapyī risē epekatyry poko

² Morarame imehnō nonory poe aehtyā tonehpose tuisa Tawi a oximōtohme, Izyraeu tō nonory po tōsesarise aexityamo. Mame toto tyrohmanohpose eya topu tō kurākary poko Ritonōpo Tapyī ritohme.

³ Kurimene tonehpose eya perēku tōkehko ritohme, omōtoh kyryry roropa te, metau roropa itamurume, omoxī ehtoh onukuhsaromepyra toh kynexine.

⁴ Apupari zoko tuhke tonehpose eya Xitō tomo a te, Tiro pōkomo a roropa

⁵ Ynara tōsenetupuhse Tawi: “Ritonōpo Tapyiny, umūkuru Saromāo nyriy, tapyi kurāme ehtohme mana, ipoko tuaro imehnō nonory pōkō ehtohme emero. Yrome umūkuru poetome ro mana, tuaro nymyry pyra ro mana. Naeroro akorehmary se ase topu tōkehko te, wewe tōkehko roropa, moro tapyi risē enepyyry poko.” Naeroro toerohse Tawi morohne kurākary poko itamurume orihpyra ro tahtao.

⁶ Mame tumūkuru Saromāo tonehpose tyya, tapyi kurā ripotohme, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē tapyīme ehtohme.

⁷ Ynara tykase Tawi eya:

– Aimo, tapyi kurā riry se exiase repe, imehxo Ritonōpo Jesemy ehtoh enetupuhpo-tohme.

⁸ Yrome Ritonōpo a turuse ywy: “Ahno tuhke totapase oya, etonatoh poko tuhke mexiase,” tykase. Naeroro, itamurume munu tukuāpose ya exiryke, tapyi onyrippyra ynororo ya tytapyīme.

⁹ Yrome tōmiry tokarose eya. Ynara tykase ynororo ya: “Omūkuru exīko tuisame etonatoh poko pyra exiketyme. Tehme epetōkara tyripōko ase emero. Esety Saromāome exīko. Tuisame ynororo ahtao Izyraeu tō ewomāko ase osetapara toto ehtohme imehnō maro.

¹⁰ Ytapyī amōko ynororo. Umūkurume exīko mana. Ywy roropa jūme exīko ase. Imūkuru te, ipakomotyā jūme tuisame exīko Izyraeu tō esēme.”

¹¹ Tōturuse ro Tawi:

– Seromaroro aimo, Ritonōpo Oesē, amaro se ase. Aomihpyry ae ro ākorehmary se ase orēpyra oehtohme tapyi kurā riry poko itapyīme.

¹² Mame tuaro oripory se ase Ritonōpo Oesemy a, emese kure oehtohme Izyraeu tō tuisaryme oexiry poko, Ritonōpo omipona toto ehtohme.

¹³ Ritonōpo omihpyry omipona awahtao emero porehme, Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a, ekarotohme Izyraeu tomo a, orēpyra exīko mase. Orēpyra exiko; tuaro exiko, enaromyra exiko.

¹⁴ Toerohse ywy Ritonõpo Tapyĩ ritoh tonõ enehtohme, ikurãkatohme, uuru 3.400 toneratame te, parata 34 miu toneratame te, metau itamurume, kurimene roropa omoxĩ ehtoh ikuhpỹme te, wewe roropa te, topu kurã, enara. Yrome ise ro nase.

¹⁵ Erohketõ nae mase tuhke: topu kurãkananomo te, wewe poko erohketomo te, topu tã poko erohketomo te, emese kure exiketõ roropa, emero rokẽ poko

¹⁶ uuru poko te, parata poko te, metau te, kurimene roropa te, erohketõ ikuhpỹme. Naeroro tyriko kěty. Mame Ritonõpo ãkorehmãko mana.

¹⁷ Mame Tawi a Saromão takorehmapose Izyraeu tã tamuximãkomo a emero.

¹⁸ Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo Oesẽkõ amaro xine toehse mana. Oewomatorỹko mana. Tehme oepetõkara tyripose eya. Takorehmase ywy eya sero nono põkõ poremãkapory poko. Seromaroro opoetoryme toehse mã toto, Ritonõpo poetoryme roropa.

¹⁹ Seromaroro Ritonõpo Oesẽkõ nyripohpyry omipona exiko yronomyryme. Itapyĩ kurã tyripitoko, aomihpyry ã, kaxo, esaryme ehtohme, imõkomory maro, moroto Ritonõpo eahmatohme oya xine.

23

¹ Mame tamuhpõme toehse Tawi ahtao tumũkuru Saromão tyrise tuisame eya, Izyraeu tã esẽme.

Rewita tã erohtopo

² Morarame Izyraeu tã tamuximãkõ tonehpose tuisa Tawi a oximõme toto ehtohme Ritonõpo maro oturuketõ maro, rewita tã maro.

³ Mame rewita tã, tuãtase exiketõ, orutua kã tukuhse eya, 30me jeimamyry motye exiketomo. Atapona 38 miume toh kynexine.

⁴ Mame 24 miumãkõ tyripose eya erohketõme Ritonõpo maro Oturutoh riry poko; 6 miumãkõ pape meronanõme toto ehtohme te, zae ehtoh poko imehnõ akorehmatohme roropa.

⁵ 4 miumãkõ tyripose eya soutatume toto ehtohme omõtoht tonõ eraseme toto ehtohme. 4 miumãkõ roropa tyripose eya Ritonõpo eahmananõme, rue tõkehko etonanõme oseahmatohme.

⁶ Mame mokaro rewita tã tapiakase Tawi a, oseruao oximõmãkõme ehtohme; Jeresõ pakomotyamo te, Koate pakomotyamo, Merari pakomotyamo, enara.

⁷ Jeresõ tumũkue asakoro kynexine Ratã, Ximei, enara.

⁸ Ratã oseruao tumũkue kynexine: Jeieu, Zetã, Joeu, enara,

⁹ tamuximehxo exiketõme toh kynexine, Ratã pakomotyã tuisaryme. (Ximei tumũkue kynexine oseruao: Seromite, Hazieu, Harã, enara.)

¹⁰⁻¹¹ Ximei asakoropane tumũkue kynexine: Jaate, Ziza, Jeu, Peria, enara, atakenaka toto enurutopõpyry pokoino. Jeu, Peria roropa tuhke hkopyra typakõke toh kynexine. Naeroro oximaro tukuhse toh kynexine.

¹² Koate asakoropane tumũkue kynexine: Anarão, Isara, Eperõ, Uzieu, enara.

¹³ Anarão, imũkuru apitorymã, asakoro tumũkue kynexine: Arão, Moeze, enara. (Arão, ipakomotyã maro tymenekase Ritonõpo a, eahmatoh kyryry kurã, kurãkary poko te, ixtaratu zahkary poko, Ritonõpo, Izyraeu tã Esẽ, eahmaryme; aomipona toexirykõ poko te, kure ipoetory tã ripory poko, enara.

¹⁴ Yrome Ritonõpo poetory, Moeze, mũkuru tã rewita tã maro toh kynexine.)

¹⁵ Moeze asakoro tumũkue kynexine: Jeresõ, Erieze, enara.

¹⁶ Jeresõ pakomotyã tuisaryme kynexine Sepueu.

¹⁷ Erieze toiro rokẽ tumũkue kynexine, esety Reapia, yrome Reapia tuhke tumũkue kynexine, typakõke roropa kynexine.

¹⁸ Isara, Koate mūkuru asakoromã tumūkue toehse esety Seromite. Tuisamehxo toehse ynororo tyekyry tō esēme.

¹⁹ Eperō, Koate mūkuru oseruaono, asakoropane tumūkue toehse: Jeria, Amaria, Jaazieu, Jekameão, enara.

²⁰ Uzieu, Koate mūkuru asakoropanemã, asakoro tumūkue kynexine Mika, Ixia, enara.

²¹ Merari, asakoro tumūkue kynexine: Mari, Muxi, enara. Mari roropa tumūkue asakoro kynexine: Ereaza, Kixi, enara.

²² Yrome tumūkue pyra ro ahtao Ereaza toorihse. Tōxike rokē kynexine. Ēxiry tō tyniotase Kixi mūkuru tō maro.

²³ Muxi, Mari mykapo Merari mūkurume, oseruao tumūkue kynexine: Mari, Etea, Jerimote, enara.

²⁴ Mokaro kynexine Rewi pakomotyamo, oxiekyry tomo; esetykō tymerose emero pape pokona. Ipakomotyã emero 20me jeimamyry nae toehse ahtao toerohpitose toto Ritonōpo, Izyraeu tō Esē Tapyĩ poko.

²⁵ Ynara tykase Tawi:

– Izyraeu tō epetōkara tehme tyripose Ritonōpo a, mame jūme osesarīko mã ynororo Jerusarē po.

²⁶ Morara exiryke Ritonōpo maro Oturutoh Tapyi anaropyra toehse Rewi pakomotyamo, eahmatoh kyryry anaropyra toehse roropa toto.

²⁷ Morara exiryke Tawi nyripohpyry ae ro rewita tō pakomotyã 20me jeimamyry nae ahtao esetykō tymerose aerohtohme.

²⁸ Naeroro Ritonōpo maro oturuketō Arão pakomotyã akorehmananōme toehse Ritonōpo eahmary poko, Itapyĩ tao zara tō kurākary poko te, osa tō kurākary poko te, Ritonōpo eahmatoh kyryry kurā kurākary poko, nuriame pyra Ritonōpo kyryry kurā ehtohme;

²⁹ wyi kurākary poko tynekarorykōme Ritonōpo a te, tiriiku kurākary poko roropa tynekarorykōme te, pão pipahmã iporutatoh maro pyra tyrise exikety tynekaroryme tupuruse exikety orinato po, kajama roropa azeite maro otoxie. Tyripose roropa toto ahno tō nekarory tō omoxinety kuhtohme tonehse ahtao eya xine Ritonōpo Tapyĩ taka;

³⁰ kokoro rokē Ritonōpo eahmary poko te, kure Ritonōpo esety riry poko pakeimo, kokonie pukuro roropa te,

³¹ tynekarory tō Ritonōpo a tyahkase ahtao roropa Oserematoh po, Oseahmatoh Nuno Kasenato ae te, imehnō Otuhtoh Konōto ahtao roropa. Tyripotoh tymerose zuaro toto ehtohme: otãto pixo rewita tō menekatohme morohne riry poko. Jūme tyripose toto Ritonōpo eahmary poko.

³² Tyripose toto tomeseke toto ehtohme Ritonōpo maro Oturutoh poko, Ritonōpo Tapyĩ kurā poko roropa, tyekyry tō Ritonōpo maro oturuketō Arão pakomotyã akorehmary poko, Ritonōpo eahmary poko roropa Itapyĩ tao.

24

Ritonōpo maro oturuketō erohtopo

¹ Arão pakomotyamo ynara oximaro exiketōme toh kynexine. Arão asakoropane tumūkue kynexine: Natape, Apiu, Ereaza, Itamaa, enara.

² Natape toorihse Apiu maro orihpyra ro jūkō ahtao. Tumūkue pyra toorihse toto. Mame zakorō tō Ereaza te, Itamaa roropa Ritonōpo maro oturuketōme toehse.

³ Morarame Arão pakomotyã tapiakase tuisa Tawi a. Oximōme tyripose toto eya toto erohtoh poko. Takorehmase ynororo moro poko Ereaza pary a, Zatoke a te, Itamaa pary a roropa, Aimereke a.

⁴ Mokaro Ereeza pakomotyã tapiakase toto, 16me oximõmãkõme toto ehtohme. Itamaa pakomotyã tapiakase toto 8me oximõmãkõme toto ehtohme. Moro sã tyrise eya xine tuhkehxo jũkõ exiryke Ereeza pakõme.

⁵ Ritonõpo Tapyĩ tao erohketõ tuisaryme exiketõ te, imehnõ amorepananõ roropa Ritonõpo omiry poko kynexine: Ereeza pakõme, Itamaa pakõme roropa. Naeroro tymenekase toto, imenekatoh ke, toerohtoh poko toto ehtohme.

⁶ Ereeza pakomotyamo, Itamaa pakomotyã roropa tymenekase imenekatoh ke toiro mose, toiro mokyro, enara. Mame esetykõ tymerose pape pokona, imerone a, Netaneu mũkuru a, Semaia a. Enenanõme ynara toh kynexine: tuisamãkomo te, ipoetory tõ esamo te, Ritonõpo maro oturukety Zatoke te, Apiataa mũkuru Aimereke te, oturuketõ ekyry tõ tuisary te, rewita tõ ekyry tõ tuisary, enara.

⁷⁻¹⁸ Mame imenekatoh tapoise tyya xine ahtao, 24me oxiekyryme exiketomo a, atakenaka toerohtoh tapoise eya xine. Ynara mokaro oximõmãkõ kynexine: 1) Jeoiaripe; 2) Jetaia; 3) Harĩ; 4) Seorim; 5) Maukia; 6) Miami; 7) Hakoze; 8) Apia; 9) Jesua; 10) Sekania; 11) Eriaxipe; 12) Jakĩ; 13) Hupa; 14) Jesepeape; 15) Piuka; 16) Imea; 17) Hezia; 18) Hapise; 19) Petaia; 20) Jeezekeu; 21) Jakĩ; 22) Kamuu; 23) Teraia; 24) Maazia, enara.

¹⁹ Mokaro esety tymerose pape pokona, toto rohmanohpotoh maro; Ritonõpo Tapyĩ taka toto ytotohme erohse emero poko, tytamurukõ Arão namorepatopõpyry ae ro, Ritonõpo Izyraeu tõ Esẽ omihpyry omipona toto ehtohme.

Rewita tomo

²⁰ Ynara roropa oxiekyrymãkõ zũ tomo, Rewi pakomotyamo: Jetia, Anarão parỹpyry, Sepueu paryme roropa.

²¹ Ixia, Reapia parỹpyry;

²² Jaate, Isara parỹpyry, Seromite parỹpyry roropa.

²³ Jeria te, Amaria te, Jaazieu te, Jekameão, enara, Eperõ mũkuru tõ atakenaka, toto enurutopõpyry ae ro.

²⁴ Samia, Uzieu parỹpyry, Mika parỹpyry roropa.

²⁵ Zakaria, Uzieu parỹpyry, Ixia parỹpyry roropa, Mika akorony.

²⁶ Mari te, Muxi te, Jaazia, enara, Merari pakomotyamo.

²⁷ Jaazia tumũkue kynexine, oseruao: Soão te, Zakua te, Ipiri, enara.

²⁸⁻²⁹ Mari asakoro tumũkue kynexine: Ereeza te, Kixi, enara. Ereeza tumũkue pyra kynexine, yrome Kixi tumũkue toehse, esety Jerameeu.

³⁰ Muxi oseruao tumũkue kynexine: Mari te, Etea te, Jerimote, enara.

Mokaro oxiekyry tõ, rewita tõ kynexine.

³¹ Imenekatoh tapoise roropa eya xine tyekyry tõ Arão pakomotyã samo. Morara tyrise eya xine tuisa Tawi neneryme te, Zatoke tõ neneryme Aimereke maro te, jũkõ neneryme oturuketõ ekyry te, rewita tõ ekyry, enara. Tamuximãkõ ekyry tõ tyrise eya xine zakorõ tõ ekyry tõ riry samo. Oxisã toto tyrise eya xine.

25

Eremiaketõ Ritonõpo Tapyĩ tao

¹ Morarame rewita tõ tymenekase tuisa Tawi a rewita tõ tuisary tõ maro, Ritonõpo eahmary poko imoihmãkõ akorehmatohme: Asape, Hemã, Jetutũ, enara. Ritonõpo omiry ekarory poko tyrohmanohpose toto, rue tõkehko etory poko roropa, haapa tomo te, rira tomo te, paratu tomo, enara. Ynara orutua kõ tymenekase imoihmãkõ akorehmatohme Ritonõpo eahmary poko:

² Asape mũkuru tomo asakoropane: Zakua, Joze, Netania, Asarera, enara. Toto tuisary Asape kynexine. Ritonõpo omiry ekaroneme roropa kynexine ynororo, tokaropose ahtao tuisa a.

³ Jetutū mūkuru tō 6me kynexine: Ketaria, Zeri, Jesaia, Ximei, Hasapia, Matitia, enara. Toto tuisaryme jūkō kynexine. Ritonōpo omiry totapose roropa eya xine, rira totose eya xine toremiase roropa toto Ritonōpo eahmaryme, “Kure mase,” āko toto Ritonōpo a.

⁴ Hemā mūkuru tō 14me kynexine: Pukia, Matania, Uzieu, Sepueu, Jerimote, Hanania, Hanani Eriata, Kitauti, Romanti-Ezea, Josepekasa, Maroti, Hotia, Maaziote, enara.

⁵ Hemā urutōme kynexine, Tawi akorehmaneme. Imūkuru tō 14me, ěxiry tō oseruao roropa tokarose Ritonōpo a, eya, tōmihpyry ae ro, orēpyra aehtohme.

⁶ Imūkuru tō emero toremiase, Ritonōpo eahmaryme, Ritonōpo maro Oturutoh tao, rue tōkehko totose roropa eya xine, paratu poko, rira poko, haapa poko, enara. Toto tuisaryme jūkō kynexine. Mame Asape te, Jetutū te, Hemā roropa tuisa omiry omipona toh kynexine.

⁷ Mokaro tamorepase exiketō rue tōkehko etory poko, eremiatoh poko roropa 288me toh kynexine.

⁸ Atakenaka toto erohtohme Ritonōpo Tapyī tao, imenekatoh tapoise eya xine; nu- asemākomo te, tamuhpomākomo roropa, amorepananomo te, atamorepaketomo, enara.

⁹⁻³¹ Mokaro 288 mākō tapiakase oxiekyry tōme, 24me oximōmākōme ehtohme. Toiro oximōmākō 12me kynexine oximōme tutuisarykō maro. Mame atakenaka mokaro oximōme toerohse toto: 1) Joze, Asape tō poe; 2) Ketaria; 3) Zakua; 4) Zeri; 5) Netania; 6) Pukia; 7) Jesarera; 8) Jesaia; 9) Matania; 10) Ximei; 11) Uzieu; 12) Hasapia; 13) Sepueu; 14) Matitia; 15) Jerimote; 16) Hanania; 17) Josepekasa; 18) Hanani; 19) Maroti; 20) Eriata; 21) Hotia; 22) Kitauti; 23) Maaziote; 24) Romanti-Ezea.

26

Ritonōpo Tapyī omōtoh erase tomo

¹ Morarame mokaro rewita tō tymenekase erohtohme Ritonōpo Tapyī omōtoh eraseme. Toiro kynexine Meseremia, Kore mūkuru, oxiekyryme Asape tō maro, Kora pakomotyamo.

² Tumūkue 7me kynexine ynororo, imūkuru tō atakenaka toto enurutopōpyry ae ro Zakaria, Jetiaeu, Zepatia, Jatanieu,

³ Erão, Joanã, Erioenai, enara.

⁴⁻⁵ Imepý kynexine Opete-Etō. Eya 8me mūkuru tō tokarose Ritonōpo a. Ynara toh kynexine toto enurutopōpyry ae ro: Semaia, Jeozapate, Joa, Sakaa, Netaneu, Amieu, Isakaa, Peuretai, enara.

⁶⁻⁷ Semaia, Opete-Etō mūkuru apitorymã tumūkue kynexine 6me: Otoni, Rapaeu, Opete, Euzapate, Eriu, Semakia, enara. Emese kure toto exiryke imehxo toh kynexine tyekyrykō maro. Mokaro asakoro etyhyrymākō ime kuhse toh kynexine.

⁸ Opete-Etō ekyry tō wino 62me orutua kō, orēpyra exiketō toehse erohse Ritonōpo Tapyī omōtoh eraseme.

⁹ Meseremia ekyry tō wino 18me orutua kō toehse, orēpyra exiketomo.

¹⁰ Merari ekyry tō wino Hosa toehse tumūkue exiketý 4me: Xiniri tuisame tymenekase jumy a, apitoryme pyra tonuruse ahtao ro te,

¹¹ Hiukia, Teparia, Zakaria, enara. Atapona 13me Hosa ekyry tō tymenekase erohtohme Ritonōpo Tapyī omōtoh eraseme.

¹² Mame mokaro Ritonōpo Tapyī omōtoh erase tō tapiakase, tuhke oximōmākōme toto ehtohme, oxiekyry tōme roropa. Mame toto erohtoh tokarose Ritonōpo Tapyī tao, imehnō rewita tō menekatopōpyry samo.

¹³ Mokaro oxiekyry tomo a imenekatoh tapoise, tuhke toto ahtao, tuhke pyra roropa toto ahtao, omōtoh poko eraseme toto erohtohme.

¹⁴ Seremia tymenekase erohtohme omōtoḥ poko, xixi tūtatoḥ wino te, imūkuru Zakaria, imehnō akorehmaneme exiketȳ zae ehtoḥ waro toto ehtoḥme, tymenekase ynororo erohtohme omōtoḥ poko inikahpozakoxi.

¹⁵ Opete-Etō tymenekase erohtohme omōtoḥ poko ikurenaka, imūkuru tō tymenekase erohtohme mōkomo esary eraseme.

¹⁶ Supī te Hosa maro tymenekase erohtohme omōtoḥ poko xixi omōtoḥ wino te, omōtoḥ Sarekete, osema ae inikahpozakoxi. Mokaro erase tō erohtoh tapiakase ynara:

¹⁷ kokoro rokē 6me erase tō kynexine omōtoḥ xixi tūtatoḥ wino; 4me inikahpozakoxi, 4me ikurenaka. 4me toytose mōkomo esaka: asakoro toirō tao, asakoro zakorō tao, enara.

¹⁸ Mame zara konōto po xixi omōtoḥ wino 4me erase tō kynexine osema pūto, asakoro roropa zara po nymyry.

¹⁹ Morara tapiakase erase tō erohtoh kynexine, Kora ekyry tō erohtohme te, Merari ekyry tō erohtohme, enara.

Tyoro erohtoh Ritonōpo Tapyī tao

²⁰ Mame imehnō rewita tō tyrohmanohpose Ritonōpo Tapyī mōkomory kurā poko te, ahno nekarotyā tynekarorykōme Ritonōpo a, morohne kurākary poko roropa esao.

²¹ Ratā, Jeresō mūkuru, tuhkākō tamurume kynexine: Jeieri te,

²² Zetā te, Joeu, enara. Tymenekase toto mōkomo kurākaneme, esary kurākaneme roropa Ritonōpo Tapyī tao, enara.

²³ Anarāo pakomotyamo, Isara pakomotyamo, Eperō pakomotyamo, Uzieu pakomotyā roropa toerohtoh tapoise.

²⁴ Sepueu, Jeresō ekyryme, Moeze mūkuru tymenekase tuisame Ritonōpo Tapyī mōkomory kurākananō esēme.

²⁵ Oxiekyryme kynexine ynororo Seromite maro, Erieze, Jeresō maro atakorōme exiketōme. Erieze, Reapia zū kynexine. Reapia, Jesaia zū kynexine. Jesaia, Jorāo zū kynexine. Jorāo, Zikiri zū kynexine. Zikiri, Seromite zū kynexine, enara.

²⁶ Seromite jekyry tō maro tymenekase ahno nekarohpyry kurākatohme emero, tokarose ahtao Ritonōpo a: tuisa Tawi nekarohpyry te, tamuxi tō nekarohpyry te, oxiekyrymākō tuisary nekarohpyry te, soutatu tō tuisary nekarohpyry, enara.

²⁷ Mōkomo tapoise epetōkara wino osetaparyhtao. Morohne tapiakase eya xine Ritonōpo Tapyī kyryryme ehtoḥme.

²⁸ Seromite jekyrykō maro tyrohmanohpose Tawi a mōkomo kurākary poko, emero, tokarose ahtao Ritonōpo Tapyī kyryryme. Morohne rānao urutō Samueu nekarohpyry kynexine te, tuisa Sauu nekarohpyry te, Apinea, Nea mūkuru nekarohpyry te, Joape, Zerua mūkuru nekarohpyry, enara.

Imehnō Rewita tō erohtopo

²⁹ Kenania, ipoenōkō maro, Isara pakomotyamo, tymenekase pape merotoḥme emero poko te, Izyraeu tō akorehmatohme roropa zae ehtoḥ poko zuaro toto ehtoḥme.

³⁰ Hasapia, ekyry tō 1.700mākō maro, orēpyra exiketō emero, Eperō pakomotyāme toḥ kynexine. Tyrohmanohpose toto Joatāo poe xixi omōtoḥ wino, Izyraeu tō akorehmatohme, emero rokē poko, zae ehtoḥ waro toto ehtoḥme, osepeme toto ehtoḥme.

³¹ Jeria tuisame kynexine Eperō pakomotyā tuisaryme. 40me jeimamyry taropose Tawi ahtao tuisame toehtoḥ poko tātamorepase ynororo Eperō pakomotyā poko, esetykō tymerose exiryke pape poko. Mame soutatu tō orēpyra exiketō tonese Jazea po, Kireate nonory po, Eperō ekyry tomo.

³² Jeria ekyry tō wino 2.700mākō tymenekase Tawi a emese kure exiketō emero poko. Mame mokaro tyrohmanohpose eya imehnō akorehmatohme zae ehtoḥ poko zuaro toto ehtoḥme. Mame Joatāo poe xixi tūtatoḥ wino tuisame toto tyrise eya Rupē nonory po te, Kate nonory po te, Manase nonory po, enara.

27

Soutatu tō rohmanohpory Tuisa Tawi a

¹ Ynara Izyraeu tō tamuximākō kynexine, oxiekyry tō tuisary tomo, Tawi ako-rehmananō roropa soutatu tō rohmanohpory poko. Nuno ae ro imehnō oximōmākō, 24 miumākō tooehse erohse tutuisarykō poetoryme, moro nuno punero.

²⁻³ Ynara typoetory tō rohmanohpōkō kynexine tynunory ae:

Nuno apitorymā po: Jasopeão, Zapitieu mūkuru. Pereze ekyryme kynexine ynororo Juta tō ekyryme.

⁴ Nuno 2mā po: Totai, Aoi parỹpyry. Mikirote kynexine mokyro akorehmaneme tuisame aexiry poko.

⁵ Nuno 3mā po: Penaia, Ritonōpo maro oturukety Joiata mūkuru.

⁶ Penaia kynexine “30mākō imehxo exiketō” tuisaryme, mame imūkuru Amizapate imyakāme toehse mokaro tuisaryme.

⁷ Nuno 4mā po: Asaeu, Joape akorony. Imeĩpo imūkuru Zepatia imyakāme toehse.

⁸ Nuno 5mā po: Samute, Isara parỹpyryme, kynexine.

⁹ Nuno 6mā po: Ira, Ike mūkuru, Tekoa pono kynexine.

¹⁰ Nuno 7mā po: Here, Eparaĩ tō poe, Perō pono kynexine.

¹¹ Nuno 8mā po: Xipekai, Husa pono kynexine, Zera ekyryme, Juta tō poe.

¹² Nuno 9mā po: Apieze, Anatote pono, Pējamĩ nonory po kynexine.

¹³ Nuno 10mā po: Maarai, Netopa patary pono, Zera ekyryme kynexine.

¹⁴ Nuno 11mā po: Penaia, Piratō pono, Eparaĩ nonory po kynexine.

¹⁵ Nuno 12mā po: Heutai, Netopa pono, Otonieu parỹpyryme kynexine.

Izyraeu tō tuisary oxiekyry tomo

¹⁶⁻²² Morarame Izyraeu tō oxiekyry tō tuisary tō ynara kynexine:

Rupē tō tuisary Erieze, Zikiri mūkuru.

Ximeão tō tuisary Sepatia, Maaka mūkuru.

Rewi tō tuisary Hasapia, Kemueu mūkuru.

Arão tō tuisary Zatoke.

Juta tō tuisary Eriu, tuisa Tawi rui.

Isakaa tō tuisary Oniri, Mikaeu mūkuru.

Zepurō tō tuisary Iximaia, Opatia mūkuru.

Napatari tō tuisary Jerimote, Azarieu mūkuru.

Eparaĩ tō tuisary Ozeja, Azazia mūkuru.

Manase xixi omōtoh wino tō tuisary Joeu, Petaia mūkuru.

Manase xixi tūtatoh wino tō tuisary Ito, Zakaria mūkuru.

Pējamĩ tō tuisary Ito, Zakaria mūkuru.

Tā tō tuisary Azareu, Jeroão mūkuru.

²³ Orutua kō onukuhpyra tuisa Tawi kynexine 20me jeimamyry pyra ro toto ahtao, ynara tykase Ritonōpo exiryke: “Izyraeu tō emākapōko ase tuhke toto ehtohme, ikuhpỹme, xirikuato samo kapu poko.”

²⁴ Tukuhpitose toto Joape, Zerua mūkuru a. Yrome otyhkara tokurehse ynororo. Izyraeu tō tuānohse Ritonōpo a exiryke toto kukuru se aexirykōke. Naeroro ikuhtopōpyry atapona onymeropyra tokurehse tuisa Tawi papē pokona.

Tuisa Tawi kyryry tō poko erohketō tuisary tomo

²⁵ Mokaro tuisa Tawi kyryry poko erohketō tuisary tō ynara kynexine:

Imōkomory kurākaneme tapyi jamihmā tao: Azamawete, Atieu mūkuru.

Imōkomory kurākaneme tupitō tō po te, pata tō po te, ahno esao te, jamihme ehtoh tao, enara: Jonata, Uzia mūkuru.

²⁶ Erohketō tupitō tō poko: Ezeri, Kerupe mūkuru.

²⁷ Tupito tō po uwa tōkehko arykary poko: Ximei, Rama pono.

Uwa eukuru riry poko, ikurākary poko roropa: Zapiti, Sepā pono.

²⁸ Oriwera tōkehko poko te, wikeira tōkehko roropa Juta tō nonory po: Paau-Hanā, Ketera pono.

Azeite poko: Joaxi.

²⁹ Pui tō poko ona Sarō po: Xitarai, Sarō pono.

Pui tō poko jakanahmā po: Sapate, Atarai mūkuru.

³⁰ Kameru tō poko: Opiu, iximaeume exikety.

Jumētū tō poko: Jetia, Meronote pono.

³¹ Kaneru tō poko te, kaneru tō maro, poti tō maro: Jazize, hakaritame exikety.

Tuisa Tawi akorehmananomo zae ehtoh waro ehtohme

³² Jonata, tuisa Tawi ory emese kure kynexine, tātamorepary poko te, imehnō amorepary poko, enara. Tuisa Tawi poenō amorepaneme kynexine ynororo, Jeieu, Hakamoni mūkuru maro.

³³ Aitopeu tuisa akorehmaneme kynexine zae ehtoh waro ehtohme. Husai, arakitame roropa tuisa epeme kynexine, akorehmaneme roropa zae ehtoh waro ehtohme.

³⁴ Mame Aitopeu toorihse ahtao, Apiataa te, Jeoiata roropa Penaia mūkuru, tuisa akorehmananōme toehse zae ehtoh waro ehtohme. Joape kynexine soutatu tō tuisary imehxo exikety.

28

Tawi nyrohmanohpotoh Ritonōpo Tapyī riry poko

¹ Morarame Izyraeu tō tamuximākō tonehpose tuisa Tawi a, Jerusarē pona toto ytotohme, oximōtohme. Naeroro tōximōse toto, oxiekyry tō tuisary tomo te, tuisa poetory tō esamo te, tuisa kyryry poko erohketō tuisary tomo: pui tōkehko poko, tuisa eky tō poko, ipoenō eky tō poko, tuisa tapyī poko erohketō esamo te, soutatu tō tuisary tomo te, tamuximākomo, enara.

² Mame mokaro ēpataka toexikihmase Tawi, toto zurutohme. Ynara tykase ynororo:

— Jepe tomo, etatoko pahne: tapyi riry se exiase, Ritonōpo omihpyry ē esaryme, Ritonōpo pupuru apō esaryme. Uuru kurākāko ase parata maro, topu tomo, apupari roropa, tapyi ritohme: “Imehxo mase, Izyraeu tō Esemu,” katohme.

³ Yrome ya tytapyī onyripopyra nexiase, soutatume jexiryke, tuhkākō totapase roropa ya exiryke.

⁴ Tymenekase ywy Ritonōpo a, Izyraeu tō Esemu a, umūkuru tō maro, ypakō maro tuisame yna ehtohme jūme. Juta tō tymenekase eya, toto poe typoetory tō esēme ehtohme. Papa tō tymenekase eya. Mame papa poenō poe tymenekase ywy tuisame jehtohme, Izyraeu tō esēme.

⁵ Tuhke tumūkue toehse ywy. Umūkuru tō poe Saromāo tymenekase eya tuisame ehtohme, Izyraeu tō, Ritonōpo poetory esēme aehtohme.

⁶ Tōturuse ro Tawi:

— Ynara tykase Ritonōpo ya: “Omūkuru, Saromāo, ytapyī amoneme exīko mana. Mokyro tymenekase ya umūkurume aehtohme, ywy jūme exīko.

⁷ Jūme tuisame tyrīko ase, jomihpyry omipona exikehpyra ynororo ahtao, ynyripohpyry riryhtao eya, seromaroro aehtoh saaro.”

⁸ — Naeroro, seromaroro, wekyry tomo, Ritonōpo neneryme ipoetory tō Izyraeu tō oximōmākō neneryme roropa, ourutoryko ase: tomeseke ehtoko Ritonōpo omiry omipona oehtohkōme emero porehme, sero nono kurā oesarykōme exikehpyra ehtohme imeīpo ekarotohme opoenomo a apakomotyamo a roropa jūme toto esaryme ehtohme.

⁹ Mame tumūkuru Saromāo a ynara tykase ynororo:

– Aimo, oya ynara āko ase, Ritonōpo omy esē enetupuhko, aomiry omipona exiko, ynoro rokē pyno exiko, ŷme exiko aomihpyry omipona. Kuosenetupuhtohkō waro mā ynoro te, kypenetatohkō roropa. Eya oytoryhtao opynanohnōko mana; yrome irumekaryhtao oya, orumekāko roropa mana jūme.

¹⁰ Tuaro exiko tymenekase omoro Ritonōpo a, tymaro Oturutoh ritohme Tytapyī kurāme. Naeroro orēpyra exiko. Tyriko kēty!

¹¹ Mame tumūkuru Saromāo a tyrith enetupuhtoh tokarose Tawi a, Tapyi esary tō amotohme, mōkomo esary tomo te, imehnō osa tomo te, Osa Kurā Kuhse roropa. Moroto iirypyrymākō rypyry korokapotohme.

¹² Tyriry enetupuhtoh tokarose roropa eya zara tō ritohme, osa tō ritohme zara tō zomye, osa tō roropa Tapyi mōkomory esaryme te, ahno nekarotyā tynekarorykōme Ritonōpo a, morohne esaryme, enara.

¹³ Tonetupuhtoh tokarose roropa Tawi a Ritonōpo maro oturuketō riry poko, rewita tō maro, toto rohmanohpotohme Ritonōpo maro Oturutoh tao te, moro Tapyi mōkomory kurākary poko, enara.

¹⁴ Tawi osetupuhtoh nexiase Ritonōpo Tapyī mōkomory riry poko roropa uuru risē omoxī exiry poko te, parata risē omoxī exiry poko,

¹⁵ nāparina tō ritohme te, ezuru apō tō roropa te,

¹⁶ meza tō parata risē ritohme te, imehnō meza tō, uuru risē roropa wyi apōme, tynekaroryme Ritonōpo a.

¹⁷ Tōsenetupuhtoh tokarose eya roropa uuru omoxī exiry poko: kaafu tō ritohme te, paxiha tomo te, jaha tomo, enara, parata omoxī exiry poko, uuru roropa paratu tō ritohme,

¹⁸ uuru omoxī exiry poko ixtaratu zahkatoh ritohme te, kahu ritohme roropa kerupī tō taporihke exiketō riry poko, uuru risemy, Ritonōpo omihpyry ē epozakoxi.

¹⁹ Ynara tykase tuisa Tawi:

– Morohne emero Ritonōpo nekarohpyryme ya, imerotohme, tyripotohme.

²⁰ Ynara tykase roropa tumūkuru Saromāo a:

– Tuaro exiko. Orēpyra exiko. Erohko! Poremāpyra exiko. Ritonōpo amaro mana. Ākorehmāko mana. Orumekara mā ynoro. Ākorehmakehpyra mana tytapyī otyhkatoh pona.

²¹ Mokaro Ritonōpo maro oturuketomo, rewita tō maro tyrohmanohpose toto Ritonōpo Tapyī tao. Erohketō, emese kure exiketō oeraximāko mā toto ākorehmatohme. Mokaro roropa imoihmākō tosēkō maro oeraximāko mā toto ōmiry omipona toto ehtohme.

29

Ahno nekarotyā Ritonōpo Tapyī ritohme

¹ Morarame ynara tykase Tawi imoihmākomo a:

– Umūkuru Saromāo tymenekase Ritonōpo a. Yrome poetome ro nase. Toerokuru waro hkopyra mana. Sero erohtoh tupimehxo nase ahno rokē tapyīme pyra exiryke. Ritonōpo Kapuaō tapyīme exiryke imaro oturutohme.

² Toerohse ywy Ritonōpo maro Oturutoh risē apoitohme, uuru te, parata te, metau te, kurimene te, wewe apupari te, topu tō kurano (onixi) te, joia tomo te, topu tyotyoro tonohse sā aexityamo te, maamore itamurume, enara.

³ Yrome morohne ynapoityā motye Ritonōpo Tapyī risēme, uuru ekaroase, parata roropa ykyryry wino, itapyī pyno jexiryke.

⁴ Ekaroase 100 miu kiru motye uuru kurano, 240 tonerata parata moro tapyi apuru emeporyme te,

⁵ moro tapyi mōkomory ritohme, tyriryhtao emese kure exiketomo a. Seromaroro onoky roropa tynekaroryme tineru ekarory se Ritonōpo a?

⁶ Morarame oxiekyry tō tuisary tomo te, Izyraeu mūkuru tō pakomotyā esamo te, soutatu tō tuisary tomo te, tuisa kyryry poko erohketō esamo roropa tynekarorykō ekarory se toehse toto.

⁷ Ynara atapona tokarose eya xine Ritonōpo Tapyī ritohme: uuru 170 miu kirume te, 10 miume uuru risē roropa, 340 miu kirume parata te, 615 miu kirume metau te, kurimene 3.420 miu kirume, enara.

⁸ Mame joia tō nae exiketō tykyryrykō, joia tō tokarose, Ritonōpo Tapyī kyryryme ehtohme. Morohne eraseme Jeieu nexiase, Jeresō ekyry, rewita tō poe exikety.

⁹ Tykyryrykō tokarose eya xine, tynekarorykōme Ritonōpo a, ekarory se toexirykōke. Tākye toehse toh kynexine, itamurume tynekarotyā atapona eneryke tyya xine. Tuisa Tawi roropa tākye nexiase.

Ritonōpo eahmatopōpyry Tawi a

¹⁰ Naeroro imoihmākō ēpataka Ritonōpo toahmase tuisa Tawi a. Ynara tykase ynororo: – Ritonōpo, yna tamuru Jako Esemu, “Kure mase,” kakehpyra ynanase.

¹¹ Imehxo mase, orēpyra Exikety, xixi motye saerehkaneme mase, ěmepyyry motye, ppy tō konōto sã osenuruhkapỹme mase toto rihpōme oexiryke. Emero kapu ao exiketō, nono pōkō roropa okyryryme mã kehko. Tuisamehxo mase emero Esēme.

¹² Tineru te, uuru te, mōkomo emero owino exīko. Senohne emero ōmiry omipona tyripōko mase ajamitunuru ke te, orēpyra oexiryke. Imepỹ riry se awahtao tuisame te, jamihme roropa, tyrīko mase rahkene.

¹³ Seromaroro Ritonōpo yna Esemu “Kure mase,” āko ynanase oya. Oeahmāko ynanase, oesety kurāme exiryke yna a.

¹⁴ – Māpyra oya yna kyryry onekarosaromepyra ynanase, yna mōkomory emero onekarohpyryme exiryke yna a. Ynanekarohpyry oya okyryryme ro nexiase.

¹⁵ Yna waro mase, Ritonōpo, enurūko ynanase, wātāko, tamuhpōme exīko, imehnō nonory po ytoketō samo, tosake pyra exiketō samo, yna tamuru tō ehtopōpyry samo. Ěmehnōko ynanase, kohmānōko roropa ynanase zuzenu ytory samo. Mame yna orihtho toehse ahtao, epasaromepyra ynanase.

¹⁶ Ritonōpo Kapuaono, senohne ynanekarotyā tonehse yna a, tapyi ritohme oeahma-tohme, imehxo oehtoh enepotohme imehnomo a. Yrome owino senohne toehse emero te, okyryryme ro mana.

¹⁷ Imehnō osenetupuhtoh waro mase, ikurohtao xine enēko mase, tākye mase zae exiketō eneryke oya. Ajohpe pyra ase, zae rokē ynara āko ase, senohne ekarōko ase oya, emero, ekarory se jexiryke, tākye ase roropa moxiamo opoetory tō oximōmākō eneryke ya tynekarorykō enepyyryhtao oya.

¹⁸ Ritonōpo, yna tamuru tō Esemu, Aparāo, Izake, Jako, enara, opoetory tō akorehmako jūme opyno exikehpyra toto ehtohme, tukurohtao xine te, omihpyry omipona exikehpyra toto ehtohme.

¹⁹ Umūkuru Saromāo akorehmako ōmiry omipona se rokē aehtohme, onyripohpyry ritohme eya, Atapyī kurā ritohme. Moro poko senohne emero tonehpose ya xiaro.

²⁰ Mame ynara tykase Tawi imoihmākomo a:

– “Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko; eahmatoko, Kuesēkomo!

Mame tōseahmase imoihmākomo Ritonōpo poko, tytamuru tō Esē poko. Tupue toehse toto, tosekumuru po typorohse toto Ritonōpo eahmaryme, tuisa Tawi eahmaryme roropa.

²¹ Mame yrokokoro toky tō totapase eya xine jahkatohme tynekarorykōme Ritonōpo a. Mame tōsē tokamose imoihmākō zohme, otuhtohme. Moro motye miume pui mūkuru tō totapase eya xine, kaneru orutua kō miume, kaneru tō miume totapase eya xine

jahkatohme tytororo, jahkatoh apõ po. Uwa eukuru jehnahpyry tonehse roropa eya xine tynekarorykõme.

²² Naeroro moro ae ro tātākyemase toto, tōtukurukohtao te, eukuru enyryhtao roropa eya xine Ritonõpo neneryme.

Morarame apitoryme sã, Saromão tyrise ropa tutuisarykõme eya xine, Ritonõpo neneryme, oriu ke typopase ynororo tosëkõme, Zatoke roropa Ritonõpo maro oturuketyme, typopase eya xine.

²³ Naeroro tumy Tawi myakãme Saromão toehse Izyraeu tō tuisaryme. Orëpyra toehse ynororo tuisame. Aomiry omipona toehse Izyraeu tō emero.

²⁴ Imehnõ tuisa tō emero, soutatu tō maro, Tawi mūkuru tō emero tōmirykõ totapose Saromão a: “Yna esemy imehxo mase, orumekara ynanase,” tykase.

²⁵ Morarame Ritonõpo poe orëpyra Saromão toehse Izyraeu tō neneryme. Imehnõ tuisa tō motye tuisamehxo Saromão tyrise eya.

Tuisame Tawi ehtopõpyry poko

²⁶ Mame Tawi, Jese mūkuru tuisame kynexine Izyraeu tō esëme

²⁷ 40me jeimamyry: Eperõ po tuisame kynexine 7me jeimamyry. Mame Jerusarë po tuisame kynexine 33me jeimamyry.

²⁸ Mame tamuhpõme toehse ahtao toorihse ynororo, tymõkomoke exiketyme, topeke exiketyme roropa. Mame imūkuru Saromão imyakãme toehse tuisame.

²⁹ Morarame tuisame Tawi ehtopõpyry poko, apitory poe etyhpyry pona tymerose urutõ kō oseruao papë pokona: Samueu te, Natã te, Kate, enara.

³⁰ Mokaro nymerohpyry ekarõko aerohtopõpyry poko te, orëpyra aehtopõpyry poko te, emero ehtopõpyry ipoko te, Izyraeu tō nonory poko te, imehnõ nonory poko roropa Izyraeu tō nonory zomye, enara.

2 KORONIKA

2 Tyszerosã Kurãkatopõpyry

2 Crõnicas

Ekarotopo

Sero 2 Koronika ekarõko Izyraeu ehtopõpyry poko 1 Koronika mykapo. Ekarõko tuisame Saromão ehtopõpyry poko, Izyraeu tõ esẽme Juta tõ maro. Imeĩpo toorihse Saromão ahtao Izyraeu tõ nonory tãtapiakase asakoro tutuisake ehtohme, Jeropoão te, Ropoão, enara. Juta tõ ehtopõpyry poko ekarõko Jerusarẽ poremãkatopõpyry pona, jeimamyry 586 po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Morara ahtao juteu tõ tarose Papironia pona, morotõkõ namotome. Etyhpyryme tuisa Xiro, Perexia esẽ nyriphopyry poko ekarõko sero nase. Juteu tõ taropose ropa eya Jerusarẽ pona ropa Ritonõpo Tapyĩ ritohme ropa eya xine.

Sero pape ao

Tuisame Saromão ehtopõpyry 1.1–9.31

Tosẽkõ rumekary Inikahpõkomo a 10.1-19

Juta tõ tuisary tomo 11.1–36.12

Jerusarẽ poremãkatopõpyry 36.13-23

Tuisa Saromão tuaro se Ritonõpo a (1 Tuisa 3.4-15)

¹ Mame tuisa Saromão, Tawi mũkuru tyjamihtase tuisame toexiry poko, Izyraeu tõ esẽme. Kure tyrise ynororo Ritonõpo a, orẽpyrahxo tyrise roropa ynororo eya.

² Mame tõturuse tuisa Saromão soutatu tõ miumãkõ esamo a te, 100mãkõ tuisary tomo a te, kowenume erohketomo a te, oxiekyry tõ tamuximãkomo a te, emero Izyraeu tomo a roropa,

³ toto ytotohme tymaro Kipeão pona, Ritonõpo eahmatoh taka. Morotona toytose toto, Ritonõpo maro Oturutoh moroto exiryke, Moeze nyrihpyry ona po.

⁴ (Ritonõpo omihpyry ã Jerusarẽ po nexiase tosao, tapyi tuisa Tawi nyrihpyry tao, morotona tarose ahtao eya Kiriãte-Jearĩ poe.)

⁵ Moroto Kipeão po, okyno zahkatoh apõ kynexine, metau risemy, Pezareu, Uri mũkuru, Huru pary, nyrihpyry, Tapyi Kurã myhtokoxi. Morotona Saromão toytose Izyraeu tõ maro emero Ritonõpo eahmase.

⁶ Moroto okyno zahkatoh po, metau risẽ po mieme okyno tyahkase Saromão a tynekaroryme Ritonõpo a, tyahkase toto tytororo.

⁷ Mame koko Ritonõpo tõsenepose Saromão a. Ynara tykase ynororo eya:

– Oty se hma ya ekarotohme oya? tykase.

⁸ Tozuhse eya:

– Papa Tawi pyno exikehpyra mexiase. Mame ywy, imũkuru tuisame tyrise oya imyakãme.

⁹ Ritonõpo Kapuaono, tyriko emero õmihpyry ae ro papa a. Opoẽ tuisame ase imoihmãkõ esẽme. Tuhke mã toto, ikuhpỹme.

¹⁰ Naeroro tuaro kyriko, zae ehtoh waro jehtohme zae rokẽ toto tuisaryme jerohtohme, jamoreme opoetory tõ tuhkãkõ akorehmary waro pyra jexiryke.

¹¹ Ynara tykase Ritonõpo Saromão a:

– Tuarõ oehtoh tokaropose oya exiryke zae ypoetory tõ akorehmatohme oya, toto tuisaryme, openetatoht onekaropopyra oexiryke roropa; mõkomo te, tineru te, oepetõkara orihmapory te, tuisamehxo oexiry te, okynahxo isene oehtoh roropa,

¹² tuaro oehtoh ekarõko ase oya zae ehtoh waro oehtohme. Mõkomo roropa ekarõko ase oya te, tineru te, tuisamehxo oehtoh ekarõko ase oya imehnõ tuisa tõ motye oehtohme roropa.

Tuisa Saromão jamitunuru, imõkomory, enara
(1 Tuisa 10.26-29)

¹³ Naeroro tuisa Saromão toytose ropa Ritonõpo eahmatoh myhtoino, Kipeão po. Moroto Tapyi Kurã kynexine, Ritonõpo maro Oturutopo. Mame Jerusarẽ pona toytose ropa ynororo erohse Izyraeu tõ tuisaryme ehtoh poko.

¹⁴ Mame jamihmehxo toehtohme kahu tõ tyripose eya 1.400me te, kawaru tõ 12 miume, enara. Zokonaka tyrise eya Jerusarẽ po. Imehnõ tyrise eya imehnõ pata tõ po.

¹⁵ Morarame tuisame Saromão ahtao parata itamurume toehse, uuru roropa Jerusarẽ po, topu tõ samo. Apupari itamurume nae kynexine, wewe tõ sã rokẽ ypy tõ po, Juta nonory po.

¹⁶ Tuisa Saromão poetory tõ toerohse kawaru tõ enepyyry poko Muxiri poe te, Xirixia poe roropa toto esẽ samo,

¹⁷ kahu tõ etonatoeh enepyyry poko roropa Ejitu poe. Morohne kahu tõ kawaru tõ maro tokamose eya xine heteu tõ tuisary a te, xirio tõ tuisary a, enara. Toiro kahu epehpyry 600me parata kynexine, toiro kawaru epehpyry 150me parata, enara.

2

Saromão oturutopõpyry Hirão maro
(1 Tuisa 5.1-11; 7.13-14)

¹ Mame tuisa Saromão tõsenetupuhse Ritonõpo Tapyi riry poko, tapyi kurano, Ritonõpo eahmatohme. Tytapyi konõto riry se roropa toehse ynororo.

² 70.000mãkõ tyrohmanohpose eya tapyi ritoh puimary poko. 80.000mãkõ tyrohmanohpose eya topu kotyry poko ypy tõ po. Imepý 3.600mãkõ tyripose eya erohketõ enenanõme.

³ Mame tynymerohpyry taropose Saromão a tuisa Hirão neneryme, Tiro esemy. Ynara tykase ynororo eya:

– Apupari mekaroase papa, tuisa Tawi a, tytapyi konõto ritohme. Seromaroro morara ekarõko roropa ya.

⁴ Ritonõpo maro Oturutoh rĩko ase, itapyĩme, Ritonõpo eahmatohme. Moro tao, osa kurã tao ynanekaroryme ixtaratu zahkãko ynanase, ywy, Izyraeu tõ maro Ritonõpo eahmaryme, wyi kurã onekarokehpyra exiko ynanase eya, okyno zahkãko roropa kokoro rokene pakeimo te, kokonie pukuro te, oserematoeh po te, otuhtoh konõto po te, nuno kasenato po te, imehnõ oseahmatoeh po roropa, imehxo Ritonõpo yna Esẽ ehtoh enepotohme. Aomihpyry ae ro morohne onyrikehpyra ynanase jũme.

⁵ Tapyi kurã rĩko ase zumo roropa, Ritonõpo yna Esẽ imehxo exiryke, imehnõ motye kuhse mã ynororo.

⁶ Yrome kapu tytororo Ritonõpo pune pyra ahtao itapyi nymyry onyrisaromepyra ahno mana. Tapyi kurã nymyry itapyĩme onyrisaromepyra ase. Naeroro osa rĩko ase ixtaratu zahkatohme rokene ynanekaroryme eya.

⁷ Morara exiryke orutua enehpoko ya, emese kure exikety toerokuru poko uuru poko te, parata te, metau te, kurimene roropa; kamisa riry poko roropa, puupura te, kamirarame te, ezuezume te, wewe poko toerokuru waro roropa exikety. Erohketõ tarõkõ maro erohnõko mana, Juta po Jerusarẽ po roropa, papa nymenekatyã maro.

⁸ Opoetory tõ emese kure ehtoh wewe akotyry poko waro ase. Naeroro Ripano poe apupari enehpoko ya, pinijo maro, sãtaro roropa. Ypoetory tõ aropõko ase opoetory tõ akorehmatohme,

⁹ wewe tuhke akohtohme, nyryry zumo exiryke, kure roropa.

¹⁰ Mokaro erohketō napyryme tiriiku aropōko ase 2.000 toneratame te, sewata 2.000 toneratame te, oriu 400 miu riturume te, uwa eukuru 400 miu riturume, enara.

¹¹ Mame tuisa Hirāo a pape tonehpose Saromāo neneryme. Ynara tykase:

– Ritonōpo Kapuaono typoetory tō pyno exiryke oriase toto esēme.

¹² Kure kuhse Ritonōpo, Izyraeu tō Esē mana. Kapu Rihpōme mana sero nono roropa. Kure kuhse Ritonōpo mana, tuisa Tawi a imūkuru tuaro exiketyme tokarose eya, zae enetupuhnōko mase, emese kure roropa mase. Seromaroro Ritonōpo tapyī kurā rīko mase, atapyī konōto roropa!

¹³ Seromaroro emese kure exikety, Hurā, aropōko ase oya, tuaro exiketyme ynororo metau tōkehko riry poko.

¹⁴ Jeny Tā tō ekyryme nexiase, jummy Tiro pono. Toerokuru poko emese kure mā ynororo uuru poko te, parata te, metau te, kurimene te, topu te, wewe roropa; kamisa riry poko roropa puupura te, ezuezumano te, tahpiremano, enara. Tuaro roropa ynororo imerory poko emero te, tyripose ahtao tyriry waro ynororo. Ah nerohno poetory tō maro, omy tuisa Tawi akorehmahponanō maro.

¹⁵ Naeroro tiriiku enehpoko te, sewata te, uwa eukuru te, azeite ōmihpyry ae ro.

¹⁶ Wewe akohnōko ynanase ypy tō Ripano po emero ise oehtopo. Zoko tō arōko ynanase tuna ehpioksi. Imyhnōko ynanase arotohme tuna poro Jope pona. Moro poe morohne arōko matose Jerusarē pona.

*Otyro kurākatoh poko Tapyi Kurā ritohme
(1 Tuisa 5.13-16)*

¹⁷ Tuisa Saromāo a ahno tukuhse imehnō nonory poe exiketomo Izyraeu tō nonory po, Izyraeu kuhtopōpyry sā jummy Tawi a. Mokaro 153.600me kynexine.

¹⁸ 70.000mākō tyrohmanohpose eya tapyi ritoh puimary poko. 80.000mākō tyrohmanohpose eya topu kotyry poko ypy tō po. Imepý 3.600mākō tyripose eya erohketō enenanōme toto ehtohme.

3

*Ritonōpo Tapyi Kurā riry poko
(1 Tuisa 6.1-30)*

¹ Ritonōpo Tapyi esary tymenekase tuisa Tawi a, Saromāo zummy a Jerusarē po, ypy Moria po. Moroto Ritonōpo osenepotopōpyry kynexine Tawi a, Arauna, jepuseu erohtopōpyry po tiriiku apory poko.

² Moro tapyi tyripitose tuisa Saromāo a, asakoropane jeimamyry taropose ahtao eya tuisame toexiry poko, nuno asakorō po.

³ Tuisa Saromāo nyrihpyry Ritonōpo Tapyīme, 27 meturume kynexine mosa exiry, ipuroroje 9 meturume.

⁴ Omōtoh esary mosa ehtoh 4 meturume zokonaka kynexine, ipuroroje 9 meturume kynexine, oxisā tapyi ipuroroje exiry, kae exiry 9 meturume kynexine. Moro tao wewe emero tapuhse uuru kurā ke eya.

⁵ Osa Kurā tapuruse eya wewe ke, apupari ke. Moro wewe tapuhse uuru kurā ke eya, emeporyme airiki panō ke, keti tō roropa.

⁶ Moro Tapyi Kurā emeporyme topu kurā tyrise tuisa a, joia tomo uuru kurā maro tonehse Parawai nonory poe.

⁷ Moro uuru kurā ke wewe tapuhse apuru tō poko te, itararany poko te (ipuroteny poko) tapyi omōtoh poko te, omōtoh apuru tō poko, enara. Tapyi apuru tō poko taporihke exiketō tyrise erohketomo a jamaromatohme.

⁸ Moro Tapyi tao Osa Kurā Kuhse kynexine; 9 meturume kynexine mosa exiry te, 9 meturume roropa ipuroroje exiry, oxisamo Tapyi ipuroroje ehtopo. Moro Osa Kurā Kuhse apuru tō tapuhse uuru kurā ke 20 miu kirume motye.

⁹ Uuru tyrise eya perēku poko meio kiru motye. Osa tō kae exiketō apuru tō roropa tapuhse uuru ke kynexine.

¹⁰ Asakoro taporihke exiketō (kerupim) tyripose Saromāo a, wewe risēme, tapuhpose uuru ke, tyritohme Osa Kurā Kuhse taka.

¹¹⁻¹³ Moro tao xikihme toehse toto omōtoħ ēpataka. Asakoro taporihke exiketō kynexine. Toiro aporiry 2,25 meturume kynexine mosa exiry. Toiro aporiry etyhpyry osa apuru pūto kynexine. Zakorō taporihkemy aporiry etyhpyry zakorō apuru pūto kynexine. Osa rānao asakoro aporiry etyhpyry atapōko toħ kynexine. Atapona tātaporamase aporirykō 9 meturume, toiro apuru poe zakorō pona, etozo pona.

¹⁴ Mame kamisa tyripose Saromāo a Osa Kurā Kuhse apurutohme. Moro mauru panono risē kynexine, imepỹ eary maro, kaneru hpoty ezuezumano, puupura, tahpiremano, enara. Taporihkā panō tyrise roropa moro kamisa poko.

*Xikihme exiketō asakoro
(1 Tuisa 7.15-22)*

¹⁵ Mame asakoro xikihme exiketō tyripose Saromāo a metau risē moro Tapyi omōtoħ pūto. Mokaro mosa exiry 8 meturume toħ kynexine. Asakoro jamaromatoħ tyripose moroto xikihme exiketō pona ehtohme 2,20 meturume kae toto exiry.

¹⁶ Moro xikihme exiketō zupuhpyry emeporyme kynexine keti tō panō ke tykahse exiketō samo, romā tō panō metau risē maro, 100me.

¹⁷ Moro xikihme exiketō tyrise Tapyi ēpataka omōtoħ pūto. Toiro ikurenaka exikety tosehke Jakīme kynexine. Zakorō esety Poazeme kynexine.

4

*Ritonōpo Tapyi mōkomory
(1 Tuisa 7.23-51)*

¹ Morarame okyno zahkatoħ apō tyripose Saromāo a, metau risemy. Moro zumo ehtoh 9 meturume kynexine, tahramehme exikety (9 meturume mosa exiry te, 9 meturume ipuroroje exiry). Kae ehtoh 4,5 meturume kynexine.

² Mame tuna ē tyripose eya metau risemy, zueme ehtoh 2,25 meturume, zumo exiry 4,5 meturume, zomye ehtoh 13,5 meturume.

³ Ehpikuroko tuna ē zomye jamaromatoħ tonō asakoro kynexine pui orutua panono. Tyrise toto tuna ē maro toiro kyryryme.

⁴ Moro tuna ē apōme 12me pui orutua kō panō kynexine metau risemy. Jarānaka osenuhmaketō sã toħ kynexine, ĩparykō po tuna eny; oseruaōkō osenuhmãko sã inikahpozakoxi te, oseruaōkō osenuhmãko sã xixi omōtoħ winakoxi, oseruaōkō osenuhmãko sã ikurenaka, oseruaōkō osenuhmãko sã xixi tūtatoħ winakoxi, enara.

⁵ Moro tuna ē topuxixime exiry 4me omahxiky sã kynexine. Ehpiry tuna ētoħ ehpiry sã kynexine, axika ekuru samo. Tuna ēme otarame 60 miu rituru pune kynexine.

⁶ 10me paxiha tō tyrise roropa eya xine, 5me tyritohme Tapyi wino ikurenaka, 5me tyritohme inikahpozakoxi. Moro tuna ē kynexine otyro kurikatoħme, okyno zahkatoħto tynekarorykōme. Moro tuna ē konōto tunary oturuketō ekurikatoħme kynexine.

⁷⁻⁸ Nāparina apō 10me tyrise eya xine uuru risēme pakato exiketō samo te, 10me meza tō tyrise roropa eya xine, tyritohme osa konōto taka, Ritonōpo Tapyi tao: 5me nāparina apō maro 5me meza tomo apotunuru wino te, 5me nāparina apō maro 5me meza tomo ipozery wino. 100me kasana tō tyrise roropa eya xine uuru risemy.

⁹ Zara tyrise moro tao oturuketō esaryme te, tyorō zara konōto tyrise roropa eya xine. Omōtoħ zara tō pona, apuru tyrise eya xine wewe risemy tapuhse metau ke.

¹⁰ Moro tuna ē konōto tyrise Tapyi myhtokoxi ikurenaka, xixi tūtatoħ winakoxi.

11-16 Oripo tō tyrise roropa Hurā a, pa tō roropa, paxiha tō maro. Mame tōtyhkase ynororo toerohtoh poko, Saromāo nyripohpyry poko, Ritonōpo Tapyī poko. Ynara tyrise eya:

Asakoro xikihme exiketomo;

Asakoro jamaromatoh kasana konōto samo, moro xikihme exiketō pona ehtohme;

keti panō tykahse exiketō kasana konōto panō pokona;

400me romā tomo metau risemy, tyrise asakoro atakenaka kasana konōto panō zomye imenurume exiketōme;

10me kahu tomo;

10me paxiha tomo tuna ěme exiketomo;

Toiro tuna ě konōto;

12me pui orutua panō tuna ě apō kōme;

oripo tomo te, pa tomo, kaafu tomo.

Emero morohne tyrise Hurā a metau ke tyserehmase exikety Ritonōpo Tapyī kyryryme, tuisa Saromāo omi poe.

17 Mame tuisa omi poe morohne tyrise eya tyritoh tao irānao Sukote poe Zereta pona, jakanahmā Joatāo ehpio.

18 Mame tynyripohpyry metau risē onukuhpopyra Saromāo kynexine omoxiny ehtoh waro ehtohme, tuhke exiryke. Naeroro omoxī ehtoh waro pyra ynoro nexiase.

19 Uuru risē tyripose roropa Saromāo a Ritonōpo Tapyī kyryryme. Ynara tyripose eya: jahkatoh apony te, meza tomo epona wyi ritohme Ritonōpo a tynekaroryme te,

20 nāparina apō tō nāparina tō maro uuru risemy, ezeypyra exiketomo Osa Kurā Kuhse myhto, Ritonōpo nyripohpyry ae ro;

21 ekuru tomo te, nāparina tomo te, tenaze tomo, enara,

22 jahpi tomo nāparina aryry mauru kohtohme te, kasana tomo te, tyroxine exiketō ě tomo te, ikarā ě tomo. Emero tyrise uuru kurā ke. Omōtoh Osa Kurā taka te, omōtoh roropa Osa Kurā Kuhse taka moro apuru tō tapuhse uuru ke kynexine.

5

1 Mame tōtyhkase tuisa Saromāo ahtao toerohtoh poko Ritonōpo maro Oturutoh riry poko, tumy Tawī nekarohpyry Ritonōpo kyryryme tukurākase eya mōkomo esary ao, Ritonōpo Tapyī tao: parata te, uuru te, imehnō nekarotyā roropa, enara.

Ritonōpo omiry ě enehtopōpyry itapyī taka

(1 Tuisa 8.1-11)

2 Morarame Izyraeu tō tamuximākō tonehpose tuisa Saromāo a pata tō tuisary tō maro Jerusarē pona toto ytotohme, Ritonōpo omiry ě arotohme Xiāo poe, Tawī patahpyry poe, Ritonōpo maro Oturutoh taka.

3 Mame Izyraeu tō emero tōximōse toto nuno 7mā po, Oseahmatoh Tapyi Pizarara poko.

4 Mame tamuximākō emero porehme toeporehkase ahtao, Ritonōpo omiry ě tapoise rewita tomo a,

5 mame moro tarose eya xine Ritonōpo Tapyī taka. Tapyi roropa Ritonōpo maro Oturutoh, imōkomory maro tarose rewita tomo a, Ritonōpo maro oturuketomo a roropa, Ritonōpo Tapyī taka.

6 Mame tuisa Saromāo maro, imoihmākō kynexine, tōximōse toto Ritonōpo omiry ě myhtokoxi. Toky tō tuhke totapase eya xine tynekarorykōme, kaneru tō tuhke, pui tō maro, ikuhpyme.

7 Mame Ritonōpo omiry ě tarose Ritonōpo maro oturuketomo a Ritonōpo Tapyī taka, Osa Kurā Kuhse taka. Moro tyrise eya xine esaka, taporihkā myhtokoxi.

8 Mokaro aporiry tō kaxo epoehme sã nexiase, kaxo epuru tō maro.

⁹ Moro kaxo epuru tō etyhyryy osenēko oturuketomo a, Osa Kurā Kuhse myhto ahtao rokene. Imep̄y esary poe onenepyra kynexine (Moroto ro kaxo epuru tō mana seromaroro pona ro).

¹⁰ Moro kaxo tytaōke kynexine, Ritonōpo omiry rokene, tymerose asakoro topu pipahmā poko. Morohne tyrise Moeze a moro taka, ypy Xinai po, tōmiry totapose Ritonōpo a ahtao, Izyraeu tomo a, toesyryhmase toto ahtao Ejitu poe.

Ezurume Ritonōpo osenepopotopyry

¹¹ Mame oturuketō emero moroto exiketō tōsekarose toto Ritonōpo a, tyrypyrykō tykorokapose nuriame pyra toto ehtohme Ritonōpo a. Torētyke pyra toh kynexine tapiakatopyrykō poko atakenaka toerohtohkō poko toto ehtohme Ritonōpo Tapyī tao.

¹² Mame mokaro rewita tō eremiaketō: Asape te, Hemā te, Jetutū te, toto ekyry tō maro, xikihme toh kynexine eky tō zahkatoh wino xixi tūtatoh wino, tupoke karimumā ke mauru panono risē ke, tykyryrykō eremiatoh maro, paratu tomo te, haapa tomo te, rira tō maro emahpo xine. Mokaro maro 120me oturuketō kynexine rue etory waro exiketomo.

¹³ Mame oximōme rueimo totopitose eya xine. Toremiase opore roropa toto kure Ritonōpo Kuesēkō ehtoh poko, Ritonōpo eahmaryme. Rueimo tō maro paratu tōkehko maro Ritonōpo toahmase eya xine. Ynara toremiase toto:

“Ritonōpo eahmatoko, Kuesēkomo.

Kure mā ynororo.

Kypyno xine aexiry enahp̄yme mana, jūme.”

Mame Osa Kurā tae tutūtase oturuketō ahtao, mōtoino rokē Ritonōpo Tapyī typehkase akurū a,

¹⁴ saerehkatoh a roropa Ritonōpo moroto exiryke. Naeroro omōsaromepyra toh kynexine toerohtohkō taka Ritonōpo maro oturutohme ropa.

6

Saromāo oturutopyry

(1 Tuisa 8.12-21)

¹ Morarame tōturuse Saromāo Ritonōpo netaryme. Ynara tykase:

“Ritonōpo, akurū xinukutumākō mā onymenekahpyry oesaryme.

² Seromaroro tapyi kurā tyrise ya, jūme oesaryme ehtohme.”

³ Mame toeramase Saromāo imoihmākō enetohme, xikihme toto ahtao. Mame kure rokē tyripose toto Ritonōpo a.

⁴ Ynara tykase ynororo:

– Kure mase Ritonōpo, Izyraeu tō Esem̄y! Ajamitunuru ke tyrise emero oturutopyry ae ro papa Tawi a, ynara tykase awahtao:

⁵ “Ypoetory tō Izyraeu tō enehtopyry poe ro Ejitu poe tarona pata onymenekara exiase, tapyi amotohme ytapyīme, jeahmatohme. Orutua onymenekara roropa exiase ypoetory tō Izyraeu tō tuisaryme ehtohme.

⁶ Yrome seromaroro Jerusarē tymenekase ya jesaryme jeahmatohme, omoro, Tawi, tymenekase roropa ya ypoetory tō tuisaryme ehtohme.”

⁷ Mame Saromāo tōturuse ro:

– Tapyi amory se papa Tawi kynexine, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē eahmatohme.

⁸ Yrome ynara tykase Ritonōpo eya: “Zae mexiase tapyi amory se oexiryke ytapyīme repe.

⁹ Yrome ytapyī onyrippyra ase oya. Omūkuru exīko mana Ytapyī rineme.”

¹⁰ Seromaroro tōmihpyry ae ro morara tyrise Ritonōpo a. Papa myakāme toehse ywy Izyraeu tō tuisaryme. Ritonōpo Tapyī tyrise ya roropa Ritonōpo Izyraeu tō Esem̄y eahmatohme.

¹¹ Moro taka aomiry ã tyrise ya roropa Ritonõpo Tapyĩ taka, topu imerohpyry eny. Moro omi Ritonõpo nymoipory kytamurukomo a.

Ritonõpo a Saromão oturutopõpyry
(1 Tuisa 8.22-53)

¹² Mame imoihmãkõ neneryme, tõximõse toto ahtao, Saromão toytose tynekarory zahkatoh ãpataka. Tomary tanỹse eya kakoxi.

¹³ Zara pitiko tyrise Saromão a metau risemy zara konõto rãnao tahramehme exikety, 2,20 meturume, mosa exiry, kae exiry 1,30 meturume kynexine. Mame tõnuhse ynororo moro apõ pona imoihmãkõ neneryme, tosekumuru po typorohse ynororo, tomary tanỹse kakoxi Ritonõpo a tõturutohme.

¹⁴ Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemý! Imepỹ asã exikety pyra mana kapu ao te, sero nono po roropa. Opoetory tõ pynanohnõko mase õmihpyry ae ro, yronymyryme õmihpyry omipona toto ahtao.

¹⁵ “Ynara tyrĩko ase,” katopõpyry oya papa Tawi a, morohne tyrise oya seroae emero porehme.

¹⁶ Seromaroro, Ritonõpo Izyraeu tõ Esemý, ajohpãme sã õmihpyry akorõ roropa tyriko, ynara mekarone Papa netaryme mekarone: “Jũme omũkuru tõ poe, apakomotyã poe roropa, toiro tuisame exĩko Izyraeu tõ esẽme,” tomeseke õmihpyry omipona exikehpyra ynororo ahtao, Tawi saaro.

¹⁷ Naeroro, Ritonõpo Izyraeu tõ Esemý, tyriko emero onekarohpyry ae ro, opoetory Tawi a, tykase.

¹⁸ – Ritonõpo, otara exĩko ma omoro, ahno maro sero nono po? Kapu tytororo opune pyra mana. Otãto sero Tapyi, ynyrihpyry opune exĩko nah?

¹⁹ Ritonõpo, yna Esemý, opoetoryme ase. Jomiry etako. Ynekaropohpyry oya seroae ro tyriko, ajohpãme samo.

²⁰ Sero Tapyi eneko saereme ahtao, koko roropa, tymenekase oya exiryke oesaryme, sero tao oeahmatohme. Jomiry etako oya jotururuhtao jẽmyty tyramase ahtao sero Tapyi wino.

²¹ Opoetory tõ otururu oya roropa etako, toto ãmytykõ toeramase ahtao Atapyĩ winakoxi. Oesary poe, kapu aeino yna omiry etako. Yna rypyry ikorokako.

²² – Mame imepỹ tyhxirose ahtao azahkuru ehtoh poko. Mame tonehse ynororo ahtao xiaro okyno zahkatoh myhtokoxi, sero Tapyi taka, “Morohne onyripyra exiase” katohme.

²³ Omoro, Ritonõpo, etako kapu poe. Zae opoetory tõ apiakako. Zae pyra ahtao, zae pyra exikety zuãnohko. Yrome zae exikety ekaroko iirypyryme pyra.

²⁴ – Tyyrypyhpyke toehse opoetory tõ ahtao, mame typoremãkapose toto ahtao epetõkara a, toeramase ropa toto ahtao oya, sero Tapyi taka tooehse ropa toto ahtao, oeahmase ropa, tyyrypyrykõ korokapotohme ropa,

²⁵ toto omiry etako kapu aeino. Opoetory tõ rypyhpyry ikorokako. Toto enehko ropa esaka xine ropa, onekarohpyry pona ropa itamuru tomo a.

²⁶ – Mame konopo onenehpopyra awahtao, opoetory tõ tyyrypyhpyke toehse exiryke, mame aosekarorykõ ropa ahtao oya tyyrypyrykõ rumekatohme ropa, eramaryhtao sero Tapyi winakoxi, oeahmatohme, oturutohme ropa oya,

²⁷ toto omiry etako kapu aeino. Toto rypyry ituisary rypyry roropa ikorokako. Toto amorepako zae ehtoh riry poko. Mame konopo enehpoko ropa ononory pona, onekarohpyry pona, jũme opoetory tõ esaryme.

²⁸ – Mame tonahsẽ pyra toehse ahtao te, otarame tyrohsẽ toehse ahtao te, otarame tupito tõ tonahkase tyryrykane axtunety ke, taparara tuhkã ke osetapary ke epetõkara maro te, takuruhtase toto ahtao, tyrohsẽ konõto toehse ahtao,

²⁹ toto otururu oya etako. Mame opoetory tō toemynyhmaryke tomary anymyryhtao, sero Tapyi wino,

³⁰ toto otururu etako. Opoetory tō omiry etako oesary poe kapu aeino, iiryppyrykō ikorokako, toto akorehmako. Omoro rokē ahno osetupuhtho waro mase. Zae toto epehmako inyrihpyrykō ehepyryme,

³¹ ōmiry omipona opoetory tō ehtohme, sero nono po tosake toto ahtao, onekarohpyry yna tamuru tomo a.

³² – Mame katonō roropa, imehnō nonory pōkō, imehxo oexiry poko etaryhtao tyaa xine te, onyrihpyry kurā poko opoetory tomo a etaryhtao tyaa xine, aepyrykohtao oeahmase te, oturuse roropa oya sero Tapyi taka

³³ aotururu oya etako. Oesary poe kapu aeino aomiry etako. Tyriko roropa inyriphopyry oya, sero nono pōkō emero awaro ehtohme, ōmipona toto ehtohme opoetory tō Izyraeu tō samo. Mame zuaro exīko mā toto, sero Tapyi ynyrihpyry onymenekahpyryme mana, oeahmatohme.

³⁴ – Mame opoetory tō aroporyhtao oya etonathme topetōkara maro, mame aotururuhtao oya emero rokē pata po toto ahtao, toeramase toto ahtao sero pata winakoxi, onymenekahpyryme exiryke, sero Tapyi wino roropa ynyrihpyry oeahmatohme,

³⁵ toto otururu oya etako, kapu aeino toto omiry etako. Orēpyra tyriko toto, epetōkara poremākapotohme eya xine.

³⁶ – Mame tyryppyrykō poko toehse toto ahtao, iiryppyryme exīko ynanase emero porehme, mame toto wānohtohme toto poremākaporyhtao epetōkara a toto aroryhtao roropa imepỹ nono pona, moe moro nono ahtao ro,

³⁷ opoetory tō otururu etako. Moroto moe imepỹ nono po toto ahtao, tyryppyrykō rumekaryhtao eya xine, aotururuhtao roropa oya te, osekaryhtao oya, tyryppyrykō ekaryhtao oya, zae pyra toehtopōpyrykō roropa, aomirykō etako, Ritonōpo.

³⁸ Mame moero toto ahtao ro, osekaryhtao oya, tyryppyrykō rumekary se nymyry toto ahtao, aotururuhtao oya, toeramase toto ahtao sero nono wino, onekarohpyry yna tamuru tomo a, sero pata wino, onymenekahpyry, sero Tapyi wino ynyrihpyry oeahmatohme,

³⁹ toto omiry etako. Oesary poe kapu aeino toto otururu etako, orēpyra toto tyriko ropa. Iiryppyrykō ikorokako ropa, emero porehme.

⁴⁰ – Seromaroro, Ritonōpo yna Esemy, yna eneko. Yna omiry etako yna otururuhtao oya sero tao.

⁴¹ Owōko, Ritonōpo, osehko Atapyī oserematho taka, ōmiry ē maro, ajamitunuru enetupuhtho moro. Kure rokē amaro oturuketō tyriko inyry tō poko. Tākye opoetory tō tyriko kure rokē oexiryke eya xine.

⁴² Ritonōpo yna Esemy onymenekahpyry tuisame onurumekara exiko. Wenikehpyra exiko opoetory Tawi pyno oehtopōpyry poko.

7

Ritonōpo Tapyīme inekarohpyry

(1 Tuisa 8.62-66)

¹ Morarame tōtyhkase tuisa Saromāo ahtao tōtururu poko Ritonōpo a apoto tyhtose kapu aeino. Inekarory tyahkase eky tō zahkatoh po. Mame ezuru xixi sã tomōse moro Tapyi taka, typehkase samo Ritonōpo ehtoh ke.

² Moro ezuru pokoino omōsaromepyra oturuketō kynexine Tapyi taka.

³ Moro apoto epukary kapu ae eneryke tyaa xine, Ritonōpo ezuru roropa Tapyi tyeipose exiryke, tosekumuru po typorohse toto tōmytykō po nono pokoxi. Ritonōpo toahmase eya xine ynara tykase toto:

“Ritonōpo eahmatoko, Kuesēkomo,

kure rokē aexiryke,
kypyno xine aexiry
jūme enahpyra roropa mana.”

⁴ Mame okyno tō tuhke tyahkase Saromão a imoihmākō maro tynekarorykōme Ritonōpo a.

⁵ Pui totapase eya xine 22 miime, kaneru tō 120 miime. Osepeme ehtoh tyahkase eya xine. Moro ke moro Tapyi tokarose eya xine Ritonōpo a, tuisa a imoihmākō maro.

⁶ Oturuketō tosao xine toh kynexine, rewita tō roropa, tykyryrykō kurā maro eremiatohme tuisa Tawi nyrytyā etotohme eremiaketō maro ynara eremiāko: “Yna pyno oehtoh jūme exikehpyra mana,” Tawi omihpyry ae ro. Oximōmākō xikihme rokē toehse toh kynexine rueimo tō etoryhtao oturuketomo a, rewita tō ēpataka.

⁷ Moro ae ro osa tapiakase nono rānao Saromão a, tapyi myhto tynekarory tō zahkatohme tytororo, okyno kasery roropa ahno nekarotyā osepeme ehtohme. Morara tyrise eya ipune pyra exiryke, jahkatoh metau risē po, zumo pyra exiryke, tynekarory tō zahkatohme tytororo, tiriiku tōkehko te, okyno kasery roropa ahno nekarotyā osepeme ehtohme.

⁸ Moroto tōseahmase toto, Saromão imoihmākō maro. 7me ěmepyyry taropose toto moro zahkatoh apō ekarory poko Ritonōpo a. Imoihmākō tooehse toto pata tō poe inikahpoe, ypy Hamate poe te, Ejitu ehpiry poe roropa ikurenae.

⁹ Moromeīpo 7me ěmepyyry ropa taropose eya xine Ritonōpo eahmary poko Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko. Mame oseahmatoh etyhpymy otuhtoh konōto tyrise eya xine.

¹⁰ Yrokokoro ahno taropose ropa Saromão a itapyīkō taka ropa. Tākye toh kynexine kure Tawi tyrise Ritonōpo a exiryke te, kure Saromão tyrise roropa eya te, Izyraeu tō roropa.

*Tōsenepose ropa Ritonōpo Saromão a
(1 Tuisa 9.1-9)*

¹¹ Morarame tōtyhkase Saromão Ritonōpo Tapyi riry poko te, tytapyi konōto riry poko, enara. Emero tyriry se aehtoh tonō kure tōtyhkase.

¹² Mame tōsenepose Ritonōpo eya koko. Ynara tykase ynororo eya:

– Ōmihpyry totase ya. Sero Tapyi, onyrihpyry tymenekase ya, sero tao onekarory tō zahkatohme jeahmatohme oya.

¹³ Kapu tapuruse ahtao ya, konopo onenehpopyra jahtao, taparara tuhke enehporyhtao ya anarykahpyrykō enahkatohme te, tyrohsē enehporyhtao ya ypoetory tō pona,

¹⁴ mame ypoetory tō otururuhtao ya, tyrypyrykō poko emynyhmaryhtao, zae pyra toto ehtoh rumekaryhtao roropa eya xine, toto otururu etāko ase kapu aeino, iiryppyrykō korokāko ase, esarykō kurākāko ropa ase.

¹⁵ Kure rokē ōmirykō etāko ase, ya ōtururukohtao sero Tapyi tao.

¹⁶ Sero Tapyi tymenekase ya, tapiakase jesaryme ehtohme, sero tao jeahmatohme jūme. Sero enēko ase, ewomāko roropa ase jūme.

¹⁷ – Zae rokē jomiry omipona awahtao, Saromão, amonohpyra awahtao, omy Tawi jomipona ehtopōpyry saaro te, emero ynyripohpyry riryhtao oya,

¹⁸ orēpyra orīko ase tuisame, jomihpyry ae ro omy Tawi a, ynara katopōpyry ae ro: “Jūme apakō Izyraeu tō esēme exikehpyra mana.”

¹⁹ Yrome jomiry omipona pyra awahtao xine, apakomo a roropa, imehnō neponāmarykō poko toehse awahtao xine,

²⁰ ypoetory tō Izyraeu tō oūko ropa ase toto esary poe, ynekarohpyry eya xine. Sero Tapyi rumekāko roropa ase: “Osa kurā sero, jūme jeahmatohme,” karyhtao ro ya. Mame sero Tapyi eunohnōko imehnō ahno tō mana, imeimehnō nonory pōkomo.

²¹ Seromaroro enekurāme mana, typahsēme rokē exīko mana. Mame ikuroko ytoketō oserehnōko mā toto moro eneryke tyya xine. “Oty katohme serara tyrise Ritonōpo a sero nono poko, sero Tapyi poko roropa?” āko mā toto.

²² Mame toto ezuhnōko imehnō mana: “Ritonōpo turumekase Izyraeu tomo a exiryke, Tosēkōme. Eya itamurukō tonehse Ejitu poe. Imehnō neponāmarykō tokahmase eya xine, toahmase toto eya xine. Morara exiryke toto tuānohse eya, typoremākase toto eya sero saaro,” āko mā toto.

8

Saromāo nyrytyamo

(1 Tuisa 9.10-28)

¹ 20me jeimamyry taropose Saromāo a Ritonōpo Tapyi riry poko tytapyi konōto riry poko roropa.

² Pata tō, Hirāo, Tiro esē nekarotyā eya, tyrise ropa eya. Mame Izyraeu tō tonyohse eya moro pata tō pona oehtohkōme ropa.

³ Mame tōsetapase Saromāo Hamate-Zopa pōkō maro. Typoremākase toto eya.

⁴ Pata Tatamoa tyrise ropa eya ona tonorē po, imehnō pata tō roropa Hamate nonory po, tymōkomory esaryme ehtohme.

⁵ Imehnō pata tō tyrisenāme tyrise ropa Saromāo a: Pete-Horō-Epoe te, Pete-Horō-Zopino, pata tō tōsewomase apuru tō ke, omōtoh jamihmā ke roropa kurimene risē ke epetōkara omōpyra ehtohme,

⁶ pata Paarate te, emero pata tō tynapyry tōkehko esaryme te, toky tō esaryme roropa kahu etonatoh tonō maro. Tātamorepatopōpyry emero tyrise Saromāo a Jerusarē po te, Ripano po te, pata tō po emero tynonory po.

⁷⁻⁸ Topehke pyra erohketō tapoise Saromāo a Kanaā pōkō pakomotyamo. Mokaro tamuru tō onetapara tokurehse Izyraeu tō kynexine toto patary tō typoremākase ahtao eya xine. Mokaro, topehke pyra erohketō ynara kynexine: amoreu tomo te, heteu tomo te, perizeu tomo te, heweu tomo te, jepuseu tomo, enara. Mokaro pakomotyā topehke pyra erohnōko ro seroae ro.

⁹ Yrome Izyraeu tō anapoipyra Saromāo kynexine topehke pyra erohtohme. Soutatume toerohse Izyraeu tomo te, soutatu tuisaryme te, kahu aroneme etonatoh pona te, kawaru po ytoketō soutatume, enara.

¹⁰ 250me erohketō tuisaryme kynexine, erohketō maro Saromāo nyrohmanohpo-topōpyry tō poko.

¹¹ Mame tpyty, Ejitu tuisary ēxiry tarose Saromāo a Tawi Patary poe tytapyi konōto, tynyrihpyry taka. Ynara tykase ynororo:

– Mokyro exisaromepyra mana Tawi tapyi konōto tao, Izyraeu tō esemy. Ritonōpo omiry ē esahpyry emero kurāme mana, Ritonōpo esaryme.

¹² Tynekarory tō tyahkapose Saromāo a okyno zahkatoh po tynyrihpyry po Ritonōpo Tapyi myhto.

¹³ Okyno tō tyahkapose eya Moeze nymerohpyry omipona, Ritonōpo eahmatohme Oserematoh po te, Nuno Kasenato ahtao te, oseruao oseahmatoh po roropa jeimamyry punero: Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra te, Oseahmatoh Tykyrysā Apoitoh poko te, Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko, enara.

¹⁴ Tumi Tawi nyriphopyry omipona, oturuketō tyrohmanohpose Saromāo a, rewita tō maro, oturuketō akorehmary poko aeremiarykō poko te, toto erohtoh poko, enara. Ritonōpo Tapyi omōtoh erase tō tyrohmanohpose eya, toto tapiakase kokoro rokē toto erohtohme omōtoh tonō poko Tawi, Ritonōpo poetory nyriphopyry ae ro.

¹⁵ Tawi nyriphopyry oturuketomo a, rewita tomo a roropa Ritonōpo mōkomory esary tō poko, tyrise eya xine porehme.

¹⁶ Morarame tōtyhkase Saromão emero, tyriry se aehtopōpyry tomo, Ritonōpo Tapyĩ apō ritopōpyry poe, aotyhkatoh pona, emero tyrise eya kure rokene.

¹⁷ Mame Saromão toytose nakuataka Eziō-Kepea pona te, Erate pona roropa tuna Akapa ehpikoxi, Etō nonory pona.

¹⁸ Wapu tō tonehpose tuisa Hirão a typoetory tō maro wapu poko tuaro exiketomo. Toytose toto Saromão poetory tō maro Opia nonory pona. Moro poe uuru tonehse Saromão a 15 miu kiru motye.

9

Sapa tuisary nohpo oehtopōpyry Saromão enese

(1 Tuisa 10.1-13)

¹ Mame Saromão imehxo ehtoh poko omi totase Sapa tuisary nohpo a. Naeroro toytose ynororo Jerusarē pona ikuhse, tupimā ke ekaropotohme eya. Tymaro typoetory tō tuhke toeporehkase, kameru tō maro tymōkomoke pehme, tonahsē tompore ritoh ke te, joia tomo te, uuru itamurume, enara. Mame tōseporyse tahtao Saromão maro tōturupose ynororo emero tōsenetupuhtoh poko.

² Tozuhse ynororo eya emero porehme; tupime nymyry pyra kynexine eya nohpo ezukuru.

³ Mame Saromão tuaro ehtoh totase Sapa tuisary a, itapyĩ konōto inyrihpyry tonese roropa eya.

⁴ Tonahsē tonese eya tyrise ahtao imezā pona, tapyi tō tonese eya, erohketō tuisary tō esaryme, emese kure erohketō irohmanohpory poko tuisa tapyĩ tao, zupōkō roropa, otuhtoh konōto poko erohketomo te, tynekarory zahkatoh poko Ritonōpo maro Oturuhtoh tao. Morohne poko tōsenuruhkase ynororo.

⁵ Ynara tykase ynororo tuisa Saromão a:

– Opoko omi totase ya ypatary po jahtao, tuaro oehtoh poko roropa. Emero ynetahpyry zae nexiase ajohpe pyra.

⁶ Yrome zae aexiry onenetupuhsaromepyra exiase onenepyyra ro jahtao. Moero zokonaka jurupyra toh nexiase tuaro oexiry poko, tuaro oehtoh jurutopōpyry motye kuhse nase ōmiry.

⁷ Tākye mā opoetory tomo amaro toexirykōke, ōmiry etaryke roropa tyya xine, tuaro oehtoh poko ōtururu etaryke tyya xine.

⁸ Kure rokē Ritonōpo mana, Oesemy, tākye opoko toehse toexiryke oriase Izyraeu tō tuisaryme. Jūme Izyraeu tō pyno exikehpyra mana. Morara exiryke Izyraeu tō tuisaryme oriase, toto akorehmatohme zae ehtoh poko toto ehtohme.

⁹ Mame tuisa Saromão a tynenepyyhpyry tō tokarose eya: uuru, 4 miu kiru motye te, tonahsē emepory itamurume te, topu tō typyne exiketō joia tomo, enara. Moro panō tonahsē emepory tō, Sapa tuisary nohpo nekarohpyry kurā Saromão a, moro panō onenezomopyra ropa toehse kynexine.

¹⁰ (Mame tuisa Hirão poetory tomo a tuisa Saromão poetory tomo a roropa uuru tonehse Opia nonory poe, wewe sātaro tonehse roropa eya xine, joia tō kurā roropa.)

¹¹ Moro wewe ke opyi onuhtohme tyrise eya Ritonōpo Tapyĩ tao, tytapyĩ konōto tao roropa, haapa tō tyrise roropa, rira tō roropa eremiatoh etotohme. Morohne panō, onenepitopyra kynexine Izyraeu po, seroae ro moro panō onenepyyra ropa toehse.)

¹² Mame tuisa Saromão a tynekaroryme emero Sapa tuisary ise ehtoh tokarose eya te, emero inekaropohpyry roropa tokarose eya te, tyoro kurākō tokarose eya roropa. Mame toytose ropa ynororo, tymarōkō maro, tynonory Sapa pona ropa.

Tuisa Saromão mōkomory

(1 Tuisa 10.14-29)

¹³ Emero jeimamyry ae uuru tapoise Saromão a 23 miu kirume.

¹⁴ Moro maro tineru topehmapose eya kowenu tinerũme, mōkomo ekamonanomo a, toto erohtoh poko te, arape tuisary tomo a te, Izyraeu patary tō kowenatu tomo a, enara. Uuru tonehse parata roropa eya.

¹⁵ Osewomatoh tyrise Saromão a, uuru risemy, 200me inunomo. Toiro ahtao 7 kirume exisasaka uuru ke kynexine.

¹⁶ Inunōkara 300me osewomatoh tyrise eya roropa, uuru risemy. Toiro ahtao 3½ kirume uuru nae kynexine. Morohne tyrise eya osa Itu Ripano taka.

¹⁷ Tuisa apō konōto tyripose Saromão a uuru risemy maafim maro.

¹⁸ Moro tuisa apō opyi nae kynexine, 6me onuhtoh maro. Moro apō konōto poko pupu apō kynexine tapuhse uuru ke. Moro panō exipitopyra kynexine tuisa apōme imepỹ nonory po.

¹⁹ Toiro onuhtoh po asakoro reão kynexine etyhpory po. Atapona 12me reão panō nae kynexine onuhtoh po. Moro panō exipitopyra kynexine tuisa apōme imepỹ nonory po.

²⁰ Eukuru ētoh Saromão tapyĩ tao uuru risē kynexine. Ikyryry osa Itu Ripano tao emero uuru risēme kynexine. Parata poko pyra toh nexiase, Saromão tuisame ahtao, tyyne pyra parata exiryke eya.

²¹ Wapu tō nae nexiase Saromão, Hirão wapu tō maro mya ytoketomo Expania pona roropa. Oseruao jeimamyry taropose ahtao toipe wapu tō tooehse ropa ahtao, uuru tonehse, parata, maafim, arimi tomo, meku tomo, enara.

²² Tuisa Saromão imehnō motye emero tymōkomokehxo kynexine, tuarohxo roropa kynexine.

²³ Moino imehnō nonory pōkō tuisa tō toytory se nexiase tuaro aexiry etatohme tyya xine, Ritonōpo nekarohpyry eya.

²⁴ Tooehse toto ahtao tynekarory tō tonehse eya xine parata risemy te, uuru risē roropa te, upo te, tyyre te, tonahsē emepory tomo, kawaru tomo, mura tō maro. Morara toehse jeimamyry ae rokene.

²⁵ Tuisa Saromão 4 miu osa nae kynexine kawaru tō esaryme kahu tō maro. 12 miu kawaru tō nae kynexine osetapaketomo. Zokonaka rokē mokaro tyrise eya Jerusarē po, imehnō sapararahme toh kynexine imehnō pata tō po, osa tō tyrise eya exiryke moro pata tō po toto esaryme.

²⁶ Tuisamehxo kynexine ynororo imehnō tuisa tō tuisaryme emero tuna Eupyrati poe pirixteu tō esary pona Ejitu nonory ehpiō pona roropa.

²⁷ Tuisame Saromão ahtao parata nae toehse itamurume, topu tō samo. Apupari itamurume nae kynexine, wewe tō sā rokene ypy tō po Juta nonory po.

²⁸ Kawaru tō tonehpose Saromão a Muxiri poe imehnō nonory poe roropa emero.

Tuisa Saromão orihtopōpyry

(1 Tuisa 11.41-43)

²⁹ Saromão nyrytyã emero apitory poe etyhpory pona tymerose pape pokona Urutono Natã a te, Urutono Nymerohpyry Aia Xiro pono a te, Enepotopōpyry Urutono Ito a; sero pape etyhporymã ekarōko roropa Jeropoão, Nepate mūkuru poko.

³⁰⁻³¹ Tuisa Saromão toerohse tuisame 40me jeimamyry Jerusarē po, Izyraeu tō esēme. Mame Saromão toorihse. Tonēse ekepyry Tawi patary po. Mame imūkuru Ropoão tuisame toehse kynexine imyakāme.

10

Izyraeu tō atapiakatopōpyry

(1 Tuisa 12.1-20)

¹ Morarame Ropoão toytose Xikē pona. Moroto tōximōse Izyraeu tomo, imoihme, tutuisarykōme Ropoão ritohme.

² Mame moro poko zuaro toehse Jeropoão, Nepate mūkuru. Toytose apitoryme ynororo Ejitu pona Saromão kurūke. Mame tooehse ropa ynororo Ejitu poe tytapyĩ taka.

³ Jeropoão tonehpose mokaro a, inikahpoëkomo a oximaro toto ytotohme Ropoão zuruse. Ynara tykase toto eya:

⁴ – Omy Saromão a yna tyrohmanohpose itamurume, tupimã poko te, omoxinety puimary poko. Naeroro omoxĩ hkopyra yna erohtoh riryhtao oya, tupime hkopyra, õmiry moĩko ynanase, opoetoryme exikehpyra exĩko ynanase, tykase toto.

⁵ – Oseruao tõmehse ahtao osehtoko ropa. Oezuhtoh ekarõko ase oya xine, tykase Ropoão eya xine.

Naeroro toytose ropa toto.

⁶ Mame tamuhpomãkõ maro tõturuse tuisa Ropoão, tummy Saromão akorehmahpõkomo.

– Otara ãko ha, Izyraeu tõ ezuhnõko? tykase ynororo.

⁷ Ynara tykase toto:

– Izyraeu tõ akorehmary se nymyry awahtao, kure rokẽ toto ezuhko. Mame jũme õmiry moĩko mã toto.

⁸ Yrome tamuhpomãkõ omiry onetara kynexine. Nuasemãkomo a toytose ynororo ekaropose tymaro tuãtase toh exiryke. Seromaroro takorehmananõme tyrise toto eya.

⁹ – Otara ãko matou? tykase ynororo eya xine. Otara ãko ywy Izyraeu tomo a, zohzohmehxo toerohtoh se exiketomo a? tykase.

¹⁰ – Ynara kaxiko eya xine, tykase toto: “Jemahxiky papa wakuru motye, zumohxo exĩko.

¹¹ Papa nyrohmanohpotopõpyry oya xine omoxinety sã nexiase repe. Yrome ywy moro motye orohmanohpotoryko ase, omoxihxo kuhse. Ynoro opipokuase ahno pipohtoh ke. Ywy pui pipohtoh ke opipohtoryko ase,” tykase toto Ropoão a.

¹² Mame oseruao tõmehse ahtao Jeropoão, imarõkõ maro, toytose ropa tuisa Ropoão a aomihpyry omipona.

¹³ Mame tuisa Ropoão a tamuhpomãkõ nekarohpyry onezuhpyra toehse. Tõturuse ynororo toto maro toto zupokary samo,

¹⁴ nuasemãkõ omiry samo. Ynara tykase ynororo:

– Papa nyrohmanohpotopõpyry oya xine omoxinety sã nexiase repe. Yrome moro motye orohmanohpõko ase, omoxihxo kuhse. Opipokuase ynororo ahno pipohtoh ke. Ywy pui pipohtoh ke opipohtoryko ase, tykase.

¹⁵ Izyraeu tõ omiry onetara Ropoão nexiase. Morara tyripose Ritonõpo a tõmihpyry ae ro Jeropoão a, turuse ahtao urutono Aia a, Xiro pono.

¹⁶ Morarame tonetupuhse Izyraeu tõ ahtao, tõmirykõ onetara tuisa exiry poko, tykotehtase toto:

– Tuisame pyra Tawi nase, jekyry tõ maro. Otyme kure tyrise eya xine kypoko xine? Ehmaropa, Izyraeu tomo, tapyi taka ropa! Ah Ropoão nosepynanohno!

Morara exiryke toytose ropa toto tytapyĩkõ taka.

¹⁷ Ropoão tynomose eya xine, Juta tõ nonory põkõ esẽme rokene.

¹⁸ Naeroro typoetory Atonirão taropose Ropoão a oturutohme Izyraeu tõ maro, topehke pyra erõhketõ tuisaryme Atonirão kynexine. Yrome totapase ynororo, topu ke, Izyraeu tomo a. Morara toehse ahtao, taryporyke sã tõtyrise ropa Ropoão tykahu aka epatohme Jerusarẽ pona.

¹⁹ Morotoino Izyraeu tomo a inikahpoëkomo a Tawi ekyry tõ turumekase tutuisarykõme eya xine.

11

*Ritonõpo poe Semaia omihpyry
(1 Tuisa 12.21-24)*

¹ Mame Jerusarē pona toeporehkase Ropoão ahtao, typoetory tō, soutatu tō, tonehpose tyya, 180 miumākomo, Juta patary tō poe, Pējamī patary tō poe, enara. Tōsetapary se kynexine Izyraeu tō inikahpoēkō maro typoetoryme toto ritohme ropa.

² Yrome urutō Semaia turuse Ritonōpo a. Taropose ynororo Ropoão zuruse,

³ ynara katohme Ropoão a, Juta tomo a, Pējamī tomo a roropa:

⁴ “Osetapara ehtoko, oekyry tō Izyraeu tō maro. Atapyīkō taka ytotoko ropa emero porehme. Serara toehse, tyripose Ritonōpo a exiryke.”

Mame Ritonōpo omiry omipona toehse toto. Ytopyry toehse toto osetapase Jeropoão maro.

Pata tō tyjamihtanohpose Ropoão a

⁵ Naeroro tehme toehse Ropoão Jerusarē po. Tynonory ewomatohme pata apuru tō tyrise eya, tapyi jamihmākō roropa Juta patary tō po Pējamī patary tō po roropa:

⁶ Perē po te, Etā po, Tekoa po,

⁷ Pete-Zua po te, Soko po, Aturā po,

⁸ Kate po te, Maresa po, Zipe po,

⁹ Atoraī po te, Rakixi po, Azeka po,

¹⁰ Zora po te, Aijarō po, Eperō po, enara.

¹¹ Typoetory tō tuisary tō tyrise Ropoão a moro pata tō jamihmākō po. Tonahsē roropa tyrise eya ikurākatohme moro pata tō po, tiriiku tōkehko te, azeite te, uwa eukuru jehnahpyry, enara.

¹² Osewomatoh tonō roropa, warata tō roropa tyrise eya moro pata tō jamihmākō po emero. Morara exiryke jamihmehxo moro pata tō toehse. Morara riryke eya Juta tō esēme Pējamī tō esēme roropa exikehpyry Ropoão kynexine.

Oturuketō rewita tō maro ytory Jerusarē pona

¹³ Mame Izyraeu patary tō poe emero inikahpoe oturuketō toytose rewita tō maro ikurenaka Juta nonory pona.

¹⁴ Tosarykō ona po turumekase eya xine, tutupikō roropa Juta nonory pona toytotohkōme Jerusarē pona roropa, Ritonōpo maro oturuketōme erohsaromepyry toexirykōke, toto onyrohmanohpopyry Izyraeu tō tuisary Jeropoão exiryke imūkuru tō maro.

¹⁵ Tynymenekatyā tyrise Jeropoão a oturuketōme erohtohme tynyrytyā eahmatoh tao, joroko tō eahmatohme, pui orutua panō roropa inyripohpyry eahmatohme.

¹⁶ Mame Izyraeu oxiekyrykō poe, emero pata tō poe Ritonōpo, Izyraeu tō Esē nymyry eahmary se exiketō toytose toto rewita tō maro Jerusarē pona tynekarorykō zahkatohme tynekarorykōme Ritonōpo a, tytamurukō Esemy a.

¹⁷ Morara exiryke Juta tō tyjamihtase tutuisarykō maro. Oseruao jeimamyry Ropoão, Saromāo mūkuru takorehmase eya xine, tuisa Tawi ehtopōpyry Saromāo ehtopōpyry roropa typoenohse ahtao eya.

Ropoão tapyī taōkomo

¹⁸ Ropoão tpyytase Maarate maro, Jerimote, Tawi mūkuru ēxiry. Jē kynexine Apiaiu, Eriape ēxiry, Jese pary.

¹⁹ Oseruao tumūkue Maarate kynexine: Jeu te, Semaria te, Zaão, enara.

²⁰ Imeīpo Ropoão tpyytase ropa Maaka, Apisarāo ēxiry maro. 4me tumūkue toehse ynororo: Apia te, Atai te, Ziza te, Seromite, enara.

²¹ Atapona 18me nohpo tō tapoise Ropoão a tpyyxiāme, imehnō 60mākō tapoise roropa eya tpyyxiāme. Toemūkuase toto 28me orutua komo te, 60me nohpo tomo. Maaka pynohxo kynexine ynororo imehnō nohpo tō emero motye.

²² Morara exiryke imūkuru Apia tymenekase eya tuisame ehtohme tymyakāme Juta tō esēme.

²³ Kure tōsenetupuhse Ropoão tumũkuru tō poko: tyrohmanohpose toto sapararahme pata tō jamihmã po Juta tō nonory po Pějãmĩ nonory po roropa. Tonahsẽ tokarose roropa eya xine itamurume, toto takorehmase roropa eya ipytatohkõme.

12

Ejitu tuisary oehtopõpyry Juta poremãkapose (1 Tuisa 14.25-28)

¹ Morarame torēnase Ropoão ahtao tuisame toexiry poko Juta tō esēme, Ritonõpo omiry turumekase eya typoetory tō maro emero.

² Mame 5me jeimamyry taropose Ropoão ahtao tuisame ehtoh poko, Ritonõpo omiry onymoipyra toto exiryke, tuãnohse toto Ritonõpo a. Tuisa Xisake, Ejitu esẽ tooehse osetapase Jerusarẽ põkõ maro.

³ Tymaro 1.200me kahu tō kynexine te, 60 miume kawaru po ytoketõ te, soutatu tō ikuhpýme roropa: ripio tomo te, sukita tomo te, etiope tomo, enara.

⁴ Pata tō jamihme exiketõ Juta tō nonory po typahse eya. Mame toytose ynororo tysoutatu tō maro Jerusarẽ pona.

⁵ Mame urutõ Semaia toytose Ropoão a imehnõ Juta tō tamuximãkõ maro, Jerusarẽ po tōximõse toh kynexine Xisake kurũke. Ynara tykase ynororo eya xine.

– Ynara ãko Ritonõpo mana oya xine: “Turumekase ywy oya xine. Naeroro orumekatorýko ase Xisake poetoryme oehtohkõme,” tykase.

⁶ Mame tuisa Ropoão tō, tamuximãkõ maro tōsekarose toto tyrypyrykõ poko. Ynara tykase toto:

– Ajohpe pyra iirypyryme toehse sytatose. Zae Ritonõpo nase kuãnopyrykohta, tykase toto.

⁷ Mokaro emynyhmary eneryke tyya, ynara tykase Ritonõpo urutõ Semaia a:

– Iirypyryme tōsekarose toto exiryke, toto onenahkapopyra ase: tooehse Xisake ahtao osetapase toto maro, toto pynanohnõko ase. Zehno ro ase repe, yrome Jerusarẽ põkõ onenahkapopyra ase Xisake a.

⁸ Toto poremãkãko ro Xisake mana, mame zuaro exĩko mã toto ypoetoryme ehtoh sã pyra ahno tuisary poetoryme ehtoh mana.

⁹ Mame Jerusarẽ pona tooehse Xisake, moro pata typoremãkase eya. Uuru tōkehko tarose eya Ritonõpo maro Oturutoh tae te, tuisa tapyĩ konõto tae, enara. Emero tarose eya: osewomatoh tonõ uuru risẽ roropa, Saromão nyriptyamo.

¹⁰ Mame imyakãme osewomatoh tonõ tyrise Ropoão a, metau risemy. Morohne tokarose eya omõtoh erase tomo a.

¹¹ Mame tuisa Ropoão toytose ahtao Ritonõpo Tapyĩ taka, moro osewomatoh tonõ tapoise mokaro soutatu tomo a arotohme. Moromeĩpo tarose ropa toto eya xine ikurãkatohme ropa erase tō esaka.

¹² Tōsekarose ynororo Ritonõpo a exiryke onenahkara Ritonõpo kynexine zehno toehtho ke. Naeroro kure pohto toehse Juta tō nonory po.

Ropoão tuisame ehtoh poko

¹³ Mame Ropoão tuisame kynexine Jerusarẽ po. Orẽpyrahxo toehse ynororo Juta tō esēme. 41me jeimamyry nae kynexine tuisame toehse ahtao. Mame 17me jeimamyry taropose ynororo tuisame ehtoh poko Jerusarẽ po, Ritonõpo nymenekahpyry tosaryme, Izyraeu tō nonory po, pata kurano, zae Ritonõpo eahmatopo. Ropoão eny Naama kynexine, Amõ pono.

¹⁴ Zae pyra toehse Ropoão, azahkuru, Ritonõpo omihpyry omipona se hkopyra toehse exiryke.

¹⁵ Mame imehnõ Ropoão nyrityã apitory poe etyhyry pona, emero tymerose pape pokona Urutõ Semaia Nymerohpyry ao te, Urutõ Ito Nymerohpyry ao roropa, enara. Ropoão, Jeropoão maro osetapakehpyra toh kynexine.

¹⁶ Mame Ropoão toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh tao, Tawi patary po. Mame imūkuru Apia tuisame toehse tumy myakāme.

13

Juta tō esēme Apia ehtoh poko

(1 Tuisa 15.1-7)

¹ Morarame 18me jeimamyry taropose tuisa Jeropoão, Nepate mūkuru a ahtao, Izyraeu tō tuisaryme, Apia Juta tō tuisaryme toehse.

² Oseruao jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jeny esety Mikaia kynexine, Urieu ēxiry Kipea pono.

Mame tōsetapase toto Apia, Jeropoão maro.

³ Apia toytose 400 miu soutatu tō maro, orēpyra exiketomo. 800 miu soutatu tō tarose Jeropoão a etonatohme, orēpyra exiketomo.

⁴ Mame tōnuhse Apia ypy Zemaraim pona, ypy tō rānao Eparaī nonory po. Tykohtase ynororo ypy emory poe Jeropoão netaryme, soutatu tō maro. Ynara tykase ynororo:

– Etatoko pahne.

⁵ Tuaro pyra hmatou? Ritonōpo Izyraeu tō Esemy a tōmiry totapose Tawi a, jumāme aomiry onytyromara mana. Ynara tykase eya: “Omūkuru, apakō roropa jūme Izyraeu tō esēme exīko.”

⁶ Yrome Jeropoão, Nepate mūkuru, Saromāo poetory, Tawi mūkuru poetory, tosē zehno toehse, turumekase eya.

⁷ Imehnõ ajoajohpākō Jeropoão maro toehse akorehmatohme etonatohme Ropoão, Saromāo mūkuru maro. Nuaseme ro Ropoão kynexine, zuaro hkopyra roropa. Topetōkara onyporemākasaromepyra kynexine.

⁸ Amarokō tuhke matose. Amaro xine pui orutua panono, uuru risē Jeropoão nyrityã oneponāmarykōme, Ritonōpo myakāme. Osenetupuhnōko matou mokaro maro, Ritonōpo jamitunuru inekarohpyry tuisa Tawi pakomotyamo a, moro poremākapōko matou?

⁹ Ritonōpo maro oturuketō, Arão pakomotyã taropose oya xine owinoino xine. Toto myakāme emero rokē tyrise oya xine, Ritonōpo waro pyra exiketō nyriry samo. Emero rokē oturuketyme se tahtao xine, pui orutua enepyrhythao eya, pui pyra ahtao 7me kaneru tō enepyrhythao eya, oturuketyme exīko oneponāmarykō poko exikety.

¹⁰ – Yrome asā xine pyra ynanase. Yna Esēme Ritonōpo mana. Aomiry onurumekara ynanase. Yna oturuketō Arão pakomotyāme mā toto. Ritonōpo poetoryme mā toto. Toto akorehmananōme rewita tō mana.

¹¹ Kokoro rokē tynekarory tō zahkāko mā toto pakeimo te, kokonie pukuro okyno zahkāko tytororo te, ixtaratu tyroxine exikety te, Ritonōpo neneryme meza kurā pona wyi rīko mā toto. Kokonie pukuro apoto rīko nāparina uuru risē pona. Moro rīko ynanase Ritonōpo omihpyry omipona, yna Esemy. Yrome turumekase mā ynororo oya xine.

¹² Ritonōpo yna maro mana yna akorehmāko, yna esemazupurume ytōko mana. Ipoetorykō oturuketō rue etosasaka mā toto, yna osetapapitotohme. Izyraeu tomo, osetapara ehtoko Ritonōpo, atamurukō Esē maro. Onyporemākaposaromepyra matose!

¹³ Yrome soutatu tō emero pyra taropose Jeropoão a Juta tō zomye, etonatohme toto mykapo. Imoihmākō osēpataka toh kynexine toto maro.

¹⁴ Mame tŷkakoxi tōsenuhmase Apia soutatu tō ahtao, tomyehmase toexirykō Jeropoão soutatu tomo a tonese eya xine, tykohtase toto Ritonōpo a takorehmatohkōme. Rue tō totose roropa oturuketomo a.

¹⁵ Opore tykohtase Juta tō soutatu tomo. Mame Jeropoão typoremākapose Ritonōpo a Izyraeu tō maro osetaparyhtao Apia tō maro Juta tō soutatu tō maro.

¹⁶ Mame Izyraeu tō soutatu tō toepase Juta tō wino, Ritonōpo a takorehmase toto exiryke.

¹⁷ Tuhkākō totapase eya xine, 500 mieme Izyraeu tō totapase Apia a ipoetory tō maro.

¹⁸ Morara kynexine, Izyraeu tō soutatu tō typoremākase. Orēpyra Juta tō soutatu tō toehse Ritonōpo enetuputyryke eya xine, tytamurukō Esemy.

¹⁹ Mame Jeropoão tō tokahmase ipoetory akoīpyry maro, Apia tomo a. Pata tō typoremākase eya xine: Peteu te, Jesana te, Eporō, enara, pata tō pisarara moro zomye exiketō maro.

²⁰ Moromeīpo tuisame Apia ahtao, Jeropoão jamihme exipyra ropa tokurehse. Mame etyhyryme Jeropoão zehno Ritonōpo exiryke totapase ynororo eya, toorihse.

²¹ Apia jamihmehxo toehse. Tyyptase 14me nohpo tō maro. Imūkuru tō 22me tonuruse, ěxiry tō 16me.

²² Mame emero Apia ehtopōpyry poko imehnō inyrytā poko, aomihpyry roropa tymerose pape pokona Urutō Ito Nymerohpyry ao.

14

Tuisa Asa Juta tō esemy

(1 Tuisa 15.8-24)

¹ Mame tuisa Apia toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh tao Tawi patary po. Imūkuru Asa tuisame toehse tumy myakāme. 10me jeimamyry taropose Juta tomo a osetapara, tuisame Asa ahtao.

² Asa nyrihpyry zae kynexine Ritonōpo Tosemy a. Ritonōpo zamaro kynexine.

³ Imehnō okyno zahkatoh apō typahse eya, imehnō neponāmary eahmatoh roropa. Xikihme exiketō topu risē Paau eahmatoh typahse roropa eya, ahno neponāmary nohpo Asera enetupuhtoh roropa takohse eya.

⁴ Mame Ritonōpo omipona Juta tō tyripose ropa eya, itamurukō Esē namorepatopōpyry te, inyriphopyry roropa omipona toto ehtohme.

⁵ Imehnō neponāmary eahmatoh typahse eya, ixtaratu zahkatoh apō tō roropa emero pata tō po Juta tō nonory po. Naeroro osetapara toehse toto, Juta tō tuisaryme Asa ahtao.

⁶ Pata apuru tō te, soutatu tō esary jamihmākō tyrise eya Juta tō patary tō po. Morara ahtao Ritonōpo poe osetapara toh kynexine tuhke pitiko jeimamyry ae.

⁷ Ynara tykase ynororo Juta tomo a:

– Kyzehno xine exiketō pyra ahtao kypatarykō sapurutone. Tapyi tō jamihmākō kaetokohxo exiketō syritone roropa soutatu tō esaryme. Pata omōtoh apurutoh syritone roropa kurimene ke. Ritonōpo Kuesēkō toahmase kyya xine. Inyriphopyry omipona tukupse kyya xine roropa. Morara exiryke Ritonōpo poe kyzehno xine exiketō pyra toehse.

Naeroro morohne tyrise eya xine. Kure tyrise toto Ritonōpo a.

⁸ Mame Juta tō soutatu tō nae Asa kynexine 300 miumākomo tōsewomatohke warata tō ke te, 280mākō Pējamī tō maro tōsewomatohke taky tō maro. Orēpyra toh kynexine, tamorepase roropa toh kynexine.

⁹ Morarame Etiopia pō tooehse, esety Zera, osetapase Juta tō poremākapose. Ipoetory tō soutatu tō miujāome kynexine te, 300me kahu tō nae roropa kynexine. Maresa pona toeporehkase toh kynexine.

¹⁰ Mame Asa toytose soutatu tō maro osetapase jakanahmā po Zepata po Maresa pūto. Asakoro imoihmākō kynexine osēpataka.

¹¹ Mame Asa tōturuse Ritonōpo Tosemy a takorehmapotohme eya. Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo, yna akorehmary waro mase, jamihme yna ahtao te, jamihme pyra yna ahtao roropa. Yna akorehmako seromaroro, Ritonõpo, yna Esême oenetuputyryke yna a. Ritonõpome mase, opoetoryme ynanase. Ytõko ynanase osetapase mokaro imoihmākō maro. Ritonõpo, yna Esême mase. Oporemākaposaromepyra imehnō mana porehme.

¹² Mame Asa tō, typoetory tō maro tōsetapapitose ahtao, etiope tō typoremākase Ritonõpo a. Toepase toto.

¹³ Tokahmase toto Asa tomo a tysoutatu tō maro Jeraa pona. Etiope tō totapase emero. Arypyra toehse toto ipunaka, Ritonõpo a typoremākase toto. Mame Asa poetory tomo a mōkomo tarose tymaro xine arory se toto ahtao.

¹⁴ Moromeīpo imehnō pata tō Jeraa pūto exiketō typoremākase Juta tomo a, morotōkō Ritonõpo zunō toehse exiryke. Mame Asa poetory tomo a toto mōkomory tarose emero porehme mokaro patary tō poe.

¹⁵ Tokyke exiketō roropa typoremākase eya xine. Kaneru tō tuhke tapoise eya xine, kameru tō roropa. Mame toytose ropa toto Jerusarē pona.

15

Zae ehtoh poko Asa nyrytamo (1 Tuisa 15.13-15)

¹ Morarame Ritonõpo Zuzenu tooehse Azaria Otete mūkuru pona.

² Toytose ynororo tuisa Asa zuruse. Ynara tykase ynororo eya:

– Tuisa Asa, Juta tō maro emero, etatoko pahne! Ritonõpo Izyraeu tō Esemý amaro xine mana, imaro awahtao xine. Zupiryhtao oya xine osenepōko oya xine mana. Yrome irumekaryhtao oya xine orumekatorỹko roropa mana.

³ Okynahxo samo tuhke jeimamyry Izyraeu tō Ritonõpo nymyry oneahmara mǎ toto, imaro oturukety pyra mǎ toto, tamorepaneke pyra, Aomiry pyra roropa toehse mǎ toto.

⁴ Yrome aetuarimarykohtao toeramase ropa toto Ritonõpo Izyraeu tō Esemý a. Tupise ynororo eya xine, mame tonese ropa ynororo.

⁵ Aetuarimarykohtao osetapakehpyra toh kynexine, ajoajohpākō nae exiryke emero nono po.

⁶ Imehnō ahno imepỹ nonory pōkō maro osetapakehpyra toh kynexine. Pata pōkō imehnō pata pōkō onyporemākapokehpyra toh kynexine. Ritonõpo poe etuarimāko toh kynexine.

⁷ Yrome orēpyra ehtoko! Penekehpyra ehtoko. Ākorehmatorỹko Ritonõpo mana oerohtohkō poko, kure rokē otyhkatohme.

⁸ Mame Azaria, Otete mūkuru omiry etaryke Asa a, tyjamihtase ynororo. Imehnō neponāmary xihpyry typahse eya Juta nonory po te, Pējamī nonory po roropa, pata tō po roropa tynapoityā ypy tō po Eparaī po. Okyno zahkatoh apō tukurākase eya Ritonõpo eahmatopo, Ritonõpo maro Oturutoh ēpataka.

⁹ Tuhke Izyraeu tō tooehse Asa maro ehtohme imehnō nonory poe, Eparaī nonory poe te, Manase nonory poe te, Ximeāo nonory poe roropa, Asa maro Ritonõpo ehtoh tonese eya xine exiryke. Mame mokaro tonehpose Asa a Juta tō maro Pējamī tō maro Jerusarē pona toto ytotohme oximōme.

¹⁰ Naeroro tōximōse toto Jerusarē po nuno 3mǎ po, 15me jeimamyry taropose Asa ahtao tuisame ehtoh poko.

¹¹ Mame moro ěmepyry ae okyno tō totapase eya xine 700me pui orutua komo te, 7 miime kaneru tō maro tynekarorykōme Ritonõpo a.

¹² Mame tōmirykō totapose eya xine Ritonõpo a, tytamuru tō Esemý a, ynororo rokē eahmatohme yronymyryme.

¹³ Tõmirykõ totapose roropa eya xine: Ritonõpo eahmary se pyra exikety ahtao, nohpo tomo te, orutua komo, poetohti tomo te, tuâtasehxo exikety ahtao, Ritonõpo eahmary se pyra ynororo ahtao totapasẽme exiry.

¹⁴ Mame opore tõsekarose toto Ritonõpo Tosẽkõ netaryme, tõmihpyrykõ omipona toexirykõ poko, jũme. Moromeĩpo tykohtase toto, tãkye toexirykõke, rueimo totose roropa eya xine.

¹⁵ Mokaro Juta tomo atãkyemãko toh kynexine tõmihpyrykõ ekaroryke Ritonõpo a. Tõsekarose toto eya zae ehtoõh poko se toexirykõke. Ritonõpo tupise eya xine aomiry omipona toehtoõkõme, tõsenepose ynororo eya xine, osepeme tyrise roropa toto eya tykatonomory tõ imeimehnõ ahno tõ maro.

¹⁶ Tynoty Maaka touse roropa tuisa Asa a, tuisa õme pyra ehtoõhme, tyneponãmary xihpyry tyripose eya exiryke, Asera nohpoimo, eahmatoõhme. Inyripohpyry takohse Asa a, tysahsahkase eya, mame moro tyahkase eya jakanahmã Keterõ po.

¹⁷ Emero neponãmary eahmatoõh onenahkara ahtao ro Asa a, Ritonõpo omiry tymoise eya toorikyry ponãmero.

¹⁸ Mame Ritonõpo Tapyĩ taka tumy nekarohpyry Ritonõpo a emero tonehse eya, uuru risemy roropa, parata risẽ maro tynekarotyã Ritonõpo a.

¹⁹ Mame osetapara ropa toh kynexine okynahxo, 35me jeimamyry tuisame Asa ehtoõh pona.

16

Etonatopõpyry Izyraeu tõ maro (1 Tuisa 15.16-22)

¹ Morarame 36me jeimamyry taropose tuisa Asa a ahtao Juta tõ esẽme, Paasa, Izyraeu tõ esẽ tomõse tysoutatu tõ maro Juta tõ nonory pona. Pata Rama tapurupitose eya, osema apururu se toexiryke, ytotoõpo Jerusarẽ pona.

² Morara exiryke tuisa Asa a uuru tapoise Ritonõpo Tapyĩ tao parata maro tytapyĩ tao roropa, morohne taropose eya tynekaroryme typoetory a Tamaxiku pona tuisa Pẽ-Hatate a ekarotoõhme, Xiria esemy a. Ynara tonyohse Asa a eya, tõmiryeme:

³ “Osepeme sehne kumy tõ saaro. Sero parata, uuru maro ynekaroryme mana oya. Naeroro tuisa Paasa epeme pyra exiko Izyraeu esemy. Anakorehmara awahtao, ytõko ropa mana ynonory poe.”

⁴ Morara kure kynexine tuisa Pẽ-Hatate a. Morara exiryke typoetory tuisary tõ taropose eya soutatu tõ maro etonatoõhme Izyraeu patary tõ maro. Ijõ tapoise eya te, Tã roropa te, Apeu-Maĩ te, Napatari nonory po roropa emero pata tõ tonahsẽ esaryme exiketomo.

⁵ Mame tuaro toehse Paasa ahtao moro poko Rama apuru tõ riry poko turumekase eya.

⁶ Mame Juta tõ tonehpose tuisa Asa a, emero porehme aehtoõhme Rama pona topu tõ puimase wewe roropa Paasa kyryrõpyry, Rama apururu risẽ kehko. Moro topu tõ ke wewe maro Mixipa tapuruse Asa a te, Kepa roropa.

Urutõ Hanani

⁷ Morarame moro toehse ahtao urutõ Hanani toytose oturuse tuisa Asa a, Juta tõ esemy a. Ynara tykase ynororo eya:

– Ækorehmaneme Xiria tuisary tyrise oya. Yrome Ritonõpo jamitunuru onenetupuhpyra mexiase. Morara exiryke Izyraeu tõ soutatu tõ toepase rokẽ owinoino.

⁸ Etiopia soutatu tõ Ripia tõ maro tuhke toh nexiase, ikyryrykõ kahu tõ tuhke roropa nexiase kehko, kawaru po soutatu tõ tuhke roropa toh nexiase. Yrome Ritonõpo tonetupuhse oya exiryke toto tyvoremkase oya.

⁹ Kokoro rokē sero nono pōkō enēko Ritonōpo mana emero porehme. Tyjमितunuru ekarōko mana yronomyryme aomiry omipona exiketomo a. Putupyra exikety sã myriase, naeroro taroino osetapakehpyra mase.

¹⁰ Morara kary etaryke tyya urutō zehno toehse Asa. Tymyhpose ynororo eya keti ke ēmatohme āpuruhpyry taka. Morara ahtao roropa imehnō Juta tō tyryhmapitose Asa a.

Tuisame Asa etyhpory
(1 Tuisa 15.23-24)

¹¹ Mame tuisa Asa nyrytã emero tuisame toehpitotopōpyry poe etyhpory pona, emero tymerose pape pokona esety Juta tō Izyraeu tō roropa Tuisary Ehtopōpyry.

¹² Mame 39me jeimamyry taropose ahtao eya tuisame ehtoh poko, tyrohsē popyra tapoise eya ipupuru poko. Ahmitahpyryme toehse, yrome morara ahtao ro Ritonōpo a eramara ropa tokurehse ynororo tukurākatoh ekaropose. Opi warōkomo a rokē tātakorehmapose eya.

¹³ Mame asakoro jeimamyry taropose ahtao toorihse ynororo.

¹⁴ Ekepyry tonēse kynexine zonētoh tao topu oramao, inaxikapohpyry ao tykyryryme Tawi patary po. Ixtaratu te kanera kehko roropa tyrise eya xine ekepyry maro zonētoh taka. Mame apoto konōto tyrise eya xine tuisamehxo aehtopōpyry enetupuhpotohme tyya xine.

17

Tuisa Josapa ehtopōpyry Juta tō esēme

¹ Morarame Josapa tuisame toehse tumy Asa myakāme. Tyjamihtase ynororo osewomatohme, Juta tō onyporemākara Izyraeu tō ehtohme.

² Soutatu tō tyrise eya typatary jamihmākō tao, Juta tō nonory po te, pata tō po roropa tumy Asa napoityã Eparāi nonory po.

³ Mame kure rokē Josapa tyrise Ritonōpo a jū ehtopōpyry sã exiryke tuisa exisenāme ahtao. Paau oneahmara kynexine,

⁴ tumy Esē Ritonōpo toahmase, aomihpyry omipona kynexine. Izyraeu tō tuisary nyrytã onypoehpyra kynexine.

⁵ Ritonōpo a jamihme Josapa tyripose tuisame, Juta tō esēme. Tynekarorykō tonehse Juta tomo a emero, ekarotohme eya. Naeroro tymōkomokehxo toehse ynororo, tuisamehxo roropa.

⁶ Tākye toehse ynororo Ritonōpo omipona toexiry poko. Imehnō neponāmary eahmatoh typahse eya, xikihme exiketō nohpo toponāmasē Asera enetupuhtoh Juta po typahse roropa eya.

⁷ Mame oseruao jeimamyry taropose ahtao eya tuisame ehtoh poko Ritonōpo omiry amorepananō tonyohse eya pata tō pona Juta pona. Ynara tonyohse eya: Pē-Haiu te, Opatia te, Zakaria te, Netaneu te, Mikaia, enara.

⁸ Mokaro maro rewita tō tonyohse roropa eya: Semaia te, Netania te, Zepatia te, Asaeu te, Semiramote te, Jonata te, Atonia te, Topia te, Tope-Atonia, enara. Ritonōpo maro oturuketō toytose roropa: Erisama te, Jeorāo, enara.

⁹ Ritonōpo Omiry tymerose pape pokona tarose tymaro xine. Mame Juta patary tō pona toytose toto, morotōkō amorepase Ritonōpo omiry poko.

¹⁰ Ritonōpo poe imehnō nonory pōkō Juta nonory zomye Josapa zuno toehse toto. Naeroro osetapara toh kynexine imaro.

¹¹ Tynekarory tō tonehse pirixteu tomo a parata roropa ekarotohme Josapa a kowenu epehpyryme. Imehnō arape tomo a kaneru tō tonehse 7.700me te, poti tō roropa 7.700me roropa.

¹² Tyjamihtase ro Josapa, tapyi jamihmā tyrise eya soutatu tō esaryme. Mōkomo esary tō roropa tyrise eya,

¹³ tonahsē itamurume esaryme. Mame tuaro exiketō tyrise eya Jerusarē po, orēpyra exiketomo, tuisame toto erohtohme.

¹⁴ Ynara toh kynexine tyekyry tō maro: Atina, Juta tō soutatu tō tuisaryme kynexine, 300 miume soutatu tō imaro kynexine.

¹⁵ Mokyro mykapo Joanā kynexine 280 miume orutua kō maro.

¹⁶ Imeīpo Amaxia kynexine, Zikiri mūkurume. 200 miume orutua kō imaro kynexine. Tamoreme tōsekarose Amaxia erohtohme Ritonōpo omipona.

¹⁷ Soutatu tō Pējamī tō poe tosēke toh kynexine Eriata, tuisame orēpyra exiketyme. Imaro 200 miume orutua kō kynexine typyreke tōsewomatohke, taky tō maro, pyrou tō maro, enara.

¹⁸ Etyhpyryme Jozapate kynexine. Tuisame kynexine 180 miume soutatu tō typyreke exiketō esēme.

¹⁹ Mokaro emero erohnōko toh kynexine Josapa poetoryme Jerusarē po. Imehnō soutatu tō roropa tyrise eya emero pata tō poro tapuruke exiketō po Juta nonory po.

18

Akape enaroximatopōpyry urutō Mikaia a (1 Tuisa 22.1-28)

¹ Morarame tuisa Josapa tymōkomoke toehse ahtao, topeke tuhke roropa toehse ahtao, tyekyry takorehmase eya pytatohme tuisa Akape Izyraeu tō esē ekyry maro.

² Moromeīpo tuhke pixo jeimamyry taropose ahtao Samaria pona toytose Josapa, Akape enese. Tuhke kaneru tō totapase Akape a pui tō roropa otuhtoh konōto ritohme Josapa tō eahmatohme imehxo aexiry enepotohme. Morarame Josapa toahmase Akape a tymaro ytotohme etonase pata Ramote-Kireate poremākatohme.

³ Tōturupose ynororo Josapa a:

– Oytory se pyra hma ymaro etonase pata Ramote maro?

Josapa a tozuhse, ynara tykase ynororo:

– Oytory se awahtao etonase ywy roropa amaro jytory se ase ypoetory soutatu tō maro ākorehmatohme, tykase.

⁴ Yrome osemazuhme sekaropone Ritonōpo Kuesēkomo a.

⁵ Mame urutō kō tykohmase Akape a, 400mākomo ekaropotohme.

– Oty zae exīko nae: jytory etonase Ramote maro, ytopyra exiry?

– Ytoko, tykase toto. – Orēpyra orīko Ritonōpo mana Ramote poremākapory poko.

⁶ Mame tōturupose Josapa, ynara tykase:

– Ritonōpo poe urutō pyra hnae ekaropotohme Ritonōpo a? tykase.

⁷ – Nae, mokyro esety Mikaia, Inira mūkuru. Yrome mokyro se pyra ase ipunaka, kure jehtoh poko onekaropyra aexiryke. Popyra rokē jehtoh ekarōko mana, tykase Akape.

– Morara kara exiko! tykase Josapa.

⁸ Mame typoetory tamuxime exikety tykohmase Akape a aropotohme Mikaia enehse.

⁹ Mokaro, tuisa tō asakoro, tuisa zupō kurā ke typorohse toh kynexine tuisa apō po, osa amerehmā po, Samaria omōtoht pūto. Mame toto ēpataka urutō kō oturūko toh kynexine.

¹⁰ Toiro mokyro kynexine Zetekia, Kenaana mūkuru. Iretyry tō tyrise eya kurimene risemy, ynara tykase ynororo Akape a:

– Ynara āko Ritonōpo mana: “Senohne iretyry ke xirio tō poremākāko mase ipunaka ōsetaparyhtao toto maro,” tykase.

¹¹ Morara tykase imehnō urutō kō emero:

– Ytotoko etonase Ramote pōkō maro. Toto poremākāko mase. Orēpyra orīko Ritonōpo mana, tykase.

¹² Morara ahtao mokyro, Akape naropohpyry Mikaia enehse ynara tykase eya:

– Mokaro urutō kō emero, orēpyra tuisa exīko mana, ekarōko mā toto. Moro saaro kaxiko omoro kure rokē oehtohme, tykase.

¹³ Yrome ynara tykase Mikaia eya:

– Ritonōpo rokē Imehxo Exiketyme mana. Inetaryme ynara āko ase oya, inekarory rokē ekarōko ase! tykase.

¹⁴ Mame toeporehkase Mikaia ahtao tuisa tō ēpataka, ynara tykase Akape eya:

– Mikaia, tuaro se ynanase tuisa Josapa maro, kure Ritonōpo a yna ytory etonase Ramote pōkō maro? Ytopyra ynanae? tykase.

Ynara tykase Mikaia:

– Oetonatoko. Orēpyra exīko matose Ritonōpo poe. Toto poremākāko matose.

¹⁵ Yrome tozuhse ynororo Akape a:

– Ajohpe pyra exiko Ritonōpo omiry ekaroryhtao ya. Tuhke rokē morara tykase ywy oya.

¹⁶ Mame ynara tykase Mikaia eya:

– Izyraeu tō soutatu tō enēko ase sapararahme ypy tō poro kaneru tō samo tosēke pyra. Ynara tykase roropa Ritonōpo ya: “Mokaro orutua kō tosēke pyra mā toto. Ah nytō ropa toto tosaka xine, torētyke pyra,” tykase.

¹⁷ – Morara yka, tykase Akape Josapa a, – toipe mā ynororo. Omi kurā onekaropyra mana ypoko. Omi popyra rokē ypoko ekarōko mana.

¹⁸ Tōturuse ro Mikaia, ynara tykase:

– Seromaroro Ritonōpo omiry etatoko kēty! Ritonōpo eneno typorohse tuisa apō po kapu ao. Imaro ipoetory tō, inenyohtyā xikihme toh nexino.

¹⁹ Mame tōturupose Ritonōpo: “Onoky Akape enekunohnōko nae, aytotohme Ramote pona, totapasēme aehtohme moroto?” tykase. Mame tozuhse ynororo inenyohtyamo a tōsenetupuhtoh komo. Imehnomo a tyoro turuse.

²⁰ Etyhpyryme toiro mokyro tōsenepose. Ynara tykase ynororo: “Ywy Akape enekunohnōko ase,” tykase. Mame tōturupose Ritonōpo a: “Otāto?” tykase.

²¹ Mokyro a tozuhse: “Ywy ytōko ase Akape poetory urutō komo a, toto ritohme ajohpe. Mame ajohpe rokē oturūko mā toto,” tykase. Naeroro tonyohse ynororo Ritonōpo a: “Ytoko, Akape enekunohse. Enekunohnōko mase rahkene.”

²² Mame tōtyhkase Mikaia ynara karyke Akape a:

– Tuisa Akape, Ritonōpo nyrihpyry enēko mase seromaroro. Opoetory tō urutō kō emero enekunohnōko mā toto. Yrome tōmihpyry ae ro oya oorihmanohpōko Ritonōpo mana.

²³ Morarame urutō Zetekia toytose Mikaia a, ēpāmase tomary ke, mame tōturupose:

– Otara ahtao toytose Ritonōpo Zuzenu ywinoino, oturuse amaro? tykase.

²⁴ – Zuarō exīko mase, otonēse oytoryhtao tapyi taka, mya osa tapyi taō taka, tykase Mikaia.

²⁵ Mame takorehmane taropose tuisa Akape a Mikaia apoise:

– Mose apoiko arotohme Amō a, pata kowenatu a, tuisa mūkuru Joaxi a roropa.

²⁶ Toto zuruta: mose ēmatoko āpuruhpyry taka. Wyi rokē ekarotoko eya tuna maro kure rokē joehtoh pona ropa, tykase.

²⁷ Ynara tykase Mikaia:

– Kure rokē ooepyry ropa ahtao, jomiry ae oturupyra Ritonōpo exiry!

Mame ynara tykase ropa ynororo:

– Otato ehtoko jomihpyry poko! tykase.

Akape orihtopōpyry

(1 Tuisa 22.29-35)

²⁸ Morarame toytose tuisa Akape tuisa Josapa maro etonase pata Ramote-Kireate pōkō maro.

²⁹ Ynara tykase Akape Josapa a:

– Osetapatoh taka kytoryhtao, tyoro upo amurũko ase juaro pyra imehnõ ehtohme. Yrome oupõ kurã, tuisa zupõ amurũko ro mase, tykase.

Naeroro Izyraeu tõ esë toytose etonatoh taka tyoro upo ke tamuruse.

³⁰ Mame mokyro Xiria esë ynara tykase takorehmananomo a, kahu aronanõ tuisary tomo a: “Imehnõ onetapara ehtoko, Izyraeu esë rokẽ etapatoko,” tykase.

³¹ Naeroro tuisa Josapa tonese ahtao eya xine, Izyraeu tõ esemy ynororo tokarose eya xine repe. Tokahmase ynororo eya xine etapatohme. Yrome kui tykase ahtao typynanohse ynororo Ritonõpo a. Osetapaketõ toeramase ropa ewinoino,

³² tonetupuhse eya xine, Izyraeu tuisary kara. Naeroro onekahmara toehse toh kynexine.

³³ Yrome pyrou tusarah tykase soutatu xirio a tuisa Akape onenepyra ahtao ro. Akape tuose aosewomatoh kuroko. Kui tykase tykahu arone a:

– Tuose ywy! Eramako, kuaroko taroino etonatoh poe, tykase.

³⁴ Mame tõsetaparyhtao ro tuisa Akape takorehmase eya xine xikihme aehtohme tykahu ao ëmyty xirio tõ wino, ikohmä pona. Mame tykohmäse ahtao toorihse ynororo.

19

Josapa zupokatopõpyry urutono a

¹ Moromeïpo tuisa Josapa Juta tõ esemy toytose ropa kure rokene tytapyĩ konõto taka Jerusarẽ pona.

² Mame urutõ Jeu Hanani mükuru toytose oseporyse tuisa maro, ynara tykase ynororo eya:

– Zae oya nae popyra exiketõ akorehmary oya, osepeme oexiry Ritonõpo epetõkara maro? Onyrihpyry pokoino awãnohnõko Ritonõpo mana.

³ Yrome morara ahtao ro toitoine onyrytyã kure ro nase, ahno naxikatyã tyneponãmarykõme Asera nohpo eahmatoh tonõ tonahkapose oya te, Ritonõpo omiry omipona tukuhse roropa oya. Morara kure nase.

Josapa zae ehtoh kukuru

⁴ Jerusarẽ po tosake tuisa Josapa ahtao ro toytoytose ynororo Juta tõ enese pata tõ po ikurenae Peresepa poe inikahpozakoxi ypy tõ pona, Eparaĩ po. Toerohse ynororo Izyraeu tõ akorehmary poko eramatohme ropa Ritonõpo tytamuru tõ Esemey omipona ropa.

⁵ Zae exiketõ juize tõ tyrise eya Juta patary tõ po, pata tõ tapuruke exiketõ po.

⁶ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Tomeseke ehtoko ahno apiakaryhtao oya xine, Ritonõpo poe zae ehtoh menekãko matose, ahno poe rokẽ pyra. Ritonõpo amaro xine mana zae ehtoh zupiryhtao oya xine.

⁷ Ritonõpo Imehxo Exikety enetupuhtoko. Mame tomeseke ehtoko ahno nyrytyã apiakary poko. Ynara se pyra Ritonõpo mana: zae pyra ehtoh poko exiketomo te, asakoro omoxinety kuhtopo te, asakoro zumo ehtoh kuhtoh ke roropa imehnõ apiakaryhtao.

⁸ Jerusarẽ po rewita tõ tymenekase Josapa a, oturuketõ maro te, tamuximãkõ roropa ahno apiakaneme toto erohtohme: Ritonõpo omihpyry omipona ehtoh poko te, atae pyra toehse ahno ahtao pata tõ po, enara.

⁹ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonõpo enetupuhtoko Oesëkõ Imehxo Exiketyme. Mame erohtoko ipoetoryme samo, yronymyryme aomiry omipona, emero poko oerokurukohtao.

¹⁰ Morarame imehnõ Izyraeu tõ tooehse ahtao oya xine imehnõ pata tõ poe ahno etapatopõpyry ekarose te, imepÿ azahkuru ehtopõpyry ekarose roropa, Ritonõpo omiry omipona pyra ahno aexihpyry, toto amorepatoko tomeseke samo, tuaro toto ehtohme zae ehtoh poko toto apiakaryhtao, awãnohpyra xine Ritonõpo ehtohme. Mame zae Ritonõpo nyripohpyry riryhtao oya xine kure rokẽ oritorÿko Ritonõpo mana.

¹¹ Oturuketō tuisamehxo exikety Amaria zae ehtoh waro exiketyme mana Ritonōpo nyriphopyry poko. Kowenatu Zepatia, Iximaeu mūkuru, Juta tō esemy imehnō ezuhtoh waro exikety imehxo mana. Rewita tō akorehmāko mā toto juize tō omihpyry omipona toto ehtoh poko. Orēpyra ehtoko. Jomiry omipona ehtoko. Mame ākorehmatorŷko Ritonōpo mana zae ehtoh poko oehtohkōme.

20

Etonatopō Etō tō maro

¹ Moromeīpo moapita tō toytose amonita tō maro, meunita tō maro Juta tō nonory pona osetapase.

² Mame orutua kō tooehse tuisa Josapa zuruse. Ynara tykase toto eya:

– Soutatu tō tuhke tooehse Etō nonory poe tuna konōto Aorikyhpyry moinō poe amaro osetapase. Pata Hazazāo-Tamara typoremākase eya xine. Moro pata esety akorō kynexine Ēketi.

³ Enaromŷke toehse Josapa. Tōturuse ynororo Ritonōpo maro, tuaro ehtoh ekaropotohme. Moromeīpo otuhpyra Juta tō tyripose eya tōtururukōke Ritonōpo a.

⁴ Tōximōse toto takorehmapotohkōme Ritonōpo a; Juta tō patary tō poe emero tooehse toh kynexine Jerusarē pona.

⁵ Mame zara tyrisenā po Ritonōpo Tapyī ēpataka tōximōse Juta tomo te, Jerusarē pōkō maro. Mame toto rānao xikihme toehse Josapa,

⁶ tōturuse ynororo Ritonōpo a, ynara tykase:

– Ritonōpo yna tamuru tō Esemy! Ritonōpome mase, kapu Esemy, sero nono ro-ropa emero nonory pōkō Esēme mase. Jamihme mase, orēpyra mase, imehnō emero poremākāko mase.

⁷ Yna Esēme mase Ritonōpo. Sero nono pōkō mya taropose oya, opoetory tō, Izyraeu tō esaryme sero nono ehtohme, jūme oepe Aparāo pakomotyā esaryme ehtohme.

⁸ Tōsesarise toto taro. Mame Tapyi Kurā tyrise yna a oeahmatohme, imehxo oehtoh enepotohme. Ynara tykase yna:

⁹ popyra ehtoh toehse ahtao yna wānohtohme, osetapatopo te, tyrohsemy te, omise ehtoh roropa, morohne toehse ahtao yna a, xiaro oximōme oehnōko ynanase sero Tapyi ēpataka, oeahmatoh esaryme exiryke. Mame oturūko ynanase oya yna etuarimaryhtao ro yna akorehmatohme oya. Mame etāko mase, yna pynanohnōko mase.

¹⁰ – Seromaroro yna nonory pōkō maro osetapāko amonita tomo te, moapita tō maro, etomita tō maro. Ejitu poe yna tamuru tō tarose ahtao oya, mokaro nonory pona toto anaropopyra mexine. Naeroro mokaro nonory ehpikuroko rokē yna tamuru tō toytose. Mokaro onenahkara toh kynexine.

¹¹ Seromaroro yna epehmāko mā toto: yna maro osetapāko mā toto yna aropotohme sero nono poe, jūme onekarohpyry yna esaryme.

¹² Yna Esēme mase Ritonōpo! Mokaro zuānohko, jamihme pyra yna exiryke, osewomary waro pyra ynanase, imoihme mokaro soutatu tō exiryke. Yna poremākāko mā toto. Yna atakorehmary waro pyra ynanase. Yrome oya osekarōko ynanase. Ajohpāme sā yna akorehmako!

¹³ Mame orutua kō Juta tō emero moroto kynexine typyxiākō maro, typoenō maro Ritonōpo Tapyī ēpataka.

¹⁴ Mōtoino rokē Ritonōpo Zuzenu tyhtose rewita pona moroto oximōmākō rānao. Mokyro esety Jaazieu, Asape ekyry, Zakaria mūkuru, Penaia paryme, Jeieu pary mūkuru, Matania pary.

¹⁵ Ynara tykase Jaazieu:

– Juta pōkomo, Jerusarē pōkō maro, tuisa Josapa roropa, etatoko pahne! Ynara āko Ritonōpo Kuesēkomo: “Oserehpyra ehtoko! Mokaro soutatu tō imoihmākō zuno pyra ehtoko. Poremāpyra roropa ehtoko. Amaro xine pyra, osetapāko mā toto ymaro.

¹⁶ Kokoro ytotoko osetapase mokaro maro aepyrykohtao onuhtoh Zize pona. Oseporŷko matose toto maro jakanahmā etyhpyry po ona tonorē Jerueu etonie.

¹⁷ Mame tōseporyse toto ahtao osetapara exīko matose. Tehme rokē ehtoko moroto. Ritonōpo Oesēkomo a opynanopyrykō enēko matose. Juta tomo, Jerusarē pōkomo, oserehpyra ehtoko. Enaromyra ehtoko; kokoro ytotoko oepetōkara poremākapose, ywy, Ritonōpo, amaro xine exīko ase,” tykase.

¹⁸ Mame tosekumuru po typorohse tuisa Josapa ěmyty nono pokoxi; imaro Juta tō emero Jerusarē pōkō maro tosekumuru po typorohse toto Ritonōpo Tosēkō ěpataka, Ritonōpo eahmatohme.

¹⁹ Mame rewita tō, Koate pakomotyā te, Kora pakomotyā roropa toexikihmase, opore Ritonōpo Izyraeu tō Esē toahmapitose eya xine.

²⁰ Yrokokoro pakeimo toytose toto ona tonorē pona Tekoa pūtokoxi. Aytorykohtao tōturuse Josapa toto netaryme. Ynara tykase ynororo:

– Juta tomo, Jerusarē pōkō roropa, etatoko pahne! Zae Ritonōpo ehtoh enetupuhtoko, Oesēkomo. Mame oewomatorŷko mana. Urutō kō, ipoetory tō zae ehtoh enetupuhtoko. Mame orēpyra exīko matose.

²¹ Mame ekaropoxīpo ahno a, eremiaketō tymenekase Josapa a, tupōkō kurā tamurupose eya xine toytotohme soutatu tō esemazupurume, Ritonōpo eahmaryme. Ynara eremiāko toh kynexine:

“Ritonōpo eahmatoko, Kuesēkomo, Kypyno xine exiry jūme exikehpyra mana.”

²² Mame mokaro eremiapitoryhtao Ritonōpo eahmaryhtao Ritonōpo poe tōsetapase toto oxime rokene moapita tomo, amonita tō maro te, etomita tō maro roropa. Ty-poremākase toto Ritonōpo a.

²³ Mokaro amonita tomo te, moapita tō maro tōsetapase toto etomita tō maro. Tonahkase toto eya xine. Moromeīpo amonita tō tōsetapase moapita tō maro. Tōsenahkase toto.

²⁴ Mame Juta tō soutatu tō toeporehkase ahtao kaetokō pona, ona tonorē po, tōsenuhmase toto topetōkara ekepyā tonese eya xine sapararahme nono po; toorihse toto emero.

²⁵ Mame toytose Josapa, ipoetory tō maro toto mōkomohpyry apoise, topekōkara mōkomohpyry. Pui tōkehko tonese eya xine te, soutatu tō pyre te, upo te, joia tomo, enara. Oseruao ěmepyy taropose eya xine mōkomo arory poko, yrome itamurume exiryke emero toto mōkomohpyry anarosaromepyra toh kynexine.

²⁶ Mame asakoropane ěmepyy ae tōximōse toto jakanahmā Peraka po Ritonōpo eahmatohme. Morara exiryke moro jakanahmā tosehapse Perakame; Peraka kary: Ritonōpo eahmatohme mana.

²⁷ Moromeīpo toeramase ropa soutatu tomo, Juta tomo, Jerusarē pōkō maro, tuisa Josapa toto esemazupurume kynexine. Tākye rokē toytose ropa toto Jerusarē pona ropa. Tātākyemase toto topekōkara typoremākapose Ritonōpo a exiryke. Morara exiryke orēpyra toehse toto.

²⁸ Toeporehkase toto ahtao pata Jerusarē pona toytose toto Ritonōpo Tapyī taka eremiatoh tonō maro, haapa tō totose te, rira tomo, rue tomo, enara.

²⁹ Morarame imehnō ahno tuaro toehse ahtao Izyraeu tō epetōkara poremākatopōpyry poko Ritonōpo a enaromŷke toehse toto.

³⁰ Naeroro osetapara ropa Juta tō toehse tuisame Josapa ahtao ro osepeme toto tyrise Ritonōpo a, emero katonō nonory pōkō maro.

Tuisa Josapa etyhpory
(1 Tuisa 22.41-50)

³¹ 35me jeimamyry nae Josapa ahtao tuisame toehse Juta tō esēme. Mame 25me jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jeny Azupa kynexine Xiri ēxiry.

³² Zae rokē kynexine Josapa Ritonōpo neneryme, jumy Asa ehtopōpyry saaro.

³³ Yrome imehnō neponāmary eahmatoh onenahkara tokurehse ynororo. Mokaro Juta tō yronymyryme eramara ropa toh kynexine Ritonōpo eahmatohme rokene, tyta-murukō Esemy.

³⁴ Imehnō Josapa nyrytā, tuisame aexipitory poe etyhpory pona, tymerose pape pokona esety Jeu, Hanani mūkuru Ehtopōpyry, imepỹ pape ao esety Izyraeu tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

³⁵ Tuisa Josapa, Juta tō esemy, osepeme toehse tuisa Akazia, Izyraeu tō esē maro. Yrome itamurume Akazia nyrytā popyra kynexine.

³⁶ Tātakorehmase toto wapu tō riry poko Expania pona ytotohme. Moro wapu tō tyrise Eziō-Kepea po.

³⁷ Yrome Ritonōpo poe urutō Erieze, Totawa mūkuru, tōturuse Josapa a, ynara tykase:
— Onyrytā enahkapōko Ritonōpo mana osepeme toehse oexiryke Akazia maro, tykase.

Mame morohne wapu tō toehmose kehko. Expania pona ytopyra tokurehse toto.

21

¹ Mame Josapa toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh taka, Tawi patary po. Imūkuru Jeorāo tuisame toehse tumy myakāme.

Tuisa Jeorāo Juta tō esemy
(2 Tuisa 8.16-24)

² Jeorāo, tuisa Josapa mūkuru, Juta tō esemy, takorōke kynexine 6me: Azaria, Jeieu, Zakaria, Azariau, Mikaeu, Sepatia, enara.

³ Uuru tōkehko mōkomo roropa tokarose jūkomo a tumūkuru tomo a. Pata tapuruke jamihme exiketō tokarose eya xine, toiro imūkuru toiro pata tuisaryme ehtohme Juta po. Mame Jeorāo osemazupu tumūkuru tyrise tymyakāme Juta tō esēme.

⁴ Mame jamihme toehse Jeorāo ahtao Juta tō tuisaryme takorō tō totapapose eya emero, imehnō Izyraeu tō tamuximākō maro.

⁵ 32me jeimamyry Jeorāo nae kynexine tuisame toehse ahtao. Mame 8me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po.

⁶ Ipyty tuisa Akape ēxiryne kynexine. Naeroro Akape tō ehtopōpyry sã imehnō Izyraeu tō tuisary tō ehtopōpyry sã roropa popyra ehtoh poko kynexine ynororo, Ritonōpo omiry omipona pyra.

⁷ Yrome tuisa Tawi pakomotyã enahkapory se pyra Ritonōpo kynexine tōmihpyry etapopotōpyry pokoino typoetory Tawi a, “Omūkuru tō apakō roropa tuisame exikeh-pyra mã toto,” katopōpyry ae ro.

⁸ Mame Jeorāo tuisame ahtao etomita tō typenekehse Juta tō poetoryme toexirykō poko. “Yna esē karame mexino,” tykase toto Jeorāo a.

⁹ Naeroro Jeorāo toytose soutatu tō maro tykahu tō maro emero osetapase Etō nonory pōkō maro repe. Mame moroto tomyehmase ynaroro etomita tō soutatu tomo a. Yrome koko tutūtarykō tukuhse eya xine kahu aronanō maro. Tutūtase tahtao xine toepase toto. Sapararahme toepase ipoetory tō tytapyīkō taka ropa.

¹⁰ Morotoino etomita tō Juta poetory tōme exipyra ropa toehse toh kynexine. Mame morara ahtao pata Ripina pōkō roropa Juta tō tuisary turumekase eya xine. Moro sã toehse Ritonōpo turumekase Jeorāo a exiryke, tytamuru tō Esemy.

¹¹ Imehnõ neponãmary eahmatoh tyrise eya Ritonõpo myakãme ypy tõ po Juta po. Mame Juta tõ takorehmase eya Jerusarẽ põkõ maro tyyrypyrykõ poko toto ehtohme, Ritonõpo omipona pyra toehse toto.

¹² Mame urutõ Eria a pape tymerose Jeorão neneryme, ynara tykase ynororo:

– Ynara ãko Ritonõpo atamurukõ Tawi Esẽ oya: “Onyriry omy tuisa Josapa nyrytyã sã pyra mana te, atamuru tuisa Asa nyrytyã sã pyra roropa mana.

¹³ Yrome Izyraeu tõ tuisary tõ nyrytyã popyra typoehse oya. Juta tomo Jerusarẽ põkõ roropa takorehmase oya imehnõ neponãmary eahmatohme eya xine Izyraeu tõ tuisary tõ samo. Åkorõ tõ roropa metapase, orutua kõ kure aexityamo, omotye kuhse.

¹⁴ Naeroro awãnohtorỹko xihpyryme Ritonõpo mana, Juta tomo te, opoenõ roropa te, opyxiã roropa, omõkomory enahkãko roropa mana.

¹⁵ Omoro roropa etuarimãko mase tyrohsẽ zetunuru ke. Awahxirirĩ jetuhxo exiõko mana itõtatoh pona awakuru ae.”

¹⁶ Mame pirixteu tomo arape tõ maro moroto toh kynexine etiope tõ esary pũto tuna konõto ehpio. Ritonõpo poe Jeorão zehno toehse toh kynexine.

¹⁷ Juta tõ nonory pona toytose toto osetapase. Tuisa Jeorão typoremãkase eya xine, itapyĩ tae imõkomory emero tarose eya xine. Tynamotokõme Jeorão poenõ tarose eya xine ipyxiã roropa. Imükuru akomihpyry, Akazia rokẽ tynomose eya xine.

¹⁸ Moromeĩpo tyrohsẽ ke Jeorão tuãnohse Ritonõpo a, zuahxirirĩ kure pyra toehse, opi pona pyra exikety.

¹⁹ Kokoro rokẽ jetuhxo toehse eya, mame asakoro jeimamyry exisasaka taropose ahtao jetũ itamurume toehse rahkene, zuahxirirĩ tutõtase zuakuru ae, toorihse ynororo. Ipoetory tõ apoto onyripyra, xitara roropa toh kynexine toorihse ynororo ahtao.

²⁰ 32me jeimamyry nae Jeorão kynexine tuisame toehse ahtao Juta tõ esẽme. Mame 8me jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarẽ po. Toorihse ynororo ahtao emynyhmaro toh kynexine. Ekepyry tonẽse eya xine Tawi Patary po. Yrome tuisa tõ zonẽtoh tao pyra tonẽse ynororo.

22

Tuisa Akazia Juta tõ esemy (2 Tuisa 8.25-29; 9.27-29)

¹ Tuisa Jeorão mükuru tõ totapase arape tomo a toytose toto ahtao Jerusarẽ poremãkapose. Akazia rokẽ, Jeorão mükuru akomihpyry tõxinamase kynexine. Naeroro tutuisarykõme Akazia tyrise Jerusarẽ põkomo a jũ myakãme.

² 22me jeimamyry nae kynexine tuisame toehse ahtao. Mame toiro jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarẽ po.

³ Jeny Ataria kynexine, tuisa Akape õxiry, tuisa Oniri pary, Izyraeu tuisaryme exiketomo. Zae pyra tamorepase Akazia jeny a, naeroro azahkuru inyriry kynexine Akape tõ nyrytyã samo.

⁴ Akape tõ nyrytyã samo iiryryryme kynexine Akazia, Ritonõpo omipona pyra. Ynara exiryke, jummy toorihse ahtao, imehnõ Akape ekyry tõ tooehse eya akorehmatohme, amorepaneme roropa toto ehtohme. Mokaro pokoino tonahkasẽme toehse ynororo.

⁵ Morarame takorehmananõ omihpyry ae toytose ynororo Jorão, Akape mükuru akorehmase soutatu tõ maro Ramote-Kireate pona etonatohme, tuisa Hazaeu, Xiria esẽ poremãkapose. Mame Jorão tuose repe etonatoh po tahtao, yrome orihpyra kynexine.

⁶ Naeroro toytose ropa typataka Jezereu pona osepinohtose ropa. Mame eya toytose Akazia, enese.

⁷ Yrome Ritonõpo poe Akazia orihtoh exiry Jorão maro ahtao. Toeporehkase tahtao Akazia toytose Jorão maro oseporyse Jeu, Ninixi mükuru maro. Ritonõpo nymenekahpyryme Jeu kynexine Akape tõ enahkatohme.

⁸ Mame Akape ekyry tō etaparyhtao Jeu a, Ritonōpo nyripohpyry ae ro, Juta tō tamuxi tō tonese eya, Akazia patū tō maro. Akazia maro tooehse toh kynexine osenuhmase. Mame totapase toto Jeu a emero.

⁹ Mame Akazia zupiryhtao tonese eya xine Samaria po tōtonēse. Tonehse ynororo Jeu a, mame totapase eya xine. Ekepyry tonēse eya xine Josapa parỹpyryme exiryke, yronymyryme Ritonōpo omiry omipona Josapa kynexine. Morarame Akazia ekyrỹpyã pyra kynexine tuisame ehtohme Juta tō esēme.

Tuisame Ataria Juta tō esemy
(2 Tuisa 11.1-3)

¹⁰ Morarame tuisa Akazia eny, Ataria, tuaro toehse ahtao tumūkuru etapatopōpyry poko, tyekyry tō tonahkapose eya toiroro toehtohme tuisa myakāme.

¹¹ Toiro Akazia ekepyry mūkuhpyry rokē onetapara kynexine, poeto pitiko, esety Joaxi. Typynanohse ynororo Jeosepa a, aorihyã tuisa Jeorão ěxiry, Akazia oryxiry, onetapara mokyro kunumuxi ehtohme. Jeosepa oturukety Joiata pytyme kynexine. Omatome tarose ynororo nyhtoh taka, Ritonōpo Tapyĩ taka. Morarame moro tao tonēse ynororo autuhmane maro, onenepyra Ataria ehtohme. Morara exiryke mokyro onetapara kynexine.

¹² 6me jeimamyry taropose Joaxi a tonēse Ritonōpo maro Oturutoh tao, towomananō maro. Morara ahtao Ataria tuisame toerohse tumūkuru myakāme.

23

Ataria tuisame ehtoh enahkatopōpyry
(2 Tuisa 11.4-16)

¹ Morarame 6me jeimamyry taropose ahtao Joiata a, Ritonōpo maro oturukety, tōsenetupuhse ynororo Joaxi riry poko tuisame. Soutatu esē 5mākō tykohmase tyya tōsenetupuhtoh ekarotohme eya xine atae toto ehtohme atakorehmatohme: Azaria, Jeorão mūkuru; Iximaeu, Jeoanã mūkuru; Azaria, Opete mūkuru; Maaseia, Ataia mūkuru; Erisapate, Zikiri mūkuru, enara. Ÿme toh kynexine.

² Naeroro Juta patary tō poro toytose toto rewita tō enehse, oxiekyrymākō maro, tamuximākō maro Jerusarē pona.

³ Tōximōse toto Ritonōpo maro Oturutoh tao. Moroto Ritonōpo neneryme tōsekarose toto zae rokē toehtohkōme Joaxi maro, tuisa mūkuru, akorehmatohme. Ynara tykase Joiata oturuketō esemy eya xine:

– Mose Joaxi, tuisa mūkuru, tykase. Tonepose ynororo eya xine. Tuisame mose ro Ritonōpo omihpyry ae ro tuisa Tawi parỹpyry poko.

⁴ Ynara tyrīko sytatose. Oturuketō tooehse ahtao rewita tō maro erohse oserematoh ae, oseruao oximōmākōme atapiakāko sytatose, toiro zokonaka omōtoh enēko Ritonōpo Tapyĩ omōtoh eraseme.

⁵ Imepỹ zokonaka tuisa tapyĩ konōto enēko, eraseme. Akoĩpyry tehme exīko Apō Omōtoh tao eraseme. Imoihmākō oximōnōko Ritonōpo Tapyĩ ěpataka, zara konōto po.

⁶ Ahno emero omōpyra mã toto Ritonōpo Tapyĩ taka, Osa Kurã taka. Oturuketō rokē rewita tō maro toerokurukō poko toto ahtao, omōnōko mã toto tapiakase toto nuriame pyra Ritonōpo a exiryke. Yrome imehnō emero Ritonōpo omihpyry ae ro omōsaromepyra mã toto.

⁷ Mame rewita tō tuisa ewomananōme exīko, tuisa zomye, tytapemake tomahpōke. Tuisa maro rokē exīko mã toto otokohne aytoryhtao. Mame Ritonōpo Tapyĩ taka tomomyry kukuruhtao ahno a totapasēme exīko mã toto.

⁸ Mame rewita tomo imoihmākō maro Joiata omihpyry omipona toehse. Mame toerohkehse toto ahtao oserematoh po toerohtohkō onurumekara toh toehse. Naeroro typoetoke exiketō tuhke typoetoke toehse oehsenākō maro, aotyhkatyã maro.

⁹ Warata tō te, osewomatoh roropa tokarose Joiata a soutatu tuisary tomo a. Tuisa Tawi kyryrỹpyry tō kynexine, tukurākase rokē Ritonōpo Tapyĩ tao.

¹⁰ Mame typyreke exiketō tyrise eya Ritonōpo Tapyĩ ěpataka tuisa ewomatohme.

¹¹ Mame Joaxi tonehse Joiata a jarānaka, parimā tyrise eya zupuhpyry pona. Mame pape tokarose eya tymerose zae tuisame ehtoh exiry poko. Moro sã tuisame tyrise ynororo eya xine. Mame azeite ke typopase Joaxi, Ritonōpo maro oturukety, Joiata a, imūkurukō maro. Mame tykohtase toto emero: “Tuisamehxo kurã mase! Okynahxo tuisame exiko!” tykase toto.

¹² Mame ahno kohtary totase tuisa noty Ataria a, soutatu tō imehnō roropa oseahmāko toh kynexine. Toytose ynororo Ritonōpo maro Oturutoh taka, moroto imoihmākō kynexine.

¹³ Moroto tuisa exisenã tonese eya xikihme Saromão nyrihpyry xikihmã myhtokoxi, Ritonōpo maro Oturutoh omōtoh tao. Tomyehmase ynororo soutatu tō esē tomo a, rueimo etonanomo a roropa, imehnō emero oseahmāko toh kynexine, kohtāko, rue etōko roropa. Rewita tō, Ritonōpo Tapyĩ tao eremiaketō rue tōkehko etōko toh kynexine, imoihmākō akorehmāko Ritonōpo eahmary poko. Mame typoremāse exikety sã tupō tyxihkase Ataria a, tykohtase roropa ynororo:

– Zae pyra matose! Popyra matose! Sero popyra onyrytyã epehmāko matose! tykase.

¹⁴ Ataria etapapory se pyra Ritonōpo maro oturuketō tuisary Joiata kynexine Ritonōpo maro Oturutoh zarā po. Naeroro ynara tykase ynororo soutatu tō erase tomo a:

– Mose arotoko jarānaka, soutatu tō atakenaka exiketō rānakuroko. Ipynanopyry se exikety nae ahtao mokyro etapatoko, tykase.

¹⁵ Mame mokyro nohpo tapoise eya xine, tarose eya xine tuisa tapyĩ taka. Mame moroto kawaru tō omōtoh po totapase ynororo.

*Zae ehtoh poko toto ripotopōpyry Joiata a
(2 Tuisa 11.17-20)*

¹⁶ Morarame tuisa Joaxi maro, imoihmākō maro takorehmase Joiata a osekarotohme Ritonōpo a, ipoetoryme ehtohme. Ynara tykase toto: “Ritonōpo yna Esemy, opoetoryme rokē ynanase ōmipona yna ehtohme,” tykase.

¹⁷ Morarame toytose imoihmākō Paau eahmatoh taka, moro tapyi tomase eya xine. Okyno zahkatoh tomase roropa eya xine, ahno neponāmary maro. Mame Paau poko pyaxime exikety Matã totapase eya xine, tynekarory zahkatoh ěpataka.

¹⁸ Mame Ritonōpo maro oturuketō rewita tō roropa tymenekase Joiata a erohtohme Ritonōpo Tapyĩ poko. Tuisa Tawi nyrohmanohpotopōpyry ae ro tyripose toto Joiata a okyno tō zahkary poko tynekarorykōme Ritonōpo a, Moeze nyriphopyry ae ro eremiatoh poko eahmatoh poko roropa.

¹⁹ Soutatu tō tyrise Joiata a eraseme toto ehtohme, Ritonōpo maro Oturutoh omōtoh tao, moro taka nuriame exiketō onēmapopyra ehtohme.

²⁰ Mame soutatu tō tuisary tō maro, tuisa ewomananō maro, tuisa tapyĩ erase tō maro, tuisa tarose Joiata tomo a, Ritonōpo maro Oturutoh tae, tuisa tapyĩ taka. Imoihmākomo a tokahmase toto. Mame tomōse toto omōtoh konōto ae, tuisa porohtoh pona typorohse tuisa kynexine.

²¹ Imoihmākō tãkye toh kynexine. Moro pata mynytyme toehse, Ataria totapase exiryke.

24

*Tuisame Joaxi ehtopōpyry Juta tō esēme
(2 Tuisa 12.1-16)*

¹ Morarame 7me jeimamyry Joaxi nae ahtao, tuisame toehse Juta tō esēme. 40me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po.

² Jē kynexine Zipia, Peresepa pono. Ritonõpo omipona Joaxi kynexine isene ro oturukety Joiata ahtao.

³ Asakoro nohpo tō tymenekase Joiata a tuisa Joaxi pyxiãme. Toemũkuase Joaxi imũkuru tomo ãxiry tomo, enara.

⁴ Morarame okynahxo tuisame Joaxi ahtao Ritonõpo Tapyĩ kurãkary se toehse ynororo.

⁵ Ritonõpo maro oturuketõ tonyohse eya rewita tō maro Juta patary tō pona toto ytotohme tineru apoitohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytotoko ahno nekarohpyry apoitohme jeimamyry ae Ritonõpo Tapyĩ kurãkatoh epehmatohme. Axĩ ke tyritoko moro, tykase repe.

Yrome axĩ pyra toh kynexine, taryporyke pyra.

⁶ Naeroro oturuketõ tuisary Joiata tykohmase tyya ekaropotohme:

– Oty katohme tineru anapoipyra rewita tō nexiase, ahno nekarohpyry Moeze omihpyry ae, Ritonõpo Tapyĩ kurãkatohme?

⁷ (Mokyro Ataria a, popyra aexihpyry, imehnõ imaro aexityamo a roropa Ritonõpo Tapyĩ tyryhmase. Ritonõpo kyryry kurã tapoise roropa eya xine tyneponãmarykõ Paau eahmatohme.)

⁸ Mame kaxo tyripose tuisa a tineru ãme, Ritonõpo Tapyĩ omõtoho tao tyritohme, jarao.

⁹ Mame omi arone tonyohse Jerusarẽ pona, Juta tō patary tō poro roropa morotõkõ emero tynekarorykõ tineru, enehpotohme Ritonõpo a, Moeze, Ritonõpo poetory, nyriphpyry ae ro ona po.

¹⁰ Tãkye toehse toto morara kary etaryke tyya xine, tuisa tomo, ahno tō maro emero. Inekarohpyry kō tonehse eya xine kaxo aka tyritohme, typehkase eya xine.

¹¹ Kokoro rokẽ rewita tomo a moro kaxo tarose erase a. Mame pehme toehse ahtao tuisa akorehmane a oturuketõ tuisary nymenekahpyry maro tineru touse kaxo ae. Mame kaxo tyrise ropa eya xine esaka Ritonõpo Tapyĩ tao. Morarame tineru itamurume tapoise eya xine.

¹² Mame moro tineru tarose tuisa a, Joiata maro ekarotohme erohketõ esẽ tomo a, Ritonõpo Tapyĩ kurãkananomo a. Mame mokaro a topu poko erohketõ topehmase te, wewe poko erohketomo te, metau poko erohketõ maro, kurimene roropa, Ritonõpo Tapyĩ kurãkatohme.

¹³ Mokaro emero yronomyryme toerohse toto. Tyrisenã sã Ritonõpo Tapyĩ tyrise ropa eya xine, jamihme kuhse.

¹⁴ Mame tōtyhkase toto ahtao uuru akoĩpyry, parata maro tokarose ropa tuisa Joaxi a Joiata maro. Moro tineru akoĩpyry ke paratu tōkehko tyrise eya xine Ritonõpo Tapyĩ mōkomoryme, akorehmatohme Ritonõpo eahmatoh tao.

Jojata nyriphpyry tymyakãmase

Mame isene ro Joiata ahtao toky tō onyahkakehpyra toh kynexine tynekarorykõme Ritonõpo a Oturutoh tao.

¹⁵ Mame tamuhpõme toehse Joiata ahtao 130me jeimamyry taropose ahtao eya toorihse.

¹⁶ Ekepyry tonẽse eya xine tuisa tō zonẽtoho taka Tawi patary po, inyrihpyry kurã enetuputyryke eya xine Izyraeu tō akorehmary poko te, Ritonõpo omipona toexiry poko, Ritonõpo Tapyĩ kurãkary poko, enara.

Joaxi iirypyryme ehtoh poko

¹⁷ Yrome toorihse Joiata ahtao Juta tō tamuximãkõ toytose oturuse tuisa maro. Tosekumuru po typorohse toto tuisa ãpataka “Imehxo mase,” katohme eya. Mame ýme toehse tuisa toto omiry etaryke tyya.

¹⁸ Mame ahno ytopyry toehse Ritonõpo Tapyĩ taka, toahmakehse eya xine Imaro Oturutoh tao. Tytamuru tō Esemý turumekase eya xine, imehnõ neponãmary eahmatohme,

nohpo Asera eahmatohme roropa Ritonõpo myakãme. Iirypyryme toto exiryke Juta tõ zehno toehse Ritonõpo, Jerusarẽ põkõ zehno roropa.

¹⁹ Urutõ kõ tonyohse Ritonõpo a toto zurutohme eramatohme ropa repe. Yrome onetara toh nexiase.

²⁰ Mame Ritonõpo Zuzenu tyhtose Zakaria pona, oturukety Joiata mükuru. Xikihme toehse ynororo kaetokõ po imoihmäkõ zurutohme. Ynara tykase ynororo:

– Ekaropõko Ritonõpo oya xine mana: “Oty katohme jomihpyry omipona pyra hmatou, awãnopryrkõ se hmatou eya? Ritonõpo turumekase oya xine, naeroro orumekatorỹko roropa Ritonõpo mana.”

²¹ Mame ahno tõ tõsenetupuhse oximõme Zakaria etapatoh poko; mame tuisa omi poe Zakaria totapase topu ke eya xine Ritonõpo Tapyĩ zarã po.

²² Osenetupuhpyra tuisa nexiase Zakaria zummy, Joiata nyrihpyry kurã poko takorehmaryke; imükuru totapapose eya xine. Toorikyryhtao ynara tykase Zakaria:

– Oenatorỹko Ritonõpo mana, awãnohtorỹko mana!

Tuisa Joaxi etyhyry

²³ Morarame jeimamyry exisasaka ahtao xirio tõ soutatu tõ tooehse etonase Juta tõ maro. Jerusarẽ typoremäkase eya xine. Tuisa tõ totapase eya xine. Imõkomory emero tarose eya xine Xiria tuisary a Tamaxiku pona.

²⁴ Tuhke hkopyra xirio tõ soutatu tõ kynexine repe. Yrome Ritonõpo poe tuhkãkõ typoremäkase eya xine, Juta tõ soutatu tomo, turumekase ynororo eya xine exiryke, tytamurukõ Esemý. Moro sã tuisa Joaxi tuãnohse kynexine inyrihpyry emetakame.

²⁵ Osetapatoh tao tapurose nexiase pitiko rokẽ pyra. Mame toytose ropa xirio tõ ahtao ipoetory tõ esẽ asakoro tõsenetupuhse tutuisarykõ etapatoh poko. Mame totapase ynororo eya xine inyhtoh po, oturukety Joiata, mükuru etapatopõpyry mÿpotohme. Ekepyry tonẽse Tawi patary po yrome tuisa zonẽtoh tao pyra.

²⁶ Mokyro etapahpõkõ ynara toh kynexine: Zapate, Ximeate mükuru; jeny Amõ nonory pono kynexine te, Jezapate, Xinirite mükuru; jeny Moape nonory pono kynexine.

²⁷ Pape pokona, Tuisa tõ Ehtopõpyry poko, Joaxi poenõ ehtopõpyry poko tymerose kehko, tymerose roropa Ritonõpo omiryryme tuisa wãnohtoh poko te, Ritonõpo Tapyĩ ritopõpyry ropa poko, enara. Mame Amazia, Joaxi mükuru tuisame toehse tummy myakãme.

25

Tuisa Amazia Juta tõ esemy

(2 Tuisa 14.1-6)

¹ Morarame 25me jeimamyry nae Amazia ahtao tuisame toehse Juta tõ esẽme. 29me jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Jerusarẽ po. Jẽ esety Jeoatã kynexine, Jerusarẽ pono.

² Inyrihpyry Ritonõpo zamaro kynexine aomiry omipona aexiryke repe, yrome yronymyryme pyra.

³ Jamihme toehse tahtao Juta tõ tuisaryme tummy etapahpõkõ, soutatu tõ tuisary taorihmapose eya.

⁴ Yrome mokaro poenõ onetapara kynexine Ritonõpo nyrihpyry omipona, Moeze nymerohpyry ae ro: “Jũkõ onetapara ehtoko, zae pyra ipoenõ ehtopõpyry ehepyryme. Imehnõ poenõ onetapara ehtoko, zae pyra jũkõ ehtopõpyry ehepyryme. Zae pyra exiketõ tuãnohsẽme exiko, zae pyra toehtopõpyry pokoino rokene.”

Etonatopõpyry Etõ tõ maro

(2 Tuisa 14.7)

⁵ Mame tuisa Amazia a orutua kō 20me jeimamyry nae ahtao tonehpose tyya Juta tō oxiekyrymākōmo, Pējamī tō oxiekyrymākō roropa. Mame oximōmākō tyrise eya tutuisarykō maro, miumākō tutuisarykō maro te, 100mākō tutuisarykō maro. Atapona 300 miime toh kynexine, soutatu tō imenekatyamo, orēpyra exiketomo, tuaro roropa exiketomo. Typyreke toh kynexine warata ke te, osewomatoh ke roropa, enara.

⁶ Mokaro maro imehnō soutatu tō topekahse eya 100 miumākōmo, Izyraeu tomo takorehmatohkōme; 3.400 kiru parata ke topehmase eya.

⁷ Yrome urutō toytose mokyro tuisa a zuruse. Ynara tykase ynororo eya:

– Tuisa, mokaro Izyraeu tō anaropyra exiko amaro. Mokaro inikahpoēkō maro pyra Ritonōpo mana.

⁸ Otarame mokaro maro jamihmehxo osekarōko mase repe. Yrome Ritonōpo poe oporemākāpōko oepetōkara mana. Ritonōpo jamitunuru ke orēpyra kyritorỹko mana ise tahtao te, kyporemākāpotorỹko mana ise tahtao.

⁹ Tōturupose Amazia a:

– Yrome otara exīko moro parata, ynekarohpyry, soutatu tō ehehpyryme jakorehmatohme eya xine repe?

Tozuhse ynororo urutono a:

– Moro motye oya ekarōko ropa Ritonōpo mana ekarory se tahtao.

¹⁰ Naeroro Izyraeu tō soutatu tō taropose ropa Amazia a. Toytose ropa toto, yrome aytorykohtao Juta tō zehno toh kynexine yronomyryme.

¹¹ Mame Amazia tyjamihtase toytotohme tysoutatu tō maro Jakanahmā Sautu pona etonatohme Etō tō maro. Moroto tōsetapase toto. 10 miime Etō tō soutatu tō totapase eya xine.

¹² Imehnō 10 miumākō tapoise Amazia soutatu tomo a. Tarose toto eya xine ypy emory pona, topu kaetokō pona; moro poe tomase toto aorihthōkōme topu pona.

¹³ Moro poko toto ahtao, Amazia naropotyā, Izyraeu tō soutatu tō toytorykōme ropa tosaka xine Juta patary tō tyryhmase eya xine irānakuroko, Samaria poe Pete-Horō pona. 3 miumākō totapase eya xine te, mōkomo itamurume tarose roropa eya xine.

¹⁴ Mame Amazia tooehse ropa ahtao Etō tō etapaxīpo, toto neponāmary tonehse eya tymaro. Morohne tyrise eya tyneponāmaryme, eahmatoh taka; tosekumuru po typorohse ynororo, ixtaratu tyahkase roropa eya morohne eahmatohme tyya.

¹⁵ Tyenonohse Ritonōpo Amazia nyrihpyry eneryke tyya. Mame urutō tonyohse eya tuisa zuruse. Ynara tykase ynororo eya:

– Oty katohme imehnō neponāmary eahmāko mah? Tosē onewomasaromepyra nexiase morohne onetapara imehnō ehtohme.

¹⁶ Yrome urutō tymynyhpākāpose tuisa a, ynara karyke:

– Otara ahtao tuisa amorepaneme kyriase? Mynyhme exiko oorihmaporyino ya, tykase.

Naeroro mynyhme toehse urutō ynara kaxīpo:

– Oenahkapōko Ritonōpo mana, zuaro ase morohne tyrise oya exiryke, jomiry onetara roropa oexiryke, tykase ynororo.

Etonatoh Izyraeu tō maro

(2 Tuisa 14.8-14)

¹⁷ Mame tuisa Amazia Juta tō esē tātamorepase takorehmananō maro Izyraeu tō poremākatoh poko. Omi taropose eya tuisa Jeoa a, Izyraeu tō esemy a. Jeokaze mūkurume Jeoa kynexine, Jeu paryme roropa kynexine. Ynara tykase Amazia eya: “Karimotase eropa,” tykase.

¹⁸ Yrome tuisa Jeoa a tozuhse, ynara tykase:

– Otyro pika nexiase ypy tō Ripano po. Omi taropose eya apupari a, ynara kase: “Oēxiry ekaroko umūkuru pytyme.” Mame onokyro toytose moro pika tytūtūmase eya.

¹⁹ Ajohpe pyra etomita tō typoremākase oya, Amazia. Epyrypāko mase seromaroro. Tākye exiko orēpyra oexiry poko tuaro imehnō exiryke. Mame tehme exiko atapyī tao. Otyme kure osetaparyhtao imehnō maro tōsetaparykō se pyra toto ahtao? Eryhmāko rokē mase opoetory tō maro, tykase.

²⁰ Yrome aomiry onetarahme sã Amazia nexiase. Ritonōpo poe morara nexiase, Amazia poremākapory se Ritonōpo toehse, Etō tō neponāmary toahmase eya exiryke.

²¹ Naeroro tuisa Jeoa, Izyraeu tō esē, toytose soutatu tō maro osetapase imaro Pete-Seme pona, Juta nonory po.

²² Mame Amazia tō typoremākase, ipoetory tō toepase toto emero tytapyīkō taka ropa.

²³ Amazia tapoise Jeoa a. Mame Jerusarē pona tarose ynororo eya. Pata apuru topu risē typahse eya, 200 meturume Omōtoh Eparaī poe Omōtoh Wazahmatoh pona.

²⁴ Mame parata tapoise eya uuru maro, Ritonōpo maro Oturutoh tae, Ritonōpo Tapyī mōkomory, Opete-Etō ekyry tō nukurākahpyry. Tuisa tapyī tae mōkomo tapoise roropa eya, arotohme Samaria pona. Ahno roropa tarose eya tynamotokōme. Mame Samaria pona toytose ropa toto.

*Tuisa Amazia orihtopōpyry poko
(2 Tuisa 14.17-20)*

²⁵ Mame tuisa Amazia isene ro kynexine 15me jeimamyry, toorihse mokyro Izyraeu tō esē Jeoa, Jeokaze mūkuru, ahtao.

²⁶ Imehnō Amazia nyrytyã emero, tuisame toehpitotopōpyry poe etyhpyry pona tymerose pape pokona esety Juta tō tuisary, Izyraeu tō tuisary roropa ehtopōpyry poko.

²⁷ Ritonōpo omipona pyra Amazia toehse ahtao imehnō tātamorepase Jerusarē po Amazia etapatohme. Naeroro toepase ynororo pata Rakixi pona. Yrome tokahmase ynororo epetōkara a morotona. Mame totapase ynororo eya xine.

²⁸ Ekepyry tarose ropa Jerusarē pona kawaru po. Mame tonēse kynexine tuisa tō zonētoh taka Tawi patary po.

26

*Tuisame Uzia Juta tō esemy
(2 Tuisa 14.21-22; 15.1-7)*

¹ Morarame Uzia, Amazia mūkuru tymenekase Juta tomo a emero, tuisame ehtohme tumy myakāme. 16me rokē jeimamyry nae kynexine.

² Mame Amazia toorihse ahtao pata Erate tapoise ropa Uzia a, tukurākase ropa eya tyrisenã sã ehtohme ropa.

³ Uzia tuisame toehse 16me jeimamyry nae ahtao. Mame 52me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jeny Jekoria kynexine Jerusarē pono.

⁴ Zae, jū ehtopōpyry sã Uzia nyrihpyry Ritonōpo zamaro nexiase.

⁵ Mame isene ro Zakaria ahtao Ritonōpo omipona Uzia nexiase yronomyryme, zae tamorepase ynororo exiryke eya, Ritonōpo zuno ehtoh poko. Kure tyrise ynororo Ritonōpo a roropa.

⁶ Mame pirixteu tō maro tōsetapase Uzia. Toto patary tō apuru typahse eya Kate te, Jamania te, Axitote, enara. Imēpo pata tō tyrise eya, tapure exiketomo, Axitote pūto te, imehnō pata tō po roropa pirixteu tō nonory po.

⁷ Takorehmase ynororo Ritonōpo a pirixteu tō poremākapory poko te, arape tō roropa Kua-Paau pōkomo te, meunita tō roropa, enara.

⁸ Jamihmehxo toehse Uzia, orēpyra aexiry poko tokātose Ejitu pōkomo a roropa; mame amonita tomo a tineru tokarose Uzia a kowenu tinerūme.

⁹ Jamihmehxo Jerusarē apuru tōkehko tyrise Uzia a, tapyi tō kaetokohxo exiketō tyrise roropa eya soutatu tō esaryme, Omōtoh Wazahmatoh po te, Omōtoh Jakanahmã po te, wazahme apuru ehtoh po, enara.

¹⁰ Kaetoko exiketõ osenuhmatohme tyrise roropa eya ona po. Tuna pëkamã kehko tyrise eya, tuhke pui tõkehko nae exiryke, ypy tõ myhto, jakanahmã po roropa. Tupito poko erohketõ tuhke nae roropa nexiase, uwa arykary poko te, tÿkyryry poko ypy tõ po te, tupito tõ po, otyro zamaro nono exiryke, tutupi sehxo toexirykõke.

¹¹ Soutatu tõ tuhke nae nexiase tõsetaparykõ waro exiketomo. Tuhke oximõtoh ae toytose toto atakenaka etonatoh pona. Mame esetykõ tymerose pape pokona pape meronanomo a: Jeieu a te, Maaseia a, enara. Mokaro tuisary Hanania nexiase, tuisa akorehmane, soutatu tõ tuisary.

¹² Soutatu tõ tuisary tõ 2.600me toh nexiase, typoenõke exiketomo, emero orëpyra exiketomo.

¹³ Toto poetory soutatu tõ 307.500me emese kure exiketomo, osetapary waro exiketomo tuisa epetõkara poremãkapory poko.

¹⁴ Osewomatoh tokarose Uzia a tysoutatu tomo a te, warata tõkehko te, zupuhpyrykõ ewomatoh tonõ te, zokokõ ewomatoh tonõ, taky, pyrou tõ maro te, topu tõ emapotoh kehko, enara.

¹⁵ Jerusarë po tykyryrykõ rinanomo a ipyre tõkehko tyrise, pyrou ematohme te, topu konõto ematohme roropa tapyi kaetokõ poe, pata apuru poe, osenuhmatoh poe. Naeroro emese kure aexiry waro toehse imeimehnõ nonory põkomo, emero pata tõ po. Jamihme kuhse toehse ynororo takorehmase Ritonõpo a exiryke.

¹⁶ Yrome tuisa Uzia jamihme toehse ahtao, epyrypaketye toehse ynororo. Moro pokoino typoremãsehme sã ynororo. Mame tuãnohse Ritonõpo a azahkuru toehse aexiryke, Ritonõpo omipona pyra. Tomõse ynororo Ritonõpo maro Oturutoh taka ixtaratu zahkase jahkatoh apõ pona.

¹⁷ Ritonõpo maro oturukety Azaria a, 80me orëpyra oturuketõ maro tokahmase ynororo

¹⁸ apoitohme, arotohme moro tae. Ynara tykase toto eya:

– Uzia! Zae pyra mase, Ritonõpo omipona pyra, ixtaratu zahkaryhtao oya onekaroryme Ritonõpo a. Ritonõpo maro oturuketõ Arão pakomotyã rokë, tymenekase Ritonõpo a, moro poko ehtohme. Ytoko taroino Ritonõpo Esary Kurã tae, iirypyryme toehse mase Ritonõpo a. Naeroro kure oripyra exiko mana, oewomara mana, tykase.

¹⁹ Mokaro omiry etaryke tyya, tyekitapãse Uzia oturuketõ zehno. Ritonõpo Tapyi tao nexiase, ixtaratu zahkatoh apõ pÿto, jahkatoh apoiko tomary ke. Mame tyekitapãse ynororo ahtao tyrohsë popyra tutütase ipery pokona.

²⁰ Moro eneryke Azaria a oturuketõ maro onenekehpyra toh nexiase tyrohsëke ipery poko exiryke, taryporyke tarose ynororo eya xine Ritonõpo Tapyi tae. Taryporyke tutütase ynororo, tuãnohse Ritonõpo a exiryke.

²¹ Moromeiõpo tuisa Uzia nuriame exikehpyra nexiase moro tyrohsë pokoino. Tytapyi tao tehme toehse nexiase tapiakase imehnõ winoino. Omõsaromepyra nexiase Ritonõpo Tapyi taka. Imükuru Jotão toerohse tuisame tuisa tapyi konõto tao, Juta tõ esëme ehtoh poko roropa.

²² Morarame emero tuisa Uzia nyrytyamo apitorymã poe etyhyryry pona tymerose pape pokona urutõ Izaja a, Amoxi mükuru.

²³ Mame Uzia toorihse, ekepyry tonëse tuisa tõ zonëtoh po Jerusarë po, yrome mokyro tyrohsë pokoino tuisa tõ zonëtoh taka ekepyry onyripyra toh nexiase. Imükuru Jotão tuisame toehse tumy myakãme.

27

*Tuisa Jotão Juta tõ esemy
(2 Tuisa 15.32-38)*

¹ Morarame tuisame toehse Jotão 25me jeimamyry nae tahtao. Mame 16me jeimamyry taropose eya tuisame Jerusarē po. Jē esety Jerusa kynexine, Zatoke ěxiry.

² Jumy Uzia ehtopõpyry sã zae rokẽ Jotão nexiase, Ritonõpo omipona, Ritonõpo zamaro ehtohme. Yrome tumy nyrihpyry panõ onyripyra nexiase, ixtaratu tyahkase jumy a Ritonõpo Tapyĩ tao. Moro onyripyra Jotão nexiase. Yrome tyyrypyrykõ poko ro ahno nexiase.

³ Jotão a Omõtõh tyrise Ritonõpo maro Oturutoh tao Inikahpozakoxi. Toerohse itamurume roropa ynororo Jerusarē apuru riry poko, moroto pata esary po esety Opeume.

⁴ Ypy tõ po Juta tõ nonory po pata tõ tyrise eya. Itu htao tapyi jamihmã exiketõ tyrise eya, kaetoko exiketõ roropa osenuhmatohme soutatu tõ esaryme.

⁵ Tõsetapase toto Amõ tuisary maro soutatu tõ maro. Typoremãkase toto eya xine. Mame amonita tomo a epehpyry tapoise eya jeimamyry ae oseruao jeimamyry pona: 3.400 kirume parata te, miu toneratame tiriiku te, miu toneratame sewata roropa.

⁶ Jamihme toehse Jotão, Tosẽ Ritonõpo omipona yronomyryme exiryke.

⁷ Imehnõ tuisa Jotão nyriyã, tykarimotatopõpyrykõ poko te, inyriphopyry poko emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu tuisary tõ Juta tuisary tõ roropa ehtopõpyry poko.

⁸ 25me jeimamyry Jotão nae kynexine tuisame toehse tahtao, mame 16me jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarē po.

⁹ Mame toorihse ynororo, ekepyry tonẽse tuisa tõ zonẽtoh tao, Tawi Patary po. Mame imũkuru Akaze tuisame toehse, tumy myakãme.

28

Tuisa Akaze Juta tõ esemy (2 Tuisa 16.1-4)

¹ 20me jeimamyry nae Akaze kynexine tuisame toehse ahtao. Mame 16me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po. Yrome tuisa Tawi ehtopõpyry sã pyra kynexine. Inyrihpyry Ritonõpo zamaro pyra kynexine.

² Izyraeu tõ tuisary tõ ehtopõpyry sã toehse ynororo. Tyneponãmary Paau poko enetupuhtõh tyripose eya metau risemy.

³ Ixtaratu tyahkase eya Jakanahmã Pẽ-Hinõ po. Tumũkuru tõ roropa tyahkase eya tynekaroryme, tyneponãmary eahmatohme, tynonory poe Ritonõpo naropotyã nyrihpyry xihpyry typoehse eya. Tynonory poe taropose toto Ritonõpo a, Izyraeu tõ esaryme ehtohme.

⁴ Tyneponãmarykõ eahmatoh tao, ypy tõ emory po te, wewe jerutumã zopino roropa tynekarory tyahkase Akaze a, ixtaratu roropa tyahkase eya.

Etonatõh xirio tõ maro, Izyraeu tõ maro

⁵ Morara exiryke iiryryryme Akaze exiryke, Ritonõpo a, Akaze Esemy a xirio tõ tonehpose Juta tõ poremãkapse. Tuhkãkõ Juta tõ tarose eya xine tynamotokõme Tamaxiku pona. Izyraeu tõ esẽ, Peka, Remaria mũkuru tonehpose roropa Ritonõpo a Akaze tõ poremãkapse.

⁶ 120 miu Juta tõ soutatu tõ orẽpyra exiketõ totapase eya xine toiro ěmepyyry ae ikohmamyry pona. Morara tyripose Ritonõpo a, Tosẽkõ, tytamurukõ Esẽ turumekase Juta tomo a exiryke.

⁷ Morarame Maaseia, Akaze mũkuru totapase Zikiri a. Izyraeu tõ soutatu orẽpyra exikety kynexine ynororo. Azarikã, tuisa tapyĩ poko erohketõ tuisary totapase roropa eya te, Eukana roropa, tuisa Akaze akorehmane imehxo exikety, totapase eya, enara.

⁸ Mame Juta tõ nonory poe tuhkãkõ tarose Izyraeu tõ soutatu tomo a tynamotokõme. Tyekyry tõ 200 miu nohpo tomo poetohti maro tarose eya xine. Mõkomo roropa tarose tymaro xine Samaria pona.

Urutono Otete

⁹ Mame Ritonõpo poe urutono Samaria po kynexine, esety Otete. Toytose ynororo oseporyste Izyraeu tō soutatu tō maro aepyry ropa ahtao Juta nonory poe. Ynara tykase Otete eya xine:

– Ritonõpo atamurukō Esē tyekītapāse Juta tō poko. Naeroro toto typoremākaposē eya oya xine. Yrome toto zehno toehse oexirykōke totapase toto oya xine. Moro tonese Ritonõpo a.

¹⁰ Seromaroro anamotokōme Juta tō, Jerusarē pōkō roropa riry se matose. Tuarō pyra hmatou iirypyryme oexirykō poko Ritonõpo Oesēkō neneryme?

¹¹ Naeroro jomiry etatoko! Moxiā oekyry tō arotoko ropa, onenepyhpyrykō opoetorykōme, ozehno xine Ritonõpo exiryino yronymyryme.

¹² Morarame asakoropane Izyraeu tō tamuximākō ynara kynexine: Azaria, Joanā mūkuru te, Perekia, Mexiremote mūkuru te, Jeizikia, Sarū mūkuru te, Amasa, Hatarai mūkuru, enara. Zae pyra Izyraeu tō soutatu tō nyrihpyry tonetupuhse eya xine.

¹³ Ynara tykase toto eya xine:

– Moxiā anapoityā onenehpyra ehtoko xiaro! Iirypyryme toehse sytatose itamurume Ritonõpo neneryme. Seromaroro onyrirykō moxiā poko popyrahxo Ritonõpo a. Kyzehno xine toehse ynororo ipunaka.

¹⁴ Naeroro tynapoityā tokarose ropa Izyraeu tō soutatu tomo a mōkomo maro, Juta pōkō maro, ahno tomo a, itamuxirykō maro.

¹⁵ Mokaro asakoropanemākō tymenekase eya xine soutatu tō napoityā pyno ehtohme. Mōkomo poe upo tapoise eya xine sātaja tō roropa ekarotohme aryryra exiketomo a. Mame tonahsē te, eukuru roropa tokarose eya xine. Toto topinohse roropa eya xine. Mame tarose ropa toto emero porehme Juta nonory pona ropa. Tynomose toto Jeriko po, airikih pā po. Jamihme pyra exiketō tyrise eya xine jumētu tō po.

Mame toeramase ropa toto Izyraeu tomo Samaria pona ropa.

Axirio tomo a tātakorehmapose Akaze a

(2 Tuisa 16.7-9)

¹⁶ Morarame omi taropose tuisa Akaze a Axiria tuisary a takorehmatohme

¹⁷ Juta tō nonory pona tomōpitose ropa Etō tō exiryke te, Akaze soutatu tō typoremākase eya xine te, soutatu tō tarose roropa eya xine typoetorykōme.

¹⁸ Mororome ro pirixteu tō totonase toto Juta patary pōkō maro, Juta nonory jakuraramā po ikurenae. Pata tō tapoise eya xine: Pete-Seme te, Aijarō, Keterote maro te, Soko te, Timina te, Kinizo te, toto zomye pata tō pisarara exiketō maro. Moro pata tō apoixīpo tōsesarise pirixteu tō nexiase toto moro pata tō po.

¹⁹ Morara tyripose Ritonõpo a tuisa Akaze, Juta tō esē pokoino. Juta tō takorehmase eya iirypyryme toto ehtohme. Ritonõpo omipona pyra nexiase.

²⁰ Morarame tuisa Tikirate-Piresea, Axiria esē toytose soutatu tō maro Akaze a, yrome anakorehmara nexiase. Tyripose ynororo etuarimatohme.

²¹ Mokyro epehmatohme, Ritonõpo kyryry kurā tapoise Itapyī tae te, tuisa tapyī tae te, tamuximākō tapyī tō tae roropa ekarotohme Axiria tuisary a; yrome anakorehmara nexiase.

Tyryrypyhpyke Akaze toorihse

(2 Tuisa 16.19-20)

²² Morarame toetuarimasehxo Akaze ahtao, tyryrypyry poko itamurumehxo nexiase Ritonõpo omipona pyra.

²³ Okyno tyahkase eya tynekaroryme xirio tō neponāmary eahmatohme, yrome mokaro pokoino typoremākase ynororo. Ynara tykase:

– Xirio tō tuisary tō takorehmase ineponāmarykomo a; naeroro ynekarory zahkāko ase ynekaroryme eya xine, mame jakorehmāko roropa mā toto, tykase.

Yrome moro pokoino mokyro tuisa toetuarimase itamurume, ipoetory tō roropa porehme toetuarimase toto.

²⁴ Ritonōpo Tapyī kyryry typahse eya. Omōto tapuruse eya Ritonōpo maro Oturutoh zara konōto taka. Okyno zahkatoh tyripose eya emero rokē esary po Jerusarē po.

²⁵ Imehnō neponāmary eahmatoh tyripose eya Juta tō patary tō po ixtaratu zahkatohme, mokaro neponāmary ēpataka, toto eahmatohme. Morohne riry poko tyzehno Ritonōpo, itamuru tō Esē tyripose eya ipunaka.

²⁶ Imehnō tuisa Akaze nyrytā, tuisame exipitory poe etyhyry pona, tymerose pape pokona esety Juta tuisary tō Izyraeu tuisary tō roropa ehtopōpyry poko.

²⁷ Akaze toorihse, ekepyry tonēse pata Jerusarē po. Yrome tuisa tō zonētoh taka ekepyry anaropyra toh kynexine; mame imūkuru Ezekia tuisame toehse tumy myakāme.

29

Tuisame Ezekia Juta tō esēme

(2 Tuisa 18.1-3)

¹ 25me jeimamyry nae Ezekia kynexine tuisame toehse ahtao. 29me jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarē po. Jē esety Apia kynexine, Zakaria ēxiry.

² Mame tytamuru tuisa Tawi ehtopōpyry typonohse eya. Naeroro Ritonōpo zamaro Ezekia nyrihyry nexiase.

Ritonōpo Tapyī kurākatopōpyry

³ Morarame nuno apitorymā po tuisame Ezekia toehse ahtao, Ritonōpo Tapyī omōto totapuruhmakase ropa eya zara pona, tukurākase roropa kehko eya.

⁴ Mame Ritonōpo maro oturuketō oximōme tonehpose eya rewita tō maro, Ritonōpo Tapyī zara po, xixi tūtatoh wino.

⁵ Moroto toto turuse eya, ynara tykase:

– Rewita tomo, osekartoko Ritonōpo a oorypyrykō korokapotohme nuriame pyra oehthōkōme Ritonōpo a. Mame Ritonōpo Tapyī ikurikatoko nuriame pyra ehtohme ky-tamurukō Esemu a. Nuriame aexityā nae ahtao toutoko Ritonōpo Tapyī tae ipahtohme.

⁶ Kytamurukō Ritonōpo Kuesēkō omihpyry omipona pyra toh kynexine. Tyrypyrykō poko toehse toh kynexine. Tosēkō turumekase eya xine, Imaro Oturutoh wino toera-mase roropa toh kynexine.

⁷ Itapyī omōto tapuruse eya xine, ezuru tō tozehkase, ixtaratu onyakhara toehse toto Ritonōpo ēpataka. Okyno tō onyakhara toehse roropa toto tytororo tynekarorykōme apoto apō po Ritonōpo, Izyraeu tō Esē, Tapyī ēpataka.

⁸ Morara exiryke tyekītase Ritonōpo Juta tō poko, Jerusarē pōkō poko roropa. Inyrihyry poko eya xine tōsenuruhkase toto emero porehme, tōserehse roropa toto. Morarame kymarokō tomīnopitose imehnomu a, zuaro matose.

⁹ Kumykō totapase etonatoh po kypyxiākō, kypoenōkō roropa tarose imehnomu a tynamotokōme.

¹⁰ Seromaroro osenetupuhxīpo tuaro toehse ywy; jomiry etapōko ase Ritonōpo, Izyraeu tō Esemu a, kyzehno xine exikehtohme.

¹¹ Aimo tomo, ŷme ehtoko. Amarokō tymenekase Ritonōpo a erohtohme Itapyī tao, imoihmākō akorehmatohme Ritonōpo eahmary poko, ixtaratu zahkatohme roropa onekaroryme eya.

¹² Ynara rokē rewita tō moroto kynexine:

Koate tō poe: Maate, Amasai mūkuru te, Joeu, Azaria mūkuru, enara.

Merari tō poe: Kixi, Apati mūkuru te, Azaria, Jearereu mūkuru, enara.

Jeresō tō poe: Joa, Zima mūkuru te, Etē, Joa mūkuru, enara.

¹³ Erisapā tō poe: Xiniri te, Jeueu, enara.

Asape tō poe: Zakaria te, Matania, enara.

14 Hemã tō poe: Jeueu te, Ximei, enara.

Jetutū: Semaia te, Uzieu, enara.

15 Imehnō Rewi tō tonehpose mokaro a oximōme toto ehtohme. Mame tōsekarose toto Ritonōpo a tyrypyrykō korokapotohme nuriame pyra toto ehtohme Ritonōpo a. Mame tuisa omihpyry omipona Ritonōpo maro Oturutoh tukurākapitose eya xine nuriame pyra ehtohme Moeze nymerohpyry ae ro.

16 Mame Ritonōpo maro oturuketō tomōse Ritonōpo Tapyī taka ikurākatohme, moro tae typahsē tupuimase eya xine jarānaka, zara konōto pona, emero nuriame aexityamo, kure nymyry pyra aexityamo. Moro tae morohne tarose rewita tomo a pata poe jarānaka jakanahmã Keterō pona.

17 Tukurākapitose eya xine ěmepyry apitorymã po, nuno apitorymã po. Mame 8me tōmehse ahtao toeporehkase toto omōto esaka Ritonōpo Tapyī taka. Toerohse toto 8me ěmepyry pona ropa. Mame 16me ěmepyry ae tōtyhkase toto Ritonōpo Tapyī kurākary poko.

18 Naeroro toytose toto tuisa tapyī taka tuisa Ezekia zuruse. Ynara tykase toto eya:

– Ritonōpo maro Oturutoh ynanukurikano porehme, okyno zahkatoh apō te, ikyryry tō roropa, wyi apō roropa, meza, pão ritohme Ritonōpo ěpataka, ikyryry tō maro.

19 Toytose roropa yna imōkomory anỹse ropa. Morohne typahse Akaze a Ritonōpo omipona pyra toexiryke, tuisame tahtao ro. Morohne tapoise ropa yna a tukurikase, tukurākase yna a, tyritohme ropa jahkatoh apō ěpataka, Ritonōpo kyryryme.

Ritonōpo a Itapyī ekarory ropa

20 Yrokokoro towōse Ezekia pakeimo, Jerusarē tamuximākō tonehpose eya toto yto-tohme tymaro Ritonōpo maro Oturutoh taka.

21 Okyno tō tonehpose Ezekia a: 7me pui mūkuru tomo te, 7me kaneru mūkuru tomo, 7me kaneru nohpory tomo, 7me poti tō roropa jahkatohme apoto apō po tynekarorykōme Ritonōpo a. Morara tyrise eya xine tyrypyrykō korokapotohme Ritonōpo a, tuisa ekyry tō rypyry te, Juta tō rypyry te, Ritonōpo Tapyī kurākary poko roropa, enara. Mame Ritonōpo maro oturuketō, Arão pakomotyã tyripose tuisa a okyno zahkanaanōme apoto apō po.

22 Pui mūkuru tō totapase oturuketomo a osemazuhme. Imunuru pitiko tomase eya xine apoto apō pokona. Mame morara tyrise eya xine kaneru mūkuru tō ke, morararo kaneru nohpory tō ke roropa.

23 Mame etyhyryme poti tō tapoise eya xine, tynekarorykō tyrypyrykō korokapotohme, mokaro tarose eya xine tuisa a, imehnō Ritonōpo eahmananomo a roropa tomary ritohme zupuhpyrykō pona.

24 Moromeīpo mokaro poti tō totapase oturuketomo a. Imunuru tukuãse apoto apō pona, tynekarorykōme Ritonōpo a, ahno tō emero rypyry korokapotohme; mokaro okyno tō totapapose tuisa a, jahkatohme tytororo apoto apō po tynekarorykōme Ritonōpo a, Izyraeu tō emero rypyry korokapotohme.

25 Ritonōpo nyripohpyry tuisa Tawi a, urutō Kate omiry ae, Natã omiry ae roropa, moro omipona toehse Ezekia: rewita tō tyripose eya Ritonōpo Tapyī tao otyro etotoh ke; paratu tomo te, haapa tomo te, rira tomo, enara.

26 Moroto xikihme toh nexiase Tawi nyripohpyry ae ro, oturuketō roropa rueimo nae toh nexiase.

27 Ezekia omi poe okyno tō tyahkapitose eya xine tynekarorykōme Ritonōpo a. Mame tynekarorykō zahkaryhtao toremiase toto Ritonōpo eahmaryme. Rueimo tō totopitose paratu tōkehko maro.

28 Mame morotōkō emero tōximōse eremiaketō maro Ritonōpo eahmananō maro eremiãko toh nexiase. Eremiakehpyra toh nexiase tynekarorykō zahkatoh otyhkatoh pona ro.

²⁹ Mame tosekumurukō po typorohse tuisa Ezekia imoihmākō maro Ritonōpo eahmaryme.

³⁰ Mame rewita tō turuse tuisa a tamuximākō maro:

– Oerematoko Ritonōpo eahmaryme, Tawi nymerohpyry ae ro, urutō Asape nymerohpyry ae ro roropa. Toremiase toto tākye rokē rahkene. Moromeīpo tosekumurukō po typorohse toto Ritonōpo eahmatohme.

³¹ Mame ynara tykase Ezekia imoihmākomo a:

– Seromaroro tōsekarose oexirykōke Ritonōpo a aomipona oehtohkōme, onekarorykō enehtoko eya eahmatohme, “Kure mase,” katohme eya.

Aomiry omipona toehse toto. Toitoina okyno tonehse eya xine jahkatohme tynekarorykōme Ritonōpo a.

³² Pui orutua tonehse eya xine 70me te, 100me kaneru mūkuru tomo te, 200me kaneru nohpory tomo jahkatohme tynekarorykōme Ritonōpo a.

³³ 600me pui orutua kō tonehse eya xine te, 3.000me kaneru tō roropa tynekaroryme imoihmākō otuhtohme.

³⁴ Tuhke pyra Ritonōpo maro oturuketō exiryke okyno tō ipikary pune pyra toh nexiase. Naeroro rewita tomo a takorehmase toto aerohtoh otyhkatohme. Morarame imehnō oturuketō roropa tōsekarose tyrypyrykō korokapotohme nuriame pyra toehthohkōme. (Ritonōpo nyripohpyry poko tymoishexo rewita tomo a nexiase nuriame pyra toehthohkō poko. Mokaro oturuketō tomeseke hkopyra toh nexiase.)

³⁵ Okyno tō totapase oturuketomo a jahkatohme tytororo te, okyno kasery tyahkase roropa eya xine ahno nekarohpyry osepeme ehtohme. Uwa eukuru jehnahpyry ahno nekarohpyry nae roropa nexiase okyno maro tokarose ahtao tynekaroryme Ritonōpo a.

Moro sã Ritonōpo toahmapitose ropa Ritonōpo Tapyĩ tao.

³⁶ Tuisa Ezekia imoihmākō roropa atākymãko toh nexiase, takorehmase toexirykōke Ritonōpo a; morohne emero toehse axiny.

30

Oseahmatoh Paxikoa

¹⁻³ Mame Oseahmatoh Paxikoa, Ritonōpo eahmatohme onyrisaromepyra toh nexiase nuno apitorymã po Ritonōpo maro oturuketō pyra exiryke. Nae repe, yrome tuhke hkopyra tykorokase toh nexiase nuriame pyra toehthohkōme Ritonōpo a. Tuhke pyra ahno nexiase roropa oximōme Jerusarē po. Naeroro tãtamorepase tuisa Ezekia Juta tō tamuximākō maro Jerusarē pōkō maro moro poko. Atae toh nexiase moro Oseahmatoh Paxikoa riry poko nuno asakoromã po. Morara exiryke tōmiry taropose tuisa a Izyraeu patary pōkomo a, emero Juta tomo a roropa, Eparaĩ tomo a Manase tomo a roropa toto eahmatohme aehtohkōme Ritonōpo Tapyĩ taka Jerusarē pona Oseahmatoh Paxikoa poko.

⁴ Tākye tuisa nexiase takorehmananō maro tōsenetupuhtohkō poko.

⁵ Naeroro Izyraeu tō toahmase eya xine emero, pata Peresepa poe ikurenae inikahpozakoxi Tã patary tō pona. Toahmase toto aehtohkōme Jerusarē pona Oseahmatoh Paxikoa poko Ritonōpo eahmatohme. Moino ro sero Otuhtoh Konōto onyripyra imoihmākō kynexine Ritonōpo nyripohpyry ae ro Jerusarē po.

⁶ Omi aronanō toytose tuisa omihpyry ae ro akorehmananō maro Juta patary tō poro Izyraeu patary tō poro roropa. Ynara tykase toto:

– Izyraeu tomo, eramatoko Ritonōpo a ropa, Aparão Esemy, Izake Esemy, Jako Esē roropa. Mame eramãko ropa mã ynororo oya xine. Typoremākase mexiatose Axiria tuisary tomo a, yrome orihpyra mexiatose, typynanohse oexirykōke.

⁷ Atamurukō sã pyra ehtoko, oekyrykō sã pyra roropa, Ritonōpo omipona pyra aexityamo. Ritonōpo omiry onymoipyra exiryke, tuãnohse toto itamurume eya.

⁸ Onetara toh nexiase, putupyra exiketō samo. Naeroro mokaro sã pyra ehtoko, naeroro Ritonōpo omipona ehtoko. Osehtoko Itapyĩ taka, Jerusarē pona. Inymenekah-pyry moro jūme tosaryme ehtohme, moro tao eahmatohme. Ritonōpo eahmatoko ozehno xine exikehtohme.

⁹ Mame ooepyrykō ropa ahtao Ritonōpo a, oepekōkara opoenōkō aronanō tynamotokōme nupunato toto enēko, mame toto enehpōko ropa mǎ toto tapyi taka ropa. Ynara exiryke Ritonōpo Kuesēkō kure mana, etuarimaketō pyno mana. Ooepyrykō ropa ahtao nupunato oenetyrōko mana, opynanohtorōko ropa mana.

¹⁰ Mokaro omi aronanō toytose emero pata tō pona Eparaĩ nonory pona te, Manase nonory pona, enara. Toeporehkase toto Zepurō nonory pona inikahpozakoxi. Yrome tounohse rokē toto, typoihtose mokaro omiry etaryke tyya xine.

¹¹ Yrome toitoine mokaro Asea tomo te, Manase tomo te, Zepurō tomo roropa tyrypyrykō rumekary se toehse toto. Jerusarē pona toytose toto.

¹² Mame Juta tō Ritonōpo poe emero atae toh nexiase, Ritonōpo nyriphopyry omipona se toehse, tuisa nyriphopyry ae ro, takorehmananō maro.

¹³ Mame nuno asakoromǎ po tuhke ahno tōximōse toh nexiase Jerusarē po atākyematohme Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra.

¹⁴ Mame apoto apō tō Jerusarē po, ahno nyrytā okyno tō zahkatohme te, ixtaratu zahkatoh roropa typahse eya xine jakanahmǎ Keterō pona.

¹⁵ Mame ěmepyry 14 ae, nuno 2mǎ po kaneru tō totapase eya xine, Oseahmatoh Paxikoa poko Ritonōpo eahmatohme. Ritonōpo maro oturuketomo, rewita tō maro toehxirose toto tyrypyrykō onekaropyra ro toexirykōke Ritonōpo a ikorokapotohme nuriame pyra toehtokōme. Naeroro tōsekarose toto Ritonōpo a. Mame okyno tō zahkary poko toerohse toto Ritonōpo Tapyĩ tao.

¹⁶ Tosarykō pona toytose toto Ritonōpo Tapyĩ taka, Moeze, Ritonōpo poetory, nymerohpyry omipona. Tynekarorykō munuru tokarose rewita tomo a Ritonōpo maro oturuketomo a, tyritohme apoto apō pona.

¹⁷ Tuhkākō nuriame ro toh nexiase, Ritonōpo nyriphopyry onyripyra ro toh nexiase nuriame pyra toehtokōme. Naeroro tokykō onetapasaromepyra toh nexiase. Morara exiryke rewita tomo a toto eky totapase toto nekaroryme Ritonōpo a.

¹⁸ Morarame tuhke mokaro aehtyā Eparaĩ poe te, Manase poe te, Isakaa poe te, Zepurō poe roropa tōtuhse toto Paxikoa po oekaropyra ro toto ahtao, tyrypyrykō onekaropyra ro toh nexiase ikorokapotohme Ritonōpo a, Ritonōpo omihpyry ae ro. Yrome Ezekia tōturuse Ritonōpo a toto rypyry korokapotohme. Ynara tykase ynororo:

— Ritonōpo, yna tamuru tō Esemey, yna pyno oexiryke yna rypyry ikorokako.

¹⁹ Oeahmary se mǎ mokaro yronomyryme. Yrome tyrypyrykō onykorokapopyra ro toh mana. Kure rokē toto tyriko, ajohpāme samo.

²⁰ Mame Ezekia omiry totase Ritonōpo a. Mokaro rypyry tykorokase eya. Toto onuānohpyra nexiase.

²¹ 7me ěmepyry taropose eya xine, Ritonōpo eahmary poko, Izyraeu tomo Jerusarē po exiketomo. Atākyemāko toh nexiase Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra. Kokoro rokē toremiase toto Ritonōpo maro oturuketomo rewita tō maro, kure Ritonōpo riry poko, rue tō totose eya xine opore rahkene.

²² — Emese kure matose imoihmākō takorehmase oya xine Ritonōpo eahmary poko, tykase Ezekia rewita tomo a. 7me ěmepyry ae imoihmākō takorehmase oya xine Otuhtoh poko, tynekarorykō tyahkase eya xine osepeme ehtohme, Ritonōpo, tytamurukō Esē toahmase eya xine.

²³ Mame oximōme tōsenetupuhse toto atākyematohme ropa 7me ěmehtoh pona ropa Ritonōpo eahmatohme ropa. Naeroro tākye rokē tōseahmase toto.

²⁴ Mame toky tō tokarose tuisa Ezekia a imoihmākō zohme, 1.000me pui orutua komo te, 7.000 kaneru tomo. Mame ipoetory tō tuisary tomo a imepỹ 1.000me pui orutua kō tokarose, 10.000me kaneru tō maro. Ritonōpo maro oturuketō tuhke tōsekarose Ritonōpo a nuriame pyra toehtohkōme.

²⁵ Naeroro tākya toh nexiase emero: Juta tomo te, Ritonōpo maro oturuketomo te, rewita tomo te, inikahpoe aehtyamo te, katonomo roropa imeimehnō nonory poe aehtyamo Izyraeu tō esaka, Juta tō nonory po aosesarityā roropa.

²⁶ Atākymāko Jerusarē po toh nexiase moro oseahmatoh panō onenepitopyra toh nexiase moino ro tuisa Saromāo, Izyraeu tō tuisary, Tawi mūkuru ehtopōpyry poe.

²⁷ Ritonōpo maro oturuketō xikihme toh nexiase rewita tō maro, kure rokē imoihmākō ripōko Ritonōpo a. Toto omiry totase Ritonōpo a tosary kurā poe, kapu ae, toto omihpyry ae ro kure rokē tyrise toto eya.

31

Ezekia nyrihpyry Juta tō akorehmatohme

¹ Morarame tōtyhkase toto ahtao oseahmatoh poko Izyraeu tō toytose Juta tō patary tō pona. Topu risē xikihme exiketō tytohtohkase eya xine, imehnō neponāmary Paaue-
tupuhtoh wewe risē takohse roropa Asera nohpo neponāmary, apoto apō tytohtohkase eya xine, imehnō neponāmary eahmatoh roropa tytohtohkase eya xine. Morara tyrise eya xine imehnō pata tō po Juta nonory po te, Pējamī po te, Eparaī po te, Manase nonory po, enara. Mame toytose ropa toto tosaka xine.

² Mame Ritonōpo maro oturuketō tapiakase Ezekia a rewita tō maro oximaro toto ehtohme toerohtohkō poko, okyno zahkary poko tytororo, tynekarorykōme Ritonōpo a, okyno zahkary osepeme ehtohme roropa; rewita tō eremiāko toh nexiase, kure Ritonōpo riry poko te, omōtoh eraseme ehtoh poko roropa Ritonōpo Tapyī tao.

³ Toky tō wino pui tō tokarose Ezekia a kaneru tō roropa etapatohme, jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a pakeimo, kokonie pukuro, enara. Okyno tokarose roropa eya jahkatohme tynekaroryme Oserematoh ae te, Nuno Kasenato oseahmatoh ae, imehnō oseahmatoh ae roropa Ritonōpo nyrihpyry ae ro.

⁴ Moromeīpo Jerusarē pōkō turuse tuisa a inekarorykō enehtohme Ritonōpo maro oturuketomo a, rewita tomo a roropa, toto epehpyryme, yronymyryme toto erohtohme Ritonōpo Omiry poko.

⁵ Mame tuisa omihpyry totase tyya xine ahtao tonahsē tonehpitose Izyraeu tomo a: tiriiku kurano te, uwa eukuru jehnahpyry, azeite te, ano zenī te, tykyrysā tōkehko tutupikō poe; mōkomo itamurume tonehse eya xine tynekarorykōme, tymōkomorykō 10me ahtao toiro tapiakase eya xine tynekarorykōme.

⁶ Juta tō patary pōkomo a tokykō 10me ahtao toiro tapiakase eya xine tynekarorykōme, pui tomo te, kaneru tomo te, tymōkomorykō emero, morohne tonehse tynekarorykōme Ritonōpo Tosēkomo a. Ypyme kaetokohxo toehse oxikone.

⁷ Mokaro nekarotyā toehpitose nuno oseruaō po. Mame 4me nuno taropose mōkomo oehkehpyra kynexine.

⁸ Ahno nekarohpyry itamurume ehtoh tonese ahtao tuisa Ezekia a takorehmananō maro, “Kure Ritonōpo mana,” tykase toto. “Kure matose,” tykase roropa toto Izyraeu tomo a.

⁹ Mame oturuketō maro rewita tō maro tōturuse tuisa Ezekia ahno nekarohpyry poko.

¹⁰ Ynara tykase Azaria, Ritonōpo maro oturuketō tuisary, Zatoke pary, tuisa a:

— Tynekarorykō enehpitoryhtao ahno a Ritonōpo Tapyī taka, tonahsē yna napyryme epo toehse nase, imoty roropa. Kure tytoetory tō tyrise Ritonōpo a, morara exiryke senohne nae ynanase.

¹¹ Mame tuisa omi poe mōkomo esary tō tyrise eya xine Ritonōpo maro Oturutoh tao.

¹² Zae toto exiryke moro taka ahno nekarotyã tyrise eya xine emero, imõkomory zokonaka 10me ahtao toiro ekarõko, mame mõkomo eraseme, rewita tyrise eya xine esety Konania, mokyro akorehmaneme zakorõ nexiase esety Ximei.

¹³ Mame imehnõ rewita tõ tymenekase tuisa Ezekia a, oturuketõ tuisaryme exikety Azaria a roropa erohketõme toto ehtohme, Konania tõ poetoryme Ximei maro: Jeieu te, Azaria te, Naate te, Asaeu te, Jerimote te, Jozapate te, Erieu te, Iximakia te, Maate te, Penaia, enara.

¹⁴ Mame Ritonõpo Tapyĩ omõtoh erase xixi tütatoh wino, Kore, Imina mükuru tymenekase ahno nekarotyã apoineme, tonehse ahtao Ritonõpo Tapyĩ taka, toto nekarotyã apiakaneme roropa.

¹⁵ Imehnõ pata tõ po oturuketõ nae ahtao takorehmase ynaroro imehnõ rewita tomo a Kore poetoryme: Etẽ te, Miniamĩ te, Jesua te, Semaia te, Amaria te, Sekania, enara. Ahno nekarotyã tapiakase eya xine ekamotohme imehnõ rewita tomo a tonahsẽ nae toto ehtohme erohtoh epehpyryme samo.

¹⁶ Tonahsẽ tokarose eya xine orutua komo a 30me jeimamyry nae aexityamo a, erohketõme toto ahtao kokoro rokene Ritonõpo Tapyĩ tao, tymarõkõ maro, tyrohmanoh-potopõpyrykõ ae ro.

¹⁷ Ritonõpo maro oturuketõ esetykõ tymerose oxiekyryme exiketõ maro. Mokaro rewita tomo 20me jeimamyry nae aexityamo, esetykõ tymerose oximaro erohketõ maro.

¹⁸ Nohpo tõ esetykõ tymerose roropa toto poenõ maro, imükuru tomo, õxiry tõ roropa, tapyi taõkõ porehme. Oturuketomo rewita tõ maro tõsekarose toto Ritonõpo a nuriame pyra toehtohkõme. Kokoro rokẽ toerohtohkõ Ritonõpo omiry poko toh nexiase.

¹⁹ Tonahsẽ ekamonanõ tymenekase toh nexiase, oturuketõ napyry ekamotohme Arão pakomotyamo a, oturuketõ patary tõ po aexityamo a, ona po roropa moro pata tõ zomye. Tonahsẽ tapiakase eya xine rewita tomo a roropa emero, esetykõ tymerose ahtao rewita tõ esetykõ maro.

²⁰ Juta tõ patary tõ po emero, zae ehtoh tyrise tuisa Ezekia a. Inyrihpyry Ritonõpo zamaro nexiase.

²¹ Orẽpyra nexiase ynororo ýme toexiryke Ritonõpo omipona Ritonõpo Tapyĩ poko toerokuru poko te, Ritonõpo nyripohpyry omipona toexiry poko roropa, enara.

32

Jerusarẽ enaroximatopõpyry Senakeripe a (2 Tuisa 18.13-37; 19.35-37; Izaja 36.1-22; 37.36-38)

¹ Moromeĩpo Ritonõpo omipona yronymyryme Ezekia toerohse ahtao ro, Senakeripe, Axiria tuisary, tooehse Juta tõ nonory pona soutatu tõ maro. Juta tõ patary, tomyehmase eya xine toto poremãkatohme eya xine.

² Mame tuaro toehse Ezekia ahtao, Jerusarẽ poremãkapory se Senakeripe ehtoh poko,

³ tõsenetupuhse ynororo tysoutatu tõ esã maro, imehnõ tamuximãkõ maro tuna õ, pẽkamã tõ roropa apururu poko jarao typatarykõ pũto. Atae toh nexiase.

⁴ Naeroro tuhkãkõ tõximõse toto tuna õ tõ apurutohme, nono ahkahpyry tuna esemaryme roropa apurutohme, tuna pyra ehtohme axirio tõ toeporehkase ahtao pata Jerusarẽ pona.

⁵ Mame jamihmehxo typatary tyrise tuisa Ezekia a: pata apuru tukurãkase eya te, tapyi tõ kaetokohxo exiketõ tyrise eya apuru po osenuhmatohme. Imepý apuru tyrise roropa eya jaraohxo typatary zomye. Mame soutatu esary tõ tyrise eya pata ewomatohme nono topohmã po xixi tütatoh wino, Tawi Patary pakato po. Warata tõ tuhke tyripose eya, osewomatoh roropa tuhke.

⁶ Mame moro pata pōkō orutua kō emero soutatume tyrise eya tosēke, soutatu tuisary. Oximōme tonehpose toto eya osa konōto pona pata omōtoḥ pūto toto zurutohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

⁷ — Orēpyra ehtoko, jamihme roropa. Enaromyra ehtoko, Axiria tuisary zuno pyra ehtoko, isoutatu tō maro. Kymaro xine exikety mokaro motye kuhse jamihme mana.

⁸ Mokaro mā ahno tuhke repe, yrome kymaro xine Ritonōpo Kuesēkō mana. Kuakorehmatorŷko mana, etonāko kymaro xine mana, tykase ynororo.

Mame tutuisarykō omiry etaryke tyya xine tyjamihtase toto.

⁹ Imēipo pata Rakixi apurūko Senakeripe, Axiria tuisary ahtao tysoutatu tō maro, tōmiry taropose eya Ezekia a Juta tomo a roropa Jerusarē pona. Ynara tykase ynororo eya xine:

¹⁰ — Ywy, Senakeripe, Axiria tuisary, ynara ekaropory se ase oya xine: Oty katohme oserehpyra hmatou oesarykō zomye soutatu tō oepetōkara tooehse ahtao?

¹¹ Ezekia ynara āko: “Ritonōpo Oesēkō, opynanohtorŷko mana opoko xine pyra axirio tō ehtohme,” āko ynororo repe. Ezekia oenekunohtorŷko mana. Orihnōko matose tuna peneryke, omise oexirykōke, enara.

¹² Mokyro a Ritonōpo kyryry tytohtohkase oseahmatopo te, apoto apō tō roropa. Mame Juta tomo, Jerusarē pōkō roropa tyripose eya Ritonōpo eahmatohme toiro apoto apō ēpataka rokene, moro po rokē ixtaratu zahkase roropa.

¹³ Tuaro pyra hmatou imeimehnō ahno poremākatopōpyry poko ya, ytamuru tomo a roropa? Toto neponāmary toto onewomara tokurehse Axiria tuisary tō winoino.

¹⁴ Ahno onypynanohpyra ineponāmary kynexine yna winoino? Naeroro oty katohme Ritonōpo oewomanekōme ekarōko matou?

¹⁵ Osenekunohpopyra ehtoko Ezekia a. Ajohpe ynororo. Aomiry onetara ehtoko. Ritō exipitopyra mana ahno ewomaneme exikety onyryhmara axirio tō esē ehtohme. Naeroro ya oewomasaromepyra Ritonōpo roropa mana.

¹⁶ Omi xihpyrymehxo tōturuse Axiria soutatu tuisary tomo, Ritonōpo tykerekeremase, Ezekia, Ritonōpo poetory tykerekeremase roropa eya xine.

¹⁷ Pape tymerose Axiria tuisary a Ezekia neneryme, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē, jamihme pyra tokarose eya repe pape pokona. Ynara tymerose eya: “Imehnō neponāmary typoetory tō onewomasaromepyra toh kynexine. Typoremākapose toto ya. Moro saaro Ezekia esemy, Ritonōpo, typoetory tō onypynanohpyra ekurehnōko mana,” tykase.

¹⁸ Mokaro soutatu tō tuisary tō morara tykohtase epereu omiry ae Jerusarē pōkō erehtohme, apuru po typorohse aexityamo, enaromŷke toto ehtohme tupime hkopyra pata poremākapotohme tyya xine.

¹⁹ Mokaro soutatu tō tuisary tō tōturuse toto Ritonōpo, Jerusarē Esē poko, imehnō neponāmary samo, ahno nyrytyamo tomary ke.

²⁰ Mame tuisa Ezekia urutō Izaja maro, Amoxi mūkuru, tōturuse Ritonōpo a takorehmatohkōme.

²¹ Mame tynenyokyhpyry tonyohse Ritonōpo a, soutatu tō emero totapase eya, axirio tō tuisary tō maro. Naeroro tuisa Senakeripe toeramase ropa toehxirose toexiryke, tynonory pona ropa. Moromeipo tyneponāmary eahmatoh tao ahtao, imūkuru tomo a totapase ynororo tapema ke.

²² Moro sã tuisa Ezekia typynanohse Ritonōpo a, Jerusarē pōkō maro toto onyporemākapopyra Senakeripe, Axiria tuisary ehtohme te, imehnō epetōkara roropa emero. Mame osepeme tyripose toto Ritonōpo a imeimehnō nonory pōkō maro emero.

²³ Mame ahno tuhke tooehse Jerusarē pona tynekarorykō enehtohme Ritonōpo a te, mōkomo ekarotohme Ezekia a roropa. Tuisamehxo Ezekia ehtoh tonetupuhse imehnō nonory pōkomo a exiryke.

*Takuruhtase Ezekia
(2 Tuisa 20.1-11; Izaja 38.1-8)*

²⁴ Morarame takuruhtase Ezekia, orikyise nexiase. Mame tōturuse ynororo Ritonōpo a. Aomiry totase Ritonōpo a, ikurākary ropa enetupuhtoh tokarose eya.

²⁵ Kure nexiase ynororo Ezekia a; tukurākase ropa eya. Yrome “Kure mase” kary se pyra nexiase. Toepyrypany se rokē nexiase. Morara exiryke typenekehse Ritonōpo ipoko, Juta tō poko roropa, Jerusarē pōkō poko, enara.

²⁶ Imeīpo tyrypyry turumekase ropa Ezekia a, Jerusarē pōkomo a roropa. Epyrypara toehse ropa toto. Kure Ritonōpo ehtoh tonetupuhse eya xine. Naeroro toto onuānohpyra toehse Ritonōpo orihpyra ro Ezekia ahtao.

Ezekia tymōkomokehxo ehtopōpyry

²⁷ Mame tymōkomoke toehse Ezekia itamurume. Tuisamehxo tokarose ynororo eya xine emero. Osa tō tyripose eya tymōkomory kurākatohme: uuru te, parata maro, joia tomo te, tonahsē emepory kanera tōkehko te, osewomatoh tonomo, imepỹ mōkomo kurā esaryme, enara.

²⁸ Imehnō tapyi tō tyripose roropa eya tiriiku tōkehko kurākatohme te, uwa eukuru jehnahpyry te, azeite roropa, pui tō tapyi tomo te, kaneru tō tuhkākō esary, enara.

²⁹ Pata tō roropa tyrise eya. Pui tō tuhke esēme toehse ynororo, kaneru tō tuhke roropa Ritonōpo nekarohpyryme eya, mōkomo maro itamurume.

³⁰ Tuna enatry tūtatoh kaehxo exikety Kiom po tapurupose tuisa Ezekia a. Nono tahkapose eya Jerusarē poe xixi omōtoh wino tuna esemaryme tuna ytotohme pata pona. Emese kure nexiase morohne riry poko emero.

³¹ Mame orutua kō tonehpose Papironia esamo a ekaropotohme Ezekia a Ritonōpo nyrihpyry poko, Juta pynanohtopōpyry poko. Yrome anakorehmara toehse ynororo Ritonōpo a, ikuhtohme, aosenetupuhtoh ikurohtao waro ehtohme.

*Ezekia orihtopōpyry
(2 Tuisa 20.20-21)*

³² Imehnō tuisa Ezekia nyrytyā emero, Ritonōpo pyno aexiry poko roropa tymerose pape pokona, esety Ritonōpo Enepotopōpyry Izaja a, Amoxi mūkuru te, Juta tō Tuisary tō Ehtopōpyry Izyraeu tō Tuisary tō roropa, enara.

³³ Ezekia toorihse, ekepyry tonēse kynexine kae ehtoh tao, tuisa tō ekepyry Tawi parỹpyry tō zonētoh tao. Omi kurā ke turuse toto Juta tomo te, Jerusarē pōkō maro tuisamehxo aexiry enetuputyryke eya xine, ipyno roropa toto exiryke. Mame imūkuru Manase tuisame toehse tumy myakāme.

33

*Tuisame Manase ehtopōpyry poko Juta tō esēme
(2 Tuisa 21.1-9)*

¹ Morarame 12me jeimamyry nae Manase ahtao, tuisame toehse ynororo Juta tō esēme. 55me jeimamyry taropose eya Jerusarē po, tuisame toehtoh poko.

² Tyrypyry poko toehse Manase Ritonōpo omipona pyra. Imehnō, Ritonōpo naropotyā tynonory poe, epona tooehse ipoetory tō ahtao, mokaro nyrytyā xihpyry typoehse eya.

³ Imehnō neponāmary eahmatoh tyrise ropa eya, tumy nypahtyā tyrise ropa eya. Okyno zahkatoh tyrise eya Paau eahmatohme. Nohpo toponāmasē Asera enetupuhtoh taxikase eya, xirikuato tō toahmase roropa eya.

⁴ Imehnō neponāmary eahmatohme okyno zahkatoh tyrise eya Ritonōpo Tapyi tao. Moro Tapyi poko: “Ywy ro rokē eahmatohme sero, jūme,” tykase Ritonōpo.

⁵ Mame asakoro zara po Ritonōpo Tapyi myhto, okyno zahkatoh tyrise eya xirikuato tō eahmatohme.

⁶ Tumũkuru tyahkase eya okyno zahkatoh po jakanahmã Pẽ-Hinõ po. Pyaxiamo a toytose ynororo ekaropotohme joroko tomo a tynyriry poko te, zuaro toehthome imeĩpo ehtoh poko te, imehnõ ryhmary poko, enara. Tyyrypyry poko toehse ynororo yronomyrime, Ritonõpo omipona pyra, tyzehno Ritonõpo tyripose eya.

⁷ Tynaxikahpyry, nohpo toponãmasẽ Asera enetupuhtoh tyrise eya Ritonõpo Tapyĩ tao. Moro Tapyi poko ynara tykase Ritonõpo Tawi a, imũkuru Saromão a roropa: “Sero Tapyi, taro Jerusarẽ po, ynymenekahpyrime mana Izyraeu tõ nonory po, jũme jeahmatohme.

⁸ Mame jomiry moiryhtao Izyraeu tomo a, Moeze nyripohpyry riryhtao eya xine, emero porehme, toto anaropopyra ase esarykõ poe, ynekarohpyry itamurukomo a.”

⁹ Yrome Juta tomo Jerusarẽ põkõ maro takorehmase Manase a orẽpyrahxo toto ehtohme tyyrypyrykõ poko, mokaro motye, Ritonõpo naropotyã tynonory poe, epona tooehse ipoetory tõ ahtao.

Tyyrypyry rumekatopõpyry Manase a

¹⁰ Morarame Manase turuse Ritonõpo a ahno maro, toto wãnopyry poko. Yrome onetara toh nexiase.

¹¹ Naeroro Ritonõpo poe Axiria soutatu tõ tooehse tutuisarykõ maro Juta tõ nonory pona. Manase tapoise eya xine oka konõto panõ ke, keti ke tymyhse ynororo eya xine, mame Papironia pona tarose ynororo.

¹² Mame toetuarimaryhtao tõsenetupuhse ropa ynororo, tyyrypyry rumekary se toehse eramatohme ropa Ritonõpo a. Tyxitase takorehmary se toexiryke Ritonõpo a.

¹³ Mame Manase omiry totase Ritonõpo a, tozuhse ynororo eya, taropose ropa ynororo Jerusarẽ pona ropa tuisame ehtohme ropa. Morara toehse ahtao Ritonõpo tonetupuhse eya Tosẽme.

¹⁴ Moromeĩpo kaehxo pata apuru tyripose Manase a jarao exikety, Tawi Patary zomye. Moro apuru tyripitose jakanahmã po, Kiom tunary poe xixi omõtoh wino, mame toytose inikahpozakoxi Kana Omõtoh pona, pata rãnakuroko, moro esety Opeume. Soutatu tõ tyrise roropa eya toto tuisary maro pata tõ po, tapure toh nexiase tõsewomatohkõke Juta nonory po.

¹⁵ Ahno nyrytyã tyneponãmary touse ropa eya Ritonõpo Tapyĩ tae, tynyrihpyry roropa morotona, apoto apõ tõ roropa typahse ropa eya. Morohne touse eya Ritonõpo Tapyĩ esary poe, ypy poe te, imehnõ esary tõ poe roropa Jerusarẽ po. Pata poe morohne tarose eya ipahtohme.

¹⁶ Mame apoto apõ tukurãkase ropa eya Ritonõpo eahmatohme. Tynekarory tyahkase eya osepeme ehtohme te, “Kure mase Ritonõpo,” katohme roropa. Juta tõ tonehpose eya Ritonõpo eahmatohme Izyraeu tomo a.

¹⁷ Imehnõ po tynekarorykõ tyahkase roropa eya xine, yrome Ritonõpo a rokẽ tynekarorykõ tokarose eya xine, Ritonõpo eahmaryme.

Tuisame Manase etyhpory

(2 Tuisa 21.17-18)

¹⁸ Imehnõ Manase nyrytyã emero, aoturutopõpyry Ritonõpo a te, Ritonõpo poe urutõ kõ omihpyry, tõturuse toto ahtao eya Ritonõpo omiryime, Izyraeu tõ Esemý. Emero tymerose pape pokona esety Izyraeu tõ Tuisary Ehtopõpyry poko.

¹⁹ Tuisa Manase oturutopõpyry Ritonõpo a te, ezuhstopõpyry Ritonõpo a te, inyrytyã iirypyrime tyyrypyry onurumekara ro ahtao te, ahno nyrytyã eahmatopõpyry eya Ritonõpo myakãme te, imehnõ neponãmary eahmatoh ritopõpyry eya te, ahno naxikahpyry roropa eahmatohme, morohne emero tymerose pape pokona esety Urutõ kõ Ehtopõpyry.

²⁰ Toorihse Manase, ekepyry tonẽse tuisa tapyĩ myhtokoxi. Mame imũkuru Amõ tuisame toehse tumy myakãme.

Tuisame Amõ ehtopõpyry Juta tõ esẽme
(2 Tuisa 21.19-26)

²¹ 22me jeimamyry nae Amõ kynexine tuisame toehse ahtao, Juta tõ esẽme. Asakoro jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarẽ po.

²² Tummy Manase sã, azahkuru inyriry nexiase, Ritonõpo zamaro pyra nexiase. Toky tõ tyahkase eya tynekaroryme tummy nyrytyã ãpataka emero eahmatohme.

²³ Yrome tummy sã pyra tyrypyry onurumekara nexiase Ritonõpo omipona toehtohme ropa. Iirypyryme tummy ehtopõpyry motye tyrypyry poko nexiase.

²⁴ Mame Amõ poetory tõ tosẽkõ etapary se toehse toh nexiase. Totapase ynororo eya xine tuisa tapyĩ tao.

²⁵ Mame Amõ etapahpõkõ totapase Juta tomo a. Imũkuru Joxia tyrise tuisame eya xine, jumy myakãme.

34

Tuisa Joxia Juta tõ esẽme ehtopõpyry
(2 Tuisa 22.1-2)

¹ 8me jeimamyry nae Joxia kynexine tuisame toehse ahtao Juta tõ esẽme. Mame 31me jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarẽ po.

² Joxia nyryhyry Ritonõpo zamaro nexiase; tytamuru tuisa Tawi ehtopõpyry ty-poenohse eya, zae ehtoh riry poko onurumekara nexiase.

Imehnõ neahmary enahkatopõpyry poko Joxia a
(2 Tuisa 23.4-20)

³ Morarame 8me jeimamyry taropose Joxia ahtao tuisame ehtoh poko, nuaseme ro tahtao, Ritonõpo toahmapitose eya tytamuru tuisa Tawi Esemy. Mame 4me jeimamyry taropose ahtao Juta tõ nonory, pata Jerusarẽ roropa tukurãkapitose ropa eya, imeimehnõ neponãmary eahmatoh tytohtohkapitose eya, nohpo toponãmasẽ Asera enetupuhtoh wewe risẽ roropa te, topu risẽ maro, metau risemy, enara.

⁴ Ineneryme apoto apõ Paau eahmatoh tytohtohkase eya xine. Ixtaratu zahkatoh apõ tytohtohkase roropa eya ro. Morohne akumurume tyrise eya xine, Asera nohpo toponãmasẽ enetupuhtoh te, imehnõ ahno naxikatyamo, enara. Moro akumuru ty-pahse eya xine aorihyã zonẽtopõpyry poro, tyneponãmary eahmahpõkomo ekepyry zonẽtopõpyry poro.

⁵ Moromeĩpo mokaro zehpyry, tyneponãmary eahmahpõkõ poko oturuketõ zehpyry tyahkapose eya apoto apõ po. Moro riryke Juta tõ nonory tukurãkase ropa Joxia a Jerusarẽ maro.

⁶ Moro sã tyrise eya pata tõ po roropa Manase nonory po te, Eparaĩ nonory po, Ximeã nonory po, inikahpozakoxi Napatari nonory po te, patãpo tõ po roropa moro pata tõ zomye.

⁷ Izyraeu tõ nonory poro porehme toytose ynororo ahno neponãmary eahmatoh apoto apõ tytohtohkase, Asera nohpo typonãmasẽ enetupuhtoh tomase, akumuru ty-pahse, ixtaratu zahkatoh tomase roropa. Mame toytose ropa ynororo Jerusarẽ pona ropa.

Moeze nymerohpyry enery ropa poko
(2 Tuisa 22.3-20)

⁸ Morarame 18me jeimamyry taropose ahtao Joxia a tuisame ehtoh poko, tõtyhkase ahtao tynonory kurãkary poko te, Ritonõpo Tapyĩ kurãkary poko roropa nuriame pyra ehtohme, oseruao orutua kõ tonyohse eya Ritonõpo maro Oturutoh kurãkatohme: Sapã, Azaria mũkuru te, Maaseia, kowenatu Jerusarẽ po te, tuisa akorehmane Joa, Joakaze mũkuhyry, enara.

⁹ Oturuketõ tuisary imehxo Hiukia kynexine. Eya toytose mokaro oseruaõkõ oturuse, tineru ekarose roropa eya, rewita tõ napoihyry Ritonõpo Tapyĩ tao. Moro tineru

ahno nekarohpyryme nexiase Manase tō nekarohpyry te, Eparaĩ tō nekarohpyry te, imehnō Izyraeu tō nekarohpyry roropa te, Juta tō nekarohpyry te, Pějamĩ nekarohpyry te, Jerusarē pōkō nekarohpyry maro, enara.

¹⁰ Mame moro tineru tokarose mokaro oseruaōkomo a Ritonōpo Tapyĩ kurākananomo a. Moro tineru tokarose eya xine

¹¹ wewe poko erohketomo a, tapyi amonanō maro topu tōkehko epekahtohme, wewe roropa tapyi tō kurākatohme, aepukatyamo onukurākapopyra Juta tō tuisary exiryke.

¹² Mame mokaro erohketō zae ipunaka toh nexiase. Toto enenanō 4me rewita tō nexiase: Jaate te, Opatia maro, Merari ekyry tomo te, Zakaria te, Mesurā maro, Koate ekyry tomo. Mokaro rewita tō Tapyi omōtoh erase tō tuisaryme toh nexiase, imehnō erohketō maro emero Ritonōpo Tapyĩ tao. Emero rewita tō emese kure toh nexiase eremiatoh etory poko,

¹³ toitoine rewita tō pape meronanōme nexiase, imehnō erohketō eneneme toh nexiase te, omōtoh eraseme, enara.

¹⁴ Morarame tineru apoiryhtao Hiukia a ahno nekarohpyry Ritonōpo Tapyĩ tinerūme, pape tonese eya Ritonōpo Nyripohpyry, inekarohpyry Moeze a.

¹⁵ Ynara tykase ynororo Sapā a, pape merone a:

– Pape eneropa, Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a, taro Tapyi tao.

Mame Sapā a moro pape tokarose eya.

¹⁶ Sapā a moro pape tarose tuisa a. Ynara tykase ynororo:

– Tōtyhkase ynanase onyripohpyry emero.

¹⁷ Tineru tapoise yna a Ritonōpo Tapyĩ tae, ynanekaroase erohketomo a te, ituisary tomo a roropa.

¹⁸ Mame ynara tykase Sapā:

– Sero pape jemah po Hiukia nekarohpyry ya.

Mame moro pape tysekeremase eya tuisa netaryme.

¹⁹ Ritonōpo omiry sekeremary etaryhtao tuisa a tupō tyxihkase eya tātasaMaryke.

²⁰ Ynara tykase ynororo Hiukia tomo a, Ritonōpo maro oturukety te, Aikā maro, Sapā mūkuru te, Apatō maro, Mikaia mūkuru te, Sapā maro, pape merone te, Asaia maro, tuisa akorehmane:

²¹ – Ytotoko ekaropose Ritonōpo a, kypoko xine, ypoko te, Juta tō poko emero, kuamrepatohkō poko sero pape ao. Kyzehno xine Ritonōpo mana inyripohpyry omipona pyra kytamurukō toehse exiryke, inymerohpyry omipona pyra roropa.

²² Mame toytose toto, Hiukia te, orutua kō maro, tuisa naropotyamo, ekaropose nohpo a esety Huuta. Urutōme kynexine ynororo. Esary Jerusarē po kynexine pata kasenato po. Inio, Sarū, Tikiwa mūkuru, Hara pary, upo eraseme nexiase Ritonōpo maro Oturutoh tao. Huuta a turuse toto emero Ritonōpo papē sekerematopōpyry poko tuisa netaryme.

²³ Mame ynara tykase nohpo eya xine:

– Ytotoko ropa tuisa a oturuse eya Ritonōpo nekarohpyry poko.

²⁴ Ynara kahtoko eya: “Ywy, Ritonōpo, Izyraeu tō Esemý, Jerusarē pōkō wānohnōko ase, emero porehme, jomihpyry ae ro, moro pape poko tymerose, tuisa nysekeremahpyry ae ro.

²⁵ Turumekase ywy eya xine. Tynekarorykō tyahkase eya xine imehnō eahmatohme, ywy kara. Toto zehno toehse ywy inyrihpyrykō xihpyry pokoino. Jerusarē zetū tanýse ya. Apaipyra ropa mana.

²⁶ Ywy, Ritonōpo, Izyraeu tō Esemý, ynara āko ase mokyro tuisa a: Jomiry, ynymeropohpyry pape pokona totase oya,

²⁷ oorypyry rumekary se mexino, iirypyryme oehtoh mekarono, oupō myxihkano oe-mynyhmaryke. Oxitano roropa tuaro toehse awahtao: ‘Jerusarē pōkō emero wānohnōko ase,’ kary etaryke oya. Ōtururu ya etano.

²⁸ Naeroro imeĩpo, toorihse awahtao rokẽ, Jerusarẽ põkõ wãnohnõko ase. Morara exiryke torẽtyke pyra exiko. Kure rokẽ orihnõko mase.”

Mame toytose ropa toto tuisa Joxia a, mokyro omihpyry ekarose eya.

Tuisa Joxia tõmiry etapopotopyry Ritonõpo a
(2 Tuisa 23.1-3)

²⁹ Morarame Juta tõ tamuximãkõ tonehpose tuisa Joxia a, Jerusarẽ tamuxiry tõ maro, oximõtõhme tymaro.

³⁰ Mame oximõtõhme toytose toto Ritonõpo maro Oturutoh taka, Ritonõpo maro oturuketõ maro, rewita tõ maro, emero Jerusarẽ põkõ maro, Juta tõ maro, tuisamehxo exiketomo, ahnome rokẽ exiketomo, enara. Mame toto netaryme Ritonõpo omiry tysekeremase tuisa Joxia a tytororo, Ritonõpo papeny Inetapohpyry, tonese ropa Ritonõpo maro Oturutoh tao.

³¹ Saromão nyrihpyry myhtokoxi toexikihmase ynororo. Ritonõpo netaryme tõmiry tokarose eya, aomihpyry omipona toehtõhme te, inyriphopyry ritõhme, aomipona yronymyryme toehtõhme, zae rokẽ toehtõhme, Ritonõpo nymeropohpyry omipona ipunaka.

³² Mame tuisa omi poe Pẽjamĩ tomo a emero imoihmãkõ maro Jerusarẽ po, tõmirykõ totapose eya xine Ritonõpo netaryme, aomipona toehtõhkõme. Morarame tõmihpyrykõ ae ro Jerusarẽ põkõ Ritonõpo omihpyry omipona toehse toh nexiase, tytamurukõ Esẽ omihpyry omipona.

³³ Mame tuisa Joxia a, ahno nyriyã xihpyry tyneponãmarykõ tytohtõhkase Izyraeu tõ nonory po porehme. Ritonõpo rokẽ eahmatoh poko Izyraeu tõ tyripose eya. Mame toorikyry ponãmero ahno tyripose eya Ritonõpo omipona, tytamurukõ Esẽ omipona.

35

Oseahmatoh Paxikoa tyrise Joxia a
(2 Tuisa 23.21-23)

¹ Morarame Oseahmatoh Paxikoa tyripose Joxia a Jerusarẽ po Ritonõpo eahmatõhme Tosẽkõme. Ëmepyyry 14me ehtõ po, nuno apitorymã po kaneru tõ totapase eya xine.

² Oturuketõ tyrohmanohpose eya toerohtõkõ poko toto ehtõhme Ritonõpo Tapyĩ tao. Turuse toto eya atãkyematohme tynyrirykõ poko.

³ Rewita tõ roropa turuse eya, Izyraeu tõ amorepananõ Ritonõpo nyriphopyry poko, tymenekase toto exiryke Ritonõpo nyriporo tõ poko erõhketõme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonõpo omihpyry ã tyritoko tuisa Saromão, Tawi mũkuru, namohpyry taka, Ritonõpo Tapyĩme. Taroino pata tõ pona anaropyra ehtoko. Naeroro osekartoko Ritonõpo Oesẽkomo a, aomiry omipona oehtõhkõme, ipoetory tõ Izyraeu tõ akorehmatõhme, aomipona toto ehtõhme.

⁴ Oesaka xine Ritonõpo Tapyĩ taka ytotoko oekyrykõ maro, tuisa Tawi nyrohmanohpotopotopyry ae ro oya xine te, imũkuru tuisa Saromão maro.

⁵ Mame atapiakatoko, oximaro oxiekyry tõ ehtõhme, akorehmananõ nae ehtõhme rewita tomo, Izyraeu tõ emero akorehmatõhme.

⁶ Kaneru tõ etapãko matose poti tõ maro Atãkyematoh Paxikoa poko. Mame osekartoko Ritonõpo a nuriame pyra oehtõhkõme, onekarorykõ kyrỹko matose Izyraeu tõ emero neneryme, Ritonõpo nyriphopyry omipona toto ehtõhme, inymeropohpyry ae ro Moeze a.

⁷ Mame Oseahmatoh Paxikoa poko, tuisa Joxia a tokykõ 30.000me kaneru tõ tokarose, kaneru poenõ maro, poti poenõ maro te, 3.000me pui orutua kõ maro, enara.

⁸ Ipoetory tõ esẽ tomo a tokykõ tokarose roropa ahno a te, oturuketomo a te, rewita tomo a roropa. Mame imehnomo a tokykõ tokarose roropa Hiukia a, oturuketõ tuisary

te, Zakaria a te, Jeieu a, Ritonõpo Tapyĩ erase tõi mokaro. Eya xine oturuketomo a kaneru tõi tokarose 2.600me poti poenõ maro, 300me pui orutua kõi maro etapatohme tynekarorykõme, Paxikoa poko atãkyematohme.

⁹ Mame rewita tõi tamuxiry tomo a Konania te, zakorõ tõi maro Semaia te, Netaneu maro te, Hasapia tõi maro te, Jeieu te, Jozapate maro 5.000me kaneru tõi tokarose poti poenõ maro te, 500me pui orutua kõi maro rewita tomo a etapatohme tynekarorykõme Paxikoa po.

¹⁰ Morarame emero esaka tyrikehse ahtao eya xine Paxikoa ritohme, tosaka xine toytose oturuketomo te, rewita tõi roropa oxikone tuisa omihpyry ae ro.

¹¹ Mame kaneru tõi totapase ahtao poti tõi maro, rewita tomo a typikase toto, imunuru tokarose oturuketomo a, mame mokaro a munu tukuãse apoto apõ pona.

¹² Mame okyno pũ tapiakase eya xine ekarotohme ahno a, oximõmãkõ oxiekyry tomo a, toky tõi kasery zahkatohme tynekaroryme Ritonõpo a, Izyraeu tõi Esemy, Moeze nymerohpyry omipona. Moro sã tyrise roropa eya xine pui tõi poko.

¹³ Mame rewita tomo a okyno tõi pũ tupuruse apoto po Ritonõpo omihpyry ae ro; imepỹ tynekarorykõ tahnose oripo tõikehko ao, tõi sã ekamotohme axiny ahno a.

¹⁴ Moro poko tõi tyhkase ahtao tõi sã tyrise rewita tomo a ynaroro otuhtohme, oturuketomo roropa, Arão pakomotyamo. Morohne tyrise rewita tomo a erohkehpyra oturuketõ exiryke ikohmamyry pona, okyno zahnõko tytororo tynekaroryme Ritonõpo a, ikasery maro.

¹⁵ Eremiaketõ rewita tomo Asape ekyry tomo tosao xine toh kynexine, tuisa Tawi nyriphpyry ae ro, Asape maro, Hemã maro, Jetutũ maro, urutono tuisa ako-rehmaneme. Ritonõpo Tapyĩ omõtõh erase tõi tosarykõ onurumekara toh nexiase, imehnõ rewita tõi toerohse exiryke toto myakãme toto eky tõi poko.

¹⁶ Naeroro tuisa Joxia omihpyry ae ro emero tyrise moro ae Ritonõpo eahmatohme; Oseahmatoh Paxikoa poko Ritonõpo eahmaryme, tynekarorykõ zahkary poko tytororo apoto apõ po.

¹⁷ 7me ãmepyry taropose Izyraeu tomo a Jerusarẽ po atãkyemary poko Oseahmatoh Paxikoa poko te, Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra, enara.

¹⁸ Urutõ Samueu ehtopõpyry poe sero Oseahmatoh Paxikoa panõ onyripyra Izyraeu toh kynexine. Imehnõ tuisa tõi Izyraeu esẽkõ sero Oseahmatoh Paxikoa panõ onyripyra toh kynexine Joxia nyrihpyry panono, oturuketõ maro, rewita tõi maro, Juta tõi maro, Izyraeu tõi maro moroto aexityamo te, Jerusarẽ põi maro.

¹⁹ Moro tyrise eya xine 18me jeimamyry taropose Joxia ahtao tuisame ehtõh poko.

Tuisa Joxia orihpõtõpyry

(2 Tuisa 23.28-30)

²⁰ Moromeĩpo tõi tyhkase Joxia ahtao Ritonõpo Tapyĩ kurãkary poko te, Ritonõpo eahmary poko roropa, tuisa Neko, Ejitu tõi esẽ toytose tysoutatu tõi maro etonatohme Karakemi pona, tuna Eupyrati ehpiõ pona. Joxia toytose soutatu tõi maro etonatohme imaro xine,

²¹ yrome omi taropose Neko a, Joxia neneryme, ynara tykase ynororo eya:

– Juta tõi tuisary, amaro pyra etonase toehse ywy. Jepetõkara maro osetapãko ase. “Axĩ ke ytoko etonase,” tykase Ritonõpo ya. Ritonõpo jakorehmãko mana; naeroro yzehno exiketyme õsekaroryhtaõ oenahkãko Ritonõpo mana.

²² Yrome eramara ropa Joxia nexiase; Ritonõpo omiry onenetupuhpyra nexiase. Onetapỹ sã toehse ynororo. Mame toytose soutatu tõi maro osetapase Neko maro jakanahmã Mekito po.

²³ Pyrou tõi tusarah tykase Ejitu tõi soutatu tomo a Joxia wotohme. Kui tykase ynororo typoetory tõi esẽ tomo a:

– Ykyy, juohxo toto! Kuarotoko ropa taroino!

²⁴ Tarose ynororo eya xine ikahũ ae etonatoh poe, imepỹ kahu aka tyrítóhme. Mame Jerusarẽ pona tarose ynororo eya xine. Yrome toorihse ynororo, ekepyry tonẽse tuisa tũ zonẽtoh aka. Mame tyhnamose ynororo Juta tomo a Jerusarẽ pũkomo a roropa emero.

²⁵ Mame ihnamotopũpyry tymerose Jeremia a Joxia imehxo ehtopũpyry poko, ekepyry zonemyryhtao. Moro ihnamotopũpyry poko toremiase toto eremiaketomo a Izyraeu patary tũ po, nohpo tomo, orutua kũ roropa, Joxia hnamoryhtao eya xine. Moro eremiatoh nae ro imehnũ hnamotoh maro.

²⁶ Mame Joxia nyrytyã emero, Ritonũpo eahmatopũpyry eya te, aomihpyry omipona ehtopũpyry te,

²⁷ emero inyrytyã apitory poe etyhyryry pona, tymerose pape pokona esety: Izyraeu tũ Tuisary tũ Ehtopũpyry, Juta tũ Tuisary tũ maro.

36

Tuisame Joakaze Juta tũ esẽme (2 Tuisa 23.30-34)

¹ Mame Joakaze, Joxia mũkuhpyry tymenekase Juta tomo a tutuisarykũme aehtohme Jerusarẽ po, jũ myakãme.

² Mame 23me jeimamyry nae Joakaze ahtao tuisame toehse ynororo Juta tũ esẽme. Oseruao nuno taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarẽ po.

³ Mame tapoise ynororo tuisa Neko a, Ejitu esemy a, typoetoryme tyrise ynororo eya. Mame 3.400 kirume parata te, 34 kirume uuru maro topehmapose Juta tomo a eya.

⁴ Mame Eriakĩ, Joakaze rui tyrise tuisa Neko a tuisame Juta po, Jerusarẽ po roropa, Joakaze myakãme. Mame esety tymyakãmase Jeokĩme. Joakaze tarose tuisa Neko a Ejitu pona.

Tuisame Jeokĩ Juta tũ esẽme (2 Tuisa 23.35–24.6)

⁵ 25me jeimamyry nae Jeokĩ nexiase tuisame toehse ahtao. Mame 11me jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarẽ po. Mame tyrypyry poko toehse ynororo, Ritonũpo zamaro pyra.

⁶ Mame Juta nonory typoremãkase tuisa Napukotonozo a, Papironia esemy. Jeokĩ tapoise eya, tynamotome tarose ynororo eya tymyhse keti ke, Papironia pona.

⁷ Ritonũpo Tapyĩ tae mũkomo kurã zokonaka tarose Napukotonozo a tyrítóhme tytapyĩ konũto taka, Papironia po.

⁸ Jeokĩ nyrytyã emero, iiryryry xihpyry roropa, Ritonũpo omipona pyra aehtopũpyry tymerose pape pokona esety Izyraeu tũ Tuisary tũ Ehtopũpyry Juta tũ Tuisary tũ maro. Mame imũkuru Joakĩ tuisame toehse tumy myakãme.

Tuisame Joakĩ Juta tũ esẽme (2 Tuisa 24.8-17)

⁹ Mame 18me jeimamyry nae Joakĩ nexiase tuisame toehse ahtao Juta tũ esẽme. Oseruao nuno rokẽ taropose eya tuisame toehtoh poko Jerusarẽ po. Tyrypyry poko toehse ynororo, Ritonũpo zamaro pyra nexiase.

¹⁰ Mame jeimãsasaka ahtao tynamotome Joakĩ tarose Napukotonozo a Papironia pona, Ritonũpo maro Oturutoh mũkomory kurã tarose roropa eya. Mame Joakĩ zũ akorũ Zetekia tyrise tuisame Napukotonozo a Juta tũ esẽme Jerusarẽ po.

Tuisame Zetekia Juta tũ esẽme ehtopũpyry (2 Tuisa 24.18-20; Jeremia 52.1-3a)

¹¹ 21me jeimamyry nae Zetekia nexiase tuisame toehse ahtao Juta tũ esẽme. 11me jeimamyry taropose eya tuisame toehtoh poko Jerusarẽ po.

¹² Inyrihpyry iirypyryme nexiase, Ritonõpo zamaro pyra. Urutõ Jeremia omiry onetara nexiase, Ritonõpo omiry ekaroryhtao eya. Aomiry omipona pyra nexiase.

*Jerusarē poremäkatopõpyry
(2 Tuisa 25.1-21; Jeremia 52.3b-30)*

¹³ Morarame Napukotonozo omipona pyra toehse Zetekia. Apitoryme ŷme nexiase, tõmipona tyripose ynororo ahtao Napukotonozo a Ritonõpo netaryme repe. Turuse ynororo ahtao eramara ropa Ritonõpo a, tyyrypyry onurumekara ropa. Ritonõpo Izyraeu tõ Esē omipona pyra nexiase ipunaka.

¹⁴ Mame imeimehnõ Ritonõpo warõ pyra exiketõ typonohse Juta tõ tuisary tomo a, oturuketõ maro te, ahno maro. Tynyrytã tyneponãmarykõme toahmase eya xine. Naeroro morohne ke Ritonõpo Tapyĩ nuriame tyrise eya xine, Ritonõpo nymenekahpyry tosary kurãme ehtohme repe, moro tao Tosëkõ eahmatohme ipoetory tomo a repe.

¹⁵ Urutõ kõ tonehpose Ritonõpo a, mokaro tamuru Esemy, toto enaroximatohme toto wãnoppyry poko, toto pynanopyry se toexiryke, Tytapyĩ maro repe.

¹⁶ Yrome inenyohtyã urutõ kõ typoihtose eya xine. Aomirykõ onetara toh nexiase. Urutõ kõ tounohse eya xine. Mame etyhpyryme typoetory tõ zehno toehse Ritonõpo, yronymyryme. Toto kurãkatoh pyra toehse; toto wãnohtoh toehse rahkene.

¹⁷ Naeroro Papironia tuisary tonehpose eya toto poremäkatohme. Juta tõ nuasemãkõ totapase eya Ritonõpo Tapyĩ tao ro. Toto onypynanohpyra nexiase poetohti tomo te, nuasemãkomo, orutua komo te, nohpo tomo, kure pyra exiketomo te, kurãkomo, enara. Tokarose toto emero Ritonõpo a.

¹⁸ Mõkomo kurã tapoise Papironia tuisary a Ritonõpo Tapyĩ tae, uuru tõkehko Ritonõpo Tapyĩ taono te, tuisa tapyĩ taõkomo tamuximãkõ kyryry kurã roropa, emero tarose eya Papironia pona.

¹⁹ Ritonõpo Tapyiny tyahkase soutatu tomo a, pata apuru tõ tytohtohkase eya xine, tapyi konõto tõ tyahkase eya xine, emero typyne exiketõ tonahkase eya xine.

²⁰ Mame ahno akoĩpyry orihpyra aexityã tarose emero Papironia pona tynamotokõme. Topehke pyra toerohse toto inamotome, ipakomotyã namotome roropa, imehxo Perexia ehtoh pona.

²¹ Morara toehse rahkene Ritonõpo omihpyry ae ro Jeremia nekarohpyry ae: “Sero nono typahsẽme sã exĩko. Mame 70me jeimamyry mynyhme sero nono mã exĩko, oserematoh poko rokene.”

*Tuisa Xiro omihpyry
(Extara 1.1-4)*

²² Mame jeimamyry apitorymã po Xiro tuisame toehse ahtao Perexia esẽme, Ritonõpo omihpyry ae ro urutõ Jeremia nekarohpyry ae ynara tyrise eya, omi tyripose eya Xiro kurohtaka, enyohtohme pata tõ pona isekerematohme emero netaryme:

²³ “Ywy ase Xiro, Perexia tõ esemy. Ritonõpo Kapu Esē omi poe tuisamehxo ase sero nono emero esẽme. Eya tymenekase ywy Tytapyĩ ripotohme tosaryme Jerusarē po, Juta nonory po. Naeroro ynara tyripõko ase: amarokomo Ritonõpo poetory tomo, ytotoko morotona Jerusarē pona, Ritonõpo Oesëkõ amaro xine exĩko mana.”

EXTARA Esdras Ekarotopo

Sero *Extara* ekarōko juteu tō oepiry ropa poko 2 *Koronika* mykapo, Papironia poe namotome toto ehxīpo. Tōsesarise toh kynexine Jerusarē po. Ritonōpo toahmase eya xine Itapyī tao. Ekarōko: 1) Izyraeu tō apitorymākō oepiry ropa Papironia poe Xiro, Perexia tuisary omi poe. 2) Ritonōpo Tapyī tyrise ropa Jerusarē po, tyopase Tapyī Kurāme. Mame moro tao Ritonōpo toahmase ropa Jerusarē pōkomo a. 3) Imeīpo, imehnō juteu tō toehse ropa Jerusarē pona *Extara* maro. Atamorepaketye Ritonōpo Omiry poko *Extara* kynexine. Ahno takorehmase eya Ritonōpo omipona toto ehtoh poko te, imehnō maro zae toto ehtoh poko roropa.

Sero pape ao

Aehpitory ropa Papironia poe 1.1–2.70
Ritonōpo Tapyī Kurā tyrise ropa 3.1–6.22
Extara tō oepiry ropa 7.1–10.44

Tuisa Xiro nyriphopyry (2 *Koronika* 36.22-23)

¹ Jeimamyry apitorymā po, tuisame toehse Xiro ahtao, Perexia esemy, moro tyrise Ritonōpo a tōmihpyry ae ro Jeremia a. Osenetupuhtoh tyrise eya Xiro kurohtaka sero ripotoh aropotohme pata tō pona porehme, emero ahno neneryme. Ynara tykase ynoro:

² — Ywy, Xiro, Perexia esemy ynara āko ase: “Ritonōpo, Kapu Esē omi poe, sero nono pōkō kowenatume ase, emero porehme. Tōmihpyry tokarose ya Tytapyī ritohme Jerusarē po, Juta nonory po.

³ Kure Ritonōpo exiry se ase amaro xine emero, ipoetoryme awahtao xine! Ytotoko Jerusarē pona Ritonōpo maro Oturutoh ritohme ropa. Izyraeu tō Esēme mana. Moroto Jerusarē po Ritonōpo eahmatohme mana.

⁴ Amarokō roropa, tehme exiketō oesarykō po, mokaro ytoketō akorehmatoko parata ke te, uuru ke te, tonahsē ke te, okyno tōkehko ke te, onekarorykō ke roropa aropotohme Ritonōpo Tapyī taka, Jerusarē pona.”

Izyraeu tō ytory ropa Jerusarē pona

⁵ Mame oxiekyry tō tamuximākō Juta tomo te, Pējamī tō maro te, oturuketō maro, Rewi tō maro te, imehnō maro, emero toahmase exiketō Ritonōpo a ikurohtao xine, tātakimapitose toto, toytotohkōme Jerusarē pona, Ritonōpo Tapyī ritohme ropa.

⁶ Tykatonomorykomo a takorehmase toto emero. Mōkomo tokarose eya xine, parata risemy te, uuru roropa te, tonahsemy te, pui tomo te, tineru te, tynekarorykō roropa tarose eya xine Ritonōpo Tapyī taka.

⁷ Tijera tō te, eukuru ētoht tonō maro, Napukotonozo narotyā Ritonōpo Tapyī tae Jerusarē poe tyneponāmarykō eahmatoh taka, tokarose ropa tuisa Xiro a.

⁸ Morohne tokarose tuisa Xiro a, Mitiretate, mōkomo erase a. Morohne tymerose emero eya pape pokona. Mame tokarose emero Sesepazaa a kowenatu, Juta esemy a.

⁹⁻¹⁰ Ynara tymerose eya: tijera uuru risemy 30me, tijera parata risemy 1.000me, tijera imehnomo 29me, tasa uuru risemy 30me, tasa parata risemy 410me, imehnō oripo tōkehko 1.000me tokarose, enara.

¹¹ Atapona uuru risē, parata risē maro 5.400me kynexine. Morohne emero tarose Sesepazaa a Jerusarē pona, toytory ropa tahtao Papironia poe Izyraeu tō maro, Papironia pona arotyamo moro pōkō poetoryme.

2

Papironia poe aehtyã ropa (*Neemia 7.4-73*)

¹ Izyraeu tō tarose ahtao Napukotonozo a typoetoryme Papironia pona, Juta pōkō tuhke tarose eya. Mokaro tooehse ropa Jerusarē pona Juta patary tō pona roropa, tosaka xine ropa.

² Toto tuisary tō ynara kynexine: Zoropapeu te, Jozue te, Neemia te, Seraia te, Reeraia te, Moatekai te, Piusã te, Mixipaa te, Pikiwai te, Reũ te, Paana, enara.

Sero nase tymerose atakenaka, oxiekyry Izyraeu tomo, Papironia poe aehtyamo. Tuisa tō esety tymerose imaro exiketō roropa:

Oxiekyry tomo

³ Paro tomo: 2.172me,

⁴ Sepatia tomo: 372me,

⁵ Ara tomo: 775me,

⁶ Paate-Moape, Jesua pakomotyamo, Joape roropa: 2.812me,

⁷ Erão tomo: 1.254me,

⁸ Zatu tomo: 945me,

⁹ Zakai tomo: 760me,

¹⁰ Pani tomo: 642me,

¹¹ Pepai tomo: 623me,

¹² Azakate tomo: 1.222me,

¹³ Atonikã tomo: 666me,

¹⁴ Pikiwai tomo: 2.056me,

¹⁵ Atim tomo: 454me,

¹⁶ Atea tomo, esety akorō Ezekia: 98me,

¹⁷ Pesai tomo: 323me,

¹⁸ Jora tomo: 112me,

¹⁹ Hasũ tomo: 223me,

²⁰ Jipaa tomo: 95me.

Pata tomo

²¹ Tooehse ropa ahno, itamurukō ehtopõpyry ynara pata tō po kynexine: Perẽ po: 123me,

²² Netopa po: 56me,

²³ Anatote po: 128me,

²⁴ Azamawete po: 42me,

²⁵ Kiriäte-Arĩ po, Sepira po, Peerote po: 743me,

²⁶ Rama po, Kepa po: 621me,

²⁷ Mikima po: 122me,

²⁸ Peteu po Ae po: 223me,

²⁹ Nepo po: 52me,

³⁰ Makapi po: 156me,

³¹ Imepỹ Erão po: 1.254me,

³² Harĩ po: 320me,

³³ Rote po, Hatite po Ono po: 725me,

³⁴ Jeriko po: 345me,

³⁵ Senaa po: 3.630me.

Oturuketomo

³⁶ Sero nase oturuketō ekyry tō aehtyamo Papironia poe, tuisa esety, imarōkō tuhke exiry, enara: Jetaia, Jesua pakōme tomo: 973me,

- ³⁷ Imea tomo: 1.052me,
³⁸ Pasua tomo: 1.247me,
³⁹ Harī tomo: 1.017me.

Rewita tomo

- ⁴⁰ Sero nase rewita tō oxiekyry tō esetykomo, aehtyamo ropa Papironia poe:
 Jesua pakomotyamo, Katamieu pakomotyā maro, Hotawia pakomotyā mokaro:
⁷⁴me.
⁴¹ Rue tō etonanomo, eremiaketō roropa, Asape pakomotyā: 128me.
⁴² Ritonōpo Tapyī apuru erase tomo, Sarū pakomotyā te, Atea te, Taumō te, Akupe te,
 Hatita te, Sopaī pakomotyā, enara, atapona 139me kynexine.

Erohketō Ritonōpo Tapyī poko

- ⁴³ Sero nase Ritonōpo Tapyī poko erohketō pakomotyā, aehtyā ropa Papironia poe.
 Toto tuisary esetykō tymerose: Zia te, Hasupa te, Tapaote te,
⁴⁴ Kero te, Xia te, Patō te,
⁴⁵ Repana te, Hakapa te, Akupe te,
⁴⁶ Hakape te, Saumai te, Hanā te,
⁴⁷ Jiteu te, Kaa te, Reaia te,
⁴⁸ Rezī te, Nekota te, Kazā te,
⁴⁹ Uza te, Paseia te, Pesai te,
⁵⁰ Asanate te, Meunim te, Nepixī te,
⁵¹ Pakepuke te, Hakupa te, Harua te,
⁵² Pasarute te, Meita te, Harasa te,
⁵³ Parako te, Xisera te, Tema te,
⁵⁴ Nexia te, Hatipa, enara.

Saromāo poetory

- ⁵⁵ Sero nase Saromāo poetory pakomotyā poko, aehtyā ropa Papironia poe: Tuisa tō
 esety rokē tymerose: Sotai te, Soperete te, Peruta te,
⁵⁶ Jaara te, Tarakō te, Jiteu te,
⁵⁷ Sepatia te, Hatiu te, Pokerete-Hazepā te, Ami, enara.
⁵⁸ Atapona mokaro Ritonōpo Tapyī poko erohketō pakomotyā maro Saromāo poetory
 pakomotyā 392me kynexine.
⁵⁹⁻⁶⁰ Imehnō 652me ahno kynexine oxiekyryme repe Teraia ekyryme, Topia ekyryme,
 Nekota ekyryme, enara; aehtyamo pata tō poe: Teu-Mera poe te, Teu-Harasa poe
 te, Kerupe poe te, Atā poe te, Imea poe, enara. Yrome Izyraeu tōme toto ehtoh
 onenetupuhpyra toh nexiase. Naeroro Izyraeu pakōme nymyry toto exiry waro pyra
 toh nexiase.
⁶¹ Oturuketō ekyry tō Hapaia te, Koze te, Paazirai roropa esetykō onenepyra pape
 poko toh nexiase tytamurukō ehtoh waro toto ehtohme. (Paazirai epe, ipakomotyā
 tamuru typytase Paazirai ēxiry maro, Paazirai Kireate pono, mame tymeretamuru esety
 tapoise eya tosetyme.)
⁶² Oturuketōme ehsaromepyra toh kynexine tytamurukō waro nymyry pyra
 toexirykōke.
⁶³ Oturuketō napyry kurā onenahpopyra kowenatu nexiase eya xine imepỹ Oturukety
 imehxo exikety oehtohto, Urim maro, Tumī maro. (Mokyro Oturukety imehxo exikety
 imenekary waro mana Ritonōpo poe Urim poko te, Tumī maro.)
⁶⁴⁻⁶⁷ Mame atapona Izyraeu tō aehtyā ropa 42.360me nexiase.
 Ipoetory tō atapona 7.337me nexiase.
 Eremiaketō 200me nexiase.
 Kawaru tō 736me nexiase.
 Mura tomo 245me nexiase.

Kameru tomo 435me nexiase.
Jumētu tomo 6.720me nexiase, enara.

⁶⁸ Toeporehkase toto ahtao Ritonōpo Tapyī taka Jerusarē pona, tynekarorykō tokarose tamuximākomo a Ritonōpo Tapyī ritohme ropa esahpyry po ropa.

⁶⁹ Tytinerūkō tokarose eya xine Tapyi ritohme uuru 514 kirume te, parata 2.800 kirume te, oturuketō zupō 100me.

⁷⁰ Oturuketomo te, rewita tō maro, imehnō ahno roropa tōsesarise Jerusarē po, moro pūto roropa. Imehnomo toytose toto tytamurukō patahpyry tō pona osesarise ropa. Moxiamo rue etonanomo te, eremiaketō roropa, erohketomo te, omōtoh erase tō roropa Ritonōpo Tapyī tao, imehnō Izyraeu tō roropa toytose toto tytamuru tō patahpyry tō pona osesarise.

3

Ritonōpo eahmapitory ropa

¹ Mame 7me nuno taropose ahtao, Izyraeu tō typatarykō po toh nexiase. Mame tōximōse toto Jerusarē po.

² Moroto Jozue nexiase, Jozatake mūkuru te, imarōkō maro, imehnō oturuketō maro, Zoropapeu, Saratieu mūkuru te, jekyry tō maro. Apoto apō tyrise eya xine Ritonōpo, Izyraeu tō Esē eahmatohme, okyno tō zahkatohme tynekarorykōme, Moeze, Ritonōpo poetory nyriphopyry ae ro.

³ Moro pōkō zuno toto ahtao ro moro apoto apō tyrise eya xine esahpyry pona ropa. Mame moro apō po okyno tō tyahkapitose eya xine kokoro rokene, pakeimo te, kokonie pukuro, enara.

⁴ Oseahmatoh Tapyi Pizarara poko tōseahmase roropa toto Moeze nymerohpyry ae ro. Kokoro rokē okyno tyahkase eya xine inyriphopyry ae ro.

⁵ Okyno tō tonehse eya xine jahkatohme tytororo kokoro rokene. Imehnō roropa tynekarorykō tonehse Oseahmatoh Nuno Kasenato ae te, imehnō oseahmatoh poko roropa Ritonōpo eahmatohme. Tynekarorykō tyahkase roropa eya xine, typoe xine rokē tynekarorykō tonehse ahtao eya xine.

⁶ Tynekarorykō tyahkapitose eya xine Ritonōpo eahmatohme, osemazupu ěmepyyry po, nuno 7me aehtoh po, Ritonōpo Tapyī onyriplitopyra ro toto ahtao.

Ritonōpo Tapyī ripitory poko

⁷ Tineru tokarose eya xine tapyi rinanō epehmatohme te, wewe poko erohketō epehmatohme roropa. Tonahsē tokarose roropa eya xine, eukuru te, azeite roropa aropotohme pata tō pona, Tiro pona Xitō maro apupari epekahtohme, enehtohme tuna ehpiuroko Ripano poe, otyryhkatoh Jope pona. Morara tyrise eya xine emero Xiro, Perexia tuisary omi poe.

⁸ Morarame yro jeimamyry ae, nuno asakoro aehtoh po, toeporehkase toto ahtao Jerusarē pona, toerohpitose toto, Izyraeu tomo Ritonōpo Tapyī riry poko. Yronymyryme toerohse toto: Zoropapeu, Saratieu mūkuru te, Jozue, Jozatake mūkuru te, tyekyry tō maro, oturuketō maro, rewita tō maro, Izyraeu tō maro emero Jerusarē pona aehtyā roropa oximaro toerohpitose toto. Rewita tō 20me jeimamyry motye toehse ahtao, erohtoh aporesemyryme tyripose toto.

⁹ Jozue imūkuru tō maro, zakorō tō maro toerohse toto oximaro, Katamieu tō maro, imūkuru tō maro, Hotawia pakomotyamo. Mokaro a imoihmākō tyrohmanohpose Tapyi riry poko. Takorehmase roropa toto Rewita tomo a Henatate ekyry tomo a.

¹⁰ Morarame Ritonōpo Tapyī apō tyrikehse ahtao tyrinanomo a, xikihme toehse oturuketomo. Tupōkō kurā tamuruse eya xine, rue ke tomahpōke toh nexiase. Rewita tō, Asape pakomotyamo a paratu tō tarose eremiatoh ritohme, Ritonōpo eahmatohme Tawi, Izyraeu tō tuisary nyriphopyry ae ro.

11 Ritonõpo eahmatohme toremiase toto. Imehnomo a tozuhse. Ynara tykase toto:
 “Kure Ritonõpo mana,
 Kypyno xine aexiry,
 Izyraeu tō pyno aexiry
 enahpỹme mana!”

Tykohtase toto opore Ritonõpo eahmatohme, Ritonõpo Tapyĩ tyripitose exiryke.

12 Tuhkākō mokaro tamuhpōmehxo kynexine: oturuketomo te, rewita tomo te, ty-pakōke exiketomo. Ritonõpo Tapyĩ apitorymā tonese eya xine exiryke, tyxitase toto yronomyryme Ritonõpo Tapyĩ apō ritopōpyry eneryke tyya xine. Pakatokō Ritonõpo Tapyĩ poko tōsenetuputyrykōke, tyxitase toto. Osemazupu Ritonõpo Tapyĩ kurehxo toehse eya xine. Yrome imehnō tykohtase, tākye toexirykōke.

13 Moro kui kui katohtotase imehnomo a moēkomo a. Moro waro pyra toh nexiase kui kary etaryke tyya xine, otarame tākye toto exiry te, otarame tākye pyra toto exiry roropa, opore tykohtase toto exiryke.

4

Akorekehkatopōpyry epetōkara a

1 Morarame Juta tō oehtopōpyry ropa poko, Papironia poe, Pējamī tō maro zuaro toehse epetōkara. Ritonõpo, Izyraeu tō Esē Tapyĩ riry ropa poko ekary totase roropa eya xine.

2 Naeroro toytose toto Zoropapeu tō a oturuse. Ynara tykase toto:

— Ākorehmarykō se ynanase Ritonõpo Tapyĩ amory poko. Ritonõpo Oesēkō eahmāko roropa ynanase. Okyno tō onyahkakehpyra ynanase ynanekaroryme eya moino ro yna enehpotopōpyry poe ro Esaa-Hatō a, axirio tō esemy a.

3 Yrome tozuhse toto Zoropapeu tomo a, Jozue maro, imehnō typoenōke exiketō maro. Ynara tykase toto:

— Ritonõpo, yna Esē Tapyĩ riry poko yna akorehmary se pyra ynanase. Sero rīko ynanase toiroro, tuisa Xiro, Perexia esē nyripohpyry ae ro.

4 Mame moro nono pōkomo a emero tukuhse Izyraeu tō poremākapotohme, enaromyke toto ehtohme, aerohtohkō poko pyra toto ehtohme.

5 Tineru tokarose eya xine kowenu poetory tomo a Izyraeu tō akorekehkatohme. Morara onyrikehpyra epetōkara nexiase tuisa Xiro Perexia esēme ahtaō, mya Tariu tuisame ehtoō ponāmero, Perexia esemy.

Pape merotopōpyry tuisa neneryme

6 Tuisame toehse Xerexe ahtaō, ineneryme pape tymerose Juta pōkō epetōkara a, Jerusarē pōkō epetōkara a roropa toto hxirotohme.

7 Moro pape tymerose Pixirā tomo a, Mitiretate maro, Tapeeu maro, toto maro exiketō maro, aropotohme tuisa Arataxerexe, Perexia esemy a. Moro pape tymerose aramaiku omiry ae, mame tyripose Perexia omiry aka.

8 Imepỹ pape tymerose roropa kowenatu Reũ a, pape merone Xīsai maro, tuisa Arataxerexe neneryme, Jerusarē pōkō hxirotohme. Ynara tykase ynororo:

9 “Sero ynymerohpyry oneneryme tuisa Arataxerexe. Ywy ase Reũ, kowenatu. Ymaro mǎ Xīsai, omi merone, yna marōkō maro, juize tomo te, imehnō kowenu poetory tō emero: Ereke poe aehtyamo te, Papironia poe aehtyamo te, Susā poe aehtyamo Erāo nonory po,

10 imehnō roropa, tuisa konōto Asurupanipau nenehpotyā inonorykō poe pata Samaria pona, sero nono Eupyrati-Oeste pona roropa.”

11 Ynara tymerose moro pape pokona:

“Tuisa Arataxerexe, opoetory tō taro Eupyrati-Oeste po, ynara kary se ynanase:

¹²“Tuisa, tuaro oehtohme, juteu tomo, onenehpotyã xiaro toeporehkase toto Jerusarẽ pona. Moro pata rĩko ropa mã toto, pata zae ehtoh poko pyra exikety, õmiry omipona pyra exiketõme roropa exĩko mã toto. Pata apuru tyripitose eya xine. Okynã pyra otyhkãko mã toto.

¹³ Tuaro oehtohme, sero pata tyrise ropa ahtao, apuru tõ tõtyhkase ahtao, kowenu tinerũ epehmary se pyra exĩko mokaro mana, tuisame oehtoh akorekehkãko mã toto.

¹⁴ Opoetoryme yna exiryke, tuisame oexiry akorehmary se yna exiryke, ynara ãko ynanase oya:

¹⁵ Atamorepaketomo a pape poko zupipoko atamuru tõ nymeropohpyry. Morara tyrise ahtao oya enẽko mase pata Jerusarẽ toipe imehnõ tuisa tõ omipona pyra exiketõme mana. Moino ro tutuisarykõ tyrohmanohpose eya xine: Tuisa konõto tomo te, kowenatu tomo, tynonorykõ esamo. Pake ahtao tõsetapase toto tutuisarykõ maro, naeroro tonahkase toto.

¹⁶ Morara exiryke, tuisa konõto, ynara enetupuhnõko ynanase: Sero pata tyrise ropa ahtao, apuru tõ tõtyhkase ahtao roropa, õmiry omipona pyra exĩko Eupyrati-Oeste põkõ mana.”

Toto ezuhtopõpyry Arataxerexe a

¹⁷ Mame ynara tozuhse toto tuisa Arataxerexe a:

“Sero nymerohpyry onenerykõme kowenatu Reũ, Xĩsai roropa omi merone, amaro xine exiketõ roropa, Samaria põkomo te, imehnõ Eupyrati-Oeste põkõ roropa: Kure pãna matou?

¹⁸ “Onymerohpyrykõ tyripose ya persa omiry aka, tysekeremase roropa ynetaryme.

¹⁹ Mame tupipose ya zuaro jehtohme, ynara enease: Moino ro Jerusarẽ põkõ tuisa konõto omipona pyra toh kynexine. Osetapatoh poko exiketõ mokaro, popyra ehtoh poko exiketõ mokaro, toipe rokene Jerusarẽ po.

²⁰ Tuisa tõ orẽpyra exiketõ tuisame toehse moroto, Eupyrati-Oeste tytororo tyrise eya xine tosarykõme. Moroto tineru topehmapose eya xine imehnomo a.

²¹ Morara exiryke aerohtohkõ poko pyra tyripoko. Moro pata onyripopyra ehtoko aporo, ya tyriporyhtao rokẽ tyritohme eya xine.

²² Axĩ ke sero nyrirohpyry omipona ehtoko tomeseke samo, jakorekehkara imehnõ ehtohme.”

²³ Mame tuisa Arataxerexe nymerohpyry tysekeremase Reũ tomo a, Xĩsai maro te, toto marõkõ maro. Mame toytose toto axiny Jerusarẽ pona, tyyre ke Izyraeu tõ tonaroximase, aerohtohkõ roropa turumekapose eya xine.

Ritonõpo Tapyĩ ritopõpyry ropa

²⁴ Mame toto erohtoh Ritonõpo Tapyĩ riry poko totypohkapose. Ipoko erohpyra ropa toehse toto asakoro jeimamyry pona tuisame Tariu toehse ahtao, Perexia tuisaryme.

5

¹ Ritonõpo omiry tokaropitose urutõ Ajeu a te, urutõ Zakaria, Ito mũkuru a roropa Izyraeu tõ netaryme, Juta nonory po, Jerusarẽ po roropa.

² Mokaro nekarohpyry Ritonõpo poe totase Zoropapeu, Saratieu mũkuru a te, Jozue, Jozatake mũkuru a roropa. Naeroro toerohpitose toto Ritonõpo Tapyĩ riry poko ropa Jerusarẽ po. Mokaro a takorehmase roropa toto, urutõ komo a, asakorõkomo a.

³ Morara ahtao Jerusarẽ pona toytose Tatenai kowenatu Eupyrati-Oeste esemy te, Setaa-Pozenai maro te, toto maro exiketõ maro. Tõtutupose eya xine, ynara tykase toto:

– Onoky omi poe sero Tapyi rĩko ropa matou? Senohne apuru tõ kurãkãko roropa matou? tykase toto.

⁴ Erohketõ esety turupose roropa eya xine Ritonõpo Tapyĩ rinanõ akorehmananõ esety.

⁵ Yrome typoetory tō esā ewomāko Ritonōpo kynexine. Morara exiryke kowenu persa poetory tō Izyraeu tō onerekohmara toehse pape meroryhtao eya xine tuisa Tariu neneryme, ezuhtho eraximaryhtao roropa eya xine.

⁶ Ynara tymerose Tatenai tomo a aropotohme tuisa Tariu neneryme:

⁷ “Ynanymerohpyry moro oneneryme, tuisa Tariu. Opoetory tō kure rokē ehtoh se ynanase, osepeme toto ehtohme emero porehme ononory po.

⁸ Tuaro oehtohme: toytose yna Juta tō nonory pona. Moroto ynara ynanenease: Ritonōpo Imehxo Exikety Tapyī rīko ropa mā toto. Topu konōto tō rīko mā toto tapyi apōme. Apuru rīko roropa mā toto wewe ke. Tomeseke moro rīko mā toto. Axī sā tyrīko roropa mā toto.

⁹ “Tōturupose ahtao mokaro esamo a, onoky omi poe sero tapyi rīko matou? sero pata apuru kurākāko roropa matou?

¹⁰ Esetykō ynanekaropoase eya xine, ekarotohme oya toto tuisary waro oehtohme.

¹¹ Ynara tykase rokē toto: ‘Ritonōpo kapu esē poetoryme ynanase nono esēme roropa mana. Itapyī rīko ropa ynanase. Itapyiny apitorymā tyrise Izyraeu tō tuisary a. Taotyhkanohse pake eya.

¹² Yrome yna tamuru tomo a tyzehno xine Ritonōpo tyripose. Morara exiryke typoetory tō onewomara toehse ynororo. Napukotonozo, Papironia tuisary, tonehpose eya Izyraeu tō poremākapotohme. Kautea nonory pō kynexine ynororo. Ritonōpo Tapyī kurā tykararahse eya xine. Ahno tarose Papironia pona.

¹³ Yrome tuisa Xiro Papironia esēme toehse ahtao, jeimamyry osemazupu po Ritonōpo Tapyī tyripose ropa eya.

¹⁴ Paratu tō, tijera tōkehko tokarose ropa eya, uuru risemy te, parata risē roropa, tuisa Napukotonozo narotyā Ritonōpo Tapyī tae, Jerusarē poe tyritohme tyneponāmary eahmatoh taka, Papironia po. Tuisa Xiro a morohne tokarose ropa orutua a, esety Sesepezaa, inymenakahpyry Juta tō kowenatume.

¹⁵ Morohne taropose tuisa konōto a Sesepezaa maro Ritonōpo Tapyī taka tyritohme ropa Jerusarē pona. Ritonōpo Tapyī tyripose ropa eya apitorymā esahpyry pona ropa.

¹⁶ Naeroro Sesepezaa tooehse ropa, Ritonōpo Tapyī apō ritohme. Tyrīko ro mā toto moino ro tarona. Otyhkara ro mā toto.’

¹⁷ “Seromaroro ise awahtao, Tuisa, zupiko Papironia tuisary papē ao zuaro oehtohme tuisa Xiro nyriphopyry poko: otarame Ritonōpo Tapyī tyripose eya Jerusarē po. Otarame aryppya. Imeīpo ōmiry enehpoko yna a, zuaro yna ehtohme, oty ripory se mah yna a moro poko,” tykase pape meropōkomo.

6

Xiro nyriphopyry tonese ropa

¹ Naeroro tupipose tuisa Tariu a, Papironia tuisary tō papē ē ao. Moroto tuisa tō nyriphopyry tō tukurākase kynexine.

² Mame pata Ekepatana po, Metia nonory po moro pape tonese ropa. Ynara tymerose ipoko:

³ “Jeimamyry osemazupu po tuisame toehse Xiro ahtao Tapyi tyripose eya Ritonōpo Tapyīme Jerusarē po, moro tao okyno tō zahkatohme tytororo tynekarorykōme Ritonōpo a. Moro Tapyi kae exiry 27 meturume, ipuroroje 27 meturume.

⁴ Apuru tō tyritoko toiro wewe risemy, oseruao topu akenahtohpyry po. Tyritoh epehpyryme kowenu nepehmaryme.

⁵ “Moro motye ikyryry tō uuru risemy te, parata risē roropa Napukotonozo narotyā Ritonōpo Tapyī tae Jerusarē poe Papironia pona, tokarose ropa tyritohme esaka ropa Ritonōpo Tapyī taka Jerusarē po.”

Tuisa Tariu nyripohpyry

⁶ Mame pape tymerose tuisa Tariu a kowenatu neneryme. Ynara tykase:

“Ynara tyripōko ase oya Tatenai, kowenatu Eupyrati-Oeste tuisaryme, Setaa-Pozenai roropa, amaro xine exiketō maro kowenu poetory tomo, kowenu nyripory riponanomo, erohketomo Eupyrati-Oeste pōkomo:

“Ameke ehtoko Ritonōpo Tapyī poe.

⁷ ‘Sero Tapyi onyripyra ehtoko,’ kara ehtoko. Ah kowenatu Juta tō tuisary nyripono, Izyraeu tamuximākō maro, Ritonōpo Tapyī rī toto, apitorymā esahpyry po.

⁸ Sero pape ae ynara tyripōko ase oya xine: toto akorehmako inyrirykō poko. Ise toto ehtoḥ ekarotoko eya xine seromaroro, etypohpyra aerohtohkō ehtoḥme. Morohne epehmatohme touko kowenu tinerū ao, tapoise oya xine ahtao Eupyrati-Oeste pōkomo a.

⁹ Kokoro rokē oturuketomo a Jerusarē po, ise toto ehtoḥ ekarotoko, amonohkara: pui tomo te, kaneru tomo te, kaneru mūkuru tomo jahkatohme tytororo tynekarorykōme Ritonōpo Kapu Esemey a. Tonahsē roropa tiriiku te, sautu te, eukuru jehnahpyry te, azeite ekaroko eya xine.

¹⁰ Morara tyripōko ase tynekarorykō ekarotoḥme eya xine Ritonōpo Kapu Esē eahmaryme te, oturukehpyra toto ehtoḥme ypoko ypoenō poko roropa kure rokē yna ripotoḥme eya.

¹¹ Sero nyripyry omipona pyra exikety ahtao, ynara tyripōko ase: wewe touko itapyī wino ipokona exixihmapotoḥme. Mame moro wewe xikihme tyritoko nono aka. Moromeīpo itapyiny ikararahtoko ypy sã typahsēme ehtoḥme.

¹² Jerusarē tymenekase Ritonōpo a toahmatohme moroto. Naeroro sero jomihpyry omipona pyra exiketō wānohnōko Ritonōpo mana, Itapyī Jerusarē po kararapyry se exiketō ahtao, tuisame ahtao ro te, imoihmākō ahtao roropa. Ywy Tariu, morara tyripōko ase moro jomihpyry omipona emero ehtoko.”

Ritonōpo Tapyī tōtyhkase

¹³ Mame kowenatu Tatenai tō a emero tyrise tuisa nyripohpyry ae ro, Setaa-Pozenai maro te, imarōkō maro.

¹⁴ Ritonōpo Tapyī riry poko toerohse Izyraeu tō tamuximākomo. Tākye toḥ kynexine Ajeu tō omiry etaryke tyya xine te, Zakaria, Ito mūkuru omiry etaryke roropa tyya xine. Mame tōtyhkase toto Ritonōpo Tapyī riry poko, Ritonōpo omiry omipona te, tuisa Xiro tō omihpyry omipona roropa te, tuisa Tariu maro, Arataxerexe maro, enara. Perexia tuisary tō mokaro.

¹⁵ Tōtyhkase toto Ritonōpo Tapyī riry poko ēmepyyry oseruao ehtoḥ po, nuno ataa po 6me jeimamyry taropose ahtao Tariu a tuisame.

¹⁶ Mame Ritonōpo eahmaryme Tapyi tapiakase eya xine Itapyī Kurāme ehtoḥme: Izyraeu tomo te, oturuketomo te, rewita tō maro te, imehnō maro emero aepyhpyamo Papironia poe. Tātākyemase toto Ritonōpo eahmaryme.

¹⁷ Tātākyematohkōme 100me pui orutua kō totapase eya xine tynekarorykōme te, 200me kaneru tō maro, 400me kaneru poenō maro, 12me poti tō roropa tynekaroryme tyrypyrykō korokapotoḥme; toiro poti toiro oxiekyry tō nekaroryme ehtoḥme, 12me Izyraeu mūkuru tō ekyry tō nekaroryme.

¹⁸ Morararo toto erohtoḥ tapiakase eya xine, tuaro oturuketō ehtoḥme, rewita tō roropa toerohtohkō poko, Ritonōpo Tapyī poko Jerusarē po, Moeze nymerohpyry ae ro.

Oseahmatoh Paxikoa

¹⁹ Mame Oseahmatoh Paxikoa poko, tātākyemase toto emero aehtyamo Papironia poe, ēmepyyry 14me aehtoḥ ae nuno osemazupu po.

²⁰ Oturuketō a emero tyrypyrykō tykorokapose, rewita tō roropa nuriame pyra toto ehtoḥme Ritonōpo neneryme. Naeroro okyno tō totapase eya xine imoihmākō

nekaroryme Oseahmatoh Paxikoa poko. Okyno tō totapase eya xine Papironia poe aehtyā akorehmatohme te, imehnō oturuketō akorehmatohme te, takorehmatohkōme roropa.

²¹ Izyraeu tō, Papironia poe aehtyā emero tōtuhse toto, tynekarorykō tōse eya xine. Imehnō roropa Kanaā pōkomo a, iirypyryme toehtohkō turumekase ahtao eya xine Ritonōpo rokē eahmatohme Izyraeu tō Esemy, tōtuhse toto.

²² 7me ěmepyry taropose eya xine Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra. Atākyemāko toh kynexine, Axiria tuisary tyripose Ritonōpo a toto akorehmaneme, Ritonōpo Tapyī riry ropa poko.

7

Jerusarē pona Extara ytotopōpyry poko

¹ Moromeīpo jeimamyry tuhke pixo taropose ahtao Arataxerexe a tuisame, Perexia esēme ahtao, orutua toytose Papironia poe Jerusarē pona, esety Extara. Arāo parŷpyryme kynexine ynororo. Arāo kynexine Oturukety imehxo exikety. Extara kynexine Seraia mūkurume, Azaria paryme roropa, Azaria Hiukia mūkurume kynexine.

² Ynara roropa kynexine itamuru tomo: Sarū te, Zatoke te, Aitupe te,

³ Amaria te, Azaria te, Meraiote te,

⁴ Zeraia te, Uzi te, Puki te,

⁵ Apisua te, Pineia te, Ereaza, enara. Ereaza kynexine Arāo, Oturukety imehxo, mūkuhpyryme, enara.

⁶⁻⁷ Amorepaneme Extara kynexine zae ehtoh poko. Moeze nymerohpyry waro kynexine ynororo, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē nekarohpyry. Extara toytose oturuse tuisa Arataxerexe maro. Mame Extara nekaropohpyry tokarose eya, emero porehme, takorehmase ynororo Ritonōpo a. Naeroro jeimamyry 7mā po tuisame Arataxerexe ahtao, toytose Extara Papironia poe Jerusarē pona imehnō Izyraeu tō maro: oturuketomo te, rewita tomo te, eremiaketomo te, Ritonōpo Tapyī apuru erase tomo, erohketō roropa Ritonōpo Tapyī poko, enara.

⁸⁻⁹ Toytopitose toto Papironia poe ěmepyry apitorymā po, nuno apitorymā po. Mame takorehmase toexirykōke Ritonōpo a toeporehkase toto Jerusarē pona ěmepyry apitorymā po, nuno 5me aehtoh po.

¹⁰ Extara tōsekarose Ritonōpo a, aomiry poko atamorepatohme, Ritonōpo nyrirohpyry omipona toehtohme te, imehnō Izyraeu tō amorepatohme roropa inyrirohpyry poko porehme.

Arataxerexe nymerohpyry

¹¹ Sero nase tuisa Arataxerexe nymerohpyry pape pokona, oturukety Extara neneryme, Ritonōpo omihpyry poko atamorepakety, tuarohxo exiketyme roropa kynexine emero inyrirohpyry poko Izyraeu tomo a.

¹² “Sero nymerohpyry; ywy ase Arataxerexe, tuisa tō tuisary, oneneryme sero aropōko ase, omoro Extara, oturukety, amorepatono Ritonōpo Kapu Esē omihpyry poko: Kure pāna mano?

¹³ Ynara tyripōko ase: ynonory poe emero toytory se exiketō Jerusarē pona amaro, ytotoko, Izyraeu tomo te, oturuketomo te, rewita tomo, enara.

¹⁴ Ywy, tuisa, jakorehmananō 7mākō maro aaropotoryko ase Jerusarē pona, Juta tō nonory pona, osenuhmatohme, Ritonōpo Oesēkō omihpyry, inekarohpyry oya xine, omipona morotōkō exiry waro oehtohkōme.

¹⁵ Uuru tōkehko parata roropa, ynanekarory, ywy, jakorehmananō maro, arota ekarotohme Ritonōpo a, Izyraeu tō Esemy a, Tytapyīke Exikety Jerusarē po.

¹⁶ Uuru arota roropa parata maro anapoihpyrykō Papironia nonory po: Izyraeu tō nekarory te, oturuketō nekarory Ritonōpo Tapyī kyryryme Jerusarē po.

¹⁷ “Tomeseke sã osepekahko moro tineru ke: pui orutua kō epekahko te, kaneru tomo te, kaneru poenomo te, tiriiku tōkehko te, apoto apō pona tyritohme jahkatohme, uwa eukuru jehnahpyry kuãtohme roropa moro pona Ritonõpo Tapyĩ tao, Jerusarẽ po.

¹⁸ Tineru akoĩpyry ke ise oehtoh epekahko, amarokō ise ehtoh roropa ise roropa Ritonõpo Oesẽkō ahtao.

¹⁹ Erohtoh kyryry, ahno nekarotyã erohtohme Ritonõpo Tapyĩ poko, arota ekarotohme Ritonõpo a, Jerusarẽ pona.

²⁰ Imepỹ kyryry se ro awahtao Ritonõpo Tapyĩ kyryryme epekahko tineru ke, tuisa tinerũ ke.

²¹ “Ywy ase tuisa Arataxerexe, ynara tyripõko ase oya xine kowenu tinerũ erase tomo a, Eupyrati-Oeste po, ekarotoko seromaroro oturukety Extara a, amorepane Ritonõpo Kapu Esẽ omihpyry poko, emero ise aehtoh ekaroporyhtao,

²² parata ahtao 3.400 kiru pona te, tiriiku ahtao 12.500 kiru pona te, uwa eukuru jehnahpyry ahtao 2 miu rituru pona te, azeite ahtao 2 miu rituru pona te, sautu ahtao ise ehtoh pona, ekaroko rokene.

²³ Tomeseke ehtoko Ritonõpo Kapu Esẽ nyripohpyry omipona oehtohkõme Itapyĩ poko zuaro jehtohme jũme yzehno pyra exĩko Ritonõpo mana, ypoenõ zehno pyra roropa exĩko mana tuisame toehse toto ahtao ymyakãme.

²⁴ Ynara tyripõko ase oya xine: kowenu tinerũme onepehmapopyra ehtoko oturuketomo a te, rewita tomo a te, eremiaketomo a te, tapyi omõtoh erase tomo a te, erohketomo a Ritonõpo Tapyĩ poko te, imehnomo a roropa sero Tapyi poko exiketomo.

²⁵ “Omorõ Extara, tuaro oexiryke Ritonõpo poe, ãkorehmananõ imenekako, juize tō roropa Eupyrati-Oeste pōkō tuisaryme toto ehtohme, Ritonõpo Oesẽkō omiry waro exiketomo, emero. Imehnõ amorepako Aomiry waro pyra exiketomo, zuaro toto ehtohme.

²⁶ Ritonõpo Oesẽkō omipona pyra exiketomo te, Perexia kowenu omipona pyra ahtao roropa tuãnohsẽme exĩko axiny: totapasẽme exĩko roropa te, taroposẽme exĩko inonory poe te, ãpuruhpyry taka tōmaposẽme exĩko te, imõkomory tōkehko tapoisẽme exĩko mana, enara.”

Ritonõpo eahmatopõpyry Extara a

²⁷ Mame ynara tykase Extara:

– Kure mase, Ritonõpo, yna tamuru tō Esemý. Oya tyrise tuisa kurohtaka, oeahmary se ehtopo te, kure rokẽ Atapyĩ riry se ehtoh roropa, sero saaro Jerusarẽ po.

²⁸ Ymaro oehtoh waro jexiryke tyjamihtase ywy oturutohme tuisa konõto a, tuisa akorehmananõ maro te, ipoetory tō tamuximehxo exiketõ roropa kowenu maro erohketomo. Tyjamihtanohse oya jexiryke, Ritonõpo, Izyraeu tō tamuximãkō tuhke toahmase ya toto ytotohme ropa ymaro tyekyrykō maro, yna nonory pona ropa.

8

Extara ytotoptõpyry Papironia poe

¹ Ynara tymerose oxiekyry tō tamuximãkō esetykō nexiase, Papironia pōkomo, Extara maro aytotyã ropa Arataxerexe tuisame ahtao:

² Jeresõ, Pineia tō ekyryme exikety; Tanieu, Itamaa tō ekyryme exikety; Hatu, Sekania mūkuru, Tawi tō ekyryme exikety,

³ Zakaria, Paro tō ekyryme exikety, 150me orutua kō maro (itamuru tō esetykō tymerose tyekyry tō waro toto ehtohme);

⁴ Erioenai, Zeraia mūkuru, Paate-Moape tō ekyry, 200mãkō maro;

⁵ Sekania, Jazieu mūkuru, Zatu tō ekyry, 300mãkō maro;

⁶ Epete, Jonata mūkuru, Atim tō ekyry, 50mãkō maro;

⁷ Jesaia, Ataria mūkuru, Erão tō ekyry, 70mãkō maro;

- ⁸ Zepatia, Mikaeu mūkuru, Sepatia tō ekyry, 80mākō maro;
⁹ Opatia, Jeieu mūkuru, Joape tō ekyry, 218mākō maro;
¹⁰ Seromite, Joxipia mūkuru, Pani tō ekyry, 160mākō maro;
¹¹ Zakaria, Pepai mūkuru, Pepai tō ekyry, 28mākō maro;
¹² Joanā, Hakatā mūkuru, Azakate tō ekyry, 110mākō maro;
¹³ Eriperete te, Jeieu te, Semaia, enara, Atonikā tō ekyry, 60mākō maro. Etyhpyryme toeporehkase toh nexiase.
¹⁴ Utai te, Zapute maro, Pikiwai tō ekyry, 70mākō maro.

Rewita tō enehpotopōpyry

¹⁵ Ywy, Extara, mokaro emero oximōmākōme enehpoase, tuna ehpikoxi pata Aawa kuroko ytokety ae. Moroto tōsesarise yna 3me ěmepyyry aehtoh ae. Mame tomesekexho mokaro imoihmākō tonese ahtao ya, oturuketō enease toto maro, yrome rewita tō onenepyyra exiase.

¹⁶ Naeroro tamuximākō 9me enehpoase: Erieze te, Arieu te, Semaia te, Eunatā te, Jaripe te, Eunatā te, Natā te, Zakaria te, Mesurā, enara. Asakoro amorepatōkō enehpoase roropa: Joiaripe te, Eunatā, enara.

¹⁷ Pata Kaxipia tuisary, Ito tupipose ya oturutohme imarōkō maro, erohketō Ritonōpo Tapyī tao, ahno enehpotohme Ritonōpo Tapyī tao aerohtohkōme.

¹⁸ Mame kure rokē yna riryke Ritonōpo a, orutua tonehpose eya xine yna a, tuaro exikety, emese kure roropa exikety, Serepia, rewita, Mari tō ekyryme exikety. 18mākō tooehse imaro, ipoenomo, zakorō tō roropa, enara.

¹⁹ Hasapia te, Jesaia roropa Merari tō ekyry tonehpose roropa eya xine 20mākō maro, imūkuru tomo, zakorō tō maro, enara.

²⁰ 220me Ritonōpo Tapyī tao erohketō tooehse roropa, tuisa Tawi tō nymenekatyā pakomotyā rewita tō akorehmananōme. Mame mokaro esety tymerose eya xine emero, pape pokona.

Otuypyra oturutoh poko Ritonōpo a

²¹ Mame moroto tuna Aawa ehpio tyripose toto ya otuypyra toto ehtohme toiro ěmepyyry ae, emero yna esekumuru po typorohse Ritonōpo ěpataka yna oturutohme eya kure yna arotohme te, yna ewomatohme, yna poenō ewomatohme roropa yna mōkomory maro porehme.

²² Tuisa turuse ya exiryke Ritonōpo yna Esē typoetory ewomary poko: “Emero tosēme Ritonōpo enetupuhnanō ewomāko mana, yrome irumekary se exiketō zehno, tyjamtunuru ke toto wānohnōko mana.” Naeroro ywy ehxirory soutatu tō kawaru maro tokaropose ahtao eya, yna maro toto ytotohme yna ewomatohme osema tao yna epetōkara wino.

²³ Naeroro otuypyra toehse yna Ritonōpo a yna otururume, yna ewomatohme, mame yna omiry totase Ritonōpo a.

Ahno nekarory Ritonōpo Tapyī mōkomoryme

²⁴ Oturuketō tuisary tō wino, Serepia tymenekase ya te, Hasapia te, imehnō 10mākō roropa.

²⁵ Mame parata tukupse ya omoxi exiry waro jehtohme, uuru roropa, mōkomo roropa, tuisa konōto nekarohpyry, akorehmananō nekarotyā roropa te, kowenu poetory tō nekarotyā maro te, Izyraeu tō nekarotyā maro tyritohme Ritonōpo Tapyī taka. Morohne emero tokarose ya oturuketomo a.

²⁶⁻²⁷ Ynara kynexine ynekarohpyry eya xine: parata 22 miu kirume te, 100me parata risē roropa omoxi ehtoh 70 kirume te, uuru 3.500 kirume, 20me uuru risē eukuru ětoh tonomo 8,5 kirume, metau risē kurā asakoro typyne exiketō uuru samo.

²⁸ Ynara tykase ywy eya xine:

– Tapiakase matose Ritonõpo atamurukõ Esë poetoryme oerohtohkõme. Senohne roropa tapiakase mana ikyryryme ehtohme parata te, uuru te, ahno a tonehse typoe xine rokẽ tynekarorykõme Ritonõpo a.

²⁹ Tomeseke sã senohne arotatoko mya Ritonõpo Tapyĩ taka. Moroto osa ao, Ritonõpo Tapyĩ tao emero ikuhnõko ropa matose. Moro ekarõko matose oturuketõ tuisary tomo a, rewita tõ tuisary tomo a roropa, Izyraeu tõ tamuxiry tomo a Jerusarẽ po.

³⁰ Mame oturuketomo a, rewita tomo a roropa moro parata tõkehko, uuru roropa, mõkomo roropa tapoise arotohme Ritonõpo Tapyĩ taka Jerusarẽ pona.

Ytotoh ropa Jerusarẽ pona

³¹ Mame ãmepyyry 12mã po, nuno apitorymã po toytose yna tuna Aawa poe yna yto-tohme Jerusarẽ pona. Ritonõpo yna Esë yna maro nexiase yna ytoryhta, yna towomase eya, yna onetapara yna zehnotokõ ehtohme yna poko pyra omato kõ ehtohme roropa.

³² Toeporehkase yna ahta Jerusarẽ pona tõseremase yna 3me ãmepyyry aehtoh pona.

³³ Mame 4me ãmepyyry aehtoh ae toytose yna Ritonõpo Tapyĩ taka parata kuhse, uuru roropa, mõkomo roropa uuru risemy. Morohne tokarose yna a oturukety Meremote a, Uria mükuru a. Imaro Ereaa, Pineia mükuru kynexine rewita tõ maro asakoro: Jozapate, Jesua mükuru te, Noatia, Pinui mükuru, enara.

³⁴ Moro parata tõkehko te, uuru roropa te, mõkomo roropa tukupse nexiase tuhke morohne ehtoh merotohme te, omoxi moro otyro ehtoh merotohme roropa.

³⁵ Moromeĩpo okyno tõ tokarose Papironia poe aehtyamo a jahkatohme tynekarorykõme Ritonõpo Izyraeu tõ Esemey a. Pui orutua 12me totapase eya xine Izyraeu tõ nekaroryme te, kaneru 96me te, kaneru mükuru tõ 77me, morararo iirypyrykõ korokapotohme poti tõ 12me totapase eya xine. Morohne tyahkase eya xine tytororo tynekarorykõme Ritonõpo Tosëkomo a.

³⁶ Mame tuisa konõto nymerohpyry tymoisẽ tokarose tuisa tomo a, Eupyrati-Oeste nonory kowenatu tõ maro. Takorehmase imoihmãkõ eya xine Ritonõpo eahmary poko Itapyĩ tao.

9

Extara oturutopõpyry Ritonõpo a

¹ Moromeĩpo morohne emero tyrise ahta eya xine, oturuse tooehse Izyraeu tõ tamuximãkõ ya. Ynara turuse ywy eya xine: “Ahno sero põkõ Ritonõpo omipona pyra toehse toh monexiano, oturuketõ roropa, rewita tõ roropa. Atapiakara toh nexiase kananeu tõ winoino te, heteu tõ winoino te, perizeu tõ winoino te, jepuseu tõ winoino te, amonita tõ winoino te, moape tõ winoino te, Ejitu põkõ winoino te, amoreu tõ winoino, enara. Mokaro nyryry xihpyry poko toehse toto.”

² Typytase toto juteutõkara ãxiry tõ maro. Naeroro Ritonõpo nymenekatyã typoetoryme otoxie toehse imehnõ maro, Ritonõpo poetory tõ kara maro. Morara tyrise Izyraeu tõ tamuximãkomo a, tuisa tomo a roropa. Imehnõ motye toh nexiase tyrypyrykõ poko toexirykõ poko.

³ Moro poko zuaro toehse jahta, jupõ tyxihkase ya, jemynyhmaryke, jũsety tumukase ya, jetyoty roropa mame typorohse ywy, sam ãko yronymyryme jexiryke.

⁴ Moroto tehme exiase typorohse, jemynyhmaryke, okyno zahkatoh kokonie pukuro pona. Mame ahno toehpitose, tõximõse toto jomye; enaromỹke toh nexiase Ritonõpo Izyraeu Esë omihpyry Izyraeu tõ Papironia poe aehtyã rypyhpyrykõ poko.

⁵ Mame okyno tõ zahkatoh toehse tynekaroryme Ritonõpo a kokonie pukuro. Mame towõse ywy jemynyhmatoh poe jupõ tyxihkase ro ahta, typorohse ywy jeseukumuru po joturutohme Ritonõpo a, jemary tanỹse ya Ritonõpo Jesemy a.

⁶ Ynara tykase ywy:

— Ritonõpo, ehxirõko ase yronymyryme. Enaromÿke ywy jupuhpyry anymyry poko oẽpataka. Yna rypyry itamurume nae nase, zuemã sã nase yna a. Tyneryse sã ynanase yna rypyry aka. Kaetokohxo yna rypyry toehse, kapu pona samo.

⁷ Moino ro yna tamuru tõ ehtopõpyry poe tarona, opoetory tõ, tyyrypyrykõ poko toehse itamurume, Õmihpyry omipona pyra. Yna rypyry pokoino yna tuisary tõ maro oturuketõ maro yna tarose imehnõ tuisary tomo a. Totapase yna, tomatonanohe roropa, tarose yna mya imehnõ poetoryme ehtohme roropa. Seroae ro “Ahno kahpyry,” äko mã imehnõ yna poko.

⁸ Yrome seromaroro, Ritonõpo yna Esemy, axïtao rokẽ kure rokẽ mexiase yna a. Toitoino yna typynanohe oya imehnõ poetoryme yna ehxïpo. Tonehse ropa yna xiaro roropa ononory kurã pona. Towomase yna oya isene yna ehtohme, tõsemãkase ropa samo.

⁹ Imehnõ poetoryme ynanexiase. Yrome moroto yna onynomopyra mexiase. Kure rokẽ yna tyripose oya, Perexia tuisary tomo a, Atapyï ritohme ropa yna a tytohtohkase ahtao. Taro osewomatoh tonese ropa yna a Juta nonory po, Jerusarẽ po roropa.

¹⁰ — Yrome seromaroro, Ritonõpo, morara emero toehse ahtao, otara äko yna nae? Õmihpyry yna a, omipona pyra toehse ynanase,

¹¹ onekarotyã opoetory tõ urutõ komo ae. Tuaro yna tyripose eya xine sero nono poko omõsasaka yna ahtao yna esaryme tyritohme. Nuriame nexiase moro põkõ emero tyyrypyrykõ xihpyry poko exikehpyra toto exiryke.

¹² Turuse yna eya xine: mokaro maro pytara ehtoko jũme. Osepeme pyra toto maro ehtoko te, toto anakorehmara ehtoko roropa orẽpyrahxo toto ehtohme, tykyrysã enapyry se awahtao xine moro nono po te, moro nono nomory se roropa awahtao xine opoenomo a, apakomotyamo a roropa jũme.

¹³ Yrome emero toehse ahtao yna wãnopyryme yna rypyry ehehpyryme azahkuru yna ehtopõpyry emetakame, zuaro ynanase; oya, Ritonõpo, tuãnohe yna zokonaka rokene emero pyra yna rypyry ehehpyryme. Opoe isene ro ynanase.

¹⁴ Naeroro yna akorehmako, Ritonõpo, õmiry omipona yna ehtohme, pytara yna ehtohme tyyrypyry xihpyry poko exiketõ maro. Morara tyrise yna ahtao yna zehno exïko mase. Yna enahkãko mase ipunaka, akoïpyry oxinomopyra mana.

¹⁵ Ritonõpo Izyraeu tõ Esemy, zae mase ipunaka. Yrome yna typynanohe oya. Opoe isene ro ynanase. Osekarõko ynanase oya, iïrypyryme ynanase, oẽpataka omõsaromepyra ynanase.

10

Typyxiãkõ aropotopõpyry ropa poko

¹ Mame tosekumuru po typorohse Extara, Ritonõpo Tapyï ãpataka. Oturũko nexiase Ritonõpo a. Xitãko roropa nexiase, tyyrypyry ekarory poko Ritonõpo a. Morara ahtao Izyraeu tõ tuhke tõximõse zomye, orutua komo, nohpo tõ roropa, poetohti maro. Xitãko roropa toh nexiase.

² Mame ynara tykase Sekania, Jeieu mũkuru, Erão tõ ekyry, Extara a:

— Iïrypyryme toehse ynanase Kuesẽkõ omihpyry omipona pyra, yna pytaryhtao imehnõ Izyraeu tõ kara ãxiry tõ maro. Yrome seromaroro, morara ahtao ro, Ritonõpo enetuputyryke kyya xine kure ehtoh eraximãko ro Izyraeu tõ mana.

³ Naeroro seromaroro kuomirykõ sekarotone Ritonõpo a: “Mokaro nohpo tõ aropõko ropa sytatose ipoenõkõ maro.” Morara tyrïko ynanase õmiry etaryke yna a te, imehnõ Ritonõpo omihpyry omipona exiketõ omiry etaryke roropa yna a. Morara yna ahtao Ritonõpo omiry omipona exïko sytatose.

⁴ Owõko ty! Omoro mase sero ripõko. ãkorehmãko ynanase. Naeroro oseanahtoko oerohtoh ritohme.

⁵ Naeroro towõse Extara. Oturuketõ tuisary tõ omiry totapose eya, rewita tõ tuisary tõ omiry roropa te, imoihmãkõ omiry roropa, Sekania omihpyry omipona toehtohkõme, aomirykõ totapose eya.

⁶ Mame Extara Ritonõpo Tapyĩ myhtoino toytose ropa Joanã Eriaxipe mükuru nyhtoh taka, moroto tõmehse ynororo, otuhpyra nexiase, tuna onẽpyra roropa toemynyhmaryke zae pyra Papironia poe aehtyã ehtopõpyry poko.

⁷ Moromeĩpo tõmiry taropose eya Jerusarẽ pona Juta pona roropa Papironia poe aehtyã oximõtõhme emero porehme Jerusarẽ pona.

⁸ Turuse roropa toto kowenatu tõ omi poe imehnõ tamuximãkõ omi poe roropa: 3me ãmepyry ae oehpyra exikety ahtao oximõtõh taka mokyro nonory te, itapyĩ tõkehko esẽme pyra exiko mana, Izyraeume pyra exiko roropa mana.

⁹ Morara exiryke 3me tõmehse ahtao, ãmepyry 20mã po, nuno 9mã po orutua kõ Juta nonory põkõ Pẽjamĩ tõ nonory põkõ roropa toeporehkase toto Jerusarẽ pona oximõtõhme Ritonõpo Tapyĩ myhtokoxi. Konopo oehnõko nexiase itamurume, jamihme roropa. Moro pokoino, tupimã poko toto osenetuputyryke roropa tykytyky ãko toh nexiase.

¹⁰ Mame towõse oturukety Extara imoihmãkõ zurutõhme. Ynara tykase eya xine:

– Zae pyra mexiatose Ritonõpo omiry omipona pyra imehnõ ahno ãxiry tõ tapoise oya xine ahtao opyxiãkõme. Opokoino xine Izyraeu tõ iiryryryme mana.

¹¹ Naeroro seromaroro osekarotoko oorypyrykõ poko Ritonõpo atamurukõ Esemy a. Ritonõpo zamaro oehtohkõme ropa inyriphopyry tyritoko, atapiakatoko Izyraeu tõ kara winoino. Kynonorykõ po toto ahtao ro nohpo tõ aropotoko ropa Izyraeu tõ ãxiryryme pyra toto ahtao toto maro typytase awahtao xine.

¹² Imoihmãkõmo a tozuhse opore samo. Ynara tykase toto:

– Ỹ, onyriphopyry yna a tyrĩko ynanase porehme!

¹³ Yrome tuhke ynanase, konopo itamurume oehnõko mana. Taro jarao tehme ehsaromepyra ynanase. Onyriphopyry yna a onyrisaromepyra ynanase axiny, toiro rokẽ, asakoro roropa ãmepyry ipune pyra yna rypyry kurãkary poko tuhke yna exiryke.

¹⁴ Ah yna tuisary tõ tehme nexi toto Jerusarẽ po zae ehtõh tyriptomõhme. Mame orutua kõ yna patary põkõ typye Izyraeu tõ ãxiry kara maro oehnõko mã toto ãmepyry tynymenekahpyryme ahtao, tutuisary maro juize tõ maro typatary pono. Morara ahtao kyzehno xine Ritonõpo ehtõh kyyrypyrykõ poko exikehnõko mana.

¹⁵ “Morara se pyra ynanase,” kara imoihmãkõ nexiase. Jonata rokẽ Asaeu mükuru moro se pyra nexiase te, Jazeia roropa, Tikiwa mükuru. Mesurã roropa te, Sapetai maro, rewitame exikety, mokaro maro toh nexiase.

¹⁶ Mokaro Papironia poe aehtyamo moro omi omipona se toehse. Naeroro oturukety Extara a tamuximãkõ tymenekase oxiekyrymãkõ tuisary tomo, toto esety tymerose eya. Toerohpitose toto moro poko ãmepyry apitorymã po nuno 10mã po.

¹⁷ Morarame 3me nuno taropose eya xine moro poko erohnõko atamorepãko orutua kõ pytatopõpyry poko Izyraeu tõ ãxiryryme pyra exiketõ maro.

Orutua kõ typye juteutõkara ãxiry tõ maro

¹⁸ Sero nase esetykõ typye exiketõ juteutõkara maro: Oturuketomo, Jozue tõ ekyry, zakorõ tõ maro, Jozatake mükuru tomo: Maaseia te, Erieze te, Jaripe te, Ketaria, enara.

¹⁹ Tõmirykõ totapose eya xine typyxiã rumekatõhme. Kaneru tokarose eya xine tynekarorykõme Ritonõpo a tyrypyrykõ korokapotõhme.

²⁰ Imea ekyry tõ wino: Hanani te, Zepatia, enara.

²¹ Harĩ ekyry tõ wino: Maaseia te, Eria te, Semaia te, Jeieu te, Uzia, enara.

²² Pasua ekyry tõ wino: Erioenai te, Maaseia te, Iximaeu te, Netaneu te, Jozapate te, Erasa, enara.

²³ Rewita tomo: Jozapate te, Ximei te, Keraia te, (esety akorõ Keritame) Petaia te, Juta te, Erieze, enara.

²⁴ Eremiakety: Eriaxipe.

Ritonõpo Tapyĩ omõtõh erase tomo: Sarũ te, Terẽ te, Uri, enara.

²⁵ Imehnomo: Paro ekyry tomo: Ramia te, Jezia te, Maukia te, Miamĩ te, Ereaza te, Maukia te, Penaia, enara.

²⁶ Erãõ ekyry tomo: Matania te, Zakaria te, Jeieu te, Apati te, Jerimote te, Eria, enara.

²⁷ Zatu ekyry tomo: Erioenai te, Eriaxipe te, Matania te, Jerimote te, Zapate te, Aziza, enara.

²⁸ Pepai ekyry tomo: Jeoanã te, Hanania te, Zapai te, Atarai, enara.

²⁹ Pani ekyry tomo: Mesurã te, Maruke te, Ataia te, Jasupe te, Seau te, Jerimote, enara.

³⁰ Paate-Moape ekyry tomo: Atina te, Kerau te, Penaia te, Maaseia te, Matania te, Pezareu te, Pinui te, Manase, enara.

³¹⁻³² Harĩ ekyry tomo: Erieze te, Joxia te, Maukia te, Semaia te, Ximeãõ te, Pějamĩ te, Maruke te, Semaria, enara.

³³ Hasũ ekyry tomo: Matenai te, Matata te, Zapate te, Eriperete te, Jeremai te, Manase te, Ximei, enara.

³⁴⁻³⁷ Pani ekyry tomo: Maatai te, Anarãõ te, Ueu te, Penaia te, Petia te, Kerui te, Wania te, Meremote te Eriaxipe te, Matania te, Matenai te, Jaasau, enara.

³⁸⁻⁴² Pinui ekyry tõ wino: Ximei te, Seremia te, Natã te, Ataia te, Makanatepai te, Sasai te, Sarai te, Azareu te, Seremia te, Semaria te, Sarũ te, Amaria te, Joze, enara.

⁴³ Nepo ekyry tõ wino: Jeieu te, Matitia te, Zapate te, Zepina te, Jatai te, Joeu te, Penaia, enara.

⁴⁴ Mokaro emero typytase toh nexiase juteutõkara maro. Typyxiã turumekase ropa eya xine, taropose ropa toto ipoenõkõ maro.

NEEMIA Neemias Ekarotopo

Sero pape *Neemia* atapiakāko nase oserua: 1) Jerusarē apuru ritopōpyry ropa poko Neemia tomo a, tyripose exiryke Perexia esemy a kowenatume tyrise ynororo ahtao Juta tō nonory po. 2) Ritonōpo Omiry sekerematopōpyry Extara a te, ahno imoihmākō osekarotopōpyry roropa iirypyryme toehtohkō korokapotohme. 3) Neemia nyurityā tōkehko poko kowenatume ynororo ahtao. Yronymyryme Ritonōpo tonetupuhse eya Tosēme, oturukehpyra ehse ynororo eya.

Sero pape ao

Neemia oepyry ropa 1.1–2.20

Apuru ritopōpyry ropa 3.1–7.73

Aomiry sekeremary 8.1–10.39

Neemia nyurityā tōkehko 11.1–13.31

Jerusarē poko Neemia otururu Ritonōpo a

¹ Sero nase Neemia, Hakaria mūkuru ehtopōpyry poko.

Nuno kisereu po, jeimamyry 20mā po tuisame Arataxerexe ahtao, Perexia esēme, Susā po exiase, pata tamuru po, kowenu esary po. Ywy ase Neemia.

² Mame jakorō Hanani toeporehkase Juta nonory poe imehnō juteu tō maro. Naeroro tōturupose toto ya moero ehtoh poko te, Jerusarē poko, morotōkō poko roropa, Papironia poe aytotyā poko.

³ Ynara tokarose toto ya: “Juteu tō akoīpyry etuarimāko mā toto. Toto htomāko roropa imeimehnō nonory poe morotona aytotyamo. Pata Jerusarē apuru tō tykararahse mā kehko, omōtohororopa onukurākara tyahse rokē mā kehko apoto ke.”

⁴ Morara kary etaryke ya, typorohse rokē exiase tyxitase ywy.

Sā tyxitase, sā tyxitase ywy. Otuhpyra toehse ywy omise pyra jemynyhmaryke. Ynara tykase ywy Ritonōpo Kapu Esemu a:

⁵ – Ritonōpo, Kapu Esemu! Tuisa Imehxo mase. Osenuruhkāko ynanase onyurityā eneryke yna a. Ōmihpyry omipona exikehpyra mase. Opoetory tō pynanohnōko mase, opyno exiketomo, Ōmihpyry omipona exiketō roropa.

⁶ Kueneko, Ritonōpo, jotururu etako. Oturukehpyra ase oya saereme, koko roropa opoetory, Izyraeu tō poko. Osekarōko ase oya. Yna, Izyraeu tō, tyrypyhpyke toehse oneneryme. Ytamuru tō maro ywy iirypyryme toehse.

⁷ Ynanyurityā iirypyryme oya mana. Ōmihpyry omipona pyra toehse yna. Onyriphopyry yna a, Moeze, opoetory nymerohpyry ae, omipona pyra toehse yna.

⁸ Wenikehpyra exiko ōmihpyry poko eya: “Jurumekaryhtao oya xine, Izyraeu tomo, amarokō pahñōko ase imehnō nonory poro.

⁹ Yrome moromeīpo toeramase ropa awahtao xine jomipona oehtohme ropa ynyriphopyry ritohme oya xine, oenehtorŷko ropa ase osa ynymenekahpyry pona jeahmatohme, sapararahme toehse awahtao xine ro nono etyhpory pona,” katopōpyry oya Moeze a. Moro onymoipyra toehse yna.

¹⁰ – Ritonōpo, opoetoryme moxiā mā toto, onymenekatyamo. Typynanohse toto oya imehnō winoīno ajamitunuru ke orēpyra oexiryke.

¹¹ Seromaroro jotururu oya etako opoetory tō otururu roropa emero oeahmary se exiketomo. Kuakorehmako seroae ise jehtoh apoitohme ya kure rokē tuisa konōto ehtohme ya.

Morara ahtao erokuase tuisa okuru poko.

2

Jerusarē pona Neemia ytotoṗyry

¹ Morarame 4me nuno taropose ahtao, jeimamyry 20me tuisame Arataxerexe ahtao ynara toehse ya; Tuisa Arataxerexe otuhnōko nexiase kokonie pukuro. Uwa eukuru jehnahpyry tapoise ya ekarotohme tuisa a. Akye pyra jehtoh onenepitopyra tuisa nexiase.

² Naeroro tōturupose ynororo, ynara tykase ya:

– Oty katohme sekese pyra mahno? Akuruhtara mase; naeroro tākye pyra rokē mase. Mame tōserehse ywy.

³ Ynara tykase ywy eya:

– Tuisa, jūme isene oehtoh se ase! Tākye nymyry ehsaromepyra ase ytamuru tō zonētopōpyry, pata Jerusarē tyhtomase ahtao, omōtoḥ tonō tyahkase roropa ahtao apoto ke?

⁴ – Oty se hma? tykase tuisa ya.

Oturuase Ritonōpo Kapuaono a.

⁵ Mame ynara tykase ywy tuisa a:

– Azamaro jahtao, ynekaropory oya ekarory se awahtao, kuaropoko Juta nonory pona, ytamuru tō zonētopōpyry pona, tykase ywy.

⁶ Mame tuisa konōto, ipyty typorohse imaro, ŷme nexiase. Tōturupose ya ynororo: “Otāto nuno, otāto jeimamyry roropa aropory oya oehtohme ropa?”

Moro ekaroase eya.

⁷ Mame ynara ekaropoase eya:

– Ajohpame sā pape ekaroko ya arotohme kowenatu tō neneryme Eupyrati-Oeste nonory po, zurutohme kure jytotohme Juta nonory pona.

⁸ Pape ekaropoase roropa Asape neneryme, itu erasemy, wewe ekaropotohme eya tapyi jamihmā omōtoḥ ritohme Ritonōpo Tapyī ewomatohme te, pata apuru ritohme roropa, ytapyī roropa ritohme jesaryme. Morohne emero tokarose tuisa a ya ynekaropohpyry eya, ymaro Ritonōpo exiryke.

⁹ Soutatu tō tamuximākō taropose tuisa konōto a ymaro toto ytotohme te, soutatu tō roropa kawaru po ytoketomo. Naeroro ynanytoase Eupyrati-Oeste nonory pona. Moroto pape tō ekaroase kowenatu tō neneryme tuisa konōto nymerohpyry.

¹⁰ Yrome Sāparate, Pete-Horō pono te, Topia maro, Amō nonory esē tohne toehse zuaro toehse ahtao ahno oepyry poko Izyraeu tō akorehmase.

¹¹ Toeporehkase ywy Jerusarē pona. Mame oseruao ěmepyyry ae

¹² josenetupuhtoh onekaropyra exiase imehnomo a, Ritonōpo nyrihpyry ukurohtaka pata kurākary ropa poko. Towōse ywy koko jytotohme onoa, imehnō ymaro exiketō maro. Toiro rokē okyno aroase, jumētu rokene, epo jytotohme.

¹³ Tutūtase ywy koko Omōtoḥ Jakanahmā ae xixi omōtoḥ wino, ytoase ikurenaka Tuna eutary Zakareimo kuroko Omōtoḥ Typahsē pona. Ytoytoryhtao pata apuru enēko exiase tytohkase aexityā te, omōtoḥ tonō roropa jahkatyā apoto ke.

¹⁴ Morotoino toeramase ywy inikahpozakoxi Omōtoḥ Tuna Enatyry pona te, Tuisa Tunary Pēkamā pona roropa. Moroto jeky, jumētu tosemary onenepyyra tokurehse typahsā rānakuroko,

¹⁵ morara exiryke tyhtose ywy jakanahmā Keterō pona. Moro irānakuroko ytoase pata apuru enēko rokē exiase. Mame eramase ropa jesemahpyry ae ropa. Pata pona tomōse ropa ywy Omōtoḥ Jakanahmā ae.

¹⁶ Pata tuisary tō zuaro pyra toḥ nexiase jytotoṗyry poko te, ynyrihpyry poko, enara. Morara ahtao juteu tō onurupyra ro exiase: oturuketomo te, tuisa tomo te, kowenu poetory tomo te, imehnō roropa imeīpo pata kurākary poko akorehmary se exiketomo.

¹⁷ Yrome ynara tykase ywy eya xine:

– Enetoko ke! Etuarimāko sytatose! Kypatarykō Jerusarē tytohtohkase mana. Omōtoḥ tonō tyahkase kehko. Ehmaropa apuru tō ritohme ropa ehxiropyra kuehtohkōme.

¹⁸ Mame toto zuruase kure jyritopōpyry poko Ritonōpo a te, jakorehmatopōpyry poko roropa eya. Ekaroase roropa tuisa konōto omihpyry poko ya.

– Ehmaropa erohpitose apuru tō riry ropa poko, tykase toto.

Tātakimase toto erohpitotohme.

¹⁹ Yrome zuaro toehse Sāparate ahtao, Topia maro, arape Jesē roropa yna erohtoh poko, toexianase toto. Yna tounohse roropa eya xine. Ynara tykase toto:

– Oty riry se hmatou? Tuisa konōto epetōkaramē exīko matou? tykase toto.

²⁰ Ynara tykase ywy eya xine:

– Ritonōpo Kapuaō yna akorehmāko mana yna erohtoh poko otyhkatohme kure. Ipoetoryme ynanase. Erohpitōko ynanase pata apuru riry poko. Yrome tosaḥe pyra matose Jerusarē po, moro tao tapyi esēme ehsaromepyra matose. Izyraeu tō ekyryme pyra roropa matose. Ritonōpo tapyī poko te, okyno zahkary poko ynanekaroryme Ritonōpo eahmaryme, morohne poko ehsaromepyra matose ipunaka.

3

Apuru tō riry ropa

¹ Pata apuru tō tyrise ropa kehko nexiase ynara samo: Omōtoḥ Kaneru tyrise ropa Eriaxipe tomo a. Oturukety imehxo exiketyme kynexine ynororo, imaro oturuketō nexiase. Moromeīpo moro omōtoḥ tokarose eya xine Ritonōpo a, Omōtoḥ apuru tyrise eya xine tosaka xine. Mame pata apuru tyrise ropa eya xine, tapyi Kaetokohxo Exikety 100mā pona, tapyi Kaetokohxo Exikety Hananeu pona roropa.

² Mokaro mykapo Jeriko pōkō toerohse pata apuru riry ropa poko. Mokaro mykapo toerohse Zakua, Iniri mūkuru pata apuru riry poko.

³ Mame Omōtoḥ Kana tō tyrise Hasenaa tomo a, oxiekyry tō maro. Omōtoḥ apō tyrise eya xine xikihme exiketō te, omōtoḥ apuru tō roropa, kurimene risē maro apurutohme.

⁴ Moromeīpo pata apuru zokonaka oseruao tyrise orutua komo a:

Apitorymā tyrise Meremote a, Uria mūkuru, Hakoze pary. Mokyro mykapo Mesurā toerohse, Perekia mūkuru, Mesezapeu pary. Mokyro mykapo Zatoke toerohse, Paana mūkuru.

⁵ Mokyro mykapo orutua kō, Tekoa pōkō toerohse nexiase. Yrome mokaro tamuximākō toerokurukō se pyra toḥ nexiase tomarykō ke tyrohmanohpose toto ahtao erohtoh erasamo a.

⁶ Mokaro mykapo toerohse Joiata, Paseia mūkuru, Mesurā maro, Pesotia mūkuru, Omōtoḥ Pakato riry poko. Wewe konōto tō tyrise eya xine esaka xine, omōtoḥ apuru tō roropa, kurimene risē maro, enara.

⁷ Mokaro mykapo toerohse Meratia, Kipeāo pono te, Jatō, Meronote pono te, Kipeāo pata pōkō maro te, Mixipa pōkō maro mya kowenatu Eupyrati-Oeste tapyī pona.

⁸ Mokaro mykapo toerohse Uzieu, Haraia mūkuru, uuru poko erohkety. Mokyro mykapo toerohse Hanania, ixtaratu poko erohkety, mya Apuru Topuxiximā pona.

⁹ Moro mykapo toerohse Repaia, Huru mūkuru, kowenatume, Jerusarē nonory zokonaka tuisaryme.

¹⁰ Moro mykapo toerohse Jetaia, Harumape mūkuru, tytapyī pūto. Moro mykapo toerohse Hatu, Hasapaneia mūkuru.

¹¹ Moro mykapo toerohse Maukia, Harī mūkuru te, Hasupe roropa Paate-Moape mūkuru. Pata apuru poko toerohse toto te, Kaetokohxo exikety Ekeitoh tonō poko roropa.

¹² Moro mykapo toerohse Sarū, Haroe mūkuru, kowenatume Jerusarē nonory zokonaka zakorō tuisaryme. Takorehmase ynororo tōxiry tomo a toerohtoh poko.

¹³ Omōtohan Jakanahmā tyrise Hanū tomo a, Zanoa pōkō maro. Omōtohan apō tō tyrise eya xine te, apurutohan tonō roropa tosaka xine tyrise eya xine, kurimene risē maro. Mame pata apuru tyrise roropa eya xine 500 meturume, Omōtohan Typahsē pona.

¹⁴ Moro Omōtohan Typahsē tyrise ropa Maukia a, Rekape mūkuru, kowenatume, Pete-Hakerē nonory tuisaryme. Omōtohan apō tyrise eya, apurutohan tonō roropa tosaka xine kurimene risē maro.

¹⁵ Omōtohan Tuna Enatyry tyrise Sarū a, Kou-Hoze mūkuru, kowenatume Mixipa nonory tuisary. Amotohan tyrise eya omōtohan pona. Apurutohan tonō tyrise tosaka xine kurimene risē maro. Sera tunary po pata apuru tyrise roropa Sarū a, tuisa tupi ehpikuroko, opyi pona, Tawi Patary myhtokoxi yhtotohan pona.

¹⁶ Moro mykapo toerohse Neemia, Azepuke mūkuru, kowenatume Pete-Zua nonory zokonaka tuisaryme. Pata apuru tyrise eya mya Tawi ekepyry zonētopōpyry pona te, tuna pēkamā pona te, soutatu tō tapyi pona, enara.

Rewita tō erohtopōpyry

¹⁷ Moro mykapo Rewita tō roropa toerohse: Reū, Pani mūkuru toerohse pata apuru riry poko; Mokyro mykapo toerohse Hasapia, kowenatume, Keira nonory zokonaka tuisaryme.

¹⁸ Mokyro mykapo toerohse Pawai, Henatate mūkuru, kowenatume, Keira nonory zokonaka akorō tuisaryme.

¹⁹ Moro mykapo toerohse Ezea, Jesua mūkuru, kowenatume Mixipa tuisaryme, onuh-tohan etonie soutatu tō pyre esaka, moro poe mya apuru eramatohan pona.

²⁰ Moro eriety poe toerohse Paruke, Zapai mūkuru apuru riry poko mya Eriaxipe, Oturukety imehxo exikety tapyi omōtohan pona;

²¹ Moro mykapo toerohse Meremote, Uria mūkuru, Hakoze pary apuru riry poko Eriaxipe tapyi omōtohan poe tapyi etyhpary pona.

Oturuketō erohtopōpyry

²² Oturuketō roropa toerohse pata apuru riry ropa poko. Jerusarē zomye tosake exiketō moro mykapo toerohse tohan nexiase.

²³ Moro mykapo toerohse Pējamī tomo, Hasupe maro tytapyi kō ēpataka. Moro mykapo toerohse Azaria, Maaseia mūkuru, Anania pary tytapyi ēpataka.

²⁴ Moro mykapo toerohse Pinui, Henatate mūkuru mya Azaria tapyi poe pata apuru eriety pona.

²⁵⁻²⁶ Moro mykapo toerohse Parau, Uzai mūkuru pata apuru eriety poe, tuisa tapyi kaetokohxo exikety poe, nono kae ehtoh poe, soutatu tō zarā pūto.

Moro mykapo toerohse Petaia, Paro mūkuru mya, xixi tūtatohan wino Omōtohan Tuna tō pūto, tapyi kaetokohxo exikety pūto roropa, Ritonōpo Tapyi ewomatopo. Moroto kynexine pata zokonaka Opeu pūto, Ritonōpo Tapyi poko erohketō esarykomo.

Imehnō roropa

²⁷ Moro mykapo toerohse ropa Tekoa pōkomo, pata apuru riry poko ropa tapyi kaetokohxo exikety, Ritonōpo Tapyi ewomatohan poe, moroto apuru, Opeu pūtokoxi.

²⁸ Moro mykapo oturuketō toerohse Kawaru tō Omōtohan poe inikahpozakoxi. Toerohse toto tytapyi kō ēpataka.

²⁹ Moro mykapo toerohse Zatoke, Imea mūkuru tytapyi ēpataka. Moro mykapo toerohse Semaia, Sekania mūkuru, Omōtohan Xixi tūtatohan wino ewomaneme exikety.

³⁰ Moro mykapo toerohse Hanania, Seremia mūkuru, Hanū maro Zarape mūkuru omazūpona. Moroto nexiase toto erohtoh asakoro aehtopo.

Moro mykapo toerohse Mesurā, Perekia mūkuru tytapyi etonie.

³¹ Moro mykapo toerohse Maukia, uuru poko erohkety. Toerohse ynororo pata apuru riry poko Ritonōpo Tapyi poko erohketō tapyi pona. Moro tapyi osepekahketō esaryme

roropa kynexine. Erase Omōtoḥ pūto kynexine osa kae exikety pūto roropa, pata apuru eriety po inikahpozakoxi, xixi tūtatoḥ winakoxi.

³² Moro mykapo toerohse uuru poko erohketō te, osepekahketō maro. Apuru tyrise eya xine etyḥpyry pona, osa apuru eriety poe Omōtoḥ Kaneru pona.

4

Neemia Epetōkara

¹ Morarame pata apuru riry poko juteu tomo a, zuaro toehse Sāparate ahta, tyenonohse ynororo, yna typoihtopitose eya.

² Tope tō netaryme, Samaria pōkō soutatu tō netaryme roropa, ynara tykase ynororo:
– Oty rīko hna mokaro juteu tō kahpyry? Otaramē pata rīko ropa toḥ mana, nary! Otaramē okyno tō zahkary ke eya xine tynekarorykōme, axī toerohtohkō otyḥkatomā toto, osenetupuhnōko mā toto. Otaramē ypy tō typahsā wino topu tō rīko mā toto tapyi tō ritohme ropa, nary rokene! tykase Sāparate a, tounohse toto.

³ Imaro Topia nexiase Amō pono. Ynara tykase ynororo:
– Oty rīko toḥ nae pata apurume? Onokyro pitiko, raposa itohtohkāko mana! tykase Topia.

⁴ Mame ynara tykase ywy Ritonōpo a: “Ritonōpo, mokaro omiry etako yna poihtory eya xine! Yna eunohtoh eya xine iramapoko ropa epona xine. Ah ikyryry tō tomato-nanohse nexī kehko. Ah imehnō toto arō toto, typoetorykōme imepŷ nonory pona.

⁵ Mokaro zae pyra ehtoḥ onykorokara exiko! Iirypyryme toto ehtoḥ poko wenikeḥpyra exiko, yna zuroryke eya xine, yna nyryry tō eunopyryke roropa eya xine.”

⁶ Mame erohkeḥpyra ynanexiase pata apuru tō riry poko. Okynā pyra apuru zokonaka tōtyḥkase, kae exiry. Yronymyryme toerohse toto, tākye toto exiryke.

⁷ Jerusarē apuru riry poko erohkeḥpyra yna ehtoḥ waro toehse Sāparate tō ahta, Topia maro, Arapia pōkō maro, Amō pōkō maro, Axitote pōkō maro tyekītapāse toḥ nexiase, orame exiketō tapuruse yna a exiryke.

⁸ Tōximōse toto tōturutoḥkōme, tōsetapatohkōme Jerusarē pōkō maro, yna otupitohme.

⁹ Yrome tōturuse yna Ritonōpo a. Orutua kō tyrise yna a enenanōme, yna epetōkara enetohme saereme ahta, koko, enara.

¹⁰ Juta tō toremiase toḥ nexiase. Ynara tykase toto:

“Topu tō puimananō pake totaehse mā toto,

yrome typahsē moro nae ro,

enahpŷme sā mana,

apuru poko erohnōko;

otara ahta otyḥkāko?

Otaramē otyḥkara ekurehnōko.”

¹¹ Osenepyra yna a tōsekarose yna epetōkara. Tuaro pyra yna tokarose roropa eya xine, omatome aepyrykohta yna poremākapose, yna etapase roropa, yna erohtoh etypohkapotohme repe.

¹² Tuhke pixo juteu tō tooehse yna a, yna epetōkara rānao exiketomo, yna zuruse yna epetōkara omiry poko yna ryhmary se toto ehtoḥ poko.

¹³ Naeroro erohketō typyrehtose ya: tapema ke te, warata ke te, taky ke pyrou tō maro. Mame oximōme oxiekyry tō tyrise ya pata apuru mykakoxi, ikurākary poko otyḥkara ro ahta.

¹⁴ Torētyke toto ehtoḥ eneryke ya ynara tykase ywy eya xine, tamuximākomo a te, toto tuisary tomo a roropa:

– Enaromyra ehtoko. Toto zuno pyra ehtoko. Ritonōpo Kuesēkō Imehxo nase, orēpyra mana. Osetapatoko oekyry tō pynanohtohme: opoenomo te, opyxiā tomo te, oesarykomo, enara.

¹⁵ Mame yna epetõkara zuaro toehse toh nexiase yna ryhmary se toto ehtoh poko tuaro yna ehtoh poko. Tonetupuhse eya xine tõsenetupuhtohkõ yna poko tykararahse Ritonõpo a. Naeroro toeramase ropa ynanase porehme yna erohtoh poko, pata apuru kurākary ropa poko.

¹⁶ Moromeïpo zokonaka yna orutua kõ toerohse pata apuru kurākary ropa poko, imehnõ enenanõme toehse. Mame yna epetõkara toehse ahtao erohketõ towomase eya xine tywarata ke te, osewomato ke te, tytakykõ ke pyrou tõ maro, tupõ osewomato ke roropa, enara. Mame tuisa tõ roropa erohketõ akorehmary se toehse toh nexiase

¹⁷ pata apuru riry poko toerohse toto ahtao. Toiro oma ke topu tõkehko tupuimase erohketomo a; zakorõ tomary ke tyyrekõ arõko toh nexiase.

¹⁸ Mokaro erohketõ emero tytapemake toh nexiase imetykõ myhtoh eary poko. Mokyro, enene, rue etone epetõkara aepyry eneryhtao tyya, upũto nexiase.

¹⁹ Ynara tykase ywy erohketomo a, tamuximākomo a, tuisa tomo a roropa:

– Atameke sytatose kuerohthokõ poko apuru tõ po kuahtao xine.

²⁰ Naeroro rue etaryhtao oya xine oximõme ehtoko jomye. Kuesëkõ Ritonõpo etonãko mana kuepekõkara maro, kypynanohnekõme aexiryke.

²¹ Morara exiryke kokoro rokë, ãmepyyry poe ikohmamyry pona, xirikuato tõ enepitoryhtao, erohketõ zokonaka toerohse apuru tõ poko, imehnõ zokonaka eneneme toehse ahtao, tyyreke warata ke.

²² Morara ahtao ynara tykase ywy erohtoh erasamo a: amarokõ emero ãkorehmananõ maro oẽmehtoko Jerusarë po. Morarame erohnõko sytatose saereme ahtao. Koko eneneme exiiko sytatose.

²³ Yna zupõ onoupyra ynanexiase, ywy te, ymaro exiketomo te, ypoetory tomo te, soutatu tomo jewomananomo, emero tupoke rokë tynyhse yna. Tyyreke exikehpyra ynanexiase yna emahpo.

5

Tymõkomokākara rohmanohpory poko

¹ Moromeïpo juteu tõ tykerekere mapitose tuhkākomo a, orutua komo a, nohpo tomo a, enara.

² Ynara tykase toitoine exiketomo:

– Yna tapyi taõkõ tuhke nase. Tonahsã se ynanase, tiriiku tõkehko, isene ro yna ehtohme, tykase toto.

³ Imehnõ ynara tykase:

– Yna emitapãpyra ehtohme yna tupi tõ tokamose yna a, yna narykahpyry uwa zoko tõkehko, yna tapyi tõ roropa tonahsẽ epekahtohme, tykase toto.

⁴ Imehnõ roropa ynara tykase:

– Tineru tokaropose yna a axi tao rokë tuisa konõto epehmatohme kowenu tinerume tupito tõ poko yna narykahpyry uwa tõ poko roropa.

⁵ Oxisã ynanase imehnõ juteu tõ maro repe. Yna poenõ kure roropa mã toto, mokaro poenõ sã repe. Yrome yna poenõ irohmanohpõko ynanase topehke pyra. Toitoine yna ãxiry tõ tokamose yna a tineru poko, imehnõ namotome. Otupiiko ynanase yna tupi tõ tupuxihkase exiryke yna wino yna narykahpyry uwa tõ roropa.

⁶ Morara kary etaryke ya tyekitapãse ywy.

⁷ Orëpyra sã toto tuisary tõ tupokase ya, ynara tykase ywy eya xine:

– Oekyry tõ htomãko matose. Epehpyry motye epehmaporyhtao oekyry tomo a tonahsẽ poko, eukuru poko roropa aosanumãko matose. Morara popyra mana.

Mame taoximõnohpose toto ya morara zae pyra ehtoh kurākatohme.

⁸ Ynara tykase ywy:

– Tineru nae kuahtao xine kuekyrykō topekahse kyaa xine imehnō ahno wino, toto namotome toehse toto ahtao. Yrome seromaroro oekyry tō tyripōko matose osekarotohme anamotome toto ehtohme, tykase ywy.

Yrome jezuhpyra tamuximākomo, mynyhme rokē toh nexiase.

⁹ Mame ynara tykase ywy:

– Onyrihpyrykō zae pyra nase ipunaka! Ritonōpo omipona ehtoko zae oehtohkōme. Morara awahtao xine kuepetōkara, juteutōkara kykerekereemasaromepyra exīko mā toto.

¹⁰ Ahno a tineru ekaroase, tiriiku roropa axītao rokē repe. Morara tyrise ymaro exiketomo a te, ypoetory tō a roropa, morohne tokarose ahno a axītao rokene. Seromaroro morohne onepehmapopyra ropa sehtone eya xine.

¹¹ Amarokō roropa onepehmapopyra ropa ehtoko eya xine, tineru te, uwa eukuru te, azeite, enara. Itupi tō roropa ekarotoko ropa eya xine seromaroro, uwa ke inarykatyamo te, oriwera tō inarykatyamo te, itapyīkō roropa.

¹² Ynara tykase tamuximākomo:

– Kure. Morara tyrīko ynanase onyriphopyry ae ro. Esarykō ekarōko ropa ynanase eya xine. Ynanekarohpyry roropa onepehmapopyra ropa ynanase, tykase toto.

Morara exiryke oturuketō tonehpose ya tuisa tō omiry etatohme eya xine, ekurehpyra toto ehtohme, tōmihpyrykō omipona toto ehtohme.

¹³ Mame jupō zamareary touse ya, moro tytohtohmase ya. Ynara tykase ywy:

– Ynara amarokō tytohtohmasēme exīko Ritonōpo a ōmihpyrykō omipona pyra exiketyme awahtao xine zae ehtoh ritohme. Mokyro tapyī puxihkāko Ritonōpo mana. Tymōkomoke pyra inomōko mana.

Mame morotōkomo a tozuhse:

– Kure. Morara zae mā yna a!

Mame Ritonōpo toahmase eya xine. Tōmihpyrykō omipona toehse roropa toh nexiase.

Zae Neemia ehtopōpyry

¹⁴ 12me jeimamyry ae kowenatume jahtao Juta nonory po, jeimamyry 20mā poe Arataxerexe tuisa konōtome ahtao jeimamyry 32mā pona, kowenatu tonahsē anapoipyra exiase wekyry tō maro, moro apoipory se kowenu ahtao ro yna a.

¹⁵ Osemazuhme, kowenatume pyra ro jahtao, imehnō kowenatu tomo a ahno tyrohmanohpose tupimā ke. 40me parata tonehpose tyaa xine ahno a kokoro rokē tynapyrykō epekahtohme tōkurukō maro. Ipoetory tomo a roropa ahno tyrohmanohpose. Yrome tyoro exiase Ritonōpo omipona jexiryke.

¹⁶ Erokuase yronomyryme pata apuru riry ropa poko. Jesaryme imehnō esary anapoipyra exiase. Ypoetory tō emero toerohse toto akorehmatohme pata apuru riry poko.

¹⁷ Morararo kokoro rokē tōtuhse juteu tō ytapyī tao 150me tuisa tō maro imehnō oehketō maro jenese imeimehnō nonory poe.

¹⁸ Kokoro rokē toiro pui totapapose ya te, 6me kaneru kurano te, kuratiri tuhke roropa. 10me ēmepyyry taropose ahtao eukuru kurā tyripose ya. Yrome tupime ahno erohtoh waro jexiryke osepehmapopyra exiase eya xine kowenatu epehpyryme.

¹⁹ Oya, Ritonōpo, ynara āko ase: “Wenikehpyra exiko ynyrihpyry kurā poko moxiā akorehmatohme.”

6

Neemia kuhtopōpyry Epetōkara a

¹ Mame pata apuru taotyhkanohse yna a. Orame pyra toehse, yrome omōtoh apuru etapuru tō onyripyra ro toh nexiase esaka. Moro waro toehse Sāparate tō Topia maro, Jesē maro, imehnō yna epetōkara maro.

² Naeroro tōmiry tonehpose ya Sāparate a, Jesē maro. Toahmase ywy eya xine jytotohme oximōtohme toto maro imepỹ pata pona, jakanahmã Ono pona. Yrome popyra jyriry se toh nexiase.

³ Jomiry aronanō aropoase eya xine ynara katohme:

– Ritonōpo nyripohpyry poko erohnōko ase. Onurumekasaromepyra ase jytotohme myaro. Jerohtoh onurumekara ase oturutohme rokē amaro xine.

⁴ Me aehtoh pona morara tōmirykō tonehpose ropa ya, eya xine. Moro saaro tozuhse ropa ya oxisamo.

⁵ Mame tōmiry tonehpose ropa Sāparate a ya 5 pona ropa. Sero tymerose pape pokona, tonehse ya Sāparate poetory a, toiro.

⁶ Moro pape totapuruhmakase nexiase. Ynara tymerose:

“Ynara juruno Jesē: Ahno emero oturūko mã toto opoko xine. Tuisa konōto omipona pyra exīko juteu tō mana. Morara exiryke pata apuru rīko mã toto. Ynara nase roropa ynororo opoko: Toto tuisary konōtome oexiry se mase,

⁷ urutō tymenekase roropa oya Jerusarē po, morotōkō zurutohme tuisa konōtome oehtoh poko Juta nonory po. Tuisa Arataxerexe moro waro exīko sātã mana. Morara exiryke oeahmary se ase kymoro rokē oximōtohme oturutohme moro poko.”

⁸ Ezuhtoh aropoase eya. Ynara tykase ywy:

– Ōmihpyry emero zae pyra mana. Ajohpe mase. Ōsenetupuhtoh rokē moro.

⁹ Enaromỹke yna riry se toh nexiase yna erohtoh poko pyra yna ehtohme.

“Seromaroro, Ritonōpo, jamihmehxo yna tyriko!”

¹⁰ Morara ahtao, Semaia, Teraia mūkuru, Meetapeu pary tūtasaromepyra nexiase tytapyĩ tae. Naeroro mokyro enese ytoase. Ynara tykase ynororo ya:

– Eropa otonēse Ritonōpo Tapyĩ taka, Osa Kurã taka. Moro tao omōtoht tonō apurūko sytase osewomatohme, mokaro a oetaparyino. Ynara exiryke: koko oehnōko mã toto oetapase rahkene, tykase ynororo.

¹¹ Ynara ase eya:

– Ywy moro sã pyra ase, epaketyme pyra ase, otonētohme. Epaketyme jekarōko mah? osepynanohtohme otonēketyme Ritonōpo Tapyĩ tao? Morara onyripyra ase ipunaka.

¹² Moro poko tōsenetupuhse jahtao, tuaro toehse ywy. Ritonōpo poe pyra Semaia omiry nexiase. Topehmase rokē ynororo Topia a Sāparate a roropa moro omi ekarotohme ya.

¹³ Tineru tokarose eya xine jerehmapotohme, yyrypyry poko jehtohme. Mame morara toehse jahtao, ykerekeremary ynaroro, zae pyra toehse jahtao.

¹⁴ “Ritonōpo Jesemy, wenikehpyra exiko Topia tō nyrihpyry poko Sāparate maro toto wãnohtohme. Wenikehpyra exiko nohpo Noatia poko imehnō urutō kō poko roropa enaromỹke jyriry se toto ehtoh poko.”

Apuru riry poko aotyhkatopōpyry

¹⁵ Pata apuru tō poko tōtyhkase ěmepyyry 25mã po, nuno eruu po, 52me ěmepyyry taropose ahtao tyriry poko.

¹⁶ Moro waro toehse yna epetōkara ahtao, typoremãse sã toh nexiase. Tonetupuhse eya xine, Ritonōpo a takorehmase yna exiryke moro erohtoh taotyhkanohse yna a rahkene.

¹⁷ Morara ahtao pape tō tuhke tymerose juteu tō tuisary tomo a Topia neneryme. Inymerohpyry tō roropa tapoise eya xine.

¹⁸ Juteu tō tuhke Topia epeme toh kynexine, juteu paniryeme exiryke esety Sekania, Ara mūkuru. Moro motye roropa imūkuru Joanã typytase Mesurã ěxiry maro, Perekia mūkuru.

¹⁹ Jēpataka tōturuse toto Topia nyriyã kurã poko. Eya tokarose roropa jomiry emero eya xine. Pape tonehzomose ropa Topia a yneneryme, enaromỹke jyrityhme repe.

7

¹ Morarame pata apuru tyrise ahtao te, omõtoht tonõ apuru tõ tyrise roropa ahtao esaka te, soutatu tõ tymenekase ahtao omõtoht erase tõ te, eremiaketõ, rewita tõ roropa toerohtohkõ poko tyrohmanohpose toto ahtao,

² orutua kõ asakoro tymenekase ya pata Jerusarẽ tuisaryme toto ehtohme: jakorõ Hanani te, Hanania, soutatu tõ tuisary, tapyi jamihmã tao. Ritonõpo omipona exiketyme kynexine, zae exiketyme roropa, imehnõ motye.

³ Mokaro asakoro turuse ya, pata Jerusarẽ omõtoht etapuruhmakatohme xixi tõnuhse ahtao rokene, axitũ toehpitose ahtao. Mame toto a apurutohme ropa kokonie pukuro, tisorotohtose ehtohme, moroto ro erase tõ ahtao. Imehnõ erase tõ tymenekapose eya xine ahno Jerusarẽ põkõ rãnao, eraseme toto ehtohme osa tõ tao te, imehnõ roropa eraseme ehtohme tytapyĩkõ etonie.

Aehtyamo Papironia poe
(Extara 2.1-70)

⁴ Mame pata Jerusarẽ zumo nexiase, yrome pata põkõ tuhke pyra nexiase. Tuhke pyra roropa tapyi tõ nexiase tukurãkase ropa exiketomo.

⁵ Ritonõpo a osenetupuhtoh tyrise ukurohtaka ahno enehpotohme oximõme, tuisa tõ maro, tamuximãkõ maro, toto ekyry tõ esetykõ enetohme. Pape enease ropa tymerose, apitoryme aehtyã ropa Papironia poe esetykomo. Ynara tymerose moro pape pokona:

⁶ Izyraeu tõ tarose ahtao Napukotonozo a typoetoryme Papironia pona, Juta põkõ tuhke tarose eya. Mokaro tooehse ropa Jerusarẽ pona Juta patary tõ pona roropa, tosaka xine.

⁷ Ituisary tõ ynara nexiase: Zoropapeu te, Jozue te, Neemia te, Azaria te, Raamia te, Naamani te, Moatekai te, Piusã te, Mixiperete te, Pikiwai te, Neum te, Paana, enara.

⁸ Sero nase tymerose atakenaka, Izyraeu tõ oxiekyry tõ, Papironia poe aehtyamo, tuisa tõ esety tymerose, atapona tuhke imaro xine exiketõ roropa:

Oxiekyry tomo:

Paro tomo 2.172me,

⁹ Sepatia tomo 372me,

¹⁰ Ara tomo 652me,

¹¹ Paate-Moape (Jesua pakomotyã Moape roropa) 2.818me,

¹² Erão tomo 1.254me,

¹³ Zatu tomo 845me,

¹⁴ Zakai tomo 760me,

¹⁵ Pinui tomo 648me,

¹⁶ Pepai tomo 628me,

¹⁷ Azakate tomo 2.322me,

¹⁸ Atonikã tomo 667me,

¹⁹ Pikiwai tomo 2.067me,

²⁰ Atim tomo 655me,

²¹ Atea tomo (esety akorõ Ezekia) 98me

²² Hasũ tomo 328me,

²³ Pesai tomo 324me,

²⁴ Haripe tomo 112me,

²⁵ Kipeão tomo 95me.

Pata tomo

²⁶ Tooehse ropa ahno, itamuru tõ ynara pata tõ po nexiase: Perẽ po, Netopa po roropa 188me.

²⁷ Anatote po 128me,

²⁸ Pete-Azamawete po 42me,

- 29 Kiriäte-Jearĩ po, Sepira po, Peerote po roropa 743me,
 30 Rama po, Kepa po roropa 621me,
 31 Mikima po 122me,
 32 Peteu po Ae maro 123me,
 33 Nepo po 52me,
 34 Imepý Erão po 1.254me,
 35 Harĩ po 320me,
 36 Jeriko po 345me,
 37 Rote po, Hatite po Ono maro 721me,
 38 Senaa po 3.930me.

Oturuketomo

- 39 Sero nase oturuketõ ekyry tõ aehtyamo Papironia poe: tuisa esety, imaro xine exiketõ tuhke exiry, enara: Jetaia tomo (Jesua pakomotyamo) 973me,
 40 Imea tomo 1.052me,
 41 Pasua tomo 1.247me,
 42 Harĩ tomo 1.017me.

Rewita tomo.

- 43 Sero nase rewita tõ oxiekyry tõ aehtyamo Papironia poe Jesua tomo, Katamieu tõ maro (Hotawia pakomotyamo) 74me,
 44 Rue etonanomo, eremiaketõ roropa, (Asape pakomotyamo) 148me,
 45 Ritonõpo Tapyĩ omõtoh erase tomo, (Sarũ tõ pakomotyamo, Atea maro, Taumõ maro, Akupe maro, Hatita maro, Sopai maro, enara) atapona 138me toh nexiase.

Erohketõ Ritonõpo Tapyĩ poko

- 46 Sero nase Ritonõpo Tapyĩ poko erohketõ ekyry tõ, aehtyamo Papironia poe. Tuisa tõ esety tõ tymerose: Zia te, Hasupa te, Tapaote,
 47 Kero te, Xia te, Patõ te,
 48 Repana te, Hakapa te, Saumai te,
 49 Hanã te, Jiteu te, Kaa te,
 50 Reaia te, Rezĩ te, Nekota te,
 51 Kazã te, Uza te, Paseia te,
 52 Pesai te, Meunim te, Nepixĩ te,
 53 Pakepuke te, Hakupa te, Harua te,
 54 Pasarite te, Meita te, Harasa te,
 55 Parako te, Xisera te, Tema te,
 56 Nexia te, Hatipa, enara.

Saromão poetory

- 57 Sero nase Saromão poetory tõ ekyry tõ aehtyamo Papironia poe: Tuisa tõ esety rokẽ tymerose: Sotai te, Soperete te, Perita te,
 58 Jaara te, Tarakõ te, Jiteu te,
 59 Sepatia te, Hatiu te, Pokerete-Hazepaĩ te, Amõ, enara.
 60 Atapona mokaro Ritonõpo Tapyĩ poko erohketõ ekyry tõ, Saromão poetory ekyry tõ maro 392me nexiase.
 61-62 Imehnõ aehtyamo, oxiekyry tõ Teraia tomo, Topia tõ maro te, Nekota tõ maro 642me ahno nexiase, pata tõ Teu-Mera poe, Teu-Harasa poe, Kerupe poe, Atõ poe, Imea poe, enara. Yrome Izyraeu tõme toto ehtoh enetupuhpotoh pyra toh nexiase, Izyraeu pakõme nymyry toto exiry waro ehtohme.
 63 Oturuketõ ekyry tõ Hopaia tomo, Hakoze tõ maro, Paazirai tõ roropa pape tõ onenepyra toh nexiase tytamurukõ ehtoh waro toto ehtohme. (Mokaro Paazirai tõ

tamuru tpytase kynexine Paazirai pata Kireate pō ěxiry maro. Tymeretamuru esety tapoise eya tosetyme.)

⁶⁴ Oturuketōme erohsaromepyra toh nexiase tytamurukō waro nymyry pyra toexirykōke.

⁶⁵ Oturuketō napyry kurā, ahno nekarotyā Ritonōpo a onenahpopyra kowenatu nexiase eya xine imepỹ oturukety, imehxo exikety oehtohto, imenekary waro exikety Urim poko, Tumĩ maro.

⁶⁶ Atapona Izyraeu tō aehtyā 42.360me nexiase.

⁶⁷ Ipoetory tō atapona 7.337me nexiase. Eremiaketō 245me nexiase.

⁶⁸ Kawaru tō 736me nexiase. Mura tomo 245me nexiase.

⁶⁹ Kameru tomo 435me nexiase. Jumētu tomo 6.720me nexiase.

⁷⁰ Tuhkākomo a tytinerū tokarose akorehmatohme Ritonōpo Tapyĩ ritohme ropa. Uuru tokarose kowenatu a 8,4 kirume te, 50me paxiha tōkehko Ritonōpo eahmary poko ehtohme, oturuketō zupō 530me.

⁷¹ Oxiekyry tō tamuximākomo a uuru tokarose Ritonōpo a 168 kirume te, parata roropa 1.257 kirume tokarose eya xine.

⁷² Imehnō ahno a uuru tokarose 168 kirume te, parata roropa 1.142 kirume te, upo roropa 67me, oturuketō zupōme.

⁷³ Morarame mokaro juteu tō emero tōsesarise toh nexiase Juta patary tō po, pata pitiko po roropa. Oturuketōme toh nexiase te, rewita tomo te, Ritonōpo Tapyĩ erase tomo te, eremiaketomo te, ahno rokē roropa te, Ritonōpo Tapyĩ poko erohketomo, enara.

8

Ritonōpo Omihpyry sekerematopōpyry Extara a

¹ Morarame nuno 7mā toehse ahtao juteu tō emero toh nexiase tpytarykō po. Ěmepyyry apitorymā po nuno 7mā po tōximōse toto emero Jerusarē po, Omōtoh Tuna tō ěpataka. Ritonōpo Omihpyry tonehpose eya xine oturukety Extara a, amorepaneme aexiryke, Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a ekarotohme Izyraeu tomo a.

² Moro pape tonehse Extara a oximōmākomo a: orutua komo, nohpo tomo, poetohti tō maro, enetuputyry waro exiketomo.

³ Mame moroto, jarao, omōtoh ěpataka Ritonōpo nymeropohpyry tysekeremase Extara a imoihmākō netaryme, ěmehtopōpyry poe tāxiahtao pona. Kure rokē totase eya xine.

⁴ Xikihme Extara nexiase zara pitiko po, wewe risē po. Moro zara pitiko tyrise eya xine moro poko ehtohme. Extara apotunuru wino xikihme nexiase Matitia te, Sema te, Anaia te, Uria te, Hiukia te, Maaseia, enara.

Xikihme roropa opozery wino nexiase: Petaia te, Misaeu te, Maukia te, Hasū te, Hasapatana te, Zakaria te, Mesurā, enara.

⁵ Moroto Extara nexiase zara pitiko po, kaehxo, imoihmākō epoe. Mokyro enēko toh nexiase emero. Pape totapuruhmakase ahtao eya, xikihme toehse toto emero.

⁶ Ynara tykase Extara:

– Kure mase Ritonōpo, sykatone. Imehxo mase, yna Esemy!

Tomarykō tanỹse imoihmākomo a. Ynara tykase toto:

– Ije! Aō! (Amem! Amem!)

Tosekumurukō po typorohse toh nexiase, tōmytykō po nono pokoxi Ritonōpo eahmaryke Tosēkōme.

⁷ Imeĩpo towōse ropa toto xikihme tosao xine. Tamorepase toto rewita tomo a Ritonōpo Nyripohpyry poko, Aomihpyry poko: Jesua a, Pani a, Serepia a, Jamĩ a, Akupe a, Sapetai a, Hotia a, Maaseia a, Kerita a, Azaria a, Jozapate a, Hanā a, Peraia a, enara.

⁸ Ritonõpo Omiry, Moeze nymerohpyry sekeremãko toh nexiase, Aomiry apiakãko toh nexiase. Toto amorepãko roropa toh nexiase zae isekeremahpyry enetupuhtohme eya xine.

⁹ Ritonõpo omiry sekeremary etaryke tyya xine, toemynyhmase toto tukurohtao xine. Tyxitapitose toto. Naeroro turuse toto kowenatu Neemia a, oturukety Extara a roropa, Ritonõpo omiry poko amorepane, rewita tomo a roropa, amorepane akorehmananomo. Ynara tykase toto:

– Sero ãmepyyry Ritonõpo Kuesëkõ eahmatohme nase. Morara exiryke xitara sehtone, emynyhmara roropa sehtone.

¹⁰ Ytotoko atapyĩkõ taka. Otuhtoh konõto tyritoko. Anapyrykõ apiakatoko eukuru roropa ekarotohme imehnomo a, tynahke pyra exiketomo a. Seroae Ritonõpo kurã eahmatohme mana; naeroro emynyhmara ehtoko. Atãkyematoko Ritonõpo poko, morara awahtao xine jamihme matose exĩko.

¹¹ Ahno rãnakuroko toytose Rewita tomo xitaketõ mynyhpãkapose.

– Emynyhmara ehtoko. Kure Ritonõpo ehtoh poko tãkye rokẽ ehtoko.

¹² Naeroro toytose toto, emero tytapyĩkõ taka, otuhse te, eukuru ãse, atãkyematohme. Tynahke exiketõ a tynapyrykõ tapiakase ekarotohme imehnomo a, Ritonõpo omiry sekerematopõpyry tonetupuhse eya xine exiryke.

Oseahmatoh Tapyi Pissarara poko

¹³ Yrokokoro toytose toto, oxiekyry tõ tamuximãkomo, oturuketõ maro, rewita tõ maro, Extara a, atamorepase imaro, Ritonõpo nyripohpyry poko.

¹⁴ Ritonõpo nyripohpyry Moeze a tonese eya xine, ynara tymerose: tapyi tõ pitiko ao Izyraeu tõ nyhnõko mã toto, Oseahmatoh Tapyi Pissarara poko ahtao.

¹⁵ Naeroro omi taropose eya xine Jerusarẽ poro porehme, imehnõ pata tõ pona roropa porehme. Ynara tykase toto:

– Ytotoko ypy tõ pona wewe amoriry tõ enehse, pinieiro tomo, oriwera tomo, murta tomo, airiki panõ tõkehko, imehnõ roropa tapyi tõ pitiko tyritohme, Moeze nyripohpyry ae ro.

¹⁶ Naeroro toytose toto amoriry tõ enehse. Tapyi pitiko tyrise eya xine tytapyĩkõ zarã po, tytapyĩkõ myhtokoxi te, Ritonõpo Tapyĩ zarã po, nono pipahmã po Omõtoht Tuna tõ ãpataka te, Omõtoht Eparaĩ ãpataka, enara.

¹⁷ Papironia poe aehtyamo a emero tapyi tõ pitiko tyrise. Morohne taka tomõse toto Otuhtoh enahtoh pona ro. Moino ro, Jozue, Num mũkuru ehtopõpyry poe, moro panõ onyripyra Izyraeu toh nexiase. Tãkye toh nexiase emero porehme.

¹⁸ Kokoro rokẽ ãmepyyry apitorymã poe etyhyryry pona Ritonõpo Omiry zokonaka tysekeremase eya xine. Tõseahmase toto 7me ãmepyyry ae. Mame ãmepyyry 8mã po tõximõse toto, Ritonõpo eahmaryme otuhtoh konõto etyhyryryme Moeze nymerohpyry ae ro.

9

Ahno osekaryry tyrypyrykõ poko

¹⁻² Mame ãmepyyry 24mã po, nuno 7mã po, tõximõse Izyraeu tomo, otuhpyra ehtohme, toemynyhmatohkõme tyrypyrykõ poko. Osemazuhme tãtapiakase toto juteutõkara wino. Toemynyhmarykõ enetupuhpotohme upo tamuruse eya xine, kamisa topuxiximã risemy. Tupuhpyrykõ pona nono tyrise roropa eya xine. Mame towõse toto xikihme, tyrypyrykõ tokaropitose eya xine, tytamurukõ rypyhyryry tõ roropa.

³ Okynahxo, 3 orame exisasaka Ritonõpo Omiry tysekeremase toto a, imoihmãkõ netaryme. Moromeĩpo 3 orame ropa tõsekarose toto, tyrypyrykõ tokarose eya xine, kure Ritonõpo tokarose roropa eya xine eahmaryme.

⁴ Rewita tō xikihme toh nexiase tyzarā pitiko po, kae. Tōturuse toto opore samo Ritonōpo a, Tosēkomo a. Ynara toh nexiase zara po: Jesua te, Pani te, Katamieu te, Sepania te, Puni te, Serepia te, Pani te, Kenani, enara.

⁵ Mame ahno tykohmase rewita tomo a Ritonōpo eahmatohme. Ynara toh nexiase rewita tomo: Jesua te, Katamieu te, Pani te, Hasapaneia te, Serepia te, Hotia te, Sepania te, Petaia, enara. Ynara tykase toto:

“Owōtoko! Ritonōpo Oesēkō eahmatoko!

‘Kure mase, Ritonōpo,’
kakehpyra ehtoko jūme.

Ah emero sero nono pōkō, ‘Kure mase,’ nykā toto eya,
Imehxo aexiryke, eahmary kyaa xine ipune pyra ahtao ro.”

Aoturutoḡpyry kō Ritonōpo a

⁶ Ynara tykase Izyraeu tō Ritonōpo eahmaryme:

“Ritonōpo, omoro rokē yna Esēme mase.

Kapu tyrise oya, xirikuato tō roropa.

Sero nono tyrise oya, tuna konōto roropa, emero zae exiketō roropa.

Isene toto tyrise oya, emero porehme.

Tosekumurukō po kapuaōkō porohnōko mā toto oeahmaryme.

⁷ “Oya, Ritonōpo, Aparā tymenekase,
touse ynoro oya Ua wino, Papironia poe;
Esety tymyakāmase oya Aparāome.

⁸ Ŷme aexiry oya, tonese oya.

Ōmihpyry metapoase eya.

Sero nono ekarōko ase Aparāo a, makene:

Kanaā pōkō nonory, heteu tō nonory, amoreu tō nonory,
perizeu tō nonory, jepuseu tō nonory, kirikaseu tō nonory,
ipakomotyā esaryme ehtohme.

Morara tyrise oya, omihpyry ae ro, ekurehpyra oexiryke.

⁹ “Yna tamuru tō etuarimatopōpyry tonese oya Ejitu po.

‘Yna ipynanohko!’

katopōpyry okohmaryme eya xine totase oya tuna konōto Tahpiremā ehpiō po.

¹⁰ Tōsenuruhkase toto ajamitunuru eneryke tyaa xine Ejitu tuisary wānopyryme,

Kowenu tuisary akorehmananō wānopyryme roropa, Ejitu pōkō maro,

zuario oexiryke opoetory tō rohmanohpotopōpyry eya xine.

Morara exiryke imehxo oexiry waro toehse sero nono pōkō mā emero,
seroae ro imehxo oexiry waro mā toto emero porehme.

¹¹ Tuna konōto tapiakase oya yna tamuru tō ēpataka,

Tarose toto oya tuna kuroko, osema ae akuohtohme, nono tonorē poro.

Mokaro ekahmananō tynerymapose oya zue ao.

Tyneryse toto topu neryry samo pohkane konōto kuao.

¹² Akurū ke toto tarose oya saereme ahtao,

koko apoto xikihmā ke, tykohmāse ahtao.

Osema saerehkatohme, zae osema ae toto ytotohme.

¹³ Ypy Xinai pona tyhtose omoro, kapu ae Opoetory tō zurutohme.

Ōmihpyry kurā mekaroase eya xine

zae ehtoh poko tamorepase toto oya.

¹⁴ Tamorepase toto oya ēmepyy 7mā apiakary poko,

opoko ehtohme, oeahmatohme eya xine.

Opoetory, Moeze ae, onyriphopyry mekaroase eya xine.

¹⁵ Omise toehse toto ahtao,
kapu ae tonahsē menehpoase inapyrykomo,
topu poe tuna tutūtanohpose oya tutunazehnase toto ahtao.
Tynonorykō tapoipose oya tosarykōme, ōmihpyry ae ro, itamuru tomo a.

¹⁶ Yrome yna tamuru tō epyrypaketōme toh nexiase
putupyra exiketō sã toehse toto
ōmihpyry omipona se pyra toh kynexine, Onyriphopyry tomo.

¹⁷ ‘Arypyra, Ōmiry omipona pyra ynanase,’ tykase toto.
Tuenikehse toto onyriphopyry poko emero;
tuenikehse toh kynexine ajamitunuru enepotopōpyry poko.
Toepyryparykōme, imepÿ tymenekase eya xine tutuisarykōme,
Ejitu pona toto arotohme ropa,
topehke pyra imehnō namotome toehtohkōme ropa.
Yrome omoro, Ritonōpo, yna rypyry korokaneme mase.
Kurāme mase, yna pyno exiketyme.

Okynã sã yna zehno pyra mase,
opoetory tō pynanopyry enahpyra mana.
Morara exiryke toto onurumekara mexiase.

¹⁸ Pui mūkuru panō tyrise eya xine, uuru risemy.
‘Ritō mose ro’ tykase toto,
‘Kuenepyhpōkomo Ejitu nonory poe.’
Ritonōpo, tyhtomase mexiase eya xine.

¹⁹ Yrome toto onurumekara mexiase ona tonorē po,
ahno pyno itamurume oexiryke.
Akuru onupuxihkara mexiase apoto roropa
osema enepotohme eya xine saereme ahtao, koko, enara.

²⁰ Ouzenu kurã mekaroase eya xine
toto amorepaneme zae ehtoh poko toto ehtohme;
Tonahsē manã mekaroase eya xine
tuna roropa tutunazehnase toto ahtao.

²¹ 40me jeimamyry taropose eya xine ona tonorē po,
tynahpase toto oya, omise pyra toto ehtohme.
Toto zupō onenahkara roropa kynexine,
ipupurukō zaozao pyra toh kynexine.

²² “Oya ahno typoremākapose eya xine, tuisa konōto tomo,
katonō nonory, tosarykō ehpiō po,
Hexipō nonory typoremākase Izyraeu tomo a,
tuisa Seō nonory roropa,
Pasã nonory roropa, moroto Oke tuisame ahtao.

²³ Oya ipoenō tomākapose, tuhke ikuhpÿme, xirikuato sã kapu ao.
Mame tonehse toto oya sero nono pona,
ōmihpyry ae ro, itamuru tomo a.

²⁴ Kanaã nonory typoremākase eya xine;
oya morotōkō typoremākapose.
Opoetory tomo a, ajamitunuru mekarone,
typenetatohkō ritohme Kanaã pōkomo a, ituisary tomo a roropa.

²⁵ Pata tō jamihmākō tapoise eya xine
tapuruse toto ahtao ro, tupito tō kurã roropa,

tapyi tō maro tymōkomoke pehme,
 tuna pēkamā tō tahkase toto ahtao, oriwera tomo, wewe eperytaketomo,
 uwa zoko ke tarykase exiketomo.
 Typenetatohkō tonahsēme tonahse eya xine,
 tupunase toto, tōseahmase toto
 onekarohpyry kurā ke porehme.

²⁶ “Yrome opoetory tō orumekary se toehse,
 owino toeramase toto;
 ōmiry omipona pyra toehse toh kynexine.
 Toeramase toto ōmihpyry omipona toehxīpo xine.

Ōmiry poko urutō kō totapase eya xine,
 zae ehtoh poko tutuarōtase toto ahtao,
 ‘Ehmaropa Ritonōpo a ropa,’ tykase toto ahtao.
 Tyzehno xine orine toto, tynyrihpyrykō ke, tōmihpyrykō ke roropa.

²⁷ Morara exiryke tokarose toto oya toto epetōkara a, toto poremākatohme, irohmanoh-
 potohme.

Yrome toetuarimarykohtao, okohmane toto takorehmapotohkōme,
 tozuhse toto oya, kapu ae.

Toto pyno exikehpyra oexiryke,
 toto akorehmananō tonyohse oya, toto pynanohtohme epetōkara wino.

²⁸ Mame osepeme toehse ropa toto ahtao tykatonomorykō maro,
 tyyrypyrykō poko toehse ropa toto, ōmiry omipona pyra.
 Morarame toto typoremākapose ropa oya, topetōkara a.

Mame toeramase ropa toto ahtao,
 tyyrypyrykō rumekatohme ropa,
 toto pynanohtohme ropa oya,
 Aomirykō totase oya, kapu ao,
 toto typynanohzomose ropa oya,
 toto pyno exikehpyra oexiryke.

²⁹ Turuse toto oya: ‘Kurehxo exiry Jomiry omipona awahtao xine,’
 yrome aepyryparykōke Ōmihpyry turumekase eya xine.

Ōmihpyry omipona ahtao isene exīko ynanase.
 Orumekary se toh kynexine, putupyra exiketō samo,
 Ōmihpyry omipona pyra toehse toto.

³⁰ Tuhke jeimamyry ae turuse toto oya,
 penekehpyra mexiase.

Urutō kō ae tōturuse Ouzenu toto netaryme repe,
 yrome onetara toh kynexine.

Naeroro toto mekarone imehnō nono pōkomo a toto poremākatohme eya xine.

³¹ Māpyra, toto pyno exikehpyra oexiryke,
 toto onurumekara mexiase
 toto onenahkara roropa mexiase.

Omoro mase Ritonōpo,
 opoetory tō pyno exikehpyra, kurāme oexiryke!

³² “Ritonōpo, yna Esemu, Imehxo Exiketyme mase!

Osenuruhkāko ynanase, ajamitunuru eneryke yna a!

Ōmihpyry yna tamuru tomo a anamonohpyra mase.

Moino typoremākase yna ahtao, axirio tomo a tarona, toetuarimase yna!

Yna tuisary tomo, yna tamuximākomo, oturuketomo te, urutō kō roropa,
yna tamuru tomo te, yna ekyry tomo emero toetuarimase yna!

Wenikehpyra exiko yna etuarimatoh poko!

³³ Zae mase ipunaka yna wānopyry poko;
zae ro mexiase, iirypyryme toehse yna ahtao ro.

³⁴ Onyripohpyry omipona pyra yna tamuru tō kynexine,
yna tuisary tomo te, tamuximākomo, oturuketō roropa.

Ōmiry onetara toh kynexine, turuse toto ahtao oya.

³⁵ Kure oexiryke opoetory tomo a, tuisa tō tyrise oya toto esēme.

Moroto toh kynexine nono konōto po, nono kurā po, onekarohpyry;

yrome oeahmara toh kynexine, tyrypyrykō onurumekara, popyra toto ehtopōpyry
poko.

³⁶ Seromaroro imehnō namotome ynanase,
sero nono onekarohpyry po, nono kurā, tŷkyryry zamaro exikety,
ipoe otuhnōko ynanase.

³⁷ Tykyrysā tōkehko arōko tuisa tomo,

onekarotyā yna a

ynarohmanohpotohme yna rypyry pokoino.

Typenetatohkō rīko mā toto yna a te, yna eky tō poko, pui tōkehko poko, enara.

Naeroro yna ryhmatopōpyryke otupīko ynanase.”

Tosetykō merotopōpyry tōmirykō etaporyme

³⁸ Morara exiryke, morohne toehse exiryke, kymarokō Izyraeu tō, kuomirykō merōko
sytatose Ritonōpo omihpyry omipona kuehtohkōme. Mame moro pokona tosetykō
merōko kutuisarykō mana, rewita tō maro, oturuketō roropa, enara.

10

¹ Mame tosety merohpō osemazupu, kowenatu Neemia, Hakaria mūkuru nexiase.
Mokyro mykapo Zetekia nexiase. Mokaro mykapo imehnomo a tosetykō tymerose.
Ynara toh nexiase:

² Oturuketomo: Seraia te, Azaria te, Jeremia te,

³ Pasua te, Amaria te, Maukia te,

⁴ Hatu te, Sepania te, Maruke te,

⁵ Harī te, Meremote te, Opatia te,

⁶ Tanieu te, Kinetō te, Paruke te,

⁷ Mesurā te, Apia te, Miamī te,

⁸ Maazia te, Piukai te, Semaia, enara.

⁹ Rewita tomo: Jesua, Azania mūkuru te, Pinui, Henatate ekyry tō wino te, Katamieu
te,

¹⁰ Sepania te, Hotia te, Kerita te, Peraia te, Hanā te,

¹¹ Mika te, Reope te, Hasapia te,

¹² Zakua te, Serepia te, Sepania te,

¹³ Hotia te, Pani te, Peninu, enara.

¹⁴ Tamuximākomo: Paro te, Paate-Moape te, Erāo te, Zatu te, Pani te,

¹⁵ Puni te, Azakate te, Pepai te,

¹⁶ Atonia te, Pikiwai te, Atim te,

¹⁷ Atea te, Ezekia te, Azua te,

¹⁸ Hotia te, Hasū te, Pezai te,

¹⁹ Haripe te, Anatote te, Nopai te,

²⁰ Makapia te, Mesurā te, Hezia te,

²¹ Mesezapeu te, Zatoke te, Jatua te,

- 22 Peratia te, Hanã te, Anaia te,
 23 Ozeja te, Hanania te, Hasupe te,
 24 Haroe te, Pirea te, Sopeke te,
 25 Reũ te, Hasapana te, Maaseia te,
 26 Aia te, Hanã te, Anã te,
 27 Maruke te, Harĩ te, Paana, enara.

Toto netapohpyry

28 Kymarokomo, Izyraeu tomo te, oturuketomo te, rewita tomo te, Ritonõpo Tapyĩ erase tomo te, Itapyĩ poko erohketõ maro te, eremiaketomo te, imehnõ maro, emero Ritonõpo Omihpyry omi poe tãtapiakase exiketomo juteutõkara wino, yna nonory po toto ahtao ro: kypyxiãkõ maro, kypoenõkõ maro, tuãtase toto ahtao, enetuputyry waro toto ahtao,

29 oximõnõko sytatose kutuisarykõ maro kuomirykõ etapotohme Ritonõpo netaryme: aomihpyry omipona kuehtohkõme, inekarohpyry Moeze a. Ritonõpo Kuesëkõ Nyripohpyry omipona exiiko sytatose emero porehme. Aomipona pyra toehse kuahtao xine kuãnohtorỹko Ritonõpo mana popyra ehtoh enehporyke eya.

30 Kuëxirykõ onekaropyra exiiko sytatose juteutõkara pyxiãme te, mokaro ëxiry tõ onymenekara roropa exiiko sytatose kumũkurukõ pyxiãme.

31 Ëmepyyry 7mã oserematoh po osepekahpyra exiiko sytatose. Tiriiku tõkehko enepyyryhtaoh juteutõkara a, ekamotohme 7mã po onepekahpyra exiiko sytatose. Imepỹ ëmepyyry tapiakase ahtao Ritonõpo eahmatohme ipoetory tomo a, moro po osepekahpyra exiiko sytatose.

Jeimamyry 7mã po kutupikõ poko erohpyra exiiko sytatose. Mame imehnõ nepehmary ro ahtao, moro onepehmapopyra exiiko sytatose.

32 Jeimamyry ae rokẽ 4 karamame parata ekarõko sytatose emero Ritonõpo Tapyĩ tinerũme.

33 Ynara ekarõko sytatose Ritonõpo eahmatohme Itapyĩ tao: pão tomo kynekarorykõme Ritonõpo a te, kokoro rokẽ tiriiku te, sewata maro, okyno tomo zahkatohme tytororo kynekarorykõme kokoro rokene te, imehnõ okyno tõ kynekarorykõme ëmepyyry 7mã po te, oseahmatoh Nuno Kasenato po, imehnõ oseahmatoh po roropa te, imehnõ kynekarorykõ roropa Ritonõpo a te, kynekarorykõ roropa Izyraeu tõ rypyry korokapotohme te, emero rokẽ Ritonõpo Tapyĩ kyryryme roropa ise ahtao.

34 Emero jeimamyry ae kymarokomo, Izyraeu tomo te, oturuketomo te, rewita tõ maro, imenekatoh emãko apotopokõ poko erohketõ menekatohme okyno tõ zahkatohme Ritonõpo Tapyĩ tao, kynekarorykõme Ritonõpo Kuesëkomo a, Inyripohpyry ae ro.

35 Emero jeimamyry ae tiriiku, apitoryme toehse exikety enehnõko sytatose Ritonõpo Tapyĩ taka kynekarorykõme te, sewata roropa apitoryme toehse exikety te, wewe tõ epery tõkehko roropa apitoryme toehse exiketomo.

36 Kumũkurukõ osemazupu tonuruse exiketõ enehnõko sytatose Ritonõpo Tapyĩ taka, oturuketõ a mokaro ekarotohme Ritonõpo a, Inyripohpyry ae ro. Kuekykõ mũkuru tõ osemazupu tonuruse exiketõ roropa ekarõko sytatose Ritonõpo a, pui mũkuru osemazupu tonuruse exiketomo te, kaneru mũkuru osemazupu tonuruse exiketomo te, poti mũkuru osemazupu tonuruse exiketomo, enara.

37 Pão enehnõko sytatose oturuketomo a Ritonõpo Tapyĩ taka, tyrise tiriiku apitorymã toehse exikety ke, emero jeimamyry ae te, uwa eukuru jehnahpyry ekarõko roropa sytatose, tyrisenano, kynekarorykõme te, azeite te, wewe epery tõ roropa.

10me ahtao toiro ekarõko sytatose rewita tomo a tỹkyryry tapoise ahtao kyya xine, Ritonõpo Omihpyry ae ro.

³⁸ Oturukety toiro Arão paryme, rewita tō maro exīko moro zokonaka apoiryhtao eya xine. Mame morohne tapoise ahtao 10me ahtao toiro tarosēme exīko rewita tomo a ikurākatohme Ritonōpo Tapyī taka, Ritonōpo Tapyī tao enahtohme.

³⁹ Morohne ahno nekarotyā arōko toto, Izyraeu tomo te, rewita tomo ikurākatoh taka: tiriiku tōkehko te, uwa eukuru jehnahpyry te, azeite, enara. Moro tao Ritonōpo Tapyī mōkomory mana. Moroto oturuketō esary toerohtoh poko toto ahtao te, omōtoherasamo te, eremiaketō roropa, enara.

Ritonōpo Kuesēkō Tapyī onurumekara sytatose.

11

Jerusarē po exiketomo

¹ Izyraeu tō tuisary tō moroto rokē kynexine toto Jerusarē po. Imehnomo a imenekatoh tomase, 10me tapyi tō ahtao toiro tapyi taōkō menekatohme ytotohme Jerusarē pona osesaritohme, Ritonōpo nymenekahpyry tosaryme. Imehnō nexiase imehnō pata tō po, pata tō pitiko po roropa.

² Jerusarē po toytory se exiketō ahtao, kure rokē tyripose toto morotona imoihmākomo a.

³ Izyraeu tō nexiase imehnō pata tō po, oturuketō roropa te, rewita tomo te, Ritonōpo Tapyī poko erohketō te, Saromāo poetory tō pakomotyamo, enara. Tosarykō po toh nexiase.

Juta tō tuisary tō, Jerusarē po exiketō ynara nexiase:

⁴ Juta pakomotyamo:

Ataia, Uzia mūkuru, Zakaria pary. Itamuru tō kynexine: Amaria te, Sepatia te, Maarareu, enara, Pereze, Juta mūkuru pakomotyamo;

⁵ Maaseia, Paruke mūkuru, Kou-Hoze pary. Itamuru tō kynexine: Hazaia te, Ataia te, Joiaripe te, Zakaria, enara, Sera, Juta mūkuru pakomotyamo.

⁶ Pereze pakomotyā 468me orutua kō nexiase, soutatume exiketomo.

⁷ Pējamī pakomotyamo: Saru, Mesurā mūkuru, Joete pary. Itamuru tō kynexine Petaia te, Koraia te, Maaseia te, Itieu te, Jesaia, enara;

⁸ Kapai roropa Sarai maro, Saru ekyry tomo, enara.

Atapona 928me orutua komo, Pējamī tomo toh nexiase Jerusarē po;

⁹ Joeu, Zikiri mūkuru toto tuisaryme nexiase. Juta, Senua mūkuru tuisa akorehmaneme nexiase.

¹⁰ Oturuketomo:

Jetaia, Joiaripe mūkuru, Jakī maro;

¹¹ Seraia, Hiukia mūkuru, Mesurā pary. Itamuru tō kynexine: Zatoke te, Meraiote te, Aitupe, oturuketō tuisary Ritonōpo Tapyī tao.

¹² Atapona 822me orutua komo, erohketōme toh nexiase Ritonōpo Tapyī tao;

Ataia, Jeroão mūkuru, Peraria pary. Itamuru tō kynexine Anazi te, Zakaria te, Pasua te, Maukia, enara.

¹³ Atapona 242 orutua kō nexiase, typoenoke exiketomo;

Amasai, Azareu mūkuru, Azai pary. Itamurukō kynexine Mexiremote te, Imea, enara.

¹⁴ 128me orutua kō nexiase, oxiekyry tomo, soutatu tō orēpyra exiketomo. Toto tuisary nexiase Zapitieu, orēpyra exiketō ekyry.

¹⁵ Rewita tomo:

Semaia, Hasupe mūkuru, Azarikā pary. Itamuru tō kynexine Hasapia te, Puni, enara;

¹⁶ Sapetai te, Jozapate roropa rewita tō emese kure exiketomo. Erohketō tuisaryme toh nexiase Ritonōpo Tapyī poko jarao.

¹⁷ Matania, Mika mūkuru, Zapiti pary, Asape ekyryme nexiase. Ritonōpo Tapyī tao eremiaketō tuisaryme nexiase, toto eremiary poko, “Kure mase, Ritonōpo,” kary poko eya xine Ritonōpo eahmaryme;

Pakepukia, Matania akorehmaneme nexiase.

Apata, Samua mūkuru, Karau pary. Jetutū ekyryme nexiase ynororo.

¹⁸ Atapona 284 rewita tō nexiase pata kurā Jerusarē po.

¹⁹ Ritonōpo Tapyī omōtoh erase tomo: Akupe te, Taumō maro, jekyry tō maro: 172 orutua kō atapona.

²⁰ Imehnō Izyraeu tō nexiase tosarykō po, imehnō pata tō po, pata pitiko po roropa Juta nonory po, imehnō oturuketomo te, imehnō rewita tomo, enara.

²¹ Ritonōpo Tapyī poko erohketō toh nexiase Opeu po, Jerusarē po. Toerohtohkō tuisary tō nexiase Zia te, Kixipa, enara.

²² Mokaro rewita tō Jerusarē po exiketō tuisary nexiase Uzi, Pani mūkuru, Hasapia pary. Itamurukō kynexine Matania te, Mika, enara. Asape ekyryme nexiase ynororo. Mokaro nexiase eremiaketomo, eremiatoh rinanomo, Ritonōpo eahmary poko Itapyī tao.

²³ Tuisa konōto nyripohpyry nexiase, imoihmākō akorehmananō atakenaka ety-orōmāko mā toto kokoro rokē eremiatoh poko, Ritonōpo eahmary poko Itapyī tao.

²⁴ Petaia, Mesezapeu mūkuru, Zera ekyryme, Juta parỹpyryme roropa toerohse Izyraeu tō akorehmaneme, Perexia tuisary konōto ēpataka.

Imehnō pata tō pōkomo

²⁵ Izyraeu tō tuhke toh nexiase pata tō po tutupikō pūto. Juta tō nexiase Kiriate-Arapa po te, Tipō po te, Jekapazeeu te, pata tō pitiko po roropa, moro pata tō pūto.

²⁶ Tōsesarise toto: Jesua po te, Morata po te, Pete-Parete po te,

²⁷ Hazaa-Suau po te, Peresepa po te, pata pitiko tō po roropa moro pata tō zomye.

²⁸ Zikirake po toh nexiase te, Mekona po te, pata pitiko tō po roropa moro pata tō pūto te,

²⁹ Ene-Rimō po te, Zora po te, Jaramute po te,

³⁰ Zanoa po te, Aturā po te, pata pitiko tō po roropa moro pata tō pūto. Pata Rakixi po toh nexiase te, tutupī tō po roropa ameke pyra; pata Azeka po te, pata pitiko tō po roropa moro pata pūto. Ynara nexiase, Juta tō moroto ehse toh nexiase Peresepa poe ikurenaka, jakanahmā Hinō pona inikahpozakoxi.

³¹ Pējamī tō nexiase moroto Kepa poe inikahpozakoxi te, Mikima pona te, Aia pona te, Peteu pona te, pata tō pitiko po roropa moro pata tō pūto te,

³² Anatote po te, Nope po te, Anania po te,

³³ Hazoa po te, Rama po te, Kitaī po te,

³⁴ Hatite po te, Zepoī po te, Neparate po te,

³⁵ Rote po te, Ono maro, jakanahmā Ēmese kure Erohketō esary po.

³⁶ Toitoine rewita tō roropa, Juta tō nonory po aepyhpyā taropose toh nexiase Pējamī tō nonory pona.

12

Oturuketō esetykō rewita tō maro

¹ Papironia poe oturuketō tooehse toh nexiase rewita tō maro, Zoropapeu, Saratieu mūkuru maro, Jozue, Oturukety Tuisamehxo exikety maro.

² Ynara toh nexiase oturuketomo: Seraia te, Jeremia te, Extara te, Amaria te, Maruke te, Hatu te,

³ Sekania te, Reū te, Meremote te,

⁴ Ito te, Kinetoi te, Apia te,

⁵ Miamī te, Maatia te, Piuka te,

⁶ Semaia te, Joiaripe te, Jetaia te,

⁷ Saru te, Amoke te, Hiukia te, Jetaia, enara.

Mokaro tuisamehxo toh nexiase, oturuketō rānao isene Jozue ahtao.

⁸ Rewita tomo:

Ynara tymenekase toh nexiase erohtohme eremiatoh poko Ritonõpo eahmary poko: Jesua te, Pinui te, Katamieu te, Serepia te, Juta te, Matania, enara.

⁹ Ynara tymenekase toh nexiase eremiatohme oximõme mokaro ezuhneme: Pakepukia te, Uni te, imehnõ imarõkõ maro, rewita tomo.

Jozue, Oturukety imehxo exikety pakomotyamo

¹⁰ Jozue toemũkuase Joiakĩme, Joiakĩ toemũkuase Eriaxipeme, Eriaxipe toemũkuase Joiatame.

¹¹ Joiata toemũkuase Jonatame. Jonata toemũkuase Jatuame.

Oturuketõ oxiekyry tõ tuisary tomo

¹²⁻²¹ Oturuketõ tuisarymehxo exikety me Joiakĩ ahtao, ynara toh nexiase oturuketõ ekyry tõ tuisaryme:

Meraia: Seraia tõ oturukety.

Hanania: Jeremia tõ oturukety.

Mesurã: Extara tõ oturukety.

Joanã: Amaria tõ oturukety.

Jonata: Maruki tõ oturukety.

Joze: Sepania tõ oturukety.

Atina: Harĩ tõ oturukety.

Heukai: Meraiote tõ oturukety.

Zakaria: Ito tõ oturukety.

Mesurã: Kinetõ tõ oturukety.

Zikiri: Apia tõ oturukety.

Piutai: Miniamĩ tõ oturukety Moatia tõ maro.

Samua: Piuka tõ oturukety.

Jonata: Semaia tõ oturukety.

Matenai: Joiaripe tõ oturukety.

Uzi: Jetaia tõ oturukety.

Karai: Sarai tõ oturukety.

Hepea: Amoke tõ oturukety.

Hasapia: Hiukia tõ oturukety.

Netaneu: Jetaia tõ oturukety.

Typoenõke exiketomo, rewita tomo oturuketõ roropa

²² Typoenõke exiketõ rewita tomo, oturuketõ roropa, isene Oturuketõ Imehxo Exiketõ ahtao: Eriaxipe te, Joiata te, Joanã te, Jatua, enara. Mokaro esetykõ tymerose, tuisa papẽ ao tuisa konõtome Tariu ahtao Perexia po.

²³ Rewita tõ typoenõke exiketõ esetykõ tymerose tuisa papẽ ao, Joanã, Eriaxipe mũkuru ehtoh pona rokene.

Ritonõpo Tapyĩ poko erohtoh apiakary poko

²⁴ Mame Rewita tõ tapiakase tuhke pixo oximõmãkõ ehtohme. Tyrohmanohpose toto Hasapia a te, Serepia a te, Jesua a te, Pinui a te, Katamieu a, enara. Mame eremiaketõ tapiakase asakoro oximõmãkõ ehtohme; toiro oximõmãkõ a toremiase, zakorõ a tozuhse. Eremiaryhtao, “Kure mase Ritonõpo,” tykase toto, tuisa Tawi, Ritonõpo poetory nyripohpyry ae ro.

²⁵ Ynara toh nexiase, mõkomo esary erase tõ Ritonõpo Tapyĩ omõtõh pũto: Matania te, Pakepukia te, Opatia te, Mesurã te, Taumõ te, Akupe, enara.

²⁶ Mokaro isene toh nexiase isene Joiakĩ, Jozue mũkuru, Jozatake pary ahtao, kowenatume Neemia ahtao te, isene roropa Extara, oturuketyme ahtao, Ritonõpo omihpyry poko amorepaneme roropa.

Pata apuru tō ekarotopōpyry Ritonōpo a

²⁷ Pata Jerusarē apuru ekarotohme Ritonōpo a, rewita tō tonehpose tosae xine oseahmatohme, oximōmākō maro. Toremiase toto, kure Ritonōpo ehtoh poko, “Kure mase Ritonōpo,” kary poko, toremiarykōme, paratu tō maro, haapa tō maro, rira tō maro.

²⁸ Rewita tō eremiaketō, oxiekyry tō tōximōse toh nexiase. Tosae xine tooehse toh nexiase, Jerusarē zomye tōsesarise toexirykōke. Tooehse roropa toto pata tō pitiko poe, pata Netopa zomye te,

²⁹ Pete-Kiukau poe te, Kepa poe te, Azamawete poe, enara.

³⁰ Mame toekurikase toh nexiase oturuketomo, rewita tomo, enara, nuriame pyra toehtohkōme Ritonōpo a. Morarame imoihmākō kure tyripose eya xine te, pata omōtohtonō kure tyripose te, pata apuru roropa kure tyripose eya xine.

³¹ Juta tō tamuximākō taunuhmapose ya, Neemia, oximōtohme pata apuru po, eremiaketō maro. Toto tapiakase ya asakoro oximōmākōme ehtohme toto ytotohme pata zomye, pata apuru pūtokuroko, “Kure mase Ritonōpo,” katohme, eremiaryme Ritonōpo eahmaryme.

Toiro oximōmākō toytose apotunuru wino Omōtoht Typahsē pokoxi.

³² Eremiaketō mykapo toytotose Hosaia. Mokyro mykapo toytotose Juta tō tamuximākō zokonaka te,

³³ oturuketō roropa ytoytōko, rue tō etōko: Azaria te, Extara te, Mesurā te,

³⁴ Juta te, Pējamī te, Semaia te, Jeremia, enara.

³⁵ Mokaro mykapo tooehse Zakaria, Jonata mūkuru, Semaia pary. (Itamurukō kynexine: Matania te, Mikaia te, Zakua te, Asape ekyry tomo, enara.)

³⁶ Zakaria mykapo toytose imehnō jekyry tomo: Semaia te, Azareu te, Mirarai te, Kirarai te, Maai te, Netaneu te, Juta te, Hanani, enara. Harpa tō tarose eya xine, emero, rira tō maro, eremiatoh etotohme, Ritonōpo poetory Tawi etotopōpyry samo. Extara Ritonōpo omiry poko atamorepakety toytose osemazuhme, toto aroneme.

³⁷ Omōtoht Tuna Enatry po tōnuhse toto opyi poro, Tawi patary pona ytotoht ae. Toytose toto Tawi tapyī konōto kuroko, apuru pona ropa Omōtoht Tuna tō pona, pata ehpio xixi tūtatoht wino.

³⁸ Zakorō oximōmākō, Ritonōpo eahmananō toytose opozery wino pata apuru poro. Toto tokahmase yna a imoihmākō zokonakākō maro. Toytose yna Tapyi Kaetokohxo exikety Ekeitoh tonō poe Apuru Topuxiximā pona.

³⁹ Morotoino toytose yna Omōtoht Eparaī epozakuroko te, Omōtoht Jesana epozakuroko te, Omōtoht Kana tō epozakuroko te, Tapyi Kaetokohxo exikety Hananeu kuroko te, Tapyi Kaetokohxo exikety 100mā kuroko te, Omōtoht Kaneru pona. Mame toytokohse yna Omōtoht pūto, Ritonōpo Tapyī taka ytotohme.

⁴⁰ Naeroro oximōmākō asakoro, eremiaketō Ritonōpo eahmaryme toeporehkase toto Ritonōpo Tapyī esaka. Oximōme yna maro, tamuximākō maro,

⁴¹ oturuketō nexiase, rue tō etonanomo: Eriakī te, Maaseia te, Miniamī te, Mikaia te, Erioenai te, Zakaria te, Hanania, enara.

⁴² Maaseia roropa te, Semaia te, Ereaza te, Uzi te, Joanā te, Maukia te, Erāo te, Ezea, enara. Eremiaketō, tutuisarykō Jezeraiā maro, toremiase toto myatokohxo.

⁴³ Moro ěmepyry ae okyno tuhke tyahkase eya xine tynekarorykōme Ritonōpo a. Oseahmāko toh nexiase, tākye toexirykōke. Ritonōpo poe atākyemāko toh nexiase. Nohpo tō roropa poetohti tō maro oseahmāko toh nexiase, toto panaikatō totase imehnomo a moe exiketomo a.

Ritonōpo Tapyī poko erohketō napyry kehko

⁴⁴ Moro ěmepyry ae orutua kō tymenekase mōkomo esary eraseme toto ehtohme Ritonōpo Tapyī tao. Moro tao ahno nekarotyā tukurākase: Ritonōpo Tapyī kyryryme te, 10me ahtao toiro tokarosēme te, tŷkyryry apitorymā tanŷse aexityā jeimamyry ae,

enara. Mokaro a ahno nekarory apoise toytose toto, tupito tō pona, pata tō zomye, Moeze nyriphopyry ae ro, oturuketō napyryme te, rewita tō napyryme, enara. Juta tō tākye toh nexiase oturuketō nyrihpyry poko, rewita tō nyrihpyry poko roropa,

⁴⁵ Ritonōpo nyriphopyry tyrise exiryke eya xine imoihmākō kurākary poko te, iirypyry korokapory poko Ritonōpo a, enara. Eremiaketō roropa Ritonōpo Tapyī tao, erase tō roropa, toerohtohkō tyrise eya xine tyrohmanohpotopōpyry ae ro tuisa Tawi a, imūkuru Saromão a roropa.

⁴⁶ Tuisa Tawi ehtopōpyry poe, eremiakety Asape poe roropa pake, ahno takorehmase eremiaketomo a, eremiatoh poko Ritonōpo eahmaryme te, “Kure mase Ritonōpo,” kary poko, eremiaryme, enara.

⁴⁷ Isene Zoropapeu ahtao te, Neemia isene ahtao roropa, tynekarorykō tokarose ahno a kokoro rokene, eremiaketō napyryme te, Ritonōpo Tapyī erase tō napyryme roropa. Tynekarorykō kurā tokarose eya xine rewita tomo a, mame morohne tapiakase rewita tomo a zokonaka ekarotohme oturuketomo a.

13

Atapiakatopōpyry juteutōkara wino

¹ Morarame Moeze nyriphopyry sekeremāko toh nexiase imoihmākō netaryme. Ynara tysekeremase eya xine: “Jūme moapita tō oximōpopyra ehtoko Ritonōpo poetory tō maro te, amonita tō roropa jūme oximōpopyra ehtoko imaro xine.”

² Morara tykase Moeze tonahsā onekaropyra, tuna maro Amō tō exiryke, Moape tō roropa Izyraeu tomo a tutūtase toto ahtao Ejitu poe. Māpyra Paraão a tineru topehmase eya xine popyra Izyraeu tō ripotohme eya. Yrome popyra toto ripotopōpyry tymyakāmase Ritonōpo a kure rokē toto riryke.

³ Morara isekeremary etaryke tyya xine, juteutōkara taropose eya xine tywinoino xine.

Zae ehtoh tyriopotopōpyry Neemia a

⁴ Morara exipyra ahtao ro, Oturukety Eriaxipe, mōkomo esary tō erasemy Ritonōpo Tapyī tao, osepeme toehse kynexine Topia maro oxiekyryme toehtohkō samo.

⁵ Morara exiryke osa konōto tokarose eya Topia esaryme Ritonōpo Tapyī tao. Apitoryme moro osa ao ahno nekarotyā tukurākase: tiriiku tōkehko te, ixtaratu tōkehko te, Ritonōpo mōkomory Ipoko ehtohme Itapyī tao te, ahno nekarohpyry oturuketō otuhtohme te, tykyrysā 10me ahtao toiro tonehse eya xine, uwa eukuru jehnahpyry te, azeite roropa tokarosēme rewita tomo a, eremiaketomo a, Ritonōpo Tapyī erase tomo a, enara.

⁶ Morara toehse Jerusarē po pyra jahtao, jeimamyry 32me tuisa konōtome Aratax-erexe ahtao Papironia po, toytose ropa ywy morotona, ynyrihpyry poko Jerusarē po ekarotohme eya. Yrome imeīpo okynahtao, aomi poe ytoase ropa Jerusarē pona ropa.

⁷ Mame tooehse ropa jahtao Jerusarē pona zuaro toehse ywy Eriaxipe nyrihpyry poko popyra, osa ekarory eya Topia a, esaryme Ritonōpo Tapyī tao.

⁸ Tyekītāpāse ywy moro eneryke ya, Topia mōkomory emero tomase ya jarānaka.

⁹ Imeīpo moro osa tukurikapose ya nuriame pyra ehtohme, Ritonōpo Tapyī mōkomory enehtohme ropa moro taka, tiriiku tōkehko ahno nekarotyamo te, ixtaratu tōkehko roropa.

¹⁰ Zuaro toehse roropa ywy eremiaketō Ritonōpo Tapyī tae toytose ropa toto imehnō rewita tō maro Jerusarē poe tutupikō pona ropa, ahno nekarohpyry toto napyryme ipune pyra exiryke.

¹¹ Tamuximākō tupokase ya Ritonōpo Tapyī turumekapose eya xine exiryke. Mame rewita tō tonehpose ropa ya eremiaketō maro Ritonōpo Tapyī taka ropa toto erohtohme ropa moro tao.

¹² Mame tykyrysã 10me ahtao toiro tonehpitose ropa Izyraeu tomo a Ritonõpo Tapyĩ taka tiriiku tõkehko te, uwa eukuru jehnahpyry te, azeite, enara.

¹³ Orutua kõ tymenekase ya mõkomo esary eraseme toto ehtohme: oturukety Seremia te, Zatoke omi merone te, toiro rewita roropa esety Petaia, enara. Mokaro ako-rehmaneme tymenekase ya Hanã, Zakua mūkuru, Matania pary. Mokaro zae ehtoh waro exiase. Anamonohpyra toh nexiase. Zae rokẽ tonahsẽ apiakary waro toh nexiase tymaro xine erohketõ maro oturuketomo te, rewita tomo, enara.

¹⁴ “Ritonõpo Jesemy, wenikehpyra exiko ynyrityã poko Atapyĩ kurākary ropa poko te, oeahmary ropa poko Atapyĩ tao.”

Ĕmepyyry 7mã kurākary ropa poko

¹⁵ Morarame ahno tonese ya Jerusarẽ po, uwa epery euhkary poko erohnõko ĩmepyyry 7mã po. Imehnõ toky tõ jumẽtu tõ po tykyrysã puimãko toh nexiase: tiriiku tõkehko te, uwa eukuru te, uwa epery te, fiku tomo te, otyro tõkehko arotohme pata Jerusarẽ pona. Naeroro tyripose toto ya, tykyrysã onekamopyra toto ehtohme ĩmepyyry 7mã po.

¹⁶ Orutua kõ nexiase pata Tiro poe aehtyã Jerusarẽ pona. Kana tõkehko tonehse eya xine Jerusarẽ pona ekamotohme juteu tomo a ĩmepyyry 7mã po.

¹⁷ Mame juteu tõ tamuximãkõ tupokase ya. Ynara tykase ywy eya xine:

– Enetoko ke! Azahkuru matose sero poko. Ĕmepyyry 7mã rĩko matose nuriame Ritonõpo a!

¹⁸ Morara exiryke atamurukõ tuãnohse Ritonõpo a, sero pata typoremãkapose roropa. Seromaroro ĩmepyyry 7mã rĩko matose nuriame, Izyraeu tõ zehnohxo Ritonõpo ehtohme.

¹⁹ Morara exiryke pata omõtohtõ tonõ tapurupose ya kohmãsasaka ahtao 7mã exipitoryhtao, etapuruhmakatohme ropa 7mã tonahse ahtao rokene. Ypoetory tõ emero pyra tyripose ya omõtohtõ tonõ po, mõkomo onenehpopyra toto ehtohme pata pona ĩmepyyry 7mã po.

²⁰ Mame osepekahketõ tõmehse toiro toh nexiase jarao, omõtohtõ tonõ ĩpataka, mõkomo ekamonanomo. Toitoine tõmehzomose ropa toto jarao sexta-feira tykohmãse ahtao.

²¹ Yrome turuse toto ya. Ynara tykase ywy:

– Oty katohme jarao ĩmehnõko matou? Ekurehnõko matose. Zomory äpoipõko ase soutatu tomo a.

Moromeĩpo oehzomopyra toh nexiase ĩmepyyry 7mã po.

²² Mame rewita tõ toekurikapose ya nuriame pyra toto ehtohme Ritonõpo a. Tyripose toto ya pata omõtohtõ eraseme toto ehtohme, zuaro yna ehtohme ĩmepyyry 7mã kurākary poko Izyraeu tomo a.

“Ritonõpo Jesemy, wenikehpyra exiko ypoko, ynyrihpyry poko roropa. Ypyno exiko roropa, opoetory tõ pyno Exiketyme oexiryke.”

Ipytatopõpyry kõ kurākary ropa poko

²³ Morarame juteu tõ tonese ya, typytase exiketõ juteutõkara maro: nohpo tõ Axitote põkõ maro te, Amõ põkõ maro te, Moape põkõ maro, enara.

²⁴ Ipoenõ zokonaka Axitote omiry waro rokẽ nexiase, imepỹ omiry roropa, juteu tõ omiry waro pyra toh nexiase.

²⁵ Mokaro orutua kõ tupokase ya, popyra ehtoh tonehpose ya toto pona roropa, toitoine typipohse toto ya, zũsetykõ tumukase roropa ya. Toto omiry totapose ya Ritonõpo netaryme jũme juteutõkara ĩxiry anapoipyra toto ehtohme tumũkurukõ pyxiãme, typyxiãkõme, enara.

²⁶ Ynara tykase ywy eya xine:

– Nohpo tõ juteutõkara apoiryke tuisa Saromão a typyxiãme iirypyryme toehse ynororo. Imehnõ motye tuisamehxo kynexine ynororo repe. Ipyno Ritonõpo exiryke

tyrise ynororo Izyraeu tō tuisaryme porehme. Morara ahtao ro tyryryhpyke toehse ynororo nohpo tō juteutōkara apoiryke eya typyxiāme.

²⁷ Naeroro Saromāo iirypyryme ehtopōpyry sā pyra sehtone; Ritonōpo omipona sehtone, pytara sehtone juteutōkara maro.

²⁸ Joiata, Eriaxipe mūkurume nexiase, Oturukety imehxo exikety. Yrome Joiata mūkuru toiro typytase Sāparate ãxiry maro, Pete-Horō pono. Morara exiryke Joiata aropoase Jerusarē poe.

²⁹ “Ritonōpo Jesemy, wenikehpyra exiko: nuriame oturuketyme ehtoh tyripose mokaro a te, Õmihpyry etapotopōpyry nuriame tyrise eya xine, Õmihpyry rewita tomo a te, oturuketomo a, enara.”

³⁰ Mokaro ahno tukurākapose ya juteutōkara maro pyra toto ehtohme. Oturuketō tyrohmanohpose ya, rewita tō roropa, toerohtohkō waro toto ehtohme porehme.

³¹ Apotopokō rakananō tyrohmanohpose roropa ya, apotopokō enehtohme eya xine, tynekarorykō zahkatohme, amonohkara toto ehtohme. Tamorepase toto ya tynekarorykō enepyry poko, tiriiku tōkehko aeperytapitoryme, wewe epery aeperytapitoryme roropa.

“Wenikehpyra exiko senohne poko, Ritonōpo Jesemy. Kure rokē kyriko!” tykase ywy Ritonōpo a.

EXITE Ester Ekarotopo

Sero ekarōko Exite poko, juteu ēxiry. Tuisa Xerexe pytyme toehse ynororo Perexia esemy. Mame tuisa akorehmane, Hamā, juteu tō se pyra kynexine. Juteu tō enahkary se emero porehme, yrome Exite tuaro toehse moro poko. Hamā typoremākase Exite a, tyekyry Moatekai maro. Hamā taorihmapose inyripohpyry wewe kaetokohxo exikety pona. Mame typynanohse toexirykōke, epetōkara typoremākase exiryke roropa atākyematoh tyrise juteu tomo a jeimamyry punero.

Sero pape ao

Tuisa pytyme Exite toehse 1.1–2.23

Hamā juteu tō enahkary se 3.1–5.14

Hamā orihtopōpyry 6.1–7.10

Juteu tō osepynanopyry 8.1–9.19

Oseahmatoh Purimme 9.20–10.3

Tuisa konōto omiry onetara Waxti ehtopōpyry

¹⁻² Pake ahtao Xerexe kynexine tuisa konōto Perexia tuisaryme. Tuisa tapyī konōto kynexine Susā po. Inonoryme 127me pata nonory tō kynexine Ītia poe Etiopia pona.

³ Mame oseruao jeimamyry tuisame ahtao atākyematoh konōto tyrise eya. Typoetory tō tuisary tō toahmase eya, takorehmananō maro. Soutatu tō tuisary tō tooehse roropa, Perexia pōkomo te, Metia pōkomo roropa, kowenatu tomo te, tamuximākomo roropa inonorykō poe, enara.

⁴ 6me nuno taropose tuisa Xerexe a tymōkomory kurā enepory poko, uuru tōkehko tykyryry tpynehxo exiketō tytapyī taōkomo.

⁵ Moromeīpo, otuhtoh konōto tyrise tuisa a tytapyī konōto myhto Susā pōkō emero atākyematohme; tymōkomoke exiketomo te, tymōkomokākara roropa. Mame moro atākyematoh taropose toiro semaname.

⁶ Moro atākyematoh esary emeporyme tyrise eya xine kamisa karimutumā ke te, ezuezumā ke roropa, tymyhse eary ke mauru panō risē tahpiremā ke parihmā parata risē pokona, xikihmākō maamore risē pokona. Epehtoh kurā moroto nexiase kehko uuru risemy te, parata risē roropa zara kurā po maamore karimutumā ke te, topu tō kurā ke, ezuezumā ke te, matareperora topu tō tpyne exiketō tahpiremā kehko.

⁷ Eukuru tokarose eya xine oseahmaketomo a kopu tō, uuru risē ao, osehta, oxisā pyra kopu tō exiryke. Eukuru enahpŷme sã nexiase.

⁸ Ise toto ahtao, eukuru tōse eya xine. Tuisa omi poe ipoetory tomo a eukuru tokamose ise exiketomo a.

⁹ Tuisa pyty a roropa otuhtoh tyrise tuisa tapyī tao toahmase exiketō pyxiā atākyematohme roropa.

¹⁰ 7me ēmepory taropose ahtao atākyematoh poko, tākye tuisa nexiase eukuru tōse eya exiryke pitikō rokē pyra. Typoetory tō 7mākō tykohmase tyya, emukatyamo, Meumā te, Pizita te, Harapona te, Pikita te, Apakata te, Zetaa te, Karaka, enara.

¹¹ Taropose toto tuisa a, tuisa pyty Waxti enehtohme tyya typarimāke, uuru risē ke zupuhpyry po. Oryxime kynexine ynororo. Naeroro atākyemaketomo a tpyty kurā enepory se nexiase repe.

¹² Yrome tuisa pyty aomipona pyra nexiase. Ytopyra tokurehse ynororo. Morara exiryke tyekītapāse inio.

¹³ Toipe kynexine ynororo, takorehmananõ tuaro exiketomo a tõturupose ynororo zuaro se tahtao tynyriry poko. Naeroro toto tykohmase tyya

¹⁴ zae ehtoh waro toto exiry enetupuhpory se exiryke eya xine: Kasena te, Setaa te, Atamata te, Taraxi te, Mere te, Masena te, Memukã, enara. Mokaro 7mãkõ tuisa akorehmananõme nexiase Perexia kowenu poko te, Metia maro. Tamuximehxo toh nexiase, tuisa amorepananõme roropa toh nexiase.

¹⁵ Tõturupose ynororo eya xine:

– Ywy, tuisa Xerexe, ypyty Waxti enehpono ya aehtohme ypoetory tõ maro repe, yrome jomipona pyra toehse ynororo. Naeroro otara åko ywy eya? Otara åko tuisa Xerexe omipona pyra exikety wãnohtohme?

¹⁶ Mame ynara tykase Memukã tuisa a imarõkõ maro:

– Oya rokẽ pyra, tuisa pyty Waxti azahkuru toehse åkorehmananõ maro, yna roropa orutua kõ emero ononory põkomo a azahkuru toehse ynororo.

¹⁷ Ynara exiryke, tuisa pyty nyrihpyry waro toehse nohpo tõ ahtao emero ononory põkomo, tyniokõ omiry onetara exiko mã toto. Ynara åko mã toto: “Tuisa Xerexe a taropose tpyty Waxti enehtohme tyya repe, yrome ytopyra ynororo tokurehse.”

¹⁸ Seroae ro nohpo tõ, tamuximãkõ pyxiã Perexia po, Metia po roropa tyniokõ zurũko mã toto tuisa pyty nyrihpyry poko. Tyniokõ omipona se pyra exiko nohpo tõ mana. Mame tpyxiãkõ zehno exiko iniokõ mana.

¹⁹ Morara exiryke azamaro jomiry ahtao, õmiry imeroko jũme opyty Waxti oehpyra ropa ehtohme oẽpataka. Mame moro õmihpyry tyripoko Perexia tuisary tõ, Metia tuisary tõ nyrihpyry maro kowenu omiryme, jũme onytyromara ehtohme. Imeipo nohpo imenekako kurano opytyme, Waxti myakãme ehtohme.

²⁰ Mame õmiry tarose ahtao sero ononory poro porehme, nohpo tõ emero õmiry etãko mã toto. Kure rokẽ tyniokõ riko mã toto, toto omipona exiko, tymõkomoke exiketomo te, tymõkomokãkara, enara.

²¹ Mokyro Memukã omiry tuisa tõ zamaro nexiase akorehmananõ maro. Morara tyrise ynororo Memukã omihpyry ae ro.

²² Pape tõ tymeropose eya, tõmiry aropotohme pata tomo a tynonory po. Imeimehnõ omiry ae morara tymerose eya xine, emero neneryme tõmirykõ ae. Tuisa konõto omi poe emero nohpo nio tuisamehxo sã exiko tytapyĩ tao, aomipona itapyĩ taõkõ ehtohme.

2

Tuisa pytyme Exite toehse

¹ Imeipo tpyty zehno pyra toehse tuisa ahtao, toemynyhmasse ynororo tpyty Waxti nyrihpyry poko te, tynymerohpyry poko roropa Waxti poko, oehpyra ropa aehtohme tyya.

² Mame ynara tykase ipoetory tõ, osepemehxo exiketõ eya:

– Tuisa, oryximehxo exiketõ enehpoko oya ononory poe.

³ Opoetory tõ imenekako nohpo tõ oryximãkõ zupitohme emero pata nonory tõ poe enehtohme xiaro nohpo tõ tapyĩ taka apatary Susã pona. Opoetory Hekai emukahpyry toto pynanohnõko mana, toto amorepãko oryximehxo ehtoh poko emese kure toto ehtohme tpyty xine.

⁴ Mame oryximehxo exikety menekãko mase opytyme ehtohme Waxti myakãme.

Morara kary kure nexiase tuisa a, morara tyrise eya rahkene.

⁵ Morarame pata Susã po juteu nexiase, esety Moatekai, Jaia mũkuhpyry, Ximei parýpyryme, Kixi mũkuru paryme, Pẽjamĩ ekyryme roropa.

⁶ Jerusarẽ põkõ tarose ahtao Napukotonozo a, Papironia tuisary a, tuisa Joakĩ, Juta põ tarose eya tynamotome. Imaro Moatekai tõ tarose roropa eya imehnõ maro.

⁷ Morarame tõxiryne Hatasa tarose Moatekai a, esety akorõ Exite, poeto nupunato, oryximehxo exikety roropa. Jũkõ toorihse kynexine, morara exiryke tõxiryne mokyro tyrise eya zuãtanohtohme tytapyĩ tao.

⁸ Mame tõmiry taropose ahtao tuisa a oryximãkõ tuhke tarose tuisa patary Susã pona ekarotohme Hekai a ipynanohtohme, nohpo tõ tapyĩ erase a, tuisa tapyĩ konõto tao. Exite roropa tarose tuisa tapyĩ taka. Tokarose ynororo Hekai a.

⁹ Mame Exite sehxo Hekai kynexine, enuru zamaro kynexine ynororo. Naeroro okynã pyra ise aehtoh tokarose eya aekurãkatoh tonomo, tonahsẽ kurã roropa. 7me nohpo tõ kurehxo exiketõ tokarose eya tuisa tapyĩ tae aomiry omipona toto ehtohme. Exite tasyryhmase Hekai a ipoetory 7mãkõ maro osa kurã taka nohpo tõ esao.

¹⁰ Yrome juteu õxiryne toexiry onekaropyra Exite nexiase: “Morara kara exiko,” tykase Moatekai exiryke eya.

¹¹ Kokoro rokẽ toytoytose Moatekai moro tapyi myhtokoxi Exite kure ehtoh waro toehtohme, otara tyko aexiry waro roropa toehtohme.

¹² Tãtamorepase toto oryximãkomo 12me nuno pune porehme. 6me nuno taropose toto a atamorepary poko oriu mira maro te, 6me nuno roropa taropose eya xine imehnõ ixtaratu tõ maro oryximehxo toehtohkõme. Tõtyhkase toto ahtao tarose toto toitoiro tuisa Xerexe neneryme.

¹³ Mame toytotoh toehse ahtao, nohpo tõ tapyĩ tae tuisa tapyĩ konõto taka, tupõme tynymenekatoh tarose tymaro, emero rokene.

¹⁴ Kokonie pukuro toytose ynororo tuisa tapyĩ taka. Tõmehse ahtao toytose ynororo imepỹ nohpo tõ tapyĩ taka. Moroto erase kynexine Saaxkaze, emukahpyry tuisa pyxiãpyã ewomaneme erohkety. Morotoino eramara ropa toh toehse tuisa maro ehtohme ropa. Mãpyra ise tuisa ahtao rokẽ esety ae ikohmapõko ropa mana aehtohme ropa.

¹⁵ Morarame tuisa tapyĩ konõto taka Exite ytotoh toehse, Apiaiu õxihpyry Moatekai õxirymane, tytapyĩ tao inuãtanopyhpyry oryxime exikety imehnõ emero zamaro exikety. Toytotohme tuisa tapyĩ taka tuisa maro ehtohme, Hekai nenepyhphopyry rokẽ tarose tymaro, tuisa poetoryme ynororo, emukahpyry, nohpo tõ tapyĩ erase.

¹⁶ Exite tarose nexiase tuisa tapyĩ konõto taka osenepose tuisa Xerexe a. Nuno tepete nexiase, nuno 10mano, jeimamyry 7mano tuisame Xerexe ehtoh poko.

¹⁷ Mame imehnõ motye tuisa zamaro Exite nexiase. Ise nexiase ynororo, imehnõ oryximãkõ motye. Mokaro motye Exite pyno toehse ynororo. Naeroro uuru risẽ parimã tyrise eya zupuhpyry pona. Typytyme tyrise eya Waxti myakãme.

¹⁸ Moromeĩpo otuhtoh konõto tyrise eya Exite eahmatohme imehxo exiketyme aehtohme, tamuximãkõ maro kowenu poetoryme erohketõ maro roropa toahmase toto. Moro õmepyry ae erohpyra tyripose eya, tynonory po porehme. Tynekarory tõ kurã tokarose eya imehnomo a tãkye toto ehtohme, tuisa nekarory kurã samo.

Tuisa typynanohse Moatekai a

¹⁹ Morarame nohpo tõ oryximãkõ tarose ropa ahtao tyorõ tapyĩ taka, Moatekai tymenekase tuisa a aerohtohme tymaro kowenu erohtoh poko.

²⁰ Moatekai omihpyry ae ro osekaropyra ro Exite nexiase juteu õxiryne toexiry poko. Moatekai omipona ro nexiase, poetome toehtopõpyry saaro, zuãtanohtohpyry Moatekai a.

²¹ Mame morara ahtao, toerokuru poko Moatekai ahtao, tuisa tapyĩ konõto tao, zuaro toehse ynororo Pikitã tõ poko Terexi maro asakoro emukatyamo. Omõtoh eraseme toh nexiase. Morararo Tuisa konõto zehno toehse toto. Naeroro atamorepãko toh nexiase tuisa etapary poko, etapary se toexirykõke.

²² Morara exiryke tynetahpyry tokarose Moatekai a tuisa pyty Exite a. Mame Exite tõturuse tuisa maro Moatekai netahpyry poko.

²³ Naeroro tupipose tuisa a ajohpe pyra katohme tyya moro poko zuaro toehtohme. Tuaro toehse ynororo, ajohpe pyra nexiase. Naeroro mokaro emukatyã tosenãpose eya wewe pokona aorihthohme. Mame morohne tymeropose tuisa a typapë pokona tuisame toehtoh poko.

3

Juteu tō enahkapory se Hamã ehtopõpyry

¹ Moromeïpo orutua tymenekase tuisa konõto Xerexe a, takorehmane imehxo exiketyme ehtohme. Mokyro esety kynexine Hamã, Hametata mükuru, Akake ekyrÿpyryme.

² Mame typoetory tō emero, erohketō tytapyï konõto tao tyripose tuisa konõto a, tosekumuru po porohtohme, tupueh katohme roropa Hamã ëpataka, “Imehxo mase” katohme. Naeroro erohketō emero morara tyripitose toto. Toiro rokë, Moatekai tupueh kara, tosekumuru po porohpyra roropa nexiase.

³ Mame töturupose mokaro erohketomo Moatekai a: “Oty katohme tuisa konõto omipona pyra hma?” tykase toto.

⁴ Naeroro kokoro rokë turuse ynororo eya xine repe: “Tuisa omipona exiko,” tykase toh repe. Yrome onetapÿ sã nexiase. Mame turuse toto eya: “Juteume jexiryke aomipona pyra ase,” tykase ynororo. Mame moro tokarose eya xine Hamã a, enery se toexirykõke: otarame tuisa omihpyry omipona exiko mana, otarame arypyra.

⁵ Mame porohpyra tosekumuru po Moatekai eneryke tyya tyekõtãpãse Hamã.

⁶ Mame juteume Moatekai ehtoh waro toehse tahtao, Moatekai rokë kara etapary se toehse Hamã; tãtamorepase ynororo juteu tō emero etapapotohme roropa tuisa Xerexe nonory põkõ emero porehme.

⁷ Morarame jeimamyry 12me aehtoh po Xerexe tuisame exiry poko, nuno apitorymã po, nuno nisã po, imenekatoh “purim” tomãpose Hamã a ëmepyyry menekatohme, nuno roropa, juteu tō etapatohme. Ëmepyyry 13mã tymenekase, nuno ataa po, 12mã po. (Moro imenekatoh esety “purim” me mana.)

⁸ Mame toytose Hamã oturuse tuisa maro. Ynara tykase ynororo:

– Sapararahme ahno ononory po nae tyorõkomo. Imepÿ omihpyry omipona mã toto. Popyrahxo mana, tuisa, onyriphopyry omipona pyra mã toto. Naeroro kurehxo exiry toto enahkapory.

⁹ Ise awahtao õmiry aropoko mokaro orihmapotohme. Morara ahtao akorehmãko ase, 342 miu kirume parata ekarõko ase oya moro epehmary akorehmatohme.

¹⁰ Mame tomary ae omahtao touse tuisa a, moro ke tosety tyrise eya tõmihpyry merosë pokona tynyriphopyry ripotohme, moro omahtao tokarose tuisa a Hamã emahpokoxi, Hametata mükupyyry, Akake ekyrÿpyry, juteu tō epekara.

¹¹ Ynara tykase tuisa eya:

– Otinerũ ikurãkako, mokaro ahno ekarõko ase oya. Ise oehtoh tyriko ipoko xine.

¹² Ëmepyyry 13mã po, nuno apitorymã po, pape meronanõ tykohmase Hamã a tuisa tapyï taka, tynyriphopyry ekarotohme eya xine. Tõmiry tyripose eya emero omiry ae roropa tuisa nonory poro exiketomo a ekarotohme. Tynyriphopyry taropose eya emero tuisa tō neneryme, kowenu akorehmananomo a, kowenatu tomo a roropa, ahno tamuximãkomo a, enara. Moro tymerose eya tuisa Xerexe omiry, tuisa esety tyrise roropa ipokona. Mame moro tapuhse tuisa omahtaõ ke.

¹³ Moro otyhkaxiõpo pape tarose aronanomo a ekarotohme emero tuisa tō punero tuisa tō neneryme. Inyriphopyry nexiase juteu tō etapatohme toiro ëmepyyry ae, ëmepyyry 13mã po nuno 12mã ataa po. Emero juteu tō enahkatohme, enupunara toto poko ehtohme, emero toto etapatohme, nohpo tomo, poetohti tomo, tamuhpomãkomo nuasemãkomo, imõkomohpyrykõ roropa emero. Moro imõkomohpyrykõ tapoisëme exiry kowenu kyryryme.

¹⁴ Emero pata po punero sero tuisa omihpyry tysekeremasēme exīko mana, imoihmākō netaryme tuaro emero ahno ehtohme, etapatoh toehse ahtao, typyreke toto ehtohme.

¹⁵ Tōmiry tokarose tuisa a ahtao aomihpyry aronanō toytose axiny pata tō pona pata nonory tō pona roropa. Pata Susā po tuisa esary po moro tysekeremase jarao, imoihmākō netaryme. Mame typorohse tuisa konōto Hamā maro eukuru ētohme. Yrome imehnō pata pōkō emero tonaroxitapāse toto.

4

Moatekai nyripotopōpyry Exite a

¹ Mame zuaro toehse Moatekai ahtao morohne poko emero, tupō tyxihkase eya toemynyhmarmy, tyorō upo, kamisa topuxiximā risē rokē tamuruse eya, tupuhpyry pona oruno tyrise eya, toytoytose ynororo pata esemary ae tyxitaryme, kui kui āko roropa, enara.

² Mame toeporehkase tahtao, tuisa tapyī konōto omōtoht taka omōpyra nexiase, moro sā kamisa topuxiximā risē ke tōtupohtose ahtao omōsaromepyra nexiase moro taka.

³ Mame pata tō po pata nonory tō po emero, tuisa konōto nyripohpyry tysekeremase ahtao, tyxitapitose toto opore juteu tō rānaka. Tyhnamose toto, tyxitase toto, otuhpyra toehse toh nexiase toemynyhmarmyōke. Tuhkākomo a upo saku risē tamuruse eya xine. Imihme toehse toto oruno po tyxitarykōme.

⁴ Mame typoetory tō omiry etaryke tyya torētyke toehse Exite, emukahpyry tō nekarohpyry poko tynenehpyrykō poko. Upo taropose eya Moatekai a amurutohme repe yrome ise pyra nexiase.

⁵ Mame typoetory Hatake tykohmase tyya. Hatake emukahpyry kynexine, tuisa tapyī tao exikety, tymenekase aexihpyry tuisa pyty omipona ehtohme. Taropose ynororo Exite a oturutohme Moatekai maro zuaro ehtohme: “Otara toehse? Oty pokoino morohne toehse?”

⁶ Mame Moatekai zupise toytose Hatake osa pona tuisa tapyī konōto ēpataka.

⁷ Turuse ynororo Moatekai a morohne poko, emero typoko ehtopōpyry poko te. Turuse roropa eya otāto pixo tineru ekarory se Hamā ehtopōpyry poko juteu tō etapananō epehmatohme tuisa akorehmatohme, enara.

⁸ Mame tuisa nymeropohpyry isekeremahpyry moro tokarose Hatake emahpokoxi Moatekai a, imoihmākō netaryme isekeremahpyry pata Susā po, juteu tō emero etapatohme. Tokarose Hatake emahpokoxi Moatekai a moro imerohpyry ekarotohme Exite neneryme, tuaro aehtohme morohne poko. Mame Exite tonyohse eya aoturutohme tuisa a, kure aoturutohme tyekyry tō pynanohpotohme eya.

⁹ Morara tyrise Hatake a.

¹⁰ Mame Hatake tonyohse ropa Exite a Moatekai zurutohme ropa:

¹¹ “Emero zuaro mā toto tuisa tapyī konōto tao erohketomō te, pata nonory tō po exiketō emero, omōsaromepyra sytatose, tuisa esaka oturuse onykohmara ynororo ahtao, orutuame ahtao te, nohpo ahtao roropa. Tonehpose ahtao rokē tuisa a omōnōko mana, tamoreme tomōse ahtao taorihmaposēme exīko mana, māpyra tuisa a mara pitiko uuru risē tanỹse ahtao ahno eahmatohme orihpyra mana. Seromaroro toiro nuno ykohmara toehse tuisa mana.”

¹² Mame Exite omihpyry totase ahtao Moatekai a,

¹³ ynara tozuhse eya:

– Orymo, ynara osenetupuhpyra exiko, tuisa tapyī tao oexiry poko. Osewomāko ase, imehnō wekyry tō tonahkase ahtao.

¹⁴ Mynyhme rokē awahtao serara ahtao, juteu tō akorehmatoh enehpōko Ritonōpo mana kapu ae toto pynanohtohme; yrome orihnōko mase, omy tapyī taōkō tonahkasēme

exīko mana. Māpyra otarame sero pokoino tuisa pytyme toehse mase oekyry tō pynanohtohme, tykase Moatekai.

¹⁵ Naeroro tōmiry taropose Exite a, Moatekai neneryme. Ynara tykase ynororo:

¹⁶ “Juteu tō emero oximōme tyripoko pata Susā pōkomo, otuhpyra ehtoko ōtururukōme ypoko. Oseruao ēmepyyry ae otuhpyra ehtoko otytyko onēpyra ehtoko ōtururukōme, saereme, koko, enara. Ywy roropa otuhpyra ase ypoetory tō nohpo tō maro. Moromeīpo ytōko ase tuisa a oturuse, aomiry onymoipyra exikety samo. Mame moro pokoino taorihmapose jahtao, ‘O tara’ kara, orihnōko ase,” tykase Exite.

¹⁷ Morara exiryke, Exite omiry omi poe toytose Moatekai, moro sā tyrise eya emero Exite nyrihpyry ae.

5

Tuisa maro Hamā eahmatopōpyry Exite a

¹ Morarame 3me ēmepyyry toehse ahtao, otuhpyra toto ehtoh poko tōtururume, upo kurā tamuruse Exite a, tuisa pyty zupony. Mame toytose ynororo zara pona eraximase tuisa esary ēpataka, itapyī konōto tao. Moro tao tuisa nexiase typorohse, tapō konōto po, tosary omōtoht etonie.

² Tyyty Exite tonese ahtao eya, jarao zara po eraximāko. Ise toexiryke, mara pitiko uuru risē tanŷse eya eahmatohme omōtoht. Tomōse Exite. Tuisa marā tapose eya ameke pyra tooehse ahtao.

³ Tōturupose tuisa eya, ynara tykase:

– Otara exīko hnae, meta Exite? Oty se hma, ekaropoko ya? Ise oehtoh ekarōko ase oya, tuisame jehtoh zokonaka se awahtao ro, tykase.

⁴ Tozuhse Exite a, ynara tykase:

– Kure oya ahtao okohmary se ase Hamā maro oytotoht otuhtoh kurā pona, seroae. Tyrīko ase seroae ātākyematohkomo.

⁵ Mame typoetory tonyohse tuisa a:

– Kaxitatoko Hamā a aehtohme xiaro axiny. Ytōko ynanase Exite tapyī taka otuhse imaro. Naeroro toytose toto, tuisa tō Hamā maro Exite nyrihpyry otuhtoh taka.

⁶ Mame eukuru enyryhtao ro eya xine tōturupose ropa tuisa Exite a:

– Oty se nymyry mahno? Kaxiko ya. Ise oehtoh ekarōko ase oya ynonory zokonaka se awahtao, tykase tuisa.

⁷ Ynara tykase Exite eya:

– Ynara se hano

⁸ azamaro jahtao, ypenetatoht ekarory se nymyry awahtao, okohmary se ropa ase kokoro ooehtohme ropa Hamā maro otuhtoh kurā pona ropa. Ynara tyrīko ase kokoro ōtykō kurā rīko ase, amaro xine jotuhtohme. Morara ahtao ise jehtoh ekaropōko ase oya, tykase Exite tynio a.

Moatekai orihmapory se Hamā ehtopōpyry

⁹ Mame tākye tutūtase Hamā otuhkehxīpo. Yrome toeporehkase ynororo ahtao tuisa tapyī konōto omōtoht taka, Moatekai tonese eya moroto. Mokyro eneryke tyya tyekītapāse ynororo, tupueh kara Moatekai exiryke tōpataka, tosekumuru po porohpyra roropa exiryke “Imehxo mase,” kara ynororo ipunaka.

¹⁰ Yrome “Syk,” tykase rokē Hamā. Tytapyī taka toytose ynororo, tope tō tykohmase, tyyty Zere roropa tykohmase tyya.

¹¹ Mame toepyrypapitose ynororo imehxo toexiry poko: tytineruke toexiry poko te, typonō tuhke exiry poko te, imehnō tuisa tō motye imehxo toehtoh poko, tuisa konōto akorehmananō tuisaryme toehtoh poko.

¹² Tōturuse ro ynororo:

– Morara emero motye, toahmase ywy toiroro tuisa maro otuhtoh kurã pona, tuisa pyty Exite nyrihpyry, tynio eahmatohme. Toahmase ywy roropa eya jytotohme ropa kokoro imaro otuhtohme ropa!

¹³ Yrome morohne emero jākyemara mana Moatekai eneryhtao ya, juteume exikety, typorohse tuisa tapyĩ omōtoho tao.

¹⁴ Mame ynara tykase ipyty, epe tō roropa, imaro exiketomo:

– Wewe risē tyripoko xikihme exikety, 20 meturume exikety. Kokoro pakeimo ekaropoko tuisa a Moatekai anỹpotohme ipymyry ae tyhwyme moro wewe pokona. Moromeĩpo ytoko tãkye tuisa maro otuhtoh kurã pona.

Morara kary kure nexiase Hamã a, wewe risē tyripose eya rahkene.

6

Orẽpyra Moatekai ehtopõpyry

¹ Moro kohmamyry ae nyhsaromepyra tuisa nexiase, naeroro typapẽ tonehpose tyya. Moro tao pape pokona tymerose emero toehpõpyry poko. Morararo tysekeremapose typoetory tomo a tynetaryme.

² Tysekeremase eya xine Moatekai nyrihpyry poko, zuaro toehse ahtao, Pikitã tō poko Terexi maro, emukatyamo, soutatu tomo, tuisa tapyĩ omōtoho erase tomo. Tãtamorepase toto tutuisarykõ etapary poko repe. Yrome mokaro poko tokarose Moatekai a tuisa a.

³ Tõturupose tuisa a eya xine:

– Oty tyrise yna a Moatekai nyrihpyry kurã epehmatohme? tykase tuisa tope tomo a.
– Arypyra. Kure ehtoh onekaropyra ro moro epehpyryme, tykase ipoetory tomo.

⁴ Morara tykase ahtao osa zara taka toeporehkase Hamã, tuisa nyhtoh pũtokoxi, ekaropotohme Moatekai anỹpotohme tyhwyme tynyrihpyry pokona. Tõturupose tuisa:

– Onoky noehno zara taka?

⁵ – Hamã mose ro! tykase ipoetory tomo.

– Enehpoko xiaro! tykase tuisa eya xine.

⁶ Tomõse Hamã, mame ynara tykase tuisa eya:

– Kurã ke orutua epehmary se jahtao, oty rĩko ha eya? tykase.

Tõsenetupuhse Hamã: “Onoky epehmary se tuisa kurã ke? Ywy tarame,” tykase tõsenetupuhse.

⁷ Naeroro ynara tykase ynororo tuisa a:

⁸ – Upo enehpoko, tuisa zupõ nymyry te, oeky kawaru roropa eporo oytotopo, parimã uuru risē tyripoko kawaru zupuhpyry pona.

⁹ Mame oupõ ekaroko kawaru maro opoetory imehxo exikety a. Eya amurupoko mokyro onymenekahpyry kurã ke epehmatohme. Moromeĩpo mokyro arõko ynororo kawaru po pata rãnakuroko, ynara ãko opore: “Serara rĩko tuisa konõto orutua a kurã ke epehmary se tahtao!”

¹⁰ Mame ynara tykase tuisa Hamã a:

– Axĩ ke jupõ apoiko kawaru roropa. Morara tyriko juteu Moatekai a morohne emero õmihpyry ae ro. Mokyro enẽko mase typorohse tapyĩ omōtoho myhto. Wenikehpyra exiko tyritohme emero onekarohpyry ae ro.

¹¹ Naeroro upo tapoise Hamã a kawaru roropa, Moatekai a tamuruse tuisa zupony. Moromeĩpo Moatekai tarose eya kawaru po pata rãnakuroko, opore tõturuse ynororo: “Ynara tyriko tuisa konõto orutua a kurã ke epehmary se tahtao!” tykase Hamã.

¹² Moromeĩpo toytose ropa Moatekai tuisa tapyĩ omōtoho myhtokoxi, yrome Hamã toehxirose toytose ropa tururume tytapyĩ taka tõmyty tyõtose, sekese pyra toexiryke.

¹³ Typyty a tokarose emero, tope tomo a roropa morara ehtopõpyry poko tyya. Mame ynara tykase ipyty, epe tō maro, tuaro exiketomo:

– Poremãpitõko mase õsetaparykõ poko Moatekai maro. Juteume mã ynororo, ony-poremãkapopyra mase rahkene. Poremãñõko rokẽ mase rahkene.

¹⁴ Oturũko ro toto ahtao, tuisa poetory tõ, emukatyã, tooehse. Hamã tarose eya xine topohme Exite nyrihpyry otuhtoõ kurã pona.

7

Hamã orihmapotopõpyry

¹ Morara exiryke toytose tuisa, Hamã maro otuhse tuisa pyty Exite maro.

² Mame uwa eukuru jehnahpyry enyryhtaõ, tuisa a tõturupose ropa Exite a apitoryme õturutopõpyry saaro, ynara tykase ynororo:

– Oty ekaropory se hma ya? Ise oehtoõ zurupoko ya. Ise oehtoõ ekarõko ase oya ynonory zokonaka ise awahtaõ, tykase tuisa.

³ Ynara tykase Exite eya:

– Azamaro jahtaõ, tuisa, ise jehtoõ ekarory se awahtaõ, ynara se rokẽ hano oya, ypynanopyry se ase oya orihpyra yna ehtoõme, wekyry tõ maro.

⁴ Ynara exiryke: ywy, wekyry tõ maro tokarose ynanase, yna enahkatoõme emero porehme, totapasẽme yna ehtoõme. Tokarose rokẽ yna ahtaõ imehñõ poetoryme yna ehtoõme, topehke pyra yna erohtoõme roropa, otara, kara ase, oerekohmara ynanexiry, yna hxirotopõpyry pokoino rokene. Mãpyra oepekara jũme onepehmasaromepyra mana owino tomatonanohtopõpyry emetakame.

⁵ Ynara tõturupose tuisa Xerexe typyty Exite a:

– Onoky mokyro moro riry se exikety? Otoko hnae ynororo?

⁶ – Yna epekara, yna enahkary se exikety, mose Hamã popyra exikety! tykase Exite.

Tonaroxitapãse Hamã tuisa enẽko rokene, tuisa pyty enẽko roropa ynororo.

⁷ Tutõtase tuisa, zehno ipunaka otuhtoõ tae, aryhnaka. Tonetupuhse Hamã a tuãnopry tuisa a oehsasaka exiry poko. Naeroro tehme moro tao nexiase typynanopyry ekaropõko tuisa pyty a.

⁸ Tyxitaryme toepukase ynororo Exite porohtoõ pona: “Ajohpãme sã kypynanohko, jetapapopyra exiko!” kary poko. Morara ahtaõ tomõse ropa tuisa aryhnae. Hamã eneryke eya, opore ynara tykase ynororo:

– Tee! Ypyty poko roropa tokoh nae ytapyĩ tao, jẽpataka? tykase tuisa.

Morara tykase tuisa ahtaõ Hamã zupuhpyry tyõtose tuisa poetory tomo a.

⁹ Toiro mokyro, esety Harapona, ynara tykase ynororo tuisa a:

– Hamã tapyĩ pũto wewe risẽ xikihme exikety nae mana, 20 meturume kae exikety, tyrise eya Moatekai tyhwyme tyripotoõme ipokona repe. Yrome Moatekai a typynanohse mexiase.

– Tyhwyme Hamã tyritoko moro pokona, tykase tuisa.

¹⁰ Naeroro Hamã tanỹse tyhwyme eya xine inyripohpyry pokona, Moatekai orihmapotopõpyry pokona.

Morara exiryke tyekĩtapãkehse tuisa roropa.

8

Tuisa nyripohpyry juteu tõ akorehmatohme

¹ Mame moro ãmepryry ae ro Hamã tapyĩ tokarose tuisa a typyty Exite a imõkomory maro, mokyro juteu tõ epekara. Mame Moatekai tonepose tuisa a, tyekyryme Moatekai ehtoõ tonepose eya.

² Naeroro omahtaõ touse tuisa a tomary ae, tapoise ropa exiryke Hamã winoino, moro tokarose eya Moatekai a. Mame Moatekai tyrise Exite a Hamã kyryrỹpyry eraseme.

³ Moromeĩpo tosekumuru po typorohse Exite tuisa ĕpataka. Tyxitase ynororo, tokaropose tuisa a Hamã, Akake ekyrỹpyry nyriphopyry xihpyry tyorõmatohme juteu tō enahkapotoh exipyra ehtohme.

⁴ Tymarã pixo tanỹse tuisa a typyty Exite eahmatohme; towõse ynororo xikihme tuisa ĕpataka.

⁵ Ynara tykase ynororo tuisa a:

– Azamaro jahtao, zae jomiry ahtao roropa oya, tuisa, õmiry aropoko Hamã nyriphopyry puxihkatohme ropa, Hametata mũkuru, Akake ekyrỹpyry. Inymerohpyry juteu tō enahkapotoh nase pata tō po porehme ononory po.

⁶ Wekyry tō enahkary oneanahtosaromepyra ase, wekyry tō etapary poko roropa.

⁷ Ynara tykase tuisa Xerexe typyty Exite a, juteu Moatekai a roropa:

– Hamã taorihmapose ya wewe pokona juteu tō etapary se exiryke. Imõkomohpyry porehme ekaroase Exite a.

⁸ Yrome inyriphopyry tymerose ahtao jomiryme, tapuhse roropa ahtao jesety ke onytyromasaromepyra mana. Mãpyra ise oehtohkõ imerotoko juteu tō neneryme. Jesety tyritoko ipokona, mame moro apuhtoko jemahtao ke.

⁹ Morara toehse 23me ĕmehtoh po nuno oseruaõ po, nuno xiwã po. Pape meronanõ tonehpose Moatekai a tynyriphopyry merotohme juteu tō neneryme te, tuisa omi poe erohketõ neneryme te, kowenatu tō neneryme te, tamuximãkõ neneryme emero 127me pata nonory tō po Ītia nonory poe Etiopia nonory pona. Inyriphopyry tyripose eya emero omiry ae tõturu waro exiketõ nae ahtao. Imeimehnõ omiry ae imerohpyry roropa pape tymeropose eya pata nonory tō põkõ ipoko torĕnase toto moro imerohpyry poko. Tõmiry tymeropose roropa eya juteu tō omiry ae.

¹⁰ Tynymerophpyry tymerose tuisa omiryme, tapuhse tuisa esety ke, tuisa emahtaõ ke. Mame moro pape tō tarose kawaru po ytoketomo a, tuisa eky tō po.

¹¹ Moro pape tō ao juteu tō osewomatoh tyripose tuisa a emero pata tō po, tynonory po, oximõme tyripose toto eya osewomatohme imehnõ tooehse ahtao toto ryhmase. Imehnõ typyreke exiketõ tooehse ahtao osetapase juteu tō maro, tuisa omi poe osewomãko mã toto poremãpyra toto ehtohme. Tuisa omi poe oepetõkara emero enahkapoko ipyxiã maro te, ipoenõ maro, imõkomohpyry apoitoko roropa omõkomorykõme.

¹² Pata nonory tō po emero juteu tō morara tyripose toto toiro ĕmepyry ae juteu tō etapatoh po, 13me aehtoh po, nuno 12mã, ataa po.

¹³ Moro tuisa nymerohpyry, inyriphopyry tokamopose isekerematohme emero netaryme, pata nonory tō po emero, moro ĕmepyry toehse ahtao tymenekase juteu tō etapatohme, typyreke juteu tō ehtohme emỹpotohme topetõkara maro.

¹⁴ Tuisa omi poe kawaru tō po, aomiry aronanõ toytose, axĩ tururume ytoketõ po, tuisa eky tō po. Inyriphopyry tysekeremase roropa Susã po, tuisa konõto patary po, jarao emero netaryme.

¹⁵ Tutõtase Moatekai tuisa tapyĩ konõto tae, upo kurã tamuruse ezuezumã karimutumã maro te, parimã panõ nexiase zupuhpyry po uuru risemy te, upo jaraono, kapa tahpirẽ maro mauru panõ risemy. Osema tao tãkye toh nexiase, tykohtase toto tãkye exiketomo.

¹⁶ Juteu tō atãkyematoh konõto toehse, enaromyra toh toehse, emero oseahmãko toto, orẽpyra exiketõ samo.

¹⁷ Emero pata tō po tuisa nyriphopyry tysekeremase ahtao, tãkye toehse juteu tomo, erohpyra toehse toto, oseahmatohme, otuhtoh konõto ritohme tãtãkyematohkõme. Morararo ajohpe pyra imeimehnõ tuhkãkõ juteume toehse toh nexiase juteu tō kurũke.

9

Topetōkara etapatopōpyry juteu tomo a

¹ Morarame ěmepýry 13me aehtoh toehse, nuno 12mā, ataa po, tuisa konōto nyripohpyry ritohme. Moro ěmepýry ae juteu tō epetōkara juteu tō poremākapory se toh nexiase repe; māpyra juteu tō orēpyra toehse toh nexiase topetōkara poremākapory poko.

² Pata tō po emero Xerexe nonory po moroto toehse juteu tō ahtao, tōximōse toh nexiase, toto etapary se exiketō poremākatohme. Juteu tō etapary se exiketō typoremāse toh nexiase, juteu tō zuno toehse toto exiryke.

³ Mame kowenu maro erohketomo a emero pata nonory tō po: tamuximākomo te, tuisa konōto poetory tomo te, kowenatu tō maro, juteu tō takorehmase eya xine Moatekai zuno toehse toexirykōke.

⁴ Mya Moatekai ehtoh waro toehse toh nexiase, tuisamehxo aexiry waro toehse, tuisa konōto akorehmaneme. Kokoro rokē tuisamehxo toehse ynororo.

⁵ Morara exiryke topetōkara typoremākase juteu tomo a emero porehme. Totapase toto eya xine typyrekō ke; tyzehno xine exiketō tonahkase eya xine rahkene.

⁶ Pata Susā po, tuisa konōto esary po 500me orutua kō totapase eya xine.

⁷⁻¹⁰ Hamā mūkuhpyry tō roropa 10mākō totapase eya xine. Hametata mūkuhpyryme Hamā kynexine, juteu tō zehno exikety. Mokaro esetykō ynara kynexine: Parasātata te, Taupāo te, Axipata te, Porata te, Ataria te, Aritata te, Pamaxita te, Arisai te, Aritai te, Waizata, enara. Yrome mokaro mōkomohpyry anapoipyra juteu tō nexiase.

¹¹ Moro ěmepýry ae ro tuisa turuse tuhke totapase ahno exiry poko Susā po.

¹² Naeroro ynara tykase ynororo Exite a:

– Taro Susā po 500me orutua kō totapase juteu tomo a. Hamā mūkuhpyry tō roropa 10mākō totapase. Tuhke otarame totapase eya xine pata nonory tō po. Oty se hma seromaroro? Ekaropoko rokē ya. Ise oehtoh ekarōko ase oya, tykase.

¹³ Ynara tykase Exite:

– Kure oya ahtao, juteu tō tyripoko ropa kokoro, taro Susā po, onyripohpyry saaro eya xine seroae. Ekaropory se ase roropa Hamā mūkuhpyry tō 10mākō ekepyry tō poko, tanỹse toto tyhwyme tyrise wewe pokona.

¹⁴ “Ỹ,” tykase tuisa, tōmiry tysekeremapose eya jarao imoihmākō netaryme pata Susā po. Mame Hamā mūkuhpyry tō 10mākō ekepyry tō tanỹse kae tyhwyme wewe pokona.

¹⁵ Yrokokoro, ěmepýry 14me aehtoh ae, tōximōse juteu tō kynexine Susā po tyzehno exiketō totapase ropa. 300mākō totapase eya xine. Yrome imōkomohpyrykō anapoipyra toh nexiase.

¹⁶⁻¹⁷ ěmepýry 13me aehtoh ae, nuno ataa po, juteu tō tōximōse toto, pata nonory tō po osewomatohme. 75 miumākō totapase eya xine, tyzehno xine exiketomo. Morara exiryke tōsepynanohse toh nexiase tyzehno xine exiketō wino. Yrome imōkomohpyry anapoipyra toh nexiase. Yrokokoro, 14me aehtoh ae tōseremase toto, tōseahmase roropa otuhtoh poko te, atākyematoh poko, enara.

¹⁸ Yrome juteu tō Susā po tōseahmase toto ěmepýry 15me aehtoh ae. ěmepýry 13me aehtoh ae te, 14me aehtoh ae roropa tyzehno exiketō totapase eya xine. Mame ěmepýry 15me aehtoh ae rokē tōseremase toto.

¹⁹ Morara exiryke juteu tomo, pata pisarara pōkomo te, pata zomye exiketō roropa oseahmāko mā toto ěmepýry 14me aehtoh ae, nuno ataa po. Oseahmāko mā toto otuhtoh kurā ke te, watoh ke te, tonahsē ekaroryke imehnomo a roropa.

Atākyematoh esety Purim

²⁰ Mame pape tymerose Moatekai a morara ehtopōpyry poko emero, aropotohme juteu tō neneryme moe pyra exiketomo a te, moehxo exiketomo a roropa, Perexia nonory po exiketomo a porehme.

²¹ Tyripose toto moro pape pokona atãkyematohme, emero jeimamyry ae, ãmepyry 14me aehtoh ae, 15me aehtoh ae roropa nuno ataa po,

²² moro ãmepyry tã ae tãsepynanohse juteu tã exiryke tyzehno xine exiketã wino. Moro nuno po toemynyhmatopãpyrykã te, tyxitarykã roropa tymyakãmase tãkye ehtoh ke, atãkyematoh ke roropa. Naeroro otuhtoh kurã tyritoko, watoh roropa, tonahsã aropoko imehnomo a, mãkomo ekarotoko onekarorykãme tymãkomokãkara a.

²³ Morara kynexine Moatekai nymerohpyry ae ro, juteu tã tãseahmapitose toto moro ãmepyry tã poko.

²⁴ Topu tã pitiko, imenekatoh (purim) tomase Hamã a, Hametata mũkuhpyry, Akake ekyrypyry, juteu tã zehno aexihpyry, ãmepyry menekatohme juteu tã etapatohme, toto enahkatohme.

²⁵ Yrome Exite toytose oturuse tuisa konãto maro, inyriphopyry tymeropose eya, juteu tã ryhmary se Hamã ehtopãpyry iramapotohme ropa Hamã tã ryhmatohme. Morarame Hamã tanỹse tyhwyme imũkuhpyry tã maro wewe pokona.

²⁶ Morara exiryke moro ãmepyry tã oseahmatoh tosehapse eya xine “Purimme”, imenekatoh katohme.

Morara toehse Moatekai nymerohpyry pokoino te, tynenehpyrykã pokoino te, morohne ehtopãpyry pokoino roropa juteu tomo a,

²⁷ ynara tyripose toto tyya xine te, typoenã a te, typakomotyã a roropa, imehnomo a roropa, juteume toeramase exiketomã a: emero jeimamyry ae oseahmatohme moro ãmepyry asakorã poko, Moatekai nymerohpyry ae ro.

²⁸ Naeroro morara tyripose eya xine, moromeĩpo emero juteu tapyĩ taãkã, emero pata tã po, tuisa konãto nonory po, oseahmakehpyra Otuhtoh Purim poko, wenikehpyra juteu tã ehtohme jũme, toehtopãpyrykã poko. Jũme moro Otuhtoh konãto poko oseahmatoh onurumekara toto ehtohme.

²⁹ Mame tuisa pyty Exite roropa, Apiaiu ãxihpyry pape merone juteu Moatekai maro, inymerohpyry saaro, ýme toexiryke Moatekai nyriphopyry poko, juteu tã oseahmatoh poko, Otuhtoh Purim tã poko.

³⁰ Ipapã taropose nexiase juteu tomo a emero, 127me pata nonory tã po, tuisa konãto nonory po. Ynara se ase oya xine: torẽtyke pyra oexirykã se hano, ozehno xine pyra imehnã ehtoh se roropa ase.

³¹ Morara tyripãko ase roropa, Moatekai omihpyry ae ro, Oseahmatoh Purim poko. Moro poko oseahmatoko ãmepyry tã po, inymenekatoh po, amarokomo te, opoenomo te, apakomotyã roropa, imehnã otuhtoh konãto saaro, otuhpyra ehtoh saaro roropa, yna omihpyry omipona toto ehtohme Moatekai omihpyry te, tuisa pyty omihpyry, enara.

³² Exite nyriphopyry, Moatekai omihpyry ae ro, Atãkyematoh Purim poko, tymerose pape pokona.

10

Tuisamehxo Moatekai ehtopãpyry

¹ Mame tynonory pãkã tyrohmanohpose tuisa Xerexe a, emero ehpio exiketomo te, nono rãnao exiketã roropa. Typoetory tãme tyrohmanohpose toto eya.

² Tuisa Xerexe nyripyã kurã emero tymerose pape pokona esety Tuisa tã Ehtopãpyry Metia po Perexia po, enara. Moro ao tymerose roropa Moatekai menekatopãpyry eya takorehmaneme, erohtohme kowenu erohtoh poko.

³ Tuisamehxo toehse Moatekai tuisa Xerexe akorehmaneme. Imehnã emero motye toehse ynororo. Tuisa Xerexe rokẽ imotye kynexine. Juteu tã emero ise toh nexiase, ipyno toh nexiase, toerohse yronomyryme Moatekai exiryke toto ewomatohme, kure rokẽ toto ehtohme, enara.

JO Jó Ekarotopo

Sero ekarōko *Jo* ehtopōpyry poko. Zae ehtoh poko Jo kynexine, Ritonōpo eahmaneme. Tymōkomoke exiketyme roropa kynexine, tākye exiketyme roropa. Tomeseke nexiase iirypyryme ehtoh poko pyra toehtohme, typoenō pyno roropa nexiase. Yrome Jo onewomara Ritonōpo nexiase ikukuru toehse joroko tamuru ahtao. Jo mūkuru tō totapase, eky tō tonahkase epetōkara a, takuruhtase roropa ynororo yronomyryme. Mame epe tō tooehse Jo enese.

Ynara osenetupuhnōko Jo epe toh nexiase: kurā ke rokē zae exiketō epehmāko Ritonōpo mana, yrome popyra exiketō wānohnōko mana. Yrome zae rokē toehtopōpyry waro Jo nexiase. Naeroro: “Oty katohme etuarimāko hano,” tōturupose ynororo Ritonōpo a. Onenetupuhkepyra Jo nexiase, yrome ezuhtoh se rokē nexiase Ritonōpo poe.

Jo nurupohpyry onezuhpyra Ritonōpo nexiase aporo. Tōturuse ynororo tyjमितunuru poko, tuaro toehtoh poko roropa. Morara exiryke Jo tōsenetupuhse pitiko rokē toexiry poko, jamihme pyra toexiry poko tōsekarose ynororo Ritonōpo ēpataka: “Zae pyra exiase orēpyra sã jotururuke Oya, Ritonōpo,” tykase Jo.

Etyhpyryme Jo tokarose zae exiketyme Ritonōpo a; yrome epe tō zae pyra tokarose. Mame Jo tukurākase ropa, ipyty toemūkuase ropa 7me imūkuru tomo, oseruao ēxiry tomo, enara. Mame Jo epe tō tupokase Ritonōpo a zae pyra tōsenetupuhse toto exiryke Jo etuarimary poko, zae pyra tōsenetupuhse Ritonōpo poko roropa aexirykōke.

Sero pape ao

Jo ehtopōpyry ekaropitory 1.1–2.13

Jo tope tō maro 3.1–31.40

Eriu otururu 32.1–37.24

Ezuhtopōpyry Ritonōpo a 38.1–42.6

Jo ehtopōpyry etyhpyryme 42.7-17

Jo ehtopōpyry apitoryme

Jo 1–2

Jo ehtopōpyry itapyĩ taōkō maro

¹Uze nonory po orutua kynexine, esety Jo. Zae exikety kynexine ynororo, ajohpe pyra exiketyme ipunaka. Ritonōpo eahmaneme kynexine ynororo. Tomeseke nexiase zae pyra ehtoh poko pyra ehtohme.

²Tumūkue Jo nexiase 7me, tōxike roropa oseruao.

³Tokyke nexiase: kaneru tomo 7 miume te, kameru tomo 3 miume te, pui tomo toiro miume te, jumētu tomo 500me, enara. Tuhke roropa typoetoke nexiase. Imehnō motye tymōkomoke nexiase ynororo moro nono po, xixi tūtatoh wino.

⁴Mame toytose Jo poenomo tytapyĩkō taka atakenaka otuhtoh ritohme, oximōme atākyematohme. Toryxiry tō oseruaōkō toahmase roropa eya xine otuhtohme, eukuru ētohme, enara.

⁵Mame tōtyhkase toto ahtao otuhtoh riry poko jūkō Jo towōse pakeimo okyno zahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a typoenō emero kurākapotohme Ritonōpo a. Morara tyrise eya ynara karyke tukurohtao: “Otaramē umūkuru toiro iirypyryme toehse tukurohtao Ritonōpo neneryme.” Moro sã toto rypyry tykorokapose Jo a.

Jo hxirotopōpyry joroko tamuru a

⁶ Morarame ěmepyry toehse ahtao Ritonõpo nenyohyã tõsenepose Ritonõpo ěpataka. Toto maro joroko tamuru roropa tooehse.

⁷ Tõturupose Ritonõpo eya:

– Ozeino moehno? tykase.

– Arypyra. Ytoytõko rokẽ exiase nono poro xiaxiake ytoytõko rokene, tykase joroko tamuru.

⁸ – Ypoetory Jo menease? Moroto nono po imehnõ isã exiketõ pyra mana. Kure mã ynororo, ajohpe pyra exiketyme. Jeahmaneme mana, zae rokẽ exiketyme, tykase Ritonõpo.

⁹ Ynara tykase joroko tamuru Ritonõpo a:

– Topehke pyra oeahmãko nae? Nary rokene.

¹⁰ Ewomãko mase, itapyĩ taõkõ maro, emero, eky tõ roropa. Kure rokẽ inyriry rĩko mase. Imõkomory emãõko mana opokoino.

¹¹ Morohne tonahkase oya ahtao: “Popyra mase,” ãko oya mana, tykase joroko tamuru Ritonõpo a.

¹² Naeroro ynara tykase Ritonõpo joroko tamuru a:

– Morara ahtao ikyryry emero onewomara exĩko ase, ipoko oehtohme. Yrome ynororo nymyry poko pyra exiko, tykase Ritonõpo joroko tamuru a.

Mame toytose ropa joroko tamuru Ritonõpo winoino.

Jo poenõ enahkatopõpyry

¹³ Morarame oseahmãko Jo mũkuru toh nexiase, ěxiry tõ maro, otuhtoh konõto poko, imũkuru osemazupu tapyĩ tao.

¹⁴ Morara ahtao Jo tapyĩ taka toeporehkase ipoetory tururume. Ynara tykase:

– Nono poko erohnõko ynanakene pui tõkehko maro. Jumõtu tõ moroto onahpoty enahnõko toh kynako.

¹⁵ Axĩ sapeu tõ tooehse osetapase, mame emero tarose eya xine. Opoetory tõ totapase roropa eya xine. Ywy rokẽ epano moro ekarotohme oya.

¹⁶ Mame mokyro aotururuhtao ro, ipoetory imepỹ tooehse tururume. Ynara tykase ynororo:

– Neneneh tykase kaneru tõ pona, erase tõ pona roropa. Totapase toto porehme. Ywy rokẽ epano moro ekarotohme oya.

¹⁷ Mame moro poko aotururuhtao ro ipoetory oseruao ehtoh toeporehkase. Ynara tykase ynororo:

– Kauteu tõ oximõmãkõ oseruao tooehse omatonanohtõkomo. Opoetory tõ totapase eya xine. Kameru tõ tarose emero porehme. Ywy rokẽ epano moro ekarotohme oya.

¹⁸ Mame moro poko aotururuhtao ro ipoetory imepỹ tooehse. Ynara tykase Jo a:

– Opoenõ atãkyemãko toh kynako, otuhtoh konõto po, oẽxiry tõ maro omũkuru osemazupu tapyĩ tao.

¹⁹ Morotoino tyryrykane konõto noehno ona tonorẽ poe. Wirikane a tapyi tomase. Toepukase opoenõ pona. Emero toorihse toto. Ywy rokẽ epano moro ekarotohme oya.

²⁰ Mame towõse Jo morara kary etaryke tyya. Toemynyhmarmy tupõ tyxihkase eya, tõximerehkase roropa ynororo. Moromeĩpo tosekumuru po typorohse ynororo tõmyty po nono pokoxi, Ritonõpo toahmase eya.

²¹ Mame ynara tykase ynororo:

– Tupoke pyra tonuruse ywy, tymõkomoke pyra roropa. Morararo tymõkomoke pyra orihnõko ase. Ritonõpo a morohne tokarose ya. Eya tapoise ropa ahtao, kure rokẽ Ritonõpo mana, tykase Jo.

²² Mame morara toehse ahtao ro, tyrypyry poko pyra Jo nexiase. Ritonõpo onykerek-eremara nexiase. Onyxhiropyra nexiase ynororo ipunaka.

2

Jo kuhtopõpyry ropa joroko tamuru a

¹ Moromeiõpo kapuaõkõ oximõtoh toehse ropa, osenepotohme Ritonõpo ãpataka. Toto maro joroko tamuru tooehse roropa.

² Ynara tykase Ritonõpo eya:

– Ozeino moehno? tykase.

– Sero, nono poro ytoytõko rokene, tykase joroko tamuru, xiaksiake ytõko, nono põkõ enõko rokene.

³ Mame ynara tykase Ritonõpo:

– Ypoetory Jo meneno? Moro nono po imepõ pyra mana Jo panono. Zae exiketyme mana. Ajohpe pyra exiketyme, jeahmaneme roropa mana. Zae pyra ehtoh poko pyra mã ynororo ipunaka. Õmiry omi poe onewomara toehse ywy, iiryhmatohme oya, zae aexiry kuhtohme oya repe. Oerekohmara ynororo ahtao ro tyryryhmase ynororo oya. Morara ahtao ro zae ro exiketyme mana, ajohpe pyra ipunaka, tykase Ritonõpo joroko tamuru a.

⁴ Ikuhxi ropa toiro, tykase joroko tamuru:

– Takuruhtanohpose Jo ahtao tyoro exiõko mana. Ahno otara kara ikyryry tõ tonahkase ahtao, ipoenõ roropa, emero, tonahkase ahtao.

⁵ Yrome ipõ tyryryhmase oya ahtao tyrohsõ ke popyra oripõko mana okerekeremãko, tykase joroko tamuru Ritonõpo a.

⁶ Ynara tykase Ritonõpo joroko tamuru a:

– Kure, inomõko ase amaro. Mame openetatoh tyriko. Yrome anaorihmapopyra exiko, tykase.

⁷ Mame tutõtase ropa joroko tamuru Ritonõpo ãpatae. Tyrohsõ tyripose eya Jo põ poko. Itamurume muretanoimo hpe toehse ynororo kunu maro. Ippuru poe zupuhpyry pona tymoke toehse ynororo.

⁸ Mame typorohse Jo oruno htaka. Oripõpo tuhmoste akoõpyry tapoise eya tyrihpyry zurõkatohme.

⁹ Morara ahtao ynara tykase ipyty eya:

– Zae ehtoh poko roh mah? Popyra Ritonõpo tyriko oorihmatohme, tykase ipyty.

¹⁰ Yrome Jo ynara tykase eya:

– Õtururu ajoajohpã otururu sã mana. Ritonõpo nekarotyã kurã apoõko sytase. Morararo etuarimatoh apoõko roropa sytase Ritonõpo winoino, tykase Jo typty a.

Morarara ahtao ro Ritonõpo onykereremara Jo nexiase. Tyryrypyry poko pyra roropa nexiase ipunaka.

Epe tõ oehtopõpyry Jo enese

¹¹ Morarame topeke Jo nexiase, oseruao, Eripaze, Temã pono te, Piutate, Sua pono te, Zopaa, Naama pono, enara. Zuario toehse toto ahtao Jo etuarimatoh poko tõturuse toto oseya, oximõme, toto ytotohme Jo enese, akorehmatohme emuhkehkatohme.

¹² Ameke ro toto ahtao Jo onenetupuhpyra toh nexiase, yrome imeõpo, tonetupuhse ynororo ahtao eya xine tyhnamopitose eya xine, tyxitase toto yronymyryme. Jo eneryke tupõkõ tyxihkase eya xine toemynyhmarykõke. Nono tomase eya xine tupuhpyrykõ pona, sam karyke yronymyryme.

¹³ Morarame typorohse toto nono pona topekõ maro. Moroto tõmehse toto 7me, tykohmãse roropa mynyhme rokene. Tõtururukõ waro pyra toh nexiase, itamurume Jo etuarimary eneryke tyya xine.

Aoturutopõpyry osemazupu

3

*Jo nykerekerematopõpyry
(Jo 3)*

¹⁻² Morarame okynahtao Jo tõturupitose. Popyra rokẽ tonurutopõpyry tyripose eya. Ynara tykase ynororo:

³“Popyra kahpyry moro ãmepyyry tyripoko, jenurutopõpyry!
Popyra kahpyry moro kohmamyry tyripoko, morara tykase ahtao:
‘Tonuruse! Orutuame mana!’ tykase ahno tomo.

⁴ Moro ãmepyyry tyripory se ase ikohmamyryme konõto!
Moro ãmepyyry wenikehkapory se ase Ritonõpo a Kapu ao, jũme ãmehpyra ehtohme,
saerekara roropa ehtohme!

⁵ Moro ãmepyyry kohmanohpory se ase, xinukutume rokẽ ehtohme,
moro ãmepyyry oxiõtory se ase akurũ tõ ke, xixi ezhkatohme.

⁶ Moro koko jũme ãmehpyra exiry se ase, tykorokase ehtohme karõtariu poe.

⁷ Moro kohmamyry toiroro exiketyme se ase, emynymatohme atãkyemaketõ kohtary
onetara moro ae ehtohme.

⁸ Moro koko popyra tyripory se ase pyaxi tomo a,
mokaro tyjमितunuru ke onokyroimo Rewiatã, zakareimo kuremary waro exiketomo
a!

⁹ Moro ãmepyyry ae maparukawa tozehse aexiry se ase ãmehpyra ehtohme.

¹⁰ Popyra moro ãmepyyry tyripoko, moro ae tonuruse jexiryke.

Aja a jenurumara jahtao sero jetuarimary exipyra exiry.

Oty katohme toorihse enurupyra exiahse?

¹¹ “Oty katohme toorihse enurupyra exiahse?

Oty katoh tonuruse jahtao orihpyra exiahse?

¹² Oty katoh tonao tapoise ywy aja a?

Oty katoh tauhpase ywy aja a tysuhuru ke?

¹³ Toorihse jahtao jenururuhtao,
seromaroro oseremakety sã exiry torẽtyke pyra.

¹⁴ Tuisa tõ sã exiry, imehxo exiketõ samo tytapyĩ konõto rinanõ samo.

¹⁵ Otarame kowenatu sã exiry tytapyĩkõ pehkananõ uuru ke, parata maro.

¹⁶ Otarame poeto aepukahpyry ropa sã exiry,
tonuruse exikety toorihse;

tonẽse, ãmepyyry saerekatoh onenepitopyra exikety samo.

¹⁷ Aorihyã esao popyra exiketõ tyrypyrykõ poko pyra exĩko mana,
moroto totaehse exiketõ oseremãko.

¹⁸ Moroto ãpuruhpyry tao exiketõ oseremãko oximõme,
tyrohmanohponanõ kohtary onetara mã toto.

¹⁹ Moroto emero rokẽ mã toto, tuisamehxo exiketomo te, tuisame pyra exiketomo.
Moroto ahno poetory tõ namotome pyra mã toto.

Oty katoh isene ro etuarimaketõ nae?

²⁰ “Oty katoh isene ro etuarimaketõ nae?

Oty katohme emynymaketõ ãmehnõko nae?

²¹ Toorikyrykõ eraximãko toh mã repe,
yrome oehpyra, mõkomo kurã motye isehxo toto ahtao ro.

²² Atãkyemãko mã toto, tãkye exĩko mã toto.

Etyhpyryme toorihthokõ po toehse ahtao.

²³ Ritonõpo poe zuaro pyra mã toto imeĩpo toto ehtoh poko,
ipoe tapuruse sã mã toto zomye.

²⁴ “Tyoro tynahke ase, yxitaryke.

Pusuh kakehpyra ase, tuna kuamyry sã ya.
²⁵ Popyra ehtoh zuno jehtopõpyry toehse ya.
 Enaromỹke jehtopõpyry a tapoise ywy.
²⁶ Oserekohmãko ase, oseremasaromepyra ase;
 jerekohmakehpyra mana.”

4

Eripaze oturutopõpyry (Jo 4–5)

Oetuarimatoh toehse mana

¹ Mame Eripaze a tozuhse, Temã pono. Ynara tykase ynororo:
² “Oturuxi oya, Jo, ajohpame samo.
 Mynyhme exisaromepyra toehse ywy.
³ Tuhkãkõ tamorepase oya.
 Ahno tõ tuhke takorehmase roropa oya tapotũkehse toto ahtao.
⁴ Tõsetapase ahno ahtao, totaehse toto ahtao,
 jamihme pyra toehse toto ahtao, õmiry ke takorehmase,
 toto tanỹse ropa xikihme.
⁵ Yrome seromaroro oetuarimatoh toehse mana,
 oty katoh penekehnõko mah?
 Oty katoh torẽse mahno?
⁶ Ritonõpo omipona oexiryke onenetupuhkehpyra exiko!
 Zae ehtoh pokõ rokẽ oexiryke kure ehtoh eraximako!
⁷ Osenetupuhko imehnõ ahno kurã pokõ.
 Zae exiketõ osenahkara mã toto.
 Otara ahtao ajohpe pyra exiketõ tyryryhmase toh nexiahse?
⁸ Ynara rokẽ tonese ya:
 tupito riry pokõ erohketõ sã mana,
 popyra ehtoh arykaryhtao ahno a popyra ehtoh apoïko mana.
⁹ Tyryrykane sã konõto toto enahkãko Ritonõpo mana zehno toehtoh ke.
¹⁰ Popyra exiketõ reão jamihmã sã kohtãko toh mã repe,
 yrome toto mynyhpãkapõko Ritonõpo mana,
 mokaro zery tahkãko roropa mana.
¹¹ Tyere pyra reão ahtao urakanara mana,
 orihnõko mana omise exiryke.
 Imũkuru tõ sapararahme ytõko mã toto.

Zae ehsaromepyra ahno mana Ritonõpo ěpataka

¹² “Omi toehse ya, opore pyra,
 totase ya ypanary ao puti puti katoh samo.
¹³ Koko, tynyhse imehnõ ahtao yronymyryme,
 taosenekase ywy, tõserehse exiase.
¹⁴ Enaromỹke toehse ywy,
 tykytyky tykase joko porehme.
¹⁵ Tyryrykane toehse jẽmyty poro,
 jũsety towõse sã,
 ypihpyry tupupiarỹse roropa enaromỹke.
¹⁶ Ahno panõ nexiase moroto; osenuhmase,
 yrome ahno onenepyra exiase.
 Mynyhme rokẽ nexiase.

Mame omi etase, ynara tykase:

¹⁷“Zae exīko ahno nae Ritonōpo ēpataka?

Kure nymyry ahno ehsaromepyra mana Ritonōpo neneryme?

¹⁸Typoetory kapuaōkomo a tamonohse ahtao, moro enēko mana.

Tynenyohtyā azahkuru toehse ahtao toto hxirōko mana.

¹⁹Morararo kymarokomo, nono risēme exiketomo, amonohnōko sytatose.

Takurihmosēme exīko sytatose, nuko samo.

Morohne enetupuhnōko Ritonōpo mana.

²⁰Isene sytatose tōmehse ahtao,

yrome mōtahtao orihnōko sytatose jūme rokene.

Otara kara imehnō mana.

²¹Orihnōko sytatose, tapyi epukary samo,

orihnōko sytatose tuaro exipyra ro kuahtao xine.’

5

Kypokoino xine kuetuarimatohkō mana

¹“Okohtako, Jo! Otarame oezuhnōko imepỹ mana.

Onoky Ritonōpo nenyokyhpyry kohmāko mah?

²Otyme kure imehnō zehno oexiry?

Oorihmapōko rokē mana.

Toiparo rokē torētyke tuaro pyra exikety mana imehnō poko.

Orihnōko mana, imehnō zumoxike toexiryke.

³Tuaro pyra exikety enease ekurākāko samo, otyro ahtary samo.

Yrome axī popyra ehtoh toehse itapyĩ taōkō pona.

⁴Imūkuru tō osewomasaromepyra mā toto;

apiakane tō ēpataka tuānohsēme mā toto,

zae ehtoh poko toto ahtao ro,

toto onewomara roropa imehnō mana.

⁵Omise exiketō mokyro narykahpyry enahnōko mā toto,
omoxino rānao otyro ahtao ro.

Imōkomory poko penetāko roropa mā toto.

⁶Tupito nonory poe etuarimatoh exipyra mana,

popyra ehtoh tamoreme exipyra roropa mana.

⁷Kypokoino xine popyra ehtoh oehnōko kyya xine mana.

Ajohpe pyra ikarany poko samo,

apoto poko ahtao ikarany pisarara onuhnōko kakoxi mana.

Kure ehtoh eraximatoh ekarōko Ritonōpo mana

⁸“Jo, omorome jahtao eramary ropa Ritonōpo a popyra jehtoh ekarotohme eya.

⁹Inyriry tō osenuruhkatoh enetupuhsaromepyra sytatose.

Inyrihpyry tō tyjemitunuru ke enahpỹme mā kehko.

¹⁰Konopo enehpōko Ritonōpo mana nono pona,

tuna kuānōko mana tupito tō pona, ona pona roropa.

¹¹Osenetaonohpyra exiketō anỹnōko mana tuisamehxo toto ehtohme.

Xitaketō anỹnōko mana osa towomase exikety pona.

¹²Tuaro exiketō osenetupuhtoh enahkapōko Ritonōpo mana.

Jamihme pyra toto ripōko mana tyriry se toehtohkō onyrisaromepyra aehtohkōme.

¹³Zuarohxo exiketō tapoisēme exīko zuaro

toehtopōpyrykōke; ekurehnōko mā toto tynyrirykō poko.

¹⁴Tāxiahtao tykohmāse eya xine mana,

tonurākara sã tomarykō ke osema zupīko mā toto.

¹⁵ Tymõkomokākara pynanohnõko Ritonõpo mana orihpyra toto ehtohme; etuarimaketõ pynanohnõko mana orẽpyra exiketõ winoino.

¹⁶ Naeroro kure ehtoh eraximatoth ekarõko Ritonõpo mana jamihme pyra exiketomo a. Popyra exiketõ mynyhme tyripõko mana.

Ritonõpo emary kukurākatorỹko mana

¹⁷ “Tākye mokyro mana, tukurākase exikety Ritonõpo a! Naeroro tohne pyra exiko tuãnohse awahtao Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a.

¹⁸ Apurõko Ritonõpo mana, yrome epinohnõko roropa mana.

Iiryhmãko mana, yrome tomary ke ro ikurākãko ropa mana.

¹⁹ Tuhke ãmepyyry ae opynanohnõko Ritonõpo mana popyra ehtoh wino, oryhmapopyra roropa mana popyra ehtoh oryhmaryino.

²⁰ Omise ehtoh konõto toehse ahtao opynanohnõko mana oorikyryino, etonatoth toehse ahtao opynanohnõko mana oetaparyino.

²¹ Oewomãko mana omi xihpyry a oryhmaryino, enaromyra exiko mase enahkatoh toehse ahtao.

²² Etonatoth toehse ahtao exianãko mase, omise ehtoh konõto toehse ahtao roropa, onokyro tõ itu htaõ kõ zuno pyra exiko roropa mase.

²³ Otupi tõ po topu tõ ãkorekehkara exiko mana, onokyro tõ oesekara roropa mã toto.

²⁴ Atapyĩ tao torẽtyke pyra exiko mase, okyryry tõ eneryhtao emero moroto exiko mana.

²⁵ Emũkuãko mase tuhke, apakomotyã emãnoõko mã toto onahpoty ary samo ona po.

²⁶ Tamuhpõme orihnõko mase, jamihme ro, otyro epery toehsehxo ahtao samo.

Moro samo tamuhpõme orihnõko mase, jamihme ro.

²⁷ Etako pahne, Jo, morohne enease zae ehtoh waro jehtohme. Ajohpe pyra mana.

Moro poko osenetupuhko tuaro oehtohme.”

6

Tozuhse Jo a

(Jo 6–7)

Kure ehtoh oneraximara jahtao, otyme kure isene jexiry?

¹ Mame tozuhse Jo a. Ynara tykase:

² “Jetuarimary kuhpory se ase sam kary roropa ikuhtoh po.

³ Isawã motye omoxihxo exiry tuna konõto ehpio po.

Morara exiryke oturuno zehno exikety samo.

⁴ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety pyre ke tuose ywy, opi orihmatõ ke topinohse toto.

Juzenu aka moro opi omõnoõko mana.

Tõsetaparyke ymaro tonaroximase ywy Ritonõpo a.

⁵ Tuesapare jumẽtu exiko mana onahpoty nae ahtao.

Pui roropa tehme exiko mana tonahsẽ ipune ahtao.

⁶ Yrome sautu pyra ahtao tompore pyra tõsẽ exiko mana.

Oty sã kuratirihmo tunary nae enapyryhtao?

Anusasame pyra mana.

⁷ Morohne enapyry se pyra ase ipunaka,
emero enapyryhtao ya juakuru jetū exīko mana.

⁸ “Oty katohme ise jehtoh onekaropyra Ritonōpo nae ya?

Oty katoh jotururu onezuhpyra Ritonōpo nae?

⁹ Jetapary se ase eya,
jorihmapotohme jūme rokene.

¹⁰ Moro riry eya waro jahtao, pyhseky ykary tākye jehtoh ke jetuhxo toehse jahtao ro.
Kure rokē Ritonōpo mana.

Aomiry onykerekeremapitopyra exiase.

¹¹ Tapotūkehse ywy,
kure ehtoh oneraximasaromepyra toehse ywy.

Otyme kure isene ro jexiry,
kure ehtoh oneraximara jahtao?

¹² Topu risē sā jamihme hano?

Joko metau risēme nae?

¹³ Atakorehmasaromepyra ase,
topeke pyra roropa ase jakorehmatohme.

Jeahmara jepe tō tokurehse myhene

¹⁴ “Popyra ehtoh toehse ahtao ahno a typynanopyry sehxo mana tope tomo a,
Ritonōpo Jamihmehxo Exikety omipona toehtoh turumekase ahtao ro eya.

¹⁵ Yrome tonekunohse ywy oya xine,
jepe tomo, iporiry sā matose eina toehse ahtao, tonore ipunaka.

¹⁶ Osemazuhme pehme mana jerumā ke, newe maro.

¹⁷ Yrome imeīpo tuname exīko,
mame axitū pohto toehse ahtao anorỹko mana.

Axitū nymyry toehse ahtao,
tonore exīko mana tūpore roropa.

¹⁸ Ahno tō ytoketō tahnōko mā toto tuna zupiry poko repe,
onepyra toto ahtao orihnōko mā toto ona tonorē poro toytorykohtao.

¹⁹ Mokaro oehketomo Tema poe, Sapa poe roropa,
moro iporiry tō zupīko tōkurukōme repe.

²⁰ Yrome pore, toeporehkase toto ahtao
akye pyra mā toto iporiry tonoryse exiryke.

²¹ Moro iporiry tonorē sā matose;
jetuarimary enēko matose,

mame oserehnōko matose.

²² Omōkomory onekaropopyra exiase oya xine.

‘Onekaroryme uuru ekaroko ya!’

kapitopyra ase oya xine.

²³ ‘Kypynanohko jepetōkara winoino,’ te,

‘Kuwomatoko omato tō winoino,’ kara exiase.

Popyra jekaropyra ehtoko

²⁴ “Kuamorepatoko,
mame oezuhpyra exīko ase;
azahkuru jehtopōpyry enepotoko ya.

²⁵ Ajohpe pyra exikety zae ehtoh ekarōko mana.

‘Ajohpe pyra,’ kamexipōko mana etananomo a.

Yrome jyhxiory oya xine zae pyra rokē mana.

²⁶ Jotururu hxirory se hmatou?

Tyryrykane sã rokẽ jomiry ekarõko matou,
orutua tyhtomase exikety me jahtao?

²⁷ Zae pyra matose:

otarama tummyke pyra exikety ekarory oya xine tineru apoitohme;

otarama oepe ekarory oya xine tineru poku!

²⁸ Kuenetoko jenuru aka, ajohpe jekarotohme;
ajohpe pyra ase ipunaka.

²⁹ Epo hnae õtururukomo.

Ajohpe pyra ehtoko.

'Popyra mase,' kara ehtoko ya;

zae jexiryke.

³⁰ Okurohtao xine, ajohpe jekarõko matou?

Zae ehtoh onenetupuhsaromepyra jekarõko matou, zae pyra ehtoh wino?

7

Tõsenekunohse rokẽ exiase

¹ "Isene ehtoh sero nono po tupime mana,
soutatu tõ erohtoh samo;

erohnõko mã toto emero porehme yronymyryme,

² namoto samo penetãko jerutume exikety poku wewe myhto,
erohkety sã roropa toerohtamitu eraximary samo.

³ Tuhke nuno rokẽ tõsenekunohse exiase,
tykohmãse ahtao jetuarimary poku õmehnõko ase.

⁴ Jataxikaryhtao nyhtohme okynahxo nyhpyra ase.
Eraeramakehpyra ase õmehtoh pona.

Ekaropõko rokẽ ase: jowõtoht pune hna?

⁵ Upũ tyryryhmase ahtao moromoro tomo a,
wewe pihpyry sã jerukoimory tõ mana;
ypihpyry tyrakase mana, kunu tũtãko mana.

⁶ Isene jehtoh axĩ enahnõko mana.

Kure ehtoh eraximakehnõko ase.

⁷ Ritonõpo, wenikehpyra exiko, isene jehtoh puu katoh sã rokẽ mana.
Jenuru ke jũme tãkye ehtoh onenepyra ropa exĩko ase.

⁸ Jenẽko mase seromaroro,
yrome zomory jenekehnõko mase.
Jupĩko mase repe, yrome ywy tonahse.

Kurumekako ty!

⁹ "Akurũ samo osenepyra toehse ahtao,
moro sã ahno orihnõko mana,
ytõko aorihtyã tõ esaka oehpyra ropa ehtohme jũme.

¹⁰ Oehpyra ropa exĩko mana tytapyĩ taka;
ipoku wenikehnõko mokyro waro aexityamo.

¹¹ Morara exiryke, mynyhme ehsaromepyra ase.
Etuarimãko ase, sekere kary se ase.

Ikerekeremary se ase,
sam karyke yronymyryme ukurohtao.

¹² Oty katoh jenẽko mah tuna konõtome jahtao samo?
Ihporyme jekaroryke tuna konõto kuao, otarama?

¹³ Ataxikãko ase jynyhtoh po, oserematohme,

nyhtohme pitiko, jetuhkopyra jehtohme,

¹⁴ jerehnōko mase josenehtoh ke,
josenehkary ke jenaroximāko mase.

¹⁵ Kurehxo ya josesenamyry;
joorikyry kurehxo, isene jehtoh sero joko ao popyra mana.

¹⁶ Isene jehtoh se pyra ase ipunaka;
jorikyry se ase. Kurumekako, toiparo rokē isene ase.

Oty katoh yna enēko mah?

¹⁷ “Oty katohme imehxo exikety sā yna enēko mah?
Oty katoh ahno poko osenetupuhnōko mah?

¹⁸ Kokoro rokē yna enēko mase,
yna onukuhkehpyra roropa mase.

¹⁹ Otara ahtao jenekehnōko mah,
axītao rokē toiroro jehtohme?

²⁰ Ahno Eneneme, iirypyryme jahtao, oty tyrise ya oryhmatohme?
Oty katoh opyre ke juōko mah?

Otarame omoxihxo toehse hano oya?

²¹ Oty katohme yyrypyry onykorokara mah,
popyra jehtopōpyry onukurikara mah?
Okynā pyra tonēsēme exīko ase nono aka;
jupiryhtao jenepyra exīko mase, aryryra jexiryke.”

8

*Piutate oturupitotopōpyry
(Jo 8)*

Eramako ropa Ritonōpo a

¹ Mame Piutate, Sua pono tōturupitose. Ynara tykase ynororo:

² “Jo, otara ahtao moro sā sekere kakehnōko mah?

Ōmiry tyryrykane konōto sā mana, otara ahtao mynyhme exīko mah?

³ Ritonōpo zae ehtoh onytyorōmara mana.

Ritonōpo Jamihmehxo Exikety popyra ehtoh onyripyra mana.

⁴ Ajohpe pyra omūkuru tō iirypyryme toehse Ritonōpo neneryme,
naeroro tuānohse toto eya, popyra toto ehtohtamitume.

⁵ Seromaroro eramako ropa Ritonōpo a, oturuko Jamihmehxo Exikety a.

⁶ Iirypyryme pyra awahtao, ajohpe pyra roropa,
axī oehnōko Ritonōpo mana ākorehmase ropa,
atapyī ekarōko ropa oya mana zae rokē oexiryke.

⁷ Pitiko sā rokē okyryry tonahkase mana:
morohne motye kuhse ekarōko Ritonōpo oya imeīpo.

Toiparo rokē kure ehtoh eraximāko popyra exiketō mana

⁸ “Ekaropoko kytamuru tomo a.

Atamorepako mokaro ehtopōpyry poko.

⁹ Pake hkopyra tonuruse kymarokomo,
tuaro pyrahme sā sytatose.

Isene sytatose sero nono po axītao rokene jerutumā samo.

¹⁰ Ah kytamuru tō noturū toto oya, āmorepatohme.

Tuaro toehtohkō poe ynara āko mā toto:

¹¹ “Wezamo ahtara mana tuna esaryme pyra ahtao,

tamutamuimo roropa tuna kuaok rokē ahtāko mana.

¹² Tuna tonore toehse ahtao ahtaryhtao ro,
onysahkara ahtao,
anorŷko mā kehko axiny,
imehnō otyro sã pyra.

¹³ Moro sã exīko mokaro a,
tuenikehse exiketō Ritonōpo poko.
Toiparo rokē kure ehtoh eraximāko popyra exiketō mana.

¹⁴ Eary pizarara jamitunuru enetupuhnōko mā toto.
Ipune, āko toh mā repe.

Yrome arakaku etuety sã rokē mana.

¹⁵ Epona omoxinety riryhtao atamohnōko mana.
Eary apoiryhtao anakorehmara mana xikihme aowōtohme.’

¹⁶ “Popyra exiketō ahtāko ātarykahme sã xixime ahtao.

Ātarykahme sã tupito po emānōko mā toto.

¹⁷ Imity tō osexihnōko topu tō pona,
topu konōto pokona roropa.

¹⁸ Yrome touse ahtao, mokaro a tuaro pyra exīko imehnō mana.
‘Oty nexiase moroto?’

kara mā toto ipoko.

¹⁹ Moro rokē tãkye ehtoh nae popyra exiketō mana.

Mokaro mykapo imehnō oehnōko mana,
morotona osesarise, toto esahpyry pona.

²⁰ “Zuaro sytatose, zae ehtoh poko exiketō onurumekara Ritonōpo mana.
Popyra exiketō anakorehmara roropa mana.

²¹ Ritonōpo poe exianāko ropa mase,
kui āko roropa mase ātãkyemaryke.

²² Yrome ozehno exiketō otupīko mā toto.
Popyra exiketō tapyī tō osenahkāko mana.”

9

Tozuhse Jo a (Jo 9–10)

Ritonōpo onezuhsaromepyra ahno mana

¹ Mame tozuhse Jo a; ynara tykase ynororo:

² “Moro waro ase, yrome otāto zae jehtoh enetupuhpōko ha Ritonōpo a?

³ Ritonōpo onezuhsaromepyra ahno mana.

Ekaropotoh miu motye ekaropōko mana, onezuhsaromepyra kymarokomo.

⁴ Tuarohxo Exiketyme mā ynororo, Jamihmehxo Exiketyme roropa.

Atatapoiry se ahno ahtao imaro, onyporemākasaromepyra mana.

⁵ Tokare pyra ypy tō syryhmāko mana esarykō poe,
zehno tahtao toto enahkapōko mana.

⁶ Nono tykytyky kamexipōko mana,
tykytyky āko nono mana.

Sero nono apō kywyh kywyh kamexipōko mana.

⁷ ‘Xixi tūtara exiko,’ āko mana.

Mame saerehkara mana.

Xirikuato tō ezhkāko roropa mana zemime pyra aehtohme koko.

⁸ Takorehmane maro pyra kapu tyrise Ritonõpo a.
 Toiroro pohkane poro ytoytõko mana tuna konõto kua.
⁹ Xirikuato tõ tyrise eya kapu ao oximõme:
 Uusa Zumohxo, Oseruao Maria tomo, 7me xirikuato tõ puripurikaneme, xirikuato tõ
 roropa ikurenaka.
¹⁰ Onenetupuhсарomepyra sytatose emero Ritonõpo nyrityã kurano.
 Inyrityã poko osenuruhkãko sytatose.
 Inyrityã tyjमितunuru ke enahpỹme mana,
 ikuhpỹme roropa mana.
¹¹ Upõtokoхи Ritonõpo ytoryhtaо onenepуra ase.
 Ytoytõko mana yrome inyiry osenepуra mana ya.
¹² Okyryry arory se Ritonõpo ahtaо, anaropopyra ehsaromepyra mase.
 Onoky ekaropõko eya: ‘Oty poko mah?’
¹³ Zehno toehse Ritonõpo ahtaо eramara ropa mana;
 epetõkara, ihpory Raape* akorehmananõ epukãko mã toto ipupuru myhtokoхи.

Zae ase, ajohpe pyra

¹⁴ “Naeroro ime pyra ase ipunaka,
 otãto Ritonõpo ezuhnõko ha?
 Otoko omi enẽko hano osezuhtohme imaro?
¹⁵ Zae rokẽ jahtaо ro onezuhpyra jexiry.
 Japiakaneme mana;
 ‘Ajohpãme samo, ypyno exiko,’
 ãko rokẽ ase.
¹⁶ Otaramе Ritonõpo kohmaryhtaо ya apiakatoх taka ytotohme,
 mame toytose ynororo ahtaо, ynara enetupuhnõko ase:
 jomiry onetara Ritonõpo exiry mana.
¹⁷ Tyryrykane konõto ke jetapãko Ritonõpo mana,
 popуra ehtoх poko pyra jahtaо ro
 jutuarimãko mana itamurumehxo.
¹⁸ Joseremanohpopуra mana.
 Sam kakehpyra ase isene ro jahtaо.
¹⁹ Jamihme ehtoх kuhnõko ha?
 Jamihme Exiketyme mana.
 Ikohmaryhtaо apiakane ãpataka,
 onoky Ritonõpo enehpõko nae apiakane ãpataka?
²⁰ Zae ase ajohpe pyra,
 yrome jomiry jyhxirõko mana,
 popуra jekarõko mana.
²¹ Zae ase, yrome moro poko oty kara ase;
 typenekehse ywy isene jehtoх poko.
²² Ya, emero rokẽ oxisã mana;
 morara exiryke ynara ãko ywy:
 kurãkõ enahkãko Ritonõpo mana popуra exiketõ samo.
²³ Popуra ehtoх toehse ahtaо axiny,
 ahno kurã orihmapose,
 Ritonõpo exianãko mana.
²⁴ Sero nono tokarose Ritonõpo a popуra exiketomo a,
 apiakane tõ enuru tapuruse eya
 zae ehtoх onenetupuhpyra toto ehtohme.

* **9:13** Raape kary: Ritonõpo epetõkara, Ejitu roropa.

Moro onyripyra Ritonõpo ahtao onoky a morohne tyrise?

Zae jekaropyra Ritonõpo mana

²⁵ “Ĕmepyry tō ytōko mana axihxo,
tururume ytokety motye epāko mā kehko
tākye ehtoh onenepyra ro ahtao.

²⁶ Isene jehtoh enahnōko mana,
kanawa axihxo exikety ytory samo,
piano yhtory samo onokyro apoise.

²⁷ Ikuhnōko ase.

Wenikehnōko ase mokyro kerekeremary ya.

Tākye pyra jehtoh rumekāko ase, tākye jehtohme ropa.

²⁸ Yrome jetuarimatoh tonō jenēko mana,
ynara zuaro jexiryke:

zae pyra jekarōko Ritonõpo mana.

²⁹ Iirypyryme Ritonõpo jekaroryhtao toiparo rokē erohnōko ase ekurākatohme.

³⁰ Sahpau jakorehmara yrypyry kurikary poko.

Sahpau jamihmehxo exikety ynyrihpyry xihpyry onukurikasaromepyra mana.

³¹ Ritonõpo jēmāko mana eutary aka, ikurepato htaka.

Jupō yse pyra sā mana, nuriame jexiryke.

³² Ysā pyra Ritonõpo mana, ahnome pyra.

Morara exiryke eya onezuhsaromepyra ase,

ytosaromepyra ynanase apiakane ēpataka atae pyra yna ehtoh zurupotohme.

³³ Yna a asakoro, apiakane pyra mana,

yna atae pyra ehtoh apiakatohme:

ywy, Ritonõpo maro, atae yna ripotohme.

³⁴ Ritonõpo, juānohpyra exiko!

Ouno pyra kyriko, enaromyra jehtohme.

³⁵ Morarame oturūko ase oya,

enaromyra ase zae jehtoh ukurohtao waro ase.

10

Emero tyrīko ase aryhnaka

¹ “Typenekehse ywy isene jehtoh poko.

Emero tyrīko ase aryhnaka,

sam ykary poko, ukurohtao,

sekere āko ase.

² Ritonõpo, popyra exiketyme jekaropyra exiko!

Kuruko oty poko jyhxirōko mah?

³ Omoro ro kyriase.

Kure oya nae yryhmary?

Jyhtomary roropa?

Kure roropa oya jyhtomary popyra exiketomo a?

⁴ Oenuru ahno enuru sā nae?

Ahno sā rokē osenuhmāko mah?

⁵ Ahno sā orihnōko mah okynā pyra ahtao?

Arypyra.

⁶ Naeroro oty katoh yrypyry tō emero enēko mah?

Oty katohme ynyrityā xihpyry zupīko mahno?

⁷ Zae rokē jehtoh waro mase,

ypynanohne pyra jexiry waro roropa mase jewomatohme owinoino.

Nonome jyrīko ropa mahno?

⁸“Oya tyrise ywy,

mame seromaroro jenahkāko mase.

⁹Wenikehpyra exiko orino risēme kyriase;

ikurepatome jyrīko ropa mahno?

¹⁰Papa tyrise oya aja maro emūkuatohme, isene jehtohme.

¹¹Joko tapuhse oya zehpo maro, imity tō maro.

Tyōtose ywy oya upū ke ypihpyry maro.

¹²Isene kyriase,

ypyno roropa mexiase.

Ypyno oexiryke, isene ro ase.

¹³Yrome seromaroro zuaro ase,

osenetupuhnōko mexiase okurohtao ynara tyritohme tokare pyra:

¹⁴Jenery se mexiase iirypyryme toehse jahtao,

moromeīpo popyra jehtoh onykorokara oehtohme.

¹⁵Iirypyryme jahtao juānopyry eraximāko rokē ase oya;

zae jahtao, jupuhpyry anymyry zuno ase,

ehxirōko roropa ase jetuarimatoh eneryke ya.

¹⁶Jupuhpyry anymyryhtao ya, epyrypany zae rokē jehtoh poko, omoro, reāo samo,
jekahmāko mase;

ajamitunuru enepōko mase yyryhmatohme.

¹⁷Enenanō onenehkehpyra mase jyhxirotohme.

Yzehno oehtoh emānōko mana.

Osetapakehpyra mase ymaro soutatu tō imoihmākō samo.

Ritonōpo, kurumekako ty!

¹⁸“Ritonōpo, oty katohme jenurutopōpyry tyripose oya?

Kurehxo exiry toorihse jahtao jenepyra ro imehnō ahtao.

¹⁹Topohme jytotopōpyry aja wakuru poe zonētoh pona, jenuru toh pyra exiry.

²⁰Orihsasaka ywy.

Naeroro kurumekako ty!

Tākye pixo ehxi,

²¹ytopyra ro jahtao, oehpyra ropa jehtoh pona,

ytopyra ro jahtao kohmātoh pona, xinukutume ehtoh pona,

²²jerutume ehtoh nonory pona, otupitoh pona.

Moroto saereme ehtoh ikohmamyry sã mana, xinukutume rokene.”

11*Zopaa otururu*

(Jo 11)

Zokonaka rokē awānohnōko Ritonōpo mana onyrihpyry emetakame

¹Mame Zopaa, Naama pono tōturuse, ynara tykase ynororo:

²“Mose Jo sekere kary onezuhsaromepyra sytatou?

Itamurume sekere karyke zae aexiry ekarōko sytatou?

³Jo, onezuhsaromepyra yna ekarōko mah?

Yna poihtory oya yna mynyhpātoh ekarōko mah?

⁴Ōsenetupuhtoh zae rokē ekarōko mase.

Ritonōpo a iirypyryme pyra oehtoh ekarōko roropa mase.

⁵Ritonōpo otururu etary se ase,

oezukuru eya etary se,

⁶ Āmorepary roropa tuaro ehtoh poko, tokare pyra ro ahtao ro, itamurume zuaro ehtoh nae ro mana.

Yrome zuaro ehsaromepyra sytatose.

Tamorepase awahtao eya ynara enetupuhnōko mase:

zokonaka rokē awānohnōko Ritonōpo mana onyrihpyry emetakame.

Tuaro Ritonōpo ehtoh tonēse exiketō enery se mahno?

⁷ “Imehxo Ritonōpo ehtoh tonēse mana.

Moro enery se mahno?

Emero Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ehtoh poko zuaro ehsaromepyra mase.

⁸ Kapu atapurupyra mana Ritonōpo omōpyra ehtohme.

Yrome morotona ytosaromepyra mase.

Aorihtyā esary waro Ritonōpo mana.

Yrome moro waro pyra mase.

⁹ Sero nono zumo ehtoh motye mana,

tuna konōto zumo ehtoh motye roropa.

¹⁰ Toytory se Ritonōpo ahtao ahno apoise arotohme apiakatoht taka,

‘Moro poko pyra exiko, Ritonōpo,’

kasaromepyra sytatose.

¹¹ Ahno tō popyra exiketō waro Ritonōpo mana;

inyrirykō popyra ehtoh onenekehpyra mana.

¹² Jumēta ona pono emūkuasaromepyra mana ikuremahpyryme exikety.

Moro saaro putupyra exiketō tuaro ehsaromepyra mā toto.

Oorypyry irumekako

¹³ “Jo, okurohtao eramako ropa Ritonōpo a.

Oemary tō anŷko ōtururume eya.

¹⁴ Onyriry xihpyry irumekako.

Oorypyry, nuriame exikety, onyripyra exiko atapyī tao.

¹⁵ Morararo ehxiropyra exīko mase,

kure rokē ytoytōko mase,

imehnō zuno pyra.

¹⁶ Wenikehnōko mase oetuarimatopōpyry poko, zueme tuna ehtopōpyry samo.

Tāpaise ropa ahtao axī tuenikehse ropa mana.

¹⁷ Mame isene oehtoh saereh āko mana xixime ehtoh samo tāxiahtao.

Oemynyhmatoht tonō ikohmamary sā tymyakāmase ēmehtoh samo.

¹⁸ Towomaneke exīko mase, torētyke pyra,

kure ehtoh eraximāko rokē mase.

Oewomāko Ritonōpo mana, kure rokē nyhnōko roropa mase koko.

¹⁹ Enaromyra exīko mase imehnō poko, ōseremaryhtao.

Tuhkākō oehnōko mā toto takorehmapotohkōme oya.

²⁰ Yrome popyra exiketō tŷkakoxi osenuhmāko mā toto, enaromŷke,

otonētoht zupīko mā toto epatohme repe.

Yrome onenepyra mā toto;

toorikyrykō rokē eraximāko mā toto.”

12

Jo a tozuhse

(Jo 12–14)

Ŷwy roropa zuaro ase

¹ Mame Jo a tozuhse, ynara tykase ynororo:

²“Tuaro exiketõ sã oturũko matose.
Otaramo toorihse awahtao xine
tuaro ehtoh enahnõko mana amaro xine.

³Yrome ywy roropa zuaro ase,
asã xine ase.

Onoky senohne waro pyra hnae?

⁴Jeunohnõko jepe tõ mana, ywy, ajohpe pyra exikety, zae exikety.
Oturuase Ritonõpo a,
mame tozuhse ywy eya.

⁵Etuarimaketõ poihtõko towomaneke exiketõ mã toto,
epukasasaka exiketõ purohmãko mã toto.

⁶Omato kõ torëtyke pyra mã toto tytapyĩkõ tao,
Ritonõpo kerekeremananõ roropa. Ritonõpo oneahmara mã toto;
tyjमितunuru rokẽ moĩko mã toto.

Onokyro tõ ãmorepãko mã toto

⁷“Zopaa, ekaropoko torõ tomo a, onokyro tomo a roropa,
ãmorepãko mã toto.

⁸Ekaropoko onokyro a, nono poro ytoketomo a, tuna konõto kuaõkomo a,
enetupuhpotoh ekarõko mã toto oya.

⁹Mokaro emero zuaro mã toto,
tyrihpõkõ Ritonõpo waro mã toto.

¹⁰Onokyro isene emero Ritonõpo poe mã toto.
Ipoe rokẽ ahno tõ emero isene exikehpyra mana.

¹¹Jepe tomo, omi etary sã kypanarykomo a, omi kurã apiakary samo, omi xihpyry
winoino.

Morararo kynapyrykõ kuhñõko roropa kunurukõ mana.
Moro sã õmirykõ etãko ase,
zae ehtoh rokẽ menekãko ase.

Akohnõko Ritonõpo mana; ipahnõko, enahkãko, enara

¹²⁻¹³“Tamuhpõme exiketõ tuaro exĩko mana.

Ritonõpo zuaro mana, yrome jamihme roropa mana.

Tamuhpõme exiketõ enetupuhnõko mana.

Ritonõpo enetupuhnõko mana, yrome
jamihme roropa mana zae ehtoh ritohme.

¹⁴Itahkaryhtao Ritonõpo a, onyrisaromepyra ropa ahno mana.

Tymyhse ahtao Ritonõpo a, onymyhpokasaromepyra ropa ahno mana.

¹⁵Konopo onehpopyra Ritonõpo ahtao tonore exĩko mana.

Konopo enehporyhtao eya zueme tuna tõ exĩko mana.

¹⁶“Ritonõpo jamihme mana,
orëpyra roropa mana.

Tonekunohe exikety Esẽme mana, onekunohto Esẽme roropa.

¹⁷Tuisa tõ tuaro ehtoh puxihkãko ropa Ritonõpo mana.

Tamuximãkõ putupyra exiketõ sã tyripõko mana.

¹⁸Tuisa tõ tuisame pyra tyripõko Ritonõpo mana,
imehnõ poetoryme toto rĩko mana.

¹⁹Oturuketomo, orëpyra exiketõ roropa imehnõ poetoryme toto rĩko mana.

²⁰Zae ehtoh poko imehnõ amorepananõ rĩko mynyhme Ritonõpo mana osepeme toto
ahtao ro.

Tamuhpõme exiketõ tuaro ehtoh enahkapõko mana.

²¹Tuisamehxo exiketõ hxirõko mana.

Orēpyra exiketō jamitunuru enahkapōko mana.

²² Saerehkatoh aropōko mana, tonēse exiketō xinukutumao enepotohme.

Saereh kamexipōko mana tykohmāse itamurume ahtao.

²³ Ahno tō imehxo tyripōko mana jamihme roropa.

Yrome imeīpo toto poremākapōko mana,

toto enahkapōko roropa.

²⁴ Ahno tuisary tō putupyra exiketō sā tyripōko mana.

Toto arōko mana ona tonorē poro, tytahse exiketō samo.

Otupīko mā toto, osema ae pyra ytoketō samo.

²⁵ Ixinukuturu htoko toytorykō kuhnōko mā toto,

tonurākara, osetapāko mā toto, toetŷse exiketō samo.

13

Jotururu se ase Ritonōpo maro

¹ “Morohne emero enease jenuru ke;

etase roropa emero ypanary ke,

morohne emero zuaro ase.

² Jepe tomo, asā xine ase, ime hkopyra jekarōko matose repe.

Yrome ymotye pyra matose:

emero zuaro oehtohkō waro roropa ase.

³ Yrome jotururu se ase Ritonōpo maro, Jamihmehxo Exikety, jezuhtohme zae jehtoh poko.

⁴ Tuarō pyra oehtohkō zonēnōko matose ajohpe ehtoh ke;

Opi warōkō sā matose kurākōkara kurākary warōkara samo.

⁵ Mynyhme rokē toehse awahtao xine, kurehxo exiry, tuaro oekarōko imehnō mana!

Ritonōpo enekunopyry waro osekarōko matou?

⁶ “Etatoko ke jotururu,

zae jehtoh poko josenetuputyry ekarōko ase oya xine.

⁷ Oty katohme ajohpe oturūko matou?

Ritonōpo akorehmatohme?

Ritonōpo ewomāko matou omi zae pyra ehtoh ke?

⁸ Ritonōpo akorehmaneme osekarōko matou?

Mokyro ewomāko matou juize ēpataka oturutoh tao?

⁹ Oenerykohtao kure ehtoh enēko Ritonōpo nae?

Ritonōpo enekunopyry kuhnōko matou, ahno enekunopyry sā oya xine?

¹⁰ Zae pyra awahtao xine,

tokare pyra ro awahtao xine,

iirypyryme oekarotorŷko mana, oupokatorŷko roropa.

¹¹ Imehxo aexiry enaromŷke oritorŷko mana.

Zunohxo yronomyryme exīko matose.

¹² Imehnō amorepatoh tonō oya xine oruno sā toiparo rokē mana;

toto ezuhtoh oya xine jamihme pyra mana ipunaka, orino risē sā rokene.

Zae jehtoh poko oturūko ase Ritonōpo ēpataka

¹³ “Mynyhme ehtoko,

oturuxi aporo,

otara exīko nae ya? ah nexino.

¹⁴ Osewomara toehse ywy,

jytory zuno pyra ase Ritonōpo ēpataka,

joorikyry zuno pyra roropa ase.

¹⁵ Typenekehse ywy kure ehtoh eraximary poko,
naeroro Ritonõpo jetaparyhtao,
enetupuhnõko ro ase Jesême,
zae jehtoh ekarõko ase êpataka.

¹⁶ Otaramé zuno pyra jexiryke typynanohsême exiiko ase, ynara exiryke:
popyra exiketõ mã ytopyra Ritonõpo êpataka.

¹⁷ Etatoko pahne jotururu oya xine,
otato ehtoko amõreparikohtao josenetuputyry poko.

¹⁸ Ezuhtoh tonõ tymenekase ya zae jehtoh poko oturutohme.
Zae jehtoh poko zuaro ase rahkene.

Ritonõpo, oty katohme yryhmãko mah?

¹⁹ “Yrome Ritonõpo ynara karyhtao:

‘Onoky mose ro tõsezusezukuru zuno pyra hnae ymaro, apiakane êpataka?’
Morara ahtao mynyhme rokẽ exiiko ase,
orihnõko ase.

²⁰ Ritonõpo, asakoro rokẽ se ase oya.
Moraramé otonẽpyra ase owinoino.

²¹ Juãnohpyra ke exiko te,
ouno pyra kyriko enaromyra jehtohme.

²² “Ritonõpo, kykohmako apiakatoh taka
jytotohme, mame oezuhnõko ase; arypyra ahtao
oturuxi osemazuhme, mame kuezuhko.

²³ Oty popyra jehtopõpyry nae?
Otãto yrypyry tõ nae?
Oty pokoino tyhxirose ywy?

²⁴ “Oty katohme otonẽnõko mah ywinoino?
Oty katohme oepekara sã jyhxiroko mah?

²⁵ Ywy ase wewe ary sã rokene, tarose ahtao tyryrykane a:
oty katohme jerehnõko mah?
Onahpoty tonorẽ sã ase:
Oty katoh jekahmãko mah?

²⁶ “Jyhxirotoht itunety sã imerõko mase.

Mame popyra jehtopõpyry poetome ro jahtao epehmapory se roropa mase ya.

²⁷ Keti ke upupuru tõ myhnõko mase,
jesemary tõ emero enẽko mase. Yputahpyry tõ enẽko mase ynutumahpyry osema tao.

²⁸ Naeroro osenahkãko ase wewe samo tymotase ahtao,
upo sã roropa ase nuko tomo a tonahse ahtao.

14

Tuhke pyra jeimamyry isene sytatose

¹ “Jamihme pyra sytatose, emero, kuenurutopõpyry poe ro.
Tuhke pyra jeimamyry isene sytatose,
yrome popyra ehtoh enẽko sytatose pitiko rokẽ pyra.

² Ekuru sã sytatose ekutãko,
mame aremãnõko sã sytatose.
Jerutumã sã exikehnõko sytatose
osenepyra exiiko.

³ Ritonõpo, arypyra sã ynanase;
naeroro oty katoth yna enẽko mah?
Oty katoth jarõko mah apiakatoth taka?

⁴ Ahno mã, nuriame exiketyme mana,
kure nymyry ehtoh onyrisaromepyra mana.

⁵ Isene yna ehtoh tuhke jeimamyry waro Ritonõpo mana.
Otãto nuno isene exĩko ynanae?
Omorro, Ritonõpo, zuaro mase.

Moro tyrise oya,
onytyoromasaromepyra ynanase.

⁶ Yna enẽko mase, osenuhmakehko yna pona.
Yna irumekako toiroro yna ehtohme, ãmepyry etyhpyry pona,
erohkety samo toerothoh tõtyhkase ahtao kokonie pukuro.

⁷ “Wewe kure ehtoh eraximãko mana;
takohse ahtao arýtãko ropa mana.
Ahtãko ropa mana.

⁸ Imity tõ xihpyryme toehse ahtao,
ãtykyry toorihse ahtao roropa nono ao,

⁹ ehxikaryhtao arýtãko ropa mana,
amoriry tõ ropa mã kehko otyro arykasenã samo.

¹⁰ Yrome ahno toorihse ahtao, arypyra exĩko mana;
orihnõko exino mana,
mame otara exĩko nae?

¹¹ “Ikuhpo tõ samo tonore toehse ahtao, tuna sã roropa tãpaise ahtao,

¹² moro sã orihnõko sytatose, emero, kapu nae ro ahtao.

Nyhnõko sytatose kuorikyrykõme, jũme pakara ropa ehtohme.

Kurehxo ehtoh eraximãko ase

¹³ “Ynara se hano oya:

kyriko aorihtyã tõ esaka, moroto tonẽse jehtohme, zehno pyra oehtohto ropa.
Morararo okynahtao ypoko wenikehpyra ehtoh tyripoko!

¹⁴ Toorihse ahno ahtao ãsemãnõko ropa nae?

Yrome kurehxo ehtoh eraximãko ase, jetuarimatoh tonahse ahtao.

¹⁵ Morararo ykohmãko mase,
ywy roropa oezuhnõko ase;

tãkye exĩko mase ypoko, onyrihpyryme jexiryke.

¹⁶ Ypynanohnõko mase azahkuru pyra jehtohme,
jenepyra mase popyra ynyriry tõ ehtoh kuhtohme.

¹⁷ Yyrypyry pokoko wenikehnõko mase.

Ynyrihpyry xihpyry korokãko mase.

Kure ehtoh eraximary ahno a enahkapõko mase

¹⁸ “Morararo ppy tõ osenahkary sã,
topu tõ esyryhmary sã roropa.

¹⁹ Topu tõ ahkary sã tuna a, nono arory sã roropa opotunety a,
moro saaro kure ehtoh eraximary ahno a enahkapõko mase.

²⁰ Yna poremãkapõko mase, orihnõko ynanase.

Yna ãmyty tyoro sã tyrĩko mase sero nono poe yna osekazumatohme.

²¹ Imũkuru tõ eahmaryhtao ahno a imehxo toto ehtoh pokoko,
moro waro pyra mã ynororo.

Tyhxirose toto ahtao azahkuru toehse toto exiryke,
eya onekaropyra imehnõ mana moro poko.

²²Jetũ tupũ ehtoh waro rokẽ mana,
tukurohtao sam katoth roropa, tuzenu ao.”

Aoturutopõpyry asakoromano

15

Jo 15–21

*Eripaze a tozuhse ropa
(Jo 15)*

Tyyrypyhpyke oexiryke sekere ãko mase moro samo

¹Mame Jo tozuhse Eripaze Temã pono a. Ynara tykase ynororo:

²“Jo, tuaro exikety mã moro sã pyra ezuhnõko.

Sekere ãko rokẽ mase;
tyryrykane sã rokẽ õmiry mana.

³Tuaro exikety toiparo rokẽ sekere kara mana.

Onezuhpyra roropa mana zuaro pyra exikety omiry ke.

⁴Etako pahne, Ritonõpo zuno ahno ehtoh enahkapory se hma?

Õtururu etaryhtao imehnomo a, oturupyra exiõko mã toto Ritonõpo a.

⁵Tyyrypyhpyke oexiryke sekere ãko mase moro samo.

Imehnõ enekunopyry se mase õtururu ke rokene.

⁶Ohxirory se pyra ase repe;

yrome õmiry ro ohxirõko mana iirypyryme oehtoh poko.

⁷“Osemazuhme aenuruhpyryme osekaroõko mah?

Otarame tonuruse mexiase ypy tõ exipyra ro ahtao.

⁸Ritonõpo osenetupuhtoh tonõ waro hma
tokare pyra toto ahtao ro?

Omoro rokẽ tuaro exiketyme mahno?

⁹Zuaro pyra yna ehtoh waro mahno?

Yna motye senohne enetupuhnõko mah?

Zuaro oehtoh waro ynanase roropa emero.

¹⁰Tamorepase ynanase tamuhpõme exiketomo a,
osemazuhme aenurutyamo a, enurupyra omy ahtao ro.

¹¹“Oemuhkehkary se Ritonõpo mana,
yrome moro se pyra mase, oty katothme?

Ipoe tõturuse yna amaro tomeseke samo.

¹²Oty katothme openetatoth ekahmãko rokẽ mah?

Oty katoth yna zehno exikety sã yna enõko mah, yna se pyra exikety samo?

¹³Oty katothme Ritonõpo zehno mexino okurohtao?

Oty katothme ikerekeremãko mah?

¹⁴“Otara ãko mah: iirypyryme pyra ahno exiõko nae Ritonõpo a?

Ahnome aenuruhpyry kure nymyry exiõko nae?

Arypyra.

¹⁵Ritonõpo a inenyohtyã kure nymyry pyra mã toto,
kapu roropa eya kure nymyry pyra mana ineneryme.

¹⁶Moro motye ahno popyra ehtoh nuriame,

tuna õnõko sã tyyrypyrykõ poko mã toto.

Popyra exiketõ etuarimãko mana

- 17 “Etako pahne, Jo, josenetupuhtoh ekarõko ase oya; ynenehpyry ekarõko ase oya.
- 18 Tuarõ exiketõ imehnõ amorepãko ajohpe pyra ehtoh poko, tumykõ namorepatoh tonõ poko,
- 19 tynonorykõ po, imehnõ nonory poe aepyhpyã pyra nexiase: ahno pyra nexiase morotõkõ arotohme Ritonõpo winoino.
- 20 “Popyra exiketyme ahno ahtao, imehnõ ryhmaneme ynororo ahtao etuarimãko mana toorikyry ponãmero.
- 21 Panaikatõ etaryhtao oserehnõko mana; tõsewomase osekarõko mana, moro ae ro omato tõ oehnõko osetapase imaro.
- 22 Popyra ehtoh toehse ahtao typynanopyry oneraximara mana, totapary zuno mã ynororo imehnomo a.
- 23 Aorikyry eraximãko kurumu tõ mana, ekepyry pũ õtohme. Toorikyry a rokẽ zuaro mana, okynã pyra xinukutume mã exõko eya.
- 24 Popyra ehtoh oepyry, aosanumatoh tonõ roropa, enaromyõke tyrõko mana. Iporemãkapõko mã toto tuisa konõto samo, tysoutatu tõ maro.
- 25 Moro sã exõko emero osepeme se pyra ahtao Ritonõpo maro. Tãtatapoiry se mã ynororo, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety poremãkatohme repe.
- 26-27 Epyrypaketyme mã ynororo, Ritonõpo omipona pyra, osewomãko mana osewomatoh konõto ke, mame tururume ytõko Ritonõpo poremãkapose.
- 28 “Pata tõ typoremãkase mokyro popyra exikety a, tapii tõ, irumekatyã, apoitohme tytapyõme. Yrome moro pata tõ tapii tõ maro patãpome exõko, otyro xihpyry ipapyhpyry kaetoko ehtoh samo.
- 29 Tymõkomoke exikety axõtao rokẽ mana, imõkomory enahnõko mana, emero porehme. Jerutu roropa osenepyra exõko sero nono po.
- 30 Mokyro popyra exikety, xinukutume ehtoh wino epara mana, orihnõko. Wewe amoriry sã exõko mana tyahse ahtao apoto ke, ekuru tomo tyryrykane a tarosẽme exõko.
- 31 Tuarõ pyra exiketyme mana, ajohpe ehtoh ke tuisame toehse ahtao, ajohpe ehtoh apoõko mana tynyrihpyry epehpyryme.
- 32 Anorõko mana tamuhpõme nymyry pyra ahtao, wewe amoriry aremamyry samo, arõtara ropa ekurehnõko mana.
- 33 Uwa zoko sã exõko mana epery ohpapyry sã exipyra ro ahtao, oriwera zoko sã roropa ekuru tõ ohpahtoh samo.
- 34 Popyra exiketõ typoenõke pyra exõko mã toto, tapii tõ tyrise ahtao imehnõ enekunohtoh ke, moro zahnõko mã kehko apoto ke.
- 35 Osenetupuhnõko mã toto popyra ehtoh ritohme, zae pyra ehtoh rõko mã toto. Osenetupuhkehpyra mã toto imehnõ enekunopyry poko.”

16

*Mokaro ezuhtho Jo a
(Jo 16–17)*

Openekhekatorỹko jomiry ke

¹ Mame mokaro ezuhtohme ynara tykase Jo:

² “Morohne panō emero etase pake.

Jemuhkehkara matose,
jerekohmãko rokẽ matose.

³ Sekere kakehpyra hmatou, jũme?

Oty katoh jyhtomary se hmatou?

⁴ Jesao awahtao xine, oesarykō po jahtao roropa,
ywy sekere kary oya xine asã xine.

Jupuhpyry kywyh kywyh ykamexipory asã xine tuaro exikety samo.

Morararo openekhekatorỹko ase jomiry ke, asã xine.

⁵ Mãpyra omi kurã ekaroryhtao emuhkehkananomo a, emynyhmara oehtohkōme, je-
tuhkopyra oetuarimarykō exiry.

⁶ Yrome jotururuhtao jetũ jehtoh onymynyhpãkara mana,
morararo mynyhme jahtao jetuarimary onymynyhpãkara roropa mana.

Jakurihmoase Ritonõpo

⁷ “Ritonõpo, opoe tapotũkehse ywy,
ytapyĩ taõkõ tonahkase oya.

⁸ Typoremãkase ywy oya, yzehno exiketyme mase.

Tupune pyra toehse ywy, ipihpyry rokene zehpo maro,
morara exiryke jyhxirõko mã toto, iirypyryme jekarõko.

⁹ “Zehno toexiryke tyxihkase ywy Ritonõpo a;
jenẽko mana yse pyra toehtoh ke.
Onokyro samo jekahmãko mana, jenaroximãko.

¹⁰ Imehnõ emero jenaroximãko mã toto,
ẽtakãko mã toto ykerekereamatohme,
ypipohnõko mã toto jẽmyty pokona.

¹¹ Ritonõpo jekaroase ajoajohpãkomo a, popyra exiketõ emahpokoxi tokarose ywy.

¹² Torẽtyke pyra exiase, osepeme imehnõ maro,
yrome jakurihmoase Ritonõpo;
jesenary ae japoiasse ynororo,
tytahkase ywy eya.

Tuotohme exikety sã tyrise ywy eya.

¹³ Emero rokẽ poe tuose ywy eya typyre ke;

jepyasyhny tuose eya, typosohkase,
ypyno pyra nexiase, juahxirirĩ wino jeresukuru toekuãse nono pona.

¹⁴ Soutatu oehtoh sã tooehse ynororo ya. Jyyryhmãko roropa nexiase, ywy tytahtahkase
porehme eya.

¹⁵ “Jemynyhmaryke upo, topuxiximã risẽ, amuruase. Mame typorohse ywy nono pona,
typoremãkase jexiryke.

¹⁶ Tyxitase ywy itamurume.

Jẽmyty tõpire toehse,
jenuru tõ tyaose roropa, ikohmamary samo, xinukutume.

¹⁷ Yrome imehnõ onyryhmara exiase,
oturũko exiase Ritonõpo a zae rokẽ ehtoh poko.

Jewomane nae ase kapu ao

¹⁸ “Nono, zae pyra yryrymatopõpyry imehnomo a ononẽpyra exiko!

‘Zae kuapiakako!’ ikohmaryhtao ya, jomiry onymynyhpākapyra exiko!

¹⁹ Jewomane nae ase kapu ao, moro waro ase.

Mokyro oturukety, jakorehmane moroto mana.

²⁰ Jepe tō ykerekere māko mā toto; eramāko ropa ase Ritonōpo a yxitaryme.

²¹ Tope ewomary sā imepyny a,
moro sā jewomane se hano zae jehtoh ekarotohme Ritonōpo a.

²² Jeimamyry tō, tuhke pyra toehse,
tōtyhkase ahtao ytōko ase moro osema ae oehpyra ropa jehtohme.

17

¹ Apotūkehno ase.

Isene jehtoh enahsasaka mana;
jekepyry zonētoh jeraximāko mana seromaroro.

² Jeunohnanō japurūko mā toto,
aomirykō eanahtōko ase.

Ahno oehnōko ituh kase jēmyty pona

³ “Ritonōpo, omoro rokē jakorehmāko mase;
imepỹ pyra ase zae jehtoh enetupuhponeme.

⁴ Osenetupuhсарomepyra mokaro tyrise oya, ypoihtonanomo, onenetupuhpyra toto
ehtohme senohne poko;
yporemākapopyra exiko eya xine.

⁵ Tuaro aexihpyry omihpyry samo:

‘Mokyro mūkuru tō omise exīko mā toto, tineru poko tope tō towokase exiketyme ahtao.’

⁶ Moro omihpyry ekarōko mā ahno tomo ya,
mame ituh āko mā toto jēmyty pona.

⁷ Tonurēkara sā exīko ase jemynyhmaryke,
waxiry tomo japory tō roropa jerutumā sā rokē mā kehko.

⁸ Jeneryke zae ehtoh poko exiketō osenuruhkāko mā toto.

‘Ritonōpo turumekase eya,’ āko mā toto ypoko.

⁹ Zae exiketyme osekaroketō mokaro, tamuximehxo exiketomo, orēpyrahxo zae ehtoh
poko exikehpyra mā toto.

Nuriamē ehtoh poko pyra exiketōme, orēpyrahxo zae exiketōme osekarōko mā toto.

¹⁰ Yrome aepyry ropa toto ahtao xiaro, toiro tuaro exikety onenepyra jexiry toto maro.

Otoko hna moro kure ehtoh eraximatopo?

¹¹ “Isene jehtoh enahnōko mana;
josenetupuhpopyry tō torēse mā kehko,
kure ehtoh eraximary se jehtopopyry tonahse mana.

¹² Yrome jepe tō mā koko ekarōko ēmepyrime;
moe hkopyra ēmepyrē ekarōko mā toto,
yrome zuaro ase xinukutumao ro ase.

¹³ Aorihtyā esary riryhtao ya ytapyīme,
moroto ataxikāko ase jynyhtohme xinukutumao.

¹⁴ Jekepyry zonētoh papame ekarōko ase,
moromoro ajame ekarōko ase, woryxiry tōme roropa, morara ahtao

¹⁵ otoko kure ehtoh eraximary ya?

Onoky kure ehtoh eraximatoh enēko nae?

¹⁶ Kure ehtoh eraximary ya yhtopyra mana ymaro nono zopikoxi aorihtyā esaka?”

18

Piutate omiry ropa (Jo 18)

Mynyhme exiko, Jo, otatōme oehtohme

- ¹ Mame Piutate Sua pono a tozuhse. Ynara tykase ynororo:
² “Jo, oty katoh sekere kakehpyra mahno?
 Mynyhme exiko, otatōme oehtohme,
 mame oturūko sytatose oximaro.
³ Oty katohme tuaro pyra exiketōme yna ekarōko mah,
 okyno sã yna ekarōko?
⁴ Onyetū ke atapurōko rokē mase.
 Tohne oexiryke sero nono patāpome exīko nae?
 Opokoino ypy tō syryhmapōko Ritonōpo nae? Nary.

Popyra exiketō etyhpyry

- ⁵ “Popyra exiketō orihnōko mã toto, saerehkatoh ezechkary samo, apoto sã roropa tozehse ahtao.
⁶ Ezuru itapyĩ tao tozehsēme exīko, saerehkara roropa mana. Saerehkane esahpokoxi, xinukutume exīko mana.
⁷ Jamihme exikety sã ytoytōko nexiase, yrome seromaroro osetapāko mana. Tōsenetupuhtoh riry poko epukāko mana.
⁸ Tarāpa pona toytoryhtao, ipupuru tō apoiko mana.
⁹ Ihtainy tapoise apoitopo a, tūtara ropa aehtohme.
¹⁰ Apoitoh tonēse nexiase nono po, osema tao, mokyro esemary ao.
¹¹ Popyra ehtoh toto zomye toto enaroximāko, toto ekahmāko roropa aytorykohtao.
¹² Tytineruke nexiase, yrome seromaroro omise mã toto; mokaro enahkary eraximāko popyra ehtoh mana mokaro apoitohme.
¹³ Tyrohsē popyra orihmatō emānōko mana zoko tō poko, naeroro jaxiry tomo, apory tō roropa motāko.
¹⁴ Tousēme exīko mã toto tytapyĩkō htae, moro tao torēnase toh nexiase towomase sã roropa, mame tasyryhmasēme exīko mã toto Tuisa Orihtoh ĕpataka.
¹⁵ Itapyinỹpyry tukurikasēme exīko ĕxofere ke nuriame pyra ehtohme, mame imeĩpo imepỹ moro taka omōnōko mana, moroto ehse.
¹⁶ Wewe sã toorihse aexihpyry sã exīko mana, tonore imity tō poe amoriry tō pona.
¹⁷ Mokyro poko wenikehnōko imehnō mana. Esety poko roropa wenikehnōko mã toto inonory pōkomo.
¹⁸ Mokyro taroposēme exīko mana isene exiketō esary winoino. Saereme ehtoh winoino roropa taroposēme exīko mana xinukutumã aka.
¹⁹ Tumūkue pyra exīko mana, typakōke pyra roropa exīko itapyinỹpyry tosēke pyra ehtohme.
²⁰ Mokyro orihtoh poko zuaro exiketō, xixi tūtatah winoino xixi omōtoh pona, tykytyky āko mã toto, enaromỹke toexirykōke.
²¹ Moro sã popyra exiketō orihnōko mã toto, Ritonōpo se pyra exiketomo.”

19

*Ezuhtopõpyry ropa Jo a
(Jo 19)**Typoihtose ywy oya xine*

- ¹ Mame Jo a tozuhse. Ynara tykase ynororo:
² “Oty katohme jyhtomãko matou?
 Otara ahtao japurokehñõko matou õmiryko ke?
³ Tuhke rokẽ typoihtose ywy oya xine.
 Ehxiropyra hmatou azahkuru oehtopõpyrykõ poko ypoko?
⁴ Azahkuru jahtao ro, otãto oryhmatoryko hano?
⁵ Ymotye kure osekarõko matose.
 Popyra ehtoh toehse ya exiryke iirypyryme jekarõko matose.

Tysoutatu tõ tonehpose Ritonõpo a etonatohme ymaro

- ⁶ “Tuaro ehtoko zae pyra Ritonõpo toehse ypoko.
 Ahno apoitoh tyrise eya japoitohme.
⁷ Kohtãko ase, yryhmara Ritonõpo ehtohme.
 Yrome onetara imehnõ mana.
 Kohtãko ase opore repe,
 yrome zae ehtoh onyripyra mã toto.
⁸ Jesemary tapuruse eya, ytopyra jehtohme.
 Jesemary tõ tonẽse eya ikohmamyry a.
⁹ Ymõkomory emero tupuxihkase eya,
 ime jehtopõpyry tonahkase roropa eya.
¹⁰ Ypipohnõko mana emero rokẽ poe jenahkatohme.
 Kure ehtoh eraximary ya touse roropa eya, otyro mity oury samo.
¹¹ Yzehno toehse ynororo, tyahse sã ywy;
 topekarama jekaroase.
¹² Tysoutatu tõ tonehpose eya etonatohme ymaro.
 Nono ahkãko mã toto;
 tõsesarise mã toto ytapyi zomye.

Turumekase ywy wekyry tomo a, jepe tomo a roropa

- ¹³ “Turumekapose ywy Ritonõpo a wekyry tomo a.
 Imepỹ nono põme exiketyme jyrĩko jepe tõ mana.
¹⁴ Wekyry tomo a turumekase ywy,
 jepe tõ tuenikehse mã toto ypoko.
¹⁵ Ytapyi tao tynyhse aexityã juaro pyra sã mã toto;
 ypoetory tõ roropa ytapyi tao imepỹ nono poe aepyhpyryme jekarõko mã toto.
¹⁶ Ypoetory kohmãko ase repe onetara mana,
 ‘Ajohpãme sã kuakorehmako,’ karyhtao ro eya.
¹⁷ Ytary tymoke mana ypyty a, typoxine pyra;
 nuriame ase jakorõ tomo a.
¹⁸ Poetohti tõ yse pyra mã toto;
 jeunohnõko mã toto jowomyryhtao.
¹⁹ Jepe tõ mã yse pyra ipunaka,
 imehnõ pyno exiase repe,
 yrome jepeme pyra toehse mã toto.
²⁰ Ipihpyryme rokẽ toehse ywy tupunataẽ.
 Orihsasaka toehse ywy.
²¹ Oenupunako ypoko, jepe tomo, Ritonõpo a tapurose jexiryke.

22 Oty katohme yyryhmãko matou, yyryhmary sã Ritonõpo a?
Penekehpyra hmatou sam kamexipory poko ya?

Jewomane isene mana

23 “Kure ya exiry jomiry poko wenikehpyra ahno ahtao,
pape pokona tymerose ahtao roropa!

24 Kure roropa exiry jomiry tymerose ahtao kurimene ke xũpu pokona te, topu pokona
roropa, jũme ehtohme!

25 Ynara zuaro ase: Jewomane isene mana;
etyhpyryme oehnõko mana jewomase sero nono pona.

26 Ypihpyry tonahkase ahtao ro tyrohsẽ ke,
ynara zuaro ase: sero joko ao Ritonõpo enẽko ase.

27 Ywy roro jenuru ke nymyry mokyro enẽko ase,
mokyro waro exĩko ase rahkene.

Moro sehxo ywy yronymyryme!

28 Typoremãse exiase ynara karyke oya xine:

‘Otãto mokyro sam kamexipõko sytatou?
Ipokoino rokẽ moro popyra ehtoh toehse eya.’

29 Yrome Ritonõpo tapemã zuno ehtoko.

Moro ke popyra exiketõ wãnohnõko Ritonõpo mana.

Tuaro ehtoko, Apiakane nae mana,
kymarokõ apiakãko mana.”

20

*Zopaa tõturuse ropa
(Jo 20)*

1 Morarame Zopaa, Naama pono tõturuse. Ynara tykase ynororo:

2 “Jo, jerehnõko mase;
torëtyke jexiryke axĩ oezuhnõko ase.

3 Jupokaryke oya jyhvirõko mase,
yrome oezukuru waro ase zae ehtoh ke.

Popyra exiketõ tãkye ehtoh axĩtao rokẽ mana

4 “Ynara zuaro mase, moino ro nexiase,
ahno exipitotopõpyry poe sero nono po etyorõmara mana:

5 Popyra exiketõ axĩtao rokẽ tãkye exĩko mã toto.

Okynã pyra tãkye toto ehtoh enahnõko ropa mana.

6 Tõnuhse ynororo ahtao kakoxi, kapu aka samo, zupuhpyry akurũ aka,

7 jũme tonahkasẽme exĩko mana oruno samo.

Mokyro waro exiketõ ipoko zuaro pyra exĩko mã toto.

‘Otara toehse mokyro?’ ãko.

8 Osenehto sã osenepyra exĩko ropa mana, koko osenehtopõpo sã, jũme onenepyra
ehtohme.

9 Popyra exikety onenepyra exĩko imehnõ mana,
esary po exĩko.

10 Imõkomohpyry ekarõko ropa imũkuru tõ mana
tymõkomokãkara a, inematonanopyhpyry,
inapoihpyry imehnõ enekunohtopõpyry ke.

11 Zokokõ nuaseme aexihpyry, jamihme roropa,
okynã pyra nonome exĩko mana.

Popyra ehtoh opi orihmatõ itunety sã exĩko

- 12 “Popyra exikety a, popyra ehtoh anusasame mana.
Tunuru zopino moro zonēnōko mana.
- 13 Týtary ao ikurākāko mana, tompore mana, emepory jamaro exiryke.
- 14 Yrome imeīpo zuakuru ao zehnāko mana.
Itū exīko, opi orihmatō itunety samo.
- 15 Mokyro popyra exikety enarutāko mana, mōkomo kurā tomatonano hse ahtao eya;
morohne oūko Ritonōpo mana zuakuru ae.
- 16 Okoi epity ētoh samo;
moro opi mokyro orihmāko mana.
- 17 Iporiry tō azeite ke pehme onenepyra
ekurehnōko popyra exikety mana, suhsu onēpyra,
ano zenī onenahpyra roropa mana.
- 18 Emero tymōkomory rumekāko mana.
Toerohtamitu nomōko mana.
Tytinerū poko ehsaromepyra exīko mana, enara.
- 19 Tymōkomokākara tyrohmanohpose eya,
mame tuenikehse ynororo toto poko,
imepỹ tapyī tapoise eya esē winoino tytapyīme,
yrome tytapyī onyripyra tokurehse ynororo.
- 20 Tākye nymyry pyra mana tymōkomory poko;
itamurumehxo ise ro exikehpyra mana.
- 21 Emero rokē apoiry kuhnōko mana,
yrome imōkomory enahnōko mana.
- 22 Imehxo toehse ynororo ahtao popyra ehtoh epona epukāko mana;
totapase sã exīko mana toetuarimaryke.

Zehno Ritonōpo ehtoh tukuāse popyra exiketō pona

- 23 “Ah notuhno tuesapare ehtohme!
Mokyro zehno toehtoh ke mokyro wānohnōko Ritonōpo mana;
konopo sã mokyro zehno Ritonōpo ehtoh oehnōko mana epona.
- 24 Epanohtao tapema kurimene risē wino
osepynanohtohme, pyrou ke tuosēme exīko mana ipotyry metau risē ke.
- 25 Moro pyrou oūko mā toto ĩpary wino, tūtāko
mana zemime imunuru ke. Mame enaroxitapānōko mana.
- 26 Imōkomory emero inapoityã tonahkasēme
exīko mana. Apoto ke, ahno onyripyra aexihpyry
ke, tyahkasēme exīko mana itapyī taōkō maro.
- 27 “Popyra exiketō rypyry enepōko kapu mana,
sero nono owōnōko mana toto hxirotohme.
- 28 Moro ēmepory ae zehno Ritonōpo ehtoh tukuāse ahtao epona xine,
itinerū imōkomory roropa tonahkasēme exīko mana, emero porehme.
- 29 Senohne rīko Ritonōpo mana popyra exiketō pona;
moro kurākāko mana, epehpyryme popyra exiketō epehmatohme.”

21

*Tozuhse ropa toto Jo a
(Jo 21)*

Ahno maro oseosezuhpyra ase

- ¹ Mame tozuhse ropa Jo a, ynara tykase:

2 “Jemuhkehkary se awahtao xine, jotururu etatoko rokene.

3 Penekehpyra ehtoko jotururuhtao oya xine;
imeïpo tōtyhkase jahtao jurōko matose ise awahtao xine.

4 Ahno maro oseosezuhpyra ase,
morara exiryke typenekehse ywy.

5 Kuenetoko osenuruhkatohme,
oemary tyritoko otarykō pona.

6 Josenetuputyryhtao senohne jehtopōpyry poko oserekohmāko ase
tykytyky āko joko porehme.

Popyra exiketō eremiāko, oseahmāko roropa

7 “Oty katohme popyra exiketō isene exikehpyra nae toto?
Oty katohme tymōkomoke exīko toh nae?

Tamuhpōme exīko roropa toh nae?

8 Tumūkue exīko mā toto, typakōke roropa,
isene ro mā toto, mokaro wātary enetohme tymaro xine.

9 Itapyī tao imehnō zuno pyra mā toto,
onuānohpyra roropa Ritonōpo mana.

10 Eky tō, pui tōkehko amonohkara emūkuāko mā toto,
enurūko mā toto mynyhkara.

11 Imūkuru tō tururume ytōko mā toto kaneru poenō samo,
pyhseky āko mā toto tātākyemarykōme.

12 Eremiāko mā toto,
oseahmāko roropa mā toto eremiatoh ke, pāteru tō ke, rira tō ke, rue tōkehko maro.

13 Popyra exiketō kure ehtoh apoīko mā toto, kurehxo ehtoh ke roropa,
orihnōko mā toto torētyke pyra,
etuarimara roropa mā toto.

14 “Moro sã toto ahtao ro Ritonōpo a ynara āko mā toto:

‘Yna inomoko torētyke pyra;
zuario se pyra ynanase onyripohpyry tō poko.

15 Onoky mokyro, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, eahmapotohme yna a?
Oty me kure yna otururu eya?’

16 Popyra exiketō ynara āko mā toto:

‘Toerohse jexiryke yronymyryme tytineruke toehse ywy, tymōkomoke roropa, emero.’
Yrome moro omi zae pyra mana ya.

Ah mokyro iirypyryme exikety tuānohsēme nexino

17 “Otara ahtao popyra exiketō ezuru tozehse nexiase?

Otara ahtao toiro popyra exikety tonahkase, tuānohse Ritonōpo a, zehno toexiryke?

18 Otara ahtao popyra exiketō typahse Ritonōpo a tiriiku akumuru samo,
tiriiku pihpyry sã roropa tarose ahtao tyryrykane a?

19 “Ynara āko matose: ‘Ahno mūkuru wānohnōko Ritonōpo mana jū rypyry emetakame.’
Yrome zae exiry jumy tuānohse ahtao iirypyry emetakame zomory zuaro ehtohme.

20 Ah mokyro iirypyryme exikety tuānohsēme nexino, sam katohme,
popyra ehtoh zehno Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ehtoh waro ehtohme!

21 Yrome, toorihse ynororo ahtao, aorihtyã esao ynororo ahtao, oty kara mana tyekyry
atasamary poko.

22 Ahno Ritonōpo Jamihmehxo Exikety amorepāko nae, kapuaōkō apiakaryhtao eya?

23 “Ahno nae tākye exiketomo, jamihme, torētyke pyra toorihthkō poko,

tymõkomoke tahtao xine ro orihnõko mã toto,

²⁴ tyrohsẽke pyra, kure rokene.

²⁵ Mãpyra imehnõ tyoro sã mã toto, tãkye ehtoh onukuhpitopyra, orihnõko mã toto sam karyke tukurohtao xine.

²⁶ Yrome oxisã etyhyryme orihnõko mã toto.

Tonẽse toto ahtao oxisã tyõtosẽme exĩko mã toto moromoro tõ maro.

Jepe tomo, jemuhkehkara matose

²⁷ “Õsenetupuhtohkõ waro ase.

Popyra jekarõko matose, zuaro ase.

²⁸ Ekaropõko matose:

‘Otoko mokyro imehxo exikety tapyiny seromaroro, tyrypyhyke exikety tapyiny?’

²⁹ “Ytoketõ maro oturupyra ro mexiatose?

Aomirykõ imeimehnõ poko onetara ro mexiatose?

³⁰ Ynara ekarõko mã toto:

‘Tohne toehse Ritonõpo ahtao, mame ahno tuãnohse ahtao eya, popyra exikety epãko mana;

typynanohsẽme exĩko mana.

³¹ Mokyro onyhxiropyra imehnõ mana inyrihyry xihpyry poko.

Mokyro onepehmara imehnõ mana zae pyra inyrihyry emetakame.

³² Mokyro ekepyry tarose ahtao zonẽtoh pona, erase tõ moroto eraximãko mã toto.

³³ Ahno tuhkãkõ miu motye mokyro ekepyry ekahmãko mã toto, tomeseke sã ekepyry enyhtõko eutary aka,

mame zohzohme sã nono ãmãko mã toto etapurutohme.’

³⁴ “Jepe tomo, jemuhkehkasaromepyra matose,

õmirykõ emero ajohpe rokẽ mana.”

Aoturutopõpyry oseruaono

22

Jo 22–27

*Eripaze oturutopõpyry ropa oseruaono aehtopo
(Jo 22)*

Tyrypyhyke mase pitiko rokẽ pyra

¹ Mame Eripaze, Temã pono tõturuse ropa, ynara tykase:

² “Ahno tuarohxo ahtao ro ipunaka, Ritonõpo akorehmaneme ehsaromepyra mana.

³ Tãkye exĩko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety nae ajohpe pyra ehtoh poko awahtao?

Zae rokẽ awahtao emero onyriry poko, Ritonõpo akorehmãko nae?

⁴ Awãnopryhtao Ritonõpo a, okohmaryhtao apiakatoh taka, Ritonõpo eahmaryke oya awãnohnõko nae? aomiry omipona oexiryke roropa?

⁵ Arypyra. Tyrypyhyke oexiryke pitiko rokẽ pyra, onyrihyry tõ popyra ikuhpõme roropa exiryke, awãnohnõko Ritonõpo mana.

⁶ Axĩtao rokẽ otinerũ mekaroase imehnõ ononory põkomo a repe, yrome zupõ tapoise oya,

tupoke pyra toto tynomose oya, oepehmapotohme ropa eya xine.

⁷ Tuna onekaropyra mexiase tapotũkehse exiketomo a,

tonahsẽ onekaropyra mexiase omise exiketomo a roropa.

⁸ Ajamitunuru ke, imehxo oexiryke roropa nono esẽme toehse mase.

⁹ Poetõpo tõ winoino ijamitunuru tomatonanohe oya,

pyt̃po t̃o anakorehmara mexiase ipunaka.

¹⁰ Morara exiryke seromaroro popyra ehtoh tuhke āpurūko mana, mōtoino rokē enaroxitapānōko mase.

¹¹ Tykohmāse opona, osenuhmasaromepyra mexino, tuna zueme toehse opona.

Popyra exiketō esemary ae oytory se hma?

¹² “Ritonōpo kaehxo mana kapu ao; zopikoxi osenuhmāko mana xirikuato tō pona, kae kuhse kehko ahtao ro kyaa xine.

¹³ Yrome ekaropōko mase:

‘Oty waro Ritonōpo nae?’

Akurū tō xinukutumākō moroto mana, irānao.

Otāto kuapiakator̃ko nae?’

¹⁴ Jo, kuenesaromepyra xine Ritonōpo ekarōko mah akurū xinukutumākō pokoino, kapu kuroko aytoryhtao?

¹⁵ “Popyra exiketō esemary ae oytory se hma?

Moino ro tynyrirykō popyra onyrikehpyra toh nexiase.

¹⁶ Mōtoino rokē toorihse toh nexiase, tarose samo tuna zueme exikety a.

¹⁷ Ynara tykase toto Ritonōpo a:

‘Yna inomoko torētyke pyra!’

Ynara tykase roropa:

‘Oty rīko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety nae kypoko xine?’

¹⁸ Yrome Ritonōpo a, popyra exiketō tapyī tō pehme tyrise mōkomo kurā ke, naeroro mokaro omiry zae pyra mana ya.

¹⁹ Popyra exiketō enahkary eneryke zae exiketomo a exianāko mā toto tākye toexirykōke, toto eunohnōko mā toto,

²⁰ popyra exiketō mōkomory enahkary eneryke tyaa xine.

‘To! Myhene! Kuepetōkara tonahkase mā toto!’

āko mā toto.

Osepeme exiko Ritonōpo maro

²¹ “Jo, osepeme exiko Ritonōpo maro, oepekara sā mokyro onyripyra exiko, morarame kure rokē orīko ropa mana.

²² Otatōme exiko āmoreparyhtao Ritonōpo a, aomiry ikurākako okurohtao.

²³ Oeramary ropa ahtao Jamihmehxo Exikety a osekumuru po, popyra ehtoh enahkaryhtao oya atapyī tao emero porehme,

²⁴ otinerū uuru tōkehko pyno nymyry pyra awahtao, morohne tomase ahtao oya nakuaka,

²⁵ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety uurume sā exīko mā oya, parata kurāme sā roropa itamurume oya exīko mana.

²⁶ Morarame atākyemāko mase Ritonōpo poko, enaromyra exīko mase ajoajohpākarama oexiryke.

²⁷ Ōtururu eya etāko mana,

ōmihpyry ae ro onekarory tō enehnōko mase ekarotohme eya.

²⁸ Onyryry tō emero kure rokē exīko mana.

Saereme exikehpyra exīko mana oesemary ae.

²⁹ Epyrypaketō ime pyra tyrīko Ritonōpo mana.

Yrome epyrypara exiketō pynanohnōko mana.

³⁰ Opynanohnõko Ritonõpo mana popyra ehtoh poko pyra awahtao, zae ehtoh poko rokẽ exikehpyra awahtao.”

23

Tozuhse ropa Jo a (Jo 23–24)

Zuaro jexiry se ase otoko oseporỹko ha Ritonõpo maro

- ¹ Yrome tozuhse Jo a, ynara tykase ynororo:
² “Seroae ro Ritonõpo kerekeremãko ase;
 pusuh kakehsaromepyra ase.
³ Zuaro jexiry se ase otoko oseporỹko ha imaro;
 jytory se ase esaka,
⁴ oturuse jehtoh poko, ekarotohme zae jehtopõpyry poko emero porehme.
⁵ Zuaro jexiry se ase Ritonõpo omiry poko,
 jezuhtoh se roropa ase eya.
⁶ Otarame tyjamitunuru ke yporemãkãko mana.
 Otarame arypyra!
 Ynara enetupuhnõko ase:
 jotururuhtao jomiry etãko mana.
⁷ Ajohpe pyra exiketyme ase.
 Otarame osekarõko ase emero porehme inetaryme.
 Mame jũme rokẽ iirypyryme pyra jekarõko mana.

Ritonõpo zupĩko ase

- ⁸ “Ritonõpo zupiryhtao ya xixi tũtatoh wino, moroto pyra mana;
 jytoryhtao xixi omõtoh wino, onenepyra ase.
⁹ Toerokuru poko ynororo ahtao inikahpozakoxi, ikurenaka roropa, moroto onenepyra ekurehnõko ase.
¹⁰ Yrome jytojytory waro mana ipunaka;
 tukuhse jahtao eya, uuru kurã sã exĩko ase ineneryme.
¹¹ Esemary ae ytõko ase,
 inenepohpyry ya ekahmãko ase aomiry omipona,
 zae ehtoh esemary onurumekara ase.
¹² Anamonohpyra ase Ritonõpo nyripohpyry omipona jehtoh poko;
 ise Ritonõpo ehtoh sehxo hano, ypenetatoh se jehtoh motye.

Jyrĩko Ritonõpo mana tõsenetupuhstopõpyry ae ro

- ¹³ “Tyriry se Ritonõpo ehtoh rĩko mana,
 tõsenetupuhse ynororo ahtao tyritohme, onytyromara imehnõ mana.
¹⁴ Tõsenetupuhtoh ritohme ymaro tyrĩko mana etyhpyry pona.
 Imehnõ riry se aehtoh tuhke rĩko roropa mana.
¹⁵ Morara exiryke orẽnõko ase ãpataka.
 Moro poko osenetuputyryhtao enaromỹke exĩko ase.
¹⁶⁻¹⁷ Ikohmamyry a tonurẽkara sã tyrise ywy;
 yrome Ritonõpo Jamihmehxo Exikety mã jerehpõko mana,
 ikohmamyry a jerehpopyra mana.

24

Ematonanohnõko popyra exiketõ mana

- ¹ “Oty katohme ãmepyyry onymenekara Ritonõpo Jamihmehxo Exikety nae ahno apiakatohme, zae ehtoh ekarotohme typoetory tomo a?

² Ahno nae tosary ehpio menuru syryhmãko zumohxo tynonory ritohme.
Kaneru tō ematonanohnōko toky tō maro toto ritohme.

³ Jumētu tō arōko mā toto poetōpo tō eky tomo,
pui mūkuru apoīko mā toto pytŷpo eky, tineru, inapoihpyry axītao rokē epehmapotohme
ropa.

⁴ Tymōkomokākara onewomara mā toto,
toto anakorehmara mā toto zae ehtoh apoitohme eya xine.
Tytineruke pyra exiketō erehnōko mā toto, tururume toto ytotohme, otonētohme.

Tymōkomokākara enekunohnōko popyra exiketō mana

⁵ “Tytineruke pyra exiketō, jumētu tō tosēke pyra exiketō sā,
ytoytōko mā toto ona poro tonahsē zupiry poko typoenō napyryme.

⁶ Tytineruke pyra exiketō toerokurukō se mā toto popyra exiketō poetoryme, uwa tō
epery apoiry poko.

⁷ Tātyke pyra mā toto oxiōtotohme koko,
tupoke pyra roropa mā toto osewomatohme kuenime toehse ahtao.

⁸ Ypy tō po tohxikasēme exīko mā toto, konopome ahtao,
eutary zupīko mā toto moro taka omōtohme osesaritohme.

⁹ Poetōpo tō pitiko apoīko popyra exiketō mana, tynamotome toto ritohme.
Tymōkomokākara poenō apoīko roropa mā toto jūkō nepehmary epehpyryme.

¹⁰ Tupoke pyra exisasaka ytoytōko mā toto tupoke pyra toexirykōke,
omise exīko mā toto aerokurukohtao tiriiku anymyry poko.

¹¹ Azeitona tō akurihmōko mā toto azeite ritohme,
uwa tō purihmãko roropa mā toto uwa eukuru ritohme, popyra exiketō poetoryme.
Yrome orihnōko mā toto tutuna zehnarykōke aerokurukohtao.

¹² Tapurose aexityā, orihsasaka exiketō roropa kohtāko mā toto tātakorehmapotohkōme
repe.

Yrome onetara Ritonōpo mana.

Iirypyrymākomo, etapananomo, omato komo

¹³ “Popyra exiketō saereme ehtoh se pyra mā toto.

Toto esemary ao emero, inyiriry poko emero rokē poko ahtao saereme ehtoh se pyra mā
toto.

¹⁴ Ahno etapane owōnōko mana tōmehse ahtao tytineruke pyra exiketō etapatohme.
Mame tykohmāse ahtao omatome exīko mana.

¹⁵ Imeimehnō nohpo poko exikety kokonie pukuro eraximāko
tōmyty zōtōko mana onenepyra imehnō ehtohme.

¹⁶ Koko, imehnō tapyī taka omōnōko omato kō mana.

Ytoytopyra mā toto saereme ahtao, saereme ehtoh se pyra toexirykōke.

¹⁷ Saereme ehtoh zuno mā toto.

Yrome ikohmamyryhtao enaromyra mā toto.”

Zopaa otururu ropa
(24.18-25)

Popyra exiketō enahkāko Ritonōpo mana

¹⁸ “Popyra exiketō tarosēme exīko mana tuna zueme exikety a.

Popyra inonorykō ripōko Ritonōpo mana,
oehpyra ropa mā toto tutupikō pona erohse uwa tō poko.

¹⁹ Newe tuname exiry sā xixime ahtao, axitū toehse ahtao, moro sā iirypyryme exiketō
tonahkasēme exīko isene exiketō nonory po.

²⁰ Mokaro poko wenikehnōko jēkō roropa mana.

Tyhmokasēme exīko toto moromoro tomo a,

tonahkasēme exīko mā toto wewe aepukahpyry samo.

²¹ Morohne exīko mana pytȳpo tō anakorehmara toto exiryke, nohpo tō emūkuahno pyno pyra roropa aexirykōke.

²² Tyjमितunuru ke popyra exiketō enahkapōko Ritonōpo mana; tyripōko mana,

mame tyrypyhpyke exiketō orihnōko mana.

²³ Imehnō ewomāko Ritonōpo mana isene ro, yrome toto onenekehpyra mana.

²⁴ Axītao rokē orēpyra exīko popyra exiketō mana.

Mame axī sā aremānōko mā toto onahpoty samo, tiriiku sā roropa tysahkase ahtao.

²⁵ Onoky sero jomiry zae pyra ekarōko nae?

Onoky ajohpe jekarōko nae?

Moro joturutopōpyry zae mā ipunaka.”

25

Piutate oturutopōpyry oseruao

(25.1-6)

Zae rokē ehsaromepyra sytatose Ritonōpo neneryme

¹ Mame Piutate, Sua pono a tozuhse, ynara tykase:

² “Ritonōpo jamihme mana.

Imehxo aexiry senetupuhtone;

Ritonōpo poe osepeme emero kapuaōkomo.

³ Inenyohtyā tukuhse imepyny a tuhke toto ehtoh waro ehtohme?

Ahno nae epona Ritonōpo ezuru saerehkara ro nae?

⁴ Zae rokē ehsaromepyra sytatose Ritonōpo neneryme.

Ahno nae, sero nono po tyrypyhpyke pyra exiketyme?

⁵ Ritonōpo a nuno roropa saerehkarahme sā mana.

Xirikuato tō roropa saerehkarahme sā mana.

⁶ Naeroro otara āko nae ahno poko, maikuato sā exiketyme?

Otyme kure sytatou mukuku sā exiketō Ritonōpo a?”

26

Jo oturutopōpyry Piutate netaryme

(26.1-4)

¹ Mame Jo a tozuhse, ynara tykase ynororo:

² “Piutate, jamihme pyra ase,

tapotūkehse ywy.

Ohkato toehse mase jakorehmase!

³ Emese kure mase imepỹ akorehmary poko zae ehtoh waro ehtohme.

Tuarohxo oehtoh ke putupyra exikety ysā exikety amorepāko mase!

⁴ Onoky a takorehmase mano otururu poko, moro samo?

Onoky zuzenu poe morohne poko ekarory waro mexino?”

Piutate oturūko ropa oseruaono

(26.5-14)

Ritonōpo jamitunuru imehxo ehtopo

⁵ “Aorihtyā zuzenu tō tykytyky āko mā toto enaromỹke toexirykōke, tunakuaōkomo nono zopino.

⁶ Ritonōpo a aorihtyā esary totapuruhmakase mana;

apuru pyra mana, morohne enēko mana.

⁷ Kapu tyrise Ritonõpo a amerehmã epoe, inikahpozakoxi.
 Sero nono tyhwyme sã tyrise eya amerehmã po.
⁸ Tuna rĩko mana akurũ aka, xinukutume ehtoh taka.
 Yrome moro akurũ tō ohpahpyra mã kehko omoxi tuna ahtao ro.
⁹ Nuno ěmyty oxiõtõko mana akurũ ke zumome ahtao.
¹⁰ Saerehkatoh apiakãko mana ikohmamyry wino,
 parihmã ke tymerose tuna konõto pokona.
¹¹ Xikihme exiketõ, kapu apõ tō enaroximaryhtaoy eya oserehnõko mã kehko,
 tykytyky ãko mã kehko enaromyke toehtohkõke.
¹² Tyjमितunuru ke tuna konõto kuremãko mana.
 Tuaro toehtoh ke ihpory Raape tonahkapose eya.
¹³ Pũ katoh ke kapu tukurãkase Ritonõpo a,
 tomary ke Okoimo epakety totapase eya.
¹⁴ Yrome moro enetupuhpotoh pitiko rokẽ mã kehko, puti puti katoh sã rokẽ inyriry
 waro kuehtohkõme.
 Ijamitunuru nymyry imehxo ehtoh waro ehsaromepyra ahno mana.”

27

*Jo oturutopõpyry tope tomo a
 (27.1-12)*

Zae jehtoh poko oturukehpyra ase

¹ Mame Jo tõturuse ropa, ynara tykase:
² “Jomiry etapõko ase Ritonõpo Jamihmehxo Exikety netaryme,
 zae jyriry se pyra mã ynororo,
 itunety rokẽ ekarõko ya mana, ukurohtaka.
³ Ritonõpo poe oseremãko ro jahtao,
⁴ zae pyra ehtoh oturupyra exiko ase,
 ajohpe exipyra roropa ase.
⁵ ‘Zae mexiatose jyhxiroyhtaoy,’
 kara ase jũme.
 Isene ro jahtao, zae rokẽ jehtoh poko kakehpyra ase.
⁶ Etyorõmara ase,
 zae rokẽ jehtoh poko oturukehpyra ase, ehxiropyra jexiryke ukurohtao.

Jepetõkara wãnopry se ase Ritonõpo a

⁷ “Ah jepetõkara emero popyra jyriry se exiketomo tuãnohse nexi toto popyra exiketõ
 samo, iirypyrymãkõ samo.
⁸ Oty kure ehtoh eraximãko Ritonõpo waro pyra exiketõ nae aorihthoh toehse ahtao?
⁹ Popyra ehtoh toehse ahtao eya xine,
 kui karyhtaoy takorehmapotohkõme
 aomirykõ onetara exiko Ritonõpo mana.
¹⁰ Atãkyemara mã toto Ritonõpo poko,
 oturupyra roropa mã toto Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a.
¹¹ “Ãmorepatorỹko ase Ritonõpo Imehxo Exikety jamitunuru poko,
 mokyro Jamihmehxo Exikety osenetupuhtoh ritoh ekarõko ase oya xine.
¹² Yrome ãmoreparykõ se pyra matose ya, morohne tonese oya xine exiryke.
 Morara exiryke oty katoh putupyra exiketõ sã sekere ãko matou?”

*Zopaa oturutopõpyry asakoropanemano
 (27.13-23)*

Popyra exiketō wānohnōko Ritonōpo mana

- ¹³ “Popyra exiketō, imehnō ryhmananō wānopyry poko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a ekarōko ase oya.
- ¹⁴ Ipoenō emitapānōko mā toto, imūkurukō tuhke toto ahtao ro orihnōko mā toto etonatoh poko;
- ¹⁵ akoīpyry isene ro exiketō tyrohsē ke orihnōko mā toto. Mame ipytīpyrykō xitara exīko mā toto tyniokō hnamotohme.
- ¹⁶ “Parata itamurume apoiryhtaō eya, nono samo, upo roropa apoiryhtaō eya kaetoko exikety samo,
- ¹⁷ imepī zae ehtoh poko exikety moro upo amurūko mana, mame ajohpe pyra exikety moro parata esēme exīko mana.
- ¹⁸ Popyra exikety wewe xihpyrymā ke tapyi amōko mana. Okynā pyra exīko mana, arakaku nyrihpyry samo, tupito erase nyrihpyry sā roropa tupito po.
- ¹⁹ Etyhpyryme ataxikāko mokyro mana itamurume tineru esēme mā repe, yrome typakase ropa ynororo ahtao pake itinerū tōtuenikase.
- ²⁰ Popyra ehtoh mokyro pona oehnōko mana tuna zueme exikety samo. Koko tarosēme exīko mana tyryrykane konōto a.
- ²¹ Itapyī tae tarosēme exīko mana tyryrykane jamihme exikety a xixi tūtatoh wino.
- ²² Tyryrykane konōto ahno ryhmāko yronomyryme toeparykō se ahtao ro.
- ²³ Tururume ytōko mana torehse toexiryke, jamihme exiryke emero enahkāko mana.”

28*Tuaro ehtoh kure kuhse mana
(Jo 28)**Otyro kurā emero enēko sytatose*

- ¹ Nono ahkatoh nae parata outohme, osa tō nae roropa uuru zahkatoh tonō ikurākatohme.
- ² Kurimene tōkehko touse mana nono ae, topu tō poe metau osenēko, tuname tyrise ahtao apoto ke.
- ³ Tymaro xine ezuru arōko ahno mana nono zopikoxi; moroto xinukutumao uuru tōkehko zupīko mā toto.
- ⁴ Moe pata tō poe eutary ahkāko mana, ahno esahpokoxi, morotona ahno ytopyry ipunaka. Toiroro erohnōko mana tyhwyme, kywyh āko mana.
- ⁵ Epoe tiriiku ahtāko tupito tō po nono po, yrome zopino emero tyxihkase sā mana, tykararahse.
- ⁶ Topu tō ao sapira tō nae mana, nono ao uuru nae roropa mana.
- ⁷ Osema eutary aka nono aka onenepyra piano tomo, morohne onenepyra kurumu tomo roropa.
- ⁸ Moro osema ae ytopyry kaikuxi tamuru tomo, imehnō onokyro tō orēpyra exiketō roropa, osekatoh komo.
- ⁹ Topu tō tūpore exiketō ahkāko ahno mana. Ypy tō akohnōko mā toto aryhnaka imity tō ritohme.
- ¹⁰ Eutary tō ahkāko mā toto topu tō aka, otyro kurā emero enēko mā toto.

11 Ahkãko mã toto tuna enatyry tõ pona,
morohne osenepyra aexityã enehnõko mã toto saereme ehtoh aka.

Tuaro ehtoh typyne exikety sã mana

12 Yrome otoko tuaro ehtoh enẽko sytatou?

Otoko zuaro ehtoh tukurãkase nae?

13 Tuaro ehtoh typyne exiry waro pyra ahno mana,
moro onenepyra roropa mã toto sero nono po.

14 Tuna konõto zueme ehtoh ynara ãko sã roropa:

“Tuaro ehtoh yna maro pyra mana,” ãko.

15 Tuaro ehtoh osepekahsaromepyra mana uuru ke te, parata ke roropa.

16 Uuru kurã motye mana,

topu kurã motye roropa typyne tuaro ehtoh mana, akata te, sapira tomo, enara.

17 Uuru motye tuaro ehtoh kure mana, kutehi kurã motye roropa.

Uuru risẽ kurano ipune pyra mana tuaro ehtoh epehmatohme.

18 Korau motye, kyrixtau motye, morohne motye tuaro ehtoh kure mana rupi tõ motye,
perora tõ motye roropa.

19 Topazio motye Etiopia poe, uuru kurã roropa;

moro motye kuhse tuaro ehtoh mana.

Otoko tuaro ehtoh nae? Ritonõpo rokẽ zuaro

20 Oty poe tuaro ehtoh oehnõko nae?

Otoko na zuaro ehtoh seromaroro?

21 Tuaro ehtoh onenesaromepyra isene exiketõ mã emero porehme.

Torõ tõ roropa, pohpohme ytoytoryhtao tuaro ehtoh onenesaromepyra mã toto.

22 Aorihthoh roropa enahkatoh maro ynara ãko sã mã toto:

“Tuaro ehtoh poko imehnõ otururu totase rokẽ yna a,” ãko.

23 Ritonõpo rokẽ zuaro mana tuaro ehtoh esemary poko.

Ynororo rokẽ tuaro ehtoh esary waro mana.

24 Sero nono etyhpary tõ eneryke eya,

emero osa tõ enẽko mana,

sero nono põkõ nyryry roropa emero enẽko mana.

25 Tyryrykane jamitunuru tokarose ahtao eya,

tuna konõto zumo ehtoh tymerose roropa ahtao eya,

26 tõmiry omipona konopo tyripose ahtao eya,

tyryrykane esemary tyripose roropa ahtao eya,

27 morohne toehse ahtao tuaro ehtoh tonese eya,

tukuhse roropa eya, “Kure mana,” tykase ynororo ipoko.

28 Ynara tykase ynororo ahno a:

“Tuaro oexirykõ se awahtao xine,

Imehxo Ritonõpo Ehtoh enetupuhtoko aomiry omipona oehtohkõme;

zuaro ehtoh enetuputyry se awahtao xine popyra ehtoh irumekatoko.”

Etyhparyme Jo oturutopõpyry

29

Jo 29–31

Jo esemary pona Ritonõpo saereh katopõpyry

¹ Mame Jo tõturuse ropa, ynara tykase:

² “Pake ehtopõpyry poko penetãko ase, towomase jehtopõpyry Ritonõpo a!

³ Morarahtao jesemary pona saereh tykase Ritonõpo,

ezuru ae ytoase ixinukuturu htoko.

- ⁴ Moro ěmepýry tō ae kure rokē exiase,
osepeme jehtopōpyryke Ritonōpo maro ytapyĩ towomase nexiase.
⁵ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ymaro nexiase,
ypoenō roropa tytapyĩke toh nexiase ytapyĩ pūto.
⁶ Ytapyĩ tao suhsu nae nexiase pitiko rokē pyra, azeite roropa,
azeitona zoko tō roropa tahtase topu tō rānao.
⁷ Toytose jahtao oximōtoh taka apiakatoh tao, typorohse jahtao juize tō maro,
⁸ nuasemākō tātapiakase toh nexiase jesemary etapuruhmakatohme jytotohme,
tamuhpomākō roropa towōse toh nexiase.
⁹ Ahno tuisary tō tymynyhpāse toh nexiase,
sekere kara toehse;
¹⁰ tamuximehxo exiketō mynyhme toehse tuisamehxo jekaroryke eya xine.

Papame exiase tymōkomokākara a

- ¹¹ “Jotururu etaryhtao imehnomo a kure rokē tyripose ywy eya xine,
jenenanō tōturuse kure ypoko.
¹² Tymōkomokākara takorehmase ya takorehmarykō se exiketomo,
poetōpo tō pyno exiase, towomaneke pyra exiketomo.
¹³ Kure rokē tyripose ywy etuarimaketomo a,
pytýpo tō tātākyemase takorehmarykō poko ya.
¹⁴ Zae rokē exiase imehnō poko, ajohpe pyra
roropa exiase. Upo amururu sã torēnase exiase zae rokē imehnō riry poko.
¹⁵ Tonurākara enurume sã exiase, pupume exiase ahmitahpyryme exiketomo a.
¹⁶ Jūme exiase tymōkomokākara a; ewomaneme
exiase imehnō nonory poe aepyhpyamo a.
¹⁷ Imehnō ryhmananō jamitunuru tonahkapose ya, iiryhmatyã typynanohse ya.

Jomiry etaryke eya xine otato nexiase toto

- ¹⁸ “Ynara osenetuputyase:
‘Okynahxo isene ro exīko ase.
Imeĩpo orihnōko ase ytapyĩ tao jetū pyra, tãkye rokene.
¹⁹ Wewe sã exiase tymise exikety,
imity tō ytōko tuna pona,
amoriry tō tohxikase mã kehko konopo ke.
²⁰ Kure rokē jekātōko imehnō mana,
ywy jamihme exikehpyra exīko ase, orēpyra exiketyme roropa.’
²¹ Imehnō turuse ya ahtao, otatōme toh nexiase mynyhme rokene.
Tomeseke sã jomiry totase eya xine.
²² Tōturukehse jahtao jezuhpyra toh nexiase.
Osenetupuhnōko rokē toh nexiase jomihpyry poko.
Konopo sã jomiry nexiase etananomo a.
²³ Toto zamaro jomiry nexiase,
konopo oepyry sã tupito esē zamaro eina pyra ro ahtao.
²⁴ Tōseahmase ywy mokaro maro, typenekehse aexityã kurākō eraximary poko.
Otarame jēmyty eneryke tyya xine tōseanahtose nexiase toto.
²⁵ Mokaro tuisaryme sã exiase,
toto esemary menekāko,
toto nyriry menekāko roropa.
Toto maro tuisa sã exiase tysoutatu tō maro,
toto arōko etonatoh taka;
toto emuhkehkāko roropa exiase ihnamoryhtao.

30

Mokaro ahno jeunohnōko mā toto

¹ “Yrome seromaroro ahno poetomehxo exiketō jeunohnōko mā toto.

Jūkō toerokurukō waro pyra toh nexiase.

Akīme exiketyme toh nexiase.

Toto anaropopyra jexihpyryme kaikuxi tō maro jeky tō kaneru tō pynanohtohme.

² Tupunatāse exiketomo,

jamihme pyra mā toto, erohsaromepyra exiketomo.

³ Torēse aehtyamo,

tomitapāse tuhke toexirykōke, toetuarimase toto.

Tykohmāse ahtao ahno esaka pyra ytōko mā toto otyro mity enahse, takyhse exiketomo.

⁴ Otyro ary apoīko mā toto, wewe pihpyry roropa,

imity tō enahnōko repe, tonahsēme pyra aexityamo.

⁵ Taropose toh nexiase ahno a, ikohtary ke omato tō aropory samo.

⁶ Eutary ao tōsesarise toh nexiase, eutary tahkase ahtao eya xine ypy tō pokona.

⁷ Itu htao kui tykase toto onokyro tō samo,

itu zopikoxi toytose toto oximōme.

⁸ Popyra exiketomo, tosehke pyra, tynonory poe taropose toto.

⁹ “Yrome seromaroro jeunohnōko ipoenō mā toto toremiarykō ke.

Inypoihtorykōme rokē ase.

¹⁰ Nuriame rokē ase eya xine.

Ameke rokē exīko mā toto ywino.

Oehnōko mā toto ituh kase jēmyty pona.

¹¹ Tyjamihkehse jexiryke Ritonōpo a,

takorehmaneke pyra tyripose roropa jexiryke eya

itamurumehxo yzehnotokō yyryhmāko toto.

¹² Mokaro, popyra exiketō, osetapase oehnōko mā toto,

tururume jaropōko mā toto.

Jenahkary kuhñōko mā toto.

¹³ Epasaromepyra ase mokaro poeino,

jenahkary kuhñōko mā toto.

Takorehmaneke pyra ase ipunaka mokaro poremākatohme.

¹⁴ Japurū tō tahkatopōpyry ae omōnōko mā toto.

Patāpo rānao pohkane konōto sã osemāko mā toto ypona.

¹⁵ Tonaroxitapāse ywy.

Ime jehtopōpyry tonahse, tarose sã tyryrykane a. Tymōkomoke jehtopōpyry tonahse akuru ehtopōpyry samo.

Zehno exikety sã yyryhmāko mase

¹⁶ “Seromaroro typenekehse ywy isene ro jehtoh poko;

sam katoh a typoremākase ywy.

¹⁷ Koko ahtao yzehpyry jetū mā ipunaka.

Jetū jehtoh enahpŷme mana.

¹⁸ Jesenary tapoise Ritonōpo a jamihme samo,

jupō anānonohpopyra nexiase.

¹⁹ Ikurepato htaka tomase ywy eya.

Typahsēme sã rokē ase, nono sã rokene, oruno sã roropa.

²⁰ “Ritonōpo, kohtāko ase oya, jakorehmatohme,

yrome jezuhpyra mase.

Oturũko ase oya, yrome onetara mase.

²¹ Yryhmaneme toehse mase, ajamitunuru ke yrohmanohpõko mase.

²² Tyryrykane konõto ke jaropõko mase, tyryrykane jamihme exikety ke jemajemãko mase mya, xiaro ropa.

²³ Jarõko mase aorihtyã esaka, zuaro ase.

Morotona isene exiketõ ytõko mã toto emero porehme.

²⁴ Oty katohme orutuame aexihpyry maro osetapãko mah?

Atakorehmasaromepyra mana ipunaka.

‘Ypyno exiko,’ ãko rokẽ mana.

²⁵ Otaramẽ xitara exiase imehnõ etuarimaketõ maro?

Otaramẽ tytineruke pyra exiketõ pyno nymyry pyra exiahse?

²⁶ Tãkye jehtoh eraximãko exiase,

yrome popyra ehtoh toehse;

saerehkatoh eraximãko roropa exiase,

yrome xinukutume sã toehse.

Kuakorehmako ajohpãme samo

²⁷ “Torẽtyke ase jetuhxo jexiryke,

oseremasaromepyra ase;

kokoro rokẽ etuarimãko ase.

²⁸ Jytoryhtao emynymãko ase,

ẽmepyyry xinukutume sã toehse,

xixi saerehkaryke pyra;

ahno rãnao owõnõko ase ajohpãme sã jakorehmapotohme.

²⁹ Jomiry pusuhkatoh emynymakety sã mana,

toiroro exikety samo, kaikuximo omiry samo, awexituruze omiry sã roropa.

³⁰ Ypihpyry xinukutume exiõko mana,

joko axitũ exiõko mana oxirohnõko.

³¹ Torẽnase exiase eremiatoh tãkye etary poko, rue tõ maro, rira tõ roropa.

Yrome seromaroro ihnamory rokẽ etãko ywy,

ahno xitãko rokẽ rahkene.

31

Jukukuru se ase Ritonõpo a zae ikuhtoh ke

¹ “Jomihpyry etapoase ya ro imepỹ nohpo onenepyyra jehtohme ipoko ipenetaryino.

² Moro jomihpyry omipona pyra toehse jahtao, oty rĩko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety nae juãnohtohme?

Oty ke kuepehmatorỹko nae kynyrirykõ emetakame.

³ Popyra ehtoh enehpõko mana, iiryhmatoh roropa popyra exiketõ wãnohtohme.

⁴ Ynyriry emero waro Ritonõpo mana.

Jytojytory enẽko roropa mana.

⁵ “Popyra ehtoh poko exipitopyra exiase,

imehnõ onenekunohpitopyra roropa exiase.

⁶ Jukukuru se ase Ritonõpo a ikuhtoh ajohpe pyra exikety ke.

Zae rokẽ jehtoh enẽko mana.

Imehnõ kyryry poko penetapitopyra exiase

⁷ “Zae ehtoh poko turumekase ahtao ya, iirypyryme jehtoh poko typenetase jahtao imepỹ kyryry tapoise ahtao ya,

⁸ ah imehnõ notuhno toto ynarykahpyry epery poko.

Ah ynarykahpyry enahno toto.

⁹ Typenetase jahtao imepỹ pyty poko,
tõtonẽse jahtao itapyĩ omõtoh enery poko,

¹⁰ moro sã jahtao ah ypyty imepỹ namotome nexino.

Ah imehnõ ipoko nexĩ toto.

¹¹ Moro popyra ehtoh tyrise ahtao ya,
zae exiry tapiakase jahtao,

joorikyry ke tuãnohse roropa jahtao,

¹² moro rypyry apoto konõto sã exiry, tapyi zatyry samo, popyra ipunaka, ýkyryry tõ kurã emero enahkatohme.

Jũme sã zae exiase

¹³ “Tykerekereemase jahtao ypoetory a zae oturuase imaro moro kurãkatohme atae yna ehtohme.

¹⁴ Moro sã pyra jahtao otara ykary Ritonõpo a tapiakase jahtao eya?

Otara ezuhnõko ha tõturupose jahtao Ritonõpo a ynyrihpyry poko?

¹⁵ Ritonõpo ro, Yrihpono ypoetory tõ Rihpõme roropa mana.

¹⁶ “Tymõkomokãkara anakorehmakehpyra exiase, pytỹpo tõ roropa ixitarykohtao aetu-
arimarykohtao.

¹⁷ Toiroro otuhpyra exiase,
tonahsẽ ekaroase poetõpome aexityamo a.

¹⁸ Toto pyno exiase ypoenõ pyno jehtoh samo,
pytỹpo tõ towomase roropa ya nexiase.

¹⁹ Ahno eneryhtao ya orihnõko, kuenime toehse exiryke, tupoke pyra axitunety ke
exiryke,

imepỹ tytineruke pyra exikety tonese ahtao ya tãtyke pyra,

²⁰ upo axitunety ekaroase eya kaneru hpoty risemy, jeky tõ poe.

Tãkye toehse ynororo toahmase ywy eya yronomyryme.

²¹ Poetõpo tyyryhmase ahtao ya takorehmase jahtao juize tomo a,

²² ah japory tõ tytahkase nexino,

ah japory tõ touse nexĩ kehko ymotary tõ poe.

²³ Morohne onyripitopyra exiase juãnopyry Ritonõpo a zuno jexiryke,
ytosaromepyra exiase mokyro Imehxo Exikety ãpataka.

Moino ro anamonohpyra exiase Ritonõpo omipona

²⁴ “Uuru onyripitopyra exiase Ritonõpo myakãme, ipoko penetatohme orẽpyrahxo je-
htohme.

²⁵ Epyrypapitopyra exiase itamurume tineru esẽme jehtoh poko, itamurume tineru
apoiry poko roropa ya.

²⁶ Xixi enease saereme ahtao, nuno roropa enekure kapu kuroko aytoryhtao,

²⁷ yrome toto oneahmapitopyra exiase ukurohtao ro, tokare pyra roropa.

Jemary onypohpyra exiase toto eahmaryme.

²⁸ Morohne tyrise ahtao ya iirypyryme jexiry Ritonõpo Imehxo Exiketyme pyra ekaro-
ryke ya,

mame tuãnohsẽme jexiry rahkene.

Emỹpopyra exiase

²⁹ “Atãkyemapitopyra exiase jepetõkara etuarimary poko, mokaro ryhmatopõpyry poko
roropã.

³⁰ Oturupitopyra exiase Ritonõpo a mokaro etapapotohme.

³¹ “Ypoetory tõ zuaro mã toto imehnõ toahmase

ya, kure tōtuhse toto tōsē kurano ynekarohpyry eya xine.

³² Imepỹ nono poe aepyhpyã jarao onynomopyra exiase osema tao ěmehtohme, osa ekaroase eya xine nyhtohme ytapyĩ tao.

³³ Azahkuru jehtopōpyry ononēpitopyra exiase, imehnō sã pyra.

³⁴ Imehnō omiry zuno pyra exiase;

Otonēpyra exiase ytapyĩ tao,

mynyhme pyra exiase ykerekeremary kurūke eya xine.

Jomiry etyhpyry

³⁵ “Jomiry etary sehxo hano imehnomo a!

Oturukehnōko ase zae jehtopōpyry poko;

jezukuru sehxo hano Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a!

Jyhxirotah tymerose ahtao moro enery se exiry.

³⁶ Morohne yriry ymotary po epyrypakety samo,

jupuhpyry pona morohne yriry roropa parimã samo.

³⁷ Ritonōpo a ynyrihpyry emero ekarory, ěpataka xikihme jexiry, ihximyra, tupuehme kara.

³⁸ “Ynonory onematonanohpyra exiase esē wino.

Tomatonanohse ahtao ya,

³⁹ otyro epery tonahse ahtao ya topehke pyra,

ipoko aerohtyã onepehmara jahtao,

tomitapākaposē toto ahtao ya,

⁴⁰ ah omoxino tō nahtano tiriiku myakãme, ātarykahme roropa sewata myakãme.”

Ynara rokē sero Jo oturutopōpyry.

Eriu oturutopōpyry

32

Jo 32–37

¹ Zae rokē toehtoh poko oturukehpyra Jo nexiase. Morara exiryke epe tō oseruaōkō tōturukehse toto, onezuhpyra toehse toh nexiase.

² Yrome moroto imepỹ orutua nexiase, esety Eriu, Parakeu mūkuru, Puze ekyry, Rão ekyryme roropa. Tohne toehse Eriu nexiase Jo poko, zae rokē tōsekarose ynororo exiryke, zaěkara sã Ritonōpo ekaroryke roropa eya.

³ Mokaro roropa, Jo epe tō oseruaōkō zehno roropa nexiase, Jo onezuchsaromepyra toto exiryke. Morara exiryke zae pyra Ritonōpo tokarose sã eya xine.

⁴ Toraximase Eriu a aporo, etyhpyryme rokē tōturutohme, tamuhpōmehxo mokaro exiryke.

⁵ Yrome Jo ezukuru waro pyra mokaro ehtoh eneryke tyra, tohne toehse Eriu rahkene.

Eriu oturupitory

(Jo 32–33)

Jamihmehxo Exikety Zuzenu tuaro kamexipōko

⁶ Mame Eriu, Parakeu mūkuru, Puze pary ynara tykase:

“Poetome ro ase, amarokō tamuhpōmehxo matose.

Morara exiryke enaromỹke exiase,

josenetupuhtoh ekarory oya xine zuno exiase.

⁷ Ynara osenetuputyase:

Ah mokaro tamuhpomākō noturũ toto,

tuarohxo mã toto, ase.

⁸Yrome tuzenuke ahno mana,
Ritonõpo Jamihmehxo Exikety Zuzenu tuaro kamexipõko mana.

⁹Tuarohxo exipyra sytatose tamuhpõme toehse rokẽ kuahtao xine,
ahno nae, zae ehtoh waro pyra ro tytamuhpopãse toto ahtao.

¹⁰Naeroro etatoko pahne jomiry.
Josenetupuhtoh ekarõko roropa ase.

Ritonõpo rokẽ Jo ezuhnõko mana

¹¹“Õtururukõ eraximase, mokyro ezuhtho oya xine etatohme repe.

Omi kurã tymenekase ahtao oya xine,

¹²õmirykõ etãko rokẽ exiase.

Yrome Jo osenetupuhtoh onytyromara mexiatose,
aomiry onezuhpyra tokurehse mexiatose.

¹³‘Tuaro toehse ynanase,’ kasaromepyra matose.

Ritonõpo rokẽ, ahno kara, Jo ezukuru waro mana.

¹⁴Mokyro onezuhpyra jexiry asã xine.

Yrome amaro xine oturũko Jo nexiase ymaro pyra.

Josenetupuhtoh ekarory se ase

¹⁵“Jo, moxiã oseruaõkõ tõturukehse toto,
mynyhme toehse toh mana.

¹⁶Tymynyhpãse mã toto, sekere kara toehse.

Eraximãko ro hano oturupyra toto ahtao?

¹⁷Arypyra! Ezuhtoh ekarõko ase seromaroro.

Oturũko ase josenetupuhtoh moro poko.

¹⁸Itamurume nae ase oturutohme,
mynyhme ehsaromepyra toehse ywy.

¹⁹Oturupyra jahtao otarame ehmõko ase eukuru ã samo, eukuru jehnahpyry ke pehme
exikety samo.

²⁰Oneahtopyra toehse ywy,
jotururu se hano jetuhkopyra ehtohme.

Josenetupuhtoh ekarory se ase.

²¹Zae rokẽ oturũko ase, ajohpe pyra ipunaka,
opyrypara xine ase ipunaka.

²²Jepyrypany waro pyra ase,
moro riryhtao ya, axĩ juãnohnõko Ritonõpo mana.

33

Josenetupuhtoh ekarõko ase

¹“Naeroro, Jo, etako pahne jomiry,
otato exiko jotururu poko.

²Tõsenetupuhse ywy,
josenetupuhtoh ekarory se ase oya.

³Topohme josenetupuhtoh ekarõko ase oya,
ajohpe pyra ase.

⁴Ritonõpo Zuzenu a tyrise ywy,
Ritonõpo Jamihmehxo Exikety oseremaryke isene ase.

⁵“Kuezuhko jezukuru waro awahtao.

Ezuhtoh anonohko osezuhthohme.

⁶Ritonõpo a oxisã sytase;

ywy roropa ase orino risemy.

⁷ Morara exiryke juno pyra exiko;
 ākurihmory se pyra ase.

Zae rokē oehtoh ekarōko mase

⁸ “Ōmiry etase ynara karyhtao oya:

⁹ ‘Iiryppyryme pyra ase, popyra ehtoh poko pyra jexiryke ipunaka.

Zae rokē ase; azahkuru pyra ipunaka

¹⁰ Ritonōpo ikonehmāko rokē mana etonatohme ymaro.

Topekarama jekarōko mana.

¹¹ Upupuru tō tymyhse eya keti tō ke.

Jenekehpyra roropa mana ynyriry emero enetohme.’

Ritonōpo otururu osehta mana

¹² “Yrome ynara āko ase oya:

Azahkuru mase, tynyrihpyry ahnomākō motye Ritonōpo mana.

¹³ Oty katohme Ritonōpo hxirōko mah, ynara karyke:

‘Tykerekeremary kyaa xine onetara mana?’

¹⁴ Osehta oturūko Ritonōpo mana,
 yrome otato pyra syfatose.

¹⁵ Koko, nyhtoh po, tynyhse kuahtao xine yronymyryme, osenehtoh ae, aosenepotoh ae
 roropa,

¹⁶ oturūko Ritonōpo mana ahno a ipanary aka,
 enaroximāko mana.

¹⁷ Oturūko mana ahno a iiryppyrykō rumekatohme, epyrypara toto ehtohme roropa.

¹⁸ Morararo ahno pynanoohnōko mana orihpyra ehtohme, kuetapara xine imehnō
 ehtohme.

Kukurākatorỹko Ritonōpo mana

¹⁹ “Toitoina ahno wānohnōko Ritonōpo mana kure pyra ehtoh ke, jetū itamurume ehtoh
 ke, okynahxo roropa.

²⁰ Mokyro kurākara omise pyra exīko mana,
 tonahsē tompore exikety enery se pyra exīko mana.

²¹ Punatānōko mana, osenahkāko mana,
 ipihpyryme rokē exīko mana,
 jehpyry tō osenēko mā kehko;

²² orihsasaka mana,
 okynā pyra ekepyry arōko mā toto zonētohme.

²³ “Otarama ipynanoohnōko Ritonōpo nenyokyhpyry mana.

Tuhke miumākō nae inenyohtyamo.

Ahno amorepāko mā toto zae ehtoh riry poko.

²⁴ Ipyno tahtao oturūko mana Ritonōpo a:

‘Imyhpokako ropa, orihpyra aehtohme!

Sero mana ipynanohtoh ehehpyryme.’

²⁵ Mame ekurākāko ropa mana,

jamihme zoko exīko ropa, nuaseme exiketyme samo, poetome toehtopōpyry samo.

²⁶ Aotururuhtao Ritonōpo a, etāko mana.

Tākye toehtoh ke Ritonōpo eahmāko mana.

Ritonōpo zamaro exīko roropa mana, zae exikety ehtoh samo.

²⁷ Ynara āko mana imehnomo a emero:

‘Iiryppyryme exiase, zae pyra ehtoh poko exiase.

Yrome juānohpyra Ritonōpo nexiase.

²⁸ Typynanohse exiase eya orihpyra jehtohme.
Saereme ehtoh enēko ro ase.’

²⁹ “Morohne emero rīko Ritonōpo mana kyaa xine.
Mame tyrizomōko ropa mana.

³⁰ Kuorihmapopyra xine mana.

Naeroro isene ro sytatose saerehkatoh enetohme kyaa xine, saerehkatoh ao isene
kuehtohkōme.

³¹ “Seromaroro, Jo, otato exiko;
oturupyra exiko jotururuhtao ro.

³² Ezuhtoh nae awahtao, kaxiko ya, tākye jexiry zae oehtoh enetuputyryhtao ya.

³³ Yrome arypyra ahtao mynyhme rokē exiko jomiry etatohme.

Āmorepāko ase tuaro oehtohme.”

34

Eriu oturutopōpyry ropa

(Jo 34)

¹ Eriu tōturuse ropa, ynara tykase:

² “Tuaro exiketomo, tamorepase exiketō roropa, etatoko ke jotururu.

³ Tōsē kurā waro sytatose tompore ahtao kyaa xine, ahno omiry etaryhtao kyaa xine
zae aomiry ehtoh kuhnōko sytatose.

⁴ Naeroro seromaroro Jo ehtoh poko satamorepatone zae ehtoh waro kuehtohkōme.

Azahkuru pyra Ritonōpo mana ahno poko

⁵ “‘Zae rokē ase,’ āko Jo mana;

‘Ya zae ehtoh onyripyra Ritonōpo mana,’
ekarōko roropa mana.

⁶ Ekaropōko mana:

‘Otyme kure ajohpe jotururuhtao, azahkuru jekaroryhtao?
Kure pyra ase, ekurākapỹme, iirypyryme pyra jahtao ro.’

⁷ “Sero nono po imepỹ pyra mana Jo sã exikety.

Eya Ritonōpo kerekeremary tupime pyra mana, tuna enyry samo.

⁸ Popyra exiketō maro ytoytōko mana,
zae pyra exiketō maro oximōnōko roropa mana.

⁹ Ynara āko roropa mana:

‘Toiparo rokē mana Ritonōpo zamaro ehtoh kukuruhtao kyaa xine.’

¹⁰ “Seromaroro, tuaro exiketomo, jomiry etatoko.

Azahkuru ehtoh rīko Ritonōpo nae?

Ritonōpo Jamihmehxo Exikety zae pyra ehtoh onyripyra mana.

¹¹ Zae kuepehmatorỹko mana kynyrihpyrykō eheppyryme, kure kuehtopōpyrykō
emetakame.

¹² Ritonōpo Jamihmehxo Exikety popyra ehtoh onyripyra mana.

Zae ehtoh poko rokē mana imehnomo a emero porehme.

¹³ Onoky a tyjamihtanohse Ritonōpo nae?

Onoky omi poe kapuaōkō Esēme emero toehse roropa nae?

¹⁴ Ise Ritonōpo toehse ahtao, kuoserematohkō puxihkāko ropa mana;

¹⁵ moro toehse ahtao ahno emero orihnōko oximōme,
nonome exīko ropa mā toto.

Zae Ritonõpo mana jamihme roropa

16 “Seromaroro, Jo, tuaro awahtao jomiry etako, otato exiko.

17 Zae ehtoh se pyra Ritonõpo ahtao otãto senohne emero tõmiry omipona tyrĩko nae? Iirypyryme mokyro riry se hma,

zae Exiketyme ynororo ahtao ipunaka, Jamihme Exiketyme roropa mana?

18 Tuisa tõ wãnohnõko Ritonõpo mana, kowenume erohketõ roropa zae pyra toto ahtao, toto wãnohnõko mana popyra toto exiryke.

19 Kurehxo tuisame exiketõ onyripyra Ritonõpo mana, tamuximãkõ roropa, popyrahxo tymõkomokãkara onyripyra roropa mana, emero ahno tyrise exiryke eya.

20 Ahno orikyry otarame oehnõko mõtoino rokene, otarame onoa.

Eano mynyhpãnõko mana, mame orihnõko mokyro mana.

Takorehmane se pyra Ritonõpo mana tuisame exiketõ etapatohme.

21 Ynara exiryke kynyrirykõ emero enẽko mana.

Kuenetoryõko roropa mana ytoytõko kuahtao xine.

22 Osa pyra mana, otonẽtohme xinukutumehxo exikety, iirypyryme exikety otonẽtohme onenepyra Ritonõpo ehtohme.

23 Ëmepyry menekary se pyra Ritonõpo mana zae ahno apiakatohme, iirypyrykõ emero zuaro mana.

24 Tamoreparý se pyra roropa mana tuisamehxo exiketõ kuhtohme, toto enahkatohme, esarykõ ekarotohme imehnomo a.

25 Ynara exiryke, mokaro nyriy waro Ritonõpo mana; koko toto akohnõko mana, toto akurihmõko roropa mana.

26 Jarao, emero rokẽ neneryme, toto wãnohnõko Ritonõpo mana popyra exiketõ wãnopyry samo.

27 Irumekary se toehse toto exiryke, inyrirohpyry tõ omipona pyra toehse roropa toto exiryke.

28 Tymõkomokãkara kui tykamexipose eya xine Ritonõpo netaryme, aomirykõ totase eya, tykohmary takorehmatohkõme.

29 “Yrome Ritonõpo mynyhme toehse ahtao, ‘Popyra mana,’ kasaromepyra exiko imehnõ mana.

Tõmyty tonẽse ahtao eya takorehmaneke pyra kymarokõ exiry, towomaneke pyra roropa.

30 Moro toehse ahtao osewomara exiko sytatose popyra tuisa tõ winoino, kowenume toto exiko, kynonorykõ ryhmatohme.

Popyra ehtoh rumekãko mah?

31 “Jo, oorypyry epehpyryme oetuarimary ehtoh menetupuhno Ritonõpo ãpataka.

Õmiry etapõko mah eya oorypyry poko pyra ropa oehtohme?

32 Mekaropoase Ritonõpo a azahkuru oehtoh enepotohme oya?

Oorypyry tõ rumekary se mexino morohne poko pyra ropa oehtohme?

33 Ritonõpo nyriy se pyra awahtao, oty katohme ise oehtoh eraximãko mah inyriyryme? Omoro rokẽ ezuhnõko mase, ywy kara.

Kaxiko seromaroro, õsenetupuhtoh tonõ ekaroko yna a.

34 “Tuaro exiketõ atae mã toto emero,

zuaro se exiketõ roropa jomiry etaryke eya xine ynara ãko mã toto:

35 ‘Jo zuaro pyra exikety sã oturũko mana;

sekere ãko rokẽ mana.

36 Aomiry etaryhtao kyya xine enetupuhnõko sytatose:

ajoajohpe exikety sã rokẽ ezuhnõko mana.

³⁷ Jo tyrypyhpyke mana, tyrypyry rumekary se pyra roropa mana.

Kynetarykõme Ritonõpo kerekeremãko mana.

Sekere kakehpyra mana Ritonõpo hxiroryme, zae pyra Ritonõpo ekaroryme.’ ”

35

Oseruao Eriu oturutoh ropa (Jo 35)

¹ Mame ynara tykase Eriu:

² “Jo, zae pyra mase, zae rokẽ exiketyme osekaryhta Ritonõpo a.

³ Ynara kary Ritonõpo a zae pyra roropa mana:

‘Ritonõpo, jetũ exĩko mah yrypyry poko jahtao?

Otyme kure ya yrypyry poko pyra jexiry?’ ãko mase.

⁴ Oezuhnõko ase,

oepe tõ ezuhnõko roropa.

Popyra oehtoh Ritonõpo onyryhmara mana

⁵ “Kakoxi osenuhmako kapu enetohme akurũ tõ roropa.

Kaehxo mã kehko omoty.

⁶ Oorypyry poko awahtao Ritonõpo Kapuaõ onyryhmara mase.

Itamurume popyra awahtao ro, ‘Oty’ kara mana,

sam kamexipopyra mase eya.

⁷ Kure ehtoh riryhta oya, moro ke Ritonõpo anakorehmara mase.

Okyryry se pyra Ritonõpo mana ipunaka.

⁸ Oorypyry poko awahtao imehnõ ahno rokẽ etuarimãko.

Ahno rokẽ akorehmãko roropa mase kure ehtoh poko awahtao.

⁹ “Tyryhmase ahtao itamurume kohtãko etuarimaketõ mana.

Takorehmane kohmãko mã toto, typynanohtohkõme jamihme exiketõ winoino.

¹⁰ Yrome eramara ropa mã toto Ritonõpo a, tyrihpõkomo a.

Ijamitunuru ekarõko mokyro mana, koko ahtao.

¹¹ Yrome eramara ropa mã toto Ritonõpo a, tamorepase tahtao xine ro eya, torõ tõ motye, onokyro tõ motye roropa.

¹² Takorehmane kohmãko toh mã repe.

Yrome toto epyrypyryke onezuhpyra Ritonõpo mana, popyra roropa toto exiryke.

¹³ Yrome zae pyra mana ynara kary Ritonõpo poko:

‘Onetara mana, onenepyyra roropa Ritonõpo mana, Jamihmehxo Exikety.’

Tuaro pyra exikety sã sekere ãko mase

¹⁴ “Jo, Ritonõpo onenepyyra oexiry ekarõko mase.

Yrome penekehpyra exiko eraximary poko;

oehtoh poko zuaro mana.

¹⁵ Popyra ehtoh poko exiketõ onuãnohpyra Ritonõpo, ekarõko mase.

Irypyrykõ poko oty kara roropa,

ekarõko roropa mase.

¹⁶ Oturukehpyra oexiry toiparo rokẽ mana.

Oturũko mase itamurume repe,

yrome tuaro pyra exikety sã sekere ãko mase.”

36

Eriu oturutopõpyry asakoropane
(Jo 36–37)

- ¹ Mame tõturuse ropa Eriu. Ynara tykase:
² “Jo, penekehpyra exiko, ajohpame samo.
 Oturutoh nae ro ase ekarotohme oya zae Ritonõpo ehtoh poko.
³ Tuaro jehtoh pitiko rokẽ pyra mana.
 Moro ke enetupuhpõko ase oya zae Ritonõpo ehtoh poko, Jyrihpono.
⁴ Ynekarory emero ajohpe pyra mana;
 ywy, oturukety amaro, tuaro exiketyme ase.

Ewomãko Ritonõpo mana, ahno wãnohnõko roropa

- ⁵ “Jamihmehxo Ritonõpo mana!
 Imehnõ onyhtomara mana.
 Emero ehtoh waro mana.
⁶ Okynahxo isene ro iirypyrymãkõ onyripopyra mana,
 zae rokẽ tymõkomokãkara rĩko roropa mana.
⁷ Zae ehtoh poko exiketõ ewomãko Ritonõpo mana,
 tuisame toto ripõko mana,
 jũme tuisamehxo toto ripõko mana.
⁸ Yrome äpuruhpyry taka tõmase ahno ahtao,
 tymyhse toto ahtao keti ke, eary panõ ke roropa etuarimatohme,
⁹ moro toehse ahtao mokaro enetupuhpõko Ritonõpo mana,
 inyrihpyrykõ pokoino tuãnohsẽme exiko mã toto, iirypyrykõ emetakame, toto epyry-
 paryke roropa.
¹⁰ Otatõme ahno ripõko Ritonõpo mana, enaroximatoh ekaroryhtao eya xine,
 iirypyrykõ rumekapõko roropa mã eya xine.
¹¹ Ritonõpo omipona toto ahtao, eahmaryhtao roropa eya xine, ewomanekõ nae exiko
 mã toto,
 kure rokẽ exiko roropa mã toto toorihtokõ ponãmero.
¹² Yrome aomiry omipona pyra toto ahtao, orihnõko rokẽ mã toto tuaro pyra exiketõ
 samo,
 tuna akuohnõko mã toto aorihtyã esaka.

¹³ “Ritonõpo waro pyra exiketõ mã zehno exikehpyra tukurohtao xine, tuãnohse toto
 ahtao ro, takorehmanekõ onykohmara mã toto.

¹⁴ Zae pyra mã toto,
 Ritonõpo omiry omipona pyra, imeimehnõ poko mã toto.
 Naeroro orihnõko mã toto poetome ro toto ahtao.

¹⁵ Yrome etuarimatoh ke ahno amorepãko Ritonõpo mana.
 Popyra ehtoh eneryke enurukõ etapuruhmakãko mana enetupuhtohme Ritonõpo poko.

Etuarimãko mase popyra toehse oexiryke

¹⁶ “Jo, typynanohe mexiase Ritonõpo a popyra ehtoh wino,
 towomase mexiase eya torẽtyke pyra oehtohme.
 Okyryry otuhtoh kurã po rokẽ motukuase,
 tonahsẽ kurã menapyase.

¹⁷ Yrome seromaroro tapiakase mase,
 iirypyryme mase.

Naeroro tuãnohse mase onyrihpyry emetakame.

¹⁸ Tomeseke exiko imehnõ nekarory anapoipyra oehtohme zae ehtoh tyoromatohme;
 osenekunohpopyra exiko tineru ke.

19 Ākorehmane kohmary oya anakorehmara mana.
 Ajamitunuru anakorehmara roropa mana seromaroro.
 20 Ikohmamyry poko penetara exiko, ahno tō enahtoh poko.
 21 Etuarimāko mase popyra oehtoh pokoino.
 Tomeseke exiko eramara ropa oehtohme moro poko ropa.

Jamihme kuhse Ritonōpo mana

22 “Jamihme kuhse Ritonōpo mana!
 Onoky imehnō amorepary waro nae isamo?
 23 Ritonōpo onynamotomasaromepyra sytatose.
 Onyhxirosaromepyra roropa sytatose zae pyra ehtoh riry poko eya.
 24 Sero nono pōkō emero Ritonōpo eahmāko mā toto inyryry poko.
 Omoro roropa wenikehpyra exiko mokyro eahmatohme.
 25 Amekeino inyryry enēko sytatose, emero porehme.
 Osenuruhkāko sytatose inyryry kurā eneryke kyya xine.
 26 Ritonōpo imehxo kuhse mana.
 Zumo aexiry waro ehsaromepyra sytatose.
 Otāto jeimamyry nae ynororo?
 Moro onukuhsaromepyra sytatose.

Ritonōpo jamitunuru, imehxo aexiry roropa

27 “Tuna onuhmapōko mana nono poe esaka.
 Mame konopome moro ripōko mana.
 28 Akurū poe konopo oehnōko mana, nono ehxikatohme, ahno maro, enara.
 29 Akurū tō ytory waro pyra sytatose.
 Otāto konomeru panaikato exīko roropa kapu ao, Ritonōpo esao?
 30 Sapparahme nenenehkane aropōko Ritonōpo mana tomye.
 Yrome zue ao tuna konōto kuaō, xinukutume rokē mana.
 31 Moro sā tonahsē ekarōko Ritonōpo mana ahno a otuhtohme tuesapare ehtohme.
 32 Nenenehkane apoīko mana tomary ke topohme aropotohme tuotoh pona.
 33 Konomeru mā enaroximāko tyryrykane jamihmā oepyry poko,
 pui tō zuaro mā toto tyryrykane oehsasaka exiry poko.

37

1 Tyryrykane konōto oepyryhtao, jeano tuhāko itamurume,
 pyhseky kary se sā mā upuropuru winoino.
 2 Etatoko ke Ritonōpo omiry poko,
 aomiry konomeru sā tūtāko mā itae.
 3 Nenenehkane aropōko mana nono etyhpyry poe imepỹ etyhpyry pona, emero rokē
 pona roropa kapu zopikoko.
 4 Moromeīpo omi konōto osetāko mana, panaikato konōto, konomeru exiry samo;
 moro toehse ahtao nenenehāko ro mana.
 5 Ritonōpo omiry takararahāko mana;
 tyjamitunuru ke imehxo exiketō rīko mana,
 morohne onenetupuhsaromepyra sytatose.
 6 Aomiry omi poe newe epukāko konopo oepyry samo nono pona,
 konopo itamurume jamihme roropa enehpōko mana.
 7 Moro ke tehme ahno ripōko mana itapyīkō tao.
 Erohsaromepyra mā toto, zuaro toto ehtohme,
 moro tyrise eya.
 8 Onokyro tō omōnōko mā toto tosaka xine,
 moroto rokē tōtonēse mā toto.

⁹ Tyryrykane konōto oehnōko mana ikurenaeino, kuenime ehtoh oehnōko inikahpoe ino.

¹⁰ Pu katoh ke Ritonōpo a tuna akyhnōko mana jerume. Tuna zumō tūpore exīko mana jerume.

¹¹ Akurū tō atanonohnōko mana konopo maro, nenenehkane emāko mana kapu zopikoko.

¹² Ritonōpo omi poe, sapararahme ytōko akurū tō mana emero rokē ehtoh tonō pona. Ritonōpo nyripohpyry ae ro exīko mana, emero porehme, sero nono pona.

¹³ Konopo enehpōko Ritonōpo mana nono pona, toitoine ahno wānohtohme, kypyno xine toehtoh waro kuehtohkōme roropa.

Tuaro Ritonōpo ehtopo

¹⁴ “Etako pahne, Jo, osenetupuhko aporo Ritonōpo nyryry kurā poko.

¹⁵ Zuarō hma otāto nenenehkane tyripōko Ritonōpo nae akurū tō saerehkatohme?

¹⁶ Zuarō hma otāto akurū tō tyhwyme exīko nae kae?

Morohne mā enetupuhthohme tuarohxo Ritonōpo ehtoh poko.

¹⁷ Omoro axitū exīko mase oupō ao tyryrykane oehpyra ro ahtao isawā maro ikurenae,

¹⁸ Ritonōpo akorehmary waro mah kapu riry poko esaka, tūpore tyritohme metau samo?

¹⁹ Yna amorepako kure oturutohme eya, moro poko onenetupuhpyra yna exiryke.

²⁰ Ywy oseosezuhpyra ase Ritonōpo maro jenahkaporyino eya.

²¹ “Xixi osenepyra mana tonēse ahtao akurū tomo a.

Yrome saereme exīko ropa mana akurū tō tarose ropa ahtao tyryrykane a.

²² Inikahpozakoxi saereh āko mana uuru zemime exikety samo.

Ritonōpo saerehkatoh imehxo ehtoh eneryke eahmary se sytatose.

²³ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety jamihme kuhse mana, naeroro oehsaromepyra sytatose ipūtokoxi,

zae rokē mana, ahno onyryhmara mana.

²⁴ Morara exiryke zuno mā toto emero, yrome oty kara mana tuaro osekaroketō poko.”

Ritonōpo oturutopōpyry Jo maro

38

38.1–42.6

Ritonōpo otururu Jo a apitorymano

(38.1–40.2)

¹ Moromeīpo tyryrykane konōto wino tōturuse Ritonōpo, ynara tykase ynororo Jo a:

² “Ōtururu mā tuaro pyra oehtoh enetupuhpōko; onoky mahno, tuaro jehtoh onenetupuhpyra tyripōko mah?

³ Owōko ty xikihme orutuame awahtao.

Ekaropōko ase oya jezuhtohme oya.

Sero nono nyryhpyryme mana

⁴ “Otoko mexiahse sero nono tyrise ahtao ya?

Tuaro nymyry awahtao moro poko oturuko ya.

⁵ Onoky a sero nono zumo ehtoh tymenekase?

Onoky a morohne tukuhse, zuarō hma?

⁶ Oty po xikihmākō tyrise nā kehko sero nono apōme?

Onoky a topu konōto tyrise esaka epoehme sero nono ehtohme?

⁷ Moro ěmepýry ae senohne emero tyrise ahtao xirikuato tō toremiase toto oximōme. Ynenyohtyā tykohtase toto tākýe toehtohkōke.

⁸ “Onoky a tuna konōto tapuruse myahxo ytopýra ehtohme tonuruse ahtao sero nono wakuru ae?

⁹ Ya moro tuna konōto tyōtose akurū ke, ya ro moro tuna tyōtose ikohmamyryke.

¹⁰ Ehpiry tō tyrise ya, apuru tō ke tapuruse ya.

¹¹ Ynara tykase ywy eya: ‘Oehnōko mase tarona rokene, mya ytopýra mase.

Pohkane tō kaetokohxo exiketō mā etypohnōko kehko taro.’

Ozeino saerekatoh oehnōko nae, ikohmamyry roropa?

¹² “Jo, isene awahtao sero nono po ěmepýry tonehpose oya saereh kapitotohme?

¹³ Xixi tōmehkapose oya nae sero nono po popyra exiketō erehtohme toto ahpahpotohme aotonētohkō tae?

¹⁴ Saereme ppy tō ehtoh tonō enepōko mana jakanahmā kō roropa upo mirihmā samo aryhnao, imenuru sã roropa orino pokona.

¹⁵ Saereme ahtao zae pyra exiketomo a saeremehxo mana, toto akorekehkãko mana popyra ehtoh poko toexirykō se toto ahtao.

¹⁶ “Jo, ytopitopyra mexiase tuna konōto enatyry tō enese?

Zue aka tuna konōto kuaka ytopitopyra roropa mexiase?

¹⁷ Omōtoht tonō aorihtyã esaka tonepose oya imepyny a?

Moroto mā xinukutume konōto ikohmamyry enahpýme mana.

¹⁸ Sero nono zumo ehtoh waro hma? Kuezuhko morohne waro awahtao.

¹⁹ “Otokoino saerekatoh oehnōko nae?

Ozeino roropa ikohmamyry oehnōko nae?

²⁰ Ohpetu pona morohne ytory enepory waro hma, imeĩpo aropotohme ropa toto esyrýhmapitotopōpyry pona ropa?

²¹ Otarame morohne waro mase tamuhpōme oexiryke, pake tonuruse oexiryke sero nono onyripyra ro ahtao.

Onoky newe rineme exikety nae?

²² “Mytoase ykyryry newe kurãkatoh enese, konopoimo topu xikirimã kurãkatoh roropa?

²³ Morohne kurãkãko ase etuarimatoh ehtoh pona, etonatoht pona roropa.

²⁴ Mytoase xixi tūtatoht pona, tyryrykane exipitotoht pona roropa xixi tūtatoht wino?

Onoky konopo te, jeru tōkehko rineme nae?

²⁵ “Onoky a konopo esemary tyrise konopo itamurume oehtohme, onoky a tyryrykane esemary tyripose roropa tyryrykane konōto ytotohme?

²⁶ Onoky omi poe konopo oehnōko nae ona tonorē pona ahno esaka pyra?

²⁷ Onoky omi poe nono tonorē ehxikãko nae onahpoty ahtatohme?

²⁸ Tummyke konopo nae?

Otokoino tuna oehnōko nae otyro ehxikatohme?

²⁹ Onoky kuenimã jeru ěme nae, newe roropa?

³⁰ Onoky mokyro tuna tūpore rineme topu samo, ikuhpo eworĩko jerume aehtohme?

Kapu poko exiketō ytory poko zuaro hma?

31 “7me xirikuato tō mykyry waro mah eary ke, puripurikaneme, Oseruao Maria tō myhpokary waro roropa hma?

32 Xirikuato ēmepyrime maparukawa osenepory waro hma, Uusa Zumohxo arory waro mahno, Uusa Zumōkara roropa?

33 Xixi tōkehko Rihpō waro hma, nuno roropa xirikuato tō roropa Rihpō waro mahno? Morohne Rihpō waro hma sero nono po?

Onoky tuna emary waro nae konopome aehtohme?

34 “Ōmiry etapory waro hma kakoxi akurū tō a, konopo itamurume enehpotohme zueme tuna ehtohme opona?

35 Nenenehkane enepory waro hma aropotohme, ynara kaxīpo oya:

‘Taro ynanase ōmiry omipona ehtohme?’

36 Onoky a torō tō tuaro tyripose, ipi tomo a, poroporo roropa, zueme tuna kumary ehtoh ekarotohme?

Morararo onoky kuratiri orutua zurūko konopo oepory poko?

37-38 Onoky akurū tō kukuru waro nae?

Onoky konopo enehpory waro roropa nae nono ehxikatohme tūpore toehse ahtao?

Onoky okyno tō nahpāko nae torō tō roropa?

39 “Omoro hma kaikuxi tamuru tō nahpāko mah tuesapare ipoenō ehtohme,

40 tōtonēse toto ahtao tosao xine, eutary ao tykarimory eraximaryhtao eya xine?

41 Onoky torō tō nahpāko nae ipoenō xitaryhtao ynetaryme, toto ytoytoryhtao roropa tonahsē zupiry poko?

39

Onoky a onokyro tō tyrise tyotyoro?

1 “Otara ahtao poti tō ypy tō po exiketō enurūko nae?

Zuaro hma? Kapau tō enururu meneahse?

2 Toto nunory tō kukuru waro hma aroporyhtao eya xine enurutohme?

Zuaro roropa hma otara ahtao enurūko toh nae?

3 Ātykyry kuehme exīko tumūkuru enururuhtao; poa, sam kakehnōko mana.

4 Imūkuru tō wātāko, jamihme exīko ona po;

imeīpo mya ytōko mā toto oehpyra ropa ehtohme.

5 “Onoky a jumētu tō ona pōkō tymyhpokase tamoreme xine toto ytotohme, tosēke pyra exiketomo?

6 Ona tonorē ekaroase eya xine esarykōme ehtohme.

Nono sāme aexityā ekaroase roropa eya xine, esarykōme.

7 Panaikato kō etary se pyra mā toto pata tō myhto; toto onukuremasaromepyra mā toto, omoxinety puimatohme.

8 Otuhnōko mā toto ypy tō po, emero rokē otyro ahtaryhtao enahnōko mā toto.

9 “Pui orutua itu htaō toerokuru se exīko nae oekyme?

Oehnōko mokyro nae oeky tō esaka nyhse?

10 Mokyro myhnōko mah eary tō ke nono ahkatoh pokona, raxiteru pokona roropa nono poro itywyhmatohme?

11 Jamihme mana ajohpe pyra.

Yrome onyriry tupime exikety onyripyra mana, aerohtohme tyripose ahtao oya.

12 Tiriiku tōkehko anapoihpyry enehpōko mah eya atapyī taka?

Ōmiry omipona mokyro ehtoh enetupuhnōko mah? Naary!

13 “Awexituruze aporiry tō pohpoh āko mā toto axī sā repe.

Yrome onuhsaromepyra mā awexituruze tomo, sekonia sā pyra mana.

14 Mokyro awexituruze ehmokāko mana nono pona rokene,

ihmo axihnanohnōko isawā mana toto atahtohme.

15 Wenikehnōko mana pupu a akurihmory poko, onokyro tomo a itūtūmary roropa.

16 Ehmokāko mana yrome tuhmo a wenikehnōko

mana. Oty kara mana tyhmose ahtao.

17 Ya ro mokyro tyrise tuaro pyra exiketyme, tuaro ehtoh onekaropyra jexiryke eya.

18 Yrome tururume toytoryhtao axī ytōko mana.

Kawaru eunohnōko sā mana, epo ytokety maro.

19 “Jo, omoro hma kawaru rihpōme jamihme?

Ipymyry pokona irehkyxī tyripose oya?

20 Mokyro pyhseky kamexipōko mahno taparara samo, ahno erehtohme aryrykatoh ke?

21 Typenekehse ahtao nono ahkāko mā toto tupupurukō ke toytorykō se toexirykōke tururume etonatoh pona tyjमितunurukōke.

22 Enaromyra mā toto.

Oserehpyra roropa mā toto.

Tapema tō eneryhtao eramara ropa mā toto toorikyry zuno pyra toexirykōke.

23 Ēpozakuroko xine etakinakety sā pyrou ytōko mā kehko, warata tōkehko zemime mā kehko xixi ao.

24 Tywyh tywyh āko toytorykō se toexirykōke,

tururume ytōko mā toto, axiny.

Rue etoryhtao etypohsaromepyra mā toto.

25 Opore rueimo totose ahtao, aryrykatoh ke ezuhnōko mā toto;

moino etonatoh pohnōko mā toto,

soutatu tō tuisary kohtary etāko roropa mā toto.

26 “Piano ytōko nae,

pohpoh āko nae tamorepase oya exiryke,

aporiry tō pohpoh āko mana aytoryhtao ikurenaka?

27 Ōmiry eraximāko pianoimo nae tymỹ ritohme kaetokō po?

28 Esary topu tō po, kaetokō po.

Moroto topu kae ehtoh po tymỹ rīko mana jamihme samo.

29 Moro poe tykarimory enēko mana,

enurukō moino enēko.

30 Onokyro toorihse ahtao, moroto oximōnōko

piano tomo, munu ēnōko ipoenō mā toto.”

40

1 Mame ynara tykase Ritonōpo Jo a:

2 “Jo, ymaro oseosezukuru se mexiase azahkuru jehtoh kurākatohme.

Yrome Jamihmehxo Exiketyme ase;

seromaroro typoremāse osekarōko mah te, jezuhnōko ro mah?”

*Ritonōpo ezuhptōpyry Jo a
(40.3-5)*

³ Mame Ritonõpo tozuhse Jo a. Ynara tykase ynororo:

⁴ “Otara ãko ywy?

Oezuhsaromepyra ase.

Kurehxo mynyhme rokẽ jexiry.

⁵ Tymotyẽkase ywy jotururu sero poko.

Seromaroro ezuhtoh pyra ase ipunaka.”

Ritonõpo tõturuse ropa Jo a

(40.6–41.34)

⁶ Morarame tyryrykane konõto htae Ritonõpo tõturuse Jo a. Ynara tykase ynororo:

⁷ “Owõko ty xikihme seromaroro ynekaropory ezuhtohme oya.

⁸ Jyhxiroy se hma zae pyra jexiry poko, iirypyryme jehtoh poko, zae rokẽ õsekarotohme?

⁹ Ajamitunuru ekarõko mah yjमितunuru samo?

Õmiry ke konomeru riry waro mahno panaikato konõto, jomiry samo?

¹⁰ Morohne riry waro awahtao tuisamehxo oexiry enepoko, saeremehxo oexiry enepoko roropa, upo kurã amurutoh sã oya.

¹¹ Epyrypaketõ eneko;

toto zehno oehtoh zumakako epona xine toto tuarimatohme.

¹² Ajohpe pyra, epyrypaketõ eneko toto poremãkatohme, popyra exiketõ enahkatohme esarykõ po.

¹³ Zonẽko toto nono aka.

Imyhko roropa toto aorihtyã tõ esary ao.

¹⁴ Morohne riryhtao oya ywy roropa oeahmãko ase:

‘Ãmoreme orẽpyra mexino,’ ãko ase oya.

Ihpory Peemote kuremary waro hma?

¹⁵ “Onokyro Peemote eneko.

Ya tyrise ynororo oritopõpyry samo.

Onahpoty enahnõko mana pui samo.

¹⁶ Morararo ijमितunuru eneko, jaxiry pũ jamihme mã kehko, zuakuru pũ roropa!

¹⁷ Arokyry tanỹse ahtao tũpore mana, wewe amoriry samo, jaxiry tõ pũ roropa jamihme mã kehko.

¹⁸ Mokyro zehpyry tũpore mã kehko metau samo, jaxiry kurimene sã roropa.

¹⁹ Mokyro eneryhtao oya osenuruhkãko mase, ynyrihpyryme mã mokyro, jamihme roropa emero motye!

Ywy ro rokẽ, mokyro Rihpõme ase.

Morararo iporemãkapory waro ase.

²⁰ Onahpoty inapyry ahtãko mana ypy tõ po, moroto imehnõ onokyro tõ osemeikãko mã toto.

²¹ Ataxikãko mana omoxino zopikoxi, otonẽnõko mana sapisapiriimo htaka tuna ehpiuroko.

²² Omoxino tõ sã zerukumãnõko mã kehko, saukeiru tõ roropa.

²³ Enaromyra mana tuna kumaryhtao;

oserehpyra roropa mana tuna Joatão zuemehxo ahtao eunary pona.

²⁴ Onenukehkasaromepyra matose apoitohme;

onoky apoitoh riry waro nae mokyro apoitohme erẽnanohtohme?

41

Ihpory Rewiatã apoiry waro mahno?

¹ “Onokyroimo Rewiatã apoiry waro mahno oka ke?

Inuru mykyry waro mahno eary ke?

² Eutary aka eunary ae eary riry waro hma,
jematary posohkary waro mahno oka konōto ke?

³ Emyhpokapōko ropa nae oya?

‘Ajohpāme samo ypyno exiko,’ āko nae oya?

⁴ Tōmiry etapōko nae oya toerohtohme opoetoryme, toorikyry ponāmero?

⁵ Imaro osemeikāko mano torō pitiko maro osemeikary samo?

Oekyme imyhnōko mano opoetory tō osemeikatohme imaro?

⁶ Mokyro ekamōko mah kana anŷnanomo a?

Ipū sahkatohme?

⁷ Warata tō emary waro mahno ipihpyry wotohme?

Zupuhpyry pokona tuotoh waro mahno pyrou potyry tō ke kana wotoh samo?

⁸ Ikuhko oemary ke mokyro apory, itemuhmako toiro, moro onyrizomopyra mase,
jūme wenikehpyra exīko mase moro oesekatoṗpyry poko eya.

⁹ “Mokyro ihpory Rewiatā eneryhtao rokē oserehnōko ahno mana,
enaroxitapānōko mana,
epukāko nono pona aorikyhpory samo.

¹⁰ Ihtomaryhtao zehno exīko mana.

Onoky ytōko nae mokyro ēpataka ikuhtohme?

¹¹ Onoky imaro osetapāko nae, osesekapopyra roropa?

Arypyra, osewomara sero nono pōkō mā emero porehme.

¹² “Seromaroro oturuxi oya onokyroimo Rewiatā axiry tō poko, zumo aexiry poko te,
jamihme aexiry poko, enara.

¹³ Ipihpory onousaromepyra ahno mana; ipū eworine.

Mokyro osewomatoh onyposohkasaromepyra roropa mā toto.

¹⁴ Onoky mokyro mytary mytakapōko nae, mokyro zery taere exikety?

¹⁵ Īpary tupuhtuke tūpore topu samo tyōtose aosewomatohme, tuhke osepokona, zakare
puhturu samo.

¹⁶ Morararo osepokona tōsexihse mā kehko kure samo, tyryrykane omōpyra ehtohme
zaka, enara.

¹⁷ Tōsexihse mā kehko osepokona;

morararo anapiakasaromepyra ahno mana.

¹⁸ Mokyro ihpory Rewiatā ahtiuh karyhtao ikarany pisarara sã osenēko mana,
enuru tō zemime sã exīko mā kehko xixi tūtary samo.

¹⁹ Ītary ae apoto tūtāko mana ikarany pisarara samo roropa.

²⁰ Eunary ae orexīto tūtāko mana, oripo zopino amoriry tō zatyry samo.

²¹ Mokyro puu karyhtao apoto zukāko mana,

ītary ae apoto tūtāko roropa.

²² Ipymyry ao ijamitunuru mana,

ēmyty eneryhtao enaromŷke exīko emero porehme mā toto.

²³ Ipihpory jamihme, tūpore roropa kurimene samo.

²⁴ Ipuropuru topu samo, imehnō zuno pyra;

tūpore mana topuimo samo.

²⁵ Towōse ynororo ahtao jamihme exiketō oserehnōko mana;
epasaromepyra mā toto.

²⁶ Tapema mokyro anakohpyra mana.

Warata, pyrou roropa mokyro onuopyra mā kehko.

²⁷ Eya kurimene jamihme pyra mana, tiriiku zoko samo, metau eya wewe motasē samo.

²⁸ Pyrou tō mokyro onerehpyra mana.

Topu tō tomase ahtao epona otyro akumuru sã rokene eya.

²⁹ Etaetaparyhtao kaparu ke tiriiku zoko ke etapatoh sã rokẽ mana eya.

Eunohnõko mana ahno a warata tō emaryhtao epona.

³⁰ Zuakuru mã toxiõtose ipuhturu tō ke, oripo ehmosẽ sã, suisuime mã kehko.

Morohne ke ikurepato ahkãko mana

kurimene risẽ ke samo.

³¹ Tuna zueme exikety kurokuro kamexipõko mana oripo ao samo, oriu samo kurokuro karyhtao oripo konõto ao.

³² Aytoryhtao tuna kuaa, esemary saerehkaneme sã exiiko mana, tuna konõto akurome tyriiko mana.

³³ Onoky sã nã ynororo?

Imepỹ ipanõ pyra mana, tyrise ynororo imehnõ zuno pyra aehtohme.

³⁴ Imehnõ enẽko mã mokyro emero popyra exiketõ samo.

Onokyro tō rãnao epyrypaketõ maro ynoro rokẽ tuisamehxo osekaroõko mana.”

42

Ritonõpo ezuhtopõpyry Jo a

(42.1-6)

¹ Morarame Ritonõpo tozuhse Jo a. Ynara tykase ynororo:

² “Enetupuhnõko ase, Ritonõpo, jamihmehxo mase.

Tyriry se oehtoh emero tyriiko mase.

Oetypohkaposaromepyra imehnõ mana.

³ Mekaropono ya:

‘Onoky mose ro, aotururu enetupuhpõko nae tuaro hkopyra jekarõko nae?’

Ywy tuaro pyra exiketyme rokẽ ase.

Sekere ãko exiase tuaro pyra jehtoh poko, josenuhkatoh tonõ poko roropa, morohne onenetupuhсарomepyra jahtao.

⁴ Õmiry etatohme tyripose ywy oya, oezuhtohme ya.

⁵ Apitoryme awaro exiase imehnõ omiry etaryke rokẽ ya, yrome seromaroro oenẽko ase jenuru ke nymyry.

⁶ Morara exiryke ehxirõko ase joturutopõpyry poko emero.

Yyrypyry tō ekarõko ase oya, taro typorohse jahtao nono pona, oruno htao.”

Jo ehtopõpyry etyhporyme

42.7-16

Jo epe tō oseruaa

⁷ Mame tōturukehse Ritonõpo ahtao Jo maro tōturuse ynororo Eripaze maro, Temã pono. Ynara tykase eya:

— Tohne ase opoko oepe tō asakoro natokõ maro, zae pyra tōturuse oexirykõke ypoko, ypoetory Jo sã pyra.

⁸ Seromaroro 7me pui orutua kõ apoitoko, 7me kaneru tō maro ekarotohme Jo a. Mame onekarorykõme etapako toto jahkatohme opynanohtohkõme. Ypoetory Jo oturũko mana ya opoko xine. Aomiry etãko ase. Awãnohpyra xine exiiko ase oorypyrykõ emetakame, zae pyra õturutopõpyry ke ypoko, Jo nekarohpyry sã pyra.

⁹ Naeroro Eripaze, Temã pono te, Piutate, Sua pono te, Zopaa, Naama pono maro toytose toto tyritohme emero Ritonõpo nyriphopyry ae rokene. Mame Jo otururu totase Ritonõpo a.

Jo pyty toemũkuase ropa Jo poenõme

¹⁰ Moromeiõpo tōturuse Jo ahtao tope tō oseruaõkõ poko, kure rokẽ Jo tyrise ropa Ritonõpo a, imõkomory itamurumehxo tokarose roropa Ritonõpo a.

¹¹ Jo akorõ tõ maro, aoryxiry tõ maro, epe tõ roropa tooehse toh nexiase Jo tapyĩ taka, oseahmatoḥ taka, otuhtoḥ konõto pona. Tõturuse roropa toto tãkye pyra toexirykõ poko kure pyra Jo ehtopõpyry poko, enara. Mame Jo tomuhkehkase eya xine emero popyra ehtoḥ poko, Ritonõpo nenehpohpyry poko eya. Mame tineru tokarose eya xine Jo a omahtaḥ roropa uuru risemy tynekaroryme eya.

¹² Mame kure rokẽ Jo tyrise ropa Ritonõpo a apitoryme kure aehtopõpyry motye. Eky tõ tomãkase: kaneru tõ 14 miume toehse, kameru tõ 6 miume toehse, pui tõ asakoro miume, jumẽta tõ miume.

¹³ Toemũkuase roropa 10me ipoenomo, 7me orutua komo, oseruao õxiry tomo.

¹⁴ Osemazupu esety Jemima nexiase, zakorony Kaxia, imepỹ roropa Kerẽ-Hapuke.

¹⁵ Emero nono põkõ motye oryximehxo Jo õxiry tõ nexiase. Mame toto tyrise eya mõkomo esãme Ipirykõ maro.

¹⁶ Moromeĩpo Jo isene ro nexiase 140me jeimamyry typakomotyã enetohme, typakomotyã poenõ enetohme roropa eya.

¹⁷ Mame toorihse ynororo tamuḥpõme toehse ahtaḥ rahkene.

SAUMU

Izyraeu tō Eremiatopōpyry

Salmos

Ekarotopo

Saumu pehme mana eremiatoh ke, oturutoh ke roropa Ritonōpo a. Saumu tō tymerose imeronanomo a 700me jeimamyry ae (miume jeimamyry ehtoh poe 333me jeimamyry ehtoh pona oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao). Senohne Saumu tō tysekeremase juteu tomo a tōximōse toto ahtao Ritonōpo eahmatohme.

Nae Saumu tomo osehta: eremiatoh tonomo, Ritonōpo eahmatoh tonō, oturutoh tonō Ritonōpo a akorehmapotohme, osewomapotohme, ipynanohtohme; iirypyry korokapotohme te, “Kure mase,” katohme Ritonōpo a inyrihpyry pokoino; kure tuisa ripotohme Ritonōpo a; ahno amorepatohme zae ehtoh poko; epetōkara wānohpotohme; oturutohme Ritonōpo a typoko te, oturutohme roropa Ritonōpo poetory tō poko porehme.

Sero pape ao

Saumu tomo atapiakāko 5me imerohpyry tōme:

Saumu 1–41

Saumu 42–72

Saumu 73–89

Saumu 90–106

Saumu 107–150

1

Tākye ehtoh poko

- ¹ Tākye exīko matose popynō omihpyry
omipona pyra awahtao xine,
iirypyrymākō onypoehpyra roropa awahtao xine,
Ritonōpo kerekeremananō maro oximōpyra
roropa awahtao xine.
- ² Yrome Ritonōpo nymeropohpyry omipona
oexirykō poko atākyemāko matose,
inymeropohpyry poko osenetupuhnōko matose
saereme, koko, enara.
- ³ Moro sā awahtao xine wewe tō sā exīko
matose tarykase ahtao tuna ehpio;
ahtāko mana, eperytāko roropa
toperytatoh po toehse ahtao,
zary mā aremāpyra roropa mana.
Moro sā orēpyra exīko matose,
onyrirykō kure exīko roropa mana emero.
- ⁴ Yrome Ritonōpo omipona pyra exiketō
moro sā pyra mana;
otupīko mā toto, tyryrykane a arexi pihpyry
arory sā exīko mā toto.
- ⁵ Naeroro tōmipona pyra exiketō
apiakāko Ritonōpo mana,
ameke exīko mā toto
Ritonōpo omipona exiketō winoino.
- ⁶ Ynara exiryke, tōmipona exiketō

pynanohnōko Ritonōpo mana,
yrome popyra exiketō wānohnōko mana.

2

Ritonōpo nymenekahpyry tuisame

¹ Oty katohme atamorepāko sero nono pōkō nae
Ritonōpo poremākapory poko?

Toiparo rokē moro poko osenetupuhnōko mā toto.

² Sero nono pōkō tuisary tō typyrekō rīko mā toto,
kowenu poko erohketō maro atamorepāko mā toto
Ritonōpo epeme pyra toehtohkōme, tuisame
inymenekahpyry epeme pyra toehtohkōme roropa.

³ Ynara āko mā toto:
“Tuisame mokaro ehtoh surumekatone;
mame inyripohpyry kyaa xine senahkatone.”

⁴ Tapō po Exikety kapu ao exianāko mana;
mokaro eunohnōko Kuesēkō mana.

⁵ Mame tohne toexiryke mokaro zurūko mana,
toto enaroximāko mana tyjamitunuru ke,
toto zehno toexiryke.

⁶ Ynara āko mana:
“Ynymenekahpyry yriase tuisame japō po,
moroto Jerusarē po, ypy Xiāo kurā po.”

⁷ “Jarao omi ekarōko ase,” āko tuisa mana.
“Ritonōpo omiry ekarōko ase.

Ynara nase ya:
‘Umūkurume mase; seroae omyme toehse ywy.

⁸ Ekaropoko ya,
imeimehnō nonory pōkō ekarōko ase oya
opoetoryme toto ehtohme;
sero nono emero ononoryme exīko mana.

⁹ Toto esēme exīko mase
omyxiry mā kurimene risēme exīko;
zae pyra exiketō wānohnōko mase
oripo ehmory sã topu pona.’ ”

¹⁰ Naeroro etatoko, tuisa tomo;
otato ehtoko, kowenu poko erohketomo!

¹¹ Kuesēkō eahmatoko tomeseke samo.
Tykytyky kaxitoko,
oeseukumurukō po oporohtoko ěpataka;

¹² ozehno xine aexiryino te,
oenahkaryino oesemary ae oytoryhtao.

Tākye matose exīko
oewomaneme Ritonōpo riryhtao oya xine!

3

Atakorehmapotoh Ritonōpo a

Tawi nymerohpyry sero toepase ynororo ahtao tumūkuru Apisarāo kurūke.

¹ Ritonõpo, jepetõkara tuhke mã toto!
Tuhkãkõ zehno toehse mã toto!
² Oturũko mã toto ypoko, ynara ãko mã toto:
“Mokyro anakorehmara Ritonõpo exĩko mana!”

³ Yrome omoro, Ritonõpo,
jewomãko mase osewomatoh samo.
Orẽpyra jyrĩko mase,
imehnõ zuno pyra jyrĩko ropa mase.

⁴ Ritonõpo kohmãko ase jakorehmaneme,
tosary ypy kurã poe jezuhnõko mana.

⁵ Ataxikãko ase, torẽtyke pyra nyhnõko ase,
imeĩpo pakãko ropa ase Kuesẽkõ jewomaryke.

⁶ Enaromyra ase, jepetõkara miu motye toto ahtao,
jomye toehse toto ahtao, toto zuno pyra ase.

⁷ Osehko, Ritonõpo! Kypynanohko Jesemy!
Etonãko mase jepetõkara maro;
mokaro popyra exiketõ poremãkãko mase,
toto jamitunuru enahkapõko mase.

⁸ Orẽpyra kyritorỹko Ritonõpo Kuesẽkõ mana.
Kure rokẽ poetory tõ tyriko, Ritonõpo.

4

Atakorehmapotoh Ritonõpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonõpo, Jewomane, kuezuhko jotururuhtao oya!
Etuarimãko exiase, yrome kuakorehmase.
Ypyno exiko seromaroro, jotururu oya etako!

² Orutua komo, oty katohme orẽpyra jehtopõpyry
tyromãko matou jyhxirotoh ke?
Oty katoh popyra ehtoh se rokẽ matou?
Oty katoh ajohpe ehtoh etãko roropa matou?

³ Wenikehpyra ehtoko:
zae ehtoh poko exiketõ tymenekase
Ritonõpo a typoetoryme toto ehtohme;
jotururu etãko mana ikohmaryhtao ya.

⁴ Enaromỹke ehtoko, oorypyrykõ poko exikehtoko;
mynyhme ehtoko onyhtohkõ po
õsenetupuhtohkõ waro oehtohkõme.

⁵ Zae onekarorykõ ekarotoko Ritonõpo a,
Oesẽkõme enetupuhtoko.

⁶ Imehnõ ynara ãko oya:
Kure ehtoh ekaroko yna a itamurumehxo,
Ritonõpo, nupunato yna eneko, yna pyno exiko!

⁷ Yrome opoko tãkye jehtoh, onekarohpyry
ya mokaro tãkye ehtoh motye mana

tykyrysã apoiry poko eya xine.

⁸ Ataxikãko ase torëtyke pyra,
kure rokë nyhnõko ase, omoro rokë Ritonõpo,
jewomãko mase.

5

Osewomapotoh Ritonõpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonõpo, jotururu etako josenetupuhtoh roropa!

² Tuisa konõto Jesemy, Ritonõpo, otato exiko,
kuakorehmako, ãko ase;
oya oturũko ase, yna Esemy!

³ Pakeimo ãmepiryhtao jomiry etãko mase;
xixi tũtapitoryhtao, oturũko ase oya,
mame jezuhtoh eraximãko ase oya.

⁴ Omoro mase Ritonõpo, popyra ehtoh
azamaro pyra mãna;
Popyra ehtoh poko exiketõ onenehpopyra mase oẽpataka.

⁵ Epyrypaketõ se pyra mase ipunaka.
Popyra exiketõ zehno mase emero porehme.

⁶ Ajohpe exiketõ enahkapõko mase,
imehnõ ryhmananõ se pyra mase ipunaka,
imehnõ enekunohnanõ roropa.

⁷ Yrome yna pyno oexiryke yronomyryme
omõnõko ase azarã pona Atapyĩ taka,
jeseukumuru po porohnõko ase oẽpataka
oeahmãko ase Atapyĩ Kurã tao.

⁸ Ritonõpo, jepetõkara tuhke mã toto!
Kuakorehmako zae jehtohme,
õmiry omipona jehtohme.
Jesemary zae ehtoh poko enepoko ya
epona jytotohme.

⁹ Jepetõkara omiry zae pyra mana ipunaka.
Imehnõ enahkary poko rokë
osenetupuhnõko mã toto.
Aomirykõ kure sã mã repe, imepỹ pyrypãko.
Yrome enekunohnõko mã toto aorihmapotohme.

¹⁰ Ajohpãme sã mokaro apiakako,
toto wãnohtohme, Ritonõpo!
Osenetupuhnõko mã toto imehnõ ryhmary poko,
naeroro tyripoko toto osenahkapotohme!
Aropoko toto owinoino, tahxime õmiry omipona
pyra toexirykõke, orumekary se roropa toexirykõke.

¹¹ Yrome amaro tõsewomary se exiketõ
tãkye exĩko mã toto, tãtãkyemarykõme eremiãko mã
toto, toto ewomãko oexiryke.
Opyno exiketõ tãkye exĩko mã toto opokoino.

¹² Ritonõpo, yna Esemy, kure rokẽ mokaro rĩko mase,
õmiry omipona exiketomo,
kure oehtoh toto ewomãko mana osewomatoh samo.

6

Kurãkara atakorehmapotoh Ritonõpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonõpo Jesemy, jupokara exiko yzehno
awahtao! Juãnohpyra exiko zehno awahtao!

² Ypyno exiko tapotũkehse jexiryke.
Kukurãkako ropa takuruhtase jexiryke.

³ Torẽtyke ase ipunaka ukurohtao.
Ritonõpo, otara ahtao oehnõko ma jukurãkase?
Ekurehpyra exiko.

⁴ Kypynanohko, Ritonõpo Jesemy!
Yna pyno oexiryke kuanỹko orihpyra jehtohme.

⁵ Aorihtyã ekepyry esao tuenikehse mase,
moroto oeahmasaromepyra mã toto.

⁶ Penekehnõko ase yxitary poko.
Kokoro rokẽ jynyhtoh tahxikure exĩko nase
yxitatoh ke;
jupuhpyry apõ tahxikure exĩko yxity ke.

⁷ Jepetõkara pokoino jenuru tyaose nase
xitakehpyra jexiryke.
Pitiko osenuhmasaromepyra ase.

⁸ Ameke ehtoko ywinoino,
popyra ehtoh poko exiketomo!
Ritonõpo Jesemy, jotururu etãko yxitaryhtao;

⁹ jotururu etãko mana jakorehmapory
ekaroporyhtao ya,
otato mana jotururuhtao eya.

¹⁰ Jepetõkara ehxirõko mã toto; oserehnõko mã
toto, epãko axiny tuaro pyra exiketõ sã ipunaka.

7

Zae ehtoh ekaropõko Ritonõpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonõpo Jesemy, oya oehnõko ase jewomatohme;
kuanỹko, kypynanohko jekahmananõ winoino
emero porehme.

² Reã sã jarory se mã toto ypynanohsaromepyra
imehnõ ehtoh pona, moroto yxihxihkatohme.

³ Ritonõpo, Jesemy, zae pyra ehtoh poko
toehse jahtao, imepỹ popyra tyrise ya ahtao,

⁴ jepeme exikety towokase ahtao ya te,
imepỹ jepekara popyra tyrise ya ahtao

⁵ moro sã toehse jahtao ah jepetõkara jekahmã

toto, ah japoĩ toto. Ah jemã toto nono pona
totapase, tynomose ekepyryme nono po.

⁶ Ritonõpo, owõko ty zehno oehtoh ke,
jepetõkara yzehno ipunaka, iporemãkapoko toto!
Xikihme exiko, kuakorehmako, zae ehtoh se oexiryke.

⁷ Oximõme imeimehnõ nonory põkõ enehpoko
õmye toto ehtohme, toto tuisaryme exiko kaino kapu poe.

⁸ Ritonõpo yna Esemy, yna apiakaneme mase,
ahno apiakane emero.

Kuapiakako zae exiketyme, Ritonõpo, zae ehtoh
poko rokẽ jexiryke, ajohpe pyra jexiryke.

⁹ Ajohpãme sã popyra exiketõ nyrihpyry xihpyry
enahkapoko, kurã ke zae ehtoh poko exiketõ
epehmako. Zae Ritonõpome oexiryke ipunaka, yna
osenetupuhtoh apiakãko mase, yna penetatoh roropa.

¹⁰ Ritonõpo, kuewomako osewomatoh samo;
ajohpe pyra nymyry exiketõ ipynanohko.

¹¹ Zae rokẽ apiakaneme Ritonõpo mana;
kokoro rokẽ popyra exiketõ wãnohpõko mana.

¹² Tyyrypyrykõ rumekary se pyra toto ahtao,
tytapemã aehtõko Ritonõpo mana.

Tytakỹ toaryhtose eya pyrou tõ ekomatohme.

¹³ Typyre tõ apoĩko mana toto wotohme,
pyrou ke tuõko mana apoto zukatoh tonõ samo.

¹⁴ Enetoko ke popyra exiketõ popyra ehtoh poko
osenetupuhnõko mã toto.

Atamorepãko mã toto popyra ehtoh riry poko,
ajohpe exikehpyra mã toto.

¹⁵ Ahno apoitoh rĩko mã toto,
yrome ynaroro omõnõko mã toto moro aka.

¹⁶ Moro sã tuãnohsẽme exĩko mã toto
popyra toehtohkomo a.

Tyyryhmasẽme exĩko mã toto,
imehnõ ryhmary se toexirykõke.

¹⁷ Yrome ywy: “Kure mase, Ritonõpo,”
ãko ase zae rokẽ oexiryke imehnõ apiakary poko.
Eremiãko ase oeahmaryme, Jesemy
Ritonõpo Imehxo Exikety.

8

Ritonõpo saerehkatoh poko

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonõpo yna Esemy, imehxo oehtoh
tõsenepose sero nono poro porehme!

Oeahmãko mã toto kapu etyhpyry pona,

² oeahmãko poeto tõ pisarara, eremiãko
enurusenã komo, mireremã kõ roropa oeahmãko

mã toto, oepetõkara poremãkatohme ozehno
exiketõ mynyhpãkapotohme emero porehme.

³ Kapu eneryhtao ya, onyrihpyry, nuno te,
xirikuato tõ roropa, esao xine tyrise kehko oya,

⁴ onokyme kure yna, ahnome rokē ynanase?
Yrome yna poko osenetupuhnõko mase.

Orihketõme ynanase, yrome yna pyno ro mase.

⁵ Tyrise ynanase oya, Ritonõpo,
opoetoryme yna ehtohme,
yna Esē imehxo oehtohme.

Yrome tuisame kyriase roropa imehnõ esēme yna ehtohme.

⁶ Ajamitunuru mekaroase yna a,
onyrityã esēme yna ehtohme.

Onokyro tõkehko, okyno tõ roropa,
yna ekyme toto ehtohme:

⁷ Kaneru tomo te, pui tõkehko, onokyro tomo emero.

⁸ Torõ tomo te, kana roropa tuna konõto kuaõkõ,
isene exiketõ porehme.

⁹ Ritonõpo, yna Esemy, imehxo oehtoh
tonepose mana sero nono po porehme.

9

“Kure mase,” kary Ritonõpo a zae aexiryke

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonõpo Jesemy, oeahmãko ase yronomyryme.

Onyrytyã poko osenuruhkãko ase,
ipoko xine imehnõ zurũko ase.

² Opokoino atãkyemãko ase,
eremiãko ase yzamaro oexiryke.

Oeahmaryme eremiãko ase onetaryme,
Ritonõpo, Imehxo Exikety.

³ Ooepyrhtao jepetõkara epãko mã toto;
epukãko, orihnõko roropa mã toto.

⁴ Ahno apiakaneme mase, zae exiketyme,
typorohse awahtao tuisa konõto apõ po zae
ehtoh rĩko mase, zae ypynanohnõko mase.

⁵ Imeimehnõ nonory põkõ, awaro pyra exiketõ
tuãnohse oya.

Popyra exiketõ tonahkase oya;
tuenikehsēme toto ehtohme jũme.

⁶ Kuepetõkara patary tõ takuhkumose oya;
tonahkase toto oya jũme
tuenikehse ipunaka mã toto.

⁷ Yrome Kuesëkõ Ritonõpo jũme tuisa imehxo mana.
Typorohse tapõ po, tuisa konõto apõ po,
imehnõ apiakãko mana.

⁸ Kure rokē erohnōko Ritonōpo mana
sero nono pōkō tuisaryme;
zae toehto ke ahno apiakāko mana,
zae ehto waro toexiryke.

⁹ Tapyi jamihmā sā Kuesēkō mana
tyyryhmase exiketō osewomatohme;
aetuarimarykohtao toto ewomāko mana.

¹⁰ Ritonōpo yna Esemy, awaro exiketō
oenetupuhnōko mā toto Tosēkōme,
oya ytoketō atakorehmapotohme,
jūme mokaro onurumekara mase.

¹¹ Oeremiatoko Ritonōpo eahmaryme,
tuisa imehxo mana Jerusarē po.
Imeimehnō nonory pōkō zurutoko inyrytā poko.

¹² Wenikehpyra Ritonōpo mana
taosanumase exiketō poko;
pusuhkatoh poko eya xine wenikehpyra mana,
imehnō osanumary se exiketō wānohnōko mana.

¹³ Ritonōpo Jesemy, kuewomako, kypynanohko!
Josanumary eneko jepetōkara a, yzehno exiketomo a.
Kypynanohko orihpyra jehtohme.

¹⁴ Mame owōnōko ase xikihme opoetory tō
ēpataka Jerusarē po oturutohme tākye
jehtoh poko: “Tākye ase oeahmaryhtao
typynanohse jexiryke orihpyra jehtohme,” āko ase.

¹⁵ Ozehnotokomo a eutary ahkahpyry aka
toepukase toto.
Ahno apoitoh aka tomōse toh nexiase,
tynyrihpyrykō aka.

¹⁶ Ritonōpo, awaro exīko imehnō mana,
zae rokē imehnō apiakaryke oya.
Mokaro popyra exiketō, tynyrytā aka
omōnōko mā toto, ahno apoitoh aka.

¹⁷ Etyhpyryme orihnōko mā toto,
Ritonōpo rumekananō maro emero.

¹⁸ Wenikehpyra mā tymōkomokākara poko.
Mokaro etuarimaketō kure Ritonōpo ehto
oneraximakehpyra mā toto.

¹⁹ Osehko Ritonōpo!
Sero nono pōkō oenetuputyry se pyra mā toto
Tosēkōme; orēpyra exiko toto neneryme.
Awaro pyra exiketō enehpoko
oēpataka toto apiakatohme.

²⁰ Toto tyripoko ouno toto ehtohme, Ritonōpo!
tuaro toto tyripoko orihketyme toehto
waro toto ehtohme!

10

Zae ehtoh tyripõko Ritonõpo a

- ¹ Ritonõpo yna Esemy,
oty katoḥ ameke mahno ya?
Oty katoḥme otonēnõko mah jetuarimaryhtao?
- ² Popyra exiketõ epyrypãko mã toto,
tymõkomokãkara tuarimapõko mã toto.
Apoiko toto, Ritonõpo, ahno apoitoh aka,
inyrihpyrykõ aka.
- ³ Popyra ehtoh poko exiketõ
epyrypãko mã toto typenetatohkõ poko.
Tyamene se exiketõ imehnõ ryhmãko mã toto,
popyra ehtoh tyripõko mã toto Ritonõpo a,
tosëkõme Ritonõpo onenetupuhpyra mã toto.
- ⁴ Popyra exiketõ Ritonõpo onupipyra mã toto;
toepyrypatohkõke oty kara mã toto Ritonõpo poko.
- ⁵ Emero rokẽ poko mokyro ahtao typenetatoh apoïko mana.
Onenetupuhsaromepyra mana Ritonõpo napiakary
poko, topetõkara poihtõko roropa mana.
- ⁶ Ynara osenetupuhnõko mokyro mana:
Orẽpyra exikehpyra ase; jũme etuarimara exïko ase.
- ⁷ Oturukehpyra mana popyra ehtoh
enehpory poko te, omi ajohpanory ke,
imehnõ enaroximary poko.
Imehnõ hxirõko roropa mana,
popyra toto ehtoh poko oturukehpyra mana.
- ⁸ Otonēnõko mokyro mana pata tõ rãnao;
ahno kurã eraximãko moroto mana etapatohme,
towomaneke pyra exiketõ zupïko mana
toto apoitohme.
- ⁹ Eraximãko mana tõtonētoḥ tao, reã samo,
imehnõ enẽko mana,
osewomasaromepyra exiketomo.
Tãto tao eraximãko mana urakanakety samo,
tykarimory apoïko mana apoitoh tao,
tymõkomoke pyra exikety, iiryhmatohme.
- ¹⁰ Totapase toto, epukãko toto;
typoremãkase jamihme exikety a.
- ¹¹ Mokyro popyra exikety ynara ãko mana
tyya røkene:
“Ritonõpo ‘Oty’ kara mana.
Pimỹme rokẽ mana, osenuhmara mana!”
- ¹² Osehko, Ritonõpo yna Esemy,
mokaro popyra exiketõ zuãnohko!
Wenikehpyra exiko aosanumatyã poko!
- ¹³ Ritonõpo onypoihtosaromepyra popyra
exiketõ mana, eunopyryhtao eya xine:

“Juãnohpyra Ritonõpo mana,”
ãko osenetupuhnõko mã toh repe.

¹⁴ Yrome omoro, Ritonõpo, osenuhmãko mase,
imehnõ osanumary enẽko mase, emynyhmaketõ
akorehmary se mase toto atasamaryhtao ro.
Osewomasaromepyra exiketõ oeraximãko mã toto.
Etuarimaketõ anakorehmakehpyra mase.

¹⁵ Ritonõpo, popyra exiketõ jamitunuru
enahkapoko, zae pyra exiketomo.
Toto zuãnohko inyrytyãkõ popỹ epehpyryme,
zae pyra toehtoãkõ poko pyra ropa
toto ehtohme.

¹⁶ Ritonõpo tuisame mase jũme;
imehnõ tyneponãmarykõ eahmananõ
osenahkãko mã toto ononory po.

¹⁷ Ritonõpo yna Esemy, taosanumase exiketõ
otururu oya etãko mase, orẽpyra toto rĩko mase.

¹⁸ Iryhmatyã kohtary etãko mase,
tummyke pyra exiketõ roropa;
zae apiakãko mase toto akorehmaryme,
toto onyryhmara ropa ahno tõ ehtohme.

11

Ritonõpo Kuewomane komo

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonõpo Kuesẽkõ maro towomase ywy.
Tuaro pyra exikety sã mase ynara karyhtao ya:
“Epako torõ samo ypy tõ pona,

² popyra exiketomo a taky tõ tapoise exiryke
tõtonẽtohkõ tao, typyrekõ tanỹse eya xine
zae ehtoh poko exiketõ worry eraximãko mã toto.

³ Ajohpe pyra exikety kure ehtoh
onyrisaromepyra mana Ritonõpo nyripohpyry,
zae ehtoh roropa turumekase ahtao ahno a.”

⁴ Ritonõpo Kuesẽkõ Tytapyĩ Kurã tao mana;
tuisa imehxo mana, tapõ po kapu ao.
Sero nono põkõ emero enẽko mana,
toto nyriry waro mana.

⁵ Tõmiry omipona exiketõ enẽko mana,
popyra ehtoh poko exiketõ roropa; imehnõ
osanumananõ se pyra Ritonõpo mana ipunaka.

⁶ Apoto emãko mana õxofere maro
popyra exiketõ pona; toto wãnohnõko mana
tyryrykane axitunety ke apoto samo.

⁷ Zae ehtoh rĩko Ritonõpo mana,
ajohpe pyra ehtoh jamaro mana;

aomiry omipona exiketõ jũme
isene exĩko mã toto Ritonõpo ĕpataka.

12

Yna ipynanohko Ritonõpo

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Yna ipynanohko, Ritonõpo yna Esemy,
zae ehtoh poko exiketõ tonahse mã toto,
õmiry omipona exiketõ osenepyra toehse.

² Ajohpe oturũko mã toto oseya; imehnõ
enekunohnõko mã toto ipyrypany ke eya xine.

³ Ritonõpo, mokaro imynyhpãkapoko
imehnõ pyrypaketomo!

Ītarykõ apuruko mokaro epyrypaketomo.

Ynara ãko mã toto:

⁴ “Yna omiry ke yna penetatoh emero apoĩko ynanase.
Mynyhme yna onyrisaromepyra imehnõ mana,
tõmipona yna onyrisaromepyra mã toto.”

⁵ Yrome ynara ãko Ritonõpo Kuesẽkõ mana:

“Seromaroro oehnõko ase, tymõkomokãkara
tuarimaporyke imehnomo a,

pusuh ãko mã toto sam katoh ke.

Toto ewomãko ase towomarykõ se toexirykõke.”

⁶ Ritonõpo omiry zae ehtoh enetupuhnõko ase.

Parata kurã sã aomiry mana tukurikase ahtao
apoto ao 7me otootomosẽ pona.

⁷ Ritonõpo yna Esemy, yna onewomakehpyra
exiko, yna ipynanohko yna onyryhmara popyra
exiketõ ehtohme,

⁸ ynara exiryke, emero rokẽ po ytõko mã toto popyra ehtoh poko; moro poko “Kure
nase,” ãko mã toto emero.

13

Atakorehmapotoh Ritonõpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonõpo Jesemy, jũme ypoko
tuenikehse mahno?

Otara ahtao otonẽkehnohko mah,
oẽmyty enetohme ropa ya?

² Otãto ise ro jetuarimatoh eanahtotohme ya?

Otãto ise ro jemynyhmary ukurohtao saereme,
koko, enara?

Otãto ise ro yporemãkary jepetõkara a?

³ Ritonõpo Jesemy, kueneko, kuezuhko!

Kyjamihtanohko ropa, orihpyra jehtohme.

⁴ Morarame jepetõkara atãkyemasaromepyra
exĩko mã toto yporemãkapory poko;

ynara kasaromepyra exīko mā toto:
 “Mokyro typoremākase kyya xine!”

⁵ Ypyno oehtoh enetupuhnōko ase.
 Atākyemāko ase ukurohtaο ypynanopyryke oya.

⁶ Naeroro eremiāko ase oeahmaryme, Ritonōpo, kure tyrise jexiryke oya.

14

Popyra ahno ehtopo *(Saumu 53)*

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Putupyra exiketō mā mokaro,
 ynara kananō tukurohtaο xine:

“Ritonōpo pyra mana,” kananomo.

Popyra rokē mā mokaro, inyrytā nuriame;
 zae ehtoh poko exikety pyra mana ipunaka.

² Kapu poe sero nono pōkō enēko Ritonōpo mana,
 zae ehtoh waro exikety zupīko mana,
 toiro Ritonōpo pyno exikety zupīko mana.

³ Mame tamonohse toto a emero,
 zae ehtoh esemary.

Oxisā mā toto popyra ipunaka, tymotase samo.
 Zae ehtoh poko exiketō pyra mana,
 toiro zae exikety pyra mana ipunaka.

⁴ Ritonōpo, ynara āko ekaropōko:
 “Zae ehtoh waro pyra toh nae,
 mokaro popyra exiketomo?”

Torēnase toto ypoetory tō kyryry kurā
 ematonanopyry poko.

Oturupyra roropa mā toto ya.”

⁵ Yrome imeīpo enaromyke exīko mā toto,
 tykytyky āko, tōmiry omipona exiketō maro
 Ritonōpo exiryke.

⁶ Tymōkomoke pyra exiketō ise ehtoh
 kararahnōko popyra exiketō mana.

Yrome mokaro ewomāko Ritonōpo mana.

⁷ Ritonōpo, Izyraeu tō pynanohne enehpoko,
 Jerusarē poe!

Opoetory tō enepyry ropa ahtaο
 imeimehnō nonory poe,
 tākye exīko mā toto Jako pakomotyamo.

15

Ritonōpo Tapyī taka ytokety

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonōpo, onoky Atapyī taka ihximyra
 omōnōko nae?

Onoky enaromyra oesary kurā taka
 ytōko nae oeahmase ypy kurā po?

² Mokyro mǎ Ritonõpo omipona rokẽ exikety,
 zae rokẽ exikety imehnõ poko,
 aomiry ajohpe pyra roropa mana.

³ Imehnõ onykerekeremara exiketyme mana,
 tope tõ onyryhmara roropa exikety,
 imeimehnõ anaomihtopyra roropa mana.

⁴ Kure rokẽ Ritonõpo omipona exiketõ rĩko mana,
 tõmihpyry anamonohpyra exiketyme mana
 tyriry tupime toehse ahtao ro,
 yrome popyra exiketõ se pyra mǎ ynororo ipunaka.

⁵ Tytinerũ ke imehnõ akorehmǎko mana,
 imotye onepehmapopyra ropa mana,
 ajohpǎkõ nekarory anapoipyra mana
 zae pyra ehtoh ehepyryme.
 Morara awahtao jũme orẽpyra exĩko mase, enara.

16

Ymaro Ritonõpo exikehpyra mana

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Kuewomako, Ritonõpo, oenetuputyryke ya,
 towomase ywy oya!

² Ritonõpo a ynara ase:
 “Omoro mase Jesemy; ymõkomory kurǎ
 emero onekarohpyryme mana.”

³ Kure rokẽ mǎ mokaro,
 Ritonõpo omipona exiketomo!

Atǎkyemǎko ase toto maro jahtao.

⁴ Etuarimǎko mǎ mokaro imehnõ
 neponǎmary ekahmananomo.

Toto maro ytopyra ase, tynekarorykõ
 etaparyhtao eya xine;
 ineponǎmarykõ oneahmara ase.

⁵ Omoro rokẽ mase ymõkomoryme,
 Ritonõpo Jesemy, omise jahtao ise jehtoh ya ekarõko mase, jesemary ae jarõko mase.

⁶ Kure rokẽ jyrĩko mase!
 Onekarory kurǎ poko tǎkye rokẽ ase,
 osenuruhkǎko ase!

⁷ Ritonõpo, oeahmǎko ase Jesẽme oexiryke.
 Jamorepaneme mase zae jehtoh poko,
 koko josenetupuhtoh ekarõko mase ya.

⁸ Ynara zuaro ase: Ritonõpo ymaro
 exikehpyra ehtoh waro ase.
 Ameke pyra mana, emero rokẽ toehse ahtao,
 enaromyra ase.

⁹ Morara exiryke tǎkye ase oenetupuhnõko opoko.
 Orihketyme ro jahtao, torẽtyke pyra ase,
 oenetuputyryke ya.

¹⁰ Oya, Ritonõpo, towomase jexiryke
 jurumekara mase aorihtyã esao jahtao.
 Onymenekahpyry kurã onymotanohpopyra mase.
¹¹ Oya, isene exiketõ esemary poko
 tutuarõtanohpose ywy.
 Ymaro oexiry jãkyemãko mana,
 yzamaro exikehpyra mana jũme.

17

Tawi oturutopõpyry Ritonõpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonõpo Jesemy, jomiry etako,
 zae ehtoh ekaropõko rokẽ hano!
 Jotururu etako, kuakorehmako, josekarory etako oya,
 ajohpe pyra jexiryke.

² “Zae mase,” kary etary se ase, õmiry ya,
 zae ehtoh waro oexiryke.

³ Josenetupuhtoh waro mase, jenẽko mase ukurohtao,
 koko ahtao, tukupse jahtao oya yryrypyry poko
 ypenetatoh onenepyra mase.

Azamaro pyra exikety poko oturupyra ase oya,

⁴ imehnõ orutua kõ sã pyra ase.

Õmihpyry omipona toehse ywy,
 imehnõ ryhmananõ ehtoh sã pyra ase.

⁵ Osema kurã ae ytokety sã, õmiry omipona ase,
 azahkuru ehtoh poko pyra exiase.

⁶ Ritonõpo, oya oturũko ase, jezururuke oya.

Naeroro jomiry etako, jotururu oya.

⁷ Ypyno oehtoh, enepoko ya, kurano.

Yna pynanohneme mase. Amaro yna ahtao
 osewomãko ynanase yna poko pyra
 yna zehnotokõ ehtohme.

⁸ Kuewomako, oenuru ewomary sã oya;
 taporihke exikety typoenõ ewomary sã,
 taporiry zopikoxi,

⁹ otonẽxi amaro, ypoko pyra popyra exiketõ ehtohme.
 Yzehnotokõ jomye mã toto.

¹⁰ Imehnõ enupunara mã toto,
 zurũko mã toto epyrypaketõ samo.

¹¹ Ameke pyra jekahmãko mã toto.

Seromaroro jomye toehse mã toto
 jematoh eraximãko mã toto, nono pona.

¹² Reão tõ sã mã toto,
 tõtonẽse jeraximãko toto yryrymatohme.

¹³ Osehko, Ritonõpo, Jesemy, atatapoiko
 jepetõkara maro, toto enahkatohme.

Atapemã ke kypynanohko popyra exiketõ wino.

14 Ritonõpo, kypynanohko mokaro orutua kō wino;
sero nono po ipenetatohkō nae mā toto emero porehme!
Zuãnohko toto etuarimatoh ke
onukurãkahpyry toto epehpyryme.
Moro etuarimatoh ipune tyriko roropa
toto poenomo wãnohtohme,
ipakomotyã etuarimatohme roropa.
15 Yrome oenẽko ase, azahkuru pyra jexiryke;
mame typakase ropa jahtao,
oẽpataka atãkyemãko ase oeneryke ya.

18

Tawi, tuisamehxo ehtoh poko (2 Samueu 22.2-51)

Sero saumu tymerose Tawi a Ritonõpo eahmatohme typynanohse ahtao Sauu tō wino.

1 Ritonõpo Jesemy, opyno ase ipunaka!
Omoro mase jewomaneme.

2 Ritonõpo ytopũme konõto nase, jeraseme nase, ytapyĩ jamihmano.
Ypynanohneme roropa nase, imaro jexiryke
yporemãkasaromepyra jepetõkara mana.

Ritonõpo Jesemy jewomãko nase
tõsewomatohke jehtohme;
ytapyĩme nase, imaro enaromyra ase.

3 Ritonõpo kohmãko ywy jakorehmatohme;
ypynanohnõko mana yporemãkara
jepetõkara ehtohme.
Kuesẽkõ Seahmatone!

4 Tapurupose exiase, joorihmatoh ke;
zue sã konõto, yyryhmatoh nexiase,
typoremãkapose ywy.

5 Orihnõko ase tarãpa ke apoihpyry samo.
Emynyhãmãko ase yronymyryme
jorikyry se pyra jexiryke.

6 Typoremãse jahtao, tykohtase ywy Ritonõpo a:
“Kuakorehmako myhene!” ase eya.
Tytapyĩ tae kapu ao jomiry totase eya,
yxitary etase rahkene.

7 Morarame nono tykytyky tykase,
kywyh tykase roropa, ypy tō apō kywyh tykase.
Tykytyky tykase roropa, tãtaekymase Ritonõpo exiryke.

8 Eunary ae orexĩto tutõtase,
ĩtae roropa apoto tutõtase oahmame pyra.

9 Kapu totapuruhmakase eya, tyhtose ynororo,
akurũ xinukutumã maro, ipupuru zopikoxi.

10 Taporihke exikety pona tōtyrise toytotohme,
tõnuhse axiny tyryrykane aporiry tō maro.

11 Toxiõtose ynororo akurũ konõto ke,
akurũ xinukutumã ke; konopo itamurume zomye.

12 Ikarany konopoimo maro topuxikiri panono,
tõtãko nenenehkane poe mokyro ãpataka,

akurũ xinukutumãkõ kuroko roropa.

13 Morarame konomeru konõto tyrise Ritonõpo a;
tõmiry totapose Ritonõpo Imehxo Exikety a.

14 Pyrou tokomase eya, sapararahme topetõkara taropose toto eya;
nenenehkane ke tonepanohpose toto.

15 Oepetõkara tupokase ahtao oya, Ritonõpo,
zehno oexiryke konomeru tonehpose oya;
morara ahtao tuna kurohtaonõpo tõsenese tâpaise,
sero nono apaisê tõsenepose.

16 Kaino Ritonõpo a tomary ke tapoise ywy;
tanỹse ywy eya zue konõto kuae.

17 Ritonõpo a typynanohse ywy jepetõkara
jamihme exiketõ poe, yzehno exiketõ poe.
Mokaro emero ymotye jamihme toh nexiase.

18 Jetuarimaryhtao tõsetapase ymaro toto;
yrome Ritonõpo a towomase ywy.

19 Tonehse ywy eya, osa konõto pona,
mame ypynanopyase ypyno toexiryke.

20 Kurãkõ ke jepehmãko Ritonõpo mana
zae ehtoh poko rokẽ jexiryke;
kure rokẽ jyrĩko mana,
azahkuru ehtoh poko pyra jexiryke.

21 Ise Ritonõpo ehtoh tyrise ya, ynara onyripyra exiase:
Kuesẽkõ onurumekara exiase.

22 Inyripohpyry omipona toehse ywy, emero porehme.
Eramara ropa exiase aomipona pyra jehtoh poko.

23 Jyhxiropyra imehnõ mana zae rokẽ jexiryke,
Ritonõpo neneryme yyrypyry poko pyra roropa jexiryke.

24 Naeroro kurã ke rokẽ topehmase ywy Ritonõpo a,
ajohpe pyra jexiryke, tyrypyhpyke pyra
roropa jexiryke ineneryme.

25 Opoko amonohkara exiketomo a,
anamonohpyra mase, Ritonõpo,
zae roropa mase, zae exiketomo a.

26 Tyyrypyry poko pyra exiketomo a kure rokẽ mase,
yrome popyra exiketõ zehno mase.

27 Tyamene se pyra exiketõ pynanohnõko mase,
Ritonõpo, yrome tyamene se exiketõ rĩko mase
tuisame pyra.

28 Omoro, Ritonõpo, saerehkaneme mase ya;
koko enahkapõko mase ya, Jesemy.

29 Yjमितunuru mekarõase ya jepetõkara etypohkapotohme.
Ymaro oexiryke toto patary apuru kuroko
pyhseky ãko ase.

30 Onyriry, Ritonõpo, kure rokẽ mana.
Õmihpyry omipona mase, anamonohpyra mase.

Ewomaneme mase, towomaneme ose exiketō ewomaneme mase.

³¹ Ritonōpo rokē Kuesēkōme mana, imepỹ pyra.

Ynorokē kuewomanekōme mana, topuimome.

³² Ritonōpo mana yjamihtanohneme,
emero rokē poro jytoryhtao jewomāko mana.

³³ Osetapara upupuru rīko mana
kapau pupuru samo, ypy tō po jewomāko mana.

³⁴ Osetapary poko jamorepāko mana taky tūporemā,
jamihmeho exikety kyryry, kenāpatohme ya.

³⁵ Jewomāko mase, Ritonōpo,
osewomatoh mekaroase ya;
typynanohse oya jexiryke, orēpyra ase toehse.

³⁶ Japoipopyra mexiase jepetōkara a,
epukara roropa exiase ipunaka.

³⁷ Jepetōkara ekahmāko ase, toto amorōkāko ywy;
eramara ropa ase toto enahkatoh pona.

³⁸ Typoremākase toto ya, owōsaromepyra ropa toehse toto.
Nono pona toepukase toto ymyhtokoxi.

³⁹ Yjमितunuru ekarōko mase ya etonatohme,
mokaro jetapary se exiketō poremākapōko
roropa mase ya.

⁴⁰ Ritonōpo, opoe jepetōkara epāko mā toto,
naeroro yzehno exiketō enahkāko ase.

⁴¹ Takorehmanekō zupīko toh mā repe.

Yrome toto pynanohne pyra mana.

Ritonōpo a kohtāko toh repe.

Yrome toto onezuhpyra mana.

⁴² Toto enahkāko ase, putoh katoh sā
exīko mā toto, tyryrykane a putoh kane
arory samo.

Toto tūtūmāko ase ikurepato samo osema tao.

⁴³ Typynanohse exiase oya, ahno tō rānaino, osetaparyhtao.

Ahno tō tuisaryme kyriase.

Toto waro pyra exiase repe,

yrome ypoetoryme toehse mā toto.

⁴⁴ Tyotyorōkō omiry ae exiketō oehnōko ya mā toto
jomipona se toexirykōke;

jomiry etaryhtao eya xine, omipona mā toto.

⁴⁵ Tōsetapary se pyra mā toto,
enaromỹke tūtāko mā toto jamihme tosarykō htae.

⁴⁶ Isene Ritonōpo mana! “Kure mase,”
sykatone eya, Jewomaneme mana.

Imehho Ritonōpo mana, Ypynanohne.

⁴⁷ Jepetōkara poremākāko mana,
imehnō ahno tō rīko ypoetoryme,

⁴⁸ ypynanohnōko mana yzehno exiketō poe.

Omoro, Ritonōpo, orēpyra jyrīko mase,
yzehnotokō poremākaneme,

jewomāko mase yyryhmary se imehnō ahtao.
⁴⁹ Morara exiryke “Kure mase,” āko ase.
 Oeahmāko ase imeimehnō pata tō po.
 Eremiāko ase oeahmaryme.

⁵⁰ Tuisame orēpyrahxo jyrīko Ritonōpo mana.
 Tynymenekahpyry pyno exikehpyra mana;
 ywy Tawi pyno mana, ypoenomo,
 ypakomotyā roropa,
 jūme yna pyno exikehpyra mana.

19

Imehxo Ritonōpo ehtoh poko

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Kapu eneryke imehxo Ritonōpo ehtoh
 enetupuhnōko ase!

Senohne emero inyrihpyryme mana.

² Imehxo aehtoh enepōko ěmepryry mana,
 kokoro rokene,

koko roropa tuaro aehtoh enetupuhpōko mana.

³ Sekere kara inyrytā mā repe omikara roropa mana,
 omi osetara ipunaka repe.

⁴ Yrome kapu omiry enetupuhnōko sytatose
 sero nono po porehme.

Aomiry enetupuhnōko mā toto,
 imehnō pata tō po sero nono etyhpyry po.

Kapu poko xixi esary tyrise Ritonōpo a.

⁵ Pytakety sā tosae tūtāko xixi mana,
 tururume ytokety sā mana,
 tururume toytory se ahtao.

⁶ Tūtāko mana kapu etyhpyry poe,
 mya ytōko imepỹ etyhpyry pona;
 piukah āko mana emero pona.

⁷ Kure kuhse Kuesēkō omiry mana,
 kyjamihtanohtorỹko kukurohtao xine mana.
 Aomiry zae mana, naeroro enetupuhnōko sytatose,
 tuaro pyra exiketō tuarōtanohnōko mana.

⁸ Zae Ritonōpo nyripotyā mana,
 aomipona exiketō atākyemāko mā toto.
 Inyripotyā kure mana, kutuarōtanohtorỹko mana.

⁹ Tuisamehxo Kuesēkō enetuputyryhtao kyya xine,
 zae exīko sytatose jūme rahkene.
 Zae kuapiakatorỹko Kuesēkō mana,
 zae ehtoh waro toexiryke.

¹⁰ Uuru kurā motye kure Ritonōpo
 namorepatoh mana, uuru itamurume
 kure kuhse Ritonōpo omiry mana.
 Morararo ano zeni anusasame ehtoh motye
 anusasame Ritonōpo omiry mana.

¹¹ Ritonõpo, õmiry etaryke ya zae ehtoh waro ase, opoetoryme;
kurãkõ apoïko ase õmiry omipona jahtao.

¹² Tupime kyya xine azahkuru kuehtohkõ
enery kyya xine.
Naeroro azahkuru jahtao yyrypyry ikorokako,
zuarõ pyra jehtopo.

¹³ Yyrypyry poko jahtao, ikorokako
ukurohtao ipoko pyra jehtohme;
yyrypyry xihpyry namotome pyra kyriko.
Morara jahtao zae ehtoh poko rokẽ exïko ase.
Yyrypyry poko pyra exïko roropa ase.

¹⁴ Kuakorehmako kure rokẽ jomiry ehtohme oya,
josenetupuhtoh roropa kure ehtohme oya,
Ritonõpo, Jesemy.
Jewomaneme roropa mase, Ypynanohneme! Enara.

20

Oturutopõpyry orẽpyra toehtohme

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Tuisa, oxitaryhtao Ritonõpo netaryme,
õmiry etary se ynanase eya,
oewizukuru se ynanase eya!

Oewomary se ynanase Ritonõpo a, Jako Esemy!

² Opynanohtoh enehpory se ynanase Ritonõpo a,
Tytapyĩ tae, ãkorehmary se ynanase eya,
ypy Xião poe!

³ Onekarotyã eya emero apoiry se ynanase eya,
onyahkatyã apoto apõ po emero
Ritonõpo zamaro se ynanase!

⁴ Ise oehtoh, tuisa, ekaropory se ynanase Ritonõpo a,
tyriry se oehtoh tyripory se ynanase eya.

⁵ Mame kohtãko ynanase atãkyemaryme,
oepetõkara typoremãkase oya exiryke,
Ritonõpo eahmaryme atãkyemãko ynanase
orẽpyra toehse oexiryke.

Tuisa, onekaropory tõ Ritonõpo a,
ekaropory se ynanase eya emero porehme!

⁶ Tuisa: Seromaroro zuaro ase:
tuisame tynymenekahpyry rïko
orẽpyra Ritonõpo mana.

Tosary poe kapu kurã poe ezuhnõko mana,
tyjमितunuru ke orẽpyra mokyro rïko mana.

⁷ Toitoinẽ ahno ynara ãko: “Orẽpyra ase
tykahuke jexiryke etonatohme,” ãko.
Imehnõ ynara ãko: “Tykawaruke jexiryke
orẽpyra ase,” ãko roropa.
Yrome kymarokõ Ritonõpo Kuesẽkõ
jamitunuru enetupuhnõko sytatose.

⁸ Mokaro osetapãko mã toto,
epukãko roropa mã toto,
yrome kymarokõ owõnõko sytatose xikihme,
orẽpyra exĩko sytatose.

⁹ Ritonõpo, yna Esemy, orẽpyra tuisa tyriko!
Yna ezuhko yna akorehmatoh ekaroporyhtao oya.

21

Ritonõpo eahmaryme

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonõpo, tãkye mã tuisa,
eya ajamitunuru mekaroase exiryke;
atãkyemãko mã ynororo,
opoe topetõkara typoremãkase exiryke eya.

² Ipenetatoh mekaroase eya
inekaropohpyry oya mekaroase eya.

³ Toehse omoro eya, kure rokẽ tyrise ynororo oya,
zupuhpyry pona parimã myriase, uuru risemy.

⁴ Isene toehto tokaropose tuisa a,
isene ehtoh mekaroase eya, okynã exikehpyra mana.

⁵ Imehxo nase opokoino, takorehmase oya exiryke.
Tanỹpose ynororo oya epe tõ motary pona:
“Imehxo mase,” ãko imoihmãkõ eya,
opoetoryme aexiryke.

⁶ Kure rokẽ tyrĩko mase, jũme kakehpyra,
amaro toexiryke atãkyemãko mana.

⁷ Ritonõpo Jamihme Exiketyme
enetupuhnõko tuisa mana, ipyno Ritonõpo exiryke,
tuisame exikehpyra mana.

⁸ Topetõkara apoĩko tuisa mana;
tyjamitunuru ke tyzehnotokõ apoĩko mana, emero.

⁹ Toto enahkãko mana apoto zemime
exikety samo toeporehkase ahtao.

Toto zehno Ritonõpo exiryke, toto enahkãko mana,
apoto ke toto zahkãko mana.

¹⁰ Ipakomotyã isene pyra exĩko mã toto;
emero etapãko tuisa mana.

¹¹ Atamorepãko epetõkara mana
tuisa poremãkatohme tyya xine repe,
yrome ekurehnõko mã toto.

¹² Pyrou tõ ekomãko mana toto pona,
toto erehtohme eramatohme epatohme.

¹³ Ritonõpo, oeahmãko ynanase jamihme
kuhse oexiryke; eremiãko ynanase,
oeahmaryme ajamitunuru poko.

22

Etuarimatoh poko, eahmary poko

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonõpo Jesemy, oty katohme kurumekase?

Oty katoh ameke toehse mahno?

Kykohmase repe jakorehmatohme

yrome jomiry onetara mexiase.

² Ritonõpo, saereme ahtao okohmãko ase,

yrome jezuhpyra mase.

Koko okohmãko ase, yrome oseremasaromepyra ase.

³ Tuisa apõ po typorohse mase, Ritonõpo kurano.

Omoro mase Izyraeu tõ neahmahpyry.

⁴ Typynanohnekõme, tonetupuhse

omoro yna tamuru tomõ a;

omoro tonetupuhse eya xine, oya typynanohse toto.

⁵ Tõturuse toto oya, takorehmatohkõ poko oya,

tõsepynanohse toto, tyzehnotokõ wino;

amonohkara oehtoh tonetupuhse eya xine,

moromeïpo tãkye rokẽ toh nexiase.

⁶ Yrome ywy orukome rokẽ ase; ahnome pyra.

Jeunohnõko mã toto emero,

ypoihtõko roropa mã toto.

⁷ Jeneryhtao emero eunohnõko mã toto,

tunurukõ enepõko mã toto,

tupuhpyrykõ wykywykyhmãko mã toto.

⁸ Ynara ãko mã toto: “Ritonõpo enetupuhnõko

mase Oesẽme; oty katohme opynanohpyra hnae?

Ose ynororo ahtao oty katohme ãkorehmara nae?”

ãko mã toto ya.

⁹ Omoro, Ritonõpo, kuenehne sero nono pona

tonuruse jahtao,

mame poetome jahtao kuewomane.

¹⁰ Jenurutopõpyry poe tõsekarose ywy oya;

jũme Jesẽme mexiase, Ritonõpo.

¹¹ Ameke pyra exiko ya, jetuarimatoh oehsasaka

mana, mame takorehmaneke pyra ase.

¹² Pui orutua kõ zomyehmary sã jomyehmãko

jepetõkara mana,

Pasã nonory poe pui aehtyã samo.

¹³ Reão tõ samo êtakãko mã toto,

pyhseky kary se mã toto ypona.

¹⁴ Yjamitunuru tonahse; ywy ase tuna tukuãse

aexihpyry samo nono pona.

Yzehpyry tõ toesyryhmase tosae xine;

jeano moronapu sã nase toetunamase ahtao.

¹⁵ Jesenary tonore nase, putokane samo.

Unuru tõsexihse sã nase ýtary pokona.

Kynomoase aorikyhpyry samo, nono po.

16 Popyra exiketō jomyehmāko mā toto;
kaikuxi tō sā ya oehnōko mā toto,
jemah xihxihkāko mā toto upupuru roropa
xihxihkāko mā toto.

17 Yzehpyry tō jarao exīko mana.
Yzehpyry tuhke exiry kuhnōko mā toto.
Jenēko jepetōkara, okynano jenekehpyra mā toto.

18 Jupō apiakāko mā toto tupōkōme.
Tuaro ehtoh emāko mā toto
juponŷpyry esē menekatohme.

19 Ritonōpo, ya ameke pyra exiko!
Axī ke kypynanohko.

20 Kuewomako jetapara toto ehtohme,
isene jehtohme, kaikuxi tomo a jesekeyino.

21 Kypynanohko mokaro reāo tō poe;
osewomasaromepyra ase, mokaro pui, zehnotokohtae.

22 Mame wekyry tō zurūko ase onyrytā poko; oeahmāko ase toto rānao, oximōme toto
ahtao:

23 “Ritonōpo a eremiatoko, emero ipoetory tomo.
Inyrytā kurā ekarotoko, Jako pakomotyamo!
Oesēkōme eahmatoko Izyraeu tomo!

24 Tymōkomokākara onurumekara mana,
wenikehpyra roropa mana toto
etuarimatopōpyry poko.
Otonēpyra ynororo toto wino,
yrome ezuhnōko mana tykohmase ahtao eya xine.”

25 Ritonōpo, imoihmākō rānao oeahmāko ase
onyrytā poko.
Ōmihpyry omipona exiketō neneryme
ynekarory tō ekarōko ase oya, jomihpyry ae ro.

26 Tymōkomokākara otuhnōko mā toto,
tuesapare exīko; Ritonōpo a oehketō eremiāko
mā toto, eahmaryme.
Kure rokē toto ripory se ase eya, jūme, exikehpyra.

27 Imeimehnō nonory pōkō emero osenetupuhnōko
mā toto Ritonōpo poko.

Sero nono etyhpory po eramāko mā toto eya,
Tosēkōme aenetupuhnōko mā toto,
eahmāko mā toto, emero.

28 Tuisame Ritonōpo mana,
emero nono pōkō Esēme mana.

29 Tymōkomoke exiketō tosekumuru po
porohnōko mā toto oēpataka.
Sero nono pōkō emero tosekumuru po
porohnōko mā toto oēpataka.

Orihketōme mā toto.

30 Ahno imeīpo exiketō aomipona exīko;

Ritonõpo Kuesëkõ poko typoenõ zurũko mã toto,
imepỹ zumakahpõkomo a roropa.

³¹ Enurupyra ro exiketõ etãko mã toto,
turuse toto ahtao Ritonõpo nyrytã poko:
“Eya typoetory tõ typynanohse!” ãko mã toto.

23

Kaneru pynoto sã Jesë mana

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Jesë ypyno mana kaneru pynoto samo;
emero nae exikety sã ase ukurohtao.

² Osa kurã po toky tõ eremapõko esë mana,
tuna kurã pona toto arõko roropa mana.

³ Moro saaro yjamihtanohnõko Jesë mana,
ya oserematoh ekarõko roropa mana ukurohtao.
Zae ehtoh poko jakorehmãko mana
tõmihpyry ae ro.

⁴ Jemynyhmaryhtao yronymyryme enaromyra ase
ymaro oexiryke, Ritonõpo Jesemy;
jewomãko mase, zae tyritoh enepõko mase
ya azamaro jehtohme.

⁵ Otuhtoh konõto rĩko sã mase jotuhtohme
tomyehmase jahtao jepetõkara a.
Oty kara ase toahmase jexiryke oya, tãkye ase
oepeme jekaroryke oya, pehme sã ase
ukurohtao ypyno oexiryke.

⁶ Ypyno exikehpyra mase,
kure rokẽ jyrikehpyra roropa mase jorikyry ponãmero.
Mame atapyĩ taka ytõko ase osesarise,
jũme oesary mã jesaryme exĩko mana.

24

Ritonõpo tapyĩ kurã taka ytory

Tawi nymerohpyry.

¹ Sero nono esẽme Ritonõpo Kuesëkõ mana,
emero esẽme roropa mana;
sero nono epõkõ maro, ahno te, onokyro tomo,
otyro tõkehko emero esẽme mana.

² Tuna konõto epoe nono tyrise eya,
apõ tõ tyrise eya tuna konõto zue ao.

³ Onokãkõ ytõko nae Kuesëkõ ypy pona?
Onoky Itapyĩ kurã taka ytõko nae?

⁴ Zae exiketõ rokẽ omõnõko mã toto,
zae roropa aosenetupuhtoh exiketomo,
imepỹ neponãmary oneahmara exiketõ
Ritonõpo myakãme.

Tõmiry anamonohpyra roropa exiketomo.

⁵ Kure rokẽ mokaro rĩko Ritonõpo Kuesëkõ mana,

ipynanohnōko mana, ewomāko roropa mana.

“Zae mose mana,” āko Ritonōpo mana apiakatoh tao.

⁶ Moro sā mā mokaro Ritonōpo pyno exiketomo,
Jako Esē eahmananomo.

⁷ Omōtoh tonō etapuruhmakatoko,
omōtoh pakato tō etapuruhmakatoko.

Mame mokyro omōnōko mana, Tuisa Imehxo Exikety.

⁸ Onoky mokyro Tuisa Imehxo Exikety?

Ritonōpo Kuesēkomo, jamihme exikety,
tuarohxo exiketye roropa mana.

Kuesēkō orēpyrahxo, jamihme mana,
topetōkara poremākapōko mana.

⁹ Kure rokē omōtoh tonō etapuruhmakatoko,
etapuruhmakatoko omōtoh tonō pakatokomo,
mame Tuisa konōto Imehxo Exikety omōnōko mana.

¹⁰ Onoky mokyro Tuisa konōto Imehxo Exikety?

Ritonōpo mokyro Kuesēkomo Jamihmehxo Exikety.
Ynororo rokē Tuisa konōtome mana,
Imehxo Exikety.

25

Kuakorehmako, kuewomako, katoh Ritonōpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonōpo Jesemy, oya jotururu se hano.

² Jesemy, oenetupuhneme ase.

Kypynanohko eporemākapopyra jehtohme,
ehxiropyra jehtohme;

jepetōkara anākyemapopyra exiko,
yporemākapory se exiketomo.

³ Oenetupuhnanō ehxiropyra exīko mā toto,
toto onyporemākapopyra oexiryke.

Yrome mokaro orumekary se exiketō
poremāketōme exīko mā toto.

⁴ Ritonōpo, kuamorepako zae onyriry tō poko!
Oesemary tō kurā enepoko ya.

⁵ Kuamorepako zae ehtoh poko jehtohme,
zae rokē oexiryke,

Jesēme mase, Ritonōpo, Ypynanohne.
Jūme oenetupuhnōko ase.

⁶ Ritonōpo, wenikehpyra exiko kure
oehtopōpyry poko yna a,
yna pyno oehtopōpyry, moino ro
moro menepoase yna a.

⁷ Moino ro iirypyryme toehse ywy,
poetome ro jahtao azahkuru
jehtopōpyry poko owenikehko.

Yna pyno oexiryke, kure roropa oexiryke
wenikehpyra exiko ypoko, Ritonōpo, Jesemy!

⁸ Zae Ritonõpo mana, kure roropa,
naeroro iirypyryme exiketõ amorepãko mana
zae ehtoh poko toto ehtohme.

⁹ Imehnõ motye kure osekaropyra exiketõ arõko
Ritonõpo mana zae ehtoh esemary ae.

Toto amorepãko mana ise toehtoh poko.

¹⁰ Tõmihpyry anamonohpyra mana,
kypyno xine toexiryke aomihpyry onurumekara
exiketõ amorepãko mana,
Ritonõpo omiry omipona se exiketomo.

¹¹ Ritonõpo Jesemy, õmihpyry omipona exiko,
yyrypyry tõ ikorokako, tuhke toehse exiryke!

¹² Ritonõpo enetupuhnanõ tosëkõme
ipoe tuaro exiko mã toto
tosemarykõ poko zae toehtohkõme.

¹³ Kure rokë osesariko mã toto osa kurã po,
ipoenõkõ roropa moro nono kurã esëme exiko mã toto.

¹⁴ Ritonõpo Kuesëkõ, osepeme mana
Tosëkõme enetupuhnanõ maro.
Toto amorepãko mana tõmihpyry poko,
tynyripohpyry poko eya xine.

¹⁵ Ritonõpo wino tahxime enëko ase,
ypynanohnoõko mana popyra ehtoh winoino.

¹⁶ Ritonõpo, kueneko; ypyno exiko,
toiroro jexiryke towomaneke pyra roropa jexiryke!

¹⁷ Torëtyke jehtoh ikorokako ukurohtao,
kypynanohko popyra ehtoh winoino emero porehme.

¹⁸ Jetuarimatoõ eneko, sam katoõ ya roropa,
yyrypyry tõ ikorokako emero porehme.

¹⁹ Jepetõkara eneko tuhke toto exiry waro oehtohme;
yzehno toto ehtoh eneko roropa.

²⁰ Kuewomako, kypynanohko roropa;
yporemãkapopyra exiko jyhxioryino.
Oya oehnõko ase josewomapotohme.

²¹ Emese kure oehtoh enetuputyryke ya
kuewomako ajohpe pyra jexiryke,
zae ehtoh se jexiryke.

²² Ritonõpo, opoetory tõ Izyraeu tõ ipynanohko
popyra ehtoh wino emero porehme.

26

Zae ehtoh poko exikety otururu Ritonõpo a
Tawi nymerohpyry.

¹ Ritonõpo Jesemy, zae exiketyme kuekaroko
zae ehtoh poko jexiryke,
oenetuputyryke ya roropa yronymyryme.

² Kueneko ukurohtao, ikuhko roropa, Ritonõpo;
ypenetatoh apiakako josenetupuhtoh roropa.

³ Ypyno exikehpyra oexiryke
zae osema ae jarõko mase;
anamonohpyra oexiryke jarokehpyra mase.

⁴ Ajohpãkõ maro ytoytopyra ase,
kurãkõ panõ ajohpe exiketõ maro osepeme pyra ase.

⁵ Popyra exiketõ maro oximomyry
se pyra ase ipunaka,
zae pyra exiketõ maro ytoytopyra ase.

⁶ Ritonõpo, osemahnõko ase
zae jehtoh waro imehnõ ehtohme.

Okyryry apoto apõ zomye ytoytõko ase
imehnõ oeahmananõ maro,

⁷ eremiãko opoko, “Kure mase,” ãko oya,
onyrityã kurã ekarõko.

⁸ Ritonõpo Jesemy, atapyĩ sehxo hano, oesary;
saereme oehtoh moroto mana.

⁹ Iirypyrymãkõ enahkaporyhtao oya jenahkara exiko;
kypynanohko imehnõ etapananõ wãnopyryhtao oya,

¹⁰ popyra ehtoh poko exikehpyra
mokaro mã toto; tineru apoiry sehxo
mã toto zae pyra toehtamitume.

¹¹ Yrome ywy, zae ehtoh poko rokẽ ase,
kypynanohko, juãnohpyra exiko roropa.

¹² Towomase ywy popyra ehtoh ypoko pyra ehtohme;
Ritonõpo poetory tõ oximomyryhtao
Ritonõpo eahmãko ase, Kuesẽkomo.

27

Towomase Ritonõpo a

Tawi nymerohpyry.

¹ Ritonõpo Jesemy jezurume mana,
ypynanohneme roropa;
enaromyra exiko ase.
Jewomãko Ritonõpo mana popyra ehtoh
ypoko pyra ehtohme;
imehnõ zuno pyra jyrõko mana ipunaka.

² Popyra exiketõ etonary se ahtao ymaro,
jetapary kukuruhtao roropa eya xine
osetapãko mã toto, epukãko.

³ Tapuruse jahtao soutatu tomo a,
zuno pyra jyrõko mase;
ymaro jepetõkara etonaryhtao,
Ritonõpo onenetupuhkehpyra exiko ase.

⁴Toiro ekaropoase Ritonõpo a,
moro se rokẽ ase eya: Itapyĩ tao jexiry se ase jũme,
isene ro jahtao, atãkyematohme kure aexiry poko,
zae ehtoh poko ekaropotohme eya.

⁵Mame popyra ehtoh toehse ahtao
jewomãko mana tytapyĩ tao.
Jukurãkãko mana Tytapyĩ kurã tao,
jewomãko mana kaetoko exikety ao, topu konõto po.

⁶Moro sã jepetõkara poremãkapõko ase,
japuruhpõkomo. Kohtãko ase atãkyemaryme,
okyno tõ zahkãko ase ynekaroryme Itapyĩ tao;
eremiãko ase Ritonõpo Kuesẽkõ eahmaryme.

⁷Ritonõpo, jomiry etako okohmaryhtao ya!
Ypyno exiko, kuezuhko roropa.

⁸Ynara mase ya: “Osehko jeahmase.”
Kuezukuase: “Oehnõko ase oeahmase,
Jesemy Ritonõpo.”

⁹Otonẽpyra exiko ywinoino.

Yzehno pyra exiko; owinoino jaropopyra exiko.
Jakorehmahpono, jurumekara exiko, toiroro
ynomopyra exiko, Ritonõpo Ypynanohne.

¹⁰Jurumekaryhtao papa tomo a, aja maro,
ypyno ro mase exiko, Ritonõpo.

¹¹Ritonõpo Jesemy, kuamorepako zae ehtoh poko õmiry omipona jehtohme.
Kuaroko zae ehtoh poko jehtohme,
kuewomako jepetõkara tuhke exiryke.

¹²Jekaropyra exiko jepetõkara a,
ajohpe jyhxirõko mã toto jenaroximãko mã toto.

¹³Zuaro ase isene ro jahtao Ritonõpo Jesẽ
nyriry kurã enẽko ase orihpyra ro jahtao.

¹⁴Ritonõpo enetupuhko. Wenikehpyra exiko
inyrihpyry poko, enaromyra roropa exiko.
Ritonõpo Kuesẽkõ enetupuhko.

28

Takorehmapotoh Ritonõpo a

Tawi nymerohpyry.

¹Ritonõpo Jewomane, okohmãko ase;
kuakorehmako! Otato exiko.
Jezuhpyra awahtao, mokaro orihketõ maro
exiko ase, yhtõko mã toto aorihtyã esaka.

²Jomiry etako okohmaryhtao ya
jakorehmatohme oya, jemary tõ anymyryhtao
ya Atapyĩ kurã ãpataka.

³Juãnohpyra exiko iirypyryme exiketõ maro,
popyra ehtoh poko exikehpyra exiketõ maro.
Osepeme sã oturũko mã toto,

yrome ikurohtao xine popyra mǎ toto.

⁴ Mokaro zuānohko inyrytyā epehpyryme,
popyra toto nyrytyā emetakame.
Popyra exiketō zuānohko tyryrypyhpyke toexirykōke.

⁵ Tuaro toexirykō se pyra mǎ toto
Ritonōpo nyrihpyry poko.
Inyrytyā tyjमितunuru ke,
morohne poko osenetupuhpyra mǎ toto;
naeroro toto wānohnōko mana,
jūme toto enahkapōko mana.

⁶ “Kure mase,” sykatone Ritonōpo Kuesēkomo a,
jomiry totase eya exiryke
tykohmase ahtao ya jakorehmatohme.

⁷ Jewomāko Ritonōpo mana,
yjमितunurume roropa mana;
Jesēme enetupuhnōko ase. Jakorehmāko mana;
morara exiryke atākyemāko ase, eremiatoh kurā
eremiāko ase Ritonōpo eahmaryme.

⁸ Typoetory tō ewomāko Kuesēkō mana.
Inymenekahpyry tuisame ewomāko mana.

⁹ Opoetory tō ipynanohko, Ritonōpo,
kure rokē toto tyriko opoetoryme aexirykōke!
Kaneru pyno exikety sǎ opoetory tō pyno exiko,
jūme toto pyno exiko.

29

Ritonōpo jamitunuru tyryrykane konōto ao

Tawi nymerohpyry.

¹ Kuesēkō eahmatoko, Ritonōpo nenyohyamo;
imehxo aehtoh eahmatoko,
jamihme hxo aexiryke eahmatoko roropa.

² Ritonōpo saerekatoh ekarotoko imehnomo a;
oesekumurukō po oporohtoko Kuesēkō Kurā
ēpataka tōsenepose ynororo ahtao.

³ Ritonōpo omiry osetāko mana tuna tō epoe;
Ritonōpo Imehxo Exikety takararahāko mana,
tuna konōto epoe aomiry osetāko mana.

⁴ Ritonōpo omiry tyjमितunuru ke pehme mana;
tuisame hxo toehtoh ke pehme roropa mana.

⁵ Wewe konōto apupari tahkāko aomiry mana.
Apupari tahkāko mana ypy tō Ripano po.

⁶ Ypy tō Ripano pyhseky kamexipōko mana
pui poenō samo;

Ypy Heremō pyhseky kamexipōko mana
pui mūkuru wātasene exikety samo.

⁷ Neneneh kamexipōko Ritonōpo omiry mana.

⁸ Ona tonorē tykytyky kamexipōko aomiry mana.

Ona tonorẽ Kate tykytyky kamexipõko
Ritonõpo omiry mana.

⁹ Wewe karawario tykytyky kamexipõko
Ritonõpo omiry mana.

Ituary emapõko mana wewe tõ poe.
Moro sã toehse ahtao Ritonõpo Tapyĩ Kurã tao
ynara kohtãko mã toto:
“Saeremehxo Ritonõpo mana, imehxo mana,” ãko toto.

¹⁰ Tuisame Ritonõpo Kuesẽkõ mana,
tuna tõ zueme exiketõ epoe;
Tuisame, jũme exikehpyra mana.

¹¹ Typoetory tomo a tyjमितunuru
ekarõko Ritonõpo mana,
kure rokẽ toto rĩko roropa mana;
eya xine kurãkõ emero ekarõko roropa mana.

30

“Kure mase,” katopõpyry typynanohse exiryke

Tawi nymerohpyry.

¹ “Kure mase, Ritonõpo,” ãko ase eremiãko,
tanỹse jexiryke oya jorihtoh poe; jepetõkara
epyrpasaromepyra mã toto jenatyry poko.

² Ritonõpo Jesemy, kykohmase jakorehmatohme,
mame tukurãkase ywy oya.

³ Kypynanopyase orihpyra jehtohme.
Mokaro orihketõ maro exiase, yhtõko mã toto
aorihtyã esaka, yrome isene ropa kyriase.

⁴ Eremiatoko Ritonõpo Kuesẽkõ eahmaryme,
emero aomiry omipona exiketomo!
Wenikehpyra ehtoko Ritonõpo Kurã nyrytyã poko,
“Kure mase,” kahtoko eya.

⁵ Zehno Ritonõpo ehtoh axĩtao rokẽ mana,
yrome kure aexiry exikehpyra mana
isene ro kuahtao xine.
Kyxitarykõ poko ãmehnõko sytatose repe,
yrome tõmehse ahtao atãkyemãko ropa sytatose.

⁶ Torẽtyke pyra exiase, towomase oya jexiryke.
Ynara osenetuputyase: “Sero sã exikehpyra mana,
jũme etuarimara exĩko ase.”

⁷ Ritonõpo Jesemy, kure rokẽ mexiase ya,
kuewomase tapyi jamihmã samo ypy po.
Yrome moromeĩpo tõtonẽse mexiase ywinoino,
mame enaromyke toehse ywy.

⁸ Ritonõpo Jesemy, kykohmase jakorehmatohme.

⁹ Otyme kure jorikyry oya nae?
Ahno ekepyry oeahmasaromepyra mana.

“Emese kure Ritonõpo mana,
anamonohpyra mana,” kasaromepyra mã toto.

¹⁰ Ritonõpo, etako pahne ypyno exiko!

Kuakorehmako, Ritonõpo Jesemy!

- ¹¹ Jemynyhmary tymyakãmase oya watoh ke,
jatãkyemary ke.
Yxitatopõpyry tymyakãmase oya tãkye ehtoh ke.
Jomye tãkye jehtoh tyrise oya.
¹² Naeroro mynyhme pyra exĩko ase,
eremiãko ase oeahmaryme.
Ritonõpo, omoro mase Jesemy;
jũme “Kure mase,” kakehpyra exĩko ase.

31

Ritonõpo enetupuhnõko

Tawi nymeroypyry.

- ¹ Ritonõpo yna Esemy, oya ytõko ase jewomapose;
yporemãkapopyra exiko jepetõkara a.
Zae mase; kuakorehmako ajohpãme samo.
² Jomiry etako! Kypynanohko seromaroro!
Ajohpãme sã topu konõtome exiko ytapyĩme,
jewomatohme, ypynanohneme.
³ Ytapyĩme mase, topu konõtome,
josewomatoh jamihmãme mase;
kuaroko, kuamorepako õmihpyry ae ro ya.
⁴ Kuanỹko ahno apoitoh tae,
imehnõ nyrihpyry tokare pyra japoitohme,
omoro mase josewomatohme.
⁵ Oya isene jehtoh ekarõko ase.
Ypynanohnõko mase, Ritonõpo,
jũme amonohpyra exiketyme oexiryke, Jesemy.
⁶ Imehnõ neponãmary eahmananõ se pyra mase
ipunaka; ajohpe rokẽ mã toto.
Yrome ywy oenetupuhnõko ase.
⁷ Tãkye exĩko ase,
atãkyemãko roropa ase ypyno oexiryke.
Jetuarimatoh enẽko mase,
tyrohsẽ hpe jehtoh waro mase.
⁸ Japoipopyra mexiase jepetõkara a.
Osa konõto mekaroase ya,
jytotohme jytory se jehtoh pona torẽtyke pyra.
⁹ Ritonõpo, Jesemy, ypyno exiko,
etuarimãko jexiryke!
Jenuru typenekehse nase, itamurume yxitary
poko; tapotũkehse upũ mana, juzenu roropa.
¹⁰ Yjamitunuru tonahse jemynyhmaryke;
okyna hkopyra orihnõko ase yxitaryke.
Jamihme pyra ase tyrohsẽ ke;
yzehpary roropa osenahkãko nase.

11 Ypoihtōko jepetōkara mana,
 ykerekeremāko ypānary tomo.
 Juaro exiketō junō mā toto,
 epāko mā toto jeneryhtao osema tao.

12 Tuenikehse ywy jepe tomo a emero,
 toorihse jehtoh samo;
 typahse aexihpyry sã ase.

13 Jepetōkara tuhke etāko ase puti puti āko;
 jenaroximāko imehnō mana emero rokē po.
 Atamorepāko mā toto yyryhmary poko,
 jetapatohme tyya xine.

14 Yrome jewomaneme oenetupuhnōko ase, Ritonōpo;
 omoro mase Jesemy.

15 Ypyno exikehpyra mase.
 Kypynanohko jepetōkara winoino,
 yyryhmary se exikehpyra exiketō winoino.

16 Nupunato kueneke, opoetoryme ase;
 kypynanohko ypyno oexiryke.

17 Ritonōpo Jesemy, okohmāko ase.
 Yporemākapopyra exiko jepetōkara a.
 Mokaro popyra exiketō iporemākapoko,
 mynyhme toto ytotohme aorihtyã esaka!

18 Ah ajohpe exiketō mynyhme nexĩ toto,
 mokaro epyrypaketomo,
 imehnō motye kure osekaroketomo,
 imehnō ajohpe pyra exiketō poihtonanomo!

19 Kure kuhse okyryry tō onukurākahpyry
 ekarotohme ōmiry omipona exiketomo a!
 Kure oehtoh enēko imehnō mana emero,
 oenetupuhanō ewomary oya enēko mā toto.

20 Imaro xine oehtoh ke toto ewomāko mase,
 toto ryhmary kuhtoh wino popyra exiketomo a.
 Otonētohami hãmã tao toto zonēnōko mase
 toto hxirory tō wino topetōkara a.

21 Kure kuhse Ritonōpo Kuesēkō mana!
 Japururuhtao jepetōkara a, etonatohme ymaro,
 ypyno toexiry tonepose eya. Osenuruhkãko ase.

22 Enaromyke toehse ywy, taropose ywy eya
 ēpatary winoino, ekaroase repe.
 Yrome ykohtary totase eya jakorehmatohme
 tykohmase ynororo ahtao ya.

23 Ritonōpo pyno ehtoko,
 aomiry omipona exiketō emero!
 Aomiry omipona exiketō ewomāko mana,
 yrome epyrypaketō wānohnōko mana
 inyrytyã emetakame.

24 Ajamihtatoko orēpyra roropa ehtoko,

amarokõ emero Oesëkõme Ritonõpo enetupuhnanomo!

32

Osekarõko, akorokãko

Tawi nymerohpyry.

- ¹ Tãkye mã mokyro, popyra aexihpyry
topehmase ahtao Ritonõpo a,
iiryppyry tykorokase ahtao eya.
- ² Tãkye mã mokyro onyhxiropyra Ritonõpo ahtao
popyra ehtoh poko, ajohpe pyra roropa
ynororo ahtao imehnõ onenekunohpyra exiryke!
- ³ Yyryppyry onekaropyra jahtao totaehse exiase,
yxitary poko rokẽ kohmãnõko exiase.
- ⁴ Saereme ahtao koko roropa tuãnohse exiase oya,
Ritonõpo; yjमितunuru tonahse axitaku samo
axitũ toehse ahtao eina ahtao.
- ⁵ Mame osekaroase oya, yyryppyry ekaroase,
popyra jehtoh ononẽpyra exiase,
zae pyra jehtopõpyry emero ekaroase oya,
mame yyryppyry tõ emero mykorokase.
- ⁶ Morara exiryke, popyra ehtoh toehse ahtao,
kure opoetory tõ otururu exiry emero oya;
pohkane konõto sã popyra ehtoh toehse ahtao
taryporyke, toto pona eporehkara exiiko mana.
- ⁷ Omoro mase jotonẽtohme;
jewomãko mase etuarimara jehtohme.
Eremiãko ase imehnõ netaryme ypynanohtopõpyry
poko oya, towomase jexiryke oya.
- ⁸ Ynara tykase Ritonõpo Jesemy ya:
“Ãmorepãko ase oesemary ae zae oytotohme;
ãkorehmãko ase oesemary menekary poko,
zae ehtoh enepõko ase oya tuaro oehtohme.
- ⁹ Tuaro pyra exiketõ sã pyra exiko, kawaru samo
te, mura sã roropa, kurimene se mã toto itao,
eary se roropa zae toto ytotohme tosëkõ omipona.”
- ¹⁰ Popyra exiketõ etuarimãko mã toto
põtiko rokẽ pyra. Yrome Ritonõpo enetupuhnanõ
Tosẽme, towomase mã toto ipyno xine aexiryke.
- ¹¹ Tãkye ehtoko emero zae ehtoh poko exiketomo,
Ritonõpo nyrihpyry poko atãkyematoko!
Eremiatoko tãkye rahkene,
amarokõ emero aomiry omipona exiketomo!

33

Eremiatoh Ritonõpo eahmaryme

- ¹ Eremiatoko Ritonõpo Kuesëkõ eahmaryme,

amarokō emero aomiry omipona exiketomo.

Atākyematoko inyityā poko,
eahmatoko emero zae ehtoh poko exiketomo.

²“Kure mase,” kahtoko Ritonōpo a rira tō maro,
eremiatoko eahmaryme haapa tō etory maro,
10me eary nae exiketomo.

³Eremiatoko Ritonōpo netaryme,
eremiatoh ke kasenato,
haapa tō etotoko, okohtatoko roropa opore samo.

⁴Ritonōpo omiry ajohpe pyra mana;
inyityā emero zae mana ipunaka.

⁵Zae ehtoh sehxo Ritonōpo Kuesēkō mana,
ajohpe pyra exiketō jamaro mana; sero nono
pehme mana kypyno xine Ritonōpo ehtoh ke.

⁶Tōmiry ke kapu tōkehko tyrise Kuesēkomo a.
“Exiko,” karyke xixi tyrise eya te,
nuno te, xirikuato tō roropa.

⁷Oximōme tuna konōto tō tyrise Ritonōpo a
esaka toiro; tukurākase kehko eya ikurākatoh tonō ao.

⁸Ah sero nono pōkō emero Ritonōpo Kuesēkō
omiry omipona nexī toto!

Imehxo aexiry enetupuhtoko,
ahno emero, sero nono po.

⁹Aotururuhtao sero nono tyrise kehko.
“Exiko,” tykase ynororo ahtao, emero toehse rahkene.

¹⁰Ahno tō osenetupuhtoh tyritohme,
morohne enahkapōko Ritonōpo mana,
mokaro penetatoh onyripopyra mana.

¹¹Yrome tyriry se Ritonōpo ehtoh
jūme exikehpyra mana.

Inymenekahpyry nyritoh enahpỹme mana jūme.

¹²Tākye mā mokaro tosēke exiketomo,
Ritonōpo ke! Tākye kuhse mā toto
tymenekase exiketomo Ritonōpo a typoetoryme!

¹³Ritonōpo Kuesēkō kapu poe osenuhmāko
mana, ahno tō enēko mana, kymarokō porehme.

¹⁴Tosae enēko mana,
isene exiketō emero sero nono po.

¹⁵Aosenetupuhtohkō rīko Ritonōpo mana,
inyriry tō waro mana emero porehme.

¹⁶Tuisa tō osepynanohpyra mā toto
soutatu tō ke, tuhke nae toexirykōke.
Soutatu tō roropa imehnō onyporemākara
mā toto jamihme toexirykōke.

¹⁷Kawaru tō osetapaketō topetōkara
onyporemākapopyra mā toto osetapary poko,

tyjमितुनुरु के ओसेपुनानोहसरोमेपुया मां तो.

¹⁸ Ritonõpo Kuesëkõ rokë mã
tõmiry omipona exiketõ ewomãko mana.
Ynoro rokë mã typyno xine aehtoh
enetupuhnanõ kurãkãko mana.

¹⁹ Toto pynanohnõko mana orihpyra toto ehtohme.
Mame omise konõto toehse ahtao
isene ro toto kurãkãko mana.

²⁰ Ritonõpo enetupuhnõko sytatose Kuesëkõme;
kuakorehmanekõme mana, kuewomaneke roropa.

²¹ Atãkyemãko sytatose Kuesëkõ nyrihpyry pokoino;
enetupuhnõko sytatose kure rokë aexiryke.

²² Ritonõpo yna Esemy, yna pyno exikehpyra exiko, oenetupuhnõko ynanase!

34

Kure Ritonõpo ehtoh poko

Tuisa Apimereke êpataka Tawi ahtao rowohpã samo

¹ “Kure mase, Ritonõpo Jesemy,” kakehpyra ase;
Oeahmary poko kohmãnõko ase.

² Eahmãko ase inyrytã kurã pokoino.
Ah taosanumasã moro poko netã toto, atãkyematohme!

³ Oximaro imehxo Ritonõpo ehtoh sekarotone
imehnomo a; oximõme Kuesëkõ seahmatone!

⁴ Tõturuse ywy Kuesëkõmo a jakorehmatohme,
mame tozuhse ywy eya;
typynanohse ywy joserehtopõpyry tõ poe.

⁵ Typynanohnekõmo a eramaketõ atãkyemãko mã
toto; jũme atasamara exiko mã toto.

⁶ Takorehmaneke pyra jahtao tykohtase ywy;
totase Ritonõpo a, mame typynanohse ywy eya
yyryhmatoh tonõ poe emero.

⁷ Ritonõpo nenyokyhpyry osesariko mana
aomipona exiketõ zomye, toto ewomãko mã
ynororo toto onyryhmara imehnõ ehtohme.

⁸ Anusasame Ritonõpo Kuesëkõ ehtoh
ikuhko tuaro oehthome kure aexiry poko.

Tãkye mã mokaro, imaro oewomaketomo.

⁹ Imehxo Kuesëkõ enetupuhnanõ,
aomiry omipona ehtoko, emitapãpyra mã toto,
aomiry omipona exiketomo!

¹⁰ Reã tõ omise exiko, emitapãnõko mã toto,
yrome Kuesëkõ omiry omipona
exiketõ mã emitapãpyra mana.

¹¹ Osehtoko, jepe tõ poetohti, kuetatoko ke,
ãmorepatorỹko ase kure Ritonõpo Kuesëkõ ritoth poko oya xine.

¹² Oseahmary se hmatou isene ehtoh poko?

Okynahxo isene oehtohkõ se hmatou,
tãkye roropa oehtohkõme?

¹³ Ahtao omi xihpyry ke oturupyra ehtoko,
ajohpe pyra ehtoko roropa.

¹⁴ Popyra ehtoh irumekatoko,
zae ehtoh poko oehtohkõme;
osepeme ehtoko kure rokẽ oehtohkõme oximaro.

¹⁵ Zae ehtoh poko exiketõ pyno Kuesëkõ mana,
aomirykõ etãko mana ekaroporyhtao eya xine.

¹⁶ Yrome popyra ehtoh poko exiketõ
akorekehkãko mana; naeroro toorihse toto ahtao axĩ toto poko wenikehnõko mã
toto.

¹⁷ “Kuakorehmako, Jesemy!” tykohmase ahtao
zae ehtoh poko exiketomo a, etãko Ritonõpo mana,
toto pynanohnõko mana aetuarimatohkõ wino.

¹⁸ Sekese pyra exiketõ wino moe pyra Kuesëkõ mana, atasamaketõ pynanohnõko mana.

¹⁹ Zae ehtoh poko exiketõ etuarimãko roropa mana, yrome morara toehse ahtao toto
pynanohnõko Kuesëkõ mana.

²⁰ Toto ewomãko mana, ipunaka;
jehpyry onyhmpyry exĩko mana emero porehme.

²¹ Popyra ehtoh poko exiketõ orihnõko mã toto
tynyrytã xihpyry pokoino.

Kurãkõ zehno exiketõ mã tuãnohsẽme exĩko mã toto.

²² Typoetory tõ pynanohnõko Kuesëkõ mana;
Eya ytoketõ osewomapose,
mokaro pynanohnõko mana.

35

Kuakorehmako Ritonõpo, katopõpyry Tawi a

Tawi nymerohpyry.

¹ Ritonõpo Jesemy, atatapoiko yyryhmary se
exiketõ maro, yporemãkary se exiketõ iporemãkapoko!

² Okyryry osewomatoh apoiko, oupõ kurimene
risẽ maro, mame osehko jakorehmase.

³ Awaratã apoiko, kaparu roropa yyryhmananõ
poremãkatohme.

Õmiry etapoko ya ypynanopyry poko oya rahkene.

⁴ Ah mokaro jetapary se exiketõ typoremãkase
nexĩ toto! Ah toehxirose nexĩ toto!
Ah nepã toto otupiko rokẽ rahkene,
yyryhmary se aexityamo!

⁵ Ah tiriiku pihpyry sã nexĩ toto
tarose tyryrykane a, tokahmase toto ahtao
Ritonõpo nenyokyhpyry a!

⁶ Ah toto esemary xinukutumehme sã nexino,
tykohmãse samo, piserehkatoh sã roropa toto
ekahmaryhtao Ritonõpo nenyokyhpyry a!

⁷ Ahno apoitoh tyrise exiryke eya xine japoitohme

zae rokẽ jahtao eya xine;
eutary tahkase eya xine japoitohme.

⁸Yrome, zuaro pyra toto ahtao,
tonahkasẽme exiko mã toto.
Tynyrihpyrykõ ao tapoisẽme exiko mã toto;
epukãko mã toto zaka, osenahkãko mã toto.

⁹Mame atãkyemãko ase Ritonõpo
Jesẽ nyrihpyry poko; tãkye exiko ase
typynanohse jexiryke eya, joorihtoh winoino.

¹⁰Yronomyryme ynara ãko ase: “Omoro rokẽ mase,
Ritonõpo, imepỹ pyra mana asã exikety!
Jamihme pyra exiketõ ewomãko mase,
toto poko pyra jamihmãkõ ehtohme,
tymõkomokãkara ewomãko mase
omise exiketõ roropa iiryhmananõ winoino.”

¹¹Popyra exiketõ ykerekemãko mã toto;
jyhxiõko mã toto popyra ehtoh poko
ipoko pyra jahtao.

¹²Kurãkõ riryhtao ya jepehmãko mã toto
popyra ehtoh ke, morara exiryke ihtomãko ase.

¹³Yrome kure pyra toehse mokaro ahtao
upo tamuruse ya jemynyhmatoh ke,
otuhpyra roropa exiase. Tupue jupuhpyry yriase,
oturuase Ritonõpo a toto poko.

¹⁴Oturuase Ritonõpo a jepe poko jotururu samo,
jakorõ poko sã roropa.
Toytoytose ywy tupuehme samo, jemynyhmaryke,
xitakety sã tyse poko.

¹⁵Yrome tyhtomase jahtao,
mokaro tãkye toehse mã toto,
oximõme tooehse toh nexiase jomye, jeunohtohme.
Typipohse exiase imehnomo a, zuaro pyra exiketomo a,
tapurose ywy eya xine toiro rokẽ pyra.

¹⁶Pakaihkapỹ poihtory ahno a, moro sã jeunohnõko
mokaro nexiase. Xihpyryme jenẽko toh nexiase,
yse pyra sã ipunaka.

¹⁷Otãto ise ro hma, Ritonõpo, enẽko rokẽ mahno?
Kuewomako mokaro winoino
atatapoiiryhtao yporemãkatohme.
Kypynanohko mokaro reão tomo a jeseekaryino.

¹⁸Mame “Kure mase,” ãko ase jarao, ahno netaryme;
oeahmãko ase imoihmãkõ rãnao.

¹⁹Tãkye jepetõkara onyrippyra exiko
yporemãkary poko; ajohpãkõ mokaro.
Yzehno mã toto, popyra toto onyrippyra jahtao.
Tãkye mokaro onyrippyra exiko,
aexianarykõino typoremãkapose jahtao oya.

20 Aotururuhtao osepemākō sã pyra mǎ toto;
yrome ajohpe rokē mǎ toto, imehnō zae ehtoh
se exiketō kerekeremāko mǎ toto.

21 Jyhxirōko mǎ toto, kohtāko mǎ toto:
“Onyrihpyry ynanenease!”

22 Yrome, Ritonōpo Jesemy, emero tonese oya.
Naeroro mynyhme pyra exiko, Ritonōpo,
ameke pyra exiko ywino!

23 Apakako, Ritonōpo, jewomatohme!
Owōko, Jesemy, zuruko toto zae ynyriry poko!

24 Ritonōpo Jesemy, zae rokē mase.
Naeroro mokaro zuruko zae jehtoh poko.
Tākye jepetōkara onyrippyra exiko
yporemākapory poko!

25 Ynara kamexipopyra exiko oseya xine:
“Mokyro tonahkase kyaa xine. Moro se rokē sexiataose.”

26 Mokaro, atākyemaketō jetuarimary poko,
iporemākapory se ase oya, toto ehxirotohme ipunaka!
Mokaro ehxirory se ase,
ymotye kure tōsekarose ynaroro exiryke.

27 Yrome atākyemāko kohtāko roropa mokaro
mana zae jehtoh ekary etary se exiketomo!
Ynara kakehpyra ase eya xine:
“Imehxo kuhse Ritonōpo mana!
Jamaro mana kure rokē emero toehse ahtao
ipoetory maro.”

28 Mame anamonohpyra oehtoh poko
imehnō zurūko ase, oeahmāko ase,
kure rokē oriry poko kohmānōko ase.

36

Popyra ahno ehtopo

Sero saumu tymerose Tawi a.

1 Ynara enetupuhnōko ase ukurohtao
popyra exiketō iirypyryme ehtoh poko:
Ritonōpo zuno pyra mǎ toto,
turumekase ynororo eya xine.

2 Orēpyrahxo osekarōko mana.
Tyyrypyry onenepyra Ritonōpo mana ekarōko,
tuānohpyra roropa ekarōko mana.

3 Mokyro otururu popyra mana,
ajohpe itamura me mana; tuaro nymyry pyra mana,
zae ehtoh riry se pyra roropa mana.

4 Tātaxikase tahtao tynyhtoh po,
osenetupuhnōko mana popyra ehtoh riry poko.
Zae pyra ehtoh esemary ae ytoytōko mana.
Popyra ehtoh poko: “Moro se pyra ase,”
kapitopyra mana.

Kure Ritonõpo ehtopo

- ⁵ Ritonõpo Jesemy, yna pyno oehtoh kaetoko
exikety sã mana kapu pona exikety samo.
Anamonohpyra oehtoh yna ewomary poko
itamurume mana, akurũ pona exikety samo.
- ⁶ Zae ehtoh poko oehtoh onytyromara mana,
ypy tõ konõto samo, yna apiakary oya zae mana,
zume tuna konõto ehtoh samo.
Ritonõpo yna Esemy, ahno pyno mase,
onokyro tõ roropa.
- ⁷ Kure kuhse yna pyno oehtoh mana!
Ãporiry tõ zopino jerutumã po osewomãko ynanase.
- ⁸ Tuesapare ynanase onekarohpyry ke yna napyryme,
itamurume mekaroase yna a exiryke;
kure oehtoh tuna enahpỹme exikety sã mana,
moro ëpõko mase yna a.
- ⁹ Tuna enatry sã mase, opoe isene ynanase.
Saerehkaneme oehtoh poe, saerehkatoh enẽko ynanase.
- ¹⁰ Ritonõpo awaro exiketõ pyno exikehpyra exiko.
Kure rokẽ mokaro tyriko
ajohpe pyra exiketõ tukurohtao xine!
- ¹¹ Epyrypaketomo a, popyra exiketomo a roropa
onutõtũmapopyra exiko.
Jepary se pyra ase mokaro winoino.
- ¹² Moroto mã toto, toepukase; typoremãkase toh
nexiase, owõsaromepyra ropa mã toto.

37*Iirypymãkõ etyhpary, kurãkõ etyhpary roropa*

- Sero saumu tymerose Tawi a.
- ¹ Torëtyke pyra exiko popyra exiketõ poko.
Zae pyra ehtoh poko exiketõ poko zumoxike pyra exiko.
- ² Onahpoty anoryry sã,
okynã pyra osenepyra exiko mã toto;
orihnõko mã toto otyro orikyry sã xixi ao.
- ³ Ritonõpo enetupuhko Oesẽme,
kure ehtoh poko exiko roropa;
morara awahtao kure exiko mase,
imehnõ zuno pyra Ritonõpo nekarohpyry po.
- ⁴ Atãkyemako Kuesẽkõ poko!
Mame openetatoh ekarõko oya mana.
- ⁵ Osekaroko Kuesẽkomo a. Oesẽme nymyry
enetupuhko. Mame ãkorehmãko mana.
- ⁶ Ajohpe pyra oehtoh emepary sã tyripõko mana.
Zae oehtoh ripõko mana saerehkatoh samo
tãxiahtao exikety samo.
- ⁷ Imehnõ zumoxike pyra exiko,

tineru itamurume apoiryhtao eya xine,
 oserētykyro pyra exiko imehnō poko,
 typenetatohkō xihpyry riryhtao roropa eya xine.
 Mynyhme rokē exiko Ritonōpo nyriry eraximaryme.

⁸ Zehno pyra exiko, zenonohpyra roropa.
 Imehnō poko atakirimara roropa exiko,
 torētyke pyra exiko popyra oexiryino.

⁹ Ritonōpo Kuesēkō enetupuhnanō mā kure rokē
 exīko inekarohpyry po kuesarykōme. Yrome
 popyra exiketō mā taroposēme exīko mā toto.

¹⁰ Okynā pyra popyra exiketō mā
 osenepyra exīko mana; toto zupiry se awahtao,
 toto zupīko mase repe,
 yrome toto onenepyra exīko mase.

¹¹ Tyamene se pyra exiketō towomasēme exīko mā toto
 Ritonōpo nekarohpyry po, tākye exīko mā toto,
 kure rokē exīko torētyke pyra roropa.

¹² Popyra exiketō mā atamorepāko mā toto
 kurākō poremākatohme tyya xine.

Zehno sā toto enēko mā toto.

¹³ Yrome pohnō eneryke tyya, exianāko
 Kuesēkō mana, okynā pyra enahnōko mā toto.
 Moro waro Kuesēkō mana.

¹⁴ Popyra exiketō typyrekō apoīko mā toto:
 tapema tomo, taky tō maro, tymōkomokākara
 etapatohme, etuarimaketō maro, zae ehtoh poko
 exiketō roropa etapatohme.

¹⁵ Yrome mokaro popyra exiketō totapasēme
 exīko mā toto tytapemākō ke,
 itakykō tytahkasēme exīko roropa mā kehko.

¹⁶ Kurehxo mōkomo pitiko,
 zae ehtoh poko exiketō mōkomoryme ahtao;
 popyrahxo mōkomo itamurume,
 zae pyra exiketō mōkomoryme ahtao.

¹⁷ Ynara exiryke mokaro zae pyra exiketō jamitunuru
 enahnōko mana, yrome zae ehtoh poko exiketō
 ewomāko Kuesēkō mana.

¹⁸ Tōmihpyry omipona exiketō pynanohnōko
 Kuesēkō mana;
 jūme inekarohpyry esēme exīko mā toto.

¹⁹ Popyra ehtoh toehse ahtao,
 etuarimara exīko mā toto.
 Inapyrykō ipune mana emitapātoh konōto toehse ahtao.

²⁰ Yrome popyra exiketō orihnōko mā toto;
 Kuesēkō zehnotokō osenepyra exīko mā toto
 onahpoty ekuru sā jakanahmā po.

Orexīto sã osenepyra exīko mã toto.

²¹ Popyra exiketõ tineru ekaropõko mã
axītao rokẽ repe,
yrome onepehmarã ropa ekurehnõko mã toto.
Mãpyra zae ehtoh poko exiketõ imehnõ
pynanohnõko mã toto,
tykyryrykõ ekarõko mã toto pitiko rokẽ pyra.

²² Kure rokẽ Ritonõpo nyrytyã moroto exīko mã toto
inekarohpyry po toto esaryme.
Yrome popyra tyripose aexityã enahkãko mana.

²³ Zae kuesemarykõ ae kuarotorỹko Kuesẽkõ mana,
tyamaro exiketõ ewomãko mana.

²⁴ Aepukarykohtaõ jũme toto onemapopyra
Esẽkõ mana,
toto akorehmãko mana owõtohme ropa.

²⁵ Poetome exiase, seromaroro tamuhpõme toehse ywy,
yrome yneneryme zae ehtoh poko
exiketõ onurumekapitopyra Kuesẽkõ mana.
Ipoenõ roropa: “Ise, ise,” kara toto tonahsẽ poko.

²⁶ Imehnõ pynanohnõko mana, tytineru ke
imehnõ akorehmãko mana.
Ipoenõkõ roropa Ritonõpo nekarohpyryme mã toto.

²⁷ Zae pyra ehtoh poe eramako, zae ehtoh
poko oehtohme;
mame opoenõ maro apakõ maro exikehpyra
matose Ritonõpo nekarohpyry po.

²⁸ Zae ehtoh poko exiketõ Kuesẽkõ zamaro mã
toto, typoetory ÿme exiketõ onurumekara mana,
toto ewomãko mana.
Yrome zae pyra ehtoh poko exiketõ pakomotyã
enahketõme mã toto.

²⁹ Zae ehtoh poko exiketõ mã nono esẽme
exīko mã toto Ritonõpo nekarohpyry po.
Jũme moroto exīko mã toto.

³⁰ Tuaro exiketõme mã oturũko mã toto,
zae ehtoh poko exikehpyra aomirykõ mana.

³¹ Ritonõpo omiry ikurohtaõ xine mana
ikurãkahpyry samo.
Aomiry omipona exikehpyra mana.

³² Zae ehtoh poko exiketõ enẽko
popyra exiketõ mana. Toto etapary se mã toto.

³³ Yrome typoetory tõ kurã onurumekara Kuesẽkõ
mana, zehno exiketõ emahpo ahtaõ;
mame apiakane ãpataka tarose toto ahtaõ
toto anaorihmapopyra mana.

³⁴ Ritonõpo enetupuhko Oesẽme,

aomiry omipona exiko.
 Nono esēme orīko mana moroto tynekarohpyry po,
 popyra aexityā enēko mase tonahkase toto ahtao.

³⁵ Popyra exikety enease tuisame toehse ahtao;
 imehnō ryhmāko kynexine, imehnō motye tuisamehxo
 tōsekarose ynororo repe,
 apupari samo ypy Ripano tō po.

³⁶ Yrome imeīpo esary kuroko toytose jahtao
 onenepyra exiase;
 upiase repe, yrome mokyro onenesaromepyra exiase.

³⁷ Zae ehtoh poko exiketō eneko,
 ajohpe pyra exiketō roropa; atatapoipyra exiketō
 typoenōke, typakōke roropa mā toto,

³⁸ yrome Ritonōpo omiry omipona pyra exiketō
 osenahkāko mā toto,
 ipakomotyā osenepyra exīko, tonahkase.

³⁹ Zae ehtoh poko exiketō pynanohnōko Kuesēkō
 mana, toto ewomāko mana popyra ehtoh toehse ahtao.

⁴⁰ Toto akorehmāko mana,
 toto pynanohnōko roropa mana;
 tōsewomaporykōke roropa eya xine Ritonōpo a
 toto ewomāko mana zehnotokō poe.

38

Etuarimaryhtao otururu Ritonōpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonōpo Jesemy, juānohpyra exiko tohne awahtao!
 Jupokara exiko zehno awahtao!

² Tapurose ywy opyre a, jetuhxo ase;
 oemary omoxi sā ya juānopryhtao oya.

³ Yzehno oexiryke takuruhtase ywy yronymyryme.
 Joko porehme kure pyra mana popyra jehtopōpyryke.

⁴ Nerỹko ase zue aka samo, yyrypyry tō zue aka;
 omoxi sā toehse mā kehko, anarosaromepyra ase.

⁵ Tuaro pyra exiketye toehse jexiryke,
 japurotopōpyry sū āko mana, motāko.

⁶ Tapotūkehse ywy, tupuehme ase,
 yxitary poko kohmānōko ase.

⁷ Takuruhtase ywy itamurume,
 oxirohnōko ase yronymyryme.

⁸ Jamihme pyra ase ipunaka,
 taomipohtomase ywy;
 torētyke ase ukurohtao, pusuh āko ase sam karyke ya.

⁹ Ritonōpo, ise jehtoh waro mase,
 pusuhkatoh ya etaryke oya emero.

¹⁰ Tuhtuhāko jeano axihxo, jamihme pyra ase,

jenuru zemime pyra toehse mana.

¹¹ Muretano hpe jexiryke jepe tō oehpyra mā toto
upūtokoxi;

wekyry tō roropa ameke rokē exīko mā toto ywinoino.

¹² Apoitoh rīko jetapary se exiketō mana japoitohme;
japurory se exiketō jenaroximāko mā toto,
yyryhmary poko osenetupuhkehpyra mā toto.

¹³ Yrome otato pyra exikety poenohnōko ase
onetara sā jehtohme; tōtururu waro pyra exikety
poenohnōko ase oturupyra jehtohme.

¹⁴ Onezuhpyra exikety sā ase otato pyra exikety samo.

¹⁵ Yrome oenetupuhnōko ase, Ritonōpo;
omoro, Ritonōpo Jesemy, jezuhnōko mase.

¹⁶ Jepetōkara anākyemapopyra exiko
torēse jehtopōpyryke;

tākye toto onyripopyra exiko yporemākatopōpyry poko.

¹⁷ Epukasasaka ywy, jetuarimatoh enahpỹme samo.

¹⁸ Popyra jehtoh ekarōko ase, yyrypyhpyry
roropa, morohne torētyke jyrīko mā rahkene.

¹⁹ Jepetōkara jamihme mā toto akuruhtara mā toto,
tuhke ahno yzehno mā toto katoh ke pyra.

²⁰ Mokaro imehnō epehmāko mā toto popyra
ehtoh ke; yse pyra mā toto kure ehtoh riryke ya.

²¹ Ritonōpo Jesemy, jurumekara exiko!
Ameke pyra exiko ywinoino, Jesemy!

²² Kuakorehmako seromaroro, Jesemy,
Ypynanohneme oexiryke!

39

Etuarimakety omihpyry Ritonōpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ynara tykase ywy: “Tomeseke exīko ase
ynyryry poko,
jotururu poko roropa iirypyryme pyra jehtohme.

Popyra exiketō upūto ahtao oturupyra exīko ase.”

² Mynyhme toehse ywy, oturupyra exiase ipunaka.
Otyro kurā poko oturupyra roropa exiase!

Yrome jetuarimatoh popyrahxo toehse,

³ torētyke toehse ywy ukurohtao.

Itamurumehxo jemynyhmaryhtao
itamurumehxo ataosanumāko exiase.

Mame tōturupopitose ywy:

⁴ “Ritonōpo Jesemy, otāto ēmepyyry nae ro hano
joorihtoh pona?

Otara ahtao orihnōko hano?
Kuuruko isene jehtoh enatyry poko.”

⁵ Axītao rokē isene jehtoh onekarohpyry ya!
Oneneryme isene jehtoh okynā pyra ipunaka.

Ajohpe pyra, ahnome ehtoh puu katoḥ sã rokẽ mana.

⁶ Ytoytõko mana jerutu sã rokene.

Otyme kure yronomyryme aerokuru?

Tineru apoitohme repe,

yrome imeĩpo onoky tinerũme exĩko nae?

⁷ Seromaroro, Ritonõpo, oty eraximãko ha?

Oeraximãko rokẽ ase.

⁸ Kypynanohko yyrypyry tõ winoino;

ykerekeremapopyra exiko ajoajohpãkomo a.

⁹ Mynyhme ase, oturupyra ase,

oya sam tykamexipose jexiryke sero samo.

¹⁰ Ritonõpo, kuãnohkehko,

orihsasaka ywy ypipohtho tonõ ke oya!

¹¹ Yna zupokãko mase, yna rypyry poko

yna wãnohnõko mase.

Nuko tõ sã yna kyryry tõ kurã enahkãko mase.

Ajohpe pyra ahno mã puu katoḥ sã rokẽ mana.

¹² Ritonõpo Jesemy, jotururu oya etako!

Otatõme exiko ynekaropory oya.

Kuakorehmako yxitaryhtao.

Ytamuru tõ ehtopõpyry sã emero

axĩtao rokẽ apãnaryme ase.

¹³ Ajohpame sã jenepyra exiko aporo

jatãkyematohme ya ytopyra ro jahtao taroino

jenahkatoḥ pona.

40

Eremiatoh Ritonõpo eahmaryme

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Eraximase, atarypopyra exiase Kuesẽkõ

eraximary poko, jakorehmatoh eya eraximase.

Mame ya toeramase ynororo yxitary etatohme,

jomiry totase eya.

² Janymyase oramã xihpyry ae,

ikurepato tahxikurẽ poe, purapuramã orihmatõ poe.

Topu jamihmã pona jaroase, jewomatohme.

³ Jamorepase eremiatoh tyrisenã poko,

eremiatohme Kuesẽkõ kurã eahmatoh poko.

Moro eneryke tyya xine tuhkãkõ enetupuhnõko mana,

Kuesẽkõ enetupuhnõko mã toto tosẽkõme.

⁴ Tãkye exiketõ mokaro Kuesẽkõ enetupuhnanomo,

eramara roropa mã toto

imehnõ neponãmarykõ pokona.

Oximõpyra roropa mã toto mokaro maro

imehnõ neponãmarykõ poko exiketõ maro.

⁵ Ritonõpo, yna Esemy, tuhke kurãkõ tyrise

oya yna akorehmatohme.

Apanõ pyra mana! Ôsenetupuhtho mã tuhke,

kure yna ritohme.

Emero õsenetupuhtoh kukuruhtao ya
tuhke exiry waro jehtohme ekuhpỹme mana.

⁶ Okyno tō etapary ynanekaroryme ise pyra mase,
tiriiku tōkehko maro.
Okyno tō zatyry apoto apō po onekaropopyra mase
yna a yna rypyry korokatohme.
Yrome ypanary totapuruhmakase oya,
õmiry etatohme ya.

⁷ Naeroro kuezukuase: “Taro ase;
Õmiry ya tymerose nase pape pokona, onyriptyamo.

⁸ Õmihpyry omipona sehxo ase, Ritonõpo Jesemy!
Jamorepatopõpyry oya ukurohtao mana.”

⁹ Ritonõpo, opoetry tō oximõmãkõ ãpataka
õmiry kurã ekaroase yna pynanopyry poko oya.
Moro omi kurã onekarokehpyra ase, zuaro mase.

¹⁰ Õmiry kurã yna pynanopyry poko
ononẽpyra exiase.
Zae oehtoh poko yna akorehmatopõpyry
poko roropa oturuase.
Imoihmãkõ rãnao mynyhme pyra exiase amonohkara
oehtoh poko opoetry tō poko,
toto pyno oehtoh poko, enara.

¹¹ Ritonõpo, zuaro ase ypyno exikehpyra mase.
Ypyno oexiryke amonohkara roropa
oexiryke jũme jewomãko mase.

*Oturutoh Ritonõpo a takorehmapotohme
(Saumu 70)*

¹² Tomyehmase ywy yyryhmatoh ke tuhke.
Ikuhpỹme mã toto.
Yyrypyry tō pokoino otupĩko ywy tonurẽkara samo.
Jũsety motye jupuhpyry po yyrypyry tō toehse tuhke, naeroro typoremãse ywy.

¹³ Ritonõpo Jesemy, kypynanohko!

Kuakorehmako seromaroro!

¹⁴ Jetapary se exiketõ iporemãkapoko,
tuaro pyra tyripoko toto.

Tãkye exiketõ jetuarimary poko iramapoko
ropa toto epatohme ropa aehxirotokõme.

¹⁵ Ah ypoihtonã notupĩ toto;
Xê! Xê! kananomo typoremãkase toexirykõke.

¹⁶ Ah tãkye nexĩ toto emero oehketõ oya,
ah noseahmã toto.
“Ritonõpo rokẽ mã imehxo Kuesẽkomo,” nykã toto
mokaro tãkye exiketõ typynanopyrykõ poko.

¹⁷ Ywy ase jamihme pyra te, tytineruke pyra;
Ritonõpo axĩ ke osehko ya! Ypynanohneme mase,
Jesẽme mase. Axĩ ke kuakorehmako, Jesemy!

41

Oturutoh Ritonõpo a kure pyra ahtao

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Tākye mā mokaro

tymōkomokākara pyno exiketomo.

Mokaro akorehmāko Ritonõpo mana

popyra ehtoh toehse ahtao eya xine.

² Mokaro ewomāko Kuesēkō mana

okynahxo isene toto ripōko mana.

Tākye toto ripōko mana

tynekarohpyry po toto nonoryme.

Toto onyryhmapopyra mana epetōkara a.

³ Toto jamihtanohpōko ropa Kuesēkō mana

inyhtohkō po kure pyra toto ahtao

toto akorehmāko mana kure toto ehtohme ropa.

⁴ Ynara ase: “Ritonõpo Jesemy,

iiryryryme toehse ywy oneneryme.

Juānohpyra exiko kukurākako ropa.”

⁵ Jepetōkara omiāko xihpyryme ypoko mā toto.

Joorikyry se mā toto wenikehtohme ypoko.

⁶ Jenese oehketō ajohpe rokē mā toto;

oturupōko mā toto kure pyra jehtoh poko,

mame tōmirykō ahpahnōko mā toto.

⁷ Yse pyra exiketō putiputime oturūko mā toto

oseya rokē ypoko: “Popyra exīko mana itamurume,”

āko mā toto, osetupuhnōko.

⁸ “Tyrohsē popỹ tapoise eya

tynyhtoh poe owōpyra ropa mana,

orihnōko mana,” āko mā toto.

⁹ Jepe kurā roropa, zae exiketyme ekaroase,

ymaro otuhkety, mokyro jewokaneme toehse.

¹⁰ Ritonõpo Jesemy, juānohpyra exiko, kukurākako ropa, mame yzehnotokō emetakamāko ase!

¹¹ Yporemākara exīko mā toto,

mame azamaro jehtoh waro exīko ase.

¹² Jakorehmāko mase zae ehtoh poko jexiryke.

Amaro jyrīko mase jūme.

¹³ Ritonõpo eahmatoko, Izyraeu tō Esemy!

Eahmatoko seromaroro, jūme roropa! Enara rokenel!

42

Ritonõpo poko penetāko

Sero saumu tymerose Kora tomo a.

¹ Ritonõpo, kapau tuna se zehnase ahtao

iporiry poko penetāko mana,

mokyro sā opoko penetāko ase, amaro jehtohme!

² Tuna enyry se exikety sā opoko penetāko ase,

Ritonõpo, ose ase, isene exikehpyra Exikety!

Omõxi oẽpataka oeahmase, Ritonõpo.

³ Saereme ahtao yxitary poko kohmãnõko ase,
koko ahtao moro poko emehnõko ase,
yxitary rokẽ ynapyryme mana.

Jepetõkara ynara ekaropõko: Otoko hnae Ritonõpo Oesemy? kakehpyra mã toto.

⁴ Ukurohtao sam ãko ase josenetuputyryhtao
pake ehtopõpyry poko, toytose jahtao
imoihmãkõ maro Ritonõpo maro oturutoh taka.
Esemazupurume ytoase imaro xine, oximõme
atãkyemãko, eremiãko kohtãko Ritonõpo eahmãko.

⁵ Oty katohme emynyhmãko ha yronymyryme?
Oty katoh torekohmase ywy?
Ritonõpo nyriry kurã eraximãko ase,
okynã pixo eahmãko ropa ase,
Ypynanohneme, Ritonõpo Jesemy.

⁶⁻⁷ Taro ase imehnõ nonory po
emynyhmãko yronymyryme,
naeroro osenetupuhnõko ase Ritonõpo poko.
Pohkane konõto sã tuna konõto kuao
jemynyhmatoh tonehpose eya ypona
ukurohtao; otupõko ywy, sõkane tõ sã panaikato
ke yhtõko ypy Heremõ poe, ypy Mizar poe
roropa orẽpyra tuna Joatão kuaka, moro sã
jemynyhmatoh tonehpose eya ukurohtaka.

⁸ Ah ypyno toexiry enepono ya saereme ahtao,
morarame koko eremiãko ase ipoko,
jotururume Ritonõpo a isene jyriponeme exikety.

⁹ Ekaropõko ase Ritonõpo jewomane a:
“Oty katoh tuenikehse ywy oya?
Oty katohme etuarimãko hano, tyryryhmase ywy jepetõkara popyra ehtoh pokoino?”

¹⁰ Yzehpyry jetunu, yyryhmatopo yzehnotokomo a. Onekaropokehpyra mã toto:
“Otoko hnae Ritonõpo, oesemy?” ãko mã toto ya.

¹¹ Oty katohme emynyhmãko ha yronymyryme?
Oty katoh torekohmase ywy?
Ritonõpo nyriry kurã eraximãko ase,
okynã pixo eahmãko ropa ase,
Ypynanohneme mana Ritonõpo Jesemy.

43

Oturutoh Ritonõpo a imehnõ nonory po

¹ Ritonõpo, zae jehtoh ekaroko,
kuewomako õmihpyry omipona pyra exiketõ winoino.
Kypynanohko ajohpe exiketõ winoino,
enekunohnanõ winoino.

² Ritonõpo, jewomaneme mase;
oty katoh kurumekase?

Oty katoh etuarimãko hano tyryhmase
yzehtokomo a?

³ Saerehkatoh enehpoko ya
jamorepaneme zae jesemary poko.
Kuaroko ropa ypy Xião pona, oesary kurã pona,
atapyĩ kurã pona.

⁴ Mame apoto apõ pona ytõko ase
oẽpataka, Ritonõpo. Omoro rokẽ jãkyemãko mase.

Ykyryry haapa etõko ase,
eremiãko ase oeahmatohme, Ritonõpo, Jesemy.

⁵ Oty katohme emynyhmãko ha yronymyryme?
Oty katoh torekohmase ywy?
Ritonõpo nyryry kurã eraximãko ase,
okynã pixo eahmãko ropa ase,
Ypynanohneme Ritonõpo Jesemy.

44

Oturutoh Ritonõpo a osewomapotohme

Kora tõ nymerohpyry.

¹ Ritonõpo, moro poko totase yna a ynapanary
ke, turuse yna, yna tamuru tomo a, onyryhpyry
poko ajamitunuru ke pake ahtaõ, isene ro toto ahtaõ.

² Ajamitunuru ke imehnõ ahno maropoase
opoetry tõ esaryme moroto ehtohme.
Turuse yna imehnõ ahno wãnohtopõpyry poko
oya. Moro tyryse oya kure rokẽ opoetry tõ ritohme, toto emãtohme.

³ Typyrekõ ke pyra moro nono
typoremãkase opoetry tomo a; tyjamitunurukõke
pyra topetõkara typoremãkase eya xine.
Yrome ajamitunuru ke orẽpyra oexiryke
typoremãkase toto eya xine,
imaro xine oehtoh poko tutuarõtanohpose toto
oya exiryke roropa.
Moro eneryke tyra xine typyno xine oehtoh
waro toh kynexine.

⁴ Ritonõpo, utuisaryme mase, Jesẽme roropa;
orẽpyra opoetry tõ rineme mase.

⁵ Ajamitunuru ke yna zehnotokõ
poremãkãko ynanase, yna maro oexiryke
yna etapary se exiketõ enahkãko ynanase.

⁶ Ypyre pokoino pyra orẽpyra exĩko ase,
taky maro, ytapemã maro;
morohne pokoino pyra jepetõkara poremãkãko ywy.

⁷ Yrome omoro mase yna pynanohneme
yna epetõkara wino,
oya yna zehno exiketõ typoremãkase.

⁸ Oeahmary poko kohmãnõko ynanase;
“Kure mase,” kakehpyra ynanase.

⁹ Yrome seromaroro turumekase ynanase oya,
typoremākapose yna zehnotokomo a,
yna maro ytopyra mase yna ytoryhtao etonatoh taka.

¹⁰ Morara exiryke ynanepase yna epetōkara wino
taropose yna exiryke oya,
yna mōkomory tapoise eya xine tymōkomorykōme.

¹¹ Yna maro pyra oexiryke,
yna etaetapase toto kaneru tō samo,
sapararahme yna taropose oya imehnō nonory pona.

¹² Opoetory tō tokamose oya, epehpyry pitiko poko,
mōkomo typyne pyra aexihpyry samo.

¹³ Moro onyrihpyry yna poko enēko mā
ynakatonomory, yna eunohnōko mā toto,
exianāko roropa mā toto yna poko.

¹⁴ Opoe yna poihtōko imeimehnō nonory pōkō mana;
imehnō ahno ynahtomāko mā toto.

¹⁵ Yna onutuarimanohpokehpyra mā toto,
ehxirōko ase yronomyryme,

¹⁶ ykerekeremary yzehnotokomo a etaryke ya,
yyryhmary se exiketō omiry etaryke roropa ya.

¹⁷ Moro sā toehse yna a emero,
wenikehpyra yna ahtao ro opoko;
anamonohpyra roropa yna ahtao, ōmihpyry poko,
onetapohpyry opoetory tomo a.

¹⁸ Eramara ynanexiase opoe,
ōmihpyry omipona ynanexiase,
onyriphpyry omipona.

¹⁹ Yrome oya tomase yna,
akurihmohpyry sā onokyro tō rānao,
turumekase yna oya xinukuturu htao.

²⁰ Omoro, Ritonōpo, toahmakehse awahtao yna a,
imepỹ neponāmary eahmatohme yna a,

²¹ moro poko yna ahtao zuaro oexiry,
emero ahno osenetupuhtoh waro oexiryke,
tokare pyra ahtao ro zuaro mase.

²² Yrome opokoino kokoro rokē yna etapāko mā toto.
Yna rīko mā toto kaneru samo
etapatoh taka tarose ahtao osewomara.

²³ Ritonōpo, apakako! Oty katoh nyhnōko mah?
Owōko! Yna onurumekara exiko, jūme.

²⁴ Oty katoh yna poe otonēnōko mahno
yna zunoto samo?
Oty katoh yna rumekāko mah yna etuarimary htaho?

²⁵ Toepukase ynanase nono pona;
typoremāse ynanase, tohpahse nono pona.

²⁶ Owōko yna akorehmatohme!
Yna ipynanohko kure oehtoh pokoino,
yna pyno oehtoh enahpỹme exiryke.

45

Tuisa pytatoh eremiatopo

Kora tō nymerohpyry.

¹ Omi kurā oehkehpyra mana ukurohtaka sero eremiatoh riryhtao ya tuisa eahmatohme.

Unuru pape merotoh sā nase,
emese kure pape merone emary ao.

² Tuisa, nuaseme potu mase, imehnō motye emero,
imehnō zururu poko emese kure mase.

Moino ro kure rokē orīko Ritonōpo mana.

³ Ometŷ eary pokona atapemā tyriko,
tuisa jamihmehxo exikety, orēpyrahxo, tuisamehxo!

⁴ Kawaru po orēpyra mase ytōko,
okyriry tō mā zemizemiāko xixi ke,
ajohpe pyra ehtoh ewomāko mase,
zae rokē imehnō apiakāko mase.
Ajamitunuru ke imoihmākō poremākāko mase.

⁵ Opyre, pyrou tō pohsuime mā kehko,
ozehnotokō eano posohkāko mā kehko;
imehnō nonory pōkō epukāko mā toto omyhtokoxi.

⁶ Tuisame oehtoh, Ritonōpo nekarohpyryme oya,
jūme exikehpyra mana.

Zae rokē erohnōko mase tuisame oehtoh poko.

⁷ Zae ehtoh pyno mase,
popyra ehtoh se pyra mase ipunaka.
Morara exiryke Ritonōpo Oesemy a
tymenekase mexiase, oya tākye ehtoh
ekaroase imehnō tuisa tomo a inekarohpyry motye.

⁸ Ixtaratu kurā nae nase oupō poko,
mira te, aroe tomo, enara.
Eremiatoh etōko mā toto onetaryme
tuisa tapyī tō konōto tao,
maafim ke emeporyme.

⁹ Nohpo tō maro atapyī konōto tao,
tuisa tō ēxiry tō mana.

Āpotunuru wino tuisa pyty mana,
uuru kurā risē ke tynamuruke.

¹⁰ Tuisa pytyme exikety, jomiry etako:
“Oekyry tō poko owenikehko,
omy tapyī taōkomo.

¹¹ Oryxime potu mase,
morara exiryke opyno exīko tuisa mana;
kure rokē aomiry omipona exiko oniome exiryke.

¹² Tuisa pytyme exikety, pata Tiro pōkō tynekarory kurā enehnōko oya mana;
tuhke tymōkomokāmo kure oriry se exīko.”

¹³ Tuisa tapyī konōto tao tuisa pytyme exikety mana, oryxime potu mana!

Zupõ mã uuru kurã risẽme mana.

¹⁴ Upo kurã tamuruse, sÿsÿkamã potu
toytotohme tuisa êpataka,
tymaro oryximãkõ arõko mana.

¹⁵ Oseahmaryme atãkyemaryme roropa
oehnõko mã toto, omõnõko tuisa tapyĩ konõto taka.

¹⁶ Omoro, tuisa, tuhke tumũkue exĩko mase,
tuisame exĩko mã toto, atamuru tõ myakãme;
sero nono põkõ tuisaryme toto rĩko mase,
sero nono põkõ porehme.

¹⁷ Sero jeremiatoh ke jũme wenikehpyra
exĩko mã toto imehxo oehtoh poko, jũme
oeahmãko mã toto myarotokoromero.

46

Ritonõpo kymaro xine mana

Kora tõ nymerohpyry.

¹ Kuewomaneckõme Ritonõpo mana,
kyjमितunurukõme roropa mana.
Ameke pyra exiryke kuakorehmatorÿko mana
popyra ehtoh toehse ahtao.

² Morara exiryke enaromyra exĩko sytatose,
sero nono tykytyky karyhtao ro, ypy tõ
epukaryhtao roropa zue aka, tuna konõto kuaka;

³ Oserehpyra sytatose pohkane konõto
etaryhtao tuna konõto kua, ypy tõ
kywyh kywyh karyhtao roropa.

⁴ Tuna nae mana, ipokoino tãkye exĩko
Ritonõpo patary põkõ mana,
Ritonõpo Imehxo Exikety tapyĩ kurã taõkomo.

⁵ Moro pata po Ritonõpo mana,
naeroro jũme enahpyra exĩko mana;
ẽmepryhtao typatary akorehmãko Ritonõpo mana.

⁶ Imehnõ nonory põkõ oserehnõko mã toto,
mokaro kowenu tõ tyjamihkehkasẽme mã toto.
Oturũko mã Ritonõpo konomeru samo,
tuname sero nono exĩko mana.

⁷ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety kymaro xine mana;
Jako Esemý kuewomaneckõme mana.

⁸ Osehtoko osenuhmatokose Kuesẽkõ nyrihpyry!
Enetokose osenuruhkatohtonõ tyrise eya sero nono po.

⁹ Osetapatohtonõ mynyhpãkãko mana
sero nono po porehme;
taky tõ tahkãko mana, warata tõ roropa,
osewomatohtonõ zahkãko mana.

¹⁰ “Osetapakehtoko,” ãko ynororo.
“Zuaro ehtoko ypoko, ywy ase Ritonõpo.

Sero nono pōkō tuisaryme ase.
Sero nono esēme ase, porehme.”

¹¹ Kuesēkō Jamihmehxo Exikety kymaro xine mana;
Ritonōpo Jako Esemu kuewomane kōme mana.

47

Ritonōpo, nono Esēme porehme

Kora tō eremiatopo.

¹ Tahtah kaxitokō atākyemaryme, ahno tō emero!
Opore eremiatoko Ritonōpo eahmaryme!

² Kuesēkō imehxo mana, kure ehtoh
se rokē mana kyua xine;

Tuisa imehxo mana, sero nono Esēme porehme.

³ Ritonōpo a imehnō ahno typoremākapose yna a;
imeimehnō nonory pōkō tuisaryme yna tyrise eya.

⁴ Sero nono tymenekase eya kuesarykōme ehtohme,
sero nono poko tākye toehse ipoetory tomo,
mokaro pyno mā ynororo.

⁵ Onuhnōko Ritonōpo mana tapō pona,
tuisa konōto apō pona.

Morara ahtao tākye exiketō kohtāko,
rue tō etōko mā toto.

⁶ Eremiatoko, Ritonōpo eahmaryme;
eremiatoko Kutuisarykō eahmaryme!

⁷ Eremiatoh ke Ritonōpo eahmatoko!
Tuisame mana sero nono Esēme porehme.

⁸ Tapō po typorohse Ritonōpo mana,
tuisa konōto apō kurā po;
sero nono pōkō Esēme mana porehme.

⁹ Sero nono pōkō tuisary tō oximōnōko mā toto
Ritonōpo poetory tō maro,
Aparāo Esē poetory tō maro.

Sero nono pōkō jamitunuru emero motye tuisamehxo mana;
imehnō emero Esēme Ritonōpo mana.

48

Jerusarē, Ritonōpo patary

Kora tō nymerohpyry.

¹ Tuisamehxo Ritonōpo mana, eahmaryme
seremiatone ipatary Xiāo po, esary ypy kurā po.

² Ritonōpo esary ypy kae mana, kure potu roropa;
Tuisa konōto patary poko atākyemāko
sero nono pōkō mā toto porehme.

³ Tonepose Ritonōpo a tymaro exiketō
ewomāko mana, tapyi jamihmākō tao pata po.

⁴ Imehnō tuisa tō tōximōse tōsetapatohkōme,
ypy Xiāo kararah-tohme repe.

- ⁵ Yrome toeporehkase toto ahtao pata pona
tõserehse toto; toepase toto enaromỹke toexirykõke.
- ⁶ Tonaroxitapãse toh nexiase, taosanumase toto,
nohpo jetũ ehtoh samo enururuhtao,
- ⁷ wapu ao ytoketõ samo, wapu konõto ao
tomase ahtao pohkane konõto a,
tyryrykane jamihme exikety maro.
- ⁸ Ritonõpo nyrytyã poko totase yna a,
seromaroro ynanenease Kuesẽkõ nyryhpyry typatary ao,
Ritonõpo Jamihmehxo Exikety.
Jũme typatary ewomãko mana.
- ⁹ Ritonõpo, Atapyĩ tao osenetupuhkehpyra ynanase yna pyno oehtoh poko.
- ¹⁰ Ritonõpo, oeahmãko ahno tõ mana emero
nono po, oesety waro onyrytyã roropa
imeimehnõ nonory po porehme.
Zae rokẽ tuisame mase;
- ¹¹ atãkyematoko Jerusarẽ põkomo!
Ritonõpo, zae rokẽ apiakãko mase!
Naeroro atãkyematoko Juta patary tõ põkomo!
- ¹² Ritonõpo poetory tomo, ytoytotoko Jerusarẽ poro,
tapyĩ tõ kaetokohxo exiketõ ikuhtoko
tuhke exiry waro ehtohme!
- ¹³ Pata apuru tõ enetoko kure;
soutatu tõ esary jamihmãkõ enetoko kure roropa.
Morarame ynara ãko matose
opoenomo a apakomotyamo a roropa:
- ¹⁴ Mose Ritonõpo jũme Kuesẽkõme mana.
Zae kuarotorỹko mana jũme rahkene.

49

Ekurehpyra orihketõme sytatose porehme

- Kora tõ nymerohpyry.
- ¹ Ahno tomo, etatoko pahne!
Otato ehtoko, sero nono põkomo porehme,
- ² tuisamehxo exiketomo te, imehnõ poetory tomo,
tymõkomoke exiketomo te, tymõkomokãkara roropa,
- ³ Josenetupuhtoh enetupuhpõko mana;
tuaro ehtoh ekarõko ase.
- ⁴ Atamorepãko ase omi tuaro ehtoh poko,
ipoko amorepãko ase, ykyryry rue ynetoryke.
- ⁵ Enaromyra ase popyra ehtoh toehse ahtao,
tomyehmase jahtao yzehnotokomo a.
- ⁶ Popyra exiketõ orẽpyra osekarõko mã toto
tytinerũkõ pokoino, itamurume tytineruke
toexirykõ poko epyrypãko mã toto.
- ⁷ Yrome onepehmasaromepyra sytatose
orihpyra kuehtohkõme;
Ritonõpo onepehmasaromepyra sytatose jũme

- isene kuehtohkõme,
⁸ isene ahno ehtoh typyne kuhse exiry mana.
 Tineru itamurume nae ahno ahtao ro
 ipune pyra exiry mana,
⁹ orihpyra mokyro ehtohme,
 jūme isene mokyro ehtohme.
¹⁰ Ynara enēko sytatose: tuaro exiketõ ro
 orihnõko mǎ toto, tuaro pyra exiketõ morararo,
 putupyra exiketõ morararo.
 Tymõkomorykõ nomõko mǎ toto emero imehnõ mõkomoryme.
¹¹ Ekepyrykõ zonētoh tonõ itapyĩkõme exĩko
 mana jūme; moroto exikehpyra exĩko mǎ toto
 nono itamurume esemỹpyryme toto ahtao ro.
- ¹² Kymarokõ ahnome kuexirykõke,
 imehxo kuahtao xine ro, ekurehpyra orihnõko sytatose;
 onokyro tõ orikyry sǎ orihnõko sytatose.
- ¹³ Mokaro etyhyry enetoko ke typoe xine rokē
 orēpyra osekaroketomo; enetoko ke tymõkomorykõ poko epyrypaketomo,
¹⁴ kaneru sǎ orihnõko mǎ toto,
 aorihtohkõ toto esē sǎ toto arõko.
 Ēemepyryhtao mokaro poremākapõko zae exiketõ mǎ
 toto; ekepyrykõ motāko mana zonētopõpyry ao
 ameke toto tapyinỹpyrykõ winoino.
¹⁵ Yrome juzenu pynanohnõko Ritonõpo mana
 joorihtopõpyry wino, jarõko mana tymaro jehtohme.
- ¹⁶ Torētyke pyra ehtoko imehnõ tymõkomoke toehse ahtao, itamurumehxo imõkomory
 tomǎse ahtao.
¹⁷ Tymõkomory anarosaromepyra mana
 toorihse ahtao;
 imõkomory ytopyra mana imaro zonētoh aka.
¹⁸ Tǎkye exiketyme ahno ahtao ro isene toehtoh poko,
 kure turuse ahtao roropa inyrytǎ poko,
¹⁹ toorihse ahtao tytamuru tõ maro oximõnõko mana,
 moroto xinukutume ehtoh exikehpyra mana.
²⁰ Kymarokõ ahnome kuexirykõke, imehxo kuahtao xine ro, ekurehpyra sytatose;
 onokyro tõ orikyry sǎ orihnõko sytatose.

50

Ritonõpo eahmary poko isene exiryke

Asape nymerohpyry.

- ¹ Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, Kuesēkomo,
 oturũko mana; sero nono põkõ kohmāko
 xixi tūtatoh wino aomõtoh pona.
² Saereh āko moroto Ritonõpo mana Jerusarē po,
 pata kurǎ potu ipunaka.
³ Kuesēkõ oehnõko mana, mynyhme pyra
 eporehkāko mana;

apoto nyahkary sã esemazupurume oehnõko.
Zomye tyryrykane itamurume exĩko.

⁴ Kapuaõkõ kohmãko mana nono põkõ roropa
eneneme toto ehtohme,
typoetory tõ apiakary tyya enetohme.

⁵ Ynara ãko mana: “Jomiry omipona exiketõ
enehpoko ya, tõmihpyrykõ etahpõkomo ya,
mame moro enetupuhtohme tokykõ
tyahkase eya xine tynekaroryme ya.”

⁶ Kapuaõkõ emero zae Ritonõpo ehtoh
ekarõko mã toto, ynororo apiakaneme exĩko mana.

⁷ Ritonõpo ynara ãko: “Etatoko pahne ypoetory tomo,
ourutorỹko ase; ohxirotorỹko ase, Izyraeu tomo.
Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

⁸ Ohxiropyra xine ase onekarotyãkõ poko,
okyno tomo, apoto apõ po onyahkatyãkomo,
mokarohne onenehkehpyra matose ya.

⁹ Yrome otyme kure ya, pui orutua kõ oeky tõ wino?
Mokaro apoiry se pyra ase,
poti tõ se pyra ase roropa oeky tõ wino.

¹⁰ Onokyro tõ emero itu htaõ komo jekyme mã toto,
pui tõ roropa miu motye
ypy tõ po exiketõ jekyme mã toto.

¹¹ Torõ tõ jekyme mã toto, emero ypy tõ po
exiketomo, onokyro tõ roropa ona po exiketõ
jekyme mã toto.

¹² Omise jahtao tonahsẽ onekaropopyra jexiry
oya xine, sero nono ykyryryme exiryke
emero zao aexityã maro.

¹³ Johme pui orutua kõ pũ õnõko ha?
Poti tõ munuru ãnõko ha?

¹⁴ Ah, ‘Kure mase,’ kato, onekarorykõme nexĩ ya.

Õmihpyrykõ omipona oehtohkõ roropa:

‘Ynara ekarõko ase oya,’ karyhtao ya,
moro ekaroko onekarorykõ kurãme
Ritonõpo Imehxo Exikety a.

¹⁵ Kykohmako popyra ehtoh toehse ahtao,
opynanohnõko ase, mame jeahmãko mase.”

¹⁶ Yrome popyra ehtoh poko exiketomo a
ynara ãko Ritonõpo mana:

“Oty kato, hnyriphopyry ekarõko matou?

Oty kato, hnetapohpyry poko oturũko roropa matou?

¹⁷ Zae pyra oehtohkõ kurãkapory se pyra matose ya,
hnyriphopyry oya xine rumekãko roropa matose.

¹⁸ Emero rokẽ omato tõ eneryhtao oya xine
osepeme exĩko matose toto maro,
imehnõ nohpo poko exiketõ maro
imehnõ orutua poko exiketõ maro
osepeme exĩko matose.

- ¹⁹ Ihximyra matose popyra ōmiarykō poko,
tupime pyra oya ajohpe ōtururu mana.
- ²⁰ Oekyrykō hxirokehpyra matose, ajohpe ehtoh ke
toto onykerekeremakehpyra matose.
- ²¹ Morohne tyrise oya xine,
mame mynyhme rokē exiase;
naeroro asā xine kuekaroase repe.
Yrome seromaroro oupokatorỹko ase;
zae pyra oehtohkō enepōko ase oya xine.
- ²² Etatoko pahne, jenetupuhpyra exiketomo,
jomiry onetara awahtao xine oenahkatorỹko ase.
Mame opynanohnekō pyra exīko mana.
- ²³ ‘Kure mase,’ kary ya, onekaroryme mana,
jeahmāko mase, mame opynanohtorỹko ase,
jomipona awahtao xine emero porehme.”

51

Tyrypyry korokapotopōpyry

Tawī nymerohpyry sero.

¹ Ritonōpo, yna pyno exikehpyra oexiryke
ajohpāme sā juānohpyra exiko.

Yna pyno oexiryke, iiryryryme jehtopōpyry
ikorokako emero.

² Kukurikako popyra jexiryke,
iiryryryme jehtoh ikurikako kure jehtohme ropa.

³ Zae pyra jehtopōpyry enetupuhnōko ase,
yyrypyry mā kokoro rokē jēpataka mana.

⁴ Yyrypyry mā oryhmaneme rokē mana,
popyra ehtoh yriase oneneryme,
ise pyra oehtoh ipunaka moro tyrise ya.

Zae mase japiakaryhtao oya, juānohpyryhtao oya zae rokē mase morohne rīko.

⁵ Ajohpe pyra, popyra ywy jenurutopōpyry poe ro; jenurutopōpyry poe ro iiryryryme
exiketyme ase.

⁶ Zae jehtoh se mase ukurohtao
ajohpe pyra jehtohme. Tuarō kyriko ukurohtao.

⁷ Yyrypyry touko ukurohtae kure jehtohme;
kukurikako upo ikurikasenā sā jehtohme,
mauru karimutumā motye jehtohme.

⁸ Sekese kyriko ropa tākye exiketō omiry
etatohme ropa, oseahmaketō omiry etatohme
roropa, tytūtūmase jahtao ro oya tytohtohkase jahtao roropa, tākye exīko ropa ase.

⁹ Yyrypyry onenepyra exiko,
popyra jehtopōpyry ikorokako ropa, emero porehme.

¹⁰ Ritonōpo, kure rokē josenetupuhtoh
tyriko ukurohtao,

Ouzenu ekaroko ya tyrisenā sā jehtohme ropa.

¹¹ Jenyohpyra exiko owinoino,
Ouzenu kurā onupuxihkara exiko roropa ywinoino.

- 12 Tākye kyriko ropa typynanohse jexiryke oya,
 ōmiry omipona se jehtoh tyriko ropa ukurohtao.
- 13 Moromeĩpo ōmiry omipona pyra exiketō
 amorepāko ase onyriphopyry poko,
 mame eramāko ropa mā toto oya.
- 14 Ritonōpo, ypynanohneme mase, kuewomako orihpyra jehtohme, mame tākye rokē
 yna pynanohneme oehtoh ekātōko ase!
- 15 Ritonōpo, wakorehmako ōmiry poko jotururu poko, mame oeahmāko ase!
- 16 Okyno tō etapary ya se pyra mase
 ynekaroryme oya; okyno zahkary se pyra roropa mase ynekaroryme oya.
- 17 Ritonōpo, ynekaroryme juzenu ekarōko ase oya osanume jahtao ro;
 “Ose pyra ase,” kara mase ya ime pyra jahtao
 ukurohtao, yyrypyry rumekary se roropa jahtao.
- 18 Ritonōpo, kure oexiryke Jerusarē pōkō
 akorehmako, ipatarykō apururu tō tyriko ropa!
- 19 Morarame opoetory tō nekarory azamaro
 exīko, zae okyno tō zahkasē tytororo
 azamaro exīko mana.
 Pui mūkuru tō roropa zahkāko mā toto
 okyryry apoto apō po.

52

Zae Ritonōpo mana, kypyno xine roropa

Tawi nymerohpyry toytose Toeke etomita ahtao tuisa Sauu a ekarose Tawi ytotoopōpyry
 poko Apimereke a.

- 1 Oty katoh epyrypāko mah popyra oehtoh poko,
 orēpyra exikety?
- Kypyno xine Ritonōpo ehtoh
 anamonohpyra mana jūme.
- 2 Atamorepāko mase imehnō ryhmary poko;
 taerē exikety sā onuru mana.
 Ike imehnō enekunohnōko mase, ajohpe ōmiry exiryke.
- 3 Popyra ehtoh sehxo mase kurākō se hkopyra,
 ajohpe ehtoh sehxo roropa mase,
 zae omi se hkopyra mase.
- 4 Ajohpe exikety, imehnō ryhmary
 sehxo mase ōmiry ke!
- 5 Morara exiryke jūme oenahkāko Ritonōpo mana;
 āpoīko mana, jarānaka oemāko mana atapyī tae;
 sero nono isene exiketō esary po
 oenahkāko Ritonōpo mana.
- 6 Moro enēko zae Ritonōpo omipona exiketō mana,
 enaromỹke exīko mā toto;
 opoihtōko mā toto, ynara āko:
- 7 “Enetoko ke mokyro mā Ritonōpo onyripyra
 towomaneme; yrome orēpyra tōsekarose ynororo
 itamurume tymōkomoke toexiryke, tōsewomary tukupse ynororo zae pyra toehtoh poko.”
- 8 Yrome oriwera zoko sā ase ahtāko

Ritonõpo tapyĩ myhto;
ypyno aexiry enetupuhnõko ase,
jũme ypyno exikehpyra mana.

⁹ Ritonõpo, oeahmakehpyra ase onyrytã pokoino;
opoetory tõ ěpataka kure oehtoh ekarõko ase.

53

Popyra ahno ehtopo (*Saumu 14*)

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ Tuaro pyra exiketõ ynara osenetupuhnõko
tukurohtao mana:

“Ya Ritonõpo jesẽme pyra mana.”

Yrome popyra mã mokaro, inyrytã nuriame mana;
zae ehtoh onyrypyra mã toto emero porehme.

² Kapu poe sero nono põkõ enẽko Ritonõpo mana,
zae ehtoh waro exiketõ zupĩko,
toiro Tosẽme Ritonõpo eahmane zupĩko mana.

³ Yrome toeramase mã toto
emero zae ehtoh esemary poe,
oxisã mã toto imotahpyry samo.

Zae ehtoh poko exiketõ pyra mã ipunaka,
toiro zae exikety pyra mana.

⁴ Ritonõpo ynara ekaropõko: “Mokaro popyra
exiketõ zae ehtoh waro pyra toh nae?”

Torẽnase toto, ypoetory tõ kyryry
kurã ematonanopyry poko,
mame moro motye, oturupyra mã toto ya.”

⁵ Yrome imeĩpo enaromyke exĩko mã toto,
tykytyky ãko, moro oserehtoh panõ
onukuhpitopyra toh nexiase,
typoetory tõ epetõkara zehpyry
pahnõko Ritonõpo exiryke.

Turumekase mã toto, Ritonõpo a,
naeroro toto poremakãko Izyraeu tõ mana porehme.

⁶ Ritonõpo, Izyraeu tõ pynanohne
enehpoko Jerusarẽ poe!

Opoetory tõ enepyry ropa ahtao Ritonõpo a
imeimehnõ nonory poe tãkye exĩko mã toto,
Jako pakomotyamo.

54

Kuwomako Ritonõpo

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ Ritonõpo, kypynanohko ajamitunuru ke!

Kuanỹko jamihmehxo oexiryke.

² Jotururu oya etako ke, Ritonõpo!

Otatõme exiko jomiry poko.

³ Ahno oehnōko, epyrypaketomo, etonatohme ymaro.
Orutua kō zehnotokō jetapary se mā toto.
Ritonōpo omipona pyra exiketōme mā toto.

⁴ Yrome Ritonōpo Jesē mā jakorehmaneme mana,
Jewomaneme roropa mana, zuaro ase.

⁵ Jepetōkara nyrihpyry popỹ ke
toto wānohpory se ase Ritonōpo a.
Zae Ritonōpo mana, morara exiryke
toto enahkapōko mana.

⁶ Tākye jexiryke ynekarory ekarōko ase
oya, Ritonōpo. “Kure mase,” āko ase,
oeahmaryme, kure oexiryke.

⁷ Kypynanopyase popyra ehtoh wino emero,
jepetōkara poremākatopōpyry tonese ya.

55

Towokase ahtao tope a

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketō tuisary a.

¹ Ritonōpo, jotururu etako!
Ajohpāme sā ekaropotoh wino eramara exiko.

² Jomiry etako, kuezuhko;
tapotūkehse ywy torētyke jehtoh ke.

³ Jerehnōko jepetōkara jenaroximaryhtao eya xine;
yyryhmaryhtao popyra exiketomo a
jakurihmōko mā toto.

Popyra ehtoh enehpōko mā toto ypona;
yzehno mā toto, yse pyra mā toto ipunaka.

⁴ Ukurohtao enaromỹke ase ipunaka,
joorikyry zuno jehtoh jakurihmōko mana.

⁵ Enaromỹke ywy itamurume,
tykytyky āko ase; tonaroxitapāse ywy.

⁶ Aporiry tō se sā hano utuku samo,
mya jytotohme oserematoh taka!

⁷ Ywy epary myahxo ahno esaka pyra,
moroto jehtohme rokē rahkene.

⁸ Axī sā osa jamihmā zupiry ywy otonētohme
tyryrykane winoino, konopoimo winoino roropa.

⁹ Ritonōpo, jepetōkara omiry akorekehkako,
toto otupitohme.

Imehnō etapary eya xine,
osetapary roropa enease pata tō po!

¹⁰ Saereme ahtao, koko roropa ytoytōko mā toto
pata zomye, apuru tō poro imehnō ryhmāko;
popyra ehtoh poko mā toto.

¹¹ Emero rokē po osema tao roropa imehnō
ryhmāko mā toto; ematonanohnōko mā toto,
imehnō enekunohnōko mā toto.

- 12 Jepekarama ahtao jeunohnōko, ywy
eanahtory; zehno exikety ykerekeremaryhtao
otonēkety sã rokē jexiry roropa repe.
- 13 Yrome omoro mase, ymaro ytoytokety,
ymaro atamorepakety jepemehxo repe!
- 14 Soturuase oximaro emero poko, sytoase
oximaro oseahmase ahno maro Ritonōpo Tapyĩ tao.
- 15 Ah jepetōkara norihno
toto aorihtoh exipyra ahtao ro;
ah nyhtō toto isene ro toto ahtao aorihtyã esaka.
Popyra ehtoh itapyĩkō tao mana, ikurohtao xine roropa!
- 16 Yrome Ritonōpo Jesē kohmãko ase
jakorehmatohme, ypynanohnōko mana.
- 17 Pakeimo, tãxiahtao, koko roropa xitãko ase
jotururume eya, mame jomiry etãko mana.
- 18 Jenehnōko ropa mana kure rokene etonatoh poe osetapary poko jahtao jepetōkara
tuhkãkō maro.
- 19 Ritonōpo, tuisamehxo Exikety moino
apitorymã poe, jomiry etãko mana
mokaro poremãkãko mana;
toetyorōmarykō se pyra toexirykōke,
Ritonōpo imehxo enetuputyry se pyra
roropa toexirykōke.
- 20 Jepēpo tōsetapase tope tō maro,
toto poremãkapotohme; tōmihpyry tamonohse eya.
- 21 Aomiry kure sã nexiase mãteka samo
enekunohtohme, yrome ikurohtao imehnō se pyra
ipunaka exiketyme nexiase.
Aomiry kure sã nexiase azeite samo,
yrome tapema taere exikety sã nysahkatoh sã nexiase.
- 22 Torētyke oehtohkō ekaroko Ritonōpo a,
mame ãkorehmãko mana.
Tōmihpyry omipona exiketō
onyporemãkapopyra mana.
- 23 Yrome mokaro imehnō etapananomo te,
imehnō ewokananomo, ajohpe exiketō roropa
emãko mase, Ritonōpo, aorihtyã esaka;
isene toto ehtoh zokonaka exipyra ahtao ro.
Yrome ywy, oenetupuhnōko ase.

56

Ritonōpo ymaro mana

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketō tuisary a.

¹ Ritonōpo, ypyno exiko, osetapãko mã toto ymaro;
yyryhmakehpyra jepetōkara mana.

² Japoiijapoiiry poko kohmãnōko mã toto,
tuhke mã mokaro osetapaketō ymaro.

³ Enaromȳke jahtao oenetupuhnõko ase,
Ritonõpo Jamihmehxo Exikety.

⁴ Ritonõpo enetupuhnõko ase,
eahmãko roropa ase aomihpyry pokoino,
kymarõ xine toexiry poko.

Enetuputyryke ya enaromyra exiõko ase.
Yryhmasaromepyra ahno mana.

⁵ Jepetõkara jakorekehkary poko kohmãnõko mã toto,
josepekatyry se jahtao oenetupuhnõko mã toto
popyra jyriry poko.

⁶ Oximõnõko mã toto,
otonẽnõko ynyriry enetohme tyya xine,
jetapatoh eraximãko mã toto.

⁷ Ritonõpo, mokaro zuãnohko popyra
toto ehtamitume; zehno oehtoh enepoko, toto iporemãkapoko!

⁸ Yronomyryme torëtyke jehtoh waro mase,
yxity tukurãkase oya okyryry kutehi ao.
Onymeropyra mã kehko apapẽ pokona?

⁹ Okohmaryhtao ya jakorehmatohme,
jepetõkara epãko mã toto.
Ynara zuarõ ase: Ritonõpo ymaro mana.

¹⁰ Ritonõpo omihpyry eahmãko ase;
Kuesëkõ omihpyry.

¹¹ Ritonõpo enetuputyryke ya enaromyra exiõko ase.
Yryhmasaromepyra ahno mana.

¹² Ritonõpo, jomihpyry ae ro ynekarory
ekarõko ase oya; “kure mase,” ãko ase ynekaroryme,

¹³ ynara exiryke: kypynanopyase orihsasaka jahtao, yporemãkapopyra mexiase.
Naeroro, Ritonõpo, oëpataka ytoytõko ase,
saeremae ytõko ase isene jexiryke.

57

Towomase Ritonõpo a

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ Ypyno exiko, Ritonõpo, ypyno exiko!

Oya oehnõko ase osewomatohme.

Ãporiry tõ jerutumã zopino otonẽnõko ase
tyryrykane konõto mynyhme ehtoh pona.

² Ritonõpo Imehxo Exikety kohmãko ase;
Ritonõpo netaryme, tõsenetupuhtopõpyry ae ro
jakorehmãko mana emero poko.

³ Kapu poe jezuhnõko mana, ypynanohnõko mana;
yyryhmary se exiketõ poremãkapõko mana.

Ypyno toexiry enepõko Ritonõpo mana,
tõmihpyry anamonohpyra mana.

⁴ Tapuruse ywy jepetõkara a;
reão tõ sã mã toto, jesekey se mã toto.

Jery warata sã mã kehko, pyrou sã roropa,
inurukõ tapema sã mana, taere exikety sã ipunaka.

⁵ Ritonõpo, imehxo oehtoh enepoko kapu ao,
saereme oehtoh enepoko sero nono poro porehme!

⁶ Ahno apoitoh tyrise jepetõkara a japoitohme,
torētyke toehse ywy ipunaka.
Orame tahkase eya xine jesemary ao,
yrome ynaroro toepukase zaka.

⁷ Oenetupuhkehpyra ase, Ritonõpo,
oenetupuhkehpyra ase;
eremiãko ase opoko oeahmaryme.

⁸ Apakako, ukurohtao! Ykyryry tõ haapa,
rue roropa apakatoko! “Xixi apakako,” ase ãmepyryme.

⁹ “Ritonõpo, kure mase,” ãko ase ahno tõ rãnao.
Oeahmãko ase imoihmãkõ rãnao.

¹⁰ Yna pyno oehtoh kaetokohxo sã mana kapu pokona.
Zae oehtoh anamonohpyra mana, akurũ pona samo.

¹¹ Ritonõpo, imehxo oehtoh enepoko kapu ao.
Saeremehxo oehtoh enepoko sero nono poro porehme!

58

Popyra exiketõ wãnohnõko Ritonõpo mana

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ Tuisa tomo, kowenu poko erohketomo,
zae imehnõ apiakãko matou inyrihpyry emetakame?
Zae nymyry ahno apiakãko matou?

² Arypyra. Popyra ehtoh riry poko rokẽ
osenetupuhnõko matose,
imehnõ ryhmãko roropa matose sero nono po.

³ Tonurutopõpyry poe ro popyra exiketõ
zae pyra ehtoh poko mã toto;
ajohpe omiãko mã toto tonurutopõpyry poe ro.

⁴ Opí orihmato ke pehme mã toto,
okoi orihmatõ samo.
Typanarykõ apurũko mã toto, okoi saaro,
otato pyra toehtohme,

⁵ mokyro okoi emepane omiry etary se pyra
toexiryke, emese kure etoryhtao ro.

⁶ Ritonõpo, popyra exiketõ zery itahkako!
Ritonõpo yna Esemý, mokaro zery touko,
reão tõ mokaro, imehnõ esekananomo!

⁷ Ah mokaro popyra exiketõ tonahkasẽme
nexĩ toto, tuna samo tukuãse ahtao nono pona!
Ah takurihmose nexĩ toto otyro sã,
ahtaryhtao osema tao!

- ⁸ Mokaro kue sã tyripoko toto,
 tuname samo ikurepato htao.
 Poeto sã tyripoko toto tonuruse ahtao toorihse,
 saereme ehtoh onenepitopyra aexihpyry!
- ⁹ Tuaro pyra ro toto ahtao, mokaro popyra
 exiketõ âtarykahmã sã tysahkasẽme exĩko mã toto;
 isene ro toto ahtao, mokaro zehno toexiryke,
 toto aropõko Ritonõpo mana tyryrykane ke.
- ¹⁰ Tãkye exĩko zae ehtoh poko exiketõ mana
 popyra exiketõ wãnopry eneryhtao tyya xine;
 tupupurukõ kurikãko zae exiketõ mana imunurukõ ke.
- ¹¹ Imehnõ ynara ãko: “Ajohpe pyra, zae ehtoh
 poko exiketõ kurã ke topehmase mã toto.
 Ritonõpo nae rahkene sero nono põkõ apiakane.”

59

Osewomatoh Ritonõpo a

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a, soutatu tõ tonyohse ahtao Sauu
 a Tawi tapyĩ taka Tawi etapatohme.

- ¹ Ritonõpo Jesemy kypynanohko jepetõkara winoino!
 Kuewomako japoiry se exiketõ winoino.
- ² Kypynanohko orutua kõ popyra exiketõ winoino;
 kuewomako jetapary se exiketõ winoino.
- ³ Ritonõpo Jesemy, eneko ke!
 Jeraximãko mã toto jetapatohme.
 Orutua komo, imehnõ ryhmary se exiketomo,
 osenetupuhnõko mã toto japoiry poko.
 Yrome yyrypyry pokoino pyra,
 popyra jehtopõpyry pokoino pyra roropa,
- ⁴ zae pyra jehtoh pokoino pyra,
 atarypõko mã toto japoitohme.
- ⁵ Ritonõpo Jesemy, Jamihmehxo Exikety,
 owõko ty jakorehmatohme! Eneko, Ritonõpo,
 Izyraeu tõ Esemy!
 Apakako opoetory tõ kara wãnohtohme,
 enupunara exiko mokaro, ewokananõ poko te,
 popyra exiketõ poko, enara.
- ⁶ Tykohmãse ahtao oehnõko ropa mã toto
 kaikuxi tõ samo, pata poro ytoytõko mã toto.
- ⁷ Tõmirykõ ke imehnõ enaroximãko mã toto,
 tytapemakẽ samo; imehnõ eunohnõko:
 “Yna omiry onetara imehnõ mana,” ekarõko toh mã repe.
- ⁸ Yrome omoro, Ritonõpo, mokaro poko
 exianãko mase;
 mokaro emero opoetory tõ kara poihtõko mase.
- ⁹ Ritonõpo, torëtyke pyra ase ajamitunuru
 enetuputyryke ya; jesaryme jamihmã roropa mase.

- ¹⁰ Ypyno oexiryke, Ritonõpo, oehnõko mase
oseporyse ymaro;
jepetõkara poremäkapory enepõko ya mase.
- ¹¹ Ritonõpo, jepetõkara onenahkara exiko,
ypoetory tõ wenikehpyra ehtohme
popyra mokaro ehtoh poko! Ritonõpo yna Ewomane,
mya toto aropoko ajamitunuru ke, iporemākako toto.
- ¹² Tahxime jepetõkara otururuhtao,
iirypyryme mã toto.
Ah tapoisẽme nexĩ toto aepyrypanykohtao!
Popyra ehtoh enehpõko mã toto imehnõ pona,
ajohpe oturũko roropa mã toto;
- ¹³ naeroro mokaro enahkapory se ase oya
zehno awahtao, tonahkase toto ehtohme.
Mame tuaro exĩko mã toto:
Ritonõpo Izyraeu tõ Esẽme mana,
sero nono põkõ porehme esẽme roropa mana.
- ¹⁴ Tykohmãse ahtao jepetõkara oehnõko ropa mã toto,
pata poro ytoytõko mã toto kaikuxi tõ samo.
- ¹⁵ Kaikuxi tõ sã ytoytõko mã toto pata tõ poro,
tonahsẽ zupĩko, xitãko tonahsẽ ipune pyra ahtao.
- ¹⁶ Yrome eremiãko ase ajamitunuru poko.
Tõmehse ahtao eremiãko ase ypyno oehtoh poko.
Jewomaneme toehse mase, jesaryme jamihmã mase
popyra ehtoh toehse ahtao.
- ¹⁷ Oya, Ritonõpo, eremiãko ase oeahmaryme!
Omoro mase jesary jamihmãme,
omoro mase Ritonõpo, ypyno Exikety.

60

Ritonõpo a typynano

- Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.
- ¹ Ritonõpo, turumekase yna oya,
typoremākase roropa ynanase oya.
Yna zehno mexiase,
yrome seromaroro eramako ropa yna a!
- ² Nono tykytyky tykamexipose oya;
iiryhmatopõpyry tõ ikurākako ropa,
kywyh kywyh karyke ro.
- ³ Opoetory tõ tyrohmanohpose oya itamurume;
eukuru jehnahpyry mekaroase yna a,
toetỹse exiketõ sã ytoytõko ynanase.
- ⁴ Õmiry omipona exiketõ enaroximatohme
pãteira tanỹse oya, toto epatohme,
osenahkara toto ehtohme.
- ⁵ Yna ipynano hko ajamitunuru ke;
yna otururu oya etako opoetory tõ pynanohtohme,
toto pyno oexiryke.

⁶ Tytapyĩ tao ynara tykase Ritonõpo: “Typoremākase toto ahtao Xikē patary apiakāko ase, jakanahmã Sukote roropa apiakāko ase ypoetory tō esaryme ehtohme.

⁷ Kireate ynonoryme mana, Manase roropa; Eparaĩ ykyryryme mana, kapasete samo. Juta roropa ypoetory tuisaryme mana.

⁸ Yrome Moape exĩko ypaxihãme ekurikatohme; ysãtajã tō emãko ase Etō pona, esēme jehtoh enetupuhpotohme. Pirixteu tō roropa ynporemākahpyryme exĩko mã toto.”

⁹ Ritonõpo, onoky jarõko nae pata jamihmã taka, towomase ahtao apuru konõto ke?

Onoky jarõko nae Etō pona?

¹⁰ Ekaropoxi: kurumekase nymyry?

Ytopyra ropa mahno yna soutatu tō maro?

¹¹ Yna akorehmako yna zehnotokō poremākatohme; ahno a takorehmase ahtao toiparo rokē mana.

¹² Ritonõpo kymaro xine ahtao orēpyra exĩko sytatose, kyzehnotokō poremākapõko sytatose.

61

Towomase ywy Ritonõpo a

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketō tuisary a.

¹ Ritonõpo, okohmary ya etako, etuarimãko ase. Jotururu oya etako.

² Tapotũkehse ywy; ameke roropa ytapyĩ tae okohmãko ase!

Kuaroko topuimo pona, jewomatoh taka, ymotye kuhse mase jamihme.

³ Omoro mase jewomaneme exiryke, jamitu mase, jewomane, ypoko pyra yzehnotokō ehtohme.

⁴ Amaro ehxi atapyĩ tao jũme joorikyry ponãmero. Osewomaxi ãporiry zopikoxi.

⁵ Ritonõpo jomihpyry metase: tymõkomoke exiketō tymõkomory nomõko mã toto typoenõ mõkomoryme. Moro sã mã Õmiry omipona exiketō ehtoh kurã mekaroase ya.

⁶ Tuhke jeimamyry ekaroko ya okynahxo isene jehtohme.

⁷ Ritonõpo, mokyro akorehmako zae tuisame aexiry poko oneneryme jũme.

Ewomako ipyno oehtoh ke, anamonohpyra roropa oehtoh ke.

⁸ Morarame eremiãko ase oeahmaryme, zae oehtoh poko jũme.

Kokoro rokē ynekarory ekarōko ase oya
jomihpyry ae ro.

62

Ritonōpo rokene

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketō tuisary a.

¹ Ritonōpo eraximaryme torētyke pyra exīko ase;
ynoro rokē ypynanohnōko mana.

² Ynoro rokē jewomāko mana, ypynanohnōko mana;
jewomaneme mana, jūme yporemākapopyra mā toto.

³ Otāto ise ro matou ōsetaparykō poko ymaro,
jamihme pyra exikety, apuru pakato samo,
epukasasaka exikety samo?

⁴ Tuisame pyra jyripory se rokē matose;
ajohpe oexirykō se matose.
Kurā sā jekarōko matose ōmirykō ke,
yrome okurohtao xine popyra jyripōko matose.

⁵ Torētyke pyra jehtoh oehnōko Ritonōpo poe,
naeroro ynoro rokē eraximāko ase kure jyritohme.

⁶ Ynoro rokē jewomāko mana, ypynanohnōko mana;
jewomaneme roropa mana,
jūme yporemākara exīko mā toto.

⁷ Ritonōpo a typynanohse ywy,
ipoe tuisame toehse ywy;
ynoro rokē jewomaneme jamihme mana,
jesary kurāme mana.

⁸ Wekyry tomo, Kuesēkō onenetupuhkehpyra ehtoko!
Osekarotoko eya, Kuewomane kōme ynororo exiryke,
kuesarykō kurano.

⁹ Ahno tomo, tymōkomokēkara roropa,
imehxo exiketō roropa, oty me kure sytatou?
Puu katoh sā rokē sytatose.
Omoxinety kuhtoh po kuahtao xine
zohzohme sā kuexirykomo, puu katoh sā rokene.

¹⁰ Imehnō onyryhmara ehtoko,
imōkomorykō onematonanohpyra ehtoko.
Omōkomory itamurume toehse ahtao,
oyamene se xine pyra ehtoko.

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo ynetaryme:
“Ywy ro rokē jamihme ase,

¹² ywy ro rokē opyno xine ase roropa.”
Naeroro omoro, Ritonōpo, yna epehmāko mase
ynanyrihpyry emetakame.

63

Ritonōpo poko penetāko

Tawi nymerohpyry ona tonorē po tahtao Juta po.

- ¹ Ritonõpo, Jesēme mase; oēpataka jytory sehxo hano.
Opoko penetāko ase amaro jehtohme;
tutunazehnase exikety samo,
nono tonore exikety samo tuna pyra ahtao.
- ² Oenery se ase Atapyĩ tao;
jamihmehxo oehtoh enery se ase,
saeremehxo oehtoh roropa enery se ase.
- ³ Isene yna ehtoh motye kure yna pyno oehtoh mana.
Naeroro oeahmāko ase. “Kure mase,” āko ase.
- ⁴ Isene ro jahtao kure oehtoh ekarōko ase;
jemary anŷnōko ase oeahmaryme.
- ⁵ Kure jyriry oya tonahsē tompore sã ya mana;
tuesapare sã ase ukurohtao,
morara exiryke tãkye eremiāko ase oeahmaryme.
- ⁶ Tohrame jahtao, wenikehpyra ase opoko.
Osenetupuhnōko ase opoko koko ahtao, ěmepyry pona
- ⁷ jakorehmakehpyra oexiryke.
Āporiry jerutumã ao eremiāko ase jatãkyemaryme.
- ⁸ Orumekara ase, janŷnōko mase xikihme
osetapara jehtohme.

- ⁹ Jetapary se exiketõ osenahkãko mã toto,
ytōko mã toto aorihtyã esaka.
- ¹⁰ Totapasēme exīko mã toto etonatoh po,
ekepyry tō õnōko mã onokyro tomo.
- ¹¹ Morararo tuisa atãkyemãko mana Ritonõpo poko,
orēpyra tyrise exiryke eya.
Ynara kananomo: “Takorehmase jahtao Ritonõpo a
ynekarory ekarōko ase eya,”
kananõ tãkye exīko mana.
Yrome ajohpe exiketõ mynyhme rokẽ exīko mã toto.

64

Ekaropotoh osewomapotohme

Tawi nymerohpyry ekarotohme eremiaketõ tuisary a.

- ¹ Ritonõpo, jotururu etako.
Popyra ehtoh toehse ya ahtao!
Kypynanohko yzehno exiketõ zuno jexiryke.
- ² Kuewomako popyra exiketõ osenetupuhtoh winoino;
kypynanohko mokaro ajoajohpãkõ winoino.
- ³ Tunurukõ aehtōko sã mã toto
rato pohsuimã aehtory samo,
aomirykõ pyrou sã mana typohke urari ke
ahpahpyry samo.
- ⁴ Axĩ mã toto ajohpe ehtoh ekarory poko,
imehnõ hxirory poko,
kurākõ ryhmãko mã toto omi xihpyry ke.
- ⁵ Atakorehmãko mã toto popyra ehtoh ritohme;
oturũko mã toto imehnõ apoitoh riry poko tyya xine,

zonēnōko mā toto osenepyra toto ehtohme.

⁶Atamorepāko mā toto popyra ehtoh ritoh poko,
mame ynara āko: “Tuaro toehse yna imehnō
ryhmatoh poko, yna onenepyra tuisa tō ehtohme,”
āko mā toh repe.

Tupime enetuputyry mana ahno osenetuputyry
ikurohtao xine.

⁷Yrome tyyre ekomāko Ritonōpo mana toto pona, mōtoino rokē tapurosēme exīko mā
toto.

⁸Toto enahkāko Ritonōpo mana aomirykō pokoino;
mokaro eneryhtao imehnomo a, osenuruhkāko mā toto.

⁹Ahno emero enaromỹke exīko;
Ritonōpo nyrytā poko oturūko mā toto,
osenetupuhnōko mā toto
inyriry tō poko tyjemitunuru ke.

¹⁰Zae ehtoh poko exiketō atākyemāko mā toto
Ritonōpo nyrytā poko; imaro osewomāko mā toto.
Emero aomiry omipona exiketō
Ritonōpo eahmāko mā toto.

65

“Kure mase,” katopo tykrysā apoiry poko

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketō tuisary a.

¹Ritonōpo, zae nase oeahmary yna a ypy Xiāo po, yna omihpyry ae ro ynanekarory
enepyra roropa oya tokarosēme.

²Yna otururu etaneme oexiryke, oya ahno emero
nono pōkō oehnōko mana oeahmase

³tyrypyhpyke yna exiryke.
Typoremākase ynanase popyra yna ehtoh ke,
yrome yna rypyry korokāko mase.

⁴Tākye mā mokaro onymenekatyamo,
oya oehnōko mā toto atapyī taka ehse!
Tākye exīko ynanase, tuesapare exiketō samo,
okyriry kurā poko Atapyī tao,
amaro Oturutoh kurā tao.

⁵Ritonōpo, yna ezuhnōko mase orēpyra
yna riryke oya, ajamitunuru enepōko mase yna a yna pynanohtohme oya.
Sero nono etyhyry pōkomo te, tuna konōto moino exiketō roropa tosēkōme oene-
tupuhnōko mā toto.

⁶Ypy tō tosaka tyrise oya ajamitunuru ke,
moro ke jamihmehxo oehtoh tonepose oya.

⁷Tuna konōto panaikato exikety mynyhme
tyripōko mase pohkane konōto roropa,
ahno imoihmākō kui katoh roropa
mynyhpākapōko mase.

⁸Onyrytā eneryke tyya xine sero nono pōkō emero
osenuruhkāko mā toto.
Onyriry eneryke tyya xine kohtāko mā toto tākye

toexirykōke nono etyhpory poe nono etyhpory pona.

- ⁹ Sero nono pyno oehtoh enepōko mase, konopo enehpōko mase nono ehxikatohme kure ehtohme. Konopo oeporyke iporiry kumanohnōko mana, morararo otyro zamaro nono exīko, eperytāko kure, morara tyripose oya exiryke.
- ¹⁰ Konopo enehpōko mase itamurume tupito tō pona, nono ahkahpyry pona. Moro nono tohxikase ahtao tūpore pyra exīko. Otyro ahtanohpōko mase.
- ¹¹ Toehsehxo ahtao otytyko apoīko itamurume, onekarohpyry, kure oexiryke. Emero pata tō po tonahsē nae pitiko rokē pyra.
- ¹² Ona po onahpoty ahtāko, pehme mana kaneru tō ke; somohmā po atākyemāko roropa mā toto.
- ¹³ Ekykō tuhke jakanahmā ao exīko mā toto. Anarykatyākō eperytāko tiriiku tōkehko. Emero kohtāko, eremiāko, tākye toexirykōke.

66

Ritonōpo eahmary, “Kure mase,” katoh ke

Saumu, eremiatoh tokarose eremiaketō tuisary a.

- ¹ Ritonōpo eahmatoko, okohtatohkō ke, atākyemarykōme emero sero nono pōkomo!
- ² Oeremiatoko eya, eahmaryme: “Kure mase, Ritonōpo Imehxo,” kahtoko eya.
- ³ Ynara kahtoko eya: “Onyrytā pokoino osenuruhkāko ynanase! Ajamitunuru imehnō jamitunuru motye exiryke, emero ozehno exiketō tosekumuru po porohnōko mā toto oēpataka.
- ⁴ Sero nono pōkō emero oeahmāko mā toto, eremiāko mā toto, oeahmaryme, eremiāko mā toto imehxo oekaroryme.”
- ⁵ Osehtoko Ritonōpo nyrytā enese, orēpyra nase tynyrytā poko ahno pynanopyry poko.
- ⁶ Nonome tuna konōto tyripose eya. Tupupurukō po kytamuru tō toytose tuna akuohse. Moroto tākye sexiatoose inyrihpyry poko.
- ⁷ Tyjamitunuru ke tuisame exikehpyra mana jūme, imeimehnō nonory pōkō enēko mana. Ah Ritonōpo zehno exiketō typoremākasēme nexī toto!
- ⁸ Ah emero ahno tō Ritonōpo Kuesēkō eahmā toto! Oeremiatoko opore eahmatohme.
- ⁹ Towomase kymarokō eya, isene kuehtohkōme, takorehmase kymarokō eya epukara kuehtohkōme.
- ¹⁰ Ritonōpo, tukuhse ynanase oya; parata kuhtoh

samo apoto ke, moro sã tukupse ynanase oya.

¹¹ Tynomose yna oya apoitoh pona yna epukatohme,
yna motary pona omoxinety tō tyrise roropa oya.

¹² Yna tytūtūmapose oya yna zehno exiketomo a.
Apoto kuroko ynanytoase, tuna kuroko roropa,
yrome seromaroro kuenepyatose ropa
osa towomaneke exikety pona.

¹³ Atapyī taka ynekarory tō arōko ase
jahkatohme tytororo;
jomihpyry ae ro ynekarory ekarōko ase oya.

¹⁴ Moro ekarōko ase, tykase ywy oya
popyra ehtoh toehse ahtao ya.

¹⁵ Kaneru tō ekarōko ase oya jahkatohme
apoto apō pona;
pui orutua zahkāko ase, poti tō maro,
mame orexīto onuhnōko mana kakoxi kapu aka.

¹⁶ Osehtoko, amarokō emero Ritonōpo omipona
exiketomo, jomiry etatoko,
inyrihpyry ya ekarōko ase oya xine.

¹⁷ Tykohmase ynororo ya jakorehmatohme;
mame eahmase roropa eremiatoh ke.

¹⁸ Aryhnaka yrypyry onekaropyra jahtao
jomiry onetara Kuesēkō exiry.

¹⁹ Yrome jomiry totase Ritonōpo a rahkene,
jotururu eya totase.

²⁰ “Kure mase, Ritonōpo,” āko ase eya
typanary anapurupyra aexiryke, tōturuse
jahtao eya, ypyno exikehpyra roropa aexiryke.

67

Kure mase, Ritonōpo

Saumu, eremiatoh tokarose eremiaketō tuisary a.

¹ Ritonōpo, yna onuānohpyra exiko,
kure rokē yna tyriko! Yna pyno exiko,

² tyriry se oehtoh waro
sero nono pōkō ehtohme, emero;
typynanopyrykō se oexiry waro imeimehnō
nono pōkō ehtohme porehme.

³ Ritonōpo, oeahmary se ase imehnō nonory pōkomo a!
Emero nono pōkomo a oeahmary se ase!

⁴ Imehnō ahno tākye exiry se ase, eremiatohme atākyemaryme zae ahno apiakaryke oya,
zae sero nono pōkō aroneme roropa oexiryke.

⁵ Ritonōpo, oeahmary se ase imehnō nonory pōkomo a!
Emero nono pōkomo a oeahmary se ase!

⁶ Tykyrysã zamaro nono exiryke

tonahsã itamurume toehse.
 Ritonõpo, Kuesëkomo a kure rokë tyrise sytatose.
⁷Eya kure rokë tyrise sytatose;
 ahno tõ emero, sero nono põkomo Ritonõpo
 waro toto ehtohme aomipona ehtohme roropa!

68

Izyraeu tõ orëpyra ehtopõpyry poko

Tawí nymerohpyry. Eremiatopo. Inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.
¹Owõnõko Ritonõpo mana tyzehnotokõ enyohtohme saporarahme aytotohkõme.
 Ise pyra exiketõ epãko mã toto, typoremãkapose toexirykõke.
²Orexïto aropory sã tyryrykane a,
 moro sã toto aropõko mana.
 Popyra exiketõ osenahkãko mã toto Ritonõpo ãpataka,
 mopuku epukuru tunatary samo apotõ ke.
³Yrome zae exiketõ tãkye rokë exïko mã toto,
 atãkyemãko mã toto Ritonõpo ãpataka.
 Tãkye toexirykõke eremiãko Ritonõpo poko mã toto.
⁴Oeremiatoko Ritonõpo eahmaryme,
 oeremiatoko kure aexiry poko.
 Osema ikurãkatoko esemaryme,
 akurũ po ytokety sã mana.
 Esety Kuesëkõme mana;
 atãkyematoko ãpatao awahtao xine.
⁵Poetõpo tõ pynanohnõko Ritonõpo mana,
 Tytapyĩ kurã tao isene exikety,
 pytõpo tõ ewomãko roropa mana.
⁶Turumekase exiketomo a tapyi ekarõko mana
 moro tao toto ehtohme,
 ãpuruhyry taõkõ tũtanohpõko ropa mana,
 tãpokase sã toto ehtohme tãkye rokë aehtohkõme,
 yrome Ritonõpo omipona pyra exiketõ
 nono tonorë po rokë exïko mã toto.
⁷Ritonõpo, opoetory tõ tarose ahtao oya
 ahno esaka pyra,
 nono tonorë kuroko toytose awahtao,
⁸nono tykytyky tykase, kapu poe konopo toehse
 itamurume Ritonõpo oepyryke Xinai esemy,
 Izyraeu tõ Esë roropa.
⁹Konopo itamurume menehpoase
 ononory kurãkatohme ropa,
 patãpome sã toehse exiryke.
¹⁰Opoetory tõ tõsesarise moroto;
 kure oexiryke tonahsë mekarõase tymõkomokãkara a.
¹¹Tynyripohpyry tokarose Ritonõpo a,
 mame nohpõ tõ tuhkãkomo a moro omi tarose:
¹²“Tuisa tõ soutatu tõ maro epãko mã toto,
 typoremãkase toexirykõke!”

Tytapyĩkõ tao mõkomo tapiakase nohpo tomo a
tynapoihpyrykomo topetõkara mõkomohpyry.

¹³ Utukuimo panono parata ke tyõtose, taporihke
zemime uuru kurã ke.

(Oty katoth toitoine amarokõ tehme toehse kaneru tõ esao etonatoth po?)

¹⁴ Tuisa tõ typoremãkapose ahtao Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a newe tonehpose eya,
moroto ypy Saumõ po.

¹⁵ Kaetokohxo ypy Pasã mana, ypy tõ tuhke, zumo roropa mana!

¹⁶ Oty katothme matou ypy tõ kaehxo exiketõ poe
Ritonõpo nymenekahpyry zumoxike sã enẽko matou? Moroto jũme Ritonõpo ehse exĩko
mana.

¹⁷ Tykahu tõ tuhkãkõ jamihmãkõ maro Ritonõpo
Kuesẽkõ tooehse ypy Xinai poe tosary kurã pona.

¹⁸ Tõnuhse ynororo kakoxi, tynamoto tõ tuhkãkõ tarose tymaro; ahno nekarotyã tapoise
eya, aomiry onymoipyra
exiketõ nekarotyã roropa tapoise eya.

Moroto Ritonõpo Kuesẽkõ ehse exĩko mana.

¹⁹ “Kure mase,” sykatone Kuesẽkomo a.

Kokoro rokẽ kuakorehmatorỹko mana tupime hkopyra kyrohmanohpototh ehtoime
kyya xine omoxi hkopyra aehtoime roropa!

Kypynanohnekõme mã ynororo.

²⁰ Kuesẽkõ Kypynanohnekõme mana;

Ritonõpome mana Kuesẽkomo,
kypynanohtorỹko mana oorihpyra kuehtohkõme.

²¹ Tyzehnotokõ zupuhpyry hmõko mana,
tyyrypyrykõ rumekary se pyra exiketomo.

²² Ritonõpo Kuesẽkõ ynara nase yna a:

“Ozehnotokõ enehpõko ropa ase ypy Pasã poe.

Toto enehpõko ropa ase tuna konõto zue ae

²³ oepytohkõme toto munuru ke,

oekykõ kaikuxi tunurukõ ke toto munuru emẽko mana.”

²⁴ Ritonõpo orẽpyrahxo oytory enẽko mã toto emero,

atakenaka ytoketõ Ritonõpo ekahmãko, Jesẽ,

omõnõko mana Tytapyĩ kurã taka.

²⁵ Eremiaketõ ytõko osemazuhme,

mokaro mykapo etyhpyryme rue etonanomo.

Mokaro rãnao oryximãkõ ytõko mana

tãpori tõ etonanomo.

²⁶ “Kure mase,” kahtoko Ritonõpo eahmaryme,
oximõmãkomo ipoetory tomo.

“Kure mase,” kahtoko Ritonõpo Kuesẽkomo a,

Izyraeu pakomotyamo.

²⁷ Pẽjamĩ tõ oehnõko osemazuhme,

jekyry tuhke hkopyra exiryke;

mokaro mykapo Juta tamuximãkõ oehnõko

tyekyry tõ maro; mokaro mykapo Zepurõ tõ

tamuximãkomo te, Napatari tõ tamuxiry tõ maro.

²⁸ Ritonõpo, ajamitunuru enepoko yna a,

ajamitunuru ke takorehmase yna exiryke.

²⁹ Atapyĩ Jerusarē po, morotona tynekarorykō
arōko tuisa tō mana,

³⁰ Ejitu pōkō enaroximako, onokyroimo sã mokaro
mana sapisapiriimo htao exiryke samo;

Ritonōpo, imehnō nonory pōkō enaroximako;
pui orutua kō sã mã toto typoenōkō maro, oeahmatohto
eya xine tosekumurukō po, parata enepiryhta
roropa eya xine tynekarorykōme oya.

Sapararahme tōsetapary se exiketō aropoko.

³¹ Kowenu nenehpotyã oehnōko Ejitu poe;
Etiopia tō roropa oehnōko, tomarykō tanỹse kakoxi
tōtururume oya, Ritonōpo.

³² Oeremiatoko Ritonōpo eahmatoko, emero nono
pōkomo, oeremiatoko Kuesēkō eahmatoko!

³³ “Kure mase,” kahtoko Mokyro a, kapu ae kawaru po
ytokety a, moino ro kapu ao mana,
pakato ro mokyro.

Aomiry etatoko, konomeru konōto sã mana.

³⁴ Oturutoko Ritonōpo jamitunuru poko;
imehxo aexiry Izyraeu tō maro mana.

Ijamitunuru kapu ao mana.

³⁵ Ritonōpo imehxo mana Itapyĩ kurã tae aepiryhta,
Izyraeu tō Esēme mana!

Tyjamitunuru ekarōko typoetory Izyraeu tomo a.

“Kure mase, Ritonōpo!” kahtoko.

69

Oturutoh Ritonōpo a tyryhmase ahtao

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketō tuisary a.

¹ Ritonōpo kypynanohko!

Tuna zue me nexino ypymyry ae.

² Ikurepato htaka omōnōko ase zue aka,
tūporē pyra mana upupuru apōme.

Zue aka tomōse ywy, nerỹko ase tuna opotũ exiryke.

³ Tapotũkehse ase: “Kuakorehmako!” kary poko.

Jesenary jetuhxo nase, jenuru piukah āko nase ooepyry
eraximary poko, Ritonōpo Jesemy jakorehmase!

⁴ Yzehno exiketō tuhke mã toto, toto onyhtomapopyra
jahtao ro, ikuhpỹme toh mana jupuhpyry po
jũsety ehtoh motye.

Jamihme mã toto jenahkary se exiketomo,
ajohpe ehtoh ke jyhxrōko mã toto.

Imehnō mōkomory onematonanohpyra exiase repe,
yrome epehmapōko ropa mã toto ya.

⁵ Yyrypyry ononēpyra ase owinoino, Ritonōpo;
tuaro mase putupyra jehtopōpyry poko.

- ⁶ Ritonõpo Jesemy, Jamihmehxo Exikety,
oenetupuhnanõ ewomako ehxiropyra
toto ehtohme azahkuru jehtopõpyryke.
Ritonõpo Izyraeu tõ Esemy, ah oeahmananõ
ehxiropyra ypoko nexi toto.
- ⁷ Opyno jexiryke yronymyryme jyhxirotah
toanahtose ya, toehxirose roropa repe ywy.
- ⁸ Imepõ nonory põ sã toehse ywy jakorõ tomo a,
katonõme sã ase ytapyi taõkomo a.
- ⁹ Atapyi pynohxo jehtoh apoto sã ukurohtao mana,
okerekerematopõpyry opoihtonanomo a
ypona toehse roropa mã kehko.
- ¹⁰ Yxitaryhtao te, otuhpyra roropa jahtao
jotururuke oya jeunohnõko mã toto.
- ¹¹ Upo topuxximã amururuhtao ya aorihtyã
hnamonanõ samo, moro eneryke tyya xine
jeunohnõko mã toto, ypoihtõko roropa mã toto.
- ¹² Ypoko oturũko mã toto osema ae ytoketomo,
aetytyã roropa ypoko eremiãko mã toto.
- ¹³ Yrome oya oturũko ase, Ritonõpo Jesemy.
Kuezuhko, Ritonõpo, ise oehtoh toehse ahtao
ypyno yronymyryme oexiryke.
Kypynanohko õmihpyry ae ro.
- ¹⁴ Kuewomako omõpyra jehtohme ikurepato htaka;
kypynanohko yzehnotokõ winoino,
nerypyra jehtohme tuna zue aka.
- ¹⁵ Ypona tuna onenehpopyra exiko tukumase ahtao;
zue ao ynerymapopyra exiko,
aorihtyã esaka ytopyra jehtohme.
- ¹⁶ Ritonõpo Jesemy, kure mase,
ypyno roropa mase ipunaka. Kuezuhko,
kuakorehmako, juãnopry se pyra oexiryke ipunaka.
- ¹⁷ Otonõpyra exiko ywinoino; kuezuhko seromaroro,
popyra ehtoh konõto toehse exiryke ya!
- ¹⁸ Osehko ya, kypynanohko;
kuewomako yzehnotokõ winoino.
- ¹⁹ Yzehnotokõ emero enõko mase,
ypoihtoh tonõ eya xine waro mase, tuaro mase
jehxirotopõpyry poko tyhxirose jahtao eya xine.
- ²⁰ Jyhxirotah pokoino sam ãko ase ukurohtao,
tapotũkehse ywy jakorehmane oehpyra exiryke!
Ypyno exikety toraximase ya repe, yrome arypyra,
ypyno exikety pyra nexiase; jemuhkehkane oepry
toraximase ya repe, yrome oehpyra tokurehse.
- ²¹ Omise toehse jahtao orihmato tyrise
ynapyry aka eya xine.
Tutunazehnase jahtao ikatainety tokarose ya jokurume.

- 22 Naeroro otuhtoh riryhtao eya xine,
ah nyporemãno, mokaro ryhmapotohme!
Otuhtoh konõto riryhtao eya xine,
ah tyryhmasẽme nexĩ toto, toto wãnohtohme.
- 23 Ritonõpo, tonurãkõkara sã toh tyripoko!
Jũme jamihme pyra tyripoko toto!
- 24 Mokaro zuãnohko, toto zehno oexiryke,
jetunety ke epehmako toto orẽpyra oexiryke!
- 25 Ah toto esary irumekahpyry sã nexino!
Ah isene exiketõ pyra nexino itapyĩkõ tao.
- 26 Onuãnohtyã rohmanohpõko mã toto,
anapurotyã tuarimary eunohnõko mã toto.
- 27 Mokaro rypyry imeroko apapẽ pokona emero;
toto onypynanohpyra exiko ipunaka.
- 28 Mokaro esety ikyryko isene exiketõ papẽ poe,
õmiry omipona exiketõ esety maro pyra toto ehtohme!
- 29 Sam ãko ase, tapotũkehse jakorehmane oehpyra
exiryke! Ritonõpo, kuanỹko, kypynanohko!
- 30 “Kure mase,” ãko ase, eremiãko Ritonõpo
eahmaryme; “Onyrytyã motye imehxo mase,”
ãko ase, tãkye jexiryke opoko.
- 31 Morara kary ya Kuesẽkõ zamaro mana
pui tõ ynekarory motye, pui orutua zuãtahpyry,
totapasẽ motye apoto apõ po.
- 32 Moro eneryhtao irohmanohpotyamo a,
tãkye exĩko mã toto.
Mokaro, Ritonõpo eahmananõ sekese exĩko mã toto.
- 33 Tymõkomokãkara omiry etãko Ritonõpo mana.
Wenikehpyra mana typoetory tõ poko
ãpuruhpyry tao toto ahtao ro.
- 34 Ritonõpo eahmatoko kapuaõkomo, sero nono põkõ
roropa, tuna konõto maro, ikuaõkõ roropa emero!
- 35 Jerusarẽ pynanohnõko mana.
Juta patary tõ rĩko ropa mana.
Moroto ipoetory tõ exĩko mana.
Osesarĩko mã toto moro nono po: “Sero nono
ekarõko ase oya xine,” katopõpyry ae ro.
- 36 Mame moro nono esẽme
exĩko Ritonõpo poetory pakomotyamo.
Moroto ipyno exiketõ exĩko mana.

70

Oturutoh Ritonõpo a akorehmatohme (Saumu 40.13-17)

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ Ritonõpo, axĩ ke kypynanohko!

Jesẽme mase; axĩ kuakorehmako, seromaroro!

² Jetapary se exiketõ poremãkapory se ase oya.

Tuaro pyra tyripoko toto.

Tākye exiketō jetuarimary poko
 iramapoko ropa, aehxirotokōme.
³ Ah ypoihtone tō typoremāse nexī toto;
 Ah neramā toto toehxirotopōpyryke.

⁴ Ah tākye nexī toto:
 “Ritonōpo Imehxo Kuesēkōme mana,” kananomo!
 Tākye exīko mā toto typynanohse toexirykōke,
 ah ynara nykā toto: “Kure kuhse Mase, Ritonōpo,
 Imehxo Exikety.”

⁵ Ywy ase jamihme pyra te,
 tytineruke pyra roropa ase;
 Ritonōpo axī ke osehko jakorehmase!
 Ypynanohneme mase, Jesēme mase.
 Axī ke kuakorehmako!

71

Tamuhpōme exikety oturutoh Ritonōpo a

- ¹ Ritonōpo Jesemy, jewomaneme mase;
 jūme yporemākapopyra exiko, jehxiroryino.
² Kuakorehmako, kuewomako zae oexiryke;
 kuetako, kypynanohko roropa!
³ Ritonōpo, jesary jamihme exiko, topuimo samo,
 tapyi topu risē samo, josewomatohme!
 Jesary jamihme mase, topuimo; ytapyiny topu risēme.
⁴ Ritonōpo Jesemy, kypynanohko
 popyra exiketō winoino.
 Kypynanohko azahkuru exiketō jamitunuru winoino,
 jetapary se exiketō winoino roropa!
⁵ Ritonōpo Jesemy, oenetupuhnōko ase;
 poetome ro jahtao omoro tonetupuhse ya Jesēme.
⁶ Moino ro oenetupuhkehpyra exiase;
 jenurutopōpyry poe towomase ywy oya.
 Jūme oeahmakehpyra ase.
⁷ Jenēko imehnō mana, tuhkākomo,
 osenuruhkāko mā toto, jewomatoh oya
 jamihme toehse exiryke.
⁸ Oeahmary poko kohmānōko ase;
 saeremehxo oehtoh ekarōko ase imehnomo a.
⁹ Jurumekara exiko seromaroro,
 tamuhpōme toehse jahtao.
 Wenikehpyra exiko ypoko jamihme pyra toehse jahtao.
¹⁰ Jepetōkara jetapary se mā toto;
 ykerekeremāko mā toto.
 Atamorepāko mā toto joorihmapory poko tyya xine.
¹¹ Ynara āko mā toto: “Mokyro turumekase
 Ritonōpo a; sekahmatone apoitohme kyya xine,
 ipynanohne pyra exiryke.”

12 Ritonõpo, ameke pyra exiko ywino!
 Kuakorehmako seromaroro, Jesemy!
 13 Ynara se ase: typoremākase toto exiry se ase,
 tonahkase roropa mokaro
 ymaro osetapary se exiketomo!
 Ah mokaro yyryhmary se exiketõ aehxirohpyryme
 nexĩ toto; ah ihxitapãtyãme nexĩ toto!

14 Oenetupuhkehpyra ase,
 oeahmãko ase itamurumehxo!
 15 Zae oehtoh ekarõko ase;
 ypynanopyryke oya ekarory pokoko kohmãnõko ase,
 josenetupuhtoh motyehxo moro ahtao ro.
 16 Ritonõpo Jesemy, ajamitunuru pokoko oturũko ase;
 zae oehtoh pokoko roropa,
 anamonohpyra mase zae rokẽ oehtoh pokoko.

17 Moino poetome ro jahtao tamorepase ywy oya,
 oturukehpyra ase seroae ro onyrytyã kurã pokoko.
 18 Seromaroro tamuhpõme ase, jũsety karimutume
 toehse, jurumekara exiko, Ritonõpo!
 Ymaro exiko ajamitunuru pokoko otururuhtao ahno a,
 imehxo oehtoh roropa ekaroryhtao moxiamo a,
 ipoenõkomo a ipakomotyamo a roropa.

19 Ritonõpo, zae oehtoh anamonohpyra mana,
 kae exikety sã mana kapu pokoko.
 Onyrytyã imehxo mã kehko,
 imepỹ pyra mana asã exikety.
 20 Popyra ehtoh tonehpose oya ya,
 jetuarimatoh roropa, yrome yjamitunuru
 ekarõko ropa mase ya,
 janỹnõko mase orihpyra jehtohme.
 21 Tuisamehxo jyrĩko mase,
 jemuhkehkapõko ropa mase.

22 Rue ke, haapa ke oeahmãko ase rahkene.
 Zae oehtoh anamonohpyra exiryke
 oeahmãko ase Ritonõpo, Jesemy!
 Onetaryme eremiãko ase, haapa maro,
 Kurãme exikety, Izyraeu tõ Esemey.
 23 Eremiãko ase tãkye jexiryke,
 rue etoryhtao oeahmaryme, eremiãko ase,
 kohtãko yjamitunuru ke emero,
 typynanohse jexiryke oya.
 24 Zae oehtoh ekarory pokoko kohmãnõko ase,
 yyryhmary se exiketõ typoremākase exiryke,
 tonahkase roropa toto exiryke oya.

72

Tuisa akorehmapory poko Ritonõpo a

Saromão omihpyry.

¹ Ritonõpo, tuisamã amorepako zae ehtoh ke imehnõ apiakatohme eya, zae oehtoh samo! Zae oehtoh ekaroko eya

² ajohpe pyra aehtohme opoetory tõ tuisaryme aerokuruhtao, zae toto apiakatohme tymõkomokākara tonekunohse ahtao jamihmehxo exiketomo a.

³ Tymõkomoke ononory pōkō tyripoko, opoetory tõ akorehmako zae ehtoh poko toto ehtohme!

⁴ Tuisamã akorehmako zae tymõkomokākara apiakary poko; etuarimaketõ akorehmatohme, imehnõ enekunohnanõ poremākatohme.

⁵ Ah opoetory tõ oeahmã toto xixi nae ro ahtao, ezurume nuno ahtao roropa, jūme enahpŷme!

⁶ Ah mokyro tuisamã konopo sã nexino ona po, aepyryhtao onahpoty ehxikase nono poro.

⁷ Ah zae ehtoh poko exiketõ nemã toto isene ro mokyro ahtao.

Ah osetapara nexī toto, kure rokē toto ehtohme ezurume nuno nae ro ahtao.

⁸ Tuisame exīko mana tuna konõto poe imepŷ tuna konõto pona te, tuna Eupyrati poe nono etyhpyry pona.

⁹ Ahno tõ ona tonorē pōkō tosekumuru po porohnõko mã toto ĕpataka, epetōkara roropa porohnõko mã toto tosekumurukō po tõmytykō nono pokoxi mokyro ĕpataka.

¹⁰ Expania tuisary tõ, ahmōta tõ tuisary roropa tynekarorykō enehnõko mã toto eya, mokaro roropa Arapia tuisary te, Etiopia tuisary roropa tynekarorykō enehnõko mã toto eya.

¹¹ Tuisa tõ emero tosekumurukō po porohnõko mã toto mokyro ĕpataka, imeimehnõ nonory pōkō emero aomiry omipona exīko.

¹² Tymõkomokākara pynanohnõko mana:

“Kuakorehmako ajohpāme samo,” karyhtao eya xine; tytineruke pyra exiketõ maro, turumekase exiketõ roropa.

¹³ Jamihme pyra exiketõ pyno mana, etuarimaketõ roropa, takorehmaneke pyra exiketõ pynanohnõko mana.

¹⁴ Mokaro pynanohnõko mana irohmanohpotoh winoino te, etaetapatoh winoino roropa; isene toto ehtoh sehxo mana ipunaka.

¹⁵ Ah mokyro tuisamã isene exikehpyra nexino!

Ah uuru nenehpō toto eya Arapia poe!

Ah noturū toto Ritonõpo a ipoko kōkoro rokene, kure rokē tyripotohme eya, jūme!

¹⁶ Ah tiriiku tõkehko itamurume nexino

sero nono po!

Ah ypy tō poro tŷkyryneke nexino itamurume,
ypy tō Ripano pō samo!

Ah pata tō pehme nexī toto ahno ke
onahpoty samo ona po!

¹⁷ Ah tuisa esety poko jūme wenikehpyra ahno
nexī toto; imehxo aehtoh waro imehnō ehtohme
xixi nae ro ahtao!

Ah imeimehnō ahno tō emero kure toehtohkō
nekaropō toto Ritonōpo a,
kure mokyro tuisa ritopōpyry saaro eya.

¹⁸ Ritonōpo eahmatoko, Izyraeu tō Esemy!
Ynoro rokē morohne emero Rihpōme aexiryke.

¹⁹ Jūme Ritonōpo Imehxo Exikety eahmatoko!
Ah sero nono pehme nexino Imehxo Aehtoh ke!
Enara! Aō! Kure mana!

²⁰ Sero ke Ritonōpo maro Tawi, Jese mūkuru,
oturutoh tonō nenahno.

73

Ritonōpo zae ehtopo

Asape nymerohpyry.

¹ Ajohpe pyra, kure Ritonōpo mana Izyraeu tomo a,
kure mana kure ehtoh poko exiketomo a
ikurohtao xine.

²⁻³ Yrome tymōkomokehxo popyra exiketō
tonese ahtao ya, epyrypaketō roropa,
amonopyīse exiase Ritonōpo enetuputyry poko;
axītao rokē tuenikehse ywy kure Ritonōpo ehtoh poko,
mokaro zumoxike toehse jexiryke.

⁴ Popyra exiketō etuarimara mā toto;
jamihme mā toto tyrohsēke pyra exiryke.

⁵ Sam kara mā toto imehnō etuarimaketō sā
pyra, popyra ehtoh oehpyra eya xine mana.

⁶ Naeroro, epyrypāko mā toto
osenao riry samo tomeporyme,
imehnō ryhmāko mā toto upo amururu samo.

⁷ Tukurohtao xine popyra ehtoh poko rokē
osenetupuhnōko mā toto, osenetupuhkehpyra
mā toto imehnō ryhmary poko.

⁸ Imehnō eunohnōko mā toto, popyra ehtoh
poko omiāko mā toto.

Epyrypāko mā toto, osenetupuhnōko roropa
mā toto imehnō rohmanohpory poko tyya xine.

⁹ Ritonōpo kapu ao kerekeremāko mā toto,
tuisame exiketō sā imehnō rohmanohpōko
mā toto taro nono po.

¹⁰ Morarame Ritonōpo poetory tō roropa

toto omipona exīko, zae toto ekarōko mā toto.

¹¹ Ynara āko mā toto:

“Ritonōpo zuaro pyra exīko mana;
sero onenepyra mā Ritonōpo Imehxo Exikety.”

¹² Popyra exiketō ynara sã mā toto:

tymōkomoke itamurume mā toto,
mame itamurumehxo tytineruke exīko mā toto.

¹³ Otarame toiparo rokē zae ehtoh poko exiase, yyrypyry poko pyra roropa exiase.

¹⁴ Ritonōpo, opoe sam kary poko

kohmānōko ase.

Kokoro rokē ěmepyry ae tuānohse ywy oya.

¹⁵ “Otarame toiparo rokē zae ehtoh poko exiase,”
tykase jahtao, opoetory tō ehtoh sã pyra jexiry.

¹⁶ Naeroro morohne poko enetuputyry tukuhse ya
yronymyryme repe. Yrome tupimehxo nexiase ya.

¹⁷ Mame toytose jahtao Atapyĩ Kurã taka,
tonetupuhse ya popyra exiketō etyhpyry poko.

¹⁸ Mokaro rīko mase serehmã pona,
toto emapōko mase aorihtoh pona.

¹⁹ Axī tonahkasēme exīko mā toto,
etyhpyrykō popyra mana ipunaka.

²⁰ Yrome, Ritonōpo, mokaro popyra exiketō poko
wenikehnōko mase, tōsenehtopōpyry poko
tuenikehse ahno ehtoh sã typakase ropa ahtao.

²¹ Josenetupuhtoh itū ahtao, sam tykase roropa
jahtao ukurohtao,

²² tuaro pyra exikety sã exiase onokyro samo;
onenetupuhpyra exiase.

²³ Moro sã jahtao ro amaro ro ase,
jemary apoīko mase.

²⁴ Zae jarōko mase jamorepatoh ke oya.
Mame etyhpyryme tãkye rokē jarōko mase oesaka.

²⁵ Kapu ao omoro rokē mase ymaro.
Amaro jexiryke oty se ro hano nono po?
Arypyra, tãkye rokē ase opoko.

²⁶ Upū jamihme pyra exīko josenetupuhtoh roropa,
yrome Ritonōpo yjमितunurume mana,
ynoro se rokē ase tãkye jehtohme.

²⁷ Orumekananō orihnōko mā toto,
mokaro enahkapōko mase ōmiry omipona pyra exiketomo.

²⁸ Yrome ywy, tãkye rokē ase Ritonōpo maro jahtao!
Ritonōpo Jesē rīko ase jesaryme jamihme;
imehnō zurūko ase inyrytã kurã poko emero.

74

Ritonōpo, opoetory tō poko wenikehpyra exiko!

Asape nymerohpyry.

¹ Ritonōpo, oty katohme turumekase yna oya

jũme samo?
 Oty katohme yna zehno mahno?
 Yna esẽme mase, kaneru sã ynanase oeky tõ samo,
 opoetoryme ynanase.
² Wenikehpyra exiko opoetory tõ poko,
 tymenekase toto oya pake opoetoryme toto ehtohme.
 Typynanohse toto oya imehnõ namotome toto ahtao,
 amaro toto ehtohme.
 Wenikehpyra exiko ypy Xião poko, oesahpyry.
³ Ytoytoko senohne patãpo tõ poro:
 Atapyĩ mõkomohpyry emero tonahkase yna
 epetõkara a.

⁴ Atapyĩ tao oepetõkara tykohtase orẽpyra toehtohkõ poko tãkye toehtohkõke,
 moroto pãteira tyrise eya xine, orẽpyra toehtohkõ enetupuhpotohme.

⁵ Apotopokõ akohnanõ sã toh nexiase,
 wewe akohnõko tywryrkõ ke.

⁶ Tywryrkõ ke te, mate tõkehko ke
 atapyĩ emepory tõ wewe risẽ tonahkase eya xine.

⁷ Atapyĩ Kurã tykararahse eya xine, nono pona
 tomase, tyahkase eya xine;
 Oesary nuriame tyripose eya xine, oeahmatoh esary.

⁸ Ynara tykase toto tukurohtao xine:
 “Senahkatose toto emero porehme.”
 Oesary kurã tyahkase toto a emero,
 sero Izyraeu nonory po.

⁹ Onyriry tõ ajamitunuru ke onenepyra toehse yna,
 urutõ pyra toehse roropa mana;
 otara ahtao serara sã exikehnõko ropa nae?
 Zuaro pyra ynanase.

¹⁰ Ritonõpo oty po ahtao yna eunohkehnõko
 yna epetõkara nae?

Jũme oeunohkehpyra toh exĩko nae?

¹¹ Oty katohme yna akorehmary se pyra hmahno?
 Oemary anỹko mokaro wãnohtohme.

¹² Yrome omoro, Ritonõpo, moino ro yna Esẽme mase.
 Tuhke rokẽ typynanohse ynanexiase oya.

¹³ Ajamitunuru ke tuna konõto tapiakase oya,
 zakareimo zupuhpyry takurihmose oya nakua.

¹⁴ Zakareimo Rewiatã zupuhpyry takurihmose oya;
 ipũ typahse oya onokyro tõ zohme ona po.

¹⁵ Tuna enatry tõ tyrise oya iporiry tõ roropa,
 tuna inunõ tonore tyripose oya.

¹⁶ Ëmepory tyrise oya ikohmamyry roropa,
 xixi tyrise oya esaka, nuno roropa,
 xirikuato tõ roropa emero tosaka xine.

¹⁷ Sero nono ehpiry tõ tyrise oya,
 jeimamyry tyrise oya ikonopory roropa.

- 18 Ritonõpo yna Esemy, wenikehpyra exiko
oeunohkehpyra oepetõkara exiry poko.
Popyra ehtoh poko mã toto, opoihtõko mã toto.
- 19 Opoetory tõ Izyraeu onekaropyra exiko
epetõkara a, takorehmaneke pyra toto ahtao.
Opoetory tõ tyyryhmase exiketõ poko,
wenikehpyra exiko!
- 20 Wenikehpyra exiko õmihpyry poko,
totapose oya yna a.
Imehnõ etapãko zehnotokõ mana,
emero rokẽ po ikohmamyryhtao.
- 21 Tyyryhmase exiketõ onyhxiropopyra exiko,
yrome ah tymõkomokãkara oeahmã toto
omise exiketõ roropa.
- 22 Owõko, Ritonõpo, onyriry ewomako!
Wenikehpyra exiko, awaro pyra exiketõ
oeunopyry poko kohmãnõko mã toto.
- 23 Wenikehpyra exiko oepetõkara kui kary poko
ozehno toehtohkõke, panaikato onyrikehpyra
roropa oepetõkara mana.

75

Ritonõpo, zae apiakaneme

Asape nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

1 “Kure mase,” ãko ynanase oya, Ritonõpo.
“Kure mase,” ãko ynanase ameke pyra oexiryke.
Imehxo oexiry poko oturũko ynanase,
onyrityã osenuruhkatoh kurã ekarõko ynanase.

2 Ritonõpo ynara ãko:

“Apiakatohtymenekase ya, zae apiakãko ase.

3 Sero nono põkõ emero tykytyky karyhtao ro,
nono roropa tykytyky karyhtao,
apõ tõ kurãkãko ase tũpore aehtohme.

4 Popyra exiketomo a ynara ãko ase:

Imehnõ motye kure osekaropyra ehtoko;

5 orẽpyra oehtohkõ poko epyrypara ehtoko, ãko ase.”

6 Ahno wãnohtoh oehpyra mana xixi tũtatoh

wino te, xixi omõtohtwino roropa, inikahpoino te, ikurenaeino roropa.

7 Ritonõpo kuapiakatorỹko mana;

ynoro rokẽ zae pyra exiketõ apiakãko mana,
imehnõ iirypyryme pyra ekarõko mana.

8 Kasana nae Ritonõpo Kuesẽkõ emahpo eukuru
jehnahpyry ke pehme, zehno ehtoh ke.

Moro ekamõko mana, popyra exiketõ okurume,
ẽnõko mã toto emero pohme eukuru enahtoh pona.

9 Yrome ywy oturukehpyra ase Ritonõpo,

Jako Esẽ poko, eremiãko ase eahmaryme.

¹⁰ Popyra exiketõ jamitunuru enahkãko mana;
yrome Ritonõpo omipona exiketõ
jamihmehxo exĩko mã toto.

76

Ritonõpo orẽpyra Exikety

Asape nymerohpyry. Eremiatopo. Inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ Ritonõpo waro Juta põkõ mã toto;
imehxo aexiry waro mã Izyraeu tomo.

² Tapyike mã ynororo pata Jerusarẽ po;
tosao mana ypy Xião po.

³ Moroto tyzehno exiketõ pyre tytahtahkase eya;
toto osewomatoh tonomo, tapema tõkehko,
ipyrekõ emero tonahkase eya.

⁴ Xixi motye saereh ãko mase, Ritonõpo!
Orẽpyrahxo mexiase toehse ropa awahtao
ypy tõ poe ozehnotokõ poremãkaxĩpo!

⁵ Mokaro soutatu tõ, jamihme exiketõ pyre
tarose kehko emero;
seromaroro nyhnõko mã toto toorihse,
osewomasaromepyra toexirykõke.

⁶ Ritonõpo, Jako Esemý, mokaro
enaroximaryhtao oya, kawaru tõ maro epo ytoketõ roropa toepukase, toorihse toto.

⁷ Ahno emero ouno mã toto. Oẽpataka xixihme ehsaromepyra mã toto, zehno awahtao.

⁸ Kapu aeino “Awãnohtoryõko ase,” karyhtao mokaro a; zuno toehse sero nono põkomo,
tymynyhpãse ropa toto,

⁹ towõse awahtao zae apiakatohme oya,
mokaro emero tyrohmanohposã pynanohtohme oya sero nono po.

¹⁰ Oxiehno ahno ahtao ro toahmasẽme exĩko mase itamurumehxo;
tõsetapakehse toto ahtao, orihpyra exiketõ oseahmãko mã toto oeahmaryme.

¹¹ Onekarorykõ enehtoko Ritonõpo Kuesẽkomo a
õmihpyry ae ro; osehtoko imehnõ nonory põkomo,
moe pyra exiketomo, onekarorykõ enehtohme
Ritonõpo a. Tõmiry omipona imehnõ ripõko mana emero porehme;

¹² kowenu poetory tõ, epyrypaketõ,
poremãkapõko Ritonõpo mana.
Zuno imehnõ nonory põkõ tuisary tõ ripõko mana.

77

Emuhkehkatoh emynyhmaryhtao

Asape nymerohpyry, osekarotohme Ritonõpo a.

¹ Opore Ritonõpo kohmãko ase;
opore ikohmãko ase, mame jomiry etãko mana.

² Popyra ehtoh toehse ya ahtao oturũko ase
Kuesẽkomo a koko, jemary anõnõko ase
jotururume eya, yrome jemuhkehkara mana.

³ Osenetuputyryhtao Ritonõpo poko
pusuh kapitõko ase;

ipoko emynymaryhtao sekese pyra exiiko ase.

⁴Jynyhmapopyra Ritonõpo mana;
torëtykehxo jexiryke oturusaromepyra ase.

⁵Pake ehtopõpyry poko osenetupuhnõko ase,
poetome jehtopõpyry poko roropa.

⁶Wenikehpyra ase jeremiatopõpyry poko koko ahtao.
Emynymãko ro ase ukurohtao,
ya rokë ynara ekaropõko ase:

⁷“Jũme yna rumekãko Kuesëkõ nae?
Jũme Ritonõpo zamaro ehsaromepyra ynanae?

⁸Yna pyno pyra toehse nae?
Aomihpyry yna a tymyakãmase hnae?

⁹Tuenikehse Ritonõpo nae yna pyno toexiry poko?
Yna pyno toexiry tymyakãmase hnae
yna zehno toehtoh ke?”

¹⁰Mame ynara tykase ywy: “Popyrahxo nase
kuakorehmarykõ se pyra toehse Ritonõpo Imehxo
Exikety mana, pake toehtopõpyry sã pyra.”

¹¹Ritonõpo, wenikehpyra ase onyrytyã kurã poko, ajamitunuru ke!
Osenetupuhnõko ase onyrytyã osenuruhkatoh
poko pake ahtao.

¹²Osenetupuhnõko ase emero onyrytyã poko,
emynymãko ase onyrytyã poko emero ajamitunuru ke.

¹³Ritonõpo, onyrytyã emero kure mana.

Imepÿ ritõ asã pyra mã ipunaka,
Imehxo Exiketyme mase.

¹⁴Ritonõpome mase, ajamitunuru ke
kure ehtoh rokë riko mase; imeimehnõ nonory
põkomo a ajamitunuru tonepose oya.

¹⁵Ajamitunuru ke opoetory tõ typynanohse oya,
Jako pakomotyamo te, Joze pakomotyamo, enara.

¹⁶Ritonõpo, oeneryhtao tuna tomo a tõserehse sã mã kehko, zueme exikety tykytyky
tykase.

¹⁷Akurũ tomo a konopo tukuãse,
konomerume nexiase kapu ao,
xiaxiake neneneh tykase kapu poko.

¹⁸Konomeru konõto tururume toytose epozakuroko;
nono saereh tykase nenenehkane ke,
nono tykytyky tykase, kywyh kywyh tykase roropa.

¹⁹Pohkane kuroko xikihxikihme mytoase,
osema myriase zue kuroko,
yrome oputahpyry onenepyra toh nexiase.

²⁰Toky tõ kaneru tõ pyno exikety sã opoetory tõ
tarose oya, Moeze maro, Arão maro.

78

Ritonõpo typoetory tõ maro

Asape nymerohpyry.

¹ Jepe tomo, etatoko zae omi Ritonõpo ehtoh poko,
otato ehtoko oururukõ poko ya!

² Zae omi ekarõko ase oya xine, tuaro ehtoh poko,
tupimãkõ poko ãmorepatorÿko ase,
pake ehtopõpyry poko.

³ Morohne totase yna a,
tamorepase yna papa tõ nekarohpyry, aja tõ roropa,
tam tõ nekarohpyry roropa.

⁴ Morohne ononẽpyra sytatose kypoenõkomo a,
yrome oturũko sytatose kypakomotyãkomo a
Ritonõpo Kuesëkõ jamitunuru poko,
inyrityã poko roropa tyjamitunuru ke,
osenuruhkatoh tonõ kehko inyrityamo.

⁵ Tõmihpyry tokarose eya Izyraeu tomo a,
tynyripohpyry Jako pakomotyamo a.
Tõmiry ke tumũkuru tõ tamorepapose eya
kytamurukomo a

⁶ inyripotyã waro ipakomotyã ehtohme,
imeĩpo toto poenõ tonuruse ahtao,
typoenõ amorepatohme roropa eya xine.

⁷ Morara ahtao ynaroro Ritonõpo enetupuhnõko
roropa mã toto;
wenikehpyra exĩko mã toto inyrityã poko,
mame inyripohpyry omipona
exikehpyra exĩko roropa mã toto.

⁸ Morarame tytamurukõ sã pyra exĩko mã toto,
ahno ryhmary se exiketomo, omipona pyra,
mõpãme rokẽ Tosëkõ Ritonõpo enetupuhnanomo,
axĩtao rokẽ omipona toehse toh kynexine.

⁹ Eparaĩ tomo, orutua komo typyreke
toh kynexine repe,
yrome etonatoh toehse ahtao toepase toto.

¹⁰ Ritonõpo a tõmiry totapose Izyraeu tomo a.
Yrome Ritonõpo omihpyry winoino toeramase toto,
inyripohpyry omipona se pyra toehse toh kynexine.

¹¹ Tuenikehse toh kynexine inyrityã kurã poko
tyjamitunuru ke toto neneryme.

¹² Toto tamuru tõ neneryme, tynyrytyã tyrise Ritonõpo
a tyjamitunuru ke ona Zoã po, Ejitu nonory po.

¹³ Tuna konõto tapiakase eya,
ikuroko Izyraeu tõ arotohme;
pata apuru tõ sã tuna tyripose eya, kaetokohxo.

¹⁴ Saereme ahtao, tarose toto eya akurũ ke,
tykohmãse ahtao tarose toto apoto ezuru ke eya.

¹⁵ Topu tõ konõto tyrakase eya ona tonorẽ po,

nono kurohtae roropa tuna ekarotohme eya xine
itamurume, imoihmākō okurume.

16 Iporiry tō enatyry tonehpose eya topu wino,
tuna serere katohme, iporiry.

17 Yrome popyra ehtoh poko ro kytamurukō
kynexine Ritonōpo neneryme;
moroto ona po Ritonōpo Imehxo Exikety
omipona pyra toehse toh kynexine.

18 Typoe xine Ritonōpo tukupse eya xine,
tōsē poko typenetatohkō tokaropose eya xine.

19 Tykerekereemase ynororo eya xine, ynara karyke:
“Otarame tōsē ekarosaromepyra Ritonōpo mana
ona po, ahno esao pyra!

20 Ajohpe pyra topu konōto totapase eya,
mame tuna tutūtapitose iporiry.
Yrome wyi ekarōkohxo ke hnae?
Tōsemy roropa ekarōkohxo ke hnae
typoetry tō zohme?”

21 Morara exiryke morara kary
etaryke tyra tyekītapāse ynororo.
Apoto tukase eya typoetry tō wānohtohme.
Typoetry tō zehnohxō toehse ynororo

22 Tōsēkōme onenetupuhpyra toto exiryke,
typynanopyrykō onenetupuhpyra roropa toexirykōke.

23 Māpyra tōturuse Ritonōpo akuru htae kapu a
kaino toto epoe, omōto totapuruhmakase eya kapu aka.

24 Tiriiku risē panō tonehpose eya kapu aeino,
manā epukatohme, toto napyryme.

25 Naeroro kapuaōkō napyry tonahse ahno a,
Ritonōpo nenyohyā napyry.

Pitiko rokē pyra tonehpose eya, tuesapare toehse toto.

26 Morarame xixi tūtatoh wino tyryrykane
tonehpose eya, tyjemitunuru ke
ikurenaeino tyryrykane tyryry tykamexipose eya.

27 Ahno tō pona torō tō tuhke toepukase
putoh katoh samo,
isawā tuhke ehtoh samo tuna konōto ehpio.

28 Torō tō toepukase ahno esary rānaka,
tapyi tō zomye.

29 Naeroro tōtuhse toto, tuesapare toehse toh
kynexine, ipenetatohkō tokarose Ritonōpo a
eya xine exiryke.

30 Yrome otuhnōko ro toto ahtao tuesapare pyra ro
toto ahtao,

31 toto zehno toehse Ritonōpo kynexine,
totapase toto eya, orutua komo jamihmehxo exiketomo,
nuasemākō kurano, Izyraeu tomo.

32 Moromeīpo tyryryrykō poko ro

- ipoetory tō kynexine;
 tyjāmitunuru tonepose ahtaō eya xine
 Ritonōpo onenetupuhpyra toh kynexine.
- ³³ Morara exiryke tonahkase toto eya,
 tyryrykane tyryry katoh samo,
 mōtoino rokē popyra ehto h oeh topōpyry samo.
- ³⁴ Yrome toitoine totapase toto ahtaō eya,
 tupise ynororo orihpyra exiketomo a;
 toeramase ropa toto tyryryrykō rumekary se
 toehse toto, yronymyryme tōturuse toto Ritonōpo a.
- ³⁵ Mame wenikehpyra toehse toto towomanekōme
 Ritonōpo ehto h pokō, topu konōto samo;
 Ritonōpo Imehxo Exikety pokō wenikehpyra toehse
 toto Typynanohnekōme.
- ³⁶ Toepyrypase rokē ynaroro repe tōmirykō ke,
 yrome ajohpe rokē toh kynexine.
 Onekunohto rokē aomirykō kynexine emero.
- ³⁷ Zae pyra toh kynexine ikurohtaō xine
 aotururukohtaō Ritonōpo a, inetapohpyry omipona pyra roropa toh kynexine.
- ³⁸ Yrome typoetory tō wānopyry
 se pyra Ritonōpo kynexine.
 Toto onenahkara kynexine, toto rypyry tykorokase eya.
 Tuhke rokē typoetory tō zehno toeh toh
 tymynyhpākaposē eya totypohse ynororo toto zehno toexiry pokō, toto onuānōhpyra
 toeh tohme.
- ³⁹ Wenikehpyra toehse ynororo,
 ahnome rokē toexirykō pokō,
 tyryrykane sā rokē toh nexiase,
 toytose ahtaō eramara ropa mana.
- ⁴⁰ Tuhke rokē Ritonōpo omipona se pyra toh
 kynexine ona po!
 Tuhke roropa tākye pyra tyripose ynororo eya xine!
- ⁴¹ Tuhke rokē tukuhse ynororo eya xine, tākye pyra Ritonōpo, Izyraeu tō Esē Kurā,
 tyripose eya xine.
- ⁴² Tuenikehse toto ijamitunuru imehxo ehto h pokō, typynanohtopōpyrykō pokō roropa
 eya tyzehnotokō winoino,
- ⁴³ inyrytā pokō roropa tyjāmitunuru ke ona Zoā po Ejitu nonory po.
- ⁴⁴ Moroto tuna tō tyripose eya munume,
 iporiry tō wino tuna onēsaromepyra
 Ejitu pōkō kynexine.
- ⁴⁵ Moromoro tuhke akurū sā tonyohse eya,
 toto erekohmatohme, pororu tō roropa
 itupikō nuriame ehto hme.
- ⁴⁶ Taparara tō roropa tonyohse eya
 tykyrysā enahto hme, Ejitu tō narykatyā
 tonahkase eya xine.
- ⁴⁷ Konopoimo ke tūporē sā topuxikiri samo,
 uwa tō tonahkase eya,
 kuenimā ke konōto wikeira tō tonahkase eya.

- 48 Toto eky tō pui tomo te, kaneru tō roropa
totapase eya konopoimo ke, nenenehkane maro.
- 49 Tutuarimanohpose toto eya zehno toexiryke,
tyekītapāse toexiryke inenyohtyā tooehse,
toto orihmapotohme.
- 50 Toto zehno toehtoh onymynyhmākapopyra
kynexine, toto onypynanohpyra kynexine,
yrome tyrohsē ke taorihmapose toto.
- 51 Emero tapyi tao apitoryme aenurutyā totapase
eya Ejitu nonory po.
- 52 Moromeīpo toky tō kaneru pyno exikety sã,
Izyraeu tō tarose Ritonōpo a Ejitu nonory poe ona poro.
- 53 Tarose toto eya, toto ewomaryme
enaromyra toto ehtohme;
yrome epetōkara tynerymapose toto eya
tuna konōto kuaō.
- 54 Izyraeu tō tarose Ritonōpo a tynonory kurã pona,
ypy tō pona tynyporemākatopōpyry pona.
- 55 Moro nono pōkō taropose eya moro nono poe,
moro taka ipoetory tō omomyryhtao.
Moro nono tapiakase eya ekamotohme
typoetory tō esaryme, Izyraeu tō osesaritohme
mokaro tapyinỹpyry tao.
- 56 Yrome Ritonōpo tukuhse eya xine,
Tosēkō Imehxo Exikety turumekase Izyraeu tomo a.
Inyripohpyry omipona pyra toehse toh kynexine,
- 57 toeramase toh kynexine ewinoino,
tyryhpopākase ynororo eya xine tumykō ehtopōpyry
saaro, pyrou nyetokyry samo popyra taky ahtao.
- 58 Tyryhpopākase sã ynororo eya xine apoto apō
ritopōpyryke eya xine, imehnō ritō eahmaryme
tyzehno xine Ritonōpo tyripose eya xine,
tynyrityā ke tosēkō myakāme tumoxike xine
tyripose ynororo eya xine.
- 59 Morohne eneryke tyya, tyekītapāse Ritonōpo
kynexine, typoetory tō Izyraeu turumekase eya.
- 60 Tytapyī kurã turumekase eya Xiro po,
tymaro oturutopo ahno rãnao.
- 61 Tōmihpyry ē tapoipose eya Izyraeu tō
zehnotokomo a, tyjamtunuru enetupuhpotopo,
imehxo toehtoh enetupuhpotoh roropa.
- 62 Typoetory tō zehno toehse ynororo,
taorihmapose toto eya toto epetōkara a.
- 63 Nuasemākō totapase tōsetapary poko toto ahtao,
oryximākō roropa niotara tokurehse toto
nuasemākō pyra exiryke.
- 64 Ritonōpo maro oturuketō roropa totapase kynexine,
toto onyhnampopyra ipyxiamōpyrykō kynexine.

⁶⁵ Morarame Ritonõpo typakase ropa, nyhxĩpo samo,
orẽpyra exikety sã tykohtase ynororo
aetymyhpyry samo.

⁶⁶ Topetõkara typoremãkapose eya, toepase toto,
jũme ehxirokehpyra tyripose toto eya.

⁶⁷ Joze pakomotyã turumekase eya,
Eparaĩ tõ onymenekara tokurehse ynororo.

⁶⁸ Yrome Juta tõ tymenekase eya,
ypy Xião roropa, ipyno exikety.

⁶⁹ Tytapyĩ Kurã tyrise eya, tytapyĩ samo kapu ao,
jamihme moro tyrise eya sero nono
jamihme ehtoh samo jũme jamihme ehtohme.

⁷⁰ Mame typoetory Tawi tymenekase Ritonõpo a,
tapoise ynororo eya kaneru tõ esary wino

⁷¹ kaneru tõ poko aerokuruhtao ro.

Izyraeu tõ tuisaryme tyrise ynororo eya,
Ritonõpo poetory tõ pyno exiketyme aehtohme.

⁷² Tomeseke sã Izyraeu tõ pyno Tawi kynexine,
zae rokẽ exiketyme,
tuaro roropa kynexine toto tuisaryme toehtoh poko.

79

Tynonorykõ pynanohpotoh Ritonõpo a

Asape nymerohpyry.

¹ Ritonõpo, ononory pona tomõse opoetory tõ kara.
Atapyĩ Kurã tyripose nuriame eya xine,
Jerusarẽ takuhmopose eya xine, tonahkase mana.

² Opoetory tõ ekepyry tynomose eya xine
kurumu tõ zohme, onokyro tõ zohme roropa.

³ Opoetory tõ munuru tukuãse eya xine tuna samo;
Iporiry sã munu serere ãko Jerusarẽ esemary kuroko,
ahno pyra toehse mana aorihtyã ekepyry zonẽtohme.

⁴ Imehnõ nonory põkõ, ynakatonomory, yna poihtõko,
exianãko mã toto, yna eunohnõko mã toto.

⁵ Ritonõpo, otãto ahtao yna zehno
exikehnõko mahno?

Jũme yna zehno exikehpyra hma? Otarame yna poko
tohne oehtoh ezehpỹme sã mana, apoto samo?

⁶ Ritonõpo, mokaro zehno exiko opoetory tõ kara,
imehnõ nonory põkõmo, oeahmara exiketomo,
õmiry omipona pyra exiketomo!

⁷ Yna, opoetory tõ etapãko mã toto,
ononory enahkapõko mã toto.

⁸ Yna onuãnohpyra exiko yna tamuru tõ
rypyhpyry emetakame, yna pyno exiko seromaroro taomipohtomase yna exiryke.

⁹ Yna akorehmako, Ritonõpo, yna Pynanohneme mase; yna ipynanohko, yna rypyry
ikorokako yna Esẽme imehxo oexiryke.

¹⁰ Otyme kure imehnõ nonory põkõ ynara

ekaropory opoko: “Otoko hnae Oesēkomo?”

Ritonōpo, ajohpame sā mokaro wānopyry enery se
ynanase opoetry tō etapahpōkomo.

¹¹ Tōmase exiketō āpuruhpyry taka pusuhkatoh
etako te, ajamitunuru ke mokaro ipynanohko,
tapiakase exiketomo aorihtohme.

¹² Ritonōpo, mokaro imehnō nonory pōkō zuānohko
7me poihtotopōpyry eya xine emetakame!

¹³ Mame yna opoetry tō, oeky tō kaneru sā ynanase, yna Esēme mase.

Jūme “Kure mase,” kakehpyra ynanase,
yna poenō maro, yna pakomotyā roropa.

Eremiāko ynanase oeahmaryme, seroae te,
imeīpo roropa jūme rahkene.

80

Ritonōpo, yna pynanohko ropa

Asape nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketō tuisary a.

¹ Yna omiry etako, kaneru esē sā Izyraeu tō
Esemy! Yna otururu etako, oeky tō aroneme sā
mase yna Aroneme! Omoro mase typorohse Tuisa
Imehxo Exikety apō po, moroto kae kerupī tō epoe,

² osenepoko Eparaī tomo a te, Pējamī tomo a,
Manase tomo a roropa! Ajamitunuru enepoko yna a; osehko, yna ipynanohkose.

³ Yna enehko ropa, Ritonōpo!
Yna onuānohpyra exiko,
mame typynanohsēme exīko ropa ynanase.

⁴ Ritonōpo yna Esemy, Jamihmehxo Exikety, otoko ahtao opoetry tō otururu zehno
exikehnōko mah?

⁵ Yna emynyhmatoh mekaroase yna a, yna napyryme, kasana pehme xity ke mekaroase
yna okurume.

⁶ Imeimehnō nonory pōkō yna zomye exiketō
osetapāko mā toto yna nonory poko.

Yna epetōkara yna eunohnōko mā toto.

⁷ Yna enehko ropa, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety!

Yna onuānohpyra exiko,
mame typynanohsēme exīko ropa ynanase.

⁸ Ejitu nonory poe uwa zoko menehpone;
imehnō ahno taropose oya moro uwa zoko
arykatohme mokaro esahpyry po.

⁹ Nono takorokase oya moro uwa zoko esaryme;
imity tō tomōse mya nono aka, tomāse roropa kehko,
moro nono typehkase eya.

¹⁰ Somohmā tō toxiōtose amoriry tō jerutumā ke;
apupari konōto motye amoriry tō tahtase.

¹¹ Amoriry tō myahxo tahtase tuna konōto
Metiteraneu pona, tuna Eupyrati pona roropa.

Moro uwa zoko opoetory tō Izyraeume mana.

¹² Oty katoh apuru tō tytahkase oya mokyro zomye?

Seromaroro osema ae ytoytoketō epery
ematonanohnōko mā toto.

¹³ Pakira tō poinoko roropa itūtūmāko mā toto,
iiryhmāko mā toto,
imehnō onokyro tō roropa morohne enahnōko mā toto.

¹⁴ Osehko ropa yna a, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety!
Kapu poe yna eneko; osehko anarykahpyry pynanohse.

¹⁵ Osehko uwa zoko pynanohse, anarykahpyry,
sero amoriry ahtasenano, tyjamihtanohpose oya.

¹⁶ Takohse mana yna epetōkara a, tyahkase roropa eya xine. Zehno mokaro eneko toto
enahkatohme oya.

¹⁷ Opoetory tō, onymenekatyā ewomako,
ikurākako ropa toto, oxiekyry tōme
tomākapose toto oya jamihme toto ehtohme.

¹⁸ Orumekara ropa ynanase jūme;
yna ewomako isene yna ehtohme.
Morararo oeahmāko ynanase kure oehtoh poko.

¹⁹ Yna enehko ropa, Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety!

Yna onuānohpyra exiko, yna pyno exiko.

Mame ipynanopyhpyryme ropa exīko ynanase.

81

Oseahmatoko, Ritonōpo Omiry omipona ehtoko

Asape nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketō tuisary a.

¹ Oeremiatoko ātākyemarykōme Ritonōpo netaryme,
kuewomane kōme mana;

oeremiatoko Ritonōpo Jako Esē eahmaryme.

² Rue tōkehko etotoko tāpori tō roropa; tākye ehtoh etotoko rira tōkehko, haapa tōkehko
roropa.

³ Rueimo etotoko oseahmatoh ritohme nuno kasenato toehse ahtao zumome nuno
toehse ahtao roropa.

⁴ Morohne mā tyripose Izyraeu tomo a,
Ritonōpo Izyraeu Esē nyripohpyry.

⁵ Toytose Ritonōpo ahtao Ejitu pōkō poremākapose
tōmihpyry tokarose eya Izyraeu tomo a,
aomipona toto ehtohme.

Omi totase ya onoky omiryryme? Zuario pyra exiase.

Ynara tykase:

⁶ “Ōparykō poe orohmanohpotohkō touse ya,
omoxinety ouru samo,

tymyhpokase ropa mexiatose ya,
ruto tō tijoro tō ke pehme onupuimara oehtohkōme.

⁷ Oetuarimarykohtao kykohmatose,
mame kypynanopyatose.

Moroto aotonemyhpyry sã jahtao

tyryrykane konōto ao, kuezukuatose.
 Mame kukukuatose tuna enatyry tō Meripa po.
⁸Etatoko ke, ypoetory tomo, āmorepatohkō ya!
 Izyraeu tomo otato oexirykō se ase ipunaka!
⁹Jūme imehnō neponāmary oneahmara ehtoko,
 imehnō ritō pyno pyra ehtoko ipunaka.
¹⁰Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo,
 ya touse amarokomo Ejitu nonory poe.
 Ētakatoko, anahpatorỹko ase.

¹¹“Yrome ypoetory tō jomiry etary se pyra
 toh nexiase;
 Izyraeu tō jomiry omipona pyra toh nexiase.
¹²Naeroro tyryrypyrykō se exiketō sã toto tyripose ya,
 typenetatohkō poko toto ehtohme.
¹³Otato ypoetory tō ehtoh se exiase ipunaka,
 Izyraeu tō jomiry omipona ehtoh yzamaro exiry se!
¹⁴Morara awahtao xine oepetōkara poremākapory ya,
 ozehno xine exiketō wānopyry roropa.
¹⁵Mokaro, yzehno exiketō tosekumuru po
 porotyry jēpataka,
 toto wānohtoh jūme exikehpyra exiry.
¹⁶Yrome oya xine tiriiku kurā ekarory
 anapyrykōme, ano zeni roropa ekarory oya xine
 ōkurukōme tuesapare oehtohkō pona.”

82

Imehxo Ritonōpo mana Apiakaneme

Asape nymerohpyry.
¹Ritonōpo tosao mana kapu po,
 oximōmākō rānao; ritō tō rānao apiakāko mana:
²“Epo hnae zae pyra imehnō apiakary poko
 oya xine, popyra exiketō anakorehmara ehtoko.
³Zae ehtoko tymōkomokākara a, poetōpo tomo a
 roropa, ewomatoko toto;
 zae rokē ehtoko tyrohmanohposamo a,
 etuarimaketomo a roropa.
⁴Imehnō motye kure osekaropyra exiketō
 akorehmatoko, tytinerukākara roropa;
 ipynanohtoko toto popyra exiketō winoino.
⁵“Tuaro pyra matose, onenetupuhpyra;
 xinukutumao rokē ytoytōko matose.
 Zae ehtoh tonahkase sero nono po.
⁶Ynara ase: ‘Ritōme matose; Ritonōpo Imehxo
 Exikety poenōme matose emero porehme.’
⁷Yrome orihnōko matose, emero rokē orihketō samo.
 Isene oehtohkō enahnōko mana
 imehnō tuisa tō poenō samo.”
⁸Osehko, Ritonōpo, tuisame exiko sero nono Esēme.

Imeimehnõ nonory põkõ emero okyryryme mã toto,
opoetoryme roropa.

83

Izyraeu tõ epetõkara poremãkapõko Ritonõpo mana

Asape nymerohpyry. Eremiatopo.

¹ Ritonõpo, mynyhme pyra exiko!

Tehme pyra exiko, oturuko ynanetaryme!

² Eneko ke! Õmipona pyra oepetõkara mã toto,
õmiry rumekãko ose pyra exiketomo.

³ Osenetupuhnõko mã toto tokare pyra
opoetory tõ poremãkapory poko tyya xine.

Osenetupuhnõko mã toto
mokaro ryhmary poko onewomatyã poko.

⁴ Ynara ãko mã toto: “Ehmaropa! Izyraeu tõ enahkase,
wenikehtohme toto esety poko jũme.”

⁵ Oepetõkara atae mã toto tõsenetupuhtohkõ poko;
mokaro atae exiketõ oporemãkapory poko
ynara mã toto:

⁶ Etõ põkomo te, iximaeu tõ maro;

Moape põkomo te, hakarita tõ maro;

⁷ Kepau põkomo te, Amõ tõ maro, Amareke tõ
maro, pirixteu tomo te, Tiro põkomo, enara.

⁸ Axirio tõ roropa osepeme toehse mokaro maro,
tyjमितunuru ke amonita tõ akorehmãko,
moapita tõ roropa, Ro pakomotyamo.

⁹ Ritonõpo, mokaro tyriko onyrihpyry sã
mitianita tomo a, onyrihpyry sã Xisera poko,
Japĩ poko roropa tuna Kisõ po;

¹⁰ Typoremãkase toh oya Êtoa po,
ekepyry tõ tymotase nono po.

¹¹ Ituisary tõ tyriko onyrihpyry sã
Orepe tomo a Zeepe maro;
toto esõ tõ iporemãkapoko Zepa poremãkatopõpyry
sã oya, Saumuna roropa.

¹² Ynara tykase toto exiryke:
“Izyraeu tõ nonory sapoitone kuesarykõme ehtohme,
Ritonõpo nonoryme ahtao ro.”

¹³ Ritonõpo Jesemy, sapararahme mokaro aropoko
putoh katoh samo, tiriiku pihpyry samo
mya tarose ahtao tyryrykane a!

¹⁴ Itu zahkary sã apoto a,
emory mã po apoto zukary sã roropa,

¹⁵ mya mokaro aropoko tyryrykane konõto ke,
enaromõke tyriko toto tyryrykane jamitu ke,
wiriwirikane ke.

¹⁶ Ritonõpo yna Esemy, mokaro tyripoko
aehxirotyã samo,

ajamitunuru enetupuhpotohme eya xine!
¹⁷Typoremākase tyripoko toto,
 jūme aehxirohpyryme toto ehtohme!
 Ah norihno toto, iporemākatyāme toto exiryke ipunaka!
¹⁸Zuaro imehnō ehtohme:
 Omoro rokē Ritonōpome mase, yna Esemy,
 Tuisa Imehxo mase,
 sero nono pōkō emero Esēme mase!

84

Omuhpe Ritonōpo Tapyī poko

Kora tō nymerohpyry, tokarose eremiaketō tuisary a.

¹Kure potu Atapyīny, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety,
 yzamaro mana!

²Moroto amaro jexiry se ase!

Omuhpe ase, Ritonōpo,
 amaro Atapyī tao jexiry se jexiryke.

Upū ke porehme oeahmāko ase, eremiāko ase opoko,
 Ritonōpo isene Exikety.

³Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, Utuisary, Jesemy,
 okyryry apoto apō pūto tymỹ rīko torō tō mana,
 moroto tosarykō rīko parapi tō roropa mā toto,
 typoenō pyno toehtohkōme.

⁴Tākye mā mokaro atapyī taōkomo,
 eremiakehpyra mā toto oeahmaryme.

⁵Tākye mā mokaro onyjamihtanohtyamo,
 osema ae toytorykō se exiketomo ypy Xiāo pona.

⁶Aytorykohtao Jakanahmā Xity tō rānakuroko,
 tuna enatyryke pehme exīko mana,
 konopo oehpitoryke pēkamā pehme exīko roropa mana.

⁷Aytorykohtao jamihmehxo exīko mā toto;
 Ritonōpo Imehxo Exikety imehnō ritō tō Esē
 enēko mā toto, Xiāo po.

⁸Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety,
 etako ke jotururu oya!

Otato exiko, Ritonōpo, Jako Esemy!

⁹Ritonōpo, kure rokē yna ewomane tyriko,
 yna tuisary, onymenekahpyry!

¹⁰Kurehxo ya toiro ēmepyy aroporyhtao
 Atapyī Kurā tao,
 miume ēmepyy motye taropose ahtao imepỹ po.

Kurehxo ya Ritonōpo Jesē tapyī omōtohtao
 eraseme jahtao, popyrahxo ya tyrypyry poko
 exiketō tapyī tao ehse.

¹¹Ritonōpo Kuesēkō kuezurukōme mana,
 kuewomane kōme roropa.

Zae ehtoh poko exiketō pyno mana.
 Imehxo toto rīko mana.

Kurākō ekarōko roropa eya xine mana.

¹² Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, tākye mā mokaro
tosēkōme oenetupuhnanomo.

85

Oturutoh Ritonōpo a kure rokē ehtoh poko

Kora tō nymerohpyry, tokarose eremiaketō tuisary a.

¹ Ritonōpo yna Esemý, kure rokē mexiase
sero ononory poko;

Izyraeu tō tonehpose ropa oya,
tomākapose roropa toto oya.

² Opoetory tō rypyry emero tykorokase oya,
popyra toto ehtopōpyry onenepyra toehse mase.

³ Toto zehno pyra toehse ropa mase,
tohne oehtopōpyry wino toeramase ropa.

⁴ Yna enehko ropa, Ritonōpo yna Pynanohne,
penekehpyra exiko opoetory tō poko!

⁵ Jūme yna zehno exikehpyra hma?
Zehno oehtoh jūme exikehpyra hnae?

⁶ Yna jamihtanohpoko ropa, morarahtao
yna, opoetory tomo atākyemāko ropa ynanase.

⁷ Ritonōpo yna Esemý yna pyno oehtoh enepoko
yna a, yna ipynanohko roropa.

⁸ Ritonōpo omiry etāko ase;
kyya xine, typoetory tomo a tōmiry etapōko mana
kuewomarykō poko, torētyke pyra kuehtohkōme
eramara ropa kuahtao xine
ajoajohpe kuehtohkō pokona ropa.

⁹ Ajohpe pyra, tōmihpyry omipona se
exiketō pynanopyry se Ritonōpo mana,
kynonorykō po exikehpyra toehtohme,
Kypynanohnekōme.

¹⁰ Kypyno xine Ritonōpo ehtoh anamonohpyra
aehtoh maro oseparator̃ko mā toto;
zae aehtoh, osepeme se toehtoh maro
oseahmāko mā toto.

¹¹ Amonohpyra ahno ehtoh ahtāko mana
sero nono po porehme.

Zae Exiketyme, Ritonōpo kuenetor̃ko mana kapu poe.

¹² Kyya xine kure ehtoh ekarōko
Ritonōpo Kuesēkō mana.

Mame kynonorykō po tykyrysā ahtāko,
itamurume exīko mana.

¹³ Zae ehtoh Ritonōpo esemazupurume ytōko
Kuesēkō esemaryme, aytotohme kukurohtaka xine.

86

Oturutoh Ritonõpo a akorehmapotohme

Tawi oturutopõpyry.

¹ Ritonõpo yna Esemý, jotururu etako,
kuezuhko roropa jamihme pyra jexiryke,
takorehmaneke pyra jexiryke roropa!

² Kypynanohko orihpyra jehtohme õmipona jexiryke;
kypynanohko opoetoryme jexiryke,
oenetuputyryke roropa ya Jesẽme.

³ Omoro mase Ritonõpo, Jesemy.

Naeroro juãnohpyra exiko;
oya jotururu poko kohmãnõko ase.

⁴ Ritonõpo, tãkye kyriko ukurohtao,
oturukehpyra jexiryke oya!

⁵ Ritonõpo, kure mase, yna rypyry korokãko mase,
yna pyno mase, emero oturuketõ oya pyno mase.

⁶ Jotururu oya etako, Ritonõpo,
otato exiko kui karyhtao ya jakorehmatohme!

⁷ Popyra ehtoh toehse ahtao ya okohmãko ase,
jezukuruke oya.

⁸ Imepỹ asã exikety pyra mana, Ritonõpo;
imepỹ pyra mana onyrytyã riry waro exikety.

⁹ Emero ahno onyrytyã oehnõko,
tosekumuru po porohnõko mã toto oẽpataka;
imehxo oehtoh eahmãko mã toto

¹⁰ jamihme oexiryke,
emese kure roropa oexiryke kurãkõ riry poko.
Omoro rokẽ mase Ritonõpo.

¹¹ Ritonõpo Jesemy, kuamorepako ise oehtoh ritohme,
mame õmiry omipona exiko ase yronomyryme!
Kuamorepako zae õmiry omipona jehtohme
opyno jexiryke.

¹² Ritonõpo Jesemy, oeahmãko ase yronomyryme,
imehxo oehtoh onekarokehpyra ase imehnomo a.

¹³ Ypyno mase yronomyryme!
Kypynanopyase jorihmapopyra imehnõ ehtohme.

¹⁴ Ritonõpo, epyrypaketõ oehnõko ya osetapase.
Yzehno exiketõ jetapary se mã toto,
õmiry etary se pyra exiketomo.

¹⁵ Yrome omoro mase Ritonõpo yna Esemý,
yna pyno Exikety;
penekehpyra mase, kure rokẽ mase.

Õmihpyry anamonohpyra mase.

¹⁶ Kueneko ropa, juãnohpyra exiko;
kyjamihtanohpoko, kypynanohko roropa
õmipona jexiryke, õmipona aja ehtopõpyry samo.

¹⁷ Ritonõpo Jesemy, kure oehtoh

enetupuhpotoh ekaroko ya!
 Mame ypyno oehtoh eneryke yse pyra exiketomo a
 ehxirōko mā toto,
 jakorehmatoh oya eneryke tyya xine,
 jemuhkehkatoh oya eneryke roropa tyya xine.

87

Jerusarē, Ritonōpo patary

Kora tō nymerohpyry.

¹⁻² Ypy kurā po typatary tyrise Ritonōpo a;
 imehnō pata tō motye Izyraeu tō nonory po,
 pata Jerusarē sehxo mana.

³ Etako pahne, Ritonōpo patary,
 aotururu kurā Jerusarē poko:

⁴ “Ahno esehtoryhtao ya jomiry omipona
 exiketōme, Ejitu esehtōko ase, Papironia roropa;
 Pirixitea pōkomo, Tiro pōkō maro, Etiopia pōkō roropa: mokaro rīko ase Jerusarē po
 aenurutyā samo.”

⁵ Pata Jerusarē poko ynara āko mā toto:
 ahno tō emero rokē nonory poe moro pata po
 osesarīko mā toto, mame Ritonōpo Imehxo Exikety mā moro pata rīko jamihme.

⁶ Ahno tō esety merōko Ritonōpo mana;
 mokaro emero Jerusarē pōkōme exīko mā toto.

⁷ Wāko mā toto, eremiāko roropa, ynara āko mā
 toto: “Jerusarē pokoino kure rokē sytatose, atākyemāko sytatose.”

88

Etuarimakety oturutoh Ritonōpo a

Kora tō nymerohpyry.

¹ Ritonōpo Jesemy, Ypynanohne, saereme ahtao
 yxitary poko kohmānōko ase,
 koko roropa oēpataka oehnōko ase.

² Jotururu oya etako;
 otato exiko kui karyhtao ya jakorehmapory poko.

³ Popyra ehtoh tuhke toehse ya exiryke,
 joorihtoh ameke pyra toehse.

⁴ Imehnō orihsasaka exiketō sā ase;
 tapotūkehse exikety sā ase.

⁵ Turumekase wyy aorihtyā ekepyry tō rānao;
 soutatu tō ekepyry sā ase, tōmase zonētoh aka;
 mokaro sā ase tuenikehse aexihpyry sā oya,
 towomase okohmasaromepyra mā toto.

⁶ Tōmase wyy oya aorihtyā ekepyry esaka,
 mya eutary aka, xinukutumā aka.

⁷ Yzehno oehtoh omoxinety sā ypoko nase,
 opoe pohkane tō jakurihmōko mana.

⁸ Turumekapose wyy oya jepe tomo a,

nuriame exiketyme jenēko mā toto.

Āpuruhpyry tao exiketyme sã ase, epasaromepyra ase.

⁹Jetuarimary ke jenuru tonukehse sã mana.

Ritonõpo Jesemy, kokoro rokē okohmãko ase,
jemary anÿnõko ase jotururume oya.

¹⁰Ajemitunuru kurã enepõko mah aorihtyamo a?

Ĕsemãnõko ropa toh nae oeahmaryme eremiatohme?

¹¹Otarame aorihtyã ekepyry esao oturũko mā toto yna pyno oehtoh poko, nary!

Moroto enahkahpyry po oturũko toh nae
anamonohpyra oexiry poko? Arypyra.

¹²Otarame moroto xinukutumã ao ajemitunuru kurã osenēko? Otarame moroto
tuenikehse ehtoh po anamonohpyra oehtoh enēko toh nae? Nary!

¹³Ritonõpo Jesemy, okohmãko ase, kuakorehmako; kokoro rokē ěmepyry ae oturũko ase
oya.

¹⁴Oty katoth jurumekãko mah, Ritonõpo? Oty katoth otonēnõko mah ywinoino?

¹⁵Poetome jehtopõpyry poe toetuarimase ywy,

jorikyry ameke pyra nexiase; tapotũkehse ywy, omoxĩ sã juãnohtoh oya mana.

¹⁶Zehno oehtoh ypona toehse pohkane konõto samo; japoijapoiry ke jenahkãko mase.

¹⁷Jomyehmãko yzehno oehtoh mana zueme ehtoh samo; tapuruse ywy eya xine,
tyneryse sã ase zue ao.

¹⁸Oya turumekapose ywy jepe tomo a, ypyno exiketomo a, seromaroro ikohmamyry
rokē tynamase jepeme.

89

Jamihmehxo Exikety eahmary poko

Tymerose Etã ezeraita a.

¹Ritonõpo Jesemy, tahxime eremiãko ase
yna pyno oehtoh poko.

Jũme anamonohpyra oexiry poko ekarõko ase
yna pakomotyamo a emero.

²Yna pyno oehtoh enahpÿme mana; moro waro ase,
anamonohpyra oexiry enēko ase kapu ao,
tyrise oya exiryke.

³Ynara mase: “Ypoetory Tawi tymenekase ya,
jomiry etapoase eya, ynara ase eya:

⁴‘Apary toiro tuisame exĩko mana, jũme.

Tuisame apakõ ehtoh kurãkãko ase omyakãme jũme.’ ”

⁵Ritonõpo, kapu tõ eremiãko mā toto
onyrihpyry kurã poko,
onenyohthyã kurãkõ eremiãko mā toto
anamonohpyra oehtoh poko.

⁶Imepÿ apanõ pyra mana kapu ao, Ritonõpo!
Kapuaõkõ emero asã pyra mā toto.

⁷Ouno mā toto kurãkõ tõximõse ahtao;
osenuruhkãko mā toto oeneryke tyya xine.

⁸Ritonõpo Jamihmehxo Exiketyme mase, yna Esemý!
Imepÿ pyra mana jamihme Exikety asamo!

Emero poko awahtao anamonohpyra mase, Ritonõpo.

⁹Tuna konõto jamihme exikety poremākāko mase;
pohkane tō orēpyra exiketō mynyhpākāpōko mase.

¹⁰Onokyroimo *Raape takurihmose oya, totapase oya;
ajamitunuru ke oepetōkara typoremākāpose oya.

¹¹Kapu Esēme mase, sero nono roropa;
sero nono tyrise oya,
epo exiketō roropa emero porehme.

¹²Inikahpoe ehtoh tyrise oya, ikurenae ehtoh roropa.
Ypy tō Tapoa te, Heremō maro oeahmāko mā toto
tākye toehtohkōke.

¹³Orēpyrahxo mase!

Ajamitunuru jamihme kuhse mana!

¹⁴Tuisamehxo mase emero Esēme roropa;
ajohpe pyra mase, zae ehtoh poko rokē roropa,
yna pynō mase,
anamonohpyra roropa mase emero poko awahtao.

¹⁵Tākye mā mokaro toremiary ke oeahmananomo;
ōmiry omipona exiketō roropa,
saeremae ytoketō sā oēpataka.

¹⁶Opoko atākyematoh poko kohmānōko mā toto,
oeahmāko mā toto kure ehtoh poko oexiryke.

Ritonõpo a tōmiry etapotopōpyry Tawi a

¹⁷Omoro, Ritonõpo, jamihme yna rīko mase;
kure rokē yna riryke oya, orēpyra toehse yna.

¹⁸Yna ewomane tymenekase oya.

Omoro mexiase Ritonõpo Izyraeu tō Esē kurano
yna tuisary ekarohpō yna a.

¹⁹Pake ahtao, enepotoh ae moturuase
ōmiry omipona exiketomo a: “Soutatu akorehmase,
orēpyra exikety;

tuisame mokyro yriase, ynymenekahpyry ahno wino.

²⁰Ypoetory Tawi tymenekase ya tuisame ehtohme
typopase ynororo azeite ke ykyryry kurā ke.

²¹Yjamitunuru imaro exikehpyra mana,
yjamitunuru poe orēpyra exīko mana.

²²Jūme onyporemākaposaromepyra exīko epetōkara mana; onyporemākara exīko popyra
exiketō mana.

²³Epetōkara akurihmōko ase,
zehno exiketō etapāko ase, toto enahkapōko ase.

²⁴Jūme anamonohpyra ase Tawi akorehmary poko,
ipyno exikehpyra ase,
yjamitunuru ke orēpyra exīko mana.

²⁵Inonory zumohxo tyrīko ase
tuna konõto Metiteraneu poe tuna Eupyrati pona.

²⁶Mame ynara āko ya mana: ‘Omoro mase papame
ya, Ritonõpo Jesemy,

* **89:10** Raape kynexine onokyroimo jamihmā esety; pakatokō nekarohpyryme aexihpyry, popyra aexihpyryme, emero ryhmaneme roropa kynexine: Ritonõpo epetōkara enetupuhtohme.

topuimome mase ypynanohneme.’

²⁷ Aenuruhpyry osemazuhme exikety imehxo ehtoh
ekarōko ase eya, imehxo mokyro rīko ase,
imehnō tuisa tō emero motye, sero nono po.

²⁸ Jūme ipyno exikehpyra exīko ase,
jomihpyry ynetapohpyry eya onytyorōmara exīko ase.

²⁹ Imeīpo ipakomotyā tuisame exikehpyra exīko mā toto, jūme tuisame exīko enahpyra
ro kapu ahtao.

³⁰ “Yrome jomiry omipona pyra toehse
ipakomotyā ahtao, toto amorepatopōpyry
poko pyra toehse toto ahtao,

³¹ ynyripohpyry eya xine se pyra toehse toto ahtao,
jomihpyry omipona pyra toehse roropa toto ahtao,

³² toto wānohnōko ase iirypyrykō pokoino,
toto tuarimapōko ase azahkuru toto ehtoh emetakame.

³³ Yrome Tawi pyno exikehpyra exīko ase,
tyrīko ase emero ynekarohpyry ae ro eya.

³⁴ Anamonohpyra ase ynetapohpyry Tawi a,
tyrīko ase emero jomihpyry ae ro eya.

³⁵ “Oturuase toiro, jūme onytyorōmara jehtohme;
jomiry etapoase Tawi a zae Exiketyme jexiryke,
ajohpe exipyra ase eya.

³⁶ Jūme typakōke exikehpyra exīko mana,
tuisame aehtoh ewomāko ase
xixi saereh karyhtao kapu poko.

³⁷ Jūme exīko mana nuno ehtoh samo,
eneneme sã mana anamonohpyra mana kapu ao.”

Tuisa poremākatopōpyry poko

³⁸ Yrome seromaroro, Ritonōpo, tohne mase
onymenekahpyry poko, tuisame;
turumekase ynororo oya, typahse mā ynororo oya.

³⁹ Ōmihpyry totapose oya opoetory a repe,
yrome moro tamonohse oya, tuisame aehtoh
nuriame tyripose oya,

iparimā typahse oya nono pona.

⁴⁰ Ipatary apuru tō tytahkase oya,
itapyī tō jamihmākō tonahkase oya.

⁴¹ Ytoytoketō ikuroko ematonanohnōko mā toto,
imōkomory enahkāko mā toto,
katonō eunohnōko mā toto.

⁴² Epetōkara orēpyra tyripose oya,
tākye tyripose toto oya.

⁴³ Tuisa pyre, tapema tōkehko taere pyra tyripose oya,
osetaparyhtao typoremākapose ynororo oya.

⁴⁴ Tuisame pyra mokyro tyripose oya,
tuisa apō tomase oya nono pona.

⁴⁵ Tamuhpōmehxo tyripose ynororo oya
tamuhpōme exipyra ro ahtao;

toehxirose ynororo yronymyryme,
tyripose exiryke oya.

Oturutoh typynanopyry ropa poko

⁴⁶ Otāto ise ro Ritonōpo?

Jūme otonēnōko mah?

Otāto ise ro yzehno oehtoh nae apoto zatyry samo?

⁴⁷ Wenikehpyra exiko okynā pyra isene jehtoh nase;
wenikehpyra exiko ahno emero onyrytā orihnōko mana.

⁴⁸ Onoky isene rokē exīko nae, orihpyra ehtohme?

Arypyra, emero orihnōko mā toto.

Epasaromepyra mā toto toorikyrykō winoino.

⁴⁹ Ritonōpo, otoko hnae pake enetupuhpotoh
yna pyno oehtoh poko?

Otoko hnae ōmihpyry onetapohpyry Tawi a?

⁵⁰ Wenikehpyra exiko, Ritonōpo,
ywy opoetory eunohnōko mā toto,
eanahtōko ase ypoihtory ahno a,
awaro pyra exiketomo a.

⁵¹ Ritonōpo, tuisame onymenekahpyry
kerekere māko oepetōkara!

Emero rokē pona aytoryhtao eunohnōko mā toto.

⁵² Ritonōpo Kuesēkō Seahmatone kokoro rokene,
jūme, enara rokene.

90

Ritonōpo ahno maro

Moeze oturutopyry

¹ Ritonōpo, yna tapyime mase,
moino ro apitorymā poe tarona.

² Ypy tō onyripyra ro awahtao,
sero nono onyripyra roropa awahtao, xixi tōkehko,
apitorymā poe Ritonōpome mase,
jūme exikehpyra mase.

³ Ahno a ynara āko mase:

“Eramatoko ropa, nonome ropa oehtohkōme,
oehtopyry sã apitoryme,” āko mase.

Opo nonome exīko ropa mā toto.

⁴ Miume jeimamyry tyoro pyra mana
toiro ěmepyry maro oya,
kokonie ehtopyry samo taropose ahtao;
enetoh koko sã roropa axī sã taropose ahtao.

⁵ Yna arōko mase tuna zume ehtoh samo,
osenehtopyry sã axītao rokē ynanase.

Ātarykahmā sã ynanase, ěmepyry exipitory samo,

⁶ ahtāko te, ekutāko, mame mōtahtao
aremānōko mana, orihnōko ropa.

⁷ Tonahkasēme ynanase yna zehno awahtao,

yna zetũ poko oserehnõko ynanase.

⁸Yna rypyry tõ rĩko mase oẽpataka,
tokare pyra popyra yna ehtopõpyry enetohme
saeremã aka.

⁹Mõtoino rokẽ yna ehtoh tonahkaposẽme exĩko
tuhke pyra yna jeimamyry ahtao ro
yna zehno oexiryke;
orihnõko ynanase puti puti katoh enatyry samo.

¹⁰70me jeimamyry rokẽ aropõko ynanase
isene exiketõme, jamihmehxo exiketõ
otarame 80me aropõko toorihtohme,
yrome morara ahtao etaehnõko ynanase,
kure pyra exĩko roropa.

Okynã pyra orihnõko, osenepyra exĩko ropa ynanase.

¹¹Onoky tyehno oexiry jamitunuru waro nae?
Onoky enaromyke toehse tyehno oehtoh pokoino?

¹²Yna amorepako okynã pyra isene yna ehtoh
poko taro, tuaro yna ehtohme yna kurohtao.

¹³Ritonõpo, opoetory tõ eneko ropa.
Otara ahtao yna zehno oehtoh enahnõko nae?
Yna poko oenupunako, opoenõme ynanase.

¹⁴Yna autuhmako ãmepyry ae,
yna poko oenupunaryke,
tuesapare yna ehtoh pona, yna eremiatohme,
atãkyemakehpyra yna ehtohme isene ro yna ahtao.

¹⁵Tãkye yna tyripoko, itamurume tãkye yna ehtohme,
pake itamurume emynyhmatoh ekarotopõpyry sã yna a,
moro jeimamyry tõ ae toetuarimase yna ahtao.

¹⁶Ajamitunuru enepoko yna a,
opoetoryme yna exiryke!
Onyrytã kurã enepoko yna poenomo a,
yna pakomotyamo a, enara.

¹⁷Ritonõpo yna Esemy, kure rokẽ yna tyriko!
Yna akorehmako yna erohtoh poko,
emero tyriry se yna ehtoh poko kure rokẽ ehtohme.

91

Ritonõpo Kuewomane koma

¹Ritonõpo a ytokety osewomatohme, tehme
roropa ynororo ahtao Jamihmehxo exikety maro,

²zae ynara ãko eya mana:

“Omorro mase ypynanohne, jewomane roropa.
Jesẽme mase, Ritonõpo, oenetupuhnõko ase.”

³Opynanohnõko Ritonõpo mana, apoitoh taka
omõpyra oehtohme tonẽse moro ahtao ro;
oewomãko roropa mana tyrohsẽ tõ wino
akuruhtara oehtohme.

⁴Taporihke exikety typoenõ ewomary sã

- taporiry zopikoxi oewomãko mana.
 Amonohkara mana, kokoro rokẽ amaro
 exĩko mana oewomatohme oewomatoh samo.
- ⁵ Oserehpyra exĩko mase apoitoh poko koko,
 oryhmatoh poko roropa saereme ahtao.
- ⁶ Enaromyra mase exĩko tyrohsẽ poko koko,
 tykohmãse ahtao,
 orihmatoh poko roropa saereme ahtao.
- ⁷ Miume ahno totapase ahtao opũto,
 10 miumãkõ totapase ahtao õmye,
 oryhmara exĩko mana.
- ⁸ Osenuhmãko mase,
 popyra exiketõ wãnopyry enẽko mase.
- ⁹ Ritonõpo tyrise oya opynanohneme,
 mokyro Imehxo Exikety oewomaneme;
- ¹⁰ morara exiryke popyra ehtoh oetapara
 ekurehnõko mana, osetapaketõ oehpyra mã toto atapyĩ pũtokoxi.
- ¹¹ Tynenyohtyã ripõko Ritonõpo mana
 oewomatohme emero rokẽ pona oytoryhtao.
- ¹² Tomary ke äpoĩko mã toto epuhtãmara opupuru ehtohme topu tõ pona.
- ¹³ Opupuru ke reão tõ tütümãko mase, okoi tõ roropa, reão tõ osekatoõ komo te, okoi tõ
 orihmatõ komo.
- ¹⁴ Ynara äko Ritonõpo mana: “Ypyno exiketõ
 pynanohnõko ase,
 Ritonõpome jenetupuhnanõ tosẽkõme ewomãko ase.
- ¹⁵ Ykohmaryhtao eya xine ezuhnõko ase,
 aetuarimarykohtao imaro xine exĩko ase.
 Toto pynanohnõko ase, imehxo toto rĩko ase.
- ¹⁶ Isene toto ehtoh ke toto epehmãko ase;
 toto Pynanohneme osenepõko ase.”

92

“Kure mase,” katohme Ritonõpo a

Eremiatopo.

- ¹ Ritonõpo yna Esemy, “Kure mase,” kary oya
 kure nase! Kure roropa nase yna eremiary onetaryme Imehxo Exikety,
- ² yna pyno oehtoh ekarory pakeimo,
 anamonohpyra oehtoh roropa ekarotohme kokonie pukuro,
- ³ haapa maro eremiãko ynanase oya, 10me toare exiketymã pokona.
- ⁴ Ritonõpo, onyrytyã ajamitunuru ke
 jãkyemãko mana!
 Eremiãko ase, atãkyemãko onyrytyã poko.
- ⁵ Ritonõpo, inunõ konõto onyrytyã mana!
 Õsenetupuhtoh tonõ tupime enetuputyry ya.
- ⁶ Tuaro pyra exikety zuaro pyra mana,
 putuhtome exikety sero onenetupuhpyra roropa mana:
- ⁷ popyra exiketõ emãnõko ätarykahmã samo,
 azahkuru exiketõ tymõkomo ke exĩko roropa, repe,
 yrome tonahkasẽme exĩko mã toto.

⁸ Omoro Ritonõpo tuisa imehxo mase,
emero esẽme mase, jumanatome.

⁹ Zuaro ynanase, oepetõkara emero orihnõko mã toto, popyra exiketõ emero ty-
poremãkasẽme exĩko mana.

¹⁰ Tyjamihtanohse ywy oya pui orutua itu htaõ samo; kure kyriase tãkye jehtoh ke.

¹¹ Jepetõkara poremãkatopõpyry tonese ya,
popyra exiketõ kui kary totase roropa ya.

¹² Zae ehtoh poko exiketõ kure exĩko, airiki tõ samo; orẽpyra exĩko mã toto zae ehtoh
poko, apupari ahtary samo ppy Ripano po.

¹³ Wewe sã exĩko mã toto,
arykatyã sã Ritonõpo tapyĩ tao,
ahtãko kure Ritonõpo maro oturutoh zarã po.

¹⁴ Tamuhpõme toehse ahtao kure ro exĩko mã toto zae ehtoh poko, eperytaketõ samo,
ahtãko ro, jamihme ro.

¹⁵ Moro imehnõ enetupuhpõko mana zae Ritonõpo ehtoh poko, Jewomane zae rokẽ
mana, azahkuru pyra mã ipunaka.

93

Tuisamehxo Ritonõpo mana, Kapu Esemy

¹ Ritonõpo Kuesẽkõ tuisame mana.

Tuisamehxo ehtoh ke tupoke mana,
tymetyke ynororo tyjमितunuru ke.

Sero nono tyrise eya orẽpyra sã esaka,
onysyryhmasaromepyra imehnõ mana.

² Tuisame oehtoh onytyromasaromepyra
imehnõ mana, jũme mase apitorymã poe.

³ Ritonõpo, tuna konõto zueme exikety opore tyryãko,
tuna konõto opore omiomitaketyme mã kehko,
pohkane konõto panaikato opore aryrykane samo.

⁴ Ritonõpo tuisamehxo mana kapu ao,
Jamihmehxo Exikety.

Tuna konõto jamitunuru motye jamihme mana,
pohkane konõto jamitunuru motye
tuna konõto kuaao jamihmehxo mana.

⁵ Ritonõpo, jũme õmihpyry zae mana,
Atapyiny jũme oesary kurãme mana,
jũme exikehpyra mana.

94

Kuapiakanekõ zae exiketyme Ritonõpo mana

¹ Ritonõpo yna Esemy, zae pyra exiketõ
wãnohneme mase!

Mokaro zehno oehtoh enepoko yna a!

² Ahno apiakaneme mase emero porehme;
owõko, epyrypaketõ epehmako
toto nyrihpyry emetakame.

³ Ritonõpo, otoko na pixo popyra exiketõ

tākye rokē exīko toh nae?
Otoko ehtoh pona, Ritonōpo?

⁴Otokonahxo imehnō motye kure osekarōko toh nae,
epyrpāko roropa popyra tynyrirykō poko?

⁵Ritonōpo, opoetory tō osanumāko mā toto,
ononory pōkō rohmanohpōko mā toto,
īkyryrykō ematonanohnōko mā toto.

⁶Pytýpo tō etapāko mā toto, poetōpo tō roropa,
katonomo imehnō nonory poe aehtyā tarona
aorihmapōko mā toto.

⁷Ynara āko mā toto: “Onenepyra Ritonōpo mana;
sero poko zuaro pyra Izyraeu tō Esē mana.”

⁸Tamuxi tomo, putupyra exiketōme pyra ehtoko!

Otara ahtao tuaro exīko matou?

⁹Ritonōpo kynexine kypanarykō rihpono;
oty katoh onetasaromepyra ynororo, ekarōko matou?
Kuenurukō rihpōme mana;
oty katoh onesaromepyra ekarōko matou?

¹⁰Ahno tō zupokāko Ritonōpo mana;

toto onuānohpyra roropa hnae?

Sero nono pōkō emero amorepāko Ritonōpo mana;
oty katohme zuaro pyra ynororo, ekarōko matou?

¹¹Ahno osenetupuhtoh waro Ritonōpo mana;
toiparo rokē kuosenetupuhtohkō ahtao moro waro mana.

¹²Ritonōpo yna Esemy, tākye mā mokaro tamorepase exiketō oya,
Ōmiry poko anamorepatyamo.

¹³Torētyke pyra ehtoh ekarōko mase eya xine popyra ehtoh toehse ahtao, yrome popyra
exiketō esaryme eutary tahkasēme exīko zonētohme.

¹⁴Typoetory tō onurumekara exīko Ritonōpo mana; tosēkōme tonetupuhnanō
onynomopyra mana.

¹⁵Zae ehtoh poko exīko ropa mā toto apiakatoh tao.

Mame kure ehtoh poko exiketō emero
moro zae ehtoh sehxo exīko mā toto.

¹⁶Onoky towōse ymaro popyra exiketō poremākatohme?

Onoky ymaro nexiase popyra ehtoh poko exiketō akorekehkatohme?

¹⁷Jakorehmara Ritonōpo ahtao axī toytose jexiry mynyhme ehtoh pona.

¹⁸Ritonōpo Jesemy: “Orihnōko ase myhene,” ase ahtao, ypyno oehtoh ke tanýse ropa ywy
oya.

¹⁹Torētyke jahtao, jetuarimaryhtao roropa
jemuhkehkapōko mase, tākye jyrīko ropa mase.

²⁰Osepeme pyra mase apiakananō maro ajohpe exiketōme toto ahtao,
zae pyra ehtoh rīko mā toto zae ehtoh samo,

²¹oximōnōko mā toto ajohpe pyra exiketō akorekehkatohme, zae ehtoh poko exiketō
popyra ekarōko mā toto, aorihmapotohme.

²²Yrome Ritonōpo jewomāko mana;
topuimo sã mana, ytapyiny jamihme exikety.

²³ Apiakananō zae pyra exiketō wānohnōko mana zae pyra toto nyrytā pokoino; toto enahkapōko Ritonōpo Kuesēkō mana popyra inyrytākō emetakame.

95

Eremiatoh sero Ritonōpo eahmatohme

¹ Osehtoko, Ritonōpo Kuesēkō eahmase!

Seremiatone kuatākyemarykōme Ritonōpo netaryme, kypynanohnekomo!

² Ehmaropa ēpataka, “Kure mase,” katohme eya, tākye rokē seremiatone eahmaryme.

³ Kuesēkō Ritonōpo Jamihmehxo Exiketyme exiryke, tuisa imehxo imehnō ritō kō motye emero porehme.

⁴ Sero nono tytororo esēme mana, eutary tō poe nono kurohtao ypy tō kaehxo exiketō pona.

⁵ Tuna konōto esēme mana tyrise tyya exiryke, sero nono roropa inyryhpyry tomary ke.

⁶ Ehmaropa, Ritonōpo seahmatatose kuesekumurukō po; kuesekumurukō po syporohtone ēpataka Kyryhpōkōme aexiryke.

⁷ Kuesēkōme mana; ipoetoryme sytatose, eky tōme sā sytatose kaneru tomo onahpoty po, inyryhpyry po, kypynanohnekōme mana.

Seroae etatoko ke Ritonōpo omiry kyaa xine:

⁸ “Putuhtome exiketō sā pyra ehtoko, atamurukō ehtopōpyry sā pyra Meripa po, Masa po ona tonorē po.

⁹ Moroto atamurukō jukuhne toto, tyehno xine jehtohme. Yjमितunuru tonese tyaa xine ahtao ro jukuhne toto. Onymoipyra toh kynexine.

¹⁰ Morara exiryke 40me jeimamyry mokaro zehno toehse exine. Ynara akene: ‘Azahkuru rokē mokaro osenetupuhnōko mana. Jomipona pyra ekurehnōko mā toto,’ akene.

¹¹ Toto zehno exine, naeroro ynara akene: ‘Jesaka jūme omōpyra ekurehnōko matose ynonory pona, oserematoh taka.’ ”

96

Ritonōpo eahmary, tuisame aexiryke (1 Koronika 16.23-33)

¹ Oeremiatoko eremiatoh kasenato ke Ritonōpo eahmatohme.

Oeremiatoko Ritonōpo netaryme, sero nono pōkomo emero!

² Oeremiatoko Ritonōpo netaryme, eahmatoko. Kokoro rokē imehnō zurutoko, typynanohse eya kuexirykō poko.

³ “Ritonōpo kurā poko,” ekātotoke imehnō nonory pōkomo a, emero ahno zurutoko inyryhpyry poko tyjमितunuru ke.

- 4 Tuisamehxo Ritonõpo ehtoh eahmatohme kyaa xine mana; imehnõ ritõ tõ motye emero, tuisamehxo mana.
- 5 Imehnõ nonory pōkō ritō kō,
ineponāmarykōme rokē mā toto,
yrome kapu rihpōme Ritonõpo mana.
- 6 Ritonõpo zomye saereh āko mana, xixi motye,
tuisamehxo aehtoh osenēko mana;
ijamitunuru ikuranory roropa Itapyĩ pehkāko mana.
- 7 Ritonõpo eahmatoko sero nono pōkō emero!
Saeremehxo aexiry poko eahmatoko,
ijamitunuru poko roropa.
- 8 Kuesēkō kure exiketyme aexiryke eahmatoko;
onekarorykō enehtoko ōmōtohkōme Itapyĩ zarā taka.
- 9 Sepuitone, kuesekumurukō po syporohtone
Ritonõpo kurā ĕpataka, aoseneporyhtao;
tykytyky kahtoko ĕpataka, nono pōkō emero.
- 10 Imehnõ nonory pōkō emero zurutoko Ritonõpo tuisame ehtoh poko! Sero nono esaka
tyrise, esyryhmasaromepyra mana;
zae rokē sero nono pōkō apiakāko mana.
- 11 Tākye exiko, nono, kapu roropa!
Panaikatome exiko, tuna konōto, onokyro tō roropa emero tunakuaōkomo.
- 12 Atākyematoko, ona tōkehko moro pōkō roropa.
Wewe tomo itu htaō komo kohtāko mā toto
tōseahmarykōme Ritonõpo ĕpataka,
- 13 aepyry ropa ahtao emero Esēme ehtohme.
Zae rokē sero nono pōkō rohmanohpōko mana.

97

Ritonõpo sero nono Esēme mana

- 1 Ritonõpo Kuesēkō tuisa konōtome mana.
Atākyematoko, sero nono pōkomo!
Atākyematoko, ahmōta po exiketomo,
tuna konōto ehpiōkomo!
- 2 Mokyro zomye akurū tō mana,
ikohmamyry xinukutume roropa.
Tuisamehxo mana ajohpe pyra exiketyme ipunaka,
zae rokē exiketyme roropa mana.
- 3 Esemazupurume apoto ytōko
epetōkara zahkatohme zomye.
- 4 Neneneh katoh sero nono zeipōko mana.
Moro eneryke sero nono pōkō tykytyky āko mā toto.
- 5 Ypy tō tunatāko mā kehko moronapu samo
Kuesēkō ĕpataka, sero nono emero esē ĕpataka.
- 6 Kapu poko exiketō kuurutorỹko mā kehko
zae Ritonõpo ehtoh poko.
Saeremehxo aehtoh enēko sero nono pōkō emero.
- 7 Imehnõ neponāmary eahmananō ehxirōko mā toto; epyrypaketō tyneponāmarykō poko
ehxirōko mā toto.

- Ritonõpo Kuesëkõ ãpataka emero ritõ tõ
tosekumurukõ po porohnõko mã toto.
- ⁸ Zae rokë imehnõ apiakary poko oya, Ritonõpo,
pata Jerusarë põkõ tãkye mã toto,
Juta patary põkõ roropa atãkyemãko mã toto.
- ⁹ Ritonõpo Imehxo Exikety, erohnõko mase
sero nono esëme ehtoh poko porehme,
emero ritõ tõ motye tuisamehxo mase.
- ¹⁰ Opyno xine Ritonõpo Kuesëkõ mana
popyra ehtoh se pyra awahtao xine;
oewomãko mana orihpyra oehtohme,
opynanohnõko mana popyra exiketõ winoino.
- ¹¹ Saerehkato saereh ãko mana
zae ehtoh poko exiketõ pona,
tãkye ehtoh saereh ãko sã mana
Ritonõpo omiry omipona exiketõ pona.
- ¹² Tãkye ehtoko Ritonõpo poko,
amarokõ emero aomiry omipona exiketomo!
“Kure mase,” kahtoko Ritonõpo kurano a,
eahmatohme inyrihpyry poko.

98

Tuisamehxo Ritonõpo mana Zae Apiakaneme roropa

- Eremiatopo.
- ¹ Eremiatoh kasenato ke oeremiatoko Ritonõpo
Kuesëkõ netaryme;
inyrityã eneryke osenuruhkãko sytatose.
Tyjमितunuru ke imehxo toehtoh ke roropa,
orëpyra toehse mana.
- ² Orëpyra toehtoh tokarose Kuesëkomo a;
imeimehnõ nonory põkõ tuaro tyripose eya
toto pynanopyry poko tyjमितunuru ke.
- ³ Izyraeu tõ pyno toexiryke, anamonohpyra
toexiryke roropa, typynanohse toto eya
tõmihpyry ae ro.
Imehnõ nonory moe exiketõ po orëpyra
Ritonõpo Kuesëkõ ehtoh tonese ahno a emero.
- ⁴ Oeremiatoko tãkye Ritonõpo eahmaryme,
sero nono põkõ porehme!
Kuesëkõ eahmatoko eremiatoh ke,
kui kato ke roropa tãkye oehtohkõke.
- ⁵ Oeremiatoko Ritonõpo Kuesëkõ eahmaryme,
haapa tõ etotoko, rira tõ etotoko roropa.
- ⁶ Rue etotoko, koroneta tõ maro oeremiatoko
ãtãkyemarykõme Ritonõpo ãpataka,
tuisa konõtome aexiryke.
- ⁷ Panaikato tyriko tuna konõto,
isene exiketõ emero tunakuaõkõ maro.

Oeremiatoko, nono, emero nono pōkō maro.

⁸Tuna tomo, tahtah kahtoko!

Ypy tomo, oeremiatoko tākye oehtohkōke
Ritonōpo ēpataka.

⁹Ynara exiryke, oehnōko mana tōmiry omipona
sero nono pōkō ritohme!

Ahno tō emero esēme exīko mana sero nono po,
zae ehtoh ke toto rohmanohpōko mana,
zae rokē ehtohme sero nono po.

99

Ritonōpo, Tuisa Imehxo Exikety

¹Ritonōpo Kuesēkō tuisame mana:
ahno tō tykytyky āko mā toto.

Typorohse mā ynororo tapō po tuisamehxo kerupī tō epoe; sero nono tykytyky āko
mana.

²Kuesēkō jamihmehxo mana Jerusarē po;
ahno tō emero esēme mana.

³Eahmatoko emero porehme, imehxo aexiryke,
tuisamehxo aexiryke aomiry etatoko.
Kure rokē mana.

⁴Tuisa orēpyra Exikety, zae ehtoh sehxo mase;
Izyraeu tomo a zae ehtoh tonehpose oya,
ajohpe pyra ehtoh tyripose roropa oya,
jamihme pyra exiketō ewomatohme eya xine.

⁵Ritonōpo Kuesēkō seahmatone kuosekumurukō po
syporohtone apō konōto ēpataka.
Ritonōpo Kuesēkō kure rokē mana.

⁶Moeze tō Arāo maro oturuketōme toh kynexine
Ritonōpo poetoryme, Samueu roropa tōturuse eya;
Ritonōpo Kuesēkō tykohmase eya xine,
tozuhse roropa toto eya.

⁷Akurū xikihme exikety poe tōturuse ynororo
Izyraeu tomo a;
aomiry omipona toehse toh kynexine,
inyriphopyry roropa, inekarohpyry eya xine.

⁸Ritonōpo yna Esemy, opoetory tō tozuhse oya;
toto rypyry korokaneme mosenepoase eya xine,
iiryppyry tuānohse oya ahtao ro.

⁹Ritonōpo Kuesēkō eahmatoko.
“Kure mase,” kahtoko eya esary po, ypy kurā po.
Ynara exiryke, Ritonōpo Kuesēkō kure rokē mana.

100

Eremiatoh sero eahmatohme

Eremiatopo.

¹Ritonōpo eahmaryme oeremiatoko,
emero sero nono pōkomo!

² Atākyemarykōme Ritonōpo eahmatoko,
osehtoko oeremiarykōme Kuesēkō ēpataka.

³ Wenikehpyra ehtoko Kuesēkō Ritonōpo mana.
Inyrihpyryme sytatose, ipoenōme roropa;
ipoetoryme sytatose, ekyme roropa.

⁴ Omōtoko omōtoh ae Itapyī taka, “Kure mase,” kahtoko eya, eahmaryme omōtoko
tyarakē taka.

Ritonōpo eahmatoko. “Kure mase,” kahtoko eya.

⁵ Kure Ritonōpo exiryke,
kypyno xine aexiry jūme mana,
kypyno xine aehtoh amonohkara,
zae rokē exikehpyra roropa mana.

101

Tawi omihpyry

Tawi nymerohpyry.

¹ Eremiāko ase anamonohpyra oehtoh poko,
zae oehtoh poko roropa;
eremiāko ase oeahmaryme, Ritonōpo Jesemy.

² Zae ehtoh poko rokē exīko ase.
Otara ahtao oehnōko mah osēpatakāmase ymaro?

Kure ehtoh poko rokē exīko ase ytapyī tao,
³ moro taka popyra ehtoh onēmapopyra ase ipunaka.
Ritonōpo rumekary se exiketō nyriy se pyra ase
yronymyryme, mokaro rypyry poko se pyra roropa ase.

⁴ Osenetupuhtoh ajohpe ehtoh ameke
aropōko ase ywinoino.

Popyra ehtoh poko pyra exīko ase ipunaka.

⁵ Tokare pyra tykatonomory kerekeremananō
enahkapōko ase, imehnō motye kure
osekaroketomo te, epyrypaketō se pyra ase ipunaka.

⁶ Anamonohpyra exiketō Ritonōpo omipona
toexiry poko se rokē ase.

Osa ekarōko ase eya xine ytapyī konōto tao.
Zae ehtoh poko exiketomo a, erohtoh ekarōko ase.

⁷ Imehnō enekunohne tosake pyra exīko mana ytapyī konōto tao.
Ajohpe exiketō se pyra ase upūto roropa.

⁸ Kokoro rokē popyra exiketō enahkapōko ase
kynonorykō po, zae pyra ehtoh poko
exiketō aropōko ase Ritonōpo patary poe.

102

Etuarimakety otururu Ritonōpo a

Tapotūkehse ahtao.

¹ Ritonōpo, jotururu oya etako,
otato exiko okohmaryhtao ya jakorehmatohme!

² Otonēpyra exiko ywinoino,

popyra ehtoh toehse ahtao ya.
Jomiry etako okohmaryhtao ya, kuezuhko axiny.

³ Isene jehtoh osenepyra exīko mana, orexīto samo,
oxirohnōko ase, upū zahnōko sã mana apoto aõ samo.

⁴ Tapotūkehse ywy onahpoty sã ase tysahkase ahtao,
tytūtūmase ahtao; omise pyra ase ipunaka.

⁵ Pusuh āko ase opore;
ipihpyryme rokē ase zehpo maro.

⁶ Torō sã ase patāpo po, ahno esao pyra,
suhsuku samo tapyīpo tao.

⁷ Nyhsaromepyra ase;
torō toiroro sã ase tapyi mypatarānao.

⁸ Jeunopyry poko kohmānōko jepetōkara mana;
jesety esehtōko ypoihtonānō mā toto
imehnō pona popyra ehtoh enehporyhtao eya xine.

⁹⁻¹⁰ Zehnohxo oexiryke oruno ynapyryme toehse
mana, yxity zoximāko roropa jokuru maro.

Kuapoiase, kuemase roropa jarānaka.

¹¹ Isene jehtoh jerutume sã mana kohmāsasaka ahtao; apotūkehno ase onahpoty
anoryry sã rokene.

¹² Yrome omoro, Ritonōpo Jesemy, jūme tuisame mase; imeīpo yna pakomotyã tonuruse
ahtao, opoko osenetupuhnōko mā toto.

¹³ Owōnōko mase, Jerusarē pyno exīko mase;

Ipynanohtoh toehse mana,
seromaroro ipynanohtoh tōmehse rahkene.

¹⁴ Ipyno opoetory tō mana, moro pata tonahkase ahtao ro; ipoko aenupunaryke
osenetupuhnōko mā toto typahse nono pona ahtao ro.

¹⁵ Kuesēkō zuno exīko emero nonory pōkō mā toto;

ijamitunuru zuno exīko ahno tuisary tō mana
emero porehme sero nono po.

¹⁶ Jerusarē ripitory ropa ahtao Ritonōpo a,
imehxo toexiry enepōko mana.

¹⁷ Typoetory tō irumekatyã omiry etāko mana.

Otato exīko mana, toto otururu etāko.

¹⁸ Morohne imeroko kypakomotyākō zuaro ehtohme

Ritonōpo Kuesēkō nyrihpyry poko, mokaro enurupyra ro exiketomo Ritonōpo
eahmatohme!

¹⁹ Tosary kurā poe, kaino kapu poe Kuesēkō tōsenuhmase; kapu poe sero nono tonese,

²⁰ tapuruse exiketō pusuhkatoh totase, tapiakase aexityã orihtohme tymyhpokase ropa
eya.

²¹ Morara exiryke Ritonōpo Kuesēkō
toahmasēme exīko mana Jerusarē po,

moroto imehxo aexiry ekarōko mā toto,

²² imeimehnō nonory pōkō oximomyryhtao
tuisa tō maro mokyro eahmatohme.

- ²³ Poetome ro ase, yrome tyjamihkehkapose ywy
Ritonõpo a isene jehtoh enahsasaka tyripose eya.
- ²⁴ Ritonõpo Jesemy jūme isene exikehpyra mase,
jaropyra exiko seromaroro,
tamuhpōme exipyra ro jahtao!
- ²⁵ Pake ahtao sero nono tyrise oya,
oemary ke kapu tyrise roropa oya.
- ²⁶ Sero nono kapu roropa enahnōko mā kehko,
yrome omoro jūme isene exikehpyra exīko mase.
Sero nono kapu roropa atahnikaketyme sã mā kehko, upo samo.
Mokarohne myakamāko mase upo myakāmary samo, typahsēme exīko mā kehko.
- ²⁷ Yrome omoro Ritonõpo jūme etyorōmara mase, isene oehtoh jumāme mana.
- ²⁸ Yna poenō kure rokē exīko mā toto torētyke
pyra. Ipoenō roropa ipakomotyã roropa towomasēme exīko mā toto oya, jūme rahkene.

103

Kypyno xine Ritonõpo ehtoh poko

Tawi nymerohpyry.

- ¹ Ritonõpo Jesemy, kure mase ipunaka!
Ukurohtao oeahmāko ase yjमितunuru ke porehme!
- ² Oeahmāko ase, Ritonõpo, yjमितunuru ke,
onyrityã kurã poko ya wenikehpyra ase!
- ³ Yrypyry tō korokāko mana emero,
kure pyra jehtoh kurākāko roropa mana;
- ⁴ ypynanohnōko mana orihpyra jehtohme,
kure rokē jyrīko mana ypyno toexiryke,
juānohpyra roropa mana.
- ⁵ Inyriry ya yzamaro mana kure rokē exiryke,
jamihme jyrīko ropa mana nuasemã sã jehtohme,
piano sã jehtohme.
- ⁶ Zae rokē kuapiakatorỹko Ritonõpo mana,
irohmanohpotyã akorehmāko mana,
toto ewomāko mana.
- ⁷ Tyriry se toehtoh tonepose Moeze a,
tōsenetupuhtoh tonō roropa; tynrityã tyjमितunuru ke tonepose Izyraeu tomo a.
- ⁸ Ritonõpo kure mana, kuānopyrykō se pyra mana,
kure kyrirykō se mana, axī pyra zekītapanōko mana
kypyno xine toexiryke.
- ⁹ Axītao rokē kupokatorỹko mana,
jūme pyra kyzehno xine exīko mana.
- ¹⁰ Kuānohpyra xine Ritonõpo mana
kynyrirykō emetakame,
kyyrypyrykō onepehmara mana popyra
kuehtohkō ke, epehpyryme.
- ¹¹ Kapu kae exiry sã sero nono epoe,
moro sã mā kypyno xine Ritonõpo ehtopo,
tōmiry omipona se exiketomo a.
- ¹² Moe xixi tūtatoh wino mana xixi omōtoh poe,
moro moe ehtoh sã kywinoino xine

kyyrypyrykõ apiakãko Ritonõpo mana.

¹³ Poetohti tõ zũ typoenõ pyno ehtoh sã
kypyno xine Kuesëkõ mana, aomipona se exiketomo.

¹⁴ Ynara exiryke, kynyrihpyrykõ waro mana;
nonome kuehtohkõ poko wenikehpyra mã ynororo.

¹⁵ Isene kuehtohkõ onahpoty sã mana;
ahtãko mana ekutãko roropa mana ona po.

¹⁶ Mame tyryrykane tyryry ãko mana.
Moro ekuru tonahsẽme exiko;
jũme osenepyra ropa exiko mana.

¹⁷ Yrome kypyno xine Ritonõpo Kuesëkõ ehtoh
jũme mana, tosëkõme enetupuhnanomo a, kure
toehtoh enepõko mana kypoenõkõ poenomo a,

¹⁸ tyneta pohpyry poko yme exiketomo a,
inyripohpyry omipona anamonohpyra exiketomo a.

¹⁹ Ritonõpo Kuesëkõ a tuisamehxo
toehtoh apõ tyrise tosao kapu ao; tuisa konõtome mana, emero esẽme rahkene.

²⁰ Ritonõpo eahmatoko, inenyohtyã jamihme
exiketomo, orẽpyra exiketomo, aomiry
etananomo, inyripohpyry omipona exiketomo!

²¹ Kuesëkõ eahmatoko
inenyohtyã emero kapuaõkomo,
ipoetory tõ emero, tyryry se Ritonõpo ehtoh omipona exiketomo!

²² Ritonõpo eahmatoko inyrytyã emero,
emero osa po, tuisame ynororo ehtoh po.

Oeahmãko ase, Ritonõpo Jesemy,
yjamitunuru ke porehme!

104

Eremiatoh Ritonõpo eahmaryme

¹ Ritonõpo Jesemy, imehxo mase! Enekure mase
tuisamehxo, saerehkatoh amuruhpõme mase;

² upo amurũko mase, saerehkatoh ke.

Kapu tytywyhmase oya
kamisa tywyhmary samo tapyime,

³ atapyĩ tyrise oya tuna epoe, kae kapu ao.
Akurũ tõ riko mase akahõme, etonatoh kyryryme;
tyryrykane aporiry tõ po ytõko mase.

⁴ Tyryrykane tõ riko mase onenyohtyãme,
nenenehkane tõ õmipona exiketõme tyriko mase.

⁵ Sero nono tyrise oya apõ tõ po, tũpore samo,
tosary winoino jũme esyryhmara exiko mana.

⁶ Sero nono tyõtose oya tuna konõto ke,
zuemũ ke zupõme samo,
moro tuna tõ zueme toehse, ypy tõ emory epoe.

⁷ Yrome tuna tõ tupokase ahtao oya,
toepase toh nexiase; õmiry etaryke tyya xine,
tykohtase ahtao oya, tururume toytose toto.

⁸ Tuna toytose tururume ypy tō epozakuroko,
mame tyhtose jakanahmā pona tosaka xine,
onyrihpyry tō aka, toto esaryme.

⁹ Tuna ehpio tyrise oya moro ehpio
onymotyēkara tuna ehtohme,
oehpyra ropa mā kehko sero nono poro,
nono nerypyra ropa ehtohme.

¹⁰ Tuna enatyry rīko mase jakanahmā tō ao,
iporiry tō roropa ypy tō rānakuroko.

¹¹ Otunary poko tuna ēnōko onokyro tō mana;
otunary jumētu tō zamaro mana
tutunazehnase toto ahtao.

¹² Tuna ehpio torō tō tymŷkō rīko mā toto,
eremiāko mā toto wewe amoriry tō poe.

¹³ Kapu poe konopo enehpōko mase ypy tō pona,
onyrityā kurā nono zamaro mana.

¹⁴ Onahpoty ahtanohpōko mase pui tō napyryme,
tykyrysā roropa, tiriiku tōkehko ahtanohpōko mase
ahno napyryme, morohne arykatohme
kyya xine tonahsāme.

¹⁵ Nono poe uwa eukuru ripōko mase ahno a sekese toto ehtohme; azeite roropa tākye
toto ehtohme, wyi roropa jamihme toto ehtohme.

¹⁶ Konopo itamurume oehnōko wewe tō pona,
Ritonōpo Kuesēkō kyryry apupari tō pona,
inarykatyā pona ypy tō Ripano po.

¹⁷ Moroto torō tō tymŷkō rīko mā toto,
sekonia tō tymŷkō rīko mā toto wewe pinieiro tō po.

¹⁸ Poti tō itu htaō tosarykō menekāko mā toto
kae ypy tō po,
onokyro tō otonēnōko mā toto topuimo tō rānao.

¹⁹ Nuno tyrise oya nuno tō kuhtohme;
xixi tuaro mana tyomōtoh toehse ahtao.

²⁰ Koko tyrise oya, imeimehnō onokyro tō
tūtāko mā toto tykohmāse ahtao.

²¹ Reāo tō wātara ro exiketō panaikato kuime
urakanāko mā toto,
Ritonōpo nekarory zupiryhtao tyya xine tohkōme.

²² Yrome xixi tūtaryhtao ytōko ropa mā toto
kohrame ehtohme tosaka xine.

²³ Mame ahno ytōko mā toto erohse,
toerokurukō poko kohmānōko mā toto.

²⁴ Ritonōpo, onyrytyā tuhke rokē rahkene,
tuaro oehtoh ke morohne tyrise oya.
Sero nono pehme mana onyrytyā ke.

²⁵ Moroto mā tuna konōto, zumohxo mana tukuaōke,
onokyro inunomo, pisarara exiketō roropa,

tuhke mǎ toto, ekuhpǃme.

²⁶ Tuna konōto poro wapu tō ytōko,
zue ao Rewiatǎ osemiǎko mana,
onokyroimo nakuaono onyrihpyryme toexiryke.

²⁷ Mokaro emero oeraximǎko mǎ toto,
tonahsē eraximǎko onekarory eya xine
inapyrykōme omise toehse toto ahtao.

²⁸ Toto napyry ekarōko mase, otuhnōko mǎ toto,
tuesapare exīko.

²⁹ Toto winoino oeramaryhtao oserehnōko mǎ toto;
toto oserematohtupuxihkase ropa oya ahtao
orihnōko mǎ toto,
nonome exīko ropa nono risēme toexirykōke.

³⁰ Yrome, oserematohtekaroryhtao oya
enurūko mǎ toto; moro saaro
isene exiketō ekarōko mase sero nono pōkomo a.

³¹ Ah Ritonōpo Kuesēkō saeremehxo ehtoh jūme
exikehpyra nexino! Ah tǎkye nexino tynyrytǎ pokō!

³² Sero nono eneryhtao Ritonōpo a tykytyky āko mana; ypy tō aporyhtao eya orexīto
tūtǎko mana.

³³ Eremiǎko ase Ritonōpo eahmaryme isene ro jahtao; eremiǎko ase Ritonōpo netaryme
jorihtoh ponāmero.

³⁴ Ritonōpo zamaro se ase jeremiatoh tonō ke, ipoe tǎkye jexiryke.

³⁵ Ah enahketyme nexī toto mokaro Ritonōpo enetuputyry se pyra exiketomo, ah popyra
exiketō tonahkasēme nexī toto!

Yjमितunuru ke porehme oeahmary se ase,
Ritonōpo Jesemy! Kure mase, Ritonōpo!

105

Ritonōpo, typoetry tō maro

(1 Koronika 16.8-22)

¹ “Kure mase,” kahtoko Ritonōpo Kuesēkomo a,
imehxo aehtoh ekātotoke; imehnō nonory pōkō zurutoko inyrytǎ pokō.

² Oeremiatoko Ritonōpo eahmaryme,
inyrytǎ kurǎ osenuruhkatohtekarotoko.

³ Tǎkye ehtoko ipoetryme kuexirykō pokō.
Kuesēkō pokō oseahmaketō emero, atǎkyematoko.

⁴ Ritonōpo zupitoko, ākorehmatohkōme;
oneahmakehpyra ehtoko kokoro rokene.

⁵⁻⁶ Amarokō, Ritonōpo poetry Aparāo
pakomotyāme matose, inymenekahpyry Izyraeu pakōme matose, wenikehpyra
ehtoko Ritonōpo nyrytǎ pokō tyjमितunuru ke, kuepekōkara wānohtopōpyry pokō
eya.

⁷ Ritonōpo Kuesēkōme mana;
inyripohpyry sero nono pōkō akorehmatohme mana emero porehme.

⁸ Jūme wenikehpyra ynororo tōmiry etapopotōpyry pokō, miu motye zumakahpōkō
pona, jūme tōmihpyry omipona anamonohpyra mana.

- 9 Tõmiry totapose Aparão a, anamonohpyra mana: “Morara tyrīko ase,” katopõpyry Izake a roropa.
- 10 Tõmihpyry totapose Jako a, jũme enahpyra ehtohme.
- 11 Morara ahtao ynara tykase Ritonõpo eya:
“Kanaã nonory ekarõko ase oya, mame jũme ononoryme exīko mana, oesarykõme.”
- 12 Tuhke pyra toh kynexine, katonõme sã rokẽ Kanaã nonory po.
- 13 Imeimehnõ nonory poro toytose toto, tuisa esary poe, imepỹ tuisa esary pona.
- 14 Yrome mokaro onyryhmapopyra Ritonõpo kynexine imehnomo a, mame toto ewom-
atohme ynara tykase ynororo tuisa tomo a:
- 15 “Ypoetoryme ynymenekatyã onerekohmara ehtoko; ypoe urutõ kõ onyryhmara ehtoko.”
- 16 Ritonõpo poe tomitapãse toto inonorykõ po
toto napyry tonahkapose eya.
- 17 Yrome orutua tonyohse osemazuhme esety Joze, ekarohpyry imepỹ namotome.
- 18 Ipuuru tõ keti ke tymyhse kynexine,
ipymyry pokona esenaõ kurimene risẽ tyrise.
- 19 Āpuruhpury tao Joze kynexine morohne
katopõpyry eya ehtoh pona.
Ritonõpo omiry tonetupuhpose zae
Joze ehtopõpyry poko.
- 20 Naeroro Ejitu tuisary a tutũtanohpose ropa ynororo; imoihmãkõ tuisary a touse ropa
ynororo āpuruhpury tae.
- 21 Tuisamehxo tyrise ynororo eya,
tynonory põkõ esẽme, typatary tõ esẽme emero.
- 22 Tuisamehxo toehse Joze imehnõ tuisa akorehmananõ rohmanohpotohme, tuisa
amorepananõ roropa amorepatohme.
- 23 Moromeĩpo Jako toytose Ejitu pona moroto ehse.
- 24 Tuhke ipoenõ tokarose Ritonõpo a typoetory tomo a, topetõkara motye tyjamihtanohse
roropa toh eya.
- 25 Typoetory tõ zehno Ejitu põkõ tyrise eya,
ipoe Izyraeu tõ tonekunohse Ejitu põkomo a.
- 26 Mame typoetory Moeze tonyohse eya Arão maro,
tynymenekahpyryme.
- 27 Ritonõpo jamitunuru tonepose eya xine Ejitu po,
inyripohpyry kurã tyrise eya xine
aosenuhkatohkõme.
- 28 Tykohmãkapose Ritonõpo a Ejitu po,
yrome aomihpyry omipona pyra Ejitu põkõ kynexine.
- 29 Munume Ejitu tunary tõ tyripose eya,
kana tõ itunary kuao taorihmapose eya emero.
- 30 Pororu tyripose eya Ejitu põkõ tapyĩ takuroko,
tuisa tapyĩ typehkase pororu ke.
- 31 Moromoro tõ tyripose Ritonõpo a, mapiri panõ kõ maro, moro nono poro porehme.
- 32 Konopoimo tonehpose eya topu sã tũpore,
nenenehkane maro nono pona, konopo myakãme.
- 33 Īkyryrykõ tonahkase eya tupito po toto narykahpyry uwa tomo te, fiku tõ maro, wewe
tõkehko typahpose eya.

- ³⁴ Taparara tō tonehpose roropa Ritonōpo a, mame taparara tō tooehse, tuhke miujão motye, ikuhpỹme.
- ³⁵ Emero arykatyã tonahse eya xine, toto tupi po ãkyryrykō tonahkase eya xine.
- ³⁶ Ejitu pōkō poenō taorihmapose eya,
imũkurukō osemazuhme aenurutyamo,
ipynohxo aexityã jekyry tomo a itapyĩ taōkomo a.
- ³⁷ Mame Izyraeu tō touse eya Ejitu poe; aytorykohtao parata te, uuru roropa tarose tymaro xine. Kure rokẽ toh kynexine jamihme roropa.
- ³⁸ Tãkye toehse Ejitu pōkō kynexine Izyraeu tō toytose ahtao, toto zuno toehse toexirykōke.
- ³⁹ Akurũ tyrise Ritonōpo a typoetory tō epozakoxi,
apoto panō tyrise eya koko, toto ezurume.
- ⁴⁰ Tokaropose eya xine, mame aramixi panō tonehpose
Ritonōpo a, kapu poe wyi panō tokarose eya xine,
emitapãpyra toto ehtohme.
- ⁴¹ Topu tapiakase eya, mame tuna tutūtase serereme, iporiryryme ona poro.
- ⁴² Wenikehpyra kynexine tōmihpyry kurã poko
typoetory Aparão a.
- ⁴³ Naeroro tynymenekatyã typoetoryme tarose Ritonōpo a Ejitu poe toremiarykōme,
tutūtase toto, kohkohtãko oseahmãko, tãkye rokene.
- ⁴⁴ Toto esaryme, imehnō nonory tokarose kynexine eya xine itupikōme, tỹkyryneke toto ehtohme,
- ⁴⁵ Tosẽkō omihpyry omipona toto ehtohme,
inyripohpyry onurumekara aehtohkōme.
- Kure mase, Ritonōpo! kahtoko eya.

106

Kure Ritonōpo ehtoh Izyraeu tomo a

- ¹ Kure Ritonōpo mana!
“Kure mase,” kahtoko Ritonōpo a kure aexiryke,
kypyno xine exikehpyra mana.
- ² Inyrytyã kurã tyjमितunuru ke ikuhpỹme nase.
Jũme eahmaryhtao kyaa xine kure aexiry
onymotyẽkara sytatose.
- ³ Tãkye mã mokaro, Ritonōpo omipona exiketomo,
zae ehtoh poko rokẽ exiketomo.
- ⁴ Wenikehpyra exiko ypoko, Ritonōpo,
opoetory tō akorehmaryhtao oya;
kypynanohko roropa toto pynanopyryhtao oya.
- ⁵ Opoetory tō kure rokẽ ehtoh enery se ase, atãkyematohme ononory pōkō maro,
oseahmatohme tosẽkōme oenetupuhnanō maro.
- ⁶ Popyra toehse kymarokomo, zae pyra ipunaka;
iiryryryme toehse sytatose, kytamurukō samo.
- ⁷ Ejitu po kytamurukō ahtao onenetupuhpyra toh kynexine Ritonōpo nyrytyã kurã poko.
Tuenikehse toh kynexine tahxime typyno xine Ritonōpo ehtopōpyry poko, aomipona
pyra toehse toh kynexine tuna konōto Tahpiremã po.
- ⁸ Yrome tyjमितunuru enepotohme,

typynanohse toh eya, tōmihpyry ae ro.

⁹Ritonōpo a tyripose ahtao tuna konōto Tahpiremā tāpaikapose; typoetory tō tarose eya nono tonorē poro.

¹⁰Toto zehno exiketō winoino typynanohse toto eya; epetōkara winoino tanỹse toto.

¹¹Yrome epetōkara tyneryse; epara tokurehse toto emero.

¹²Moro eneryke tyya xine zae aomihpyry ehtoh tonetupuhse eya xine, toremiase toto Ritonōpo eahmaryme.

¹³Yrome axī tuenikehse ropa toto inyrihpyry poko, tamoreme tyriry se toehtoh tyrise eya xine, aomiry oneraximara toh kynexine.

¹⁴Typenetatoh se toehse toto ona po, ahno esao pyra, Ritonōpo tukupuhse eya xine.

¹⁵Naeroro ise toto ehtoh tokarose eya, yrome tyrohsē konōto tonehpose roropa eya xine.

¹⁶Moroto ona po Moeze zumoxike toehse toh kynexine, Arāo roropa, Ritonōpo maro oturukety, aomiry omipona exikety.

¹⁷Naeroro nono totapuruhmakase, Tatā tonyohse, kuih kary samo nono aka tomōse; Apirāo roropa, itapyī taōkō maro, tonēse nono aka.

¹⁸Toto marōkō pona apoto toepukase, mokaro tyahkase, ajoajohpākomo.

¹⁹Ypy Xinai po pui mūkuru panō tyrise Izyraeu tomo a, uuru risemy, tynyrihpyrykō toahmase eya xine Ritonōpo myakāme.

²⁰Ritonōpo Imehxo Exikety tymyakāmase eya xine okyno panō ke, onahpoty enahne ke.

²¹Tuenikehse toh kynexine Ritonōpo Typynanohnekō poko, inyrytā kurā poko roropa tyjमितunuru ke Ejitu po.

²²Inyrytā osenuruhkatohme moroto! Inyrihpyry aoserehtopōpyrykō poko tuna konōto Tahpiremā po!

²³Naeroro: “Toto enahkapōko ase,” tykase Ritonōpo Izyraeu tō poko; yrome Moeze, inymenekahpyry typoetoryme toexikihmase Ritonōpo ēpataka toto ewomatohme, toto onenahkara aehtohme.

²⁴Moromeīpo aomihpyry zae exiry onenetupuhpyra toexirykōke Kanaā pona tomomyry se pyra toehse toh kynexine, nono kurā pona.

²⁵Tytapyīkō tao, okyno pihpyry risē tao tehme toexirykō se toh kynexine ikerekeremāko,

aomiry onetara, imoiry se pyra toh kynexine
Ritonõpo Tosẽkõ omiry poko.

²⁶ Naeroro ynara tykase ynororo eya xine:
“Ourutorỹko ase, ona po oorihmanohpotorỹko ase,
²⁷ apakomotyã sapararahme exĩko, juaro pyra
exiketõ rãnaka, imehnõ nonory po orihnõko matose.”

²⁸ Moromeĩpo tõximõse Ritonõpo poetory tõ
ypy Peoa po, tyneponãmarykõ Paau eahmatohme,
tõtuhse toto tynekarorykõ poko
isene pyra exiketõ eahmaryme.

²⁹ Tynyrytyã ke tyehno xine
Ritonõpo tyripose eya xine,
naeroro tyrohsẽ xihpyrymã ke, tyryryhmase toto.

³⁰ Yrome mokyro zae pyra exikety tuãnohse Pineia a,
mame moro tyrohsẽ tonahse.

³¹ Inyrihpyry kurã poko wenikehpyra mã toto,
zae Pineia ehtoh ekarõko jũkõ mana, imepỹ
zumakahpõkomo a jũme wenikehpyra toto ehtohme.

³² Moromeĩpo Meripa tuna enatyry po,
tyehno xine Ritonõpo tyripose eya xine,
morara ahtao sam tykase Moeze, mokaro pokoino.

³³ Tyekĩtapãse ynororo taomipohtomase ynororo
eya xine, azahkuru tõturuse ynororo,
ajoajohpã samo.

³⁴ Pohno onetapara tokurehse toto,
Ritonõpo Tosẽkõ nyriphopyry omipona pyra.

³⁵ Yrome typytase toto mokaro maro,
torẽnase toto imaro xine,
typoenohse toto eya xine inyrytyãkõ eahmary poko.

³⁶ Imehnõ neponãmary toahmase
Ritonõpo poetory tomo a,
morara exiryke tonahkase toto.

³⁷ Typoenõkomo tõxirykomo te, orutua kõ roropa
totapase eya xine jahkatohme tynekarorykõme
Kanaã põkõ neponãmary eahmatohme.

³⁸ Poeto kurãkõ totapase eya xine,
mame moro nono nuriame toehse
mokaro etaparyke eya xine.

³⁹ Morohne riryke eya xine
popyra toehse toh kynexine ipunaka.
Nuriame toehse toto Ritonõpo a
imeimehnõ poko exiketõ samo,
aomiry onymoipyra toh kynexine.

⁴⁰ Naeroro typoetory tõ zehno toehse Ritonõpo,
typenekehse ynororo toto poko.

⁴¹ Turumekase toh eya,
typoremãkapose toto Ritonõpo waro pyra exiketomo a.

⁴² Izyraeu tō tyryhmase epetōkara a,
tyrohmanohpose toto eya xine.

⁴³ Tuhke rokē typynanohse toto Ritonōpo a,
yrome Tosēkō rumekary sehxo toh kynexine,
yronomyrymehxo tyrypyrykō poko se toh kynexine.

⁴⁴ Māpyra tyxitaryme Ritonōpo a takorehmarykō
tokaropose ahtao eya xine,
toto omiry totase Ritonōpo a.

Toytose ropa ynororo eya xine aetuarimarykohtao.

⁴⁵ Mokaro eneryke tyya wenikehpyra toehse tōmihpyry etapotopōpyry poko, typoetory
tō pynohxo toexiryke toto zehno pyra toehse ropa ynororo.

⁴⁶ Typoetory tō pyno iporemākaponanō tyripose ropa eya.

⁴⁷ Ritonōpo yna Esemy, yna ipynanohko! Yna
enehko ropa awaro pyra exiketō nonory poe,
“Kure mase,” katohme yna a oya, atākyemāko roropa oesety kurā eahmaryme.

⁴⁸ “Kure mase,” kahtoko Ritonōpo Izyraeu tō Esemy a. “Kure mase,” kahtoko eya
seromaroro te, jūme roropa. Sero nono pōkō emero, ynara kahtoko: “Zae mase!”

“Kure mase, Ritonōpo” kahtoko!

107

Ritonōpo eahmatoko kure aexiryke

¹ “Kure mase,” kahtoko Ritonōpo Kuesēkomo a,
kurāme aexiryke, kypyno xine aexiry
enahpyme mana jūme!

² Ah typynanohse aexityā moro nekarō toto Ritonōpo eahmaryme! Typynanohse toh
nexiase eya epetōkara wino,

³ tonehpose ropa toto eya imeimehnō nonory
poe, inikahpoino te, ikurenaino roropa, xixi
tūtatoh winoino te, xixi omōtoh winoino roropa.

⁴ Toitoino toytose toh nexiase tytahse ona tonorē poro, pata onenepyra tokurehse toto
tosarykōme.

⁵ Omise toh nexiase, tutunazehnase roropa,
tapotūkehse toto toorikyrykō eraximāko
rokē toh toehse.

⁶ Mame toetuarimarykohtao tykohtase toto
Ritonōpo a takorehmatohkōme,
mame typynanohse ropa toh nexiase eya aetuarimatohkō winoino.

⁷ Tarose toto eya osemā zae exikety ae pata pona,
moroto toto ehtohme.

⁸ Ah “Kure mase,” nykā toto Ritonōpo a
kypyno xine exikehpyra exiryke,
typynanohse roropa toexirykōke eya!

⁹ Tutunazehnase exiketomo a tuna ekarōko mana
aukurukōme, tonahsē kurā ekarōko mana
omise exiketomo a.

¹⁰ Toitoino ikohmamyry ao toh nexiase,
xinukutume ehtoh ao, tyrohmanohpose

- ãpuruhpyry tao, tymyhse keti kurimene risẽ ke,
 11 Ritonõpo Imehxo Exikety omiry
 omipona pyra toehse toexirykõke,
 inyripohpyry omipona pyra toh nexiase
 tamorepase tahtao xine ro.
- 12 Toerohtohkõ tupime ehtoh ke tapotũkehse
 toh nexiase; toepukase toto,
 mame toto anakorehmara imehnõ nexiase.
- 13 Mame toetuarimarykohtao tykohtase toto
 Ritonõpo a takorehmatohkõme,
 mame aetuarimatohkõ poe typynanohse toh nexiase
 Ritonõpo Kuesẽkomo a.
- 14 Touse toto eya moro kohmamyry poe,
 tymyhpokase ropa eya, keti tõ tamohse eya.
- 15 Ah “Kure mase,” nykã toto Ritonõpo a
 kypyno xine exikehpyra exiryke,
 typynanohse roropa toexirykõke eya!
- 16 Omõtoh apuru tõ tahkãko mana metau risemy,
 ikyryry kurimene risẽ kararahnõko roropa mana.
- 17 Toitoinne putupyra exiketõme sã toh nexiase,
 toetuarimase toh nexiase tyyrypyrykõ pokoino,
 Ritonõpo omiry omipona pyra toexirykõke;
- 18 tõtukurukõ se pyra toehse, takuruhtase toh nexiase,
 ameke pyra toehse toorikyrykõ poko.
- 19 Mame toetuarimarykohtao tykohtase toto
 Ritonõpo a takorehmatohkõme,
 mame Ritonõpo Kuesẽkomo a typynanohse ropa toto
 aetuarimatohkõ winoino.
- 20 Tõmiry ke tukurãkase toto eya,
 typynanohse toto aorikyrykõino.
- 21 Ah “Kure mase,” nykã toto Ritonõpo a
 kypyno xine exikehpyra aexiryke,
 typynanohse roropa toexirykõke eya!
- 22 Ah tynekarorykõ enehno toto, “Kure mase,”
 katohme, eremiatoh maro tãtãkyemarykõme
 Ritonõpo nyrytyã emero ekaroryme!
- 23 Toitoinne toytose toto wapu tõ ae tuna konõto poro,
 toerohtamitukõme tineru apoitohme tuna konõto tõ po;
- 24 Ritonõpo Kuesẽkõ nyryry tonese eya xine,
 inyrytyã osenuruhkanoh tuna konõto tõ poro.
- 25 Aomiry omi poe tyryry tykapitose jamihme exikety,
 pohkane tõ poh tykapitose.
- 26 Wapu tõ tanỹse kaehxo mã kehko,
 mame tyhtose ropa zue aka. Morara toehse ahtao tõserehse toto, tyneryrykõ kurũke.
- 27 Tõsetapase toto, aetytyã sã toytose toto
 wapu kywyh karyke; emese kure aehtopõpyrykõ toto anakorehmara nexiase.
- 28 Mame toetuarimarykohtao tykohtase toto
 Ritonõpo a takorehmatohkõme,
 mame Ritonõpo Kuesẽkomo a typynanohse toto

- aetuarimatohkō winoino.
²⁹ Tyryrykane konōto tymynyhpākapose eya,
 pohkane tō mynyhme toehse.
³⁰ Tākye toehse toh nexiase tuna konōto
 tymynyhpāse exiryke; kure rokē toto tarose
 Ritonōpo a otyryhkatoh pona, ise aehtohkō pona.
³¹ Ah “Kure mase,” nykā toto Ritonōpo a
 kypyno xine exikehpyra exiryke,
 typynanohse roropa toexirykōke eya!
³² Ah imehxo Ritonōpo ehtoh nekarō toto
 oximōme aepyrykohtao;
 Ritonōpo eahmatoko tamuximākō ěpataka
 oximōme toehse toto ahtao.
- ³³ Tuna tō tyripose Ritonōpo a tonore rahkene,
 tuna enatyry tō tonore tyripose eya,
³⁴ nono kurā tyrise eya patāpome,
 sautu ke tyōtose moro pōkō popyra ehtoh pokoino.
³⁵ Ona tonorē tyripose eya ikuhpo tōme,
 nono tonore tymyakāmase eya tuna enatyry tōme.
³⁶ Omise exiketō tonehpose eya
 aoesaritohkōme moroto.
 Typatarykō tyrise eya xine, moroto toehtohkōme;
³⁷ tupito tō tarykase eya xine,
 uwa zoko tō tarykase roropa eya xine,
 tykyrysā itamurume tapoise eya xine.
³⁸ Kure rokē typoetory tō tyrise Ritonōpo a;
 toemūkuase toh nexiase tuhke.
 Eky tō roropa tomākapose eya,
 tuhke hkopyra toto exiryino.
³⁹ Ritonōpo poetory tō typoremākase ahtao,
 toehxirose roropa toto ahtao, sam tykase toto ahtao tyrohmanohpose toto ahtao,
⁴⁰ tākye pyra toehtoh tonepose Ritonōpo a
 tuisa tō poko iiryhmaneme toto exiryke.
 Toytoyorykō poko taropose toto eya ona tonorē poro, osema pyra ehtoh poro.
⁴¹ Yrome tymōkomokākara typynanohse eya
 aetuarimatohkō winoino,
 ipoenō tomākapose eya, eky tō kaneru tō samo.
⁴² Moro eneryke tyya xine atākyemāko
 kure ehtoh poko exiketō mana,
 yrome popyra exiketō tymynyhpākapose
 exīko mā toto.
- ⁴³ Ah tuaro exiketō nosenetupuhno toto
 morohne poko, kypyno xine Ritonōpo ehtoh poko
 roropa, Kuesēkomo.

108

Oturutoh Ritonōpo a
(Saumu 57.7-11; 60.5-12)
 Tawi nymerohpyry.

¹ Oenetupuhkehpyra ase, Ritonõpo,
oenetupuhnõko ase; eremiãko ase opoko oeahmaryme. Apakako, ukurohtao!

² Ykyryry tõ haapa, rira roropa apakatoko!
Xixi êpakãko ase êmepyrime.

³ Ritonõpo, “Kure mase,” ãko ase ahno tõ rãnao.
Oeahmãko ase imoihmãkõ rãnao.

⁴ Yna pyno oehtoh kaetokohxo sã mana kapu epoe.
Zae oehtoh anamonohpyra mana, akuru pona samo.

⁵ Ritonõpo, imehxo oehtoh enepoko kapu ao.
Saereme oehtoh enepoko sero nono poro porehme!

⁶ Yna ipynanohko ajamitunuru ke; yna otururu oya etako, opoetory tõ typynanohsẽme
toto ehtohme, ipyno xine oexiryke.

⁷ Tytapyĩ tao ynara tykase Ritonõpo:
“Typoremãkase toto ahtao ya Xikẽ patary apiakãko ase,
jakanahmã Sukote roropa apiakãko ase
ypoetory tõ esaryme ehtohme.

⁸ Kireate ynonoryme mana, Manase roropa;
Eparaĩ ykyryryme mana, jupuhpyry ã kapasete samo.
Juta roropa ypoetory esẽme mana,
ynyripohpyry ekaroneme.

⁹ Yrome Moape exĩko ypaxihãme ekurikatohme;
ysãtajã tõ emãko ase Etõ pona,
esẽme jehtoh enetupuhpotohme.
Pirixteu tõ roropa typoremãkasẽme exĩko mã toto ya,
moro poko eremiãko ase, orẽpyra jehtoh poko.”

¹⁰ Ritonõpo, onoky jarõko nae pata jamihmã taka,
towomase ahtao apuru konõto ke?
Onoky jarõko nae Etõ pona?

¹¹ Ekaropoxi, yna turumekase nymyry oya?
Ytopyra ropa mahno yna soutatu tõ maro?

¹² Yna akorehmako yna zehnotokõ
poremãkatohme; ahno a takorehmase ahtao
toiparo rokẽ mana.

¹³ Ritonõpo kymaro xine ahtao
orẽpyra exĩko sytatose;
kyzehnotokõ enahkãko mana.

109

Tyryhmase exikety otururu Ritonõpo a

Tawĩ nymerohpyry.

¹ Oeahmãko ase, Ritonõpo; mynyhme rokẽ pyra exiko!

² Jyhxirõko popyra exiketõ mã toto,
ajohpe exiketõ roropa;
ajohpe oturũko mã toto ykerekerehmãko.

³ Popyra jehtoh ekarõko mã toto, ymaro osetapãko mã toto typoko xine pyra jahtao ro.

⁴ Jyhxirõko mã toto, typyno xine ro jahtao,
tõturuse roropa jahtao Ritonõpo a ipoko xine.

⁵ Ynyriry kurã epehmãko mã toto popyra ehtoh ke, ipyno xine jehtoh emetakamãko mã toto yse pyra toehtohkõke.

⁶ Ritonõpo, popyra exikety imenekako
jepekara apiakaneme,
ah epekara ihxironeme nexino roropa.

⁷ Mame tapiakase ynororo ahtao,
ah ynara nykano apiakane eya: “Popyra mase,
awãnohpõko ase!”

Ah aomiry oya iirypyryme nexino!

⁸ Ah jepekara norihno nuaseme ro tahtao.
Ah imepỹ imyakãme nexino aherohtoh poko.

⁹ Ah ipoenõ poetõpome nexĩ toto,
ah ipyty pytỹpome nexino!

¹⁰ Ah ipoenõ tytapyĩke pyra nexĩ toto,
tonahsẽ ekaroponeme toto ehtohme imehnomo a.

Ah taroposẽme nexĩ toto patãpo tõ tosarykõ poe!

¹¹ Ah imõkomohpyry emero tupuxihkasẽme nexino inepehmary epehmatohme!
Ah imehnõ imõkomohpyry esẽme nexĩ toto
inapoihpyry toerohtamitume!

¹² Ah imehnõ ipyno pyra nexĩ toto,
ah ipoenõpyry onypynanohpyra nexĩ toto
poetõpome aexityamo!

¹³ Ah ipoenõ norihno toto, ipakomotyã roropa
axĩ wenikehtohme ipoko!

¹⁴ Ah Ritonõpo wenikehpyra nexino itamuru tõ
popyra ehtopõpyry poko,
iirypyryme jeny ehtopõpyry poko roropa!

¹⁵ Ah Ritonõpo wenikehpyra nexino iirypyrykõ
poko; yrome mokaro ehtoh poko ah wenikehtohme nexĩ toto.

¹⁶ Ynara exiryke: kure ehtoh onyripyra nexiase
imehnomo a, tymõkomokãkara tyryhmase eya,
totapase roropa toto eya, omise exiketõ roropa,
takorehmaneke pyra exiketõ roropa.

¹⁷ Popyra ehtoh enehpory se nexiase imehnõ
pona, ah popyra ehtoh noehno eya! Kure ehtoh
enehpory se pyra nexiase imehnõ pona,
ah kurãkõ onenehpopyra nexĩ toto eya!

¹⁸ Torẽnase ynororo popyra ehtoh enehpory
poko imehnõ pona upo amururu sã eya.
Ah inyripohpyry nomõno ipũ aka tuna samo
jehpyry aka roropa azeite samo!

¹⁹ Ah inyripohpyry enahpỹme nexino zupõme samo, imetỹ earyme sã roropa.

²⁰ Ritonõpo, moro sã jepetõkara epehmako, xihpyryme ykerekerelemanõ roropa.

²¹ Yrome, Ritonõpo Jesemy, kuakorehmako
onetapohpyry ae ro ya, kypynanohko kure oexiryke,
yna pyno oexiryke.

²² Ywy ase tymõkomoke pyra, omise ase roropa;
tapurose ywy ukurohtao.

²³ Okynã pyra ase jerutume samo kohmãsasaka ahtao;
tyryrykane a tarose ywy taparara arory samo.

²⁴ Otuhpyra jehtopõpyryke tuhke, jeseukumuru tõ
tykytyky äko nase kehko,
joko ypihpyry rokẽ toehse mana zehpo maro.

²⁵ Jeneryhtao imehnomo a ypoihtõko mã toto,
jeunohnõko roropa mã toto.

²⁶ Kuakorehmako Ritonõpo Jesemy!
Kypynanohko ypyno exikehpyra oexiryke.

²⁷ Jepetõkara a zuaroh kamexipoko:
ypynanohneme oexiry poko!

²⁸ Ypona popyra ehtoh enehpõkõ mã toto,
yrome omoro kure rokẽ jyrõko mase.

Ah yyryhmananõ typoremãkase nexĩ toto,
mame ywy, opoetory, tãkye ehxi!

²⁹ Ah jepetõkara typoremãkasẽme nexĩ toto,
aehxirotokõme, upo amururu sã imehnõ emero
neneryme, ah nehxiõ toto.

³⁰ Opore, “Kure mase,” äko ase Ritonõpo
Kuesõkomo a; eahmãko ase oximõmãkõ netaryme

³¹ tymõkomokãkara ewomaryke eya,
toto pynanohnõko roropa mana
etapapory se exiketõ winoino.

110

Ritonõpo nymenekahpyry Tuisame

Tawi nymerohpyry.

¹ Ritonõpo Kuesõkõ ynara tykase jesemy a:
“Oporohko japotunuru wino oepetõkara
poremãkatohto ya, anamotome toto ehtohme.”

² Tuisame oehtoh orẽpyrahxo tyripõko
Ritonõpo mana Jerusarẽ poe.

“Oepetõkara Esẽme exiko,” äko
Ritonõpo Kuesõkõ mana.

³ Mokaro oepetõkara maro osetaparyhtao oya
opoetory tõ oehnõko mã toto osekarotohme oya.

Konopo oepyyry sã õmepyyryme mokaro
nuasemãkõ oehnõko mã toto oya ypy tõ kurã po.

⁴ Ritonõpo Kuesõkomo a tõmiry totapose,
jũme onytyoromara ehtohme.

Ynara tykase: “Omoro mase oturuketyme ya jũme,
Meukizeteke oturuketyme ehtopõpyry samo.”

⁵ Tuisa, äpotunuru wino Ritonõpo mana,
tuisa tõ poremãkãko mana zehno toehse ahtao.

⁶ Sero nonory põkõ apiakãko mana,
osetaparyhtao ona tõ pehkãko mana
aorihtyã ekepyry ke,

sero nono poro porehme tuisa tō poremākāko mana.

⁷Osema tao tuna ēnōko tuisa mana iporiry wino,
tyjamihtase owōnōko ropa mana, orēpyra rahkene.

111

Ritonōpo eahmatopo

¹Kure Ritonōpo mana, kahtoko! Ipoetory tō
oximōmākō maro Ritonōpo Kuesēkō eahmāko ase
yjमितunuru ke porehme.

²Emese kure Ritonōpo mana inyrytā poko,
osenuruhkāko ase! Morohne poko tākye exiketō enetuputyry sehxo mā toto.

³Inyrihpyry emero emese kure aexiry
enetupuhpōko mana, tuisamehxo aexiry roropa.

Zae aexiry jūme anamonohpyra mana.

⁴Inyrytā kurā poko onuenikehkamexipopyra
Ritonōpo mana kyaa xine;

kypyno xine mana, kuānohpyra xine roropa mana.

⁵Tonahsē ekarōko mana tōmiry
omipona exiketomo a,
wenikehpyra roropa mana jūme
tynetapohpyry poko kyaa xine.

⁶Ritonōpo a tyjमितunuru tonepose typoetory Izyraeu
tomo a imehnō nonory tokarose ahtaō eya xine.

⁷Anamonohpyra mana, zae roropa mana tynyriry
poko emero porehme;
inyripohpyry emero onytyromara mana,
naeroro torētyke pyra sehtone.

⁸Jūme exikehpyra mana ajohpe pyra Ritonōpo
exiryke, zae rokē ynororo exiryke.

⁹Typoetory tō tymyhpokase Ritonōpo a,
tōmiry totapose roropa eya xine
jūme onytyromara ehtohme.

Kure mana jamihme roropa!

¹⁰Tuaro oexiry se awahtaō,
apitoryme Ritonōpo enetupuhko Oesēme.
Aomiry omipona exiketō tuaro tyripōko mana.
“Kure mase, Ritonōpo,” sykatone jūme!

112

Tākye mā mokyro Ritonōpo omipona exikety

¹“Kure mase, Ritonōpo,” sykatone!
Tākye mā mokyro Ritonōpo omipona exikety.
Mokyro zamaro mana,

Ritonōpo nyripohpyry omipona toexiryke!

²Mokyro mūkuru tō orēpyra exīko mā toto
Ritonōpo nekarohpyry po,
ipakomotyā roropa kure rokē exīko mā toto.

³ Itapyĩ tao mōkomo kurā nae mana pitiko rokē pyra,
tytineruke exikehpyra exīko mana jūme.

⁴ Ezuru saereh āko mana ikohmamyry ao, zae ehtoh poko exiketomo a te, kure ehtoh
poko exiketomo a, imehnō pyno exiketomo a, enara.

⁵ Tākye mā mokyro imehnō pyno exikety, tytineru ke toto akorehmāko mana
aekurākatohkōme ropa, zae osepekahnōko zae ekamōko roropa mana!

⁶ Zae exikety mā porempāpyra exīko, ipoko jūme wenikehpyra exīko imehnō mana.

⁷ Popyra ehtoh oepyyry poko omi zuno pyra mana; jamihme Ritonōpo enetuputyryke
tyya.

⁸ Torētyke pyra mana, zuno pyra roropa mana;
topetōkara porempākary eraximāko rokē mana.

⁹ Tymōkomokākara akorehmāko mana pitiko
rokē pyra, kure exikehpyra mana jumāme.

Orēpyra exīko mana,
aomiry etary se exīko roropa imehnō mana.

¹⁰ Moro eneryke popyra exiketomo a tohne
exīko mā toto; mokyro se pyra toh mā repe,
osenahkāko rokē mā toto.
Popyra exiketō ise ehtoh enahnōko rokē mana,
arypyra exīko ropa mana.

113

Ritonōpo kure ehtoh eahmary poko

¹ “Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko!
Ritonōpo Kuesēkō eahmatoko, ipoetory tomo!

² “Kure mase, Ritonōpo,” kakehpyra sehtone
seromaroro, jūme roropa rahkene!

³ Ēmepyyry poe ikohmamyry pona
ah Ritonōpo toahmasēme nexino!

⁴ Imeimehnō nonory pōkō emero esēme
Ritonōpo mana;
tuisamehxo aexiry kapu tō epoe mana.

⁵ Imepỹ pyra mana Ritonōpo Kuesēkō panono,
esary kae mana kapu ao.

⁶ Yrome epuīko mana kapu enetohme, nono roropa.

⁷ Tymōkomokākara anỹnōko mana toto
ehxirotopōpyry winoino,
omise exiketō anỹnōko mana toto etuarimatoh poe;

⁸ tuisa poenō epeme toto rīko mana,
typoetory tō tuisary epeme.

⁹ Nohpo, emūkuapỹ ākyemapōko mana
imehxo tytapyĩ tao, tākye mokyro ripōko mana,
imūkuru tō ekarōko eya mana.

“Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko!

114

Ejitu poe Izyraeu tō tūtatopōpyry

- ¹ Jako pakomotyã tutûtase ahtao Ejitu poe, Izyraeu tomo, imepÿ omiry ae oturuketõ nonory poe,
² Ritonõpo nymenekahpyryme Juta tõ toehse, ipoetoryme te, esaryme toehse Izyraeu tomo.
- ³ Tuna konõto Tahpiremã moro eneryke tyya toepase; tuna Joatão totypohse, ytopyra toehse.
⁴ Ypy tõ pyhseky tykase toh nexiase kaneru tõ samo, somokyhã mã kõ pyhseky tykase toh nexiase kaneru poenõ samo.
- ⁵ Otara toehse oya, tuna konõto, mepase oty katohme? Omoro roropa tuna Joatão, oty katohme metypotyahse?
⁶ Ypy tomo, oty katohme kaneru tõ sã pyhseky mexiatose? Somokyhã mã komo, oty katohme kaneru poenõ sã pyhseky mexiatose?
- ⁷ Tykytyky kaxiko, nono, Kuesëkõ oepiryhtaõ, Izyraeu tõ Esë êpataka,
⁸ topu konõto rĩko mana tuna enatyryme, topuimo tõ rĩko mana tuna enatyry tõme.

115

Ritonõpo nymyry eahmatoko

- ¹ Oya rokene, Ritonõpo yna Esemy, oya rokene, yna a pyra, “Kure mase,” ãko ynanase eremiãko, yna pyno oehtoh anamonohpyra oexiryke.
- ² Oty katohme imehnõ nonory põkõ ynara ekaropõko yna a: “Otoko hnae Ritonõpo Oesëkomo?”
- ³ Ynara ezuhnõko ynanase: “Ritonõpo kapu ao mana; tyriry se toehtoh rĩko mana.
- ⁴ Imehnõ nonory põkõ ritõ panõ parata risëme mã kehko, uuru risëme roropa, ahno nyrytyãme rokë mã kehko.
- ⁵ Ìtary nae mã kehko repe, yrome sekere kara toh mana. Enuru nae roropa mã kehko repe, yrome onetopyra mã toto.
- ⁶ Typanare mã kehko repe, yrome onetara mã toto. Eunary nae roropa mã kehko repe, yrome onypohpyra mã toto.
- ⁷ Tomahke mã kehko, yrome anapoipyra mã toto. Ipupuru tõ nae repe, yrome ytoypopyra mã toto. Esenarykõ ae omi tütara mana ipunaka.
- ⁸ Ah mokaro tynrytyã sã, tyneponãmarykõ sã nexi toto: tyrihpõkomo te, tyneponãmarykõ eahmananõ roropa!”
- ⁹ Izyraeu tomo, Ritonõpo enetupuhtoko, Oesëkomo!

Ākorehmanekōme mā ynororo, oewomanekōme roropa.

¹⁰ Ritonōpo enetupuhtoko, imaro oturuketomo!

Ākorehmanekōme mā ynororo, oewomanekōme roropa.

¹¹ Ritonōpo enetupuhtoko, eahmananomo emero.

Ākorehmanekōme mā ynororo, oewomanekōme roropa.

¹² Wenikehpyra Ritonōpo mana kypoko xine,

kure rokē kyritoryko mana;

kure rokē Izyraeu tō rīko mana,

Ritonōpo maro oturuketō roropa emero.

¹³ Imehxo Ritonōpo rinanō mā, kure mokaro rīko

roropa Ritonōpo mana, tuisamehxo exiketomo,

ime pyra exiketō roropa.

¹⁴ Typoenōke tuhke oriporykō se ase Ritonōpo

Kuesēkomo a, amarokomo, apakomotyā roropa.

¹⁵ Kure rokē oriporykō se ase Ritonōpo a,

kapu rihpōme mana, sero nono rihpōme roropa!

¹⁶ Kapu tō Ritonōpo esaryme mana,

ynoro rokē Esēme mana,

yrome sero nono tokarose eya ahno a kuesarykōme.

¹⁷ Aorihtyā ekepyry tyhtose ahtao mynyhme ehtoh

pona Ritonōpo Kuesēkō oneahmara mana.

¹⁸ Yrome kymarokomo, isene ro exiketomo:

“Kure mase, Ritonōpo,” āko sytatose seromaroro,

jūme roropa rahkene.

“Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko!

116

Typynanohse Ritonōpo a orihpyra ehtohme

¹ Ritonōpo Jesē pyno ase jomiry etaryke eya;

jotururu eya etāko mana.

² Jomiry etāko mana tykohmaryhtao ya

jakorehmatohme.

³ Jorihmapotoh jomye nexiase ameke pyra.

Tapuruse exiase jerehtoh ke jorikyry zuno jexiryke,

enaromỹke exiase torētyke roropa ipunaka.

⁴ Mame Ritonōpo tykohmase ya:

“Ajohpame sā kypynanohko, Ritonōpo,

orihpyra jehtohme!”

⁵ Kure Ritonōpo mana;

kypynanopyrykō eya anamonohpyra mana.

Kypynanohtoryko Kuesēkō mana.

⁶ Osewomasaromepyra exiketō ewomāko mana.

Orihsasaka jahtao typynanohse exiase eya.

⁷ Torētyke pyra exiko ipunaka, āko ase ya ukurohtao,

Ritonōpo Jesemy onenetupuhkehpyra exiko,

kure rokē tyrise jexiryke eya!

⁸ Ritonōpo a typynanohse ywy jorikyryino,
yxity tō totypohkapose eya
yporemākapopyra roropa nexiase.

⁹ Morara exiryke ytoytōko ase Ritonōpo neneryme,
isene exiketō rānao.

¹⁰ Onenetupuhkepyra exiase ynara tykase jahtao ro:
“Takurihmose ywy ipunaka.”

¹¹ Enaromŷke exiase ahtao
ynara tykase ywy:
“Ahno emero ajohpe rokē mā toto.”

¹² Oty ekarōko ha ynekaroryme Ritonōpo Jesemy a kure rokē tyrise jexiryke eya?

¹³ Uwa eukuru jehnahpyry kurā enehnōko ase
ynekaroryme Jesemy a, “Kure mase,” katohme eya,
typynanohse jexiryke eya.

¹⁴ Ipoetory tō oximōmākō rānao ynekarory
ekarōko ase eya, jomihpyry ae ro.

¹⁵ Sam āko Ritonōpo mana typoetory poko
aorikyry eneryhtao eya!

¹⁶ Opoetoryme ase, Ritonōpo; ōmiry omipona ase,
ōmiry omipona aja ehtopōpyry saaro.
Typynanohse exiase oya orihpyra jehtohme.

¹⁷ “Kure mase,” āko ase ynekaroryme oya,
jotururu ekarōko ase roropa oya.

¹⁸⁻¹⁹ Oximōme opoetory tō ahtao emero, zara tō po,
Atapyī Kurā tao, Jerusarē po,
ynekarory ekarōko ase oya, jomihpyry ae ro.

“Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko!

117

Ritonōpo eahmary poko

¹ Ritonōpo Kuesēkō eahmatoko,
imeimehnō nonory pōkō emero!
Eahmatoko, ahno tomo emero porehme!

² Kypyno xine aexiry jamihme mana,
anamonohpyra roropa mana jūme.

“Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko!

118

Kure mase, Ritonōpo, orēpyra jyriryke oya

¹ “Kure mase,” kahtoko Ritonōpo a, kure aexiryke,
kypyno xine aexiry enahpŷme roropa exiryke.

² Ah Izyraeu tō ynara nykā toto:
“Kypyno xine aexiry jūme enahpŷme mana!”

³ Ah Ritonōpo maro oturuketō ynara nykā toto:
“Kypyno xine aexiry jūme enahpŷme mana!”

⁴ Ah aomipona exiketõ emero ynara nykã toto:
 “Kypyno xine aexiry jũme enahpỹme mana!”

⁵ Jetuarimaryhtao Ritonõpo tykohmase ya;
 tozuhse ywy eya tanỹse ywy eya jetuarimatoh poe.

⁶ Ritonõpo ymaro mana, enaromyra exĩko ase;
 jyryhmasaromepyra imehnõ mana.

⁷ Ritonõpo ymaro mana; jakorehmãko mana.
 Morara exiryke yneneryme jepetõkara
 poremãkapõko mana.

⁸ Kurehxo mana Ritonõpo enetuputyry kyaa xine,
 kure hkopyra mana ahno eraximary
 kypynanohtohkõme.

⁹ Kurehxo mana Ritonõpo enetuputyry kyaa xine,
 kure hkopyra mana tuisa tõ eraximary
 kypynanohtohkõme.

¹⁰ Jepetõkara jomye exiketõ tuhke toh nexiase,
 yrome Ritonõpo Jesẽ jamitunuru ke tonahkase toto ya.

¹¹ Tapuruse exiase eya xine emero rokẽ poe,
 yrome Ritonõpo jamitunuru ke tonahkase toto ya.

¹² Tõximõse toto ano zũ samo, jomye,
 yrome tyahkase toto apoto ke amoriry tõ
 tonore exiketõ samo;

Ritonõpo jamitunuru ke tonahkase toto ya.

¹³ Tõsetapase toh nexiase ymaro tyjमितunuru ke
 jetapatohme,

orikyĩse exiase, yrome Ritonõpo jakorehmase.

¹⁴ Ritonõpo Jesemy yjamihtanohpõko mana,
 orẽpyra jehtohme; typynanohse ywy eya.

¹⁵ Etatoko ke, kui ãko mã toto tãkye toehtohkõke

Ritonõpo poetory tomo orẽpyra toexirykõke:

“Ritonõpo jamitunuru ke orẽpyra toehse sytatose!”

¹⁶ Ritonõpo jamitunuru orẽpyra mana,
 ijमितunuru ke kuepetõkara typoremãkase kyaa xine.”

¹⁷ Orihpyra exĩko ase; mãpyra isene exĩko ase,
 imehnõ zurũko ase Ritonõpo Kuesẽkõ nyrityã poko.

¹⁸ Tuãnohse exiase yronomyryme eya,
 yrome jorihmapopyra nexiase.

¹⁹ Ritonõpo Tapyĩ omõtohtonõ etapuruhmakatoko
 moro taka jytotohme;
 omõnõko ase Ritonõpo eahmatohme.

²⁰ Sero nase Ritonõpo omõtohme;
 aomiry omipona exiketõ rokẽ omõnõko mã toto eya.

²¹ Oeahmãko ase, Ritonõpo, jomiry totase oya exiryke,
 orẽpyra kyripose roropa.

- 22 Moro topu, tapyi rinanō nurumekahpyry,
moro topu se toehse toto, kurāme kuhse exiryke,
tapyi kyryryme nymyry.
- 23 Moro tyrise Ritonōpo a, osenuruhkatohme
kyya xine!
- 24 Sero ěmepyry Ritonōpo nyrihpyryme mana,
orēpyra toehtohme;
tākye sehtone, sosehmatone roropa sero ěmepyry ae!
- 25 Yna ipynanohko, Ritonōpo, yna ipynanohko!
Yna emākapoko, Ritonōpo!
- 26 Kure rokē mokyro tyriko, Ritonōpo,
opoe oehkety oesety ke!
Ritonōpo Tapyī tae kure rokē oripōko ynanase.
- 27 Ritonōpo Kuesēkōme mana;
saerehkatoh ekaroneme mana kypona xine.
Amoriry tō oemary ao, ōsehmarykōme
ytoytopitotoko apoto apō zomye.
- 28 Omoro mase Jesemy, oeahmāko ase.
Omoro mase Jesemy, imehnō zurūko ase
imehxo oehtoh poko.
- 29 “Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko
Kuesēkomo a kure aexiryke,
kypyno xine aexiry jūme enahpỹme exiryke.

119

Ritonōpo nyripohpyry

- 1 Tākye matose ohxirosaromepyra imehnō ahtao,
zae ehtoh poko rokē awahtao xine,
Ritonōpo Oesēkō omiry omipona!
- 2 Tākye exīko mā mokaro Ritonōpo nyripohpyry
omipona exiketomo,
aomiry omipona exiketōme mā toto yronymyryme!
- 3 Tākye mā mokaro popyra ehtoh poko pyra
exiketomo,
tosēkō Ritonōpo zae ehtoh poenohnōko mā toto!
- 4 Ōmihpyry mekaroase yna a, Ritonōpo,
omipona yna ehtohme tomeseke roropa.
- 5 Onyripohpyry omipona jexiry se ase ipunaka,
anamonohpyra jehtohme!
- 6 Tomeseke jahtao onymeropohpyry omipona jehtoh
poko ehxiropyra exīko ase.
- 7 Yna amorepatoh tonō kurā enetuputyryhtao ya
oeahmāko ase ukurohtao tukurikase jexiryke.
- 8 Onetapohpyry ya omipona exīko ase,
ajohpame sã jūme jurumekara exiko.

Ritonōpo omiry ukurohtao

- 9 Otāto nuasemākō zae rokē ehtoh poko exīko nae?

Õmihpyry omipona exikehpyra ahtao rokẽ
 atapuropyra exiiko mã toto!

10 Azamaro jexiry se ase yjमितunuru ke porehme.

Kuakorehmako õmiry omipona
 exikehpyra jehtohme, jũme.

11 Õmihpyry tukurãkase ya ukurohtao,
 iirypyryme pyra jehtohme oya.

12 Kure mase, Ritonõpo, oeahmãko ase!

Kuamorepako onyriphopyry tõ poko.

13 Jarao imehnõ netaryme onymerophopyry
 sekeremãko ase emero.

14 Õmihpyry omipona jehtoh yzamarohxo mana,
 itamurume tytineruke jexiry motye.

15 Anamorepatoh tonõ poko atamorepãko ase,
 zae ehtoh poko jamorepary oya enetupuhnõko ase.

16 Onyriphopyry tõ yzamaro mana;
 wenikehpyra ase õmiry poko.

Ise oehtoh waro se ase

17 Kure rokẽ kyriko opoetoryme jexiryke,
 isene ro jehtohme,
 jamorepatoh oya omipona jehtohme roropa!

18 Jenuru etapuruhmakako õmiry zae ehtoh
 enetohme ya, josenuruhkatohme.

19 Tuhke hkopyra jeimamyry aropõko ase
 taro nonõ po;

onyriphopyry tõ ononẽpyra exiko ywino.

20 Ukurohtao sam ãko ase torẽtyke,
 ise oehtoh waro se exikehpyra jexiryke.

21 Epyrypaketõ zupokãko mase;
 õmiry omipona pyra exiketomo a
 popyra ehtoh enehpõko mase.

22 Kuewomako jeunohnanõ wino,
 ypoihtonã wino roropa,
 anamorepatyã omipona toehse jexiryke.

23 Kowenu poko erohketõ oximomyryhtao ro
 yporemãkatohme, ywy,
 opoetory atamorepakehpyra ase õmiry poko.

24 Josenetupuhtoh jamorepatopõpyry poko
 oya sehxo ywy;
 jakorehmãko mana zae ehtoh menekatohme ya.

Õmihpyry omipona jexiry se ase

25 Typoremãkase ywy, toepukase nono pona;
 õmihpyry ae ro kyjamihtanohpoko ropa.

26 Osekaroase oya ynyrihpyry poko emero,
 mame kuezukuase; kuamorepako
 onyriphopyry tõ poko.

27 Kuakorehmako õmihpyry enetuputyry poko ya,
 mame osenetupuhnõko ase,
 osenuruhkãko roropa ase anamorepatoh tonõ poko.

28 Jemynyhmaryme tapotũkehse ywy;
 kyjamihtanohpoko ropa õmihpyry ae ro.
 29 Azahkuru ehtoh esemary apuruko
 moro ae ytopyra jehtohme;
 kure rokẽ oexiryke kuamorepako onyriphopyry poko.
 30 Zae ehtoh esemary tymenekase ya,
 tomeseke sã õmiry ymoiasse omipona jehtohme.
 31 Ritonõpo Jesemy, jamorepatopõpyry oya
 omipona toehse ywy;
 yporemãkapopyra exiko ehxiropyra jehtohme.
 32 Axĩ onyriphopyry ya omipona exĩko ase,
 ynara exiryke:
 otato jahtao itamurumehxo oenetupuhnõko ase.

Kuamorepako onyriphopyry tõ poko

33 Ritonõpo Jesemy, kuamorepako
 onyriphopyry tõ poko tuaro jehtohme,
 jũme omipona exĩko ase.
 34 Tuaro kyriko õmihpyry omipona jehtohme,
 yronymyryme omipona jehtohme.
 35 Kuaroko onyriphopyry tõ esemary ae,
 moro ae tãkye jehtoh eporyko ase.
 36 Yna amorepatopõpyry oya omipona se jehtoh
 tyriko, mõkomo apoiry se jehtoh myakãme.
 37 Josenetupuh anakorekehkanopyra exiko popyra
 ehtoh poko; kure rokẽ kyriko õmihpyry ae ro.
 38 Opoetoryme ase; kyriko emero õmihpyry ae ro,
 onetaphopyry ae ro õmipona exiketomo a.
 39 Kypynanohko ypoihtonandõ omiry winoino, mokaro
 zuno jexiryke; kure kuhse ahno apiakary oya!
 40 Onyriphopyry tõ omipona jexiry se ase.
 Isene kyriko ropa zae oexiryke.

Tãkye ase õmiry poko

41 Ritonõpo Jesemy, ypynohxo oehtoh enepoko ya,
 kypynanohko jepetõkara winoino õmihpyry ae ro!
 42 Mame mokaro ezukuru waro exĩko ase
 jyhxioryhtao eya xine, zae õmiry enetuputyryke ya.
 43 Kuakorehmako ajohpe pyra rokẽ jehtohme,
 kure ehtoh eraximãko ase zae
 onyriphopyry tõ enetuputyryke ya.
 44 Kokoro rokẽ onyriphopyry omipona exĩko ase;
 jũme omipona exĩko ase rahkene.
 45 Torẽtyke pyra ytoytõko ase
 yna amorepatopõpyry tõ oya omipona se jexiryke.
 46 Onyriphopyry tõ poko oturũko ase tuisa tomo a, ehxiropyra exĩko ase roropa.
 47 Onyriphopyry tõ yzamaro mana,
 ipyno xine jexiryke.
 48 Otato ase onyriphopyry tõ etaryke ya
 ipyno xine jexiryke,
 atamorepãko ase onymerophopyry tõ poko.

Õmihpyry pokoino kure ehtoh eraximãko ase

49 Wenikehpyra exiko onetapohpyry poko ya,
opoetoryme jexiryke,

moro pokoino kure ehtoh eraximãko ase.

50 Jetuarimaryhtao tomuhkehkase exiase,
õmiry poe isene toehse jexiryke.

51 Jeunohkehpyra epyrypaketõ mã toto ypoko,
yrome õmiry onurumekara ase.

52 Wenikehpyra ase pake anapiakatopõpyry tõ poko,
Ritonõpo, jemuhkehkapõko mana.

53 Tohne exiiko ase popyra exiketõ eneryhtao ya
onyripohpyry omipona pyra aehtohkõ poko.

54 Isene ro jahtao sero nono po eremiatoh tonõ riko
ase onyripohpyry tõ poko.

55 Koko ahtao wenikehpyra ase opoko,
osenetupuhnõko roropa ase õmiry poko.

56 Õmihpyry omipona jehtoh yzamaro mana:
moro pokoino tãkye ase.

Õmihpyry omipona exiiko ase

57 Ritonõpo Jesemy, ose rokẽ ase;
ajohpe pyra ase onyripohpyry omipona exiiko ase.

58 Yronymyryme ekaropõko ase oya:
juãnohpyra exiko, õmihpyry ae ro.

59 Tõsenetupuhse ywy ynyriry poko,
ajohpe pyra onyripohpyry tõ omipona exiiko ase.

60 Axiny, atarypokety sã õmiry omipona exiiko ase.

61 Ahno apoitoh tyrise jepetõkara a, japoitohme repe,
yrome wenikehpyra ase õmihpyry poko.

62 Onoa owõnõko ase oeahmatohme yna
amorepatopõpyry kurã poko oya.

63 Osepeme ase opoetory tõ maro, porehme,
õmihpyry omipona exiketõ maro.

64 Ritonõpo, sero nono pehme mana,
yna pyno oehtoh ke;

kuamorepako onyripohpyry tõ poko.

Õmihpyry zae ehtoh enetupuhnõko ase

65 Ritonõpo Jesemy, õmihpyry poko ya
anamonohpyra mexiase,

kure rokẽ kyriase, opoetoryme.

66 Tuaro kyriko zae ehtoh poko zuaro jehtohme,
õmihpyry zae ehtoh enetuputyryke ya.

67 Juãnohpyra ro awahtao azahkuru ehtoh poko
exiase, yrome seromaroro õmiry omipona ase.

68 Ritonõpo, kure mase; kure ehtoh riko mase;
kuamorepako onyripohpyry tõ poko.

69 Epyrypaketõ ajohpe ehtoh ke jyhxirõko mã toto,
yrome ywy, yronymyryme õmihpyry omipona ase.

70 Mokaro orutua kõ tãtamoreparykõ se pyra mã toto
õmiry poko, yrome yzamaro mana.

71 Juãnohtopõpyry kure nexiase ya, ynara exiryke:
moro pokoino onyripohpyry warohxo toehse ywy.

72 Mõkomo kurã motye õmiry kure mana ya,
tineruje motye roropa.

Josenetuputyry õmiry poko yzamaro mana

73 Ritonõpo, oemary ke kyriase, kuaputyase;
tuaro kyriko õmihpyry enetupuhthome ya.

74 Oenetupuhnanõ atãkyemãko mã toto jeneryhtao
tyya xine zae õmihpyry tonetupuhse ya exiryke.

75 Ritonõpo, zuaro ase yna apiakary oya zae rokẽ mã
ipunaka, tuãnohse roropa exiase oya,
ypyno exikehpyra oexiryke.

76 Ajohpãme sã wemuhkehkapoko,
ypyno oehtoh anamonohpyra oexiryke
õmihpyry ae ro ya, opoetoryme!

77 Juãnohpyra exiko isene ro jehtohme,
õmiry poko josenetuputyry se jexiryke.

78 Ah mokaro epyrypaketõ ehxiroketõme nexĩ toto,
ajohpe tyhxirose jexiryke eya xine!

Yrome ywy osenetupuhnõko ase
anamorepatopõpyry tõ poko.

79 Ah mokaro õmiry omipona exiketõ noehno toh ya,
õmihpyry waro exiketomo!

80 Ah onymeropohpyry omipona ehxi yronymyryme,
ehxiropyra jehtohme jyporemãkapory poko.

Kypynanohko, Ritonõpo

81 Tapotũkehse ase, ypynanopyry eraximary poko oya;
õmihpyry zae ehtoh enetupuhnõko ase.

82 Jenuru etaehnõko mã kehko josenuhmaryhtao,
onetapohpyry ya eraximary poko.

Ekaropoxi: “Otara ahtao oehnõko mah
jemuhkehkapose?”

83 Uwa eukuru õtypyry sã toehse ase
iposohekahpyry samo,
yrome onymeropohpyry tõ poko wenikehpyra ase.

84 Otara ahtao ywy opoetory oeraximakehnõko hano?
Otara ahtao mokaro wãnohnõko mah,
jyryhmananomo?

85 Eutary tõ tahkase epyrypaketomo a japoitohme;
õmihpyry omipona pyra mokaro mã toto.

86 Onyripohpyry tõ zae mã kehko emero.
Kuakorehmako, tyryhmase jexiryke
ajohpe exiketomo a.

87 Jetapaĩse toh nexiase,
yrome anamorepatopõpyry tõ onurumekara ase.

88 Ypyno oexiryke kypynanohko isene ro orẽpyra
jehtohme õmihpyry omipona.

Ritonõpo omiry jũme enahpyra mana

89 Ritonõpo Jesemy, õmihpyry jũme exikehpyra mana;

enahpỹme mã kapu ao.

⁹⁰ Anamonohpyra mase jũme,
emero zumakahpõkomo a exikehpyra mase;
sero nono tyrise oya esaka,
moro poe esyryhmara mana.

⁹¹ Onyriphopyry ae ro senohne emero exikehpyra
mana seroae ro, õmiry omipona emero exiryke.

⁹² Õmihpyry yzamaro pyra ahtao,
pake toorihse jexiry jetuarimary ke.

⁹³ Jũme wenikehpyra ase anamorepatopõpyry tõ
poko, moro ke isene ro kyriase.

⁹⁴ Kypynanohko jepetõkara winoino
opoetoryme jexiryke, onyriphopyry tõ omipona se
toehse roropa jexiryke.

⁹⁵ Popyra exiketõ jeraximãko mã toto jetapatohme,
yrome osenetupuhnõko ase onekarohpyry poko.

⁹⁶ Ynara zuaro toehse ywy sero nono po
kurãkõ emero enahnõko mana;
yrome õmihpyry jũme yna akorehmãko mana
zae ehtoh poko yna ehtohme.

Õmihpyry sehxo ase, Ritonõpo

⁹⁷ Õmihpyry sehxo hano!

Osenetupuhse kohmãnõko ase ipoko.

⁹⁸ Onymeropohpyry ymaro exikehpyra mana,
ipokoino tuarohxo ase, jepetõkara motye.

⁹⁹ Jamorepananõ emero motye enetupuhnõko ase,
jamorepatopõpyry poko oya josenetuputyryke.

¹⁰⁰ Tamuximãkõ motye enetupuhnõko ase,
onyriphopyry tõ omipona jexiryke.

¹⁰¹ Popyra ehtoh poko exiketõ esemary ae ytopyra
exiase, õmihpyry omipona se jexiryke.

¹⁰² Onyriphopyry tõ omipona exikehpyra ase,
omoro ro jamorepaneme oexiryke.

¹⁰³ Anusasamã sã ya õmiry mana!

Ano zeni motye anusasame mã ya.

¹⁰⁴ Õmihpyry enetuputyryke ya tuaro exiõko ase,
morara exiryke zae pyra ehtoh emero
se pyra ase ipunaka.

Õmihpyry saerehkaneme mana

¹⁰⁵ Õmiry jezurume mana zae osema ae jytotohme,
saerehkaneme mana saereme jesemary ehtohme.

¹⁰⁶ Jomihpyry etapoase, moro rĩko ase, zae oya
jamorepatopõpyry omipona exiõko ase rahkene.

¹⁰⁷ Ritonõpo Jesemy, etuarimãko ase itamurume;
kypynanohko isene ro, õmihpyry ae ro.

¹⁰⁸ Ritonõpo, jomiry etako, “Kure mase,” karyhtao
oya, kuamorepako onyriphopyry tõ poko!

¹⁰⁹ Tahxime orihsasaka ywy ahtao ro

wenikehpyra ase õmihpyry poko.

110 Ahno apoitoh tyrise popyra exiketomo a
japoitohme repe,
yrome anamonohpyra exiase onyripohpyry tõ omipona.

111 Jamorepatopõpyry oya ymõkomory kurã sã mã
kehko jũme rahkene;
tãkye jyrĩko mã toto ukurohtao.

112 Ynara tymenekase ywy, õmihpyry omipona
exikehpyra ase isene jehtoh etyhpyry pona
jorikyry ponãmero.

Anamorepatopõpyry tõ se ase

113 Ajohpe exiketõ se pyra ase ipunaka,
yrome õmihpyry sehxo ase.

114 Otonẽtohme mase ya, josewomatohme roropa
mase; kure ehtoh eraximãko ase õmihpyry ae ro.

115 Ytotoko ywinoino popyra ehtoh poko exiketomo,
Ritonõpo Jesẽ nyripohpyry omipona exĩko ase!

116 Jamihme kyriko ropa, õmihpyry ae ro, isene ro
jehtohme; penekhepyra kamexipoko
kure ehtoh eraximary poko.

117 Kuakorehmako, towomase jehtohme oya,
jũme õmihpyry omipona exikehpyra exĩko ase.

118 Mokaro rumekãko mase emero õmihpyry
omipona pyra exiketomo;
toiparo rokẽ osenetupuhnõko mã toto
imehnõ enekunohtohme.

119 Popyra exiketõ emero pahnõko mase
typahsẽ samo,
morara exiryke anamorepatopõpyry tõ sehxo ase.

120 Tykytyky ãko ase oẽpataka,
enaromỹke ase yna apiakaryke oya.

Anamorepatopõpyry tõ omipona ase

121 Zae ehtoh tyrise ya, kure ehtoh roropa;
jekaropyra exiko jepetõkara a.

122 Õmiry etapoko ya jakorehmary poko oya,
ywy ase opoetoryme.

Jutuarimapopyra exiko epyrypaketomo a.

123 Jenuru tõ totaehse nase josenuhmary poko,
oupĩko ase ypynanohtohme oya õmihpyry ae ro.

124 Juãnohpyra exiko opoetoryme jexiryke,
yna pyno exikehpyra oexiryke,
kuamorepako onyripohpyry tõ poko.

125 Opoetoryme ase; morara exiryke tuaro kyriko
anamorepatoh tonõ waro jehtohme.

126 Ritonõpo yna Esemý, epo tyritoh oya toehse mana,
onyripohpyry omipona pyra rokẽ mã toto.

127 Õmihpyry sehxo hano uuru se jehtoh motye,
uuru kurã motye.

128 Morara exiryke anamorepatoh tonõ omipona ase;

zae pyra exiketõ nyriry se pyra ase ipunaka.

Ritonõpo omihpyry omipona se hano

129 Onyriphopyry tõ kure kuhse mã kehko,
morara exiryke toto omipona ase yronymyryme.

130 Õmihpyry poko atamorepatopo
saerehkatoh sã mana,

tuario pyra exiketõ tuarõtanohnõko mana.

131 Ëtakãko ase joserematohme, õmihpyry poko
ypenetaryke, omipona se jexiryke.

132 Kueneko ropa, ypyno exiko roropa opyno exiketõ
pyno exikehpyra oehtoh samo.

133 Kuakorehmako epukara jehtohme õmihpyry ae ro;
yporemãkapopyra exiko roropa iirypyryme ehtoh ke.

134 Kypynanohko yrohmanohponanõ winoino,
onyriphopyry tõ omipona jehtohme.

135 Nupunato kukeneko, opoetryme jexiryke,
kuamorepako õmihpyry poko.

136 Iporiry sã yxity serere ãko, ikurenaka jenuru tõ
poe, õmihpyry omipona pyra ahno tõ exiryke.

Õmihpyry etyorõmara mana!

137 Zae rokẽ mase, Ritonõpo Jesemy;
onyriphopyry tõ zae roropa mana.

138 Anamorepatopõpyry tõ kure rokẽ mana,
zae roropa mã kehko ipunaka.

139 Apotõ sã ase ukurohtao tohne jehtoh ke
õmiry htomaryke jepetõkara a.

140 Õmihpyry ya etyorõmara mana!

Moro sehxo ase, opoetryme exiketyme ase!

141 Epyrypara exiketyme ase kure jehtoh poko,
ime pyra exiketyme jekarõko roropa imehnõ mana,
yrome wenikehpyra ase anamorepatopõpyry tõ poko.

142 Zae oehtoh jũme exikehpyra mana,
õmihpyry jũme zae roropa mana.

143 Jetuarimatopo te, torẽtyke jehtoh roropa mã
jerekohmãko repe,

yrome onyriphopyry tõ jãkyemãko mana.

144 Anamorepahpyry tõ zae rokẽ mana jũme,
tuaro kyriko isene exikehpyra jehtohme.

Õmihpyry zae ehtoh enetupuhnõko ase

145 Yronymyryme okohmãko ase, Ritonõpo;
kuezuhko, mame onyriphopyry tõ omipona exiko ase!

146 Okohmãko ase, jakorehmatohme;
kypynanohko jepetõkara winoino te,
õmiry omipona exiko ase.

147 Ëmehpyra ro ahtao, okohmãko ase
jakorehmatohme, zae õmihpyry enetuputyryke ya
kure ehtoh eraximãko ase.

148 Nyhpyra ãmehnõko ase josenetupuhtohme

õmiry poko.

149 Ritonõpo Jesemy, yna pyno exikehpyra oexiryke
jomiry etako!

Kypynanohko isene ro jahtao,
zae ehtoh riry se oexiryke.

150 Jyyryhmananõ popyra exiketõ ameke hkopyra
oehnõko mã toto;

jũme õmihpyry omipona pyra mã toto.

151 Yrome omoro, Ritonõpo, ameke pyra mase ya;
onyripohpyry tõ emero zae mã kehko.

152 Moino ro anamorepatopõpyry tõ waro toehse ywy;
jũme aehtohme morohne tyrise oya.

Õmihpyry zae mana ipunaka

153 Ritonõpo, jetuarimary eneko,
kypynanohko õmihpyry poko wenikehpyra jexiryke.

154 Kuewomako, sero ãpuruhpyry tae kutũtanohpoko;
kypynanohko isene ro, õmihpyry ae ro.

155 Popyra exiketõ osepynanohpyra exĩko mã toto
õmihpyry omipona pyra toexirykõke.

156 Yna pyno oehtoh kure kuhse mana, Ritonõpo!
Kypynanohko isene ro jahtao, zae õmihpyry ae ro.

157 Jepetõkara tuhke mã toto, jyyryhmary se
exiketõ roropa,

yrome onyripohpyry tõ omipona exikehpyra ase.

158 Mokaro ewokananõ eneryhtao ya:

“Popyra mã toto,” ãko ase, toto se pyra ase
õmihpyry omipona pyra toto exiryke.

159 Anamorepatyã sehxo jehtoh eneko, Ritonõpo!

Yna pyno oehtoh jũme etyorõmara mana,
naeroro isene ro kypynanohko!

160 Õmihpyry emero zae mana;
onyripohpyry tõ kurã jũme exikehpyra mã kehko.

Ritonõpo nyripohpyry tõ omipona se ase

161 Ahno jamihmãkõ osetapãko mã toto

yvaro onyryhpopãkara jahtao,
yrome õmiry poko otato ase ukurohtao.

162 Tãkye kuhse ase õmihpyry poko,
imepỹ tãkye ehtoh samo mõkomo kurã apoiryhtao eya!

163 Ajohpe ehtoh se pyra ase ipunaka,
zae pyra ehtoh roropa, yrome õmihpyry sehxo ase.

164 Oeahmazomõko ase 7me, toiro ãmepyyry ae,
anapiakatohtõ zae rokẽ exiryke.

165 Õmihpyry sehxo exiketõ torẽtyke pyra, towomase
mã toto, mokaro onemapopyra imehnõ mana.

166 Ritonõpo Jesemy, ypynanopyry oya eraximãko ase
jepetõkara winoino, onyripohpyry tõ omipona ase.

167 Anamorepatopõpyry tõ omipona ase;
toto sehxo ase yronymyryme.

168 Õmihpyry omipona ase, onyripohpyry tõ roropa,

ynyryy enēko mase emero porehme.

Ōmihpyry poko tākye ase

169 Ritonōpo Jesemy, okohmary ya etako,
tuaro kyriko ōmihpyry ae ro.

170 Jotururu oya etako, kypynanohko ōmihpyry ae ro!

171 Oeahmakehpyra ase,
jameropyryke oya onymeropohpyry tō poko.

172 Ōmihpyry poko eremiāko ase,
zae onyripohpyry tō exiryke.

173 Ritonōpo, tahxime kuakorehmako,
onymeropohpyry omipona jexiryke.

174 Ritonōpo Jesemy, ypynanopyry poko penetāko ase,
ōmihpyry poko jahtao atākyemāko ase.

175 Kuewomako isene ro jahtao, oeahmatohme ya.

Ah anamorepahpyry tō jakorehmāko mā toto!

176 Kaneru itatyhpyry sā toytose ywy xiaksiake rokene.

Ritonōpo Jesemy, osehko jenese ropa,
wenikehpyra jexiryke onyripohpyry tō poko!

120

Takorehmatoh ekaropory Ritonōpo a

Ytoytoketō eremiatoh sero.

1 Popyra ehtoh toehse ahtao ya,
Ritonōpo Kuesēkō tykohmase ya, jomiry totase eya.

2 Ritonōpo, ajohpe exiketō wino kypynanohko,
onekunohtōkō winoino.

3 Ajohpākomo, oty rīko Ritonōpo oya xine nae?
Oty ke awānohtorŷko nae?

4 Awānohtorŷko mana pyrou pohsuimā ke
soutatu poe te, ikarany zemimā ke roropa!

5 Taro jehtoh amaro xine popyra nase;
Meseke nonory po jehtoh samo,
Ketaa pōkō maro jehtoh sā roropa.

6 Moino okynahxo ywy ase taro
osepeme se pyra exiketō maro.

7 Osepeme ehtoh poko jotururuhtao,
oturūko mā toto etonary se toehtohkō poko.

121

Ritonōpo kuewomane komo

Ytoytoketō eremiatoh sero.

1 Mya osenuhmāko ase, ypy tō enēko.
“Ozeino jakorehmatoh oehnōko nae?” āko,
ekaropōko ase.

2 Kuesēkō jakorehmāko mana,
kapu rihpōme mā ynororo, sero nono roropa.

3 Opupuru piserehkamexipopyra mana;

oewomanekō nyhpyra mana.

⁴Izyraeu tō pyno exikety pimỹme exipyra mana,
nyhpyra roropa mana.

⁵Oewomāko Kuesēkō mana;
āpotunuru wino exikehpyra mana, oewomatohme.

⁶Saereme ahtao xixi oryhmara exīko mana;
koko ahtao nuno oryhmara mana.

⁷Kuesēkō opynanohnōko mana popyra ehtoh
winoino; isene oehtoh ewomāko mana.

⁸Oewomāko mana oytoryhtao te, oepyry ropa ahtao,
seromaroro te, jūme exikehpyra, enara.

122

Pata Jerusarē kure potu

Tawi nymerohpyry.

¹Tākye exiase ynara tykase toto ahtao ya:
“Ehmaropa Ritonōpo Tapyī taka.”

²Seromaroro taro sytatose, omōtoho tao
xikihme Jerusarē po!

³Jerusarē tyrise ropa mana, pata kurano,
moroto ahno oximōnōko mā toto.

⁴Tarona ahno tō onuhnōko mana, oxiekyrymākomo,
Izyraeu pakomotyamo, “Kure mase,”
katohme Ritonōpo a, inyripohpyry ae ro.

⁵Taro zae ehtoh apiakāko tuisa tō mana,
taro Izyraeu tō tuisary roropa
typoetory tō apiakāko mana.

⁶Oturutoko Kuesēkomo a Jerusarē pōkō poko,
osepeme toto ehtohme.

“Kure rokē Jerusarē pyno exiketō tyripory se ase!

⁷Osepeme tyripoko toto pata po,
apuru tō ao exiketomo!

Tuisa tapyī konōto tao exiketō towomasēme
toto ripory se ase roropa.”

⁸Wekyry tō pyno jexiryke jepe tō maro,
ynara āko ase Jerusarē pōkomo a:

“Osepeme oexirykō se ase, torētyke pyra oehtohkōme.”

⁹Ritonōpo Kuesēkō Tapyī sehxo ase.

Morara exiryke oturūko ase Ritonōpo a opoko xine.

Kure rokē oriporykō se ase eya, Jerusarē pōkomo.

123

Yna ipynanohko

Ytoytoketō eremiatoh sero.

¹Ritonōpo yna Esemu, kakoxi osenuhmāko ase oya.

Āpony, tuisa imehxo apō moroto mana kapu ao.

²Namoto mā tosē emary enēko mana,

nohpome namoto ahtao morararo tosẽ emary onenekehpyra mana,
moro saaro oya enẽko ynanase, Ritonõpo yna Esemy,
yna pyno oehtoh eraximãko ynanase.

³Yna pyno exiko, Ritonõpo! Yna pyno exiko,
ynahtomaryke imehnomo a.

⁴Ynahtomãko mã mokaro tymõkomoke
exiketomo, kokoro rokẽ epyrypaketõ roropa yna poihtõko mã toto.

124

Typoetory tõ pynanohneme Ritonõpo mana

Tawi nymerohpyry.

¹“Otara sehtory kymaro xine pyra
Ritonõpo Kuesẽkõ ahtao?”
Kuezuhtoko Izyraeu tomo!

²Ezuhtoh sero: “Kymaro xine pyra Kuesẽkõ ahtao
kyzehno xine exiketõ tooehse ahtao etonase,

³typoremãkase sehtory, kymarokõ tonahse exiry eya xine isene ro; kyzetũkõ tanỹse
ahtao eya xine.

⁴Mame tuna konõto a kymarokõ tarose exiry;
zue aka tarose sehtory,

⁵zue konõto kuaka tynerymapose kymarokõ exiry.”

⁶“Kure mase,” sykatone Ritonõpo Kuesẽkomo a,
kymarokõ onekaropyra exiryke kuepetõkara a
poremãkatohme eya xine.

⁷Tonepanohse sytatose, torõ enepanopyry sã
apoitoh winoino.

Apoitoh tyhmose, imyhpokatyã tõ sã sytatose.

⁸Kuakorehmatohkõ oehnõko Ritonõpo poe,
kapu Rihpono, sero nono Rihpõme roropa.

125

Typoetory tõ ewomary Ritonõpo a

Ytoytoketõ eremiatoh sero.

¹Ritonõpo Kuesẽkõ enetupuhnanõ ypy Xiã
ehtoh sã mã toto; esyryhmasaromepyra mana,
jũme tosarykõ po exiko mã toto.

²Pata Jerusarẽ zomye ypy tõ mana,
moro sã typoetory tõ zomye Kuesẽkõ mana,
toto ewome seromaroro, jũme roropa exikehpyra.

³Zae pyra exiketõ jũme pyra tuisame exiko mã toto, zae exiketõ nonory esẽme.
Okynahxo zae pyra exiketõ tuisame ahtao, otarame mokaro zae exiketõ popyra ehtoh
poko exipitõko mã toto.

⁴Ritonõpo, kure rokẽ opoetory tõ tyriko,
zae exiketomo, õmiry omipona exiketomo!

⁵Yrome popyra exiketõ wãnopryhtao oya,
mokaro roropa zuãnohko, onyripohpyry

rumekahpõkomo, õmiry omipona pyra aexityamo.

Izyraeu tõ ewomako, osepepe tyriko ropa toto!

126

Kure yna tyriko tãkye yna ehtohme

Ytoytoketõ eremiatoh sero.

¹ Kuenepyrykõ ropa ahtao Kuesëkomo a
Jerusarë pona osenehketõ sã sexiataose.

² Exianãko sexiataose, eremiãko roropa
tãkye kuexirykõke.

Mame ynara tykase imehnõ nonory põkõ kypoko xine:
“Kure rokë mokaro tyrise Ritonõpo a.”

³ Ajohpe pyra, kure rokë kymarokõ tyrise eya;
tãkye kuhse sytatose.

⁴ Ritonõpo, kure yna tyriko ropa, yna narykatyã ahtanohpoko, yna eky tõ emãkapoko
ropa, konopo oepyry samo iporiry tõ pehkase ropa, tonore aexityamo.

⁵ Ah mokaro ixitatyã tutupikõ arykaryhtao
tãkye nexi toto tykyrysã apoiryhtao ropa tyya xine!

⁶ Mokaro ixitatyã toytorykohtao,
ipuhturu puimãko arykatohme,
oehnõko ropa mã toto toremiarykõme,
tãkye rahkene, tykyrysã enepyryhtao.

127

Kure tapyi taõkõ tyrise ahtao Ritonõpo a

Ytoytoketõ eremiatoh sero. Saromão nymerohpyry.

¹ Tapyi onyripyra Ritonõpo ahtao toiparo rokë
erohnõko tapyi rinanõ mana tyriry poko.

Pata onewomara Kuesëkõ ahtao
toiparo rokë eraximãko erase tõ mana.

² Toiparo rokë itamurumehxo toerokuru poko
epehpyry apoiry poko;

pakeimo owõnõko mase, ataxikãko tykohmãse ahtao.

Ynara exiryke, tonahsã ekarõko Ritonõpo mana
typyno aexityamo a inykyrykohtao ro.

³ Omũkurukõ Kuesëkõ nekaroryme mã toto;
inekarory kurãme mã oya xine toto.

⁴ Orutua mũkuru tõ tonuruse tamuhpõme pyra
ynororo ahtao, pyrou sã mã toto soutatu emahpo;

⁵ Tãkye mã mokyro tuhke typyreke exikety;
mokyro onyporemãkapopyra imehnõ mana,
tyehno exiketõ maro aotururuhtao juize tõ ãpataka,
apiakatohtao.

128

Kure rokë exiõko, Ritonõpo omiry omipona ahtao

Ytoytoketõ eremiatoh sero.

- ¹ Tākye mā mokaro Ritonõpo omiry omipona
exiketomo, inyripohpyry omipona exiketomo.
- ² Morara awahtao otuhnõko mase oerohtamitume,
tākye exīko mase, kure ehtoh oehnõko oya mana.
- ³ Opyty eperytakety sã exīko atapyĩ tao mana;
opoenõ oriwera zoko sã exīko mā toto õtuhtoh zomye.
- ⁴ Ritonõpo omiry omipona exikety
moro sã kure rokẽ exīko mana.
- ⁵ Tosae, ypy Xião poe, kure rokẽ oripory se ase
Ritonõpo a!
Kokoro rokẽ isene ro awahtao kure Jerusarẽ põkõ
riry se ase oneneryme!
- ⁶ Isene oexiry se ase, apakomotyã enetohme oya!
- Osepeme Izyraeu tõ kamexipory se ase!

129

Tyyryhmase, yrome onyporemākara

Ytoytoketõ eremiatoh sero.

- ¹ Izyraeu tomo, yna zuruko oryhmatopõpyrykõ poko
oepetõkara a apitorymã poe
poetome ro awahtao xine.
- ² “ÿ, poetome yna ehtopõpyry poe
tyyryhmase ynanexiase,
yrome yna onyporemākara ro
yna epetõkara toh nexiase.
- ³ ÿpary tysahkase ikurohtaka sã ypipohnanomo a,
mosa roropa tupito nonory ahkary samo,
otyro puhturu arykatohme.
- ⁴ Yrome Kuesëkomo a, zae Exiketymã,
yna typynanohse mokaro popyra exiketõ winoino.”
- ⁵ Ah Jerusarẽ se pyra exiketõ emero
typoremākase nexĩ toto, epatohme.
- ⁶ Ah onahpoty sã nexĩ toto tapyi amotoh po,
axĩ orihnõko mana ahtara ro ahtao;
- ⁷ moro onahpoty anapoipyra isahkane mana,
anaropyra roropa mana pitiko rokẽ exiryke.
- ⁸ Ah ytoketõ mokaro kuroko ynara kara nexĩ toto:
“Kure rokẽ Ritonõpo Kuesëkomo a oriporykõ se ase!
Kure oriporykõ se ynanase Ritonõpo a.”

130

Oturutoh Ritonõpo a akorehmatohme

Ytoytoketõ eremiatoh sero.

- ¹ Ritonõpo yna Esemy, kykohmase zue ae
typynanohneke pyra jahtao.
- ² Okohmary etako Ritonõpo! Jotururu etako
jakorehmary ekaroporyhtao oya.

³Yna rypyry tymerose ahtao oya yna wānopyry
emero, tyrypyhpyke yna exiryke porehme.

⁴Yrome popyra yna ehtoh korokāko mase,
morara exiryke oeahmāko ynanase.

⁵Jakorehmary pokō Ritonōpo
Kuesēkomo a penetāko ase;
eraximāko ase, zae aomiry enetupuhnōko ase.

⁶Kuesēkō eraximāko ase pata omōtoḥ erase tomo a
ēmepyyry eraximary motye, pata omōtoḥ erase
tomo a ēmepyyry eraximary motye.

⁷Izyraeu tomo, Ritonōpo Oesēkō enetupuhtoko
opyno xine exikehpyra aexiryke,
opynanopyrykō se exikehpyra roropa aexiryke.

⁸Typoetory tō Izyraeu pynanohnōko mana
iiryppyrykō korokāko mana porehme.

131

Zae Ritonōpo ehtoh enetuputyry

Tawi nymerohpyry.

¹Ritonōpo Jesemy, imehnō motye tuisame jehtoh pokō
epyrypara ase; imehxo jehtopōpyry turumekase ya,
yamene se pyra jexiryke.

Tuaro pyra jehtoh tonō pokō torētyke pyra ase,
morohne pokō onenetupuhsaromepyra jahtao.

²Ukurohtao tymynyhpāse ywy,
atarypopyra ase syhryme poeto ehtoh samo,
tyse apory ao suhsu turumekase ahtao eya.

Moro saaro tākye ase, mynyhme sā roropa ase ukurohtao.

³Izyraeu tomo, Ritonōpo enetupuhtoko
Oesēkōme seromaroro, jūme roropa, enara!

132

Ritonōpo netapohpyry Tawi a

Ytoytoketō eremiatoh sero.

¹Ritonōpo, wenikehpyra exiko Tawi pokō,
aetuarimatopōpyry pokō roropa.

²Wenikehpyra exiko aomihpyry pokō oya, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Jako Esemy,
ynara tykase ahtao:

³“Ytapyī taka ytopyra ase jynyhtoh taka oseremase;

⁴ataxikara ase jynyhtohme,

⁵Ritonōpo esary onyripyra ro jahtao,
Jamihmehxo Exikety Jako Esē tapyīme.”

⁶Perē po turuse ynanexiase Ritonōpo ōmihpyry ē pokō, moro tonese yna a ona Jearī po.

⁷“Ehmaropa Ritonōpo tapyī taka, Seahmatone apō ēpataka,” tykase yna.

⁸Osehko Atapyī taka, Ritonōpo, ōmihpyry ē maro, ajamitunuru enetupuhpotopo, moroto
ehtohme jūme!

⁹Ah oturuketō zae ehtoh pokō rokē nexī toto; ah opoetory tō nykohtā toto atākyemaryme!

- ¹⁰ Ritonõpo, õmiry mekaroase opoetory Tawi a;
onymenekahpyry tuisame onurumekara exiko.
- ¹¹ Onetapohpyry Tawi a onytyromara mana: “Opoenõ wino toiro menekãko ase
tuisame ehtohme omyakãme.
- ¹² Mame zae omũkuru tõ ahtao, ynetapohpyry
omipona, jomiry omipona roropa toto ahtao, imũkuru tõ roropa, tuisame exikeh-
pyra exiko mã toto, jũme.”
- ¹³ Ypy Xião tymenekase Ritonõpo a;
tosaryme moroto se ynororo nexiase, ynara tykase:
- ¹⁴ “Taro jesaryme exiko mana jũme;
taro ypoetory tõ Esẽme jexiry se ase.
- ¹⁵ Jerusarẽ põkomo a ise toto ehtoh ekarõko ase pitiko rokẽ pyra; tymõkomokãkara a
tonahsã ekarõko ase tãkye toto ehtohme.
- ¹⁶ Kure rokẽ oturuketõ nyriry tõ riko ase,
moro pata põkõ eremiãko, kohtãko roropa mã toto tãtãkyemarykõme.
- ¹⁷ Taro toiro Tawi pary riko ase tuisa imehxo,
taro roropa ynymenekahpyry poenõ jũme tuisame tyripõko ase.
- ¹⁸ Mokyro zehno exiketõ poremakõko ase,
ehxirõko mã toto. Yrome tuisame aehtoh imehxo exiko, emãnõko roropa mã kehko.”

133

Ritonõpo poetory tõ osepeme ehtoh poko

Tawi nymerohpyry.

- ¹ Kure potu moro, Ritonõpo poetory tõ
osepeme toto ahtao, oxiekyryme sã toto ahtao!
- ² Azeite kurã ipopatoh sã mana Arão zupuhpyry po, serere ãko mana yhtõko etypoty
pona, zupõ ehpiry poro.
- ³ Konopo sã mana ypy Heremõ po,
konopo oepyry sã ypy tõ Xião pona.
Moroto Jerusarẽ po kure rokẽ typoetory tõ riko
Kuesẽkõ mana, tõmihpyry ae ro,
jũme isene exikehpyra ehtopo.

134

Ritonõpo eahmary poko

Ytoytoketõ eremiatoh sero.

- ¹ Ritonõpo Kuesẽkõ eahmatoko, ipoetory tõ emero
oturuketõme aexityã itapyĩ tao, koko!
- ² Kakoxi oemarykõ anõtoko itapyĩ tao
Kuesẽkõ eahmaryme!
- ³ Kapu rihpõme mã Ritonõpo, sero nono roropa,
eya kure rokẽ oriporykõ se ase Jerusarẽ poe!

135

Eremiatoh sero, Ritonõpo eahmary poko

- ¹ Ritonõpo Kuesẽkõ eahmatoko!
“Kure mase,” kahtoko eya, ipoetory tomo,
- ² amarokõ Itapyĩ tao exiketomo,
Kuesẽkõ maro Oturutoh tao!

³ Ritonõpo eahmatoko kure aexiryke;
oerematoko eahmaryme, pynotome aexiryke.

⁴ Jako tymenekase eya topeme aehtohme,
Izyraeu tō tymenekase eya tykyryry kurāme toto ehtohme.

⁵ Ritonõpo imehxo mana, zuaro ase;
imehnō ritō tō emero motye Kuesēkō mana.

⁶ Tyriry se toehtoh rīko Kuesēkō mana:
kapu ao te, sero nono po te, tuna konōto tō kuaō te,
zue konōto tō ao, enara.

⁷ Sero nono etyhpyry poe akurū enehnōko mana,
nenenekane rīko mana konopo maro,
tyryrykane enyohnōko mana tykyryry tō esary ae.

⁸ Ejitu tō poenō apitoryme aenurutyā totapase eya,
ahno tomo te, eky tomo, enara.

⁹ Tyjamitunuru tonepose Ejitu pōkomo a,
osenuruhkatoh tonō toto tuisarykō wānohtohme akorehmananō maro.

¹⁰ Ahno tō tuhke typoremākase eya;
tuisa tō jamihmākō totapase eya.

¹¹ Seō totapase eya, amoreu tō tuisary,
Oke, Pasā tō tuisary roropa,
Kanaā pōkō tuisary tō roropa emero totapase eya.

¹² Typoetory tomo a mokaro nonohpyry tokarose eya; Izyraeu tomo a esarykōme
ehtohme.

¹³ Ritonõpo, sero nono pōkō emero awaro
exikehpyra exīko mā toto;
omoro mase yna Esemy, emero zumakahpōkomo wenikehpyra exīko mā toto opoko.

¹⁴ Izyraeu tō ewomāko Kuesēkō mana;
typoetory tō pyno exīko mana.

¹⁵ Imehnō neponāmarykō parata risēme mā kehko,
uuru risēme roropa, ahno nyrytyamo.

¹⁶ Týtare mā kehko, yrome oturupyra;
tonure roropa toh mā repe,
yrome osenuhmara mā kehko.

¹⁷ Typanare toh mā repe, yrome otato pyra mā kehko;
oseremara roropa mā kehko.

¹⁸ Tynyrytyākō sā mā mokaro tyrinanomo,
tuamekaro xine rokene.
Mokaro roropa, tyneponāmarykō enetupuhnanomo,
tuaro pyra mā toto.

¹⁹ Ritonõpo Kuesēkō eahmatoko, Izyraeu tomo;
“Kure mase, Ritonõpo,” kahtoko, imaro oturuketomo!

²⁰ “Kure mase, Ritonõpo,” kahtoko, Rewita tomo;
Kuesēkō eahmatoko, emero aomipona exiketomo!

²¹ Ritonõpo eahmatoko Xiāo po,
Jerusarē po, Kuesēkō esary po.
“Kure mase, Ritonõpo,” kahtoko!

136

Eremiatoh kure Ritonõpo riry poko

¹ “Kure mase,” kahtoko Kuesēkomo a, kure aexiryke; kypyno xine exikehpyra mana.

² “Kure mase,” kahtoko Ritonõpo Imehxo Exikety a; kypyno xine exikehpyra mana.

³ “Kure mase,” kahtoko tuisamehxo Exikety a;
kypyno xine exikehpyra mana.

⁴ Ritonõpo rokē osenuruhkatoh Rihpõme mana;
kypyno xine exikehpyra mana.

⁵ Tuaro toehtoh ke kapu Rihpõme mana;
kypyno xine exikehpyra mana.

⁶ Sero nono tyrise eya tuna zueme aexityã po;
kypyno xine exikehpyra mana.

⁷ Xixi tyrise eya, nuno roropa;
kypyno xine exikehpyra mana.

⁸ Saeremehxo xixi ehtohme saereme ahtao;
kypyno xine exikehpyra mana.

⁹ Nuno te, xirikuato tō maro ezurume ehtohme koko; kypyno xine exikehpyra mana.

¹⁰ Ejitu poenõ apitoryme aenurutyã totapase eya;
kypyno xine exikehpyra mana.

¹¹ Ejitu poe Izyraeu tō tarose eya;
kypyno xine exikehpyra mana.

¹² Tarose toto tomary jamihmã ke, tapory jamitunuru ke roropa;
kypyno xine exikehpyra mana.

¹³ Tuna konõto Tahpiremã tapiakase eya irānaka;
kypyno xine exikehpyra mana.

¹⁴ Irānakuroko typoetory tō tarose eya;
kypyno xine exikehpyra mana.

¹⁵ Yrome Ejitu tuisary tynerymapose eya isoutatu tō maro; kypyno xine exikehpyra
mana.

¹⁶ Ona tonorē poro Izyraeu tō tarose eya; kypyno xine exikehpyra mana.

¹⁷ Imehnõ nonory esēkō jamihmākō totapase eya; kypyno xine exikehpyra mana.

¹⁸ Tuisa tō imehxo exiketō totapase eya; kypyno xine exikehpyra mana.

¹⁹ Seō, amoreu tō tuisary totapase eya; kypyno xine exikehpyra mana.

²⁰ Oke, Pasã tō tuisary roropa totapase eya;
kypyno xine exikehpyra mana.

²¹ Typoetory tomo a mokaro nonohpyry tokarose eya; kypyno xine exikehpyra mana.

²² Typoetory Izyraeu nonoryme ehtohme moro tokarose eya; kypyno xine exikehpyra
mana.

²³ Wenikehpyra kynexine ynororo kypoko xine typoremākase kuahtao xine; kypyno
xine exikehpyra mana.

²⁴ Kymarokō tymyhpokase eya kyzehnotokō wino; kypyno xine exikehpyra mana.

²⁵ Isene exiketomo a tonahsē ekaroneme mana, porehme; kypyno xine exikehpyra
mana.

²⁶ “Kure mase,” kahtoko Ritonõpo kapu Esemý a; kypyno xine exikehpyra mana.

137

Omuhpe Izyraeu ehtopõpyry poko

- ¹ Typorohse ynanexiase tuna tō ehpiō po
Papironia po; xitākone ynanexiase wenikehpyra
yna ahtao Jerusarē poko.
- ² Rira tō tynomose yna a tyhwyme moroto wewe tō pokona.
- ³ Mokaro typoetoryme yna aronanō yna eremiary etary se toh nexiase, tākymaporykō
se toh nexiase yna a: “Oeremiatoko eremiatoh tonō Xiāo poko,” tykase toto.
- ⁴ Yrome imehnō nonory po yna ahtao
otāto eremiāko yna nae Kuesēkō eahmaryme?
- ⁵ Pata Jerusarē, opoko tuenikehse jahtao,
jūme rira etory rumekary se ase.
- ⁶ Opoko tuenikehse jahtao, jūme jeremiary rumekary
se ase jākyemaneme Jerusarē osenetupuhkepyryhtao.
- ⁷ Ritonōpo, wenikehpyra exiko etomita tō
nyrihpyry poko Jerusarē poremākatopõpyry poko! Wenikehpyra exiko aomih-
pyrykō poko: “Pata Jerusarē ikararahotoko emapotohme nono pona,” tykase toto.
- ⁸ Pata Papironia, omoro tykararahsēme exīko!
Tākye exīko mokaro mana oryhmananomo,
yna poko onyrihpyrykō emetakame,
- ⁹ opoenōkō pisarara apoiryhtao eya xine,
toto apihpytanohpotohme topu pona!

138

“Kure mase, Ritonōpo,” kary poko

- Tawi nymerohpyry.
- ¹ Kure mase, Ritonōpo, oeahmāko ase yronomyryme;
imehnō ritō tō neneryme eremiāko ase
oeahmaryme.
- ² Yna pyno oexiryke te, anamonohpyra roropa
oexiryke, jesejumlahu po porohnōko ase
oeahmatohme Atapyī kurā myhtokoxi.
Ynara menepoase ya, emero motye oesety mana,
ōmiry roropa emero motye mana.
- ³ Kuezukuase okohmaryhtao ya,
ajamitunuru ke jamihme kyriase ropa ukurohtao.
- ⁴ Ritonōpo yna Esemu, tuisa tō emero sero nono po oeahmāko mā toto ōmiry etaryhtao
tyya xine.
- ⁵ Eremiāko mā toto onyrytā poko,
saerekatoh sā imehxo oehtoh exiryke.
- ⁶ Kaehxo awahtao ro sero nono epoe, osanume exiketō pyno mase, epyrypaketō roropa
otonēsaromepyra mā toto owinoino.
- ⁷ Tomyehmase jahtao popyra ehtoh ke, jewomāko mase. Yzehnotokō poremākāko mase;
ypynanohnōko mase ajamitunuru ke.
- ⁸ Ōmihpyry ae ro ya tyrīko mase emero.

Ritonõpo Jesemy, jũme ypyno oehtoh exikehpyra mana. Oerohtoh onurumekara exiko, erohko ro onyriry otyhkatohme.

139

Ritonõpo ěpataka

Tawi nymerohpyry

¹ Ritonõpo Jesemy, jenẽko mase ukurohtao, juaro roropa mase ipunaka.

² Ynyriry waro mase emero, amekeino josenetupuhtoh waro roropa mase.

³ Jerokuruhtao jenẽko mase, joseremaryhtao roropa; ynyriry emero waro mase ipunaka.

⁴ Oturupyra ro jahtao, jotururu waro mase emero.

⁵ Jomye mase japurume samo, jewomãko mase ajamitunuru ke.

⁶ Juaro oehtoh poko osenuruhkãko ase; tuaro jehtoh motye kuhse mã õsenetuphtopo.

⁷ Mya jytoryhtao jenẽko ro mã Ouzenu; epasaromepyra ase owinoino.

⁸ Jonukuruhtao kapu aka, moroto mase; aorihtyã esaka jytoryhtao moroto roropa mase.

⁹ Taporihke jytoryhtao xixi tũtatoh pona te, xixi omõtoh pona roropa moe joesariryhtao,

¹⁰ moroto ro jesemary ae jemary poko jarõko mase, moroto roropa jakorehmãko mase.

¹¹ Ynara karyhtao ya ixinukuturu a: “Kuapuruko,” karyhtao, morararo saeremano a:

“Yzeipopyra exiko,” karyhtao,

¹² jenẽko ro mase.

Koko ahtao saereme ro mã oya.

Ikohmamyry maro saerehkatoh oxisã oya mana.

¹³ Jeretutumuru tyrise oya juahxirirĩ kehko, upũ roropa emero; kuapuhne aja wakuru ao.

¹⁴ “Kure mase,” ãko ase oya orẽpyra oexiryke.

Tomeseke sã tyrise ywy oya, kure kuhse onyrytyã mana, moro waro ase rahkene.

¹⁵ Yzehpyry tõ menene tokare pyra jyriryhtao oya; tomeseke sã tyrise ywy oya aja wakuru ao jahtao.

¹⁶ Kuenene enurupyra ro jahtao.

Apapẽ pokona emero isene jehtoh poko tymerose oya ěmepyry punero, onyrihpyry exipyra ro ahtao.

¹⁷ Ritonõpo, kure kuhse õsenetupuhtoh mã ya!

Ikuhpỹme roropa mã kehko!

¹⁸ Tukahse ahtao ya, isawã motye tuhke exiry mana.

Ypakaryhtao amaro ro ase.

¹⁹ Ritonõpo, popynõ enahkapory se ase oya!

Ryhmatõ kõ ytory se ase ymyhtoino,

torētyke pyra jehtohme.

²⁰ Okerekeremāko omi xihpyry ke mā toto;
ajohpe oturūko mā toto opoko.

²¹ Jesemy Ritonōpo, ozehnotokō zehno roropa ase!
Amaro tātātapoiry se exiketō se pyra ase ipunaka!

²² Toto zehno ywy yronymyryme;
jepeme pyra mā toto.

²³ Ritonōpo kueneko, ukurohtao juaro oehtohme!
Kukuhko roropa josenetupuhtoh waro oehtohme.

²⁴ Kueneko popyra ehtoh nae ahtao ukurohtao,
kuaroko jūme amaro exiketō esemary ae.

140

Oturutoh Ritonōpo a osewomapotohme

Tawi nymerohpyry

¹ Ritonōpo Jesemy, kypynanohko popyra
exiketō winoino!

Kuewomako jetapary se exiketō winoino.

² Osenetupuhkehpyra mā toto popyra ehtoh riry poko imehnomo a, tahxime etonatoh
kuhnōko mā toto.

³ Inurukō okoi orihmatō sã mā toto,
aomirykō okoi epity sã mā orihmato.

⁴ Ritonōpo Jesemy, kuewomako popyra
exiketō jamitunuru winoino!

Kuewomako jetapary se exiketō winoino,
yporemākapory se exiketōme mā toto.

⁵ Mokaro epyrypaketomo a ahno apoitoh tyrise,
tarāpa tō tyrise eya xine jesemary ao;
japoitoh tyrise eya xine japoitohme.

⁶ Ritonōpo a oturūko ase: “Jesēme mase, Ritonōpo.”
Otatōme exiko, kuakorehmako, ekaroporyhtao oya.

⁷ Jesemy imehxo, Jewomane jamihme,
kuewomase etonatoh po.

⁸ Ritonōpo, popyra exiketomo a ise aehtohkō
onekaropyra exiko.

Popyra ehtoh poko se toto ahtao,
toto anakorehmara exiko ime pyra toto ehtohme.

⁹ Orēpyra jepetōkara onyripopyra exiko;
ah jenaroximatoh tonō eya xine
nepukā toto epona xine.

¹⁰ Ah ikarā nepukā toto epona xine!
Ah mokaro tōmasēme nexī toto oramā aka
jūme tūtara ropa toto ehtohme!

¹¹ Ah imehnō hxironanō torēse nexī toto,
ajohpe toto ahtao!

Ah popyra ehtoh noehno imehnō etapananomo a,
tapoisēme toto ehtohme,
tonahkasēme roropa toto ehtohme!

¹² Ritonōpo yna Esemey, zuaro ase,

tymõkomokākara ewomāko mase,
omise exiketõ roropa,
zae toto ripotohme imehnomo a.

¹³ Õmiry omipona exiketõ oeahmāko mā toto.
Zae ehtoh poko exiketõ isene exīko mā toto oēpataka.

141

Oturutoh Ritonõpo a kokonie pukuro

Tawi nymerohpyry.

¹ Ritonõpo, okohmāko ase;
axī ke osehko jakorehmase!

Jotururu etako okohmaryhtao jakorehmary ekaroporyhtao.

² Joturutoh apoiko ixtaratu samo ynekaroryme oya, jemary anymyry roropa ynekaroryme kokonie pukuro.

³ Ritonõpo, ýtary erase tyriko,
aomi popyra oturupyra jehtohme.

⁴ Kukurākako zae pyra ehtoh poko se pyra jehtohme,
popyra exiketõ maro oximaro pyra jehtohme
iiryppyrykõ poko.

Kuakorehmako ytopyra jehtohme jūme
toto otuhtoh konõto pona!

⁵ Otarame zae exiketõ juānohnõko mā toto,
otarame jupokāko roropa mā toto
ypynotome toto ahtao;

yrome popyra exiketomo a jeahmary
se pyra ase ipunaka.

Oturukehpyra ase Ritonõpo a popyra ehtoh poko
exiketõ akorekehkatohme eya.

⁶ Mokaro tuisary tõ tomase ahtao
ypy topu poe, kaino;

enetupuhnõko mā toto,
zae jomihpyry ehtopõpyry poko.

⁷ Apotopokõ takohse ahtao, tyrakase roropa ahtao,
moro saaro mokaro zehpyry tõ typahse
exīko zonētopõpyrykõ eutary pūto.

⁸ Yrome, Ritonõpo Jesemy, oenetupuhnõko ase,
amaro osewomāko ase. Jorihmapopyra exiko.

⁹ Kypynanohko tarāpa tõ wino tyrise ahtao
popyra exiketomo a japoitohme.

Kypynanohko popyra ehtoh poko exiketõ
jarakapyhpyry tõ wino, inapurupotoh tae.

¹⁰ Ah popyra exiketõ nepukā toto apoitoh taka,
tynyrihpyrykõ aka, jeparyhtao josewomatoh taka.

142

Takorehmapotoh Ritonõpo a

Tawi nymerohpyry

- ¹ Ritonõpo Kuesêkõ kohmãko ase ypynanohtohme,
ajohpame sã jakorehmary ekaropõko ase.
- ² Ekerekeremary ekarõko ase eya emero,
zae pyra ehtoh poko emero oturũko ase jerekohmaryke.
- ³ Tapotũkehse ukurohtao jahtao,
zae ynyriry waro mana. Zae ehtoh poko torēnase ywy repe, yrome jesemary ao ahno
apoitoh tonēse jepetõkara a japoitohme.
- ⁴ Jomye josenuhmaryhtao japotunuru wino
jakorehmane enetohme, arypyra,
takorehmaneke pyra ase, towomaneke pyra. Ypyno exikety pyra ase.
- ⁵ Ritonõpo, okohmãko ase jakorehmatohme.
Omorro mase jewomaneme,
ose rokē ase isene ro jahtao sero nono po.
- ⁶ Okohmatoh etako jakorehmatohme,
tapotũkehse jexiryke ukurohtao.
Kypynanohko yzehno exiketõ wino,
ymotye jamihme toexirykõke.
- ⁷ Jetuarimatoh tae kuanỹko,
mame oeahmãko ase opoetory tõ oximõtoh tao
kure ypoko toehse oexiryke.

143

Ritonõpo enetuputyry poko

Tawi nymeroypyry.

- ¹ Ritonõpo, jomiry etako! Zae oexiryke kuetako; kuezuhko anamonohpyra oexiryke!
- ² Opoetoryme jexiryke japiakara exiko,
zae nymyry pyra ynanase emero porehme oneneryme.
- ³ Yzehno exiketomo a tokahmase ywy japoitoh pona, typoremãkase ywy eya xine
ipunaka. Āpuruhpyry xinukutumã taka tõmase ywy eya xine, pake aorihtyã sã ase.
- ⁴ Naeroro apotũkehñõko ase, ehtomãko ase,
enahkety sã ase ukurohtao.
- ⁵ Pake ehtopõpyry poko wenikehpyra ase,
onyrityã poko osenetupuhnõko ase;
wenikehpyra ase onyrityã poko emero.
- ⁶ Jemary tõ anỹnõko ase oneneryme, Ritonõpo,
jotururume oya;
nono tonorē sã tuna zehnãko ase opoko.
- ⁷ Axĩ ke kuezuhko, Ritonõpo Jesemy
tapotũkehse jexiryke oeraximary poko.
Ywino otonēpyra exiko,
jorikyryino imehnõ orihketõ maro.
- ⁸ Ēmepyyry ae rokē kuruko ropa ypyno oehtoh poko,
oenetuputyryke ya ypynanohñeme.
Oturũko ase oya; zae ehtoh riry poko
tuaroh kamexipoko.
- ⁹ Ritonõpo, kypynanohko yzehnotokõ wino,

oya ytōko ase jewomatohme.

¹⁰ Omoro mase Ritonōpo Jesemy;
kuamorepako ōmiry omipona jehtohme.
Kure rokē kyriko, kuakorehmapoko Ouzenu a
zae jesemary ae jytotohme, towomaneke jehtohme.

¹¹ Kypynanohko, Ritonōpo, ōmihpyry ae ro ya!
Kure oexiryke kuanỹko jetuarimatoh wino.

¹² Ypyno oexiryke mokaro yzehno exiketō etapako;
yyryhmananō enahkapoko, opoetoryme jexiryke.

144

Kure Ritonōpo ehtoh ekarory tuisa a

Tawi nymerohpyry.

¹ “Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko Kuesēkomo a!
Jewomaneme mana; jamorepāko mana etonatohme,
tuaro jehtohme yzehnotokō poremākapotohme.

² Jewomaneme mana, jakorehmaneme roropa.
Ytapyīme jamihmā mana, ypynanohne roropa.
Enetuputyryke ya imaro osewomāko ase.
Imehnō nonory pōkō poremākāko mā ynororo,
ypoetoryme toto ehtohme.

³ Ritonōpo, ahnome rokē ynanase;
oty katohme yna poko osenetupuhnōko mah?
Orihketōme rokē ynanase māpyra yna pyno mase.

⁴ Anonokane sã ynanase, pu katoh samo;
isene yna ehtoh jerutumã sã mana axĩtao rokene.

⁵ Ritonōpo, kapu etapuruhmakako oyhtotohme!
Ypy tō apoko, mame orexĩto tūtāko mana.

⁶ Nenenehkane enehpoko ozehno
exiketō aropotohme sapararahme;
pyrou tō ekomako toto epatohme tururume.

⁷ Oesae kapu ae kuanỹko oemary ke,
zue ae kypynanohko.
Kuwomako awaro pyra exiketō wino,

⁸ zae pyra rokē toto exiryke.
“Ajohpe pyra ase,” āko toh mā repe,
yrome ajohpe mā toto tōmirykō etaporyhtao ro.

⁹ Onetaryme, Ritonōpo, eremiatoh kasenato ke
eremiāko ase;
rira etōko ase 10me toare exikety ke,
eremiāko ase oeahmaryme.

¹⁰ Omoro mase tuisa tō pynanohneme,
Tawi ewomaneme mase onetapara imehnō ehtohme.

¹¹ Kypynanohko, kuwomako yzehno exiketō wino,
zae pyra rokē toexirykōke.

“Ajohpe pyra,” āko toh mā repe, yrome ajohpe mā toto.

¹² Ah yna mūkuru tō poetome toto ahtao,

otyro zoko sã nexĩ toto, jamihme,
ah yna ẽxiry tō tuisa tapyĩ konōto ipuroxikihny sã
nexĩ toto, emeporyme!

¹³ Ah yna napyry tapyĩ tō pehme nexĩ kehko,
emero rokẽ tykyrysã ke!

Ah yna eky tō kaneru tōkehko nemã toto
10 miumãkōme toto ehtohme, yna nonory po!

¹⁴ Ah yna eky tō pui tōkehko nemã toto,
ipoenō epukara ehtohme, orihpyra ehtohme roropa!
Ah kui kara roropa osema tao nexĩ toto!

¹⁵ Tãkye mã mokaro morohne nae exiketomo!
Tãkye roropa mã toto
Tosẽkōme Ritonōpo enetupuhnanomo!

145

Eremiatoh sero Ritonōpo eahmaryme

Tawi nymerohpyry

¹ Ritonōpo Jesemy, ytuisaryme mase;
imehxo oehtoh ekarōko ase, “Kure mase,”
kakehpyra ase jũme.

² Kokoro rokẽ, “Kure mase,” ãko ase oya.
Jũme oeahmakehpyra ase.

³ Imehxo Kuesẽkō mana,
eahmary kyya xine kure mana;
imehxo aexiry kuosenetupuhtohkō motye mana.

⁴ Ritonōpo, onyrytã kurã ekarōko toiro emãsamo imepỹ emãsamo a, mame oeahmãko mã
toto onyrytã poko ajamitunuru ke.

⁵ Oturũko mã toto xixi motye saereme oehtoh poko,
imehxo oehtoh poko roropa.

Morohne poko osenetupuhnōko ase, onyrytã osenuruhkatoh tonō poko.

⁶ Oturũko mã toto onyrytã poko ajamitunuru ke,
ywy roropa imehxo oehtoh ekarōko ase.

⁷ Kure oehtoh poko emero oturũko mã toto,
eremiãko roropa mã toto tãtãkyemarykōme
anamonoypyra oehtoh poko.

⁸ Ritonōpo Kuesẽkō kure mana, kypyno xine mana;
axĩ pyra zekĩtãko mana, kuãnoypyrykõ se pyra mana,
kypynanopyrykõ sehxo mana.

⁹ Kure Kuesẽkō mana ahno poko emero,
tynyrytã pyno mana emero porehme.

¹⁰ Ritonōpo yna Esemy, oeahmãko mã toto
onyrytã emero, “Kure mase,” ãko oya mã toto,
õmiry omipona exiketomo.

¹¹ Oturũko mã toto, xixi saerehkatoh motye,
tuisamehxo oehtoh poko, ajamitunuru poko oturũko roropa mã toto,

¹² onyrytã ajamitunuru ke zuaro

emero nono pōkō ehtohme, xixi saerekatoh motye tuisamehxo oehtoh poko roropa.

¹³ Tuisame oehtoh jūme mana,
emero esēme oehtoh exikehpyra mana.

Ritonōpo Kuesēkō tōmihpyry ae ro emero rīko mana,
anamonohpyra mana emero riryhtao eya.

¹⁴ Etuarimaketō akorehmāko mana,
aepukatyā anŷnōko roropa mana.

¹⁵ Isene exiketō emero enēko mā toto,
ewino tynapyrykō eraximāko mā toto,
inapyrykō ekarōko eya xine mana ise toto ahtao.

¹⁶ Tonahsē ekaroryhtao Kuesēkomo a epo exīko mana,
isene exiketō pune, emero tuesapare exīko mā toto.

¹⁷ Kuesēkō zae mana emero riry poko,
anamonohpyra mana emero riryhtao eya.

¹⁸ Ameke pyra Ritonōpo mana ahno a,
ekaroporyhtao eya xine takorehmapotohkōme,
ajohpe pyra ekaroporyhtao eya xine.

¹⁹ Aomiry omipona exiketō ise ehtoh ekarōko mana;
toto kohtary etāko mana,
ipynanohtorŷko mana aorikyrykōino.

²⁰ Typyno exiketō ewomāko Ritonōpo mana,
yrome popyra exiketō enahkāko mana.

²¹ “Kure mase, Ritonōpo,” kakehpyra ase,
Kuesēkō eahmaryme.
Ah isene exiketō emero Ritonōpo kurā eahmā toto,
jūme rahkene.

146

Ritonōpo eahmary, jūme Tuisame exikety

¹ “Kure mase, Ritonōpo,” sykatone!

“Kure mase, Ritonōpo,” āko ase,
opyno jexiryke yronomyryme.

² Isene ro jahtao Ritonōpo oneahmakehpyra ase,
eremiāko ase eahmaryme joorikyry ponāmero.

³ Ahno onyripyra ehtoko opynanohnekōme,
tuisame toto ahtao ro;
opynanohsaromepyra mā toto
orihketōme rokē toexirykōke.

⁴ Toorihse toto ahtao, nonome exīko ropa mā toto,
morara ahtao tyriry se aexihpyry tonahse
exīko toh mana.

⁵ Tākye mā mokyro takorehmaneke Ritonōpo ke,
Jako esemy;
tosēme Ritonōpo enetupuhnōko mana typynanohneme.

⁶ Kapu Rihpōme mā ynororo te, sero nono te,
tuna konōto maro, nakuaōkō maro emero porehme!

Tõmihpyry omipona exikehpyra Kuesëkõ mana;
⁷ tyrohmanohpose exiketõ ewomãko mana,
 omise exiketomo a tonahsë ekarõko mana.
 Äpuruhpöry taõkõ tütanohpõko ropa
 Ritonõpo Kuesëkõ mana,
⁸ tonurãkara tonure tyrõko ropa mana.
 Aepukatyã anõnõko ropa mana,
 tõmiry omipona exiketõ pyno mana.
⁹ Katonõ imehnõ nonory poe aehtyã
 kynonorykõ pona ewomãko mana, pytyõpo tomo te,
 poetõpo tõ roropa akorehmãko mana,
 yrome popyra ehtoh poko exiketõ anakorehmara mana.
¹⁰ Tuisame exikehpyra Kuesëkõ mana.
 Jerusarë põkomo, jũme Oesëkõ tuisame
 exikehpyra mana.
 Kure mase, Ritonõpo!

147

Kure mase, Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety

¹ “Kure mase, Ritonõpo,” sykatone!
 Kueremiarykõ Ritonõpo eahmaryme kure mana;
 jamaro mana, zae roropa eahmary kyya xine mana.
² Pata Jerusarë kurãkãko ropa Kuesëkõ mana;
 Izyraeu tõ enehnõko ropa mana imehnõ nonory poe,
 arotyã imehnõ poetoryme.
³ Emynyhmetõ kurãkãko ropa mana,
 iiryhmatopõpyrykõ epinohnõko mana.
⁴ Xirikuato tõ tuhke ehtoh tyripose eya,
 toine esety ae toto kohmãko mana.
⁵ Imehxo Kuesëkõ mana, jamihme kuhse mana;
 tuarohxo ynororo, emero zuaro mana.
⁶ Imehnõ motye osekaropyra exiketõ
 anõnõko Kuesëkõ mana,
 yrome popyra exiketõ akuhmõko mana nono pona.
⁷ Eremiatoko Kuesëkõ eahmaryme;
 rira tõ etotoko, “Kure mase, Ritonõpo,” karyme.
⁸ Akurũ ke kapu apurũko mana,
 konopo enehpõko mana nono pona,
 onahpoty ahtanohpõko roropa mana ypy tõ po.
⁹ Onokyro tomo a tonahsë ekarõko mana,
 atõko poenõ nahpãko roropa mana
 ikohmaryhtao eya xine.
¹⁰ Oty Ritonõpo zamaro nae?
 Kawaru tõ jamihmãkomo? Arypyra.
 Soutatu tõ orõpyra exiketomo? Arypyra roropa.
¹¹ Ritonõpo zamaro mokaro,
 aomiry omipona exiketomo, penekehpyra exiketõ
 Ritonõpo eraximary poko typynanohtohkõme.

- 12 Ritonõpo eahmatoko, Jerusarẽ põkomo!
 “Kure mase,” kahtoko Oesẽkomo a, Xião põkomo!
 13 Jamihme apatary omõtõh rĩko mana.
 Kure rokẽ apatary põkõ rĩko roropa mana.
 14 Ononory ehpiry ewomãko mana,
 ozehno xine pyra imehnõ ehtõhme,
 tonahsẽ kurã ekarõko oya xine mana
 tãkye oehtõhkõme.
- 15 Tõmiry ke tyripõko mana,
 axĩ inyripohpyry exĩko mana.
 16 Kuenimã enehpõko mana sero nono pona
 topuxixime, kaneru hpoty samo;
 kuenimã topuru pahnõko mana putõh katoõh samo.
 17 Konopoimo enehpõko mana
 topuxikiri samo, jeru kuenimano.
 Kõxikene sytatose exĩko kuenimã enehporyhtao eya.
 18 Mame aomiry omi poe jeru kuenimã tuname
 exĩko ropa mana.
 Tyryrykane enehpõko mana,
 mame tuna serere ãko mana.
- 19 Tõmihpyry ekarõko Ritonõpo mana
 Jako pakomotyamo a,
 tynyripohpyry tõ Izyraeu tomo a.
 20 Morara onyripyra imepỹ nonory põkomo a;
 imehnõ ahno aomiry waro pyra mã toto.
 “Kure mase, Ritonõpo,” sykatone!

148

Kuesẽkõ seahmatone emero porehme!

- 1 “Kure mase, Ritonõpo,” sykatone!
 Kuesẽkõ eahmatoko, kapuaõkomo emero,
 eahmatoko moroto kae kapu ao!
 2 Ritonõpo eahmatoko, emero inenyohtyamo,
 ipoetory tõ etonaketõ emero kapu ao!
 3 Eahmatoko, xixi te, nuno maro;
 Eahmatoko xirikuato tomo, zemimãkomo!
 4 Eahmatoko, kapu tomo kaehxo exiketomo, tuna tõ roropa kapu epoehme aexityamo!
 5 Ah Kuesẽkõ eahmã toto, eya tyripose toto,
 mame tyrise toh rahkene!
 6 Eya tyripose toto, jũme tosao xine toto ehtõhme;
 aomihpyry omipona jũme exikehpyra toto ehtõhme.
- 7 Kuesẽkõ eahmatoko, sero nono põkomo emero:
 onokyroimo tomo tuna konõto kuaõkomo,
 zue tõ emero tuna konõto kuaõkomo.
 8 Kuesẽkõ eahmatoko, nenenehkane konopoimo topuxikiri sã exikety te, kuenimã
 topuru akurũ kehko, tyryrykane jamihmã tomõ aomipona exiketomo.
 9 Eahmatoko, ypy tomo somohmãkõ roropa,
 wewe eperytaketomo itu tõkehko roropa!

10 Eahmatoko, onokyro tōkehko okyno tō roropa!
Eahmatoko, torō tōkehko nono poro ytoketō roropa!

11 Kuesēkō eahmatoko, tuisa tomo ahno tō maro
emero, kowenatu tomo kowenu poko erohketō maro!

12 Kuesēkō eahmatoko, nuasemākomo oryximākō roropa, tamuhpomākomo poetohti
mākō roropa!

13 Ah Ritonōpo Kuesēkō eahmā toto emero pōrehme,
imehnō ritō tō motye imehxo aexiryke!

Tynyrytā motye imehxo mana sero nono po
kapu ao roropa, morohne motye saeremehxo mana.

14 Typoetory Izyraeu tō tyripose eya kokoro rokē jamihmehxo toto ehtohme.

Naeroro eahmatoko, ipoetory tō anamonohpyra exiketomo, Izyraeu tomo, ipyno ae-
htyamo.

“Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko!

149

Eremiatoh sero Ritonōpo eahmaryme

1 “Kure mase, Ritonōpo,” sykatone!

Eremiatoh kasenato ke eremiatoko Kuesēkō eahmaryme. Eahmatoko ipoetory tō
anamonohpyra exiketō oximōtoh tao.

2 Atākyematoko, Izyraeu tomo, Ritonōpo Oesēkō poko. Oseahmatoko, Jerusarē pōkomo,
Otuisarykō poko.

3 Ritonōpo eahmatoko, Kuesēkomo,
awatoko mokyro eahmaryme; pāteru tō etory ke rira tō etotoh ke roropa.

4 Kuesēkō zamaro ipoetory tomo; imehnō motye osekaropyra exiketō orēpyra tyripōko
mana.

5 Ah Ritonōpo poetory tō tākye nexī toto
topetōkara typoremākase tyya xine exiryke, tātākyemarykōme tōseahmarykohtao.

6 Ah Ritonōpo eahmā toto opore toremiarykōme, tytapemākō taere exiketō ke tomahpo
xine

7 imehnō nonory pōkō poremākatohme, ahno tō wānohtohme;

8 ituisary tō myhtohme keti tō ke, kowenu poko
erohketō roropa kurimene risē keti tō ke;

9 ahno tō wānohtohme Ritonōpo nyripohpyry ae ro!

Moro sā orēpyrahxo ipoetory tō exīko mana,
anamonohpyra exiketomo.

“Kure mase, Ritonōpo,” sykatone!

150

Kuesēkō Ritonōpo eahmatoko!

1 “Kure mase, Ritonōpo,” sykatone!

Ritonōpo eahmatoko Itapyī tao.

Ijamitunuru eahmatoko kapu ao.

2 Eahmatoko inyrytā kurā poko tyjamitunuru ke.

Eahmatoko emero motye tuisamehxo aexiryke.

3 Eahmatoko rue tō etotoh ke.

Eahmatoko haapa etotoh ke rira tō maro.

4 Eahmatoko pāteru tō ke watoh ke roropa.

Eahmatoko haapa tō etory ke, rue tō maro.

⁵ Eahmatoko pratu tō etory ke.
Eahmatoko opore pratu tō panaikato ke.
⁶ Kuesēkō eahmatoko, isene exiketō emero!
“Kure mase, Ritonōpo,” sykatone!

POROWEPIO

Emese Kure Ehtoh poko

Provérbios

Ekarotopo

Sero *Porowepio* amorepatoh tonõ nae tuaro se exiketõ akorehmatohme tuaro ehtohme. Tuaro se awahtao xine wenikehpyra ehtoko Oesëkõme Ritonõpo enetupuh-tohme, Aomiry omipona oehtohkõme. Izyraeu tõ tamuximäkõ tuaro ehtopõpyry ekarõko mana zae ehtoh poko tyekyry tõ maro, zae osepekahtoh poko, tuaro osepeme ehtoh poko, tomeseke sã onymotyëkara ehtohme atae pyra ahtao imehnõ maro. Amorepãko epyrypara ehtoh poko, penekehpyra ehtoh poko, tymõkomokãkara pyno ehtoh poko, topekõ onewokara ehtoh poko, enara.

Sero pape ao

Tuaro ehtoh kure mana *1.1–9.18*
 Amorepatoh tonõ osehta *10.1–29.27*
 Tuaro ehtoh tonõ osehta *30.1-33*
 Nohpo emese kure exiketõ *31.1-31*

Zae omi ehtoh poko

- ¹ Zae omi ehtoh poko sero, Tawi mükuru, Saromão nekarohpyry, Izyraeu tõ tuisaryme.
- ² Sero omi mã äkorehmãko zuarohxo se oehtohme zae ehtoh poko te, ãmorepatoh kurã se oehtohme te, osenetupuhtoh tupimäkõ enetupuhtohme.
- ³ ãmorepatorÿko mã toto tuaro ehtohme isene ehtoh poko te, zae ehtoh poko, kure ehtoh poko, ajohpe pyra ehtoh poko, enara.
- ⁴ Tuaro pyra exiketõ amorepãko tuaro toto ehtohme tamuhpõme pyra ro toto ahtao. Poetohti tõ amorepãko zae ehtoh menekatohme eya xine, zae ehtoh poko toto ehtohme.
- ⁵ Sero jomiry zae ehtoh poko tuaro exiketõ zuarohxo tyripõko mana, amorepatyã amorepãko mana
- ⁶ omi zae ehtoh poko enetupuhtohme, tuaro ehtoh tonëse ahtao enetupuhtohme, tuaro exiketõ omiry enetupuhtohme te, ekaropotoh tupimäkõ enetupuhtohme roropa.
- ⁷ Tuaro exiketyme se awahtao osemazuhme Ritonõpo enetupuhko Oesëme. Tuaro pyra exiketõ zae ehtoh poko etary se hkopyra mã toto.

Poetohti tõ amorepatoh sero

- ⁸ Aimo, otato exiko ãmoreparyhtao omy a, asa omiry roropa onurumekara exiko.
- ⁹ Inamorepatohkõ oehtoh kurãkãko mana, parimã kurã sã te, osenao kasuru kurã emeporyme ehtoh samo enekurehxo oehtohme.
- ¹⁰ Aimo, zae pyra exiketomo a okukuruhtao ÿme pyra exiko.
- ¹¹ Ynara karyhtao oya: “Eropa yna maro. Ahno setapatatose oseahmatohme rokene!”
- ¹² Isene toto ahtao toto orihmapõko sytatose.
- ¹³ Imõkomorykõ apoïko sytatose arotohme tapyi taka, pehme kytapyïkõ ehtohme.
- ¹⁴ Eropa yna maro. Mõkomo apiakãko sytatose tomatonanohe ahtao kyya xine,” karyhtao, ÿme pyra exiko mokaro a.
- ¹⁵ Aimo, mokaro maro ytoytopyra exiko. Ameke exiko toto winoino.
- ¹⁶ Atarypoketõ sã mã toto popyra toehtohkõ ritohme, imehnõ etapary se roropa mã toto.
- ¹⁷ Oty katohmehxo torõ apoitoh rïko nae torõ neneryme? Omõpyra mana.
- ¹⁸ Yrome mokaro rokë omõnõko mã toto tynyrihpyrykõ aka. Mame tapoise toto ahtao orihnõko mã toto.

¹⁹ Moro sã exĩko mã tyamene se exiketomo, omato kō roropa, etyhpyryme orihnōko mokaro mana.

Tuaro ehtoh okohmãko samo

²⁰ Etako pahne! Tuaro ehtoh okohmãko sã mana osema tao te, osepekahtoh tao,

²¹ pata tō omōtoho tao te, oximōtoho tao tuaro ehtoh kohtãko sã opore. Ynara ãko sã mana:

²² – Tuaro pyra exiketomo! Otara ahtao rowohpe oehtohkō rumekãko matou? Otara ahtao ãtahmãkarykō tuaro ehtoh poko rumekãko matou? Jũme tuaro oexirykō se pyra hmatou?

²³ Etatoko ke zae pyra oehtoh eneporyhtao oya xine. ãkorehmarykō se ase zae ehtoh poko oehtohkōme; tuaro jehtoh ekarōko ase oya xine.

²⁴ Okohmatorykō exiase repe, yrome onetara mexiatose, otato pyra mexiatose.

²⁵ ãmorepatopōpyrykō ya omipona pyra mexiatose. Azahkuru oehtohkō kurãkapory se pyra mexiatose ya.

²⁶ Naeroro popyra ehtoh toehse ahtao oya xine, exianãko rokē ase. Tyrohsē toehse opona ahtao, oeminōko ase.

²⁷ Oeunohtorykō ase oetuarimatohkō toehse ahtao oya xine, konopo itamurumã samo, tyryrykane jamihme exikety maro. Exianãko rokē ase moro sã toehse ahtao, oetuarimary eneryhtao ya, oryhmery eneryhtao roropa ya.

²⁸ Mame morara toehse ahtao ykohmãko matose repe, yrome ywy, tuaro ehtoh, oezuhpyra xine exĩko ase. Jupĩko matose repe. Yrome jenepyra ekurehnōko matose.

²⁹ Tuaro ehtoh se pyra oexirykōke te, Ritonōpo omiry omipona se pyra roropa oexirykōke,

³⁰ ãmorepatopōpyrykō ya zae ehtoh poko onetara mexiatose, otato pyra roropa mexiatose: “Sē onyryrykō iiryryryme mana,” karyhtao ya oya xine.

³¹ Morara exiryke onyryryrykō ehepyry apoĩko matose, onyrytyãkō emetakã apoĩko matose.

³² Tuaro pyra exiketō orihnōko mã toto tuaro ehtoh se pyra toexirykōke. Zae ehtoh waro pyra exiketō osenahkãko mã toto, tuaro pyra toehtoh se rokē toexirykōke.

³³ Yrome jomiry etaryhtao oya xine osewomãko matose. Towomaneke exĩko matose, torētyke pyra exĩko.

2

Tuaro ehtoh ehepyry

¹ Aimo, otato exiko ãmorepatoh poko ya, wenikehpyra roropa exiko ynyriropy poko oya.

² Tuaro exiketō omiry etako, atamorepako toto namorepatoh enetupuhtohme oya.

³ Ý, tuaro ehtoh ekaropoko, ikohmako opore enetupuhtoh ekaropotohme oya.

⁴ Morohne zupiko, parata zupiry sã oya, mōkomo kurã zonemyhpyry zupiry sã roropa oya.

⁵ Morohne zupiryhtao oya Ritonōpo zuno ehtoh waro exĩko mase. Ritonōpo waro ehtoh enetupuhpitōko roropa mase.

⁶ Kueskō mokyro tuaro ehtoh ekaroneme kyaa xine; Aomiry poe tuaro exĩko sytatose, enetupuhnōko roropa sytatose.

⁷ Zae ehtoh poko exiketō akorehmãko mana, toto ewomãko roropa mana.

⁸ Zae imehnō poko exiketō ewomãko Ritonōpo mana, Tōmipona exiketō eraseme mana.

⁹ Jomiry etaryhtao oya enetupuhnōko mase zae ehtoh poko, kure ehtoh poko, ajohpe pyra ehtoh poko, enara, mame zae ehtoh riry waro exĩko mase.

¹⁰ Tuaro exiketyme exĩko mase, azamaro tuaro oehtoh exĩko mana.

¹¹ Zae ehtoh waro oehtoh oewomãko mana, tuaro oehtoh ke oewomãko mase

¹² popyra ehtoh poko pyra oehtohme. Moro pokoino ameke rokẽ exĩko mase ajohpe exiketõ poe:

¹³ mokaro a zae ehtoh turumekase tyyrypyrykõ poko rokẽ toehtohkõme;

¹⁴ tãkye exĩko mã toto popyra ehtoh poko tahtao xine te, popyra imehnõ ehtoh toto zamaro mana;

¹⁵ ajohpe mã toto, ajoajohpe roropa mã toto.

¹⁶ Mame osenekunohpopyra exĩko mase tukupse awahtao nohpo a imeimehnõ poko exikety a, omi kurã ke sã oeahmaryhtao tymaro oehtohme.

¹⁷ Mokyro nohpo tynio wenikehkãko mana, tõmihpyry Ritonõpo a moro poko wenikehnõko roropa mana.

¹⁸ Itapyĩ taka oytoryhtao orihtoh esemary ae ytõko mase; moro ae ytokety ameke pyra exĩko mana aorihtyã esaka.

¹⁹ Mokyro nohpo maro ytoketõ oehpyra ropa mã toto, isene exiketõ esemary pona ropa.

²⁰ Naeroro zae ehtoh poko exiketõ ipoenohko zae ehtoh poko oehtohme roropa.

²¹ Zae exiketõ, azahkuru pyra exiketõ isene exĩko mã toto sero nono po.

²² Yrome popyra exiketõ itumehnõko Ritonõpo mana. Ætaryka mukary sã iiryryrymãkõ oũko mana.

3

Zae poetohti amorepatoh sero

¹ Poetohti, wenikehpyra ehtoko ãmorepatopõpyrykõ poko ya; ynyriptyã oya xine ikurãkatoko okurohtaka xine.

² Morara awahtao xine tuhke jeimamyry aropõko matose orihpyra taro, pehme exĩko roropa matose, kure ehtoh ke.

³ Osepeme oehtoh onurumekara exiko, anamonohpyra oehtoh roropa. Morara oehtoh ikurãkako okurohtao, imerohpyry sã ehtohme.

⁴ Morara awahtao Ritonõpo zamaro exĩko mase; ahno zamaro exĩko roropa mase.

⁵ Oesẽme Ritonõpo enetupuhko yronomyryme. “Zuaro ase jamoreme,” kara exiko.

⁶ Emero poko awahtao wenikehpyra exiko Oesẽ poko, mame zae ehtoh enepõko oya mana tyritohme oya.

⁷ Tuaro exiketyme osekaropyra exiko; Ritonõpo omiry omipona exiko, zae pyra ehtoh poko pyra exiko.

⁸ Zae oehtoh opi kurã sã mana, tyrohsẽ epity samo, jetuhkopyra oetuarimary ritohme.

⁹ Ritonõpo sehxo exiko, eahmako okyryry kurã ekaroryke eya, tykyrysã kurã ekaroryke roropa eya anarykatyã toehse ahtao.

¹⁰ Moro sã riryhtao oya anapyry ã pehnõko mana, itamurume toehse exiryke, õkuru ã roropa pehme exĩko mana eukuru ke, imotye roropa exĩko mana.

¹¹ Aimõ, etako kure tupokase awahtao Kuesẽkomo a zomory zuaro oehtohme, emynymara exiko zae pyra oehtoh pokoino jetũ oriryhtao.

¹² Opyno Ritonõpo exiryke okurãkãko mana azahkuru toehse awahtao, poeto zũ tumũkuru kurãkary samo zae ehtoh poko aehtohme ipyno toexiryke.

Tuaro ehtoh kure exiry

¹³ Tãkye exĩko mase tuaro toehse awahtao, zae ehtoh enetuputyryhtao oya,

¹⁴ parata motye kure mana, uuru motye roropa kure mana.

¹⁵ Tuaro ehtoh topu tõ tyyne exiketõ motye kure mana; emero ise oehtoh motye kure mana.

¹⁶ Tuaro ehtoh pokoino okynahxo orihpyra exĩko mase, ipokoino tymõkomoke exĩko mase, tuisame exĩko roropa mase.

¹⁷ Tuaro awahtao isene oehtoh azamaro exīko mana, tuaro oehtoh oewomāko roropa mana oytoryhtao.

¹⁸ Tuaro exiketō tākye exīko mā toto, isene roropa exīko mā toto.

¹⁹ Sero nono tyrise Ritonōpo a tuaro toehtoh ke; tuaro toehtoh ke kapu tyrise eya esaka.

²⁰ Tuaro toexiryke tuna tyripose eya sararakaneme; akuru tō poe konopo oehtohme nono pona tyrise roropa eya.

Kure rokē imehnō tyriko

²¹ Aimo, tuaro exikehpyra exiko, zae ehtoh imenekako ipoko rokē oehtohme, jūme toto onurumekara exiko.

²² Mokaro pokoino isene oehtoh azamaro exīko mana, tākye exīko roropa mase rahkene.

²³ Kure rokē ytoytōko mase oesemary ae, oseosetapara exīko roropa mase.

²⁴ Tohrame awahtao oserehpyra mase, ātaxikaryhtao kure nyhnōko mase.

²⁵ Torētyke pyra exīko mase popyra ehtoh poko, mōtoino rokē konopoimo oepyyryhtao samo tyryrykane konōto maro popyra exiketō pona.

²⁶ Ritonōpo Oesē oewomāko mana, ākorehmāko roropa mana apoitoh taka opupuru epukara ehtohme.

²⁷ Tymōkomokākara etuarimaryhtao mokaro akorehmako akorehmatoh pune oya ahtao.

²⁸ Ynara kara exiko imehnomo a: “Eraximako aporo, kokoro ākorehmāko ase,” kara exiko mokyro akorehmary waro awahtao seroae rō.

²⁹ Osenetupuhpyra exiko katonō riry poko popyra; omyhto osesarīko mā ynororo, zae oehtoh enetupuhnōko roropa mana.

³⁰ Oseosezuhpyra exiko imehnō maro zae ynororo ahtao, oryhmara roropa ynororo ahtao.

³¹ Imehnō ryhmananō ehtoh sā penetara exiko, inyriry sā onyripyra exiko roropa.

³² Popyra ehtoh poko exiketō se pyra Ritonōpo Kuesēkō mana, yrome zae ehtoh poko exiketō epeme mana.

³³ Zae pyra exiketō tapyī ripōko popyra Ritonōpo mana, yrome zae ehtoh poko exiketō tapyī kure rokē tyripōko mana.

³⁴ Tounohnanō eunohnōko Ritonōpo mana, yrome epyrypara exiketō akorehmāko mana.

³⁵ Tuaro exiketō tuisamehxo exīko mā toto, yrome tuaro pyra exiketō itamurumehxo ehxirōko mā toto.

4

Tuaro ehtoko kurehxo

¹ Poetohi etatoko pahne, omykomo a āmorepatohkō poko. Otato ehtoko tuaro ehtoh waro oehtohkōme.

² Zae āmorepatorỹko ase, zae āmorepatopōpyrykō poko wenikehpyra ehtoko.

³ Poetome ro jahtao papa tapyī tao toiroro aja tō mūkurume

⁴ tamorepase ywy papa a. Ynara tykase ynororo ya:

— Jomiry ikurākako okurohtaka; ynyriptyā oya omipona exiko, mame isene exīko mase.

⁵ Tuaro exiko! Zae ehtoh enetupuhko! Wenikehpyra exiko, jomihpyry onurumekara exiko roropa.

⁶ Tuaro ehtoh onurumekara exiko, oewomāko mana. Ipyno exiko, mame kure rokē okurākāko mana.

⁷ Tuaro ehtoh kure kuhse mana. Naeroro tuaro ehtoh apoiko, tyyne moro apoiry ahtao ro. Omōkomory ekamoko zae ehtoh waro oehtoh epekahtohme.

⁸ Tuaro ehtoh pyno exiko, tuaro awahtao tamuximehxo exiko mase. Tuisamehxo tuaro ehtoh oriko mana isehxo awahtao.

⁹ Tuaro oehtoh parimã kurã sã exiko, oupuhpyry emepory samo.

Ameke exiko zae pyra exiketõ wino.

¹⁰ Etako pahne aimo, jomiry poko otato exiko. Mame tuhke jeimamyry aropõko mase sero nono po isene.

¹¹ Tuaro ehtoh poko amorepãko ase zae ehtoh poko oehtohme.

¹² Tuaro ehtoh poko awahtao, osema kurã ae ytokety sã mase exiko. Kure rokẽ moro ae ytõko mase. Tururume oytoryhtao moro ae osetapara mase.

¹³ Jũme wenikehpyra exiko amorepatopõpyry poko ya. Amorepatopõpyry isene oehtohme mana; tomeseke exiko ikurãkatohme.

¹⁴ Popyra exiketõ ytoytotoh pona ytopyra exiko. Mokaro nyriry onypoehopyra exiko.

¹⁵ Popyra exiketõ nyriry onyripyra exiko. Zae pyra ehtopo a ameke exiko. Imyhtoino esyryhmako oytotohme zae oesemary ae.

¹⁶ Mokaro nyhsaromepyra popyra ehtoh onyripyra tahtao xine. Tohrame toh repe, yrome nyhpyra mã toto imehnõ onyryhmara ahtao ro.

¹⁷ Ynara exiryke, popyra ehtoh eya xine tonahsẽ sã mana. Imehnõ ryhmary eya xine eukuru sã roropa mana.

¹⁸ Zae ehtoh poko exiketõ esemary saerehkane sã mana, xixi tũtapitory sã mana. Saeremehxo exiko mana, xixime ehtoh pona.

¹⁹ Yrome popyra ehtoh poko exiketõ esemary xinukutumã sã mana koko exikety samo. Epukãko rokẽ mã toto tosemarykõ onenepyra toexirykõke.

Tomeseke exiko

²⁰ Aimo, jomiry etako kure. Otato exiko, jotururu etako.

²¹ Jomihpyry poko wenikehpyra exiko, morohne ikurãkako okurohtao.

²² Okynã isene ehtoh ekarõko mana kure ehtoh roropa morohne enetupuhnanomo a.

²³ Tomeseke exiko õsenetuputyry poko, ynara exiryke: osenetupuhxõpo moro sã exiko mase imeõpo.

²⁴ Ajohpe pyra exiko. Zae rokẽ oturuko onekunohto pyra exiko.

²⁵ Topohme osenuhmako, zae oehtoh waro oehtohme. Epuipyra exiko, ihxipõke exikety sã pyra exiko

²⁶ Tomeseke sã osenetupuhko onyriry se oehtoh poko, mame onyriry kure exiko mana.

²⁷ Ameke exiko popyra ehtopo a, zae rokẽ exiko, osema topohmã ae ytokety samo; eramara exiko ipunaka zae pyra ehtoh pokona ropa.

5

Imepõ poko penetara exiko

¹ Aimo umũkuru, otato exiko jomiry a tuaro jexiryke, josenetupuhtoh zae exiryke roropa.

² Moro sã awahtao zae ehtoh poko zuaro exiko mase, õmiry roropa tyriko imehnomo a enetupuhtohme zuaro oehtoh poko.

³ Imepõ pyty potapihpyry, otarame anusasame mana oya, ano zeni samo, oeahmary eya otarame anusasame mana azeite samo;

⁴ yrome imeõpo mã karapa sã itunu exiko oya, etuarimãko mase.

⁵ Mokyro nohpo yhtõko mana aorihtyã esaka; esemary etyhpyry oorihthome mana.

⁶ Mokyro nohpo isene ehtoh ae ytopyra mana; xiaksiake ytõko mana, yrome osema kurã waro pyra mana.

⁷ Etako pahne, aimo, wenikehpyra exiko jomiry poko!

⁸ Mokyro panō nohpo ahtao, ameke rokē exiko eya. Itapyĩ omōtoḥ pūtokoḥi ytopyra exiko!

⁹ Oytoryhtaḥ mokyro tapyĩ taka imehnō omyakamāko mā toto, oesahpokoxi tamuximehxo exīko mā toto, yrome poetome ro awahtaḥ orihnōko mase, taorihmapose ozehnotokomo a exiryke.

¹⁰ Moromeīpo omōkomory apoīko imehnō mana, awaro pyra exiketomo, anapoityā oerohtamitume imehnō mōkomoryme exīko mana.

¹¹ Pusuḥ āko mase oorihthoḥ po, opū tonahsēme exīko axī pyra.

¹² Mame ynara āko mase:

— Jamorepananō zehno exiase! Zae ehtoḥ poko jurunanō omipona pyra exiase!

¹³ Jamorepananō onetara exiase, otato pyra rokē exiase.

¹⁴ Mōtoino rokē tyryhmase ywy, ehxirōko ase jaraḥ imoihmākō neneryme.

¹⁵ Naeroro kure opyty maro exiko, ynoro se rokē exiko.

¹⁶ Imehnō nohpo tumūkuase oya ahtao mokaro opoenō ākorehmara mā toto.

¹⁷ Kure opoenō wātanopyry oya ākorehmatohme, imehnō akorehmatohme pyra.

¹⁸ Naeroro tākye exiko opyty maro, imaro rokē atākyemako opytyme toehse exiryke,

¹⁹ oryxime exiryke kure rokē ytoytōko mana kapau samo. Inyriry kurā poko tākye rokē exiko, ah opyno aehtoḥ azamaro nexino!

²⁰ Aimo, otyme kure imepỹ nohpo maro se oexiry? Otyme kure imehnō pyxiā poko openetary nae?

²¹ Onyriry emero enēko Ritonōpo mana, oytotyry enēko roropa mana.

²² Zae pyra exiketō nyriry onokyro apoithoḥ sā mana. Atapoīko ynoro mana tarāpa ao samo, tyrypyry ke ro.

²³ Zae ehtoḥ omipona pyra toexiryke orihnōko mana. Iirypyry mokyro arōko mana aorihthoḥ pona, rowohpe exikety samo.

6

Zurutoh Imepỹ sero

¹ Kuku, imepỹ epeme se awahtaḥ tomeseke exiko; zae pyra exikety poko tomeseke exiko. “Oesety poko osepekahnōko ase,” karyhtaḥ imepỹ oya, “Ỹ,” kara exiko. Tomeseke exiko morarākō poko.

² “Ỹ,” tykase eya awahtaḥ tapoisēme exīko mase, ōmihpyry omi poe.

³ Naeroro ynara tyriko aimo, moro winoino otūtatoḥme ropa: mokyro a ytoko axiny, oturuta axiny oemyhpokatohme ropa samo, oepe poetoryme tymyhse sā oexiryke.

⁴ Nyhpyra exiko, oseremara roropa exiko;

⁵ otūtako ropa torō samo tapoise ahtao tarāpa poe, osewomako kapau sā roropa, urakanakety winoino.

Akīme pyra ehtoko

⁶ Akinukety, atamorepako maikuato maro! Inyriry eneko tuaro oehtoḥme.

⁷ Tutuisake pyra mā kehko, tosēke pyra roropa mā kehko, tyrohmanohponeke pyra mā kehko.

⁸ Yrome tonahsē poko erohnōko mā kehko jeimamyry punero, tỹkyryrykō anỹnōko mā kehko.

⁹ Akīmano, oty pona ro tohrame mahno? Otoko xixi ahtao owōnōko mahno?

¹⁰ Ynara āko akīme exikety mana: Pitiko rokē nyhnōko hano. Atapomēnōko pixo ase joserematoḥme pixo, āko mana.

¹¹ Mame tynyhse ynoro ahtao tymōkomokēkara sā exīko mana, omato typyreke exikety sā osetapāko akīme aehtoḥ mana imaro.

¹² Orutua kō zae pyra exiketō, ajohpe ehtoḥ poko rokē mā toto.

¹³ Pimyhpyimyhãko mã toto, tomary ke tupupuru ke roropa omiãko mã ynaroro imehnõ enekunohtohme.

¹⁴ Zae pyra toexirykõke osenetupuhkehpyra mã toto popyra ehtoh riry poko, imehnõ akorekehkapõko mã toto.

¹⁵ Morara exiryke mõtoino rokẽ popyra ehtoh oehnõko eya xine, aosepynanohtohkõ pune pyra exiõko mana.

¹⁶⁻¹⁹ Sero 7mãkõ Ritonõpo zamaro pyra ipunaka:
 epyrypakety ãmyty te,
 omi ajohpano te,
 imehnõ zae exiketõ etapananomo te,
 popyra ehtoh riry poko osenetupuhkety te,
 tupupuru ke axi ytokety popyra ehtoh rise te,
 ajohpe rokẽ imepỹ hxirory se exikety te,
 imehnõ akorekehkapone osepepe pyra toto ehtohme.

Enaroximatoh imehnõ pyty poko pyra ehtohme

²⁰ Kuku, omy omihpyry omipona exiko, jũme wenikehpyra exiko roropa asa namorepatopõpyry poko.

²¹ Okurohtao osenetupuhkehpyra exiko toto omiry poko.

²² Mya oytoryhtao ãpuineme aarõko mã toto, onykyryhtao oewomãko mã kehko, typakase ropa awahtao ãmorepãko mã kehko zae ehtoh poko.

²³ Inyripotyã oya saerekatoh sã mã kehko, zae ehtoh pona tonehpose ropa awahtao ãmorepãko isene oehtoh poko.

²⁴ Opynanohnõko mã kehko nohpo popyra exikety winoino, epyrypakety omiry anusasamã winoino.

²⁵ Oryxime aexiry poko penetara exiko okurohtao, apoitoh taka epukara exiko enuru oeahmary ke, ãpihpyry okohmaryke roropa.

²⁶ Imeimehnõ poko exikety nohpo epehmãko mã orutua tineru pitiko repe imaro ehtohme; yrome ipoko aexihpyry epehmapõko ro imõkomory emero porehme, isene aehtoh maro.

²⁷ Tonaõ apoto puimaryhtao ahno a, tupõ onyahkara hnae? Jahkãko sãtã mana.

²⁸ Apoto karany zemime aexityã po oytoryhtao opupuru tõ onyahkara hmahno?

²⁹ Moro saaro exiõko imepỹ pyty poko exikety. Ipoko toehse exikety sam ãko mana itamurume.

³⁰ Omato zehno nymyry pyra ahno, tonahsẽ tapoise ahtao eya, omise toexiryke.

³¹ Mãpyra tapoise ynororo ahtao, mokyro epehmapõko ropa mã toto 7me inapoihpyry motye, imõkomory enahkaryhtao ro itapyi tao.

³² Yrome imepỹ nohpo poko exikety tuaro pyra exiketyme mana; osenahkãko mana.

³³ Ehxirõko mana, typipohsẽme exiõko mana; jũme “Putupyra exiketyme mokyro,” ekarõko mã toto ipoko.

³⁴ Zumoxike iniõ ahtao, zehno exiõko mana, emỹpõko mana itamurume.

³⁵ Epehpyry se pyra mã ynororo. Mõkomo anapoipyra roropa mana, itamurume ekarory se ahtao ro.

7

¹ Kuku, jomihpyry poko wenikehpyra exiko, jũme ynyripohpyry oya wenikehpyra exiko.

² Jomiry oya omipona exiko, mame isene exikehpyra exiõko mase. Tomeseke exiko ynyripohpyry omipona oehtoh poko, oenuru ewomary sã oya.

³ ãmorepatopõpyry ya ikurãkako okurohtao.

⁴ Tuarō ehtoh poko exiko, ooryxiry pyno oehtoh samo ipyno exiko. Ātamorepary poko exiko oepe kurā pyno oehtoh samo.

⁵ Ākorehmāko mā kehko ameke oehtohme imehnō pyxiā winoino, tōmire ajohpe exikety poe roropa.

Imeimehnō poko exikety

⁶ Pake hkopyra osenuhmāko exiase osenuhmatoh ae ytapyī tao,

⁷ nuasemākō enease tuaro hkopyra exiketomo; mame toirō enease putupyra exikety.

⁸ Mokyro ytoytōko nexiase osema ae, nohpo tapyī esemary pūtokuroko. Ytoytōko nexiase itapyī kuroko,

⁹ kohmānōko nexiase, xinukutumehme sā toehse.

¹⁰ Morarame tutūtase nohpo osēpatakāmase imaro, tupō tamuruse eya imeimehnō poko exikety samo, osenetupuhnōko nexiase tynyriry poko.

¹¹ Musurehpe nexiase, ihximyra, toytory poko osema tō ae torēnase ynororo.

¹² Jarānao xikihme eraximāko nexiase, pata rānao te, osema ehpio roropa osenuhmāko.

¹³ Mokyro nuasemano a toytose nohpo, toahmase ynororo, typohse roropa eya, mame ynara tykase eya eahmaryme:

¹⁴ – Ynekarotyā arono seroae ynekaroryme Ritonōpo a, tōsē osepepe ehtoh nae ase ytapyī tao tupuruse seroae.

¹⁵ Naeroro utūtano oēpatakāmase. Oupīko akene, seromaroro kueneno!

¹⁶ Jynyhtoh tyōtose ya kamisa kurā ke Ejitu pō ke.

¹⁷ Ixtaratu ke jynyhtoh tyoxine tyrise ya: mira ke, aroe ke, kanera ke, enara.

¹⁸ Eropa, oximaro kuehtohme ěmepyry pona ro. Oseahmary poko ěmehnōko sytase oximaro.

¹⁹ Ynio tapyi tao pyra mana. Toytose ynororo mya rahkene.

²⁰ Tineru tarose eya itamurume. Nuno zumome ahtao rokē oehnōko ropa mana.

²¹ Tōmiry anusamā ke mokyro tōmipona tyripose eya. Tonekunohse ynororo eya.

²² Axī toytose ynororo imaro, pui ytory samo tuamekaro totapatoh pona, onokyro omomyry sā roropa apoitoh taka,

²³ moroto eano wōko pyrou mā rahkene. Torō sā nexiase ytōko apoitoh taka, tuamekaro toorikyry poko exiryke.

²⁴ Seromaroro aimo, etako pahne! Otatōme exiko āmorepatoh poko ya.

²⁵ Mokyro nohpo panō poko penetara exiko, eporemākapopyra exiko eya; onekahmara exiko.

²⁶ Tuhkākō typoremākase eya, taorihmapose roropa orutua kō eya, tuhke ikuhpỹme.

²⁷ Mokyro nohpo tapyī taka oytoryhtao aorihtyā esaka ytōko mase, topohme ytōko mase oorihtho pona.

8

Tuarō ehtoh Kure mana

¹ Etatoko ke! Tuarō ehtoh kohtāko mana: zae enetupuhtoh opore omitāko mana.

² Tuarō ehtoh ypy emory po mana te, osema ehpio roropa, osema atapiakary tō po roropa mana.

³ Pata omōtoho po mana, omōtoho apuru tō pūto kohtāko mana:

⁴ “Oya xine oturūko ase porehme, toiro ekaropōko ase oya xine, sero nono pōkomo a emero porehme.

⁵ Poetome ro mase, zae ehtoh waro nymyry pyra ro mase. Atamorepako zae ehtoh waro oehtohme.

Putupyra exikety sã pyra exiko.
 Zae ehtoh poko atamorepako tuaro oehtohme.
⁶Etatoko pahne, jomiry zae mana;
 ynekarory oya emero zae mana.
⁷Ynekarory oya ajohpe pyra mana;
 ajohpe ehtoh se pyra jexiryke ipunaka.
⁸Jomiry oya emero zae mana;
 oenekunohpyra mana, ajohpe pyra mana.
⁹Tuaro exiketomo a emero tupime pyra enetuputyry;
 tuaro exiketomo a emero jarao mana.
¹⁰Otato exiko ãmorepatoh poko ya; parata se hkopyra exiko.
 Zuaro ehtoh sehxo exiko; uuru kurã se hkopyra exiko.

¹¹“Ywy ase Tuaro ehtopo;
 kasuru motye typynehxo ase, uuru risẽ kehko motye roropa.
 Openetatoh emero motye typynehxo ase.

¹²Ywy ase Tuaro ehtopo;
 zae ehtoh enetupuhnõko ase;
 atamorepatoh waro ase, zae imenekary waro roropa ase.

¹³Ritonõpo omipona awahtao popyra ehtoh se pyra mase.
 Oepyrpary se pyra ase ipunaka te, imehnõ motye kure osekary roropa,
 popyra ehtoh poko se pyra roropa ase te,
 omi ajohpe ehtoh se pyra ase, enara.

¹⁴Ynyriry poko osenetupuhnõko ase,
 mame tyrĩko ase rahkene;
 zae ehtoh waro ase, jamihme ase roropa.

¹⁵Tuisa tõ akorehmãko ase tuisame aehtohkõ poko, kowenu poko erohketõ akorehmãko
 ase inyriptyã kurã ritohme.

¹⁶Kowenu tõ erohnõko mã toto akorehmaryke ya, tamuximãkõ te, tuisa tõ porehme
 takorehmase ahtao ya erohnõko mã toto.

¹⁷“Imehnõ pyno ase ypyno toto ahtao; jupiryhtao ahno a jeporyko mã toto.

¹⁸Tineru nae ase, imehxo ehtoh roropa, mõkomo kurano te, emese kure ehtoh roropa
 zae apiakary poko, enara.

¹⁹Ynekarory oya uuru kurã motye kure mana,
 parata kurã motye roropa kure mana.

²⁰Zae ehtoh poko exiketõ esemary ae ytõko ase,
 ajohpe pyra ase, zae ehtoh se exiketõ maro ytoytõko ase,

²¹mõkomo kurã ekarõko ase ypyno exiketomo a,
 itapyikõ pehkãko ase mõkomo kurã ke.

²²“Ywy, tuaro ehtoh tyrise Ritonõpo a apitoryme,
 inyriptyã onyripyra ro pake ahtao.

²³Ywy tyrise pakehxo, apitoryme,
 sero nono onyriptyra ro ahtao.

²⁴Tonuruse ywy tuna konõto tõ exipyra ahtao ro,
 tuna enatyry pyra ahtao ro.

²⁵Tonuruse ywy ypy tõ exipyra ahtao ro,
 somohmã tõ onyriptyra ro ahtao esaka te,

²⁶sero nono onyriptyra ro Ritonõpo ahtao,

tupito tōkehko; nono tomary pehmã apitorymã onyripyra tahtao ro.

²⁷ Moroto exine kapu tyrise ahtao eya esaka,
xixi omōto tyrisse ahtao eya tuna konōto epozakoxi.

²⁸ Moroto exine akurū tyrise ahtao eya kapu ao,
tuna enatry totapuruhmakase ahtao eya tuna konōto kuao te,

²⁹ tuna taunuhmapokehse ahtao eya,
esary ehpio onymotyēkara ehtohme.

Moroto exine sero nono apō tyrise ahtao eya.

³⁰ Morara ahtao imaro exine, akorehmaneme sã inyriry poko.
Ypokoino tãkye kynexine, kokoro rokē amonohkara,
atãkyemãko imaro.

³¹ Atãkyemãko sero nono tōkehko poko,
inyrityã ahno poko roropa.

³² “Naeroro, aimo tomo, etako pahne!

Ynyriphopyry tyritoko, morarame tãkye exīko matose.

³³ Āmorepatopōpyrykō poko wenikehpyra ehtoko.

Tuaro ehtoko; āmorepatopōpyrykō onurumekara ehtoko.

³⁴ Jomiry etaneme awahtao tãkye exīko matose:

kokoro rokē ytapyī omōto tao awahtao,

jeraximãko ytapyī omōto tao.

³⁵ Tapoise jahtao oya isene exīko mase,

Ritonōpo zamaro exīko roropa mase.

³⁶ Yrome japoipyra exikety ataosanumãko mana.

Yse pyra exiketō emero toorihtokō se mã toto.”

9

Tuaro ehtopo, putupyra ehtoh roropa

¹ Tuaro exikety a tytapyī tyrise. Inepuru tō 7me tyrise eya tytapyī nepurume.

² Toky tō totapapose eya otuhtoh konōto ritohme, uwa eukuru jehnahpyry tyrise eya te, meza pona paratu tōkehko tyrise roropa eya.

³ Typoetory nohpo tō taropose eya, kohtase kaetokohxo exiketō poe, pata po:

⁴ “Omōtoko, tuaro pyra exiketomo!” Tuaro pyra exiketomo a ynara āko mã ynororo:

⁵ “Osehtoko otuhse, ynyrihpyry tōsemy, uwa eukuru jehnahpyry maro.

⁶ Tuaro pyra exiketō irumekatoko isene oehtokōme. Tuaro exiketō maro atamorepa-toko, tuaro oehtokōme.”

⁷ Ahno kurã osekarokety zururuhtao oya zaehxo ehtohme tounohsēme rokē exīko mase. Popyra exikety zupokaryhtao oya aekurākatohme tyryhmasēme rokē exīko mase.

⁸ Kure rokē osekarokety onupokara exiko ipunaka; zupokaryhtao oya ozehno exīko mana. Yrome tuaro exikety zupokaryhtao oya topeme oekarōko mana.

⁹ Tuaro exiketō amoreparyhtao tuarohxo exīko mana. Zae ehtoh poko exikety amoreparyhtao zuarohxo exīko mana.

¹⁰ Tuaro exikety me oexiry se awahtao, apitoryme Ritonōpo Imehxo Exikety enetupuhko, Oesēme. Ritonōpo Kurã waro awahtao zae ehtoh enetupuhnōko mase.

¹¹ Tuaro ehtoh pokoino tuhkehxo jeimamyry aropōko mase isene oehtoh poko.

¹² Tuaro exikety me awahtao okyryry tō kurã emānōko mana. Yrome zae ehtoh rumekaryhtao oya, omoro ro etuarimãko mase.

¹³ Putupyra exikety ahtao ynara sã mana: opore oturukety, tuaro pyra exikety, ihximyra, musurehpe exikety.

¹⁴ Porohnōko mana tytapyī omōto tao, otarame epehtoh po kaetokō po, pata po

¹⁵ ytoytoketō kohmāko mana t̄ypokōke exiketomo:

¹⁶ “Omōko, tuaro pyra exiketomo!” āko mana. Putupyra exiketomo a ynara āko roropa mana:

¹⁷ “Tuna ematonanopyhpyry ahtao anusasamehxo mana; wyi ematonanopyhpyry ahtao, enahkure mana.”

¹⁸ Yrome toahmase exiketō eya zuaro pyra mā toto, itapyĩ taka aomomyryhtao orihnōko mā toto. Aomōtyā pake tyhtose aorihyā esaka.

10

Saromāo namorepatopōpyry

¹ Saromāo omihpyry sero: Tuaro ahno mūkuru ahtao, tākye tumy rīko mana, yrome putupyra exiketyme imūkuru ahtao atasamāko jē mana.

² Tineru apoiryhtao oya ajohpe oehtamitume, ākorehmara exīko mana, yrome ajohpe pyra awahtao osepynanohnōko mase orihpyra oehtohme.

³ Zae ehtoh poko exiketō onemitapākapyrya Ritonōpo mana, yrome popyra exiketō akorekehkāko mana ipenatatohkō anapoipyra toto ehtohme.

⁴ Akīme awahtao tymōkomoke pyra exīko mase, yrome orēpyra oerokuruhtao mōkomo esēme exīko mase.

⁵ Tuaro exikety tykyrysā apoīko mana toehse ahtao, yrome nyhketyme tynyhse rokē ahtao tykyrysā toehse ahtao ehxirōko mana.

⁶ Zae ehtoh poko exiketō kurākō ke pehme mā toto. Popyra ehtoh poko exiketō omiry mā imehnō ryhmary se toehtohkō zonēnōko mana.

⁷ Zae ehtoh poko exiketō poko wenikehpyra imehnō mana kure toto nyrytyā pokoino, yrome axī wenikehnōko mā toto popyra exiketō poko.

⁸ Zae ehtoh se exiketō tuaro exiketō omiry etāko mā toto; yrome ajoajohpe tōmire exikety osenahkāko rokē mana.

⁹ Ajohpe pyra exiketō towomase mā toto, torētyke pyra mā toto, yrome ajohpe exiketō tapoisēme exīko mā toto.

¹⁰ Zae ehtoh tonēse ahtao ahno a tupime ehtoh tyripōko mana, yrome jarao zae pyra ehtoh zupokaryhtao akorehmāko mana kure rokē ehtohme.

¹¹ Zae ehtoh poko exiketō omiry tuna enatyry sā mana isene exiketomo a. Yrome popyra ehtoh poko exiketō omiry mā imehnō ryhmary se toexiry poko zonēnōko mana.

¹² Imehnō zehno awahtao etapary se exīko mase. Yrome imehnō pyno awahtao azahkuru aexiry korokapōko mase.

¹³ Tuaro exiketō zuaro ehtoh poko oturūko mā toto, yrome popyra ehtoh poko exiketō tuānohsēme exīko.

¹⁴ Tuaro exiketō emero poko zuaro se mā toto. Yrome popyra exiketō otururuhtao, oseosezuhpitōko mā toto.

¹⁵ Tymōkomoke exiketō osewomāko mā toto tymōkomorykō ke, yrome tymōkomokākara osenahkāko mā toto tymōkomoke pyra toexirykōke.

¹⁶ Toerokurukōke zae ehtoh poko exiketō isene mā toto, yrome tyrypyry poko exiketō itamurumehxo tyrypyrykō poko exīko mā toto.

¹⁷ Otato exiketō tupokase ahtao isene exikehpyra mā toto, yrome tupokatoh etary se pyra exiketō itatyhpyry sā mā toto.

¹⁸ Tōmiry ke ajohpe exikety imep̄y zehno toehtoh zonēnōko mana; imehnō omihtone tuaro exiketyme pyra mana.

¹⁹ Itamurumehxo otururuhtao ameke hkopyra exīko mase iiryryryme oehtoh pokona. Tuaro exiketyme awahtao otary apururu waro mase.

²⁰ Zae ehtoh poko exiketō omiry kure mana, parata kurā samo; yrome popyra exiketō osenetupuhtoh typahsēme sā mana.

21 Tuhkākō akorehmāko zae ehtoh poko exiketō omiry mana, yrome tuaro pyra exiketyme ahtao toorihšēme exīko mana.

22 Tymōkomoke sytatose kure kyrirykōke Ritonōpo a. Moro motye onyrisaromepyra sytatose kuerohthkō ke.

23 Zae pyra ehtoh poko exikety tākye mana popyra ehtoh riry poko, yrome tuaro exikety atākyemāko mana tuaro ehtoh poko.

24 Popyra ehtoh zuno zae pyra exiketō ahtao morara exīko mana, zuno aehtopōpyry ae ro, yrome zae ehtoh poko exiketō typenetatohkō apoīko mā toto.

25 Tyryrykane konōto toehse ahtao popyra exiketō arōko mana, māpyra ajohpe pyra exiketō towomasēme exīko.

26 Akīme exikety onyrohmanohpopyra exiko; irohmanohporyhtao oya sam āko mase irimawa ozery pokona sam kary samo te, orexīto a oenuru piuhkary samo.

27 Ritonōpo omiry omipona exiketō isenehxo mā toto, okynahxo orihpyra mā toto. Yrome popyra exiketō orihnōko mā toto aorihtoh po pyra ahtao ro.

28 Kurākō eraximaryhtao zae ehtoh poko exiketomo a tākye exīko mā toto, yrome popyra exiketō typenetatohkō poko osenetupuhtoh onyripyra ekurehnōko mā toto.

29 Zae ehtoh poko exiketō ewomāko Ritonōpo mana, yrome popyra ehtoh poko exiketō enahkapōko mana.

30 Zae ehtoh poko exiketō towomase mā toto, yrome popyra exiketō tosake pyra exīko mā toto nono po.

31 Zae ehtoh poko exiketō ajohpe pyra oturūko mā toto; yrome ajohpe exiketō tuānohsāme exīko mā toto.

32 Kure rokē zae ehtoh poko exiketō omiry mana, yrome imehnō mā ihtomāko popyra exiketomo.

11

1 Omoxinety kuhtoh zae pyra ahtao ise pyra Ritonōpo mana. Yrome zae ikuhtoh Ritonōpo zamaro mana.

2 Ahno epyrypanyhtao okynā pyra tyhxirosēme exīko mana; yrome imehnō motye kure osekaropyra exiketō tuarohxo mā toto.

3 Zae ehtoh poko exiketō ajohpe pyra mā toto. Ajohpe exiketō osenahkāko mā toto ajoajohpe toexirykōke.

4 Tineru ākorehmara mana oorihthoh toehse ahtao, yrome ajohpe pyra ahno ehtoh ipynanohnōko mana.

5 Ajohpe pyra toehtohkō zae ehtoh poko exiketō akorehmāko mana, yrome popyra exiketō tamoreme osenahkāko mā toto.

6 Zae ehtoh poko exiketō typynanohsēme exīko mā toto zae ehtoh poko toto exiryke, yrome ajohpe exiketō tapoisēme exīko mā toto tyamene se toexirykōke.

7 Popyra exiketō orikyryhtao ineraximahpyrykō tonahsēme exīko mana; tākye tymōkomory poko aehtopōpyry tonahsēme exīko roropa mana.

8 Zae ehtoh poko exikety a etuarimatoh toehse ahtao typynanohsēme exīko mana; yrome moro etuarimatoh ytōko mana popyra exiketō pona.

9 Popyra exiketō omiry imehnō ryhmāko mana, yrome tuaro ehtoh ke zae ehtoh poko exiketō typynanohsēme exīko mana.

10 Kurākō apoiryhtao zae ehtoh poko exiketomo a atākyemāko toto pata pōkō emero, kui āko roropa mā toto tātākyemarykōke popyra exikety orikyryhtao.

11 Pata imehxo exīko mana, kure ehtoh enehporyhtao ajohpe pyra exiketomo a, yrome ajohpe exiketō omiry a tonahkasēme exīko mana.

12 Tuaro exikety sā pyra mokyro, imehnō kerekeremaryhtao xihpyryme samo; tuaro exikety imehnō kerekeremary se pyra mana, mynyhme sehxo mana.

¹³ Osekarosaromepyra mase õmihpyry ononẽpyny a, omi ahpahnõko mana, yrome kure osekarõko mase zae ehtoh poko exikety a.

¹⁴ Esẽ kurã pyra ahtao typoremãkasẽme ahno exiiko; tuaro exiketõ tuhke nae ahtao ahno amorepatohme towomasẽme exiiko mã toto.

¹⁵ Õmiry tokarose ahtao oya imepỹ katonõ tynepehmakemy a epehmatohme atasamãko mase. Kurehxo oya õmiry onekaropyra awahtao eya.

¹⁶ Nohpo kurã pyno imehnõ mana, yrome imeimehnõ poko exikety ehxirõko mana. Akĩme exikety tytineruke pyra exiiko mana, yrome toerokuru zuno pyra exikety tytineruke exiiko mana.

¹⁷ Imehnõ pyno exikety atakorehmãko mana. Yrome popyra ehtoh poko exikety atakorekehkãko rokẽ mana.

¹⁸ Epehpyry nymyry anapoipyra popyra exikety mana toerohtamitume, yrome zae rokẽ erohkety kurã ke topehmasẽme exiiko.

¹⁹ Zae ehtoh poko se exiketõ isene exiiko mã toto, yrome popyra ehtoh poko exiketõ orihnõko mã toto.

²⁰ Zae pyra exiketõ ikurohtao zehno Ritonõpo mana, yrome Ritonõpo zamaro zae ehtoh poko exiketõ mana.

²¹ Popynõ wãnohnõko Ritonõpo mana, yrome zae ehtoh poko exiketõ osewomãko mã toto.

²² Nohpo enekure exikety tuaro pyra ahtao parihmã uuru risẽ sã mana poinokoimo eunary pokona.

²³ Zae ehtoh poko exiketõ tyriry se ehtoh tãkye imehnõ rĩko mana; yrome typeneta-tohkõ riryhtao popyra exiketomo a tãkye pyra emero exiiko.

²⁴ Ahno nae omomyke pyra tytinerũ poko, yrome itamurumehxo tytineruke exiiko; imehnõ nae omomyke exiketomo, yrome tymõkomoke pyra sã exiiko mã toto.

²⁵ Omomyke pyra exiko, mame okyryry tõ emãnõko mana; imehnõ akorehmako, mame takorehmaneke exiiko mase.

²⁶ Mõkomo ekamone omomyke ahtao, tỹkyryry kurãkaryhtao eya tytapyĩ tao typynehxo ehtoh eraximatohme, popyra ehtoh enehpõko imehnõ mana mokyro pona; yrome ahno zamaro mokyro tykyrysã nae ahtao ekamõko mana.

²⁷ Kure ehtoh riry se awahtao opyno exiiko imehnõ mana, yrome popyra ehtoh riryhtao oya, popyra ehtoh apoiko roropa mase.

²⁸ “Orẽpyra ase tineru nae jexiryke,” kananõ ituary tonorẽ sã exiiko, yrome zae ehtoh poko exiketõ zary isene exiketõ sã exiiko mã toto.

²⁹ Popyra ehtoh enepyyryhtao oya atapyĩ taõkomo a, etyhpyryme tỹkyryneke pyra exiiko mase.

Putupyra exiketõ tuaro exikety poetoryme exiiko mana.

³⁰ Zae ehtoh poko exikety kurãkõ enehnõko imehnomo a mana; tuaro exiketõ imehnõ akorehmãko osepeme toto ehtohme.

³¹ Zae ehtoh poko exiketõ kurãkõ ke topehmasẽme mã toto sero nono po; morararo iirypyrymãkomo, popyra exiketõ roropa tuãnohsẽme exiiko mã toto.

12

¹ Tuaro sehxo exikety tukurãkary se ropa mana imehnomo a, azahkuru toehse ahtao zae ehtohme; putupyra exikety rokẽ tukurãkary se pyra mana imehnomo a.

² Ritonõpo zamaro zae ehtoh poko exiketõ mana, yrome jamaro pyra mana popyra tyriry se exiketomo.

³ Popyra ehtoh poko exikety osewomasaromepyra mana, yrome ajohpe pyra exikety orẽpyra exiiko mana.

⁴ Typye kurã ke ahtao tãkye exiiko inio mana, yrome tynio hxironeme nohpo ahtao tyrohsẽ sã mana, jehpyry motary sã mana.

⁵ Ajohpe pyra exikety zae imehnõ rïko mana, yrome popyra exikety imehnõ enekunohnõko rokẽ mana.

⁶ Popyra exiketõ omiry ahno apoitoh sã mana toto eraximãko aorihmapotohme, yrome zae ehtoh poko exiketõ omiry imehnõ pynanohnõko mana.

⁷ Popyra ehtoh poko exiketõ osenahkãko mã toto, typakõke pyra, yrome zae ehtoh poko exiketõ ekyry kure rokẽ exïko mã toto.

⁸ Tuaro exikety eahmãko imehnõ mana, yrome imehnõ zamaro pyra azahkuru ehtoh poko exikety mana, ihxirõko rokẽ mã toto.

⁹ Imehnõ motye pyra awahtao kure ro mase, erohketye awahtao etuarimara oehtohme tynahke oexiryke, popyra oya exiry imehxo õsekaroryhtao, yrome tynahke pyra atapyĩ tao.

¹⁰ Zae ehtoh poko exiketõ kure tokykõ rïko mã toto, yrome oty kara popyra exiketõ mana tokykõ etuarimaryhtao.

¹¹ Otupi poko toerohse awahtao tynahke mase, pitiko rokẽ pyra, yrome tyorõ poko rokẽ osenetuputyryhtao ekurehnõko mase, tuaro pyra exikety sã mase.

¹² Imehnõ zae pyra ehtoh poko penetãko popyra exiketõ mã toto, yrome zae ehtoh poko exiketõ orẽpyra exïko mã toto kure ehtoh riry poko.

¹³ Ajohpe exiketõ tapoisẽme exïko mã toto aomirykomo a, yrome ajohpe pyra exiketõ tûtãko mã toto popyra ehtoh winoino.

¹⁴ Kure rokẽ õmiry ahtao tãkye exïko mase oepehpyryme; kure oerokuruhtao epehpyry kurã apoïko mase oerohtamitume.

¹⁵ Zae rokẽ osekarõko tuaro pyra exikety mana, yrome imehnõ omiry etãko tuaro exikety mana.

¹⁶ Putupyra exikety tyhtomase ahtao okynã pyra moro poko zuaro exïko imehnõ mana emero porehme, yrome tuaro exikety tyryhmase ahtao “Oty kara!” ãko rokẽ mana.

¹⁷ Ajohpe pyra oturukety zae ehtoh tyripõko mana, yrome ajohpe exikety otururu onekunohto mana.

¹⁸ Sekerekane õmiry imepỹ wõko sã mana pyrou potyry samo, yrome tuaro exikety omiry mã imehnõ akorehmãko ekurãkatohme ropa.

¹⁹ Omi ajohpe ahtao okynã pyra mana, yrome zae omi ahtao jũme exikehpyra mana.

²⁰ Zae pyra tyryry se exikety popyra ehtoh apoïko mana, yrome erohketõ imehnõ akorehmatohme tãkye toto ehtohme, tãkye exïko mã toto.

²¹ Popyra ehtoh oehtohpyra mana zae ehtoh poko exiketomo a, yrome popyra exiketomo a tupimehxo ehtoh exikehpyra mana.

²² Ajohpe exiketõ zehno Ritonõpo mana, yrome Ritonõpo zamaro zae exiketõ mana.

²³ Tuaro exiketõ mynyhme mã toto zuaro toehtohkõ poko, yrome putupyra exiketõ oturukehpyra mã toto zuaro pyra toehtohkõ poko.

²⁴ Yronomyryme erohkety tuisamehxo exïko mana, yrome akĩme exikety imehnõ namotome exïko mana.

²⁵ Torẽtyke oehtoh, omato sã tãkye oehtoh ematonanohnõko mana, yrome omi kurã akorehmãko tãkye kuehtohkõme ropa.

²⁶ Tope akorehmãko zae ehtoh poko exikety mana tahpyra ehtohme, yrome popyra ehtoh poko exiketõ tahtahnõko mã toto osema ae.

²⁷ Akĩme exiketõ ise ehtoh anapoipyra ekurehnõko mã toto, yrome yronomyryme oerokuruhtao kurãkõ apoïko mase.

²⁸ Zae ehtoh poko ahtao osema sã mana isene ehtoh poko. Popyra ehtoh poko orihtoh pona esemaryme mana.

13

¹ Poetohti, tuaro exiketõ tummykõ omiry etãko mã toto turuse ahtao eya xine, yrome emero rokẽ ipoihtone azahkuru toehtoh onenetupuhpyra ekurehnõko mana.

² Zae ehtoh poko exiketõ kurãkõ apoïko mã toto zae tõmiry ehtamitume; ajohpe exiketõ imehnõ ryhmary se rokẽ mã toto.

³ Tomeseke awahtao õtururu poko osewomãko mase, yrome tomeseke pyra exikety tõtururu poko osenahkãko mana.

⁴ Akĩme exikety typenetatoh anapoipyra ekurehnõko mana, itamurume ise ahtao ro, yrome typenetatoh apoïko yronymyryme erohkety mana.

⁵ Zae exiketõ ajohpe ehtoh se pyra mã toto ipunaka, yrome popyra exiketõ omiry nuriame mana, ehxirotome mana.

⁶ Zae ehtoh iirypyryme pyra exikety ewomãko mana, yrome iirypyryme exikety popyra ehtoh iporemãkapõko mana.

⁷ Toitoina ahno mã tytineruke pyra repe, yrome tytineruke exikety me osekarõko mã toto; imehnõ mã tytineruke itamurume, yrome tytineruke pyra osekarõko mã toto.

⁸ Itamurume tytineruke exikety tineru epehmãko mana tõsepynanohtome, yrome tymõkomokãkara a onepehmapopyra mã toto.

⁹ Zae ehtoh poko exiketõ saerehkatoth sã mã toto, yrome popyra exiketõ azawa ezehsasaka exikety sã mã toto.

¹⁰ Kuepyrypatohkõ pokoino oxiehno exĩko sytatose; yrome tuarohxo exikety ekaropõko mana zae ehtoh waro exikety a.

¹¹ Tineru apoiry tupime pyra ahtao axĩ enahnõko mana; yrome tineru tapoise oya ahtao oerohtamitume emãnõko mana.

¹² Ise oehtoh eraximary okynahxo ahtao kure pyra exĩko okurohtao mana, yrome ise oehtoh toehse ahtao atãkyemãko mase isene exikety me sã okurohtao.

¹³ Omi zae ehtoh se pyra awahtao popyra ehtoh apoïko mase, yrome omi zae ehtoh omipona awahtao kurãkõ apoïko mase.

¹⁴ Tuaro exiketõ namorepatoh tuna enatyry kurã sã mana; ãkorehmãko ameke rokẽ oytotohme orihmato tõ winoino.

¹⁵ Tuaro exiketõ omiry etary se imehnõ mana, yrome ajohpe exiketõ mã tonahkatoth esemary ae ytõko mã toto.

¹⁶ Emese kure exiketõ osetupuhnõko aporo, imeĩpo tyritome, yrome tuaro pyra exikety oturukehpyra mana zuaro pyra toehtoh poko.

¹⁷ Omi arone onekunohtõme ahtao popyra ehtoh tyripõko mana, yrome zae exikety me ahtao osepeme ehtoh enehnõko mana.

¹⁸ Otato pyra ahno ahtao tupokase ahtao tỹkyryneke pyra exĩko mana, tyhxirosẽme exĩko mana, yrome otato exikety tupokase ahtao, ahno kurã mokyro, ãko mã toto ipoko.

¹⁹ Ise ehtoh tapoise ahtao ahno a anusasamã sã mana ikurohtao!

Tuaro pyra exikety popyra ehtoh rumekary se pyra mana.

²⁰ Osepeme awahtao tuaro exiketõ maro, tuaro exĩko mase, yrome putupyra exiketõ maro osepeme awahtao popyra ehtoh apoïko mase etyhpyryme.

²¹ Popyra ehtoh iirypyrymãkõ ekahmãko mana, yrome zae ehtoh poko exiketõ kurãkõ apoïko mã toto kure toehtamitukõme.

²² Mõkomo kurã nomõko zae ehtoh poko exiketõ mã toto typakõ mõkomoryme, yrome iirypyrymãkõ mõkomohpyry mã zae ehtoh poko exiketõ mõkomoryme exĩko.

²³ Tykyrysã itamurume exĩko tymõkomokãkara tupi po repe, yrome ajohpe exiketõ pokoino atahnikãko rokẽ mana.

²⁴ Opoenõ anamorepara awahtao xine zae ehtoh poko toto pyno nymyry pyra mase. Typoenõ pyno exiketõ mã toto zupokãko zae pyra toto ahtao.

²⁵ Zae ehtoh poko exiketõ kure otuhnõko mã toto, tuesapare exĩko, yrome popyra exiketõ mã omise exikehpyra mã toto.

14

¹ Nohpo tuaro exiketyme ahtao tytapyĩ taõkõ esary rĩko mana, yrome tomary ke tytapyĩ kararahnõko tuaro pyra exikety mana.

² Ajohpe pyra exiketyme awahtao Ritonõpo enetuputyry oya Oesẽme enepõko mase, yrome ajohpe awahtao aomipona pyra oehtoh enepõko mase roropa.

³ Tuaro pyra exikety epyrypaketyme ahtao etuarimãko mana tõturutopõpyry pokoino, yrome tuaro exiketõ tõmiry ke towomasẽme exĩko mã toto.

⁴ Takorehmaneke pyra awahtao otupi kurãkatohme pitiko rokẽ apoĩko mase, yrome takorehmaneke awahtao atapyĩ pehme exĩko tonahsẽ ke mana.

⁵ Enene zae exiketyme ahtao ajohpe pyra mana, yrome zae pyra exikety ajohpe ehtoh tuhke oturũko mana.

⁶ Ipoihtone tuaro ehtoh zupĩko repe, yrome onenetupuhpyra mana, yrome zae ehtoh enetuputyry tupime pyra mana tuaro exikety a.

⁷ Ameke rokẽ exiko putupyra exikety wino amorepatoh pyra exiryke.

⁸ Oty katohme emese kure exikety tuaro exiketyme nae? Tyriry waro toexiryke. Yrome putupyra exikety mã tyriry waro osekarõko, zuaro pyra tahtao ipunaka.

⁹ Tuaro pyra exiketõ iirypyryme toehse ahtao: “Otara kara,” ãko mã toto, yrome zae ehtoh poko exiketõ tyrypyrykõ korokapory se mã toto.

¹⁰ Omoro rokẽ sam katoh waro mase okurohtao; omoro rokẽ atãkyemary waro roropa mase, imehnõ okurohtao onenepyra exiryke.

¹¹ Popyra exiketõ tapyĩ tonahkasẽme exĩko mana, yrome zae ehtoh poko exiketõ tapyĩ xikihme exĩko ro mana epukara.

¹² Osema menekary sã tynyriry menekãko ahno mana, zae ehtoh ekaroryke eya repe, yrome toorihtoh pona ytõko mana etyhyryme.

¹³ Toexianaryke toemynyhmatoh tonẽse mana ahno kurohtao repe, yrome tãkye ehtoh tõtyhkase ahtao, emynyhmatoh moroto ro mana.

¹⁴ Popyra exiketõ popyra toehtoh emetakã apoĩko mã toto, yrome zae ehtoh poko exiketõ topehmasẽme exĩko kurã ke mã toto inyrytã epehpyryme.

¹⁵ Emero rokẽ zae ekarõko tuaro pyra exikety mana, yrome tuaro exikety osenetupuhnõko mana tomeseke sã toytotohme.

¹⁶ Tuaro exiketõ tomeseke mã toto tupimã taka omõpyra ehtohme, yrome putupyra exikety emero rokẽ kuhnõko mana osenetupuhpyra exiryke.

¹⁷ Axĩ zehno exiketõ ajoajohpe exiketõ nyriry sã tyrĩko mã toto, yrome tuaro exikety mokaro mynyhpãkãko mana.

¹⁸ Tuaro pyra exiketõ tynyrityã emetakã apoĩko mã toto, yrome tuaro exiketõ epehpyryme tuarohxo exĩko mã toto.

¹⁹ Popyra exiketõ tosekumurukõ po porohnõko mã toto zae exiketõ ãpataka. “Ajohpãme sã kuakorehmako,” ãko mã toto eya xine.

²⁰ Tymõkomokãkara se hkopyra imehnõ mana, ikatonomory roropa ise pyra mana, yrome tytineruke exiketõ tuhke topeke mana.

²¹ Tãkye oexiry se awahtao kure rokẽ tymõkomokãkara tyriko. Imehnõ htomary iirypyryme mana.

²² Zae ehtoh poko oerokuruhtao, õmiry etary se exĩko mã toto, ime oehtoh enetupuhnõko roropa mã toto, yrome popyra ehtoh poko oerokuruhtao azahkuru mase.

²³ Oerokuruhtao tineru apoĩko mase oerohtamitume, yrome tehme rokẽ awahtao otururu poko rokene, tymõkomoke pyra exĩko mase.

²⁴ Tuaro exiketõ tymõkomoke exĩko mã toto toerohtamitume, yrome tuaro pyra exiketõ epehpyry inyrytã xihpyry rokene.

²⁵ Enene omiry ajohpe pyra ahtao imehnõ pynanohnõko mana, yrome enene omiry ajohpe ahtao ahno ewokãko mana.

²⁶ Imehxo Ritonõpo enetuputyryhtao, towomaneke exīko mase, imehnõ zuno pyra exīko mase towomase oexiryke atapyī taōkō maro.

²⁷ Imehxo Ritonõpo enetuputyry isene ehtoh tuna enatyry sã mana, ãkorehmãko mana omõpyra oehtohme orihmapotoh pona.

²⁸ Tuisa imehxo mana tuhkehxo ipoetory tō ahtao, typoetoke pyra ynororo ahtao tuisame pyra mana.

²⁹ Imynyhpãkaponeme awahtao tuaro exiketyme mase, yrome axī zehno awahtao tuaro pyra oehtoh enepōko mase imehnomo a.

³⁰ Torētyke pyra awahtao kure rokē opū exīko mana, akuruhtara, yrome zumoxike ehtoh motatoh sã okurohtao mana, tyrohsē samo.

³¹ Tymõkomokākara tyrohmanohpose ahtao topehke pyra, Ritonõpo htomãko mase, toto Rihpõme aexiryke, yrome toto pynanopyryhtao oya Ritonõpo eahmãko mase.

³² Popyra exiketō osenahkãko mã toto popyra tynyrytyã ke, yrome zae ehtoh poko exiketō towomase mã toto zae inyrytyã exiryke.

³³ Tuaro exiketō mã osenetupuhkehpyra mã toto zae ehtoh poko, yrome tuaro pyra exiketō zae ehtoh waro pyra mã toto ipunaka.

³⁴ Zae ehtoh poko ahno ahtao imehxo exīko inonory pōkō mana, yrome tyyrypyrykō poko ahno ahtao ehxirōko rokē mã toto.

³⁵ Tuisa tō tãkye mã toto emese kure takorehmananō ahtao, yrome azahkuru toehse toto ahtao, toto wãnohnōko mã toto.

15

¹ Zehno exikety ezukuruhtao tomeseke samo zehno hkopyra exīko mana, yrome õmiry ke jamihme ezukuruhtao ihtomapōko sã mase.

² Tuaro exikety otururu etakure mana, yrome tuaro pyra exikety zuaro pyra ehtoh poko sekere ãko rokē mana.

³ Sero nono pōkō emero enēko Ritonõpo mana; zae ehtoh poko exiketō enēko mana, zae pyra ehtoh poko exiketō enēko roropa mana.

⁴ Omi kurã kukurākatorỹko mana, yrome omi rypyryme ahtao sam kamexipōko kukurohtao xine mana.

⁵ Omykō namorepatoh poko otato pyra awahtao tuaro pyra exiketyme mase, yrome omykō namorepatoh etaryhtao oya okurākary se ynororo ahtao zae oehtohme tuaro exiketyme mase.

⁶ Zae exiketō tapyī tao tymõkomoke ro exīko mana popyra ehtoh toehse ahtao, yrome zae pyra exiketō etuarimãko mã toto.

⁷ Tuaro exiketō otururuhtao imehnõ zuarohxo exīko mã toto, yrome morara exipyra mana tuaro pyra exiketō otururuhtao.

⁸ Ritonõpo zamaro mana zae ehtoh poko exiketō otururuhtao eya, yrome popyra exiketō nekarotyã eya ise pyra mana ipunaka.

⁹ Popyra exiketō nyrytyã se pyra Ritonõpo mana ipunaka, yrome zae ehtoh poko exiketō pyno mana.

¹⁰ Zae ehtoh rumekaryhtao ahno a tuãnohsēme exīko mana pitiko rokē pyra, mame tukurākary se pyra exikety orihnōko mana.

¹¹ Aorihtyã esary po emero eneryhtao Ritonõpo a, tuaro sytatose: kuosenetupuhtohkō ononēsaromepyra sytatose ewinoino.

¹² Epyrypakety tukurākary se pyra mana imehnomo a, zae ehtoh poko onekaropopyra roropa mana tuaro exiketomo a.

¹³ Tãkye ahno ahtao mirỹme ãmyty exīko mana, yrome toemynyhmaryhtao sekese pyra exīko mana.

¹⁴ Tuaro exikety tãtamorepary se mana, yrome putupyra exiketō tuesapare sã mã toto tuaro pyra toehtohkōke.

¹⁵ Tymõkomoke pyra exiketõ ehtoh tupime eya xine mana, yrome täkye exiketõ mã oseahmakehpyra mã toto.

¹⁶ Kurehxo pitiko rokẽ tymõkomoke awahtao Ritonõpo enetuputyryke oya Oesẽme, kure hkopyra mana tymõkomoke itamurume exikety täkye pyrahme samo.

¹⁷ Tonahsẽ enapyryhtao imehnõ opyno exiketõ maro kurehxo mana, popyra mana tõse kurã onyry ozehno exiketõ maro.

¹⁸ Imeimehnõ zehno exikety ihtomapõko mana, yrome penekhepyra awahtao imehnõ kure ehtoh eraximary poko, osepeme ehtoh enehnõko mase.

¹⁹ Akĩme exikety a tupime exĩko emero poko ahtao, yrome zae ehtoh poko exikety a tupime hkopyra exĩko mana.

²⁰ Tuaro exiketõme poetohti ahtao täkye tumykõ rĩko mã toto, yrome putupyra exiketõ tysekõ htomãko mã toto.

²¹ Tuaro pyra exikety atãkyemãko mana zuaro pyra toehtoh poko, yrome tuaro exikety zae ehtoh rĩko mana.

²² Tuhke tuaro exiketõ omiry etaryke oya tyriry se oehtoh rĩko mase ekurehpyra, yrome takorehmaneke pyra ahtao tyriry se oehtoh onyripyra ekurehnõko mase.

²³ Zae ezuhtoh ekarory waro awahtao täkye exĩko mase; kure kuhse mana omi kurã ekaroryhtao zae moro omi ekarotoh toehse ahtao!

²⁴ Tuaro exikety yhtopyra mana orihtoh osema taka, yrome onuhnõko mana isene ehtoh esemary ae.

²⁵ Epyrypaketõ tapyĩ enahkapõko Ritonõpo mana, yrome pytõpo tõ tapyĩ ewomãko mana.

²⁶ Popyra exiketõ osenetupuhtoh se pyra Ritonõpo mana ipunaka, yrome omi kurã osepeme ehtoh jamaro mana.

²⁷ Tyamene se exikety tytapyĩ taõkõ ewokãko mana, yrome tineru zae pyra tyritamitume se pyra exikety isene exĩko mana itamurumehxo.

²⁸ Zae ehtoh poko exiketõ osenetupuhnõko aporo ezuhtohto; popyra exiketõ axĩ ezuhnõko mã toto, yrome toto omiry tupimãkõ enehpõko mana.

²⁹ Ameke rokẽ exĩko Ritonõpo mana popyra exiketõ wino, yrome zae ehtoh poko exiketõ otururuhtao eya etãko mana.

³⁰ Täkye oepe ahtao täkye exĩko mase okurohtao; omi kurã etaryke oya ekurãkãko mase.

³¹ Tupokase awahtao zaehxo oehtohme, otato roropa awahtao tuaro exiketõ maro exĩko mase.

³² Otato pyra awahtao zae ehtoh poko tamorepase awahtao eryhmãko mase. Yrome otato awahtao tuarohxo exĩko mase.

³³ Ritonõpo Imehxo ehtoh enetuputyryhtao oya tuarohxo exĩko mase; imehnõ motye kure osekaropyra awahtao, imeĩpo imehxo orĩko imehnõ mana.

16

Oseanahtõko zae Ritonõpo omipona ehtoh poko

¹ Ahno osenetupuhnõko mã toto ise toehtoh ritohme repe, yrome Ritonõpo rokẽ tyripõko mana.

² Onyriry emero zae rokẽ nase oya repe, yrome õsenetupuhtoh enõko Ritonõpo mana okurohtao, ise oehtoh apiakãko mana.

³ Tyriry se oehtoh ekaroko Ritonõpo a ãkorehmapotohme eya, mame zae rokẽ exĩko mana.

⁴ Emero tyrise Ritonõpo a zae rokẽ ehtohme etyhpyryme, popyra exiketõ tuãnohsẽme rokẽ exĩko mã toto.

⁵ Epyrypaketõ se pyra Ritonõpo mana emero; tuãnopyrykohtao osepy-nanohsaromepyra exĩko mã toto ipunaka.

⁶ Zae ehtoh poko awahtao zae omi onurumekara roropa awahtao oorypyrykō korokāko Ritonōpo mana, aomipona exiketō mā typynanohsēme exīko mā toto.

⁷ Ritonōpo zamaro kuahtao xine, kuepetōkara rīko mana kuepekōme.

⁸ Kurehxo pitiko rokē tymōkomoke ahtao zae rokē tapoise ahtao oya, popyrahxo itamurume tymōkomoke ahtao onekunohto toehtamitume.

⁹ Tukurohtao tynyriry poko osenetupuhnōko ahno mana, yrome Ritonōpo rokē oehthoh tyripōko mana.

¹⁰ Ritonōpo poe tuisa konōto omiry jamihme mana; azahkuru pyra mana zae ehtoh apiakaryhtao eya.

¹¹ Zae omoxinety kuhtoh Ritonōpo kyryryme mana; morara exiryke zae rokē kusepekatyrykō se Ritonōpo mana.

¹² Popyra ehtoh se pyra tuisa tō mana ipunaka, jamihme exīko kowenu mana zae ehtoh poko tahtao.

¹³ Tuisa konōto tākye exīko mana zae ehtoh etaryhtao tyya, ajohpe pyra exiketō pyno mana.

¹⁴ Tohne toehse tuisa ahtao otarame imepỹ orihmapōko mana, yrome tuaro exikety mokyro akorehmary se mana zehno pyra aehtohme.

¹⁵ Tākye tuisa ahtao isene mā toto, kure imehnō riry eya konopo oepyry sā mana otyro ahtatohme.

¹⁶ Tuaro ehtoh nae awahtao uuru motye kure mana; tuaro oehthoh parata motye mana.

¹⁷ Zae ehtoh poko exiketō tomeseke sā mā toto ameke rokē ehtohme popyra ehtoh winoino; tomeseke exikety tynyriry poko osepynanohnōko mana.

¹⁸ Epyrypatoh ahno arōko rokē mana enahkatoh taka, imehnō motye kure osekaryryhtao typoremākasēme exīko mana.

¹⁹ Kurehxo mase imehnō motye osekarypyra awahtao tymōkomokākara maro; popyrahxo mana imehnō motye imehxo osekaraketō maro awahtao mōkomo kurā apoitohme oya.

²⁰ Otato ehtoko āmorepatopōpyry poko, kure ehtoh apoitohme oya; Ritonōpo Oesēme enetuputyryhtao oya tākye exīko mase.

²¹ Tuaro exikety awahtao okurohtao, zae enetupuhneme oekarōko imehnō mana. Etakure ōmiry ahtao itamurumehxo imehnō amorepāko mase.

²² Tuaro ehtoh iporiry enatyry sā mana isene ehtoh ekarōko tuaro exiketomo a, yrome tuaro pyra exiketō zupokary ikurākatohme toiparo rokē mana.

²³ Tuaro exikety osenetupuhnōko mana osemazuhme tōturutohme. Morara ahtao yronymyrymehxo imehnō amorepāko mana.

²⁴ Omi kurā ano zeni sā mana: anusasame etananomo a, opi sā roropa mana ekurākatohme.

²⁵ Osema menekary sā tynyriry menekāko ahno mana, zae ehtoh ekaryryke eya repe, yrome toorihthoh pona ytōko mana etyhpyryme.

²⁶ Omise erohkety ahtao orēpyrahxo erohnōko mana, tōtukuru se toexiryke tuesapare toehtohme.

²⁷ Popyra exiketō popyra ehtoh riry se rokē mā toto; aomirykō apoto sā imehnō zahkāko mana.

²⁸ Popyra exiketō oseosezuhtoh tyripōko mā toto, imehnō kerekeremane epe tō kurā osepeme pyra tyripōko mana.

²⁹ Tope tō enekunohnōko zehnoto mana, toto arōko roropa mana popyra ehtoh osema ae.

³⁰ Tomeseke exiko imehnō poko mirỹme toto ahtao pimyhpyyhāko mā toto; popyra ehtoh poko osenetupuhnōko mā toto.

³¹ Okynahxo orihpyra zae ehtoh poko exikety mana, zae toehtamitume; karimutume tūsehke ahtao tamuximehxo mokyro enetupuhnōko imehnō mana.

³² Kurehxo penekehpyra awahtao, jamihmehxo ehtoh motye; kure roropa zae ehtoh poko menekary oya pata poremäkary motye.

³³ Imenekatoh emäko mä toto ise Ritonõpo ehtoh waro ehtohme, yrome Ritonõpo rokē tynyriry menekäko mana.

17

¹ Kurehxo wyi pitiko rokē ahtao enahtohme torētyke pyra exiry, kure hkopyra exiry otuhtoh konõto ahtao, yrome tapyi taõkõ oxiehno mä toto.

² Ahno namoto tuaro exiketye ahtao, tosē mükuru tuisaryme exiko mana, tummy tyhxirose ahtao eya; imõkomohpyry zokonaka apoiko roropa mana imükuru maro.

³ Uuru kehko, parata roropa tukuräkase mana apoto ke, yrome ahno kuhñõko Ritonõpo mana kukurohtao xine zae kuehtohkõ waro toehtohme.

⁴ Popyra exiketõ otato mä toto zae pyra ehtoh poko, ajohpe ehtoh omiry etary se ajohpäkõ mana.

⁵ Tymõkomokäkara poihtoryhtao oya, Ritonõpo htomäko sä mase inyrytyäme exiryke. Tuänohsēme exiko mokyro mana atäkyemaryke popyra ehtoh toehse ahtao imepyny a.

⁶ Itamurukõ atäkyemäko typakõ poko, poetohti atäkyemary saaro tumykõ poko.

⁷ Zae otururu waro pyra putupyra exiketõ mana, zae exiketõ ajohpe pyra mä toto.

⁸ Ahno nae ynara osenetupuhnõko, tineru ke imehnõ epekahnõko emero porehme; tineru ekarõko mä toto zae pyra ehtoh ripotohme imehnomo a, pyaxi jamitunuru sä moro ekarõko mä toto.

⁹ Imepỹ rypyry ikorokapoko tyhtomase awahtao eya, morara awahtao ipyno oehthoh enepõko mase. Ohtomatopõpyry poko wenikehpyra awahtao osepeme oehthoh tonahkasēme exiko.

¹⁰ Tuaro exikety tupokase ahtao tuarohxo exiko mana, 100me putupyra exikety pipohtopõpyry motye.

¹¹ Popyra exiketõ ehtomakehpyra mana; naeroro aorihtoh oehnõko eya xine mana omi arone samo, karimotakehpỹ samo.

¹² Kurehxo onokyro uusa maro õseporyry, ipoenõ tomatonanohe ahtao, popyrahxo oya tuaro pyra exikety maro õseporyry ipenetatoh poko ahtao.

¹³ Kuräkõ epehmaryhtao oya popyra ehtoh ke, jüme popyra ehtoh anaropopyra mase atapyĩ tae.

¹⁴ Oxiehno exipitonohtao mä tuna tũtapitory sä mana apurutoh kuroko: kurehxo etypohkary oseosezuhpyra ro ahtao.

¹⁵ Asakoro ehtoh se pyra Ritonõpo mana ipunaka: ahno kurä ekaroryhtao popyra te, popyra exiketõ onuänohpyra roropa kure ekaroryke.

¹⁶ Toiparo rokē putupyra exikety tineru ke epehmäko tamorepasēme ehtohme, tuaro ehsaromepyra toexiryke.

¹⁷ Osepeme exiketõ tope tõ pyno exikehpyra mä toto, popyra ehtoh toehse ahtao atakorõme exiko mä toto.

¹⁸ Tuaro pyra exikety rokē tõmiry etapõko mana katonõ nepehmary epehmatohme, onepehmasaromepyra ynororo ahtao.

¹⁹ Tātatapoiry se exikety tyrypyry se mana. Epyrypakeh pyra ahno ahtao mõtoino rokē popyra ehtoh oehnõko mana.

²⁰ Popyra ehtoh poko osenetupuhkehpyra ahtao, morohne poko oturukehpyra roropa ahtao kuräkõ anapoipyra ekurehnõko mana, popyra ehtoh apoiko rokē mana.

²¹ Popyra typoenõke exikety ahtao täkye pyra jükõ mana, sam äko rokene.

²² Täkye oexiry mä jamihme oriko, täkye pyra rokē awahtao orihnõko mase axi pyra.

²³ Zae pyra apiakananõ tokare pyra tineru apoiko mä toto popyra exiketõ wino, morara exiryke zae ehtoh onyripyra ekurehnõko mä toto.

²⁴Tuaro exikety tynyriry poko atamorepaxīpo zae ehtoh riry se rahkene, yrome tuaro pyra exikety ise toehtoh waro pyra mana.

²⁵Ajoajohpe typoenō ahtao tākye pyra jū exīko mana, jē roropa atasamāko mana.

²⁶Zae ehtoh poko exikety a imepỹ rypyry epehmapory zae pyra mana; ahno kurā wānopry zae pyra mana.

²⁷Tuaro exikety tahxime pyra oturūko mana. Mynyhme exikety tuaro nymyry toehtoh enepōko mana.

²⁸Tuaro pyra exikety roropa mynyhme ahtao, tuarohxo mokyro ekarōko imehnō mana.

18

¹Osepeme se pyra exikety tyamene se rokē mana, imehnō tuaro exiketō namorepary se pyra mana.

²Putupyra exikety tātamorepary se pyra mana zae ehtoh poko; tōsenetupuhtoh ekarory se rokē mā ynororo.

³Popyra exiketō se pyra imehnō mana, naeroro popyra ehtoh poko awahtao ehxirōko mase imeīpo.

⁴Ahno omiry itamurume zuaro ehtoh nae, tuna konōto zueme ehtoh samo, tuaro exiketō omiry iporiry sā mana, anorypyra exikety samo.

⁵Kure rokē pohnō ekarory zae pyra mana ipunaka te, kurākō ekarory popyra roropa zae pyra mana ipunaka.

⁶Putupyra exikety oseosezukuruhtao, typipokuru se rokē mā ynororo.

⁷Tuaro pyra exikety otururuhtao ehxirōko mana, tōmiry ke apoitoh rīko sā mana, mame tapoisēme exīko mā ynororo tynyriripyry ao.

⁸Imehnō kerekeremary tonahsē tompore sā mana, kyzamaro xine kynapyrykō enapyry samo.

⁹Akīme erohkety ahtao popyra mana, mōkomo ahnikane sā rokē mana.

¹⁰Tapyi jamihmā sā Kuesēkō mana, moro taka zae ehtoh poko exiketō ytōko mā toto tōsewomatohkōme.

¹¹Tymōkomoke exikety tytinerū poko osenetupuhnōko mana pata apuru samo, kae-hxo exikety, jamihme roropa osewomatohme repe.

¹²Epyrypakety osenahkatoh esemary ae ytōko mana, yrome imehnō motye os-ekaropyra exikety tuisamehxo exīko mana.

¹³Imehnō ezukuruhtao onetara ro ahtao tuaro pyra toehtoh enepōko mana, ehxirōko roropa mana.

¹⁴Isene oehtoh sehxo awahtao apotūkehpyra mase kure pyra toehse awahtao, yrome isene oehtoh se pyra toehse awahtao ākorehmasaromepyra imehnō mana.

¹⁵Tuaro exikety tātamorepary se exikehpyra mana zuarohxo toehtohme.

¹⁶Imehxo exikety maro otururu se awahtao onekarory aroko; tupime pyra exīko mana.

¹⁷Oturukety osemazuhmā otururuhtao apiakane ēpataka zaehxo sā aomiry mana, epekara oturupopitory pona rokene.

¹⁸Jamihme exiketō atae pyra ahtao apiakane ēpataka imenekatoh emāko mā toto akorehmatohme oxiehno pyra toto ehtohme.

¹⁹Oepe tyhtomase ahtao oya tupime exīko mana osepeme oehtohkōme ropa, tapyi jamihmā poremākary motye. Oseosezukuruhtao osepeme ehtoh osenahkāko mana.

²⁰Ōmirykō tupito sā mana, anarykahpyry apoīko ropa mase imeīpo.

²¹Ōmiry ke imehnō pynanohnōko mase te, imehnō ryhmāko roropa mase; naeroro tomeseke sā oturuko, mame kurākō rokē apoīko mase.

²²Nohpo apoiryhtao oya opytyme, tākye oehtoh apoīko mase: Ritonōpo nekarory kurā apoiryke oya.

²³ Tymōkomokākara tōtururu se tahtao tomeseke sã ekaropōko mana: “Ajohpãme sã oturuxi,” ãko, yrome tytineruke exikety opore sã ezuhnōko mana.

²⁴ Toitoinē osepeme ehtoh okyna hkopyra mana, yrome epeme nymyry ahtao amonohkara mana atakorōme ehtoh motye.

19

¹ Kurehxo mana tymōkomoke pyra exiry ajohpe pyra ahtao, popyrahxo mana ajohpe exiry putupyra exiketyme roropa ahtao.

² Emero rokē tyriryhtao osenetupuhpyra ahtao zae pyra mana; taryporyke awahtao azahkuru oesemary menekãko mase.

³ Zae ehtoh menekary waro pyra ahno ahtao osenahkãko mana; imeĩpo Ritonōpo hxirory se mã repe.

⁴ Tymōkomoke exiketō imeimehnō maro tuhke osepeme exĩko mã toto, yrome tymōkomokākara a tupime topeke exiry, tuhke pyra, jũme pyra roropa.

⁵ Ajohpe imehnō hxirone tuãnohsẽme exĩko mana, epasaromepyra exĩko mana.

⁶ Tuisamehxo exiketō zamaro se sytatose emero, tynekarory tō ekaroneme exiketō maro osepeme se sytatose roropa emero.

⁷ Tymōkomoke pyra exikety ekyry tō ameke se rokē mã toto ewino, mokaro motye epe tō imaro se pyra mã toto. Tope tō zupĩko mã ynororo repe, yrome ise nymyry pyra mã toto.

⁸ Ātakorehmary se awahtao atamorepako yronymyryme tuaro oehtohme. Mame tuaro oehtoh poko wenikehpyra awahtao tãkye exĩko mase.

⁹ Ajohpe imepỹ hxiroryhtao apiakane ĕpataka tuãnohsẽme exĩko mana, taorihma-posẽme exĩko mana.

¹⁰ Putupyra exiketō tymōkomoke ehtoh zae pyra mana. Morararo namoto tō tuisa mũkuru tō tuisaryme ehtoh zae pyra mana.

¹¹ Tuaro exiketyme awahtao axĩ pyra imehnō zehno exĩko mase tyhtomase awahtao eya, imehxo mase iirypyry korokaporyhtao oya.

¹² Imepỹ zehno tuisa konōto ahtao reão aryry kary sã aomiry mana, yrome imehnō pyno ynororo ahtao konopo oepyyry sã mana otyro pona.

¹³ Tuaro pyra exiketōme ipoenō ahtao tumykō poremãkaponeme mã toto. Opyty onykerekeremakehpyra ahtao tuna pitahpitahkatoh sã mana.

¹⁴ Tumykō mōkomohpyry apoĩko imũkuhpyry mana: tapyi te, tineru tōkehko maro, yrome Ritonōpo rokē mã tuaro exikety ekarōko ipytyme mana.

¹⁵ Akĩme awahtao, onykyry sehxo awahtao, omise exĩko mase imeĩpo.

¹⁶ Ritonōpo nyriphopyry omipona exikety okynahxo isene exĩko mana; aomipona pyra awahtao orihnōko mase.

¹⁷ Okyryry ekaroryhtao tymōkomokākara a Ritonōpo a otinerũ ekarory sã mana axĩtao rokene. Oepehmazomōko ropa Ritonōpo mana.

¹⁸ Opoenō amorepako poetome ro toto ahtao, tuaro toto ehtohme, yrome onymo-tyĕkara exiko toto wãnopyry poko toto enahkaryino.

¹⁹ Zehno exiketyme ahno ahtao, ah inyrihpyry epehpyry napoino emetakame, ynara exiryke, mokyro akorehmaryhtao oya toiro, imeĩpo takorehmapory se exĩko ropa mana oya.

²⁰ Otato exiko ãmoreparyhtao imehnomo a te, tuaro oexiry se roropa awahtao; imeĩpo tuaro exiketyme exĩko mase rahkene.

²¹ Osenetupuhnōko ahno mana tynyrirykō poko repe, yrome Ritonōpo nymenekahpyry rokē exĩko mana.

²² Tyamene se ehtoh popyra mana; tymōkomoke pyra ahtao kure ro mana, ajohpe ehtoh popyra mana ipunaka.

²³ Ritonõpo enetuputyryhtao tosẽme isene exĩko ahno mana okynahxo, tãkye exĩko mana, towomase roropa.

²⁴ Ahno nae akĩmehxo exiketyme, tomary anymyry se pyra mana tonahsẽ ritohme týtaka.

²⁵ Epyrypaketõ tuãnohse ahtao zae mana, tuaro pyra exiketõ tuarohxo exĩko mã toto imehnõ motye kure osekaropyra ehtohme; tuaro exiketõ tupokase ahtao tuarohxo exĩko mã toto.

²⁶ Tummy ryhmaneme ahtao, tyse roropa taropose ahtao tytapyĩ tae ehxirocketyme mana, popyra mana ipunaka.

²⁷ Aimo, tãtamorepakehse awahtao, okynã pyra ãmorepatopõpyry poko wenikehnõko roropa mase.

²⁸ Imepỹ sam kamexipory se ihxirone ahtao zae ehtoh ehsaromepyra mana. Popyra exiketõ omise sã mã toto zae pyra ehtoh riry poko.

²⁹ Imehnõ kerekeremananõ tuãnohsẽme exĩko, putupyra exiketõ typipohsẽme exĩko roropa mã toto.

20

¹ Eukuru enyry poko emotyẽkaryhtao, opore õmiry exĩko, imehnõ eunohnõko roropa mase. Eukuru namotome awahtao tuaro exiketyme exipyra ekurehnõko mase.

² Tuisa konõto zehno ehtoh reã aryry kary sã mana; ozehno toehse ynororo ahtao tomeseke exiko oorikyryino.

³ Tupime pyra zuaro pyra exikety a imehnõ maro atatapoiry mana; ameke awahtao mokaro a tuaro exiketyme oekarõko mã toto.

⁴ Akĩme tupito poko erohkety ahtao erohpyra mana erohtoh po toehse ahtao, naeroro tykyrysã anapoipyra ekurehnõko mana apoitoh toehse ahtao.

⁵ Ahno osenetupuhtoh tuna sã mana eutary zueme exikety ao, yrome tuaro exikety ekaropory waro mana, aryhnaka tyritohme.

⁶ Ahno emero kure toehtoh poko, zae toexiry poko roropa ekarõko mã repe, yrome tupime toiro kurã nymyry enery.

⁷ Tãkye mã poetohti tumykõ ajohpe pyra exiketyme ahtao, zae ehtoh poko exiketyme roropa ahtao.

⁸ Tapõ po typorohse tuisa konõto ahtao zae ehtoh apiakaneme, azahkuru ehtoh waro mã ynororo eneryhtao eya.

⁹ Ynara kasaromepyra hma: “Yyrypyry tykorokapose ya, tyrypyhpyke pyra ase ukurohtao,” kasaromepyra hma?

¹⁰ Mokaro zehno Ritonõpo mana ajohpe omoxinety kuhtoh rinanomo imehnõ enekunohtohme.

¹¹ Poetohti roropa mã toehtohkõ enepõko mã toto, tynyrirykõ enepõko mã toto; moro eneryke ajohpe pyra toto ehtoh te, kure roropa toto ehtoh enetupuhnõko mase.

¹² Kuenurukõ tokarose Ritonõpo a kyaa xine osenuhmatohme, kyanarykõ roropa tokarose eya etatohme.

¹³ Onykyry poko okohmamyryhtao tymõkomoke pyra exĩko mase; erohko tynahke oehtohme.

¹⁴ “To! Typynehxo mana,” ãko osepekahkety, yrome imeĩpo epyrypãko mana typyne hkopyra topekahse tyaa exiryke.

¹⁵ Uuru nae itamurume topu tõ kurã roropa; yrome õtururu tuaro oehtoh poko moro kure kuhse mana, typyne exikety motye.

¹⁶ Tuaro pyra exiketyme mokyro: “Katonõ nepehmary epehmãko ase, onepehmaro ynororo ahtao,” ãko mana. Zae exiry mokyro mõkomory apoiry ikurãkatohme moro epehmatoh pona.

17 Imehnõ enekunohtamitume tonahsẽ tapoise ahtao oya, otarame tompore mana, yrome imeĩpo isawã sã exĩko mana õtao.

18 Imehnõ zae exiketõ omiry zupiko orẽpyra oehtohme onyriry poko; etonatoh taka ytopyra exiko moro poko atamorepara ro awahtao.

19 Onekarohpyry tokare pyra ekarõko omihpo ononẽpyny mana imehnõ netaryme. Naeroro ameke exiko sekere kakehpyra exiketõ wino.

20 Popyra ehtoh enehporyhtao oya omykõ pona, isene oehtoh enahnõko mana nãparina ezechety samo koko ahtao.

21 Omõkomory tapoise ahtao oya oerokuruke pyra, ãkorehmara nymyry mana.

22 Emỹpopyra exiko; Ritonõpo enetupuhko Oesẽme, mame zae ehtoh rĩko mana oya.

23 Mokaro se pyra Ritonõpo mana ipunaka zae pyra ikuhtoh rinanomo imehnõ enekunohtohme.

24 Kuesemarykõ menekãko Ritonõpo mana, emero rokẽ toehse ahtao kyya xine onenetupuhpyra sytatose repe, yrome Ritonõpo zuaro mana.

25 Osenetupuhko aporo onekarory poko Ritonõpo a õmiry etapory se awahtao. Taryporyke awahtao otarame imeĩpo tyorõ riry se exĩko mase.

26 Tuisa konõto tuaro exikety me ahtao, zae pyra exiketõ waro exĩko mana, toto wãnohnõko roropa mana yronymyryme.

27 Ritonõpo nekarohpyryme kuosenetupuhtohkõ mana, zae ehtoh waro roropa kuehtohkomo; kywino xine otonẽsaromepyra sytatose.

28 Tuisa konõto jamihme exikehpyra mana ajohpe pyra tahtao te, typoetory tõ ewomaryhtao te, kure rokẽ zae exiketõ riryhtao roropa eya.

29 Imehxo nuasemãkõ ekarõko sytatose jamihme toto ehtoh poko, yrome tamuhpomãkõ emeporyme zũsety karimutumã mana.

30 Tuãnohse kuahtao xine zae pyra kynyrihpyrykõ pokoino kurehxo exĩko sytatose, zae ehtoh se exĩko roropa sytatose.

21

1 Tuisa konõto osenetupuhtoh arory tupime pyra mana Ritonõpo a, iporiry sã mokyro eramãko mana typenetatoh ripotohme eya.

2 Onyriry emero zae mã oya repe, yrome wenikehpyra exiko, ise oehtoh enẽko Ritonõpo mana okurohtao.

3 Zae ehtoh tyriko imehnomo a, toto onenekunohpyra exiko, morara ehtoh Ritonõpo zamaro mana, onekarory motye.

4 Popyra exiketõ epyrypãko mã toto imehnõ motye kure toexiry poko, orẽpyra toexiry poko roropa, morara ehtoh iirypyryme mana.

5 Tomeseke sã osenetupuhko onyriry poko, tynahkẽ sã enahpyra oehtohme, yrome taryporyke awahtao ipune pyra anapyry exĩko mana.

6 Mõkomo itamurume apoiryhtao imehnõ tonekunohse ahtao, axĩ enahnõko mana, ahno apoitoh sã roropa moro mana aorihmapotohme.

7 Popyra exiketõ osenahkãko mã toto imeimehnõ etaparyke eya xine zae ehtoh riry se pyra toexirykõke.

8 Zae pyra exikety torẽnase azahkuru ehtoh poko, yrome kure exiketõ zae ehtoh poko rokẽ mã toto.

9 Kurehxo mana tapyi pitiko tao toiroro tupito po, kure hkopyra mana tapyi tao nohpo atakirimakety maro ahtao.

10 Popyra exiketõ omise sã mã toto zae pyra ehtoh poko; imehnõ pyno pyra mã toto ipunaka.

11 Imehnõ motye osekarokety tuãnohse ahtao, tuaro hkopyra exiketõ tuarohxo exĩko mã toto. Tuaro exikety amoreparyhtao tuarohxo exĩko mana.

¹² Ritonõpo zae exiketyme mana; popyra exiketõ nyryry waro mana itapyĩkõ tao, toto wãnohnõko mana inyryhpyry emetakame.

¹³ Tymõkomokākara omiry etary se pyra ahno ahtao takorehmatoh ekaroporyhtao eya, mokyro roropa takorehmatoh se exĩko repe, yrome aomiry onetara roropa imehnõ exĩko mana.

¹⁴ Ozehno exikety nae ahtao tokare pyra onekarory ekaroko eya, mame ozehno pyra exĩko ropa mana.

¹⁵ Zae ehtoh tyrise ahtao kure exiketõ tãkye exĩko mã toto, yrome popyra exiketõ oserehnõko mã toto.

¹⁶ Tuaro ehtoh rumekaryhtao oya osema ae ytõko mase oorihtho pona.

¹⁷ Typyne exikety sehxo awahtao anapyryme, uwa eukuru jehnahpyry, tõsẽ kurã maro tymõkomoke pyra exĩko mase.

¹⁸ Ajohpe pyra exiketõ torẽtyke pyra mã toto zae toexirykõke, yrome popyra exiketõ etuarimãko mã toto kurãkõ myakãme.

¹⁹ Ona tonorẽ po ehtoh kurehxo mana, popyra mana nohpo atakirimakety maro ehtopo.

²⁰ Tuaro exikety tymõkomoke exĩko, tynahke roropa, yrome tuaro pyra exikety arypyra, axĩ tytinerũ enahkãko mana, toerohtamitu apoiryhtao tyya.

²¹ Imehnõ pyno awahtao, zae roropa awahtao okynahxo isene exĩko mase, õmiry etary se exĩko imehnõ mana, kure orĩko roropa mã toto.

²² Tuaro exiketyme soutatu tuisary ahtao pata poremakãko mana ewomananõ jamihmãkõ maro, apuru tõ kararahnõko mana jamihme tokarose ahtao ro pata põkomo a.

²³ Popyra ehtoh enehpory se pyra awahtao tomeseke exiko õtururu poko.

²⁴ Imehnõ motye kure osekarokety epyrypaketyme mana, imehnõ poihtone, imehnõ pyno pyra exiketyme roropa mana.

²⁵ Akĩme exikety orihnõko mana emero poko penetaryhtao ro toerokuru se pyra toexiryke;

²⁶ typenetatoh poko osenetuputyry poko kohmãnõko mana. Yrome zae ehtoh poko exikety tykyrysã nae ekarotohme, tãkye roropa mã ynororo moro ekarory poko.

²⁷ Popyra exiketõ nekarory se pyra Ritonõpo mana ipunaka, ise pyra kuhse mã ynororo tokarose ahtao eya xine popyra ehtoh ripotohme.

²⁸ Ajohpe exikety omiry zae pyra ehtoh waro mã toto, yrome otato exikety omiry etãko mã toto.

²⁹ Zae ehtoh poko exikety enaromyra mana tõtururuhtao imehnõ õpataka, yrome popyra exikety mokyro poenohnõko rokẽ mana.

³⁰ Ahno namorepatoh te, tupimã ezukuru waro roropa ahtao te, tyryry waro ehtoh roropa, morohne emero ãkorehmara mana oepeme pyra Ritonõpo ahtao.

³¹ Kawaru tõ kurãkãko ahno mana etonatothoko toto ehtohme, yrome Ritonõpo rokẽ mã oepetõkara poremakapõko mana orẽpyra oehtohme.

22

¹ Zae rokẽ exiketyme awahtao, moro waro imehnõ ehtoh tymõkomoke ehtoh motye mana; ose imehnõ ehtoh parata motye, uuru nae ehtoh motye roropa mana.

² Tymõkomoke exiketõ oxisã mã toto tymõkomokākara maro, asakoro ro tyrise Ritonõpo a exiryke.

³ Tuaro exikety popyra ehtoh oepyry enẽko mana, otonẽnõko mana; yrome tuaro pyra exikety etypohpyra mana, imeĩpo atasamãko mana.

⁴ Ritonõpo omipona exiketyme ahtao, imehnõ motye osekaropyra roropa ahtao, tymõkomoke exĩko, tuisamehxo mokyro ekarõko imehnõ mana, okynahxo isene exĩko roropa mana.

⁵ Popyra exiketō esemary ao ahno apoitoh nae, etuarimatoh roropa, yrome isene ehtoh pyno exikety ameke exīko mana moro winoino.

⁶ Poetohti amorepako zae ehtoh poko toto ehtohme, mame jūme moro onurumekara exīko mā toto toorikyrykō ponāmero.

⁷ Tymōkomokā namotome tymōkomokākara exīko mana. Tineru apoiryhtao oya axītao rokē repe, mokyro tineru esē namotome sã exīko mase.

⁸ Zae pyra ehtoh riryhtao ahno a, otyro puhturu arykary sã mana, imeīpo atasamāko mana, tuānohsēme exīko imehnō zehno toehtamitume.

⁹ Omomyke pyra exikety tynapyry apiakāko mana ekarotohme tymōkomokākara a, moro pokoino kure rokē mokyro rīko roropa Ritonōpo mana.

¹⁰ Imehnō motye kure osekarakety aropoko ropa amaroino, mame oxiehno pyra exīko, oseosezuhpyra exīko te, oxikerekerematoh pyra exīko roropa mana, enara.

¹¹ Zae ehtoh pyno awahtao okurohtao, emese kure roropa awahtao ōtururu poko, osepeme exīko mase tuisa konōto maro.

¹² Tuaro Ritonōpo mana zae omi ewomatohme, yrome ajohpe exiketō akorekehkāko mana aosenetupuhtokō enahkāko mana morohne onyripyra toto ehtohme.

¹³ Akīme exikety tūtara mana tytapyī tae: otarame jytoryhtao jarānaka jesekāko reāo mana, āko mā ynororo.

¹⁴ Imehnō nohpo poko ehtoh ahno apoitohme mana; moro taka epukāko mā toto, ise xine pyra Ritonōpo ahtao.

¹⁵ Toipe poetohti popyra ehtoh rīko mā toto tomeseke pyra roropa, yrome tamorepase toto ahtao zae ehtoh poko tuaro exīko mā toto.

¹⁶ Pitiko rokē tymōkomokākara epehmaryhtao oya mōkomo ekaroryhtao roropa tymōkomoke exikety a onekaroryme tymōkomoke itamurumehxo oehtohme, etyhyryme tymōkomoke pyra exīko mase.

30me zuaro ehtoh sero

¹⁷ Etako pahne, āmorepāko ase tuaro exiketō omihpyry poko. Atamorepako toto namorepatopōpyry poko,

¹⁸ tākye exīko mase morohne poko wenikehpyra awahtao, morohne ekarory waro awahtao roropa.

¹⁹ Senohne tuaro ehtoh ekarōko ase oya seromaroro, Ritonōpo enetupuhtohme oya Oesēme.

²⁰ 30me tuaro ehtoh tymerose ya ekarotohme oya zae ehtoh poko, aomipona ehtoh poko,

²¹ ākorehmatohme ajohpe pyra ehtoh enetupuhtohme oya. Mame oytoryhtao zae ehtoh zupise tuaro exīko mase. Imehnomo a ekaroporyhtao oya, zae toto ezukuru waro exīko mase.

-1-

²² Tymōkomoke pyra exikety onymotyēkara exiko ikyryry apoitohme oya tymōkomoke pyra exiryke. Imepỹ onymotyēkara exiko apiakane ēpataka towomaneke pyra ynororo ahtao.

²³ Ynara exiryke, mokaro ewomāko Ritonōpo mana, toto orihmapory se exikety orihmapōko roropa mana.

-2-

²⁴ Osepeme pyra exiko zehzehno exiketō maro, axī imehnō etapary se exiketō maro,

²⁵ otarame toto ehtoh sã exīko mase tamorepase awahtao eya xine, mame ety-orōmasaromepyra exīko mase.

-3-

²⁶ Oesety onekaropyra exiko imepỹ nepehmary epehmatohme.

27 Onepehmasaromepyra awahtao omõkomory emero ipuxihkãko mã toto onyhtoh maro roropa.

-4-

28 Imepỹ nonory ehpio enetupuhtoh tyrise ahtao pakatokomo a, moro onytyromara exiko.

-5-

29 Kure rokẽ toerokuru poko exikety waro hma? Imehnõ tuhkãkõ motye kure ynororo mana, kure exiry tuisa konõto maro aerohtohme.

23

-6-

1 Tamuximehxo exikety maro otuhtoh pona toahmase awahtao wenikehpyra exiko mokyro ehtoh poko.

2 Omise ro awahtao tomeseke exiko onymotyẽkara oehtohme.

3 Oyamene se pyra exiko inekarory poko tompore ahtao ro; otarame oenekunopyry se mã ynororo.

-7-

4 Emotyẽkara exiko oerokuru poko tuhke tineru apoitohme oya,
5 torẽtyke pyra exiko roropa moro poko. Tarame otinerũ axĩ enahnõko mana taporihke toehse exikety samo mya ytotohme piano samo.

-8-

6 Otuhpyra exiko omomyẽke exikety tapyĩ tao, oyamene se pyra roropa exiko tõsẽ kurã enepyyhtao eya.

7 "Otuhko ty toiro," ãko mã ynororo repe, yrome tyoro aosenetupuhtoh mana.

8 Tuesapare oriry se ynororo rupome oehtohme. Imeĩpo enarutãko mase õty wamĩko ropa mase, mame atahnikãko rokẽ mã ipyrypatopõpyry oya.

-9-

9 Putupyra exikety maro oturupyra exiko, õmiry tuaro ehtoh poihtõko rokẽ mana imeĩpo.

-10-

10 Imehnõ nonory ehpiry enetupuhtoh pakato onytyromara exiko, poetõpo tõ nonory anapoipyra roropa exiko ononoryme.

11 Ritonõpo jamihme mana, poetõpo tõ ewomaneme mana, toto ewomãko mana toto onenekunohpyra oehtohme.

-11-

12 Otato exiko ãmorepatoh poko, itamurume atamorepako tuarohxo oehtohme.

-12-

13 Poetohiti amorepako azahkuru toto ahtao. Typipohse ahtao wewe pisarara ke orihpyra mana.

14 Ajohpe pyra, toto pynanohnõko mase tomeseke sã toto amoreparyhtao oya.

-13-

15 Aimo, tuaro toehse awahtao, tãkye exĩko ase ipunaka.

16 Tãkye exĩko ase õmiry etaryke ya, tuaro oehtoh poko.

-14-

17 Iirypyryme exiketõ sã se pyra exiko. Ritonõpo Imehxo enetupuhko aomiry omipona oehtohme oorikyry ponãmero.

18 Morara awahtao imehxo exĩko mase, kure Ritonõpo ehtoh oneraximakehpyra exĩko roropa mase.

-15-

¹⁹ Aimo, etako pahne. Tuaro exiko, atahmākara exiko, osenetupuhko onyriry poko.

²⁰ Eukuru poko emotyēkaketō maro ytoytopyra exiko; tōtukurukō poko emotyēkaketō maro pyra roropa exiko.

²¹ Ynara exiryke etyketō mā tōtukuru poko emotyēkaketō roropa wetukene exiketōme mā toto, tymōkomoke pyra exīko mā toto tupoke pyra roropa exīko mā toto.

-16-

²² Omy omipona exiko, omy hnao isene pyra mexiry; asa onyhtomara exiko kunumuxime toehse ynororo ahtao.

²³ Ajohpe pyra ehtoh epekahko, tuaro ehtopo te, āmorepatopo te, kure osenetupuhtopo, enara, yrome morohne onekaropyra ropa exiko.

²⁴ Orutua tumūkie ahtao, zae exiketyme, tuaro exiketyme roropa ahtao, tākye exīko mokyro mana, tukurohtao.

²⁵ Opoko tākye omy tyripoko; morararo tākye asa roropa tyripoko opoko.

-17-

²⁶ Aimo, jomiry etako, zae jehtoh sā exiko, ynyriry kurā ipoenohko.

²⁷ Nohpo, orutua kō poko exiketō mā onekunohto rokē mā toto, orihmatōme roropa mā ynaroro.

²⁸ Omato kō sā oeraximāko mā toto typoko oehtohme Ritonōpo omipona pyra oehtohme.

-18-

²⁹ Onoky mokyro kui kakehpyra jetunety ke? Onoky tākye pyra hnae? Onoky tātatapoiry poko nae, ikerekeremāko roropa nae? Onoky enuru tahpire nae? Onoky mokyro iwyhwyhnaopyry, tyryhmase roropa ynororo, yrome tyryhmahpō waro pyra mana?

³⁰ Mokyro eukuru enyry poko emotyēkakety. Ytoytōko mana eukuru zupiry poko zoximatohme.

³¹ Eukuru poko penetara exiko jehnaopyry kutehi aō poko, zemime exikety, kamirarame, axī eukuru ēne samo.

³² Ynara exiryke, etyhyryme oesekāko sā mana okoi orihmatō samo.

³³ Moro enyryhtao tyoro exiketō enēko mase, rowohpe exikety sā omiāko mase.

³⁴ Tuna konōto rānao osekarōko mase, enarutāko roropa mase, tyhwymā sā exīko mase, kae.

³⁵ Mame ynara āko mase: “Totapase ywy onoky a? Otarame typipohse ywy. Yrome awamekaro. Oty katoh owōpyra hano? Eukuru se rokē ase,” āko mase.

24

-19-

¹ Popyra exiketō poko zumoxike pyra exiko, toto maro osepeme ehtoh onukuhpyra exiko roropa.

² Tukurohtao xine imehnō ryhmary poko rokē osenetupuhnōko mā toto, aotururukohtao imepỹ htomatoh poko rokē oturūko mā toto.

-20-

³ Tuaro ehtoh ke tapyi rīko mā toto tosarykōme, zae ehtoh enetuputyryke jamihmā ke apō rīko exino.

⁴ Tuaro exikety tapyī tao osa tō nae, tymōkomoke roropa mana, enekure exikety ke, typyne exikety ke roropa.

-21-

⁵ Tuaro ehtoh kurehxo mana, jamihme ehtoh motye; tamorepase awahtao ajamitunuru motye kure mana, orēpyra orīko mana.

⁶ Naeroro osetapara ro awahtao imehnõ poremãkatohme, kure âtamorepary ose-mazuhme aporo, mame tuhke tuaro exiketõ nae ahtao âmorepananõme tupime pyra exiõko mana imehnõ poremãkapory poko oya.

-22-

⁷ Tuaro exiketõ nekarotyã tupime mã kehko putupyra exiketomo a, onenetupuhpyra mã toto; tõximõse ahno ahtao osenetupuhtohme tynyrirykõ poko tuaro pyra exiketõ teh ãko rokẽ mã toto, ezuhtoh pyra toexirykõke.

-23-

⁸ Ahno atamoreparyhtao popyra ehtoh ritoh poko, “Imehnõ htomaponeme” mokyro esehtõko imehnõ mana.

⁹ Zae ehtoh waro pyra exiketõ atamoreparyhtao tynyriry poko, iirypyryme rokẽ osenetupuhnõko mã toto. Imehnõ poihtone se pyra imehnõ mana ipunaka.

-24-

¹⁰ Jamihme pyra awahtao popyra ehtoh toehse ahtao roropa, jamihme pyra mase rahkene.

-25-

¹¹ Axĩ ke imehnõ ipynanohko, mokaro aroryhtao imehnomo a aorihmapotohme.

¹² Ynara karyhtao oya, “Morohne poko zuaro pyra ase,” karyhtao, õsenetupuhtoh waro Ritonõpo mana, okurohtao eneryke eya. Kymarokõ emero epehmãko mana kynyrihpyrykõ emetakame.

-26-

¹³ Kuku, umũkuru, ano zeni enahko pixo. Kure orĩko ano zeni mana anusasame exiryke,

¹⁴ moro saaro atamorepako tuaro oehtohme, anusasame exiõko okurohtao mana. Tuaro ehtoh apoiryhtao oya kure ehtoh oehnõko oya mana, kure ehtoh oneraximakehpyra roropa exiõko mase.

-27-

¹⁵ Popyra exikety sã pyra exiko, imepỹ tapyĩ onenepyra exiko, zae exikety tapyiny ematonanohtohme oya.

¹⁶ Ajohpe pyra exikety epuepukaryhtao owõnõko ropa mana. Yrome popyra ehtoh poko exiketõ enahkãko mana, popyra ehtoh toehse ahtao.

-28-

¹⁷ Atãkyemara exiko oepekara etuarimaryhtao. Tãkye pyra exiko iporemãkary eneryhtao oya.

¹⁸ Tãkye oexiry enẽko Ritonõpo Oesẽ mana, morara oehtoh se pyra mana. Otarame mokyro wãnohkehkapõko roropa mana.

-29-

¹⁹ Torẽtyke pyra exiko popyra exiketõ poko, toto zumoxike pyra exiko roropa.

²⁰ Popyra exiketõ kure ehtoh oneraximara mã toto. Nãparina ezechkety sã rokẽ mã toto.

-30-

²¹ Aimo, Ritonõpo Kuesẽkõ enetupuhko, aomiry omipona exiko. Kure rokẽ tuisa konõto tyriko roropa. Osepeme pyra exiko tuisa myakãmaly se exiketõ maro,

²² otarame axĩ sã osenahkapõko mã toto. Zuaro pyra mase popyra ehtoh itamurume enepyrý waro Ritonõpo mana te, tuisa konõto roropa morohne ripory waro mana, enara.

Imehnõ tuaro ehtoh poko

²³ Ynara roropa tuaro exiketõ nekarohpyry:

Kure mana zae rokẽ ahno apiakaryhtao apiakananomo a.

²⁴ Popyra exiketō onuānohpyra ahtao eya xine, “Kure mose ro,” karyhtao eya xine, morara kananō popyra ekarōko imehnō mana. Mokyro se pyra exīko roropa mā toto ipunaka.

²⁵ Yrome zae rokē popyra exiketō wānopyryhtao apiakananomo a, kure rokē mokaro apiakananō ekarōko imehnō mana. Kure rokē oturūko roropa imehnō mana toto poko.

²⁶ Ajohpe pyra ezuhth osepeme ehtoh nymyry enetupuhthome mana.

²⁷ Atapyī onyripyra exiko otupi anarykara ro awahtao te, oerohtoh poko pyra ro awahtao, tineru apoitohme.

²⁸ Zae rokē omyhtōkō ahtao onyhxiropyra exiko, onykerekeremara exiko roropa.

²⁹ Ynara kara exiko: “Mokyro poko emÿpōko ase, epehmāko ase inyrihpyry emetakame,” kara exiko.

³⁰ Tupito tō kuroko toytose ywy akīme exikety tupi enese, putupyra exikety.

³¹ Omoxino tuhke nexiase ātarykahme roropa, apuru topu risē toepukase nexiase.

³² Moro eneryke ya ynara tōsenetupuhse ywy:

³³ Onyhko pitiko, atapomēko, oseremako toiro pixo;

³⁴ yrome tynyhse awahtao omōkomory enahnōko mana, omato sã, tpyreke exikety sã osetapāko akīme oehtoh mana amaro.

25

Saromāo nekarotyā tuaro ehtoh poko

¹ Sero imehnō Saromāo nekarotyā tuaro ehtoh poko. Tymenekase mā kehko, tymeropose roropa tuisa Ezekia a, Juta tō esemy, typoetory tomo a.

² Ritonōpo imehxo ehtoh enetupuhnōko sytatose tuaro ehtoh zonētopōpyryke eya kywino xine. Kutuisarykō imehxo ehtoh ekarōko sytatose tupime ehtoh poko tātamorepatohkōke eya xine tuaro ehtohme.

³ Tuisa osetupuhth waro ehsaromepyra mase; kuosenetupuhthōkō motye kapu kae ehtoh samo, moe tuna konōto zue ehtoh sã roropa aosenetupuhth mana.

⁴ Parata tukurākase ahtao apoto po joia kurā rīko ipoko erohkety mana.

⁵ Moro saaro zae pyra amorepatōkō aroporyhtao tuisa winoino, jamihmehxo exīko tuisa mana zae ehtoh riry poko.

⁶ Tuisa konōto ēpataka awahtao imehxo exiketyme osekaropyra exiko.

⁷ Kurehxo oya imeīpo osa kurā ekarory oya, kure hkopyra exiry oya oesary tupuxihkase ropa ahtao ekarotohme imepÿ tuisamehxo exikety a.

⁸ Atarypopyra exiko onenehpyry ekarotohme apiakane ēpataka. Otarame imehnō morara enenanō mā oehnōko azahkuru oekarōko, morara ahtao otara āko mah?

⁹ Atae pyra awahtao apānary maro oximaro ekurākatoko amarokō rokene, tokare pyra ehtoh onekaropyra exiko imehnomo a.

¹⁰ Māpyra tokare pyra ehtoh ekaroryhtao imehnomo a, tuaro exīko mā toto opoko: tokare pyra ehtoh kurākary waro pyra oexiry poko. Mame moro poko ehxirokehpyra exīko mase jūme.

¹¹ Emese kure sã omi kurā ekaroryhtao, uuru risē sã mana epery kuhtoh samo tyrise parata risē pokona.

¹² Otato ahno ahtao tuaro se toexiryke, tuaro exikety namorepary kure kuhse mana, omahtao uuru risē motye te, ōkyry uuru kurā risē motye roropa mana.

¹³ Tuna kuenimā sã xixi jetū ahtao tykyrysã apoitoh toehse ahtao, moro sã omi arone mā zae exiketyme ahtao. Mokyro taropohpō ākyemapōko mā ynororo.

¹⁴ Tōmihpyry onymoipyra ahno ahtao tÿkyryry ekarory poko te, imepÿ akorehmary poko roropa repe, yrome tōmihpyry tamonohse onekaropyra tokurehse ahtao akurū sã mana tyryrykane maro konopo oehpyra ahtao.

¹⁵ Inehmÿke pyra awahtao, axĩ pyra imehnõ tuarõtano hpõko mase ise oehtoh se roropa toto ehtohme, tuisa tõ osenetuputyry tyromãko roropa mase.

¹⁶ Ano zeni enapyryhtao oya onymotyëkara exiko, oenarutaryino.

¹⁷ Onymotyëkara exiko oytory poko apãnary tapyĩ taka. Tahxime itapyĩ taka oytoryhtao otarame penekahnõko mã ynororo opoko, mame ozehno exĩko mã ynororo.

¹⁸ Ajohpe exikety imehnõ kerekeremary poko aorihmapone sã mana, punião samo, kaparu sã roropa, pyrou potyry sã roropa.

¹⁹ Etuarimatoh toehse ahtao, ãtakorehmapory se awahtao zae pyra exikety a, tõsẽ onyry sã mana tyery imotahpyry ke, ytoytopy ytory sã roropa mana,

²⁰ upo oury sã roropa mana kuenime ahtao. Eremiaryhtao emynyhmakety netaryme sautu riry sã mana apurohpyry pona.

²¹ Ozehnoto omise ahtao tonahsẽ ekaroko eya; tuna se ahtao tuna ekaroko eya.

²² Moro riryhtao oya osenuruhkãko mã ynororo ehxirõko roropa mana, mame kurã ke oepehmãko Ritonõpo mana.

²³ Inikahpoe tyryrykane ahtao konopo enehpõko, moro sã ajohpe imehnõ kerekere-mananõ oxiehno imehnõ ripõko mana.

²⁴ Kurehxo tapyi pitiko tao oexiry tupito po, kure hkopyra tapyi tao nohpo maro oseosezuhketyme.

²⁵ Omi kurã etary moino imepÿ pata poe tuna kuenimã enyry sã mana tutunazehnase awahtao, tapotũkehse awahtao.

²⁶ Zae ehtoh poko exikety osekaroryhtao popyra exikety a, tuna enatyry sã mana nuriame toehse ahtao, pëkamã sã roropa orihmatõ ke topino hse ahtao.

²⁷ Ano zeni enapyry poko toemotyëkase awahtao akuruhtãko mase, moro sã opyry-pary imehno a zupiryhtao oya popyra mana.

²⁸ Õsenetuputyry menekary waro pyra awahtao oorypyry poko pyra oehtohme, tõsewomatohke pyra mase pata samo, apuru pyra exikety samo.

26

Tuaro pyra exikety

¹ Putupyra exikety riryhtao imehxo, enara sã mana: kuenimã oepyry sã mana eina ahtao, konopo oepyry sã roropa mana tykyrysã apoitoh zano.

² Zae rokẽ awahtao, popyra ehtoh enehpory se ozehno exikety ahtao opona oryhmasaromepyra mana. Aomiry xihpyry torõ sã ytoytõko repe, yrome porohpyra mana opona ekurehnõko.

Tuaro pyra exiketomo

³ Ipipohtho nae kawaru aropotohme, etypohkatoh nae jumẽtu etypohkatohme, mara pisarara nae putupyra exikety pipohtho.

⁴ Putupyra exikety a ekaroporyhtao onezuhpyra exiko; ezukuruhtao oya mokyro sã exĩko mase.

⁵ Putupyra exikety a ekaroporyhtao ezuhko omi tupimã ke pyra, tuarohxo exiketyme osekaropyra ynororo ehtohme.

⁶ Omi aroporyhtao tuaro pyra exikety ae, popyra ehtoh ripõko mana: kurehxo exiry opupuru asakoro ehkotyry oya.

⁷ Omi tuaro ehtoh ekaroryhtao putupyra exikety a, emese popyrahme sã mana, ãtakamahpyry axiry samo.

⁸ Putupyra exikety eahmary zae pyra mana, topu mykyry sã mana parateira pokona.

⁹ Omi tuaro ehtoh ekaroryhtao putupyra exikety a ynara sã mana: omoxino oury aetymyhpyry a tomary ae.

¹⁰ Typoetokemy a putupyra exiketõ riryhtao typoetoryme, imehnõ akorekehkãko rokẽ mana, emero porehme.

¹¹ Popyra ehtoh tyrise ropa ahtao putupyra exikety a ynara sã mana: kaikuxi eramary ropa sã mana tonarutatopõpyry pona ropa.

¹² Tuarohxo osekaroketyme ahno ahtao ynara sã mana: putupyra exikety motye zuaro pyra mana, toepyrypanyke.

Akĩme ehtoh poko

¹³ Akĩme exikety tapyi tae tutõtary se pyra mana, ynara ãko mana: “Tutõtase jahtao otarame jeseãko reão mana.”

¹⁴ Tapyi omõtõh apuru sã eraeramãko akĩme exikety mana tynyhtõh po, yrome tosary poe ytõpyra mana.

¹⁵ Ahno nae akĩmehxo exikety ipunaka, tynapyry riry se pyra roropa týtaka mana.

¹⁶ Akĩme exikety tuarohxo osekarõko mana, imehnõ 7mãkõ tuaro exiketõ motye, zae tõsenetupuhtõhkõ ehtõh ekarory waro toto ahtao ro.

Imepỹ tuaro ehtõh poko

¹⁷ Imehnõ oseosezukuruhthao, toto ezukuruhthao oya ynara sã mana: kaikuxi apoiry sã ipanary poko mokyro eneryhtao oya osema tao.

¹⁸⁻¹⁹ Ahno a imepỹ tonekunohse ahtao, mame ynara karyhtao eya: “Osemeikãko rokẽ exiase,” karyhtao ynara sã mana: rowohpã sã mana tyyre orihmatõ poko osemeikaryhtao.

²⁰ Apotopokõ pyra ahtao apoto ezehnõko mana; ekerekeremato pyra ahtao oseosezuhpyra roropa exino.

²¹ Sakaramato riryhtao ikarã pona zemime exĩko mana, apotopokõ riryhtao apoto pona ezeypyra apoto mana, moro sã tõsezukuru se exikety nae ahtao oseosezuhkepyra exino.

²² Ikerekeremary imehnõ poko etary se sytatose, tõsẽ pitiko tompore sã kyaa xine mana!

²³ Oturutõh ajohpe ahtao osenetupuhtõh nymyry zonẽnõko mana, mopuku ke oripo zonohtõh sã mana, jarao kure enepotohme repe, moro sã kukurohtao xine mana.

²⁴ Ahno ajohpe exikety imehnõ zehno toexiry zonẽnõko mana, omi kurã ke oturũko mã ynororo repe.

²⁵ Aomiry kure sã repe, yrome tuaro exiko, ajohpe rokẽ mana, ikurohtao ose pyra mana ipunaka.

²⁶ Imehnõ zae exiketõ poenohnõko mã repe, imehnõ enekunohtõhme, yrome etyhyryme popyra inyrytã enẽko mã toto emero.

²⁷ Imehnõ apoitõh riryhtao ahno a, omõnõko mã ynororo moro aka; topu purohmaryhtao eya, mororo ke osetapapõko ynororo mana.

²⁸ Imepỹ se pyra awahtao, sam kamexipory se mase ajohpe ikerekeremary ke oya; omi kurã sã repe onekunohto ahtao imehnõ ryhmãko mana.

27

¹ Epyrypara exiko õsenetupuhtõh poko onyryry poko kokoro, zuaro pyra oexiryke otara exĩko kokoro.

² Ah imehnõ oeahmã toto, epyrypara exiko onyryhyry poko, kure oehtõh poko roropa, enara.

³ Topu te, isawã roropa omoxĩ mã kehko ipuimaryhtao ahno a, yrome morohne motye kuhse putupyra exikety nyryry mana, omoxiny.

⁴ Imehnõ zehno ehtõh ryhmatome mana, yrome moro motye kuhse imepỹ zumoxike ehtõh mana.

⁵ Kurehxo imepỹ zupokary jarao samo zae pyra ynororo ahtao, kure hkopyra mana ipyno sã awahtao yrome oturupyra imaro zae ehtõh poko.

⁶ Kuepekõ kypyno xine mana sam kamexiporyhtao ro eya, yrome tomeseke exiko oeahmaryhtao oepekara a opyno exikety samo!

⁷ Tuesapare awahtao ano zenì se pyra mase, yrome omise awahtao tõsẽ itunety tompore sã oya mana.

⁸ Ahno moe ahtao tytapyĩ poe, torõ sã exĩko mana tymỹ poe ameke exikety samo.

⁹ Ixtaratu te, oriu tyroxine exikety roropa tãkye orĩko mana. Morararo oepe maro awahtao tãkye exĩko mase õtururuke imaro.

¹⁰ Wenikehpyra exiko oepe tõ poko te, omy epe tõ poko roropa. Tupime ehtoh toehse ahtao oya, oekyry a ytopyra exiko atakorehmapose eya. Omyhto exiketomo a rokẽ atakorehmapoko. Ækorehmãko mã toto moe oekyry tõ ahtao.

¹¹ Aimo, tuaro exiko tãkye jehtohme; imehnõ ezuhtoh nae exĩko ase ykerekeremaryhtao eya xine.

¹² Tuaro exiketõ popyra ehtoh oepyyry enẽko mã toto, otonẽnõko mã toto, yrome tuamekaro exiketõ tomeseke pyra ytõko mã toto, imeĩpo atasamãko mã toto.

¹³ Ýme ahno ahtao imepỹ nepehmary epehmatohme, yrome mokyro waro nymyry pyra ahtao, zae exiry zupõ maro imõkomory ekarory ikurãkatohme mokyro nepehmary epehmatohmo.

¹⁴ Oepe ãpakaryhtao oya pakeimo, opore omitatoh ke: “Apakano konohno?” katoh ke, õmiry eya popyra tyripotoh sã exĩko mana.

¹⁵ Konopome ahtao pitahpitahkakehpyra ehtoh sã nohpo mana okerekeremakehpyra exiketyme ahtao.

¹⁶ Mokyro onymynyhpãkasaromepyra imepỹ mana. Tyryrykane mynyhpãkary tukuhse oya nae? Oriu anymyry tukuhse oya nae oemary ke?

¹⁷ Ahno mã atamorepãko imepỹ ahno maro, kurimene risẽ atahtory sã imepỹ kurimene ke.

¹⁸ Wikeira zoko pyno exiko eperytatohme anapyryme; kure rokẽ oesẽ tyriko kure opehmatohme roropa eya.

¹⁹ Oẽmyty enẽko mase tuna kuaõ, osenẽko roropa mase okurohtao.

²⁰ Ahno penetatoh aorihtyã esary sã mana: toiro osa nae ro exikety sã mana.

²¹ Apoto ke uuru zahkãko mana parata roropa, kure exiry enetohme. Moro saaro zae ahno ehtoh kuhnõko mana.

²² Putupyra exikety typipohse ahtao itamurume ityoromatohme repe putupyra exikehpyra mana, osemazuhme aehtopõpyry saaro.

²³ Oeky tõ pyno exiko, kaneru tomo pui tõ roropa kure toto ehtohme,

²⁴ omõkomory, kowenu sã roropa jũme pyra exĩko mã toto.

²⁵ Pui tõ napyry anarykahpyry isahkako aporo ikurãkatohme; imeĩpo onahpoty isahkako ypy tõ po, anarykahpyry ahtary ropa eraximaryme.

²⁶ Mame upo rĩko mase kaneru hpoty ke. Imepỹ tupito epekahnõko mase tineru ke poti mũkuru tõ epehpyry ke.

²⁷ Poti nohpory tõ suhsuru ekarõko itamurume mã toto oya õkurume, atapyĩ taõkomo a, opoetry tomo a roropa, enara.

28

¹ Popyra exiketõ epãko mã toto onekahmara imehnõ ahtao ro, yrome ajohpe pyra exikety orẽpyra mana reãõ samo.

² Tutuisake ahno ahtao, tuaro exiketomo, ajoajohpe pyra roropa exiketomo, jamihme exĩko mã toto, orẽpyra exĩko roropa mã toto. Yrome tyryryrykõ poko toehse ahno ahtao ituisarykõ myakamãko mã toto tahxime.

³ Tymõkomoke pyra exikety, tymõkomokãkara ryhmaryhtao eya konopo jamihmã sã mana, tykyrysã enahkaponeme samo.

⁴ Ritonõpo omihpyry omipona pyra exikety osepeme mana popyra exiketõ maro, yrome Ritonõpo omiry omipona exikety popyra exiketõ akorekehkaneme mana.

⁵ Zae ehtoh waro pyra mã popyra exiketomo, yrome Ritonõpo omiry waro se exiketõ zae ehtoh enetupuhnõko mã toto.

⁶ Kurehxo tymõkomoke pyra exiry ajohpe pyra ahtao, kure hkopyra tytineruke exiry ajohpe ahtao roropa.

⁷ Ritonõpo omihpyry omipona poetohti ahtao tuaro exiketõme mã toto, yrome osepeme toto ahtao ajoajohpãkõ maro, jũkõ ehxirõko mana toto pokoino.

⁸ Tytineruke itamurume toehse awahtao epehpyryje epehmaporyke oya imehnomo a axĩtao rokẽ tineru ekaroryhtao eya xine, etyhporyme otinerũ nomõko mase imepỹ tinerũme ehtohme, tymõkomokãkara pyno exikety tinerũme.

⁹ Ritonõpo omiry omipona pyra exikety õmiry etary se pyra exĩko Ritonõpo mana aotururuhtao eya.

¹⁰ Ajohpe pyra exikety tonekunohse oya ahtao zae pyra ehtoh tyritohme eya, epukãko mase moro apoitoh taka, onyrihpyry aka; yrome zae ehtoh poko exikety mã kure rokẽ topehmasẽme exĩko.

¹¹ Tymõkomoke exiketõ tuarohxo osekaroõko mã toto toipe, yrome tymõkomoke pyra exikety tuaro exiketyme ahtao mokaro ehtoh waro mana.

¹² Zae ehtoh poko exiketõ tuisame toehse ahtao, oseahmãko mã toto emero porehme, yrome tuisame toehse popyra exiketõ ahtao, otonẽnõko mã toto enaromỹke toexirykõke.

¹³ Tyyrypyry tonẽse ahno a ahtao, orẽpyra exipyra ekurehnõko mana, yrome opynanohnõko Ritonõpo mana oorypyry ekaroryhtao eya irumekatohme oya.

¹⁴ Ritonõpo omiry omipona awahtao tãkye exĩko mase, yrome aomiry omipona se pyra awahtao, popyra ehtoh oehnõko oya mana.

¹⁵ Kowenu popyra ahtao zehno exiketyme sã mana reão samo, uuso sa roropa tymõkomokãkara tuisaryme.

¹⁶ Kowenatu zae ehtoh riry waro nymyry pyra ahtao, imehnõ ryhmaneme exĩko mana; ajohpe ehtoh se pyra tuisa ahtao ipunaka okynahxo tuisame exĩko mana.

¹⁷ Imepỹ etapahpono nono ahkãko taryporyke samo tokepyry zonẽtohme; ah nahkano.

¹⁸ Ajohpe pyra exikety osewomãko mana, yrome ajohpe exikety mõtoino rokẽ orẽnõko mana.

¹⁹ Tutupi poko ahno erokuruhtao tynahke exĩko mana pitiko rokẽ pyra, yrome erohpyra ikohmamyryhtao omise exĩko mana, jũme tymõkomoke pyra exĩko mana.

²⁰ Ajohpe pyra exikety tãkye exĩko mana, yrome axĩ tytineruke se exikety tuãnohsẽme exĩko roropa mana.

²¹ Zae pyra mana tineru ekarory apiakane a osepeme ehtohme, yrome toitoine apiakananõ nae, azahkuru imenekãko tineru pitiko tokarose ahtao eya xine.

²² Tyamene se exikety atarypõko mana itamurume tytineruke toehthohme, naeroro zuaro pyra mana mõtoino rokẽ itinerũ enahnõko mana.

²³ Ahno tupokase ahtao oya osepemehxo exĩko matose imeĩpo, ipyrypany motye.

²⁴ Zae rokẽ osekarakety tummy tinerũ tomatonanohe ahtao, tyse tinerũ tomatonanohe ahtao roropa, popyra mana ipunaka imepỹ omato motye.

²⁵ Tyamene se exikety popyra ehtoh enehpõko rokẽ mana. Yrome Ritonõpo enetuputyryhtao oya oesẽme, orẽpyra exĩko mase.

²⁶ Õsenetupuhtoh poko rokẽ awahtao putupyra exikety sã mase, yrome imehnõ tuaro exiketõ namorepatoh omipona awahtao osewomãko mase.

²⁷ Tymõkomokãkara pyno awahtao omise exipyra exĩko mase, yrome pimỹme awahtao tymõkomokãkara onenepyra oehtohme popyra oripõko Ritonõpo a tuhkãkõ mana.

²⁸ Popyra exiketõ tuisame toehse ahtao, otonëñõko ahno mã toto enaromyke toexirykõke, yrome tuisame pyra toehse ropa toto ahtao, ajohpe pyra exiketõ emãñõko mã toto.

29

¹ Tuhke rokẽ tupokase awahtao, otato pyra rokẽ toehse roropa awahtao, mõtoino rokẽ toatãkasẽme exiiko mase, osepynanohsaromepyra exiiko mase.

² Zae ehtoh poko exiketõ tuisame ahtao, ahno emero atãkyemãko mã toto; yrome popyra exikety tuisame ahtao pusuh ãko ipoetory tõ mana, ikerekeremãko roropa mã toto.

³ Tuaro ehtoh sehxo imükuru ahtao, epyrypãko mã jũ ipoko. Imehnõ nohpo poko exikety tytinerũ ahnikãko mana emero.

⁴ Zae ehtoh poko kowenu ahtao, ahno ewomãko mana; yrome itinerujã epehmaporyhtao ahno a tynonory enahkapõko mana.

⁵ Oepe tõ pyrypanyhtao oya, apoitoh riko mase moro taka amoreme omõtohme ro.

⁶ Popyra exiketõ tapoise mã toto apoitoh taka tyyrypyrykomo a, yrome zae ehtoh poko exiketõ ytoytõko mã toto, tãkye rokene.

⁷ Zae ehtoh poko exikety osenetupuhnõko mana tymõkomokãkara ewomary poko, yrome popyra exiketõ mokaro poko osenetupuhpyra mã toto.

⁸ Emero poko ikerekeremananõ pokoino pata põkõ torëtyke exiiko, osetapãko oxiehno exiketõ samo, yrome tuaro exiketõ ekuremãko mã toto atatapoipyra imoihmãkõ ehtohme.

⁹ Tuaro exikety tõsezusezuhse ahtao putupyra exikety maro, exianãko rokẽ mokyro mana, opore kohtãko te, ipoihtõko roropa mana.

¹⁰ Imehnõ etapananõ zae exiketõ se pyra mã toto ipunaka, yrome zae ehtoh poko exiketõ toto ewomãko mã toto isene toto ehtohme.

¹¹ Putupyra exikety tohne toexiry enepõko mana imehnõ neneryme, yrome tuaro exikety mynyhme exiiko, tehme roropa mã ynororo.

¹² Otato tuisa ahtao ajohpe ehtoh poko, mokyro akorehmananõ emero ajohpe exiiko mã toto.

¹³ Tymõkomoke pyra exikety, iiryhmane maro toiro rokẽ ehtoh ke oxisã mã toto: Ritonõpo a enuru tokarose eya xine enetohme.

¹⁴ Tymõkomokãkara ewomaneme tuisa konõto ahtao, okynahxo tuisame exiiko mana.

¹⁵ Poetohti kurãkary kure mana, toto amorepary zae ehtoh poko kure roropa mana. Typenetatoh poko rokẽ poetohti ahtao, etyhyryme jẽ ehxirõko mana.

¹⁶ Popyra exiketõ tuisame toehse ahtao, popyra ehtoh emãñõko mana; yrome zae ehtoh poko exiketõ isene ro exiiko mã toto, popyra exiketõ enahkary enẽko mã toto.

¹⁷ Opoenõ amorepako zae ehtoh poko toto ehtohme, toto poko epyrypãko mase, ehxiropyra roropa mase toto poko.

¹⁸ Ritonõpo omiry onenetupuhpyra ahno ahtao zae ehtoh onyripyra mã toto. Tãkye mã mokaro, Ritonõpo omiry omipona exiketomo.

¹⁹ Azahkuru opoetory toehse ahtao, omi ke rokẽ onytyromara mase. Õmiry etãko mã repe, yrome omipona pyra mana.

²⁰ Ahno otururuhtao osenetupuhpyra ahtao zae ehtoh onyripyra mana ipunaka, mokyro motye kure ehtoh riko putupyra exikety mana.

²¹ Opoetory penetatoh emero ekaroryhtao eya poetome ro ahtao, imeiipo emero esẽme se exiiko mana.

²² Axĩ zekitapakety oxiehno imehnõ ripõko mana, oseosezuhnõko, atatapoiko roropa mã toto.

²³ Imehnõ motye kure osekaroryhtao ahno a orëñõko mana, yrome epyrypara ynororo ahtao aomiry etary se exiiko imehnõ mana.

²⁴ Omato akorehmaneme toehse ahno ahtao atakorehmasaromepyra exīko mana. Ajohpe pyra ahtao ahno apiakane ēpataka, tuānohsēme exīko mana, yrome ajohpe ahtao, Ritonōpo a tuānohsēme exīko mana.

²⁵ Opoko imehnō osetupuhtoh zuno awahtao orēnōko mase, yrome Ritonōpo enetuputyryhtao oya towomasēme exīko mase.

²⁶ Kymarokō emero atakorehmapory se sytatose tuisa konōto a, yrome Ritonōpo rokē, kuapiakanekōme nymyry, zae ehtoh ke kuepehmatorỹko mana.

²⁷ Zae ehtoh poko exiketō popyra exiketō se pyra mana ipunaka. Zae ehtoh poko exiketō zehno roropa popyra exiketō mana.

30

Akua omiry

¹ Sero Akua omihpyryme mana, Jake mūkuru:

“Ritonōpo ymaro pyra mana,
Ritonōpo ymaro pyra mana.

Torēse ywy.

² Onokyrome ase, ahnome pyra;

tuaro pyra exiketyme ase,
tuaro ahno tyripose ahtao ro Ritonōpo a.

³ Atamorepara tokurehse ywy tuaro ehtoh poko,
Ritonōpo Kurā waro nymyry pyra ase.

⁴ Onoky nae tuaro exiketyme kapu ehtoh poko emero?

Onoky nae tyryrykane apoihpono tomary ke?

Onoky nae tuna ātyhtōko kamisa ke?

Onoky nae sero nono ehpiry tō meroneme?

Mokyro esety waro hma?

Imūkuru esety waro roropa hma?

Kaxiko zuaro awahtao.

⁵ “Ritonōpo omiry emero ajohpe pyra mana. Osewomatohme mana towomanekōme enetupuhnanomo a emero.

⁶ Omi tyorō onekaropyra exiko Ritonōpo omiry; moro tyrise ahtao oya oupokāko mana, ajohpe oehtoh enepōko roropa mana.”

Oturutoh Ritonōpo a

⁷ Ritonōpo, asakoro ehtoh se rokē hano oya orihpyra ro jahtao:

⁸ Ajohpe pyra kyripoko te, tymōkomoke itamurume jyripyra exiko, tymōkomoke pyra jyripyra roropa exiko. Tonahsē ipune ehtoh rokē ekaroko ya isene jehtohme.

⁹ Moro motye nae jahtao otarame: “Ose pyra ase,” āko ase. Māpyra tymōkomoke pyra jahtao ipunaka otarame ematonāko ase, mame oesety, Ritonōpo hxirōko imehnō mana Jesēme oexiryke.

Imehnō tuaro ehtoh omiry

¹⁰ Imepỹ poetory onykerekeremara exiko esemy a, popyra ehtoh oya onenehpopyra imehnō ehtohme, etuarimara roropa oehtohme moro poko.

¹¹ Ahno nae tumykō kerekeremāko, tysekō kure onyripyra roropa mā toto.

¹² Ahno nae kure rokē osekarōko repe, yrome nuriame toto ehtoh onukurikara ro mana.

¹³ Ahno nae imehnō motye kure osekarōko mā toto, imehnō enēko mā toto ahno kahpyryme rokene.

¹⁴ Ahno nae, tytinerū apoitohme tyya xine tymōkomokākara akorekehkāko, etuari-maketō akorekehkāko roropa mā toto.

¹⁵ Rere, munu ěneme exikety tōxike asakoro mana, esetykō mǎ: “Ekaroko ya! Ekaroko ya!”

Asakoropane: “Epo hnae!” kara exiketō nae:

¹⁶ Aorihtyǎ ekepyry esary te;
nohpo, poetoěme exipitopyra ro ahtao;
nono tonore konopo sehxo ahtao;
apoto, itu tonore zatyryhtao tapyi tō maro, enara.

¹⁷ Tummy poihtoneme exikety te, tyse htomaneme exikety roropa kunumuxime toehse ahtao, tōsě exĭko mokyro mana kurumu tomo a, enuru typosoposohkasěme exĭko roropa mana atōko tomo a.

¹⁸ Asakoropane exiketō nae onenetupuhsaromepyra jehtopo:

¹⁹ Piano ytoytory kapu ao te;
okoi ytory poko topu poro;
wapu ytory poko tosemary ae tuna konōto kuaao te,
nohpo maro orutua osepyno ehtoh poko, enara.

²⁰ Ynara sǎ mǎ nohpo tynio maro rokě pyra exikety: imepŷ maro ehxĭpo epŷko mana; moromeĭpo ynara āko mana: “Azahkuru ehtoh onyripyra akene!”

²¹ Asakoropane ehtoh se pyra sero nono pōkō mǎ ipunaka:

²² Ahno namoto tuisa konōtome toehse ahtao;
putupyra exikety typenetatoh emero nae ahtao tonahsěme;

²³ ajoajohpe exikety tyniotase ahtao te,
nohpo namoto tosě myakāme toehse ahtao.

²⁴ Sero nono po asakoropane onokyro tō nae, zumo pyra exiketomo yrome emese kure mǎ toto:

²⁵ maikuato tō, jamihme pyra exiketomo, yrome tonahsě kurākāko mǎ toto eina ahtao;

²⁶ koeriu tomo, jamihme pyra roropa mǎ toto, yrome tytapyĭ rĭko mǎ toto topu tō ao;

²⁷ taparara tomo, tutuisake pyra mǎ toto, yrome oximōme ytōko mǎ toto;

²⁸ joxi tomo, tupime pyra mokaro apoiry oma ke, yrome omōnōko mǎ toto tuisa tapyĭ konōto taka.

²⁹ Asakoropane isene exiketō nae aytorykohtao toto enery se osenuhmetō mana:

³⁰ reāo te, imehnō onokyro tō motye jamihme mana, imehnō zuno pyra roropa mana;

³¹ poti te;

kuratiri orutua, orĕpyra exikety samo;

tuisa konōto typoetory tō ěpataka.

³² Putupyra exiketyme toehse awahtao, orĕpyra osekaroryke popyra ehtoh riry se toehse awahtao apoaporo, osenetupuhko aporo:

³³ pui suhsuru etaparyhtao mǎteka rĭko mase;

eunary totapase ahtao munu tūtāko mana;

ozehno imehnō riryhtao oya atatapoĭko matose, enara.

31

Tuisa ě omiry sero

¹ Tuisa Remueu eny omiry sero, tumŭkuru netaryme, ynara tykase ynororo:

² Omoro mase umŭkuru, Ritonōpo nekarohpyry ya tōturuse jexiryke eya, opyno ase ipunaka. Otara āko ywy oya?

³ Ajamitunuru, otinerŭ roropa onenahkara exiko nohpo tō poko, tuisa tō tōsenahkase nohpo tō poko.

⁴ Ētako pahne, Remueu! Popyra mana uwa eukuru jehnahpyry enyryhtao tuisa tomo a, imehnō eukuru jehnahpyry roropa onĕpyra exiko.

⁵ Jehnahpyry enyryhtao tuisa tomo a wenikehnōko mā toto Ritonōpo nyripohpyry poko. Etuarimaketō ewomary poko wenikehnōko roropa mā toto.

⁶ Eukuru jehnahpyry kure orihsasaka exiketō okurume te, etuarimaketō okurume roropa.

⁷ Ah jehnahpyry ěno toto wenikehtohme toetuarimarykō poko te, tākye pyra toehthōkō poko, enara!

⁸ Oturuko osewomasaromepyra exiketō omiryne. Takorehmaneke pyra exiketō ewomako, etuarimaketomo emero porehme.

⁹ Toto akorehmatohme oturuko, zae rokē apiakaneme exiko. Tymōkomokākara ewomako, etuarimaketō roropa.

Ipyty emese kure exikety

¹⁰ Mame opytyme nohpo kurā enery tupime mana. Kure aexiry topu tō typyne exiketō motye manā.

¹¹ Zae aexiry enetupuhnōko inio mana, jūme etuarimara exīko mana.

¹² Isene ro tahtao mokyro nohpo kure rokē tynio rīko mana, popyra ehtoh onyripyra roropa mana.

¹³ Ęrohkehpyra mana kaneru hpoty riry poko upome te, mauru panō riry poko roropa upome.

¹⁴ Moino tonahsē enehnōko mā ynororo tytapyī taka, wapu tō samo, osepekahketō samo.

¹⁵ Ęmehpyra ro ahtao owōnōko mana, tonahsē ritohme tytapyī taōkō otuhtohme, typoetory tomo a erohtoh ekarotohme roropa.

¹⁶ Tupito enēko mana, epe Kahnōko mana tytinerū ke, toerohtamitu ke, mame tutupi arykāko mana uwa zoko tomo.

¹⁷ Orēpyra erohnōko mana, jamihme, tuaro roropa.

¹⁸ Tynyrihpyry tō ehepyry waro mana emero porehme, toerokuru poko kohmānōko mana.

¹⁹ Mauru topuru rīko mana kyita pokona, kaneru hpoty te, mauru panō maro. Moro ke kamisa kahnōko mana, tupō ritohme.

²⁰ Tymōkomokākara akorehmāko mana, omise exiketō roropa.

²¹ Kuenime toehse ahtao torētyke pyra mā ynororo, tupoke kurā ke itapyī taōkō exiryke.

²² Āty kō rīko mana, upo amurūko mā ynororo mauru panō risemy, imepỹ kamisa kurā risē roropa.

²³ Inio imehxo mana, isehxo mā toto emero. Aomiry etary se roropa mā toto emero porehme.

²⁴ Upo rīko mokyro nohpo, zamareary roropa ekamotohme osepekahketomo a.

²⁵ Jamihme mana, aomiry etary se imehnō mana, imeīpo ehtoh zuno pyra roropa mana.

²⁶ Tuaro ehtoh ke oturūko mana, imehnō poko tonupunaryke toto zurūko mana.

²⁷ Akīme pyra mana, tytapyī taōkō onypynanohkehpyra mana.

²⁸ Ipoenō aomipona mā toto, kure oturūko mā toto ipoko, inio roropa typyty eahmāko manā.

²⁹ Ynara āko mana ipoko: “Nohpo tō tuhke, tynio maro kure repe, yrome moxiā emero motye kure mase.”

³⁰ Nohpo enekure exikety onekunohto mana, oryxime ehtoh axītao rokē mana, yrome Ritonōpo omipona exiketyne nohpo ahtao kure mokyro ekarōko imehnō mana.

³¹ Zae rokē mokyro ekarotoko inyrihpyry pokoino, kure rokē aexiry ekarotoko imehnō netaryne, emero porehme.

EKEREZIAXTI

Tuaro Exikety Namorepatopo

Eclesiastes

Ekarotopo

Sero *Ekereziaxti* tuaro exikety tōsenetupuhse isene ahno ehtoh poko te, zae pyra imehnō ryhmananō poko te, onekunohtōkō poko, enara. Mame etyhyryme: “Emero toiparo rokē mana,” tykase ynororo. Ritonōpo waro pyra exiketyme ahtao oturūko mana orēpyra toehtoh poko, typoremākatopōpyry poko, tākye toehtoh poko te, toemynyhmary poko roropa.

Yrome wenikehyra toehse ahtao Ritonōpo poko, ynara āko poetohti a: Wenikehyra ehtoko Ritonōpo Oesēkō poko poetome ro awahtao xine, opūkō motara ro ahtao te, ouzenukō ytopyry ro Tyrihpōkomo a (12.1,7). Ritonōpo pyno ehtoko Aomiry omipona oehtohkōme. Moro poko kuehtohkōme tyrise sytatose eya. Imeīpo osekarōko sytatose Ritonōpo ēpataka kynyrihyrykō poko tonēse ahtao ro, kure kynyrihyrykō poko te, popyra kynyrihyrykō poko roropa, enara (12.13-14).

Sero pape ao

Oty katohme isene hano? 1.1–2.26

Tuaro ehtoh isene ehtoh poko 3.1-15

Senohne a tamorepase ywy 3.16–6.12

Senohne isene ehtoh poko 7.1–12.8

Aotyhkatopōpyry 12.9-14

Isene ehtoh toiparo rokē mana

¹ Sero nase oturukety omiry, Tawi mūkuru, tuisame exikety Jerusarē po.

² “Toiparo rokene, toiparo rokē mana,” āko oturukety mana. “Emero porehme toiparo rokē mana.”

³ Erohnōko sytatose orēpyra samo, tamuhpōme kuehtohkō pona, oty apoitohme kuerohtohkō tamitukō nahe?

⁴ Ahno tō enurūko mā toto, orihnōko roropa mā toto. Yrome sero nono etyorōmara mana.

⁵ Xixi tūtāko mana. Mame omōnōko ropa mana ytotohme ropa tosaka, tutūtatoh pona ropa.

⁶ Tyryrykane tyryry āko ikurenaka, imeīpo tyryry āko inikahpozakoxi, eraeramāko mana, mame oehnōko ropa mana toesyryhmatopōpyry pona ropa.

⁷ Tuna tō emero yhtōko mā kehko tuna konōto kuaka, yrome tuna konōto zueme exipyra mana. Moro tuna ytōko ropa mana aenatyry pona ropa, yhtotohme ropa.

⁸ Senohne emero erohnōko mana: etaehnōko sytatose morohne eneryhtao kyaa xine. Morohne emero onekarosaromepyra sytatose. Kuenurukō penekhyra mā kehko tōsenuhmarykō poko, kypanarykō penekhyra roropa mā kehko etary poko.

⁹ Pake ehtopōpyry sā exīko ropa mana. Pake tyrihyry sā tyrisēme exīko ropa mana. Tyrisā kasenato ehsaromepyra mana sero nono po.

¹⁰ Tyrisā nae, ipoko ynara kasaromepyra mā exino: “Eneko ke! Sero panō exipitopyra mana sero nono po?” Arypyra! Emero toehse osemazuhme, enurupyra ro kuahtao xine.

¹¹ Pake ehtopōpyry poko wenikehnōko sytatose. Moro saaro imeīpo ehtoh poko wenikehnōko mā mokaro, enurupyra ro exiketomo.

Tuaro ahno ehtoh poko

¹² Ywy, tuaro exikety, Izyraeu tō tuisaryme exiase Jerusarē po.

¹³ Jatamorepary se toehse ywy emero riry poko sero nono po. Tyrohmanohpose sytatose Ritonõpo a kuetuarimatohkõme.

¹⁴ Ahno nyriry enease emero porehme sero nono po. Ourutorỹko ase: toiparo rokẽ mana, emero. Tururume tyryrykane ekahmary sã mana.

¹⁵ Ijome exikety onytopohmasaromepyra mã toto. Onukuhsaromepyra mase atapona waro ehtohme arypyra ahtao.

¹⁶ Ynara tõsenetupuhse ywy: “Ywy tuisamehxo toehse, imehnõ tuisa tõ osemazuhme aexityã Jerusarẽ po motye tuarohxo toehse ywy. Tuaro ehtoh poko zuaro ase, emero ehtoh poko zuaro roropa ase.”

¹⁷ Naeroro tukuhse ywy enetupuhthohme: emero poko zuaro ehtoh poko te, tuaro nymyry ehtoh poko roropa, putupyra ehtoh poko te, tuaro pyra ehtoh poko ipunaka. Yrome ynara rokẽ tonetupuhse ya: moro poko atamorepatoh tonõ tururume tyryrykane ekahmary sã mana.

¹⁸ Tuarohxo ahno ahtao, itamurumehxo torẽtyke exĩko mana. Emero poko zuarohxo awahtao xine, jetuhxo exĩko mana oya xine.

2

Oseahmary toiparo rokẽ mana

¹ Mame ynara tymenekase ya: ypenetatoh poko, joseahmary poko tãkye jehtohme. Yrome ynara zuaro toehse ywy: morohne poko jehtoh toiparo rokẽ mana.

² Ynara tõsenetupuhse ywy: exianary rowohpe ehtoh sã mana, atahmãkatoh poko exianatohme otyme kure? Toiparo rokẽ mana.

³ Tuaro se exiase: oty riry kure tãkye jehtohme isene ro jahtao? Naeroro tymenekase ya jatãkyematohme eukuru jehnahpyry ke, oseahmary poko roropa, enara. Osene-tuputyase: otarame sero poko kure rokẽ exiry okynã pyra kuexirykõke sero nono po.

⁴ Ynyrihpyry tõ imehxo tyrise ya. Tapyi tõ yriase ytapyĩme, tupito tõ arykase uwa zoko ke.

⁵ Tupito tõ arykase, otyro tõkehko, epery zoko tõkehko roropa emero rokene.

⁶ Tuna pẽkamã tahkase ya moro otyro ehxikatohme.

⁷ Namoto tõ topekahse ya tuhke, imehnõ namoto tõ nae exiase tonuruse aexityã ytapyĩ tao. Pui tõ tuhke nae exiase kaneru tõ roropa tuhke, imehnõ tuisa tõ, osemazuhme Jerusarẽ po aexityã motye.

⁸ Uuru roropa apoiase parata maro ikurãkatohme ykyryryme, tuisa tõ tinerũ poe te, kowenatu tõ poe roropa. Eremiaketõ nae exiase orutua komo, nohpo tomo eremiatohme ynetaryme. Nohpo tõ nae exiase ypenetatoh pune.

⁹ Morara exiryke imehxo toehse ywy, tytineruke itamurume, Jerusarẽ põkõ tytineruke aexityã emero motye exiase, tuaro roropa exikehpyra exiase.

¹⁰ Ypenetatopõpyry emero apoiase. Ise jehtopõpyry moro apoiase emero. Atãkyemãko exiase ynyrihpyry poko. Naeroro moro epehpyryme emero se jehtopõpyry tapoise ya.

¹¹ Yrome morohne poko tõsenetupuhse jahtao ynyrihpyry poko emero te, jerohtopõpyry poko roropa morohne ritohme, zuaro toehse ywy: morohne emero toiparo rokẽ nexiase. Axĩtao rokẽ nexiase sero nono po. Tururume jytory sã nexiase tyryrykane ekahmary sã rokene.

¹² Mame tõsenetupuhpitose ywy tuaro ehtoh poko, ajoajohpe ehtoh poko roropa, putupyra ehtoh poko, enara. Enetupuhpotohme rokene: tynyriry kasenato riry waro tuisa nae? Arypyra! Tyriry kuhnõko mana, yrome imehnõ tuisa tõ osemazuhme aexityã nyrytyã sã tyriko rokene.

¹³ Etyhpyryme ynara tonetupuhse ywy: tuaro ehtoh kurehxo, zuaro pyra ehtoh popyry mana, saerekatoh kurehxo ehtoh samo, ikohmamyry popyrahxo.

¹⁴ Tuaro exiketõ toytorykõ enêko mã toto. Yrome tuaro pyra exiketõ ikohmamyry ae ytoytõko mã toto. Mãpyra zuaro ase kure ehtoh te, popyra ehtoh roropa oehnõko tuaro exiketomo a putupyra exiketomo a roropa.

¹⁵ Naeroro ynara osenetuputyase: “Emero rokẽ toehse ahtao putupyra exiketomo a, morara exiõko ya roropa mana. Naeroro oty tapoise ya jepehpyryme tuaro jehtamitume?” “Arypyra! Epehpyry anapoipyra exiase ipunaka!” Moro roropa toiparo rokẽ mana.

¹⁶ Tuaro exiketõ tuenikehsẽme exiõko, putupyra aexityã samo. Imeĩpo emero porehme tuenikehsẽme exiõko sytatose. Orihnõko sytatose emero, tuaro exiketomo, putupyra exiketomo, enara.

¹⁷ Morara exiryke isene ehtoh oty me kure? Arypyra ipunaka! Jerohtopõpyry pokoino popyra ehtoh rokẽ toehse ya. Toiparo rokẽ erokuase; tururume tyryrykane ekahmãko sã rokẽ exiase.

¹⁸ Emero ynapihpyry, emero ynyrihpyry roropa toiparo rokẽ toehse ya. Ynara exiryke: emero ykyryry tõ nomõko ase imepỹ tuisa, ymyakãme exikety kyryryme ehtohme.

¹⁹ Otarame tuaro exiketyme exiõko mokyro mana. Otarame tuaro pyra exiketyme exiõko mana, zuaro pyra ase. Yrome mokyro ykyryrỹpyry emero esẽme exiõko mana. Morohne poko toerohse ywy yronomyryme, tuaro jehtoh ke morohne apoitohme sero nono po. Toiparo rokẽ mana.

²⁰ Naeroro toemynyhmase ywy jerohtopõpyry poko.

²¹ Toerohse ywy yronomyryme, tuaro jehtoh ke, senohne poko zuaro jehtoh ke, emese kure jehtoh ke roropa. Mame morohne emero inomõko rokẽ ase imepỹ kyryryme ehtohme, ipoko erohpitopyra ynororo ahtao. Toiparo rokẽ mana. Moro zae pyra mana ipunaka!

²² Erohnõko sytatose, torẽtyke exiõko sytatose kuorikyrykõ ponãmero oty apoitohme epehpyryme?

²³ Kynyrihpyrykõ emero isene ro kuahtao xine, epehpyry onenehpyra kyya xine mana, torẽtyke ehtoh rokene, sam katoh roropa kukurohtao xine. Oseremasaromepyra sytatose, tykohmãse ahtao roropa. Toiparo rokẽ mana.

²⁴ Ya ynara rokẽ kure mana: otuhnõko, eukuru ãnõko te, oseahmãko moro tineru ke oerohtamitu. Moro roropa Ritonõpo nekaroryme mana, moro enetupuhnõko ase.

²⁵ Ritonõpo hnao tynahke pyra kymarokõ exiry, oseahmatoh pyra roropa kymarokõ exiry.

²⁶ Tuaro ehtoh ekarõko mana kyya xine, senohne poko zuaro ehtoh roropa, tãkye ehtoh roropa tyamaro exiketomo a. Yrome popyra exiketõ irohmanohpõko Ritonõpo mana tykyryrykõ apoitohme tyya xine, ikurãkatohme roropa ekarotohme Ritonõpo zamaro exiketomo a. Moro roropa toiparo rokẽ mana, tururume tyryrykane ekahmary samo.

3

Toehtoh nae sero nono po

¹ Emero porehme sero nono po toehtoh nae Ritonõpo poe. Emero rokẽ aehtoh toehse ahtao moro exiõko mana.

² Enurutoh nae mana te,
aorihtoh nae roropa mana,
arykatoh nae mana te,
toutoh nae roropa mana.

³ Etapatoh nae mana te,
ikurãkatoh nae roropa mana.
Akohtoh nae mana te,

tyritoh nae roropa mana.

⁴ Emynyhmatoh nae mana te,
atākyematoh roropa nae mana.

Ihnamotoh nae mana te,
watoh nae roropa mana.

⁵ Topu tō pahtoh nae mana te,
topu tō oximōme tyritoh nae roropa mana.

Oseahmatoh nae mana te,
osekazumatoh nae roropa mana.

⁶ Zupitoh nae mana te,
emapotoh nae roropa mana.
Tineru kurākatoh nae mana te,
ipahtoh nae roropa mana.

⁷ Ixihkatoh nae mana te,
ixixītoh nae roropa mana.
Mynyhme ehtoh nae mana te,
oturutoh nae roropa mana.

⁸ Imepỹ pyno ehtoh nae mana te,
ise pyra ehtoh nae roropa mana.
Osetapatoh poko ehtoh nae mana te,
osepeme ehtoh poko ehtoh nae roropa mana.

⁹ Oty apoīko erohkety nae toerohtamitume?

¹⁰ Ritonōpo nyrohmanohpotoh ahno a enease emero porehme toerohtohke toto ehtohme.

¹¹ Ritonōpo nyrytā emero kure potu mana, toto ehtoh toehse ahtao. Isene exikehpyra ehtoh tyrise roropa eya kukurohtaka xine. Yrome inyrytā emero onenetupuhpyra sytatose.

¹² Ynara enetupuhnōko ase: sero nono po ynara rokē kure tyriry kyaa xine: ikuhko tākye rokē ehtohme te, kure ehtoh poko rokē ehtoko imehnō maro.

¹³ Kure roropa kyaa xine otuhnōko, eukuru ēnōko tākye ehtohme kuerohmitukōme. Moro Ritonōpo nekarohpyryme mana kyaa xine.

¹⁴ Zuaro ase, Ritonōpo nyryry emero jūme exikehpyra mana. Moro motye onyrisaromepyra sytatose, pitikohxo moro onyrisaromepyra roropa sytatose. Moro rīko Ritonōpo mana, imehxo toexiry enetupuhpotohme kyaa xine.

¹⁵ Emero sero nono po ehtoh pake toehse, imeīpo ehtoh roropa pake toehse nexiase. Ritonōpo poe inyriphopyry exīko mana, mame moro sã exīko ropa mana.

Zae pyra ehtoh sero nono po

¹⁶ Sero nono po ynara enease roropa: zae ehtoh esao, popyra ehtoh nexiase. Kurākō esao iirypyryme nexiase.

¹⁷ Osenetupuhnōko ase ukurohtao: “Zae ehtoh poko exiketō apiakāko Ritonōpo mana, popyra exiketō roropa. Ynara exiryke, emero ehtoh, emero ahno nyryry roropa exīko mana, zae morohne ehtoh toehse ahtao.”

¹⁸ Osenetupuhno roropa ahno ehtoh poko: Ahno kuhnōko Ritonōpo mana ynara enetupuhthohme kyaa xine: onokyro tō motye kure exipyra sytatose.

¹⁹ Etyhpyryme oxisã orihnōko mã toto, ahno, okyno, onokyro roropa. Ahno osewomara mana orihpyra ehtohme. Oxisã oseremāko mã toto isene ehtohme. Enēko mase, toiparo rokē mana.

²⁰ Ahno, onokyro sã, toorihse ahtao nonome exīko ropa mana. Nono poe tyrise toto. Nonome exīko ropa mã toto.

²¹ Otāto zuaro exīko ahno nae: ahno zuzenu onukuru poko kakoxi, onokyro tō, okyno zuzenu yhtōko nono aka? Zuario pyra sytatose.

²² Naeroro ynara osenetupuhno: kure ya mana kuoseahmarykomo tākye kuehtohkōme kynyrirykō poko. Moro rokē kuepehpyrykōme mana kuerohamitukōme. Otāto zuaro exīko sytatou toorihse kuahtao xine imeīpo ehtoh poko?

4

Imehnō ryhmary poko

¹ Morarame osenuhmase ropa imehnō ryhmary enetohme zae pyra exiketomo a sero nono po. Tuhkākō enease tonekunohse exiketomo, tyryryhmase roropa aexityamo. Xitāko toh nexiase yrome toto anakorehmara imehnō nexiase. Toto anakorehmara topeke iiryhmananō exiryke jamihmehxo exiketomo.

² Morara exiryke ynara tonetupuhse ywy: mokaro toorihse aexityā tākychxo mā toto, isene ro exikety tō motye.

³ Yrome tākye kuhse mā mokaro enurupyra ro exiketomo, zae pyra imehnō ryhmary onenepyra ro toexirykōke sero nono po.

⁴ Tonetupuhse roropa ya oty katohme ahno erohnōko yronomyryme orēpyra toehthokōme tineru apoiry poko: imehnō motye se toexirykōke. Yrome moro emero toiparo rokē mana. Tururume ytokety sā mana tyryrykane ekahmary poko.

⁵ Ynara āko imehnō mana: rowohpe exikety rokē tehme exīko mana erohpyra, akīme toexiryke orihnōko mana, axī pyra emitapānōko.

⁶ Otarame ajohpe pyra mana. Yrome kurehxo mana pitiko rokē nae ahtao toiro emary ao torētyke pyra roropa ahtao. Popyra mana asakoro emary pehme exikehpyra ahtao erohtoh ke, tyryrykane apoiry kuhne samo.

⁷ Imepỹ toiparo rokē ehtoh enease roropa:

⁸ Orutua, toiroro exikety, topeke pyra, tumūkue pyra, takorōke pyra tahxime erohnōko mana, tākye pyra toerohtamitu poko. Oty katoh itamurumehxo erohnōko nae, oseahmara, atākymara kyryry kurā poko? Moro roropa toiparo rokē mana, popyra ipunaka.

⁹ Asakoro ahtao kurehxo mana, asakoro ahno erokuruhtao oximaro, tuhkehxo tyrīko mā toto.

¹⁰ Toiro mokyro epukaryhtao, akorehmāko epe mana aowōtohme ropa. Yrome toiroro ahtao toepukase ahtao popyrahme sā exīko mana imepỹ pyra exiryke akorehmatohme aowōtohme ropa.

¹¹ Kuenime toehse ahtao, oximaro ataxikaryhtao nyhse axitū ehtohme atakorehmāko mā toto. Toiroro ahtao kōxitapānōko rokē mana.

¹² Asakoro ahtao, jamihmehxo matose omato toehse ahtao osetapase. Eary, oseruao eary risēme ahtao, tupime amotyry mana.

¹³ Nuasemā tytineruke pyra exikety, yrome tuaro exiketyme ahtao, tuisa tamuhpōme exikety motye mana, tuaro pyra ynororo ahtao, tuaro exiketō onetara roropa ahtao.

¹⁴ Orutua otarame tūtāko āpuruhpyry tae, tuisa konōtome ehtohme, tonuruse ynororo tytineruke pyra tahtao ro.

¹⁵ Tōsenetupuhse exiase ahno poko emero, isene exiketō sero nono po. Mokaro rānao toiro nuasemā nae tuisame exīko ymyakāme.

¹⁶ Otarame tuisa konōto poetory tō ikuhpỹme mā toto. Toorihse ynororo ahtao, “Kure mase,” kara exīko mā toto inyrihpyry poko. Moro toiparo rokē mana. Tururume tyryrykane ekahmary sā mana.

5

Tomeseke ehtoh omi etapory poko

¹ Tomeseke exiko oytoryhtao Ritonõpo Tapyĩ taka. Ytoko ěpataka aomiry etatohme oya. Onekarory onekaropyra exiko putupyra exiketõ samo, zuaro pyra mã toto zae ehtoh oxisã pyra mana zae pyra ehtoh maro.

² Osenetupuhko aporo, imeĩpo òturutohme. Axĩ pyra òmiry etapoko Ritonõpo a. Kapu ao Ritonõpo mana, omoro taro nono po; naeroro pitiko rokẽ oturuko.

³ Torĕtyke itamurumehxo awahtao, tuhkehxo ataosenekãko mase. Itamurumehxo òtururuhtao putupyra exikety omiry sahxo sekere ãko mase.

⁴ Òmiry etaporyhtao Ritonõpo a onekarory poko, ekurehpyra exiko moro riry poko oya, omihpyry ae ro. Putupyra exiketõ se pyra Ritonõpo mana. Naeroro moro tyriko kĕty òmihpyry etapopotõpyry ae ro.

⁵ Kurehxo oya exiry òmiry onetapopyra awahtao, popyrahxo òmiry etaporyhtao oya: “Ynara tyriko ase,” karyke, mame onyripyra ekurehnõko mase.

⁶ Tomeseke exiko òmiry poko, iirypyryme exipyra oehtohme òtururu pokoino. Mame ytopyra ropa exĩko mase oturukety a osekarotohme, azahkuru omihpyry ehtopotõpyry ekarotohme eya. Otyme kure ozehno Ritonõpo tyripyry oya, onyrihpyry enahkapory roropa eya awãnopryryme?

⁷ Tuhke rokẽ tõsenehse awahtao ro, toiparo rokẽ toerohse awahtao roropa, emero poko òtururuhtao imehno a, Ritonõpo Imehxo ehtoh onenetupuhkehpyra exiko.

Mõkomo itamurume apoiry toiparo rokẽ mana

⁸ Osenuruhkara exiko tymõkomokãkara rohmanohpory poko kowenu a eneryhtao oya, tytineruke pyra exiketõ ryhmaryhtao roropa kowenu poko erohketomo a, toto onewomara roropa ahtao eya xine. Kowenu poko tuisame exiketõ towomase mã toto tosemy a, mokaro asakoro towomase roropa ituisarykomo a.

⁹ Ynara ãko mã toto: “Kymarokõ emero otuhnõko sytatose nono pokoino, yrome tuisa konõto tonahsẽ apoĩko mana imehnõ apoihpyry tõ wino.”

¹⁰ Tineru sehxo exikety tãkye nymyry exipyra mana. Tineru itamurume esẽme toexiry se exikety: “Epo mana,” kasaromepyra mana tytinerũ poko. Moro roropa toiparo rokẽ mana.

¹¹ Itamurumehxo tỹkyryneke ahno ahtao, tuhkehxo ahno exĩko inapyry enahtohme. Naeroro otyme kure itamurumehxo morohne apoiry eya? Ynara rokẽ kure eya, zuaro toehtoh itineruje toexiry poko.

¹² Kure nyhnõko erohkety mana pitiko rokẽ enapyryhtao eya, itamurume enapyryhtao roropa eya. Yrome tymõkomoke exikety torĕtyke toexiryke tymõkomory poko nyhsaromepyra mana.

¹³ Sero popyra ehtoh enease sero nono po: tytinerũ kurãkãko ahno mana, nae ehtohme imeĩpo ise toehse tahtao.

¹⁴ Mame moro tineru enahkahpyryme exĩko, tonekunohse esẽ ahtao imehno a. Naeroro tineru pyra toehse, tokarosẽ pyra, inomotohme typoenõ tinerũme.

¹⁵ Sero nono rumekãko sytatose kuenurutopõpyrykõ samo, aryryra kuemarykõ ao. Toerohse kuahtao xine ro yronymyryme mõkomo anarosaromepyra sytatose toorihse kuahtao xine.

¹⁶ Moro popyra mana ipunaka. Sero nono rumekãko sytatose kuenurutopõpyrykõ samo. Toerohse itamurume, tyryrykane apoiry kuhnõko, toiparo rokẽ toerohse sytatose.

¹⁷ Ynara rokẽ tapoise kyya xine: tamuhpõme toehse, tykohmãse sã sytatose kuumyrymarykõ poko, torĕtyke ehtoh poko, kure pyra, tãkye pyra, enara.

¹⁸ Ynara tõsenetupuhse ywy: Ynara tyripyry kurehxo kyya xine: kuotukurukomo te, eukuru enyry te, oseahmary kytinerũ ke, kuerohotohtamitume. Moro Ritonõpo nekarohpyryme kyya xine mana.

¹⁹ Tineru tokarose ahtao Ritonõpo a oya, mõkomo tõkehko maro, mame tãkye ehtoh ekaroryhtao roropa oya, tãkye exiko inekarohpyry poko oya, oerohtopõpyry poko roropa. Morohne Ritonõpo nekarohpyryme mana oya.

²⁰ Ritonõpo poe tãkye kuexirykõke, torëtyke hkopyra exiko sytatose okyna hkopyra isene kuexirykõ poko sero nono po.

6

¹ Ynara tonese roropa ya sero nono po emynyhmatohme ynara toehse ahtao:

² ahno a, emero ise ehtoh ekarõko Ritonõpo mana, tineru, tapyi te, tupito tõ maro, imehxo ehtopo, enara. Yrome imeõpo morohne poko oseahmasaromepyra exiko mana. Mame imepõpyry ikyryrõpyry poko oseahmãko mana, ynororo kara. Moro toiparo rokë mana, zae pyra mana ipunaka.

³ Otyeme kure okynahxo isene orutua ahtao, 100me imükuru tõ tonuruse ahtao roropa. Yrome atãkyemara ekurehnõko mana kure toehtoh poko oseahmara, topeke pyra roropa exiko mã ynororo ekepyry zonëtoht toehse ahtao. Mokyro motye tãkye exiry poeto toorihse ro tonuruse ahtao.

⁴ Toiparo rokë enurõko mokyro poeto mana. Ikohmamyry aka esyryhmãko mana. Moroto ahtao tuenikehsëme exiko mana.

⁵ Saereme ehtoh onenepitopyra mana, isene ehtoh waro pyra roropa mana. Yrome oseremãko mana.

⁶ Mokyro orutua motye oseahmapitopyra exikety, asakoro miu jeimamyry taropose ahtao eya. Etyhpyryme ytõko mã asakoro ro aorihtyã esaka.

⁷ Erohnõko sytatose yronymyryme tonahsë apoitohme, otuhtohme. Yrome tuesapare exipyra ekurehnõko sytatose.

⁸ Otãto kurehxo orutua tuaro ahtao, tuaro pyra exikety motye? Otãto kurehxo tuaro ahtao isene ehtoh poko tytineruke pyra ahtao?

⁹ Moro toiparo rokë mana. Tururume ytokety sõ mana tyryrykane apoise. Kurehxo mana tãkye toehse tahtao tykyryry poko, kure hkopyra mana itamurumehxo se exikehpyra tahtao.

¹⁰ Emero ehtoh sero nono po pake tonetupuhse imepyny a moro ehtoh poko. Enurupyra ro poeto ahtao, zuaro Ritonõpo mana emero ipoko ehtopo. Zuaro sytatose onezuhsaromepyra sytatose jamihmehxo kymotye xine exikety ahtao.

¹¹ Ajohpe pyra mana: itamurumehxo sekere karyhtao itamurumehxo omitãko sytatose popõ ke; moro poko kure ehtoh anapoipyra sytatose.

¹² Otãto zuaro sytatou, oty riry kure kyya xine isene ro kuahtao xine? Emero exisasaka toiparo rokë mana, isene ehtoh jerutume sõ axitao rokë mana. Morarame toorihse kuahtao xine otara exiko nae sero nono po? Onoky zuaro?

7

Isene ehtoh poko

¹ Ahno esety kurã ixtaratu typyne exikety motye kure mana. Ahno orihtoh ãmepyry kurehxo roropa mana, aenurutopõpyry kure ehtoh motye.

² Kurehxo oytory imehnõ tapyõ taka, aorihtyã hnamoryme, kure hkopyra oseahmatoh taka oytory mana. Aorihtyã hnamotoht tao wenikehpyra exiko sytatose ãmepyry oehnõko mana kuorihtohkomo. Moro poko wenikehpyra kuexirykõ kure mana.

³ Kuemynymarykõ kurehxo mana, kuexianarykõ motye. Oõmyty tãkye pyra exiko mã repe. Yrome okurohtao kurehxo osenetupuhnõko mase.

⁴ Tãtãkyemary poko rokë osenetupuhkety putupyra exikety sõ mana. Orihtoh poko osenetupuhnõko roropa tuaro exikety mana.

⁵ Kurehxo oupokary tuaro exikety a, kure hkopyra oeahmary mana tuaro pyra exikety a.

⁶ Tuaro pyra exiketõ exianary omoxino zatyry sã mana oripo zopino; panaikato rokẽ mana.

⁷ Otarame tuaro exiketyme mase. Yrome imehnõ tonekunohse ahtao oya putupyra exiketyme sã mase. Tineru apoiryhtao oya, imepỹ nekarohpyry zae pyra tyritamitume iirypyryme exĩko mase.

⁸ Etyhpyryme exikety kurehxo mana, aexipitory motye. Penekehpyra ehtoh kurehxo mana, epyrypatoh motye kuhse.

⁹ Imehnõ zehno oehtoh ikuremako. Imehnõ zehno ehtoh putupyra exikety sã mana.

¹⁰ Ynara kara exiko: “Oty katohme pake ahtao kurehxo nexiase?” Moro sã ekaropory tuaro exikety otururu sã pyra mana.

¹¹ Tuaro ehtoh kure mana isene ro ahtao; tuaro ehtoh tineru apoiry sã mana, imepỹ aorihtyã nynomohpyry apoiry samo.

¹² Tuaro ehtoh kure exiry tineru motye mana, tuaro ehtoh isene ehtoh ewomãko mana.

¹³ Osenetupuhko Ritonõpo nyriry poko. Ijome exikety tyrise ahtao Ritonõpo a onytopohmasarõmepyra sytatose.

¹⁴ Kure ehtoh toehse ahtao tãkye exiko. Popyra ehtoh toehse ahtao moro poko wenikehpyra exiko: Ritonõpo mokyro kure ehtoh enehponeme mana. Morararo popyra ehtoh enehponeme roropa mana. Imeĩpo ehtoh waro ehsarõmepyra sytatose.

¹⁵ Isene jehtoh toiparo rokẽ toehse mana. Yrome emero rokẽ enease isene ro jahtao. Zae ehtoh poko exiketõ toorihse zae toto ahtao ro, popyra exiketõ isene ro mã toto popyra ehtoh poko toto ahtao ro.

¹⁶ Morara exiryke kure ehtoh poko onymotyẽkara exiko, tuaro oehtoh poko onymotyẽkara exiko; oty me kure osenahkary oya?

¹⁷ Mame tomeseke exiko popyra ehtoh poko onymotyẽkara oehtohme. Putupyra exikety sã pyra roropa exiko; oty me kure oorikyry tamuhpõme pyra ro awahtao?

¹⁸ Moro enetuputyryhtao oya kure mana, asakoro ehtoh waro oehtohme. Ritonõpo Imehxo ehtoh enetuputyryhtao oya, aomipona awahtao kure rokẽ exĩko oya mana emero poko awahtao.

¹⁹ Tuaro awahtao, jamihmehxo exĩko mase tuaro oehtoh pokoino, 10me pata esã motye toiro pata ewomary poko.

²⁰ Zae exikety nymyry pyra mana sero nono po, anamonohpyra exiketyme kure ehtoh riry poko, tyyrypyry poko pyra ipunaka roropa.

²¹ Emero rokẽ sekere katoh tonõ onetara exiko, otarame okerekeremary etãko mase opoetory a.

²² Mame zuaro mase, tuhke rokẽ imehnõ tykerekeremase roropa oya mana.

²³ Tuaro jehtoh ke emero poko tãtamorepase ywy. Tuaro se exiase. Yrome tuaro ehtoh anapoipyra, jekuretyase.

²⁴ Otãto zuaro exĩko sytatou: oty katoh isene kuexirykomo? Moro tupime ya, enetuputyry morohne poko tupime rahkene.

²⁵ Tãtamorepase ywy yronymyryme zuaro jehtohme. Tuaro ehtoh enery se exiase. Ezuhtoh tonõ roropa waro se exiase, ynekaropory tõ ezukuru. Zuaro se exiase oty katohme popyra ehtoh te, tuaro pyra ehtoh roropa rowohpe ehtoh sã hnae?

²⁶ Ahno orihtoh motye popyra exikety enease: nohpo, apoitoh sã exikety. Opyno aexiry ahno apoitoh sã mana, tarãpa sã opyno mã ynororo repe; apory tõ keti sã omyhnõko mã toto. Ritonõpo zamaro exiketyme orutua ahtao epãko mana mokyro winoino. Yrome iirypyryme exikety epara ekurehnõko mana.

²⁷ Morohne waro toehse ywy axĩ pyra, morohne poko tãtamorepase jahtao ynekaropohpyry ezuhtoh tupise ya ahtao.

²⁸ Imehnō ezuhtoh tupise roropa ya repe yrome onenepyra exiase ipunaka. Zae exiketō zupiase miume orutua kō ahtao toiro enease zae ehtoh poko rokē exikety, yrome nohpo zae exiketyme onenepyra exiase.

²⁹ Ynara rokē zuaro toehse ywy jatamorepatoh poko: kymarokō tyrise Ritonōpo a ajohpe pyra ehtohme, zae ehtoh poko roropa, yrome amonohnōko sytatose.

8

¹ Tuaro exiketō rokē tupimākō enetupuhpory waro mā toto. Tuaro exikety ěmyty saereh āko sã mana, tuaro aexiry enekure ěmyty rīko mana, enepopyra ahtao ro.

Tuisa omiry omipona ehtoh poko

² Tuisa konōto omiry omipona exiko, Ritonōpo neneryme ōmiry totapose oya tuisa omiry omipona oehtohme.

³ Ise toehtoh rīko tuisa mana. Axī pyra otūtako ěpatae. Azahkuru ehtoh riry onukuh-pyra exiko.

⁴ Tuisame toexiryke tyriry se toehtoh rīko mana. Onykerekeremasaromepyra imehnō mana.

⁵ Aomiry omipona awahtao towomasēme exīko mase. Tuaro exikety zuaro mana, otāto tyriry waro mana, otoko ahtao roropa.

⁶ Zae ěmepiry nae emero tyritohme, otāto tyritohme roropa zae ehtohme. Yrome zuaro pyrahme sã sytatose:

⁷ Otara exīko kokoro? Zuaro pyra sytatose, imehnō moro ekarory waro pyra roropa mā toto kyya xine.

⁸ Tyryrykane onukuremasaromepyra sytatose, apoiry waro pyra roropa sytatose. Moro saaro kuorikyrykō ěmepiry onymenekasaromepyra sytatose. Moro etonatoh wino epasaromepyra sytatose, tuarohxo ehtoh ke roropa osepynanohsaromepyra sytatose.

Kurākomo, popyra exiketomo

⁹ Morohne emero enease josenetuputyryhtao emero ehtoh poko sero nono po. Orutua enease tuisame toehse ahtao, imehnō ipoetoryme exiketō toetuarimase mokyro ituis-arykō pokoino.

¹⁰ Popyra aexityã zonētopōpyry enease roropa. Ahno oepiry ropa ahtao mokyro zonētopōpyry poe oturūko toh nexiase mokyro kure ehtopōpyry poko moro pata poro popyra inyrihpyry ahtao ro. Toiparo rokē moro mana.

¹¹ Oty katoh axī sã rokē popyra ehtoh rīko ahno nae? Otarama axi hkopyra tuānohse popyra exiketō exiryke.

¹² Popyra exikety otarama 100me popyra ehtoh rīko mana, morarama isene ro mana. Zuaro ywy, ynara āko imehnō mana: “Ritonōpo omiry omipona awahtao emero kure exīko oya mana,

¹³ yrome popyra ehtoh exīko mana zae pyra exiketomo a. Okyna hkopyra isene exīko mokyro mana, jerutumã samo. Poetome ro tahtao orihnōko mā toto Ritonōpo omiry omipona pyra toexirykōke,” āko repe.

¹⁴ Yrome moro ajohpe mana. Eneko ke ynara exīko sero nono po mana: tuhke rokē zae ehtoh poko exiketō tuānohsēme exīko mā toto popyra exiketō arypyra; mame popyra exiketō mā topehmasēme exīko kurã ke, yrome kurākō arypyra. Morara exiryke: “Toiparo rokē mana,” āko ase.

¹⁵ Ynara enetupuhnōko ase: kure mā oseahmary rokē kyya xine: otuhnōko, eukuru ěnōko, oseahmãko, enara. Moro rīko sytatose kuerokurukō poko kuahtao xine, isene ro kuahtao xine. Moro tokarose Ritonōpo a kyya xine.

¹⁶ Tuaro se toehse jahtao morohne poko enetupuhtohme emero poko sero nono po, ynara zuaro toehse ywy: typakase jahtao ro koko saereme ahtao roropa,

¹⁷ onenetupuhсарomepyra ase emero Ritonõpo nyriry poko. Yronymyryme tãtamorepase awahtao emero zuaro exisaromepyra mase. Tuarо exiketõ otarame: “Emero zuaro ase,” äko реpe, yrome zuaro pyra mã toto.

9

¹ Osenetuputyase itamurume, morohne poko zuaro se toehse jexiryke. Ynara tone-tupuhse ya: tuaro exiketõ, zae ehtoh poko exiketõ roropa tyripõko Ritonõpo mana, emero poko toto ahtao, imehnõ pyno toto ahtao, imehnõ zehno toto ahtao roropa. Imeïpo ehtoh poko zuaro pyra sytatose emero porehme.

² Yrome otara kara sytatose. Emero rokẽ oehnõko mana zae exiketomo a, ajohpe exiketomo a roropa; kuräkomo a, popyra exiketomo a roropa; enetupuhnanomo a, onenetupuhpynomo a roropa; tynenehpyry enehnanomo a, onenehpyra exiketomo a roropa. Oxisã exïko mana kure ehtoh poko exikety a, iirypyryme exikety a roropa; tõmiry etapone a, onetapopyra exikety a roropa.

³ Oxisã exïko mana ahno a emero. Moro popyra mana ipunaka sero nono po. Ahno isene ahtao ikurohtao xine pehme mã toto popyra ehtoh ke, rowohpe ehtoh ke. Mame mõtoino rokẽ orihnõko mã toto.

⁴ Yrome isene ro ahtao sero nono po kure ehtoh eraximãko sytatose; kurehxo kaikuxime exiry isene ahtao, kure hkopyra reãome ehtoh toorihse ahtao.

⁵ Ajohpe pyra, isene exiketõ toorikyrykõ oepyry waro mã toto, yrome toorihse ahtao zuaro pyra ipunaka. Epehpyry anapoipyra ropa exïko mã toto. Tuenikehsẽme exïko roropa mã toto.

⁶ Ise aexityã, ise pyra roropa aexityamo, imehnõ zumoxike aexityã, emero toorihse toto maro. Oehpyra ropa mã toto oseahmatohme imehnõ maro sero nono po.

⁷ Naeroro otuhko ätãkyemaryme; uwa eukuru êko õseahmaryme. Morohne riry oya kure Ritonõpo a mana.

⁸ Kokoro rokẽ tãkye exiko inekarohpyry poko oya.

⁹ Isene ro awahtao sero nono po oseahmatoko opyty maro ipyno oexiryke, toiparo rokẽ ehtoh nae ro ahtao, moro rokẽ apoïko mase oepehpyryme oerohtamitume.

¹⁰ Yronymyryme erohko emero rokẽ poko awahtao, ynara exiryke aorihtyã esao erohpyra exïko exino mana, osenetupuhpyra, onenetupuhpyra, zuaro pyra, enara. Morotona ytõko mase.

¹¹ Ynara tonetupuhse roropa ya sero nono po ehtoh poko: toitoine axihxo tururume ytoketõ osemazuhme eporehkara mã toto, toitoine soutatu tõ jamihmehxo exiketõ typoremãsẽme exïko mã toto. Enease roropa toitoine tuaro exiketõ tonahsẽ pyra exïko mã toto. Toitoine tãtamorepase exiketõ tymõkomoke pyra exïko mã toto. Enease roropa toitoine emese kurehxo exiketõ tuisame exipyra exïko mã toto. Popyra ehtoh exïko kyya xine mana, emero.

¹² Zuaro ehsaromepyra sytatose otara ahtao typoremãkasẽme exïko sytatou. Torõ tõ samo toepukase ahtao apoitoh taka, kana sã roropa tomõse ahtao tarãpa aka. Moro sã typoremãkasẽme exïko sytatose oneraximara kuahtao xine.

Osenetupuhtoh tuaro ehtoh poko

¹³ Imepỹ ropa enease enetupuhpotohme sero nono po: tuaro ehtoh se hkopyra mã toto.

¹⁴ Pata zumõkara nexiase, tytaõke tuhke pyra. Imepỹ tuisa jamihmã tooehse tysoutatu tõ maro moro pata pitiko põkõ poremãkapose. Opyi tõ tyrise eya moro pata zomye apuru tõ topu risẽ tohkapotohme.

¹⁵ Moro pata po orutua nexiase tymõkomoke pyra exikety, yrome tuaro exiketyme nexiase. Tuarо toexiryke moro pata typynanohse eya. Yrome moromeïpo tuenikehse toh nexiase ipoko.

¹⁶Ynara kakehpyra exiase: tuaro ehtoh kurehxo mana, jamihme ehtoh motye. Yrome moro onenetupuhpyra imehnõ mana: “Tymõkomokākara tuaro ehsaromepyra mana,” ekarõko mã toto, aomiry onetara mã toto.

¹⁷Kurehxo mana tuaro exikety omiry etary opore pyra aomiry ahtao ro, kure hkopyra mana putupyra exiketõ tuisary omiry etary, opore kohtaryhtao ro.

¹⁸Tuaro ehtoh kurehxo mana, soutatu tõ pyre motye. Yrome toiro azahkuru exikety, osenetupuhtoh kurã tyoromãko mana.

10

¹Ixtaratu rĩko tymoke moromoro toorihse tuhke pyra ahtao ro, kutehi tytororo su kamexipõko mã toto, moro saaro tuaro exikety ajoajohpe toehse ahtao pitiko rokẽ repe, tuaro aexiry popyrahme sã tyripõko mana.

²Tuaro exikety zae ehtoh menekãko mana tyrithme, yrome tuaro pyra exikety toipe zae pyra ehtoh riry menekãko mana.

³Tuaro pyra mokyro ehtoh enẽko imehnõ mana emero; mokyro waro pyra exiketõ roropa, tuaro pyra aexiry enetupuhnõko mã toto.

⁴Ozehno toehse otuisary ahtao oserehpyra exiko, oerohtoh onurumekara exiko; azahkuru oehtoh tykorokasẽme exĩko mana, mokyro epeme exikehpyra awahtao.

⁵Azahkuru ehtoh enease sero nono po, tuisa konõto nyrihpyry zae pyra ipunaka:

⁶tuaro pyra exiketõ rĩko mã toto toerohtoh tuisaryme, mame emese kure exiketõ onymenekara mã toto.

⁷Namoto tõ enease kawaru po ytoytõko, mame tuisa mūkuru tõ tupupurukõ po ytoytõko toh nexiase, imehnõ namotome exiketõ samo.

⁸Eutary ahkaryhtao ahno a moro aka epukãko mana; apuru tohkaryhtao eya, tosekasẽme exĩko mana okoi a.

⁹Topu tõ ahkaryhtao, tomeseke exiko osetapara oehtohme topu ke. Apotopokõ akotyryhtao tuaro exiko oxiryhmara oehtohme.

¹⁰Wenikehpyra exiko taere pyra wywy ahtao itamurumehxo erohnõko mase. Tuaro exikety mã osenetupuhnõko aporo, toerohtoh.

¹¹Toiparo rokẽ mana okoi kuremary waro oexiry tosekase awahtao eya.

¹²Tuaro exikety otururuhtao, aomiry etãko imehnõ mana kure aomiry exiryke. Yrome tuaro pyra exikety oxiryhmãko mana tõmiry ke.

¹³Oturupitõko mana ajoajohpe sã rokene. Mame etyhyryme rowohpe exikety omiry sã exĩko mana, popyra ipunaka.

¹⁴Tuaro pyra exikety sekere kakehpyra mana.

Imeĩpo ehtoh waro pyra sytatose, emero. Zuaro ehsaromepyra roropa sytatose otara exĩko toorihse kuahtao xine nae.

¹⁵Toerokuru poko tykohmãse tuaro pyra exikety ahtao penekehnõko mana tosemary zupiry poko tapyi taka ropa.

¹⁶Myhene, popyra exĩko mana nono põkomo a ituisarykõ poetome sã ahtao, tamuximãkõ oseahmary poko emehnnõko roropa mã toto.

¹⁷Kure rokẽ exĩko matose, nono põkomo, otuisarykõ zae ehtoh menekary waro ahtao, tamuximãkõ otuhnõko mã toto otuhtoh toehse ahtao, eukuru ãnõko roropa mã toto etýketye toehtohme pyra!

¹⁸Akĩme oexiryke atapyĩ onukurākara awahtao, okynã pyra eruruãko, mame epukãko mana.

¹⁹Otuhtoh akorehmato mana oseahmatohme, uwa eukuru jehnahpyry akorehmato roropa atãkyematohme. Yrome tineru pyra ahtao morohne onyrisaromepyra mase.

²⁰Otuisarykõ onykerekeremara exiko putiputime ro ahtao, tymõkomoke exikety onykerekeremara exiko onyhtoh tao ro ahtao, otarame torõ pitiko õmiry arõko mana ekarotohme eya xine.

11

Tuaro ehtoko

¹ Otinerū ke imehnō akorehmako, mame imeīpo ākorehmāko roropa imehnō mana.

² Otinerū ke imeimehnō toerohtoh poko akorehmako, oerohtoh tonō osehta ahtao kure roropa mana, imeīpo ehtoh waro pyra oexiryke, sero nono po.

³ Akurū xinukutume toehse ahtao konopo oehnōko mana. Mame wewe konōto emero rokē pona epukāko mana, yrome toepukase ahtao moroto rokē exīko mana.

⁴ Tyryrykane mynyhme ehtoh eraximaryhtao ahno a kure rokē ehtohme anarykara ekurehnōko mana, anapoipyra exīko roropa mana.

⁵ Emero tyrīko Ritonōpo mana. Zuaro pyra awahtao otāto poeto isene exipitōko jē wakuru ao, zuaro ehsaromepyra roropa mase Ritonōpo nyryry tō poko emero.

⁶ Ipuhturu arykako pakeimo, kokonie pukuro roropa, zuaro pyra oexiryke; emero rokē kure ahtary poko, toitoine kurehxo ahtary poko, enara.

⁷ Kure rokē saerehkatoh mana, kure roropa mana xixi eneryhtao!

⁸ Tākye exiko kokoro rokene isene ro awahtao. Yrome tuhke jeimamyry taropose ahtao oya isene ro sero nono po, wenikehpyra exiko tuhkehxo jeimamyry aropōko mase aorihtyā esao. Toiparo rokē morohne mana.

Tuaro ehtoko poetome exiketomo

⁹ Nuasemākomo, oryximākō roropa, atākyematoko poetome ro awahtao xine. Ise oehtohkō tyritoko, openetatohkō okurohtao xine. Yrome ynara wenikehpyra ehtoko: āpiakatoryko Ritonōpo mana onyrihpyrykō poko emero porehme.

¹⁰ Naeroro torētyke pyra ehtoko, atasamara roropa ehtoko okurohtao xine. Popyra ehtoh myahme sā tyritoko owinoino xine, poetome oehtohkō jūme pyra exiryke.

12

¹ Wenikehpyra exiko Ritonōpo poko poetome ro awahtao: ěmepyyry tō popyra exipyra ro ahtao, jeimamyry tō roropa popyra exipyra ro ahtao. Morara ahtao: “Isene jehtoh yzamaro pyra toehse,” āko mase.

² Osenetupuhko imehxo Ritonōpo ehtoh poko, xixi saereme exikehpyra ro ahtao oya, nuno roropa, xirikuato tō roropa zemime ro ahtao oya; imeīpo akurū tō konopome oehkehpyra exīko mana.

³ Mame āpory tō, oewomane tō tykytyky kapitōko mana, āxiry tō roropa jamihme ro mā aporo seromaroro, jamihme pyra exīko mā kehko. Ozery tō epukāko mā kehko, tuhke pyra exīko mā kehko akoīpyry, tupime exīko oya ōtukuru mana. Oenuru tō jamihme pyra exīko mā kehko, tupime imenuru enery exīko oya mana.

⁴ Otato pyra exīko mase, panaikato osema tao onetasaromepyra exīko mase. Tupime oya exīko tiriiku tōkehko apotoh etary, eremiatoh etary roropa. Yrome pakāko mase pakeimo torō tō eremiapitoryhtao.

⁵ Mame kaetoko ehtoh poko enaromyke exīko mase, oytotyry poko osema ae tome-seke se exīko mase. Oūsety karimutume exīko mana. Mame emero exisasaka azamaro pyra exīko mana.

Ytōko sytatose kuoserematohkō etyhyry pona; mame moro toehse ahtao ihnamōko mā toto kypoko xine osema tō tao.

⁶ Isene kuehtohkō kurā otyhkāko mana: ezuru uuru risē epukāko, etahkāko mana, keti parata risē etahkāko, oripo tuna ē ehmōko, tuna anytoh eary atamohnōko.

⁷ Mame kuekepyrykō nonome exīko ropa mana nono risēme exiryke, kuzenukō ytōko ropa mana Ritonōpo a tokarose eya exiryke kyaa xine.

⁸ Toiparo rokē mana, toiparo rokene, āko mokyro tuaro exikety mana. Emero porehme toiparo rokē mana.

Etyhpyrymano

⁹ Yrome mokyro oturukety, tuaro exiryke imehnõ anamorepakehpyra nexiase tuaro ehtoh poko. Tãtamorepase ynororo, tuaro exiketõ omihpyry tonese tyya exiryke. Mame morohne atakenaka tyrise eya, tuhke.

¹⁰ Omi kurã ke morohne tymerose eya, inymerohpyry emero zae mana.

¹¹ Tuaro exiketõ omiry perẽku sã mã kehko kure tuose ahtao. Morararo mara sã mã toto suime exiketõ samo kaneru tõ aronanõ samo emary ao kaneru tõ arotohme. Ritonõpo a moro omi tokarose kehko, ynoro rokẽ Kuesẽkõme mana.

¹² Aimo, ynara kary se ro ase oya: pape tõ onymerokehpyra mã toto; itamurumehxo ãtamoreparyhtao etaehnõko opuhpyry mana.

¹³ Etyhpyryme emero tykase ahtao ynara ãko rokẽ ase: Imehxo Ritonõpo ehtoh enetupuhko, Aomipona exiko roropa, moro poko kuehtohkõme tyrise sytatose.

¹⁴ Mame Ritonõpo ãpataka osekarõko sytatose kynyrihpyrykõ poko emero porehme, tokare pyra tyrise ahtao ro kyya xine: kure ehtopo, popyra ehtoh roropa, enara rokene.

KÄTIKU
Saromão Eremitopõpyry
Cântico dos Cânticos
Ekarotopo

Sero *Kätiku* eremiatoh tonõ mana nohpo netaryme, ezuhtoh nae roropa nohpo a.

Typyty niome Ritonõpo ehtoh enetuputyry poko sero eremiatoh mana, juteu tõ ipytyme ahtao. Jezu Kyrixtu pytyme tokahmananõ ehtoh poko roropa sero eremiatoh nase. Naeroro sero eremiatoh ke oseahmãko mã toto, tyniokõme Jezu eahmãko roropa mã toto.

Sero pape ao

Eremiatoh apitorymano 1.1–2.7

Eremiatoh asakoromano 2.8–3.5

Eremiatoh oseruaono 3.6–5.1

Eremiatoh asakoropanemano 5.2–6.3

Eremiatoh omamemano 6.4–8.4

Eremiatoh omazũpona mano 8.5-14

¹ Sero nase Saromão eremiatoh imehxo exikety, imehnõ eremiatoh motye kurehxo exiketyme nase.

Eremiatoh osemazupu

Nohpo omiryne

² Ah ypohno typotapihpyryke!

Ypyno oehtoh uwa eukuru jehnahpyry motye kure mana.

³ Typoxine mase;

oesety etaryhtao ya moro typoxine oehtoh oehnõko ropa ya mana, josenetupuhtoh aka. Nohpo tõ emero, opyno exikehsaromepyra mã toto.

⁴ Kuaroko amaro! Eropa axiny!

Ytuisaryme exiko, mame kuaroko onyhtoh taka.

Imoihmãkomo

Tuisa konõto, atãkyemãko ynanase opokoino, eremiãko ynanase opoko, opyty pyno oexiry poko, amaro ehtoh kure mana yna a, eukuru jehnahpyry motye. Naeroro, tuisa, emero opyno ynanase.

Nohpo

⁵ Nohpo tomo, Jerusarẽ põkomo, xinukutumehme sã ypihpyry nase.

Yrome oryxime ase.

Xinukutumehme sã ywy, tapyi tõ sã ona tonorẽ po, kamisa tyhwyme exikety samo Saromão tapyĩ konõto tao.

⁶ Jenepyra ehtoko xinukutumehme sã jexiryke, tyahkase jexiryke xixi a.

Ypiry tõ yzehno toexiryke yrohmanohpoase toto uwa zoko tõ poko.

Morara exiryke osepyno exisaromepyra exiase.

⁷ Kaxiko ya, pihpi, otoko oeky tõ nahpãko mah, kaneru tomo?

Otoko na toto arõko mah toto oserematohme tãxiahtao?

Kuuruko ytoytopyra jehtohme oupiry poko imehnõ eky tõ rãnakuroko.

Orutua

⁸ Zuarõ pyra awahtao, kuku, imehnõ nohpo tõ motye oryximehxo mase,

imehnõ eky tõ ekahmako onahpoty enetohme oeky tõ poti tõ nahpatohme, toky tõ pyno exiketõ tapyĩ tõ pũto.

⁹ Enekure potu mase, kuku, kawaru tō samo, Parao kahu aronanō samo.

¹⁰ Oēmyty enekure mana, oūsety maro, panasere maro.

Opymyry kure potu mana osenao maro, uuru risemy!

¹¹ Osenao rīko sytase okyryryme, uuru risē parata maro emeporyme.

Nohpo

¹² Ytuisary kohrame toehse ahtao upūtokoxti, typorohtoh po, ixtaratu tyroxine exikety ke osa pehkāko nexiase.

¹³ Mokyro ypyno exikety tyroxine mira sã mana, aoseremaryhtao ymanatyry tō po.

¹⁴ Ypyno exikety otyro ekuru sã mana ona po, uwa tō esao roropa Keti po.

Orutua

¹⁵ Oryxime mase, kuku, opyno ase ipunaka!

Oryximehxo mase!

Utuku enuru sã oenuru mana, zemime mana.

Nohpo

¹⁶ Nuaseme mase, pihpi, opyno ase yronomyryme.

Yzamaro mase ipunaka!

Onahpoty potu kynyhtohme exīko mana.

¹⁷ Apupari moro kytapyī weweme exīko mana, pinieiro tō kytapyī amotohme exīko mana.

2

¹ Ona ekurume ase Sarō po; ririome ase jakanahmã po.

Orutua

² Ririo samo omoxino tō rãnao, moro sã mase, kuku, nohpo tō rãnao.

Nohpo

³ Masã zoko sã mase wewe tō rãnao itu htao, moro sã mokyro mana ypyno exikety, imehnō orutua kō rãnao.

Typorohse jahtao imaro tãkye ase ipunaka.

Ypyno aexiry anusasamã sã mana ya.

⁴ Jaroase ynororo oseahmatoh taka otuhtoh konōto pona.

Soutatu tō kamisã sã konōto tanÿse jupuhpyry epoe ynara tymerose: “Opyno ase.”

⁵ Uwa epery asarahtyã enehko ynapyryme yjamihtanohpotohme ropa, masã tō roropa enahtohme,

ynara exiryke apotūkehnōko ase opyno jehtoh ke.

⁶ Emary opozery wino jupuhpyry zopino mana, japoīko mana tomary ke apotunuru wino.

⁷ Nohpo tomo, Jerusarē pōkomo, òmirykō etapoko kapau tō netaryme, kapau nohpory tō netaryme roropa,

yna onerekohmara oehtohkōme tohrame yna ahtao oximaro.

Eremiatoh asakoromano

Nohpo

⁸ Omi etāko ase, ypyno exikety omiryryme.

Oehnōko mana axiny, ypy tō poe yhtōko mana, somohmã poe pyhseky āko, tururume oehnōko ya.

⁹ Ypyno exikety kapau sã mana, kapau mūkuru samo.

Mose apuru moino ypyno exikety mana, jarao osenuhmãko tapyi taka osenuhmatoh ae.

Tera kuroko jenēko mana,

¹⁰ Oturūko mā ypyno exikety ynetaryme.

Orutua

Osehko xiaro, ynymenekahpyry;
eropa ymaro opyno ase ipunaka.

¹¹ Kuenime ehtoh tonahse,
konopo toehkehse roropa,

¹² ona po emero ekutāko mana.

Eremiatoh toehse mana;
utuku tō osetāko mana tupito tō po.

¹³ Fiku tō epery exipitōko mana,
uwa zoko tō roropa eperytapitōko mana, typoxine mā kehko.

Owōko kuku, ŷpynu, oryxime exikety, eropa ty!

¹⁴ Tōtonēse mase utukuimo samo topu tō rānao, eutary aka osenepyra ehtohme.

Oēmyty enexi; ōmiry etaxi,
anusasame ōmiry ya mana,
oēmyty enekure roropa mana.

Oximōme exiketomo

¹⁵ Soesoe tō sapoine, soesoe poenomo, kynarykahpyry ryhmaryino, uwa zoko tō ekutaketomo.

Nohpo

¹⁶ Ypyno exikety pyno ase ynymenekahpyryme mana.

Inymenekahpyryme ase roropa.

Toky tō arōko mana, kaneru tomo, onahpoty pona ririo tō rānakuroko,

¹⁷ ēmehtoh pona, koko enahtoh pona.

Ŷpynume exikety osehko ropa axiny, tururume kapau samo, kapau mūkuru sã roropa ypy
tō Petea pona.

3

¹ Tohrame jahtao jynyhtoh po, kokoro rokē tykohmāse ahtao tōsenehse ywy ŷpynume
exikety poko;

tupise ynororo ya repe,
yrome onenepyra tokurehse ywy.

² Mame towōse sã ywy,
ytoase sã pata poro porehme, osema tō ae, oximōtoh kuroko.

Ŷpynume exikety zupiase;
zupiase repe, onenepyra tokurehse ywy.

³ Erase tomo a, pata enery poko toto ahtao, tonese ywy.

Ekaropoase eya xine: “Ŷpynume exikety menetou?”

⁴ Mokaro turumekase ahtao ya, enease.

Tapoise sã ynororo ya.

Onurumekara ropa exiase,

mokyro arotohto ya aja tapyĩ taka, jenurutopōpyry taka.

⁵ Nohpo tomo, Jerusarē pōkomo, ōmiry kō etapoko kapau tō netaryme,

kapau nohpory tō netaryme roropa,

yna onerekohmara oehtohkōme tohrame yna ahtao oximaro.

Eremiatoh Oseruaono

Nohpo

⁶ Onoky mokyro oehnōko nae ona tonorē poe?

Orexīto sã mana, typoxine mira ke, ixtaratu ke roropa,

emero rokē ixtaratu tokamose exikety osepekahketō nekamory samo?

⁷ Eneko ke! Saromāo kahu oehnōko mana,
60me soutatu tō maro kurehxo exiketomo Izyraeume exiketomo, tuisa konōto ewom-
ananomo.

⁸ Mokaro emero emese kure mā toto osetapary poko tapema ke,
tamorepase ynaroro osetapary poko.
Typyreke roropa mā toto tōsewomatohkōme koko ahtao, zehnotokō winoino.

⁹ Tuisa apō kurā tyripose tuisa Saromāo a, wewe kurā ke, tykahu ao.

¹⁰ Xikihme exiketō moro ao tapuhse eya parata ke;
tyripose kamisa kurā ke te, uuru ke tompore exikety samo.
Apō moro ao kamisa risē mā arazumano tyrise tomeseke sã nohpo tō Jerusarē pōkomo
a.

¹¹ Nohpo tō Xiāo pōkomo, osehtoko tuisa enese!

Tuisa Saromāo typarimāke zupuhpyry po, jē nekarohpyry eya ipytatoh po, atākyematoh
po.

4

Orutua

¹ Enekure mase, kuku, jenuru zamaro mase!

Oryxime mase ipunaka!

Oenuru tō zemime mā kehko ypyno oehtoh ke kamisa mykae!

Oūsety mirimirime potu mana, poti tō imoihmākō samo,

toto yhtoryhtao ypy tō poe Kireate po.

² Ozery karimutume mana, kaneru tō samo ihpoty tysahkase ahtao, ikurikasenāme toto
ahtao.

Moroto emero tosao mā toto,

kure potu mā toto.

³ Opotapihpyry kamirarame mana,

ōtary enekure mana,

oēmyty roropa kamirarame mana,

zemime mana kamisa notao.

⁴ Opymyry enekure mana, tuisa Tawi namohpyry kaetokohxo exikety samo,

amiamime mana. Oesenao miume osewomatoh tyhwyme mana,

soutatu tō jamihmākō mōkomory sã osetaparyhtao.

⁵ Amanatyry asakoro kapau poenō kamarame exiketō sã mana,

aotukurukohtao onahpoty ekuru tō rānao.

⁶ Ytōko ase ypy mira pona, ypy ixtaratu tō pona,

ēmehpura ro ahtao saereme ehtoh exipitoryhtao.

⁷ Oryxime mase, kuku, jenuru zamaro mase!

Enekure mase ipunaka!

⁸ Eropa ymaro, kuku, ypytyme exikety, ypy tō Ripano poe.

Oyhtoko ymaro ypy Amana poe, ypy Senia poe, ypy Heremō poe roropa.

Moroto reāo tō esary kaikuxi tamuru tō esary roropa.

⁹ Kuku, opyno ase ipunaka, toiro jeneryhtao oya

okyrory osenao tonese ahtao ya jeano tomatonanohe oya,

opyno toehse ywy yronomyryme.

¹⁰ Kure kuhse ya ypyno oehtoh mana, kuku, ynymenekahpyry ypytyme!

Ypyno oexiry kurehxo mana eukuru jehnahpyry motye.

Typoxine oehtoh kurehxo mana, imepỹ ixtaratu motye.

¹¹ Opotapihpyry anusasame mana ano zeni samo.

Onuru mana suhsu maro ano zeni zoximahpyry samo.
Oupony typoxine mana ypy Ripano typoxine ehtoh samo.

¹² Kuku, tupito arykahpyry sã mase,
tuna kurã enatyry maro apuruhpyry sã roropa mase.

¹³ Moroto otupi po sã otyro kure ahtãko mana;
kure eperytãko roropa mana romã tõkehko, hena te, naratu roropa,

¹⁴ asaparão nae, kanera te, jasamĩ ezuezumano,
emero rokẽ typoxine exiketomo, ixtaratu maro, mira te, aroe te, imehnõ otyro roropa
typoxine exiketomo.

¹⁵ Tuna enatyryme mase utupi po, tuna kurano, iporiryryme tururume yhtõko ypy Ripano
poe.

Nohpo

¹⁶ Owõko tyryrykane inikahpozakoxi!

Osehko tyryrykane ikurenae!

Tyryry kaxiko utupi pona typoxine osa ehtohme porehme.

Ah ypyno exikety noehno tutupi pona, epery kurã menekatohme, tynapyryme, enah-
tohme tyya.

5

Orutua

¹ Ytoase utupi pona, kuku, ypytyme exikety.

Mira apoïko ase imehnõ otyro typoxine exiketõ maro;

ano zeni ênõko ase, jokuru, uwa eukuru jehnahpyry roropa, suhsu maro.

Nohpo tomo

Otuhtokose osepyno exiketomo.

Eukuru êtokose, oetýttoh pona osepyno ehtoh ke.

Eremiatoh asakoropane

Nohpo

² Nyhnõko exiase, yrome ukurohtao typakase exiase.

Mame ypyno exikety omiry etase ykohmãko omõttoh po.

Orutua

Omõxi, kuku, ypytyme exikety, opyno ase utuku pitiko, atapuropyra exikety.

Jupuhpyry tahxikure nase konopo ke,

jũsety roropa tahxikure mana konopo ke.

Nohpo

³ Yrome tupoke pyra ase, touse ya.

Upo amururu se ropa hma ya?

Upupuru tõ roropa tukurikase ya.

Oty katohme ixikuromãko ropa ywy?

⁴ Tomary tyrise omõttoh pokona ypyno exikety a,
atãkyemãko exiase moe pyra toehse ynororo exiryke.

⁵ Towõse ywy etapuruhmakatohme, ypyno exikety omõttohme.

Jemary tahpase mira ke, jemahxikyry roropa,

omõttoh epuru apoiase etapuruhmakatohme.

⁶ Mame omõttoh etapuruhmakase ypyno exikety omõttohme repe,
yrome pake toytose ropa ynororo.

Aomiry etary se exiase yronymyryme!

Upiase repe, onenepyra exiase;

ykohmasẽ, yrome jezuhpyra nexiase.

⁷ Pata erase tõ jenease;

typipohse ywy eya xine,
totatotapase roropa ywy eya xine;
jupō tupuxihkase apuru erase tomo a.

⁸Ynara āko ase oya xine, nohpo tomo, Jerusarē pōkomo:
mokyro pyno jexiryke eneryhtao oya xine kaxitoko eya:
apotūkehnōko ase ipyno jehtoh ke ipunaka.

Nohpo tomo

⁹Omorō, oryximehxo exikety, imehnō nohpo tō motye, yna zuruko:
opyno exikety imehnō motye kure nae?
Oty nae ynororo imehnō nohpo pyno exiketō motye kurehxo aehtohme?
Oty pokoino yna omiry etapōko mah moro samo oya?

Nohpo

¹⁰⁻¹¹Orutua kō 10 miumākō ahtao, mokyro, ypyno exikety enekurehxo mana,
jamihmehxo exiketyme roropa mana.

Ēmyty enekure mana ipunaka, nuaseme potu.

Zūsety mosa mana,

mirimirime potu mana, xinukutume roropa titiko arokyry samo.

¹²Enuru utukuimo enuru sã mana iporiry ehpio exikety samo,
utukuimo karimutume suhsu samo,
epŷko ynororo opotunety ehpio.

¹³Ēmyty enekure mana, tupito po otyro typoxine exiketō arykahpyry samo.

Ipotapihpyry ririo sã mana,
aomiry kure mana ixtaratu samo.

¹⁴Emary tō kure rokē mā tyrise,
omahtao emeporyme uuru risē joia tō samo.
Zoko kure mana maafim tykorokase exikety samo,
sapira tō risē emeporyme.

¹⁵Jaxiry maamore risē sã mana xikihme, tapō po uuru risē kurã po.
Ypyno exikety ppy tō sã mana Ripano po, enekure apupari mosahxo aexityã samo.

¹⁶Anusasame mana itapihpyry potyry ya,
emero ipoko yzamaro mana.

Moro sã ypyno exikety mana, moro sã yniome exikety, nohpo tō Jerusarē pōkomo.

6

Nohpo tomo

¹Omorō, oryximehxo exikety, imehnō nohpo tō motye, yna ezuhko:
aza nytono opyno exikety?

Otoko esemary nae?

Ākorehmāko ynanase mokyro enetohme ropa oya.

Nohpo

²Ypyno exikety tyhtose tutupi pona, tynarykatyã enese, otyro typoxine exikety.
Toky tō kaneru tō nahpāko mana tutupi po,
ekuru tō, ririo tō apoīko roropa mana.

³Ypyno exikety nypynume ase, jepeme roropa mā ynororo.
Toky tō kaneru arōko mana onahpoty pona toto nahpatohme, ririo tō rānakuroko.

Eremiatoh omame exikety

Orutua

⁴Kuku, opyno ase, oryxime mase,

enekure mase pata Jerusarē samo, kure ehtoh enetupuhpotohme mase pata Tiriza samo,

osenuruhkatohme sã roropa mase moro pata tō asakoro ehtoh samo.

⁵ Jenepyra exiko, kuku, typoremākase ywy oenuru tomo a.

Oũsety mirimirime potu mana, poti tō tuhkākō samo, mokaro yhtoryhtao ypy Kireate poe.

⁶ Ozery karimutume mana, kaneru hpoty samo tysahkase ahtao, ikurikahpyry samo. Moroto emero tosao mana, kure potu mana.

⁷ Oěmyty kamirarame mana, zemime mana kamisã notao.

⁸ Imepỹ pyra mana isã exikety sero nono po.

60me tuisa tō pyxiã ahtao, 80me imehnō nohpo tō kurã maro, oryximākō ikuhpỹme exiketō maro!

⁹ Yrome toiro rokẽ pyno ase, atapuropyra exikety, utukuimo samo.

Jẽ ěxiryne mã toirono, nupunato jeny a mana.

Imehnō nohpo tō emero ynymenekahpyry eneryke tyya xine: “tãkye mana,” ekarōko mã toto.

Tuisa tō pyxiamo, imehnō nohpo tō kurã roropa mokyro eahmãko mã toto. Ynara ãko:

¹⁰ “Onoky mose ro ěmepyry ehtoh samo,

oryximehxo exikety nuno samo,

zemime exikety, xixi samo,

enekure moro asakoro zemime exiketō samo xirikuato tō maro kapu poko?”

¹¹ Yhtoase utupi pona amětoeira tō esaka,

otyro tō enese jakanahmã po uwa zoko tō ekutary enese roropa,

wewe tō, romãzeira tō ekutary enese roropa.

¹² Tykytyky tykamexipose ywy oya.

Ose jexiryke rowohpe sã tyripose ywy oya, kahu arone sã etonatoh taka toytory se toehtoh samo.

Nohpo tomo

¹³ Osehko ropa, osehko ropa, suramita.

Osehko ropa; awary enery se ynanase.

Nohpo

Oty katoh jenery se hmatou

pytatoh watoh poko tuhkākō neneryme?

7

Orutua

¹ Tuisa ěxirymano! Enekure opupuru mana, asãtajã tamuruse ahtao!

Ãxiry te, awãtykyry roropa joia sã mana, aputyhpyry samo emese kure exikety a.

² Oponuru eukuru ě pitiko sã mana,

moro ao eukuru enahpyra mana.

Awakuru tiriiku myhtoh sã roropa mana, tapuruse ekuru, ririo tō ke zomye.

³ Kapau poenō asakorō exiketō sã amanatyry mana, kamarame aenurutyã samo.

⁴ Opymyry tapyi kaetokohxo exikety sã mana, maafim risẽ samo.

Oenuru tō tuna pẽkamã sã mã kehko pata Hexipō po, moro pata imehxo exikety omōtoh pũto.

Oeunary nupunato mana, tapyi kaetokohxo exikety sã Ripano po.

Moro poe pata Tamaxiku osenẽko mana.

⁵ Oupuhpyry jũme tanỹse mana, ypy Karameru samo.

Oũsety kamisa kurã sã mana.

Moro kure ehtoh eneryke tuisa a tymyhse sã exïko mana, anamotome samo.

⁶ Oryxime mase, kuku, enekure mase.

Yzamaro mase ipunaka, tãkye ase amaro jahtao!

⁷ Enekure mase, kuku, airiki mosa exikety samo, amanatyry asakorõ epery tamara tõ oxikone aexityã sã mana.

⁸ Onuhnõko ase moro airiki pokona moro epery pohtohme.

Amanatyry uwa epery sã mana ya.

Õtary ixtaratu sã mana masã samo.

⁹ Opotapihpyry uwa eukuru jehnahpyry sã mana ya, anusasame potu.

Nohpo

Morara ahtao ah moro eukuru jehnahpyry ãno ypyno exikety.

Ah moro eukuru rino týtaka, tyzery tõ pona roropa.

¹⁰ Ypyno exikety nymenekahpyryme ase, yse mã ynororo.

¹¹ Eropa, ypyno exikety, eropa tupito pona; ãmehnõko sytase uwa zoko tõ rãnao.

¹² Owõnõko sytase pakeimo, uwa zoko tõ enese.

Otarame exipitõko mana.

Otarame ekutapitõko mana, imehnõ wewe tõ roropa.

Otarame romãzeira tõ ekutãko mana.

Moroto opyno jehtoh ekarõko ase oya.

¹³ Mãtarakora tõ typoxine mana.

Imepỹ epery tõ emero nae kytapyĩ omõtohtao.

Ypyno exikety, epery tõ tukurãkase ya anapyryme, emero rokẽ epery exisenã tomo, asarahtyã roropa.

8

¹ Kure exiry ypiryme awahtao, aja a tysuhuru ke tohpase awahtao!

Morarame tõseporyste kuahtao osema tao, epohnõko sexiry, mame imehnõ oty kara exiry.

² Kuarory aja tapyĩ taka, moroto ahtao kuamorepary.

Eukuru kurã ekarory oya, uwa eukuru jehnahpyry, romã risẽ roropa õkurume.

³ Emary opozery wino jupuhpyry zopino exïko mana, japoïko mana tomary ke ãpotunuru wino.

⁴ Nohpo tomo, Jerusarẽ põkomo, õmirykõ etapoko yna a onerekohmara oehtohkõme tohrame yna ahtao oximaro.

Eremiatoh 6mano

Nohpo tomo

⁵ Onoky mokyro oehnõko ona poe, ipyno exikety maro, oximaro ytoytõko mã toto?

Nohpo

Moroto masã wewe zopino kuẽpakase, oenurutopõpyry po.

Moroto asa a tonurumase mexiase.

⁶ Jesety rokẽ imeroko okurohtao, imehnõ pyno pyra exiko.

Ywy ro rokẽ apoiko ãpory tõ ke, imehnõ pyra.

Opyno jehtoh jamihme mana orihtoh samo.

Amaro se jehtoh joorikyry zuno jehtoh motye mana.

Apoto zukary sã mana,

mame jahkãko mana apoto konõto samo.

⁷ Opyno jehtoh onezehkasaromepyra tuna mana.

Tuna zueme ahtao ro onerymaposaromepyra mana.
 Ipyno ehtoh epekatyry se ahno ahtao tineru ke, uuru tōkehko ke, toiparo rokē exiry.
 “Moky kahpyry,” āko rokē mana ipoko.

Nohpo piry tomo

⁸Tooryxike ynanase tymanahke pitiko rokene.
 Otara āko ynanae nuasemā tooehse ahtao yna oryxiry ekaropose ipyno toehtohme?
 Orutua poko exipitopyra mana.

Towomatoh se ro mana.

⁹Apurume sã ynororo ahtao ewomāko ynanase tapyi kaetokohxo exikety ke, parata risē ke.

Omōtohme sã ynororo ahtao, wewe apupari ke apuru rīko ynanase ewomatohme.

Nohpo

¹⁰Apurume ase, ymanatyry tō tapyi kaetokohxo exiketō sã mana.

Ypyno exikety zuaro mana:

imaro jahtao tākye ase, torētyke pyra ipunaka.

¹¹Saromāo tutupike nexiase, uwa zoko tomo, Paau-Hamō po.

Erohketō ipoko tymenekase eya.

Toiro erohkety miume parata ke topehmase eya.

¹²Saromāo, osehko otinerū miume parata apoise.

Erohketomo, osehtoko otinerū 200me parata apoitoko oerohtamitukōme.

Yrome ywy tutupike roropa ase; uwa zoko tarykase ya, ywy ro rokē ypenetatoh rīko ase ipoko!

Orutua

¹³Kuku ŷpynu, ōmiry etary se mā jepe tomo.

Ywy roropa ōmiry etary se ase ynarykahpyry po.

Nohpo

¹⁴Osehko axiny ypyno exikety, tururume kapau samo, kapau mūkuru tō samo pyhseky āko ypy po, typoxine exiketō po. Enara rokene.

IZAJA

Isaiás

Ekarotopo

Izaja urutōme kynexine Izyraeu tō rānao jeimamyry 742 poe jeimamyry 687 pona oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Turuse ynororo Ritonōpo, Izyraeu Esē jamihmehxo ehtoh poko. Emero motye mana, kure kuhse roropa mana:

1. Izaja 1-39 ekarōko Juta tō ehtopōpyry poko, Axiria iporemākaporykō se ahtao. Juta tō turuse eya: iirypyryme toto ehtoh poko Ritonōpo omipona pyra, Tosēkōme onenetupuhpyra toto ehtoh poko. Popyra ehtoh oehnōko mana, naeroro eramatoko ropa, zae ehtoh poko ehtohme ropa, imehnō onenekunohpyra ehtoko. Imeīpo Tawi pary tuisame kurā exīko mana.

2. Izaja 40-55 ekarōko Izyraeu tō typoremākase toto ahtao, tarose toto ahtao inonorykō poe Papironia pona. Morara ahtao Izyraeu tō turuse eya toto myhpokary ropa poko, toto arory ropa poko Ritonōpo a Izyraeu nonory pona ropa aoesaritohekōme ropa. Typoetory tō poko osenetupuhnōko Ritonōpo mana, kure ehtoh aropotohme mokaro ae imehnō nonory pōkomo a, emero porehme.

3. Izaja 56-66 omi kurā ekarōko mokaro a aytotyamo Papironia poe Jerusarē pona ropa. Toto zurūko ajohpe pyra toto ehtohme, zae ehtoh poko toto ehtohme, ěmepyyry 7mā po oserematohme oturutohme Ritonōpo a, eahmatohme roropa. Toerohpitose Jezu ahtao Izaja 61.1-2 tonepose typoko osenetupuhpotohme.

Sero pape ao

Enaroximatoh, omi kurano 1.1–12.6

Nono tō pōkō wānohtopo 13.1–23.18

Sero nono pōkō apiakary 24.1–27.13

Enaroximary ro, omi kurano 28.1–35.10

Ezekia, axirio tō maro 36.1–39.8

Omi kurā etapory 40.1–55.13

Enaroximatoh, omi kurano 56.1–66.24

¹ Sero omi Ritonōpo nekarohpyryme mana Juta tō poko, pata Jerusarē pōkō poko roropa. Morohne tokarose Izaja a Amoxi mūkuru, tuisame Ūzia ahtao, Jotāo tuisame ahtao, Akaze tuisame ahtao, Ezekia tuisame ahtao roropa Juta po.

Typoetory tō zupokatopōpyry Ritonōpo a

² Etatoko ke, kapu tō pōkomo, nono pōkō roropa! Ynara āko Ritonōpo Oesēkō mana: “Ypoenō tuātanohtopo ya, ipyno xine exiase repe, yrome jurumekāko mā toto.

³ Pui tō tosēkō waro mana, jumētū tō tosē nekarory esary waro roropa mā kehko ty-napyrykō esaryme, yrome ypoetory tō tuaro pyra mā toto; Izyraeu tō onenetupuhpyra mā toto.”

⁴ Tee! Ahno popyra rokē mā mokaro, pehme tyrypyhpyke mā toto! Emero zae pyra ehtoh poko exiketōme mā toto. Ritonōpo turumekase eya xine, Ritonōpo kurano, Izyraeu tō Esemu. Toeramase toto Ritonōpo winoino.

⁵ Oty katoh oorypyrykō poko ro matou? Awānopyrykō se ro matohu? Oupuhpyrykō orukoimo hpe rokē mana opipohtopōpyry komo. Typoremāse matose tākye pyra, kure pyra ipunaka.

⁶ Oupuhpyrykō poe opupurukō pona tynyrohpase matose, opūkō totatotapase exiryke, orukoimo hpe roropa, yrome onukurikapopyra mexiatose onepinohpopyra roropa oriu ke mexiatose.

⁷ Ononorykõ typõke pyra mana, apatarykõ tyahkase kehko apoto ke. Onenerykõme ononorykõ tykararahse imehnõ nonory põkomo a. Oesarykõ tonahkase imehnõ nonory põkomo a.

⁸ Jerusarē rokē tōxinamase toiroro, tāto sā rokene erase esaryme uwa arykahpyry rānao ehtoh samo, tapyi pitiko sā roropa pepino arykahpyry rānao, pata sā roropa tapuruse ahtao zehnotokomo a.

⁹ Toitoinē Jerusarē põkomo onypynanohpyra Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ahtao, pake tonahkase kymarokõ exiry Sotoma põkõ saaro, Komora põkõ enahkatopõpyry sā roropa.

¹⁰ Jerusarē tuisary tomo, etatoko pahne Ritonõpo nekarory oya xine! Pata põkomo, otato ehtoko Ritonõpo namorepatoh poko oya xine!

¹¹ Ynara āko mana: “Onekarorykõ tyahkasē se pyra toehse ywy. Tuesapare sā ase onekarorykõ ke, oekykõ kasery ke te, kaneru te, poti tō roropa tyahkase apoto apõ po. Typenekehse ywy oekykõ munuru poko, pui mūkuru tomo; kaneru tomo te, poti tō roropa se pyra toehse ywy.

¹² Onoky omi poe mōkarohne enehnõko matou Ytapyĩ taka oopyrykohtao jeahmase? Onoky omi poe xiaksiake ytoytõko matou Ytapyĩ zarā tao?

¹³ Toiparo rokē onekarorykõ enehnõko matose jahkatohme ya; ixtaratu zahkary yzamaro pyra mana. Oseahmāko matose otuhtoh konõto Nuno Kasenato po ahtao te, os-eremato po ahtao roropa te, imehnõ oximõto ahtao roropa jeahmaryme repe. Yrome morohne jetū sā ya mana, oneanahtopyra ase oorypyrykõ onurumekara oexirykõke.

¹⁴ Ōtuhtoh konõto Nuno Kasenato po ahtao, imehnõ oximõto po roropa jeahmatohme yzamaro pyra mā ipunaka; typenekehse ywy morohne enery poko.

¹⁵ “Oemarykõ anymyryhtao oya xine õtururutokõme ya jenuru apurūko ase oenepyra xine jehtohme. Itamurume õtururukohtao ya onetara exīko ase, nuriame oemarykõ exiryke imehnõ etaparyke oya xine.

¹⁶ Osemahtoko, epytoko! Azahkuru oehtokõ enery se pyra ase. Popyra ehtoh poko pyra ehtoko,

¹⁷ atamorepatoko zae ehtoh riry poko, zae rokē tyritohme. Zae rokē ehtoko imehnõ maro, imehnõ akorehmatoko tyrohmanohpose toto ahtao, poetõpo tō ewomatoko, pytõpo tō roropa ewomatoko.”

¹⁸ Ynara āko Ritonõpo Kuesēkõ mana: “Osehtoko xiaro, soturutone sero poko. Oorypyrykõ ke tonohse sā matose tahpireme, xinukutumehme sā xikuxikumā samo. Yrome okurikatoryko ase, karimutumē exīko ropa matose mauru samo, karimutume kaneru hpoty samo.

¹⁹ Ÿme awahtao xine, jomipona roropa awahtao xine kure otuhnõko matose, tỹkyryneke oexirykõke.

²⁰ Yrome jurumekaryhtao oya xine, jomiry omipona pyra roropa awahtao xine orihnõko matose õsetaparykõ poko. Ywy, Oesēkomo, oturuno.”

Toto pynanohtopo, toto wānohtoh roropa

²¹ Jerusarē põkõ Ritonõpo omipona anamonohpyra toh nexiase repe, yrome seromaroro imeimehnõ poko exikety sā imehnõ neponāmary poko mā toto. Zae ehtoh poko exiketõ ke pehme pata nexiase repe, yrome seromaroro imehnõ etapananõme rokē tōxinamase.

²² Jerusarē, parata kurā sā mexiase repe, yrome seromaroro typahsēme mase; uwa eukuru jehnahpyry kurā sā mexiase, yrome seromaroro tuna zoximahpyry sā mase.

²³ Otuisarykõ ewokananõme mā toto, omato tō epeme mā toto. Tineru apoīko mā toto zae pyra toehtokõ eehpyryme. Poetõpo tō onewomara mā toto, pytõpo tō omiry onetara mā toto towomarykõ se toto ahtao.

²⁴ Naeroro etatoko pahne Ritonõpo Oesëkõ omiry, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety Izyraeu tõ ewomaneme. Ynara äko mã ynororo typoetory tomo a: “Awãnohtorÿko ase, jepetõkara; yzehnotokõ etapãko ase.

²⁵ Tyekítapãse jexiryke awãnohtorÿko ase kure rokë oehtohkõme, metau kurākary sã apoto ke, oorypyrykõ korokãko ase emero porehme.

²⁶ Tuisa tõ ekarõko ase oya xine apiakane tõ roropa pake ehtopõpyry samo. Mame Jerusarë esehpãko mã toto Pata Zae Exiketõ Esaryme, Ritonõpo Omipona Anamonohpyra Exiketõ Pataryme, enara.”

²⁷ Zae Exikety Ritonõpo exiryke Jerusarë põkõ pynanohnõko mana, tyrypyrykõ rumekananõ maro emero.

²⁸ Yrome Aomiry omipona pyra exiketõ enahkãko Ritonõpo mana, tyrypyry poko exiketõ maro, Tosëkõ Ritonõpo rumekananõ maro.

²⁹ Emynyhmãko matose wewe konõto tõ karawario tõkehko eahmatopõpyry pokoino oya xine; anarykatyã pokoino roropa, oneahmahpyrykõme.

³⁰ Wewe orihkety sã exiko matose, zary aremãnõko kehko, ahno narykahpyry sã roropa tuna peneryke toorihse otyro ahtao.

³¹ Jamihme exiketõ onahpoty tonorë sã exiko mã toto. Inyrihpyrykõ xihpyrymãke osenahkãko mã toto, apoto ke samo, apoto ezhkane pyra ahtao.

2

Tuisame Ritonõpo Kuesëkõ ehtoh poko (Mikeja 4.1-3)

¹ Sero omi Ritonõpo nekarohpyry Izaja a, Amoxi mükuru, Juta poko, Jerusarë poko roropa:

² Imeïpo, moro ypy Ritonõpo Tapyï esary kaehxo exiko mana, imehnõ ypy tõ kae ehtoh motye, emero porehme. Mame morotona iporiry sã ytõko ahno, imehnõ nonory põkomo, imehnõ nonory poe emero porehme.

³ Ynara äko mã toto: “Ehmaropa onuhse Ritonõpo esary pona, ehmaropa Ritonõpo Tapyï taka, Izyraeu tõ Esemý a. Kuamorepatorÿko mana zae ehtoh poko kuehtohkõme, inyripohpyry omipona exiko sytatose. Ynara exiryke, kuamorepanekõ Ritonõpo poko Jerusarë poe oehnõko mana; ypy Xião poe typoetory tõ zurũko mana.”

⁴ Emero nono põkõ apiakaneme exiko Ritonõpo mana. Atae pyra ahno ahtao zae ehtoh ekarõko mã ynororo eya xine. Mame tpyrekõ tyromãko mã toto tupito nonory ahkatohme te, tywaratãkõ myakamãko mã toto tiriiku sahkatohme. Jũme osetapara exiko imehnõ nonory põkõ mana. Etonatoh pyre onyripyra ropa exiko mã toto.

⁵ Osehtoko, Jako pakomotyamo, ehmaropa osema ae ytoketõ samo saerekatoh ae, zae ehtoh poko sehtone Kuesëkõ nekarohpyry omipona.

Ritonõpo Ëmepýry

⁶ Ritonõpo, opoetory tõ turumekase oya, Jako pakomotyamo. Pirixteu tõ pyaxi tõ poenohnõko mã toto, oturuketõ roropa xixi tũtatoh wino. Imehnõ nonory põkõ nyryry poenohnõko opoetory tõ mana.

⁷ Izyraeu tõ nonory po itamurume parata nae uuru roropa. Tymõkomoke mã toto ikuhpÿme samo. Tykahuke roropa mã toto ikuhpÿme etonatohme, kawaru tõ roropa.

⁸ Yrome ineponãmarykõ tuhke nae roropa inonorykõ po, ahno nyrytyã eahmatohme! Opoetory tõ tosekumuru po porohnõko mã toto mokaro ëpataka; tynyrytyãkõ eahmãko mã toto.

⁹ Mãpyra iiryryhpopãkahpyryme exiko mã toto emero, ehxirõko roropa mã toto. Ritonõpo, mokaro rypýry onykorokara exiko!

¹⁰ Tõtonêtohkõ zupîko mã toto oramã aka topu tõ ao ypy tõ rãnao, nono ahkãko roropa mã toto, tyzehno xine Ritonõpo ehtoh winoino toepatohkõme repe, Kuesêkõ saerehkatoh winoino roropa!

¹¹ Imeïpo epyrypaketõ epyrypakehnõko mã toto. Imehnõ motye kure osekaro ketõ imehnõ poetoryme sã exïko; morara ahtao Ritonõpo Kuesêkõ rokê eahmãko mã toto tuisamehxo aexiryke.

¹² Moro ãmepyrý toehse ahtao tuisamãkõ emero poremãkapõko Kuesêkõ Jamihmehxo Exikety mana, epyrypaketõ poremãkapõko mana, imehnõ motye tuisamehxo toexirykõ se exiketõ maro.

¹³ Apupari tõ kaetokohxo exiketõ Ripano po enahkapõko mana, wewe karawario tõ maro emero Pasã nonory po.

¹⁴ Ypy tõ kaetokohxo exiketõ isahmãko mana somohmã kae hkopyra exiketõ maro.

¹⁵ Tapyi tõ kaetokohxo exiketõ pahnõko mana apuru tõ jamihme exiketõ roropa.

¹⁶ Wapu tõ konõto nerymapõko mana kanawa tõ kurã potu roropa.

¹⁷ Moro ãmepyrý toehse ahtao epyrypaketõ typoremãkasẽme exïko, imehnõ motye kure osekaro ketõ imehnõ namotome sã exïko; Kuesêkõ rokê tuisamehxo Exikety toahmasẽme exïko,

¹⁸ ahno neponãmary tõ tonahkasẽme exïko mana ipunaka.

¹⁹ Tõtonêtohkõ zupîko ahno mã toto oramã aka topu tõ ao ypy tõ rãnao, nono ahkãko roropa mã toto, tyzehno xine Ritonõpo ehtoh winoino toepatohkõme repe, Kuesêkõ saerehkatoh winoino roropa, aepyryhtao sero nono tykytyky kamexipotohme.

²⁰ Moro ãmepyrý toehse ahtao tyneponãmarykõ parata risemy te, uuru risẽ roropa, tynryhpyrykõ eahmatohme, apoïko mã toto ipahtohme inomotohme mũpo tõ kyryryme, rere tõ kyryryme roropa.

²¹ Mame Ritonõpo Kuesêkõ tooehse ahtao sero nono tykytyky kamexipotohme, tõtonêtohkõ zupîko ahno mã toto oramã aka topu tõ ao ypy tõ rãnao, nono ahkãko roropa mã toto, tyzehno xine Ritonõpo ehtoh winoino toepatohkõme repe, Kuesêkõ saerehkatoh winoino roropa!

²² Ahno onenetupuhpyra ehtoko oewomanekõme orihketyme rokê toto exiryke. Otyme kure mokaro nae?

3

Jerusarẽ wãno pyry poko

¹ Enetoko ke! Ynara tyrïko Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety mana: Jerusarẽ poe, Juta poe roropa tonahsẽ puxihkãko mana, emero tykyrysã tõkehko; wyi pyra exïko mana, tuna pyra roropa.

² Ahno imehxo exiketõ arõko roropa mana, orẽpyra exiketomo, soutatu tõ maro, apiakane tomo, urutõ komo, pyaxiamo, tamuximãkomo,

³ soutatu tõ tuisary tomo, pata esamo roropa, kowenu poko erohketomo te, amorepananomo, emero joroko jamitunuru ke tyriry kuhnanomo, enara.

⁴ Poetohti tõ menekãko Ritonõpo mana kowenume toto ehtohme, ahno tuisaryme; kowenu jamitunuru ekarõko mana poetohti tomo a.

⁵ Imehnõ rohmanohpõko mã toto emero; orutua kõ rohmanohpõko imehnõ mana. Imehnõ katonõ rohmanohpõko imepỹ mana. Tamuhpomãkõ rohmanohpõko nuasemãkomo te, kurãkõ rohmanohpõko putupyra exiketõ mana roropa.

⁶ Mame turui apoïko ahno mana tumy tapyi tao ynara katohme: “Tupoke mase; tuisame exiko yna esẽme, sero ypy ohpahsã tuisaryme!”

⁷ Yrome moro toehse ahtao ynara ezuhnõko mã ynororo: “Ywy ãkorehmasaromepyra ase. Tonahsẽ pyra ase ytapyi tao, upo pyra ase roropa. Otuisarykõme jyripyra exiko,” ãko mana.

⁸ Jerusarē tonahkasēme exīko, Juta nonory patāpome exīko mana. Aomirykō ke, inyirirykō ke roropa Ritonōpo epemetōkara toehto ekarōko mā toto, tyzehno xine Tosēkō ripōko mā toto.

⁹ Oxisā imehnō onyripyra mā toto; moro poko zae pyra mā toto. Jarao zae pyra toehto kō poko mā toto Sotoma pōkō ehtopōpyry samo; otonēpyra mā toto iirypyryme ehto poko toto ahtao. Tuānohsēme exīko mā toto, popyra toto ehtopōpyry ehepyry apoīko mā toto.

¹⁰ Zae ehto poko exiketō tākye exīko mā toto, kure ehto exīko roropa eya xine mana. Toerohtopōpyrykō ehepyry apoiryke eya xine atākyemāko mā toto.

¹¹ Yrome popyra ehto poko exiketō tākye pyra exīko mā toto, popyra ehto oehnōko eya xine mana; popyra toto nyrytā imehnomo a tyrisēme exīko eya xine mana.

¹² Ypoetory tō rohmanohpōko poetohti tō mana. Nohpo tō kowenume exīko mā toto.

Ypoetory tomo, otuisary tō oenekunohtorŷko mā toto, aarotorŷko mā toto zae ehto poko pyra oehto kōme.

Typoetory tō apiakary Ritonōpo a

¹³ Ritonōpo Kuesēkō zae ehto ekarosasaka mana; typoetory tō apiakāko mana.

¹⁴ Typoetory tō tuisary tō hxirōko mana. Ynara āko eya xine mana: “Izyraeu tō tonahkase oya xine, ynarykahpyry uwa zoko tomo! Atapyīkō pehme mā kehko tymōkomokākara kyryrŷpyry tapoise oya xine exiryke.

¹⁵ Zae pyra matose ypoetory tō ryhmaryhtao oya xine tymōkomokākara rohmanoh-poryhtao oya xine.” Ywŷ, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, ourutorŷko ase.

Nohpo tō Jerusarē po enaroximary

¹⁶ Ynara āko Ritonōpo Oesēkō mana: “Enetoko ke, Jerusarē pōkō nohpo tō typoko xine rokē osenetupuhnōko mā toto. Imehnō motye imehxo osekarōko mā toto. Epyrypāko mā toto. Imehnō enēko mā toto enekunohtohme rokene. Ytoytōko mā toto waketō samo xirixiri āko ipyrakūtykomo imehnomo a enepotohme.

¹⁷ Morara exiryke toto wānohnōko ase, zūsetykō sahkapōko ase tūsehke pyra inomōko ase, merehkusasame.”

¹⁸ Moro ėmepory toehse ahtao Jerusarē nohpory tō wino ikyryrykō kurā emeporymākō emero puxihkāko Ritonōpo mana: pyrahtokotoko kyryry te, zupuhpyrykō emepory tomo te, osenao tomo te,

¹⁹ panasere tomo te, omekumy tomo, enara. Ėmyty apuru kurā puxihkāko mana,

²⁰ xapeu tomo te, pyraku emeporymākō te, apory emeporymākomo. Typoxinemy kutehi ao puxihkāko mana, kure ehto ripotoh tonomo te,

²¹ omahtao tomo emary poko te, ounasere tomo roropa,

²² zupō kurā oseahmatohme te, mātō tomo te, xare tomo te, tineru ė tomo roropa,

²³ upo osenepotoh tonomo te, kamisa mauru panō risē kurā te, turupāte tomo te, mātiria tomo, enara.

²⁴ Mame ixtaratu pyra toexirykōke tyhnoke exīko mā toto. Zamareary pyra exīko mā toto, otuato eary ke tupō myhnōko mā toto. Tūsehke kurā ke pyra exīko mā toto; merehkusasame exīko mā toto. Upo kurā ao pyra exīko mā toto; yrome upo kamisa topuxiximā risē amurūko mā toto. Oryxime toto ehtopōpyry enery xihpyryme exīko ehxirotoh ke.

²⁵ Orutua kō Jerusarē pōkō totapasēme exīko mana, etonato po; jamihmehxo exiketō roropa orihnōko mā toto.

²⁶ Pata Jerusarē pōkō aorihtyā hnamōko mā toto. Nohpo sā xitāko mā toto, typorohse nono po, tynio hnamone sā toiroro.

4

¹ Morara ahtao orutua apoïko nohpo tomo 7mākomo. Ynara āko mā toto: “Yna napyry epehmāko ynanase upo roropa. Yrome amaro ynanehxi yna niome oehtohme toiroro tynioke pyra yna exiryino, ehxiropyra yna ehtohme.”

Pata Jerusarē tākye exīko ropa imeĩpo

² Morara ahtao, “Amoriry Ahtasenano” Ritonõpo Kuesēkõ poe ahtāko jamihme te, kurā roropa. Izyraeu pōkõ, isene ro exiketõ tākye exīko mā toto; epyrypaketõ sã exīko mā toto Ritonõpo nekarotyã kurā poko tapoise ahtao tyya xine.

³ Mame mokaro Jerusarē pōkõ, Ritonõpo nymenekatyã isene ro toto ehtohme toseh-pasēme exīko mā toto, “Ahno Kurãme.”

⁴ Tyjमितunuru ke Jerusarē pōkõ apiakāko mana, toto wãnohnõko mana; iirypyrykõ kurikāko mana, nuriame toto ehtopõpyry, imehnõ etapatopõpyry roropa eya xine.

⁵ Morarame ypy Xiã epoe, typoetory tō tōximõse exiketõ epoe akurũ ripõko Ritonõpo mana saereme ahtao. Mame orexīto apoto maro enyohnõko mana koko. Ritonõpo saerekatoh typoetory tō ewomāko mana, pata tytororo oxiõtõko mana.

⁶ Saereme ahtao zuzenume exīko mana toto ewomatohme axtũ pyra xixi ehtohme. Mame konopome toehse ahtao tyryrykane maro tãto sã exīko roropa mana toto ewomatohme.

5

Eremiatoh sero uwa tō poko

¹ Eremiāko ase onetaryme jepe kurā poko, inarykahpyry uwa zoko tō poko: Tupito tyrise jepe a uwa tō arykatohme.

Esary tymenekase eya nono kurā moroto exiryke.

² Mame moro nono tahkase eya, topu tō touse roropa, mame uwa zoko kurā tarykase eya moroto tutupi po.

Irãnao tapyi tamose eya, kae exikety, enene esaryme ehtohme.

Euhkatoh tahkase roropa eya uwa tō euhkatohme.

Toraximase ynororo uwa tō kurā eperytatohme, yrome ikatainy exiketõ rokẽ toehse kehko.

³ Seromaroro Jerusarē pōkomo, Juta pōkõ maro, apiakatoko; kaxiko ya, onoky zae pyra hnae: ywy? ynarykahpyry uwa zoko?

⁴ Emero tyrise ya zae ehtoh waro jehtopõpyry ae ro; naeroro oty katohme uwa ikatainy rokẽ toehse, uwa kurā anusasamã kehko eraximaryhtao ya?

⁵ “Seromaroro ourutorỹko ase, ynara tyrĩko ase ynarykahpyry uwa tō poko: utupi apuru kararahnõko ase, uwa zoko tō ewomatopo. Moro apuru pahnõko ase onokyro tō omõtõhme moro aka, uwa zoko tō enahkatohme.

⁶ Ynarykahpyry turumekasēme exīko mana, ātarykahme ehtohme; uwa amoriry tō onysahkara exīko ase, moro nono anakorokara roropa exīko ase; ātarykahme rokẽ inomõko ase, omoxino tō rokẽ ehtohme. Akurũ tomo a konopo onehpopyra exīko ase, utupi pona.”

⁷ Moro tupito uwa tō esary Ritonõpo Jamihmehxo Exikety tupime, inarykatyã uwa zoko sã Juta tō mana, Izyraeu tō maro.

Zae ehtoh zupiryhtao Ritonõpo a, tōmiry omipona toto ehtoh zupiryhtao eya imehnõ etapary rokẽ tonese eya;

zae ehtoh riry typoetory tomo a toraximase eya repe; yrome toto ryhmary rokẽ tonese tyya, toto kohtary rokẽ totase eya, takorehmatohkõ kohmary, tyxitarykõme.

Zae pyra ehtoh poko mā toto

⁸ Popyra ehtoh oehnōko oya xine mana, tapyi tuhke epekatyryke oya xine tupito tō roropa oesaryme rokē ehtohme! Taroino okynā pyra osa pyra exīko mana imehnō esaryme, amarokō rokē toiroro exīko matose sero nono po!

⁹ Ynara tykase Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynetaryme: “Tapyi tō konōto, kurā potu roropa tonahkasēme exīko mana, tytaōke pyra exīko mā kehko.

¹⁰ Tupito konōto 4me heketaa ahtao (200 meturume mosa, 200 meturume ipuroroje) uwa zoko ke tarykase ahtao 20 riturume rokē uwa eukuru euhkāko matose. Morararo tiriiku puhturu 100 kirume arykaryhtao, otarame 10 kirume rokē apoīko matose.”

¹¹ Popyra ehtoh oehnōko oya xine mana! Pakeimo owōnōko matose eukuru jehnahpyry enyry poko ehtohme, okohmamyrykohtao oetytohkōme.

¹² Oseahmatoro poko haapa tō enehnōko matose rira tō maro, pāteru tō roropa te, rue tō maro, eukuru jehnahpyry maro itamurume ētohme. Yrome Ritonōpo Kuesēkō osetupuhtoh poko oty kara matose, inyryry poko tuaro pyra matose roropa.

¹³ Morara exiryke jomipona pyra ypoetory tō exiryke tarosēme exīko mā toto imepỹ nonory pona, imehnō namotome. Tamuximākō emitapānōko mā toto, imoihmākō tuna zehnāko mā toto.

¹⁴ Omise onokyroimo sā aorihtyā esary ētakāko mana zumohxo, Jerusarē pōkō enah-tohme, tamuximākomo te, imoihmākō maro, oseahmaketomo te, oseosezuhketō maro.

¹⁵ Ehxirōko mā toto emero porehme, epyrypaketō roropa typoremākasēme exīko mā toto.

¹⁶ Yrome zae ehtoh rīko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety mana, moro ke imehxo toehtoh enepōko mana; kure rokē ehtoh rīko mana typoetory tō apiakaryhtao eya. Moro ke kure rokē aexiry waro exīko imehnō mana emero.

¹⁷ Pata tō kaetokohxo exīko typahsē ypyme, mame moroto kaneru tō onahpoty enahnōko mā toto poti tō maro.

¹⁸ Popyra ehtoh oehnōko oya xine, azahkuru oehtohkō poko tymyhse matose ajohpe oehtohkōke, eary ke samo. Oorypyrykō kahu ao sā ipuimāko matose.

¹⁹ Ynara āko matose: “Ah Ritonōpo axī nerohno kynenerykōme inyryry waro kuehtohkōme. Ah Ritonōpo Izyraeu tō Esē tyryry se ehtoh axī nexino, zuaro kuehtohkōme,” āko matose.

²⁰ Popyra ehtoh oehnōko mokaro a: kurāme ehtoh ekaronanō popyra te, popyra ehtoh ekaronanō roropa kurāme, koko ekaronanō saereme te, saerehkatoro ekaronanō ikohmamyryme, itunety ekaronanō anusasame te, anusasame ehtoh ekaronanō itunety, enara.

²¹ Popyra ehtoh oehnōko tuarohxo osekaroketomo a, imehnō motye zuarohxo os-ekarōko mā toto.

²² Popyra ehtoh oehnōko mokaro a: orēpyrahxo exiketō eukuru enyry poko, emese kure exiketō eukuru jehnahpyry zoximary poko;

²³ tineru apoīko mokaro mā toto popyra exiketō ekarotohme kure, zae exiketō ekarotohme popyra!

Typoetory tō wānohnōko Ritonōpo mana

²⁴ Morara exiryke ātaryka zahkary sā apoto a, onahpoty tonore zahkary sā roropa; moro sā Izyraeu tō osenepyra exīko: otyro sā exīko mā toto imity tō tymotase ahtao, ekuru tō tarosēme exīko putoh katoro samo, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety nyripohpyry omipona pyra toehse oexirykōke; Izyraeu tō Esē Kurā omiry xihpyryme tokarose roropa oya xine.

²⁵ Naeroro tyekītapāse Kuesēkō typoetory tō poko; tomary tanỹse eya, tuānohse toto. Ypy tō tykytyky tykase kehko, aorihtyā ekepyry tō typahsē sā tōxinamasēme exīko pata esemary po. Morara toehse ahtao ro toto zehno Ritonōpo ehtoh enahpyra ro; tomary tanỹse ro mana typoetory tō wānohtohme.

²⁶ Tykamisã pãteira anÿnõko Ritonõpo mana ahno tõ kohmatohme moino ro sero nono etyhpyry poe; etakinãko mana mokaro kohmatohme moino nono poe, mame axĩ oehnõko mã toto tururume, taryporykõke.

²⁷ Etaehpyra exĩko mã mokaro soutatu tomo, osetapara roropa mã toto. Oseremara exĩko mã toto, nyhpyra roropa. Eraximãko mã toto tõtõsetapatohkõme; imetykõ eary tymyhse kure mã kehko, isãtajãkõ eary atamohpyra mã kehko.

²⁸ Ipyrekõ pyrou tõ pohsuime mã kehko, taky tõ kure tyrise axĩ tuotohme. Eky tõ kawaru pupuru tũporemã kehko topu samo. Kahu tõ etonato pyrou emerehnõko mã kehko wiriwirikane samo.

²⁹ Mokaro soutatu tõ aryryãko reão sã mã toto, orẽpyra esekatohme reão ehtoh samo onokyro tosekase ahtao, mame imehnõ enaroximãko mokyro tywyhmãko imepÿ osa pona aosewomatohme, onupuxihkara imehnõ ehtohme.

³⁰ Mame moro ãmepyry toehse ahtao mokaro soutatu tõ oehnõko mã toto tuna konõto panaikato samo Izyraeu tõ poremãkatohme. Mame Izyraeu tõ nonory pũtokoxi osenuhmaryhtao xinukutumã rokẽ enẽko, emynyhmatoh roropa te, akurũ xinukutumãkõ saerekatoh zonẽnõko mana.

6

Izaja menekatopõpyry urutõme ehtohme

¹ Moro jeimamyry ae, tuisa Uzia toorihse ahtao, Ritonõpo Kuesẽkõ enease typorohse tuisa apõ po, kae, tanÿse roropa. Itapyĩ kurã typehkase zupõ kurã ke,

² zomye serafĩ tõ nexiase. 6me aporiry nae serafĩ toh nexiase, asakoro aporiry ke tõmyty tapuruse, asakoro aporiry ke tupupurukõ tyõtose nexiase, asakoro aporiry ke ytõko toh nexiase.

³ Oturũko toh nexiase opore oseya, ynara ãko:

“Kurano, kurano, kurano!

Ritonõpo Jamihmehxo Exikety kure mana;

Saeremehxo aexiry sero nono pehkãko mana!”

⁴ Moro Ritonõpo Tapyĩ apõ tykytyky tykase mã kehko panaikato pokoino, serafĩ tõ omiry opore exiryke. Orexĩto ke typehkase roropa moro Tapyi kurano.

⁵ Mame ynara ase:

– Popyra ehtoh oehnõko ya! Tytahse ywy iirypyryme jexiryke! Ypotapihpyry nuriame nase. Ahno maro roropa ase tygotapihpyryke nuriame exiketõ ke. Jenuru ke Tuisa Imehxo Exikety enease, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety mokyro.

⁶ Mame toiro serafĩ toehse ya tomary ao ikarany apoitopo, ikarany maro inapoihpyry apoto apõ poe.

⁷ Moro ikarã ke ypotapihpyry tapose eya. Ynara tykase ynororo:

– Seromaroro opotapihpyry tapose sero ikarany a, popyra oehtopõpyry tonahse, oorypyhpyry tykorokase mana.

⁸ Moromeĩpo Kuesẽkõ omiry etase, ynara tykase ynororo:

– Onoky aropõko ha urutõme? Onoky yna omiry arõko nae?

Mame tozuhse ya, ynara ase:

– Taro ase. Kuaropoko!

⁹ Ynara tykase Ritonõpo Kuesẽkõ ya:

– Ytoko, mame ahno a ynara kaxiko: “Etãko matose emero rokẽ repe, yrome onenetupuhpyra exĩko matose. Osenuhmãko matose kure repe, yrome onenepyrã exĩko matose.”

¹⁰ Izaja, mokaro osenetupuhtohkõ tyripoko tũpore samo, onenetupuhpyra toto ehtohme, ipanarykõ onetara ehtohme, enurukõ onetopyra ehtohme, onenesaromepyra toto ehtohme, onetasaromepyra roropa toto ehtohme, onenetupuhsaromepyra

toto ehtohme. Mãpyra jenetuputyryhtao eya xine otarame aeramarykõ ropa ya ekurãkatohme, mame tukurãkase toto exiry.

¹¹ – Oty pona morara exiko nae? ekaropoase eya.

Ynara nase ya:

– Pata tõ tonahkase kehko ehtoh pona, ahno pyra moroto ehtoh pona, tapyi tõ tytaõke pyra ehtoh pona, tupito tõ patãpome ehtoh pona.

¹² Ywy, Ritonõpo, ahno aropõko ase mya sero nono poe, mame pata tõ tytaõke pyra exiko mã kehko.

¹³ Mame toitoine rokẽ tõxinamase ahtao, 10mãkõ wino toiro rokẽ tõxinamase ahtao mokyro roropa totapasẽme exiko mana. Ahno akoĩpyry wewe karawario ätykyry sã exiko toh mana takohse ahtao.

Moro wewe ätykyry sã Ritonõpo poetory tõ exipitõko ropa mã toto sero nono po.

7

Ritonõpo omiry Akaze a

¹ Morarame Akaze, Jotão mükuru, Uzia pary tuisame ahtao Juta tõ esẽme, etonatoht toehse. Rezĩ tõ tooehse Xiria tuisary, Peka maro Remaria mükuru, Izyraeu tõ esemy, pata Jerusarẽ poremãkase repe. Yrome onyporemãkasaromepyra toh nexiase.

² Mame zuaro toehse Juta tõ esẽ Akaze ahtao Xiria tõ oehtoh poko Izyraeu tõ nonory pona osepeme Izyraeu tõ maro, tõserehse ynororo Juta tõ maro emero. Tykytyky tykase toto wewe sã itu htao tyryrykane ke.

³ Mame ynara tykase Ritonõpo Izaja a:

– Ytoko omükuru Sea-Jasupe maro oseporyse tuisa Akaze maro. Osema tao mokyro enẽko matose kamisa poko erohketõ esary po, tuna enehtoh pũto moro tuna enehtoh kaeno pẽkamã poe.

⁴ Mame ynara kaxiko eya: “Tuaro exiko, yrome torẽtyke pyra exiko; enaromyra exiko, ataomipohtomara exiko ozehno tuisa Rezĩ ahtao, Xiria tõ maro, tuisa Peka roropa. Ozehno toto ehtoh orexĩto sã rokẽ mana, aritu asakoro zatyry sa rokẽ toh nase.”

⁵ Ynara osenetupuhnõko mã mokaro xirio tomo, tuisa Peka maro Izyraeu tõ maro: “Tuisa Akaze poremãkatohme satakorehmatone;

⁶ Ehmaropa Juta tõ nonory pona setapatatose, toto poremãkatohme, mame Tapeau mükuru syritone mokaro tuisaryme,” ãko osenetupuhnõko mã toto.

⁷ – Yrome ywy, Ritonõpo, ynara ãko: morohne exipyra exiko mana ipunaka.

⁸⁻⁹ Ynara exiryke Xiria jamitunurume pata Tamaxiku mana, kowenu esary, Tamaxiku jamitunuru tuisa Rezĩ mana. Izyraeu jamitunuru pata Samaria mana, kowenu esaryme. Samaria jamitunuru tuisa Peka mana, Remaria mükuru. Taroino 65me jeimamyry taropose ahtao Izyraeu tonahkasẽme exiko, tynonory põkõme pyra.

– Orẽpyra onenetupuhpyra awahtao xine, orẽpyra ehsaromepyra matose ipunaka.

Emanueu: typoetory tõ maro Ritonõpo

¹⁰ Tõmiry taropose ropa Ritonõpo a tuisa Akaze netaryme. Ynara tykase ynororo eya:

¹¹ – Ekaropoko Ritonõpo Oesẽkomo a toiro enetupuhpotoh enepotohme oya. Moro enetupuhpotoh otarame oehnõko moino zue ae, aorihtyã esary poe te, otarame oehnõko kaino kapu ae.

¹² Yrome ynara tykase Akaze:

– Enetupuhpotoh onekaropopyra ase Ritonõpo a. Kuesẽkõ kukuru se pyra ase.

¹³ Morara kary etaryke tyya ynara tykase Izaja eya:

– Etatoko pahne, tuisa Tawi pakomotyamo, epo hnae! Ahno typenekehkapose oya xine. Mame moro motye Ritonõpo typenekehkapose oya xine roropa.

¹⁴Naeroro typoero Ritonõpo enetupuhpotoh ekarõko oya xine mana: oryximã, orutua maro exipitopÿ, poetoẽme exiiko mana, emũkuãko mana orutuame, mame esehpãko mana Emanueume (Ritonõpo kymaro xine mana.)

¹⁵Wãtara ro ynororo ahtao, zae ehtoh menekary waro toehse ahtao, pui suhsuru akyhsẽ enahnõko ahno mana ano zeni roropa.

¹⁶Yrome morara exipyra ro ahtao mokaro tuisa tõ oerehmananõ nonory turumekasẽme exiiko, patãpome exiiko mana.

¹⁷— Orohmanohpotohkõ enehpõko Ritonõpo Kuesẽkõ oya mana, tuisa, oekyrykomo a te, opoetory tomo a roropa. Morara tyriiko mana Axiria tuisary enehporyke eya. Mame orohmanohpotorÿko mana popyrahxo, Juta tõ apiakatopõpyry poe Izyraeu tõ maro.

¹⁸Moro ãmepyry toehse ahtao Ritonõpo Kuesẽkõ etakinãko sã mana Ejitu tõ soutatu tõ oehtohme, moromoro samo, moino osa tõ tuna Niro poe. Etakinãko roropa mana axirio tõ, ano zũ tõ samo, oehtohme tynonorykõ poe.

¹⁹Oehnõko mã toto, ano zũ tõ samo, porohse ypy tõ rãnao te, topu tõ rãnao te, omoxino tõ pokona, tuna eutary kehko pui tomo tuna ãtoh pona emero porehme.

²⁰— Morara ahtao ãsehpo sahkane enehpõko Ritonõpo mana typoetoryme moino, tuna Eupyrati mõpoe, mokyro Axiria tuisary. Oehnõko mana otypo etypokase, oũsetykõ sahkase oupuhpyrykõ poko te, õkokõ poko emero porehme.

²¹— Morara ahtao tokyke ahno ahtao toiro pui nohpo asakoro poti tõ maro,

²²suhsu ipune exiiko pui suhsuru akyhsemy ritohme. Mame isene ro exiketõ moro nono po pui suhsuru akyhsẽ enahnõko mã toto ano zeni maro.

²³— Morara ahtao miume uwa zoko esahpyry po, epehpyry miume parata, ãtarykahme rokẽ exiiko mana omoxino tõ maro.

²⁴Moro nono emero ãtarykahme exiryke omoxino tõkehko maro, urakanase ytõko mã toto taky pyrou maro.

²⁵Mame ypy tõ po emero tupitõpome exiiko, ãtarykahme rokẽ omoxino tõ maro, ytoketõ ytoytopyra moroto mã toto ãtaryka kurũke. Pui tõ rokẽ moroto ytõko kaneru tõ roropa onahpoty enahse.

8

Enetupuhpotohme Izaja mũkuru esety poko

¹Morarame ynara tykase Ritonõpo ya:

— Imerotoh zumõ apoiko imerotohme imenuru konõto ehtohme; ynara imerotohme: “Axĩ-ke-Mõkomo-Apoiry-Axĩ-Ematonanopyry.”

²Mame tamuximãkõ asakoro zae exiketõ enehpoko, oturukety Uria, Zakaria maro, Jeperekia mũkuru, enara, eneneme toto ehtohme.

³Moromeiipo okynã pitiko ahtao ypyty poetoẽme toehse, tonuruse yna mũkuru. Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

— Mose esehpako Axĩ-ke-Mõkomo-Apoiry-Axĩ-Ematonanopyry.

⁴Ynara exiryke wãtara ro moky pitiko ahtao, “aja” kary waro pyra ro ynororo ahtao, “papa” kary waro pyra roropa ahtao Tamaxiku mõkomory te, Samaria mõkomory roropa emero arõko Axiria tuisary mana.

⁵Mame tõturuse ropa Ritonõpo ya, ynara tykase ynororo:

⁶— Iporiry mynyhme kurã Xiroe se pyra sero nono põkõ toehse, tuisa Rezĩ poko tykytyky ãko mã toto tuisa Peka poko roropa.

⁷Morara exiryke Axiria tuisary tõ enehnõko ase soutatu tõ maro etonatohme Juta tõ maro. Ywy ase Ritonõpo. Mokaro oehnõko mã toto tuna Eupyrati zueme ehtoh samo, onukuruhtao ehpio epozakuroko, iporiry tõ roropa emero onukuruhtao ehpiõ epozakuroko.

⁸ Omõnõko mã toto Juta nonory pona tuna zueme ehtoh samo, tõnuhse ahtao nono poro porehme ahno pomyry pona.

Yrome typoetory tõ maro Ritonõpo mana, Emanueume exiryke. Aporyry totapuruhmakase sã tynonory ewomatohme mana.

⁹ Oximõtoko ahno tomo, yrome enaromÿke ehtoko! Etatoko pahne moe nono tõ poe aehtyamo! Opyrekõ ikurãkatoko etonatohme, yrome typoremãkaposẽme exiko matose! Ije opyre tõ ikurãkatoko etonatohme, yrome typoremãkaposẽme exiko matose!

¹⁰ Oximõme osenetupuhtoko onyrirykõ poko, yrome morohne onyripyra ekurehnõko matose. Oturutoko onyrirykõ se oehtohkõ poko, yrome toiparo rokẽ moro exiko mana yna maro Ritonõpo exiryke.

Urutõ kõ tonaroximase Ritonõpo a

¹¹ Mame tyjमितunuru ke tõturuse Ritonõpo ya, tonaroximase ywy eya ymaro exiketõ maro, imehnõ osenetupuhtoh onekahmara yna ehtohme. Ynara tykase ynororo yna a:

¹² – Mokaro sã pyra ehtoko. Enaromÿke exikehpyra mã toto imehnõ poko: “Imehnõ mã osenetupuhnõko kyporemãkarykõ poko,” ãko mã toto. Yrome enaromyra ehtoko, torẽtyke pyra ehtoko roropa.

¹³ Yrome, wenikehpyra ehtoko ywy ase Ritonõpo Jamihmehxo Exikety. Kurã kuhse ase, naeroro juno ehtoko, ozehno xine jexiry poko enaromÿke ehtoko.

¹⁴ Atapyikõ Kurãme exiko ase oewomanekõme; topu sã roropa exiko ase epona Izyraeu tõ osetapatohme, Juta tõ roropa osetapãko sã mã toto jomipona se pyra toexirykõke; ahno apoitohme sã roropa exiko ase Jerusarẽ põkõ apoitohme.

¹⁵ Tuhkãkõ mokaro osetapãko, epukãko mã toto, takurihmosẽme exiko te; tapoisẽme exiko mã toto moro apoitoh ao.

Joroko tomo a onekaropopyra ehtoko

¹⁶ Ynara tykase ywy ymaro atamorepaketomo a:

– Amarokõ ypoetory tõ, sero Ritonõpo nekarohpyry ya ikurãkatoko wenikehpyra oehtohkõme.

¹⁷ Tõtonẽse Ritonõpo mana typoetory Izyraeu tõ winoino, yrome zae aexiry poko enetupuhnõko ase, kukurãkarykõ ropa Kuesẽkomo a eraximãko ase.

¹⁸ – Taro ase ypoenõ maro, Ritonõpo nekarotyã ya. Kuesẽkomo Jamihmehxo Exikety, tosake Exikety ypy Xião po, yna enyokyase, omi isene exiketõme, tonetupuhpotohme Izyraeu tomo a.

¹⁹ Mame ynara karyhta oya xine:

– Ekaropoko pyaxime exiketomo a oturutohme joroko tõ maro, puti puti kananomo a te, omi omi kananomo a aorihtyã omiryyme, omi etary se ynanase joroko tõ poe, ekaropory se ynanase aorihtyã zuzenu a isene exiketõ poko.

²⁰ Yrome ynara kaxiko eya xine:

– Kurehxo exiry kyaa xine Ritonõpo Kuesẽkõ namorepatoh poko ekaropory kyaa xine, inyriphopyry roropa. Pyaxime exiketõ omiry onetara ehtoko, mokaro omiry anakorehmara mana popyra ehtoh oehpyra ehtohme.

Etuarimatoh poko

²¹ Mame mokaro ahno ytoytõko xiaksiake sero nono poro typoremãse, omise exiko roropa mã toto. Mame omise toexirykõke tohne exiko mã toto. Popyra tutuisarykõ ekarõko mã toto, Ritonõpo Tosẽkõ popyra ekarõko roropa mã toto. Otarame kakoxi kapu aka osenuhmãko mã toto,

²² nono pokoxi osenuhmãko roropa mã toto. Etuarimatoh rokẽ enẽko mã toto, kohmamyry te, sam katopo. Moro erehtoh konõto, xinukutume ehtoh taka taroposẽme exiko mã toto. Epasaromepyra exiko mã toto, moro etuarimatoh tao.

9

Imeïpo Tuisame Exikety

¹ Yrome mokaro etuarimaketō etuarimatoh otyhkāko mana. Apitoryme Zepurō nonory pōkō Napatari maro tyrohmanohpose Ritonōpo a, yrome imeïpo moro nono kurākaryhtao Ritonōpo a imehxo exīko mana, tuna konōto Metiteraneu poe tuna Joatāo mōpozakoxi xixi tūtatoh wino, Karirea, juteutōkara esary pona.

² Ezuru konōto enēko Ritonōpo waro pyra exiketō mana; orihketōme toh nexiase tyrypyhpyke toexirykōke.

Yrome Ritonōpo nymenekahpyry ytōko eya xine mana.

Toto tuarōtanohtorŷko mana,

³ Mokaro tomākapose oya, Ritonōpo, tākyehxo toto tyripose roropa oya.

Atākyemāko mā toto onyrihpyry poko, tykyrysā apoiry poko exiketō sā tupito tō po te, mōkomo apiakary sā roropa soutatu tomo a osetapaxīpo.

⁴ Ketī tō tamohse oya, ike opoetory tō tymyhse ahtao, wewe risē ipymyrykō poko aexihpyry tytahkase oya, mara roropa opoetory tō pipoh-topōpyry, epetōkara tonahkase oya, irohmanohponanomo, mitianita tō enahkatopōpyry sā oya pake.

⁵ Mokaro soutatu sapatū tomo, zuponŷpyry xikuromā maro munuhpe apoto htaka tomasēme exīko mā kehko jahkatohme.

⁶ Poeto tonuruse, mokyro tonehpose Ritonōpo a, kutuisarykōme exīko mana.

Ynara tosehpasēme exīko mana:

Kuamorepanekō Kurano te, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety te, Papa jūme Exiketyme te, Tuisame Exikety Kukurākanekōme, enara.

⁷ Tuisa Tawi paryme exīko mana, imyakāme roropa tuisame.

Mame jamihme aexiry wātāko itamurume mana.

Jūme osetapara exīko ipoetory tō mana.

Zae ehtoh poko tuisame erohnōko mana,

kure ehtoh tyripōko roropa mana.

Apitorymā poe morara ehtoh exikehpyra exīko mana jūme.

Sero pōkō pyno toexiryke ipunaka,

Kuesēkō Jamihmehxo Exikety morohne ripōko mana, emero.

Izyraeu wānohnōko Ritonōpo mana

⁸ Tōmiry tonyohse Ritonōpo a Izyraeu tomo a, toto apiakary poko toto wānopyry poko, enara.

⁹ Samaria pōkō emero, Izyraeu tō maro moro Ritonōpo nyrihpyryme enetupuhnōko toh mā repe. Yrome epyrypaketōme toto exiryke ynara āko mā toto:

¹⁰ Tapyi tō toepukase tijoro risē tōkehko, yrome tyrīko ropa sytatose topu tō ke. Imytyyā tykararahse kehko, yrome seromaroro apupari ke tyrīko ropa sytatose.

¹¹ Morara exiryke toto epetōkara enehpōko Ritonōpo mana etonatohme toto maro.

¹² Xiria tomo xixi tūtatoh wino te, pirixteu tō, xixi omōtoh wino ētakāko sā mā toto Izyraeu tō enahtohme. Yrome morara ahtao ro toto zehno Ritonōpo ehtoh enahpyra mana; tomary tanŷse ro mana toto wānohtohme.

¹³ Typoetory tō tuānohse Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a, yrome tyrypyrykō onurumekara ro toh nexiase, eramara roropa toh nexiase Ritonōpo a.

¹⁴Naeroro toiro ěmepýry ae Izyraeu tō tuisary wānohnōko Ritonōpo mana ahno roropa, okyno zupuhpyry sahkary samo arokyry maro; airiki panō amoriry sahkāko mana sapisapiriimo maro.

¹⁵Mokaro tamuximākō, tuisamehxo exiketō roropa zupuhpyry sã mã toto; mokaro urutō kō ajohpe imehnō amorepananō arokyryme mã toto.

¹⁶Azahkuru ahno arōko mokaro tuisame exiketō mana, osema azahkuru ae samo, morara exiryke itatyhpyry sã ytoytōko mã toto.

¹⁷Morara exiryke mokaro nuasemākō pyno pyra exīko Ritonōpo mana, poetōpo tomo te, pytýpo tō roropa onypynanohpyra exīko mana. Tosĕkōme Ritonōpo onenetupuhpyra mã toto emero porehme; popyra ehtoh poko rokĕ mã toto, omi xihpyry poko mã toto, omiāko mã toto. Yrome morara ahtao ro toto zehno Ritonōpo ehtoh enahpyra mana. Tomary tanýse ro mana toto wānohtohme.

¹⁸Mokaro popyra ehtoh apoto sã mana; ātaryka zahkāko mana omoxino tōkehko maro. Itu zatyry sã mana, orexīto onuhmapōko kakoxi akurū samo.

¹⁹Ritonōpo Jamihmehxo Exikety tohne mana, morara exiryke sero nono tyahkasĕme exīko mana, ahno tuānohsĕme exīko roropa mana. Imehnō pyno pyra mã toto ipunaka.

²⁰Emero pata tō po tonahsĕ zupīko mã toto. Axī enahnōko mã toto eneryhtao, yrome omise ro exīko mã toto. Typoenō pū ōnōko roropa mã toto!

²¹Manase tō etonāko Eparaī tō maro. Eparaī tō Manase tō etapāko mã toto. Mame oximaro ytōko mã toto etonase Juta tō maro. Yrome morara ahtao ro toto zehno Ritonōpo ehtoh enahpyra mana; tomary tanýse ro mana toto wānohtohme.

10

¹Popyra ehtoh oehnōko oya xine mana, zae pyra tyripotoh riryke oya xine, ypoetory tō rohmanohporyke!

²Zae ehtoh onyripyra matose tymōkomokākara a, toto onewomara matose, etuari-maketō pyno pyra matose, pytýpo tō mōkomory ematonanohnōko matose, poetōpo tō kyryry roropa.

³Oty rīko matou awānopyrykohtao Ritonōpo a? Oty rīko matou popyra ehtoh enepýryhtao eya awānohtohkōme moino imepý nonory poe? Aza ytōko matou ākorehmatohkō zupiry poko? Otoko omōkomorykō zonĕnōko matou?

⁴Tarosĕme exīko matose imehnō namotome. Totapasĕme exīko roropa matose etonah toh tao. Morara ahtao ro zehno Ritonōpo ehtoh enahpyra mana. Emary tanýse ro mana awānohtohkōme.

Axiria tuisary Ritonōpo kyryryme

⁵Ynara tykase Ritonōpo: “Popyra ehtoh oehnōko Axiria tuisary a! Kaparu sã mana jemary ao imehnō wānohtohme toto zehno jahtao.

⁶Axirio tō taropose ya imehnomo a, jomiry omipona pyra exiketō wānohtohme, tyekītapāse jexiryke toto poko. Naeroro mokaro taropose ya mōkomo arotohme te, ematonanohtohme, ahno tomo a itūtūmatohme, ikurepato htaka samo osema tao.

⁷“Yrome mokyro Axiria tuisary moro motye se mana; typoe osenetupuhnōko mana imehnō ryhmary poko. Imehnō nonory pōkō tuhkākō poremākapory se mã ynororo toto enahkatohme.

⁸Ynara āko mã ynororo epyrypāko: ‘Ypoetory tō soutatu tō tamuximākō emero tuisamehxo mã toto!

⁹Tuhke pata tō konōto typoremākapose ya: Kauno te, Karakemi te, Hamate te, Arapate roropa; Samaria typoremākase ya te, Tamaxiku roropa.

¹⁰Tuisa tō typoremākase ya ineponāmary maro, ahno maro tyneponāmarykō eahmananō maro. Tuhke ineponāmarykō nexiase, Jerusarĕ pōkō neponāmarykō motye, Samaria pōkō neponāmarykō motye roropa.

11 Samaria tykararahse ya ineponãmarykõ maro. Mame moro rïko ase Jerusarẽ põkomo a roropa, ineponãmarykõ maro.’ ”

12 Yrome ynara äko Ritonõpo mana: “Tõtyhkase jahtao josenetupuhtoh ae ro ynyriry poko ypy Xião po, Jerusarẽ po roropa, Axiria tuisary wãnohnõko ase aepyrypyrkye te, typoko rokẽ aosenetuputyryke roropa.”

13 Ynara tykase mokyro, Axiria tuisary: “Ywy roro morohne yriase jamihme jexiryke te, tuaro jexiryke roropa, emese kure jexiryke. Imehnõ nonory ehpiry tõ myakãmase, imõkomory tõkehko aroase; pui orutua sã moro põkõ pona tytütümase ya.

14 Ahno tõ mõkomory apoiase ihmo apoiry sã torõ mÿ ao turumekase ahtao. Aporiry popokane pyra nexiase jerehtohme, omikara roropa toh nexiase.”

15 Yrome ynara äko Ritonõpo mana: “Tosẽ motyehxo wywy osekarõko nae? Tapema roropa ike erohkety motye nae? Kaparu ahno ananÿpyra mana, yrome kaparu anÿnõko ahno mana.”

16 Naeroro tyrohsẽ enehpõko Ritonõpo Imehxo Exikety mana mokaro axirio tõ soutatu jamihmãkõ wãnohtohme, tyjamihkehsẽme exïko mã toto. Oxirohtoh enehpõko roropa mana eya xine apoto samo, axitü oxirohnõko mokaro mana.

17 Ritonõpo Zae Exikety, Izyraeu tõ Saerehkane, apotome exïko mana: toiro ãmepyry ae ätaryka zahkãko mana omoxino tõ maro Axiria po.

18 Itu kurã enahkapõko mana tupito tõ maro; ahno enahkary samo tyrohsẽ konõto a.

19 Toitoinerokẽ wewe tõ tõxinamasẽme exïko mana, ikukuru se poeto ahtao ikuhnõko mana tuhke pyra exiryke.

Izyraeu tõ emero pyra oehnõko ropa

20 Mame moro ãmepyry toehse ahtao, Izyraeu tõ akoïpyry isene ro exiketõ jüme axirio tomo a takorehmapory se pyra ropa exïko toh mana, tyhtomahpõkomo a. Yrome Ritonõpo a ytõko mã toto takorehmapotohkõme, Izyraeu tõ Esẽ Kurano.

21 Toitoinerokẽ Izyraeu tõ oehnõko ropa mã toto Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a.

22 Tuhke Izyraeu tõ ahtao ro seromaroro isawã tuhke ehtoh samo, tuna konõto ehpio, tuhke pyra toitoinerokẽ oehnõko ropa mã toto. Tõsenetupuhse Ritonõpo mana typoetory tõ enahkary poko; zae toto apiakatoh oehnõko mana tuna zueme ehtoh samo.

23 Sero nono porehme tonahkasẽme exïko mana, moro tõsenetupuhse Ritonõpo jamihme Exikety mana. Morara tyrïko mana tõsenetupuhtopõpyry ae ro.

Axiria wãnohnõko Ritonõpo mana

24 Ynara äko Ritonõpo Kuesëkõ Jamihmehxo Exikety typoetory tomo a, moroto aexityamo a Xião po:

– Axirio tõ zuno pyra ehtoko tuãnohse awahtao xine eya xine, tyryryhmase roropa awahtao xine eya xine, Ejitu põkõ nyrihpyry samo.

25 Ynara exiryke, okynã pyra awãnohkehtoryko ase. Mame zehno ro jexiryke axirio tõ enahkãko ase.

26 Ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety axirio tõ wãnohnõko ase ipipohtoh ke samo mitianita tõ enahkatopõpyry sã topu Orepe pÿto. Mokaro wãnohnõko ase Ejitu tõ wãnohtopõpyry sã ya.

27 Mame moro ãmepyry toehse ahtao opynanohtoryko ase imehnõ namotome pyra oehthokõme, mame orohmanohpotopõpyrykõ oũko ase owinoino xine, axirio tõ nyriphopyry opona xine.

Axirio tõ etonãko mana

Oepekõkara oehnõko mã toto pata Rimõ winoino.

28 Pata Ae typoremãkase eya xine, Mikirõ kuroko toytose toto, tykyryrykõ tynomose eya xine Mikima po.

²⁹ Ypy tō kuroko esemary ae takuohse eya xine, sero koko ěmehnōko mā toto Kepa po. Rama pōkō tykytyky āko oserehnōko mā toto. Kipea pōkō, tuisa Sauu patahpyry poe, toepase mā toto.

³⁰ Okohtatoko Karī pōkomo! Toto kohtatoh etatoko Raixi pōkomo! Ezuhtoko Anatote pōkomo!

³¹ Matamena pōkō epāko mā toto, Kepī pōkō roropa epāko mā toto.

³² Seroae ro epetōkara eporehkāko pata Nope pona. Moro poe ypy Xiāo enaroximāko mā toto, pata Jerusarē.

³³ Yrome axirio tō epyrypaketō poremākāko Kuesēkō, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety mana, wewe amoriry kaetokohxo exiketō akotyry samo, wewe konōto akotyry sã roropa.

³⁴ Wywy ke wewe akotyry sã itu htao mokaro akohnōko Kuesēkō mana, epukāko mā toto wewe kurã epukary sã Ripano po.

11

Izyraeu tō Esē toehse ahtao

¹ Tawi tō tuisame ehtopōpyry imūkuru maro ipakomotyã maro wewe akotyhpory sã mana;

yrome amoriry ahtary sã wewe ātykyrỹpyry wino, imepỹ tuisa enurūko mana Tawi parỹpyryme, Jese mūkuru.

² Imaro Ritonōpo Zuzenu exīko mana, tuaro ehtoh ekarōko, enetupuhthoh roropa, emese kure ehtoh ekarōko, jamihmehxo ehtoh roropa.

Ritonōpo omipona exīko mana, ise Ritonōpo ehtoh waro exīko roropa mana,

³ Ritonōpo omipona toehtoh sehxo exīko mana.

Mame zae pyra aexityã apiakaryhtao eya mokaro eneryke rokē tonuru ke anapiakara mana,

aomiry etaryke roropa typanary ke onymenekara roropa mana.

⁴ Yrome zae ehtoh ke tymōkomokākara apiakāko mana.

Zae rokē tuisamã kara ewomāko roropa mana.

Aomi poe zae pyra exiketō tuānohsēme exīko mana,

popyra exiketō taorihmaposēme exīko roropa mana.

⁵ Zae toehtoh ke erohnōko mana typoetory tō tuisaryme, ajohpe pyra toexiryke ipunaka.

⁶ Ropo tō kaneru tō maro oximaro exīko mā toto osepeme, reoparatu tō poti tō maro pohme exīko mā toto oserematohme.

Pui poenomo reão poenō maro oximaro otuhnōko mā toto, poetohti tō toto aroarōko mana.

⁷ Pui tomo onahpoty enahnōko mā toto uusa tō maro, toto poenō oseremāko mā toto oximaro.

Reão tō onahpoty enahnōko mā toto pui tō samo.

⁸ Poetohti tō osemiakāko okoi tō pūto repe,

yrome onsekara exīko mā toto,

tomary tyrise ahtao ro poeto pitiko a okoi eutary aka onsekara exīko mana.

⁹ Ypy Xiāo po, jesary kurã po, popyra ehtoh exipyra exīko mana;

imehnō onyryhmara exīko, ynara exiryke:

Tuisamehxo Kuesēkō enetupuhnōko sero nono pōkō mana emero porehme, tuna konōto pehkary samo tuna ke.

Izyraeu oepory ropa tynonory pona

¹⁰ Moro ĕmepýry toehse ahtao tuisa Tawi pary tuisame exĭko mana, imityme ro-ropa mana Jese tō Rihpōme exiryke; pāteira sã exĭko mana imehnō nonory pōkomo a. Imeimehnō nonory pōkō ytōko mã toto eya imaro ehtohme, ipatary kure rokē exĭko mana.

¹¹ Moro ĕmepýry toehse ahtao tyjमितunuru ke typoetory tō enehnōko ropa Kuesēkō mana Axiria nonory poe te, Ejitu poe, Pataro poe te, Etiopia poe, Erã poe te, Papironia poe, Hamate poe, tuna konōto Metiteraneu ehpio poe, ahmōta tō poe, enara.

¹² Pāteira anŷnōko Ritonōpo mana enetupuhpotohme oximōme Izyraeu tō enehtohme Juta tō maro saporarahme aexityã sero nono poro porehme; toto enehnōko ropa mana inonorykō pona ropa.

¹³ Mame Juta tō poko zumoxike exikehnōko Izyraeu tō mana, Izyraeu tō zehno exikehnōko roropa Juta tō mana.

¹⁴ Oximaro ytōko mã toto pirixteu tō poremākapose xixi omōtoh wino; imehnō poremākāko roropa mã toto xixi tūtatoh wino, imōkomory apoitohme tymōkomoryme. Etō tō poremākāko mã toto, Moape tō roropa te, Amō tō roropa, enara.

¹⁵ Mame Sueze tunary apaikapōko Ritonōpo Kuesēkō mana, tyryrykane axitunety enyohnōko roropa mana tuna Eupyrati pona. Iporiry 7mākō rokē oxinomōko, zumōkara exiketomo, tupime pyra ytoytokety akuohtohme.

¹⁶ Mame pake Izyraeu tō esemahpyry sã tutūtase toto ahtao Ejitu poe, osema kurã exĭko Axiria nonory poe, ypoetory tō akoĭpyry isene ro exiketō ytotohme.

12

Eremiatoh Ritonōpo eahmatohme

¹ Moro ĕmepýry toehse ahtao ynara āko matose, eremiāko:

“Ritonōpo, oeahmāko ase!

Yzehno mexiase repe,

yrome yzehno pyra mexi ropa.

Seromaroro jemynyhmatoh enahkāko mase.

² Ypynanohneme Ritonōpo mana;

enetupuhnōko ase, mame enaromyra ase exĭko.

Yjamihtanohnōko Ritonōpo mana, orēpyra jehtohme.

Ypynanohneme mã ynororo.

³ Tuna anymyry poko exiketō samo, tutunazehnase ahtao.

Moro saaro atākyemāko matose typynanohse eya oexirykō poko.”

⁴ Morarame moro ĕmepýryme toehse ahtao ynara āko matose, eremiāko:

“Ritonōpo eahmatoko!

Ikohmatoko, ākorehmapotohkōme eya.

Imehnō nonory pōkō emero zurutoko inyrytã kurã poko;

imehxo aexiry poko toto zurutoko.

⁵ Eremiatoko Ritonōpo eahmaryme inyrytã kurã pokoino, morohne waro emero nonory pōkō ehtohme!

⁶ Xiã pōkomo, atākyematoko, Ritonōpo eahmatoko roropa.

Ritonōpo kurano, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemý moroto mana typoetory tō maro osesarĭko mana.”

13

Papironia wãnohnōko Ritonōpo mana

¹ Sero omi Papironia ehtoh poko tokarose, Ritonōpo nenepohpyry ae Izaja, Amoxi mŷkuru a:

² Ypy emory tyweweke pyra exikety po, pãteira anỹtoko etonatoĥ enetupuĥtoĥme! Soutatu tã ikohmako etonatoĥme, oemary anỹko toto neneryme pata omõtoĥ ae toto omõtoĥme, pata imehxo exikety pona.

³ Soutatu tã tãmipona exiketõ kohmãko Ritonõpo mana, orutua kã orẽpyra exiketomo, tãkye exiketomo imehnõ poremãkapory poko. Toto kohmãko Ritonõpo mana imehnõ wãnoĥtoĥme, toto zehno toexiryke.

⁴ Panaikato osetãko, ahno imoiĥme ypy tã po! Soutatu tã imoiĥmãkõ oximõnõko mã toto! Soutatu tã imehnõ nonory poe tuhke, oximõnõko mã toto tãsetapatohkõme; Ritonõpo jamihme Exikety toto enehnõko mana oximõme, aetonatoĥkõme.

⁵ Soutatu tã oehnõko mã toto Perexia poe, moino tynonorykõ poe, moino nono etyĥpyry poe oehnõko mã toto. Zehno Ritonõpo exiryke, typoetoryme mokaro rĩko mana Papironia enahkatoĥme.

⁶ Oxitatoko, okoĥtatoko opore, Kuesẽkõ ãmepyry ameke pyra toehse exiryke; enahkatoĥ ãmepyry Ritonõpo Jamihmehxo Exikety poe.

⁷ Emarykõ emero jamihme pyra exĩko, enaromỹke exĩko mã toto, emero poreĥme.

⁸ Oserehnõko mã toto. Sam ãko mã toto xitãko roropa noĥpo samo aenururuĥtao. Oseya rokẽ enẽko mã toto takoreĥmanekõ zupĩko repe, enaromỹke ipunaka. ãmytykõ kamirarame exĩko toehxirorykõke.

⁹ Kuesẽkõ ãmepyry oehnõko mana, ãmepyry osenaroximatoĥ ipunaka, popyra eĥtoĥ zehno eĥtopo, zae pyra eĥtoĥ wãnoĥtoĥme. Sero nono patãpome exĩko, iiryppyrymãkõ tonahkasẽme exĩko mã toto.

¹⁰ Xirikuato tã emero ezehnõko mã kehko kapu ao; xixi tũtaryĥtao xinukutume exĩko mana, nuno roropa saerekara exĩko mana.

¹¹ Ynara ãko Ritonõpo mana: “Sero nono põkõ wãnoĥnõko ase popyra toto eĥtoĥ emetakame; popyra exiketõ wãnoĥnõko ase iiryppyrykõ eĥeppyryme. Imehnõ motye kure osekaroketõ ipyrypakeĥpõko ase, orẽpyra exiketõ imehnõ ryĥmary poko poremãkapõko ase.

¹² Mame tãtyĥkase jaĥtao mokaro wãnopyry poko, tuhke pyra ahno isene exiketõ exĩko, tpynehxo exikety sã exĩko mã toto, uuru kurã Opia poe.

¹³ Moro ãmepyry ae ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, zehno jeĥtoĥ eneporyĥtao, awãnopyrykoĥtao ya, kapu tãkehko tykytyky kamexipõko ase, sero nono syryĥmãko roropa ase esary poe.

¹⁴ “Imeimehnõ nonory põkõ moroto Papironia po epãko mã toto tynonorykõ pona ropa, kapau epary sã urakanaketomo a toehse aĥtao, kaneru tã sã roropa ipyno exikety pyra aĥtao.

¹⁵ Tapoise toto aĥtao topetõkara a tuosẽme exĩko mã toto.

¹⁶ Toto ãpataka ineneryme ipoenõ totapasẽme exĩko, itapyĩkõ taka omato tã omõnõko, ipyxiãkõ tyyryĥmasẽme exĩko.

¹⁷ “Mame papironio tã poremãkatoĥme meto tã enehpõko ase. Parata se ĥkopyra mokaro mana, uuru roropa se ĥkopyra mã toto.

¹⁸ Tpyrekõ ke nuasemãkõ wõko mã toto; poetoĥti tã etapãko, enurusenã kã roropa, toto pyno pyra exĩko mã toto ipunaka.

¹⁹ Papironia enekureĥxo mana, ipoko epyrypãko morotõkõ mana, imehnõ pata tã motye, emero, sero nono po; yrome Sotoma sã exĩko mana Komora maro tyahkapose toto aĥtao ya.

²⁰ Papironia patãpome exĩko, turumekasẽme, jũme oehpyra ropa morotõkõ eĥtoĥme. Arape tã mya ytoketõ tytapyĩkõ onyripyra exĩko mã toto moroto, kaneru tã aronanõ morotona ytopyra exĩko roropa mã toto toky tã maro.

²¹ Onokyro tō rokē moroto exīko patāpo po, suhsuku tō ke rokē tytaōke tapyīpo tao exīko mā toto, awexituruze moroto exīko mā toto, poti tomo tosēke pyra exiketō ararināko mā toto tapyīpo tō rānao.

²² Tapyi kaetokō taka, tuisa tapyī konōto tao roropa onokyro tō ytōko mā toto; kohtāko hiena tomo, raposa tō maro. Tuhke pyra ēmepiry ise ro mana moro sā ehtohme Papironia wānohtohme.”

14

Izyraeu tō oepiry ropa

¹ Morarame Izyraeu tō pynanohnōko ropa Ritonōpo mana; typoetoryme toto menekāko ropa mana. Toto ripōko ropa mana tynonorykō pona, imehnō nonory pōkō oehnōko roropa mā toto morotona, toto maro ehtohme.

² Izyraeu tō akorehmāko imehnō nonory pōkō mana, toytorykō poko tynonorykō pona ropa, Ritonōpo nekarohpyry pona eya xine. Moroto Izyraeu tō namotome erohnōko mā toto imehnō nonory pōkomo. Typoetoryme tapoihpōkō rīko Izyraeu tō mana, tyrohmanohponanō esēme exīko mā toto.

Papironia tuisary Aorihtyā esao

³ Izyraeu tomo, moro ēmepiry oehnōko mana, typoetory tō myhpokāko ropa Ritonōpo mana imehnō namotome pyra toto ehtohme. Etuarimara exīko mā toto, sam kakehnōko mā toto, toto onyrohmanohpopyra exīko imehnō mana.

⁴ Moro ēmepiry toehse ahtao Papironia tuisary eunohnōko matose, ynara āko matose: Enetoko ke mokyro tuisa popyra aexihpyry tonahse! Enetoko ke kyyryhmatopōpyrykō nenahno!

⁵ Popyra exiketō jamitunuru tonahkapose Ritonōpo a; kowenatu tō myxiry tytahkase eya, ahno ryhmananomo,

⁶ zehno toexirykōke tyrohmanohpose toto eya xine, imeimehnō nonory pōkō onyryhmakehpyra toh nexiase typoremākase toto ahtao eya xine.

⁷ Seromaroro sero nono pōkō oseremāko mā toto emero porehme, osepeme mā toto, eremiāko mā toto tākye toehtohkōke, emero porehme.

⁸ Wewe tō konōto roropa xipirexite tomo te, apupari tō maro Ripano po atākyemāko mā toto Papironia tuisary enatry poko. Ynara āko mā toto: “Papironia esē toepukase, naeroro kymarokō akohse oehpyra mā toto!”

⁹ Mya nono kurohtao, aorihtyā esao, Papironia tuisary oepiry eraximāko mā toto. Tuisāpo tō zuzenu pakāko sā mā toto, jamihme aexityamo, owōnōko mā toto tapōkō poe.

¹⁰ Ynara āko mā toto emero Papironia tuisary a: “Omoro roropa tyjamihkehse mase! Seromaroro yna sā mexino!

¹¹ Otoko hnae imehnō motye ōsekarotopōpyry nae? Otoko hnae moro eremiatoh haapa tō maro, oeahmatopōpyry? Seromaroro taro mase aorihtyā esao, taro ataxikāko mase moromoro htaka, oxiōtōko mase moromoro tō ke.”

¹² Papironia tuisary, maparukawa sā* mexiase, yrome mepukase kapu poe! Ahno tō poremākapohpōme mexiase, yrome seromaroro emahpyryme mase nono pona.

¹³ Pake ynara mosenetuputyase okurohtao: “Onuhnōko ase kapu pona Ritonōpo esaka. Tuisamehxo porohnōko ase yporohtoh pona, xirikuato tō Ritonōpo nyrihpyry epozakoxi. Moe, inikahpozakoxi, tuisamehxo exīko ase ypy kurā po, ritō tō oximōtoh po.

¹⁴ Onuhnōko ase kaehxo akurū epozakoxi, mame Ritonōpo Imehxo Exikety sā exīko ase,” mase repe.

¹⁵ Yrome tomase mexiase Ritonōpo a aorihtyā esaka, mya zue aka oramā aka.

* **14:12** Joroko tamuru, Satanaxi ematopōpyry enetupuhtohme roropa sero. Epereu omiry ae Rusiweame esety nase.

¹⁶ Okynahxo sã oenẽko aorihtyã mana, osenuruhkãko mã toto. Ynara ãko mã toto oenery poko: “Onoky reh mose ro? Sero nono põkõ erehne nexiahse, pata tõ põkõ enaroximaneme emero porehme?”

¹⁷ Mose ro a sero nono kurã tytaõke pyra tyripose, pata tõ kurã tykararahse, mose a ãpuruhpyry taõkõ anaropopyra ropa tapyi taka ropa?”

¹⁸ Imehnõ tuisa tõ sero nono po emero omi kurã ke tonẽse toh nexiase tonẽtoh tao kurano,

¹⁹ yrome otonẽtoh pyra mase. Amoriry typahsẽme sã oekepyry typahse rokẽ nase motatohme; tonẽse soutatu tõ ekepyry tõ maro, totapase aexityã etonatoh tao, toto maro oramã aka tõmase rokẽ mase topu tõ maro, opona ahno a itütũmatohme.

²⁰ Ononory tykararahse oya exiryke, ononory põkõ totapase roropa oya exiryke oekepyry ononẽpyra ekurehnõko mã toto. Ah mokyro pakomotyã emero norihno toto tuisa popyra exiryke.

²¹ Imũkuru tõ aorihmapotoko, itamuru tõ popyra ehtopõpyry pokoino, mame tuisame exipyra ekurehnõko mã toto sero nono po, pata tõ onyripyra roropa ekurehnõko mã totõ.

Papironia poremãkãko

²² Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara ãko:

— Pata Papironia põkõ poremãkãko ase, ahno emero enahkãko ase: jũkomo, ipoenõkõ maro, itamuru tomo, ipakomotyã maro. Ywy ase Ritonõpo, oturuase.

²³ Mame pata Papironia rĩko ase nono tahxikure, ikurepato esary samo, purapuramãme. Moroto suhsuku esaryme exĩko mana. Sapi ke sã pata Papironia itumehnõko ase, pata enahkatohme. Ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, morara oturuno.

Axiria enahkary Ritonõpo a

²⁴ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase: “Tyrĩko ase josenetupuhtopõpyry ae ro. Tyriry se jehtoh rĩko ase rahkene.

²⁵ Axiria põkõ enahkapõko ase Izyraeu tõ nonory po. Toto tütũmãko ase ypy tõ po ynonory po. Ypoetory tõ pynanohnõko ase axirio tõ namotome pyra toto ehtohme, onyrohmanohpopyra axirio tõ ehtohme.

²⁶ Moro josenetupuhtoh tyrithme tyrĩko ase sero nono põkomo a emero porehme; jemary tanỹse nase imeimehnõ nonory põkõ wãnohtohme.

²⁷ Morara tyrĩko ase,” tykase Ritonõpo Jamihmehxo Exikety exiryke; onytyoromasaromepyra imehnõ mana. Tomary tanỹse mana toto wãnohtohme; onytyoromara imehnõ mana.

Pirixitea enahkapõko Ritonõpo mana

²⁸ Moro jeimamyry ae tuisa Akaze toorihse ahtao, ynara tykase Ritonõpo:

²⁹ “Pirixitea põkomo, atãkyemara ehtoko axirio tõ, kaparu sã tahkatopõpyry poko, awãnohtopõpyrykomo. Ynara sã mana: okoi toorihse ahtao imyakã oehnõko, popyrahxo exikety. Okoihmo wino okoimo, taporihke exikety tütãko mana, pohpohme ytokety panono.

³⁰ Kaneru pynanohne sã tymõkomokãkara ypoetory tõ pynanohnõko ase. Toto ewomãko roropa ase, torẽtyke pyra toto ehtohme. Yrome amarokomo, pirixteu tomo, oya xine omise ehtoh konõto enehpõko ase, amarokõ orihmapotohme emero porehme.

³¹ “Oxitatoko pirixteu tomo, kui kahtoko jetũ toehse oya xine exiryke, pirixteu patary põkomo! Enaromyke ehtoko emero porehme! Inikahpoe akurũ konõto oehnõko, putoh katoh samo: imoihmãkõ, soutatu tõ tuhke enaromyra exiketõ mana.”

³² Otara ãko sytatou omi aronanõ ezuhnõko Pirixitea poe aepyhpyamo? Ynara ãko sytatose eya xine: “Jerusarẽ tyrise Ritonõpo a. Moro po ipoetory tõ tymõkomokãkara osewomãko mã toto.”

15

Moape tō enahkãko Ritonõpo mana

¹ Sero nase Ritonõpo omiry Moape poko:

Pata Ara tonahkase mana; Pata Kia roropa toiro kohmamyry ae.

² Tipõ põkõ xitãko mã toto tõnuhse toto ahtao ypy pona tyneponãmarykõ eahmatoh pona. Pata Nepo kararahtopõpyry poko Metepa roropa ihnamõko Moape tomo; toemynyhmarykõme tũsetykõ sahkãko, osetypokãko roropa mã toto.

³ Tupoke kamisa topuxiximã risẽ ke ytoytõko mã toto pata esemary ae. Kui ãko mã toto xitãko atarerekãko pata rãnao te, tytapyĩkõ zarã po roropa.

⁴ Hexipõ põkõ sam karyke kui kui ãko mã toto, Ereau põkõ roropa, toto kui kary etãko mã toto Jasa po. Moape tō soutatu tō tonaroxitapãse, tykytyky ãko mã toto enaromỹke toexirykõke.

⁵ Xitãko ase ukurohtao Moape tō poko. Toepase toto pata Zoa pona, Ekerate-Serixia pona roropa. Imehnõ xitaryke, onuhnõko mã toto Ruite pona; imehnõ kui ãko sam karyke, epãko mã toto Horonaĩ pona.

⁶ Iporiry Ninirĩ tonore mana; onahpoty emero tanoryse mana, otyro emero toorihse mana, okyno tō napyry tonahse ipunaka.

⁷ Tosarykõ rumekãko Moape tō mana, iporiry Saukeiru tō mõpozakoxi ytõko mã toto. Tymaro xine tykyryrykõ arõko, tymõkomorykõ porehme.

⁸ Moape nonory po porehme, kui katox osetãko, ixitarykomo; ihnamõko mã toto Ekerai po, Peea-Erĩ po roropa panaikato, ixitarykõ osetãko mana.

⁹ Pata Tipõ po itunarykõ pehme exĩko munu ke, mame morohne motye etuarimatoh enehpõko Ritonõpo mana Tipõ po: reão tō enehpõko mana, isene ro exiketõ Moape nonory po tosekasẽme exĩko toh mana.

16

Moape tō enahkary poko

¹ Pata Sera poe ona tonorẽ po kaneru poenõ aropõko Moape tō mana, tynekarorykõme Jerusarẽ tuisary a.

² Tuna Aranõ ehpiõ po xiaxiake ytoytõko rokẽ mã toto, torõ tō samo tymỹkõ poe torehse toto ahtao.

³ Juta tomo a ynara ãko mã toto: “Kaxitoko yna a, otara tyrĩko ynanae? Yna akorehmatoko, yna ewomatoko. Wewe konõto sã ehtoko yna a xixi jetũ ahtao, tãxiahtao zerukumãnõko mana, ynanoseremaxi amaro xine jerutume sã oexirykõke yna a. Tosake pyra ynanase, yna zonõtoko yna onenepyra imehnõ ehtohme.

⁴ Epãko ynanase Moape poe; yna zehnotokõ wino yna ewomako, yna onetapara toto ehtohme, ononorykõ po ynanehxi.”

Tyrohmanohpotoh otyhkãko mana, irohmanohpone tonahsẽme exĩko sero nono po.

⁵ Morara ahtao Tawi parỹpyry tuisame exĩko mana. Zae rokẽ tuisame erohnõko mana, typoetory tō apiakãko zae rokene. Axĩ zae ehtoh rĩko mana, imehnõ zae ehtoh poko ripõko roropa mana.

⁶ Ynara ãko Juta tomo: “Turuse yna Moape tō epyrypany poko; ahno epyrypaketõme mã toto, typoko xine rokẽ osetupuhnõko mã toto, imehnõ motye kure osekarõko mã toto. Yromẽ ajohpe mã toto. Epyrypãko rokẽ mã toto.”

⁷ Morara exiryke Moape tō xitãko mã toto; toetuarimatohkõ pokoino xitãko mã toto toemynyhmarykõme wenikehpyra toto ahtao tynekarorykõ kurã poko tyneponãmarykomo a, pata Kia-Here po.

⁸ Seromaroro tupito tō, uwa ke arykahpyry tõkehko turumekase mã kehko Hexipõ po te, Xipima po roropa. Pake moro tupito tō wino eukuru jehnahpyry tõse tuisa tomo a; imehnõ nonory esẽ tomo a tuhkãkõ toetỹse toh nexiase. Morara ahtao uwa zoko esary

nae nexiase mya pata Jazea po te, xixi tūtatoh wino uwa zoko esary nae nexiase ona tonorē po te, xixi omōtoh wino uwa zoko esary nae nexiase roropa tuna moro mōpoe, tuna konōto Aorikyhyry mōpoe.

⁹ Naeroro xitāko ase pata Jazea poko te, uwa zoko poko roropa Xipima po. Xitāko ase pata Hexipō poko te, Ereau poko roropa uwa tōkehko apoisē pyra exiryke, tākye ehtoh pyra mā ipunaka.

¹⁰ Tākye exiketō pyra toehse nono kurā po; eremiaketō pyra, kui kui kananō pyra toehse mana uwa zoko esary tō po. Eukuru rinanō pyra toehse; kui katoh tākye ehtoh poko tymynyhpākapose Ritonōpo a.

¹¹ Rira eary samo ukurohtao, pusuh āko ase jemynyhmaryke Moape tō poko, Kia-Here pōkō poko.

¹² Apotūkehnōko Moape tō mana ypy tō pona tonukurukō poko tyneponāmarykō eahmatohme, tōturutohme roropa eya xine repe, yrome toiparo rokē moro rīko mā toto.

¹³ Morara tykase Ritonōpo Moape tō poko pake.

¹⁴ Yrome seromaroro ynara āko Ritonōpo mana eya xine:

– Taroino oseruao jeimamyry taropose ahtao, Moape tō tuhkākō maro jamitunuru tonahsēme exīko mana. Ahno akoīpyry tuhke pyra rokē oxinomōko, jamihme pyra roropa exīko mā toto.

17

Xiria wānohnōko Ritonōpo mana Izyraeu roropa

¹ Ynara āko Ritonōpo mana: “Pata Tamaxiku patāpome exīko mana, ypy tō typahsēme rokē exīko mana.

² Xiria patary tō jūme turumekasēme exīko mā kehko; pui tō maro kaneru morotona ytōko mā toto oseremase, onerehpyra roropa mā toto.

³ Pata tō jamihmākō Izyraeu tō nonory po tykararahsēme exīko mā kehko. Xiria tomo tuisary imehnō poetoryme exīko mā toto. Mame Xiria tō akoīpyry Izyraeu tō sã exīko: isene ro toh mā repe, etuarimāko mā toto. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturuno.

⁴ “Imeīpo ěmepyyry oehnōko mana: Izyraeu tō imehxo ehtoh otyhkāko mana, itinerūkō imōkomorykō kurā maro tonahsēme exīko.

⁵ Moro ěmepyyry toehse ahtao tupito sã exīko Izyraeu mana tykyrysã tapoikehse ahtao, tytaōke pyra exīko mana jakanahmā Ahno konōto repaī samo tiriiku tysahkase ahtao tapoikehse ahtao roropa.

⁶ Ahno tuhke pyra oxinamāko mana, wewe oriwera sã Izyraeu tō exīko mana epery tapoise ahtao. Imeīpo oriwera kywyh tykamexipose ahtao toitoine rokē epery tōxinamasēme sã exīko mana, asakoro, otarame oseruao nae ro amoriry kaehxo exiketō poko, otarame asakoropane, otarame omame tōxinamasēme amoriry zopinō poko. Ywy Ritonōpo, Izyraeu tō Esē, oturūko ase.”

⁷ Moro ěmepyyry toehse ahtao eramāko ropa ahno tō mana Tyrihpōkomo a, takorehmapotohkōme; emero oehnōko ropa mā toto Izyraeu tō Esē Kurano a.

⁸ Apoto apō poko enetupuhkehnōko mā toto, tynyrityākō tomarykō ke, tynaxikatyākō tyneponāmarykōme roropa, Asera kuhtoh kehko, ixtaratu zahkatoh roropa.

⁹ Mame moro ěmepyyry toehse ahtao pata tō jamihme exiketō topu ke tapure exiketō turumekasēme exīko mā kehko heweu tō patary rumekatopōpyry samo, amoreu tō patary rumekatopōpyry sã roropa Izyraeu tō ěpataka inonory pona tomōse Izyraeu tō ahtao; emero tykararahsēme exīko mana.

¹⁰ Izyraeu tomo, Ritonōpo opynanohnekō poko tuenikehse matose, oewomanekō Jamihmehxo Exikety. Otyrō tarykase oya xine imehnō neponāmary tō eahmatohme oya xine Ritonōpo myakāme repe.

¹¹ Mäpyra moro anarykahpyry tahtase, tokutase roropa ahtao moro ae ro, epery anapoipyra ekurehnōko matose, etuarimatoh rokē apoīko matose, sam katoh roropa ekurākara exikety.

Epetōkara typoremākase

¹² Imehnō nonory pōkō jamihme exiketō, imoihmākō oxiehno mā toto; panaikato tuna konōto samo te, pohkane konōto sā roropa.

¹³ Ahno imoihme osetapase oehnōko mā toto pohkane sā tuna konōto kuaō, yrome toto zupokāko Ritonōpo mana, mame epāko mā toto. Taroposēme exīko mā toto putoh katoh samo ypy po, tiriiku pihpyry arory sā roropa wiriwirikane a.

¹⁴ Tykohmāse ahtao erehnōko mā toto, yrome tōmehse ropa ahtao pake tonahse toto. Morara exīko Izyraeu tō nonory poremākary se exiketomo a, kymōkomorykō kurā arory se exiketomo a roropa emero porehme.

18

Etiopia wānohnōko Ritonōpo mana

¹ Sam katoh oehnōko oya xine mana, ahno, Etiopia tunary tō ehpio exiketomo. Moroto tapararaimo aporiry tō osetāko mā kehko!

² Moro nonory poe omi aronanō yhtōko tuna Niro kuae tykanarykō aruma panō risē ae. Omi aronanō, axī sā ytoketomo, omi arose ytotoke ropa atapyīkō taka! Ytotoke ononory pōkomo a, ahno jamihmākomo, mosa exiketomo, typihpyke serehme exiketomo; mokaro zuno imehnō nonory pōkō emero, esarykō tātapiakase tuna tō ke.

³ Etatoko pahne isene exiketō sero nono po porehme! Pāteira enetoko tanỹse ahtao ypy tō emory po, etatoko rue osetopitory!

⁴ Ynara tykase Ritonōpo ya: “Enēko ase kapu ae, jesary poe, mynyhme xixi saereme ehtoh samo eina toehse ahtao, konopo pitiko xiriri katoh samo aepyryhtao tykyrysā anymyryhtao.”

⁵ Uwa tō anapoipyra ahtao ro, ekuru tō toepukase ahtao, epery exipyra ro ahtao, epetōkara oehnōko mana Etiopia pōkō enahkatohme tytapemā taere exikety ke uwa amoriry sahkary samo.

⁶ Soutatu tō ekepyry jaraō tynomosēme exīko; eina ahtao kurumu tō tōnōko mana, ikonopory ae onokyro tō tōnōko roropa mana.

⁷ Moro ěmepyyry toehse ahtao, tynekarorykō enehnōko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a, ahno jamihmākomo, mosa exiketomo typihpyke serehme exiketomo; mokaro zuno imehnō nonory pōkō emero, esarykō tātapiakase tuna tō ke. Tynekarorykō ekarōko mā toto ypy Xiāo po, Itapyī tao, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety eahmatoh tao.

19

Ejitu wānohnōko Ritonōpo mana

¹ Sero omi mā Ejitu wānohtoh poko.

Akurū po Ritonōpo ytōko mana Ejitu pona axiny. Ejitu pōkō neponāmarykō tykytyky āko Ritonōpo ěpataka, Ejitu pōkō enaromyke exīko.

² Ynara āko Ritonōpo mana: “Osetapatoh tyripōko ase Ejitu pōkō etonatohme imehnō Ejitu pōkō maro; atakorō tō oxiehno exīko mā toto, tykatonomory tō oxiehno exīko roropa mā toto, pata pōkō imepỹ pata pōkō zehno exīko, tuisa tō oxiehno exīko roropa mā toto.

³ Mame Ejitu pōkō orēnōko mā toto, tyriry se toto ehtoh onyrisaromepyra toto ripōko ase. Morara ahtao ekaropōko mā toto tyneponāmarykomo a, typyaxiry tomo a, joroko tō maro oturuketomo a roropa tuaro ehtoh ekarotohme eya xine.

⁴ Yrome Ejitu pōkō ekarōko ase tuisa popyra exikety a, toto zehno exikety a toto esēme ehtohme. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturuno.”

⁵ Mame tuna Niro apaiko mana; anoryko mana porehme.

⁶ Mame iporiry to su ako popyrahme sa axi pyra anoryryhtao. Pyrouimo aremanoko, sapisapiriimo roropa.

⁷ Otyro tarykase aexihpyry tupito to po Niro ehpikuroko aremanoko ma kehko, taroseme exiko mana tyryrykane a.

⁸ Mokaro kana anynanon emynyhmako ma toto xitako roropa; tarapa to oka to roropa toto anakorehmara ma kehko.

⁹ Mokaro roropa mauru panon rinanon kamisame otupiko ma toto;

¹⁰ Kamisa riry poko emese kure exiketotoerohtohke pyra toexirykoke typoremaseme exiko ma toto ipunaka.

¹¹ Pata Zoan tuisary to putupyra roke ma toto; Tuaro exiketoto, Ejitu tuisary akorehmanon zae ehtoh ekarory waro pyra ma toto ipunaka. Pake tuisa to parypyryme osekaroko ma toto, tuaro exiketoto parypyryme roropa repe, ajohpe ma toto.

¹² Ejitu tuisary, otoko hnae mokaro tuaro exiketotomokorehmananomoto? Otarame ouruko ma toto josenetupuhtho ritoh poko ya Ejitu a! Ywy ase Ritonopo, Jamihmehxo Exikety.

¹³ Pata Zoan tuisary putupyra ma toto, pata Mepi tuisary to enekunohtyame ma toto. Azahkuru Ejitu pokoto amrepako ma toto zae pyra ehtoh poko toto ehtohme.

¹⁴ Ritonopo poe otupiko ma toto; morara exiryke Ejitu pokoto emero riko ma toto azahkuru rokene, oseosetapako ma toto etyketoto samo, epuepukako sa ma toto tonarurukoto pona.

¹⁵ Ejitu pokoto akorehmary waro pyra imehnoto mana: tymokomokamo, tymokomokakara roropa, imehxo exiketotomoto, ime pyra exiketotomoto, enara.

Ritonopo eahmako Ejitu pokotomoto axirio to maro

¹⁶ Mame moro emepyry toehse ahtao Ejitu pokoto nohpo sa exiko ma toto: Ritonopo Jamihmehxo Exikety zuno exiko ma toto emary tanyse ahtao toto wanohtohme.

¹⁷ Enaromyke exiko ma toto Juta to nonory pokoto poko, mokaro pokoto etaryhtao zuno exiko ma toto, osenetupuhnoko ma toto Ritonopo Jamihmehxo Exikety osenetupuhtho poko tynyriry poko Ejitu pokotomoto a.

¹⁸ Moro emepyry toehse ahtao pata pokoto 5me pata to po Ejitu po oturuko ma toto epereu omiry ae. Tomirykoto etapoko roropa ma toto Ritonopo Jamihmehxo Exikety omipona toehtohkome. Toiro pata esety "Xixi Pataryme" exiko mana.

¹⁹ Moro emepyry toehse ahtao apoto apoto exiko Ejitu nonory po Ritonopo eahmatohme, topu riseto roropa xikihma exiko imehxo Ritonopo ehtoh enetupuhthohme Ejitu nonory ehpioto po.

²⁰ Morohne tyriseme exiko mana Ritonopo Jamihmehxo Exikety ehtoh enetupuhpotohme Ejitu nonory po. Mame Ejitu pokotomoto etuarimaryhtao, otururuhtao Ritonopo a takorehmapotohme toto ewomane enehpoko mana toto pynanohtohme.

²¹ Osenepoko Ritonopo mana Ejitu pokotomoto a, enetupuhnoko ma toto. Ritonopo eahmako ma toto, mame tynekarorykoto enehnoko ma toto eya, tiriiku tokehko. Tomirykoto etapoko ma toto eya, mame tomirykoto omipona tyriko ma toto.

²² Ejitu pokoto apuroko Ritonopo mana, yrome toto kurakako ropa mana. Tyrypyrykoto rumekako ma toto, eramako ropa ma toto Ritonopo a, aomipona toehtohkome; mame toto omiry etako mana, toto kurakako ropa mana.

²³ Moro emepyry toehse ahtao osema konoto exiko Ejitu poe Axiria pona: moro ae Ejitu pokoto ytoko toh mana Axiria pona, Axiria pokoto ytoko Ejitu pona roropa, mame oximaro Ritonopo eahmako ma toto.

²⁴ Moro emepyry toehse ahtao Izyraeu to maro, Ejitu to maro, axirio to maro roropa oseruao ahno tomo kure roke Ritonopo ehtoh enepoko ma toto sero nono pokotomoto a, enara.

²⁵ Mame Ritonõpo Jamihmehxo Exikety kure rokẽ mokaro rĩko mana. Ynara ãko mã ynororo: “Kure rokẽ oritorỹko ase Ejitu põkomo, ypoetory tomo; amarokõ roropa Axiria põkomo ynyrityamo; amarokõ roropa Izyraeu tomo, ynymenekatyamo ypoetory tõme.”

20

Ejitu tõ poremãkary poko

¹ Mame Sarakão a, Axiria tuisary, tysoutatu tõ taropose pata Axitote poremãkapose, typoremãkase eya.

² Apitoryme 3me jeimamyry morara exipyra ahtao ro Izaja turuse Ritonõpo a:

– Izaja, Amoxi mũkuru, asãtajã tõ touko, oupony roropa, kamisa topuxiximã risemy. Aomi poe morara tyrise eya, toytose ynororo tupoke pyra, tysãtajake pyra, enara.

³ Morarame Axitote typoremãkase ahtao, ynara tykase Ritonõpo:

– Oseruao jeimamyry taropose ypoetory Izaja a tupoke pyra ytoytõko, tysãtajake pyra roropa enetupuhpotohme Ejitu ehtoh poko te, Etiopia ehtoh poko roropa.

⁴ Ejitu põkõ, Etiopia põkõ roropa arõko Axiria tuisary mana, tynamotome ehtohme, nuasemãkomo te, tamuhpomãkõ maro. Ytõko mã toto tysãtajake pyra te, tupoke pyra ãtykyrykõ jarao, Ejitu põkõ ehxirotohme.

⁵ Mokaro Etiopia põkõ enetupuhnanõ takorehmanekõme, Ejitu jamitunuru poko epyrypaketõ roropa osenekunohkehnõko mã toto, typynanopyrykõ ropa oneraximara exĩko mã toto.

⁶ Morarame mokaro tuna Metiteraneu ehpio põkõ ynara ãko mã toto: “Enẽko matou mokaro tonetupuhse kyaa xine kuewomatohkõme repe, kypoko xine pyra Axiria tuisary ehtohme! Seromaroro otara tyrĩko sytatou epatohme orihpyra kuehtohkõme?”

21

Papironia poremãkatopo

¹ Sero omi Ritonõpo nekarohpyry Papironia poko, “ona tonorẽ tuna konõto ehpio”:

Wiriwirikane konõto sã ona tumehtohme ikurenae, popyra ehtoh oehnõko, ona tonorẽ poe enaroximatoh nonory poe.

² Ritonõpo nenepohpyry ya popyra nexiase ipunaka: Enekunopyry poko te, enahkary poko emero rokẽ po!

Soutatu tõ Erão po, osetapatoko! Soutatu tõ Metia po, pata tõ apurutoko! Papironia nyrytã enahkapõko Ritonõpo mana, imeimehnõ sam kamexipotopõpyry eya xine.

³ Moro enepohpyry pokoino enaromỹke toehse ywy, juakuru jetũ toehse, sam ãko exiase nohpo enururu jetũ ehtoh samo. Ypanary otatõkara sã toehse sam karyke ya; jenuru onetõkara sã toehse jamihme pyra toehse jexiryke.

⁴ Otupĩko ase, tykytyky ãko roropa, enaromỹke jexiryke; ikohmamyry eraximase repe joserematohme, yrome koko itamurumehxo enaromỹke ywy.

⁵ Inenepohpyry ae otuhtoh konõto enease, tahnose Papironia po; meza po toahmase exiketõ typorohse toh nexiase epehtoh po, otuhnõko toh nexiase eukuru ênõko roropa. Mõtoino rokẽ tyripotoh opore osetãko: “Soutatu tuisary tomo! Owõtoko, opyrekõ apoitoko!”

⁶ Mame ynara tykase Ritonõpo ya: “Soutatu tyriko eneneme ehtohme, tynenery emero ekarotohme oya!

⁷ Kawaru po ytoketõ oepyry eneryhtao atakenaka asasakorõkõme samo, orutua kõ roropa jumẽtu tõ po, kameru tõ po roropa, Tomeseke sã mokaro enetohme.”

⁸ Mame mokyro erase tykohtase, ynara tykase: “Tuisa, toraximase ywy taro saereme ahtao koko roropa, kokoro rokene.”

⁹ Mõtoino rokẽ, mokaro oehnõko! Kawaru po soutatu tomo, atakenaka asasakorõ komo. Imeĩpo ynara tykase mokyro erasemy: “Typoremãkase! Papironia typoremãkase!”

Ineponãmarykõ, papironio tõ neahmatyã emero tytahkase kehko, typahse kehko nono pona.”

¹⁰ Amarokõ, wekyry tomo, tyryhmase mexiatose tiriiku samo. Yrome omi kurã ekarõko ase oya xine Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esë poe.

Omi Etõ tõ poko

¹¹ Ynara äko Ritonõpo mana Etõ tõ poko:

Ahno ykohmãko Etõ nonory poe, ynara äko: “Erasemy, otãto ise ro ãmehtoh pona? Erasemy, otãto ise ro ãmehtoh pona?”

¹² Mokyro ezuhnõko erase mana, ynara äko: “Ëmehnõko mana, yrome kohmãnõko ropa mana. Awãnohtokõ otyhkakasaka mana seromaroro. Naeroro eramatoko Ritonõpo a, oezuhtokõ kurã ekarotohme oya xine, awãnohtokõ oehtoh to ropa. Mame osehtoko ropa ekaropotohme ropa.”

Omi Arapia põkõ poko

¹³ Sero omi ekarotohme mana Arapia põkõ netaryme:

Epaketomo Tetã poe otonãnõko mã toto ona tonorẽ po Arapia po.

¹⁴ Tema põkomo, mokaro Tetã põkõ akorehmatoko, tuna ekarotoko eya xine te, tonahsemy, enara.

¹⁵ Epãko mã toto etonatoh orẽpyra ehtoh poe; topetõkara winoino toeparykõ kuhnõko mã toto, etapary se exiketõ winoino tapema ke, tpyrekõ ke roropa, enara.

¹⁶ Ynara tykase Ritonõpo ya:

– Taroino toiro jeimamyry taropose ahtao tytororo, Ketaa tomo orẽpyra ehtoh enahnõko mana.

¹⁷ Toitoino rokẽ mokaro pyrou ke wotõkomo, Ketaa põkõ, orẽpyra exiketõ isene ro exiko mã toto. Ywy, Ritonõpo Izyraeu tõ Esë, oturuno.

22

Ritonõpo omiry Jerusarẽ põkõ poko

¹ Ynara äko Ritonõpo mana Jakanahmã Enepotoh poko:

Oty katohme zara kaetokõ pona tõnuhse matou?

² Kohtãko, oseahmãko matose? Oty katohme apatary põkõ emero panaikato ke atãkyemãko?

Soutatu tomo, Jerusarẽ põkõ aorihtyamo, etonatoh poko pyra toh nexiase.

³ Soutatu tõ tuisary toepase toto emero, tapoise toto topetõkara a toiro pyrou onuopyra ahtao ro. Mya aepatyã roropa tapoise toh nexiase.

⁴ Morara exiryke morara tykase ywy: “Kurumekako ty; yxitaxi yronomyrme. Jemuhkehkapory onukuhpyra ehtoko, wekyry tõ typoremãkapose exiryke.”

⁵ Moro ãmepyry enehpoase Ritonõpo Jamihmehxo Exikety kyaa xine, ãmepyry oserehtopo, otupitopo, kyporemãkatopo jakanahmã Enepotoh po. Pata apuru tõ tytohkase kehko, moro pata põkõ kui katoh totase ypy tõ po.

⁶ Kawaru po, kahu etonatoh maro soutatu tõ, Erão põkõ, tooehse etonatohme kymaro xine tpyrekõ ke. Imehnõ soutatu tõ Kia põkõ roropa tooehse toto tõsewomatohke.

⁷ Jakanahmã tõ Juta nonory po typehkase kahu tõ etonatoh ke; epetõkara soutatu tomo kawaru tõ po nexiase, pata Jerusarẽ omõtoh etonie.

⁸ Juta tõ osewomasaromepyra toehse toto.

Moro ãmepyry ae mytoatose opyrekõ enehse, tukurãkase aexityã tuisa tapyi konõto Itu htao,

⁹ Tawi Patary apuru tõ meneatose itohkahpyry tõ ikurãkatohme, tuna ke pẽkamã zopino typehkase oya xine pata rãnao.

¹⁰ Tapyi tō meneatose Jerusarē po; toitoine tapyi tō tykararahse oya xine topu tō apoitohme oya xine pata apuru tō kurākatohme ropa.

¹¹ Pata apuru tō asakorō rānao tuna ē konōto tyrise oya xine, tuna kurākatohme Pēkamā Pakatō poe aepyhpyry. Yrome Ritonōpo a ytopyra mexiatose, senohne poko emero tōsenetupuhse ynororo pake ro; eya senohne tyripose emero porehme, yrome onenetupuhpyra mexiatose.

¹² Oesēkomo, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety okohmatorŷko nexiase oxitathkōme, ihnamotohme, oūsetykō sahkatohme, upo amurutohme kamisa risē topuxiximano, tākye pyra oehtohkō enetupuhpotohme.

¹³ Yrome moro sā pyra mexiatose, oseahmāko mexiatose atākyemāko; otuhtoh rīko mexiatose, pui tō totapase oya xine kaneru tō maro. Otuhnōko mexiatose, eukuru ēnōko tuesapare oehtohkō pona. Ynara matose: “Sotuhtone, sētone roropa kokoro kuorikyrykōke.”

¹⁴ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase ya:

– Mokaro popyra ehtoh onykorokara ase; orihnōko mā toto emero porehme, tyrypyrykō onykorokara ahtao. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturunō.

Sepena wānopyry poko

¹⁵ Mame Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a tonyohse ywy oturutohme Sepena maro, tuisa tapyi konōto tao erohketō tuisary, ynara katohme eya:

¹⁶ – Oty rīko mahno? Onoky omi poe okyryryme aorihtyā ekepyry esary ahkapōko mahno topu ao, ypy emory po?

¹⁷ Otarame tuisamehxo mase repe, yrome Kuesēkō Ritonōpo āpoīko mana tyjami-tunuru ke; mya oemāko mana.

¹⁸ Āpoīko mana, pora apoiry samo, mame oemāko mana mya rahkene imepŷ nonory konōto pona. Moroto orihnōko mase akahō etonaketō pūto, moro kahu tō poko epyrypaketye mexiase. Yrome opokoino ehxirōko oesē mana Juta tō tuisary.

¹⁹ Omoro oūko ropa ase tuisame oehtoh poe oritohme tuisame pyra oehtohme ropa.

²⁰ Ynara tykase Ritonōpo Sepena a:

– Morara toehse ahtao ypoetory Eriakī kohmāko ase, Hiukia mūkuru;

²¹ oupō kurā ke mokyro zupohtopōko ase tuisa tapyi poko erohketō tuisary zupō ke. Ometŷ eary ekarōko ase eya, mame tuisame mokyro rīko ase oehtopōpyry samo. Papame Eriakī exīko Jerusarē pōkomo a porehme, Juta tomo a roropa.

²² Mame soroto tō ekarōko ase eya Tawī tapyi kyryry. Imehnō motye orēpyra mokyro rīko ase. Tuisa konōto rokē mokyro motye exīko mana. Omōtoht etapuruhmakaryhtao eya anapurupyra exīko imehnō mana te, omōtoht tapuruse eya ahtao onetapuruhmakara exīko imehnō mana.

²³ Mame jamihme mokyro rīko ase, wewe tūpore exikety samo tosao. Jekyry tō emero tākye exīko mā toto tyekyrykō tuisame exiry poko.

²⁴ Yrome jekyry tō emero, tuisamehxo exiketomo te, tuisame pyra exiketō roropa omoxinety sā exīko mā toto eya, otuhnōko mā toto imaro, yrome typyne sā exīko mā toto eya. Kopu tō sā exīko mā toto, kutehi sā roropa, otytyko tō sā roropa, tyrise ahtao perēku pokona.

²⁵ Morarame wewe tahkary sā omoxinety a, moro sā Eriakī otoūko mana, tuisame tohtoh poe. Mame jekyry tō emero otytyko pyra exīko mā toto. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturunō.

23

Tiro poko, Xitō poko roropa

¹ Ynara tykase Ritonōpo Tiro pōkō poko:

Oxitatoko wapu aōkomo, tuna konōto po, pata Tiro tonahkase exiryke! Tapyi tō pyra toehse, opyi wapu tō myhtohme, ahno tō otyritoh tonahkase. Morohne poko metatose ahmōta Xipere po awahtao xine.

² Pusuh kahtoko oemynyhmarykōme, amarokomo, tuna ehpio exiketomo, osepekahketō roropa Xitō pōkomo! Ytoketō maroposatose tuna konōto akuotyry poko,

³ wapu ae toytose toto tuna konōto tō poro. Tiriiku tōkehko tuna Niro poe Ejitu po tokamose oya xine imeimehnō nonory pōkomo a, tineru apoitohme oya xine.

⁴ Ehxirotoko pata Xitō pōkomo, Tiro pōkō roropa! Opoko xine tuna konōto ynara tykase: “Awaro xine pyra ase, ypoenōme pyra matose; tumūkue pyra ase, tōxike pyra roropa ase.”

⁵ Ejitu pōkō ihnamōko roropa mā toto zuaro toehse toto ahtao Tiro tō enahkatopōpyry poko.

⁶ Penixia pōkomo, oemynyhmarykōme oxitatoko! Epatoko Expania pona.

⁷ Sero pata yrorome ro nae, pata Tiro tākye aexihpyry? Pake toehpitose, tuhke jeimamyry taropose eya. Sero pata poe ahno taropose imehnō nonory pona, moe exiketō pona?

⁸ Tiro pata imehxo exiketyme nexiase; moro pōkō osepekahketō tuisame sã toh nexiase. Omōkomory poko erohketō omiry imehnō zamaro nexiase emero pata tō po. Onoky tōsenetupuhse serara ehtoh poko, pata Tiro enahkatohme?

⁹ Ritonōpo nexiase, Jamihmehxō Exikety, morohne poko tōsenetupuhse, epyrypaketō ime pyra tyritohme, tuisamehxo exiketō tosekumurukō po porohtohme.

¹⁰ Expania po aoesarityamo, erohtoko otupikō poko, tuna Niro ehpiō po tiriiku arykananō samo, okyryryme opyi wapu tō myhtoh, tonahse exiryke.

¹¹ Ritonōpo a tomary tanỹse, tuna konōto wānohtohme; tuisa tō nonory tonahkapose eya. Aomihpyry omi poe pata tō jamihme exiketō Penixia po tonahkapose toto.

¹² Ynara tykase ynororo Xitō pōkomo a: “Pata Xitō myhene, tyrohmanohpose exikety. Epo hnae ōseahmarykomo! Ahmōta pona Xipere pona oeparykohtao ro osewomara exīko matose.”

¹³ Sero pata enetoko ke, seromaroro tytohkase mana, nono pona typahse mana! Papironia pōkomo a, axirio tō kara, nono ke opyi tō tyrise onuhtohme pata apuru pona, etonatohme, tapyi tō jamihme exiketō tytohkase, patāpome tyrise onokyro tō esaryme.

¹⁴ Oxitatoko wapu ao erohketomo, tuna konōto po! Pata Tiro tonahkase exiryke. Wapu myhtoh kurā pyra toehse matose.

¹⁵ Okynā pyra ahtao Tiro tuenikehsēme exīko mana, 70me jeimamyry taropose ahtao. Moro tuisa isene ehtoh sã mana. Mame nohpo sã Tiro exīko mana, imehnō poko aexihpyry samo eremiatoh ao:

¹⁶ “Imehnō poko aexihpyry, tuenikehse mase, rira apoiko pata poro oytotohme.

Eremiatoh etoko, oeremiako roropa oeremiatoh tonō ikuhko mokaro enehtohme ropa.”

¹⁷ Moromeīpo 70me jeimamyry taropose ahtao, Ritonōpo poe Tiro patame exīko ropa mana. Osekamōko ropa mana imeimehnō nonory pōkomo a ropa, emero.

¹⁸ Yrome tineru tapoise ahtao eya toerohtamitume tokarosēme exīko mana Ritonōpo a. Tytinerūme rokē onukurākara exīko mana, yrome moro tineru ke tonahsē epekahnōko Ritonōpo eahmananō mana, upo roropa.

24

Sero nono wānohnōko Ritonōpo mana

¹ Etatoko ke! Sero nono typōke pyra exīko mana, tonore ona ripōko Ritonōpo mana; popyra sero nono ripōko mana, saporarahme pata tō pōkō ripōko mana.

² Oxisã etuarimãko mã toto emero porehme: oturuketõ etuarimãko emero rokẽ ahno samo, erohketõ etuarimãko tosẽkõ saaro, nohpo tõ tosẽkõ sã roropa; osepekahketõ ekamonanõ samo; axĩtao rokẽ tineru ekaronanõ tineru apoihpõkõ samo, tytineruke exiketomo tytineruke pyra exiketõ samo.

³ Sero nono atakurohkãko mana tonahkasẽme samo. Morara tykase Ritonõpo exiryke morara exĩko mana.

⁴ Sero nono anorỹko mana, aremãnõko, nono põkõ emero apotũkehnõko mana, sero nono enahnõko mana, kapu roropa.

⁵ Sero nono nuriame toehse epõkõ pokoino, Ritonõpo omihpyry omipona pyra toehse toto; inyripohpyry omipona pyra. Aomihpyry inetapohpyry eya xine jũme onytyoromara ehtohme, yrome moro turumekase eya xine.

⁶ Morara exiryke popyra ehtoh enehpõko Ritonõpo mana sero nono pona, sero nono enahkapõko mana. Epõkõ tuãnohsẽme exĩko mã toto iirypyrykõ ehepyryme; apoto orẽpyra exikety toto zahkãko mana, tuhke pyra ahno oxinamãko mana.

⁷ Uwa zoko tõ aremãnõko mã kehko, euhkehnõko roropa mana. Mokaro tãkye aexityã pusuh ãko mã toto toemynyhmarykõke.

⁸ Panaikato, pãteru tõ etory osetara toehse, rira tõ etory roropa tãkye ehtohme, mokaro oseahmatoh rinanõ, eremiaketõ roropa mynyhme rokẽ mã toto.

⁹ Uwa eukuru jehnahpyry onẽpyra mã toto oseahmatoh tao, eukuru nae ahtao itũ mana.

¹⁰ Pata typõke pyra mana, tytohkase mana. Morotõkõ tytapyĩkõ omõtoah apurũko mã toto, omõpyra imehnõ ehtohme.

¹¹ Uwa eukuru jehnahpyry pyra exiryke ipeneryke kohtãko mã toto osema tao. Tãkye ehtoh tonahse, taropose sã rokẽ moro nono poe.

¹² Moro pata po tapyĩpo tõ rokẽ mana, pata omõtoah apuru tõ tytohkase mã kehko.

¹³ Ynara sã exĩko mana: azeitona akoĩpyry tuhke pyra tõxinamase amoriry poko, uwa tõ roropa tuhke pyra oxinamãko zoko poko, tapoikehse ahtao, moro sã mã emero nonory po sero nono po tuhke pyra ahno exĩko mana isene ro.

¹⁴ Mame mokaro isene ro exiketõ eremiãko mã toto tãkye toexirykõke; mokaro xixi omõtoah wino exiketomo tuisamehxo Ritonõpo ehtoh ekarõko mã toto.

¹⁵ Xixi tũtatoh wino exiketõ eremiãko mã toto Ritonõpo eahmãko. Tuna konõto ehpiõkõ Ritonõpo, Izyraeu tõ Esẽ eahmãko mã toto.

¹⁶ Imeimehnõ nonory põkomo moehxo esarykõ exiketomo, aeremiatohkõ etãko sytatose Ritonõpo zae Exikety eahmary poko.

Yrome ynara tykase ywy: “Popyra ehtoh rokẽ oehnõko ya, myhene! Typoremãse ywy, tapotũkehse! Mokaro onekunohtõkõ ewokãko ro mã toto; ajohpe aexirykõ popyrahxo exĩko mana.”

¹⁷ Etatoko pahne imeimehnõ nonory põkomo! Oekahmatorỹko imehnõ mana onokyro ekahmary sã urakanaketomo a; eutary ahkahpyry ãpoitohkõ roropa oeraximatorỹko mã kehko.

¹⁸ Mame urakanaketõ kurũke aepatyã epukãko mã toto eutary aka. Itũtatyã eutary ae tapoisẽme exĩko mã toto apoitoh ao. Konopo itamurume kapu poe oehnõko mana; sero nono apõ tõ tykytyky ãko mã kehko.

¹⁹ Sero nono kywyh ãko, tyrakasẽme exĩko, tykararahsẽme exĩko mana ipunaka.

²⁰ Sero nono wazawazame ytõko mana aetymyhpyry samo, kywyh kywyh ãko mana tapyi pitiko samo, tyryrykane jamihme ahtao. Popyra ehtoh poko sero nono põkõ ehtoh omoxinety sã mana; toepukase ahtao owõsaromepyra ropa exĩko mana.

²¹ Moro emepyyry toehse ahtao mokaro imehxo exiketõ kapuaõkõ wãnohnõko Ritonõpo mana; tuisa tõ roropa ahno esẽ tõ sero nono po.

²² Oximõme mokaro enehpõko mana, toto ematohme eutary aka; moro ao tapurusẽme exĩko mã toto okynahxo, moromeĩpo tuãnohsẽme exĩko mã toto.

²³ Nuno ehxirōko sã mana zemime hkopyra exīko, xixi roropa zemime hkopyra exīko enaromỹke samo, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety tuisa konōtome aexiryke ypy Xiã po, Jerusarē po. Imehnō tamuximākō ěpataka tuisamehxo toehtoh enepōko mana. Saereme toehtoh enepōko roropa mana eya xine.

25

Ritonōpo eahmary

¹ Ritonōpo, Jesēme mase.

Imehxo orīko ase, oesety eahmāko ase,
onyrityã kure kuhse exiryke;

pake mosenetuputyase onyriry poko, zae morohne tyrise oya rahkene.

² Yna zehnotokō patary tō tykararahse oya,
pata tō topu risē ke tapuruse exiketō typipahmase oya.

Tuisa tapyĩ konōto tō tonahkase oya,
jũme moro onyrizomopyra mã toto.

³ Morara exiryke ahno jamihmākō oeahmāko mã toto,
imehxo oexiry enetupuhnōko pata tō pōkō mana, zehnotokō nonory po.

⁴ Tymōkomokākara akorehmaneme mexiase,
omise exiketō ewomaneme,
tapyime mexiase tyryrykane jamihmã maro konopo toehse ahtao,
jerutume mexiase xixi axitũ toehse ahtao.

Popyra exiketō imehnō zehno ehtoh
tyryrykane jamihmã sã mana, kuenime toehse ahtao,

⁵ axitũ sã mana xixi ao ona tonorē po.

Yrome yna zehnotokō mynyhpākapōko mase;
akurũ sã xixi jetuhkopyra tyriry samo,
moro sã popyra exiketō kohtary mynyhme tyripōko mase.

Otuhtoh konōto poko

⁶ Ypy Xiã po otuhtoh konōto rīko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety mana, emero nonory pōkō otuhtohme; tonahsē rīko mana, tōsē kurākomo eukuru jehnahpyry kurã roropa.

⁷ Mame moroto akurũ sã tãkye pyra ehtoh enahkapōko mana, ahno emero nono pōkō xitary tōkehko.

⁸ Orihtoh enahkāko roropa mana jũme, nono pōkō orihpyra exīko mã toto. Toto xity korokāko Ritonōpo mana toto enuru ae, mame typoetory tō ehxirotopyry enahkāko mana sero nono po. Morara tykase Ritonōpo.

⁹ Morarame moro ěmepyry toehse ahtao ynara āko mã toto emero:

– Kuesēkōme mokyro mana. Tonetupuhse ynororo kyya xine, mame typynanohse sytatose eya. Ritonōpo Kuesēkōme enetupuhnōko sytatose. Seremiatone eahmaryme, satākyematone takorehmase kuexirykōke eya.

Moape wãnohtoh Ritonōpo a

¹⁰ Ypy Xiã ewomāko Kuesēkō mana, yrome Moape nonory pōkō wãnohnōko mana, tytūtũmasēme sã exīko mã toto onahpoty samo pui tō pupuru zopino.

¹¹ Tomarykō anỹnōko mã toto nakuae ytoketō samo; yrome tōsewomarykō kukuruhtao ro, osepynanohpyra mã mokaro epyrypaketomo, toto poremākapōko Ritonōpo mana.

¹² Moape patary jamihmākō kararahnōko mana, apuru tō kaetokohxo exiketō roropa, typahsēme exīko mã toto nono pona.

26

Juta tō eremiatoh Ritonōpo poko

¹ Mame moro ěmepýry toehse ahtao eremiãko Juta tō mana, ynara ãko mã toto:
Typatake sytatose jamihmã ke!

Ritonõpo Kuewomanekeõme mana, kypatarykõ apurume,
Kypynanohnekeõme mã ynororo.

² Pata omõtoħ etapuruhmakatoko Ritonõpo poetory tō omõtoħme, aomipona exiketomo
te, zae ehtoħ poko exiketomo, enara.

³ Őmiry omipona se exiketō rīko mase torētyke pyra, oenetuputyryke eya xine.

⁴ Kokoro rokē Ritonõpo enetupuhtoko,
jũme Kuewomanekeõme mana.

⁵ Imehnō motye kure osekaroketō typoremãkase eya,
ipatarykō kaetokohxo exikety tykararahse eya,
apuru tō pipahme tyripose eya nono pona.

⁶ Seromaroro tymõkomokãkara te, omise exiketō roropa apatary ikararapyhpyry poro
itūtũmãko mã toto.

⁷ Zae ehtoħ poko exiketō esemary tupime pyra mana;
Omorō, Ritonõpo, zae exiketō esemary rīko mase amimome.

⁸ Ritonõpo, õmihpyry omipona ehtoħ poko ynanase,
oeraximãko ynanase; opyno rokē ynanase
awaro sehxo ynanase, opoko yna oenetuputyry se.

⁹ Yronomyryme amaro se ase ukurohtaο koko;
yronomyryme ise oehtoħ waro jexiry se ase.
Ynara exiryke, sero nono põkõ apiakaryhtaο oya,
tuãnoħse roropa toto ahtaο oya,
zae ehtoħ waro exīko mã toto.

¹⁰ Kure ehtoħ riryhtaο oya popyra exiketomo a,
zae ehtoħ riry anamorepara ekurehnõko mã toto.
Taro roropa zae exiketō nonory po toto ahtaο ro
popyra ehtoħ poko exikehpyra mã toto, Ritonõpo Imehxo Exikety poko oty kara mã toto.
Tosẽkõme oenetupuhpyra mã toto.

¹¹ Ritonõpo, oemary tanỹse mana ozehnotokõ wãnoħtoħme, yrome onenepýra mã toto.
Mãpyra opoetory tō pyno yronomyryme oexiry eneryhtaο eya xine ehxirõko mã toto.
Ah netuarimã toto, zuãnoħko toto, popyra exiketō wãnoħtoħ ke.
Opoetory tō pyno yronomyryme oehtoħ enepoko eya xine.

¹² Ritonõpo, kure rokē yna rīko mase yna emãtoħme,
ynanyrityã emero tyrise oya.

¹³ Ritonõpo, yna Esemý, tyrohmanohpose ynanexiase imehnō ahno tomo a, toto ritõ
tomo a roropa,
yrome omoro rokē mase yna Esẽme nymyry.

¹⁴ Mokaro ahno toorihse mã toto,
oehpyra ropa mã toto isene toehtoħkõme ropa;
zuzenume rokē mã toto ěsemãpyra ropa.
Tuãnoħse toto oya, tonahkase toto,
ipoko xine tuenikehse imehnō mana emero porehme.

¹⁵ Ritonõpo, Izyraeu tō tomãkapose oya,
yna nonory roropa zumohxo tyrise oya,
moro pokoino imehxo oehtoħ enetupuhnõko imehnō mana.

¹⁶ Ritonõpo, opoetory tō tuãnoħse oya;
yna etuarimaryhtaο ynanoturuase oya.

¹⁷ Nohpo tonururuhtao kui äko mana jetũ toexiryke;
moro sã ynanexiase opokoino, Ritonõpo.

¹⁸ Poetoẽme exikety sã sam tykase ynanexiase,
yrome aryppya, poeto enurupya nexiase.
Sero nono põkõ onypynanohpyra ynanexiase.
Ahno onemãkapopyra roropa ynanexiase.

¹⁹ Izyraeu tõ aorihtyã ãsemãnõko ropa mã toto;
ekepyrykõ owõnõko ropa mã toto.

Nono ao aorihtyã ekepyry tõ pakãko roropa,
atãkyemãko mã toto, eremiãko roropa mã toto.

Axitaku onenehpohpyry otyro ehxikãko,
ahtanohpõko roropa mana.

Moro sã aorihtyã ãsemãkapõko ropa mase, Ritonõpo, nono ae itũtatohkõme ropa.

Zuãnohtopo, Ipynanohtopo

²⁰ Wekury tomo, atapyĩkõ taka omõtoko, omõtoah apurutoko, ikiritihmatoko; otonõtoko
axĩtao rokene, zehno Ritonõpo ehtoh otyhkatãne.

²¹ Tosary poe kapu ao Ritonõpo Kuesẽkõ oehnõko mana sero nono põkõ wãnohse
iirypyrykõ ehepyryme. Tokare pyra ahno etapatyã ononẽpyra exĩko sero nono po
mana, imehnõ etapahpõkõ sero nono po emero osenepõko mana.

27

¹ Mame moro ãmepyyry toehse ahtao, tytapemã apoĩko Ritonõpo mana, tytapemã
konõto, jamihme, omoxĩ roropa, mame onokyroimo Rewiatã, okoimo konõto apurõko
mana, eiomakety, wazawazame ytokety; mokyro Rewiatã etapãko Ritonõpo mana tuna
konõto kuaõ exikety.

² Mame moro ãmepyyry toehse ahtao ynara äko Ritonõpo mana: “Oeremiatoko
ynarykahpyry poko, uwa zoko tõ kurã poko!

³ Ywy, Ritonõpo, ipynanohnõko ase, tuna ke ehxikãko ase; eraseme ase enẽko saereme
ahtao koko roropa, onryhmara imehnõ ehtohme.

⁴ Utupi zehno pyra toehse ropa ase; omoxino tõkehko ätarykahme ahtao ynarykahpyry
wiripitanopyryhtao, morohne poremakãko ase, jahkãko ase moro ätaryka enahkatohme.

⁵ Ypoetory tõ epetõkara tõsewomarykõ se ahtao ya, ah noehno toto ya jepeme
tõsekarotohkõme, yje, ah noehno toto ya tõsekarotohkõme ya jepeme toehtohkõme.”

⁶ ãmepyyry oehnõko: Izyraeu tõ wewe tymise exikety sã exĩko mana, ahtãko, ekutãko,
eperytãko mã toto, moro epery ke sero nono pehkãko mana.

⁷ Izyraeu tõ tuãnohse Ritonõpo a itamurume hkopyra, itamurumehxo toto zehnotokõ
tuãnohse eya; tuhke hkopyra Izyraeu tõ totapase Ritonõpo a, yrome tuhkehxo toto
etapahpõkõ totapase eya.

⁸ Typoetory tõ tuãnohse ahtao Ritonõpo a tonyohse toto eya imehnõ namotome
imeimehnõ nonory pona. Taropose toto eya puu karyke jamihme samo, tyryrykane
jamitu ke xixi tũtatoh winoino.

⁹ Yrome Izyraeu tõ rypyry tykorokasẽme exĩko, popyra toto ehtopõpyry tousẽme
exĩko mana apoto apõ tomo, ahno neponãmary eahmatoh tonahkase ahtao, ikyryry
topu tõ tapose ahtao tawa samo te, ixtaratu zahkatoh tonõ tonahkase ahtao roropa
tyneponãmarykõ Asera kyryry maro emero.

¹⁰ Pata ewomahpyry apuru tõ jamihmãkõ ke tytaõke pyra mana; ahno pyra moro pata
po, turumekase ona tonorẽ samo. Patãpome mana pui tõ esaryme, moroto onahpoty
enahnõko okyno tõ mana, ona po mã toto oseremãko.

¹¹ Wewe amoriry tō toorihse mǎ kehko, toetahtahkase mǎ kehko; morohne anŷnōko apotopokōme nohpo tō mana. Putuhtome exiketō sǎ Izyraeu tō exiryke toto pyno pyra Ritonōpo exīko mana, toto wānopryhtao onewomara mana.

¹² Mame moro ěmepyry toehse ahtao typoetory tō enehnōko Ritonōpo mana imeimehnō ahno tō wino tuna Eupyrati poe Ejitu nonory ehpiō pona. Tiriiku puhturu apiakary sǎ ipihpyry htae, moro saaro Izyraeu tō tapiakasēme exīko mǎ toto toitoine.

¹³ Mame moro ěmepyry toehse ahtao rue konōto osetōko mana, mame Izyraeu tō itahtyǎ Axiria nonory po te, mokaro roropa arotyǎ Ejitu tō namotome oehnōko ropa mǎ toto tynonorykō pona. Mame Ritonōpo Tosēkō eahmāko mǎ toto ypy kurǎ po, Jerusarē po.

28

Popyra ehtoh oehnōko Izyraeu tomo a

¹ Popyra ehtoh oehnōko Samaria pona, typatarykō kurǎ poko epyrypāko Izyraeu tō etŷketomo. Pata kurǎ potu myhene jakanahmǎ kurǎ epoe! Apatary pōkō toetŷse mǎ toto, pata enekure ehtoh enahnōko mana ekuru aremamyry samo.

² Orutua jamihmǎ enehpōko Ritonōpo mana, orēpyra exikety; konopoimo topuxikirime exikety sǎ oehnōko mana, tyryrykane jamihmǎ samo, emero enahkane sǎ roropa. Konopo jamihmǎ samo, tuna tukumase ahtao zueme exikety samo. Emero enahkapōko mokyro mana!

³ Moro pata kurǎ Samaria, epyrypatopōpyry tuisa tō etŷketomo a Eparaī po tytūtūmasēme exīko mana.

⁴ Pata kurǎ potu, jakanahmǎ kurǎ epoe, kure potu aexihpyry enahnōko mana, ekuru aremamyry samo. Fiku epery apitorymǎ sǎ exīko, eina toehse ahtao: ahpirāsasaka ahtao, apoīko imehnō mana, enahtohme.

⁵ Moro ěmepyry toehse ahtao Ritonōpo Jamihmehxo Exikety parimǎ sǎ exīko mana ekuru kurǎ risemy typoetory isene ro exiketomo a.

⁶ Apiakananomo a zae toehtoh se toto ehtoh ekarōko mana. Soutatu tomo pata ewomananomo a topetōkara wino orēpyra toto ehtoh ekarōko mana.

Omi Juta tō netaryme

⁷ Yrome imehnō nae rowohpǎ sǎ ytoytoketomo eukuru jehnahpyry tōse itamurume tyya xine exiryke. Xikihme ehsaromepyra mǎ toto eukuru pokoino: Ritonōpo maro oturuketō mokaro, urutō kō roropa. Moroto ehse toto toetŷse rokene, rowohpǎ samo. Mokaro urutō kō Ritonōpo enepotoh apoiryhtao, toetŷse mǎ toto; morararo Ritonōpo Tapyī tao erohketomo, ahno apiakaryhtao eya xine apiakatoh tao.

⁸ Meza tō otuhtoh nuriame mǎ kehko; tonarutase exiryke, osa kurǎ pyra toehse ipunaka.

⁹ Ykerekere mǎko mǎ toto, ekaropōko roropa; ynara āko: “Onoky amoreparry se mokyro nae? Ritonōpo nekarohpyry ekarōko hnae kyya xine? Poeto pitikome ky-marokō ekarōko nae, pake pyra suhsu rumekahpōkomo?”

¹⁰ Poetohti amoreparry sǎ kuamoreparrykō se mana: a, e, i, pa, pe, pi, tōkehko.”

¹¹ Jomiry etary se pyra awahtao xine, ourutorŷko Ritonōpo mana imehnō omiry ae.

¹² Pake pixo oturuase amaro xine, ynara ase: “Oserematoh ekarōko Ritonōpo mana oya xine; oewomatorŷko mana.” Yrome jomiry etary se pyra mexiatose.

¹³ Morara exiryke āmoreparryko Ritonōpo mana: a, e, i, pa, pe, pi tōkehko poetome awahtao xine samo. Mame oytorykō kuhnōko matose yrome osetapāko matose, tyryryhmasēme exīko, epukāko matose apoitoh taka, āpuruhpyry taka omōnōko matose.

Topu kurǎ Xiǎo apōme

¹⁴ Jerusarē tuisaryme exiketomo, kowenume erohketomo, epyrypaketomo, Ritonõpo Kuesëkõ omiry etatoko pahne!

¹⁵ Ynara äko matose epyrypäko: “Orihtoh maro osepeme toehse ynanase, yna omihpyry totapose yna a aorihtyã esary a. Naeroro popyra ehtoh konõto toehse ahtao etuarimara exïko ynanase,” äko matose. Yrome enaromyra matose ajohpe ehtoh etaryke oya xine; õsewomarykõ kuhnõko matose, zae pyra ehtoh poko exiketõ enetuputyryke oya xine.

¹⁶ Naeroro ynara äko Ritonõpo mana: “Topu rïko ase Xião po ynyriry apõme, ynymenekahpyry jamihme ehtohme tũpore roropa. Ipokona ynara tymerose mana: ‘Jenetupuhnanõ enaromyra mã toto.’

¹⁷ Zae ehtoh rïko ase tyrinanõ kyryryme, ajohpe pyra ehtoh ykyryryme exïko mana, ikuhtohme.”

Atapyïkõ õsewomatohkõme ekarõko matose repe. Yrome morohne arõko konopoimo mana topuxikiri maro, tarosẽme exïko mana tuna zueme toehse exiryke.

¹⁸ Mame oorihthokõ maro osepeme oehthopõpyrykõ tonahkasẽme exïko mana. Aorihtyã esary a õmihpyrykõ typahsẽme exïko. Popyra ehtoh konõto toehse ahtao tuna ikumahpyry samo typoremãkasẽme exïko matose.

¹⁹ Popyra ehtoh konõto toehse ahtao aarotorÿko mana; ãmepyyry ae rokẽ oehzomõko mana. Saereme ahtao, koko roropa eanahtõko matose. Ritonõpo omiry etaryke oya xine, oserehnõko matose.

²⁰ Mokyro orutua sã exïko matose, ahno omihpyry samo: “Nyhtoh mytyhse exiryke nyhpyra mana, äty pitiko exiryke ipune pyra mana.”

²¹ Kuesëkõ owõnõko mana, pake aowomyhpyry sã ypy Perazï po; Zehno exïko mana pake zehno toehthopõpyry sã jakanahmã Kipeão po. Tyriry se toehthoh rïko mana, tyoro sã ahtao ro. Aerohtoh otyhkãko mana tuaro pyra kuahtao xine ro.

²² Morara exiryke onuropyra ehtoko; Oneunohpyra ehtoko oenaroximarykõ poko oepatohkõ tupimehxo exïko oya xine mana. Ynara totase ya Ritonõpo Jamihmehxo Exikety omiryryme: “Sero nono porehme tonahkasẽme exïko mana.”

Tuaro Ritonõpo Ehtoh poko

²³ Etatoko ke jotururu oya xine! Otato ehtoko ynekarory poko.

²⁴ Tupito poko erohkety nono ahkary poko rokẽ pyra mana.

²⁵ Takorokakehse ahtao oseosehta ipuhturu arykãko mana.

²⁶ Zae rokẽ emero arykãko mana tamorepase toexiryke Ritonõpo a.

²⁷ Mame apoitoh toehse ahtao tykyrysã anÿnõko mana, apoïko mana, ikararahnõko mana tomeseke samo.

²⁸ Tiriiku ahtao morararo, tomeseke sã apoïko mana, ipoko erohnõko mana.

²⁹ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety poe tuaro exïko sytatose. Tuaro toexiryke tomeseke sã tõsenetupuhthopõpyry ae tyrïko mana. Tuaro kuhse mã ynororo emero riryhtao eya.

29

Jerusarē pōkō ehtopo

¹ Popyra ehtoh oehnõko Jerusarē pona, Ritonõpo wahtory apõ, esaryme; moroto tuisa Tawi tõsesarise typoetory tõ maro! Ah jeimamyry aropõ toto, otarame asakoro motye, otuhtoh konõto poko tõseahmarykõme,

² Moromeïpo popyra ehtoh enehpõko Ritonõpo mana sero pata: “Ritonõpo wahtory apõ,” pona. Pata pōkō xitãko mã toto, ihmamõko; sero pata apoto apõ sã osenẽko, munuhpe.

³ Soutatu tõ tuhke enehpõko Ritonõpo mana etonathome sero pata pōkō maro; pata zomyehmãko epetõkara soutatu tomo, apurũko mã toto. Nono ke opyi tõ rïko mã toto tonuhtohkõme apuru tõ tohkatohme.

⁴ Pata tonahkasēme exīko, epōkō tomasēme exīko mā nono pona; zuzenu sã tōtururukō kuhñoko mā toto, puti puti āko, pusuh āko roropa moe nono zopino akuaryhpo samo.

⁵⁻⁶ Yrome mōtoino rokē, tokare pyra oepetōkara maro osetapāko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety mana. Mokaro imoihmākō imeimehnō nonory pōkō aropōko mana konomeru ke, nenenehkane ke te, nono tykytyky karyke, tyryrykane konōto ke, apoto konōto ke, topetōkara rīko mana putoh katohme; arexi pihpyryme sã exīko mā toto tyryrykane narory samo.

⁷ Mame epetōkara emero, Ritonōpo wahtory apō patary pōkō maro osetapaketomo, soutatu tō emero pata apuruhpōkomo, opyi tō maro, emero osenepyra exīko osenehtoh samo, osenehtopōpyry sã roropa.

⁸ Mokaro imeimehnō nonory pōkō emero ypy Xiāo maro osetapaketō ahno aemi-tapātyā sã exīko, tōsenety ae otuhnōko sã mana, yrome typakase tahtao omise ro mana. Tutunase zehnase exikety sã exīko roropa mā toto, tōsenety ae tuna ěnōko sã mā repe, yrome typakase tahtao tuna sero mana.

Jerusarē pōkō tuarōmatopo

⁹ Putuhtome exiketō sã rokē ehtoko, ise awahtao xine! Tonurākara sã roropa ehtoko ise awahtao xine! Eukuru jehnahpyry onēpyra awahtao xine etýtoko, rowohpã sã ytoytotoko!

¹⁰ Ritonōpo poe wetukene matose yronymyryme, oupuhpyrykō tyōtose eya, oenurukō tapuruse roropa eya. Moro enurukō urutō kōme mā toto, Ritonōpo poe enetohme repe, yrome Ritonōpo nenepohpyry onenepyra mā toto.

¹¹ Seromaroro, Ritonōpo nenepohpyry oya xine pape tymerose sã mana tapuruse ikyritihmatoh ke. Moro pape aroryhtao isekeremary waro exikety a isekerematohme ynara āko mana: “Onysekeremasaromepyra ase tapuruse exiryke ikyritihmatoh ke.”

¹² Mame moro pape ekaroryhtao isekeremary waro pyra exikety a, ynara āko mā ynororo: “Isekeremary waro pyra ase,” āko.

¹³ Ynara tykase Ritonōpo: “Moxiamo oturūko mā toto ya týtarykō ke rokene, jeahmāko mā toto tygotapihpyrykō ke rokē roropa, yrome ikurohtao xine ameke mā toto ywinoino, yse nymyry pyra mā toto. Jeahmāko sã mā toto, yrome ahno nyriphopyry poko rokē mā toto.

¹⁴ Naeroro yjमितunuru ke ynyriry mokaro rānao oserehnōko mā toto, osenuruhkāko mā toto. Moro eneryke tyya xine tuarohxo exiketō zuaro pyra exīko mā toto, mokaro roropa amorepatyamo amorepatopōpyrykō anakorehmara xine mana.”

¹⁵ Popyra ehtoh oehnōko oya xine mana: Ritonōpo winoino ōsenetupuhtohkō zone-myryke oya xine. Koko, xinukutumao zae pyra ehtoh poko matose, mame ynara āko: “Kuenepyra xine imehnō mana, kynyrirykō waro pyra imehnō mana, emero.”

¹⁶ Yrome azahkuru matose: oripo rihpō motye orino ekarōko matose! Oripo ynara kasaromepyra mana tyrihpono a: “Jyripyra mexiase.” Tumeri ynara kasaromepyra mana tyrihpono a: “Zuaro pyra mase onyriry poko.”

Imēīpo opynanohtoryko ase

¹⁷ Okynã pyra itu tupitome exīko kehko. Tupito tō roropa itume exīko ropa mana.

¹⁸ Moro ěmepyry toehse ahtao, otato pyra exiketō pape sekeremary etāko mā toto, pape apuruhpyry ikyritihmatoh ke, tonurākara roropa ikohmamyry poe saereme ehtoh enepitōko, osenuhmāko mā toto.

¹⁹ Tymōkomokākara tākye exīko mā toto Ritonōpo poe, Izyraeu tō Esē Kurã nyrihpyry ke atākyemāko mā toto.

²⁰ Typoetory tō rohmanohponanō enahkapōko Ritonōpo mana; typoihtonānō enahkapōko mana. Osenetupuhketō imehnō ryhmatoh poko tonahkasēme exīko mā toto.

²¹ Ajohpe imehnõ hxironanõ enahkapõko Ritonõpo mana, apiakananõ enekunopyry se exiketõ enahkapõko Ritonõpo mana, ajohpe toehtočkõke imehnõ zae exiketõ tuãnohpose ahtao, mokaro enahkapõko Ritonõpo mana.

²² Naeroro ynara ãko Ritonõpo, Aparão pynanohne, Izyraeu tõ poko: “Ypoetory tõ onyporemãkapopyra exiiko imehnõ mana, jũme ehxirozomopyra exiiko matose.

²³ Opoenõ eneryhtao, ynekarohpyry oya xine, kure rokẽ jekarõko matose, Ritonõpo Kurãme jenetupuhnõko matose, Izyraeu tõ Esemý. Yronymyryme jomipona exiiko matose.

²⁴ Mame tuaro pyra aexityã tuaro exiiko mã toto, ykerekeremary sato kõ tãkye atamorepãko mã toto jomiry poko.”

30

Osepeme ehtoh Ejitu tuisary maro

¹ Ynara ãko Ritonõpo mana: “Popyra ehtoh oehnõko ypoenõ jomipona pyra exiketomo a. Osenetupuhnõko mã toto tynyryrykõ poko, yrome onekaropopyra mã toto ya. Tõmirykõ etapõko mã toto imehnomo a: ‘Moro riry kure,’ kara jahtao! Iiryryrykõ emãnõko mana.

² Onekaropopyra ro toto ahtao ya, Juta tõ tuisary toytose Ejitu pona takorehmatohkõ ekaropose Ejitu tuisary a. Ejitu tõ jamitunuru Juta tõ ewomãko mana, ekarõko mã toto.

³ Yrome ãkorehmasaromepyra xine exiiko mana, oewomara xine Ejitu tõ ekurehnõko mana, iporemãtyãme rokẽ exiiko matose.

⁴ Juta tuisary naropotyã toeporehkase toto Ejitu pona, pata Zoã pona te, pata Hane pona roropa,

⁵ yrome ehxirõko rokẽ mã toto, anakorehmara Ejitu põkõ exiryke ipunaka; akorekehkãko mã toto, naeroro ehxirõko mã toto, typoremãse toexirykõke.”

⁶ Ynara ãko Ritonõpo mana onokyro tõ poko ona po ikurenae: “Nono tupimã akuohnõko mã mokaro Juta tuisary naropotyamo, moroto reão tõ nae, okoi tomo te, okoimo tõ roropa taporirykõ ke ytoketomo. Jumõtu tõ po, kameru tõ po roropa mõkomo kurã arõko mã toto tynekarorykõme ahno a, anakorehmasaromepyra exiketomo a.

⁷ Imehnõ anakorehmasaromepyra Ejitu mana ipunaka, naeroro Ejitu esehpãko ase ‘Zakareimo ikuremahpyry.’ ”

Ritonõpo omipona pyra exiketomo

⁸ Mame ynara tykase Ritonõpo ya: “Ynara imeroko pape pokona, jũme ehtohme, zae pyra ypoetory tõ ehtoh waro imehnõ ehtohme.

⁹ Jomiry omipona pyra exiketõ mokaro, ajohpe exiketomo, Ritonõpo nyripohpyry etary se pyra exiketõme roropa mã toto.

¹⁰ ‘Mynyhme ehtoko,’ ãko mã toto enenanomo a; urutõ komo a roropa: ‘Zae ehtoh poko etary se pyra ynanase. Yna zuruko yna zamaro ehtoh poko. Osenehtoh poko rokẽ yna zuruko.

¹¹ Otütatoko yna esemary ae! Yna anakorekehkara exiko! Yna onuruzomopyra ropa ehtoko Ritonõpo kurã, Izyraeu tõ Esẽ poko,’ ãko mã toto!”

¹² Morara exiryke Ritonõpo kurã, Izyraeu tõ Esẽ, ynara ãko typoetory tomo a: “Jomiry rumekãko matose, mame zehnotokõ riko matose oepekõme, ajohpe ehtoh ekarõko matose kure rokene.

¹³ Popyra matose, mame popyra oehtočkõ oenahkatoryko mana; itohkapitory sã exiiko mana apuru kae exikety ao: irakapitõko, mame axi epukãko mana nono pona.

¹⁴ Tonahkasẽme rokẽ exiiko matose, oripo samo tytohkase ahtao, zokonaka oxinamara mana ikarã anõtõhme apoto htae, tuna anõtõhme roropa pẽkamã kuae.”

¹⁵ Ynara ãko Ritonõpo Kurano, Izyraeu tõ Esemý, typoetory tomo a: “Oepyyry ropa awahtao xine ya, tehme roropa awahtao xine typynanohsẽme exiiko matose;

jenetuputyryhtao oya xine towomasẽme exĩko matose orẽpyra oritorỹko ase. Yrome jomipona se pyra matose.

¹⁶ Mãpyra oeparykõ poko osetupuhnõko matose kawaru axĩ exiketõ po oepetõkara winoino. Ajohpe pyra matose, oeparykõ kuhõko matose kawaru po, yrome oepetõkara eky kawaru tõ axihxo mã toto.

¹⁷ Miume awahtao xine epãko matose toiro rokẽ oepekõkara tooehse ahtao oetapase xine, 5me oepetõkara oenepanohpotoryõko mã toto emero porehme. Tonahkasẽme exĩko matose, ãkoĩpyrykõ kamisa apoitoh mara sã exĩko ypy emory po.”

Kure typoetory rĩko ropa Ritonõpo mana

¹⁸ Oeraximatorỹko ro Ritonõpo mana, kure orirykõ se toexiryke, opynanopyrykõ se roropa mana; Ritonõpome mana, zae ehtoh rineme. Tãkye exiketõ mokaro aenutupuhnanõmo.

¹⁹ Jerusarẽ põkomo, Xião põkomo, xitara exĩko matose. Ritonõpo Oesẽkõ kohmaryhtao oya xine ãkorehmatohkõme, nupunato oenetyõko mana; opyno xine exĩko, õmirykõ etãko, ãkorehmatorỹko roropa mana.

²⁰ Oetuarimatohkõ ekarõko Ritonõpo oya xine mana, yrome amaro xine exĩko mã ynororo ãmorepatohkõme, osẽpatakamãko matose imaro ise awahtao xine.

²¹ Oesemarykõ rumekaryhtao oya xine ãpotunuru wino te, opozery wino, aomiry etãko matose õkae xine, ynara ãko: “Oesemary zaenato seny; seroae ytotoko.”

²² Onyrytã, oneponãmarykõ apoĩko matose, parata risemy te, uuru risẽ roropa ipah-tohme nuriame aexityã samo. Eya xine ynara ãko matose: “Ytotoko taroino!”

²³ Mame otyro puhturu arykaryhtao oya xine otupikõ po konopo enehpõko Ritonõpo mana, kure anapyrykõ apoitohme oya xine. Itamurume onahpoty nae exĩko pui tõ napyryme.

²⁴ Mame oekykõ jumẽtu tomo, pui tõ roropa aerokurukohtao otupikõ ahkary poko tonahsã kurã enahnõko mã toto, toximase sautu maro.

²⁵ Morarame moro ãmepyry toehse ahtao, oepetõkara totapase ahtao itapyĩ tõ jamihmãkõ tonahkase roropa ahtao, iporiry tõ tuna maro yhtõko mã kehko ypy tõ poe emero, somohmã emory tõ poe roropa.

²⁶ Mame typoetory tõ apurotopõpyry topinohse ahtao Ritonõpo a, toto ryhmatopõpyry tukurãkase ahtao roropa eya toto wãnohtopõpyry eya, nunõ saereh ãko mana xixi saerehkatoh samo te, xixi roropa jamihmehxo saereh ãko mana 7me, 7me ãmepyry saerehkatoh sã exĩko toiro ãmepyry ae.

Axiria wãnohnõko Ritonõpo mana

²⁷ Enetoko ke! Ritonõpo Kuesẽkõ moino oehnõko mana. Zehno exiketyme oehnõko mana akurũ ao, orexĩtome. Oturũko mana, aomiry apoto sã mana, jahkatohme.

²⁸ Ritonõpo puu katoh tuna zume ehtoh sã mana, tukumase ahtao ahno pomyry pona. Ahno, imehnõ nonory põkõ ahpĩko sã mana tiriiku samo, ipihpyry sã toto pahnõko mana. Etypohkapotoh rĩko mana itarykõ aka toto arotohme azahkuru esemary ae.

²⁹ Yrome atãkyemãko matose, eremiãko Ritonõpo eahmaryme oseahmatoh poko ãmepyryhtao sã oya xine; tãkye exĩko matose ytoketõ samo, rue tõ etoryme onuhnõko mã toto ypy kurã pona, Ritonõpo eahmatohme, Izyraeu tõ ewomane, jamihme Exikety.

³⁰ Ritonõpo Imehxo Exikety omiry osetãko imehnomo a emero, zehno toehtoh enepõko mana. Apoto zahkatõ sã exĩko, konopo itamurume, tyryrykane jamihme, konopoimo topuxikirime; tomary jamihmã anỹnõko mana toto wãnohtohme.

³¹ Axirio tõ oserehnõko mã toto Ritonõpo omiry etaryke tyya xine, sam katoh toto wãnohtoh toehse exiryke.

³² Tãpoa tõ etoryhtao rira tõ maro, axirio tõ etaetapãko Ritonõpo mana tykaparu ke; ynororo osetapãko mana axirio tõ maro.

³³ Moino ro osa tukurākase apoto konōto ritohme, axirio tō tuisary zahkatohme. Moroto zumo mana, mosa roropa, apotopokō nae itamurume jahkatohme. Ritonōpo puu katoh ke topu zahkasē sā apoto zukāko mana.

31

Jerusarē ewomāko Ritonōpo mana

¹ Popyra ehtoh oehnōko mokaro a, Ejitu pona ytoketō takorehmapotohkōme! Os-epeme ahno maro toexirykō se mā toto kawaru tō tuhke nae toexirykōke, kahu tō tuhke nae roropa toexirykōke, soutatu tō orēpyra exiketō kawaru po ytoketō nae roropa repe, yrome Izyraeu tō Esē Kurā onenetupuhpyra mā toto, Ritonōpo a atakorehmapopyra mā toto.

² Yrome Ritonōpo tuaro mana, popyra ehtoh enehpory waro roropa mana; tōmihpyry ae ro tyrīko mana. Naeroro popyra ehtoh poko exiketō wānohnōko mana, popyra exiketō akorehmananō roropa wānohnōko mana.

³ Ejitu pōkō ahnome rokē mā toto, ritōme pyra; eky tō kawaru tō okyno orihketōme roropa mā toto, zuzenume pyra. Mame tomary tanỹse ahtao Ritonōpo a toto wānohtohme orihnōko mā toto oximaro, Ejitu tō jamihmākomo, Juta tō saaro jamihme pyra exiketomo.

⁴ Ritonōpo tōturuse ymaro, ynara tykase ya: “Reāo a kaneru tosekase ahtao, oserehpyra mana, epara roropa mana kui karyhtao kaneru pyno exiketomo a, tuhke toto ahtao ro, opore kui karyhtao roropa. Moro saaro ywy Ritonōpo Jamihmehxo Exikety oserehpyra ase tyhtose jahtao etonatohme Ypy Xiāo pōkō ewomatohme.

⁵ Torō samo, tymỹ epoe ytoytōko typoenō ewomaryme. Moro saaro ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Jerusarē ewomāko ase; moro pata pynanohnōko ase, ypoetory tō ewomāko ase.”

⁶ Izyraeu tomo, Ritonōpo turumekase oya xine; yrome seromaroro oorypyrykō irumekatoko, eramatoko ropa eya aomiry omipona oehtohkōme ropa.

⁷ Moro ěmepyyry toehse ahtao oneponāmarykō parata risemy, uuru risē roropa pahnōko matose, emero porehme, oorypyrykō rumekatohme.

⁸ Ynara āko Ritonōpo mana: “Axirio tō typoremākasēme exīko, totapasēme exīko mā toto aetonarykohtao. Yrome ahno kara toto etapāko mana. Epāko mā toto etonatoh poe, mame ipoenō nuasemākō imehnō namotome exīko mā toto.

⁹ Axirio tō esēkō epāko mana tōserehse, ipoetory tō soutatu tō tuisary tō enaromỹke toexirykōke kamisa pāteira tō rumekāko mā toto.” Morara tykase Ritonōpo, toahmase exikety Jerusarē po, iwahtory apō moroto mana apoto maro, ahno nekarory zahkatohme.

32

Tuisa zae Exikety

¹ Mame ěmepyyry oehnōko mana zae Exikety mā Tuisame exīko, zae erohnōko mana tuisame toexiry poko, imaro kowenu poko erohketō roropa zae rokē erohnōko mā toto.

² Ahno ewomāko mā toto tapyi samo konopome ahtao tyryrykane maro; iporiry tō sā roropa exīko mā toto nono tonorē po, jerutume sā exīko mā toto topu konōto myhto ona tonorē po.

³ Mame kure osenuhmāko mā toto, ise ahno ehtoh etāko mā toto.

⁴ Penekehpyra exīko mā toto tuaro exiketō samo, kure enetupuhnōko mā toto, topohme tōtururu waro exīko mā toto.

⁵ Mame putuhtome exikety onekaropyra mā toto tuaro exiketyme. Ajohpe exikety onekaropyra mā toto tuisamehxo exiketyme.

⁶ Ynara exiryke: putuhtome exikety ajohpe oturūko mana. Tahxime osenetupuhnōko mana popyra ehtoh riry poko. Inekarory Ritonōpo poko ajohpe rokē mana; inyryry

roropa Ritonõpo zamaro pyra mana: omise exiketomo a tonahsẽ onekaropyra mana, tutunazehnase exiketomo a tuna onekaropyra roropa mana.

⁷ Ajoajohpe exikety zae pyra ehtoh rĩko mana popyra toexiryke. Osenetupuhnõko mana tymõkomokãkara enekunohtohme ajohpe ehtoh ke, zae ehtoh anapoipyra toto ehtohme.

⁸ Yrome zae ehtoh poko exikety osenetupuhnõko mana zae ehtoh riry poko, ajohpe pyra toehtohme, emero poko tahtao.

Omi nohpo tomo a Jerusarẽ po

⁹ Nohpo tomo, kure rokẽ osekaroketomo, etatoko pahne jomiry; otato ehtoko, torẽtyke pyra exiketomo!

¹⁰ Tuesapare matose seromaroro yrome taroino toiro jeimamyry motye pitiko, etuarimatoh oehnõko oya xine mana, uwa tõ apoitoh pyra exiryke.

¹¹ Tupime pyra nexiase oya xine, torẽtyke pyra mexiatose; yrome seromaroro tykytyky kahtoko enaromyke oehtohkõke! Ometỹkõ toutoko, kamisãpo amurutohme ometỹkõ myakãme.

¹² Amanatyrykõ etaetapatoko oemynyhmarykõme otupikõ kurã tonahkase exiryke, uwa zoko tõ anarykatyãkõ maro.

¹³ Mame omoxino, ãtaryka roropa ahtãko ypoetory tõ nonory po. Oxitatoko pata põkõ poko, tãkye toh nexiase. Tapyi tõ poko roropa, pehme toh nexiase ahno ke, tãkye exiketõ ke!

¹⁴ Tuisa tapyĩ kurã turumekasẽme exĩko mana. Pata roropa turumekasẽme exĩko. Tapyi tõ jamihmãkõ, soutatu tõ pata ewomananõ esary tõ tykararahsẽme exĩko, ty-pahsãme kaetokohxo ehtohme jũme. Jumẽtu tõ tosẽke pyra exiketõ moroto ytoytõko rokẽ mã toto, kaneru tõ onahpoty enahnõko roropa moroto.

¹⁵ Yrome Tuzenu enehpõko ropa Ritonõpo mana kypona xine; tupi tõ po tõ mã kurãkõ tarykasã zamaro exĩko ropa, itamurume tykyrysã ahtãko tupito tõ po.

¹⁶ Emero osa po Izyraeu nonory po zae ehtoh poko exĩko mã toto; zae rokẽ imehnõ rĩko roropa mã toto.

¹⁷ Mame zae ehtoh poko toehse emero exiryke osepeme exĩko mã toto, osetapara exĩko, jũme towomasẽme exĩko mã toto.

¹⁸ Ritonõpo poetory tõ towomasẽme exĩko mã toto; itapyĩkõ tao osepeme exĩko, osewomãko roropa mã toto.

¹⁹ (Konopoimo topuxikirime itu enahkãko mana, pata kararahnõko roropa mana.)

²⁰ Amarokõ emero tãkye exĩko matose; tuna itamurume nae exĩko anarykatyãkõ ehxikatohme, onahpoty ewomahpyry ipune exĩko oeky tõ napyryme, jumẽtu tomo, pui tõ roropa.

33

Etuarimatopo, Ipynanohtopo

¹ Popyra ehtoh oehnõko oya myhene, imehnõ enahkapone, yrome oenahkara ro imehnõ mana! Popyra ehtoh oehnõko oya, ewokane yrome oewokara ro imehnõ mana! Imehnõ tonahkakehse ahtao oya, tonahkasẽme exĩko mase; imehnõ towokakehse ahtao oya towokasẽme exĩko mase.

² Ritonõpo yna Esemy, yna pyno exiko, yna akorehmako, oeraximãko ynanase. Kokoro rokẽ yna ewomaneme exiko, yna ipynanohko popyra ehtoh toehse ahtao yna a.

³ Yna akorehmaneme Ritonõpo osetaparyhtao ahno tõ mã epãko aomiry konomeru sã etaryke tyya xine, sapararahme exĩko mã toto.

⁴ Ahno tomo, omõkomory emero arõko oepetõkara mana, taparara tuhkãkõ akurũ sã toehse toto ahtao.

⁵ Ritonõpo, tuisamehxo mase, kae oesary mana; Pata Xião pehkãko mana zae ehtoh ke, ajohpe pyra ehtoh ke roropa.

⁶ Moroto typoetory tõ ewomãko mana, toto pynanohnõko mana, tuaro toto ripõko mana, emero ehtoh poko zuaro toto ripõko roropa mana. Ritonõpo imehxo enetuputyry typoetory tomo a, tineru motye kure mana eya xine.

⁷ Soutatu tõ orẽpyra exiketõ takorehmanekõ kohmãko mã toto, tuisa konõto naropotyã osepeme tyripotohme xitãko mã toto yronymyryme.

⁸ Osema konõto tao popyra ehtoh kurũke ytoytoketõ pyra mana. Tõmihpyrykõ totapose repe, yrome aomipona pyra toehse toto; enenanõ onetara mã toto, kure imehnõ onyripyra mã toto emero.

⁹ Tupito tõ poko pyra mã toto, turumekase eya xine; itu tõ ypy Ripano tõ po tonore toehse kehko. Jakanahmã Sarõ oname tonorẽ toehse. Pasã po, ypy Karameru po roropa wewe ary ohpahnõko rokẽ mana.

Topetõkara enaroximãko Ritonõpo mana

¹⁰ Ynara ãko Ritonõpo ahno tomo a: “Seromaroro owõnõko ase; yjमितunuru enepõko ase, imehxo jehtoh roropa.

¹¹ Õsenetupuhtokõ ritohme tiriiku pihpyry sã rokẽ mana; onyrirykõ roropa toiparo rokẽ mana, ypoe puu katoth apoto sã oenahkatorỹko mana.

¹² Orunome exĩko matose; omoxino tyahkasẽ samo, tomase ahtao apoto htaka.

¹³ Amarokõ emero, ameke exiketomo, ameke pyra exiketõ roropa, ynyrihpyry poko etatoko pahne, yjमितunuru enetupuhtoko!”

¹⁴ Pata Xião po, iirypyrymãkõ tykytyky ãko mã toto. Ynara ãko mã toto enaromỹke toexirykõke: “Otãto orihpyra exĩko sytatou moro apoto enahkatoth pũto kuahtao xine, jũme ezehpõpyra exikety pũto kuahtao xine? Onoky osewomãko nae zahpyra toehtohme?”

¹⁵ Osewomãko mana zae ehtoh poko rokẽ ahtao te, ajohpe pyra tõmiry ahtao roropa, epehpõpyryje onepehmapopyra ahtao jamihme pyra exiketomo a te, tineru anapoipyra ahtao zae pyra toehtamitume, oximõpyra tahtao imehnõ etapary se exiketõ maro, ýme pyra tahtao zae pyra exiketõ maro.

¹⁶ Moro sã ahtao towomasẽme exĩko mana, tapyi jamihme exikety tao sã exĩko mana, topu risẽ tao; tonahsẽ nae exikehpyra mana, tuna roropa enahpỹme aukurume exĩko.

Kure ehtoh oehnõko mana

¹⁷ Morarame tuisa konõto enẽko ropa matose, tuisa imehxo exikety, nono konõto esemy.

¹⁸ Osenetupuhnõko matose enaromỹke oehtopõpyrykõ poko, mame ekaropõko: “Otoko hnae mokaro tineru epehmaponanomo kowenu tinerũme, tynepehmapory epehmaponanomo? Otoko hnae mokaro tapyi jamihmã erase tomo?”

¹⁹ Mokaro ahno epyrypaketõ onenepõpyra ropa exĩko matose, tyoro omiry ae oturuketomo, omi tupime enetuputyry.

²⁰ Pata Xião enetoko, moro pata po oseahmatoth rĩko sytatose! Jerusarẽ pata ewomahpyryryme exĩko kuesarykõme. Tapyi sã mã moro toehse, jũme esyryhmara mana. Ixikihtmatyã onoupyra exĩko, eary tõ anamohpyra roropa mana.

²¹ Moroto saeremehxo Exiketyme osenepõko Kuesẽkõ mana kyya xine. Jerusarẽ po tuna konõto tõ nae exĩko, iporiry tõ roropa, yrome epetõkara kanary tõ ytoppyra exĩko mã kehko morohne ae, wapu konõto tõ roropa ytoppyra exĩko morohne ae.

²² Ritonõpo mã zae Kuapiakanekõme, Kutuisarykõme roropa mana, ynororo mã kypynanohtorỹko roropa.

²³ Wapu tõ eary sarasaramẽ mã kehko tymyhpokase mana. Mame itamĩ apõ xikihtme exikety tũpore pyra toehse, itaminy ananỹpyra mana. Morarame kuepetõkara kyryry

kurã apoïko sytatose; imõkomory tõkehko, itamurume mõkomo apoïko sytatose, ahmitahpyry tõ roropa mõkomo apoïko mã toto.

²⁴ Jerusarē põkõ tyrohsē anapoipyra exïko mã toto, iirypyrykõ emero tykorokase exiryke.

34

Ahno wãnohnõko Ritonõpo mana

¹ Osehtoko, imeimehnõ nonory põkomo, etatoko pahne, oximõtoko, ahno tomo, otato ehtoko! Sero nono põkõ emero porehme etatoko, otato ehtoko isene exiketomo porehme!

² Ahno tõ zehno Kuesëkõ mana emero porehme, isoutatu tõ maro; toto wãnohnõko mana toto enahkapotoh ke.

³ Aorihtyã ekepyryme moroto exïko mã toto aepukatopõpyrykõ po, motãko, suu äko mã toto nono po porehme; munu yhtõko ypy tõ poe iporiry tõ samo.

⁴ Xixi te, nuno roropa, xirikuato tõ roropa enahnõko mana, kapu amënõko mana pape samo tamëse ahtao. Xirikuato tõ epukãko mã kehko kapu ae, uwa ary epukary samo, wikeira ary sã roropa.

⁵ Kuesëkõ tapemã taehtose sã mana, eraximãko kapu ao. Etõ tõ wãnohnõko Ritonõpo mana toto enahkatoh ke; tytapemã ke Etõ tõ etapãko mana.

⁶ Moro tapema munuhpe exïko imunurukõ ke ikaseryhpe roropa, kaneru tõ etap-atopõpyry samo, poti tõ roropa jahkatohme tynekaroryme. Etõ tõ etapãko Ritonõpo mana, mame toto ekarõko mana tynekaroryme pata Posora po.

⁷ Mokaro ahno maro, pui tõ ikuremahnõ totapasëme exïko mã toto, pui poenõ maro, pui wãtasenã maro; munu ke pehme sã nono exïko mana, ikasery ke toxiõtose nono exïko roropa mana.

⁸ Moro ãmepyry ae Ritonõpo Kuesëkõ emÿpõko mana, moro jeimamyry ae Xião epetõkara epehmapõko mana.

⁹ Iporiry tõ Etõ po azawame exïko, nono ãxofereme exïko roropa mana; moro nono Etõ esary porehme zahnõko mana azawa samo.

¹⁰ Moro apoto onezehkara exïko mana, erexïtory onuhkehpyra exïko roropa mana. Moro nono jũme zahketyme exïko mana, typahse nono pona, ikuroko jũme ytoytoketõ ytopyry exïko mana.

¹¹ Torõ tõ moro nono esëme exïko, tymÿkõ rïko mã toto moroto, emero rokë po. Patãpome moro nono rïko Kuesëkõ mana, ahno pyra ipunaka, pake ehtopõpyry samo sero nono ripitoryhtao.

¹² Tuisa pyra exïko mã Etõ nonory po, kowenume erohketõ pyra, tamuximãkõ pyra roropa.

¹³ Omoxino tõ tuisa tapyinÿpyry tõ tao, pata ãpuruhpyry tao ãtarykahme exïko roropa. Onokyro tõ esaryme Etõ exïko mana, raposa tõ esaryme, awexituruze tõ esaryme roropa.

¹⁴ Kaikuxi tõ itu htaõ komo, imehnõ onokyro tõ roropa, moroto exïko mã toto; joroko tõ kohtãko mã toto oseya, onokyroimo koko ytoketõ moroto oseremãko mana.

¹⁵ Moroto suhsuku tõ tymÿkõ rïko mã toto, ehmokãko, emũkuãko, typoenõ ewomãko mã toto taporiry tõ zopino. Moroto kurumu tõ oximõnõko mã toto, orutua komo typyxiãkõ maro.

¹⁶ Zupitoko Ritonõpo papë ao isene exiketõ poko, isekerematoko: mokaro onokyro tõ emero porehme moroto exïko typyxiãkõ maro. Moro tyripose Ritonõpo a; mame Zuzenu morohnome tyrïko mana.

¹⁷ Moro nono apiakāko Ritonõpo mana toto esaryme, tosake toto ehtohme emero porehme. Moroto exīko mā toto, tuhke jeimamyry, jūme toto esaryme moroto exīko mana.

35

Jerusarē pōkō tākye ehtoh ropa

¹ Ona tonorē atākyemāko mana, ekutāko ropa mana nono tonorē po;

² Otyro ekuru tō ke pehme, ona tonorē eremiāko mana tātākyemaryke.

Kure potu moro ona rīko Ritonõpo mana ypy tō Ripano samo,

otyro zamaro moro nono rīko roropa mana ypy Karameru samo, jakanahmā Sarō sã roropa.

Emero saeremehxo Ritonõpo ehtoh enēko mā toto,

tuisamehxo Kuesēkō enēko roropa mā toto.

³ Jamihmehxo oemarykō tyritoko totaehse toto ahtao, oesekumurukō roropa jamihme pyra aexityamo.

⁴ Kaxiko typoremāse exiketomo a:

“Enaromyra ehtoko; jamihme ehtoko,

Ritonõpo Kuesēkō oehnōko mana.

Kypynanohse xine oehnōko mana,

kuepetōkara wānohse oehnōko mana.”

⁵ Mame tonurākara osenuhmāko ropa, otato pyra exiketō otatōme exīko ropa;

⁶ ahmitatyamo pyhsekyhme ytōko te,

wāko roropa mā toto,

tōmire pyra exiketō eremiāko mā toto tātākyemarykōme.

Tuna enatyry tō soesoekaneme exīko nono tonorē po,

iporiry tō axī serere āko mā kehko nono tonorē kuroko.

⁷ Isawā axitunety ona tonorē po ikuhpome exīko,

tuhke tuna enatyry nae exīko ona tonorē po.

Onokyro tō esaryme mā nono tahxikure exīko, pyrou tō ahtāko, muzua tō sã roropa.

⁸ Moroto osema konōto nae exīko,

tosehpase “Ritonõpo Kurā Esemaryme.”

Moro ae popyra ehtoh poko exiketō ytopyra exīko,

Ritonõpo poetory tō moro osema ae ytōko mā toto.

Tuamekaro exiketō moro ae aytorykohtao tahpyra exīko mā toto.

⁹ Moro osema po reāo tō pyra exīko mana,

onokyro tō ytoytopyra mā toto moro ae;

mokaro ipynanohtyā rokē Ritonõpo a moro osema ae ytōko mā toto.

¹⁰ Toremiarykōme pata Jerusarē pona omōnōko mā toto,

kohtāko mā toto tākye rokene.

Tākye exikehpyra exīko mā toto jūme, atasamara,

emynyhmarā, xitara mā toto.

36

Jerusarē pōkō enaroximāko axirio tomo

(2 Tuisa 18.13–19.37; 2 Koronika 32.1-19)

¹ Morarame 14me jeimamyry taropose tuisa Ezekia ahtao Juta tō esēme ehtoh poko, Axiria tuisary, Senakeripe, tooehse Juta tō nonory pona. Juta patary tō tapuruse exiketō pōkō maro totonase ynororo. Typoremākase toto eya.

² Moromeīpo soutatu tō tuisary tonehpose Axiria tuisary a ytotohme pata Rakixi poe Jerusarē pona soutatu tō maro tuhke, Ezekia poremākapose. Mame toeporehkase toto ahtao Jerusarē pona osema tao toh nexiase, kamisa zonohnanō erohtoh esary pūto, nono ahkahpyry tuna esemary pūto, tuna enehtohme kaino pēkamā poe.

³ Oseruao Ezekia poetory esā toytose oseporyste imaro: tuisa tapyī erase Eriakī, Hiukia mūkuru; omi merone Sepena; tuisa akorehmane Joa, Asape mūkuru, enara.

⁴ Mame Axiria soutatu tō esē ynara tykase eya xine:

– Sero omi arotoko Ezekia a, tuisa konōto Axiria esē omiryne: “Onoky enetupuhnōko mah ākorehmaneme enaromyra oehtohme?”

⁵ Omi yna motye ekarōko mah? Torēnase yna imehnō poremākapory poko, yna soutatu tō orēpyra mā toto. Onoky ekarōko mah ākorehmanekōme, orēpyra oehtohkōme, Axiria tuisary poetoryme pyra oehtohkōme?

⁶ Otarame Ejitu tuisary eraximāko mase ākorehmatohme, yrome morara awahtao aruma apoiry sã exiry omyxiryne, etahkāko mana, oemary wasakāko. Moro sã Ejitu esē Parao mana, ākorehmaneme tyrise ynororo ahtao.

⁷ “Otarame Ritonōpo Oesēkō enetupuhnōko mase ākorehmaneme? Yrome icyryry tykararahse Ezekia a; okyno zahkatoh tōkehko, eahmatoh roropa. Morara tyrise eya Jerusarē po, toiro Ritonōpo eahmatoh tyripose ahtao eya.

⁸ Ynara āko ase oya yna tuisary omi poe: ‘Asakoro miu kawaru tō ekarōko ase oya epona orutua kō tyripory waro awahtao.

⁹ Yna soutatu tō esē putuhtome ahtao ro, omotye aexiry mana. Morara ahtao ro Ejitu tō eraximāko matose kahu tō etonatoh enehpotohme kawaru po soutatu tō maro!

¹⁰ Toiroro, Ritonōpo maro pyra, ononory typoremākase ya, ekarōko matou? Arypyra, Ritonōpo a tonehpose ywy etonatohme, ononory enahkatohme.’ ”

¹¹ Mame ynara tykase Eriakī, Sepena, Joa maro, mokyro a:

– Tuisa, oturuko aramaiku omiry ae, ajohpāme samo, enetupuhnōko ynanase. Epereu omiry ae oturupyra exiko, mokaro pata apuru po exiketomo a oetarykō ino.

¹² Ynara tykase ynororo:

– Tonyohse exiase Tuisa konōto a, senohne poko oturuse oya xine, otuisarykō maro, mokaro netaryme roropa, pata apuru po typorohse exiketō netaryme. Jetykō enahnōko mā toto, isukurukō ēnōko roropa mā toto, amarokō roropa morara exīko matose.

¹³ Mame toexikihmase ynororo tykohtase epereu omiry ae:

– Etatoko pahne tuisa konōto Axiria esē omiryne oya xine!

¹⁴ Ynara āko oya xine mana: “Osenekunohpopyra ehtoko Ezekia a. Opy-nanohsaromepyra xine mana.

¹⁵ Aomiry onetara ehtoko: ‘Ritonōpo Oesēkō opynanohtorỹko mana,’ karyhtao. Tuaro ehtoko, opynanohtopyra xine Ritonōpo mana, apatarykō onewomara mana. Apatarykō poremākāko axiriō tō soutatu tō mā rahkene.

¹⁶ Ezekia omiry onetara ehtoko. Axiria tuisary omi poe otūtatoko apatarykō poe ōsekarotohkōme. Morara awahtao xine uwa epery enahnōko matose anarykah-pyrykomo, fiku epery enahnōko matose otupikō pono. Tuna ēnōko matose otunary eutary aono,

¹⁷ aarorykō ponāmero, tuisa konōto a, imepỹ nono pona sero ononorykō saaro. Moroto uwa tōkehko nae eukuru ritohme te, tiriiku nae roropa pāo ritohme.

¹⁸ Osenekunohpopyra ehtoko Ezekia a: ‘Ritonōpo opynanohtorỹko mana,’ karyhtao oya xine. Imehnō neponāmarykō ahno tō onypynanohtopyra tokurehse. Axiria esemy a typoremākase toto emero porehme.

¹⁹ Otoko na Hamate neponāmary tomo, Arapate neponāmary tō roropa seromaroro? Otoko na Separawaī neponāmary tomo? Samaria pōkō towomase toh nae ineponāmarykomo a, yjमितunuru winoino?

²⁰ Otara ahtao pata pōkō typynanohse ineponāmarykomo a, toto onyporemākapopyra Axiria esē ehtohme? Oty pokoino: ‘Jerusarē pynanohnōko Ritonōpo,’ ekarōko matou?”

²¹ Yrome mynyhme rokē toh kynexine, tuisa Ezekia omihpyry omipona; omitara toh nexiase.

²² Morarame Eriakī a, Sepena a, Joa a roropa tupōkō tyxihkase, toemynyhmarykōke. Mame toytose toto tuisa zuruse mokyro Axiria soutatu tō tuisary oturutopōpyry poko.

37

Ezekia omihpyry Izaja a (2 Tuisa 19.1-7)

¹ Morarame mokaro omiry etaryke tyya tātasmaryme tupō tyxihxihkase tuisa Ezekia a, upo topuxximā rokē tamuruse eya tokozeremy, toemynyhmaryke, mame Ritonōpo Tapyī taka toytose ynororo.

² Mame typoetory tō taropose eya oturuse urutō Izaja maro, Amoxi mūkuru mokyro. Upo topuxximā rokē tamuruse eya xine.

³ Ynara tykase toto Izaja a Ezekia omiryne:

— “Seroae etuarimatoh mana; kyhxirotorŷko mā toto, Axiria pōkomo, ehxirōko sytatose. Nohpo enurukety sā sytatose tonurutoh po toehse ahtao, yrome jamihkehnōko sā mana.

⁴ Mokyro Axiria esemy a typoetory, soutatu tō esē tonehpose Ritonōpo Imehxo Exikety eunohtohme. Kure exiry mokyro omiry etaryke tyya mokyro wānopyry Ritonōpo a. Naeroro oturuko Ritonōpo a kypoko xine, enepanohtyā poko.”

⁵ Mame Ezekia naropohpyry totase ahtao Izaja a,

⁶ ynara tykase ynororo Ezekia ezuhtohme:

— Ynara āko Kuesēkō mana: “Enaromyra exiko onetahpyry poko, Axiria tuisary poetory omihpyry poko, opynanohsaromepyra Ritonōpo mana, katopōpyry poko.

⁷ Ritonōpo poe imehnō nekarohpyry etaryhtao eramāko ropa mā ynororo tosaka ropa. Mame moroto esao etapāko imehnō mana,” āko mā Ritonōpo, tykase Izaja.

Axirio tō naropotopōpyry (2 Tuisa 19.8-19)

⁸ Morarame mokyro Axiria soutatu tō tuisary zuaro toehse Rakixi turumekase ēperatu Axiria esemy a, etonatohme Ripina pōkō maro. Naeroro toytose ynororo morotona oturuse imaro.

⁹ Omi totase Axiria tuisary a Ejitu tō soutatu tō poko, toto tuisary Tiraka, Etiopia pono. Aepyry poko totase eya, etonase tymaro. Moro poko tuaro toehse axirio tō tuisary ahtao pape tymerose eya tuisa Ezekia, Juta esē, neneryme.

¹⁰ Ynara tykase: “Oesemy Ritonōpo oewomanekōme enetupuhnōko mase repe: ‘Oewomatorŷko ase, pata Jerusarē onyporemākara ehtohme,’ āko ynororo oya repe; yrome osenekunohpopyra exiko eya.

¹¹ Orēpyra Axiria tuisary ehtoh poko zuaro mase. Imehnō nonory poremākapory se ynororo ahtao, iporemākapōko mana. Osepynanohsaromepyra mase.

¹² Pake ahtao pata tō typoremākapose ytamuru tomo a, Kozā te, Harā te, Rezepe te, Etē pōkō totapase eya xine, Terasaa patary ponōpo tomo. Toto onewomasaromepyra ineponāmarykō kynexine.

¹³ Otoko na mokaro pata tō esā seromaroro? Hamate esemy te, Arapate esemy, Separawaī te, Hena te, Iwa esemy, enara? Tonahse mā toto.”

¹⁴ Moro pape enexĩpo, toytose Ezekia Ritonõpo Tapyĩ taka. Moro tao moro pape tyrise eya Ritonõpo ěpataka.

¹⁵ Mame tõturuse ynororo Ritonõpo a, ynara tykase:

¹⁶ – Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemý. Āpõ po mase moroto taporihke exiketō epoe! Omoro rokē mase tuisa tō Esēme, Kapu Rihpōme mase, nono Rihpōme roropa.

¹⁷ Yna omiry etako, Ritonõpo, yna etuarimatoh eneko. Mokyro Senakeripe omiry etako, oeunohnōko mana, Ritonõpo, isene Exikety.

¹⁸ Ajohpe pyra tuhke pata pōkō typoremākase Axiria tuisary tomo a, toto nonory tyryhmase eya xine.

¹⁹ Ineponāmarykō wewe risā typahse eya xine apoto htaka toto enahkapotohme, asā pyra toto exiryke. Tyrityāme rokē exiryke, wewe risā rokene, topu risamo, enara.

²⁰ Seromaroro yna Esēme mase, Ritonõpo. Naeroro yna ipynanohko yna onyporemākapyra Axiria pōkō ehtohme. Mame imehnō pata pōkō emero awaro exīko mǎ toto. Omoro rokē Ritonõpome mase yna Esēme, tykase, tõturuse Ezekia Ritonõpo a.

*Izaja omihpyry Ezekia a
(2 Tuisa 19.20-34)*

²¹ Mame omi taropose Izaja a Ezekia netaryme. Ynara tykase ynororo:

– Turuse Ritonõpo Izyraeu tō Esemý a oexiryke,

²² ynara āko Ritonõpo mana: “Pata Jerusarē pōkō oeunohnōko mǎ toto, Senakeripe, poihtōko roropa mǎ toto.

²³ Onokyme jekarōko mah ykerekeremaryhta oya? Onoky poihtōko mexiase? Ritonõpo orēpyrahxo Exiketyme jekaropyra mexiase, ywy ase Izyraeu tō Esē kurano.

²⁴ Opoetory tō tonehpose oya oepyrypatohme orēpyra oehtoh poko; okyryry tuhke kahu tō ke ypy tō kaehxo exiketō Ripano po typoremākase oya. Moroto wewe konōto takohse oya, apupari tōkehko kaetokohxo exiketomo, xipirexite tō kurā roropa, mya wewe htaka oytotopōpyry poko toepyrypase omoro.

²⁵ Tuna pēkamā ahkatopōpyry poko oya tuna ětohme imehnō nonory po toepyrypase omoro. Opoetory tō soutatu tō tuhke exiry poko toepyrypase roropa omoro, ipupurukō ke tuna Niro tonore tyripose.

²⁶ “Otarame zuaro pyra mase moino ro tōsenetupuhse ywy senohne ripory poko, seromaroro morohne tyrise ya rahkene. Ajamitunuru ekaroase oya pata tō, tapuruse exiketō, kararahtohme oya.

²⁷ Moro pata taōkō tyjamihkehse toh nexiase, enaromýke toh nexiase, toehxirose toto. Onahpoty sǎ toehse toh nexiase ona po, ātarykahme sǎ roropa tapyi po, axī anorýko tyryrykane axitū toehse ahta, xixi tūtatoh wino.

²⁸ “Yrome awaro ase ipunaka; onyriry waro ase, aza rokē oytory waro roropa ase. Yzehno oehtoh waro ase.

²⁹ Turuse ywy yzehno oehtoh poko, imehnō motye imehxo oehtoh poko oepyrypany poko roropa, naeroro seromaroro oeunary ao oka rīko ase, ōtaka kurimene rīko ase, kawaru mytaka kurimene riry sǎ tosē omipona ehtohme. Mame aaropōko ropa ase oesemary ae, oehtopōpyry ae ropa.”

³⁰ Mame ynara tykase Izaja tuisa Ezekia a:

– Ynara zae Ritonõpo omiry ehtoh enetupuhpotoh ripōko Ritonõpo mana: sero jeimamyry ae, moae roropa, tamoreme ahtatyā enahnōko matose, anarykahpyrykō kara. Yrome moromeĩpo otyro arykāko matose tiriiku tōkehko, mame otyro apoĩko roropa matose, uwa zoko arykāko roropa matose, uwa epery enahnōko roropa.

³¹ Morarame mokaro Juta tō, enepanohtyā ekurākāko mǎ toto, otyro samo, tymise exiketō samo, mya imity nono aka tomōse, eperytāko mana.

³² Jerusarē po ahno tō exīko mana, ypy Xiāo po roropa. Morara se Ritonōpo Jamihme-hxo Exikety exiryke tyripōko mā ynororo.

³³ – Mame ynara āko Ritonōpo mokyro Axiria esē poko: “Sero pata pona omōpyra mana. Pyrou onuopyra roropa mana sero pata po. Isoutatu tō, tōsewomatohke oehpyra exīko pata pūtokoxi. Nono onupuimara exīko mā toto opyime pata apuru pokona, pata poremākapotohme.

³⁴ Toehtopōpyry ae ytōko ropa Axiria tuisary mana, tosaka ropa, omōpyra ahtao sero pata pona. Ywy, Ritonōpo, morara āko ase.

³⁵ Ywy sero pata pynanohnōko ase, ewomāko ase imehxo jehtoh waro imehnō ehtohme, jomihpyry totapose ya exiryke roropa ypoetory Tawi a. Ywy, Ritonōpo, oturuno.”

Axiria poremākatopōpyry

³⁶ Mame moro kohmamyry ae ro Ritonōpo nenyokyhpyry toytose axirio tō osesaritoh pona, soutatu tō taorihmapose eya 185 miumākomo. Mame tōmehse ahtao aorihtyā ekepyry rokē nexiase moroto nono po.

³⁷ Mame Senakeripe, Axiria esē tōtouse ropa, tosaka toytose ropa ynororo Niniwe pona ropa.

³⁸ Morarame tyneponāmary eahmaryhtao eya, Nixiroke, eahmatoh tao, totapase ynororo imūkuru tomo a, asakorōkomo a, Ataramereke a te, Sarezea a, enara. Tytapemā ke tumykō totapase eya xine. Mame toepase toto Ararate nonory pona. Imepỹ imūkuhpyry, Esaa-Hatō, tuisame toehse tumy myakāme.

38

Tuisa Ezekia kurākatopōpyry

(2 Tuisa 20.1-11; 2 Koronika 32.24-26)

¹ Morarame tuisa Ezekia takuruhtase yronomyryme, orikyīse kynexine. Mame urutō Izaja, Amoxi mūkuru, toytose mokyro enese, ynara tykase eya:

– Ynara āko Ritonōpo mana: “Okyryry tō ikurākako emero, ekurākara ropa oexiryke. Orihnōko mase.”

² Naeroro tōmyty torimase Ezekia a apuru winakoxi, tōturuse ynororo Ritonōpo a, ynara tykase:

³ – Ritonōpo, wenikehpyra exiko opoetoryme jehtoh poko, omihpyry omipona exiase yronomyryme, onyripohpyry ya tymoise ya ipunaka kokoro rokene. Mame tyxitase tātasamaryke.

⁴ Tutūtase Izaja tuisa nyhtoh tae, yrome turuse ynororo Ritonōpo a:

⁵ – Eramako ropa Ezekia zuruta, ynara kaxiko eya: Ywy, Ritonōpo, atamuru Tawi Esem, ōmiry etanō, oxity eneno. 15me jeimamyry ekarōko ase oya isene ro oehtohme.

⁶ Opynanohnōko ase sero apatary Jerusarē maro Axiria tuisary winoino, sero pata ewomāko ase.

(v 21) Ynara tykase Izaja tuisa akorehmananomo a:

– Opime fiku epery risē tyriko jetunety pona, tuisa erukoimory pona, mame ekurākāko ropa mana. (v 22) Mame tuisa Ezekia tōturupose eya:

– Oty rīko Ritonōpo nae, tukurākase ropa jahtao, zuaro jehtohme jytotohme Ritonōpo Tapyī taka?

⁷ – Zae toehtoh enetupuhpotoh ekarōko Ritonōpo oya mana, tōmihpyry ae tynyryry enetupuhtohme oya.

⁸ “Eneko ke, xixi zuzenu onuhmapōko ropa ase 10me onuhtoh opyi Akaze nyrihpyry pokona tyhtose ahtao.” Mame xixi zuzenu tōnuhse ropa 10me onuhtoh pona ropa.

⁹ Morarame toekurākase ropa tuisa Ezekia ahtao eremiatoh tymerose eya Ritonōpo eahmatohme, ynara tymerose eya:

¹⁰ Nuaseme jahtao ro orihnōko ase, tamuhpōme pyra,
osekaroase repe, aorihtyā esaka ytōko ase,
moro sã enetupuhnōko exiase repe.

¹¹ Taroino, sero nono po, isene exiketō rānao, Ritonōpo onenepyra ropa exīko ase;
imehnō isene exiketō onenepyra ropa exīko ase.

¹² Isene jehtoh tonahse rahkene, kaneru pyno exikety tapyinỹpyry samo,
tykararahse ropa ahtao,
kamisa sã roropa tapopohse ahtao.
Saereme ahtao, koko roropa jorihmanohpōko Ritonōpo mana,
moro sã ekaroase repe.

¹³ Koko kui kary poko tōmehse ywy jetū jexiryke,
yzehpyry akuhmory sã reāo a nexiase.
Saereme ahtao, koko roropa jorihmanohpōko Ritonōpo mana,
moro sã ekaroase repe.

¹⁴ Jetū jexiryke pusuh tykase ywy jamihme pyra samo, parapi omiry samo;
pusuh āko exiase utuku omiry samo.
Kakoxi josenuhmary poko jenuru totaehse, kapu enery poko.
Ritonōpo, etuarimāko ase! Kypynanohko!

¹⁵ Ritonōpo a senohne tyrise ahtao ya,
onykerekemasaromepyra ase.
Jūme epyrypara ase ypoko
sam tykase jexiryke sero samo ukurohtao.

¹⁶ Ritonōpo, onyrytyā pokoino isene ynanase emero porehme;
ywy roropa isene ase onyrytyā pokoino.
Tukurākase ropa ywy oya isene jehtohme!

¹⁷ Kure jehtohme morohne ke toetuarimase ywy, zuaro ase.
Yrome kypynanopyase orihpyra jehtohme,
yyrypyry tō emero tykorokase oya.

¹⁸ Aorihtyā esao, “Kure mase,” kasaromepyra mǎ toto,
morotōkō oeahmasaromepyra mǎ toto;
typynanopyrykō oya onenetupuhsaromepyra mǎ toto.

¹⁹ Isene exiketō oeahmāko mǎ toto,
ya oeahmary sã seromaroro.
Mame jūkō typoenō zurūko mǎ toto zae oehtoh poko,
typynanohnekōme oenetupuhtohme eya xine.

²⁰ Typynanohse ywy oya, Ritonōpo.
Morara exiryke haapa tō etōko,
eremiāko roropa ynanase oeahmaryme;
isene ro yna ahtao oeahmāko ynanase Atapyĩ kurā tao.

21-22 (-)

39

Papironia poe omi enehnanomo (2 Tuisa 20.12-19)

¹ Mame morara ahtao Papironia tuisary, Merotake-Paratǎ, Paratǎ mūkuru zuaro
toehse Ezekia kure pyra ehtopōpyry poko, yrome seromaroro kure ropa toehse. Naeroro
tynymerohpyry tonehpose eya Ezekia neneryme, tynekarory maro.

² Mokaro omi enehnanō toahmase Ezekia a tytapyĩ taka toto omōtohme. Mame eya
xine tykyryry tō kurā emero tonepose eya, parata te, uuru roropa, tonahsǎ kurākō

roropa, ixtaratu te, typyre tōkehko etonatoh mōkomory. Emero tykyryry tō, mōkomo kurākatoh tao, imehnō tapyī tao roropa tonepose eya xine.

³ Morarame urutō Izaja toytose tuisa Ezekia a ekaropose, ynara tykase:

– Otokoino tooehse mokaro nahe? Otara nykā toh oya? tōturupose Izaja Ezekia a.

– Moe nono poe tooehse toh nexiase, Papironia poe, tykase Ezekia.

⁴ – Oty tonese eya xine atapyī konōto tao? tykase, tōturupose Izaja.

– Tonese emero porehme, tykase Ezekia. – Emero enepoase eya xine mōkomo kurākatoh tao.

⁵ Mame ynara tykase Izaja tuisa a:

– Ynara āko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety oya:

⁶ “Imeīpo ynara exīko mana, omōkomory emero atapyī konōto tao exiketō, atamuru tō nukurākatyā, emero tarosēme exīko Papironia pona. Arypyra exīko mana.

⁷ Toitoino opoenomo, apakō roropa tarosēme exīko mā toto namotome, mame tomukase toto ahtao erohnōko mā toto Papironia tuisary tapyī tao.”

⁸ Morara kary etaryke tyya, tuisa Ezekia ynara tōsenetupuhse, etonara exīko isene ro jahtao, jorikyry ponāmero. Naeroro tozuhse ynororo, ynara tykase:

– Ritonōpo nekarohpyry oya jurutohme kure mana.

40

Omi emuhkehkatohme

¹ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana:

“Emuhkehkatoko! Yje, ypoetory tō emuhkehkatoko!

² Oturuko ipynanopyryme Jerusarē pōkomo a, toto eahmaryme zuruko toto, tonahse mana imehnō namotome toto ehtopōpyry,

iiryryrykō tykorokase mā kehko.

Tuānohse toto ya asakoro popyry toto ehtopōpyry emetakame.”

³ Opore ahno oturūko mana, ynara āko:

“Kuesēkō oehsasaka mana;

ona tonorē po* esemary tyritoko!

Esemahtotoko Ritonōpo esemaryme!

⁴ Jakanahmā emero tynonotosēme exīko osepune aehtohme, somohmā tōkehko ypy tō maro tahkasēme exīko osepune ehtohme.

Nono somokyhmā ke jakanahmā roropa amimome exīko mā kehko, ypy tō osepune amimome exīko mana.

⁵ Morarame saeremehxo toehtoh enepōko Ritonōpo mana, moro enēko sero nono pōkō mana emero.

Morohne rīko ase, tykase Ritonōpo Kuesēkomo.”

⁶ Imepỹ kohtāko mana, ynara āko:

“Omi ekaroko imehnō netaryme!”

“Otara ekarōko ywy omime?” āko ase ekaropōko.

“Kaxiko: ahno emero onahpoty sā mana,

ijamitunurukō ona ekuru sā rokē nase.

⁷ Onahpoty anorỹko mana,

ekuru tō ohpahnōko tyryrykane tonehpose ahtao Ritonōpo a toto pona.

Ajohpe pyra, onahpoty sā axītao rokē ahno mana.

⁸ Onahpoty anorỹko mana, ekuru ohpahnōko,

yrome Ritonōpo Kuesēkō omiry jūme exikehpyra mana.”

* **40:3** Oesēkōme enetupuhtoko. Oorypyrykō ikorokapotoko topohme aytotohme okurohtaka xine.

⁹ Omoro, omi kurã ekaroneme mase Jerusarẽ põkomo a,
onuhko ypy kaetoko ehtoh pona;
omoro, omi kurã ekaroneme Xião põkõ netaryme,
opore omi kurã ekaroko.

Ihximyra exiko Juta patary põkõ zuruko,
ynara kaxiko opore: “Ritonõpo Oesëkõ oehnõko mana.”

¹⁰ Ritonõpo Kuesëkõ oehnõko mana tuisamehxo ehtohme;
tyjमितunuru ke topetõkara poremãkãko mana.
Tymaro typynanohse aexityã enehnõko mana.

¹¹ Kaneru tõ pyno exikety sã, typoetory tõ pyno Kuesëkõ mana;
kaneru poenõ pisarara oximõme tyripõko mana,
tonao toto arõko mana,
taporykõ po tomeseke sã jëkõ suhsu ãnanõ arõko mana.

Ritonõpo, Izyraeu tõ Esë Imehxo ehtoh poko

¹² Onoky a tuna konõto tukupse tomary ke?
Onoky a kapu tukupse tomahxikyry tõ ke?
Onoky paxiha ke nono itamurume ehtoh kukuru waro nae?
Onoky a ypy tõ omoxĩ ehtoh tukupse somokyhmã roropa ikuhtoh ke?

¹³ Ritonõpo osenetupuhtoh waro pyra ahno mana.
Kuesëkõ anamorepasaromepyra roropa sytatose.

¹⁴ Onoky a Ritonõpo tamorepase zuarohxo ehtohme?
Onoky a Ritonõpo tamorepase zaehxo ahno apiakatohme?
Onoky Ritonõpo amorepãko nae itamurumehxo zuaro aehtohme, tuarohxo aehtohme
roropa?

¹⁵ Ritonõpo a ahno tõ emero sero nono po toiro tuna pitahkatoh sã mã toto poketi ao,
putoh katoh sã rokẽ mã toto omoxinety kuhtoh po;
ahmõta tõ moe aexityã puimãko mana,
yrome eya isawã pisarara puimary samo.

¹⁶ Ripano po wewe tõ emero porehme ipune pyra exiry jahkatohme kynekarorykõme
Ritonõpo a emero motye imehxo aexiryke.
Okyno tõ roropa emero ahtao ipune pyra exiry kynekarorykõme eya.

¹⁷ Ritonõpo a ahno tõ emero sero nono po aryppya sã mana;
Ritonõpo ãpataka typahsãme sã rokẽ mã toto.

¹⁸ Onoky sã Ritonõpo nae?
Onoky panõme nae ynororo?

¹⁹ Ahno nyrihpyry sã pyra mana,
uuru apuhsẽ sã pyra, parata risẽ sã pyra roropa.

²⁰ Uuru onepekahsaromepyra exikety a parata roropa,
wewe kurã epekahnõko mana.
Mame wewe axikane emese kure exikety zupĩko mana tyneponãmary axikatohme,
esaka tyritohme apõ pona.

²¹ Zuario pyra hmatou?
Onetapitopyra hmatou sero poko?
Onekaropyra ro toh nexiase oya xine pake sero nono ritopõpyry poko?

²² Ritonõpo mokyro exikety mã tapõ po iporotyhpyry sero nono epoe,
ahno enẽko mana pisarara, maikuato samo.
Ynororo mokyro kapu rihpono;

kamisa samo kapu tytywyhmase eya,
tapyi sã roropa tyrise eya, moro tao toehtohme.

²³ Tuisa tō jamihme exiketō tuisame pyra tyrīko ropa mǎ ynororo jamihme pyra toto ehtohme.

²⁴ Otyro ēxihтары sã mǎ toto, imity tō pisarara samo.
Mame tyryrykane tonehpose ahtao Ritonōpo a toto pona,
anorŷko mǎ toto,
mame wirikane toto arōko mya tiriiku pihpyry samo.

²⁵ Onoky sã Ritonōpo nae?

Onoky sã jekarōko matou? āko Ritonōpo Kure Exikety.

²⁶ Enetoko ke kakoxi kapu poko xirikuato tomo.

Onoky kynexine mokaro rihpono?

Mokyro ynororo, toto tūtanohpone atakenaka, soutatu tō samo;
tuhke toto exiry waro mana, toto esehtōko mana toto esety ae.
Ijamitunuru itamurumehxo exiryke aomipona exikehpyra mǎ kehko.

²⁷ Izyraeu tomo, oty katohme ykerekemāko matou?

Ynara āko: “Kuetuarimatohkō poko oty kara Ritonōpo mana.

Kyyryhmatopōpyrykō zae pyra exiketomo a:
moro poko oty kara mana.”

²⁸ Zuarō pyra hmatou?

Onetapitopyra hmatou sero poko?

Kuesēkōme mǎ Ritonōpo, jūme exikehpyra Exikety.

Tytororo sero nono rihpōme mǎ ynororo.

Etaehpyra mǎ ynororo, apotūkehpyra roropa;
tuaro aexiry onukuhsaromepyra imehnō mana.

²⁹ Totaehse exiketō jamihtanohpōko ropa mana,
tyjamihkehse exiketomo a tyjamitunuru ekarōko mana.

³⁰ Poetome ro exiketō etaeahnōko mǎ toto, apotūkehnōko;
nuasemākō osetapāko, epukāko roropa mǎ toto.

³¹ Yrome Ritonōpo enetupuhnanō mǎ jamihme exīko ropa.

Onuhnōko mǎ toto kakoxi piano tō samo;
tururume ytōko mǎ toto yrome apotūkehpyra exīko;
pupu po ytoytōko mǎ toto, mame etaehpyra exīko.

41

Izyraeu tō pynanohnōko Ritonōpo mana

¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Mynyhme ehtoko, jomiry etatoko, moe nono pōkomo!

Ajamitunurukō ikurākatoko ropa,

mame osehtoko jēpataka ōsewomatohkōme ynetaryme.

Oximōme sehtone kuoturutohkōme zae ehtoh enetupuhtohme.

² “Onoky a mokyro tuisa tonehse xixi tūtatoh wino imehnō poremākaponeme?

Onoky poe orēpyra mǎ ynororo emero rokē nono poremākapory poko, tuisa tō poremākapory poko roropa?

Typyre ke tytapema ke roropa toto etapāko mana putoh katoh riry samo,
sapararahme toto aropōko tiriiku pihpyry arory sã tyryrykane a.

³ Toto ekahmāko mana, orēpyra sã ytōko ynororo;

axī roropa ytōko mana ipupuru nono epozakuroko samo.

⁴ Onoky morohne poko tōsenetupuhse emero tyripotohme?
Onoky moino ro apitorymā poe morohne poko tōsenetupuhse morara ehtohme sero-maroro?

Ywy, Ritonōpo, moroto exine apitoryme,
morarame ywy, Ritonōpo, moroto exīko ase sero etyhpyry po.

⁵ “Ynyrihpyry tonese moero nono pōkomo a,
enaromŷke toehse, tykytyky tykase toto.
Naeroro oximōnōko mā toto tooehtohkōme.

⁶ “Tyneponāmarykō rinanō atakorehmāko mā toto,
tykatonomorykō maro oseahmāko mā toto.

⁷ Morarame mokyro wewe axikane ynara āko uuru poko erohkety a: ‘onyrihpyry kure mana.’

Mokyro kurimene etapane mate ke ynara āko osexihmapone a:
‘Emese kure mase, moro onyrihpyry kure mana!’ āko.
Tyneponāmary rīko mā toto esaka exixihmāko epukara ehtohme.”

⁸ Yrome ynara āko Ritonōpo Izyraeu tomo a:
“Ypoetoryme mase, ynymenekatyāme matose;
jepe Aparāo pakomotyāme matose.

⁹ Kuenepyatose moino, sero nono etyhpyry poe, imeimehnō nonory poe,
mame ynara ase oya xine: ‘Ypoetoryme matose.’
Tymenekase matose ya, orumekara xine exiase.

¹⁰ Enaromyra ehtoko amaro xine jexiryke;
oserehpyra ehtoko, Oesēkōme jexiryke.
Ajamihtanohtorŷko ase, ākorehmatorŷko roropa;
oewomatorŷko ase, opynanohtorŷko ase japotunuru ke.

¹¹ “Mokaro ozehnotokō emero typoremākasēme exīko,
epyrypakehnōko mā toto;
mame osetapaketō amaro xine emero tonahkasēme exīko,
orihnōko mā toto.

¹² Ozehnotokō zupiryhtao oya xine onenepyra exīko matose,
mokaro emero aryryra exīko tonahse exiryke.

¹³ Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo;
oemary apoīko ase, ynara āko ase oya xine:
‘Enaromyra ehtoko, ākorehmatorŷko ase.’ ”

¹⁴ Ynara āko Ritonōpo mana typoetory tomo a:
“Pisarara matose jamihme pyra roropa,
yrome enaromyra ehtoko;
ywy ase Ritonōpo, Izyraeu tō Esē kurano,
Opynanohnekōme ase, oewomatorŷko ase.

¹⁵ “Makina tiriiku ipikatoh sā oritorŷko ase,
tyere exikety kurimene risemy, pohsuime exikety ke:
ypy tō akuhmōko matose toto enahkatohme;
emorymākō poro ytōko matose,
putoh katoh sā exīko mā kehko.

¹⁶ Typahse kehko kakoxi ahtao oya xine,
tarosēme exīko mana tyryrykane a,

mame wirikane a saporarahme typahsēme exīko mā kehko.
Morarame moro sā toehse ahtao tākye exīko matose ywy, Ritonōpo Oesēkōme jexiryke.
Mame jeahmāko matose, Izyraeu tō Esē kurano.

17 “Mame ypoetory tō etuarimaryhtao tuna zupiryhtao tutunazehnase toexirykōke,
yrome onenēpyra;

esenary tonore toehse ahtao tuna se toexirykōke,
ywy, Ritonōpo toto omiry etāko ase,
ywy, Izyraeu tō Esē jūme toto onurumekara exīko ase.

18 Tuna enatry tō ripōko ase jakanahmā tō po,
emorymākō rānakuroko serere kane tō rīko ase, iporiry tō roropa.

Mame ona tonorē tyripōko ase ikuhpome,
nono tonorē tuna pēkamā ke exīko tuhke.

19 Wewe tō arykāko ase ona tonorē po:

apupari tomo, akaxia tō roropa te, murta tomo, oriwera tō roropa;
nono tonorē po pinieiro tō ahtanohpōko ase, zīporo tō maro te, xipirexite tō maro, enara.

20 Morohne enēko ahno tō emero,
zuarō exīko mā toto morohne tyrise ya, Oesēkomo a.
Kure osenetupuhnōko mā toto tuaro exīko mā toto,
morohne emero rihpōme mā Ritonōpo, Izyraeu tō Esē kurano.”

Ahno neponāmary otyme kure?

21 Ynara āko Ritonōpo, Izyraeu tō Esemu:

“Imeimehnō neponāmary eahmananomo, osehtoko osekarohtome, osewomatohkōme.

22 Oneponāmarykō enehtoko xiaro yna zurutohme:

otara exīko nae taroino?

Zurutoko roropa ōmihpyrykō poko,
zuarō yna ehtohme ōmihpyrykō zae exiry poko,
morohne toehse ahtao ōmihpyrykō ae ro.

Yna zurutoko seromaroro,

otara exīko nae taroino?

Morarame zuarō exīko ynanase ōmirykō zae exiry poko te, zae pyra exiry poko, enara.

23 Kahtoko yna a, otara exīko nae taroino?

Zuarō yna ehtohme ritōme nymyry oehthkō poko!

Kurākō riry se awahtao xine tyritoko,
popyra ehtoh riry se awahtao xine roropa,
enaromỹke yna ehtohme, yna osenuruhkatohme roropa!

24 Yrome ritōme pyra matose!

Tyriry waro pyra matose ipunaka!

Oneahmarykō se pyra ase ipunaka, nuriame mā toto ya.

25 “Ya orutua tymenekase, xixi tūtatoh wino nono pono.

Jenetupuhne mokyro, enehpōko ase inikahpoe etonatohme topetōkara maro.

Ikurepato pona sā tuisa tō pona itūtūmāko mana, oripo apuhne sā orino tūtūmary sā
tupupurukō ke.

26 Onoky a morohne mekarōatose: ‘ynara exīko mana,’
zae oexiry waro yna ehtohme?

Morara kara mexiatose emero.

Ōmirykō onetapitopyra imehnō mana moro poko.

27 Ywy, Ritonōpo, apitorymāme exiase Jerusarē pōkō zuruneme,
omi arone tonyohse ya Jerusarē pona ynara kase:

‘Oekyrykō oehnōko ropa, tosaka xine,

oehnõko ropa mã toto!

²⁸ Zupiase ahno neponãmary rãnao
yrome jezuhsaromepyra toh nexiase.
Ekaropoase repe, yrome j Zukuru waro pyra toh nexiase.

²⁹ Mokaro ahno neponãmary tõ otyme kure?
Arypyra ipunaka, tyriry waro pyra mã toto!
Mokaro ahno naxikahpyry tõ isene pyra mã toto
tyjami hke pyra mã toto ipunaka.”

42

Ritonõpo poetoryme exikety

¹ Ynara åko Ritonõpo Kuesẽkõ mana:

“Ypoetory mose ro, tyjamihtanohse ynororo ya,
ynymenekahpyryme mana, yzamaro Exikety!
Juzenu ekaroase eya;
zae ehtoh enehnõko mana imeimehnõ nonory põkomo a emero porehme.

² Kohtara exiõko mã ynororo,
opore oturupyra exiõko roropa mana.
Tõturu opore onetapopyra exiõko mana jarao osema taõkõ netaryme.

³ Amoriry etahkasẽ onemapopyra exiõko mana,
ezuru aryry ezehsasaka ahtao onezehkapopyra exiõko ynororo mana.
Tyrypyrykõke iporemãtyã pitiko zemime exikety sã mana;
mokaro pynanoohnõko mana.
Etuarimaketõ pynanoohnõko roropa mana pitiko rokẽ enetuputyryhtao ro eya xine,
toto zehno pyra exiõko mana,
toto akorehmãko roropa mana itamurumehxo tonetupuhtohme toto a.

⁴ Apotũkehpyra exiõko mana,
orẽpyra exikehpyra exiõko roropa mana,
zae pyra ehtoh enahkapõko mana.
Imeimehnõ nonory põkõ eraximãko mã toto inamorepatary etatohme, Tosẽkõme
mokyro enetupuhtohme.”

⁵ Kapu tyrise Ritonõpo a, myahxo rahkene;
sero nono tyrise roropa eya itaõkõ maro emero porehme,
isene ahno tyrise eya oserematohme.
Seromaroro ynara åko mã ynororo typoetory a:

⁶ “Ywy, Ritonõpo, kykohmase,
yjमितunuru ekaroase oya zae ehtoh ripotohme sero nono po,
sero nono põkõ pynanohtohme oya.
Kuenehpoase ynetapohpyry ae ro ypoetory tõ Izyraeu tomo a,
imeimehnõ nonory põkõ emero juaro ehtohme oenetuputyryke eya xine;

⁷ tonurãkara enuru etapuruhmakãko mase,
ãpuru hpyry taõkõ myhpokãko mase,
tapuruse aexityã xinukutumao tũtanohpõko ropa mase.

⁸ Ywy ro rokẽ Ritonõpome ase:
morome jesety mana!
Imehxo jehtoh onekaropyra ase imehnomo a;
imehnõ neponãmary oneahmapopyra ase ipunaka.

⁹ “Jomihpyry ae ro emero toehse,

seromaroro tyrisenã ehtoh poko ourutorỹko ase,
morohne waro oehtohkõme exipyra ro ahtao.”

Eahmatopo

¹⁰ Eremiatoh kasenato ke eremiatoko Ritonõpo eahmaryme!
Imehxo ynororo ehtoh poko eremiatoko, sero nono po porehme:
eahmatoko wapu ae ytoketomo tuna konõto poro ytoketomo eahmatoko inyrytyã emero
tuna konõto kuaa,

ahno a roropa moe imeimehnõ nonory põkõ porehme!

¹¹ Ona tonorẽ po, ipatary tõ po roropa ah Ritonõpo eahmã toto,
ah pata Ketaa põkõ neahmã toto!

Amarokõ pata Sera põkõ, atãkyematoko,
eremiatoko ypy tõ emory po!

¹² Ah Ritonõpo toahmase nexino,
ah mokaro moe nono põkõ saeremehxo Ritonõpo ehtoh poko nekarõ toto!

¹³ Ritonõpo ytõko mana etonakety samo,
emero tyrikehse eya etonato takã toytotohme.
Kohtãko mana toetonatohme,
topetõkara poremãkapõko mana tyjamitunuru ke.

Typoetory tõ akorehmãko mana

¹⁴ Ynara ãko Ritonõpo mana:
“Okynahxo oturupyra exiase,
mynyhme rokẽ exiase, ypoetory tõ onezuhpyra;
yrome seromaroro kohtãko ase nohpo samo tonururuhta,
jetũ toehse ahtao xitãko mana pusuh ãko.

¹⁵ Emorymãkõ tohtohkãko ase
toto enahkãko ase ypy tõ maro,
jomi poe otyro emero anoryỹko mã kehko wewe tõ maro.
Tuna tõ maro jakanahmã tõ rĩko ase ona tonorẽme,
tuna pẽkamã tõ emero tonore tyripõko ase.

¹⁶ Tonurãkara arõko ase imepỹ osema ae,
moro ae ytopitopyra ro toh nexiase.
Toto kohmamyry myakamãko ase saerehkatoh ke.
Osema tupimãkõ tupime pyra tyrĩko ase toto esemaryme.
Morara tyrĩko ase, totapose ya exiryke.
Morara tyrĩko ase rahkene, ekurehpyra ase.

¹⁷ Yrome tyneponãmarykõ eahmananõ te,
tynaxikatyã riryhta tosekõme,
mokaro typoremãsẽme exĩko,
ehxirõko mã toto, ynara kananomo tyneponãmarykomo a:
Omoro mase yna rihpono.”

Izyraeu tõ onenetupuhpyra

¹⁸ Ynara ãko Ritonõpo mana:
“Etatoko pahne, otato pyra exiketomo!
Enetoko ke, tonure pyra exiketomo!
¹⁹ Ypoetory tõ Izyraeu motye tonurãkara nae?
Jomiry aroneme ynaropohpyry motye otato pyra exikety nae?
Arypyra;
²⁰ Izyraeu tomo, itamurume meneatose repe,
yrome onenetupuhpyra mexiatose;

omi tuhke totase oya xine repe
yrome zuaro pyra sã mexiatose.”

²¹ Ritonõpo Oesëkõ mã typoetory tõ pynanohneme Exikety,
morara exiryke tynyripohpyry tokarose eya,
toto amorepatohme, tõmiry waro toto ehtohme,
omipona se toto ehtohme.

²² Yrome ipoetory tõ tyryhmase,
inõkomory tomatonanohe, tõmase toto ãpuruhpyry taka,
moro tao tymyhse toh nexiase.
Epetõkara a tarose toto tynamotokõme,
typynanohneke pyra toh nexiase.

²³ Sero jomiry etary se exikety sehxo ase.
Taroino tomeseke sã jomiry etane sehxo ase.

²⁴ Onoky a Izyraeu tõ tokarose epetõkara a?
Onoky omi poe tomatonanohe toh nexiase?
Ritonõpo poe nexiase,
inenergye yna rypyry poko toehse ynanexiase.
Zae ehtoh poko se pyra sexiatohe,
aomiry omipona se pyra sexiatohe tamorepase kuahtao xine eya.

²⁵ Naeroro kyzehno xine toehtoh ke tuãnohe sexiatohe,
toetuarimase roropa sexiatohe etonatohe tao.
Kyzehno xine aexiry apoto sã nexiase
zahnõko Izyraeu tõ rãnao.
Yrome zuaro pyra sexiatohe.
“Otara exiiko nae?” tykase,
onenetupuhpyra sexiatohe ipunaka.

43

“Opynanohtoryko ase,” ãko Ritonõpo mana

¹ Yrome seromaroro Ritonõpo, Orihpono, ynara ãko Izyraeu a:

“Enaromyra exiko, opynanohnõko ase;
kykohmase oesety ae, ypoetoryme mase.

² Tuna zuemã rãnakuroko oytoryhtao, amaro ase,
nerypyra exiiko mase.

Apoto rãnakuroko oytoryhtao zahpyra exiiko mase.

³ Ritonõpo Oesëkõme jexiryke, Izyraeu tõ Rihpono kurano, Opynanohnekomomo.
Ejitu ekaroase, Etiopia roropa, Sepa maro, oepehpyryme ypoetoryme oehthome.

⁴ Imehnõ nonory põkõ, ahno tytororo ekarory opynanohtohme, typynehxo oexiryke ya,
opyno jexiryke, imehxo oriry se roropa jexiryke.

⁵ Enaromyra exiko; amaro jexiryke!

“Moino xixi tütatoh wino te, moino roropa xixi omõtohe wino oekyry tõ enehnõko ropa
ase inonorykõ pona.

⁶ Inikahpoëkomo a ynara tyripõko ase: ‘Ah mokaro nytõ toto,’
Ikurenaëkomo a roropa: ‘Mokaro anapoipyra ehtoko.’

Moino nono moe exiketõ poe ah umükuru tõ noehno ropa toto, jëxiry tõ roropa tosaka
xine!

⁷ Mokaro emero ypoetoryme mã toto;
toto tyrise ya isene toto ehtohme, imehxo jehtoh enepotohme imehnomomo a.”

Izyraeu tō Ritonōpo zae ehtoh enenanōme

⁸ Ritonōpo Kuesēkō ynara āko:
 “Ypoetory tō enehtoko toto apiakatohme.
 Tonure ro toh mā repe, yrome tonurākara sā mā toto.
 Typanare toh mā repe,
 yrome otato pyra exiketō sā mā toto.

⁹ Imeimehnō nonory pōkō ahno tō emero enehpotoko oximōme toto ehtohme Apiakatoh tao.

Onoky neponāmary imeīpo ehtoh ekarory waro nae?
 Onoky a tokarose pake serara ehtoh poko seromaroro?
 Ah mokyro enenanō noehno toto
 xiaro zae toehtokō waro imehnō ehtohme,
 ajohpe pyra aomirykō waro roropa imehnō ehtohme.”

¹⁰ Ritonōpo ynara āko: “Izyraeu tomo, omoro jeneneme mase;
 kymenekase ypoetoryme oehtohme, juaro oehtohme,
 jenetupuhtohme, ywy ro rokē Ritonōpome jehtoh waro oehtohme.
 Osemazuhme imepỹ ritō pyra kynexine.

Ymaro imepỹ ritō pyra mana,
 imeīpo jūme imepỹ ritō exipyra roropa exīko mana.

¹¹ Ywy ro rokē Ritonōpome ase,
 ywy rokē opynanopyrykō waro ase.

¹² Jomihpyry etapoase oya xine: ‘Imeīpo opynanohtorỹko ase.’
 Mame kypynanopyatose jomihpyry ae ro.

Moro poko eneneme matose,
 morara onyripitopyra imepỹ ritō nexiase amaro xine.

¹³ Ywy Ase Ritonōpo, jūme exikehpyra exīko ase.
 Ahno tō emero epasaromepyra mā toto yjemitunuru wino.
 Tyriryhtao ya onytyromasaromepyra imehnō mana.”

Papironia poremākatopōpyry

¹⁴ Ynara āko Ritonōpo, Opynanohnekomo, Izyraeu tō Esē Kurano, typoetory tomo a:
 “Opyno xine jexiryke soutatu tō tuhkākō enyohnōko ase Papironia poremākase.
 Ahno atākyemary ikohtary myakamāko mana ixitarykōke.

¹⁵ Ywy ase Ritonōpo Oesēkō kurano,
 Orihpōkōme ase, Otuisarykōme ase.

¹⁶ Pake ahtao osema tyrise Ritonōpo a tuna konōto rānakuroko,
 oesemarykō tuna zueme exikety rānakuroko.

¹⁷ Soutatu tō jamihmākō typoremākase eya, tuhkākomo, kahu tō osetapaketō maro te,
 kawaru tō maro.

Toepukase toto jūme owōpyra ropa ehtohme;
 tozehse toto nāparina ezetyry samo!”

¹⁸ Yrome seromaroro ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana typoetory tomo a:
 “Wenikehtoko pake ehtopōpyry poko,
 emynyhmara ehtoko pake ynyrytā poko.

¹⁹ Seromaroro ynyriry tyrisenā sā tyrīko ase,
 okynā pyra morara exīko mana,
 mame mōtoino rokē moro enēko matose.

Osema rīko ase ona rānakuroko,
 iporiry tō ekarōko ase oya xine ona tonorē po.

²⁰ Onokyro tomo a toahmasēme exīko ase, kaikuxi tomo a, torōimo awexituruze tomo a
 roropa,

soesoekane rīko ase ona tonorē po,
 iporiry tō serere āko nono tonorē poro, tuna ekarotohme aukurukōme
 ynymenekatyamo a ypoetory tōme exiryke.

²¹ Mokaro ynyrytāme mā toto ypoetoryme toto ehtohme jeahmatohme.”

Iiryryryme Izyraeu tō toehse

²² Ynara āko Ritonōpo mana typoetory tomo a:
 “Amarokō typenekehse mexiatose ypoko,
 mame jeahmara mexiatose.

²³ Okyno tō kaneru tō onenehpyra mexiatose jahkatohme onekarorykōme ya,
 imehxo jyripyra mexiatose onekarorykō ke.

Orohmanohpopyra xine exiase tiriiku tōkehko enehporyke oya xine:
 ‘Ixtaratu jahkatoko’ kara exiase.

²⁴ Ixtaratu onepekahpopyra exiase oya xine ekarotohme ya,
 oeky tō kasery roropa onekaropopyra exiase oya xine tākye jyritohme.
 Māpyra totaehse kyriatose oorypyrykō ke,
 tapotūkehse tykamexipose ywy oya xine azahkuru ehtoh poko oexirykōke.

²⁵ “Yrome ywy, ywy roro, Ritonōpo Oesēkōme ase,
 naeroro oorypyrykō korokāko ase,
 oorypyrykō poko wenikehnōko roropa ase.

²⁶ Ypoetory tomo, yhxirotoh nae awahtao xine, ehmaropa Apiakane ēpataka;
 yhxirotoh enepotoko!

Tuaro ehtoh enehtoko zae oexirykō waro kuehtohkōme!

²⁷ Atamurukō tyryrypyhpyke toehse;
 urutō kō roropa iiryryryme toehse toh kynexine yneneryme,

²⁸ Ytapyī Kurā nuriame tyripose otuisarykomo a.

Morara exiryke Izyraeu tō tonahkapose ya,
 ypoetory tō typoremākapose ya.”

44

Kuesēkō toiroro Ritonōpome mana

¹ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkomo:
 “Etako pahne, Izyraeu, ypoetoryme mase, ynymenekahpyry.

² Ywy, Ritonōpo, Orihpōkōme ase;
 takorehmase mexiase ya oenurutopōpyry poe.
 Izyraeu, ypoetorymano, enaromyra exiko opyno jexiryke,
 ynymenekahpyryme mase ymaro oehtohme.

³ Konopo enehpōko ase ona tonorē po,
 iporiry tō rīko ase serere katohme nono tonorē poro.
 Moro saaro Juzenu kuānōko ase opoenō pona, apakō pona roropa,
 kure ehtoh ekarōko roropa ase apakomo a.

⁴ Kure rokē emānōko mā toto onahpoty samo
 konopo itamurume toehse ahtao,
 saukeyru tō sã roropa ahtaketō iporiry tō ehpio.

⁵ “Imeimehnō Izyraeu tō maro oximaro exīko mā toto.
 Toitoinē ynara āko: ‘Ywy ase Ritonōpo poetoryme;’
 imepỹ Jakome osesehpāko mana;
 imepỹ ropa imerōko mana tomary pokona:
 ‘Ritonōpo Jesēme mana;’

imepỹ roropa esehpãko mana Izyraeume tosetyme.”

⁶ Ynara ãko Ritonõpo mana Izyraeu tõi tuisary, Izyraeu tõi Ewomane, Jamihmehxo Exikety:

“Ywy ase Apitorymano te, Etyhpyrymãme roropa, toiroro Ritonõpome ase, imepỹ ritõ pyra mana.

⁷ Imepỹ ysã exikety pyra mana, ynyrihpyry riry waro exikety pyra.

Zuaro awahtao kaxiko ya emero Izyraeu ehtopõpyry poko, apitotopõpyry poe orẽpyra Izyraeu tyrise ahtao ya tarona, kaxiko roropa Izyraeu ehtoh poko taroino sero etyhpyry pona.

⁸ Ypoetory tomo, enaromyra ehtoko, oserehpyra ehtoko!

Zuaro matose, moino ro pake ehtopõpyry poe, oturuase senohne ehtoh poko.

Eneneme matose ajohpe pyra jomiry ehtoh poko.

Imepỹ ritõ nae? Arypyra! Imepỹ oewomane pyra mana; onenepitopyra exiase.”

Imehnõ neponãmary eahmary popyra

⁹ Mokaro tyneponãmarykõ rinanõ popyra mã toto. Inyrytyã roropa isehxo aexityã popyra mã toto. Tynyrytyã eahmananõ tuaro pyra mã toto, tonure pyra roropa mã toto, naeroro ehxirõko mã toto.

¹⁰ Popyra mana tyneponãmarykõ riryhtao, metau risemy, eahmatohme ritõme samo.

¹¹ Mokaro eahmananõ emero ehxirõko mã toto. Tykyryry axikananõ ahnome rokẽ mã toto; ime pyra. Ah oximõme noehno toto, osenepose Apiakane ãpataka! Moroto oserehnõko mã toto, ehxirõko mã toto.

¹² Metau poko erohkety metau zokonaka apoĩko, ipoko erohnõko mana apoto po tapory jamihmã ke, mate ke etaetapãko mana, isene exikety panõme ehtohme. Mame aerokuruhtao omise exĩko mana, tuna se, etaehnõko roropa.

¹³ Mokyro wewe poko erohkety wewe kuhnõko mana eary ke, imerotoh ke ikuhtoh rĩko mana wewe pokona. Imeĩpo tykyryry ke, tapema tõkehko ke ahno panõ enekure exikety axikãko mana, nuasemã panono, ritõ eahmatoh taka tyritohme.

¹⁴ Itu htaka ytõko wewe axikane mana wewe akohse; otarame apupari menekãko mana, otarame wewe xipirexite, otarame karawario. Arypyra ahtao otarame pinieiro arykãko mana ahtatohme tohxikase ahtao konopo a.

¹⁵ Moro wewe zokonaka apotopokõme tyrĩko mana; jahkãko mana axitũ potu ehtohme, wyi ekeitohme roropa. Wewe zokonaka akoĩpyry axikãko mana tyneponãmary ritohme; mame tosekumuru po tynaxikahpyry eahmãko mana.

¹⁶ Moro sã wewe zokonaka apotopokõme exĩko apoto zukatohme; tõsẽ purũko mokyro mana, otuhnõko mana tuesapare exĩko. Axitũ exĩko roropa mana, mame ynara ãko: “Apoto kurã sero! Axitũ potu toehse ywy!”

¹⁷ Moro wewe zokonaka akoĩpyry ke ahno panõ axikãko mã ynororo, tyneponãmaryme. Imeĩpo tosekumuru po porohnõko mana mokyro eahmaryme. Oturũko mana eya: “Omoro mase yritõme; kypynanohko!” ãko.

¹⁸ Morara exiketõ mã tuaro pyra mã toto ipunaka. Tonuru apurũko mã toto, mame tonurãkara sã osenuhmasaromepyra mã toto; tõsenetupuhtohkõ apurũko roropa mã toto; onenetupuhpyra mã toto.

¹⁹ Mokyro wewe axikane tuaro pyra mã ipunaka. Ynara kary tyya waro ehsaromepyra mana: “Moro wewe ke zokonaka apoto zukano; wyi ekeino te, tõsẽ puruno te, otuhnõ. Mame wewe zokonaka akoĩpyry ke ynaxikahpyry xihpyry yrino. Taro ase seromaroro wewe akoĩpyry eahmãko!”

²⁰ Ahno naxikahpyry eahmary toiparo rokē mana; oruno enapyry sã mana. Mokyro wewe eahmaneme exikety zae osenetupuhpyra mana, tonekunohse rokē mana, osepy-nanohsaromepyra. Ynara kasaromepyra mana: “Sero ynaxikahpyry jemah po ajohpe rokē mana, ritō kara mose ro,” kasaromepyra mana.

Ritonōpo Kypynanohnekomo

²¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Izyraeu tomo, wenikehpyra ehtoko sero poko!
Wenikehpyra ehtoko ypoetoryme oehtohkō poko.
Kyriatose ypoetoryme oehtohkōme,
jūme wenikehpyra exīko ase opoko xine.

²² Popyra oehtohkō ykorokase, oorypyrykō roropa emero;
osenepyra toehse mā kehko akurū esahpyry samo.
Osehtoko ropa ya Opynanohneme jexiryke.”

²³ Okohtatoko oseahmarykōme, kapuaōkomo!
Okohtatoko nono ao exiketomo!
Okohtatoko atākyemarykōme ypy tomo te, wewe tō te, emero itu htaō kō maro!
Imehxo toexiry tonepose Ritonōpo a typoetory tō Izyraeu tō pynanopyryke eya.

²⁴ Kuesēkō, Izyraeu tō Pynanohne, ynara āko:
“Ypoetory tomo, ywy ase Orihpōkomo;
enurupyra ro awahtao xine kyriatose.
Toiroro, senohne emero Rihpōme ase;
myahxo kapu yrine te, sero nono yrine roropa, takorehmaneke pyra.

²⁵ Imeīpo ehtoh ekaronanō tyrīko ase putupyra exiketōme,
urutō ajohpākō omiry ae onyripopyra ase.
Tuaro exiketō omiry tyrīko ase zae pyra,
zuarō toto ehtoh enepōko ase zuaro pyra ehtoh samo.

²⁶ Yrome ypoetory ynara karyhtao:
‘Taroino ynara exīko mana,’ karyhtao te,
jomiry aroporyhtao josenetupuhtoh enepotohme,
morohne ripōko ase rahkene zae jehtoh waro imehnō ehtohme.
Ynara āko ase, pata Jerusarē pona ahno tō oehnōko ropa tosehpyrykō pona ropa,
Juta patary tō tyrisēme ropa exīko mā kehko,
patāpo tō ipahtyā poe patame exīko ropa mana.

²⁷ Jomiry ke rokē tyripose ahtao ya tuna konōto anoryko mana,
tuna tō roropa apaīko emero.

²⁸ Ywy ase ynara āko Xiro a:
‘Jomi poe tuisame erohnōko mase kowenume,
ise jehtoh tyrīko mase.
Pata Jerusarē ripōko ropa mase te,
Ytapyī apō kehko ripōko roropa mase.’ ”

45

Ritonōpo a Xiro tymenekase

¹ Ritonōpo a Xiro tymenekase tuisame ehtohme.
Eya tyjamihtanohse ynoro imehnō nonory pōkō poremākatohme, tuisa tō jamitunuru enahkapotohme.
Pata tō omōtoh etapuruhmakāko Ritonōpo mana Xiro omōtohme,
imehnō moro omōtoh anapurisaromepyra ropa mana.

Ynara āko mā ynororo Xiro a:

²“Ywy roro osemazuhme ytōko ase,
ypy tō pipahmāko ase oesemaryme, emorymākō roropa;
pata tō omōtoho tonō metau risē tahkāko ase te, kurimene risē roropa.

³Oya mōkomo kurā ekarōko ase, tonēse aexityamo,
uuru tōkehko tukurākase aexityā zonētoho tao,
zuarō oehotohme ywy ase Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy, okohmahpono oesety ae.

⁴Okohmāko ase ypoetory Izyraeu tō akorehmatohme oya, ynymenekatyamo.
Mame juaro pyra ro awahtao imehxo oehotoho ekarōko ase oya.

⁵“Ywy ro rokē ase Ritonōpome;
imepỹ ritō pyra mana, ywy rokene.
Ajamitunuru ekarōko ase oya etonatohme juaro pyra ro awahtao.

⁶Morara tyrīko ase, nono etyhyppyro poe xixi tūtatoho wino mya etyhyppyro pona xixi omōtoho
wino sero nono pōkō pohme zuarō ehtohme ywy ase Ritonōpo, imepỹ ritō pyra
mana.

⁷Saerekatoh rihpōme ase, ikohmamyry roropa,
kurākō ekaroneme ase, popyra ehtoh tyriponeme roropa ase;
ywy Ritonōpo morohne rīko ase emero pohme.

⁸“Konopo enehpory sā ya kaino, orēpyrahxo jehtoh enehpōko ase kapu poe.
Nono etapuruhmakāko ase moro zae ehtoh apoitohme,
ekutāko sā mana ahno pynanohtoh ke, zae ehtoh ke roropa.
Ywy, Ritonōpo, morara tyrīko ase.”

Emero Esēme Ritonōpo mana

⁹Tumeri riryhtao orino risemy tyrine maro oseosezuhpyra tyrine maro mana.
Orino onekaropopyra tyrine a: “Oty rīko mahno?”

Ynara kara roropa mana: “Emese popyra mase,” kara mana.

¹⁰Ahno mūkuru ynara kara tumykomo a:
“Oty katoh kuenurumatose?”

¹¹Ritonōpo, Izyraeu tō Esē kurano, Orihpōkomo, ynara āko:
“Zae pyra matose ekaroporyhtao ya ypoenō pynanopyry poko ya,
jamorepary se roropa awahtao xine ynyriry poko.

¹²Ywy ase sero nono Rihpono pohme,
ahno tyrise ya isene ehtohme sero nono po.
Jemary ke kapu yrine mya,
xixi tyripose ya, nuno roropa, xirikuato tō maro aosenetohme.

¹³Ywy roro Xiro ripōko ase jomipona arohtohme,
jomihpyry ae ro orēpyra exīko mana.
Esemary tō kurākāko ase aytotohme.
Ypatary, Jerusarē rīko ropa mana,
ypoetory tō, imehnō namoto tō myhpokāko ropa mana,
toto tūtanohpōko ropa mana, namotome pyra toto ehtohme,
topehke pyra morara tyrīko mā ynororo.
Ywy, Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, morara āko ase.”

¹⁴Ynara āko Ritonōpo Izyraeu tomo a:
“Ejitu mōkomory kurā, Etiopia mōkomory roropa okyryryme exīko mana.
Mokaro Sepa pōkō, ahno mosa exiketō, anamotome exīko mā toto;
oekahmatorỹko mā toto tymyhse keti ke.
Tosekumurukō po porohnōko mā toto oēpataka xine ynara katohme:

‘Ritonõpo amaro xine mana, ynororo rokẽ Ritonõpome mana, imepỹ ritõme pyra mana.’ ”

¹⁵ Ritonõpo, Izyraeu tõi Esẽ mã typoetory tõi pynanohneme exikety, ahno wino otonẽnõko mana.

¹⁶ Mokaro tyneponãmarykõ axikananomo ehxirõko mã toto, emero porehme.

¹⁷ Yrome Izyraeu tõi mã typynanohse Ritonõpo a; jumãme typynanohse mã toto, jũme toto onyporemãkapopyra ropa exĩko mã toto, jũme ehxiropyra exĩko mã toto.

¹⁸ Ritonõpo a kapu tõikehko tyrise, ynororo rokẽ Ritonõpome mana. Sero nono tyrise roropa eya, tapuhse eya sero samo, mame esaka tyrise eya. Typõke pyra ehtohme sero nono onyripyra kynexine, yrome ahno esaryme tyrise eya moroto toto ehtohme. Ritonõpo Kuesẽkõ ynara ãko mana:

“Ywy ase Ritonõpo, imepỹ ritõ pyra mana.

¹⁹ Tokare pyra oturupyra exiase, otonẽpyra exiase xinukutumao, ynara kara exiase Izyraeu tomo a: ‘Kuupitoko ahno esao pyra.’ Ywy Ritonõpo, zae rokẽ oturuase, jomiry zae ehtoh enetupuhtoko zae rokẽ exiryke.”

Imehnõ neponãmary ajohpe

²⁰ Ynara ãko Ritonõpo mana:

“Osehtoko oximõme imeimehnõ nono põkomo isene ro exiketomo, osenepotoko apiakatoth tao!

Tuaro pyra mã toto ipunaka, oturuketomo tyneponãmarykomo a, osepynanohposaromepyra exiketomo, ahno oximõme ytoytoketomo tynaxikatyã wewe risẽ puimananomo.

²¹ Osekarotoko apiakatoth tao; oturutoko oseya ise awahtao xine. Onoky a tokarose pake, senohne poko? Ywy exiase, Ritonõpo, typoetory tõi pynanohne; imepỹ ritõ pyra mana.

²² “Ahno tomo, sero nono põkõ emero, eramatoko ropa ya seromaroro typynanohsẽme oehtohkõme, ywy ro rokẽ Ritonõpome ase, imepỹ pyra mana.

²³ Jomihpyry totapose ya, onytyromara ase; ynara tyripõko ase jomihpyry ae ro: ahno tõi emero tosekumurukõ po porohnõko mã toto jẽpataka, osekarotohme ya, jomipona toehtohkõme.

²⁴ Zurũko mã toto, ynara ãko: Ritonõpo rokẽ mã tyjamitunuru ekarõko kyya xine orẽpyra kuehtohkõme. Yzehno aexityã emero toehxirosẽme exĩko mã toto, ehxirõko mã toto jẽpataka.

²⁵ Yrome ywy, Ritonõpo, jako pakomotyã emero pynanohnõko ase, mame jeahmãko mã toto.”

46

Papironia pōkō neponāmary

¹“Papironia pōkō neponāmarykō Peu te,
Nepo maro toahmase aexityā toepuisse, nono pona toepukase.
Moro ineponāmarykō takimase tyritohme jumētu tō pona;
omoxī mā kehko okyno tō ipuimananō totaehse ahtao.

²Moxiā neponāmary toepuisse, epukāko mā toto;
osepynanohsaromepyra mā toto,
tarosēme exīko mya epetōkara a.

³“Izyraeu tomo, etatoko pahne,
Jako pakomotyā emero isene ro exiketomo!
Moino ro oenurutopōpyry poe ro tupuimase mexiase ya,
opyno xine exikehpyra exiase.

⁴Ywy Ritonōpo Oesēkōme ase,
opyno xine exikehpyra ase tamuhpōme oehtohkō pona,
oūsetykō karimutume ehtoh pona.
Kyriatose, aarotorŷko ase;
ākorehmatorŷko ase opynanohtorŷko ase roropa.

⁵“ ‘Onoky sã jekarōko matou?’ āko Ritonōpo.
‘Onoky nae ysã exikety?’

⁶Ahno nae tytineru apoīko mā toto,
uuru pitiko rokē pyra, parata itamurume roropa,
mame tyrine epehmāko mā toto
moro uuru ke moro parata maro tyneponāmary ritohme.
Mame porohnōko mā toto
tosekumurukō po tyneponāmarykō eahmatohme.

⁷Mame tyneponāmarykō anŷnōko mā toto
tymotary pona ipuimatohme, esaka tyrīko mā toto;
moroto rokē exīko, ytosaromepyra mana tosary poe.
Eya ahno otururuhtao onezuhsaromepyra mana;
ahno onypynanohsaromepyra mana
popyra ehtoh toehse ahtao eya xine.

⁸“Wenikehpyra ehtoko sero poko, iirypyrymākomo:
osenetupuhtoko ynyrihpyry poko tuaro oehtohkōme.

⁹Wenikehpyra ehtoko pake ynyrihpyry poko,
mame enetupuhtoko ywy rokē Ritonōpome ase,
imepŷ ypanō pyra mana.

¹⁰Apitory poe kuruatose sero etyhpyry poko.
Pake ahtao oturuase senohne emero ehtoh poko.
‘Josenetupuhtoh emero exīko mana, ekurehpyra,
tyriry se jehtoh tyrīko ase emero porehme,’ tykase ywy.

¹¹Orutua kohmāko ase xixi tūtatoh wino aehtohme;
moe nono poe, piano yhtory sã axī oehnōko mana ynyripohpyry ritohme emero
porehme.

Jomihpyry ae ro emero tyrīko ase;
josenetupuhtoh rīko ase rahkene.

¹²“Putuhtome exiketomo, etatoko pahne!

Ynara osenetupuhnōko matose:

okynahxo opynanohtohkō oehpyra ekarōko matou?

¹³ Yrome ameke hkopyra opynanohtohkō enehpōko ase jomihpyry ae ro;

okynā pyra orēpyra exīko ase.

Okynā pyra Jerusarē pōkō pynanohnōko ase, morarame imehxo jehtoh enepōko ase

Izyraeu tomo a.”

47

Papironia typoremākase

¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Papironia pōkomo, oyhtoko tuisa apō poe,

nono pona oporohko.

Pake oryximā sā mexiase, orutua poko exipitopyra exikety samo,

pata onyporemākapyrme mexiase;

yrome oryximā sā pyra mase toehse,

opihpyry amiamime pyra toehse.

Imehnō namotome toehse mase!

² Topu konōto, tiriiku apotoh ikirīmako; apoko!

Kamisa oēmyty apuru touko! Oupō kurā roropa touko!

Omety anỹko iporiry tō akuohtohme!

³ Tupoke pyra oenēko imehnō mana,

toehxirosēme oehtoh enēko,

epyrypara oehtoh enēko mā toto.

Omỹpōko ase, opynanohsaromepyra exīko imehnō mana.”

⁴ Kypynanohnekōme Ritonōpo mana, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esē kurano.

⁵ Papironia pōkomo a ynara āko Kuesēkō mana:

“Mynyhme oporohko, ytoko ikohmamyry aka,

taroino Nohpo Tuisamā, Ahno tō Esēme oesehtopyra ropa exīko mā toto.

⁶ Ypoetory tō poko tyekītapāse exiase, ynymenekatyā poko;

morara exiryke typoremākase toto ya,

toto ekaroase oya xine. Yrome toto pyno pyra mexiatose;

tytamuhpopāse exiketō tyrohmanohpose oya xine yronymyryme.

⁷ Jūme tuisame oexiry poko tōsenetupuhse mexiase repe,

ynyriry poko osenetupuhpyra mexiase,

sero etyhpyry poko osenetupuhpyra roropa mexiase.

⁸ Etako pahne, zae pyra ehtoh poko penetakety,

torētyke pyra mase,

popyra ehtoh oepyry zuno pyra roropa mase.

Okurohtao ynara āko mase: ‘Ywy ase tuisame;

imepỹ ypanō pyra mana.

Pytỹpome exipyra ase,

ypoenō orihpyra mā toto,’ āko mase repe.

⁹ “Yrome seromaroro jomiry etako pahne:

axiny, toiro saereme ahtao morohne asakoro exīko oya,

onio orihnōko mana opoenō roropa,

oneponāmarykō poko awahtao ro,

pyaxi tō poko roropa awahtao ro.

¹⁰ Orēpyra mosekaroase oorypyry poko awahtao,

imehnō onyriry onenepyra mekaroase repe.

Yrome tuarohxo oehtoh ke mosenekunopyase.

Ynara tōsenetupuhse omoro: ‘Ywy imehxo ase,
imehnō ysā pyra mā toto.’

¹¹ Naeroro popyra ehtoh oehnōko oya,
pyaxi poko oehtoh anakorehmara moro popyra ehtoh oehpyra ehtohme.
Oenahkatoh oehnōko mana,
mame epasaromepyra exīko mase.

Moro oryhmatoh kehko onenepitopyra ro mase,
oehnōko oya mana tuamekaro awahtao.

¹² Pyaxime oehtoh poko ehtoh ikuhko;
opoetoae ro ipoko oehtoh torēnase mase.

Otarame ākorehmāko mā kehko,
otarame morohne ke oepetōkara erehnōko mase.

¹³ Tyjमितunuru ke pyra mase ipunaka,
imehnō tuaro exiketō omiry etaryhtao ro oya epasaromepyra mase.
Ah mokaro xirikuato poko atamorepaketō noehno toto opynanohtohme!
Kapu poko atamorepāko mā toto,
xirikuato tō onenekehpyra mana,
ekarotohme emero nuno punero: otara exīko oya.

¹⁴ Onahpoty tonore sã mā toto;
toto zahkāko apoto mana,
osepynanohsaromepyra exīko mā toto.
Zemimehxo moro apoto exīko mana, osūtoh sã pyra.

¹⁵ Morara exīko mana,
mokaro xirikuato poko atamorepaketomo,
eya xine mekaropoase moino ro tarona.
Yrome orumekāko mā toto, toytotohkōme tosemarykō ae rokene;
opynanohsaromepyra exīko mā toto, emero.”

48

Imeīpo ehtoh poko

¹ Etatoko pahne, Izyraeu tomo!
Juta pakomotyã, etatoko!

Ōmirykō etapōko matose Ritonōpo netaryme repe:
“Izyraeu Esē eahmāko ase,” āko roropa matose repe,
yrome ajohpe matose, ōmirykō zae pyra mana.

² Pata kurã pōkōme osekarōko matose, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē enetupuhnanōme roropa,
mokyro esety Jamihmehxo Exiketyme mana.

³ Ynara āko Ritonōpo mana oya xine:
“Pake kuruatose imeīpo ehtoh poko,
jarao morohne poko kuruatose exipyra ro ahtao, zuaro oehtohkōme.
Mōtoino rokē tyrise ya,
morohne toehse rahkene ynekarohpyry ae ro.

⁴ Putupyra oehtohkō poko tuaro exine,
opymyry kurimene sã tūpore mana,
operi metau sã roropa tūpore mana.

⁵ Morara exiryke morohne poko kuruatose pake;
exipyra ro ahtao tōturuse ywy oya xine.
Naeroro ynara kasaromepyra matose:
‘Ynanepōnāmary tomo a serara tyripose;
ynanaxikahpyry a, ynanyrihpyry a, uuru risē tōkehko.’

⁶“Emero toehse jomihpyry ae ro, morohne enēko matose.
Naeroro zae jomihpyry ehtopōpyry enetupuhtoko.
Yrome seromaroro kasenato ehtoh poko ourutorỹko ase:
tokare pyra exiketomo, ipoko zuaro pyra ro matose.

⁷Seromaroro rokē senohne tyripōko ase;
senohne poko onetapitopyra ro matose,
naeroro ynara kasaromepyra matose:

‘Morohne waro exiase moino ro.’

⁸Ajohpe oehtohkō waro exiase;
onekunohtōme mexiatose oenurutopōpyry poe ro.
Morara exiryke sero poko onetapitopyra mexiatose,
moino ro zuaro pyra mexiatose senohne ehtoh poko.

⁹“Awānopyrykō se jahtao tuānohse oexirykō ya,
oenahkaporykō se jahtao pake tonahkase mexitory ya,
yrome morara ahtao jeahmara sero nono pōkō exiry.
Māpyra penekhepyra exiase opoko xine,
Ritonōpome jexiryke jeahmary oya xine zae mana.

¹⁰Kukukuatose apoto ao samo,
parata zatyry sã apoto htao kurehxo ehtohme,
sam mykamexipoatose ya.
Yrome parata sã pyra matose, popyra rokē matose.

¹¹Ypokoino rokē tyrīko ase;
ywy nuriame kamexipopyra ase imehnomo a,
imehxo jehtoh onekaropyra ase imepyny a,
imehxo jehtoh anapiakara ase imepỹ eahmatohme ysamo. Ywy ro rokē imehxo ase.”

Izyraeu tō pynanohnōko Ritonōpo mana

¹²Ynara āko Ritonōpo mana:
“Etatoko pahne Izyraeu tomo, ynymenekatyamo!
Ywy ase Ritonōpo, apitorymano te, etyhpyrymano.
Ywy ro rokē ase Ritonōpome.

¹³Jemary ke sero nono esaka yrine,
kapu mya yrine roropa.
Tyripose ya, mame senohne emero toehpitose rahkene.

¹⁴“Oximōtoko amarokō emero jomiry etatohme!
Oneponāmarykō emero ourusaromepyra toh nexiase ynyriry poko:
orutua tymenekase ya,
yjamitunuru ke osetapāko mana pata Papironia maro,
ypenetatoh tyrīko mana.

¹⁵Ya ro tykohmase ynororo; tonehpose ya,
mame toehse ynororo.
Inyriry emero zae tyripōko ase orēpyra mokyro ehtohme.

¹⁶Seromaroro, osehtoko xiaro jomiry etatohme:
apitorymã poe jarao oturuase,
otonēpyra, tokare pyra oturupyra exiase.
Mame emero tyrise ya jomihpyry ae ro.”

(Seromaroro Tuzenu tokarose Ritonōpo a ya, mame tonyohse ywy.)

Ritonōpo osetupuhtoh typoetory tō poko

¹⁷ Ynara āko Ritonōpo, Izyraeu tō Esē kurano, toto Pynanohnekomo, typoetory tomo a:
“Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

Āmorepatorŷko ase kure rokē oehtohkōme, zae ehtoh ritohme oya xine.

¹⁸ Pake otato awahtao xine ynyripohpyry omipona, kure rokē ehtoh oehkehpyra exiry
iporiry samo, jūme apaipyra exikety samo,
orēpyra oehtohkō exikehpyra exiry pohkane sã tuna konōto kuaa.

¹⁹ Opoenō te, apakomotyã maro ikuhpŷme exiry isawã samo tuna konōto ehpiō po;
jūme toto wenikehpyra jexiry,
mame ywy roro toto ewomaneme exiry, jūme jēpataka toto ehtohme.”

²⁰ Ytotoko Papironia poe, epatoko moro poe!

Okohtatoko tãkye oehtohkōke

omi kurã ekãtotoko emero pata tō poro:

“Typoetory tō Izyraeu typynanohse Ritonōpo a!”

²¹ Typoetory tō tarose ahtao Ritonōpo a ona tonorē rãnakuroko tuna zehnara toh nexiase;
topu ae tuna tutūtanohpose aukurukōme,
topu tyrakase xororokatohme tuna tūtatohme.

²² Yrome popyra ehtoh poko exiketomo a ynara āko Ritonōpo mana:

“Amaro xine osewomatoh pyra mana.”

49

Izyraeu saerehkaneme ahno tō rãnao

¹ Etatoko ke, ahno tomo moe nono pōkomo,
ywy ase Ritonōpo poetoryme, jomiry etatoko;
otato ehtoko imeimehnō nonory pōkō emero!
Jenurutopōpyry poe tymenekase ywy Ritonōpo a,
aja wakuru ao ro jahtao jesety ae tykohmase ywy eya.

² Jomiry taere exikety sã tyrise eya, tapema aehtohpyry samo,
towomase ywy tomary ke eya.

Pyrou sã tyrise ywy eya pohsuime exikety samo
tukurākase typyre ē ao, tōsē wotoh eraximatohme samo.

³ Ynara tykase ynororo ya:

“Izyraeu, ypoetoryme mase,
amaro jehtoh eneryke tyya xine tuhkākō jeahmãko mã toto,” tykase.

⁴ Yrome ynara tykase ywy:

“Toiparo rokē erokuase;
yjamitunuru tonahkase,
yrome jerohtoh otyhkara ro mana.”

Morara ahtao ro jerohtoh ewomãko Ritonōpo mana,
moro enetupuhnōko ase,
zae jepehmãko mana jerohtamitume.

⁵ Enurupyra ro jahtao tymenekase ywy Ritonōpo a typoetoryme jehtohme,
Jako pakomotyã enehtohme ropa tyya, Izyraeu tō sapararahme exiketō enehtohme
tyya.

Imehxo exiketyme jekarōko Kuesēkō mana;
Ritonōpo poe jamihme ase.

⁶ Ynara āko mã ynororo ya:

“Pitiko rokē oerohtoh oya nae?

Ypoetoryme orīko ase Izyraeu tō enehtohme ropa isene ro exiketomo,

toto kurâkatohme ropa inonorykõ po.
Moro motye oekarõko ase juteutõkara ezurume roropa oehtohme,
imeimehnõ pynanohneme oehtohme sero nono etyhpyry ponãmero.”

⁷ Ritonõpo, Izyraeu tõ Esë Kurano, Ipynanohnekõ roropa,
ynara ãko typoetory a, tyhtomase aexihpyry a,
ise pyra aexihpyry ahno a, pata tõ esë namoto a:

“Tuisa tõ ajamitunuru enëko;

xikihme owõnõko mã toto:

‘Tuisamehxo Mase,’ katohme.

Tuisa tõ poenõ tosekumuru po porohnõko mã toto oẽpataka:

‘Imehxo Mase,’ katohme.

Ywy, Ritonõpo, zae rokë ase, emero tyrïko ase jomihpyry ae ro;

ywy, Izyraeu tõ Esë Kurano, kymenekase ypoetoryme oehtohme.”

Pata Jerusarë tyrisëme exïko ropa mana

⁸ Ynara ãko Ritonõpo Kuesëkõ typoetory tomo a:

“Opynanohtohkõ toehse ahtao õmirykõ etãko ase,
oezuhtorÿko ase, ãkorehmatorÿko ase.

Oewomatorÿko ase.

Mame amaro xine jomiry etapõko ase imeimehnõ ahno tomo a osepeme ehtohme.

Ononorykõ rïko ropa ase kure,

oesarykõme moro nono ekarõko ropa ase oya xine typahse aexihpyry.

⁹ Äpuruhpyry taõkomo a ynara ãko ase:

‘Otütatoko ropa äpuruhpyry tae!’

Ikohmamyry ao aexityamo a ynara ãko ase:

‘Tymyhpokase matose oytotohkõme ropa saeremãka!’ ãko.

“Kaneru sã exïko mã toto onahpoty enapyryhtao osema ehpio, emorymä po roropa.

¹⁰ Emitapãpyra, tuna zehnara exïko mã toto.

Toto onyryhmara xixi exïko mana tyryrykane axitunety roropa nono tonorë poe, toto
pyno jexiryke,

zae toto arõko ase tuna enatyry tõ pona.

¹¹ Osema konõto rïko ase ypy tõ rãnakuroko,

osema amimomã poro ypoetory tõ ytotohme.

¹² Oehnõko ropa mã toto moino,

imehnõ nonory poe, inikahpoe te,

xixi omõtoh wino te, Asuã poe roropa ikurenaino.”

¹³ Kapu tomo, oeremiatoko!

Nono tomo, atãkyematoko!

Ypy tomo, okohtatoko tãkye oehtohkõke!

Typoetory tõ emuhkekapõko Ritonõpo mana;

typoetory tõ etuarimaketõ pynanohnõko mana.

¹⁴ Yrome Jerusarë põkõ ynara tykase:

“Kuesëkomo a turumekase sytatose;

kypoko xine tuenikehse Ritonõpo mana.”

¹⁵ Ynara ãko Ritonõpo, toto ezuhnõko:

“Poeto ë tumükuru poko wenikehnõko nah?

Tumükuru nymyry pyno exikehsaromepyra mana.

Morarame tumükuru poko tuenikehse nohpo ahtao ro,

jüme wenikehpyra exïko ase opoko.

16 Jerusarē, jūme owenikehpyra ase!
Jemary tō pokona oesety tymerose ya mana.

17 Orinanō ropa axī oehnōko mā toto,
oryhmahpōkō orumekāko, epāko mā toto.

18 Osenuhmako omye enetohme,
oekyry tō oximōnōko mā toto;
oehnōko ropa mā toto tosaka xine!
Ywy Ritonōpo, isene Exikety, ynara etapōko ase:
mokaro emero ōkyry uuru risē sā mā toto,
epyrypāko matose oekyry tō poko,
niotakety tōkyry poko epyrypakety samo.

19 “Ononorykō typahse nexiase, turumekase roropa,
yrome seromaroro pitikohxo exīko mana oehketō pune pyra;
mokaro oryhmahpōkō mya tarosēme exīko mana.

20 Mame oekyry tō imehnō aenurutyā imepỹ nonory po ynara āko oya imeĩpo:
‘Sero nono pitikohxo nase;
osa zumohxo se sytatose kuesarykōme!’

21 Morarame ynara āko mase oseya:
‘Onoky a tumūkuase moxiā emero ypoenōme?
Ywy, nohpo toemūkuakehse aexihpyry, turumekase, tynomose,
āpuruhpyry tao tapuruse - onoky a moxiā tuātanohpose ypoenōme?
Toiroro exiase - otokoino toehse moxiā emero nah?’ ”

22 Ritonōpo Kuesēkō ynara āko typoetory tomo a:
“Jemary anỹnōko ase imehnō nonory pōkō neneryme,
opoenō enehtohme ropa Jerusarē pona, opoeno, mo,
oēxiry tō roropa tonao xine toto puimāko tymota po roropa.

23 Tuisa tō jūkō sā opoenōkō pyno exīko mā toto,
ipyxiākō opoenō pyno ehtoh poko erohnōko mā toto.
Tosekumuru po porohnōko mā toto oēpataka tōmytykō po nono pokoxi.
Erohnōko mā toto opoetoryme.
Morara ahtao zuaro exīko matose ywy ase Ritonōpo,
jenetupuhnanō jūme emynyhmara exīko mā toto.”

24 Soutatu wino imōkomory anapoisaromepyra imepỹ mana etonakehxīpo.
Tuisa jamihme exikety winoino inamoto tō onupuxihkasaromepyra ropa imehnō
mana.

25 Yrome ynara āko Ritonōpo mana:
“Ywy soutatu tō winoino inapoityākō puxihkāko ropa ase;
tuisa jamihmā winoino inamoto tō apoīko ropa ase.
Etonāko ase ozehno exiketō maro,
opoenō pynanohnōko ase.

26 Mame oepetōkara tōsenahkarykō poko toto ripōko ase.
Aetỹtyā exīko mā toto imehnō etapary poko,
zehno toexirykō poko roropa.
Morarame ahno emero zuaro exīko mā toto
ywy, Ritonōpo, Opynanohnekōme ase;
āpuruhpyry tae otūtanohponekomo.
Zuaro exīko mā toto
ywy, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē Jamihmehxo ase.”

50

Iirypyryme Izyraeu tō ehtopōpyry

¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Taropose ropa ya ekarōko matou, tyyty aropory sã inio a?

Morara ahtao otoko na apapeny, ypyty aropotoh papeny?

Otarame ynara ekarōko matose:

Imehnō namotome kuekaroatose tineru apoitohme ya, ynepehmary epehmatohme.

Arypyra! Tarose mexiatose imehnō namotome oorypyrykō pokoino;

kuaropootose popyra ehtoh poko oexirykōke.

² Oty katoh ypoetory tō oehpyra osēpatakāmase ymaro toytose jahtao toto pynanohse?

Oty katoh jezuhpyra toh nexiase tykohmase toto ahtao ya?

Seromaroro opynanohsaromepyra jekarōko matou?

Tyjamihekese jekarōko matou? Arypyra!

Toiro tyripōko ase, mame tuna konōto anorỹko mana.

Tuna tō rīko ase ona tonorēme.

Morara ahtao tuna pyra exiryke

kana orihnōko mā toto tuna peneryke,

tymoke exipitōko mana.

³ Kapu kohmākapory waro ase xinukutume aehtohme,

xinukutume tupokē sã tyekyry tō hnamone mana.”

Ritonōpo poetory zae exikety

⁴ Ritonōpo Imehxo Exikety a tamorepase ywy jotururu waro jehtohme totaehse exiketō jamihtanohpotohme ya.

Ēmepyyry ae rokē aomiry etary se jyrīko mana

aomiry etatohme jamoreparyhtao.

⁵ Tuaro jehtoh ekarose Ritonōpo ya,

ỹme exiase, aomiry omipona exikehpyra exiase,

epara exiase ewinoino.

⁶ Ỹpary ekaroase jypipohnanomo a,

jěmyty ekaroase otypo mukanomo a.

Otonēpyra exiase typoihtose jahtao eya xine,

ituh tykase toto ahtao, jěmyty pona.

⁷ Yrome ehxiropyra ase Ritonōpo Kuesēkomo a jakorehmaryke.

Morara exiryke esyryhmara ase topu samo,

zuario ase ehxiropyra exīko ase,

⁸ jewomane ameke pyra exiryke,

azahkuru pyra jehtoh enepōko mana.

Onoky jyhxiroy se hnae?

Ahtao eropa oximaro apiakane ēpataka.

Onoky zae pyra jekarōko nae?

Ah mokyro noehno jyhxirotohme!

⁹ Ritonōpo Kuesēkō mā jewomāko,

naeroro jyhxirosaromepyra imehnō mana.

Jepetōkara emero tonahkasēme exīko mā toto;

kamisa samo tonahse ahtao nuko a.

¹⁰ Etatoko pahne, Ritonōpo Imehxo Exikety enetupuhnanomo,

ipoetory omiry omipona exiketomo:

oesemarykō tykohmāse ahtao xinukutumā samo,

saerehkatoh pyra ahtao ipunaka,
Ritonõpo enetupuhtoko,
Oesẽkomo a ãkorehmarykõ eraximatoko.

¹¹ Enetoko ke amarokomo imehnõ enahkapory poko atamorepaketomo,
osenahkapõko rokẽ matose onyrihpyrykomo a.
Ynara tyripõko Ritonõpo mana awãnohtohkõme;
sam katoh konõto oeraximatorỹko mana.

51

Jerusarẽ põkõ oseanahtotohme

¹ Ynara ãko Ritonõpo mana:

“Jomiry etatoko, tõsepynanopyry se exiketomo, ya oehketomo tãtakorehmapotohkõme!
Moro topu poko osenetupuhtoko ewino taxikase mexiatose,
topu ahkatoh esary poe touse mexiatose.

² Atamurukõ Aparão poko osenetupuhtoko, Sara poko roropa onotykomo.
Tumũkue pyra ro Aparão ahtao tykohmase ynororo ya,
yrome kure rokẽ tyrise ynororo ya tumũkue, typakõke roropa aehtohme tuhke.

³ Ywy, Ritonõpo, Jerusarẽ põkõ emuhkehkapõko ase,
etuarimaketõ pynanohnõko ikarahahtyã taõkomo emero.
Inonorykõ tonore toehse ahtao ro, tupito kurãme tyrĩko ropa ase, ynarykahpyry sã Etẽ
po.

Tãkye exĩko moro põkõ mana, oseahmãko toto;
eremiãko mã toto jeahmaryme, ‘Kure mase,’ ãko mã toto ya.

⁴ “Etatoko pahne, ypoetory tomo, otato ehtoko jomiry poko:
Ynyripohpyry tõ ekarõko ase imeimehnõ nonory põkomo a,
jomihpyry saerehkaneme exĩko eya xine mana.

⁵ Okynã pyra oehnõko ase toto pynanohse,
moro emepyyry oehsasaka mana tuisame imehxo jehtohme,
sero nonory põkõ emero tuisaryme exĩko ase.
Moe nono põkõ joepyry eraximãko, jeraximãko mã toto,
jenetupuhnõko mã toto typynanohnekõme.

⁶ Osenuhmatoko kakoxi kapu enetoko,
nono enetoko roropa.
Kapu osenepyyra exĩko mana orexĩto samo,
sero nono osenahkãko mana upo samo pakatome toehse ahtao,
ahno epõkõ orihnõko mã toto moromoro samo.
Yrome tuisame imehxo jehtoh osenahkara mana jũme,
yjमितunuru jũme enahpyra exĩko mana.

⁷ “Etatoko pahne zae ehtoh waro exiketomo,
ãmorepatohkõ ya tukurãkase okurohtao xine mana!
Enaromyra ehtoko ohtomarykohtao imehnomo a,
opoihtorykohtao roropa eya xine penekhepyra ehtoko.

⁸ Mokaro osenahkãko mã toto upo samo nuko a tonahse ahtao!
Yrome tuisame imehxo jehtoh osenahkara mana jũme.
Yjमितunuru enahpyra, jũme exĩko mana.”

⁹ Apakako Ritonõpo, yna akorehmako!
Ajमितunuru ke yna ipynanohko,
onyrihpyry sã pake ahtao, yna tamuru tõ isene ahtao.

Oya ihpory Raape tysahsahkase tuna konõto kuaõ,
mokyro totapase oya.

¹⁰ Oya tuna konõto tonore tyripose, tuna tõ zueme aexityamo.

Osema tyrise oya tuna konõto rānakuroko,
opoetory tõ, typynanohse exiketõ akuohtohme.

¹¹ Naeroro onypynanohtyã ytõko ropa mã toto Jerusarẽ pona tytapyĩkõ taka,
eremiãko, atākyemãko, kohtāko tātākyemarykõme.
Jũme tākye exĩko mã toto, atasamara exĩko mã toto,
onyhnamozomopyra exĩko mã toto.

¹² Ynara ãko Ritonõpo mana:

“Ywy ase ajamihtanohneme.

Naeroro ahno zuno pyra ehtoko, axĩtao rokẽ mã toto, onahpoty samo.

¹³ Wenikehnõko matose ywy Orihpõkõ poko;

ya kapu tyrise myahxo, sero nono roropa.

Enaromyra ehtoko ozehno xine orohmanohponanõkõ poko,
oenahkaporykõ se exiketõ poko.

Oryhmapozomosaromepyra xine toehse ozehnotokõ mana.

¹⁴ Okynã pyra āpuruhpyry taõkõ tutūtanohtposẽme ropa exĩko mã toto;
orihpyra exĩko mã toto,
tonahsẽ nae ropa exĩko mã toto.

¹⁵ “Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

Tuna konõto axikyhmãko ase, pohkane tomo,

panaikato konõto rĩko ase.

Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety jesetye mana.

¹⁶ Kapu tyrise ya taunuhmapose roropa, sero nono tyrise ya roropa.

Ynara ãko ase Jerusarẽ põkomo a:

‘Ypoetoryme matose, jomihpyry ekaroase oya xine,
jemary ke oewomatorỹko ase.’ ”

Jerusarẽ põkõ etuarimatoht otyhkãko

¹⁷ Apakatoko, Jerusarẽ põkomo.

Apakatoko owõtohkõme!

Eukuru sã awãnohtohkõ tõse oya xine,

Ritonõpo nekarohpyry, ozehno xine aehtopo;

tõse oya xine porehme, toetỹse exikety sã osetapãko matose.

¹⁸ Opoenõ maro, atapyĩ taõkõ maro, toiro oemary apoine pyra mana aarotohme,
ãkorehmatohme oytory poko.

¹⁹ Popyra ehtoh asakoro toehse oya xine:

ononorykõ tonahkase oepetõkara a etonatoht ke te,

apatary põkõ emitapãnõko, orihnõko mã toto.

Yrome opyno exikety pyra mana, oemuhkehkane pyra.

²⁰ Osema tõ ae oekyry tõ epukãko mã toto

tapotũkehse tomirykõke toexirykõke;

kapau sã mã toto tapoise ahtao apoitoht ke apoinanomo a.

Toepukase toto tyehno xine Ritonõpo exiryke,

tuãnohse roropa toexirykõke eya.

²¹ Jerusarẽ põkõ myhene!

Aetỹtyã sã matose,

yrome eukuru jehnahpyry ke pyra.

²² Seromaroro etatoko pahne Ritonõpo Oesëkõ omiry oya xine, typoetory tõ ewomane: “Enetoko ke oemah poe xine moro eukuru apoïko ropa ase, ozehno xine jehtopõpyry, ike toetÿse mexiatose.

Moro poe onëzomopyra exïko matose, jÿme.

²³ Moro kasana eukuru maro ekarõko ase oepekõkara a, ynara kahpõkomo a oya xine:

‘Imihme ehtoko nono pona yna a otütũmatohkõme.

Imihme mexiatose nono po,

moroto tytütũmase mexiatose nono samo osema tao.’ ”

52

Jerusarë pynanohnõko Ritonõpo mana

¹ Apakako, Jerusarë, apakako ajamihtako ropa.

Pata kurã põkomo, oupõkõ kurãkõ amurutoko,

Ritonõpo se pyra exiketõ mokaro ahno

nuriame aexityã oehpyra ropa mã toto jumãme oesaka xine.

² Jerusarë, pata kurano, typorohse exikety nono po,

emyhpokako keti tõ ikyryko;

owõko ropa ty nono poe, oupõ isasakako,

oporohko tuisa apõ pona, ãpuruhpyry taõkomo, Xião põkomo!

³ Ritonõpo Oesëkõ ynara ãko typoetory tomo a:

– Tarose awahtao xine imehnõ nonory põkomo a tynamoto tõme mya tosaka xine, tineru onepehmara toh kynexine topehpyrykõme; moro saaro onepehmara exïko ase omyhpokarykõ ropa ahtao ya.

⁴ Ritonõpo Oesëkõ ynara ãko:

– Apitoryme Ejitu pona ypoetory tõ toytose nexiase; tamoreme xine toytose toto ise toexirykõke. Imeïpo, axirio tomo a tarose toto tynamotokõme, onepehmara roropa toh nexiase.

⁵ Seromaroro oty enëko ywy? Papironio tõ morara tyrïko roropa mã toto: ypoetory tõ tarose eya xine tynamotokõme, yrome onepehmara toh nexiase. Ypoetory tõ poremãkananõ kohtãko, epyrypãko roropa mã toto orëpyra toexirykõ poko, jyhtomakehpyra mã toto.

⁶ Yrome imeïpo ãmepyyry oehnõko mana, ypoetory tõ jesety waro exïko, ywy ase Ritonõpo, oturuase oya xine senohne poko!

⁷ Kure kuhse mã omi enehne tururume aepyry eneryhtao ypy tõ kuroko, omi enepyyry etonara ehtoh poko,

omi kurã kypynanopyrykõ poko!

Ynara ãko mana Jerusarë põkomo a:

“Ritonõpo Oesëkõ Tuisame mana!” ãko.

⁸ Etatoko ke, pata omõtoh erase tõ kohtãko!

Tãtãkyemarykõme kohtãko mã toto oximõme,

tonuru tõ ke enëko mã toto,

Kuesëkõ oepyyry ropa pata Jerusarë pona.

⁹ Jerusarë typahse aexihpyry, oeremiako ãtãkyemaryme,

nupunato typoetory tõ enëko Kuesëkõ mana,

Jerusarë pynanohnõko mana.

¹⁰ Imeimehnõ nonory põkõ neneryme porehme tyjamitunuru kurã enepõko Ritonõpo mana.

Typoetory tõ pynanohnõko Kuesëkõ mana,

moro enēko sero nono pōkō porehme.

¹¹ Ypoetory tomo, Papironia poe otūtatoko!

Irumekatoko emero porehme,

mame nuriame aexityā anapopyra ehtoko.

Ekurākatoko amarokomo, Ritonōpo Tapyī mōkomory kurā aronanomo.

¹² Seromaroro oytorykohtao axī pyra tūtāko matose,
oeparykō se pyra exīko matose, Ritonōpo aarorykō ke.
Oewomatorŷko Izyraeu tō Esē omye xine mana.

Ritonōpo poetory etuarimary poko

¹³ Ynara āko Kuesēkō mana:

“Ypoetory nyryry emero zae exīko mana;

toahmasēme exīko mana,

tuisamehxo ynororo exīko mana, ekātōko mā imoihmākomo.

¹⁴ Tuhkākō tōsenuruhkase mokyro eneryke tyya xine,

itamurume tyryhmase aexiryke

onenetupuhpyra epe tō nexiase,

ahnome pyra tokarose ynororo eya xine.

¹⁵ Yrome tuhkākō imeimehnō nonory pōkō kurākāko mana;

mokyro eneryke tyya xine ynara āko mā toto ipoko:

‘To, tuisamehxo mana,’ āko.

Tuisa tō osenuruhkāko roropa mā toto.

Mokyro eneryke zurupitopyra exiketō enēko mā toto,

enetupuhnōko mā toto onetapitopyra ro aexityā ipoko.”

53

¹ Ynara āko mā toto:

“Tupimehxo nase yna omiry zae ehtoh enetuputyry,

Ritonōpo nyryhpyryme moro enetuputyry.

² Ritonōpo omi poe otyro ahtary sā mokyro wātāko mana,

otyro mity ahtary samo tonore nono ahtao.

‘Enekurā mokyro,’ kara ipoko toh nexiase.

‘Nuaseme potu mose ro,’ kara sytatose eneryhtao kyya xine.

³ ‘Ahno kahpyry mokyro, surumekatone,’ tykase toto ipoko.

‘Toetuarimase ynororo, sam kakehpyra nexiase,

yrome toanahtose eya toemynyhmaryme.’

Aytory tonese ahtao kyya xine toeramase rokē sexiataose enery se pyra kuexirykōke.

‘Ahno kahpyryme rokē mokyro,’ sekaroatose.

‘Kure mokyro mana,’ kara sexiataose.

⁴ “Yrome ahnome toehse ynororo sam katohme kymyakākōme,

kuetuarimatohkō toanahtose eya kukurākatohkōme,

sam kara kuehtohkōme.

Yrome: ‘Mokyro wānohnōko Ritonōpo mana iiryppyry epehpyryme,

morara exiryke etuarimāko mana,

tyryhmase Ritonōpo a exiryke,’ tokarose kyya xine repe.

⁵ Māpyra tyryhmase ynororo kyyryppyrykō epehpyryme,

tuānohse ynororo popyra kuehtopōpyrykō pokoino.

Yrome tuānohse ynororo kukurākatohkōme osepeme kuehtohkōme Ritonōpo maro.

Totapase ynororo exiryke tukurākase sytatose iiryhmatopōpyry ke.

⁶ Kaneru itatyhpyry sā sexiataose Ritonōpo omipona pyra kuexirykōke;

kypenetatohkō poko rokē sexiataose.

Yrome typoetory tuãnohse Ritonõpo a;
tyrohmanohpose ynororo kyyrypyrykõ epehpyryme iiryryryme pyra kuehtohkõme.

⁷“Tyyryhmase ynororo yronymyryme,
yrome onykerekeremara nexiase,
tõseanahtose rokẽ ynororo.

Mynyhme rokẽ nexiase,
kaneru mũkuru sã tarose ahtao etapatoh pona,
kaneru tuhpokaryhta, mynyhme rokẽ nexiase.
Mokyro sã mã tyyryhmaryhta oty kara.

⁸Tapoise ynororo, tutuarimanohpose, pohnomo a tapiakase,
tarose aorihthome, oty kara sexiataose ipoko.

Tumũkue pyra ro ahtao taorihmapose eya xine,
wekyry tõ rypyry epehpyryme taorihmapose ynororo.

⁹Mame tonẽse ekepyry iiryryrymãkõ ekepyry tõ esaka,
tymõkomokã maro tonẽse ynororo toorihse ahtao,
imehnõ onyryhmara ynororo ahtao ro,
ajohpe pyra zae rokẽ aomiry ahtao roropa.”

¹⁰Mame ynara tykase Ritonõpo: “Kure ya iiryhmary,
sam tykamexipose ynororo ya.

Tõsekarose ynororo toorihthome iiryryrymãkõ rypyry epehpyryme,
typakomotyã enẽko mana,
jumanatome isene exĩko mana.

Ipokoino Ritonõpo osetupuhtho zae exĩko mana.

¹¹Morarame etuarimakehxĩpo tãkye exĩko ropa mana yronymyryme.
Ynara zuaro mana: toiparo rokẽ pyra toetuarimase ynororo.

Ypoetory iiryryryme pyra mana,
yrome tuãnohse ynororo tuhãkõ rypyhpyry epona tyrise ahtao ya,
toto kurãkãko ase,
iiryryry korokãko ase ypoetory orikyry ke.

¹²Naeroro imehxo exiketõ maro osa kurã ekarõko ase eya,
epehpyry apoĩko mana toerohtamitume, orẽpyrahxo exiketõ maro,
tamoreme tõsekarose aexiryke toorihthome iiryryrymãkõ maro.

Pohnõ rypyhpyry wãnohtoh tapoise eya,
mame: ‘Mokaro rypyry ikorokako, Papa, ajohpãme samo,’ tykase ynororo.”

54

Jerusarẽ pyno Ritonõpo ehtopo

¹Jerusarẽ, nohpo emũkuapitopỹ sã mexiase,
yrome seromaroro oeremiako, okohtako ãtãkyemaryme,
ynara ãko Ritonõpo exiryke:

“Mose nohpo, inio nurumekahpyry tuhkehxo emũkuãko mana, tynioke exikety motye.”

²Atapyĩ zumohxo tyriko, oesary zumo ehtohme,
omomỹke pyra exiko moro poko.

Eary tõ mosa xine tyriko,
atapyĩ kyryry wewe inepuru tõ ixixihmako nono aka!

³Mame ononory sorohme ro exĩko mana xixi tũtatoh wino te,
xixi omõtoh wino, inikahpozakoxi te, ikurenaka roropa;
moro nono esẽme exĩko ropa oekyry tõ mana,
oepetõkara nupuxihkahpyry owinoino xine,

pata tō irumekatyã pehme exïko ropa mã kehko ahno ke.

⁴ Enaromyra exiko, ehxiropyra roropa exiko;
oserehpyra exiko, iiryhmazomopÿme exïko mase.

Wenikehnōko mase ohtomatopōpyry poko oryxime awahtao, omuhpe oehpōpyry poko
roropa pytÿpome toehse awahtao.

⁵ Orihpono, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety oniome exïko mana;
Izyraeu tō Esē kurã, sero nono pōkō emero Esemy, opynanohnōko mana.

⁶ “Izyraeu, nohpo sã mexiase, inio nurumekahpyry samo,
sam ãko mexiase, yrome okohmãko ropa Ritonōpo mana ooehtohme ropa.

Ynara ãko mana:

‘Typyty aropōko ropahxo ke nae anaroposaromepyra inio mana
imaro torēnase toexiryke nuaseme ro tahtao?’

⁷ Axïtao rokē kurumekase,
yrome seromaroro opyno jexiryke yronomyryme ãpoïko ropa ase.

⁸ Ozehno toehse jexiryke otonemyase owinoino, axïtao rokene;
yrome taroino jÿme opyno jehtoh enepōko ase oya,’ ”
ãko Ritonōpo, Opynanohnekomo.

⁹ Ynara ãko Ritonōpo mana:

“Noe ehtopōpyry ahtao jomiry etapoase eya:

‘Zomory tuna konōto onenehpoppyra ropa exïko ase nono pona;’

Moro saaro seromaroro jomiry etapōko ase:

‘Taroino ozehno exipyra ropa exïko ase, jÿme
oupokara, jÿme awãnohpyra roropa exïko ase.

¹⁰ Otarame ppy tō ohpahñōko mã kehko emorymã tō roropa,
yrome opyno jehtoh jÿme exikehpyra exïko mana,
omi ynetapohpyry ae ro jÿme osepeme exikehpyra exïko sytase.’ ”
Morara ãko Ritonōpo mana opynoto.

Jerusarē tyrisenano

¹¹ Ynara ãko Ritonōpo mana:

“Pata Jerusarē, etuarimãko mase,
tuãnohse tyryrykane a, oemuhkehkananō pyra mã amaro.
Orïko ropa ase topu kurã ke, ãpō tō rïko ase sapira tōkehko ke.

¹² Soutatu tō tapyĩ tō pata apuru po rupi tō risēme tyrïko ase,
omōtoht tonō rïko ase periro risēme,
pata apuru tō topu kurãkō rïko ropa ase.

¹³ Ywy roro apatary pōkō amorepãko ase,
torētyke pyra exïko mã toto, typynanohneke roropa.

¹⁴ Zae ehtoh poko oexiryke orēpyra exïko mase.
Towomaneke exïko mase oryhmaly se exiketō winoino,
orohmanohponanō winoino roropa,
enaromyra exïko mase poppyra ehtoh oehpyra exiryke oya.

¹⁵ Imehnō etonase aytorykohtao oya,
ypoe pyra tamoreme xine rokē ytōko mã toto.
Mame mokaro toetonary sato kō amaro typoremãsēme exïko.

¹⁶ “Kurimene poko erohkety Rihpōme ase,
apoto zukãko mana, soutatu pyre tō rïko mana.
Soutatu Rihpōme roropa ase,

typyre ke imehnõ wõko mana, etapãko roropa mana,
¹⁷ yrome toto pyre owosaromepyra exïko mã kehko,
 mame ihxironanõ ãpataka tarose awahtao
 ohxironanõ poremãkãko mase.
 Ypoetory tõ ewomãko ase,
 orẽpyra toto rïko ase tyehnotokõ poremãkapotohme.”
 Ywy Ritonõpo oturunõ.

55

Ahno tõ pynanopyry se Ritonõpo mana

- ¹ Ynara ãko Ritonõpo mana: “Etatoko pahne,
 tuna se exiketomo, osehtoko tuna ãtokose!
 Amarakõ roropa tytineruke pyra exiketomo:
 tonahsẽ epekahtoko, otuhtokose!
 Osehtoko suhsu epekahtokose, uwa eukuru jehnahpyry roropa,
 topehke pyra mana!
- ² Oty katoth otinerũkõ ke epekahnõko matou
 ise pyra oehtoh poko, tonahsẽ kara poko?
 Oerohtamitukõ enahkãko matose,
 yrome omise ro matose.
 Etatoko pahne, otato awahtao xine tõsẽ kurã õnõko matose,
 kure otuhnõko roropa matose.
- ³ Etatoko pahne ya osehtoko,
 otato ehtoko isene oehtohkõme!
 Jomiry etapõko ase oya xine, jũme exiketyme:
 kure rokẽ oritorỹko ase, jomihpyry ae ro Tawi a.
- ⁴ Tuisame Tawi tyrise ya, ahno tõ esẽme,
 mame imaro yjमितunuru enepoase eya xine.
- ⁵ Seromaroro imehnõ nonory põkõ kohmãko matose,
 apitoryme awaro xine pyra aexityamo,
 mame tururume oehnõko mã toto õmirykõ omipona toehtohkõme.
 Morara exïko ywy, Ritonõpo Oesẽkomo, Izyraeu tõ Esẽ kurano jamihmehxo oritorỹko ase,
 imehxo oehtohkõme.”
- ⁶ ãkorehmatohkõ ekaropotoko Ritonõpo a enery waro awahtao xine;
 oturutoko eya, ameke pyra ynororo ahtao.
- ⁷ Ah iirypyryme exiketõ zae pyra toehtohkõ rumekã toto,
 ah zae pyra exiketõ tõsenetupuhtohkõ rumekã toto!
 Eramatoko ropa Ritonõpo a, Kuesẽkomo a,
 enupunãko mã opoko xine emero, oorypyrykõ korokãko mana.
- ⁸ Ynara ãko Ritonõpo mana:
 “Josenetupuhtoh tonõ õsenetupuhtohkõ sã pyra mã kehko,
 ynyriry onyrirykõ sã pyra roropa mana.
- ⁹ Kapu kae ehtoh sã sero nono epoe,
 moro sã mã josenetupuhtoh tonõ õsenetupuhtohkõ motye mã kehko,
 ynyriry roropa onyrirykõ motye mana.
- ¹⁰ Konopo sã jomiry mana axitaku sã roropa.
 Oehnõko mã kehko kaino kapu poe sero nono ehxikatohme,
 otyro tõkehko ahtanohpõko mã kehko,
 aekutatohme, ipuhturu exitohme arykatohme tonahsẽ ekarotohme roropa ahno a.

¹¹ Moro sã mã jomihpyry: ekurehpyra mana,
tyriry se jehtoh rĩko mana emero porehme.
Emero exĩko mana jomihpyry ae ro.

¹² “Tãkye rokẽ esyryhmãko ropa matose Papironia poe,
tarosẽme ropa exĩko matose kure rokẽ ononorykõ pona.
Ypy tomo te, emorymã tõ roropa eremiãko mã kehko tãtãkyemaryke;
wewe tõ emero tahtah ãko sã mã kehko.

¹³ Omoxino tõkehko esary po xipirexite tõ ahtãko mana,
Murta tõ ahtapitõko ãtaryka esary po.
Morara exĩko jũme enetupuhpotohme ynyrihpyry poko,
moro eneryke jũme wenikehpyra oehtohkõme.”

56

Imehnõ nono põkõ pynanopyry

¹ Ynara ãko Ritonõpo mana typoetory tomo a: “Zae ehtoh poko rokẽ ehtoko, imehnõ onenekunohpyra ehtoko, ynara exiryke okynã pyra opynanohtorỹko ase zae jehtoh enepotohme.

² Tãkye exĩko matose ynyrihpyry omipona awahtao xine oserematoh riryhtao kure oya xine! Tãkye matose exĩko popyra ehtoh poko pyra awahtao xine!”

³ Imehnõ nonory pono a Tosẽme Ritonõpo enetuputyryhtao, ynara kamexipopyra ehtoko eya: “Taroposẽme ropa myhe exĩko ywy Ritonõpo a typoetory toh tae.”

Mokyro emukahpyry a roropa ynara kamexipopyra ehtoko: “Emũkuasaromepyra jexiryke Ritonõpo poetory tõ maro ehsaromepyra ase.”

⁴ Ynara ãko Ritonõpo mana emukatyamo a: “Ynyrihpyry omipona ehtoko josere-matoh poko, yzamarõ imenekatoko tyrithome oya xine, ynetapohpyry onurumekara ehtoko.

⁵ Moro riryhtao emukahpyry a, tumũkue ehtoh motye kurehxo ehtoh ekarõko ase eya. Esety merõko ase Ytapyĩ Kurã tao, jũme ypoetory tõ maro aehtohme; jũme esety poko wenikehpyra imehnõ ehtohme.”

⁶ Imehnõ nonory põkomo a roropa Tosẽkõme Ritonõpo enetuputyryhtao, ipyno toto ahtao, aomipona toto ahtao roropa ynara ãko mana: “Ynyrihpyry omipona awahtao xine joserematoh poko, ynetapohpyry onurumekara roropa awahtao xine,

⁷ aarotorỹko ase jesaka ypy kurã pona, tãkye exĩko matose ymaro oturutoh tao. Onekarorykõ yzamaro exĩko mã kehko apoto apõ po. Ytapyiny esehtõko mã toto: ‘Ritonõpo maro Oturutohme’ imeimehnõ nonory põkomo a roropa.

⁸ “Ritonõpo Imehxo Exikety a Izyraeu tõ tonehse ropa inonorykõ pona ãpuruhpyry tae imeimehnõ nonory poe. Ynara ãko mã ynororo: ‘Imehnõ ahno enehnõko ase roropa Izyraeu tõ nonory pona ypoetory tõ maro toto ehtohme.’ ”

Izyraeu tuisary tõ wãnohtopo

⁹ Imehnõ nonory põkõ turuse Ritonõpo a, ynara tykase: “Osehtoko, onokyro tomo, ypoetory tõ enahkase.

¹⁰ Ypoetory tõ erase tonure pyra sã mã toto; tuaro pyra mã toto. Kaikuxi mynyhme exiketõ sã mã toto tapyi erase, yrome hoho kara mã toto; tohrame rokẽ mã toto, nyhnõko; akĩme mã toto, tynykyry se rokene, osenehnõko rokẽ mã toto.

¹¹ Mokaro kaikuxi sã tyamene se mã toto, tynapyrykõ poko. Mokaro jeky kaneru tõ pyno exiketõ tuaro pyra mã toto; typenetatohkõ poko rokẽ mã toto, tyamene se rokẽ mã toto.

¹² Ynara āko mā toto oseya rokene: ‘Ehmaropa, uwa eukuru jehnahpyry zupise, moro ētohme tuesapare ehtoh pona, etŷtohme! Kokoro sero syritone ropa seroae ehtoh saaro, yrome kurehxo exīko mana!’ ” āko mā toh repe.

57

¹ “Ahno, zae ehtoh poko exiketō orihnōko, yrome imehnō otara kara mā toto tukurohtao xine; kurākō tarose mā toto, yrome onenetupuhpyra imehnō mana. Mokaro tarose popyra ehtoh winoino, toto onyryhmara ropa imehnō ehtohme.

² Zae ehtoh poko exiketō torētyke pyra exīko mā toto; toorihse ahtao oseremāko mā toto tyzehnotokō maro pyra.”

Neponāmary eahmatoh popyra

³ Ynara āko Ritonōpo mana: “Osehtoko xiaro tapiakase oehtohkōme, iirypyryme exiketomo, joroko poko exiketomo, imeimehnō nohpo poko exiketomo, imeimehnō orutua poko exiketō roropa!

⁴ Onoky poihtōko matou? Onoky eunohnōko? Popyra matose; imehnō hxirōko matose ajohpe oexirykōke.

⁵ Wewe kurā jerutumā zopino imeimehnō poko matose, oneponāmarykō eahmaryme oya xine. Oramao topuimo myhto, iporiry tō ehpio, opoenō etapāko matose onekarorykōme oneponāmarykō eahmatohme.

⁶ Topu serehmā kō apoīko matose iporiry kuae, oneponāmarykōme ehtohme, eahmatohme; anapyrykō eukuru roropa rīko matose toto ēpataka onekarorykōme eya xine. Moro yzamaro ekarōko matou?

⁷ Ypy tō kae exiketō pona ytōko matose, onekarorykō zahkatohme oneponāmarykō eahmaryme te, imeimehnō poko oehtohkōme, enara.

⁸ Oneponāmarykō xihpyry rīko matose atapyīkō omōtohy mykae. Wenikehnōko matose ypoko, oupōkō oūko matose tohrame oehtohkōme onyhtohkō po opoko se exiketō maro, toto epehmāko matose amaro toto ehtohme. Moroto openetatoh poko matose, tupoke pyra mokaro poko matose.

⁹ Azeite tapoise oya xine ixtaratu maro pitiko rokē pyra mokyro Moroke eahmatohme. Omi aronanō maroposatose mya, imehnō neponāmary zupitohme, toto eahmatohme, mame toytose toto mya, aorihtyā ekepyry esaka roropa.

¹⁰ Totaehse mexiatose oytorykō poko, yrome penekehpyra mexiatose. Oneponāmarykō nuriamā ajamihtanohpōko toh nexiase, naeroro apotūkehpyra mexiatose.

¹¹ “Oneponāmarykō zuno matose! Onokākō mokaro, ajohpe ōturutohkōme ya? Mame ypoko tuenikehse matose ipunaka. Otaramē mynyhme toehse jexiryke moino ro juno pyra matose, jomipona pyra.

¹² Zae ehtoh poko osekarōko matose repe; yrome onyrytyā enepōko ase imehnomo a emero porehme, onyrytyā toiparo rokē mana, typahsēme sã rokene.

¹³ Mame ākorehmanekō kohmaryhtao oya xine oneponāmarykō tuhkākō ākorehmara xine mā kehko. Tyryrykane mokaro arōko mana mya rahkene, toiro puu katoh toto enahkapōko mana. Yrome jenetupuhnanō nono kurā po exīko mā toto; jesary ypy kurā toto esaryme exīko mana.”

Typoetory tō pyno Ritonōpo ehtopo

¹⁴ Ynara āko Ritonōpo mana: “Osema tyritoko, itopohmatoko osepune ehtohme kure esemarykō ehtohme typoetory tō oehtohme ropa ya.

¹⁵ “Ywy ase Kapuaono, Ritonōpo Kurano, Jūme isene Exikety, ynara āko ase: Jesary kae exiketyme mana, osa kurāme mana, yrome jesary roropa mana epyrypara exiketō esaryme, tyryrypyrykō poko emynyhmaketō esaryme roropa, toto akorehmatohme jenetupuhthohme roropa apotūkehpyra toto ritohme roropa.

¹⁶ Ypoetory tō zupokakehnōko ase, jūme pyra toto zehno exīko ase; toto zehno exikehpyra jahtao orikyry toto, yrome isene ypoetory tō tyrise ya, toto orikyry enery se pyra jexiryke.

¹⁷ Iirypyryme ypoetory tō toehse exiryke tyamene se roropa toto exiryke toto zehno toehse ywy, tuānohse toto ya. Toto zehno jahtao turumekase toto ya, yrome morara ahtao ro putupyra toh nexiase, typenetatohkō poko rokē toh nexiase.

¹⁸ “Mokaro popyra ehtoh poko enease, yrome toto kurākāko ropa ase, zae esemarykō ae toto arōko ase; toto akorehmāko ase, toto emuhkehkāko ase. Ixitarykohtao

¹⁹ eremiatoh rīko ase itarykō aka jeahmatohme. Osepeme kuehtohkō ekarōko ase eya xine: ameke exiketomo a, ameke pyra exiketomo a roropa; toto kurākāko ropa ase.

²⁰ Yrome popyra ehtoh poko exiketō tuna konōto pohkane sã mana mynyhme pyra pohkane tō ahtao, ikurepato xikuro me onenehkehpyra mana, nuriame ehtoh maro nono pona.

²¹ Oserematoh pyra oya xine mana,” āko Ritonōpo mana popyra ehtoh poko exiketomo a.

58

Zae otuhyra ehtoh poko

¹ Ynara āko Ritonōpo mana: “Okohtako opore samo, mynyhme pyra exiko. Okohtako rueimo samo! Ypoetory tō zuruko, Jako pakomotyamo, iirypyryme toto ehtoh poko, zae pyra toto ehtoh poko.

² Kokoro rokē jeahmāko toh mā repe, ise jehtoh waro se toexirykō ekarōko toh mā repe jomiry omipona exiketō samo, zae ehtoh poko exiketō sã roropa repe. Zae ynyripohpyry tō ekaropōko mā toto, tahxime jeahmary se mā toto jomiry omipona exiketō sã repe.”

³ Ynara āko ahno ekaropōko Ritonōpo a: “Oty katohme amotyryae rokē otuhnōko ynanae yna onenepyra awahtao? Toiparo rokē otuhyra ynanase, oty kara awahtao.”

Ynara āko ezuhnōko Ritonōpo mana: “Ynara ajohpe pyra mana, moro ěmepiry ae otuhyra awahtao xine openetatohkō poko ro matose, opoetory tō rohmanohpōkohxo matose.

⁴ Otuhyra awahtao xine oxiehno exīko ro matose, oseosezuhnōko, atatapoīko roropa. Morara awahtao xine, otuhyra awahtao xine ōtururukohtao ya, ōmirykō etary se jekarōko matou?

⁵ Oty se ywy oya xine otuhyra awahtao xine ōtururukohtao ya? Omise oehtohkō yzamaro pyra nase, tupuehme oexirykō jēpataka, kurumuri samo yzamaro pyra, upo amururu topuxiximã risē ke, oruno po imihme oehtohkō yneneryme yzamaro pyra. Morara oehtohkō ikohmamyry pona yzamaro pyra mana.

⁶ “Ynara se hano oya xine: opoetory tō sam kamexipopyra ehtoko, keti ke sã zae exiketō tymyhse ahtao imyhpokatoko, zae pyra ehtoh irumekatoko, tapuruse exiketō zae pyra ehtoh ke itūtanohpoko ropa toto, imehnō namotome ahno onyripyra ehtoko ipunaka.

⁷ Anapyrykō apiakatoko ekarotohme omise exiketomo a, osa ekarotoko atapyīkō tao tytapyīke pyra exiketomo a, upo ekarotoko tupoke pyra exiketomo a, oekyry tō roropa akorehmatoko.

⁸ “Mame opyno xine jehtoh xixi ěmepiry sã saereh āko opona xine mana, tukurākasēme exīko matose. Aarotorŷko ase Opynanohnekōme, oewomatorŷko ase ōmye xine.

⁹ Ōtururukohtao ya oezuhtorŷko ase. Ykohmaryhtao oya xine: ‘Taro ase!’ āko ase.

“Mame sam kamexipopyra awahtao xine imehno a, imehnō onenaroximara roropa awahtao xine, omi xihpyry poko pyra roropa awahtao xine;

¹⁰ tonahsē ekaroryhtao omise exiketomo a, etuarimaketō akorehmaryhtao oya xine tākye toto ehtohme, opyno xine jehtoh saereh āko sã opona xine mana, koko xinukutume ehtoh myakamāko ase saerehkatoh ke xixime ehtoh sã tãxiahtao.

¹¹ Ywy Ritonōpo, zae ehtoh poko aarotorỹko ase; ynekarory kurã ke tuesapare exīko matose konopo oehpyra ro ahtao, jamihme oritorỹko ase, kure rokē rahkene. Tupito arykahpyry sã exīko matose ekurehpyra konopo ahtao, iporiry enatyry sã exīko matose anorypyra exikety samo.

¹² Pata tō typahse aexityã tyrīko ropa matose, esahpyry tō pona ropa. Awaro xine exīko imehnō mana: ‘Pata apuru rihpōkōme ropa,’ oesehtōko mã toto. ‘Tapyīpo tō rihpōkōme ropa,’ oesehtōko roropa mã toto.”

Kure oserematoh riry poko

¹³ Ynara āko Ritonōpo mana: “Ynyrirohpyry omipona ehtoko oserematoh poko; moro ĕmepyyry kurãme ya exiryke openetatohkō poko, osepekahtoh poko erohpyra ehtoko. Moro ĕmepyyry ae otuhtoh konōto tyritoko, ĕmepyyry kurano jeahmatohme. Moro ae mya ytopyry ehtoko, erohpyra ehtoko, oserematoko, emero rokē poko oturupyra ehtoko.

¹⁴ Jomiry omipona awahtao xine tākye ehtoh soesoekaneme exīko ase oya xine, orēpyra oritorỹko ase tupime ehtoh toehse ahtao oya xine. Tākye rokē exīko roropa matose ononorykō po, ynekarohpyry atamurukō Jako a. Ywy Ritonōpo, oturuase.”

59

Ahno rypyry popyra ipunaka

¹ Ritonōpo jamihme pyra toehse, kypynanopyrykō waro pyra mana, ekarōko matou? Otaramē otato pyra mana, kuotururukō onetasaromepyra mana.

² Yrome oorypyrykō pokoino ōmirykō onetara mana. Popyra ehtoh poko oexirykōke otonēnōko mana owinoino xine, ōtururukō onezuhpyra roropa mana.

³ Popyra matose: imehnō etapãko matose, imehnō ryhmãko matose, ajohpe matose, popyra ehtoh poko oturukehpyra matose.

⁴ Ahno apiakatoh taka ytōko matose repe, yrome zae ehtoh se pyra matose, apiakane ĕpataka ajohpe rokē oturũko matose. Torēnase matose imehnō enekunopyry poko. Atamorepãko matose imehnō ryhmary poko, mame morohne ke imehnō ryhmãko matose.

⁵ Ōsenetupuhtohkō popyra mã toto okoi orihmato kō samo: moro okoi ihmo enapyryhtao ahno a orihnōko mana, aehmoryhtao okoi orihmato tūtãko mana. Ōsenetupuhtohkō otyme kure? Popyra rokē mã kehko, arakaku nyrihpyry sã rokene;

⁶ upome tyrise ahtao, moro upo anamurusaromepyra ahno mana. Onyrytyã emero popyra mana, imehnō ryhmãko rokē matose.

⁷ Osenetupuhkehpyra matose popyra ehtoh riry poko, atarypōko matose ahno kurã etapatohme oya xine; imehnō ryhmary poko osenetupuhnōko matose, oytorykohtao tykararahsēme exīko te, tonahkasēme, enara.

⁸ Osepeme ehtoh waro pyra matose, oxiehno rokene, onyrytyã zae pyra mã kehko emero. Zae pyra ehtoh poko sehxo matose, naeroro osewomasaromepyra matose.

Osekarōko toto iirypyryme toehtohkō poko

⁹ Kypynanohpyra xine ro Ritonōpo mana iirypyryme kuexirykōke. Saerehkatoh zupīko sytatose repe, yrome ikohmamyry rokē enēko sytatose; ĕmepyyry eraximãko sytatose yrome xinukutumao ytoytōko sã sytatose.

¹⁰ Apuru tō apoapōko sytatose tonurãkara samo tonure pyra exiketō samo; tãxiahtao osetapãko sytatose, koko ahtao samo, poetome ro kuahtao xine aorihtyã sã ytoytōko sytatose.

¹¹ Aryryãko sã sytatose uuso tõ samo torehse ahtao, pusuh ãko sytatose utuku tõ samo; kypynanopyrykõ eraximãko sytatose, yrome okynahxo oehpyra mana; Ritonõpo a kuakorehmarykõ se sytatose repe, yrome kypoko xine pyra mana.

¹² Iirypyryme ynanase õmihpyry omipona pyra, Ritonõpo, yna rypyry yna hxirõko mã kehko. Wenikehsaromepyra ynanase zae pyra yna ehtopõpyry poko; iirypyryme yna ehtoh enetupuhnõko ynanase.

¹³ Tamonohse yna a, õmihpyry omipona pyra toehse, omoro, Ritonõpo, turumekase yna a, yna Esemy. Tãtamorepase yna imehnõ ryhmary poko, yna tuisary tõ rumekary poko yna a te, imehnõ enekunopyry poko roropa.

¹⁴ Zae ehtoh turumekase yna a, kure ehtoh onyripyra ynanase. Ajohpe rokẽ ynanase imehnõ maro yna otururuhtao, zae ehtoh poko pyra ynanase.

¹⁵ Zae omi ehtoh tonahkase, osenepyra toehse, ajohpe pyra toexiry se exiketõ tyryhmasẽme exiõko mã toto.

Typoetory tõ pynanohnõko Ritonõpo mana

Moro eneryke Ritonõpo a, zae ehtoh pyra exiry jamaro pyra mana ipunaka.

¹⁶ Typoetory tõ akorehmane pyra eneryke tyya tõsenuruhkase Ritonõpo kynexine. Morara exiryke tyjamtunuru ke rokẽ toto pynanohnõko mana, zae exiketyme toexiryke Tuisame Imehxo exiõko mana.

¹⁷ Soutatu sã tupuropuru apurutoh ke zae ehtoh ripõko mana. Soutatu zupuhpyry ewomatoh amururu sã ipynanohnõko roropa mana. Imõponeme sã zae pyra exiketõ wãnohnõko mana, zehno exikety sã zae pyra ehtoh kurãkãko roropa mana.

¹⁸ Ahno emero wãnohnõko mana toto nyrihpyry emetakame. Zehno toexiryke topetõkara wãnohnõko mana, imehnõ nonory põkõ tyrypyrykõ epehpyry apoõko mã toto.

¹⁹ Ahno emero, xixi tütatoh wino xixi omõtoh pona Kuesẽkõ zuno exiõko mã toto, ijamtunuru roropa. Ynara exiryke: tuna zueme exikety sã oehnõko mana tyryrykane jamihme exikety a taropose ahtao.

²⁰ “Opynanohnekõ oehnõko Xião pona ypoetory tõ, tyrypyrykõ rumekahpõkõ, pynanohse,” ãko Ritonõpo mana.

²¹ “Ynara jomiry etapõko ase oya xine,” ãko Ritonõpo mana: “Juzenu, amaro xine exikety te, jomiry roropa ynekarohpyry oya xine, jũme amaro xine exikehpyra exiõko. Morohne poko opoenõ amorepãko matose te, apakomotyã roropa jũme orumekara xine ehtohme,” ãko Ritonõpo mana.

60

Pata Jerusarẽ imehxo exiry

¹ Owõko, pata Jerusarẽ!

Ah oẽmyty saerekatoh sã nexino tãkye oehtho ke, tõmehse exiryke opona xine. Ritonõpo saerehkaneme sã saereh ãko mana opona xine.

² Imehnõ nonory toxiõtose sã mana ikohmamyryke, koko sã nase imeimehnõ nonory põkomo a, yrome opona xine Ritonõpo imehxo Ehtoh saereh ãko mana; opoe xine Ritonõpo saerekatoh osenõko mana.

³ Mapetekere tõ oepyry sã saerekatoh pona, moro sã Jerusarẽ exiõko mana, sero nono põkõ oehnõko mã toto oya; orẽpyra oexiryke tuisa tõ oehnõko mana.

⁴ Jerusarẽ, eneko ke õmye, ahno tõ oximõnõko toehtokõme ropa! Opoenõ oehnõko ropa mã toto,

eporehkāko mā toto.

Moino oehnōko mā opoeno,
oēxiry tō roropa enehnōko jēkō mana, poetohti samo.

⁵ Moro eneryke oya xine atākyemāko matose yronomyryme;
tykytyky āko oeanokō mana jamihme samo tākye oehtohkōke.
Moe nono pōkō tuna konōto akuohnōko mā toto
tymōkomorykō kurā enepyryme oya xine.

⁶ Mitiā nonory poe, Epa poe roropa ahno oehnōko toky tō,
kameru tō tuhkākō maro;
imehnō oehnōko roropa Sapa nonory poe
ixtaratu tōkehko uuru roropa enehnōko mā toto.

Mokaro emero omi kurā Ritonōpo Imehxo Exikety
nyrityā ekarōko mā toto.

⁷ Ketaa nonory poe te, Nepaiote poe roropa
kaneru tō enehnōko oya xine jahkatohme
onekarorykōme apoto apō po Ritonōpo eahmaryme.
Mame Tytapyī kurā rīko Ritonōpo mana enekurehxo rahkene.

⁸ Otara mokaro wapu tomo, akurū sā ytōko,
utuku tō sā oehnōko ropa tosaka xine?

⁹ Wapu tō moro, moe nono tō poe oehnōko;
inunō osemazuhme Ritonōpo poetory tō enehnōko mā toto tosaka xine.
Uuru enehnōko parata roropa ekarotohme
Ritonōpo Izyraeu tō Esē Kurano a tynekarorykōme.
Kure rokē typoetory tō ripōko mana imeimehnō nonory pōkomo a.

¹⁰ Ynara āko Ritonōpo Jerusarē pōkomo a:
“Imehnō nonory pōkō apatary apuru rīko ropa mā toto,
ituisary tō erohnōko mā toto opoetorykōme.
Ozehno xine jehtopōpyryke kuānopyatose,
yrome opyno xine ase, awānohpyra ropa exīko ase.

¹¹ Saereme ahtao koko roropa apatary omōtohtotapuruhmakasēme exīko mā kehko,
imeimehnō nonory pōkō tuisary tō tymōkomory kurā enehtohme oya xine.

¹² Imehnō nonory pōkō opoetoryme exipyra ahtao tonahkasēme exīko mā toto.

¹³ “Mame wewe kurā: xipirexite, pinieiro te,
zīporo roropa Ripano poe, tonehsēme exīko oya, pata Jerusarē pona,
Ytapyī kurākatohme ropa, enekure ehtohme ropa, upupuru esaryme kurano.

¹⁴ Mame orohmanohponanō tuisary tō poenō oehnōko mā toto,
tosekumurukō po porohnōko mā toto nono pokoxi oēpataka:
‘Imehxo mase,’ katohme oya.
Mokaro emero oryhmahpōkō, oehnōko mā toto oya,
tōmytykō rīko nono pokoxi.
Ritonōpo pataryme oesehtōko mā toto,
Xiāome, Izyraeu tō Esē kurā pataryme.

¹⁵ “Pata turumekase mexiase, ose pyra toh nexiase;
arānakuroko toytory se pyra ytoketō nexiase.
Yrome moro sā exipyra ropa exīko mase;
pata kurā potume orīko ase, pata orēpyrahxo exikety,
tākye exiketō esaryme orīko ase,

jũme moro sã exikehpyra oehtohme.

¹⁶ Poeto ẽ suhsu ekarory sã tumũkuru a,
moro sã imehnõ nonory põkõ,
ituisarykõ roropa opyno xine exĩko mã toto.
Mame zuaro exĩko matose,
ywy Ritonõpo Opynanohnekõme ase,
Jamihmehxo Exiketyme, Izyraeu tõ Esemy, Omyhpokanekomomo.

¹⁷ “Metau myakãme uuru enehnõko ase oya xine,
parata enehnõko ase kurimene myakãme;
metau enehnõko ase wewe myakãme,
kurimene roropa topu tõ myakãme.
Otuisary tõ orohmanohpopyra ropa tyripõko ase,
zae ehtoh ke erohnõko mã toto kowenume,
osepeme erohnõko roropa mã toto.

¹⁸ Osetapara ropa exĩko matose ononorykõ po;
panaikato etonato pokoko onetara ropa exĩko matose
ononorykõ po, onypahpyra ropa exĩko mana.
Apatary apuru esehtõko mase ‘Typynanohse’,
omõtohtonõ esehtõko mase ‘Ritonõpo eahmatohme’.

¹⁹ “Xixi oezurume pyra exĩko saereme ahtao,
nuno roropa oezurume pyra exĩko koko;
ywy, Ritonõpo, jũme oezurume exĩko ase,
saereh ãko ase xixi sã opona.

²⁰ Ywy roro oezurume exĩko ase, xixi samo, nuno sã roropa,
xixime jehtoh jũme kohmãpyra exĩko,
nunome jehtoh jũme osenekehpyra exĩko.
Saereh ãko ase opona jũme rahkene,
mame oemynyhmatopõpyry otyhkãko mana.

²¹ Apatary põkõ zae ehtoh pokoko exĩko mã toto,
jũme sero nono ynekarohpyry esẽme exĩko matose.
Ynarykahpyryme matose; jemary ke,
toto tyrise ya imehxo jehtoh enepotohme imehnomomo a emero porehme.

²² Atapyĩ taõkõ tuhke pyra toto ahtao ro tuhkehxo exĩko mã toto;
sero ahno imoihme exĩko, imehnõ nonory põkõ motyehxo.
Moro tyritoh toehse ahtao, tyrĩko ase rahkene axiny.
Ywy ase Ritonõpo.”

61

Izyraeu tõ pynanopyry pokoko

¹ Ritonõpo Imehxo Exikety a Tuzenu tokarose ya,
tymenekase jexiryke eya omi kurã arotohme tymõkomokãkara a.
Tonyohse ywy eya typoremãkase aexityã ãkyematohme.
Tonyohse ywy eya imehnõ namoto tõ myhpokatoh ropa ekarotohme,
ãpuruhyry taõkõ tũtatoht ekarotohme roropa.

² Tonyohse ywy ynara katohme:
Ritonõpo poetory tõ pynanohtoh toehse mana.
Typoetory tõ zehno exiketõ poremãkapõko mana.
Tonyohse ywy xitaketõ emero emuhkehkatohme,

³ tãkye ehtoh ekarotohme parimã samo xitaketomo a Xiã po.

Ihnamotoh myakamãko ase eremiatoh ke.
 Zae ehtoh poko rokẽ exĩko mã toto;
 wewe karawario sã exĩko mã toto Ritonõpo Kuesẽkõ narykatyamo.
 Imehxo Ritonõpo ehtoh enepõko mã toto.
⁴Tapyi tõ rĩko ropa mã toto aepukatyamo,
 patãpo tõ roropa okynahxo typahse aehtyamo,
 tuhke jeimamyry turumekase aehtyamo.

⁵Ypoetory tomo, imehnõ nonory põkõ oehnõko mã toto erohse oeky tõ kaneru tõ
 pynopyry poko,
 otupikõ arykary poko te, uwa tõ kurãkary poko, enara.

⁶Mame Ritonõpo maro oturuketõme oesehtotorỹko imehnõ mana, Kuesẽkõ poetoryme
 roropa.

Mame imehnõ nonory põkõ mõkomohpyry omõkomorykõme exĩko mana,
 atãkyemãko matose epyrypãko mõkomo itamurume esẽme oexirykõ poko.

⁷Ohxirotopyrykõ tonahse, oporemãkatopyrykõ roropa,
 toanahtose oya xine asakoro oorypyrykõ epehpyryme;
 yrome seromaroro ononorykõ pona oehnõko matose,
 asakoro omõkomohpyrykõ apoĩko ropa matose
 omõkomorykõme, jũme tãkye exĩko roropa matose.

⁸Ynara ãko Ritonõpo mana:
 “Zae imehnõ riry yzamaro mana,
 ematonanopyry se pyra ase ipunaka, imehnõ ryhmary roropa.
 Anamonohpyra ase, kurã ke rokẽ ypoetory tõ epehmãko ase,
 jũme jomiry etapõko ase roropa eya xine.
⁹Apakomotyã imehxo exĩko mã toto imeimehnõ nonory po emero;
 toto eneryhtao imehnomo a zuaro exĩko mã toto
 kure rokẽ mokaro tyrise mã toto ya.”

Jerusarẽ põkõ eremiatopo

¹⁰Atãkyemãko Jerusarẽ põkõ mana,
 eremiãko mã toto Ritonõpo nyrihpyry poko.
 Niotakety sã pytakety sã roropa
 upo kurã ke tõtupohtose toto typynanopyrykõke,
 orẽpyra toehtohkõke roropa.

¹¹Mame wewe ahtary sã nono po, ipuhturu ahtary sã roropa tupito po,
 moro sã typoetory tõ pynanohnõko Ritonõpo Imehxo Exikety mana.
 Mame imeimehnõ nonory põkõ eremiãko.
 Mokyro eahmãko mã toto emero porehme.

62

Ritonõpo pytyme Jerusarẽ exiry

¹Jerusarẽ põkõ pyno ase ipunaka,
 morara exiryke jarao oturukehpyra ase;
 oseremara ase ozehnotokõ poremãkary eraximaryme,
 orẽpyra oehtohkõ saerekatohme xixi samo,
 opynanopyrykõ saerekatohme aritu zatyry samo, koko.
²Jerusarẽ, imehnõ nonory põkõ orẽpyra oehtoh enẽko mã toto emero porehme.
 Tuisa tõ emero osenuruhkãko mã toto oryxime oehtoh eneryke tyya xine.
 Imepỹ oesetyme exĩko mana;

Ritonõpo nekarohpyry oesety me exīko.

³ Parimā kurā sā exīko mase, Ritonõpo Oesē kyryryme.

⁴ Taroino “Turumekasēme,” oesehtopyra ropa exīko mā toto.

Ononory roropa jūme esehtopyra ropa “Patāpome.”

Oesehtōko mā toto “Ritonõpo zamaro” me.

Ononory roropa esehtōko “Torēnase” me,

tākye Ritonõpo exiryke opoko xine,

ononory roropa ipytyme sā exīko mana.

⁵ Nuasemā tynymenekahpyry maro erēnary samo,

moro sā mā Orihpōkō amaro xine pytāko mana.

Tākye erēnakety sā typyty maro,

moro sā mā Ritonõpo atākyemāko opoko xine.

⁶ Jerusarē, apatary apuru po erase tō tyrise ya.

Ah mynyhme pyra nexī toto saereme ahtao, koko ahtao, enara.

Ah noturū toto Ritonõpo a aomihpyry poko,

jūme wenikehpyra tyripotohme ynororo moro poko.

⁷ “Ah Ritonõpo oseremara nexino,

Jerusarē kurākatoh ropa ponāmero eya,

sero nono pōkō emero ripotohme Ritonõpo a Jerusarē patary eahmatohme.”

⁸ Typoetory tomo a tōmiry totapose Ritonõpo a onytyromara ehtohme.

Tyjamituruke ynara tyrīko mana:

“Anarykahpyry tiriiku tōkehko ozehno exiketō napyryme exikehnōko mana.

Imeimehnō nonory pōkō ōkuru onēpyra exīko mā toto.

⁹ Yrome amarokomo, oya xine tiriiku tarykase exiryke,

tapoise roropa oya xine exiryke, otuhnōko matose,

mame jeahmāko roropa matose.

Oya xine uwa zoko tarykase, ipyno mexiatose,

tapoise roropa uwa tō oya xine,

amarokō uwa eukuru ēnōko matose Ytapyī kurā zarā po.”

¹⁰ Jerusarē pōkomo, pata poe ytotoko osema konōto ritohme oekyry tō oehtohme ropa.

Osema osepune tyritoko, topu tō toutoko!

Kamisa anýtoko pāteirame imehnomo a enetupuhpotohme.

¹¹ Ynara āko Ritonõpo mana sero nono pōkomo a emero porehme:

“Ynara kahtoko Jerusarē pōkomo a:

‘Oesēkō oehnōko mana opynanohse xine.

Tymaro imehnō enehnōko mana,

typynanohse aexityamo.’ ”

¹² Mame oesehpāko mā toto: “Ritonõpo poetory kurāme,”

“Ahno, Ritonõpo a typynanohse aexityamo.”

Pata Jerusarē esehtōko roropa mā toto,

“Moro pata, Ritonõpo ipyno mana,”

“Moro pata onurumekara Ritonõpo nexiase.”

63

Ahno wānohnōko Ritonõpo mana

¹ “Onoky mose oehnōko Etō nonory poe, pata Posora poe? Onoky mose ro tupoke kurā ke, kamiraramā ke, tuisamehxo exikety sā ytōko, jamihme, orēpyra exiketymē?”

“Ywy ase,” āko Ritonõpo mana “Orēpyra ase, yjamitunuru ke Opynanohnekōme ase.”

² “Yrome oty katohme oupõ tahpire nae? Oty katohme uwa tütũmane zupõ sã oupõ nae?”

³ Ynara ãko Kuesẽkõ mana: “Uwa epery tütũmary sã euhkatohme ã ao moro sã imeimehnõ ahno tõ tytütũmase ya, toiroro takorehmaneke pyra exiase. Toto zehno jexiryke tytütũmase ya; toto munuru ke jupõ tysỹsỹmase, tahpirẽ ke.

⁴ Tõsenetupuhse ywy, ypoetory tõ pynanohtoh tooehse mana: ‘Toto zehnotokõ emỹpotoh toehse rahkene.’

⁵ ZUPIASE repe, yrome jakorehmane pyra nexiase, tõsenuruhkase ywy moro eneryke, takorehmaneke pyra jehtoh eneryke ya. Naeroro toiroro yjमितunuru ke rokẽ yzehnotokõ typoremãkase ya, toto zehno jehtoh ke tyjamihtase jexiryke.

⁶ Toto zehno jexiryke ahno tõ imehnõ nonory põkõ tytütũmase ya; toto zehno jehtoh ke takurihmose toto ya, imunurukõ tukuãse ya nono pona.”

Kure Ritonõpo ehtoh Izyraeu tõ poko

⁷ Kypyno xine Ritonõpo Kuesẽkõ ehtoh ourutorỹko ase:

“Kure mase,” ãko ase eya inyrytã pokoino emero;

Kure rokẽ kyriatose, kure toexiry poko typoetory tomo a tonepose eya, toto pyno toexiryke, kure toto riry se roropa.

⁸ Ynara ãko Ritonõpo mana: “Ypoetoryme mã toto, umũkurume roropa mana, jũme jenekunohpyra mã toto.” Naeroro typynanohse toto eya

⁹ toto etuarimatoh wino. Eya nymyry typynanohse toto, inenyokyhpyry kara, imepỹurutõ a pyra roropa. Toto pyno toexiryke toto wãnopyry se pyra toexiryke roropa typynanohse toto eya; kokoro rokẽ tanỹse toto eya, tonao tanỹse roropa toto eya, jeimamyry punero.

¹⁰ Yrome morara ahtao ro ewinoino toeramase toto, Ritonõpo Zuzenu kurã tyhtomase eya xine. Morara exiryke Ritonõpo toeramase, mokaro epeme pyra toehse ynororo, tãtatapoipitose ynororo toto zehnotokõ akorehmatohme.

¹¹ Mame pake ehtopõpyry poko wenikehpyra toehse toh nexiase, Ritonõpo poetory Moeze poko wenikehpyra toehse, ynara tõturupose toto: “Otoko Ritonõpo Kuesẽkõ nae? Eya typoetory tõ typynanohse tuna konõto wino, kaneru tõ sã toh nexiase typynanohse toto ahtao, toto pyno exikety Moeze kynexine. Otoko na mokyro Tuzenu Kurã ekarohpono Moeze a,

¹² tyjमितunuru ke tynyrytã kurã tyripose Moeze a? Tuna konõto tapiakase eya typoetory tõ neneryme imehxo toehtho poko zuaro imehnõ ehtohme jũme.

¹³ Osema ae typoetory tõ tarose eya tuna zuemã poro.

“Towomase toto aytorykohtao; emese kure toytose toto kawaru ona poro ytoketõ samo, osetapara aexityã samo,

¹⁴ pui tõ arory sã roropa taryporyke pyra jakanahmã poro.” Ritonõpo Zuzenu Kurã toto arõko kynexine oserematoh taka. Moro sã typoetory tõ tarose Ritonõpo a, imehxo toehtho poko imehnõ zuaro tyripose roropa eya.

Oturutoh Ritonõpo a

¹⁵ Ritonõpo, yna eneko kapu poe, oesary kurã poe. Otoko hnae ajमितunuru, yna pyno oehtoh roropa? Yna pyno exikehpyra exiko, yna onurumekara exiko,

¹⁶ Papame oexiryke yna a. Yna tamuru Aparão te, Jako roropa yna onenetupuhpyra exiry repe, yrome omoro Ritonõpo yna zũme mase, yna Pynanohneme moino exikehpyra oesety mana.

¹⁷ Ritonõpo, oty katohme azahkuru yna ripõko mah, õmiry omipona pyra toehse yna, otato pyra toehse, onyriphopyry turumekase yna a? Ritonõpo, osehko ropa yna a, oepoetoryme yna exiryke, ahno rãnao onymenekatyãme ynanase.

¹⁸ Axĩtao rokẽ yna, oepoetory tõ kurã Atapyĩ esẽme ynanexiase; yrome seromaroro yna zehnotokõ Atapyĩ kurã tütũmãko mã toto.

¹⁹ Yna rīko mase yna kowenatumē exipitopyra exiketyme oexiry samo, opoetoryme yna exipitopyra ehtoh sã roropa.

64

¹ Ritonõpo, kapu xihkary oya enery se ynanase oyhtotohme, ypy tō tykytyky kamexipory oya oẽpataka!

² Tuna sã morohne exiry kurokuro karyhtao apoto zemimã po. Imehxo oehtoh enetuputyry oepetõkara a; ouno toexirykõke tykytyky ãko toto exiry oẽpataka.

³ Pake ahtao ajamitunuru ke onyrytã tyrise ahtao oya tõsenuruhkase yna; tyhtose mexiase kapu poe, mame ypy tō tykytyky tykase oẽpataka.

⁴ Imepỹ ritõ onenepitopyra te, onetapitopyra roropa ynanase asã exikety, omoro rokẽ Ritonõpome mase, senohne rihpõme, oenetupuhnanõ akorehmaneme.

⁵ Mokaro pynanohnõko mase tãkye exiketõ zae ehtoh poko toexirykõ poko, wenikehpyra exiketõ õmipona toto ehtohme. Yna zehno toehse mexiase, yrome yna rypyry poko ro ynanexiase; yna zehno awahtao ro yna rypyry onurumekara ynanexiase moino ro. Otãto osepynanohnõko ynanae?

⁶ Yna emero tyrypyhpyke toehse, nuriame ynanase oya ipunaka kure osekaroryhtao ro yna a. Wewe ary sã ynanase taremsã ahtao; yna rypyry tyryrykane sã yna arõko mana.

⁷ Oya oturupyra ynanase, yna anakorehmapopyra ynanase oya. Yna rypyry pokoino otõnõko mase yna winoino, yna turumekase roropa oya.

⁸ Yrome omoro papame mase, Ritonõpo yna Esemý. Orinome ynanase, oripo rineme mase, yna emero onyrytãme ynanase,

⁹ naeroro yna zehno exikehko, yna rypyry poko owenikehko. Wenikehpyra exiko opoetoryme yna ehtoh poko.

¹⁰ Apatary kurã patãpome toehse ona tonorẽ samo, Jerusarẽ typahse mana, ypy Xião turumekase mana.

¹¹ Ynanyrihpyry Atapyĩme kurano, oeahmatoh potu, yna tamuru a oeahmatohme, moro tyahkase apoto ke. Yna kyryry kurã emero typahse mana, ipyno yna ehtopõpyry.

¹² Moro eneryke oya, oty rīko mah, Ritonõpo? Teh ãko rokẽ mahno? Mynyhme rokẽ exīko mahno, yna wãnohnõko ro mahno?

65

Tyzehno exiketõ wãnohnõko Ritonõpo mana

¹ Ynara ãko Ritonõpo mana: “Ypoetory tō akorehmary se exiase repe, yrome onekaropopyra toh nexiase ya; jenery se exiase eya xine repe, yrome jupipyra toh nexiase. Oturupyra ahno ahtao ro ya, ynara kary se exiase: ‘Taro ase! Ækorehmary se ase!’

² Kokoro rokẽ ypoetory tō toraximase ya, toto eahmatohme repe, yrome putuhto sã, zae pyra ehtoh riry se rokẽ mã toto, typenetatohkõ poko rokẽ mã toto.

³ Ihximyra mã toto jyhtomary poko. Imeimehnõ neponãmary eahmaryke tynekarory tō zahkãko mã toto tynarykahpyry esao te, ixtaratu zahkãko roropa mã toto apoto apõ po mokaro eahmaryme.

⁴ Koko ytõko mã toto aorihtyã zonẽtopõpyry pona tõturupotohkõme aorihtyã zuzenu a, ahno esao pyra ãmehnõko mã toto osenepotoh apoitohme tyya xine. Poinokoimo pũ õnõko mã toto; tuma nuriamã ãnõko roropa mã toto oripo ao pehme, tynekarorykõme tyneponãmarykomo a.

⁵ Moromeĩpo ynara ãko mã toto imehnomo a: ‘Apoaporo! Yna anapopyra exiko, kurãme toehse yna exiryke, omotye xine.’ Yrome morara karyhtao zekĩtapãnõko ase toto poko; zehno jehtoh apoto sã mana ezehpyra exikety samo.

⁶ “Inyrityã emero tymerose ypapẽ pokona; mame oseremara ase toto onuãnohpyra ro jahtao. Toto epehmapõko ase iirypyhpyrykõ emetakame,

⁷ itamuru tõ rypyry epehpyryme roropa. Ixtaratu tyahkase eya xine apoto apõ po imehnõ neponãmary eahmaryme ypy tõ po te, tyhtomase ywy eya xine emory tõ po. Morara exiryke toto wãnohnõko ase iirypyhpyrykõ epehpyryme emero porehme.”

⁸ Ynara ãko Ritonõpo mana: “Toitoine uwa kurã eneryhtao ahno a popyra exiketõ maro: ‘Onypahpyra sehne, kure ehtoh nae ro mana, euhkãko sytase, eukuru ritohme,’ ãko mana. Moro sã ypoetory tõ pyno jexiryke, emero onenahkapopyra exïko ase.

⁹ Kure rokẽ Izyraeu pakomotyã rïko ase, Juta tõ tuhke emãnoõko roropa mã toto, ynonory esẽme exïko mã toto ypy tõ maro. Ynymenekatyã ynekarohpyry esẽme exïko mã toto, jomihpyry ae ro, jũme moroto exïko mã toto.

¹⁰ Mame jomihpyry omipona se ypoetory tõ ahtao toto eky, kaneru tõ onahpoty enahnõko mã toto ona Sarõ po te, jakanahmã Ehxirotah po toto eky tõ, pui tõkehko onahpoty enahnõko mana.

¹¹ “Yrome toitoine jurumekãko matose; jesary ypy kurã poko wenikehnõko roropa matose: anapyrykõ ekarõko matose eukuru maro oneponãmarykomo a, onekarorykõme ‘ohkato’ eahmaryme, ‘kuropõme’ roropa, enara.

¹² Naeroro ynara exïko oya xine mana: totapasẽme exïko matose ozehno xine exike-tomo a. Oesekumurukõ po oetapapotorỹko ase emero. Ynara exiryke, kykohmatose repe, yrome jezuhpyra mexiatose; oturuase oya xine repe, yrome otato pyra mexiatose. Yzamaro pyra ehtoh tyrise oya xine, ise pyra jehtoh tymenekase oya xine.”

¹³ Morara exiryke ynara tykase Ritonõpo: “Jomiry omipona exiketõ tonahsẽ nae exïko, eukuru roropa, yrome amarokõ emitapãnoõko matose, tuna zehnãko roropa matose; tãkye exïko ypoetory tõ mana, yrome typoremãkasẽme exïko matose;

¹⁴ eremiãko ypoetory tõ mana, atãkyemãko roropa, yrome pusuh ãko matose oemynyhmarykõme, xitãko matose ohtomaryme okurohtao xine.

¹⁵ Ywy, Ritonõpo, oorihmapotorỹko ase, yrome ypoetory tõ, ynymenekatyã oesetykõ ke rokẽ popyra ehtoh enehpõko mã toto. Yrome esety kasenato ke ypoetory tõ esehpãko ase.

¹⁶ Mame ahno, Ritonõpo nonory põkõ kure ehtoh ekaropory se ahtao, Ritonõpo a morohne ekaropõko mana, tõmihpyry anamonohpyra Exiketyme exiryke; imehnomo a tõmiry etapory se ahtao: ‘Ritonõpo neneryme morara tyrïko ase,’ ãko mã toto.”

Kapu kasenato nono kasenato roropa

Ynara ãko Ritonõpo mana typoetory tomo a: “Wenikehnõko matose oetuari-matopõpyrykõ poko, ywy roropa morohne poko wenikehnõko ase.

¹⁷ Kapu tyrisenã rïko ase, nono kasenato roropa; Pakatokõ poko tuenikehse, morohne poko osenetupuhpyra ropa exïko matose.

¹⁸ Atãkyematoko, jũme tãkye ehtoko ynyriry tõ poko; pata Jerusarẽ pehkãko ase tãkye ehtoh ke, moro pata põkõ tãkye kuhse exïko mã toto.

¹⁹ Ywy atãkyemãko ase Jerusarẽ poko, moro pata põkõ poko roropa tãkye exïko ase. Jũme xitara ropa exïko mã toto moroto, kui kara roropa exïko mã toto toetuarimatohkõ poko.

²⁰ Poetohti tõ orihpyra exïko mã toto poetome ro toto ahtao; tamuhpõme toehse ahtao rokene, kunumuxime toehse ahtao roropa orihnõko mã toto. 100me jeimamyry nae exikety toorihse ahtao: ‘Poetome ro nexiase,’ ekarõko mã toto ipoko. 100me jeimamyry pyra ro exikety toorihse ahtao: ‘Tuãnohse mokyro Ritonõpo a,’ ekarõko matose.

²¹ Tapyi tõ amõko matose moro tao ehtohme, uwa tõ arykãko matose, eukuru ãnoõko matose roropa.

²² Tapyĩ onyripyra exĩko matose imehnõ tapyĩme ehtohme, uwa zoko tõ anarykara matose imehnõ okurume. Okynahxo orihpyra exĩko ypoetory tõ mana, wewe samo, amarokõ emero tãkye exĩko matose onyrihpyrykõ poko.

²³ Oerohtokõ emero kure rokẽ exĩko mana, opoenõ roropa osenahkara exĩko mã toto; kure rokẽ opoenõ rĩko ase, apakomotyã maro jũme.

²⁴ Oturukehpyra ro toto ahtao ya, toto akorehmãko ase; ikurãkãko roropa ase aoturu-ruhtao ro ya.

²⁵ Kaikuxi tõ itu htaõ kõ, kaneru tõ maro otuhnõko mã toto, reão tõ onahpoty enahnõko mã toto pui tõ samo, okoi tõ onsekara exĩko mana. Xião po ypy jesary kurã po ryhmato pyra exĩko mana, popyra ehtoh pyra exĩko roropa mana ipunaka,” ãko Ritonõpo mana.

66

Ahno apiakãko Ritonõpo mana

¹ Ynara ãko Ritonõpo mana: “Kapu jesaryme mana, japõme mana; sero nono upupuru apõme mana. Oty amõko matou ytapyĩme? Otãto ytapyĩ rĩko matou moro tao jehtohme?”

² Ya ro kapu tyrise, nono roropa, senohne emero esẽme ase. Tymõkomokãkara pyno ase, tyrypyry rumekary se exiketõ roropa, Tosẽkõme jenetupuhnanõ yzamaro mana, jomihpyry omipona exiketomo.

³ “Yrome ahno nae typenetatoh poko rokẽ exiketomo, pui mükuru etapãko tynekaroryme ya, mame ahno etapãko roropa mã toto; ahno nae kaneru etapãko tynekaroryme ya, mame kaikuxi etapãko roropa mã toto; ahno nae tiriiku enehnõko tynekaroryme ya, mame poinokoimo munuru enehnõko roropa tynekaroryme ya; ahno nae ixtaratu zahkãko jeahmatohme, yrome imehnõ neponãmary eahmãko roropa. Atãkyemãko mã toto tynyrirykõ nuriame ehtoh poko.

⁴ Morara exiryke, popyra ehtoh enehpõko ase toto wãnohtohme, emero zuno toto ehtoh enehpõko ase eya xine. Ynara exiryke tykohmase ya repe, yrome jezuhpyra toh nexiase; tõturuse ywy repe, yrome otato pyra toh nexiase. Mãpyra, yzamaro pyra ehtoh tyrise eya xine, ise pyra jehtoh tymenekase eya xine.”

Zuãnohtopo, Ipynanohtopo

⁵ Ritonõpo omipona exiketomo, aomiry etatoko pahne, ynara ãko Ritonõpo oya xine mana: “Imehnõ oekyry tõ ose xine pyra mã toto, amaro xine osepeme se pyra exĩko mã toto jomiry omipona oexirykõke. Ynara ãko oya xine mã toto: ‘Ah Ritonõpo tyjamtunuru enepono oya xine, opynanohtokõme, tãkye oehtokõme ynaneneryme!’ Yrome mokaro ehxirõko mã toto.

⁶ Etatoko pahne, panaikato konõto pata po, panaikato Ytapyĩ tao! Ritonõpo Oesẽkõ moro panaikato rĩko mana, tyzehnotokõ wãnohnõko mana toto nyrytyã emetakame.

⁷ “Ypatary kurã nohpo sã mana axĩ tonuruse ahtao jetũ exipyra ahtao ro.

⁸ Moro panõ onetapitopyra mexiatose, onenepyra roropa mexiatose, sero nono po toiro emepyy ae ahno nonory tytororo enurũko mana, ahno imoihmãkõ emãnõko axĩ samo. Yrome moro saaro Xião toehse mana: okynã pyra jetũ toehpitolose ahtao toemũkuase ipoenomo.

⁹ Ywy Ritonõpo, jetunety enehpõko ase poeto tõ enurutohme. Oenurumapopyra jekarõko matou? Ywy Ritonõpo Oesẽkõ, oturũko ase.”

¹⁰ Atãkyematoko Jerusarẽ põkõ maro,

erematoko imaro jeahmaryme, ipyno exiketõ emero.

Atãkyematoko Jerusarẽ põkõ maro, tyhnamose ipoko aexityã emero.

¹¹ Enurusenã eny suhsu ekarory sã tumükuru a,

moro sã Jerusarẽ tymõkomory kurã ekarõko oya xine mana,

mame tãkye exĩko matose.

¹² Ywy, Ritonõpo, ynara ãko ase Jerusarẽ põkomo a: “Kure ehtoh enehpõko ase oya xine iporiry samo, imeimehnõ nonory poe mõkomo kurã oehnõko oya xine tuna zueme exikety samo, jũme anorypyra exiketyme samo. Mame Jerusarẽ poeto ẽ sã exiko mana; suhsu ekarõko sã oya xine mana, opuimatorỹko mana syhryme, tomahpo oeahmatorỹko roropa mana.

¹³ Typoenõ emuhkekapory sã jeny a, ywy oemuhkekapotorỹko ase Jerusarẽ po.

¹⁴ Moro eneryhtao oya xine tãkye exiko matose, jamihme exiko ropa matose otyro samo kure ahtaryhtao. Morarame zuaro exiko matose ywy, Ritonõpo, jomiry omipona exiketõ pynanohnõko ase, yrome tyekĩtapãse jahtao yzehnotokõ wãnohnõko ase.”

¹⁵ Kuesẽkõ oehnõko mana apoto maro; ikryryrỹ tõ, etonato hahu tõ tyryrykane konõto sã mã kehko; topetõkara wãnohtohme, toto zehno toehse toexiryke.

¹⁶ Apoto ke tytapemã ke roropa, sero nono põkõ wãnohnõko Kuesẽkõ mana emero zae pyra exiketomo, tuhkãkõ etapãko mana.

¹⁷ Ynara ãko Kuesẽkõ mana:

– Ahno nae ekurikãko omõtohme oximõme tynarykahpyry pona tyneponãmarykõ eahmatohme urutõ maro. Mame poinokoimo pũ õnõko mã toto te, mũpo tomo te, imepỹ nuriame aexityã roropa. Mokaro orihnõko mã toto,

¹⁸ inyryrykõ waro jexiryke aosenetupuhthkõ roropa.

– Oehnõko ase imeimehnõ nonory põkõ emero oximõme enehpotohme. Tõximõse toto ahtao saereme jehtoh enẽko mã toto.

¹⁹ Toto rãnaka tuisamehxo jehtoh enetupuhpotoh riko ase.

– Mame tapiakase toto ahtao ya, isene ro exiketõ aropõko ase, emero pyra, imeimehnõ nonory põkomo a, moe exiketõ pona juaro exipitopyra exiketomo a, yjमितunuru onenepitopyra exiketomo a roropa. Toto aropõko ase Expania pona, Ripia pona, Ritia pona roropa, emese kure pyrou ekomananõ moroto mana. Ytõko roropa mã toto Tupau pona te, Kerexia pona roropa. Mokaro ahno a emero yjमितunuru poko toto zurũko mã toto.

²⁰ Oekyry tõ emero enehnõko ropa mã toto tymaro xine tynekarorykõme ya. Oehnõko mã toto ypy kurã pona, jesary kurã pona Jerusarẽ pona kawaru tõ po te, mura tõ po, kameru tõ po, kahu tõ ao te, kaheta tõ ao roropa. Mokaro oekyry tõ tokarosẽme exiko mã toto tynekarorykõme ya, Izyraeu tõ nekarotyã enepyry sã Ytapyĩ taka, tiriiku tõkehko, ẽ tukurãkase exiketõ ao.

²¹ Toitoine mokaro menekãko ase oturuketõme toto ehtohme te, imehnõ menekãko ase rewita tõme toto ehtohme.

²² Ynara ãko Ritonõpo mana: “Kapu tyrisenano te, nono tyrisenã roropa yjमितunuru poe jũme exikehpyra exiko mã kehko. Moro saaro opoenomo te, oesetykõ roropa jũme exikehpyra exiko mana.

²³ Mame emero otuhtoh konõto Nuno Kasenato po, emero oseremato h po roropa ahno oehnõko imeimehnõ nonory põkomo, jeahmase, Ytapyĩ kurã taka.

²⁴ Moromeĩpo tutõtase ropa toto ahtao pata poe aorihtyã ekepyry enẽko mã toto, toorihse aexityã jomihpyry omipona pyra toehse toexirykõke. Mokaro ekepyry onenahkehpyra moromoro exiko mana, orihpyra roropa mã toto, moroto apoto mokaro zahkato h ezehpura roropa mana. Moro eneryke: ‘Xe! Jam,’ ãko mã toto, nuriame eya xine exiryke.” Ywy, Ritonõpo, oturuase.

JEREMIA

Jeremias

Ekarotopo

Jeremia urutōme kynexine, tonuruse oturukety mūkurume. Ritonōpo omiry tokaropitose eya jeimamyry 627me oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Tōturuse Jeremia popyra ehtoh enehpory poko Ritonōpo a, Izyraeu tō poremākary poko te, toto wānohtoh poko iirypyrykō pokoino. Morara toehpitose isene ro Jeremia ahtao. Moroto kynexine ynororo Napukotonozo tooehse ahtao pata Jerusarē enahkase, Ritonōpo Tapyī zahkase, Juta tō arose ituisary tō maro Papironia pona. Morarame tōturuse Jeremia Izyraeu tō oepyyropa poko tynonorykō pona ropa imehxo aehtohkōme ropa tosake exiketōme.

Izyraeu tō pyno Jeremia kynexine ipunaka. Ritonōpo omiry Izyraeu tō wānopyry poko ekarory se pyra nexiase repe, yrome apoto sã Aomiry nexiase ikurohtao. Naeroro mynyhme ehsaromepyra nexiase (Jer. 20.9). Aomiry etary se pyra tuisa tō toehse. Jeremia tyyryhmase eya xine, āpuruhyry taka tōmase ynororo eya xine.

Jeremia ekarōko imeīpo tōmiry kasenato etapōko Ritonōpo mana typoetory tomo a. Omipona exīko mā toto Aomiry tymerose exiryke ikurohtao xine.

Sero pape ao

Jeremia kohmatopōpyry urutōme 1.1-19

Ritonōpo omiry Juta tomo a 2.1–25.38

Jeremia ehtopōpyry poko 26.1–45.5

Imeimehnō wānohtoh poko 46.1–51.64

Jerusarē poremākatopōpyry 52.1-34

Jeremia menekatotopōpyry urutōme

¹ Sero pape Jeremia omihpyryme mana, inyrihyry poko roropa ekarōko mana. Oturukety Hiukia mūkurume kynexine ynororo. Moroto imehnō oturuketō kynexine pata Anatote po, Pējamī nonory po.

² Ritonōpo omiry totapitose Jeremia a 13me jeimamyry taropose ahtao Joxia a tuisame toexiry poko Juta tō esēme. Joxia kynexine Amō mūkurume.

³ Ritonōpo omiry tooehse ropa Jeremia a Jeoakī, Joxia mūkuru tuisame ahtao Juta tō esēme. Moromeīpo tuhke rokē tōturuse Ritonōpo Jeremia a Jerusarē pōkō arotopōpyry pona tynonorykō poe Papironia tuisary namotome. Morara toehse nuno 5mā po, jeimamyry 11mā po tuisame Zetekia Joxia mūkuru tuisame ahtao Juta tō esēme.

Jeremia kohmatopōpyry

⁴ Kuesēkō Ritonōpo ynara tykase ya:

⁵ – Enurupyra ro awahtao, asa wakuru ao awahtao ro, kymenekase, kuapiakase urutōme oehtohme imehnō nonory pōkomo a.

⁶ Mame ynara tykase ywy:

– Ritonōpo, yna Esemy, jotururu waro pyra ase, poetome ro jexiryke.

⁷ Yrome ynara nase Ritonōpo ya:

– “Poetome ro ase,” kara exiko. Ytoko imehnō zuruta, aaroporyhtao eya xine. Toto zuruko emero ynekarory oya ekarotohme eya xine.

⁸ Imehnō zuno pyra exiko, amaro jexiryke oewomatohme. Ywy ase Ritonōpo, amaro oturukety.

⁹ Mame tomary ke ypotapihyry tapose Ritonōpo a, ynara nase ya:

– Eneko ke! Jomiry ekarōko ase oya, imehnō zurutohme.

¹⁰ Seroae yjमितunuru ekarōko ase oya, orēpyra oehtohme imehnō nonory pōkō maro, toto tuisary tō maro, imity tō oūko mase, akohnōko mase, enahkāko mase, ipahnōko roropa, tyrīko roropa mase, arykāko roropa.

Asakoro enepotoh tonomo

¹¹ Tōturupose Ritonōpo ya:

– Oty enēko mah?

– Wewe eperytakety amoriry enēko ase, ase eya.

¹² – Zae mase, tykase Ritonōpo ya. – Ywy roropa eraseme sã osenuhmāko ase, jomihpyry ae ro emero ehtohme.

¹³ Tōturupose ropa Ritonōpo ya:

– Oty ropa enēko mahno?

– Oripo enēko ase inikahpoe, ahnōko, ekuānōko roropa xiaro, ase eya.

¹⁴ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Inikahpoe enahkatoh oehnōko mana. Ekuānōko sã mana tarōkō pona, emero porehme.

¹⁵ Enara exiryke, inikahpoe imeimehnō nonory pōkō kohmāko ase emero. Ituisarykō oehnōko mā toto xiaro, tuisame tapōkō rīko mā toto Jerusarē omōtoh etonie te, pata apuru tō zomye roropa te, imehnō pata tō zomye roropa Juta nonory po.

¹⁶ Moro pata pōkō wānohnōko ase popyra toto ehtopōpyry pokoino. Turumekase ywy eya xine, ixtaratu zahkāko mā toto imehnō neponāmary eahmaryme, tynryityā tomarykō ke eahmaryme.

¹⁷ Jeremia, atakimako oytotohme. Oturuta eya xine, ynekarory oya emero zuruko toto jomi poe. Enaromyra exiko, mokaro zuno pyra. Enaromyke awahtao seromaroro, moro motye enaromyke orīko ase mokaro ēpataka awahtao.

¹⁸⁻¹⁹ Etako pahne Jeremia! Sero nono pōkō emero oepeme pyra exīko mā toto: Juta tō tuisary tomo te, kowenu poko erohketomo te, ymaro oturuketomo te, ahno maro. Yrome seroae yjमितunuru ekarōko ase oya orēpyra oehtohme mokaro ēpataka. Pata sã exīko mase tapuruse exikety topu risē kaetoko exikety ke. Kurimene sã roropa mase exīko xikihme exikety samo. Metau risē apurume sã exīko mase Izyraeu tō apurume porehme. Oporemākapopyra mā toto amaro jexiryke oewomatohme. Ywy, Ritonōpo oturuno.

2

Zae Izyraeu ehtopōpyry

¹ Morarame tonyohse exiase Ritonōpo a

² tōmiry ekarotohme Jerusarē pōkomo a ynara kase:

“Ypoetory tomo, wenikehpyra ase poetome oehtopōpyry poko.

Zae mexiatose ymaro rokene,

yse mexiatose erēnasenāme kuahtao!

Wenikehpyra ase jekahmatopōpyry poko oya xine ona tonorē poro, tupito tō pyra aexihpyry poro.

³ Izyraeu tomo, ypoetoryme rokē mexiatose,

tapiakase mexiatose ymaro rokē oehtohme;

tiriiku samo, tapoise ahtao esemazupurume ekarotohme ya.

Oryhmahpōkō tuānohse ya emero porehme,

popyra ehtoh enehpoase toto pona.

Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.”

Izyraeu tamuru tō iiryppry

⁴ Jako pakomotyamo, oxiekyryme matose Izyraeu tomo; etatoko Ritonōpo Kuesēkō omiry oya xine.

⁵ Ynara āko mana:

“Oty popyra jehtoh tonese atamuru tomo a jurumekatohme eya xine?
Tyneponāmarykō typahsēme, isene exiketō kara toahmase eya xine,
mame isaaro toehse roropa toh nexiase typahsēme sā rokene.

⁶ Yse hkopyra toh nexiase;

Yrome ya tonehse toto Ejitu poe.

Ya ro tarose toto ona tonorē poro, ypy tō poro, oramā kuroko;

tuna pyra ehtoh poro, orihmapotoh poro, morotona ahno ytopyra, ahno esary pyra
roropa moroto.

⁷ Tonehse toto ya nono kurā pona, kure rokē toto otuhtohme tykyrysā poko, wewe epery
tōkehko poko roropa.

Yrome moro pona toytose toto ahtao nuriame ynonory kurā tyrise eya xine;
ynekarohpyry eya xine esarykōme tyripose eya xine osa nuriame ipunaka.

⁸ Ypoko oturupopyra oturuketō nexiase:

‘Otoko Kuesēkō nae?’ kara toh nexiase.

Ynyriphopyry poko atamorepaketō juaro toexirykō se pyra toh nexiase.

Kowenu poko erohketō tyrypyrykō poko rokē toh nexiase, jomipona pyra.

Urutō kō tōturuse toto ritō Paau omi poe samo,

tyneponāmarykō toahmase eya xine, isene pyra aexityamo, ahno anako-
rehmasaromepyra exiketomo.”

Typoetory tō hxirotopyry Ritonōpo a

⁹ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Naeroro ohxirotorykō ropa ase, ypoetory tomo, opoenomo, apakō roropa.

Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

¹⁰ Ytotoko ahmōta Xipere pona, xixi omōtoh wino enetohme;

imepỹ ahno aropoko Ketaa pona, xixi tūtatoh winakoxi, osenuhmatohme.

Moino ro sero panō exipitopyra kynexine.

¹¹ Imepỹ nonory pōkō tyritō onymyakāmara tyneponāmary panō ke, isene pyra exiketō
ke, tynyrihpyrykō ke, toponāmasā ajohpe exikety ke.

Yrome ypoetory tomo a tymyakāmase ywy,

Ritonōpo kurā, Imehxo Exikety tymyakāmase eya xine, toponāmasā panō ke, tynyrytỹ
ke, isene pyra exiketō ke, anakorehmara exiketō ke.

¹² Morara exiryke, ywy Ritonōpo, kapu tykytyky kamexipōko ase osenuruhkaketyme
samo, tōserehse exiketyme sā ipunaka.

¹³ Azahkuru ehtoh asakoro tyrise ypoetory tomo a:

turumekase ywy eya xine, itunary kurā enatyryme jahtao te,

pēkamā tahkase roropa eya xine tutunary ěme ehtohme, konopo tunary kurākatohme
repe.

Yrome toto tunary ě toerakase mā kehko,
erurukaneme sā mā toehse kehko.”

Itunety sā mana Ritonōpo rumekary

¹⁴ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Izyraeu tō imehnō namotome pyra mā toto,

imehnō namotome enurupyra toh kynexine.

Naeroro oty katohme tynamotome toto rīko epetōkara nae?

¹⁵ Reāo tō sā Izyraeu tō epetōkara tooehse toto enaroximase.

Izyraeu nonory tyrise eya xine patāpome,

ipatary tō tonahkase eya xine,

pata pōkō pyra toehse.

¹⁶ Ejitu pōkomo a Izyraeu zupuhpyry tỹmikase samo,

typoihtose ynororo tonahkase Měpi pōkomo a te, Tapane pōkomo a roropa.

¹⁷ “Izyraeu tomo, oorypyrykō pokoino morara toehse oya xine.

Kurumekatose, Oesēkomo, Orihpōkomo, oesemarykō ae aarorykohtao ya.

¹⁸ Seromaroro otye kure oya xine oytorykomo Ejitu pona tuna ěse tuna Niro kuaka?

Otye kure roropa oya xine oytorykohtao Axiria pona tuna ěse tuna Eupyrati kuaka?

¹⁹ Popyra oehtopōpyrykō awānohtorỹko mana,

Tuānohsēme exīko matose turumekase oya xine jexiryke.

Tuaro exīko matose popyra jurumekary ehtoh poko oya xine,

itunetye exikety sã mana Oesēkō Ritonōpo rumekary oya xine, jomiry omipona pyra
oexirykomo, enara.

Ywy, Oesēkomo Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturũko ase.”

Ritonōpo eahmary se pyra

²⁰ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Izyraeu tomo, pake jomipona pyra toehse matose.

Oesēkōme turumekase ywy oya xine,

jeahmary se pyra toehse matose.

Mame ypy kae exiketō po emero wewe tō zopikoxi roropa,

jerutume ahtao zae pyra toehse matose imeimehnō toponāmasã eahmary poko oya xine.

²¹ Uwa zoko sã mexiatose ya ynymenekahpyry arykatohme, kure eperytatohme.

Yrome seromaroro eneko ke!

Otye mexitou?

Uwa zoko tonahkase sã matose,

typahsēme toehse matose.

²² Upo xikuromã sã matose ya.

Toekurikase awahtao xine sahpau ke itamurume, sahpau jamihme exikety ke,
ātapurohpyrykō enēko ro ase;

iiryryryme oehtohkō osenēko ro mana.

Ywy, Ritonōpo, oturuno.

²³ ‘Nuriame ehtoh poko pyra ynanexiase,’ kasaromepyra matose.

Toponāmasã Paa eahmary poko mexiatose.

Jakanahmã po oorypyrykō poko mexiatose,

enetoko ke onyrihpyrykomo.

Kamera nohpory wātasenã sã matose xiaxiake ytokety samo, typoko exikety zupiry
poko.

²⁴ Jumēta sã roropa matose, tosēke pyra exikety, ona pono, typoko exikety zupiryhtao
eya:

mokyro onukuremasaromepyra imehnō mana.

Jumētu orutua mokyro se exikety,

mokyro zupiry se pyra mana:

nuno po, moroto mokyro exīko mana,

moroto enēko mana.

²⁵ Izyraeu tomo, tomeseke ehtoko õsetaparykōino, opupurukō ryhmaryino, imeimehnō
neponāmary ekahmaryke oya xine;

tomeseke ehtoko roropa oesenarykō anorypyra ehtohme.

Yrome ynara matose: ‘Arypyra! Toipe ywy!

Imehnō neponāmary eahmary poko penetāko ywy,

mokaro poko rokē ase,’ āko matose.”

Izyraeu tō wānohtopōpyry

²⁶ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Omato tapoise ahtao ehxirōko mana. Mokyro sã Izyraeu tō ehxirōko mǎ toto: amarokō emero, otuisarykō maro, tuisa mūkuru tō maro te, Ritonōpo maro oturuketō maro te, urutō kō maro.

²⁷ Ehxirōko mǎ toto, emero ynara kananō wewe risemy a: “Omorō mase papame” te, ynara kananō roropa topu a: “Omorō mase ajame.” Morara exīko mana, toeramase oexirykōke õparykō ywinakoxi, oẽmytykō eramara mexiatose ywinakoxi. Yrome popyra ehtoh toehse ahtao oya xine, oetuarimarykohtao oehnōko ya matose opynanohpo-tohkōme.

²⁸ – Otoko na mokaro onyrytamo, oneponāmarykomo? Ah noehno toto oetuarimarykohtao, opynanohtohkōme ākorehmarykō waro toto ahtao. Juta tomo, onyrytā oneponāmarykōme tuhke exiry apatary tō punero.

²⁹ Ywy, Ritonōpo, ynara ekaropōko ase oya xine:

– Oty poko ykerekere mǎko matou? Amarokō emero kyriatose oepekōkaramē. Jomipona pyra toehse matose, oty katohme?

³⁰ Kuānopyatose, yrome anakorehmara nexiase; okurākarykō se pyra oexirykōke. Osekato sã mexiatose, reāo samo, oekyry tō, urutō kō totapase oya xine.

³¹ Amarokomo emero etatoko pahne: Ynara āko ase, Izyraeu tomo a: Oty sã jekarōko matou? Ona tonorē sã jekarōko matou? Nono sã etonatohme saereme pyra ahtao, ewomane pyra ahtao. Naeroro, oty katohme ynara āko matou: “Yna penetatoh rīko ynanase. Ritonōpo a ytopyra ropa ynanase,” āko?

³² Tōkyry tō poko wenikehsaromepyra oryximā mana; tupō kurā poko wenikehpyra niotakety mana. Yrome ypoetory tō tuenikehse mǎ toto ypoko tuhke ĕmepyry ae, ikuhpỹme.

³³ Tuarohxo matose imeimehnō ekahmary poko oximaro oehtohkōme; otarame imeimehnō poko exiketō amorepāko matose moro poko.

³⁴ Oupōkō tyxikuromase tymōkomokākara munuru ke oryhmapitopyra exiketō munuru ke roropa.

– Yrome ynara āko mǎ ypoetory tomo:

³⁵ “Zae rokē ase iirypyryme pyra. Ajohpe pyra, Ritonōpo yzehno pyra toehse mana,” āko. Yrome ywy, Ritonōpo awānohtorỹko ase: “Iirypyryme pyra ase,” karyke oya xine.

³⁶ Oty katohme ytoytōko rokē mahno etyorōmatohme popyrahxo oehtohme? Axiria poko oehxirotopyry sã ehxirōko roropa mase Ejitu poko.

³⁷ Oehnōko ropa matose Ejitu poe, tākye pyra, toehxirose oexirykōke. Ywy ase Ritonōpo. Ya oepe tō turumekase, ākorehmananomo; mokaro maro oehtohkō poko kurākō anapoipyra ekurehnōko matose.

3

Aomiry omipona pyra

¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Typyty turumekase ahtao orutua a, mame mokyro nohpo tyniotase ropa ahtao imepỹ maro, mokyro inio osemazupu pytasaromepyra ropa mana imaro. Morara riryhtao eya nuriame Izyraeu tō nonory exīko mana ipunaka. Yrome amarokomo, ypoetory tomo tuhkākō maro mexiatose, mame seromaroro oepirykō se ropa matose ya! Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

² Enetoko ke ypy tō emory pona, osenuhmatoko: osa enēko matou, opoko xine imehnō exipyra ehtopo? Osema ehpio oepe tō eraximāko mexiase, arape samo, mōkomo aronanō eraximary samo iporemākatohme tyya. Nuriame Izyraeu nonory tyripose oya xine imeimehnō poko oexirykōke, popyra oehtohkōke roropa.

³ Morara exiryke konopo oehpyra toehse, onenehpopyra jexiryke konopo oehtoh po toehse ahtao. Yrome amarokō imeimehnō poko exikety ěmyty nae matose; ehxiropyra matose.

⁴ – Mame seromaroro ynara āko mase ya: “Omorō mase, papa; poetome jehtopōpyry poe ypyno mase.

⁵ Yzehno exikehnōko mase, jūme pyra yzehno mase.” Izyraeu tomo, morara mase repe; yrome popyra ehtoh poko exikehpyra mexiatose yronymyryme.

Popyra ehtoh rumekary se

⁶ Mame tuisame Joxia ahtao ynara tykase Ritonōpo ya:

– Izyraeu nyrihpyry enēko mah? Imeimehnō poko exiketyme sã mã mokyro. Ypy tō kae exiketō emero pona tōnuhse ynororo imehnō poko toehtohme, wewe tō myhtokoxi roropa, emero, jerutume ahtao.

⁷ Morohne tyrise ahtao eya, ynara ase eya: “Osehko ropa ya.” Yrome oehpyra ropa nexiase. Moro tonese zakorō Juta a, zae pyra exiketyme roropa ynororo.

⁸ Juta tuaro roropa mana Izyraeu rumekatopōpyry poko ya, mokyro aropotopōpyry poko ya, turumekase jehtopōpyryke eya, imeimehnō poko toehtohme. Yrome Juta, zakorony, zae pyra exiketyme, enaromyra nexiase. Imeimehnō poko toehse ynororo roropa,

⁹ ehxiropyra toehse ynororo. Nuriame tynonory tyripose eya imeimehnō poko toehtoh ke topu tō eahmaryke, wewe tō eahmaryke roropa.

¹⁰ Ynara popyrahxo nase: Juta, Izyraeu akorō zae pyra exikety, toepyry ropa ya tukuhse sã repe, ajohpe rokene, jenekunohtohme rokene. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

¹¹ Mame ynara tykase Ritonōpo ya: Izyraeu tomo a turumekase jahtao ro, itamurume hkopyra iirypyrykō mana; Juta zae pyra ehtoh sã pyra.

¹² Mame tonyohse ywy eya jytotohme inikahpozakoxi ynara katohme:

– Izyraeu tomo zae pyra exiketomo, osehtoko ropa ya. Ywy ase Ritonōpo amaro xine oturukety. Kure ase, naeroro ozehno xine exipyra ase. Jūme pyra tohne exīko ase. Ywy ase Ritonōpo, amaro xine oturukety.

¹³ Zae pyra oehtohkō enetupuhtoko, Ritonōpo Oesēkō omipona pyra oehtopōpyrykō ekarotoko. Osekarotoko: wewe tō emero myhto imehnō neponāmary toahmase oya xine, wewe jerutume ahtao, jomiry omipona pyra mexiatose. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

Toto eahmatopōpyry eramatohme ropa

¹⁴ Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

– Osehtoko ropa ya, zae pyra exiketomo, ypoetoryme matose, ypytyme sã matose. Āpoitorỹko ase, toirō emero pata tō poe, asakoro apoīko ase oxiekyry tō poe; aarotorỹko ropa ase ypy Xião pona.

¹⁵ Tuisa tō ekarōko ase oya xine, jomipona exiketomo oesēkōme. Erohnōko mã toto tuaro exiketō samo, emese kure exiketō sã roropa ākorehmarykō poko.

¹⁶ Mame tuhke toehse awahtao xine moro nono po oturupyra exīko matose jomihpyry ě poko. Moro kaxo poko osenetupuhkehnōko matose. Wenikehnōko matose ipoko; ise pyra exīko matose. Imepỹ onyripyra exīko roropa matose.

¹⁷ Morara ahtao esehpatoh toehse ahtao Jerusarē esehpāko mã toto “Kuesēkō apōme”. Mame imehnō nonory pōkō emero oximōnōko mã toto jeahmatohme, moroto. Morotoino typenetatohkō onyripyra exīko mã toto, zae pyra ehtoh poko pyra exīko roropa mã toto.

¹⁸ Izyraeu tō maro oximōnōko Juta tō mana. Oximaro oehnōko mã toto inikahpoe tosarykō pona, nono ynekarohpyry pona itamurukomo a.

Typonāmarykō eahmary poko

¹⁹ Ynara tykase Ritonōpo:

“Izyraeu tomo, umũkurume orirykõ se exiase,
nono kurã ekarory se roropa exiase oya xine, imepỹ nono motye nono kurano ipunaka.
‘Papame, ykohmary se exiase oya xine,’ jũme jurumekara ropa oehtohkõme.

²⁰ Yrome tynio rumekahpõ sã kurumekase, Izyraeu tomo.
Ywy ase Ritonõpo, amaro xine oturukety.”

²¹ Ypy tõ emory po panaikato osetãko mana:

Izyraeu tomo xitãko,
zae pyra toto ehtopõpyry korokapõko mã toto, iirypyryme toehse toexirykõke, Ritonõpo,
Tosẽkõ poko tuenikehse roropa toexirykõke.

²² Osehtoko ropa, emero, Ritonõpo rumekahpõkomo,
zae pyra oehtopõpyrykõ kurãkãko mana.

Ynara ãko matose:

— Ý! oehnõko ropa sytatose Ritonõpo a, Kuesẽkõme aexiryke.

²³ Imehnõ neponãmary kuakorehmara xine ipunaka toahmase toto ahtao kyya xine,
kui kui karyke ypy tõ emory po. Ritonõpo rokẽ, Kuesẽkomo, Izyraeu tõ akorehmary waro
mana.

²⁴ Paauxihpyry eahmary poko kuexirykõke kymõkomorykõ tonahse emero, kytamu-
rukõ napoihpyry toerohtamitukõme moino poetome kuahtao xine ro kaneru tomo te,
pui tomo te, kumũkuru komo te, kuẽxiry komo, enara.

²⁵ Sosekarotone iirypyryme toehse kuexirykõ poko; ehxirõko sytatose yronomyryme.
Moino touse kuehtopõpyrykõ poe Ritonõpo a Ejitu poe kyyrypyrykõ poko sexiatose,
kytamurukõ maro, Ritonõpo omipona pyra sexiatose.

4

Eramatoh ropa Ritonõpo a

¹ Ynara ãko Ritonõpo mana:

— Izyraeu tomo, ooepyrykõ se ropa awahtao xine osehtoko ropa ya. Imehnõ
neponãmarykõ se pyra ase ipunaka; toto enahkapotoko, jurumekara ropa ehtoko.

² Mame ajohpe pyra õmirykõ etaporyhtao oya xine, zae rokẽ awahtao xine: “Ritonõpo
netaryme te, Ritonõpo neneryme,” ãko matose. Mame imehnõ nonory põkõ emero kure
toto ripõko mã toto ya, jeahmãko roropa mã toto.

³ Ynara ãko Ritonõpo mana Juta tõ orutua komo a, Jerusarẽ põkomo a roropa:

— Nono ahkatoko anarykara ro exikety, arykatohme. Otyro puhturu anarykara
ehtoko ãtaryka htaka.

⁴ Juta tomo, Jerusarẽ põkõ roropa, õmihpyrykõ onetapohpyrykõ ya omipona ehtoko.
Osekarotoko ya Oesẽkomo a; moro onyripyra awahtao xine ozehno xine jehtoh apoto sã
zukãko mana popyra ehtoh poko oehtopõpyrykõke. Zahnõko mana apoto samo, mame
onezehkasaromepyra exiõko imehnõ mana.

Juta tõ zehnotokõ oehnõko

⁵ Rue etotoko Juta nonory po emero!

Okohtatoko opore tuaro toto ehtohme!

Ynara kahtoko Juta tomo a Jerusarẽ põkomo a roropa:

ytotoko tururume pata tõ pona, towomase exiketomo a apuru tõ ke.

⁶ Osema enepotoko Xião pona ytotopo!

Osewomatoh taka epatoko! Oneraximara ehtoko!

Inikahpoe, popyra ehtoh enehpõko Ritonõpo mana,

itamurume tonahkasẽme exiõko.

⁷ Reão tũtary sã tõtonẽtohtae, imehnõ nonory põkõ enahkane oehnõko Juta tõ enahkase.
Juta patary tõ tonahkasẽme exiõko,

patāpome exīko mana.

⁸ Naeroro upo amurutoko kamisa topuxiximā risē ke tākye pyra oehtohkō enetupuhpo-tohme.

Oxitatoko, ihnamotoko awānohtohkō poko, kyzehno xine Ritonōpo ehtoh exikehpyra exiryke taro Juta nonory po.

⁹ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Moro ěmepyry toehse ahtao tuisa tō oserehnōko mā toto, kowenu poko erohketō maro, Ritonōpo maro oturuketō tykytyky āko mā toto, urutō kō osenuruhkāko mā toto.

¹⁰ Mame ynara tykase ywy:

– Ritonōpo, Jesemy, Jerusarē pōkō tonekunohse oya ipunaka! “Towomasēme exīko matose, ozehnotokō pyra exīko,” mase repe, yrome tapema toehse mana toto esenarykō pokona.

¹¹ Ěmepyry oehnōko mana ynara katohme Jerusarē pōkomo a: “Tyryrykane axitunety oehnōko ona tonorē poe xiaro Ritonōpo poetory tō pona. Tyryrykane pohto rokē pyra exīko mana tiriiku pihpyry apiakatoh rokē pyra ipuhturu oxinamatohme.

¹² Moro tyryrykane, Ritonōpo nenehpohpyry jamihme exīko mana. Seromaroro Ritonōpo mā typoetory tō apiakāko mana, toto wānohtohme.”

Juta tō tapuruse topetōkara a

¹³ Enetoko ke! Kuepetōkara oehnōko mā toto akurū samo. Toto kahu tō osetapaketō wiriwirikane jamihme exikety sã mā kehko, eky tō kawaru axī sã ytōko, piano axī ytory motye. Typoremāse sytatose myhene! Tonahkase sytatose!

¹⁴ Jerusarē pōkomo, popyra oehtohkō ikurikatoko okurohtao xine, typynanohsēme oehtohkōme. Okynahxo matose oorypyrykō poko osenetupuhnōko matose. Epo hnae moro poko oehtohkomo.

¹⁵ Omi enehnanō pata Tã poe, ypy tō Eparaĩ poe roropa popyra ehtoh oepyry poko kuurutorỹko mā toto, kuepetōkara oepyry poko.

¹⁶ Imeimehnō nonory pōkō enaroximapoko, āko mā toto, Jerusarē pōkō zurutoko roropa: kuepetōkara moino oehnōko mā toto, opore kui āko mā toto Juta patary tō netaryme, toto maro etonatohme.

¹⁷ Pata Jerusarē apurūko mā toto tupito apururu sã erase tomo a tarykase ahtao, Ritonōpo Kuesēkō turumekase exiryke kynonorykō pōkomo a.

¹⁸ Juta tomo, onyrytyã emetakame sero popyra ehtoh oehnōko mana, popyra ehtoh poko toehse oexirykōke. Oorypyrykō pokoino atasamāko matose, sam āko roropa matose. Ywy, Ritonōpo oturūko ase.

Jeremia emynyhmatoh tyekyry tō poko

¹⁹ Sam āko ase!

Emynyhmāko ase ipunaka ukurohtao!

Ukurohtao jeano tahtah āko jamihme sã mana!

Mynyhme ehsaromepyra ase.

Rue totase ya exiryke, kui kui katoh tonō roropa etonatoh poko.

²⁰ Popyra ehtoh oehnōko kypona xine atakenaka samo.

Sero kynonorykō tytororo tonahkase.

Axī kytapyĩkō pahnōko mā toto, ikamisã risē toexihkase pisarara mā kehko.

²¹ Otara ahtao kuepetōkara Kamisã pãteira tō enekehnōko ha?

Otara ahtao rue etory etakehnōko roropa ha osetapary poko?

Epo hnae moro enery, moro etary roropa ya, enara!

²² Ynara āko Ritonōpo mana:

“Ypoetory tō tuaro pyra mā toto,

juaro pyra roropa mā toto.

Poeto pitiko sã mā toto, putupyra rokene,

onenetupuhpyra mǎ toto.
 Popyra ehtoh poko tuarohxo mǎ toto.
 Yrome zae ehtoh poko zuaro pyra mǎ toto ipunaka.”

Enahkatopo imeĩpo

²³ Mame osenuhmase.

Sero nono patǎpome nexiase tytaõke pyra,
 Kapu ao ezuru pyra nexiase.

²⁴ Osenuhmase ypy tõ pokoxi, tykytyky ãko toh nexiase;
 Emorymãkomo roropa kywyh ãko nexiase xia, mya ropa.

²⁵ Osenuhmase ro, ahno onenepyra exiase ipunaka.

Torõ tõ roropa kapu ae ytoketõ toepase toto.

²⁶ Osenuhmase ro moro nono kurã tykyrysã zamaro aexihpyry patǎpome nexiase.

Pata tõ roropa typahse Ritonõpo a,
 tonahkase toto eya, toto zehno toexiryke.

²⁷ Ynara tykase Ritonõpo: moro nono emero patǎpome exĩko mana, yrome emero
 porehme onenahkapopyra ase.

²⁸ Moro nono xitãko mana,
 kapu kohmãnõko mana xinukutume,
 Ritonõpo tõturuse exiryke, onytyromara mana.

Tynyriro waro toehse ynororo, ekurehpyra mana.

²⁹ Panaikato etaryhtao, kawaru po ytoketomo, pyrou ekomananõ roropa, tûtãko mǎ toto
 emero, tururume.

Toitoine itu htaka ytõko,
 imehnõ topu tõ pona onuhnõko mǎ toto.

Pata tõ emero tytaõke pyra exĩko,
 patǎpome exĩko mǎ kehko.

³⁰ Pata Jerusarẽ, tuãnohsẽme exĩko mase!

Oty katoh upo kamiraramã amurũko mah?

Oty katoh õkyry tõ amurũko,

oenuru tõ zonohnõko roropa hma?

Toiparo rokẽ enekure oriry se mase!

Opoko typenetase aexityã orumekase ropa,
 seromaroro oetapary se mǎ toto.

³¹ Kui kary etase, nohpo kui kary sã aenururuhtao, nohpo kui kary samo apitorymã
 enurumaryhtao eya.

Jerusarẽ põkõ nohpo sã mǎ toto,

kui ãko, apotũkehnõko,

tomary anỹnõko toetuarimaryme ynara ãko:

“Tonahkasẽme exĩko ase!

Oehnõko mǎ toto jetapase, myhene!”

5

Jerusarẽ põkõ rypyry

¹ Jerusarẽ põkomo, ytotoko osema tõ ae!

Osenuhmatoko õmye xine!

Zupitatoko, osepekahtoh tao!

Zae ehtoh poko exikety toiro enẽko matou?

Ritonõpo omipona se, amonohkara exikety?

Toiro mokyro eneryhtao oya xine,

Jerusarẽ rypyry korokãko Ritonõpo mana.

² “Ritonõpo eahmãko ynanase,” ãko matose repe.

Yrome ajohpe rokẽ matose.

³ Amonohkara tõmiry omipona exiketõ zupĩko Ritonõpo mana.

Typipohse mexiatose eya

yrome otato pyra mexiatose;

takurihmose mexiatose eya,

yrome enetuputyry se pyra mexiatose.

Putupyra exiketõ sã mexiatose,

oorypyrykõ rumekary se pyra mexiatose.

⁴ Mame osenetuputyase: “Tuaro pyra exiketõ rokẽ moro sã mã toto.

Mokaro ajoajohpe sã mã toto.

Ise Ritonõpo ehtoh waro pyra mã toto.

Inyripohpyry waro pyra roropa mã toto.

⁵ Seromaroro tamuximãkomo a ytõko ase oturuse imaro xine.

Mokaro puhko zuaro mã toto ise Kuesẽkõ ehtoh poko,

Ritonõpo nyripohpyry waro roropa mã toto.”

Yrome Tosẽkõme Ritonõpo turumekase eya xine porehme,

Aomiry omipona se pyra mã toto.

⁶ Morara exiryke reão a itu htae tosekasẽme exĩko mã toto;

kaikuximo ona poe toto esekãko,

reoparatu tõ otonẽnõko pata põkõ esekase.

Itũtarykohtao pata poe tosekasẽme exĩko mã toto iiryryrykõ tuhke exiryke,

tuhke Ritonõpo turumekase roropa eya xine.

⁷ Ynara ãko Ritonõpo, ekaropõko:

“Oty katohme ypoetory tõ rypyry korokãko ha?

Turumekase ywy eya xine.

Imehnõ neponãmary eahmãko mã toto, ajohpãkomo.

Ypoetory tõ tonahpase ya, tuesapare toto ehtoh pona.

Yrome imehnõ poko toehse toh nexiase,

imeimehnõ poko exiketõ maro toehse toto.

⁸ Kawaru sã kure tynahpase ahtao, imehnõ poko se yronymyryme typãnary pyty poko penetãko nexiase toto.

⁹ Zae pyra oya xine mokaro wãnopyryhtao ya moro poko?

Zae pyra oya xine tuãnohse Izyraeu tõ porehme iiryryrykõ emetakame?

¹⁰ Oepetõkara enehpõko ase anarykatyã uwa zoko tõ akohtohme,

yrome emero porehme onenahkapopyra exĩko ase.

Jomi poe uwa amoriry tõ kararahnõko oepetõkara mã toto moro amoriry tõ ykyryryme pyra exiryke.

¹¹ Yrypome toehse Juta tomo Izyraeu tõ maro jarao, imehnõ neneryme.

Towokase ywy eya xine.

Ywy Ritonõpo oturũko ase.”

Typoetory tõ Izyraeu rumekãko Ritonõpo mana

¹² Mame Ritonõpo poetory tõ a ajohpe Ritonõpo tokarose. Ynara tykase toto:

– Ritonõpo kypoko xine pyra mana. Popyra ehtoh onenehpopyra mã ynororo kuãnohtohkõme: etonato onenehpopyra mana, omise konõto ehtoh onenehpopyra roropa mana.

¹³⁻¹⁴ Urutõ poko ynara ãko mã toto: “Tyryrykaneme rokẽ mã toto, typoe xine rokẽ oturũko mã toto Ritonõpo omi poe pyra.”

Ynara tykase Ritonõpo Imehxo Exikety ya:

– Jeremia, ourũko ase mokaro poko morara karyke eya xine. Jomiry rĩko ase apoto samo, tũtãko õtary ae. Mokaro apotopokõme sã exĩko mã toto, tyahkasẽme exĩko mã toto.

¹⁵ Etako pahne Izyraeu tomo, ynara ãko Ritonõpo mana:

– Ywy, Ritonõpo ahno enehnõko ase moino etonatohme amaro xine. Ahno jamihme exiketomo, pakatokomo, tyoro omiry ae oturuketomo. Aomiry onenetupuhpyra matose ipunaka.

¹⁶ Mokaro soutatu tã orẽpyra mã toto; tpyrekõ ke ahno wõko mã toto, ipyno xine pyra toexirykõke.

¹⁷ Anapyrykõ enahnõko mã toto otupikõ ao, omũkurukõ oẽxirykõ roropa etapãko mã toto. Oekykõ, kaneru tomo te, pui tã roropa õnõko mã toto. Anarykatyãkõ epery enahnõko mã toto, uwa tomo te, fiku tã roropa. Apatarykõ pahnõko isoutatu tã mana tapuruse toto ahtao ro apuru konõto ke, topu risẽ ke, õsewomatohkõme mekarotose repe.

¹⁸ – Yrome ywy, Ritonõpo ynara ãko ase oya xine, morara ahtao ro oenahkapopyra xine ase.

¹⁹ Mame ekaroporyhtao oya oty katohme morara tyripose Ritonõpo a, ynara ãko mase, Jeremia: “Ritonõpo turumekase oya xine exiryke, imehnõ neponãmary toahmase oya xine ononorykõ po; seromaroro imehnõ poetoryme exĩko matose imehnõ nonory po.”

Typoetry tã enaroximãko Ritonõpo

²⁰ Ynara tykase Ritonõpo:

– Jako pakomotyã enaroximako, Juta tã zuruko:

²¹ Otato ehtoko tuaro pyrahme sã exiketomo, amarokomo, tonure matose repe, yrome onenepyra matose, typanare matose repe, yrome otato pyra matose.

²² Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo. Oty katohme junõ pyra hmatou? Oty katoh tykytyky kara hmatou jẽpataka? Isawã rine tuna konõto ehpiryme jũme onymotyẽkara ehtohme. Tuna konõto osemãko, yrome tosae tũtara mana; pohkane tã aryryãko reã sã repe, yrome ytopyra mã toto tosarykõ poe.

²³ Yrome amarokõ Izyraeu tã putupyra exiketõ sã matose, ywy, Oesẽkõ omipona se pyra matose, kurumekatose.

²⁴ Okurohtao xine ynara kara mexiatose: “Kurehxo kyya xine exiry Ritonõpo Kuesẽkõ omipona kuahtao xine, konopo enehpõko mana konopo oehtoh toehse ahtao, eina etyhporyme ahtao te, eina exipyra ro ahtao roropa. Kurehxo kyya xine exiry Ritonõpo Imehxo Exikety zuno kuahtao xine, jeimamyry ae rokẽ tykyrysã apoitoh enehpõko mana.”

²⁵ Yrome zae pyra oexirykõke tapiakase matose morohne kurã winoino, kurãkõ anapoipyra matose popyra oexirykõke.

²⁶ – Popyra exiketõ nae ypoetry tã rãnao. Tarãpa rinanõ sã mã toto torõ tã apoitohme repe; yrome ahno apoitoh rĩko mã toto.

²⁷ Torõ tã apoitoh pehme tyriy sã urakanakety a, moro sã tytapyĩkõ pehme mõkomo ke tomatonanohe aexityã ke. Morara exiryke orẽpyra mã toto, tytineruke roropa,

²⁸ tupune mã toto, kure tynahpase roropa mã toto. Popyra toto ehtoh enahpyra mana; poetõpo tã onewomara mã toto, oty kara mã toto jamihme pyra exiketõ osanumary eneryhtao tyya xine.

²⁹ – Yrome ywy mokaro wãnohnõko ase moro pokoino, epehmapõko ase inyriyã emetakame. Ywy, Oesẽkõ oturũko ase.

³⁰ Popyra ehtoh konõto exĩko sero nono po seromaroro:

³¹ Urutõ kõ ajohpe oturũko mã toto. Mame oturuketõ takorehmase ahtao eya xine ypoetry tã esẽme osekarkõko mã toto. Morara ehtoh ypoetry tã zamaro mana. Yrome otara tyriko toh nae serara tõtyhkase ahtao?

6

Jerusarē apurūko epetōkara mana

¹ Pējamī tomo pata Jerusarē irumekatoko, epatoko osa osewomatoh pona! Rue etotoko Tekoa po, enaroximatoh tyritoko pata Pete-Hakerē po. Popyra ehtoh oehnōko mana inikahpoe, tarōkō esary enahkatohme.

² Jerusarē, pata kurano, oryxime exikety samo, tonahkasēme exīko mana.

³ Tuisa tō osesarīko mā toto tysoutatu tō maro moroto. Tapyi tō rīko mā toto pata zomye tynymenekatyā po.

⁴ Ynara āko mā toto: “Opyrekō apoitoko ōsetapatohkōme, pata pōkō maro! Owōtoko ty oytotohkōme tāxiahtao!” Yrome imeīpo ynara āko mā toto: “Kohmāsasaka mana, kohmānōko rahkene.

⁵ Opyrekō apoitoko! Ehmaropa osetapase sero kohmamyry ae; tapyi jamihmākō sykararahtone Jerusarē po.”

⁶ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tyripose tuisa tomo a:

– Wewe tō akohtoko, opyi tō tyritoko onuhtohme etonatohme Jerusarē pōkō maro.

Ynara tykase roropa ynororo:

– Sero pata pōkō wānohnōko ase imehnō osanumaryke eya xine ipunaka.

⁷ Tuna pēkamā ae tuna tūtāko mana. Moro sā mā Jerusarē poe iirypyry tūtāko mana. Moro pata po oturūko mā toto imehnō etapary poko, toto enahkary poko; tyrohsē rokē enēko ase, apurotopōpyrykō roropa.

⁸ Jerusarē pōkomo, tuaro ehtoko oetuarimatoh oenaroximatohme; aryppya ahtao orumekatorīko ase. Apatarykō ripōko ase patāpome, osa tytaōke pyra exiketyme.

Awānohtohkō popyra ehtoh epehpyryme

⁹ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase ya:

– Izyraeu tō nonory po ahno akoīpyry exipyra exīko mana: enahkahpyryme exīko mā toto uwa zoko samo epery tapoise ropa ahtao asakoro. Uwa epery apoine sā imehnō ipynanohko emero, ipynanopyry waro awahtao.

¹⁰ Ynara tykase ywy:

– Onokākō maro oturūko ha? Jotururuhtao enaroximatohme onokākō otato exīko nae? Typanarykō apurūko mā toto etary se pyra toexirykōke. Onekarohpyry etary se pyra mā toto, eunohnōko mā toto.

¹¹ Ritonōpo, Jesemy, mokaro zehno oehtoh apoto sā ukurohtao mana; typenekehse ywy toto zehno oehtoh kurākary rokē ya ukurohtao.

Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Mokaro zehno jehtoh ikuāko poetohti tō pona osema tao, nuasemākō pona roropa oximōme toto ahtao. Inio tō typyxiākō maro tarosēme exīko imehnō namotome, tamuh-pomākō maro.

¹² Itapyīkō imehnō tapyīme exīko, itupikō maro, ipyxiākō maro. Sero nono pōkō wānohnōko ase. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

¹³ Mokaro emero tymōkomoke exiketomo te, tymōkomokākara roropa emero tineru apoiry kuhnōko mā toto imehnō enekunopyry ke. Urutō kō roropa oturuketō maro ahno enekunohnōko mā toto.

¹⁴ Ypoetory tō apurotopōpyry poko oty kara mā toto, mynyhme pyra ekarōko mā toto: “Kure rokē mana,” āko mā toto kure pyra emero ahtao.

¹⁵ Ehxirōko mā toto, yzamaro pyra ehtoh poko toehse toto ahtao? Aryppya! Ehxiropyra toh nexiase ipunaka. Ehxirotah waro pyra mā toto. Morara exiryke epukāko mā toto imehnō epukatopōpyry samo. Tuānohse toto ahtao ya emahpyryme exīko mā toto nono pona. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

Ritonōpo esemary se pyra Izyraeu tō mana

¹⁶ Ynara tykase Ritonõpo Kuesëkõ typoetory tomo a:

– Xikihme ehtoko osema tõ atakuohtopo osema kurã enetohme. Osema kurã nymyry enetupuhtoko moro ae oytotohkõme torëtyke pyra oehtohkõme, tykase.

Yrome tozuhse eya xine:

– Ytopyra ynanase moro osema ae!

¹⁷ Morarame enenanõ tyrise Ritonõpo a oewomananõme rue etatohme! Yrome:

– Onetara ynanase, tykase toto.

¹⁸ Naeroro ynara tykase Ritonõpo:

– Etatoko pahne imeimehnõ nonory põkomo, enetoko ke otara exiõko ypoetory tomo a.

¹⁹ Etako ke nono! Popyra ehtoh enehnõko ase mokaro a, toto nyrytyã emetakame, jomiry omipona pyra toehse toexirykõke, tamorepatohkõ se pyra roropa toexirykõke.

²⁰ Otyme kure ya ixtaratu inenehpyrykõ Sapa poe te, axikaru anusasamã moino tonehse ahtao eya xine? Mokaro nenehtyã tynekarorykõme ya anapoipyra exiõko ase, toto nyahkatyã roropa yzamaro pyra mana.

²¹ Naeroro ywy, Ritonõpo, mokaro riko ase etonatohme, epukatohme. Jükõ orihnõko mã toto tumükurukõ maro, tope tõ maro te, typãnarykõ maro.

Epetõkara oehtoh inikahpoe

²² Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Ahno oehnõko moino, imehnõ nonory poe inikahpoe; ahno jamihme exiketõ typyrekõ riko mã toto etonatohme.

²³ Typyreke mã toto: taky tõ ke, pyrou ke, tytapema ke, enara. Imehnõ pyno pyra mã toto, imehnõ nupunato onenepyra mã toto. Kawaru po ytõko mã toto, panaikato riko mã toto tuna konõto samo, pohkane konõto samo. Oehsasaka mã toto osetapase Jerusarë põkõ maro.

²⁴ – Omi totase yna a moro poko, ãko Jerusarë põkomo, – mame yna emary jamihme pyra toehse; ataosanumãko ynanase nohpo samo aenururuhtao.

²⁵ Ytopyra ynanase pata poe itu htaka, osema tõ ae roropa yna epetõkara kurũke, typyreke exiryke, emero rokë po erehtoh nae, etapatopo, enahkatopo, orihmapotopo.

²⁶ Ynara ãko Ritonõpo typoetory tomo a:

– Oemynyhmaryme upo amurutoko kamisa topuxiximã risemy, oporohtoko oruno pona. Oxitatoko omükuru hnamory samo, toirono; xitatoko oehsasaka oenahkaponekõ exiryke.

²⁷ Jeremia, ypoetory tõ ikuhko metau kukuru samo; eneko kure zuaro oehtohme zae toto ehtoh waro oehtohme.

²⁸ Mokaro emero jomipona pyra mã toto, ytoytõko mã toto imeimehnõ zurse ajohpe ehtoh poko rokene. Putupyra mã toto, tũpore metau samo, kurimene sã roropa.

²⁹ Apoto ã axitũ nymyry ahtao ro parata tuname onyrisaromepyra mana apiakatohme parata rypyry winoino paratame pyra exiryke. Moro sã ypoetory tomo onukurãkara mã toto popynõ otoxie kurãkõ maro ahtao.

³⁰ Popyra exiketõ tosehpasẽme exiõko: “Parata rypyryme” toto rumekaryke ya, ãko Ritonõpo.

7

Jeremia Ritonõpo Tapyĩ tao

¹⁻³ Mame tonyohse ywy Ritonõpo a Tytapyĩ Kurã omõtoht taka eahmananomo a tõmiry ekarotohme. Ynara tykase ynororo ya, moroto tehme exiko, jomiry ekaroko eya xine, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esẽ omiryyme, ynara kaxiko:

– Etyorõmatoko, zae pyra onyryrykõ ityoromatoko, mame jomi poe taro exiõko ro matose.

⁴ Omi zae pyra ehtoh onenetupuhpyra ehtoko, ajohpe exiryke: “Towomase sytatose! Sero Ritonõpo Tapyĩme mana, sero Ritonõpo Tapyĩme mana, sero Ritonõpo Tapyĩme mana!”

⁵ – Etyorõmatoko, zae pyra onyrirykõ poko pyra ehtoko. Zae rokẽ ehtoko imehnomo a.

⁶ Imehnõ nonory põkõ onenekunohpyra ehtoko, poetõpo tomo te, pytõpo tõ roropa. Imehnõ zae exiketõ onetapara ehtoko sero pata po. Imehnõ neponãmary eahmakehtoko, moro poko oexirykõke osenahkãko matose.

⁷ Etyorõmaryhtao oya xine, jomi poe taro exĩko ro matose sero nono po, jũme atamuru tomo a ynekarohpyry po.

⁸ – Enetoko ke! Omi ajohpe ehtoh ekarõko matose ajohpe pyra. Osenekunohnõko rokẽ matose.

⁹ Ematonanohnõko matose, imehnõ etapãko, imehnõ nohpo poko matose, õmirykõ etapõko matose imehnõ enekunohtohme ajohpe oehtoh poko, onekarorykõ zahkãko matose Paau eahmaryme, imehnõ neponãmary eahmãko roropa matose, mokaro waro pyra mexiatose pake ahtao.

¹⁰ Yzamaro pyra onyrirykõ ipunaka, moromeĩpo jẽpataka oehnõko matose Ytapyĩ Kurã taka ynara kase: “Kure rokẽ sytatose taro, towomase!” ãko matose repe.

¹¹ Ytapyĩ Kurã omato tõ otonẽtohme ekarõko matou? Onyrirykõ tonese ya. Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.

¹² Ytotoko Xiro pona ynymenekahpyry osemazuhme moroto jeahmatohme, ynyrihpyry moroto enẽko matose popyra Izyraeu tõ ehtopõpyry pokoino, ypoetory tomo.

¹³ Morohne oorypyrykõ poko emero toehse matose. Tuhke rokẽ kuenaroximatose repe, yrome jomiry etary se pyra mexiatose; mame okohmarykohtao ya jezuhpyra mexiatose. Ywy, Ritonõpo, oturunõ.

¹⁴ Morara exiryke ynyrihpyry Xiro poko tyrĩko roropa ase sero Ytapyĩ Kurã poko, oewomatohkõme ekaroryhtao ro oya xine. Ynyrihpyry Xiro po tyrĩko ase taro ononorykõ po, ynekarohpyry atamurukomo a.

¹⁵ Aaropotorykõ ase jẽpatae oekyry tõ aropotopõpyry samo, Izyraeu tomo. Ywy, Ritonõpo, oturunõ.

Omipona pyra ahno ehtopõpyry

¹⁶ Ynara tykase Ritonõpo:

– Jeremia, oturupyra exiko ya mokaro poko. Kure ehtoh onekaropopyra exiko; ykohmara exiko toto akorehmatoh poko. “Ajohpãme sã,” kara exiko roropa ya, õtururu onetara jexiryke.

¹⁷ Otaramẽ mokaro nyrihy onenepyra mase Juta patary toh tao, Jerusarẽ esemary tõ ae.

¹⁸ Apotopokõ enehnõko poetohti, apoto zukãko orutua komo, wyi panõ ekeĩko nohpo tomo ekarotohme tynekaroryme tyneponãmarykõ nohpome exikety a esety “Nohpo Imehxo Kapu Esemý”. Eukuru kuãnõko roropa mã toto tynekarorykõme imehnõ typonãmarykomo a. Moro sã mã toto jyhtomatohme, toto zehno jehtohme.

¹⁹ Yrome otaramẽ rokẽ jyhtomãko mã toto. “Arypyra! Jyhtomara mã toto,” ãko ase. Atapurõko mã toto, imeĩpo ehxirõko mã toto.

²⁰ Naeroro ywy, Ritonõpo, tohne jehtoh kuãnõko sã ase sero Ytapyĩ pona. Zehno jehtoh kuãnõko sã ase ahno pona, okyno tõ pona te, wewe tõ pona te, tykyrysã pona. Apoto sã tarõkõ zehno jehtoh exĩko mana, ezehpõ sã exĩko mana.

²¹ – Toitoine onekarorykõ tyahkasẽme exĩko tytororo apoto apõ po, yrome imehnõ onekarorykõ pũ õnõko matose jomi poe. Yrome ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemý, ynara ãko ase oya xine, otara kara ywy moro tõsẽ emero onyryhtao oya xine.

²² Ejitu poe atamurukō touse ahtao ya, toto onyripopyra exiase okyno tō poko, toto nekarorykōme jahkatohme tytororo apoto apō po te, imehnō inekarotyā roropa tōsēme.

²³ Yrome ynyripohpyry ekaroase eya xine, jomiry omipona toto ehtohme, toto Ritonōpome jehtohme, ypoetoryme toto ehtohme. Tyripose toto ya zae rokē toto ehtohme jomihpyry omipona, emero kure ehtohme eya xine.

²⁴ Yrome otato pyra toh nexiase, jomiry omipona pyra. Yrome putupyra exiketō sā typenetatohkō xihpyry poko toehse toh nexiase. Naeroro kurākō anapoipyra tokurehse toto, popyrahxo toehse toh nexiase.

²⁵ Moino ro atamurukō tūtatorōpyry poe Ejitu poe tarona ypoetory tō, urutō kō emero enehpoase oya xine.

²⁶ Yrome otato pyra mexiatose. Aomirykō omipona pyra mexiatose. Yrome putupyra exiketō sā mexiatose. Popyra ehtoh poko mexiatose atamurukō saaro, imotye xine roropa.

²⁷ – Morara exiryke, Jeremia, sero jomiry emero ekaroko ypoetory tomo a, yrome otato pyra exīko mā toto; toto kohmāko mase repe, yrome onezuhpyra exīko mā toto.

²⁸ Mokaro zurūko mase Ritonōpo, Tosēkō, omipona pyra toto exiry poko. Ahno ekurākasaromepyra mā toto tuānohse toto ahtao rō. Ajohpe pyra ehtoh tonahse; zae nymyry ehtoh poko oturupyra toehse mā toto.

Toto wānohtopo tyneponāmarykō eahmaryke

²⁹ Ynara tykase Ritonōpo:

“Oxitatoko, Jerusarē pōkomo.

Oūsetykō isahkatoko ipahtohme;

Eremiatoko aorihtyā hnamoryme ypy tō emory po,

ywy Ritonōpo, ozehno xine jexiryke ypoetory tō turumekase ya.”

³⁰ – Juta tō nyrihpyry azahkuru mana ya. Tyneponāmarykō tyrise eya xine Ytapyī Kurā taka, moro se pyra ase yronymyryme, nuriame Ytapyī tyrise eya xine. Ywy Ritonōpo, oturunō.

³¹ Jakanahmā Pē-Hinō po apoto apō tyrise eya xine, esety Topete, mame moroto typoenō tyahkase eya xine tynekarorykōme. Moro onyripopyra exiase eya xine, moro ehtoh sā osenetupuhpitopyra exiase ipunaka.

³² Naeroro etako pahne okynahtao sero pata esety Topeteme pyra exīko mana, sero jakanahmā Pē-Hinōme pyra exīko roropa mana, yrome “Jakanahmā Etapatopo” me tosehpasēme exīko mana. Topete po aorihtyā ekepyry tō zonēnōko mā toto imepỹ osa pyra exiryke.

³³ Ahno ekepyry ōnōko torō tō mana te, onokyro tō roropa, mokaro onerehpyra roropa imehnō mana, ahno pyra exiryke.

³⁴ Mame sero nono patāpome exīko mana. Kui kui kary tākye ehtoh enahkapōko ase, oseahmarykō poko roropa, panaikato roropa oseahmaryme pytatoh poko enahkapōko ase, Juta patary tō po te, pata Jerusarē esemary ae roropa, enara.

8

¹ – Moro sā toehse ahtao aorihtyā ekepyry zonētopōpyry ae tuisa tō zehpyry tousēme exīko, Juta tō tamuximākō zehpyry roropa te, oturuketō zehpyry maro te, urutō kō zehpyry maro, imehnō Jerusarē pōkō zehpyry roropa. Ywy Ritonōpo oturūko ase.

² Jehpyrykō typahsēme exīko sapararahme xixi zopino, nuno roropa, xirikuato zopino roropa. Morohne sehxo toh nexiase, tynekarorykō tonehse eya xine, imeīpo ehtoh poko tōturupose toto a eya xine, toahmase toto eya xine. Jehpyry tō ananỹpyra exīko mā toto zonētohme. Jarao rokē exīko mā kehko nono po, onokyro ety samo.

³ Mame mokaro popyra exiketō akoīpyry, sapararahme taropose aexityā ya toorikyrykō sehxo exīko mā toto. Ywy Ritonōpo Jamihmehxo Exikety oturunō.

Iirypyry wãnohtopo

⁴ Mame typoetory tomo a tõturupose Ritonõpo a ya. Ynara tykase ynororo:

– Ahno toepukase ahtao owõpyra ropa hnae? Tyetohse osema ahtao eramara ropa hnae?

⁵ Ypoetory tomo, oty katoh tahxime eramãko matou ywinoino? Amekehxo rokẽ ytõko matose ywinoino, oty katohme? Azahkuru oehtohkõ rumekary se pyra matose oehtohkõme ropa ya.

⁶ Otato exiase õmiryõ etatohme repe, yrome zae omi ke oturupyra mexiatose. Emynyhmara mexiatose popyra oehtohkõ poko. “Oty yriase azahkuru?” kara mexiatose. Oesemarykõ ae rokẽ ytõko matose, emero porehme, kawaru samo tururume aytoryhtao etonatoh taka.

⁷ Torõ tõ toytotohkõ waro mã toto, urutukue tomo te, akarara tomo te, parapi tõ roropa, imepỹ nono pona toytotohkõ waro mã toto; ruperupewa tõ zuaro mã toto toehtohkõ ropa toehse ahtao. Yrome amarokõ ypoetory tomo, ynyriphopyry oya xine omipona pyra matose.

⁸ – Otãto ehxiropyra exiketõ sã ynara ãko matou: “Tuaro exiketõme ynanase, Ritonõpo Omiry nae yna exiryke?” Yrome enetoko ke! Mokaro, jomiry meronanõ mã azahkuru jomiry tymerose eya xine.

⁹ Tuaro exiketõ ehxirõko mã toto; otupĩko mã toto, tamonohse mã toto, Jomiry turumekase eya xine exiryke. Oty moro tuaro ehtoh nae toh nae?

¹⁰ Morara exiryke ipyxiãkõ ekarõko ase imehnomo a, inonorykõ ekarõko ase imehnõ esẽ tomo a. Ynara exiryke: mokaro emero tineru apoiry kuhnõko mã toto, imehnõ enekunopyry ke, tamuximãkomo te, tytineruke pyra exiketomo, enara. Urutõ komo, oturuketõ roropa emero ajohpe mã toto.

¹¹ Ypoetory tõ apurotopõpyry ekarõko mã toto emikatoh sã rokene. Ynara ãko mã toto: “Kure rokẽ mana,” ãko popyrahxo ahtao.

¹² Morarame morohne poko, yzamaro pyra ehtoh poko ehxirõko toh nae? Arypyra! Ehxiropyra mã toto ipunaka; ehxirosaromepyra mã toto. Naeroro epukãko mã toto imehnõ toepukase aexityã samo; toto wãnopyryhtao ya typahsẽme exiõko mã toto nono pona. Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.

¹³ – Ywy Ritonõpo, ypoetory tõ enepyry se exiase oximõme, tupito poko erohkety tonahsẽ apoiry samo. Yrome uwa zoko sã toh nexiase toperẽ pyra, wikeira zoko samo toperẽ pyra; tyaremãse roropa toorihse. Naeroro imehnõ nonory põkõ tonehpose ya sero nono apoitohme eya xine.

¹⁴ – Oty katohme tehme rokẽ sytatou? ãko Ritonõpo poetory tomo. – Ehmaropa tururume pata tõ pona, tapuruse exiketõ pona, morotõ orihtohme. Kuorihmapotorỹko Ritonõpo Kuesẽkõ mana. Tuna tokarose eya kuokurukõme opi orihmato maro tyryryhpyke toehse kuexirykõke, aomiry omipona pyra.

¹⁵ Osepeme ehtoh imehnõ maro eraximãko sexiatoise, kure kuehtohkõme repe, yrome kure ehtoh oehpyra tokurehse; oserematoh toraximase kyya xine repe, yrome kuerehtohkõ rokẽ toehse.

¹⁶ Kuepetõkara toehse mã toto pata Tã pona; kawaru tõ etãko sytatose oseremãko jamihme ahtao. Mokaro omitaryhtao nono tykytyky kamexipõko mã toto. Kuepetõkara toehse mã toto sero kynonorykõ enahkase kýkyryrykõ maro emero porehme, kypatarykomo te, pata tõ põkõ maro.

¹⁷ – Tomeseke ehtoko! ãko Ritonõpo mana. – Okoi tõ enehpõko ase oya xine orihmatõ komo; mokaro okoi tõ ekuremasaromepyra mã toto, osekatorỹko mã toto.

Jeremia emynyhmatopõpyry

¹⁸ Emynyhmãko ase ipunaka, ekurãkasaromepyra ase;

ukurohtao jeano kure pyra mana.

¹⁹ Etatoko ke! Wekyry tō kui kary etāko ase,
kohtāko mā toto sero nono po porehme.

Ynara āko mā toto:

“Otarame Ritonōpo Kuesēkō Xiāo po pyra toehse nae?

Xiāo Tuisary moroto pyra hnae?”

Mame Ritonōpo, Ituisarykō toto ezuhnōko:

“Oty katoh jyhtomāko matou oneponāmarykō ke, ritō panō eahmaryke oya xine,
typahsēme rokē mokaro mā toto?”

²⁰ Mame ahno kohtāko mā toto:

“Jeimamyry nenahno,
tykyrysā apoitoh tonahse,
yrome kypynanohpyra xine sytatose.”

²¹ Ukurohtao jeano tapurose mana wekyry tō tapurose exiryke.

Xitāko ase, tapotūkehse ywy ipunaka.

²² Opi pyra hnae Kireate po?

Opi warō pyra roropa hnae moroto?

Morara exiryke oty katohme wekyry tō onukurākara toh nae?

9

¹ Jupuhpyry tuna pēkamāme ehtoh sã se ase repe,
jenuru soesoekaneme sã se ase roropa repe yxity ke, ywy yxitatohme saereme, koko
roropa wekyry tō hnamoryme, totapase aexityamo.

² Osa se ase jesaryme ahno esao pyra, ameke jehtohme wekyry tō winoino.

Imeimehnō nohpo tō poko mā toto,
imehnō ewokananōme oxikone mā toto.

³ Tahxime ajohpe oturūko mā toto imehnomo a.

Ajohpe rokē mā toto sero nono po,
zae ehtoh poko pyra mā toto.

Ynara āko Kuesēkō mana:

“Ypoetory tō popyra ehtoh poko exikehpyra mā toto,
Ritonōpome jenetupuhpyra mā toto.”

⁴ Tomeseke se mā toto topekō maro,
osenekunohpopyra toehtohkōme emero porehme.

Takorō tō zae onekaropyra mā toto,
zae pyra toto exiryke emero, Jako samo.

Tope tō kerekeremāko mā toto ajohpe ehtoh ke.

⁵ Tope tō enekunohnōko roropa mā toto emero porehme,
zae ehtoh onekaropyra mā toto.

Tunurukō amorepāko mā toto ajohpe ehtohme;
tyrypyrykō poko mā toto,

iiryryryme toehtohkō onurumekara mā toto.

⁶ Imehnō ryhmāko mā toto,
mame iiryhmazomōko ropa mā toto, enekunohnōko,
mame enekunohnōko ropa mā toto.

“Yse pyra ypoetory tō mā toto Tosēkōme,” āko Ritonōpo mana.

⁷ Morara exiryke Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara āko mana:

“Ypoetory tō kurākāko ase parata kurākary sã apoto ao.
Toto kuhnōko ase kure toto ehtoh enepotohme.

Popyra ehtoh poko toehse ypoetory tō mana,
oty ropa tyrīko ha toto a?

⁸ Inuru pyrou sã mana, topinohse orihmato ke,
ajohpe oturūko mã toto.

Typãnary maro kure sã oturūko mã toto, ipyrypãko,
yrome ahno apoitoh rīko mã toto typãnary apoitohme tyya.

⁹ Naeroro mokaro wãnohnōko ase toto nyrytã emetakame.

Moro sã jahtao zae pyra hano oya?

Zae pyra hano mokaro wãnopyryhtao ya?

Ywy Ritonōpo, oturunō.”

¹⁰ Ywy Jeremia, ynara ase:

“Xitãko ase ypy tō pokoino, onahpoty pokoino roropa,
toorihse exiryke,

ytoketō moro ae ytopyra mã toto.

Pui tō omiry osetara mana moroto;

torō tō roropa, onokyro tō toepase, mya toytose mã toto.”

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo:

“Pata Jerusarē rīko ase ypyme topu tō osepona, kaikuxi panō esaryme.

Juta patary tō rīko ase patãpo tōme, tytaōke pyra exīko mana.”

¹² Oturupoase:

– Ritonōpo Jesemy, oty katohme yna nonory tonahkase nah? Oty katohme tonore
toehse, ona tonorē samo, tonore exiryke moro ae ytoketō ytopyra mã toto? Onoky
tuarohxo exikety moro enetupuhnōko nae? Onoky tamorepase oya morohne poko,
imehnō amorepatohme eya?

¹³ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Serara toehse ynamorepatopōpyryme ypoetory tomo a turumekase exiryke eya
xine. Jomihpyry omipona pyra toehse toto. Ynyripohpyry onyripyra toh nexiase.

¹⁴ Yrome putupyra sã toehse toh nexiase. Ritō panō Paau tōkehko toahmase eya xine,
tumykō namorepatopōpyry ae.

¹⁵ Seromaroro etatoko pahne, ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esē
ynara tyrīko ase: Otyro itunety ekarōko ase ypoetory tomo a inapyrykōme, tuna roropa
topinohse orihmato ke ekarōko ase eya xine aukurukōme.

¹⁶ Sappararahme ypoetory tō aropōko ase imeimehnō nonory pona. Mokaro ehtoh
waro pyra toh nexiase. Itamuru tō mokaro ehtoh poko zuaro pyra roropa toh nexiase.
Imehnō soutatu tō enehpōko ase etonatohme ypoetory tō maro toto enahkatoh pona
ipunaka.

Takorehmarykō se Jerusarē pōkomo

¹⁷ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

“Etatoko pahne!

Aorihtyã hnamonanō enehpotoko, nohpo tomo, ekepyry zonētoh eremiary waro exike-
tomo.”

¹⁸ Ahno ynara ãko:

“Axī ke eremiaketō enehpotoko, eremiatohme emynyhmatoh poko ynanetaryme,
yna enuru pehkatohme yna xity ke, tuna tūtatohme yna enuru ae, yna xitaryme!”

¹⁹ Etatoko Xião pōkō xitary, ynara ãko mã toto:

“Tonahkase sytatose! Typoremākase sytatose!

Kytapyīkō tykararahse kehko,

tomase roropa kehko nono pona.

Kynonorykõ turumekapose kyya xine.”

²⁰ Ynara tykase ywy:

“Nohpo tomo, otato ehtoko Ritonõpo Oesëkõ omiry oya xine,
Aomiry omipona ehtoko.

Oëxirykõ amorepatoko tyxitary waro toto ehtohme;
oepe tõ amorepatoko toremiarykõ waro emynyhmatoh poko.

²¹ Omato sã kuorikyrykõ tomõse osenuhmatoh ae kytapyïkõ taka,
kutuisarykõ tapyï konõto taka tomõse;
poetohti tonahkase osema tõ ae, nuasemãkõ roropa osepekahtoh tao.

²² Aorihtyã ekepyry epukãko,
onokaro ety sã sapararahme typahse ona po,
tykyrysã tysahkase ahtao samo
mame aepukaryke tynomose apoinanomo a,
tonahsemy sã tynomose rokene.

Moro Ritonõpo nekarohpyry ya ourutohkõme.”

²³ Ynara äko Ritonõpo mana:

– Tuaro exiketomõ, epyrypara ehtoko tuaro oehtohkõ poko, jamihme exiketomõ,
epyrypara ehtoko ajamitunurukõ poko, tymõkomoke exiketomõ, epyrypara ehtoko
tytineruke oehtohkõ poko.

²⁴ Epyrypary se awahtao epyrypako juaro oehtoh poko, jomiry enetuputyry poko
roropa oya. Ywy, Ritonõpo Oesëkõme ase, opyno xine exikehpyra ase, zae ehtoh rïko
ase zae jexiryke sero nono po. Morohne yzamaro mana. Ywy, Ritonõpo oturũko ase:

²⁵⁻²⁶ – Okynã pyra ahno wãnohnõko ase: Ejitu põkomo te, Juta põkomo te, Etõ põkomo te,
Amõ põkomo te, Moape põkomo emero ona põkõ maro; torënase toto tũsety sahkary poko
mytyhse samo. Mokaro emero aïkõpotapihpyry tysahkase repe, yrome jomiry omipona
pyra mã toto. Ypoetoryme toto ehtoh enetupuhtoh moro, aïkõpotapihpyry sahkary repe.
Yrome mokaro emero Izyraeu tõ roropa ynyripohpyry eya xine turumekase eya xine,
ypoetoryme nymyry sã pyra toehse toto.

10

Toponãmasã poko Jeahmary sã pyra

¹ Izyraeu tomo, etatoko ke Ritonõpo Oesëkõ nekarohpyry oya xine!

² Ynara äko mana:

“Imehnõ ahno nyrytyã onypoehpyra ehtoko.
Oserehnõko mã toto kapu poko exiketõ tyoro sã eneryke tyya xine.
Yrome amarokõ oserehpyra ehtoko.

³ Mokaro enetuputyry typahsẽme sã mana ipunaka.
Wewe akohnõko mã toto itu htao;
mame ipoko erohkety moro wewe axikãko tytapema ke kehko,
tyneponãmary rïko mana.

⁴ Mame emeporyme parata rïko uuru maro,
perëku ke tũpore tyrïko mã toto apõ po epukara ehtohme, ehmopyra roropa ehtohme.

⁵ Mokaro toponãmasã oturusaromepyra mã toto:
torõ tõ erehtoh sã mã toto tupito rãnao tarykase ahtao otyro ke.
Tarorykõ se rokẽ mã toto, ytoytosaromepyra toexirykõke.

Mokaro zuno pyra ehtoko:
imehnõ onyryhmasaromepyra mã toto,
imehnõ kure onyrisaromepyra roropa mã toto.”

⁶ Ritonõpo, yna Esemy, imepỹ asã exikety pyra mana.

Imehxo mase, jamihme mase,
oesety jamihme mana.

⁷ Onoky ouno pyra hnae, emero nono pōkō Esēme mase?

Kure kuhse mase yna a, imehxo oexiryke.

Imepỹ pyra mana asã exikety, tuaro exiketō rãnao, ahno tuisary tō rãnao.

⁸ Mokaro emero zuaro pyra mã toto,
putupyra exiketō sã mã toto.

Toto anamorepara ineponãmarykō wewe risē mana?

⁹ Mokaro neponãmary tyōtose parata ke Expania poe, uuru ke roropa Upaze poe; ahno
nyrityã emero.

Tupohtose mã kehko upo ke kamisa kurã risē ke,
kamiraramã ke roropa tyrise emese kure exiketomo a.

¹⁰ Yrome omoro mase Ritonōpo nymyry;

Ritonōpo isene exikety, Tuisame jũme exikehpyra exiketyme.

Zehno awahtao sero nono tykytyky āko mana;

ahno tō zehno awahtao enahnōko mã toto.

¹¹ Amarokomo, mokaro zurutoko, ynara kahtoko eya xine: “Mokaro toponãmasã sero
nono onyripyra exiketomo, kapu onyripyra exiketomo, tonahkasēme exīko. Osene pyra
exīko mã kehko ipunaka sero nono po.”

Eremiatoh kure Ritonōpo riry poko

¹² Tyjमितunuru ke sero nono tyrise Ritonōpo Kuesēkomo a;
tuaro toehtoh ke sero nono tyrise eya.

Kapu roropa epozakoxi tyrise eya tōsenetupuhpōpyry ae ro.

¹³ Tyripose ahtao eya tuna tō aryryãko kapu ao:

akurũ tō onuhmanohpōko mana nono etyhpyry poe.

Neneneh kamexipōko mana konopo maro,
tyryrykane tũtanohpōko mana esary poe.

¹⁴ Morohne eneryke ahno a, tuaro pyrahme sã osekarōko mã toto, putupyra sã ipunaka.
Tyneponãmary rinanō ehxirōko mã toto tynrityã ajohpe rokē exiryke, isene pyra
exiketyme exiryke.

¹⁵ Typahsēme rokē mã kehko,

toiparo rokē tyrise mã kehko.

Tonahkasēme exīko mã kehko
toehse Kuesēkō ahtao toto wãnohtohme.

¹⁶ Yrome Jako Esē mokaro sã pyra mana;

emero Rihpōme mã ynororo,

Izyraeu tō tymenekase eya typoetoryme toto ehtohme.

Esety mã Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety.

Ahno taroposēme exīko tynonorykō poe

¹⁷ Jerusarē pōkomo, apatary tapuruse oepetōkara a! Ōkyryrykō akimatoko,

¹⁸ seromaroro oematorỹko Ritonōpo exiryke mya, ononorykō poe; ākuhmotorỹko mana
tuaro oehtohkōme. Ywy Ritonōpo oturũko ase.

¹⁹ Jerusarē pōkō tykohtase:

“Tapurose sytatose, myhene!

Kuapurotopōpyry tō ekurākara mana!

‘Seanahatoatose,’ tykase kymarokō repe.

²⁰ Yrome kytapyĩkō tonahkase mã kehko,

eary tō imyhtoh tonō tamohse kehko.

Kypoenōkō toytose toto kywinoino xine.

Tonahse toto ipunaka,

tapyi rine pyra toehse kuakorehmatohkõme tapyi ritohme ropa,
apuru tō kamisa risē anŷnanō pyra toehse sytatose kymaro xine aehtohme rahkene.”

²¹ Ynara tykase ywy:

“Kutuisarykō tuaro pyra mā toto;
onekaropopyra mā toto Ritonōpo Kuesēkomo a takorehmapotohkõme.
Morara exiryke torēse mā toto,
kuekyrykō sapararahme toehse roropa mā toto.

²² Etatoko pahne! Omi toehse!

Ahno inikahpoe panaikato ke oximōnōko mā toto.

Isoutatu tō oehnōko Juta patary tō ritohme patāpome, onokyro tō esaryme.”

Jeremia otururu Ritonōpo a tyekyry tō poko

²³ Ritonōpo yna Esemy, zuaro ase,
ahnome rokē yna exiryke imeīpo yna ehtoh waro pyra ynanase;
imeīpo ehtoh onytyoromasaromepyra ynanase.

²⁴ Ritonōpo, yna ikurākako zae yna ehtohme,
yrome onymotyēkara exiko.

Yna onuwānohpyra exiko zehno awahtao, yna enahkaryino.

²⁵ Imehnō nonory pōkō zuānohko yronymyryme,
oeahmara exiketomo,
tosēkõme oenetuputyry se pyra exiketomo.

Yna, opoetory tō totapase eya xine, Jako pakomotyamo.

Yna nonory patāpome tyrise roropa eya xine, enara.

11

Ritonōpo netapohpyry Izyraeu tomo a

¹ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō ya:

² – Otato exiko sero omi poko, ynetapohpyry poko. Kaxiko Juta tomo a, Jerusarē
pōkomo a roropa:

³ Ywy Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy popyra ehtoh enehpōko ase emero ynetapohpyry
omipona pyra exiketomo a.

⁴ Sero ynetapohpyry yroro mana, ynetapohpyry atamurukomo a toto enepyrhytao ya
Ejitu poe; moroto kynexine apoto ē kurimene ritoh sā eya xine zemime exikety samo.
Toto zurune: “Jomiry omipona awahtao xine emero porehme, ynyripohpyry omipona,
ypoetoryme exīko matose, Oesēkõme exīko ase.

⁵ Mame jomihpyry ae ro atamurukomo a sero nono kurā ekarōko ase oya xine,” ase
eya xine. “Seromaroro ononoryme mana.”

Ynara tykase ywy:

– Yje, Ritonōpo. Ajohpe pyra mase.

⁶ Mame ynara tykase ro Ritonōpo:

– Ytoko Juta patary tō pona, Jerusarē esemary ae roropa jomiry ekarotohme. Kaxiko
Izyraeu tomo a ynetapohpyry etatohme eya xine, morohne tyritohme eya xine.

⁷ Toto tamuru tō touse ahtao ya Ejitu poe tonaroximase toto ya jomiry omipona toto
ehtohme, moro sā ypoetory tō enaroximāko ro ase seroae ro.

⁸ Yrome onetara toh nexiase, otato pyra roropa toh nexiase. Popyra toehtohkō poko
ro toh nexiase, putupyra exiketō samo, moino toto ehtopōpyry samo. Tyripose toto
ya ynetapohpyry omipona toto ehtohme repe. Yrome jomiry omipona se pyra toh
nexiase. Morara exiryke tuānohse toto ya toto wānohtoh ke emero tymerose aexityā
ynetapohpyry ao.

⁹ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Juta tomo Jerusarē pōkō maro atamorepāko mā toto popyra ehtoh ritohme yyryh-matohme.

¹⁰ Toeramase ropa toto tytamurukō rypyry poko toto ehtohme, ynyripohpyry omipona se pyra toehse toto, imehnō neponāmarykō toahmase roropa eya xine. Izyraeu tomo Juta tō maro ynetapohpyry omipona pyra toehse mā toto, ynekarohpyry itamurukomo a.

¹¹ Morara exiryke ywy, Ritonōpo oenaroximāko ase: popyra ehtoh enehpōko ase mokaro pona. Epasaromepyra exīko mā toto. Mame ykohmaryhtao eya xine takorehmapotohkōme ya onetara exīko ase.

¹² Mame Juta tomo Jerusarē pōkō maro takorehmaporykō se exīko mā toto tyneponāmarykomo a, tynekarorykō tyahkase eya xine exiryke toto eahmaryme. Yrome moro popyra ehtoh toehse ahtao mokaro ineponāmarykō toto onypynanohsaromepyra exīko mā toto.

¹³ Juta tomo tyneponāmarykō tuhke nae, typatarykō punero. Mame tynekarorykō zahkatohme apoto apō tyrise Jerusarē pōkomo a pata esemary tō punero mokyro toponāmasā nuriame exikety Paau eahmaryme.

¹⁴ Jeremia, oturupyra exiko ya sero ahno poko, toto anakorehmapopyra exiko ya. Toto etuarimarykohtao, ya takorehmaporykohtao onetara exīko ase.

¹⁵ Ynara tykase Ritonōpo roropa:

– Mokaro pyno ase repe, yrome popyra ehtoh poko mā toto. Onoky omi poe ytōko toh nae Ytapyī Kurā taka? Otarame ynara osenetupuhnōko mā toto: “Kuānohtohkō oneneh-popyra sytatose Ritonōpo a okyno tō zahkaryhtao kynekarorykōme eya, kuomirykō etaporyhtao roropa eya.” Moromeīpo atākyemāko toh nae?

¹⁶ Pake ahtao mokaro poko ynara tykase ywy, Oriwerame nupunato mana, toperē sā nexiase azeitona kurā ke, tēme. Seromaroro panaikato maro konomeru sā apoto zukāko ase zary tō poko āmoriry tō tahkāko ase.

¹⁷ – Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu arykase Juta maro; yrome sero-maroro popyra ehtoh ke toto enaroximāko ase. Eya xine sero popyra ehtoh tonehpose typona xine, zae pyra toehse toto exiryke; tyzehno xine tyripose ywy eya xine tynekarorykō zahkary poko Paau eahmaryme.

Jeremia etapary poko atamorepatopo

¹⁸ Mame tuaro tyripose ywy Ritonōpo a jetapary se jepetōkara ehtoh poko.

¹⁹ Kaneru mūkuru sā exiase imehnō zuno pyra tarose ahtao totapasēme ehtohme. Zuaro pyra exiase ypoko osenetupuhnōko toh nexiase popyra ehtoh ritohme ya. Ynara tykase toto:

– Ehmaropa, wewe enahkase jamihme ro tahtao. Jeremia setapatone jūme wenikehtohme ipoko emero.

²⁰ Mame ynara tōturuse ywy Ritonōpo a:

– Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, zae yna apiakaneme mase. Yna osenetupuhtoh enēko mase yna penetatoh roropa. Zae ehtoh tyriko, mokaro zuānohko, tōsekarose jexiryke oya.

²¹ Mokaro orutua kō Anatote pōkō jenery se toorihse toh nexiase. Ynara tykase toto: oturukehpyra awahtao Ritonōpo poko oetapāko ynanase.

²² Naeroro Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase toto poko:

– Mokaro wānohnōko ase. Toto poenō orutua kō totapasēme exīko etonatoh tao. Imehnō ipoenō orihnōko mā toto omise konōto toehtohkōke.

²³ Mame popyra ehtoh enehpōko ase Anatote pōkō pona. Moro toehse ahtao tonahsēme exīko mā toto. Ahno akoīpyry exipyra exīko mā ipunaka.

12

Jeremia oturupotoh Ritonõpo a

¹ — Ritonõpo Jesemy, kure jehtoh poko osezukuruhtao ya, zae rokẽ oehtoh enepõko mase ya. Yrome oya ekaropory se ase zae ehtoh poko: Oty katohme popyra exiketõ tytineruke exĩko nae? Oty katoh ajohpe exiketõ orẽpyra toh nae tynyrirykõ poko?

² Otyro sã toto arykãko mase, imity jamihme exĩko; ahtãko mã toto, eperytãko. Oturukehpyra mã toto kure oehtoh poko, yrome ajohpe pyra: oty kara mã toto azamaro ehtoh poko.

³ Yrome omoro, Ritonõpo juaro mase; ynyriry enẽko mase, ose jehtoh waro mase. Ritonõpo, mokaro itywyhmako kaneru samo etapatoh taka; toto apiakako ikurãkatohme toto etapatoh pona.

⁴ Otãto jeimamyry ise ro tonore rokẽ sero yna nonory exĩko nae? Otãto ise ro onahpoty zaremãnõko ona po emero? Onokyro tõ orihnõko mã toto torõ tõ roropa, popyra sero nono põkõ exiryke, ynara karyke eya xine: “Onenepyra Ritonõpo mana, kynyryrykõ onenepyra mana.”

⁵ Ynara tykase Ritonõpo:

— Jeremia, tapotũkehse awahtao tururume oytory poko orutua kõ motyẽkary poko, otara exĩko mah tururume oytoryhtao kawaru tõ maro? Tupime oya ahtao owomyry jarao osetapara ahtao, otara tyrĩko mah apotũkehpyra oehtohme itu htao tuna Joatão ehpio?

⁶ Oekyry tõ ro, atapyĩ taõkõ oewokaneme toehse mã toto. Oepetõkara maro okerek-eremãko mã toto. Osenekunohpopyra exiko eya xine, kure rokẽ aotururukohtao ro amaro osepeme sã repe.

Ritonõpo emynyhmary typoetory tõ poko

⁷ Ynara ãko Ritonõpo:

“Ypoetory tõ Izyraeu turumekase ya; ynymenekatyã se pyra toehse ywy. Mokaro pyno jexityã ekaroase epetõkara a.

⁸ Ypoetory tõ, ynymenekatyã yzehno toehse mã toto; reão samo itu htao aryry tykase toto jerehtohme, naeroro toto se pyra ase ipunaka.

⁹ Ypoetory tõ torõ sã mã toto tapuruse ahtao piano tomo a etonatohme. Onokyro tõ enehpoko otuhtoh konõto pona!

¹⁰ Tuhke rokẽ kowenatu tõ a imehnõ nonory poe ynarykahpyry uwa zoko tõ tonahkase, utupi tõ tytütũmase toto, ynonory tõ kurã patãpome tyrise eya xine.

¹¹ Ynonory kurã tonahkase eya xine, turumekase mana yneneryme, patãpome toehse, ona tonorẽ samo. Yrome ‘otara’ kara mã toto.

¹² Somohmã poro imoĩhmãkõ oehnõko mana imehnõ enahkatohme.

Ywy Ritonõpo etonatoh enehpoase sero nono enahkatohme; ahno osepeme ehsaromepyra mã toto.

¹³ Tiriiku puhturu tarykase ypoetory tomo a, omoxino rokẽ tapoise eya xine; toerohse toto itamurume repe, yrome epehpyry anapoipyra tokurehse toto.

Toto zehno yronomyryme jexiryke tonahsẽ anapoipyrahme sã toehse mã toto.”

Imehnõ nonory põkõ Izyraeu tõ pũto

¹⁴ Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Seromaroro oturũko ase popyra exiketõ poko Izyraeu tõ zomye, moro nono popyra tyrise eya xine, ynekarohpyry ypoetory tomo a. Mya mokaro arõko ase inonorykõ poe, otyro samo touse ahtao. Juta tõ roropa pynanohnõko ase mokaro winoino.

¹⁵ Yrome, imeĩpo tarose toto ahtao mya, toto pyno exĩko ropa ase. Toto enehnõko ropa ase inonorykõ pona ropa.

¹⁶ Mame mokaro emero amorepapory se ase jenetupuhtohme ypoetory tõ samo juaro toto ehtohme, ypoko ynara katohme: “Ritonõpo Isene Exikety kuakorehmatorỹko mana,” katohme eya xine ypoetory tõ tamorepase sã eya xine Paau poko. Moro sã toto ahtao ypoetoryme exĩko mã toto. Kure rokẽ toto rĩko ase.

¹⁷ Yrome jomihpyry omipona se pyra exiketõ oũko ropa ase porehme otyro samo imity tõ maro toto enahkatohme. Ywy, Ritonõpo, oturunõ.

13

Upo tymotase

¹ Mame upo epekahse jenyokyase Ritonõpo Kuesẽkomo, upo zopinono kasenato, amurutohme. Yrome moro upo onukurikapopyra aporo nexiase ya.

² Moro tyrise ya Ritonõpo omihpyry omipona: upo zopinono epekatyase, mame amuruase.

³ Imeĩpo ynara tykase Ritonõpo ya:

⁴ – Ytoko tuna Eupyrati nakuataka oupõ, zonẽtohme oramã aka topu ao.

⁵ Ytoase, mame moro jupõ tonẽse ya tuna Eupyrati pũto Ritonõpo omihpyry omipona.

⁶ Moromeĩpo okynahxo tonyohse ropa ywy Ritonõpo a nakuataka ropa juponỹpyry apoise ropa, aomi poe ynonemyhpyry.

⁷ Morotona toytose ropa ywy, zupiase, juponỹpyry zonẽtopõpyry enease ropa. Yrome tymotase nexiase, typahsẽme rokẽ toehse.

⁸ Mame tõturuse ropa Ritonõpo ya, ynara tykase:

⁹ – Moro saaro Juta tõ epyrypatoh enahkapõko ase, Jerusarẽ põkõ epyryparykõ enahkapõko roropa ase.

¹⁰ Mokaro popyra exiketõme mã toto, jomiry etary se pyra mã toto, moino ro putupyra exiketõ sã mã toto. Imehnõ neponãmarykõ eahmãko mã toto. Morara exiryke moro upo typahsẽme sã rokẽ exĩko mã kehko.

¹¹ Mame ahno metỹ sã tymyhse exikety rary sã Izyraeu tõ se exiase Juta tõ maro tymyhse sã ypokona, ameke pyra toto ehtohme. Ypoetoryme toto se exiase jeahmatohme, kure rokẽ jyritohme; yrome jomiry omipona se pyra nexiase toto.

Oripo eukuru ke pehme

¹² Ynara tykase Ritonõpo ya:

– Jeremia, mokaro Izyraeu tõ zuruko, ywy Ritonõpo ynara ãko ase: eukuru ã emero pehme ehtoh se mã toto eukuru ke. Ynara ãko mã toto ezuhnõko: zuaro sytatose eukuru ã emero pehme ehtoh se mã toto eukuru ke.

¹³ Mame toto zuruko: ywy, Ritonõpo sero nono põkõ rĩko ase pehme eukuru ke, toto etỹtoh pona: tuisa tomo, Tawi pakomotyamo te, oturuketomo te, urutõ komo roropa te, Jerusarẽ põkõ maro emero.

¹⁴ Mame toto akuhmõko ase emero oripo tõ samo osepokona, tamuhpomãkomo poetohti tõ maro. Toto pyno pyra exĩko ase, nupunato onenepyra exĩko ase, toto enahkapõko ase, toto onewomara exĩko ase ipunaka.

Epyrypary poko enaroximatopo

¹⁵ Izyraeu tomo, ynara Ritonõpo oturũko mana:

Epyrypara ehtoko,

imehnõ motye kure osekaropyra ehtoko,

otato ehtoko.

¹⁶ Oorypyrykō ekarotoko Ritonōpo Oesēkomo a, onykohmānohpopyra ynororo ahtao ro, tykohmāse ahtao osetapāko matose ypy tō pona.

Ēmepyry saereme ehtoh eraximāko matose repe, yrome xinukutume moro tyripōko mana koko samo, saereme pyra tyripōko mana ipunaka.

¹⁷ Otato pyra awahtao xine, xitāko ase tokare pyra opoko xine oepyryparykōke.

Xitāko ase yronymyryme,

yxity kuānōko ase Ritonōpo poetory tō tarose exiryke imehnō namotome.

¹⁸ Tōturuse ro Ritonōpo ya, ynara tykase:

– Tuisa zuruko jē maro toto yhtotohme tuisa apō poe iparimā uuru risē tuisa kyryry kurā toepukase exiryke zupuhpyrykō poe.

¹⁹ Juta patary tō ikurenae tapuruse mā toto epetōkara a, ytosaromepyra imehnō mana morotona eya xine. Juta tō emero tarose nexiase imehnō namotome, tarose toto emero tynonorykō poe imepỹ nono pona.

²⁰ – Enetoko ke Jerusarē pōkomo! Oepetōkara oehnōko inikahpoe! Otoko hnae mokaro, tokarose aexityā oya xine ipynanohtohme? Otoko hnae mokaro ahno, ipoko xine epyrypāko mexiatose?

²¹ Otara āko matou mokaro poko, oepekōme toto mekarootose repe yrome Ritonōpo a oesēkōme tyrise toto, otuisarykōme? Sam āko matose nohpo samo aenururuhtao.

²² Jerusarē, oya rokē ekaropōko mase: “Oty katoh serara toehse ya? Oty katoh jupō touse eya xine? Oty katoh ypoko toehse roropa toh nae?” Tuarō ehtoko, morohne toehse oorypyrykō tuhke toehse exiryke.

²³ – Ahno xinukutumā typihpyry onytyoromasaromepyra mana, kaikuxi onahtaono typihpyry onytyoromasaromepyra roropa mana. Mororo saaro matose; popyra ehtoh rokē waro exiketōme matose. Kure ehtoh onyrisaromepyra matose ipunaka.

²⁴ Sapparahme aaropotorỹko Ritonōpo mana tiriiku pihpyry aropory sã tyryrykane a ona tonorē poe.

²⁵ Moro sã exīko oya xine onyrytyā emetakame, āko Ritonōpo mana. Moro ripōko Ritonōpo mana ipoko tuenikehse oexirykōke te, toponāmasã, Paau eahmary poko toehse roropa oexirykōke.

²⁶ Ritonōpo ro oupō oũko mana, toehxirose oritorỹko mana.

²⁷ Onyrytyākō xihpyry tonese Ritonōpo a; moro se pyra mana ipunaka. Amarokō, tonese eya oytorykohtao toponāmasã eahmatohme somohmā poro te, jakanahmā poro roropa, orutua kō typānarykō pyxiā poko penetakety samo te, kawaru sã roropa tynohpory poko penetakety samo. Jerusarē pōkomo, tuānohsēme exīko matose! Otara ahtao oorypyrykō rumekāko matou, okurākapotohkōme ropa?

14

Tonorē konōto

¹ Ynara tykase Ritonōpo ya tonore konōto poko:

² “Juta tō ihnamōko mana, xitāko.

Ipatarykō orihnōko mā kehko,

ahno tapotūkehse mā toto,

imihme nono pona, ihnamoryme,

Jerusarē pōkō takorehmanekō kohmāko mā toto.

³ Typoetory tō aropōko tytineruke exiketō mana tuna enehse repe.

Pēkamā tō pona ytōko mā toto,

yrome tuna onenepya ekurehnōko mā toto.

Oehnōko ropa mā toto ē tō maro, tuna maro pyra ipunaka.

Ehxirōko mā toto, otupīko,
tupuhpyrykō zōtōko mā toto ihnamoryme.

⁴Tupito poko erohketō roropa tupuhpyrykō zōtōko mā toto ihnamoryme,
torētyke mā toto yronomyryme, konopo oehpyra exiryke, nono tonore exiryke roropa.

⁵Ona po kapau tō typoenō nomōko mā toto onahpoty pyra exiryke.

⁶Jumētu tō tosēke pyra exiketō etypohnōko mā toto somohmā emory po.
Oserematoh pyra exiryke erohnōko mā toto oserematohme kaikuxi tō samo.
Popyrahme sã osenuhmāko mā toto onahpoty pyra exiryke.”

⁷Ypoetory tō ynara āko mā toto:

“Ritonōpo, yna Esemy, yna hxirōko yna rypyry tō mana,
yrome: ‘yna akorehmako ōmihpyry ae ro yna a.’

Tuhke rokē kurumekatose,
yna rypyry poko toehse yna oneneryme.

⁸Omorō rokē mase Izyraeu tō pynanohneme,
yna pynanohnōko mase popyra ehtoh toehse ahtao yna pona.
Oty katohme katonōme sã rokē mahno Izyraeu tō nonory po, imehnō nonory pō samo?
Oty katoh ytokety sã mahno toiro rokē ēmehnōko yna esary po?

⁹Oty katohme osenuruhkāko sã mahno, soutatu samo tapotūkehse ahtao imehnō
onewomasaromepyra ynororo ahtao?

Yrome omorō Ritonōpo yna maro mase, opoetoryme ynanase.

Yna onurumekara exiko!”

¹⁰Ynara tykase Ritonōpo sero pōkō poko:

– Toytorykō se rokē mā toto typhenetatohkō poko, zae ehtoh poko se pyra mā toto.
Morara exiryke yzamaro pyra mā toto, tākye pyra ase ipoko xine. Wenikehpyra exīko
ase popyra toto ehtopōpyry poko, toto wānohnōko ase iiryppyrykō emetakame.

¹¹Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Mokaro anakorehmapopyra exiko ya.

¹²Otuhpyra toto ahtao ro tōtururukōme ya aomirykō onetara exīko ase. Okyno tō
etaparyhtao eya xine tynekaroryme ya tiriiku tōkehko maro, morohne se pyra exīko ase.
Osepeme exipyra ekurehnōko ase, yrome mokaro enahkāko ase etonatoh ke te, omise
konōto ehtoh ke te, tyrohsē ke, enara.

¹³Mame ynara tykase ywy:

– Ritonōpo, Jesemy, tuaro mase: urutō kō nae ynara āko ahno a: “Etonatoh exipyra
mana, omise konōto ehtoh exipyra roropa mana. Ōmihpyry omi poe, osepeme ehtoh
exīko mana sero nono po,” āko mā toto.

¹⁴Yrome ynara tykase Ritonōpo:

– Mokaro urutō kō ajohpe oturūko mā toto jomi poe samo. Toto anaropopyra exiase:
“Ynara kahtoko,” kara exiase eya xine. Oturupyra exiase imaro xine ipunaka. Toto
nenepohpyrykō ajohpe rokē mana. “Ynara exīko mā,” karyhtao eya xine, typoe xine
rokē morara āko mā toto; typahsēme rokē aomirykō mana; oturūko mā toto onekunohto
ehtohme rokene.

¹⁵Ywy, Ritonōpo ynara āko ase oya: ynara tyrīko ase mokaro urutō komo a, jomi
poe pyra aehtyamo a, yrome tōturuse toto jomi poe sã repe, ynara āko toto: “Etonatoh
exipyra mana te, omise konōto ehtoh oehpyra mana sero nono po.” Mokaro etapāko ase
etonatoh tao te, omise konōto ehtoh ke, enara.

¹⁶Mame mokaro, ajohpe urutō kō omiry etahpōkō orihnōko roropa mā toto etonatoh
tao te, omise konōto ehtoh ke, enara. Mokaro ekepyry tō tomasēme exīko osema tao
Jerusarē po; ahno pyra exīko mā moroto mokaro ekepyry tō zonētohme, ipyxiākō maro,
imūkuru tō maro, ēxiry tō maro. Moro popyra ehtoh ekarōko ase eya xine iiryppyrykō
emetakā epehmatohme.

¹⁷ Mame tonyohse ywy Ritonõpo a jemynyhmary ekarotohme ahno a. Ynara ase:
 “Saereme, koko roropa jenuru tõ poe yxity kuãnõko mana.
 Yxitatepyry se pyra ase, itamurume wekyry tõ tyyryhmase exiryke,
 tyhtomase mã toto yronymyryme.

¹⁸ Ona pona jytoryhtao, ahno ekepyry tõ enẽko ase,
 orutua komo totapase aexityamo etonatoh tao;
 pata tõ taka jytoryhtao ahno enẽko ase orihnõko omise konõto toexirykõke.
 Erohnõko ro urutõ komo te, oturuketõ roropa,
 yrome tynyrirykõ waro pyra mã toto.”

Tyyrypyrykõ ekarõko Ritonõpo a

¹⁹ “Ritonõpo, yna Esemý, Juta tõ turumekase oya yronymyryme?
 Xião põkõ se pyra mexino ipunaka?

Oty katohme yna tyhtomase oya itamurumehxo, ekurãkasaromepyra yna ehtohme?
 Osepeme kuehtohkõ eraximãko ynanexiase repe.

Yrome kure ehtoh oehpyra tokurehse;
 ekurãkãko sytatose tõsenetupuhse yna repe.

Yrome erehtoh rokẽ toehse.

²⁰ Ritonõpo iirypyryme toehse ynanase oneneryme:
 yna rypyry ekarõko ynanase oya, yna tamuru tõ rypyhpyry roropa.

²¹ Õmihpyry poko wenikehpyra exiko,
 typahsẽme rokẽ yna onekaropyra exiko,

Jerusarẽ onyporemãkapopyra exiko, onymenekahpyry Tuisa Konõtome oehtoh apõ
 esaryme exiryke.

Omihpyry onetapohpyry yna a omipona exikehpyra exiko.

²² Imehnõ nonory põkõ neponãmarykõ emero konopo onehposaromepyra mã toto;
 tamoreme kapu tuna onemasaromepyra mana nono pona.

Oeraximãko ynanase Ritonõpo yna Esemý, omoro rokẽ morohne riry waro oexiryke.”

15

Juta tõ wãnohnõko Ritonõpo mana

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

– Moeze maro Samueu tõ xikihme tooehse ahtao jẽpataka oturutohme ya mokaro
 pynanohtohme, toto pyno pyra jexiry. Aropoko toto taroino, mya toto ytotohme
 ywinoino.

² Ekaroporyhtao oya aza yna ytõko nae? Kaxiko eya xine ynara ãko Ritonõpo mana:

“Zokonaka matose tapiakase aorihtohme tyrohsẽ ke;

moro sã exiõko mana!

Imehnõ tapiakase orihtohme etonatoh tao;

moro sã exiõko!

Zokonaka tapiakase orihtohme omise ehtoh ke;

moro sã exiõko mana!

Imehnõ tapiakase arotohme imehnõ namotome;

moro sã exiõko mana!”

³ – Ywy, Ritonõpo, tõsenetupuhse moro asakoropane orihmapotoh xihpyry poko:
 orihnõko mã toto etonatoh tao te, ekepyry tõ tywyhmãko kaikuxi tõ mana; torõ tõ toto
 õnõko mana, onokyro tõ roropa akoĩpyry õnõko mã toto.

⁴ Imehnõ nonory põkõ emero tõsenuruhkase ripõko ase morohne eneryke tyya xine,
 Manase, Ezekia mükuru nyrihpyry pokoino Jerusarẽ po Juta tõ tuisaryme ynororo ahtao.

⁵ Ynara tykase Ritonõpo:

“Onoky opyno xine exiõko nae Jerusarẽ põkomo?”

Onoky torêtyke exîko nae opoko xine?
 Onoky etypohnōko nae ekaropotohme oya xine:
 ‘Otāto pāna mā repe?’

⁶ Kurumekatose,
 toeramase mexiatose õparykō ywino.
 Naeroro jemary anymyase,
 kuakurihmoatose typenekehse jexiryke awānohpyra xine jehtoh poko.
 Ywy, Ritonōpo, oturūko ase:

⁷ Pata tō po emero sero nono po kuematose kakoxi tyryrykane aka tiriiku emary samo,
 ipihpyry apiakatohme ipuhturu winoino.

Kuenahkapoatose, ypoetory tomo, opoenō etapase, popyra onyrirykō onurumekara
 oexirykōke.

⁸ Pytÿpo tō tyripose ya amaro xine isawā motye tuna konōto ehpio.
 Omūkurukō etapase nuaseme ro toto ahtao,
 jêkō sam tykamexipose ya.

Mōtoino rokē tyrohmanohpose toto ya te, tonaroxitapāse toto ya.

⁹ Imūkuru tō 7me toorihse ahtao jêkō toepukase toorihse samo, tapotūkehse.

Eya saerehkara toehse, tykohmāse;
 tākye pyra toehse mana ipunaka.

Kure ehtoh oneraximasaromepyra mana.

Oepetōkara enehpōko ase oetapatohkōme emero isene ro exiketomo.

Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.”

¹⁰ Ynara tykase ywy:

— Tupime ya isene jehtopo! Oty katohme aja jenurumase sero nono po isene
 jehtohme? Ywy oseosezuhtoh ripōko mase imehnō ahno maro emero sero nono po.
 Axītao rokē tineru anapoipyra exiase imehnomo a, axītao rokē tineru onekaropyra
 roropa exiase imehnomo a; morara ahtao ro popyra jyripōko mā toto emero porehme.

¹¹ Ritonōpo, Jesemy, õmiry omipona pyra toehse jahtao, oturupyra jahtao oya
 jepetōkara akorehmatohme etuarimaryhtao, takuruhtase roropa toto ahtao, ah mokaro
 nyripohpyry nexino ya.

¹² Kurimene onytahkasaromepyra ahno mana, kurimene tooehse ahtao inikahpoe,
 otoxie metau maro.

¹³ Ynara tykase Ritonōpo ya:

— Jeremia, ypoetory tō epetōkara enehpōko ase imōkomorykō kurā arotohme, toto
 wānohtohme iirypyrykō pokoino, inyrytā sero nono po porehme.

¹⁴ Epetōkara namotome toto ripōko ase imehnō nonory po, zuaro pyra ro exikety po,
 toto zehno jehtoh apoto sã exiryke, ezehpÿme exikety samo.

¹⁵ Mame ynara tykase ywy:

— Ritonōpo, zuaro mase. Wenikehpyra exiko ypoko, kuakorehmako roropa. Yyryh-
 mananō poe kymÿpoko. Jepetōkara pyno pyra exiko jetaparyino eya xine. Tuaro mase
 õmiry omipona jexiryke ykerekere mākō mā toto.

¹⁶ Moturuase ya. Otato exiase õmiry poko emero. Ritonōpo Jamihmehxo Exikety,
 opoetoryme ase. Morara exiryke õmiry tākye jyrīko mana ukurohtao, atākymākō ase
 ipunaka.

¹⁷ Kohmāpyra exiase imehnō maro exianāko, oseahmākō roropa. Õmiry omi poe
 jerohtoh tupimā poko exiase toiroro, tyenonohse exiase.

¹⁸ Oty katohme sam āko ro hano? Oty katoh jyyryhmatopōpyry jetū exikehpyra nae?
 Oty katoh etyhpyra nae? Ypynanopyry oneraximasaromepyra hano? Amonohnōko
 mah iporiry tãpaise exikety samo eina toehse ahtao.

¹⁹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Ooepyyry se ropa awahtao ya, ose exīko ropa ase, ypoetoryme orīko ropa ase. Atakirimara awahtao, yrome zae jomiry ekaroryhtao oya imehnō netaryme urutōme exīko ropa mase. Mame ahno oehnōko ropa mā toto oya, omoro ytopyyra exīko mase eya xine oturutohme.

²⁰ Orīko ase apurume samo, jamihme exikety, metau risē samo. Osetapāko mā toto amaro repe yrome oporemākasaromepyra exīko mā toto, amaro exīko ase oewomatohme, opynanohtohme roropa.

²¹ Popyra exiketō winoino omoro anŷnōko ase, oetapary se exiketō winoino opynanohnōko ase. Ywy Ritonōpo, oturunō.

16

Jeremia ehtoh mokaro enaroximatohme

¹ Mame Ritonōpo tōturuse ropa ya, ynara tykase ynororo:

² – Pytara exiko, emūkuara roropa exiko sero pata po.

³ Ourūko ase poeto tō aenurutyā poko taro, jēkō poko roropa jūkō maro.

⁴ Orihnōko mā toto tyrohsē ke popyra ipunaka. Toto onyhnamopyra exīko imehnō mana, ekepyry ononēpyra exīko mā toto. Typahse rokē exīko mā toto sapararahme nono poro okyno ety samo. Orihnōko mā toto etonatoh tao te, omise ehtoh konōto ke roropa, ekepyrykō tōsēme exīko mā toto torō tomo a, onokyro tomo a roropa.

⁵ – Imehnō tapyī taka omōpyra exiko xitaketō nae ahtao moro tao. Emynyhmara exiko, xitara roropa exiko imehnō poko. Kure rokē mokaro ypoetory tō onyripyra ropa exīko ase osepeme toto ehtoh ke; toto pyno pyra exīko ase, toto onewomara roropa exīko ase. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

⁶ Oxisā orihnōko tytineruke exiketomo, tymōkomokākara roropa sero nono po. Ekepyrykō ononēpyra exīko mā toto, aorihtyā onyhnamopyra roropa exīko mā toto. Typihpyrykō onysahkara exīko mā toto aorihtyā hnamoryme, tūsetykō onysahkara roropa exīko mā toto toemynyhmarykōme.

⁷ Imepŷ ekyry toorihse ahtao imehnō otuhpyra exīko mā toto imaro, eukuru onēpyra roropa exīko mā toto imaro emuhkehkatohme. Onemuhkehkara exīko mā toto imepyny a jumy toorihse ahtao te, jeny toorihse ahtao roropa.

⁸ – Imehnō tapyī taka omōpyra exiko roropa oseahmatoh nae ahtao moro tao. Porohpyra exiko mokaro maro, otuhpyra exiko, eukuru onēpyra roropa exiko toto maro.

⁹ Etako pahne ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esē oturūko ase. Tākye exiketō kui kary enahkapōko ase, atākyematoh panaikato otuhtoh poko, pytatoh poko. Sero pata po morohne emero enēko matose.

¹⁰ – Mame mokaro zururuhtao oya morohne poko, ekaropōko mā toto oty katohme toto wānopyry se toehse ywy moro saaro. Ynara āko mā toto: “Oty popyra ehtoh tyrise yna a? Oty poko iirypyryme toehse ynanae Ritonōpo, yna Esemy a?”

¹¹ Mame toto zurūko mase Ritonōpo oezuhtoh ynara mana: “Atamuru tomo a turumekase ywy, imehnō neponāmary tokahmase eya xine, tynekarorykō tyahkase eya xine tyneponāmarykō eahmaryme, toahmase roropa toto eya xine. Jurumekase toto, ynamorepatyā eya xine omipona pyra toehse toh nexiase.

¹² Yrome atamurukō motye popyra mexiatose. Putupyra exiketō sā matose. Popyra matose ipunaka, jomiry omipona se pyra matose.

¹³ Naeroro sero nono poe aaropotoryko ase, imepŷ nonory pona oematorŷko ase, zuaro pyra oehtohkō pona, moro nono waro pyra atamurukō roropa toh kynexine. Moroto imehnō neponāmary eahmāko matose saereme koko, enara, moroto opynanohpyra xine jexiryke.”

Oehtoh ropa ononory pona ropa

¹⁴ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkomo:

– Ēmepýry oehnõko mana, imehnõ otururuhtao ypoko: “Ritonõpo isene Exikety, Izyraeu tõ Enehpone Ejitu poe,” kara exiõko mã toto.

¹⁵ Yrome ypoko ynara åko mã toto: “Ritonõpo isene Exikety, Izyraeu tõ Enehpone nono Inikahpoe, imehnõ nono tõ poe roropa.” Morotona saporarahme typahse toh nexiase ya, mokaro enehnõko ropa ase inonorykõ pona ropa, ynekarohpyry pona itamurukomo a. Ywy, Ritonõpo oturõko ase.

Toto wãnohtoh tyneponãmarykõ pokoino

¹⁶ Ynara tykase Ritonõpo:

– Kana anÿnanõ enehpõko ase tuhke, mokaro anÿtohme. Imeïpo urakanaketõ tuhke enehpõko ase mokaro zupitohme ppy tõ po te, somohmã po te, oramã kõ ao topu tõ ao. Ywy, Ritonõpo, oturõko ase.

¹⁷ Inyrirykõ enẽko ase emero porehme. Otonẽpyra mã toto ywinoino. Inyrihpyrykõ enẽko ase emero porehme.

¹⁸ Mokaro epehmapõko ase asakoro inyrytyãkõ emetakame, iirypyrykõ epehpyryme. Nuriame ynonory tyrise eya xine tyneponãmary ke, toorihse aexityã ke ahno ekepyry samo; pehme ynonory tyrise eya xine tyneponãmarykõ ajohpãkõ ke.

Jeremia otururu Ritonõpo a

¹⁹ Ynara tykase ywy:

– Ritonõpo Jesemy, Jewomaneme mase, yjमितunuru ekarõko mase ya; jakorehmãko mase popyra ehtoh toehse ahtao ya. Sero nono etyhpyry tõ poe imehnõ ahno oehnõko oya ynara kase: “Yna tamuru tõ tyneponãmarykõ ajohpe rokẽ nae nexiase; tyneponãmarykõ typahsẽme rokẽ nae toh nexiase.

²⁰ Tyritõkõ riry waro ahno nae? Arypyra! Tyriryhtao eya xine ritõme nymyry pyra toh exiry mana.”

²¹ Ynara tykase Ritonõpo:

– Morara exiryke yjमितunuru waro toto tyripõko ase, orẽpyra jehtoh waro exikehpyra toto ehtohme. Mame jesety waro exiõko mã toto, ywy ase Ritonõpo.

17

Juta tõ wãnohtopo iirypyrykõ poko

¹ Ynara tykase Ritonõpo:

– Juta tomo oorypyrykõ tymerose mana kurimene suime exikety ke; tymerose okurohtao xine oeanokõ pokona topu potyry tũporemã ke samo, okyryrykõ apoto apõ potyry pokona roropa.

² Opoenõ roropa wenikehpyra mã toto oneponãmary kyryry apoto apõ tõ poko, wewe xikihme exiketõ roropa oneponãmary Asera eahmatohme wewe tõ myhtokoxi te, somohmã emory po,

³ ypy tõ po te, jakanahmã po roropa. Ynara tyripõko ase, otinerũkõ ematonanohpõko ase oepetõkara a, omõkomory kurã maro oorypyrykõ pokoino, onyrytyã popyra tyrise oya xine emero rokẽ po.

⁴ Ononorykõ rumekapõko ase oya xine, ynekarohpyry oya xine. Oepetõkara namotome oripotorÿko ase imepÿ nonory po, zuaro pyra oehtohkõ po, ozehno xine jehtoh apoto sã exiryke, jũme ezehpyra exiketyme mana.

Tuaro ehtoh poko osenetupuhnõko

⁵ Ynara tykase Ritonõpo:

“Popyra ehtoh enehpõko ase jurumekary se exiketomo a, ahno rokẽ ritohme takorehmaneme, orihketõ jमितunuru se rokẽ exiketomo a.

⁶ Otyro sã exiõko mokyro mana, ahtãko ona tonorẽ po, nono sãme exikety ao, moroto tyoro otyro ahtara mã kehko ipunaka.

Kure ehtoh oehpyra eya mana.

⁷ “Yrome kure ehtoh enehpõko ase jenetupuhneme exikety a, jenetupuhneme exikety Tosẽme.

⁸ Wewe sã exiiko mã ynororo tarykase tuna pũto, tymise exikety mosahxo ahtãko iporiry pona. Axitũ toehse ahtao enaromyra mana zary tõ aremãpyra exiryke. Konopo oehpyra ahtao torẽtyke pyra mana; eperytãko ro mana.

⁹ “Kukurohtao xine iirypyryme sytatose ipunaka. Imehnõ enekunohnõko sytatose. Kuosenetupuhtohkõ waro pyra imehnõ mana. Onukurãkasaromepyra sytatose popyra exiryke ipunaka.

¹⁰ Ywy, Ritonõpo, okurohtao xine enẽko ase, õsenetupuhtohkõ kuhnõko ase. Ahno emero epehmãko ase inyrytã emetakame, zae toto epehmãko ase inyrytã epehpyryme.”

¹¹ Tineru apoiryhtao ahno a imehnõ enekunohtamitume torõ sã mana typorohse ahtao imepỹ ihmo tõ po;

Isene ro tahtao tytineruke pyra exiiko mana. Mame tõsenekunohstopõpyry waro exiiko mana.

¹² Kuesẽkõ Tapyĩ Kurã tuisa konõto apõ sã mana, saerehkanemehxo mana; apitorymã poe, ypy kae exikety emory po mana.

¹³ Ritonõpo yna Esemý, omoro mase Izýraeu tõ pynanohneme, oeraximãko mã toto; orumekananõ ehxirõko mã toto emero porehme.

Osenepyra exiiko mã toto esetykõ tymerose ahtao sã isawã po turumekase oexiryke eya xine, yna Esemý, tuna kurã enatyry samo.

Ritonõpo a takorehmapotoh Jeremia a

¹⁴ Ritonõpo, kukurãkako ropa, mame tukurãkasẽme exiiko ase; kypynanohko, mame typynanohsẽme exiiko ase, eremiãko ase imehxo oehtoh poko oeahmaryme.

¹⁵ Imehnõ ynara ãko ya mana: “Otoko nae moro yna enaroximatoh tonomo Ritonõpo poe? Ah morohne nexino seromaroro!”

¹⁶ Yrome, Ritonõpo, popyra ehtoh onenehpopyra exiase oya mokaro wãnohtohme; mokaro tuarimapotoh onekaropyra exiase. Ritonõpo, moro waro mase; jomihpyry eya xine waro mase.

¹⁷ Jerehpyra exiko; jesary kurã jewomatohme mase, popyra ehtoh toehse ahtao.

¹⁸ Mokaro poremãkapoko yyryhmary se exiketõ ehxirotohme, yrome kypynanohko, Ritonõpo. Enaromỹke toto tyriko yrome jerehpyra exiko. Popyra ehtoh enehpoko mokaro pona; enahkako toto ipunaka.

Oserematopo

¹⁹ Ynara tykase Ritonõpo ya:

– Jeremia, ytoko jomiry ekarose Ahno Omõtoh pona, moro ae tuisa tõ omõnõko, tũtãko roropa mã toto pata pona; moromeĩpo ytoko imehnõ omõtoh pona, emero Jerusarẽ omõtoh tonõ pona.

²⁰ Oturuko imehnõ netaryme emero jomiry etatohme eya xine; moro kaxiko tuisa tõ netaryme te, Juta tõ emero netaryme, Jerusarē pōkō netaryme emero aomomyrykohtao moro omõtohtonõ ae.

²¹ Kaxiko eya xine: isene ro toexirykō se toto ahtao mōkomo onupuimara ehtoko oserematoht ae. Moro ae otytyko onenehpyra ehtoko omõtoht ae Jerusarē pona,

²² otytyko anaropyra roropa ehtoko atapyīkō tae. Kaxiko eya xine erohpyra toto ehtohme oserematoht ae. Oserematoht ikurākapoko eya xine ėmepyry kurāme ehtohme, ynyripohpyry ae ro itamuru tomo a.

²³ Otato pyra itamurukō nexiase, jomihpyry omipona pyra. Putupyra exiketō sã toht nexiase; jomiry omipona se pyra toht nexiase, tamoreparykō se pyra roropa toht nexiase.

²⁴ – Oturuko mokaro a jomiry omipona toto ehtohme yronomyryme, mame oserematoht ae otytyko anaropyra toto ehtohme omõtoht ae pata pona! Oserematoht ikurākapoko eya xine, moro ae erohpyra toto ehtohme.

²⁵ Mame ituisary tõ, tuisa mūkuru tõ roropa omõnõko mã toto omõtoht ae pata Jerusarē pona. Orēpyra exīko mã toto tuisa Tawī ehtopōpyry samo. Oximaro Juta tõ maro, Jerusarē pōkō maro kahu ae ytōko mã toto, kawaru tõ po roropa; pata Jerusarē pōkō exikehpyra exīko roropa mana.

²⁶ Oehnõko mã toto Juta patary tõ poe, pata tõ pisarara poe roropa Jerusarē zomye; Pējamī nonory poe oehnõko mã toto somohmã poe, ypy tõ poe, Juta nonory poe ikurenae. Okyno tõ enehnõko mã toto Ytapyī Kurā taka jahkatohme tynekarorykōme, tiriiku maro, ixtaratu maro, “Kure mase,” katoht tonõ maro.

²⁷ Yrome jomiry omipona toto tyripoko; oserematoht ikurākapoko eya xine. Otytyko onypuimapopyra exiko eya xine omõtoht ae pata Jerusarē pona moro ae. Māpyra jomiry omipona pyra toehse toto ahtao apoto zukāko ase moro omõtoht tonõ zahkatohme, tuisa tapyī konõto zahkāko roropa mana Jerusarē po. Mame moro apoto onezehkasaromepyra exīko mã toto.

18

Oripo orino risemy

¹ Ynara tykase Ritonõpo Kuesēkō ya:

² – Yhtoko oripo rine tapyī taka, orino risemy, mame moroto jomiry ekarōko ase oya.

³ Naeroro ytoase osepyryse oripo rine maro, erohnõko nexiase wewe risē tymerehmã po oripo riry poko orino risemy.

⁴ Moro oripo riryhtao eya tapurose ahtao moro orino tapoise eya imepỹ ritohme.

⁵ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

⁶ – Ekaropoxi oya, Izyraeu tõ onyrisaromepyra hano mokyro oripo rine samo orino poko? Amarokō jemary ao matose, orino mokyro emary ao samo. Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.

⁷ Ynara karyhtao ya ahno poko: mokaro oũko ase, toto emãko ase nono pona, toto enahkãko ase,

⁸ yrome popyra toehtohkō rumekaryhtao eya xine, ywy roropa etyorõmãko ase; toto onuãnohpyra exīko ase.

⁹ Tyoro roropa, ynara karyhtao ya ahno poko: tuhkãkōme toto emãkapōko ase, ipatarykō kurāme tyrīko ase karyhtao roropa ya,

¹⁰ yrome mokaro popyra ehtoh poko toehse ahtao jomiry omipona pyra, ywy roropa etyorõmãko ase; kure toto onyripopyra exīko ase.

¹¹ Naeroro, Jeremia, oturuko Juta tomo a, Jerusarē pōkomo a roropa, osenetupuhnõko ase ynara tyritohme eya xine, toto wãnohnõko ase. Kaxiko eya xine: popyra oehtohkō irumekatoko zae ehtoh poko rokē oehtohkōme.

¹² Ynara āko mā toto oezuhnōko: “Toiparo rokē mana; oty katohme moro rīko ynanae? Yna penetatoh poko onurumekara ynanase. Ise yna ehtoh tyrīko ro ynanase putupyra exiketō samo, popyra yna ahtao ro yna kurohtao.”

Ritonōpo rumekāko ahno

¹³ “Naeroro ywy, Ritonōpo, ynara āko:
Ekaropoko imehnō nonory pōkomo a emero:
moro panō toehse ineneryme?

Arypyra, moro panō exipitopyra mana.
Izyraeu tō nyrihpyry popyra mana ipunaka!

¹⁴ Ypy tō topuimo emory Ripano po newe pyra exīko nae?
Arypyra. Tuna kuenimā iporiry tō kuaoy py tō poko apaipyra mā kehko.

¹⁵ Yrome ypoetory tomo a tuenikehse ywy,
ixtaratu zahkāko mā toto tyneponāmarykō eahmaryme.

Osema tō ae zae ehtoh poko osetapāko mā toto.
Osema tō pakatokō po zae ehtoh poko toytorykō se pyra mā toto,
imehnō osema ae onymeropyra exiketō ae rokē ytōko mā toto.

¹⁶ Sero nono tyrise eya xine osa popyra ipunaka, jūme ise pyra imehnō ehtohme.
Moro rānakuroko ytoketō osenuruhkāko mā toto,
tupuhpyrykō kywyh āko eunohnōko roropa mā toto.

¹⁷ Sapararahme ypoetory tō aropōko ase tokahmase epetōkara a, putoh katoh arory sā
tyryrykane a xixi tūtatoh wino.

Eramāko ase ŷpary toto wino;
popyra ehtoh toehse ahtao toto anakorehmara exīko ase.”

Jeremia etapary se mā toto

¹⁸ Mame ynara tykase ahno:

– Ehmaropa Jeremia mynyhme tyripotohme! Oturuketō nae ro, exikehpyra mā toto kuamorepatohkōme, tuaro exiketō roropa zae ehtoh poko kuakorehmatohkōme te, urutō kō roropa Ritonōpo omiry ekarotohme kyya xine. Ehmaropa ihxirotahme, aomiry etakehtohme kyya xine.

¹⁹ Mame ynara oturuase Ritonōpo a:

– Ritonōpo Jesemy, jomiry etako: Mokaro jepetōkara otururu etako pahne, jyhxirōko mā toto.

²⁰ Popyra ehtoh ke zae jehtoh epehmāko toh nae? Māpyra orame tahkase eya xine ywy epukatohme zaka. Wenikehpyra exiko jotururu poko oya mokaro akorehmaneme; ekaropoase oya toto onuānohpyra oehtohme zehno awahtao.

²¹ Yrome, seromaroro, Ritonōpo, ah mokaro poenō norihno toto omise ehtoh ke te, etonatotah tao roropa. Ah mokaro nohpo tō nio tō norihno toto, ah ipoenō roropa norihno toto. Ah mokaro orutua kō tyrohsē ke norihno toto, ah mokaro wātasenākō norihno toto etonatotah ke.

²² Ah kui nykā toto tytapyīkō tao, torehse tahtao xine omato tomo a, tokare pyra tooehse toto ahtao, orame tahkase exiryke eya xine jepukatohme zaka. Ahno apoitoh tyrise roropa eya xine japoitohme repe.

²³ Yrome zuaro mase, Ritonōpo, mokaro osenetupuhtohkō emero porehme jetapatohme. Mokaro popyra ehtoh anakorokara exiko, iirypyrykō onykorokara exiko. Mokaro emako nono pona typoremāse toto ahtao. Toto zuānohko zehno oehtoh ke.

19

Oriipo ehmotoh poko

¹ Mame Ritonōpo a tonyohse ywy oripo epekahse, orino risemy.

Tamuximãkõ taropose eya ymaro toto ytotohme oturuketõ tamuhpomãkõ tuhkã kara maro,

² Jakanahmã Pẽ-Hinõ pona Omõtoh Oripõpo tahkahpyry pütokoxi. Moroto opore sã Ritonõpo nekarory zurutohme taropose exiase.

³ Tonyohse wyw Ritonõpo a ynara oturuse:

– Juta tõ tuisary tomo, Jerusarẽ põkõ maro etatoko ke, wyw Oesẽkõ Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esẽ otururu. Popyra ehtoh konõto enehpõko ase sero pata pona. Moro poko omi etaryke tyya xine osenuruhkãko mã toto, tõserehsẽme exiiko roropa yronymyryme popyrahxo exiryke.

⁴ Moro riko ase turumekase jexiryke ypoetory tomo a, sero nono nuriame tyripose roropa eya xine, ixtaratu zahkãko sero po imehnõ neponãmary eahmary poko. Yrome mokaro neponãmary poko zuaro pyra sero ahno nexiase, itamuru tõ roropa mokaro waro pyra toh kynexine, Juta tuisary tõ mokaro waro pyra toh kynexine ipunaka. Sero ahno a sero osa typehkase ahno kurã munuru ke,

⁵ apoto apõ tyrise roropa eya xine tyneponãmary Paa kyryryme typoenõ zahkatohme apoto ao tynekaroryme. Morohne onyripopyra exiase, oturupyra exiase ipoko, osenetupuhpitopyra roropa moro poko exiase.

⁶ Morara exiryke wyw, Ritonõpo, ynara ãko ase: okynahtao sero pata esety Topeteme pyra exiiko mana, sero jakanahmã Pẽ-Hinõme pyra exiiko roropa mana, yrome “Jakanahmã Etapatopo” me tosehpasẽme exiiko mana.

⁷ Sero po Juta tõ osenetupuhtoh emero Jerusarẽ põkõ tyriy se ehtoh roropa enahkapõko ase. Epetõkara a toto poremkãkapõko ase; toto etapãko mã toto etonatoh tao. Ekepyry tõ ekarõko ase kurumu tõ zohme onokyro tõ zohme roropa.

⁸ Sero pata enahkapõko ase popyra ehtoh ke ipunaka. Sero pata kuroko ytoketõ osenuruhkãko mã toto, oserehnõko roropa mã toto morohne eneryke tyya xine.

⁹ Epetõkara pata apurũko mã toto, pata põkõ etapary kuhnõko mã toto. Itamurume popyra exiiko moro pata po tapuruse ahtao. Ahno imehnõ ahno õnõko mã toto, typoenõ õnõko roropa Jerusarẽ põkõ mana.

¹⁰ Mame moro oripo tyhmopose Ritonõpo a ya mokaro ymaro aytotyã ãpataka.

¹¹ Ynara tykase Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ekarotohme eya xine:

– Sero ahno itahkãko ase, sero pata roropa, sero oripo sã tyhmosẽme exiiko mã toto, onukurãkasaromepyra ropa exiiko mã toto. Aorihtyã ekepyry tonẽsẽme exiiko mã toto Topete po imepỹ osa pyra exiryke toto zonẽtohme.

¹² Ynara tyriko ase sero pata poko, sero pata põkõ maro: toto tyripõko ase Jakanahmã Topete samo. Ywy Ritonõpo oturũko ase.

¹³ Tapyi tõ Jerusarẽ po, Juta tõ tuisary tapyi tõ maro nuriame exiiko mã toto Jakanahmã Topete samo. Emero tapyi tõ roropa nuriame exiiko, moro tao ixtaratu tyahkase ahtao xirikuato eahmaryme te, eukuru tukuãse ahtao tynekaroryme imehnõ neponãmary eahmaryme.

¹⁴ Mame ytoase ropa Topete poe. Morotona tonyohse exiase Ritonõpo a aomiry ekarotohme. Ytoase Ritonõpo Tapyi taka, zara pona, moroto xikihme toehse wyw, oturuase ahno a emero

¹⁵ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemý nekarohpyry:

– Putupyra exiketõme sã matose, jomiry etary se pyra roropa matose; morara exiryke popyra ehtoh emero enehpõko ase sero pata pona, pata tõ pisarara exiketõ pona roropa Jerusarẽ zomye awãnohtohkõme jomihpyry ae ro.

¹ Mame Pasua, Imea mūkuru oturuketyme nexiase, erohketō tuisaryme Ritonōpo tapyĩ tao. Jotururu totase eya morohne poko,

² naeroro typipohpose ywy eya, tymyhse roropa exiase keti ke āpuruhpyry tao Omōtoħ Pējamĩ pūto Ritonōpo tapyĩ tao.

³ Yrokokoro tymyhpokase ropa jahtao Pasua a ynara ase eya:

– Ritonōpo a oesety tymyakāmase, Pasuame pyra mana; “Iiryhmane emero rokē po!” me mana.

⁴ Ritonōpo ro ynara tykase: “Pasua, iiryhmaneme orīko ase oya ro; oepe tomo a roropa. Toto etapary enēko mase emero porehme epetōkara a. Juta tō emero ekarōko ase Papironia tuisary a ipoetoryme toto ehtohme; zokonaka arōko mana tynamotome tynonory pona, imehnō etapāko mana.

⁵ Sero pata mōkomory kurā aropōko ase emero, oepetōkara a Papironia pona. Juta tō tuisary tō kyryry kurā maro, emero arōko mā toto Papironia pona.

⁶ Omoro, Pasua, oekyry tō maro emero tapoisēme exīko matose. Tarosēme exīko matose Papironia pona. Moroto orihnōko mase, tonēsēme exīko mase oepe tō maro emero, eya xine ajohpe ehtoh mekaroase tuhke rahkene.”

Ritonōpo kerekeremāko Jeremia

⁷ Ritonōpo, kuenekunopyase, tonekunohse exiase rahkene. Jamihme mase ymotye, typoremākase ywy oya.

Jeunohnōko mā toto emero porehme, ypoihtory poko kohmānōko mā toto.

⁸ Tahxime jotururuhtao kohtanoħpōko mase ya, “Oryhmatorỹko! Oenahkatorỹko!”

Ritonōpo, ypoihtōko mā toto, jeunohkehpyra mā toto ōmiry ekaroryke ya.

⁹ Yrome ynara karyhtao ya:

“Wenikehnōko ase Ritonōpo poko, oturupyra ase exīko aomiryme,”

ōmiry tapurusēme exīko ukurohtao mana,

apoto sã mana tukase mya ukurohtao.

Etaehnōko ase ikurākary poko tūtara ehtohme repe, yrome mynyhme ehsaromepyra ase.

¹⁰ Imoihmākō omiry etāko ase puti puti āko:

“Emero rokē po erehtoh nae, enahkatopo!

Eropa, Jeremia sekarotone tuisa tomo a!” āko.

Jepe tō roropa josetapary eraximāko. Ynara āko:

“Otarame ahno apoitoh taka omōnōko mana;

mame apoīko sytatose, emỹpōko sytatose,” āko.

¹¹ Yrome omoro, Ritonōpo, ymaro mase, jamihme mase, orēpyra exiketymano.

Yyryhmary se exiketō osetapāko mā toto,

torēsēme exīko mā toto.

Ehxirōko mā toto typoremāse toexirykōke

jūme otupikehpyra exīko mā toto,

moro poko wenikehpyra exīko imehnō mana.

¹² Yrome, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, zae rokē yna kuhnōko mase.

Yna osenetupuhtoh enēko mase, yna kurohtao roropa.

Ajohpāme sã jepetōkara wānopyry enery se ase, osekaroase oya jexiryke.

¹³ Eremiatoko Ritonōpo netaryme!

Kuesëkö eahmatoko, tymökomokäkara, typynanohse eya oexiryköke popyra exiketö jamitunuru winoino.

¹⁴ Popyra moro ëmepyyry tyripoko jenurutopöpyry!

Owenikehtoko moro ëmepyyry poko, aja a tonuruse jehtopöpyry!

¹⁵ Popyra mokyro tyripoko papa zuruhpono atäkyemapory se exikety moro omi ekaroryke eya:

“Orutuame mana! Tumükue mase!”

¹⁶ Mokyro ripory se ase moro pata tō samo,

Ritonöpo a tonahkase aexityā sā ipunaka.

Ah pusuhkatoh netano ëmepyyryhtao, sam katopo,

ah kui kui katoh netano osetapary poko tãxiahtao,

¹⁷ jetapara tokurehse aexiryke enurupyra ro jahtao!

Ahtao aja wakuru ao jekepyry zonëtoh toehse exiry,

ywy enurupyra exiry.

¹⁸ Oty katoh jenuruase?

Otarame tãkye pyra jehtohme rokene, jetü roropa jehtohme, orihtohme roropa yporemäkatopöpyry ke.

21

Jerusarë tonahkasëme exïko

¹ Mame tuisa Zetekia, Juta tō esemy a, Pasua, Maukia mükuru, tonyohse ya oturukety Sowonia, Maaseia mükuru maro, ynara ekaropose:

² – Jeremia, oturuko Ritonöpo Kuesëkomo a yna akorehmatohme, ynara exiryke: tuisa Napukotonozo Papironia esë tooehse, tysoutatu tō maro, osetapase kymaro xine. Otarame Ritonöpo tyjamitunuru ke kuakorehmatorÿko mana, Napukotonozo aropöko ropa mana kywinoino xine.

³ Mame turuse ywy Ritonöpo a ynara katohme:

⁴ Ezuhtoh arotatoko tuisa Zetekia a Ritonöpo poe, Izyraeu tō Esemy:

– Typoremäkasëme exïko opoetory tomo, Zetekia, soutatu tō onyriry etonatohme tuisa Papironia esë maro isoutatu tō maro. Jarao mokaro mã toto pata Jerusarë apururu tō zomye. Opyre tōkehko kaetokohme tyrïko ase pata rãnao.

⁵ Ywy roro osetapäko ase yjamitunuru ke oporemäkatohme ozehno xine jehtoh ke, tohne jehtoh ke, orëpyra jehtoh ke, enara.

⁶ Sero pata po isene exiketö aorihmapöko ase; ahno tomo okyno tō roropa orihnöko mã toto tyrohsë xihpyrymä ke.

⁷ Tuisa Zetekia, tamuximäkö maro, imehnö isene exiketö tōxinamase ahtao etonatoh poe, omise konöto ehtoh poe te, tyrohsë poe roropa, emero tapoisëme exïko tuisa Napukotonozo a, imehnö epetökara a roropa toto etapary se exiketomo a. Toto orihmapöko Napukotonozo mana; toto pyno pyra exïko mana, nupunato toto onenepyra xine exïko mana. Ywy, Ritonöpo, oturüko ase.

⁸ Morarame ynara turupose Ritonöpo a ya mokaro ahno netaryme:

– Etatoko ke! Ywy, Ritonöpo, imenekatoh ekaröko ase oya xine: isene ehtoh esemary te, orihtoh esemary, enara.

⁹ Tehme rokë exiketö taro, pata po orihnöko mã toto etonatoh tao, omise konöto ehtoh ke, tyrohsë ke, enara. Yrome otütarykohtao eya xine, osekaroryhtao Papironia pökomo a, sero pata apurunanomo a orihpyra exïko matose; osepynanohnöko matose isene rahkene.

¹⁰ Ynara tōsenetupuhse ywy, sero pata onewomara exïko ase, enahkapöko ase. Tokarosëme exïko mana Papironia tuisary a, mame jahkãko mana porehme. Ywy Ritonöpo oturunno.

Ritonõpo omiry Juta tõ tuisary ekyry tomo a

11-12 — Jeremia, oturuko tuisa Tawi pakomotyamo a, Juta tuisary ekyry tomo a, ywy Ritonõpo omiry etatohme eya xine: “Zae ehtoko kokoro rokene. Iiryhmatyã ewomatoko iiryhmananõkõ wino. Toto onewomara awahtao xine awãnohtorÿko ase popyra oehtohkõ emetakame, ozehno xine jehtoh apoto sã zukãko mana, ezehpÿme exikety.

¹³ Pata Jerusarẽ, kae oesary mana, jakanahmã tõ epoe, topu konõto sã ona kuraraximã epoe. Yrome ywy Ritonõpo etonãko ase oporemãkatohme. Imehnõ emero ouno xine ekarõko matose, oetapasaromepyra xine mã toto, apatarykõ apoitohme tyya xine.

¹⁴ Yrome ywy, Ritonõpo, awãnohtorÿko ase onyrytyã emetakame. Apoto zukãko ase otuisary tapyi konõto zahkatohme, emero zomye exiketõ maro tyahkasẽme exiko mana. Ywy Ritonõpo oturunõ.”

22*Ritonõpo omiry Juta tõ tuisary ekyry tomo a*

1-2 Mame Ritonõpo a tonyohse exiase Juta tõ tuisary tapyi taka, Tawi parÿpyryme nexiase ynororo, oturuse eya tamuximãkõ maro, Jerusarẽ põkõ maro aomiry etatohme eya xine, ynara tykase ynororo:

³ — Ywy Ritonõpo ynara ãko ase oya xine: zae ehtoh tyritoko, ajohpe pyra ehtoko. Tyryhmase exiketõ ewomatoko iiryhmananõ wino. Imehnõ nonory poe exiketõ onyryhmara ehtoko, toto onenekunohpyra ehtoko, poetõpo tomo te, pytÿpo tõ roropa; ahno zae exiketõ onetapara ehtoko sero pata kurã po.

⁴ Sero jomiry omipona awahtao xine otuisarykõme Tawi pary tõ exikehpyra exiko mã toto. Oehkehpyra mã toto sero tapyi konõto omõtoeh ae, typorohse kahu tõ ao te, kawaru tõ po roropa, takorehmananõ maro, typoetory tõ maro.

⁵ Yrome jomiry omipona pyra awahtao xine, ywy roro ynara etapõko ase oya xine, sero tapyi konõto tykararaksẽme exiko, topu tõ kaetokohxo exiko mana. Ywy Ritonõpo oturũko ase.

⁶ — Sero tapyi, Juta tõ tuisary tapyi konõto enekure mana Kireate nonory samo, ypy tõ Ripano sã roropa, yrome ona tonorẽ sã moro riko ase, patãpome tyriko ase roropa.

⁷ Orutua kõ enehpõko ase sero enahkatohme. Wywy tõ enehnõko mã toto, tapyi manatyry kurã, apupari xikihme exiketõ akohnõko mã toto apoto htaka ematohme.

⁸ — Moromeiõpo imehnõ nonory põkõ tuhke moro kuroko ytõko mã toto, ekaropõko mã toto oseyä rokene, oty katohme morohne tyrise Ritonõpo a sero pata konõto pokona?

⁹ Mame ynara ezuhnõko mã toto, Ritonõpo omihpyry turumekase oya xine exiryke, onetapohpyrykõ roropa ya, Ritonõpo Oesẽkomo, imehnõ neponãmary eahmatohme oya xine.

Ritonõpo omiry Joakaze poko

¹⁰ Juta tomo, xitara ehtoko tuisa Joxia poko, onyhnamopyra ehtoko aorihtopõpyry poko. Yrome imũkuru, Joakaze poko oxitatoko yronomyryme. Mokyro arõko mã toto, jũme oehpyra ropa mana, jũme tonurutopõpyry onenepyra ropa exiko mana.

¹¹ Ynara ãko Ritonõpo Kuesẽkõ mana Joakaze, Joxia mũkuru poko, tumy myakãme Juta tõ tuisaryme:

— Toytose mã ynororo taroino jũme, oehpyra ropa ehtohme.

¹² Orihnõko mokyro mana moroto inarotopõpyry po, jũme sero nono onenepyra ropa exiko mana.

Ritonõpo omiry Jeakĩ poko

13 Popyra ehtoh oehnōko mokyro a myhene, tytapyĩ riryhtao zae pyra ehtoh ke, imehnō enekunopyry ke,

topehke pyra typānary tō rohmanohpōko,
aerohtamitu onepehmara ynororo!

14 Tuānohsēme exīko mokyro, ynara kahpono:

“Tapyi amōko ase, inunomo, nyhtoh ke zumo pohto roropa zara po kae!”

Mame osenuhmatoh rīko mā ynororo,
apupari rīko apuru tō pokona, tonohse kamirarame.

15 Tuisame osekarōko mah tapyi tyrise oya exiryke apupari ke, imehnō tapyĩ tō motye kure?

Omy Joxia tynahke nexiase tōkuke roropa;
zae exikehpyra nexiase, ajohpe pyra ipunaka.

Inyrihpyry emero kure toehse nexiase.

16 Zae rokē nexiase tymōkomokākara poko, etuarimaketō poko roropa,
naeroro emero kure toehse eya.

Moro riryhtao ahno a enetupuhnōko mase,
juaro mokyro mana.

Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

17 Yrome omoro ise oehtoh rokē enēko mase,
openetatoh poko mase.

Ahno kurā etapāko mase,
oekyry tō ryhmāko mase jamihme oexiryke.

18 Morara exiryke ynara āko Ritonōpo mana Jeoakī, Juta tuisary, Joxia mūkuru poko:

“Xitara exīko mā toto emero Jeoakī orihtopōpyry poko,

ynara kara mā toto:

‘Popyra ehtoh toehse oya myhene!

Popyra ehtoh moro, jepe!’

Onyhnamopyra mā toto,

ynara kara mā toto:

‘Yna tuisary! Yna Esemy!’

19 Ekepyry tonēsēme exīko jumētu zonētoh samo toorihse ahtao;

tytywyhmasēme exīko ematohme jarānaka pata Jerusarē omōtoh ae.”

Jerusarē ynara exīko mana

20 Jerusarē pōkomo, ytotoko Ripano pona kohtase,

Pasā nonory pona ytotoko kohtase opore.

Okohtatoko ypy tō poe Moape nonory po,

oepe tō nonory emero typoremākase!

21 Tōturuse Ritonōpo oya kure ro awahtao etuarimara awahtao,

yrome etary se pyra mexiase.

Moro sã mexiase moino ro poetome awahtao,

toipe mexiase Ritonōpo omipona pyra.

22 Otuisary tō taroposēme exīko saporarahme tyryrykane a,

oepe tō tarosēme exīko mā toto imehnō namotome tapoisēme etonatoh tao.

Apatary typoremākase exīko,

ehxiroketye sã exīko roropa mana popyra ehtoh tyrise oya exiryke.

23 Omoro, towomase exikety, torētyke pyra mase apupari risē tao,

Ripano poe tonehse aexihpyry;

yrome pusuh āko mase myhene, takarah katoh toehse ahtao, jetū toehse ahtao nohpo samo aenururuhtao!

Joakī wānohtopo

²⁴ Ynara tykase Ritonõpo Kuesëkõ, Juta tuisary Joakĩ a, Jeoakĩ mũkuru:

– Jomiry etapõko ase oya, ywy ase Ritonõpo, Isene Exikety. Jemahtao awahtao jemary poko apotunuru wino, omoro oũko ase.

²⁵ Oekarõko ase oetapary se exiketomo a, mokaro zuno mase, tuisa Napukotonozo a, Papironia esemy, isoutatu tõ maro.

²⁶ Oemãko ase asa maro imepỹ nonory pona, moroto enurupyra mexiatose, moroto orihnõko matose.

²⁷ Ononorykõ poko omuhpe exĩko matose repe, yrome morotona oehpyra ropa matose.

²⁸ Mame ynara tykase ywy:

– Otarame tuisa Joakĩ oripo sã toehse, tyhmose aexihpyry, typahse aexihpyry, ise pyra toehse aexihpyry? Oty katohme tarose ynororo ipoenõ maro tomase roropa imepỹ nono pona, zuaro pyra aexihpyry pona?

²⁹ Nono, nono, nono! etako ke Ritonõpo omiry:

³⁰ “Mose tuãnohsẽme exĩko mana tumũkue pyra ehtohme, orẽnõko mana.

Typakõke pyra exĩko mana tuisame ehtohme, Tawi ehtopõpyry samo, Juta tõ tuisaryme. Ywy Ritonõpo oturũko ase.”

23

Kure ehtoh eraximary poko

¹⁻² Ynara tykase Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemý typoetory tõ tuisary tõ poko:

– Awãnohtorỹko ase tuisa tomo popyra onyrytã poko. Ypoetory tõ pyno pyra toehse mexiatose, tynomose toto aorihthohme, taropose toto saporarahme oya xine mya. Naeroro popyra ehtoh ke awãnohtorỹko ase! Ywy Ritonõpo oturuno.

³ Ypoetory tõ akoĩpyry enehpõko ase imehnõ nonory tõ poe. Morotona toto taropose ya, inonorykõ pona toto enehnõko ropa ase. Emũkuãko mã toto tuhke, emãnõko mã toto.

⁴ Tuisa tõ menekãko ase toto pyno ehtohme. Ypoetory tõ enaromyra exĩko mã toto; oserehpyra exĩko roropa mã toto. Toto onuwãnohpyra ropa exĩko ase. Ywy Ritonõpo oturũko ase.

⁵ Ynara ãko roropa Ritonõpo mana:

– Imeĩpo zae exikety menekãko ase, Tawi paryme tuisame ehtohme. Mokyro tuisa tuaro exiketyme exĩko mana. Zae ehtoh rĩko mana ajohpe pyra ipunaka sero nono po porehme.

⁶ Tuisame mokyro ahtao Juta tõ towomasẽme exĩko, Izyraeu tõ maro osepeme exĩko mã toto. Tosehpasẽme exĩko mana: “Kuesëkomo, Kypynanohnekomo”.

⁷ – Imeĩpo, ãko Ritonõpo mana, – tõmirykõ etapory se ahno ahtao ynara kara exĩko mã toto ypoko: “Ritonõpo Isene Exikety, Izyraeu tõ Enehpono Ejitu nonory poe.”

⁸ Yrome ypoko ynara ãko mã toto: “Ritonõpo Isene Exikety, Izyraeu tõ Enehpono ropa inikahpoe, imeimehnõ nonory poe roropa, morotona inaropotyã poe. Mame moroto exĩko ropa mã toto tynonorykõ po.”

Urutõ kõ ajohpe exiketõ poko

⁹ Urutõ kõ poko ynara tykase ywy:

“Tãtasamase ywy ukurohtao jemynymaryme, tykytyky ãko ase.

Ritonõpo Kuesëkõ pokoino, aomiry kurã pokoino, toetỹse exikety sã ase,

orutua sã ase eukuru itamurume tõse ahtao eya.

¹⁰ Sero nono pehme mana imeimehnõ nohpo poko ehtoh ke, Ritonõpo omipona pyra; tyrypyrykõ poko rokẽ mã toto,

tyjमितुनुरुकōke zae pyra ehtoh pokō rokē mā toto.
Popyra ehtoh enehporyke Ritonōpo a sero nono xitāko mana,
onahpoty tyaremāse, toorihse sā mana.”

¹¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Urutō kō, oturuketō roropa ya tuaro pyra mā toto;
tyrypyrykō pokō tapoise toto ya Ytapyī Kurā tao ro.

¹² Mokaro esemary iserehmā sā exīko, ikohmamyry sā roropa;

Ynara toto tyripōko ase:

osetapāko mā toto, epukāko roropa.

Popyra ehtoh enehpōko ase toto pona,

toto wānohtoh oehnōko mana.

Ywy Ritonōpo oturunō.

¹³ Samaria pōkō urutō kō rypyry enease:

tōturuse toh nexiase tyneponāmary Paau omiryne, azahkuru ypoetory tō Izyraeu aro-
tohme.

¹⁴ Yrome mokaro popyra ehtoh motye Jerusarē pōkō urutō kō enease:

imehnō nohpo pokō mā toto,

ajohpe oturūko mā toto,

imehnō akorehmāko mā toto tyrypyrykō pokō toto ehtohme.

Naeroro etypohpyra mā toto popyra ehtoh riry pokō.

Ya popyra mā toto emero Sotoma pōkō ehtopōpyry samo, Komora pōkō popyra
ehtopōpyry sā roropa.

¹⁵ Naeroro ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, ynara āko ase Jerusarē pōkō urutō kō
pokō:

Toto nahpāko ase otyro itunety ke,

tuna toximase orihmatō ke toto auhpāko ase

jenetupuhpyra imehnō tyripose eya xine exiryke sero nono po porehme.”

¹⁶ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara āko Jerusarē pōkomo a:

– Urutō kō omiry onetara ehtoko, oenekunohtorŷko mā toto: “Kure rokē exīko mana,”
karyke oya xine. Typoe xine rokē ourutorŷko mā toto, jomiry onekaropyra mā toto.

¹⁷ Oturukehpyra mā toto jomiry se pyra exiketomo a: “Kure rokē exīko mana.”
Putupyra exiketomo a: “Popyra ehtoh oehpyra exīko oya xine mana,” āko mā toto.

¹⁸ Mame ynara tykase ywy:

– Mokaro urutō kō Ritonōpo osenetupuhtoh tokare pyra aexityā waro exipitopyra
mā toto. Aomiry onetapitopyra mā toto. Onenetupuhpyra roropa mā toto. Otato pyra
nexiase toto, aomiry omipona pyra.

¹⁹ Oturuase ro:

– Zehno Ritonōpo ehtoh konopoimo sā mana, tyryrykane jamihme exikety mana
wiriwirikane samo, popyra exiketō zupuhpyry epoe.

²⁰ Mame moro zehno Ritonōpo ehtoh enahpyra exīko mana tyryry se toehtoh
onyripyra ro ahtao. Morohne rīko mana tōsenetupuhpōpyry ae ro. Imeīpo moro
enetupuhnōko ipoetory tō mana kure rokē rahkene.

²¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Mokaro urutō kō onenyohpyra exiase, jomiry onekaropyra exiase eya xine. Yrome
typoe xine rokē tururume toytose toto oturuse jomiryne samo.

²² Josenetupuhtoh tokare pyra aexityā waro toto ahtao, jomiry ekarory waro toto
exiry, ypoetory tō takorehmase exiry eya xine azahkuru toto ehtoh rumekatohme eya
xine, popyra toto ehtoh rumekary roropa eya xine.

²³ – Ywy ase Ritonōpo emero osa po Exikety, toiro osa po rokē pyra. Ywy Ritonōpo
oturūko ase.

²⁴ Otonēsaromepyra matose oenepyra jehtohme. Zuaro pyra hmatou, emero osa po ase, kapu ao te, nono po roropa, enara?

²⁵ Mokaro urutō kō nekarohpyry waro ase, ajohpe oturūko mā toto jomihpyryme samo, jomiry ekaroase eya xine aosenetykō ae ekarōko mā toto ajohpe.

²⁶ Otara ahtao ypoetory tō enekunohkehnōko mokaro urutō kō nae ajohpe tōsenetupuhtohkō ke?

²⁷ Osenetupuhnōko mā toto, tōsenehtohkō ekaroryke eya xine ypoetory tō wenikehkapōko mā toto ypoko, itamuru tō ypoko wenikehtopōpyry sã tyneponāmarykō Paaupoko.

²⁸ Urutō tōsenehse ahtao, ah tōsenety nekarono aosenety me rokē rahkene. Yrome jomiry etaryhtao urutono a zae moro ekarory ripōko ase imehnō netaryme. Oty me kure tiriiku pihpyry, jomiry tiriiku puhturu nymyry sã mana?

²⁹ Jomiry apoto sã mana, mate konōto sã roropa mana, topuimo akuhmotoh samo. Ywy Ritonōpo oturūko ase.

³⁰ Mokaro urutō kō epeme pyra ase imehnō omiry apoiryhtao eya xine zurutohme imehnō netaryme jomiry samo.

³¹ Urutō kō epeme pyra ase roropa typoe xine otururuhtao, yrome ypoe tōmirykō ekarōko mā toto ajohpe.

³² Etatoko ke ywy, Ritonōpo, ynara āko ase: urutō kō epeme pyra ase tōsenehtohkō ekaroryhtao pehme ajohpe ehtoh ke. Tōsenehtohkō ekarōko mā toto, ajohpe ehtoh maro, epyrypāko mā toto, ypoetory tō azahkuru ehtoh poko tyripōko mā toto. Mokaro onenyohpyra exiase, toto anaropopyra exiase, ypoetory tō anakorehmara mā toto ipunaka. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

Omoxinety sã Ritonōpo a

³³ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Jeremia, imehnō ekaroporyhtao oya, ypoetory tomo, urutō komo, oturuketō roropa: “Otara āko Ritonōpo omiry nae?” ynara ezuhko: “Amarokō matose omoxinety sã Ritonōpo a, naeroro oenahkapotorỹko mana.”

³⁴ Ynara karyhtao urutono te, oturuketomo te, imepỹ ahno roropa: “Ritonōpo omiry omoxinety sã mana,” mokyro wānohnōko ase jekyry tō maro.

³⁵ Kurehxo ynara karyhtao tope tomo a, tyekyry tomo a roropa: “Otara ezuhnōko Ritonōpo nae? Otara tykase ynororo?”

³⁶ Yrome taroino jūme ynara kamexipopyra ase eya xine: “Ritonōpo omiry omoxĩ sã mana.” Ynara exiryke, moro karyhtao ahno a jomiry ripōko ase omoxĩ sã eya xine. Mokaro a Ritonōpo omiry tytyromase, Ritonōpo Isene Exikety, Jamihmehxo Exikety.

³⁷ Jeremia, ekaropoko imeimehnō urutō komo a: “Otara tozuhse mexiase Ritonōpo a? Otara tykase ynororo?”

³⁸ Mame ynara karyhtao eya xine oezukuruhtao: “Ritonōpo nekarohpyry omoxinety sã mana, tupime,” mokaro wānohnōko ase moro katopōpyryke eya xine: “Morara kara ehtoko,” tykase jexiryke.

³⁹ Mokaro apoĩko ase, mya toto emāko ase ywinoino ipatarykō maro, ynekarohpyry eya xine itamurukō maro.

⁴⁰ Mame toto hxirōko ase jūme samo. Jūme moro ehxirotah wenikehpyra exĩko mā toto.

24

Ruto tō asakoro pehme fiku epery ke

¹ Mame enepotoh tonepose ya Ritonōpo a ruto tō asakoro pehme fiku epery ke, Itapyĩ Kurã ĕpataka. Moro enepotoh toehse imeĩpo tuisa Joakĩ, Jeoakĩ mūkuru, Juta esē tarose ahtao Papironia tuisary Napukotonozo a, tynamotome Jerusarē poe, tynonory pona.

Izyraeu tō tarose eya, Juta tō tamuximākō maro, wewe poko erohketō maro, imehnō emese kure toerokuru waro exiketō maro.

²Moro enepotoh ao ruto apitorymā ao fiku epery nexiase kurākō rokene, ahpirāsasaka exiketomo. Zakorō ruto ao fiku epery nae nexiase popyra aexityamo, tonahsēme ise pyra aexityā ipunaka.

³Mame tōturupose Ritonōpo ya, ynara tykase:

– Jeremia, oty enēko mah?

– Fiku epery! tykase ywy. – Moro kurākō kure nymyry mā kehko. Yrome moro popyra aexityā popyra mā kehko ipunaka, onenahsaromepyra ahno mana.

⁴Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

⁵– Ywy, Ritonōpo Izyraeu tō Esē ourūko ase, mokaro Izyraeu tō tarose aexityā Papironia pona moro fiku epery kurā sā mā toto, kure rokē mokaro rīko ase.

⁶Mokaro pyno exīko ase. Mame toto enehnōko ropa ase sero nono pona ropa. Tapyi riry sā kure toto rīko ase, toto onenahkapopyra exīko ase; toto arykāko ase, onoupyra ropa exīko ase.

⁷Ikurohtaka xine jenetuputyry se toto ehtoh rīko ase, Ritonōpo Tosēkōme. Mame ypoetoryme exīko mā toto, ywy toto Esēme exīko ase, yronomyryme toepyrykō se exīko mā toto ya, jomipona toehtohkōme.

⁸– Yrome ywy Ritonōpo mokaro rīko ase fiku epery popyra onenahpyra aexityā samo: tuisa Zetekia Juta tō esemy te, tamuximākō kowenu poko erohketomo te, Jerusarē pōkō akoīpyry maro, sero nono po aexityamo te, Ejitu pona aytotyā roropa.

⁹Popyra ehtoh konōto enehpōko ase toto pona. Moro eneryke imehnō nonory pōkomo a osenuruhkāko mā toto emero porehme. Mokaro kerekeremāko mā toto, toto poihtōko mā toto, eunohnōko roropa mā toto. Mame emero nono po toto aropotopōpyry po ya, toto esehtōko imehnō mana popyra ehtoh enehpotohme topetōkara pona.

¹⁰Etonatoh enehpōko ase eya xine te, omise konōto te, tyrohsē roropa toto enahkatohme sero nono po, ynekarohpyry eya xine, itamuru tomo a, enara.

25

70me jeimamyry Papironia po

¹Mame asakoropane jeimamyry taropose ahtao tuisame Jeokā a, Joxia mūkuru, Juta esēme, Ritonōpo omiry toehse ya Juta tō poko. Moro nexiase jeimamyry apitorymā po tuisame Napukotonozo toehse ahtao Papironia po.

²Oturuse Juta tō netaryme, Jerusarē pōkō netaryme roropa emero, ynara tykase ywy eya xine:

³– 23me jeimamyry taropose ya, 13me jeimamyry poe tuisame Joxia, Amō mūkuru ahtao Juta po tarona, Ritonōpo Kuesēkō omiry etary poko te, aomiry ekarory poko roropa oya xine. Yrome otato pyra mexiatose.

⁴Onetara mexiatose, otato pyra rokē mexiatose, typoetory tō urutō kō onenyohkehpyra Ritonōpo ahtao ro oya xine.

⁵Tōturuse toh nexiase oya xine popyra ehtoh poko oehtohkō irumekatohme oya xine, zae pyra onyrirykō rumekatohme roropa oya xine. Moro sā awahtao xine okynahxo exīko matose sero nono po, Ritonōpo nekarohpyry po oya xine, atamurukomo a roropa, jūme oesarykōme ehtohme.

⁶Mokaro urutō kō tōturuse oya xine imehnō neponāmary onupipyra oehtohkōme toto oneahmara roropa oehtohkōme, Ritonōpo a ehtomapopyra roropa oehtohkōme ineponāmarykō riry poko oya xine. Ritonōpo omipona awahtao xine awānohpyra xine aexiry.

⁷ Yrome Ritonõpo ro ynara tokarose, aomiry etary se pyra mexiatose. Măpyra Oesëkõ tyhtomaposse oya xine oneponămarykõ eahmary poko oexirykõke, morara exiryke tuănohse mexiatose.

⁸ – Morarame aomiry etary se pyra oexirykõke, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

⁹ “Ahno tõi enehpõko ase emero inikahpoe ypoetory, tuisa Napukotonozo maro Papironia poe. Mokaro enehnõko ase etonatohme sero põkõ, Juta tõi maro, imehnõ nonory põkõ maro, ononorykõ zomye exiketõ maro. Mokaro enahkapõko ase ipunaka; nono pona jũme tomasẽme exĩko mã toto. Morohne eneryke osenuruhkãko imehnõ mana, enaromyke exĩko mã toto. Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.

¹⁰ Kui katohtãkye exiryke enahkapõko ase atãkyematoh roropa te, panaikato roropa oseahmatohtoko, pytatohtoko, enara. Tynahke pyra exĩko matose azeite pyra roropa, nãparina eukuru.

¹¹ Sero nono emero typahsẽme exĩko mana, enenanõ osenuruhkãko mã toto. Mokaro ahno tõi emero Papironia tuisary poetoryme exĩko mã toto 70me jeimamyry pona.

¹² Moromeĩpo Papironia tuisary wãnohnõko ase ipoetory tõi maro iirypyrykõ emetakame. Moro nono enahkãko ase, jũme typahse inonorykõ nomõko ase. Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.

¹³ Moro nono põkõ wãnohnõko ase, toto enaroximatopõpyry ae ro ya, emero tymerose aexihpyry ae ro sero pape poko, Jeremia nekarohpyry ae ro nono tõi põkõ wãnopyry poko.

¹⁴ Imeimehnõ nonory põkõ namotome exĩko mã toto, tuisa tõi jamihme exiketõ poetoryme exĩko roropa mã toto, morara ahtao jepehmãko mã toto tynyrityãkõ emetakame.”

Imeimehnõ nonory põkõ wãnopyry poko

¹⁵ Mame Ritonõpo, Izyraeu tõi Esem ynara tykase ya:

– Seny, eukuru ã pehme eukuru jehnahpyry ke, zehno jehtoh ke. Sero eukuru ã apoiko mokaro ahno tõi ohpatohme, emero, eya xine aaroporyhtao ya.

¹⁶ Moro eukuru enyryhtao eya xine, kywyh kywyh ãko mã toto, rowohpe exĩko mã toto etonatoht aroporyke ya eya xine.

¹⁷ Naeroro moro eukuru ã apoiase Ritonõpo nekarohpyry ya, moro eukuru ke ahno tõi tauhpase ya, eya xine taropose jahtao Ritonõpo a.

¹⁸ Jerusarẽ te, Juta patary tõi maro, ituisary tõi maro kowenu poko erohketõ maro tauhpapose toht nexiase. Tõse eya xine tosarykõ ona tonorẽme ehtohme, osa xihpyryme enepopyra ehtohme, enenanomo osenuruhkatohme. Mame esetykõ esehtõko imehnõ mana, popyra ehtoh enehpotohme. Seroae ro morararo mana.

¹⁹⁻²⁶ Ynara mã mokaro esetykõ auhpapohpyryme moro eukuru ke, zehno Ritonõpo ehtoh ke:

Ejitu tuisary te, imaro tamuximãkomo, kowenu poko erohketomo;

Ejitu põkõ maro emero,

imehnõ nonory põkõ aepyhpyã Ejitu pona;

tuisa tõi Uze nonory po exiketomo;

tuisa tõi roropa pirixteu tõi patary tõi po:

Axikerõ te, Kaza te, Ekorõ te, Axitote akoĩpyry;

Etõ põkomo, Moape tomo te, Amõ tõi maro;

tuisa tõi emero Tiro po te, Xitõ po roropa;

tuisa tõi emero nono esamo tuna konõto Metiteraneu ehpio;

pata tõi Tetã te, Tema te, Puze roropa;

mokaro emero tũsety mytyhse sã isahkananomo;

Arapia tuisary tõi emero;

ahno tõi ona tonorẽ põkõ tuisary tõi emero;

tuisa tō roropa Ziniri po, Erāo po, Metia po;
tuisa tō emero inikahpoe moemoēkomo te, ameke pyra exiketomo atakenaka.

Ahno tō emero sero nono po tauhpapose toh nexiase. Mame etyhparyme Papironia tuisary tauhpasēme exīko mana.

²⁷ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Kaxiko ahno a ywy Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy toto ohpapōko ase toto etŷtoh pona, enarutatoh pona, aepukatoh pona owōsaromepyra ropa toto ehtohme etonatoh pokoino, ynaropohpyry eya xine.

²⁸ Mame moro eukuru ē apoiry se pyra toto ahtao oemary winoino, Jeremia, moro eukuru se pyra toto ahtao, kaxiko eya xine, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ēpōko mana oya xine.

²⁹ Enahkapitōko ase taro ypatary po. Otaramē osetupuhnōko mā toto typoko xine, onuānohpopyra osekarōko toh nae? Arypyra! Tuānohsēme exīko mā toto, etonatoh aropōko ase emero ahno a sero nono po. Ywy Ritonōpo oturunō.

³⁰ – Omoro, Jeremia, jomiry emero ekaroko eya xine, ynara kaxiko eya xine:

“Konomeru rīko Ritonōpo mana moroto kapu ao

oturūko mana osa kurā poe, tosary poe.

Konomeru rīko mana typoetory tō pona,

kohtāko mana mokaro uwa epery amuhnanō samo, uwa eukuru riryhtaō.

Mokyro etāko mā toto sero nono pōkō emero.

³¹ Moro panaikato totasēme exīko sero nono etyhpary po, ahno tō hxirory se Ritonōpo exiryke.

Ahno emero apiakāko mana,

popyra exiketō etapāko mana.

Ritonōpo Oesēkō, noturunō.”

³² Ritonōpo Jamihmehxo Exikety oturūko mana, popyra ehtoh ytōko mana ahno nonory poe imepŷ pona, tyryrykane konōto jamihmehxo exīko nono etyhpary po.

³³ Moro ēmepary ae ahno ekepyry tō, Ritonōpo netapatyā saporarahme exīko mā toto sero nono po porehme. Toto onyhnampopyra exīko mā toto. Okepy tō ananŷpyra exīko mā toto, ononēpyra roropa exīko mā toto: typahse rokē exīko mā toto nono po okyno ety samo.

³⁴ Amarokomo, tuisamākomo, kui kahtoko! Ypoetory tō pynanohneme exiketomo kui kahtoko opore! Oxitatoko, osētorimatoko oruno htaka! Oetapatohkō toehse: epukāko matose toorihse kaneru imenekatyāme aexityā samo.

³⁵ Ahno tuisary tō epasaromepyra exīko mā toto; osepynanohpyra exīko mā toto.

³⁶⁻³⁷ Kui āko mā toto, pusuh āko roropa sam karyke, toto zehno Ritonōpo exiryke mokaro nonory pōkō tonahkase eya; toto nonory tytahkase eya, towomase aexihpyrŷpyry.

³⁸ Typoetory tō turumekase Ritonōpo a, tosary rumekatopōpyry sā reāo a. Osetapatoh popyra ehtoh te, zehno Ritonōpo ehtoh roropa sero nono tyripose patāpome, nono tonorēme rokē toehse rahkene.

26

Jeremia tonaroximase aorihmapotoh ke

¹ Mame Jeokā, Joxia mūkuru tuisame toehse ahtao, Juta tō esēme,

² ynara tykase Ritonōpo ya:

– Xikihme exiko moroto zara po Ytapyī tao, ahno zurutohme emero ynekarohpyry oya, Juta patary tō poe morotona aepyhpyamo a jeahmatohme. Zuruko toto emero ynyripohpyry poko oya.

³ Otarame otatõme exïko mã toto, mame popyra toehtohkõ rumekãko mã toto. Moro sã toehse ahtao, ywy roropa etyorõmãko ase, popyra ehtoh onenehpopyra exïko ase toto pona, toto wãnohtohme popyra toto ehtoh emetakame.

⁴ Ritonõpo a turuse ywy ynara toto zurutohme:

– Ywy, Ritonõpo kuuruatose jomiry omipona oehtohkõme, ãmorepatopõpyrykõ ya omipona oehtohkõme.

⁵ Otato ehtoko ypoetory tõ, urutõ kõ omiry poko. Toto enyohkehpyra exiase, yrome aomirykõ omipona pyra mexiatose.

⁶ Otato pyra awahtao xine, sero Ytapyĩ Kurã rïko ase Xiro ritopõpyry sã ya. Mame imeimehnõ nonory põkõ sero pata esehtõko mã toto, popyra ehtoh enehpory se toto ahtao.

⁷ Morohne ekarory ya totase oturuketomo a, urutõ komo a, ahno a roropa emero moroto zara po Ritonõpo Tapyĩ tao.

⁸ Mame Ritonõpo nekarohpyry poko tõturukehse jahtao, tapoise exiase oturuketomo a, urutõ komo a, ahno a roropa, opore tykohtase toto:

– Orihnõko mase moro pokoino!

⁹ Oty katohme morohne myka Ritonõpo Kuesëkõ omiryne, sero Tapyi Kurã Xiro ehtopõpyry sã exïko, sero pata roropa tonahkasëme exïko te, pata põkõ tonahsëme exïko roropa mã toto?

Mame tõximõse toto jomye moroto zara po Ritonõpo Tapyĩ tao.

¹⁰ Mame moro poko zuaro toehse Juta tõ kowenu poko erohketõ ahtao tutütase toto tuisa tapyĩ konõto tae, toytose toto porohse tosarykõ po omõtohs kasenato tao Ritonõpo Tapyĩ tao.

¹¹ Mame ynara tykase oturuketomo, urutõ kõ maro, tuisa tomo a, ahno a roropa:

– Mose orihmapory se ynanase popyra tõturuse exiryke kypatarykõ poko. Aomiry metatou apanarykõ ke.

¹² Mame ynara ase eya xine:

– Ritonõpo Kuesëkõ nurupotopõpyry rokë ekarono onetarykõme sero Tapyi poko, sero pata poko roropa.

¹³ Kurehxo oya xine exiry oetyorõmarykõ Ritonõpo omiry omipona oehtohkõme. Moro sã toehse awahtao xine, etyorõmãko mana. Popyra ehtoh onenehpopyra exïko mana: “Enehpõko ase,” tykase ahtao ro eya osemazuhme.

¹⁴ Ywy tapoise oya xine, jamihmehxo matose ymotye. Kyritoko zae ehtoh oya xine.

¹⁵ Yrome tuaro ehtoko sero poko: jetaparyhtao oya xine awãnohtorÿko Ritonõpo mana, amarokomo, sero pata põkõ maro, zae exikety totapase oya xine exiryke, tonyohse jexiryke Ritonõpo a senohne emero oturuse oya xine.

¹⁶ Mame tuisa tõ, kowenu poko erohketõ maro ahno maro ynara tykase oturuketomo a urutõ komo a roropa:

– Mose orutua anaorihmapopyra ynanase tõturuse exiryke Ritonõpo Kuesëkõ nekarohpyry rokene.

¹⁷ Mame toitoine tamuximãkõ towõse roropa oturuse imoihmãkomo a, ynara tykase:

¹⁸ – Ezekia tuisame ahtao Juta esëme, urutõ Mikeja, Moresete pono tõturuse ahno a emero Kuesëkõ, Jamihmehxo Exikety omiryne. Ynara tykase ynororo:

“Jerusarë ypyme exïko topu tõ rokë kaetokohxo,

ypy Xião tahkasëme exïko tupito samo,

Ritonõpo Tapyĩ esary itume exïko mana.”

¹⁹ Tõturuse ro mokaro tamuximãkomo:

– Morarame urutõ Mikeja etapary se Ezekia tõ kynexine Juta tõ maro? Arypyra ipunaka! Ritonõpo zuno Ezekia toehse, aomiry omipona se toehse ynororo. Mame Ritonõpo toetyorõmase. Popyra ehtoh onenehpopyra toehse ynororo: “Enehpõko ase,”

tykase ahtao eya osemazuhme. Seromaroro otara ãko sytatou? Popyra ehtoh enehpõko sytatou Ritonõpo a kuãnohtohkõme?

²⁰ – Imepÿ ropa urutõ tõturuse Ritonõpo omiryne. Uria nexiase Semaia mükuru, pata Kiriäte-Jearĩ pono. Tõturuse ynororo sero pata wãnohtoh poko Juta tõ wãnopyry poko roropa, Jeremia nekarohpyry saaro.

²¹ Uria nekarohpyry waro toehse tuisa Jehoakĩ ahtao, soutatu tõ maro, kowenu poko erohketõ maro taorihmapose ynororo tuisa a repe. Yrome moro waro Uria ahtao zuno toehse, mame toepase ynororo Ejitu pona.

²² Yrome Eunatã, Akapoa mükuru, tonyohse tuisa Jehoakĩ a imehnõ maro Ejitu pona Uria apoitohme.

²³ Uria tonehse Ejitu poe ekarotohme Jehoakĩ a. Mame totapapose ynororo eya ekepyry tõmase emero rokẽ zonẽtohtaka.

²⁴ Yrome towomase jexiryke Aikã, Sapã mükuru a jekaropyra toht nexiase ahno a jetapatohme.

27

Kãka wewe risemy

¹ Mame Zetekia, Joxia mükuru tuisame toehse ahtao, Juta tõ esẽme, Ritonõpo Kuesẽkõ a ohpetu tyripose ya:

² Wewe tyripose ya kãkame, imyhtoh ke pui pihpyry risemy, tyritohme ypymyry pona.

³ Mame Ritonõpo a turuse ywy omi aropotohme nono tuisary tomo a: Etõ esemy a te, Moape esemy a roropa, Amõ esemy a te, Tiro esemy a te, Xitõ esemy a, enara, toto nenyoytyamo ae Jerusarẽ pona omi aronanõme, ãpaixatoame tuisa Zetekia enese.

⁴ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemj jaropoase mokaro ãpaixatoa tomo a, tõmiry aropotohme eya xine tutuisary tomo a, ynara katohme:

⁵ – Ywy, yjamitunuru ke, tyriy waro jexiryke sero nono rine, ahno maro onokyro tõ maro okyno tõ maro isene exiketõ emero sero nono po; morohne ekarory se jahtao ekarõko ase imehnomo a.

⁶ Ywy exiase ahno tõ emero ekarohpono ypoetory Napukotonozo a, Papironia pono, ypoe onokyro tõ roropa erohnõko ekyme.

⁷ Ahno tõ emero ipoetoryme exiko mã toto, imükuru poetoryme, ipary poetoryme roropa, Papironia poremãkatoh pona. Morarame Papironia typoremãkasẽme exiko imehnõ ahno poetoryme exiko mã toto ituisary tõ jamihmãkõ maro.

⁸ – Yrome ahno nae ahtao Papironia tuisary poetoryme toexirykõ se pyra ahtao, aomiry omipona se pyra roropa toto ahtao, mokaro wãnohnõko ase etonatoht ke, omise konõto ehtoh ke, tyrohsẽ ke, enara. Mame etyhyryme mokaro ahno enahkapõko ase Napukotonozo a. Ywy Ritonõpo oturunõ.

⁹ Imehnõ urutõ kõ omiry onetara ehtoko, imeĩpo ehtoh waro exiketõ omiry roropa: tõsenehtopõpyry ke te, tõtururuke aorihtyã zuzenu tomo a te, pyxiã maro tõtururuke roropa. Mokaro emero ourutorÿko mã toto osekaro pyra oehtohkõme Papironia tuisary a.

¹⁰ Oenekunohtorÿko mã toto, ynara oritorÿko mã toto: taroposẽme exiko matose ononorykõ poe, mya tarosẽme exiko, mame tonahkasẽme exiko matose.

¹¹ Yrome emero ahno Papironia tuisary omipona toehse ahtao, ipoetoryme toehse ahtao, mokaro nomõko ase tynonorykõ po, tutupikõ poko erohtohme moroto toto ehtohme. Ywy Ritonõpo oturunõ.

¹² Moro saaro tuisa Zetekia Juta tõ esemy a oturuase, ynara ase eya:

– Osekaroko Papironia tuisary a. Ipoetoryme exiko papironio tõ poetoryme roropa, mame isene exiko mase.

¹³ Oty katohme omoro, opoetory tō maro oorikyrykō se etonatoh tao, omise ehtoh konōto ke, tyrohsē ke roropa? Ynara exiryke, Ritonōpo Kuesēkō kuruatose moro sã exīko ahno a emero Papironia tuisary poetoryme exipyra ahtao.

¹⁴ Imehnō urutō kō omiry onetara exiko, Papironia tuisary poetoryme pyra oriporykō se toto ahtao. Oenekunohtorŷko mǎ toto.

¹⁵ Ritonōpo ro Kuesēkō ynara tykase toto poko: mokaro anaropopyra exiase; ajohpe oturūko mǎ toto Ritonōpo omiryme samo. Imeīpo ynara exīko: ononorykō poe aaropotorŷko mana, mame amarokō maro urutō kō ajohpe exiketō orihnōko matose.

¹⁶ Mame oturuase oturuketomo a, ahno a roropa, Ritonōpo Kuesēkō omiryme, ynara tykase ywy:

– Otato pyra ehtoko mokaro urutō komo a: “Okynǎ pyra Ritonōpo Tapyī mōkomory kurǎ tonehsēme exīko ropa Papironia poe,” āko. Ajohpe mana!

¹⁷ Mokaro omiry onetara ehtoko! Papironia tuisary poetoryme ehtoko, orihpyra oehtohkōme! Oty katohme sero pata itahkapōko sytatou, ypyme ehtohme typahsēme?

¹⁸ Mokaro urutō kōme nymyry ahtao jomiry nae toto ahtao, ah noturū toto ya, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Ytapyī mōkomory akoīpyry tuisa tapyī mōkomory roropa Jerusarē po anaropopyra ehtohme Papironia pona.

¹⁹⁻²⁰ Juta tō tuisary Joakī, Jeokī mūkuru tarose ahtao tuisa Napukotonozo a imehnō tamuximākō maro Juta poe, Jerusarē poe roropa Papironia pona, xikihme exiketō metau risē anaropyra nexiase, paxiha konōto te, apō tō maro, imepŷ mōkomo maro Ritonōpo Tapyī tae.

²¹ Otato ehtoko jomiry poko, ywy ase Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemý. Moro mōkomo tynomose aexihpyry Ytapyī tao, tuisa tapyī tao roropa Jerusarē po,

²² morohne tarosēme exīko Papironia pona moroto ehtohme josenetupuhtoh ropa pona ipoko. Mame morohne enehnōko ropa ase tarona tyritohme ropa esaka. Ywy Ritonōpo oturuno.

28

Jeremia maro urutō Hanania

¹ Mame nuno 5mǎ po moro jeimamyry ae ro, 4me jeimamyry taropose ahtao Zetekia a tuisame toexiry poko, urutō Hanania, Azua mūkuru tōturuse ymaro zara po, Ritonōpo Tapyī tao. Kipeão pōme Hanania nexiase. Ynara tykase ynororo ya oturuketō netaryme, ahno netaryme roropa,

² Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemý ynara āko:

– Papironia tuisary jamitunuru tytahkase ya.

³ Taroino asakoro jeimamyry otyhkara ro ahtao Ytapyī mōkomory enehnōko ropa ase tarona, tuisa Napukotonozo narotyǎ Papironia pona.

⁴ Juta tō tuisary roropa enehnōko ropa ase Joakī, Jeokī mūkuru imehnō ahno maro emero tarose aexityǎ Juta nonory poe Papironia pona. Yje, Papironia tuisary jami-tunuru enahkapōko ase. Ywy Ritonōpo oturuno, tykase.

⁵ Mame oturuketō netaryme imoihmākō maro zara po Ritonōpo Tapyī tao, ynara ase Hanania a:

⁶ – Kure kuhse exiry moro toehse ahtao! Morohne se ase Ritonōpo a. Ōmihpyry ae ro, Ritonōpo nyryry enery se ase, Itapyī mōkomory emero enehpory ropa eya Papironia poe ahno maro emero, toto narotyǎ tynamotokōme.

⁷ Yrome etako pahne jomiry oya, moxiamo a roropa:

⁸ Moino ro urutō kō tōturuse, exipyra ro jahtao, aryppya awahtao roropa, etonatoh oepyyry poko tōturuse toto te, omise konōto ehtoh poko te, tyrohsē oepyyry poko roropa tuhke ahno nonory pona, ahno jamihmākō pona roropa.

⁹ Yrome urutõ ynara karyhtao: “Emero kure rokẽ exiko mana, torëtyke pyra ehtoko,” karyhtao, Ritonõpo a tonyohse aexiry enetupuhnõko sytatose, moro toehse ahtao rokene aomihpyry ae ro.

¹⁰ Mame moro kãka, ynyrihpyry wewe risẽ ypymyry pokona, tapoise Hanania a, tytahkase eya,

¹¹ mame imoihmãkõ netaryme ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo Kuesëkomo a ynara turuse: “Sero sã Napukotonozo kyryry, kãkame itahkãko Ritonõpo mana inyrihpyry imeimehnõ nonory põkõ pymyry pokona emero. Moro riko mã ynororo asakoro jeimamyry otyhkara ro ahtao.”

Mame ywy ytoase ropa.

¹² Moromeipo okynã pitiko ahtao Ritonõpo a tonyohse ywy Hanania zuruse, ynara tykase ywy:

¹³ – Ritonõpo ynara tykase: “Kãka tytahkase oya, wewe risemy, yrome imepỹ riko ase imyakãme, kurimene risẽme.”

¹⁴ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemý kãka riko mana imeimehnõ nonory põkõ pona emero porehme, kurimene risemy, typoremãkasẽme exiko mã toto tuisa Napukotonozo a, Papironia pono. Ritonõpo ynara tykase: onokyro tõ roropa ripõko ase Napukotonozo akorehmananõme.

¹⁵ Ynara tykase roropa ywy:

– Etako pahne, Hanania! Omoro enyohpyra Ritonõpo Kuesëkõ nexiase; mokaro enekunohnõko mase, ajohpe ehtoh ekaroryke eya xine.

¹⁶ Morara exiryke Ritonõpo oenahkapõko mana: sero jeimamyry ae ro orihnõko mase, ahno turuse oya exiryke Ritonõpo omihpyry omipona pyra toto ehtohme.

¹⁷ Mame urutõ Hanania toorihse nuno 7mã po moro jeimamyry ae.

29

Jeremia nymerohpyry juteu tõ neneryme Papironia po

¹ Mame pape meroase juteu tõ neneryme, Napukotonozo narotyã tynamotome Jerusarẽ poe Papironia pona: tuisa tomo, oturuketomo, urutõ komo, ahno maro emero.

² Moro pape tymerose ya moromeipo Jerusarẽ poe tuisa Joakĩ tarose ahtao, jeny maro, tuisa akorehmananõ maro itapyĩ tao te, Juta tõ tuisary tõ maro te, Jerusarẽ tuisary tõ maro te, tapyi rinanõ maro te, imehnõ emese kure exiketõ maro toerokurukõ poko, enara.

³ Mame Erasa, Sapã mükuru taropose tuisa Zetekia a, Juta tõ esemy, Kemaria, Hiukia mükuru maro ynymerohpyry arotohme tuisa Napukotonozo a, Papironia esemy. Ynara tykase:

⁴ “Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemý ynara ãko juteu tomo a emero tynaropotyã Napukotonozo a arotohme tynamotome Jerusarẽ poe Papironia pona:

⁵ “Tapyi tõ amotoko morohne tao oehtohkõme. Wewe tõ eperytaketõ arykatoko epery enahtõhme oya xine.

⁶ Opytatoko, emükuatoko roropa, opoenõ pytatohme roropa emükuatohme roropa, oemãtohkõme tuhkehxo oehtohkõme.

⁷ Erohtoko kure rokẽ apatarykõ ehtohme, morotona taropose ya oexirykõke imehnõ namotome. Oturutoko ya kure rokẽ moro pata ripotohme ya, kure rokẽ moro pata ahtao amarokõ roropa kure exiko.

⁸ Ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemý ourutorỹko ase: osenekunohpopyra ehtoko urutõ komo a amarõkomo te, imeipo ehtoh poko zuaro ase, kananomo a roropa. Toto omiry onetara ehtoko mokaro osenehtohkõ poko roropa.

⁹ Ajohpe ourutorỹko mã toto jomiry me sã repe. Mokaro onenyohpyra exiase. Ywy Ritonõpo oturuno.’

10 “Ritonõpo Kuesëkõ tõturuse ro, ynara tykase: ‘Imeïpo 70me jeimamyry taropose oya xine ahtao Papironia po opyno xine jehtoh enepõko ropa ase oya xine. Mame jomihpyry ae ro oenehtoryko ropa ase ononorykõ pona ropa.

11 Ywy ro rokë josenetupuhtoh waro ase opoko xine: kure rokë oritohkõme, oporemãkapopyra xine roropa jehtohme, imeïpo kure rokë oehtohkõ ekarõko ase oya xine, morohne eraximãko matose. Ywy Ritonõpo oturuno.

12 Mame ykohmãko matose, oturũko roropa matose ya, mame ywy oezuhtoryko ase.

13 Morarame jupiko matose, jenõko roropa matose jupiryhtao oya xine yronymyryme.

14 Yje! Ourutoryko ase, jeporyko matose, mame aarotoryko ropa ase ononorykõ pona ropa. Oximõme oenehtoryko ase imeimehnõ nono tõ poe emero, aaropotopyrykõ poe. Mame aarotoryko ropa ase ononorykõ pona ropa, moro poe kuaropoatose imehnõ namotome. Ywy Ritonõpo oturuno.’

15 “ ‘Urutõ kõ tokarose Ritonõpo a yna a Papironia po,’ ãko matose.

16 Etatoko ke Ritonõpo nekarory mokyro tuisame exikety poko, Tawi myakãme te, pata Jerusarë põkõ poko roropa, oekyry tõ mokaro, anaropyra aexityã amaro xine imehnõ namotome.

17 Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara ãko: ‘Eya xine etonatoht aropõko ase te, omise konõto ehtoh te, tyrohsemy, enara; mokaro riko ase fiku epery imotahpyry samo, popyra ipunaka enapyry se pyra aexityã samo.

18 Mokaro ekahmãko ase etonatoht ke, omise ehtoh konõto ke, tyrohsë ke, enara; toto eneryke tyya xine osenuruhkãko imeimehnõ nono põkomo mana. Mame emero nono po, morotona taropose toto ahtao ya, osenuruhkãko mã toto. Xë! jam! ãko mã toto mokaro ehtoh eneryke tyya xine. Eunohnõko mã toto, mokaro esehtõko mã toto popyra ehtoh enehpotohme.

19 Moro exiko mana jomiry omipona pyra toto exiryke tonyohse ahtao ya ypoetory tõ urutõ komo a ekarotohme eya xine. Otato toexirykõ se pyra toht nexiase.

20 Yrome seromaroro amarokõ emero, ynaropotyã Papironia tuisary a arotohme Jerusarë poe tynamotome, etatoko ke jomiry oya xine.’

21 “Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemy tõturuse Akape, Koraiia mükuru poko, Zetekia, Maaseia mükuru poko roropa, ajohpe oturũko mã toto aomiryryme samo. Ynara ãko Ritonõpo mana, mokaro ekarõko ase Napukotonozo, Papironia tuisary a, mame toto etapãko mana onenerykõme.

22 Morarame mokaro, tarose aehtyã imehnõ namotome, Jerusarë poe Papironia pona, popyra ehtoh enehpory se toto ahtao imepõ pona, ynara ãko mã toto: Ritonõpo a oripory se ase inyrihpyry sã Zetekia a Akape maro tupuruse toto ahtao Papironia tuisary omi poe isene ro toto ahtao.

23 Moro toehse Zetekia a Akape maro tyrypyrykõ xihpyry poko toehse toexirykõke, imehnõ nohpo poko toehse toht nexiase, ajohpe toht nexiase roropa Ritonõpo omiry ekaroneme samo. Mokaro nyrihpyry waro Ritonõpo mana, tonese eya exiryke. Ritonõpo noturuase.”

Semaia nymerohpyry

24-25 Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemy a taropose ywy Semaia zuruse, pata Neerão pono, ynara kase:

— Pape tõ tymerose oya, opoe rokene, ahno a emero Jerusarë po te, oturukety Sowonia a, Maaseia mükuru te, imehnõ oturuketomo a roropa emero. Moro pape onymerohpyry ae ynara mase Sowonia a:

26 “Ritonõpo Kuesëkõ oriase oturuketyryme, Joiata myakãme. Seromaroro tuisame mase Ritonõpo Tapyi poko erohketõ tuisaryryme porehme. Naeroro oerohtoh nase rowohpe exiketõ apoipory, urutõme osekarokety ahtao imyhtohme keti ke, osenao kurimene risë maro ipymyry pokona.

²⁷ Morara exiryke oty katohme Jeremia, Anatote pō anapoipyra ro mexiase urutōme aotururuhtao ynororo ahno a?

²⁸ Jeremia apoipoko ynara turuse ynororo exiryke Papironia pōkō narotyamo a tynamotome: Okynahxo exīko mā toto moroto, morara exiryke kure tapyi tō amory eya xine tosarykōme, eperytaketō arykary eya xine inapyrykō enahtohme.”

²⁹ Mame moro pape tysekeremase oturukety Sowonia a ynetaryme.

³⁰⁻³² Mame Ritonōpo a tōmiry tonyohpose ya papironio tō narotyamo a emero Semaia poko, ynara tykase: “Ywy Ritonōpo, Semaia wānohnōko ase ipoenō maro, ipakomotyā maro. Mokyro onenyohpyra exiase, yrome typoe rokē tōturuse ynororo urutō samo ajohpe ehtoh etapotohme oya xine. Morara exiryke typakōke pyra exīko mana arānao xine. Jomiry omipona pyra aarorykō se toehse ynororo, naeroro ynyriry kurā ypoetory tomo a onenepyra ekurehnōko mana. Ywy Ritonōpo oturunō.”

30

Ritonōpo omiry kure Izyraeu tō riry poko

¹⁻³ Mame Ritonōpo, Izyraeu tō Esemý ynara tykase ya:

– Jeremia, ynekarohpyry oya imeroko pape pokona emero, ynara exiryke, okynā pyra ypoetory tō enehpōko ropa ase, Izyraeu tomo te, Juta tō roropa. Mokaro enehnōko ropa ase moro nono pona ropa ynekarohpyry itamuru tomo a. Moro nono esēme exīko ropa mā toto. Ywy Ritonōpo oturunō.

⁴ Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase Izyraeu tō poko Juta tō maro:

⁵ “Kui katoh totase ya, tonaroxitapāse, kui katoh enaromyke, torētyke roropa ipunaka.

⁶ Apoaporo, osenetupuhtoko!

Orutua poeto enurūko nae? Nary!

Naeroro oty katohme mokaro orutua kō enēko

ywy emero tuakurukō apoīko, nohpo,

poetoēme exikety samo, enurusasaka ahtao?

Oty katohme ēmytykō tytyorōtase nae?

⁷ Moro ēmepyry, popyrahxo ehtoh oehnōko mana!

Imepý ēmepyry moro ēmepyry sā pyra mana ipunaka.

Jako pakomotyā etuarimāko yronomyryme,

yrome typynanohsēme exīko mā toto moro poe.”

⁸ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

– Moro ēmepyry toehse ahtao ipymyrykō winoino irohmanohpotohkō hmōko ase, imyhtoh tonō keti tō oūko roropa ase. Mame imehnō namotome exipyra ropa exīko mā toto.

⁹ Yrome, ywy Ritonōpo, toto Esemý omipona exīko mā toto, Tawi pary poetoryme roropa exīko mā toto, ynekarohpyry eya xine toto esēme.

¹⁰ “Ypoetory tomo, Jako pakomotyamo, enaromyra ehtoko!

Izyraeu tomo, oserehpyra ehtoko!

Opynanohtoryko ase moro nono moe exikety poe,

moro nono pōkō namotome oehtohkō poe.

Oehnōko ropa matose, Jako pakomotyamo.

Towomasēme exīko matose;

oenaroximara xine exīko imehnō mana.

Ywy Ritonōpo oturunō.

¹¹ Amaro xine exīko ase opynanohtohkōme.

Imeimehnō nonory enahkapōko ase, emero

aaropotopōpyrykō ya, yrome oenahkara xine ase.

Tuānohsēme exīko matose repe;

yrome, awānohpyrykohtao ya,

zae rokẽ awãnohtorỹko ase; onymotyẽkara ase.
Ywy Ritonõpo oturunõ.”

¹² Ynara tykase Ritonõpo pata Jerusarẽ põkomo a:
“Popyra oehtohkõ kurãkatoh pyra mana,
ãpurotopõpyrykõ etyhpyra mana.

¹³ Ahno pyra mana opyno exiketyme.
Opi pyra mana ãpurotohtõ epityme.
Ekurãkasaromepyra osekaroõko matose.

¹⁴ Opyno aexityã emero tuenikehse mã toto opoko,
opoko penetara toehse mã toto.

Amaro tõsetapase ywy, jepekaramẽ awahtao samo.

Awãnohtopõpyry jetuhxo nexiase oya oorypyry tuhke exiryke, popyra oehtoh itamurume exiryke roropa.

¹⁵ Atakirimara exiko ãpurotopõpyry poko, okurãkatoh pyra exiryke.

Kuãnopyase moro saaro oorypyry tuhke exiryke, popyra oehtoh itamurume exiryke roropa.

¹⁶ Yrome seromaroro mokaro emero oenahkanaanõ tonahkasẽme exĩko,
oepetõkara emero tarosẽme exĩko mã toto imehnõ namotome.

Orohmanohponanõkõ tyrohmanohposẽme exĩko mã toto,
omõkomory ematonanohnanõ tomatonanohsẽme exĩko mã toto.

¹⁷ Oepetõkara ynara ãko mã toto opoko xine:

‘Xião typahsẽme rokẽ toehse,
ise pyra toehse mã toto!’

Yrome kure rokẽ orĩko ropa ase,

ãpurotohtõ kurãkãko ropa ase.

Ywy Ritonõpo oturunõ.”

¹⁸ Ynara tykase Ritonõpo:

“Jako pakomotyã enehnõko ropa ase inonorykõ pona ropa.

Emero tapyi taõkõ pynanohnõko ase.

Jerusarẽ tyrisẽme ropa exĩko mana,
tuisa tapyi konõto tao ahno exĩko ropa.

¹⁹ Moro põkõ eremiãko mã toto Ritonõpo eahmãko,
kohtãko mã toto tãkye toexirykõke.

Toto emãkapõko ase,

aomirykõ etary se exĩko imehnõ mana imehxo exiketõ samo.

²⁰ Jamihme exĩko ropa mã toto pake toto ehtopõpyry samo.

Jekyry tõ maro orẽpyra exĩko ropa mã toto.

Toto ryhmananõ wãnohnõko ase emero.

²¹⁻²² Mame mokaro kowenatume jekyry tõ exĩko mana,
ynarorome ro exĩko mana.

Mokyro eahmaryhtao ya oehnõko ya mana.

Imehnõ ya oehsaromepyra exĩko oneahmara ahtao.

Ypoetoryme exĩko mã toto.

Toto Esẽme exĩko ase.

Ywy Ritonõpo oturunõ.”

²³⁻²⁴ Zehno Ritonõpo ehtoh tyryrykane konõto sã mana, tyryrykane jamihme exikety tyryry ãko popyra exiketõ zupuhpyry pona. Moro zehno Ritonõpo ehtoh enahpyra mana aosenetupuhtoh ritoh pona Ritonõpo a emero. Imeĩpo kure rokẽ morohne enetupuhnõko ipoetory tõ mana.

31

Izyraeu tō oepiry ropa tosaka xine

¹ Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

– Imeīpo ěmepiry oehnōko mana: Izyraeu ekyry tō emero Esēme exīko ase, ypoetoryme exīko roropa mā toto.

² Ona tonorē po, mokaro pyno exiase, tōsepynanohse aexityā aorikyrykō wino. Tōserematoh se toehse Izyraeu tō ahtao,

³ moino tooehse ywy, osenepose eya xine. Moino ro opyno xine exiase, naeroro opyno xine jehtoh enepōko ro ase oya xine, jūme opyno xine jehtoh exikehpyra mana.

⁴ Izyraeu tomo, oritorỹko ropa ase tynonoke ahnome. Tāporĩ tō apoīko ropa matose watohme tākye oehthōkōke.

⁵ Uwa zoko tō arykāko ropa matose ypy tō po Samaria po. Uwa zoko arykananō epery apoīko roropa mā toto.

⁶ Ěmepiry oehnōko mana, erase tō imehnō kohmāko mā toto ypy tō po Eparaĩ po: “Osehtoko! Ehmaropa ypy Xiāo pona, moroto Ritonōpo Kuesēkō exiryke,” āko mā toto.

⁷ Ynara tykase Ritonōpo:

“Oeremiatoko tākye oexirykōke Izyraeu poko, imehxo exiketyme tynonoke ahno tō rānao.

Oeremiatoko eahmaryme sero:

‘Typoetory tō typynanohse Ritonōpo a, Izyraeu tō akoīpyry typynanohse eya.’

⁸ Toto enehnōko ase inikahpoe, imehnō nono tō poe, moino sero nono etyhyppyry poe.

Imaro xine tonurēkara oehnōko mā toto, ahmitatyā roropa, nohpo tō poetoēme exiketō maro enurusasaka exiketō roropa.

Oehnōko ropa mā toto imoihmākomo, tynonoke imehxo exiketōme.

⁹ Mokaro enepiryhtao ya, oehnōko mā toto xitāko, oturũko roropa ya.

Toto arōko ase tuna ehpikoxi iporiry tō pona, osema kuraraximā poro, moroto osetapara exīko mā toto.

Izyraeu tō zūme ase,

Eparaĩ umūkurume mana osemazuhme aenuruhpyryme.”

¹⁰ Ynara āko ro Ritonōpo mana:

“Ahno tomo, etatoko ke, jotururu, jomihpyry ekarotohme imehnomo a ahmōta tō po te, nono moe etyhyppyry po roropa.

Izyraeu tō sapararahme aropoase,

yrome toto muhxihmapōko ropa ase,

toto ewomāko ase, kaneru pyno exikety toky tō pynanopyry samo.

¹¹ Izyraeu pakomotyā tymyhpokase ropa ya,

typynanohse toto ya ahno jamihmehxo exiketō wino.

¹² Oehnōko mā toto eremiase tākye toexirykōke ypy Xiāo pona;

atākyemāko mā toto ynekarory tō poko eya xine, tiriiku tōkehko, uwa eukuru, azeite, pui tomo te, kaneru tomo, enara.

Tupito tarykasāme exīko mā toto tuna itamurume nae ahtao,

emero ise toto ehtoh nae exīko mā toto.

¹³ Mame oryxiamo wāko mā toto

atākyemāko roropa,

nuasemākomo, tamuhpomākō roropa oseahmāko mā toto.

Emuhkehkapotorỹko ase,

ixitarykō myakamāko ase tākye ehtoh ke,

aemynyhmarykō myakamāko ase atākyematoh ke.
 14 Oturuketō nahpāko ase inapyrykō kurā ke,
 ypoetory tomo a emero ise toto ehtoh ekarōko ase.
 Ywy Ritonōpo oturuno.”

Typoetory tō pyno Ritonōpo exīko mana

15 Ynara tykase Ritonōpo:

“Panaikato osetāko mana Rama po, ixitary yronymyryme.
 Rakeu xitāko mana tumūkuru tō poko;
 tōsemuhkehkary se pyra mana,
 toorihse toto exiryke emero.

16 Xitara exiko, oxity ikorokako ropa.

Onyrihpyry emero opoenō poko topehmasēme exīko mana;
 oehnōko ropa mā toto epetōkara nonory poe.
 Ywy Ritonōpo oturuno.

17 Kure ehtoh oeraximāko mana,
 moro apoīko mase imeīpo;
 opoenō oehnōko ropa mā toto atapyī taka.
 Ywy Ritonōpo oturuno.

18 “Ypoetory tō, Izyraeu tō kerekeremary etāko ase:

Ynara āko mā toto: ‘Ritonōpo, pui mūkuru sā ynanexiase, ekuremara ro exiketō samo.
 Yrome tamorepase ynanexiase oya, ōmiry omipona yna ehtohme.
 Yna enehpoko ropa oya, Ritonōpo,
 mame oehnōko ropa ynanase oya, yna Esēme oexiryke.

19 Turumekase yna a omoro,

yrome okynā pyra yna rypyhpyry rumekary se toehse ropa ynanexiase.
 Tuānohse yna ahtao oya,
 tupue toehse yna emynyhmaryke popyra ynanyrihpyry pokoino nuaseme ro yna
 ahtao.’

20 “Izyraeu tomo, amarokō matose umūkurume nupunato,
 opyno xinehxo ase ipunaka.

Oesehtoryhtao ya opoko osenetupuhnōko ase, opyno jexiryke.
 Ukurohtao oeahmary se ase,
 awānohpyra exīko ase rahkene.
 Ywy Ritonōpo oturuno.

21 Osema esety menuru tyritoko osema tō po;

oesemarykō enetoko kure, oytorykohtao.
 Osehtoko ropa, Izyraeu tomo, apatarykō pona,
 atapyīkō taka osehtoko ropa, onurumekahpyry pona ropa.

22 Jēxiryme jomiry omipona pyra exikety sā matose.

Otara ahtao jenetupuhpyra oehtohkō rumekāko matou?
 Ywy Ritonōpo tyorō sā yriase sero nono po,
 orutua ewomāko nohpo mā rahkene.”

Kure rokē Ritonōpo poetory tō ehtopo

23 Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esē ynara āko:

– Izyraeu tō enepyyry ropa ahtao ya inonorykō pona ropa, ynara āko ropa mā toto Juta
 tō nonory po, ipatary tō po roropa:
 “Ritonōpo a kure rokē oripory se ase,
 ypy kurā Jerusarē esary,

moroto mã Ritonõpo Zae Exikety esaryme!”

²⁴ Moroto Juta po, ipatarykõ po emero, ahno exĩko; tupito poko erohketomo, kaneru tõ poko erohketõ roropa.

²⁵ Totaehse exiketõ sekese toto ripõko ropa ase, tonahsẽ ekarõko ase omise exiketomo a roropa emero.

²⁶ Mame typakase ywy tõseremase, kure nexiase jynyhtopõpyry ya.

Ynara tyrĩko ase, katopõpyry Ritonõpo a

²⁷ – Ywy Ritonõpo ynara ãko ase, imeĩpo ahno emãkapõko ase, okyno tõ roropa Izyraeu nonory pehme ehtohme, Juta nonory roropa.

²⁸ Morarame tomeseke jehtopõpyry sã, toto mity ouru poko, toto akotyry poko, toto ryhmary poko te, toto itahkary poko, toto enahkary poko roropa, moro saaro tomeseke sã toto emãkapõko ase tupito arykary samo te, tapyi amory sã toto rĩko ropa ase. Ywy Ritonõpo oturuno.

²⁹ Morarame moro ãmepýry toehse ahtao ynara kara exĩko mã toto: “Uwa tõ exipyra ro exiketõ tonahse jũkomo a, yrome ipoenõ zery jetũ toehse.”

³⁰ Mãpyra mokyro uwa tõ exipyra ro exiketõ enapyryhtaõ, ynororo zery jetũ exĩko mana; ahno emero tyrypyry poko rokẽ tuãnohsẽme exĩko, toorikyry ke epehmãko mana.

³¹ Ritonõpo ynara tykase:

– Imeĩpo ãmepýry oehnõko mana, jomiry kasenato etapõko ase Izyraeu tomo a, Juta tomo a roropa.

³² Sero jomiry jomihpyry pakato sã pyra exĩko mana, ynekarohpyry itamuru tomo a emarykõ tapoise ahtao ya, toto tarose ahtao roropa ya Ejitu nonory poe. Mokaro pyno exiase, tpyty pyno inio ehtoh saaro, yrome jomihpyry omipona pyra toh nexiase.

³³ Moro ãmepýry toehse ahtao ynara tyrĩko ase Izyraeu tomo a, jomiry kasenato etapõko ase eya xine: jomiry merõko ase ikurohtaka xine, eanokõ pokona samo. Toto Esẽme exĩko ase, ypoetoryme exĩko mã toto. Ywy Ritonõpo oturuno.

³⁴ Typãnarykõ anamorepara exĩko mã toto, tyekyrykõ roropa anamorepara exĩko mã toto, ynara kary se pyra exĩko mã toto: “Ritonõpo enetupuhko oesẽme.” Juaro exĩko mã toto emero porehme, tamuximãkomo, poeto tõ roropa. Popyra toto nyrihpyry korokãko ase, jũme zae pyra toto ehtopõpyry wenikehnõko ase. Ywy Ritonõpo oturuno.

³⁵ Xixi tyrise Ritonõpo a saerehkatohme ãmepýryme ahtao, nuno tyrise eya xirikuato tõ roropa saerehkatohme koko.

Tuna konõto tyripõko mana zehno exikety samo, panaikato, pohkane roropa; esety Ritonõpo Jamihmehxo Exiketyme.

³⁶ Tõmiry etapõko mana:

morohne inyrytyã enahpyra ahtao, moro saaro Izyraeu tõ enahpyra mana, tynonoke ahnome exikehpyra mã toto.

³⁷ Zuarõ toehse ahno ahtao,

kapu zumo ehtoh kukuru waro toehse ahno ahtao,

nono apõ enery waro toehse toto ahtao,

morara ahtao rokẽ Izyraeu tõ rumekãko Ritonõpo mana, popyra inyrytyã pokoino.

Ritonõpo Oesẽkõ oturũko mana.

³⁸ – ãmepýry oehnõko mana, ãko Ritonõpo mana. – Sero pata tyrisẽme exĩko ropa mana, tapyi kae exikety Hananeu poe Omõtoh Wazahmatoh pona.

³⁹ Moro poe apiakatoh eary ytõko ypy Karepe pona, morotoino ytõko Koa pũtokoxi.

⁴⁰ Mame jakanahmã porehme: aorihtyã ekepyry tõ maro, oruno maro, tupito tõ maro emero iporiry Keterõ moinakoxi Omõtoh Kawaru pona xixi tũtatoh wino jesary kurãme exĩko mana. Mame Jerusarẽ etahkara ropa exĩko, onenahkara ropa mana jumãme.

32

Tupito epekahtopõpyry Jeremia a

¹ Morarame jeimamyry 10mã po Zetekia tuisame ahtao Juta tõ esême, Ritonõpo Kuesêkõ tõturuse ya. Moro jeimamyry 18mã nexiase Napukotonozo tuisame ehtoh poko Papironia po.

² Morarame Jerusarẽ tapuruse nexiase Papironia tuisary a soutatu tõ maro; ywy äpuruhpyry tao exiase zara po tuisa tapyĩ konõto tao.

³ Tuisa Zetekia a tapoipose ywy. Tyhxirose ywy eya, ynara tokarose ya exiryke Ritonõpo omiryryme: “Sero pata ekarõko ase Papironia tuisary a. Iporemãkãko mana.

⁴ Tuisa Zetekia epara ekurehnõko mana Papironia põkõ winoino, yrome tokarosême exiiko mana toto tuisarykomo a. Papironia tuisary enẽko Zetekia mana osẽpataka; oturũko imaro mana.

⁵ Mame tarosême exiiko mana Papironia pona, moroto ehtohme, zae mokyro epehmatoh pona ya. Osetaparyhtaõ ro papironio tõ maro toto onyporemãkasaromepyra mana. Ywy Ritonõpo oturuno.”

⁶ Mame Ritonõpo tõturuse ya,

⁷ Hanameu, eo Sarũ mũkuru, oepyry poko tutupi epekahpotohme ya, Anatote po. Moro se nexiase jekyryme jexiryke, naeroro epekatyry ya kure exiry, ise jahtao.

⁸ Morarame Ritonõpo omihpyry ae ro ya wekyry Hanameu tooehse oseporryse ymaro zara pona, äpuruhpyry tao. Ynara tykase:

– Utupi epekahko Anatote po, Pẽjamĩ nonory po. Wekyryme oexiryke epekatyry oya zae exiry mana ononoryme ehtohme.

Morara exiryke zuarõ exiase, Ritonõpo omi poe moro nexiase.

⁹ Morara exiryke moro tupito epekatyryse Hanameu wino, eo mũkuru, Anatote pono. Tineru tukuhse ya parata 200 karamame.

¹⁰ Morohne tymerose pape pokona, jesety ymeroase roropa moro pape pokona, tapuruse roropa ya apuhtoh ke. Moromeĩpo enenanõ tykohmase ya parata kuhtohme omoxinety kuhtoh po, toto neneryme.

¹¹ Mame moro pape tõ asakoro tapoise ya, toiro tapuruse exikety apuhtoh ke, tymerose moro nono epekatyry poko emero, zakorõ pape kuhsemy anapurupyra exikety rokene;

¹² asakoro ro ekarotohme Paruke a, Neria mũkuru, Maaseia pary. Moro yriase Hanameu õpataka mokaro enenanõ õpataka roropa moro pape po tosetykõ tymerose exiryke eya xine, imehnõ juteu tõ neneryme roropa, moroto typorohse exiketõ zara po.

¹³ Mokaro õpataka emero, ynara tykase ywy Paruke a:

¹⁴ – Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemu ynara tyripõko mana oya: sero pape tõ apoiko moro tupito epekahtoh papẽ kehko, toiro tapuhse aexihpyry apuhtoh ke, zakorõ anapurupyra exikety maro oripo aka tyritohme ikurãkatohme tuhke jeimamyry.

¹⁵ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemu ynara ekarõko mana: sero nono po tapyi tõ topekahsême exiiko ropa mana, tupito tõ roropa te, uwa zoko roropa ahno narykahpyry tomo.

Jeremia otururu Ritonõpo a

¹⁶ Morarame moro pape tõ tokarose ahtao ya Paruke a, Neria mũkuru, tupito epekah-toh pape tomo, oturuase Ritonõpo a, ynara tykase ywy:

¹⁷ – Ritonõpo Jesemy, ajamitunuru ke kapu tyrise oya nono roropa. Emero tupime pyra mana oya.

¹⁸ Kure mexiase tuhke miumãkomo a, yrome imũkuru tõ tuãnohse roropa oya jũkõ rypyhpyry pokoino. Ritonõpo Imehxo mase, Jamihmehxo Exikety roropa; oesety Kuesêkõme mana, Jamihmehxo Exikety.

¹⁹ Zumo mǎ toto õsenetupuhtoh tonõ ritohme oya, onyrytǎ kurǎ osenuruhkatohme mana. Ahno nyryry enẽko mase emero porehme, toto epehmǎko mase inyrytǎkõ emetakame, emero porehme.

²⁰ Ajamitunuru tonepose oya Ejitu nonory po onyrytǎ eneporyke eya xine. Moro saaro tyrĩko ro mase seroae ro Izyraeu nonory po imehnõ nonory po roropa emero. Morara exiryke awaro toehse mǎ toto seromaroro emero nono po.

²¹ Ajamitunuru ke Izyraeu tõ touse oya Ejitu nonory poe. Onyrytǎ kurǎ ajamitunuru ke enaromỹke yna epetõkara tyripose oya.

²² Izyraeu tomo a sero nono kurǎ mekaroase, õmihpyry ae ro itamuru tomo a.

²³ Yrome tomõse toto ahtao sero nono pona, tapoise ahtao eya xine tosarykõme õmiry omipona pyra toh nexiase. Toto amorepatopõpyrykõ oya omipona pyra toehse toto. Onyripohpyry eya xine onyripyra tokurehse toh nexiase. Naeroro senohne popyra ehtoh tonehpose oya toto pona.

²⁴ — Nono ke opyi tõ tyrise papironio tomo a onuhtohme, pata apuru zomye, omõtohme, seromaroro osetapǎko mǎ toto. Osetapatoh ke, omise ehtoh konõto ke, tyrohsẽ ke roropa typoremǎkasẽme exĩko sero pata mana. Enẽko mase õturutopõpyry ae ro emero toehse.

²⁵ Morara ahtao ro, Ritonõpo Jesemy, tupito epekahpõme mase ya enenanõ õpataka, sero pata apoisasaka ahtao papironio tomo a.

Ezuhtopõpyry Ritonõpo a

²⁶ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

²⁷ — Ywy ase Ritonõpo, ahno tõ emero Esẽme. Emero tupime pyra mana ya.

²⁸ Morara exiryke sero pata ekarõko ase tuisa Napukotonozo Papironia esemy a, isoutatu tõ maro; iporemǎkǎko mǎ toto

²⁹ apoto zukǎko mǎ toto. Tapyi tõ zahkǎko mǎ toto, moro tapyi tõ tao taosanumase ywy ixtaratu tyahkase ahtao eya xine ritõ panõ Paau eahmaryme zara tõ po. Eukuru tukuãse roropa eya xine tynekaroryme imehnõ neponãmary tomo a.

³⁰ Moino ro apitotopõpyry poe Izyraeu tomo Juta tõ roropa yzamaro pyra toh nexiase tynyrytǎ popyra ehtoh ke. Mame mokaro popyra ehtoh eneryke ya toto zehno toehse ywy.

³¹ Sero pata põkomo a tasamase ywy, toto zehno jehtohme moino ro pata tyrise ahtao. Naeroro tõsenetupuhse ywy mokaro enahkapory poko

³² popyra Izyraeu tõ ehtopõpyry poko, Juta tõ popyra ehtopõpyry poko roropa, ituisary tõ nyrytǎ popyra te, oturuketõ roropa te, urutõ komo te, ahno tomo roropa Jerusarẽ po.

³³ Toeramase toto ymaroino. Tamorepase toto ahtao ro ya onetara toh nexiase; atamorepara toh nexiase, otato pyra nexiase toto tonaroximase toto ahtao ro.

³⁴ Tyneponãmarykõ xihpyry tyrise roropa eya xine Ytapyĩ Kurǎ tao; tyrise Ytapyĩme ehtohme repe, yrome nuriame tyrise eya xine.

³⁵ Jakanahmǎ Pẽ-Hinõ po apoto apõ tyrise eya xine tyneponãmarykõ Paau kyryryme, moroto tyoenõkõ zahkatohme tõxirykõ roropa tynekarorykõme tyneponãmarykõ Moroke eahmatohme. Morohne onyripopyra exiase eya xine. Moro poko osenetupuhpi-topyra roropa exiase. Morohne poko toto ehtoh nuriame ya ipunaka, moro sǎ Juta tõ tarose tyyrypyrykõ poko toto ehtohme.

Kure ehtoh eraximary ropa

³⁶ Moromeĩpo Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemey ynara tykase:

— Jeremia, ahno ynara ãko mǎ toto: etonatoh ke, omise konõto ehtoh ke, tyrohsẽ ke roropa sero pata poremǎkǎko Papironia tuisary a. Seromaroro etako pahne jomiry!

³⁷ Oximõme mokaro enehnõko ropa ase; toto zehno jehtopõpyryke ipunaka sapararahme typahse toto ya. Mokaro enehnõko ropa ase tarona, kure rokẽ toto ehtohme enaromyra toto ehtohme.

³⁸ Ypoetoryme exiiko mã toto. Ywy Ritonõpo, toto Esẽme exiiko ase.

³⁹ Mame toiro rokẽ ise toto ehtoh ekarõko ase eya xine: Tosẽkõme imehxo jyriry se exiiko mã toto, kure rokẽ toehtohkõme ipoenõ maro te, ipakomotyã maro.

⁴⁰ Jomiry etapõko ase eya xine: jũme kure rokẽ toto onyrikehpyra ase; toto riko ase junõ toto ehtohme yronomyryme, jũme jurumekara ropa toto ehtohme.

⁴¹ Tãkye exiiko ase kure rokẽ toto riry poko. Otyro sã toto arykãko ase sero nono pona jũme toto esaryme sero nono ehtohme.

⁴² – Mame popyra ehtoh enehtopõpyry sã ya toto pona, kure ehtoh ekarõko ase roropa eya xine jomihpyry ae ro.

⁴³ Jeremia, mokaro ynara ãko repe: sero nono patãpome exiiko, ahno pyra, okyno pyra, papironio tõ nonoryme exiiko. Yrome ynara ãko ase: sero nono po tupito tõ topekahsẽme exiiko ropa mana.

⁴⁴ Nonõ epekahnõko ropa mã toto, tosetykõ merõko mã toto pape pokona enenanõ maro. Moro sã exiiko Pẽjamĩ nonory po te, pata pisarara tõ po Jerusarẽ zomye, pata tõ po Juta po te, pata tõ po ypy tõ po, nonõ jakuraramã po imuae. Mokaro enehnõko ropa ase tynonorykõ pona ropa. Ywy Ritonõpo oturunõ.

33

Ritonõpo netapohpyry kurãkõ eraximatohme

¹ Åpuruhpyry tao ro jahtao erase tõ zarã po, tõturuse ropa Ritonõpo ymaro. Ynara tykase:

² – Ywy Ritonõpo, oturũko ase amaro, sero nono rihpono, sero nono aputyhpono, esaka tyrihpõme roropa. Jesety Ritonõpome mana.

³ – Jeremia, ykohmaryhtao oya oezuhnõko ase, ourũko ase zuaro pyra oehtoh poko, kurãkõ poko, zuaro exipitopyra aehtyamo.

⁴ Ywy Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemý ourũko ase, tapyi tõ Jerusarẽ po typahsẽme exiiko, tuisa tapyi konõto roropa Juta po typahsẽme exiiko, opyi tõ riryhtao papironio tomo a nono ke, etonatohme sero pata põkõ maro.

⁵ Orutua kõ osetapãko papironio tõ maro, yrome tapyi tõ pehkãko mã mokaro yneta-patyã ekepyry ke, toto zehno jexiryke, typenekehse jexiryke. Sero pata turumekase ya popyra ehtoh poko sero pata põkõ exiryke.

⁶ Yrome sero pata, epõkõ maro kurãkãko ropa ase, kure rokẽ toto ehtohme ropa. Osepeme toto ripõko ase, torẽtyke pyra toto ehtohme, towomase roropa toto ehtohme.

⁷ Tymõkomoke Juta tõ riko ase Izyraeu tõ maro, tapyi tõkehko riko ropa ase, osemazuhme toto ehtopõpyry samo.

⁸ Iiryryrykõ korokãko ase emero, popyra toto nyrytyã roropa, jurumekatopõpyry roropa eya xine.

⁹ Jerusarẽ poko tãkye exiiko ase, imehxo jyriko mã toto, epyrypãko ase toto poko. Imeimehnõ nonory põkõ enaromyke exiiko, tykytyky ãko mã toto Jerusarẽ põkõ kurãkary poko ya etaryke tyya xine te, tymõkomoke toto riry poko ya etaryke roropa tyya xine.

¹⁰ Ynara tykase Ritonõpo Kuesẽkomo:

– Ynara ãko imehnõ mana: “Sero pata patãpome toehse, ahno pyra, okyno pyra roropa.” Ajohpe pyra pata tõ Juta po, Jerusarẽ esemary roropa tytaõke pyra toehse, ahno pyra, okyno pyra roropa. Yrome sero pata tõ po etãko ropa matose:

¹¹ kui katoh tonõ tãkye exiketõ omiry, atãkyemaketõ panaikato roropa otuhtoh riry poko, pytary poko roropa. Ahno eremiaketõ etãko roropa matose, tynekarorykõ enehnõko Ytapyi taka, “Kure mase,” katohme ya. Ynara ãko mã toto eremiãko:

“Kure mase,’ kahtoko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a, kure aexiryke, kypyno xine exikehpyra mana, jũme.”

Sero nono po tymõkomoke toto ripõko ase, osemazuhme toto ehtopõpyry samo. Ywy Ritonõpo oturunõ.

¹² Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

– Sero nono, patãpome exikety ahno pyra okyno pyra roropa, onahpoty nae exiõko ropa mana, morotona kaneru tõ aronanõ toky tõ arotohme.

¹³ Imeõpo toky tõ kuhnõko aronanõ mana pata tõ po ypy tõ rãnao te, pata tõ po ona jakuraramã po Juta po imuae, Pëjamĩ nonory po, pata pisarara tõ po Jerusarë zomye, Juta patary tõ po, enara. Ywy Ritonõpo oturunõ.

¹⁴ Ynara tykase Ritonõpo:

– Imeõpo moro kurã rĩko ase Juta tomo a Izyraeu tomo a roropa ynetapohpyry ae ro eya xine.

¹⁵ Moro ãmepyyry toehse ahtao Tawi paryme nymyry enehpõko ase, zae ehtoh rokẽ tyriõko mana, zae imehnõ apiakãko roropa mana.

¹⁶ Moro ãmepyyry toehse ahtao Juta tomo typynanohsẽme exiõko mã toto, Jerusarë põkõ roropa towomasẽme exiõko. Mame Jerusarë esehpãko mã toto: “Ritonõpo, Kypynanohnekomo.”

¹⁷ Ywy Ritonõpo, jomiry etapõko ase: jũme Tawi pary tuisame exikehpyra exiõko mana Izyraeu tõ esẽme.

¹⁸ Oturuketõ roropa Rewi pakomotyã enahpyra exiõko mã toto jẽpataka, tynekarorykõ enehnõko jahkatohme tytororo tiriiku tõkehko maro, okyno tõ maro.

¹⁹ Ritonõpo Kuesẽkõ ynara tykase ya:

²⁰ – ãmepyyry tyripose ya, ikohmamyry roropa oehkehpyra toto ehtohme. Morohne onytyromasaromẽpyra matose.

²¹ Moro saaro ynetapohpyry ypoetory Tawi a onytyromasaromẽpyra ase. Naeroro ipary exikehpyra exiõko tuisame, jũme. Ynetapohpyry roropa urutõ komo, Rewi ekyry tomo a, onytyromasaromẽpyra ase, jũme erohkehpyra mã toto ypoetoryme Ytapyĩ tao.

²² Ypoetory Tawi pakomotyã emãkapõko ase, oturuketõ Rewi pakomotyã roropa emãkapõko ase, tuhke toto ehtoh onukuhsaromẽpyra exiõko mã toto, xirikuato tõ kuh-saromẽpyra ehtoh samo, isawã kuhsaromẽpyra ehtoh sã roropa tuna ehpio.

²³ Mame tõturupose Ritonõpo ya:

²⁴ – Jeremia, zuaro hma ynara ãko mã toto: Izyraeu tomo Juta tõ roropa turumekase Ritonõpo a asakoro oxiekyry tomo, ynymenekatyamo? Naeroro ypoetory tõ htomãko mã toto: “Tynonoryke pyra ahnome pyra toehse mã toto,” ãko mã toto ypoetory tõ poko.

²⁵ Yrome ywy Ritonõpo jomiry ke ãmepyyry rine ikohmamyry roropa, jomiry ke sero nono yrine sero samo, kapu roropa.

²⁶ Moro saaro kapu ritopõpyry sã ya nono roropa, jomihpyry ae ro tyriõko ase Jako pakomotyamo a, ypoetory Tawi a roropa. Tuisame Tawi pary menekãko ase, Aparão pakomotyã esẽme, Izake te, Jako roropa pakomotyã esẽme. Kure rokẽ ypoetory tõ rĩko ropa ase toto emãtohme ropa, toto pynanohnõko ase, enara.

34

Ritonõpo omiry Zetekia a

¹ Tuisa Napukotonozo, Papironia esemy, tysoutatu tõ maro etonãko toh nexiase, Jerusarë poremãkary poko. Imaro imeimehnõ nonory põkõ soutatu tõ nexiase, tuhkãkomo, typoremãkase aexityã eya. Morarame Ritonõpo tõturuse ya,

² tonyohse ywy eya, tõmiry arotohme tuisa Zetekia a, Juta esemy. Ynara tykase:

– Ywy Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemy sero pata ekarõko ase Papironia esemy a, mame sero enahkãko mana apoto ke.

³ Epara exīko mase; yrome tapoisēme exīko mase, tokarosēme exīko mase eya. Napukotonozo enēko mase, oturūko mase imaro osēpataka. Imēpo ytōko mase Papironia pona.

⁴ Tuisa Zetekia, etako ke, ywy Ritonōpo omiry oya: oetapara exīko mā toto etonatoh po.

⁵ Yrome torētyke pyra orihnōko mase. Ixtaratu zahkāko mā toto oekepyry tonēse ahtao, atamuru tō tuisāpo tō ekepyry zonētopōpyry samo. Ime oehtopōpyry poko oturūko mā toto. Xitāko mā toto, ohnamōko: “Kutuisarykō norihno!” āko mā toto. Ywy Ritonōpo oturuno.

⁶ Mame moro emero ekaroase tuisa Zetekia a, Jerusarē po,

⁷ Papironia tuisary soutatu tō osetaparyhtao pata Jerusarē poremākapory poko. Osetapāko roropa isoutatu tō nexiase Rakixi po, Azeka po roropa, pata tō tapuruke exiketō etyhyrymākomo Juta po.

Ritonōpo omiry ahno a

⁸ Mame tōmiry totapose ahtao Zetekia tomo a Jerusarē pōkō maro tynamoto tō myhpokatohme tyya xine, tōturuse ropa Ritonōpo ymaro.

⁹ Epereume toto ahtao tymyhpokase toto eya xine, orutua komo, nohpo tō roropa. Morarahtao epereu tō tynamotoke pyra epereume toehse toh nexiase.

¹⁰ Atae toh nexiase tuisa tō maro tamuximākō maro tynamoto tō myhpokary ropa poko. Tōmiryō totapose roropa eya xine jūme topehke pyra typoetoryme epereu tō onyripyra ropa toto ehtohme. Tynamoto tō tymyhpokase eya xine repe.

¹¹ Yrome imeīpo tytyorōtase ropa toto, tonehpose ropa toto eya xine tynamotome toto ehtohme ropa.

¹²⁻¹³ Mame Ritonōpo, Izyraeu tō Esemu a tonyohse ywy ahno zuruse, ynara tykase ynororo:

– Atamuru tō touse ahtao ya Ejitu poe, tymyhpokase toto ahtao ya, jomihpyry totapose ya eya xine. Ynara tykase ywy eya xine:

¹⁴ emero 7me jeimamyry taropose ahtao, oekyry tō epereume ahtao topekahse oya xine ahtao imyhpokatoko toto, anamotome toerohse toto ahtao, 6me jeimamyry etyhyry pona. Yrome atamurukō otato pyra toh toehse, jomiry omipona pyra nexiase toto.

¹⁵ Yrome pake hkopyra tytyorōmase mexiatose, mame onyrihpyrykō yzamaro nexiase. Atae mexiatose opoetory tō epereu tō myhpokary poko, mame ōmiryō totapose oya xine jēpataka, Ytapyī tao, onyrihpyrykomo jeahmatohme.

¹⁶ Yrome imeīpo tytyorōmase ropa mexiatose, nuriame kyriatose. Opoetohpyry tō tonehpose ropa oya xine, toto myhpokaxīpo, anamotome toto ehtohme ropa topehke pyra.

¹⁷ Naeroro ywy Ritonōpo ynara āko ase: jomiry omipona pyra mexiatose, opoetory tō epereu tō onymyhpokara tokurehse mexiatose, toto ytotohme. Kure! Ētatoko ke omyhpokatoryōko ase: oorihthōkōme etonatoh tao te, oorihthōkōme tyrohsē ke te, oorihthōkōme omise konōto ehtoh ke, enara. Aaropotoryōko ase imeimehnō nonory pona oetuarimatohkōme. Mame nyrihpyry oya xine eneryke tyya xine oserehnōko imeimehnō nono pōkō mā toto yronomyryme.

¹⁸⁻¹⁹ Juta tō tuisary tomo a tōmiryō totapose ya, Jerusarē tamuximākō maro, tuisa tapyī tao kowenu poko erohketō maro, oturuketō maro, ahno tō emero maro. Pui zoko tyrakase eya xine zokonaka asakoro kuroko toto ytotohme. Yrome tōmihpyrykō omipona pyra toehse toh nexiase: “Morohne rīko ynanase,” kaxīpo jēpataka, onyripyra tokurehse toh nexiase. Naeroro toto rīko ase inyrihpyrykō saaro pui mūkuru a.

²⁰ Morara exiryke mokaro ekarōko ase epetōkara a, etapary se exiketomo a; ekepyrykō tōsēme exīko torō tomo a te, onokyro tomo a, enara.

²¹ Tuisa Zetekia, Juta tō esemy, akorehmananō maro ekarōko ase epetōkara a, etapary se exiketomo a. Papironia tuisary soutatu tomo a toto ekarōko ase, tātatapoikehse toh mā repe, owinoino xine toeramase toh mana.

²² Yrome toto enehpōko ropa ase, jomi poe oehnōko ropa mā toto. Osetapāko mā toto, pata poremākāko mā toto, apoto ke pata zahkāko mā toto. Juta tō patary tō ripōko ase patāpo tōme, ona tonorē samo, ahno esary kara samo. Ywy Ritonōpo oturuno.

35

Jeremia rekapita tō maro

¹ Mame Jeoakī, Joxia mūkuru tuisame ahtao Juta tō esēme, ynara tykase Ritonōpo ya:

² – Jeremia, ytoko rekapita tō tapyī taka oturuse toto maro. Imeīpo toto aroko osa taka Ytapyī tao uwa eukuru jehnahpyry ekarotohme eya xine.

³⁻⁴ Mame ytoase rekapita tō enehse; toto aroase emero Ritonōpo Tapyī taka: Jazania, imepŷ Jeremia mūkuru, Hapazinia mūkurume exikety, zakorō tō maro emero toto poenō maro roropa. Mokaro aroase Ritonōpo Tapyī taka, urutō Hanā, poetoryme exiketō esaka. Hanā, Ritonōpo poetoryme exikety, Jikitaria mūkurume nexiase. Moro osa tamuximākō esary pūto nexiase, Maaseia, Sarū mūkuru, esary epoe nexiase. Tamuximehxo Maaseia nexiase Ritonōpo Tapyī tao.

⁵ Mame uwa eukuru jehnahpyry yriase mokaro rekapita tō ēpataka kopu tō maro aukurukōme.

– “Eukuru pitiko ētokose,” ase eya xine repe.

⁶ Yrome tozuhse ywy eya xine, ynara tykase toto:

– Uwa eukuru, jehnahpyry onēpyra ynanase yna tamuru Jonatape, ReCAPE mūkuru, omihpyry omipona. Ynara tyripose ynororo yna a: “Jūme uwa eukuru jehnahpyry onēpyra ehtoko, opoenō roropa, apakomotyā roropa, enara.

⁷ Tapyi tō onyripyra ehtoko, tupito tō anarykara roropa ehtoko. Uwa zoko tō anarykara ehtoko, imehnō narykatyā onepekahpyra roropa ehtoko. Pata tō onyripyra ehtoko oesarykōme. Tapyi pisarara ao rokē ehtoko oesarykōme jūme samo, okynahxo oehtohkōme sero nono po.”

⁸ Mame Jonatape, ReCAPE mūkuru, nyriphpyry yna a omipona toehse ynanase. Jūme eukuru jehnahpyry onēpyra toehse ynanase, yna pyxiā maro, yna poenō roropa, enara.

⁹⁻¹⁰ Tapyi tō onyripyra ynanase yna esaryme: tapyi pitiko tao rokē ynanase. Uwa zoko tō esēme pyra ynanase, tupito tō onyripyra ynanase, tiriiku tōkehko esēme pyra roropa ynanase. Yna tamuru Jonatape nyriphpyry omipona toehse ynanase emero porehme.

¹¹ Yrome tuisa Napukotonozo, Papironia esē, toehse ahtao etonase, kurehxo nexiase yna a Jerusarē pona yna ytory papironio tō soutatu tō kurūke xirio tō soutatu tō kurūke roropa. Morara exiryke tarōme ynanase.

¹²⁻¹³ Mame Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy a tonyohse ywy oturu-tohme Juta tomo a, Jerusarē pōkomo a roropa, ynara tykase:

– Ywy Ritonōpo ekaropōko ase: oty katohme jomiry etary se pyra hmatou, ynyriphpyry omipona se pyra roropa hmatou?

¹⁴ Mokaro Jonatape pakomotyā tytamurukō nyriphpyry omipona toh nexiase uwa eukuru jehnahpyry onēpyra ehtoh poko. Seroae ro eukuru jehnahpyry onēpyra mā toto emero, tytamurukō nyriphpyry omipona. Yrome ywy oturukehpyra exiase oya xine, mame ynyriphpyry omipona pyra mexiatose.

¹⁵ Ypoetory tō urutō kō aroase oya xine ourutohkōme popyra oehtohkō rumekatohme oya xine zae ehtoh poko oehtohkōme. Tonaroximase mexiatose eya xine imehnō neponāmarykō oneahmara oehtohkōme, ritō panō poko pyra oehtohkōme ipunaka, okynahxo oehtohkōme ononorykō po ynekarohpyry po oya xine atamuru tomo a roropa. Yrome otato pyra mexiatose jomiry omipona pyra roropa mexiatose.

¹⁶ Jonatape poenõ, ipakomotyã roropa tytamurukõ omipona exikehpyra toh nexiase; yrome amarokõ, ypoetory tõ jomiry omipona pyra matose.

¹⁷ Naeroro, ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemý, oenahkapotorỹko ase Juta tomo, Jerusarẽ põkõ roropa jomihpyry ae ro. Moro rĩko ase jomiry omipona se pyra oexirykõke turuse awahtao xine ya, Jezukuru se pyra ropa oexirykõke tykohmase awahtao xine ya.

¹⁸ Mame rekapita tõ turuse ya, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemý nekarohpyry, ynara tykase ynororo:

– Atamurukõ Jonatape nyripohpyry omipona mexiatose, tomeseke mexiatose aomihpyry omipona oehtohkõme emero porehme.

¹⁹ Naeroro ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemý, jomiry etapõko ase oya xine: Jonatape, ReCAPE mũkuru, typakõke jũme enahpỹme exĩko jẽpataka, ypoetoryme. Jomipona exikehpyra exĩko mã toto.

36

Jeremia papẽ tysekeremase Paruke a

¹ Mame jeimamyry 4me ehtoh po Jeoakĩ, Joxia mũkuru tuisame ahtao Juta tõ esẽme, ynara tykase Ritonõpo Kuesẽkõ ya:

² – Jeremia, pape apoiko, jomihpyry merotohme ipokona: ynekarohpyry Izyraeu tõ poko te, Juta tõ poko roropa te, imehnõ nonory põkõ poko roropa emero. Ynekarohpyry emero imeroko joturupitotopõpyry poe oya, Joxia tuisame ahtao, seromaroro pona.

³ Juta tõ zuaro exĩko mã toto josenetupuhtoh poko toto enahkary poko. Otaramé popyra toehtohkõ rumekãko mã toto, mame popyra toto ehtoh korokãko ase, toto rypyry roropa.

⁴ Naeroro Paruke, Neria mũkuru ykohmase imerotohme emero Ritonõpo nekarohpyry ya. Moro tymerose eya pape pokona.

⁵ Mame ynara tykase ywy eya:

– Ywy ytosaromepyra ase Ritonõpo Tapyĩ taka.

⁶ Yrome aaropory se ase moro taka ahno moro tao ahtao otuhpyra toto ahtao tururukohtao Ritonõpo a. Moro pape isekeremako opore samo, toto netaryme, emero Ritonõpo nekarohpyry ya imeropotohme oya. Morohne isekeremako morotõkõ emero netaryme, Juta patary tõ poe aehtyã netaryme roropa.

⁷ Otaramé moro etaryke tyya xine oturũko mã toto Ritonõpo a, otaramé tyrypyrykõ rumekãko mã toto, mokaro zehno Ritonõpo exiryke popyra toto ehtoh pokoino.

⁸ Naeroro Paruke a Ritonõpo omiry tysekeremase Ritonõpo Tapyĩ tao, jomi poe.

⁹ Moraramé nuno 9mã po, jeimamyry 5mã po tuisame Jeoakĩ, Joxia mũkuru ahtao, Juta tõ esẽme, ahno imoihme otuhpyra toh nexiase Ritonõpo eahmaryke. Jerusarẽ põkomo te, Juta patary tõ patary poe aehtyã maro.

¹⁰ Naeroro imoihmãkõ netaryme moro pape tysekeremase Paruke a ynekarohpyry eya emero. Moro tyrise eya zara po Ritonõpo Tapyĩ tao Kemaria, Sapã mũkuru esary po, tuisa papẽ meroneme. Mokyro esary kae nexiase zara po, Omõtoh Kasenato pũto Ritonõpo Tapyĩ tao.

Tamuximãkõ netaryme moro pape tysekeremase ropa

¹¹ Moro omi sekeremary Paruke a Ritonõpo omiryte totase Mikaia a Kemaria mũkuru, Sapã pary.

¹² Mame tyhtose ynororo tuisa tapyĩ taka, pape merone esaka, tamuximãkõ moroto tõximõse ahtao. Moroto nexiase Erisama, tuisa papẽ merone te, Teraia, Semaia mũkuru te, Eunatã, Akapoa mũkuru te, Kemaria, Sapã mũkuru te, Zetekia, Hanania mũkuru te, imehnõ tamuximãkõ maro.

¹³ Turuse toto Mikaia a emero tynetatyã, Paruke nysekeremahpyry ahno netaryme.

¹⁴ Mame Jeuti, Netania mūkuru, Seremia pary, Kuxi pary mūkuru tonyohse eya xine Paruke zuruse, ynara kase:

– Osehko xiaro, moro pape enehko onysekeremahpyry mokaro netaryme.

Mame moro pape tapoise Paruke a; toytose tuisa tapyĩ taka.

¹⁵ Toeporehkase ahtao ynara tykase toto eya:

– Ajohpame sã oporohko, moro isekeremako ynanetaryme.

Mame Paruke a tysekeremase toto netaryme.

¹⁶ Moromeĩpo emero totase ahtao eya xine tonese toto oseya torëtyke toehse toto. Ynara tykase toto Paruke a:

– Senohne ynanekaroxi emero tuisa konõto a.

¹⁷ Mame tõturupose Paruke a:

– Otãto sero tymerose oya? Nekarose Jeremia oya imerotohme?

¹⁸ Ynara tykase Paruke:

– Jeremia a tòmiry tokarose ya axĩ pyra. Ywy pape ymeroase inekarohpyry emero pape pokona pape merotoh ke.

¹⁹ Mame ynara tykase toto eya:

– Omoro, Jeremia maro otonëtoko, oesary waro pyra imehnõ ehtohme.

Pape zahkatopõpyry tuisa a

²⁰ Moro pape tynomose mokaro tamuximãkomo a Erisama esao, tuisa akorehmane pape merotoh poko. Mame toytose toto tuisa esaka, eya tokarose emero.

²¹ Mame Jeuti tonyohse tuisa a moro pape enehtohme tyya. Toytose ynororo Erisama esaka, moro pape tonehse eya, mame tysekeremase eya tuisa Jeoakĩ netaryme, imaro emero tamuximãkõ netaryme roropa.

²² Ikonoporyme nexiase, kuenime, tytapyĩ ikonoporyme ehtoh tao tuisa nexiase, typorohse apoto pũto.

²³ Tuhke pyra pape ary tysekeremase ahtao Jeuti a, moro pape ary tysahkase tuisa a tyratõ pitiko ke ematohme apoto htaka. Moro tyrizomose eya moro pape emero tyahkase ehtoh pona.

²⁴ Yrome mokyro tuisa, imaro tamuximãkõ enaromyra toh nexiase moro omi etaryhtao tyya xine. Enaromyra toh nexiase, emynyhmara popyra toehtohkõ poko Ritonõpo neneryme.

²⁵ Moro pape onyahkapopyra Eunatã tõ nexiase, Teraia maro, Kemaria maro repe, yrome otato pyra tuisa nexiase.

²⁶ Mame typoetory tõ tonyohse eya: tuisa mūkuru Jerameeu te, Seraia maro, Azarieu mūkuru te, Seremia maro, Apateu mūkuru, enara, jakorehmane Paruke apoitohme tyya xine ymaro repe. Yrome tonëse ynanexiase Ritonõpo a.

Imepỹ pape ropa

²⁷ Moromeĩpo moro pape tyahkase ahtao tuisa Jeoakĩ a, ynymeropohpyry Paruke a, ynara tykase Ritonõpo Kuesëkõ ya:

²⁸ – Imepỹ pape apoiko imerotohme emero onymerohpyry samo apitoryme tuisa nyahkahpyry samo.

²⁹ Mame ynara tykamexipose ropa ywy Ritonõpo a ynara kase:

– Tuisa Jeoakĩ, moro pape tyahkase oya; mekaropoase roropa: “Oty katohme morohne tymerose Jeremia a, Papironia tuisary oehnõko mana, sero nono enahkãko mana, ahno etapãko, okyno tõ roropa?”

³⁰ Morara exiryke, ywy Ritonõpo ynara ãko ase oya, tuisa Jeoakĩ, apakomotyã tuisame exipyra ekurehnõko mã toto, Tawi myakãme. Oekeypyry typahsëme exĩko mana xixi ao saeremã po, kuenimao tykohmãse ahtao roropa.

³¹ Awãnohtorÿko ase, opoenõ maro, apakomotyã maro, ãkorehmananõ maro emero, oorypyrykõ pokoino. Otato pyra mexiatose, Jerusarẽ põkõ maro Juta tõ maro tonaroximase awahtao xine ya. Morara exiryke popyra ehtoh enehpõko ase opona xine jomihpyry ae ro oya xine.

³² Mame imepÿ pape apoiase ekarotohme jakorehmane Paruke a, moro pokona emero ynekarohpyry tymerose eya, emero tymerose aexihpyry sã pape apitorymã pokona, tuisa Jeoakĩ nyahkahpyry pona. Moro motye omi ekaroase eya, morohne saaro imerotohme ropa eya.

37

Zetekia nekaropohpyry

¹ Mame tuisa Napukotonozo, Papironia esemy a Zetekia, Joxia mükuru, tuisame tyrise Juta tõ esẽme, Joakĩ, Jeoakĩ mükuru myakãme.

² Yrome Zetekia tõ, imaro tuisame exiketõ, imehnõ ahno roropa Ritonõpo omiry omipona pyra toh nexiase, ywy, urutõ Jeremia, ynekarohpyry eya xine omipona pyra toh nexiase.

³ Mame Jukau, Seremia mükuru, oturukety Sowonia maro, Maaseia mükuru tonehpose tuisa Zetekia a oturuse ymaro. Ynara tykase toto ya:

— Ajohpãme sã, Jeremia, oturuko Ritonõpo Kuesẽkomo a, yna poko.

⁴ Morara ahtao omõpyra ro exiase ãpuruhpyry taka. Ytoytõko ro exiase ahno rãnakuroko.

⁵ Jerusarẽ tapuruse papironio tõ soutatu tomo a. Yrome Ejitu tõ soutatu tõ tutütase Ejitu nonory poe Izyraeu tõ akorehmatohme. Moro waro toehse papironio tõ ahtao Jerusarẽ turumekase eya xine.

⁶⁻⁷ Mame Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemy, jenyokyase Zetekia, Juta tõ esẽ zuruse, ynara kase:

— Mokaro Ejitu tõ soutatu tõ oehnõko ãkorehmase repe, yrome ytõko ropa mã toto Ejitu pona ropa.

⁸ Mame papironio tõ oehnõko ropa mã toto osetapase ropa, sero pata pona. Sero pata poremakãko mã toto, apoto zukãko roropa mã toto.

⁹ Ywy Ritonõpo, ourutorÿko ase zuaro oehtohkõme: osenekunohpyra ehtoko papironio tõ poko: “Oehpyra ropa mã toto,” kara ehtoko. Oehnõko ropa mã toto.

¹⁰ Mokaro Papironia soutatu tõ typoremãkase ahtao oya xine, etonaketomo, tapurose exiketõ rokẽ tõxinamase ahtao, tohrame tynyhtohkõ tao toto ahtao, ekurehpyra exiko, owõnõko ropa mã toto sero pata zahkatohme.

Jeremia ãpuruhpyry tao

¹¹ Mame papironio tõ soutatu tõ toesyryhmase Jerusarẽ poe Ejitu tõ soutatu tõ oepyyryke.

¹² Mame moro toehse ahtao jytory se exiase Jerusarẽ poe Pẽjamĩ nonory pona, ynonory apoise wekyry tõ nonory maro exikety.

¹³ Yrome toeporehkase jahtao Omõtoh Pẽjamĩ pona, erase tõ tuisary, Jeria, Seremia mükuru, Hanania pary moroto nexiase. Totypohkapose ywy eya, ynara tykase ynororo ya:

— Epãko mase papironio tõ maro oehtohme!

¹⁴ — Ajohpe! tykase ywy. — Epara ase, papironio tõ maro jexiry se pyra ase!

Yrome jomiry etary se pyra Jeria nexiase. Tapoise ywy eya, jaroase tuisa tomo a.

¹⁵ Tohne toehse toh nexiase, yzehno. Typipohse ywy eya xine, mame tapuruse ywy eya xine Jonata tapyĩ tao, tuisa papẽ meroneme exikety. Itapyiny ãpuruhpyryme tyrise nexiase.

¹⁶ Mame osa pitiko aka tyrise ywy, nono ahkahpyry aka. Moro tao exiase okynahxo.

¹⁷ Imeïpo tonehpose ywy tuisa Zetekia a. Toeporehkase jahtao itapyĩ konõto taka, tõturupose ywy eya tokare pyra:

– Jeremia, Ritonõpo otururu totase oya, Kuesëkõ omiry yna poko?

– Ý, totase ya! Omoro, tuisa, tokarosëme exïko Papironia tuisary a.

¹⁸ Mame ekurehpyra jehtohme ekaropoase eya:

– Tuisa Zetekia, oty popyra yriase opoko, oty yriase tuisa tõ poko erohkety ryhmaryme, ahno ryhmaryme, ãpuruhpyry taka jëmatohme?

¹⁹ Otoko hnae mokaro opoetory tõ, aoturutyamo: “Papironia tuisary oehpyra mana osetapase amaro, ononory põkõ maro,” kahpõkomo?

²⁰ Morara exiryke, tuisa, ajohpãme sã jaropopyra ropa exiko apapë merone, Jonata tapyĩ taka. Jytory ropa ahtao moro taka orihnõko ase.

²¹ Mame tyripose ywy tuisa Zetekia a erase tõ zarã pona. Kokoro rokë wyi tokarose ya wyi ekeitoh poe, enatry pona pata po. Naeroro moroto ehse exiase erase tõ zarã po.

38

Jeremia tyrise eutary aka

¹ Morarame jotururu ahno a totase Sepatia a, Matã mükuru te, Ketaria a, Pasua mükuru te, Jukau a, Seremia mükuru te, Pasua a roropa, Maukia mükuru, enara. Ynara ãko exiase:

² Ritonõpo Kuesëkõ ynara tykase:

– Taro pata po tehme exiketõ orihnõko mã toto etonatoh ke te, omise ehtoh ke te, tyrohsë ke, enara. Yrome pata poe tütaketõ osekarohtohme papironio tomo a orihpyra exïko mã toto; osepynanohnõko mã toto isene ro.

³ Ynara ãko roropa exiase: Ritonõpo omihpyry ynara mana:

– Sero pata ekarõko ase Papironia tuisary a, isoutatu tõ maro, iporemãkãko mã toto.

⁴ Mame mokaro tamuximãkõ toytose tuisa a, ynara tykase toto:

– Mokyro orihmapory se ynanase. Moro sã aotururuhtao soutatu tõ konehmãko mana sero pata po; ahno emero jamihkehnõko mã toto. Mose imehnõ akorehmary se pyra mana, toto poremãkapory se rokë mana emero porehme.

⁵ Ynara tykase tuisa Zetekia:

– Kure! Jeremia tyritoko ise oehtohkõ ae. “Ipoko pyra ehtoko,” kara exïko ase oya xine.

⁶ Mame tapoise ywy eya xine, tõmase ywy eya xine tuisa mükuru, Maukia pëkamã aka, tapyi konõto erase tõ zarã rãnao. Eary tõ ke tonyhtose ywy moro aka. Tuna pyra nexiase, ikurepato rokene; moro aka tyhtose ywy.

⁷⁻⁸ Mame Epete-Mereke, Etiopia pono, erohkety tuisa tapyĩ tao, zuaro toehse jëmatopõpyry poko pëkamã aka. Toytose ynororo tuisa tapyĩ tae oturuse tuisa maro, imehnõ apiakãko tuisa nexiase Omõtoh Pëjamĩ po. Ynara tykase Epete-Mereke eya:

⁹ – Tuisa, mokaro nyrihpyry popyra mã ipunaka. Jeremia tõmase eya xine pëkamã aka. Moro ao orihnõko mana tonahsë pyra exiryke pata po.

¹⁰ Naeroro Epete-Mereke taropose tuisa a orutua kõ 30mãkõ arotohme janÿtohme moro pëkamã ae joorikyry ino.

¹¹ Mame mokaro orutua kõ tarose Epete-Mereke a mõkomo esaka tuisa tapyĩ tao. Kamisãpo tapoise eya upõpo roropa yhtotohme ya pëkamã ao eary ke.

¹² Ynara tykase ya:

– Jeremia, senohne Kamisãpo tyriko ãpory tõ zopikoxi jetũ pyra eary tõ ehtohme ãnymyryhtao.

Moro tyrise ya aomi poe.

¹³ Mame tanÿse ywy eya xine eary tõ ke. Touse ropa ywy eya xine moro pëkamã ae. Moromeïpo moroto tapuruse exiase erase tõ zarã po.

Zetekia zae ehtoh waro se Jeremia a

¹⁴ Mame tuisa Zetekia a tonehpose ywy tyya, Omōtoh oseruaō pona Ritonōpo Tapyĩ tao. Ynara tykase ynororo ya:

– Jeremia, ekaropyry se ase oya, zuaro oehtoh onēpyra exiko ywinoino.

¹⁵ Ynara ase eya:

– Ajohpe pyra jotururuhtao oya, jetapāko mase; zae ehtoh poko turuse ya awahtao, otato pyra exīko mase.

¹⁶ Mame Zetekia a tōmiry totapose ya tokare pyra ynara tykase:

– Ritonōpo Kuesēkō netaryme, isene Exikety, isene Kyrihpōkomo, oetapara exīko ase, oekaropyra roropa ase oetapary se exiketomo a.

¹⁷ Mame Zetekia a tōturuse ywy: Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy ynara tykase:

– Tuisa Zetekia, oekaroryhtao oya Papironia tuisary akorehmananomo a oetapara exīko mā toto, sero pata onyahkara exīko roropa mā toto. Omoro, atapyĩ taōkō maro isene exīko matose.

¹⁸ Yrome oekaropyra awahtao, sero pata typoremākasēme exīko papironio tomo a, apoto zukāko roropa mā toto. Oepatoh pune pyra exīko mana.

¹⁹ Mame tuisa Zetekia ynara tykase:

– Yrome mokaro juteu tō zuno ase, yna rumekahpōkomo Papironia pōkō maro ehtohme. Otaramē jekarōko papironio tō mana eya xine, mame yyryhmāko mā toto.

²⁰ Ynara tykase ywy eya:

– Oekaropyra mā toto mokaro juteu tomo a. Ajohpāme sã Ritonōpo nekarohpyry omipona exiko, ynekarohpyry ae ro. Mame kure rokē exīko mana, oorihpyra exīko mase.

²¹ Yrome Ritonōpo a tuaro tyripose ywy, oekaropyra awahtao eya xine ynara exīko mana:

²² Nohpo tō emero Juta tō tuisary tapyĩ konōto tao aexityã arōko mā toto Papironia tuisary akorehmananomo a. Mame mokaro nohpo tō ynara āko mā toto aytorykohtao: “Tonekunohse tuisa nexiase epe tō kurano a, typoremākase ynororo eya xine.

Naeroro seromaroro tomōse ynororo ikurepato htaka exiryke, turumekase mā ynororo epe tomo a.”

²³ Ynara ase roropa eya:

– Tuisa Zetekia opyxiã emero opoenō roropa tokarosēme exīko mā toto papironio tomo a, omoro roropa epara exīko mase mokaro winoino. Tynamotome aarōko Papironia tuisary, mame sero pata tonahkasēme exīko mana apoto ke.

²⁴ Mame ynara tykase Zetekia ya:

– Jeremia, sero onekarohpyry ya onumakara exiko imehnomo a; oetaparyino.

²⁵ Mokaro tamuximākō zuaro toehse ahtao amaro tōturuse jehtopōpyry poko oehnōko mā toto oya oturupose: “Oty poko moturutou? Oetapara ynanase ekaroryhtao emero,” āko mā toto.

²⁶ Ynara rokē kaxiko eya xine: “Ajohpāme sã jaropopyra ropa exiko Jonata tapyĩ taka jorikyryino,” kaxiko.

²⁷ Mame mokaro tamuximākō tooehse ekaropose. Oturuase tuisa nekaropohpyry rokene. Naeroro turumekase ywy eya xine. Ypoko pyra toh nexiase, yna omihpyry onetara toh exiryke.

²⁸ Mame moroto rokē toehse ywy, erase tō zara po, Jerusarē poremākatoh pona.

39

Jerusarē poremākatopōpyry

(2 Tuisa 25.1-21; 2 Koronika 36.17-21; Jeremia 52.3-30)

¹ Mame jeimamyry 9me ehtoh po nuno 10mã po Zetekia tuisame ehtoh poko Juta tō esēme, tuisa Napukotonozo, papironio tō esē, tooehse tysoutatu tō maro Jerusarē poremākapse.

² Mame jeimamyry 11mã po Zetekia tuisame ehtoh poko, nuno 4mã po ěmepyry 9me ehtoh po pata apuru tyhmose eya xine.

³ Jerusarē typoremākase ahtao Papironia tuisary akorehmananō, tamuximākō emero tooehse, typorohse toto tapōkō pona Omōtoħ Irānaō taka. Mokaro maro nexiase Nerekau-Sarezea te, Sākaa-Nepo te, Sarasekī te, imepỹ Nerekau-Sarezea, enara.

⁴ Mame morohne tonese ahtao tuisa Zetekia a, isoutatu tō maro, toepapitose toto koko pata poe. Tutūtase toto tuisa tupi esemary ae, omōtoħ ae asakoro apuru rānao. Toepase toto Joatāo jakanahmae.

⁵ Yrome tuisa Zetekia tokahmase papironio tō soutatu tomo a. Tapoise ynororo eya xine ona po Jeriko pūto. Tarose ynororo eya xine tymyhse Napukotonozo a, pata Ripira po ynororo ahtao, Hamate nonory po. Moroto Zetekia tuānoħpose Napukotonozo a.

⁶ Moroto Ripira po Zetekia mūkuru tō totapapose eya jūkō ěpataka. Zetekia akorehmananō, Juta tō tamuximākō totapase roropa eya.

⁷ Moromeĩpo Zetekia enuru tō typosohkapse Napukotonozo a, keti ke metau risē ke tymyhse ynororo arotohme Papironia pona.

⁸ Morara ahtao tuisa tapyĩ konōto tyahkase Papironia pōkomo a, ahno tapyĩ tō roropa tyahkase eya xine, pata Jerusarē apuru tō tytahkase roropa eya xine.

⁹ Mame papironio tō soutatu tō tuisary Nepuzaratā nexiase. Eya Juta tō akoĩpyry tarose tynamotome Papironia pona, epaketō maro papironio tō epeme ehtohme.

¹⁰ Yrome ahno tynomose eya, tymōkomoke pyra exiketomo tutupike pyra exiketō roropa, eya xine tupito tō tokarose eya uwa zoko esary tō roropa.

Jeremia tymyhpokase ropa

¹¹ Mame ynara tykase Napukotonozo, Papironia esē, typoetory Nepuzaratā a tyri-tohme ya:

¹² — Ytoko Jeremia enehse, ipyno exiko. Tomeseke exiko ipoko, ise ynororo ehtoh ekaroko eya.

¹³ Naeroro Nepuzaratā imehnō tamuximākō maro, Nepusazapā te, Nerekau-Sarezea te, imehnō tuisa Papironia esē akorehmananō maro,

¹⁴ eya xine toneħpose ywy erase tō zarā poe. Tokarose ywy Ketaria a, Aikā mūkuru, Sapā pary, jarotohme tytapyĩ taka. Mame moroto exiase Jerusarē po, ahno rānao.

Ritonōpo Omiry Epete-Mereke a

¹⁵ Moroto ro tymyhse jahtao erase tō zarā po, Ritonōpo Kuesēkō tōturuse ya. Ynara tyripose ya:

¹⁶ — Oturuko Epete-Mereke, Etiopia pono a, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemu ynara tykase:

— Jomihpyry ae ro popyra ehtoh enehpōko ase sero pata Jerusarē pona. Moro toehse ahtao moroto exīko mase, morohne enēko mase.

¹⁷ Yrome ywy Ritonōpo, oewomāko ase, oekaropyra exīko ase ozehno exiketomo a, mokaro zuno oehtyā winoino

¹⁸ opynanohnōko ase. Oetapara exīko imehnō mana. Isene exīko mase tonetupuhse jexiryke oya. Ywy Ritonōpo oturuno.

40

Jeremia kowenatu maro

¹ Mame Ritonōpo tōturuse ropa ya, tymyhpokase ropa jahtao soutatu tō tuisary a, Nepuzaratā a pata Rama po. Moroto exiase tarose jexiryke tymyhse keti ke Jerusarē

põkõ maro, imehnõ Juta põkõ maro; mokaro arõko toh nexiase tynamotokõme Papironia põkomo a pata Papironia pona.

² Soutatu tõ tuisary a tykohmase ywy, oturuse ya imehnõ netaryme pyra. Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo Oesëkomo a tonaroximase sero nono enahkary poko.

³ Seromaroro tyrise eya emero tõmihpyry ae ro. Morohne tyrise eya iirypyryme toehse ipoetory tõ exiryke. Aomiry omipona pyra toehse toto exiryke.

⁴ Seromaroro omyhpokãko ase, keti oũko ase omekũ tõ poe, oytotohme ise oehtoh pona. Oytory se awahtao ymaro Papironia pona, eropa, kure rokẽ opyno exĩko ase. Yrome oytory se pyra awahtao ytopyra exiko. Taro oesary menekãko mase oesaryme ehtohme. Ytoko ise oehtoh pona, kure oya ahtao.

⁵ Yrome axĩ pyra imenekary poko jexiryke, onezuhpyra exiase. Naeroro ynara tykase Nepuzaratã ya:

– Ytoko Ketaria tapyĩ taka, Aikã mũkuru, Sapã pary, moroto oehtohme imaro. Kowenatume, Juta patary tõ esẽme Ketaria tyrise Papironia tuisary a. Imaro exiko ise awahtao ahno rãnao, mame ytoytõko mase ise oehtoh pona.

Mame tonahsẽ ekaroase Nepuzaratã ya tynekarory maro, mame ytoase morotoino.

⁶ Mame ytoase Ketaria tapyĩ taka, Mixipa pona moroto exiase imaro. Ahno morotõkõ maro ytopyra aexityã maro Papironia pona, Juta nonory po.

Kowenatu Ketaria ehtoh poko

(2 Tuisa 25.22-24)

⁷ Toitoina Juta põkõ tamuximãkõ tysoutatu kõ maro ona po toexirykõke osekaropyra tokurehse toh nexiase papironio tomo a. Tuaro toehse toh nexiase Ketaria poko, Aikã mũkuru; Papironia tuisary a Ketaria ritopõpyry kowenatume nono esẽme, emero ytopyra exiketõ Papironia pona esẽme roropa. Tymõkomokãkara exiketõ tõxinamase moroto Izyraeu tõ nonory po.

⁸ Naeroro Iximaeu, Netania mũkuru te, Joanã, Karea mũkuru te, Seraia, Tanumete mũkuru te, Epai mũkuru tomo, pata Netopa põkomo te, Jezania maro, Maaka pono toytose toto tysoutatu tõ maro Mixipa pona oturuse Ketaria maro.

⁹ Mame Ketaria ynara tykase eya xine:

– Jomiry etapõko ase oya xine: enaromyra ehtoko; osekarotoko Papironia põkomo a. Osesaritoko sero nono po, Papironia tuisary poetoryme oehtohkõme. Kure rokẽ exĩko oya xine mana.

¹⁰ Ywy roro Mixipa po exĩko ase. Mame papironio tõ tooehse ahtao, oturũko ase toto maro ãkorehmatohkõme. Epery tõkehko apoĩko matose, ikurãkatohme, eukuru kurãkãko roropa matose azeite maro. Moroto pata tõ po exĩko matose anapoityãkõ po.

¹¹ Morararo imehnõ juteu tõ zuaro toehse Moape po toto ahtao te, Amõ po te, Etõ po te, imehnõ nonory tõ po roropa, Papironia tuisary a juteu tõ nomotopõpyry poko Juta tõ nonory po. Zuarõ toehse roropa toto kowenatume Ketaria ritopõpyry poko eya.

¹² Mame tutõtase juteu tomo osa tõ poe imeimehnõ nonory po toehtohkõme ropa Juta nonory pona ropa. Mixipa pona toytose toto Ketaria esaka; eukuru tyrise eya xine itamurume, epery tõ tapoise roropa eya xine itamurume.

Ketaria etapatopõpyry

(2 Tuisa 25.25-26)

¹³ Moromeĩpo Joanã, Karea mũkuru toytose soutatu tõ tuisary tõ maro, osekaropyra aexityamo papironio tomo a, Mixipa pona Ketaria esaka.

¹⁴ Ynara tykase toto eya:

– Zuarõ hma, Iximaeu, Netania mũkuru tonyohse Paari, Amõ tuisary a oetapatohme? Yrome moro ajohpe tokarose Ketaria a.

¹⁵ Mame ynara tykase Joanã eya rokene, imehnõ netaryme pyra:

– Kuaropoko Iximaeu etapatohme; imehnõ tuaro pyra exiiko onoky a mokyro totapase. Oty katoh oetapapõko ynanae eya? Morara toehse ahtao juteu tõ emero amaro exiketõ atahpahnõko mã toto. Mame tarõkõ Juta nonory põkõ ehxirõko mã toto.

¹⁶ Yrome tozuhse ynororo Ketaria a:

– Iximaeu onetapara exiko! Ajohpe moro omi mana mokyro poko.

41

¹ Mame moro jeimamyry ae ro, nuno 7mã po, Iximaeu, Netania mükuru, Erisama pary, tuisa ekyry, toytose Mixipa pona orutua kõ 10mãkõ maro oseporyse Ketaria maro. Moroto toto ahtao aotukurukohtao oximaro,

² Iximaeu tõ orutua kõ 10mãkõ maro tytapemãkõ tapoise, mame Ketaria totapase eya xine. Moro saaro Papironia tuisary nyrihpyry kowenatume totapase eya xine.

³ Juteu tõ roropa Ketaria maro exiketõ Mixipa po totapase Iximaeu tomo a. Papironia soutatu tõ moroto exiketõ totapase roropa eya xine.

⁴ Yrokokoro zuaro pyra ro imehnõ ahtao Ketaria etapatopõpyry poko,

⁵ orutua kõ 80mãkõ toeporehkase toto. Xikẽ poe tooehse toh ynaroro te, Xiro poe roropa te, Samaria poe, enara. Tõtypotyko tysahkase eya xine, tupõkõ tyxihxihkase te, typihpyrykõ tokotokose eya xine. Tiriiku tõkehko tonehse eya xine, ixtaratu maro tynekarorykõme Ritonõpo Tosëkomo a Itapyi tao.

⁶ Naeroro Iximaeu toytose pata Mixipa poe oseporyse mokaro maro. Xitãko nexiase toytoryme. Toeporehkase ynororo ahtao, ynara tykase ynororo:

– Omõtoko, ehmaropa Ketaria enese, tykase.

⁷ Yrome tomõse toto ahtao pata pona, Iximaeu tomo a totapase ynaroro ipoetory tõ maro; ekepyrykõ tõmase eya xine tuna eutary aka.

⁸ Yrome mokaro maro orutua kõ 10mãkõ nae nexiase, ynara tykase toto Iximaeu a:

– Yna onetapara exiko! Tiriiku tõkehko nae ynanase, azeite te, ano zenì roropa tonëse ona po.

Naeroro mokaro 10mãkõ onetapara tokurehse ynororo.

⁹ Moro pëkamã zumo nexiase zaka ahno ekepyry ãmatopõpyry Iximaeu a tynetap-
atyamo. Tuisa Asa nahkapohpyry nexiase; tuisa Paasa, Izyraeu esë zuno toexiryke moro tahkapose eya. Moro oramã typehkase ahno ekepyry ke Iximaeu a.

¹⁰ Mame Iximaeu toytose Amõ nonory pona, typoetoryme tuisa ãxihpyry tõ tarose eya imehnõ ahno Mixipa põkõ akoipyry maro. Mokaro nexiase tuisa Nepuzaratã nynomotyamo Ketaria maro toto pynanohtohme.

¹¹ Mame Joanã, Karea mükuru, imehnõ soutatu tõ tuisary tõ maro zuaro toehse Iximaeu nyrihpyry xihpyry poko.

¹² Naeroro tysoutatu tõ tykohmase eya oximõtohme. Toytose toto etonase Iximaeu tõ maro. Toporyse ynororo eya xine pëkamã konõto pũto Kipeã po.

¹³ Morarame Joanã tõ imaro soutatu tõ tuisary tõ tonese ahtao Iximaeu narotyamo a tãkye toehse toto.

¹⁴ Mame mokaro Iximaeu narotyã Mixipa poe, toeramase toto, tururume toytose toto Joanã maro toehtohkõme.

¹⁵ Yrome Iximaeu tõ toepase 8mãkõ maro Joanã tõ winoino. Amõ nonory pona toepase toto.

¹⁶ Mame Joanã tõ soutatu tuisary tõ maro tõximõse toto soutatu tõ maro te, nohpo tomo te, poeto tomo te, tomukase aexityã maro, emero Iximaeu narotyamo Mixipa poe typoetoryme, Ketaria etapaxiipo. Moro sã tõximõse toto Joanã napoityã Iximaeu wino Kipeã po,

¹⁷ mame toytose toto Kerute-Kimã pona aporo Perë pũto. Toytorykõ se toh nexiase Ejitu pona

¹⁸ papironio tō poe toeparykōme. Mokaro zuno toh nexiase Ketaria totapase Iximaeu a exiryke, tyrise kowenatume ahtao Papironia tuisary a.

42

Jeremia oturupotopōpyry Ritonōpo a

¹ Mame soutatu tō tuisary tō emero toehse, Joanā, Karea mūkuru maro te, Azaria, Hosaia maro, ahno maro, emero rokene

² oturuse ymaro. Ynara tykase toto:

– Jeremia, ajohpame sã yna omiry imoiko: oturuko Ritonōpo Kuesēkomo a yna poko, mokaro akoīpyry tō poko roropa, aoxinamatyã akoīpyry poko. Tuhke ynanexiase repe, yrome seromaroro tuhke pyra toehse ynanase. Moro enēko mase.

³ Oturuko Ritonōpo Oesemy a yna esemary enepotohme zae rokē yna ytotohme, zae ehtoh poko rokē yna ehtohme roropa.

⁴ Ynara ezukuase:

– Ÿ, kure! Oturūko ase Ritonōpo Oesēkomo a, ōmirykō moīko ase. Imeīpo aomihpyry ekarōko ase oya xine. Inekarory ononēpyra ase, emero ekarōko ase oya xine.

⁵ Mame ynara tykase toto:

– Ah Ritonōpo Kuesēkō yna eneneme nexino, zae exiketyme mana ajohpe pyra roropa: Inekarory oya omipona exīko ynanase ipunaka.

⁶ Ise yna ahtao, inyripory se pyra yna ahtao roropa, Ritonōpo Kuesēkō omipona exīko ynanase, imaro ōtururuke yna poko. Ritonōpo omipona yna ahtao emero kure exīko yna a.

Ezuhtopōpyry Ritonōpo a

⁷ Mame 10me ēmepyy taropose ahtao Ritonōpo noturuase ya.

⁸ Naeroro Joanā, Karea mūkuru ykohmase soutatu tō tuisary tō maro, imaro exiketomo te, emero rokē ahno maro.

⁹ Ynara ase:

– Oturuase Ritonōpo, Izyraeu tō Esemý a ōmihpyrykō omi poe. Ynara nase ynororo:

¹⁰ “Taro oexirykō se ro awahtao xine, sero nono po ahnome oritorýko ropa ase, oenahkapopyra xine exīko ase; aarykatorýko sã ase, amarokō omukara xine roropa ase. Oenahkapotopōpyrykō pokoino ya toemynyhmase ywy ipunaka.

¹¹ Papironia tuisary zuno pyra ehtoko amaro xine jexiryke. Opynanohtorýko ase, oewomatorýko ase opoko xine pyra aehtohme. Ywy Ritonōpo oturunu.

¹² Opyno xine exīko ase, opyno xine mokyro rīko ase roropa, taro onomotohkōme sero nono po.”

¹³⁻¹⁵ – Yrome amarokomo, tehme exiketōme taro Juta po, Ritonōpo Oesēkō omipona rokē ehtoko. Aomiry poe tehme ehtoko sero nono po. Ynara kara ehtoko: “Ýtōko ynanase Ejitu pona, moroto yna ehtohme. Moroto osetapara exīko ynanase te, rueimo etory etonatohme onetara ynanase exīko, omise konōto ehtoh pyra roropa moroto.” Moro sã ōtururukohtao ynara āko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemý: “Ejitu pona oytorykō se awahtao xine moroto oehtohkōme,

¹⁶ moroto etonatoh exīko mana, moro etonatoh zuno oehtopōpyrykomo. Moroto omise konōto ehtoh oekahmatorýko, moro omise konōto zuno oehtopōpyrykomo, oorihnōko roropa matose moroto Ejitu po.

¹⁷ Emero Ejitu pona toytory se exiketō orihnōko mã toto etonatoh poko te, omise konōto ehtoh poko te, tyrohsē poko, enara. Akoīpyry exipyra exīko mana; oewomara exīko matose popyra ehtoh toehse ahtao, ynenehpohpyry opona xine.”

¹⁸ – Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esē ynara nase: “Ejitu pona oytorykohtao ozehno xine jehtoh awānohtorýko mana Jerusarē pōkō wānohtopōpyry samo. Xihpyryme oehtohkō eneryke imehnomo a osenuruhkãko mã toto, oserehnōko mã toto.

Imehnõ eunohnõko mã toto opoko xine, oesehtotorỹko mã toto popyra ehtoh ripotohme imehnõ pona. Mame jũme oehpyra ropa matose tarona.”

¹⁹ Oturuase ro:

– Ritonõpo Kuesẽkõ ynara nase: amarokõ, Juta põkõ anaropopyra ase Ejitu pona. Morara exiryke seromaroro oenaroximatorỹko ase.

²⁰ Azahkuru matose exĩko, mame oorikyrykõ ke epehmãko matose. Tonyohse ywy oya xine oturuse Ritonõpo a Kuesẽkomo a. Ynara matose ya: “Oturuko Ritonõpo a yna poko. Imeĩpo yna zuruko emero inyripohpyry yna a, tyrĩko ynanase aomiry omipona.”

²¹ Seromaroro ekaroase emero oya xine, yrome Ritonõpo Kuesẽkõ omiry omipona pyra exĩko matose ipunaka.

²² Morara exiryke wenikehpyra ehtoko: orihnõko matose etonatoh poko te, omise konõto ehtoh ke te, tyrohsẽke roropa moro nono po oytorykõ se oehtohkõ po, moroto oehtohkõke.

43

Jeremia tarose Ejitu pona

¹ Morarame tõturukehse jahtao mokaro a, Ritonõpo, mokaro Esẽ nekaropohpyry poko emero,

² tozuhse ywy Azaria a, Hosaia mũkuru, Joanã, Karea mũkuru maro imehnõ orutua kõ, epyrypaketõ maro, ynara tykase toto ya:

– Ajohpe mase, Jeremia. Ritonõpo Kuesẽkõ yna onurupopyra nexiase oya ytopyra yna ehtohme Ejitu pona, moroto ehtohme.

³ Paruke, Neria mũkuru moĩko rokẽ mase yna poremãkatohme yna ekarotohme Papiro-
nia põkomo a yna etapatohme te, yna arotohme roropa Papironia pona.

⁴ Naeroro Joanã tõ, soutatu tõ tuisary tõ maro, ahno tõ maro Ritonõpo nyripohpyry omipona se pyra toh nexiase. Tehme toexirykõ se pyra toh nexiase Juta po.

⁵ Ahno emero Juta po aoxinamatyã tarose Joanã tomo a Ejitu pona soutatu tõ tuisary tomo a roropa. Juta nonory põkõ tarose eya xine imehnõ nonory poe aehtyã roropa:

⁶ orutua komo te, nohpo tomo te, poetohti tõ roropa tuisa õxiry tõ maro. Tarose toto emero tuisa Nepuzaratã nynomotyã kowenatu Ketaria maro. Paruke te, ywy roropa tarose eya xine tymaro xine.

⁷ Moro sã Ritonõpo omipona pyra toytose toto Ejitu pona. Toeporehkase toto pata Tapane pona.

⁸ Moroto Tapane po ynara tykase Ritonõpo ya:

⁹ – Jeremia, topu tõ apoiko, zumo exiketomo zonẽtohme orino aka zara ao, tuisa tapyĩ konõto õpataka sero pata po. Moro tyriko juteu tõ neneryme.

¹⁰ Moromeĩpo ynara kaxiko eya xine: “Ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemy, ypoetory Napukotonozo, papironio tõ Esẽ enehpõko ase. Moro topu tõ pona tapõ rĩko mã ynororo, tytapyĩ konõto kamisa risẽ rĩko roropa ynororo moroto.

¹¹ Napukotonozo oehnõko mana Ejitu poremãkapose. Tymenekase aexityã orihtohme tyrohsẽ ke, tyrohsẽ ke orihnõko mã toto; tymenekase aexityã inamotome tarosẽme, tarosẽme exĩko Papironia pona papironio tõ namotome; tymenekase aexityã orihtohme etonatoh poko, etonatoh poko orihnõko mã toto.

¹² Ejitu põkõ neponãmary tapyĩ tõ zahkapõko ase. Mokaro neponãmary zahkapõko ase Papironia tuisary a, toitoine toto neponãmary arõko roropa mana tymaro. Kaneru tõ pynanohne samo, azamo apoiry sã eya tupõ poe azamo pyra ehtohme, moro sã mõkomo kurã enahkapõko Papironia tuisary mana Ejitu po, mame orẽpyra ytõko ropa mana.

¹³ Topu risẽ xikihme exiketõ pata Heriopori po, Ejitu po enahkapõko mana Ejitu tõ neponãmarykõ eahmatoh zahkapõko mana roropa, enara.”

44

Ritonõpo omiry juteu tomo a Ejitu po

¹ Ritonõpo tõturuse ya juteu tõ poko Ejitu po: pata Mikitou po te, pata Tapane po te, Mēpi po te, nono ikurenae po, enara.

² Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemý ynara tykase:

– Pata Jerusarē enahkatopõpyry tonese oya xine, imehnõ pata tõ roropa emero Juta nonory po. Seromaroro patâpome ro mã kehko, tytaõke pyra,

³ popyra ehtoh poko moro pata tõ põkõ toehse exiryke, toto zehno jehtohme. Tynekarory tõ tyahkase eya xine tynekarorykõme imehnõ neponâmary tomo a. Imehnõ neponâmary tõ toahmase eya xine; apitoryme mokaro oneahmara nexiase toto; amarokõ mokaro oneahmapitopyra mexiatose; atamurukõ roropa mokaro oneahmapitopyra toh kynexine.

⁴ Ypoetory tõ, urutõ kõ onenyohkehpyra exiase oya xine ourutohkõme moro oorypyrykõ xihpyry poko pyra oehtohkõme, moro se pyra jexiryke ipunaka.

⁵ Yrome onetara mexiatose, otato pyra mexiatose. Oorypyrykõ xihpyry onurumekara mexiatose; onekarorykõ onyahkakehpyra mexiatose onekarorykõme, oneponâmarykõ eahmatohme.

⁶ Morara exiryke tohne jehtoh ke Juta patary tõ tonahkapose ya, Jerusarē esemary roropa tyahkapose ya. Tonahkase toh ya. Moro eneryke osenuruhkãko enenanõ mana popyra exiryke ipunaka.

⁷ – Morara exiryke ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemý, ekaropõko ase seromaroro: Oty katohme sero popyra ehtoh konõto poko matou? Oxiryhmãko matose. Osenahkapory se hmatou: orutua komo, nohpo tõ maro, poetohti, enurusenã kõ maro, akoĩpyry oxinomopyra ehtohme ipunaka?

⁸ Oty katoh jyhtomãko matou ritõ panõ poko, onekarorykõ zahkãko onekarorykõme imehnõ ritõ tõ eahmaryme, taro Ejitu po, tõsesarise oehtohkõ po? Otarame senohne rĩko matose osenahkapotohme, imeimehnõ nonory põkõ oeunohtohme. Oesitykõ esehtõko mã toto popyra ehtoh enehpory se toto ahtao.

⁹ Owenikehtou, atamuru tõ popyra ehtopõpyry poko, Juta tõ tuisary popyra ehtopõpyry poko, ipyxiã popyra ehtopõpyry poko amarokõ popyra ehtopõpyry poko opyxiãkõ maro Juta patary tõ po Jerusarē esemary tõ ao roropa?

¹⁰ Yrome seroae ro oorypyrykõ onurumekara ro matose, oesekumuru po porohpyra ro matose oekarotohme ya, jomiry etary se pyra matose; jomihpyry ynyripohpyry roropa oya xine omipona pyra matose, ynekarohpyry oya xine, atamuru tomo a roropa.

¹¹ – Naeroro ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemý oenahkapotorýko ase, Juta põkõ enahkapõko roropa ase, emero porehme.

¹² Juta põkõ enahkapõko ase porehme: tynonorykõ po tehme toh nexiase aporo, mame imeĩpo toytorykõ se toh nexiase Ejitu pona. Mokaro emero tamuximãkomo, ime pyra exiketõ maro orihnõko mã toto Ejitu po: etonatoh po orihnõko mã toto, omise konõto ehtoh ke roropa. Mokaro eneryke osenuruhkãko imehnõ mana. Enaromýke exĩko mã toto. Imehnõ mokaro eunohnõko mã toto; esetykõ esehtõko mã toto popyra ehtoh enehpotohme.

¹³ Mame Ejitu po exiketõ wãnohnõko ase, Jerusarē põkõ wãnohtopõpyry sã ya; etonatoh ke te, omise konõto ehtoh ke te, tyrohsē ke, enara.

¹⁴ Mokaro Juta nonory po aexityã, imeĩpo toehse toh nexiase Ejitu pona ehse, oesewomara, orihnõko mã toto; isene oxinamara mã toto. Toytorykõ se ropa exĩko mã toto Juta nonory pona ropa repe. Yrome ytosaromepyra exĩko mã toto. Toitoinē epaketõ rokē ytõko mã toto morotona.

¹⁵ Mame ahno tuhke tooehse oturuse ymaro. Orutua kõ nexiase, zuaro exiketõ typyxiãkõ poko: tynekarorykõ tyahkase eya xine imehnõ neponâmarykõ eahmaryme

te, nohpo tō roropa morotōkō emero te, juteu tō roropa ikurenaēkomo Ejitu po. Ynara tykase toto:

¹⁶ — Otato pyra exīko ynanase onekarohpyry poko yna a Ritonōpo Kuesēkō omiryne.

¹⁷ Māpyra emero tyrīko ynanase yna omihpyry ae ro. Yna nekarory tō zahkāko ynanase yna neponāmary eahmatohme: Nohpo Imehxo Kapu Esemu. Eukuru ekarōko ynanase eya ynanekaroryne, yna tamuru tō nyrihpyry samo, yna maro yna tuisary tō tamuximākō nyrihpyry sã roropa Juta patary tō po, Jerusarē esemary po roropa. Moro sã yna ahtao yna napyry enahpỹme nexiase, kure rokē yna erohtoh nexiase, popyra ehtoh exipyra nexiase.

¹⁸ Yrome morohne tyrikehse ahtao yna a, ynanekarory onyahkara yna ahtao ynanekaroryne Nohpo Imehxo a Kapu Esemu te, eukuru roropa eya onekaropyra tokurehse ahtao yna a, tonahsē pyra toehse, toorihse ynanexiase osetapary poko, omise konōto roropa yna ehtoh ke.

¹⁹ Nohpo tō ynara tykase roropa:

— Kure nexiase yna nio tomo a wyi panō tyrise ahtao yna a Nohpo Imehxo Kapu Esē panono te, ynanekarory tō tyahkase ahtao roropa yna a te, eukuru roropa tukuāse ahtao yna a ynanekaroryne eya.

²⁰ Moro ezuhtho etaryke ya ynara tykase ywy eya xine emero, orutua komo a te, nohpo tomo a roropa:

²¹ — Moro ixtaratu tyahkase ahtao oya xine Juta patary tō po, Jerusarē esemary tō ao oya xine, atamurukomo a, otuisarykomo a, tamuximākomo a moro pōkomo a roropa, moro poko zuaro pyra Ritonōpo ekarōko matou? Moro poko tuenikehse ynororo, ekarōko matou?

²² Seroae ro ononorykō tonahkase mana, patāpome toehse mana typōke pyra roropa toehse mana ipunaka. Moro eneryke tyya xine osenuruhkāko imehnō mana oserehnōko roropa mā toto. Moro esehtōko imehnō mana popyra ehtoh ripotohme, typenekehse Ritonōpo exiryke popyra ehtoh poko oexirykōke, zae pyra oexirykōke roropa.

²³ Sero popyra ehtoh toehse oya xine, onekarorykō tyahkase oya xine exiryke imehnō neponāmary tō eahmatohme, iirypyryne matose Ritonōpo a aomiry omipona pyra oexirykōke, inyripohpyry onyripyra roropa oexirykōke.

²⁴⁻²⁵ Oturuase ro ahno a emero, nohpo tomo a roropa Ritonōpo Jamihmehxo Exikety nekarohpyry ya ekarotohme mokaro Juta pōkomo a, tosake exiketomo Ejitu po. Ynara tokarose ynororo ya oturutohme eya xine:

— Ōmirykō totapose oya xine opyxiākō maro Nohpo Imehxo Kapu Esemu a, onekarorykō zahkatohme onekarorykōme eya, eukuru maro. Morohne tyrise oya xine. Kure! Morohne tyritoko ōmihpyrykō ae ro! Anamonohpyra ehtoko!

²⁶ Yrome seromaroro etatoko ke, jomiry etaporyhtao oya xine: Ywy, Ritonōpo, yjamitunuru ke ynara tyripōko ase oya xine juteu tomo a Ejitu po. Taroino jesety onesehtopyra ropa ehtoko ōmirykō etaporyhtao ynara samo: “Jomiry etapōko ase Ritonōpo Isene Exikety, Kuesēkō netaryne.”

²⁷ Tākye ehtoh onenehpopyra ropa ase oya xine, yrome ehxiroth rokē ekarōko ase oya xine. Amarokō emero Juta tomo Ejitu po orihnōko matose etonathoko, tyrohsē poko roropa oenatyrykō ponāmero.

²⁸ Yrome toitoine matose epāko Ejitu poe Juta pona orihpyra ehtohme. Mame mokaro isene exiketō Juta po zuaro exīko mā toto: jomiry zae nexiase, mokaro omiry zae pyra nexiase.

²⁹ Ywy, Ritonōpo, zae jomiry ehtoh enetupuhpotoh ekarōko ase oya xine zuaro oehthokōme: tarōkō wānohnōko ase sero nono po, toto enahkapōko ase jomihpyry ae ro.

³⁰ Moro enetupuhpotohme ynara mana: tuisa Hopora Ejitu esē ekarōko ase epetōkara a, etapary se exiketomo a, Zetekia, Juta tō esē ekarotopōpyry sã ya tuisa Napukotonozo a, Papironia esemy a. Epekara, mokyro etapary se exiketyme kynexine.

45

Ritonōpo omiry Paruke a

¹⁻² Morarame jeimamyry asakoropane taropose ahtao Jeoakī a, Joxia mūkuru, tuisame toexiry poko, Juta tō esēme, Paruke, Neria mūkuru pape meroase emero ynekarohpyry eya. Mame ekaroase Paruke a, ynara mã Ritonōpo, Izyraeu tō Esē nekarohpyry ya:

– Paruke,

³ ynara āko mase: “Typenekehse ywy! Ritonōpo, Jesemy a jemynyhmatoh tomākapose, jetuarimary roropa. Tapotūkehse ywy pusuh kary poko, oseremasaromepyra ase!”

⁴ Mame ynara tykase Ritonōpo ya Paruke zurutohme:

– Ynyrihpyry enahkapōko ase; ynarykahpyry mukāko ropa ase. Moro rīko ase sero nono po porehme.

⁵ Imehnō motye kurehxo oripory se hma ya? Moro oneraximara exiko. Popyra ehtoh enehpōko ase ahno pona emero porehme, sero nono pōkō pona. Yrome oewomāko ase, isene oehtohme, ynekarohpyryme oya emero rokē pona oytoryhtao. Ywy Ritonōpo oturuno.

46

Ejitu poremākatopo Karakemi po

¹ Ritonōpo Kuesēkō tōturuse ya ahno tō poko.

² Tōturuse ya Neko tō poko, Ejitu tuisary, isoutatu tō maro, typoremākase aexityã poko Karakemi po, tuna Eupyrati pūto. Tuisa Napukotonozo a Papironia tuisary a typoremākase Neko tomo. Moro toehse asakoropane jeimamyry taropose ahtao Jeoakī a, Joxia mūkuru, Juta pōkō esemy. Ejitu poko ynara tykase Ritonōpo:

³ “Ejitu pōkō soutatu tō tuisary ynara kohtāko mã toto:

‘Osewomatoh apoitoko arotohme oytorykōme etonatoh taka!

⁴ Kawaru tō kyryry tyritoko oekykō pona ōtyritohkōme epona xine!

Atakenaka ytoto,

kapasete tō tyritoko opuhpyrykō pona!

Awaratākō aehtotoko.

Soutatu zupō amurutoko!’

⁵ “Yrome oty enēko ywy?”

āko, ekaropōko Ritonōpo mana.

“Ejitu pōkō soutatu tō epāko mã toto, enaromyke toexirykōke.

Torehse toto, tururume ytōko toto axiny,

tŷkakoxi xine osenuhmara mã toto.

‘Emero rokē po omye xine erehtoh nae,

etapatopo, enahkatopo, orihmapotopo!’ āko Ritonōpo mana.

⁶ Mokaro axī tururume ytoketō epasaromepyra mã toto;

soutatu tō mã osewomasaromepyra mã toto.

Inikahpozakoxi, tuna Eupyrati pūto osetapāko mã toto,

epukāko mã toto.

⁷ Onoky mokyro, onuhkety, tuna Niro samo, zueme tuna exiryhtao pehme toehse ahtao, ehpio tyneryse ahtao.

⁸ Ejitu mokyro, onuhnōko Niro samo zueme ahtao, tuna samo ehpio kō tyneryse ahtao.

“Ejitu ynara āko mana:

‘Onuhnõko ase zueme tuna ehtoh samo, sero nono pehkatohme;
pata tõ enahkãko ase epõkõ maro.

⁹ Ejitu põkomo, kawaru tõ aropotoko, kahu tõ roropa axĩ toto ytotohme etonatoh taka!
Soutatu tõ aropotoko etonatoh taka, orutua komo Etiopia poe Ripia poe roropa, os-
ewomatoh aronanomo, Rute põkõ roropa, emese kure pyrou ekomananomo
tytakykõ ke.’ ”

¹⁰ Sero ãmepýry ahno apiakatohme Ritonõpo a, Kuesõkõ Jamihmehxo Exiketyme mana!
Seroae, emýpõko mana;
seroae, topetõkara wãnohnõko mana.
Itapemã mokaro enahnõko mana tuesapare toehtoh pona,
imunurukõ ãnõko mana ise pyra toehtoh pona.
Seroae, tynetapatyã zahkãko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety mana inikahpozakoxi, tuna
Eupyrati pũto.

¹¹ Ejitu põkomo, ytotoh Kireate pona opi zupise!
Oepitykõ toiparo rokẽ mana,
popýra oehtoh ekurãkasaromepyra mana.

¹² Imeimehnõ nonory po tokãtose oehxirotopõpyry poko, oporemãkatopõpyry poko.
Oxitarykõ totase ahno a ononorykõ poro porehme.
Imepý pona soutatu tõsetapase,
oximaro toepukase toto nono pona.

Napukotonozo oehxotopõpyry poko

¹³ Papironia tuisary, Napukotonozo tooehse ahtao Ejitu tõ nonory poremãkapose,
Ritonõpo tõturuse ya, ynara tykase:

¹⁴ “Ynara kahtoko pata tõ po, Ejitu po:
Mikitou po te, Mẽpi po te, Tapane po, enara:

‘Opyrekõ apoitoko õsewomatohkõme;
okýryrykõ emero tonahkasẽme exĩko etonatoh tao!

¹⁵ Oty katohme oneponãmarykõ jamihme exikety toepukase?
Tomase ynororo exiryke Ritonõpo a nono pona.’

¹⁶ Ejitu põkõ soutatu tõ tõsetapase; toepukase toto.

Ynara tykase toto oseya:

‘Ehmaropa axiny!

Ehmaropa tapyi takã kuesaka xine ropa, osewomatohme, orihpyra kuehtohkõme,
epatohme kuepetõkara winoino!’

¹⁷ Ejitu esẽ esehpatoko sero esety kasenato ke:
‘Panaikato ke epyrypakety, tokurehse exikety.’

¹⁸ “Ywy, tuisame Exikety oturũko ase.

Ywy ase Ritonõpo, Isene Exikety.

Jesety mã Oesẽkomo, Jamihmehxo Exikety.

Ypy Tapoa imehnõ ypy tõ motye kaehxo mana.

Ypy Karameru roropa kaehxo mana tuna konõto epoe,
morohne sã mokaro aehtyã osetapase amaro xine
omotye xine jamihme mã toto, Ejitu põkomo.

¹⁹ “Ejitu põkomo, atakimatoko tarose oehtohkõme imehnõ poetoryme!

Pata Mẽpi patãpome exĩko,
tomasẽme exĩko nono pona,
tytaõke pyra exĩko mana.

²⁰ Pui ěxiry sã Ejitu mana kurano, tupurusẽme moromoroimo a inikahpoe aehtyamo a.

²¹ Soutatu tō epehmãko mã toto takorehmatohkõme repe,
yrome pui mūkuru tō sã rokẽ mã toto.

Osetapara mã toto.

Toeramase rokẽ mã toto emero epatohme, toto ehxirotah toehse exiryke,
toto enahkatoh toehse mana.

²² Ejitu pōkō epãko mã toto,
etakinãko mã toto okoi samo, soutatu tō epetōkara oepyyryke.

Wywy ke osetapãko mã toto apotopokō akohnanō samo.

²³ Itu akohnōko mã toto, tupime moro taka omomyry ahtao ro;
isoutatu tō tuhke mã toto, ikuhpỹme, taparara tō tuhke exiry motye.

²⁴ Ejitu pōkō toehxirose mã toto,
typoremãkase toexirykōke ahno a inikahpoe exiketomo a.

Ywy Ritonōpo oturuno.”

²⁵ Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy ynara tykase:

– Amō wãnohnōko ase, Tapa pōkō neponãmarykō, Ejitu tō roropa te, toto neponãmarykō
roropa te, ituisary tō maro. Ejitu tuisary wãnohnōko ase, ahno roropa emero, mokyro
enetupuhnanō towomanekõme.

²⁶ Mokaro ekarōko ase toto etapary se exiketomo a, tuisa Napukotonozo a hkotano,
Papironia esemy ipoetory tō maro. Yrome imeĩpo mokaro ahno oehnōko ropa mã toto
Ejitu nonory pona ehse. Ywy, Ritonōpo, oturuno.

Typoetory tō pynanohnōko Ritonōpo mana

²⁷ “Ypoetory Jako pakomotyamo, enaromyra ehtoko!

Izyraeu tomo oserehpyra ehtoko!

Opynanohtoryko ase moro nono poe, moe otūtatohkõme ropa,
moroto imehnō poetoryme matose.

Oehnōko ropa matose oesaka xine kure rokẽ ehse,
torētyke pyra, towomase.

Mame imehnō oerehpyra xine exĩko mã toto.

²⁸ Amaro xine exĩko ase opynanohtohkõme.

Imeimehnō nonory pōkō enahkapōko ase
emero porehme moro pona taropose matose ya,
yrome amarokō oenahkapopyra exĩko ase.

Tuãnohsẽme exĩko matose roropa repe,

yrome awãnopyrykohtao ya,

zae rokẽ awãnohtoryko ase;

onymotyẽkara ase.

Ywy Ritonōpo oturuno.”

47

Ritonōpo nekarohpyry pirixteu tō poko

¹ Osetapara ro Ejitu tuisary ahtao pata Kaza pōkō maro, tōturuse Ritonōpo Kuesẽkō ya
pirixteu tō poko.

² Ynara tykase ynororo: “Enetoko ke!

Tuna onuhnōko inikahpozakoxi,

tururume ytōko mana opotunety samo, tuna zueme exikety sã roropa.

Nono emero nerỹko mana, pata tō maro, ahno maro pata pōkomo.

Kohtãko mã toto takorehmane se toexirykōke,

sero nono pōkō xitãko mã toto emero porehme.

³ Kawaru tō pupuru etãko mã toto, kahu tō panaikato, ipupuru tō panaikato.

Typoenoke exiketõ eramara ropa mã toto typoenõ zupitohme,
emary tõ jamihme pyra toehse exiryke, tapotũkehse toto.

⁴Tõmehse moro ãmepyry pirixteu tõ nonory enahkatopo.

Tõmehse moro ãmepyry pata Tiro tõ akorekehkapotohme tope tomo a, Xitõ maro, enara.
Ywy Ritonõpo, pirixteu tõ enahkapõko ase, ahmõta Kereta poe aepyhpyamo emero.

⁵Kaza põkõ ihnamõko mã toto toemynyhmarykõme,
Axikerõ põkõ emynyhmãko mã toto.

Oty pona xitakehpyra mã mokaro pirixteu tõ akoĩpyry?

⁶Ynara kohtãko matose, pirixteu tomo:

‘Ritonõpo, otara ahtao yna etapakehnõko mah?

Atapemã ikurãkako ropa ã aka;

moroto rokẽ tehme ehtohme!’

⁷Yrome moro tapema oseremasaromepyra mana,
erohtoh tokarose ahtao ya aerohtohme.

Mokyro aropoase osetapase pata Axikerõ tõ maro,
ahno maro roropa tuna konõto ehpio po.”

48

Moape enahkatoh poko

¹Ritonõpo Jamihmehxo, Izyraeu tõ Esemy ynara tykase Moape tõ poko:
“Emynyhmatoko pata Nepo põkõ poko, ipatarykõ tonahkase exiryke!

Pata Kiriataĩ tapoise nexiase,
isoutatu tõ tapyĩ jamihme exikety tytahkase,
tomase nono pona, epõkõ typoremãkase.

²Imehxo Moape tõ ehtopõpyry tonahse.

Hexipõ po, epetõkara osenetupuhnõko mã toto tynyrirykõ poko:

‘Ehmaropa, Moape tõ enahkase!’

Soutatu tõ ytõko mã toto pata Matamẽ poremãkase;
mynyhme rokẽ exĩko moro pata põkomo.

³Pata Horonaĩ põkõ kohtãko mã toto:

‘Yna etapãko mã toto!

Yna esary enahkãko mã toto!’

⁴“Moape nonory tonahkase mana;
poetohti xitãko mana.

⁵Etatoko ke ixitarykomo, osema tao pata Ruite pona,
etatoko roropa kui kui katoh moro,
sam karyke osema tao ikurenaka pata Horonaĩ pona.

⁶‘Axiny! Tururume ytotoko osepynanohtohme!’

ãko mã toto, kui ãko mã toto.

‘Epatoko jumẽtu samo, ona po exiketomo, tosẽke pyra exiketomo!’

⁷“Moape tomo ajamitunuru ipune mekarroatose omõkomory roropa oewomatohkõme
repe,

yrome seromaroro typoremãkasẽme exĩko mase.

Oritõ Kemo tarosẽme exĩko imepỹ nono pona, otuisary poenõ maro oritõ poko oturuketõ
maro.

⁸Apatary tõ emero oewomara exĩko,
tonahkasẽme exĩko mã toto; jakanahmã tomo,
ona maro somohmã tõ maro typahsẽme exĩko mã toto.
Ywy Ritonõpo oturunõ.

⁹ Topu imenekatoko aorihtyã ekepyry zonẽtohme, Moape tõi kyryryme, ynara exiryke, okynã pyra sero nono tonahkasẽme exiko; ipatary tõi patãpome exiko, tytaõke pyra. Ahno pyra exiko mã moroto.”

¹⁰ Popyra ehtoh enehpoko mokyro ajoajohpe rokẽ Ritonõpo nyripohpyry poko exikety! Popyra ehtoh oehnõko mokyro a soutatume ahtao yrome onuopyra ynororo ahtao!

Moape tõi patary tõi enahkatoh poko

¹¹ Ritonõpo Kuesẽkõ ynara tykase:

– Moino ro Moape tõi osetapara toh nexiase, towomase toh nexiase, epetõkara a anaropyra toh nexiase imehnõ poetoryme, inonory poe. Uwa eukuru sã mã Moape tomo tukurãkase ahtao, onywrywrymara ahtao, anarykara roropa ahtao imepỹ ẽ aka. Tomepore aexihpyry atahnikara nexiase, onytyromara nexiase.

¹² – Naeroro etatoko pahne, imeĩpo, ãko Ritonõpo mana, imehnõ ahno enehpõko ase Moape tõi enahkatohme, uwa eukuru kuamyry sã nono pona ipoko erohketomo a. Moape tõi kuãnõko sã mã toto, ẽ tõi akuhmõko mã toto.

¹³ Mame Moape tõi ehxirõko mã toto tyneponãmarykõ Kemo poko, Izyraeu tõi ehtopõpyry samo toehxirose toto ahtao Peteu poko towomanekõme enetupuhxĩpo eya xine.

¹⁴ Orutua komo, Moape põkomo, ynara kasaromepyra matose:

Orẽpyra ynanase, jamihme ynanase osetapary poko, kasaromepyra matose.

¹⁵ Moape tomo, ipatary tõi maro tonahkase mã toto; ipoenõ, nuasemãkõ totapase mã toto.

Ywy ase Tuisa, oturũko ase.

Jesety Oesẽkõme mana, Jamihmehxo Exikety.

¹⁶ Sero ahno poremãkatoh ameke pyra oehnõko mana; okynã pyra oenahkatoh oehnõko mana.

¹⁷ Emynyhmatoko Moape tõi poko, ameke pyra exiketomo; mokyro esety waro exiketomo.

Ynara kahtoko:

“Orẽpyra oehtohkõ tonahse, imehxo oehtopõpyry nenahno.”

¹⁸ Amarokõ, Tipõ põkomo, yhtoko tuisame exiketõ esary poe; oporohtoko nono pona, putoh katoh pona.

Moape poremãkane tooehse mana;

soutatu tõi tapyĩ tõi jamihme exiketõ tahkãko mana.

¹⁹ Pata Aroea põkomo, osema ehpiõ po eraximatoko; ekaropotoko mokaro epaketomo a: “Otara toehse?”

²⁰ Ynara ãko ezuhnõko mã toto:

“Moape nonory põkõ typoremãkase mã toto.

Ixitatoko mokaro poko tonahkase toto exiryke.

Zuruko toto tuna Aranõ ehpiuroko Moape poremãkatopõpyry poko.”

²¹ Ona po pata tõi wãnohtoh toehse mana: Horõ wãnohtoh te, Jasa te, Mepaate te,

²² Tipõ te, Nepo te, Pete-Tipirataĩ te,

²³ Kiriataĩ te, Pete-Kamuu te, Pete-Meão te,

²⁴ Keriote te, Posora, enara. Moape tõi patary tõi porehme moe exiketomo moe pyra exiketõ roropa emero tuãnohsẽme exiko mã toto.

²⁵ Moape orēpyra ehtoh takurihmose, ajamitunuru tonahkase mana. Ywy Ritonōpo oturunno.

Moape ehxirotah sero

²⁶ Ynara āko ro Ritonōpo mana:

– Toetÿse Moape tō tyripotoko, turumekase jexiryke eya xine, Ritonōpo, toto Esēkomo. Tonarutatopōpyry aka omōnōko Moape tō mana. Toto zurōko imehnō mana.

²⁷ Moape tomo, wenikehpyra hma Izyraeu tō zurotopōpyry oya xine? Mokaro tyrise oya xine omato kō samo tapoise ahtao.

²⁸ – Moape pōkomo, apatarykō irumekatoko, ytotoko osesarise topu tō rānaka. Utuku sã ehtoko. Tymÿkō rīko mǎ toto topu emory ehpiō po.

²⁹ Moape tō epyrypaketōme mǎ toto. Imehnō motye kure osekarōko mǎ toto. Typoko xine rokē osenetupuhnōko mǎ toto.

³⁰ Ywy Ritonōpo, imehnō zehno Moape tō ehtoh waro ase. Epyrypāko mǎ toto toiparo rokē tynyrirykō poko. Okynǎ pyra tonahse mǎ toto.

³¹ Morara exiryke xitāko ase Moape pōkō poko emero, Kia-Here pōkō poko roropa.

³² Xitāko ase itamurumehxo Xipima pōkō poko, Jazea pōkō poko roropa, yrome itamurume hkopyra. Pata Xipima, uwa zoko sã mase; āmoriry tō ahtāko tuna konōto Aorikyhpory epozakoxi mya pata Jazea pona. Yrome seromaroro oepetōkara a anarykatyǎ tonahkase tiriiku tōkehko, uwa zoko tō roropa.

³³ Tākye ahno ehtoh tonahse, atākyematoh roropa tonahse Moape nonory kurǎ po. Uwa eukuru onyripyra toehse mǎ toto. Eukuru rinanō pyra mana, kui kananō pyra roropa mana tākye ehtoh ke.

³⁴ – Mokaro pata Hexipō pōkomo te, pata Ereau pōkō roropa kui āko mǎ toto, toto kui katoh etāko imehnō mana Jasa po. Osetāko roropa pata Zoa pōkomo a te, mya roropa Horonaī pōkomo a, pata Tyrisenǎ Ekerate pōkomo a roropa. Iporiry Ninirī roropa tǎpaise.

³⁵ Moape pōkomo a tynekarorykō zahkakehpōko ase ypy tō emory po. Inekarorykō zahkakehpōko ase eya xine toto ritō tō eahmaryme. Ywy ase Ritonōpo, oturunno oya xine.

³⁶ – Morara exiryke emynymāko ase, xitāko ase ukurohtao Moape tō poko, pata Kia-Here pōkō poko roropa, rue etone sã ase ahno hnamoryme ekepyry zonētoh poko; ikyryrykō emero tonahkase exiryke.

³⁷ “Zūsetykō tysahkase emynymaryme, tōsetypokase roropa mǎ toto. Typihpyrykō tysahsahkase ihnamoryme eya xine tomarykō poko, upo topuxiximǎ tamuruse eya xine.

³⁸ Zara po emero tapyi tao, xitāko mǎ toto, pata esemary tō ae roropa, Moape tyhmose ya exiryke oripōpo samo yzamaro pyra toehse ahtao,” āko Ritonōpo mana.

³⁹ Ihnamōko mǎ toto: Moape tō tytahkase sã mǎ toto! Ehxiroko mǎ toto! Inonory tonahkase mana, eunohnōko mǎ toto imehnō nonory pōkomo, zomye exiketomo. Ywy Ritonōpo oturunno.

Osewomasaromepyra Moape tō exīko

⁴⁰ – Ywy Ritonōpo ekaroase: Imepÿ ahno oehnōko osetapase Moape tō maro. Piano sã oehnōko mana yhtose Moape pona, taporihke.

⁴¹ Ipatarykō tapoisēme exīko mǎ kehko soutatu tō tapyī jamihmākō maro. Moro toehse ahtao Moape tō soutatu tō oserehnōko mǎ toto nohpo samo jetū toehse ahtao enururuhtao.

⁴² Moape tonahkasēme exīko, tynonoryke pyra exīko mǎ toto, turumekase jexiryke eya xine.

⁴³ Enaromÿke ehtopo, eutary tō nono ao, ahno apoitoh roropa Moape tō eraximāko. Ywy Ritonōpo oturunno.

⁴⁴ Epaketõ enaromÿke eutary aka epukãko mã toto, eutary ae tutütase exiketõ apoitoh taka omõnõko mã toto, Moape tõ enahkatoht tymenekase Ritonõpo a exiryke, Moape tõ enahkapotohme.

⁴⁵ Imehnõ epãko mã toto, tapotũkehse, osewomatoht zupĩko pata Hexipõ po repe. Yrome Hexipõ, tuisa Seõ patahpyry zahnõko mana. Moape nonory ehpio tyahkase, ypy tõ emory roropa, osetapary se exiketõ esary.

⁴⁶ Moape tomo myhene! Tyneponãmarykõ Kemo eahmananõ tonahkase; imũkuru tomo, ãxiry tõ roropa tarose imehnõ poetoryme.

⁴⁷ Yrome imeĩpo Moape tõ enehpõko ropa ase, apitoryme toto ehtopõpyry sã toto ehtohme ropa.

Moro sã Moape tõ wãnohpõko Ritonõpo Kuesẽkõ mana.

49

Amonita tõ wãnohtoh poko Ritonõpo a

¹ Ynara tykase Ritonõpo Kuesẽkõ amonita tõ poko:

– Otoko hnae Izyraeu tõ orutua komo? Sero nono, Ritonõpo nekarohpyry Izyraeu tõ esaryme ehtohme ewomananõ pyra hnae? Oty katoht ritõ Moroke a Kate tõ nonory tapoise, eahmananõ toytose roropa moro pona osesarise?

² Yrome imeĩpo etonatoht enehpõko ase pata Rapa põkomo a, panaikatõ etãko mã toto. Moro amonita tõ patary enahkãko mã toto, nono pona emãko mã toto. Pata tõ pisarara moro zomye exiketõ apoto ke tonahkasẽme exĩko mã kehko. Mame tynonorykõ puxihkãko ropa Izyraeu tõ mana moro apoityã wino. Ywy Ritonõpo oturuno.

³ Ihnamoko, kui kahtoko Hexipõ põkomo! Pata Ae tonahkase mana! Oxitatoko nohpo tomo, Rapa põkomo! Upo amurutoko kamisa topuxiximã risemy, ihnamotoko. Tururume ytoto, wazawazame rokene. Oneponãmarykõ, Moroke tarosẽme exĩko mya imehnõ nonory pona, ipoko oturuketõ maro, tuisame exiketõ maro.

⁴ Jurumekahpõkomo, oty katoht epyrypãko matou? Orẽnõko matose. Oty katoht jamihme ro osekarõko matou? Imehnõ etonasaromepyra mã toto amaro xine, ouno toexirykõke, ekarõko matose repe.

⁵ Emero rokẽ poe oerehtoh enehpõko ase opona xine, epãko matose emero porehme. Tururume ytõko matose osepynanohtohme, orihpyra ehtohme. Ahno pyra oxinamãko, soutatu pyra exĩko, osetapasaromepyra exĩko matose. Ywy ase Oesẽkomo, Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, oturuno.

⁶ – Yrome imeĩpo amonita tõ enehpõko ropa ase apitoryme toto ehtopõpyry sã toto ehtohme ropa. Ywy Ritonõpo oturuno.

Etõ tõ wãnohtopõpyry poko

⁷ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase Etõ tõ nonory põkõ poko:

– Pata Temã po tuaro exiketõ pyra mã toto. Tuaro toto ehtoh tonahse.

⁸ Tetã põkomo, eramatoko, tururume ytoto! Otonõtoko! Ezau pakomotyã enahkapõko ase, toto wãnohtoh toehse exiryke.

⁹ Uwa epery apoiryhtao ahno a, toitoine uwa tõ oxinomõko mã kehko zoko poko; omato tõ oepiryhtao koko ematonanohse, ise toto ehtoh rokẽ arõko mã toto.

¹⁰ Yrome Ezau pakomotyã mõkomory emero tapoise ya, aotonõtõhkõ tonahkapose ya. Naeroro otonẽsaromepyra toehse mã toto. Mokaro Etõ põkõ tonahkase toto, jekyry tõ maro, ikatonõ maro. Epara mã toto, emero.

¹¹ Opoenõpo tõ inomoko ymaro, toto pynanohnõko ase. Oekyry tõ pytõpo tõ ewomãko ase. Ah jenetupuhno toto.

¹² Tõturuse ro Ritonõpo nexiase:

– Mokaro zae ehtoh poko exiketõ tuãnohse ahtao imehnõ samo, awãnohpyra xine osekarõko matou? Tuãnohsẽme exiõko matose roropa.

¹³ Ywy roro oturuase pata Posora põkõ poko, ynara totapose ywy: Posora põkõ enatryy osenuruhkatohme exiõko, ipatarykõ patãpome exiõko mana; imehnõ moro pata eunohnõko mã toto, moro pata esehtõko mã toto popyra ehtoh enehpotohme. Pata tõ pisarara moro pata zomye exiketõ tonahkasẽme exiõko jũme. Ywy Ritonõpo oturunõ.

¹⁴ Naeroro ynara tykase ywy:

– Ritonõpo Kuesẽkõ omiry totase ya. Tõmiry arone tonyohse eya imeimehnõ ahno zurutohme ynara katohme: “Osoutatu tõ oximõpotoko etonatohme, Etõ poremãkatohme!

¹⁵ Etõ tomo, jamihme pyra ononorykõ põkõ rĩko Ritonõpo mana. Ouno xine pyra exiõko imehnõ mana, emero.

¹⁶ Imehnõ motye orẽpyra mosekaroatose, yrome tõsenekunohse mexiatose. Topu tõ rãnao tõsesarise matose, ypy tõ emory po. Yrome kaehxo awahtao xine ro piano samo oporemãkapotorỹko Ritonõpo mana. Ywy, Ritonõpo, oturunõ.”

¹⁷ Ynara tykase Ritonõpo:

– Etõ tõ poremãkatoh popyrahxo exiõko mana. Moro kuroko ytoketõ osenuruhkãko mã toto, enaromỹke exiõko mã toto moro eneryke tyya xine.

¹⁸ Etõ exiõko Sotoma tõ ehtopõpyry samo, Komora maro tonahkase toto ahtao, pata tõ pisarara tomye exiketõ maro. Moroto patãpome exiõko, ahno esaryme pyra, axĩtao rokẽ tosarykõ onyripyra moroto mã toto. Ywy Ritonõpo oturunõ.

¹⁹ Reão samo, tũtaryhtao itu htae, tuna Joatão ehpiuroko onuhtohme onahpoty pona, moro sã oehnõko ase Etõ põkõ erehtohme. Epãko mã toto tynonorykõ poe. Mame tuisame ynymenekahpyry mokaro esẽme exiõko mana. Onoky nae ysã exikety? Onoky orẽpyra nae ymaro tõsetapary zuno pyra? Otoko kowenatu nae tõmiry omipona jyrĩko?

²⁰ Naeroro etatoko pahne: ywy Ritonõpo osenetupuhno ynara tyritohme Etõ tomo a. Etatoko ke, ynara Temã põkõ rĩko ase: ipoenõ sryhmãko imehnõ mana, tamuhpomãkõ roropa. Oserehnõko mã toto, moro popyra ehtoh eneryke tyya xine.

²¹ Etõ typoremãkase ahtao panaikatõ konõto exiõko, nono tykytyky ãko, ahno kui kary osetãko moe, tuna konõto Akãpa po.

²² Pata Posora põkõ maro osetapãko epetõkara mana piano samo, taporihke yhtõko kaino axiny ikarimotatohme. Moro toehse ahtao Etõ tõ soutatu tõ enaromỹke exiõko ipunaka, nohpo samo jetũ toehse ahtao enururuhtao.

Tamaxiku wãnohtoh poko

²³ Ynara tykase Ritonõpo Kuesẽkõ pata Tamaxiku poko:

– Pata Hamate põkõ, pata Arapate põkõ roropa torẽtyke mã toto, enaromỹke mã toto, popyra ehtoh oepyry poko turuse toto exiryke. Enaromỹke toto ehtoh pohkane konõto sã tuna konõto kuaõ oehnõko mana toto pona, toto nerymatoh samo. Oseremara mã toto.

²⁴ Tamaxiku põkõ jamihme pyra mã toto. Toeramase mã toto epatohme enaromỹke. Sam ãko mã toto. Ihtomãko nohpo samo jetũ toehse ahtao enururuhtao.

²⁵ Moro pata kurã potu, tãkye aexihpyry, seromaroro patãpome toehse, tytaõke pyra ipunaka.

²⁶ Naeroro moro õmepyyry toehse ahtao nuasemãkõ, soutatu tõ maro emero totapasẽme exiõko pata esemary tõ ae. Ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, oturunõ.

²⁷ Pata Tamaxiku apuru tõ zahkãko ase. Moro apoto Pẽ-Hatate tapyĩ tõ konõto enahkãko mana.

Ketaa wãnohtopo, Hazoa roropa

²⁸ Ynara tykase Ritonõpo Kuesẽkõ ahno Ketaa tõ poko, pata Hazoa tuisary tõ poko roropa, typoremãkase aexityã tuisa Napukotonozo a, Papironia esemy a:

– Otūtatoko Ketaa pōkō poremākatohme; mokaro enahkatoko xixi tūtatoh wino aexityamo.

²⁹ Itapyīkō apoitoko, eky tō maro kaneru tōkehko, ikyryry tō emero kamisa tōkehko itapyī tō tae, kameru tō maro. Ynara kahtoko: “Emero rokē po ōmye xine iiryhmatoh nae, etapatopo, enahkatopo, orihmapotopo!”

³⁰ – Hazoa pōkomo, ywy, Ritonōpo ynara āko ase, oenaroximatoryko ase: Epatoko mya, otonētoko. Tuisa Napukotonozo, Papironia esemy tōsenetupuhse oporemākarykō poko, ynara tykase:

³¹ “Ehmaropa! Mokaro syporemākatatose, orēpyra osekarōko mā toto, towomase! Ipatary tō ameke mā toto imehnō wino. Omōtoh apuru pyra mā toto isorotohto pyra roropa.” Ywy Ritonōpo oturuno.

³² – Jeky tō tarosēme exīko mā kehko, kameru tomo, pui tōkehko! Mokaro ahno sapararahme aropōko ase emero rokē pona, mytyhse tūsetykō sahkananomo, mokaro a popyra ehtoh enehpōko ase emero rokē poe. Ywy Ritonōpo oturuno.

³³ Hazoa ahno esaryme pyra exīko mana. Jūme patāpome exīko, kaikuximo tō itu htaō kō esaryme rokene.

Erāo wānohtoh poko

³⁴ Okynā pyra Zetekia tuisame toehse ahtao Juta tō esēme, Ritonōpo tōturuse ya Erāo poko.

³⁵ Ynara tykase Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety:

– Orēpyra toehse Erāo soutatu tō pokoino pyrou ekomary poko emese kure exiketomo. Yrome mokaro emero etapāko ase.

³⁶ Tyryrykane enehpōko ase emero rokē poe Erāo pona. Erāo pōkō sapararahme aropōko ase imeimehnō nonory pona. Imehnō nonory pona epāko mā toto.

³⁷ Mame topetōkara zuno Erāo pōkō ripōko ase, toto etapary se exiketomo. Mame toto zehno jexiryke toto enahkapōko ase. Imehnō nonory pōkō soutatu tō enehpōko ase toto poremākatohme, toto enahkatoh pona. Ywy Ritonōpo oturūko ase.

³⁸ Erāo tuisary tō, tamuximākō maro enahkapōko ase, moroto tuisame jehtoh apō tyritohme.

³⁹ Yrome imeīpo Erāo ehtopōpyry sā tyripōko ropa ase. Ywy Ritonōpo oturuno.

50

Papironia poremākatoh poko

¹ Ritonōpo Kuesēkō tōturuse ya Papironia poko, epōkō poko roropa. Ynara tykase ynororo:

² “Imeimehnō nonory pōkō zurutoko!

Oturutoko eya xine!

Zuaro toto tyripotoko jarao, imehnō netaryme!

‘Papironia tapoise!

Mokaro neponāmarykō Peu-Maatuke tytahkase!

Papironia neponāmarykō toehxirose mā toto.

Toto neponāmary nuriāmā tytahkase mā toto!’ ”

³ – Ahno tooehse inikahpoe osetapase Papironia maro. Patāpome tyrīko mā toto. Ahno epāko mā toto okyno tō roropa epāko. Arypyra exīko moroto mana.

Izyraeu tō oehnōko ropa

⁴ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō mana:

– Moro ěmepyrū toehse ahtao, Izyraeu tō oehnōko ropa Juta tō maro tyxitarykōme, jupīko roropa mā toto, Tosēkōme.

⁵ Ekaropõko mã toto: “Otoko osema nae Xião pona?” Mame ytõko mã toto xiaro, Xião winakoxi. Ynara ãko mã toto: “Ehmaropa oximaro kuehtohkõme Ritonõpo maro, Kuesëkomo a. Kuomirykõ setapotone eya, jüme wenikehpyra ropa kuehtohkõme.”

⁶ – Ypoetory tõ kaneru tõ sã mã toto, tytahse ypy tõ poro, azahkuru toehse ipyno exiketõ exiryke, erase tomo. Taropose toto eya xine ypy tõ po. Mame kaneru tõ sã toytose toto ypy tõ poro, somohmã poro roropa. Mame tuenikehse toh nexiase tosarykõ poko.

⁷ Tyyryhmase toto imeimehnomo a nexiase, tonese ahtao eya xine. Epetõkara ynara tykase: “Irypyryme toehse mã toto Ritonõpo a. Naeroro toto ryhmary kyya xine azahkuru pyra mana. Zaehxo mokaro exiry anamonohpyra toto ahtao Ritonõpo Tosëkõ omiry omipona, tytamuru tõ ehtopõpyry samo.”

⁸ – Izyraeu tomo, epatoko Papironia poe! Moro nono irumekatoko! Moro poe ytoketõ osemazuhme ehtoko!

⁹ Ynara exiryke: Inikahpoe imehnõ nonory põkõ oximõpõko ase jamihme exiketomo ytotohme etonatohme papironio tõ maro. Osetapãko mã toto pata Papironia poremãkatoh pona. Isoutatu tõ pyrou wõko mã toto, emese kure urakanaketõ samo. Amonohpyra mã toto.

¹⁰ Papironia mõkomory kurã apoïko mã toto, typenetatohkõ emero arotahme tymaro xine. Ywy, Ritonõpo, oturunõ.

Papironia poremãkatoh poko

¹¹ Ritonõpo Kuesëkõ ynara tykase:

– Papironia põkomo, mõkomo kurã maroatose emero ypoetory tõ nonory poe. Sero-maroro tãkye matose pui poenõ samo, tymyhpokase exikety sã onahpoty po, kawaru sã roropa, ekuremara exikety.

¹² Yrome apatarykõ typoremãkasëme exïko; ehxirõko mã Papironia põkõ mana. Ime pyra exïko mã toto ipunaka. Patãpome exïko, ona sã tonore, tuna maro pyra.

¹³ Mokaro zehno jexiryke Papironia ipapyhpyryme exïko mana, typahse nono pona. Ahno pyra exïko moroto mã rahkene. Moro kuroko ytoketõ: “To!” ãko mã toto, osenuruhkãko mã toto. Enaromÿke exïko moro eneryke tyya xine.

¹⁴ – Typyreke exiketomo, ytotoke etonatoh pona Papironia maro. Pata zomye ytotoke. Pyrou ke tuotoko opyre tõ ke emero, iiryryryme toehse toexirykõke ya, Ritonõpo.

¹⁵ Kui kahtoko osetapary poko pata zomye porehme! Seromaroro Papironia tõsekarose. Apuru tõ tytahkase. Tomase mã toto nono pona. Ywy Ritonõpo emÿpõko ase papironio tomo a. Amarokõ roropa emÿpotoko. Papironia põkõ tyritoko imehnõ ritopõpyry sã eya xine.

¹⁶ Otyro puhturu anarykapopyra ehtoko moro nono po, tykyrysã anapoipopyra ehtoko roropa Papironia po. Katonõ emero imeimehnõ nonory poe aepyhpyã moro-tona enaromÿke exïko topetõkara soutatu tõ poko. Ytõko ropa mã toto tynonorykõ pona ropa.

Izyraeu tõ oepyyry ropa poko

¹⁷ Ritonõpo Kuesëkõ ynara tykase:

– Izyraeu tõ kaneru tõ sã mã toto tyyryhmase ahtao reão tomo a, saporarahme taropose ahtao roropa eya xine. Osemazuhme Izyraeu tõ typoremãkase Axiria tuisary a, imeïpo jehpyry tonahse tuisa Napukotonozo a, Papironia esemy.

¹⁸ Morara exiryke ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemy tuisa Napukotonozo wãnohnõko ase ipoetory tõ maro, axirio tõ esë wãnohtopõpyry sã ya.

¹⁹ Izyraeu tõ arõko ropa ase inonorykõ pona. Tykyrysã poko otuhnõko mã toto ypy Karameru po, Pasã po roropa. Kure rokë otuhnõko mã toto emero ipenetatohkõ poko Eparaï nonory po, Kireate nonory po roropa.

²⁰ Moro ěmepýry toehse ahtao Izyraeu tō onyhxiropyra exīko imehnō mana iirypyry poko, Juta tō roropa onyhxiropyra imehnō mana popyra ehtoh poko. Mokaro emero tōxinamase exiketō rypyry korokāko ase. Ywy Ritonōpo oturunō.

Papironio tō wānohtopōpyry poko

²¹ Ritonōpo ynara tykase:

– Ytotoko osetapase Merataī pōkō maro, Pekote pōkō maro. Mokaro etapatoko, toto enahkatohme jūme rokene. Ynyriphopyry oya xine tyritoko, emero porehme.

²² Moro panaikatō osetapary poko osetāko mana moro nono po. Itamurume tonahkasēme exīko mana.

²³ Maheta ke sā sero nono pōkō tytahkase Papironia a, seromaroro moro maheta tytahkase sā rahkene! Imehnō nonory pōkō emero tōsenuruhkase toto Papironia poremākatoh eneryke tyya xine.

²⁴ Amarokō Papironia pōkō tuaro pyra awahtao xine tomōse matose ynyrihpyry taka, āpoitohkō aka. Tapoise matose, āpuruhpyry aka tōsetapase oexirykōke ymaro.

²⁵ Ywy Ritonōpo Oesēkō Jamihme Exikety a ypyre tō esary totapuruhmakase. Ypyre tō touse ya, zehno toehse jexiryke, erohtoh nae jexiryke roropa Papironia po.

²⁶ Emero rokē poe osetapatoko Papironia poremākatohme! Tiriiku tōkehko ē ikararah-toko! Mōkomo enehpotoko kaetokohxo tyritohme tiriiku tōkehko kaetokohxo ehtoh samo! Sero nono enahkatoko porehme. Akoīpyry onynomopyra ehtoko ipunaka.

²⁷ Isoutatu tō etapatoko emero. Toto enahkatoko! Papironia pōkō enatyry toehse myhene! Toto wānohtoh toehse rahkene!

²⁸ Epaketō Papironia poe toeporehkase mā toto Xiāo pona. Ekarōko mā toto Ritonōpo Kuesēkō emýpotoh poko; Papironia pōkō wānohtopōpyry poko Itapyī Kurā enahkatopōpyry emetakame.

²⁹ – Pyrou ekomananō enehpotoko oximōme Papironia pōkō wotohme. Pyrou ekomary waro exiketō emero enyohtoko morotona. Pata zomyehmapotoko epara toto ehtohme. Papironia pōkō epehmatoko inyrytā imehnomo a emetakame, imehnō motye kure osekaroryke eya xine yneneryme. Ywy ase Ritonōpo, Izyraeu tō Esē Kurano.

³⁰ Morara exiryke imūkuru tō nuasemākō totapasēme exīko osema tao, soutatu tō emero tonahkasēme exīko moro ěmepýry ae. Ywy Ritonōpo oturunō.

³¹ – Papironia, imehnō motye kure osekarōko matose. Naeroro ywy Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, opepekara ase! Awānohtohkō toehse mana.

³² Omoro, ahno epyrypaketomo, osetapāko mase, epukāko mase, imehnō ākorehmarā exīko mā toto owōtohme ropa. Apatary tō zahkāko ase. Toto zomye exiketō emero tonahkasēme exīko mana.

³³ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

– Izyraeu tō etuarimāko mā toto, Juta tō maro. Toto rohmanohpōko imehnō mana, āpuruhpyry tao samo. Toto onymyhpokara mā toto, aytotohkōme ropa.

³⁴ Yrome mokaro pynanohne jamihme mana; esety mā Ritonōpo Jamihmehxo Exikety. Mokaro ewomāko mana. Osetapara moro nono pōkō tyripōko mana. Yrome Papironia pōkō orēnōko mā toto, otupīko mā toto.

³⁵ Ynara tykase Ritonōpo:

“Ah norihno toto Papironia pōkomo, osetapary poko!

Ah norihno toto, ahno maro ituisary tomo, tuaro exiketō maro!

³⁶ Ah norihno toto ipyaxiākō, ajohpe exiketomo, putuhtome exiketomo!

Ah norihno toto soutatu tomo, tōserehse exiketomo.

³⁷ Ah tonahkase kawaru tō nexī toto, kahu tō maro etonatoh kyryry!

Ah norihno toto soutatu tomo torēse exiketomo, topehmase exiketomo etonatohme!

Imōkomory kurā enahkapotoko!

Itinerū apoitoko arotohme amaro xine!

38 Ah nenahno itunarykomo, nono tonore rokē ehtohme.

Papironia nonory pehme mana tyneponāmarykōke, ahno naxikatyamo; mokaro pokoino rowohpe sã toehse mã toto.”

39 — Naeroro onokyro tō esaryme Papironia nonory exīko mana, kaikuximo tō esaryme, suhsuku tō maro, enara. Ahno esaryme pyra exīko mana, patāpome rokē exīko mana jūme.

40 Mame Papironia exīko Sotoma ehtopōpyry samo Komora maro. Moro pata tō tonahkapose ya pata tō pisarara, moro zomye exiketō maro. Jūme ahno esaryme pyra moroto toehse. Ywy Ritonōpo oturuno.

41 “Ahno imoihmākō oehnōko moinō, nono poe inikahpoe;

ahno orēpyra exiketō, tuisa tō tuhkākō maro, tykyryrykō rīko mã toto etonatohme.

42 Typyreke mã toto, tytakyke, tytapemake roropa.

Imehnō ryhmāko mã toto,
imehnō pyno pyra mã toto.

Ipanaikatō tuna konōto pohkane sã mana kawaru po aytorykohtao.

Papironia pōkō maro osetapary eraximāko rokē mã toto.

43 Papironia tuisary turuse mokaro oepyry poko.

Emary jamihme pyra toehse.

Atasamāko mana yronymyryme, nohpo samo jetū toehse ahtao aenururuhtao.”

44 — Enetoko ke, reāo samo itūtaryhtao itu htae tuna Joatāo ehpio ino onuhtohme onahpoty pona, moro sã oehnōko ase Papironia pōkō erehtohme. Epāko mã toto typatarykō poe. Mame ynymenekahpyry tuisame mokaro esēme exīko mana. Onoky nae ysã exikety? Onoky orēpyra exiketyme ymaro osetapary zuno pyra? Onoky kowenatume exikety tōmiry omipona jyrīko nae?

45 Naeroro etatoko pahne. Ywy, Ritonōpo ynara osetupuhno Papironia pōkō wānohtohme. Etatoko ke ynara toto rīko ase: ipoenō roropa tytywyhmasēme exīko mana. Oserehnōko mã toto moro popyra ehtoh eneryke tyya xine.

46 Papironia typoremākase ahtao panaikato konōto osetāko mana. Nono tykytyky āko mana. Ahno kui kary osetāko mana moe imeimehnō nonory po.

51

Papironia wānohnōko ro Ritonōpo mana

¹ Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

— Tyryrykane konōto enehpōko ase, enahkapotoh konōto Papironia pona, ahno pona, enara.

² Imeimehnō nonory pōkō enehpōko ase Papironia pōkō enahkatohme tyryrykane konōto samo tiriiku akamuru mya arory samo. Morohne enahkatoh ēmepyyry toehse ahtao osetapāko mã toto emero rokē poe. Moro nono patāpome rokē inomōko mã toto.

³ Pyrou onekomapopyra ehtoko Papironia soutatu tomo a, osewomatoh anamurupopyra ehtoko roropa; nuasemākō onypynanohpyra ehtoko; isoutatu tō enahkatoko!

⁴ Tapurosēme exīko mã toto, orihnōko mã toto osema tao pata tō po.

⁵ Izyraeu tō onurumekara Ritonōpo Kurā nexiase. Juta tō roropa onurumekara nexiase iirypyryme toehse toto ahtao ro Izyraeu tō Esē neneryme.

⁶ Epatoko Papironia poe! Osepynanohtoko osepynanopyrykō waro awahtao xine! Orihpyra ehtoko, iirypyryme Papironia ehtoh pokoino. Seromaroro emypōko ase Papironia nyrihpyry poko. Mokaro wānohnōko ase inyrihpyrykō emetakame.

⁷ Jemary ao Papironia nexiase kopu samo, uuru risemy, toetýse sero nono pōkō emero tyripose eya. Moro eukuru moro kopu ao tōse ahtao imehnō nonory pōkomo a tyrowotase toh nexiase.

8 Mõtoino rokẽ Papironia toepukase, tonahkase! Ihnamotoko! Opi enehpotoko apurohpyry tõ epinohtohme. Moro ke otarame ekurākāko ropa mana.

9 Imeimehnõ nonory poe aepyhpyã morotona osesarise ynara tykase: “Papiro-
nia põkõ akorehmary se ynanexiase repe, yrome tonahkase toto exiryke anako-
rehmasaromepyra ynanexiase. Ehmaropa emero kynonorykõ pona ropa. Papironia
tuãnohse Ritonõpo a tyjमितunuru ke. Tonahkase mana ipunaka.”

10 Ritonõpo Kuesẽkõ ynara tykase:

– Ypoetory tomo ynara okohtatoko: “Zae kuehtohkõ tonepose Ritonõpo a. Ehmaropa
Jerusarẽ pona morotõkõ zurutohme Ritonõpo Kuesẽkõ nyrihpyry poko.”

11 Ritonõpo poe etonary se Metia tuisary tomo Papironia põkõ maro, Papironia
enahkapory se Ritonõpo exiryke. Itapyĩ Kurã enahkatopõpyry papironio tomo a
Jerusarẽ po emõpõko Ritonõpo mana.

Soutatu tõ tuisary ynara āko:

– Pyrou potyry ikurākatoko suime ehtohme! Õsewomatohkõ ikurākatoko roropa!

12 Soutatu tõ aropotoko pata Papironia apuru tõ tahkatohme! Erase tõ akorehmananõ
tyritoko! Enenanõ tyritoko roropa! Orutua kõ tõtonẽse exiketõ tyritoko epaketõ
apoitohme!

Tyriry se Ritonõpo ehtoh emero tyrise eya; Papironia põkõ enaroximatopõpyry ae ro
Ritonõpo a tyrise roropa eya.

13 Tuna tõ tuhke nae Papironia nonory po, mõkomo kurã typyne exikety nae roropa
mana. Yrome aenatyry toehse mana, aorihmapotoh toehse.

14 Tõmiry totapose Ritonõpo a, Jamihmehxo Exikety orutua kõ tuhke enehtohme
etonatohme Papironia põkõ maro. Eporehkāko mã toto taparara tõ samo ikuhpyẽme,
akurume sã toto ahtao. Kohtāko mã toto orõpyra.

Eremiatoh Ritonõpo eahmaryme

15 Tyjमितunuru ke sero nono tyrise Ritonõpo Kuesẽkomo a.

Zuarohxo toexiryke emero tyrise eya sero nono po.

Tuarohxo toexiryke kapu tyrise eya tapyi riry samo.

16 Ritonõpo omipona aryryāko tuna mana kapu ao.

Akurũ tõ onuhmanohpõko mana nono etyhpyry tõ poe.

Neneneh kamexipõko mana konopo ae,

tyryrykane tũtanohpõko mana tymõkomory kurākatoh tae.

17 Morohne eneryke tyya xine ahno tõ emero putuhtome sã,

tuaro pyra exiketõ sã osekarõko mã toto.

Mokaro neponāmary rinanõ tākye pyra exiiko mã toto tynyrytã ajohpākõ, isene pyra
exiryke.

18 Mokaro neponāmarykõ typahsẽme rokẽ mã kehko.

Toiparo rokẽ tyrise mã kehko.

Tonahkasẽme exiiko mã kehko Kuesẽkõ oepyry ropa ahtao toto wãnohse.

19 Ritonõpo, Jako Esemy, mokaro sã pyra mana.

Emero Rihpõme mana.

Izyraeu tymenekase eya typoetoryme toto ehtohme.

Esety Kuesẽkõme mana, Jamihmehxo Exikety.

Papironia, mahetame Ritonõpo emahpo

20 Ynara āko Ritonõpo Kuesẽkomo:

“Papironia, omoro mase maheta sã jemah po etonatohme.

Jomi poe imehnõ nonory põkõ typoremākase oya,

tonahkase toto oya.

²¹ Kawaru tō tonahkase oya, epo xine ytoketō maro.

Kahu tō etonatoh kyryry tonahkase oya, aroponanō maro.

²² Jomi poe orutua kō totapase oya nohpo tō roropa, tamuhpomākomo te, poetohti tō roropa,

nuasemākō totapase oya, oryximākō roropa.

²³ Erase tō totapase oya jeky tō kaneru roropa.

Tupito poko erohketō totapase oya jeky tō kawaru roropa, kowenatu tomo te, kowenu poko erohketō maro.”

Papironia wānohtopo

²⁴ Ritonōpo Kuesēkō ynara āko:

– Papironia pōkō wānopyry ya enēko matose, toto epehpyryme Jerusarē ryhmatopōpyry emetakame.

²⁵ Papironia, ypy sā mase, sero nono emero porehme enahkaponeme mase, yrome ywy, Ritonōpo, oepekara ase. Papironia apoīko ase, esary pipahmāko ase. Nono pona emāko ase. Orunome toto rīko ase.

²⁶ Ikyryry tō topu tō onyripyra ropa tapyime, patāpome jūme exīko, ona tonorē sā rokene. Ywy Ritonōpo oturunō.

²⁷ – Osetapapotoko! Rue tō etotoko ahno tō netaryme! Typyreke toh tyripotoko imehnō nonory pōkomo a etonatohme Papironia poremākatohme! Tuisa tō ahno maro oximōpotoko etonatohme Ararate tomo te, Mini tomo te, Axikenaze tō maro. Toiro orutua imenekatoko soutatu tō aroneme etonatoh pona. Kawaru tō enehtoko tuhke rahkene taparara tō tuhke exiry samo, akurū sā toto ahtao.

²⁸ Typyreke toh tyripotoko. Metia tuisary tō enehpotoko, kowenu poko erohketomo te, tuisa tomo te, inonory pōkō maro emero oximōtohme etonatohme Papironia pōkō poremākary poko.

²⁹ Nono tykytyky āko, kywyh āko roropa ynara exiryke: Tyriry se toehto rīko Ritonōpo mā rahkene. Patāpome Papironia rīko mana ona tonorē samo, ahno esaryme pyra rahkene.

³⁰ Papironio tō soutatu tō tātatapoikehse toh mana. Tehme rokē mā toto tytapyīkō jamihme exiketō tao. Torēse toehse mā toto, otupīko rokē mā toto. Pata omōto apuru tō tytahkase toto, tapyi tō tyahkase mā kehko.

³¹ Omi aronanō atakenaka ytōko tururume Papironia tuisary zuruse: Apatary aka tomōse epetōkara emero rokē poe.

³² Tuna akuohtoh tapoise epetōkara a, kysoutatu tō tapyī jamihmākō tyahkase roropa eya xine. Soutatu tō papironio tō tōserehse mā toto.

³³ Okynā pyra toto sahkāko epetōkara, itūtūmāko mā toto, tiriiku samo itūtūmatoh po. Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esē noturunō.

³⁴ Papironia tuisary a Jerusarē tysahkase, tōse eya.

Pata tytaōke pyra tyripose eya tuna ē kuamyry samo; zakareimo samo kuih tykase, tōse eya.

Tuesapare toehse ynororo typenetatoh ke.

Mame akoīpyry typahse eya.

³⁵ Ynara kahtoko, Xiāo pōkomo:

“Papironia pōkō epehmako yna ryhmatopōpyry emetakame!”

Kaxitoko roropa, Jerusarē pōkomo:

“Papironia pōkō zuānohko yna ryhmatopōpyry emetakame!”

Izyraeu tō akorehmāko Ritonōpo mana

³⁶ Ynara tykase Ritonōpo Jerusarē pōkomo a:

– Oewomatorŷko ase. Omŷpōko roropa ase! Ypoe Papironia tunary enatyry tō anorŷko mana. Itunarykō anorymapōko ase.

³⁷ Mame Papironia topu tō typahsēme exīko kaetokohxo, onokyro tō esaryme. Moro eneryke osenuruhkāko mā toto. Patāpome exīko mana. Moro enenanō oserehnōko mā toto aenatyhpyry eneryke tyya xine.

³⁸ Papironia pōkō emero aryryāko reāo tō samo, omiāko roropa reāo poenō samo.

³⁹ Tyamene se rokē toh nae? Otuhtoh konōto ekarōko ase eya xine. Toetŷse toto ripōko ase tākye roropa. Mame nyhnōko mā toto jūme pakara ropa ehtohme.

⁴⁰ Mokaro arōko ase aorihmapotoh pona, kaneru poenō samo, poti tō maro, kaneru inunō sã roropa. Ywy Ritonōpo oturuno.

Papironia poremākatoh poko

⁴¹ Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

– Papironia, pata kurā potu, sero nono pōkō zamaro aexihpyry, typoremākase! Popyra ehtoh toehse eya. Moro eneryke osenuruhkāko mā toto, oserehnōko roropa mā toto, imehnō nonory pōkomo.

⁴² Tuna konōto tooehse Papironia epozakoxi, tyneryse pohkane konōto kua.

⁴³ Pata tō typahse mā nono pona; ona sã toehse mā kehko tonore, tuna maro pyra, ahno esaryme pyra; moro kuroko ytopyra roropa mā toto.

⁴⁴ Ritō panō Peu wānohnōko ase, Papironia pōkō neponāmary. Imehnō mōkomory tomatonanohe eya aexihpyry ipuxihkāko ropa ase. Imeimehnō ahno tō mokyro eahmakehnōko mā toto.

– Pata Papironia apuru tō toepukase mā kehko.

⁴⁵ Izyraeu tomo epatoko moro poe. Axī ke ytotoko osepynanohtohme zehno jehtoh winoino.

⁴⁶ Oserehpyra ehtoko, enaromyra ehtoko imehnō omiry etaryhtao oya xine. Jeimamyry ae imehnō omiry etāko matose tyorono. Imehnō etapary poko moro nono po te, tuisa etonary poko imepŷ tuisa tō maro.

⁴⁷ Morarame okynā pyra Papironia neponāmarykō wānohtoh oehnōko mana. Papiro-
nia pōkō toehxirosēme exīko mā toto, orihnōko roropa mā toto, emero porehme.

⁴⁸ Typoremākase Papironia ahtao, tonahkase ahtao aepyhpyamo a inikahpoe, eremiāko mā kapuaōkomo. Nono pōkō roropa emero eremiāko mā toto tākye toeh-
htohkōke.

⁴⁹ Ahno totapase Papironia pōkomo a emero rokē po sero nono po, seromaroro typoremākasēme exīko mā toto Izyraeu tō totapase eya xine exiryke tuhke. Ywy Ritonōpo oturuno.

Ritonōpo omiry juteu tomo a Papironia po

⁵⁰ Ynara tykase Ritonōpo:

– Ypoetory tomo, Papironia po, typynanohe matose, orihpyra mexiatose! Seromaroro ytotoko! Tehme rokē pyra ehtoko, oneraximara ehtoko! Moe awahtao xine ro atapyīkō htae, ypoko osenetupuhtoko, Ritonōpo Oesēkomo. Wenikehpyra ehtoko Jerusarē poko.

⁵¹ Ynara āko matose: “Ehxirōko ynanase tounohse yna exiryke. Toehxirose ynanase imehnō ahno tomōse exiryke osa kurā taka Ritonōpo Tapyī taka.”

⁵² Morara exiryke ynara āko ase: Papironia pōkō neponāmary wānohtoh oehnōko mana. Toto wānohnōko ase. Mame tapurose exiketō pusuh āko mā toto, sapararahme nono poro.

⁵³ Tonukuru waro Papironia pōkō ahtao kapu aka, moroto itapyī jamihmā ritohme, ahno aropory ya ikyryry enahkapotohme. Ywy Ritonōpo oturuno.

Papironia enahkatopōpyry

⁵⁴ Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

“Etatoko ke, kui katoh Papironia po, ahno xitāko tynonorykō tonahkase exiryke.

⁵⁵ Papironia enahkapõko ase mynyhme ehtohme.
Pohkane tõ konõto sã ahno soutatu tõ oehnõko mokaro nonory pona osetapase kui kato
ke opore.

⁵⁶ Toehse mã toto Papironia enahkase;
isoutatu tõ tapoise mã toto,
taky tõ tytahkase mã kehko.

Ywy ase Ritonõpo, popyra exiketõ wãnohne,
Papironia põkõ epehmãko ase inyrytã emetakame.

⁵⁷ Ituisary tõ toetÿse tyripõko ase, tuaro exiketomo te, tuisa tomo, soutatu tomo, enara.
Nyhnõko mã toto jũme owõpyra ropa ehtohme.

Ywy Tuisa oturuno.

Ywy ase Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety.

⁵⁸ Papironia apuru tõ typahsẽme exiõko mã nono po.
Omõtoh apuru tõ kaehxo exiketõ tyahkasẽme exiõko apoto ke.

Ahno tõ erohtopõpyry toiparo rokẽ toehse mana.

Inyrytã tyahkasẽme rokene.”

Ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, oturuno.

Jeremia nymerohpyry taropose Papironia pona

⁵⁹ Seraia, Neria mükuru, Maaseia pary, tuisame nexiase, tuisa Zetekia akorehmane
Juta esemy. Asakoropane jeimamyry taropose ahtao Zetekia a Juta po, Seraia ytõko
nexiase Papironia pona. Naeroro nyrypohpyry tõ ekaroase eya.

⁶⁰ Pape imeroase Papironia enahkary poko, imeiõpo ehtoh poko roropa emero.

⁶¹ Ynara ase Seraia a:

— Toeporehkase awahtao pata Papironia pona ekurehpyra exiko: Sero pape,
nymerohpyry isekeremako emero, jarao, inetarykõme.

⁶² Imeiõpo oturuko Ritonõpo a ynara samo: “Ritonõpo, yna Esemy, õmiryme sero nono
emero enahkapõko mase, ahno maro okyno tomo, onokyro tõ roropa. Patãpome exiõko
sero pata mana jũme rahkene.”

⁶³ Mame sero pape tysekeremakehse ahtao mokaro netaryme topu imyhko ipokona
ematohme tuna Eupyrati kuaka.

⁶⁴ Mame ynara kaxiko: “Sero sã exiõko Papironia, nerÿko mana. Jũme onuhpyra ropa
exiõko mana, enahkapõko mã Ritonõpo exiryke.”

Epo, Jeremia omiry tonahse tarona.

52

Jerusarẽ poremãkatopõpyry

(2 Tuisa 24.18–25.7; 2 Koronika 36.11-21; Jeremia 39.1-7)

¹ 21me jeimamyry nae Zetekia nexiase tuisame toehse ahtao Juta tõ esẽme. 11me
jeimamyry taropose ynororo tuisame ehtoh poko Jerusarẽ po. Jeny esety Hamutau
kynexine, imepÿ Jeremia õxiry Ripina pono.

² Tuisa Zetekia iirypyryme nexiase Ritonõpo neneryme, azahkuru ehtoh tyrise eya
tuisa Jehoakĩ samo.

³ Tyekĩtapãse Ritonõpo exiryke Jerusarẽ tõ poko, Juta tõ poko roropa toto taropose eya
tywinoino.

Morarame Napukotonozo omipona pyra toehse Zetekia.

⁴ Naeroro Napukotonozo tooehse tysoutatu tõ maro Jerusarẽ poremãkapose. Morara
toehse jeimamyry 9mã po nuno 10mã po õmepyyry 10me ehtoh po Zetekia tuisame ehtoh
poko. Mame tosarykõ tyrise Papironia soutatu tomo a jarãnao, pata pũto. Apuru tyrise
roropa eya xine Jerusarẽ poremãkatohme.

⁵ Mame moroto onurumekara toh nexiase jeimamyry 11me ehtoh pona Zetekia tuisame ehtoh poko.

⁶ Mame nuno 4mã po, ěmepýry 9mã po, tynahke pyra toehse moro taõkõ ahtao,

⁷ pata apuru tytahkase papironio tõi soutatu tomo a omõtohme pata pona. Morara ahtao Juta tõi soutatu tõi toepase, koko, pata poe, soutatu tomo a tomyehmase pata ahtao ro. Tutõtase toto tuisa tupi kuroko, omõtoh ae asakoro apuru rãnakuroko. Toepase toto Joatão jakanahmã pona.

⁸ Yrome tuisa Zetekia tokahmase papironio tõi soutatu tomo a. Tapoise ynororo eya xine ona po, Jeriko pũto. Turumekase ynororo ipoetory tomo a emero.

⁹ Mame Zetekia tarose eya xine Napukotonozo ěpataka, Ripira po ynororo ahtao, Hamate nonory po. Moroto Zetekia wãnohtoh tokarose eya.

¹⁰ Moroto Ripira po Zetekia mũkuru tõi totapase eya jũkõ ěpataka. Zetekia ako-rehmananõ, Juta tõi tamuximãkõ totapase roropa eya.

¹¹ Mame enuru typosohkase Napukotonozo a, keti ke tymyhse ynororo. Mame Papironia pona tarose ynororo.

*Ritonõpo tapyĩ enahkatopõpyry
(2 Tuisa 25.8-17; 2 Koronika 36.17-21)*

¹² Morarame jeimamyry 19mã po, nuno 5mã po, ěmepýry 7mã po Napukotonozo tuisame ehtoh poko, Papironia esẽme, akorehmane Nepuzaratã, soutatu tõi tuisary, tomõse Jerusarẽ pona.

¹³ Ritonõpo Tapyĩ Kurã tyahkase eya te, tuisa tapyĩ konõto roropa te, tamuxime exiketõ tapyĩ tõi roropa emero tyahkase eya.

¹⁴ Pata apuru tytahkase ipoetory tomo a, soutatu tomo a.

¹⁵ Morarame ahno akoĩpyry tarose Nepuzaratã a, Papironia pona, emese kure erohketõ akoĩpyry maro, mokaro maro tõi sekarose aexityã papironio tomo a.

¹⁶ Yrome tymõkomokãkara tynomose eya Juta nonory po, tutupike pyra exiketomo. Mokaro tyrohmanohpose eya tupito poko te, uwa esary poko, enara.

¹⁷ Mame metau risẽ asakoro, xikihme exiketõ tytahkase papironio tomo a, kahu tõi roropa, Ritonõpo Tapyĩ tao, tuna ě konõto roropa te, Papironia pona moro metau tarose eya xine emero.

¹⁸ Ritonõpo tapyĩ mõkomory tarose roropa eya xine: pa tomo te, oruno eny tõi kehko oruno puimatohme apoto apõ poe te, nãparina kyrytopo te paxiha tõi munu eny, okyno tõi totapase ahtao tynekarorykõme te, ixtaratu ě tõi roropa ixtaratu zahkatohme te, tyoro metau risẽ kyryry roropa Ritonõpo tapyĩ tao exiketomo.

¹⁹ Uuru risẽ emero parata risẽ roropa tarose eya xine, paxiha pitiko tomo, paratu tõi roropa ikarany puimatohme te, paxiha tõi munu ěme aexityamo okyno tõi totapase ahtao te, oruno ě roropa te, nãparina apõ tomo te, ixtaratu ě tomo te, paxiha tõi eukuru ěme tynekaroryme ahtao, enara.

²⁰ Moro metau risẽ, tuisa Saromão nyrytyamo Ritonõpo kyryryme; moro xikihme exiketõ asakoro te, kahu tomo te, tuna ě konõto te, pui orutua 12mãkõ ě apõme, enara omoxihxo toh nexiase. Naeroro omoxĩ toto ehtoh onukuhpyra tokurehse toh nexiase.

²¹⁻²² Moro asakoro xikihme exiketõ oxisã toh nexiase, 8me meturu kae toto ehtoh nexiase. 5,35 meturume toto zomye ehtoh nexiase. Tytaõke pyra toh nexiase, topuxixime moro metau 10 sëtmeturume nexiase. Zupuhpyry emepory nexiase moro xikihmã asakorõ pokona metau risẽ 2,20 meturume kae exiry. Moro zupuhpyry zomye emepory kurã nexiase tarãpa sã metau risemy romã panõ maro tuhke. Morohne emero metau risẽ nexiase.

²³ 96me romã toh nexiase toiro xikihme exikety zupuhpyry pokona, zakorõ isaaro nexiase; 100me romã tõi nexiase toiro xikihmã ahtao yrome 96me tonesẽme nexiase toto nono poe.

*Juta pōkō tarose
Papironia pona*

(2 Tuisa 25.18-21,27-30)

²⁴ Morarame Seraia, Ritonōpo maro Oturukety imehxo exikety tarose tynamotome Nepuzaratā a, soutatu tō tuisary a. Sowonia, oturukety ime hkopyra exikety tarose roropa eya imehnō oturuketō maro oseruao.

²⁵ Mame pata poe soutatu tō tuisary tarose, 7me tuisa akorehmananō maro Jerusarē poro exiketomo te, soutatu tuisary akorehmane, soutatu tō esetykō merone te, 60me tamuximākō maro.

²⁶ Mokaro tarose Nepuzaratā a Papironia esemy a, Ripira po ynororo ahtao,

²⁷ Hamate nonory po. Moroto typipohpose toto tuisary a, mame totapapose toto eya. Moro sã tarose toto, Juta pōkō, tosae xine imepỹ pona Papironia pōkō namotome.

²⁸ Mame Napukotonozo narotyã Papironia pona tynamotome ynara nexiase tuhke toto exiry: jeimamyry 7mã po tuisame ynororo ahtao 3.023mākō tarose eya.

²⁹ Jeimamyry 18mã po 832me ahno tarose eya Jerusarē poe.

³⁰ Jeimamyry 23mã po, 745me ahno tarose Nepuzaratā a. Atapona 4.600me ahno tarose nexiase.

Joakĩ tũtary ropa ãpuruhpyry tae

³¹ Morarame Ewiu-Merotake tuisame toehse ahtao Papironia esēme tuisa Joakĩ Juta tō esē typynanohse eya. Tutũtanohpose ynororo ãpuruhpyry tae. Morara toehse jeimamyry 37mã po, nuno 11mã po, 25me ěmepyrýmã po Joakĩ arotopōpyry poe papironio tō poetoryme.

³² Mame Ewiu-Merotake kure nexiase eya. Imehnō tuisary tō motye tamuximehxo tyrise ynororo eya moroto Papironia po.

³³ Naeroro Joakĩ a tupō, ãpuruhpyry taō zupony turumekase eya, upo kurã amuru-tohme, autuhtohme tuisa otuhtoh po toorikyry ponãmero.

³⁴ Mame kokoro rokē isene ro ahtao tonahsē tokarose eya tineru pitiko maro ise toehtoh epekahtohme eya.

RAMĚTASÃO Ihnamotopõpyry Lamentaões Ekarotopo

Ramētasão mã 5me emynymatoh tonõ nae, pata Jerusarē enahkatopõpyry poko jeimamyry 586mã po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Izyraeu nonory tonahkase te, moro põkõ tarose imehnõ namotome. Sero ekarõko juteu tõi emynymatopõpyry poko, ekarõko roropa Ritonõpo enetuputyry ropa poko eya xine, kure ehtoh eraximary poko roropa. Ekarõko juteu tõi otuhpyra ehtoh poko tõturutohkõme Ritonõpo a, wenikehpyra ehtohme jeimamyry ae pata Jerusarē enahkatopõpyry poko.

Sero pape ao

Jerusarē põkõ emynymary 1.1-22

Jerusarē põkõ wãnopyry 2.1-22

Zuãnohtoh te, kurã eraximary 3.1-66

Pata Jerusarē tonahkase 4.1-22

Ritonõpo a ipynanohpotohme 5.1-22

Ihnamotopõpyry Jerusarē poko

¹ Myhene! Myhene! Jerusarē turumekase mana.

Apitoryme tẽme nexiase ahno ke!

Pata kure potu nexiase.

Enese tooehse mã toto moino, nono etyhpory poe,
yrome seromaroro pytõpome sã toehse mana.

Tuisa õxiryme sã nexiase pata tõi rãnao,

yrome imehnõ namotome sã toehse mana.

² Tyxitary poko õmehnõko Juta tõi mana;

ixity sukururu ãko mana õmyty poro.

Epe tõi, pakatokõ tonahse, oxinomopyra mã toto ipunaka emuhkehkatohme.

Towokase Juta tõi mana epõpyry tomo a.

Epeme pyra toehse mã toto seromaroro.

³ Juta tõi imehnõ namotome toehse mã toto,

tytapyĩ tae tarose toh nexiase.

Imeimehnõ nonory po tooehse mã toto,

tosake nymyry pyra toh mana.

Tapuruse mã toto epetõkara a,

epasaromepyra mã toto.

⁴ Seromaroro oehpyra ahno Ritonõpo Tapyĩ taka, eahmatohme Otuhtoh konõto po.

Osema tõi Xião pona mynyhme rokẽ mã toto, omõtoht tonõ tytaõke pyra roropa.

Nohpo tõi eremiaketõ Ritonõpo Tapyĩ tao xitãko,

oturuketõ pusuh ãko.

Pata põkõ etuarimãko mã toehse oximõpyra mã toto osema tao ahno pyra exiryke.

⁵ Epetõkara mokyro tuisaryme toehse,

orõpyrahxo exĩko mã toto.

Jerusarē pōkō rohmanohpōko Ritonōpo mana iirypyryme itamurume toehse toto exiryke.

Imūkuru tō tapoise epetōkara a, toto arotohme mya esarykō poe.

⁶ Pata Jerusarē enekure ehtopōpyry pake tonahse.
Ituisary tō kapau sã mã toto tomitapãse exiketomo,
epãko mã toto urakanaketō zuno toexirykōke,
yrome tapotūkehse mã toto.

⁷ Seromaroro tãkye pyra oseanahtōko, Jerusarē pōkō mana, etuarimãko.
Wenikehpyra mã toto tymōkomohpyrykō kurã poko pake ahtao.
Tapoise ahtao epetōkara a takorehmaneke pyra nexiase,
tounohse rokē ynororo epetōkara a.

⁸ Jerusarē tyrypyhpyke toehse yronymyryme,
nuriame toehse.
Ise aehtyã ise pyra toehse mã toto,
tonese ynororo eya xine tupoke pyra.
Pusuh kakehpyra mana.
Tōmyty apurūko mana toehxirose toexiryke.

⁹ Mokyro nuriame ehtoh osenēko mana, zupō xikurome exiryke.
Yrome oty kara nexiase, torētyke pyra imeĩpo toexiry poko.
Mokyro poremãkatopōpyry popyra nexiase ipunaka,
emuhkehkananō pyra nexiase.
“Ritonōpo, kueneko ajohpame samo,
etuarimãko ase jepetōkara orēpyra toehse exiryke.”

¹⁰ Ikyryry tō kurã emero tarose epetōkara a;
aomomyrykō tonese eya Ritonōpo Tapyĩ kurã taka,
moro taka juteutōkara onēmapopyra Ritonōpo nexiase.

¹¹ Jerusarē pōkō pusuh ãko mã toto, tonahsē zupĩko.
Tymōkomory kurã ke tonahsē epehmãko mã toto isene ro toto ehtohme.
“Kueneko, Ritonōpo, jetuarimary eneko!” ãko mã toto.

Mokaro etuarimary

¹² Ikuroko ytoketomo a Jerusarē pōkō ynara ãko:
“Kuenetoko ke!
Imehnō etuarimapitopyra nexiase jetuarimary saaro.
Zehno toehse toehtoh po tuãnohse ywy Ritonōpo a sero samo.

¹³ “Apoto tonehpose eya ypona yzahkatohme ukurohtao.
Ahno apoitoh tyrise eya japoitohme,
tomase ywy eya nono ponã.
Imeĩpo jurumekase jetuarimatoh tao jũme samo.

¹⁴ “Yryryry tō emero oximōme tyripose eya tymyhse sã toto ehtohme, ypymyry pokona,
omoxinety samo.
Tapotūkehse ywy.
Tokarose ywy eya jepetōkara a,
toto onyporemãkasaromepyra exiase.

15 “Ypoetory tō jamihmehxo exiketō typoihtose Ritonōpo a.
Imehnō soutatu tō tonehpose eya ypoetory tō nuasemākō enahkapose.
Ahno kurā tutūmase eya uwa epery akurihmory samo, eukuru riryhtao.

16 “Morara exiryke xitāko ase,
jenuru tō pehme nase yxity ke.
Jemuhkehkapone pyra mana,
jākyemasaromepyra mǎ toto ipunaka.
Jepetōkara a typoremākase ywy,
ypoetory tō patāpo po toehse mǎ toto.

17 “Jemary tō anŷnōko ase jakorehmapotohme repe.
Yrome jakorehmary se pyra imehnō mana.
Emero rokē poe jepetōkara tonehpose Ritonōpo a jyyryhmatohme.
Nuriame exiketyme jekarōko mǎ toto.

18 “Yrome Ritonōpo zae mana,
tuānohse ywy eya, aomiry omipona pyra toehse jexiryke.
Imeimehnō nonory pōkō, etatoko ke!
Sam katoh ya enetoko!
Jēxiry tomo, umūkuru tō maro tarose mǎ toto mya imehnō namotome.

19 “Jepe tō tykohmase ya,
yrome towokase exiase eya xine.
Ritonōpo maro oturuketō toorihse osema tō ae, kowenu maro erohketō maro,
tonahsē zupiryhtao eya xine isene ro toto ehtohme.

20 “Eneko ke, Ritonōpo, sam katoh ya,
emynyhmāko ase yronomyryme!
Xitāko ase ukurohtao yyrypyry poko, ōmiry omipona pyra toehse jexiryke.
Imehnō etapāko mǎ toto jarao, osema tō ao.
Tapyi tao roropa orihnōko mǎ toto.

21 “Ritonōpo, pusuhkatoh ya etako.
Jemuhkehkananō pyra nase.
Jepetōkara atākyemāko mǎ toto juānohtopōpyry oya eneryke tyya xine.
Moro ėmepyry enehpoko, ōmihpyry ae ro,
jepetōkara sam kamexipoko ya sam katoh samo.

22 “Mokaro epehmako popyra toto ehtopōpyry emetakame.
Zuānohko toto juānohtopōpyry sā oya yyrypyry emetakame.
Pusuh kakehpyra ase, kure pyra roropa ase ukurohtao.”

2

Jerusarē wānohtopōpyry Ritonōpo a

¹ Zehno toehse Ritonōpo ahtao, pata Jerusarē tyōtose eya akurū xinukutumā ke.
Pata Jerusarē tyripose eya ypyme typahsēme rokene.
Apitoryme pata kurāme nexiase, kapu ao aexihpyry samo,
toepyrypase Izyraeu tomo typatarykō poko.
Yrome typenekehse Ritonōpo ahtao moro turumekase eya.
Tytapyī kurā roropa turumekase eya.

² Juta pyno pyra toehse Ritonõpo, ipatary tō tonahkapose eya tapyi jamihmākō maro. Zehno toexiryke tomase toto eya nono pona. Toehxirose Juta tō tuisary tō nexiase, kowenume erohketō maro.

³ Zehno toehse Ritonõpo exiryke Izyraeu tō jamitunuru tonahkapose eya. Yna epetōkara tooehse ahtao yna akorehmary se pyra nexiase. Yna takorekehkase eya apoto samo, tomye exiketō zahkary samo emero.

⁴ Yna epekara sã tpyre potyry tyrise eya yna winakoxi. Tyjamitunuru ke ahno taorihmapose eya yna ekyry tomo, emero porehme isehxo exiketomo yna a. Taro Jerusarē po kuānopyrykō jetuhxo nexiase yna a apoto samo kyzehno xine toehse ynororo exiryke.

⁵ Epekara samo Ritonõpo a Izyraeu tō tonahkase. Itapyi tō jamihmākō tomapose eya, tuisa tapyi konōto maro. Ihnamotoh tonehse eya, tãkye pyra ehtoh maro, ixitatopo enahpỹme samo Juta tomo a.

⁶ Tytapyi kurã tomase Ritonõpo a, tomase nono pona tupito samo. Toahmatoh esary tonahkase eya. Otuhtoh konōto tomo ĕmepyry kurã po te, oserematoh po roropa tuenikehkapose eya Xião po. Tuisa tomo oturuketō roropa jetũ toehse toh nexiase zehno aexiryke.

⁷ Tykyryry apoto apō poko typenekehse Ritonõpo nexiase, Tytapyi kurã turumekase eya. Ineneryme moro apuru tō tahkananōme toh nexiase. Moroto tykohtase toh nexiase orēpyra toehtohkō poko, Ritonõpo eahmatopōpyry yna a esahpokoxi.

⁸ Jerusarē apuru tō emary se toehse Ritonõpo nexiase. Toto enahkapory poko tōsenetupuhse ynororo. Oseremara mana toto enahkary pona. Apuru tō maro kaetokohxo exiketō typahse mã kehko nono pona.

⁹ Omōtoh apuru tō tonēse mã kehko typahsē ao, ikyryry tō tytahkase mana. Tuisa tarose tamuximākō maro imepỹ nono pona. Ritonõpo omiry poko anamorepara toehse, urutō komo a enepotoh onekaropyra toehse Ritonõpo mana.

¹⁰ Jerusarē pōkō tamuhpōmehxo exiketō nono po typorohse mã toto, mynyhme. Tupuhpyrykō pona nono tyrise eya xine toemynyhmarykōme, kamisa topuxximã risē upo ke tōtupohtose mã toto. Nohpo tō poetome exiketō, tosekumurukō po typorohse mã toto zupuhpyrykō nono pona.

¹¹ Jenuru tō osenuhmara nase kehko yxity ke; ukurohtao torētyke ase. Jemynyhmaryke tapotũkehse ywy wekyry tō tonahkase exiryke. Poetohti tō pisarara enēko ase

orihnōko omise konōto toexirykōke pata esemary tō ae.

12 Mokaro poetohti tō ynara āko:

“Aja, omisehxo hano!

Aja, tuna sehxo puh ano!” āko mā toto.

Mame epukāko mā toto osema tō tao tapurose exiketō samo.

Mame okynā pyra orihnōko mā toto tysekō enao.

13 Pata Jerusarē pōkomo, nupunato aexihpyry, otara āko ha ākorehmatohme?

Otāto oemuhkehkapōko hano, Xiāo pōkomo?

Imehnō etuarimapitopyra nexiase asamo.

Oporemākatopōpyry itamurume mana tuna konōto zumohxo ehtoh samo.

Opynanohsaromepyra imehnō mana.

14 Urutō kō a ajohpe rokē enepotoh tokarose oya xine oenekunohtohkōme.

Jarao oorypyrykō tonepose ahtao eya xine ohxirotokōme,

tyoro sā oehtokō exiry seromaroro,

kurehxo exiry oya xine.

Mokaro urutō komo a tonekunohse mexiatose,

ajohpe toto omiry ke.

15 Ytoytoketō pata kuroko oeunohnōko mā toto.

“To!” āko mā toto opoihtotorŷko roropa mā toto, Jerusarē pōkomo.

“Ajohpe pyra, sero pata tosehtose:

‘Pata Kurāme, Enekure Potu?’ nary.”

“Sero pata kure ehtoh poko epyrypāko toh nexiase, imehnō nonory po porehme?”

16 Emero oepetōkara ohxirōko mana,

oeunohnōko mā toto.

Ozehno toexirykōke ynara āko mā toto:

“Jerusarē tonahkase yna a!

Sero ėmepryy eraximāko sexiataose!

Morohne ynanenease porehme,” āko mā toto!

17 Tyriry se Ritonōpo ehtopōpyry tyrise eya,

kuenaroximatopōpyrykō eya moino ro, tyrise eya.

Izyraeu tō tonahkapose eya, onypynanohpyra.

Kuepekōkara tonehpose eya kyporemākatohkōme,

atākyematohme roropa kyporemākatopōpyrykō poko.

18 Pata Jerusarē, ah āpuru tō nykohtā toto Ritonōpo a akorehmapotohme!

Xitakehpyra exiko saereme, koko, iporiry sā oxity tō ehtohme.

Oseremara exiko. Onyhnamokehpyra exiko!

19 Koko owōko ikohmatohme Ritonōpo a ākorehmapotohme.

Yronomyryme ekaropoko eya, ōtururukōme eya opoenō pynanohtohme eya.

Orihnōko mā toto osema tō ao omise konōto toexirykōke.

20 Eneko ke Ritonōpo, yna Esemy!

Oty katohme yna wānohnōko mah sero samo?

Nohpo tō tyopenō ōnōko mā toto, toto pyno toto ahtao ro.

Urutō kō, oturuketō roropa totapasēme exiko mā toto Atapyī kurā tao!

²¹ Nuasemākō ekepyry tynomose osema tō ao, tamuhpomākō ekepyry roropa. Ypoenō totapase epetōkara a, oryximākomo, nuasemākō roropa. Moro ėmepyyry toehse ahtao, zehno toehse awahtao, omoro Ritonōpo mokaro metapase. Onypynanohpyra mexiase ipunaka.

²² Emero rokē poe jepetōkara menehpoase, popyra exiketomo, oximōme tooehse toh nexiase otuhtoh konōto poko oeahmatohme samo. Moro ėmepyyry ae zehno toehse oexiryke epasaromepyra toh nexiase tonahkase toto emero porehme. Epetōkara a ypoenō tonahkase toh nexiase, ipyno xine jehtoh ke tuātanohse toto ya.

3

Popyra ehtoh rumekary, kure ehtoh eraximary

¹ Ritonōpo a juānopyry waro ase, sam tykamexipose jexiryke eya, zehno ahtao.

² Jaropoase ynororo ikohmamyry aka, osema tō ae jenyokyase saerehkatoh maro pyra.

³ Tomary ke typitypipohse ywy eya ikohmamyry pona.

⁴ Kynykynyme upū tyripose eya, ypihpyry roropa yzehpyry tō tytahkase eya.

⁵ Jomye apuru tyrise eya, tapuruse ywy jetuarimatoh ke, sam katoh ke, enara.

⁶ Xinukutumā aka tyripose ywy eya koko samo, aorihtyā sã jehtohme okynahxo.

⁷ Keti ke tymyhse exiase omoxinety ke Ritonōpo a; āpuruhpyry tao ase, epasaromepyra roropa ase.

⁸ Kohtāko ase jakorehmatohme repe, yrome jotururu etary se pyra mā ynororo.

⁹ Ytosaromepyra ase; jesemary tapuruse exiryke eya topu konōto ke.

¹⁰ Reã sã jeraximāko Ritonōpo mana, uuso sã roropa toehse mana jeraximāko, jeseكاتohme.

¹¹ Jesemary poe taropose ywy eya, tyxihxihkase ywy eya, imeĩpo turumekase ywy eya.

¹² Taky tapoise eya, typyre ke tuose roropa ywy eya.

¹³ Moro pyrou tō, Ritonōpo nuotyā mya tomōse kehko nexiase upū aka.

¹⁴ Ahno ypoihtory poko kohmānōko mā toto; jeunohnōko mā toto toremiaryhtao kokoro rokene.

¹⁵ Tonahsē itunety ke tynahpase ywy Ritonōpo a ise pyra jehtoh ke, tauhpase sã ywy eresukuru ke eya onēzomopyra jehtoh ke.

¹⁶ Jēmyty tōsykysykymapose eya nono poro, yzery tytahkase eya topu tō pokona.

¹⁷ Sekese jehtoh waro pyra toehse ywy, tākye ehtoh poko tuenikehse ywy pake.

18 Okynā pyra orihnōko ase;
Ritonōpo eraximary poko ya jakorehmatohme tonahse nase.

19 Wenikehpyra ase jemynyhmary poko, toiroro jehtopōpyry poko, sam katoh poko ya
te, jetuarimatopōpyry poko roropa.

20 Morohne poko osenetupuhkehpyra ase,
tapotūkehse ywy ukurohtao.

21 Yrome jakorehmary Ritonōpo a eraximapitōko ropa ase ynara josenetuputyryhtao ya
rokene:

22 Kypyno xine Ritonōpo ehtoh enahpỹme mana.
Kure aexiry jũme enahpỹme roropa mana.

23 Moro kypyno xine aehtopo te, kure aexiry roropa kasenatome mana ėmepry punero.
Imehxo mase, Ritonōpo,
anamonohpyra roropa mase xixi tūtary ropa samo!

24 Ypyno exiketyme Ritonōpo mana.
Imepỹ pyra mǎ jesēme.
Naeroro oenetupuhnōko ase.

25 Kure Ritonōpo mana Tosēkōme enetupuhnanomo a emero.

26 Naeroro kurehxo mǎ kure ehtoh eraximary kyya xine,
penekehpyra roropa kuakorehmatohkō Ritonōpo a eraximaryme.

27 Kure mǎ moro penekehpyra ehtoh waro toehse ahtao poetome ro kuahtao xine.

28 Sam tykamexipose kuahtao xine Ritonōpo a, kure toiroro kuexirykomo, tehme
roropa, penekehpyra kuehtohkōme.

29 Osenetaonohpyra sehtone Ritonōpo neneryme,
otarame kuakorehmatorỹko mana.

30 Typoihtose kuahtao xine onezuhpyra sehtone,
kueunopyrykō seanahtotone rokene.

31 Iirypyrymǎkō wānopyry se pyra Ritonōpo mana, jũme kurumekara xine mana.

32 Emynyhmatoh enehporyhtao ro kyya xine kypyno xine ro mana yronymyryme,
kypyno xine aehtoh jamihme mana.

33 Sam kamexipory se nymyry pyra mana,
kymynyhmaporykō se pyra roropa mana.

34 Ritonōpo zuaro mana āpuruhpyry taōkō tyryryhmase ahtao Izyraeu nonory po;

35 Ritonōpo Imehxo Exikety zuaro mana zae pyra imehnō riryhtao kyya xine,
zae rokē tyripose toto ahtao eya.

36 Zuaro Ritonōpo mana zae pyra kuomirykō ahtao imepỹ poko apiakane ėpataka.

37 Tyriry se kuehtohkō onyrisaromepyra sytatose tyriquiry se pyra Ritonōpo ahtao.

38 Kure ehtoh exīko mana, popyra ehtoh roropa exīko, Ritonōpo, Imehxo Exikety omi poe.

39 Onykerekeremara ehtoko, tuānohse awahtao xine oorypyrykō emetakame.

40 Kynyrihpyrykō senetone, sosenetupuhtone
kueramatohkōme ropa Ritonōpo a.

41 Soturutone Ritonōpo a Kapuaono a, ynara sykatone:

42 “Ritonōpo, iirypyryme toehse ynanase.

Ōmiry omipona pyra toehse,
moro ynanyrihpyry onykorokara ro mase.

- 43 “Yna zehno toehse mexiase, yna tokahmase,
yna totapase roropa oya,
yna onypynanohpyra mexiase zehno oexiryke,
44 Akurū ke sā yna zehno oehtoh ke tātaturuse mase yna otururu oya onetara oehtohme.
45 Yna tonepose oya imehnō nonory pōkomo a,
popyno anonohse samo, typahsēme rokē yna toehse.
- 46 “Yna eunohnōko mā toto yna epetōkara, emero.
47 Tonaroxitapāse yna,
yna apoitoh tonō nae mana,
yna typoremākase te, yna tonahkase roropa, enara.”
- 48 Xitāko ase, jenuru tō ae iporiry yhtōko, yxity, wekyry tō enahkaryke.
49 Xitakehpyra jenuru tō mana anorypyra roropa,
yxity kuāpōko ase enahpyra samo,
50 Ritonōpo osenuhmatoh pona kapu poe yna enetohme.
51 Atasamāko ase ukurohtao josenetuputyryhtao nohpo tō poko.
Mokaro ryhmary tō enease moroto ypatary po.
- 52 Jepetōkara, popyra ehtoh onyripyra jahtao eya xine urakanase toehse mā toto juo-
tohme torō pitiko samo.
53 Jēmase toto eutary aka, isene ro,
topu ke japuruase.
54 Tuna tōnuhse jupuhpyry epozakoxi:
“Orihnōko ase!” tykase ywy.
- 55 Moro eutary ae tykohtase ywy jakorehmapotohme oya, Ritonōpo.
56 “Ajohpame sā jomiry etako!” tykase jahtao oya,
ykohtary metase rahkene.
57 Mame tozuhse ywy oya:
“Enaromyra exiko!” mase ya moro ėmepyry ae.
- 58 Ritonōpo, moepyase jakorehmase,
kypynanopyase orihpyra jehtohme.
59 Ritonōpo, zae jepetōkara apiakako,
zae pyra toto ehtoh waro mase yyryhmatopōpyry eya xine.
60 Yzehno mokaro ehtoh waro mase,
popyra jyriry se toto ehtoh waro roropa mase.
- 61 Ritonōpo Jesemy, jeunohtopōpyry eya xine totase oya,
tyriry se toto ehtoh waro mase emero.
62 Ykerekeremary poko kohmānōko mā toto,
zuarō mase, yyryhmary se mā toto.
63 Mokaro enēko mase,
jeunohkehpyra mā toto.
- 64 Ritonōpo, mokaro epehmako zae rahkene,
zuānohko toto inyrihpyrykō emetakame.
65 Popyra ehtoh enehpoko mokaro pona.
Takorehmaneke pyra tyriko toto roropa!
66 Ekahmako toto, Ritonōpo, toto zehno oehtoh ke,

enahkapoko toto sero nono po!

4

Jerusarē typoremāse

¹ Uuru xinukutumehme sã toehse!

Uuru kurã zemime pyra mana!

Topu tō, Ritonōpo Tapyī kyryry sapararahme typahse mã kehko osema tōkehko ae!

² Poetohti tō Jerusarē pōkō uuru kurã sã toh nexiase kyya xine,
Yrome seromaroro oripo sã rokē mã toto orino risē sã rokene.

³ Ropo nohpory itu htaō suhsu ekarōko typoenomo a.
Yrome wekyry tō mã awexituruze tō sã mã toto,
typoenō pyno pyra sã mã toto.

⁴ Typoenō orihmapōko mã toto omise ehtoh ke te, tuna se ehtoh ke roropa.
Poetohti xitāko tonahsē peneryke,
yrome onekaropyra mã toto.

⁵ Ahno nae torēnase aexityã tōtukuru poko kure,
yrome orihnōko mã toto,
tomitapāse osema tō ae;
torēnase tonahsã kurã poko toh nexiase,
yrome seromaroro ipahtyã poko mã toto
tynapyry zupīko.

⁶ Wekyry tō wãnohtoh mã Sotoma pōkō wãnohtopōpyry motye,
axī tonahkase toto ahtao Ritonōpo a.

⁷ Yna tuisary tō poenō kure rokē toh nexiase akurū karimutumã samo,
jamihme toh nexiase, apotūkehpyra.
Enurukō zemime sã nexiase kure rokē exiryke.

⁸ Seromaroro ēmytykō xinukutume mã toehse, sakaramato samo.
Aytorykohtao osema tao toto onenetupuhpyra imehnō mana.
Toto pihpyry tasarahse samo tōsexihse jehpyrykō pokona wewe samo.

⁹ Totapase aexityã etonatoh poko,
jetuhkopyra toh nexiase.
Māpyra mokaro axi hkopyra orihketomo, jetuhxo toehse toto,
tomitapāse toexirykōke, tonahsē pyra exiryke.

¹⁰ Jerusarē tonahkase ahtao, nohpo tomo, typoenō pyno aehtyã,
typoenōkō tahnose eya xine tōtuhtohkōme.

¹¹ Ritonōpo Kuesēkō zehno toexiryke apoto tukase eya.
Jerusarē tyahkapose eya porehme.

¹² Ahno tō emero nono pōkō tōsenetupuhse,
ituisary tō roropa tōsenetupuhse Jerusarē poko:
epetōkara omōsaromepyra mana pata Jerusarē omōtoh ae,
tykase toh repe.

13 Yrome morara toehse iirypyryme urutõ kõ exiryke, oturuketõ roropa iirypyryme exiryke, ahno kurã totapapose eya xine exiryke.

14 Tonurãkara sã toytoytose oturuketomo, urutõ kõ roropa xikurome mã toto ipunaka. Zupõkõ apory se pyra imehnõ kynexine nuriame exiryke munu ke.

15 Ynara tykohtase ahno tomo:
 “Mya ytotoko! Nuriame matose! Japopyra exiko!”
 Mame toytoytose toto ahtao imehnõ nonory tõ poro ynara tykase morotõkõ eya xine:
 “Tarona oehtohkõ se pyra ynanase,” tykase.

16 Mokaro pyno pyra toehse Ritonõpo nexiase; saparahme toto taropose eya. Mokaro oturuketõ otururu etary se pyra nexiase. Tamuximãkõ pyno pyra toehse roropa nexiase.

17 Typenekehse ynanexiase yna osenuhmary poko yna akorehmananõ eraximary poko; yna akorehmary eraximãko ynanexiase ahno a repe, yrome anakorehmasaromepyra nexiase.

18 Yna epetõkara yna enõko toh nexiase ytosaromepyra yna ehtohme osema tõ ae. Isene yna ehtopõpyry enahsasaka nexiase, orihsasaka ynanexiase.

19 Yna ekahmananõ axĩ tooehse nexiase, pianoimo motye. Ypy tõ po yna tokahmase eya xine, tokare pyra yna tapoise roropa eya xine ona tonorẽ po.

20 Isene yna ehtoh tapoise eya xine, Ritonõpo nymenekahpyry yna tuisaryme. Mokyro ynanenetuputyase yna ewomaneme, yna onyryhmara yna epetõkara ehtohme.

21 Atãkyematoko, Etõ põkomo, Uze põkõ roropa, exianatoko oexianarykõ se awahtao xine. Yrome okynã pyra oporemãkapotohkõ oehnõko mana, awãnohtohkõme; toetõse exiketyme sã exĩko matose tupoke pyra ytoytõko roropa matose.

22 Jerusarẽ põkõ pake tuãnohse mã toto popyra toto ehtoh emetakame. Jũme pyra taroposẽme exĩko matose Ritonõpo a saparahme imeimehnõ nonory tõ poro. Yrome amarokomo, Etõ põkomo tuãnohsẽme exĩko matose Ritonõpo a; jarãnaka oorypyrykõ ripõko mana.

5

Oturutoh Ritonõpo a typyno xine aehtohme

1 Ritonõpo yna Esemý, wenikehpyra exiko yna ryhmatopõpyry poko; yna eneko, yna poremãkatopõpyry eneko.

² Yna nonory tapoise imepỹ nono pōkomo a;
yna tapyĩ tao imehnō nonory pōkō tōsesarise mǎ toto.

³ Poetōpome ynanase, yna zũ tō totapase exiryke zehnotokomo a;
seromaroro yna ě tō pytỹpome toehse mǎ toto.

⁴ Tuna se yna ahtao, epekahnōko ynanase yna okurume;
apotopokō epehmāko roropa ynanase.

⁵ Yna rohmanohpōko mǎ toto yronymyryme jumĕtu samo, kameru sǎ roropa,
tapotũkehse ynanase,
yrome yna oneremapopyra mǎ toto.

⁶ Tonahsĕ nae yna ehtohme isene ro yna ehtohme,
tokaropose yna a Ejitu pōkomo a te, axirio tomo a roropa.

⁷ Yna tamuru tō iirypyryme toehse toh nexiase,
toorihse mǎ toto,
yna etuarimāko popyra mokaro ehtopōpyry pokoino.

⁸ Yna tuisary tō imehnō namotome erohnōko mǎ toto.
Yna onypynanohsaromepyra imehnō mana mokaro winoino.

⁹ Imehnō etapananō ytoytōko yna nonory poro.
Naeroro tomeseke sǎ rokĕ tonahsĕ zupĩko ynanase yna orikyryino.

¹⁰ Omise yna exiryke oxirohnōko ynanase,
yna pihpyry axitũ exĩko mana orinato samo, apoto po exikety samo.

¹¹ Yna pyxiǎ tyryhmase pata Jerusarĕ po ro, yna ěxiry tō oryximākō roropa, emero pata
tō po Juta nonory po.

¹² Zehnotokomo a yna tuisary tō tōsexihse wewe pokona;
tamuximehxo exiketō tyhtomase,
tounohse roropa eya xine.

¹³ Yna poenō tyrohmanohpose mǎ toto yronymyryme erohtoh tupime exikety poko.
Aimo tō osetapāko mǎ toto apotopokō omoxinety puimaryhtao eya xine.

¹⁴ Tamuhpomākō oximōpyra toehse mǎ toto pata omōtohtao,
eremiara toehse nuasemākō mǎ toto.

¹⁵ Tǎkye ehtoh toepase mana yna kurohtae.
Yna watoh tonō tymyakāmase emynyhmatoh ke.

¹⁶ Yna epyrypatopōpyry emero tonahkase ipunaka,
iirypyryme toehse yna exiryke,
tuānohse ynanase yna rypyry eheppyryme.

¹⁷ Yna kurohtao kure pyra ynanase,
popyrahme sǎ osenuhmāko ynanase yna xity ke,

¹⁸ Ypy Xiǎo turumekase exiryke, raposa tō ytoytōko mǎ toto typahsǎ poro.

Ekaropotoh Ritonõpo a

19 Omoro, Ritonõpo, tuisame oehtoh jũme exikehpyra mana, ahno poenõ pona te, ipakomotyã ponãmero roropa.

20 Oty katoh yna murumekase okynahxo?
Otarah tao yna poko tuarõtãko ropa mah mya roropa?

21 Yna iramapoko ropa oya, Ritonõpo.
Ajohpame sã yna iramapoko ropa!
Yna tyriko osemazuhme yna ehtopõpyry sã yna ehtohme ropa.

22 Otarame jũme turumekase yna oya?
Ajohpe pyra yna zehno exikehpyra exĩko mah jũme?

EZEKIEU Ezequiel Ekarotopo

Urutōme Ezekieu kynexine Papironia po Jerusarē typoremākase ahtao papironio tomo a. Morara ahtao juteu tō tarose morotona namotome. Ritonōpo omiry tokarose eya juteu tomo a Papironia po te, Jerusarē po roropa.

Ezekieu a Ritonōpo tōturuse enepotoh ke, mame moro enepotoh tokarose eya ahno a. Tamorepase roropa toto eya tynyriry ke, enetupuhpotoh ke: kymarokō emero zae pyra kuahtao xine tuānohsēme exīko, kyyrypyrykō epehpyryme. Naeroro kuosekarorykō Ritonōpo a zae mana kukurākatohkōme ropa. Izyraeu tō eramary ropa Ritonōpo a enery se Ezekieu kynexine zae ehtoh poko toto ehtohme Ritonōpo neneryme. Oturuketyme roropa Ezekieu exiryke torētyke kynexine Ritonōpo Tapyī poko Jerusarē po.

Sero pape ao

Ezekieu kohmatoh urutōme 1.1–3.27

Jerusarē wānohtopōpyry 4.1–24.27

Imehnō nono pōkō apiakary 25.1–32.32

Tōmiry etapory Ritonōpo a 33.1–37.28

Koke wānohtoh poko 38.1–39.29

Ritonōpo Tapyī exīko ropa 40.1–48.35

Ritonōpo Nenepohpyry Apitorymano

Ezekieu 1–7

Ritonōpo apony

¹ Ēmepyyry 5me ehtoh po, nuno 4mā po, 30me jeimamyry po ahtao tuna Kepaa po exiase imehnō juteu tō maro. Moroto exiase Papironia pōkō narotyā maro. Mame kapu tōsetapuruhmakase, Ritonōpo osenepotoh enease.

² Moro toehse ya, 5me jeimamyry taropose ahtao tuisa Joakī a Papironia poetoryme.

³ Moroto Papironia po, tuna Kepaa ehpio, Ritonōpo otururu totase ya. Mame Ritonōpo jamitunuru moroto nexiase ymaro.

⁴ Osenuhmase, tyryrykane konōto enease oehnōko inikahpoino. Neneneh tykase akurū konōto wino. Moro akurū zomye kapu enease apotome, moro apoto rānao zemime exikety nexiase metau panono.

⁵ Tyryrykane konōto rānao onokyro tō 4mākō enease. Ahno sã nexiase toto,

⁶ yrome taporihke toh nexiase. Toirō onokyro tōmyhke nexiase 4me te, taporihke roropa 4me. Oxisã toh nexiase mokaro 4mākomo.

⁷ Jaxirykō topohme nexiase, ipupuru tō pui mūkuru pupuru sã nexiase, zemime roropa metau ikorokahpyry samo.

⁸ Mokaro 4me tōmyhke exiketō, 4me taporihke roropa exiketomo, ahno emary sã emarykō nae roropa toh nexiase 4me; toiro oma toiro aporiry zopino nexiase.

⁹ Asakoro aporiry toiro onokyro kyryry totapuruhmakase sã nexiase, aporiry etyhyry zakorō pokona nexiase. Morarame mokaro 4mākō oximaro tahrame sã toh nexiase. Oximaro toytose toto. Eramara roropa toh nexiase.

¹⁰ Toiro onokyro 4me ěmyty nae nexiase oxisã pyra: ipotyryme ahno ěmyty nae nexiase; apotunuru wino reāo ěmyty sã nexiase; ipozery wino pui ěmyty sã nexiase; ĩkae piano ěmyty sã roropa nexiase.

¹¹ Asakoro aporiry, onokyro kyryry, tanỹse kakoxi, zakorō aporiry etyhyry pokona tapose eya xine taporiry etyhyry ke tapotunuru wino, typozery wino, enara; imepỹ asakoro natokomo a taporirykō ke tokokō tapuruse eya xine.

¹² Mokaro onokyro tō tōsenuhmase tomye xine. Naeroro toytotose toto emero typenetatoh pona, yrome eramara toh nexiase.

¹³ Onokyro tō maro ezuru saereh āko nexiase ytokehpyra exikety. Moro apoto zemimehxo toehse, apoto wino neneneh tykase.

¹⁴ Mame mokaro onokyro tō xiaksiake toytose axiny, nenenehkane samo.

¹⁵ Mokaro onokyro tō eneryhtao ro ya ipupuru parihmā 4me enease nono po, toiro onokyro maro toiro pupu parihmā nexiase.

¹⁶ Moro pupu parihmā 4mākō oxisā zemizemiāko nexiase topu kurā joiame exiketō samo. Moro pupu tō parihmā ao imepỹ parihmā nexiase takuohsē samo.

¹⁷ Mame eramara ro toto ahtao toytotose toto emero rokene.

¹⁸ Moro pupu tō parihmā ehpio tonure nexiase tuhke.

¹⁹ Mokaro onokyro tō toytose ahtao ipupuru tō parihmā toytose imaro xine; tōnuhse toto ahtao nono poe ipupuru tō parihmā toytose imaro xine.

²⁰ Toytose onokyro tō typenetatoh pona, imaro xine ipupurukō toytose roropa aomi poe samo.

²¹ Naeroro mokaro onokyro tō aytorykohtao, totypohse roropa toto ahtao te, tōnuhse toto ahtao nono epozakoxi, ipupuru tō parihmākō imaro xine nexiase kehko.

²² Mokaro onokyro tō zupuhpyry epoe amerehme sã nexiase, kutehi zemime exikety samo saereh āko.

²³ Moro amerehmã zopino mokaro onokyro tomo a taporiry asakorōkomo a totapuru makase takorōkō aporiry osetonie. Tokokō tapuruse eya xine taporiry asakorōkō ke roropa.

²⁴ Mame aytorykohtao aporiry tō panaikatō nexiase tuna konōto panaikatō samo, soutatu imoihmākō panaikatō samo, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety omiry samo. Mame totypohse toto ahtao kae hkopyra taporirykō tehme tyrise toto a.

²⁵ Yrome panaikatō totase moino, kaino, zupuhpyrykō epoe.

²⁶ Moro amerehmã epoe apō panō nexiase, topu kurano sapira risemy. Typorohse moro apō po ahno panō nexiase,

²⁷ zemime nexiase metau samo apoto tao. Saereh āko nexiase ynororo apoto zemime exikety samo.

²⁸ Moro saerehkatoh okohkuri sã nexiase akurū poko. Moro saerehkatoh zemime exikety nexiase enetupuhpotohme moroto Ritonōpo imehxo saerehkatoh nexiase.

2

Ezekieu tykohmase urutōme ehtohme

¹ Moro eneryke ya epukase, jēmyty nono pokoxi nexiase. Mame omi etase, ynara tykase ya:

– Ahno mūkuru, owōko ty xikihme. Jotururu se ase amaro.

² Moro omi etaryhtao ro ya, Ritonōpo Zuzenu tomōse ukurohtaka, mame tanỹse ywy eya xikihme. Aomiry etase, ynara nase ynororo:

³ – Ahno mūkuru, aaropōko ase Izyraeu tomo a; Tosēkōme turumekase ywy eya xine, toeramase toto jomiry omipona pyra. Moro saaro mã toto seromaroro, jomipona pyra, tytamurukō ehtopōpyry sã mã toto.

⁴ Putupyra sã mã toto, jomiry etary se pyra. Aaropōko ase eya xine, jomiry ekarotohme eya xine: “Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana,” katohme eya xine.

⁵ Mame ōmiry etaryhtao eya xine, onetara toto ahtao roropa, tuaro exīko mã toto, urutō tooehse toto rānaka.

⁶ – Yrome omoro, ahno mūkuru, mokaro zuno pyra exiko, aomirykō zuno pyra roropa exiko. Oseosezuhnōko mã toto, ohxirōko roropa; toto maro oehtoh mynoto tō

maro ehtoh sã exiko mana. Morara ahtao ro mokaro ajoajohpãkõ zuno pyra exiko; okerekeremary eya xine zuno pyra exiko roropa.

⁷ Mokaro zuruko jomiry ke rokene, etary se toto ahtao etary se pyra toto ahtao roropa. Wenikehpyra exiko jomiry etary sato kõ karame mã toto.

⁸ – Yrome omoro, ahno mũkuru, etako pahne jomiry poko. Otatõme exiko, mokaro sã pyra exiko. Ëtakako. Ynekarory oya enahko.

⁹ Morarame josenuhmaryhtaoma enease, pape maro, inymerohpyry.

¹⁰ Mame moro pape totapuruhmakase eya yneneryme. Tymerose nexiase seino ïkae roropa, enara. Ynara tymerose ipokona, kui kui katopo te, ihnamotopo te, sam katopo, enara.

3

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo:

– Ahno mũkuru, sero pape enahko; imeĩpo ytoko Izyraeu tõ zuruse.

² Mame ãtakase, moro pape ekarose ynororo ya enahtohme.

³ Ynara tykase ynororo ya:

– Ahno mũkuru, sã pape enahko, ynekarory oya; tuesapare awakuru ehtohme ike. Enapyase. Anusasame nexiase ano zeni samo.

⁴ Mame ynara tykase Ritonõpo:

– Ahno mũkuru, ytoko Izyraeu tomo a toto zuruse ynekarohpyry poko.

⁵ Aaropopyra ase mya imehnõ nonory pona tyoro omiry ae oturuketomo a, omi tupimã ae oturuketomo a, Izyraeu tomo a rokẽ aaropõko ase.

⁶ Aaroporyhtaoma ya imeimehnõ nonory pata konõto põkomo a, omi tupimã ae oturuketomo a, aomiry onenetupuhpyra oeh topo, õmiry etary se toh exiry repe.

⁷ Yrome Izyraeu tõ õmiry etary se pyra mã toto, jomiry etary se pyra toexirykõke. Omi onymoipyra rokẽ mã toto; jomiry omipona se pyra roropa mã toto.

⁸ Yrome seromaroro orõko ase orẽpyra, mokaro sã oeh toh me: putupyra exiketõ samo, tõsenetupuhtohke tũpore exiketõ samo.

⁹ Orõko ase jamihme topu samo, tũpore roropa tiamãte samo. Naeroro enaromyra exiko; oserehpyra roropa exiko mokaro jomipona se pyra exiketõ poko.

¹⁰ Tõturuse ro Ritonõpo ya:

– Ahno mũkuru, etako kure jomiry poko emero, wenikehpyra oeh toh me.

¹¹ Imeĩpo ytoko oturuse ononory põkomo a, Papironia põkõ narotyamo a typoetory tõme. Zuruko toto: “Ywy Ritonõpo oturũko ase, jomiry etary se toto ahtao, etary se pyra toto ahtao roropa, enara.”

¹² Mame Ritonõpo Zuzenu a tarose exiase. ÿkae omi konõto etase konomeru samo. Ynara nase opore:

– Kure rokẽ Ritonõpo Imehxo Exikety, saereh ãko mana kapu ao.

¹³ Panaikatõ roropa etase, mokaro onokyro tõ aporiry tõ tahtah ãko samo tyryry ãko, ipupurukõ parihmãkõ panaikato opore etase roropa konomeru samo.

¹⁴ Mame Ritonõpo jamitunuru toehse ypona, mame tarose exiase Zuzenu a moro poe; tohne sã exiase, sam ãko ukurohtao.

¹⁵ Mame ytoase Teu-Apipe pona, tuna Kepaa ehpiõ pona. Moroto juteu tõ nexiase, soutatu tõ narotyamo typoetoryme. Moroto exiase 7me ãmepyyry; tõsenuruhkase exiase ynenehpyry poko, ynetahpyry poko roropa.

*Urutõ pata eraseme ehtoh poko
(Ezekieu 33.1-9)*

¹⁶ Moromeĩpo 7me ãmepyyry taropose ahtao ynara tykase Ritonõpo ya:

¹⁷ – Ahno mūkuru, Izyraeu tō eraseme orīko ase, Izyraeu nonory pōkō emero eraseme. Jomiry etako jotururuhtao amaro, mame toto zuruko, ynekarohpyry oya ekaroko toto a.

¹⁸ Ynara ekaroryhtao oya: mokyro popyra exikety orihnōko mana, mame mokyro onurupyra awahtao popyra ehtoh rumekatohme eya tōsepynanohtohme, orihnōko mokyro mana iirypyryme toexiryke, yrome aorikyry epehmapōko ase oya.

¹⁹ Imepỹ popyra exikety zururuhtao oya, yrome tyrypyry onurumekara ynororo ahtao, orihnōko mā ynororo iirypyryme toexiryke, yrome omoro orihpyra exīko mase.

²⁰ – Morarame imepỹ zae ehtoh poko exikety eramaryhtao tyrypyry poko toeh-tohme; mame aorihmapotoh riryhtao ya mokyro wānohtohme, orihnōko mana onurupyra awahtao. Orihnōko mana tyrypyhpyke toehse exiryke, mame zae aehtopōpyry poko wenikehnōko ase. Mame oya aorikyry epehmapōko ase.

²¹ Ahno, zae ehtoh poko exikety, zururuhtao oya iirypyryme pyra aehtohme, mame otato ynororo ahtao, tyrypyry poko pyra ynororo ahtao, orihpỹme exīko mana, omoro roropa orihpyra exīko mase.

Oturusaromepyra toehse Ezekieu

²² Mame ymaro Ritonōpo jamitunuru nexiase. Ynara tykase ynororo ya:

– Owōko ty! Ytoko mō jakanahmā pona. Moroto oturūko ase amaro.

²³ Mame ytoase moro jakanahmā pona. Moroto Ritonōpo saerekatoh enease, ynenehpyry samo tuna Kepaa ehpio jahtao. Toepukase ywy nono pona, jēmyty nono pokoxi nexiase,

²⁴ yrome Ritonōpo Zuzenu tomōse ukurohtaka, xikihme tyrise ywy eya. Mame ynara tykase ynororo ya:

– Ytoko atapyĩ taka, atapuruko moro tao.

²⁵ Omoro, ahno mūkuru, omyhnōko mā toto eary ke, tūtara oehtohme ytoytopyra oehtohme toto rānakuroko.

²⁶ Mame omitapỹme onuru rīko ase, mokaro jomipona pyra exiketō onurusaromepyra exīko mase.

²⁷ Imeīpo, jotururu ropa ahtao amaro, oturu waro oehtoh ekarory ropa ahtao oya, mokaro zurūko mase, ywy, Ritonōpo Oesēkō nekarory oya. Toitoine ōmiry etāko mā toto, yrome imehnō aryryra, jomipona pyra exiketōme toexirykōke.

4

Inyrihpyry Jerusarē poko

¹ Ynara tykase Ritonōpo Jerusarē poko:

– Ahno mūkuru, orino risē apoiko tyritohme oēpataka, mame ipokona pata Jerusarē kuhtoh tyriko.

² Moro pata kuhtoh pokona epetōkara panō tyriko, tapuruse sã exīko soutatu tomo a, nono kaetoko exiketō maro apuru pona onuhtohme, tapyi kaetoko exiketō roropa etonatohme te, soutatu tō esary maro te, makina maro pata apuru kararatohme.

³ Oripo pipahmā apoiko kurimene risemy, tyritohme oēpataka, pata apuru samo, irānao pata etonie samo. Mame oēmyty iramako pata etonie. Pata tapuruse mana, omoro mase pata apurūko. Morohne enetupuhpotohme exīko mana, moro poko tuaro Izyraeu tō ehtohme.

⁴⁻⁵ – Imihme exiko opozery wino; opona Izyraeu tō iirypyryme ehtoh tyripōko ase. Moroto exīko mase etuarimāko imihme nono po iirypyrykō puimāko 390 ěmepyyry pona. Toiro ěmepyyry oya epehmapōko ase toiro jeimamyry toto wānohtoh enetupuhpotohme.

⁶ Mame moro poko tōtyhkase awahtao eramako imihme oehtohme apotunuru wino nono po; Juta tō iirypyryme ehtoh puimāko sã mase 40me ěmepyyry ae, toiro ěmepyyry aropōko mase toiro jeimamyry Juta tō wānohtoh enetupuhpotohme.

⁷ – Naeroro Jerusarē wino eneko yronomyryme; tapuruse exikety epetōkara a, soutatu tomo a. Āpory tupokase ahtao, imehnō zurūko mase moro pata pōkō wānopyry poko.

⁸ Omyhnōko ase eramasaromepyra oehtohme oepetōkara a apatarykō rumekatohto ropa.

⁹ – Seromaroro tiriiku apoiko te, sewata te, erewija tō te, kumataimo te, tiriiku pisarara te, aweja, enara. Oximaro tyriko kehko pāo ritohme. Moro enahnōko mase 390me ėmepyyry pune imihme awahtao opozery wino nono po awahtao.

¹⁰ Asakoropane pāo pitiko enahnōko mase kokoro rokene, yrome axī pyra morohne enahko.

¹¹ Otunary ōkurume tukuhsēme exīko mana, asakoro kopu pune rokene, ėtohme axī pyra roropa.

¹² Apoto rīko mase ato tonorē ke, ahno ety ke. Anapyry pāo ekeīko mase moro apoto po, mame moro pāo enahnōko mase jarao imehnō neneryme emero porehme.

¹³ Ynara tykase roropa Ritonōpo:

– Sapparahme Izyraeu tō aroporyhtao imeimehnō nonory pona moro sã tynapyrykō enahnōko mã toto, Moeze nyripohpyry omipona pyra.

¹⁴ Yrome ezukuase:

– Ritonōpo Jesemy, aryppya! Tonahsē nuriamã onenahpitopyra exiase moino ro. Poetome jehtopōpyry poe okyno pū onōpyra exiase tamoreme toorihse ahtao, tosekase ahtao roropa onokyro tomo a onōpyra exiase.

¹⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Ÿ, kure. Pui ety ke apoto kemery rīko mase epona ouru ekeitohme.

¹⁶ Tōturuse ropa:

– Ahno mūkuru, wyi onenehpopyra exīko ase pata Jerusarē pona. Naeroro etuarimāko mã toto; tonahsã apiakāko mã toto pitiko, pitiko, pisarara ekamotohme, tuna roropa apiakāko mã toto pitiko, pitiko, pisarara ekamotohme roropa.

¹⁷ Wyi pyra exīko mã toto, tuna pyra roropa. Typynanohneke pyra exīko mã toto, mame etyppyryme orihnōko mã toto iiryppyryme toehse toexirykōke.

5

Zūsety sahkary poko

¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Ahno mūkuru, tapema apoiko, taere exikety oetypoty sahkatohme, oūsety roropa. Imeīpo onysahkahpyry ikuhko omoxinety kuhtoh po, apiakatohme oseruao zokonaka ehtohme.

² Mame oepetōkara a pata rumekary ropa ahtao, ytoko pata rānaka oūsety toiro zokonaka jahkatohme. Imeīpo ytoko pata zomye, imepý zokonaka oūsety ihkotyppyry aroko. Moro oūsety ihkohko tapema ke. Mame oūsety akoīpyry emako kakoxi aropotohme tyryrykane a: mokaro ekahmāko ase ytapemā ke.

³ Oūsety ikurākako tuhke pyra ixixītohme oupō ehpiry pokona.

⁴ Mame toitoine oūsety ixixītopōpyry poe touko ropa ematohme apoto htaka jahkatohme. Moro apoto tūtāko mokaro wino sapparahme sã Izyraeu tō poro porehme.

⁵ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Enetoko ke, pata Jerusarē sero sã mana. Sero pata tyrise ya sero nono rānao. Imehnō nonory pōkō tyrise ya Jerusarē zomye.

⁶ Yrome nyripohpyry turumekase Jerusarē pōkomo a; jomipona pyra toehse toto exiryke. Imehnō nonory pōkō popyra ehtoh motye popyra toehse toh nexiase; jomipona pyra mokaro ehtoh motye jomipona pyra Jerusarē pōkō toehse, nyripohpyry turumekase eya xine, jomihpyry omipona pyra toehse toto.

⁷ Seromaroro Jerusarē pōkomo, etatoko pahne, ywy, Ritonōpo Oesēkō ynara āko ase: Ynyripohpyry omipona pyra mexiatose, jomihpyry turumekase oya xine; morara exiryke imehnō nonory pōkō motye iirypyryme toehse matose, ōmye exiketomo. Imeimehnō zae pyra ehtoh poko exiketō typoehse oya xine.

⁸ Morara exiryke ywy, Ritonōpo Oesēkomo, ynara āko ase oya xine: ywy ase oepeme pyra; awānohtorỹko ase jarao, imeimehnō nono pōkō neneryme emero porehme.

⁹ Onyrytā xihpyry pokoino Jerusarē wānohnōko ase, pake awānohtopōpyrykō sã pyra, imeĩpo awānohtohkō sã pyra roropa.

¹⁰ Morara exiryke Jerusarē po jūkō typoehkō ōnōko mā toto; ipoenkō tumykō ōnōko roropa mā toto. Awānohtorỹko ase; orihpyra exiketō saporarahme exiko mā toto imeimehnō nonory poro porehme.

¹¹ – Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana: Ytapyĩ kurã nuriame tyripose oya xine exiryke popyra oehthōke te, onyrytā xikuromã ke roropa, ajohpe pyra ynara āko ase oya xine: oenahkatorỹko ase opyno xine pyra exikety samo.

¹² Zokonaka amarokō tyrohsē ke orihnōko matose, omise oehthōke roropa pata po; imepỹ zokonaka totapasēme exiko oepetōkara a te, imepỹ zokonaka saporarahme exiko imehnō nonory poro emero. Tokahmasēme roropa exiko mā toto, etapary se exiketomo a.

¹³ – Ozehno xine jehtoh waro exiko matose; jetũ exiko oya xine mana tãkye jehtoh pona. Awānohtorỹko ase onyrytãkō ehepyryme. Morohne emero toehse ahtao tuaro exiko matose ypoko, ywy, Ritonōpo kuruatose moro emero, tyryhpopãkase jexiryke oya xine, turumekase ywy oya xine imeimehnō maro oehthōkōme.

¹⁴ Ynara tyrĩko ase opoko pata Jerusarē: patãpome orĩko ase imehnō ōmye exiketō neneryme, okuroko ytoketō neneryme roropa. Moro pōkō poihtōko mā toto.

¹⁵ – Typenekehse jahtao opoko xine, ozehno xine toehse jahtao roropa, tuãnohse awahtao xine ya, imehnō nonory pōkō oserehnōko mā toto. Oenatorỹko mā toto: “Xē! Jam!” āko mā toto; opoihtatorỹko roropa mā toto.

¹⁶ Tonahsē onehpopyra exiko ase imepỹ poe. Naeroro orihnōko matose omise oehthōke. Jetũ exiko matose omise oehthōke pyrou ke owōthōkō samo, tuohpyry samo oenahtōkōme.

¹⁷ Omise ehtoh konōto enehpōko ase, onokyro tō roropa opoenkō esekatohme; tyrohsē roropa, zehnotokō roropa, etonatoh roropa oetapatohkōme. Ywy, Ritonōpo, kuruatose.

6

Ineponãmarykō eahmary popyra Ritonōpo a

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

² – Ahno mūkuru, osenuhmako Izyraeu tō ypy tō winakoxi. Ynara kaxiko eya xine jomiryne:

³ Ritonōpo Kuesēkō omiry etatoko, aomiry ypy tō netaryme te, somohmã tō netaryme, jakanahmã tō netaryme roropa: ywy, Ritonōpo, soutatu tō enehpōko ase, toponãmasã eahmatoh enahkatohme.

⁴ Apoto apō tō onekarotyã zahkatoh tonomo te, ixtaratu zahkatoh roropa typahsēme exiko, tomasēme nono pona. Morohne poko exiketō totapasēme exiko mā toto tyneponãmarykō ěpataka.

⁵ Izyraeu tō ekepyry pahnōko ase nono pona; jehpyry tō pahnōko ase apoto apō tō zomye.

⁶ Pata tō emero Izyraeu nonory po tonahkasēme exiko, patãpome exiko mā kehko. Tyneponãmarykō eahmatoh tonō tonahkasēme exiko mā kehko. Mame apoto apō emero typahsēme exiko; ineponãmarykō roropa typahsēme exiko mā kehko; ixtaratu zahkatoh tomasēme exiko; inyrytā emero tonahkasēme exiko.

⁷ Emero rokẽ po ahno totapasẽme exĩko; orihpyra exiketõ jenetupuhnõko mã toto, ywy ase Ritonõpo.

⁸ – Yrome ahno akoĩpyry nomõko ase isene ro, sapararahme exĩko mã toto imehnõ nonory po,

⁹ tarose toto exiryke typoremãkahpõkõ poetoryme. Moroto wenikehpyra exĩko mã toto ypoko; tuaro exĩko mã toto tuãnohse toto ya, tyhxirose roropa mã toto ya, turumekase eya xine jexiryke. Mame jeahmara toehse toh nexiase, ymyakãme tyneponãmarykõ eahmary se toehse toh nexiase. Oxise pyra exĩko mã toto tyrypyrykõ pokoino, tynyrihpyrykõ xihpyry pokoino roropa.

¹⁰ Zuaro exĩko mã toto: ywy ase Ritonõpo. Imehnõ enaroximaryhtaõ ya ekurehpyra ase, tyriko ase emero jomihpyry ae ro.

Izyraeu tõ iiryryryme ehtopõpyry

¹¹ Ynara tykase Ritonõpo ya:

– Ezekieu, oemary ke tahtah kaxiko! Itütũmako opupuru ke! oxitako åtasamaryme! Izyraeu tõ nyrytã xihpyry mã pokoino orihnõko mã toto osetapary ke, omise ehtoh ke, tyrohsẽ ke, enara.

¹² Mokaro ameke exiketõ kure pyra exĩko mã toto, tyrohsẽ ke orihnõko mã toto; imehnõ, ameke pyra exiketõ orihnõko mã toto etonato ke. Imehnõ akoĩpyry orihnõko mã toto omise toehtohkõke. Tyzehno xine jehtoh waro exĩko mã toto, sam åko mã toto.

¹³ Aorihtyã ekepyry tõ typahsẽme exĩko mã toto tyneponãmarykõ rãnaõ, apoto apõ zomye. Typahsẽme exĩko mã toto moroto tynekarorykõ zahkato po tyneponãmarykõ eahmatopõpyry po; osa kae ehtoh po emero, ypy tõ emory po emero, wewe tõ kurã myhtokoxi emero, wewe konõto myhtokoxi roropa emero. Mame juaro exĩko mã toto emero, ywy ase Ritonõpo.

¹⁴ Jemary anõnõko ase inonorykõ enahkato hme. Ona tonorẽ poe ikurenae pata Ripira pona inikahpozakoxi ononorykõ riiko ase patãpome, Izyraeu tõ esary emero pyno pyra exĩko ase, onewomara exĩko ase. Mame juaro exĩko mã toto emero porehme, ywy ase Ritonõpo.

7

Etyhpyry ameke pyra toehse mana

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

² – Ahno mũkuru, ynara åko Ritonõpo Oesẽkõ mana Izyraeu nonory põkomo a: Emero tonahkase! Ononorykõ tonahse!

³ – Izyraeu tomo, seromaroro oenahtohkõ toehse mana. Ozehno xine jehtoh enehpõko ase, jetũ exĩko oya xine mana, åpiakatorõko ase onyrytãkõ eneryke ya. Oepehmatorõko ase popyra oehtohkõ poko toehse oexirykõke.

⁴ Awãnohtorõko ase yronymyryme, opyno xine pyra exikety samo. Awãnohtorõko ase onyrytã xihpyry emetakame, juaro oehtohkõme, ywy ase Ritonõpo.

⁵ Ynara tykase roropa ynororo:

– Popyra ehtoh tonõ oehnõko atakenaka mana opona xine.

⁶ Emero tonahkase. Etyhpyryme mana. Amarokõ roropa tonahse matose.

⁷ Oenahkapotohkõ oehnõko mana oya xine, sero ononorykõ põkõ roropa. Okynã pyra ypy tõ po oseahmato tao oseahmara exĩko matose, yrome otupõko rokẽ matose.

⁸ – Okynã pyra ozehno xine jehtoh waro exĩko matose. Awãnohtorõko ase onyrihpyrykõ epehpyryme. Onyrytãkõ nuriamãkõ epehpyryme sam åko matose.

⁹ Opynanohtorõko xine exĩko ase, nupunato oenepyra xine exĩko roropa ase. Awãnohtorõko ase popyra ehtoh poko toehse oexirykõke. Morara ahtaõ juaro exĩko matose, ywy ase Ritonõpo, ywy ase awãnohnekomo.

¹⁰ Awānohtohkō ěmehnōko mana. Imeimehnō ryhmāko mā toto emero pata tō poro. Epyrypākohxo mā toto.

¹¹ Itamurumehxo imehnō ryhmāko mā toto, etapāko mā toto. Ahno wānohnōko mana popyra rokē toto exiryke. Imōkomorykō tonahsēme exīko mana: itinerūkomo te, epe tomo te, imehxo aehtohkomo, enara.

¹² Okynā pyra tōsepekatyry se pyra exīko mā toto, toiparo rokē osepekahnōko mā toto, mōkomo onekamopyra exīko mā toto roropa, emero zehno exīko Ritonōpo mana, toto wānohnōko roropa mana emero porehme.

¹³ Mame osepekahketomo orihpyra ahtao imōkomory tonahkasēme exīko mana, anapoipyra ropa mana emero imōkomohpyry. Ynara exiryke toto zehno Ritonōpo ehtoh waro exīko mā toto emero porehme. Popyra exiketō poremānōko mā toto, isene pyra exīko mā toto.

¹⁴ Rue etōko mā toh repe, atakimāko mā toto, emero repe. Yrome ytopyry ekurehnōko mā toto, etonatoh pona, zehno Ritonōpo ehtoh oepyryke emero pona; oxisā toto wānohnōko Ritonōpo mana.

Izyraeu tō wānohtoh poko

¹⁵ Jarao osema tao osetapāko mā toto, tapyi tō tao tyrohsē exīko, omise roropa exīko mā toto. Tupito po exiketō orihnōko mā toto tōsetaparykōke, pata po exiketō enahketōme exīko mā toto tyrohsē ke, omise ehtoh ke roropa, enara.

¹⁶ Toitoine orihpyra exiketō epāko mā toto utuku samo jakanahmā poe ypy tō pona. Moroto pusuh āko mā toto xitāko roropa tyrypyrykō poko.

¹⁷ Ahno emary emero jamihme pyra exīko mana, esekumurukō tykytyky āko mana.

¹⁸ Upo amurūko mā toto topuxiximā kamisa risemy toemynyhmaryme, enaromŷke tykytyky āko mā toto pyrou zoko exipŷ samo. Zūsetykō isahkahpyry sā exīko mana, ehxirōko roropa mā toto emero porehme.

¹⁹ Tytinerūkō pahnōko mā toto, uuru te, parata roropa osema tao aepukahpyry samo; toto zehno toehse Ritonōpo ahtao uuru toto anakorehmara exīko, parata roropa toto onypynanohpyra exīko mā kehko. Toto penetatoh onepekahpyra exīko mā kehko. Tonahsē onepekahpyra exīko. Uuru, parata tō poe roropa tyrypyhpyke toehse toh nexiase.

²⁰ Toepyrypase toto tyjoiakō kurā poko repe. Yrome tyrise toto a tyneponāmarykō xihpyryme, nuriame exiketōme. Morara exiryke ipenekehtyāme tyripose toto Ritonōpo a tytinerūkō poko, tymōkomorykō poko roropa.

²¹ — Omōkomory kurā ematonanohpōko ase imehnō nonory pōkomo a! āko Ritonōpo mana. — Omōkomory kurā apoīko mā popyra exiketomo. “Mōkomo kahpyry,” āko mā toto.

²² Mame Ytapyī kurā taka aomomyrykohtaoto toto ematonanohtohme te, nuriame tyritohme eya xine: “Oty” kara exīko ase. Toto poko pyra exīko ase.

²³ — Otupīko mā toto emero porehme. Imehnō etapananō nae tuhke, imehnō ryhmāko mā toto Jerusarē po.

²⁴ Imehnō nonory pōkō enehpōko ase xiaro popyrahxo exiketomo omōtohme atapyīkō taka. Omōnōko mā toto Jahmatoh taka; nuriame moro rīko mā toto. Amarokō, orutua kō, jamihme exiketō jamihme pyra exīko mā toto.

²⁵ Takorehmaneke pyra exīko matose. Osepeme ehtoh zupīko matose repe, yrome arypyra, onenepyra ekurehnōko matose.

²⁶ Popyra ehtoh oehnōko mana kokoro rokē samo. Ekātōko mā toto popyra ehtoh poko kokoro rokene. Ekaropōko roropa matose urutō komo a: “Otara exīko nah? Oty enetupuhnōko mah senohne poko?” āko matose. Oturuketō imehnō amorepatoh pyra exīko mā toto. Tamuhpomākō zae ehtoh poko imehnō onurupyra exīko mā toto.

²⁷ Tuisa konõto xitãko mana, imũkuru kure ehtoh oneraximara roropa mana. Ahno emero tykytyky ãko, oserehnõko mã toto. Awãnohtorÿko ase onyrihpyrykõ poko emero; awãnohtorÿko ase imehnõ wãnopyry sã oya xine. Moro eneryke oya xine, juaro exiiko matose, ywy ase Ritonõpo.

Ritonõpo Nenepohpyry Asakoromano

8

Ezekieu 8–10

Toponãmasã Jerusarẽ po

¹ Mame Juta tõ tamuximãkõ tooehse ytapyĩ taka oturuse ymaro. Ëmepyyry 5me ehtoh po nexiase nuno 6mã po, jeimamyry 6mã po toto arotopõpyry poe Papironia põkõ poetoryme. Mame tokare pyra Ritonõpo Kuesëkõ jamitunuru toehse ya.

² Osenuhmase, mame ynara tonepose Ritonõpo a ya: ahno panõ enease apoto samo. Imety eary poe ipupuru pona zoko apoto sã nexiase. Imety eary epoe zemime nexiase metau ikorokahpyry samo.

³ Oma panono a jũsety tapoise nexiase. Mame josenuhmaryhtao Ritonõpo Zuzenu a tanÿse ywy kakoxi, mame jaroase Jerusarẽ pona. Ritonõpo Tapyĩ omõtoht taka jaroase, omõtoht inikahpozakoxi exikety wino. Moroto ineponãmarykõ enease nuriame xihpyry exikety; mokyro pokoino zumoxike Ritonõpo mana.

⁴ Moroto Ritonõpo, Izyraeu tõ Esë saerekatoh enease ropa, ynenehpyry sã tuna Kepaa ehpio jahtao, tõsenepose ropa Ritonõpo ahtao ya.

⁵ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

– Ahno mũkuru, inikahpozakoxi osenuhmako. Osenuhmase, moroto apoto apõ pũto, tapyi omõtoht tao, ineponãmarykõ enease nuriame exikety Ritonõpo a.

⁶ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

– Ahno mũkuru, moxiã nyriry enẽko mah? Eneko ke moxiã nyrityã xihpyry, amekehxo jaropõko jesary kurã poe. Yrome senohne motye inyryityã popyrahxo enẽko mase, nuriamehxo ya.

⁷ Mame jaroase ynororo zara konõto pona omõtoht taka, jarãnaka. Moroto oramã enepoase ynororo ya ãpuruhpyry ao.

⁸ Ynara tykase:

– Ahno mũkuru, ahkako; apuru itahkako. Tytahkase ya, mame omõtoht enease moroto.

⁹ – Omõko, tykase ynororo ya, – moko popyra ehtoh poko eneta, inyryrykõ xihpyry enẽko mase moro tao.

¹⁰ Naeroro ywy tomõse, enease. Moroto apuru pokona tonohse, taxikase roropa onokyro tõkehko nuriame exiketomo, nono po ytoketomo, okoi tõ samo, imehnõ nuriame exiketõ roropa, mokoarohne eahmãko Izyraeu tõ nexiase.

¹¹ 70me Izyraeu tõ tamuximãkõ moroto nexiase. Moko maro Jazania, Sapã mũkuru nexiase. Ixtaratu zahkatoh apoiko toht nexiase emero tomarykõ ke, orexito tũtãko nexiase morohne wino.

¹² Mame tõturupose Ritonõpo ya, ynara tykase:

– Ahno mũkuru, moxiã nyriry enẽko mah? Izyraeu tõ tamuximãkõ tyneponãmary eahmãko mã toto tokare pyra. Ynara ãko mã toto: “Ritonõpo kuenepyra xine mana. Sero nono turumekase eya.”

¹³ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

– Taroino moko nyriry xihpyrymehxo enẽko mase.

¹⁴ Mame jaroase ropa ynororo Tytapyĩ omõtoht pona inikahpozakoxi. Moroto nohpo tõ tonepose ya, xitãko; Papironia põkõ neponãmary Tamuze hnamõko toht nexiase.

¹⁵ Mame tõturupose Ritonõpo ya. Ynara nase:

– Ahno mūkuru, moro enēko mah? Morohne motye Izyraeu tō ehxirotōh enēko mase.

¹⁶ Imeīpo jaroase imepỹ zara pona, Tytapyī taka. Moroto, Tapyi omōtoḥ pūto, irānao apoto apō nexiase osema tao orutua kō enease 25mākomo. Īpary tō Ritonōpo Tapyī wino nexiase, xixi tūtatoḥ enēko toḥ nexiase; tosekumurukō po nexiase toto nono po, xixi tūtary eahmary samo.

¹⁷ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, moro enēko mah? Moxiā, Juta tō morohne xihpyry rīko mā toto, onenehpyry tomo; Morara exiryke tyrypyrykō poko se ro mā toto. Mokaro pokoino oxieḥno, osetapāko mā toto pata tō poro emero. Morohne motye oehnoḥko mā toto tynyrirykō poko toehnoḥkōme Ytapyī kurā tao, naeroro toto zehnoḥxo jyrīko toto. Eneko ke yryhpopākāko mā toto tynyrirykō xihpyry ke.

¹⁸ Morara exiryke sam āko mā toto, tuānoḥse toto aḥtao ya, toto zehno jexiryke. Epasaromepyra toto ripōko ase; toto pyno pyra exīko ase ipunaka. Ykohmāko mā toto opore tyjमितunurukōke repe: “Yna akorehmako, ajohpame samo,” āko mā toto, yrome toto omiry onetara exīko ase.

9

Jerusarē pōkō wānoḥtoḥ poko

¹ Mame opore tōturuse Ritonōpo ynetaryme, ynara tykase:

– Osehtoko xiaro, sero pata pōkō wānoḥnanomo. Opyrekō ahno etapatoḥ tonō enehtoko amaro xine.

² Axī 6me orutua komo a tōsenepose toto, moroto, Ritonōpo Tapyī tao. Omōtoḥ tae inikahpoino tutūtase toto, ahno etapatoḥ nae toḥ nexiase. Toto maro toiro orutua nexiase, mauru panono risē ke upo tamuruse, pape merosē nae nexiase. Toeporehkase toto apoto apō metau risē pūtokoḥi.

³ Mame Ritonōpo Izyraeu tō Esē saereḥkatoḥ toesyryhmase tosae, kerupī tō rānae; tōnuḥse tapyi omōtoḥ pona. Opore tōturuse Ritonōpo mōkyro a, tupoke mauru panono risē ke exiketȳ a.

⁴ Ynara tykase:

– Ytoko pata Jerusarē rānakuroko ahno merotoḥme ipery pokona, emero emynyh-maketomo kananomo te, pusuh kananomo roropa emero typenekehse exiketomo popyra ehtoḥ poko sero pōkō nyrytȳa poko sero pata po.

⁵ Mokaro imeḥnomo a ynara tykase ynororo ynetaryme:

– Mōkyro mykapo ytotoḥko pata poro ahno emero etapase. Onypynanoḥpyra ehtoko, toto pyno pyra ehtoko.

⁶ Tamuhpomākō etapatoḥko te, nuasemākomo te, oryximākomo te, poetoḥti tomo te, noḥpo tō maro. Yrome mokaro, imeroḥpyry iperykō poko onyryhmara ehtoko. Etapapitotoḥko taroino Ytapyī poe.

Naeroro tamuximākomo totapapitose eya xine moroto Ritonōpo Tapyī ēpataka.

⁷ Ritonōpo ynara tykase roropa:

– Nuriame Ytapyī tyritoko! Pehme zara tō tyritoko ahno ekepyry ke! Ytotoko eroḥse! Mame moro pata pōkō totapapitose eya xine.

⁸ Ahno etaparyḥtao eya xine, moroto exiase toiroro. Nono pona epukase jēmyty po nono pokoxi. Kui tykase ywy:

– Ritonōpo yna Esemy, yronymyrymehxo Jerusarē pōkō zehno mahno? Izyraeu tō akoīpyry enahkāko mahno, toto enahkāko mahno poreḥme?

⁹ Ynara tykase Ritonōpo ya:

– Izyraeu tō tyrypyrypyke toehse mā toto. Popyra mā toto ipunaka. Imehno totapase eya xine pata tō po, sero nono po poreḥme. Popyra ehtoḥ poko rokē mā toto Jerusarē

po. Ynara ãko mã toto: “Kynonorykõ turumekase Ritonõpo a. Kuenepyra xine mana,” ãko.

¹⁰ Morara exiryke seromaroro epasaromepyra toto ripõko ase emero porehme. Toto pyno pyra exiõko ase ipunaka. Toto riko ase, imehnõ ryhmatopõpyry sã eya xine.

¹¹ Mame mokyro tupõ tamuruse mauru panono risemy, imerohpyry aroneme roropa ynororo, toehse ropã Ritonõpo a oturuse tynyrihpyry poko emero. Ynara tykase ynororo:

– Emero yrino õmihpyry ae rokene.

10

Ritonõpo saerehkatoh toytose Itapyĩ tae

¹ Mame osenuhmase amerehmã enease, mokaro kerupĩ tõ epozakoxi. Mokaro epoe tuisa apõ sã enease, topu kurã, sapira risẽ samo.

² Mame ynara tykase Ritonõpo mokyro tupoke mauru panono risẽ ke exikety a:

– Ytoko moro pupu parihmã rãnakuroko taporihke exiketõ zopino ikarany apoitohme, oemarykõ pehme. Imeipo sapararahme moro ikarany ipahko pata pona.

Mokyro ytotoptõpyry enease.

³ Tomõse ynororo ahtao Ritonõpo Tapyĩ taka mokaro taporihke exiketõ Tapyi etonie ikurenae toh nexiase, mame osa zara po typehkase akuru ke.

⁴ Ritonõpo saerehkatoh toytose mokaro taporihke exiketõ epoe Tapyi omõtoh pona. Ritonõpo Tapyĩ typehkase akuru ke, moro tao saereh tykase Ritonõpo saerehkatoh ke.

⁵ Panaikato nexiase; taporihke exiketõ aporiry totase jarao, zara po, Ritonõpo Jamih-mehxo Exikety omiry samo.

⁶ Morarame tõturuse Ritonõpo mokyro tupoke mauru panono risẽ ke exikety a, ynara tykase: “Apoto apoiko pupu tõ parihmã winoino, taporihke exiketõ zopinoino.” Tomõse ynororo pupu tõ parihmã pütokoxi.

⁷ Mame toiro taporihke exikety a ikarany tapoise tomary ke, tokarose eya mokyro tupoke mauru panono risẽ ke exikety a. Mame tutõtase ynororo, ikarany tarose eya.

⁸ Mokaro enease, taporihke exiketõ tomahke toh nexiase, ahno emary panõ ke, taporirykõ zopino.

⁹ Mame osenuhmaryhtaopu pupu parihmã 4me enease taporihke exiketõ myhtokoxi: toiro taporihke exikety maro toiro pupu parihmã nexiase. Moro pupu tõ parihmã zemime kehko nexiase topu kurã samo, joia samo.

¹⁰ Oxisã moro pupu tõ parihmã nexiase, zao imepỹ parihmã nexiase atao exikety samo.

¹¹ Mame aytorykohtaopu emero rokẽ pona topohme toytose toto, eramara toh nexiase. Tupupurukõ parihmãkõ maro toytose toto topohme tosemarykõ ae.

¹² Tonure tuhke nexiase zoko poko, ipary poko, emary poko, aporiry poko, ipupuru tõ poko roropa, enuru tuhke nexiase.

¹³ Moro pupu tõ parihmã yroro nexiase kehko ynenehpyry apitoryme tonepose ahtao ya.

¹⁴ Toiro taporihke exikety 4me õmyty nae nexiase: ahno õmyty te, pui õmyty te, reãõ õmyty, piano õmyty, enara.

¹⁵ Mokaro nexiase ynenetyamo apitoryme tuna Kepaa ehpio. Tõnuhse toto nono epoe,

¹⁶ mame toytorykohtaopu ipupurukõ parihmã toytose toto maro. Taporirykõ totapuruhmakase ahtao eya xine toytotohme ipupuru tõ parihmã toytose imaro xine.

¹⁷ Totypohse toto ahtao ipupuru komo parihmã tehme rokẽ toehse roropa. Tõnuhse toto ahtao nono poe ipupurukõ parihmã tõnuhse imaro xine, ipoe xine rokẽ ytõko mana.

¹⁸ Mame Ritonõpo saerehkatoh tutõtase Tytapyĩ omõtoh tae. Totypohse ynororo taporihke exiketõ epozakoxi.

¹⁹ Josenuhmaryhtao ro mokaro taporihke exiketō taporirykō totapuruhmakase tonuhtohkōme nono epozakoxi tupupurukō parihmā maro. Totypohse toto tapyi omōtohtaka, xixi tūtatoht winakoxi. Ritonōpo saerekatoht toytose toto maro, toto epozakoxi.

²⁰ Mokaro tonetupuhse ya mokaro ro nexiase toto ynenetyamo Ritonōpo Izyraeu tō Esē zopikoxi tuna Kepaa ehpio.

²¹ Toiro taporihke exikety 4me tōmyhke nexiase, 4me taporihke roropa nexiase te, ahno emary panō nae roropa toht nexiase aporirykō zopino.

²² Ēmytykō tonetupuhse ya. Ynaroro toht nexiase ynenetyamo tuna Kepaa ehpio. Topohme tosemarykō ae toytose toto emero.

11

Jerusarē pōkō wānohtopo

¹ Mame Ritonōpo Zuzenu a tarose ywy Tytapyi omōtohtaka, xixi tūtatoht wino. Moroto omōtoht pūto orutua kō nexiase 25mākomo. Mokaro maro Jazania enease Azua mūkuru te, Peratia roropa Penaia mūkuru. Tamuximākōme toht nexiase ahno tuisary tōme.

² Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, moxiā orutua kō popyra osenetupuhnōko mā toto, popyra ehtoh ritohme, popyra imehnō amorepāko roropa mā toto sero pata po.

³ Ynara āko mā toto: “Okynā pyra tapyi tō amōko ropa sytatose. Sero pata oripo sā nase, tōsē sā sytatose oripo ao, yrome towomanেকে ro sā sytatose kypoko xine pyra apoto ehtohme.”

⁴ Morara exiryke ahno mūkuru, mokaro zuruko seromaroro toto wānohtoh poko.

⁵ Mame Ritonōpo Zuzenu a tapoise ywy. Ynara tykase ynororo ya ekarotohme ahno tomo a:

– Izyraeu tomo, ōtururukō etāko ase; ōsenetupuhtohkō waro roropa ase tyritohme oya xine.

⁶ Ahno tuhke totapase oya xine sero pata po, osema tō pehme mā kehko aorihtyā ekepyry ke.

⁷ – Morara exiryke ywy, Ritonōpo Oesēkō, ynara āko ase oya xine: Ajohpe pyra, sero pata oripo sā mana; yrome onoky mokyro tōsēme oripo ao? Ahno ekepyry tō mokaro onetapatyamo! Yrome sero pata poe aaropotoryko ase.

⁸ Tapema tō zuno hmatou? Soutatu tō tytapemake exiketō enehpōko ase amaro xine ōsetapatohkōme.

⁹ Aarotoryko ase pata poe jarānaka oekarotohme imehnō nonory pōkomo a. Oorikyrykō ke awānohtoryko ase,

¹⁰ orihnōko matose ōsetaparykō poko ononorykō po. Mame juaro exīko matose emero; ywy ase Ritonōpo.

¹¹ Tōsē ewomāko sā oripo mana, yrome sero pata oewomara xine exīko mana. Awānohtoryko ase emero rokē po awahtao xine Izyraeu tō nonory po!

¹² Zuaro exīko matose ywy ase Ritonōpo. Imehnō katonō nonory pōkō nyriphopyry omipona matose repe, yrome jomihpyry omipona pyra matose, ynyriphopyry omipona pyra roropa matose.

¹³ Morarame Ritonōpo omiry ekaroryhtao ro ya, Peratia, Penaia mūkuru, toepukase toorihse ynororo. Jesekumuru po typorohse ywy nono pona, jēmyty po nono pokoxi. Opore tykohtase ywy:

– Ritonōpo Jesemy, sero onyripyra exiko! Izyraeu tō akoīpyry emero enahkāko mahno?

Ritonōpo Omiry kasenato sero

¹⁴ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

¹⁵ – Ahno mūkuru, Jerusarē pōkō oturūko mā toto opoko, imehnō Izyraeume exiketō poko roropa, arotyā soutatu tomo a taroino. Ynara āko mā toto: “Mokaro amekehxo mā toto taroino; Ritonōpo Kuesēkō oneahmasaromepyra mā toto. Sero nono tokarose Ritonōpo a kynonorykōme ehtohme.”

¹⁶ – Seromaroro ytoko Izyraeume exiketō zuruse arotyā inonorykō poe. Ynara kaxiko eya xine jomiryne: Ywy roro aaropoase mya imehnō nonory pona, sapararahme aaropoase imehnō nonory pona. Yrome, axītao rokē imehnō nonory po nexiase toto, ywy roro exiase amaro xine Tapyi Kurā samo, jahmatohme oya xine.

¹⁷ – Naeroro ynara kaxiko eya xine ywy Ritonōpo Oesēkō omiryne: Ywy roro oenehtorŷko ase imehnō nonory tō poe morotona taropose ya oexirykōke, mame ynekarohpyry Izyraeu tō nonoryme ekarōko ropa ase oya xine.

¹⁸ Mame tooehse ropa toto ahtao tosaka xine, ineponāmarykō kararahnōko mā toto. Popyra ehtoh poko ahno ehtoh enahkāko mā toto.

¹⁹ Mame tyrisenā sā toto rīko ase ikurohtao xine, aosenetupuhtohkō rīko ase roropa tyrisenā samo tyneponāmarykō se pyra toto ehtohme. Topu sā toto ehtopōpyry ikurohtao xine myakamāko ase jomiry omipona se toto ehtoh ke.

²⁰ Morararo jomiry omipona exīko mā toto, ynarpohpyry roropa eya xine anamonohpyra exīko mā toto. Ypoetoryme exīko mā toto, ywy Ritonōpo toto Esēme exīko ase.

²¹ Yrome tyneponāmarykō eahmary se exiketō wānohnōko ase. Nuriame mā toto ya. Popyra ehtoh poko exiketō roropa wānohnōko ase inyrihpyrykō emetakame. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

Ritonōpo saerehkatoh toesyryhmase Jerusarē poe

²² Mokaro taporihke exiketō tonuhtose toto tupupurukō parihmākō maro. Toto epoe Ritonōpo Izyraeu Esē saerehkatoh nexiase.

²³ Morotoino Ritonōpo saerehkatoh toesyryhmase pata poe, ypy pona totypohse xixi tūtatoh wino.

²⁴ Ritonōpo a eneporyhtao ro tarose ywy Ritonōpo Zuzenu a Papironia pona. Moroto soutatu tō narotyā nexiase. Mame Ritonōpo nenepory ya tōtuenikase.

²⁵ Mame morotōkomo a, soutatu tō narotyamo a tōturuse ywy, emero Ritonōpo nenepohpyry poko ya.

12

Epaketyne urutō mana

¹ Ynara tykase Ritonōpo ya:

² – Ahno mūkuru, jomiry omipona pyra exiketō rānao mase. Tonure toh mā repe, yrome onenepyra mā toto; typanare roropa mā toto, yrome otato pyra mā toto, ajoajohpe rokē toexirykōke, jomipona pyra mā toto.

³ – Seromaroro, ahno mūkuru, atakimako oytotohme ononory poe epakety samo. Mame kohmāpyra ro ahtao otūtako atapyī tae imehnō osenuhmaryhtao, oytoryme imepŷ pona. Otaramē mokaro jomipona pyra exiketō oenēko mā toto.

⁴ Oenetohme eya xine, apakarā akimako saereme ahtao, epakety samo; osenepoko oytoryhtao kokonie pukuro epakety sā imepŷ nonory pona, tarose ahtao soutatu tomo a.

⁵ Mame oeneryhtao eya xine oramā ahkako atapyī apuru kuroko, moro kuroko oytotohme omōkomory maro.

⁶ Osenepoko omōkomory anymyryhtao oya, ōpary pona tyritohme, oytotohme koko. Kamisa ke oenuru tō apuruko osenuhmara oehtohme, oesemary onenesaromepyra oehtohme. Onyriy Izyraeu tō enaroximatohme mana.

⁷ Moro sã tyrise ya Ritonõpo omi poe. Moro saeremae ykyryry tõ tyrise ya pakara aka epakety samo. Mame kokonie pukuro, jemary ke, oramã tahkase ya tapyi apuru kuroko, jutūtatohme ykyryry tõ maro. Jenẽko toh nexiase ypakarã tanỹse ya ahtao ymotary pona, jytoryhtao roropa.

⁸ Yrokokoro pakeimo ynara tykase Ritonõpo ya:

⁹ – Ahno mükuru, mokaro Izyraeu tomo, jomipona pyra exiketõ ekaropõko mã toto: “Oty poko mah?” äko mã toto.

¹⁰ Seromaroro toto zuruko ynekarory oya ekarotohme eya xine, ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo. Sero omi ekarõko ase tuisa a, Jerusarẽ po imehnomo a roropa emero moro pata põkomo a.

¹¹ Kaxiko eya xine onyriry enetupuhpotohme mana, moro sã exĩko eya xine mana. Epaketõme exĩko mã toto, tarosẽme exĩko mã toto soutatu tomo a imepỹ nono pona.

¹² Mokyro tuisa, Izyraeu tõ esemy tykyryry arõko mana tỹpary po, xinukutumã poro, mame epãko mana eutary ae apuru kuroko. Tõmyty apurũko mana, tosemary onenepyra exĩko mana.

¹³ Yrome ahno apoitoh rĩko ase, mokyro apoĩko ase moro ao. Moromeĩpo pata Papironia pona mokyro arõko ase. Moroto orihnõko mana, yrome moro onenepyra ekurehnõko mana.

¹⁴ Imaro exiketõ emero sapararahme aropõko ase, emero rokẽ winakoxi tuaro ehtoh poko akorehmananomo te, ewomananomo, soutatu tomo; toto ekahmãko imehnõ mana toto etapatohme.

¹⁵ – Mame taropose toto ahtao ya imehnõ ahno rãnaka, imeimehnõ nonory poro roropa, zuaro exĩko mã toto, ywy ase Ritonõpo.

¹⁶ Yrome akoĩpyry orihpyra tyripõko ase osetaparyhtao te, omise toehse toto ahtao te, tyrohsẽ nae ahtao; morarame moroto imeimehnõ nonory po toto ahtao tuaro exĩko mã toto tynyrihpyrykõ xihpyryme ehtoh poko, ehxirõko mã toto. Mame enetupuhnõko mã toto ywy ase Ritonõpo.

Tonahkarykõ poko enaromỹke

¹⁷ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

¹⁸ – Ahno mükuru, tykytyky kaxiko õtukuruhtao, tõserehse exikety sã exiko õkuru tuna enryryhtao oya.

¹⁹ Kaxiko sero nono põkomo a: ynara äko Ritonõpo Kuesẽkomo Jerusarẽ põkomo a, sero nono po isene ro exiketomo a: “Õtukurukohtao tykytyky äko matose; õkurukõ enryryhtao oya xine tykytyky äko matose, enaromỹke. Omõkomorykõ emero arõko mã toto ononorykõ poe. Tytaõke pyra exĩko mana, morotõkõ emero zehnotokõme toto exiryke.

²⁰ Seromaroro pata tõ po ahno tuhke toehse, yrome tonahkasẽme exĩko mã toto, inonorykõ patãpome exĩko roropa mana. Mame ypoko zuaro exĩko mã toto, ywy ase Ritonõpo.”

²¹ Mame ynara tykase Ritonõpo ya ropa:

²² – Ahno mükuru, oty katohme ynara äko Izyraeu tomo, tuaro exikety nekarohpyry poko: “Tuhke rokẽ Jeimamyry tõ taropose eya xine repe, yrome Ritonõpo omiry exipyra ekurehnõko mana?”

²³ Ynara kaxiko eya xine: ywy Ritonõpo ynara osenetupuhnõko ase moro poko: moro tuaro exikety omihpyry enahkãko ase, jũme moro aomihpyry onetazomopyra exĩko Izyraeu tõ rãnao. Ynara kaxiko: “Seromaroro toehse mana, emero exĩko mana Ritonõpo omihpyry ae ro.”

²⁴ – Taroino ajohpãkõ omiry onekaropyra exĩko mã toto imehnõ enekunohtohme Izyraeu tõ rãnao.

²⁵ Ywy Ritonõpo oturũko ase, mame morohne exĩko mana jomihpyry ae ro. Okynã pyra morohne exĩko mana. Jomiry omipona pyra exiketomo, isene ro matose emero riryhtao ya jomihpyry ae ro. Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ oturunõ.

²⁶ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

²⁷ – Ahno mũkuru, etako pahne, mokaro Izyraeu tõ ynara osenetupuhnõko mã toto ynenepohpyry poko oya: Otaramẽ okynahxo ahtao moro sã exĩko mana, tuhke jeimamyry aroporyhtao, ãko toh mã repe.

²⁸ Morara exiryke ynara kaxiko eya xine: ywy, Ritonõpo ynara ãko ase: “Taroino okynã pyra exĩko mana. ‘Ynara exĩko mana,’ karyhtao ya moro sã exĩko mana.” Ywy, Ritonõpo Oesẽkomo, oturunõ.

13

Urutõ kõ ajohpe exiketomo

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

² – Ahno mũkuru, Izyraeu tõ urutõ kõ zuruko zae pyra toto ehtoh poko, tamoreme xine imehnõ amorepãko mã toto, typoe xine osenetupuhnõko mã toto. Zuruko toto Ritonõpo omiry etatohme eya xine.

³ Ynara ãko Ritonõpo Kuesẽkomo:

– Tuãnohsẽme exĩko mokaro urutõ kõ mana, tuaro pyra exiketõme mã toto, zae pyra roropa exiketõme. Typoe xine rokẽ oturũko mã toto.

⁴ Izyraeu tomo, toiparo rokẽ oturũko ourunanõkõ mana, raposa sã rokẽ mã toto patãpo tõ po.

⁵ Oesarykõ onewomara mã toto apuru tõ toepukase ahtao. Moro apuru tõ onyripyra ropa mã toto, onukurãkara ropa mã toto. Naeroro etonatoh toehse ahtao Ritonõpo poe, osewomasaromepyra Izyraeu tõ exĩko mana.

⁶ Ajohpe rokẽ tõsenepose mã toto. Aotururukõ ajohpe rokẽ mana emero. Toto anaropopyra exiase, yrome ynara ãko mã toto: “Ritonõpo omiry ynara mana,” ãko. Mame eraximãko mã toto, moro sã ehtohme tõmirykõ omipona!

⁷ Ynara ãko ase eya xine: “Onenehpyrykõ zae pyra rokẽ mã kehko. Onekarorykõ ajohpe rokẽ mana. Jomihpyryme õmirykõ ekarõko matose repe, yrome oturupyra exiase oya xine ipunaka.”

⁸ Naeroro ynara ãko Ritonõpo Kuesẽkõ eya xine:

– Õmirykõ ajohpe rokẽ mana, onenepyrykõ õsenetupuhtohkõ ae ajohpe rokẽ mã kehko, morara exiryke oepekõme pyra ase.

⁹ Awãnohtorỹko ase, ajohpe rokẽ onenepyrykõ exiryke, urutõ kõ zae pyra exiketõme matose, õmirykõ ajohpe rokẽ mana. Ypoetory tõ oximõme toehse ahtao osenetupuhtohme ynyriry tõ poko, amarokõ toto maro exipyra exĩko matose. Oesetykõ onymeropyra exĩko Izyraeu tõ esety maro. Jũme ytopyra ropa exĩko matose ononorykõ pona. Moro sã toehse ahtao zuaro exĩko matose: ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

¹⁰ – Ypoetory tõ enekunohnõko mã mokaro urutõ komo. “Kure rokẽ exĩko mana,” ãko mã toto, popyra rokẽ toehse ahtao! Apuru tyrise ypoetory tomo a tijoro risemy, yrome apuhtoh maro pyra. Torotorome tijoro tõ ehtoh samo. Mame urutõ toehse moro apuru zonohtohme rokene.

¹¹ Kaxiko eya xine: moro apuru epukãko mana. Konopo itamurume enehpõko ase, topuxikiri panõ maro, tyryrykane jamihme exikety maro moro apuru pona.

¹² Mame moro apuru epukãko mana. Morara exiryke ekaropõko mã toto emero porehme: “Otyme kure nexiahse moro apuru zonopyry oya xine?” ãko mã toto.

¹³ Seromaroro ynara ãko Ritonõpo Kuesẽkõ mana:

– Ozehno xine jexiryke tyryrykane jamihme exikety enehpõko ase konopo maro itamurume, topuxikiri panõ maro moro apuru emapotohme.

¹⁴ Moro apuru kararahnõko ase, moro zonohtopõpyry eya xine. Ipahnõko ase nono pona. Apõ tõ topu tõ osenõko mã kehko. Mame moro apuru epukaryhtao opona xine epukãko mana. Mame zuaro exiõko matose: ywy ase Ritonõpo.

¹⁵ – Moro apuru maro zonohnanõ enahkãko ase, toto zehno toehse jexiryke. Naeroro ynara ãko ase oya xine: “Moro apuru tonahse, mokaro apuru zonohnanomo roropa tonahkase toto.

¹⁶ Mokaro urutõ kõ roropa tonahkase toto: ‘Kure rokẽ Jerusarẽ exiõko,’ kahpõkomo, popyra ehtoh toehse ahtao.” Ywy Ritonõpo Oesẽkõ, oturuno.

Urutõme nohpo tõ ajohpe exiketomo

¹⁷ Ynara tykase Ritonõpo:

– Ahno mükuru, seromaroro nohpo tõ eneko, oekyry tomo, typoe xine rokẽ imeiõpo ehtoh ekarõko mã toto, urutõ samo. Oturuko zae pyra toto ehtoh poko.

¹⁸ Kaxiko eya xine, Ritonõpo Oesẽkõ ynara ãko oya xine mana: “Awãnohtorõko ase! Pyaxime sã imehnõ riko matose õmirykõ omipona toto ehtohme, kure tyripotoh riko matose omekumy, kamisa roropa riko matose zupuhpyrykõ kyryryme: imehnõ riko matose opoetryme, imehxo oehtohkõme toto esẽme.

¹⁹ Ime hkopyra jekarõko matose ypoetory tõ neneryme tonahsẽ pitiko apoitohme oya xine, wyi pitiko apoitohme oya xine. Ahno orihmapõko matose zae exiketomo, imehnõ pynanohnõko matose popyra exiketomo. Ajohpe oehtohkõke ypoetory tõ enekunohnõko matose, zaenato sã onekarory ma repe yrome ajohpe rokẽ matose.”

²⁰ Seromaroro ynara ãko Ritonõpo Kuesẽkomo:

– Moro omekumy tõ onyrytã pyaxi sã imehnõ orihmapotohme oya xine, imehnõ kure ritohme roropa morohne se pyra ase ipunaka. Moro omekumy tõ kararahnõko ase ãpory kõ poe tymyhpokase ropa sã toto ehtohme.

²¹ Kamisa opuhpyrykõ zõty ixihkãko ase, owino xine ypoetory tõ pynanohnõko ase, jũme õmirykõ omipona pyra ypoetory tõ ehtohme. Mame zuaro exiõko matose ywy ase Ritonõpo.

²² – Ajohpe rokẽ imehnõ zururuke oya xine ahno kurãkõ apotũkehkapõko matose. Zae pyra exiketõ zurũko roropa matose zae pyra toehtohkõ onurumekara toto ehtohme. Naeroro toto onypynanohpopyra matose.

²³ Morara exiryke seromaroro õsenehtohkõ ajohpe, õtururukõ roropa ajohpe ehtoh enahnõko mã kehko. Ypoetory tõ pynanohnõko ase toto poko ehsaromepyra oehtohkõme. Mame tuaro exiõko matose, ywy ase Ritonõpo.

14

Toponãmasã eahmananõ wãnohtopo

¹ Morarame toitoine Izyraeu tõ tamuximãkõ noepyase toto ya. Typorohse toto jẽpataka ekaropotohme oty se Ritonõpo ehtoh poko.

² Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

³ – Ahno mükuru, moxiamo a tõsekarose toto tukurohtao xine toponãmasã eahmatohme. Naeroro tynyrytã pokoino tyrypyrykõ poko mã toto. Mame ya oehnõko mã toto ekaropose oty se jehtoh poko. Otara ãko ywy eya xine? Toto ezuhnõko ha?

⁴ – Naeroro zuruko toto. Ynara kaxiko eya xine: Ynara ãko Ritonõpo Oesẽkomo: “Izyraeu tomo, toponãmasã eahmary se awahtao xine okurohtao xine, mame mokaro pokoino popyra ehtoh poko toehse awahtao xine, moromeiõpo oepyyrykohtao urutono a ekaropotohme, ywy roro Ritonõpo oezuhtorõko ase. Onyrytã poko oehtohkõ epehmãko ase, awãnohtorõko ase.

⁵ Mokaro toponãmasã pokoino ypoetory tõ toeramase toto ywinoino. Yrome toto ezuhtho ke ya toto eramapory se ropa ase, jomiry omipona ropa toto ehtohme apitoryme toto ehtopõpyry samo.”

6 – Morara exiryke ynara kaxiko Izyraeu tomo a, ywy Ritonõpo ynara âko ase: “Tãkye pyra ehtoko oorypyrykõ poko, eramatoko onyrytyã toponãmasã winoino. Toto irumekatoko, nuriame mã toto ya.”

7 – Amarokõ emero, Izyraeu tomo te, imehnõ nonory po exiketõ Izyraeu po, emero jurumekaryhtao, toponãmasã eahmaryhtao okurohtao xine te, mame mokyro pokoino oorypyrykõ poko toehse matose, mame urutono a tooehse awahtao ekaropotohme, ywy roro, Ritonõpo, oezuhnõko ase.

8 Mokyro epekarama exiõko ase; mokyro wãnohnõko ase, isã se pyra imehnõ ehtohme. Mokyro oũko ase ypoetory tõ winoino. Moro sã toehse ahtao zuaro exiõko mã toto ywy ase Ritonõpo.

9 – Mame urutõ tõsenekunohse ahtao, azahkuru imepỹ tozuhse ahtao eya, ywy, Ritonõpo, mokyro tonekunohse ya. Mokyro oũko ase ypoetory tõ Izyraeu tõ winoino.

10 Oxisã toto wãnohnõko ase: urutono te, mokyro roropa eya aytohyppy ekaropose.

11 Moro sã tyriõko ase tuaro Izyraeu tõ ehtohme jurumekara toto ehtohme eryppymara ropa toto ehtohme zae pyra toehtohkõke. Yrome ypoetoryme exiõko mã toto, ywy toto Esẽme exiõko ase. Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, oturuno.

Noe, Tanieu, Jo maro

12 Mame ynara tykase Ritonõpo:

13 – Ahno mũkuru, ahno tõ iirypyryme toehse ahtao, turumekase jahtao eya xine, jemary anỹnõko ase toto wãnohtohme. Mokaro napyry tapyĩ tõ enahkapõko ase. Omise ehtoh enehpõko ase eya xine, ahno orihmapotohme, okyno tõ maro.

14 Mokaro orutua kõ oseruaõkõ: Noe te, Tanieu te, Jo roropa moroto ahtao, mokaro zae toehtohkõke osepynanohnõko rokẽ mã toto. Ywy, Ritonõpo Oesẽkomo, oturuno.

15 – Onokyro tõ enepyyryhtao ya ahno esekatohme, mame toto pokoino sero nono poro ahno ytosaromepyra toehse,

16 mokaro orutua kõ oseruaõkomo moroto ahtao, ajohpe pyra ynara âko ywy, Ritonõpo Oesẽkomo: imehnõ onypynanohsaromepyra toto exiry, typoenõkõ onypynanohsaromepyra toto exiry roropa. Osepynanohnõko rokẽ mokaro oseruaõkõ exiry, mame sero nono patãpome exiry.

17 – Osetapatoh enehporyhtao ya sero nono pona ahno enahkatohme okyno tõ maro,

18 mokaro orutua kõ oseruaõkomo moroto ahtao, ajohpe pyra ynara âko ywy, Ritonõpo Oesẽkomo: typoenõkõ onypynanohsaromepyra toto exiry, yrome osepynanohnõko rokẽ toto exiry.

19 – Tyrohsẽ konõto enepyyryhtao ya sero nono põkõ pona, toto wãnohtohme zehno toehse jexiryke, tuhkãkõ taorihmapose ahtao ya, ahno te, okyno tõ maro,

20 moroto Noe tõ ahtao, Tanieu maro te, Jo roropa, ajohpe pyra ynara âko ywy, Ritonõpo Oesẽkomo: typoenõkõ onypynanohsaromepyra toto exiry. Zae toehtohkõke osepynanohnõko rokẽ toto exiry.

21 Mame ynara tykase Ritonõpo:

– Jerusarẽ põkõ wãnohtohme popyrahxo ehtoh enehpõko ase: ynara mã kehko, osetapatopo te, omise konõto ehtopo te, onokyro tõ ahno esekananomo te, tyrohsẽ konõto ahno enahkatohme okyno tõ maro.

22 Mame isene ro exiketõ nae ahtao, typoenõ typynanohse ahtao eya xine, toto eneko toeporehkase toto ahtao. Popyra toto ehtoh enẽko matose, mame mokaro Jerusarẽ põkõ wãnopyry ya zae ehtoh waro exiõko matose.

23 Popyra mokaro ehtoh eneryhtao oya xine, zuaro exiõko matose zae jehtopõpyry poko tuãnohse toto ahtao ya. Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, oturuno.

15

Uwa zoko popyra ehtoh poko

- ¹ Mame Ritonõpo töturuse ya. Ynara tykase:
² – Ahno mükuru, otyme kure uwa zoko nae? Weweme itu htaõ motye kure nae?
³ Arypyra, uwa zoko ke okyryry anaxikara mase. Otytyko tyhwymatohme onyripyra roropa mase apuru pokona.
⁴ Apotopokõme rokẽ kure mana. Mame etyhpyry tõ tyahse ahtao irãnao roropa, otyme kure exiko nae?
⁵ Arypyra ipunaka! Onyahpyra ro ahtao popyra nexiase, mame tyahse ahtao morara motye, popyra rokẽ mã ipunaka.
⁶ Ynara ãko Ritonõpo mana:
 – Uwa zoko apoiry sã itu htao jahkatohme, moro sã Jerusarẽ põkõ apoiko ase.
⁷ Toto wãnohnõko ase. Toepase toto apotoh takuroko, yrome seromaroro toto enahkãko apoto mana. Mokaro wãnoypyryhtao ya zuaro exiko matose, ywy ase Ritonõpo.
⁸ Turumekase ywy eya xine, morara exiryke toto nonory ripõko ase patãpome, oname tonorẽ toehse roropa. Ywy, Ritonõpo Oesẽkomo, oturuno.

16

Jerusarẽ, imeimehnõ poko exikety

- ¹ Mame töturuse ropa Ritonõpo ya, ynara tykase ynororo:
² – Ahno mükuru, Jerusarẽ põkõ nyrytyã xihpyry enepõko ase eya xine.
³ Kaxiko eya xine, ynara ãko Ritonõpo Oesẽkomo Jerusarẽ põkomo a:
 – Tonuruse mexiase Kanaã nonory po. Omykõ amoreume kynexine, asa roropa heteiame kynexine.
⁴ Tonuruse awahtao oponuru eary onysahkara toh nexiase, opypyra toh nexiase, sautu ke opihpyry onykorokara toh nexiase, awãtyhtopyra toh nexiase kamisa ke.
⁵ Morohne onyripyra toh nexiase opyno pyra toexirykõke. Tonuruse awahtao ose pyra toh nexiase emero, morara exiryke tomase mexiase ãtaryka htaka.
⁶ – Mame ytoase opütokoxi, kuenease oetuarimaryhtao omunuruhpe. Munuhpe mexiase repe, yrome oorihmapopyra exiase.
⁷ Kuwãtanohpoase, otyro kurã samo. Tuãtase mexiase jamihme, mosa roropa, oryxime toehse mexiase. Tymanahtase roropa, oũsety mosahxo toehse, yrome tupoke pyra mexiase.
⁸ – Mame toytose ropa jahtao opütokoxi kuenease, oniotatoh toehse nexiase, naeroro õko tyõtose ya jupõ ke. Osekaroase oya: “Osehxo ase, yzamaro mase. Ajohpe pyra amaro exiko ase imehnõ maro pyra, ypytyme oriko ase.” Kuruase jũme oximaro kuehtohme, ypytyme toehse mexiase. Ywy ase Ritonõpo, oturukety me amaro.
⁹ – Tuna ke kukurikase, omunuru ukurikase. Azeite ke opihpyry ahpase.
¹⁰ Upo kurã ekaroase oya amurutohme, sapatu roropa okyno pihpyry kurã risemy, oupuhpyry kyryry ekaroase, mauru panõ risemy te, upo kurã roropa, seta risemy.
¹¹ Joia tõ ekaroase oya oemeporyme, oemekũty te, osenaõme roropa.
¹² Ounasere ekaroase oya, panasere tõ roropa, parihmã kurã ekaroase oya oupuhpyry kyryry.
¹³ Joia tõ okyryry uuru risẽ nexiase kehko, parata risẽ roropa. Oupõ kamisa kurã risẽ nexiase, mauru panõ risemy te, seta risẽ roropa. Pão menapyase tiriiku kurã risemy, ano zenì nae mexiase azeite roropa enahpỹme samo. Nohpo enekure mexiase, tuisa pytyme toehse roropa.
¹⁴ Imeimehnõ nonory po emero, opoko töturuse toto, oryxime oehtoh poko, enekure tyrise ya oexiryke. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo, amaro oturukety.

15 – Yrome nohpo enekure oexiryke, osepeme tuhke toehse roropa oexiryke, emero rokē opoko se exiketō maro toehse mexiase.

16 Oupō kurā tyrise oya toponāmasā eahmatoh emeporyme te; moroto emero rokē poko toehse mexiase, topehke imehnō poko exikety samo.

17 Ynekarohpyry oya, joia tomo parata risē tōkehko, uuru risē roropa tapoise oya ahno panō ritohme; mame toahmase toto oya, ymyakāme, jurumekary se toehse oexiryke.

18 Mame onyrytā ahno panō kō tamuruse oya oupō kurā ynekarohpyry, mame azeite ixtaratu maro tyahkase roropa oya toto ēpataka, ynekarotyā oya.

19 Tonahsē ekaroase oya: tiriiku kurā risemy te, azeite te, ano zenī roropa, yrome morohne emero tyahkase oya onekaroryme onyrytā toponāmasamo a. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo, amaro oturukety.

20 – Imeīpo, kypoenō tapoise oya kumūkuru tomo, kuēxiry tō maro, toto zahkatohme onekaroryme onyrytā toponāmasamo a. Epo pyra nexiahse jurumekary oya imehnō poko oehtohme?

21 Ypoenō etapary se roropa mexiahse toto zahkatohme onekaroryme onyrytā toponāmasamo a?

22 Imeimehnō xihpyry poko awahtao, tuenikehse mexiase poetome oehtopōpyry poko, tupoke pyra oehtopōpyry poko te, oetuarimatopōpyry poko omunuruhpe awahtao.

Jerusarē imeimehnō poko exikety

23 Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Tuānohsēme mase, myhene! Tuānohsēme mase! Morohne popyra oehtoh poko ehxīpo,

24 apoto apō tomo myriase osema tao, toponāmasā eahmatohme oya, imeimehnō poko oehtohme roropa.

25 Onyrytā toponāmasā eahmatoh tonō tyrise oya osema tō etyhpyry po emero. Nohpo enekurāme oehtoh tymyakāmase oya nuriame oehtoh ke, ikurepato ke aexikuromahpyry samo. Mosekaroase imeimehnomo a, okuroko ytoketomo a emero porehme, itamurumehxo oneponāmary toahmase oya roropa.

26 Ejitu pōkō toahmase oya, zae pyra exiketomo, amaro toto ehtohme onyhtoh po, morara exiryke ozehno toehse ywy.

27 – Seromaroro jemary anymyase awānohtohme, ynekarohpyry kurā puxihkāko ropa ase. Kuekaroase ozehnotokomo a, pirixteu tomo a. Nuriame eya xine imeimehnō poko oehtopo, ohxirōko mā toto onyrytā poko.

28 – Morohne poko awahtao ro, axirio tō tokahmase oya toto maro oehtohme. Mokaro poko mexiase yrome toto maro awahtao ro imehnō maro se mexiase.

29 Moromeīpo papironio tō maro mexiase, osepekahketōme mā mokaro, yrome toto maro ro awahtao, imehnō maro se toehse mexiase.

30 Ynara tykase Ritonōpo:

– Morohne emero tyrise oya imeimehnō orutua poko exikety samo, ehxiropyra exikety me sã mexiase.

31 Onyrytā eahmatoh tyrise oya osema tō etyhpyry po emero, apoto apō tyrise oya toponāmasā eahmatohme, imeimehnō maro oehtohme roropa. Yrome morohne poko mexiase tineru apoitohme pyra, imehnō orutua poko exikety sã pyra mase.

32 Nohpo, tynio maro se pyra exikety sã mase, imeimehnō poko rokē toehtohme.

33 Nohpo epehmāko orutua kō mā toto ipoko ehtohme, yrome omoro okyryry mekaroase amaro aehtyamo a. Oya ro topehmase toto aehtohme tosarykō poe amaro ehtohme.

34 Omoro mase orutua kō poko exikety tyoro samo. Orutua kō poko oripopyra imehnō nexiase. Epehpyry anapoipyra mexiase, toto topehmase oya! Ajohpe pyra, tyorō sã mase!

Jerusarē wānohtopo

³⁵ Morara exiryke, seromaroro etako pahne, imehnō orutua kō poko exikety, Ritonōpo omiry oya mana.

³⁶ Ynara āko mana:

– Oupō touse oya, imehnō orutua kō poko exikety sã mosekaroase amaro se aexityamo a, onyrytã toponāmasã xihpyry a roropa, mame opoenō totapase oya onekaroryme eya xine.

³⁷ Naeroro amaro aexityã oximōme enehpōko ase emero, azamaro aexityamo te, mokaro roropa azamaro pyra aexityamo. Ōmye toto rīko ase, toto rānao exīko mase; mame oupokāko ase tupoke pyra oenēko mǎ toto.

³⁸ Mame āpiakāko ase, nohpo apiakatoḥ samo tynio kuroko imepỹ poko toehse ahtaḥ, imepỹ etaparyhtaḥ roropa eya, ozehno jexiryke zae pyra oehtoh epehmapōko ase, awānohnōko ase oorihthoḥ ke.

³⁹ Oekarōko ase eya xine, apoto apō tō pahnōko mǎ toto, onyrytamo; moroto mosekaroase imeimehnomo a, moroto toponāmasã toahmase roropa oya. Oupō arōko mǎ toto okyryrykō kurā maro. Onomōko mǎ toto tupoke pyra ipunaka.

⁴⁰ – Imoihmākō ozehno tyripōko mǎ toto oetapatohme topu tō ke, asahkāko roropa mǎ toto tytapemakō ke.

⁴¹ Apoto ke atapyīkō zahkāko mǎ toto. Awānohtoh enepōko mǎ toto imehnō nohpo tomo a. Imeimehnō orutua kō poko pyra oripōko ase, imehnō onepehmara oripōko ase amaro ehtohme.

⁴² Morarame ozehno jehtoh otyhkāko mana, mynyhme exīko ase. Zehno pyra exīko ropa ase, oumoxike pyra exīko roropa ase.

⁴³ Tuenikehse mexiase oritopōpyry poko ya poetome ro awahtaḥ. Ozehno kyriase onyrihpyrykō ke. Morara exiryke morohne emero epehmapoase oya. Oty katoḥme onyrihpyry xihpyry tymotyēkase oya, imeimehnō poko oehtoh ke? Ywy Ritonōpo Oesēkō oturūko ase.

Tyse ehtoh sã ěxiry, tōxiry ehtoh sã jeny

⁴⁴ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkomo:

– Tuaro exiketō omihpyry ae, ynara āko mǎ toto opoko, Jerusarē: “Tyse ehtoh sã ěxiry, tōxiry ehtoh sã jeny.”

⁴⁵ – Ajohpe pyra, omoro mase asa ěxiry. Tynio se pyra toehse ynororo ipunaka, typonō maro. Apaxiry tō sã roropa mase. Tynio se pyra nexiase toto typonōkō maro. Omoro, imehnō pata tō maro, ākorō tōme mǎ toto, tyseke mexiatose heteiame exikety; tummye mexiatose amoreume exikety.

⁴⁶ – Samaria apaxiry mane inikahpozakoxi imehnō pata tō pizarara maro zomye. Ākorōme pata Sotoma mana ikurenae pata tō pizarara maro zomye aexityamo.

⁴⁷ Mokaro ekahmary poko tākye mexiase, toto poenopyry poko roropa popyra toto ehtoh poko? Arypyra! Okynā pyra mokaro nyrytã xihpyry motye myriase. Mokaro motye popyra ehtoh poko mexiase emero poko.

⁴⁸ – Ajohpe pyra, āko Ritonōpo mana, – ākorō pata Sotoma, ěxiry tō maro popyra ehtoh, onyrihpyry sã oěxiry tō maro onyripyra toḥ nexiase.

⁴⁹ Ākorō Sotoma, ěxiry tō maro epyrypaketōme toḥ nexiase, itamurume tynahke toto exiryke, tymōkomoke roropa, eroḥpyra toto ahtaḥ ro; yrome tymōkomokākara pyno pyra toḥ nexiase, etuarimaketō anakorehmara roropa.

⁵⁰ Epyrypaketōme toḥ nexiase, putupyra roropa; tyrypyrykō xihpyry poko toḥ nexiase yneneryme; naeroro toto tonahkase ya, moro poko zuaro mase.

⁵¹ – Samaria nyrihpyry popyra onyrihpyry zokonaka rokē sã nexiase, Jerusarē. Onyrytã nuriamehxo nexiase, ākorō tō Sotoma tō nyrytã motye, Samaria maro. Mokaro kurāme sã mǎ toto popyra oehtoh, Jerusarē, eneryhtaḥ inyrytã pūtokoxi.

⁵² Seromaroro ehxirōko rokē mase oorypyrykō popyrahxo exiryke, ākorō tō rypyry motye. Morara exiryke kurākō sã mã toto opũto. Seromaroro ehxiroko, Jerusarē, eanahtoko roropa ohxiroryhtao imehnomo a, ynara exiryke: onyrytã xihpyry pokoino ākorō tō kurākōme sã mã toto.

Sotoma, Samaria maro tukurākase ropa

⁵³ Ynara tykase Ritonōpo Jerusarē a:

– Moro pata tō ākorō tō kurākāko ropa ase: Sotoma te, pata tō pisarara maro moro pata zomye, Samaria roropa pata tō pisarara maro zomye. Mame oya roropa kure rokē ehtoh enehpōko ase.

⁵⁴ Ehxirōko mase yronomyryme onyrytã pokoino. Mame oehxirotopōpyry eneryke tyya xine kure toehtohkō enetupuhnōko apaxiry tō mana, ākorō tō maro.

⁵⁵ Kure rokē exīko ropa mã toto apitoryme toehtohkō samo, mame omoro roropa pata tō pisarara zomye tukurākāsēme exīko ropa.

⁵⁶ Toepyrypase awahtao, Sotoma tomīnose oya,

⁵⁷ popyra onyrytã waro pyra ro imehnō ahtao. Seromaroro isaaro mase toehse, Sotoma samo. Omoro tomīnose etomita tomo a, pirixteu tomo a te, imehnō katonomo a roropa, ozehno exiketomo a, enara.

⁵⁸ Sam kamexipōko ase oya onyrytã popyra ehehpyryme. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

Jūme jomiry onytyromara ase

⁵⁹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Jerusarē orīko ase onyrihpyry emetakame, ōmihpyry omipona pyra mexiase te, jomihpyry omipona pyra roropa mexiase.

⁶⁰ Yrome jomihpyry oya omipona ro ase exīko. Kuuruase poetome ro awahtao. Jomiry ekarōko ropa ase oya jūme onytyromara ehtohme.

⁶¹ Wenikehpyra exīko mase onyrytã poko. Ehxirōko mase apaxiry toehse ropa ahtao oya ākorony roropa. Toto rīko ase oēxiryryme, moro poko oturupyra jahtao ro oya apitoryme.

⁶² Jomihpyry oya ekarōko ropa ase oya. Mame zuaro exīko mase, ywy ase Ritonōpo.

⁶³ Popyra onyrytã korokāko ase emero, yrome morohne poko wenikehpyra exīko mase. Toehxirose oexiryke ihxipŷke exīko mase ōtururu poko. Ywy, Ritonōpo Imehxo Exikety, oturunno.

17

Enetupuhpotoh uwa zoko, asakoro piano tomo

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo:

² – Ahno mūkuru, enetupuhpotoh ekaroko Izyraeu tomo a,

³ zuaro toto ehtohme ywy, Ritonōpo Oesēkō oturūko ase: Piano konōto nexiase taporirykō tapirose, ihpoty kurā potu. Toytose ynororo ypy tō Ripano pona, mame apupari etyhyry tytahkase eya.

⁴ Moro apupari amoriry tarose eya osepekahketō nonory pona; moro amoriry tynomose eya mōkomo ekamonanō patary po.

⁵ Mame Izyraeu nonory poe otyro zoko pitiko tapoise eya arykatohme tupito kurā po; moroto tuna kurāme exikehpyra mana, kure rokē otyro zoko ahtatohme.

⁶ Mame tahtase moro, uwa zokome toehse tamorihke tuhke. Amoriry tō tahtase kakoxi piano winakoxi; imity tō tahtase mya nono aka. Tahtase, tamorihkase, zary tuhke toehse.

⁷ – Morarame imepŷ piano kynexine zumono, taporihke zumo roropa ihpoty tuhke mana. Mame moro uwa zoko a imity toeramase mokyro winakoxi, tamoriry tō roropa tyrise eya mokyro winakoxi, mokyro tuna eraximāko itamurumehxo tynarykatyã tunary motye.

⁸ Yrome moro uwa zoko tarykase nexiase nono kurã po tuna pũto itamurume, kure ahtatohme, tarýke ehtohme tuhke, eperytatohme roropa.

⁹ – Seromaroro ywy, Ritonõpo Oesëkõ ekaropõko ase: “Moro uwa zoko ahtãko nae? Mokyro piano apitorymã moro uwa zoko onoupyra ropa hnae, imity tõ maro? Epery sahkãko mana, inomõko mana asarahnõko. Zary tõ asarahnõko roropa mana. Mame tupime pyra exõko moro uwa zoko outhme imity tõ maro.

¹⁰ Enetoko ke, moro zoko tarykase mana, yrome ahtãko nae? Orihpyra hnae tuãnohse ahtao tyryrykane a xixi tũtatoh wino? Orihpyra hnae moroto inarykahpyry po?”

Moro uwa zoko poko amorepatopõpyry

¹¹ Morarame ynara tykase Ritonõpo ya:

¹² – Ekaropoko mokaro jomipona pyra exiketomo a: Menetupuhtou, morohne ynekarohpyry poko? Kaxiko eya xine: Papironia tuisary tooehse Jerusarë pona, Juta tõ esë tapoise eya imehnõ tamuximãkõ maro, toto arotohme tymaro Papironia pona.

¹³ Toiro tuisa ekyry tapoise eya, tõmihpyry omipona mokyro tyripose eya. “Jũme amonohkara õmiry omipona exõko ase,” kary tykamexipose eya. Orutua kõ tamuximehxo exiketõ tarose tymaro, Papironia tuisary a,

¹⁴ jũme Izyraeu tõ osetapara ropa ehtohme; jũme anamonohpyra Juta tõ esë ehtohme roropa tõmihpyry omipona.

¹⁵ Yrome Juta tõ esë aomihpyry omipona pyra toehse, tõmiry aronanõ taropose eya Ejitu pona kawaru tõ ekaropotohme soutatu tõ maro tuhke. Moro riry akorehmãko nae? Moro rihpono osewomãko nae? Tõmihpyry omipona pyra toehse ahtao osepynanohnõko nae, onuãnohpyra ehtohme?

¹⁶ – Ajohpe pyra ase, ãko Ritonõpo mana. – Mokyro tuisa orihnõko mana Papironia po, tõmihpyry tamonohse exiryke, omipona pyra toehse, Papironia tuisary omipona pyra toehse roropa, tuisame tyrise ahtao eya.

¹⁷ Ejitu tuisary tysoutatu tõ maro jamihme mã toh repe, yrome anakorehmara exõko mã toto etonaryhta papironio tõ maro. Ypy sã nono rĩko mã toto onuhtohme pata apuru tõ pona, tapyi tõ rĩko roropa mã toto kaetokohxo exiketomo ahno imoihmãkõ etapatohme.

¹⁸ Tõmihpyry omipona pyra toehse ynororo. Papironia tuisary omihpyry omipona pyra toehse roropa: “Amonohkara õmiry omipona ase,” kaxõpo. Morara exiryke osepynanohsaromepyra orihnõko mana.

¹⁹ Ynara tykase Ritonõpo:

– Ajohpe pyra ase Juta tõ esë wãnohnõko ase, tõmiry totapose eya Papironia tuisary a, ynetaryme. Moromeĩpo tõmihpyry omipona pyra toehse.

²⁰ Tarãpa emãko ase, urakanakety samo mokyro apoitohme. Papironia pona mokyro arõko ase zuãnohtohme moroto, jomihpyry omipona pyra toehse exiryke.

²¹ Isoutatu tõ kurehxo exiketõ totapasẽme exõko mã toto tõtuorykohta. Mame akoĩpyry isene ro exiketõ saporarahme exõko mã toto imeimehnõ nonory pona. Zuarõ exõko matose, ywy, Ritonõpo, oturũko ase.

Ritonõpo omi poe kure ehtoh eraximary

²² Ynara ãko Ritonõpo mana:

“Apupari etyhyry kaehxo exikety apoĩko ase isahkatohme, arykatohme ypy kaetokohxo exikety pona,

²³ Izyraeu tõ nonory po, ypy kaetokohxo exikety pona.

Amorihtãko mana,
eperytãko mana ipuhturu exõko mana,
Apupari kure potu exõko.

Torõ tõ emero rokẽ tymýkõ rĩko mã toto amoriry tõ jerutume exikety po.

²⁴ Mame wewe tō emero nono po zuaro exīko mā kehko, ywy ase Ritonōpo.
 Wewe kaetokohxo exiketō akohnōko ase, zumo pyra exiketō ahtanohpōko ase.
 Wewe tō isene ro exiketō anorymapōko ase, tonore aexityā ahtanohpōko ropa ase.
 – Ywy, Ritonōpo, oturuase. Emero tyrīko ase jomihpyry ae ro.”

18

Toitoine tyrypyry poko tuaro exīko mana

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

² – Oty katohme Izyraeu tō nonory po sero tuaro exikety omihpyry omiāko toh nae: “Jūkomo a uwa ikataī aexityā tonahse, mame ipoenō zery tyekyktyase samo?”

³ – Ajohpe pyra ase, āko Ritonōpo mana, – taroino moro kazomopyra exīko matose Izyraeu tō nonory po.

⁴ Ynara exiryke, isene exiketō emero ypoetoryme matose. Jūkō emero ypoetoryme mā toto. Ipoenō roropa emero ypoetoryme mā toto. Naeroro tyrypyry poko exikety rokē orihnōko mana tyrypyry emetakame.

⁵ – Osenetupuhtoko ahno kurā poko, Ritonōpo omihpyry omipona exikety, zae ehtoh poko rokē mana.

⁶ Ypy tō emory po, ahno neponāmary eahmatoh po tōsē onōpyra ynororo; toponāmasā Izyraeu tō nyrytā oneahmara roropa mana. Imehnō pyxiā maro exipyra mana nohpo maro pyra roropa mā ynororo munume ahtao.

⁷ Imehnō onenekunohpyra mana, imehnō onematonanohpyra mana roropa. Imepỹ mōkomory ekarōko ropa mana tokarose ahtao axītao rokē zurupohpyryme exiryke. Omise exiketomo a tonahsē ekarōko mana; upo ekarōko roropa mana tupoke pyra exiketomo a.

⁸ Tineru ekaroryhtao imehnomo a axītao rokene, itamurumehxo tineru onepehmapopyra mana moro epehmary ropa ahtao. Popyra ehtoh poko pyra mana: “Zae pyra ehtoh onyripyra ase,” āko mana. Imehnō ahno atae pyra ahtao ekaroporyhtao eya zae rokē apiakāko mana.

⁹ Jomihpyry omipona mana, tomeseke sā ynyriphopyry rīko roropa mana. Mokyro zae exiketyme mana, isene exīko mana, āko Ritonōpo Oesēkomo.

¹⁰ – Yrome otarame mokyro orutua toemūkuase ahtao, imūkuru omatome exiketyme tooehse mana, imepỹ etapaneme te, tyorō popyra ehtoh poko roropa

¹¹ tummy nyrihpyry sā pyra. Moky mūkuru tōsē ōnōko mana ahno nekarohpyry tupuruse ahtao toponāmasā eahmatoh tao, Ritonōpo omipona pyra, imehnō pyty maro toehse roropa mana.

¹² Tymōkomokākara enekunohnōko mana te, ematonanohnōko te, imehnō mōkomory onekaropyra ropa mana axītao rokē tarose ahtao. Toponāmasā eahmatoh taka ytōko mana, toponāmasā xihpyry eahmāko roropa, moro nuriame Ritonōpo a.

¹³ Axītao rokē tineru ekaroryhtao, imotyehxo emetakamapōko mana. Moro sā mokyro ahtao isene exīko nae? Arypyra! Orihnōko mana; morohne emero popyra ehtoh tyrise eya exiryke orihnōko mana, tynyrytā emetakame orihnōko mana.

¹⁴ – Morarame mokyro iirypyryme exikety emūkuāko mana; mame imūkuru tummy rypyry emero enēko mana, yrome onyponohpyra mana.

¹⁵ Toponāmasā Izyraeu tō nyrytā oneahmara mana. Tōsē onōpyra mana ahno nekarohpyry apoto apō po toponāmasā eahmatoh tao, Ritonōpo omipona mana te, imehnō pyxiā poko pyra mana,

¹⁶ tymõkomokākara onenekunohpyra mana, onematonanohpyra roropa mana. Imehnõ kyryry ekarõko ropa mana, zae rokẽ zurupohpyry emetakamaryhtao. Omise exiketomo a tonahsẽ ekarõko mana, upo ekarõko roropa mana tupoke pyra exiketomo a.

¹⁷ Popyra ehtoh poko pyra mana te, tineru ekaroryhtao imehnomo a axĩtao rokene, imotyehxo onepehmapopyra mana. Jomihpyry omipona mana te, ynyriphopyry omipona roropa mana. Mokyro orihpyra exĩko mana tumy rypyry emetakame. Isene exĩko mã rahkene.

¹⁸ Jumy a imehnõ tonekunohse, tomatonanohse te, popyra ehtoh poko toehse imehnõ takorekehkase eya. Morara exiryke orihnõko mana tyyrypyry pokoino.

¹⁹ – Otarama ynara āko mase, ekaropõko: “Oty katoh imũkuru onuānohpyra exĩko nae jũ nyrihpyry epehpyryme?” Ezuhtoh ynara mana: imũkuru zae ehtoh poko toehse, jomihpyry omipona. Ynyriphopyry tyrise eya exiryke isene exĩko mana.

²⁰ Tyyrypyry poko exikety orihnõko mana. Imũkuru tumy rypyry onepehmara mana; jumy tumũkuru rypyry onepehmara roropa mana. Zae ehtoh poko exiketõ tynyrihpyrykõ epehpyry apoĩko mã toto; yrome tyyrypyrykõ poko exiketõ tuānohsẽme exĩko mã toto tynyrytã epehpyryme.

²¹ – Yrome popyra exikety toeramase ropa ahtao tyyrypyry rumekatohme, jomihpyry omipona ehtohme te, ynyriphopyry ritohme roropa, orihpyra exĩko mana; isene exĩko mana.

²² Jomihpyry omipona pyra aexihpyry tykorokasẽme exĩko mana, isene exĩko mana zae ehtoh poko toehse exiryke.

²³ “Popyra exiketõ orikyry yzamaro, ekarõko matou?” āko Ritonõpo mana. Arypyra! Tyyrypyry rumekary eya isene aehtohme. Moro yzamaro mana.

²⁴ – Yrome imepỹ zae exikety toeramase ahtao, zae toehtoh turumekase ahtao eya popyra ehtoh poko toehtohme, imehnõ popyra exiketõ samo, mokyro isene exĩko nae? Arypyra! Zae ehtoh poko aexihpyry tuenikehse mana, tamonohse ynororo a exiryke, zae pyra ehtoh poko toehse toexiryke. Morara exiryke orihnõko mana.

²⁵ – Yrome ynara āko matose: “Ritonõpo nyryry zae pyra mana,” āko matose. Etatoko ke Izyraeu tomo! Ynyryry zae pyra ekarõko matou? Onyrytãkõ zae pyra mana.

²⁶ Ahno zae exikety zae toehtoh poko rumekaryhtao eya, popyra ehtoh poko toehtohme. Mame toorihse ynororo ahtao, tyyrypyry xihpyry pokoino orihkety me mana.

²⁷ Mame popyra exikety tyyrypyry rumekaryhtao zae ehtoh poko toehtohme jomiry omipona toehse ahtao, osepynanohnõko mana, isene exĩko mana.

²⁸ Tõsenetupuhse ynororo tynyrihpyry poko; tyyrypyry turumekase eya, ipoko pyra toehse. Naeroro orihpyra exĩko mã rahkene, isene ro exĩko mana.

²⁹ Amarokõ Izyraeu tõ ynara āko: “Ritonõpo nyryry zae pyra mana.” Ynyryry zae pyra ekarõko matose repe. Yrome onyryrykõ zae pyra kuhse mana.

³⁰ – Seromaroro ywy, Ritonõpo, ynara āko ase oya xine, Izyraeu tomo: oepehmatorỹko ase onyrytãkõ epehpyryme. Oorypyrykõ irumekatoko, zae pyra ehtoh poko pyra ehtoko oenahkapopyra xine oorypyrykõ ehtohme.

³¹ Popyra ehtoh poko oehtohkõ irumekatoko, zae ehtoh poko se rokẽ oehtohkõme okurohtao xine tyrisenã sã õsenetupuhtohkõ ehtohme. Oty katohme oorikyrykõ se hmatou Izyraeu tomo?

³² Oorikyrykõ se pyra ase ipunaka! āko Ritonõpo mana. Naeroro oorypyrykõ poko pyra ehtoko isene oehtohkõme.

19

Tuisa tõ hnamotoh eremiatoh sero

¹ Eremiatoh tyripose ya, Ritonõpo Kuesẽkomo a, Izyraeu tõ tuisary tõ asakorõkõ poko, toto hnamotohme:

² Reão nohpory sã asa nexiase!

Imehnõ reão tõ maro toytose ynororo.

Typoenõ tuãtanohpose eya, imehnõ reão tõ rãnao.

³ Toiro mūkuru tuãtanohpose eya,
tamorepase eya urakanaketyme ehtohme.

Orēpyra exiketyme toehse ynororo, ahno esekaneme.

⁴ Imehnõ nonory pōkō ipoko zuaro toehse,
tapoise ynororo eya xine oramao,
eunaserē tyripose eya xine, isyryhmatohme Ejitu pona.

⁵ Toraximase jeny a aepyry ropa repe,
yrome imūkuru eramara ropa tooehse,
morara exiryke tumūkuru akorõ tuãtanohpose eya.
Tuātase ynororo, orēpyra exiketyme, reão, zehno exiketyme.

⁶ Tuātase ynororo ahtao toytose ynororo imehnõ reão tõ maro.
Zuaro toehse ynororo turakanary poko.
Orēpyra exiketyme toehse ynororo, ahno esekaneme.

⁷ Soutatu tõ esary jamihme exiketõ tytohtokapose eya, pata tõ roropa.
Moro nonory pōkō tykytyky tykase, enaromyke toexirykōke, aryryāko ynororo ahtao.

⁸ Ahno tõ tōximōse etonatohme imaro.
Emero rokē pata tõ poe toehse toh nexiase.
Tarāpa panõ kō tyrise eya xine urakanaketõ kyryry.
Tapoise ynororo eya xine apoitoh tao.

⁹ Eunaserē tyripose eya xine.
Tytywymase ynororo eya xine jarakapyhpyry aka tyritohme;
mame tarose ynororo eya xine Papironia tuisary a.
Tukurākase ynororo eya xine āpuruhpyry tao,
jūme aomiry onetara ropa ehtohme ypy tõ po, Izyraeu tõ nonory po.

Uwa zoko asaratyhpory poko

¹⁰ Izyraeu tomo, uwa zoko sã asakō mana,
tarykase iporiry ehpio.
Tamorihke tuhke toehse,
toperytase itamurume, uwa tomo, tuna itamurume nae exiryke.

¹¹ Amoriry tõ jamihme nexiase kehko.
Ahtāko nexiase, tuisa myxiryme toehse kehko.
Tahtase ro moro uwa zoko,
amoriry tõ tōnuhse akuru tõ pona;
moino tonese imehnomo a, kae exikety, tamorihke tuhke.

¹² Yrome zehno exiketomo a zoko imity tõ maro touse.
Nono pona tomase.
Tyryrykane a xixi tūtatoh winoino uwa epery tanorymase.
Amoriry tõ tyahkase; tasarahse, tyahkase kehko.

¹³ Seromaroro, ona tonorē po moro uwa zoko tarykase mana, nono tonorē po, tutunake
pyra exikety po.

¹⁴ Zoko tyahkase apoto ke;
amoriry kehko tonahkase apoto a uwa tōkehko maro.
Jūme amoriry tõ jamihme pyra exīko mā kehko.
Jūme tuisa myxiryme exipyra ropa mana.
Sero eremiatoh emynyhmatoh poko, tuhke toremianohse kyya xine.

20

Ritonõpo omipona pyra Izyraeu tō ehtopõpyry

¹ Jeimamyry 7me ehtoh taropose ahtao, nuno 5me ehtoh roropa, ãmepyry 10me ehtoh roropa ahtao, Izyraeu tō arotopõpyry poe Papironia pona, Izyraeu tō tamuximãkō toehse ya ekaropose Ritonõpo a. Typorohse toto jēpataka.

² Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

³ – Ahno mūkuru, oturuko mokaro tamuximãkomo a, ynara ãko Ritonõpo oya xine mana: Oty katohme moehtou xiaro oturupose ya oty se jehtoh poko? Osekaropyra ase oya xine ipunaka. Ywy ase Ritonõpo Oesēkomo, oturukety oya xine.

⁴ – Ahno mūkuru, moxiã apiakary waro mah? Moxiã apiakako! Zuruko toto itamuru tō nyrytã xihpyry poko moino ro.

⁵ Kaxiko eya xine, ywy Ritonõpo Oesēkō ynara ãko ase: Izyraeu tō tymenekase ahtao ya, jomiry etapoase eya xine. Moroto Ejitu po, toto Esēme jehtoh enepoase eya xine. Ynara etapoase eya xine: “Ywy ase Ritonõpo Oesēkomo.”

⁶ Morarame ynara ase eya xine: Aarotorỹko ase taroino Ejitu poe imepỹ nono pona, ynymenekahpyry pona oesarykōme ehtohme, nono kurano, otyro zamaro exikety, emero motye nono kurãme exiketyme.

⁷ Ynara tykase ywy eya xine pake: “Imehnō neponãmary tō ipahtoko, nuriame aexityamo, toto se awahtao xine ro, atapuropyra ehtoko ajohpe exiketō neponãmary onymoipyra ehtoko, Ejitu pōkō kyryry ke, ywy ase Ritonõpo Oesēkōme jexiryke.”

⁸ Yrome toeramase toto ywinoino. Jomiry etary se pyra toh kynexine. Toponãmasã nuriamãkō onypahpyra toh kynexine, Ejitu tō kyryry tyneponãmarykō onurumekara toh kynexine. Naeroro toto wãnopry se toehse ywy moroto Ejitu po, toto zehno ipunaka toehse jexiryke.

⁹ Yrome toto onenahkara tokurehse ywy juaro exiketō pokoino, ajohpe jekaroryino, jomiry totapose ya exiryke eya xine imehnō netaryme: ywy Izyraeu tō oũko ase Ejitu nonory poe.

¹⁰ – Naeroro tarose toto ya Ejitu poe, toto arotohme ona tonorē poro.

¹¹ Jomihpyry ekaroase eya xine, tamorepase toto ya ynyriphopyry poko, isene toto ehtohme, omipona toto ahtao.

¹² Morarame oserematoh ekaroase eya xine, ãmepyry kurã ehtohme, enetupuhpo-tohme ypoetoryme toto ehtoh poko; wenikehpyra toto ehtohme tymenekase toto ya Ritonõpo a, tapiakase toto ehtohme ymaro rokē toto ehtohme jomiry omipona toto ehtohme roropa.

¹³ Yrome moroto ona tonorē po roropa Izyraeu tō toeramase ywinoino. Jomiry omipona pyra toehse toh kynexine. Jomihpyry omipona se pyra toehse toto. Ynyriphopyry turumekase eya xine, aomipona toto ahtao, isene exīko mã toto. Nuriame moro oserematoh tyrise eya xine ipunaka. Toto wãnopry se toehse ywy, toto zehno toehse jexiryke, toto enahkapory se exine moroto ona tonorē po.

¹⁴ Yrome toto onuãnohpyra tokurehse ywy juaro exiketō pokoino; imehnō nonory pōkomo a tonese, Izyraeu tō arotopõpyry ya Ejitu poe.

¹⁵ Naeroro moroto ona tonorē po jomiry etapoase eya xine: amarokō anaropyra exīko ase moro nono pona, ynekarohpyry oya xine, nono kurano, otyro zamaro exiketyme, imehnō nono emero motye kure exiketyme.

¹⁶ Moro totapose ya ynyriphopyry turumekase eya xine exiryke te, jomihpyry omipona pyra toehse roropa toto exiryke, nuriame oserematoh tyrise roropa eya xine. Tyneponãmarykō eahmary se roropa toh kynexine.

¹⁷ – Yrome toto poko enupunaryke ya toto onetapara toehse ywy; toto onenahkara exine moroto ona tonorē po.

¹⁸ Yrome ynara tykase ywy toto poenomo a moroto ona po: “Atamurukō nyriphopyry oya xine omipona pyra ehtoko. Toto nyriyā onypoehopyra ehtoko roropa. Atapuropyra ehtoko toto nyriyā ke tyneponāmarykō ke.

¹⁹ Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo. Jomihpyry omipona ehtoko, ynyriphopyry roropa omipona ehtoko.

²⁰ Oserematoh tyritoko ěmepyy tyorō samo, ěmepyy kurano, jenetupuhpotohme ypoetoryme oexirykō poko. Oserematoh pokoino wenikehpyra exīko matose: Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.”

²¹ — Yrome mokaro poenō roropa toeramase toto ywinoino. Jomihpyry omipona pyra toehse toh kynexine, tomeseke pyra toehse toto ynamorepatyā poko, jomiry omipona exiketō isene exīko mā toto. Nuriame oserematoh tyrise eya xine. Mame toto wānopyry se toehse ywy, toto zehno jehtoh ke, toto enahkary se toehse ywy moroto ona tonorē po.

²² Yrome toto onenahkara tokurehse ywy juaro exiketō pokoino imehnō nonory po; ajohpe jekaropyra toto ehtohme, Ejitu poe Izyraeu tō arotopōpyry ya tonese eya xine exiryke.

²³ Naeroro moroto ona tonorē po jomiry etapoase eya xine: Sapararahme Izyraeu tō aropōko ase imeimehnō nonory pona porehme.

²⁴ Moro tyrise ya jomihpyry omipona pyra toto exiryke, ynyriphopyry eya xine onetara roropa toh kynexine te, kure rokē oserematoh onyripyra toto exiryke, tumykō neponāmarykō poko toehse roropa toh kynexine.

²⁵ Morara exiryke tyripotoh kure hkopyra ekaroase eya xine, toto namorepatoh azahkuru roropa isene ripotō kara;

²⁶ nuriame toto tokarose ya, inekarotyā pokoino, typoenō osemazuhme aenurutyā totapase eya xine, toto zahkatohme tynekarorykōme. Morara toehse toto wānohtohme te, Ritonōpome jehtoh enepotohme eya xine, enara.

²⁷ — Morara exiryke ahno mūkuru, Izyraeu tō zuruko. Kaxiko eya xine: Ynara āko Ritonōpo oya xine mana: Moro poko omykomo a tykerekeremase ywy, jomiry omipona pyra toexirykōke;

²⁸ tarose toto ahtao ya toto nonory pona, jomihpyry ae ro itamuru tomo a, ypy tō tonese eya xine kae exiketomo te, wewe konōto roropa, moroto tynekarorykō tyahkase eya xine. Toto zehno tyripose ywy eya xine tynekarorykō zahkatopōpyryke, eukuru roropa tynenepyhpyrykō ke.

²⁹ Mame ynara tykase ywy eya xine: “Oty moro, osa kae exikety, moro pona ytōko matou?” Naeroro tosehpase toto “osa kae exikety” me.

³⁰ Seromaroro Izyraeu tō zuruko jomiry poko. Ynara kaxiko: Oty katohme atamurukō rypyhpyry poehnōko matou? Oty katoh toto nyriyā tyneponāmarykō ekahmāko matou, toto eahmatohme?

³¹ Onekarorykō enepyyryhtao oya xine seroae ro, nuriame exīko matose Ritonōpo a, onyriyā oneponāmarykō pokoino, opoenō zahkāko roropa matose onekarorykōme. Morarame oehnōko matose, Izyraeu tomo, oturupose ya oty yzamaro ehtoh poko. “Ajohpe pyra, ynara āko ywy, Ritonōpo, oya xine: Oya xine onekaropopyra ase ya ipunaka.”

³² Ynara sehxo matose: imehnō nonory pōkō sā se matose, imehnō ahno samo, wewe tō eahmananomo, topu tō roropa. Yrome ekurehnōko matose.

Toto wānohtopo, iiryppyrykō korokatopo

³³ — “Ajohpe pyra ynara āko ywy,” āko Ritonōpo Oesēkomo: “Ozehno xine jexiryke jemary ke jamihmā ke jomiry omipona oritorỹko ase, yjमितunuru ke.”

³⁴ Yjमितunuru ke, zehno jehtoh ke roropa oenehtorỹko ropa ase imehnō nonory poe, āpoitorỹko ase ahno esary poe, morotona sapararahme taropose oexirykōke.

³⁵ Aarotorŷko ase ahno tō esahpyrykō pona; osēpataka oturūko sytatose, āpiakatorŷko ase.

³⁶ Omykō apiakatopōpyry sã ona tonorē Xinai po, moro saaro āpiakatorŷko ase, āko Ritonōpo Imehxo Exikety.

³⁷ — Yjमितunuru ke jomiry omipona oripotorŷko ase. Ynetapohpyry oya xine omipona oritorŷko roropa ase.

³⁸ Owino xine yzehno exiketō oūko ase, tyrypyrykō rumekary se pyra exiketomo. Mokaro enehnōko ase imehnō nonory poe, moroto tōsesarise toh nexiase, yrome toto anaropopyra ropa ase Izyraeu tō nonory pona. Mame zuaro exīko matose ywy ase Ritonōpo.

³⁹ Ynara āko Ritonōpo Imehxo Exikety Izyraeu tomo a:

— Imenekatoko, jomiry omipona se pyra awahtao xine, oneponāmarykō poko ehtoko! Yrome oenaroximapotoryŷko ase: imeīpo jomiry omipona oripotorŷko ase; oneponāmarykō oneahmara exīko matose jūme atapuropyra jehtohme.

⁴⁰ Moroto Izyraeu tō nonory po, jesary kurã po, ypy kae exikety po Izyraeu tō nonory po amarokō emero jeahmãko matose. Yzamaro exīko matose; onekarorykō enepyyry eraximãko ase, onyahkahpyrykomo, onekarorykō kurano, onekarotyã kurãkō ya.

⁴¹ Oenehpotorŷko ropa ase imeimehnō nonory poe, sapararahme oehtohkō poe, oximōme orīko ropa ase, mame onekarorykō zahkãko matose onekarorykōme ya. Yzamaro exīko matose imeimehnō nonory pōkō neneryme; morara ahtao Ritonōpo kurãme jehtoh enepōko ase imehnō ahno a.

⁴² Oenepyyrykohtao ropa Izyraeu nonory pona, ynekarohpyry atamuru tomo a zuaro exīko matose ywy ase Ritonōpo.

⁴³ Mame wenikehpyra exīko matose onyrytyãkō xihpyry poko emero, nuriame toehse oehtopōpyrykō poko roropa. Ehxirōko matose onyrytyãkō popyra ehtopōpyry poko.

⁴⁴ Amarokomo, Izyraeu tomo, zae pyra oehtopōpyrykō poko, popyra oehtohkō poko roropa awãnohpyra xine ase. Yrome zuaro exīko matose ywy ase Ritonōpo, onyrihpyrykō epehmapōko ase oya xine imehxo jehtoh waro imehnō ehtohme. Ywy, Ritonōpo Oesēkomo, oturuno amaro xine.

Apoto ikurenae

⁴⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

⁴⁶ — Ahno mūkuru, osenuhmako ikurenaka. Oturuko ikurenaekō wãnohpyry poko, itu wãnohpyry poko roropa ikurenae.

⁴⁷ Itu zuruko etatohme, ynara āko Ritonōpo exiryke: “Enetoko ke! Apoto zukãko ase wewe tō aorihtyã zahkatohme, wewe orihpyra exiketō roropa! Ezechapŷme moro apoto exīko mana; mya ytōko mana, ikurenaka te inikahpozakoxi, enara, ěmytykō emero tyahkasēme exīko mana.

⁴⁸ Mame enēko mã toto emero ywy ase Ritonōpo, ya moro apoto tukase, apoto ezechapyny.”

⁴⁹ Mame ynara tykase ywy:

— Repe, Ritonōpo Jesemy, ajohpãme sã morohne ekarory kamexipopyra exiko ya. Ypoko oturūko mã toto, emero porehme: “Enetupuhpotoh rokē ekarōko mana,” āko mã tōto.

21

Ritonōpo tapemã poko mana

¹ Ynara tykase Ritonōpo ya:

² — Ahno mūkuru, Jerusarē pōkō zuruko toto enahkary poko. Toto wãnohnōko ase tyneponāmarykō eahmatoh pokoino. Izyraeu tō nonory pōkō zuruko

³ ywy, Ritonõpo, ynara ãko ase: “Awãnohtorÿko ase. Ytapemã ke oetapatorÿko ase, emero, kure ehtoh poko exiketomo te, popyra exiketomo, enara.

⁴ Ytapemã ke emero rokẽ etapãko ase, ikurenaẽkomo te inikahpoẽkõ roropa.

⁵ Ahno emero zuaro exiõko mã toto ywy, Ritonõpo, ytapemã touse ya ã ae, mame onukurãkara ropa exiõko ase ã aka.”

⁶ – Ahno mükuru, pusuh kaxiko yronymyryme oemynyhmaryme oekyry tõ hnamoryme. Ytoko pata rãnaka emero rokẽ oenetohme, mame moroto pusuh kaxiko oemynyhmaryme.

⁷ Mame, oty katohme pusuh ãko mah? karyhtao eya xine toto zuruko: popyra ehtoh oehnõko mana. Morara exiryke emynyhmãko ase. Orẽnõko matose porehme, enaromÿke exiõko matose okurohtao xine, oemarykõ jamihme pyra exiõko, oesekumukõ tykytyky ãko mana. Morara ehtoh toehse mana; taro mana. Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, oturunõ.

⁸ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

⁹ – Ahno mükuru, oturuko jomiryryme. Ahno tõ zuruko, ywy, Ritonõpo, ynara ãko ase eya xine:

“Tapema, tapema taere mana, zemime roropa mana.

¹⁰ Taere mana sahkatoẽme; tykorokase zemime ehtohme nenenehkane samo.

Tãkye ehsaromepyra mã toto, enaroximatoh tonõ turumekase exiryke ypoetory tomo a emero, toto wãnohtoh tonõ roropa.

¹¹ Tapema tykorokasẽme exiõko mana, eraximãko mana erohtohme. Taere mana, tykorokase roropa ekarotohme ikenãpane a.

¹² Kui kaxiko opore, orihketyryme oexiryke; pusuh kaxiko oemynyhmaryme, sero tapema ypoetory tõ etapatohme mana, Izyraeu tõ tuisary tõ maro emero porehme. Orihnõko mã toto ypoetory tõ akoĩpyã maro.

Opuropuru etaetapako oemary ke Izyraeu tõ hnamory oya enetupuhpotohme.

¹³ Sero ke ypoetory tõ kuhnõko ase.

Tyrypyrykõ rumekary se pyra toto ahtao, senohne emero exiõko eya xine mana. Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, oturunõ.”

¹⁴ – Seromaroro ahno mükuru, jomiry ekaroko. Tahtah kaxiko, ahno tuhke etaetapãko sero tapema mana. Etapãko sero tapema mana te, imehnõ erehnõko mana te, tuhkãkõ etapãko mana.

¹⁵ Sero tapema pokoino oserehnõko ypoetory tõ mana, osetapãko mã toto. Ipatarykõ enaroximãko ase tapema ke, zemime exikety ke nenenehkane samo, moro tapema eraximãko rokẽ mana ahno wotohme.

¹⁶ Tapema taere exikety isahkãko mana apotunuru wino te, opozery wino, enara! Emero rokẽ wino isahkãko mana eramaryhtao isahkatohme.

¹⁷ Ywy roropa tahtah ãko ase, mame zehno jehtoh enahnõko mana. Ywy, Ritonõpo, oturunõ.

Papironia tuisary tapemã poko

¹⁸ Ynara tykase Ritonõpo ya:

¹⁹ – Ahno mükuru, osema asakorõ imeroko, moro ae Papironia tuisary oehtohme tysoutatu tõ maro, tytapemãkõ maro roropa. Moro osema akorõ ae oehpitõko toiro nono poe. Wewe tõ pokona moro osema asakorõkõ esety imeroko tyritohme osema apiakatoh po.

²⁰ Toiro wewe imerohpyry pata Rapa, amonita tō patary esemary enepōko mana tuisa a, zakorony Jerusarē esemary enepōko roropa mana, pata tapuruse exikety topu risē ke, Juta tō nonory po.

²¹ Papironia tuisary etypohnōko mana osema apiakatoh po. Tyrityā poe tuaro se ynororo tosemary menekatohme. Naeroro tyyre wino asakoro pyrou anŷnōko mana, apotunuru wino, opozery wino, enara, tyneponāmary a ekaropōko mana, erery enēko roropa mana, okyno erery totapase aexihpyry tynekaroryme.

²² Morarame tomary ke tapotunuru wino pyrou apoiko mana tosehke tymerose “Jerusarē me”. Papironia tuisary ytotohme mana, kui katohme, makina tō arotohme pata apuru tohkatohme, tyritohme omōtoh etonie, onuhtoh tonō ritohme roropa, tapyi kaetokohxo exiketō taōkō etonatohme mana.

²³ Senohne zae ehtoh enetuputyry se pyra Jerusarē pōkomo tōmihpyrykō totapose eya xine exiryke osepeme toehtohkōme mokaro maro repe. Yrome sero jomiry toto akorehmāko mana wenikehpyra toto ehtohme tyyrypyrykō poko, enaroximatohme roropa toto arorykō poko soutatu tomo a.

²⁴ Naeroro ynara āko ywy, Ritonōpo Oesēkomo: oorypyrykō enēko mā toto emero. Zuaro mā toto zae pyra oehtohkō poko. Emero ehtoh poko awahtao xine iiryppyryme oehtohkō osenēko mana. Popyra matose, naeroro oekarotorŷko ase oepetōkara a.

²⁵ – Omoro, Zetekia, Izyraeu tō kowenatumē, popyra mase, Ritonōpo omiry omipona pyra mase. Naeroro awānohtoh oehnōko mana, jūme rokene.

²⁶ Aparimā oūko mā toto, turupāte roropa oūko mā toto. Serara sā exikehnōko mana. Tymōkomokākara tuisame exīko mā toto. Tuisa tō tuisame pyra exīko roropa mā toto.

²⁷ Tonahkase! Tonahkase! Ÿ, sero pata enahkapōko ase. Yrome morara exīko mana mokyro ynymenekahpyry toehse ahtao, mame eya sero pata ekarōko ase. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

Amonita tō enaroximatoh

²⁸ – Ahno mūkuru oturuko, jomiry ekaroko amonita tomo a, ywy ase Ritonōpo. Ypoetory tō Izyraeu tō poihtōko mā toto amonita tomo. Naeroro ynara kaxiko eya xine: “Tapema, tapema mā moroto eraximāko oenahkatohkōme; tykorokase mana, zemime otapatōme, zemizemiāko mana nenenehkane samo.”

²⁹ – Amonita tomo, oenepotopōpyrykō ajohpe rokē mā kehko. Urutō kō omiry oya xine zae pyra mā ipunaka. Popyra matose, iiryppyryme rahkene. Awānohtohkō oehnōko mana, oenahkatohkomo. Tapema epukāko mana opymyrykō pona, oetapatorŷko mana.

³⁰ – Amonita tomo, atapemākō ē aka tyritoko ropa. Awānohtorŷko ase moroto awātatopōpyrykō po, oenurutopōpyrykō po roropa.

³¹ Ozehno xine jehtoh ke awānohtorŷko ase, apoto ke azahkatoh kō sā ozehno xine jehtoh exīko mana. Ozehno xine exiketomo a oekarotorŷko ase oenahkatohkōme.

³² Apoto ke tyahkasēme exīko matose. Taorihmaposēme exīko matose ononorykō po, enahkahpyryme exīko matose. Ywy, Ritonōpo, oturuno.

22

Jerusarē pōkō nyrytyā popyra mana

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

² – Ahno mūkuru, eraximāko mah pata Jerusarē pōkō apiakatohme toto nyrytyā poko? Pehme sero pata mana ahno etapananō ke. Enepoko eya xine inyrytyākō poko aehxirotokōme emero.

³ Mokaro zuruko, ywy, Ritonōpo Oesēkō, nekarory oya. Ynara kaxiko: “Tuhkākō totapase oya xine, apatary pōkomo. Nuriame matose roropa sero pata po, oneponāmarykō

riryke te, toto eahmary poko roropa oya xine. Morara exiryke awãnohtohkõ ameke pyra exiiko mana.

⁴ Popyra matose mokaro etapatopõpyryke oya xine te, nuriame matose toehse oneponãmarykõ tyrise oya xine exiryke. Morara exiryke awãnohtohkõ ameke pyra tooehse mana. Onyrytã pokoino oenatyrykõ toehse mana. Naeroro ypoe imeimehnõ nonory põkõ opoihtotorỹko mã toto, oturõko mã toto opoko xine.

⁵ Zae ehtoh poko pyra toehse oexirykõke ipunaka opoihtotorỹko mã toto, ourotorỹko mã toto ameke pyra exiketomo, amekehxo exiketomo, enara.

⁶ Izyraeu tõ tamuximãkõ emero orẽpyra toexirykõ enetuputyryke tyya xine imehnõ etapãko mã toto.

⁷ Sero pata põkõ tumykõ omipona pyra mã toto, tysekõ omipona pyra roropa mã toto. Imehnõ nonory põkõ amaro xine exiketõ ihtomãko matose, pytỹpo tõ ryhmãko matose te, poetõpo tõ roropa.

⁸ Jesary kurã riko matose popyrahme samo. Oserematoh roropa onyripyra matose õmepyry kurãme, jeahmatohme.

⁹ Toitoino matose ajohpe imehnõ poko, toto hxirõko aorihmapotohme. Toitoino matose tõsõ õnõko onekarohpyrykõ oneponãmarykõ eahmary poko. Imehnõ typheneta-tohkõ poko rokẽ mã toto.

¹⁰ Imehnõ, tumykõ pyty poko mã toto. Imehnõ, nohpo poko mã toto munume ynororo ahtao.

¹¹ Imehnõ mã, imehnõ pyty poko mã toto; toitoino matose, omũkurukõ pyty poko toehse, imehnõ, tumy õxiry poko toehse mã toto roropa.

¹² Toitoino apatary põkõ, tineru apoitohme imehnõ etapãko mã toto. Imehnõ axiitao rokẽ tineru ekarõko imotyehxo epehmapotohme ropa, itineruje toehtohme; tyekyry tõ rohmanohpõko mã toto, zae pyra. Tuenikehse mã toto ypoko. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo, oturunõ.

¹³ Tahtah ãko ase ozehno xine jexiryke moro onematonanopyhpyrykõ pokoino oya xine, imehnõ etapatopõpyry pokoino roropa oya xine.

¹⁴ Osenetupuhtoko: orẽpyra oekarõko ro matou, oemarykõ anỹnõko ro matou tõtyhkase jahtao awãnopyry poko? Ywy, Ritonõpo, oturunõ. Jomihpyry ae tyrõko ase.

¹⁵ Sappararahme aaropotorỹko ase imeimehnõ nonory pona, imeimehnõ ahno rãnaka, popyra oehtohkõ enahkapõko ase ipoko pyra oehtohkõme.

¹⁶ Morara ahtao popyra exiketõme oenetyrykõ imehnõ nonory põkõ mana, mame zuaro exiiko matose ywy ase Ritonõpo.”

Apoto õ parata kurãkatopo

¹⁷ Ynara tykase Ritonõpo ya:

¹⁸ – Ahno mũkuru, Izyraeu tõ popyra exikety sã mã toto ya. Metau akoĩpyry toxie sã mã toto, exitanio maro, kurimene maro, xũpu maro, apoto õ ao, parata zatyryhtao ikurikatohme, typahsãme sã rokẽ mã toto.

¹⁹ Naeroro ywy, Ritonõpo, ynara ãko ase eya xine: Kure exikety sã pyra matose ya, metau tõ toxie sã rokene. Oximõme mokaro riko ase Jerusarẽ po,

²⁰ parata ahkahpyry samo toxie kopyre maro, kurimene maro, xũpu te, exitanio maro, enara tomase ahtao jahkatoh taka, apoto õ aka. Toto zehno jehtoh, tuname toto riko mana, apoto tuname parata riry samo metau tõ maro.

²¹ Ajohpe pyra Jerusarẽ po toto oximõme tyrõko ase. Apoto riko ase toto zopikoxi, mame tuname toto riko ase toto zehno jehtoh ke.

²² Tuname exiiko mã toto Jerusarẽ po, parata tuname exiry sã jahkatoh ao, apoto apõ po. Mame zuaro exiiko mã toto, ywy Ritonõpo toto zehno jehtoh tukuãse epona xine.

Izyraeu tõ tuisary rypyry poko

²³ Mame turuse ropa ywy Ritonõpo a. Ynara tykase:

²⁴ – Ahno mūkuru, Izyraeu tō zuruko: inonorykō nuriame ya mana, naeroro toto wānohnōko ase toto zehno jexiryke.

²⁵ Ituisarykō reāo sã mã toto, tykarimotatopōpyry po aryryãko mã toto. Ahno etapãko mã toto, imōkomorykō apoiko mã toto tapyi te, nono te, tineru, enara. Ahno etaparyke eya xine pytÿpome nohpo tō nomōko mã toto tuhke.

²⁶ Ymaro oturuketō jomiry omipona pyra mã toto. Tomeseke pyra mã toto ykyryry kurã poko toto ahtao. Ykyryry kurã oxisã mã kehko emero rokē kyryry maro eya xine. Imehnō anamorepara mã toto ykyryry tō kurã poko te, nuriame aexityã poko roropa. Oserematoh ae kure jyripyra mã toto. Naeroro Izyraeu tō jomiry etary se pyra mã toto.

²⁷ Tamuximãkō onokyro kaikuximo tō sã mã toto. Tykarimotatopōpyrykō apiakãko mã toto. Etapãko mã toto tuhkehxo tytineruke toehtokōme.

²⁸ Urutō komo a mokaro rypyry tonēse, apuru poko erohketō samo. Moro apuru karimutumã ke zonohnōko mã toto. Ya imeiþo ehtoh tonepose ekarōko mã toto ajohpe rokene. “Ynara exiko mana,” ãko ajohpe mã toto. “Sero Ritonōpo Kuesēkō omiry,” ãko toh mã repe; yrome ywy, Ritonōpo, oturupyra exiase imaro xine.

²⁹ Imehnō enekunohnōko tymōkomokamo, ematonanohnōko roropa mã toto. Tymōkomokãkara rohmanohpōko mã toto zae pyra, imehnō nonory pōkō roropa.

³⁰ – Ahno zupiase pata apuru rineme exikety, aepukahpyry po inomotohme moroto, moro nono pōkō ewomatohme, mokaro enahkaryino toto zehno toehse jahtao. Yrome onenepyra tokurehse ywy.

³¹ Morara exiryke mokaro pona toto zehno jehtoh tukuãse ya. Toto zehno jehtoh apoto sã toto enahkãko mana toto wānohtohme inyrytyãkō emetakame. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

23

Nohpo tō atakorōmãkō tyrypyhpyke

¹ Ynara tykase Ritonōpo ya:

² – Ahno mūkuru, nohpo tō kynexine asakoro atakorōmãkomo

³ Ejitu po ehse exiketomo. Poetome ro toto ahtao orutua kō poko toehpitose toto.

⁴ Osemazupu esety Oora (Samaria esetyme) kynexine, zakorō Ooripa kynexine (Jerusarē esetyme). Typytase ywy toto maro asakoro ro, toemūkuase toto ypoenōme.

⁵ Mame ypytyme tahtao ro imehnō maro exikehpyra Oora nexiase. Typenetase ynororo axirio tō poko, tymaro se exiketomo.

⁶ Tupoke toh nexiase, soutatu zupō tahpiremã ke te, tuisa tō mūkuru tomo te, soutatu tō tuisary tō maro, nuasemãkō emero, enekure exiketomo, kawaru po ytoketō tuisamãkomo, enara.

⁷ Tōsekarose Oora a axirio tō tuisary tomo a, enekure exiketomo a; toto poko emero typenetase toexiryke imaro xine toehse ynororo, ineponãmarykō poko roropa toexiryke nuriame toehse ynororo.

⁸ Moro sã exikehpyra nexiase orutua kō poko, pake toehtopōpyry saaro Ejitu po. Moroto Ejitu po orutua poko toehpitose ynororo. Poetome ro ynororo ahtao tomōse toto imaro ehtohme orutua komo. Imeimehnō oehkehpyra toh nexiase imaro ehtohme.

⁹ Morara exiryke mokyro ekarone imaro se exiketomo a, axirio tomo a, toto poko typenetase exiryke.

¹⁰ Tupoke pyra mokyro tynomose eya xine, ipoenō tapoise eya xine roropa. Mame totapase ynororo eya xine tapema ke. Imeimehnō pata tō po emero, tōturuse nohpo tomo mokyro etyhpyry poko, tuãnohse nexiase ynororo.

¹¹ – Morarame morohne emero tonese ahtao ro Ooripa a, imeimehnō orutua kō poko toehse ynororo, typaxiry samo. Imotyte roropa toehse ynororo, ehxiropyra exiketyme zae pyra toehtoh poko.

¹² Mame axirio tō tuisary mūkuru tō poko, typenetase ynororo, soutatu tō tuisary tō poko roropa, tupoke kurā ke exiketomo, kawaru po ytoketō tuisamākō roropa, emero nuaseme enekure exiketomo.

¹³ Mame mokyro enease typenetatoh poko rokē toehse ynororo; typaxiry sã toehse ynororo ipunaka.

¹⁴⁻¹⁵ — Itamurumehxo zae pyra ehtoh poko toehse ynororo. Orutua kō kuhtoh taxikase tapyi apuru pokona. Mokaro eneryke tyya typenetase ynororo toto poko, Papironia tuisary tō kuhtopōpyry tonohse tahpirē ke. Zamareary ke, turupāte ke roropa emeporyme tamuruse nexiase.

¹⁶ Mokaro tuisa tō kuhtoh eneryke tyya, typenetase Ooripa toto poko, tōmiry aronanō taropose eya Papironia pona oturutohme toto maro.

¹⁷ Mame Papironia pōkō tooehse Ooripa maro toehtohkōme. Ipoko toehse toto pitiko rokē pyra. Itamurume popyra ehtoh poko toehse toto exiryke typenekehse ynororo toto poko.

¹⁸ Mame tupoke pyra toehse Ooripa jarānao, mame zuaro toehse toto emero ipoko, imeimehnō poko exiketye aexiry poko. Mame typenekehse ywy, turumekase ynororo ya, ipaxiry rumekatopōpyry sã ya.

¹⁹ Yrome itamurumehxo imeimehnō poko toehse ynororo poetome toehtopōpyry samo imehnō maro toehpitoryhtao Ejitu nonory po.

²⁰ Typenetase ynororo orutua kō poko, ipoko sehxo exiketō poko, kawaru sã exiketomo, jumētū sã roropa exiketomo.

²¹ — Moro sã, Ooripa, tyriry se ropa mase, poetome oehtopōpyry saaro Ejitu po imehnō poko oehpitoryhtao, orutua kō amanatyry apory poko toehse ahtao, opoko toehpitose toto ahtao.

Zakorō akomihpyry wānohtopōpyry sero

²² — Naeroro ynara āko ywy, Ritonōpo Oesemy, oya, Ooripa: Penekehnōko mase mokaro amaro aexityā poko repe, yrome ozehno toto ripōko ase, mame toto enehnōko ase omye, āpurutohme.

²³ Papironia pōkō enehnōko ase emero, kauteu tō maro pata Pekote poe te, pata Soa poe te, pata Koa poe roropa, axirio tō maro emero. Nuase tō mokaro emero: tuisa tomo te, tuisa mūkuru tomo, enekure exiketomo, enara. Tamorepase toto emero, kawaru po ytoketō tuisaryme mā toto.

²⁴ Inikahpoino oehnōko mā toto etonase, tuhke soutatu tō oehnōko tykahuke etonath maro, kaheta tō maro tonahsēke pehme. Typyreke te, tōsewomatohke te, tupuhpyrykō ewomatoh nae mana, āpurūko mā toto. Oekarōko ase eya xine, āpiakāko mā toto tynyripohpyry ae ro.

²⁵ Ozehno toto ripōko ase, ozehno jexiryke. Oeunary sahkāko mā toto, apanarykō roropa; omūkurukō etapāko mā toto. Opoenōkō apoīko mā toto, toto zahkāko isene ro toto ahtao apoto htaka.

²⁶ Oupō oūko mā toto, okyryry kurā joia tō apoīko mā toto.

²⁷ Imehnō poko openetatoh enahkāko ase, imeimehnō poko oehtoh poko roropa, morohne poko exikehpyra mexiase Ejitu po oehtopōpyry poe. Taroino imehnō neponāmary onenepyra ropa exīko mase. Ejitu poko osenetupuhpyra ropa exīko mase.

²⁸ Ynara āko Ritonōpo mana:

— Oekarōko ase ahno a, mokaro zehno mase, toto se pyra mase ipunaka.

²⁹ Ozehno toto exiryke okyryry kurā apoīko mā toto, onepekahtyā oerohtoh ke emero, mame onomōko mā toto tupoke pyra imehnō orutua kō poko exikety samo. Imeimehnō poko penetaryke oya, toto poko toehse roropa oexiryke,

³⁰ sero sã tuānohsēme exīko mase. Imeimehnō ahno poko mexiase, nuriame toehse mase ineponāmarykō pokoino.

³¹ Apaxiry nyriy typoenohse oya; morara exiryke kuānopyase roropa apaxiry wānohtopōpyry sã ya.

³² Ynara āko Ritonōpo mana:

“Apaxiry a êtoh ae ênōko mase, zumono, zueme exikety samo.

Opoihtōko mã toto emero,

oeunohnōko mã toto.

Moro êtoh kasana pehme mana.

³³ Apaxiry Samaria kasanary pehme mana enaromỹke ehtoh ke, ehxirotoh ke roropa, etỹnōko mase ike,

sam āko roropa mase.

³⁴ Moro ênōko mase etyhyryry pona.

Imeĩpo, itahkãko mase,

mame ikyryry taere exiketō ke, amanatyry xihkãko mase.

Ywy, Ritonōpo Oesē, oturunno.”

³⁵ Seromaroro Ritonōpo Oesēkō ynara āko:

– Ypoko tuenikehse oexiryke, ywinoino toeramase roropa oexiryke sam āko mase imehnō poko openetaryke, imeimehnō poko toehse roropa oexiryke.

Atakorō tō wānohtoh poko

³⁶ Ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, Oora nyriyã apiakary oya eraximãko mah Ooripa mahro? Toto ihxiroko inyriyã xihpyry poko.

³⁷ Imeimehnō poko toh nexiase, ahno totapase roropa eya xine. Imeimehnō neponāmary poko toh nexiase, typoenō totapase roropa eya xine ypoenōme toto ahtao. Ypoenō tokarose eya xine etapatohme jahkatohme toto nekaroryme tyneponāmarykō eahmaryme.

³⁸ Morohne motye, Ytapyĩ kurã nuriame tyrise eya xine, oserematoh roropa tyrise popyra eya xine, ynyrirohpyry omipona pyra.

³⁹ Ypoenō totapase eya xine tynekarorykōme tyneponāmarykō eahmaryme te; mame moro ae ro toehse toh nexiase Ytapyĩ kurã taka nuriame tyrise eya xine.

⁴⁰ – Omi aronanō taropose Oora tomo a, Ooripa maro, orutua kō enehpotohme moino, mame tooehse toto. Toepyse nohpo tomo, tonuru tō tonohse eya xine. Joia tō emeporyme tamuruse eya xine.

⁴¹ Typorohse toh nexiase nyhtoh kurã po, otuhtoh kurã etonie. Moro meza po ixtaratu tyrise eya xine azeite maro ynekarohpyry eya xine.

⁴² Mame panaikato totase, imoihmãkō atãkyemãko. Tomōse orutua komo oximōme ona pōkomo. Omekũ tō tyrise eya xine nohpo tō emekũ pona, parimã kurã roropa tyrise zupuhpyrykō pona.

⁴³ Ynara tykase ywy ya rokene: kunumuxi poko ro toh mana tonahkase aexihpyry emero rokē poko.

⁴⁴ Tuhke rokē tooehzomose ropo toto imaro xine toehtohme. Oora maro Ooripa maro, imeimehnō poko aexiyã maro tooehse ropo toto.

⁴⁵ Mokaro apiakãko zae ehtoh poko exiketō mana. Mokaro nohpo tō asakoro wānohpōko mã toto, imeimehnō poko toto ehtopōpyryke, imehnō totapase roropa eya xine exiryke.

⁴⁶ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Imoihmãkō enehpoko xiaro enaromỹke mokaro nohpo tō tyripotohme te, ikyryrykō ematonanohtohme roropa.

⁴⁷ Ah imoihmãkō mokaro nohpo tō asakorōkō etapã toto topu ke, tapema ke roropa. Imūkuru tō etapãko mã toto, itapyĩkō zahkãko roropa mã toto.

⁴⁸ Sero nono po imeimehnõ poko ehtoh enahkãko ase; oenaroximatorỹko ase, nohpo tomo emero, imeimehnõ poko pyra ehtoko mokaro asakorõkõ sã pyra ehtoko.

⁴⁹ Mame amarokõ atakorõ tomo asakorõkõ awãnohtorỹko ase zae pyra oehstopõpyrykõ ehepyryme, imeimehnõ poko oehstopõpyrykõke te, ineponãmarykõ eahmatopõpyryke roropa oya xine. Mame zuaro exiko matose: ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

24

Oripo ahkyryxitahtapyry

¹ Morarame 9me jeimamyry taropose ahtao yna arotopõpyry poe Papironia pona, nuno 10me ehtoh po, ãmepyyry 10me ehtoh po roropa, ynara tykase Ritonõpo ya:

² – Ahno mükuru sero ãmepyyry imeroko pape pokona, seroae pata Jerusarẽ apurupitõko Papironia tuisary.

³ Ypoetory tõ, jomiry omipona pyra exiketõ zuruko sero enetupuhpotoh poko, ywy, Ritonõpo Oesẽkõ omi poe:

“Oripo tyriko apoto pona, tuna ke pehme tyriko.

⁴ Moro aka tõsẽ kurã tyriko, onymenekahpyry.

Pehme tyriko tõsẽ ke, zehpo maro.

⁵ Tõsẽ imenekako kaneru pũ kurano, zopikoxi apotopokõ tyriko, tuna axihnotohme; tõsẽ ahnotohme roropa zehpo maro.”

⁶ Seromaroro ynara kary se Ritonõpo Kuesẽkõ mana:

– Popyra ehtoh oehnõko oya myhene, pata imehnõ etapananõ esary! Oripo ahkyryxitahtapyry exikety sã mase onukurikapitopyra ahtao. Moro ae tõsẽ oũko mã toto zokonaka, zokonaka akoĩpyry oxinamara ehtoh pona.

⁷ Ahno totapasẽ moro pata po; yrome munu ekuãpyra nono pona tonẽsẽme ehtohme. Topu pona tukuãse nexiase.

⁸ Moroto topu po moro munu tynomose ya, otonẽpyra ehtoh po. Moroto zehno toehtoh ke emỹpotoh ekaropõko mana.

⁹ Naeroro ynara ãko Ritonõpo Kuesẽkõ mana:

– Popyra ehtoh oehnõko oya myhene, pata, imehnõ etapananõ esary! Ywy roro apotopokõ riko ase osepona kaetokohxo.

¹⁰ Apotopokõ enehko ropa itamurumehxo! Apoto zukako! Tõsẽ ahnoko! Apoto po inomoko ãpaitoh pona! Zehpo tõ aiko mã toto.

¹¹ Seromaroro moro oripo inomoko taõke pyra ikarã po axihnotohme tahpire ehtohme. Moro sã ahtao ahkyryxitatopõpyry enahkãko apoto mana, kure rokẽ moro oripo exiko mana nuriame pyra.

¹² Yrome ekurehnõko mana! Ahkyryxitatopõpyry emero onyahkara mana apoto po.

¹³ Jerusarẽ, atapurõko mase onyrytyã xihpyry ke. Okurãkary kukuase repe, yrome iirypyryme exikehpyra mexiase. Ekurãkasaromepyra mase awãnohpyra jahtao, ozehno jehtoh ke, mame sam ãko mase ipunaka.

¹⁴ Ywy, Ritonõpo, Oesẽ oturũko ase. Seromaroro tyripotoh toehse ya. Wenikehpyra exiko ase oorypyrykõ poko; opynanohpyra exiko ase. Awãnohnõko ase onyrihpyry emetakame. Ywy, Ritonõpo Oesẽ, oturuno.

Urutõ pyty orihtopõpyry

¹⁵ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

¹⁶ – Ahno mükuru, mose opyty pynohxo mase yronomyryme; yrome seroae axi sã mose arõko ase owinoino. Orihnõko mana yrome onykerekeremara exiko, onyhnampyry exiko, xitara exiko.

¹⁷ Pusu kary poko oya onetapopyra exiko imehnomo a. Tyxapeuke ytoytoko, tysätajake roropa ytoytoko ihnamopyra exikety sã oehtohme. Oëmyty anapurupyra exiko, ihnamonanõ napyry onenahpyra exiko imehnõ nekarohpyry ahno ekepyry zonêtoh po.

¹⁸ Morarame pakeimo oturũko exiase ahno tõ maro, mame kokonie pukuro ppyty norikyase. Yrokokoro Ritonõpo nyripohpyry yriase emero.

¹⁹ Mame tõturupose toto ya:

– Oty katohme moro sã tyrĩko mahno?

²⁰ Ynara tykase ywy:

– Ritonõpo tõturuse ya, ynara tykase ynororo

²¹ ekarotohme oya xine, Izyraeu tomo: epyrypãko matose Ritonõpo Tapyĩ kurã tosao ro jamihme exiryke. Moro enery se matose, moro taka oytorykõ se roropa matose. Yrome moro rĩko Ritonõpo mana nuriame. Opoenõ tehme ahtao Jerusarẽ po totapasẽme exĩko mã toto etonatoh po.

²² Mame amarokõ tyrĩko matose nyryhpyry samo. Oëmytykõ anapurupyra exĩko matose, ihnamonanõ napyry onenahpyra exĩko matose.

²³ Tyxapeuke ytoytõko matose, tysätajake roropa; onyhnampopyra matose, xitara roropa exĩko matose. Oorypyrykõ pokoino osenahkãko matose, pusuh ãko matose oximaro rokene.

²⁴ Morara ahtao ywy Ezekieu enetupuhpotohme exĩko ase oya xine. Amarokõ emero tyrĩko matose nyryhpyry samo. Mame Ritonõpo omihpyry ae ro moro sã toehse ahtao zuaro exĩko matose, ynororo mokyro Ritonõpo Oesëkomo.

²⁵ Ynara tykase Ritonõpo:

– Seromaroro, ahno mũkuru, Ytapyĩ kurã puxihkãko ase mokaro wino, tosao jamihme exikety, ipoko epyrypãko toh nexiase atãkyemãko roropa, enery se toh nexiase moro taka toytory se roropa toh nexiase. Ipoenõ roropa oũko ase toto winoino.

²⁶ Moro ëmepyyry ae morohne tyrise ahtao ya, epãko imepỹ mana moro enahkatoh poe, ouruse oehnõko mana moro ehtoh poko.

²⁷ Moro ëmepyyry ae, sekere kapitõko ropa mase, oturũko mase mokyro epakety maro. Morara ahtao enetupuhpotohme exĩko mase Izyraeu tomo a, mame zuaro exĩko mã toto, ywy ase Ritonõpo.

25

Popyra ehtoh oehnõko mana Amõ tõ pona

¹ Ynara tykase Ritonõpo ya:

² – Ahno mũkuru, oturuko popyra Amõ tõ nyryhpyry poko.

³ Kaxiko eya xine otato toto ehtohme ywy Ritonõpo Oesëkõ nekarory poko: “Tãkye mexiatose nuriame Ytapyĩ kurã ritopõpyry eneryke oya xine te, Izyraeu tõ nonory enahkatopõpyry eneryke oya xine te, Juta tõ arotopõpyry eneryke oya xine imehnõ namotome.

⁴ Morara exiryke moro poko tãkye toehse oexirykõke, ona põkõ enehpõko ase xixi tütatoh wino oporemãkapose xine. Osesarĩko mã toto ononorykõ po. Anapyrykõ epery tõkehko enahnõko mã toto, oekykõ suhsuru ënõko roropa mã toto.

⁵ Apatarykõ Rapa myakamãko mã toto kameru tõ esaryme te, ononorykõ myakamãko mã toto kaneru tõ esaryme. Moro sã toehse ahtao zuaro exĩko matose, ywy ase Oesëkomo.”

⁶ – Ynara ãko Ritonõpo Kuesëkomo: “Amarokomo, amonita tomo tahtah tykase, pyhsekyhsekyh tykase roropa tãtãkyemarykõme. Popyrahme sã Izyraeu tõ nonory tokarose oya xine.

⁷ Morara exiryke imehnõ nonory põkomo a oekarotorỹko ase. Okyryrykõ ematonahnõko mã toto. Oenahkatorỹko mã toto ipunaka, ahnome tynonoke pyra exĩko matose. Tosake pyra exĩko matose. Mame zuaro exĩko matose, ywy ase Ritonõpo.”

Popyra ehtoh oehnõko Moape tomo a

⁸ Ynara tykase Ritonõpo Kuesẽkomo:

– Ynara karyke Moape tomo a: “Juta nonory põkõ imehnõ ahno emero rokẽ sã nase,” karyke,

⁹ epetõkara, etonaketõ enehpõko ase, pata tõ Moape ehpio kõ ewomananõ maro etonatohme. Moro pata tõ kurehxo exiketõ ynara mã toto: Pete-Jeximote te, Paau-Meõ te, Kiriataĩ, enara.

¹⁰ Ona põkõ enehpõko ase xixi tũtatoh wino Moape tõ poremãkapotohme Amõ tõ maro. Mame Moape tõ tynonoke exikehnõko mana ahnome exikehnõko roropa mã toto.

¹¹ Moape tõ wãnohnõko ase, mame zuaro exĩko mã toto ywy ase Ritonõpo.

Etõ tõ esaka popyra ehtoh oehnõko mana

¹² Mame ynara tykase Ritonõpo:

– Itamurumehxo Juta tõ tyryhmase Etõ põkomo a, toto typoremãkase ahtao eya xine. Tymotyẽkase toto toemỹpose tahtao xine, naeroro zae pyra Etõ põkõ toehse.

¹³ Seromaroro Etõ põkõ wãnohtoh poko ourutorỹko ase: ahno etapãko ase emero porehme okyno tõ maro. Totapasẽme exĩko mã toto etonato po, Etõ nonory ripõko ase patãpome, pata Temã poe Tetã pona.

¹⁴ Ypoetory tõ, Izyraeu tõ ke Etõ põkõ etapãko ase. Sam ãko Etõ põkõ mana, toto zehno jehtoh waro exĩko mã toto. Etuarimãko mã toto, zae pyra toehtõhkõ ehehpyryme toto zehno jehtoh enẽko mã toto. Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, oturunõ.

Pirixteu tõ pona popyra ehtoh oehnõko mana

¹⁵ Ynara tykase Ritonõpo Kuesẽkomo:

– Itamurumehxo topetõkara tyryhmase mokaro pirixteu tomo a. Moino ro epeme pyra toh kynexine, zehnohxõ toexirykõke tonahkase toto eya xine.

¹⁶ Seromaroro ourutorỹko ase: osetapãko ase pirixteu tõ maro te, keretita tõ maro, mame toto enahkapõko ase. Isene exiketõ emero pirixteu tõ nonory po etapãko ase.

¹⁷ Orẽpyra sã toto wãnohnõko ase, popyra toto nyrihpyry emetakame, toto zehno jehtoh enahnõko mana. Mame zuaro exĩko mã toto ywy ase Ritonõpo.

26

Popyra ehtoh oehnõko Tiro pona

¹ Mame emepyry apitorymã po moro nuno po, jeimamyry 11me toehse ahtao yna arotopõpyry poe Papironia pona, Ritonõpo tõturuse ropa ya. Ynara tykase:

² – Ahno mũkuru, pata Tiro põkõ atãkyemãko mã toto Jerusarẽ poremãkatoh poko. Ynara kohtãko mã toto: “Jerusarẽ, kuepekõkara typoremãkase mana! Aomõtohkõ totapuruhmakase mã kehko, kymarokõ omõtohme. Typoremãkase aexiryke itamurumehxo tytineruke exĩko sytatose!”

³ – Seromaroro ywy, Ritonõpo, ynara ãko ase: Pata Tiro, oepekara ase. Imeimehnõ nonory põkõ enehnõko ase tuhke etonatohme amaro. Oehnõko mã toto pohkane konõto samo tuna konõto kuao.

⁴ Apatary apuru tõ tahkãko mã toto, atapyĩkõ kae exiketõ pahnõko roropa mã toto. Mame nono tumehnõko ase, jarao moro topu nomõko ase.

⁵ Moroto topu po, tuna konõto rãnao, xixi aka tarãpa tõ rĩko kana anỹnanõ mana, anorytohme apatary esahpyry po. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo, amaro xine oturukety. Imehnõ nonory põkõ oehnõko mã toto osetapase, ematonanohse Tiro po,

⁶ tytapemakō ke pata pōkō ameke pyra exiketō etapāko mā toto nono tonorē po. Mame Tiro pōkō zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo.

⁷ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana:

– Papironia poe tuisa Napukotonozo enehnōko ase, imehnō tuisa tō emero motye jamihmehxo exikety, etonatohme Tiro pōkō maro. Inikahpoino oehnōko mana tuhkākō soutatu tō maro, kawaru tō maro, kahu tō etonatoh maro, kawaru po ytoketō maro.

⁸ Pata tō pōkō ameke pyra exiketō tonorē po totapasēme exīko mā toto etonatoh po. Nono ahkāko oepetōkara mana, opyi tō rīko mā toto nono ke apuru pona onuhtohme. Osewomatoh tonō anŷnōko mā toto oporemākatohme.

⁹ Makina ke topu tō emāko mā toto; apatary apuru kararahnōko mā toto. Kurimene omoxinety ke, atapyīkō kae exiketō enahkāko mā toto.

¹⁰ Akurū sā putoputoh katoh anŷnōko kawaru tomo, oxiōtōko sā mana putoh katoh ke. Mokaro kawaru tō panaikato, kahu tō arory poko pata omōtoh kuroko aytorykohtao, moro pata typoremāse aexihpyry apuru tō tykytyky āko mā kehko.

¹¹ Isoutatu tō, kawaru po omōnōko mā toto oesemarykō ae, oetapāko mā toto tytapemā ke. Okyryry xikihme exiketō, jamihmākō tomasēme exīko nono pona.

¹² Omōkomory kurā ematonanohnōko oepetōkara, otinerūkō maro. Apatarykō apuru tō itahkāko mā toto, atapyī tō kurā kararahnōko mā toto, nono pona morohne emāko mā toto. Wewe tōkehko, topu tōkehko maro ikararahohtōpyry roropa pahnōko mā toto tuna konōto kuaka.

¹³ Oeremiatoh tonō mynyhpākapōko ase, okyryry rira tomo etokehpōko ase.

¹⁴ Apatary akoīpyry topuimo rokē inomōko ase jarao tarāpa tō anorytohme kana anŷnanomo a. Moro pata onyripyra ropa exīko mana. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

¹⁵ Ynara tykase roropa Ritonōpo pata Tiro pōkomo a:

– Oporemākaporykohtao oserehnōko mokaro mana, tuna konōto ehpio pōkomo, kui kui kary etaryke tyya xine, tapurose aexityā kui karyhtao, aorikyrykohtao.

¹⁶ Mokaro tuna konōto ehpio pōkō tuisary tō owōnōko mā toto tapōkō poe. Tupōkō kurā enekurā kō oūko mā toto, mame tykytyky āko mā toto enaromŷke, porohnōko mā toto nono pona. Oetapatopōpyrykō eneryke tyya xine oserehnōko mā toto yronomyryme; tykytyky kakehpyra exīko mā toto.

¹⁷ Ynara eremiāko mā toto ohnamoryme:

“Pata imehxo aexihpyry tonahkase!

Ikanarykō, wapu tō tutumehse tuna konōto wino, typhase mā kehko.

Moro pata pōkō orēpyra toh nexiase tuna konōto esāme, toto zuno tuna konōto ehpio pōkō nexiase emero porehme.

¹⁸ Seromaroro, moro pata poremākatopōpyry po, ahmōta tō tykytyky āko mā kehko, moroto exiketō oserehnōko mā toto, moro enahkary eneryke tyya xine.”

¹⁹ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkomo:

– Patāpome orīko ase, pata tytohkase aexihpyry sā tytaōke pyra ipunaka. Nerŷko mase tuna konōto kuao.

²⁰ Oemāko ase aorihtyā esaka, pakatokō ekepyry esaka exīko mase. Onomōko ase moroto aorihtyā esao nono zopino pakatokō typoremākase aexityā maro. Jūme apatary po ahno exipyra ropa exīko mā toto. Patame jūme exipyra ropa exīko mase isene exiketō maro sero nono po.

²¹ Enaroximatohme orīko ase asā se pyra imehnō ehtohme. Moro sā oenatyry exīko mana. Oupīko imehnō mā repe, yrome oenepyra exīko mā toto. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

27

Tiro hnamotopo

¹ Ynara tykase Ritonõpo ya:

² – Ahno mūkuru, eremiako pata Tiro hnamotohme,

³ Moro pata, tuna konõto ehpio po, osepekahketyme ynororo imehnõ nonory põkõ maro emero porehme, tuna konõto ehpio põkõ maro. Kaxiko, ynara äko Ritonõpo Kuesëkõ mana:

“Pata Tiro, epyrypãko mexiase enekure oehtoh poko.

⁴ Tuna konõto oesaryme mana.

Apatary tyrise orinanomo a wapu kurã samo.

⁵ Oriryhtao, wewe pinijo tonehse ypy Heremõ poe, wapu kyryry xikihme exiketyme apupari tonehse Ripano poe.

⁶ Wewe karawario tonehse Pasã poe apukuita tõ ritohme, azarã tõ tyrise pinijo ke Xipere poe, emepory tyrise wewe pokona maafim maro.

⁷ Kamisã tõ tyrise mauru panõ risemy

Ejitu poe tonehse, kamisa kurano mauru panono risemy, emeporyme tyxixise ehpiry poro; moino tonetupuhse kehko.

Jerutume ehtoh tyrise kamisa kurã ke,

ezuezumã ke tonehse ahmõta Xipere poe.

⁸ Pata Tiro, mokaro wapu ao erohketomo apatary põkõ nexiase, emese kure exiketomo, apukuita poko erohketõ tooehse toh nexiase pata Xitõ poe, Arawate poe roropa.

⁹ Wewe poko erohketõ wapu riry waro toto,

Pipyro põkõ nexiase, emese kure exiketomo.

Wapu ae ytoketõ emero rokẽ tõsepekahse toh nexiase oya, õsepekahtoh tao.”

¹⁰ – Soutatu tõ Perexia põkõ te, Ritia põkõ te, Ripia põkõ roropa äkorehmananõme toh nexiase etonatoh po. Tõsewomatohkõ kehko tynomose eya xine atapyi apuru poko, tupuhpyrykõ apuru tõkehko maro tynomose. Imehnõ typoremãkase eya xine, imehxo oehtohme.

¹¹ Soutatu tõ Arawate poe toehse toto apatary eraseme toh nexiase apatary apuru po, orutua kõ Kamate poe eraseme toerohse toto tapyi tõ kaetoko exiketõ poko. Tõsewomatohkõ tyhwyme tynomose eya xine pata apuru poko. Mokaro a apatary tyrise enekure.

¹² – Mosepekatyase Expania po omõkomory tometakãmase oya xine parata ke, kurimene ke, exitanio ke, xũpu ke, enara.

¹³ Mosepekatyase Kerexia po te, Tupau po te, Meseke po, enara. Omõkomory tokamose oya ahno epekahtohme anamotome ehtohme, metau risë epekahtohme roropa, enara.

¹⁴ Omõkomory tymyakãmase oya kawaru tõ ke emero rokẽ poko te, kawaru tõ roropa osetapaketõ arone te, mura tõ roropa Pete-Tokarama poe, enara.

¹⁵ Rote põkõ tõsepekahse amaro. Omõkomory topekahse tuhke nonory tuna konõto ehpio põkomo a maafim ke te, wewe epano ke, enara.

¹⁶ Xiria põkomo a omõkomory topekahse tuhke. Topehmase eya xine ezemerauta tõ ke te, kamisa kurã puupura ke, kamisa tyxixise aehtyamo ke, mauru panõ kãsemã ke, korau tomo, joia rupi tõkehko ke, enara.

¹⁷ Juta a, Izyraeu maro mõkomo topehmase tiriiku ke Minite poe, ano zeni ke, azeite ke, otytyko ke, enara.

¹⁸ Tamaxiku põkõ tõsepekahse amaro roropa, omõkomory topekahse eya xine; topehmase eya xine eukuru jehnahpyry ke Heupõ poe te, kaneru hpoty ke roropa Saara poe.

¹⁹ Uzau poe eukuru jehnahpyry tonehse te, kurimene risemy te, otytyko ke roropa omõkomory emetakame.

²⁰ Tetã põkomo a kawaru äty tõ tonehse omõkomory emetakame.

²¹ Arape tomo a te, Ketaa tamuximãkomo a roropa omõkomory topehmase kaneru mũkuru tõ ke, kaneru tõ maro, poti tõ maro, enara.

²² Omõkomory emetakame mokaro osepekahketomo a Sapa po, Rama po roropa topehmase otytyko kurã ke te, joia topu tõ typyne exiketõ ke te, uuru ke, enara.

²³ Pata tõ Harã te, Kane te, Etẽ roropa te, osepekahketõ Sapa põkõ, pata Asua poe te, Kiumate poe: emero tõsepekahse toh nexiase amaro.

²⁴ Upo kurã tokamose eya xine, typyne exiketomo te, kamisa tahpire te, upo emepory tõ te, tapyi tõ emepory osehta ezuezume, tahpire tõkehko, eary tomo te, kure tyrityamo, enara.

²⁵ Omõkomory tarose wapu tõ ao oximõme, wapu tõ konõto, omoxinety puimananomo. “Pata Tiro, wapu konõto sã mexiase tymõkomoke pehme omoxĩ samo.

²⁶ Tarose awahtao mya tuna konõto poro apukuita poko erohketomo a, omoro tynerymapose tyryrykane a xixi tũtatoh wino, moe, ameke nono poko.

²⁷ Okyryrykõ kurãkõ te tineru tõkehko te omõkomory emero,

wapu ao erohketomo: wapu poko erohketõ roropa, wewe poko erohketõ wapu ao te, osepekahketomo te, soutatũ tomo wapu ao,

emero porehme tyneryse nakuaka wapu tyneryse ahtao.

²⁸ Wapu ao exiketõ kui kui kary, totase tyneryse toto ahtao, totase imehnomo a, tuna konõto ehpiõkomo a.

²⁹ Seromaroro moro wapu tõ emero turumekase ipoko erohketomo a; toytose toto emero tuna ehpiokoxi isawã pona.

³⁰ Opoko xitãko mã toto yronymyryme, emero porehme, tupuhpyrykõ pona nono rĩko mã toto,

mame oruno pona osẽtoritorimãko mã toto, toemynyhmarykõke.

³¹ Opokoino tũsetykõ sahkãko mã toto, upo amurũko mã toto kamisa topuxiximã risemy, xitãko mã toto yronymyryme, sam ãko mã toto.

³² Eremiãko mã toto ohnamoryme, ynara ãko mã toto:

‘Onoky nae pata Tiro panono seromaroro tymynyhpãse mã ynororo nakuao?’

³³ Omõkomory tarose ahtao, tuna konõto takuohse ahtao oya

imeimehnõ ahno tuhkãkõ zamaro mexiase.

Omõkomory kurã, typyne ehtoh ke tytineru ke toehse tuisa tomo tuhke sero nono po.

³⁴ Seromaroro zue ao mase tuna konõto kuao.

Tyneryse mase, mya tuna kurohtao tooehse mase.

Omõkomory kurã, mokaro maro emero, amaro erohketomo tyneryse toto amaro tuna konõto kuao.’ ”

³⁵ – Tuna konõto ehpio põkõ emero enaromỹke mã toto moro pokoino. Imehnõ nonory tuisary tõ enaromỹke mã toto, zuno toto ehtoh enẽko imehnõ mana tymerose sã exiryke ãmytykõ pokona.

³⁶ Omoro tonahkase jũme, osepekahketomo sero nono po tõserehse mã toto, enaromỹke mã toto, tonahkarykõ zuno mã toto oenahkatopõpyry saaro.

28

Tiro tuisary wãnohtoh poko

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

² – Ahno mūkuru, pata Tiro tuisary zuruko, ywy, Ritonõpo Oesëkõ ynara ãko ase eya: “Epyrypaketyme mase, Ritõme osekarõko mase. Ritõme sã typorohse mase tuisa apõ po, tuna konõto õmye. Ritõme oexiry se mase repe, yrome orihketyme mase; ahnome rokë mase Ritonõpo sã pyra.

³ Tuarohxo osekarõko mase, Tanieu motye, imehnõ nyryry tokare pyra ahtao ro, otonësaromepyra mã toto owino, ekarõko mase.

⁴ Tuaro oexiryke, emese kure oexiryke roropa tymõkomoke toehse mase, tytineruke roropa, uuru ke, parata ke, enara.

⁵ Mosepekatyase imehnõ maro, emese kure oexiryke otinerũ emãkehpyra toehse. Naeroro epyrypãko mase omõkomory kurã tomãse exiryke!”

⁶ – Naeroro seromaroro ywy, Ritonõpo Oesëkõ ynara ãko: “Tuarohxo osekarõko mase, ritõ samo.

⁷ Naeroro imeimehnõ nonory põkõ enehpõko ase, zehnotokomo etonatohme amaro. Omõkomory tõkehko, otinerũ roropa enahkãko mã toto, anapoityã emero tuaro oehtoh ke, emese kure oehtoh ke roropa.

⁸ Oetapãko mã toto, oemãko mã toto tuna kuaka.

⁹ Tooehse mokaro ahtao oetapase, ritõme osekarõko ro mahno? Oetapananõ ëpataka toehse awahtao ahnome rokë exiko mase, orihketyme, Ritonõpo sã pyra.

¹⁰ Orihnõko mase kaikuxi samo, totapase imehnõ nonory põkomo a, Ritonõpo onenepuhpynomo a. Ywy, Ritonõpo Oesë moro ripõko ase.”

Tiro tuisary orihtopõpyry

¹¹ Mame tõturuse ropa Ritonõpo ya. Ynara tykase:

¹² – Ahno mūkuru, oeremiako oemynyhmaryme, Tiro tuisary hnamotohme; aenatyry eraximãko mana. Kaxiko eya, ywy, Ritonõpo Oesë, ynara ãko ase: “Kure mexiase atapuropyra. Tuaro exiketyme mexiase, enekure roropa!

¹³ Moroto mexiase Etë po, Ritonõpo narykahpyry po; joia tõ ke tamuruse mexiase, rupi tomo te, tiamãte roropa, topazio, periuro, onixi te, jasape, sapira te, ezemerauta, karanata, enara. Joia tomo uuru risë nae roropa mexiase, tyrise okyryryme ehtohme moro oritopõpyry po.

¹⁴ Ynenyohtyã eraseme orine, taporihke exiketyme. Moroto mexiase jesary ypy kurã po, topu tõ zemime exiketõ rãnao mytoase.

¹⁵ Zae rokë ehtoh poko mexiase, atapuropyra moino oritopõpyry poe, popyra tyripi-tory pona oya.

¹⁶ Osepekahtoh poko mexiase itamurume, ekamõko roropa. Moro poko awahtao orëpyra mexiase, imehnõ zehno toehse mexiase, mame iiryryryme toehse mexiase. Morara exiryke, ynenyohtyã ewomaneme awahtao ro kuaropoase jesary ypy kurã poe; topu tõ zemime exiketõ winoino.

¹⁷ Imehnõ motye kure mosekaroase enekure oexiryke, tuhkãkõ ose exiryke rowohpã sã mexiase. Morara exiryke kuemase nono pona, imehnõ tuisa tõ enaroximatohme.

¹⁸ Ajohpe mexiase õsepekatyry poko ipunaka. Morara exiryke jeahmatohtõ nuri-ame tyripose roropa oya. Naeroro apatary tyahkapose ya porehme. Seromaroro oenery se exiketõ oruno rokë enëko mã toto tyahkase oexiryke.

¹⁹ Omoro tonahkase jũme. Awaro aexityã tõserehse mã toto, tonahkarykõ se pyra toexirykõke oenahkatopõpyry saaro.”

Xitõ wãnohtopo

²⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo:

²¹ – Ahno mūkuru, Xitõ põkõ zuruko toto wãnopryry poko.

²² Kaxiko eya xine, ywy, Ritonõpo Oesëkõ ynara âko ase: “Pata Xitõ, oepekara ase. Morara exiryke ynyriry eneryke eya xine, jeahmãko mã toto. Apatary pôkõ wãnopryhtao ya, zuaro exïko matose emero, ywy ase Ritonõpo, kure rokẽ ase.

²³ Tyrohsë enehpõko ase oya xine, tuhkãkõ etapapõko ase apatarykõ esemary ae. Imeimehnõ nonory poe oehnõko mã toto osetapase amaro xine, orihnõko apatary pôkõ mana. Morarame zuaro exïko matose ywy ase Ritonõpo.”

Kure rokẽ Ritonõpo typoetory rïko mana

²⁴ Ynara tykase Ritonõpo:

– Mokaro, Izyraeu zomye exiketomo a, osemazuhme typoihtose; taroino sam kamex-ipyra roropa exïko mã toto omoxino samo te, âtaryka sã roropa. Zuarõ exïko mã toto ywy ase Ritonõpo Oesëkomo.

²⁵ Ynara tykase Ritonõpo:

– Izyraeu tõ enehnõko ropa ase emero nono poe, sapararahme toto taropose ya morotona, mame zuaro exïko mã toto kure rokẽ jehtoh poko. Moroto exïko Izyraeu tõ mana tynonorykõ po, ynekarohpyry Jako a ypoetory a.

²⁶ Moroto exïko mã toto, towomase, tapyi tõ amõko mã toto, tupito tõ po uwa zoko arykãko mã toto. Imehnõ wãnohnõko ase ypoetory tõ typoihtose eya xine ahtao. Enaromyra Izyraeu tõ exïko mana, mame zuaro exïko mã toto ywy ase Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemy.

29

Ritonõpo nekarohpyry Ejitu wãnopryrõ poko

¹ Mame emepyrõ 12me ehtoh po nuno 10mã po jeimamyry 10me ehtoh po Izyraeu tõ arotopõpyry poe Papironia pona, ynara tykase Ritonõpo ya:

² – Ahno mükuru, Ejitu tuisary zuruko mokyro wãnopryrõ poko. Kaxiko eya, ynororo, Ejitu pôkõ maro emero, tuãnohsëme exïko mana.

³ Kaxiko eya, ynara âko Ritonõpo Oesëkomo: “Oepekara ase, Ejitu tuisary, zakareimo tosary po exikety nakuaõ. Tuna Niro otunaryme ekarõko mase; onyrihpyryme ekarõko mase okyryryme ehtohme repe.

⁴ Yrome oka konõto rïko ase õtary aka. Jomi poe kana tõ osexihõko mã toto opokona. Otywyhmãko ase tuna Niro kuae nono pona kana tõ maro emero tõsexihse opokona.

⁵ Oemãko ase kana tõ maro emero ona tonorẽ pona. Moroto oekepyry nomõko mã toto nono po, tonẽse pyra. Oekarõko ase torõ tomo a, onokyro tomo a roropa toto zohme.

⁶ Mame Ejitu pôkõ emero zuaro exïko mã toto ywy ase Ritonõpo.”

Ynara âko Ritonõpo mana:

– Oya xine toytose Izyraeu tomo takorehmapotohkõme repe; yrome imyxiry weraw-erame sã mexiatose.

⁷ Takorehmanekõme tyrise awahtao xine Izyraeu tomo a toetahkase sã mexiatose. Imotarykõ tapurose oya xine; ãparykõ tyryryhmapose oya xine.

⁸ Morara exiryke, ywy, Ritonõpo Oesëkõ, ourutorỹko ase: Orutua kõ enehpõko ase etonatohme amaro xine. Oetapatorỹko mã toto, ahno tomo, okyno tõ roropa, enara.

⁹ Patãpome Ejitu exïko mana, ona tonorẽ samo typõke pyra. Mame zuaro exïko matose ywy ase Ritonõpo.

– Tuna Niro otunaryme ekarõko mase; onyrihpyryme ekarõko mase okyryryme ehtohme,

¹⁰ naeroro oepekara ase. Awãnohtorỹko ase otunary maro. Ejitu nonory tytororo oname tonorẽ rïko ase, typõke pyra ehtohme, pata Mikitou poe ikurenae pata Asuã pona inikahpozakoxi te, Etiopia ehpio pona roropa.

¹¹ Ononory kuroko ahno tõ ytopyra exïko mana, onokyro tõ roropa ytopyra exïko mã toto ononory kuroko. 40me jeimamyry arõpõko Ejitu mana typõke pyra.

¹² Imehnõ patãpo tõ motye patãpome Ejitu rïko ase. 40me jeimamyry Ejitu patary tõ tytohkasẽme exïko, imehnõ patãpo motye. Ejitu põkõ ripõko ase epaketõme. Emero rokẽ nono pona epãko mã toto, moroto imeimehnõ ahno rãnao.

¹³ Ritonõpo Oesëkõ ynara ãko mana:

– Imeïpo moro 40me jeimamyry taropose ahtao mokaro Ejitu tõ enehnõko ropa ase ahno tõ poe, sapararahme toto aropotopõpyrykõ poe ya.

¹⁴ Ejitu nonory pona inikahpozakoxi toto aropõko ropa ase, toto esahpyry pona ropa. Moroto ahno tuhke pyra exïko mã toto,

¹⁵ imehnõ ahno sã pyra jamihme pyra exïko mã toto, jũme imehnõ ahno onyporemãkapopyra exïko mã toto. Ejitu ime hkopyra tyripõko ase imehnõ onyporemãkaposaromepyra toto ehtohme.

¹⁶ Jũme Izyraeu tõ ytopyra ropa exïko mã toto Ejitu pona takorehmapotohkõme. Ejitu tõ etuarimatopõpyry eneryke tyya xine azahkuru toehtopõpyrykõ enetupuhnõko Izyraeu tõ mana, takorehmaporykõ se toehse toto ahtao eya xine. Mame zuaro exïko Izyraeu tõ mana ywy ase Ritonõpo Oesëkomo.

Ejitu poremãkãko tuisa Napukotonozo mana

¹⁷ Mame ãmepyry apitorymã po, nuno apitorymã po, jeimamyry 27me ehtoh po ahtao Izyraeu tõ arotopõpyry poe Papironia pona ynara tykase Ritonõpo ya:

¹⁸ – Ahno mükuru, etako pahne. Pata Tiro typoremãkase Napukotonozo a, Papironia tuisary a. Tysoutatu tõ tyrohmanohpose eya omoxinety ke itamurumehxo ipuimatohme eya xine, moro pokoino zũsetykõ tohpahse, imotarykõ typitypikase. Yrome toiparo rokẽ moro tyrise eya xine, toerohtamitu epehpyry anapoipyra tokurehse toto.

¹⁹ – Seromaroro ywy Ritonõpo ynara ãko ase: “Ejitu nonory ekarõko ase tuisa Napukotonozo a. Ejitu mõkomory kurã apoïko mana emero porehme arotohme ipoetory tõ, soutatu tõ epehmatohme.

²⁰ Ejitu ekarõko ase Napukotonozo a aerohtamitume, ypoetoryme mokaro soutatu tõ toerohse exiryke. Ywy Ritonõpo Oesëkõ, oturũko ase amaro xine.”

²¹ – Morara toehse ahtao Izyraeu tõ jamihme ripõko ase. Omoro Ezekieü õtary kurãkãko ase jomiry ekarotohme imehnõ netaryme emero porehme. Mame zuaro exïko mã toto, ywy ase Ritonõpo.

30

Ejitu tõ wãnohnõko Ritonõpo mana

¹ Mame tõturuse ropa Ritonõpo ya. Ynara tykase:

² – Ahno mükuru, oturuko imehnõ netaryme ywy, Ritonõpo Oesëkõ nekarohpyry oya. Opore ynara kaxiko:

“Ëmepyry oserehtoh konõto exïko mana!

³ Moro ãmepyry ameke pyra mana, moro ãmepyry ae popyra ehtoh enehpõko Ritonõpo mana, akurũ xinukutume exïko mana, imeimehnõ nonory põkõ wãnohtohme.”

⁴ Etonatoh exïko mana Ejitu po, etuarimãkohxo mã toto Etiopia po.

Tuhkãkõ totapasẽme exïko Ejitu po;

Ejitu nonory poe imõkomory tarosẽme exïko mana, ipatarykõ tytohtohkasẽme exïko mã kehko.

⁵ Moro etonatoh ao soutatu tõ totapasẽme exïko mã toto:

Etiopia poe aepyhpyamo te, Ritia poe, Ripia poe, Arapia poe, Kupe poe, ypoetory tõ rõropa.

⁶ Ynara ãko Ritonõpo mana:

— Pata Mikitou poe ikurenae pata Asuã pona inikahpozakoxi Ejitu ewomananõ totapasẽme exĩko mã toto etonatoh po. Ejitu tõ soutatu tõ, epyrypaketõ tonahkasẽme exĩko. Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, oturunõ.

⁷ Imehnõ patãpo tõ motye Ejitu patãpome exĩko. Ipatarykõ tytohtohkasẽme exĩko mã kehko.

⁸ Ejitu zahkaryhtao ya, ewomananõ emero totapase ahtao roropa zuaro exĩko mã toto ywy ase Ritonõpo.

⁹ — Moro ãmepyry toehse ahtao, Ejitu tonahkase ahtao roropa, omi aronanõ aropõko ase wapu ae Etiopia põkõ enaroximatohme, putupyra exiketomo. Mame mokaro oserehnõko mã toto, enaromyke exĩko. Moro ãmepyry oehnõko mana!

¹⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo:

— Papironia tuisary, Napukotonozo enehpõko ase Ejitu mõkomory kurã enahkatohme.

¹¹ Tysoutatu tõ, zehno exiketõ, maro oehnõko mana Ejitu enahkase. Tytapema tõ ke osetapãko mã toto, ahno etapãko, mame moro nono pehme exĩko ahno ekepyry ke.

¹² Tuna Niro apaikapõko ase; toto tuisaryme popyra exiketõ ripõko ase. Ejitu tõ nonory emero enahkapõko imeimehnõ nonory põkõ mana. Ywy, Ritonõpo, oturunõ.

¹³ Ynara ãko Ritonõpo mana:

— Ineponãmarykõ enahkapõko roropa ase, ritõ panõ ajohpe exiketõ pata Mẽpi po. Tuisa tõ pyra exĩko, Ejitu tõ tuisaryme. Mame enaromyke morotõkõ ripõko ase emero porehme.

¹⁴ Ejitu nonory inikahpozakoxi rĩko ase patãpome, pata Zoã zahkãko ase ikurenae. Pata Tapa põkõ wãnohnõko ase, kowenu esary.

¹⁵ Zehno jehtoh ke pata Peruxio wãnohnõko ase, pata jamihme exikety Ejitu pono; pata Tapa mõkomory kurã enahkapõko ase.

¹⁶ Apoto zukãko ase Ejitu po; pata Peruxio põkõ sam ãko mã toto. Pata Tapa apuru tõ tytohtohkasẽme exĩko mã kehko, tomasẽme exĩko nono pona, mame moro pata tynerysẽme exĩko mana.

¹⁷ Nuasemãkõ pata Heriopori põkomo, Pupaxite põkõ roropa totapasẽme exĩko mã toto etonatoh po, imehnõ moro pata põkõ tarosẽme exĩko mã toto namotome.

¹⁸ Ejitu jamitunuru tonahkase ahtao ya, orẽpyra aehtopõpyry tonahkase ahtao roropa, moro jamitunuru poko toepyrypase toto exiryke, xinukutume kohmãnõko pata Tapane po. Akurume exĩko Ejitu po, pata tõ põkõ emero tarosẽme exĩko imehnõ nonory pona namotome.

¹⁹ Moro sã Ejitu põkõ wãnohnõko ase, mame zuaro exĩko mã toto ywy ase Ritonõpo.

Tuisa apory tytahkase

²⁰ Mame ãmepyry 7mã po, nuno apitorymã po, jeimamyry 11mã po Izyraeu tõ arotopõpyry poe Papironia pona Ritonõpo tõturuse ya. Ynara tykase:

²¹ — Ahno mũkuru, Ejitu tuisary apory toiro tytahkase ya. Mame moro onymyhpura tokurehse toh nexiase, topoza onyripyra roropa toto, ekuřakatohme jamihme ehtohme ropa tapema ke etonatohme ropa.

²² Seromaroro, ywy Ritonõpo Oesẽkõ ynara ãko: Mokyro Ejitu tuisary epekara ase. Apory asakoro itahkãko ase, apory kurano te, apory itahkahpyry roropa, itapemã epukãko mana emahpoe.

²³ Ejitu põkõ saporarahme aropõko ase imeimehnõ nonory pona sero nono po.

²⁴ Mame Papironia tuisary apory tõ rĩko ase jamihme, ytapemã rĩko ase emahpokoxi. Yrome Ejitu tuisary apory tõ tahkãko ase. Morarame pusuh ãko mã ynoro; orihõko mana topekara epataka.

²⁵ Yje! Ejitu tuisary jamihme pyra tyripõko ase, mame Papironia tuisary a yjamtunuru ekarõko ase. Ytapemã ekaroryhtao eya, moro anymyryhtao eya Ejitu winakoxi, zuaro exĩko mã toto emero ywy ase Ritonõpo.

²⁶ Sappararahme Ejitu pōkō aropōko ase imeimehnō nonory pona. Morarame zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo.

31

Wewe apupari sã Ejitu mana

¹ Morarame ěmepyry apitorymã po, nuno oseruao ehtoh po, jeimamyry 11me ehtoh po Izyraeu arotopōpyry poe Papironia pona, tōturuse Ritonōpo ya. Ynara tykase:

² – Ahno mūkuru, Ejitu tuisary zuruko ipoetory tō tuhkākō maro. Ynara kaxiko: “Jamihmehxo mase, orēpyra rahkene! Oty sã oekarōko ah?”

³ Wewe apupari sã mase Ripano pono, tamorihke kurã ke, jerutume kure wewe mosahxo exikety samo, kae akurū pona.

⁴ Tuna nae nexiase moro wewe ahtanohpotohme, tuna tomo nono zopino, kaehxo moro wewe ahtanohpotohme.

Moro wewe esary tohxikase, iporiry ae tuna taropose imehnō wewe tō pona emero itu htakuroko.

⁵ Kure tohxikase exiryke moro apupari tahtase imehnō wewe motye, amoriry tō zumo toehse, mosa roropa.

⁶ Torō tomo a emero rokē tymỹ tyrise amoriry po; moro zopino onokyro tomo a toemūkuase toto, jerutume wewe zopino, moroto tōseremase ahno tomo.

⁷ Enekure moro wewe kynexine kaetokohxo roropa tamorihke mosahxo exiketō ke! Imity roropa mya tomōse nono aka tuna pona.

⁸ Imehnō apupari Ritonōpo narykahpyry tō isã pyra nexiase. Wewe xipirexite amoriry isã pyra nexiase.

Wikeira tō amoriry isã pyra nexiase roropa.

Wewe tō emero Ritonōpo narykahpyry tō isã pyra nexiase, enekure hkopyra toh nexiase.

⁹ Moro wewe enekure tyrise ya tamorihke tuhke.

Etē po, Ritonōpo narykahpyry wewe tō emero isã se toh nexiase repe.”

¹⁰ – Seromaroro ywy, Ritonōpo Oesēkomo, ourutorỹko ase imeīpo ehtoh poko. Moro wewe tahtase itamurume, mosahxo toehse; zupuhpyry akurū pona toeporehkase; yrome zumo ahtaryhtao itamurumehxo toepyrpase.

¹¹ Morara exiryke, moro wewe turumekase ya, iporemãkapōko ase imepỹ nonory tuisary a. Moro wewe rīko mana inyrihpyry popyra ehtoh emetakame samo.

¹² Akohnōko zehnotokō, imehnō nonory pōkō mana; moroto irumekāko mā toto. Amoriry tō itahkatyã epukāko mā kehko emero jakanahmã pona, emero ypy tō pona roropa moro nonory po. Imehnō nonory pōkō moroto exiketō wewe jerutu po esyryhmāko mā toto moro poe.

¹³ Torō tō porohnōko mā toto moro wewe aepukahpyry pona, onokyro tō roropa ttoytōko mā toto amoriry tō poro.

¹⁴ Mame taroino jomiry omi poe wewe tō emero, tohxikase ahtao ro, moro wewe kae ehtoh sã exipyra exīko mā toto, amoriry tō eporehkara exīko mā toto akurū pona. Mame emero orihnōko mā kehko, ahno orihketō samo, aorihtyã esaka ytōko mā toto.

¹⁵ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana:

– Moro wewe tyhtose ahtao aorihtyã esaka, tuna ke nono zopino moro wewe nerymapōko ase, ihnamoryme. Tuna tō etypohkapōko ase iporiry tō roropa tuhkākō etypohkapōko ase. Toorihse moro wewe exiryke ikohmãkapōko ase ypy tō Ripano po. Wewe tō itu htao emero aremānōko mā kehko.

¹⁶ Moro wewe emaryhtao ya aorihtyã esaka moro panaikato aepukahpyry ahno tō tykytyky kamexipōko mana. Wewe tō emero Etē po te, wewe tō Ripano po roropa, enekure exiketomo te, kure tohxikase exiketomo te, aorihtyã esaka aytotyamo tãkye exīko mā toto aepukahpyry poko.

¹⁷ Imaro ytōko mā toto aorihtyã esaka imehnō aorihtyã maro ehtohme. Mame mokaro emero moroto wewe jerutumã po aexityã sapararahme exīko mā toto imeimehnō nonory poro.

¹⁸ – Moro wewe Ejitu tuisaryme mana ipoetory tō maro emero. Imehnō wewe tō Etē po motye nexiase, mosahxo, enekurehxo. Yrome seromaroro imehnō wewe tō sã Etē po, aorihtyã esaka yhtōko mana oximōme ehtohme imehnō Ritonōpo omipona pyra exiketō maro, totapase exiketō maro etonatoh po. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

32

Ejitu tuisary zakareimo sã mana

¹ Morarame ěmepyyry apitorymã po, nuno 12mã po, jeimamyry 12mã po Izyraeu tō arotopōpyry poe Papironia pona Ritonōpo tōturuse ya. Ynara tykase ynororo:

² – Ahno mūkuru, Ejitu tuisary enaroximako popyra ehtoh oepyyry poko eya. Ynara kaxiko eya: “Reão sã mase imeimehnō nonory pōkō rãnao mase. Yrome zakareimo sahxo mase epýko, ytoytōko nakua. Opupuru ke tuna xikuromãko mase, ikurepato ke.

³ Ahno tō tuhkãkō tōximōse ahtao, ywy, Ritonōpo Oesē, ãpoīko ase tarãpa ke. Morararo otywyhmapōko ase eya xine tuna ehpiokoxi.

⁴ Orumekãko ase ona tonorē po. Nono pona oemãko ase. Mame torō tō emero enehpōko ase onokyro tō maro opū òtohme.

⁵ Opū rīko ase ypy tō pona, pehme jakanahmã rīko ase opū imotahpyry ke.

⁶ Omunuru ke nono ehxikãko ase ypy tō pona, tuna tō pehme roropa exīko mana.

⁷ Oenahkaryhtao ya kapu apurūko ase, xirikuato tō ezechãko ase. Xixi osenepyyra tyripōko ase akurū mykae, nuno roropa saerehkara exīko mana.

⁸ Ezuru tō kapu ao emero ezechãko ase. Ononory tykohmãsēme exīko mana xinukutume. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

⁹ – “Tonahkasēme exīko mase, mame tuhkãkō, imeimehnō nonory pōkō torētyke exīko mana, oenahkatopōpyry poko tutuarōtanohpose toto ahtao ya, ipoko onetapitopyra exiketomo.

¹⁰ Osenuruhkãko mā toto ynyriry poko oya. Ituisary tō enaromyke exīko mā toto ytapemã anymyryhtao ya toto neneryme. Mame oepukaryhtao tykytyky ãko mā toto emero, toorikyrykō zuno.”

¹¹ – Ynara ãko ro Ritonōpo Kuesēkō Ejitu tuisary a: “Papironia tuisary oehnōko oya etonatohme.

¹² Yneneryme mokaro soutatu tō, zehnohxo exiketō tytapema ke Ejitu pōkō etapãko mā toto, tuhke miumãkō etapãko mā toto. Okyryrykō kurã, ipoko oepyyrypatopōpyry enahkãko mā toto, opoetory tō etapãko roropa mā toto.

¹³ Oeky tō pui tōkehko etapãko ase emero tuna ãtoh pūto. Ahno pyra exīko, pui tō pyra roropa, tuna xikuromanãko pyra exīko mā ipunaka.

¹⁴ Otunarykō akusasame tyripōko ase, otunary tō mynytyme sã tyripōko ase. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

¹⁵ Mame Ejitu nonory riryhtao ya patãpome, isene exiketō moroto tonahkase roropa ahtao ya, imehnō nonory pōkō zuaro exīko ywy ase Ritonōpo.”

¹⁶ – Moro enaroximatoh poko eremiãko mā nohpo tomo, imehnō nonory pōkomo Ejitu hnamoryme, inonory pōkō maro emero. Ywy, Ritonōpo Oesēkomo, oturunō.

Aorihtyã esary

¹⁷ Mame ěmepýry 15mã po, nuno apitorymã po, jeimamyry 12mã po, Izyraeu tō arotopõpyry poe Papironia pona, ynara tykase Ritonõpo ya:

¹⁸ – Ahno mūkuru, oxitako imoihmākō Ejitu pōkō poko. Mokaro ihnamoko. Toto aropoko imehnō ahno jamihmākō maro aorihtyã esaka.

¹⁹ Ynara kaziko:

“Imehnō motye enekure hmatou?

Yhtōko matose aorihtyã esaka, Ritonõpo omipona pyra aexityã maro.”

²⁰ – Ejitu pōkō epukãko mã toto imehnō etapatyã maro etonatoh tao. Totapasẽme exīko mã toto emero Ejitu pōkomo.

²¹ Orẽpyra aexityamo te, Ejitu tō akorehmahpōkō roropa Ejitu tō omikãko mã toto aomomyryhtao aorihtyã esaka. Ynara ãko mã toto opore: “Moxiã Ritonõpo omipona pyra aexityã totapase etonatoh po, tyhtose toto xiario, taro ehtohme.”

²² – Moroto Axiria mana isoutatu tō ekepyry maro zomye. Toorihse toh nexiase etonatoh po.

²³ Mokaro ekepyry zonẽtopõpyry myahxo mana aorihtyã esary kurohtao. Ipoetory tō, soutatu tō totapase etonatoh po. Ekepyry tō zonẽtoh Axiria zonẽtopõpyry zomye mã toto. Osemazuhme orihpyra ro toto ahtao imehnō isene exiketō tykytyky tykamexipose enaromỹke tyripose eya xine.

²⁴ – Erão soutatu tō moroto mana, moro zomye aorihtyã ekepyry zonẽtoh mã kehko. Totapase toto emero etonatoh po, Ritonõpo omipona pyra toto ahtao ro, tyhtose toto aorihtyã esaka. Orihpyra ro toto ahtao imehnō torehse eya xine. Yrome seromaroro toorihse mã toto, typoremãse rokene.

²⁵ Erão tohrame mana soutatu ekepyry tō rãnao, totapase aexityã etonatoh po. Jomye soutatu tō ekepyry zonẽtopõpyry mã kehko. Ritonõpo omipona pyra toh nexiase; totapase toh nexiase emero etonatoh po. Orihpyra ro toto ahtao imeimehnō enaromỹke tykamexipose eya xine, yrome seromaroro toorihse toto, typoremãkase toto, oximaro mã toto imehnō aorihtyã maro, totapase aexityã etonatoh po.

²⁶ – Meseke nonory Tupau nonory roropa moroto mã toto. Toto zomye isoutatu tō ekepyry zonẽtoh mã kehko. Ritonõpo omipona pyra toh nexiase; totapase toto emero etonatoh po. Yrome orihpyra ro toto ahtao imeimehnō isene exiketō enaromỹke tyripose eya xine toto nonory po.

²⁷ Toto ekepyry ononẽpyra toh nexiase omi kurã ke, pake orẽpyra exiketō zonẽtopõpyry samo. Mokaro ekepyry tonẽse ipyrekō maro itapemã kō maro roropa zupuhpyrykō zopino, tōsewomatohkō tokepyry pona tyrise roropa. Mokaro orẽpyra toexirykōke imehnō enaromỹke tyripose eya xine isene exiketō nonory po.

²⁸ – Moro sã Ejitu tō takurimosẽme exīko Ritonõpo omipona pyra aexityã rãnao te, etapahpyry tō maro, etonatoh po.

²⁹ – Etō tō moroto mana tutuisarykō maro, kowenu poko erohketō maro roropa. Soutatu tō orẽpyra toh nexiase, yrome seromaroro imihme mã toto aorihtyã esao, Ritonõpo omipona pyra aehtyã maro te, etonatoh po etapatyã maro.

³⁰ – Tuisa mūkuru tō inikahpoe exiketō moroto mã toto emero, Xitō pōkō maro aorihtyã esao toorihse toto Ritonõpo omipona pyra ro toto ahtao. Jamihme toehtopõpyryke imehnō enaromỹke tyripose eya xine, yrome seromaroro tyhtose toto, omi kurã maro pyra, imehnō maro etonatoh po etapahpyry tō maro. Moroto imihme mã toto. Mokaro maro typoremãkase toto, oximaro tyhtose toto aorihtyã esaka.

³¹ – Mokaro eneryke Ejitu tuisary a emuhkehnōko mana, typoetory soutatu tō imoihmākō eneryhtao, tonahkase toto ahtao etonatoh po! ãko Ritonõpo Kuesẽkō mana.

³² – Imehnō isene exiketō enaromỹke tyripose ya Ejitu tuisary a, yrome ynororo isoutatu tō maro totapasẽme exīko emero porehme, imihme exīko mã toto Ritonõpo

omipona pyra exiketō maro. Osetapatoh po totapase toh nexiase. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

33

Erase ahno maro (Ezekieu 3.16-21)

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

² – Ahno mūkuru, oekyry tō zuruko etonatoh oepyyry poko ononory pona. Osetapatoh enepyyryhtao ya, toiro orutua menekāko morotōkō mana eneneme ehtohme.

³ Epetōkara oepyyry eneryhtao eya, rue etōko mana ahno tō tuarōmatohme emero porehme.

⁴ Mame moro rue etaryhtao ahno a yrome oty kara rokē ynororo ahtao totapasēme exīko mana. Mame toorihse mokyro ahtao eyame ro otato pyra toehse aexiryke.

⁵ Totapase ynororo otato pyra exiryke turutoh onymoipyra toehse ynororo. Māpyra otato ynororo ahtao epary te, osepynanopyry.

⁶ Yrome epetōkara oepyyry eneryhtao enene a, mame rue onetopyra ynororo ahtao imehnō zurutohme, otarame epetōkara oehnōko, mokaro iirypyryme exiketō etapāko mana. Morara ahtao mokyro enene zae pyra ehtopōpyry epehmapōko ase eya mokaro orihtopōpyry emetakame.

⁷ – Seromaroro, ahno mūkuru, eneneme orīko ase Izyraeu tō emero zurutohme oya. Zurutoh ekarōko ase oya ekarotohme eya xine.

⁸ Ynara ekaroryhtao oya: “Ahno popyra exikety orihnōko mana,” yrome mokyro onurupyra awahtao popyra toehtoh rumekatohme eya osepynanohtohme, orihnōko mokyro mana, tyrypyhpyke ro, yrome zae pyra mase ya, mokyro orikyry epehmapōko ase oya.

⁹ Yrome popyra exikety zururuhtao oya, yrome tyrypyry onurumekara ynororo ahtao, orihnōko mana tyrypyhpyke ro, yrome omoro orihpyra mase.

Onoky epehmāko nae?

¹⁰ Ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, Izyraeu tō omihpyrykō ekaroko ropa eya xine. Ynara āko mā toto: “Yna rypyry popyra, yna ehtopōpyry omoxi sā yna a. Osenahkāko ynanase. Oty rīko ynanae orihpyra yna ehtohme?”

¹¹ Mame ynara kaxiko eya xine: Ywy, Ritonōpo Oesēkō, jūme isene Exiketyme ase. Iirypyrymākō orikyry yzamaro pyra mana. Tyrypyrykō rumekary sehxo hano eya xine isene toto ehtohme. Izyraeu tomo, oorypyrykō poko oehtohkō etypohkatoko. Oty katohme oorikyrykō se rokē hmatou?

¹² – Seromaroro ahno mūkuru, kaxiko Izyraeu tomo a: zae ehtoh poko exikety tyrypyry poko toehse ahtao inyrytā zae aehtopōpyry pokoino onypynanohpyra mana. Yrome imepỹ popyra exikety a tyrypyry rumekaryhtao, ipoko pyra toehse ahtao, mokyro onuānohpyra exīko ase; zae exikety iirypyryme toehse ahtao orihnōko mana.

¹³ “Isene exīko mase,” karyhtao ya zae ehtoh poko exikety a, yrome popyra ehtoh poko toehse ynororo ahtao, kure toehtopōpyry ipune ekaroryke osepynanohtohme, wenikehnōko ase inyrytā kurā poko. Iirypyry emetakame orihnōko mana.

¹⁴ Morararo: “Orihnōko mase,” karyhtao ya popyra exikety a, mame tyrypyry rumekaryhtao eya zae ehtoh poko rokē toehtohme,

¹⁵ ynara samo: imepỹ mōkomory ekarory ropa ahtao esemy a te, inematonanopyhpyry ekarory ropa ahtao te, zae ehtoh poko rokē toehse ahtao, isene exīko mana, orihpyra mana.

¹⁶ Iirypyry korokāko ase. Isene exīko mana zae ehtoh poko toehse exiryke.

¹⁷ – Mame oekyry tō ynyriry zae pyra ekarōko mā toto! Yrome mokaro nyryry zae pyra mana!

¹⁸ Zae ehtoh poko exikety eramaryhtao zae toehtoh winoino tyrypyry poko toehtohme orihnõko mana moro pokoino.

¹⁹ Popyra exikety eramaryhtao zae ehtoh poko toehtohme, isene exiiko mana moro pokoino.

²⁰ Yrome, Izyraeu tomo, ynyriry zae pyra ekarõko matose. Etatoko pahne äpiakatorÿko ase onyrytyãkõ pokoino.

Jerusarë poremäkatopõpyry poko

²¹ Mame emepyyry 5me ehtoh po, nuno 12mã po, jeimamyry 12me aehtoh po Izyraeu tõ arotopõpyry poe Papironia pona, ahno Jerusarë poe aepahpyry toeporehkase juruse: “Pata Jerusarë typoremãkase mana,” tykase.

²² Kokonie koko, oehpyra ro mokyro ahtao, Ritonõpo jamitunuru ymaro nexiase, ÿtary tukurãkase eya. Mame tõmehse ahtao, mokyro toeporehkase ahtao jomiry tokarose ropa Ritonõpo a ya.

Ahno rypyry

²³ Ynara tykase Ritonõpo ya:

²⁴ – Ahno mükuru, pata tõ tytohkase exiketõ põkõ Izyraeu nonory po ynara äko mã toto: “Aparão toiro rokẽ kynexine. Mame sero nono emero tokarose eya. Tuhke sytatose seromaroro, naeroro kuesarykõme toehse mana.”

²⁵ – Kaxiko mokaro a ywy, Ritonõpo Oesëkõ, ynara äko ase: “Amarokõ tõsë õnõko matose munu maro, imehnõ neahmary eahmãko matose te, imehnõ etapãko roropa matose. Oty katohme ononoryme sero nono ekarõko matou?”

²⁶ Atapemãkõ ke openetatohkõ riko matose. Zae pyra matose. Imehnõ pyxiã poko matose. Oty katohme ononoryme sero nono ekarõko matou?”

²⁷ – Kaxiko eya xine, ywy, Ritonõpo Oesëkõ, oturũko ase oya xine: Mokaro patãpo tõ põkõ totapasẽme exiiko mã toto. Mokaro jarao exiketõ ona põkõ roropa tosekasẽme exiiko mã toto onokyro tomo a. Mokaro tõtonẽse exiketõ ypy tõ poro, oramao aotonetyã roropa orihnõko mã toto tyrohsẽ ke.

²⁸ Moro nono ripõko ase ona tonorẽme, patãpome roropa. Ajamitunurukõ, ipoko oepyrpatopõpyry, enahketye exiiko mana. Ypy tõ Izyraeu tõ nonory po typõke pyra exiiko mana. Ikuroko ytoketõ ytosaromepyra exiiko mã toto.

²⁹ Mokaro tuãnohse ahtao ya popyra toto ehtoh poko, inonorykõ patãpome tyrise ahtao ya zuaro exiiko mã toto ywy ase Ritonõpo.

Urutõ omihpyry etary poko

³⁰ Ynara tykase Ritonõpo:

– Ahno mükuru, oekyry tõ otururuhtao oximaro pata apuru tõ pũto te, tapyi omõtohtao roropa opoko oturũko mã toto. Ynara äko: “Ehmaropa zuaro kuehtohme, otara äko Ritonõpo kyya xine nahe seromaroro,” äko toto.

³¹ Naeroro oximõnõko mã toto tuhkãkomo õmiry etatohme tyya xine repe, yrome otato pyra mã toto. “Kurã potu aomiry nase, Ritonõpo eahmãko ynanase,” äko mã toto. Yrome tineru apoiry se rokẽ mã toto.

³² Eremiaketyme sã rokẽ mase õpenery poko eremiãko, haapa etone roropa. Õmiry etãko toh mã repe yrome omipona pyra mã toto.

³³ Imeipo emero toehse ahtao õmihpyry ae ro, morohne exiiko mã rahkene, moro sã toehse ahtao zuaro exiiko mã toto urutõ nexiase toto rãnao.

34

Izyraeu tõ kaneru sã mã toto

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

² – Ahno mūkuru, Izyraeu tō tamuximākō zuruko. Ynara kaxiko eya xine ywy, Ritonōpo Oesēkomo, ynara āko ase eya xine: “Amarokō tamuximākomo, Izyraeu tō kaneru ewomane sã matose, yrome kaneru tō pyno pyra matose, osepyno rokē matose. Naeroro tuãnohsēme exīko matose.

³ Kaneru suhsuru ēnōko matose, upo kurã amurūko matose kaneru hpoty risemy te, kaneru tō kurã etapãko matose òtykōme, yrome kure toto onyripyra matose.

⁴ Jamihme pyra exiketō onepinohpyra matose kure pyra toto ahtao te, tyyryhmase toto ahtao onukurikara matose, tãtapiakase toto ahtao tytahse roropa toto ahtao toto onupipyra matose. Yrome matose orēpyra sã ypoetory tō ryhmãko matose zehnotokō samo.

⁵ Mame tosēke pyra toto exiryke sapararahme toehse toto. Tosekase toto onokyro tomo a, tōse roropa toto eya xine.

⁶ Jeky tō kaneru tō tahnōko mã toto somohmã poro te, ypy tō emory poro, enara. Emero rokē pona toytose toto sapararahme. Morararo toto zupise ytopyra mã toto, enehse xine ropa.”

⁷ – Naeroro, kaneru ewomananomo etatoko pahne, ywy, Ritonōpo Oesēkō oturūko ase oya xine:

⁸ “Ywy, isene exikehpyra Exikety, jomiry etapōko ase oya xine. Kaneru ewomananō pyra jeky tō exiryke tyyryhmase mã toto, tosekase mã toto, tōse onokyro tomo a. Ypoetory tō kaneru ewomananō ytopyra tokurehse toto exiryke zupise xine. Osepyno rokē toh nexiase, jeky tō pyno pyra.

⁹ Naeroro, amarokō, kaneru ewomananomo etatoko pahne.

¹⁰ Ywy, Ritonōpo Oesēkō, ourutorỹko ase, oepekōme pyra ase. Owinoino xine jeky tō puxihkãko ase, kaneru ewomananōme pyra oritorỹko ropa ase. Kaneru ewomananōme orohmanohpopyra xine ase osepyno rokē oexirykōke. Jeky tō pynanohnōko ase owinoino xine toto onōpyra oehtohkōme.”

Kaneru esē kurano

¹¹ – Ywy, Ritonōpo Oesēkō, ourutorỹko ase ywy roro jeky tō zupīko ase, toto enehnōko ropa ase.

¹² Toky tō enehse ytōko kaneru ewomananō mana sapararahme aexityamo, moro sã jeky tō enehnōko ropa ase emero rokē poe, morohne pona sapararahme taropose toto moro ēmepyry xinukutumã po, iporemãkatopōpyry po, enara.

¹³ Imeimehnō nonory poe toto enehnōko ropa ase oximōme toto ehtohme, toto enehnōko ropa ase inonorykō pona. Toto arōko ase ypy tō pona, Izyraeu tō nonory pona, moroto iporiry tō pūto toto nahpãko ase, ahno esary tō po emero.

¹⁴ Inahpatorỹko ase onahpoty kurã ke, ypy tō po Izyraeu tō nonory po, jakanahmã po roropa, ona tō po emero onahpoty kurã nae ahtao Izyraeu tō nonory po.

¹⁵ Ywy roro jeky tō ewomaneme exīko ase, osa kurã menekãko ase kaneru tō oserematohme. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

¹⁶ – Kaneru tō itahtyã zupīko ase, tãtapiakase aexityã enehnōko ropa ase, tyyryhmase exiketō epinohnōko ase, kure pyra exiketō kurãkãko roropa ase. Yrome mokaro tupune exiketō, tykasere roropa exiketō enahkãko ase, kaneru ewomane zae ehtoh poko exiketyme jexiryke.

¹⁷ – Ywy, Ritonōpo Oesēkō, ynara āko ase oya xine, jeky tomo: “Āpiakatorỹko ase emero porehme; kure ehtoh poko exiketomo, popyra exiketō winoino te, kaneru tō poti tō winoino, enara.

¹⁸ Toitoina matose tuesapare awahtao xine onahpoty enapyry poko akoĩpyry tūtũmãko matose; tuna akusasamã tōse oya xine ahtao, moro tuna onynomohpyry xikuromãko matose opupurukō ke.

¹⁹ Mame imehnō jeky tō onynomohpyrykō enahnōko mã toto onutūtũmahpyrykomo, tuna ēnōko mã toto tyxikuromase ahtao oya xine opupurukō ke.”

²⁰ — Naeroro seromaroro ywy, Ritonõpo Oesëkõ, ynara ãko ase oya xine: Ywy roro ãpiakatorÿko ase kaneru tõ tupune exiketomo te, tupunatãse exiketomo, enara.

²¹ Mokaro akuruhtahtyã tupurohmase oya xine, jamihmehxo exiketomo a, oretyrykõ ke jamihme pyra exiketõ taropose oya xine owinoino xine.

²² Yrome jeky tõ pynanohnõko ase, onutuarimapopyra xine exïko ropa ase. Toto apiakãko ase emero, kaneru kurãkõ popyra exiketõ winoino.

²³ Tuisa ekarõko ase jeky tomo a ypoetory Tawi panono, toto esëme toiroro ehtohme. Toto esëme exïko mã ynororo, toto pyno exïko mana.

²⁴ Ywy, Ritonõpo, toto Esëme exïko ase, mame tuisa ypoetory Tawi samo toto tuisaryme exïko mana. Ywy, Ritonõpo, oturuno.

²⁵ Mame jomiry etapõko ase eya xine, toto ewomatoh ya waro toto ehtohme. Onokyro tõ enahkapõko ase okyno esekananomo, Izyraeu tõ nonory po. Mame jeky tõ kaneru tõ enaromyra exïko mã toto ona po, nyhnõko mã toto itu htao roropa.

²⁶ — Kure rokë jeky tõ rïko ase, moroto toto ehtohme jesary ypy kurã zomye. Mame ise toto ahtao konopo kurã enehpõko ase toto pona, itamurume.

²⁷ Wewe tõ eperytãko, tupito tõ roropa tykyrysã ekarõko tiriiku tõkehko, mame torëtyke pyra exïko mã toto emero porehme tosarykõ po. Ypoetory tõ keti tõ tamohse ahtao ya, typynanohse toto ahtao ya irohmanohponanõ winoino, zuaro exïko emero mã toto ywy ase Ritonõpo.

²⁸ Mame onutuarimapopyra exïko imehnõ nonory põkõ mana, onokyro tõ toto one-sekara roropa exïko mã toto. Towomaneke exïko mã toto, onerehpyra imehnõ exïko mana.

²⁹ Nono kurã ekarõko ase eya xine otyro zamaro exikety. Mame omise exikehnõko Izyraeu tõ nonory põkõ mana. Toto onypoihtopyra exïko imeimehnõ nonory põkõ mana.

³⁰ Izyraeu tõ ewomary ya waro exïko mã toto emero porehme, ypoetoryme Izyraeu tõ ehtoh waro exïko roropa mã toto. Ywy, Ritonõpo Oesëkõ, oturuno.

³¹ — Amarokomo, jeky tomo, kaneru sã matose ya tynahpase exiryke ya, ahnome matose, ywy ase Ritonõpo Oesëkomo! ãko Ritonõpo mana.

35

Etõ tõ wãnohtopo

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

² — Ahno mükuru, oturuko Etõ nonory põkõ wãnohtoh poko ya.

³ Kaxiko moro põkomo a ywy, Ritonõpo Oesëkõ, ynara ãko ase: “Ypy tõ põkomo Etõ nonory po, oepekara ase! Oname tonore oesarykõ rïko ase, typõke pyra.

⁴ Apatary tõ poremäkapõko ase, tytohtohkase nono po, patãpome exïko mã kehko. Mame zuaro exïko matose ywy ase Ritonõpo.

⁵ — “Moino ro Izyraeu tõ epekaramexiatose. Mame tuãnohse toto ahtao ya, typoremãkapose toto ahtao iirypyhpyrykõ emetakame, taorihmapose toto oya xine.

⁶ Morara exiryke ywy, isene Exiketyme jexiryke ynara ãko ase oya xine: etonakehpyra exïko matose; imepÿ pona oytorykohtao osetapãko ro matose. Zae pyra mexiatose imehnõ etapary poko, naeroro amarokõ roropa totapasëme exïko matose.

⁷ Ypy tõ Etõ nonory po ona tonorëme tyripõko ase; moro rãnakuroko ytaketõ etapãko ase emero porehme.

⁸ Moro ypy tõ zõtõko ase aorihtyã ekepyry tõ ke, somohmã tõ roropa. Etonatoh po etapatyã tõ ekepyry tõ ke jakanahmã pehkãko mana ahno ekepyry ke, iporiry tõ roropa pehkãko.

⁹ Ononorykõ rïko ase ona tonorëme typõkë karame jũme. Jũme apatary tõ roropa patãpome exïko mã kehko. Mame zuaro exïko matose ywy ase Ritonõpo.

¹⁰ – “Izyraeu tō esēme mosekaroatose, Juta tō maro, inonorykō maro. Mame inonorykō apoitoh mekaroatose, ywy, Ritonōpo toto esēme, moroto jahtao ro.

¹¹ Morara exiryke ywy, Ritonōpo, jūme isene Exikety ynara āko ase: Oepehmatorỹko ase mokaro zehno oehtohkō emetakame te, zumoxike oehtohkō emetakame te, toto se pyra ipunaka oehtohkō emetakame, enara. Zuario exīko mā toto awānohtorỹko ase onyrihpyrykō emetakame.

¹² Mame zuaro exīko matose ywy, Ritonōpo, ōmirykō etase Izyraeu tō ypy tō po jyhtomaryme. Ynara matose: ‘Izyraeu tō ypy tō typōke pyra toehse kuesarykōme sapoitone.’

¹³ Moro sã tuhke rokē epyrypāko mexiatose jyhtomaryme, moro totase ya.”

¹⁴ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Imeimehnō nonory pōkō emero atākyemāko mā toto oporemākaporykohtao ya,

¹⁵ amarokō atākyemary saaro ykyryry Izyraeu tō nonory oname tonorē toehse ahtao. Moro saaro ypy tō emero Etō nonory po ona tonorēme exīko mana. Mame ahno emero zuaro exīko ywy ase Ritonōpo.

36

Kure rokē Izyraeu tō rīko Ritonōpo mana

¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Ahno mūkuru, ypy tō poko oturuko Izyraeu tō netaryme, jomiry etatohme eya xine; ywy,

² Ritonōpo Oesēkō, ynara āko: “Izyraeu tō epetōkara ynara tykase toto: Tākye sytatose! Izyraeu nonohpyry moro ypy tō pakatokō kuesarykōme toehse mana, ohkato!”

³ – Seromaroro oturuko imehnō netaryme, ywy, Ritonōpo Oesēkō, omiryne: Ypy tō Izyraeu nonory po tapoise ahtao imehnō nonory pōkomo a, ikyryry kurā tomatonanohe ahtao roropa eya xine, Izyraeu tō tomīnose eya xine, emero.

⁴ Morara exiryke seromaroro ypy tō Izyraeu nonory po etatoko ke, ywy, Ritonōpo Oesēkō omiry ypy tomo a, somohmākomo a, iporiry tomo a, jakanahmā tomo a, itohkatyamo a te, patāpo tomo a tomatonanohe aexityamo ahno tomo a ehpio pōkomo te, tomīnose aexityamo, enara.

⁵ – Ywy, Ritonōpo Oesēkō, zehno toehse jexiryke mokaro imeimehnō nonory pōkō tupokase ya, Etō tō maro, tuānohsēme exīko mā toto, tākye toehse toexirykōke iiryryryne roropa tukurohtao xine Izyraeu tō wānopry ya eneryke tyya xine. Ynonory tapoise eya xine, ona tō maro tosarykōme, toky tō esaryme.

⁶ – Morara exiryke, ahno mūkuru, oturuko Izyraeu tō nonory poko; kaxiko ypy tomo a te, somohmākomo a, iporiry tomo a, jakanahmā tomo a roropa: ywy, Ritonōpo Oesēkō, zehno sã oturūko ase zumoxike jexiryke, tomīnose oexirykōke mokaro nono pōkomo a.

⁷ – Ywy, Ritonōpo Oesēkō, ynara āko ase: mokaro nono pōkō omye exiketō ty-poremākasēme exīko mā toto.

⁸ Yrome ypy tō po Izyraeu nonory po wewe tō arýtāko ropa, eperytāko roropa anapyrykōme, Izyraeu tomo ypoetory tomo. Okynā pyra oehnōko ropa matose ap-atarykō pona.

⁹ Amaro xine ase. Jomi poe ekurehpyra matose, otupikō poko erohnōko ropa matose, otyro tōkehko arykatohme ropa.

¹⁰ Amarokō emānōko matose. Pata tō po osesarīko matose, itohkatyā rīko ropa matose.

¹¹ Amarokō emākapōko ase oeky tō roropa pui tōkehko emākapōko ase. Tuhkehxo exīko matose pake oehtopōpyrykō motye, tuhke oemūkuāko matose. Moroto oesarykō po kure rokē oripotorỹko ase pake oehtopōpyrykō samo, itamurumehxo tymōkomoke exīko matose. Mame zuaro exīko matose ywy ase Ritonōpo.

¹² Amarokõ ypoetory tõ Izyraeu tõ enehnõko ropa ase ononorykõ pona. Ononorykõme exiiko mana, mame jũme opoenõ anaorihmapopyra exiiko mana omise ehtoh ke.

¹³ – Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, ynara ãko, ajohpe pyra ahno ynara ãko, Izyraeu tõ nonory po ahno õnõko nono mana, ipoenõ ematonanohnõko roropa mana.

¹⁴ Yrome taroino ahno onõpyra ropa exiiko mana, opoenõ onematonanohpyra roropa exiiko mana. Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, oturuno.

¹⁵ Taroino ononorykõ onypoihtopyra exiiko imeimehnõ nonory põkõ mana; ononorykõ oneunohpyra exiiko mã toto. Opoenõ onematonanohpyra ropa nono exiiko mana ononorykõ po. Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, oturuno.

Izyraeu tõ isene ropa

¹⁶ Ynara tykase Ritonõpo ya:

¹⁷ – Ahno mũkuru, moroto Izyraeu tõ ahtao tynonorykõ po tosarykõ nuriame tyrise eya xine popyra ehtoh poko toexirykõke. Inyrytã yzamaro pyra popyra exiryke ipunaka.

¹⁸ Sam tykamexipose toto ya, toto zehno jehtopõpyryke imehnõ etapatopõpyryke eya xine tynonory po te, tyneponãmarykõ eahmatopõpyryke roropa eya xine. Moro ke tosarykõ nuriame tyrise eya xine.

¹⁹ Popyra toto ehtopõpyryke tuãnohse toto ya inyrytã popyra exiryke, naeroro sapararahme toto taropose ya imeimehnõ nonory poro.

²⁰ Yrome emero rokẽ pona toytose toto ahtao toehxirose ywy toto pokoino, ynara tykase imehnõ exiryke ipoko xine: “Moxiã mã Ritonõpo poetoryme repe, yrome taropose toh nexiase inonorykõ poe, inekarohpyryme ahtao ro eya xine.”

²¹ Morara exiryke torẽtyke toehse ywy jesety kurã poko, emero rokẽ pona Izyraeu tõ toytose ahtao tykerekerehemase jexiryke eya xine.

²² – Naeroro Izyraeu tomo a oturuko, ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, ynara ãko eya xine: “Izyraeu tomo, ynyriry riko ase seromaroro opyno xine jehtoh ke pyra, yrome jesety kurã pyno jexiryke moro riko ase. Nuriame jesety kurã tyripose oya xine emero rokẽ pona toytose awahtao xine.

²³ Kure rokẽ jehtoh eneporyhtao ya imeimehnõ nonory põkomo a, mokaro nonory po nuriame jesety kurã tyrise oya xine, zuaro exiiko mã toto ywy ase Ritonõpo. Ywy ase, Ritonõpo Oesẽkõ, oturũko ase. Oritoryko ase jenetupuhpotohme ahno tomo a kure rokẽ jehtoh poko.

²⁴ Æpoitorỹko ase imeimehnõ nonory poe emero porehme oenehtohkõme ropa ononorykõ pona ropa.

²⁵ Konopo sã tuna kurã emãko ase opona xine okurikatohkõme oneponãmarykõ pokoino, emero nuriame oripotopõpyrykõ pokoino roropa.

²⁶ Tyrisenã sã oritorỹko ase okurohtao xine, tyrisenã sã õsenetupuhtohkõ ekarõko ase roropa. Putupyra oehtohkõ korokãko ase jomipona pyra oehtopõpyrykõ myakamãko ase jomiry omipona se oehtohkõke.

²⁷ Juzenu kurã riko ase okurohtaka xine, jomiry omipona oritorỹko ase. Ynyriphopyry oya xine tyriko matose, emero porehme.

²⁸ Mame moro nono po exiiko matose ynekarohpyry po atamuru tomo a. Ypoetoryme exiiko matose, ywy Ritonõpo Oesẽkõme exiiko ase.

²⁹ Opynanohtoryko ase nuriame orirykõ se exiketõ wino emero porehme. Jomi poe tykyrysã, tiriiku tõkehko itamurume exiiko, omise ehtoh pyra oehtohkõme.

³⁰ Jomi poe itamurumehxo eperytãko anarykahpyrykõ, tykyrysã tõkehko, tiriiku tõkehko, omise pyra ropa oehtohkõme, ehxiropyra oehtohkõme imeimehnõ ahno rãnao.

³¹ Wenikehpyra exīko matose zae pyra oehtopōpyrykō poko, popyra onyrytyā poko roropa. Yronymyryme ehxirōko matose oorypyrykō pokoino, popyra oehtopōpyrykō pokoino roropa.

³² Izyraeu tomo, zuaro oexirykō se ase, sero onyripyra ase opyno xine jexiryke. Oehxirorykō se ase onyrytyākō poko, ihxipÿke roropa, morohne poko awahtao xine. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.”

³³ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana:

– Oorypyrykō korokaryhtao ya emero porehme apatary tō pona aaropotoryko ropa ase itohkatyā ritohme ropa moroto oehthokōme ropa.

³⁴ Otupi tō kuroko ytoketō emero patāpome rokē tonese eya xine, ātarykahme rokē tahtase; yrome jomi poe otupikō arykāko ropa matose.

³⁵ Ynara āko mā toto ononorykō poko: “Patāpome nexiase, oname tonore. Yrome seromaroro Ritonōpo narykahpyry Etē sā mana.” Oturūko roropa mā toto pata tō poko, tomatonanohe aexityamo, tytohkase, typahse nono pona. Moro ěmepyyry toehse ahtao tapurusēme exīko mā toto apuru konōto ke, typōke exīko roropa mā kehko.

³⁶ Mame imehnō nonory pōkō isene ro exiketō zuaro exīko mā toto, ya, Ritonōpo, moro pata tō tyrise ropa itohkatyamo. Tupito tō tarykase roropa ya patāpo tomo. “Ywy, Ritonōpo, morohne rīko ase,” ase. Mame tyrīko ase rahkene.

³⁷ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Izyraeu tō otururu etāko ropa ase. Ynara tyrīko ase eya xine: Jomi poe emānōko ropa mā toto kaneru tō samo.

³⁸ Pata tō seromaroro tytohkase aexityā pehme exīko mā kehko ahno ke, Jerusarē samo pehme toehse ahtao kaneru ke ahno nekarotyā Ritonōpo a oseahmatoh tao. Mame zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo.

37

Jakanahmā po zehpo tō tonore

¹ Mame Ritonōpo jamitunuru moroto nexiase ymaro. Zuzenu a tarose ywy jakanahmā pona, moroto nono pehme nexiase zehpōpo ke.

² Tarose ywy eya ytoytoryme osenuhmase moroto jakanahmā poro. Zehpo rokē tonese ya tuhke kehko, zehpo tō tasarahse ipunaka.

³ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, morohne zehpo tō ěsemānōko ropa hnae?

Ynara tozuhse ya:

– Ritonōpo Jesemy, omoro rokē zuaro mase zehpo ěsemamyry ropa poko.

⁴ Ynara tykase ynororo:

– Oturuko jomiryryme moro zehpo tomo a. Kaxiko zehpo tō tasarahse aexityamo a etatohme Ritonōpo omiry poko, otato toto ehtohme.

⁵ Toto zuruko, ywy, Ritonōpo Oesēkō, ynara āko ase: “Oserematoh ekarōko ase oya xine isene oehthokōme ropa.

⁶ Imity tō ekarōko ase oya xine te, punu te, ipihpyry roropa. Oserematoh rīko ase okurohtaka xine; isene oritorÿko ropa ase. Mame zuaro exīko matose, ywy ase Ritonōpo.”

⁷ Mame oturuase Ritonōpo nekarohpyry ae ro. Jotururuhtao ro panaikato etase. Zehpo tō nexiase oximōnōko, zehpo tō emero osexihnōko ropa zehpo tō maro tosaka ropā.

⁸ Mame osenuhmaryhtao, moro zehpo tō toxiōtose imity tō ke, ipunu ke, moromeīpo ipihpyry ke roropa. Yrome oseremara moro zoko tō nexiase.

⁹ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru oturuko jomiryne tyryrykane a. Kaxiko, Ritonõpo Oesëkõ tyryrykane enehpõko mana emero rokẽ wino tyryry katohme mokaro zoko tõ toorihse exiketõ pona, isene toto ehtohme ropa.

¹⁰ Oturuno aomihpyry ae ro. Mame oserematoh tomõse mokaro zoko tõ aka, isene toehse ropa toto, xikihme toehse toto. Tuhke toh nexiase, etonaketõ tuhke ehtoh samo.

¹¹ Ynara tykase Ritonõpo ya:

– Ahno mūkuru, Izyraeu tomo moro zehpo tõ sã mã toto. “Tasarahse rokẽ mã toto,” äko mã toto. “Tukuräkarykõ oneraximara mã toto, otara exiko sytatou taroino?” äko.

¹² Naeroro oturuko ypoetory Izyraeu tomo a. Ynara kaxiko eya xine, ywy, Ritonõpo Oesëkõ, aorihtyã ekepyry zonẽtopõpyry tõ etapuruhmakãko ropa ase. Mame toto oũko ropa ase jarãnaka, toto arotohme ropa Izyraeu tõ nonory pona.

¹³ Aorihtyã ekepyry tõ zonẽtopõpyry etapuruhmakãko ase, toto oũko ase jarãnaka; mame zuaro exiko mã toto ywy ase Ritonõpo.

¹⁴ Joserematoh riko ase toto kurohtaka, isene toto riko ropa ase, mame toto nonory pona toto aropõko ropa ase moroto toto ehtohme. Mame zuaro exiko mã toto ywy ase Ritonõpo. Morara tyriko ase, tykase ywy. Tyriko ase rahkene. Ywy Ritonõpo oturuno.

Juta tomo Izyraeu tõ maro toiro rokẽ ehtohme oximõme

¹⁵ Tõturuse ropa Ritonõpo ya. Ynara tykase:

¹⁶ – Ahno mūkuru, wewe pipahmã apoiko ynara imerotohme ipokona: “Juta tõ nonory epõkõ maro.” Mame imepý wewe pipahmã apoiko roropa ynara imerotohme ipokona: “Izyraeu tõ nonory, epõkõ maro.”

¹⁷ Mame moro wewe tõ asakoro oximaro tyriko, exixihmapoko kehko toiro wewe sã rokẽ ehtohme oemahpo.

¹⁸ Imehnõ a ekaroporyhtao: “Oty kary moro?”

¹⁹ kaxiko: Ywy, Ritonõpo Oesëkõ, moro wewe apoiko ase Izyraeume exikety, exixihmapõko ase Juta tõ kyryry maro toiro wewe sã toto ehtohme jemah po.

²⁰ – Moro wewe onymerohpyry tõ apoiko oemahpo ahno tõ neneryme.

²¹ Mame kaxiko eya xine: ywy, Ritonõpo Oesëkomo, Izyraeu tõ enehnõko ase, imeimehnõ nonory poe, toto ytotoõpyrykõ poe. Mame toto enehnõko ropa ase oximõme arotohkõme ropa esarykõ pona ropa.

²² Toiro natome rokẽ toto riko ase tynonorykõ po ypy tõ po Izyraeu po. Toiro rokẽ tutuisake exiko mã toto. Jũme atapiakara ropa exiko mã toto.

²³ Nuriame exipyra ropa exiko mã toto tyneponãmarykõ poko te, popyra ehtoh poko te, iirypyryme oehtohkõ poko jomiry omipona pyra toehtohkõ poko roropa. Toto pynanohnõko ase toto eramatoõpyrykõ poe tyryrypyrykõ poko, yryryhpopãkary poko roropa. Toto kurikãko ase, mame ypoetoryme exiko mã toto, toto Esẽme exiko ase.

²⁴ Ypoetory Tawi panõ toto tuisaryme exiko mana, toiro ipynanohnekõ nae exiko mã toto emero porehme, nyryrypyry omipona anamonohpyra exiko mã toto.

²⁵ Mame moro nono po exiko mã toto, ynekarohpyry ypoetory Jako a, atamuru tõ esaryme. Moroto jũme exikehpyra exiko mã toto, mokaro, ipoenomo, ipakomotyamo emero. Mame ypoetory Tawi panõ jũme toto tuisaryme exiko mana.

²⁶ Jomiry etapõko ase eya xine jũme osepeme kuehtohkõme, towomaneke toto ehtohme. Toto emãkapõko ase, Ytapyĩ riko ase toto rãnao jũme moroto jehtohme.

²⁷ Moroto exiko ase toto maro; toto Esẽme exiko ase, ypoetoryme exiko mã toto.

²⁸ Ytapyĩ riryhtao ya Izyraeu tõ rãnao, moroto jehtohme toto maro, zuaro exiko imeimehnõ nonory põkõ mana Izyraeu tõ tymenekase ya, ypoetoryme toto ehtohme.

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

² — Ahno mükuru, seromaroro oturuko Koke wãnohtoh poko, kowenatu imehxo exikety, ahno Meseke tõ tuisary Tupau tõ maro, Makoke nonory po. Oturuko mokyro wãnohtoh poko,

³ ynara kaxiko: ywy, Ritonõpo Oesëkõ, mokyro epekara ase.

⁴ Mokyro eramapõko ropa ase, okaimo riko ase eunary poko itywyhmatohme soutatu tõ maro mya rahkene. Kawaru tõ maro, kawaru po ytoketõ maro tupoke kurã ke, tuhke mã toh rahkene. Tõsewomatohke emero mã toto, tytapemake roropa, enara.

⁵ Soutatu tomo Perexia poe aehtyamo te, Etiopia poe te, Ripia poe roropa aehtyamo imaro mã toto, emero tõsewomatohke, tupuhpyrykõ ewomatohke roropa.

⁶ Soutatu tõ emero Komea nonory poe te, Pete-Tokarama poe roropa inikahpoë exiketõ maro, imehnõ soutatu tõ roropa imehnõ nonory poe tuhke toehse toto.

⁷ Kaxiko eya xine, atakimatoko eraximatohme, soutatu tõ emero imaro exiketomo.

⁸ Tuhke jeimamyry taropose ahtao mokaro enehpõko ase aomõtohme sero nonory pona; imeimehnõ nonory poe aehtyã nonory pona. Sero nono po torënase toto, etonatoh zuno pyra mã toto. Izyraeu tõ ypyry tõ pona oehnõko mã toto, moro ypy tõ turumekase pake, patãpome toehse okynano. Yrome seromaroro moro põkõ torënase mã toto, imehnõ zuno pyra mã toto.

⁹ Mame, tysoutatu tõ maro, imehnõ nonory põkõ imaro exiketõ tuhke osetapãko mã toto konopo konõto samo tyryrykane jamihmã maro, nono putoãko mana oxiõtõko mã toto akurũ samo.

¹⁰ Ynara ãko Ritonõpo Kuesëkõ Koke a:

— Morarame moro ãmepyry toehse ahtao osenetupuhnõko mase popyra ehtoh ritohme oya.

¹¹ Nono põkõ poremãkary se exiko mase, typyreke pyra exiketomo, zehno pyra exiketomo, imehnõ zuno pyra exiketomo, ipatarykõ apuru pyra mã kehko osewomatoh pyra roropa.

¹² Ahno poremãkãko mase, pata põkõ pake tytohtohkase exiketomo; ikyryrykõ ematonanohnõko mase. Moro pata tõ põkõ tonehpose ropa imeimehnõ nonory poe oximõme toto ehtohme toiro nonory po. Seromaroro tokyke mã toto pui tõkehko, tutupike te, tytapyike mã toto moroto ahno tõ rãnao.

¹³ Imehnõ ahno: Sapa põkomo te, Tetã põkomo te, osepekahketomo te, tamuximãkõ roropa Expania poe oya ekaropõko mã toto: “Soutatu tõ imoihmãkõ menehno mokaro poremãkase imõkomorykõ pixo arotohme? Pui apoiry se hmatou, parata, uuru maro, mõkomo kurã roropa oytotohme ropa imõkomory maro tomatonanohse oya ahtao.”

¹⁴ Naeroro, tonyohse ywy Ritonõpo Kuesëkõ a tõmiry ekarose Koke a ynara kase:

— Moro ãmepyry toehse ahtao, ypoetory tõ Izyraeu tõ torëtyke pyra ahtao ytopitõko mase oesary poe,

¹⁵ oehtohme xiaro, inikahpoino moe. Oehnõko mase, soutatu tõ tuhkãkõ maro, orëpyra exiketõ imehnõ nonory põkõ maro, kawaru tõ po. Konopo konõto samo tyryrykane jamihme exikety maro, moro sã ypoetory tõ Izyraeu tõ maro osetapãko mase.

¹⁶ Moro ãmepyry toehse ahtao jomi poe oehnõko mase ynonory pona imeimehnõ nonory põkõ juaro ehtohme, kure jehtoh enetohme eya xine ynyriry poko amaro xine.

¹⁷ Opoko oturuase pake jomiry ekaroryhtao ypoetory tomo a, urutõ komo a Izyraeu po ynara katohme: “Imeipo imepõ enehnõko ase etonatohme Izyraeu tõ maro.”

Ywy, Ritonõpo Oesëkõ, oturunõ.

Koke wãnohtopo

¹⁸ Ynara ãko Ritonõpo Kuesëkõ mana:

— Moro ãmepyry ae, Koke tomõse ahtao Izyraeu tõ nonory pona, zehno exiko ase yronymyryme.

¹⁹ Zehno jehtoh ke, zumoxike roropa jexiryke ynara âko ase: Moro ěmepyry ae sero nono tykytyky âko mana jamihme samo Izyraeu tō nonory po.

²⁰ Kana tō emero, torō tō roropa te, onokyro tō okyno tō roropa inunomo te, zumo pyra exiketō maro te, ahno tō emero, sero nono po tykytyky âko mā toto junō toehtohkōke. Ypy tō epukāko mā kehko, topu tō tytohkāsēme exīko, apuru tō emero epukāko mā kehko.

²¹ Popyra ehtoh emero rokē enehpōko ase Koke pona, erehtohme. Ywy, Ritonōpo Oesēkomo, oturūko ase. Koke soutatu tō oxiehno exīko, atatakohnōko mā toto tytape-makō ke.

²² Mokaro wānohnōko ase tyrohsē ke, aorikyry ke, enara. Konopoimo enehpōko ase, konopo itamurume, topuxikiri jerume, apoto te ěxofere maro Koke pona isoutatu tō pona, imeimehnō nonory pōkō pona tuhke imaro toto exiryke.

²³ Moro ke, yjemitunuru enepōko ase imehnō nonory pōkomo a emero, kure jehtoh enepōko ase roropa eya xine. Zuario exīko mā toto ywy ase Ritonōpo.

39

Koke poremākapory poko

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Ahno mūkuru, oturuko jomiryne popyra Koke ehtoh poko, Meseke pōkō tuisary imehxo mana Tupau pōkō maro. Kaxiko eya epetōkarame ase.

² Iramanohpōko ase imepŷ nono pokoxi, mame moino inikahpoino enehnōko ase ypy tō pona, Izyraeu tō nonory pona.

³ Moroto taky apoīko ase emahpoe, ipozery wino; ipyre roropa apoīko ase emahpoe apotunuru winoino.

⁴ Koke, tysoutatu tō maro, tope tō maro epukāko mā toto, toorihse ypy tō po, Izyraeu nonory po. Toto ekepyry ekarōko ase torō tō zohme, onokyro tō zohme roropa.

⁵ Jarao, ona po epukāko mā toto, toorihse. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

⁶ Apoto zukāko ase Makoke nonory po, tuna konōto ehpio roropa. Moroto ahno tō torētyke pyra towomase samo, zuaro exīko mā toto emero ywy ase Ritonōpo.

⁷ Ypoetory Izyraeu tomo a kure nymyry jehtoh tuarōtanohpōko ase. Jūme jesety kurā nuriame onyripopyra ropa exīko ase. Mame imehnō nonory pōkō zuaro exīko mā toto, ywy Ritonōpo, Izyraeu tō Esē kurāme ase.

⁸ Ynara tykase Ritonōpo:

– Moro ěmepyry, ynekarohpyry oya xine, oehnōko mā rahkene.

⁹ Pata pōkō Izyraeu tō nonory po tūtāko mā toto topetōkara nynomotyā anŷtohme, apoto zukatohme. 7me jeimamyry moro poko exīko mā toto apoto zukāko osewomatoh ke te, taky tō ke, pyrou tō maro te, kaparu tō ke, warata tō ke, enara.

¹⁰ Apotopokō onupipyra exīko mā toto ona po, wewe tō anakohpyra roropa mā toto itu htao, morohne taky tōkehko mokaro nynomohpyry nae toexirykōke apotopokōme. Omato tō kyryry ematonanohnōko mā toto, typoremākananō mōkomory puxihkāko ropa mā toto.

Ritonōpo Oesēkō noturunō.

Koke zonētopōpyry

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Morohne emero toehse ahtao osa ekarōko ase Koke a, ekepyry zonētohme Izyraeu nonory po, jakanahmā Ytotoh po, tuna konōto Aorikyhpyry poe xixi tūtatoh wino. Moro zonētoh pokoino ytoketō etypohnōko mā toto. Moroto Koke ekepyry isoutatu tō maro emero tonēsēme exīko, moro jakanahmā esehpāko mā toto “Koke soutatu tō Esaryme.”

¹² 7me nuno aropōko Izyraeu tō mana aorihŷtā ekepyry tō zonemyry poko tynonorykō kurākary ropa poko.

¹³ Atakorehmāko mā toto emero Izyraeu nonory pōkomo, aorihtyā ekepyry ěmary poko. Moro pokoino omi kurā etāko mā toto typoko xine tuisame imehxo toehse jahtao. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunno.

¹⁴ Imeīpo 7me nuno taropose ahtao, orutua kō tymenekasēme exīko toytotohme moro nono poro ekepyry tō enetohme zonētohme tōxinamase ahtao nono po. Sero nono kurākāko mā toto.

¹⁵ Ytoytōko mā toto Izyraeu nonory poro ahno ekepyry zupiry poko. Ahno zehpyry eneryhtao eya xine enepotoh rīko mā toto imaro zonētoh ahkananō oehtohto zehpo tō zonētohme jakanahmā Koke soutatu tō Esary po.

¹⁶ Moroto pata exīko tosehke Koke soutatu tō Esaryme. Naeroro moro nono kure exīko ropa mana.

¹⁷ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, torō tō ikohmako emero, onokyro tō maro aehtohme emero rokē tosae xine otuhtohme, tōsē rīko ase ynekaroryme eya xine. Otuhtoh konōto exīko mana ypy tō po Izyraeu tō nonory po. Moroto tōsē ōnōko torō tō mana onokyro tō maro, munu ēnōko roropa mā toto, enara.

¹⁸ Soutatu tō pū ōnōko mā toto, tuisa tō munuru ēnōko roropa mā toto. Mokaro tuisa tō emero totapasēme exīko mā toto kaneru tō etapary samo, kaneru mūkuru te, poti tomo te, pui mūkuru tupune exiketō samo.

¹⁹ Mokaro etaparyhtao ya ynekaroryme samo, ikasery ōnōko torō tō mana onokyro tō maro tuesapare toehtoh pona, munu ēnōko mā toto toetŷtohkō pona.

²⁰ Typorohse ymezā po, otuhnōko mā toto tuesapare toehtohkō pona kawaru tō punu te, kawaru po ytoketō pū maro, soutatu tō pū maro, osetapaketō pū roropa. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturūko ase.

Izyraeu tō exipitōko ropa

²¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Imehxo jehtoh enepōko ase imehnō nonory pōkomo a, toto wānohtoh yjमितunuru ke enēko mā toto. Moro enepōko ase eya xine.

²² Moromeīpo Izyraeu tō emero zuaro exīko mā toto, ywy ase Ritonōpo, toto Esemu.

²³ Imehnō nonory pōkō zuaro exīko mā toto, Izyraeu tō tarose imehnō namotome esarykō poe imepŷ nono pona iirypyrykō pokoino, turumekase jexiryke eya xine. Naeroro turumekase ya, toto poremākatohme epetōkara a, toto etapatohme roropa eya xine osetapary poko.

²⁴ Zae rokē topehmase toto ya inyrytŷ emetakame, nuriame toto ehtopōpyryke te, popyra ehtoh poko toexirykōke roropa. Naeroro turumekase toto ya.

²⁵ Ynara tykase Ritonōpo:

– Seromaroro Jako pakomotyā pynanohnōko ase, Izyraeu tomo, kure rokē toto rīko ase toto emātohme ropa. Jesety kurā ewomāko ase.

²⁶ Mame toehse ropa toto ahtao tynonorykō pona ropa, torēnase ropa moroto toto ahtao, torētyke pyra toehse ropa toto ahtao onenaroximara imehnō exiryke wenikeh-pitōko mā toto tuānohtopōpyrykō poko jewokatopōpyry epehpyryme.

²⁷ Kure jehtoh enepotohme tuhke ahno tomo a toto enehnōko ropa ase imeimehnō nonory poe epetōkara nonory poe.

²⁸ Mame ypoetory tō zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo, toto Esemu, toto tarose ya exiryke imehnō namotome imeimehnō nonory pona, mame seromaroro toto enepyase ropa toto nonory pona. Toiro onynomopyra ase moe imehnō nonory po.

²⁹ Juzenu kurā ekarōko ase Izyraeu tomo a, jūme toto onurumekara ropa exīko ase. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunno.

Ritonōpo Nenepohpyry Tytapyī Kasenato

40

*Ezekieü 40–48**Ezekieü arotopõpyry Jerusarē pona*

¹ Morarame ãmepýry 10me ehtoh po, nuno apitorymã po, jeimamyry 25mã po Izyraeu tõ arotopõpyry poe Papironia pona, 14me jeimamyry taropose Jerusarē poremãkatopõpyry poe, moro ãmepýry ae ro Ritonõpo jamitunuru ymaro nexiase; morotoino tarose ywy eya.

² Enepotoh ae tarose ywy Ritonõpo a Izyraeu nonory pona ypy kaehxo exikety pona. Moroto ypy poro jẽpataka pata panõ enease, tapyi tõkehko.

³ Ameke hkopyra jaroase ynororo, imepỹ orutua enease ipihpyry metau samo. Xikihme nexiase pata omõtoh po. Eary nae nexiase mauru panono risemy, mara roropa ikuhtoh emahpo nexiase.

⁴ Mame ynara tykase ynororo ya:

– Ahno mükuru, eneko kure. Etako kure roropa, tomeseke samo ynenepohpyry oya. Moro poko tonehse mexino xiara Izyraeu tõ zurutohme emero onenehpyry poko.

Ritonõpo Tapyĩ Kurã omõtoh xixi tütatoh wino

⁵ Ritonõpo Tapyĩ sã enease tapuruse apuru ke topu risẽ ke. Mokyro orutua a mara tapoise ikuhtohme, 3 meturume exikety, apuru kuhtohme. Moro apuru kae ehtoh 3 meturume nexiase; topuxixime ehtoh roropa 3 meturume nexiase.

⁶ Mame toytose ynororo omõtoh taka xixi tütatoh wino. Opyi pona tõnuhse ynororo. Moroto omõtoh tukuhse eya: 3 meturume nexiase.

⁷ Moro mykakoxi ytotoh nexiase, erase esary tõ nexiase oseruao apotunuru wino te, oseruao ipozery wino, enara. Moro osa tõ oxisã nexiase, tahramehme nexiase kehko, oseruao meturume mosa exiry, oseruao meturu ipuroroje exiry, enara. Moro osa tõ apuru topuxixime ehtoh 2½ meturume (asakoro meturu zokonaka) nexiase. Moro osa tõ mykakoxi ytotoh nexiase oseruao meturume mosa exiry, toytose osa pona Tapyi ãpataka.

⁸⁻⁹ Sero osa tukuhse ahtao 4 meturume nexiase mosa exiry. Moro osa omõtoh pũto nexiase, Tapyi pũto, moro osa etyhpyry po moro apuru tõ toiro meturume topuxixime nexiase kehko.

¹⁰ Moro osa tõ oxisã toh nexiase zumo ehtopo, apuru roropa oxisã nexiase topuxixime ehtopo.

¹¹ Moromeĩpo ytotoh tukuhse eya omõtoh poe, ipuroroje sexi meturume zokonaka nexiase; omõtoh apuru totapuruhmakase ahtao omõtoh amerehmã 5 meturume nexiase.

¹² Moro erase tõ esary etonie apuru kae pyra exikety nexiase zokonaka meturume kae exiry, zokonaka meturume topuxixime exiry. Moro osa tõ 3 meturume nexiase kehko, tahramehme nexiase.

¹³ Moromeĩpo moe ehtoh tukuhse eya erase esary apuru etyhpyry poe apotunuru wino etonie apuru etyhpyry pona ipozery wino: toze meturume zokonaka nexiase erase esary omõtoh poe zakorõ erase esary omõtoh pona.

¹⁴ Osa etyhpyrymã poe toytose zara pona jarãnaka. Moro osa tukuhse ahtao 10 meturume ipuroroje nexiase.

¹⁵ Ytotoh mosa ehtoh omõtoh poe apuru pona moe osa etyhpyry ao 25 meturume nexiase.

¹⁶ Osenuhmatoh tonõ zumõkara nexiase apuru tõ po, osa tõ ao porehme. Airiki panõ taxikase apuru tõ poko osa tõ ao ytotoh etonie.

Zara jarãnao

¹⁷ Moromeĩpo tarose ywy eya zara pona jarãnaka. Moroto osa tõ 30me nexiase apuru jaraohxo exikety pokona. Moro osa tõ etonie zara nexiase topu pipahmã risemy.

¹⁸ Amerehmã zomye zarame nexiase kae hkopyra; zaohxo zara kaehxo nexiase.

¹⁹ Omõtoh kaehxo nexiase, zara zaohxo exikety pona ytotohme. Ameke ehtoh tukuhse ahtao eya omõtoh kae pyra exikety poe omõtoh kaehxo exikety pona 50 meturume nexiase.

Omõtoh inikahpozakoxi

²⁰ Moromeïpo omõtoh tukuhse eya inikahpozakoxi zara pona jaraohxo ytotohme.

²¹ Erase tõ esary oseruao ytotoh poe apotunuru wino te, oseruao opozery wino te, apuru tõ osa tõ rãnao te, osa konõto roropa zumo ehtoh oxisã kehko nexiase morohne maro omõtoh xixi tûtatoh wino. Mosa ehtoh 25 meturume nexiase, ipuroroje toze meturume zokonaka nexiase.

²² Osa zumono te, osenuhmatoh tonomo te, airiki panõ taxikase apuru pokona te, morohne sã nexiase omõtoh ao xixi tûtatoh wino. Opyi nae nexiase 7me onuhtoh tonõ ytotohme omõtoh pona. Osa zumono nexiase etyhpyry po, zara etonie.

²³ Moro zara takuohse ahtao omõtoh poe inikahpoe imepỹ omõtoh nexiase zara zaohxo exikety pona ytotohme omõtoh samo xixi tûtatoh wino. Ameke ehtoh tukuhse ahtao eya omõtoh poe omõtoh pona, 50 meturume nexiase.

Omõtoh ikurenae

²⁴ Imeïpo jaroase mokyro orutua ikurenaka, moroto imepỹ omõtoh enease. Tukahse moro ahtao oxisã nexiase kehko osemazuhmãkõ omõtoh samo.

²⁵ Erase tõ esary sero omõtoh kyryry osenuhmatoh tonõ nexiase imehnõ sã ipunaka. Mosa ehtoh atapona 25 meturume nexiase, toze meturume zokonaka ipuroroje nexiase.

²⁶ Opyi nexiase 7me onuhtoh tonõ omõtoh pona ytotohme. Osa zumono nexiase etyhpyryme, zara etonie. Airiki panono taxikase apuru pokona, zaohxo exiketõ poko ytotoh etonie.

²⁷ Taro roropa omõtoh nexiase zara zaohxo exikety pona ytotohme. Mokyro a tukuhse ahtao ameke ehtoh omõtoh pona 50 meturume nexiase.

Zara zao exikety: omõtoh ikurenae

²⁸ Mame jaroase ynororo omõtoh ikurenae kuroko zara pona zaohxo exikety pona. Moro omõtoh tukuhse ahtao eya oxisã nexiase imehnõ omõtoh samo.

²⁹⁻³⁰ Erase tõ esary kehko te, esary zumono te, apuru tõ roropa zao exiketõ oxisã nexiase imehnõ omõtoh samo. Erase tõ esary osenuhmatoh nae nexiase. Moro mosa ehtoh atapona 25 meturume nexiase, ipuroroje toze meturume zokonaka nexiase.

³¹ Osa zumono nae nexiase zara pona ytotohme jarãnaka. Apuru tõ pokona airiki panõ taxikase ytotoh etonie. Opyi nae nexiase 8me onuhtoh tonõ omõtoh pona ytotohme.

Zara zao exikety: omõtoh xixi tûtatoh wino

³² Mame jaroase mokyro orutua omõtoh kuroko xixi tûtatoh wino zara zaohxo exikety pona. Omõtoh zumo ehtoh tukuhse ahtao eya oxisã nexiase imehnõ omõtoh samo.

³³ Erase tõ esary te, osa zumono te, apuru tõ roropa tapyi taõkõ tukuhse ahtao oxisã nexiase imehnõ omõtoh tonõ samo. Osenuhmatoh nae nexiase emero apuru tõ ao, osa zumo apuru ao roropa. Moroto mosa ehtoh 25 meturume nexiase te, ipuroroje toze meturume zokonaka nexiase.

³⁴ Moro osa zumono osẽpataka nexiase zara jarao exikety maro. Ytotoh kuroko airiki panõ taxikase apuru pokona. Opyi nae nexiase 8me onuhtoh tonõ moro omõtoh pona ytotohme.

Zara zao exikety: omõtoh inikahpoino

³⁵ Mame jaroase ynororo omõtoh inikahpoẽ pona. Morohne zumo ehtoh tukuhse ahtao eya, oxisã nexiase imepỹ omõtoh samo.

³⁶ Moro omōtoḥ erase tō esary nae nexiase, apuru tō taxikase airiki panō ke te, osa zumono te, osenuhmatoḥ roropa emero apuru tō ao. Moro mosa ehtoḥ atapona 25 meturume nexiase; ipuroroje toze meturume zokonaka nexiase.

³⁷ Moro osa zumō osēpataka nexiase zara jarao exikety maro. Ytotoḥ kuroko airiki panō taxikase apuru tō pokona. Opyi nae nexiase 8me onuhtoh tonō moro omōtoḥ pona ytotoḥme.

Tapyi tō omōtoḥ inikahpoē pūto

³⁸ Zara po jarānao osa zumo nexiase toxixihmase omōtoḥ zao exikety pokona. Moro osa poe tomōse osa zumō taka osēpataka exikety zara maro. Moro tao okyno tō tukurikase tysahkase ahtao jahkatoḥme tytororo tynekarorykōme.

³⁹ 4me meza tō nexiase, asakoro apotunuru wino osa, asakoro ipozery wino moro ao. Moro meza tō po okyno tō totapase jahkatoḥme tynekarorykōme te, jahkatoḥme tytororo rokē pyra, yrome tynekarorykōme roropa tyrypyrykō korokapotoḥme, zae pyra toehtopōpyrykō roropa korokapotoḥme.

⁴⁰ Jarao roropa moro osa etonie meza tō asakoropane nexiase, asakoro apotunuru wino, asakoro ipozery wino omōtoḥ inikahpoē pūto.

⁴¹ Morara exiryke meza tō 8me nexiase atapona: asakoropane osa zumō tao, asakoropane jarao, epona xine okyno tō etapatoḥme jahkatoḥme tynekarorykōme.

⁴² Moro meza tō asakoropane exiketomo, epona okyno tō tysahkase jahkatoḥme, topu risē nexiase kehko. Kae morohne ehtoḥ zokonaka meturume nexiase, zumo ehtoḥ 75 sētimeturume nexiase mosa ehtopo te, ipuroroje ehtoḥ 75 sētimeturume nexiase roropa. Moro meza tō po okyno etapatoḥ tōkehko rato tōkehko tyrise emero, tyahkasēme tynekarorykōme.

⁴³ Moro meza tō ehpiryme tōsē apoitoh nexiase 7 sētimeturume zokonaka ipuroroje. Okyno pū zahkasemy meza pona tyrise nexiase.

⁴⁴ Mame jaroase ynororo zara pona tapyi tao, moroto osa inunō asakoro nexiase. Toiro osenuhmāko ikurenaka, omōtoḥ inikahpoē pūto nexiase, zakorony osenuhmāko inikahpozakoxi, omōtoḥ ikurenae pūto nexiase.

⁴⁵ Mokyro a turuse ywy moro osa osenuhmakety ikurenaka oturuketō esaryme nexiase, Ritonōpo tapyi tao eroḥketō esaryme.

⁴⁶ Osa zakorony osenuhmakety inikahpozakoxi imehnō oturuketō esaryme nexiase apoto apō poko eroḥketō esaryme. Mokaro oturuketō emero Zatoke pakomotyā nexiase, Rewi pakomotyamo. Mokaro rokē Ritonōpo omi poe omōnōko mā toto Ritonōpo ēpataka eroḥtoḥme.

Zara Ritonōpo Tapyi tao

⁴⁷ Mame moro zara Ritonōpo Tapyi tao zumo ehtoḥ tukuhse mokyro a: tahrameḥme nexiase, 50 meturume mosa exiry, 50 meturume ipuroroje, enara. Ritonōpo Tapyi ēpataka apoto apō nexiase.

⁴⁸ Mame jaroase ynororo osa inunō omōtoḥ pona Ritonōpo Tapyi taka. Moro ytotoḥ zumo ehtoḥ tukuhse eya omōtoḥ tao. Mosa ehtoḥ asakoro meturume zokonaka nexiase, ipuroroje seti meturume nexiase. Apuru tō topuxixime ehtoḥ toiro meturume zokonaka nexiase.

⁴⁹ Moro osa omōtoḥ esary zumo ehtoḥ 10 meturume nexiase mosa ehtopo te, 6 meturume nexiase ipuroroje exiry. Opyi nae nexiase onuhtohme morotona. Asakoro xikihmā nexiase omōtoḥ pūto, toiro apotunuru wino, zakorō ipozery wino, enara.

41

¹ Imeīpo jaroase ynororo osa inunō taka Tapyi rānaka, Osa Kurā taka. Morotona ytotoḥ tukuhse eya, oseruao meturume nexiase mosa exiry.

² Ipuroroje nexiase 5 meturume; apuru tō nexiase asakoro meturume zokonaka seino te, asakoro meturume moino, enara. Mame moro osa inunō tukuhse eya: 20 meturume nexiase mosa exiry, 10 meturume nexiase ipuroroje exiry.

³ Morotoino toytose ynororo osa inunō etyhpyry pona. Morotona ytotoh tukuhse eya toiro meturu mosa exiry te, ipuroroje oseruao meturume. Moro apuru tō nexiase oseruao meturume zokonaka topuxixime exiry seino te, oseruao meturume zokonaka moino, enara.

⁴ Osa inunō tukuhse roropa eya: tahramehme nexiase 10 meturume mosa exiry te, 10 meturume ipuroroje exiry, enara. Osa irānaō moinakoxi nexiase. Mame ynara tykase ynororo ya:

– Sero osa Ritonōpo Esary Kurā Kuhse mana.

Osa tō Ritonōpo Tapyī apuru poko

⁵ Mame Ritonōpo Tapyī tao apuru tukuhse mokyro orutua a, oseruao meturume nexiase topuxixime exiry. Tapyi zomye osa tō pitiko tuhke nexiase moro apuru poko, asakoro meturume ipuroroje nexiase emero porehme.

⁶ Moro osa tō pitiko oseruao zara po nexiase. Toiro zara po 30me osa pitiko nae nexiase. Ritonōpo Tapyī apuru jaraono topuxixime hkopyra nexiase zara kaehxo aehtopo; moro osa tō apōme moro apuru nexiase, yrome osexihpyra nexiase apuru pokona.

⁷ Naeroro Ritonōpo Tapyī apuru tō eneryhtao jarao oxisā topuxixime aexiry nexiase kae apō pona. Opyi tō konōto asakoro nexiase apuru pokona jarao ahno onuhtohme nono poe zara irānaō pona, kaehxo exikety pona, enara.

⁸⁻¹¹ Apuru jaraohxo exikety moro osa tō apurume topuxixime exiry 2½ meturume nexiase. Omōtoh nae nexiase osa tō inikahpoē kyryryme. Imepỹ omōtoh roropa nexiase ikurenae osa tō kyryryme. Tapyi zomye zara enease 2½ meturume ipuroroje. Nono epoe roropa nexiase oseruao meturume, osepune nexiase osa tō apō maro Tapyi apuru poko aexityamo. Tapyi zomye irānao samo zara maro, oturuketō esarykō maro amerehmā nexiase 10 meturume ipuroroje exikety.

Tapyi xixi omōtoh wino

¹² Ritonōpo Tapyī poe xixi omōtoh wino amerehmā etyhpyry po tapyi nexiase 45 meturume mosa exikety te, 35 meturume ipuroroje nexiase. Moro tapyi apuru tō topuxixime exiry 2½ meturume nexiase emero porehme.

Ritonōpo Tapyī kuhtopōpyry kehko

¹³ Jarao Ritonōpo Tapyī tukuhse mokyro orutua a: 50 meturume nexiase mosa exiry. Ritonōpo Tapyī etyhpyry poe zara akuohnōko tapyi etyhpyry pona xixi omōtoh wino 50 meturume roropa nexiase.

¹⁴ Ritonōpo Tapyī ēpataka ipuroroje amerehmā ao apotunuru wino te, amerehmā ao ipozery wino 50 meturume nexiase roropa.

¹⁵ Moro tapyi, Ritonōpo Tapyī poe xixi omōtoh wino mosa exiry tukuhse roropa mokyro a amerehmā etyhpyry po, ytotoh maro apotunuru wino te, ytotoh maro ipozery wino: 50 meturume moro nexiase kehko.

Ritonōpo Tapyī ehtoh poko

Osa inunō Ritonōpo Tapyī omōtopo te, Osa Kurā maro, Ritonōpo Esary Kurā Kuhse roropa

¹⁶ apuru tō tyōtose wewe ke nono poe osenuhmatoh pona. Moro ao osenuhmatoh apurutoh kehko nae nexiase.

¹⁷ Moro ao apuru tō taxikase omōtoh etyhpyry pona emero porehme

¹⁸ airiki ary panõ ke te, taporihke exiketõ ke, toiro airiki zoko panono, toiro taporihke exikety atakenaka apuru poko porehme. Toiro taporihke exikety asakoro ãmyty nae nexiase:

¹⁹ ahno ãmyty osẽpataka airiki zoko panõ maro te, reão ãmyty osẽpataka airiki zoko panõ maro. Moro sã nexiase apuru tõ poko emero,

²⁰ nono poe omõtohy etyhyry pona.

²¹ Ritonõpo Esary Kurã omõtohy inepuru tahramehme nexiase kehko.

Apoto apõ wewe risemy

Ritonõpo Esary Kurã Kuhse omõtohy etonie wewe risẽ nexiase

²² apoto apõ panono, toiro meturume zokonaka kae exiry nexiase. Ipuroroje toiro meturume nexiase. Inepuru tõ te, apõ apuru tõ wewe risẽ nexiase. Ynara tykase mokyro ya:

– Sero meza mã Ritonõpo Oesẽkõ õpataka exikety.

Omõtohy apuru tomo

²³ Ritonõpo Esary Kurã pona ytotohy etyhyry po omõtohy apuru nae nexiase, imepõ omõtohy apuru nae roropa nexiase Esary Kurã Kuhse taka ytotohy etyhyry po.

²⁴ Toiro omõtohy apuru asakoro zary nexiase mirihme irãnaka.

²⁵ Wewe risẽme moro omõtohy apuru nexiase kehko. Airiki panõ, taporihke exiketõ panõ roropa taxikase moro omõtohy apuru tõ pokona Ritonõpo Esary Kurã omõtohy, moro Tapyi apuru tõ samo.

²⁶ Moro Osa Kurã apuru tõ osenuhmatoh nae nexiase, apuru tõ taxikase roropa airiki zoko panõme.

42

Imepõ tapyi tõ asakoro Ritonõpo Tapyi pũto

¹ Mame jaroase mokyro jarãnaka zara jaraõ pona, mame jaroase inikahpozakoxi imepõ tapyi taka ameke pyra moro tapyi wino, xixi omõtohy wino exikety.

² Sero tapyi inikahpozakoxi 50 meturume nexiase mosa exiry, 25 meturume nexiase ipuroroje exiry.

³ Toiro apuru amerehmã etonie nexiase 10 meturume exikety Ritonõpo Tapyi kuroko. Imepõ apuru zara etonie nexiase, jaraõ exikety etonie. Oseruao zara tõ nae nexiase osepokona. Zara kae exikety myahxo zao nexiase, zopinono mya hkopyra nexiase.

⁴ Moro tapyi rãnakuroko inikahpozakoxi ytotohy nae nexiase 5 meturume ipuroroje exiry, 50 meturume mosa exiry, omõtohy tonõ nexiase moro apuru po.

⁵ Osa tõ zara kaehxo exikety po zumo hkopyra nexiase kehko, kae hkopyra exiketõ zumohxo nexiase kehko, myahxo apuru exiryke kae ahtao.

⁶ Moro osa tõ osepokona aexityã zara tõ oseruao nexiase kehko. Inepuru tõ po pyra nexiase imehnõ tapyi tõ sã pyra zara konõto po.

⁷⁻⁸ Zara apitorymã po, nono po, tapyi apuru jaraõno 50 meturume nexiase mosa exiry. Zokonaka sero apuru osa tõ nae nexiase; zakorõ zokonaka arypyra. Zara kaeno osa tõ rokẽ nexiase porehme.

⁹⁻¹⁰ Moro osa tõ zopino, tapyi etyhyry po xixi tũtatohy wino, apuru toehpitose ahtao omõtohy nexiase zara jaraõ pona.

Ritonõpo Tapyi poe ikurenae tapyi zakorõ nexiase ipanono ameke pyra moro tapyi poe xixi omõtohy wino.

¹¹ Osa tõ etonie ytotohy nexiase zakorõ panono inikahpozakoxi. Oxisã kehko nexiase zumo exiry te, oxipanõ nexiase toto, oxisã aomõtohy nexiase roropa.

¹² Omõtohy nexiase osa tõ zopino ikurenae, etyhyry xixi tũtatohy wino, apuru exipitory po.

¹³ Ynara tykase mokyro ya:

— Sero tapyi tō asakoro kure mā kehko Ritonōpo kyryryme. Moro tao oturuketō, Ritonōpo ēpataka ytoketō tonahsā kurā enahnōko mā toto. Moro osa tō kurāme exiryke, moro tao tynekarory kurā kurākāko oturuketō mana: tiriiku tōkehko, tynekarorykō tyrypyrykō korokapotohme te, popyra toehtohkō korokapotohme, enara.

¹⁴ Ritonōpo Tapyī tao oturuketō ahtao, mame tutūtarykō se toto ahtao zara jaraō pona toytotohme, tupōkō kurā oūko mā toto inomotohme moro osa tō tao. Imepỹ upo amurūko mā toto toytotohkōme ahno oximōtohtaka.

Ritonōpo Tapyī zumo ehtoh kuhnōko

¹⁵ Ritonōpo Tapyī tao tukuhkehse ahtao mokyro a, tutūtanohpose ywy eya tūtatoh ae xixi tūtatoh wino. Mame jarao tukuhse eya.

¹⁶ Ikuhtoh ke apuru mosā tukuhse eya xixi tūtatoh wino: 250 meturume nexiase.

¹⁷⁻¹⁹ Mame apuru tō tukuhse eya inikahpozakoxi te, ikurenaka te, xixi omōtoht wino, enara. Oxisā kehko nexiase 250 meturume mosa exiry.

²⁰ Moro sā apuru ke moro tapuruse nexiase, nono tahramehme samo 250 meturume mosa exiry, 250 meturume ipuroroje exiry, enara. Moro apuru tapiakase kurākō Ritonōpo kyryryme moro sā pyra ehtoh wino.

43

Ritonōpo oepyry ropa Tapyi taka

¹ Moromeīpo jaroase ynororo omōtoht pona xixi tūtatoh wino.

² Moro poe Ritonōpo Izyraeu tō Esē saerekatoht oepyry enease. Ritonōpo omiry etase tuna konōto pohkane panaikatō samo. Nono po saereme toehse Ritonōpo saerekatoht pokoino.

³ Sero enepotoht moro enepotoht sā nexiase Ritonōpo tooehse ahtao Jerusarē enahkaposē. Moro enepotopōpyry sā roropa nexiase ynenehpyry tuna Kepaa ehpio po jahtao. Mame epukase nono pona jēmyty po nono pokoxi.

⁴ Ritonōpo saerekatoht tomōse omōtoht kuroko xixi tūtatoht wino Ritonōpo Tapyī taka.

⁵ Mame janymyase Ritonōpo Zuzenu. Jaroase zara pona Tapyi taka, osenuhmase Ritonōpo Tapyī pehme nexiase Ritonōpo saerekatoht ke.

⁶ Mokyro orutua ymaro nexiase, Ritonōpo omiry etase itapyī tao. Ynara nase ynororo ya:

⁷ — Ahno mūkuru, tuisame jehtoh apō taro mana. Taro ypoetory Izyraeu tō maro exīko ase. Jūme toto tuisaryme exīko ase. Jesety kurā nuriame onyripyra ropa exīko mā toto, imehnō neponāmary oneahmara exīko mā toto, tutuisarykō ekepyry ononēpyra exīko mā toto Ytapyī Kurā pūto.

⁸ Mokaro tuisa tomo a tytapyīkō konōto tyrise Ytapyī pūtokoxi ipunaka. Moro sā toiro apuru rokē nexiase yna apiakāko. Nuriame jesety kurā tyrise eya xine popyra ehtoh riryke eya xine. Morara exiryke toto zehno toehse ywy tonahkase toto ya.

⁹ Seromaroro kurehxo exiry eya xine tyneponāmarykō oneahmara toehse toto ahtao, tutuisarykō ekepyry mya aroryhtao roropa eya xine zonētohme. Moro riryhtao eya xine mokaro maro exīko ase jūme.

¹⁰ Tōturuse ropa Ritonōpo. Ynara tykase:

— Ahno mūkuru, Izyraeu tō zuruko Ytapyī Kurā poko, ipoko toto atamorepatohme. Amorepako toto ehxirotohme tyrypyrykō poko.

¹¹ Toehxirose toto ahtao tynyrihpyrykō xihpyry poko toto amorepako Ytapyī Kurā poko, osa tō poko, omōtoht tonō poko te, tūtatoht roropa, oty sā emero ehtoh poko te, ynyriphpyry poko te, jomiry omipona ehtoh poko, enara. Pape imeroko morohne poko emero inenerykōme ykyryry tō ehtoh waro toto ehtohme jomiry omipona toto ehtohme.

¹² Ynara tyripotoh mana Ytapyĩ Kurã poko: moro nono emero Ytapyĩ zomye moro ppy emory po nono kurã mana, Jesaryme kurano nono kurãme mana.

Apoto apony

¹³ Ynara apoto apõ zumo ehtoh kuhtoh mana Ritonõpo Tapyĩ zumo ehtoh kuhtopõpyry samo. Moro apoto apõ zomye ahkatopõpyry nexiase zokonaka meturume zueme exiry, zokonaka meturume ipuroroje exiry roropa. Ehpio nae roropa nexiase 25 sētimeturume kae exiry.

¹⁴ Moro apoto apõ zokonaka kae hkopyra exikety, toiro meturume motye pitiko nexiase kae exiry. Moro zokonaka irãnaono asakoro meturume nexiase kae exiry, ½ meturume nexiase ehpio wino apoto apõ zomye. Moro zokonaka kae exikety ½ meturume nexiase ehpio wino moro zomye.

¹⁵ Moro zokonaka roropa asakoro meturume nexiase kae exiry, eporo okyno tō tyahkase ahno nekarotyamo. Moro suime ehtoh asakoropane kaehxo nexiase kehko.

¹⁶ Moro apoto apõ zokonaka kaehxo exikety tahramehme nexiase 6 meturume mosa exiry te, 6 meturume ipuroroje exiry, enara.

¹⁷ Moro apoto apõ zokonaka irãnaono tahramehme roropa nexiase 7 meturume mosa exiry te, 7 meturume ipuroroje exiry, enara. Ehpikuroko ehpiry nexiase 25 sētimeturume kae exiry. Moro zomye ahkatopõpyry ½ meturume ipuroroje nexiase. Opyi apoto apõ po xixi tūtatoh wino nexiase.

Apoto apõ kurãkary ropa Ritonõpo a

¹⁸ Ynara tykase Ritonõpo ya:

— Ahno mūkuru, etako pahne jomiry oya: Moro apoto apõ tyrise ahtao ikurãkapõko mase ya onekarotyã zatyryke epona te, munu emaryke roropa epona, okyno tō munuru totapase toto ahtao onekarorykõme.

¹⁹ Oturuketõ, Rewi pakomotyã rokẽ, Zatoke pakõ rokẽ oehnõko mã toto jēpataka erohtohme. Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, morohne ripõko ase. Pui orutua wãtasenã ekaroko eya xine jahkatohme onekarorykõme oorypyrykõ korokapotohme.

²⁰ Munu zokonaka apoiko tyritohme apoto apõ potyry tō pona, kae aexihpyry po te, suime ehtoh asakoropane pona irãnao aexihpyry po te, ehpio pona roropa emero porehme. Morara ahtao moro apoto apõ kurãkapõko matose ya ykyryry kurãme ehtohme.

²¹ Mokyro pui orutua apoiko onekarorykõme oorypyrykõ korokapotohme. Mame mokyro jahkako esary po jarao amekexho Ytapyĩ esary winoino.

²² Yrokoro poti orutua apoiko atapuropyra exikety zahkatohme onekarorykõme oorypyrykõ korokapotohme. Apoto apõ ikurãkapoko ya imunuru ke, pui orutua munuru ritopõpyry saaro oya.

²³ Moro poko tōtyhkase awahtao pui orutua wãtasenã apoiko, kaneru mūkuru maro, atapuropyra exiketomo,

²⁴ enehtohme ya, Ritonõpo a. Mokaro etapaxĩpo sautu rĩko oturuketõ mana toto pona. Mame toto zahnõko tynekarorykõme ya.

²⁵ Mame kokoro rokẽ 7me ãmepyry aropõko matose toiro poti, toiro pui orutua maro, toiro kaneru mūkuru roropa zahkãko matose onekarorykõme oorypyrykõ korokapotohme. Mokaro okyno tō atapuropyra exiketõ rokẽ imenekako.

²⁶ 7me ãmepyry ae moro apoto apõ kurãkapõko mokaro oturuketõ mana kure ehtohme apoto apõme.

²⁷ Moromeĩpo moro 7me ãmepyry taropose ahtao tynekarorykõ zahkapitõko mã mokaro oturuketõ moro apoto apõ po. Jahkãko mã toto okyno tomo zahkasē tytororo, ahno nekarory tō osepeme ehtohme, enara. Mame yzamaro exĩko matose emero porehme. Ywy, Ritonõpo, oturuno.

44

Omōtoḥ xixi tūtatoḥ wino

¹ Mame jaroase mokyro orutua omōtoḥ jaraō pona, Ritonōpo Tapyī poe xixi tūtatoḥ wino. Moro omōtoḥ tapuruse nexiase.

² Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Sero omōtoḥ tapuruse exikehpyra mana; jūme onetapuruhmakara ropa exīko mana. Moro ae imehnō omōsaromepyra mā toto, ywy, Ritonōpo Izyraeu tō Esemý, moro ae tomōse jexiryke. Morara exiryke tapurusēme exīko mana jūme,

³ yrome tuisa morotona ytōko mana otuhse jeahmaryme jēpataka. Omōnōko mana osa inunō omōtoḥ ae, moro ae tūtāko roropa mana.

Ahno omomyry poko Ritonōpo Tapyī taka

⁴ Mame jaroase mokyro orutua omōtoḥ kuroko inikahpozakoxi, Ritonōpo Tapyī ēpataka. Tōsenuhmase jahtao Itapyī enease pehme sã Ritonōpo saerehkatoh ke. Toepukase ywy jēmyty po nono pokoxi, eahmatoḥme.

⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, tomeseke exiko emero enery poko oya emero etary poko roropa oya. Ynyriphpyry tō ekarōko ase oya Ytapyī poko. Imeroko emese kure samo onokākō jomi poe omōnōko Ytapyī taka, onokākō roropa omōsaromepyra exīko.

⁶ – Kaziko mokaro Izyraeu tomo a, jomiry omipona pyra exiketomo a: “Ywy, Ritonōpo Oesēkō. Epo hnae onyrytã nuriame ehtoḥ poko,” āko ase.

⁷ Ytapyī Kurã nuriame tyrise eya xine, imeimehnō ahno tonehse eya xine Ytapyī taka, tyrypyrykō onurumekara exiketomo, jomiry omipona pyra exiketomo, juaro pyra exiketomo. Tonehse toto zara pona Ytapyī taka, okyno tō totapase ahtao tynekarory kasery imunuru maro ekaroryhtao ya apoto apō po. Moro sã nuriame ehtoḥ poko toehse oexirykōke osepeme kuehtoḥkō tytahkase oya xine.

⁸ Jeahmatoḥ Ytapyī tao tyripose toto imehnō nonory pōkomo a; ynyriphpyry eya xine, imehnomo a tyrohmanohpose eya xine.

⁹ – Ywy, Ritonōpo Oesēkō, ynara āko ase: imehnō nonory pono, jaīpotapihpyry onysahkara exiketō, jomiry omipona pyra exiketō, zara pona Ytapyī taka omōsaromepyra mana, torēnase ynororo ahtao ro ypoetory Izyraeu tō rãnao toexiry poko.

¹⁰ – Rewi pakomotyamo a Izyraeu tō maro emero turumekase ywy tyneponãmarykō eahmatoḥme tyya xine. Naeroro tuãnohsēme exīko mā toto.

¹¹ Erohnōko ro mā toto ypoetoryme Ytapyī tao omōtoḥ eraseme te, Ytapyī poko roropa; okyno tō etapāko mā toto ahno nenehtyamo jahkatohme tytororo apoto apō po, tynekaroryme roropa. Ahno rãnao eraximāko mā toto akorehmatoḥme.

¹² Tyneponãmarykō eahmary poko toehse toḥ kynexine Izyraeu tō maro, Izyraeu tō iirypyryme tyripose eya xine. Morara exiryke ywy, Ritonōpo Oesēkō, jomiry etapōko ase oya xine, mokaro tuãnohsēme exīko mā toto.

¹³ Erohpyra exīko mā toto oturuketōme, ykyryry kurã poko pyra exīko mā toto, upūtokoxi oehpyra mā toto. Jesary Kurã Kuhse pona omōpyra roropa mā toto. Toto wãnohtoh tynyrihpyrykō xihpyry emetakame ynara mana:

¹⁴ Ytapyī omōtoḥ eraseme rokē toto rīko ase, enara.

Oturuketomo

¹⁵ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkomo:

– Turumekase jahtao Izyraeu tomo a emero porehme, oturuketō Rewi pakomotyamo, Zatoke pakomotyã anamonohpyra toḥ nexiase, toerohse toto kokoro rokene Ytapyī tao. Seromaroro erohnōko mā toto jēpataka tynekarorykō zahkary poko okyno kasery, munu roropa apoto apō po.

16 Mokaro rokē omōnōko mā toto Ytapyī taka, erohnōko apoto apō poko te, ako-rehmāko roropa mā toto jeahmary poko Ytapyī tao.

17 Aomomyrykohtao zara omōtoah ae Ytapyī Kurā taka upo amurūko mā toto mauru panō risemy. Aerokurukohtao zara po Ytapyī tao roropa kaneru hpoty risē anamurupyra mā toto.

18 Tupuhpyrykō po mauru panō risē rīko mā toto, axiakā amurūko mauru panō risemy roropa; yrome enākutara toehtohkōme zamareary anamurupyra mā toto.

19 Ytopyra ro toto ahtao jarānaka ahno maro ehtohme upo oūko mā toto toerohtohkō zupony Ytapyī Kurā tao, ikurākatohme osa kurā po. Imepŷ upo amurūko mā toto tupōkō kurā imehnō onyryhmara ehtohme.

20 – Oturuketō tupuhpyrykō onywyhnapopyra mā toto, mosahxo roropa tūsetykō onyripopyra mā toto, yrome kure rokē zūsety sahkapōko mā toto.

21 Uwa eukuru jehnahpyry onēpyra oturuketō mana ytosasaka toto ahtao zara pona Ytapyī taka.

22 Jomi poe oturuketō pytasaromepyra mā toto pytŷpo maro te, inio nurumekahpyry maro roropa, yrome pytāko rokē mana orutua poko exipitopyra exikety maro te, imepŷ oturukety pytŷpyry maro toorihse inio ahtao, enara.

23 – Ypoetory tō amorepāko oturuketō mana, kure ehtoh oxisā pyra mana popyra ehtoh maro. Nuriame exikety oxisā pyra mana kure exikety maro.

24 Osepune pyra exiketō oepyryhtao oturuketomo a zae apiakatohme, jomihpyry omipona morohne apiakāko mā toto. Oseahmatoh rīko roropa mā toto jomihpyry omipona te, jomihpyry omi poe oserematoh kurā rīko roropa mā toto.

25 – Aorihyā ekepyry anapopyra oturuketō mana. Tapose ahtao eya nuriame exīko mana. Yrome jomiry omi poe tumy ekepyry apōko mana te, tyse te, tumūkuru te, turui te, takorony te, toryxiry tynioke pyra exikety rokene, enara.

26 Imēīpo tukurikase ropa ahtao eraximāko 7me ěmepyry.

27 Mame omōnōko zara pona Ytapyī taka tynekarory zahkatohme kure ehtohme ropa, aerohtohme ropa Ytapyī tao. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

28 – Tymōkomoke exīko oturuketō mana: ywy ase toto mōkomoryme samo. Nono esēme exipyra exīko mā toto Izyraeu tō nonory po: ywy ase toto nonoryme samo.

29 Ahno nekarohpyry, tonahsē tiriiku tōkehko te, inekarotyā tyrypyrykō korokapotohme te, zae pyra toehtohkō korokapotohme roropa, oturuketō napyryme exīko. Ahno nekarohpyry ya Izyraeu tō nonory po emero oturuketō kyryryme exīko.

30 Tonahsā apoipitoryhtao kure exikety tokarose ahtao ya morohne emero oturuketō napyryme exīko. Pāo riryhtao ahno a, wyi ekeiryhtao eya xine apitorymā ekarōko mā toto oturuketomo a tynekaroryme ya, mame moro sã ahtao kure rokē itapyī taōkō rīko ase.

31 Tamoreme okyno toorihse ahtao te, torō tō roropa tosekase toto ahtao roropa onokyro a mokaro onōpyra oturuketō mana.

45

Nono tapiakase Ritonōpo esaryme

1 Mame nono apiakaryhtao oya xine Izyraeu tō esaryme, zokonaka apiakāko matose Ritonōpo Oesēkō esaryme. Moro nono zumo exiry ynara exīko mana: toze kirometuru zokonaka mosa exiry te, 10 kirometurume ipuroroje exiry, jesaryme kurano.

2 Moro nono po Ritonōpo Tapyī Kurā esaryme exīko mana, nono tahramehme 250 meturume mosa exiry, 250 meturume ipuroroje exiry, enara. Moro Tapyi esary zomye amerehme exīko mana 25 meturume ipuroroje exiry.

³ Moro nono poe zokonaka tapiakasẽme exĩko toze kirometuru zokonaka mosa exiry, omame kirometuru ipuroroje exiry, enara. Moroto Ritonõpo Tapyĩ Kurã exĩko mana, Osa Kurã Kuhse, Ritonõpo esaryme moroto mana.

⁴ Sero nono zokonaka Ritonõpo poe kurãme exĩko Izyraeu tõ nonory po, tapiakase oturuketõ esaryme, Ritonõpo Tapyĩ Kurã tao erohketõ esaryme. Moroto exĩko itapyĩkõ mana; moroto roropa Ritonõpo Tapyĩ esary kurano.

⁵ Mame moro nono akorony toze kirometuru zokonaka mosa exikety te, 5 kirometuru ipuroroje roropa tapiakase Rewi ekyry tõ esaryme ehtohme, Ritonõpo Tapyĩ Kurã tao erohketõ esaryme. Moroto pata tõ exĩko mana mokaro esaryme ehtohme.

⁶ Osemyhto moro nono zokonaka kurã maro imepỹ nono ropa exĩko 12½ kirometuru mosa exiry te, 2½ kirometuru ipuroroje exikety tapiakase patame ehtohme emero rokẽ Izyraeu tõ esaryme ehtohme.

Nono tuisa esaryme

⁷ Izyraeu tõ nonory zokonaka tuisa nonoryme exĩko. Ritonõpo Tapyĩ Kurã nonory poe, pata tõ nonory poe roropa, tuisa nonoryme exĩko xixi omõtoh winakoxi tuna konõto Metiteraneu pona te, xixi tũtatoh wino tuisa nonoryme exĩko Izyraeu tõ nonory ehpiõkõ pona. Xixi tũtatoh winoino xixi omõtoh pona moro nono mosa ehtoh oxisã mana toiro oxiekyry tõ nonory maro.

⁸ Sero nono zokonaka tuisa esaryme exĩko Izyraeu nonory po, imehnõ Izyraeu tõ nonory anapoipyra ynororo ehtohme; nono akoĩpyry nomõko mana emero imehnõ oxiekyry tõ esaryme.

Omoxi ehtoh kuhtopo

⁹ Ynara tykase Ritonõpo Kuesẽkomo:

– Izyraeu tõ tamuximãkomo, epo hnae! Oorypyrykõ poko pyra ehtoko! Imehnõ onetapara ehtoko! Jamihme pyra exiketõ mõkomory anapoipyra ehtoko! Zae ehtoh poko rokẽ ehtoko! Ypoetory tõ anaropopyra ropa ehtoko toto nonory poe, ãko Ritonõpo Oesẽkõ mana.

¹⁰ – Zae omoxinety ke, zae ikuhtoh ke roropa osepekahtoko, mõkomo ekamotoko roropa.

¹¹ – Toiro kiru arexi tõkehko miu karamame mana. Toiro rituru miu karamame mana.

¹²⁻¹⁴ – Ynara enehnõko matose onekarorykõme: tiriiku tapoise ahtao oya xine otupikõ poe 60me apoiryhtao toiro enehnõko matose onekarorykõme; sewata ahtao morararo, 60me apoiryhtao toiro enehnõko matose onekarorykõme. Azeite ahtao 100me apoiryhtao oya xine toiro enehtoko onekarorykõme.

¹⁵ Oeky tõ kaneru tõ Izyraeu nonory po, 200me ahtao toiro enehtoko onekarorykõme.

– Tiriiku tõkehko enehtoko, okyno tõ maro jahkatohme tytororo, onekarorykõme osepeme ehtohme, oorypyrykõ korokapotohme. Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, morohne ripõko ase oya xine.

¹⁶ – Jomi poe tynekarorykõ arõko ahno mana emero Izyraeu tõ nonory po tutuisarykomo a Izyraeu tõ esemy a.

¹⁷ Mame okyno tõ ekarõko mokyro tuisa mana jahkatohme tytororo, tiriiku tõkehko maro te, uwa eukuru jehnahpyry maro, Izyraeu tõ nekaroryme emero. Moro rĩko mana Oseahmatoh Nuno Kasenato po te, oserematoh tonõ po te, imehnõ oseahmatoh po emero. Okyno tõ ekarõko mana tynekarorykõme iiryryrykõ korokapotohme, tiriiku tõkehko maro, okyno tõ zahkatohme tytororo te, tynekarory roropa osepeme ehtohme Izyraeu tõ rypyry korokapotohme.

Paxikoa poko (Exutu 12.1-20)

¹⁸ Mame ynara tykase Ritonõpo:

– Ĕmepýry apitorymã po, nuno apitorymã po pui orutua kure exikety etapãko matose Ytapyĩ Kurã kurãkapotohme.

¹⁹ Mokyro munuru zokonaka apoĩko oturukety mana, oorypyrykõ korokapotohme. Mame moro munu rĩko mana Ritonõpo Tapyĩ omõtoehpiy pokona te, apoto apõ potyry 4mãkõ pona te, imehnõ omõtoehpio pokona zara po Tapyĩ Kurã tao.

²⁰ Mame Ĕmepýry 7mã po moro nuno po moro sã tyrĩko ropa matose imehnõ rypyry korokapotohme; otarame iirypyryme toehse mana tyyrypyry poko se pyra ahtao, otarame tuaro pyra mã ynororo. Mame moro ke Ytapyĩ Kurã kurãkãko matose.

²¹ – Mame Ĕmepýry 14me ehtoh po nuno apitorymã po Oseahmatoh Paxikoa poko tyripitõko matose. 7me Ĕmepýry arópõko matose wyi porutatoh maro pyra enahnõko matose.

²² Ĕmepýry osemazupu po Oseahmatoh poko, okyno ekarõko tuisa mana, pui orutua etapatohme tyyrypyry korokapotohme, ahno porehme rypyry korokapotohme roropa.

²³ Kokoro rokẽ 7me Ĕmepýry ae oseahmatoh poko toto ahtao okyno tõ ekarõko mana etapatohme tynekaroryme Ritonõpo Tosẽkomo a 7me pui orutua komo te, 7me kaneru tõ roropa atapuropyra exiketomo. Mokaro zahkãko mana tytororo. Kokoro rokẽ toiro poti roropa etapãko mana oorypyrykõ korokapotohme.

²⁴ Pui orutua maro te, kaneru maro roropa totapase ahtao onekarorykõme tiriiku tõkehko ekarõko roropa matose 17½ riturume te, azeite 3 rituru maro.

*Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko
(Rewitiku 23.33-43)*

²⁵ – Mame Ĕmepýry 15me ehtoh po, nuno 7mã po Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko, okyno tõ ekarõko tuisa mana kokoro rokẽ 7me Ĕmepýry ae oorypyrykõ korokapotohme te, moro saaro okyno tõ zahkãko mana tytororo te, moro saaro tiriiku tõkehko ekarõko mana tynekaroryme azeite maro, enara.

46

Tuisa oseahmatoh maro

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Kuesẽkomo:

– Moro omõtoeh xixi tütatoh wino tapurusẽme exĩko 6me Ĕmepýry ae, yrome oserematoeh ae totapuruhmakasẽme exĩko mana, Oseahmatoh Nuno Kasenato ae roropa.

² Mame tuisa ytõko zara poe jarao osa omõtoeh taka. Moro tao eraximãko mana xikihme omõtoeh pũto, tynekarorykõ zahkatoeh zano oturuketomo a; okyno zahkãko tytororo te, osepeme ehtoh zahkãko roropa mã toto, enara. Ritonõpo eahmãko tuisa mana moroto, mame tütãko ropa mana. Moro omõtoeh totapuruhmakasẽme exĩko mana kokonie pukuro pona.

³ Oserematoeh po te, Oseahmatoh Nuno Kasenato po roropa tosekumuru po porohnõko imoihmãkõ mana Ritonõpo eahmaryme omõtoeh ĕpataka.

⁴ Oserematoeh po okyno tõ enehnõko tuisa mana jahkatohme tynekaroryme Ritonõpo a: toiro kaneru inunomo, 6me kaneru mũkuru tõ maro, emero atapuropyra exiketomo, jahkatohme tytororo.

⁵ Kaneru inunõ maro tiriiku tõkehko puhturu enehnõko roropa mana tynekaroryme Ritonõpo a, 17½ riturume ipuhturu. Kaneru mũkuru tõ maro ise toehtoh ekarõko roropa mana. Moro 17½ riturume ipuhturu maro 3 riturume azeite enehnõko roropa mana.

⁶ Oseahmatoh Nuno Kasenato po pui mũkuru enehnõko mana, kaneru inunõ maro, kaneru mũkuru tõ 6mãkõ maro atapuropyra exiketõ tynekaroryme.

⁷ Moro pui mũkuru maro te, kaneru inunõ maro 17½ riturume tiriiku puhturu enehnõko mana; mokaro kaneru mũkuru tõ maro ise toehtoh ekarõko tuisa mana. Moro 17½ riturume ipuhturu maro 3 riturume azeite enehnõko mana.

⁸ Mame tuisa ytōko ropa mana osa inunō omōtoḥ kuroko omōtoḥ ae aomōtopōpyry samo.

⁹ – Mame Ritonōpo eahmary poko ahno oximōme toehse ahtao oseahmatoḥ poko, mokaro tomōse exiketō omōtoḥ ae inikahpozakoxi tūtāko mā toto tūtatoḥ ae ikurenae tōtyhkase toto ahtao Ritonōpo eahmary poko. Mokaro tomōse exiketō omōtoḥ ae ikurenae tūtāko mā toto omōtoḥ ae inikahpozakoxi. Tūtara ropa mā toto tomōtopōpyrykō ae ropa, yrome moro omōtoḥ etonie ae tūtāko mā toto.

¹⁰ Mokyro tuisa omōnōko mana imoihmākō omomyryhtaο; tūtāko ropa mana imoihmākō tūtary ropa ahtao.

¹¹ Oseahmatoḥ poko tōximōse awahtaο xine Ritonōpo eahmaryme, 17½ riturume tiriiku puhturu enehnōko matose pui mūkuru maro, pui pyra ahtao kaneru inunō maro. Mame kaneru mūkuru tō maro ise toehtoḥ ekarōko mā Ritonōpo eahmane. Moro 17½ riturume tiriiku puhturu maro 3 riturume azeite enehnōko roropa mana.

¹² – Tynekarory enepyyry se tuisa ahtao Ritonōpo a jahkatoḥme tytororo te, osepeme ehtoḥme ropa ahtao, omōtoḥ xixi tūtatoḥ wino zara pona Tapyi tao totapuruhmakasēme exīko mana aomōtoḥme. Tynekarory ekarōko mana tynekarory ekarory sã oserematoḥ ae, mame tutūtase ropa ynororo ahtao moro omōtoḥ tapurusēme exīko ropa mana.

Tynekarory kokoro rokene

¹³ Ynara tykase Ritonōpo:

– Ēmepyyry ae rokē kaneru mūkuru, toiro jeimamyry exikety atapuropyra exikety, zahkāko matose tytororo, onekarorykōme Ritonōpo a. Kokoro rokē morara tyrīko matose.

¹⁴ Moro maro kokoro rokē 1½ kirume tiriiku apohpyry enehnōko matose onekarorykōme, toiro rituru azeite maro zoximatoḥme tiriiku maro. Jomi poe jūme moro nyrypohpyry rīko matose.

¹⁵ Kaneru mūkuru, tiriiku maro apohpyry, azeite maro enehnōko matose kokoro rokene onekarorykōme Ritonōpo a jūme.

Tuisa poko nono esēme exiry poko

¹⁶ Ynara tykase Ritonōpo:

– Tynonory ekaroryhtaο tuisa a tumūkuru a tynekaroryme eya mokyro mūkuru esaryme exīko mana tumy ekyryme aexiryke.

¹⁷ Yrome mokyro tuisa a tynonory ekaroryhtaο typoetory a, moro nono exīko ropa tuisa nonoryme ropa mana Jeimamyry Emyhpokatoḥ ropa toehse ahtao. Moro nono tuisa nonoryme mana jūme, imūkuru tō maro.

¹⁸ Mokyro tuisa imepỹ nonory onupuxihkasaromepyra mana. Nono ekarory se ynororo ahtao tumūkuru tomo a, tynonory poe rokē moro ekarōko mana, ypoetory tō onyryhmara ehtoḥme, inonory anapoipyra aehtoḥme roropa.

Kaxiri ahnotoḥ Ritonōpo Tapyi tao

¹⁹ Moromeiḥpo mokyro orutua jaroase omōtoḥ pona osa tō taka osenuhmatoh inikahpozakoxi. Moro osa tō kurāme kehko nexiase oturuketō esaryme. Mame osa tonepose ya osa kurākō poe xixi omōtoḥ wino.

²⁰ Ynara tykase ynororo:

– Taro tōsē ahnōko oturuketō mana ahno nekarotyā tyrypyrykō korokapotoḥme, zae pyra toehtoḥkō korokapotoḥme; moroto tiriiku risē ekeiḥko roropa mā toto ahno nekarohpyry. Morara ahtao Ritonōpo kyryry kurā anaropyra jarānaka zara pona, imehnō ryhmaryino.

²¹⁻²² Mame jaroase ynororo jarānaka zara pona. Moroto asakoropane zarapohxikyry po zara tō zumo hkopyra exiketō enepoase ya 20 meturume mosa exiry, 15 meturume ipuroroje exiry.

²³ Emero zara pitiko tapuruse topu risē ke. Mame moro apuru tō pokona apoto esary nexiase.

²⁴ Ynara tykase ynororo ya:

– Senohne tōsē ahnotohme mana, ahno nekarotyā ahnōko mā toto erohketomo Ritonōpo Tapyī tao.

47

Tuna tūtary Ritonōpo Tapyī tae

¹ Mame jaroase ropa mokyro orutua Tapyi omōtoh pona. Moro poe Tapyi omōtoh zopino tuna tūtāko nexiase soesoekane sã exikety; sararakaneme ytōko nexiase xixi tūtatoh wino, moro Tapyi ěmyty xixi tūtatoh wino nexiase. Moro tuna tūtāko nexiase Tapyi zopinoino, apuru ikurenae isararame ytōko apoto apō kuroko ikurenaka.

² Mame jaroase mokyro Tapyi nonory poe omōtoh ae inikahpozakoxi jarānaka moro omōtoh pona xixi tūtatoh wino. Moroto tuna iporiry tutūtase omōtoh poe ikurenaka.

³ Tymarāke mokyro a tukuhse 500 meturume ikurenaka xixi tūtatoh wino. Tuna takuohpose ya ynororo, zueme pyra nexiase ypyrakū pona rokene.

⁴ Moromeīpo tukuhse 500 meturume ropa, moroto tuna zueme exiry jesekumuru pona toehse. 500 meturume ropa tuna zueme exiry ymetŷ eary pona nexiase.

⁵ Mame tukuhse ropa ynororo 500 meturume ropa, tuna zueme nexiase, anakuohsaromepyra exiase zuemehxo exiryke.

⁶ Ynara tykase ynororo ya:

– Ahno mūkuru, senohne emero eneko kure wenikehpyra oehtohme!

Naeroro jaroase ropa tuna ehpio pona ropa.

⁷ Toeporehkase jahtao morotona osenuhmase: moroto wewe tō tuhke nexiase tuna ehpiuroko asakoro ro.

⁸ Mame ynara tykase ynororo ya:

– Sero tuna yhtōko xixi tūtatoh wino tuna Joatāo kuaka, myaro tuna konōto Aorikyhy-pyry pona. Morotona toehse ahtao tuna sãme aexihpyry etyorōmāko mana tuna anusasame ehtohme.

⁹ Mame emero nono kuroko sero tuna ytoryhtao emero rokē onokyro tō exīko kana tō maro. Tuna konōto Aorikyhy-pyry tunary rīko sero tuna kure ropa, isene ehtoh enehnōko mana nono kuroko ytoryhtao.

¹⁰ Tuna enatyry Ketī wino tuna enatyry Ekerai pona kana anŷnanō osenēko mā toto tuna konōto ehpiuroko. Moroto tarāpa tō rīko mā toto xixi aka anorytohme. Moroto kana itamurume exīko mana, tuhke tyotyoro kana tō exīko roropa tuna Metiteraneu kuaō samo.

¹¹ Yrome ikuhpo pitiko tō kuaō, pēkamā kuaō roropa tuna onukurākara mana. Moroto rokē exīko mana sautu ritohme.

¹² Mame moro tuna asakoro ehpiuroko eperytaketō emero rokē ahtāko mana. Zary tō aremāpyra mana, eperytakehpyra moro wewe mā kehko. Emero nuno po epery tō exisenā exīko mā kehko, tuna oehkehpyra exiryke Ritonōpo Tapyī tae. Moro epery tō tonahsēme kurāme exīko mana, zary tō opime exīko.

Nono ehpiō exiketomo

¹³ Ynara tykase Ritonōpo:

– Ynara ononorykō ehpio exīko apiakatohme 12me oxiekyry tō nonoryme; Joze ekyry tomo a asakoro zokonaka apoiryke.

¹⁴ Jomiry etapoase atamuru tomo a sero nono ekarory poko eya xine inonorykōme ehtohme. Naeroro seromaroro moro nono apiakatoko 12me oxisā oesarykōme ehtohme.

¹⁵ – Ehpio inikahpozakoxi ytōko xixi tūtatoh wino tuna konōto Metiteraneu poe pata Heterō pona, onuhtoh Hamate pona pata tō Zetate pona,

¹⁶ Perota maro te, Xipiraī maro (moroto irānao pata Tamaxiku tuisary nonory maro pata Hamate tuisary nonory maro) pata Hatikō maro (pata Haurā tuisary nonory ehpiō po).

¹⁷ Naeroro nono ehpiō inikahpozakoxi ytōko mana Metiteraneu poe xixi tūtatoh wino pata Enō pona, Tamaxiku nonory Hamate nonory roropa inikahpozakoxi ehpiōme exīko mā kehko.

¹⁸ – Ehpio xixi tūtatoh wino ytōko ikurenaka osa poe irānao Tamaxiku tuisary nonory maro Haurā tuisary nonory maro. Tuna Joatāo nono apiakāko mana Izyraeu nonory xixi omōtoh wino te, Kireate nonory maro xixi tūtatoh wino pata Tamara pona tuna konōto Aorikyhyry pona roropa.

¹⁹ – Ikurenae nono ehpio ytōko ikurenaka, xixi omōtoh wino pata Tamara poe tutunake exikety Kate Meripa pona inikahpozakoxi Ejitu ehpiuroko tuna Metiteraneu pona.

²⁰ – Ehpio xixi omōtoh wino tuna Metiteraneu me mana ytōko inikahpozakoxi osa pona onuhtoh Hamate poe xixi omōtoh wino.

²¹ – Moro nono apiakatoko oxiekyrymākomo esaryme;

²² jūme oesarykōme exīko mana. Ononorykō apiakaryhtao oya xine imehnō nonory pōkō amaro xine toehse ahtao toemūkuase ynaroro ahtao taro, nono apoīko roropa mā toto tosarykōme. Mokaro rīko matose Izyraeu tō riry samo, nono menekatoh apoīko mā toto asā xine Izyraeu tō maro.

²³ Imehnō nonory pōkō emero amaro xine exiketō nono apoīko mā toto tosarykōme Izyraeu tō oxiekyry tō maro, moroto mokaro maro toehse toto exiryke. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

48

Izyraeu tō nonory apiakary

¹⁻⁷ Nono ehpio inikahpozakoxi ytōko xixi tūtatoh winakoxi tuna konōto Metiteraneu poe pata Heterō pona, onuhtoh Hamate pona, pata Enom pona, Tamaxiku tuisary nonory ehpio pona Hamate maro. Emero Izyraeu tō oxiekyry tō nono apoīko mā toto nono ehpiō poe xixi tūtatoh winoino tuna konōto Metiteraneu pona, xixi omōtoh pona, atakenaka inikahpoino ikurenaka: Tā te, Asea te, Napatari te, Manase te, Eparaī te, Rupē te, Juta, enara.

Nono Ritonōpo esaryme

⁸ Mame Juta nonory ehpio poe nono tapiakasēme exīko nono kurāme ehtohme. Inikahpoe ikurenaka moro nono ipuroroje 12½ kirometurume exīko. Xixi tūtatoh wino poe xixi omōtoh pona moro nono mosa ehtoh oxisā tapiakasēme exīko mana nono tokarose aexityā samo oxiekyry tomo a. Ritonōpo Tapyiny moro rānao exīko mana.

⁹ Moro nono rānao nono tapiakasēme exīko Ritonōpo esaryme 12½ kirometurume mosa exiry, 10 kirometurume ipuroroje exiry, enara.

¹⁰ Zokonaka moro nono kurā mā oturuketō nonoryme exīko: toto esary ehpiōkō inikahpozakoxi te, ikurenae roropa 12½ kirometurume exīko, ehpio kō xixi tūtatoh wino te, xixi omōtoh wino roropa 5 kirometurume exīko. Irānao Ritonōpo Tapyī kurā exīko mana.

¹¹ Moro nono kurā tokarosēme exīko oturuketomo a Zatoke pakomotyamo a. Amonohkara jomihpyry omipona toh nexiase; imehnō Izyraeu tō maro pyra nexiase toto zae pyra ehtoh poko, imehnō Rewi ekyry tō sā pyra.

¹² Morara exiryke nono tokarosēme exīko eya xine Rewi tō ekyry nonory pūto, nono kurano, imepỹ nono kure ehtoh motye.

¹³ Rewi ekyry tō roropa nono apoïko mã toto tosarykōme mokaro oturuketō nonory ehpio pūto, 12½ kirometurume mosa exiry, 5 kirometurume ipuroroje, enara.

¹⁴ Moro nono tapiakase Ritonōpo esary kurāme, kurehxo mana, imepỹ nonory kure ehtoh motye. Moro nono anapiakara matose, onekaropyra roropa matose imehnomo a tineru apoitohme, onymyakāmara roropa matose imepỹ ke, imehnō esaryme exipyra mana ipunaka. Nono kurāme mana Ritonōpo esaryme exiryke.

¹⁵ Mame moro nono akoïpyry 12½ kirometurume mosa exiry, 2½ kirometurume kurāme pyra mana. Emero rokē ahno esaryme exīko mana. Moroto osesarīko mã toto nono arykāko, enara. Patame exīko moro rānao mana,

¹⁶ tahramehme sã exīko, 2.250 meturume mosa exiry, ipuroroje exiry, enara.

¹⁷ Pata zomye amerehme exīko 125 meturume ipuroroje exiry.

¹⁸ Mame pata tyrikehse ahtao Ritonōpo nonory kurā pūto, moro nono akoïpyry - 5 kirometurume mosa exiry, 2½ kirometurume ipuroroje exiry xixi tūtatoh wino te, 5 kirometurume mosa exiry, 2½ kirometurume ipuroroje exiry xixi omōtoh wino, moro nono arykāko mã toto pata pōkomo tutupikōme.

¹⁹ Moro pata pōkō emero rokē oxiekyry tō poe moro nono arykāko mã toto.

²⁰ Morara exiryke moro nono emero tahramehme sã exīko 12½ kirometurume mosa exiry, ipuroroje exiry, enara. Moro ao pata nonory exīko mana.

Tuisa nonory

²¹⁻²² Mame Ritonōpo Tapyĩ esary tapiakase ahtao, oturuketō nonory roropa, Rewi ekyry tō nonory maro, pata nonory roropa tapiakase ahtao moro nonory 12½ kirometurume poe, nono akoïpyry emero xixi tūtatoh wino moro nono akoïpyry maro xixi omōtoh wino tuisa nonoryme exīko. Xixi tūtatoh wino tuisa nonoryme exīko Izyraeu nonory ehpio exikety pona, xixi omōtoh poe tuna konōto Metiteraneu pona. Inikahpozakoxi tuisa nonoryme exīko mana Juta nonory ehpiry pona, ikurenaka Pějãmĩ tō nonory ehpiokoxi pona.

Imehnō oxiekyry tō nonory

²³⁻²⁷ Moro nono kurā poe ikurenaka mokaro imehnō oxiekyry tō nonory apoïko mã toto tosarykōme, Izyraeu tō nonory ehpio poe xixi tūtatoh poe, xixi omōtoh wino tuna konōto Metiteraneu pona, atakenaka inikahpoe ikurenaka: Pějãmĩ, Ximeão, Isakaa, Zepurō, Kate, enara.

²⁸ Mame Kate nonory ikurenaka exīko mana xixi omōtoh wino pata Tamara poe typōke pixo exikety Kate pona, morotoino inikahpozakoxi xixi omōtoh wino Ejitu nonory ehpiuroko tuna konōto Metiteraneu pona.

²⁹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Moro sã nono apiakāko matose zokonaka ekarotohme Izyraeu tō oxiekyry tomo a, ekarotohme typoenomo a, typakomotyamo a, enara.

Pata Jerusarē omōtoh tonomo

³⁰⁻³⁴ 12me omōtoh nae exīko pata Jerusarē pona omōtohme. Toiro apuru konōto mosa exiry 2.250 meturume exīko; oseruao omōtoh nae exīko, emero tosehke oxiekyry tō esety ke. Omōtoh tonō apuru inikahpozakoxi esehpāko oxiekyry tō esety ae: Rupēme, Jutame, Rewime, enara. Apuru ao xixi tūtatoh wino omōtoh tosehpasēme exīko Jozeme, Pějãmĩme, Tāme, enara. Apuru ikurenaka omōtoh esety exīko roropa Ximeãome, Isakaame, Zepurōme, enara. Apuru xixi omōtoh wino omōtoh esehpāko Kateme, Aseame, Napatarime, enara.

³⁵ Moro apuru mosa exiry pata zomye tytororo 9 kirometurume exīko mana. Mame moro pata esety taroino ynara exīko mana: “Ritonōpo Kuesēkō taro mana.”

TANIEU Daniel Ekarotopo

Sero *Tanieu* tymerose juteu tō etuarimaryhtao te, tyyryhmase roropa toto ahtao. Toto akorehmary se Tanieu nexiase penekehpyra toto ehtohme, onenetupuhkehpyra roropa toto ehtohme. Imeīpo popyra exiketō jamitunuru enahkapōko Ritonōpo mana. Mame tynonoke Izyraeu tō exīko ropa, imehnō namotome pyra. Ekarōko:

1. Tanieu ehtopōpyry poko epe tō maro Papironia po, morotona tarose toto exiryke namotome. Onenetupuhkehpyra toh nexiase, Ritonōpo omiry omipona roropa. Naeroro orēpyra toehse tukupyra toto ahtao.

2. Ritonōpo enepotopōpyry Tanieu a: tuisa tō poko tuarōtanohpotohme, orēpyra toto ehtoh poko, toto enahkary ropa poko, enara. Imeīpo Ritonōpo jamitunuru poe juteu tō orēpyra exīko rahkene.

Sero pape ao

Tanieu ehtoh epe tō maro *1.1–6.28*

Enepotopōpyry Tanieu a *7.1–11.45*

1. Onokyroimo asakoropane *7.1-28*

2. Kaneru te, poti maro *8.1–9.27*

3. Ritonōpo nenyokyhpyry *10.1–11.45*

Etyhpyryme ehtopo *12.1-13*

Juteu tō nuasemākō Napukotonozo esao

¹ Mame tuisame Jeoakī kynexine Juta tō nonory po, mame oseruao jeimamyry taropose ahtao eya Juta tō tuisaryme, tuisa Napukotonozo tooehse Papironia poe etonase Jerusarē pōkō maro. Isoutatu tomo a pata Jerusarē tomyehmase moro pōkō poremākatohme.

² Pata Jerusarē typoremākapose Ritonōpo a Napukotonozo a. Ritonōpo Tapyī mōkomory, uuru risē tōkehko tarose roropa eya, Papironia pona, tyneponāmary eahmatoh taka tyritohme, mōkomo typyne exiketō esaka. Ahno tarose roropa eya typoetoryme.

³ Mame typoetory Axipenaze tykohmase Napukotonozo a, tytapyī konōto poko erohketō tuisary, ynara tyripose ynororo eya:

— Ynapoityā Izyraeu tō wino, nuasemākō imenekako, tuisa tō mūkuru tomo te, tamuximākō mūkuru tō roropa.

⁴ Kurākō rokē imenekako, ahmitara exiketomo; tuaro exiketomo, tamorepase exiketomo, emese kure toto ehtohme jakorehmananōme ytapyī konōto tao. Toto amorepāko mase papironio tō omiry poko, isekeremary waro toto ehtohme, imerory waro roropa toto ehtohme, tykase tuisa.

⁵ Mokaro nuasemākō tautuhmapose tuisa konōto a, kokoro rokē toto otuhtohme ty-napyry saaro tōkuru jehnahpyry saaro roropa. Morarame oseruao jeimamyry taropose ahtao morohne poko mokaro erohpitory tuisa tapyī konōto tao.

⁶ Mame inymenekatyā maro Juta pakomotyā nexiase: Tanieu te, Anania te, Misaeu te, Azaria, enara.

⁷ Yrome tyoro tosehapse toto Axipenaze a: Peutesazaame te, Satarakeme, Mesakeme, Apete-Nekome, enara toh nexiase.

⁸ Mame tōsenetupuhse Tanieu tukurohtao, nuriame toexiry se pyra nexiase Ritonōpo neneryme, tuisa zoty, eukuru jehnahpyry roropa poko pyra nexiase; morara exiryke toytose ynororo ekaropose Axipenaze a takorehmatohme tōsenetuputyry omipona aehtohme.

⁹ Ritonõpo poe Axipenaze osepeme nexiase Tanieu maro toehse, ýme toexiry se nexiase imaro.

¹⁰ Ýrome tuisa konõto zuno roropa Axipenaze nexiase, naeroro ynara tykase ynororo Tanieu a:

– Tuisa konõto nexiase anapyrykõ menekahpono, õkurukõ maro. Oenerykohtao eya jamihme hkopyra te, kure hkopyra roropa imehnõ sã pyra, yzehno exĩko mana, otarame jetapary opokoino xine.

¹¹ Mame Tanieu toytose oturuse erase a, Axipenaze nyrihpyry typynanohneme, epe tõ oseruaõkõ maro. Ýnara tykase ynororo erase a:

¹² – Ajohpãme sã yna ikuhko 10me ãmepýry. Tonahsã rokẽ ekaroko yna a yna napyryme, tuna maro yna okurume.

¹³ Mame 10me ãmepýry taropose ahtao yna eneko imehnõ nuasemãkõ maro, tuisa zoty õnanõ maro, eukuru ãnanõ maro tuisa mezã po. Mame yna eneryke oya zae ehtoh waro exĩko mase tyritohme yna a.

¹⁴ Ýme mokyro erase nexiase, toto tukuhse eya 10me ãmepýry.

¹⁵ Mame moro 10me ãmepýry taropose ahtao mokaro 4mãkõ Izyraeu tõ nuasemãkõ kurehxo toh nexiase, jamihmehxo roropa, imehnõ nuasemãkõ tuisa nekarohpyry õnanõ motye.

¹⁶ Moro eneryke tyya tuisa nekarohpyry touse ropa mokaro 4mãkõ erase a, tuisa okuru roropa, otyro rokẽ ekarotohme eya xine.

¹⁷ Mame zuaro tyripose toto Ritonõpo a papironio tõ nymerohpyry poko, emero poko tuaro ehtoh roropa. Ýrome Tanieu tuaro ehtoh tokarose Ritonõpo a osenehtohtoh põ poko zuaro ehtohme.

¹⁸ Morarame oseruao jeimamyry taropose ahtao tãtamorepatoh poko, tuisa Napukotonozo omihpyry ae ro, mokaro nuasemãkõ tarose Axipenaze a emero tuisa konõto ãpataka.

¹⁹ Tõturuse ynororo toto maro yrome orẽpyrahxo Tanieu tõ nexiase epe tõ maro, Anania, Misaeu, Azaria, enara. Morara exiryke toerohpitose toto tuisa tapyĩ konõto tao.

²⁰ Tuisa konõto tõturupose ahtao toto a emero rokẽ poko, tuaro toto ehtoh waro toehtohme tonese ynororo imehnõ motye kuhse tuaro Tanieu nexiase epe tõ maro. 10me tuarohxo mokaro 4mãkõ nexiase, imehnõ tuaro exiketõ motye, amorepananõ motye roropa Papironia po.

²¹ Mame tuisa tapyi konõto tao Tanieu ehse nexiase Papironia poremãkatoh pona Xiro, Perexia esemy a.

2

Napukotonozo osenehtopõpyry poko

¹ Morarame asakoro jeimamyry taropose ahtao Napukotonozo a tuisame toexiry poko, Papironia esẽme toehtoh poko, tõsenehse ynororo koko. Torẽtyke toehse ynororo tõsenehtopõpyry poko, nyhsaromepyra toehse.

² Naeroro tuaro exiketõ tonehpose tyya, oremime exiketomo te, pyaxime exiketomo te, xirikuato poko atamorepaketõ maro ekaropotohme eya xine tõsenehtopõpyry poko. Toeporehkase toto ahtao tuisa ãpataka,

³ tõturupose ynororo eya xine:

– Tõsenehse ywy, torẽtyke toehse ywy moro poko. Oseremara ase zuaro pyra jahtao, oty kary se moro josenety? tykase.

⁴ Ýnara tykase toto tuisa a aramaiku omiry ae:

– Tuisa, jũme isene exikehpyra exiko! Õsenehtopõpyry ekaroko yna a, mame tuaro ehtoh ekarõko oya ynanase, tykase toto.

⁵ Ýrome ynara tykase tuisa eya xine:

– Ekarorohxo oya xine, amarokõ josenehtopõpyry ekarõko matose ya, jamorepãko roropa matose oty kary moro josenehtopõpyry. Onekarosaromepyra awahtao xine asahsahkapotorỹko ase emero porehme. Atapyĩkõ kararahpõko roropa ase, tykase ynororo eya xine.

⁶ – Mãpyra josenehtopõpyry ekaroryhtao ya te, jamoreparyhtao roropa oya xine moro katoh poko, mõkomo kurã ekarõko ase oya xine, tuisamehxo oritorỹko roropa ase. Morara exiryke josenehtopõpyry ekarotoko ya, tuaro ehtoh roropa moro katoh poko, tykase tuisa.

⁷ Mame tozuhse ynororo tuaro exiketomo a emero. Ynara tykase toto:

– Kaxiko omoro õsenehtopõpyry yna a, mame moro etaryhtao enetupuhnõko ynanase, ourũko ynanase, tykase toto.

⁸ Tozuhse toto tuisa a, ynara tykase ynororo:

– Zuaro ase onyriyrykõ poko. Jakorekehkãko matose josenetupuhtoh waro oexirykõke,

⁹ josenehtopõpyry onekaropyra ya awahtao xine, awãnohtorỹko ase emero, oxisamo. Oxisã matose porehme, atakorehmãko matose jenekunohtohme, ajohpe oexirykõke, zae pyra õmiryko exiryke, eraximãko matose, okynahtao ityoromatohme. Josenehtopõpyry ekarotoko ya, morarame tuaro oehtohkõ waro exĩko ywy. Moro tuaro ehtoh ekarory waro oehtohkõ enetupuhnõko ase.

¹⁰ Mame ynara tykase mokaro tuaro exiketõ tuisa a:

– Õsenehtopõpyry waro pyra ynanase. Sero nono po onyriporo riry waro exiketõ pyra mana ipunaka. Morara exiryke tuisa tõ sero nono po, tuisamehxo toto ahtao ro morara onyriporo pyra mã toto typoetory tomo a, tuaro exiketomo a te, pyaxiamo a te, xirikuato poko zuaro exiketomo a, enara.

¹¹ Tuisa, tyriporo se oehtoh riry waro pyra sero nono põkõ mã ipunaka. Otarame ritõ kõ moro waro mã toto. Yrome taro arypyra mana sero nono po ahno tõ maro.

¹² Morara kary etaryke tyya tyekĩtapãse tuisa yronymyryme, tuaro exiketõ emero totapapose eya Papironia põkomo.

¹³ Mame tuisa nyriporo pyry tokarose emero netaryme, moromeĩpo toytose toto Tanieu tõ enehse epe tõ maro, toto orihmapotohme roropa repe.

Osenehtopõpyry enepory Ritonõpo a

¹⁴ Mame soutatu tõ tuisary Arioke kynexine. Eya tuaro exiketõ emero totapapose Papironia tuisary konõto a. Naeroro tomeseke sã Tanieu toytose

¹⁵ oturupose Arioke a, ynara tykase:

– Oty katohme takorehmananõ zehno nexĩ tuisa, toto etapary se toehse? tykase Tanieu.

Mame Tanieu turuse Arioke a morara ehtopõpyry poko.

¹⁶ Naeroro toytose Tanieu oturuse tuisa maro eraximatohme pitiko. ÿme tuisa kynexine eraximatohme, zuaro Tanieu ehtohme aosenehtopõpyry enetupuhtoh poko.

¹⁷ Mame toytose Tanieu tytapyĩ taka. Tope tomo a tokarose emero, Anania a te, Misaeu a, Azaria a, enara.

¹⁸ – Oturutoko Ritonõpo kapu Esemey a, tykase Tanieu eya xine, – kypyno xine aehtohme, tuisa osenehtopõpyry enepotohme kyya xine, orihpyra kuehtohkõme mokaro tuaro exiketõ Papironia põkõ maro.

¹⁹ Mame moro kohmamyry ae tõsenehse Tanieu Ritonõpo poe. Moro ae tuisa osenehtopõpyry tonepose Ritonõpo a, moro enetupuhpotoh roropa. Naeroro Ritonõpo toahmase Tanieu a,

²⁰ ynara tykase:

– Ritonõpo Kuesẽkõ Seahmatone.

“Kure mase,” kakehpyra sehtone eya, jũme.

Tuaro exiketyme mã ynororo, jamihme exiketyme roropa!

²¹ Xixi esēme mana, nuno roropa, xirikuato tō roropa;
xixime ehtoh eina myakamāko mana konopome ehtohme roropa.

Tuisa tō tuisame exīko Ritonōpo poe,
toto poremākapōko roropa mana.
Tuaro exiketō tuaro exīko Ritonōpo poe,
tātamoreparý se exiketō amorepāko mana.

²² Osenepýra aexityā enepōko mana,
tokare pyra aexityā aryhnaka tyrīko roropa mana,
zonemyhpyry waro roropa mana koko ahtao ro,
zomye saereme mana.

²³ Ritonōpo, ytamuru tō Esemy,
“Kure mase,” āko ase oya,
oeahmāko ase.
Tuaro kyrino, orēpyra jehtohme.
Yna omiry etaryke oya, kuezuhno;
tuisa zuaro se ehtoh menepō ya.

Tuisa osenehtopōpyry ekarory poko Tanieu a

²⁴ Mame toytose Tanieu Arioke zupise, soutatu tō tuisary. Eya tuaro exiketō totapapose tuisa konōto a Papironia pōkomo. Ynara tykase Tanieu eya:

– Arioke tuaro exiketō onetapara exiko. Kuaroko oturuse tuisa konōto a. Aosenehtopōpyry ekarōko ase eya.

²⁵ Axī Tanieu tarose Arioke a tuisa esaka, ynara tykase ynororo eya:

– Mose enehno oya, juteume exikety, kynenepyhpyrykō opoetoryme. Ōsenehtopōpyry ekarōko oya mana, enetupuhtoh roropa, tykase.

²⁶ Tuisa tōturupose Tanieu a, esety akorony Peutesazaame kynexine, ynara tykase ynororo:

– Ajohpe pyra, josenehtopōpyry ekarory waro mah? Oty kary se moro josenety? Moro ekarory waro roropa mah? tykase.

²⁷ Tanieu a tozuhse, ynara tykase ynororo:

– Tuaro exiketō pyra mana, pyaximākomo te oremime exiketomo te, xirikuato poko atamorepaketomo, moro ekarory waro exiketō pyra ipunaka, naeroro tuaro se oehtoh onekarosaromepyra mā toto.

²⁸ Yrome Ritonōpo Kapuaō tuaro Exiketyme mana, ōsenehtopōpyry ekarory waro mana. Āmoreparý se toexiryke taosenehkapose mase eya, imeīpo ehtoh poko zuaro oehtohme. Seromaroro, tuisa, ōsenehtopōpyry ekarōko ase oya, Ritonōpo nekarohpyry oya tynyhse awahtao ōsenetoh ae:

²⁹ – Onyhtoh po awahtao, osenetupuhnōko mexiase imeīpo ehtoh poko. Mame Ritonōpo, emero waro exikety, tuaro oexiry se nexiase imeīpo ehtoh poko.

³⁰ Tamorepase ywy eya ōsenehtopōpyry poko imehnō motye tuarohxo jexiryke pyra, yrome tuaro oehtohme ōsenehtopōpyry poko, tuaro oehtohme roropa ōsenetupuhtopōpyry tō poko.

³¹ – Tuisa Napukotonozo, ahno panō tonese oya ōsenety, orutua konōto samo, xikihme, oēpataka. Zemi āko nexiase, mokyro eneryke oya tōserehse sã mexiase.

³² Zupuhpyry uuru kurā risē sã nexiase oxikone. Ipuropuru parata risē sã nexiase apory maro. Zuakuru, ātykyry maro metau risē sã nexiase.

³³ Jaxiry kurimene risē sã nexiase. Ipuropuru kurimene maro orino risē sã nexiase, osehta nexiase moro.

³⁴ Mame mokyro ahno panō eneryhtao oya topu toehkohse sã ypy poe tamoreme, oma ke pyra nehkotyase. Moro topu toepukase mokyro pupuru pona orino maro kurimene otocie exiketomo, natakuhmoase.

³⁵ Axī moro kurimene orino maro te, metau te, parata te, uuru roropa tātakuphose. Akumurume toehse, tiriiku pihpyry samo, tarose emero tyryrykane a, atakoinohpyra toehse kehko. Mame moro topu tahtase, zumohxo toehse ypy sã konõto. Nono typehse ike.

³⁶ Morara õsenehtopõpyry nexiase, tuisa. Mame moro enetupuhtoh ekarõko ase oya seromaroro, tykase Tanieu.

³⁷ Tuisa, imehnõ tuisa tõ emero motye jamihme mase, Ritonõpo Kapu Esë omi poe tuisame mase. Ipoe rokë orëpyra mase, imehnõ esëme mase, tuisamehxo mase.

³⁸ Ritonõpo nekarohpyryme tuisa konõtome mase sero nono põkõ tuisaryme porehme te, onokyro tõ esëme te, torõ tõ esëme roropa. Omoro mase, mokyro zupuhpyry uuru risë samo.

³⁹ Imeïpo tuisame oehtoh tõtyhkase ahtao imepÿ tuisame exïko omyakãme jamihme hkopyra exikety; moromeïpo imepÿ ropa tuisame exïko, metau risë samo, sero nono põkõ esëme exïko porehme.

⁴⁰ Morarame imepÿ ropa tuisame exïko, 4mano sero nono esëme porehme. Kurimene sã jamihme exïko mana, otyro kararahnõko, akuhmõko emero. Moro saaro mokyro imehnõ pata tõ poremãkapõko mana, pata tõ pahnõko mana, toto enahkapõko mana.

⁴¹ Mokyro orutua panõ onenehpyry pupuru, ipuhxikyry roropa zokonaka kurimene nexiase, zokonaka roropa orino. Moro enetupuhtohme mana, moro tuisame ehtoh tapiakasëme exïko mana. Jamihme exikety nae exïko kurimene risë sã repe, yrome tonese oya moro kurimene toxie nexiase orino maro.

⁴² Moro ipuhxikyry zokonaka kurimene, zokonaka orino nexiase. Morara kary: moro tuisame ehtoh zokonaka jamihme exïko mana, yrome zokonaka jamihme pyra exïko mana.

⁴³ Orino maro kurimene otoxie tonese oya. Morara kary: tuisa tõ pytãko mã toto imehnõ tuisa tõ õxiry maro osepeme imehnõ nonory põkõ ehtohme repe. Yrome orino maro kurimene osexihpyra sã mana, morararo mokaro okynã pyra oximaro exïko mã toto.

⁴⁴ Mame tuisame mokaro ahtao ro, Ritonõpo Kapu Esë tuisame toehtoh enepõko mana, jũme tuisame exikehpyra ehtohme; imehnõ mã onyporemãkaposaromepyra exïko mana. Mãpyra imehnõ tuisa tõ porehme enahkapõko mã ynororo jũme tuisame toehtohme.

⁴⁵ Morara ãko moro onenehpyry topu tapiakase ahtao ypy poe tamoreme, onypurohmara ahtao ahno a. Mame moro topu a orutua panõ totapase kurimene risemy te, metau te, parata te, orino te, uuru risemy, enara. Ritonõpo Imehxo Exikety imeïpo ehtoh enepõko oya mana. Moro sã nexiase õsenehtopõpyry. Moro sã mã enetupuhtoh kehko, tykase Tanieu eya.

Tanieu ritopõpyry imehxo tuisa a

⁴⁶ Mame Napukotonozo typorohse tosekumuru po Tanieu ãpataka ãmyty po nono pokoxi. Tanieu eahmaryme tynekarory tonehpose eya ixtaratu tõkehko zahkatohme.

⁴⁷ Ynara tykase ynororo Tanieu a:

– Ritonõpo Oesëkõ ajohpe pyra mana, imehnõ ritõ emero motye mana, jamihmehxo mana, tuisa tõ emero esëme mana. Zuaro toehse ywy, ynoro rokë mã tupimãkõ poko ahno tuarõtanohpõko mana, josenehtopõpyry waro tyripose omoro eya, enara.

⁴⁸ Morarame Tanieu tuisamehxo tyrise eya. Mõkomo typyne exiketõ tokarose roropa eya. Kowenatume Tanieu tyrise eya Papironia nonory tuisaryme, tuaro exiketõ emero tuisaryme tyrise roropa ynororo eya.

⁴⁹ Morarame tokaropose ahtao Tanieu a, Satarake tõ tyripose tuisa a kowenu akorehmananõme Mesakë maro te, Apete-Neko, enara. Kowenu maro toerohse toto Papironia nonory po; Yrome Tanieu, tuisa tapyĩ konõto tao nexiase.

3

Ahno panõ uuru risemy

¹ Mame ahno panõ tapuhpose Napukotonozo a uuru risemy, kae exiry 27 meturume, ipuropuru 2,70 meturume. Moro tyripose eya xikihme ona amimomã pata Tura po, Papironia nonory po.

² Moromeïpo tõmiry taropose eya pata tõ pona kowenatu tõ oximõtohme pata esã maro te, kapitão tõ maro te, juize tõ maro te, kowenu tinerũ kurãkananõ maro te, terekatu tõ maro te, akorehmananõ maro te, tamuximãkõ maro emero oseahmatoh taka, tuisa nyriphopyry enepotoh poko.

³ Toeporehkase toto emero oximõme. Xikihme toehse toto tuisa nyriphopyry ãpataka eahmary eraximaryme.

⁴ Mame oseahmatoh aporesemyry omiry totase eya xine. Myatoko ynara tykase ynororo:

– Imoihmãkomo, imeimehnõ nonory põkomo, imeimehnõ omiry waro exiketomo, kutuisarykõ omiry etatoko:

⁵ Rue tõkehko etopitoryhtao, rueimo tõkehko te, paratu panõ kõ maro te, rira tõ maro te, haapa tõkehko osetoryhtao, oporohtoko osekumurukõ po nono pokoxi tuisa Napukotonozo nyrihpyry uuru risẽ ãpataka eahmatohme.

⁶ Porohpyra exiketõ tosekumuru po, mokyro oneahmapỹ tomasẽme exiiko mana axiny apoto konõto htaka, jahkatohme, zemĩmã htaka, tykase aporesemyry tuisa omi poe.

⁷ Morarame rueimo tõkehko tõsetopitose ahtao, tosekumurukõ po typorohse imoihmãkomo mokyro ahno panõ, uuru risẽ eahmatohme.

Aomipona pyra Tanieu epe tõ ehtopõpyry

⁸ Morara ahtao juteu tõ tyhxiropitose Papironia põkomo a.

⁹ Ynara tykase toto tuisa Napukotonozo a:

– Tuisa, jũme isene exikehpyra exiko!

¹⁰ Ynara mykahxo puhko: “Rueimo tõkehko etananõ, paratu tõ maro, rira tõ maro, haapa tõ maro etaryhtao emero osekumurukõ po porohnõko matose, uuru risẽ ahno panõ eahmatohme,” mykahxo puhko!

¹¹ Moro omipona pyra exiketõ ahtao tomasẽme exiiko mã toto apoto htaka zemĩmã htaka.

¹² Yrome juteu tõ nae onyrytã Papironia nonory tuisaryme repe. Mokaro esetykõ Satarake te, Mesake te, Apete-Neko, enara, õmiry omipona pyra exiketomo. Oneponãmary oneahmara mã toto, onyriphopyry uuru risẽ ãpataka porohpyra mã toto tosekumurukõ po eahmatohme.

¹³ Morara kary etaryke tyya tyekĩtapãse Napukotonozo. Satarake tõ tonehpose tyya, Mesake maro te, Apete-Neko maro.

¹⁴ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ajohpe pyra hnae nyriphopyry uuru risẽ oneahmara matokene? Yritõ oneahmara roropa hmatou?

¹⁵ Seromaroro etatoko pahne: rueimo tõkehko osetopitoryhtao osekumurukõ po typorohse awahtao xine nyriphopyry uuru risẽ eahmatohme, kure. Mãpyra porohpyra awahtao xine, axi tomasẽme exiiko matose apoto htaka, zemĩmã htaka. Morara ahtao onoky ritõ opynanohtorỹko nae? tykase tuisa eya xine.

¹⁶ Mame tozuhse ynororo Satarake tomo a, Mesake te, Apete-Neko maro, ynara tykase toto:

– Tuisa, osewomara ynanase.

¹⁷ Morara toehse ahtao, Ritonõpo yna Esẽ yna ewomary se tahtao yna ewomãko mana, tomase yna ahtao apoto htaka. Yna pynanohtõko mana yna onyryhmara oehtohme.

¹⁸ Mãpyra yna onypynanohpyra Ritonõpo ahtao ro tuaro exiko tuisa, oneponãmary oneahmara ynanase, onyriphopyry uuru risẽ oneahmara roropa ynanase, tykase toto.

Nuasemãkõ oseruao apoto htao

¹⁹ Morara kary etaryke tyya mokaro oseruaõkõ zehno toehse tuisa Napukotonozo. Ëmyty kamirarama toehse, toto zehno aexiryke. Moro apoto tyripose eya axituhxo 7me typokõmase ehtopo.

²⁰ Moromeĩpo soutatu tõ jamihme exiketõ taropose eya Satarake tõ myhtohme, Mesake te, Apete-Neko roropa êmatohme apoto htaka apoto ã aka.

²¹ Mokaro oseruao nuasemãkõ, tupoke toh nexiase, tyxapeuke roropa tymyhse eya xine, mame tõmase eya xine apoto htaka apoto ã aka.

²² Tuisa omihpyry omipona toh nexiase, moro apoto jamihme nexiase tykemehtopose tuisa a exiryke; morara exiryke mokaro soutatu tõ, juteu tõ êmahpõkõ tyahkase apoto a nexiase, toorihse toto.

²³ Tymyhse ahtao mokaro juteu tõ Satarake te, Mesake te, Apete-Neko, toepukase apoto zemĩmã konõto htaka.

²⁴ Morohne emero enẽko Napukotonozo nexiase. Mõtoino rokẽ towõse ynororo tõserehse samo, tõsenuruhkase ynororo, tõturupose ynororo takorehmananomo a:

– Oseruao tokoh orutua kõ onẽmara sytatokẽ apoto htaka? tykase.

– ÿ, tykase toto tuisa a.

²⁵ – Otara nexino? Otãto asakoropane ahno enẽko ywy ytoytõko, tymyhpokase apoto ã ao? tykase tuisa, tõturupose. Ytoytõko mã toto apoto htao! Onyahkara toehse. Mokyro asakoropane exikety enẽko ase Ritõ mũkurume samo.

²⁶ Mame tuisa Napukotonozo eponarohme sã toytose apoto ã omõtoht pũtokoxi. Tykhtase ynororo:

– Satarake, Mesake, Apete-Neko, Ritonõpo Imehxo Exikety poetory tomo! Otũtatoko moro tae! Osehtoko xiaro!

Tutũtase toto oseruaõkõ apoto ã ae.

²⁷ Mame toto enese tooehse tuisa tomo emero, tamuximãkõ maro. Toto onyahkara apoto ehtopõpyry tonese eya xine. Zũsetykõ zahpyra nexiase mõtohxõ kara ipunaka. Zupõkõ roropa zahpyra nexiase, orexĩto pore pyra roropa nexiase ipunaka.

²⁸ Opore ynara tykase Napukotonozo:

– Kure rukukuh na Satarake tõ Esemy, Mesake maro te, Apete-Neko maro. Mokyro eahmatoko! Inenyokyhpyry tonyohse eya moxiã pynanohtohme, tonetuputyryke eya xine. Jomihpyry omipona pyra toehse toh nexiase; toorikyrykõ zuno pyra toehse toto, tosekumurukõ po porohpyra toehse, Ritonõpo tosẽkõ omipona rokẽ toehse toto.

²⁹ Morara exiryke ynara tyriphõko ase emero pata põkomo a te, emero ahno a, emero nono põkomo a, emero rokẽ omiry waro exiketomo a roropa: Ritonõpo, Satarake tõ Esẽ onykerekeremara ehtoko, Mesake maro, Apete-Neko, enara. Ikerekeremaryhtao tysahsahkasẽme exĩko mana, itapyĩkõ typahsẽme exĩko roropa mana. Ynara exiryke, imepỹ pyra exiryke, Ritonõpo mokaro Esẽ panono, typoetory tõ pynanohneme roropa mana.

³⁰ Moromeĩpo Satarake tõ tuisamehxõ tyrise Napukotonozo a Mesake maro te, Apete-Neko maro, enara Papironia nonory po.

4

Tuisa Napukotonozo tõsenehse ropa

¹ Tuisa Napukotonozo naropohpyry ahno tomo a emero porehme, imeimehnõ nonory põkomo a te, imeimehnõ omiry waro exiketomo a:

– Kure pãna matou?

² Oururukõ se ase, Ritonõpo Imehxo Exikety nyrihpyry kurã poko ya tyjamitunuru ke.

³ Kure kuhse ijamitunuru mana, inyrytã osenuruhkatohme mana! Tuisame imehxo exikehpyra mana, tuisame aexiry jũme enahpyra mana.

⁴ – Ywy, Napukotonozo, kure rokẽ ytapyĩ konõto tao exiase. Tãkye exiase.

⁵ Yrome koko tõsenehse ywy, moro pokoino torẽtyke toehse ywy. Tõserehse sã ywy josenehtopõpyry poko.

⁶ Morara exiryke tuaro exiketõ emero Papironia põkõ tonehpose ya josenehtopõpyry poko tuaro ehtoh ekarotohme ya repe.

⁷ Tooehse toto ya, tuaro exiketomo te, pyaxime exiketomo te, xirikuato poko tuaro exiketomo te, oremime exiketõ roropa, enara. Eya xine josenehtopõpyry ekaroase repe. Yrome moro enetupuhtoh onekarosaromepyra toh nexiase.

⁸ Mame etyhyryme Tanieu tooehse. Esety akorõ Peutesazaame mana, tosehapse ya yneponãmary eahmaryme ya. Yrome Ritõ tõ zuzenu kurã imaro mana, naeroro josenehtopõpyry ekaroase eya. Ynara ase eya:

⁹ “Etako pahne Peutesazaa, pyaxime exiketõ tuisaryme mase, zuaro ase, ritõ tõ zuzenu kurã amaro mana. Morara exiryke zuaro pyra imehnõ ehtoh waro mase. Josenehtopõpyry ekarõko ase oya, ipoko enetupuhtoh ekarotohme ya.

¹⁰ Nyhnõko exiase jynyhtoh tao, mame tõsenehse ywy. Wewe konõto sã enease, kaetokohxo exikety, tarykase sã nexiase sero nono rãnao.

¹¹ Tahtase sã kaetokohxo, kapu pokona samo mosahxo exikety. Moino moro wewe tonesẽme nexiase nono põkomo a porehme.

¹² Moro wewe ary enekurã sã nexiase, topereroropa itamurume nexiase, ipoko nono põkõ emero enahnõko sã toh nexiase. Onokyro tõ tooehse oseremase moro wewe zopikoxi, jerutume potu exiryke. Tymỹkõ tyrise torõ tomo a amoriry tõ pokona. Epery tonahse isene exiketomo a emero.

¹³ “Mame Ritonõpo nenyokyhpyry sã enease yhtõko kapu poe. Osenuhmãko, emero enẽko sã exiase, josenetyryhtao.

¹⁴ Ynara tykase sã ynororo opore:

‘Moro wewe akohtoko,
amoriry tõ ihkohtoko,
zarỹkatoko ipahtohme,
epery tõ roropa ipahtoko.

Onokyro tõ erehtoko, oseremaketomo jerutumã po exiketomo,
torõ tõ roropa erehtoko amoriry tõ po exiketomo.

¹⁵ Yrome ätykyry inomotoko, imity tõ roropa;
morohne imyhtoko keti kurimene risẽ ke te, metau risẽ ke roropa, onahpoty rãnao, ona po.

Morarama konopo oehnõko mana moro wewe ätykyry pona, mokyro orutua pona.

Onahpoty enahnõko mana okyno tõ samo.

¹⁶ Ahno osenetupuhtoh sã pyra exĩko mana,
okyno sã osenetupuhpitõko mana;

7me jeimamyry aropõko mana moro saaro.

¹⁷ Moro mã Ritonõpo nyripohpyryme mana,
tokarose inenyohtyamo a,

sero nono põkõ enenanõ kapu poe,

zuaro emero ehtohme,

Ritonõpo Kapu Esẽ rokẽ tuisa tõ emero esẽme mana sero nono po.

Tynymenekatyamo a tuisame ehtoh ekarõko mana,

tuisame pyra toto ahtao ro ipunaka.’

¹⁸ “Moro nexiase josenehtopõpyry. Yrome otara ãko nae? Tuaro exiketõ emero zuaro pyra nexiase toto. Moro enetupuhtoh onekarosaromepyra toh nexiase. Yrome omoro,

Peutesazaa, moro enetupuhtoh ekarory waro mase ritō tō zuzenu kurā amaro exiryke. Naeroro kuruko josenehtopōpyry enetupuhtoh poko.”

Tanieu nekarohpyry

¹⁹ Morara kary etaryke Tanieu a, esety akorō Peutesazaa, tōserehse ynororo, otupīko rokē kynexine aporo. Mame tuisa ynara tykase:

– Peutesazaa, torētyke pyra exiko moro josenehtopōpyry poko, moro enetupuhtoh poko roropa.

Yrome ynara tykase Tanieu:

– Tuisa, kurehxo ya exiry, ōsenehtopōpyry opoko pyra ahtao, oepetōkara poko ahtao!

²⁰ Moro wewe onenehpyry ahtāko kaetokohxo, kapu pokona samo, mosa exikety, moino moro wewe enēko sero nono pōkō nexiase emero.

²¹ Zary kurā sā nexiase, topereroropa itamurume nexiase. Sero nono pōkō emero ipoko tōtuhse sā toh nexiase. Onokyro tō tōseremase zopino jerutume potu exiryke. Tymŷkō tyrise torō tomo a amoriry tō pokona.

²² – Moro wewe opoko enetupuhtoh nexiase. Tuisamehxo toehse mase, jamihme roropa. Pata tō esēme mase sero nono etyhyryry pona, kapu pona sā roropa.

²³ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry sā menease emero eneneme, yhtōko kapu poe. Ynara tykase ynororo: “Wewe akohtoko, amoriry tō isahkatoko emero, yrome ātykyry inomotoko imity tō maro. Imyhtoko keti ke, kurimene risē ke, metau risē ke roropa, moroto rokē aehtohme, onahpoty rānao, ona po. Mame mokyro orutua tahxikure exīko mana axitaku ke. Onahpoty enahnōko mana okyno tō samo. 7me jeimamyry aropōko mana morara ehtoh poko.”

²⁴ Morarame tōturuse ro Tanieu, ynara tykase ynororo:

– Seromaroro moro enetupuhtoh ekarōko ase oya. Ōsenehtopōpyry āmorepatoh nexiase Ritonōpo Kapu Esē a taroino ehtoh poko oya, tuisa.

²⁵ Atapyī tae aaropōko mana, mya ahno winoino, onokyro tō rānao exīko mase. Pui sā onahpoty enahnōko mase, jarao rokē nyhnōko mase, axitaku oehxikāko mana. Morara exīko mase 7me jeimamyry pona, Ritonōpo Imehxo ehtoh enetuputyry ponāmero oya. Tuisa tō Esēme mana, emero sero nono pōkomo, tuisame orutua rīko roropa mana, ise tahtao.

²⁶ Ritonōpo nenyokyhpyry omi poe moro wewe ātykyry tynomose imity maro, ynara enetupuhtohme mana: tuisame exīko ropa mase, Ritonōpo Imehxo Exiketyme tone-tupuhse oya ahtao, moro ekaroryhtao roropa oya imehnō netaryme.

²⁷ Tuisa, etako pahne jomiry: Oorypyry irumekako, zae ehtoh poko rokē exiko; imehnō onyryhmara exiko, tymōkomokākara akorehmako. Morara awahtao, otarame okynahxo isene exīko mase torētyke pyra, tākye rokene.

²⁸ Morarame, morara emero toehse rahkene Napukotonozo a.

²⁹ 12me nuno taropose ahtao ytoytōko nexiase zara po, kae, tytapyī konōto tao, pata Papironia po,

³⁰ Mame ynara tykase ynororo:

– Zumo potu sero pata Papironia! Yjमितunuru ke senohne tyrise ya tuisa konōto esaryme, tuisa imehxo jehtoh enepotohme imehnomo a, orēpyrahxo jexiryke.

³¹ Morara āko ro tuisa nexiase imepŷ omiry etaryhtao eya kaino, ynara tykase:

– Etako pahne, tuisa Napukotonozo, tuisame oexiry nenahno.

³² Atapyī tae taroposēme exīko mase, mya ahno winoino. Onokyro tō rānao exīko mase. Onahpoty enahnōko mase pui tō samo. 7me jeimamyry aropōko mase morara oehthoh poko, Ritonōpo Imehxo ehtoh enetuputyry pona oya. Emero tuisa tō Esēme mana. Tuisame ahno rīko mana ise tahtao.

³³ Mame morara karyhtao ro morara toehse Napukotonozo. Tonyohse ynororo itapyī tae ahno winoino. Onahpoty tonahpitose eya pui tō samo. Jarānao tynyhse ynororo,

tohxikase myhē ynororo koko axitaku ke. Zūsety tahtase mosahxo piano hpoty samo. Emaxipuhturu tahtase roropa, pianoimo emaxipuhturu samo.

Ritonõpo eahmatopõpyry Napukotonozo a

³⁴ – Morarame 7me jeimamyry taropose ahtao, ywy, Napukotonozo osenuhmase kakoxi, josenetupuhtoh toekurākase ropa. Ynara tykase ywy:

“Kure mase, Ritonõpo kapu Esemy.

Oeahmary se ase Imehxō Exiketyme mase,
jūme Exikehpyra mase.

Ritonõpo jamitunuru enahpỹme mana;
tuisame aehtoh exikehpyra mana.

³⁵ Ritonõpo a kurākō nymyryme pyra sytatose;
ipoetoryme sytatose nono pōkomo te,
inenyohtyã kapuaōkō roropa.

Tyriry se ynororo ahtao anakorekehkasaromepyra sytatose.

‘Morohne poko pyra exiko,’
kasaromepyra sytatose eya.”

³⁶ – Josenetupuhtoh toekurākase ropa ahtao, ywy, Napukotonozo, tuisame toehse ropa, imehxo jehtoh tokarose ropa ya. Tosēkōme jenetuputyase ropa toto jako-rehmananomo, kowenu tomo te, tuisa tomo, enara. Tuisame toehse ropa ywy jamih-mehxo roropa, osemazuhme jamihme jehtopõpyry motye.

³⁷ Morara exiryke ywy, tuisa Napukotonozo, “Kure mase,” āko ase Ritonõpo Kapu Esemy a. “Tuisamehxo mase,” āko ase eahmaryme. Inyriry emero zae nase ipunaka, epyrypaketō poremākapory waro roropa mana. Enara.

5

Tuisa Peusazaa oseahmatopõpyry

¹ Morarame tuisa Peusazaa a oseahmatoh tyrise Papironia po, koko. Miume tuisame exiketō toahmase eya eukuru ētohme tymaro.

² Mame eukuru tōse ahtao eya xine pitiko rokē pyra, kopu tō, uuru risemy te, parata risē roropa tonehpose eya, jumy Napukotonozo nenehtyã pake Ritonõpo Tapyĩ tae, Jerusarē poe. Moro kopu tō se tuisa Peusazaa nexiase morohne ae ikohmatyã tauhpase toto te, typyxiākō maro, imehnō nohpo tō maro, enara.

³ Moro kopu tō uuru risē tonehse eya xine ahtao eukuru jehnahpyry tōpitose eya xine, emero morōhne ae.

⁴ Tyneponāmarykō toahmapitose roropa eya xine, tynyrityã uuru risemy te, parata risemy te, metau risemy, kurimene risemy, wewe risemy, topu risē roropa, enara.

⁵ Mame mōtoino rokē orutua emary tōsenepose. Omi tymeropitose eya apuru karimutumã pokona, ezuru etonie. Moro oma eneryke tuisa a,

⁶ tōsenuruhkase ynororo; tōserehse ynororo, tykytyky tykase zupuhpyry poe ipupuru pona.

⁷ Mame tykohtase ynororo, ynara tykase:

– Pyaxiã enehpotoko, tuaro exiketomo te, xirikuato poko tuaro exiketomo roropa. Tooehse toto ahtao ynara tykase Peusazaa eya xine:

– Moro imerohpyry apuru poko isekeremaryhtaο, moro kary ekaroryhtaο roropa ya, tuisa zupō kurã ekarōko ase oya, uuru risē maro okyryme, tuisamehxo orīko roropa ase ymarōme, tykase tuisa.

⁸ Tuaro exiketō emero tomōse toh nexiase moro oseahmatoh esaka repe. Yrome oma nymerohpyry onysekere masaromepyra toh nexiase. Morara kary enetupuhtoh ekarory waro pyra roropa toh nexiase porehme.

⁹ Itamurumehxo tuisa Peusazaa enaromÿke toehse, ěmyty tyoro sã toehse. Tõsenuruhkase tuisa akorehmananõ roropa, otupïko toh nexiase.

¹⁰ Mame tuisa eny, mokaro tuisa tõi kui kary etaryke tyya, tomõse moro oseahmatoh esaka. Ynara tykase ynororo tuisa a:

– Isene oexiry se ase jũme! Oserehpyra exiko, moro oma nymerohpyry poko torĕtyke pyra exiko.

¹¹ Orutua nae taro Papironia po, ritõ tõi zuzenu kurã nae exikety. Omy, Napukotonozo, tuisame ahtao, mokyro tuaro exiketyne kynexine imehnõ motye. Emese kure kynexine, tuarohxo roropa ritõ tõi samo. Mame tuaro exiketõ esĕme mokyro tyrise omy Napukotonozo a: pyaxi tõi esĕme te, oremime exiketomo te, xirikuato poko tuaro exiketõ maro, enara.

¹² Mokyro Tanieu tosehpase ropa omy a Peutesazaame. Kure rokĕ osenetupuhnõko mana; tuaro exiketyne mã ynororo, emese kure roropa osenehtoh poko enetuputyry poko, tupime aexityã enetupuhtoh amorepãko mana. Naeroro mokyro Tanieu enehpoko, moro oma nymerohpyry apuru pokona enetupuhtoh ekarõko mana.

Omi enetupuhtoh ekarotopõpyry Tanieu a

¹³ Mame Tanieu tonehse tuisa ěpataka, tõturupose eya Tanieu a:

– Omoro mahno Tanieu, papa, tuisa Napukotonozo nenepyhpyry juteu tõi maro, Juta poe, typoetoryme?

¹⁴ Oekary etano ritõ tõi zuzenu kurã amaro mana, kure osenetupuhnõko mase te, tuarohxo mase, zae ehtoh waro roropa exiketyne oexiryke.

¹⁵ Tuaro exiketõ enehpono xirikuato enenanõ roropa moro oma nymerohpyry apuru pokona isekerematohme, enetupuhtoh ekarotohme roropa repe. Yrome ipoko enetupuhtoh onekarosaromepyra toh nase.

¹⁶ Mame turuse ywy opoko, tupimãkõ enetupuhnõko mase, zuaro pyra imehnõ ehtoh enetupuhnõko mase. Naeroro moro oma nymerohpyry sekeremaryhtao oya, enetupuhtoh ekaroryhtao roropa ya, upo kurã ekarõko ase oya, õkyry kurã uuru risĕ roropa oesenaka tyritohme te, tuisame orïko roropa ase, tuisame oehtoh oseruaõme ehtohme ymaro, tykase.

¹⁷ Ynara tykase Tanieu:

– Okyryry kurã ikurãkako. Ekarory se awahtao onekarory tõi ekaroko imepyny a. Yrome moro omi tymerose aexihpyry apuru poko sekeremãko ase, enetupuhtoh ekarõko roropa ase oya.

¹⁸ Omy Napukotonozo tuisame tyrise Ritonõpo Imehxo Exikety a. Eya omy tyrise jamihmehxo, orĕpyrahxo, tuisamehxo, enara.

¹⁹ Omy jamitunuru, Ritonõpo nekarohpyry eya, imehnõ motye kynexine. Imehnõ nonory põkõ tykytyky tykase enaromÿke exiryke ěpataka. Imepÿ etapary se tahtao totapase eya; imehnõ se tahtao isene tynomose eya. Toitoine tuisame ahno tyrise eya, imehnõ tuisame pyra tyrise eya ise toehtopõpyry ae ro.

²⁰ Yrome imehxo toexiry poko toepyrypase ahtao typoremãkase ropa ynororo Ritonõpo a, putupyra roropa exiryke, imehnõ pyno pyra exiryke roropa. Morara exiryke tuisame pyra tyripose ropa eya.

²¹ Taropose ynororo ahno winoino, onokyro sã tõi senetupuhse ynororo. Jumĕtu tõi ikuremahnõ maro kynexine, onahpoty tonahse eya pui tõi samo, jarao rokĕ tynyhse ynororo tohxikase kynexine koko ahtao axitaku ke. Morara kynexine Ritonõpo Imehxo ehtoh enetupuhtoh pona eya, emero tuisa tõi Esĕme mana, tynymenekahpyry ripõko tuisame mana.

²² – Omoro, tuisa Peusazaa, Napukotonozo mũkuru, moro zuaro mexiase repe, yrome Ritonõpo Imehxo Exikety oesĕme onenetupuhpyra mexiase.

²³ Māpyra osepepe pyra mexino Kapu Esemý a. Ikyryry tō uuru risemy, kopu tō, Itapyĩ tae tanỹse aexityã, tonehpose oya eukuru jehnahpyry êtohme, omoro, oeahmananō maro, tuisa tomo te, ipyxiamo, imehnō nohpo tō maro, enara. Moro motye roropa imehnō neponāmarykō eahmāko mexiatose parata risemy te, uuru risemy, metau risemy, kurimene risemy te, wewe risemy, topu risemy, tonure pyra exiketomo, otato pyra exiketomo, zuaro pyra ipunaka exiketomo. Yrome Ritonōpo Imehxo Exikety oneahmara mekurehno, tyjमितunuru ke ahno etapāko mana ise tahtao, ipoe isene roropa sytatose. Emero opoko ehtoh menekāko mana.

²⁴ Morara exiryke moro oma tonehpose eya imerotohme apuru pokona:

²⁵ “MENE, MENE, TEQUEL, PARSIM,” katopo.

²⁶ Seromaroro moro enetupuhtoh ekarōko ase oya: MENE kary, “Tuisame oehtoh êmepýry tukuhse Ritonōpo a, tonahkaposé eya” kary.

²⁷ TEQUEL kary: “Tukuhse mexiase omoxinety kuhtoh ke, zohzohme mase.”

²⁸ PERES kary: “Ononory tapiakasēme exīko ekarotohme meto tō nonoryme te, persa tō nonoryme,” enara.

²⁹ Morara kary etaryke Peusazaa a Tanieu tupohtose tuisa zupō kurā ke. Aokýry roropa kurā uuru risē tyrise esenary pokona. Tuisamehxo Tanieu tyripose roropa eya tymaro papironio tō tuisaryme ehtohme.

³⁰ Moro kohmamyry ae ro Peusazaa, Papironia pōkō tuisary totapase.

³¹ Imyakāme Tariu, Metia nonory pōkō esē tuisame toehse. 62me jeimamyry nae nexiase tuisame toehpitose ynororo ahtao.

6

Tanieu êmatopōpyry reão tō ã aka

¹ Tynonory tapiakase tuisa Tariu a 120me osa nae ehtohme, 120me orutua kō tymenekase eya kowenatume toto erohtohme tynonorykō tuisaryme.

² Takorehmananō oseruao tymenekase eya mokaro tuisa tō 120mākō tuisaryme. Toiro mokyro nexiase Tanieu imehnō asakoro exiketō maro, zae mokaro 120mākō rohmanohpotohme.

³ Okynā pyra emese kure Tanieu ehtoh tonetupuhse Tariu a. Imehnō motye tuaro aexiry eneryke tyya, tuisamehxo tyrise ynororo eya, 120mākō kowenatu tō tuisaryme, takorehmananō tuisaryme, enara.

⁴ Mame mokaro tuisa akorehmananō, kowenatu tō maro Tanieu azahkuru enery se toh nexiase ihxirotohme repe. Yrome azahkuru ehtoh onenepýra tokurehse toto zae rokē aexiryke. Ajohpe pyra nexiase, emese kure roropa toerokuru poko. Naeroro onyhxirosaromepyra toh nexiase.

⁵ Ynara tykase toto oseya:

– Mokyro onyhxirosaromepyra sytatose zae pyra ehtoh poko. Otarame ihxirotoh nae Ritonōpo poko aexiry poko.

⁶ Naeroro toytose toto oturuse tuisa a, ynara tykase toto:

– Tuisa, jūme isene oexiry se ynanase!

⁷ Tōximōse yna opoetry tō tuisary tomo: kowenatu tomo te, pata esamo te, imehnō ãkorehmananō maro. Ynara tonetupuhse yna a, ynara ekaropory se ynanase oya, tyriptomoh se ynanase oya onytyromara imehnō ehtohme, òmiry omipona yna ehtohme emero porehme. Ynara tyripoko: 30me êmepýry ae yna emero onekaropopyra imepỹ ritono a te, imehnō ahno a, enara; oya rokē yna ekaropotohme porehme. Māpyra imepyny a ekaroporyhtao sero 30me êmepýry ae, ritono a te, ahno a roropa mokyro tomasēme exīko mana reão tō ã aka.

⁸ Naeroro, tuisa, onyripory imeropoko oesety maro, onytyromara imehnõ ehtohme. Morara ahtao meto tõ tuisary omihpyry ae ro persa tõ tuisary maro, onyripohpyry onytyromasaromepyra exiko mana, tykase toto.

⁹ Ÿme tuisa nexiase; tosety tyrise eya tynyripohpyry pokona. Mame moro omi taropose eya pata tõ pona porehme.

¹⁰ Mame zuaro toehse Tanieu ahtao tuisa nyripohpyry poko, toytose ynororo tytapyi taka. Tõnuhse ynororo tynyhtoh taka. Osenuhmatoh nae moroto nexiase Jerusare wino. Moro osenuhmatoh totapuruhmakase eya. Tosekumuru po typorohse ynororo tõturutohme, “Kure mase,” katohme Ritonõpo a. Torënase ynororo morara tyriry poko oseruao: pakeimo te, tãxiahtao, kokonie pukuro, enara, kokoro rokene.

¹¹ Mame Tanieu tapyi taka toytose epetõkara oximõme. Moroto tonese ynororo oturõko Ritonõpo a, Tosemy a.

¹² Naeroro toytose toto tuisa a Tanieu hxirotohme. Ynara tykase toto eya:

– Tuisa, onyripohpyry oesety maro tokamose pata tõ pona: 30me emepyyry ae, imepõ ritõ a, imepõ ahno a ekaroporyhtao, tomaseme exiry reão tõ õ aka. Ajohpe pyra hnae?

– Ÿ, morara ajohpe pyra mana, tykase tuisa. – Moro omipona zae mana meto tõ tuisary omihpyry ae ro, persa tõ tuisary maro, moro omi onytyromara mana.

¹³ Mame ynara tykase toto tuisa a:

– Yrome Tanieu, Juta nonory poe aepyhpyry kypoetorykõme, õmiry omipona pyra mana. Tosõ Ritonõpo a oturõko ro ynororo oseruao, pakeimo, tãxiahtao, kokonie pukuro, kokoro rokene, tykase toto.

¹⁴ Morara kary etaryke tyya, toemynyhmase tuisa yronymyryme. Tanieu pynanopyry se toehse nexiase repe. Tykohmãse ynororo morohne poko osenetupuhnõko, ityromatohme repe.

¹⁵ Mame kokonie pukuro Tanieu epetõkara toytose ropa tuisa zuruse. Ynara tykase toto eya:

– Tuaro mase, meto tõ tuisary omihpyry ae ro, persa tõ tuisary maro onyripohpyry oesety tymerose ahtao ipokona, onytyromara exiko imehnõ mana, tykase.

¹⁶ Naeroro typoetory tomo a Tanieu tonehpose tyya, mame tomapose ynororo reão tõ õ aka. Yrome ynara tykase ynororo Tanieu a:

– Ritonõpo Oesemy a, aomiry omipona oexiryke, opynanohpory se hano.

¹⁷ Topu tyrise eya xine reão tõ esary omõto apurume. Tapuhse roropa, tuisa esety ke azawa panõ pokona omahtao ke, kowenu tuisary tõ emahatõ ke roropa, Tanieu onypnanohsaromepyra imehnõ ehtohme.

¹⁸ Tytapyi konõto taka toytose ropa tuisa, yrome otuhpyra nexiase, oseahmara roropa ynororo osemeikatoh ke. Nyhpyra tõmehse ynororo.

¹⁹ Yrokoro pakeimo towõse ynororo, toytotohme, axiny, reão tõ õ pona.

²⁰ Moroto toemynyhmaryme tykohtase ynororo. Ynara tykase:

– Tanieu, Ritonõpo Imehxo Exikety poetory! Aomihpyry omipona exikety me ipunaka mase. Opynanohno ynororo osekara reão tõ ehtohme? tykase.

²¹ Tanieu a tozuhse. Ynara tykase:

– Tuisa, jume isene exikehpyra exiko!

²² Ritonõpo Jesemy a tynenyokyhpyry tonehpose reão tõ mytary apurutohme jesekara toto ehtohme. Morara tyrise eya zae jehtoh waro toexiryke, imehnõ onyryhmara jexiryke roropa, tykase Tanieu tuisa a.

²³ Tãkye kuhse toehse ropa tuisa. Typoetory tõ tonyohse eya Tanieu outohme ropa reão tõ õ ae. Naeroro Tanieu tanõse ropa reão tõ õ ae. Iwyhwyhmatoh pyra nexiase mõtohxõ kara, tosẽme Ritonõpo tonetupuhse exiryke eya.

²⁴ Mame tuisa omi poe Tanieu hxirohþõkõ tonehse. Tomase toto emero reão tõ õ aka ipyxiã maro, ipoenõ maro. Axĩ tosekase toto reão tomo a aepukarykohtao ro reão tõ õ aka. Axĩ tonahkase toto emero porehme.

²⁵ Morarame pape tymerose tuisa Tariu a aropotohme emero pata tõ punero emero nonory pona, emero ahno neneryme, emero omiry waro exiketomo a. Ynara tymerose eya pape pokona:

“Tãkye rokẽ oexirykõ se ase, torẽtyke pyra.

²⁶ Ynara tyripõko ase oya xine emero ynonory põkomo: Ritonõpo, Tanieu Esẽ zuno ehtoko, Aomipona ehtoko. Mokyro eahmãko Tanieu mana.

Isene Exiketyme mana,

jũme exikehpyra mana.

Tuisame aexiry onenahkapopyra imehnõ mana,

ijamitunuru exikehpyra roropa mana jũme.

²⁷ Ahno akorehmãko mana,

toto pynanohnõko mana;

tyjamitunuru enepõko mana,

osenuruhkatoh enepõko roropa mana, kapu ao te, sero nono po roropa.

Tanieu typnanohse eya, onsekara reão tõ ehtohme.”

²⁸ Mame Tanieu tuisamehxo exikehpyra nexiase, tuisame Tariu ahtao akorehmaneme, imeĩpo roropa tuisame Xiro ahtao, Perexia nonory po.

7

Tanieu osenehtopõpyry onokyro 4mãkõ poko

¹ Mame jeimamyry apitorymã po, tuisame toehse Peusazaa ahtao Papironia esẽme, tohrame Tanieu nexiase tynyhtoñ tao. Mame koko tõsenehse ynororo, taosenehkase ynororo. Typakase tahtao tõsenehtopõpyry tymerose eya pape pokona.

² Ynara tymerose eya:

Osenehnõko exiase koko. Tyryrykane tõ sã enease xiaksiake tyryry ãko, pohkane rĩko tuna konõto kuaõ.

³ Axĩ sã tutõtase tuna konõto kuae onokyroimo 4mãkõ konõto, tyotyoro sã exiketomo.

⁴ Apitorymã reão sã nexiase, yrome taporihke nexiase pianoimo aporiry panõ ke. Mokyro eneryhtao ya, aporiry tõ touse nexiase. Xikihme tyripose ynororo ayaytothme ahno samo. Mame ahno osenetupuhtoh tokarose eya, ahno sã osenetupuhtohme.

⁵ Onokyroimo asakoro aehtopo uuso panõ nexiase. Towõse ynororo xikihme jaxiry ãtykyry po, oropa zehpyry oseruao nexiase ãtao. Mame ynara tykase omi eya: “Owõko, tõsẽ õta tuesapare oehtoh pona,” tykase.

⁶ Moromeĩpo imepỹ onokyroimo enease, oseruaono, kaikuxi tamuru panono. Tupuhpyke 4me nexiase, ãpary poko 4me aporiry nae nexiase torõ aporiry samo. Mame tuisame tyripose ynororo.

⁷ Moromeĩpo onokyroimo enease sã josenety asakoropane aehtopo, jamihmehxo exiketyme, popyra exiketyme ipunaka imehnõ erehnõko sã nexiase. Tyere nexiase inunomo, kurimene risemy, ike ahno tosekase eya, tõse toto eya; akoĩpyry tytõtũmase eya tupupuru ke. Mokyro onokyroimo mokaro oseruaõkõ sã pyra nexiase, tyretyke nexiase 10me.

⁸ Moro iretyry enẽko exiase okynahxo, mame eneryhtao ro ya imepỹ iretyry enease zumo hkopyra exipitõko iretyry tõ rãnaõ. Oseruao iretyry touse sã nexiase tosake moro iretyry pitiko ehtohme. Tonure nexiase, ahno enuru samo, tỹtare roropa nexiase. Tõturuse ynororo, epyrypãko itamurume.

Ritonõpo osenepotopõpyry

⁹ Osenuhmāko ro exiase: tuisa apō tō tyrise nexiase esaka xine. Mame toiro tuisa apō po typorohse mokyro Jūme isene Exikety. Zupō nexiase karimutume, mauru samo, zūsety karimutume nexiase roropa kaneru hpoty samo. Apony te, apō pupuru tō roropa apoto zemimā sā nexiase.

¹⁰ Ēpatae tutūtase iporiry samo apoto rokene. Ahno imoihme nexiase tuhke mi-umākō aomipona exiketomo. Mokyro typorohse Exikety eahmāko toh nexiase. Tuhke miujāomākō xikihme toh nexiase mokyro ĕpataka. Apiakatoh toehpitose, pape tō totapuruhmakase nexiase.

¹¹ Osenuhmāko ro exiase, moro iretyry pitiko omiry sekere āko ro nexiase epyrypāko ro nexiase. Mame eneaise onokyroimo asakoropane aehtopo totapase; ekepyry tysah-sahkase, typahse roropa nexiase apoto htaka.

¹² Mokaro imehnō onokyroimo oseruaōkō jamihme pyra tyripose toto, yrome oneta-para toh nexiase; isene ro tyripose toh nexiase okynā pixo.

¹³ Mame osenehnōko ro exiase moro koko ahtao, ahno mūkuru panō eneaise oehnōko akurū rānakuroko kapu ae. Toytose ynororo tuisa porohtoh pona, Jūme isene Exikety a, mame ĕpataka tarose ynororo.

¹⁴ Mame eya Tuisamehxo ehtoh tokarose mokyro ahno mūkuru panō a, saeremehxo ehtohme, aomipona emero nono pōkō ehtohme. Mame emero omi waro exiketomo a, emero ahno a roropa toahmase ynororo. Ijamitunuru jūme mana, tuisame aexiry enahpŷme mana.

Osenehtopōpyry enetupuhtoh sero

¹⁵ Tōserehse exiase josenehtopōpyry poko, torētyke toehse exiase.

¹⁶ Eponaro toytose ywy moroto exikety a, ekaropose ynenehpyry poko. Mame ynara tykase ynororo ya:

¹⁷ – Mokaro onokyroimo konōto 4mākō 4me tuisame mā toto, sero nono pōkō esēme.

¹⁸ Yrome tuisame ehtoh ekarōko Ritonōpo Imehxo Exikety mana typoetory tomo a tuisame toto ehtohme jūme.

¹⁹ Zuaro se exiase roropa mokyro onokyroimo 4mā poko, tyoro sā aexiryke imehnō oseruao onokyroimo sā pyra. Erehneme nexiase ynororo tyere kurimene ke, emax-ipuhturu metau risē samo, imehnō tosekase eya, tonahkase roropa toto eya, mame akoīpyry onōpyra mana tytūtūmase rokē eya tupupuru ke.

²⁰ Ekaropoase roropa enetupuhpotohme moro iretyry 10mākō poko onokyroimo zupuhpyry po te, moro iretyry poko roropa tuātase exikety, imehnō iretyry oseruao tomase ahtao eya; moro iretyry orēpyrahxo exikety sā nexiase, tonure nexiase tŷtake roropa, sekere āko te, epyrypāko, enara.

²¹ Mame josenuhmaryhtao ro, moro iretyry tātatapoipitose Ritonōpo poetory tō maro. Toto poremākāko nexiase,

²² mokyro Jūme Isene Exikety oehtoh pona. Tapiakase toto eya zae typoetory tō tyrise eya, Ritonōpo Imehxo Exikety poetory tō tuisame ehtoh toehse exiryke, morara exiryke tuisame exipitōko mā toto.

²³ Sero enetupuhtoh tokarose ya:

– Mokyro onokyroimo 4mano tuisame mana, yrome tuisame aexiry tyoro sā exīko mana imehnō tuisame ehtoh sā pyra. Sero nono pōkō poremākāko mana porehme. Ahno tō emero ryhmāko mana. Toto enahkāko mana.

²⁴ Moro iretyry 10mākō, tuisa tō 10mākō enetupuhtoh moro. Moro tuisame ehtoh tuisaryme exīko mā toto. Moromeīpo imepŷ tuisame exīko mokaro apitorymākō sā pyra. Oseruao tuisa tō emāko mana toto myakāme ehtohme.

²⁵ Ritonōpo kerekeremāko mana, ipoetory tō ryhmāko mana Ritonōpo Imehxo Exikety poetory tomo. Ritonōpo nyripohpyry myakāmary kuhnōko mana, eahmatoh tonō roropa. Ritonōpo poetory tō poremākāko mana 3me jeimamyry zokonaka.

²⁶ Yrome moromeïpo apiakatoh exïko, mokyro apiakâko mana, zuãnohnõko, tuisame aehtoh tonahkasẽme exïko mana, ijamitunuru roropa tonahkasẽme exïko jũme.

²⁷ Yrome tuisame ehtoh tokarosẽme exïko Ritonõpo Imehxo Exikety poetory tomo a. Sero nono porehme esẽme exïko mã toto jũme. Imehnõ emero ipoetory tõme exïko mã toto, toto omipona exïko mã toto.

²⁸ Nenahno moro enetupuhtopo. Torëtyke ro exiase, osetetupuhnõko rokene, jëmyty tyoro sã nexiase. Yrome moro poko imehnõ onurupyra exiase ipunaka.

8

Enepotopõpyry kaneru poko poti maro

¹ Mame oseruao jeimamyry taropose ahtao Peusazaa a tuisame ehtoh poko, ywy, Tanieu imepỹ enepotoh enease.

² Pata Susã po sã exiase, tuna Urai ehpio po, Erão nonory po. Moro pata zomye apuru sã nae nexiase.

³ Mame josenuhmaryhtaõ kaneru sã enease, tuna ehpio sã nexiase tyretyke asakoro mosa exikety. Toiro tutõtase okomino, yrome tuãtase mosahxo.

⁴ Mokyro enease imehnõ purohmãko tyretyry ke, xixi omõtoh wino te, inikahpozakoxi te, ikurenaka roropa orëpyra samo, mokyro onyporemãkasaromepyra imehnõ nexiase, okyno tomo te, ahno, enara. Typenetatoh emero rokë tyrise eya, tuisamehxo toehse ynororo imehnõ onokyro esẽme samo.

⁵ Moro poko osetetupuhnõko ro exiase, mame poti enease oehnõko xixi omõtoh wino, tururume axiny, nono epozakuroko. Tyretyke nexiase toiro konõto enuru tõ rãnao.

⁶ Tururume toytose ynororo kaneru esaka, tuna ehpiokoxi. Tyretyry ke mokyro totapase eya tyjamitunuru ke porehme.

⁷ Mokyro poti enease, kaneru zehno toexiryke tõsetapase imaro, iretyry asakoro tytahkase eya, mokyro kaneru jamihme pyra exiryke, osewomasaromepyra nexiase. Poti a tomase ynororo nono pona, tytõtũmase ynororo ipupuru zopikoxi; ipynanohne pyra nexiase kaneru pynanohtohme.

⁸ Tuisamehxo toehse mokyro poti, yrome jamihme toehse ynororo ahtao iretyry konõto toetahkase, mame esahpokoxi imehnõ iretyry asakoropane tutõtase. Mosahxo tuãtase toto, toiro inikahpozakoxi te, toiro ikurenaka te, toiro xixi tũtatoh wino te, toiro xixi omõtoh wino, enara.

⁹ Mame toiro iretyry wino tutõtase imepỹ iretyry pitiko, tuãtase ynororo ikurenaka te, xixi tũtatoh wino roropa te, Nono Kurã winakoxi, enara.

¹⁰ Tuãtasehxo ynororo ahtao, toeporehkase Ritonõpo poetory tõ esaka, toitoine mokaro typoremãkase eya, tyyryhmase roropa toto, tytõtũmase toto eya.

¹¹ Ritonõpo poetory tõ tuisary motye tõsekarose ynororo. Itapyĩ Kurã tykararahse eya. Ipoetory tõ nekarotyã, Tosëkõ eahmatohme kokoro rokë tonahkapose eya.

¹² Ritonõpo poetory tõ nekarotyã zahkatohme kokoro rokë Tosëkõ eahmaryme, tymyakãmase nuriame exikety ke. Zae Ritonõpo eahmary tonahkase eya. Morohne tyrise eya orëpyra samo.

¹³ Imeïpo Ritonõpo nenyohyã asakorõkõ otururu etase, tõturupose toiro, ynara tykase:
– Otãto ehtoh morohne exïko nae? Otãto nuno aropõko moro nuriame ehtoh okyno zahkatoh po kokoro rokene? Otãto nuno Ritonõpo Tapyĩ tykararahsẽme exïko nae, Ritonõpo poetory tõ typoremãkase roropa nahe?

¹⁴ Ezuhtopõpyry totase ya, ynara tykase:
– Oseruao jeimamyry zokonaka aropõko mana serara ehtoh poko rokene, okyno onyahkara Ritonõpo eahmary poko ehtohme. Moromeïpo Ritonõpo esary tukurãkasẽme ropa exïko mana.

Ritonõpo nenyokyhpyry Kapirieu omihpyry

¹⁵ Osenetupuhnõko ro exiase ynenehpyry tõ poko, mame ahno panõ tõsenepose ya jēpataka.

¹⁶ Ahno omiry totase ya tuna Urai kuae, ynara tykase tykohtase:

– Kapirieu, mose amorepako inenehpyry enetupuhtoh poko.

¹⁷ Mame Kapirieu tooehse upūtokoxi, tõserehse ywy moro pokoino. Jesekumuru po typorohse ywy jēmyty po nono pokoxi. Ynara tykase ynororo ya:

– Etako pahne aimo, sero onenehpyry enetupuhpotohme mana sero etyhpyry poko.

¹⁸ Oturūko ro ynororo ahtao, toepukase ywy aorikyhpyry samo jēmyty po nono pokoxi. Yrome tanỹse ropa ywy eya xikihme.

¹⁹ Ynara tykase ynororo:

– Ourūko ase imeĩpo ehtoh poko, zehno Ritonõpo ehtoh etyhpyry poko, moro enetopõpyry oya sero etyhpyry poko mana:

²⁰ Moro kaneru tyretyke asakoro, onenehpyry, Metia tuisary tõ enetupuhtohme mana, Perexia tuisary maro.

²¹ Moro poti Kerexia tuisary enetupuhtohme mana. Iretyry konõto enuru tõ rãnao tuisa apitorymãme mana.

²² Mame moro iretyry toetahkase ahtao tymyakãmase 4me iretyry ke. Tuisa tõ 4mãkõ enetupuhtohme mã moro, nono konõto tapiakase ahtao. Yrome mokaro tuisa tõ 4mãkõ jamihme hkopyra exĩko mã toto mokyro osemazuhmã sã pyra mana.

²³ Mame mokaro 4mãkõ tuisame ehtoh otyhkasasaka ahtao, toto rypyry pehme exisasaka ahtao imepỹ tuisame exĩko mana, imehnõ zehno exikety imehnõ ryhmaneme exikety, onekunohto roropa.

²⁴ Jamihmehxo exĩko mana, yrome tamoreme pyra. Imehnõ ryhmãko itamurume mana. Ahno jamihmãkõ enahkãko mana, Ritonõpo poetory tõ roropa. Typenetatoh rĩko mana orēpyra exikety samo.

²⁵ Tõmiry ke, emese kure toexiryke emero enekunohnõko mana. Kure toehtoh poko epyrypãko mana. Tuhkãkõ etapãko mana tonekunohse toto ahtao eya. Mame etyhpyryme tãtatapoiry kõ se exĩko mana tuisa tõ Tuisary maro. Yrome tonahkasēme exĩko mana Ritonõpo a, ahno jamitunuru ke pyra.

²⁶ Mame tõturukehse Kapirieu, ynara karyke:

– Moro enepotopõpyry oya okyno zatyry poko pakeimo, kokonie pukuro roropa Ritonõpo eahmaryme kuuruno. Moro ynekarohpyry exĩko mana, ajohpe pyra. Yrome morohne poko oturupyra exiko imehnomo a, okyna rohxo exiryke morara ehtohme, tykase ynororo.

²⁷ Ywy Tanieu kure pyra exiase okynã pitiko. Moromeĩpo kure toehse ropa jahtao toerohpitose ropa ywy kowenu erohtoh poko. Torētyke ro exiase moro enepotopõpyry poko, onenetupuhpyra jexiryke ipoko.

9

Ritonõpo a Tanieu otururu tyekyry tõ poko

¹ Morarame Papironia tuisaryme toehse Tariu, Xerexe mūkuru, Metia nonory pono.

² Jeimamyry apitorymã po tuisame toehse ynororo ahtao, atamorepãko exiase Ritonõpo poe urutõ nymerohpyry poko. Osenetupuhnõko exiase 70me jeimamyry ae, pata Jerusarē kararohpyry poko, Ritonõpo nekarohpyry poko urutõ Jeremia a.

³ Jemynyhmary enetupuhpotohme upo amuruase kamisa topuxiximã risemy, typorohse ywy oruno htaka, otuhpyra exiase oturutohme yronomyryme Ritonõpo a, ypenetatoh ekarory poko te, osekarory poko, enara.

⁴ Ritonõpo Jesemy a oturuase, ynara ase eya josekaroryme:

– Ritonõpo, Izyraeu Esemy, imehxo mase, jamihme mase roropa! Wenikehpyra mase onetapohpyry poko opoetory tomo a, opyno exiketõ pynanohnõko mase, õmiry omipona exiketomo.

⁵ Tyyrypyhpyke toehse ynanase, azahkuru ehtoh roropa; popyra ehtoh poko toehse ynanase, õmiry omipona pyra; onyripohpyry omipona pyra toehse ynanase, zae ehtoh turumekase yna a.

⁶ Opoetory tõ urutõ kõ omiry onetara ynanexiase, opoe tõturuse toto ahtao, yna tuisary tomo a te, tamuximãkomo a te, yna tamuru tomo a te, Izyraeu tomo a porehme, enara.

⁷ Omoro, Ritonõpo, zae mase ipunaka, yrome ehxirõko ynanase zae pyra yna ehtoh pokoino, opoetory tomo, Jutea põkomo, Jerusarē põkomo te, Izyraeu tõ roropa porehme saporarahme onyripotyamo imeimehnõ nonory poro, ameke pyra exiketõ pona, amekehxo exiketõ pona roropa. Morara tyrise oya Õmihpyry omipona pyra toehse toto exiryke.

⁸ Yna tuisary tomo te, tamuximãkomo te, yna tamuru tomo roropa, yna porehme iirypyryme toehse oneneryme, Ritonõpo. Morara exiryke ehxirõko ynanase.

⁹ Yrome yna pynanohneme mase, axĩ yna rypyry korokary se ropa mase yna rypyry poko xihpyry toehse ropa yna ahtao ro.

¹⁰ Ritonõpo, Izyraeu Esemy, onyripohpyry omipona pyra toehse yna, otato pyra ynanexiase õmiry ekaroryhta oya, opoetory tomo a, urutõ komo a.

¹¹ Õmihpyry omipona pyra toehse Izyraeu tõ porehme, otato pyra toehse toto turuse toto ahtao ro oya. Tyyrypyhpyke toehse ynanase. Morara exiryke yna tuãnohse oya õmihpyry ae ro opoetory, Moeze nymerohpyry ae ro.

¹² Õmihpyry ae ro yna wãnopryry poko, morara tyrise oya. Yna te, yna tuisary tõ maro tuãnohse oya yronymyryme. Moro sã exipitopyra pata tõ po sero nono po, Jerusarē wãnohtopyry sã oya.

¹³ Morara toehse yna a emero, Moeze nymerohpyry ae ro. Yrome morara ahtao ro yna rypyry onurumekara ynanase. Ritonõpo, yna Esemy, azamaro yna ehtoh onukuhpyra ro ynanase õmiry omipona yna ehtoh ke.

¹⁴ Mosenetuputyase, Ritonõpo, yna wãnopryry poko, mame morara tyripose oya rahkene. Omoro mase Ritonõpo, yna Esemy; zae rokē mase onyriry tõ poko emero, yrome otato pyra ynanexiase onyripohpyry poko yna a.

¹⁵ – Ritonõpo, yna Esemy, ajamitunuru tonepose oya opoetory tõ tarose oya ahtao Ejitu poe, mame wenikehpyra mã toto seroae ro ajamitunuru poko. Yrome yna rypyry poko toehse yna, azahkuru toehse ynanexiase.

¹⁶ Ritonõpo, yna towomase oya moino ro; seromaroro yna zehno exikehko ropa, Jerusarē zehno pyra exiko ropa; apataryme mana, moro ypy kurã oesaryme mana. Yna katonõ nonory põkõ emero Jerusarē eunohnõko mã toto, opoetory tõ poihtõko mã toto yna rypyry pokoino, yna tamuru tõ rypyhpyry pokoino roropa.

¹⁷ Ritonõpo, yna Esemy, jotururu etako yxitaryhta onetaryme. Awaro emero ehtohme, Ritonõpo, kure rokē Atapyĩ tyriko ropa, seromaroro turumekase mana.

¹⁸ Otato exiko, Ritonõpo Jesemy, jotururu etako. Pimỹme pyra exiko, moro pata enahkatopõpyry eneko, apataryme mana. Oturũko ynanase oya yna pyno exikehpyra oexiryke, yna kure ehtoh pokoino pyra, zae yna ehtoh pokoino pyra.

¹⁹ Yna otururu etako, Ritonõpo! Yna rypyry ikorokako, Ritonõpo! Otatõme exiko, yna akorehmako Ritonõpome oehtho waro imehnõ emero ehtohme, okyna hkopyra exiko yna pynanopyry poko, Jesemy, opoetoryme yna exiryke, Jerusarē apataryme roropa exiryke.

²⁰ Oturūko ro exiase Ritonōpo a, osekarōko exiase, yyrypyry ekarōko eya te, wekyry Izyraeu tō rypyhpyry roropa. Ekaropōko exiase Ritonōpo a, Jesemy a Itapyī kurā poko, ikurākapotohme ropa.

²¹ Mame oturūko ro jahtao mokyro Kapirieu, Ritonōpo nenyokyhpyry ro ynenehpyry josenehtopōpyry ao tooehse. Axī sā tyhtose ynororo upūtokozi. Toeporehkase ynororo kokonie pukuro okyno zahkatoh toehse ahtao.

²² Tōturuse ynororo ya tuaro jehtohme. Ynara tykase ynororo:

— Tanieu, oehno oya seromaroro āmorepase ōsenehtopōpyry poko, tuaro oehtohme.

²³ Tōturupitose awahtao Ritonōpo a, ōmiry totase eya. Opyno Ritonōpo mana itamurume. Naeroro jenehpōase oya āmorepase ōsenehtopōpyry poko. Morara exiryke jotururu etako kure enetupuhtohme oya.

²⁴ — Tanieu, 7me 70 jeimamyry tyripose Ritonōpo a oekyry tō, ipatary kurā roropa pynanohtohme, popyra ehtoh enahkatohme iirypyrykō roropa. Mame oekyry tō rypyry tykorokasēme exīko mana, zae pyra ehtoh topehmasēme exīko Ritonōpo a. Morarame Ritonōpo nenepohpyry, urutō nymerohpyry roropa exīko mana. Ritonōpo Tapyī Kurā tukurākasēme exīko roropa mana.

²⁵ Etako pahne Tanieu, enetupuhtohme oya. Omi taropose ahtao Jerusarē ritohme ropa 7me 7 jeimamyry taroposēme exīko Ritonōpo nymenekahpyry oehtohme tuisame. Pata apuru tō, esemary roropa okynahxo exīko 7me 62 jeimamyry aropōko mana, yrome etuarimākohxo mā toto.

²⁶ Mame etyhpyryme mokyro, Ritonōpo nymenekahpyry, totapasēme exīko mana zae pyra exiketomo a. Mame imepỹ tuisa oehnōko tysoutatu tō maro pata enahkase, Ritonōpo Tapyī maro. Mame moro etyhpyry exīko mana zueme ehtoh samo, etonatoh enehnōko mana, enahkatoh roropa, Ritonōpo nenehpory tōkehko.

²⁷ Mokyro tuisa osepeme ehtoh rīko imeimehnō ahno tō maro tuhke repe, 7me jeimamyry osepeme ehtohme repe. Yrome zokonaka taropose ahtao, 3me zokonaka jeimamyry taropose ahtao okyno zahkatoh tiriiku maro enahkāko mana Ritonōpo Tapyī tao. “Erehtoh konōto” exīko mana kae ehtoh po, Ritonōpo Tapyī tao. Moroto exīko mana moro enatryry pona, Ritonōpo osenetupuhtopōpyry ae ro.

10

Tanieu osenehtopōpyry Tuna Tikere ehpio

¹ Morarame oseruao jeimamyry taropose ahtao tuisa Xiro a Perexia tuisaryme, ywy, Tanieu, Ritonōpo omiry etase; jesety akorō Peutesazaame nexiase. Ritonōpo nekarohpyry ya zae nexiase, yrome tupime nexiase enetuputyry ya. Mame tuaro enetupuhtoh tokarose ya enepotoh ae.

² Morara ahtao oseruao semana ae Jerusarē poko ihnamōko exiase.

³ Tonahsā tompore exikety onenahpyra exiase, tōsē onōpyra, eukuru jehnahpyry onēpyra exiase. Jūsety onekurinara exiase, enara.

⁴ Mame ēmepyyry 24 aehtoh po, nuno osemazupu po tuna Tikere ehpio po exiase, xikihme. Mame

⁵ ahno enease tupoke karimutumā ke, mauru panō risemy. Zamareary uuru kurā risemy nexiase.

⁶ Zoko zemime nexiase topu kurā typyne exiketō samo, ēmyty nexiase nenenehkane samo, enuru tō ezuru sā nexiase apoto samo, apory tō, jaxiry tō roropa metau sā nexiase zemime exiketō samo, aomiry nexiase imoihmākō omiry samo.

⁷ Ywy ro rokē moro enepotoh enease. Mokaro ymaro exiketō morohne onenepyyra toh nexiase, yrome tōserehse toh nexiase, toepase toh nexiase otonētohme.

⁸ Ywy toiroro exiase moro enēko, osenuruhkatoh enēko. Jēmyty karimutume toehse enaromỹke jexiryke, jamihme pyra toehse ywy ipunaka.

⁹ Ritonõpo nenyokyhpyry omiry etaryhtao ya epukase nono pona, toorihse samo jěmyty nono pokoxi.

¹⁰ Mame imepỹ emary a tanỹse ywy jeseukumuru pona jemary nono pona ro, tykytyky ãko ro exiase.

¹¹ Mame ynara tykase mokyro Ritonõpo nenyokyhpyry ya:

– Tanieu, opyno Ritonõpo mana ipunaka, tonehpose ywy eya oturuse amaro. Xik-ihme exiko, jomiry etako tomeseke samo.

Naeroro towõse ywy xikihme, tykytyky ãko exiase.

¹² Mame ynara tykase ynororo ya:

– Enaromyra exiko, Tanieu. Õtururu totase Ritonõpo a, ěmepyry apitorymã poe, oesekumuru po tõturupitose awahtao eya, tuaro oehtohme. Tooehse ywy õmiry pokoino.

¹³ Yrome Perexia nonory ewomane a takorekehkase ywy 21me ěmepyry ae ehtoh po. Morarame toiroro jexiryke etonatoh poko Perexia nonory ewomane tō maro, Mikeu, toiro Ritonõpo nenyokyhpyry imehxo exikety tooehse ya jakorehmase.

¹⁴ Seromaroro toeporehkase ywy oya ãmorepase imeĩpo oekyry tō ehtoh poko. Moro enepotopõpyry oya imeĩpo ehtoh poko enetupuhtohme mana, tykase.

¹⁵ Morohne poko aotururuhtao ya mynyhme rokẽ exiase, tupue rokẽ exiase nono enẽko rokene.

¹⁶ Mõtoino rokẽ ypotapihpyry tapose tomary ke mokyro Ritonõpo nenyokyhpyry a, ahno panono a; morara ahtao oturupitoase, ynara ase eya:

– Tuisa, moro enepotoh pokoino tyjamihkehse ywy, tykytyky kakehpyra ase.

¹⁷ Otarahxo ke oturũko ha amaro? Opoetoryme jexiryke, oturusaromepyra ase oya. Typoremãkase sã ywy, jamihme pyra ase ipunaka, tupime ya joseremary.

¹⁸ Naeroro tomary ke tapose ropa ywy eya, tyjamihtase ropa ywy.

¹⁹ Ynara tykase ynororo ya:

– Opyno Ritonõpo mana, naeroro enaromyra exiko. Oewomaneme mana, torětyke pyra exiko. Emynyhmara exiko! Orěpyra exiko!

Mame morara tykase ynororo ahtao kure pohto sã exiase ropa. Ynara ase eya:

– Oturuko ya, jamihme pohto kyriropa exiryke.

²⁰⁻²¹ Mame ynara tykase ynororo ya:

– Zuaro hma oty katoh oehno oya? Oehno oya ouruse moro imerohpyry poko, Zae ehtoh Papẽ pokona. Yrome seromaroro ytõko ropa ase Ritonõpo omi poe etonase Perexia nonory ewomane maro. Mame moro etonatoh tōtyhkase ahtao, Ritonõpo nenyokyhpyry, Kerexia ewomane, oehnõko mana etonase ymaro. Yrome mokaro maro josetaparyhtao jakorehmane maro pyra ase ipunaka. Ritonõpo nenyokyhpyry, Mikeu rokẽ, Izyraeu tō ewomane mã, jakorehmãko mana.

11

¹ Ritonõpo omi poe jakorehmaneme mana jewomaneme roropa mana.

Perexia

² Tõturuse ropa Ritonõpo nenyokyhpyry ya. Ynara nase ya:

– Ynekarory oya ajohpe pyra mana. Oseruao tuisamãkõ exĩko Perexia tuisaryme; moromeĩpo imepỹ tuisame exĩko asakoropane aehtopo. Imehnõ motye tymõkomoke exĩko mã ynororo. Mame tymõkomoke toexiryke jamihme exĩko mana tuisamehxo; oximõme typoetory tō soutatu tō enehnõko mana etonatohme Kerexia tuisary maro.

³ Imeĩpo imepỹ tuisame exĩko jamihme exikety. Zumo inonory exĩko, typenetatoh rĩko roropa mana.

Kerexia

⁴ – Yrome tuisamehxo toehse ynororo ahtao tuisame aexiry osenahkãko mana, tapiakase inonory exïko mana 4me ehtohme. Tuisa tã 4mãkõ imyakãme exïko, yrome ipoenõme kara mokaro. Jamihme hkopyra roropa exïko mã toto, mokyro sã pyra.

Ejitu nonory, Xiria roropa

⁵ – Mame Ejitu tuisary jamihme exïko mana, yrome mokyro akorehmane, isoutatu tã tuisary jamihmehxo exïko. Inonory zumohxo exïko.

⁶ Imeïpo tuhke pyra jeimamyry taropose ahtao osepeme exïko Ejitu tuisary Xiria tuisary maro toh mana. Tõxiry ekarõko Ejitu tuisary Xiria tuisary a ipytyme ehtohme, jũme osepeme toehtohkõme repe. Yrome moro osepeme ehtoh jamihme pyra exïko mana, totapasẽme exïko nohpo, inio maro, ipoenomo te, ipoetory tã roropa, imaro exiketõ emero.

⁷ Yrome okynã pixo mokyro nohpo ekyry tuisame exïko mana. Soutatu tã arõko mana etonatohme Xiria tuisary soutatu tã maro. Xirio tã esaka jamihme exiketõ taka omõnõko mana, xirio tã poremãkãko mana.

⁸ Mame xirio tã neponãmary tã arõko mã toto Ejitu pona, uuru risẽ roropa, parata risemy, enara. Mame tehme exïko mã toto okynã pixo.

⁹ Moromeïpo Xiria tuisary tomomyry se exïko Ejitu pona repe. Yrome typoremãkasẽme exïko mana, mame eramãko ropa ynororo tynonory pona ropa.

¹⁰ – Mame Xiria tuisary mũkuru tã soutatu tã enehnõko oximõme, tuhkãkõ jamihmãkomo. Mame toiro imũkuru soutatu tã arõko Ejitu poremãkase. Moro nono poremãkãko mana emero, tuna zume exikety samo. Omõnõko Ejitu tuisary esaka itapyĩ jamihmã kararahse.

¹¹ Mame Ejitu tuisary toto zehno exïko, tũtãko ynororo tysoutatu tã maro osetapase xirio tã maro. Xirio tã poremãkãko mana emero porehme tuhke toto ahtao ro.

¹² Mame epyrypãko Ejitu tuisary mana orẽpyra toehtopõpyry poko, tuhkãkõ etap-atopõpyry poko roropa eya. Yrome orẽpyra aexiry okynã nymyry pyra exïko mana.

¹³ Imeïpo soutatu tã tuhkehxo enehpõko ropa Xiria tuisary mana, mame tuhke pyra jeimamyry taropose ahtao oehnõko mana tysoutatu tã tuhkãkõ maro, typyreke exiketomo Ejitu nonory poremãkapose.

¹⁴ – Morara ahtao ahno tã tuhke Ejitu tuisary epeme pyra exïko mana. Mokaro maro toitoine zehnotokõ, Izyraeu tã exïko; toto osenehtopõpyry omipona exïko toh mã repe, yrome typoremãkasẽme exïko mã toto.

¹⁵ Xiria tuisary oehnõko tysoutatu tã maro, pata zomyehmãko mana tapure exikety, mame iporemãkãko mã toto. Ejitu tã soutatu tã osetapara exïko mã toto, orẽpyrahxo exiketõ typoremãkasẽme exïko mã toto xirio tã soutatu tã epataka.

¹⁶ Typenetatoh rïko Xiria tuisary mana Ejitu tã soutatu tomo a, etypohkaponanõ pyra exïko mana. Omõnõko mã toto Izyraeu tã nonory pona Ritonõpo nymenekahpyry pona typoetory tã nonoryme. Moro nono poremãkãko mana porehme.

¹⁷ – Mame tysoutatu tã oximõme tyripõko Xiria tuisary mana emero porehme etonatohme Ejitu tã maro. Mame topetõkara poremãkatohme osepeme osekãrõko mana Ejitu tã tuisary a. “Jẽxiry ekarõko ase oya opytyme, jũme osepeme kuehtohme,” ãko ynororo eya. Yrome morara exipyra ekurehnõko mana.

¹⁸ Mame etonãko ynororo pata tã põkõ maro tuna konõto Metiteraneu ehpiukuroko. Moro pata tã tuhke poremãkãko mana. Yrome imepỹ soutatu tã tuisary oehnõko imepỹ nonory poe mokyro poremãkase, mokyro epyrypatoh poremãkapose. Tyhxirosẽme exïko mokyro Xiria tuisary mana.

¹⁹ Mame eramãko ropa ynororo tynonory pona ropa, typatary tã jamihmãkõ pona ropa, yrome apotũkehnõko mana, orihnõko mana; ipoko jũme tuenikehsẽme exïko mã toto.

²⁰ – Mame imepÿ tuisame exïko mokyro myakãme, typoetory aropõko mana tineru apoitohme kowenu tinerÿme orëpyrahxo toehtohme. Yrome tuhke pyra jeimamyry taropose ahtao orihnõko mana, etonatoch poko pyra tahtao ro.

²¹ – Imepÿ Xiria esëme exïko popyra exiketÿ ipunaka, tuisa mÿkuru kara ynororo. Osetapatoch poko pyra toto ahtao, osepeme sã omõnõko mana, mame onekunohto toexiryke tuisame exïko mana.

²² Topetõkara soutatu tõi emero enahkãko mana, Oturukety imehxo exiketÿ roropa etapãko mana.

²³ Osepeme se exiketõ enekunohnõko mana, aomirykõ totase ahtao ro eya, mame tysoutatu tõi ke, tuhkãkõkara ke jamihmehxo exïko mana.

²⁴ Tokare pyra osetapãko mã ynororo, pata tõi põkõ maro, tymõkomokehxo exiketomo. Mokaro ryhmãko xihpyryme mã ynororo, tytamuru nyrihpyry sã pyra ipunaka. Mõkomo apiakãko mã ynororo tysoutatu tõi kyryryme, uuru tõkehko te, icyryry tõi typyne exiketõ, emero apoiryhtao eya. Mame osenetupuhnõko mana pata tõi, jamihmãkõ poremãkapory poko repe, yrome okynã pyra moro poko osenetupuhnõko mana.

²⁵ – Jamihme tõsekaroryke tysoutatu tõi maro, ytõko mã ynororo tuhkãkõ maro Ejitu tuisary poremãkapose. Mame tûtãko Ejitu tuisary, typoetory tuhkãkõ maro, soutatu tõi orëpyra exiketomo, yrome xirio tõi onyporemãkara ekurehnõko mana, towokase exiryke

²⁶ akorehmananomo a repe. Mokaro pokoino typoremãkasëme exïko mana. Isoutatu tõi typoremãkasëme exïko, tuhkãkõ totapasëme exïko roropa mana.

²⁷ Mame mokaro tuisa tõi asakoro oximaro oturÿko mã toto otuhtoh po. Ajohpe rokë oturÿko mã toto topekara enekunohtohme. Yrome typenetatohkõ anapoipyra exïko mã toto morara ehtoh exipyra ro exiryke.

²⁸ Imeïpo tynonory pona ytõko ropa Xiria tuisary mõkomo kurã maro, tynapoityamo tõi setaparykohtao. Atamorepãko mana Ritonõpo poko Izyraeu tõi ehtoh enatyry poko, Tosëkõme Ritonõpo eahmakehpotohme eya xine. Naeroro typenetatoch ae ro toto ryhmãko mana. Moromeïpo ytõko ropa mana tynonory pona ropa.

²⁹ – Mame aytotoch toehse ahtao ytõko ropa mana tysoutatu tõi maro Ejitu maro etonase ropa repe, yrome seromaroro Ejitu onyporemãkapopyra ekurehnõko mana, apitorymã sã pyra.

³⁰ Roma põkõ soutatu tõi oehnõko wapu tõi ae xixi omõtoch wino; osetapãko mã toto imaro. Oserehnõko mã ynororo, tõi setaparykõ rumekãko mana. Yrome zehno ro toexirykõke Izyraeu tõi maro osetapãko mana. Ritonõpo poetory tõi ryhmãko mana. Mame oehnõko ropa mana, Ritonõpo Omihpyry rumekahpõkõ omiry etãko mana, aomirykõ omipona exïko mana.

³¹ Ipoetory tõi, soutatu tõi Ritonõpo Tapyï Kurã rïko mã toto nuriame. Okyno zahkary etypohkapõko mã toto, kokoro rokë Ritonõpo oneahmara ipoetory tõi ehtohme. Mame “erehtoh konõto nuriame” moro rïko mã toto Ritonõpo Tapyï tao.

³² Omi kurã ke sã Ritonõpo Omihpyry omipona pyra exiketõ pyrypãko mana, yrome Ritonõpo pyno exiketõ jamihme exïko, mokyro tuisa, onekunohto akorekehkãko mã toto.

³³ Mame tuaro exiketõ imehnõ amorepãko mã toto, yrome tuhke ãmepÿry ae totapasëme exïko mã toto, tyahkasëme exïko mã toto, tapoisëme exïko mã toto imehnõ poetoryme te, imõkomory tarosëme exïko mana, enara.

³⁴ Morarame Ritonõpo poetory tõi tuarimaporyhtao, toitoine imehnõ toto akorehmãko mana; mãpyra tuhke mokaro maro se exïko mã toto osewomatohme rokene.

³⁵ Toitoine mokaro imehnõ amorepananõ, tuaro exiketõ, totapasëme exïko mã toto, yrome morara exïko Ritonõpo poetory tõi kurãkatohme, Ritonõpo kure ehtoh sahxo toto ehtohme. Morara exïko ro sero etyhyry pona ro, sero etuarimatoch otyhkãko Ritonõpo a imenekatoch pona.

Tuisamehxo osekarotopõpyry

³⁶ – Typenetatoh rīko Xiria tuisary mana. Tuisame imehxo toehtoh poko osekarōko mana, ritō tō emero esēme samo. Epyrypāko mana tuisamehxo toexiry poko, Ritonōpo emero Esē kerekeremāko mana. Morara tyrīko mokyro mana zuānohtoh pona Ritonōpo a; mokyro wānohnōko Ritonōpo mana tōsenetupuhpōpyro ae ro.

³⁷ Tytamurukō neponāmarykō oneahmara exīko mokyro mana te, nohpo tō neponāmary oneahmara exīko roropa mana. Imehnō ritō tō oneahmara exīko mana ritō tō motye osekaroryke eya.

³⁸ Yrome imepỹ ritō eahmāko mana, soutatu tō patary jamihmā ewomane eahmāko mana. Mokyro waro pyra itamuru tō kynexine, eya uuru ekarōko mā ynororo tynekaroryme; parata te, topu kurā typyne exikety te, mōkomo typyne aexityā, enara.

³⁹ Typatary jamihmākō ewomatohme, imehnō ritō eahmananō rīko mana takorehmananōme. Mame tuisame mokyro enetupuhnanō emero epeme exīko toh mana, tamuximehxo exīko, nono kurā apoīko roropa.

⁴⁰ – Mame etyhporyme exisasaka ahtao Ejitu tuisary ytōko etonase xirio tō tuisary maro. Mame xirio tō tuisary oehnōko axiny osetapase imaro wirikane samo, tykahu tō maro, kawaru po ytoketō maro, wapu tō maro tuhke. Tuna zueme ehtoh sã omōnōko isoutatu tomo Ejitu nonory pona.

⁴¹ Omōnōko roropa mokyro mana Ritonōpo nekarohpyry pona, Izyraeu tō nonory pona. Tuhke miume ahno etapāko mā ynororo; yrome Etō tō osewomāko mā toto te, Moape tō roropa te, Amō tō roropa, enara.

⁴² Imeimehnō nonory tuhke typoremākase ahtao eya Ejitu roropa poremākāko mana.

⁴³ Ejitu poe mōkomo arōko mana, uuru te, parata te, imepỹ mōkomo typyne exiketō roropa, enara. Mame Ripia nonory poremākāko mana Etiopia nonory roropa.

⁴⁴ Yrome omi oehnōko xixi tūtatoh wino te, inikahpoino roropa tuaro ehtopo. Moro omi etaryke tyya oserehnōko mokyro mana. Tohne ytoytōko mā ynororo tysoutatu tō maro ahno etapase tuhke.

⁴⁵ Mame osesarīko mana irānao tuna Metiteraneu maro ypy kurā Ritonōpo esary maro. Yrome orihnōko mana, takorehmaneke pyra exīko mana ipynanohtohme.

12

Etyhpory po

¹ Mokyro Ritonōpo nenyokyhpory oturūko ro nexiase, ynara tykase ynororo:

– Morara ahtao, Ritonōpo nenyokyhpory Mikeu owōnōko mana, Ritonōpo poetory tō ewomaneme exikety. Etuarimāko mā toto yronomyryme, moro etuarimatoh panō exipitopyra mana, ahno exipitory poe. Yrome morara ahtao ro typynanohtohme exīko mā toto emero esetykō tymerose Ritonōpo papē pokona.

² Aorihtyā tuhke isene exīko ropa mā toto: tuhkākō jūme orihpyra ropa ehtohme, imehnō tuānohtohme exīko mā toto jūme etuarimatoh tao.

³ Mokaro tuaro exiketō, imehnō tuhkākō amorepananō zae ehtoh poko toto ehtohme, zemimā sã exīko mā toto, xirikuato sã kapu poko, jūme osezehkara sã exīko mā toto.

⁴ Ynara tykase ropa ynororo ya:

– Seromaroro, Tanieu, senohne onekaropyra exiko imehnomo a, moro pape apuruko apuhthoh ke onetapuruhmakara ropa imehnō ehtohme etyhpory pona. Tuhkākō xiaksiake tururume ytoytōko mā toto tuarohxo toehtohkōme.

⁵ Mame ahno panō kō asakoro enease, tuna ehpio, toiro moino te, toiro nexiase seino.

⁶ Toiro mokyro tōturupose Ritonōpo nenyokyhpory a, tupoke karimutumā ke, inikahpozakoxi. Ynara tykase ynororo eya:

– Otara ahtao morohne, osenuruhkatoh otyhkāko nae?

⁷ Tomary tanỹse Ritonōpo nenyokyhpory a kakoxi kapu a. Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo, Jũme isene Exikety omi poe, senohne emero exĩko 3½ jeimamyry ae. Mame Ritonõpo poetory tõ ryhmatoh tonahse ahtao ipunaka, morohne emero exĩko mana.

⁸ Aomiry etase repe, yrome onenetupuhpyra exiase. Morara exiryke ekaropoase eya:

– Ajohpãme sã kuuruko, otara morohne exĩko nae aotyhkatohme?

⁹ Ynara tykase ynororo ya:

– Torëtyke pyra exiko, Tanieu, ytoko ropa rokene. Sero omi tokare pyra exĩko, tapuruse samo etyhpury pona.

¹⁰ Tuhkãkõ etuarimatoh ke tukuhsẽme exĩko mã toto. Tukurãkasẽme exĩko mã toto. Ritonõpo kure ehtoh sã ekurãkãko mã toto. Popyra exiketõ tyyrypyrykõ poko ro exĩko mã toto, onenetupuhpyra exĩko mã toto morara ehtoh poko. Yrome tuaro exiketõ morara ehtoh poko zuaro exĩko mã toto.

¹¹ Okyno zahkatoh Ritonõpo Tapyĩ tao kokoro rokẽ, tyripokehse ahtao, “erehtoh konõto” tyrise ahtao Ritonõpo Eahmatoh tao, moromeĩpo 1.290me ãmepyry aropõko mana.

¹² Tãkye kuhse exĩko mokaro Tosẽkõ Ritonõpo onurumekara exiketomo 1.335me ãmepyry ae!

¹³ – Omoro, Tanieu, zae ehtoh poko exikehpyra exiko etyhpury pona. Orihnõko mase, yrome sero etyhpury po ãsemãnõko ropa mase, Ritonõpo nekarory kurã apoitohme oya, tykase Ritonõpo nenyokyhpury.

OZEJA

Oséias

Ekarotopo

Urutõ Ozeja a Ritonõpo omiry tokarose Izyraeu tomo a, inikahpoëkomo a. Urutõ Amoxi mykapo Ozeja kynexine, pata Samaria onyporemākara ro ahtao axirio tomo a, jeimamyry 721mã po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Ozeja nekarohpyry: Izyraeu tõ wānohnõko Ritonõpo mana tyneponāmarykõ eahmaryke eya xine. Yrome jūme toto onurumekara mana, eraximāko mana toto pynanohtohme ropa.

Sam tykase Ozeja typyty pokoino imeimehnõ orutua pokõ se aexiryke. Orëpyra sã Izyraeu tõ turuse eya typyty sã Izyraeu tõ ehtoh pokõ; zae Ritonõpo nexiase repe Izyraeu tõ niome, yrome zae pyra Izyraeu tõ nexiase tyneponāmarykõ eahmaryke eya xine. Morara exiryke Izyraeu tõ zehno toehse Ritonõpo mana, toto wānohnõko mana. Yrome jūme toto pyno exikehpyra mana. Ynara tykase Ritonõpo: Izyraeu tomo, orumekary se pyra ase! Orumekasaromepyra xine ase! Opyno xine jexiryke oenahkaposaromepyra xine ase. Opyno xine jehtoh exikehpyra mana.

Sero pape ao

Ozeja, ipyty maro, ipoenõ roropa 1.1–3.5

Izyraeu popyra ehtoh pokõ 4.1–13.16

Eramatoko Ritonõpo a, opyno xine 14.1-9

¹ Sero nase Ritonõpo omiryne, inekarohpyry Ozeja a, Peeri mūkuru, Juta tõ tuisaryme Uzia ahtao te, Jotão roropa te, Akaze roropa te, Ezekia roropa, enara; Izyraeu tõ tuisaryme Jeropoão ahtao, Joaxi mūkuru.

Ozeja pyty, imūkuru tomo, enara

² Mame tõturupitose Ritonõpo ahtao Ozeja ae Izyraeu tomo a ynara tykase ynororo Ozeja a:

– Ytoko nohpo apoise opytyme; imeimehnõ pokõ exīko mana; omūkuru tõ roropa tysekõ sã exīko mã toto. Ynara exiryke, Izyraeu tõ imeimehnõ pokõ exikety sã toehse mã toto. Jomiry omipona pyra toehse toto, turumekase ywy eya xine.

³ Naeroro toytose Ozeja pytase Komea maro, Tipiraĩ ãxiry ke. Mame imūkuru osemazupu tonuruse ahtao,

⁴ ynara tykase Ritonõpo Ozeja a:

– Poeto esehpako Jezereume, okynã pyra Izyraeu tõ tuisary wānohnõko ase tuhkākõ totapase tuisa Jeu a exiryke pata Jezereu po. Izyraeu tõ tuisary tõ enahkapõko ase.

⁵ Mame jakanahmã Jezereu po Izyraeu tõ soutatu tõ jamitunuru enahkapõko ase.

⁶ Imeĩpo Komea toemūkuase ropa Ozeja ãxiryne, ynara tykase Ritonõpo Ozeja a:

– Oẽxiry esehpako “Ipyno pyra”, Izyraeu tõ pyno toehkehse jexiryke, iirypyrykõ onykorokara toehse jexiryke roropa.

⁷ Yrome Juta tõ pyno exikehpyra exīko ase. Ywy roro Ritonõpo Oesëkõ toto pynanohnohõko ase. Yrome moro onyripyra ase etonato ke: taky ke pyra, pyrou tõ maro, tapema ke pyra, kawaru tõ ke pyra, kawaru po ytoketõ ke pyra, enara.

⁸ Imeĩpo suhsu turumekapose tõxiry a ahtao, poetoẽme toehse ropa Komea, toemūkuase ropa orutuame.

⁹ Mame ynara tykase Ritonõpo Ozeja a:

– Mose poeto esehpako “Wekyry karamẽ”, ynara exiryke: Izyraeu tõ ypoetryme pyra toehse mana, toto Esẽme pyra toehse roropa ywy.

Izyraeu Imehxo ehtoh pokõ imeĩpo

¹⁰ Ĕmepýry oehnōko mana Izyraeu tō tuhke exīko mǎ toto isawǎ samo tuna konōto ehpio; emǎnōko mǎ toto ikuhpýme samo. Mame moroto “Ypoetory tō karamē matose,” katopōpyry po Ritonōpo a, moroto, “Ritonōpo isene Exikety poenōme matose,” āko mana.

¹¹ Juta tomo Izyraeu tō maro oximōnōko mǎ toto. Oximōme toiro tuisa menekāko mǎ toto tutuisarykōme. Ahno tō jamihme exīko ropa mǎ toto, tymōkomoke roropa. Moro Ĕmepýry toehse ahtao Oseahmatoh konōtome exīko mana, Jezereu Ĕmepýryme.

2

¹ Naeroro oekyry tō Izyraeu tō esehpako “Ritonōpo poetoryme” te, “Ritonōpo nypynanopyhpyryme mǎ toto.”

Ritonōpo omipona pyra Izyraeu tō mana, Komea samo

² Ynara tykase Ritonōpo Izyraeu tomo a:

– Poetohti, asakō ihxirotoko, oseosezuhtoko imaro zae pyra aexiry poko, ynara exiryke: ppytyme pyra toehse mana, iniome pyra toehse ywy roropa. “Imehnō poko pyra exiko,” kaxitoko asakomo a, typoko exiketō aropotohme ropa.

³ Moro onyripyra ynororo ahtao zupō puxihkāko ropa ase emero tupoke pyra aehtohme aenurutopōpyry samo. Ona tonorē sǎ mokyro ripōko ase tuna maro pyra ipunaka, orihnōko mana tuna peneryke.

⁴ Ipoenō pyno pyra exīko ase imeimehnō poko exikety poenōme toto exiryke.

⁵ Imeimehnō poko tōsekarose ynororo, moro poko ehxiropyra nexiase. Ynara tykase: “Ypyno exiketō ekahmāko ase, tonahsē ekaroryke eya xine ya eukuru roropa, upo te, kaneru hpoty risemy, mauru panō risē roropa, azeite te, uwa eukuru jehnahpyry roropa, enara.”

⁶ – Morara exiryke omoxino tō ke mokyro apurūko ase, apuru rīko ase osema tao moro ae ytopyry ropa aehtohme.

⁷ Tymaro aexityǎ ekahmāko mana tururume repe, yrome toto anapoipyra ekurehnōko mana. Ytōko mana toto zupise yrome onenepyra mana. Mame ynara āko mana: Ytōko ropa ase ynio a, ynara exiryke ynio maro jahtao tākyehxo exiase, sero sǎ pyra.

⁸ Tuaro pyra nexiase: ywy exiase, tiriiku ekaroneme eya, uwa eukuru jehnahpyry te, azeite roropa ekaroase eya; ynekarory tō tuhke ekaroase eya, parata te, uuru roropa, yrome ynekarotyǎ tokarose tyneponāmary a, Paau a, eahmatohme.

⁹ Naeroro otyro epery apoitoh toehse ahtao, mokyro nohpo wino ynapyry tiriiku puxihkāko ropa ase, uwa eukuru jehnahpyry maro. Upo roropa puxihkāko ase kaneru hpoty risemy te, mauru panō risemy roropa ynekarotyǎ eya zupōme.

¹⁰ Seromaroro inomōko ase tupoke pyra ipunaka ipoko aexityǎ neneryme; onypynanohsaromepyra exīko mǎ toto ywinoino.

¹¹ Tākye aehtoh enahkapōko ase: jeimamyry ae oseahmatoh tonō te, nuno ae oseahmatoh tonō te, oserematoh ae oseahmatoh tonō roropa emero aoseahmatoh tonō enahkapōko ase.

¹² Inarykatyǎ enahkapōko ase, uwa zoko tomo, wikeira tomo roropa; morohne ipoko aexityǎ nekarohpyryme, tykase ynororo, imaro toehtohkō ehepyryme. Naeroro itupikō rīko ase ātarykahme, itume roropa; otyro emero enahkāko onokyro tō mana.

¹³ Turumekase ywy eya, tyneponāmarykō toahmase eya, Paau tomo; ixtaratu tyahkase eya tynekaroryme eya. Tōtupohtose ynororo, panasere maro, uuru risē tō maro, typoko exiketō tokahmase tururume eya. Ypoko tuenikehse ynororo. Morara exiryke mokyro wānohnōko ase. Ywy, Ritonōpo, oturuno.

Typoetory tō pyno Ritonōpo mana

¹⁴ Ynara tykase Ritonōpo Izyraeu tō poko:

— Morara exiryke mokyro eahmāko ase; arōko ropa ase ona tonorē pona ropa, moroto omi kurā ke oturūko ase eya ipyno jehtoh ae.

¹⁵ Moroto itupi tō ekarōko ropa ase eya, uwa zoko tōkehko, tarykase exiketomo. Moro jakanahmā Ehxirotōh myakamāko ase Omōtoh kurākō eraximatohme. Moroto oturūko mana ya poetome toehtopōpyry samo tutūtase ahtao Ejitu poe.

¹⁶ Mame “meta” āko ropa mana. “Yniome” āko roropa mana. “Jesemy Paau” kara exīko mana.

¹⁷ Jūme “Paau” onesehtopyra exīko mana; jūme mokyro tyneponāmarykō poko oturupyra exīko mana. Ywy Ritonōpo oturunō.

¹⁸ — Moro ěmepyry toehse ahtao jomiry etapōko ase onokyro tomo a, torō tomo a te, okoi tomo a roropa ypoetory tō onsekara toto ehtohme. Taky tō pyrou roropa itahkāko ase warata tomo, tapema tō roropa oseosetapara toto ehtohme. Ypoetory tō osepeme exīko mā toto, towomasēme exīko roropa mā toto.

¹⁹ — Izyraeu tomo, pytāko ase amaro, jūme ypyty nymyryme exīko mase. Opy-nanohnōko ase, kure ehtoh ke oeahmāko ase.

²⁰ Amonohkara exīko ase oniome. Ywy Ritonōpo, ya rokē osekarōko roropa mase.

²¹ Moro ěmepyry toehse ahtao ypoetory tō Izyraeu omiry etāko ase. Konopo enehpōko ase nono pona otyro ehxikatohme.

²² Otyro ahtāko mana, itamurume tiriiku tōkehko exīko, uwa tōkehko, azeitona tō roropa. Moro sā ypoetory tō Izyraeu omiry etāko ase.

²³ Ypoetory tō arykāko sā ase ynekarohpyry pona: “Moro nono ekarōko ase oya xine oesarykōme,” katopōpyry ae ro. Mame utupime exīko matose. Mokyro tosehke, “Typy-nanohsē karame” pynanohnōko ase, mokyro tosehkemy a “Wekyry kara”, “Wekyryme mase,” āko ase. Mame jezuhnōko mana: “Omoro mase Ritonōpo, Jesemy.”

3

Nohpo epekatopyry ropa Ozeja a

¹ Mame tōturuse ropa Ritonōpo ya. Ynara tykase:

— Ytoko ropa nohpo pynanohse, imeimehnō poko aexihpyry, imepỹ maro exikety. Mokyro pyno exiko, Izyraeu tō pyno jexiry samo imehnō neponāmarykō poko toto ahtao ro, tynekaroryme uwa epery asarahtyā aroryhtao ro eya xine ritō Paau eahmatohme.

² Naeroro ytoase, mokyro nohpo epekatyase 15me parata ke, 150 kirume sewata maro.

³ Ynara tykase ywy eya:

— Okynahxo jeraximāko mase. Morarame jeraximaryme imeimehnō maro pyra exiko, osekaropyra exiko amaro se exikety a. Ywy roropa eraximāko ase amaro jehtohme imeīpo.

⁴ Moro sā tuhke ěmepyry eraximāko Izyraeu tō mana tuisa konōto maro pyra te, imepỹ tutuisake pyra roropa te, tynekarorykō onyahkara exīko mā toto, xikihme exiketō topu risē Paau kyryry poko pyra exīko mā toto, tyneponāmarykō poko pyra exīko roropa mā toto tytapyīkō tao.

⁵ Yrome ěmepyry oehnōko mana: Izyraeu tō oehnōko ropa Ritonōpo eahmase ropa Tosēkōme. Tutuisake exīko mā toto tuisa Tawi paryme exikety. Morarame Ritonōpo eahmāko mā toto Tosēkōme, aomiry omipona, inekarory kurā tuhke apoīko roropa mā toto.

4

Izyraeu tō hxirory Ritonōpo a

¹ Sero nono pōkō hxirotoh nae Ritonōpo Kuesēkō mana. Etatoko ke Izyraeu tomo, Ritonōpo nekarory:

– Ajohpe rokē mā toto emero, imehnō pyno nymyry pyra, Ritonōpo ehtoh poko etary se pyra sero nono pōkō mana ipunaka.

² Tōmirykō etapōko mā toto ajohpe rokene, onekunohto mā toto, otapato, omato-nanohto, imeimehnō poko mā toto. Popyra toto ehtoh itamurumehxo exīko te, imehnō tuhkehxo etapāko roropa mā toto.

³ Morara exiryke sero nono tonore exīko mana, isene exiketō emero orihnōko mana. Okyno tō orihnōko mā toto, onokyro tō roropa, torō tomo, kana tō roropa, enara.

Oturuketō hxirōko Ritonōpo mana

⁴ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ypoetory tō onyhxiropyra ehtoko, toto onupokara roropa ehtoko. Amarokō hxirōko ase, oturuketomo.

⁵ Xiaxiake ytoytōko rokē matose saereme ahtao, koko roropa, moro sā urutō kō roropa mana. Izyraeu enahkapōko ase, asakōme exikety.

⁶ Ypoetory tō ypoko tuaro se pyra mā toto. Morara exiryke osenahkāko mā toto. Amarokō roropa, oturuketomo, ya tuaro se pyra matose, ynyriphopyry poko tuenikehse oya xine. Naeroro oturuketōme orumekatorỹko ase, omūkuru tō se pyra ase roropa ymaro oturuketōme.

⁷ – Tuhkehxo oturuketō awahtao xine, tuhkehxo oorypyrykō exīko mana, onyrih-pyry; morara exiryke imehxo oehtohkō myakamāko ase ehxirotoh ke.

⁸ Epehpyry apoīko matose ahno rypyry pokoino; morara exiryke ahno se matose itamurumehxo tyrypyrykō poko.

⁹ Naeroro oturuketō wānohnōko ase ypoetory tō emero samo. Toto wānohnōko ase, mame epehmāko mā toto tyrypyrykō emetakame.

¹⁰ Jurumekāko oturuketō mana imehnō neponāmary tō eahmatohme. Naeroro otuhnōko mā toto ypoetory tō nekarotyā poko ya repe. Yrome omise ro exīko mā toto. Imehnō neponāmary tō eahmāko mā toto tōsewomatohkōme repe, yrome onewomara mā toto.

Imehnō neponāmary tō eahmary Izyraeu tomo a

¹¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ypoetory tō rowohpe sā exīko mā toto eukuru jehnahpyry enyryke itamurume eya xine.

¹² Ekaropōko mā toto wewe risemy a: “Otara exīko nae taroino?” Tuaro ehtoh ekaropōko mā toto wewe xikihmākomo a. Turumekase ywy eya xine. Imeimehnō poko exikety sā ywy turumekase eya xine imehnō neponāmary tō poko toehtohkōme.

¹³ Okyno tō zahkāko mā toto tynekarorykōme imehnō apoto apō po ypy tō emory po. Moroto ixtaratu zahkāko mā toto wewe karawario tō zopino, imehnō wewe tō myhto roropa zaryje exikety, jerutūme kure exiryke.

– Moro sā oēxiry tō imeimehnō poko exipitōko mā toto, omūkurukō pyxiā roropa imehnō poko exīko mā toto.

¹⁴ Yrome mokaro onuānohpyra ase moro poko; amarokō, orutua kō imehnō nohpo tō poko oexirykōke. Toto maro ytōko matose ineponāmarykō eahmatoh taka, onekarory tō zahkāko matose toto eahmaryme. Moro sā tuaro pyra exiketō sā ytōko matose axiny oenahkatohkō pona.

¹⁵ – Izyraeu tomo a turumekase ywy, yrome toto poenopyry se pyra ase Juta tomo a, mokaro rypyry poko pyra toto ehtohme. Kiukau pona eahmatoh taka ytopyra ehtoko, Pete-Awē pona roropa, ōmirykō onetapopyra ehtoko ynara karyke: “Ritonōpo Kuesēkō netaryme, jūme isene Exikety.”

¹⁶ Izyraeu tō putupyra sā mā toto, pui nohpo samo ekuremara ro ahtao. Ypoetory tō onypnanohsaromepyra ase kaneru tō pyno exikety sā toky tō pynanopyry sā ona po.

¹⁷ Ypoetoryme osekarõko sã mã toto tyneponãmarykõ eahmary poko, toto anakorehmasaromepyra ase.

¹⁸ Etÿnõko mã toto, osekarõko mã toto imeimehnõ poko toehtoikõ poko. Orẽpyra toexirykõ se pyra mã toto zae ehtoh poko imehxo toehtoikõme. Toehxirorykõ sehxo mã toto.

¹⁹ Mya tarosẽme exiko mã toto tyryrykane a, mame ehxirõko mã toto tyneponãmarykõ eahmary poko tyya xine.

5

¹ – Etatoko ke oturuketomo! Otato ehtoko Izyraeu tomo! Etatoko tuisa tapyĩ taõkomo. Ahno apiakaneme matose zae ehtoh ritohme; naeroro tuãnohsẽme exiko matose! Ahno apoitoh sã toehse matose Mixipa po, ypy Tapoa po roropa tarãpa sã toehse matose

² jakanahmã Akaxia tõ po eutary nono ao zueme exikety sã mexiatose. Morara exiryke awãnohtorÿko ase.

³ Zuaro ase Izyraeu tõ nyrihpyry poko: imehnõ neponãmary tõ toahmase eya xine. Naeroro nuriame toehse toh nexiase.

Tyneponãmarykõ eahmary Izyraeu tomo a

⁴ Popyra ehtoh riryke Izyraeu tomo a eramasaromepyra mã toto Tosẽkomo Ritonõpo a. Tyneponãmarykõ eahmary poko penetaryke tyya xine Ritonõpo a tuaro se pyra mã toto.

⁵ Toepyrypatohkõ enetupuhpõko mã toto iirypyryme toehtoikõ poko. Tyrypyrykõ pokoino osetapãko mã toto, epukãko, mame imaro xine Juta tõ erypymãko roropa mã toto.

⁶ Toky tõ arõko mã toto: kaneru tomo te, pui tõ roropa ekarotohme tynekaroryme Ritonõpo a, yrome toiparo rokẽ moro riko mã toto. Onenesaromepyra mã toto, toesyryhmase ynororo exiryke mokaro winoino.

⁷ Ritonõpo omipona pyra Paau poko toehse toh nexiase. Ipoenõkõ anoryme aenurutyã mã toto. Seromaroro toto tonahkasẽme exiko mã toto, inonorykõ roropa tonahkasẽme exiko mana.

Etonãko Izyraeu tomo Juta tõ maro

⁸ Rue etotoko Kipea po, Rama po roropa. Okohtatoko opore ahno enaroximatohme Pete-Awẽ po! Õkae xine enetoko orutua komo Pẽjamĩ tomo!

⁹ Izyraeu tomo turuse ya rahkene, morohne exiko, anamonohpyra mana: ãmepyry oehnõko mana awãnohtohkõme, Izyraeu tonahkasẽme exiko mana.

¹⁰ Ynara tykase Ritonõpo Kuesẽkomo:

– Juta tuisary tõ tomõse Izyraeu nonory pona; nono tapoise eya xine tynonorykõme. Morara exiryke tohne toehse ywy, toto wãnohnõko ase yronymyryme.

¹¹ Izyraeu tõ etuarimãko mã toto. Inonorykõ tupuxihkase ewinoino xine takorehmaporykõ se toexirykõke tyneponãmarykomo a.

¹² Naeroro, nuko sã Izyraeu enahkãko ase, tyrohsẽ ke Juta enahkapõko ase roropa.

¹³ – Kure pyra toehto waro toehse Izyraeu ahtao, Juta roropa tapurose toehto tonese ahtao, toytose Izyraeu Axiria tuisary konõto a takorehmapotohkõme repe; yrome toto onukurãkasaromepyra nexiase, apurotopõpyry onetyhnanohsaromepyra roropa nexiase.

¹⁴ Reã sã Izyraeu tõ maro etonãko ase, Juta tõ maro roropa. Toto kararahnõko ase, imeĩpo ytõko ase mya, toto arõko ase ymaro. Toto onypynanohsaromepyra exiko imehnõ mana.

¹⁵ – Mame ytõko ropa ase jesaka, moroto exiko ase toto eraximaryme. Tyrypyrykõ enetuputyryhtao eya xine, toetuarimarykohtao roropa, oehnõko mã toto jupise.

6

Tyrypyry rumekary sã rokẽ Izyraeu tomo a

¹ Ynara āko Izyraeu tō mana:

– Ehmaropa emero Ritonōpo a ropa, Kuesēkomo a. Tapurose sexiatose eya, yrome kukurākatorỹko ropa mana. Tuānohse sexiatose eya repe, yrome kyyrypyrykō korokāko ropa mana.

² Taroino asakoro tōmehse ahtao, otarame oseruao tōmehse ahtao kyjamihtanohtorỹko ropa mana, xikihme kuanỹtorỹko ropa mana. Mame aomiry omipona exikehpyra exīko syfatose.

³ Yronomyrymehxo sosekarotone Kuesēkomo a! Anamonohpyra xixi ehtoh samo, kuakorehmatorỹko mana; anamonohpyra oehnōko mana konopo oepiry sã nono ehxikatohme eina exisasaka ahtao.

⁴ Yrome ynara āko Ritonōpo mana, toto ezuhnōko:

– Otara tyrīko ha opoko xine, Izyraeu tomo? Amarokō roropa, Juta tomo, oty rīko ywy opoko xine? Ypyno oehtohkō axītao rokē mana akurū samo ěmepiryhta. Konopo pitiko samo otyro poko, xixi tōnuhse ahtao axī anorỹko mana.

⁵ Morara exiryke urutō kō tonyohse ya ourutohkōme, awānohtorỹko ase, oenahkatorỹko ase. Oty se jehtoh oya xine jarao mana, saerehkatoh sã mana.

⁶ Ypyno oehtohkō se ase, okyno tō etapary jahkatohme onekarorykōme se pyra ase. Onekarorykō myakāme jomiry omipona ypoetory tō sehxo ase.

⁷ Yrome Atāo patary pona toeporehkase toto ahtao jomihpyry, ynetapohpyry eya xine omipona pyra toehse toh nexiase.

⁸ Pata Kireate popyra exiketō ke tuhke mana, etapahpōkomo roropa.

⁹ Mokaro oturuketō omato sã mã toto, eraximāko tōtonēse imehnō ematonanohtohme. Osema tao etapāko mã toto Xikē esemary ao, imehnō ryhmāko mã toto popyra ipunaka.

¹⁰ Izyraeu tō nonory po popyra ehtoh xihpyry tonese ya: tyneponāmarykō eahmāko ypoetory tō mana, naeroro nuriame toehse mã toto.

¹¹ Ěmepiry tymenekase ya, moro ae Juta tō roropa wānohnōko ase.

7

¹ – Izyraeu tō kurākary se ropa ase repe, tymōkomoke toto ehtohme ropa, yrome iiryryrykō rokē enēko ase, popyra toto ehtopo. Ajohpe mã toto, omatome roropa, imehnō tapyī taka omōnōko mã toto ematonanohtohse. Jarao, osema tao imehnō ryhmāko mã toto, ematonanohtohme tyya xine.

² Toto rypyry poko emero wenikehnōko jekarōko mã toto. Tapuruse sã mã toto tyryryryrykōke. Popyra toto ehtoh onenekehpyra ase.

Ajohpe, zehno, onekunohto roropa

³ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ypoetory tō popyra mã toto, ajohpe toehtohkōke tuisa tō enekunohnōko mã toto, kowenatu tō maro.

⁴ Ewokananōme mã toto emero porehme. Imehnō zehno toto ehtoh apoto sã mana orinato zopino tymynyhpāse ahtao, ipoko pyra wyi ekeine mana, wyi eraximaryme.

⁵ Mame oseahmatoh toehse ahtao tuisa maro, eukuru jehnahpyry tokarose eya xine tuisa tomo a itamurume, kowenatu tō maro, toto etỹtohme. Toetỹse toto ahtao ajoajohpe toehse toh nexiase.

⁶ Tutuisarykō zehno toehtohkō apoto sã mana toto kurohtao. Ěmehnōko mã toto osenetuputyry poko tutuisarykō ryhmatoh poko. Tōmehse ahtao apoto zukāko sã mã toto.

⁷ Zehno ro, apoto samo, tutuisarykō totapase eya xine; totapase toto emero porehme atakenaka. Yrome ya oturupyra mã toto takorehmapotohkōme.

Izyraeu tomo imehnō ahno tō maro

⁸ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Izyraeu tomo a, tōmiry totapose imehnō ahno tomo a osepeme ehtohme. Sero-maroro wyi sã mã toto popyrahme sã tokeise ahtao.

⁹ Zuaro pyra mokaro mana, tyjमितunuru enahkãko imeimehnō ahno a tōsekaroryke osepeme. Jamihme pyra toehse toto tamuhpōme exikety samo tūsehke karimutumã ke, yrome onenetupuhpyra mã toto moro poko.

¹⁰ Toepyrypatohkōke zae pyra toehtohkō ekarōko mã toto. Morohne emero toehse eya xine repe, yrome oehpyra ro mã toto ya. Oturupyra mã toto ya, Ritonōpo toto Esemy, takorehmapotohkōme ya.

¹¹ Utuku putupyra exikety sã toehse Izyraeu tō mana: osemazuhme Ejitu pona ytōko takorehmapotohkōme, imeīpo Axiria pona ytōko mã toto takorehmapotohkōme eya xine.

¹² Yrome torō tō apoine sã tarãpa ke, mokaro apoīko ase. Toto wãnohnōko ase toto etatopōpyry ae ro toto oximōtohtao.

¹³ Tytahse mã toto, tonahkasēme exīko mã toto, toepase aexirykōke, jomihpyry omipona pyra toehse roropa toexirykōke. Toto pynanopyry se exiase repe, yrome ajohpe tōturuse toht nexiase ypoko.

¹⁴ Toto otururuhtao ya zae nymyry pyra mã toto tukurohtao xine; aotururukohtao osemãko mã toto nono pona, tyxitarykōme juaro pyra exiketō samo. Tonahsē ekaroporyhtao eya xine, eukuru maro typihpyry sahkãko mã toto juaro pyra exiketō samo. Jomiry omipona pyra mã toto, emero porehme.

¹⁵ Tuãtanohpose toto ya, tamorepase toto ya, jamihme toto tyripose ya roropa, yrome popyra ehtoh riry se toht nexiase ya.

¹⁶ Pyrou ekomaryhtao samo taky popyra exikety ke, jetohnōko mana, onekomara mana. Moro sã ypoetory tō mana tãtapiakase mã toto ywinoino imehnō neponãmary tō eahmatohme. Ituisarykō epyrypãko mã toto, naeroro totapasēme exīko mã toto, mame toto eunohnōko Ejitu pōkō mana.

8

Tyneponãmarykō eahmary wãnohtopo

¹ Ynara ãko Ritonōpo mana:

– Rueimo etotoko enaroximatohme! Epetōkara oehnōko mã toto piano tō samo ynonory pona, ynetapohpyry omipona pyra toehse ypoetory tō exiryke, ynyriphopyry eya xine omipona pyra toehse roropa mã toto.

² Oturūko mã toto ya, ynara ãko: “Omoro mase Ritonōpo yna Esemy, opoetory tōme ynanase.”

³ Yrome kure ehtoh turumekase eya xine, naeroro epetōkara toto ekahmãko mana.

⁴ – Tutuisarykō tymenekase ypoetory tomo a, oturupyra toto ahtao ymaro toto poko. Kowenatu tō tymenekase eya xine, “Mokyro ynymenekahpyryme mana,” kara jahtao. Parata ke, uuru ke roropa tyneponãmarykō tyrise eya xine; morara exiryke tonahkasēme exīko mã toto.

⁵ Mokyro pui mūkuru, uuru risē se pyra ase ipunaka, Samaria pōkō mokyro eahmãko mã toto, naeroro mokaro zehno ase. Otara ahtao typenekehsēme exīko toht nae tyneponãmarykō eahmary poko?

⁶ Mokyro pui mūkuru panō tyrise Izyraeume exikety a tyneponãmaryme, moro Ritonōpome pyra mana! Mokyro pui mūkuru panō toahmase Samaria po, tytohtkasēme exīko mana.

⁷ Tyneponãmarykō poko tyryrykane arykary sã eya xine mana, moromeīpo wiri-wirikane apoīko sã mã toto, Axiria etonase oehnōko mana. Tiriiku tōkehko tarykase eya xine, yrome eperytara mana. Toperytase ahtao imeimehnō oehnōko mana moro epery enahkase.

⁸ Imehnō ahno sã Izyraeu toehse mana, toiparo rokē sã mã toto, otyme pyra mã toehse toto.

⁹ Putupyra sã mã toto, jumëtu samo ekuremara ro ahtao; toiroro toytory se rokë mana. Toytose toto Axiria pona tãtakorehmapotohkõme repe, imehnõ ahno topehmase eya xine towomapotohkõme.

¹⁰ Yrome toto apoïko ase, toto wãnohnõko ase. Okynahxo etuarimãko mã toto, tyrohmanohpose toto ahtao Axiria tuisary a.

¹¹ – Apoto apõ tõ tuhke tyrise Izyraeu tomo a tyrypyrykõ korokapotohme ya repe, yrome morohne pokoino itamurumehxo tyrypyrykõ poko toehse toh nexiase.

¹² Ynyriphopyry tõ eya xine tuhke tymerose ya, yrome morohne turumekase eya xine: “Otyme kure moro?” tykase toto.

¹³ Okyno tõ etapãko mã toto tynekarorykõme ya, mokaro pũ onyry poko oseahmãko mã toto. Yrome ywy, Ritonõpo, tãkye pyra ase ipoko xine. Wenikehpyra exïko ase iiryryrykõ poko, toto wãnohnõko ase. Mokaro enyohnõko ropa ase Ejitu pona ropa,

¹⁴ tuenikehse Izyraeu tõ exiryke Tyrihpõkõ poko. Tapyi tõ konõto tyrise Izyraeu tomo a, pata tõ tyrise Juta tomo a tapuruse aexityã apuru konõto ke. Yrome apoto enehpõko ase moro pata tõ zahkatohme, moro tapyi tõ jamihmãkõ enahkatohme roropa.

9

Izyraeu tõ wãnohtoh poko

¹ Izyraeu tomo, atãkyemara ehtoko, otuhtoh konõto poko oseahmara ehtoko, imehnõ sã pyra ehtoko. Ritonõpo turumekase oya xine, imehnõ neponãmarykõ eahmãko matose. Emero tiriiku apotoh po imehnõ poko exikety sã mosekaroatose mokaro neponãmarykõ Paau a, epehpyry se oexirykõke ewino.

² Yrome taroino okynã pyra tiriiku pyra exïko, azeite pyra roropa te, uwa eukuru jehnahpyry pyra, enara.

³ Taro Ritonõpo nonory po okynã pyra exïko Izyraeu tõ mana, taroposëme exïko ropa mã toto Ejitu pona, mame Axiria po tonahsë nuriame exikety enahnõko mã toto.

⁴ Morohne nono po tynekarory tõ onekarosaromepyra exïko mã toto Ritonõpo a, uwa eukuru jehnahpyry te, okyno tõkehko roropa. Tonahsë enahnõko mã toto aorihtyã ekepyry zonëtoh po ahtao samo, moro poko otuhketõ nuriame exïko mã toto. Tonahsë onekarosaromepyra exïko mã toto tynekaroryme Ritonõpo Tapyi tao; otuhnõko rokë mã toto.

⁵ Morarame oseahmatoh konõto toehse ahtao Ritonõpo eahmatohme otara tyrïko toh nae?

⁶ Epãko mã toto osenahkara toehtohkõme, yrome toto apoïko Ejitu põkõ mana. Toto zonëno pata Mëpi põkõ mã toto. Toto mõkomory kurã parata tõkehko, itapyi tõ roropa äтарыkahme tapurusëme exïko omoxino tõ ke.

⁷ Ëmepyyry oehnõko mana awãnohtohkõme, morara ahtao typoetory tõ wãnohnõko Ritonõpo mana. Moro toehse ahtao Izyraeu tõ zuaro exïko mã toto! Yrome amarokõ ynara ãko: “Mose urutõ rowohpe mana! Ritonõpo poe osekarõko repe, yrome rowohpe mana!” Moro sã oturũko matose iiryryryme oexirykõke, naeroro yzehno, yse pyra roropa matose.

⁸ Urutõme tonyohse ywy Ritonõpo a typoetory tõ, Izyraeu tõ enaroximatohme. Yrome emero rokë jytoryhtao ahno apoitoh rïko matose japoitohme. Ritonõpo Tapyi tao roropa jepeme pyra mã toto.

⁹ Iiryryryme mã toto tynyrirykõ poko emero, mokaro Kipea põkõ ehtopõpyry samo. Wenikehpyra exïko Ritonõpo mana mokaro rypyry poko, toto wãnohnõko mana.

Izyraeu tõ rypyry emetakã poko

¹⁰ Ynara tykase Ritonõpo:

– Izyraeu eneryhtao ya apitoryme, tãkye toehse ywy, uwa epery enery samo ahtãko ona po. Atamurukõ tonese ya ahtao, tãkye exiase tonahsë fiku tõ apitorymãkõ enery

samo toehse toto ahtao. Yrome ypy Peoa pona toeporehkase toto ahtao, imehnõ neponãmarykõ Paaу toahmapitose eya xine, nuriame toehse toh nexiase, tyneponãmake xihpyryme exikety samo.

¹¹ Izyraeu tõ imehxo ehtoh ime pyra exiiko mana. Enurupyra ipoenõ exiiko; ipyxiãkõ poetoẽme exipyra exiiko, emũkuara exiiko mã toto.

¹² Toemũkuase toto ahtao imũkuru tõ arõko ase mya; akoĩpyry onynomopyra ase ipunaka. Popyra ehtoh oehnõko eya xine myhene turumekase toto ahtao ya!

¹³ Izyraeu tõ enease pata Tiro samo, otyro zamaro osa kurã po samo; yrome tumũkuru tõ arõko mã toto aorihmapotoh pona.

¹⁴ Ritonõpo yna Esemy, oty riko mah mokaro opoetory tõ poko? Ipyxiãkõ emũkuasaromepyra toto tyriko! Toemũkuase toto ahtao suhsu toukure pyra tyriko toto onẽpopyra toto ehtohme!

Popyra typoetory tõ ekarõko Ritonõpo mana

¹⁵ Ynara tykase Ritonõpo:

– Popyra Izyraeu tõ ehtoh toehpitose pata Kiukau po. Moroto mokaro se pyra toehpitose ywy. Mame iirypyrykõ pokoino toto aropõko ase ynonory poe. Taroino mokaro pyno pyra exiiko ase. Ituisarykõ emero jomiry omipona pyra toehse mã toto.

¹⁶ Izyraeu tõ tapurose mana; wewe eperytapỹ sã mã toto toperere pyra, imity tõ tonore toehse exiryke. Toemũkuase toto ahtao ipoenõkõ nupunato aorihmapõko ase.

Urutõ oturutopõpyry Izyraeu tõ poko

¹⁷ Typoetory tõ rumekãko Ritonõpo mana, aomiry omipona pyra toto exihpyryme. Xiaxiake ytoytõko mã toto imehnõ ahno rãnakuroko.

10

Ineponãmarykõ apoto apõ enahkary poko

¹ Izyraeu tõ uwa zoko sã toh nexiase, uwa epery pehme. Tymõkomoke itamurumehxo toehse toto ahtao, tuhkehxo apoto apõ tyrise eya xine; itamurumehxo toperytase itupikõ po ahtao tuhkehxo xikihme exiketõ tyrise eya xine tyneponãmarykõ Paaу kyryryme.

² Tamonohse eya xine, Ritonõpo omiry omipona pyra toehse. Seromaroro epehmãko mã toto iirypyryme toehtõkõ emetakame. Toto nyrihpyry apoto apõ tõ kararahnõko Ritonõpo mana, xikihme exiketõ, Paaу kyryry tõ pahnõko roropa mana.

³ Okynã pyra ynara ãko mã toto: “Tutuisake pyra sytatose Ritonõpo omiry omipona pyra toehse kuexirykõke. Yrome tutuisake toehse kuahtao xine, oty riko ynororo nae kuakorehmatõhkõme?”

⁴ Ajohpe rokẽ mã toto; tõmirykõ etapõko mã toto emero. Yrome tõmirykõ omipona pyra mã toto. Zae ehtoh eya xine owokatõ sã mana; ãtaryka orihmatõ ahtary samo tupito rãnao.

⁵ Samaria põkõ enaromỹke exiiko, xitãko roropa tyneponãmarykõ, pui mũkuru panõ, uuru risẽ tarose ahtao Pete-Awẽ poe. Oturuketõ tyneponãmarykõ poko otupiko mã toto tyneponãmarykõ typyne exikety tomatonanohe exiryke.

⁶ Ineponãmarykõ tarosẽme exiiko Axiria pona, ahno nekaroryme tuisa konõto kyryryme. Mame Izyraeu tõ ehxirõko mã toto imehnõ omiry omipona toehse toexirykõke.

⁷ Izyraeu tõ tuisary tarosẽme exiiko mana wewe akumuru arory sã nakuae.

⁸ Apoto apõ tõ ypy Awẽ emory po, tyneponãmarykõ eahmatoh tonõ Izyraeu tomo a, tonahkasẽme exiiko mã kehko. Epo ãtarykahme exiiko mã kehko, omoxino tõkehko ahtãko mana. Ahno tõ kohtãko ypy tomo a: “Epukatoko yna pona!” somokyhmã tomo a roropa: “Epukatoko yna pona,” ãko mã toto!

Izyraeu tō tuānohsēme exīko

⁹Ynara āko Ritonōpo mana:

– Tyyrypyrykō poko toehpōpyrykō poe Kipea po, Izyraeu tō tyyrypyrykō poko exikehpyra mā toto. Morara exiryke Kipea po etonatoh eporehkāko mana epona xine, ahno tō popyra toehse exiryke.

¹⁰Osetapāko ase imaro xine, toto wānohtohme. Imehnō ahno tō oximōme oehnōko mā toto Izyraeu tō poremākapose, toto wānopryhtao ya tyyrypyhpyke tuhke toto exiryke.

¹¹– Pui nohpo sā Izyraeu tō nexiase tukuremase exiketyme, tiriiku puhturu tūtūmary se exiketyme nexiase ipikatohme. Yrome omoxinety tywyhmatoh yriase ipymyry enekure exikety pokona, tupito nonory poko aerohtohme nono ahkatoh ke. Izyraeu tō maro Juta tō irohmanohpōko ase, tupito poko toto erohtohme.

¹²Ynara ase eya xine: “Tupito nonory kasenato ahkatoko, zae ehtoh arykatohme. Mame kure ehtoh apoīko matose ypyno toehse oexirykōke. Oehtohkōme ropa ya toehse mana. Ywy ase Ritonōpo. Konopo sā kure ehtoh enehpōko ase opona xine, opynanohtoryko ase.”

¹³Yrome moro se pyra mexiatose, popyra ehtoh tarykase oya xine. Zae pyra ehtoh roropa tapoise oya xine. Epery enahnōko matose ajohpe oehtohkō emetakame.

– Jamihme osekarōko matose kahu tō nae oexirykōke etonatohme, soutatu tō roropa tuhke nae oexirykōke.

¹⁴Morara exiryke etonatoh oehnōko oya xine, atapyīkō jamihmākō tonahkasēme exīko. Ynara exīko oya xine mana: tuisa Saumā nyrihpyry samo, tōsetapase ynororo ahtao Pete-Arapeu maro: tapyi tō typahse eya nono pona, nohpo tō tysahkase eya ipoenō maro.

¹⁵Moro sā exīko oya xine, Izyraeu tomo, popyra ehtoh poko toehse oexirykōke. Mame osetapapitoryhtao, Izyraeu tō tuisary orihnōko mana.

11*Tōmipona pyra exiketō pyno Ritonōpo mana*

¹Typoetory tō Izyraeu poko, ynara āko Ritonōpo mana:

“Poetome ro Izyraeu ahtao, ipyno exiase, umūkurume tykohmase ya, Ejitu po ynororo ahtao.

²Yrome itamurumehxo tykohmase ynororo ahtao ya, itamurumehxo toesyryhmase ynororo ywinoino.

Tynekarory tō tyahkase eya xine, tyneponāmarykō Paau eahmatohme.

Ixtaratu tyahkase eya xine roropa tyneponāmarykō eahmatohme.

³Ya ro Izyraeu tō tamorepase ayaytorykō poko; toto tanỹse ya jemary ke,

yrome onenetupuhpyra toh nexiase typyno xine jehtopōpyry poko.

⁴Toto pyno jehtoh ke, toto ewomaryke roropa ya toahmase toto ya.

Tanỹse toto ya jemary ke, jenaο poeto apoiry sā jū tomo a tonao xine.

Toepuisse ywy toto otuhmapotohme.”

⁵– Toepyrykō se pyra ropa mā toto ya. Naeroro Ejitu pona ytōko ropa mā toto; axirio tomo a typoremākasēme exīko mā toto.

⁶Etonatoh oehnōko mana ipatarykō pona. Pata tō omōtoh tonō tytahtahkasēme exīko mana epetōkara a, tonahkasēme exīko mā toto. Ypoetory tō totapasēme exīko mā toto zae pyra exiketō osenetupuhtoh riry se rokē toexirykōke.

⁷Ypoetory tō putupyra sā rokē mā toto, jomiry omipona pyra; morara exiryke tarosēme exīko mā toto epetōkara a, tynamoto tōme. Imehnō toto onypynanohsaromepyra exīko mā toto.

⁸“Izyraeu tomo, orumekarykō se pyra ase!

Orumekasaromepyra xine ase!
 Oenahkaposaromepyra xine ase, Atama enahkapotopõpyry sã ya!
 Orisaromepyra xine ase Zepoĩ ritopõpyry sã ya, tonahkase ahtao ya!
 Opyno xine jexiryke oenahkaposaromepyra xine ase.
 Opyno xine jehtoh exikehpyra mana.

⁹ Awãnohpyra xine ase ozehno xine jehtoh ke.

Ypoetory tõ onenahkara ropa ase,
 Ritonõpome jexiryke ahno rokẽ kara ase;
 Ywy, Ritonõpo Kurano, ypoetory tõ rãnao ase,
 toto onenahkara ropa ase.”

¹⁰ – Ywy opore omitaryhtao, reão samo jepetõkara enepanohpotohme, ymaro ypoetory tõ ytõko mã toto. Xixi omõtõh wino ypoetory tõ oehnõko mã toto tururume.

¹¹ Torõ tõ sã oehnõko mã toto Ejitu poe, utuku tõ sã oehnõko Axiria poe. Mame toto ripõko ase toto nonory pona ropa, moroto aehtohkõme ropa. Ywy Ritonõpo oturuno.

Izyraeu wãnohtopo, Juta wãnohtoh roropa

¹² Ynara tykase Ritonõpo:

– Izyraeu tõ jomyehmãko sã mã toto ajohpe toehtohkõke, imehnõ enekunohtoh kõ ke roropa. Juta tõ roropa jomiry omipona pyra mã toto, anamonohpyra Exiketyme ase, Ritonõpo kurano.

12

¹ Popyra ehtoh poko rokẽ kohmãnõko Izyraeu tõ mana. Inyrytyãkõ toiparo rokẽ mã kehko. Imeimehnõ enekunohnõko mã toto, toto ryhmatohme, toto etapatohme roropa, enara. Osepeme toehtohkõme tõmirykõ etapõko mã toto axirio tomo a, mame azeite aropõko mã toto tynekaroryme Ejitu pona.

² Juta tõ hxirõko Ritonõpo mana, Izyraeu tõ wãnohnõko roropa mana iirypyryme toehse toto exiryke.

³ Toto tamuru, Jako, toetoe purohmase turui Ezau maro, kamarama exikety, tysekõ wakuru ao ro toto ahtao. Tuãtase tahtao toekuhse Jako Ritonõpo maro;

⁴ Ritonõpo nenyokyhpyry maro toekuhse ynororo, orẽpyra toehse. Tyxitase ynororo, kure toehtoh tokaropose eya. Tõseporyse Ritonõpo imaro Peteu po, mame moroto tõturuse imaro.

⁵ Ritonõpo nexiase, Kuesẽkomo, Jamihmehxo Exikety. Esety Ritonõpo Kuesẽkõme mana.

⁶ Naeroro, Izyraeu tomo, eramatoko ropa Ritonõpo Oesẽkomo a. Zae ehtoh poko ehtoko. Aomiry onurumekara ehtoko. Opynanopyrykõ eya enetupuhtoko.

Typoetory tõ wãnopyry poko

⁷ Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Izyraeu tõ kananeu tõ sã mã toto: onekunohto mã toto, ikuhtoh ajohpe exikety ke tykyryrykõ kuhnõko mã toto typynehxo epehmapotohme.

⁸ Ynara ãko mã toto: “Ajohpe pyra tuhke tytineruke sytatose. Yrome kyhxirosaromepyra xine imehnõ mana zae rokẽ kuexirykõke kuerohthõkõ poko.”

⁹ Yrome ywy Ritonõpo Oesẽkõme ase, Ejitu poe oenehtopõpyrykõ poe ya; mame oripotorỹko ropa ase tapyi tõ pisarara taka, oehtopõpyrykõ samo tõseporyse kuahtao xine ona tonorẽ po.

¹⁰ – Oturuase urutõ komo a, enepotoh ekaroase roropa eya xine; enetupuhpotoh tonõ ekaroase urutõ komo a ahno zurutohme.

¹¹ Yrome tyneponãmarykõ eahmary se Kireate põkõ mana, morara exiryke orihnõko mã toto. Apoto apõ po Kiukau po pui orutua kõ zahkãko mã toto. Morara exiryke moro apoto apõ tõ ypyme topu tõme rokẽ exõko tupito tõ ahkatopõpyry po.

¹² Kytamurukō Jako toepase Mesopotamia pona, toerohse ynororo kaneru tō pynanohneme typyty epekahtohme.

¹³ Ejitu poe urutō Moeze a, typoetory tō Izyraeu toupose Ritonōpo a, typynanohse toto eya.

¹⁴ Tyyrypyrykō poko toexirykōke tyzehno xine Ritonōpo tyripose Izyraeu tomo a, morara exiryke, popyra toto ehtopōpyry epehmapōko Ritonōpo mana, toto wānohnōko mana zae pyra toto ehtoh emetakame.

13

Izyraeu enahkary poko

¹ Pake ahtao Eparaī tō otururuhtao, otato imehnō Izyraeu tō nexiase emero, imehxo Eparaī tō ekaroryke eya xine. Yrome tyneponāmarykō Paau toahmapitose eya xine, naeroro orihnōko mā toto.

² Tyyrypyrykō poko exikehpyra mā toto, tuhkehxo tyneponāmarykō rīko mā toto, metau risemy eahmatohme; parata rīko mā toto ahno panono tōsenetupuhtohkō poe; ahno nyrihpyryme rokē mā kehko, yrome ynara āko mā toto: “Onekarorykō jahkatoko moxiā kyneponāmarykō eahmatohme!” Toto eahmāko mā toto, pui panō pohnōko, metau risēme rokē toto ahtao ro.

³ Morara exiryke mokaro osenepyra exīko mā toto, akurū samo ėmepiryhtao, xixi tūtaryhtao, konopo akoīpyry sā onahpoty po, axī tonore exīko, tiriiku pihpyry sā aroryhtao tyryrykane a, orexīto sā roropa tōnuhse ahtao.

⁴ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ywy, Ritonōpo Oesēkōme ase oenehtopōpyrykō poe ya Ejitu poe. Toiro rokē ase, Oesēkomo. Juaro matose, imepỹ ritō pyra mana. Ywy ro rokē Opynanohnekōme ase.

⁵ Opyno xine exiase ona tonorē po awahtao xine, moro nono tuna pyra aexihpyry po.

⁶ Yrome toytose awahtao xine nono kurā pona tuesapare toehse mexiatose. Mame imehnō motye imehxo mosekaroatose okurohtao xine. Tuenikehse mexiatose ypoko.

⁷ Morara exiryke amaro xine osetapāko ase reāo samo; osema ehpio poe oenetyrōko ase reoparatu samo.

⁸ Uusa onokyroimo sā ipoenō tomatonohse ahtao, osetapāko ase amaro xine, akararahtorỹko ase; reāo sā osekatorỹko ase moroto ro; onokyro tō sā akararahtorỹko ase.

⁹ Oenahkatorỹko ase, Izyraeu tomo; onoky opynanohtorỹko nae?

¹⁰ Tuisa konōto mekaropoatose ya, tuisa tō roropa pata tō po porehme. Yrome opynanohsaromepyra mā toto.

¹¹ Ozehno xine toehse ywy, naeroro tuisa tō ekaroase oya xine. Mame tohne ro jexiryke opoko xine otuisarykō touse ropa ya owinoino xine.

¹² – Izyraeu tō rypyhpyry tymerose nexiase pape pokona, moro pape popyra toto ehtopōpyry poko tukurākase mana.

¹³ Ėmepiry toehse nase Izyraeu tō isene ehtohme, yrome Izyraeu tō ise pyra mana tuamekaro rokē toexirykōke; poeto samo, enurutoh toehse ahtao, tutūtary se pyra tyse wakuru ae.

¹⁴ Morara exiryke ypoetory tō pynanohnōko ha orihpyra toto ehtohme? Naary! Toto anỹnōko ha aorihtyā ekepyry esary poe? Arypyra. Tyrohsē kehko enehpoko, orihtopo! Mokaro enahkatoh enehpoko, aorihtyā esary! Mokaro pyno exikehnōko ase.

¹⁵ Tomāse Izyraeu tō ahtao ro ātaryka samo, tyryrykane axitunety enehpōko ase ona tonorē poe, xixi tūtatoh wino tuna enatyry tō anorymapotohme, pēkamā tō roropa. Mōkomo kurā emero uuru tōkehko tarosēme exīko mana.

¹⁶ Samaria pōkō tuānohsēme exīko mā toto Ritonōpo turumekase eya xine exiryke. Orutua kō orihnōko mā toto osetapary poko; poeto pitiko tō totapasēme exīko topu tō pona; poetoēme exiketō wakuru tyxihkasēme exīko, enara.

14

Izyraeu tō toahmase eramatohme ropa Ritonõpo a

¹ Izyraeu tomo, osehtoko ropa Ritonõpo Oesēkomo a! Mepukatose oorypyrykō poko toehse oexirykōke.

² Osehtoko ropa Ritonõpo a, ynara kahtoko eya: “Yna rypyry ikorokako, yna otururu oya etako! Oeahmary yna a ekarōko ynanase oya ynanekaroryme.

³ Axirio tō yna onypynanohsaromepyra mā toto, kawaru tō yna onewom-asaromepyra mā toto. Jūme ynanyrityamo a, ynaneponāmary tomo a ‘Yna Esēme mase,’ kara ropa exīko ynanase. Omoro, Ritonõpo, yna pyno mase, tymōkomoke pyra exiketō etuarimaketō roropa pynanohnōko mase.”

Isene ehtoh ekarōko ropa Ritonõpo mana

⁴ Ynara āko Ritonõpo mana:

“Ypoetory tō kurākāko ase,
toto amonohtopōpyrykō korokāko ase.

Toto pyno exīko ase yronymyryme ukurohtao, tohne toehkehse jexiryke ipoko xine.

⁵ Konopo sā exīko ase Izyraeu tomo a,
ekuru tō ekutāko mā kehko, ririo tomo.

Imity tō ahtāko roropa mā kehko mya rahkene, wewe mity sā Ripano po.

⁶ Amoriry tō mosahxo exīko mā kehko, kure potu oriwera amoriry tō samo.

Typoxine exīko roropa mā kehko apupari samo Ripano po.

⁷ Isene exīko ropa Izyraeu mana, towomase ya;

tiriiku ahtary sā emānōko mā toto,

topere sā exīko mā toto uwa zoko samo.

Mokaro imehxo ehtoh waro exīko imehnō mana, uwa eukuru jehnahpyry samo Ripano po.

⁸ ‘Ynaneponāmary tō toiparo rokē mā kehko, typahsēme rokene,’ āko Izyraeu tō mana.

Ywy ase Ritonõpo Oesēkomo, ypoetory tō otururu etāko ase;

ywy ase toto pynanohneme.

Pinieiro wewe isene exikety sā ase toto ewomāko.

Ypoe kure ehtoh apoīko mā toto emero porehme.”

Etyhpyryme

⁹ Senohne, ynymerohpory enetuputyry se ase tuaro exiketomo a, osetupuhtohme moro poko. Ritonõpo esemary tō zae mā kehko. Zae ehtoh poko exiketō ytoytōko mā toto moro ae, yrome iirypyryme exiketō osetapāko, epukāko mā toto.

JOEU

Joel

Ekarotopo

Taparara tō enahpŷme, konopo oehpyra roropa. Morara exiryke Juta tō nonory tonahkase. Moro eneryke tyya urutō Joeu a tonetupuhse sero nono pōkō apiakary poko Ritonōpo a, iirypyrymākō wānohtohme. Izyraeu tō toahmase eya zae pyra toto ehtoh rumekatohme ropa eya xine, aeramatohme ropa Ritonōpo a. Morara ahtao kure Izyraeu tō rīko ropa Ritonōpo mana, taparara tō enahkatopōpyry ekarōko ropa mana. Izyraeu tō emānōko ropa, tākye exīko ropa toto. Mame Jerusarē po Ritonōpo exīko ropa mana typoetory tō maro.

Tōmiry tokarose Ritonōpo a Tuzenu enehpory poko typoetory tō pona emero porehme (Joeu 2.28-32). Moro poko tōturuse Jezu poetory Peturu ěmepyry Pĕtekoxite po (Atos 2.17-21). Moro ěmepyry ae Ritonōpo Zuzenu Kurā tyhtose Jezu poetory tō pona tōximōse toto ahtao Jerusarē po.

Sero pape ao

Taparara hpe, konopo oehpyra 1.1–2.17

Nono kurākāko ropa ase, āko 2.18-27

Ritonōpo ěmepyry 2.28–3.21

¹ Sero nase Ritonōpo omiry, inekarohpyry Joeu, Petueu mūkuru a.

Ahno xitāko tynapyrykō enahkatopōpyry poko

² Etatoko ke, tamuximākomo!

Otato ehtoko, Juta tomo!

Sero popyra ehtoh panō toehse nae isene kuahtao xine, kytamurukō, pakatokō ehtopōpyry ae ro?

³ Opoenōkō zurutoko sero popyra ehtoh poko,

typoenō zurutohme eya xine,

typoenō zurutohme roropa mokaro a sero popyra ehtoh poko.

⁴ Akurū sā tooehse, itamurume akurūme sā tooehse taparara tō rokene,

ahno narykatyā emero otyro tonahse eya xine.

Taparara tō osemazuhme aehtyā nynomohpyry tonahse okomino aehtyamo a.

⁵ Apakatoko toetŷse exiketomo!

Oxitatoko, eukuru jehnahpyry sato komo,

uwa epery tonahkase exiryke,

eukuru tyrisenā pyra exīko mā rahkene.

⁶ Taparara tō tooehse toto, tuisa konōto soutatu tō samo, tuhkehxo,

orĕpyrahxo tooehse mā toto ynonory pona.

Jery reāo zery sā nexiase,

taere mana reāo zery samo.

⁷ Uwa zoko tō kynarykahpyrykō tonahkase eya xine wikeira tō roropa tonahse eya xine.

Eperytaketō pihpyry tonahse eya xine,

amoriry tō rokĕ tynomose karimutume.

⁸ Oxitatoko oryximā samo,

ihnamone exikety samo,

tynio orihtopōpyry hnamone samo.

⁹ Oturuketō Ritonōpo poetory tō xitāko mā toto Ritonōpo Tapyī tao

ahno nekarotyā tonahse exiryke,

tonahsẽ pyra eukuru pyra toehse roropa, enara.

¹⁰ Tupito tõ po ona po roropa otyro tõ pyra toehse exiryke, ihnamõko nono mana, tiriiku tõkehko tonahkase exiryke, uwa zoko tõ oriwera zoko roropa toorihse kehko.

¹¹ Emynyhmatoko tupito poko erohketomo; oxitatoko uwa zoko tõ poko erohketomo; tiriiku pyra toehse exiryke, sewata pyra toehse roropa. Emero tarykasã tonahkase mana.

¹² Uwa zoko tõ toorihse mã kehko wikeira tõ roropa; romã zoko te, airiki panõ zoko kehko te, masã zoko kehko te, emero wewe eperytaketõ toorihse kehko. Tãkye ahno ehtoh tonahse, emynyhmãko mã toto ipunaka.

Eramatoko ropa oorypyrykõ rumekatohme

¹³ Oturuketomo, apoto apõ poko erohketõme matose, upo amurutoko kamisa topuxiximã risemy, oxitathkõme. Ritonõpo poetory tomo, omõtoko Itapyĩ taka, oxitarykõ poko oẽmehtoko, Ritonõpo Tapyĩ tao ahno nekarotyã pyra toehse exiryke tiriiku tõkehko pyra, eukuru pyra roropa.

¹⁴ Imoihmãkõ eahmatoko Ritonõpo Tapyĩ taka toto ytotohme! Zurutoko toto toiro ãmepyry ae otuhyra toto kohmãtohme; tuisa tõ eahmatoko Juta tõ maro emero oximõtõhme Ritonõpo Kuesẽkõ Tapyĩ tao, oturutoko eya kuakorehmatohkõme.

Enahkatoh enetupuhtopo

¹⁵ Moro ãmepyry oehnõko, myhẽ mana! Kuesẽkõ ãmepyryme exĩko. Sero enahkapõko Kuesẽkõ Jamihmehxo Exikety mana. Oserehtoh konõto exĩko moro ãmepyry ae mana!

¹⁶ Anakorehmasaromepyra sytatose, kynarykahpyrykõ enahkary enẽko rokẽ sytatose. Ritonõpo Kuesẽkõ Tapyĩ tao atãkyemara mã toto, otuhtoh onyripyra roropa mã toto.

¹⁷ Tupito tõ tonore mã kehko, ipuhturu tõ ahtara mana; tykyrysã tiriiku tõkehko anapoipyra sytatose. Morara exiryke tiriiku tõkehko kurãkatoh epukãko rokene.

¹⁸ Pui tõ kohtãko mã toto omise toexirykõke, ytoytõko mã toto rowohpã samo, tihtitihme ytoytõko mã toto onahpoty pyra exiryke. Kaneru tõ roropa orihnõko mã toto.

¹⁹ Ritonõpo, oya kohtãko ase! Wewe tõ toorihse kehko, apoto ke jahkahpyry samo, onahpoty tyahse mã emero porehme.

²⁰ Onokyro tõ oya kohtãko mana takorehmatohkõme,

tuna tō tasarahse exiryke,
onahpoty tonahkase roropa exiryke emero porehme.

2

Taparara tomo, Ritonōpo ěmepyrý poko

¹ Rue tō etotoko ypy Xiāo po, toto tuarōmatoh etotoko ypy kurā po!
Tykytyky kahtoko enaromýke oehtohkōke Juta tomo!
Ritonōpo ěmepyrý oehnōko oya xine exiryke.

² Moro ěmepyrý ikohmamyry sã exīko mana, koko ehtoh samo,
akurū xinukutumã sã exīko mana tapure exikety samo.
Taparara tō oehnōko mã toto soutatu tō ikuhpýme samo jamihme roropa,
akurū xinukutumã sã ypy tō po.
Sero panō exipitopyra nexiase moino ro,
taroino exipyra ropa exīko roropa mana.

³ Emero enahnōko mã kehko, apoto samo,
apoto nyahkary samo emero enahkaryhtao.
Oehpyra ro toto ahtao tupito kurā sã mana,
Ritonōpo narykahpyry Etē samo;
yrome toytose ropa toto ahtao ona tonorē sã mana.
Taparara tomo a emero tonahkasēme exīko mana!

⁴ Kawaru tō sã mã toto,
kawaru tō osetapaketō sã tururume ytōko mã toto.

⁵ Pyhsekyhsekyh āko mã toto ypy tō emory po,
panaikato mã toto kahu tō ao osetapaketō samo,
apoto po amoriry tō tonore exiketō sã roropa.
Soutatu tō ikuhpýme exiketō sã mã toto, atakenaka, etonatohme.

⁶ Mokaro oepyrýhtao, tykytyky āko imehnō mana emero porehme,
ěmytykō roropa enaromýke exīko mana.

⁷ Osetapāko mã toto soutatu tō orēpyra exiketō samo;
tururume ytōko, apuru tō pona onuhnōko, ytokehpyra.
Atakenaka ytoytōko topohme

⁸ imehnō onypurohmara mã toto,
tosemarykō ae ytōko mã toto.
Ytoytokehpyra mã toto, typyre ke
onetyphkaposaromepyra imehnō mana.

⁹ Xiaxiake tururume ytōko mã toto pata poro.
Apu ru tō pona onuhnōko mã toto tapyi tō taka.
Osenuhmatoh ae omōnōko mã toto, omato kō samo.

¹⁰ Ytokehpyra mã toto, nono tykytyky āko mana, kapu roropa,
xixi kohmānōko mana nuno roropa,
xirikuato tō roropa zemime hkopyra exīko mã kehko.

¹¹ Konomeru sã soutatu tō tyripōko Ritonōpo mana;
ipoetory tō osetapaketō ikuhpýme mã toto,
orēpyra aomiry omipona exiketō mana.
Ritonōpo ěmepyrý enaroximatoh imehxo mana,
orekohmato konōto.
Onoky moro eanahtōko nae?

Oorypyrykō irumekatoko

¹² “Naeroro seromaroro,” āko Ritonōpo Kuesēkō mana,

“eramatoke ropa ya yronomyryme,
otuhpyra roropa ehtoko õtururukohtao ya te, oxitatoko te, emynyhmatoko.
13 Oorypyrykõ rumekary se oehtohkõ enetupuhpotoko;
oupõkõ onyxihkara ehtoko,
yrome okurohtao xine oxitatoko oorypyrykõ poko.”

Eramatoko ropa Ritonõpo Kuesëkomo a.
Kure mana, awãnopryrykõ se pyra roropa mana;
penekehpyra mã ynororo, kypyno xine mana;
axĩ ekurãkãko ropa mana kuãnohpyra xine toehtohme.
14 Otarame Ritonõpo Kuesëkõ tõsenetupuhtoh myakamãko mana
kure rokẽ typoetory tõ ritohme ropa;
tykyrysã itamurume ahtanohpõko ropa mana.
Mame tonahsẽ ekarõko ropa matose eukuru maro onekarorykõme Ritonõpo a.

15 Rue tõ etotoko ypy Xião po;
ẽmepyyry imenekatoko otuhpyra oehtohkõme õtururukõ poko Ritonõpo a,
ahno ikohmatoko oximõme toto ehtohme Tapyi Kurã tao!
16 Ahno emero ikohmatoko oximõme toto ehtohme,
tyyrypyrykõ korokapotohme eya xine.
Tamuhpomãkõ ikohmatoko, toto oehtohme poetohti tõ maro,
enurusenã kõ maro roropa.
Pytasenãkõ ikohmatoko tytapyĩkõ tae toto oehtohme Ritonõpo Tapyĩ taka!
17 Amarokõ roropa, oturuketomo Ritonõpo Tapyĩ zara po erohketomo,
oxitatoko, ynara kahtoko Ritonõpo a:
“Opoetory tõ onuãnohpyra exiko, Ritonõpo!
Yna onyporemãkapopyra exiko imehnõ ahno neneryme,
yna oneunohpyra imehnõ nonory põkõ ehtohme,
ynara kara toto ehtohme: ‘Otoko hnae mokyro, Ritonõpo Oesëkomo?’ ”

Tynonory kurãkary ropa Ritonõpo a

18 Mame tynonory pyno toexiry tonepose Ritonõpo a, typoetory tõ pyno tonepose roropa mana.

19 Tozuhse toto eya, ynara tykase:
“Seromaroro tykyrysã ekarõko ase oya xine,
tiriiku tõkehko, uwa eukuru te, azeite roropa;
otuhnõko matose, tuesapare exĩko.
Taroino opoihtopopyra xine exĩko ase imehnõ ahno tomo a, jũme.
20 Mya mokaro taparara tõ inikahpoe aehtyã aropõko ropa ase owinoino xine.
Ona tonorẽ pona toto aropõko ase.
Osemazuhme aehtyã tõmasẽme exĩko mã kehko tuna konõto Aorikyhyppyry kuaka xixi
tũtatoh wino,
mokaro mykapo aehtyã epukãko mã toto tuna konõto Metiteraneu kuaka.
Mokaro taparara ekepyry tõ tymoke exĩko mana, su ãko mã kehko.
Toto enahkapõko ase yjमितunuru ke.

21 “Tupito tomo, enaromyra ehtoko,
atãkyematoko, ynyrihpyry imehxo ehtoh pokoino! Ywy ase Ritonõpo.

22 Onokyro tomo enaromyra ehtoko,
onahpoty ahtãko ropa mana,
wewe tõ eperytãko ropa mã kehko,
fiku tõ tuhke exĩko, uwa tõ tuhke exĩko roropa mã kehko.

²³ “Atäkyematoko, Jerusarē pōkomo,
ywy, Ritonōpo Oesēkō, nyrihpyry imehxo ehtoh pokoino.
Konopo ekaroase oya xine zae konopo oehtoh po,
ikonopotatoh po te, eina exisasaka ahtao roropa,
konopo itamurume, osemazuhme ehtopōpyry samo.

²⁴ Kure tiriiku tōkehko apoīko matose,
uwa eukuru itamurume te, azeite itamurume roropa.

²⁵ Taparara tō enahkatopōpyry emetakamāko ase,
akurū konōto sā taparara tō enehpoase,
soutatu tō tuhke exiry samo, anarykatyākō enahkatohme.

²⁶ Tonahsē nae exīko matose, tuesapare exīko,
ise pyra oehtohkō pona.

Ritonōpo Oesēkō eahmāko matose,
kure ehtoh tuhke tokarose eya exiryke oya xine.
Mame ypoetory tō onyporemākapopyra ropa exīko mā toto jūme.

²⁷ Mame amaro xine jehtoh waro exīko matose.

Ywy, Ritonōpo Oesēkōme jehtoh waro exīko matose,
imepỹ ritō pyra mana ipunaka.

Mame ypoetory tō onyporemākapopyra ropa exīko mā toto jūme.”

Ritonōpo Ēmepyyry

²⁸ Ynara tykase Ritonōpo typoetory tomo a:

“Moromeīpo Juzenu enehpōko ase opona xine, emero porehme: omūkurukō
Jomiry ekarōko mā toto, oēxirykō roropa.

Tamuhpomākō osenehnōko mā toto,
nuasemākō Ritonōpo nenepotoh enēko mā toto.

²⁹ Moro toehse ahtao namoto tō pona roropa Juzenu enehpōko ase,
orutua kō pona, nohpo tō pona roropa.

³⁰ Moro ēmepyyry oehtoh enetupuhtohme
osenuruhkapotoh rīko ase kapu ao, nono po roropa,
munu te, apoto roropa, akurū tō orexīto maro.

³¹ Xixi kohmānōko mana,
nuno kamirarame exīko munu samo,
Ritonōpo ēmepyyry oehpyra ro ahtao,
imehxo ehtopo te, oserehtoh konōto exīko.”

³² Yrome Ritonōpo a ekaroporyhtao ahno a takorehmatohme, typynanohsēme exīko
mana. Ynara tykase Ritonōpo exiryke: ahno akoīpyry ypy Xiāo po exīko mā toto, Jerusarē
po, Ritonōpo nymenekatyā typynanohsēme exīko mā toto.

3

Imehnō nono pōkō apiakāko Ritonōpo mana

¹ Ritonōpo Kuesēkō ynara āko:

— Moro ēmepyyry toehse ahtao kure rokē Jerusarē pōkō rīko ropa ase, Juta pōkō roropa.

² Mame imeimehnō nonory pōkō emero oximōme enehpōko ase toto arotohme
jakanahmā Josapa pona, toto apiakatohme. Moro rīko ase popyra Izyraeu tō ritopōpyry
pokoino eya xine, ynymenekatyā ypoetoryme: saparahme Izyraeu tō taropose eya
xine imeimehnō nonory pona, mame ynonory tapiakase eya xine tynonorykōme.

³ Imenekatoh tomase eya xine tynamoto tōme ypoetory tō apiakatohme; poetohti
tokamose eya xine imehnō namotome toto ehtohme. Mame moro tineru tonahkase eya
xine nohpo tō poko, eukuru jehnahpyry poko roropa.

⁴ — Oty se hmatou ya, Tiro pōkomo, Xitō pōkō roropa, Pirixitea pōkō roropa? Jepehmary kuhnōko matou ynyrihpyry poko oya xihne? Popyra ehtoh riryhtao oya xine ynyrihpyry emetakame, axī onyrihpyrykō emetakamāko ase roropa!

⁵ Ykyryry kurano parata tapoise oya xine, uuru roropa arotōhme oneponāmarykō eahmatoh taka.

⁶ Juta tō tarose oya xine, Jerusarē pōkō maro, mya toto esarykō poe, toto ekarotōhme Kerexia tō namotome toto ehtōhme.

⁷ Ypoetory tō enehnōko ropa ase moino, imeimehnō nonory poe; morotona taropose toto oya xine. Mame oritorỹko ase onyrihpyrykō saaro.

⁸ Opoenō ekamopōko ase Juta tō namotome toto ehtōhme; mame toto ekamōko roropa mā toto sapeu tomo a moe nono pona toto arotōhme. Ywy ase Ritonōpo, oturunō.

⁹ — Imeimehnō nonory pōkō zurutoko:

“Atakimatoko etonatohme;
soutatu tō ikohmatoko;
toto enehpoko oximōme, oximaro toytotohkōme.

¹⁰ Tupito poko erohtoh tonō kehko anyhtanohpoko etonatohme kyryryme:
tapema tomo, warata tōkehko.

Ah jamihme pyra exiketō: ‘Jamihme ase,’ nykā toto.

¹¹ Axī ke osehtoko,
imeimehnō nono pōkō emero,
oximōtohme jakanahmā pona.

“Ritonōpo, opoetory soutatu tō jamihmākō enehpoko etonatohme!” āko.

¹² “Imeimehnō nonory pōkō emero,
akimatoko ooehtohkōme jakanahmā Josapa pona.
Moroto ywy, Ritonōpo, ahno tō emero moro zomye exiketō apiakāko ase.

¹³ Mokaro ahno tō iirypyrymehxo mā toto,
naeroro tysahsahkasēme exīko mā toto
tiriiku toehse exikety samo,
isahkatoh po toehse ahtao;
tytūtūmasēme exīko mā toto uwa tō tūtūmary sã eukuru ritoh ao,
uwa eukuru ekuātohme pona.”

¹⁴ Tuhkākō maro tuhkākō
moroto mā toto Jakanahmā Atapiakatohme po.
Morotona Ritonōpo ěmepyry oehsasaka mana.

¹⁵ Xixi kohmānōko mana, nuno roropa,
xirikuato tō zemime hkopyra exīko mā kehko.

Kure rokē typoetory tō rīko Ritonōpo mana

¹⁶ Ypy Xiāo poe opore Ritonōpo oturūko mana,
aomiry konomeru sã mana Jerusarē poe;
nono tykytyky āko, kapu roropa!

Yrome typoetory Izyraeu tō ewomāko mana.

¹⁷ Ynara āko Ritonōpo typoetory tomo a:

“Izyraeu tomo, zuaro exīko matose:
ywy, Ritonōpo Oesēkōme ase.

Jesary Xiāo ypy kurā po.
Jerusarē ypatary kurāme exīko roropa mana;
moro pata jūme onyporemākara ropa imehnō exīko mana.

¹⁸ Morarame moro toehse ahtao emory mā tō pehme exīko mā kehko uwa zoko ke,
onahpoty enahnōko pui tō mana ypy tō po,

tuna itamurume iporiry tō ao exīko Juta tō nonory po.
Ytapyī tae tuna tūtāko mana,
jakanahmā Akaxia ehxikatohme.

¹⁹ Ejitu turumekasēme exīko, ona tonorē samo,

Etō patāpome exīko

Juta nonory typoremākase eya xine exiryke,
ahno kurā totapase roropa eya xine exiryke.

²⁰⁻²¹ Mokaro mŷpōko ase,

toto etapahpōkō wānohnōko ase.

Yrome Juta nonory po ahno jūme exikehpyra exīko mana,

Jerusarē po roropa, jūme pata typōke exīko mana.

Ywy, Ritonōpo, moroto exīko ase, ypy Xiāo po.”

AMOXI Amós Ekarotopo

Amoxi kaneru tō pyno exiketyme pata pitiko Tekoa po, Juta po. Tymenekase ynororo Ritonōpo a tōmiry ekarotohme Izyraeu tomo a inikahpozakoxi. Morara kynexine jeimamyry 750me Jezu Kyrixtu oehpyra ro ahtao, Jeropoão 2mano tuisame ahtao. Etonatoh pyra kynexine moroto Izyraeu po, yrome iirypyryme ehtoh moroto kynexine.

Tymōkomoke exiketō rokē emānōko toh kynexine, yrome zae pyra toh kynexine, enekunohnōko, imehnō ryhmāko emero rokē po. Ritonōpo poko toto ahtao zae nymyry pyra toh kynexine. Naeroro turuse toto urutono a tyrypyry rumekatohme, eramatohme ropa Ritonōpo a zae ehtoh poko rokē ehtohme ropa, popyra ehtoh se pyra ehtohme. Enepotoh ekaroryke Ritonōpo a Amoxi a zuaro toehse ynororo: typoetory tō wānohnōko Ritonōpo mana, yrome toto onenahkapopyra mana. Imeīpo kure ehtoh enehpōko ropa Ritonōpo mana toto emātohme ropa, osepeme tyrīko mana, tākye ropa tuisa Tawi ehtopōpyry samo.

Sero pape ao

Izyraeu zomye aexityā wānopyry 1.1–2.5

Izyraeu tō wānopyry 2.6–6.14

Amoxi nenehpyry tomo 7.1–9.15

¹ Sero omi Izyraeu tō poko Ritonōpo nekarohpyryme mana Amoxi a, kaneru tō poko erohkety, pata Tekoa po. Moro toehse asakoro jeimamyry nono tykytyky kara ro ahtao, Uzia tuisame ahtao Juta po te, Jeropoão, Joaxi mūkuru, tuisame ahtao Izyraeu nonory po.

² Ynara tykase Amoxi:

“Ypy Xião poe, Jerusarē po,
opore oturūko Ritonōpo mana,
aomiry konomeru sã mana.
Onahpoty orihnōko mana,
tonore toehse ypy Karameru po porehme.”

Imeimehnō wānohnōko Ritonōpo mana

Xiria

³ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Pata Tamaxiku pōkō iirypyryme toehse itamurume, morara exiryke toto wānohnōko ase. Kireate pōkō tyryhmase eya xine exiryke, toto pona kahu tō tarose eya xine ipupuru parihmā typohke kurimene risē ke.

⁴ Morara exiryke apoto enehpōko ase tuisa Hazaeu tapyī konōto zahkatohme, tuisa Pē-Hatate tapyī tō jamihmākō maro.

⁵ Pata Tamaxiku omōto apuru tō kararahnōko ase, Jakanahmā Awē pōkō enahkapōko ase, Pete-Etē tuisary maro. Xiria pōkō arōko imehnō mana typoetoryme Kia nonory pona. Ywy Ritonōpo oturunō.

Pirixitea

⁶ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Kaza pōkō iirypyryme toehse itamurume, morara exiryke toto wānohnōko ase. Ahno tapoise eya xine imepỹ nono pōkō porehme tynamotokōme, toto ekamotohme Etō tomo a.

⁷ Morara exiryke apoto enehpōko ase Kaza apuru tō zahkatohme. Moro pata tapyi tō jamihmākō zahkako roropa moro apoto mana.

⁸ Tuisa tō Axitote te, Axikerō roropa enahkapōko ase. Pata Ekorō enahkapōko ase imehnō pirixteu tō maro porehme. Ywy Ritonōpo oturunō.

Tiro

⁹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Tiro pōkō iirypyryme toehse itamurume. Morara exiryke toto wānohnōko ase. Ahno tapoise eya xine, tōmirykō totapose ahtao eya xine osepeme ehtohme. Tynamotokōme emero tarose eya xine Etō pona.

¹⁰ Naeroro apoto enehpōko ase pata Tiro apuru zahkatohme, tapyi tō jamihmākō zahkāko roropa mana moro pata po.

Etō

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Etō pōkō iirypyryme toehse itamurume, naeroro toto wānohnōko ase. Tōsetapase toto takorō tō maro, Izyraeu tō maro, toto pyno pyra, onypynanohpyra roropa toh nexiase. Mokaro zehno Etō tō exikehpyra mana, jūme sã toto se pyra toh mana.

¹² Morara exiryke apoto enehpōko ase pata Temã zahkatohme, tapyi tō jamihme exiketō zahkāko roropa moro apoto mana Posora po.

Amō

¹³ Ynara tykase Ritonōpo:

– Amō pōkō iirypyryme toehse itamurume. Morara exiryke toto wānohnōko ase. Tōsetaparykō poko toto ahtao, Kireate nonory po, itamurumehxo nono apoitohme tosarykōme nohpo tō tuahkase eya xine, poetoēme exiketomo.

¹⁴ Morara exiryke apoto enehpōko ase pata Rapa apuru zahkatohme, mame moro apoto tapyi tō jamihmākō zahkāko roropa mana moro pata po. Osetapatoh exīko mana, kui āko, orihnōko roropa mã toto, moro po.

¹⁵ Tuisa arōko mã toto, kowenu poetry tō maro, imehnō namotome toto ehtohme. Ywy Ritonōpo oturunō.

2

Moape

¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Moape pōkō iirypyryme toehse itamurume, naeroro toto wānohnōko ase. Etō tuisary ekepyry tyahkase eya xine, orunome rokē ehtohme.

² Morara exiryke apoto enehpōko ase Moape nonory pona, moro apoto tapyi jamihmākō zahkāko roropa mana Keriate po. Tōsetaparykō poko exīko, soutatu tō tykohtarykō poko, rue etory poko, ahno orihnōko mã toto, enara.

³ Moape tuisary tō enahkapōko ase kowenu poko erohketō maro. Ywy, Ritonōpo oturunō.

Juta

⁴ Ynara tykase Ritonōpo:

– Juta tō iirypyryme toehse itamurume, naeroro toto wānohnōko ase. Jomihpyry turumekase eya xine exiryke, ynyripohpyry eya xine omipona pyra toehse toto. Tyneponāmarykō toahmase eya xine tytamurukō saaro.

⁵ Naeroro apoto enehpōko ase Juta nonory pona, tapyi tō jamihmākō zahkāko roropa mana Jerusarē po.

Izyraeu wānopyry poko

⁶ Ynara tykase Ritonōpo:

– Izyraeu tō iirypyryme toehse itamurume, naeroro toto wānohnōko ase. Ahno zae ehtoh poko exiketō ekamōko mã toto imehnō namotome, tytineruke pyra toto exiryke,

tynepehmarykō epehmatohme roropa eya xine. Tymōkomokākara nae tynepehmarykō onepehmasaromepyra mana sātaja epehpyry sã rokē ahtao ro.

⁷ Tymōkomokākara rohmanohpōko mǎ toto, toto ryhmāko roropa mǎ toto tuaro pyra exiketō enekunohnōko towomaneke pyra toto ahtao. Orutua kō tumūkuru tō maro, nohpo tō poko exīko mǎ toto tyneponāmarykō eahmatoh tao, nuriame jekarōko imehnō mana, jyhxirōko mokaro pokoino.

⁸ Tyneponāmarykō eahmatoh po apoto apō pūtokoxy upo pona ataxikāko mǎ toto, zupō apoihpyry tynepehmake exiketō wino. Otuhnōko mǎ toto tōsē poko ahno nekarohpyry tyneponāmarykō eahmatoh tao. Eukuru epekahnōko mǎ toto tineru ke tynapoihpyrykomo tynepehmake exiketō wino.

⁹ – Owenikehtou ynyrihpyry poko amoreu tomo a? Mokaro tonahkase ya mosahxo exiketomo, wewe apupari sã exiketomo te, wewe kurano sã roropa jamihme exiketomo. Mokaro tonahkase ya porehme.

¹⁰ Ywy exiase opynanohnekōme Ejitu nonory poe, kuarootose 40me jeimamyry ona tonorē poro, oya xine amoreu tō nonory ekaroase.

¹¹ Omūkurukō tymenekase ya toitoine urutōme toto ehtohme, imehnō nazireume toto ehtohme. Ajohpe pyra moro ynyrihpyry nae?

¹² Yrome amarokō eukuru jehnahpyry mekarootose nazireu tomo a, urutō komo a. “Mynyhme ehtoko” matose jomiry onekaropyra toto ehtohme.

¹³ Naeroro seromaroro awānohtorŷko ase, omoxinety riry sã opona xine takurihmosēme exīko matose nono pona, pusuh āko matose kahu pehme sã tiriiku ke.

¹⁴ Axī sã tururume ytoketō epasaromepyra exīko mǎ toto, jamihme exiketō apotūkehnōko mǎ toto, orēpyra exiketō osepynanohpyra exīko mǎ toto.

¹⁵ Typyreke exiketō orēnōko mǎ toto, epaketō tupupuru po osepynanohpyra exīko mǎ toto, kawaru po epaketō morararo osepynanohpyra exīko mǎ toto.

¹⁶ Moro ěmepyyry toehse ahtao soutatu tō jamihmākō, orēpyrahxo exiketō roropa typyrekō pahnōko mǎ toto toepatohkōme. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

3

¹ Izyraeu tomo etatoko pahne Ritonōpo omiry opoko xine, tynenehtyã Ejitu poe:

² – Sero nono po, ahno tō rānao, amarokō rokē tymenekase ya ypoetoryme oehthokōme. Morara exiryke awānohtorŷko ase oorypyrykō emetakame, popyra ehtoh tyrise oya xine exiryke.

Urutō mynyhme ehsaromepyra mana

³ Oximaro ytosaromepyra ahno asakoro natokomo oturupyra ro toto ahtao atae toto ehtohme?

⁴ Reão itu htaō aryry kara mana tykarimory onenepyyra ro ahtao. Mynyhme rokē exīko mana tosao tōsē anapoipyra ro ahtao.

⁵ Torō omōpyra mana apoitoh taka, apoitoh onyripyra ahno ahtao.

Onokyro apoitoh tamoreme atapurupyra mana omōpyra onokyro ahtao.

⁶ Rue etory etaryhtao pata pōkomo a epetōkara oepyry enetupuhpotohme, tykytyky āko mǎ toto.

Popyra ehtoh toehse ahtao pata pōkomo a moro popyra ehtoh tonehpose Ritonōpo Kuesēkomo a.

⁷ Tynyriy onyripyra Ritonōpo mana moro onenepopyra ahtao typoetory tomo a, urutō komo a.

⁸ Reão aryry karyhtao etananō zuno exīko mǎ toto. Moro saaro Ritonōpo otururuh-tao, mynyhme ipoetory tō ehsaromepyra exīko, aomiry ekarōko urutō mana imehnō netaryme.

Pata Samaria wānohtopo

⁹ Opore mokaro zuruko tuisa tapyĩ konõto tao Axitote po te, tuisa tapyĩ konõto tao Ejitu po roropa. Ynara kahtoko: “Oximõtoko ypy tõ po Samaria po, enetoko ke tuhkãkõ popyra ehtoh poko mã toto moro pata po te, tuhkãkõ imehnõ ryhmãko roropa mã toto.”

¹⁰ Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Zae ehtoh riry waro pyra Samaria põkõ mana, itapyĩkõ konõto pehme mana mõkomo ke, inematonanopyhpyry komo imehnõ winoino, totapase ahtao eya xine.

¹¹ Morara exiryke ononorykõ apurũko oepetõkara mana, atapyĩ jamihmãkõ enahkãko mã toto, mõkomo arõko roropa mã toto emero atapyĩ konõto tae.

¹² Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Kaneru apoiryhtao reão a, toitoine asakoro jaxiry rokẽ pynanohnõko ipyno exikety mana, otarame toiro ipanary rokẽ pynanohnõko roropa ipyno exikety mana. Moro sã toitoine rokẽ Izyraeu tõ, Samaria põkõ typynanohsẽme exĩko mã toto, mokaro seromaroro oseremãko mã toto nyhtoh po, typyne exiketõ po.

¹³ Etatoko ke jomiry, ypoetory tõ ihxirotoko, Jako pakomotyamo, ãko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety.

¹⁴ Izyraeu tõ wãnopyryhtao ya iirypyrykõ emetakame, apoto apõ kararahnõko ase Peteu po. Ipotyry tõ asakoropane apoto apõ kyryry kararahnõko ase, nono pona epukãko.

¹⁵ Tapyi tõ enahkãko ase: ikonopory tapyi tomo, jeimamyry tapyi tõ roropa; tapyi tõ typyne exiketomo, maafim risẽ emeporyme exiketõ emero porehme enahkãko ase. Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.

4

¹ – Etatoko ke sero omi, nohpo tomo Samaria põkomo; tuesapare matose, tupune roropa pui tõ samo Pasã po! Omise exiketõ rohmanohpõko matose, tymõkomokãkara a pitiko rokẽ epehmãko matose, eukuru jehnahpyry tahxime enehpõko matose oniokomo a õkurukõme.

² Ywy, Ritonõpo Imehxo Exikety, zae jexiryke jomiry etapõko ase oya xine: ãmepyry oehnõko mana, otywyhmatorỹko mã toto oka tõ ke jarãnaka pata poe; kana sã epara exĩko matose emero porehme.

³ Pata apuru tõ itohtohkahpyry ae tütãko matose, tomase roropa exĩko matose ypy Heremõ winakoxi.

Izyraeu tõ tyrypyrykõ rumekary se pyra

⁴ Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Izyraeu tomo, oorypyrykõ poko se hmatou? Ytotoko eahmatoh taka Peteu pona oorypyrykõ poko oehtohkõme; ytotoko Kiukau pona roropa oorypyrykõ poko oehtohkõme itamurumehxo. Okyno tõ enehtoko onekarorykõme ãmepyry ae rokene, otinerũkõ 10me ahtao toiro enehtoko roropa onekarorykõme oseruao ãmepyry taropose ahtao rokene.

⁵ Anapyrykõ wyi roropa enehtoko onekarorykõme, “Kure mase,” katohme Ritonõpo a, imeĩpo epyrypatoko imehnõ netaryme onekarorykõ poko! Morohne riry azamaro xine mã tarame.

⁶ – Omise konõto ehtoh enehpoase oya xine emero apatarykõ pona, yrome oehpyra ropa mexiatose ya.

⁷ Konopo onehpyra exiase oseruao nuno pune tykyrysã exipyra ro ahtao. Konopo enehpoase toiro pata pona, yrome zakorõ pona onehpopyra exiase; konopo toehse toiro tupito pona, yrome zakorõ pona aryryra, moroto otyro toorihse emero.

⁸ Ahno toytose pata tõ poro tuna zupise, yrome tuna onehpyra tokurehse toto, tõkurukõme. Yrome morara ahtao ro amarokõ oehpyra ropa mexiatose ya. Ywy Ritonõpo oturũko ase.

⁹ – Kuãnoypyatose tyryrykane axitunety ke, tyrohsẽ ke roropa otyro pokona; taparara tomo a tupito tõi tonahkase, uwa zoko tõi roropa, wikeira tõi roropa te, oriwera tõi maro. Yrome moro toehse ahtao ro oehpyra ropa mexiatose ya.

¹⁰ Tyrohsẽ enehpoase opona xine, ynaropohpyry sã Ejitu pona. Nuasemãkõ taorihmapose ya aosetaparykohtao ona po, kawaru tõi osetapary poko exiketõ tomatonanohtapose ya oepekõkara a. Aorihtyã ekepyry tõi motaryke suu tykamexipose ya oesarykõ po. Yrome moro toehse ahtao ro oehpyra ropa mexiatose ya. Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.

¹¹ – Toitoina apatarykõ tonahkase ya, Sotoma tõi enahkatopõpyry sã ya, Komora maro; amarokõ typynanohtapose mexiatose wewe amoriry sã apoto htao, tapoise ahtao imepyny a jahkasasaka ahtao. Yrome moro toehse ahtao ro oehpyra ropa mexiatose ya.

¹² Morara exiryke, Izyraeu tomo, awãnohtoryko ase. Moro waro toehse oexirykõke ekurãkatoko, oorypyrykõ irumekatoko, ikorokapotoko õsẽpatakãmatohkõme Oesẽkõ Ritonõpo maro. Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.

¹³ Ritonõpo mokyro ypy tõi Rihpono, tyryrykane Rihpono roropa.

Tõsenetupuhtoh tonõ enepõko mana ahno tomo a;
Saerehkatoht rĩko mana ikohmamyryme.

Ytoytõko mana ypy tõi poro.

Mokyro Esety: Kuesẽkõ Ritonõpo, Jamihmehxo Exiketety.

5

Oorypyrykõ irumekatoko, katopõpyry

¹ Izyraeu tomo, etatoko ke sero eremiatoh tãkye pyra, eremiãko ase jemynyhmaryme opoko xine:

² “Izyraeu, oryximãme mase Ritonõpo a, orutua poko exipitopyra exiketety me mase; mepukase, jũme owõpyra ropa mase!

Nono po tynomose mase,

takorehmaneke pyra mase anỹtohtome ropa xikihme!”

³ Ynara ãko Ritonõpo Kuesẽkõ mana:

– Pata poe miumãkõ orutua kõ aroporyhtao, etonatohtome, 100me rokẽ oehnõko ropa mã toto isene ro; 100me orutua kõ aroporyhtao, 10me rokẽ oehnõko ropa mã toto.

⁴ Ynara ãko Ritonõpo Izyraeu tomo a:

– Osehtoko ropa ya isene oehtohkõme.

⁵ Yrome jupipyra ehtoko Peteu po, Kiukau po roropa te, Peresepa po roropa, Kiukau põkõ tarosẽme exĩko inonorykõ poe, imehnõ namotome toto ehtohme, pata Peteu tonahkasẽme exĩko roropa mana, typahsẽme exĩko nono pona.

⁶ Osehtoko ropa ya Oesẽkomo a isene oehtohkõme. Oehpyra ropa awahtao xine yhtõko Ritonõpo mana apoto samo Izyraeu tõi nonory enahkatohme. Moro apoto onezehkasaromepyra exĩko mã toto Peteu po.

⁷ Zae ehtoh poko pyra matose imehnõ maro, onekunohtõme oexirykõke oxiehno matose, jamihme pyra exiketõ onewomara matose.

⁸ Xirikuato tõi tyrise Ritonõpo a, Kuesẽkomo, Puripurikane tomo, Oseruao Maria tõi roropa.

Koko ehtoh emehkapõko mana,

saereme ehtoh kohmãkapõko roropa mana.

Tuna konõto zumykhãko mana aekuãtohtome nono pona.

Mokyro esety Ritonõpome mana.

⁹ Jamihme exiketõ enahkapõko mana,

itapyĩkõ jamihmãkõ roropa kararahnõko mana.

¹⁰ Zae pyra ehtoh kurākary se exiketō se pyra matose ipunaka, ajohpe pyra exiketō omiry apiakane ēpataka azamaro xine pyra mana;

¹¹ tymōkomokākara rohmanohpōko matose, toto napyry ematonanohnōko matose, epehpyryje toto epehmaporyhtao oya xine. Morara exiryke omōpyra ekurehnōko matose onyrytā typyne exiketō taka atapyīkōme, eukuru jehnahpyry onēpyra ekurehnōko roropa matose uwa zoko tō kurā tarykase ahtao ro oya xine.

¹² Zuaro ase itamurume popyra oehtohkō poko, oorypyrykō poko oehtohkō poko. Zae exiketō ryhmāko matose, tineru tokarose oya xine ahtao zae pyra exiketomo a, moro tineru apoīko matose zae pyra oehtohkō emetakame, tytineruke pyra exiketō onewomara matose tapiakase toto ahtao juize ēpataka.

¹³ Naeroro tuaro exiketō mynyhme exīko mā toto popyra ehtoh toehse ahtao sero samo!

¹⁴ Zae ehtoh poko ikuhtoko, zae pyra ehtoh poko pyra ehtoko isene oehtohkōme. Moro sã awahtao xine ajohpe pyra ōmirykō exīko mana Ritonōpo Oesēkō Jamihmehxo Exikety amaro xine mana.

¹⁵ Popyra ehtoh se pyra ehtoko, zae ehtoh se rokē ehtoko. Imehnō ewomatoko ajohpākomo a ihxiroryhtao apiakane ēpataka. Otarame Ritonōpo Oesēkō, Jamihmehxo Exikety oekyry tō akoīpyry pyno exīko mana.

¹⁶ Ritonōpo Oesēkō Jamihmehxo Exikety ynara āko mana:

– Kui āko ihnamōko mā toto, pata tō rānao esemary tō ae emero. Tupito poko erohketō kohmāko roropa mā toto ixitatohkōme aorihtyā ekepyry poko, imehnō epehmatyā maro.

¹⁷ Emero uwa zoko tō esary po xitāko mā toto. Morohne exīko mana oehnōko ropa jexiryke awānohtohkōme. Ywy Ritonōpo oturuno.

Ritonōpo ěmepry

¹⁸ Ritonōpo ěmehtoh poko penetāko matose, myhene! Otyme kure exīko moro ěmepry oya xine nahe? ěmepry tykohmāse sã exīko mana saereme pyra.

¹⁹ Orutua epary sã exīko mana reāo winoino yrome osēpataka oseporyko uuso maro; imepỹ ahno sã roropa tytapyī taka tooehse ahtao tomary tyrise eya apuru pokona, mame tosekase okoi a mana.

²⁰ Moro ěmehtoh Ritonōpo ěmepry saereme pyra exīko mana, ikohmamyry sã exīko, koko ehtoh sã ipunaka.

Zae ehtoh se Ritonōpo mana

²¹ Ynara āko Ritonōpo mana typoetory tomo a:

– Ōseahmatohkō jeahmatoh se pyra ase ipunaka; ōximōtohkō ypoko yzamaro pyra mana!

²² Onekarorykō enepryhtao oya xine jahkatohme tiriiku tōkehko maro ise pyra ase, okyno tō tupune exiketō se pyra roropa ase onekarorykōme, jahkatohme osepeme ehtohme.

²³ Epo hnae oeremiatohkomo, panaikato rokē matose; haapa tō etary se pyra toehse ywy.

²⁴ Yrome zae ehtoh poko ehtoh se moino ase iporiry samo, ah zae ehtoh poko enahpỹme nexino tuna zueme exikety samo.

²⁵ – Izyraeu tomo, okyno tō mekarotose ya onekarorykōme tiriiku tōkehko maro moro ona po oytorykohtao 40me jeimamyry ae?

²⁶ Seromaroro tūtāko matose toponāmasē panō Xikute maro te, Kium roropa xirikuato esemy. Mokaro toponāmasē panō arōko matose

²⁷ aaroporykohtao ya imehnō nonory pona mya, Tamaxiku moinakoxi imehnō namo-tome. Ywy, Ritonōpo Oesēkomo, Jamihmehxo Exikety oturūko ase.

6

Izyraeu tō wānopyry

¹ Awānohtohkō oehnōko oya xine myhene, emero kurā nae exiketomo Jerusarē po! Awānohtohkō oehnōko oya xine myhene, towomase exiketō Samaria po, amarokō tuisame exiketō, sero Izyraeu nonory imehxo tuisaryme, oya xine ahno oehkehpura mā toto takorehmapotohme!

² Ynara āko matose ahno a: “Ytotoko pata Kaune pona osenuhmase, imeīpo ytotoko pata konōto Hamate pona, morotoino pata Kate pona, pirixteu tō nonory pona roropa. Mokaro Izyraeu tō motye, tymōkomokehxo toh nae, inonory kynonorykō motye zumohxo nae?”

³ Popyra ehtoh oepiry enetuputyry se pyra matose awānohtohkōme, yrome onyryrykō pokoino okyna hkopyra moro popyra ehtoh oehnōko mana.

⁴ Popyra ehtoh oehnōko oya xine mana myhene! Otuhtoh konōto sehxo matose, kohrame sehxo roropa matose porohtoh typyne exiketō po, pui mūkuru pū ōnōko matose te, kaneru pū roropa.

⁵ Eremiatoh rīko matose tuisa Tawi nyrihpyry samo; eremiāko matose haapa tō etōko roropa matose.

⁶ Ūwa eukuru jehnahpyry ēnōko matose ētoh konōto ae, ixtaratu typyne exikety ke epopāko matose, yrome torētyke pyra matose Izyraeu tō enatyry poko.

⁷ Morara exiryke amarokō osemazuhme arotorŷko oepetōkara mana tynamotokōme imepŷ nono pona, moroto otuhtoh konōto pyra exīko mana.

⁸ Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety a tōmiry totapose, ynara tykase:

— Pata Samaria ekarōko ase epetōkara a, emero imōkomorykō eneryhtao eya xine arōko mā toto. Izyraeu tō imehnō motye kure osekarory se pyra ase ipunaka, itapyīkō konōto se pyra roropa ase.

⁹ Ynara exīko mana, ahno 10me tōxinamase ahtao tapyi tao orihnōko ro mā toto emero.

¹⁰ Mame imepŷ toehse ahtao tyekyry ekepyry apoitohme jahkatohme, ekaropōko mana isene ro exikety a: “Ahno nae ro moro tao?” Ynara āko imepŷ ezuhnōko: “Arypyra.” Mame mokyro apitorymā ynara āko: “Mynyhme exiko! Tomeseke sehne Ritonōpo esety onesehtopyra ehtohme.”

¹¹ Etatoko ke, Ritonōpo ynara tyripōko mana; tapyi tō emero, inunōme exiketō tapyi tō pitiko roropa tonahkasēme exīko mana.

¹² Kawaru tō tururume ytosaromepyra mā toto topu tō poro. Pui tō ke nono anahkara matose tupitome tuna konōto kua. Yrome zae ehtoh tyorōmāko matose opi orihmatō samo, kure ehtoh rīko matose popyra ehtohme.

¹³ Epyrypāko matose pata Ro-Tepaa typoremākase oya xine exiryke. Oseahmāko matose, ynara āko: “Kyjamitunurukō ke pata Karanaī tapoise kyya xine,” āko matose repe.

¹⁴ Yrome Ritonōpo Oesēkō, Jamihmehxo Exikety ynara āko:

— Izyraeu tomo, imehnō soutatu tō enehpōko ase oporemākatohkōme. Otuarimaporŷko mā toto ypy tō esemary Hamate poe, inikahpozakoxi, iporiry Arapa pona, ikurenaka roropa, enara.

7

Enepotoh taparara tō poko

¹ Mame enepotoh ekaroase Ritonōpo ya: inyrihpyry enease taparara tomo tyrohsēme exiketomo. Moro toehse onahpoty tahtapitose ropa ahtao isahkaxīpo tuisa eky tō napyryme.

² Mame otyro emero tonahkase ahtao taparara tomo a ynara tykase ywy:

– Ritonõpo Imehxo Exikety, ajohpãme sã yna rypyry ikorokako. Opoetory tõ jamihme pyra mana; apotũkehnõko ynanase.

³ Naeroro tõsenetupuhtoh tytyromase Ritonõpo a, ynara tykase:

– Onenehpyry exipyra exĩko mana.

Enepotoh apoto samo

⁴ Mame imepỹ enepotoh tonepose ropa Ritonõpo a ya: typoetory tõ wãnohsasaka enease apoto ke. Moro apoto a tuna konõto tanoryse toehse nono zopino, otyro tõkehko enahkapitõko roropa nexiase.

⁵ Mame ynara ase Ritonõpo Jesemy a:

– Epo hnae, Ritonõpo! Moro onyripyra exiko! Opoetory tõ jamihme pyra mã toto, otãto eanahtõko toh nae?

⁶ Naeroro tõsenetupuhtoh tytyromase Ritonõpo a. Ynara tykase ynororo:

– Morohne roropa exipyra exĩko mana, tykase.

Enepotoh tapyi rine eary

⁷ Mame imepỹ enepotoh enepoase Ritonõpo ya: xikihme ynororo nexiase apuru pũto, kure rokẽ tyrihpyry, topohme, emahpo eary nae nexiase topohme ehtoh kuhtopo.

⁸ Ynara tykase ynororo ya:

– Amoxi, oty enẽko mah?

– Eary! topohme ehtoh kuhtopo.

Mame ynara nase ynororo ya:

– Zae ehtoh poko pyra ypoetory tõ ehtoh enepõko ase: apuru sã mã toto ijome tyrise ahtao, topohme pyra. Jũme toto rypyhpyry onykorokara ropa ase.

⁹ Izake pakomotyã neponãmarykõ eahmatoh tonõ tonahkasẽme exĩko mana. Imehnõ eahmatoh tonõ Izyraeu tõ nonory po typahsẽme exĩko mana. Tuisa Jeropoão enahkãko ase ipoenõ te, ipakomotyã roropa, enara.

Amoxi, Amazia maro

¹⁰ Mame omi taropose Amazia a, oturukety Peteu po tuisa Jeropoão netaryme, Izyraeu esemy, ynara tykase ynororo eya:

– Amoxi osenetupuhnõko mana ahno tõ emero õmiry omipona pyra tyripotohme, tykase Amazia Jeropoão a. – Oepeme pyra roropa toto ripory se mana. Kynonorykõ poremãkapory se roropa mana.

¹¹ Ynara ãko mana: “Jeropoão orihnõko mana etonatoh poko ahtao, Izyraeu tõ arõko imehnõ mana inonorykõ poe imepỹ pona imehnõ namotome toto ehtohme.”

¹² Moromeĩpo ynara tykase Amazia Amoxi a:

– Ytoko taroino, urutono! Ytoko ropa oesaka Juta pona, tineru pixo apoitohme oya urutõme oehtoh poko.

¹³ Taro Peteu po oturupyra exiko; taro tuisa konõto esaryme nase. Sero Tapyi tao Ritonõpo eahmary se tuisa konõto mana, Tapyi imehxo exiketyme exiryke.

¹⁴ Ynara tykase Amoxi:

– Urutõme erohpyra exiase tineru apoitohme, urutõ mũkurume pyra roropa exiase. Kaneru tõ poko erohketyme ase, wikeira zoko poko roropa erohketyme ase.

¹⁵ Yrome Ritonõpo Jesemy a tapoise ywy kaneru tõ wino jenehpotohme xiaro aomiry ekarotohme Izyraeu tomo a.

¹⁶ Morara exiryke Ritonõpo, Jesẽ omiry etako: Omoro, Amazia kuruase Izyraeu tõ zurukehtohme Ritonõpo omiry poko.

¹⁷ Yrome oya ynara ãko Ritonõpo mana: “Opyty imeimehnõ orutua kõ poko exĩko mana sero pata po. Omũkuru tõ oẽxiry tõ roropa orihnõko mã toto etonatoh poko ahtao. Sero nono tapiakasẽme exĩko mana imehnõ esaryme. Orihnõko mase Ritonõpo waro

pyra exiketõ nonory po. Izyraeu tõ arõko imehnõ mana tynamotome, mya sero nono poe, imepỹ nonory pona.”

8

Ruto pehme epery ke enepotoh nexiase

¹ Mame Ritonõpo Kuesëkomo a enepotoh tonepose ropa ya, ynara nexiase: ruto pehme epery ke tahpirãse exiketomo.

² Mame tõturupose ynororo ya, ynara tykase:

– Amoxi, oty enëko mah?

– Ruto, pehme epery ke exikety, tahpirãse exiketõ ke! ase eya.

Mame ynara tykase ynororo ya:

– Izyraeu, ypoetory tõ enahsasaka mana. Epery tahpirãse exikety sã toehse mã toto, toto apoitoh eraximãko rokẽ mã toto. Jũme toto onypynanohpyra ropa exĩko ase, toto wãnohnõko ase.

³ Moro ãmepyyry toehse ahtao eremiatoh tymyakãmasẽme exĩko ihnamotoh ke tuisa tapyĩ konõto tao. Aorihtyã tuhke exĩko mana, saporarahme rokẽ ekepyãkõ exĩko typahse. Mynyhme! Ywy Ritonõpo oturũko ase.

Izyraeu tõ wãnohtopo

⁴ Etatoko ke tymõkomokãkara ryhmananomo, omise exiketõ enekunohnanomo sero ononorykõ po.

⁵ Ynara ãko matose oseya rokene: “Penekehñõko ase eraximary poko, Oseahmatoh Nuno Kasenato tõtyhkase ahtao, tiriiku tõkehko ekamõko ropa ase. Typenekehse ywy Oserematoh otyhkary eraximary poko, tõtyhkase ahtao tiriiku ekamõko ropa ase, typynehxo ekamõko ase, zae pyra ikuhtoh ke.

⁶ Tiriiku ekamõko ynanase imotahpyry maro, typynehxo roropa. Tymõkomokãkara enëko ynanase, tytineruke pyra exikety; tynepehmake exikety roropa, onepehmasaromepyra exikety sãtaja rokẽ ahtao ro. Mokyro epekahnõko ynanase yna namotome aehtohme!”

⁷ Naeroro Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemy ynara ãko, tõmiry etapõko:

– Jũme wenikehpyra exĩko ase ypoetory tõ nyrihpyry xihpyry poko.

⁸ Morara exiryke nono tykytyky ãko mana, epõkõ emero xitãko mã toto toemynyhmarykõke. Nono onuhnõko mana, yhtõko ropa mana tuna Niro samo.

⁹ Moro ãmepyyry toehse ahtao xixi porohkapõko ase tãxiahtao, saereme ahtao ro kohmãnõko mana, xinukutume exĩko mana. Ywy, Ritonõpo oturũko ase.

¹⁰ Õseahmatohkõ myakamãko ase aorihtyã tõ hnamotoh samo; xitãko matose, oeremiatohkõ myakamãko ase oxitathkõ ke. Kamisa topuxximã risẽ amurũko matose, oũsetykõ sahkãko roropa matose ihnamoryme. Jũkõ sã exĩko matose, tumũkuru toirõ hnamotoh samo. Emero itunetyme exĩko etyhpyryme.

¹¹ – Ëmepyyry oehnõko mana, omise konõto ehtoh enehpõko ase ononorykõ pona emero porehme. Omise exĩko mã toto tonahsẽ nae ahtao ro. Tuna se zehnãko mã toto tuna nae ro ahtao. Omise exĩko mã toto, tuna se roropa exĩko mã toto Ritonõpo Tosëkõ omiry poko, aomiry etary se exĩko mã toto.

¹² Ytoytõko mã toto tuna konõto Aorikyhpyry poe Metiteraneu pona te, inikahpozakoxi ytõko mã toto, xixi tũtatoh wino roropa Ritonõpo omiry zupise, etary se toexirykõke repe, yrome onenepyyra ekurehnõko mã toto.

¹³ Moro ãmepyyry toehse ahtao nuasemãkõ, oryximãkõ roropa tapotũkehsẽme exĩko mã toto tutunazehnase toexirykõke.

¹⁴ Mame mokaro a tõmiry etaporyhtao, Samaria põkõ neponãmary tõ netaryme, ynara kananomo: “Jomiry etapõko ase Tã tõ neponãmary tõ netaryme” te: “Jomiry etapõko ase

Peresepa pōkō neponāmary tō netaryme,” mokaro epukāko mā toto, jūme owōpyra ropa mā toto. Ywy, Oesēkō, oturūko ase.

9

Ritonōpo enepotoh Izyraeu tō wānopyry poko

¹ Mame Ritonōpo Jesemy enease apoto apō pūto. Ynara tykase ynororo:

– Tapyi Kurā nepuru tō zupuhpyry etapako moro tapyi tytororo tykytyky kamexipotohme. Ah inepuru tō etahkasā nepukā toto ahno tō zupuhpyry pona moro tao. Epaketō isene ro exiketō etapāko ase aasetaparykohtao; epara exīko mā toto, orihnōko rokē mā toto.

² Aomomyrykohtao nono aka aorihtyā esaka, moro poe toto enehnōko ropa ase; tōnuhse toto ahtao kapu aka, moro poe toto enyhtōko ropa ase.

³ Aotonemyrykohtao ypy Karameru pona, morotona ytōko ase toto apoise. Tōtonēse toto ahtao tuna konōto zopino, zue ao, okoimo aropōko ase toto esekatohme.

⁴ Tarose toto ahtao epetōkara a imehnō namotome, omi aropōko ase toto orihmapotohme. Ywy roro toto enahkapōko ase, toto onypynanohpyra exīko ase.

⁵ Ritonōpo, yna Esemy, Jamihmehxo Exiketyme mase, sero nono tapose ahtao oya, tykytyky āko mana, sero nono pōkō emero xitāko mā toto toemynyhmarykōme.

Sero nono onuhnōko mana, yhtōko roropa mana tuna Niro tunary samo.

⁶ Tytapyī rīko Ritonōpo mana kapu ao, kapu rīko mana nono epozakoxi.

Tuna kohmāko mana tuna konōto kua, moro tuna tō kuānōko mana nono pona.

Ritonōpome esety mana!

⁷ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Izyraeu tomo, Etiopia pōkō pyno ase opyno xine jehtoh samo. Amarokō enepyase Ejitu poe, pirixteu tō enepyase roropa ahmōta Kereta poe, arameu tō enepyase Kia nonory poe.

⁸ Izyraeu tō nonory enēko ase, tyrypyrykōke pehme exiketomo, moro nono enahkapōko ase osenepyra ehtohme sero nono po; yrome Izyraeu tō porehme onenahkapopyra ase. Ywy, Ritonōpo oturunō.

⁹ – Ynara tyripōko ase: ahno kurā apiakāko ase popyra exiketō winoino Izyraeu nonory po, tiriiku puhturu apiakary sā ipihpyry winoino, toiro puhturu onemapopyra exīko ase.

¹⁰ Orihnōko mā mokaro iiryryrymākō emero ypoetory tō rānao etonatoh po, mokaro roropa ynara kananomo: “Popyra ehtoh onenepopyra Ritonōpo exīko mana kypona xine.”

Izyraeu tākye ehtoh ropa imeīpo

¹¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Moro ěmepryry toehse ahtao tuisame Tawi ehtopōpyry kurākāko ropa ase, tapyīpo aepukahpyry sā toehse exiryke. Irakatopōpyry apuru tō apuhnōko ropa ase, ikurākāko ropa ase, tyrīko ropa ase. Kure exīko ropa mana osemazuhme aehtopōpyry samo.

¹² Mame Etō nonory akoīpyry poremakāko ypoetory tō mana, imehnō nonory tō roropa emero ykyryrypyryme aexityamo. Moro emero tyripōko ase. Ywy Ritonōpo oturunō.

¹³ – ěmepryry oehnōko mana: tiriiku ahtāko axihxo, apoinanō motyēkāko mana, uwa zoko axihxo eperytāko, eukuru riry poko erohketō motyēkāko roropa mana. Tuhkehxo uwa eperytāko mana, eukuru itamurume exīko iporiry samo.

¹⁴ Ypoetory tō enehnōko ropa ase imeimehnō nonory tō poe imehnō namoto tōme toto ehtoh poe, inonorykō pona. Patāpo tō rīko ropa mā toto typatarykōme ropa moroto toehtohkōme. Tupito tō po uwa zoko tō arykāko mā toto, uwa eukuru ēnōko mā toto; tarykasā arykāko mā toto, epery enahnōko roropa mā toto.

¹⁵ Ypoetory tō rīko ase moro nono pona, ynekarohpyry eya xine. Mame moro poe jūme toto onysyryhmara ropa exīko mā toto. Ywy, Ritonōpo Oesēkō oturuno.

OPATIA Obadias Ekarotopo

Jerusarē typoremākase papironio tomo a jeimamyry 586mā po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Mame Etō pōkō esary ikurenae kynexine Juta tō nonory pūto. Izyraeu tō poremākatopōpyry eneryke tyya xine tākye toehse toto. Epetōkara takorehmase eya xine. Jerusarē pōkō mōkomory tomatonanohe eya xine. Etō nyrihpyry Juta tomo a popyra tokarose Opatia a: Awānohtorỹko Ritonōpo mana imehnō epetōkara maro, tykase. Mame kure Izyraeu tō rīko Ritonōpo mana; emānōko ropa mā toto, orēpyra exīko ropa.

Sero pape ao

Etō pōkō wānohtoh poko 1-14

Ritonōpo emepyry 15-21

¹ Sero nase Ritonōpo oturutopōpyry Opatia a Etō tō poko.

Etō tō wānohnōko Ritonōpo mana

Omi arone taropose Ritonōpo a imeimehnō nonory pona, aomiry totase yna a. Ynara āko mā ynororo:

“Opyrekō tyritoko! Ehmaropa etonase Etō tō maro!”

² Ynara tykase Ritonōpo Etō tomo a:

“Amarokō ahno tomo jamihme pyra oritorỹko ase, ouno xine pyra exīko imehnō mana, emero.

³ Orēpyra oehthkō poko epyrypāko matose, yrome osenekunohnōko rokē matose.

Topu eutary tō rānao oesarykō mā repe, ypy tō emory po.

Morara exiryke ynara osenetupuhnōko matose:

‘Yporemākasaromepyra imehnō mana taro jahtao.’

⁴ Tōnuhse awahtao ro piano samo,

omỹkō riryhtao oya xine xirikuato tō rānaka,

otywyhmāko ase moro poe, oporemākapōko ase.

⁵ “Omato tō tooehse ahtao koko, typenetatohkō rokē arōko mā toto.

Uwa epery apoiryhtao ahno a, toipe rokē akoĩpyry nomōko mā toto zoko poko, amoriry tō rānao.

Yrome oenahkapōko oepetōkara mana emero ipunaka.

⁶ Etō tomo, omōkomorykō porehme tomatonanohe; okyryrykō kurākomo, uuru tōkehko tarose owinoino xine.

⁷ Oepekomo a tonekunohse mexiatose, ononorykō poe taropose matose eya xine.

Imehnō nonory pōkomo, imaro xine ōmirykō

totapose oya xine etonara oehthkōme repe,

yrome ononorykō typoremākase eya xine.

Oepekō roropa amaro xine tōtuhse aexityamo a osenetupuhnōko mā toto ahno apoitoh riry poko āpoitohkōme;

ynara āko mā toto opoko xine:

‘Etomita tō tuaro pyra exiketōme mā toto!’ ” āko.

⁸ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Moro ěmepýry ae Etõ tõ tuãnohse ahtao ya,
 tuaro exiketõ enahkapõko ase;
 tuaro ehtoh onynomopyra exiiko ase toto nonory po.
⁹ Soutatu tõ Temã po tykytyky ãko mã toto enaromýke toexirykõke;
 etonaketõ Etõ po orihnõko mã toto.”

Popyra Etõ ehtopõpyry

¹⁰ Ynara ãko Ritonõpo mana Etõ tomo a:

“Åkorõkõ tyyryhmase oya xine,
 totapase toto roropa oya xine, Jako pakomotyamo.
 Naeroro tonahkasẽme exiiko matose,
 jũme typoremãkasẽme exiiko matose.

¹¹ Jerusarẽ omõtohty tohkase ahtao epetõkara a,
 tomõtohkõme pata pona mõkomo typyne exiketõ ematonanohse, oty kara mexiatose.
 Mame imeimehnõ nonory põkomo a, imenekatoh tomase,
 moro mõkomo kurã apiakatohme tymõkomorykõme,
 mokaro sã mexiatose, imaro xine.

¹² “Yrome zae pyra mexiatose ya,
 tãkye awahtao xine åkorõkõ Juta tõ poremãkapory eneryhtao ro oya xine.
 Zae pyra mexiatose åtãkyemarykõ poko awahtao xine mokaro enahkary eneryke oya
 xine.

Popyra mexiatose ya eunopyryhtao oya xine, mokaro etuarimaryhtao.

¹³ Zae pyra mexiatose õmomyrykõke Jerusarẽ pona, typoremãkase ypoetory tõ ahtao;
 zae pyra mexiatose tãkye toehse oexirykõke,
 ypoetory tõ poremãkapory eneryke oya xine.
 Zae pyra mexiatose, typoremãkase ypoetory tõ ahtao,
 imõkomorykõ tomatonanohse oya xine exiryke.

¹⁴ Popyra mexiatose toraximase awahtao xine osema tao epaketõ etapatohme,
 popyra mexiatose epaketõ tokarose ahtao oya xine epetõkara a.”

Imehnõ nonory põkõ wãnopyry poko Ritonõpo a

¹⁵ Ritonõpo Kuesẽkõ ynara tykase:

“Ěmepýry oehnõko mana, imehnõ nonory põkõ emero wãnohnõko ase.
 Amarokõ, etomita tõ, tuãnohsẽme exiiko matose onyrihpyrykõ emetakame;
 onyrihpyrykõ imehnomo a tyrisẽme exiiko oya xine mana.

¹⁶ Ypoetory tõ tuãnohse toh nexiase yronomyryme jesary ypy kurã po.
 Imehnõ nonory põkõ, sero zomye exiketõ emero tuãnohsẽme exiiko roropa toh mana
 orẽpyrahxo.

Tuãnohsẽme exiiko,
 mame osenepýra exiiko mã toto.”

Orẽpyra Izyraeu tõ exiiko mana

¹⁷ “Yrome ypy Xiã po typynanohsẽme exiiko mã toto.
 Izyraeu tõ tynonorykõ esẽme exiiko ropa mã toto ynekarohpyry eya xine.

¹⁸ Juta tomo Izyraeu tõ maro apoto sã exiiko mã toto.
 Ezau pakomotyã enahkãko mã toto onahpoty tonorẽ zahkary sã apoto a;
 epara exiiko mã toto emero porehme.
 Ywy, Ritonõpo oturuno.”

¹⁹ Izyraeu tõ, Juta tõ nonory po ikurenaẽkomo Etõ tõ poremãkãko mã toto. Emorymã
 põkomo pirixteu tõ nonory apoiko mã toto tosarykõme. Eparaĩ nonory Samaria roropa
 apoiko Izyraeu tõ mana, Kireate apoiko Pẽjamĩ tõ mana.

²⁰ Mokaro Izyraeu tō tarose aexityã mya imehnō poetoryme, oehnōko ropa mã toto Penixia nonory apoitohme pata Sarepeta pona, inikahpozakoxi; Jerusarē poe tarose aexityã Separate pona Juta tō nonory apoïko mã toto ikurenae.

²¹ Ritonōpo poetory tō orēpyra exïko, onuhnōko mã toto ypy Xião pona. Moro poe Etō tō esēme exïko mã toto. Mame Ritonōpo Tuisa Konōtome exïko mana.

JONA

Jonas

Ekarotopo

Sero *Jona*, ekarōko Ritonōpo omipona pyra urutō ehtopōpyry poko. Pata imehxo Niniwe kynexine, axirio tō tuisary esaryme. Izyraeu epetōkara roropa mokaro kynexine. Mame Niniwe pōkomo a Jona tonyohse Ritonōpo a tōmiry kurā ekarose inetarykōme repe. Yrome toytory se pyra Jona nexiase. Otaramo toto pyno Ritonōpo exiry tone-tupuhse eya, toto onenahkara ekurehnōko. Mame Ritonōpo omipona pyra toehse ynororo, yrome Jona tuānohse Ritonōpo a. Moromeīpo aomipona toehse.

Ritonōpo omiry tokarose ahtao eya Niniwe pōkomo a toeramase toto tyrypyrykō winoino. Mame onenahkapopyra Ritonōpo toehse. Sero ekarōko kapu Esēme Ritonōpo ehtoh poko, tuna konōto te, nono te, onokyro tomo te, ahno roropa. Ekarōko roropa sero nono pōkō pyno Ritonōpo ehtoh poko. Kypynanopyrykō se mana. Eraximāko mana ahno rypyry korokatohme, juteu tō pynanohtohme, juteutōkara roropa.

Sero pape ao

Jona epary Ritonōpo poe 1.1-17

Jona oturutopōpyry Ritonōpo a 2.1-10

Jona otururu Niniwe pōkō netaryme 3.1-10

Niniwe pyno Ritonōpo ehtopōpyry 4.1-11

Jona epatopōpyry Ritonōpo winoino

¹ Morarame ynara tykase Ritonōpo Amitai mūkuru, Jona a:

² – Aimo, atakimako oytotohme pata konōto Niniwe pona moro pōkō zurutohme. Mokaro wānohnōko ase popyra toto ehtoh waro toehse jexiryke, tykase Ritonōpo.

³ Mame Jona tātakimase repe, yrome toepase ynororo Ritonōpo winoino. Ytopyry ynororo toehse pata Niniwe pona. Toytose ynororo Jope pona, tuna konōto ehpioksi. Moroto wapu tonese eya Expania pona ytokety, ytosasaka nexiase. Toytotoh topehmase eya, tōtyrise wapu aka ynororo toytotohme wapu aōkō maro Expania pona myahxo Ritonōpo winoino repe. “Otaramo jenepyra Ritonōpo mana wapu ao jahtao xinukutume exiryke moro ao,” tykase Jona otaramo.

⁴ Toytopitose toh repe, yrome okynā pyra tyryrykane konōto tonehpose Ritonōpo a. Pohkane konōto roropa toehse tuna konōto po. Orēpyra pohkane exiryke wapu toehkotyry se toehse.

⁵ Tonaroxitapāse wapu aōkomo. Kui tykase toto: “Yna akorehmako!” tykase toto, kohtāko tyneponāmarykomo a repe. Mame mōkomo typahpitose eya xine, zohzohmehxo wapu ehtohme. Jona rokē nyhnōko nexiase tuenikaroro wapu ao. Tuaro pyra nexiase.

⁶ Mame tyhtose wapu tuisary ahtao Jona tonese eya, ynara tykase:

– Oty katoh nyhnōko rokē mah? Owōko ty! Oturuko oneponāmary a, kypynanohtohkōme eya. Otaramo kypyno xine ynororo ahtao kuorihmapopyra xine mana, tykase ynororo Jona a.

⁷ Mame ynara tykase wapu poko erohketō oseya rokene:

– Imenekatoh sematone zae pyra exikety menekatohme, zuaro kuehtohkōme, onoky zae pyra ehtoh pokoino serara tyryrykane konōto kypona xine noehno.

Morara tyrise eya xine, mame Jona tymenekase.

⁸ Naeroro tōturupose toto eya, ynara tykase toto:

– Kaziko yna a: onoky rypyry pokoino serara tyryrykane konōto noehno? Oty poko mah taro? Ozeino moehno? Otoko ononory nae? Onokākō oekyry tō nae? tykase toto.

⁹ – Ywy ase epereume, tykase Jona. – Ritonõpo eahmaneme ase. Emero Rihpõme ynororo: kapu te, tuna konõto te, nono, enara.

¹⁰ Mame tõsekarose Jona toepary poko Ritonõpo, Tosẽ winoino. Morara kary etaryke tyya xine tõserehse toto wapu aõkomo itamurumehxo. Ynara tykase toto:

– To! Zae pyra mexiase ipunaka! tykase.

¹¹ Orẽpyrahxo tyryrykane konõto exiõko nexiase popyrahxo pohkane roropa exiõko nexiase. Naeroro tõturupose wapu poko erohketõ Jona a:

– Otara orõko ynanae tuna konõto mynyhpãtohme ropa? tykase toto Jona a.

¹² Ynara tykase Jona:

– Kuematoko zue aka. Tomase jahtao nakuaka mynyhpãnõko tyryrykane mana, pohkane tõ roropa. Zuario ase. Yyrypyry pokoino serara tyryrykane konõto noehno opona xine.

¹³ Aomipona toexirykõ se pyra wapu poko erohketomo. Koeh koeh tykapitose toto orẽpyra repe, wapu arory se toh nexiase tuna konõto ehpiõkoxi. Yrome tokurehse toto jamihmehxo tyryrykane toehse exiryke.

¹⁴ Naeroro tykohtase toto Ritonõpo a opore, ynara tykase toto:

– Ritonõpo yna anaorihmapopyra exiko mose tomase yna a ahtao. Omoro mase Ritonõpo, onyrihpyryme sero tyryrykane konõto. Mose emãko ynanase zue aka aomi poe ro sero tyryrykane mynyhpãtohme.

¹⁵ Moromeiõpo Jona tapoise wapu poko erohketomo a. Nakuaka tomase ynororo eya xine. Mame axi pohkane tymnyhpãse, tyryrykane roropa.

¹⁶ Moro eneryke tyya xine Ritonõpo zuno toehse toto. Okyno totapase eya xine tynekarorykõme Ritonõpo a, tõmirykõ totapase roropa eya xine Ritonõpo netaryme, aomipona toehtokõme.

¹⁷ Mame kanaimo konõto tonyohse Ritonõpo a Jona enahtohme. Mokyro ao oseruao tõmehse ynororo kanaimo wakuru ao.

2

Jona oturutopõpyry Ritonõpo a

¹ Moroto kanaimo wakuru ao tõturuse Jona Ritonõpo a. Ynara tykase ynororo:

² “Ritonõpo Jesemy, jetuarimaryhtao kykohmase, kuezukuase roropa.

Zue ao jahtao, aorihtyã esary poe, kui tykase ywy:

‘Kypynanohko!’ ase oya.

Mame jomiry totase oya.

³ Kuemase zue konõto kuaka, tuna konõto kurohtaka.

Moroto tuna a toworise ywy emero porehme.

Pohkane jamihme exiketõ, okyryry emero toytose jupuhpyry epozakuroko.

⁴ Jũme tomase tõsekarose ywy owinoino, myame roropa,

Atapyi kurã onenepyra ropa jehtohme.

⁵ Tuna zueme exiryke tumyhkase ywy,

tynerymase ywy tuna konõto a,

otyro nakuaõkõ jupuhpyry amẽnõko nexiase.

⁶ Tyhtose ywy ypy tõ zopikoxi,

imepỹ nono pona, moroto omõtohtapauruse mana jũme.

Yrome omoro, Ritonõpo Jesemy,

kypynanopyase orihpyra jehtohme,

⁷ Orihsasaka jahtao, wenikehpyra opoko exiase,

Ritonõpo, oturuase oya,

mame kuetase Atapyi kurã tao awahtao.

⁸ Mokaro tyneponãmarykõ xihpyry eahmananomo a

turumekase omoro Tosëkõme.

⁹Yrome ywy oeahmaryme eremiãko ase.

Oya ynekarory ekarõko roropa ase.

Jomihpyry ae ro, kure orïko ase

Ypynanohneme oexiryke, Ritonõpo, Jesemy.”

¹⁰Morarama Ritonõpo omi poe kanaimo tonarutase ropa, Jona tomase eya isawã pona tuna konõto ehpikoxi.

3

Niniwe po Jona ehtopõpyry

¹Mame tõturuse ropa Ritonõpo Jona a. Ynara tykase ynororo eya:

²— Owõko, oytotohme pata konõto Niniwe pona. Moro pata põkõ zuruta jomiry poko, ynekarory oya.

³Naeroro tãtakimase Jona, pata Niniwe pona toytotohme Ritonõpo omi poe. Niniwe pata zumo kynexine, tupupuru po ytoyoryhtao oseruao ãmepyry aropõko pata akuohtohme irãnakuroko.

⁴Moro pata pona toeporehkase Jona. Toytopitose ynororo, ynara tykase opore:

— 40me ãmepyry ise ro, Niniwe põkõ enahkatohme! tykase Jona toto netaryme.

⁵Mame morara kary etaryke tyya xine, Ritonõpo tonetupuhse Niniwe põkomo a. Otuhpyra toehse toto toemynyhmarykõke tyrypyrykõ poko. Upo, kamisa topuxiximã risë tamuruse eya xine, tamuximãkomo a te, tuisame pyra exiketomo a roropa emero, tyrypyrykõ rumekary se toexirykõke Ritonõpo neneryme.

⁶Mame Jona omihpyry tarose ahtao Niniwe tuisary a towõse ynororo tuisa apõ poe, tupõ kurã touse eya, upo kamisa topuxiximã risë tamuruse eya, oruno htaka typorohse ynororo sekese pyra toehtoh enepotohme Ritonõpo a.

⁷Tõmiry taropose roropa eya pata Niniwe põkõ netaryme: “Ynara tyripõko ase, otuisarykomo, jakorehmananõ maro: Otuhpyra ehtoko, emero porehme. Tuna onëpyra ehtoko roropa amarokomo. Morararo oekykõ roropa pui tomo, kaneru tomo emero anautuhmara ehtoko, tuna onëpopyra ehtoko roropa, enara.

⁸Upo amurutoko kamisa topuxiximã risë rokene, oekykõ roropa! Mame oturutoko yronymyryme Ritonõpo a te, zae pyra oehtohkõ irumekatoko oorypyrykõ roropa.

⁹Otarame Ritonõpo nupunato kuenetoryko ropa mana. Otarame kyzehno xine exikehnõko mana. Morarahtao kuenahkapopyra xine exiko roropa mana,” tykase tuisa.

¹⁰Mame tyrypyrykõ turumekase Niniwe põkomo a. Moro eneryke tyya, ynara tykase Ritonõpo ipoko xine: “Toto onenahkapopyra ase tyrypyrykõ poko pyra toehse toto exiryke.” Naeroro Niniwe põkõ onuãnohpyra toehse Ritonõpo.

4

Tohne Jona ehtopõpyry

¹Niniwe põkõ typynanohse Ritonõpo a exiryke tãkye pyra toehse Jona, tohne toehse roropa ynororo.

²Ynara tykase ynororo:

— Ritonõpo, Jesemy, zuaro exiase ynonory poe oehpyra ro jahtao, serara exiry enetuputyase, imehnõ pyno oexiry waro exiase. Morara exiryke jepary se exiase Expania pona! Kure oexiry waro exiase, axi pyra iiryryrymãkõ wãnohnõko mase. Penekehpyra mase te, tyrypyrykõ rumekary se ropa ahno ahtao axi ityromãko mase, toto onuãnohpyra ekurehnõko mase.

³Naeroro ajohpãme sã kuorihmapoko, kurehxo ya joorikyry mana, isene jehtoh kure hkopyra mana, tykase Jona.

⁴Ynara tykase Ritonõpo eya:

– Otara toehse oya? Oty pokoino zehno mexino? tykase Ritonõpo.

⁵ Mame tutõtase Jona pata poe xixi tūtatoh wino. Moroto typorohse ynororo. Moromeïpo tapyi pitiko tyrise eya porohtohme jerutumã zopino, xixi jetuhxo exiryke. Eraximãko nexiase, enetohme, otara Niniwe exiry.

⁶ Mame otyro tahtanohtose Ritonõpo a Jona epoehme samo, jerutume pohto ehtohme, jetuhkopyra xixi ehtohme. Tãkye toehse Jona moro otyro pokoino.

⁷ Yrome yrokokoro pakeimo, otyro mity tonahse oruko a, Ritonõpo omi poe. Otyro toorihse roropa.

⁸ Imeïpo tõnuhse xixi ahtao tyryrykane tonehpose Ritonõpo a, axitunety, xixi tūtatoh wino. Tapotũkehse sã Jona nexiase axitũ xixi exiryke zupuhpyry pona. Naeroro tohne toexiryke toorikyry se toehse Jona nexiase. Ynara tykase ynororo Ritonõpo a:

– Ajohpãme sã joorikyry sehxo hano. Popyra ya serara jehtoh nase.

⁹ Yrome ynara tykase Ritonõpo eya:

– Aimo, zae oya yzehno oehtoh otyro orihtopõpyry pokoino? tykase.

– Ý, tykase Jona, zae ro ase, tohne jahtao. Tyekĩtapãse jexiryke joorikyry se ase! tykase.

¹⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo eya:

– Moro otyro axĩ tahtase toiro kohmamyry ae. Yrokokoro osenepyra toehse ropa. Ipoko erohpyra mexiase, anahtanohtopyra mexiase. Yrome nupunato moro otyro eneryke oya, emynyhãmãko mase ipoko.

¹¹ Moro motye kuhse zae ro ase Niniwe põkõ poko toenupunase jahtao. Moro tao poeto tõ rokẽ ahtao, 120 miu motye nae nase zae ehtoh waro pyra ro exiketomo, eky tõ roropa tuhke nae, tykase Ritonõpo Jona a.

MIKEJA

Miquéias

Ekarotopo

Mikeja urutōme kynexine Izaja isene ahtao. Tonuruse ynororo pata pitiko po Juta nonory po ikurenae. Juta tō tonese eya iirypyryme, Izyraeu tō samo. Naeroro Juta tō wānopyry poko Ritonōpo a Izyraeu tō wānohtopōpyry saaro torētyke nexiase. Yrome kure Ritonōpo mana; typoetory tō wānohnōko repe, yrome toto rypyry korokāko roropa mana.

Ekarōko: kure rokē exīko Tuisame Ritonōpo ahtao (Mikeja 4.1-4). Imeīpo tuisa konōto enurūko Tawi paryme, Perē po. Osepeme ehtoh sero nono po enehnōko mana (Mikeja 5.2-4). Oty se Ritonōpo nae typoetory tomo a? Ynara se mā ynororo kyaa xine: zae ehtoh riry poko, imehnō pyno kuehtohkomo yronomyryme te, tomeseke sã Kuesēkō omiry omipona kuehtohkomo, enara (Mikeja 6.8).

Sero pape ao

Izyraeu tō wānopyry poko 1.1–3.12

Toto pynanopyry poko 4.1–5.15

Kure ehtoh eraximary poko 6.1–7.20

¹ Sero nase Ritonōpo omiryryme, inekarohpyry Mikeja a, Moresete pono. Senohne enepotoh tonō tonese Mikeja a pata Samaria pōkō poko, Jerusarē pōkō poko roropa, tuisame Jotão ahtao te, Akaze ahtao te, Ezekia ahtao roropa Juta tō nonory po.

Samaria wānohtopo

² Etatoko ke, ahno tō emero;
otato ehtoko, sero nono pōkō porehme!

Ritonōpo Imehxo Exikety ohxirotorỹko mana.

Etatoko ke! Tytapyĩ tae kapu ae oturūko mana.

³ Oehnōko Ritonōpo mana tosary kurā poe;

Yhtōko mana toytotohme ypy tō emory tō poro.

⁴ Mame ipupuru tō zopino ypy tō tunatāko mā kehko;

moronapu sã mā kehko apoto htao;

sararakame ytōko mā jakanahmã pona tuna sararakaneme samo.

⁵ Morohne emero exīko mana Izyraeu tō iirypyryme toehse exiryke. Ritonōpo omiry omipona pyra toehse toh nexiase. Onoky pokoino aomiry omipona pyra toehse Izyraeu tō nae? Samaria pōkō pokoino! Onokākō pokoino tyneponāmary eahmatoh tonō tyrise Juta tō nonory po? Jerusarē pōkō pokoino!

⁶ Morara exiryke ynara āko Ritonōpo mana:

– Pata Samaria ripōko ase ipapyhpyryme ona po; tupito sã tyripōko ase, uwa zoko tō arykatoh esaryme. Topu tō pata ritohtōnō, emāko ase ypy myhtokoxi jakanahmã pona, mame Samaria tapyi tō apō tō osenēko mā kehko.

⁷ Mokaro neponāmary emero tytohkasēme exīko mā kehko. Mōkomo kurā emero ahno nekarohpyry, nohpo epehpyryme oneponāmarykō tapyi tao tyahkasēme exīko mana, oneponāmarykō emero tumuhxihmasēme exīko mā kehko, typahsēme rokene. Moro mōkomo, topekahse Samaria pōkomo a tineru ke, nohpo tō epehpyry ke. Naeroro sero-maroro morohne tarosēme exīko epetōkara a imehnō poko exiketomo a ekarotohme, imepỹ neponāmary eahmatoh tao.

Epetōkara ameke pyra toehse Jerusarē poko

⁸ Morara exiryke ihnamõko ase, xitãko, kui ãko ase sam karyke. Jemynyhmaryme tysapatuke pyra ytoytõko ase tupoke pyra roropa. Ho ho ãko ase kaikuxi samo. Kui kui ãko ase awexituruze sã roropa.

⁹ Ynara exiryke, Samaria põkõ apurotopõpyrykõ ekurãkasaromepyra mana. Juta tõ enahkatoh oehsasaka roropa mana. Toto enahkatoh toeporehkase pata Jerusarë omõtoh pona, wekyry tõ esaka.

¹⁰ Kuepekõkara onurupyra ehtoko Kate po kyporemãkatopõpyrykõ poko. Xitara ehtoko. Pete-Reafara põkomo, epukatoko nono pona ihnamoryme typynanohneke pyra oexirykõke.

¹¹ Pata Sapia põkomo, ytotoko tupoke pyra oporemãkananõ namoto tõme, ehxirõko matose. Zaanã põkomo, tütara ehtoko apatarykõ poe. Pete-Eseu põkõ xitary etaryhtao oya xine, zuaro exiko matose, ãkorehmasaromepyra mã toto.

¹² Takorehmarykõ eraximãko Marote põkõ mã repe, popyra ehtoh tonehpose Ritonõpo a exiryke Jerusarë pona.

¹³ Rakixi põkomo, kawaru tõ imyhtoko kahu tõ pokona oepatohkõme! Awãnohtokõ oehsasaka mana. Amarokomo a Izyraeu tõ typoenohse iirypyrykõ poko, moro ke Jerusarë põkõ tarose oya xine tyrypyrykõ poko toto ehtohme.

¹⁴ Naeroro seromaroro Juta põkomo, osekazumatoko pata Moresete-Kate põkomo a. Pata Akazipe põkõ ahno apoitohme sã exiko mã toto Izyraeu tuisary tomo a.

¹⁵ Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Pata Maresa põkõ ekarõko ase epetõkara a, apatarykõ poremãkãko mã toto. Izyraeu tõ tuisary ytõko mã toto otonëse eutary Aturã aka.

¹⁶ Juta põkomo oüsetykõ isahkatoko opoenõ hnamoryme, toto pyno oexirykõke. Merehkusasame ehtoko kurumu samo, opoenõ tarosëme exiko exiryke owinoino xine oepetõkara esaka, toto namotome ehtohme.

2

Tymõkomokãkara enekunohnanõ wãnohtopo

¹ Popyra ehtoh oehnõko mana! Owõpyra ro tarõkõ ahtao osenetupuhnõko mã toto imehnõ rohmanohpory poko, toto ryhmary poko, enara! Mame tõmehse ahtao owõnõko mã toto, typenetatohkõ riko mã toto tyryry waro toexirykõke.

² Imepÿ tapyi poko penetaryhtao, imepÿ nonory poko roropa, moro apoiko mã toto. Imehnõ ryhmãko mã toto, imõkomory apoiko jekyry tõ zuno pyra toexirykõke.

³ Morara exiryke ynara ãko Ritonõpo mana:

– Popyra ehtoh enehpõko ase opona xine, epara exiko matose. Etuarimãko matose, morarame epyrypara exiko matose oytorykohtao.

⁴ Moro ãmepÿry toehse ahtao oturũko imehnõ mana opoko xine, eremiãko roropa mã toto opoko xine toemynyhmarykõme. Ynara ãko mã toto:

“Tonahkasëme sytatose myhene!

Kynonorykõ tapiakase Ritonõpo a.

Kuesarykõ tupuxihkase eya, ekarotohme kuepekõkara a, kyporemãkananõkomo a.”

⁵ Naeroro, imeipo, nono tokarose ropa ahtao Ritonõpo poetory tomo a, nono anapoipyra exiko matose oesarykõme.

⁶ Mame ynara tykase ahno ya:

– Epo hnae! Morara kara exiko! Popyra ehtoh oehsaromepyra mana kypona xine. Ritonõpo kyporemãkapopyra xine mana.

⁷ Popyra ehtoh enehpõko Ritonõpo nae Izyraeu tõ wãnohtohme? Tohne toehse Ritonõpo nae? Kyzehno xine aexiryke moro riko nahe?

Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Ajohpe pyra, jomiry kure ehtoh enehnõko mana zae ehtoh poko exiketomo a.

⁸ Yrome amarokomo, jepetōkara sã, osetapãko matose ypoetory tō maro. Orutua kō oehnōko ropa mã toto etonatoh poe, ynara osetupuhnōko mã toto: “Ohkato, towomase ynanase, typynanohse,” äko mã toto, yrome moroto matose toto eraximãko zupōkō ematonanohtohme.

⁹ Ypoetory tō nohpo tō aropōko matose tytapyīkō kurã tae, ipoenō wino kure ehtoh ematonanohnōko matose jūme, kure toto riry se jehtopōpyry.

¹⁰ Ytotoko taroino! Taro osewomara exīko matose, oseremara exīko matose osepeme exiketō maro. Taro tuhke ajohpe exiketō nae mana, popyra ehtoh poko exiketomo. Toto wãnohtohme tarōkō enahkapōko Ritonōpo mana.

¹¹ Ynara se mã toto urutōme: omi ajohpe ekaroneme onekunohtōme, ynara kaneme: “Eukuru jehnahpyry itamurume nae exīko matose,” kane se mã toto.

Typoetory tō pynanohnōko Ritonōpo mana

¹² Ynara äko Ritonōpo Izyraeu tomo a:

– Amarokō emero Izyraeu tō akoīpyry oximōme enehpōko ase, oenehtorýko ropa ase ynekarohpyry pona oesarykōme, kaneru tō pyno exikety toky tō arory sã ona poro te, toto enepyyry ropa ewomatoh taka ropa. Morarame apatarykō pehme exīko ropa mana ahno ke; panaikato exīko ropa toytotyrykō poko.

¹³ Osema rīko Ritonōpo mana typoetory tō tūtatohme pata tō omōtoh ae tamoreme xine toytotohme. Tuisa konōtome Ritonōpo ytōko osemazuhme; ahno emero ekahmãko mã toto.

3

Izyraeu tō tuisary tō popyra ehtoh poko

¹ Etatoko ke, Izyraeu tō tuisary tomo tamuximãkō roropa! Zae ehtoh riry waro pyra hmatou?

² Kure ehtoh se pyra matose, popyra ehtoh sehxo matose. Ypoetory tō pikãko matose, ipūkō oūko matose jehpyry po ino.

³ Ypoetory tō ònōko matose: toto pikãko matose, toto zehpyry tahkãko matose, ipūkō sahsahkãko matose pisarara, tōsē samo ahnotohme.

⁴ Ęmepyyry oehnōko mana, Ritonōpo kohmãko matose äkorehmatohkōme repe, yrome onetara exīko mana; òmirykō onetara exīko mana popyra ehtoh poko toehse oexirykōke.

⁵ Ypoetory tō enekunohnōko urutō kō, ajohpe exiketō mana. Ahno a tytineru ekaroryhtao eya xine: “Osetapatoh oehpyra exīko mana,” äko mã toto, yrome tineru onekaropyra ahno ahtao eya xine, enaroximãko mã toto. “Osetapatoh oehnōko mana,” äko. Ynara äko Ritonōpo mokaro urutō komo a:

⁶ – Enepotoh myakãme ikohmamyry rokē enēko matose, enetupuhpotoh myakãme xinukutume rokē exīko oya xine mana. Kohmãnōko oya xine mana urutō kō ajohpe exiketomo. Saereme ahtao saereme pyra exīko oya xine mana.

⁷ Imeīpo ehtoh enetupuhnanō ehxirōko mã toto. Ezuhtoh anapoipyra exīko mã toto Ritonōpo poe. Morara exiryke typoremãse sã exīko mã toto, ihxipýke exīko.

⁸ Yrome tyjamitunuru ekarōko Ritonōpo Zuzenu ya mana, zae ehtoh se jehtoh roropa, orēpyra jehtoh ekarōko roropa mana zae pyra Izyraeu tō ehtoh ekarotohme popyra, iirypyrykō ekarotohme popyra roropa.

⁹ Etatoko ke Izyraeu tō tamuximãkomo, tuisa tō roropa! Zae ehtoh se pyra matose ipunaka, zae ehtoh tyromãko matose zae pyra ehtohme.

¹⁰ Pata Jerusarē, Ritonōpo patary kurã rīko sã matose apō po, zae pyra ehtoh po, imehnō etapatoh po roropa, enara.

¹¹ Jerusarē tuisary tō tineru apoīko mã toto tokarose ahtao eya xine zae pyra exiketomo a zae ehtoh tyrōmatohme, oturuketō ahno a epehmapōko mã toto Ritonōpo Omihpyry poko amorepatamitume, urutō kō ahno a epehmapōko mã toto imeīpo ehtoh

ekarotohme. Yrome moro sã toto ahtao ro: “Ritonõpo yna akorehmãko mana,” ãko mã toto. “Popyra ehtoh onenehpopyra Ritonõpo mana kymaro xine aexiryke,” ãko.

¹² Morara exiryke opokoino xine Jerusarẽ tumuhxihmasẽme exĩko mana, topu tõ rokene, ypy Xião po takorokasẽme exĩko tupito samo, Ritonõpo Tapyĩ Kurã esahpyry itume exĩko mana.

4

Osetapara exĩko Tuisame Ritonõpo ahtao (Izaja 2.2-4)

¹ Imeĩpo moro ypy, Ritonõpo Tapyĩ esary imehnõ ypy tõ motye kaehxo exĩko mana, emero porehme. Mame morotona ytõko ahno tõ mana, imehnõ nonory põkomo, imehnõ nonory poe emero porehme.

² Ynara ãko mã toto:

“Ehmaropa onuhse ypy pona Ritonõpo esary pona, Ritonõpo Tapyĩ taka, Izyraeu tõ Esemy a.

Kuamorepatorỹko mana zae ehtoh poko kuehtohkõme;

Inyripohpyry omipona exĩko sytatose.

Ynara exiryke, Kuamorepatohkõ Ritonõpo poko Jerusarẽ poe oehnõko mana; ypy Xião poe typoetory tõ netaryme oturũko mana.”

³ Emero nonory põkõ apiakaneme exĩko Ritonõpo mana.

Atae pyra ahno ahtao, imoihmãkomo moe toto ahtao roropa zae ehtoh ekarõko mã ynororo eya xine.

Mame ahno etapatoh tyoromãko mã toto tupito nonory ahkatoh ke, tywaratã tõ myakamãko mã toto, tiriiku sahkatoh ke.

Moromeĩpo jũme osetapara exĩko imehnõ nonory põkõ mana.

Osetapatoh pyre onyripyra ropa exĩko mã toto.

⁴ Enaromyra exĩko mã toto emero, towomase toexirykõke;

oseremãko mã toto torẽtyke pyra

wikeira zopino jerutumã po, uwa zoko zopino roropa jerutumã po.

Moro omi totapose Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a.

⁵ Imehnõ nonory põkõ tyneponãmarykõ eahmãko mã toto,

aomipona roropa mã toto;

yrome kymarokomo a Ritonõpo Kuesẽkõme mana.

Ynororo eahmãko sytatose,

aomipona exikehpyra sytatose, jũme.

Typoetory tõ pynanohnõko Ritonõpo mana

⁶ Ynara ãko Ritonõpo Kuesẽkõ mana:

– Imeĩpo, etuarimaketõ enehnõko ase oximõme, emero tuãnohse aexityã ya, taropose toto ahtao ya tynonorykõ poe.

⁷ Imeimehnõ nonory tõ poe, moe exiketõ poe, isene ro exiketõ emero enehnõko ropa ase ahno orẽpyra exiketyme toto ehtohme. Ywy Ritonõpo tuisame exĩko ase ypy Xião po. Mame moromeĩpo ypoetoryme exĩko ropa mã toto, jũme.

⁸ Mame pata Jerusarẽ po, Ritonõpo, kaneru tõ esẽ sã typoetory tõ pynanohnõko mana. Mame pata imehxo exĩko ropa mana, tuisa konõto esaryme pata Jerusarẽ po.

⁹ Jerusarẽ, oty katohme xitãko mah nohpo samo aenururuhtao jetũ toehse ahtao? Tutuisake pyra toehse matou? Tamorepaneke pyra roropa hmatou?

¹⁰ Jerusarē, sam kahtoko, kui kahtoko nohpo samo aenururuhtao jetū toehse ahtao; apatary pōkō tūtāko mā toto ona po ehtohme. Imeīpo ytōko mā toto Papironia pona. Yrome moroto opynanohtorỹko Ritonōpo mana oepetōkara winoino.

¹¹ Tuhkākō, imeimehnō nonory pōkō tōximōse mā toto etonatohme amaro xine, Jerusarē pōkomo. Ynara āko mā toto: “Kure exiry Jerusarē tonahkase ahtao, nuriame tyripose ahtao roropa.”

¹² Yrome Ritonōpo osenetupuhtoh waro pyra mā toto. Inyriry waro pyra roropa mā toto. Tykohmase mā toto eya toto wānohtohme, tiriiku sã oximōme tyrise ahtao apotohme apiakatohme ipihpyry maro pyra ehtohme.

¹³ Ynara āko Ritonōpo mana:

— Jerusarē pōkomo, owōtoko oepetōkara wānohtohme! Jamihme oritorỹko ase pui orutua samo kurimene risē tyretyke, metau risē ipupuru tomo. Ahno tuhkākō poremākāko matose. Inapoityā kurā imehnō etaparyke eya xine, moro enehnōko matose onekarorykōme ya, Ritonōpo sero nono Esemy.

5

¹ Jerusarē pōkomo, osoutatu tō ikohmatoko! Kypatarykō apurūko epetōkara mana. Izyraeu tō tuisary etapary se exīko mā toto!

Tuisa enehpōko Ritonōpo mana Izyraeu tō Esēme

² Ynara āko Ritonōpo mana:

— Perē-Epyrata, pata pitiko mase Juta patary tō rānao, yrome owino Izyraeu tō tuisary enehpōko ase, moino ro exiketyme mā ynororo, apitorymā poe.

³ Epetōkara a Izyraeu tō ekarōko Ritonōpo mana, toto poremākāko mā toto nohpo mūkuru enurutohto; mokyro nohpo enurūko mana. Mame Izyraeu tō imeimehnō nonory po imehnō namotome aexityā oehnōko ropa mā toto tyekyry tomo a, Ritonōpo nekarohpyry pona.

⁴ Mokyro tuisa oehnōko mana typoetory tō pynanohtohme, kaneru pynanohtohme samo, Ritonōpo jamitunuru ke. Imehxo exīko mana Ritonōpo Izyraeu tō Esē omi poe. Ipoetory tō towomasēme exīko mana, tuisa jamihme exiryke mya nono etyhyry pona.

⁵ Osetapara ehtoh enehnōko mana.

Axirio tō oepyrhtaao kynonorykō pona, soutatu tapyī tō jamihmākō taka aomomyryhtaao eya xine, kutuisarykō imehxo exiketō aropōko sytatose etonatohme imaro xine.

⁶ Mokaro ytōko mā toto Ninirote nonory pona, axirio tō nonory pona iporemākatohme. Moro sã axirio tō toehse ahtao osetapase kymaro xine, kypynanohtorỹko kutuisarykō mana.

⁷ Mame Izyraeu tō isene ro exiketō konopo sã exīko mā toto imehnomo a, Ritonōpo nenehpohpyry samo nono pona otyro ehxikatohme. Ritonōpo eraximāko mā toto takorehmatohkōme, ahno oneraximara exīko mā toto.

⁸ Mokaro Izyraeu tō isene ro exiketō imehnō ahno tō rānao reāo sã exīko mā toto onokyro tō rānao, reāo wātasenā sã roropa exīko mā toto kaneru tō esekaryhtaao, toto apoīko, toto ryhmāko, toto onypynanohtorỹko imehnō exīko mana.

⁹ Moro sã topetōkara poremākāko Izyraeu tō mana, toto etapāko mana emero porehme.

¹⁰ Ynara āko Ritonōpo mana typoetory tō Izyraeu tomo a:

— Moro ěmepyr toehse ahtao oekykō kawaru tō enahkapōko ase, kahu tō etonatohtonō enahkapōko ase roropa.

¹¹ Apatarykō enahkapōko ase. Tapyī tō jamihme exiketō enahkāko ase.

¹² Imeīpo ehtoh ekaronanō enahkapōko ase, pyaxi tō roropa. Pyaxi pyra exīko mana amaro xine.

¹³ Oneponāmarykō enahkapōko ase, Paau kyryry tō xikihme exiketō roropa. Jumāme onyrytyā oneahmara ropa exīko matose.

¹⁴ Oneponāmarykō Asera kyryry tō, xikihme exiketō emāko ase, apatarykō roropa enahkapōko ase.

¹⁵ Jomiry omipona pyra exiketō, emero nono pōkō wānohnōko ase toto zehno jexiryke, orēpyra jexiryke.

6

Izyraeu tō apiakatopōpyry Ritonōpo a

¹ Etatoko ke Izyraeu tō hxirotōh Ritonōpo a!

Owōko, Ritonōpo, mokaro hxirotōhme;

ypy tomo te, somohmākō roropa ōmiry etāko mā kehko.

² Etatoko ke, ypy tomo, sero nono apō tō jamihmākomo,

Izyraeu tō hxirotōh Ritonōpo a.

Typoetory tō, Izyraeu tō hxirotōh ekarōko mana;

ekaropōko mana zae ehtōh waro ehtōhme.

³ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ypoetory tomo, oty tyrise ya azahkuru? Ynyriphopyry oya xine, moro poko tymotyēkase ywy? Kuezuhtoko!

⁴ Kuenepyatose Ejitu poe, kypynanopyatose imehnō namotome awahtao xine. Moeze tō aropoase, Arāo maro, Miriā maro roropa aarotohkōme ona tonorē kuroko.

⁵ Ypoetory tomo, wenikehpyra ehtoko Parake, Moape tuisary osetupuhthōh poko oritōhkōme te, Paraāo, Peoa mūkuru ezuhtopōpyry poko roropa eya. Wenikehpyra ehtoko emero ehtopōpyry poko jakanahmā Akaxia tō poe oytotopōpyrykō poko mya oeporehkatopōpyrykō pona pata Kiukau pona. Wenikehpyra ehtoko oepetōkara poremākatopōpyry poko ya opynanohtōhkōme.

Oty Ritonōpo zamaro nae?

⁶ Oty arōko ha Ritonōpo a eahmatōhme? Oty ekarōko ha Ritonōpo Imehxo Exikety a? Pui mūkuru tō kurā enehnōko ha jahkatōhme ynekaroryme eya?

⁷ Ritonōpo zamaro exīko ha miu motye kaneru tō zahkaryhtao ya ynekaroryme eya? 10 miume iporiry tō pehme azeite maro? Umūkuru osemazupu ekarōko ha jahkatōhme ynekaroryme, yrypyry tō epehmatōhme, popyra jehtopōpyry korokapotōhme?

⁸ Arypyra, zae ehtōh poko tokarose Ritonōpo a kyya xine. Ynara se mā ynororo kyya xine: zae ehtōh riry poko te, imehnō pyno kuehtōhkomo yronymyryme te, tomeseke sã Kuesēkō jamitunuru ke aomipona kuehtōhkōme.

⁹ Ritonōpo oturūko mana Jerusarē pōkomo a. Etatoko ke! Tomeseke sã aomiry etananō tuaro exiketōme mā toto. Ynara āko mana:

– Otato ehtoko tuānohse awahtao xine, Kuenetupuhthoko roropa!

¹⁰ Popyra ehtōh poko exiketō tapyī tao mōkomo kurā nae tineru roropa tapoise eya xine imehnō enekunohtopōpyry poko. Ikuhtōh zae pyra ehtōh ke erohnōko mā toto imehnō enekunohtōhme. Moro se pyra ase ipunaka.

¹¹ Oorypyrykō onykorokasaromepyra ase zae pyra ikuhtōh poko awahtao xine ajohpe omoxinety kuhtōh ke imehnō enekunopyryhtao oya xine.

¹² Jerusarē po, tymōkomokamo imehnō enekunohnōko mā toto tineru apoitōhme, ajohpe roropa matose emero porehme.

¹³ Morara exiryke awānohtorŷko ase; oorypyrykō pokoino oenahkatorŷko ase.

¹⁴ Otuhnōko matose repe yrome tuesapare exipyra matose; omise ro exīko matose. Tineru apoīko matose ikurākatōhme, tymōkomoke oehtōhme repe. Yrome onukurākasaromepyra exīko matose; pitiko ikurākaryhtao oya xine, moro enahkapōko ase ōsetaparykohtao.

¹⁵ Otyro arykãko matose yrome tonahsẽ anapoipyra exiiko matose. Azeitona tã akurihmõko matose azeite ritohme repe, yrome epopara ike ekurehnõko matose. Uwa tã amuhnõko matose eukuru ritohme, yrome onẽpyra ekurehnõko matose.

¹⁶ Morohne exiiko emero tuisa Oniri tã popyra ehtoh typoehohse oya xine exiryke, imükuru tuisa Akape maro. Mokaro nyripotoh tyrise roropa oya xine. Naeroro Jerusarẽ enahkãko ase. Jerusarẽ põkõ poihtõko mã toto. Amarokõ zurõko mã toto ahno tomo, emero porehme.

7

Iirypyryme Izyraeu tã ehtoh poko

¹ Popyra ehtoh toehse ya ipunaka, myhene! Omise exikety sã ase, otyro epery zupõko repe, tapoikehse ahtao. Fiku pyra mana wikeira po, uwa epery pyra mana uwa zoko poko. Arypyra ipunaka emero toehsehxo exiketõ tytyhkase exiryke.

² Taro Izyraeu tã nonory po zae exikety pyra mana ipunaka, Ritonõpo omipona exikety pyra mana. Imehnõ etapary se mã toto emero; imehnõ ẽmary kuhõko mã toto ẽpuruhpyry taka.

³ Torẽnase mã toto, emero, popyra ehtoh riry poko. Tuisa tomo, juize tã roropa tineru apoiko mã toto zae pyra exiketõ nekarohpyry. Tamuximãkõ, jamihme exiketõ typenetatohkõ popyra ekarõko mã toto. Oximaro popyra ehtoh riko mã toto.

⁴ Zae ehtoh kukuruhtao eya xine, ajohpe pyra ehtoh kukuruhtao omoxino sã rokẽ mã toto, popyra ro mã toto. Yrome ẽmepyry oehnõko mana, awãnohtorõko Ritonõpo mana, enenanõ nekarohpyry ae ro, urutõ kõ omihpyry ae ro. Moro ẽmepyry toehse ahtao otupõko mã toto emero porehme.

⁵ Osewomapopyra ehtoko oepe tomo a. Osenekunohpopyra exiko amaro ytoytokety a. Tomeseke exiko õtururu poko opyty a.

⁶ Tummy htomãko imükuru mana, tyse omipona pyra ẽxiry tã mana. Tymerenoty maro atatapoiko ipary ẽ mana. Osepeme pyra exiiko oxiekyry tã mana; oxiehno exiiko mã toto yronymyryme.

⁷ Yrome ywy, Ritonõpo Jesemy eraximãko ase. Ypynanohnõko mana; moro enetupuhnõko ase yronymyryme. Jomiry etãko roropa mana.

Typoetory tã pynanohnõko Ritonõpo mana

⁸ Epetõkara, yna oneunohpyra ehtoko! Ajohpe pyra, toepukase ynanexiase, yrome owõnõko ropa ynanase. Seromaroro tykohmãse yna zomye, yrome ezurume Ritonõpo saereh kamexipõko ropa mana yna pona.

⁹ Iirypyryme toehse sytatose Ritonõpo neneryme. Naeroro seromaroro kuãnohtohkõ eanahtõko sytatose. Yrome kuapiakatorõko mana. Zae ehtoh riko mana. Saereme ehtoh taka kuarotorõko mana. Mame typynanohsẽme exiiko sytatose.

¹⁰ Moro eneryhtao kuepetõkara a, ehxirõko mã toto, ynara tykase toto exiryke: “Otoko hnae Ritonõpo Oesẽkomo?” Seromaroro toto poremãkatoh enẽko sytatose, tytõtũmase toto ahtao ikurepato samo osema tao.

¹¹ Jerusarẽ põkomo, ẽmepyry oehnõko mana pata apuru tã ritohme ropa te, myahme sã nono etyhpymatohme ropa.

¹² Moro ẽmepyry toehse ahtao kuekyry tã oehnõko ropa mã toto Jerusarẽ pona. Axiria nonory poe oehnõko ropa mã toto te, Ejitu nonory poe te, tuna Eupyrati poe roropa. Tuna konõto tã poe oehnõko mã toto, ypy tã poe roropa.

¹³ Yrome sero nono emero ona tonorẽme exiiko mana, moro põkõ iirypyryme exiryke.

Oturutoh Ritonõpo a

¹⁴ Ritonõpo yna Esemy, yna pyno exiko kaneru pyno exikety samo, oekyyme sã, kaneru tã sã yna exiryke. Toiroro sã ynanase itu htao tapuruse samo nono kurã ke, otyro

zamaro exikety ke. Onyrihpyry sã pake, yna aroko seromaroro onahpoty kurã pona Pasã po, Kireate po roropa.

¹⁵ Ajamitunuru enepoko yna a onyrihpyry sã yna enepiryhta oya Ejitu poe.

¹⁶ Moro eneryke imehnõ nonory põkomo a, jamihmãkomo a, ehxirõko mã toto. Imehnõ ahno tõ enaromỹke exĩko, týtarykõ apurũko mã toto, typanarykõ apurũko roropa mã toto.

¹⁷ Esyryhmãko mã toto nono po okoi tõ samo, onokyro tõ samo nono poro sararahme ytõko. Tykytyky ãko enaromỹke tũtãko mã toto tosarykõ jamihmãkõ poe, oehnõko ropa mã toto, enaromỹke, Ritonõpo Kuesẽkomo a.

¹⁸ Ritonõpo, imepỹ ritõ pyra mana asã exikety. Opoetory tõ akoĩpyry isene ro exiketõ rypyry tõ korokãko mase. Zehno exikehnõko mase, jũme yna pyno oehtoh enepõko mase yna a.

¹⁹ Yna pynanohnõko ropa mase; popyra yna ehtoh enahkapõko mase, yna rypyry tõ pahõko mase zue aka tuna konõto kuaka.

²⁰ Õmihpyry ae, pake yna tamuru tõ netaryme, anamonohpyra mase yna pyno oehtoh poko, Aparão pakomotyamo, Jako pakomotyã roropa.

NAUM Naum Ekarotopo

Naum urutōme kynexine isene ro Apakuke ahtao Sowonia roropa. Sero ao Naum ekarōko pata Niniwe poremākatoh poko. Pata imehxo Niniwe kynexine, Axiria nonory esē esaryme. 150me jeimamyry ae imeimehnō nonory pōkō esēme Axiria kynexine. Mame 612mā po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao, Niniwe typoremākase papironio tomo a. Moro poko, axiriō tō wānohtopōpyry Ritonōpo a, tonetupuhse Naum a, Izyraeu tō tyryrhmasē eya xine exiryke pitiko rokē pyra. Orēpyra sã Naum tōturuse Niniwe poremākatoh poko.

Sero pape ao

Niniwe pōkō apiakary poko 1.1-15
Pata Niniwe poremākatopo 2.1–3.19

Naum nymerohpyry Niniwe tō poko

¹ Sero mā Ritonōpo omihpyry Niniwe tō poko, enepotoh tokarose ahtao Naum a, pata Euko pono a.

Tohne Ritonōpo ehtoh Niniwe pōkō poko

² Ritonōpo Kuesēkō toiro mana,
imehnō ritō panō se pyra mana ipunaka.
Topetōkara wānohnōko mana, toto zehno toexiryke.
Topetōkara epehmāko Ritonōpo mana,
tohne tahtao toto wānohnōko mana.
³ Inehmỹke pyra Ritonōpo mana,
axī pyra tohne exīko,
yrome jamihme mana,
popyra exiketō enēko mana,
toto wānopry eya ekurehpyra mana.

Tyryrykane konōto maro ytoytōko mana,
tyryrykane jamihmākomo;
akurū putoh kane sã mana tanỹse ipupuru a.

⁴ Tuna konōto mynyhpākapōko Ritonōpo mana, anorỹko mana.
Tuna tō apaikapōko Ritonōpo mana.
Onahpoty ona Pasã po te, ypy Karameru po roropa orihnōko mana,
ekuru tō ypy Ripano po aremānōko kehko.

⁵ Ritonōpo ēpataka, ypy tō tykytyky āko mana,
somohmā tō atakuhmōko mā kehko.
Oseneporyhtao nono tykytyky āko,
ipōkō emero nono pona epukāko mana.

⁶ Zehno Ritonōpo ahtao xikihme ēpataka
ehsaromepyra mā toto, isene ro ehsaromepyra sytatose emero.
Zehno aexiry kuānōko mana iporiry sã apotoimo, ēpataka topu tō ehmōko rokene.

⁷ Kure Ritonōpo Kuesēkō mana.
Popyra ehtoh toehse ahtao,
typoetory tō pynanohnōko mana.
Mokaro pyno exīko mana tupise ahtao eya xine osewomapotohme.

⁸ Tuna zueme ehtoh samo topetōkara enahkãko mana.
Tyzehno exiketō enyohnōko mana aorihtyã esaka.

Ritonōpo toto zehno ehtopo

⁹ Oty poko osenetupuhnōko matou
tyritohme Ritonōpo a, iporemãkatohme?
Morohne enahkapōko mana porehme.
Ritonōpo epetōkara owōpyra ropa mã toto!

¹⁰ Omoxino tō emuhxihmase sã kaetoko,
onahpoty sã toorihse ahtao,
amarokō porehme tonahkasēme exīko matose!

¹¹ Pata Niniwe poe orutua tooehse popyra ehtoh riry se exikety, etonatoh se mokyro
mana Ritonōpo poremākary poko.

¹² Yrome ynara ãko Ritonōpo mana typoetory, Izyraeu tomo a:

“Axirio tō tonahkasēme exīko mã toto,
jamihme toto ahtao ro, tuhke roropa,
osenepyra exīko mã toto.

Amarokō tynomose ya etuarimatohme repe,
yrome moro onyripyra ropa ase.

¹³ Seromaroro opynanohtorỹko ase axirio tō winoino,
jamihme toto ahtao ro.

Omyhpokatorỹko ase toto poetoryme pyra oehtohkōme.”

¹⁴ Axiria tuisary poko ynara tykase Ritonōpo:

“Emũkuara exīko mana,
naeroro mokyro esety poko wenikehnōko mã toto.
Ritō panō enahkapōko ase,
oneponãmarykō eahmatoh tao.

Axirio tō ekepyry zonētoh ahkãko ase typahsēme sã rokē toto exiryke.”

¹⁵ Enetoko ke! Ypy tō poro omi arone oehnōko mana. Omi kurã enehnōko mana, omi
kurã osepepeme ehtoh poko. Juta tomo, oseahmatoh tyritoko. Onekarorykō enehtoko
onekaroryme Ritonōpo a, omihpyry ae ro. Ononorykō pona jũme popyra exiketō
omōpyra ropa exīko mã toto; tonahkase porehme exiryke.

2

Pata Niniwe poremãkatoh poko

¹ Niniwe pōkomo, oepetōkara toeporehkase,
oryhmane toehse osetapase amaro xine.
Erase tō tyritoko tapyi kaetokohxo exiketō taka;
osema tō enetoko roropa!

Soutatu tō enehpotoko tpyrekō apoitohme etonatohme.

² Izyraeu tō imehxo ehtoh enehpōko ropa Ritonōpo mana, Kuesēkomo. Imehxo
toehtopōpyry sã exīko ropa mana, tymōkomory kurã emero anaropyra ro epetōkara
ahtao, sero nono onynomopyra ro ahtao wewe amorihkahpyry exikety samo.

³ Osewomatoh tahpire exiketō arōko epetōkara soutatu tō mana,
zupōkō kamirarame roropa mana.

Tpyreke mã toto pata Niniwe pōkō maro etonatohme.
Ikyryry tō, kahu tō etonatoh zemime mã kehko, apoto samo,
jegy tō kawaru tō penekahnōko mã toto tehme toehtohkō poko.

⁴ Axiny kahu tō etonatoh kyryry ytōko mana osema tō ae,
xiaxiake ytōko mã toto amerehmã akuohnōko.

Ezuru sã mã toto saereh ãko nenenehkane samo.

⁵ Tyripotoh ekarōko epetōkara tuisary typoetory tomo a,
tamuximākomo a;
tururume ytōko mā toto pata apuru tō pona,
ipuipurohmāko mā toto tururume toytorykōke.
Apuru tō rīko mā toto, tōsewomatohkōme.

⁶ Apurutoh tonō tuna kuaō totapuruhmakase,
tuisa tapyī konōto tao oserehnōko emero mā toto.

⁷ Tuisa neponāmary tapoise,
tarose epetōkara a;
ipoko exiketō pusuh āko,
xitāko utukuimo samo,
tupuropurukō etapāko mā toto ihnamoryme.

⁸ Tuna tūtary samo, tuna apuru tytahkase ahtao,
moro sā tururume epāko mā toto pata Niniwe poe!
“Oetyphoko! Oetyphoko!” kohtāko imehnō mā repe,
yrome eramara mā toto emero porehme.

⁹ Parata apoitoko! Uuru arotoko!
Pata pehme mana mōkomo kurā ke,
miu motye otytyko kurākō nae mana.

¹⁰ Pata Niniwe tonahkase, turumekase, patāpome toehse!
Ikurohtao xine enaromyke,
esekumurukō tykytyky āko,
tyjamihkehse mā toto.
Ēmytykō karimutume mā toto.

¹¹ Otara toehse moro Axiria patary nae?
Reāo tō esaryme sā nexiase.
Moro tao reāo poenō tynahpase.
Moroto reāo tō toytose tynohpory maro ipoenōkō
towomase, imehnō zuno pyra.

¹² Okyno tosekase reāo a,
ipū tapiakase eya tynohpory zohme ipoenō zohme roropa;
tosary pehme toehse ikarimory ke.

¹³ Ynara tykase Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety Niniwe pōkomo a:
– Ywy oepekōkara ase. Okyryrykō kahu etonatoh zahkapōko ase. Osoutatu tō ori-
hnōko mā toto ōsetaparykohtao. Omōkomohpyry emero tomatonanohse oya xine imehnō
wino, arōko ase mya. Mame jūme typoetory tō anaropopyra ropa otuisary exīko mana
imehnō nonory tō pona.

3

Ihnamotoh Niniwe enatyry poko

¹ Awānohtoh oehnōko oya xine,
Niniwe pōkomo, myhene!
Imehnō ryhmahpōkōme matose,
apatarykō ajohpe ehtoh ke pehme mana,
imeimehnō etapananō ke roropa,
imehnō onyryhmakehpyra matose.

² Etatoko ke: kawaru tō pipohnōko mā toto axihxo toto ytotohme,
panaikato kahu tō pupuru tomo!

Kawaru tō tururume oehnōko,
kahu tō maro etonatoh kyryryme oehnōko mā toto.

³ Kawaru po ytoketō osetapapitōko mā toto,
tytapemake zemime exiketomo,
tywaratake zemime exiketō roropa.
Aorihtyā ekepyry emero rokē po,
tuhke ekepyry tomo, miu motye, ikuhpỹme.
Osetapāko soutatu tomo aorihtyā ekepyry tō pona.

⁴ Pata Niniwe, imeimehnō poko exikety sã, tuãnohsẽme exīko mana!
Enekure exiketyme, enekunohto roropa.
Pyaxime toehtoh ke tōmiry omipona
imehnō nonory pōkō tyripose eya,
osepeme toto maro ehxīpo,
tymyhpose toto eya.

⁵ Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety ynara āko:

“Niniwe, awãnohnōko ase.

Oupō oũko ase, tupoke pyra oenepotohme imehnō nonory pōkomo a emero porehme,
ohxirory enetohme eya xine.

⁶ Popyra exiketyme sã orīko ase,
xikurome ehtoh emāko ase opona;
oenekehpyra exīko tuhkākō mana,
osenuruhkākō mā toto, enaromỹke.

⁷ Oeneryke epāko mā toto emero,
ynara āko mā toto:

‘Niniwe tonahkase mana!’

Onoky ipyno exīko nae?

Onoky mokyro emuhkehpōko nae?”

⁸ Niniwe pōkomo, pata Tēpa motye kure osekarōko matou, Ejitu kowenu patary?
Apatary sã towomase moro pata nexiase tuna ke: tuna Niro apuru sã nexiase, pata
ewomāko.

⁹ Pata Tēpa imehxo nexiase Ejitu kowenu esaryme, Etiopia esẽme roropa; imehnō pata
tō emero motye nexiase sero nono po, Ripia pōkō roropa osepeme nexiase imaro.

¹⁰ Moro sã ahtao ro Tēpa pōkō tarose imepỹ nono pona imehnō namotome; tynono-
rykō poe tarose toh nexiase; ipoenō takurihmose osema tō ae emero. Imenekatoh
tomase epetōkara a tamuximākō apiakatohme typoetoryme toto ehtohme, imeīpo tarose
toto tymyhse keti ke tynamotokōme.

¹¹ Niniwe, omoro roropa toetỹse exiketyme ytoytōko mase, oepary kuhnōko mase
otonētohme oepetōkara winoino.

¹² Osoutatu tō tapyī tō jamihmākō emero wikeira zoko sã mā toto, toperē, pehme epery
tahpirāse ahtao: zoko kywyh kywyh karyhtao ohpahnōko mana ise exikety mytaka.

¹³ Osoutatu tō jamihme pyra mā toto, nohpo tō samo, pata omōtoh tonō totapuruh-
makase mā kehko. Omōnōko oepetōkara mana, ise tahtao xine, omōtoh ikiritihmatoh
tonō tyahkase exiryke apoto ke.

¹⁴ Tuna ikurākatoko ẽ tō ao enahpyra ehtohme pata tapuruse ahtao epetōkara soutatu
tomo a, jamihmehxo soutatu tō tapyī tyritoko. Orino itūtūmatoko, apuhtoh tonō
ikurākatoko roropa tijoro tō ritohme.

¹⁵ Moro riryhtao ro oya xine orihnōko matose apoto ke, apoto ke pyra ahtao ose-
tapanohtao orihnōko matose; oenahkatorỹko oepekōkara mana, tykyrysã enahkary sã
taparara tomo a.

Emātoko taparara tō samo, emātoko wexixi tō samo!

¹⁶ Amaro xine mōkomo ekamonanō tuhke toehse, ikuhpỹme xirikuato sã kapu ao. Yrome seromaroro toytose toto, taparara tō samo: taporihke pohpoh ãko mã toto, esyryhmãko mã toto.

¹⁷ Otuisarykō, kowenu poko erohketō roropa taparara sã etypohnōko mã toto apuru tō pokona kuenime toehse ahtao; yrome xixi tōnuhse ahtao taporihke ytōko mã toto aza rokẽ, zuaro pyra matose.

¹⁸ Axiria tuisary, otuisary tō toorihse mã toto, kowenatu tō maro, soutatu tō tuisary tō roropa toorihse toto. Opoetory tō sapararahme mã toto ypy tō po, toto pyno exikety pyra mana, toto oximōme enehpotohme ropa.

¹⁹ Opi pyra mana ãpurotopōpyry tō epinohtohme; naeroro ekurãkasaromepyra mã toto. Oehxirotopōpyry etaryke imeimehnomo a atãkyemãko mã toto, tahtah ãko mã toto. Ynara exiryke: ahno emero sam tykamexipose oya xine, popyra oehtohkō enahpỹme nexiase.

APAKUKE Habacuque Ekarotopo

Apakuke urutōme kynexine isene Naum ahtao, Sowonia roropa. Morara ahtao, jeimamyry 612me ehtoh po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao, axirio tō typoremākase papironio tomo a. Mame imehnō motye orēpyra toehse papironio tomo. Torētyke Apakuke toehse orēpyra Izyraeu epetōkara eneryke tyya. Tōturupose ynororo Ritonōpo a: “Oty katohme mynyhme rokē mah kurehxo exiketō enahkaryhtao papironio tomo a?” (Apakuke 1.13) Tozuhse Ritonōpo a, ynara tykase: “Imeīpo Izyraeu epetōkara wānohnōko ase, toto wānohtoh toehse ahtao. Yrome zae ehtoh poko exiketō isene exīko mā toto, jenetuputyryke eya xine” (Apakuke 2.4).

Mame sero etyhpymy ekarōko popyra ehtoh oepyry poko zae pyra exiketō pona. Saumu ke roropa Ritonōpo Imehxo Exikety eahmāko Apakuke mana, Tosēme onene-tupuhkehpyra roropa mana.

Sero pape ao

Tykereremase Apakuke a 1.1–2.4
Papironio tō tuānohsēme exīko 2.5-20
Apakuke otururu Ritonōpo a 3.1-19

¹ Ritonōpo nekarohpyry sero urutō Apakuke a enepotoh ae.

Ikerekeremāko Apakuke zae pyra ehtoh poko

² Ritonōpo Jesemy, oya oturūko ase,
yna akorehmatohme repe.

Oty katohme onetara sã mahno?

Kohtāko ase oya: “Yna ryhmāko mā toto!” āko ase repe.

Yrome yna onypynanohpyra mase.

³ Popyra ehtoh enepōko mase ya.

Oty katohme? Oty katoh zae pyra exiketō onuānohpyra mahno?

Ematonāko mā toto!

Imehnō etapāko toto!

Oseosezuhnōko mā toto emero rokē poko.

⁴ Naeroro ōmihpyry omipona pyra mā toto,

zae ehtoh onyripyra mā toto.

Kure ehtoh poko exiketō tapuruse mā toto zae pyra exiketomo a.

Zae pyra ahno apiakāko mā toto.

Ezuhtoh Ritonōpo a

⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo typoetory tomo a:

“Imeimehnō nonory pōkō enetoko omye xine.

Osenuruhkāko matose,

oserehnōko roropa matose.

Seromaroro tyoro sã tyriko ase.

Moro poko ekaroryhtao oya xine:

‘Ajohpe,’ āko rokē matose.

⁶ Papironia pōkō enehnōko ase,

zehno exiketomo, imehnō etapananomo.

Etyphopyra exīko mā toto,

tytoytoketōme mā toto sero nono poro,

imehnō nonory poremākatohme.

7 “Mokaro zuno imehnõ ripõko mã toto.
 Tõmihpyrykõ omipona rokẽ imehnõ ripõko mã toto
 imehnõ motye kure tõsekarorykõke eya xine.
 8 Ekykõ, kawaru tõ axihxo ytõko mã toto, reoparatu tõ motye.
 Zehno exiketõ sã mã toto,
 kaikuximo tõ samo, omise ahtao.
 Tokykõ, kawaru po ytoketõ tururume ytokehpyra mã toto.
 Moino oehnõko mã toto,
 axĩ samo piano samo ayhtoryhtao,
 tykarimory apoise. Mokã sã mã toto.
 9 Ytoytõko mã toto, soutatu tomo, ahno poremãkapse.
 Aytorykohtao imehnõ enaroximãko mã toto.
 Tynamotokõme ahno apoĩko mã toto tuhke, ikuhpỹme
 isawã samo tuna konõto ehpio exikety samo.
 10 Tuisa tõ eunohnõko mã toto, papironio tõ soutatu tomo,
 kowenatu tõ poihtõko mã toto.
 Tapyi tõ jamihmãkõ poko eunohnõko mã toto;
 Nono arõko mã toto apuru pona opyi ritohme pata põkõ apoitohme.
 11 Mame mya ytõko mã toto tyryrykane samo.
 Osenepyra ropa exĩko mã toto,
 Ritonõpo oneahmara mã toto,
 oseahmãko rokẽ mã toto tyjमितunurukõ pokoino.”

Ikerekerematopõpyry ropa Apakuke a

12 Moino ro mase, Ritonõpo, jũme.
 Jesẽme mase, zae rokẽ Exiketyme mase, Kurano.
 Yna Ewomaneme mase.
 Papironio tõ tymenekase oya,
 jamihme tyripose toto oya yna wãnohtohme.
 13 Yrome otãto mokaro popyra exiketõ eanahtõko mah, Ritonõpo?
 Nuriame exiketõ enery se pyra mase ipunaka kure oexiryke.
 Popyra exiketõ tyrypyrykõ poko ehtoh oneanahtosaromepyra mase.
 Naeroro oty katohme mynyhme rokẽ mahno kurehxo exiketõ etaparyhtao popyra
 exiketomo a?
 14 Oty katoh ahno tyripõko mah kana samo tuna konõto kuaõ,
 onokyro tõ sã roropa tosẽke pyra exiketõ samo?
 15 Imehnõ ahno apoĩko papironio tõ mana,
 kana tõ apoiry sã kana anỹnanomo a, oka ke te, tarãpa ke, moro sã ahno apoĩko mã toto.
 Mame oseahmãko rokẽ mã toto.
 16 Tynekarorykõ ekarõko mã toto tarãpa tomo a,
 tarãpa tõ eahmãko mã toto oka tõ maro.
 Morohne pokoino kure otuhnõko mã toto te,
 tymõkomoke toehse roropa mã toto.
 17 Mokaro papironio tõ jũme etonakehpyra exĩko toh nae?
 Imehnõ nonory põkõ maro etonakehpyra exĩko toh nae?

2

Ezuhtopõpyry ropa Ritonõpo a

1 Onuhnõko ase ytapyĩ kaetokohxo exikety taka, pata enene esaka. Jezuhtoh erax-
 imãko ase Ritonõpo a. Otara ãko hnae tykerekerematopõpyry ya ezuhthohme?
 2 Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

“Ynenepohpyry oya imeroko tymerosẽ pokona, imehnõ neneryme.
Kure rokẽ imeroko, imenuru jarao ehtohme,
tupime pyra isekerematohme.

³ Sero enepotoh oehpyra ro mana,
yrome morohne exiko sero etyhpyry po,
ekurehpyra mã rahkene.
Okynahxo oehpyra ahtao eraximatoko.

Ynara exiryke moro enepotoh toehse ahtao morohne exiko mã rahkene.

⁴ Ynara ako mana: popyra ehtoh poko exiketõ tonahkasẽme exiko mã toto.
Yrome zae ehtoh poko exiketõ isene exiko mã toto,
zae Ritonõpo ehtoh enetuputyryke eya xine.”

Papironio tõ tuãnohsẽme exiko mã toto

⁵ Itamurume tytineruke se mokaro Papironia põkõ mana, osenekunohnõko rokene.
Tyamene se exiketõ epyrypãko mã toto, oseremasaromepyra mã toto. Tymõkomory
onemãkapokehpyra mã toto, aorihtoh samo: “Epo nase,” kara mã toto, imehnõ mõkomory
se ro exikehpyra mã toto.

⁶ Yrome papironio tõ eunohnõko ahno tõ mana, typoremãkase exiketomo. Toto
poihtõko mã toto. Ynara ako mã toto: “Popyra ehtoh oehnõko oya xine, myhene! Ita-
murume tymõkomoke matose, imehnõ kyryry ematonanopyryke oya xine! Otara ahtao
omõkomory emãkapokehnõko matou, tineru epehmapory poko roropa tymõkomokãkara
a?”

⁷ Axĩ ke amarokomo, papironio tõ tynepehmakẽme exiko matose; mame tineru esẽ
tõ epehmapõko mã toto oya xine onepehmarykomo imotye epehmatoh tonõ maro.
Etonãko mã toto amaro xine, enaromyõke exiko matose, omõkomorykõ kurã arõko mã toto
emero porehme.

⁸ Imehnõ mõkomory tomatonanohe oya xine tuhke nono tõ po, seromaroro moro
sã tyrõko mã toto oya xine. Imehnõ ryhmatopõpyry oya xine epehmãko matose, toto
etapatopõpyry poko roropa oya xine, ipatarykõ po, inonory tõ po.

⁹ Enẽko mase Papironia põkomo popyra ehtoh oehnõko oya xine atapyĩkõ pehme tyrise
ahtao oya mõkomo ke onematonanopyhpyry imehnõ kyryry! Moro ke õsewomary se
mexiase popyra ehtoh winoino, oepetõkara wino roropa.

¹⁰ Yrome tyriry se oehtohkõ pokoino ehxirõko atapyĩ taõkõ mana. Imeimehnõ nonory
põkõ enahkaryke oya xine oenahkatohkõ tonehpose oya roro opona.

¹¹ Topu tõ roropa apuru tõ ao ohxirõko mã toto, toto ezuhnõko wewe itararã tõ mana!

¹² Popyra ehtoh oehnõko oya xine, myhene! Apatarykõ tyrise oya xine imehnõ
ryhmatoh ke, zae pyra oehtohkõke, imehnõ etaparyke oya xine.

¹³ Yrome toiparo rokẽ toerohse mexiatose atapyĩ tõ riry poko. Onyrytyãkõ emero
tyahkasẽme exiko apoto ke. Moro tyrise Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a.

¹⁴ Sero nono pehme exiko mana, imehxo Ritonõpo ehtoh waro ahno ehtoh ke, tuna
konõto pehme ehtoh samo zueme ahtao.

¹⁵ Tuãnohsẽme exiko mase, eukuru jehnahpyry ekaroryhtao imepyny a opi maro
ityõpotohme. Toetyõse ahtao tupõ oũko mokyro mana, mame emero mokyro enẽko toh
mana tymetyke pyra aexiry.

¹⁶ Amarokõ roropa ime pyra exiko matose. Ehxirõko matose. Eukuru ãnõko matose,
osetapãko. Awãnohtohkõ epõko sã Ritonõpo mana oya xine ozehno xine toexiryke.
Etõnõko matose. Imehxo oehtohkõ myakamãko mana oehxirotokõke.

¹⁷ Wewe tõ tonahkase oya ypy tõ Ripano po, seromaroro tonahkasẽme exiko mase.
Onokyro tõ totapase oya, seromaroro mokaro zuno exiko mase. Ahno tõ ryhmatopõpyry
oya epehmãko mase, ipatary tõ enahkatopõpyry oya roropa.

¹⁸ Otyme kure ahno neponāmary tomo? Ahno nyrihpyryme rokē moro osenekunoh-tohme rokene. Oturupyra mā kehko. Otāto mokyro jamitunuru enetupuhnōko nae tyrise ahtao eya ro?

¹⁹ Tuānohsēme exīko mokyro mana myhene ynara karyhtao wewe risemy a: “Apakako!” topu risā a roropa: “Owōko ty!” Mokyro neponāmary oturūko nae? Arypyra. Oturusaromepyra mana. Tyōtose uuru ke rokē exiryke, parata ke roropa. Yrome isene pyra mana.

²⁰ Ritonōpo Tytapyī Kurā tao mana. Ah emero porehme mynyhme nexī toto ēpataka.

3

Urutō oturutopōpyry Ritonōpo a

¹ Sero nase urutō Apakuke oturutopōpyry Ritonōpo a, eremiatohme tymerose eya.

² Ritonōpo, imehnō nekarohpyry onyrihpyry poko totase ya, osenuruhkāko ase. Seromaroro morohne tyriko ropa ynaneneryme, pake onyrytā imehxo ehtopōpyry samo. Yna zehno awahtao ro yna pynanohko.

³ Ikurenae Etō nonory poe Ritonōpo toehse, ypy Parā poe toehse Ritonōpo Kurano. Kapu typehkase mana saereme aehtoh ke, eahmāko sero nono pōkō mā toto, emero porehme.

⁴ Saereh āko mā ynororo xixi saerehkatoh samo.

Emary poe saereh āko nexiase, moroto tyjamitunuru tonēse mana.

⁵ Osemazuhme esemary ae popyra ehtoh konōto ytōko mana. Okomino tyrohsē konōto oehnōko orihmatono.

⁶ Totypohse ynororo ahtao,

nono tykytyky āko mana;

ahno enēko mana imeimehnō nono pōkomo,

enaromyke exīko mā toto.

Ypy tō pake exiketō kywyh kywyh āko mā kehko,

somohmā epukāko mā kehko, moino ro exiketomo, aytoryhtao moro po, apitorymā poe.

⁷ Kuxā pōkō enease torētyke,

Mitiā pōkō roropa enaromyke mā toto.

⁸ Ritonōpo, tuna tō zehno mexiahse?

Tuna konōto poko tohne mexiahse?

Morara exiryke oeky tō, kawaru tō po moepyahse,

kahu ao etonatohme orēpyra opoetory tō ritohme?

⁹ Taky tapoise oya, opyre tō maro.

Tuna zume ehtoh ke sero nono tahkase oya.

¹⁰ Ypy tō oeneryke tykytyky tykase kehko;

tuna tukuāse kapu aeino.

Tuna tō nono zopino panaikatome toehse sororokane samo,

pohkane konōto samo tōnuhse mā kehko.

¹¹ Xixi tō nuno maro totypohse toh nexiase

opyre neneneh katoh eneryke tyya xine,

awaratā saerehkatoh eneryke tyya xine.

¹² Tohne oexiryke mytoase emero porehme nono poro,

zehno oexiryke ahno tō mytūtūmase.

13 Mytoase opoetory tō pynanohtohme,
 onymenekahpyry tuisame exikety pynanohtohme oya.
 Popyra exiketō tuisary tonahkase oya,
 isoutatu tō roropa tonahkase oya, porehme.

14 Opyre ke soutatu tō tuisary taorihmapose oya,
 toehse toto ahtao tyryrykane konōto samo osetapase,
 toehse toto epyrypaketomo,
 yna enahkary se toh nexiase,
 tymōkomokākara etapary samo, tokare pyra.

15 Oeky tō, kawaru tō po, tuna konōto kuao toytotose omoro, pohkane akurome exikety
 htoko.

16 Morohne etaryke ya oserehnōko ase,
 ypotapihpyry tykytyky āko enaromỹke jexiryke.
 Tyjamihkehse ywy, owōsaromepyra exiase xikihme.
 Yrome moro ěmepiry eraximāko ase,
 yna poremākaponanō wānohnōko Ritonōpo mana.

17 Wewe tō eperytara ahtao ro,
 uwa eperytara roropa ahtao,
 epery tōkehko pyra ahtao enahtohme,
 tupito tōkehko po otyro pyra ahtao,
 okyno tō pyra ahtao ona tō po,
 pui tō pyra roropa ahtao apurutoh ao,
 emero otyro pyra ahtao ro,

18 “Kure mase Ritonōpo,” āko ase eya.
 Kuesēkō eahmāko ro ase, ypynanohneme aexiryke.

19 Yjamtunurume Ritonōpo mana.
 Ipokoino osetapara upupuru exīko mā kehko,
 kapau pupuru samo, ypy tō poro jarōko mana,
 moroto jewomāko mana.

SOWONIA Sofonias Ekarotopo

Sowonia urutōme kynexine isene Naum ahtao, Apakuke roropa. Tōmiry tokarose eya tuisa Joxia, Juta tō esē eramatohto ropā Ritonōpo omiry omipona; ahno neponāmary tō enahkase eya, Paau eahmatoh tonō kararahse eya, Juta tō akorehmase aeramatohkōme ropā Ritonōpo rokē eahmatohme eya xine. Jeimamyry 621 kynexine oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Tōturuse ynororo Ritonōpo ěmepyyry poko, Juta wānohtoh poko te, Jerusarē pōkō wānohtoh poko roropa. Tōturuse imehnō nonory pōkō wānopyry poko roropa. Pirixteu tō patary tō tonahkasēme exīko. Mame Jerusarē pōkō tuānohse ahtao tukurākasēme exīko ropā, Ritonōpo poe kure ehtoh apoīko ropā mā toto.

Sero pape ao

Apiakaneme Ritonōpo ahtao 1.1–2.3

Zomye exiketō wānohtopo 2.4-15

Jerusarē pōkō pynanohtopo 3.1-20

¹ Sero omi tokarose Ritonōpo a Sowonia a, tuisa Joxia, Amō mūkuru, Juta tō tuisaryme ahtao. Sowonia, Kuxi mūkurume kynexine, Ketaria pary, Amaria pary mūkuru, tuisa Ezekia paryme roropa kynexine.

Juta tō apiakatoh po Ritonōpo a

² Ynara āko Ritonōpo mana:

– Sero nono po ehtoh emero enahkapōko ase:

³ Ahno enahkapōko ase, onokyro tō maro, okyno tomo, torō tomo, kana tomo, enara. Popyra exiketō wānohnōko ase. Ahno enahkapōko ase emero porehme.

⁴ – Juta tō nonory pōkō wānohnōko ase, Jerusarē pōkō roropa. Tyneponāmarykō Paau eahmary poko ehtoh enahkapōko ase Jerusarē po ipunaka. Paau poko oturuketō tuenikehsēme exīko mā toto emero porehme.

⁵ Onuhketō tytapyī mypatarānaka xixi eahmatohme te, nuno te, xirikuatō tō roropa enahkapōko ase. Mokaro enahkapōko ase jeahmananō roropa, tōmirykō etapōko mā toto Jesety maro repe, yrome tyneponāmarykō Moroke esehtōko roropa mā toto tōmirykō etaporyhtao.

⁶ Toeramase exiketō ywinoino enahkapōko ase emero, oehpyra mā toto ya takorehmapotohme, jomihpyry omipona se pyra roropa mā toto.

⁷ Moro ěmepyyry oehnōko mana, typoetory tō apiakatopo Ritonōpo Kuesēkomo a, toto wānohtohme. Naeroro mynyhme ehtoko ěpataka! Typoetory tō zahkāko sã mana apoto apō po tynekaroryme samo. Epetōkara toahmase eya takorehmatohme moro riry poko.

⁸ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Moro ěmepyyry toehse ahtao tuisa tō wānohnōko ase, tuisa mūkuru tō maro, imehnō nono pōkō jomiry omipona pyra exiketō poenohnanō maro.

⁹ Imehnō wānohnōko roropa ase emero, juaro pyra exiketō sã tyneponāmarykō eahmary poko toto ahtao te, ematonāko, imehnō etapāko roropa pehme tosēkō tapyī ritohme mōkomo ke.

¹⁰ – Moro ěmepyyry toehse ahtao, āko Ritonōpo mana, – ahno xitary etāko matose Kana Omōtohtō tao Jerusarē po. Kui kary etāko roropa matose pata zokonaka kasenato po, panaikatō konōto etāko matose ypy tō po.

¹¹ Oxitatoko osepekahketō poko, mōkomo ekamonanō emero toorihsēme exīko exiryke!

¹² – Moro toehse ahtao ezuru apoïko ase, pata Jerusarë pōkō enetohme. Mokaro wānohnōko ase typoko xine tākye exiketomo, tuesapare exiketō roropa emero nae toexirykōke, orēpyra sã exiketomo, ynara kananō tyra rokene: “Oty rīko Ritonōpo nae? Arypyra; onypynanohpyra mana, onuānohpyra roropa mana.”

¹³ Morara exiryke mokaro mōkomory tomatonanohsēme exīko mana, itapyīkō roropa tykararahsēme exīko mana. Imehnō tapyi tō amōko mǎ toto, yrome moro taka omōpyra mǎ toto; tutupikō po uwa tō arykāko mǎ toto, yrome eukuru jehnahpyry onēpyra ekurehnōko mǎ toto.

¹⁴ Moro Ēmepyyry imehxo Ritonōpo Ehtoh moe pyra mana, oehsasaka mana! Moro Ēmepyyry oserehtohme exīko mana, soutatu tō jamihmākō kui āko oserehnōko mǎ toto!

¹⁵ Moro Ēmepyyry ae zehno exīko Ritonōpo mana, iiryhmatohme exīko mana, sam katohme, tykararahse ehtopo, tonahkase ehtoh roropa, kohmamyyry xinukutume exīko mana, akurū tō xinukutume samo, omoxinety samo.

¹⁶ Moro Ēmepyyry ae rue osetāko, kohtāko osetapary poko soutatu tomo, pata apuru tō kararahnōko tapuruse exiketomo apuru tō ke, tapyi tō kaetokohxo exiketō maro, erase tō osenuhmatohme.

¹⁷ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Popyra ehtoh tuhke rokē enehpōko ase ahno pona, wazawazame ytoytōko mǎ toto tonurākarama exiketō samo. Mokaro iirypyryme toehse toh nexiase jomihpyry omipona pyra. Morara exiryke imunuru tukuāsēme exīko tuna samo. Ekepyry tō tomasēme exīko mǎ toto typahsē sã rokene.

¹⁸ Moro Ēmepyyry toehse ahtao, parata ākorehmasaromepyra mana uuru roropa opy-nanohsaromepyra mana awānohpyra Ritonōpo ehtohme, ozehno xine Ritonōpo Kuesēkō ahtao. Sero nono zehno toexiryke jahkāko mǎ ynororo apoto ke emero porehme. Epasaromepyra exīko sero nono pōkō mana, mokaro enahkapōko mana oximōme emero porehme.

2

Juta tō kohmatopōpyry tyrypyrykō rumekatohme

¹ Osenetupuhtoko, tuaro ehtoko, ihxitapāpyra exiketomo,

² aarotohto xine tiriiku pihpyry arory sã tyryrykane a te, ozehno xine Ritonōpo ehtoh oehtohto opona xine, moro Ēmepyyry oehtohto, zehno Ritonōpo toehse ahtao.

³ Eramatoko ropa Ritonōpo a, imehnō motye kure osekaropyra exiketomo, emero Ritonōpo omihpyry omipona exiketomo. Zae ehtoh poko rokē ehtoko, imehnō motye kure osekaropyra ehtoko. Moro sã awahtao xine otarame towomasēme exīko matose tuānohse imehnō ahtao, moro Ēmepyyry ae, zehno Ritonōpo ehtoh toehse ahtao.

Imeimehnō nono pōkō wānohtopo

⁴ Pata Kaza turumekasēme exīko mana, Axikerō roropa patāpome exīko. Axitote pōkō taroposēme exīko mǎ toto toiro Ēmepyyry ae. Ekorō pōkō tarosēme exīko mǎ toto mya, imehnō poetoryme.

⁵ Popyra ehtoh oehnōko oya xine mana, myhene! Pirixteu tomo, tuna konōto Metiteraneu ehpio pōkomo! Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase awānohtohkō poko: “Kanaā nonory enahkapōko ase, ononorykomo; moro pōkō emero oorihnōko mǎ toto.

⁶ Ononorykō tuna konōto ehpio po okyno tō esaryme exīko, onahpoty nae exīko mana, tapyi pitiko rokē exīko kaneru tō pyno exiketō esaryme, apurutoh roropa kaneru tō esaryme.”

⁷ Juta tō akoīpyry, orihpyra exiketō osesarīko mǎ toto moro nono po, tuna konōto ehpio po. Moroto toky tō pyno exīko mǎ toto, Axikerō pōkō tapyi tao nyhnōko mǎ toto. Ynara exiryke, typoetory tō poko wenikehpyra exīko Ritonōpo mana, toto maro exīko ropa mana toto emākapotohme ropa.

⁸ Ynara āko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety:

– Moapita tō omiry etase, amonita tō omiry roropa ypoetory tō eunohnōko, toto poihtōko roropa. Epyrypāko toh mana inonorykō poremākary poko tyya xine.

⁹ Morara exiryke ywy, Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy, jomiry etapōko ase: Moape tō nonory, Amō tō nonory roropa tonahkasēme exīko pata Sotoma tō samo, Komora maro. Inonorykō patāpome exīko mana jūme rahkene. Ātarykahme exīko moroto mana, omoxino hpe roropa, eutary tō roropa sautume rokene. Mokaro mōkomohpyry arōko ypoetory tō akoīpyry mana, inonohpyrykō esēme exīko roropa mā toto.

¹⁰ Moro sā tuānohsēme exīko mā toto. Toepyrypase toto exiryke, Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety poetory tō tounohse eya xine exiryke, toepyrypase roropa exiryke inonorykō poremākary poko tyya xine.

¹¹ Mokaro maro osetapāko Ritonōpo mana orēpyra samo. Ineponāmarykō emero sero nono po enahkapōko mana. Mame imeimehnō nono pōkō emero Ritonōpo eahmāko mā toto tosarykō po.

¹² Etiopia pōkō roropa totapasēme exīko mā toto Ritonōpo a.

¹³ Tyjमितunuru ke Axiria enahkapōko Ritonōpo mana, inikahpozakoxi. Pata Niniwe enahkapōko mana, patāpome inomōko mana, ona tonorē samo exīko, tuna pyra exikety samo.

¹⁴ Kaneru tō oxikone oseremāko mā toto, onokyro tō roropa, emero rokē, oseremāko mā toto, moroto patāpo po. Suhsuku tō moroto exīko mā toto tapyīpo tō tao, kohtāko mā toto osenuhmatoh tae Sātaru tō roropa kohtāko mā toto tapyi tō omōtoh tae. Apupari emero tousēme exīko mā kehko tapyi tō tae.

¹⁵ Moro sā exīko pata Niniwe, pata epyrypakety, tyjमितunuru poko. Ynara tykase ynororo: “Imepỹ pata pyra mana jamihme exikety ysamo.” Patāpome exīko mana, onokyro tō esaryme. Ytoketō morotona oserehnōko mā toto, osenuruhkāko roropa mā toto moro pata enahkatopōpyry eneryke tyya xine.

3

Jerusarē wānohtopōpyry, ipynanopyry roropa

¹ Myhene Jerusarē! Popyra ehtoh oehnōko oya mana. Tosē omipona pyra exikety, zae ehtoh poko pyra exiketō ke pehme tooehse mase. Opōkō ryhmaneme roropa mase!

² Tosē, Ritonōpo omiry onetara pata Jerusarē nexiase. Zae pyra toehtoh kurākapory se pyra nexiase roropa eya. Typynanohnekōme Ritonōpo onenetupuhpyra nexiase. Takorehmatoh se pyra roropa nexiase eya.

³ Ituisarykō reāo tō sā mā toto, aryryāko mā toto. Apiakane tō jou tō samo, zehno exiketō sā mā toto. Okyno tosekase ahtao eya xine tōnōko mā toto etyhpyry pona, akoīpyry onynomopyra ehtohme ēmepyyry pona.

⁴ Urutō kō epyrypaketōme mā toto; onekunohtōkōme roropa mā toto. Tapyi Kurā rīko nuriame mā toto oturuketomo. Ritonōpo nyriphopyry omipona pyra mā toto.

⁵ Yrome Ritonōpo moroto ro mana, pata po. Zae ehtoh poko exikehpyra mana. Zae pyra ehtoh poko pyra mana. Kokoro rokē ēmehnōko moroto mana, anamonohpyra roropa mana, zae ehtoh ripōko kyya xine mana; yrome zae pyra exiketō popyra toehtohkō onurumekara mā toto, ehxiropyra roropa mā toto.

⁶ Ritonōpo ynara āko mana:

– Ahno tō tonahkase ya, pata tō tykararahse, nono pona toto typahse ya, tapyi tō kaetokohxo exiketō, erase tō esary, osema tō roropa. Pata tō patāpome toehse mā kehko, tytaōke pyra ipunaka.

⁷ Ynara tōsenetupuhse ywy: “Seromaroro jomihpyry omipona exīko ypoetory tō mana. Zae pyra toehtopōpyrykō kurākapōko mā toto ya. Wenikehpyra exīko mā toto tuhke rokē tuānohtopōpyrykō poko ya.” Yrome orēpyra toh nexiase popyra ehtoh poko toehtohkōme.

⁸ Naeroro ynara tykase Ritonõpo:

– Eraximatoko, ěmepýry oehnõko mana. Owõnõko ase imeimehnõ nonory põkõ hxirotohme. Ynara osenetupuhno tyritohme: ahno tõ emero oximõme tyripõko ase, imoihme emero tutuisake exiketõ ehtohme toto wãnohtohme. Toto zehno jehtoh waro exiiko mã toto, toto wãnohtoh kuãnõko ase toto pona. Sero nono porehme tonahkasẽme exiiko mana apoto ke, zehno jehtoh ke.

⁹ – Morarame ahno tõ kurãkãko ropa ase tyneponãmarykõ eahmakehtohme eya xine. Ywy rokẽ jeahmãko mã toto Tosẽkõme. Jomiry omipona toto ripõko ase, jomiry omipona toto ehtohme emero porehme yronymyryme.

¹⁰ Mame ypoetory tõ sapararahme aexityã imeimehnõ nonory tõ poro oehnõko mã toto tynekarorykõ ekarotohme ya. Moino oehnõko mã toto moe pata tõ poe, Etiopia nonory poe.

¹¹ Moro ěmepýry toehse ahtao, amarokõ, ypoetory tõ ehxirokehnõko matose, tuhke jurumekatopõpyry pokoino oya xine. Ynara exiryke owino xine epyrypaketõ oũko ase, imehnõ motye kure osekaroketomo, mokaro panõ osenepýra ehtohme amaro xine. Jũme epyrypaketõme exipyra exiiko matose jesary po, ypy kurã po.

¹² Ahno nomõko ase Jerusarẽ po, imehnõ pyno exiketomo, zae ehtoh poko se exiketõ roropa, Tosẽkõme jenetupuhnanomo.

¹³ Mame mokaro Izyraeu tõ akoĩpyry jũme popyra ehtoh poko pyra exiiko mã toto, ajohpe pyra exiiko mã toto. Imehnõ enekunopyry se pyra exiiko mã toto. Inapyrykõ ipune exiiko mana, towomaneke exiiko mã toto, imehnõ zuno pyra exiiko mã toto.

Remiatoh Ritonõpo eahmaryme

¹⁴ Atãkyematoko, Jerusarẽ põkomo!
Izyraeu tomo, eremiatoko Ritonõpo eahmaryme!
Oseahmatoko yronymyryme.

¹⁵ Awãnohtohkõ totypohkapose Ritonõpo Oesẽkomo a.
Oepetõkara tonyohse eya typoetory tõ winoino.
Ritonõpo Oesẽkõ, Izyraeu tõ Tuisary, amaro xine mana.
Popyra ehtoh oepýry zuno pyra exiiko matose.

¹⁶ Ěmepýry oehnõko mana: ynara ãko mã toto Jerusarẽ põkomo a:
“Enaromyra ehtoko, Xiã põkomo, penekehpyra ehtoko, orẽpyra ehtoko.

¹⁷ Ritonõpo Oesẽkõ amaro xine mana.
Jamihme mana, opynanohtorỹko mana.
Tãkye exiiko mã opoko xine.
Opyno xine toexiryke isene oritorỹko roropa mana.
Eremiãko mana tãtãkyemaryme opoko xine, oseahmatoh ritoh samo.”

¹⁸ Ynara ãko Ritonõpo mana:
“Omuhpe exiketõ oseahmatoh poko oximõme enehpõko ase,
omuhpe pyra, ohxirotopõpyrykõ tonahse.

¹⁹ Moro ěmepýry toehse ahtao mokaro wãnohnõko ase oryhmahpõkomo.
Ahmitahpyryme exiketõ pynanohnõko ase.
Sapararahme aexityã enehnõko ropa ase.
Toehxirose mexiatose emero rokẽ po,
yrome moromeĩpo oeahmatorỹko imehnõ mana.
Imehxo exiketõme oritorỹko mã toto.

²⁰ Moro ěmepýry toehse ahtao oximõme oenehtorỹko ase oenehtohkõme ropa ononorykõ pona.
Kure rokẽ oritorỹko ase, amarokõ emãtohme ropa.
Imehxo oehtohkõ waro exiiko imehnõ mana, emero nono põkomo.

Õmirykõ etary se exĩko imehnõ mana imeimehnõ nono põkomo.”
Ywy, Ritonõpo, oturuno.

AJEU Ageu Ekarotopo

Jeimamyry 538me ehtoh po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao Izyraeu tō tooehpitose ropa Papironia poe namotome ehxīpo. Tytapyīkō tyrise eya xine Jerusarē po, yrome osetupuhpyra toh nexiase Ritonōpo Tapyī poko, tonahkase aexihpyryme. Mame jeimamyry 520mā po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao, Ritonōpo omiry tokarose urutō Ajeu a. Ritonōpo Tapyī tyripose ropa eya. Mokaro tonehpose ropa eya Ritonōpo a. Morara ahtao kure toto rīko ropa Ritonōpo mana, kure toto ehtohme ropa, toto emātohme roropa. Osepeme Ajeu nexiase urutō Zakaria maro.

Sero pape ao

Ritonōpo tapyī tyripose ropa 1.1-15

Kure ehtoh eraximatoh poko 2.1-23

Tytapyī tyripose ropa Ritonōpo a

¹ Jeimamyry asakoromā po tuisame Tariu toehse ahtao Perexia esēme, ěmepyyry osemazupu, nuno 6mā po, Ritonōpo tōturuse Ajeu a. Moro omi tonyohse Ritonōpo a kowenatu, Juta tō tuisary Zoropapeu a, Saratieu mūkuru, Oturukety imehxo Exikety a roropa, Jozue, Jozatake mūkuru.

² Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

– “Tapyi Kurā ritoh ropa exipyra ro mana,” āko ahno tō mana.

³ Morara exiryke ynara tykase Ritonōpo Ajeu a:

⁴ – Juta tomo, kure oya xine nae tapyi tō kurā tao ehse amarokomo, apupari risē tao, Ytapyī Kurā tonahse ahtao?

⁵ Osetupuhtoko! Otara toehse oya xine nae?

⁶ Ōkyryrykō puhturu arykāko matose tuhke repe, yrome pitiko apoīko matose. Tonahsē nae matose repe, yrome tuesapare exipyra matose. Uwa eukuru nae matose repe, yrome ipune pyra mana etytohme. Upo nae matose yrome ōseworitoh pune pyra mana kuenime toehse ahtao. Erohketō epehpyry ipune pyra mana ise toehtoh epekahtohme.

⁷ Morara exiryke ynara āko Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety:

– Osetupuhtoko, otara toehse oya xine nae?

⁸ Seromaroro ytotoko ypy tō pona, wewe enehtohme Ytapyī Kurā ritohme ropa. Tākye exīko ase moro Tapyi poko, mame moro tao toahmasēme exīko ase, imehxo jehtoh ekarōko mā toto.

⁹ – Ōkyryrykō itamurume apoiry se mexiatose repe, pitiko rokē tapoise oya xine. Mame moro pitiko aroryhtao tapyi taka “puu” karyke ya, anapyrykō tonahkase ya emero exisasaka. Oty katohme moro tyrise ya? Atapyīkō kurākary poko rokē matose, yrome Ytapyī poko, “Oty kara,” matose, onukurākara matose, tykararahse ahtao.

¹⁰ Morara exiryke konopo oehpyra, otupikō pona ōkyryry pitiko rokē exīko mana.

¹¹ Konopo onenehpopyra exiase otupikō pona, ypy tō pona roropa; tonore tyripose ya anarykahpyrykō pona tiriiku tōkehko te, uwa zoko tomo te, oriwera tomo, emero anarykahpyrykō pona sero nono po. Awānohtohkōme nexiase, onokyro tō maro okyno tō maro otyro tō anarykatyākō maro emero porehme.

Ritonōpo nyriphpyry omipona ahno toehse rahkene

¹² Mame Ritonõpo nyripohpyry omipona toehse toh nexiase. Zoropapeu, Saratieu mūkuru, Oturukety imehxo exikety Jozue, Jozatake mūkuru, emero ahno maro, Papiro-
nia poe aehtyamo. Zae Ritonõpo omiry tonetupuhse eya xine, inekarohpyry urutõ Ajeu
a, moro omipona toehse toh rahkene.

¹³ Mame Ritonõpo omihpyry tokarose Ajeu a Juta tomo a, ynara tykase ynororo:

– Amaro xine exiko ase. Ywy Ritonõpo oturunno.

¹⁴ Mame Ritonõpo poe orẽpyra toehse kowenatu Zoropapeu, Saratieu mūkuru, Juta tõ
esemy. Tyjमितunuru tokarose Ritonõpo a eya. Morohne tokarose roropa Oturukety
imehxo exikety a, Jozue a, Jozatake mūkuru te, ahno a roropa emero Papiro-
nia poe aehtyamo a roropa. Toytose toto, toerohpitose toto, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety
Tapyĩ Kurã riry poko,

¹⁵ ěmepyyry 24me ehtoh po, nuno 6mã po, jeimamyry asakoromã po tuisame Tariu
toehse ahtao.

2

Ritonõpo Tapyĩ Kurano, Tyrisenano

¹ Asakoro jeimamyry po tuisame Tariu ahtao, Perexia esẽme, ěmepyyry 21me ehtoh po,
nuno 7mã po, tõturuse ropa Ritonõpo urutõ Ajeu a. Tonyohse

² ynororo Ritonõpo a oturutohme kowenatu Zoropapeu, Juta tõ esemy a, Saratieu
mūkuru te, Oturukety imehxo exikety a roropa, Jozue a, Jozatake mūkuru te, ahno a
roropa emero, ynara katohme:

³ – Onokãkõ nae ro amaro xine Ritonõpo Tapyĩ Kurã tonese enekure ro ahtao? Otyme
moro enẽko matou seromaroro? Arypyra sã hnae oya xihne?

⁴ Yrome orẽpyra exiko, Zoropapeu! Orẽpyra exiko, Jozue! Sero nono põkomo emero,
orẽpyra ehtoko! Erohtoko, ywy ase Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, amaro xine ase.

⁵ Ynetapohpyry ae ro ypoetory tomo a, tarose toto ahtao ya Ejitu poe Juzenu amaro
xine exikehpyra mana. Naeroro enaromyra ehtoko.

⁶ – Ywy, Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety ynara ãko ase: Okynã pyra kapu tykytyky
kamexipõko ase, nono maro, tuna konõto te, nono tonorẽ roropa.

⁷ Imeimehnõ nonory põkõ tykytyky kamexipõko ase emero porehme. Mame
imõkomory kurã tonehsẽme exiko mana Ytapyĩ taka tarona Jerusarẽ pona. Morohne ke
Ytapyĩ kure potu exiko ropa mana.

⁸ Parata emero porehme, uuru roropa emero sero nono po ykyryryme mana.

⁹ Naeroro Ytapyĩ tyrisenã kure potu exiko mana, apitoryme aexihpyry motye, ãko
Ritonõpo mana, imoihmãkõ Esemy. Mame moro poe osepeme ehtoh ekarõko ase
ypoetory tomo a, osetapara toto ehtohme.

Nuriame pyra ehtoh poko

¹⁰ Mame moro jeimamyry ae ro, ěmepyyry 24me ehtoh po, nuno 9mã po, tõturuse ropa
Ritonõpo urutõ Ajeu a.

¹¹ Ynara tykase Ritonõpo Jamihmehxo Exikety:

– Ytoko, oturuta oturuketõ maro. Oturupoko eya xine toto osenetupuhtoh waro
oehtohme. Ynara ekaropoko eya xine:

¹² Tõsẽ kurã aroryhta oya oupõ ao ahno tõ nekarohpyry, tokarose ahtao Ritonõpo a;
mame moro oupony a wyi tapose ahtao te, pão te, ahnohpyry te, eukuru te, azeite te,
tonahsẽ emero rokẽ tapose ahtao oupony a kure exiko morohne nae?

Tõturupose Ajeu a, mame “Arypyra,” tykase oturuketõ eya.

¹³ Mame ynara tykase Ajeu oturuketomo a:

– Ahno nuriame toehse ahtao aorihtyã ekepyry tapose exiryke eya, mame imeĩpo
morohne tonahsẽ tapose ahtao eya, moro tonahsẽ nuriame exiko nae?

Tozuhse ynororo oturuketomo a:

– Ÿ! Nuriame exĩko mã kehko, tykase oturuketomo.

¹⁴ Mame Ajeu ynara tykase:

– Moro sã mã toto, sero ahno ya, ãko Ritonõpo mana. Nuriame sero nono põkõ mana, inyrytã roropa emero, inekarotyã roropa jahkatohme apoto apõ po.

Typoetory tõ rĩko kure Ritonõpo mana

¹⁵ Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Osenetupuhtoko opoko xine: otara toehse oya xine moino tarona? Apitoryme Ytapyĩ onyripyra ro awahtao xine,

¹⁶ otara nexiasene? Toytose awahtao xine tiriiku tapyĩ taka 200 kirume tiriiku apoitohme oya xine, 100 kirume rokẽ tonese oya xine; mame eukuru tapyĩ taka toytose awahtao xine 100 rituru tõ apoise oya xine, 40 riturume rokẽ eukuru nae nexiase.

¹⁷ Amarokõ tuãnohse ya, tyryrykane axitunety ke te, tyrohsẽ ke otyro anarykahpyrykõ poko te, konopoimo ke topuxikiri panõ ke, anarykatyãkõ tonahkapose ya. Yrome moro toehse ahtao ro oehpyra ropa mexiatose ya.

¹⁸ Seroae, ãmepyry 24mã po, nuno 9mã po, Ytapyĩ apõ tyrikehse oya xine. Enetoko taroino kure ehtoh exĩko oya xine mana.

¹⁹ Seromaroro tiriiku pyra ahtao ro tiriiku tapyĩ tao, epery pyra ahtao ro uwa zoko tõ poko, wikeira tõ poko te, romãzeira tõ poko, oriwera tõ poko roropa, taroino kure rokẽ oritorỹko ase.

Zoropapeu kure ripotoh Ritonõpo a

²⁰ Moro ãmepyry ae ro, ãmepyry 24me ehtoh po, nuno 9mã po tõturuse ropa Ritonõpo Ajeu a,

²¹ Zoropapeu, Juta tõ kowenatu zurutohme, ynara katohme:

– Ywy kapu tykytyky kamexipõko ase, nono roropa.

²² Tuisa tõ apõ tõ pahnõko ase, toto jamitunuru enahkapõko ase. Kahu tõkehko etonatohtahkãko ase, aronanõ enahkapõko ase, kawaru tõ roropa orihnõko mã toto; kawaru po ytoketõ osetapãko mã toto.

²³ Moro ãmepyry toehse ahtao orĩko ase tuisame ypoetory tõ tuisaryme, Zoropapeu, Saratieu mũkuru, ypoetoryme tymenekase oexiryke ya. Ywy, Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety oturunõ.

ZAKARIA Zacarias Ekarotopo

Sero *Zakaria* papeny atapiakãko asakoro ehtohme:

1. Zakaria 1-8 ekarõko urutõ Zakaria omihpyry Izyraeu tomo a, aehtyã ropa namotome ehxïpo Papironia poe Jerusarẽ pona. Urutõ Ajeu epeme Zakaria kynexine. Aomihpyry Izyraeu tomo a Ritonõpo nenepohpyry tõ poko ekarõko kynexine. Sero tokarose eya jeimamyry 520mã poe 518mã pona oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Moro Ritonõpo nenepohpyry tomo tamorepase pata Jerusarẽ riry ropa poko te, Ritonõpo Tapyĩ riry poko te, ahno rypyry korokary poko te, imeïpo ehtoh poko roropa ahno Pynanohne oepryhtao.

2. Zakaria 9-14 ekarõko ahno Pynanohne poko, Apiakary konõto poko roropa Etyhpyryme. Zakaria 9.9 poko ekarõko nase Mateu 21.5 po, João 12.15 po, enara.

Sero pape ao

Kure ehtoh eraximatohme 1.1–8.23

Imehnõ nonory põkõ wãnohtopo 9.1-8

Imeïpo kure ehtopo poko 9.9–14.21

Tyrypyrykõ rumekatoh sero

¹ Nuno 8mã po jeimamyry asakorõ po tuisame Tariu ahtao Perexia esẽme, tõturuse Ritonõpo urutõ Zakaria a, Parakia mükuru, Ito pary. Ynara tykase Ritonõpo Jamihmehxo Exikety eya, ahno zurutohme:

² – Ywy Ritonõpo tohne toehse yronymyryme atamurukõ poko.

³ Mame seromaroro ynara ãko ase oya xine: Osehtoko ropa ya; ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, oehnõko roropa ase oya xine.

⁴ Atamurukõ sã pyra ehtoko. Otato pyra toh nexiase turuse toto ahtao urutõ komo a pake, sero jomihpyry tokarose ahtao eya xine: “Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara tyripõko mana oya xine: popyra ehtoh poko pyra ehtoko. Zae pyra oehtohkõ irumekatoko.” Yrome jomihpyry omipona pyra toh nexiase.

⁵ Seromaroro otoko hnae atamurukomo? Mokaro urutõ kõ roropa isene ro toh nae?

⁶ Ypoetory tõ ae, urutõ kõ ae jomihpyry aropoase atamurukomo a, toto enaroximatohme repe. Yrome oty kara toh nexiase. Morara exiryke tuãnohse toh nexiase. Mame toeramase ropa toh nexiase tyrypyrykõ wino. Ynara tykase toto: “Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a tuãnohse sexiataose tõmihpyry ae ro. Iiryryryme toehse kuexirykõke tuãnohse sexiataose kyyrypyrykõ emetakame.”

Enepotoh apitorymano: kawaru tomo

⁷ Ëmepury 24me ehtoh po, nuno 11mã po, esety sepate, jeimamyry asakoramã po tuisame Tariu ahtao Ritonõpo omiry etase. Ywy ase urutono Zakaria, Parakia mükuru, Ito pary.

⁸ Koko nexiase enepotoh tonepose ahtao ya: Ritonõpo nenyokyhpyry enease tõtyrise kawaru kamiraramã po. Totypohse nexiase jakanahmã po wewe tõ rãnao. Mokyro mykae imehnõ nenyohyã nexiase kawaru tõ po, kamiraramãkomo, imehnõ pitahpi-tahmãkomo, imehnõ karimutume exiketomo.

⁹ Inenyokyhpyry toiro tõturuse ymaro. Naeroro ekaropoase eya:

– Pãna, onokah koh moxiã inenyohyãto kawaru tõ po?

– Enepõko ase oya, tykase ynororo.

¹⁰ Mame mokyro Ritonõpo nenyokyhpyry wewe rãnao ynara tykase:

– Mokaro tynenyohyã taropose Ritonõpo a toytotohme sero nono poro porehme.

¹¹ Mame ynara tykase toto Ritonõpo nenyokyhpyry a, wewe rãnao exikety a:
 – Toytose yna sero nono poro porehme. Tonese emero mynyhme samo osetapara mã toto.

¹² Mame ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry:
 – Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, 70me jeimamyry taropose Jerusarẽ põkõ poko tohne toehtoh poko, Juta patary tõ põkõ maro. Otãto ise ro mokaro pyno oehtohme ropa?

¹³ Mokyro tozuhse Ritonõpo a omi kurã ke, kypyno xine ehtoh ke, omi emuhkehkatoh ke.

¹⁴ Mame mokyro Ritonõpo nenyokyhpyry, ymaro oturukety ynara tykase ya:
 – Ynara kaxiko opore emero rokẽ netaryme: Sero omi Ritonõpo Jamihmehxo Exikety omiryme mana: “Pata Jerusarẽ pyno ase yronymyryme, ypatary kurãme mana.

¹⁵ Imeimehnõ nonory põkõ poko tohne ase, osewomaketõ poko, torẽtyke pyra exiketõ poko. Ynara exiryke tohne toehse jahtao ypoetory tõ poko, pitiko rokẽ repe itamurumehxo toto tyrohmanohpose eya xine, toto etuarimatohme pitiko rokẽ pyra.

¹⁶ Naeroro toto pyno jexiryke oepyase ropa Jerusarẽ pona. Ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara ãko ase: Ytapyiny tyrisẽme exiko ropa mana, pata Jerusarẽ roropa tyrisẽme exiko ropa mana.”

¹⁷ Ynara tykase roropa inenyokyhpyry ya:
 – Oturuko imehnõ netaryme, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase: ypatary tõ tymõkomoke exiko ropa mã kehko, pitiko rokẽ pyra. Pata Jerusarẽ akorehmãko roropa mana tynymenekahpyryme aehtohme ropa.

Enepotoh asakoromano: iretyry tõ poko

¹⁸ Imepỹ enepotoh toehse ya: 4me pui retyry enease.

¹⁹ Ritonõpo nenyokyhpyry ymaro oturukety a ekaropoase. Ynara ase eya:

– Oty katohme moro iretyry tomo?

Jezukuase ynororo, ynara nase:

– Mokaro mã imehnõ nonory põkomo. Eya xine Juta tõ sapararahme taropose sero nono poro porehme, Izyraeu tõ maro Jerusarẽ põkõ maro.

²⁰ Mame 4me erohketõ tonepose Ritonõpo a ya kurimene poko erohketomo.

²¹ – Oty riko mokaro nae? ase eya, ekaropoase.

Ynara nase ynororo:

– Moro iretyry tõ imehnõ nonory põkõme mã kehko. Juta tõ sapararahme taropose eya xine nono poro, imehnõ poetoryme sã rokẽ toto ehtohme. Yrome seromaroro moxiã erohketõ oehnõko mã toto mokaro ahno tõ erehtohme, iretyrykõ tahkatohme, toto pahtohme roropa, mokaro Juta tõ poremãkaponanomo, Juta tõ ahpahponanomo.

2

Enepotoh oseruaono: mosa ehtoh kuhtopo

¹ Mame imepỹ enepotoh tonese ya: Orutua enease, mosa ehtoh kuhtoh emahpo nexiase.

² – Aza ytõko mah? ase, ekaropoase eya.

Ynara nase ynororo:

– Ytõko ase pata Jerusarẽ kuhtohme mosa aehtoh waro jehtohme ipuroroje ehtoh waro roropa jehtohme.

³ Mame mokyro, Ritonõpo nenyokyhpyry, ymaro tõturuse aexihpyry tũtary enease. Imepỹ nenyokyhpyry noepyase oseporyse imaro.

⁴ Mokyro Ritonõpo nenyokyhpyry apitorymã ynara nase tymarono a:

– Tururume ytoko mokyro nuasemã zuruse, ikuhtohke tomahpokemy: “Pata Jerusarẽ tytaõke exiko ropa mana, ahno tuhke, okyno tõ tuhke moroto exiko, naeroro apuru onyrisaromepyra exiko mã toto pata zomye.

⁵ Ynara tõmiry etapõko Ritonõpo mana: Ywy roro apurume exiiko ase, apotome sã Jerusarẽ zomye. Ywy roro moroto exiiko ase moro pata po jesaryme exiiko, moroto roropa saereme jehtoh enepõko ase.”

Namotome pyra Izyraeu tõ exiiko ropa mana

⁶⁻⁷ Ynara ãko Ritonõpo mana typoetory tomo a:

– Epatoko, Xiã põkomo, tapoise mexiatose papironio tomo a, epatoko! Epatoko moro nono põkõ inikahpoëkõ poe! Typahse sã mexiatose ya imeimehnõ nonory tõ pona. Yrome seromaroro ooepyrykõ ropa toehse nase, Jerusarẽ pona ooehtohkõme ropa.

⁸ Tyjamitunuru ke, jenyokyase Ritonõpo Jamihmehxo Exikety imeimehnõ nonory põkõ zurutohme, typoetory tõ mõkomory kurã aronanomo omatome. Ynara tykase ynororo:

– Ypoetory tõ poko aexihpyry tomahxikyry riko sã mana jenuru aka.

⁹ Naeroro ywy roro osetapãko ase amaro xine oporemãkatohkõme. Mame omõkomohpyry kurã emero tarosẽme exiiko opoetohpyry tomo a, anamotome aexityamo a.

Morohne toehse ahtao zuaro exiiko mã toto emero, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a tonyohse ywy oya xine.

¹⁰ Ynara ãko Ritonõpo Kuesëkõ mana:

– Jerusarẽ põkomo, oeremiatoko atãkyemarykõme, oehnõko jexiryke osesarise amaro xine!

¹¹ Moro ãmepyry toehse ahtao ahno tõ tuhke oehnõko mã toto Ritonõpo Oesëkomo a, ipoetoryme exiiko mã toto. Imaro xine exiiko roropa mana. Mame zuaro exiiko Izyraeu tõ mana, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a tonyohse ywy oturuse imaro xine.

¹² Mame Juta tõ nonory Ritonõpo esary kurãme exiiko ropa mana Izyraeu tõ nonory kurã po te, Jerusarẽ Ritonõpo nymenekahpyryme exiiko ropa mana tosary kurãme.

¹³ Mynyhme ehtoko emero porehme Ritonõpo ãpataka. Oehnõko mana tosary kurã poe, typoetory tõ maro ehse.

3

Enepotoh 4mano: Oturukety imehxo exikety

¹ Imepõ enepotoh enease: Oturukety imehxo exikety, Jozue enepoase Ritonõpo ya. Mokyro Jozue xikihme nexiase Ritonõpo nenyokyhpyry ãpataka. Mokyro Jozue apotunuru wino nexiase joroko tamuru Satanaxi, ihxirory se toexiryke.

² Tõturuse Ritonõpo nenyokyhpyry Satanaxi a, ynara tykase:

– Satanaxi, oupokãko Ritonõpo mana mynyhme oehtohme! Ritonõpo, pata Jerusarẽ menekahpono awãnohnõko mana! Mose typynanohse eya apotopokõ sã touse ahtao apoto poe.

³ Jozue tupoke xikuromã ke nexiase, moroto xikihme, Ritonõpo nenyokyhpyry ãpataka.

⁴ Mame takorehmananomo a Jozue zupõ toupõse Ritonõpo nenyokyhpyry a. Imeõpo ynara tykase ynororo:

– Moro sã oorypyry tõ korokãko ase. Seromaroro upo kasenato ke amurõko mase.

⁵ Mame takorehmananomo a turupãte tyripose Ritonõpo nenyokyhpyry a Jozue zupuhpyry pona, turupãte tukurikase exikety nuriame pyra ehtohme. Moro tyrise eya xine zupuhpyry pona, upo oseahmatoh tyrise roropa eya xine epona. Moroto ro Ritonõpo nenyokyhpyry nexiase xikihme.

⁶ Ynara tykase ynororo Jozue a:

⁷ – Ynara âko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety oya: “Ynyriphopyry omipona awahtao, oerohtoh roropa riryhtao oya jomihpyry omipona, tuisame exïko mase Ytapyĩ tao. Jesary kurã pyno exïko mase, imehnõ osa tõ roropa emero. Mame moxiã ynenyokhyppyry tõ sã jêpataka omõnõko mase.

⁸ Naeroro etako pahne, Oturukety Imehxo Jozue, imehnõ oturuketõ roropa amaro xine, etatoko pahne. Amarokõ emero enetupuhpotohme matose: ypoetory tomo a Jakorehmane enehpõko ase, esety ‘Amoriry’ me.

⁹ Eneko ke, topu yrino Jozue êpataka pipahmã 7mã ke. Ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety imerõko ase moro topu pokona toiro esety. Mame toiro êmepyyry ae sero nono põkõ rypyry korokãko ase.

¹⁰ Moro êmepyyry ae amarokõ emero oepe tõ eahmãko matose katonõ maro oximõtohme, oseahmatohme uwa zoko tõ zopino, wikeira tõ zopino roropa. Ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, oturunõ.”

4

Enepotoh 5mano: ezuru apony

¹ Mame Ritonõpo nenyokhyppyry, ymaro osemazuhme aoturuhpyry toehse ropa ya jêpakase ropa samo. Typakase sã exiase inykyhpyry pakary ropa samo.

² Tõturupose ynororo ya:

– Oty enëko mah?

Tozuhse ya:

– Ezuru apõ enëko ase uuru risemy. Moro po azeite ã nae mana uuru risëme roropa. 7me nãparina tõ nae moro ezuru apõ po, 7me tupo tõ roropa azeite arotohme nãparina tomo a.

³ Moro ezuru apõ pũto asakoro oriwera zoko enëko ase, toiro apotunuru wino samo, toiro ipozery wino.

⁴ Mame oturupoase mokyro Ritonõpo nenyokhyppyry a:

– Tuisa, oty katohme morohne nae?

⁵ – Zuario pyra hma? tykase ynororo tõturupose ya.

– Arypyra, zuario pyra ase! ase eya.

Ritonõpo omiry Zoropapeu a

⁶ Moromeĩpo tonyohse exiase Ritonõpo nenyokhyppyry a Ritonõpo omiry ekarose Zoropapeu a. Ynara tykase ynororo:

– Soutatu tõ jamitunuru ke pyra te, ajamitunuru ke pyra roropa ynyriphopyry rïko mase. Yrome Juzenu Kurã ke moro rïko mase. Ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, oturunõ.

⁷ – Zoropapeu êpataka ypy tõ kaehxo exiketõ ona topohmãme exïko. Topu imehxo exikety Ritonõpo Tapyĩ kyryry enehnõko mana, esaka tyritohme. Moro eneryke kohtãko mã toto: “Kure potu! Kure potu mana!” âko.

⁸ Mame tõturuse ropa Ritonõpo ya.

⁹ Ynara tykase ynororo:

– Sero Tapyi Kurã apõ tyrise Zoropapeu a. Ynororo moro Tapyi riry poko otyhkãko roropa mana. Moro toehse ahtao zuario exïko mã toto ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, aaropoase oturuse imaro xine.

¹⁰ Mame mokaro, tãkye pyra exiketõ moro ripitory eneryke tyya xine, atãkyemãko mã toto Ytapyĩ Kurã otyhkanopyry Zoropapeu a eneryhtao tyya xine.

– Moro 7me nãparina tomo Ritonõpo enuru tõ 7mãkõ enetupuhpotohme mã toto. Emero enëko Ritonõpo mana, sero nono po, porehme.

¹¹ Mame ekaropoase eya:

– Oty kary moro oriwera tõ asakoro ezuru apõ iratozome exiketomo?

¹² Oturupoase roropa eya:

– Oty kary moro roropa asakoro oriwera amoriry, tupo tō uuru risē pūto? Toto wino azeite tūtāko tupo tō aka.

¹³ – Moro waro pyra hma? tykase ynororo tōturupose.

– Arypyra, tuisa! Zuaro pyra ase ipunaka, ase eya.

¹⁴ Mame ynara tykase ynororo:

– Moro enetupuhtohme mā kehko orutua kō asakorō poko. Tymenekase toh nexiase, typopase roropa toh nexiase Ritonōpo akorehmaneme toto ehtohme, sero nono Esemy akorehmananōme.

5

Enepotoh 6mano: pape amēsē kae ytokety

¹ Mame imepỹ enepotoh enease. Pape enease tymerose exikety amēsē kae sā ytōko.

² Mame Ritonōpo nenyokyhpyry ymaro oturukety tōturupose ya. Ynara tykase:

– Oty enēko mah? tykase.

– Arypyra, tykase ywy. Pape rokē enēko ano, tymerose exikety, amēsē kae sā ytōko; mosa exiry 9 meturume, ipuroroje exiry 4,5 meturume.

³ Ynara tamorepase ywy Ritonōpo nenyokyhpyry a:

– Sero pape pokona popyra ehtoh tymerose popyra exiketō wānohtohme sero nonory po porehme. Seino tymerose omato tō wānohtoh poko, taroposēme exīko mā toto tynonorykō poe; moino tymerose mana ajohpe exiketō poko, taroposēme exīko mā toto emero imehnō enekunohnanomo Ritonōpo neneryme.

⁴ Tōmiry etapōko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety mana moro popyra ehtoh aropōko mana omato tō tapyī taka omōtohme te, ajohpe exiketō tapyī taka roropa. Moroto exīko moro tapyi tō tao tapyi enahkatoh pona; wewe itararany oxinomopyra exīko mana, topu tō roropa tonahkasēme exīko mā kehko.

Enepotoh 7mano: nohpo ruto ao

⁵ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry ymaro oturukety toehse ropa oturupose:

– Eneko ke, ohpetu, oehnōko seromaroro!

⁶ – Otyh sehny? ase, ekaropoase.

Ynara tykase ynororo:

– Rutoimome mana, enetupuhpotohme sero nono pōkō rypyry poko.

⁷ Moro rutoimo totapure nexiase xūpu risemy. Moro apuru tanỹse eya xine, moro ao nohpo nexiase typorohse sokohme.

⁸ Ynara tykase Ritonōpo nenyokyhpyry:

– Mose nohpo popyra ehtoh enetupuhpotohme mana. Mame mokyro tupurohmase eya zopikoxi ruto ao apurutohme ropa.

⁹ Mame asakoro nohpo tō enease taporihke sekonia aporiry samo. Kae toytose toto, tarose tyryrykane a. Toeporehkase toto, moro ruto tapoise eya xine arotohme tymaro xine kae samo.

¹⁰ Ekaropoase Ritonōpo nenyokyhpyry a:

– Aza moro ruto arōko toh nae?

¹¹ Tozuhse ywy eya, ynara tykase:

– Papironia pona. Moroto tapyi amōko mā toto, moro taka moro ruto ritohme apō pona eahmatohme.

6

Enepotoh 8mano: kahu tō etonatohme

¹ Mame enepotoh enease ropa. Ypy tō asakoro enease metaume exiketomo. Toto rānae tutūtase kahu tō asakoropane etonatoh tonomo.

² Kahu osemazupu tytywyhmase kawaru kamirarame exiketomo a. Moro mykapo kahu tytywyhmase kawaru tō xinukutumākomo a.

³ Kahu oseruaono tytywyhmase kawaru karimutumākomo a, kahu asakoropane exikety kawaru pitahpitahme sã exiketomo a tytywyhmase nexiase.

⁴ Ekaropoase Ritonõpo nenyokyhpyry a:

– Pãna, oty katohme moro kahu tō etonatohme nae?

⁵ Tozuhse wyy eya, ynara tykase:

– Tyryrykane asakoropanemã toto, Ritonõpo êpatae ytõko mã toto, sero nono Esẽ êpatae.

⁶ Moro kahu tytywyhmase kawaru tō xinukutumākomo a, Papironia pona ytõko mana inikahpozakoxi. Moro mykapo kahu tytywyhmase kawaru karimutumākomo a ytõko mana nono pona xixi omõtohwino. Moro kahu tytywyhmase kawaru pitahpitahme exiketomo a ytõko nono pona ikurenaka.

⁷ Mokaro kawaru jamihmãkõ tutõtase, toytorykõ se toh nexiase nono poro porehme. Naeroro taropose toto Ritonõpo nenyokyhpyry a:

– Ytotoko sero nono poro porehme!

Toytose toto.

⁸ Mame tykohmase wyy mokyro a. Ynara tykase:

– Eneko ke mokaro ytoketõ inikahpozakoxi, Papironia põkõ zehno Ritonõpo ehtoh mynyhpãkapõko mã toto.

Jozue kyryry, parimano uuru risemy

⁹ Mame tõturuse Ritonõpo ya. Ynara tykase:

¹⁰ – Ytoko, mokaro Papironia poe aehtyã nekarory apoitohme Heutai tō wino, Topia maro, Jetaia maro, enara. Mame ytoko Joxia tapyĩ taka, Sowonia mũkuru,

¹¹ moro parata maro uuru maro, mokaro nekarohpyry. Morohne ke parimã tyriko. Mame moro parimã tyriko Oturukety imehxo exikety Jozue zupuhpyry pona, Jozatake mũkuru.

¹² Mame mokyro zuruko, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara ãko mana:

“Orutua, tosehke Amoriryme, ahtãko sã mana tosao, mame Ritonõpo Tapyĩ rĩko ropa mana.

¹³ Ritonõpo Tapyĩ Kurã rĩko mana, mame Tuisamehxo exĩko mana tuisa konõto samo. Tuisa apõ po porohnõko mana tuisame toexiryke. Mokyro oturukety roropa porohnõko mana tapõ po. Mokaro asakoro osepune osenetupuhnõko mã toto, Amoriryme exikety, oturukety me exikety, enara.

¹⁴ Moromeĩpo moro parimã tukurãkasẽme exĩko Ritonõpo Tapyĩ tao wenikehpyra ehtohme mokaro poko: Heutai, Topia, Jetaia te, Joxia poko roropa Sowonia mũkuru.”

¹⁵ Mame ahno oehnõko mã toto moino Jerusarẽ pona akorehmase Ritonõpo Tapyĩ riry poko. Moro eneryke oya xine enetupuhnõko matose: Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a tonyohse exiase oya xine. Morohne emero exĩko mana Ritonõpo Oesẽkõ nyripohpyry tō omipona awahtao xine yronomyryme.

7

Amotyryae otuhyra ehtoh poko

¹ Mame êmepyy asakoropane ehtoh po, nuno 9mã po, esety kixireu, jeimamyry asakoropane ehtoh po tuisame Tariu ahtao, Ritonõpo omiry tooehse ya.

² Moro toehse Sarezeta tō taropose ahtao Peteu põkomo a, Rekẽ-Mereke maro, tymarõkõ maro Ritonõpo Tapyĩ taka, takorehmarykõ ekaropotohme Ritonõpo a.

³ Oturupotohme roropa taropose toto oturuketomo a, urutõ komo a roropa, ynara ekaropose:

– Tuhke jeimamyry taropose yna a yna xitary poko te, amotyryae otuhpyra ehtoh poko, nuno 5mã po, moro nuno po Ritonõpo Tapyĩ enahkatopõpyry kynexine. Moro poko ro yna a zae nae Ritonõpo a?

⁴ Mame Ritonõpo Jamihmehxo Exikety tõturuse ya

⁵ ynara katohme oturuketomo a, ahno a roropa:

– “70me jeimamyry taropose oya xine oxitarykõ poko, amotyryae otuhpyra oehtohkõ poko roropa nuno 5mã po, nuno 7mã po roropa. Yrome moro onyripyra mexiatose jeahmatohme.

⁶ Õtukurukohtao, eukuru enyryhtao roropa oya xine openetatohkõ poko rokẽ mexiatose.”

⁷ Moro Ritonõpo omiry yroro nexiase Ritonõpo nenehpohpyry urutõ kõ ae pake pata Jerusarẽ kure ro ahtao, osetapara ro ahtao, tytaõke roropa ahtao tuhke. Pata tõ roropa Jerusarẽ zomye tytaõke ahtao, Juta nonory po roropa ikurenae tuhke ahno nae ahtao.

Ritonõpo omipona pyra toto ehtopõpyry

⁸ Mame tõturuse Ritonõpo Zakaria a. Ynara tykase:

⁹ – Ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, ynara ase ypoetory tomo a: “Zae rokẽ ehtoko oximaro, ajohpe pyra ehtoko, kure rokẽ ehtoko imehnomo a. Toto pyno ehtoko.

¹⁰ Pytõpo tõ onenekunohpyra ehtoko, poetõpo tõ roropa. Imehnõ nonory poe aehtyã roropa ononorykõ pona ehtohme te, tymõkomokãkara roropa. Osenetupuhpyra ehtoko imeimehnõ enekunohtoh poko.”

¹¹ Yrome otato pyra toehtohkõ se toh nexiase, jomiry omipona se pyra. Toeramase toh nexiase ywinoino, typanarykõ tapuruse nexiase, ynyripyry tõ onetara toto ehtohme.

¹² Tũpore sã toehse toh nexiase ikurohtao xine, topu samo, ynyripyry tõ omipona pyra toehtohkõme; jomihpyry roropa Juzenu nekarohpyry urutõ komo a pake, omipona pyra toehtohkõme. Morara exiryke tohne toehse exiase ipoko xine.

¹³ Mame jomiry etary se pyra toto ehtoh sã jotururuhtao, moro sã aomirykõ onetara exiõko ase aotururukohtao ya. Ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, oturunõ.

¹⁴ Wirikane sã sapararahme typahse toto ya imeimehnõ nonory pona. Inonorykõ kurano, otyro zamaro exikety, patãpome toehse tytaõke pyra ipunaka!

8

Tõmiry etapõko Ritonõpo mana

¹ Tõturuse Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ya. Ynara tykase:

² – Jerusarẽ põkõ pyno ase ipunaka, toto pyno jexiryke epetõkara zehno ase.

³ Oehnõko ropa ase Jerusarẽ pona, morotona osesarise. Mame Jerusarẽ esehtõko mã toto “Pata Anamonohpyra Ehtopo”. Ypy moro roropa Ritonõpo Jamihmehxo Exikety esary esehtõko mã toto “Ypy Kurano”.

⁴ Morarame tamuhpomãkomo te, kunumuxime exiketõ roropa tymyxirykõ maro tomahpo xine porohnõko mã toto Jerusarẽ esemary tõ ae.

⁵ Moro esemary tõ pehme exiõko poetohti tõ ke osemeikaketõ ke.

⁶ Moro otarame exisaromepyra ekarõko aehtyamo Papironia poe, namoto tõme ehxõpo. Yrome ya moro exiõko mana, Ritonõpo Jamihmehxo Exiketyme jexiryke.

⁷ Ypoetory tõ pynanohnõko ase. Toto enehnõko ase nono tõ xixi tũtatoh wino exiketõ tomo te, nono tõ xixi omõtohtoh wino exiketõ roropa, moro nono tõ pona tarose toto exiryke imeimehnõ namoto tõme.

⁸ Mame toto enehnõko ropa ase Jerusarẽ pona moroto toto ehtohme ropa. Ypoetoryme exiõko mã toto. Toto Ritonõpome exiõko ase. Mame ajohpe pyra Exiketyme zae rokẽ toto maro erohnõko ase toto tuisaryme.

⁹ Ynara ãko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety:

– Oseanahtotoko! Urutõ kõ omiry totase oya xine Ritonõpo Jamihmehxo Exikety Tapyĩ tyripitose ropa ahtao, tapyi apõ tõ tyrise ahtao. Moro omi sã etãko ropa matose seromaroro aomirykõme.

¹⁰ Osemazuhme tineru pyra nexiase erohketõ epehmatohme, okyno tõ esẽ epehmatohme roropa omoxinety puimatohme. Tuhke epetõkara nae toh nexiase. Osewom-asaromepyra mexiatose, emero osepeme pyra tyripose ya exiryke.

¹¹ Yrome ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, jomiry etapõko ase oya xine: Taroino ypoetory tõ akoĩpyry onyripyra ase pake toto ritopõpyry sã ya.

¹² Ipuhturu kure ahtãko mã kehko, uwa zoko eperytãko, otyro zamaro nono exĩko, konopo oehnõko roropa mana. Morohne emero ekarõko ase ypoetory tõ akoĩpyry a.

¹³ Juta põkomo, Izyraeu põkõ roropa, osemazuhme imeimehnõ nono põkomo a popyra ehtoh tonehpose ahtao topetõkara pona ynara tykase toto: “Awãnoprykõ se ase Ritonõpo a Juta tõ wãnohtopõpyry sã eya, Izyraeu tõ wãnohtopõpyry sã roropa eya.” Yrome opy-nanohtorỹko ase. Moromeĩpo ynara ãko mokaro mã toto oseyã: “Kure rokẽ oriporykõ se ase Ritonõpo a, kure Juta tõ ritopõpyry sã eya, kure Izyraeu tõ ritopõpyry sã roropa eya.” Enaromyra ehtoko! Orẽpyra ehtoko!

¹⁴ Ynara ãko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety Izyraeu tomo a:

– Tohne tyripose jahtao atamuru tomo a, toto tuãnohse ya ynetapohpyry ae ro eya xine. Onytyromara exiase.

¹⁵ Seromaroro kure rokẽ Jerusarẽ põkõ rĩko ase, Juta tõ roropa. Onytyromara exĩko ase. Naeroro enaromyra ehtoko.

¹⁶ Ynara tyripõko ase oya xine: Ajohpe pyra ehtoko imehnõ maro, onenekunohpyra ehtoko, zae rokẽ ehtoko juize tõ ãpataka toytose awahtao xine, osepeme oehtohkõme, oxiehno pyra.

¹⁷ Osenetupuhpyra ehtoko okurohtao xine imehnõ ryhmary poko oya xine. Ajohpe õmirykõ onetapopyra ehtoko, Ywy, Ritonõpo morohne se pyra jexiryke ipunaka.

¹⁸ Tõturuse Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ya. Ynara tykase:

¹⁹ – Amotyryae otuhpyra oehtohkõ nuno asakoropane exikety po te, 5me exikety po, 7me exikety po, 10me exikety po roropa, emero jeimamyry ae, oseahmatohme exĩko mã kehko, otuhtoh konõto roropa Juta tõ atãkyematohme. Naeroro zae ehtoh sehxo ehtoko, oxiehno pyra oehtohkõme roropa.

²⁰ Ynara ãko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety:

– Ëmepyyry oehnõko mana, imeimehnõ pata tõ põkõ oehnõko mã toto Jerusarẽ pona.

²¹ Mame pata põkõ ynara ãko mã toto imepỹ pata põkomo a: “Ytõko ynanase Ritonõpo Jamihmehxo Exikety eahmase oturuse roropa eya kure rokẽ yna ripotohme!” Mame toto ezuhnõko moro pata põkõ mana: “Ytõko ynanase amaro xine!”

²² Imeimehnõ nono põkõ jamihme exiketõ tuhke oehnõko Jerusarẽ pona Ritonõpo Jamihmehxo Exikety eahmase, oturuse roropa eya, kure rokẽ toto ripotohme eya.

²³ Morarame moro ãmepyyry toehse ahtao 10me imeimehnõ nonory põkõ oehnõko mã toto toiro juteu a, ynara kase: “Yna ytory se ynanase amaro Ritonõpo eahmase zuaro toehse yna exiryke, Ritonõpo amaro xine mana.”

9

Imehnõ ahno tõ apiakãko Ritonõpo mana

¹ Ritonõpo Kuesẽkõ omiry ynara mana: Hatarake nonory põkõ, pata Tamaxiku põkõ roropa tuãnohsẽme exĩko mã toto. Izyraeu tõ rokẽ kara, Xiria patary imehxo exikety Ritonõpo kyryryme mana.

² Pata Hamate roropa, Hatarake ehpio po, Ritonõpo kyryryme mana, pata tõ roropa Tiro te, Xitõ roropa epõkõ emese kure exiketõ maro Ritonõpo kyryryme mã toto.

³ Tapyi tō jamihme exiketō tyrise Tiro pōkomo a osewomatohme, parata itamurume tapoise eya xine uuru maro itamurume nonome ehtoh samo.

⁴ Yrome morohne emero arōko Ritonōpo mana; Tiro pōkō mōkomory kurā emāko mana tuna konōto kuaka, moro pata roropa tyahkasēme exīko mana apoto ke.

⁵ Moro eneryhtao Axikerō pōkō oserehnōko mā toto. Kaza pōkō roropa etuarimāko mā toto yronymyryme, Ekorō pōkō roropa orēnōko mā toto. Kaza tuisary orihnōko mana, Axikerō patāpome exīko, tytaōke pyra.

⁶ Imeimehnō nonory pōkō osesarīko mā toto Axitote po.

Ynara āko Ritonōpo mana:

– Pirixteu tō epyrypakehnanohpōko ase.

⁷ Tōsemy munu maro onōpyra toto ripōko ase, imepỹ onenahpopỹ aexihpyry roropa onenahpyra toto ripōko ase. Mame mokaro akoīpyry ypoetoryme exīko mā toto, Juta tō maro exīko mā toto. Ekorō pōkō roropa ypoetory tō maro exīko mā toto, jepuseu tō ehtopōpyry samo.

⁸ Ypoetory tō ewomāko ase epetōkara winoino. Epetōkara soutatu tō onēmapopyra exīko ase ynonory pona. Jūme ypoetory tō onyrohmanohpopyra ropa tuisa popyra exiketỹ exīko mana. Ypoetory tō etuarimatopōpyry tonese ya exiryke.

Imeīpo Izyraeu tō tuisary

⁹ Atākyematoko, Xiāo pōkomo!

Jerusarē pōkomo, oeremiatoko ātākyemarykōme!

Otuisarykō oehnōko mana.

Orēpyra Exiketỹme oehnōko mana,

Imehxo Exiketỹme roropa,

yrome epyrypara mana, jumētu po tōtyrise mana,

jumētu zumōkara, imūkurumano.

¹⁰ Kahu tō etonaketō kyryry enahkapōko mana Izyraeu nonory po,

soutatu tō kawaru tō po ytoketō roropa Jerusarē po.

Taky tō, pyrou tō roropa tonahkasēme exīko mā kehko.

Etonara ahno tō tyripōko mana.

Tuisame exīko mana tuna konōto poe imepỹ tuna konōto pona,

tuna Eupyrati poe roropa nono etyhpyry tō pona.

Imeīpo Izyraeu imehxo exīko mana

¹¹ Ritonōpo ynara āko mana:

“Jerusarē pōkomo, jomihpyry etapoase oya xine,

opynanopyrykō topehmase munu ke.

Morara exiryke oekyry tō anỹnōko ase toto apoihpōkō winoino,

tanỹsēme exīko mā toto eutary winoino,

namotome oehtopōpyrykō poe.

¹² Osehtoko ropa, namoto tomo,

oewomatohkō jamihmā pona;

osehtoko ropa opynanohtohkō eraximananomo.

Ynara āko ase oya xine,

itamurumehxo kurā ke oepehmatorỹko ase,

asakoro oetuarimatopōpyrykō emetakame.

¹³ Juta tō rīko ase taky samo etonatoh kyryryme,

Izyraeu tō pyrou sā exīko mā toto.

Orutua kō, Jerusarē pōkō ytapemāme exīko mā toto,

mokaro maro osetapāko ase Kerexia pōkō maro.”

¹⁴ Mame osenepōko Kuesēkō mana typoetory tō epoe.

Nenenehkane sã tyyre ekomãko mana.

Rue etõko mana.

Ytõko mana tyryrykane konõto maro ikurenae.

¹⁵ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety typoetory tõ ewomãko mana;

topetõkara soutatu tõ poremãkãko mã toto,

ipyrekõ kararahnõko mã toto,

topetõkara munuru kuãnõko mã toto eukuru jehnahpyry samo,

kohtãko mã toto toetÿse exiketõ samo,

pehme sã exiõko kasana sã munu ke ikuamyryhtao tynekaroryme apoto apõ pona.

¹⁶ Moro emepyry toehse ahtao typoetory tõ pynanohnõko Ritonõpo mana

toky tõ pynanopyry sã ipynanohne a.

Moro nono po topu tõ kurã zemime exiketõ sã exiõko mã toto parimã poko,

uuru risẽ parimã poko tuisa konõto zupuhpyry po.

¹⁷ Kure kuhse sero nono exiõko ropa mana,

enekure roropa!

Tiriiku nae exiõko, uwa eukuru roropa itamurume.

Poetohti tõ wãtãko roropa mã toto jamihme, enekure roropa.

10

Izyraeu tõ pynanohnõko Ritonõpo mana

¹ Konopo ekaropoko Ritonõpo a eina oehpyra ro ahtao. Ritonõpo mokyro konopo enehpone, akurÿ tõ maro, otyro ahtatohme tonahsẽ nae ahno emero ehtohme.

² Toiparo rokẽ ekaropõko matose oneponãmarykomo a, joroko tõ poe urutõ komo a roropa, ajohpe rokẽ mã toto, enekunohnõko rokẽ mã toto. Osenehtoh poko amorepananõ ajohpe rokẽ mã toto. Omiãko mã toto emuhkehkananõ sã repe, yrome aomiry anako-rehmara mana. Morara exiryke ahno etuarimãko mã toto, xiaxiake ytõko mã toto kaneru tõ samo tosẽke pyra ahtao.

³ Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Tohne ase imeimehnõ nonory põkõ tuisary tõ poko ypoetory tõ tuisaryme toehse toto ahtao. Mokaro wãnohnõko ase yronomyryme. Juta tõ ypoetoryme mã toto; ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, toto pynanohnõko ase. Mokaro riko ase jekyme kawaru osetapakety jamihmã samo, orẽpyra toto ehtohme.

⁴ Juta tõ poe toto tuisary tõ emero oehnõko mana, tuisa konõto, kowenatu tomo, soutatu tõ esẽ tomo, enara.

⁵ Oximõme orẽpyra exiõko mã toto soutatu tõ samo topetõkara tÿtÿmãko, ikurepato htaka, osema tao. Osetapãko mã toto, ywy Ritonõpo, imaro xine jexiryke, topetõkara poremãkãko mã toto kawaru po toto ahtao ro.

⁶ Ynara ãko Ritonõpo Oesẽkõ mana:

“Jamihme Juta tõ tyripõko ase.

Izyraeu tõ pynanohnõko ase.

Toto pyno jexiryke toto enehnõko ropa ase imehnõ nonory tõ poe,

imehnõ namotome toto ehtoh poe.

Ymaro osepeme exiõko ropa mã toto,

toto onurumekapitopyra jehtopõpyry samo,

Ritonõpome jexiryke toto Esẽme.

Toto ezuhnõko ase aotururukohtao ya.

⁷ Izyraeu tõ orutua kõ jamihme exiõko mã toto,

soutatu tõ samo,

tãkye exiõko mã toto eukuru ãnanõ samo.

Moro ekarory etãko ipoenõ mana,

ipakomotyã roropa,
mame tãkye exïko mã toto.
Atãkyemãko mã toto ywy,
Ritonõpo, nyrihpyry poko.

⁸“Ypoetory tõ kohmãko ase,
oximõme toto enehpõko ase.
Toto enehnõko ropa ase toto nonory pona ropa.
Mame emãnõko ropa mã toto tuhkehxo ehtohme pake toto ehtopõpyry samo.
⁹Sapararahme toto aropoase mya imehnõ nonory pona.
Yrome morara ahtao ro ypoko wenikehpyra toh nexiase.
Isene ro exïko mã toto ipoenõkõ maro.
Oehnõko ropa mã toto tynonorykõ pona ropa.
¹⁰Ejitu poe toto enehpõko ropa ase, Axiria poe roropa.
Toto arõko ase Kireate nonory pona, Ripano pona roropa.
Tuhkehxo exïko mã toto,
osa mokaro emero pune pyra exïko mana.
¹¹Tuna konõto Tahpiremã akuotyryhtao oya xine,
ywy, Ritonõpo, pohkane tõ mynyhpãkapõko ase.
Tuna Niro zueme ehtoh anorymapõko ase.
Axirio tõ epyrypakehnanohpõko ase.
Ejitu jamitunuru enahkapõko ase.
¹²Ypoetory tõ jamihtanohpõko ase,
mame yjamitunuru ke isene exïko mã toto jomipona.
Ywy Ritonõpo oturunõ.”

11

Popyra Tuisa tõ Poremãkapory sero

¹Ripano, omõtoht tonõ etapuruhmakako
wewe apupari okyryry tõ zahkatohme apoto ke.
²Oxitatoko, pinieiro tomo, toepukase apupari tõ exiryke!
Wewe tõ enekure exiketõ tonahkase toh nexiase!
Oxitatoko, karawario tomo Pasã po, itu akohpitopty takohse exiryke!
³Pusuh ãko tuisa tomo, xitãko mã toto!
Ime toto ehtoh tonahkase!
Reão tõ aryryãko mã toto, itu tõ tosarykõ takohse exiryke tuna Joatão ehpiõ po.

Asakoro kaneru tõ pyno exiketomo

⁴Tõturuse Ritonõpo Jesemy ya, ynara tykase ynororo:
— Kaneru tõ pyno exikety panõ exiko, orihketõ nahpaneme.
⁵Kaneru tõ epekahnanõ onuãnohpyra exïko mã toto toky tõ etaparyhtao ipũ ekamo-
tohme. Ynara ãko mã toto: “Kure Ritonõpo mana! Tineru itamurume tapoise kyya xine!”
Kaneru tõ pyno exiketõ toky tõ etapary poko emynyhmara mã toto.
⁶Ywy roropa emynyhmara exïko ase Izyraeu nonory põkõ poko. Mokaro emero
ekarõko ase ipãnary tomo a, ituisarykomo a roropa. Toto nonory enahkãko mã toto,
mame toto onypynanohpyra exïko ase ituisarykõ wino. Ywy Ritonõpo oturunõ.
⁷Morarama toerohpitose ywy kaneru tõ epekahnanõ poetoryme, kaneru tõ orihketõ
pyno ehtoh poko. Mara tõ asakoro apoiase tosehke exiketomo: “Kure ehtopo” te,
zakorony: “Oximõme ehtopo”. Mame kaneru tõ pyno ehtoh poko erokuase.

⁸ Typenekehse exiase imehnõ kaneru pyno exiketõ poko. Toiro nuno ae oseruao kaneru poko erohketõ aropoase, toto se pyra toehse jexiryke. Yse pyra toehse roropa toh nexiase.

⁹ Mame typenekehse exiase kaneru tõ poko. Ynara tykase ywy eya xine:

– Opyno xine exiketyme jehtoh nenahno. Ah orihketyme exiketõ norihno toto. Ah enahketõ nenahno toto. Ah moxiã akoïpyry nosenahkã toto.

¹⁰ Mame toiro mara apoiase, esety “Kure ehtoh”, itahkatohme enetupuhpotohme, tõmihpyry itahkary poko Ritonõpo a, inetapohpyry ahno tomo a emero porehme, sero nono po.

¹¹ Naeroro Ritonõpo netapohpyry tykararahse nexiase moro ãmepyyry ae. Mokaro kaneru tõ epekahnanõ, ekamonanõ roropa jenõko toh nexiase. Zuario toh nexiase Ritonõpo oturõko nexiase ynyrihpyry ae.

¹² Mame ynara ase eya xine:

– Kure oya xine ahtao kuepehmatoko jerohtamitume. Arypyra ahtao onepehmara ehtoko.

Mame topehmase ywy eya xine 30me parata kehko.

¹³ Ynara tykase Ritonõpo ya:

– Moro tineru tyriko tineru kurãkatoh taka Tapyi Kurã tao.

Naeroro moro 30me parata apoiase, jerohtamitu kurano; ãmase tineru kurãkatoh taka Tapyi Kurã tao.

¹⁴ Moromeïpo mara akorõ tosehke “Oximõme” tytahkase ya enetupuhpotohme Izyraeu tõ atakorõme ehtoh Juta tõ maro tonahse ehtoh poko.

¹⁵ Morarame ynara tykase Ritonõpo ya:

– Seromaroro kaneru pyno exikety panõ exïko ropa mase, toiparo rokẽ exiketymano.

¹⁶ Mokyro kaneru pyno exikety popÿ rïko ase ypoetory tõ esẽme. Yrome tomeseke pyra exïko mana, toky tõ onewomara mana esekane kõ toehse ahtao. Tytahse exiketõ onupipyra exïko mana. Tãtapurose exiketõ onepinohpyra roropa mana. Oserematoh onekaropyra mana toky tomo a totaehse toto ahtao. Toky tõ pũ õnõko mana tykasere exiketomo. Toto pepexipuhturu kararahnõko mana.

¹⁷ Popyra ehtoh oehnõko eya, kaneru poko erohkety popyny! Toky tõ turumekase eya. Emary toiro, enuru apotunuru wino tapurosẽme exïko etonatoh po! Emary pakaihkapÿme exïko, enuru tonurẽkarame exïko roropa mana.

12

Jerusarẽ pynanopyry ropa poko

¹ Sero nase Ritonõpo Kuesẽkõ omiryne Izyraeu tõ poko. Ritonõpo, kapu Rihpono, sero nono Rihpõme roropa, isene ahno Rihpõme roropa, ynara ãko mana:

² – Jerusarẽ ripõko ase eukuru jehnahpyry samo imehnõ nono põkomo a, zomye exiketomo a emero; moro eukuru enyryhtao eya xine etÿnõko mã toto. Jerusarẽ pona ytõko mã toto etonase Juta tõ patary tõ maro.

³ Yrome moro ãmepyyry toehse ahtao Jerusarẽ rïko ase topu omoxinety samo imehnõ ahno tomo a emero; anymyry kukuruhtao imepyny a atapurõko mana itamurume. Mame imeimehnõ ahno tõ emero oximõnõko mã toto etonatohme pata Jerusarẽ poremãkatohme.

⁴ Yrome moro ãmepyyry ae kawaru tõ tõserehsẽme tyripõko ase, soutatu tõ roropa kawaru po ytoketõ ripõko ase rowohpe. Juta põkõ ewomãko ase, epetõkara eky tõ kawaru tõ ripõko ase tonure pyra.

⁵ Mame oxiekyrymãkõ emero Juta po ynara osenetupuhnõko mã toto: “Tyjamitunuru ekarõko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety mana typoetory tomo a Jerusarẽ po.”

⁶ Moro ěmepýry ae Juta pōkō oxiekyrymākō rīko ase ikarā samo apotopokō kaetokohxo exikety ao, apoto sã roropa tiriiku rãnao. Ahno tō tomye exiketō emero enahkãko mã toto. Mame Jerusarē pōkō towomasēme exīko mã toto pata po.

⁷ – Ywy Ritonōpo, orēpyra Juta tō soutatu tō ripōko ase osemazuhme, Tawi pakomotyã imehxo ehtoh, Jerusarē pōkō imehxo ehtoh roropa, imehnō Juta pōkō imehxo ehtoh sã ehtohme, imotyexipyra ehtohme.

⁸ Moro ěmepýry toehse ahtao Jerusarē pōkō ewomãko ase. Jamihme pyrahxo exiketō toto rãnao tuisa Tawi jamihme ehtopōpyry sã exīko mã toto. Tawi pakomotyã ytōko mã toto osemazuhme imehnō aroryme, Ritonōpo nenyokyhpyry samo, Ritonōpo ehtoh sã roropa.

⁹ Morara ahtao imepỹ nonory pōkō enahkapōko ase, osetaparyhtao Jerusarē pōkō maro.

¹⁰ – Mame moro ěmepýry ae Juzenu ekarōko ase Tawi pakomotyamo a imehnō Jerusarē pōkomo a roropa, kure ehtoh poko toto ehtohme, oturutohme roropa ymaro. Mame jenēko mã toto tynuohpyrykomo. Xitãko mã toto yhnamōko, ahno samo tumūkuru toirō hnamory samo, tumūkuru apitoryme aenuruhpyry orihtoh hnamory samo.

¹¹ Moro ěmepýry ae xitãko mã toto itamurume Jerusarē po, moro ixitatopōpyry saaro ona pipahmã Mekito po, Hatate-Rimō po.

¹² Oxiekyrymākō emero xitãko mã toto. Oxikone sã tapyi taōkō xitãko mana, Tawi pakomotyã imehnō maro pyra xitãko mã toto, Natã pakomotyã oxikone imehnō maro pyra xitãko,

¹³ Rewi pakomotyamo oxikone xitãko, Ximei pakomotyamo oxikone roropa xitãko mã toto.

¹⁴ Oxiekyrymākō emero tōxinamase exiketō oxikone xitãko mã toto: orutua kō oxikone xitãko osa po, ipyxiã oxikone roropa xitãko mã toto imepỹ po.

13

Jerusarē kurākary Ritonōpo a

¹ – Mame moro ěmepýry toehse ahtao tuna enatyry totapuruhmakasēme exīko, moroto Tawi pakomotyã ekurikatohme imehnō Jerusarē pōkō maro, tyyrypyrykō emero kurikatohme te, nuriame toehtohkō kurikatohme roropa eya xine.

² Moro ěmepýry ae ywy Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, ahno neponāmary esetykō emero enahkapōko ase Izyraeu tō nonory po. Toto poko wenikehnōko mã toto emero porehme. Urutō kō ajohpe exiketō roropa enahkapōko ase moro nono po. Tyneponāmarykō eahmary se ahno ehtoh enahkapōko ase roropa.

³ Mame tōtururu se imepỹ ahtao urutōme, jūkō jē maro ynara āko mã toto eya: “Orihnōko mase, ōmiry ajohpe ekarōko mase Ritonōpo Kuesēkō omiryne! Ajohpe mase!” Mame tumūkurukō etapãko jūkō mana. Tuōko mã toto aotururu kukuruhtao eya urutōme!

⁴ Moro ěmepýry toehse ahtao, enepotoh eneryhtao ahno a, moro ekarory se pyra exīko mana imehnō netaryme. Urutōme tōsekarory se pyra exīko mana, onokyro pihpyry risē anamurupyra exīko mana, imehnō onenekunohpyra ehtohme urutōme toexiry poko.

⁵ Ynara āko mã toto emero porehme: “Urutō kara ase. Tupito poko erohketyme ase. Poetome jehtopōpyry poe tupito poko rokē toerohse ywy.”

⁶ Mame imepỹ ekaroporyhtao eya: “Oty moro āpurosē tō opuropuru poko?” Ezuhnōko mana: “Japurosē sero jepe tō tapyĩ tao.”

Kanery pyno exikety etapary

⁷ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

“Tapema, owōko ty, jeky tō pyno exikety etapatohme, erohkety jakorehmaneme!

Jeky tō pyno exikety etapako,

mame kaneru tō typahsēme exīko mā toto, sapararahme.
Mame etonāko ase ypoetory tō maro.

⁸ Izyraeu nonory pōkō oseruao ahtao asakoro orihnōko mana;
oseruao wino toiro rokē tōxinamasēme exīko mana isene ro.

⁹ Mame mokaro aoxinamatyā aropōko ase apoto kuroko.

Toto kurākāko ase parata kurākary samo.

Toto kuhnōko ase, uuru kukuru samo.

Mame oturūko mā toto ya,

ywy roropa toto ezuhnōko ase.

Ynara āko ase eya xine:

‘Ypoenōme matose.’

Mame jezuhnōko mā toto: ‘Yna Esēme mase, Ritonōpo.’ ”

14

Ritonōpo sero nono Tuisary Konōto

¹ Ēmepiry oehnōko mana, imeimehnō ahno apiakāko Ritonōpo mana popyra exiketō wānohtohme. Pata Jerusarē typoremākasēme exīko, imōkomory emero apiakāko epetōkara mana.

² Imeimehnō ahno tō emero oximōme enehpōko Ritonōpo mana osetapase pata Jerusarē maro. Moro pata poremākāko mā toto. Mōkomo emero tarosēme exīko mana tapyi tō tae mya rahkene. Nohpo tō tyryhmasēme exīko mā toto. Moro pata pōkō zokonaka tarosēme exīko mya imehnō namotome. Ahno akoīpyry tehme exīko mā toto Jerusarē po.

³ Imēīpo mokaro ahno tō maro osetapāko Ritonōpo mana, pake tōsetapatopōpyry samo.

⁴ Mame moro ēmepiry ae xikihme exīko mana ypy Oriwera tō po, Jerusarē poe xixi tūtatoh wino. Mame jakanahmā konōto xixi tūtatoh wino xixi omōtoh pona moro ypy Oriwera tō apiakāko asakoro ehtohme. Moro ypy apiakasē zokonaka esyryhmāko inikahpozakoxi, etozōpyry roropa esyryhmāko mana ikurenaka.

⁵ Moro jakanahmā ae epāko matose pata poe. Moro jakanahmā ytōko pata Azau pona. Epāko matose atamurukō epatopōpyry sā nono tykytyky tykase ahtao tuisame Uzia ahtao Juta esemy. Mame Ritonōpo Jesemy oehnōko mana tynenyoytyā maro emero.

⁶ Moro ēmepiry meīpo kuenime exipyra exīko mana, newe pyra roropa exīko mana.

⁷ Kohmāpyra ropa exīko mana. Saereh āko rokē mana, xixi saereh āko ro koko ahtao. Yrome Ritonōpo rokē moro ēmepiry exipitory waro mana.

⁸ Mame moro ēmepiry ae soesoekane ae tuna kurā tūtāko Jerusarē poe. Zokonaka ytōko tuna konōto Aorikyhyry ehtoh pona, zokonaka ytōko tuna Metiteraneu pona. Moro tuna apaipyra exīko mana, eina ahtao ikonoporyme ahtao, enara.

⁹ Ritonōpo Kuesēkō sero nono pōkō emero tuisaryme exīko mana. Ynoro rokē Ritonōpome exīko mana, Kuesēkōme esehtōko mā toto emero porehme.

¹⁰ Izyraeu tō nonory pipahmāme exīko mana porehme, Kepa poe inikahpoe, Rimō pona, Jerusarē poe ikurenaka. Jerusarē rokē pata kaehxo exiketyme exīko mana. Moroto ahno exīko mana tosake Omōtoh Pējamī poe Omōtoh Wazahmatoh pona, osemazuhme Omōtoh Pakatome kynexine, tapyi kaetokohxo Hananeu poe eukuru ē konōto pona tuisa okuru ritoh pona.

¹¹ Jūme moro pata onenahkara ropa exīko mana. Moro pata pōkō moroto rokē exīko mā toto towomase rahkene.

¹² Mame ahno emero wānohnōko Ritonōpo mana, Jerusarē poremākahpōkomo etonatoh ke. Tyrohsē enehpōko mana; ahno pū motanohpōko, isene ro toto ahtao; enurukō, inurukō roropa motāko mā kehko.

¹³ Moro ēmepiry toehse ahtao oserehnōko mā toto Ritonōpo poe; tuaro pyra toto tyripōko mana, osetapāko mā toto emero tykatonomory maro.

¹⁴ Orutua kō Juta nonory pōkō etonāko mā toto pata Jerusarē ewomaryme. Imeimehnō nonory pōkō mōkomory kurā tarosēme exīko mana: uuru te, parata te, upo roropa itamurume.

¹⁵ Moro tyrohsē Ritonōpo nenehpohpyry ahno tomo a emero epetōkara eky tō kure pyra tyrīko mana, mura tomo, kameru tomo te, jumētu tō roropa, pui tomo, enara.

Ritonōpo toahmasēme exīko Jerusarē po

¹⁶ Moromeīpo mokaro ahno tō akoīpyry tōsetapase aexityā Jerusarē pōkō poremākary poko, mokaro ytōko mā toto moro pata pona emero jeimamyry ae, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety eahmase Tuisa Konōtome, atākyematohme roropa Oseahmatoh Tapyi Pesarara poko.

¹⁷ Ahno tō ytopyra ahtao Tuisa eahmase, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, konopo oehpyra exīko inonorykō pona.

¹⁸ Ejitu pōkō ytopyra ahtao Jerusarē pona oseahmatohme Oseahmatoh Tapyi Pesarara poko, toto wānohnōko Ritonōpo mana yroro tyrohsē ke imehnō nono pōkō samo, konopo oehpyra exīko mana toto nonory po.

¹⁹ Moro ke mokaro wānohnōko Ritonōpo mana, Ejitu pōkomo te, imehnō nono pōkomo roropa ytopyra toto ahtao Jerusarē pona oseahmatohme Oseahmatoh Tapyi Pesarara poko.

²⁰ Moro ěmepyyry toehse ahtao: “Tapiakase Ritonōpo Imehxo Exikety kyryryme,” tymerosēme exīko xirixiri tō poko kawaru tō reteā tō poko roropa; oripo kehko kurā kuhse exīko Ritonōpo Tapyi tao, oxisā exīko mā kehko paxiha tō maro apoto apō ěpataka.

²¹ Jerusarē po, Juta po roropa, oripo tō emero tapiakasēme exīko mā kehko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety kyryryme. Mame ahno ytoryhtao Ritonōpo Tapyi taka tynekarory ekarose Ritonōpo a, moro oripo tō apoīko mana tōsē ahnotohme ekarotohme tynekaroryme. Mame moro ěmepyyry toehse ahtao mōkomo ekamonanō pyra exīko mana Ritonōpo Jamihmehxo Exikety Tapyi tao.

MARAKIA Malaquias Ekarotopo

Irānao jeimamyry 500mā poe 450mā pona oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao, urutō Marakia tōturuse Juta tomo a Ritonōpo Tapyī tyrise ropa ahtao Jerusarē po. Yrome Ritonōpo omihpyry omipona pyra toh kynexine. Inekaropohpyry onenehpyra tynekaroryme Ritonōpo a, oserematoh ae Ritonōpo oneahmara toto, tyyptase toto Ritonōpo poetory tō kara maro, oturuketō zae pyra toh kynexine. Naeroro tyyrypyrykō rumekary se toehse toto ahtao rokē zae toehtohkōme ropa Ritonōpo zamaro toto exiry. Ritonōpo maro oturuketō turuse Marakia a zae pyra toehtohkō poko; amonohnōko toh kynexine tynekarorykō enepyyry poko jahkatohme apoto apō pona, Ritonōpo zamaro pyra toh kynexine. Mame turuse ropa toto Marakia a, Ritonōpo oepyyry poko sero nono pona typoetory tō apiakase, yrome osemazuhme urutō enehpōko mana tōmiry ekaroneme, esemarykō kurākatohme. Ahno tomo a tyyrypyrykō rumekaryhtaο, aeramatohkōme ropa Ritonōpo a ipoetoryme exīko ropa mā toto.

Sero pape ao

Izyraeu iiryppyryme 1.1–2.16

Zuānopyry, ipynanopyry 2.17–4.6

Izyraeu tō pyno Ritonōpo ehtoh sero

¹ Sero Ritonōpo oturutopōpyry Marakia a ekarotohme Izyraeu tomo a.

² Ritonōpo ynara āko typoetory tomo a:

– Moino ro opyno xine ase, āko.

Yrome ekaropōko mā toto:

– Otara enetupuhnōko ynanah, yna pyno oexiry poko?

Ynara āko Ritonōpo mana:

– Atakorōme Ezau tō nexiase Jako maro. Yrome Jako pyno exiase ipoenō maro, ipakomotyā roropa,

³ yrome Ezau tō se pyra exiase ipoenō maro, ipakomotyā roropa. Ezau nonory ypy tō po tonore tyripose ya, onokyro tō esaryme rokē ehtohme.

⁴ Ezau pakomotyā, etomita tomo ynara karyhtaο: “Kypatarykō tonahkase mā kehko, yrome tyrīko ropa sytatose.” Ritonōpo Jamihmehxo Exikety toto ezuhnōko mana: “Tyrise ropa ahtao eya xine ipahnōko ropa ase. Mokaro nonory esehpāko imehnō mana ‘Poppyra exiketō nonoryme,’ te ‘Mokaro zehno exikehpyra Ritonōpo exīko mana, jūme,’ ” āko mā toto.

⁵ Moro ehtoh enēko Izyraeu tō mana. Mame ynara āko mā toto:

– Orēpyra Ritonōpo mana. Ijamitunuru enēko imehnō mana mya Izyraeu tō nonory moinakoxi.

Oturuketō zupokary Ritonōpo a

⁶ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara āko mana oturuketomo a:

– Tummy omipona imūkuru mana, tosē omipona inamoto roropa mana. Omykōme jahtaο oty katohme jomipona pyra hmatou? Oesēkōme jahtaο oty katohme juno pyra hmatou? Jyhtomāko matose, yrome moro sā awahtaο xine ro ekaropōko matose: “Otara ahtaο ohtomāko ynanexiahse?”

⁷ Tonahsē nuriamā ekarōko matose apoto apō po onekarorykōme ya. Mame ekaropōko ro matose: “Otāto ohtomāko ynanahe?” Jyhtomāko matose apoto apō ryhpopākaryhtaο oya xine.

⁸ Jyhtomãko matose roropa oekykõ tonurãkara enepyrhta oya xine onekarorykõme ya, kure pyra exiketõ roropa, ytoytopyny enepyrhta roropa. Moro riryhta oya xine, zae osekarõko matohu? Ikuhtoko, mokaro panõ ekarotoko kowenatu a, otuisarykomo a! Moro riryhta eya jamaro nae, kurãkõ ekarõko nae oya xine? Ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, oturunõ.

⁹ Oturuketomo, seromaroro oturutoko Ritonõpo a kure kyrithõkõme. Õmirykõ etãko nae, onekarorykõ xihpyry ekaroryhta oya xine eya?

¹⁰ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara ãko oturuketomo a:

– Kurehxo exiry ya Ytapyĩ apururu oya xine. Moro toehse ahta apoto onukara oexirykõ ykyryry apoto apõ po. Toiparo rokẽ onekarorykõ zahkãko matose. Yzamaro pyra matose; onekarorykõ se pyra ase ipunaka.

¹¹ Imeimehnõ nonory po emero, jeahmãko mã toto. Emero rokẽ po ixtaratu zahkãko imehxo jehtoh ekaroryme, tokykõ kurã ekarõko mã toto tynekarorykõme ya. Emero Tuisamehxo jekarõko mã toto.

¹² Yrome amarokõ jyhtomãko matose ykyryry apoto apõ nuriame ekaroryhta oya xine. Jyhtomãko roropa matose typahsẽ enepyrhta jahkatohme apoto apõ po onekarorykõme ya.

¹³ Ynara ãko matose: “Typenekehse yna morohne pokol!” Ypoihtõko matose, je-unohnõko roropa matose. Okyno ematonanopyhpyry enehnõko matose ya, ahmitahpyryme exikety te, kure pyra exikety roropa. Morohne yzamaro pyra mana ipunaka! Ywy ase Oesẽkomo.

¹⁴ Popyra ehtoh enehpõko ase ajohpe exikety a, tõmiry onymoipyny a: “Okyno kurã ekarõko ase jeky tõ poe,” kahpono a repe, yrome tapurose exikety rokẽ enehnõko mana tynekaroryme ya! Ywy ase Tuisamehxo Exikety, imeimehnõ nono põkõ emero Tuisame Imehxo Exiketyme jekarõko mã toto. Ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, oturunõ.

2

Oturuketõ wãnohtopo

¹ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

– Oturuketomo, oturũko ase oya xine.

² Oesẽkõme imehxo jyripyra awahtao xine, ynyripyry omipona pyra roropa awahtao xine, popyra ehtoh enehpõko ase opona xine. Kure ehtoh riporyhta oya xine moro myakamãko ase popyra ehtoh ke. Moro tyripose ya pake, imehxo jyripyra toehse oexirykõke.

³ Opoenõkõ wãnohnõko ase, oẽmytykõ pona oekykõ ety rĩko ase, onehpyrykõ onekarorykõme ya. Morarame tarosẽme exĩko matose ato emato pona.

⁴ Morarahta zuaro exĩko matose, sero ynyripyry ekarõko ase oya xine, ynetapohpyry oturuketomo a, Rewi pakomotyamo a anamonohpyra oehtohkõme. Ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, oturunõ.

⁵ – Ynetapohpyry ae, isene ehtoh ekarõko ase oya xine, ase eya xine, kure ehtoh roropa. Moro yriase jomihpyry ae ro juno toto ehtohme. Mame juno toh nexiase, tosẽkõme imehxo jyriase roropa toto.

⁶ Zae ehtoh poko imehnõ anamorepakehpyra toh nexiase. Azahkuru ehtoh poko imehnõ anamorepara toh nexiase. Osepeme ynanexiase moroto. Zae ehtoh poko imehnõ tuhkãkõ takorehmase roropa eya xine zae pyra toehtohkõ rumekatohme eya xine.

⁷ Zae imehnõ amorepatohme ypoko, oturuketõ tyripose ya, tuaro se imehnõ ahta zae ehtoh poko, ah nytõ toto oturuketomo a Ritonõpo Jamihmehxo Exikety omiry ekaronanõme aexirykõke.

8 – Yrome seromaroro amarokõ oturuketõ zae ehtoh rumekãko matose. Zae pyra imehnõ amoreparyke oya xine tuhkãkõ iirypyryme toehse. Ynetapohpyry tamonohse oya xine oturuketomo.

9 Morara exiryke ohtomapotorÿko ase ahno a, orumekatohkõme eya xine jomipona pyra oexirykõke, ahno toehse ahtao oya xine atae pyra toehtohkõ apiakapotõhme oya xine zae jomiry omipona nymyry pyra moro apiakãko matose. Ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, oturunõ.

Ritonõpo omiry omipona pyra Izyraeu tõ ehtopo

10 Ajohpe pyra kumykõ toiro rokẽ mana. Toiro Ritonõpo a kymarokõ tyrise emero! Morara exiryke oty katohme imehnõ enekunohnõko sytatau? Ritonõpo netapohpyry kytamurukomo a ihtomãko sã sytatose.

11 Ritonõpo omiry tamonohse Juta tomo a, aomiry omipona pyra toehse toto Izyraeu po, Jerusarẽ po roropa. Tytapyĩ sehxo Ritonõpo mana, yrome nuriname Itapyĩ tyrise Juta tõ orutua komo a tyyptase toto ahtao tyneponãmarykõ eahmananõ maro.

12 Moro poko exiketõ aropory se ase Ritonõpo a kynonorykõ poe, Izyraeume pyra toehse mokyro mana, okyno enepyyryhtao ro eya tynekaroryme Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a!

Oxirumekary poko

13 Tyoro rïko roropa matose: pusuh ãko matose, xitãko apoto apõ ehxikãko matose oxitathkõ ke, onekarorykõ se pyra toehse Ritonõpo exiryke.

14 Ekaropõko matose: “Oty katohme ynanekarory se pyra toehse Ritonõpo nae?” ãko matose. Ynara exiryke: Ritonõpo awaro xine mana, õmihpyrykõ opyxiãkõ netaryme tamonohse oya xine tyyptase imaro nuaseme awahtao xine. Torënase ynororo amaro, yrome õmihpyry eya Ritonõpo netaryme imaro rokẽ oehtoh poko tamonohse oya.

15 Ajohpe pyra mana: toiro pũme sã amarokõ tyrise Ritonõpo a ouzenukõ maro typoetoryme oehtohme. Oty se Ritonõpo nae oya xine, opyty maro? Oemũkuarykõ se mana, typtoenõme toto ehtohme, tõmiry omipona aehtohkõme. Morara exiryke tomeseke ehtoko anamonohpyra oehtohkõme, opyty kuroko ytopyra oehtohkõme imepÿ nohpo poko.

16 Ynara ãko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety Izyraeu Esemy:

– Opyxiãkõ rumekary se pyra ase ipunaka oya xine. Moro rihpõ zehno ase ipunaka, tyypty ryhmaneme aexiryke. Naeroro tomeseke ehtoko opyxiãkõ kuroko ytopyra oehtohkõme imepÿ nohpo poko.

Moro õmepyyry, ahno apiakatoh oehtohko mana

17 Typenekehse mã Ritonõpo õmirykõ etaryke tyya. Yrome ekaropõko matose. Ynara ãko: “Oty tyrise yna a, Ritonõpo typenekehse ehtohme?” ãko matose. Ynara karyke oya xine: “Ritonõpo Kuesẽkõ popyra exiketõ kurãkõme ekarõko mana, popyra ehtoh poko exiketõ se mana,” ãko matose. Ekaropõko roropa matose: “Otoko nah Ritonõpo, Zae Exikety?” ãko matose.

3

1 Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara ãko:

– Jomiry arone aropõko ase osemazuhme jesemary kurãkatohme. Mame Oesẽkõ eraximaryhtao oya, axĩ oehtohko mana Tytapyĩ taka. Ritonõpo omiry arone enery se oehtohkõ oehtohko mana. Ynetapohpyry ekarõko mana.

2 Yrome onoky oseanahtõko nahe moro õmepyyry toehse ahtao mokyro oepyyryhtao? Onoky orẽpyra exĩko nae toehse mokyro ahtao? Apoto sã exĩko mana uuru kurãkatoh samo, kymarokõ kurãkatohme. Sahpau sã exĩko roropa mana kukurikatohkõme.

³ Porohnōko mokyro mana oturuketō kurākatohme, Rewi pakomotyamo, parata kurākane samo, uuru kurākane sã roropa apoto ke. Moromeĩpo tynekarorykō enehnōko mã toto Ritonōpo a zae rokē rahkene tukurākase toexirykōke.

⁴ Morarame Juta tō nekarory, Jerusarē pōkō nekarory roropa Ritonōpo zamaro exīko mã toto, pake ehtopōpyry samo.

⁵ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara āko typoetory tomo a:

– Oehnōko ase oya xine āpiakatohkōme. Eneneme jexiryke jomiry ekarōko ase mokaro hxirotohme, jomiry omipona pyra exiketomo, joroko tō poko exiketomo te, imepỹ nohpo poko exiketomo te, ajohpe exiketomo erohketō onepehmara exiketomo, pytỹpo tō anakorehmara exiketomo, poetōpo tō roropa, imehnō nono poe aehtyã anakorehmara exiketō roropa, juno pyra exiketō emero.

10me ahtao, toiro onekaroryme mana Ritonōpo a.

⁶ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ywy ase Ritonōpo. Onytyromara ase. Morara exiryke amarokomo, Jako pakomotyã onenahkara mexiatose.

⁷ Atamurukō sã matose: ynyripohpyry tō rumekāko matose, jomiry omipona pyra matose. Osehtoko ropa ya, mame ywy roropa ytōko ropa ase oya xine. Yrome ynara ekaropōko matose: “Otãto eramāko ropa ynanahe?”

⁸ Ekaropoxi oya xine: “Zae oya xine nae Ritonōpo kyryry ematonanopyry nahe?” Arypyra, yrome ykyryry tomatonanohe oya xine mana, mame ekaropōko matose ya: “Otãto okyryry ematonanohe oya xine ynanae?” Ykyryry tomatonanohe oya xine 10me apoiryhtao oya xine, toiro onekaropyra toehse awahtao xine te, onekarorykō onehpyra tamonohe oya xine.

⁹ Ykyryry tō ematonanohe oya xine matose emero porehme. Naeroro popyra ehtoh eneppoase opona xine, emero porehme.

¹⁰ Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, ynara tyripōko ase oya xine, okyryrykō 10me tapoise oya xine ahtao toiro enehtoko ytapyĩ taka, emero porehme, tonahsẽ itamurume nae ehtohme ytapyĩ tao. Kukuhtoko, mame enēko matose. Osenuhmatoh tonō etapuruhmakāko ase kapu ae, mame kure ehtoh itamurume enehpōko ase oya xine.

¹¹ Anarykahpyrykō onenahkapopyra ase taparara tomo a. Uwa zoko tō eperytāko roropa mã kehko itamurume.

¹² Imeimehnō nonory pōkō tãkye oekarōko mã toto oesarykō ononorykō kure exiryke otyro zamaro exiketyme rahkene. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturunō.

Kypyno xine Ritonōpo ehtopo

¹³ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ykerekereemāko xihpyry mexiatose mame mekaroposatose: “Otara tykase yna okerekereemaryme?”

¹⁴ Ynara āko matose: “Toiparo rokē Ritonōpo omipona sytatose, ipoetoryme. Otyme kure Ritonōpo Jamihmehxo Exikety omipona sytatou? Otyme kure aorihtyã hnamonã zupō amurūko sytatou kyyrypyrykō rumekary se kuehtohkō enepotohme?”

¹⁵ Ynara enēko ase: epyrypaketō tãkye mã toto. Popyra exiketomo a emero kure rokē exīko mana. Ritonōpo omipona pyra aexityã onuãnohpyra Ritonōpo mana,” āko matose.

¹⁶ Mame Ritonōpo omipona exiketō tōturuse oximaro, aomirykō etãko Ritonōpo nexiase. Mame Ritonōpo ēpataka aomiry omipona exiketō esetykō tymerose nexiase, ipyno exiketō roropa tymerose nexiase pape pokona.

¹⁷ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara āko:

– Moxiã ypoetoryme exīko mã toto. Moro ěmepyyry ynyriryme toehse ahtao ypoetoryme nymyry exīko mã toto. Toto pyno exīko ase, jumy tumūkuru pyno ehtoh samo, tumy omipona exiketyme imūkuru ahtao.

¹⁸ Morarame enēko ropa ypoetory tō mana: Kure ehtoh poko exiketō tyoro sã exīko mana, popyra ehtoh poko exiketō sã pyra. Jomiry omipona exiketō tyoro sã exīko mǎ toto, jomiry omipona pyra exiketō sã pyra.

4

Popyra exiketō wãnohtopo

¹ Ynara āko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety:

– Moro ěmepyry oehnōko mana: epyrypaketō emero tyahkasēme exīko mana, popyra exiketō maro, onahpoty samo tonore ahtao. Tonahkasēme exīko mǎ toto ipunaka.

² Yrome oya xine, jomiry omipona exiketomo, opynanopyrykō ya saereme sã exīko mana, xixi saerekatoh samo, isene ehtoh enehnōko. Pyhsekyhsekyh āko matose tǎkye oehtohkōke, pui poenō samo tutūtarykohtao jarakapyhpyry ae.

³ Moro ěmepyry ynyriry toehse ahtao popyra exiketō tūtūmāko matose oruno ehtoh samo opupurukō zopino.

⁴ – Wenikehpyra ehtoko ypoetory Moeze nyripohpyry tō poko oya xine. Morohne tymeropose ya, Izyraeu tō amorepatohme, moroto ypy Xinaï po, omipona Izyraeu tō ehtohme.

⁵ – Yrome moro ěmepyry ae, popyra ehtoh oehpyra ro ahtao ywy, Ritonōpo, ypoetory urutō Eria enehpōko ase.

⁶ Osepeme jūkō ripōko mana ipoenōkō maro, sero nono pōkō enahkaporyino ya emero porehme.

MATEU Nymerohpyry Jezu poko Mateus Ekarotopo

Sero *Mateu* nekarohpyryme mana Jezu Kyrixtu poko, Kypynanohnekomo. Sero nono pona Ritonõpo nenehpohpyryme Jezu mana tõmihpyry ae ro juteu tõ pynanohtohme te, sero nono põkõ pynanohtohme emero.

Apitoryme Jezu enurutopõpyry poko ekarõko mana, Ritonõpo mükurume aexiry enetupuhpotohme. Mame tõpurihkase Jezu ahtao João ahno ãpurihkane a, tukupse kynexine joroko tamuru a ona tonorẽ po. Moromeĩpo toytose Jezu Karirea pona, imoihmãkõ amorepase, kurãkõkara kurãkase, joroko tõ tũtanohpose jorokohpã kõ ae.

Jezu namorepatoh tonõ kurã poko ekarõko Mateu mana. Kuurutorỹko roropa, Jezu omihpyry poko zae pyra parixeu tõ ehtopõpyry poko, amorepatõkõ Moeze nyriphopyry poko roropa.

Sero pape ao

Apitorymã Jezu ehtoh poko 1.1–4.11

Jezu Karirea po 4.12–18.35

Karirea poe Jerusarẽ pona 19.1–20.34

Jerusarẽ po Kyrixtu ehtopõpyry 21.1–27.66

Jezu ãsemãkary ropa, aosenepory ropa 28.1-20

Jezu ekyrỹpyã esety poko (Ruka 3.23-28)

¹ Sẽ nase Jezu Kyrixtu enurutopõpyry poko. Tawi paryme Jezu kynexine. Aparão paryme roropa Tawi kynexine.

² Aparão mokyro Izake zummy. Izake mokyro Jako zummy. Jako mokyro Juta zummy, Juta akorõ tõ maro.

³ Juta mokyro Pereze zummy, Zera zummy roropa. Jẽkõ Tamara kynexine. Pereze mokyro Ezerõ zummy. Ezerõ roropa Arão zummy.

⁴ Arão mokyro Aminatape zummy. Aminatape mokyro Nasõ zummy. Nasõ mokyro Saumõ zummy.

⁵ Saumõ mokyro Poaze zummy. Poaze eny Raape kynexine. Poaze mokyro Opete zummy. Opete eny Ruti kynexine. Opete mokyro Jese zummy.

⁶ Jese mokyro tuisa Tawi zummy.

Tawi mokyro Saromão zummy. Saromão eny mokyro Uria pytỹpyry.

⁷ Saromão mokyro Ropoão zummy. Ropoão mokyro Apia zummy. Apia mokyro Asa zummy.

⁸ Asa mokyro Josapa zummy. Josapa mokyro Jorão zummy. Jorão mokyro Uzia zummy.

⁹ Uzia mokyro Jotão zummy. Jotão mokyro Akaze zummy. Akaze mokyro Ezekia zummy.

¹⁰ Ezekia mokyro Manase zummy. Manase mokyro Amõ zummy. Amõ mokyro Joxia zummy.

¹¹ Joxia mokyro Jekonia zummy, Jekonia akorõ tõ maro. Mame morara ahtao soutatu tõ tooehse Papironia poe Izyraeu tõ poremãkapose. Tuhke totapase eya xine. Toto akoĩpyry tarose eya xine Papironia pona.

¹² Morarame tarose tahtao xine Papironia pona Jekonia toemũkuase moroto Saratieume. Saratieu mokyro Zoropapeu zummy.

¹³ Zoropapeu mokyro Apiuti zummy. Apiuti mokyro Eriakĩ zummy. Eriakĩ mokyro Azoro zummy.

¹⁴ Azoro mokyro Satoke zummy. Satoke mokyro Akĩ zummy. Akĩ mokyro Eriuti zummy.

¹⁵ Eriuti mokyro Ereaza zумы. Ereaza mokyro Matã zумы. Matã mokyro Jako zумы.

¹⁶ Jako mokyro Joze zумы. Joze mokyro Maria nio, Jezu ẽ nio. Jezu mokyro Kyrixtu, Kuesẽkomo.

¹⁷ Morara exiryke Aparão tõ toemũkuase, imũkuru tõ roropa toemũkuase, ipakõ roropa toemũkuase, Aparão poe tãtakenahtose toto 14me Tawi enurutopõpyry pona. Ẽ xia ropa, Tawi poe Izyraeu tõ arotopõpyry pona Papironia pona tãtakenahtose toto 14me. Morotoino Izyraeu tõ arotopõpyry poe Ritonõpo nymenekahpyry enurutopõpyry pona 14me tãtakenahtose ropa toto.

*Jezu Kyrixtu enurutopõpyry
(Ruka 2.1-7)*

¹⁸ Mame ynara Jezu Kyrixtu enurutopõpyry kynexine. Maria Jezu eny tymenekase Joze a typytyme repe. Yrome oximaro exipitopyra ro tahtao xine poetoẽme toehse nohpo Ritonõpo Zuzenu poe.

¹⁹ Mame mokyro Joze zae exikety kynexine. Nohpo poetoẽme eneryke tyya iniome se pyra toehse ynororo repe. Yrome jarao Maria hxirory se pyra kynexine. Morara exiryke tõsenetupuhse irumekary poko. Tokare pyra rokẽ irumekary se toehse ynororo.

²⁰ Mame moro poko aemynyhmaryhtao ro taosenehkase ynororo Ritonõpo a. Ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry aosenety eya:

– Aimo Joze, Tawi paryme mase. Etako pahne, torẽtyke pyra exiko Maria poetoẽme exiry poko. Mokyro apoiko opytyme. Ritonõpo Zuzenu poe poetoẽme mã ynororo.

²¹ Enurũko mana orutuame. Mame Jezume mokyro esehpãko mase. Ynara exiryke, typoetory tõ kurãkãko mana. Toto rypyry korokãko roropa mana. Morara exiryke Jezume esehpãko mase, tykase sã mokyro Ritonõpo nenyokyhpyry Joze a aosenety.

²² Morara toehse emero Ritonõpo omihpyry ae ro, pake ynara tykase Ritonõpo exiryke urutono a:

²³ “Oryximã poetoẽme exĩko, orutua maro exipitopyra ro tahtao.

Mame enurũko mana orutuame, esety Emanueume exĩko,”

tykase ynororo Ritonõpo poe pake. (“Emanueu” kary: “Ritonõpo kymaro xine mana” kary epereu omiry ae.)

²⁴ Morarame typakase ropa tahtao Ritonõpo nenyokyhpyry omipona toehse ynororo. Maria tapoise eya typytyme.

²⁵ Yrome typyty maro pyra kynexine aporo aenururu ponãmero. Mame tonuruse ahtao Jezume tosehapse eya.

2

Jezu enese aehtyã xixi tũtatoh wino

¹ Mame Jezu tonuruse Perẽ po, Jutea rãnaõ pata po, Erote Jutea tuisaryme ahtao. Mame te rokẽme orutua kõ toytose Jerusarẽ pona. Xixi tũtatoh wino esarykõ kynexine. Xirikuato poko atamorepaketõ kynexine, ynara tykase toto Jerusarẽ põkomo a:

² – Otoko hko enurusenã nae? juteu tõ tuisaryme aenuruhpyry nae? Ikyryry ynanenease xirikuato, tõnuhse ahtao xixi tũtatoh wino. Moro eneryke yna a aenururu waro toehse yna. Moro xirikuato tokahmase yna a. Morara exiryke mokyro enese ynanoehno xiaro kure tyritohme, tykase toto Jerusarẽ põkomo a.

³ Mame mokaro xirikuato ekahmahpõkõ omiry etaryke tyya xine tutuisarykõ turuse toto a, Erote turuse. Mame toto omiry etaryke tyya torẽtyke toehse Erote imepỹ tuisa se pyra toexiryke tymyakãme. Morararo Jerusarẽ põkõ emero torẽtyke toehse toto.

⁴ Mame Erote a Ritonõpo maro oturuketõ tykohmase tyya, tamuximãkomo, Moeze omihpyry poko imehnõ amorepananõ roropa.

– Otoko Ritonõpo nymenekahpyry enurũko nae Kuesẽkõme? tykase Erote, tõturupose eya xine.

⁵ — Perē po Jutea rānaō po, tykase toto. Ynara tymerose exiryke urutono a pake Ritonōpo poe:

⁶ “Perē-Epyrata, pata pitiko mase Juta patary tō rānao, yrome owino Izyraeu tō tuisary enehpōko ase, moino ro exiketyme mā ynororo, apitorymā poe. Izyraeu tō esēme exīko mana,” āko Ritonōpo poe urutō nymerohpyry, tykase toto Erote a.

⁷ Morarame Erote a xirikuato ekahmahpōkō tykohmase tyya toto maro tōturutohme tokare pyra. Mame tōturupose eya xine xirikuato onuhpōpyry poko:

— Otara ahtao xirikuato menepitoatohse? tykase ynororo.

⁸ Mame zuaro toehse tahtao taropose toto eya Perē pona.

— Ytotoko Perē pona. Enurusenā zupitatoko. Mame mokyro tonese oya xine ahtao, meramatatose ropa aporo juruse. Ywy roropa jytory se ase kure tyrise, tykase Erote eya xine repe. (Ajohpe morara tykase ynororo poeto etapary se toexiryke.)

⁹ Mame morara kary etaryke tyya xine toytose toto. Toytorykohtao xirikuato tonese ropa eya xine, mororo inehpyrykō ro xixi tūtatoh wino, aosenepohpyry ro. Mame toto esemazupurume xirikuato toytose poeto pitiko esary pona. Mame totypohse epozakoxi.

¹⁰ Tākye toehse toto yronymyryme xirikuato eneryke tyya xine.

¹¹ Mame tapyi taka toytose toto. Moro tao enurusenā tonese eya xine tyse enao, Maria enao. Mame tosekumurukō po typorohse toto Jezu ēpataka, “Kure mase imehxo” katohme tyya xine eya. Mame typakarākō ae tynekarorykō touse eya xine ekarotohme eya. Uuru te, ixtaratu te, imepỹ ixtaratu mira roropa, enara touse kehko eya xine tynekarorykōme eya.

¹² Mame tōsenetykō Ritonōpo omiry totase eya xine:

— Ytopyry ropa ehtoko Erote a, tykase eya xine aosenetykomo. Morara exiryke imepỹ osema ae rokē toytose ropa toto, tosaka xine.

Aepatopōpyrykō Ejitu pona

¹³ Morarame toytose ropa xirikuato ekahmahpōkō ahtao, Ritonōpo nenyokypyry tōsenepose sā Joze a aosenety. Ynara tykase sā ynororo Joze a:

— Owōko, poeto aroko jē maro, epatoko Ejitu pona. Mame moroto rokē mehtatose aporo. Turuse ropa ya awahtao xine rokē moehtatose ropa. Poeto pitiko enurusenā zupīko Erote mana etapatohme repe, tykase sā Ritonōpo nenyokypyry Joze a aosenety.

¹⁴ Morara exiryke towōse Joze. Mororome ro toytose toto koko. Poeto tarose eya jē maro Ejitu pona.

¹⁵ Mame moroto toehse toto, Erote orikyry ponāmero.

Morara toehse zae Ritonōpo omihpyry exiryke. Pake Ritonōpo poe ynara tykase urutono: “Ejitu poe umūkuru enehpōko ropa ase,” tykase pake ynororo.

Poetohti etapatoōpyry poko Erote a

¹⁶ Morarame mokaro a tonekunohtopōpyry poko tutuarōtase tahtao, tyekītapāse Erote. Xirikuato ekahmahpōkō zehno toehse. Mame soutatu tō taropose eya Perē pona poeto pisarara enurusenā kō etapatohme. Emero porehme totapapose toto orutua komo, inenyohyamo a. Tyse suhsuru poko ro exiketō tonahkapose eya Jezu enurutopōpyry poko tutuarōtase toexiryke xixi tūtatoh wino aehtyamo a turuse toexiryke. Morara exiryke emero totapapose toh eya, Perē pōkō poenomo, Perē zomyēkō poenomo roropa. Enara totapapose toh Erote a.

¹⁷ Zae morara tykase Jeremia pake Ritonōpo poe:

¹⁸ “Panaikato osetāko mana Rama po, ixitary yronymyryme. Rakeu xitāko mana tumūkuru tō poko;

tõsemuhkehkary se pyra mana,
toorihse toto exiryke emero,”
tykase Jeremia pake.

Aehtopõpyrykõ ropa Ejitu poe

¹⁹ Morarame Erote toorihse ahtao Ritonõpo nenyokyhpyry toytose Joze a, Ejitu poro Joze ahtao. Mame ynara tykase sã aosenety:

²⁰ — Owõko ropa. Poeto aroko ropa jẽ maro Izyraeu tõ esaka ropa. Mokaro poetohti etapary se aehtyã toorihse toh mana emero porehme, tykase sã Ritonõpo nenyokyhpyry Joze osenety.

²¹ Morarame Joze towõse ropa. Poeto tarose jẽ maro Izyraeu tõ esaka ropa.

²² Mame Erote mũkuhpyry esety Akerau. Mokyro kynexine Jutea esemy. Tummyakãme toehse kynexine. Mokyro ekary etaryke tyya, Jutea pona toytory se pyra Joze toehse. Mame Ritonõpo a taosenehkase ropa. Mame aomi poe toytose Joze Karirea pona.

²³ Mame Nazare pona toytose roropa toto, Karirea rãnaõ pona. Moroto ke ehse toh rahkene, Ritonõpo omihpyry ae ro. Pake ynara tykase urutõ kõ Ritonõpo poe inymenekahpyry poko: “Nazare põme exiko mana,” tykase.

3

*João ahno ĕpurihkane nurutatopõpyry
(Maku 1.1-8; Ruka 3.1-18; João 1.19-28)*

¹ Morarame Nazare po Jezu ahtao ro João ahno ĕpurihkane toytose. Imehnõ tamorepa-pitose eya Ritonõpo omiry poko moroto, ahno esao pyra, Jutea po.

² Ynara tykase ynororo eya xine:

— Oorypyrykõ irumekatoko. Emynyhmatoko oorypyrykõ poko pyra oehtohkõme. Ritonõpo nymenekahpyry oehsasaka mana, Kuesĕkomo, tykase ynororo eya xine.

³ João poko tõturuse Izaja ekepyry. Pake Ritonõpo poe urutõme kynexine ynororo. Ynara tykase ynororo:

“Opore mokyro oturũko mana ahno esao pyra.

Ynara ãko mana: ‘Kuesĕkõ oehsasaka mana.
Naeroro esemahtotoko Ritonõpo esemaryme!
Oesĕkõme enetupuhtoko.

Oorypyrykõ ikorokapotoko topohme aytotohme
okurohtaka xine,’ ãko mana,”
tykase Izaja pake.

⁴ João zupony kameru hpoty rokẽ kynexine. (Ihpoty yrawa ekasẽ samo.) Mame zamareary okyno pihpyry kynexine. Zoty wexixi panõ kynexine. Ano zeni aukurume kynexine.

⁵ Mame Jerusarẽ põkõ tooehse João a aomiry etase. Jutea põkõ roropa tooehse toto eya. Joatão ehpiõkõ roropa tooehse toto eya.

⁶ Morarame tyrypyrykõ tokarose tyya xine ahtao Ritonõpo omipona toehtohkõme tõpurihkase toto Joatão kuaka João a.

⁷ Morarame parixeu tõ roropa toytose João a satuseu tõ maro. (Parixeu tõ imehnõ amorepananõ roropa kynexine Moeze omihpyry poko. Satuseu tõ roropa morararo imehnõ amorepananõme kynexine Moeze omihpyry poko repe. Yrome satuseu tõ ahno ĕsemãkary ropa poko onenetupuhpyra toh kynexine.) Mokaro toytose João a osĕpurihkapse roropa repe. Yrome toto eneryke tyya orĕpyra sã turuse toto João a. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Okoi tõ mã apoto kurũke epãko toto. Mokaro sã matose. Ritonõpo kurũke epãko matose repe, ozehno xine aexiry enetuputyryke oya xine.

⁸ Oorypyrykõ rumekary se awahtao xine kure ehtoko. Kure imehnõ tyritoko oorypyrykõ rumekatopõpyry oya xine waro imehnõ ehtohme roropa.

⁹ Ynara kara ehtoko roropa: “Kytamurukõ Aparão ekepyry Ritonõpo poetoryme imehxo kynexine. Iparyme yna exiryke Ritonõpo poetoryme ynanase,” kara ehtoko. “Ritonõpo poetoryme yna exiryke yna onuãnohpyra Ritonõpo mana yna rypyry poko,” kara roropa ehtoko. Etatoko pahne, senohne topu tõkehko tyriry se Ritonõpo ahtao Aparão pakomotyãme, tyrïko mana tyriry waro toexiryke.

¹⁰ Ritonõpo tupito esẽme sã mana. Popyra eperytakety sahkãko sã mana tytapemã ke, ipahtohme apoto htaka. Moro sã matose, popyra exikety samo, eperytapỹ samo, oorypyrykõ onurumekara awahtao xine, tykase João eya xine.

¹¹ – Mame oorypyrykõ rumekaryhta oya xine oẽpurihkatorỹko ase nakuaka, imehnõ tuarõtanohtohme oorypyrykõ rumekatopõpyry poko oya xine. Mame okomino imepỹ oehnõko mana. Mokyro tooehse ahtao Ritonõpo Zuzenu ekarõko oya xine mana. Yrome oorypyrykõ onurumekara awahtao xine awãnohtorỹko mana. Tuisame roropa mana. Ywy tuisame pyra ase ipunaka.

¹² Mame ynara sã exïko kypoko xine mana. Arexi poko erohkety sã exïko mana. Arexi poko erohkety arexi apõko mana. Moromeïpo ipũmãko mana ipihpyry ohpahtohme arexi kurã apiakatohme tyya. Mame arexi kurã rokẽ ãmãko mana ã aka. Ikurãkãko mã ipoko erohkety mana. Yrome ipihpyry wỹnãko mana ipahtohme apoto htaka. Moro sã Kuesëkõ kuapiakatorỹko mana. Mame iirypyrymãkõ emãko mana ezeppy htaka, tykase João eya xine.

*Jezu ãpurihkatopõpyry
(Maku 1.9-11; Ruka 3.21-22)*

¹³ Morarame Jezu toytose rahkene Karirea poe Joatão mõpozakoxi. Toytose ynororo João a osẽpurihkapose eya.

¹⁴ Yrome Jezu ãpurihkary se pyra João kynexine. Ynara tykase ynororo Jezu a:
– Kurehxo jẽpurihkary oya. Oty katoh ya oehnõko mah osẽpurihkapose? tykase João Jezu a.

¹⁵ Yrome ynara tykase Jezu eya:
– Jomipona rokẽ exiko. Morara awahtao Ritonõpo omipona exïko sytase, tykase. Morara karyke tyya Jezu omipona toehse João.

¹⁶ Jezu tõpurihkase eya. Mame towõse ropa ahtao nakuae, kapu toepiakase samo. Mame Ritonõpo Zuzenu tyhtose utukuimo panono Jezu pona. Moro tonese João a.

¹⁷ Mame omi totase kaino. Ynara tykase:

– Umũkuru nymyry mose. Ipyno ase. Tãkye ase roropa ipoko, tykase.

4

*Jezu kuhtopõpyry joroko tamuru a
(Maku 1.12-13; Ruka 4.1-13)*

¹ Morarame ahno esaka pyra Jezu tarose Ritonõpo Zuzenu a ikuhpotohme joroko tamuru a.

² Mame moroto tuhke Jezu otuhpyra tõmehse, 40me ãmepyry. Morarame tomitapãse ynororo.

³ Mame porẽ, joroko tamuru tooehse eya. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Ritonõpo mũkurume awahtao senohne topu tyriko ourume, tykase.

⁴ – Arypyra, tykase Jezu eya. – Ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Wyi kure repe. Yrome wyi poko rokẽ awahtao xine orihoõko matose. Mãpyra Ritonõpo omipona awahtao xine ipunaka orihpỹme exïko matose,” ãko Ritonõpo omiry, tykase Jezu eya.

⁵ Morarame pata kurã pona Jezu tarose joroko tamuru a, Jerusarẽ pona. Morotona Ritonõpo Tapyĩ pona Jezu tarose eya, kaetokõ pona, tapyi mypatarãnaka.

⁶ Mame ynara tykase ynororo Jezu a:

– Ritonõpo mūkuru nymyryme awahtao epukako sero poe nono pona, ynara tymerose exiryke Ritonõpo omiryne:

“Tynenyohyã tyripõko Ritonõpo mana,
oewomatohme emero rokẽ pona oytoryhtao,
Tomary ke äpoïko mã toto,
epuhtãmara opupuru ehtohme topu tõ pona,”
me tymerose mana, tykase joroko tamuru Jezu a.

⁷Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Arypyra. Ynara äko Ritonõpo omiry roropa: “Oesëköme Ritonõpo exiryke, onukuhpyra ehtoko ipunaka,” äko Ritonõpo omiry, tykase Jezu.

⁸Moraramẽ Jezu tarose ropa joroko tamuru a ypy emory pona. Moro poe typatary tõ kurã tonepose eya, tuisa tõkehko.

⁹Ynara tykase ynororo eya:

– Sero nono põkö patary tuhke nae ase kurãkomo. Tytaõke kurã ke roropa mana. Emero ekarõko ase oya oesekumuru po typorohse jẽpataka awahtao, “Kure mase. Imehxo mase,” katohme ya, tykase joroko tamuru Jezu a.

¹⁰Yrome ynara tykase Jezu:

– Ytoko ropa taroïno. Kurumekako joroko tamuru, ynara tymerose exiryke Ritonõpo omiryne: “Ywy rokẽ kure kyritoko, oesëköme jexiryke. Jomipona rokẽ ehtoko,” äko Ritonõpo omiry, tykase Jezu joroko tamuru a.

¹¹Morara exiryke Jezu turumekase ropa joroko tamuru a. Mame Ritonõpo nenyohyã toytose eya, akorehmase.

*Imehnõ amorepitory Jezu a Karirea po
(Maku 1.14-15; Ruka 4.14-15)*

¹²Moromeïpo João tõmapose äpuruhyry taka juteu tõ tuisary a. Mame moro poko Jezu turuse imehno a. Mame morara kary totase tyya ahtao, toesyryhmase ropa ynororo Karirea pona ropa.

¹³Yrome okynã pyra kynexine Nazare po. Toytose ynororo Kapanau pona, ikuhpo ehpioksi, Karirea ehpioksi. Zepurõ pata moe pyra kynexine. Napatari pata moe pyra roropa kynexine.

¹⁴Ritonõpo omihpyry ae ro morotona toytose Jezu, ynara tymerose exiryke Izaja a Ritonõpo omiryne:

¹⁵“Zepurõ põkomo, Napatari põkö roropa, tuna konõto ehpiõkomo, tuna Joatão mõpoe, Karirea, juteutõkara esaryme roropa mana!

¹⁶Ritonõpo waro pyra exiketõ ezuru konõto enẽko mana. Orihketõme matose tyrypyhpyke oexirykõke. Yrome Ritonõpo nymenekahpyry oya xine ytõko mana. Otuarõtanohtorýko mana,”
me tymerose pake Izaja a.

¹⁷Moraramẽ imehnõ tamorepaitose Jezu a Ritonõpo poko. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Oorypyrykõ irumekatoko. Ritonõpo enetupuhtoko oesëköme nymyry, tykase.

*Imehnõ eahmatopõpyry Jezu a tymaro toto ytotohme
(Maku 1.16-20; Ruka 5.1-11)*

¹⁸Moraramẽ Jezu toytose Karirea ehpiuroko, ikuhpo ehpiuroko. Moroto kana anýnanõ tonese eya, asakoro. Ximão Peturu kynexine takorõ maro Átare maro. Kana anýnõko toh kynexine tarãpa ke.

¹⁹Moraramẽ ynara tykase Jezu eya xine:

– Ymaro ehmaropa. Tyoro ãmorepatorỹko ase, imehnõ amorepatohme oya xine, jomipona toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

²⁰ Axĩ tarãpa turumekase eya xine Jezu maro toytotohkõme.

²¹ Mame toesyryhmase Jezu ahtao, imehnõ tonese ropa eya, Tiaku tomo, João maro. Zepeteu poenõ tõ kynexine. Tykanarykõ ao toh kynexine, tohpikẽ ao. Tummykõ maro toh kynexine Zepeteu maro. Tarãpa poko erohnõko toh kynexine. Tykohmase tahtao xine

²² axĩ tykanarykõ tynomose tummykõ maro, Jezu maro toytotohkõme.

Imehnõ amorepatopõpyry Jezu a, kurãkõkara kurãkatopõpyry roropa eya (Ruka 6.17-19)

²³ Morarame Karirea poro toytoryme Jezu a imehnõ tamorepase eya. Toto amorepatoh tao tamorepase toto eya Ritonõpo omiry kurã poko, toto esẽme Ritonõpo exiry poko, enara. Mame tuhke kurãkõkara tukurãkase ropa eya.

²⁴ Mame Jezu tokãtose eya xine. Xiria põkõ Jezu poko tutuarõtase roropa. Morarame eya xine kurãkõkara tuhke tonehse Jezu a ikurãkatohme. Jorokohpã kõ roropa tonehse toto a epuepukaketomo te, ytoytopyra exiketõ roropa tonehse eya xine. Morarame emero tukurãkase ropa Jezu a toto.

²⁵ Morarame imeimehnõ põkomo a Jezu tokahmase, imoihmãkomo a. Karirea põkomo a tokahmase te, Omame Osetoro pata tõ põkomo a te, Jerusarẽ põkomo a te, Jutea põkomo a te, tuna Joatão mõpoẽkomo a roropa Jezu tokahmase, enara.

5

Jezu nurutatopõpyry ypy po (Ruka 6.20-23)

¹ Morarame imoihmãkõ eneryke tyya Jezu tõnuhse ypy pona. Mame typorohse ynororo ahtao ipoetory tõ toytose eya.

² Mame tamorepase toto eya. Ynara tykase eya xine:

³ – Tãkye exĩko mã ynara kananomo:

“Jamoreme kure ehtoh riry waro pyra ase repe. Yrome Ritonõpo omipona jexiry se ase,” kananõ mã tãkye exĩko Ritonõpo poetoryme toexirykõke.

Amarokõ roropa morara karyhtao oya xine, tãkye exĩko matose Ritonõpo poetoryme oexirykõke roropa.

⁴ – Oxitarykohtao oorypyrykõ poko oorypyrykõ rumekary se oexirykõke, tãkye exĩko ropa matose.

Ritonõpo poe xitara exĩko ropa matose.

⁵ – Oyamene se pyra awahtao xine tãkye exĩko ropa matose. Ritonõpo nekarory esẽme exĩko matose.

⁶ – Ritonõpo omipona se awahtao xine yronymyryme tãkye exĩko matose Ritonõpo poe.

Zae ehtoh ekarõko roropa Ritonõpo mana oya xine.

⁷ – Imehnõ pyno awahtao xine tãkye exĩko matose, opyno xine roropa Ritonõpo exiryke.

⁸ – Kure ehtoh se awahtao xine okurohtao xine tãkye exĩko matose, Ritonõpo enẽko roropa matose.

⁹ – Oxiehno exiketõ oxiehno pyra tyripose ropa oya xine ahtao tãkye exĩko matose. “Ypoenõme matose,” ãko Ritonõpo oya xine mana.

¹⁰ – Ritonõpo omipona awahtao xine kokoro rokene, mame kure oexirykõ pokoino tyryryhmase awahtao xine imehnomo a, tãkye rokẽ ehtoko. Ohtomarykõ

toanahtose oya xine ahtao Ritonõpo esary oesarykõme exiiko mana.

¹¹ – Täkye ehtoko opoihtorykohtao imehnomo a, oryhmorykohtao roropa eya xine, onetãparykohtao roropa imehnomo a täkye ehtoko ypoetoryme oexirykõke.

¹² Atäkyematoko. Ynara exiryke, oepehpyrykõ kurã tukurãkase Ritonõpo a tynekaroryme oya xine kapu ao. Oryhmorykõ sã pake urutõ kõ tyryhmase imehnomo a.

*Sautume sã kuehtokõ poko; saerehkaneme roropa
(Maku 9.50; Ruka 14.34-35)*

¹³ – Sautu kure tõsẽ sauhpatohme. Kure roropa mana tõsẽ onymotanohpopyra mana. Yrome sãme pyra toehse ahtao oty katohme kure? Arypyra, typahsẽme rokene, popyra toehse exiryke. Moro sã matose sero nono põkõ emeporyme rokene sautu samo, zae awahtao xine. Yrome zae pyra toehse awahtao xine popỹ sautu sã matose, zae pyra oexirykõke. Typahsẽme rokẽ sã matose.

¹⁴ – Imehnõ amorepatoko ypoko, toto tuarõtatohme ypoko. Morara awahtao xine saerehkane sã matose sero nono po. Pata konõto kaetokõ po tyrise ahtao jarao osenẽko mana. Moro sã matose. Juaro awahtao xine zae oehtokõ enẽko imehnõ mana.

¹⁵ Onokyhxo hna kasana ke nãparina etapurũko saerehkara ehtohme? Arypyra, anapurupyra. Esaka rokẽ tyriiko mana saerehkatohme tytapyi tao. Morara ahtao kure osenuhmãko mã toto tapyi taõkomo.

¹⁶ Moro saaro kure ehtoh poko ehtoko imehnõ neneryme jenetuputyryke oya xine. Mame kure oexirykõ eneryke tyya xine Ritonõpo Kapuaõ enetupuhnõko toh mana. Ynororo rokẽ okurãkahpõme enetupuhnõko mã toto.

Imehnõ amorepary poko Moeze omihpyry poko

¹⁷ – Ynara kara ehtoko okurohtao xine: “Jezu tooehse Moeze nymerohpyry rumekapose kyya xine,” kara ehtoko. “Ritonõpo poe urutõ kõ namorepatopõpyry omipona pyra ehtoko,” kara ase oya xine. Toto namorepatopõpyry rumekapory se pyra ase oya xine. Pake tõturuse toto Ritonõpo poe, toto omihpyry ae oepyase. Toto omihpyry ae ro emero tyriiko ase, zae ehtoh Ritonõpo a waro oehtokõme.

¹⁸ Etatoko pahne, kapu nae ro ahtao, nono roropa nae ro ahtao enahpyra Ritonõpo nymeropohpyry Moeze tomo a. Inymeropohpyry ae ro emero exiiko mana nono enahtoh ponãmero, kapu enahtoh ponãmero roropa.

¹⁹ Morara exiryke toiro pitiko aomipona pyra toehse awahtao xine, imehnõ tamorepase oya xine ahtao roropa asã xine toto ehtohme, Ritonõpo poetory amorepaneme nymyry pyra matose. Morara awahtao xine ime pyra roropa matose Ritonõpo a. Mãpyra aomipona awahtao xine yronymyryme, imehnõ amoreparyhtao roropa oya xine, aomipona toto ehtohme orẽpyrahxo exiiko matose Ritonõpo poe. Kure oritorỹko roropa Ritonõpo mana, tykase Jezu eya xine.

²⁰ – Etatoko pahne, parixeu tõ Ritonõpo omiry omipona sã toh mã repe. Yrome aomipona nymyry pyra mã toto. Mokaro saaro Moeze omihpyry poko amorepatokõ mana. Yrome mokaro sã rokẽ awahtao xine omõpyra matose Ritonõpo esaka. Zae awahtao xine rokẽ omõnõko matose Ritonõpo esaka.

Imehnõ zehno ehtoh poko

²¹ – Ynara tykase Moeze atamurukomo a: “Imehnõ onetapara ehtoko. Imepỹtotapase oya xine ahtao aarotorỹko toh mana terekatu a oetapapotohkõme roropa,” tykase Moeze Ritonõpo poe.

²² Yrome ywy oya xine ynara ãko ase, imehnõ zehno awahtao xine okurohtao xine toto etapãko sã matose. Morara awahtao xine awãnohtorỹko Ritonõpo mana. Imepyny a: “Popyra rokẽ mase,” karyhtao oya xine kure oekarorykomo terekatu a. Imepyny a: “Rowohpe mase,” karyhtao oya xine kure apotoimo htaka aaroporykomo. Morara exiryke omi rypyry poko pyra ehtoko ipunaka.

²³ Mame onekarorykõ tonehse oya xine ahtao Ritonõpo Tapyĩ taka Ritonõpo a ekarotohme, onekaropyra ehtoko aporo imepỹ ozehno xine exiry waro awahtao xine.

²⁴ Oturutatoko aporo ozehnotokomo a. Zae pyra oehtopõpyrykõ ekarotoko eya ozehno xine pyra aehtohme ropa. Moromeĩpo ytotoko ropa Ritonõpo Tapyĩ taka ropa onekarorykõ ekarotohme eya.

²⁵ – Axĩ ke azahkuru toehse awahtao xine osenetupuhtoko. Ekorokapotoko roropa axiny Ritonõpo ěpataka ytopyra ro awahtao xine. Sero nono po imepỹ aarorykõ se ahtao terekatu a mokyro maro kure oturutoko aaropyra xine ahtao ro terekatu a. Mame otarame aaropyra xine ekurehnõko mana kure tõturuse imaro oexirykõke. Mãpyra popyra tõturuse awahtao xine imaro terekatu a arotoryko mana. Ohxirotoryko roropa mana. Morarame terekatu roropa oekarotoryko mana soutatu a, oẽmapotohkõme āpuruhpyry taka.

²⁶ Moro taka tomõse awahtao xine, etatoko pahne, okynã matose moro ao, terekatu nepehmapory epehmãko matose emero porehme.

Imehnõ nohpo poko ehtoh poko

²⁷ – Moeze omihpyry ynara āko: “Imehnõ nohpory poko pyra ehtoko. Imehnõ nio tō poko pyra ehtoko,” āko. Moro tymeropose Ritonõpo a pake.

²⁸ Yrome ynara āko ase oya xine, nohpo eneryhtao oya xine, ipoko openetarykohtao, pake iirypyryme toehse matose imaro se toehse oexirykõke okurohtao xine. Popyra moro Ritonõpo a mana.

²⁹ Tomeseke ehtoko õsenetupuhtohkõ poko zae rokẽ õsenetupuhtohkõme, zae rokẽ oehtohkõme roropa, iirypyryme pyra oehtohkõme. Oenuru pokoino apotunuru wino iirypyryme awahtao xine, moro enuru toutoko, ipahtohme. Kurehxo oya xine exiry õkokõ kyryry tomapose ahtao oorypyrykõ rumekatohme, amarokõ omõtohme Ritonõpo esaka. Popyrahxo mã oya xine õmomyrykõ apotoimo htaka.

³⁰ Mame oemary pokoino apotunuru wino iirypyryme awahtao xine, ihkohtoko emapotohme. Kurehxo mã oya xine toiro oemarykõ tyhkohse ahtao, oorypyrykõ rumekatohme oya xine õmõtohkõme Ritonõpo esaka. Popyrahxo mã õmomyrykõ apotoimo htaka.

Typyty rumekary poko inio a (Mateu 19.9; Maku 10.11-12; Ruka 16.18)

³¹ – Pakatokõ omihpyry waro roropa matose nohpo rumekary poko. Ynara tykase toto: “Opyxiākõ rumekary se awahtao xine pape imerotoko, opyxiākõ rumekary poko oya xine,” tykase toto pake.

³² Yrome ynara āko ase oya xine, opyxiākõ rumekaryhtao oya xine imehnõ poko pyra ynororo ahtao mokyro rĩko matose iirypyryme. Imepỹ pytyme toehse ynororo ahtao iirypyryme exĩko mana. Morararo imepỹ orutua imaro toehse ahtao, iirypyryme exĩko roropa ynororo opokoino xine.

Tõmipona ehtoh poko

³³ – Ynara totase oya xine pakatokõ omihpyry: “Ritonõpo riryhtao oya xine oenenekõme imehnõ onenekunohpyra ehtoko,” kary totase oya xine.

³⁴ Yrome ywy ynara āko ase oya xine, Ritonõpo onesehtopyra ehtoko oenenekõme. Kapu onykohmara ehtoko roropa oenenekõme Ritonõpo esaryme exiryke.

³⁵ Nono onyripyra ehtoko roropa oenenekõme Ritonõpo pupuru esaryme exiryke. Jerusarẽ onesehtopyra ehtoko roropa oenenekõme tuisa konõto esaryme exiryke.

³⁶ Oupuhpyrykõ onyripyra ehtoko roropa oenenekõme olupuhpyrykõ tyorõmary waro pyra oexirykõke. Oũsetykõ karimutume ahtao xinukutume tyriry waro pyra matose. Xinukutume ahtao karimutume tyriry waro pyra roropa matose.

³⁷ Naeroro: “ÿ,” kahtoko rokene. “Arypyra,” kahtoko roropa. Mäpyra morohne tymotyëkase oya xine ahtao ryhtäko matose. Ajoajohpe exïko matose joroko tamuru omi poe.

*Emÿpopyra exiry poko
(Ruka 6.29-30)*

³⁸ – Ynara totase oya xine pakatokõ omihpyry: “Imepÿ tonukase oya xine ahtao oenukatorÿko roropa mã toto emetakame. Morararo, imepÿ zery tytahkase oya xine ahtao ozerykõ roropa oũko toh mana,” me totase oya xine.

³⁹ Yrome ynara äko ase oya xine, tyryhmase awahtao xine, oryhmahpõkõ onyryh-mara ehtoko, onemetakãmara ehtoko. Oëpatapihmorykohtao osëpatapihmopotoko rokene osetatoro.

⁴⁰ Mame imepÿ ometÿkõ apoiiry se ahtao ometÿkõ kurã ekarotoko eya.

⁴¹ Morarame soutatu ynara karyhtao oya xine: “Së ipuimako morotona kuako-rehmako,” karyhtao oya xine, mokyro akorehmatoko itamurumehxo.

⁴² Mame imepyny a ynara karyhtao oya xine okyryrykõ poko: “Së se ase,” karyhtao oya xine ekarotoko eya. Mame imepyny a: “Së se ywy axïtao rokene,” karyhtao oya xine, ekarotoko roropa eya.

*Nupunato kuepekõkara enery poko kyya xine
(Ruka 6.27-28,32-36)*

⁴³ – Ynara kary roropa totase oya xine pakatokõ omihpyryme: “Oekyrykõ pyno ehtoko. Yrome oekyrykõ kara pyno hkopyra ehtoko,” katopõpyry totase oya xine.

⁴⁴ Yrome ywy ynara äko ase oya xine, oekyrykõ kara pyno roropa ehtoko. Oryh-marykohtao eya xine oturutoko toto poko Ritonõpo a,

⁴⁵ Omy kapuaõ poenõme oehtohkõme. Ynara exiryke, xixime tyrïko Ritonõpo mana iirypyrymãkõ pona, kurãkõ pona roropa, enara. Morararo konopo enehpõko Ritonõpo mana kurãkõ pona, iirypyrymãkõ pona roropa, enara.

⁴⁶ Oekyrykõ pyno rokë awahtao xine oty kara Ritonõpo mana. Moro pokoino oepehmara xine Ritonõpo mana kurã ke. Iirypyrymãkõ morararo, tyekyrykõ pyno toh mana. Oepekõkara pyno ehtoko roropa.

⁴⁷ Mame oekyrykõ rokë omiroryhtao oya xine oepekõ maro, otãto kure Ritonõpo rïko matou morara awahtao xine? Ritonõpo waro pyra exiketõ morararo, tyekyrykõ maro kure oturũko toh mana.

⁴⁸ – Omykõ kapuaõ kure nymyry mana. Imehnõ pyno mana. Morara exiryke, ipoenõme oexirykõke, isã ehtoko, imehnõ pyno ehtoko, tykase Jezu typoetory tomo a.

6

Imehnõ akorehmary poko kyya xine

¹ – Ritonõpo eahmaryhtao oya xine imehnõ rãnao rokë pyra eahmatoko. Imehnõ neneryme rokë Ritonõpo eahmaryhtao oya xine otarame, “Kure mase,” äko oenenanõkõ mã repe. Yrome tynekarory kurã onekaropyra Ritonõpo oya xine mana. “Pake topehmase sã matose ahno tomo a,” äko Ritonõpo oya xine mana.

² – Morara exiryke tymõkomokãkara akorehmaryhtao oya xine tokare pyra sã rokë akorehmatoko toto. Ajohpãkõ sã pyra ehtoko. Ajohpãkõ tymõkomokãkara akorehmãko tonesëme rokë mã toto, oximõtoh tao roropa imehnõ zuromatohme tyya xine repe. “To! Kure mase,” kary etary se toexirykõke imehnomo a morara äko mã toto. Etatoko pahne, mokaro kure exiry topehmase pake. Onepehmazomopyra kurã ke Ritonõpo ekurehnõko mana.

³ Imehnõ akorehmaryhtao oya xine tokare pyra akorehmatoko toto.

⁴ Mame zuaro pyra imehnõ mana. Yrome Omykõ kapuaõ oenetyryko mana. Imeïpo kurã ke oepehmatorÿko mana, tykase Jezu eya xine.

*Ritonõpo maro kuotururukomo
(Ruka 11.2-4)*

⁵ – Mame Ritonõpo maro õtururukohtao ajohpākō sā pyra ehtoko. Xikihme owõnõko mokaro mana, oximõmākō rānao, jarao roropa osema tao tõturutohkõme Ritonõpo maro repe. Etatoko pahne, mokaro pake topehmase sā mǎ toto.

⁶ Mame Ritonõpo maro õtururukõ se awahtao xine ynara rokē ehtoko. Oesaka xine omõtoko, nyhtoh taka. Apurutoko roropa, õturutohkõme Omykõ kapuaõ maro. Ritonõpo onenepyra matose repe, yrome oenetyrõko ynororo mana. Mame kurākō ekarõko oya xine mana, kure oenetyrõke toiroro awahtao xine.

⁷ – Morarame õtururukohtao Ritonõpo maro otomose oturupyra ehtoko. Ritonõpo waro pyra exiketõ sā pyra ehtoko. Mokaro ynara āko: “Otarāme otomose kuotururukohtao kuetatorõko Ritonõpo mana,” āko toh mǎ repe.

⁸ Naeroro mokaro sā pyra ehtoko. Ritonõpo omykõme exiryke emero zuaro mana. Ise oehtokõ waro roropa mana onekaropopyra ro awahtao xine.

⁹ Imaro õtururukohtao, ynara kahtoko eya:
“Papa Kapuaono, kure oriry se ynanase.

¹⁰ Emero oenetuputyry se ynanase.

Yna akorehmako sero nono po,
õmipona yna ehtohme ipunaka,
õmipona kapuaõkõ ehtoh samo.

¹¹ Seroae yna zoty ekaroko yna a.

¹² Yna rypyry roropa ikorokako Papa,
yna ryhmahpõkõ rypyry korokapory sā yna a.

¹³ Yna ewomako, iirypyryme yna onyripyra joroko tamuru ehtohme,”
kahtoko Ritonõpo a.

¹⁴ – Ynara exiryke, popyra orirykohtao imehnomo a, yrome mokaro rypyry korokaporyhtao oya xine Ritonõpo a, oorypyrykõ roropa korokāko Ritonõpo mana.

¹⁵ Yrome imehnõ rypyry korokapory se pyra awahtao xine, oorypyrykõ onykorokara ekurehnõko Omykõ kapuaõ mana.

Amotyryae rokē kuotukurukomo Ritonõpo poko kuehtokõme

¹⁶ – Mame Ritonõpo maro õtururukohtao yronymyryme otuhpyra ehtoko aporo. Osekātopyra roropa ehtoko otuhpyra oexirykõ poko. Ajohpe emynymaketõ sā pyra ehtoko. Otuhpyra mǎ toto Ritonõpo maro tõturutohkõme repe imehnõ neneryme rokene, otuhpyra toexirykõ waro imehnõ ehtohme. Etatoko pahne, pake topehmase sā mokaro, imehnomo a enetopõpyry ke rokene.

¹⁷ Yrome otuhpyra awahtao xine osēkurikatoko ro. Oūsetykõ ekurinatoko ro.

¹⁸ Morara awahtao xine imehnõ oenetupuhpyra xine mana otuhpyra oexirykõ poko. Omykõ rokē zuaro mana. Onenepyra matose repe, yrome ynororo oenetyrõko mana. Morarame emero eneryke tyya kurākō ekarõko oya xine mana tākye oehtokõme.

*Tymõkomokā sā kuehtokõme kapu ao
(Ruka 12.33-34)*

¹⁹ – Ritonõpo nekarory kurā se ehtoko. Sero nono po tuhke tineru tõkehko anānonohpyra ehtoko. Tanonohse oya xine ahtao ryhtāko mana ahkyryxitāko. Nuko tõkehko roropa iiryhmāko mana. Omato roropa ematonanohnõko mana.

²⁰ Kurehxõ Ritonõpo a omõkomorykõ kurākapory oya xine kapu aka. Moero mǎ omõkomorykõ mǎ ahkyryxitara. Moroto nuko onenahpyra mana. Omato roropa onematonanohpyra mana moero ahtao.

²¹ Senohne poko omōkomorykō poko rokē ōsenetuputyrykohtao taro se rokē exīko matose. Yrome kure Ritonōpo maro ehtoh poko ōsenetuputyrykohtao myaro oytorykō se exīko matose.

*Saereme sã ehtoh poko kukurohtao xine
(Ruka 11.34-36)*

²² – Kuokokō ezurume sã kuenurukō mana. Kure oenurukō ahtao, saereme osenuhmāko matose. Zae ehtoh poko ōsenetuputyrykohtao saerehkane ao sã matose.

²³ Yrome oenurukō popyra toehse ahtao osenuhmara exīko matose. Xinukutume sã oya xine exīko mana. Moro saaro oorypyrykō poko openetarykohtao xinukutume sã exīko okurohtao xine mana. Kurākō enetupuhnōko matose popyra. Popỹ enetupuhnōko matose kure samo. Enara.

*Tosēke kuehtohkō poko, Ritonōpo ke rokene
(Ruka 16.13; 12.22-31)*

²⁴ – Asakoro tosēke exiry tupime mana. Ynara exiryke toirō pyno awahtao xine imepỹ se hkopyra exīko matose mokyro pokoino. Mokyro maro oerokurukōke imepỹ maro oerokurukō se pyra roropa exīko matose. Morararo Ritonōpo poetoryme awahtao xine tyorō onyripyra matose oesēkōme, Ritonōpo poetoryme oexirykōke.

²⁵ – Morara exiryke ynara āko ase oya xine, torētyke pyra ehtoko aryppya oehtohkō poko, ōtykō se oehtohkō poko roropa ōkurukō se oehtohkō poko roropa, enara. Ometỹkō poko roropa torētyke pyra ehtoko. Ritonōpo poe taro matose sero nono po. Ōtykō motye kuhse matose Ritonōpo a. Ometỹkō motye kuhse roropa ōkokō mana eya.

²⁶ Etatoko pahne, torō tō ytoytōko rokene. Tỹkyryrykō anarykara toto. Tynapyrykō onēmara roropa mā toto ē aka ikurākatohme. Omykō kapuaō toto pyno mana. Yrome torō tō motye kuhse opyno xine Ritonōpo mana.

²⁷ Torētyke awahtao xine oorikyrykō poko, orihnōko ro matose. Oorikyrykō se pyra matose repe, yrome orihnōko ro matose. Naeroro oty katohme pyra mā torētyke exino.

²⁸ – Kamisa poko torētyke pyra ehtoko roropa. Onahpoty ekuru enetoko. Erohpyra onahpoty ekuru mana kamisa riry poko, tupō riry poko, enara.

²⁹ Yrome kure potu mā ekuru, Saromāo zuponỹpyry kurā motye kuhse kure ona ekuru mana.

³⁰ Ritonōpo ona Rihpō mokyro. Axī onahpoty ahtanohpōko mana, ahtanohpory se tahtao. Yrome axī orihnōko ropa mana onahpoty. Axī roropa enahnōko mana apoto ke tyahkase ahtao. Morararo oupōkō riry tupime pyra Ritonōpo a. Onahpoty pyno toexiry motye opyno xine toexiryke pitiko rokē tonetuputyryhtao ro oya xine.

³¹ Morara exiryke torētyke pyra ehtoko. Ynara kara ehtoko: “Onokyhxo keh joh ekarōko nae?” kara ehtoko. “Onokyhxo keh johme nae?” kara roropa ehtoko. “Onokyhxo keh jokuru enehnōko roropa nahe?” kara ehtoko. “Oty ke roropa ymetỹ epekahnōko hano?” kara roropa ehtoko. Oserētykyro pyra ehtoko morohne poko. Tuenikaro rokē ehtoko.

³² Otytyko poko penetāko Ritonōpo waro pyra exiketō roropa mana. Yrome Ritonōpo awaro xine mana. Omise oexirykō waro mana.

³³ Morara exiryke osemazuhme Ritonōpo poko openetatoko oesēkōme aehtohme, aomipona oehtohkōme roropa yronomyryme, morara se Ritonōpo exiryke. Mame senohne emero ekarōko oya xine mana.

³⁴ Morara exiryke, torētyke pyra ehtoko. “Otara exīko nae kokoro?” kara ehtoko. Ritonōpo opynanohtorỹko mana kokoro rokene. Naeroro oehtohkō onymotyēkara ehtoko. Torētyke pyra ehtoko. Enara.

7

Imehnō onekaropyra ehtoko popyra
(Ruka 6.37-38,41-42)

¹ – Imehnō onykerekeremara ehtoko okerekeremara xine roropa Ritonōpo ehtohme.

² Ynara exiryke imehnō pokōnopyryhtao oya xine, opokōnohtorŷko roropa Ritonōpo mana, imehnō pokōnopyry sā oya xine. Kure imehnō riryhtao oya xine, kure oritorŷko roropa Ritonōpo mana. Yrome popyra toto riryhtao oya xine, popyra oritorŷko roropa Ritonōpo mana.

³ Otarāme imepŷ mā iirypyryme pitiko rokē repe. Wewe akumuru pitiko enuru ao exikety sā mana. Yrome oorypyrykō pitiko rokē pyra mana, wewe konōto onu ao exikety sā mana. Morara awahtao xine imehnō rypyry enēko rokē matose. Yrome oorypyrykō onenepyra amarokomo.

⁴ Imehnō kerekeremaryhtao oya xine otarame ynara āko matose eya xine: “Wewe akumuru pitiko moro oenuru ao. Ouxi,” āko matose repe. Yrome oenurukō ao roropa wewe konōto exiry waro pyra matose.

⁵ Onekunohto rokē matose. Osemazuhme aporo wewe konōto toutoko oenurukō ae. Moromeīpo kure osenuhmāko matose. Imepŷ enuru ae wewe akumuru oūko ropa matose kure ōsenuhmarykōke. Moro saaro osemazuhme oorypyrykō irumekatoko. Moromeīpo kurehxo imehnō akorehmāko matose, iirypyrykō rumekaporypoko. Enara.

⁶ – Ritonōpo nekarohpyry kurā onekaropyra ehtoko etary se pyra exiketomo a. Kaikuxi sā rokē mā toto. Naeroro eya xine onekaropyra ehtoko ozehno xine toto exiryino, oryhmarykōino roropa eya xine. Poinokoimo sā roropa mā toto. Kasuru kurā onekaropyra sytatose poinokoimo a. Tokarose eya xine ahtao onenahpyra mā toto itūtūmāko rokē mā toto. Morararo Ritonōpo omiry ekaroryhtao ise pyra exiketomo a ahnikatohme rokē mā apoīko toto. Naeroro ise pyra exiketomo a otuhparo pyra ehtoko toiparo rokē ākītarykōino.

Ekaropotoko, zupitoko, ikohmatoko
(Ruka 11.9-13)

⁷ – Oturukehpyra ehtoko Ritonōpo a. Ekaropotoko eya. Mame onekaropohpyrykō ekarōko mā oya xine. Axī pyra onekaropohpyrykō ekaroryhtao penekehpyra ehtoko. Otyro zupine sā oturukehpyra ehtoko. Moromeīpo kurākō ekarōko Ritonōpo mā oya xine. Etapuruhmakapone sā ehtoko. Moromeīpo etapuruhmakāko mana.

⁸ Ynara exiryke kurākō ekaroporyhtao Ritonōpo a ekarōko oya xine mana. Ise oehtohkō zupiryhtao oya xine ekarōko oya xine mana. Āpuruhpyry etapuruhmakaporyhtao oya xine etapuruhmakāko roropa mana.

⁹ Typoenōkamo, etatoko pahne. Opoenōkomo a: “Wyi se ase,” karyhtao oya xine topu onekaropyra matose eya xine.

¹⁰ “Papa, omise ase,” karyhtao oya xine, okoi onekaropyra matose eya xine.

¹¹ Iirypyryme matose repe, yrome kurākō ekarory waro matose opoenōkomo a. Kure kuhse mā Papa Kapuaono. Naeroro otyro kurā ekarōko oya xine mana ekaroporyhtao eya.

¹² – Imehnomo a kure orirykō se matose. Naeroro imehnō roropa kure tyritoko kure orirykō se oehtohkō samo. Morara awahtao xine Moeze omihpyry omipona roropa matose. Ritonōpo poe urutō kō omihpyry omipona roropa matose.

Omōtoh pitiko
(Ruka 13.24)

¹³ – Asakoro osema sā kuosenetupuhtohkō mana. Ritonōpo omipona ehtoh osema pitiko ae ytotoh sā mana, tupimā ae ytotoh samo. Yrome moro ae rokē ytotoh. Ynara exiryke Ritonōpo osenetuputyry ae pyra awahtao xine tyoro ae ytoketō sā matose, zumo

ae ytoketõ samo. Moro ae ytoketõ mã etuarimaketõ esaka ytõko. Tuhke roropa moro ae ytoketõ mana.

¹⁴ Yrome zumõkara ae ytoketõ orihpỹme exĩko mã toto. Tuhke hkopyra moro ae ytoketõ mana.

Epery zoko kure ehtoh waro sytatose epery eneryke kyya xine
(Ruka 6.43-44)

¹⁵ – Tomeseke ehtoko ajoajohpãkõ poko. Oenekunopyrykõ se mã toto Ritonõpo esaka omõpyra oehtohkõme.

“Urutõme ase Ritonõpo poe,” ãko toh mã repe. Yrome ajohpe rokẽ mã toto. Toto eneryke kaneru sã kure toto ekarõko matose repe. Yrome ikurohtao xine kaikuxi tamuru sã imehnõ ryhmary se mã toto. Imehnõ mõkomory apoiry se roropa mã toto.

¹⁶ Ajohpe toto exiry waro exĩko matose toto nyriry eneryke oya xine. Otyro sã mã toto. Omoxino zoko uwame eperytara mana, morararo ãtaryka zoko mã fikume eperytara mana. Toperyme rokẽ eperytãko mana.

¹⁷ Kure otyro zoko ahtao kure eperytãko mana. Mãpyra popyra zoko ahtao, popyra eperytãko roropa mana.

¹⁸ Otyro zoko kure ahtao popỹ ke eperytara mana. Morararo otyro zoko popyra ahtao kurã ke eperytara mana.

¹⁹ Mame otyro zoko popyra ahtao akohnõko mã toto popyra eperytaryke. Apoto htaka ipahnõko mã toto.

²⁰ Morohne saaro mã ajohpe exiketomo. Ajohpe toto exiry waro exĩko matose toto rypyry eneryke oya xine.

“Awaro xine exipitopyra ase,” kary poko
(Ruka 13.25-27)

²¹ – “Jesẽme mase Jezu,” kananõ mã ypoetoryme exĩko Papa Kapuaõ omipona toto ahtao. Yrome: “Yna esẽme mase, yna esẽme mase,” kananõ mã ypoetoryme pyra mã toto Papa Kapuaõ omipona pyra toto ahtao. Ritonõpo esaka ytopyra aomipona pyra exiketõ mãna.

²² Mame sero nono põkõ apiakatoh toehse ahtao tuhke ynara ãko ya mã toto: “Tamuxi Jezu, õmiry omi poe Ritonõpo omiry ynanekaroase imehnomo a. Õmiry omi poe roropa joroko tõ ynanutũtanohpoase imehnõ ae. Kurãkõkara ynanukurãkase roropa õmiry omi poe,” ãko toh mã repe ya.

²³ Mame ynara ãko ase eya xine: “Awaro xine pyra ase ipunaka. Ytotoko taroino. Oorypyrykõ poko rokẽ matose,” ãko ase eya xine.

Tapyi rihpõkõ asakoro mana
(Ruka 6.47-49)

²⁴ – Morara exiryke jomiry etaryhtao oya xine, jomipona awahtao xine roropa, tuaro exĩko matose. Imepỹ tuaro exikety sã matose. Tuaro exikety a tytapyĩ tamose tũporẽ po.

²⁵ Mame konopo toehse itamurume. Tuna tukumase. Mame tyryrykane konõto tooehse, jamihme tapyi pokona tooehse. Yrome tapyi onemara, kure tyryryse exiryke tũporẽ po.

²⁶ – Yrome jomiry etananõ jomipona pyra toehse ahtao tuenikaro sã exĩko toh mana. Imepỹ tuaro pyra exikety sã roropa exĩko toh mana. Tytapyĩ tyryryse eya isawã po repe.

²⁷ Mame konopo tooehse itamurume. Tuna tukumase roropa. Mame itapyĩ tomase tyryrykane a nakuaka. Tuna a tarose tapyi, tykase Jezu eya xine.

Orẽpyra Jezu ehtopõpyry

²⁸ Morarame tõturukehse Jezu ahtao tõsenuruhkase toto tamorepatopõpyrykõ poko Jezu a.

²⁹ Moeze omihpyry poko amorepatōkō sã pyra Jezu namorepatoh kynexine, tuaro toexiryke.

8

Ipũ imotahpyry kurãkatopõpyry Jezu a (Maku 1.40-45; Ruka 5.12-16)

¹ Morarame Jezu tyhtose ropa ypy poe. Mame imoihmãkō toytose imaro.

² Mame imepỹ toytose tupũ motaryke eya. Tosekumuru po typorohse Jezu ĕpataka. Ynara tykase eya:

– Jukurãkary se awahtao jukurãkary waro mase, tykase eya.

³ Mame tomary ke Jezu a tapose.

– Ÿ, okurãkary se ropa ase. Kure exiko ropa, tykase eya. Mame axĩ mokyro pũ totyhse ropa.

⁴ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Etako ke, topoh rokẽ ytoko aporo Ritonõpo maro oturukety a. Osekãtopyry exiko aporo. Eya rokẽ osenepota. Moromeĩpo Moeze omihpyry omi poe onekarory ekarota eya jahkatohme, okurãkatopõpyry ropa waro imehnõ ehtohme, tykase Jezu eya.

Sajẽtu poetory kurãkatopõpyry ropa Jezu a (Ruka 7.1-10)

⁵ Morarame Jezu toytose Kapanaũ pona. Eporehkasasaka tahtao tõseporyse toto romano maro, sajẽtumã maro. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Kuakorehmako, ajohpãme samo.

⁶ Ypoetory kure pyra ipunaka mana, ytapyĩ taono. Ytoytopyry toehse ynororo. Tohrame rokẽ mana. Takarah ãko mana itamurume, tykase ynororo Jezu a.

⁷ – Ÿ, tykase Jezu. – Ytõko ase amaro atapyĩ taka ikurãkase, tykase eya.

⁸ Yrome ynara tykase ynororo Jezu a:

– Arypyra, kure mase. Popyra rokẽ ase. Typatakẽme pyra roropa ase. Ytopyry exiko ytapyĩ taka. Ōmiry ke rokẽ ypoetory kurãkary waro mase.

⁹ Ywy roropa tosẽke ase, Kapitão tomo. Typoetoke roropa ase, soutatu tomo. “Ytoko,” karyhtao ya soutatu tomo a, ytõko mã toto. Mame imepyny a: “Osehko,” karyhtao ya oehnõko mana. Ypoetory a roropa: “Senohne tyriko,” karyhtao ya, tyripohpyry rĩko mã toto. Moro saaro mase. Ōmiry ke kurãkõkara kurãkary ropa waro mase, tykase ynororo Jezu a.

¹⁰ – To! tykase Jezu morara kary etaryke tyya. Mame ynara tykase Jezu imoihmãkomo a:

– Etatoko pahne, mose juteu kara. Yrome jenetupuhnõko nase yronomyryme. Ipanõ onenepitopyry ywy taro juteu tõ rãnao.

¹¹ Etatoko pahne, tuhkãkõ mã oehnõko xixi tũtatoh wino, xixi omõtoh wino roropa Ritonõpo esaka. Aparão tõ maro otuhnõko mã toto, Izake maro, Jako maro, enara.

¹² Yrome tuhkãkõ toahmase roropa repe. Yrome omõpyry mã toto Ritonõpo esaka. Xinukutumao exĩko mã toto tomase toexirykõke. Moro ao xitãko mã toto, atasamãko. Kui kui ãko mã toto tãtasamaryme.

¹³ Mame ynara tykase Jezu sajẽtu a:

– Ytoko ropa atapyĩ taka. Tonetupuhse oya jexiryke opoetory nekurãka ropa.

Mame toytose ropa ynororo tytapyĩ taka. Mame typoetory tonese eya. Pake toekurãkase ropa kynexine Jezu omi poe.

Kurãkõkara kurãkatopõpyry ropa Jezu a (Maku 1.29-34; Ruka 4.38-41)

¹⁴ Morarame Jezu toytose ropa Peturu tapyĩ taka. Moroto Peturu merenoty tonese Jezu a kure pyra. Oxirohnõko kynexine, tohrame.

¹⁵ Mame tomary ke mokyro tapose Jezu a. Axĩ kynoxirohkehne ynororo. Mame kynowõne ropa tonahsê ritohme, Jezu napyry ritohme.

¹⁶ Morarame kokonie pukuro jorokohpã kõ tonehse tuhke imehnomo a, Jezu a. Mame tõmiry ke joroko tõ tutütanohpose ropa eya mokaro ae. Kurākõkara, tukurākase ropa eya porehme.

¹⁷ Morohne tyrise Jezu a pake urutõ omihpyry ae ro, Izaja omihpyry ae ro. Ynara tymerose Izaja a pake: “Tamoreme kure pyra kuehtohkõ kurākãko mana. Tamoreme kukurākatorỹko roropa mana,” tykase pake Izaja Ritonõpo nymenekahpyry poko. Morara katopõpyry ae ro kurākõkara tukurākase ropa Jezu a.

*Jezu maro toexiry se aehtyamo
(Ruka 9.57-62)*

¹⁸ Mame imoihmãkõ eneryke tyya, ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Ehmaropa ikuhpo mõpozakoxi, tykase.

¹⁹ Mame Moeze omihpyry poko imehnõ amorepane tooehse Jezu a oturuse. Ynara tykase ynororo:

– Jytory se ase amaro emero rokẽ pata pona, atamorepary se jexiryke. Orumekary se pyra roropa ase jũme, tykase ynororo.

²⁰ Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Oetuarimary zuno pyra hma ymahro? Onokyro tõ tosave mana. Torõ tõ roropa, tosave toh mana. Yrome Kapu ae Ayhtohpyry tytapyike pyra mana, tosave pyra taro, tykase Jezu eya.

²¹ Imepỹ Jezu maro atamorepakety kynexine. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Ajohpãme sã ytoxi aporo papa tapyĩ taka. Tamuhpõme toehse mã ynororo. Mame toorihse ynororo ahtao oehnõko ropa ase, tonẽse ahtao roropa amaro jytotohme, tykase ynororo Jezu a.

²² Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Toipe orihnõko exino mana. Mame toorihse ahtao imehnõ zonẽnõko mana epẽpyry tomo. Yrome omoro rokẽ eropa ymaro, tykase Jezu eya.

*Tyryrykane mynyhpãkatopõpyry poko Jezu a
(Maku 4.35-41; Ruka 8.22-25)*

²³ Morarame Jezu tõtyrise kanawa aka, ipoetory tõ roropa tõtyrise imaro.

²⁴ Mame okynã pyra tyryrykane konõto tooehse itamurume, ikuhpo akuotyryhtao eya xine, poh tykase roropa itamurume kanawa pona. Yrome Jezu nyhnõko kynexine kanawa ao.

²⁵ Axĩ ipoetory tõ toytose eya, tõpakase ynororo eya xine:

– Jezu, yna ipynanohko! Nerỹko sytatose! tykase toto.

²⁶ – Oty katoth oserehnõko matou? Jenetupuhpyra ro hmatou? tykase eya xine Jezu. Mame towõse ynororo. Ynara tykase tyryrykane a, pohkane a roropa:

– Omynyhpãko, tyryry kara exiko, tykase. Mame axĩ tyryry kara toehse. Pohkara roropa toehse. Mynytyme konõto rokẽ toehse.

²⁷ Mame imarõkõ tõsenuruhkase:

– To! Imehxo mose nase. Tyryrykane aomipona nymynyhpãno. Pohkane roropa nymynyhpãno aomi poe, tykase toto.

*Jorokohpã kõ kurãkatopõpyry poko Jezu a
(Maku 5.1-20; Ruka 8.26-39)*

²⁸ Morarame tuna ehpiokoxi Jezu toeporehkase, ikuhpo ehpiokoxi. Moroto Katara põkõ esary kynexine. Mame okepy esary poe asakoro jorokohpã kõ toytose Jezu a. Zehnotokõ

kynexine. Mokaro eneryke tyya xine, imehnõ tõserehse. Ytopyra toehse toto moro esemary ae.

²⁹ Mame kui tykase toto jorokohpã komo Jezu eneryke tyya xine.

– Oty kase moehno Ritonõpo mükuru? Yna htomase moehno? Atapiakatoh po pyra ro nase, tykase toto Jezu a.

³⁰ Mame moe pyra poinokoimo tõ kynexine. Tuhke toh kynexine otuhnõko.

³¹ Ynara tykase joroko tõ Jezu a:

– Yna aroporyhtao oya, poinokoimo aka yna aropoko, tykase toto Jezu a.

³² Mame:

– Ytotoko, tykase Jezu eya xine. Morara exiryke toytose toto ahno ae poinokoimo aka. Mame poinokoimo tõ axi toytose ypy poe ikuhpo kuaka. Moro kuaka tyneryse toto.

³³ Mame poinokoimo erasëpyã toytose pata pona tururume. Moroto tõturuse toto imehnõ netaryme. Tynenehpyrykõ tokarose imoihmãkomo a. Ahno ae joroko tõ tütatopõpyry poko turuse toto.

³⁴ Morara exiryke pata põkõ tuhke toytose Jezu enese. Mame Jezu tonese tyya xine ahtao:

– Ytoko ropa taroino yna esae ajohpãme samo, tykase toto eya.

9

Pakaihkapÿ kurãkatopõpyry Jezu a (Maku 2.1-12; Ruka 5.17-26)

¹ Mame Jezu tõtyrise ropa kanawa aka. Mame ikuhpo takuohse ropa, tosaka toytose ropa, pata pona.

² Mame pakaihkapÿ tonehse imehnomo a etueh tapoe. Jezu jamitunuru waro toexirykõke, Ritonõpo mükurume Jezu tonetupuhse tyya xine exiryke kurãkara tarose eya xine. Mame toto a tonetuputyry eneryke tyya, ynara tykase Jezu ytoytopyny a:

– Enaromyra exiko aimo. Oorypyry korokãko ropa ase, tykase Jezu eya.

³ Mame morara kary etaryke tyya xine ynara tykase Moeze nymerohpyry poko amorepatõkomo:

– Mose zae pyra mana, Ritonõpo poenohnõko rokë mana, tykase toto Jezu poko.

⁴ Yrome mokaro a typoihtory waro Jezu kynexine. Morara exiryke ynara tykase ynororo:

– Juaro pyra oexirykõke ykerekeremãko matose okurohtao xine.

⁵ Ynara kary mã tupime pyra Ritonõpo a, yrome oya xine tupime mana: “Aimo, oorypyry korokãko ase,” kary tupime oya xine mana, ynara kary roropa: “Owõko ropa ytoytoko,” kary. Morara kary tupime oya xine mana ahnome rokë oexirykõke.

⁶ Yrome ya asakoro ro tupime pyra mana Kapu ae Ayhtohpyryme jexiryke. Iirypyrymãkõ rypyry korokary waro ase. Naeroro yjamitunuru enepõko ase oya xine. Mose kurãkãko ropa ase onenerykõme iirypyry korokary waro jexiry waro oehtohkõme, tykase Jezu eya xine. Mame ynara tykase ynororo ytoytopyny a:

– Owõko ropa. Awãty anÿko. Ytoko ropa atapyi taka, tykase Jezu ytoytopyny a.

⁷ Mame mokyro towõse ropa axiny. Toytose ropa ynororo tytapyi taka kure toehse ropa toexiryke.

⁸ Mame moro eneryke tyya xine tõserehse toto.

– To! Kure mase Ritonõpo, ajamitunuru tokarose oya exiryke ahno a. Morara exiryke kurãkara tukurãkase ropa eya, tykase toto Jezu poko.

Mateu eahmatopõpyry Jezu a tymaro aytotohme (Maku 2.13-17; Ruka 5.27-32)

⁹ Morotoino Jezu toytose ropa. Mame toytose tahtao Mateu tonese eya. Kohrame ynororo kowenu tineru apoitoh tao. Erohkety kynexine kowenu poetoryme. Tineru apoine kynexine imehnõ wino, ekarotohme kowenu a, kowenu tinerũme.

– Ymaro eropa, tykase Jezu eya.

Mame axĩ towõse Mateu. Jezu maro toytose.

¹⁰ Mame toytose Jezu Mateu tapyĩ taka otuhse. Moroto tuhke Mateu epe tõ kynexine, kowenu tinerũ apoinanomo. Tuhke iirypyrymãkõ roropa toytose Jezu a. Moroto ynororo kynexine otuhnõko typoetory tõ maro meza po.

¹¹ Mame iirypyrymãkõ maro Jezu eneryke tyya xine ynara tykase parixeu tõ Jezu poetory tomo a:

– Oty katoh oesẽkõ otuhnõko nah iirypyrymãkõ mahro, kowenu tinerũ poko erohketõ mahro? tykase toto, tõturupose Jezu poetory tomo a.

¹² Mame toto omiry totase tyya ahtao toto ezuhne Jezu. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Kure awahtao xine opi warõ se pyra matose. Yrome kure pyra awahtao xine ise matose.

¹³ Ritonõpo omiry poko otuarõtatako. Ynara äko Ritonõpo omiry: “Onekarorykõ ya kure repe, kaneru tõkehko. Yrome imehnõ pyno oexirykõ se nymyry ase,” äko Ritonõpo omiry. Moro enetuputyryhtao oya xine, joehtopõpyry poko enetupuhnõko roropa matose. Kapu ae tyhtose ywy. Kure exiketõ poko hkopyra ase. Yrome iirypyryme exiketõ pyno ehse oepyase, Ritonõpo poetoryme toto ehtohme, tykase Jezu parixeu tomo a.

*Amotyryae rokẽ otuhtoh poko
(Maku 2.18-22; Ruka 5.33-39)*

¹⁴ Mame João poetory toytose Jezu a oturupose. João kynexine ahno ãpurihkane. Mame ynara tykase ipoetory tõ Jezu a:

– Oty katoh opoetory tõ otuhnõko kokoro rokẽ nae? Yna reh amotyryae rokẽ otuhnõko ynanase Ritonõpo maro yna otururuke. Morararo parixeu tõ amotyryae rokẽ otuhnõko mã toto kokoro rokẽ pyra, tykase João poetory tomo.

¹⁵ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Amotyryae rokẽ otuhnõko matose oemynyhmarykõke. Yrome ypoetory tõ ymaro toexirykõke emynyhmara mã toto, tãkye rokẽ toexirykõke. Toorihse jahtao rokẽ emynyhmãko ypoetory tõ mana. Amotyryae rokẽ roropa mã otuhnõko toto toemynyhmarykõke, toorihse jexiryke, tykase Jezu eya xine.

¹⁶ – Upo pakato toexihkase ahtao kamisa kasenato ke pyra ipanõ ke rokẽ ixixĩnõko ropa sytatose. Kamisa kasenato ke typitahmase ahtao exihkãko ropa mana itamurumehxo. (Moro saaro atamurukõ omihpyry maro jomiry toximase oya xine ahtao popyra mana. Atae pyra mã jomiry atamurukõ omihpyry maro.)

¹⁷ Morararo eukuru ãme okyno pihpyry tyrise ahtao. Mame eukuru tyrisenã onyripyra sytatose pakato ãtypyry aka. Pakato ãtypyry aka tyrise eukuru kasenato ahtao ehmõko mana pakato ãtypyryme exiryke. Mame eukuru ekuãnõko mana atahnikãko. Eukuru ã roropa atahnikãko. Mãpyra eukuru ã tyrisenã aka eukuru tyrisenã tyrise ahtao atahnikara mana asakoro ro eukuru, eny, enara. (Moro saaro ynekarohpyry ãme matose tyrisenã sã toehse oexirykõke,) tykase Jezu eya xine.

*Jairu ytotopõpyry Jezu a; Jezu zupõ apotopõpyry nohpo a
(Maku 5.21-43; Ruka 8.40-56)*

¹⁸ Morara karyhtao ro orutua toytose eya juteu tõ tamuxiry. Typorohse ynororo Jezu ãpataka tosekumuru po. Ynara tykase eya:

– Jëxiry reh norihno seromaroro. Morara exiryke eropa ymaro ikurãkatohme ropa oya, ãsemãkapotohme ropa, tykase Jezu a ynororo.

¹⁹ Morarame Jezu toytose imaro. Ipoetory tõ roropa toytose.

²⁰ Moroto imoihmäkõ maro imepỹ nohpo kynexine kurākara. 12me jeimamyry taropose eya kure pyra toexiry poko, munume rokẽ ynororo. Mame kýtone ynororo Jezu mykapo. Zupõ ehpiry rokẽ tytemuhmase eya.

²¹ Ynara tykase ynororo tukurohtao: “Zupõ rokẽ tytemuhmase ya ahtao ekurākāko ropa ase,” tykase ynororo tukurohtao kurākara.

²² Mame zupõ tytemuhmase eya rahkene. Mame Jezu kynosenuhmane tỹkakoxi, tupõ tytemuhmase exiryke. Ynara tykase ynororo:

— Enaromyra exiko kuku. Tonetupuhse oya jexiryke tukurākase ropa mase, tykase Jezu eya. Axĩ toekurākase ropa ynororo. Kure toehse ropa.

²³ Morarame Jezu toytose juteu tõ tamuxiry tapyĩ taka. Moroto tuhke ahno tonese eya, rue etonanomo te, xitaketõ roropa tonese eya, enara.

²⁴ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Otūtatoko taroino emero porehme. Mose orihpyra mana, nyhnõko rokene, tykase. Yrome typoihtopitose eya xine.

²⁵ Mame tutūtase ropa toto emero porehme. Mame toto esahpokoxi Jezu kynomõne aorikyhpyry anỹse ropa emary poko. Mame tõsemāse ropa rahkene.

²⁶ Morarame mokyro ěsemākapotopõpyry ropa tokātose eya xine.

Tonurākara kurākatopõpyry ropa poko Jezu a

²⁷ Morotoino Jezu kýtone ropa. Aytoryhtao tokahmase tonurākara a. Asakoro kynexine tonurākara. Mokaro a Jezu tokahmase. Ynara tykase toto:

— Tawi parỹpyry mase. Yna pyno exiko Tawi parỹpyry, tykase toto opore.

²⁸ Mame tapyi taka Jezu tomõse ahtao, mokaro toytose eya, tonurākara. Ynara tykase Jezu eya xine:

— Okurākary ropa waro hmatohu ya? Jenetupuhnõko matohu? tykase Jezu eya xine.

— Ÿ, zuaro ynanase, yna kurākary waro mase. Enetupuhnõko ynanase, tykase toto eya.

²⁹ Morarame toto enuru apone Jezu tomary ke. Ynara kynako eya xine:

— Jenetuputyryke oya xine, okurākatorỹko ropa ase, tykase Jezu eya xine.

³⁰ Mame toto enuru tukurākase ropa eya. Kure tõsenuhmase ropa toto. Mame turuse toto Jezu a. Ynara tykase:

— Etatoko pahne, imehnõ onurupyra ehtoko okurākatopõpyrykõ ropa poko, tykase Jezu eya xine.

³¹ Yrome aomipona pyra toh kynexine. Toytose tahtao xine Jezu tokātose eya xine emero pata punero.

Tomirēkara kurākatopõpyry poko

³² Morarame toytose ropa toto ahtao, jorokohpā tonehse imehnomo a. Tomirēkara kynexine jorokohpano.

³³ Mame joroko tutūtanohipose ahtao Jezu a, sekere tykase ropa ynororo. Mame tõsenuruhkase toto, jorokohpā tukurākase ropa exiryke eya.

— To! Serara onenepitopyra sytatose Izyraeu tõ esao, tykase toto.

³⁴ Yrome ynara tykase parixeu tõ ipoko:

— Joroko tamuru poe rokẽ jamihme mana. Joroko tamuru poe rokẽ joroko tõ tūtanohipõko ropa mana ahno ae, tykase toto Jezu poko, ajohpe rokene.

Nupunato imoihmäkõ enetopõpyry poko Jezu a

³⁵ Morarame pata tõ poro toytose Jezu. Morotõkõ tamorepase eya. Toto atamorepatoh tao tamorepase toto eya Ritonõpo omiry kurā poko, toto esēme Ritonõpo exiry poko, enara. Mame emero tukurākase ropa toh eya.

³⁶ Mame imoihmäkõ eneryke tyya toto pyno toehse ynororo yronymyryme, torētyke toto exiryke. Turumekase sã roropa toexirykõke, kaneru tõ samo, tosēkākara samo.

³⁷ Morara exiryke ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Tupito konõto sero ahtao arexi toehkehse sã mana. Erohketõ se rokẽ esẽ mana epery anõtõhme. Ritonõpo tupime sã moxiã enẽko ase. Toehkehse sã mã toto. Morara exiryke erohketõ se nase, toto amorepatõhme tõmiry poko, typoetoryme toto ehtõhme.

³⁸ Naeroro oturutoko tupito esemy a, Ritonõpo a, tõmiry poko imehnõ amorepananõ enehpotõhme, tarõkõ amorepatõhme, ipoetoryme toto ehtõhme, tykase Jezu eya xine.

10

*Jezu nymenekatyã imehnõ amorepananõme, 12mãkomo
(Maku 3.13-19; Ruka 6.12-16)*

¹ Mame 12mãkõ kohmane Jezu tyya.

– Yjमितunuru ekarõko ase oya xine, joroko tõ tũtanohpotõhme ahno ae, kurãkõkara kurãkatõhme roropa, tykase ynororo eya xine.

² Mokaro 12mãkõ ynara kynexine, Ximão te, zakorony Ātare roropa. Ximão esety akorõ Peturu kynexine. Tiaku kynexine zakorõ roropa João. Zepeteu mũkuru Tiaku tõ kynexine, João maro.

³ Piripe roropa kynexine Patoromeu te, Tome te, Mateu roropa. Kowenu tinerũ apoiry poko aerokuhpyry Mateu kynexine. Imepỹ Tiaku roropa Aupeu mũkuru kynexine te, Tateu te,

⁴ tyorõ Ximão roropa romano kowenu myakãmary poko aerokuhpyry kynexine te, Juta Ixikariote roropa. Juta mokyro Jezu ewokahpono. Enara kynexine toto.

*Typoetory tõ aropotopõpyry poko Jezu a, 12mãkomo
(Maku 6.7-13; Ruka 9.1-6)*

⁵ Mokaro taropose Jezu a, imeimehnõ pata poro, morotõkõ amorepatõhme eya xine Ritonõpo omiry poko. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytopyra ehtoko, juteutõkara esaka. Samaria põkõ esaka ytopyra ehtoko roropa.

⁶ Izyraeu tomo a rokẽ ytotoko. Tytahse sã mokaro mana kaneru tõ samo, tosẽkõ onenetupuhpyra toexirykõke. Inymeropohpyry omipona pyra roropa mã toto.

⁷ Morara exiryke Ritonõpo omiry poko amorepatatoko toto. Ynara kaxitatoko eya xine: “Oesẽkõ moe pyra mana. Enetupuhtoko oesẽkõme nymyry,” kaxitatoko eya xine.

⁸ Kurãkõkara mukurãkapotatose roropa, aorihtyã mēsemãkapotatose roropa, ipũ imotatyã roropa mukurãkapotatose, joroko tõ mutũtanohpotatose roropa jorokohpã kõ ae. Topehke pyra yjमितunuru tapoise oya xine. Morara exiryke imehnõ akorehmatatoko, topehke pyra roropa.

⁹ Tineru anaropyra ehtoko, uuru, parata, tineru pisarara roropa anaropyra ehtoko.

¹⁰ Pakara tõkehko anaropyra ehtoko roropa, oytorykohtao. Asakoro oupõkõ anaropyra ehtoko roropa. Toiro rokẽ arotoko oupõkomo, sapatu imepỹ anaropyra ehtoko roropa. Tymyxike pyra roropa ytotoko. Morara awahtao xine otuhse okohmarykohtao tyya xine otuhtoko imaro xine, oerohtamitukõme samo, tykase Jezu eya xine.

¹¹ – Mame imepỹ pata pona toytose awahtao xine imepỹ eneryhtao oya xine, mokyro oepekõme tyritoko. Mame eya toahmase awahtao xine, imaro ytotoko itapyĩ taka. Mame moroto rokẽ ehtoko, oytotohkõ ropa ponãmero.

¹² Mame itapyĩ taka tomõse awahtao xine: “Oehno kene,” kahtoko. “Opyno xine Ritonõpo mana. Naeroro torētyke pyra ehtoko,” kahtoko eya xine, tapyi taõkomo a.

¹³ Mame moro taõkõ kure oya xine ahtao moroto rokẽ toto maro mehtatose. Yrome ose pyra toto ahtao mytotatose ropa moro tae.

¹⁴ Mame otarame imepỹ tapyi taõkõ toitoine ose xine pyra exĩko mana. Otarãme pata põkõ toitoine roropa tymarõme ose xine pyra toh mana õmirykõ etary se pyra toexirykõke. Morara ahtao mytotatose ropa moro tae. Mame asãtajãkõ mysasakatatose mokaro neneryme, tyrypyrykõ poko enetupuhtõhme eya xine.

¹⁵ Etatoko pahne, kurākō apiakaryhtao mokaro wānohnōko Ritonōpo mana. Sotoma pōkō wānohnōko roropa mana. Komora pōkō roropa wānohnōko mana. Yrome mokaro kuhse wānohnōko mana, tyrypyrykō rumekary se pyra toto exihpyryme, tykase Jezu eya xine.

*Ritonōpo poetory ryhmary poko
(Maku 13.9-13; Ruka 21.12-17)*

¹⁶ – Etatoko pahne kaneru tō esē sā ase. Kaneru tō sā matose. Aaropotorỹko ase kaikuxi tō rānaka samo sero pōkō esaka. Okoi tō tuaro exiry sā tuaro ehtoko. Yrome utukuimo imehnō zehno pyra exiry sā imehnō zehno pyra ehtoko.

¹⁷ Tuarō ehtoko. Ozehno xine exiketō mā āpoitorỹko mana. Mame aarotorỹko mā toto terekatu tomo a. Atamorepatoh tao opipohtorỹko mā toto.

¹⁸ Kowenatu a aarotorỹko mā toto, tuisa konōto a roropa, ypoetoryme oexirykōke. Mame Ritonōpo omiry kurā poko toto zurūko matose. Juteutōkara zurūko roropa matose.

¹⁹ Mame aarorykohtao terekatu a ohxirotōhkōme, oserehpyra ehtoko. Torētyke pyra ehtoko ezukurukō poko oya xine. “Otara āko hano jyhxiroyhtao? Otāto toto ezuhnōko hano?” kara ehtoko. Toto maro awahtao xine, Ritonōpo ākorehmatorỹko mana toto ezukuru poko.

²⁰ Morarame ōmirykō ke toto onezuhpyra matose. Ritonōpo Zuzenu nekarohpyry ke rokē toto ezuhnōko matose.

²¹ – Morarame orutua kō takorō tō ewokāko toh mana ekarotohme terekatu tomo a, aorihmapotōhme. Turuikō ekarōko roropa mā toto terekatu tomo a, aorihmapotōhme. Jūkō typoenō ewokāko roropa mā toto. Imehnō roropa tumykō zehno exīko. Toto orihmapōko mā toto.

²² Mame emero porehme ozehno xine exīko mā toto ypoetoryme oexirykōke. Yrome oryhmatoopōpyrykō eanahtoryhtao oya xine, jurumekara roropa awahtao xine oorikyrykō ponāmero, opynanohtorỹko ase.

²³ Morara exiryke oryhmartykohtao toiro pata po imepỹ pona ytotoko. Etatoko pahne, emero Izyraeu patary pōkō anamorepara rō awahtao xine Kapu ae Ayhtohpyry oehnōko ropa mana, tykase Jezu eya xine.

²⁴ – Atamorepaketō tuisame hkopyra mana. Yrome amorepanekō tuisamehxo mana. Morararo erohketō tuisame hkopyra mana. Yrome esēkō tuisame mana.

²⁵ Morara exiryke āmorepanekō sā toehse awahtao xine tākye ehtoko, oesēkō sā toehse oexirykōke. Yrome tapyi esē esehatoryhtao imehnomo a joroko esety ae morararo oesehtotorỹko toh mana jorokome. Popyra kuhse oesehtotorỹko toh mana, tykase Jezu typoetory tomo a.

*Imehnō zuno pyra ehtoh poko
(Ruka 12.2-7)*

²⁶ Ynara tykase roropa Jezu typoetory tomo a:

– Imehnō zuno pyra ehtoko. Emero zonētyā enepōko ropa Ritonōpo mana. Emero puti puti katopōpyry roropa zumakāko roropa mana.

²⁷ Ynekarohpyry roropa oya xine koko oxime rokē kuahtao xine, moro ekarōko ropa matose saereme toehse ropa ahtao imoihmākō netaryme.

²⁸ Imehnō zuno pyra ehtoko. Kuokokō etapary waro toh mā repe, yrome kuzenukō etapary waro pyra mā toto. Ritonōpo zuno rokē ehtoko. Kuokokō etapary waro mā ynororo. Kuzenukō emary waro roropa mana apotoimo htaka, tykase Jezu typoetory tomo a.

²⁹ – Torō pitiko epekatoryhtao oya xine typyne pyra oya xine mana. Yrome toiro pitiko torō orikyryhtao zuaro Ritonōpo mana. Torō pitiko orikyry se Ritonōpo ahtao rokē orihnōko mana. Yrome torō pitiko motye kuhse opyno xine Ritonōpo mana. Morara exiryke oorikyrykō se pyra Ritonōpo ahtao orihpyra matose.

³⁰ Awaro xine Ritonõpo mã ipunaka. Oũsetykõ tuhke exiry waro roropa mana.

³¹ Morara exiryke oserehpyra ehtoko. Torõ pitiko motye kuhse opyno xine Ritonõpo mana, tykase Jezu typoetory tomo a.

Ihximyra Jezu poetoryme tõsekarory poko
(Ruka 12.8-9)

³² Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– “Jezu poetoryme ase,” karyhtao oya xine imehnõ netaryme, morararo ase: “Mose ypoetoryme,” äko ase opoko xine Papa Kapuaõ netaryme.

³³ Yrome ihxipÿke awahtao xine ypoko: “Jezu waro pyra ase,” karyhtao roropa oya xine imehnõ netaryme, morararo ase: “Mose waro pyra ase,” äko ase opoko xine Ritonõpo Kapuaõ netaryme, tykase Jezu.

Sero põkõ apiakatohme sã Jezu oehtopõpyry
(Ruka 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ – Ynara kara ehtoko: “Jezu tooehse osepeme kuehtohkõme porehme,” kara ehtoko ypoko. Moro pokona pyra oepyase. Yrome iirypyrymãkõ rypyry korokapose oepyase, iirypyrykõ rumekapose roropa toehse ywy. Yrome tyrypyrykõ rumekary se pyra exiketõ mã yzehno exiko mã toto. Ypoetory zehno roropa exiko mã toto.

³⁵ ÿ, tooehse ywy sero nono pona orutua kõ tumykõ maro oxiehno toto ehtohme te, nohpo tõ tysekõ maro oxiehno toto ehtohme, tymerenotykõ maro roropa oxiehno toto ehtohme te,

³⁶ orutua kõ roropa, tyekyry tõ maro oxiehno toto ehtohme roropa yronymyryme.

³⁷ – Morararo ymotye omykõ pyno awahtao xine asa maro, ypoetoryme nymyry pyra matose. Morararo opoenõkõ pyno awahtao xine, oëxirykõ, omükurukõ roropa, yrome ypyno hkopyra awahtao xine, ypoetoryme nymyry pyra matose, tykase Jezu.

³⁸ – Morarame oorikyrykõino ymaro se pyra awahtao xine, ypoetoryme nymyry pyra matose.

³⁹ Morararo oorikyrykõ kurũke jurumekaryhtao oya xine orihnõko rokẽ matose. Yrome oorikyrykõ zuno pyra awahtao xine, jomipona se rokẽ awahtao xine orihpÿme exiko matose jũme, tykase Jezu eya xine.

Kure zae exiketõ rĩko Ritonõpo mana
(Maku 9.41)

⁴⁰ – Mame oeahmarykohtao imehnomo a tytapyĩkõ taka, jeahmãko sã toh mã roropa. Morarame jeahmaryhtao eya xine, kure jyriryhtao roropa eya xine, Ritonõpo Kapuaõ eahmãko roropa mã toto, eya tonehpose jexiryke tarona.

⁴¹ Morarame kure Ritonõpo omiry ekaronanõ riryhtao oya xine, Ritonõpo poetoryme toto exiryke kure oritorÿko roropa Ritonõpo mana, kure toto riryke oya xine. Zae exiketõ kure riryhtao oya xine, zae toto exiryke, kure oritorÿko roropa Ritonõpo mana.

⁴² – Etatoko pahne, kure ypoetory tõ riryhtao imehnomo a, toto ohparyhtao tuna kuenimã ke, tuisame pyra ypoetory ahtao ro, kure toto epehmãko Ritonõpo mana, ypoetory ohpatamitume, tykase Jezu typoetory tomo a.

11

João ahno ãpurihkane nenyohntyã poko
(Ruka 7.18-35)

¹ Morarame morohne poko turukehse tahtao xine toytose toto 12mãkomo, tyotyorõ pata tõ pona. Mame Jezu roropa toytose tyorõ pata tõ pona imehnõ amorepase Ritonõpo omiry poko.

² Mame João kynexine ãpuruhyry tao, ahno ãpurihkane. Moro tao tahtao Jezu ekary totase eya. Morarame typoetory tõ aropona Jezu a, toto oturupotohme.

³ Mame tooehse tahtao xine ynara tykase toto Jezu a:

– Onokyh koh mano? João oturutopõpyry mahno? “Okomino oehnõko mana ýkapo,” katopõpyry mahno? Ynorome pyra awahtao imepý eraximãko ynanah? tykase toto tõturupose Jezu a.

⁴ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ytotoko ropa, João zurutatoko ynyrihpyry poko, onetahpyrykõ poko, onenehpyrykõ poko, enara.

⁵ Ynara enẽko matose, tonurãkara kure osenuhmãko ropa mana. Ytoytopynõpo tõ kure ytoytõko ropa mana. Xikihxikihme ytoytõko mã toto. Ipũ imotatyã kure exiõko ropa mana. Otato pyra aehtyã otato exiõko ropa mana. Aorihtyã tõ õsemãnõko ropa mana. Kure Ritonõpo ehtoh waro pyra exiketõ tuarõtãko mã toto Ritonõpo omiry poko, enara.

⁶ Morara exiryke tãkye kuhse matose exiõko jenetupuhkehpyra awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

⁷ Morarame João poetory tõ toytose ropa ahtao, ynara tykase Jezu imoihmãkomo a João poko:

– João a toytose awahtao xine ahno esaka pyra, onoky enese mytoatose? Poremãkety kananaru sã exikety eneseh mytoatohse? Arypyra, poremãpyra exikety monexiano.

⁸ Upo kurã ao exikety enese mytoatohse? Arypyra, upo kurã ao exiketõ tuisa tapyĩ konõto tao nyhnõko toto.

⁹ Morara exiryke kahtoko ya. Onoky enese mytoatose? Urutõ Ritonõpo poe enese mytoatose? Etatoko pahne. Ritonõpo poe urutõ nymyry meneatose. Urutõ imehxo exikety meneatose.

¹⁰ Ynara exiryke, João poko ynara tymerose pake Ritonõpo omiryne Tumũkuru a: “Mokyro jomiry arõko mana. Urutõme mana. Osemazuhme mokyro aropõko ase imehnõ zurutohme oytory poko eya xine,” tykase ynororo Tumũkuru a. Morara tymerose pake Ritonõpo omiryne.

¹¹ Etatoko pahne, João ahno õpurihkane imehnõ motye mana. Imehnõ aenurutyã sero nono po mokaro motye João mana. Yrome Ritonõpo enetuputyryhtao oya xine oesẽkõme tuisame pyra awahtao xine ro João motye matose, João omihpyry motye Ritonõpo nekarohpyry oya xine exiryke.

¹² João oturutopõpyry poe tuhkãkõ Ritonõpo poetoryne se mã toto. Orẽpyra sã aomipona se mã toto.

¹³ Pakatokõ urutõ kõ Ritonõpo poe tõturuse tuisame Ritonõpo exiry poko imeĩpo. Morararo Moeze nymerohpyry roropa tõturuse tuisame Ritonõpo exiry poko imeĩpo.

¹⁴ Ynara tykase roropa toto: “Eria oehnõko mana tarõkõ zuruse,” tykase. Toto omihpyry enetuputyry se awahtao xine, João oepyyry poko oturũko toh kynexine.

¹⁵ Otato awahtao xine etãko matose.

¹⁶ – Onokã sã sero põkõ nae? Poetohti sã mã toto, osemeikaketõ samo osepekahtoh tao. Osezuhnõko mã toto imehnõ poetohti maro. Ynara ãko mã toto:

¹⁷ “Rue ynanetoase onetarykõme watohme repe, yrome wara mexiatose. Mame aorihtyã poko xitaketõ ixitary ynanukukuase roropa repe, yrome xitara mexiatose. Oty se hmatou?” ãko poetohti mana. Mokaro sã sero põkõ mana.

¹⁸ Ynara exiryke, João tooehse oya xine. Amotyryae rokẽ tõtuhse ynororo. Uwa eukuru onẽpyra roropa kynexine. Mame ynara tykase imehnõ ipoko: “Mokyro jorokohpe mana,” tykase toto ipoko.

¹⁹ Mame Kapu ae Ayhtohpyry tooehse roropa oya xine. Orẽpyra otuhnõko ynororo. Jehnahpyry õnõko roropa mana. Morarame ynara ãko matose ipoko: “Enetoko ke. Tõtukuru poko emotyẽkãko mana. Jehnahpyry õnõko roropa mana itamurume. Kowenu tinerũ poko erohketõ xihpyry epeme roropa mana. Iirypyrymãkõ epeme roropa mana,” ãko matose ypoko. Yrome Ritonõpo poe João tyoro nexiase. Ritonõpo poe roropa tyoro

ase. Tuaro Ritonõpo exiry enetupuhnõko matose. Zae aexiry enetupuhnõko roropa matose, aomipona imehnõ exiry eneryke oya xine, tykase Jezu eya xine.

*Onenetupuhpyra pata tō pōkomo
(Ruka 10.13-15)*

²⁰ Morarame juteu tō patary pōkō tyhxiropitose Jezu a tyrypyrykō rumekary se pyra toto exiryke. Tuhke Jezu jamitunuru tonese eya xine repe. Yrome tyrypyrykō onurumekara tokurehse toto. Naeroro ynara tykase ynororo eya xine:

²¹ — Jetū myhē exīko mā oya xine taroino, Korazim pōkomo, oya xine roropa, Petesaita pōkomo. Jetū mā oya xine exīko myhene. Awānohtorỹko Ritonõpo mana. Yjamitunuru meneatose repe apatarykō rānao, yrome jenetupuhpyra amarokomo. Oorypyrykō onurumekara roropa matose. Onenehpyrykō tonese ahtao Tiro pōkomo a Xitō pōkomo a roropa, tyrypyrykō turumekase eya xine exiry pake. Saku risē tyrise eya xine exiry tupōkōme. Oruno roropa tyrise eya xine exiry tokokō pokona, tyrypyrykō rumekary se toto exiry enetupuhpotohme imehnomo a.

²² Etatoko pahne, kurākō apiakatoh po awānohtorỹko Ritonõpo mana. Tiro pōkō wānohnõko roropa mana. Xitō pōkō roropa wānohnõko mana. Yrome mokaro wānopyry motye awānohtorỹko Ritonõpo mana, tykase Jezu eya xine.

²³ — Amarokō roropa Kapanaū pōkomo, imehxo se matosehxo, oepyryparykō se oexirykōke repe, yrome apahtorỹko Ritonõpo mana apotoimo htaka. Ynara exiryke, yjamitunuru tonese oya xine repe. Yrome oorypyrykō onurumekara matose. Jene-tupuhpyra roropa matose oesēkōme. Morohne tonese ahtao Sotoma pōkomo a zahpyra ro toh exiry, ipatarykō zahpyra roropa exiry. Tyrypyrykō onurumekara toto exiryke tyahse Sotoma pōkomo ipatarykō maro.

²⁴ Etatoko pahne, kurākō apiakatoh po Sotoma pōkō wānohnõko Ritonõpo mana. Yrome itamurumehxo awānohtorỹko mana, tykase Jezu eya xine.

*Osehtoko ya oserematohme
(Ruka 10.21-22)*

²⁵ Morarame ynara tykase Jezu Tummy a:

— Papa Kapuaono, kapuaōkō esēme mase. Sero nono pōkō esēme roropa mase. Kure mase Papa tuaro pyra exiketō amoreparyke oya õsenetupuhtoh poko. Opoe zuarohxo exīko toh mana. Tuaro exiketō motye exīko toh mana. Atamorepaketō motye roropa tuaro exīko toh mana. Opoe roropa tuaro exiketō zuaro pyra toehse ropa mana.

²⁶ Āmoreme morohne tyrise oya Papa, tyriry se oexiryke, tykase Jezu Tummy a.

²⁷ Ynara tykase roropa Jezu eya xine:

— Emero Papa kynekarone ya. Ritonõpo mūkuru waro pyra matose repe. Papa rokē juaro mana. Papa waro pyra roropa matose. Ywy imūkurume jexiryke zuaro ase. Ynymenekatyamo a roropa Papa enepōko ase zuaro toto ehtohme.

²⁸ — Osehtoko ya totaehse awahtao xine, typenekehse roropa awahtao xine oorypyrykō poko. Omoxinety puimary sã oorypyrykō mana. Yrome ywy etaehpyra oritorỹko ase. Oeremapotorỹko roropa ase.

²⁹ Ymaro ytoytotoko jekahmananõme sã ehtoko, ypoko aemyhtyã samo, omoxinety puimananõ samo. Ymaro atamorepatoko zae ehtoh poko, kure jexiryke, imehnõ pyno jexiryke roropa. Mame oseremãko matose okurohtao xine.

³⁰ Oeremanohporykō ya tupime pyra mana oya xine. Jomipona oexirykō zohzohme exikety puimary sã oya xine mana, tykase Jezu eya xine.

12

*Oserematoh esēme Jezu ehtoh poko
(Maku 2.23-28; Ruka 6.1-5)*

¹ Morara kaxĩpo tyya Jezu kýtone typoetory tõ maro, tupito rãnakuroko. Oserematoh ae kýtone. Mame omise toexirykõke ipoetory tomo a tiriiku tytyhkase tynapyrykõme. Toipe juteu tõ pake. “Ematonanohnõko mase,” kara toto imepỹ tupi po tonahsẽ apoiryhtao omise exikety a enahtohme.

² Morarame tiriiku tyhkary eneryke tyya xine ynara tykase parixeu tõ Jezu a:
– Eneko ke, azahkuru opoetory tõ mana. Moeze omihpyry omipona pyra toto otyro tyhkaryke eya xine oserematoh ae. Erohnõko mã toto, tykase toto Jezu a.

³ Ynara tykase Jezu eya xine:
– Pape imerohpyry onenepitopyra ro hmatohu Tawi poko typoetory tõ maro, omise toto ehtopõpyry poko? (Kytamurukõme Tawi kynexine. Tuisame roropa kynexine.)

⁴ Mame Ritonõpo maro oturutoh taka tomõse ynororo typoetory tõ maro. Wyi tonese eya xine. Imehnõ nekarohpyry kynexine Ritonõpo zurume. Moro onenahpopyra kynexine Moeze omihpyry ae ro. Arão pakõ zurume rokẽ kynexine repe. Yrome moro tonahse Tawi tomo a. (Mame moro enahxĩpo Tawi tomo a: “Popyra matose,” kara Ritonõpo kynexine eya xine.)

⁵ Tyoro roropa onenepitopyra ro matohu Moeze omihpyry? Emero oserematoh ae tynekarory etapananõ mã Moeze omihpyry omipona pyra exĩko, Ritonõpo maro oturutoh tao toerokurukõke. Yrome toto onyhxiropyra Ritonõpo mana.

⁶ Etatoko pahne, ime jehtoh Ritonõpo Tapyĩ motye kuhse mana.

⁷ Otarãme Ritonõpo omiry waro pyra matose. Ynara tymerose: “Oekykõ kaneru tõ etaparyhtao oya xine onekarorykõme ya, kure mã repe. Yrome imehnõ pyno awahtao xine moro kure kuhse ya mana,” me tymerose Ritonõpo omiryme. Moro tonetupuhse oya xine ahtao yna onyhxiropyra oexirykõ mana, azahkuru pyra yna exiryke.

⁸ Kapu ae Ayhtohpyry oserematoh esẽme mana. Ywy ase oserematoh esemy, tykase Jezu eya xine.

*Aosemahmirihmahpyry kurãkatopõpyry ropa poko
(Maku 3.1-6; Ruka 6.6-11)*

⁹ Morotoino Jezu toytose ropa juteu tõ atamorepatoh taka.

¹⁰ Moroto orutua kynexine, aosemahmirihmahpyry. Imehnõ roropa moroto kynexine Jezu eraximãko, ihxirory se toexirykõke. Iirypyryme Jezu enery se toh kynexine repe. Morara exiryke ynara tykase toto:

– Otara ãko Ritonõpo nymeropohpyry nah? Zae sytatou ynara ahtao, kurãkõkara kurãkary ropa ahtao kyya xine oserematoh ae? tykase toto Jezu a.

¹¹ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Kaneru esẽme awahtao xine, mame oserematoh ae oekykõ toepukase ahtao oramã aka, ytopyra hmatohu oekykõ anỹse ropa oramã ae? kynako Jezu kynoturupone eya xine.

¹² Kaneru tõ kure Ritonõpo a. Ipyno mana. Yrome kaneru motye kuhse opyno xine mana. Naeroro azahkuru matose imehnõ akorehmary se pyra awahtao xine. Moeze omihpyry omipona sytatose imehnõ akorehmaryhtao kyya xine oserematoh ae ro, tykase Jezu eya xine.

¹³ Mame ynara tykase ynororo kurãkara a:

– Oemary itopohmako, tykase.

Mame tomary tytopohmase kurãkara a. Axĩ kure toehse ropa osetatoro.

¹⁴ Mame parixeu tõ toytose morotoino oximõme osenetupuhse Jezu etapatohme tyya xine.

Ritonõpo nymenekahpyry poko typoetoryme

¹⁵ Mame moro poko Jezu tutuarõtase tahtao toytose morotoino imepỹ pona. Mame imoihmãkõ imaro toytose. Mame kurãkõkara tukurãkase ropa eya. Emero porehme tukurãkase ropa eya toto.

¹⁶ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Jekātopyra ke ehtoko, tykase Jezu eya xine.

¹⁷ Izaja omihpyry ae ro morara tykase Jezu. Ynara tykase Izaja pake Ritonõpo omiryne:

¹⁸ “Mose ypoetoryme mana, äko Ritonõpo.

Tymenekase ya mana.

Ipyno ase yronymyryme, yzamaro roropa mana.

Juzenu ekarõko ase eya, zae jomiry ehtoh poko sero nono põkõ amorepatohme.

¹⁹ Imehnõ oneonezuhpyra exiiko mana.

Opure oturupyra roropa mana.

Osema taõkõ netaryme opore oturupyra mana.

²⁰ Pitiko zemime toehse nãparina ahtao onezehkapopyra ynororo mana, amoriry etahkasẽ anaorihmapopyra mana tomeseke.

Tyyrypyrykõke iporemãtyã pitiko zemime exikety sã mana.

Mokaro pynanohnõko mana.

Etuarimaketõ pynanohnõko roropa mana pitiko rokẽ enetuputyryhtao ro eya xine.

Toto zehno pyra exiiko mana.

Toto akorehmãko roropa mana itamurumehxo tonetupuhtohme toto a.

Orẽpyra exikehpyra ynororo mana.

Zae pyra ehtoh enahkapõko roropa mana.

²¹ Mame tosẽkõme mokyro enetupuhnõko sero põkõ mana emero porehme,” tykase Izaja pake Ritonõpo omiryne.

Peuzepu poko

(Maku 3.20-30; Ruka 11.14-23)

²² Morarame orutua enehne toto Jezu a, tonurẽkara, tomirẽkara, enara. Jorokohpe roropa kynexine. Mame mokyro tukurãkase ropa Jezu a. Joroko roropa tutõtanothpose eya, enara. Mame kynosenuhmane ropa rahkene. Sekere tykase roropa ynororo.

²³ Mame tõsenuruhkase imoihmãkomo.

– To! Otarame Tawi parỹpyry nymyryme nase, tykase toto.

²⁴ Mame morara kary totase tyya xine ahtao ynara tykase parixeu tomo:

– Mokyro mã Peuzepu poe rokẽ jamihme mana. Naeroro joroko tõ tütanothpõko ropa mana ahno ae, tykase toto ajohpe. Peuzepu joroko tamuru esety akorony.

²⁵ Toto osenetupuhtoh waro Jezu kynexine. Morara exiryke ynara kynako eya xine:

– Pata tamuru põkõ oxiehno ahtao atatapoiko toto. Mame okynã pyra osenahkãko mã toto. Morararo pata pitiko ahtao. Moro põkõ osetaparyhtao osenahkãko mã toto. Tapyi taõkõ roropa tyekyry zehno ahtao osenahkãko mã toto.

²⁶ Morararo joroko tõ tãtapiakase ahtao, oxiehno roropa toto ahtao okynã pyra osenahkãko mã toto.

²⁷ “Joroko tamuru poe joroko tõ tütanothpõko mokyro mana,” äko matose ypoko repe. Naeroro oturupoxi oya xine. Onoky poe roropa joroko tõ tütanothpõko ropa opoetory tõ nahe? Joroko tamuru poe joroko tõ tütanothpõko toh nae? Arypyra. Morararo joroko tamuru tyjमितunuru onekaropyra ya mana. Opoetory tõ eneryke oya xine azahkuru oexirykõ enetupuhnõko matose.

²⁸ Joroko tamuru poe pyra ase. Ritonõpo Zuzenu poe joroko tõ tütanothpõko ropa ase. Moro eneryke oya xine tuaro exiiko matose. Emero esẽme Ritonõpo exiry waro exiiko matose. Taronã roropa tooehse ynororo mana oya xine.

²⁹ – Etatoko pahne, mõkomo arory se omato ahtao imepỹ tapyĩ tae tapyi esẽ myhnõko aporo. Mame tymyhse esẽ ahtao, imõkomory arõko mana.

³⁰ – Ypyno pyra awahtao xine yzehno matose. Jakorehmara awahtao xine imehnõ enepyyry poko ya, toto aropõko rokẽ matose ywinoino. Jakorekehkãko matose.

³¹ Morara exiryke ynara āko ase oya xine, oorypyrykō porehme korokary waro ase. Iirypyryme ōmirykō toehse ahtao moro korokary waro roropa ase. Toiro rokē onykorokara ase. Ritonōpo Zuzenu kerekeremaryhtao oya xine moro oorypyrykō onykorokara ase ekurehnōko. Onykorokara Ritonōpo roropa ekurehnōko mana, Tuzenu tounohse oya xine exiryke.

³² Kapu ae Ayhtohpyry kerekeremaryhtao oya xine, moromeīpo oorypyrykō rumekary se ropa awahtao xine, moro korokāko ropa Ritonōpo mana. Yrome Ritonōpo Zuzenu tounohse oya xine ahtao moro oorypyrykō onykorokara Ritonōpo mana ekurehnōko. Seromaroro onykorokara mana. Imeīpo onykorokara roropa mana jūme, tykase Jezu eya xine.

*Otyro zoko epery
(Ruka 6.43-45)*

³³ – Otyro zoko kure ahtao kure eperytāko mana. Yrome ātaryka htao rokē tarykase ahtao popyrahme sã eperytāko mana. Eperytara roropa mana. Morara exiryke epery eneryke otyro zoko kure exiry enetupuhnōko sytatose. Morohne saaro ahno, kure toto exiry eneryhtao tyya xine kure toto omiry etaryhtao roropa tyya xine kure toto exiry enetupuhnōko imehnō mana. Māpyra popyra toto exiry eneryhtao iirypyryme toto ehtoh enetupuhnōko imehnō mana.

³⁴ Okoi sã matose. Iirypyryme matose ipunaka. Morara exiryke ōmirykō iirypyryme roropa mana. Iirypyryme okurohtao xine oexirykōke, ajoajohpe ōmirykō mana.

³⁵ Kure awahtao xine kure osenetupuhnōko matose okurohtao xine. Mame ōmirykō roropa kure exīko. Māpyra popyra awahtao xine popyra roropa osenetupuhnōko matose okurohtao xine. Ōmirykō popyra roropa exīko mana, enara.

³⁶ – Etatoko pahne, kurākō apiakatoḥ po ōmihpyrykō xihpyry poko oturupōko oya xine Ritonōpo mana. Imehnō kerekerematopōpyry poko roropa oya xine oturupōko mana.

³⁷ Morarame ōmihpyrykō ekarōko ropa oya xine mana. Otarāme kure ōmihpyrykō kynexine. Otarāme popyra kynexine. Kure ōmihpyrykō ahtao, “Kure matose,” āko mana. Yrome popyra ōmihpyrykō ahtao awānohtorŷko Ritonōpo mana, tykase Jezu eya xine.

*Jezu jamitunuru enery se parixeu tō ehtopōpyry
(Maku 8.11-12; Ruka 11.29-32)*

³⁸ Morarame parixeu tō toytose Jezu a, Moeze omihpyry poko amorepatōkō maro. Ynara tykase toto:

– Jezu, ajamitunuru enery se ynanase, tykase toto Jezu a.

³⁹ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Popyra matose, Ritonōpo omipona pyra oexirykōke ipunaka: “Ajamitunuru enepoko yna a, oenetupuhtohme yna a,” karyke oya xine. Yjamitunuru onenepopyra ase oya xine. Toiro rokē enepōko ase oya xine. Jona ehtopōpyry panō enepōko ase oya xine. (Ritonōpo poe urutōme Jona kynexine pake.)

⁴⁰ Mame kanaimo a tonahse ynororo. Oseruao tōmehse ynororo zuakuru ao. Mokyro ehtopōpyry sã mā Kapu ae Ayhtohpyry. Oseruao ēmehnōko mana, aorihtyã esao.

⁴¹ Etatoko pahne, kurākō apiakatoḥ po, Niniwe pōkō Ritonōpo ēpataka exīko mā toto. Amarokō roropa oximōme Ritonōpo ēpataka exīko matose imaro xine. Mame Niniwe pōkō ohxirotorŷko mā toto oorypyrykō poko. Ynara exiryke, Jona omiry etaryke tyya xine tyrypyrykō turumekase eya xine. Ritonōpo omiry omipona se kynexine toto. Etatoko pahne, Jona motye ase taro amaro xine. Jomiry etāko matose repe. Yrome jomipona pyra matose, tykase Jezu eya xine.

⁴² – Kurākō apiakatoḥ po ikurenaēkō tuisary ohxirotorŷko roropa mana, noḥpo. Mya toytose ynororo Saromāo omiry etase, tuarohxo Saromāo exiryke tuisamehxo exiryke

roropa. Yrome Saromão motye kuhse exikety nase amaro xine. Oty katoh jomipona pyra hmatou? tykase Jezu eya xine.

*Joroko aepyry ropa tunurumekahpyry a ropa
(Ruka 11.24-26)*

⁴³ Ynara tykase ropa Jezu:

– Joroko otarame tütäko mã repe ahno ae. Mame xiaxiake ytōko ynororo. Imepÿ zupïko mã ynororo tosaryme repe. Yrome onenepyra tahtao

⁴⁴ ynara äko mã otarame tyya rokene: “Ytōko ropa ase jesahpyry aka ropa, unurumekahpyry aka ropa,” äko. Mame tunurumekahpyry a ytōko ropa mana. Kure enēko ropa ikurohtao mana. Taōke pyra, tutumehse samo, saereme potu enēko ropa mana.

⁴⁵ Naeroro omōpyra aporo, eramāko ropa mana imehnō joroko pokona, tymarōme toto ehtohme moro tao. Popyrahxo exiketō imaro oehnōko mana, 7me, osesarise mokyro ahno aka. Mame mokyro itamurumehxo jorokohpe exïko mana. Osemazuhme toehtopōpyry motye popyra exïko mana. Mokyro ehtoh sã exïko popyra exiketō mã seromaroro, tykase Jezu eya xine.

*Jezu eny, zakorō tō maro
(Maku 3.31-35; Ruka 8.19-21)*

⁴⁶ Morarame toto zururuhtao ro, Jezu ã tooehse zakorō tō maro. Jezu maro tōtururu se toh kynexine repe. Yrome omōpyra toh kynexine tapyi taka. Jarãnao rokē toh kynexine.

⁴⁷ Morara exiryke ynara tykase imepÿ Jezu a:

– Etako ke, asa mokyro noehno, äkorō tō maro. Tōtururu se mã toto amaro, tykase ynororo Jezu a.

⁴⁸ Morarame ynara tykase Jezu:

– Onoky koh mokyro aja? Onokah koh mokaro jakorō tomo? tykase Jezu eya.

⁴⁹ Mame typoetory tō enepone toto a:

– Moxiã enetoko. Moxiã ajame nase toehse, jakorō tōme nase toehse.

⁵⁰ Emero Papa Kapuaō omipona exiketō mã jakorōme exïko, worryxiryme exïko roropa, ajame roropa exïko, tykase Jezu eya xine.

13

*Otyro puhturu arykane
(Maku 4.1-9; Ruka 8.4-8)*

¹ Morarame kohmãpyra ahtao ro tapyi tae kÿtone ropa Jezu ikuhpo ehpikoxi. Moroto kÿporohne ikuhpo ehpio, imehnō amorepatohme tyya.

² Morarame imoihmākō tooehse tyya ahtao kynotyryne kanawa aka. Mame typorohse ynororo kanawa aka. Mokaro moroto tuna ehpio, imoihmākomo.

³ Mame Ritonōpo enetupuhtohme tamorepase toto eya itamurume. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Tupito arykase toytose orutua.

⁴ Mame otyro puhturu typahse eya ahtatohme repe. Mame ipuhturu toepukase osema tao. Mame tē pitiko tykase ahtao torō pitiko tyhtose ipuhturu enahse.

⁵ Mame ipuhturu toepukase roropa topuxikiri htaka. Moro puhturu tahtase repe okyna hkopyra, nonome hkopyra exiryke topuxikiri hpe sã exiryke.

⁶ Morarame xixi tōnuhse ahtao jetū toehse ahtao otyro pisarara tyahkase xixi a, tymise pyra ro exiryke, nono pyra exiryke. Topuxikiri htaka ipapyhpyry tonahse. Toorihse emero porehme.

⁷ Morarame ipuhturu typahse ropa ätaryka htaka. Moroto tahtase repe. Yrome ätaryka a toise. Mame toorihse roropa.

⁸ Mame ipuhturu typahse ahtao, nono kurã pona toepukase roropa. Tahtase. Kure toperytase roropa tuhke, nono kure exiryke.

⁹ – Naeroro etatoko. Otato awahtao xine Ritonõpo enetupuhnõko matose, tykase Jezu eya xine.

Oty katoh osenetupuhpotoh ke rokẽ tamorepase toto?
(Maku 4.10-12; Ruka 8.9-10)

¹⁰ Morarame ipoetory tõ toytose Jezu a ekaropose:

– Oty katoh mokaro amorepãko ma osenetupuhpỹ ke, tupimã ke? tykase toto, tõturupose.

¹¹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Oesẽkõme Ritonõpo exiry poko ãmorepatorỹko ase. Yrome mokaro tuaro pyra ro mana.

¹² Ynara exiryke zuarohxo exiketõ amorepãkohxo Ritonõpo mana tuarohxo toto ehtohme. Yrome tuaro hkopyra exiketõ tamorepatopõpyrykõ poko wenikehnõko mana zuaro pyra toexirykõke.

¹³ Mokaro oseosenuhmãko toh mã repe. Yrome onenetupuhpyra mã toto. Jomiry etãko toh mã repe. Yrome otuenikehkãko mã toto. Morara exiryke tupimãkõ poko rokẽ toto amorepãko ase.

¹⁴ Izaja omihpyry ae ro mã mokaro toehse. Ynara tykase Izaja pake:

“Etãko matose repe, yrome onetara matose.

Oseosenuhmãko roropa matose repe.

Yrome onenepyra sã matose.

¹⁵ Tũpore sã oupuhpyrykõ exiryke onenetupuhpyra matose,
apanarykõ ipanapuruhpyry sã exiryke,
oenurukõ pimỹmã sã exiryke roropa.

Oenurukõ pimỹmã sã onyripyra awahtao xine
kure osenuhmakety sã mehtory.

Apanarykõ ipanapuruhpyry sã pyra oexirykohtao
kure jomiry metatory,
oesẽkõme wenetupuhtory roropa.

Mame oesẽkõme jenetuputyryhtao oya xine,
tukurãkase mehtory ya, ãko Ritonõpo,”

tykase Izaja pake.

¹⁶ – Naeroro tãkye matose, tykase Jezu typoetory tomo a, – kure õsenuhmarykõke oenurukõ ke, kure otato oexirykõke roropa.

¹⁷ Etatoko pahne, urutõ kõ onenehpyrykõ enery se toh kynexine repe, tuhke Ritonõpo omihpyry omipona aehtyã roropa. Yrome onenepyra tokurehse toto. Onetahpyrykõ etary se roropa toh kynexine repe. Yrome onetara tokurehse roropa toto.

Jezu namorepatopõpyry poko
(Maku 4.13-20; Ruka 8.11-15)

¹⁸ – Etatoko pahne, ãmorepatorỹko ase ynekarohpyry poko, otyro puhturu arykatopõpyry poko.

¹⁹ Ritonõpo omiry etananõ nae. Toto esẽme Ritonõpo exiry poko etãko toh mã repe. Yrome onenetupuhpyra toto. Mame onenetupuhpyra toto exiryke, joroko tamuru axĩ oehnõko, Ritonõpo omiry poko wenikehkapose ikurohtaka xine. Mokaro osema sã mã toto ikurohtao xine, ãko ywy. Ritonõpo omiry otyro puhturu sã mana. Mame mokaro tũpore sã exiryke ikurohtao xine, Ritonõpo omiry ahtara sã toto kurohtao mana.

²⁰ Imehnõ topuxikiri hpã sã mã toto ikurohtao xine. Ritonõpo omiry etaryhtao axĩ tãkye exĩko repe. Ritonõpo omiry se exĩko toh mã repe.

²¹ Yrome mya, ikurohtaka xine omõpyra sã Ritonõpo omiry mana. Jarao exikety sã rokẽ aomiry mana. Morara exiryke toetuarimarykohtao axĩ Ritonõpo omiry rumekãko ropa mã toto. Tyryhmarykohtao roropa imehnomo a Ritonõpo omipona toexirykõ axĩ irumekãko ropa mã toto.

²² Imehnõ Ritonõpo omiry etananõ ätarykahmã sã mã toto ikurohtao xine. Esëkõme Ritonõpo exiry poko etãko toh mã repe. Yrome torëtyke mã toto senohne poko, otyro tõkehko poko. Mõkomo poko typenetarykõke Ritonõpo omiry se hkopyra exĩko mã toto. Mame Ritonõpo omipona yronymyryme pyra mã toto. Mãsa rokẽ mã toto. Irumekãko ropa toh mana.

²³ Mame imehnõ Ritonõpo omiry etananõ mã nono kurã sã mã toto tukurohtao xine. Tosëkõme Ritonõpo exiry enetupuhnõko mã toto. Aomipona exĩko mã toto yronymyryme. Mame imehnõ akorehmãko mã toto Ritonõpo omipona toto ehtohme roropa, tuhke, pitiko rokẽ pyra, tykase Jezu typoetory tomo a.

Ätaryka poko turuse toto, osetupuhpotohme

²⁴ Morarame typoetory tamorepase ropa Jezu a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonõpo emero esëme mana. Imepÿ sã roropa mana, tupito esë samo. Mokyro a tutupi tarykaposse otyro puhturu kurã ke.

²⁵ Mame tarykase emero ahtao, koko, emero tynyhse ahtao, imepÿ tooehse epekara. Eya ätaryka puhturu tarykase roropa, tupito rãnao, tiriiku rãnao roropa. Mame toepase ropa ynororo.

²⁶ Morarame okynã pyra otyro tahtase. Mame toperytapitose. Yrome ätaryka roropa tahtase.

²⁷ Mame tupito esemy a toytose ipoetory tomo. Ynara tykase toto tupito esemy a: “Otyro puhturu kurã marykase otupi po. Yrome otokoino ätaryka itamurume tahtase nahe?” tykase toto, tõturupose.

²⁸ – “Otarãme jepetõkara a tarykase mana,” tykase ynororo.

– “Yna ytory se hma ätaryka mukase ropa?” tykase toto, tõturupose.

²⁹ – “Arypyra. Ätaryka mukase oytorykohtao seromaroro, otarame tiriiku roropa mukãko matose.

³⁰ Morara exiryke ah moroto rokẽ nexĩ aporo, ätaryka htao rokẽ aporo tiriiku ex-itãne. Morarame toehkehse tiriiku ahtao ätaryka mukananõ aropõko ase. Ynara ãko ase erohketomo a: ‘Ätaryka imukatatoko aporo ipahtohme apoto htaka, jahkatohme. Moromeipo tiriiku isahkatatoko ã aka tyritohme,’ ãko ase eya xine,” ãko mã tupito esemy eya xine, tykase Jezu typoetory tomo a.

Moxitatu puhturu

(Maku 4.30-32; Ruka 13.18-19)

³¹ Morarame typoetory tõ tamorepase ropa Jezu a, imepÿ poko ropa. Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo kuesëkõme exiry otyro puhturu pisarara ahtary sã mana, moxitatu puhturu ahtary samo. Moxitatu puhturu pisarara repe.

³² Mame moro tarykase ahtao tupito pona õxihtãko mana. Ahtãko roropa mana. Zumo exĩko mana. Mame tamorihase ahtao wewe konõto sã exĩko mana. Mame torõ tõ oehnõko osesarise amoriry htaka, tykase Jezu.

Iporutatopo

(Ruka 13.20-21)

³³ Mame imepÿ ke ropa typoetory tõ tamorepase Jezu a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonõpo enetuputyryhtao oya xine Oesëkõme, otyorõmatorÿko mana. Aomipon-ahxo exĩko matose yronymyryme. Iporutatoh sã Ritonõpo omiry okurohtao xine mana.

Moro iporutatoh zoxie ahtao tiriiku maro emero porutãko mana. Wyime exïko tokeise ahtao. Moro sã exïko Ritonõpo omiry okurohtao xine mana, tykase Jezu eya xine.

*Tõsenetupuhthoh ke toto turuse
(Maku 4.33-34)*

³⁴ Morarame tupimã ke rokẽ imoihmãkõ tamorepase Jezu a. Toto esẽme Ritonõpo exiry poko tamorepase toto eya. Ynara sã oesëkõme Ritonõpo enetuputyryhtao oya xine, kakehpyra roropa Jezu kynexine toto a.

³⁵ Morarame urutõ kõ omihpyry ae ro Jezu kynexine. Ynara kynexine urutõ kõ omihpyry pake:

“Osenetupuhthoh ke toto amorepãko ase,
tyorõ poko toto zurũko ase.

Moro poko zuaro exipitopyra mã toto
moino ro, sero nono ritopõpyry poe ro.
Yrome morohne poko toto amorepãko ase,”
tykase urutõ kõ pake Ritonõpo omiry.

Typoetory amorepatopõpyry ropa poko Jezu a

³⁶ Morarame imoihmãkõ turumekase Jezu a. Tomõse tapyi taka. Mame ipoetory tõ toytose eya, oturupose.

– Otara katoh koh moro ãtaryka poko moturuno? Moro tupito poko yna amorepako ropa, tykase toto Jezu a.

³⁷ Ynara tykase Jezu:

– Mokyro otyro puhturu kurã arykaneme sã Kapu ae Ayhtohpyry mana.

³⁸ Mame utupime sã sero põkõ esary mana. Mame otyro puhturu kurã sã mokaro tosëkõme Ritonõpo enetupuhnanomo. Yrome ãtarykahmã sã mã mokaro joroko tamuru poetory tomo, joroko tõ omipona exiketomo, enara.

³⁹ Mame epekara mokyro, ãtaryka arykaneme, joroko tamuru. Mame otyro epery toehkehse ahtao esë isahkãko mana kurãkõ apiakatohme. Moro saaro sero põkõ apiakãko Ritonõpo mana. Mame mokaro ãtaryka mukananõ sã Ritonõpo nenyoyhtyã mana.

⁴⁰ Mame ãtaryka mukãko sã mã toto ipahtohme apoto htaka. Moro sã exïko kurãkõ apiakatoh po mana sero etyhpyry po.

⁴¹ Morara ahtao Kapu ae Ayhtohpyry tynenyoyhtyã aropõko mana. Imehnõ iirypyryme tyripohpõkõ enehpõko mana. Iirypyrymãkõ enehpõko roropa mana oximõme.

⁴² Mame toto pahnõko apotoimo htaka. Moroto toh mã xitãko. Kui kui ãko rokẽ mã toto atarypõko.

⁴³ Mame Ritonõpo poetory nymyry Ritonõpo maro exïko. Tumykõ maro tuisamehxo exïko mã toto. Tãkye roropa exïko mã toto. Etatoko pahne, typanare awahtao xine otato ehtoko, tykase Jezu eya xine.

Typyne exikety nono aka zonemyhpyry

⁴⁴ – Ritonõpo enetuputyry oya xine oesëkõme ynara sã roropa mana. Typyne exikety sã mana nono aka zonemyhpyry samo imepỹ tupi po. Mame moro typyne exikety tonese ahtao tokare pyra ytõko mokyro, typyne exikety enene mana. Tytapyĩ ekarõko mana, tutupi tõkehko ekamõko roropa mana tineru apoitohme tyya. Mame moro tineru ke tupito epe Kahnõko mana tÿpenery maro. Moro sã oesëkõme Ritonõpo enetuputyry oya xine mana, tykase Jezu eya xine.

Kasuruimo kurano

⁴⁵ – Tyorõ sã roropa oesëkõme Ritonõpo enetuputyry oya xine mana. Kasuru kurã epe Kahnẽ sã mana.

⁴⁶ Mame kurã kasuru eneryhtao tyya moro poko rokẽ penetãko mana. Mame emero tymõkomory ekamõko mana, tÿpenery epekahtohme tyya. Moro sã mã Ritonõpo enetuputyry oya xine oesëkõme, tykase Jezu eya xine. — Senohne emero se hkopyra exïko matose, Ritonõpo maro rokẽ oehtohkõme, tykase Jezu eya xine.

Tarãpa konõto

⁴⁷ — Tyorõ sã roropa, oesëkõme Ritonõpo enetuputyry oya xine mana. Kana anymyry sã mana ikuhpo kua, tarãpa konõto ke. Mame tarãpa tomase ahtao kana itamurume anÿnõko anÿnanõ mana, kana osehta.

⁴⁸ Morarame typehse ahtao tarãpa arõko mã toto, kana anÿnanomo tuna ehpikoxi kana apiakatohme: kurãkõ emãko mã toto ã aka, yrome popyra exiketõ pahnõko mã toto.

⁴⁹ Moro saaro exïko sero enatryhtao mana. Ritonõpo nenyohyã ytõko mana pohnõ apiakatohme kurãkõ htae.

⁵⁰ Morarame pohnõ pahnõko mã toto apotoimo htaka. Moroto xitãko mã toto. Kui kui ãko roropa mã toto tãtasamaryme, tykase Jezu eya xine.

Zae atamorepatopyry kasenato, pakatokõ roropa

⁵¹ — Menetupuhtou ãmoreparykõ ya? tykase Jezu eya xine.

— ÿ, tykase toto.

⁵² Ynara tykase ropa Jezu:

— Moeze omihpyry waro exiketõ ypoetoryme toehse ahtao, tapyi esë sã exïko mã toto. Tymõkomory esary wino tykyryry oũko ropa tapyi esë mana, pakatokomo te, kasenato komo, enara. Moro saaro Moeze omihpyry waro exiketõ Ritonõpo enetuputyryhtao tyya xine tosëkõme. Ikurohtao xine aosenetupuhtohkõ tuhke mana, kasenato komo, pakatokomo, enara, tykase Jezu eya xine.

Jezu enetuputyry se pyra Nazare põkõ ehtopyry (Maku 6.1-6; Ruka 4.16-30)

⁵³ Morarame Jezu tõturukehse ahtao morohne poko, toytose ropa moro tae.

⁵⁴ Morarame tosaka ropa toytose. Morarame morotõkõ atamorepatoh tao ta-morepase toto eya. Mame Jezu etananõ ynara tykase:

— To! Otokoino tuaro toehse nae? tykase toto. — Onoky poe roropa jamihme toehse mose nae? tykase roropa toto. Tõsenuruhkase toto.

⁵⁵ — Wewe poko erohkety mũkuru mose ro. Maria roropa jẽ mokyro. Zakorõ tõ roropa waro sytatose. Tiaku, Joze, Ximão, Juta, enara toh mana.

⁵⁶ Aoryxiry tõ taro roropa mana. Yrome otokoino tuaro toehse nae? tykase toto.

⁵⁷ Jezu enetuputyry se pyra toh kynexine jekyry waro toexirykõke. Yrome Ritonõpo mũkurume onenetupuhpyra toh kynexine. Morara exiryke ynara tykase Jezu eya xine:

— Urutõ omiry etãko imehnõ mana, imehnõ pata poro aytoryhtao. Yrome itapyĩ taõkõ aomiry onetara mã toto. Jekyry tõ roropa aomiry onetara mã toto. Ipatary põkõ aomiry onetara roropa mana, tykase Jezu toto a.

⁵⁸ Mame tyjamitunuru onenepopyra Jezu kynekurehne moroto aporo. Kurãkõkara onukurãkara roropa kynexine moroto onenetupuhpyra toto exiryke.

14

João ahno ãpurihkane zuhkatopyry (Maku 6.14-29; Ruka 9.7-9)

¹ Morarame Jezu poko ahno oturutopyry totase Erote a. Karirea rãnaõ kõ tuisaryme kynexine ynororo.

² Ynara tykase Erote Jezu poko:

— João ahno ãpurihkane mokyro. Tõsemãse ropa mana, tykase typoetory tomo a. — Morara exiryke jamihme toehse ynororo. Kurãkõkara kurãkãko ropa mana, tykase.

³ Osemazuhme, orihpyra ro ahtao, João tapoipose Erote a. Mame tymyhse ahtao tōmapose eya āpuruhyry taka. João zehno pyra Erote kynexine repe. Mame takorō typykase eya typytyme Erote a. Mame Erotia omi poe João zehno toehse ynororo, takorō pytŷpyry omi poe.

⁴ Ynara kakehpyra João exiryke: “Ākorō pyty asapoino opytyme, mokyro apoiryhtao oya opytyme iirypyryme exīko mase,” kakehpyra João exiryke Erote a.

⁵ Morara exiryke João etapary se toehse ynororo. Yrome juteu tō zuno toexiryke onetapara kynexine aporo. “Urutō João mokyro Ritonōpo poe,” karyke juteu tomo a.

⁶ Morarame João āpuruhyry tao ro ahtao Erote aniwesario nae kynexine. Tuhkākō toahmase eya eukuru ētohme, watohme, enara. Moroto Erotia ěxiry tuase imoihmākō neneryme. Erote epe tō neneryme roropa tuase ynororo. Mame Erote zamaro Erotia ěxiry kynexine.

⁷ Morara exiryke ynara tykase eya ynororo:

– Oty se nymyry hma ya? Ōpenery ekarōko ase oya emero porehme, tykase Erote nohpo a, Erotia ěxiry a.

⁸ Mame tyse maro tōturuxīpo ynara tykase ynororo:

– Seromaroro toiro se rokē ase oya. João, ahno ěpurihkane zupuhpyry se ase, paratu ao, tykase ynororo eya.

⁹ Morara kary etaryke tyya Erote toemynyhmase yronomyryme. Yrome: “Ōpenery ekarōko ase oya,” tykase toexiryke imoihmākō netaryme, soutatu tō taropose eya, João zupuhpyry kohtohme eya xine.

¹⁰ Morara exiryke João zupuhpyry tyhkohse soutatu tomo a, āpuruhyry tao ahtao ro.

¹¹ Mame paratu ao zupuhpyry tonehse eya xine ekarotohme nohpo a. Mame mokyro a zupuhpyry tokarose tyse a.

¹² Morarame ipoetohpyā tooehse, João ekepyry poko. Mame tonēse ahtao eya xine, toytose toto Jezu a, Jezu zuruse.

*Imoihmākō otuhmatopōpyry Jezu a 5.000mākomo
(Maku 6.30-44; Ruka 9.10-17; João 6.1-14)*

¹³ Morarame João etapatopōpyry totase Jezu a ahtao toytose ynororo imepŷ pona. Kanawae toytose ahno esaka pyra, toiroro toehtohme repe. Yrome Jezu ytory poko tuaro ahno toehse ahtao, tosae xine toytose toto. Jezu mykapo toytose toto, pupu po.

¹⁴ Mame towōse ropa Jezu ahtao kanawae imoihmākō tonese eya. Toenupunase ynororo toto poko yronomyryme. Mame kurākōkara tukurākase ropa eya.

¹⁵ Morarame kokonie pukuro ipoetory tō toytose Jezu a. Ynara tykase toto:

– Pake nykohmāno. Ahno esao pyra sytatose taro. Moxiā aropoko ropa pata tō pona tynapyrykō epekahtohme eya xine, tykase toh repe eya.

¹⁶ – Oty katohme? tykase Jezu. – Toto anaropopyra ase. Otuhtoh rokē ekarotoko eya xine toto otuhtohme, tykase Jezu eya xine.

¹⁷ – Wyi pitiko rokē nae ynanase, 5me rokene. Kana roropa asakoro rokene, tykase toto.

¹⁸ – Enehtoko ya, tykase Jezu eya xine.

¹⁹ Mame imoihmākō typorohkapose Jezu a, onahpoty htaka kure exiryke moroto. Mame wyi apoiryhtao Jezu a, kana maro, tōsenuhmase kapu aka. Ynara tykase ynororo:

– Kure mase Papa Kapuaono, tykase Jezu. Mame wyi tytohtohkase eya typoetory tomo a ekarotohme. Tuhke wyi toehse emahpo, tōsē roropa. Mame imoihmākomo a wyi tokarose eya xine tōsē maro.

²⁰ Mame tōtuhse toto emero porehme. Tuesapare toehse toto. Mame tōsē akoīpyry tanŷse ropa eya xine, Jezu poetory tomo a. Rutō pehme kynexine 12me, wyi akoīpyry maro, tōsē akoīpyry maro, enara.

²¹ Mokaro imoihmākō tuhke kynexine. Tuhke toto exiry 5.000me kynexine, orutua kō rokene. Nohpo tō roropa tuhke kynexine, poetohti tō roropa. Enara.

*Tuna poro Jezu ytoto pōpyry
(Maku 6.45-52; Joāo 6.16-21)*

²² Morarame typoetory taropose ropa Jezu a, kanawae toto ytotohme osemazuhme, ikuhpo akuohtohme toto a, imoihmākō osekazumary se Jezu exiryke tyya.

²³ Morarame tōsekazumakehse imoihmākō ahtao tōnuhse Jezu toiroro ypy emory pona, oturuse Tummy maro. Mame tykohmāse ahtao, Jezu moroto ro kynexine, toiroro, ypy emory po.

²⁴ Ikuhpo rānao ipoetory tō kynexine. Pohkane konōto jamihme toehse kanawa pokona tyryrykane jamihme exiryke.

²⁵ Morarame kuratiri etapitory zano Jezu kytone eya xine tuna poro.

²⁶ Morarame tuna poro Jezu ytory eneryke tyya xine ipoetory tō tōserehse. Tunōmase eya xine.

— Ahno akuaryhpyry mokyro oehnōko, tykase toto. Tonaroxirykōke tykohtase roropa toto, tōserehse yronymyryme toexirykōke.

²⁷ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

— Juno pyra ehtoko. Ywy ase Jezu. Enaromyra ehtoko, tykase eya xine.

²⁸ Morara kary etaryke tyya xine ynara tykase Peturu:

— Jezume awahtao amaro kuaroko jytotohme tuna poro, tykase Peturu.

²⁹ — Osehko, tykase Jezu eya.

Morarame towōse Peturu kanawae tuna poro toytotohme Jezu a.

³⁰ Yrome pohkane konōto eneryke tyya enaromyke toehse ynororo. Axī tyneryse tuna kuaka.

— Kypynanohko, Jesemy, tykase Peturu.

³¹ Axī tomary ke Peturu tapoise Jezu a.

— Yronymyryme pyra jenetupuhnōko mase. Oty katoh jenetupuhpyra make? tykase Jezu Peturu a.

³² Mame kanawa aka tōtyrise Jezu Peturu maro. Mame axī sapararahkane sapararah tykakehse. Tymynyhpāse ropa.

³³ Mame mynyhme toehse ipoetory tomo. Jezu eahmary poko rokē toh kynexine, tukurohtao xine.

— To! Ritonōpo mūkurume nymyry mase. Kure mase, tykase toto.

*Kurākōkara kurākato pōpyry ropa Jezu a Kenezare po
(Maku 6.53-56)*

³⁴ Mame ikuhpo takuohse rahkene eya xine. Mame toeporehkase toto Kenezare pona.

³⁵ Morarame Jezu eneryke tonetupuhse morotōkomo a, Kenezare pōkomo a. Morara exiryke morotōkō kurākōkara tonehpose eya xine Jezu a toto kurākatohme ropa. Ynara tykase toto Jezu a:

³⁶ — Ah oupō ehpiry apō toto kurākōkara, ajohpāme samo, tykase toto Jezu a, tuhkākomo. Mame Jezu zupony tytemuhmase ahtao kurākōkara a, toekurākase ropa toto, emero porehme.

15

*Juteu tamuru tō namorepatopōpyry
(Maku 7.1-13)*

¹ Mame Jerusarē poe parixeu tō toytose Jezu a, Moeze omihpyry poko imehnō amorepananō maro. Mame ynara tykase toto eya:

² — Oty katoh kytamurukō omipona pyra opoetory tō nae? “Osemahxīpo rokē otuhtoko zae oehtohkōme,” katopōpyry tuenikehse toto, tykase toto Jezu a.

³ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Atamurukō omihpyry poko rokē matose. Ritonōpo omiry poko tuenikaroro sã matose. Naeroro aomipona pyra matose.

⁴ Ynara tymerose Ritonōpo omiry: “Kure omykō tyritoko. Kure asakō tyritoko roropa,” me tymerose. Ynara roropa tymerose Ritonōpo omiry: “Tumy eunopyryhtao imepyny a, tyse roropa eunopyryhtao, mokyro etapapotoko aorihthome, tumykō eunopyryke eya,” me tymerose Ritonōpo omiry.

⁵ Yrome Ritonōpo omiry tyorōmãko matose. Azahkuru imehnō amorepãko roropa matose. Ynara ãko matose eya xine: “Tÿkyryneke awahtao xine omykō akorehmatohme repe, asakō maro. Yrome ekarory se pyra awahtao xine eya xine, ynara kahtoko eya xine: ‘Jomihpyry ae senohne Ritonōpo kyryryme rokē mana,’ kahtoko eya xine,” ãko matose imehnomo a, tumykō pyno se pyra exiketomo a.

⁶ “Morara karyke oya xine, õkyryrykō anapoipyra omykō mana,” ãko matose imehnō amorepãko. Ritonōpo omipona pyra matose morara awahtao xine. Õmirykō ke rokē Ritonōpo omiry myakamãko matose.

⁷ Ajohpe rokē matose. Zae Izaja omihpyry kynexine. Ynara tymerose eya Ritonōpo omiry opoko xine:

⁸ “Õmirykō ke rokē kure jyrīko matose.

Yrome okurohtao xine ymaro pyra matose ipunaka.

⁹ Toiparo rokē kure jyrīko matose,
jomipona pyra awahtao xine.

Jomiry tytyorōmase oya xine.

Tymyakãmase roropa oya xine õmirykō ke.

Morara exiryke õmirykō etary se hkopyra ase,”

tykase Izaja pake opoko xine, tykase Jezu eya xine.

Iirypyryme ehtoh poko

(Maku 7.14-23)

¹⁰ Morarame imoihmãkō tykohmase Jezu a. Ynara tykase eya xine:

– Etatoko pahne. Enetupuhtoko roropa.

¹¹ Oty pokoino, ahno iirypyryme exīko nahe? Otuhtoh pokoino iirypyryme exīko? Arypyra, tonahsē enahnōko repe, yrome moro pokoino pyra iirypyryme matose exīko. Yrome õmirykō xihpyry pokoino õsenetupuhtokō xihpyry pokoino roropa iirypyryme exīko matose okurohtao xine, iirypyryme oexirykōke, tykase Jezu toto a.

¹² Morarame Jezu a toytose ipoetory tomo zuruse. Ynara tykase toto eya:

– Tohne nexī toto, õmiry etaryke tyya xine. Tuaro makene? tykase toto Jezu a.

¹³ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Zae pyra toto ahtao Papa Kapuaõ narykahpyryme pyra sã mã toto. Popyra mã toto, ãtarykahmã samo. Imeïpo ãtaryka mukapōko Ritonōpo mana ãtarykahme exiryke.

¹⁴ Ah moroto rokē mokaro nexino tonurãkara sã toexirykōke. Tonurãkara osenuh-mara mana. Mokaro sã mã mokaro Ritonōpo namorepatopōpyry onenetupuhpyra toexirykōke. Mame tonurãkara asakoro tãtarorykohtao epukãko mã toto oramã aka tonure pyra toexirykōke, tykase Jezu eya xine.

¹⁵ Ynara tykase Peturu:

– Yna amorepako ropa moro poko, anamorepatopōpyry poko, tykase.

¹⁶ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Tuaro pyra ro matohu? Mokaro saaro matose.

¹⁷ Etatoko pahne. Kynapyrykō enapyryhtao kyya xine, kÿtaka xine omõnõko mana, kuwakurukō aka roropa, enara. Mame okynã pyra tûtãko ropa mana tuekase ahtao. Yrome kynapyrykō iirypyryme kyripyra xine mana.

18 Kuosenetupuhtohkō xihpyry poe oturūko sytatose. Mame moro pokoino iirypyrymehxo exīko sytatose.

19 Iirypyryme awahtao xine okurohtao xine oorypyrykō poko penetāko matose, imehnō etapāko matose, imehnō nohpo tō poko exīko matose, imeimehnō ryhmary se exīko, ematonāko matose, ajoajohpe exīko, imehnō kerekeremāko roropa matose.

20 Morohne poko awahtao xine, popyra exīko matose, iirypyryme, enara. Yrome osemahpyra awahtao xine ōtukurukohtao otyme popyra nae? Morohne iirypyryme kyripyra xine mana, tykase Jezu eya xine.

Jezu enetupuhpōpyry nohpo a
(Maku 7.24-30)

21 Morotoino Jezu toytose ropa Tiro pata pūtokozi, Xitō pata pūtokozi roropa.

22 Mame nohpo toytose Jezu a, Kanaã pono. Moroto esary kynexine nohpo esary. Morara exiryke tosae toytose ynororo Jezu enese.

– Tawi parỹpyryme mase. Morara exiryke oehno oya. Yna pyno exiko ajohpāme samo. Jēxiry jorokohpe mana. Etuarimāko mana yronymyryme, tykase nohpo Jezu a.

23 Yrome onetapỹ sã toehse Jezu aporo. Mame Jezu poetory toytose eya.

– Mose xihpyry aropoko ropa. Kuekahmatorỹko kahpyry mana. Panaikato roropa mana, tykase Jezu a toto.

24 Mame ynara tykase Jezu nohpo a:

– Tonehpose ywy tarona Izyraeu tō pakō pokoino. Kaneru sã toehse mã toto. Tytahse sã mã toto. Tosēkō waro pyra toehse roropa mã toto, tykase Jezu eya.

25 Morara kary etaryke tyya tosekumuru po typorohse nohpo Jezu myhtokozi.

– Kuakorehmako ajohpāme samo, tykase ynororo eya.

26 Ynara tykase Jezu eya:

– Popyra poeto napyry ekarory kaikuxi a omise poeto ahtao, tykase Jezu nohpo a.

27 Mame ynara tykase nohpo eya:

– Ajohpe pyra mase. Juteu tō ekyme sã ynanase juteume pyra yna exiryke. Yrome toto eky sã tōsē akumuru eraximāko ynanase, toto zoh akoĩpyry eraximāko, tykase nohpo Jezu a.

28 Morara kary etaryke tyya ynara tykase Jezu eya:

– To! Kuenetupuhno yronymyryme. Tonetupuhse jexiryke oya, ākorehmāko ase, tykase Jezu eya. Mame axī mokyro ēxiry toekurākase ropa, morara karyke rokē Jezu a.

Tuhkākō kurākatopōpyry ropa Jezu a

29 Morotoino Jezu toytose ropa ikuhpo Karirea ehpikuroko. Mame ypy taunuhmase tyya ahtao typorohse nono pona.

30 Mame imoihmākō toytose eya. Tymaro xine ytoytohnō tarose kurākōkara, jaxiry kurākara te, tonurākara te, jaxiry osetokye exiketomo te, sekere kahnomo te. Imehnō kurākara roropa tarose toto a Jezu myhtokozi. Mame kurākōkara tukurākase ropa eya moroto.

31 Mame tōsenuruhkase imoihmākomo kurākōkara kurākary ropa eneryke tyya xine. Sekere kapynỹpo tō sekere tykase ropa. Jaxiry osetokye exiketō osepune toehse ropa jaxiry, toekurākase ropa te, ytoytopynỹpo roropa toekurākase ropa. Xikihxikihme toytose ropa te, tonure pyra aexihpyry roropa toekurākase ropa. Kure tōsenuhmase ropa. Mame:

– Kure Ritonōpo mana, Izyraeu tō esēme, tykase toto imoihmākomo.

Imoihmākō otuhmatopōpyry Jezu a 4.000mākomo
(Maku 8.1-10)

32 Morarame Jezu a typoetory tō tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Emynyhמāko ase moxiā poko, imoihmākō poko, toto pyno jexiryke. Oseruao tōmehse toto ymaro toexirykō poko. Mame seromaroro tynahke pyra toehse toto. Toto

aropory se ropa ase repe. Yrome toto anautuhmara jahtao toto aropory se pyra ase, aepukarykõino, jamihme pyra toto exiryke, omise toto exiryke, tykase Jezu typoetory tomo a.

³³ Ynara tykase ipoetory tomo:

– Yrome ahno esary kara sero taro. Otokoino moxiã napyry rïko sytatohu? tykase ipoetory tomo, tõturupose Jezu a.

³⁴ – Otãto wyi nae matou? tykase Jezu toto a.

– 7me rokene. Kana roropa nae ynanase tuhke pyra, tykase toto.

³⁵ Mame imoihmãkõ typorohkapose Jezu a nono pona.

³⁶ Moro wyi tapoise eya kana maro.

– Kure mase Papa, senohne onekarohpyry, tykase. Morarame wyi tohtohkane typoetory tomo a ekarotohme, ekamotohme imoihmãkomo a. Morararo kana apiakane Jezu typoetory tomo a ekarotohme, ekamotohme imoihmãkomo a.

³⁷ Mame tõtuhse toto emero porehme. Tuesapare toh toehse. Mame wyi akoïpyry tanÿse ropa eya xine, tõsë akoïpyry maro. Ipoetory tomo a tanÿse 7me ruto pehme.

³⁸ Mame imoihmãkõ tuhke exiry 4.000me kynexine orutua kō rokene. Nohpo tõ roropa tuhke kynexine. Poetohti tuhke roropa kynexine.

³⁹ Morarame imoihmãkõ taropose ropa tyya ahtao kynotyryne ropa ynororo, kanawa aka. Mame kÿtone ropa Makatã pona.

16

Jezu jamitunuru enery se parixeu tõ ehtopõpyry
(Maku 8.11-13; Ruka 12.54-56)

¹ Mame parixeu tõ toytose Jezu a, satuseu tõ maro. Azahkuru Jezu enery se toh kynexine, ihxirotahme repe. Morara exiryke ynara tykase toto Jezu a:

– Ritonõpo poe nymyry awahtao ajamitunuru enepoko yna a, ynaneneryme, tykase toto.

² Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Kokonie pukuro kapu enëko matose. Mame kamirarame kapu eneryhtao oya xine ynara ãko matose: “Kure kokoro exïko mana. Konopo oehpyra kokoro,” ãko matose.

³ Yrome pakeimo kapu kamirarame eneryhtao oya xine: “Konopo oehnõko seroae,” ãko matose. Tuaro matose. Kapu eneryhtao oya xine konopo oepyry poko enetupuhnõko matose repe. Yrome Ritonõpo mükuru oepyry poko, tuaro pyra sã matose. Kurãkõ apiakatoh poko, onenetupuhpyra roropa matose.

⁴ Amarokõ iirypyryme matose. Ritonõpo omipona pyra roropa matose. “Ajamitunuru enepoko yna a. Enery se ynanase,” ãko matose ya repe. Arypyra, yjamitunuru onenepopyra ase oya xine. Toiro rokë yjamitunuru enepõko ase oya xine. Jona ehtopõpyry sã enepõko ase oya xine, tykase Jezu eya xine.

Mame turumekase ropa toto Jezu a. Toytose ropa imepÿ pona ropa.

Pou porutatoh sã parixeu tõ ehtopõpyry
(Maku 8.14-21)

⁵ Ikuhpo mõpozakoxi tãtakuohse ropa typoetory tõ maro. Yrome wyi anaropyra tokurehse toto, tuenikehse toexirykõke.

⁶ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Tuaro ehtoko. Pou porutatoh sã parixeu tõ namoreparry tõ mana, satuseu tõ namoreparry tõ roropa, tykase.

⁷ Mame morara kary etaryke tyya xine tõturuse ipoetory tõ oseya rokene. Ynara tykase toto:

– Morara tykase Jezu wyi onenehpyra tokurehse kuexirykõke tuenikehse kuexirykõke, tykase toto oxime rokene.

⁸ Yrome typoetory tō otururu waro Jezu kynexine. Morara exiryke ynara tykase eya xine:

— Oty katoh wyi pyra oexirykō poko oturūko matou? Jenetupuhpyra ro rukuh matohu, tykase Jezu eya xine.

⁹ — Tuaro pyra ro rukuh matohu? Pake hkopyra imoihmākō autuhmapoase onen-erykōme. 5me rokē wyi pitiko nae mexiatose. Yrome tytohtohkase ahtao ya tuhke toehse. Mame imoihmākō tōtuhse, 5.000 motye. Mame tōtuhkehse toto ahtao, otāto ruto pehme manymyatosse ropa wyi akoīpyry, tōsē inamatyā maro?

¹⁰ Moromeīpo 4.000mākō autuhmapoase ropa. 7me rokē wyi pitiko nae nexiase. Morarame otāto ruto mypehkatose, wyi akoīpyry ke? tykase Jezu eya xine.

¹¹ — Jomiry onetara sã matose. Wyi poko pyra oturūko akene. Tuaro ehtoko parixeu tō namorepary poko, satuseu tō namorepary poko roropa, ykano. Kure osekarōko toh mǎ repe tyrypyrykō poko ro tahtao xine.

¹² Morarame tuaro toehse ropa toto Jezu poetyry tomo. Wyi poko tomeseke toto ehtoh poko toto anamorepara Jezu kynexine. Yrome parixeu tō namorepatoh poko, satuseu tō namorepatoh poko roropa turuse toto Jezu a. Moro poko tutuarōtase ropa toto.

Peturu nurutopōpyry

Jezu poko

(Maku 8.27-30; Ruka 9.18-21)

¹³ Morotoino typoetory tō maro toytose Jezu Sezarea Piripe pūtokoxy. Mame Jezu tōturuse typoetory tō maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Kapu ae Ayhtohpyry ase. Yrome onoky nymyryme keh jekarōko tarōkō nae? tykase, tōturupose eya xine.

¹⁴ — Joāome oekarōko mǎ toto ahno ēpurihkaneme, tykase toto. — Imehnō Eriame oekarōko roropa mǎ toto. Imehnō roropa Jeremiame oekarōko roropa mǎ toto. Imehnō otarame urutōme Ritonōpo poe oekarōko mǎ toto, tykase Jezu poetyry tō eya.

¹⁵ — Amarokō ke, onokyme roropa jekarōko matou? tykase Jezu eya xine, typoetory tomo a.

¹⁶ Ynara tykase Ximão Peturu eya:

— Ritonōpo nymenekahpyryme mase, iiryryrymākō kurākaneme. Ritonōpo mūkurume nymyry mase, tykase Peturu eya.

¹⁷ Ynara tykase Jezu eya:

— Ý zaerohxo rukuh ma Ximão, João mūkuru. Juaro oexiry imehnō poe pyra mana. Imehnō namorepatopōpyry poe pyra mase juaro. Papa Kapuaō poe juaro toehse mase.

¹⁸ Juaro oehtoh mekaro ya. Naeroro awaro jehtoh ekaroxi oya. Oesety, “Peturu” kary, “Topu pitiko” kary. Topu onytyromara imehnō mana. Moro saaro jenetuputyry oya onytyromara imehnō mǎ exīko, yronymyryme jenetuputyryke oya. Morarame asã emero ypoetory tō orēpyra tyrīko ase, yronymyryme jenetuputyryhtao eya xine. Mame orēpyra exikehpyra mǎ toto toorikyrykō ponāmero, tykase Jezu eya.

¹⁹ — Tapyi erase sã exīko roropa mase. Tapyi esē ytoryhtao soroto ekarōko erase a mana. Moro saaro tosēkōme Ritonōpo enetupuhnanō tuisaryme orīko ase. Imehnō zurūko mase zae pyra ehtoh poko pyra toto ehtohme toto esēme samo. Ritonōpo poe morara tyripōko mase. “Senohne kure tyriry,” karyhtao oya taro nono po, Ritonōpo poe morohne tyripōko mase.

²⁰ Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

— Onekaropyra ehtoko imehnomo a Ritonōpo nymenekahpyryme jehtoh poko, sero pōkō kurākaneme, tykase.

Toorikyry poko Jezu oturutopōpyry

(Maku 8.31–9.1; Ruka 9.22-27)

²¹ Morotoino typoetory zurupitone Jezu toorikyry poko. Ynara tykase ynororo:

— Jerusarē pona ytōko ase Ritonōpo omi poe. Moroto jahtao yyryhmāko juteu tō esē mana, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō roropa, Moeze omihpyry poko imehnō amorepananō roropa. Mame jetapapōko mā toto. Yrome oseruao tōmehse ahtao ēsemānōko ropa ase, tykase Jezu eya xine.

²² Morarame imehnō myhtoino Jezu tarose Peturu a zurutohme takorony a tōturutoh samo. Ynara tykase ynororo:

— Morara kara exiko Jezu. Ritonōpo sātā oetapapopyra mana. Orihpyra sātā mase, tykase Peturu eya.

²³ Yrome toeramase Jezu Peturu a. Ynara tykase ynororo eya:

— Mynyhme exiko! Joroko tamuru sã mase. Jakorekehkãko mase. ãmoreme rokē morohne poko osenetupuhnōko mase ahnome oexiryke. Yrome Ritonōpo poe pyra õsenetupuhtoh mana, tykase Jezu Peturu a.

²⁴ Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

— Ymaro oytorykō se awahtao xine openetatohkō irumekatoko. Oorikyrykō ymaro enetupuhtoko oorypyrykō poko. Mame ymaro rokē ehmaropa, tykase ynororo.

²⁵ — Osepyno awahtao xine orihnōko ro matose. Yrome ypoetoryme awahtao xine oorikyrykō zuno pyra matose. Jomipona roropa awahtao xine orihpỹme exiko matose, enara.

²⁶ Otara āko matou senohne emero omōkomorykōme toehse ahtao oorikyrykō ke rokē epehmatohme? Arypyra, toiparo rokē morohne esēme exiko matose, oorikyrykō ke epehmāko matose. Onykenāpara roropa ekurehnōko matose. Morararo orihpyra oehtohkō onepehmara mā omōkomorykomo. Otinerūkō roropa ipune pyra mana, tykase Jezu eya xine.

²⁷ — Kapu ae Ayhtohpyry ase sero nono pona. Imeīpo orēpyra oehnōko ropa ase tuisamehxo Papa jamitunuru maro, Papa nenyohityã maro roropa. Morara ahtao sero pōkō epehmāko ase, emero porehme, toto nyrihpyry epehpyryme.

²⁸ Etatoko pahne, toitoine matose Kapu ae Ayhtohpyry enēko. Tuisame aexiry enēko matose orihpyra ro awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

17

Jezu maro Moeze ehtopōpyry Eria maro (Maku 9.2-13; Ruka 9.28-36)

¹ Morarame 6me tōmehse ahtao typoetory tarose Jezu a oseruao rokene. Kaetokō pona tarose toto, ypy pona. Peturu tō tarose eya, Peturu, Tiaku, João, enara.

² Mame tanyhtase ynororo, saeremã sã toehse ynororo toto neneryme. Ēmyty zemimã sã toehse, xixi samo. Zupō roropa karimutume toehse, saerehkane samo toto neneryme.

³ Mame Jezu maro Moeze tō tonese eya xine, Eria maro. Oturūko toh kynexine Jezu maro.

⁴ Mame ynara tykase Peturu Jezu a:

— Jezu, kure sytatose taro. Ise awahtao tapyi pitiko amoxi oseruao, axĩtao rokene, toiro atapyĩme, toiro Moeze tapyĩme, toiro Eria tapyĩme, enara ehtohme, tykase Peturu.

⁵ Yrome aotururuhtao ro akurū tooehse, putokane. Mame omi totase toto a akuru htae. Ynara tykase:

— Umūkuru nymyry mose ro, umūkuru kurano, yzamaro exikety. Mose omiry etatoko, tykase omi kaino.

⁶ Mame Ritonōpo omiry etaryke tyya xine tōserehse Jezu poetory tomo. Nono pona toepukase toto pōhme.

⁷ Mame typoetory tomo a toytose Jezu. Tapose toto eya.

— Owōtoko ropa ty. Oserehpyra ehtoko, tykase Jezu eya xine.

⁸ Morara exiryke tõsenuhmase ropa toh repe. Yrome mokaro onenepyra ropa toh kynexine. Jezu rokẽ tonese eya xine.

⁹ Mame toto yhtory ropa ahtao ypy poe ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Imehnõ onurupyra ehtoko aporo onenehpyrykõ poko. Tõsemãse ropa jahtao rokẽ imehnõ zurutoko, tykase Jezu eya xine.

¹⁰ Mame ynara tykase toto Jezu a:

– Oty katoh ynara ãko Moeze omihpyry poko amorepatõkõ nae: “Eria oehnõko mana osemazuhme,” ãko? tykase toto, tõturupose Jezu a. Mame ynara tykase Jezu eya xine:

¹¹ – Zae ro mã toto, Eria oepyry poko osemazuhme, sero põkõ tuarõtanohpose kapu ae aepyhpyry poko, tykase Jezu eya xine.

¹² – Yrome ynara ãko ase oya xine, Eria tooehse mana pake. Yrome onenetupuhpyra sero põkõ nexiase. Tyryhmase ynororo eya xine. Mokyro ryhmatopõpyry sã Kapu ae Ayhtohpyry roropa ryhmãko mã toto, tykase Jezu typoetory tomo a.

¹³ Mame morara kary etaryke tyya xine tonetupuhse toto a. João ahno ãpurihkane poko Jezu otururu tonetupuhse eya xine.

Poeto kurãkatopõpyry ropa poko Jezu a

(Maku 9.14-29; Ruka 9.37-43a)

¹⁴ Morarame imoihmãkomo a toytose ropa toto. Mame orutua toytose Jezu a. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ãpataka.

¹⁵ Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Ajohpãme sã umũkuru poko oenupunakohxo. Epuepukãko mana. Tuhke toepukase ynororo apoto htaka, tuna kuaka, enara.

¹⁶ Mose enehno opoetory tomo a repe. Yrome onukurãkasaromepyra toh kynako, tykase ynororo Jezu a.

¹⁷ Ynara tykase Jezu eya:

– Onenetupuhpyra ro matose azahkuru oexirykõke. Okynã amaro xine ywy repe, yrome jenetupuhpyra ro matose. Typenekehse ywy opoko xine. Omũkuru enehko ya, tykase Jezu.

¹⁸ Mame zae joroko tutũtanohpose Jezu a. Joroko tutũtase ahtao mokyro ae kure toehse ropa mõtoino rokene, joroko ke taõkemỹpo.

¹⁹ Morarame imoihmãkõ maro pyra Jezu ahtao ipoetory tõ toytose eya.

– Oty katoh yna omi poe joroko tũtara kynako? tykase toto Jezu a.

²⁰ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Pitiko rokẽ jenetuputyryke oya xine tũtara joroko kynako, õmipona xine pyra kynako. Etatoko pahne, jenetuputyryhtao oya xine pitiko repe, moxiatu puhturu samo, ynara ãko matose sero somohmã netaryme: “Ytoko esyryhmako mõtona,” ãko matose. Mame õmi poe xine esyryhmãko mana. Emero tyriry waro exõko matose.

²¹ Yrome yronomyryme õtururukohtao rokẽ Ritonõpo maro otuhpyra roropa awahtao xine õtururukohtao, morara awahtao xine rokẽ mokaohne tũtanohpõko ropa matose, tykase Jezu typoetory tomo a.

Toorikyry poko Jezu oturutopõpyry

(Maku 9.30-32; Ruka 9.43b-45)

²² Morarame Karirea po tõximõse ropa toto, Jezu maro ipoetory tomo. Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Kapu ae Ayhtohpyry ekarõko mã toto imehnomo a.

²³ Jetapãko mã toto. Yrome oseruao tõmehse ahtao jẽsemãkapõko ropa Ritonõpo mana, tykase.

Mame toemynyhmase toto, ipoetory tomo, yronomyryme.

Tineru pitiko ekarory poko Ritonõpo Tapyĩ tinerũme

²⁴ Morarame Jezu toytose Kapanaũ pona typoetory tō maro. Mame moroto tineru apoine toytose Peturu a tineru pitiko apoitohme Ritonõpo Tapyĩ tinerũme. Toipe juteu tomo, emero jeimamyry ae tineru pitiko epehmãko tineru apoine a Ritonõpo Tapyĩ kurãkatohme. Mame ynara tykase tineru apoine Peturu a:

– Ritonõpo Tapyĩ kurãkatoh epehmãko oesëkõ nae? tykase, tōturupose eya.

²⁵ – ÿ, tykase Peturu. – Epehmãko mana.

Mame tapyi taka tomõse ahtao ynara tykase Jezu Peturu a:

– Ximão, otara ãko ma? Onokãkomo a tineru epehmapõko sero põkõ tuisary tō nae, tykyry tomo a, imehnomo a? tykase Jezu, tōturupose.

²⁶ – Imehnomo a, tykase Peturu. Ynara tykase Jezu:

– Morara ahtao jekyry onepehmara mana. Imũkuru tō roropa onepehmara mana. Ritonõpo mũkurume ase. Naeroro ya tineru onepehmapopyra mã toto, tykase.

²⁷ – Yrome tohne mokaro riry se pyra sytatose. Morara exiryke kana anÿse ytoko ikuhpo kuaka. Mame osemazuhme kana tanÿse oya ahtao, ïtaka eneko. Tineru enëko mase ïtao. Moro tineru aroko tineru apoine a, Ritonõpo Tapyĩ tinerũme, onekaroryme ynekaroryme, enara, tykase Jezu eya.

18

Tuisame ehtoh poko

(Maku 9.33-37; Ruka 9.46-48)

¹ Morarame ipoetory tō tooehse Jezu a ekaropose:

– Onoky tuisamehxo exïko nae Ritonõpo esao? tykase toto tōturupose.

² Mokaro omiry etaryke Jezu a poeto tykohmase tyya. Xikihme tyrise eya mokaro neneryme.

³ Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Etatoko pahne, etyorõmara awahtao xine omõsaromepyra matose Ritonõpo esaka. Yrome oetyorõmarykohtao, poeto pitiko sã toehse awahtao xine, omõnõko matose Ritonõpo esaka, tykase.

⁴ – Imehnõ poetoryme sã toehse awahtao xine, mose poeto samo, imehxo exïko ropa matose Ritonõpo esao.

⁵ Mame jomí poe, poeto pitiko mose panõ pyno awahtao xine, ypyno roropa matose, tykase Jezu.

Imehnõ kukuru poko iirypyryme aehtohkõme

(Maku 9.42-48; Ruka 17.1-2)

⁶ – Yrome poeto pitiko jenetupuhpitoryhtao tosẽme, mame mokyro tyoro amoreparyhtao oya xine urumekatohme ropa eya popyra matose ipunaka. Awãnohtorÿko roropa Ritonõpo mana. Kurehxo oya xine exiry topu konõto mykyry opymyrykõ ae onerymapotohkõme tuna kurohtaka, poeto pitiko onenekunohpyra ro awahtao xine. Popyrahxo oya xine exïko poeto pitiko tonekunohse oya xine ahtao. Awãnohtorÿko Ritonõpo mana.

⁷ Sero nono po iirypyryme imehnõ riponanõ nae. Urumekapõko mã toto oya xine, oorypyrykõ poko rokẽ oehtohkõme. Toipe toh mã repe. Yrome mokaro wãnohnõko itamurume Ritonõpo mana, tykase Jezu eya xine.

⁸ – Oemarykõ pokoino urumekary se awahtao xine ihkohtoko ipahtohme. Morararo opupurukõ pokoino urumekary se awahtao xine ihkohtoko ipahtohme. Kurehxo Ritonõpo esaka õmomyrykõ etone tomahke. Popyra mã oya xine apotoimo htaka õmomyrykõ osetatoro oemarykõ exiryke, ezehpÿ htaka. Kurehxo roropa oya xine Ritonõpo esaka õmomyrykõ etone tupuhke awahtao xine. Popyra mã oya xine apotoimo htaka õmomyrykõ opupurukõ osetato exiryke.

⁹ Oenurukomo a urumekaporyhtao toutoko ipahtohme. Kurehxo oya xine Ritonõpo esaka õmomyrykõ etone tonure awahtao xine. Popyra mã oya xine õmomyrykõ apotoimo htaka osetatoro tonure awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

*Kaneru mükuru itatyhpyry
(Ruka 15.3-7)*

¹⁰ – Tomeseke ehtoko: “Poeto kahpyry,” kara ehtoko poeto pitiko poko. Ritonõpo nenyohtyã poeto pitiko akorehmãko mã toto. Etatoko pahne, mokaro torënase Ritonõpo ãpataka toytorykõ poko. Papa Kapuaõ ãpataka toytorykõ poko, tykase Jezu.

¹¹ (Kapu ae Ayhtohpyry tooehse sero pona, iirypyrymãkõ pynanohse. Itahtyã sã iirypyrymãkõ mana.)

¹² – Etatoko pahne, tuhke tokyke kaneru esẽ mana. 100me eky tõ mã otarame. Mame otara ãko nae toiro toky tytahse ahtao? Ynara ãko mã otarame: “Jeky tõ nomõko ase aporo taro ona po, toto otukuruhtao,” ãko mana. Mame ytõko mã ynororo, itatyhpyry zupise ropa.

¹³ Mame toky tonese ropa ahtao tãkye exiiko ropa mana itatyhpyry tonese ropa tyya exiryke. Yrome imoihmãkõ enery poko tãkye hkopyra mana tahpyra toto exiryke.

¹⁴ Moro saaro Omy kapuaõ mana. Poeto pitiko otuenikary se pyra mã ipunaka. Toto pynanopyry se ynororo mana tymaro toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

Ãkorõ akorehmary poko iirypyryme toehse ahtao

¹⁵ – Mame imepỹ iirypyryme toehse ahtao, ytoko eya oturuse, iirypyry poko. Tokare pyra oturutoko eya aporo, toiroro imaro. Mame õmiry etaryhtao eya, tyyrypyry rumekaryhtao roropa eya oepeme exiiko ropa mana. Ãkorõme roropa exiiko mana.

¹⁶ Yrome õmiry etary se pyra ahtao, amaro imepỹ aroko, otarame toiro otarame asakoro, õmiry etaneme, ãkorehmaneme roropa. “Asakoro ahtao ipune, oseruao ahtao roropa ipune,” ãko Ritonõpo omiry.

¹⁷ Yrome õmirykõ etary se pyra ahtao ypoetory tõ zurutoko, oximõme toto ahtao. Mame oximõmãkõ omiry etary se pyra ahtao, azahkuru nymyry mokyro mana. Tyyrypyry rumekary se pyra mana. Naeroro ypoetoryme pyra mana, tykase Jezu eya xine.

Otytyko popyra ekarory poko

¹⁸ – Etatoko pahne, imehnõ zurũko matose zae pyra ehtoh poko pyra toto ehtohme. Ritonõpo poe morara tyripõko matose. “Senohne kure tyriry,” karyhtao oya xine taro nono po, Ritonõpo poe morohne tyripõko matose.

¹⁹ – Tyoro roropa, atae awahtao xine õtururukohtao Ritonõpo a sero nono po õmirykõ etãko Ritonõpo mana. Mame ise oehtohkõ riko Papa Kapuaõ mana.

²⁰ Oximõme toehse awahtao xine ypoko, jomiry poko roropa, amaro xine ase, tuhke pyra awahtao xine ro, otarame asakoro rokẽ awahtao xine, otarame oseruao, amaro xine ro ase.

Imehnõ rypyry poko wenikehtohme ropa

²¹ Morarame Peturu toytose Jezu a ekaropose. Ynara tykase ynororo eya.

– Tuisa, oturupose oehno oya. Otarãme imepỹ yyryhmãko mana. Ykerekerehmãko mana. Yzehno exiiko mana. Mame osepeme se ropa exiiko mana ajoajohpe toehxipo. “Yzehno pyra exiko ajohpãme samo,” ãko ya mana. “ÿ, oty kara hnae,” ãko ywy eya. “Moro poko wenikehnõko ase, oorypyry poko.” Mame wãto ropa pixo ajoajohpe exiiko ropa mana. Moromeipo oehnõko ropa mana jepeme toehtohme ropa. Otãto kure morara rypyry korokary ootomose, 7me? tykase Peturu, tõturupose.

²² – Arypyra, tykase Jezu eya. – 7me imepÿ rypyry a tuenikehse awahtao kure repe. Yrome tuhke rokẽ azahkuru toehse oya imepÿ ahtao, mame tyyrypyry rumekary se ropa toehse ahtao ekurãkako ropa imaro, ekuhpÿme, tykase Jezu eya.

²³ – Ynara exiryke, oesëkõme Ritonõpo exiry ynara sã mana, pata konõto esë samo. Mokyro typoetory tomo a epehmapory se toehse, pata esemy. “Ytinerũ epehmapõko ase ypoetory tomo a emero porehme,” tykase ynororo.

²⁴ Mame okynã pyra toiro ipoetory tonehse eya xine pata esë ãpataka, tuhke tineru onepehmara ro exikety kynexine, miujão motye.

²⁵ Yrome tytineruke pyra kynexine ynororo. Morara exiryke onepehmara kynexine. Naeroro ynara tykase esemy: “Mose ekarotoko imehnõ namotome aehtohme tineru apoitohme epehpyryme, ynororo, ipyty, ipoenomo, imõkomory. Emero porehme ekarotoko tineru apoitohme jepehmatohme ropa,” tykase ynororo pata esemy.

²⁶ Mame tosekumuru po typorohse mokyro tosë ãpataka. Ynara tykase: “Atarypopyra exiko ypoko ajohpãme samo. Oepehmãko ro ase emero porehme,” tykase ynororo eya.

²⁷ – Mame nupunato typoetory tonese pata esemy a. Typynanohse ropa eya. Ynara tykase ynororo typoetory a: “Ywy roro epehmãko ase. Ytoko ropa. ‘Onepehmararohxo hano,’ kara exiko,” tykase typoetory a pata esemy.

²⁸ Mame mokyro tutütase ropa tãkye, onepehmapopyra tosë toehse exiryke. Yrome toytory ropa ahtao imepÿ tonese eya, topehmara exikety roropa. Mame ynara tykase ynororo eya: “Otara ahtao jepehmãko mah?” tykase eya rahkene. Tuhke pyra inepehmary kynexine repe, pitiko rokene. Yrome esenary poko tapoise eya topehmara exiryke. Tosenakorõkorõmase eya epehpyry sato a jehno toehse toexiryke. “Axĩ ke kuepehmako emero porehme,” tykase ynororo eya.

²⁹ – Mame tosekumuru po typorohse mokyro, mokyro ãpataka. Ynara tykase ynororo eya: “Jesenakorõkorõmara exiko. Kurumekako ropa ajohpãme samo. Oepehmãko ro ase emero,” tykase ynororo eya.

³⁰ – Yrome mokyro omiry onetapÿ sã toehse, jehno toexiryke. Eya tõmapose ãpuruhpyry taka topehmara exiryke.

³¹ Mame moro eneryke tyya xine imehnõ erohketõ tãkye pyra toehse. Tosëkõ zuruse toytose toto, pata esë zuruse. Emero tynenehpyrykõ tokarose eya.

³² Mame toto omiry etaryke tyya typoetory xihpyry tonehpose ropa tyya. Ynara tykase ynororo eya: “Ypoetory kahpyry mase. Tuhke tineru onepehmara mexiase ya, miujão motye. Yrome, ywy roro epehmãko ase, ase oya repe. ‘Onepehmararohxo hano,’ kara ke exiko, ase oya repe.

³³ Naeroro kure imehnõ pyno roropa oexiry, opyno jehtopõpyry samo,” tykase pata esemy typoetory a.

³⁴ – Morarame typoetory zehno toehse ynororo yronomyryme. ãpuruhpyry taka tõmapose eya, aetuarimatohme topehmara exiryke roropa, moro epehmatohme emero porehme, tykase Jezu.

³⁵ – Mokyro saaro Papa Kapuaõ mana. Otuarimapotorÿko mana emero porehme imehnõ rypyry poko oweniketyrykõ se pyra awahtao xine okurohtao xine, tykase Jezu eya xine.

19

Typyxiãkõ rumekary poko iniokomo a (Maku 10.1-12)

¹ Morarame moro poko tõturukehse Jezu ahtao Karirea poe kÿtone ropa juteu tõ esaka ropa Jutea pona, Joatão mõpozakoxi.

² Imoihmãkõ imaro toytose. Mame tukurãkase ropa toto eya moroto.

³ Morarame parixeu tō toytose eya oturupose. Azahkuru aexiry enery se toh kynexine repe, ihxirotohme repe. Morara exiryke ynara tykase toto eya:

– Zae ro sytatou kypyxiäkō rumekaryhtao kyaa xine kuamoreme xine irumekary se toehse kuahtao xihne? Otara āko Ritonōpo nae morara exinohtao? tykase toto.

⁴ Ynara tykase Jezu:

– Ritonōpo omiry onysekeremara ro matou? Ynara tymerose pake: “Emero tyrise ahtao Ritonōpo a, orutua tyrise eya nohpo maro.”

⁵ Mame ynara tykase ynororo: “Naeroro orutua tumy rumekāko mana, tyse rumekāko roropa mana tyyty maro rokē toehtohme. Mame mokaro asakoro toiro pū sā exīko mana, tyyty maro rokene,” tykase Ritonōpo toto poko.

⁶ Naeroro osetyoro pyra mā toto. Osepūme rokē mā toto tyyty maro. Oximaro tyripose Ritonōpo a exiryke oxirumekara toh mana, tykase Jezu toto a.

⁷ Ynara tykase parixeu tō eya:

– Morara ahtao oty katohme Moeze a pape tymeropose? Ynara tykase ynororo pake: “Opyty rumekary se awahtao xine pape imerotoko moro poko. Mame pape ke rokē opyt̄pyry kō aropoko ropa owinoino xine.” Morara tymerose Moeze a pake, tykase toto Jezu a.

⁸ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ōsenetupuhtokō tūpore exiryke morara tymerose Moeze a. Ritonōpo omiry onenetupuhpyra oexirykōke. Yrome osemazuhme emero tyriryhtao Ritonōpo a, opyxiäkō rumekapory se pyra Ritonōpo kynexine.

⁹ Etatoko pahne opyxiäkō kure rokē ahtao oya xine, imehnō orutua poko pyra roropa ynororo ahtao, mame irumekaryhtao oya xine, imep̄y apoitohme oya xine opyty myakāme, popyra matose ipunaka. Iirypyryme matose, tykase Jezu eya xine.

¹⁰ Ynara tykase ipoetory tomo:

– Morara ahtao kurehxo pytara kuexirykomo, tykase toto.

¹¹ – Ÿ, tykase Jezu. – Otarāme kurehxo oya xine pytara oexirykomo. Yrome toitoine rokē Ritonōpo poe pytara matose, emero pyra, tykase eya xine.

¹² – Oxisā pyra matose. Tyytary se pyra exiketō nae tomukase toexirykōke. Imehnō toipe moino ro tonurutopōpyrykō poe ro tyytarykō se pyra mā toto. Imehnō roropa Ritonōpo enetuputyryke tyaa xine tutuisarykōme pytara mā toto Ritonōpo poko rokē toehtokōme. Moro waro awahtao xine otato ehtoko, tykase Jezu eya xine.

Kure poetohti ritopōpyry poko Jezu a

(Maku 10.13-16; Ruka 18.15-17)

¹³ Morarame imehno a typonōkō tonehse Jezu a, zupuhpyrykō apotohme eya. Typonōkō poko Jezu otururu etary se roropa toh kynexine Ritonōpo a. Mame toto eneryke tyaa xine Jezu poe tomo a turuse toto Jezu onerekohmara toto ehtohme.

¹⁴ Yrome toto omiry etaryke tyaa ynara tykase Jezu:

– Ah poetohti noehno ya. Asaropotou ropa kehne. Poetohti a roropa tosary ekarōko Ritonōpo mana, toto esaryme, tykase Jezu toto a.

¹⁵ Mame tomary tyrise poetohti zuhpokoxi. Morotoino toytose ropa ynororo imep̄y pona.

Tymōkomoke itamurume nuasemā ehtopōpyry

(Maku 10.17-31; Ruka 18.18-30)

¹⁶ Mame orutua toytose eya, amorepatōme Jezu enetuputyryke tyaa. Ynara tykase ynororo:

– Tamuxi, otara āko hano kure jehtohme, jūme orihp̄yme jehtohme? tykase.

¹⁷ Ynara tykase Jezu eya:

– Oty katohme kure ehtoh poko ekaropōko ma ya? Toiro rokē kure exikety mana. Orihp̄yme oexiry se awahtao Ritonōpo nymeropohpyry omipona exiko, tykase Jezu eya.

¹⁸ – Oty moro Ritonõpo nymeropohpyry? tykase, tõturupose eya. Ynara tykase Jezu:
– Imehnõ onetapara ehtoko. Imehnõ nohpo poko pyra ehtoko. Ematonara ehtoko. Onekunohto pyra ehtoko.

¹⁹ Kure rokē omykō tyritoko, asakō roropa kure rokē tyritoko. Imehnõ pyno ehtoko osepyno oexirykō samo, tykase Jezu eya.

²⁰ – Moino ro ywy morohne omipona ase toehse poetome ro jahtao, tykase ynororo.
– Yrome oty riry se ropa ke hano kure nymyry jehtohme? tykase.

²¹ Ynara tykase Jezu eya:

– Kure nymyry se awahtao omōkomory ekamota emero porehme tineru poko. Mame otinerũ ekarota tymōkomokākara a. Morara awahtao tymōkomoke exīko ropa mase Ritonõpo esao, tykase Jezu eya. – Mame tokamose oya emero ahtao moehtase ropa ya, ymaro oytotohme, tykase Jezu eya.

²² Morara kary etaryke tyya toeramase ropa ynororo. Toemynyhmasē yronymyryme tuhke tymōkomoke toexiryke.

²³ Morarame ynara tykase Jezu typoetory tomo a.

– Etatoko pahne, tupime kuhse tymōkomokā omomyry Ritonõpo esaka. Tytinerũ pyno toexirykōke, tosēme Ritonõpo onenetupuhpyra mǎ toto, tykase Jezu eya xine.

²⁴ – Etatoko pahne, kameru kawaru sǎ konōto. Jawi eutary pitiko sǎ mana. Morara exiryke kameru jawi eutary aka omōpyra, ipune pyra exiryke. Moro saaro tymōkomokā omōpyra mǎ toto Ritonõpo esaka, tosēkōme Ritonõpo onyripyra toexirykōke, tykase Jezu eya xine.

²⁵ Morara kary etaryke tyya xine:

– To! tykase toto, Jezu poetory tomo. – Morara ahtao onokākō Ritonõpo poetoryme exīko nahe? tykase toto, tõturupose eya.

²⁶ Tonese toto Jezu a. Mame ynara tykase ropa ynororo eya xine:

– Āmoreme xine omōpyra matose Ritonõpo esaka. Yrome Ritonõpo typoetoryme orirykō waro mana, emero tyriry waro Ritonõpo exiryke, tykase Jezu eya xine.

²⁷ Mame ynara tykase Peturu:

– Etako pahne, emero turumekase yna a, amaro yna ytotohme, oty apoīko ynanah imeīpo? tykase ynororo Jezu a.

²⁸ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Etatoko pahne, Kapu ae Ayhtohpyry tuisamehxo toehse ahtao porohnōko mana tapō pona. Morara ahtao amarokō roropa tuisame exīko matose ymaro. Mame āpōkō pona porohnōko matose Izyraeu tō esāme, tykase Jezu typoetory tomo a.

²⁹ – Morararo tytapyīkō turumekase ahtao jomipona exiketomo a te, takorōkō turumekase ahtao te, toryxirykō turumekase ahtao roropa, tumykō turumekase ahtao, tysekō roropa te, typoenō turumekase ahtao, tosarykō roropa turumekase tyya xine ahtao ypokōino, jomipona ehtohme roropa, tuhke kuhse apoīko ropa mǎ toto. Mame orihpỹme exīko roropa mǎ toto jũme, tykase Jezu eya xine.

³⁰ – Mame tuisamehxo exiketō tuhke tuisame pyra exīko mana. Morararo tuisame pyra exiketō tuhke tuisame exīko mana, tykase Jezu toto a.

20

Tupito poko erohketō ehtopōpyry

¹ Mame ynara tykase roropa Jezu:

– Ritonõpo enetuputyry oya xine oesēkōme tyoro sǎ roropa mana. Tupito esē sǎ mana, uwa arykahpyry esē samo. Pakeimo mokyro toytose, erohketō eahmase tutupi poko toto erohtohme.

² – “Oepehmatorỹko ase. Oerohtamitukō ekarōko ase toiro tineru,” tykase ynororo eya xine. Mame taropose toto eya tutupi pona, aerohtohkōme.

³ Mame toytose ropa ynororo pata rānaka ropa osepekahtoh taka ropa xixi tōnuhsehxo ahtao. Mame imehnō roropa tonese eya tehme rokē toto.

⁴ “Erohtatoko utupi pona ynarykahpyry uwa pokona. Oepehmatorỹko ase,” tykase ynororo eya xine.

⁵ – Morara exiryke toytose roropa toto tupito pona. Mame tāxiahtao toytose ropa ynororo imehnō erohpyra exiketō rohmanohpose ropa tutupi poko. Morara tyrise ropa eya xixi tywykahme ahtao.

⁶ Mame xixi ituperyme exisasaka ahtao toytose ropa ynororo pata rānaka ropa. Erohpyra exiketō tonese ropa eya: “Oty katoh tehme rokē kohmānōko matou?” tykase ynororo toto a, tōturupose.

⁷ – “Ỹ, toerohtohke pyra yna exiryke,” tykase toto eya. “Tyrohmanohponeke pyra yna exiryke roropa,” tykase toto. Ynara tykase tupito esemy eya xine: “Morara ahtao ytotoke utupi pona. Erohtatoko,” tykase ynororo eya xine.

⁸ – Morarame tykohmāse ahtao tupito esemy a typoetory tykohmase tyya: “Erohketō ikohmako, toto epehmatohme oya,” tykase ynororo. “Ynara epehmake toto. Okomino aerohtyā epehmake osemazuhme. Mame osemazuhme aerohtyā okomino epehmake,” tykase tupito esemy typoetory a.

⁹ – Morarame okomino aerohtyā tooehse ahtao topehmase toto eya xine toiro ěmepyyry ae erohtamitu ke.

¹⁰ Mame osemazuhme aerohtyā tooehse ahtao topehpyrykō poko tōsenetupuhse toto. “Otarāme itamurumehxo yna epehmāko mana,” tykase toh repe tukurohtao xine. Yrome morararo topehmase toto, mokaro epehmatopōpyry saaro.

¹¹ Mame toerohtamitukō tapoise tyya xine ahtao, tupito esē tykerekere mapitose eya xine.

¹² “Oty katoh oxisā yna epehmāko mah? Okomino aerohtyā toiro pitiko rokē toerohse toh repe. Yrome morararo topehmase toto,” tykase toto. “Yna toerohsehxo itamurume repe. Toiparo rokē xixi tyrohse kyaa xine, mokaro saaro topehmase yna,” tykase toto.

¹³ – Toiro tykerekere mane a ynara tykase tupito esemy: “Etako pahne jepe, oenekunohpyra xine reh ahse. ‘Toiro ěmepyyry oerohtamitukō ekarōko ase,’ ykā puh oya xine. Mame: ‘Ỹ, morara ahtao kure,’ mykatou ya.

¹⁴ Morara exiryke opehpyrykō apoitatoko atapyĩkō taka oytotohkōme ropa. Moxiā toahmase ya okomino, toto erohtohme roropa. Yrome toto epehpyry morararo opehmatopōpyrykō saaro.

¹⁵ Morara jahtao zae ro ase. Ytinerũ ekarory se jahtao ekarōko ase, ytinerũme exiryke. Imehnō zumoxike hmatohu toto epehmaryke ya, eya xine ytinerũ ekaroryke ya?” tykase eya tupito esemy, tykase Jezu eya xine.

¹⁶ Morarame ynara tykase ropa Jezu:

– Moro saaro otuisarykōme Ritonōpo enetuputyryhtao oya xine. Tuhke etyhpyryme Ritonōpo enetupuhnanō tuisamehxo exīko mā toto. Tuhke tuisame aehtyā tuisame pyra exīko roropa mā toto, tykase Jezu toto a.

*Toorikyry poko Jezu oturutopōpyry ropa
(Maku 10.32-34; Ruka 18.31-34)*

¹⁷ Mame Jezu toytoryhtao osema ae Jerusarē pona, typoetory tō maro tōturuse, toiroro tahtao, 12mākō maro rokē tahtao.

¹⁸ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Etatoko pahne, Jerusarē pona ytōko sytatose. Moroto Kapu ae Ayhtohpyry ekarōko mā toto Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a, Moezē omihpyry poko imehnō amorepananomo a, enara. Jetapapory se exīko mā toto oximōme.

¹⁹ Mame jekarõko mã toto imehnomo a, juteutõkara a. Mame tounohse jahtao eya xine, ypiypipohnõko mã toto. Mame wewe pokona jexixihmapõko mã toto. Orihnõko ase. Yrome oseruao tõmehse ahtao jësemãkapõko ropa Papa mana, tykase Jezu eya xine.

*Jëkõ nekaropotopõpyry
(Maku 10.35-45)*

²⁰ Mame Zepeteu mükuru ã toytose Jezu a tumükuru tõ maro asakoro. Tupue toehse ynororo Jezu ëpataka. Mame ynara tykase eya:

– Ohpetu se hano ajohpãme samo, tykase.

²¹ – Oty se hma? tykase Jezu eya.

– Moxiã umükuru tõ asakoro tuisame tyriko toto, amaro, tuisa konõtome toehse awahtao, toiro äpotunuru wino, toiro opozery wino, enara, tykase nohpõ eya.

²² Mame ynara tykase Jezu eya:

– Onekaropohpyry waro pyra matose, jokuru ësasaka ase. Jokuru enyry se roropa matohu? tykase Jezu eya xine.

– Ý, enyry se ynanase, tykase toto.

²³ Toorikyry poko morara tykase Jezu eya xine repe. Yrome onenetupuhpyra toh kynexine. “Jokuru enyry se hmatou?” tykase ahtao eya xine, “Oorikyrykõ se hmatou?” äko kynexine toto a repe. Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Jokuru ënõko matose repe. Yrome ymaro tuisame exiketõ onymenekara ase. Papa Kapuaõ menekary rokë ymaro tuisame exiko mana, tykase Jezu toto a.

²⁴ Mame mokaro omihpyry totase tyya xine ahtao, Zepeteu poenõ zehno toehse toto, Jezu poetory tõ 10mãkomo.

²⁵ Mame typoetory tykohmase tyya. Ynara tykase Jezu eya xine:

– Etatoko pahne, sero põkõ tuisaryme tahtao xine, tõmipona imehnõ riko mã toto. Typoetoryme imehnõ riko roropa mã toto. Mame typoetory arópõko mã toto. Imehnõ enehpõko mã toto, enara.

²⁶ Yrome amarokõ tyoro exiko matose. Tuisamehxo se awahtao xine imehnõ poetoryme sã ehtoko. Imehnõ akorehmatoko, tykase Jezu typoetory tomo a.

²⁷ – Imehnõ esëme se awahtao xine, toto namotome sã ehtoko,

²⁸ Kapu ae Ayhtohpyry ehtoh saaro. Kapu ae tooehse ywy xiaro, sero nono pona. Typoetoke pyra sã ywy. Takorehmaneke pyra roropa. Yrome äkorehmase xine oepyase. Orihse roropa oepyase oorypyrykõ epehmatohme. Ritonõpo poenõme oehtohkõme, tykase Jezu eya xine.

*Tonurãkara kurãkatopõpyry ropa asakoro
(Maku 10.46-52; Ruka 18.35-43)*

²⁹ Morarame Jeriko poe tutütase toto ahtao, Jezu tokahmase imoihmãkomo a.

³⁰ Morarame osema ehpio tonurãkara kynexine asakoro. Typorohse rokë toto osema ehpio. Mame Jezu ytory totase tyya xine ahtao, tykohmase toto a:

– Tamuxi! Tawi parÿpyry, yna pyno exiko, tykase toto.

³¹ Yrome turuse toto imoihmãkomo a:

– Mynyhme ehtoko, tykase toto eya xine. Yrome itamurumehxo tykohmase toto a:

– Tamuxi! Tawi parÿpyry, yna pyno exiko, tykase toto.

³² Morarame totypohse Jezu toto zurutohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Oty se hmatou ya, tykase tõturupose eya xine.

³³ – Tuisa, tonure se ropa ynanase, tykase toto eya.

³⁴ Mame toto pyno Jezu kynexine. Toto enuru apone. Axĩ tõsenuhmase ropa toto, tonurãmõpotõkara. Mame Jezu tokahmase eya xine.

21

Jerusarē pona Jezu ytotoṗpyry
(*Maku 11.1-11; Ruka 19.28-40; Joāo 12.12-19*)

¹ Morarame toytose toto ahtao Jerusarē pona, Petepaje pona toeporehkase toto, ypy Oriwera ākataka. Mame typoetory taropose Jezu a asakoro, osemazuhme toto ytotohme.

² Ynara tykase eya xine:

– Mō pata pona ytotoke. Moroto jumētu mana tymyhse, tumūkuru maro. Mymyh-pokatatose toto. Mame toto enehtoko xiaro ya.

³ Mame: “Oty katoḥ jumētu poko matou?” karyhtao imehnomo a, ynara kahtoko eya xine: “Tuisa ise kynako,” kahtoko. Mame ekarōko toḥ mā oya xine, tykase Jezu eya xine.

⁴ Morara toehse urutō omihpyry ae ro. Ynara tykase urutō pake:

⁵ “Xiāo pōkō zurutoko. Ynara kahtoko eya xine:

‘Oesēkō ytōko oya xine mana.

Tuisa imehxo exikety sā pyra mana.

Jumētu po ytoytōko mana, zumōkara po.

Jumētu mūkuru po ytōko mana, kahtoko.”

Morara tymerose pake urutono a.

⁶ Morara exiryke Jezu omi poe toytose ipoetory. Emero tyrise toto a.

⁷ Jumētu tonehse eya xine imūkuru maro ro. Mame tupōkō tyrise eya xine jumētu mypatarānaka, epona Jezu porohtohme.

⁸ Mame tupōkō tyrise roropa osema taka imoihmākomo a osema emeporyme, eporo Jezu ytotohme. Marariary panō roropa tapokase tuhkākomo a, osema taka tyritohme, kure Jezu ritohme eya xine.

⁹ Mame kui kui tykase toto imoihmākomo tākye toexirykōke, osemazuhme ytoketomo Jezu mykapo ytoketomo, enara. Ynara tykase toto:

– Kure Tawi parỹpyry mana. Kure mose tyriko Ritonōpo, ōmi poe aepyhpyryme aexiryke. Kure Ritonōpo mana, imehxo, tykase toto.

¹⁰ Mame Jerusarē pona toeporehkase Jezu ahtao panaikato rokē toḥ kynexine, osetato pyra omi.

– Onoky keh mokyro? tykase imehnomo.

¹¹ – Mokyro urutono, Jezu Nazare pono, Karirea rānaono, tykase imehnomo, imoihmākomo.

Ritonōpo Tapyī taka Jezu ytotoṗpyry
(*Maku 11.15-19; Ruka 19.45-48; Joāo 2.13-22*)

¹² Morarame Ritonōpo Tapyī taka toytose Jezu. Moro tae osepekahketō tutūtanoḥpose ropa eya okyno ekamonanō maro. Tineru emetakamananō tinerū typahpose roropa eya apō poe. Meza tō roropa tōtorimase eya. Parutopuruimo ekamonanō apō tō tōtorimase roropa eya.

¹³ Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Ritonōpo maro oturutohme exīko nase sero,” me tymerose repe. Yrome imaro oturutoh tyorōmāko matose, imehnō tinerū emato-nanohtohme oya xine, tykase Jezu eya xine.

¹⁴ Morarame tonurākara toytose Jezu a moro taka, jaxiry osetokye exiketō maro. Mame tukurākase ropa toto Jezu a.

¹⁵ Mame tohne toehse Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo, Moeze omihpyry poko imehnō amorepananō maro. Kurākōkara kurākaryke ropa Jezu a tohne toehse toto. Poetohti omiry etaryke roropa tyya xine tohne toehse toto, ynara karyke poetohti a: “Kure nymyry Tawi parỹpyry mana,” karyke toto a. Morara kary etaryke tyya xine tohne toehse toto Moeze omihpyry poko amorepatōkomo, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō maro.

¹⁶ Morara exiryke ynara tykase toh Jezu a:

– Moxiã omiry onetara hmahno? tykase toto Jezu a.

– Ý, etãko ase. Ritonõpo omiry onysekeremara ro hmatohu sero poko? Ynara ãko Ritonõpo omiry: “Poetohti tamorepase ya, enurusenã kõ maro, ‘Kure mase,’ katohme toto a ya. Zae roropa mã toto,” ãko Ritonõpo omiry.

¹⁷ Morarame turumekase ropa toto Jezu a. Morotoino toytose ynororo pata poe, Petania pona ropa. Moroto toiro kynēmehne.

*Epery zoko orihmapotopõpyry Jezu a
(Maku 11.12-14,20-24)*

¹⁸ Yrokokoro pakeimo toytory ropa ahtao Jerusarẽ pona ropa tomitapãse kynexine.

¹⁹ Mame wikeira zoko tonese eya osema ehpio. Yrome toytose tahtao eponaro, epery onenepyra tokurehse. Zary rokẽ tonese eya. Morara exiryke ynara tykase Jezu:

– Jũme eperytara ropa mase, tykase. Mame morara tykase Jezu exiryke wikeira zoko taremãse axiny.

²⁰ Moro eneryke tyya xine Jezu poetory tõ tõsenuruhkase.

– To! Otãto wikeira zoko axĩ naremãno? tykase toto.

²¹ Ynara tykase Jezu eya xine.

– Etatoko pahne, jenetuputyryhtao yronymyryme oya xine ynyrihpyry panõ rĩko roropa matose. “Nary rokene,” kara awahtao xine roropa, ynyrihpyry motye tyrĩko roropa matose. Ypy a ynara karyhtao oya xine: “Onuhko, tuna konõto kuaka oepuka-tohme,” karyhtao oya xine, moro kuaka epukãko mana.

²² Jenetuputyryhtao oya xine, onekaropohpyrykõ ekarõko Ritonõpo mã oya xine, õtururukohtao imaro, tykase Jezu eya xine.

*Onoky omi poe Jezu ehtopõpyry
(Maku 11.27-33; Ruka 20.1-8)*

²³ Morarame Jezu toytose ropa Ritonõpo Tapyĩ taka. Mame imehnõ amoreparyhtao eya Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ toytose eya, juteu tamuxiry tõ maro. Ynara tykase toto:

– Onoky omi poe senohne rĩko mahno? tykase toto tõturupose.

²⁴ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ywy roropa oturupõko ase oya xine. Jezukuruhtao oya xine ywy roropa ourutorỹko ase onoky omi poe senohne tyrĩko ywy.

²⁵ Onoky omi poe ahno tõpurihkase João a? Ritonõpo omi poe, ahno omi poe? Kuezuhtoko, tykase Jezu eya xine.

Mame tõsezusezuhse rokẽ toto, oxime rokene.

– Otara ãko sytatou? “Ritonõpo poe,” karyhtao kyya xine ynara kuezuhtorỹko mana: “Oty katoh João omiry onenetupuhpyra matohu?” ãko kyya xine mana otarame.

²⁶ Yrome: “Ahno omi poe rokene,” karyhtao kyya xine, imoihmãkõ kyzehno xine exĩko mã toto. Urutõme Ritonõpo poe João tonetupuhse eya xine exiryke, tykase toto oxime rokene.

²⁷ Morara exiryke ynara tykase toto Jezu a:

– Zuaro pyra ynanase, tykase toto.

Ynara tykase Jezu eya xine:

– Morara ahtao ywy roropa jenehpohpõ onekaropyra ase oya xine, tykase.

Orutua mũkuru tõ poko

²⁸ – Etatoko pahne. Orutua kynexine tumũkue asakoro. Mame ynara tykase ynororo tumũkuru a, osemazuhme aenuruhpyry a: “Aimo erohta tupito poko,” tykase.

²⁹ – “Arypyra, akĩme ase. Jytory se pyra ase,” tykase ynororo aporo.

– Moromeĩpo tõsenetupuhse ropa ynororo. Tupito pona toytose rahkene erohse.

³⁰ Morarame zakorony a toytose roropa jūkomo. Morararo tykase ropa ynororo eya: “ÿ, ytōko ase papa,” tykase imūkuru eya repe. Yrome ytopyra tokurehse ynororo.

³¹ Morara ahtao onoky tumy omipona kynexine? tykase Jezu eya xine.

– Mokyro osemazuhme aenuruhpyry, tykase toto.

– ÿ, tykase Jezu. – Etatoko pahne, iirypyrymākō omōnōko mā toto Ritonōpo esaka, kowenu tinerū poko erohketomo, orutua kō poko aehtyā roropa. Tosēkōme Ritonōpo enetuputyryke tyya xine omōnōko mā toto, tyrypyrykō turumekase exiryke roropa tyya xine. Yrome amarokō otarame etyhpyryme omōnōko matose enetuputyryhtao oya xine. Otarāme omōpyra matose ekurehnōko onenetupuhpyra oexirykōke.

³² Ynara exiryke, João ahno ĕpurihkane toytose oya xine repe, āmorepase xine, Ritonōpo omipona oehtohkōme repe. Yrome aomiry zae exiry onenetupuhpyra mexiatose. Mokaro a rokē iirypyryme aehtyamo a rokē tonetupuhse ywy. Ritonōpo omipona toehse mā toto. Mame mokaro tonese oya xine repe. Yrome oorypyrykō onurumekara mexiatose. João omiry omipona pyra mexiatose, tykase Jezu eya xine.

*Popyra tupito poko erohketō poko
(Maku 12.1-12; Ruka 20.9-19)*

³³ – Ĕ imepỹ poko ropa, Ritonōpo enetupuhtohme, tykase Jezu. – Orutua kynexine tupito esemy. Mame uwa zoko tarykase eya tuhke. Apuru tyrise roropa eya tutupi zomye. Mame eutary tahkase eya uwa eukuru euhkatohme. Tapyi tyrise roropa eya kaetoko exikety. Mame axītao rokē tutupi tokarose imehnomo a tineru rokē apoitohme tyya imepỹ pona toytotohme roropa.

³⁴ Morarame uwa eperytatoh po toehse ahtao typoetory imehnō taropose eya tutupi erase tomo a, epery zokonaka apoitohme toto a.

³⁵ Yrome mokaro tapoise tupito erase tomo a. Toiro typipohse eya xine itamurume. Toiro totapase eya xine. Imepỹ pona topu tomase roropa eya xine.

³⁶ Mame typoetory imehnō taropose ropa eya tuhkehxo. Yrome mokaro tyryhmase roropa tupito erase tomo a.

³⁷ Mame etyhpyryme tumūkuru taropose eya rahkene. “Umūkuru zuno toh exīko mana umūkurume aexiryke,” tykase ynororo repe.

³⁸ Yrome imūkuru tonese tyya xine ahtao ynara tykase tupito erase tō oseya rokene: “Tupito esē mūkuru mose ro. Setapatone. Mame tupito esēme exīko sytatose,” tykase toto.

³⁹ – Morara exiryke imūkuru tapoise eya xine. Mame tarose tyya xine ahtao tupito poe totapase eya xine rahkene.

⁴⁰ – Morarame tupito esē tooehse ropa ahtao, otara āko hna mokaro a, tupito erase tomo a? tykase, Jezu a tōturupose eya xine.

⁴¹ – Mokaro xityā etapāko sātā mana, tykase toto. – Morarame tutupi ekarōko imehnomo a mana kurākomo a, tutupi eraseme toto ehtohme. Zae uwa epery apiakāko mā toto toperytase ahtao, tykase toto.

⁴² Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonōpo omiry onysekeremara ro matou? Ynara tymerose mana:

“Tapyi risē sā mokyro mana,
tapyi rinanō nurumekahpyry samo.
‘Popyra sero nase,’ tykase toh repe.
Yrome tapyi nikapuru apoihtyme toehse
kure exiryke, tūpore,
jamihme tapyi ehtohme.

Morara tyrise Kuesēkomo a.
Morara exiryke kure mana.
Kyzamaro xine mana,”

me tymerose Ritonõpo omiryne.

⁴³ — Ynara kary se roropa ase oya xine, tõmipona orirykõ se Ritonõpo kynexine repe. Yrome aomipona pyra oexirykõke tynekarohpyry oya xine puxihkãko ropa mana imehnomo a ekarotohme ropa. Mame mokaro zae exiko mã toto, Ritonõpo omipona exiko.

⁴⁴ Ritonõpo nymenekahpyryme ase. Yzehno awahtao xine etuarimãko matose topu pona aepukahpyry samo. Yrome ozehno xine jahtao popyrahxo oya xine mana ipunaka. Etuarimakehpyra exiko matose. Topu konõto nutũmahpyry sã roropa matose exiko, tykase Jezu.

⁴⁵ Morarame typoko xine Jezu otururu tonetupuhse parixeu tomo a, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ maro.

⁴⁶ Morara exiryke Jezu apoipory se toh kynexine soutatu tomo a. Yrome imoihmãkõ zuno toexirykõke anapoipyra tokurehse toto urutõme Jezu ekaroryke imoihmãkomo a.

22

Otuhtoh konõto ritopõpyry tuisa mũkuru pytatohme (Ruka 14.15-24)

¹ Mame enetupuhtoh ke toto amorepane ropa Jezu.

² Ynara tykase ynororo:

— Ritonõpo enetuputyry oesẽkõme ynara sã mana. Pata konõto esẽ sã mana. Mame otuhtoh konõto tyrise eya tumũkuru erẽnatohme.

³ Mame typoetory tõ taropose eya imehnõ eahmatohme toto a, otuhtoh konõto pona toto oehtohme. Yrome otuhtoh konõto pona toytorykõ se pyra toehse toto.

⁴ Morara exiryke imehnõ typoetory tõ taropose ropa eya toto eahmatohme ropa: “Ynara kaxitatoko eya xine: ‘Otuhtoh konõto esẽ oeraximatoryko rokẽ mana. Pui konõto totapase eya, pui poenõ maro. Tõsẽ itamurume nae mana. Morara exiryke ehmaropa. Imũkuru erẽnary enetokose, kaxitoko,” tykase typoetory tomo a ynororo. Mame toytose toh rahkene toto eahmase ropa repe.

⁵ — Yrome mokaro eahmatyã tuenikaroro rokẽ toh kynexine. Toerohtoh poko rokẽ torẽtyke toh kynexine. Toiro tutupi pona toytose. Imepỹ osepekahtoh taka toytose.

⁶ Imehnomo a ipoetory tapoise. Typipohse eya xine. Totapase roropa toto eya xine.

⁷ Morara exiryke pata konõto esẽ toto zehno toehse. Soutatu tõ taropose eya typoetory tõ mỹpotohme, toto etapahpõkõ etapatohme, toto esary zahkapotohme roropa.

⁸ Morarame typoetory tykohmase ropa tyya: “Emero tõtyhkase tõsẽ tõkehko. Yrome mokaro yneahmatyã popyra rokẽ mã toto.

⁹ Morara exiryke ytotoko osema taka. Emero rokẽ imehnõ eahmatatoko xiaro toto oehtohme otuhtoh konõto pona,” tykase ynororo.

¹⁰ — Morara exiryke toytose toto osema konõto taka. Mame emero tonehse eya xine, kurãkomo, ajoajohpe exiketomo emero rokene. Tapyi konõto typehse ahno ke.

¹¹ Mame pata konõto esẽ toytose tytapyi konõto taka tyneahmatyã enese. Mame moro tao toiro orutua tonese eya tupoke kurã ke pyra, erẽnatoh ke tupoke pyra.

¹² Mokyro eneryke tyya ynara tykase eya: “Jepe otãto moehno xiaro kurã ke pyra tupoke?” tykase ynororo tõturupose tuisa konõto. Yrome onezuhpyra tokurehse ynororo.

¹³ Mame ynara tykase tuisa konõto typoetory tomo a: “Mose imyhtoko emary poko ipupuru poko, enara. Mame ematoko jarãnaka, xinukutumã aka, moroto ikohmãtohme rahkene. Moroto xitãko mana, kui kui ãko roropa mana,” tykase pata konõto esemy.

¹⁴ Ynara tykase Jezu etyhpyryme:

— Tuhke toahmase toh mana, Ritonõpo poetoryme toto ehtohme repe. Yrome tuhke hkopyra tymenekase mana Ritonõpo a, tykase Jezu eya xine.

*Kowenu tinerũ
epehmary poko*

(Maku 12.13-17; Ruka 20.20-26)

¹⁵ Morarame parixeu tũ toytose oximõme rokẽ tõturutohkõme. Jezu a tõturuporykõ se toh kynexine iporemãkapotohme tyya xine, ihxirotohme repe.

¹⁶ Mame typoetory tũ taropose eya xine Jezu a, Erote epe tũ maro. Ynara tykase toto Jezu a:

– Zae rokẽ yna amorepãko mase. Awaro ynanase. Ritonõpo omiry poko yna amorepãko mase. Torẽtyke pyra roropa mase opoko. Okerekeremaryhtao imehnomo a oty kara mase. Oenery poko roropa imehnomo a oty kara mase.

¹⁷ Morara exiryke yna zuruko õsenetupuhtoh poko. Ritonõpo omiry tyoro mana. Romano kowenu omiry tyoro roropa mana. Morara exiryke yna tinerũ ekaroryhtao romano kowenu tinerũme Ritonõpo omipona ro ynanah? tykase toto tõturupose.

¹⁸ Moro ke Jezu poremãkapory se toh kynexine. Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Ajohpe matose. Oty katoh yporemãkapory se hmatohu?

¹⁹ Romano kowenu epehmatoh enehko ya tineru pitiko, tykase.

Mame tineru tarose eya xine ahtao Jezu a,

²⁰ ynara tykase ynororo eya xine:

– Onoky ekuhsẽ roropa mosehro? Onoky esety roropa mosehro? tykase tõturupose eya xine.

– Ìperatu mose ro, romano tũ esemy, tykase toto.

²¹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Morara ahtao Ìperatu kyryry ekarotoko eya. Yrome Ritonõpo kyryry ekarotoko Ritonõpo a, tykase.

²² Mame morara kary etaryke tyya xine toemynyhmase toto. Mame Jezu turumekase ropa eya xine. Toytose ropa toto.

Aorihtyã ãsemãkapory ropa poko

(Maku 12.18-27; Ruka 20.27-40)

²³ Morarame moro ãmepyry ae ro satuseu tũ toytose Jezu a. Satuseu tũ mokaro aorihtyã ãsemamyry ropa poko onenetupuhpynomo. Ynara tykase toto Jezu a:

²⁴ – Moeze namorepatopõpyry ynara ãko mana: “Orutua toorihse ahtao typoenõke pyra ahtao, ah zakoronõpyry ipytõpyry apoino tpytyme, imũkuatohme aorihtyã mũkurume,” tykase Moeze nymerohpyry.

²⁵ Mame orutua kynexine takorõke 6me. Atapona 7me toh kynexine. Mame ose-mazuhme aenuruhpyry tpytase. Yrome tumũkue pyra ro tahtao toorihse ynororo. Mame ipytõpyry tapoise ropa zakoronõpyry a, tamuximehxo exikety a.

²⁶ Yrome morararo tumũkue pyra ro tahtao toorihse mokyro. Morararo ìkaponato. Morararo emero porehme, atapona 7me.

²⁷ Mame etyhpyryme nohpo toorihse roropa.

²⁸ Morara exiryke ãsemãkatoh po onoky pytyme exĩko mokyro nae, 7mãkõ pytõpyryme toehse aexiryke? tykase toto tõturupose.

²⁹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Azahkuru matose Ritonõpo nymeropohpyry waro pyra oexirykõke, ijamitunuru waro pyra roropa oexirykõke.

³⁰ Aorihtyã tõsemãkapose ropa ahtao Ritonõpo nenyohyã sã exĩko mã toto. Orutua kõ nohpo tũ maro pytara mã toto. Niotara roropa mã toto.

³¹ Mame aorihtyã ãsemãkapory ropa poko Ritonõpo omiry onysekeremara ro matou? Ynara tykase Ritonõpo:

³² “Ywy ase Aparão esemy, Izake esemy, Jako esemy, enara,” tykase. “Aparão tũ esemy pyryme ase,” kara kynexine ynororo. Oty katohme? Ynara exiryke, imeĩpo toto

ekepyry ěsemãñõko ropa mana. Seromaroro zuzenukõ Ritonõpo maro mana. Isene exiketõ esẽme Ritonõpo mana. Aorihtyã ekepyã esẽme rokẽ pyra mana, tykase Jezu satuseu tomo a.

³³ Mame Jezu omiry etaryke tyya xine tõsenuruhkase imoihmãkomo, tuaro Jezu exiryke.

Ritonõpo omipona ehtoh poko

(Maku 12.28-34; Ruka 10.25-28)

³⁴ Morara kary etaryke tyya xine satuseu tõ tymnyhpãse. Moro poko totase ahtao parixeu tomo a, tõximõse ropa toto Jezu maro.

³⁵ Toiro parixeu Moeze omihpyry poko imehnõ amorepaneme kynexine. Jezu poremãkapory se kynexine. Morara exiryke tupimã poko tõturupose eya.

³⁶ Ynara tykase Jezu a:

– Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a tuhke mana. Yrome toiro moro kurehxo ahtao oty kurehxo inymeropohpyry omipona kuehtohkõme? tykase parixeu tõturupose Jezu a.

³⁷ Ynara tykase Jezu eya:

– Ritonõpo oesëkõme mana. Morara exiryke ipyno ehtoko yronomyryme. Ise ehtoko okurohtao xine, oorikyrykõ ponãmero. Kure rokẽ tyritoko õsenetupuhtohkõ ae. Oemynyhmarykohtao ro ipyno ehtoko.

³⁸ Morara awahtao xine kure matose Ritonõpo a.

³⁹ Mame zakorõ isã roropa mana. Ynara ãko: “Imehnõ pyno ehtoko, osepyno oexirykõ samo,” ãko.

⁴⁰ Asakoro ro moro omipona awahtao xine, Moeze omihpyry omipona matose ipunaka. Urutõ kõ omihpyry omipona roropa matose, tykase Jezu eya.

Onoky mũkuru hano?

(Maku 12.35-37; Ruka 20.41-44)

⁴¹ Morarame parixeu tõ tõximõse ahtao ynara tykase Jezu eya xine:

⁴² – Otara ãko matou Ritonõpo nymenekahpyry poko? Onoky parỹpyryme nae? tykase ynororo tõturupose eya xine.

– Tawi parỹpyryme mana, tykase toto.

⁴³ Ynara tykase Jezu:

– Tawi parỹpyryme ynororo ahtao oty katohme: “Jesemy,” tykase Tawi ipoko Ritonõpo Zuzenu poe? Ynara tykase Tawi pake:

⁴⁴ “Ritonõpo tõturuse jesẽ maro. ‘Oporohko seino japotunuru wino. Ozehno exiketõ rĩko ase opoetory tõme,’ tykase Ritonõpo.” Morara tymerose Tawi a.

⁴⁵ Naeroro Tawi a tosẽme mokyro tokarose ahtao otãto Tawi parỹpyryme roropa ynororo nae Ritonõpo nymenekahpyry? tykase Jezu eya xine.

⁴⁶ Yrome Jezu ezukuru waro pyra toh kynexine emero porehme. Morara exiryke tõturuporykõ se pyra toehse toto.

23

Osenekunohpyrya ehtoko parixeu tomo a

(Maku 12.38-39; Ruka 11.43-46; 20.45-46)

¹ Morarame Jezu tõturuse imoihmãkõ netaryme typoetory tõ netaryme roropa.

² Ynara tykase ynororo:

– Moeze omihpyry poko ãmorepatõkõ mokaro repe, parixeu tõ roropa. Ritonõpo omiry poko ãmorepatorỹko toh mã repe.

³ Morara exiryke toto omiry omipona ehtoko. ãmorepatopõpyrykõ roropa omipona ehtoko. Yrome toto nyrihpyry onypoehpyrya ehtoko, aomirykõ sã pyra inyriyrykõ exiryke.

⁴ Imehnõ tuarimapõko mã toto yronomyryme. Yrome toto anakorehmara mã toto ipunaka.

⁵ Kure sã osenepõko toh mã repe. Ritonõpo omiry aroarõko mã toto imehnõ neneryme kure toexirykõ enetohme imehnomo a repe. Upo kurã ke, otupohtõko roropa mã toto kure toexirykõ enetupuhtohme roropa imehnomo a repe.

⁶ Tamuximehxo exiketõ esaka porohnõko mã toto oximõme toehse toto ahtao otuhtoh konõto pona. Epehtoh kurã se rokẽ mã toto tapõkõme atamorepatoh tonõ tao.

⁷ Ynara kary etary se roropa mã toto: “Moehno tuisa? Amorepatõ mase. Imehxo exikety mase imehnõ motye,” kary etary se mã toto osepekahtoh tao, ahno imoity htao, enara.

⁸ Yrome: “Amorepatõme mase,” kamexipopyra ehtoko imehnomo a. Atakorõmãkõ sã rokẽ matose. Toiro rokẽ ãmorepanekõ nymyry mana, Ritonõpo.

⁹ Naeroro sero nono po imehnõ onyripyra omykõme ehtoko roropa. Toiro rokẽ omykõme nymyry mana, Papa Kapuaono.

¹⁰ Tuisame pyra ehtoko roropa, toiro otuisarykõme nymyry aexiryke, Ritonõpo nymenekahpyry.

¹¹ Tuisame se awahtao xine imehnõ poetoryme sã ehtoko. Imehnõ akorehmatoko.

¹² Tuisamehxo otyrirykohtao ãmoreme xine, tuisame pyra oritorỹko Ritonõpo mana. Yrome imehnõ akorehmaneme awahtao xine tuisamehxo oritorỹko Ritonõpo mana, tykase Jezu.

Popyra mã onekunohtõkomo

(Maku 12.40; Ruka 11.39-42,44,52; 20.47)

¹³ Ynara tykase Jezu parixeu tomo a, Moeze omihpyry poko imehnõ amorepananomo a roropa:

– Jetuhxo exiõko oya xine mana kurãkõ apiakaryhtao Ritonõpo a. Ajohpe oexirykõke jetuhxo awãnohtorỹko Ritonõpo mana. Ritonõpo esary apurũko sã matose. Imehnõ amoreparyhtao oya xine tyoro sã toto amorepãko matose onenetupuhpyra toto ehtohme. Õmomyrykõ se pyra matose Ritonõpo esaka. Mame imehnõ Ritonõpo enetuputyry se toto ahtao toto akorekehãko matose Ritonõpo onenetupuhpyra toto ehtohme tosẽkõme.

¹⁴ (– Morara exiryke jetuhxo exiõko oya xine mana. Moeze omihpyry poko imehnõ amorepananõme matose. Parixeu tõme matose roropa. Yrome ajohpe rokẽ matose. Pytõpo tõ enekunohnõko matose toto mõkomory ematonanohtohme oya xine, itapyiõko apoitohme roropa oya xine. Mame imehnõ netaryme oturũko matose itamurume Ritonõpo a samo. Morara exiryke awãnohtorỹko Ritonõpo mana itamurumehxo.)

¹⁵ – Parixeume matose. Imehnõ amorepananõme roropa matose Moeze omihpyry poko. Yrome oya xine jetuhxo exiõko mana ipunaka ajohpe oexirykõke. Tuna konõto akuohnõko matose. Pata tamuru poro roropa ytoytõko matose imepỹ tyorõmatohme oya xine asã xine aehtohme. Mame tõtyhkase awahtao xine mokyro amorepary poko omoty xine exiõko mana orẽpyra tyrypyry poko. Mokyro emãko roropa Ritonõpo mana apotoimo htaka asã xine.

¹⁶ – Jetuhxo oya xine exiõko mana. Imehnõ amorepaneme osekarõko matose. Otãto imehnõ amorepaneme osekarõko matou kure ehtoh waro pyra awahtao xine? Imehnõ amorepãko matose ajoajohpe toto ehtohme. Ynara ãko matose imehnõ amorepãko: “Ritonõpo Tapyiõko poko õtururukohtao ajohpe pyra oekarotohkõme repe, oty kara ajohpe toehse awahtao xine. Iiryryryme pyra matose. Yrome uuru risẽ poko õtururukohtao ajohpe pyra oekarotohkõme Ritonõpo Tapyiõko tao exikety poko õtururukohtao, morara ahtao ajohpe pyra ehtoko ipunaka iiryryryme pyra oehtohkõme,” ãko matose imehnõ amorepãko.

¹⁷ Azahkuru matose morara karyhtao oya xine. Oty kurehxo Ritonõpo a? Uuru risemy? Tymaro oturutopo? Ritonõpo poe asakoro ro kure Ritonõpo kyryryme exiryke.

¹⁸ Ynara āko roropa matose imehnō amorepāko azahkuru: “Tokarosē zahkatoh apō poko ōtururukohtao ajohpe pyra oehtočkōme repe oty kara ajohpe toehse awahtao xine. Iirypyryme pyra matose. Yrome tyahkasē poko ōtururukohtao ajohpe pyra oekarotohčkōme, ajohpe pyra ehtoko ipunaka iirypyryme oexirykōino,” āko matose repe imehnō amorepāko.

¹⁹ Azahkuru rokē matose morara karyhtao oya xine. Oty kurehxo nae Ritonōpo a? Onekarorykō zahkatoh apony, onyahkarykomo? Onekarorykō riryhtao oya xine jahkatoh pona kure exīko mana Ritonōpo a. Morara exiryke asakoro ro kure mana.

²⁰ Naeroro onekarorykō zahkatoh apō poko ōtururukohtao onyahkarykō poko roropa oturūko matose.

²¹ Morararo Ritonōpo Tapyī poko ōtururukohtao Ritonōpo poko oturūko roropa matose moro tao Ritonōpo exiryke.

²² Morararo kapu poko ōtururukohtao Ritonōpo porohtoh poko oturūko matose Ritonōpo esaryme kapu exiryke. Ritonōpo poko roropa oturūko matose, moroto Ritonōpo exiryke.

²³ – Jetuhxo exīko mā oya xine parixeu tomo, Moeze omihpyry poko amorepatōkomo imehnō tonekunohse oya xine exiryke. Aixi nae awahtao xine omame porehme, toiro ekarōko matose Ritonōpo a, otyro tōkehko, omōkomorykō roropa. Moro poko zae matose repe, yrome āmorepatopōpyrykō poko Ritonōpo omiry poko, moro omipona pyra matose. Zae ehtoh poko ehtoko. Imehnō pyno ehtoko. Kure rokē ehtoko. Ritonōpo omipona ehtoko. Morara awahtao xine kure matose Ritonōpo a. Morara awahtao xine omōkomorykō zokonaka ekarory kure roropa mana eya.

²⁴ Azahkuru rokē imehnō amorepananōme matose. Tuna ēne sã matose. Xikuromã pisarara ahpīko, erere pisarara anŷnōko roropa matose, xikuromã pitiko onēpyra oehtočkōme repe. Yrome xikuromã konōto ōkuru ao ahtao oty kara, ēnōko rokē matose xikuromã konōto maro. Azamaro pyra imehnō ehtoh poko torētyke matose. Yrome oorypyrykō konōto poko oty kara matose.

²⁵ – Jetunety ke itamurume awānohtorŷko Ritonōpo mana. Imehnō amorepaneme matose repe Moeze omihpyry poko. Parixeume roropa matose. Yrome ajohpe rokē matose. Eukuru ētoh kurikane sã matose paratu tōkehko. Apoitoh rokē kurikāko mā ynororo, jarao rokene. Yrome zao onukurikara mana. Mokyro sã matose. Okurohtao xine pehme matose oorypyrykō ke, onematonanohtyākō ke, imehnō mōkomory poko openetatohkō ke, enara.

²⁶ Tuaro pyra matose parixeu tomo. Oorypyrykō rumekaryhtao oya xine okorokatohčkōme Ritonōpo a, kure oritorŷko ropa Ritonōpo mana okurohtao xine. Mame kure exīko matose iirypyryme pyra.

²⁷ – Itamurumehxo awānohtorŷko Ritonōpo mana, parixeu tomo, Moeze omihpyry poko amorepatōkō roropa, ajohpe oexirykōke. Tonohse aorihtyã ekepyry ē ahtao karimutumã ke kure sã exīko repe. Moro sã matose ajohpe oexirykōke. Kure oenatorŷko imehnō mā repe. Yrome okurohtao xine aorikyhyry tō zonētyã sã matose. Nuriame matose oorypyrykō ke.

²⁸ Morara awahtao xine kure oekarotorŷko imehnō mā repe. Yrome okurohtao xine iirypyryme matose ajoajohpe oexirykōke.

*Toto wānohnōko Ritonōpo mana
(Ruka 11.47-51)*

²⁹ – Jetuhxo exikety ke awānohtorŷko Ritonōpo mana Moeze omihpyry poko amorepatōkomo, parixeu tō roropa, ajohpe oexirykōke. Otonētoh kurã rīko matose, Ritonōpo poe urutō kō zonētohme. Kurākō ekepyry esary rīko roropa matose. Kurã ke otonētoh zonohnōko matose kurākō poko wenikehpyra oehtočkōme repe.

³⁰ Ynara āko roropa matose: “Pake yna tamuru ehtopõpyry sã pyra ynanase. Ritonõpo poe urutõ kõ onetapara ynanase yna tamuru sã pyra,” āko matose repe.

³¹ Atamurukõ rypyry poko zuaro matose. Eya xine urutõ kõ etapatopõpyry waro matose. Yrome toto pakõme matose.

³² Toto sã roropa matose, oorypyrykõ poko rokẽ oexirykõke.

³³ Okoi sã matose, orihmatõkõ samo. Oeparykõ se exiko matose repe awãnohtokõ kurũke. Yrome āpiakatorỹko Ritonõpo mana apotoimo htaka oemapotohkõme.

³⁴ Mame etatoko pahne, urutõ kõ aropõko ase oya xine, tuaro exiketomo, āmorepanekomo. Mame toitoine toto etapãko matose. Imehnõ exixihmapõko matose wewe pokona. Toitoine toto pipohnõko matose atamorepatoh tao. Imehnõ aroaropõko roropa matose apatarykõ poe.

³⁵ Morara exiryke awãnohtorỹko Ritonõpo mana kurãkõ etapatamitume oya xine, emero porehme, Apeu etapatopõpyry poe Zakaria etapatopõpyry pona. Mokyro Parakia mükuru kynexine. Mokyro totapase oya xine Ritonõpo Tapyĩ myhto, onekarorykõ zahkatoh apõ wino.

³⁶ Etatoko pahne, mokaro etapatamitume sã awãnohtorỹko Ritonõpo mana.

*Jerusarẽ põkõ pyno Jezu ehtopõpyry
(Ruka 13.34-35)*

³⁷ – Jerusarẽ põkomo, urutõ kõ Ritonõpo poe etapananõme matose. Topu emananõme matose Ritonõpo naropotyã pona oya xine. Tuhke rokẽ oeahmarykõ se exiase repe. Oewomarykõ se roropa exiase repe kuratiri nohpory a typoenõ ewomary samo taporiry zopikoxi. Yrome yse pyra mexiatose.

³⁸ Naeroro Ritonõpo Tapyĩ tytaõke pyra exiko mana apatarykõ po. Patãpome exiko oesarykõ mana.

³⁹ Etatoko pahne, taroino jenepyra ropa matose. Imeĩpo jenẽko ropa matose. Ynara karyhtao oya xine: “Kure mose nase. Ritonõpo poe oehketyme ynororo,” karyhtao ypoko oya xine, tykase Jezu eya xine.

24

*“Ritonõpo Tapyĩ tykararahsẽme exiko” katopõpyry
(Maku 13.1-2; Ruka 21.5-6)*

¹ Morarame Jezu toytose ropa ahtao Ritonõpo Tapyĩ tae ynara tykase ipoetory tõ eya: – Eneko ke Jezu, sero tapyi Ritonõpo Tapyĩ topu risẽ kurano, tykase toto.

² – Ý, repe, tykase Jezu. – Etatoko pahne, senohne topu risẽ etohtokãko mana, emero porehme, tykase Jezu eya xine.

*Oryhmatorỹko mã toto
(Maku 13.3-13; Ruka 21.7-19)*

³ Morarame ypy pona toytose toto, Oriwera pona. Morotona typorohse Jezu. Mame oximõme rokẽ tahtao xine ynara tykase ipoetory tõ eya:

– Yna zuruko Jezu, otara ahtao morohne epahnõko nae? Otara ooepyry ropa enetupuhnõko roropa ynanah? Kurãkõ apiakatoht enetupuhtohme roropa yna a? tykase toto tõturupose.

⁴ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Tomeseke ehtoko osenekunohpopyra oehtokõme.

⁵ Ynara exiryke, tuhke ytõko oya xine mana. “Ywy ase Ritonõpo nymenekahpyry,” āko mã imehnomo a toht repe. Tuhkãkõ enekunohnõko mã toto.

⁶ Mame imehnõ osetapary poko etãko matose ameke hkopyra, amekehxo roropa. Yrome etatoko pahne, torẽtyke pyra ehtoko sero nono enahkary poko. Oty kara ehtoko.

Ynara exīko mana, osetapāko sero pōkō mana. Yrome sero nono onenahkapopyra ro Ritonōpo mana.

⁷ Toiro pata pōkō mā imepỹ pata pona ytōko morotōkō etapase. Tuisa konōto poetory tō mā ytōko imepỹ tuisa poetory etapase roropa. Mame tomirykōke tuhke orihnōko mā toto tynahke pyra toexirykōke. Nono kywyh kywyh āko mana tuhke pata tamuru punero.

⁸ Morara toehse ahtao etuarimapitōko exino, poeto ě enurupitory samo.

⁹ — Mame āpoitorỹko imehnō mana oĕmapotohkōme āpuruhpyry taka ypoetoryme oexirykōke. Oryhmatorỹko mā toto oetapatorỹko roropa mā toto. Tuhkākō ozehno xine exīko mana, ypoetoryme oexirykōke, jomipona oexirykōke.

¹⁰ Morara ahtao toetuarimarykō kurūke tuhke jurumekāko mā toto. Tuhke roropa osewokāko mā toto. Tope tō ewokāko mā toto. Tope tō zehno exīko roropa mā toto.

¹¹ Mame morara ahtao ajohpe urutō kō tuhke exīko mā toto. Imoihmākō enekunopyry se exīko mā toto.

¹² Tuhkehxo tyrypyrykō poko exīko mā toto, sero pōkomo. Mame mokaro pokoino ypoetory tō roropa penekehno mā toto ypoko. Yronymyryme hkopyra yse exīko mā toto.

¹³ Yrome ypoetory tō jomipona toexirykō poko penekehpyra tahtao xine, kurākō apiakatoh po toto pynanohnōko ase.

¹⁴ Mame pata tō poro jomiry kurā arōko ypoetory tō mana. Imehnō amorepāko mā toto Ritonōpo enetupuhtohme eya xine tosĕkōme. Emero pata tō poro ytōko mā toto emero pata pōkō amorepase ypoko. Moromeīpo kurākō apiakatoh exīko mana.

Ahno nyrihpyry xihpyry

(Maku 13.14-23; Ruka 21.20-24)

¹⁵ — Pake Tanieu a tymerose iiryryrymākō nyrihpyry xihpyry poko. Mame Tanieu omihpyry ae ro iiryryrymākō nyrihpyry xihpyry enĕko matose Ritonōpo esao. (Moro poko enetupuhtoko. Tuaro ehtoko.)

¹⁶ Jutea po awahtao xine morara aexiryhtao epatoko ypy tō pona, orihpyra oehthōkōme.

¹⁷ Atapyīkō mypatarānao awahtao xine morara aexiryhtao omōkomorykō poko pyra ehtoko. Topohme rokĕ mepatatose.

¹⁸ Tupito po awahtao xine roropa mepatatose roropa. Upo enehse ytopyra ehtoko atapyīkō taka. Mepatatose rokĕ axiny.

¹⁹ Morara aexiryhtao itamurumehxo etuarimāko matose nohpo tomo, poetoĕme awahtao xine, typoenōke pisarara awahtao xine roropa.

²⁰ Oturutoko Ritonōpo a konopome pyra ehtohme oeparykohtao. Oserematoh ae ro epāko matose.

²¹ Ynara exiryke etuarimāko matose itamurume. Moro oetuarimatohkō panō onenepitopyra sero pōkō mana sero nono ritopōpyry poe ro. Moro oetuarimatohkō panō onenezomopyra roropa exīko sero pōkō mana.

²² Yrome Ritonōpo poe tuhke pyra ĕmehnōko matose oetuarimarykō poko. Tuhke tōmehse awahtao xine oetuarimarykō poko oenahtory roropa. Yrome tynymenekatyā pokoino tuhke hkopyra oĕmehkaporỹko Ritonōpo mana otuarimanohpotohkōme.

²³ — Morarame oya xine ynara karyhtao: “Enetoko ke, mokyro Ritonōpo nymenekahpyryme mana,” karyhtao imehnomo a oya xine ajohpe rokĕ toh mana morara karyhtao eya xine. Ynara karyhtao roropa ajohpe rokĕ toh mana: “Mokyro roropa ynororo,” karyhtao eya xine imepỹ poko ajohpe rokĕ mā toto.

²⁴ Tuhke ajohpākō oehnōko mana, Ritonōpo nymenekahpyryme osekarōko toh mā repe. Tuhke roropa Ritonōpo poe urutō kōme osekarōko toh mā repe. Ajoajohpe rokĕ toh mana. Jamihme sã osekarōko toh mā repe. Otarāme kurākōkara kurākāko ropo toh mā

repe imehnõ enekunohtohme rokẽ tyya xine. Ritonõpo poetory enekunopyry se roropa toh mã repe.

²⁵ Etatoko pahne, seromaroro ourutorỹko ase morohne exipyra ahtao ro.

²⁶ – Morarame ynara ãko imehnõ mã oya xine: “Enetatoko mokyro, ahno esao pyra mana. Ritonõpo nenehpohpyry mokyro,” ãko toh mã repe. Morotona ytopyra ehtoko. Mame ynara karyhtao roropa oya xine: “Enetoko ke, taro nase. Tõtonẽse rokene,” karyhtao oya xine ajohpe rokẽ toh mana.

²⁷ Kapu ae Ayhtohpyry oepyry ropa nenenehkane sã exĩko mana. Nenenehkane ahtao kapu zopikoko saereh ãko mana emero tonesẽme, xixi tũtatoh wino exikety sã xixi omõtoh pona. Moro saaro Kapu ae Ayhtohpyry oepyry ropa exĩko mana, emero ahno neneryme.

²⁸ – Okyno ekepyry ahtao axĩ kurumu tõkehko ipokona porohnõko mana.

Kapu ae Ayhtohpyry oepyry ropa poko
(Maku 13.24-27; Ruka 21.25-28)

²⁹ – Mame toetuarimakehse awahtao xine okynã pyra xixi ezehnõko mana. Nuno roropa saerehkara exĩko mana. Xirikuato ohpahnõko kapu poe kapuaõkõ esyryhmaryke tosae xine, jamihme exiketõ tosae xine esyryhmaryke.

³⁰ Morarame Kapu ae Ayhtohpyry oepyry ropa enẽko tarõkõ mana. Mame pata põkõ xitãko mana emero porehme. Kapu ae Ayhtohpyry oepyry ropa eneryke tyya xine xitãko mã toto. Oehnõko mana akuru htoko. Jamihme kuhse oehnõko ropa mana kapu ae. Emero motye tuisamehxo oehnõko ropa mana, emero esẽme toexiryke.

³¹ Mame rue konõto etõko mana. Opo osetokety etõko mana. Mame tynenyoyhtyã aropõko Ritonõpo mana sero nono poro tynymenekatyã enehtohme tyya emero pata tõ poe.

Wasasa etary poko enetupuhtoh poko
(Maku 13.28-31; Ruka 21.29-33)

³² – Mame wasasa tõkehko waro matose. Wasasa etaryhtao oya xine jeimamyry enetupuhnõko matose.

³³ Moro saaro oryhtatopõpyrykõ eneryhtao oya xine tuaro exĩko matose. Joepyry ropa okynã pyra exiry waro exĩko matose.

³⁴ Etatoko pahne, ynekarohpyry oya xine emero osenẽko mana. Mame morohne enenanõ toitoine orihpyra exĩko toh mana joepyry ropa ponãmero.

³⁵ Kapu enahnõko mana. Sero nono roropa enahnõko mã repe. Yrome jomiry jũme enahpỹme exĩko mana.

Joepyry ropa waro pyra imehnõ mana

(Maku 13.32-37; Ruka 17.26-30,34-36)

³⁶ – Kapu ae jyhtory ropa waro pyra sero nono põkõ mana. Ritonõpo nenyoyhtyã zuaro pyra roropa mana. Ywy roropa zuaro pyra ase. Papa Kapuaõ rokẽ zuaro mana.

³⁷ Kapu ae jyhtory ropa Noe ehtopõpyry sã exĩko mana.

³⁸ Sero onynerymapopyra ro Ritonõpo ahtao tõtuhse sero nono põkomo. Eukuru tõse eya xine. Tyytase toto. Tyniotase roropa toto Noe omõtoh pona kanawa konõto aka.

³⁹ Zuaro pyra toto ahtao tuna tukumase. Tynerymapose toto emero porehme. Moro sã mã Kapu ae Ayhtohpyry oepyry ropa ahtao.

⁴⁰ Morara ahtao tupito poko erohnõko orutua kõ asakoro. Mame toiro rokẽ ytõko mana. Yrome imaronõpo moroto rokẽ oxinomõko mana.

⁴¹ Nohpo tõ roropa erohnõko mã toto oximõme tonahsẽ riry poko. Toiro rokẽ ytõko mana. Yrome imaronõpo oxinomõko mana.

⁴² Morara exiryke tuaro ehtoko. Oesẽkõ oepyry ropa waro pyra oexirykõke.

⁴³ Etatoko pahne, omato oepyyro poko zuaro tapyi esē ahtao nyhpyra mana, tytapyi taka omōpyra omato ehtohme, tymōkomory onematonanohpyra roropa omato ehtohme.

⁴⁴ Morara exiryke mokyro sã ehtoko kokoro rokene. Tuaro pyra awahtao xine otarame: “Seroae oehpyra mana,” äko matose zuaro pyra oexirykōke. Morara ahtao otarame Kapu ae Ayhtohpyry oehnōko ropa mã rahkene.

*Tuisa poetory zae exikety, zae pyra exikety roropa
(Ruka 12.41-48)*

⁴⁵ – Naeroro Ritonōpo poetoryme nymyry matou? Tuaro exiketyme matou? Etatoko pahne, tuisa konōto kynexine typoetoke exikety. Morarame imepỹ pona toytory se toexiryke typoetory toiro tyrise eya imehnō eraseme. “Ypoetory otuhmanohponeme mase jesahpyo,” tykase ynororo eya.

⁴⁶ Morarame okynahtao oehnōko ropa mana typoetory tō enese. Mame typoetory erase zae ahtao, tãkye exiiko mana tooehse ropa tahtao.

⁴⁷ Tãkye exiiko roropa erase mana. Mame jũme mokyro rĩko tymōkomory eraseme mana.

⁴⁸ Yrome ajoajohpe mokyro toehse ahtao tosē esahpyo, ynara äko mã ynororo otarame oseya rokene: “Otarãme jesē oehpyra ropa mana. Okynahxo ynororo,” äko otarame mã oseya rokene.

⁴⁹ Mame tosē poetory pipohnōko mana. Tope tō maro rokē otuhnōko roropa mana. Eukuru ěnōko etỹketō maro.

⁵⁰ Mame mokyro esē oehnōko ropa mana ynara karyhtao ro eya: “Jesē seroae oehpyra mana,” karyhtao ro eya oehnōko mana. Tuaro pyra ynororo ahtao esē oehnōko mana.

⁵¹ Mame tooehse tahtao typoetory kahpyry wãnohnōko mana. Jehno toexiryke iiryhmãko roropa mana. Imehnō ajoajohpãkō maro mokyro emãko mana. Moroto xitãko ynororo, kui kui äko. Enara.

25

Oryximãkō 10mãkomo

¹ Ynara tykase Jezu:

– Morarame kurãkō apiakatoh po Kapu ae Ayhtohpyry oehnōko ropa mana. Mame ynara sã exiiko mana pytatoh sã exiiko mana. Pytatoh ke mana. Mame morotona sã nohpo tō eahmãko, omame porehme oryximãkomo. Mame tynãparinãkō apoiko mã toto pytakety eraximatohme sã tyya xine.

² Mame 5mãkō tuaro pyrahme sã mana. Imehnō 5mãkō tuaro mana.

³ Mame mokaro tuaro pyra exiketō tynãparinãkō arōko sã mã toto. Yrome oriu anaropyra mã toto.

⁴ Mame mokaro tuaro exiketō tynãparinãkō maro tynãparinãkō aryry arōko sã mã toto ě ao pehme.

⁵ Mame mokyro pytakety okynã sã mana oehpopyra. Morarame okynã toehse ahtao wetukene nohpo tō exiiko mana. Nyhnōko mã toto.

⁶ – Morarame onoa toehse ahtao sekere kary etãko mã toto. “Mokyro erěnakety oehnōko mana. Ehmaropa. Mokyro senetatose,” äko sã mã toto.

⁷ – Axĩ pakãko ropa sã mã toto 10mãkomo. Mame tynãparinãkō zukãko mã toto.

⁸ Ynara äko sã tuaro pyra exiketō mana: “Oriu pitiko ekaroko yna a taryse pyra yna nãparina nase,” äko sã mã toto.

⁹ – “Arypyra,” äko tuaro exiketō mana. “Oriu ekaroryhtao oya xine ipune pyra exiiko mana. Epekahtatoko osepekahtoh taka anãparinãkō aryhtotohme,” äko toh mã eya xine.

¹⁰ – Morara kary etaryke tyya xine ytōko mã toto 5mãkomo, tuaro pyra exiketomo, oriu epekahse repe. Mame erěnakety oehnōko sã koko toto esahpyo mana. Morarame imaro

ytōko toh mǎ tuaro exiketō rokene, 5mākō rokene. Tapyi taka omōnōko mǎ toto erēnatoh taka, otuhtoh konōto pona. Mame tapyi apurūko sǎ erēnatoh aporesemyry mana.

¹¹ – Mame okynahtao tuaro pyra exiketō oehnōko roropa mǎ toh repe. “Ynanomōxi. Ynanomōxi,” āko mǎ toto. Kohtāko toh mǎ repe.

¹² – Yrome: “Awaro pyra ase,” āko mǎ ynororo eya xine.

¹³ Mame ynara tykase Jezu eya xine etyhpyryme:

– Morara exiryke tomeseke ehtoko, mokaro sǎ pyra oehtohkōme, tuaro pyra exiketō sǎ pyra oehtohkōme. Emero tyritoko Kapu ae Ayhtohpyry oepiry ropa eraximaryme, aepiry ropa waro pyra oexirykōke, tykase Jezu eya xine.

Pata esē poetory tomo, 3mākomo

(Ruka 19.11-27)

¹⁴ Ynara tykase roropa ynororo:

– Ynara sǎ exīko Kapu ae Ayhtohpyry oepiry ropa ahtao mana. Orutua ehtopōpyry sǎ exīko mana. Mame tytapyī tae toytory se toehse ynororo imepỹ pona. Morara exiryke typoetory tykohmase tyya tymōkomory eraseme toto ritohme.

¹⁵ Mame emese kure exiketō a tytinerū 5 miujāome tokarose eya. Imepyny a 2 miujāome tokarose eya. Etyhpyrymano a toiro miujāome tokarose eya. Mame toytose ynororo rahkene.

¹⁶ Mame mokyro 5 miujāo apoihpō toytose erohse tytinerū poko, emākapotohme. Okynahtao imepỹ 5 miujāo tapoise ropa eya, 10 miujāome atapona.

¹⁷ Morararo, asakoro miujāo apoihpono. Tytinerū tomākaposē eya, imepỹ asakoro miujāo tapoise ropa eya.

¹⁸ Yrome mokyro toiro miujāo rokē apoihpō toytose. Nono tahkase eya zonētohme. Mame tosē tinerū tyrise eya moro aka. Tonēse eya. Tukurākase rokē eya.

¹⁹ – Morarame okynahtao esēkō tooehse ropa tytinerū apoise ropa.

²⁰ Mame mokyro 5 miujāo apoihpō tooehse osemazuhme tytinerū ekarose ropa tosemy a. Ynara tykase ynororo eya: “Eneko ke, 5 miujāo mekarose ya. Imepỹ 5 miujāo apoiase ropa. Seny, otinerū rahkene, 10 miujāome,” tykase.

²¹ – “Kure myriase rahkene. Ypoetory zae rokē exikety mase,” tykase esemy. “Zae mexiase ymōkomory poko pitiko rokē ahtao. Morara exiryke tuhkehxo ekarōko ase oya. Omōko jesaka. Tākye exiko ymaro,” tykase ynororo.

²² – Morarame ipoetory akorō tooehse, asakoro miujāo apoihpono. Mame ynara tykase ynororo tosemy a: “Asakoro miujāo mekarose ya. Eneko ke imepỹ asakoro miujāo apoiase ropa, ipoko jerokuruke,” tykase ynororo.

²³ – Ynara tykase esemy: “Kure mase. Erohkety me nymyry mase. Zae mexiase ymōkomory poko, pitiko rokē ahtao. Morara exiryke tuhkehxo ekarōko ase oya. Omōko jesaka tākye oehtohme ymaro,” tykase ynororo eya.

²⁴ – Morarame ipoetory etyhpyrymǎ tooehse roropa, toiro miujāo apoihpono. Ynara tykase ynororo tosemy a: “Tuisa, otinerū ukurākase ymotye kuhse tuaro oexiry waro jexiryke. Orēpyra mase. Imehnō narykatyā epery apoiko mase, anarykara awahtao ro.

²⁵ Naeroro ouno jexiryke otinerū ukurākase nono aka. Seny, otinerunu,” tykase ynororo eya.

²⁶ – “To! Popyra mase. Akīme rokē mexiase,” tykase esē eya. “Imehnō narykatyā epery apoiry se jexiry waro mexiase. Otyro puhturu anarykara jahtao imeĩpo epery apoiry ya waro roropa mexiase.

²⁷ Naeroro oty katohme ytinerū onekaropyra mexiahse tineru poko erohketō esemy a. Morara ahtao tomāse pohto ytinerū exiry,” tykase ynororo typoetory a.

– Mame imehnomo a ynara tykase esemy:

²⁸ “Mose wino ytinerū apoitoko, ekarotohme ropa 10 miujāo esemy a.

²⁹ Ynara exiryke, tykyryryke exiketomo a itamurumehxo ekarōko ase ykyryry poko toerohse exiryke, tuhkehxo tymōkomoke aehtohme. Yrome imepyny tymōkomoke pyra ahta ewinoino ikyryry ipuxihkāko ropa ase erohpyra exiryke.

³⁰ Mose ypoetory otyme kure hnae? Ematoko jarānaka, ikohmamyhpyry panō aka. Moroto xitāko mana, kui kui āko roropa mana,” tykase ynororo.

Sero pōkō apiakatoh poko sero etyhpyry po

³¹ — Mokyro sā Kapu ae Ayhtohpyry omipona pyra aexihpyry exīko mana. Tuisa konōtome exīko Kapu ae Ayhtohpyry mana. Ritonōpo nenyohyā maro porohnōko mana tuisa apō kurā pona.

³² Mame ēpataka oximōnōko sero pōkō emero porehme mana. Mame toto apiakāko mana kaneru tō esemy a toky apiakary samo; xia kaneru tomo, mya poti tomo. Mokaro apiakary sā typoetory apiakāko mana.

³³ Mame tapotunuru wino tynymenekatyā rīko ynororo mana, typoetoryme nymyry toto exiryke, tymaro toto ehtohme. Yrome imehnō typozyery wino tyrīko mana typoetoryme pyra toto exiryke.

³⁴ Morarame ynara āko mā typoetory tomo a: “Osehtoko. Kure matose. Papa nymenekatyāme matose. Osehtoko xiaro jesaka. Oesarykōme jesary tyrise ya moino ro, senohne ritopōpyry poe ro, nono ritopōpyry poe ro.

³⁵ Ynara exiryke, omise exiase. Mame tōsē mekaratose ya. Tuna se exiase. Mame tuna mekaratose ya jokurume. Katonōme exiase. Mame atapyīkō taka weahmatose.

³⁶ Tupoke pyra exiase. Mame upo mekaratose ya jupōme. Kure pyra exiase. Mame ypyno mexiatose. Āpuruhpyry tao exiase. Mame āpuruhpyry taka mytoatose jenese ymaro oturuse,” āko mā ynororo eya xine.

³⁷ — Morarame ynara āko ipoetory tō eya: “Tuisa, otokohxohko omise awahtao tōsē ynanekaroase oya? Otara ahta roropahxo hko tuna se awahtao tuna ynanekaroase oya ōkurume?

³⁸ Otara ahta roropa katonōme awahtao yna tapyī taka yna oeahmase? Otara ahta roropa tupoke pyra awahtao oupō ynanekaroase oya?

³⁹ Otara ahta kure pyra mexiase? Otara ahta roropa āpuruhpyry tao awahtao oenese ynanytoahse?”

⁴⁰ — Mame ynara āko mā tuisa konōto oya xine: “Etatoko pahne, ypoetory tō jakorō tōme mana. Mame jakorō tō etuarimaketō, kure tyrise oya xine ahta, kure kyriatose roropa,” āko ynororo oya xine mana.

⁴¹ — Mame imoihmākomo a roropa typozyery wino exiketomo a roropa ynara āko mana: “Mya ytotoko. Ritonōpo ozehno xine mana. Apotoimo htaka ytōko matose. Moro apotoimo tyrise Ritonōpo a joroko tamuru wānohtohme, inenyohyā wānohtohme roropa, enara.

⁴² Omise jahtao jotuhmara myhe mexiatose. Tuna se jahtao roropa tuna onekaropyra mexiatose.

⁴³ Katonōme jahtao roropa ypoko enupunara mexiatose. Tupoke pyra jahtao jupō onekaropyra mexiatose. Kure pyra jahtao, āpuruhpyry tao jahtao roropa enupunara myhe mexiatose ypoko,” āko mana.

⁴⁴ — Morara kary etaryke tyya xine ynara āko mā toto eya: “Otara ahtaohxo ke yna oenease roropa omise? Otara ahta roropa tuna se mexiase? Otara ahta roropa katonōme mexiase? Otara ahta roropa tupoke pyra mexiase? Otara ahta kure pyra roropa mexiase? Otara ahta āpuruhpyry tao roropa mexiase? Otara ahta ākorehmaro ynanexiahse?” āko mā toto, ekaropōko.

⁴⁵ — Morarame ynara āko tuisa konōto eya xine mana: “Etatoko pahne, imehnō poko enupunara mexiatosene, aetuarimarykohta. Toto pyno pyra mexiatosene. Toto

anakorehmara roropa mexiatosene. Morara exiryke, jakorehmara mexiatosene,” äko ynororo eya xine mana.

⁴⁶ – Morarame mokaro aropõko mana, apotoimo htaka, jüme toto etuarimatohme. Yrome mokaro rokë kuräkõ jüme orihpýme exïko toh mana Ritonõpo maro, tykase ynororo eya xine.

26

Juteu tõ atamorepatopõpyry Jezu apoiry poko
(Maku 14.1-2; Ruka 22.1-2; João 11.45-53)

¹ Morarame moro poko, imoihmäkõ tamorepakehse ahtao Jezu a, ynara tykase ynororo tyoetory tomo a:

² – Zuaro matose. Asakoro tõmehse ahtao Oseahmatoh Paxikoa exïko mana. Mame Kapu ae Ayhtohpyry apoïko mã toto. Wewe pokona exixihmapõko mã toto, tykase Jezu.

³ Morarame Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ tõximõse juteu tõ tamuxiry tõ maro. Kaipa tapyi konõto nae kynexine. Morara exiryke moro taka tõximõse toto. Ritonõpo maro oturuketõ tuisary imehxo Kaipa kynexine.

⁴ Mame tãtamorepase toto Jezu apoiry poko tyya xine. Tokare pyra Jezu apoiry se toh kynexine repe, etapapotohme tyya xine.

⁵ Ynara tykase toto:

– Setapapotone, yrome otuhtoh konõto po ahtao popyra mana. Imoihmäkõ kyzehno xine exïko mana, tykase toto.

Jezu popatopõpyry poko Petania po
(Maku 14.3-9; João 12.1-8)

⁶ Morarame Jezu Petania po kynexine, Ximão tapyi tao. Ximão ipü imotahpyrypyry kynexine.

⁷ Mame mokyro tapyi tao Jezu ahtao nohpo toytose eya. Ixtaratu kurã tarose nohpo a Jezu popatohme. Topu kurã risë ao ixtaratu kynexine, arapaxturu risë ao. Ixtaratu ke pehme topu risë kynexine. Mame ixtaratu ã tuhkohse nohpo a Jezu zuhpokoxi tyritohme Jezu otukuruhntao. Moro ixtaratu tyrise eya Jezu zupuhpyry pona emero.

⁸ Mame moro eneryke tyya xine Jezu poetory tõ tohne tohse.

– Oty katoh ixtaratu ahnikãko rokë mose nae? tykase toto tõturupose.

⁹ – Moro ixtaratu tokamose ahtao osepekahtoh tao tuhke tineru apoiry ekarotohme ropa tymõkomokãkara a, tykase toto.

¹⁰ Mokaro a nohpo kerekeremary waro Jezu kynexine. Morara exiryke ynara tykase ynororo eya xine:

– Oty katoh mose nohpo kerekeremãko matou? Mose nyrihpyry juhpokoxi kure potu nase ya.

¹¹ Tymõkomokãkara mã enahpyra amaro xine. Yrome okynã pyra ase amaro xine. Orihnõko ase.

¹² Morara exiryke joko popano orihpyra ro jahtao, toorihse jahtao jonëtoh po jekepyry popatoh kuhno.

¹³ Etatoko pahne, emero pata tõ poro jomiry poko imehnõ amoreparyhtao oya xine mose nyrihpyry mã mya otuotuhponamãko mana. Mame oesahpyo xine roropa morararo mana, otuotuhponamãko mana, wenikehpyra oehtohkõme jüme sã ritopõpyry poko ypokona, tykase Jezu eya xine.

Jezu ewokatopõpyry poko Juta a
(Maku 14.10-11; Ruka 22.3-6)

¹⁴ Morarame moroto 12mãkõ kynexine. Toiro esety Juta Ixikariote kynexine. Mokyro toytose Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a.

¹⁵ Ynara tykase ynororo toto a:

– Otãto tineru pixo ekarõko matou ya Jezu ekaroryhtao oya xine? tykase ynororo. Morara kary etaryke tyya xine tineru tokarose eya. 30me tineru tokarose eya.

¹⁶ Moromeïpo Jezu ekarory se toehse Juta eya xine. Morara exiryke tãtamorepase ynororo Jezu ekarory poko Jezu ewokary se toexiryke.

Paxikoa ae Jezu typoetory tã maro autuhtopõpyry
(Maku 14.12-21; Ruka 22.7-14,21-23; João 13.21-30)

¹⁷ Mame ãmepyry apitorymã po Oseahmatoh Wyi poko Iporutato maro pyra, ynara tykase Jezu poetyry tã eya:

– Otoko otuhtoh ripõko mah yna a, Oseahmatoh Paxikoa? tykase toto eya.

¹⁸ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Pata pona oytorykohtao orutua enõko matose. Ynara kahtoko eya: “Yna amorepane ynara nykã oya: ‘Jytotoh po toehse nase. Morara exiryke ypoetyry tã maro Oseahmatoh Paxikoa otuhnõko ynanase atapyĩ tao,’ ” kaxiko eya, tykase Jezu typoetory tomo a.

¹⁹ Mame toytose toto Jezu omi poe otuhtoh ritohme Paxikoame.

²⁰ Morarame tykohmãse ahtao typorohse Jezu typoetory tã maro, 12mãkõ maro, otuhse.

²¹ Mame tãtukurukohtao ro ynara tykase Jezu eya xine:

– Etatoko pahne, taro toiro ohtaõkõ jewokãko mana, tykase ynororo typoetory tomo a.

²² Morara kary etaryke tyya xine toemynyhmase ipoetyry tomo. Mame tãturupose toto, atatakomino.

– Onoky? Ywy? tykase toto tãturupose.

²³ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Mose jewokãko nase, ymaro morohno paratu aka otuhkety.

²⁴ Etatoko pahne, Ritonõpo nymeropohpyry ae ro orihnõko ase, Ritonõpo omi poe ro. Yrome jetuhxo exiko mã jewokahpono a. Etuarimãkohxo mana jewokatamitume. Kurehxo eya exiry enurupyra tokurehse ynororo ahtao. Morara ahtao etuarimara exiry, tykase Jezu typoetory tomo a.

²⁵ Mame ynara tykase Juta, Jezu ewokahpono:

– Ypoko moturu pãna? tykase, tãturupose.

– Ý, tykase Jezu eya.

Kuesõkõ otuhtopõpyry poko
(Maku 14.22-26; Ruka 22.15-20; 1 Korĩtiu 11.23-25)

²⁶ Mame tãtukurukohtao ro wyi tapoise Jezu a.

– Kure mase Papa. Yna zuru seny onekarohpyry yna a, tykase. Mame wyi tytohtokase eya typoetory tã punero ekarotohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Seny, apoitoko enahtohme oya xine. Upũ sero, tykase.

²⁷ Morarame eukuru tapoise roropa. Tãturuse ropa Ritonõpo a:

– Kure mase, tykase. Mame typoetory tomo a eukuru tokarose roropa.

– Seny, ãtoko, emero porehme.

²⁸ Umunurume nase sero. Umunuru kuãnõko ase tuhke iirypyrymãkõ kurãkatohme. Umunuru ekuamyryhtao tuhke Ritonõpo poetyryme exiko mã toto jumãme.

²⁹ Etatoko pahne, uwa eukuru onẽzomopyra ase orihpyra ro jahtao. Tyoro ãnõko ase euhkasenano Ritonõpo esao rokene, tykase Jezu eya xine.

³⁰ Morarame toremiase toto Ritonõpo kure exiry poko. Mame toytose toto moro tae ppy pona, Oriwera pona.

Peturu zurutopõpyry Jezu a
(Maku 14.27-31; Ruka 22.31-34; João 13.36-38)

³¹ Morarame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Sero kohmamyry ae ro epāko matose. Jurumekāko matose. Ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiryne sero poko: “Kaneru tō esē etapapōko Ritonōpo mana, ekỹpyā atahpahnōko mana. Sapararahme exīko mā toto,” me tymerose Ritonōpo omiryne.

³² Yrome tōsemāse ropa jahtao, Karirea pona ytōko ase osemazuhme. Moroto jenēko ropa matose, tykase Jezu.

³³ Ynara tykase Peturu Jezu a:

– Orumekara ase jūme. Imehnō orumekāko mā repe emero. Yrome ywy orumekara ase jorikyry ponāmero, tykase Peturu eya.

³⁴ Yrome ynara tykase Jezu Peturu a:

– Etako pahne, sero kohmamyry ae kuratiri onetara ro ahtao: “Jezu waro pyra ase, Jezu waro pyra ase,” āko mase oseruaō, tykase Jezu eya.

³⁵ Ynara tykase ropa Peturu Jezu a:

– “Awaro pyra ase,” kara ase jūme. Amaro ro jetapary se imehnō ahtao morara kara ase. “Jezu waro pyra ase,” kara ase, tykase Peturu.

Morararo tykase ipoetory tō emero repe.

*Jezu oturutopōpyry Tummy maro Ketysemane po
(Maku 14.32-42; Ruka 22.39-46)*

³⁶ Morarame toytose Jezu typoetory tō maro Ketysemane pona. Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Taro oporohtoko aporo. Mōtona pixo ytōko ase Papa maro oturuse, tykase ynororo.

³⁷ Mame tymaro Peturu tarose eya Zepeteu mūkuru tō maro asakoro. Morarame tomuhtapāse Jezu, toemynyhmasē yronymyryme.

³⁸ Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Emuhtapānōko ase yronymyryme. Morara exiryke taro rokē ehtoko aporo, eneneme ymaro, tykase Jezu eya xine.

³⁹ Mame mya pitiko toytose Jezu. Nono pona typorohse ynororo tōpotapoe. Mame ynara tykase ynororo Tummy a:

– Papa, emero ritōme mase. Emero zuaro roropa mase. Jorikyry se pyra ase repe. Yrome jorikyry se awahtao ōmipona se rokē ase, tykase.

⁴⁰ Mame toytose ropa Jezu typoetory tō oseruaōkomo a. Nyhnōko toh kynexine. Mame ynara tykase ynororo Peturu a:

– Owetūkō oneanahtopyra matokene?

⁴¹ Nyhpyra ehtoko. Oturutoko Ritonōpo maro oenekunohpyra xine joroko tamuru ehtohme. Onykyrykō se pyra matose repe. Yrome jamihme pyra matose, tykase Jezu eya xine.

⁴² Morarame toytose ropa Jezu oturuse ropa Tummy maro:

– Jorikyry se awahtao ōmipona se rokē ase, tykase ynororo.

⁴³ Mame toeramase ropa ynororo typoetory tomo a. Nyhnōko rokē toh kynexine tuetūkō oneanahtopyra toexirykōke.

⁴⁴ Mame mya roropa toytose Jezu toiroro oturuse ropa Tummy maro. Osemazuhme tōturutopōpyry saaro tōturuse ropa ynororo.

⁴⁵ Mame toeramase ropa ynororo typoetory tomo a. Ynara tykase ynororo:

– Nyhnōko ro matohu? Oseremāko matohu? Enetoko ke. Kapu ae Ayhtohpyry ewokatoh po toehse nase. Seromaroro iirypyrymākomo a osekārōko mana.

⁴⁶ Owōtoko. Ehmaropa, jewokane enetokose, tykase ynororo.

*Jezu apoitopōpyry
juteu tomo a*

(Maku 14.43-50; Ruka 22.47-53; João 18.3-12)

⁴⁷ Mame Jezu otururuhtao ro Juta toytose eya, 12mākō maronōpo kynexine. Tymaro tuhkākō tarose, ajoajohpākomo, tytapemake exiketomo, tykaparuke exiketō roropa.

Juteu tō tuisary naropotyā tō kynexine. Ritonōpo maro oturuketō tuisary naropotyā roropa kynexine.

⁴⁸ Mame eporehkara ro tahtao xine ynara tykase Jezu ewokary se exikety tymarōkomo a: “Etatoko pahne, Jezu maro rokē oturūko ase. Eahmāko sā ase, ipohnōko ase. Moro eneryhtao oya xine enetupuhnōko matose. Jezu mokyro. Apoitoko,” tykase Juta eya xine.

⁴⁹ Morarame Jezu a toytose ynororo topohme. Ynara tykase ynororo Jezu a:
– Oehno kē tuisa, tykase taomirose eya. Typohse roropa eya.

⁵⁰ – Oty kase moehno jepe? Axī ke openetatoḥ poko exiko, tykase Jezu eya.

Mame Jezu tapoise eya xine arotoḥme.

⁵¹ Mame Jezu marono a imepỹ tysahkase tytapemā ke. Ritonōpo maro oturuketō tuisary namoto tysahkase eya. Ipanary rokē tysahkase eya.

⁵² Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Atapemā tyriko ropa ē aka. Imehnō tuose oya xine ahtao owotorỹko roropa mā toto.

⁵³ Tuaro pyra ro matohu? Jakorehmananō se jahtao ekaropory Papa Kapuaono a. Mame tuhke kuhse tynenyohyā enehpory ya jewomananōme.

⁵⁴ Yrome morara ahtao Ritonōpo omipona pyra exiry. Morohne urutō kō nuru-topōpyry ae ro mana.

⁵⁵ Mame ynara tykase Jezu imoihmākomo a:

– Oty katohme tytapemake moehtou? Tykaparuke roropa moehtou? Japoiry se matose zehnoto apoiry samo. Yrome kokoro rokē yporotyasene Ritonōpo Tapyī tao. Kokoro rokē amorepato exiasene roropa. Oty katoh pake ro japoipyra mexiatose?

⁵⁶ Yrome serohne exīko mana urutō kō omihpyry ae ro, tykase Jezu eya xine.

Morarame ipoetory tō toepase toto. Jezu turumekase eya xine.

Tamuxi tō ēpataka Jezu ehtopōpyry

(Maku 14.53-65; Ruka 22.54-55,63-71; João 18.12-14,19-24)

⁵⁷ Morarame Jezu tarose eya xine apoihpōkomo a Ritonōpo maro oturuketō tuisary tapyī taka. Mokyro esety Kaipa kynexine. Kaipa tapyī tao tōximōse juteu tō tamuxiry kynexine, Moeze omihpyry poko imehnō amorepananō maro.

⁵⁸ Ameke rokē Peturu ytōko kynexine toto ekahmāko Ritonōpo maro oturuketō tuisary tapyī taka. Jarao rokē Peturu kynexine aporo eraximāko rokene. Mame jarakapyhpyry aka tomōse ynororo. Soutatu tō maro typorohse ynororo eraximase rokene, Jezu orikyry enese.

⁵⁹ Mame Jezu hxironanō tupise juteu tō tamuxiry tomo a, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a roropa. Jezu etapapory se toḥ kynexine repe.

⁶⁰ Yrome Jezu hxironanō nymyry pyra kynexine. Tuhkākomo a tukuhse repe. Ihxirory se toḥ kynexine repe. Yrome ajohpe rokē toḥ kynexine. Morarame etyhpyryme orutua tooehse asakoro.

⁶¹ Ynara tykase toto Jezu poko:

– Ynara nase mose ynanetaryme: “Ritonōpo Tapyī kararapyry waro ase. Mame imyakā rīko ropa ase oseruao rokē tōmehse ahtao,” nase mose ro, tykase toto Jezu poko.

⁶² Mame mokaro omiry etaryke tyya ynara tykase Ritonōpo maro oturuketō tuisary Jezu a:

– Moxiā ohxirōko nase. Otara āko hmah moxiā ezuhnōko? tykase ynororo.

⁶³ Yrome mynyhme rokē Jezu kynexine. Morara exiryke ynara tykase ropa Ritonōpo maro oturuketō tuisary eya:

– Ritonōpo Kapuaō kuenetorỹko mana. Awānohnōko mana zae pyra j Zukuruhtao oya. Morara exiryke zae yna zuruko. Ritonōpo nymenekahpyry hmahno? Yna kurākaneme? Ritonōpo mūkuru nymyry mahno, tykase ynororo tōturupose.

⁶⁴ – Ywy ase, tykase Jezu. – Yrome etatoko pahne, moromeïpo jenêko ropa matose tuisamehxo jahtao, Papa Kapuaõ maro. Akuru htoko joepyry ropa enêko matose, tykase ynororo.

⁶⁵ Morara kary etaryke tyya tupõ tyxihxihkase Ritonõpo maro oturuketõ tuisary a.
– Epo hnae, tykase ynororo. – Epyrypãko rokẽ mose mana. Ritonõpo mûkurume osekarõko mana. Popyra mose nase ipunaka. Imehnõ se pyra sytatose mose hxironeme. Seromaroro aomiry kahpyry metatou.

⁶⁶ Otara ãko matou? tykase ynororo.

Ynara tykase toto:

– Iirypyryme mana. Taorihmaposẽme mana, tykase toto.

⁶⁷ Mame ituh tykase toto Jezu ãmyty pona. Typitypipohse roropa toto a. Mame tomarykõ ke Jezu totapase tyya xine ahtao,

⁶⁸ ynara tykase toto:

– Yna zuruko Ritonõpo nymenekahpyryme awahtao. Onoky opipohno? tykase toto.

*“Jezu waro pyra ase,” katopõpyry poko Peturu a
(Maku 14.66-72; Ruka 22.56-62; João 18.15-18,25-27)*

⁶⁹ Jarao ro Peturu kynexine, tapyi mykae. Mame morotona toytose Ritonõpo maro oturuketõ tuisary namoto, nohpo. Ynara tykase ynororo Peturu a:

– Omoro roropa Jezu maro makene, Karirea põ maro, tykase.

⁷⁰ – Arypyra, tykase Peturu toto netaryme. – Otara ãko hmahno? Zuario pyra sãtã ase, tykase Peturu.

⁷¹ Mame toytose ropa Peturu jarakapyhpyry eutary aka ropa. Moroto tonese ropa ynororo imepỹ nohpo a. Ynara tykase ynororo orutua kõ netaryme:

– Mose roropa Jezu maro nexiase, Nazare põ maro, tykase ynororo.

⁷² – Ajohpe mase. Mokyro waro pyra sãtã ase, tykase ropa Peturu.

⁷³ Morarame okynã pitiko ahtao, orutua kõ roropa toytose Peturu a.

– Ajohpe pyra, mokyro marõme roropa mase. Õmiry etaryke yna a oenetupuhnõko ynanase, tykase toto.

⁷⁴ Mame ynara tykase Peturu eya xine:

– Juãnohnõko Ritonõpo mana ajohpe jahtao. Mokyro waro pyra sãtã ase, tykase.

Mame morara karyhtao ro kuratiri totase eya.

⁷⁵ Mame tutuarõtase ropa ynororo Jezu omihpyry poko. Ynara katopõpyry poko: “Kuratiri onetara ro awahtao: ‘Jezu waro pyra ase. Jezu waro pyra ase,’ ãko mase oseruao,” katopõpyry poko.

Mame tutõtase ropa Peturu. Tyxitase ynororo yronymyryme.

27

*Pirato ãpataka Jezu arotopõpyry
(Maku 15.1; Ruka 23.1-2; João 18.28-32)*

¹ Morarame tõmehse ahtao Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ tõturuse juteu tõ tamuximehxo exiketõ maro Jezu etapary poko tyya xine. Oximõme tõturuse toto Jezu etapary poko etapapory se toexirykõke.

² Mame Jezu tymyhse tyya xine ahtao keti ke, tarose eya xine Pirato a. Kowenatume Pirato kynexine.

*Juta osesenatopõpyry poko
(Atos 1.16-19)*

³ Morarame Juta, Jezu ewokahpono, Jezu etapapory mokaro a waro toehse tahtao toetyorõmary se toehse ropa repe. Morara exiryke tineru tarose ropa eya Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, juteu tõ tuisary tomo a roropa. 30me tineru kynexine.

⁴ – Iirypyryme ase ahno kurã towokase ya exiryke. Mokyro orihmapory se pyra ase, tykase ynororo eya xine repe. Yrome oty kara toh kynexine.

– Kũ omorohko, tykase rokẽ toto eya.

⁵ Mame moro tineru typahpose rokẽ Juta a moro taka, Ritonõpo maro Oturutoh taka. Mame toytose ynororo toiroro osesenãse.

⁶ Mame moro tineru tanỹse ropa ahtao Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a ynara tykase toto:

– Sẽ tineru ahno etapapotamitume nase. Morara exiryke oty rĩko sytatou ipoko? Moeze omihpyry omi poe sã onyripyra sytatose Ritonõpo Tapyĩ tinerũ maro, tykase toto.

⁷ Morarame oximaro tõtururukohtao tupito topekahse eya xine moro tineru ke. Oripo rihpõ esahpyry moro kynexine. Mame katonõ ekepyry orihsẽ zonẽtohme moro tyrise eya xine.

⁸ Morara exiryke tupito tosehpase toto a Munuhpãme, topekahse exiryke Jezu ewokatamitu ke.

⁹ Morara toehse urutõ omihpyry ae ro, Jeremia omihpyry ae ro. Ynara tykase ynororo pake Ritonõpo omiryne: “Tineru tapoise eya xine, 30me, Izyraeu tõ nekarohpyry, mokyro ehepyryme, mokyro ewokatamitume.

¹⁰ Yrome moro ke tupito topekahse eya xine, oripo rihpõ esahpyry topekahse eya xine. Ritonõpo nurutopõpyry ae ro,” me tymerose pake Jeremia a.

Jezu oturupotopõpyry

Pirato a

(Maku 15.2-5; Ruka 23.3-5; João 18.33-38)

¹¹ Morarame Jezu kowenatu ãpataka tooehse ahtao ynara tykase kowenatu eya:

– Juteu tõ tuisary mahno? tykase tõturupose.

– Ÿ, ywy ase, tykase Jezu.

¹² Yrome tyhxirory onezuhpyra Jezu toehse tyhxirose tahtao Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a juteu tõ esamo a roropa.

¹³ Morara exiryke ynara tykase Pirato eya:

– Mokaro omiry onetara hma? Ohxirõko toh mana, tykase.

¹⁴ Yrome onezuhzomopyra Jezu toehse ipunaka. Moro eneryke tyya tõsenuruhkase kowenatu tozuhzomopyra Jezu exiryke.

Jezu ekarotopõpyry aorihthome

(Maku 15.6-15; Ruka 23.13-25; João 18.39–19.16)

¹⁵ Morarame ãpuruhpyry tao tuhke ãmapotyã kynexine. Oseahmatoh Paxikoa po rokẽ toirõ tũtanohposene kowenu tuisary. Imoihmãkõ nymenekahpyry rokẽ tũtanohposene Paxikoa po.

¹⁶ Morarame ãpuruhpyry taõ kynexine, esety Parapa. Mokyro waro kynexine imoihmãkomo.

¹⁷ Morarame imoihmãkõ tooehse ahtao ynara tykase Pirato eya xine:

– Onoky sehxo matou? Onoky tũtanohpõko ropa matou ya ãpuruhpyry tae? Parapa se matohu? Jezu Kyrixtu se hmatou? Onoky sehxo hmatou orihpyra aehtohme? tykase ynororo eya xine.

¹⁸ Tuarõ Pirato kynexine. Jezu zumoxike toexirykõke Jezu tapoise juteu tõ tamuxiry tomo a aorihmapotohme. Moro waro Pirato kynexine.

¹⁹ Morarame kowenatu apiakatoh tao typorohse Pirato ahtao pape taropose ipyty a ineneryme:

– Mokyro onyryhmapopyra exiko kurãme aexiryke. Ipoko osenehse jẽmehno, tykase ynororo tynio a.

²⁰ Morarame imoihmākō tutuarōtanohse Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a, juteu tō tuisary tomo a roropa. Morara exiryke Parapa tokaropose Pirato a orihpyra aehtohme, Jezu rokē orihmapotohme.

²¹ Yrome ynara tykase kowenatu eya xine:

– Onoky tūtanohpory se ropa hmatou orihpyra ehtohme? tykase ropa ynororo eya xine.

– Parapa, tykase toto.

²² – Morara ahtao oty rīko ywy Jezu Kyrixtu poko? tykase ropa ynororo eya xine.

– Wewe pokona exixihmapoko, tykase toto oximōme.

²³ Ynara tykase Pirato:

– Oty pokoino? Oty iirypyryme nae? tykase tōturupose ynororo.

Mame tykohtase rokē imoihmākomo:

– Wewe pokona exixihmapoko, tykase toto.

²⁴ Mame mokaro ajoajohpe exiry eneryke tyya, tuna tapoise Pirato a tōsemahtohme imoihmākō neneryme. Ynara tykase ynororo:

– Ywy ahtao mose anaorihmapopyra exiry zae se jexiryke. Mose etapary zae pyra ya mana iirypyryme pyra exiryke. Etapary se awahtao xine amarokohko, tykase ynororo eya xine.

²⁵ Mame ynara tykase imoihmākō eya:

– Ÿ, awānohpyra Ritonōpo mana mose etapary poko. Yna rokē wānohnōko Ritonōpo mana, yna poenō roropa wānohnōko mana, tykase imoihmākō Pirato a.

²⁶ Morara kary etaryke tyya Parapa tokarose eya xine, orihpyra aehtohme. Yrome Jezu typipohpose eya soutatu tomo a. Mame tokarose ynororo rahkē wewe pokona exixihmapotohme.

*Jezu eunohtopōpyry poko soutatu tomo a
(Maku 15.16-20; Joāo 19.2-3)*

²⁷ Morarame Pirato poetory a Jezu tarose, soutatu tomo a, kowenatu tapyī taka, emeikase aporo. Moro tao Jezu zomye tōximōse toto, soutatu tomo.

²⁸ Mame Jezu tupokase eya xine kamiraramā ke zupohtotohme ropa tyya xine.

²⁹ Mame parimā sã tyrihpyry omoxino risē tyrise zupuhpyry pokona. Mara pitiko tyrise eya xine emahpokoxi tuisame sã Jezu ekarotohme tyya xine. Mame Jezu ēpataka typorohse toto tosekumurukō po eunohtohme rokē tyya xine. Mame ynara tykase toto eya:

– Tuisa, juteu tō esēme mase, tykase toto.

³⁰ Mame ituh tykase toto epona, totakurukō xihpyry ke. Mame mara pitiko tapoise ropa eya xine ipipohtohme tyya xine zupuhpyry pokona.

³¹ Mame Jezu tounohkehse tyya xine ahtao upo kurā touse ropa eya xine. Zupō ke ro tupohtose ropa eya xine. Mame tarose eya xine wewe pokona exixihmatohme.

*Exixihmatopōpyry poko wewe pokona
(Maku 15.21-32; Ruka 23.26-43; Joāo 19.17-27)*

³² Morarame aytorykohtao orutua tonese eya xine. Xirene pō mokyro kynexine. Mokyro tapoise eya xine wewe arotohme eya, Jezu exixihmatoh arotohme.

³³ Morarame Jezu exixihmatoh pona toeporehkase toto, Koukota pona. “Upuhpōpo esary,” Koukota kary.

³⁴ Mame uwa eukuru jehnahpyry tokarose eya toximase itunety ke. Morara exiryke tukuhse tyya ahtao ise pyra Jezu kynexine.

³⁵ Mame wewe pokona toxixihmase Jezu rahkene. Mame zuponỹpyry tapiakase toto a tupōkōme. Topu pisarara ke upo esē tymenekase eya xine.

³⁶ Morarame typorohse toto osenuhmase rokene.

³⁷ Morarame Jezu zuhpokoxi ynara tymerose kynexine wewe pokona:

– Jezu mose juteu tō tuisary, katoh tymerose kynexine.

³⁸ Morarame omato kō toxixihmase roropa Jezu maro asakoro. Toiro toxixihmase Jezu apotunuru wino. Zakorō toxixihmase ipozery wino, enara.

³⁹ Morarame Jezu tounohse osema ae ytoketomo a.

⁴⁰ – Ehē, otoko ahtao Ritonōpo maro Oturutoh kararahnōko mahno? Otoko ahtao imyakamāko ropa mah oseruao rokē tōmehse ahtao? Moro waro awahtao oenupunako roropa. Ritonōpo mūkurume awahtao osepynanohko roropa, wewe poe oyhtoko ropa, tykase toto.

⁴¹ Morararo Jezu tounohse Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a, Moeze omihpyry poko imehnō amorepananomo a, juteu tō esamo a roropa, enara.

⁴² – Imehnō typynanohse eya repe. Yrome tōsepynanopyry waro pyra mana. Izyraeu tuisaryme tōsekarose ynororo. Ah nyhtono wewe poe. Ayhtory eneryhtao kyya xine enetupuhnōko sytatose.

⁴³ Tosēme Ritonōpo tonetupuhse eya. Ritonōpo mūkurume tōsekarose roropa ynororo. Naeroro seraximatone. Otarāme Ritonōpo ipynanopyry se exīko mana, nary rokene, tykase toto.

⁴⁴ Morararo Jezu tounohse imaro exixihmatyamo a.

Aorihtopōpyry

(Maku 15.33-41; Ruka 23.44-49; Joāo 19.28-30)

⁴⁵ Morarame tāxiahtao tyarumākapose Ritonōpo a pata tō punero. Mame xixi tyhtose-hxo ahtao, 3 orame ahtao tōmehse ropa.

⁴⁶ Morarame 3 orame ahtao kui tykase Jezu opore. Ynara tykase ynororo:

– Eri, Eri, rema sapahtani, tykase. Morara kary: “Ritonōpo Kapuaono, oty katoh kurumekano?” kary Tummy a.

⁴⁷ Morarame morotōkō Jezu kui kary etaryke tyya xine ynara tykase toto:

– Metatou, Eria kohmāko mana, tykase toto.

⁴⁸ Mokyro toiro tururume toytose, uwa eukuru jehnahpyry enehse toximase itunety ke. Mame mauru panō tyrise eya myxiry potyry pokona, tyhpase. Eukuru aka moro tyrise tyya ahtao tanŷse Jezu mytaka tyritohme, isuhmatohme eya.

⁴⁹ Mame imehnō ynara tykase:

– Seraximatone. Otarāme Eria oepyry enēko sytatose, ipynanohse, tykase toto.

⁵⁰ Mame kui tykase ropa Jezu ahtao komih tykakehse. Kynorihne.

⁵¹ Morarame apurutoh toexihkase Ritonōpo Tapyī tao. Kamisa risē toexihkase kaino zuhkurenaka. Nono roropa kywyh kywyh tykase. Topu konōto roropa toehmose kehko.

⁵² Aorikyhpyry tō ekepyry esary roropa toētakase. Ritonōpo poetory ekepyry tōsemāse ropa tuhke.

⁵³ Tonētopōpyrykō poe toytose toto. Morarame tōsemāse ropa Jezu ahtao Jerusarē pona toytose toto. Moroto tonese toto tuhkākomo a.

⁵⁴ Morarame soutatu tō esē moroto kynexine, typoetory tō maro. Jezu enēko toh kynexine aorikyry eraximāko. Nono kywyh kywyh kary tōkehko eneryke tyya tōserehse ynororo itamurume. Ynara tykase ynororo:

– Ajohpe pyra ro rukuh nexiahse. Mose Ritonōpo mūkurume nymyry nexiahse, tykase ynororo.

⁵⁵ Mame nohpo tō moroto kynexine tuhke amekeino rokē enēko. Orihpyra ro Jezu ahtao toytose toto imaro Karirea poe. Takorehmase roropa eya xine Jezu.

⁵⁶ Mokaro esetykō Maria Matarena, imepŷ Maria roropa Tiaku tō eny Joze maro. Zepeteu mūkuru ē roropa moroto kynexine.

*Jezu ekepyry zonētopōpyry**(Maku 15.42-47; Ruka 23.50-56; Joāo 19.38-42)*

⁵⁷ Mame kokonie pukuro Arimatea pō toeporehkase. Esety kynexine Joze. Tymōkomoke exikety kynexine ynororo. Jezu poetoryme roropa kynexine.

⁵⁸ Pirato a toytose ynororo Jezu ekepyry ekaropose. Mame aomiry etaryke tyya typoetory tomo a Jezu ekepyry tonehpose tyya, Joze a ekarotohme, zonētohme.

⁵⁹ Naeroro Jezu ekepyry tarose eya, jōtotohme tyya kamisa ke, karimutumā ke, epekahsenā ke.

⁶⁰ Mame tykyryry aka okepy tōmase, topu eutary risē aka. Pake hkopyra moro eutary tahkapose eya topu konōto aka. Morarame moro aka Jezu ekepyry tōmase ahtao tyya, topu parihmā ke okepy ē tapuruse eya. Mame toytose ropa ynororo.

⁶¹ Maria Matarena moroto kynexine imepỹ Maria maro. Kōhrame rokē toh kynexine zonētopōpyry enēko rokē toh kynexine.

Zonētopōpyry erase ritopōpyry

⁶² Yrokokoro parixeu tō toytose Pirato a Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō maro juteu tō oserematoh ae.

⁶³ Mame ynara tykase toto eya:

— Etako pahne tuisa, mokyro onekunohto nexiase. Orihpyra ro tahtao ynara nase ynanetaryme: “Oseruao tōmehse ahtao ēsemānōko ropa ase,” nase ynororo ynane-taryme.

⁶⁴ Morara exiryke soutatu tō aropoko mokyro ekepyry zonētopōpyry eraximatohme. Soutatu tō pyra ahtao otarame ipoetohpyā ytōko ekepyry ematonanohse. Otarāme imehnō zurūko mā toto. Ynara āko mā toto: “Ÿ, tōsemāse ropa mana,” āko mā toto. Mame morara kary etaryke tyya xine tuhkākō osenekunohnōko mā toto. Popyrahxo exīko mā yna a, tykase toto.

⁶⁵ — Tyritoko, tykase Pirato eya xine. — Zonētopōpyry erase tō tyritoko, tykase ynororo.

⁶⁶ Naeroro toytose toto. Azawa panō tyrise eya xine okepy ē apuhtohme, Jezu ekepyry ematonanopyryino imehnomo a. Mame soutatu tō tyrise moroto eya xine okepy ē eraseme.

28*Ēsemātopōpyry ropa**(Maku 16.1-10; Ruka 24.1-12; Joāo 20.1-10)*

¹ Mame oserematoh tykohmāse. Mame nomīko ěmepyyry ae nohpo tō toytose ekepyry zonētopōpyry enese. Maria Matarena imepỹ Maria maro toytose toto.

² Mame tuaro pyra toto ahtao nono kywyh kywyh tykase jamihme. Mame Ritonōpo nenyokyhpyry tyhtose kapu ae. Jezu ekepyry ětypyry apurutoh tysyryhmase ropa eya. Mame epona typorohse ynororo topu pona.

³ Mokyro eneryhtao nenenehkane sã ezuru kynexine. Zupō roropa karimutume potu kynexine.

⁴ Mame soutatu tō tōserehse itamurume. Tykytyky tykase toto. Mame aorihtyā sã toehse toto. Nono pona toepukase toto.

⁵ Morarame ynara tykase Ritonōpo nenyokyhpyry nohpo tomo a:

— Oserehpyra ehtoko. Jezu zupīko hmatou wewe pokona exixihmahpyry? Zuario ase.

⁶ Arypyra reh taro nahse. Tōsemāse ropa mana tōmihpyry ae ro. Enetoko ke se ao. Esahpyry rokē moro.

⁷ Axī sã ke ytotoko. Ipoetory tō zurutatoko ropa. “Tōsemāse ropa mana. Seromaroro Karirea pona ytōko mana osemazuhme. Moroto enēko ropa matose,” kaxitatoko eya xine, enara rokene. Wenikehpyra ke ehtoko. Jomihpyry ke ekarotoko, tykase Ritonōpo nenyokyhpyry eya xine.

⁸ Morara kary etaryke tyya xine axĩ toytose toto ekepyry esahpyry poe. Oserehnõko ro toh kynexine. Yrome tãkye kuhse toh toehse. Tururume toytose toto Jezu poetory tõ zuruse.

⁹ Morarame tõseporyse toto Jezu maro.

– Torëtyke pyra ehtoko, tykase Jezu eya xine. Mame eya toytose toto. Ipupuru tapoise toto a.

– Kure mase, Ritonõpo nymenekahpyryme mase. Yna esëme mase, tykase toto.

¹⁰ – Enaromyra ehtoko, tykase Jezu eya xine. – Ytotoko jakorõ tõ zurutatoko. Enyohtatoko Karirea pona toto ytotohme. Moroto oseporÿko ropa sytatose toto maro, tykase Jezu eya xine.

Zonëtopõpyry erase nurutopõpyry

¹¹ Morarame nohpo tõ toytose ahtao soutatu tõ roropa toytose okepy esahpyry poe pata pona ropa. Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ zuruse toytose toto tynenehpyrykõ poko emero porehme.

¹² Mame Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõximõse toto juteu tõ tuisary tõ maro tõturutohkõme tynyriirykõ poko. Morarame tineru tokarose eya xine soutatu tomo a, pitiko rokë pyra.

¹³ Ynara tykase toto soutatu tomo a:

– Ynara rokë kahtoko imehnomo a: “Ipoetohpyry tomo a ekepyry tomatonanohe tynyhse yna ahtao,” kaxitoko.

¹⁴ Morarame moro poko kowenatu tutuarõtase tahtao imaro oturũko ynanase ozehno xine pyra aehtohme. Morara exiryke torëtyke pyra ehtoko. Yna omipona rokë ehtoko, tykase toto.

¹⁵ Naeroro soutatu tomo a tineru tapoise. Mokaro omihpyry omipona rokë toehse toto. Naeroro seroae ro morara ãko ro juteu tõ mana: “Jezu ekepyry tomatonanohe ipoetohpyry tomo a,” ãko ro toh mana.

Typoetory tomo a Jezu osenepotopõpyry ropa

(Maku 16.14-18; Ruka 24.36-49; João 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁶ Morarame Jezu poetory tõ toytose Karirea pona, 11mãkomo. Mame ypy pona toeporehkase toto Jezu omipona.

¹⁷ Morarame Jezu tonese moroto eya xine. Mokyro eneryke tyya xine:

– Kure mase, Ritonõpo nymenekahpyryme mase, yna esëme, tykase toto. Yrome toitoine onenetupuhpyra ro toh kynexine.

¹⁸ Morarame typoetory tomo a Jezu toytose tahtao ynara tykase ynororo:

– Emero esëme toehse ase Ritonõpo poe. Kapuaõkõ esëme ase, sero nono põkõ esëme roropa ase.

¹⁹ Morara exiryke ytotoko emero pata tõ pona. Emero pata põkõ amorepatatoko jomipona toto ehtohme, ypoetoryme toto ehtohme. Mame ëpurihkatoko toto Papa Kapuaõ omi poe, Imükuru omi poe, Zuzenu omi poe, enara.

²⁰ Amorepatoko toto emero jomipona toto ehtohme, ãmorepatopõpyrykõ omipona toto ehtohme. Etatoko pahne, amaro xine ase jũme joepyry ropa ponãmero, tykase Jezu eya xine. Enara.

MAKU

Nymerohpyry Jezu poko

Marcos

Ekarotopo

Sero omi kurã tymerose Maku a Jezu Kyrixtu Ritonõpo mūkuru poko. Toytose Jezu tuhke pata tō poro, omi kurã ekarory poko, ahno tō amorepase Tuisame Ritonõpo ehtoh poko. Tyjमितunuru tonepose eya kurākōkara kurākaryke eya, joroko tō tūtanohporyke, ahno rypyry korokaryke roropa eya. Takorehmananōme 12me orutua kō tymenekase Jezu a tymaro toto ytotohme. Tamorepase toto eya Tuisame Ritonõpo ehtoh poko, omi kurã ekarory poko, ahno pynanopyry poko. Kurākōkara tukurākase roropa eya xine.

Sero ekarōko mana Jezu ěpurihkatopōpyry poko João a tuna Joatão kua (Maku 1.9-11); etyhyryme Jezu ěsemamyry ropa ekarōko mana (Maku 16.1-8).

Sero pape ao

Apitorymã Jezu ehtoh poko 1.1-13

Jezu mã Karirea po 1.14–9.50

Karirea poe Jerusarẽ pona 10.1-52

Orẽpyra aehtoh Jerusarẽ po 11.1–15.47

Jezu ěsemamyry ropa 16.1-8

Etyhyrymã: aosenepotopōpyry, aunuhptopōpyry 16.9-20

João ahno ěpurihkane nurutopōpyry

(Mateu 3.1-12; Ruka 3.1-18; João 1.19-28)

¹ Sero nase omi kurano Jezu Kyrixtu Ritonõpo mūkuru poko.

² Apitoryme ynara tymerose Izaja a Ritonõpo omi poe:

“ ‘Eneko ke ynaropohpyry,’ ãko Ritonõpo mana.

‘Ytōko mã osemazuhme, oesemary kurākase.’

³ Opore oturūko mana ona po.

Ynara ãko ynororo mana:

‘Kuesēkō esemary tyritoko.

Esemary esemahtotoko sorohme,’ ãko mana,”

katoh tymerose Izaja a pake.

⁴ Morarame mokyro João toeporehkase ona pona ahno esaka pyra, ahno ěpurihkaneme. Mame ynara tykase ynororo:

– Ise awahtao xine oẽpurihkatorỹko ase, Ritonõpo a okurākatohkōme, oorypyrykō korokatohme. Yrome oẽpurihkarykō se pyra ase oorypyrykō rumekary se pyra awahtao xine, tykase ynororo.

⁵ Morarame emero toytose toto eya, mokã Jutea pōkomo, Jerusarẽ pōkomo emero. Mame tōpurihkase toto eya Joatão kuaka.

– Popyra ase. Iiryryryme ase, tykase toto tyrypyrykō tokarose irumekatohme. Morara exiryke tōpurihkase toto João a.

⁶ Mame João zupony okyno hpoty risē kynexine kameru hpoty. Imety earyme roropa kynexine okyno pihpyry. Wexixi rokē zohme, ano zeni roropa aukurume kynexine.

⁷ Mame ynara tykase João:

– Okomino imepỹ oehnōko mana. Orẽpyra mokyro mana. Imehxo mokyro mana. Ihxitapãnōko ase eponaro toehse jahtao, isãtajã poko jahtao roropa.

⁸ Amarokō tōpurihkase ya nakuaka repe, yrome mokyro Ritonõpo Zuzenu ekarōko mana oya xine, tykase ynororo.

*Jezu ĕpurihkatopōpyry**(Mateu 3.13-17; Ruka 3.21-22; 4.1-13)*

⁹ Morarame Jezu tooehse Nazare poe, Karirea poe. Karirea pata tamuru kynexine. Mame Jezu tōpurihkase João a Joatão kuaka.

¹⁰ Towōse ropa ahtao tuna ehpioksi, kapu tonese eya xine toepiakase. Mame Ritonōpo Zuzenu tyhtose utukuimo panono. Jezu zuhpokoxi typorohse.

¹¹ Morarame Ritonōpo omiry totase eya xine kaino:

– Umūkuru nymyry mase, osehxo ywy rahkene. Yzamaro mase, tykase kaino omi inetarykōme.

*Jezu kuhtopōpyry joroko tamuru a**(Mateu 4.1-11; Ruka 4.1-13)*

¹² Morarame tarose Jezu ahno esaka pyra Ritonōpo Zuzenu a.

¹³ Moero tuhke tōmehse ynororo 40me.

Mame joroko tamuru tooehse eya. Jezu riry se iirypyryme kynexine repe. Yrome kure rokē kynexine ynororo. Onokyro esao rokē kynexine moroto.

Morarame Ritonōpo nenyohyā tooehse kapu ae. Jezu takorehmase eya xine rahkene.

*Imehnō amorepapatopōpyry Jezu a Karirea po**(Mateu 4.12-22; Ruka 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ Morarame āpuruhpyry taka João tōmapose ahtao Erote a, Jezu toytose ropa Karirea pona. Ritonōpo omiry poko imehnō amorepase toytose ynororo.

¹⁵ – Ritonōpo emero se typoetoryme. Seromaroro ah oesēkōme nexino. Oorypyrykō irumekatoko. Aomipona ehtoko, tykase ynororo morotōkomo a.

¹⁶ Morarame toytoryhta Karirea ikuhpo ehpiuroko Ximão Peturu tonese Jezu a, zakorō Ātare maro. Tarāpa emāko toh kynexine nakuaka, kana anŷnōko, kana anŷnanōme toexirykōke.

¹⁷ – Kana anŷnōko matou? Ehmaropa ymaro. Āmorepatorŷko ase imehnō amorepatohme oya xine jenetupuhtohme eya xine, tykase ynororo eya xine.

¹⁸ Mame axī tarāpa tynomose eya xine Jezu maro toytotohkōme. Jezu tokahmase eya xine rahkene.

¹⁹ Morarame moino pitiko Zepeteu mūkuru tō tonese eya, Tiaku, João, enara. Kanawa ao toh kynexine. Tarāpa tuīpokary poko toh kynexine.

²⁰ Mame toahmase toto eya tymaro toto ytotohme. Mame tumykō tynomose eya xine. Zepeteu tynomose kanawa ao ipoetory tō maro, Jezu maro toytotohkōme.

*Jorokohpe aexihpyry poko**(Ruka 4.31-37)*

²¹ Morarame Kapanaū pona toytose toto. Mame juteu tō oserematoh ae toto atamorepatoh taka Jezu tomōse mokaro amorepatohme tyya.

²² Mame tōsenuruhkase toto Jezu omiry etaryke tyya xine.

– To! Orēpyra amorepato mose nase. Moeze omihpyry poko amorepatōkō sã pyra nase. Orēpyra nase, tykase toto.

²³ Morarame jorokohpã tooehse morotona. Toto atamorepatoh taka tomōse ynororo. Ynara tykase ynororo opore:

²⁴ – Oty se hma Jezu, Nazare pohno? Yna enahkapory se hmahno? Awaro ase. Ritonōpo mūkurume oexiry waro ase. Inenehpohpyry kurāme mase, tykase jorokohpã Jezu a opore.

²⁵ Mame joroko tonyohse Jezu a:

– Mynyhme exiko. Otūtako ropa mokyro ae. Jūme irumekako ropa, tykase Jezu eya.

²⁶ Morarame jorokohpã tōsētorimase. Kui tykase ynororo opore, mame tutūtase ropa joroko mokyro ae.

²⁷ Mame tōsenuruhkase moro taōkō emero.

— Enēko matose tyoro inamorepatary. Orēpyra mana. Joroko tō tūtanoHPory ropa waro roropa ynororo, tykase toto oxime rokene.

²⁸ Morarame Jezu tokātose moerōkomo a Karirea pōkomo a.

Peturu merenoty kurākatopōpyry ropa Jezu a
(Mateu 8.14-15; Ruka 4.38-39)

²⁹ Morarame juteu tō atamorepatoh tae tutūtase ropa ynororo. Mame Ximāo Ātare maro tytapyīkō taka toytose toto, Tiaku, João, Jezu, enara.

³⁰ Mame Ximāo merenoty kure pyra kynexine oxirohnōko. Tohrame kynexine. Jezu turuse eya xine:

— Kure pyra mose mana, tykase toto eya.

³¹ Morarame kurākara anŷne ropa tomary ke. Axī tōxirohkehse ropa ynororo. Towōse ropa ynororo. Mame tautuhmase toto mokyro a, kuranōpokara a.

Kurākōkara kurākatopōpyry ropa Jezu a
(Mateu 8.16-17; Ruka 4.40-41)

³² Mame kokonie pukuro kurākōkara tarose imehnomo a tuhke Jezu a, toto kurākatohme ropa. Jorokohpā kō roropa tarose eya xine.

³³ Kapanaū pōkō roropa tooehse tuhke imoihme. Tapyi eutary pota taka tōximōse toto.

³⁴ Mame kurākōkara tukurākase ropa eya, tuhke. Joroko tō tutūtanoHPose roropa eya mokaro ae. Joroko a sekere kamexipoppyra kynexine ynororo: “Awaro ynanase,” karyke eya xine.

Karirea po Jezu ehtopōpyry
(Ruka 4.42-44)

³⁵ Morarame kuratiri etaryhtao towōse ropa Jezu. Tokare pyra toytose ynororo ahno esaka pyra oturuse Ritonōpo maro.

³⁶ Mame okomino Ximāo a tokahmase tymarōkō maro.

³⁷ Mame Jezu tonese ropa tyya xine ahtao ynara tykase toh eya:

— Emero oupīko toh mana, tykase toto.

³⁸ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

— Ehmaropa tyorō pata pona, morotōkō amorepase Ritonōpo omiry poko. Moro poko oepyase, tykase Jezu.

³⁹ Morarame kŷkŷtone Karirea poro Ritonōpo omiry ekarory poko juteu tō atamorepatoh tonō takuroko. Joroko tō tutūtanoHPose roropa ahno ae eya.

Ipū imotahpyry kurākatopōpyry Jezu a
(Mateu 8.1-4; Ruka 5.12-16)

⁴⁰ Morarame tupū motaryke toytose imepyny Jezu a toetuarimaryke. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ēpataka.

— Ajohpāme sã ynara āko ase oya, kukurākako ropa ukurākary se awahtao. Imepŷ tukurākase oya exiryke oya tuaro oehno, tykase ynororo Jezu a.

⁴¹ Mame nupunato mokyro eneryke tyya tapose tomary ke.

⁴² — Ŷ, okurākāko ropa ase, tykase Jezu eya. Axī ipū totyhse ropa. Kure ropa toehse ynororo.

⁴³ Morarame ynara tykase Jezu tunukurākahpyry a:

⁴⁴ — Osekaropyra ke exiko imehnomo a. Topohme rokē ytoko Ritonōpo maro oturukety a. Osenepota eya. Moeze nekaropohpyry ekarota eya, kure rokē oehtohme, imehnō tuarōtatohme roropa okurākatopōpyry ropa poko, tykase ynororo eya repe.

⁴⁵ Yrome toytory ropa ahtao tokātose eya itamurume. Emero tōsekātose rahkene. Morara exiryke Jezu tokare ytoytosaromepyra toehse pata tō pona. Ahno esao pyra rokē ynororo ehse. Mame pata pōkō tuhke toytose eya.

2

*Pakaihkapỹ kurãkatopõpyry ropa Jezu a
(Mateu 9.1-8; Ruka 5.17-26)*

¹ Morotoino toytose ropa Jezu Kapanau pona. Mame imehnõ tõturuse ipoko. Ynara tykase toto:

– Tooehse ropa Jezu mana tytapyĩ taka, tykase toto ipoko.

² Mame morotona tooehse toto imoihme. Tapyi typehkase eya xine. Tapyi eutary pota tao tõximõse toto. Morarame tamorepase toto Jezu a Ritonõpo omiry poko.

³ Morarame pakaihkapỹ tonehse imehnomo a Jezu a ikurãkatohme ropa. Asakoropane kynexine enehnanomo.

⁴ Yrome omõsaromepyra toh kynexine ahno tuhke exiryke. Morarame tapyi my-patarãnaka tõnuhse toto. Tapyi tytiapose eya xine Jezu etonie. Mame kurãkara tonyhtose eya xine moro ae etueh maro Jezu myhtokoxi.

⁵ – Kurãkatõ mokyro, tykase toto tukurohtao xine. Mame toto kurohtao tonetuputyry waro Jezu kynexine. Mame ynara tykase ynororo kurãkara a:

– Aimo, oorypyry korokãko ase, tykase ynororo eya.

⁶ Moroto Moeze nymerohpyry poko amorepatõkõ kynexine, typorohse. Tohne toehse toto Jezu omiry etaryke tyaa xine.

⁷ – To! Morara kary popyry mana. Ritonõpo poenohnõko rokẽ mose mana. Ritonõpo rokẽ popỹ rypyry korokary waro mana, tykase toto. Jezu kerekeremãko toh kynexine tukurohtao xine.

⁸ Yrome Jezu tuaro kynexine. Tykerekeremary tonetupuhse eya.

– Oty katoh ykerekeremãko matou okurohtao xihne? tykase ynororo eya xine. – Ywy ase Kapu ae Ayhtohpyry.

⁹ Iirypyrymãkõ rypyry korokary waro ase. Kurãkõkara kurãkary waro roropa ase.

¹⁰ Naeroro mose kurãkãko ropa ase, iirypyrymãkõ rypyry korokary waro jexiry waro oehtohkõme, tykase ynororo eya xine.

Mame ynara tykase pakaihkapyny a ynororo:

¹¹ – Tukurãkase ropa mase. Owõko ropa. Oetuety aroko ropa atapyĩ taka, tykase ynororo eya.

¹² Mame kuranõpokara towõse ropa totuety tapoe. Totuety tarose ropa eya. Mame tutõtase ropa ynororo tapyi tae imoihmãkõ neneryme. Mame tõsenuruhkase toto.

– To! tykase toto. – Kure Ritonõpo imehxo. Mose ro panõ onenepitopyra sytatose, tykase toto.

*Mateu eahmatopõpyry Jezu a tymaro aytotohme
(Mateu 9.9-13; Ruka 5.27-32)*

¹³ Morarame tutõtase ropa Jezu. Ikuhpo ehpiokoxi toytose ynororo. Moroto ahno imoihme Jezu zomye toehse toto. Mame tamorepase toto eya.

¹⁴ Morarame mõpozakoxi toytose tahtao Mateu tonese eya, Aupeu mükuru. Kohrame ynororo kynexine kowenu tinerũ apoitoh tao.

– Ymaro eropa, ypoetoryme, tykase Jezu eya.

Mame toytose ynororo imaro.

¹⁵ Morarame Rewi tapyĩ taka toytose Jezu. Typorohse ynororo meza myhtokoxi. Tuhke kowenu tinerũ apoinanõ moroto kynexine. Mokaro maro, Jezu typorohse. Ipoetory tõ roropa imaro typorohse. Iirypyrymãkõ roropa moroto kynexine tuhke.

¹⁶ Morarame moroto Moeze nymerohpyry poko amorepatõkõ kynexine, parixeu tõ maro. Jezu otukuru tonese toto a iirypyrymãkõ maro, kowenu tinerũ apoinanõ maro. Ynara tykase toto Jezu poetory tomo a:

– Oty katoh oesẽkõ otuhnõko hnae kowenu tinerũ apoinanõ maro iirypyrymãkõ maro? tykase toto tõturupose.

¹⁷ Morarame toto omiry totase Jezu a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Kurākō topinopyry se pyra mā toto, kure toexirykōke. Kurākōkara rokē topinopyrykō se mā toto. Morararo kurākō kurākase pyra oepyase. Iirypyrymākō rokē kurākase oepyase, Ritonōpo omipona toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

Amotyryae rokē otuhtoh poko

(Mateu 9.14-17; Ruka 5.33-39)

¹⁸ Morarame João poetory tō amotyryae rokē otuhse toto Ritonōpo maro tōtururukōke. Parixeu tō roropa amotyryae roropa otuhse toto juteu tamuru omipona toehtohkōme. Morarame imehnō toytose Jezu a oturupose. Ynara tykase toto eya:

– João poetory tō amotyryae rokē otuhnōko. Parixeu poetory tō roropa otuhnōko amotyryae rokene. Oty katohme hkoh opoetory tō rokē tuenikaroro otuhnōko nae kokoro rokene? tykase toto, tōturupose Jezu a.

¹⁹ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Toipe tosēkō maro toexirykōke, ymaro toexirykōke tuenikaroro rokē otuhnōko nase toto.

²⁰ Imeīpo mā emynymāko mā toto tymaro xine pyra toehse jahtao. Morara ahtao rokē amotyryae rokē otuhnōko mā toto toemynymarykōke, tykase Jezu eya xine.

²¹ – Upo pakato toexihkase ahtao, kamisa kasenato ke pyra, ipanō ke rokē ixixīnōko ropa sytatose. Kamisa kasenato ke typitahmase ahtao exihkāko ropa mana itamurumehxo. (Naeroro atamurukō omihpyry maro jomiry onoximara ehtoko. Atae pyra mā jomiry atamurukō omihpyry maro.)

²² Morararo eukuru ěme okyno pihpyry tyrise ahtao. Mame eukuru tyrisenā onyripyra sytatose pakato ětyppyry aka. Tyrise eukuru kasenato zaka ahtao ehmōko mana pakatome exiryke. Mame eukuru ekuānōko mana atahnikāko. Eukuru ě roropa atahnikāko. Māpyra eukuru ě tyrisenā aka eukuru tyrisenā tyrise ahtao atahnikara mana asakoro ro eukuru, eny, enara. (Moro sã ynekarohpyry ěme matose tyrisenā sã toehse awahtao xine,) tykase Jezu eya xine.

Oserematoh esēme Jezu ehtoh poko

(Mateu 12.1-8; Ruka 6.1-5)

²³ Morarame oserematoh ae Jezu toytose tupito rānakuroko, typoetory tō maro. Tiriiku rānaka toytorykohtao ipoetory tomo a tiriiku tytahkase omise toexirykōke. Toipe juteu tō pake. “Ematonahnōko mase,” kara toto imepỹ tupi po tonahsē apoiryhtao omise exikety a enahtohme.

²⁴ Moro eneryke tyya xine ynara tykase parixeu tō Jezu a:

– Eneko ke! Oty katohme hko moxiā tiriiku poko erohnōko nae? Popyra mana. Pake Ritonōpo omi poe ynara tymerose Moeze a pape pokona: “Erohpyra ehtoko oserematoh ae,” me tymerose pake, tykase parixeu tomo.

²⁵ Morarame Jezu a tozuhse toto. Ynara tykase ynororo:

– Pape imerohpyry onenepitopyra hmatou Tawi ehtopōpyry poko, typoetory tō maro omise toto ahtao?

²⁶ Ritonōpo maro Oturutoh taka tomōse ynororo typoetory tō maro Ritonōpo zuru enahse. Apiataa oturuketō tuisary imehxo exiketyme kynexine. Ritonōpo nukurākapohpyry rokē kynexine, tymaro oturuketō zurume. Moro tonahse Tawi a omise toexiryke. Tawi Ritonōpo maro oturuketō maro pyra kynexine repe. Yrome moro wyi tonahse eya. Tymarōkō tupase roropa eya. (Mame moro wyi enahxīpo Tawi tomo a: “Popyra matose,” kara Ritonōpo kynexine eya xine. Morara ahtao oty katoh ypoetory tō hxirōko matou?)

²⁷ Mame ynara tykase Jezu parixeu tomo a:

– Oserematoh tyrise Ritonōpo a kuoserematohkōme. Yrome sero nono pōkō tyrise eya oserematohme rokē pyra.

²⁸ Ywy ase oserematoh esemy, oserematoh rihpõme jexiryke, Kapu ae Ayhtohpyryme jexiryke, tykase Jezu eya xine.

3

Aosemahmirihmahpyry kurãkatopõpyry ropa poko

(Mateu 12.9-14; Ruka 6.6-11)

¹ Morotoino juteu tõ atamorepatoh taka Jezu toytose ropa. Moroto aosemahmirihmahpyry kynexine.

² Morarame parixeu tõ Jezu enëko toh kynexine aehxirotohme repe.

— Otarãme kurãkara kurãkãko ropa mana oserematoh ae, tykase toto.

³ Mame Jezu tõturuse aosemahmirihmahpyry a, ynara tykase:

— Aimo, osehko irãnaka, tykase eya.

⁴ Mame tonenanomo a ynara tykase ynororo:

— Oty kurehxo oya xine oserematoh ae nae? Kure ehtopo? Popyra ehtopo? Oty oya xine kurehxo oserematoh ae nae? Kurãkara kurãkatoh ropa? Imepÿ etapatopo? Oty pake tyripose oserematoh ae Moeze a Ritonõpo omi poe? tykase Jezu, tõturupose eya xine.

Yrome onezuhpyra toh kynexine.

⁵ Mame tãkye pyra Jezu tõsenuhmase. Tomyëkõ tonese eya. Tohne toehse kynexine toemynyhmaryme otato pyra toto exiryke. Mame kurãkara a ynara tykase ynororo:

— Oemary anÿko, tykase. Mame tãtaporamase ynororo. Emary osepune toehse ropa.

⁶ Morarame parixeu tõ tutütase ropa moro tae. Morarame tõximõse toto, Erote epe tõ maro, Jezu poko tõturutohkõme, Jezu etapary se toexirykõke.

Imoihmãkõ poko ikuhpo ehpio

⁷ Morotoino toytose ropa Jezu typoetory tõ maro ikuhpo pona, Karirea pona. Mame tokahmase ynororo imoihmãkomo a Karirea põkomo a, Jutea põkomo a,

⁸ Jerusarë põkomo a, Itumea põkomo a, Joatão moinõkomo a, Tiro põkomo a, Xitõ põkomo a, enara. Tokahmase ynororo imoihmãkomo a. Inukurãkatary enery se toexirykõke toytose toto, tuhke kurãkõkara tukurãkase eya exiryke.

⁹⁻¹⁰ Morara exiryke epuepurohmãko toh kynexine kurãkõkara Jezu apotohme tyya xine. Mame kanawa tohpikë tonehpose typoetory tomo a tõtyritohme, tuputupurohmaryino imoihmãkomo a.

¹¹ Morarame jorokohpã kõ Jezu eneryhtaõ, toepukase toto ëpataka:

— Ritonõpo mükuru nymyry mase, tykase toto. Kui tykase roropa toto.

¹² Mame turuse toto Jezu a.

— Jekaropyra ehtoko, tykase ynororo eya xine.

Orutua kõ menekatopõpyry Jezu a 12me tymaro toto ytotohme

(Mateu 10.1-4; Ruka 6.12-16)

¹³ Morarame toytose ynororo ypy pona. Tÿpenery tõ rokë tarose eya.

¹⁴ Moroto tymenekase toto eya 12me tymaro toto ytotohme.

— Amarokõ tymenekase ya ymaro oytotohkõme, tykase ynororo eya xine. — Ynenyokyrime roropa matose exiko Ritonõpo omiry ekarotohme imehnomo a.

¹⁵ Yjamitunuru ekarõko ase oya xine joroko tõ tütanohtotohme oya xine imehnõ ae, tykase ynororo eya xine.

¹⁶ Ynara toh kynexine, Ximão. Mokyro tosehphase ropa Peturume Jezu a.

¹⁷ Zepeteu poenõ kynexine. Tiaku, João, enara toh kynexine. Konomerume tosehphase roropa toto Jezu a.

¹⁸ Imehnõ roropa moroto kynexine, Ætare, Piripe, Patoromeu, Mateu, Tome, Tiaku. Aupeu mükuru kynexine ynororo, Tateu maro, imepÿ Ximão roropa. Juteu tõ esary pynoto exikety kynexine ynororo.

¹⁹ Juta Ixikariote roropa tymenekase eya. Tosē ewokahpō ynororo kynexine. Enara tymenekase toh kynexine Jezu a typoetoryme.

Peuzepu poko

(Mateu 12.22-32; Ruka 11.14-23; 12.10)

²⁰ Morarame Jezu toytose ropa ahtao tytapyī taka tuhke ahno moroto kynexine tōximōse. Morara exiryke otuhpyra kynexine ynororo.

²¹ Mame morara aexiry totase jekyry tomo a. Morara exiryke tooehse toto morotona Jezu poko.

– Otarāme rowotāko mana, tykase toto ipoko repe.

²² Morarame Moeze omihpyry warōkō, Jerusarē poe aehtyā ynara tykase toto ipoko:

– Jorokohpe mana, Peuzepu hpe, tykase toto Jezu poko. (Peuzepu joroko tamuru esety akorony.)

– Joroko tamuru poe joroko tō tūtanohpōko mana ahno ae, tykase imehnō roropa ipoko.

²³ Morarame Jezu a imoihmākō tykohmase tyya, toto amorepatohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Otātōhxo joroko tō na etūtanohpōko ropa nah oxime? Imepỹ joroko onutūtanohposaromepyra imepỹ joroko mana ynarohnōme toexirykōke.

²⁴ Morararo pata tamuru pōkō oseosetaparyhtao, osenahkāko rokē mā toto.

²⁵ Tapyi taōkō roropa osetaparyhtao, osenahkāko rokē toto.

²⁶ Morararo joroko tamuru joroko tō maro osetaparyhtao okynā pyra osenahkāko mā toto oxime toexirykōke.

²⁷ – Etatoko pahne, jamitu tapyī taka omōsaromepyra imepỹ mana ematonase, esē jamihme exiryke. Yrome tapyi esē tymyhse ahtao rokē, imōkomory ematonanohnōko mana esē tymyhse exiryke sã rokene. (Morararo joroko tamuru tymyhse ahtao rokē joroko tō tūtāko ropa sã mana.)

²⁸ – Ynara kary se ase oya xine, emero oorypyrykō korokāko Ritonōpo mana.

²⁹ Tykerekematopōpyry korokāko roropa mana. Toiro rokē onykorokara ekurehnōko mana. Tuzenu kerekematopōpyry onykorokara mana jūme. Ehxirokehpyra Zuzenu kerekemahpōkō mana. Etuarimakehpyra roropa toh mana jūme.

³⁰ Morara tykase Jezu typoko: “Jorokohpe mana,” tykase mokaro exiryke.

Jezu eny, zakorō tomo, enara

(Mateu 12.46-50; Ruka 8.19-21)

³¹ Morarame Jezu ē tooehse zakorō tō maro. Jezu maro tōtururu se toh kynexine repe. Yrome omōpyra toh kynexine tapyi taka. Jarānao rokē toh kynexine.

³² Jezu zomye ahno typorohse kynexine imoihme. Ynara tykase toto eya:

– Asa oya kynako. Moky reh oeraximāko jarānao, ākorō tō maro, tykase toto eya.

³³ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Onoky aja mokyro? Onokā jakorō tō mokaro? tykase.

³⁴ Tomyēkō eneryme ynara tykase ynororo:

– Tarōkō ajame toh mana, jakorō tōme roropa mā toto.

³⁵ Ynara exiryke, Ritonōpo omipona exiketō wekyryme mā toto, jakorōme, woryxiryryme, ajame, enara, tykase ynororo eya xine.

4

Otyro puhturu arykane

(Mateu 13.1-9; Ruka 8.4-8)

¹ Morotoino tamorepase ropa toto Jezu a ikuhpo ehpio. Ahno imoihme exiryke tōtyrise ynororo kanawa tohpīke aka. Typorohse ynororo kanawa aka.

² Moroto ahno tuhke tuna ehpio. Mame Ritonōpo omiry enetupuhtoh poko tamorepase toto eya. Ynara tykase ynororo:

³ – Etatoko pahne, otyro puhturu arykane toytose. Sapararahme ipuhturu pahne sã mana ahtatohme.

⁴ Osema taka ipuhturu ohpahnōko roropa sã mana. Moroto torō tō enahnōko sã mana osema tao exiryke.

⁵ Topuxikiri htaka roropa ohpahnōko sã ipuhturu mana. Moroto ěihtãko sã mã repe, nono pitiko nae exiryke.

⁶ Yrome xixi tutūtase ahtao, axī aremãnōko mana. Orihnōko ropa axiny. Tymise pitiko toehse repe. Yrome ahtara ekurehnōko mana.

⁷ Mame ātaryka htaka roropa ipuhturu ohpahnōko sã roropa mana. Morararo ātarykahmã eīko. Ahtara ekurehnōko roropa mana ātaryka htao toexiryke.

⁸ Mame nono kurã pona ohpahnōko roropa ipuhturu mana. Moroto ahtãko kure mana otyro zamaro nono exiryke. Kure ekutãko mana. Kure eperytãko roropa mana. Tuhke eperytãko mana, tykase Jezu eya xine.

⁹ Morarame ynara tykase ynororo eya xine:

– Otatohxo awahtao xine menetupuhtory, metatory roropa, tykase Jezu eya xine.

*Jezu namorepatopōpyry poko
(Mateu 13.10-17; Ruka 8.9-10)*

¹⁰ Moromeīpo ipoetory tō tōturupose Jezu a ahno amereh tykase ahtao. Ynara tykase toto:

– Oty poko hkoh moturuno ynanetaryme? Onenetupuhpyrahme sã ynanakene, tykase toto, tōturupose.

¹¹ – Arypyra, Ritonōpo omiry poko oturūko akene oya xine, Ritonōpo enetupuhtohme oya xine oesēkōme. Ynekarohpyry tupime mã onenetupuhpynomo a.

¹² Naeroro:

“Etãko toh mã repe. Yrome jomiry onenetupuhpyra mã toto.

Enēko roropa mã toto. Yrome zuaro pyra sã mã toto,

tyrypyrykō onurumekara toexirykōke,

Ritonōpo a tyrypyrykō onykorokapopyra roropa toexirykōke,”

tykase Jezu typoetory tomo a.

*Otyro puhturu arykatopōpyry poko amorepary poko
(Mateu 13.18-23; Ruka 8.11-15)*

¹³ Morarame typoetory tō turuse eya. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Āmorepatopōpyrykō onenetupuhpyra ro oexirykō popyra mana. Sē onenetupuhpyra awahtao xine, imepỹ ke āmoreparykohtao roropa morararo onenetupuhpyra matose.

¹⁴ – Mokyro tỹkyryry puhturu arykane poko sã oturuno. Mokyro sã mã imepyny, Ritonōpo omiry poko urutono.

¹⁵ Mame moro osema taka aohpahtyã sã Ritonōpo omiry etananō mã repe. Mame joroko tamuru oehnōko axiny, Ritonōpo omiry enahse ikurohtaka xine.

¹⁶ Morararo mokaro imehnomo, Ritonōpo omiry etãko roropa toh mã repe. Yrome topuxikiri htaka aohpahtyã sã mokaro mana. Ritonōpo omiry etãko toh mã repe. Atãkyemãko roropa toh mã repe.

¹⁷ Yrome mitara Ritonōpo omiry mã ikurohtao xine ekurehnōko. Ahtara ekurehnōko roropa mana. Morotoino okynã pitiko toehse ahtao, tyhtomarykohtao, tykerekere-marykohtao roropa Ritonōpo omiry pokoino, poremãnōko toh mã rahkene. Urumekãko toh mana.

¹⁸ Mame tyoro roropa ātaryka htaka aohpahtyamo. Moro sã Ritonõpo omiry etananõ kurohtao ātaryka samo. Ritonõpo omiry etãko toh mã repe.

¹⁹ Yrome torētyke rokē toto tyorõ poko, tytineruke se rokē toehtohkõ poko, tymõkomoke se toehtohkõ poko roropa. Ritonõpo omiry emãpyra ikurohtao xine, ekurehnõko ātaryka htaka aohpahtyã samo.

²⁰ Yrome mokaro mã nono kurã pona arykahpyry samo. Ritonõpo omiry etaryhtao tyya xine jamaro toh mana. Ahtãko sã ikurohtao xine mana, aomipona toto exiryke. Eperytãko sã mã toto 30me; imehnõ 60me; imehnõ roropa 100me arykahpyry ikurohtao xine mana. Mãsa rokē pyra Ritonõpo omipona exiko toh mana, tykase Jezu eya xine.

Saerehkatoh poko

(Ruka 8.16-18)

²¹ Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Kasana zopikoxi nãparina onyripyra exino mana. Zara zopikoxi onyripyra roropa exino mana. Esaka rokē tyriko exino mana saerehkatohme. Emero zeipõko mana.

²² Moro sã emero zonētyã enepõko ropa Ritonõpo mana. Emero enepynỹpo tõ enepõko ropa mana.

²³ Otato awahtao xine menetupuhtory, tykase ynororo eya xine.

²⁴ Morarame tõturuse ropa ynororo:

– Jomiry etãko matose repe, jomipona ehtoko. Otato awahtao xine atamorepãko matose kure, tuhkehxo apoiko matose.

²⁵ Morararo otato awahtao xine, itamurumehxo otuarõtanohtoryko Ritonõpo mana. Yrome otato pyra awahtao xine, ãmorepatopõpyrykõ poko wenikehnõko matose emero porehme.

Otyro puhturu ahtary poko

²⁶ Morarame ynara tykase ropa Jezu:

– Ritonõpo tuisame exiry otyro puhturu arykane sã mana. Mame otyro puhturu arykãko sã mana tupito pona.

²⁷ Mame tuenikaroro exiko mana. Okynã pixo toehse ahtao ipuhturu ãxihtãko mana, ahtãko roropa mana onenepyra ahtao.

²⁸ Nono rokē ãxihtanohpõko mana. Morarame ekutãko mana. Mame eperytãko mã rahkene.

²⁹ Mame otyro toehkehse ahtao tupito esẽ atarypokety sã tuhme tahkãko mana, isapakamyry ke.

Moxitatu puhturu ehtopõpyry poko

(Mateu 13.31-32,34; Ruka 13.18-19)

³⁰ – Moro sã matose Ritonõpo tupime. Oty sã ropa Ritonõpo tuisame exiry nae?

³¹ Otyro sã mana. Moxitatu samo. Ipuhturu pisarara repe.

³² Yrome tarykase ahtao ahtãko zumo. Amõrihtãko. Torõ tõ esaryme amoriry exiko mana.

³³ Mame tuhke turuse toto: “Ynara sã Ritonõpo tuisame exiry mana.” Moro sã ehtoh poko turuse toto enetupuhtohme eya xine.

³⁴ Imoihmãkõ maro tahtao enetupuhtoh rokē tokarose eya. Mame typoetory maro tahtao enetupuhtoh poko tutuarõmase ropa toto.

Tyryrykane mynyhpãkatopõpyry poko Jezu a

(Mateu 8.23-27; Ruka 8.22-25)

³⁵ Morarame tykohmãse ahtao:

– Ehmaropa ikuhpo mõpozakoxi, tykase Jezu typoetory tomo a.

³⁶ Morarame imoihmãkõ enyokryryhtao tyya xine tõturyse toto kanawa aka, Jezu arotohme kanawae. Imepỹ kanawa roropa ikapo toytose.

³⁷ Morarame tyryry tykase itamurume. Tyryry karyhtao sapararah tykase pohkane kanawa pokona. Kanawa nerymary se toehse pohkane.

³⁸ Jezu nyhnōko kynexine kanawa ātykyo. Zupuhpyry tapōke kynexine.

– Tuisa, yna pyno pyra hma? Nerỹko reh sytatohe, tykase toto eya.

³⁹ Mame typakase ropa Jezu. Tyryrykane tymynyhpākapose eya:

– Omynyhpāko, pohkara exiko, tykase Jezu. Mame tyryry tykakehse, mynytyme konōto rokē toehse.

⁴⁰ Mame ynara tykase typoetory tomo a:

– Oty katohe oserehnōko matou? Jenetupuhpyra ro hmatohu? tykase ynororo eya xine.

⁴¹ – To! tykase toto tyya xine tōsenuruhkase toto:

– Moseho reh imehxo nahse. Tyryrykane mynyhpākapono, pohkane roropa mynyhpākapono, tykase toto oseya rokene.

5

Jorokohpā kurākatopōpyry poko Jezu a (Mateu 8.28-34; Ruka 8.26-39)

¹ Morarame toeporehkase toto Keraza pona, ikuhpo mōpozakoxi.

² Morarame kanawae Jezu towōse. Mame mokyro jorokohpā tooehse okepỹpo tō poe.

³ Moroto okepỹpo tō po esary kynexine. Pake mokyro jorokohpā emyhpopyra ehse.

⁴ Osemazuhme tymytymyhse repe keti ke. Yrome tymyhtoh kurimene risē tamohmohse eya.

– Sukurematatose, tykase imehnō repe. Yrome onukuremasaromepyra toh kynexine.

⁵ Nyhpyra ehse ynororo. Okepỹpo tō zonētopōpyry rānaka ytoytose ynororo somohmā poro. Kui kakehpyra ehse, topu ke tōtokotokose roropa ynororo.

⁶ Morarame Jezu eneryke tyya, moe ahtao ro tururume toytose ynororo eya. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ēpataka.

⁷ Opore ynara tykase:

– Oty se hma, Jezu, ya? Ritonōpo Kapuaō mūkuru mase, Imehxo Exikety mūkuru. Ajohpāme sā josanumara ke exiko, tykase ynororo opore.

⁸ Osemazuhme Jezu ynara tykase exiryke:

– Mose ae otūtako ropa joroko kahpyry, tykase Jezu exiryke.

⁹ Mame:

– Onoky oesety? tykase ropa Jezu eya.

– Ekuhpỹme yna esety nase, tuhke yna exiryke, tykase ynororo Jezu a.

¹⁰ – Yna onenyohpyra exiko mya, tykase jorokohpā Jezu a.

¹¹ Mame moroto tuhke poinokoimo kynexine otyro ētuhkāko ypy emory po.

¹² – Yna enyohko yna omōtohme poinokoimo aka. Ah ynanomōxi, tykase toto otuhparo Jezu a.

¹³ Morarame torekohmaryke tonyohse toto Jezu a. Orutua ae tutūtase ropa toto. Poinokoimo aka tomōse toto, joroko tomo. Morarame tururume toytose toto poinokoimo emero porehme. Tyhtose toto ypy emory poe nakuaka. Tyneryse toto emero. Asakoro miume tyneryse poinokoimo.

¹⁴ Mame inahpahpōkō toepase pata pōkō zuruse, pata moinōkō zuruse roropa. Morarame tuhke panatase tooehse toto Jezu a osenuhmase.

¹⁵ Jorokohpanōpo tonese toto a typorohse. Upo tamuruse eya. Zae oturūko kynexine Jezu maro. Mame tōserehse toto.

¹⁶ Morarame morotōkō ynara tykase toto mokyro enese aehtyamo a:

– Mose jorokohpanōpo. Joroko tō tūtanohpo ropa Jezu, tuhke zae. Mame tyneryse poinokoimo tō emero, tykase toto mokaro a oehsenākomo a.

¹⁷ Morarame Jezu a ynara tykase poinokoimo esamõpyamo:

– Ytoko ropa oesaka, tykase toto. Otuhparo tonyohse ropa Jezu eya xine tosae xine.

¹⁸ Morarame kanawa aka Jezu aotyryhta, mokyro jorokohpanõpo tõturuse imaro:

– Tuisa, amaro ytoxi ajohpãme samo, tykase ynororo eya repe.

¹⁹ – Arypyra. Atapyĩ taka rokẽ ytoko ropa. Oepe tõ maro oturuta. Kure ke oturuko okurãkatopõpyry ropa poko, opyno jexiry poko roropa, ypoetoryme oexiry poko, enara, tykase Jezu eya.

²⁰ Morarame toytose ropa jorokohpanõpo osekaro Oame Osetoro pata tõ nonory poro. Moroto tõturuse ynororo, tukurãkatopõpyry ropa poko. Mame emero tãtãkyemase toto: “Emese kure Jezu mana,” tykase toto.

*Jairu ytotoptõpyry Jezu a
(Mateu 9.18-19; Ruka 8.40-42)*

²¹ Morarame tãtakuohse ropa Jezu kanawae mõpozakoxi. Ahno imoihmãkõ tooehse ropa eya morotona, ikuhpo ehpiokoxi.

²² Morarame juteu tõ atamorepatoh esẽ tooehse, esety Jairu. Jezu pupuru myhtokoxi typorohse ynororo.

²³ – Tuisa, kuakorehmako ajohpãme samo. Jẽxiry orihnõko mana. Ymaro eropa ajohpãme samo. Oemary tyrikose epona aekurãkatohme ropa, orihpyra aehtohme, tykase ynororo eya.

²⁴ Mame imaro toytose Jezu. Yrome ahno imoihmãkõ Jezu maro toytose. Ytopyra sã kynexine tuhke ahno exiryke.

*Jezu zupõ apotopõpyry
nohpo a*

(Mateu 9.20-22; Ruka 8.43-48)

²⁵ Morarame nohpo moroto kynexine munuimohpano. Pake ro kure pyra toehse ynororo. 12me jeimamyry taropose kure pyra toexiry poko rokene.

²⁶ Toanahtose eya itamurume. Tuhke opi warõkomo a tukuhse roropa repe, yrome epona pyra, kure pyra itamurume exiryke. Tytinerukehse roropa ynororo.

²⁷ Jezu ekary totase tyya exiryke, ãkapo toytose ynororo tuhkãkõ rãtakuroko.

²⁸ – Jezu zupõ temuhmaryhta rokẽ ya ekurãkãko ropa ase, tykase ynororo tukurohta.

²⁹ Morarame zupõ tytemuhmase eya. Axĩ imunuru tymynyhpãse, kure toehse ropa ynororo. Mame toekurãkary ropa waro toehse ynororo.

³⁰ Jezu roropa tunukurãkahpyry waro kynexine. Tõsenuhmase ynororo tỹkakoxi.

– Onoky jupõ temuhmano? tykase ynororo.

³¹ Morarame ipoetory tomo a tozuhse. Ynara tykase toto:

– Imoihmãkõ enẽko mase. Epuepurohmãko rokẽ toh mana. Oty katoh: “Onoky ytemuhmano?” ãko mahno? tykase toh Jezu a repe.

³² Yrome Jezu tõsenuhmase ropa tỹkakoxi tytemuhmahpõ enetohme.

³³ Mame mokyro tõserehse. Tykytyky tykase ynororo tukurãkase ropa toexiryke. Jezu ãpataka tooehse. Tosekumuru po typorohse. Emero kure turuse tunukurãkahpyry a.

³⁴ Morarame ynara tykase Jezu:

– Kuku, jupõ mytemuhmano okurãkatohme. Kuenetupuhno. Morara exiryke kure ytoko ropa. Tukurãkase ropa mase, tykase Jezu eya.

*Jairu ãxiry ãsemãkatopõpyry ropa Jezu a
(Mateu 9.23-26; Ruka 8.49-56)*

³⁵ Morara kary rohta Jairu tapyĩ tae tooehse toto.

– Oẽxiry norihno. Amorepatõ onerekohmara exiko, tykase toto aorikyhyry zummy a.

³⁶ Yrome mokaro otururu totase Jezu a:

– Oserehpyra exiko. Ākorehmary enetupuhko ya, tykase Jezu aorikyhpyry zummy a.

³⁷ Morarame typoetory tō rokē tarose eya, Peturu, Tiaku, João, enara rokene. Tiaku akorō João kynexine.

³⁸ Morarame toeporehkase toto Jairu tapyī taka. Tuhke ahno moroto kynexine xitaketomo, aorikyhpyry hnamonanomo, enara.

³⁹ Morarame tapyi taka tomomyryhtao ynara tykase ynororo eya xine:

– Oty katoh panaikato matou, xitāko? Xitara ehtoko. Mose orihpyra nase. Nyhnōko rokē nase, tykase Jezu eya xine.

⁴⁰ Morarame tounohse eya xine. Mame emero Jezu a tutūtanohtose ropa toto tapyi tae. Jū maro rokē tomōse toto, jumy, jeny, typoetory tō oseruao. Enara toh tomōse aorikyhpyry enese.

⁴¹ Morarame emary tapoise Jezu a.

– Tarita kumi, tykase ynororo aomiry ae. “Orymo, owōko ty,” katopo.

⁴² Morara kaxīpo sã rokē tōsemāse ropa ynororo. Towōse ropa, toytoytose ropa tukurākase ropa exiryke. 12me ikonopory nae kynexine ynororo. Tākye toehse ropa jū tomo.

⁴³ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Jekātopyra ke ehtoko. Mose kure autuhmatoko, tykase Jezu eya xine.

6

Jezu ehtopōpyry Nazare po

(Mateu 13.53-58; Ruka 4.16-30)

¹ Morotoino Jezu toytose ropa tosaka, Nazare pona, typoetory tō maro.

² Mame juteu tō atamorepatoh taka toytose ynororo oserematoh ae, ahno amorepatohme tyya. Mame aomiry etananō ynara tykase toto ipoko:

– Otokoino mose tutuarōtase nae? Onoky poe tuaro nae? Onoky poe roropa kurākōkara kurākāko roropa nae? tykase toto.

³ – Yrome Jezu waro sytatose. Wewe poko erohkety mose ro, Maria mūkuru. Zakorō tō moxiamo, Tiaku, Joze, Juta, Ximāo, enara. Aoryxiry tō kymaro xine roropa mana, tykase toto ipoko.

Morara exiryke aomiry etary se pyra toh kynexine.

⁴ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonōpo poe urutō kō se imehnō mā repe. Yrome esary pōkō ise pyra mā toto. Jekyry tō roropa ise pyra. Itapyī taōkō roropa ise pyra, tykase Jezu eya xine.

⁵ Naeroro inukurākatyā kynexine moroto tuhke pyra. Toitoine rokē kurākōkara tapose eya toto eukurākatohme ropa.

⁶ – To! Jenetupuhpyrahme sã tarōkō nase, tykase ynororo tyya rokene.

Typoetory tō aropotopōpyry Jezu a, 12mākomo

(Mateu 10.5-15; Ruka 9.1-6)

Morarame pata pizarara tō pona toytose ynororo imehnō amorepase.

⁷ Mame typoetory tō tykohmase tyya 12me, toto enyohtohme. Asasakoro rokē tonyohse toto eya. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Joroko tō itūtanohtopotatoko ropa ahno ae Ritonōpo omi poe.

⁸ Otyro anaropyra ke ytotoko. Tymyxike rokē ytotoko. Wyi anaropyra ke ytotoko, saku tineru eny tytineruke pyra, enara ke ytotoko, tynaroke pyra.

⁹ Asapatūkō rokē amurutoko, toiro rokē kamisa amurutoko.

¹⁰ – Mame pata pona tooehse awahtao xine: “Jepe, ytapyī taka onyhtokose. Ymaro matose otuhnōko,” karyhtao oya xine, moroto imaro mehtatose imepỹ pona oytorykō ponāmero.

¹¹ Mame imehnõ typataka xine oytorykõ se pyra toto ahtao, õmirykõ etary se pyra roropa toto ahtao mepuhsasakatatose oytorykõ ropa ahtao inenerykõme turumekarykõ oya xine enetupuhtohme eya xine, tykase Jezu typoetory tõ turuse.

¹² Morarame toytose toto Ritonõpo omiry poko imehnõ amorepase.

– Oorypyrykõ irumekatoko emero porehme, tykase toto imehnõ amoreparyme tyya xine.

¹³ Joroko tõ tutütanohpose roropa eya xine tuhke. Kuräkõkara tukuräkase roropa eya xine. Zupuhpyrykõ pona oriu tyrise eya xine toto kuräkatohme ropa.

*João ahno ĕpurihkane zuhkatopõpyry
(Mateu 14.1-12; Ruka 9.7-9)*

¹⁴ Morarame Erote a morohne totase, Jezu tõsekätose exiryke emero pata tõ punero. Ynara tykase toto toitoine Jezu poko:

– Mokyro ahno ĕpurihkahpono. Tõsemãse ropa mana toorihxĩpo. Morara exiryke imehnõ kuräkãko mana, tykase toto ipoko.

¹⁵ Mame imehnõ ynara tykase:

– Mokyro Eria, tykase toto. Imehnõ roropa ynara tykase:

– Mokyro Ritonõpo poe urutono, pake ahtao Ritonõpo poe urutonõpo panõ mokyro, tykase toh repe ipoko.

¹⁶ Mame morara kary etaryke tyya ynara tykase Erote:

– Arypyra. Otarãme João zuhkahpyry tõsemãse ropa mana, tykase ynororo, João tuhkapose tyya exiryke.

¹⁷ Āpuruhpyry taka tõmapose kynexine pake eya Erotia omi poe, takorõ Piripe pyty omi poe. Takorõ pyty maro torĕnase ynororo tõseporyxĩpo.

¹⁸ Morara exiryke João tõturuse eya repe:

– Ākorõ pyty maro torĕnase awahtao popyra mase, tykase ynororo eya repe.

¹⁹ Morara exiryke Erotia João zehno toehse yronymyryme.

²⁰ Yrome João etapapory se pyra Erote kynexine zuno toexiryke, kure exiryke, otyro kara João exiryke. Morara exiryke ipynoto sã kynexine. João omiry etaryhtao tyya toepohnohse repe, yrome otara se sã rokĕ toehse ynororo.

²¹ Zomory João omiry etary se toehse ynororo. Morarame Erote aniwesario toehse. Tope tõ toahmase eya, tuisa tomo, pata esamo, Karirea põkomo, enara, toto otuhtohme tymaro.

²² Erotia ĕxiry roropa tooehse morotona wase. Mokyro eneryke tyya xine tãkye toehse morotõkomo, Erote, tyneahmatyã maro zua kure exiryke. Tuakehse ahtao ynara tykase Erote nohpo a:

– Oturupoko ya õpenery se awahtao. Otytyko se awahtao ekarõko ase oya.

²³ Jesary apiakãko ase irãnakuroko oya ekarotohme. Mãpyra jomihpyry omipona pyra tokurehse jahtao, ah Ritonõpo juãnohno, tykase ynororo eya.

²⁴ Mame morara kary etaxĩpo tyya toytose nohpo oturupose tyse a:

– Oty se ãkohxo ke ha aja Erote a, tykase ynororo tõturupose tyse a. Mame ynara tykase jeny eya:

– “Ahno ĕpurihkane zupuhpyry se rokĕ ase,” kaxiko eya, tykase jeny tõxiry a.

²⁵ Mame toytose ropa Erote a ynororo.

– Ahno ĕpurihkane zupuhpyry se rokĕ ase paratu ao, tykase ynororo eya.

²⁶ Moro etaryke tyya sekese pyrah tykase Erote, João zuhkapory se pyra toexiryke. Tãtasamase ynororo repe. Yrome tõmihpyry poko tutuarõtase ynororo. “Õpenery ekarõko ase oya. Jesary apiakãko ase irãnakuroko oya ekarotohme,” katopõpyry poko tutuarõtase ynororo. Katonõ tõ netaryme morara tykase toexiryke roropa,

²⁷ João zuhkane tonyohse eya āpuruhpyry taka.

²⁸ Zupuhpyry tonehse toto a paratu ao ekarotohme nohpo a. Mokyro a tarose tyse a rahkene.

²⁹ Morarame João poetohpyry tomo a ekary totase tyya xine ahtao ekepyry poko tooehse toto zonētohme tyya xine.

*Imoihmākō otuhmatopōpyry Jezu a, 5.000mākomo
(Mateu 14.13-21; Ruka 9.10-17; João 6.1-14)*

³⁰ Morarame Jezu nenyohyā tooehse ropa toto. Emero toerohtopōpyrykō poko tōturuse ropa toto, imehnō amorepatopōpyry poko roropa tyya xine.

³¹ Morarame ahno imoihme kynexine moroto. Oehnōko morotona toh kynexine, oseosesahpokoxi āko toh kynexine. Jezu otukuhtome toh kynexine typoetory tō maro. Morara exiryke ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Ehmaropa tokare pyra. Soserematatose, tykase Jezu typoetory tomo a.

³² Mame toytose toto ahno esaka pyra kanawae.

³³ Yrome tonese ynororo tuhkākomo a aytoryhtao. Morara exiryke tutuarōtase toto. Zuapōmase toh toytose tururume pata tō poe, tuna ehpiuroko.

³⁴ Morarame towomyryhtao kanawae ahno imoity tonese eya. Toenupunase ynororo toto poko okyno tō sā toto exiryke, tosēkākara samo. Morara exiryke tamorepase toto eya itamurume.

³⁵ Morarame kokonie pukuro toehse ahtao ipoetory tō tooehse eya. Ynara tykase toto Jezu a:

– Ahno esary kara sero. Moxiā aropoko ropa pata tō pona. Kohmānōko nase.

³⁶ Tynapyrykō epekahtohme aropoko toto, tykase toh repe.

³⁷ Yrome Jezu a tozuhse toto:

– Autuhmatoko toto, tykase ynororo eya xine.

– Oty ke? tykase toto. – Yna ytory se hma wyi epekahse? Tineru 200mā ke wyi topekahse ahtao ipune pyra mana, ahno tuhke exiryke, tykase toto tosēkomo a.

³⁸ – Otāto wyi nahe? Enetoko keh aporo, tykase ynororo eya xine.

Mame toytose toto enese.

– Omame wyi pisarara nae nase. Kana roropa asakoro nae nase, tykase toto eya.

³⁹ Morarame typorohkapose toto atakenaka onahpoty htaka.

⁴⁰ Typorohse toto oxikone 50me ahtao te, 100me ahtao, emero.

⁴¹ Mame wyi tapoise tyya ahtao kana maro, kakoxi tōsenuhmase ynororo:

– Kure mase, Papa, tykase ynororo. Moromeīpo wyi tytohtokase eya typoetory tomo a ekarotohme imoihmākomo a ekarotohme. Kana roropa tapiakase eya emero toto zopatohme.

⁴² Tōtuhse toto tuesapare toh toehse rahkene, emero.

⁴³ Mame tōsē akoīpyry tanỹse ropa eya xine, 12me ruto pehme wyi akoīpyry maro.

⁴⁴ Mokaro autuhtyā orutua kō rokē ahtao, tuhke exiry 5.000me kynexine toto.

*Tuna poro Jezu ytotoptōpyry
(Mateu 14.22-33; João 6.15-21)*

⁴⁵ Morarame typoetory tō tyripose ropa kanawa aka, osemazuhme toto atakuohtohme mōpozakoxi, Petesaita pona. Jezu moroto ro kynexine. Imoihmākō osekazumary tyya eraximāko kynexine.

⁴⁶ Morarame tōsekazumakehse toto ahtao toytose Jezu ypy pona oturuse Tummy maro, Ritonōpo maro.

⁴⁷ Mame tykohmāse ahtao, ipoetory tō tuna rānao toh kynexine. Jezu rokē toiroro kynexine ipū po.

⁴⁸ Mame typoetory tō tonese eya, koeh āko toto etuarimāko. Tyryrykane konōto toto tytohtome kynexine. Mame kuratiri etapitory zano, toytose ynororo typoetory tomo a. Tuna poro toytose ynororo. Kanawa kuroko toytory se kynexine repe.

⁴⁹ Yrome ipoetory tomo a tunõmase tuna poro ayaytory eneryke tyya xine.

– Ahno akuaryhpyry mokyro, tykase toto, tykohkohtase.

⁵⁰ Eya xine Jezu tonese. Tõserehse toto emero. Yrome eya xine ynara tykase Jezu:

– Juno pyra ehtoko. Ywy ase. Enaromyra ehtoko, tykase eya xine ynororo.

⁵¹ Mame kanawa aka tõtyrise ropa ynororo. Mame tyryrykane tymynyhpäkapose. Moro eneryke tyya xine tõsenuruhkase toto ipoetory tõ itamurume onenetupuhpyra ro toexirykõke.

⁵² Wyi emäkapotopõpyry poko eya tuenikehse toto, onenetupuhpyra ro toexirykõke.

*Kuräkõkara kuräkatoopõpyry ropa Jezu a Kenezare po
(Mateu 14.34-36)*

⁵³ Morarame tätakuohse toh rahkene Kenezare pona Jezu maro. Kanawa tymyhse eya xine.

⁵⁴ Mame aowomyryhtao Jezu tonetupuhse imehnomo a.

⁵⁵ Tururume toytose toto kuräkõkara enehse. Toto etueh tapo tonehse toto a Jezu a toto kuräkatohme ropa. Emero rokë kuräkõkara tukuräkase ropa eya.

⁵⁶ Mame pata tõ poro toytose Jezu, pata pisarara poro, pata konõto tõ poro. Emero rokë pata tõ poro ayaytoryhtao kuräkõkara tonehse imehnomo a puroro pona:

– Ajohpãme sã oupõ ehpiry ytemuhmaxi, tykase toto Jezu a. Mame zupõ tytemuhmase ahtao tyya xine toekuräkase ropa toto emero.

7

*Juteu tamuru tõ namorepatopõpyry
(Mateu 15.1-9)*

¹ Morarame parixeu tõ toytose Jerusarë poe Moeze omihpyry poko amorepatõkõ maro Jezu enese.

² Mame Jezu poetory tõ tonese eya xine. Osemahpyra otuhnõko toh kynexine. Parixeu tõ omihpyry omipona pyra sã toh kynexine.

³ Mokaro parixeu tõ, tytamurukõ omihpyry poe, tõsemahse tahtao xine rokë otuhnõko toto. Morararo imehnõ emahpõko roropa toto.

⁴ Tooehse ropa osepekahtoh poe tahtao xine otuhpyra mã toto osemahpyra tahtao xine; tynepekahtyãkõ kurikãko roropa mã toto. Tuhke juteu tõ namorepatoh nae roropa kaneku kurikary poko, oripo tõkehko kurikary poko kurimene risë tõkehko kurikary poko, nyhtoh roropa.

⁵ Mame tõturupose toto Jezu a, ynara tykase toto:

– Oty katoh koh opoetory tõ putupyra rokë nae? Osemahpyra rokë otuhnõko toto, tykase toto Jezu a.

⁶ Mame Jezu a tozuhse toto:

– Ajoajohpãkõme matose. Zae Izaja opoko xine kynoturune. Ynara tykase ynororo: “Õmirykõ ke rokë kure jyrïko matose.

Yrome okurohtao xine ymaro pyra matose ipunaka.

⁷ Toiparo rokë kure jyrïko matose, jomipona pyra awahtao xine.

Jomiry tytyorõmase oya xine.

Tymyakãmase roropa oya xine õmirykõ ke.

Morara exiryke õmirykõ etary se hkopyra ase,” tykase Izaja pake opoko xine, tykase Jezu eya xine.

⁸ – Ritonõpo nyripohpyry onyripyra matose. Atamurukõ omipona rokë matose.

⁹ Ritonõpo nyripohpyry myakamãko matose atamurukõ namorepatopõpyry ke.

¹⁰ Ynara Moeze nekarohpyry Ritonõpo omi poe: “Omykõ poko oenupunatoko, asakõ poko roropa oenupunatokõ. Taorihmaposëme rokë tumykõ kerekeremananõ mã kure,” tykase Moeze nymerohpyry.

¹¹ Yrome ynara matose Ritonõpo omiry tyorõmãko. Ynara ãko matose imehnomo a: “Omykomo a otyro ekarory se pyra awahtao xine, ynara kahtoko rokẽ eya xine: ‘Otyro pyra ase,’ kaxitoko rokẽ eya xine. ‘Nae ase repe, ynekarory rokẽ Ritonõpo a,’ kaxitoko omykomo a,” ãko matose imehnõ amorepãko.

¹² Oty katoh tumykõ poko aenupunahtome matou morara ãko?

¹³ Imehnomo a Ritonõpo omiry etahtome matose morara ãko. Atamurukõ namorepatopõpyry ke rokẽ Ritonõpo omiry tyorõmãko matose. Morara matose tyrõko, tykase Jezu eya xine.

Iirypyryme ehtoh poko
(Mateu 15.10-20)

¹⁴ Morarame imoihmãkõ tykohmase ropa tyya. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Kuetatoko emero, otato oehtohkõme.

¹⁵ Otyro iirypyryme ahno onyripyra mana. Yrome tukurohtao iirypyryme ahno ahtao rokẽ mã iirypyryme samo.

¹⁶ (Åmoreparykõ waro se awahtao xine, otato ehtoko, tykase ynororo eya xine.)

¹⁷ Mame ahno turumekase ropa eya. Mame tapyi taka tomõse ahtao, ipoetory tõ tõturupose Jezu a tamorepatopõpyrykõ poko.

¹⁸ Mame tozuhse toto eya:

– Amarokõ roropa onenetupuhpyra matou? Etatoko pahne, emero otyro enapyryhtao oya xine iirypyryme onyrippyra mana.

¹⁹ Waku aka rokẽ tykyrysã omõnõko mana. Yrome kuzenukõ aka omõpyra mana. Mame wekanohtao tütãko ropa mana, tykase ynororo.

Morara exiryke emero tonahsẽ kure Jezu omi poe.

²⁰ Morarame tõturuse ro ynororo eya xine, ynara tykase:

– Okurohtae xine õmiry xihpyry tütaryhtao iirypyryme exõko matose.

²¹ Ynara exiryke, tukurohtao xine iirypyryme epohnohketõ popyra tyrõko roropa mã toto. Ematonãko te, karimotãko te, imehnõ poko exõko te,

²² imehnõ mõkomory poko penetãko te, imehnõ ryhmary poko te, imehnõ enekunopyry poko te, typenetatoh xihpyry poko te, imehnõ zumoxike exiry poko te, imehnõ kerekeremary poko te, tõsenetaonopyry poko te, ajoajohpe ehtoh poko, enara.

²³ Morohne tütãko mã okurohtae xine. Naeroro iirypyryme exõko matose, okurohtao xine popyra oepohnopyrykõke, tykase Jezu eya xine.

Jezu enetupuhpõpyry nohpo a
(Mateu 15.21-28)

²⁴ Morotoino toytose ropa ynororo Tiro ehpikoxi, Xitõ ehpikoxi roropa. Mame tapyi taka tomõse ynororo tokare pyra repe. Yrome otonẽsaromepyra kynexine ynororo.

²⁵ Morarame nohpo tooehse Jezu a. Tosekumuru po typorohse ynororo nono pona, Jezu õpataka, Jezu ekary totase tyya exiryke.

²⁶ Mokyro nohpo õxiry jorokohpe kynexine. Juteu kara kynexine ynororo, Xiro-Penixia põ kynexine. Tokaropose ynororo:

– Joroko itütanohpoko ropa jẽxiry ae, ajohpãme samo, tykase ynororo Jezu a.

²⁷ Morarame Jezu a tozuhse:

– Ah poetohti tõ osemazuhme notuhno. Popyra mã kaikuxi zopary poetohti napyry ke, poetohti otuhpyra ro ahtao, tykase ynororo nohpo a.

²⁸ – Ajohpe pyra mase, Tamuxi, kaikuxi sã ynanase katohto. Morara exiryke poetohti napyry akumuru eraximãko sã ynanase, tykase nohpo a tozuhse.

²⁹ Mame tõturuse ropa Jezu eya:

– Kure kuezuhno kuku. Morara tykase oexiryke ytoko ropa atapyi taka. Oõxiry ae joroko tutütanohpose ropa mana, tykase Jezu eya.

³⁰ Mame tytapyĩ taka toytose ropa nohpo. Tõxiry tonese, tohrame nyhtoh po. Pake joroko tutũtanohpose ropa zae.

Typanarẽkara pusopusome aomiry aexihpyry kurãkatopõpyry ropa

³¹ Morarame toytose ropa Jezu pata tõ pizarara Tiro ehpio poe Xitõ kuroko, Omame Osetoro pata tõ rãnakuroko ikuhpo Karirea pona.

³² Mame Jezu a typanarẽkara tonehse imehnomo a. Pusopusome roropa kynexine:
– Mose apoko ajohpãme samo, aekurãkatohme ropa, tykase toto Jezu a.

³³ Morarame kurãkara arone myahxo. Tomahxiky tyrise ipanary aka. Ituh tykase roropa ynororo. Moromeĩpo inuru tytemuhmase tomary ke.

³⁴ Mame kakoxi tõsenuhmase ynororo. Pusuh tykase, ynara tykase ynororo kurãkara a:
– Etapuruhmakako, tykase eya.

³⁵ Mame otato toehse ropa kuranõpokara. Pusopusome pyra roropa aomiry toehse. Tõmire toehse ynororo.

³⁶ – Jekãtopyra ehtoko, tykase Jezu imoihmãkomo a repe. Yrome itamurume tokãtose toto a.

³⁷ Tõsenuruhkase toto emero.

– To! Emero Jezu nukurãkatyã kure. Typanaremỹpokara otato ropa toehse. Pusopusome tõmiremỹpo aomiry kure toehse ropa, tykase toto tõsenuruhkase.

8

*Imoihmãkõ otuhmatopõpyry Jezu a 4.000mãkomo
(Mateu 15.32-39)*

¹ Morotoino imoihmãkõ tõximõse ropa. Mame tohke pyra toexirykõke otuhpyra toto. Mame Jezu a typoetory tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo toto a:

² – Imoihmãkõ pynanohnõko ase ymaro oseruao tohke pyra tynyhse toto exiryke.

³ Toto aropory ropa ahtao ya itapyĩkõ taka etuarimãko mã toto tynahke pyra toexirykõke. Moino tooehse toto tarona, tykase ynororo.

⁴ Mame ipoetory tomo a tozuhse:

– Otãtohxõ ke imoihmãkõ otuhmãko sytatou osepekahtoh pyra ahtao? tykase toto.

⁵ Mame ynara tykase ynororo:

– Otãto wyi nae matou? tykase.

– 7me rokene, tykase toto.

⁶ Morarame imoihmãkõ typorohkaposse Jezu a nono pona. Mame wyi tapoise eya. Mame, “Kure mase Papa,” kaxĩpo Ritonõpo a, wyi tytohtohkase rahkẽ eya. Typoetory tomo a tokarose ekarotohme imoihmãkõ otuhtohme.

⁷ Mame kana inunõkara roropa nae kynexine tuhke pyra.

– Papa, kure mase, tykase ropa ynororo. Morara kaxĩpo tyya typoetory tomo a tapiakaposse kana imoihmãkõ zohme.

⁸ Mame tõtuhse toto tuesapare. Mame zohkõ akoĩpyry tanỹse ropa eya xine, 7me ruto pehme.

⁹ Mokaro tõsẽ onyhpõkõ, orutua kõ rokẽ tuhke exiry 4.000me exisasaka kynexine.

Morarame imoihmãkõ tonyohse ropa eya.

¹⁰ Moromeĩpo kanawa aka tõtyrise ynororo, typoetory tõ maro. Toytose toto Tau-manuta pona.

*Jezu jamitunuru enery se parixeu tõ ehtopõpyry
(Mateu 16.1-4)*

¹¹ Morarame parixeu tõ tooehse Jezu a. Sekere tykase toto eya. Jezu nukurãkatary enery se roropa toh kynexine repe, zuaro toehtohkõme.

¹² Yrome Jezu typoihtose eya xine. Morara exiryke pusuh tykase ynororo moe toko. Ynara tykase ynororo:

– Unukurākatary enery se matose repe, yrome onenepopyra ase oya xine, tykase Jezu eya xine.

¹³ Mame tynomose ropa toto Jezu a. Kanawa aka tōtyrise ropa ynororo toytotohme mōpozakoxi.

Otyro porutatoh sã parixeu tō ehtopōpyry
(Mateu 16.5-12)

¹⁴ Morarame ipoetory tō turukō poko tuenikehse toto. Toiro wyi pitiko rokē kanawa ao kynexine.

¹⁵ Morarame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Tomeseke ehtoko parixeu tō poko Erote tō poko roropa. Otyro porutatoh sã mã toto.

¹⁶ – Otara āko hkoh Jezu nae? Otarāme wyi pyra kuexirykōke, tykase toto oxime rokene.

¹⁷ Yrome mokaro etaryke tyya ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty katoh wyi poko oseosezuhnōko matou wyi pyra oexirykō poko? Jomiry onenetupuhpyra ro matou? Oty katoh tūpore sã õsenetupuhtohkō nahe?

¹⁸ Tonure amarokō repe yrome onetōkara sã matose. Typanare roropa amarokō repe yrome otato pyra amarokomo. Āmorepatopōpyrykō poko wenikehnōko matose.

¹⁹ 5mã wyi tytohtohkase ya, 5.000mākō otuhmatohme. Mame otāto tonahsē akoīpyry manymyatose ruto pehme? tykase Jezu eya xine.

– 12me ruto pehme, tykase toto.

²⁰ – Moro ke roropa 7me wyi ahtao 4.000mākō otuhmatohme, otāto manymyatose tonahsē akoīpyamo? tykase ynororo, tōturupose eya xine.

– 7me ruto pehme, tykase toto eya.

²¹ – Moro poko onenetupuhpyra ro matou? tykase Jezu eya xine.

Tonurēkara kurākatopōpyry Jezu a Petesaita po

²² Morarame Petesaita pona toytose toto. Mame ahno a tonurēkara tonehse Jezu a:

– Ajohpāme sã mose apoko, tykase toto.

²³ Mame Jezu a kurākara tarose ameke emary poko pata ehpikoxi. Ituh tykase ynororo enuru pona. Mame enuru tapose eya:

– Osenuhmāko ma? tykase, tokaropose eya.

²⁴ Mame mokyro tōsenuhmase repe:

– Ahno tō enēko ase repe. Yrome wewe panō rokē ytoytōko nase, tykase ynororo eya.

²⁵ Mame enuru tapose ropa Jezu a. Mokyro kure toehse ropa. Kure tōsenuhmase ropa ynororo rahkene.

²⁶ – Atapyĩ taka topohme ytoko ropa. Pata pona ke ytopyra exiko, tykase Jezu tonuremỹpokara a.

Peturu nurutopōpyry

Jezu poko

(Mateu 16.13-20; Ruka 9.18-21)

²⁷ Morarame Jezu mya toytose typoetory tō maro imehnō pata pona, Sezarea Piripe patary tō pisarara pona. Osema ae toytorykohtao Jezu tōturuse:

– Onokyme ha ahno a? tykase.

²⁸ Ipoetory tomo a tozuhse:

– Ahno ĕpurihkane Joāome oekarōko mã toto. Imehnomo: “Eria,” āko. Imehnomo: “Ritonōpo omi poe urutono,” āko, tykase ipoetory tomo.

²⁹ Tōturupose ropa Jezu eya xine:

– Yrome oya xine ke? Onokyme ha oya xine? tykase ynororo.

Mame Peturu a tozuhse:

– Ritonōpo nymenekahpyry mase sero nono pōkō kurākaneme, tykase ynororo eya.

³⁰ – Jekaropyra ke ehtoko! tykase Jezu typoetory tomo a.

Tõsemamyry ropa poko

(Mateu 16.21-28; Ruka 9.22-27)

³¹ Mame typoetory tõ maro tõturuse Jezu:

– Kapu ae Ayhtohpyry ase. Yrome tuhke rokē jurumekāko mǎ toto, tamuximākomo, Ritonõpo maro oturuketõ tuisamākomo, Moeze omihpyry warõkomo, enara. Utu-arimapõko mǎ toto. Jorihmapõko mǎ toto. Yrome oseruao tõmehse ahtao ãsemǎnõko ropa ase, tykase ynororo.

³² Zae tõturuse ynororo eya xine. Mame Peturu a tarose ynororo mya zupokatohme repe.

³³ Mame Jezu toeramase tÿkakoxi typoetory tõ enetohme. Peturu turuse ropa eya. Ynara tykase ynororo eya:

– Mynyhme exiko! Joroko tamuru sǎ mase. Jakorekehkāko mase. ãmoreme rokē mohne poko osenetupuhnõko mase ahnome oexiryke. Ritonõpo poe pyra õsenetupuhtoh mana, tykase Jezu Peturu a.

³⁴ Mame emero imoihmākõ tykohmase tyya typoetory tõ maro.

– Jenetuputyryhtao oya xine oesëkõme jomipona ehtoko. “Ywy roro ynyriry menekāko ase,” kara ehtoko. Ymaro oorikyrykõ enetupuhtoko oorypyrykõ poko. Ymaro rokē ehmaropa.

³⁵ Toetuarimary kurūke ypoetoryme se pyra exiketõ mǎ ytopyra mǎ toto Ritonõpo esaka toorihse tahtao xine. Yrome torëtyke pyra exiketõ mǎ typenetatohkõ poko jomipona se toexirykõke, toetuarimarykohtao ro, mokaro ytõko mǎ toto Ritonõpo esaka. Owõnõko ropa mǎ toto.

³⁶ – Otãtohxõ kure emero porehme apoiryhtao oya, oorikyry ke rokē epehmatohme?

³⁷ Omõkomorykõ ke matose orihpyra oehtohkõ onepehmara ekurehnõko.

³⁸ Ihxipÿke awahtao xine ypoko jomihpyry poko roropa apatao xine, oepe tõ iirypyryme exiketõ maro, ywy roropa ihxipÿke exiko ase opoko xine joepyry ropa ahtao kapu ae Ritonõpo nenyohÿtÿã kurākõ maro, tykase Jezu eya xine.

9

¹ Moromeĩpo ynara tykase ropa Jezu:

– Otuarõtatoko. Toitoina matose orihpyra ro awahtao xine Ritonõpo tuisame exiry enëko, tykase Jezu eya xine.

Jezu maro Moeze ehtopõpyry Eria maro

(Mateu 17.1-13; Ruka 9.28-36)

² Morarame 6me tõmehse ahtao, typoetory tõ tarose ypy kaetokõ pona. Peturu te, Tiaku te, João, enara toh tarose eya. Moroto tanyhtase ynororo.

³ Zupõ saereme toehse, karimutume konõto toehse, emero ikurikasenã motye toehse, karimutume kuhse.

⁴ Morarame Eria tõ tooehse Moeze maro, pake Ritonõpo omi poe urutonõpo tomo. Mame toto neneryme Jezu maro oturũko toh kynexine.

⁵ Morarame toto eneryke tyya ynara tykase Peturu:

– Jezu, kure reh taro sytatohse. Tapyi pitiko ynanamoxi oseruao axĩtao rokene, toiro atapyĩme, toiro Moeze tapyĩme, toiro roropa Eria tapyĩme, enara ehtohme, tykase ynororo eya.

⁶ Tõtururu waro pyra toexiryke morara tykase Peturu, tõserehse toexirykõke mokaro asakorõkõ Jezu poetory tõ maro.

⁷ Mame aotururuhtao ro akurũ tooehse.

– Umũkuru nymyry mose ro, kurano. Mose omiry etatoko, tykase Ritonõpo akuru htae.

⁸ Morarame:

– Ýkae enexi ropa, tykase toh repe. Toto esahpyry pona rokẽ tõsenuhmase toto. Jezu rokẽ moroto, toto esahpyry po.

⁹ Morarame tyhtorykõ ropa ahtao ypy poe ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Kapu ae Ayhtohpyry ase. Ajohpãme sã yna enetopõpyry oya xine onekãtopyry ehtoko aporo. Jorihxĩpo tõsemãse ropa jahtao rokẽ mekarotatose, tykase ynororo typoetory tomo a.

¹⁰ Morara exiryke onekãtopyry tokurehse toto. Oxime rokẽ tõturuse toto.

– Otara nykã hkoty: “Jorihxĩpo tõsemãse ropa jahtao rokẽ mekarotatose,” nykano, tykase toto oxime rokene.

¹¹ Morarame tõturupose ropa toto Jezu a:

– Oty katoh Moeze omihpyry warõkõ ynara ãko nae: “Eria osemazuhme oehnõko mana. Okomino Ritonõpo nymenekahpyry,” ãko toh nae? tykase toto Jezu a.

¹²⁻¹³ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ajohpe pyra. Oehnõko osemazuhme mana imehnõ tuarõtanohtohme Ritonõpo poko, toto a Ritonõpo enetupuhtohme repe. Yrome Eria tooehse. Mame taosanumase toto a iiryhmary se toexirykõke. Ritonõpo omi poe urutõ nymerohpyry ae ro tyhtomase eya xine. Etatoko pahne. Oty katohme roropa ynara ãko Ritonõpo omihpyry: “Kapu ae Ayhtohpyry etuarimãko mana itamurume. Irumekãko roropa mã toto” ãko Ritonõpo omiry nae? tykase Jezu eya xine.

*Poeto kurãkatopõpyry ropa Jezu a
(Mateu 17.14-21; Ruka 9.37-43)*

¹⁴ Morarame tyhtose ropa tahtao, typoetory tõ maro, imoihmãkõ tonese. Moeze omihpyry warõkõ maro oseosezuhnõko toh kynexine.

¹⁵ Mame Jezu tonese tyya xine ahtao tãtãkyemase toto imoihmãkomo. Eya toytose toto axiny, aomikase.

¹⁶ Mame Jezu tõturupose eya xine:

– Oty poko oseosezuhnõko matokene mokaro maro? tykase Jezu eya xine.

¹⁷ Toirono a Jezu tozuhse:

– Umũkuru enehno oya repe jorokohpe exiryke. Tunurẽkara sã roropa mana.

¹⁸ Ayaytoryhtao emapõko mã joroko nono pona. Mame akuakurotãko mana. Taryhtaryh ãko mana. Etoetopohmãko roropa mana. “Joroko itũtanohpoko ropa,” yka repe opoetory tomo a. Yrome onutũtanohposaromepyra toh kynako, tykase ynororo Jezu a.

¹⁹ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Otara ahtao jenetupuhnõko matou? Amaro xine ase repe ãmorepatorỹko. Okynã amaro xine ywy repe. Yrome jomiry onenetupuhpyra ro amarokomo. Omũkuru enehta xiaro yneneryme, tykase Jezu eya.

²⁰ Mokyro tarose ahtao eya xine, Jezu eneryke mokyro tytotytopohmapose joroko a. Toepukase ynororo nono pona. Tõsẽtoritorimase. Takutakurotase roropa ynororo.

²¹ – Pake serara nah? tykase Jezu kurãkara zummy a.

– Pake moino ro nase serara, pitiko ro tahtao.

²² Tuhke rokẽ apoto htaka tomapose nase joroko a. Nakuaka roropa tomapose aorihtohme repe. Ikurãkary waro awahtao umũkuru ikurãkako, yna pyno awahtao, tykase jorokohpã zummy Jezu a.

²³ Ynara tykase Jezu eya:

– Enetuputyryhtao oya emero riry waro ase Ritonõpo poe. Wenetupuhko pahne, tykase Jezu jorokohpã zummy a.

²⁴ Morara kary etaryke tyya tosenakunuhse:

– Enetupuhnõko ase! Wakorehmako oenetupuhtohme yronymyrymehxo, tykase ynororo tyxitaryme.

²⁵ Morarame imoihmākō atanonopyryke tymyhtokoxi, ynara tykase Jezu joroko a:
 – Tunurēkara mase joroko, typanare pyra roropa mase. Mose ae otūtako ropa jūme, tykase ynororo.

²⁶ Kui tykase joroko tykytyky tykamexipose tutūtaryme. Mame aorikyhpory sā toehse ynororo joroko esahpyo. Moro eneryke tyya xine:

– Norihno hro, tykase imoihmākomo.

²⁷ Mame tanỹse ropa Jezu a tomary ke. Towōse ropa.

²⁸ Morarame tapyi taka tomōse ahtao, ipoetory tō tōturupose Jezu a:

– Oty katohme joroko tūtara kynako yna omipohna? tykase toto Jezu a.

²⁹ Ynara tykase Jezu:

– Joroko tō tūtara oturupyra awahtao xine Ritonōpo a. Morara exiryke tūtara kynako, tykase.

Tōturuse ropa toorikyry poko, tōsemamyry ropa poko, enara

(Mateu 17.22-23; Ruka 9.43-45)

³⁰ Morotoino toytose toto Karirea rānakuroko. Tokare pyra toytory se Jezu kynexine typoetory tō amorepatohme.

³¹ Mame ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Kapu ae Ayhtohpyry ase. Yrome jewokāko toh mana ahno a jorihmapotohme. Mame taorihmapose jahtao ēsemānōko ropa ase oseruao tōmehse ahtao, tykase Jezu typoetory tomo a.

³² Zuaro pyra sā ipoetory tō kynexine. Yrome oturupopyra toh kynexine aomihpyry poko tyhxirorykōino.

Tuisamehxo ehtoh poko

(Mateu 18.1-5; Ruka 9.46-48)

³³ Morarame Kapanau pona toytose toto. Tapyi taka tomomyryhtao tōturupose typoetory tomo a Jezu:

– Oty poko moturutou osema ae? tykase toto a ynororo.

³⁴ Yrome onezuhpyra toh kynexine, tōsezusezuhse toexirykōke tuisamehxo toehtohkō poko.

³⁵ Mame typorohse tahtao typoetory tō tykohmase tyya, 12mākomo.

– Tuisame oexirykō se awahtao xine imehnō akorehmatoko, tykase Jezu eya xine.

³⁶ Mame poeto pitiko tyrise eya toto rānaka, xikihme. Mame tonaka tyrise eya eahmatohme. Ynara tykase ynororo:

³⁷ – Poeto pyno awahtao xine ypoetoryme aexiryke ypyno roropa matose. Morararo ypyno awahtao xine ywy ro rokē kara pyno matose. Ritonōpo maro roropa yna pyno matose, jenehpohpōme Ritonōpo exiryke, tykase ynororo eya xine.

Kyzehno xine pyra exiketō mā kuakorehmanekōme

(Ruka 9.49-50)

³⁸ Mame ynara tykase João:

– Jezu, imepỹ ynanenease joroko tō tūtanohpōko oesety poe. Morara kamexipopyra ynanexiase eya kymaro xine pyra aexiryke, tykase ynororo repe.

³⁹ Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Ah joroko tō tūtanohpō ropa jesety poe. Imepỹ kurākary waro tahtao jesety poe kure ymaro mana. Moromeīpo axī ykerekemasaromepyra mana.

⁴⁰ Imehnō kyzehno xine pyra ahtao kuakorehmatorỹko mana.

⁴¹ Etatoko pahne, imepỹ tuna ekaroryhtao ōkurukōme ypoetoryme oexirykōke moro epehmary poko wenikehpyra exīko Ritonōpo mana.

Popyra kyyrypyrykō exiry poko

(Mateu 18.6-9; Ruka 17.1-2)

⁴² – Yrome imepyny a jenetupuhkehporihtao poetohti a jomiry enetupuhpitoryhtao eya xine, kurehxo mokyro pymyry ae topu konõto mykyry, ematohme nakuaka inerymapotohme. Ahtao poetohti onenekunohpyra mana.

⁴³ Mame oemarykomo a orirykohtao iirypyryme osemahkatoko! Kurehxo oya xine etone tomahke awahtao xine Ritonõpo esaka omõnõko matose. Popyrahxo oya xine oemarykõ osetato ahtao apotoimo htaka rokẽ omõnõko matose, ezeppy htaka.

⁴⁴ Moroto moromoro poenõ enahpyra mana. Apoto roropa ezeppyra mana.

⁴⁵ Opupurukõ roropa popyra etone ahtao epuhkatoko! Kurehxo oya xine Ritonõpo esaka õmomyrykõ etone tupuhke pyra. Popyrahxo oya xine mã osetato opupurukõ ahtao apotoimo htaka rokẽ ytõko matose.

⁴⁶ Moroto moromoro poenõ enahpyra mana. Apoto roropa ezeppyra mana.

⁴⁷ Morararo oenurukõ etone popyra ahtao toutoko! Kurehxo oya xine mã Ritonõpo esaka õmomyrykõ etone tonure awahtao xine. Popyrahxo oya xine mã osetato tonure awahtao xine apotoimo htaka rokẽ ytõko matose.

⁴⁸ Moroto moromoro poenõ enahpyra mana. Apoto roropa ezeppyra mana.

⁴⁹ – Apoto ke uuru zahkãko exino mana zemimehxo aehtohme. Moro sã oetuarimarykõ ke kurehxo exiko matose, Ritonõpo omiponahxo. Morararo tõsẽ sautu maro ahtao, tompore exiko. Moro saaro oetuarimarykohtao tomporehxo sã exiko matose Ritonõpo a.

⁵⁰ Sautu sãme ahtao kure rahkene. Yrome sautu sãme pyra toehse ahtao otyme kure? Arypyra. Typahsẽme rokẽ mana. Amarokõ ke? Sautu kurã sã ehtoko. Kure ehtoko imehnõ maro. Oseosezuhpyra ehtoko roropa, tykase Jezu eya xine.

10

Typyxiãkõ rumekary poko

(Mateu 19.1-12; Ruka 16.18)

¹ Morotoino Jezu toytose ropa Jutea pona, Joatão mõpozakoxi. Moroto ahtao ahno imoihmãkõ toytose eya. Mame tamorepase ropa toto eya. Toipe ynororo ehse amorepato.

² Morarame parixeu tõ tooehse Jezu kuhse.

– Kurehxo hna Ritonõpo a orutua a tyyty rumekary? tykase toto eya.

³ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Otara ãko hna Moeze omihpyry moro poko? tykase, tõturupose ynororo eya xine.

⁴ – Moeze omihpyry ynara ãko: “Ah pape merono tyyty rumekary poko, tyyty a ekarotohme. Moromeõpo ah tyyty rumekano,” ãko, tykase toto eya.

⁵ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Zehnotokõme oexirykõke moro tymerose Moeze a repe.

⁶ Yrome emero tyrise ahtao Ritonõpo a, orutua tyrise eya nohpo maro.

⁷ Naeroro orutua tumy rumekãko mana, tyse rumekãko roropa mana tyyty maro rokẽ toehtohme.

⁸ Mame mokaro asakoro, toiro pũ sã exiko mana, tyyty maro rokene. Naeroro asakoro pũme pyra sã toh mana. Toiro pũme rokẽ mã toto tyyty maro.

⁹ Oximaro tyripose Ritonõpo a exiryke, ah oxirumekara toh nexino, tykase Jezu eya xine.

¹⁰ Morarame tapyi tao ahtao ipoetory tõ tõturupose ropa moro poko.

¹¹ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Imepỹ nohpo maro oerẽnatohme opyxiãkõ rumekaryhtao oya xine iirypyryme matose.

¹² Morararo nohpo imepỹ maro torẽnatohme tynio rumekaryhtao eya, morararo exiko mana iirypyrymãme rokene, tykase Jezu eya xine.

*Kure poeto tō riry poko**Jezu a**(Mateu 19.13-15; Ruka 18.15-17)*

¹³ Mame typoenōkō tonehse nohpo tomo a Jezu a, toto eahmatohme. Yrome ipoetory tō opore tōturuse nohpo tomo a.

¹⁴ Aotururukō etaryke tyya tohne toehse Jezu typoetory tō poko.

– Ah poetohti noehno ya. Toto anaropopyra ehtoko ywinoino. Moxiaro pākō Ritonōpo esaka ytōko mana, tosēkōme axī enetuputyryke eya xine.

¹⁵ Etatoko ke. Ritonōpo enetuputyryhtao oya xine oesēkōme poetohti saaro, omōnōko matose Ritonōpo esaka. Māpyra onenetupuhpyra awahtao xine omōpyra matose Ritonōpo esaka ekurehnōko, tykase Jezu.

¹⁶ Morara kaxīpo poetohti tapoise Jezu a eahmatohme. Zupuhpyrykō pona tomary tyrise eya kure rokē toto ripotohme Ritonōpo a.

– Kure rokē oripotorŷko ase Papa Kapuaono a, tykase ynororo eya xine.

*Tymōkomoke itamurume exikety**(Mateu 19.16-30; Ruka 18.18-30)*

¹⁷ Morarame aytory ropa ahtao, orutua toytose tururume eya. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ēpataka.

– Tamuxi, kure amorepatō mase. Naeroro ekaropoxi oya. Oty rīko ha Ritonōpo neneryme imaro jehtohme jūme, toorihse jahtao? tykase ynororo Jezu a.

¹⁸ – Oty kato, “Kure mase,” mykā ya? Ritonōpo rokē kure mana.

¹⁹ Ritonōpo omiry waro mase. Aomiry tymerose Moeze a: “Imehnō nohpo poko pyra ehtoko. Imehnō onetapara roropa ehtoko. Omatome pyra ehtoko. Imehnō onenekunohpyra ehtoko. Ajoajohpe pyra ehtoko. Kure asakō tyritoko. Omykō roropa kure tyritoko,” āko Ritonōpo omiry, tykase Jezu eya.

²⁰ Mame mokyro a tozuhse:

– Moino ro ase Ritonōpo omipona ypoeto ae ro, tykase ynororo eya.

²¹ Mame mokyro pyno toexiryke Jezu ynara tykase eya:

– Toiro mase onyripyra ro. Ytoko, omōkomory emero ekamota tineru apoitohme oya. Moromeīpo otinerū ekaroko tymōkomokākara a. Imeīpo osehko ropa xiaro, ymaro oytotohme. Morara ahtao tymōkomoke exīko ropa mase Ritonōpo esao, tykase Jezu eya.

²² Morarame akye pyra toehse ynororo. Tymōkomory mynyhmaryke toytose ropa ynororo, tymōkomoke itamurume toexiryke.

²³ Mame tŷkakoxi tōsenuhmase Jezu. Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Tuhke pyra tymōkomokā Ritonōpo poetoryme exīko mana, tykase ynororo.

²⁴ Mame morara kary etaryke tyya xine ipoetory tō toemynyhmase itamurume. Mame ynara tykase ropa Jezu:

– Etatoko pahne, tuhke tytinerukā Ritonōpo onenetupuhpyra tosēkōme torētyke toexirykōke tytinerūkō poko.

²⁵ Kameru kawaru sã konōto. Jawi eutary pitiko nae. Kameru jawi eutary aka omōpyra mana ipune pyra exiryke. Moro saaro tuhke tymōkomokā omōpyra Ritonōpo esaka mana, tosēkōme Ritonōpo onyripyra toexirykōke.

²⁶ Mame toepohnohse toto morara kary etaryke tyya xine.

– To! Morara ahtao, onoky Ritonōpo poetoryme exīko na? Ekurehnōko rokē exino, tykase toto oxime rokene.

²⁷ Mokaro etaryke tyya ynara tykase Jezu:

– Āmoreme xine matose omōpyra Ritonōpo esaka. Yrome Ritonōpo typoetoryme orirykō waro mana, tykase Jezu eya xine.

²⁸ Morarame ynara tykase Peturu:

– Etako ke, emero ynaturumekase amaro yna ytotohme, tykase Peturu.

²⁹ Mame Jezu a tozuhse:

— Etako pahne, emero turumekase oya xine ahtao jomi poe, atapyiny te, ākorōkomo, oryxirykomo, asakomo, omykomo, opoenōkomo otupikomo, emero turumekase oya xine ahtao

³⁰ imotye ekarōko ropa mā Ritonōpo, atapyīkomo, ākorōkomo, oryxirykomo, asakomo, opoenōkomo, otupikomo emero. Yrome etuarimāko roropa matose sero nono po. Moromeīpo Ritonōpo esao orihpyra matose jūme.

³¹ Mame tuhke tuisāpo tō tuisame pyra exīko Ritonōpo esao. Tuhke tuisāpo kara roropa tuisame exīko Ritonōpo esao, tykase Jezu eya xine.

Jezu oturutopōpyry ropa toorikyry poko

(Mateu 20.17-19; Ruka 18.31-34)

³² Morarame toytose toto Jerusarē esemary ae, Jezu osemazuhme, ipoetory tō īkapo. Emynyhāko toh kynexine. Imehnō roropa imaro ytoketō enaromyke sā ytōko toh kynexine.

Mame typoetory tō 12mākō turuse ropa eya totapary poko.

³³ — Etatoko pahne, Jerusarē pona ytōko sytatose. Kapu ae Ayhtohpyry ase. Yrome Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō jewokāko mana. Moeze omihpyry warōkō roropa jewokāko jorihmapotohme juteutōkara a.

³⁴ Jeunohnōko mā toto, jetakurōko. Ypipohnōko roropa mā toto. Moromeīpo jorihmapōko mā toto rahkene. Yrome oseruao tōmehse jahtao ēsemānōko ropa ase, tykase Jezu eya xine.

Tiaku tō nekaropotopōpyry João maro

(Mateu 20.20-28)

³⁵ Morarame Tiaku tō toytose Jezu a João maro, oturupose. Ynara tykase toto eya:

— Tuisa, ynaporotyry se pyra hma opūtokoxi? tykase toto eya.

³⁶ — Oty katohme? tykase Jezu eya xine.

³⁷ — Arypyra, ynaporotyry se ynanase opūtokoxi tuisa konōtome toehse awahtao, toiro āpotunuru wino, toiro opozery wino, ākorehmaneme yna ehtohme, tykase toh repe eya.

³⁸ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

— Ōtururukō waro pyra matose. Oetuarimarykō se hmatou ysahmo? Oorikyrykō se roropa hmatou ymahro? tykase ynororo eya xine.

³⁹ — Ise ynanase, tykase toto eya. Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

— Ypokoino etuarimāko matose. Orihnōko roropa matose.

⁴⁰ Yrome ywy tuisame oripyra xine ase. Ywy kara ase oporohkapotorỹko ymyhtokoxi. Ritonōpo nymenekahpyry rokē mā porohnōko ymyhtokoxi, tykase Jezu eya xine.

⁴¹ Morara kary etaryke tyya xine imehnō mokaro zehno toehse Jezu poetory tomo, 10mākomo.

⁴² Morarame typoetory tō tykohmase tyya tōturutohme toto a. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Ahno waro matose. Ahno tuisame ahtao imehnō rohmanohpōko rokē mana. Tuisame exiryke tynamotoke toto.

⁴³ Yrome amarokō tyoro. Imehxo oexirykō se awahtao xine imehnō akorehmatoko.

⁴⁴ Tuisame oexirykō se awahtao xine, imehnō namotome ehtoko.

⁴⁵ Kapu ae Ayhtohpyry ase. Imehnō namotomase pyra aepyhpyry ase. Emero rokē akorehmatōme aepyhpyry ase. Orihse roropa oepyase emero pohnō kurākatohme ropa, tykase ynororo eya xine.

Patimeu kurākatopōpyry ropa poko Jezu a, tonurēkara

(Mateu 20.29-34; Ruka 18.35-43)

⁴⁶ Morarame Jeriko pona toytose toto. Morotoino pata poe toytose ropa toto, typoetory tō maro, tuhkākō maro. Moroto tonurēkara kynexine Patimeu, Tīmeu mūkuru. Typorohse ynororo osema ehpio tineru eraximase.

⁴⁷ Morarame Jezu Nazare pō oepyyry ekary totase tyya ahtao tykohmase eya.

– Jezu, Tawi parỹpyry, ypyno myhē exiko, tykase ynororo opore.

⁴⁸ – Mynyhme exiko, tykase toto eya imoihmākomo. Yrome tykohmase oporehxo ynororo.

– Tawi parỹpyry, ypyno myhē exiko, tykase ropa ynororo opore.

⁴⁹ Morarame Jezu totypohse osema tao.

– Moky enehpoko xiaro, tykase ynororo eya xine. Mame tonurēkara tykohmase eya xine:

– Enaromyra exiko. Owōko. Jezu oya kynako, tykase toto eya.

⁵⁰ Mame tupō xihpyry tomase eya. Towōse ynororo. Jezu a toytose.

⁵¹ – Oty se hma ya, tykase Jezu eya.

– Ritonōpo mūkuru nymyry mase. Josenuhmary se ropa ase, tykase eya.

⁵² Mame Jezu a tozuhse:

– Ytoko. Tonetupuhse oya jexiryke okurākāko ropa ase.

Axī tonure toehse ropa ynororo. Mame Jezu maro toytose ynororo osema ae.

11

Jerusarē pona Jezu ytotopōpyry

(Mateu 21.1-11; Ruka 19.28-40; Joāo 12.12-19)

¹ Morarame eporehkasasaka toh kynexine Jerusarē pona. Oriwera ākataka toeporehkase toto. Atameke pyra pata tō kynexine Petepaje, Petania ypy Oriwera maro. Mame typoetory tō tonyohse Jezu a asakoro.

² – Mō pata pona ytotoko. Morotona toeporehkase awahtao xine jumētu mūkuru enēko matose, tymyhse. Ahno anaropitopy enēko matose. Imyhpokatatoko enehtohme xiaro ya.

³ Mame: “Oty katoh koh arōko matou?” karyhtao imehnomo a, ynara kaxitoko eya xine. “Arypyra, arōko rokē ynanase. ‘Enehta aporo,’ tykase tuisa exiryke yna a. Axītao rokē arōko ynanase. Enehnōko ropa ynanase,” kahtoko eya xine, tykase Jezu typoetory tomo a.

⁴ Morarame toytose toto. Jumētu mūkuru tonese eya xine rahkene, tapyi eutary pota tao, osema ehpio. Mame tymyhpokase eya xine ahtao:

⁵ – Oty katoh jumētu mūkuru myhpokāko matou? tykase imehnō eya xine, tōturupose.

⁶ Mame tosēkō omihpyry tokarose eya xine.

– Ahtao arotoko, tykase toto eya xine.

⁷ Mame jumētu mūkuru tarose rahke eya xine Jezu a. Morarame tupōkō tyrise toto a jumētu mypatarānaka Jezu porohtohme epona.

⁸ Imoihmākomo a roropa tupōkō tyrise osema taka. Marariary panō tapokase roropa eya xine osema ae tyritohme, eporo jumētu ytotohme.

⁹ Mame emero tātākyemase toto, osemazuhme ytoketomo, okomino ytoketō roropa. Ynara tykase toto:

– Kure Ritonōpo mana. Imehxo reh nahse Ritonōpo omi poe aepyhpyry.

¹⁰ Kuesēkōme exīko mana, tuisa konōtome, pake tuisame Tawi ehtopōpyry samo. Ahtao kure rahkene. Kure Ritonōpo, imehxo! tykase toto tākye toexirykōke.

¹¹ Morarame Jerusarē pona toeporehkase toto. Ritonōpo Tapyī taka axī rokē tomōse Jezu osenuhmase rokene. Tykohmāse exiryke toytose ropa ynororo Petania pona typoetory tō maro, 12mākō maro.

Epery zoko orihmapotopōpyry Jezu a
(*Mateu 21.18-19*)

¹² Yrokokoro Petania poe toytory ropa ahtao omise Jezu kynexine.

¹³ Amekeino wikeira zoko tonese eya, tarŷke ro. Mame toytose ynororo wikeira epery enahse repe. Yrome toperere pyra kynexine, zary rokene, eperytatoh zano pyra exiryke.

¹⁴ – Taroino oepery onenahzomopyra exīko exino mana, jūme, tykase Jezu wikeira zoko a.

Morara kary totase ipoetory tomo a.

Ritonōpo Tapyī taka Jezu ytotopōpyry
(*Mateu 21.12-17; Ruka 19.45-48; Joāo 2.13-22*)

¹⁵ Morarame Jerusarē pona toeporehkase rahkene. Ritonōpo Tapyī taka tomōse Jezu. Moro tae osepekahketō tutūtanohpose ropa eya okyno ekamonanō maro. Tineru emetakamananō meza tōtorimase roropa eya. Parutopuruimo ekamonanō apō tōtorimaposē roropa eya.

¹⁶ Otyro anaropopyra Ritonōpo Tapyī takuroko kynexine ynororo.

¹⁷ Morarame tamorepase toto eya. Ynara tykase ynororo:

– Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Emero ahno ytapyī esehtōko Ritonōpo maro oturutohme,” me tymerose. Yrome ityoromāko matose omato kō tapyīme ehtohme, tykase Jezu eya xine.

¹⁸ Morarame Jezu otururu totase Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a, Moeze omihpyry warōkō maro. Jezu etapary se toehse toto zumoxike toexirykōke, emero Jezu poko imehnō atākyemary eneryke tyya xine.

¹⁹ Mame tykohmāse ahtao Jezu toytose ropa typoetory tō maro pata poe.

Epery zoko orihmapotopōpyry enetupuhptopōpyry
(*Mateu 21.20-22*)

²⁰ Morarame yrokokoro pakeimo toytorykohtao, wikeira zoko kuroko toytose toto. Wikeira zokōpyry tonese eya xine. Toorihse kynexine.

²¹ Mame Peturu tōsenetupuhse ropa moro orihmapotopōpyry poko eya. Ynara tykase ynororo:

– Jezu, eneko ke! Moro anaorihmapohpyry, pake toorihse! tykase Peturu eya.

²² Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonōpo enetupuhptoko. Ritonōpo jamitunuru enetuputyryhtao oya xine,

²³ mo ypy aroporyhtao oya xine tuna konōto kuaka aepukatohme: “Ēpukāko hna reh,” kara ehtoko okurohtao xine. Mame tuna konōto kuaka Ritonōpo omi poe epukāko mana. Ritonōpo rokē enetupuhptoko okurohtao xine.

²⁴ Morara exiryke ynara āko ase oya xine, Ritonōpo maro ōtururukohtao ōpenerykō poko, inekarory enetupuhptoko. Mame ōpenerykō ekarōko oya xine mana.

²⁵ Mame ōtururukohtao Ritonōpo a imehnō zehno pyra ehtoko. Zae pyra toto ehtopōpyry poko tuenikaro rokē ehtoko, Omykō kapuaō ozehno xine pyra ehtohme roropa, oorypyrykō korokatohme roropa eya.

²⁶ Māpyra imehnō rypyry poko tuenikaroro pyra awahtao xine, Omykō kapuaō roropa oorypyrykō onykorokara mana, tykase Jezu eya xine.

Onoky omi poe Jezu ehtopōpyry
(*Mateu 21.23-27; Ruka 20.1-8*)

²⁷ Morarame toeporehkase toto Jerusarē pona. Jezu ytoytoryhtao Ritonōpo Tapyī tao, morotōkō toytose eya oturuse, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo, Moeze omihpyry warōkomo, juteu tō tamuximākomo, enara. Ynara tykase toto eya:

²⁸ – Onoky omi poe senohne rīko mah? Onokyh: “Ikyryko,” nykā oya? tykase toto Jezu a.

²⁹ Mame Jezu a tozuhse toto:

– Ywy roropa oturupõko ase oya xine. Zae jezukuruhao oya xine senohne kyrypone ekarõko ase oya xine.

³⁰ Kaxitoko kuezuhoko. Onoky omi poe roropa ahno ěpurihkane João? Ritonõpo omi poe, ahno omi poe? tykase Jezu eya xine.

³¹ Mame tõturuse toto oxime rokene:

– “Ritonõpo omi poe ahno ěpurihkane João,” karyhtao kyya xine, ynara ãko mã Jezu kuezuhotorỹko: “Morara ahtao oty katohme João omiry onenetupuhpyra matou?” ãko mã kyya xine.

³² Yrome: “Ahno rokẽ omi poe ahno ěpurihkane João,” karyhtao kyya xine imoihmãkõ kyzehno xine exĩko mana, urutõme nymyry João Ritonõpo omi poe ekaroryke eya xine, tykase toto oxime rokene.

³³ Morara exiryke Jezu tozuhse toto a:

– Kũ, zuaro pyra reh ynanahse, tykase toto Jezu a.

– Morara ahtao roropa senohne kyrypone onekaropyra ase roropa, tykase Jezu eya xine.

12

*Popyra mokaro tupito poko erohketõ ehtopõpyry
(Mateu 21.33-46; Ruka 20.9-19)*

¹ Morarame Ritonõpo namorepatoh poko tõturuse ropa ynororo. Ynara tykase ynororo:

– Imepỹ orutua a otyro tarykase eya, uwa tomo, tupito pona. Mame tapuruse tupito eya. Nono tahkase eya pẽkame uwa euhkatoh ritohme tyya. Tapyi tamose roropa eya kaetoko, emero enetohme. Morarame tutupi emero tokarose eya erohketomo a.

² Mame toytose ynororo imepỹ pona. Moromeĩpo uwa toehse ahtao typoetory taropose eya mokaro a, uwa epery apiakase, enehtohme tyya.

³ Mame inaropohpyry tapoise tupito poko erohketomo a. Typipohse ynororo eya xine. Tynaroke pyra taropose ropa eya xine.

⁴ Morarame imepỹ typoetory taropose ropa eya repe. Mame tuhtãtamase ynororo tupito poko erohketomo a taosanumase itamurume eya xine.

⁵ Mame imepỹ inaropohpyry totapase roropa eya xine. Morararo tuhke inaropotyã tyhtomase eya xine ipoetory tomo. Totapase roropa tuhke inaropotyamo tupito poko erohketomo a.

⁶ Mame uwa esẽ poetory toiro rokẽ nae kynexine, imũkuru rokene, ĩpynu rokene. Morara ahtao ro tumũkuru taropose eya. “Otarãme mã toto kure umũkuru rĩko, umũkurume exiryke,” tykase esẽ repe. Mame taropose tumũkuru.

⁷ Yrome mokyro eneryke tyya xine ynara tykase tupito poko erohketomo: “To! Uwa esẽ mũkuru mokyro tumy myakãme. Setapatone uwa esary kutupikõme ehtohme,” tykase toto oxime rokene.

⁸ – Imũkuru tapoise eya xine rahkene. Totapase eya xine. Ekepyry tomase tupito ehpikoxi eya xine.

⁹ – Naeroro otara ãko uwa esẽ nae tumũkuru etapatopõpyry ekary totase tyya ahtao? Ytõko mã rahkene mokaro etapase. Mame imehnomo a uwa esary ekarõko mana, tykase Jezu totananomo a.

¹⁰ – Ritonõpo omiry onenepyra ro matou? Meneatose ro. Ynara tymerose eya: “Tapyi rinanõ nurumekahpyry:

‘Topu popyra,’ karyke eya xine,
mororo tyrise ropa tapyi kyryryme,

kure exiryke tũpore, jamihme tapyi ehtohme.

¹¹ Ritonõpo nyrihpyry moro.

Kure mana.

Kyzamaro xine mana,”

me tymerose Ritonõpo omiryne, tykase Jezu eya xine.

¹² Morarame Jezu turutopõpyry typoko xine tonetupuhse toto a, uwa esary poko erohketõ sã toexirykõke. Naeroro Jezu apoiry se toehse toto ěmatohme repe. Yrome tuhkãkõ zuno toexirykõke anapoipyra tokurehse toto.

*Kowenu tinerũ epehmary poko
(Mateu 22.15-22; Ruka 20.20-26)*

¹³ Morarame parixeu tõ taropose Erote epe tõ maro, Jezu omiry azahkuru etatohme ihxirotohme tyya xine repe.

¹⁴ Mame toytose toto Jezu a. Ynara tykase toto eya:

– Amorepatõ mase. Awaro ynanase. Ajohpe pyra mase ipunaka. Imehnõ zuno pyra roropa mase. Tuisame ahtao, tuisame pyra ahtao, oxisã rokẽ mã toh oya. Zae Ritonõpo omiry poko amorepatõ mase. Yrome kure kowenu tinerũ epehmary yna a? Kure onepehmarã yna exiry? Oty kurehxo? tykase toto eya, tõturupose.

¹⁵ Yrome Jezu tuaro kynexine, ajoajohpe toto exiry waro.

– Oty katohme jenekunopyry se hmatou? Tineru puhturu enehta. Enexi aporo, tykase ynoro eya xine.

¹⁶ Toiro tonehse toto a. Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Onoky ekuhtopõpyry mokyro ipoko? Onoky esety roropa ipoko? tykase ynoro eya xine.

– Kowenu tuisary mokyro, tykase toto.

¹⁷ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Morara ahtao kowenu kyryry ekarotoko ropa kowenu tuisary a. Morararo Ritonõpo kyryry ekarotoko Ritonõpo a, tykase Jezu eya xine.

Morarame toepohnohse toto Jezu otururu etaryke tyya xine.

*Aorihtyã ěsemãkapyry ropa poko
(Mateu 22.23-33; Ruka 20.27-40)*

¹⁸ Morarame satuseu tõ toytose Jezu a. (Mokaro ynara kananõ kynexine: “Toorihse kuahtao xine jũme ěsemãpyra ropa sytatose,” kananõ kynexine.) Mame Jezu a ynara tykase toto:

¹⁹ – Amorepatõme mase. Etako pahne, Moeze nymerohpyry ynara ãko: “Orutua toorihse ahtao tumũkue pyra ro ahtao, kure ipytỹpyry maro zakoronỹpyry a erẽnanopyry aemũkuatohme aorikyhyry mũkurume samo,” me tymerose Moeze a.

²⁰ Ynara kynexine orutua komo. 7me kynexine. Esemazupuru kõ torẽnase nohpo maro. Yrome emũkuara ro tahtao toorihse ynoro.

²¹ Okomino zakoronỹpyry ĩkaponato imaro torẽnase, turui pytypyry maro. Yrome morararo emũkuara ro tahtao toorihse roropa ynoro.

²² Mame ĩkaponato mokyro ro saaro toorihse. Morara rokẽ emũkuara tokurehse toto. Mame porehme toorihse toto emũkuara ro tahtao xine. Etyhpyrykõme nohpo roropa toorihse.

²³ Imeĩpo aorihtyã ěsemamyry ropa ahtao, onoky pytyme na nohpo exĩko? 7me imaro torẽnase exiryke, tykase, tõturupose toto Jezu a.

²⁴ Morarame Jezu a tozuhse toto:

– Azahkuru matose, Ritonõpo omiry waro pyra oexirykõke, ijamitunuru waro pyra roropa oexirykõke.

²⁵ Aorihtyã tõ ěsemãkary ropa ahtao pytara exino mana, niotara roropa nohpo tomo, enara. Ritonõpo nenyohyã sã rokẽ exĩko mã exino.

²⁶ Aorihtyã ěsemamyry ropa poko Moeze omihpyry onenepitopyra ro hmatou? tykase Jezu eya xine. – Moeze a Ritonõpo tõturuse pika myhto. Ynara tykase ynoro: “Aparão

esēme ase, Aparāo te, Izake te, Jako te, enara ase toto esēme,” tykase Ritonōpo Moeze a aorihtyā poko.

²⁷ “Aorihtyā esēme ase,” kara Ritonōpo kynexine Moeze a aēsemātyā ropa esēme toexiryke. Azahkuru rokē matose: “Ahno ēsemāpyra ropa mana,” karyhtao oya xine, tykase Jezu eya xine.

*Zae ehtoh poko Ritonōpo omipona
(Mateu 22.34-40; Ruka 10.25-28)*

²⁸ Morarame Moeze omihpyry warō tooehse, mokaro oseosezukuru etase. Jezu a toto ezukuru kure etaryke tyya ynara tykase ynororo Jezu a:

– Ritonōpo poe Moeze nymerohpyry tuhke nae, aomipona kuehtohkōme. Morara exiryke oty riry kurehxo nae Ritonōpo a? tykase ynororo tōturupose Jezu a.

²⁹ Ynara tykase Jezu eya:

– Ynara kure Ritonōpo a: “Etatoko pahne, Izyraeu tomo. Toiro rokē Ritonōpo nae. Ynoro rokē oesēkōme mana.

³⁰ Morara exiryke ipyno ehtoko ipunaka. Oesēkōme tyritoko okurohtaka xine. Imehxo tyritoko ōmiryko ke. Kure rokē tyritoko ōsenetupuhtohkō ae oorikyrykō ponāmero.”

³¹ Ynara katoh roropa kure Ritonōpo a mana: “Osepyno oexirykō sã imehnō pyno ehtoko,” katoh kure roropa Ritonōpo a mana. Morara katoh asakoro kure Ritonōpo a mana, tykase Jezu eya xine.

³² Mame ynara tykase ynororo Jezu a:

– Zae amorepatō mase. Ajohpe pyra mase. Toiro rokē Ritonōpo mana. Imepỹ pyra mana.

³³ Ipyno kuexirykohtao ipunaka kure mana. Kuesēkōme tyriryhtao kyaa xine kukurohtao xine, kure rokē Ritonōpo riryhtao kyaa xine kuosenetupuhtohkōke kuorikyrykō ponāmero. Mame osepyno kuexirykō sã imehnō pyno kuahtao xine zae exīko sytatose. Naeroro moro asakoro omipona kuexirykō kure kuhse mana, kaneru zahkary motye, tykase ynororo Jezu a.

³⁴ Azahkuru pyra tozuhse eya Jezu. Morara exiryke ynara tykase Jezu eya:

– Ritonōpo enetupuhsasaka mase. Ipoetoryme exisasaka roropa mase, tykase Jezu eya.

Mame morara kary etaryke tyya xine, imehnō Jezu a tōturuporykō se pyra toehse toto.

*Ritonōpo nymenekahpyry ehtoh poko
(Mateu 22.41-46; Ruka 20.41-44)*

³⁵ Morarame toto amoreparyhtao ro Ritonōpo Tapyĩ tao ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty katohme Moeze omihpyry warōkō ynara āko Ritonōpo nymenekahpyry poko nae: “Tawi parỹpyry mokyro,” āko? Yrome Ritonōpo nymenekahpyryme ynororo. Naeroro otātōhxo Tawi parỹpyryme nah?

³⁶ Ynara tykase Tawi Ritonōpo Zuzenu omi poe:

“Ritonōpo tōturuse jesē maro:

‘Oporohko seino japotunuru wino.

Ozehno exiketō rīko ase opoetory tōme,’ tykase Ritonōpo,”

me tymerose Tawi a pake Ritonōpo omiryryme.

³⁷ Tosēme tosehtose ahtao Tawi a, otāto iparỹpyryme nah? tykase Jezu eya xine tōturupose.

*Osenekunohpopyra ehtoko zae pyra amorepatōkomo a
(Mateu 23.1-36; Ruka 20.45-47)*

Mame tākye toehse toto imoihmākomo morara kary etaryke tyya xine.

³⁸ Morarame ynara tykase Jezu imoihmākomo a:

– Tomeseke ehtoko Moeze omihpyry warōkō poko. Upo kurā ke otupohtōko mā toto, ynara kary etatohme imehnomo a: “Moehno amorepatono,” kary etatohme imehnomo a osepekahtoh tao.

³⁹ Epehtoh kurã se rokẽ toto tapõkõme atamorepatoh tonõ tao. Tuisa apõ se roropa mã toto tapõkõme otuhtoh konõto ahtao.

⁴⁰ Morarame pytõpo tõ enekunohnõko mã toto. Ematonanohnõko roropa mã toto. Moromeĩpo oturũko sã mã toto Ritonõpo maro yronomyryme, imehnõ enekunohtohme tyya xine. Itamurumehxo toto wãnohnõko Ritonõpo mana, tykase ynororo eya xine.

Pytõpo nekarohpyry
(Ruka 21.1-4)

⁴¹ Morarame Jezu typorohse tineru ã etonie tineru ãmary enetohme tyya, imehnomo a tineru ã aka, Ritonõpo tinerũme. Tuhke tymõkomokamo a tytinerũkõ tõmase repe pitiko rokẽ pyra.

⁴² Mame okomino pytõpo a tytinerũ tõmase roropa. Tymõkomokẽkara kynexine. Tineru puhturu rokẽ tõmase eya ã aka, asakoro rokene.

⁴³ Moro eneryke tyya typoetory tõ tykohmase Jezu a. Ynara tykase ynororo:

– Moky hkoh pytõpo enetoko. Ajohpe pyra imehnõ nekarohpyry motye tineru tokarose eya Ritonõpo a.

⁴⁴ Mokaro a zokonaka rokẽ tytinerũkõ tokarose. Yrome mose nohpo a emero tytinerũ tokarose, tykase Jezu eya xine.

13

Jezu oturutopõpyry Ritonõpo Tapyĩ karahahtoh poko
(Mateu 24.1-2; Ruka 21.5-6)

¹ Morarame Ritonõpo Tapyĩ tae tutõtase ropa tahtao xine, tapyi tõ tonepose ipoetory a topu risemy:

– Amorepane, eneko ke! Tapyi pohtomo, topu kurã ke rokẽ tyrise, tykase ynororo eya. Yrome ynara tykase Jezu eya:

² – Sero tapyi tõ kure repe. Yrome tã pixo rokẽ mana etohtohkãko mana emero, tykase Jezu eya xine.

Etuarimatoh poko, oryhmarykõ poko roropa
(Mateu 24.3-14; Ruka 21.7-19)

³ Morarame ypy pona Jezu tõnuhse, Oriwera pona. Typorohse ynororo moroto ypy po. Ritonõpo Tapyĩ enẽko kynexine. Mame Peturu tõ toytose eya oturupose, Peturu, Tiaku, João, Ātare, enara. Ynara tykase toto Jezu a:

⁴ – Otara ahtao hkoh senohne etohtohkãko nae? tykase ynaroro tapyi tõ poko. – Yna zuruko aetohtohkary poko. Otara ahtao aetohtohkary enepitõko ynanah? tykase toto Jezu a tõturupose.

⁵ Morarame Jezu a tozuhse toto:

– Tomeseke ehtoko oenekunohpyra xine imehnõ ehtohme.

⁶ Tuhke oehnõko jesety ae osesehtoketõ mana. “Kyrixtu ase, Ritonõpo nymenekahpyry,” ãko toh mã repe. Tuhkãkõ enekunohnõko toh mana.

⁷ Mame oxiehnokõ osetapary etãko matose. Mokaro ekary etaryhtao torẽtyke pyra ehtoko sero nono enahkary poko. Morara exĩko mã repe. Yrome nono onenahkapopyra ro Ritonõpo mana.

⁸ Mame ahno tõ osetapãko mã toto. Pata konõto põkõ roropa imehnõ etapãko mana. Mame nono kywyh kywyh ãko roropa mana imeimehnõ pata tõ punero. Tõsẽ penery rohnõko roropa mã toto. Morara toehse ahtao etuarimapitõko exino mana poeto ã enurupitory samo.

⁹ – Naeroro tomeseke ehtoko. Aarotorỹko imehnõ mana terekatu ãpataka. Opipohtorỹko roropa imehnõ mana atamorepatoh tao. Kowenu ãpataka aarotorỹko roropa toh

mana, tuisa konõto ãpataka roropa, ypokoino. Mame moroto awahtao xine zurutoko toto Ritonõpo omiry kurã poko zuaro toto ehtohme.

¹⁰ Emero pata tamuru po toto zurũko matose jomiry poko. (Mame tosẽkõme jene-tuputyryhtao eya xine, tyyrypyrykõ rumekaryhtao roropa eya xine Ritonõpo poeto-ryme exĩko toh mana.)

¹¹ Morarame terekatu a tarose awahtao xine oẽmapotohkõme, torẽtyke pyra ehtoko. “Otara ãko hano,” kara ehtoko. Moroto awahtao xine Ritonõpo Zuzenu nekarohpyry rokẽ ekarotoko morotõkomo a. ãmoreme xine pyra oturũko matose, Ritonõpo Zuzenu poe.

¹² Morarame orutua kõ takorõ tõ ewokãko toh mana ekarotohme terekatu tomo a, aorihmapotohme. Imehnõ tumũkuru ewokãko roropa mã toto. Imehnõ roropa tumykhõ zehno exĩko. Aorihmapõko roropa mã toto.

¹³ Mame emero porehme ozehno xine exĩko mã toto ypoetoryme oexirykõke. Yrome oryhtatopõpyrykõ eanahtoryhtao oya xine, jurumekara roropa awahtao xine oorikyrykõ ponãmero opynanohtorỹko ase.

Ahno nyrihpyry xihpyry

(Mateu 24.15-28; Ruka 21.20-24)

¹⁴ – Mame Tanieu Ritonõpo omi poe urutõme kynexine pake. (Morara exiryke in-ymerohpyry enetoko kure enetupuhtohme oya xine.) Ynara ãko Tanieu nymerohpyry: “Ahno nyrihpyry xihpyry eneryhtao oya xine kohrame, Ritonõpo Tapyĩ tao tuarõtãko matose,” ãko Tanieu nymerohpyry. Morara toehse ahtao ah Jutea põkõ nepã toto ypy tõ pona, orihpyra toehtohkõme.

¹⁵ Zara tao awahtao xine, epatoko omõkomorykõ poko pyra.

¹⁶ Tupito po awahtao xine, ytopyra ropa ehtoko oupõkõ poko. Topohme rokẽ mepatatose.

¹⁷ Amarokõ roropa nohpo tomo, poetoẽme awahtao xine myhene. Etuarimãko matose oeparykohtao poeto pitiko enurusenã maro.

¹⁸ Oturutoko Ritonõpo a morara exipyra ehtohme ikonopory ae popyra exiryke ipunaka.

¹⁹ Morara toehse ahtao tõsẽ penery rohnõko mã toto, tyrohsẽ zetunuru rohnõko roropa mã toto. Moro panõ onenepitopyra sytatose, moino ro nono ritopõpyry poe Ritonõpo a. Moromeĩpo moro panõ onenezomopyra sytatose exĩko.

²⁰ Tuhke pyra ãmepyyry morara tyriko Ritonõpo mana. Ritonõpo hnao emero enatry. Yrome tynymenekatyã pokoino tuhke pyra ãmehkapõko mã Ritonõpo.

²¹ – Morarame oururukohtao imehnomo a: “Enetoko ke. Ritonõpo nymenekahpyry mokyro,” ãko toh mã repe oya xine.

²² Morara exiryke osenekunohpopyra ehtoko. “Ritonõpo nymenekahpyry ase,” kananõ mã oehnõko, osesehtoketomo, ajohpãkomo. Kurãkara anỹpõko ropa toh mã repe. Pyaxime roropa toh mã repe. Ypoenohnõko mã toh repe. Imehnõ enekunopyry se mã toh repe. Ypoetory tõ enekunopyry se roropa mã toto.

²³ Morara exiryke jomiry etatoko tuaro oehtohkõme, osenekunohpopyra oehtohkõme, tykase Jezu eya xine.

Kapu ae Ayhtohpyry oepyyry ropa

(Mateu 24.29-31; Ruka 21.25-28)

²⁴ – Morara toehkehse ahtao xixi ezehnõko mana. Nuno osenepyyra exĩko.

²⁵ Xirikuato tõ epukãko kapu poe kapu kywyh kywyh karyke, kapu esã esyryhmaryke.

²⁶ Morarame emero porehme jenẽko mã toto, Kapu ae Ayhtohpyryme jexiryke. Akuru ae jyhtory enẽko. Saerẽhkane sã jenẽko toh mana. Jamihme mã jyhtory exĩko.

²⁷ Mame Ritonõpo namoto tõ enyohnõko ase ynymenekatyã enehtohme emero pata tõ poe, moino nono etyhyry poe, kapu etyhyry poe roropa, enara.

*Wasasa poko jeimamyry enetuputyry sã joepyry ropa enetuputyry**(Mateu 24.32-35; Ruka 21.29-33)*

²⁸ – Mame wasasa tõkehko waro matose. Toto etaryhtao jeimamyry enetupuhnõko matose.

²⁹ Moro saaro ourutopõpyrykõ poko ya tuaro ehtoko. “Oehsasaka ropa mana,” kaxitoko ypoko. Axĩ oehnõko ropa ase, tykase Jezu eya xine.

³⁰ – Etatoko pahne, ynekarohpyry oya xine emero osenẽko mana. Mame morohne enenanõ toitoine orihpyra exĩko toh mana joepyry ropa ponãmero.

³¹ Kapu enahnõko mana. Sero nono roropa enahnõko mã repe. Yrome jomiry jũme enahpỹme exĩko mana, tykase Jezu.

*Otãto ahtao? Zuario pyra sero põkõ mana**(Mateu 24.36-44)*

³² – Joepyry ropa waro pyra matose. Ritonõpo nenyohityã zuaro pyra roropa mana. Ywy roropa zuaro pyra ase. Papa rokẽ zuaro mana.

³³ Tuaro sã rokẽ ehtoko. Kueraximatoko, joepyry ropa waro pyra oexirykõke, tykase Jezu eya xine.

³⁴ – Tapyi esẽ samo. Mame toytoryhtao tytapyĩ tae typoetory rĩko tytapyĩ eraseme mana, erohketõ rohmanohpotohme. Toiro tapyi eutary erase rĩko roropa mana toopyry ropa eraximatohme eya.

³⁵ Mokaro sã rokẽ weraximatoko joepyry ropa waro pyra oexirykõke. Otarãme ikohmamyryme oehnõko ropa ase. Otarãme onoa. Otarãme kuratiri etaryhtao. Otarãme pakeimo.

³⁶ Tokare pyra joepyry ropa mana. Jeraximara awahtao xine ehxirõko matose joepyry ropa ahtao.

³⁷ Ourutopõpyrykõ ya ekarõko roropa ase imehnomo a. Joepyry ropa imomohtoko, tykase Jezu eya xine.

14*Tãtamorepase toto Jezu apoiry poko**(Mateu 26.1-5; Ruka 22.1-2; João 11.45-53)*

¹ Morarame asakoro ãmepyry se ro kynexine Oseahmatoh Paxikoa ritohme, Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra roropa. Moroto Jezu apoiry se toh kynexine Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo, Moeze omihpyry warõkomo, enara. Omatome apoiry se toh kynexine repe, etapatohme repe.

² Ynara tykase toto oxime:

– Otuhtohtao Jezu anapoipyra sehtone ahno tuhke exiryke. Otarãme kyzehno xine exĩko toh mana, tykase toto.

*Jezu ehtopõpyry poko**Petania po**(Mateu 26.6-13; João 12.1-8)*

³ Morarame Petania po Jezu kynexine Ximão tapyĩ tao. Ximão mokyro ipũ imotahpyryĩpyry. Meza po otuhnõko toh kynexine. Mame nohpo a ixtaratu tonehse Jezu a topu kurã risẽ ao, arapaxturu risẽ ao. Ixtaratu esety naratu. Mame ixtaratu ã tuhkohse eya Jezu zũsety popatohme.

⁴ Morarame enenanõ oseya rokẽ tõturuse toto, ixtaratu poko zumoxike toexirykõke:

– Oty katohme mose ixtaratu ahnikãko rokẽ nae?

⁵ Tokamosẽme ahtao, tuhke tineru atapoiry tymõkomokãkara a ekarotohme, tykase toto. Nohpo tykerekerehemase eya xine.

⁶ Yrome Jezu a tozuhse:

– Oty katoh mose kerekerehemãko matou ixtaratu pokoino? Inykyryhpyry kure ya.

⁷ Tymõkomokākara mā enahpyra amaro xine. Mokā akorehmary se awahtao xine akorehmatoko toto. Yrome ywy okynā pyra ase amaro xine.

⁸ Ixtaratu nae toexiryke, jūsety popano tamoreme. Joko popano orihpyra ro jexiryke, toorihse jahtao joko popatoh samo.

⁹ Etatoko pahne, emero pata tō poro jomiry poko imehnō amoreparyhtao oya xine mose nyrihpyry poko roropa oturūko matose. Mame oesahpyo xine roropa mose poko oturūko imehnō mana wenikehpyra ehtohme jūme inyrihpyry poko, tykase Jezu eya xine.

Jezu ewokary se Juta ehtopōpyry poko

(Mateu 26.14-16; Ruka 22.3-6)

¹⁰ Morarame Juta Ixikariote Jezu poetoryme kynexine repe. Mame toytose ynororo Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a Jezu ewokase.

¹¹ Mame aomiry etaryke tyya xine tākye toehse toto.

– Oepehmāko reh ynanahse, tykase toto Juta a. Naeroro toytose ropa ynororo. Tātamorepase itamurume Jezu ewokatoh poko tyya.

Paxikoa ae Jezu typoetory tō maro autuhtopōpyry

(Mateu 26.17-25; Ruka 22.7-14,21-23; João 13.21-30)

¹² Morotoino ěmepyry apitorymā po Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra, kaneru mūkuru etapatoh poko roropa Oseahmatoh Paxikoa poko tōsēme, tōturupose Jezu a ipoetory tomo:

– Aza ytōko ynanae tōsē etapase? tykase toto.

¹³ Mame typoetory tō tonyohse Jezu a asakoro:

– Ytotoko pata pona. Moroto orutua enēko matose, tuna puimane enēko.

¹⁴ Mekahmatatose kene. Mame tapyi taka aomomyryhtao ynara kahtoko tapyi esemy a: “Otoko amorepato esary nahe Oseahmatoh Paxikoa poko autuhtohme typoetory mahro?” kahtoko eya.

¹⁵ Mame tapyi tyarake enepōko mā oya xine. Emero nae exikety, meza te, epehtopo, apoto esary roropa, enara exikety. Moro tao tōsē ikyrytoko kuotuhtohkōme, tykase Jezu eya xine.

¹⁶ Morarame toytose toh rahkene pata pona. Mame tonese rahkene eya xine Jezu oturutopōpyamo. Morarame tōsē tykyryse eya xine rahkene.

¹⁷ Morarame kokonie pukuro Jezu toytose rahkene otuhse typoetory tō maro.

¹⁸ Toto otukuruhtao ro Jezu a turuse toto:

– Etatoko pahne, taro ypoetory toiro jewokāko mana, ymaro otuhkety, tykase ynororo.

¹⁹ Mame tākye pyra ipoetory tō toehse morara kary etaryke tyya xine.

– Onoky? Ywy? tykase toto tōturupose atatakominno. Mame tozuhse toto Jezu a:

²⁰ – Arypyra. Toiro mana, wyihpāko paratu aka ymaro, tykase ynororo eya xine.

²¹ – Kapu ae Ayhtohpyry ase. Ritonōpo nekarotopōpyry ae ro orihnōko ase. Yrome etuarimāko mā jewokahpono, irohnōko. Enurupyra ahtao kurehxo eya exiry, etuarimara exiry, tykase Jezu eya xine.

Kuesēkō otuhtopōpyry poko

(Mateu 26.26-30; Ruka 22.15-20; 1 Korītiu 11.23-25)

²² Morarame tōtukuruhtao ro wyi tapoise Jezu a. Mame Ritonōpo a ynara tykase ynororo:

– Yna zuru seny onekarohpyry yna a. Kure mase, Papa, tykase ynororo. Mame morara kaxīpo tyya wyi tytohtohkase eya typoetory punero ekarotohme.

– Apoitoko, upū sero, tykase ynororo eya xine.

²³ Morararo eukuru tapoise eya. Mame tōturuse ropa Ritonōpo a:

— Uwa eukuru onekarohpyry seny. Kure mase, Papa, tykase. Morarame eukuru tokarose typoetory tō punero. Tōse eya xine emero.

²⁴ — Umunuru seny. Umunuru kuānōko ase tuhke iirypyrymākō kurākatohme. Umunuru ekuamyryhtao tuhkākō Ritonōpo poetoryme exīko mana.

²⁵ Etatoko pahne, uwa eukuru onēpyra ropa ywy, orihpyra ro jahtao. Tyoro ēnōko ase, euhkasenano, Ritonōpo esao rokene, tykase Jezu eya xine.

²⁶ Morarame Ritonōpo omiry ae toremiase toto. Morarame eremiakehxīpo toytose toto ypy pona, Oriwera pona.

Peturu zurutopōpyry Jezu a
(*Mateu 26.31-35; Ruka 22.31-34; João 13.36-38*)

²⁷ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Urumekāko matose emero, ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiryme: “Esēkō etapāko ase. Mame ekỹpyā atahpahnōko mana,” me tymerose.

²⁸ Yrome tōsemāse ropa jahtao ytōko ase osemazuhme Karirea pona, awapo xine. Moroto jenēko ropa matose, tykase eya xine Jezu.

²⁹ Mame Peturu a tozuhse:

— Emero orumekāko toh mā repe, yrome ywy orumekara ase, tykase Peturu eya.

³⁰ Mame Jezu a tozuhse ynororo:

— Etako pahne, sero kohmamyry ae asakoro kuratiri etary onetara ro awahtao, poremānōko mase. Oseruao mase: “Jezu waro pyra ase,” āko mase.

³¹ Mame opore Peturu a tozuhse:

— Jorikyry ponāmero orumekara ase, tykase ynororo Jezu a.

Morara tykase imehnō Jezu poetory tō roropa emero.

Jezu oturutopōpyry Tummy maro Ketysemane po
(*Mateu 26.36-46; Ruka 22.39-46*)

³² Morarame toeporehkase toto Ketysemane pona.

— Oporohtoko taro. Ytōko ase aporo Papa maro oturuse, tykase Jezu typoetory tomo a.

³³ Morarame Peturu tō rokē tarose eya, Peturu, Tiaku, João, enara rokene. Morarame tomuhtapāse ynororo toemynyhmaryke yronomyryme.

³⁴ — Sam āko ase itamura, jorikyry ponāmero, tykase ynororo. — Morara exiryke taro ehtoko. Kueraximatoko, tykase Jezu tynarotyamo a.

³⁵ Mame mya pitiko toytose ynororo porohse nono pona Tummy maro oturuse, etuari-mara toehtohme.

³⁶ — Papa, Papa, jamihme mase. Emero Ritō mase. Jorikyry se pyra ase repe. Yrome jorikyry se awahtao orihnōko ase. Ōmipona se rokē ase, tykase ynororo Tummy a.

³⁷ Morarame toytose ropa Jezu typoetory tō tynyhse ahtao. Mame ynara tykase ynororo Ximāo Peturu a:

— Ximāo, nyhnōko mah? Toiro pixo eraximary se pyra hma ymahro?

³⁸ Nyhpyra ehtoko. Oturutokohxo ty Ritonōpo maro oenekunohpyra xine joroko tamuru ehtohme. Onykyrykō se pyra matose repe. Yrome jamihme pyra matose.

³⁹ Morarame mya roropa toeramase Jezu oturuse ropa Tummy maro, osemazuhme tōturutopōpyry saaro.

⁴⁰ Morotoino typoetory a toytose ropa. Nyhnōko rokē toh kynexine tuetūkō jami-tunurume pyra toexirykōke. Toehxirose toh kynexine. Morara exiryke onezuhpyra toh kynexine.

⁴¹ Morotoino oseruao toeramatoh toehse ahtao ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

— Nyhnōko ro matou? Nyhpyra ehtoko, imeīpo onyhtohkōme. Seromaroro jewokāko toh mana, yzehnotokomo.

⁴² Apakatoko! Ehmaropa! Jewokane enetokose. Mose roro jewokāko mana, tykase Jezu typoetory tomo a.

Jezu apoitopōpyry

(Mateu 26.47-56; Ruka 22.47-53; João 18.3-12)

⁴³ Morarame Jezu otururuhtao ro Juta tooehse eya. 12me toto ehtoh mokyro kynexine ewokane. Imaro tooehse imehnō roropa tapema ke tomahpōke. Kaparu ke roropa tomahpōke toh kynexine. Ritonōpo maro oturuketō tuisary nenyohyā mokaro kynexine, Moeze omihpyry warōkō nenyohyā maro, juteu tō tuisary nenyohyā maro.

⁴⁴ Mame eporehkara ro tahtao xine ynara tykase Jezu ewokary se exikety tymarōkomo a: “Etatoko pahne, Jezu maro rokē oturūko ase. Eahmāko sã ase. Ipohnōko ase. Moro eneryhtao oya xine enetupuhnōko matose. Jezu mokyro. Apoitoko,” tykase Juta eya xine.

⁴⁵ Mame tooehse ynororo topohme Jezu a.

— Amorepane, taro hma? tykase eya. Mame typohse.

⁴⁶ Morarame Jezu tapoise eya xine.

⁴⁷ Toiro Jezu marono a tytapemã tanỹse. Ritonōpo maro oturuketō tuisary namoto akotyry se toehse repe. Yrome typanasahkase rokene.

⁴⁸ Morarame Jezu tōturuse eya xine:

— Omatome pyra ase. Oty katohme tykaparuke moehtou japoise tytapemake roropa?

⁴⁹ Kokoro rokē amorepato exiasene Ritonōpo Tapyĩ tao. Oty katoh moroto jahtao japoipyra mexiatose? Seromaroro rokē tokoh japoiry se mexitou. Ritonōpo omihpyry ae ro japoiko matose, tykase Jezu eya xine.

⁵⁰ Mame Jezu turumekase ipoetory tomo a. Toepase toto.

⁵¹ Moroto nuasemã kynexine Jezu maro, tymetyke rokene. Mokyro apoiry se toehse toh repe.

⁵² Yrome toepase ynororo tymetyke pyra, enara.

Tamuxi tō ěpataka Jezu ehtopōpyry

(Mateu 26.57-68; Ruka 22.54-55; João 18.13-14,19-24)

⁵³ Morotoino Jezu tarose eya xine, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tapyĩ taka. Moroto kynexine Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo, juteu tō tamuxiry tomo, Moeze omihpyry warōkomo, enara toh kynexine moroto oximōme.

⁵⁴ Ameke rokē Jezu tokahmase Peturu a Ritonōpo maro oturuketō tuisary esaka. Jarakapyhpyry aka tomōse ynororo. Soutatu tō maro typorohse ynororo osūse apoto myhtokoxi.

⁵⁵ Mame tapyi tao Jezu hxironanō zupiko toh kynexine Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo, Jezu orihmapory se toexirykōke. Yrome onenepyra tokurehse toto.

⁵⁶ Tuhkākomo a tyhxirose repe, yrome tōsezusezuhse rokē toto.

⁵⁷ Morarame orutua kō xikihme toehse Jezu hxirotohme repe. Ynara tykase toto:

⁵⁸ — Ynara nase mose ynanetaryme: “Ritonōpo Tapyĩ seny, ahno nyrihpyry. Ikararahnōko ase. Mame oseruao rokē tōmehse ahtao imyakã riko ase, ahno nyriy sã pyra, nyriy ro,” nase mose ynanetaryme, tykase toto.

⁵⁹ Yrome tōsezusezuhse rokē toto.

⁶⁰ Mame Ritonōpo maro oturuketō tuisary xikihme toehse toto rãnaka. Ynara tykase ynororo Jezu a:

— Moxiã onezuhpyra hma ohxiroryhtao toto a? tykase eya.

⁶¹ Yrome mynyhme rokē Jezu kynexine. Onezuhpyra kynekurehne. Mame ynara tykase ropa ynororo eya:

— Ritonōpo nymenekahpyry mahno? Imūkurume roropa mahno? tykase ynororo eya tōturupose.

⁶² Mame Jezu a tozuhse:

– Ywy ase. Moromeĩpo jenẽko matose, typorohse jahtao tuisame Ritonõpo maro. Joepyry ropa enẽko roropa matose akuru htoko, tykase Jezu eya.

⁶³ Mame morara kary etaryke tyya tupõ tyxihkase eya. Ynara tykase ynororo:

– Epo mana. Tyorõ se pyra sytatose ihxironeme.

⁶⁴ Mose metatou? Popyra nase. “Ritonõpo mũkuru ase,” nykano. Otara ãko matou ipoko taroino? tykase ynororo tõturupose.

– Popyra nase, tykase toto. – Aorihmapoko hkoty, tykase toh emero.

⁶⁵ Toitoino totakuropitose toto Jezu pokona. Mame êmyty tapuruse soutatu tomo a kamisa ke ipipohtohme tyya xine. Moromeĩpo tõturupose toto:

– Onoky opipohno? Esehtoko, tykase toto Jezu a ipiipipohxĩpo tyya xine.

“Jezu waro pyra ase,” katopõpyry Peturu a

(Mateu 26.69-75; Ruka 22.56-62; João 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Morarame jarao ro Peturu kynexine tapyi mykae osũnõko.

⁶⁷ Mame morotona toytose nohpo. Ritonõpo maro oturuketõ tuisary namoto kynexine ynororo. Peturu eneryke tyya aosumyryhtao, ynara tykase ynororo:

– Omoro roropa Jezu maro mexiase, Nazare põ maro, tykase eya.

⁶⁸ Yrome Peturu a tozuhse:

– Onoky? Ywy? Arypyra. Zuario pyra ase. Otara ãko mah? Onenetupuhpyra ase ipunaka, tykase Peturu eya.

Mame tutõtase ropa Peturu tapyi eutary pota taka. Mame kuratiri totase eya.

⁶⁹ Mame imepỹ nohpo a tonese ropa. Imehnomo a ynara tykase ynororo:

– Mose roropa imarono, tykase.

⁷⁰ – Ajohpe, tykase Peturu.

Moromeĩpo imehnõ osenuhmaketõ tõturupose Peturu a. Ynara tykase toto:

– Ajohpe pyra, omoro roropa imarõme mexiase. Yna onenekunohpyra mase Karireia põme oexiryke, tykase toto eya.

⁷¹ Mame opore tozuhse Peturu a toto:

– Juãnohnõko mã Ritonõpo ajohpe jahtao. Mokyro waro pyra sãtãse, tykase ynororo eya xine.

⁷² Mame kuratiri totazomose ropa. Mame Jezu a turutopõpyry poko tutuarõtase ynororo. “Asakoro kuratiri etary onetara ro awahtao: ‘Jezu waro pyra ase, Jezu waro pyra ase,’ ãko mase oseruao,” katopõpyry poko tutuarõtase Peturu. Mame toehxirose ynororo yronymyryme. Tyxitase roropa ynororo.

15

Pirato êpataka Jezu ehtopõpyry

(Mateu 27.1-2,11-14; Ruka 23.1-5; João 18.28-38)

¹ Morarame êmepyrime tõximõse toto Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo te, juteu tamuru tõ maro te, Moeze omihpyry warõkõ maro, enara. Pata esã maro tõturuse toto tynyriyrykõ waro toehtohkõme. Mame Jezu tymyhpose toto a, arotohme kowenu tuisary a, Pirato a.

² Mame Pirato tõturupose Jezu a:

– Juteu tõ tuisary hmahno? tykase ynororo eya.

– Ý, ywy ase, tykase Jezu.

³ Mame Jezu tyhxirose tuhke Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a.

⁴ Naeroro Pirato tõturupozomose ropa eya:

– Oty katohtoto onezuhpyra mah ohxiroryhtao toto a? tykase eya Pirato.

⁵ Yrome onezuhzomopyra Jezu kynexine. Morara kaxĩpo tyya Pirato tõsenuruhkase tozuhzomopyra Jezu exiryke.

Jezu ekarotopõpyry aorihmapotohme
(*Mateu 27.15-26; Ruka 23.13-25; João 18.39–19.16*)

⁶ Morarame äpuruhpyry tao tuhke ãmapotyã kynexine. Mame Oseahmatoh Paxikoa ae toine ãmapotyã tütanohposene kowenu, jeimamyry punero, imoihmãkõ omi poe.

⁷ Kowenu zehno aehtyã roropa tõmapose kynexine äpuruhpyry taka, ahno eta-pahpõkomo. Toiro esety Parapa kynexine.

⁸ Imyhpokary poko oturuse tõximõse imoihmãkõ ahtao Pirato ãpataka,

⁹ ynara tykase Pirato eya xine, tõturupose:

– Juteu tõ tuisary myhpokapory se hmatou ya? tykase ynororo eya xine.

¹⁰ Tuaro kynexine ynororo. Jezu tapoise Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a ekarotohme eya zumoxike toexirykõke. Moro waro Pirato kynexine.

¹¹ Mame Ritonõpo maro oturuketõ tuisary omi poe Parapa tütanohpory se toehse imoihmãkomo.

¹² Morarame tõturupose ropa Pirato eya xine:

– Otara mokyro juteu tõ tuisary ripõko ahno? tykase ynororo eya xine repe.

¹³ Opore tozuhse ynororo eya xine. Kui tykase toto:

– Wewe pokona exixihmapoko! tykase toto.

¹⁴ – Oty katohme? Azahkuru pyra mana. Iirypyryme pyra roropa mana, tykase Pirato eya xine.

Oporehxo tozuhse ynororo eya xine. Kui tykase rokẽ toto:

– Wewe pokona exixihmapoko! tykase toto.

¹⁵ Mame imoihmãkõ äkyemapory se Pirato exiryke, Parapa tutütanohpose ropa eya. Mame Jezu typipohpose Pirato a. Moromeïpo tokarose ynororo soutatu tomo a aorihmapotohme.

Jezu eunohtopõpyry
soutatu tomo a

(*Mateu 27.27-31; João 19.2-3*)

¹⁶ Morarame Jezu tarose soutatu tomo a jarakapyhpyry aka, kowenatu tapyĩ kurã taka. Moro taka roropa imehnõ soutatu tõ toahmase. Tuhke oximõme toehse toto.

¹⁷ Mame Jezu tupohose eya xine tahpiremã ke. Parimã sã tyrihpyry omoxino tyrise roropa eya xine Jezu zuhpokoxi.

¹⁸ Morarame taomikase eya xine, ynara tykase:

– Oehno kene, tamuxi. Juteu tõ tuisaryme exikehpyra exiko! tykase toto Jezu a.

¹⁹ Tymerehtätãmase toto a zupuhpyry pokona wewe pitiko ke. Ituh tykase toto Jezu pona. Mame ãpataka tosekumurukõ po typorohse toto. Atahmãkãko rokẽ toh kynexine.

²⁰ Morotoino ihtomakehõpo tupokase ropa eya xine. Ezuezumã touse ropa eya xine. Zupõ ro tamurupose ropa eya xine. Morarame tarose rahkene eya xine wewe pokona exixihmatohme.

Exixihmatopõpyry wewe pokona
(*Mateu 27.32-44; Ruka 23.26-43; João 19.17-27*)

²¹ Mame imepõ tapoise eya xine, wewe arotohme eya, exixihmatoh arotohme. Mokyro esety Ximão kynexine. Tupito poe pata pona ytõko kynexine repe. Xirene põ kynexine. Ipoenõ Arexãtere kynexine Rupo maro. Mame wewe tarose eya, Jezu exixihmatopo, soutatu tõ naropohpyry.

²² Mame Jezu tarose eya xine Koukota pona. (Koukota kary “Upuhpo zehpyry esary”.)

²³ Morarame uwa epery ke Jezu tauhpase repe, toximase mira maro, karapa sã itunety maro. Yrome onõpyra kynexine ynororo.

²⁴ Mame wewe pokona toxixihmase rahkene. Mame zuponõpyry tapiakase eya xine, tupõkõme. Topu pisarara tomase eya xine upo apoitohme tyya xine.

²⁵ Xixi tõnuhsehxo ahtao Jezu toxixihmase wewe pokona eya xine.

²⁶ Morarame ynara tymerose Jezu exixihmatoh pokona: “Juteu tō tuisary mose ro,” katoh tymerose ipokona.

²⁷ Morarame omato tō toxixihmase roropa Jezu maro, asakoro, apotunuru wino, ipozery wino, enara.

²⁸ (Morara toehse Ritonōpo nymeropohpyry ae ro pake Jezu pako: “Pohnō rypyhpyry wānohtoh tapoise eya,” katopōpyry ae ro.)

²⁹ Morarame tōsenuhnuhmase osema ae ytoketomo. Jezu tounohse eya xine. Ynara tykase toto:

– Ehē! Otara ahtao Ritonōpo Tapyī kararahnōko mah? Otara ahtao imyakamāko ropa mah oseruao tōmehse ahtao?

³⁰ Moro waro awahtao oenupunako roropa. Eropa, wewe poe oyhtoko ropa! tykase toto.

³¹ Mame Ritonōpo maro oturuketō tuisary a roropa Jezu tounohse, Moeze omihpyry warōkomo a roropa. Ynara tykase toto:

– Imehnō pako toenupunase ynororo repe. Oty katoh tōsepynanopyry waro pyra nae?

³² Ekuhko ke, oyhtoko ropa morotoino. Ritonōpo nymenekahpyryme awahtao oyhtoko ropa, juteu tō tuisaryme awahtao. Tyhtose ropa awahtao oenetupuhnōko ynanase, tykase toto eya.

Morarame imaro exixihmatyamo a roropa tounohse ynororo.

Jezu orihtopōpyry

(Mateu 27.45-56; Ruka 23.44-49; João 19.28-30)

³³ Morarame tāxiahtao tyarumākapirose Ritonōpo a pata tō punero. Mame xixi tyhtose-hxo ahtao tōmehse ropa.

³⁴ Morarame opore Jezu tykohtase. Ynara tykase ynororo:

– Eroi, Eroi, rema sapahtani, tykase. Tōmiry ae morara kary ynara katopo: “Ritonōpo, Ritonōpo oty katohme kurumekano?” katopo.

³⁵ Mame enenanō ikui etaryke tyya xine, ynara tykase toto:

– Etatoko ke! Eria kohmāko mana, tykase toto.

³⁶ Mame imepỹ axī tururume toytose mauru panō zumyhkase ikatainety aka. Wewe pitiko pokona tyrise eya Jezu ohpatohme.

– Seraximatone. Senetone. Otarāme Eria oehnōko mana mose ouse wewe poe, tykase toto, tōturuse.

³⁷ Morarame Jezu kui tykazomose ahtao komih tykakehse. Toorihse rahkene.

³⁸ Morara ahtao āpuruhpyry toexihkase Ritonōpo Tapyī tao, kamisa risemy. Kaino toexihkase zuhkurenaka.

³⁹ Morarame soutatu tō esē Jezu ēpataka kynexine. Jezu a komihkakepyry eneryke tyya ynara tykase ynororo:

– Ajohpe pyra ro rukuh Ritonōpo mūkurume nexiahse, tykase ynororo.

⁴⁰ Morarame nohpo tō moroto kynexine amekeino rokē enēko, Maria Matarena te, Sarome te, Maria Tiaku eny, enara toh kynexine. Tiaku, Joze, enara mokyro poenō kynexine.

⁴¹ Mokaro a Jezu tokahmase akorehmase orihpyra ro ahtao, Karirea poro ahtao. Tuhke roropa nohpo tō moroto kynexine, ytoketomo Jezu maro Jerusarē pona.

Zonētopōpyry

(Mateu 27.57-61; Ruka 23.50-56; João 19.38-42)

⁴² Morarame kokonie pukuro otuhtoh riryhtao, oserematoh pyra ro ahtao roropa Joze a tunōkase Pirato.

⁴³ Eya toytose Jezu ekepyry ekaropose. Joze Arimatea pō kynexine, imehnō tuisaryme exikety kynexine. Ritonōpo omipona exikety roropa kynexine.

⁴⁴ Mame Pirato a tozuhse:

– Ajohpe pyra rukuh norihno? tykase ynororo. Soutatu tō esē tonehpose tyya tōturupotohme Jezu orihtopōpyry waro toehthome.

⁴⁵ Mame turuse tahtao eya Jezu orihtopōpyry waro toehse Pirato.

– Ekepyry arotoko, tykase ynororo Joze a.

⁴⁶ Morarame kamisa karimutumā topekahse eya Jezu ekepyry zōtotohme. Touse ahtao wewe poe tyōtose eya topu eutary risē aka tyritohme. Morarame topu parihmā ke okepy ē tapuruse eya.

⁴⁷ Mame Jezu ěmary tonese nohpo tomo a Maria Matarena a, Maria a roropa Joze eny. Enara toh kynexine enenanomo.

16

Ĕsemātopōpyry ropa

(Mateu 28.1-8; Ruka 24.1-12; Joāo 20.1-10)

¹ Morotoino oserematoh tōtyhkase ahtao ixtaratu topekahse toto a okepy popatohme, Maria Matarena a, Sarome a, Maria Tiaku eny a. Enara ixtaratu epekatyhpōkō kynexine.

² Pakeimo yrokokoro toytose toto okepy enese, xixi tūtara ro ahtao.

³ Toytorykohtao tōturuse toto:

– Otarahxo koh topu syryhmāko sytano? tykase toto, (zumo topu exiryke).

⁴ Mame toeporehkase tahtao xine topu tsysryhmase tonese eya xine okepy apuru.

⁵ Mame okepy ē aka tomōse toto. Moro tao nuasemā tonese eya xine, typorohse tapotunuru wiño, karimutumā ke tupoke.

⁶ Mame tōserehse toto. Mokyro a turuse nohpo tomo, ynara tykase eya xine:

– Oserehpyra ehtoko. Jezu zupīko matou, Nazare pono, exixihmahpyry? Nēsemāno ropa. Nowōno ropa. Taro aryppya mana, esahpyry rokē taro mana. Enetoko pahne.

⁷ Morara exiryke ytotoko. Jezu poetory tō zurutatoko. Peturu roropa kē zurutoko. Jezu ytōko mana osemazuhme Karirea pona. Moroto eporỹko matose inekarotopōpyry ae ro, tykase mokyro nohpo tomo a.

⁸ Morarame tutūtase ropa toto. Okepy esahpyry poe toepase toto. Tomikehse toto enaromỹke toexirykōke.

Aosenepotopōpyry ropa

(Mateu 28.9-10; Joāo 20.11-18)

⁹ Morarame pakeimo nomīko ae tōsemāse ropa tahtao Jezu kynosenepone ropa Maria Matarena a. Mokyro jorokohpanōpo kynexine. Pake Jezu a joroko tō tutūtanothpose ropa zae, 7me.

¹⁰ Mame toytose ynororo Jezu omihpyry ekarose ipoetory tomo a. Xitāko ro toh kynexine.

¹¹ Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Jezu nēsemāno ropa! Eneno, tykase ynororo eya xine. Yrome:

– Ajohpe mase, tykase toto eya. Aomiry onenetupuhpyra toh kynexine.

Typoetory tomo a Jezu osenepotopōpyry, 2mākomo a

(Ruka 24.13-35)

¹² Moromeīpo tōsenepose rahkene Jezu typoetory tomo a, 2mākomo a, osema ae toto ytoryhtao. Yrome onenetupuhpyra toh kynexine aporo. Tyorōme tokarose eya xine.

¹³ Morarame Jezu tonetupuhse tyya xine ahtao toytose ropa toto Jerusarē pona imehnō zuruse tynenehpyrykō poko. Yrome:

– Ajohpe matose, tykase toto, morotōkomo eya xine.

11mākomo a Jezu osenepotopōpyry

(Mateu 28.16-20; Ruka 24.36-49; Joāo 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁴ Morotoino typoetory tomo a Jezu tõsenepose rahkene, 11mãkomo a, toto otukuruh-tao. Orẽpyra tõturupose:

– Oty katohme axĩ jenetupuhpyra matou? Oty katoh: “Ajohpe rokene,” ãko matou jẽsemãtopõpyry ropa poko? tykase Jezu eya xine.

¹⁵ Morarame typoetory tõ taropose eya:

– Ytotoko emero pata tõ punero. Jomiry ekarotatoko emero ahno a.

¹⁶ Jenetuputyryhtao eya xine tosẽkõme Ritonõpo poetoryme exĩko mã toto, tõpurihkase ahtao. Yrome jenetuputyry se pyra toto ahtao, Ritonõpo roropa toto se pyra exĩko mana, apotoimo htaka rokẽ toto aropõko mana.

¹⁷ Yrome jenetuputyryhtao toto jamihtanohpõko Ritonõpo mana. Joroko tõ tũtanohpõko toto jesety poe. Imehnõ omiry ae oturũko roropa mã toto.

¹⁸ Okoi tõ apoiryhtao eya xine toto onesekara mana. Orihmatõ enyryhtao eya xine orihpyra toh mana. Tomary ke kurãkõkara apõko toto aekurãkatohme ropa.

*Jezu arotopõpyry kakoxi kapu aka
(Ruka 24.50-53; Atos 1.9-11)*

¹⁹ Morarame tõturukehse tahtao Jezu tõnuhse rahkene kapu aka. Mame typorohse ynororo Ritonõpo apotunuru wino.

²⁰ Morarame Jezu poetory tõ toytose Ritonõpo omiry ekarose emero pata tõ poro. Mame typoetory tõ maro toerohse Jezu. Tyjamihtanohse toto eya tõmiry ekarotohme eya xine, kurãkõkara kurãkatohme roropa eya xine. Enara.

RUKA Nymerohpyry Jezu poko Lucas Ekarotopo

Sero *Ruka* nymerohpyry nase Jezu Izyraeu tō Pynanohneme ehtoh poko, sero nono pōkō emero Pynanohneme roropa. Morara exiryke Jezu tamuru tō esetykō ekarōko nase Atão pona, “Ritonōpo mūkurume” (Ruka 3.23-38). Ekarōko mana Jezu enurutopōpyry poko, João, ahno ĕpurihkane enurutopōpyry poko roropa, osemazuhme tonehpose ynororo exiryke ahno zuruse Jezu oepyyry poko.

Ekarōko João ahno ĕpurihkane erohtopōpyry poko. Jezu Kyrixtu, Ritonōpo mūkuru, tōpurihkase eya. Mame Jezu tukupse joroko tamuru a ona tonorē po. Moromeīpo Jezu toerohse omi kurā ekarory poko Karirea po. Toytose ynororo tuhke pata tō poro, ahno amorepase Tuisame Ritonōpo ehtoh poko. Tyjमितunuru tonepōse eya kurākōkara kurākaryke eya, joroko tō tūtanohporyke, ahno rypyry korokaryke roropa eya. Ruka ekarōko tymōkomokākara poko, āpuruhpyry taōkō poko, tonure pyra exiketomo, samaritano tomo, pytyōpo tomo, poetohti, imehnō poko aexityamo, enara.

Sero pape ao

Osekarotopōpyry 1.1-4

João enurutopōpyry, Jezu roropa 1.5–2.52

Erohpyra ro Jezu ahtao 3.1–4.13

Jezu Karirea po 4.14–9.50

Karirea poe Jerusarē pona 9.51–19.27

Jezu Jerusarē po 19.28–23.56

Aĕsemamyry ropa, Jezu osenepotopōpyry, aunuhptopōpyry kapu aka 24.1-53

Osekarotopōpyry

¹ Ynymerohpyry moro oneneryme, jepe Teopiru.

Imehnomo a Jezu ehtopōpyry poko tymerose pape pokona.

² Imehnō omiry etaryke tyya xine tutuarōtase toto, Jezu enehpōkō omiry etaryke tyya xine. Apitoryme Jezu maro aehtyā omiry etaryke tyya xine, pape pokona morohne tymerose eya xine.

³ Naeroro, Teopiru, morohne poko tātamorepase jexiryke emero porehme, pape merōko ase oneneryme.

⁴ Zuarō oehtohme moro merōko ase āmorepatopōpyry zae ehtoh waro oehtohme.

Kapirieu oturutopōpyry João enurutoh poko

⁵ Teopiru, osemazuhme imerōko ase Zakaria poko, ipyty poko, enara.

Pake Erote Jutea pōkō tuisaryme kynexine. Zakaria roropa Ritonōpo maro oturuketyme kynexine. Apia parỹpyryme kynexine roropa. Emerō Apia pakomotyā Ritonōpo maro oturuketyme toh kynexine. Zakaria pyty Izapeu kynexine, Arão parỹpyry kynexine.

⁶ Mokaro oximaro kure rokē toh kynexine Ritonōpo a. Ritonōpo omipona toh kynexine ipunaka, inymeropohpyry omipona roropa toh kynexine.

⁷ Yrome tumūkue pyra toh kynexine emūkuasaromepyra Izapeu exiryke. Kunumuxime toehse nohpo, tamuhpōme roropa inio, enara toh kynexine.

⁸ Morarame Ritonōpo Tapyī tao toerohtoh poko Zakaria kynexine, Ritonōpo maro oturuketyme toexiryke. Toerohse ynororo, Apia parỹpyry tō maro.

⁹ Morarame Zakaria tymenekase toto a Ritonõpo Tapyĩ kurã taka omõketyme, ixtaratu panõ zahkatohme roropa apõ pona tõturutohme Ritonõpo maro. Toipe toto, torēnase moro poko. Naeroro tomõse Zakaria moro taka oturuse.

¹⁰ Moro myhto oximõmākõ oturũko roropa toh kynexine Ritonõpo a ixtaratu panõ zatyryhtao.

¹¹ Morarame Ritonõpo nenyokyhpyry toeporehkase. Tõsenepose eya. Xikihme kynexine ixtaratu zahkatoh apotunuru wino.

¹² Mokyro eneryke Zakaria a kynoserehne. Kynenaroxitapane roropa ynororo.

¹³ Yrome ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya:

— Enaromyra exiko, Zakaria. Õturutopõpyry totase Ritonõpo a mana, poeto poko. Morara exiryke opyty poetoēme exĩko mana. Enurũko mana, orutuame. Morara exiryke Joãome esehpako.

¹⁴ Tãkye exĩko matose mokyro tonuruse ahtao. Imehnõ roropa tuhkākõ tãkye exĩko mã toto.

¹⁵ Imehxo mokyro enẽko Ritonõpo mana. Naeroro eukuru jehnahpyry onẽpyra monehtane. Ritonõpo Zuzenu imaro exĩko mana aenurutopõpyry poe ro.

¹⁶ Tuhkākõ Izyraeu tõ Ritonõpo poko enetupuhpõko ropa mana, toto esēme enetupuhpõko ropa mana aomipona toto ehtohme.

¹⁷ Osemazuhme ytoytõko mana Kuesẽkõ oehtãne. Orẽpyra roropa exĩko mana. Ritonõpo Zuzenu imaro, urutõ Eria maro ehtopõpyry saaro. Aomiry etaryke tyya xine tyoenõke exiketõ mã tyoenõ tõ maro oxiehno pyra exĩko ropa mã toto. Aomiry etaryke roropa tyya xine Ritonõpo omipona pyra exiketõ mã tyyrypyrykõ se pyra exĩko mã toto. Zae toexirykõ se rokẽ exĩko mã toto. Aomiry etaryke tyya xine Kuesẽkõ poetory tõ tosẽkõ oepyry eraximapitõko mã toto, tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya.

¹⁸ Yrome ynara tykase Zakaria Ritonõpo nenyokyhpyry a:

— Emũkuãkohxo nary ke hano? Oty rĩkohxo hko hmã oenetupuhtohme ya? Tamuhpõme reh toehse ahse. Kunumuxime roropa kuh ypyty mah, emũkuapỹme, tykase Zakaria eya.

¹⁹ Mame ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry Zakaria a:

— Ywy ase Kapirieu, Ritonõpo ěpataka exikihmakety. Eya tonyohse ywy ourutohme, tõmiry kurã ekarotohme oya repe.

²⁰ Yrome jomiry ajohpã sã menetupuhno. Emero tyrĩko Ritonõpo mana jomihpyry ae ro. Onenetupuhpyra oexiryke tõmire pyra exĩko mase ipunaka. Mynyhme rokẽ mase exĩko omũkuru enurutoh ponãmero, tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya.

²¹ Morarame oximõmākõ Zakaria eraximãko toh kynexine. Osenetupuhnõko toto:

— Oty poko hkoh okynã nae, Ritonõpo Tapyĩ tao? tykase toto oxime rokene.

²² Morarame tutõtase ropa tahtao, toto anaomiropyra kynexine, tomikehse toexiryke. Mame Ritonõpo Tapyĩ tao Ritonõpo nenyokyhpyry enetopõpyry eya tonetupuhse eya xine. Mame tomikehse toexiryke tomary ke rokẽ mokaro turuse ropa Ritonõpo nenyokyhpyry oehpõpyry poko.

²³ Morarame toerohtoh poko tõtyhkase tahtao Ritonõpo Tapyĩ tao, toytose ropa ynororo tytapyĩ taka.

²⁴ Moromeĩpo ipyty Izapeu poetoēme toehse. 5me nuno taropose eya tũtara tytapyĩ tae.

²⁵ Ynara tykase ynororo:

— Kure Ritonõpo jyrĩko ropa mana. Ihxipỹke exiase. Jemũkuatohpopyra kunumuxime toehse. Yrome jehtopõpyry tymyakãmase tãkye jehtohme poetoēme jexiryke, tykase tyya rokene.

Kapirieu oturutopõpyry Jezu enurutoh poko

²⁶ Morarame 6me nuno Izapeu tuesapare ahtao Kapirieu tonyohse ropa Ritonõpo a, Nazare pona, Karirea rãnaka.

²⁷ Nohpo zurutohme tonyohse mokyro Ritonõpo nenyokyhpyry, orutua kõ poko exipitopý zurutohme oryxi. Mokyro esety Maria kynexine. Joze nerēnanopyryme kynexine. Tawi parýpyryme kynexine Joze.

²⁸ Morarame nohpo a toytose Ritonõpo nenyokyhpyry.

– Oehno kene! tykase. – Oserehpyra ke exiko orymo. Kuesëkõ amaro mana, kure rokẽ oriry se mana. Opyno mana, tykase ynororo eya.

²⁹ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry eneryke tyya, aomiry etaryke roropa tyya torētyke toehse Maria. Toemynyhmase. “Otara nyka hko hmose?” tykase tukurohtao.

³⁰ Ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya:

– Enaromyra exiko, Maria. Opynanohnõko Ritonõpo mana.

³¹ Poetoẽme exiko mase. Emũkuãko mase orutuame. Jezume ke mesehpatase.

³² Tuisamehxo exiko mana. Ritonõpo mũkuru Imehxo Exiketyme esehtõko imehnõ mana. Emero esẽme tyripõko roropa Kuesëkõ Ritonõpo mana. Tytamuru Tawi ehtopõpyry sã exiko mana.

³³ Jako pakomotyã tuisaryme roropa exiko mana jumãme. Toto esẽme exikehpyra mana, tykase Kaporieu eya.

³⁴ – To! tykase Maria eya. – Orutua kõ poko exipitopyra ase. Otãto keh morara exiko nae? tykase, toemynyhmase.

³⁵ Ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya ropa:

– Ritonõpo Zuzenu oehnõko mana oya. Ijamitunuru poe emũkuãko mase. Morara exiryke: “Kurã nymyry mose ro,” ãko imehnõ mana. Ritonõpo mũkurume esehpãko mã toto.

³⁶ Etako ke, oekyry Izapeu kunumuxime mã repe. Emũkuapitopyra mã repe. Yrome emũkuãko mana. Poetoẽme ynororo toehse 6me nuno,

³⁷ emero tyriry waro Ritonõpo exiryke, tykase.

³⁸ Ynara tykase Maria:

– Kuesëkõ poetoryme ase. Tõmihpyry ae ro ah morara jyrino. Tyriry se tahtao tyriko mana, tykase ynororo. Mame Ritonõpo nenyokyhpyry toytose ropa.

Maria ytotopõpyry poko Izapeu enese

³⁹ Moromeipo Maria tãtakimase. Mame toytose Jutea põ pona, ypy tõ rãnaõ pona.

⁴⁰ Morarame toeporehkase tahtao, Zakaria tapyi taka tomõse. Izapeu taomirose eya.

⁴¹ Mame Maria omiry totase tyya ahtao, imũkuru zuakuru ao pau pau tykase. Mame Izapeu kurohtaka Ritonõpo Zuzenu tomõse.

⁴² Opoere ynara tykase Izapeu eya:

– Kurãme mase tyrise, imehnõ nohpo motye, Ritonõpo mũkuru ãme oexiryke. Kurãme tyrise roropa omũkuru mana, awakuru aono.

⁴³ Opoetoryme rokẽ sã ywy, Kuesëkõ ãme oexiryke. Kure Ritonõpo ya, tooehse roropa xiaro ya oexiryke.

⁴⁴ Taomirose oya jahtao umũkuru pau pau nykano tãkye exiryke.

⁴⁵ Kuesëkõ omiry totase oya. Zae aomiry ehtoh tonetupuhse roropa oya. Morara exiryke tãkye mase. Tõmihpyry ae ro tyriko Ritonõpo mana emero, tykase Izapeu Maria a.

Maria eremiatopõpyry

⁴⁶ Mame toremiase Maria Ritonõpo netaryme:

⁴⁷ – Etakure ase eremiãko.

Imehxo mã jesemy, Ritonõpo.

Ynororo rokẽ kure mana, ãko ase ukurohtao.

Tãkye kuhse ase Ritonõpo poko,

ypynanohneme aexiryke.

Opyno mana.

48 Typoetory tonese kure Ritonõpo a ime pyra jahtao ro.
Taroïno emero ynara ãko toh mã ypoko.
“Mokyro nohpo kure kuhse tyrise Ritonõpo a,” ãko mã toto ypoko.

49 Jamihme Ritonõpo mana.

Tuhke jakorehmase.

Kurãme nymyry mana.

50 Imehnõ pyno roropa Ritonõpo mana.

Tõmipona exiketõ pyno kuhse mana.

Pakatokõ pyno kynexine.

Seromatokõ pyno roropa mana.

Moromeïpo ypakomotyã pyno exikehpyra mana.

Mya otuotuhponamãko mana.

51 Tyjamitunuru enepõko mana.

“Kure ase, imehnõ motye,”

kananõ tahpahpose eya imehxo se toto exiryke.

52 Ahno tõ tuisary tuisame pyra tyripose ropa eya.

Jamihme exiketõ tuisame pyra tyripose ropa eya.

Yrome: “Tuisame pyra ase.

Ime pyra ase,” kananõ tuisame tyrise eya.

53 Omise exiketõ tautuhmase kurã ke.

Yrome tymõkomokã tonyohse ropa eya tymõkomoke pyra ropa, tomahpõke pyra roropa.

54 Yrome typoetory tõ Izyraeu tõ typynanohse eya tõmihpyry ae ro,

pake morara katopõpyry ae ro kytamurukomo a.

55 Kytamuru ekepyry Aparão typynanohse roropa eya.

Ipakomotyamo typynanohse eya roropa jũme,

tykase Maria.

56 Morarame 3me nuno taropose Maria a moroto Izapeu maro. Morotoino toytose ropa ynororo tytapyĩ taka ropa.

João enurutopõpyry

57 Morarame Izapeu toxietõtose ahtao tonuruse ynororo orutuame. Tãkye toehse toto, jekyry tomo.

58 Epe tõ roropa tãkye toehse.

— Aimo eny kure tyrise, takorehmase Ritonõpo a, tykase toto.

59 Mame 8me tõmehse ahtao poeto aïpotapihpyry sahkase tooehse jekyry tomo: “Mose Ritonõpo poetoryme,” katohme. Mame Zakariame esehpary se toh kynexine repe, jũ esety ae rô, repe.

60 Yrome:

— Na, arypyra. Joãome ro esety mana, tykase jeny.

61 Mame ynara tykase toto eya:

— Oty katohme? Oekyry tõ htao Joãome tosehke pyra mã toto ipunaka, tykase toto eya.

62 Morarame tomary ke tõturupose toto a jumy a:

— Onokyme mose esehpãko sytatou? tykase toto.

63 Mame pape tapoise tyya ahtao ynara tymerose jumy a:

— Joãome mose esety, tykase ynororo.

— To! tykase toto, tõsenuruhkase toto.

64 Morarame axĩ toekurãkase ropa ynororo. Taomitanohpose ropa.

— Kure Ritonõpo mana, tykase ynororo.

65 Moro eneryke tyya xine tonaroxitapãse toto morotõkomo, jekyry tomo, emero. João enurutopõpyry tokãtose eya xine ypy tõ poro, Jutea po.

⁶⁶ Morarame morohne etahpõkõ morohne poko tõsenetupuhse toto yronymyryme. Ynara tykase toto poeto poko:

– Otara mokyro exiiko nah? Orëpyra exikety me mã otarame, tykase toto, Ritonõpo jamitunuru imaro ehtoh waro toexirykõke.

Zakaria eremiatopõpyry

⁶⁷ Morarame Zakaria maro toehse Ritonõpo Zuzenu yronymyryme, poeto zũ maro. Ynara tykase ynororo Ritonõpo Zuzenu poe, imeiipo aehtoh poko:

⁶⁸ – “Kure mase,” sykatone Ritonõpo a.

“Yna esẽme mase, Izyraeu esẽme!” sykatone eya.

Typoetory tõ akorehmatohme tooehse ynororo iiryppyrykõ korokatohme, toto myhpokatohme ropa samo.

⁶⁹ Kypynanohnekõ enehpone kyya xine.

Orëpyra exikety mokyro.

Tawi parõpyryme ynororo.

⁷⁰ Ynara tykase Ritonõpo pake, urutõ kõ omihpyry ae:

⁷¹ “Opynanohtorõko ase opoko xine pyra ozehnotokõ ehtohme.

Jamihme ozehnotokõ ahtao ro opynanohtorõko ase oryhmara xine toto ehtohme.

⁷² Kure oritorõko ase.

Iirypyryme ro awahtao xine ro awãnohpyra xine ase,” tykase kytamurukomo a.

Morara katopõpyry poko wenikehpyra mana.

Tõmihpyry ae ro mana.

⁷³ Morara tykase Ritonõpo kytamurukõ Aparão a:

“Ekurehpyra ase.

⁷⁴ Opynanohtorõko ase ozehnotokõ opoko xine pyra ehtohme.

Ekurehpyra ase,” tykase ynororo.

“Ãkorehmatorõko ase, imehnõ zuno pyra oehtohkõme jomiry poko awahtao xine,” tykase.

⁷⁵ “Ãkorehmatorõko ase kure oehtohkõme

zae rokẽ oehtohkõme yneneryme, oorikyrykõ ponãmero,” tykase Ritonõpo Aparão a, tykase Zakaria toremiaryme.

⁷⁶ Mame tumũkuru a ynara tykase Zakaria:

– Aimo, Ritonõpo poe urutõme exiiko mase, Kuesëkõ Imehxo Exikety poe.

Osemazuhme sã ytõko mase Kuesëkõ esemary akorokaneme samo, ipoetory tõ tuarõtatohme tosëkõ oehtoh poko.

⁷⁷ Toto zuruneme ytõko mase,

iiryppyrykõ korokary poko Ritonõpo a ipynanohtohkõme.

⁷⁸ Ynara exiryke, kypyno xine Ritonõpo mana,

iirypyryme ro kuahtao xine, poeto pitiko pyno jũkõ ehtoh samo.

Naeroro xixi emepyyry sã mokyro Kypynanohnekõ oehnõko mana.

⁷⁹ Saereh ãko xixi kapu ae emero pona, sero nono pona.

Moro saaro mã Kypynanohnekomo.

Emero kuenetorõko mana.

Toorikyrykõ zuno exiketõ pynanohnõko roropa mana.

Enaromyra toto rĩko ropa mana, torëtyke pyra toto rĩko roropa mana,

tykase Zakaria tumũkuru a.

⁸⁰ Morarame kure imũkuru tuãtase. Zumo tuãtase. Yronymyryme Ritonõpo omipona toehse roropa ynororo. Mame ahno esao pyra ehse ynororo ytopyra ro tahtao Izyraeu tõ amorepase.

2

*Jezu enurutopõpyry
(Mateu 1.18-25)*

¹ Morarame Īperatu Aukuxtu tuisa konõtome kynexine, emero pata tõi esẽme. Mame pape tymerose eya emero pata põkõ neneryme. Taropose eya pata tõi punero. Ynara tykase:

– Atamurukõ enurutopõpyry pona ytotoko ropa emero porehme, oesetykõ meropotohme ypapẽ pokona, tykase ynororo tymerose pape pokona.

² Moro poko onukuhpitopyra ro tahtao pape tymerose eya, tuhke typoetory exiry waro toehtohme. Typoetory kuhtoh tymeropose eya, Xireniu kowenatume ahtao Xiria po. Xiria nono esety.

³ Naeroro ahno emero toytose tytamurukõ enurutopõpyry pona, tosetykõ meropose tuisa papẽ pokona.

⁴ Joze roropa toytose Nazare poe, Karirea poe. Nazare Karirea rãnaõ kynexine. Toytose ynororo Perẽ pona, Jutea rãnaka. Morotona toytose Tawi enurutopõpyry pona Tawi parõpyryme toexiryke.

⁵ Tosetykõ meropose toytose ynororo tynerẽnanopyry maro, Maria maro. Poetoẽme ynororo, Ritonõpo mükuru õme. Enurusasaka toehse.

⁶ Morarame Perẽ pona toehse tahtao xine, tõxietõtõpitose rahkene. Tonuruse rahkene moroto.

⁷ Aemũkuapitory kynexine orutuame. Ahno eky tapyĩ tao tonuruse ynororo katonõ nyhtoh pehme exiryke. Mame tumükuru tãtose jeny a kamisa ke. Pui napyry õ aka tyrise eya inyhmatohme tosaake pyra toexirykõke.

Ritonõpo nenyohyã osenepotopõpyry kaneru erase tomo a

⁸ Morarame kaneru erase tõi Perẽ ehpio po kynexine. Tokykõ enery poko tõmehse toto, moroto ona po.

⁹ Moroto toto ahtao Ritonõpo nenyokyhpyry tõsenepose eya xine. Ritonõpo ezuru a tyeipose toto. Epona xine saereh tykase kaino. Saereme potu toehse. Syh tykase toto. Tõserehse toto saerehkane eneryke tyya xine.

¹⁰ Yrome ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya xine:

– Oserehpyra ke ehtoko. Omi kurã ekarose oehno oya xine, tãkye oehthõkõme. Imehnõ roropa tãkye exõko mana porehme.

¹¹ Sero koko tao nenuruno, opynanohnekomo. Atamurukõ Tawi enurutopõpyry po nenuruno. Ritonõpo nymenekahpyry Kyrixtu mokyro. Kuesõkõme inymenekahpyry.

¹² Mame mose ro poko enetupuhnõko matose, ynara eneryhtao oya xine. Enurusenã enõko matose kamisa ke tãtose. Tohrame mana pui nahpatoh tao. Ourutorõko ase ipoko enese oytotohkõme, tykase eya xine ynororo.

¹³ Mame mõtoino rokẽ kapuaõkõ imehnõ tõsenepose eya xine. Ritonõpo nenyokyhpyry tomo. Morarame toremiase toto, kapuaõkomo, Ritonõpo kure exiry poko. Ynara tykase toto toremiase:

¹⁴ – Kure kuhse mase Ritonõpo, kapuaono.

Nono põkõ torõtyke pyra riponeme mase.

Kure rokẽ toto riponeme mase roropa, tykase toto toremiarykohtao, kapuaõkomo.

¹⁵ Morarame toremiãxõpo xine tõnuhse ropa toto tosaaka xine kapu aka. Mame ynara tykase kaneru erase tomo tyya xine rokene:

– Ehmaropa ty Perẽ pona. Poeto senetatose, Ritonõpo nekarohpyry, tykase toto.

¹⁶ Morarame toytose toto axiny, poeto enurusenã enese. Mame toeporehkase toto. Tonese eya xine pui tõi nahpatoh tao. Moroto roropa jeny tynio maro.

¹⁷ Mame mokyro tonese tyya xine ahtao, tãkye toehse toto. Morarame toytose ropa toto. Ritonõpo nenyohyã oturutopõpyry tokarose eya xine emero netaryme. Poeto enurusẽ roropa tokarose eya xine.

¹⁸ Morarame kaneru tõ erase omiry etaryke tyya xine, tõsenuruhkase toto emero porehme.

– To! Ajohpe pyra roh nexiahse, tykase toto.

¹⁹ Morarame mokaro omihpyry poko wenikehpyra Maria kynexine. Morohne poko tõsenetupuhse ynororo.

²⁰ Morarame toytose ropa kaneru erase tomo. Toytorykõ ropa ahtao toremiase toto. Ynara tykase toto Ritonõpo a:

– Kure kuhse mase, Ritonõpo. Imehxo mase, tykase toto, toremiarykohtao. Tãkye toehse toto tynenehpyrykõ poko, tynetahpyrykõ poko roropa, Ritonõpo nenyokhyry omiry zae toehse exiryke.

Jezu esehpatopõpyry

²¹ Pake: “Jezume esehpako,” tykase Ritonõpo nenyokhyry Maria a, emũkuapitopyra ro ahtao. Morara exiryke 8me tõmehse ahtao tosehapse Jezume, esehpatopõpyry ae ro. Jaĩpotapihpyry tysahkaposẽ jũmane a tytamurukõ omi poe.

Jezu ekarotopõpyry poko Ritonõpo a

²²⁻²³ Morarame 40me aenurutopõpyry tõmehse ahtao, Jezu tarose jũmane a. Jerusarẽ pona toytose toto tyyty maro. Jezu tarose enepotohme Ritonõpo maro oturuketomo a Moeze omihpyry ae ro. Ynara tymeropose pake Ritonõpo a: “Orutuame tonuruse ahtao, osemazuhme ahtao, umũkurume mã exĩko,” tykase. Morara exiryke Jezu tarose Jerusarẽ pona, ekarotohme Ritonõpo a, imaro oturutoh taka: “Mose omũkurume nase,” katohme eya.

²⁴ Naeroro asakoro utukuimo tarose eya xine tynekarorykõme Ritonõpo a, Ritonõpo nymeropohpyry omipona toehtohkõme. Ynara tymeropose Ritonõpo a pake: “Orutua osemazupu tonuruse ahtao, oeky ekaroko ymaro oturukety a, ekarotohme ya, asakoro utukuimo. Arypyra ahtao, imepỹ utukuimo panõ ekaroko,” tykase pake.

Ximeão oturutopõpyry

²⁵ Moroto kynexine orutua Jerusarẽ po. Mokyro esety Ximeão. Ritonõpo Zuzenu imaro kynexine. Kure ynororo, Ritonõpo omipona roropa. Izyraeu tõ pynanohne eraximãko kynexine, Kyrixtu eraximãko, Izyraeu tõ kurãkary enery se toexiryke orihpyra ro tahtao.

²⁶ Pake ro ynara tykase Ritonõpo Zuzenu eya: “Orihpyra mase aporo. Ynymenekahpyry enẽko mase aporo, Kyrixtu enẽko. Imeĩpo orihnõko mase,” tykase eya. Morara katopõpyry tonetupuhse Ximeão a: “Orihpyra ase, Ritonõpo nyemekahpyry onenepyra ro jahtao,” tykase ynororo tukurohtao.

²⁷ Mame Ritonõpo Zuzenu poe toytose ynororo Ritonõpo maro oturutoh taka. Moroto ynororo ahtao jẽ tõ tooehse. Tumũkuru Jezu tonehse. Moeze omihpyry poe tynekarory ekarose toytose toto. Mame Jezu tonese eya jẽ enao.

²⁸ Mame tapoise eya. Ynara tykase ynororo Ritonõpo a:

– Kure rukukuh Ritonõpo nae.

²⁹⁻³⁰ Seromaroro õmihpyry ae ro onenehpyry enẽko ase rahkene, orihpyra ro jahtao. Amonohkara mase. Jenuru ke nymyry

onenehpyry enẽko ase, sero nono põkõ pynanohneme.

Morara exiryke tãkye ase.

Torẽtyke pyra exi rahkene jorikyry poko.

³¹ Õsenetupuhpyry ae ro mose tonehpose oya emero tonesẽme.

³² Ezurume exĩko mã mose. Juteutõkara

amorepãko roropa mana zae toto
osenetupuhtohme, kure toto ehtohme roropa.
Izyraeu tō roropa imehxo tyrīko toh mana,
tykase Ximeão Ritonōpo a.

³³ Mame morara kary etaryke tyya xine tōsenuruhkase toto, Joze jē maro.

³⁴⁻³⁵ Morarame ynara tykase Ximeão:

– Papa Kapuaono, kure rokē moxiã tyriko, tykase ynororo. Mame ynara tykase ynororo Maria a:

– Pake mose poeto tymenekase Ritonōpo a. Yrome tuhkākō Izyraeu tō ise pyra exīko toh mana ipunaka. Naeroro toto enahkapōko Ritonōpo mana. Imeīpo omoro roropa atasamãko mase. Okurohtao jetū exīko mase tapema ke tuohpyry samō. Yrome tuhkākō ise exīko mã toto. Tãkye exīko mã toto ipoko. Mose pokoino toemynyhmatohke toh exīko mana, tykase Ximeão Maria a.

Ana ehtopōpyry poko

³⁶ Moroto roropa toehse kunumuximano, esety Ana, Panueu ěihpyry. Asea parỹpyryme roropa kynexine. Ritonōpo omiry ekaroneme roropa kynexine. Pytỹpome roropa ynororo. Apitoryme tyniotase. Yrome 7me jeimamyry toehse ahtao toorihse inio.

³⁷ Mame 84me ikonopory taropose eya. Ritonōpo Tapyĩ onurumekara toehse, saereme, koko, enara. Kure Ritonōpo tyrise eya. Amotyryae rokē otuhnōko roropa kynexine tōtururuke Ritonōpo maro.

³⁸ Morarame toeporehkase ynororo. Moroto poeto tonese eya jē maro:

– Kure rukukuh na Ritonōpo, tykase ynororo. Poeto poko tōturuse roropa ynororo Jerusarē pōkō pynanohne eraximananō netaryme.

Nazare pona aytotopōpyry ropa

³⁹ Moromeīpo tōtyhkaxīpo xine toytose ropa toto tosaka xine, Ritonōpo nymeropohpyry poe tynekarohpyrykō ekaroxīpo. Toytose ropa toto Nazare pona, Karirea rãnaka ropa.

⁴⁰ Mame poeto tuãtase, tomesetase roropa. Jamihme toehse ynororo, tutuarōtase roropa. Otupipyra toehse. Ritonōpo tymaro exiryke, kure tyrise eya.

Jezu ehtopōpyry Ritonōpo maro Oturutoh tao

⁴¹ Mame jeimamyry punero Maria tō ytosene Jerusarē pona, Oseahmatoh Paxikoa ritohme tyya xine.

⁴² Mame 12me tyeimãse ahtao tyse maro toytose Jezu Jerusarē pona, otuhtopōpo ritohme ropa tyya xine. Ytosene toto.

⁴³ Morarame otuhtopōpo riry poko tōtyhkase tahtao xine toytose ropa toto, tosaka xine. Jezu rokē tamoreme tōxinomopose moroto Jerusarē po. Tuaro pyra jē tō kynexine.

⁴⁴ Tumũkuru toytose ropa tyekyry maro tokarose repe. Morarame kokonie pukuro Jezu tupise jē tomo a repe jekyry tō htao repe. Yrome arypyra kynexine.

⁴⁵ Mame onenepyra tokurehse toexirykōke, toeramase ropa toto mya roropa zupise Jerusarē pona ropa.

⁴⁶ Mame oseruao tōmehse moroto zupiry poko rokene. Mame tonese ropa eya xine Ritonōpo Tapyĩ tao. Amorepatōkō maro typorohse ynororo. Aomirykō etãko roropa kynexine. Eya xine oturupōko roropa kynexine.

⁴⁷ Morarame mokaro Jezu omiry etahpōkō tōsenuruhkase toto ipoko, tuaro Jezu exiryke, otupipyra aotururuke.

⁴⁸ Jē roropa tynio maro tōsenuruhkase toto Jezu eneryke ropa. To! tykase toto. Mame ynara tykase jē eya:

– Aimo, oty katohme yna a motupipoase? Kupiasehxo reh omy mahro. Ynanoserepyasehxo reh opoko, oupiry poko, tykase jeny eya.

⁴⁹ Mame tyse tozuhse eya. Ynara tykase:

– Aja, oty katohme kupiatohse? Papa maro oturutoh tao se jexiryke ytopyra exiase, jotururu se jexiryke taro, tykase Jezu.

⁵⁰ Yrome aomiry onenetupuhpyra toto jeny tynio maro.

⁵¹ Morotoino Jezu toytose ropa imaro xine Nazare pona. Mame tyse tō omiry tymoise rahkē eya. Morarame tumūkuru omiry jūme tukurākase tukurohtaka jeny a.

⁵² Morarame Jezu tuātase rahkene. Jamihme toehse. Tutuarōtase. Ritonōpo zamaro toehse. Ahno roropa zamaro toehse. Kure Ritonōpo a, kure imehnomo a roropa. Enara.

3

João omihpyry

(Mateu 3.1-12; Maku 1.1-8; João 1.19-28)

¹⁻² Mame Ritonōpo tōturuse João a, Zakaria mūkuru a, ahno esao pyra ynororo ahtao.

– Jomiry ekaroko zuaro pyra exiketomo a, tykase Ritonōpo eya.

Morara tykase Ritonōpo João a, Tiperiu Īperatu Roma pōkō tuisaryme ahtao, 15me tyeimākapose eya tuisa konōtome. Morara ahtao ro Pirato roropa juteu tō tuisaryme toehse te, Erote roropa Karirea pōkō tuisaryme kynexine te, irui Piripe Itureia pōkō tuisaryme toehse, Taronite pōkō tuisaryme roropa te, Risanía, Apirene tō tuisaryme roropa kynexine. Anasa te, Kaipa maro Oturuketō tuisaryme toehse toto. Morara ahtao Ritonōpo omiry totase João a.

³ Mame Joatāo poro toytotose João, kokoro rokē oturuse ahno tō maro. Ynara tykase ynororo:

– Oorypyrykō irumekatoko oēpurihkatohkōme. Oorypyrykō turumekase oya xine ahtao okorokatorỹko Ritonōpo mana, tykase João toytoryhtao Joatāo poro.

⁴ Izaja ekepyry nymerohpyry ae ro João toehse. Pake Ritonōpo poe urutōme Izaja kynexine. Ynara tymerose eya João poko pake Ritonōpo omiry me typapē pokona: “Opore mokyro oturūko mana, ahno esao pyra.

Ynara āko mana:

‘Kuesēkō oehsasaka mana.

Naeroro topohme osema tyritoko.

Esemahtotoko.

⁵ Jakanahmā inonōtotoko osepune ehtohme, ypy tōkehko tahkasēme exīko roropa pipahme ehtohme.

Ijome exikety osema ahtao topohme tyritoko.

Osema akorokapỹ akorokatoko roropa amimome osema ehtohme.

⁶ Morarame kypyno xine Ritonōpo ehtoh enēko imehnō mana,

Ritonōpo nymenekahpyry enēko, kypynanohnekomo, āko mana,” me tymerose Izaja ekepyry a pake.

⁷ Morarame tuhkākō toytose João a osēpurihkapose. Yrome ynara tykase João eya xine:

– Iirypyryme matose. Oty katohme Ritonōpo zuno pyra matou? Oorypyrykō onurumekara ro matose. Ritonōpo ozehno xine ro mana. Awānohtorỹko mana.

⁸ Oorypyrykō irumekatoko. Kure ehtoko, iirypyryme pyra, oorypyrykō turumekase oya xine exiry waro imehnō ehtohme. Ynara kara ehtoko roropa: “Tuisamehxo Aparāo ekepyry kynexine. Naeroro kuānohpyra xine Ritonōpo mana, Aparāo pakomotyāme kuexirykōke,” kara ehtoko. Ynara āko ase oya xine, Aparāo pakomotyāme senohne topu tōkehko riry waro Ritonōpo mana. Ise tahtao tyriy, tykase João eya xine.

⁹ – Wewe sã matose toperē samo. Tomeseke ehtoko. Imepỹ oehnōko mana, wywy ke wewe mity poro akohtohme, eperytara ahtao, apoto htaka ipahtohme. Moro

saaro tōmipona pyra awahtao xine awãnohtorỹko Ritonõpo mana, seromaroro, wewe toperẽkara sã awahtao xine, tykase João eya xine.

¹⁰ Morara kary etaryke tyya xine ynara tykase toh eya:

– Morara ahtao oty poko ynanah yna onuãnohpyra Ritonõpo ehtohme? tykase toto tōturupose.

¹¹ Ynara tykase João eya xine:

– Imehnõ pyno ehtoko. Asakoro oupõkõ ahtao, toiro ekarotoko arypyra exiketomo a. Anapyrykõ roropa apiakatoko tynahkākara napyryme, tykase eya xine.

¹² Morarame kowenu tinerū poko erohketō tooehse roropa João a tōsẽpurihkapotohkõme repe. Ynara tykase toto, tōturupose eya:

– Yna ke? Otara ãkohxo ynanah yna rypyry rumekary waro oehtohme? tykase toto.

¹³ Mame ynara tykase João eya xine:

– Ynara rokẽ ehtoko, zae rokẽ tineru apoitoko kowenu tinerūme. Onymotyẽkara ehtoko. Aomipona ehtoko, tykase eya xine.

¹⁴ Mame soutatu tō tōturupose roropa eya. Ynara tykase toto:

– Yna ke? Otara ãko ynanah rorohpa? tykase toto. Ynara tykase João eya xine:

– Amarokomo? Ynara rokẽ ehtoko. Imehnõ onyryhmara ehtoko. Ajohpe pyra ehtoko imehnõ hxiroryhta roropa oya xine. Osetaehkara ehtoko oerohtamitukõ apoitoh poko oya xine, tykase eya xine.

¹⁵ Mame Ritonõpo poe typynanohnekõ eraximãko toh kynexine. Naeroro João omiry etaryke tyya xine tōsenetupuhpitose toto João poko.

– Otarãme Ritonõpo nymenekahpyry mose kypynanohnekõme, tykase toto João poko repe.

¹⁶ Naeroro ynara tykase João eya xine:

– Arypyra, ywy kara, nakuaka rokẽ oẽpurihkatorỹko ase. Yrome imepỹ oehnõko mana ymotye kuhse exikety. Tuisamehxo mokyro exiryke isãtajã onymyhpokara ase, ihxike jexiryke, ymotye tuisamehxo aexiryke. Mame Ritonõpo Zuzenu Kurã ekarõko oya xine mana. Otuarimapotorỹko mana zae oehtohkõme.

¹⁷ Arexi tōkehko apiakane sã Ritonõpo mana. Arexi kurã kurākãko esẽ mana tytapyĩ taka. Ipihpyrỹpyry pahnõko mana apoto htaka. Moro saaro kuapiakatorỹko Ritonõpo mana. Tōmipona exiketō menekãko mana tōmipona pyra exiketō htae, tōmipona exiketō jũme tymaro ehtohme. Yrome tōmipona pyra exiketō pahnõko mana, apoto htaka, ezehpy htaka, tykase João eya xine.

¹⁸ Mame orẽpyra João tōturuse toto maro. Omi kurã tokarose eya xine, iirypyrykõ rumekatohme eya xine.

¹⁹ Imeĩpo João tōmapose Erote a ãpuruhpyry taka. Mokyro kynexine Karirea põkõ tuisaryme. Ynara kakehpyra João ehse eya: “Orui pyty poko pyra exiko,” kakehpyra, turui pyty poko aexiryke. Mokyro nohpo esety kynexine Erotia. Moro rokẽ kara poko kynexine tyrypyry imepỹ poko roropa kynexine.

²⁰ Morarame tyekĩtapãse Erote tyhxirose toexiryke João a. Tyrypyry tymotyẽkase eya ãpuruhpyry taka João tōmapose exiryke tyya.

Jezu ĕpurihkatopõpyry

(Mateu 3.13-17; Maku 1.9-11)

²¹ Mame ahno tō tōpurihkakehse ahtao João a, Jezu roropa tōpurihkase eya. Moromeĩpo Tummy maro aotururuhta kapu toepiakase.

²² Morotoino Ritonõpo Zuzenu tyhtose Jezu pona. Utukuimo panõ tōsenepose. Morotoino kapu poe ynara tykase Ritonõpo:

– Umũkurume nymyry mase, opyno ase ipunaka. Tãkye ase opoko, tykase kaino.

Jezu ekyry tō tamuru tomo

(Mateu 1.1-17)

²³ Morarame 30me tyeimãse ahtao toerohpitoze Jezu, imehnõ amorepary poko. Joze mŭkuru me tokarose ynororo imehnomo a repe. Joze mokyro Eri mŭkuru.

²⁴ Eri mokyro Matate mŭkuru. Matate mokyro Rewi mŭkuru. Rewi mokyro Meuki mŭkuru. Meuki mokyro Janai mŭkuru. Janai mokyro Joze mŭkuru.

²⁵ Joze mokyro Matatia mŭkuru. Matatia mokyro Amoxi mŭkuru. Amoxi mokyro Naũ mŭkuru. Naũ mokyro Exiri mŭkuru. Exiri mokyro Nakai mŭkuru.

²⁶ Nakai mokyro Maate mŭkuru. Maate mokyro Matatia mŭkuru. Matatia mokyro Semei mŭkuru. Semei mokyro Joze mŭkuru. Joze mokyro Jota mŭkuru.

²⁷ Jota mokyro Joanã mŭkuru. Joanã mokyro Reza mŭkuru. Reza mokyro Zoropapeu mŭkuru. Zoropapeu mokyro Saratieu mŭkuru. Saratieu mokyro Neri mŭkuru.

²⁸ Neri mokyro Meuki mŭkuru. Meuki mokyro Ati mŭkuru. Ati mokyro Kozã mŭkuru. Kozã mokyro Eumatã mŭkuru. Eumatã mokyro Ere mŭkuru.

²⁹ Ere mokyro Jozue mŭkuru. Jozue mokyro Erieze mŭkuru. Erieze mokyro Jorĩ mŭkuru. Jorĩ mokyro Matate mŭkuru. Matate mokyro Rewi mŭkuru.

³⁰ Rewi mokyro Ximeão mŭkuru. Ximeão mokyro Juta mŭkuru. Juta mokyro Joze mŭkuru. Joze mokyro Jonã mŭkuru. Jonã mokyro Eriakĩ mŭkuru.

³¹ Eriakĩ mokyro Merea mŭkuru. Merea mokyro Mena mŭkuru. Mena mokyro Matata mŭkuru. Matata mokyro Natã mŭkuru. Natã mokyro Tawi mŭkuru.

³² Tawi mokyro Jese mŭkuru. Jese mokyro Opete mŭkuru. Opete mokyro Poaze mŭkuru. Poaze mokyro Sara mŭkuru. Sara mokyro Nasõ mŭkuru.

³³ Nasõ mokyro Aminatape mŭkuru. Aminatape mokyro Atimĩ mŭkuru. Atimĩ mokyro Ani mŭkuru. Ani mokyro Ezerõ mŭkuru. Ezerõ mokyro Pereze mŭkuru. Pereze mokyro Juta mŭkuru.

³⁴ Juta mokyro Jako mŭkuru. Jako mokyro Izake mŭkuru. Izake mokyro Aparão mŭkuru. Aparão mokyro Tera mŭkuru. Tera mokyro Naoa mŭkuru.

³⁵ Naoa mokyro Seruke mŭkuru. Seruke mokyro Reu mŭkuru. Reu mokyro Pereke mŭkuru. Pereke mokyro Epea mŭkuru. Epea mokyro Sera mŭkuru.

³⁶ Sera mokyro Kainã mŭkuru. Kainã mokyro Apaxate mŭkuru. Apaxate mokyro Sem mŭkuru. Sem mokyro Noe mŭkuru. Noe mokyro Rameke mŭkuru.

³⁷ Rameke mokyro Matuzarẽ mŭkuru. Matuzarẽ mokyro Enoke mŭkuru. Enoke mokyro Jarete mŭkuru. Jarete mokyro Maarareu mŭkuru. Maarareu mokyro Kainã mŭkuru.

³⁸ Kainã mokyro Enoxĩ mŭkuru. Enoxĩ mokyro Sete mŭkuru. Sete mokyro Atão mŭkuru. Atão mokyro Ritonõpo mŭkuru.

4

Jezu kuhtopõpyry poko joroko tamuru a (Mateu 4.1-11; Maku 1.12-13)

¹ Mame Jezu maro Ritonõpo Zuzenu kynexine yronomyrime. Ijamitunuru imaro kynexine. Jezu tarose eya ahno esaka pyra Joatão mõpozakoxi.

² Moroto Jezu tukuhpitose joroko tamuru a. 40me ãmepyrõ taropose iirypyryrime aehtohme repe. Otuhpyra roropa Jezu toehse. Morarame 40me tõmehse ahtao, tomitapãse ynororo.

³ Mame ynara tykase joroko tamuru eya:

– Ritonõpo mŭkurume awahtao, senohne topu anyhtanohpoko ourume, tykase eya.

⁴ Mame Jezu a tozuhse. Ynara tykase eya:

– Arypyra. Ynara tymerose Ritonõpo omiryryme: “Tonahsẽ enapyryhtao rokẽ isene exipyra ekurehnõko ahno zuzenu mana, yrome Ritonõpo omipõna ahtao orihpõme exĩko,” ãko Ritonõpo omiryryme, tykase Jezu eya.

⁵ Morotoino joroko tamuru a tarose ynororo ypy pona. Moro poe ahno tō emero axī tonepose eya, pata tōkehko roropa tonepose eya. Ynara tykase eya:

⁶ – Eneko ke, moxiā emero opoetoryme ekarōko ase pata tōkehko maro. Ykyryry sero kehko repe ya ekarotyamo, yrome ise exiketomo a ekarory se jahtao ekarōko ase.

⁷ Morara exiryke emero ekarōko ase oya opoetoryme toto ehtohme, oesekumuru po typorohse awahtao jēpataka: “Kure mase, imehxo mase,” katohme ya, tykase eya joroko tamuru ajohpe rokene.

⁸ Morarame ynara tykase Jezu eya:

– Arypyra. Ynara āko Ritonōpo omiry: “Oesēkō rokē eahmatoko, Ritonōpo. Aomipona rokē ehtoko roropa,” āko Ritonōpo omiry, tykase Jezu joroko tamuru a.

⁹ Morotoino Jerusarē pona tarose ropa Jezu eya. Morotona Ritonōpo Tapyī pona tarose eya, kaetokō pona, tapyi mypatarānaka. Ynara tykase ynororo eya:

– Ritonōpo mūkurume awahtao, sero poe epukako nono pona.

¹⁰ Ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiry: “Tynenyohyā aropōko Ritonōpo mana oewomatohme,” me tymerose.

¹¹ Ynara roropa: “Tomarykō ke āpoīko toto opupuru osetapara ehtohme topu pona,” me tymerose roropa, tykase joroko tamuru Jezu a.

¹² Morarame Jezu a tozuhse. Ynara tykase:

– Arypyra. Ynara āko Ritonōpo omiry: “Oesēkōme Ritonōpo exiryke onukuhpyra ehtoko ipunaka,” āko, tykase Jezu eya.

¹³ Mame tokurehse joroko tamuru Jezu kukuru poko. Iiryryryme onyripyra tokurehse ynororo. Mame toytose rokē aporo.

Imehnō amorepapatopōpyry

Karirea po

(Mateu 4.12-17; Maku 1.14-15)

¹⁴ Morotoino toytose ropa Jezu Karirea rānaka ropa. Imaro Ritonōpo Zuzenu jami-tunuru kynexine. Morarame Jezu poko tokātose Karirea pōkomo a pata tō punero, imehnō kurākatopōpyry poko eya.

¹⁵ Jutea tō atamorepatoh tao tamorepase toto eya.

– To! Kure rukukuh mose amorepato nahe? tykase toto, Jezu etananō emero.

Jezu ehtopōpyry poko

Nazare po

(Mateu 13.53-58; Maku 6.1-6)

¹⁶ Morotoino Nazare pona toytose ropa Jezu, tuātatopōpyry pona ropa. Mame osere-matoh ae toytose ynororo atamorepatoh taka. Torēnase ytose ynororo moro taka. Mame moro tao xikihme toehse Jezu Ritonōpo omiry sekerematohme imehnō netaryme.

¹⁷ Mame Izaja nymerohpyry tokarose imepyny a isekerematohme eya. Mame pape typiapose eya ahtao, tynymenekahpyry tysekeremase eya, ynara tykase:

¹⁸ “Kuesēkō Ritonōpo Zuzenu ymaro mana,

tymenekase jexiryke eya imehnō amorepaneme,
etuarimaketō amorepaneme, tōmiry kurā poko.

‘Totapuruhmakase ropa matose,’ kase tonehpose ywy
āpuruhpyry taōkō sā exiketomo a.

‘Tonure ropa matose,’ kase tonehpose roropa ywy tonurākara a.

Ataosanumaketō osanumakehpose ropa tooehse ywy.

¹⁹ Tonehpose roropa ywy ynara kase ipoetory tomo a: ‘Seroae opynanohtorỹko Ritonōpo mana,’ ”

tykase Jezu. Izaja nymerohpyry tysekeremase eya.

²⁰ Morotoino pape totapuruse ropa eya isekeremaxĩpo. Mame tokarose ropa orutua a, atamorepatoh erase akorehmane a. Mame typorohse ropa ynororo kohrame. Tonese eya xine tỹme.

²¹ Mame tōturupitose ynororo eya xine, ynara tykase:

– Seromaroro sero ynysekeremahpyry ajohpe pyra toehse nase ypoko. Onetahpyrykō morararo ypoko kynako, tykase Jezu eya xine.

²² Mame tōsenuruhkase toto:

– To! Mose nysekeremahpyryhxo reh kure kynako, tykase. Imehnō roropa ynara tykase:

– Joze mūkuruhxo tā mose ro roropa, tykase toto.

²³ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ynara katopōpyry ae ro matose ynara āko ya: “Opi warōme awahtao āmoreme os-epinohko,” katopōpyry ae ro, morara āko matose ya. “Kapanau po Ritonōpo jamitunuru tonepose oya imehnō neneryme. Moro sā tyriko taro, oesary nymyry po,” āko roropa matose ya, tykase Jezu eya xine.

²⁴ – Yrome ynara āko ase oya xine, urutō kō eahmāko imehnō mā repe. Yrome esary pōkō mā oneahmara mā toto. (Ritonōpo omiry ekarone omiry etary se pyra imarōkō mana.)

²⁵ Etatoko pahne, zae rokē ynara āko ase oya xine. Pake Eria maro tuhke pytỹpo tō kynexine Izyraeu tomo, konopo oehpyra toehse ahtao. Oseruao jeimamyry motye taropose konopo oehpyra. Moromeĩpo tỹkyryneke pyra toehse toto Izyraeu tō esary po. Tuhke pytỹpo tō toetuarimase.

²⁶ Yrome eya xine Eria onenyohpyra Ritonōpo kynexine. Imepỹ pytỹpo a rokē tonyohse, Sarepeta pono a rokē tonyohse ynororo Ritonōpo a, akorehmase. Juteu kara a tonyohse ynororo Xitō rānaō pono a.

²⁷ Mame tuhke roropa ipū imotatyā moroto Izyraeu tomo Eriseu maro. Yrome toto onukurākara tokurehse Eriseu. Naamā rokē tukurākase eya. Xiria pō roropa mokyro kynexine juteu kara, tykase Jezu eya xine.

²⁸ Morarame morara kary etaryke tyya xine tyekĩtapāse toto, atamorepatohtaōkomo.

²⁹ Towōse roropa toto. Jezu tapoise eya xine. Tarose roropa pata poe eya xine kaetoko exikety jakanahmāka Jezu ematohme repe tyya xine. Japery epoe kynexine pata. Moro poe Jezu emapory se toh kynexine repe.

³⁰ Yrome imoihmākō rātakuroko toytose ropa Jezu. Mame toytose ropa rahkene. Enara.

Jorokohpā kurākatopōpyry ropa

(Maku 1.21-28)

³¹ Morotoino Kapanau pona toytose Jezu, Karirea rānaka. Moroto ahno tamorepase eya oserematoh ae rokene.

³² Mame tōsenuruhkase toto Jezu omiry etaryke tyya xine. Orēpyra tamorepase toexirykōke eya.

– Zae mose omiry, tykase toto.

³³ Moro tao atamorepatoh tao jorokohpe exikety kynexine. Tykohkohtase ynororo opore, jorokohpe toexiryke.

³⁴ – Jezu Nazare pono, oty se hma yna a? Oty kase moehno? Yna enahkapose? Yna irumekako. Awaro ase. Ritonōpo mūkurume oexiry waro ase. Inenehpohpyry kurā mase, tykase jorokohpā Jezu a.

³⁵ Mame ynara tykase Jezu joroko a:

– Mynyhme rokē exiko. Mose ae otūtako ropa, tykase eya. Mame mokyro jorokohpā tomapose joroko a nono pona repe. Yrome onyryhmara. Moromeĩpo tutūtase ropa rahkene mokyro ae. Morarame toekurākase ropa.

³⁶ Mame tōsenuruhkase toto, moro taōkō emero. Ynara tykase toto oseyā:
 – Otāto puhko keh mose omiry nae? Joroko tō tūtanohpōko ropa nae, tōmiry ke rokene.
 Orēpyra toexiryke, aomiry jamihme nase, tykase toto.

³⁷ Mame Jezu tokātose eya xine pata tō punero, Karirea zomye, enara.

*Kurākōkara kurākatopōpyry ropa Jezu a
 (Mateu 8.14-17; Maku 1.29-34)*

³⁸ Morotoino atamorepatoh tae toytose ropa Jezu Ximāo tapyī taka. Ximāo merenoty oxirohnōko kynexine itamurume. Mokyro kure pyra exiry tokarose Jezu a imarōkomo a.

– Mokyro ikurākako ropa, tykase toto.

³⁹ Mame Jezu toytose mokyro enese. Mame tōmiry ke oxirohno tymynyhpākaposē ropa eya. Axī towōse ropa ynororo tōxirohkehse ropa toexiryke. Mame tautuhmase ropa Jezu tomo kuranōpokara a.

⁴⁰ Morarame kokonie pukuro imehnomo a tope tō tonehse, kurākōkara tonehse ikurākatohme ropa Jezu a. Mame tomary tyrise toto pona ahtao, emero tukurākase ropa toto eya.

⁴¹ Joroko tō roropa tutūtanohpose ropa eya mokaro ae. Mame joroko tō tykohtase tutūtarykōme. Ynara tykase toto:

– Ritonōpo mūkurume mase, tykase toto, Jezu waro toexirykōke, Ritonōpo nymenekahpyryme. Morara exiryke tymynyhpākaposē toto Jezu a Ritonōpo mūkurume toehto ekarory se pyra eya xine toexiryke.

*Jezu enetupuhtopōpyry Jutea pōkomo a
 (Maku 1.35-39)*

⁴² Mame ěmepyryme pata poe Jezu toytose toiroro toehtoyme tapyi pyra exikety pona. Morarame ahno tomo a tupise ynororo. Mame toporyse ropa tyya xine ahtao, turumekarykō se pyra toh kynexine Jezu a.

⁴³ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonōpo omiry kurā poko imehnō pata pōkō amoreparry se ase, tuisame aehtoh poko. Morara kase Ritonōpo jenehpoase, tykase Jezu eya xine.

⁴⁴ Naeroro pata tō poro toytose ynororo imehnō amorepase, toto atamorepatoh tonō takuroko. Jutea nonory poro toytose ynororo, enara.

5

*Jezu a typoetory tō eahmary
 (Mateu 4.18-22; Maku 1.16-20)*

¹ Morarame Kenezare ikuhpo esety kynexine. Moro ehpio Jezu kynexine, imehnō amorepāko Ritonōpo omiry poko. Ahno tuhke kynexine. Epuepurohmāko toh kynexine, Jezu omiry etary se toexirykōke.

² Mame asakoro kanawa tonese eya nakuatao tymyhse. Tykanarykō tynomose kana anŷnanomo a. Tarāpa kurikāko toh kynexine.

³ Morarame kanawa aka tōtyrise Jezu, Ximāo kanary aka:

– Kanawa isyryhmako pitiko irānakahme samo, tykase Jezu Ximāo a. Mame typorohse ynororo kanawa ao. Mame ahno tō tamorepase eya kanawa ao tahtao.

⁴ Mame tamorepakehse tyya ahtao ynara tykase Ximāo a:

– Kanawa isyryhmakohme sã irānaka kana anŷtohme, tykase ynororo eya. Mame tisyryhmase irānaka. Mame:

– Atarāpākō ematoko kana anŷtohme, tykase ropa Jezu eya.

⁵ Mame ynara tykase Ximāo eya:

– Ỳ toerohse yna itamurume repe. Kana anỹse ynanẽmehno repe. Yrome ananỹpyra ynanekurehno, tykase ynororo eya. – Yrome omorohko. Ōmi poe tarāpa emāko ropa ase, tykase Ximāo eya.

⁶ Morarame tarāpa tō tomase ropa eya xine. Kuhxo, tuhke kana tapoise. Tarāpa kararahpoise rokẽ toehse, tuhke kana exiryke.

⁷ Morara exiryke imepỹ tykohmase, kanawa enehtohme eya xine kanawa pehme exiryke. Mame kanawa tonehse rahkene. Asakoro typehkase kehko kana ke eya xine. Neryise rokẽ toehse toto, kanawa tō pehme exiryke.

⁸ Yrome moro eneryke Ximāo Peturu a tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ěpataka imehxo Jezu enetuputyryke tyya. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Tuisa, amekehme sã exiko ywinoino. Popyra ase, iirypyryme, tykase ynororo.

⁹ Tōsenuruhkase toto tuhke kana eneryke tyya xine.

¹⁰ Morararo Ximāo marōkomo, Tiaku tomo João maro, atakorōmākomo, Zepeteu poenomo. Mokaro tōsenuruhkase roropa. Mame ynara tykase Jezu Ximāo a:

– Enaromyra exiko. Seromaroro kana poko oerohtoh rumekāko mase. Taroino jomiry ekarory poko rokẽ erohnōko mase. Imehnō ahno akorehmāko mase Ritonōpo poko toto osenetupuhtohme, tykase Jezu eya.

– Ỳ, tykase Ximāo.

¹¹ Morarame tykanarykō tyryhkase eya xine ehpikoxi ropa. Emero tynomose eya xine, Jezu maro toytotohkōme.

*Ipũ imotahpyry kurākatopōpyry ropa Jezu a
(Mateu 8.1-4; Maku 1.40-45)*

¹² Morarame pata pona tooehse Jezu. Moroto ipũ imotahpyry kynexine. Morarame Jezu eneryhtao tōpatapoe toehse ynororo Jezu ěpataka. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Tamuxi, ajohpāme sã ukurākary se awahtao kukurākako ropa, tykase.

¹³ Mame Jezu a tomary tyrise epona. Ynara tykase eya:

– Ỳ, okurākary se ase. Tukurākase ropa mase, tykase eya Jezu. Morara kaxīpo sã rokẽ toekurākase ropa ynororo ipũ imotahpyry.

¹⁴ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Osekātopyra ke exiko. Okurākatopōpyry ropa onekaropyra exiko imehno a. Topohme rokẽ ytoko Ritonōpo Tapyī taka. Osenepota Ritonōpo maro oturukety a, okurākatopōpyry ropa enetohme eya. Morotoino onekarory ekarota eya, Moeze nymerohpyry omi poe, imehnō tuarōtatohme okurākatopōpyry ropa poko, tykase Jezu eya.

¹⁵ Yrome Jezu poko totase toto a moro pōkō punero. Mame tuhke ahno tooehse eya aomiry etase. Tuhke roropa kurākōkara tooehse ekurākapose ropa eya.

¹⁶ Morarame ytosene Jezu ahno esaka pyra, Tummy maro oturuse toiroro.

*Pakaihkapỹ kurākatopōpyry ropa Jezu a
(Mateu 9.1-8; Maku 2.1-12)*

¹⁷ Morarame tyorō ěmepyry ae ahno amorepāko Jezu kynexine. Parixeu tō roropa moroto kynexine typorohse, Moeze nymerohpyry poko amorepatōkō maro. Imepỹ pōkō kynexine mokaro, Karirea rānaō pōkomo, Jutea rānaō pōkomo, Jerusarē pōkō roropa, enara. Ritonōpo jamitunuru Jezu maro kynexine. Naeroro kurākōkara kurākaneme kynexine.

¹⁸ Morarame pakaihkapỹ tonehse imehno a otuato tapo. Tapyi taka kurākara arory se toh kynexine Jezu ěpataka repe.

¹⁹ Yrome omōsaromepyra toh kynexine ahno tuhke exiryke. Tapyi mypatarānaka rokẽ tōnuhse toto. Kurākara roropa taunuhmase eya xine. Morarame tapyi mypatarānao

typiapose eya xine Jezu etonie. Mame otuato tapo ro tonyhtose kurākara rahkene eya xine, ahno rānaka, Jezu ēpataka.

²⁰ Ynara Jezu tuaro toehse:

– Moxiā juaro, Papa mūkurume jexiry enetupuhnōko mā toto, tykase tyya rokene. Ritonōpo mūkurume aexiry tonetupuhse eya xine. Moro eneryke tyya, ynara tykase Jezu kurākara a:

– Aimo, oorypyry korokāko ase, tykase eya.

²¹ Yrome morara kary etaryke tyya xine ynara tykase Moeze nymerohpyry poko amorepatōkomo, parixeu tō maro:

– Onokyhxo keh mose ro Ritonōpo poenohnōko. Imepỹ rypyry onykorokasaromepyra sytatose ahnome rokē kuexirykōke. Ritonōpo poenohnōko mana, tykase. – Ritonōpo rokē ahno rypyry korokary waro mana, tykase toto oseya rokene.

²² Mame aosenetupuhtohkō waro Jezu kynexine. Ynara tykase eya xine:

– Oty katohme ykerekere māko matou okurohtao xine?

²³ Oty kary tupime hkopyra oya xine nahe? Ynara kary: “Oorypyry tykorokase mana,” kary te, ynara kary roropa: “Owōko, xikihxikihme ytoytoko,” kary roropa. Oty kary tupime pyra oya xine nahe?

²⁴ Asakoro ro tupime pyra ya. Ahno rypyry korokary waro ase Ritonōpo poe Kapu ae Ayhtohpyryme jexiryke. Moro poko otuarōtanohtorỹko ase, tykase Jezu eya xine. Mame ynara tykase Jezu ytoytopyny a:

– Owōko. Oetueh anỹko. Atapyĩ taka ytoko ropa, tykase Jezu eya.

²⁵ Mame axī towōse ropa ytoytopynỹpo oximōmākō neneryme. Mame totueh tanỹse eya, tytapyĩ taka toytotohme ropa.

– Kure nymyry mase Ritonōpo, tykase ynororo toytoryme ropa.

²⁶ Mame morotōkō tōsenuruhkase.

– To! Mose ro panō onenepitopyra reh sytatose, tykase toto. Enaromỹke toh toehse.

– Kure nymyry mase Ritonōpo, tykase roropa toto. – Ritonōpo jamitunuru kurā senetou seromaroro, tykase toto.

*Typoetoryme Rewi eahmatopōpyry Jezu a
(Mateu 9.9-13; Maku 2.13-17)*

²⁷ Morotoino toytose ropa Jezu. Mame kowenu tinerū apoine tonese eya. Mokyro esety kynexine Rewi. Tineru apoitoh tao kynexine kohrame. Morarame ynara tykase Jezu eya:

– Ymaro eropa, tykase Jezu.

²⁸ Morara kary etaryke tyya towōse Rewi. Emero tynomose eya jūme Jezu maro toytotohme.

²⁹ Morarame tytapyĩ tao otuhtoh konōto tyripose Rewi a Jezu otuhtohme. Tuhke kowenu tinerū apoinanō roropa tooehse otuhse imaro xine. Imehnō roropa morotona tooehse otuhtoh pona.

³⁰ Morarame Jezu poetory tō tykerekere mase parixeu tomo a, Moeze nymerohpyry poko amorepatōkomo a roropa. Ynara tykase toto:

– Oty katohme otuhnōko matou eukuru ēnōko roropa matou, kowenu tinerū apoinanō maro, iirypyrymākō maro? tykase toto.

³¹ Yrome Jezu a tozuhse ynaroro. Ynara tykase:

– Kurākō topinopyrykō se pyra mā toto. Kurākōkara rokē topinopyry se mana.

³² Moro saaro tooehse ywy, kurākō eahmase pyra, zae exiketō eahmase pyra. Iirypyrymākō eahmase oepyase, ynara katohme eya xine: “Oorypyrykō irumekatoko,” kase oepyase, tykase Jezu eya xine.

*Otuhyra ehtoh poko amorepatoh poko Jezu a
(Mateu 9.14-17; Maku 2.18-22)*

³³ Moromeĩpo ynara tykase toto Jezu a ikerekerematohme:

– João poetory Ritonõpo maro otururuhtao otuhpyra toto, kurehxo Ritonõpo maro töturutohkõme. Morararo parixeu poetory tomo otuhpyra toto. Otätome opoetory tõ rokẽ emero otuhnõko, eukuru ênõko? tykase Jezu a toto.

³⁴ Morarame Jezu a tozuhse toto, ynara tykase eya xine:

– Ypoetory tõ emero otuhnõko tymaro xine jexiryke. Ywy pytakety sã rokẽ ase. Erênatoh toehse ahtao pytakety epe tõ mã tuenikaro rokẽ otuhnõko, eukuru ênõko. Tãkye roropa toto, pytakety maro toexirykõke, topekõ maro toexirykõke.

³⁵ Morarame imeĩpo pytakety arõko imehnõ mana. Morara ahtao rokẽ pytakety epe tõ mã otuhpyra exĩko mã toto toemynymarykõke. Morararo ypoetory tõ tymaro xine pyra jahtao otuhpyra mã toto, typoe xine rokene, tykase Jezu eya xine.

³⁶ Morarame osenetupuhtoh tokarose eya xine Jezu a. Ynara tykase ynororo:

– Upo kurã onyxihkara sytatose upo pakato pitahmatohme. Upo kurã xihkaryhtao upo pakato pitahmatohme, upo kurã ahnikãko sytatose. Upo pakato pitahmãko sytatose mõpãme rokene.

³⁷ Morararo uwa eukuru tyrisenã onyripyra sytatose ã pakato aka. Ë pakato aka uwa eukuru tyrisenã riryhtao, ihmõko mana eukuru jehnahpyry ke. Mame eukuru ekuãnõko, atahnikãko. Êtypyry roropa popyra exĩko mana.

³⁸ Mãpyra eukuru ã tyrisenã aka eukuru tyrisenã tarykase ahtao atahnikara mana.

³⁹ Morararo eukuru jehnahpyry ênanomo. Jehnahpyry êxĩpo eukuru tyrisenã se hkopyra mã toto. “Eukuru pakato kurehxo,” äko toh mana. (Morararo atamurukõ omihpyry se rokẽ awahtao xine jomiry se pyra matose,) tykase Jezu eya xine.

6

Oserematoh esẽme Jezu ehtoh poko (Mateu 12.1-8; Maku 2.23-28)

¹ Morarame tupito pona toytose Jezu oserematoh ae, typoetory tõ maro. Mame arexi panõ typohse ipoetory tomo a. Tamixihse eya xine ihmomikatohme. Tonahse roropa eya xine.

² Yrome ynara tykase parixeu tomo eya xine.

– Oty katohme erohnõko matou? Moeze nymerohpyry omipona pyra matose: “Oserematoh ae erohpyra ehtoko,” katopõpyry omipona pyra matose, tykase toto Jezu a. (Arexi puhturu amixikyryhtao erohtoh sã parixeu tomo a kynexine. Morara exiryke Jezu poetory tõ popyra sã tokarose eya xine.)

³ Morarame Jezu a tozuhse ynaroro:

– Tawi tõ ehtopõpyry poko onysekeremara ro hmatou? Mokyro omise toehse, typoetory tõ maro.

⁴ Mame Ritonõpo Tapyĩ taka tomõse ynororo typoetory tõ maro. Wyi tonese eya xine. Imehnõ nekarohpyry kynexine Ritonõpo zurume. Moro onenahpopyra kynexine Moeze omihpyry ae rõ. Arão pakõ zurume rokẽ kynexine repe. Yrome moro tonahse Tawi tomo a. (Mame moro enahxĩpo Tawi tomo a: “Popyra matose,” kara Ritonõpo kynexine eya xine.)

⁵ – Ywy ase oserematoh esẽme oserematoh rihpõme jexiryke, Kapu ae Ayhtohpyryme jexiryke, tykase Jezu eya xine.

Aosemahmirihmahpyry kurãkatopõpyry ropa Jezu a (Mateu 12.9-14; Maku 3.1-6)

⁶ Morarame imepỹ oserematoh ae ropa tomõse Jezu atamorepatoh taka imehnõ amorepase. Morarame ahno tooehse Jezu a, apotunuru wino aosemahmirihmahpyry.

⁷ Moro tao Moeze nymerohpyry poko amorepatõkõ kynexine parixeu tõ maro. Ahno kurãkary enery se toh kynexine Jezu a oserematoh ae. “Mokyro popyra mana. Moeze

nymerohpyry omipona pyra mana,” kary se toh kynexine. Morara exiryke toraximase eya xine, Jezu hxirotohme tyya xine.

⁸ Yrome toto osenetupuhtoh waro Jezu kynexine. Ynara tykase Jezu aosemahmirihmahpyry a:

– Osehko xiaro yna rātaka, tykase eya.

Mame towōse ynororo. Toytose ahno rātaka.

⁹ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Kuezuhtoko. Oty riry kure kyya xine oserematoh ae Moeze nymerohpyry omipona kuahtao xine, ahno kurākary, imehnō ryhmary? Oty riry kure kyya xine, imehnō poko kuenupunarykomo, imehnō enahkary? tykase Jezu eya xine.

¹⁰ Morarame tȳkakoxi tōsenuhmase Jezu. Ynara tykase ynororo aosemahmirihmahpyry a:

– Oemary enuhmako xiaro, tykase eya.

Morarame tātaporamase eya. Kure ropa toehse ynororo.

¹¹ Mame moro eneryke tyya xine tyekītāpāse toto yronymyryme. Tōximōse toto oturutohme Jezu ryhmary poko tyya xine.

12mākō menekatopōpyry Jezu a

(Mateu 10.1-4; Maku 3.13-19)

¹² Morarame Jezu toytose ypy pona Tummy maro oturuse. Moroto tōmehse ynororo tōtururu poko Tummy maro, Ritonōpo maro.

¹³ Morarame tōmehse ahtao, tymarōkō tykohmase tyya. Mame 12me tymenekase eya tynenyokyryme.

– Jomi poe ytoytōko matose jomiry ekarose pata tō punero, tykase ynororo eya xine.

¹⁴ Mame ynara inymenekatyā kynexine. Ximāo, mokyro tosehapse ropa Peturume Jezu a. Zakorō roropa tymenekase Ātare, Tiaku te, João roropa te, Piripe te, Patoromeu roropa tymenekase te,

¹⁵ Mateu te, Tome te, Tiaku, Aupeu mūkuru kynexine te, Ximāo imepyny, juteu tō esary pynoto te.

¹⁶ Juta, Tiaku mūkuru ynororo kynexine te, Juta Ixikariote roropa. Jezu ewokaneme kynexine ynororo. Enara tymenekase toto Jezu a.

Ahno amorepatopōpyry, ikurākatopōpyry enara

(Mateu 4.23-25)

¹⁷ Morarame ypy poe tyhtose ropa Jezu 12mākō maro. Mame jakuraramā pona tooehse tahtao totyphse ynororo typoetory tō maro. Imoihme ipoetory tō kynexine. Imehnō roropa tuhke tooehse morotona Jutea nonory pōkomo, Jerusarē pōkō roropa. Tuna konōto ehpiōkō tooehse roropa Tiro pōkomo, Xitō pōkomo, enara tooehse toto morotona.

¹⁸ Jezu omiry etase tooehse toto. Kurākōkara ekurākapose roropa tooehse toto. Joroko tō nyryhmatyā roropa tooehse ekurākapose roropa. Morarame tukurākase ropa toto eya.

¹⁹ Jezu temuhmary se toh toehse, emero, toekurākapotohkōme eya, ijamitunuru enetuputyryke tyya xine. Mame toekurākase ropa toto. Enara.

Tākye ehtopo, emynyhmatopo roropa

(Mateu 5.1-12)

²⁰ Morarame typoetory tō tonese Jezu a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Tākye matose, tymōkomokākara.

Ritonōpo oesēkōme enetuputyryke oya xine tākye exīko matose.

²¹ – Tākye roropa matose omise exiketomo.

Imeīpo otuhnōko matose. Tuesapare exīko roropa matose.

– Amarakō roropa xitaketomo, tākye ehtoko.

Imeīpo exianāko ropa matose.

²² — Tākye matose ozehno xine imehnō ahtao Kapu ae Ayhtohpyry poetoryme oexirykōke. Orumekatorŷko imehnō mā repe, opoihtotorŷko roropa toh mā repe, onetāpatorŷko roropa mā toto ypokoino.

²³ Tākye rokē ehtoko morara ahtao, itamurume kurā tukurākase exiryke kapu ao Papa esao, okyryrykōme. Ozehno xine toto ehtoh sā urutō kō zehno itamuru tō kynexine roropa pake, Ritonōpo omiry poko imehnō amoreparyhtao eya xine, tykase Jezu eya xine.

²⁴ — Naeroro tomeseke ehtoko tymōkomoke exiketomo.

Atākyemāko matose seromaroro tymōkomoke oexirykōke repe, oepehpyrykō oemarykō po toehse exiryke.

Yrome imeīpo atasamāko myhē matose.

²⁵ — Atākyemāko matose repe, tuesapare exiketomo. Imeīpo atasamāko ropa matose. Emitapānōko roropa matose.

— Amarokō roropa exianaketomo, imeīpo atasamāko ropa matose, ihnamōko matose, xitāko.

²⁶ — Tomeseke ehtoko imehnomo a oeahmarykohtao oenekunohpyra xine toto ehtohme. Ynara exiryke, pake oeahmarykō sā urutō kō toahmase roropa azahkuru exiketomo a oxisā toexirykōke, tykase Jezu eya xine.

Ozehnotokō pyno ehtoko

(Mateu 5.38-48; 7.12)

²⁷ Morarame ynara tykase Jezu totananomo a:

— Ose xine pyra exiketō pyno ehtoko. Kure rokē ozehnotokō tyritoko roropa.

²⁸ Kure rokē okerekeremananō tyripotoko Ritonōpo a. Oturutoko Ritonōpo a ohtomananōkō poko roropa kure toto ritohme roropa.

²⁹ Mame imepyny a oēpatapihmorykohtao, osetoro osēpatapihmopotoko eya. Oupōkō tapoise ahtao imepyny a, ometŷkō roropa ekarotoko eya.

³⁰ “Okyryrykō se ase,” karyhtao imehnomo a oya xine, ekarotoko rokē eya xine. Mame okyryrykō tarose axītao rokē ahtao imehnomo a moro onupuxihkara ropa ehtoko.

³¹ Kure rokē orirykō se matose imehnomo a. Naeroro imehnō kure rokē tyritoko roropa, kure orirykō se oehtohkō sā imehnomo a.

³² — Morarame opyno exiketō se rokē awahtao xine, popyra exiketō motye nymyry pyra matose. Kure oripyra xine Ritonōpo mana opyno exiketō se rokē awahtao xine. Pohnō mā morararo. Typyno xine exiketō se rokē mā toto, typyno xine exiketō kara se pyra mā toto.

³³ Morararo kure orinanōkō rokē riryhtao kure oya xine, zae pyra matose. Kurā ke oepehmara xine Ritonōpo mana morara awahtao xine. Iiryryrymākō morararo, kure tyrinanō rokē kure rīko mā toto.

³⁴ Morararo omōkomory ekaroryhtao oya xine imehnomo a axītao rokene, toto waro oexirykōke. Ekarōko ropa oya xine: “Ise ropa ase,” karyhtao oya xine. Morara awahtao xine oty katohme: “Ritonōpo zamaro ywy,” āko matou? Popynō morararo omomyke pyra mā toto tope tomo a tymōkomorykō ekarory poko, morohne apoiry ropa waro toexirykōke.

³⁵ Morara exiryke ynara rokē ehtoko, asatokōkara pyno ehtoko. Kure rokē tyritoko toto. Ākorehmara xine exiketō roropa akorehmatoko. Morara awahtao xine kurā ekarōko Ritonōpo oya xine mana itamurume, imeīpo kapu ao. Mame Ritonōpo Imehxo Exikety poenōme exīko matose, kure Ritonōpo exiryke, “Kure mase,” kara exiketomo a roropa, iiryryrymākomo a roropa.

³⁶ Mame imehnō poko oenupunatoko, Omykō kapuaō samo, opoko xine aenupunatoh sā roropa oenupunatoko imehnō poko, tykase Jezu eya xine.

*Imehnõ apiakary poko
(Mateu 7.1-5)*

³⁷ – Imehnõ onekaropyra ehtoko popyra, popyra oekaropyra xine Ritonõpo ehtohme roropa. Imehnõ onyxiropyra ehtoko ohxiropyra xine Ritonõpo ehtohme roropa. Imehnomo a oryhmatopõpyrykõ poko awamekaro xine rokẽ ehtoko. Morarame oorypyrykõ korokãko Ritonõpo mana.

³⁸ Imehnomo a okyryrykõ ekarotoko itamurume. Mame oya xine kure toehtoh ekarõko mã Ritonõpo roropa onekarohpyrykõ saaro. Moro motyẽkãko kuhse Ritonõpo mana. Oemarykõ pehkãko mana onekarohpyrykõ saaro imehnomo a. Moro saaro ekarõko ropa Ritonõpo oya xine mana, tykase.

³⁹ Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine, enetupuhtohme eya xine:
– Otãto tonurẽkara tysã exikety arõko hnae? Arypyra, tysã exikety aroryhtao tonurẽkara a epukãko rokẽ toh mana oramã etonie toytotyrykohtao.

⁴⁰ Morarame tamorepanekõ onymotyẽkara mã toto. Tãtamorepakehse tahtao xine tamorepanekõ sã exiko toh mana, tykase.

⁴¹ – Otarãme imepỹ mã iirypyryme pitiko rokẽ repe. Wewe akumuru pitiko enuru ao exikety sã mana. Yrome oorypyrykõ pitiko rokẽ pyra mana, wewe konõto onu ao exikety sã mana. Morara awahtao xine imehnõ rypyry enẽko rokẽ matose. Yrome oorypyrykõ onenepyra amarokomo.

⁴² Imehnõ kerekeremaryhtao oya xine otarame ynara ãko matose eya xine: “Wewe akumuru pitiko moro oenuru ao. Ouxi,” ãko matose repe. Yrome oenurukõ ao roropa wewe konõto exiry waro pyra matose. Onekunohto rokẽ matose. Osemazuhme aporo wewe konõto toutokõ oenurukõ ae. Moromeĩpo kurehxo enẽko matose. Imepỹ enuru ae wewe akumuru oũko ropa matose kure õsenuhmarykõke. Moro saaro osemazuhme oorypyrykõ irumekatoko. Moromeĩpo kurehxo imehnõ akorehmãko matose, iirypyrykõ rumekapory poko, enara, tykase Jezu eya xine.

*Otyro eperytatoh poko sã amorepatopõpyry
(Mateu 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ Morarame ynara tykase Jezu roropa:
– Otyro zoko kurã eperytara mana xihpyryme. Morararo ãtaryka xihpyry kurãme eperytara mana.

⁴⁴ Topere eneryhtao kyya xine otyro zoko enetupuhnõko sytatose; omoxino zoko fikume eperytara mana, morararo ãtaryka zoko mã uwame eperytara mana.

⁴⁵ Kure awahtao xine kure osetupuhnõko matose okurohtao xine, õmirykõ roropa kure exiko. Mãpyra popyra awahtao xine popyra roropa osetupuhnõko matose okurohtao xine. Õmirykõ popyra roropa exiko mana, enara.

*Tapyi riry poko sã amorepatopõpyry
(Mateu 7.24-27)*

⁴⁶ Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine:
– Oty katohme hkoh ynara ãko matou ya: “Jesẽ mase. Jesẽ mase,” ãko matose repe ya, yrome jomipona pyra matose.

⁴⁷ Jomiry etaryhtao oya xine, jomipona awahtao xine roropa, tuaro exiko matose. Imepỹ tuaro exikety sã matose.

⁴⁸ Tuarõ exikety a tytapyĩ tamose tũporẽ po. Mame konopo tooehse itamurume. Tuna tukumase. Mame tyryrykane konõto tooehse, jamihme tapyi pokona tooehse. Yrome tapyi onemara kure tyrise exiryke tũporẽ po.

⁴⁹ Yrome jomiry etananõ jomipona pyra toehse ahtao tuaro pyra exiketõme mã toto. Imepỹ tuaro pyra exikety sã roropa exiko mã toto. Tytapyĩ tyrise eya isawã po repe. Mame konopo tooehse itamurume. Tuna tukumase roropa. Mame itapyĩ tomase tyryrykane a nakuaka. Mame tuna a tarose tapyi, tykase Jezu eya xine.

7

*Sajëtu poetory kurãkatopõpyry Jezu a
(Mateu 8.5-13)*

¹ Morarame morohne poko mokaro amorepakehõpo Jezu toytose ropa Kapanauõ pona. Moroto soutatu esë kynexine, sajëtu. Ipoetory tõ 100me kynexine, soutatu tomo. Romanome kynexine ynororo, juteu kara.

² Inamoto kure pyra toehse. Ipyno pohto rokë pyra kynexine. Orihsasaka toehse ynororo.

³ Mame Jezu ekary totase ahtao sajëtu a, imehnõ tonyohse eya Jezu enehtohme. Juteu tamuxiry tõ tonyohse eya mokyro kurãkatohme.

⁴ Mame Jezu a toytose tahtao xine, ynara tykase toto eya:

– Oenehse ynanoehno Sajëtu omi poe, inamoto kurãkatohme ropa oya. Oytory kure yna a ynororo kure yna a exiryke. Yna pyno mana,

⁵ Juteu tõ pyno. Atamorepatoh tyripose roropa eya yna atamorepatohme. Morara exiryke kyryh kaxiko, aomipona, tykase toto Jezu a.

⁶ Naeroro toto maro toytose Jezu. Mame moe hkopyra toehse ahtao tope tõ tonyohse ropa sajëtu a, Jezu maro toto oturutohme ropa. Morarame tõsëpatakãmase toto. Ynara tykase toto Jezu a, sajëtu omihpyry tokarose eya xine:

– Oserekohmara exiko ytapyĩ taka oepyyry poko. Tuisa konõto kara ase nykã rehne.

⁷ Ime pyra roropa ase. Naeroro ytopyra roropa ase oya ihxipÿke jexiryke, nykã rehne. Õmiry ke rokë ypoetory ikurãkako aekurãkatohme ropa, nykã rehne.

⁸ Ywy roropa tosëke ase, typoetoke roropa ase soutatu tõ ke. “Ytoko,” karyhtao ya, ytõko ypoetory mana, jomipona. “Osehko,” karyhtao imepyny a, oehnõko roropa mã ya. “Enara tyriko,” karyhtao ya, tyrõko mã toh roropa jomipona. Moro saaro mase õmiry ke kurãkõkara kurãkary ropa waro mase, nykã reh sajëtu, tykase inenyohthyã Jezu a.

⁹ Mame morara kary totase ahtao Jezu a:

– To! tykase. Tõsenuruhkase. Mame tymarõkomo a toeramase ynororo, ynara tykase eya xine:

– Tonetupuhse ywy mokyro a yronymyryme. Juteu kara mokyro repe yrome jenetupuhno. Mokyro panõ onenepitopyra reahse Izyraeu tõ htao. Morara exiryke inamoto kurãkãko ropa ase, tykase eya xine Jezu.

¹⁰ Mame mokyro poetory tõ toytose ropa, tosëkõ tapyĩ taka. Moro tao kuranõpokara kure ropa tonese eya xine, toekurãkase ropa, Jezu omiry ke rokene. Enara.

Pytÿpo mÿkuru ãsemãkatopõpyry ropa Jezu a

¹¹ Moromeĩpo imepÿ pata pona toytose Jezu, Naĩ pona typoetory tõ maro. Tuhkãkõ roropa toytose Jezu maro.

¹² Mame pata omõtoht taka tooehse tahtao xine ekepyry aronanõ tonese eya xine. Pytÿpo mÿkuru kynexine aorikyhpyry, toirõ kynexine imÿkuru. Mame tuhke pata põkõ mokyro maro toehse, pytÿpo maro zonemyry enese.

¹³ Morarame mokaro eneryke tyya sam tykase Jezu tukurohtao. Toenupunase roropa ynororo pytÿpo poko. Ynara tykase eya:

– Xitara exiko, tykase eya Jezu.

¹⁴ Morarame toytose ynororo, ekepyry ã apose. Mame aronanõ totypohse ahtao ynara tykase Jezu, aorikyhpyry a:

– Aimo owõko ty, tykase eya.

¹⁵ Mame sÿpe towõse ynororo. Mame tõmitase ropa ynororo. Mame Jezu a tynësemãkahpyry ropa tokarose ropa jeny a.

¹⁶ Moro eneryke tyya xine tõsenuruhkase toto. Kure Ritonõpo tyrise eya xine. Ynara tykase toto:

– Kure kuhse mase, Ritonõpo. Ritonõpo omiry poko urutõ imehxo exikety kymaro xine mana. Kypynanohse xine Ritonõpo tooehse, tykase toto.

¹⁷ Morarame Jezu tokãtose eya xine juteu tõ patary punero, imehnõ pata põkõ punero, enara.

*João a typoetory tõ enyohtopõpyry poko Jezu maro toto oturutohme
(Mateu 11.2-19)*

¹⁸ João poetory tomo a Jezu ehtopõpyry tokarose tosẽkomo a. Mame asakoro typoetory tõ tykohmase tyya.

¹⁹ Mame toto enyohne oturupotohme Jezu a. Ynara tykase João, eya xine:

– Ynara kahtoko Jezu a: “Ritonõpo nymenekahpyry eraximãko ynanase. Ynoro hmahno? Ynorome pyra awahtao, imepõ eraximãko ynanah?” kahtoko ke Jezu a, tykase João tynenyohtyamo a.

²⁰ Morarame tooehse toto Jezu a. Ynara tykase eya:

– Ahno õpurihkahpõ yna enyohno oturupotohme oya. Omoro toko hma: “Oehnõko mana,” katopõpyry João a. Ynorome pyra awahtao imepõ eraximãko ynanah? tykase toto Jezu a.

²¹ Morarame mokaro morotona toytose ahtao tuhke kurãkõkara kurãkãko Jezu kynexine. Inyrokurukõ roropa tymynyhpãkapose ropa eya. Jorokohpã kõ roropa kure ropa tyripose eya. Tonurãkara roropa tonutanohpose ropa eya.

²² Morarame ynara tykase Jezu João nenyohyamo a:

– João a ytotoko ropa. Zurutatoko ynyriry poko, onetahpyrykõ poko, onenehpyrykõ poko: tonurãkara kure osenuhmãko ropa, ytoytopynyõpo tõ kure ytoytõko ropa, xikihxikihme ytoytõko mã toto, ipõ imotatyã kure exiko ropa mana, otato pyra aehtyã otato exiko ropa mana. Aorihtyã õsemãnõko ropa mã toto. Kure Ritonõpo ehtoh waro pyra exiketõ tuarõtãko mã toto Ritonõpo omiry poko, enara.

²³ Mame tãkye kuhse matose exiko jenetupuhkehpyra awahtao xine, porempõpyra awahtao xine, kahtoko João a, tykase Jezu eya xine.

Jezu oturutopõpyry João poko

²⁴ Mame João nenyohyã toytose ropa toto ahtao, ynara tykase Jezu imoihmãkomo a João poko.

– João maro mytoatose ahno esaka pyra. Oty enesehxo mytoatose morotona. Pyrouimo panõ tyryrykane naronarory enese mytoatose repe? Orutua jamitu kara enese mytoatose?

²⁵ Onoky enese mytoatose? Kurã ke autupohtohpyry eneseh mytoatose? Yrome kurã ke autupohtotyã tuisa tapyi kurã tao rokẽ mã toto, pata esã tapyi tao roropa mã toto.

²⁶ Kuurutoko. Onoky enese mytoatose? Ritonõpo omiry poko urutõ enese mytoatohse? “ÿ,” kahtoko, kuezuhoko. Ynara ãko ase oya xine, Ritonõpo omiry poko urutõ motye exikety kuhse tonese oya xine, João mokyro.

²⁷ Etatoko ke, mokyro poko ynara tymerose Ritonõpo omiry: “Ynenyokyhpyry mose ro, ãko Ritonõpo. Osemazuhme mose ro aropõko ase oesemary rineme samo. Imehnõ tuarõtahneme mana,” katopõpyry Ritonõpo a tymerose mokyro poko, tykase Jezu.

²⁸ – Ynara ãko ase oya xine, ahnome aenurutyã motye João mana, ahno õpurihkahpono. Emero motye mana. Yrome Ritonõpo poenõme aenurutyã mã ime pyra ro tahtao xine João motye ro toh mana, tykase Jezu eya xine.

²⁹ Tuhkãkomo a totase Jezu omiry, kowenu tinerõ apoinanomo a roropa totase.

– Zae Ritonõpo mana, tykase toto. Pake João omiry etahpõkõ kynexine. Ritonõpo omipona toehse toto. Tõsõpurihkapose roropa toto João a tonetupuhse tyya xine exiryke.

³⁰ Yrome parixeu tõ Ritonõpo omipona se pyra toh kynexine, Moeze nymerohpyry poko amorepatõkõ maro. Pake João a ytopyra toh kynexine osõpurihkapose.

³¹ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty sã seromatokõ Izyraeu tomo? Onoky sã roropa toh nae?

³² Poetohti sã mã toto osepekahtoh tao, kohrame exiketõ samo. Ynara ãko toto poet-
ohti oxime rokẽ kohkohtãko: “Ynaneto rue repe onetarykõme, yrome wara matokene.
Mame ynanyhnamõ roropa repe onetarykõme, yrome onyhnampyry matokene. Oty
se keh matou?” ãko toto oseya rokene.

³³ Mokaro sã matose. Ynara exiryke, João, ahno ãpurihkaneme tooehse oya xine repe.
Toitoine otuhyry kynexine tõtururu poko Ritonõpo maro, jehnahpyry roropa onẽpyry
kynexine. Yrome amarokõ ynara tykase ipoko: “Jorokohpe mokyro,” matose ipoko.

³⁴ Morarame Kapu ae Ayhtohpyry tooehse roropa oya xine. Tõtuhse ynororo. Eukuru
tõse roropa eya. Yrome ynara matose ipoko: “Enetoko ke, mokyro aotukurujano,
eukuru ãne, kowenu tinerũ apoinanõ epeme, iirypyrymãkõ epeme roropa,” matose
ipoko roropa.

³⁵ Yrome Ritonõpo omipona se exiketõ mã tuaro Ritonõpo ehtoh enetupuhnõko. Zae
aehtoh enetupuhnõko roropa mã toto.

Jezu otuhtopõpyry parixeu tapyĩ tao

³⁶ Morarame Jezu toahmase parixeu a tytapyĩ taka aytotohme otuhse. Parixeu esety
Ximão kynexine. Mame itapyĩ taka toytose Jezu. Mame typorohse kohrame otuhtoh
pona.

³⁷ Moro pata po nohpo kynexine, iirypyrymano, orutua kõ poko exikety. Morarame:
“Jezu toytose parixeu tapyĩ taka otuhse,” kary totase tyya ahtao, parixeu tapyĩ taka toy-
tose roropa ynororo. Mame ixtaratu typyne exikety tarose eya topu risẽ ao, arapaxturu
ao.

³⁸ Mame Jezu mykakoxi typorohse ynororo, eponaro. Tyxitase ynororo, tyrypyry
rumekary se toexiryke. Tõxity ke Jezu pupuru tysỹsỹmase eya. Moromeĩpo tũsety
ke ipupuru tykorokase ropa eya tyxitatehxpõ. Typohse roropa ipupuru pona eya.
Ixtaratu ke roropa typopase roropa eya, eahmaryme tyya, ipyno toexiryke.

³⁹ Moro eneryke tyya, ynara tykase Jezu kohmahpono, parixeu tukurohtao:

– Mose Ritonõpo poe urutõme nymyry ahtao, nohpo tupupuru poko exikety ene-
tuputyry. Iirypyryme mose nohpo ehtoh waro exiry, tykase ynororo tukurohtao
rokene.

⁴⁰ Morarame ynara tykase Jezu Ximão a:

– Ximão, jotururu se ase amaro, tykase.

– Oty poko? tykase. – Kaxiko, kuuruko, tykase Ximão Jezu a. Mame ynara tykase
Jezu:

⁴¹ – Asakoro orutua kõ kynexine, tosẽkõ tinerũ apoihpõkomo. Toiro orutua a tineru
tapoise 500 miime. Imepyny a 50 miime rokẽ tapoise.

⁴² Morarame tynapoihpyrykõ epehmary se ropa toh toehse repe. Yrome tosẽkõ
onepehmasaromepyry toh kynexine asakoro ro, tytineruke pyry toexirykõke. Moro
eneryke tyya toenupunase toto poko esẽkomo. Ynara tykase ynororo: “Otara kara ywy
roro moro epehmãko ase onepehmara oehthokõme,” tykase typoetory tomo a esẽkomo.

– Ximão, morara ahtao onoky tokoh tosẽ sehxo nae? tykase Jezu, tõturupose parixeu
a.

⁴³ Mame ynara tykase Ximão:

– Otarãme mokyro, tuhkehxo tineru apoihpono. Mokyro tosẽ sehxo mana, tykase
Ximão. Ynara tykase Jezu eya:

– Zae mase morara karyke oya.

⁴⁴ Morarame nohpo a toeramase Jezu. Ynara tykase ynororo Ximão a:

– Mose nohpo enẽko mase. Atapyĩ taka oehno. Yrome jepuhkurikatoh onekaropyry
makẽ ya. Mose nohpo rokẽ upupuru kurikano tyxity ke. Tũsety ke upupuru tykorokase
roropa eya.

⁴⁵ Tomõse atapyĩ taka jahtao ypohpyra roropa makene. Yrome mose nohpo jeah-makehpyra mana upupuru pona.

⁴⁶ Jūsety anahpara roropa makene tyroxinē ke. Mose nohpo rokē upupuru popano ixtaratu ke.

⁴⁷ Morara exiryke ynara āko ase oya, mose ypoko toenupunatoh ke otuarōtanohtorỹko mana tyyrypyry tuhke korokatopōpyry poko ya. Imepỹ mā pitiko tyyrypyry tykorokase ahtao, morararo pitiko rokē ypoko enupunāko mana, tykase Jezu parixeu a.

⁴⁸ Morarame ynara tykase Jezu nohpo a:

— Oorypyry ykorokano, tykase.

⁴⁹ Mame imehnō otuhketō ynara tykase toto oseya rokene:

— Onoky mose ro iiryrypyry korokane? tykase toto.

⁵⁰ Mame ynara tykase Jezu nohpo a:

— Tonetupuhse oya jexiryke typynanohse mase. Ytoko ropa. Torētyke pyra exiko, tykase Jezu eya.

8

Nohpo tō ytotoptōpyry Jezu maro

¹ Moromeĩpo Jezu toytose pata tō poro Ritonōpo omiry kurā poko imehnō amorepase. Toto esēme Ritonōpo exiry poko tamorepase toto eya. Ipoetory tō roropa 12mākō toytose imaro.

² Nohpo tō roropa toytose imaro inukurākatyamo, jorokohpanōpo tomo, kuranōpotōkara, enara toytose toto. Toiro esety Maria kynexine, mokyro esety akorō Matarena kynexine. Mokyro ae 7me joroko tō tutūtanohpose ropa pake Jezu a.

³ Joana roropa imaro toytose, Erote poetory esē pyty. Tuisamehxo kynexine inio, esety Kuza. Susana roropa toytose. Imehnō nohpo tō roropa tuhke toytose Jezu maro. Mokaro toenupunase Jezu poko. Ipoetory tō poko roropa toenupunase toto. Tymōkomorykō tapiakase eya xine, ekarotohme Jezu tomo a, zotyko tahnose eya xine.

Ipuhturu pahne poko sã ahtatohme

(Mateu 13.1-9; Maku 4.1-9)

⁴ Morarame imehnō oehkehpyra ehse Jezu a, imeimehnō pata tō pōkomo. Morarame imoihme toehse toto ahtao tamorepase toto Jezu a. Ynara tykase ynororo eya xine, enetupuhtohme toto a.

⁵ — Orutua toytose otyro puhturu pahse sapararahme, ahtatohme. Mame ipuhturu papyryhtao eya tupito po ipuhturu toepukase roropa osema tao. Moro tytūtūmase ahno a. Torō tomo a roropa tonahse.

⁶ Mame ipapyryhtao, topuxikiri htaka toepukase roropa, ipuhturu. Moro tōxihtase axĩ repe. Yrome taremasē ropa tuna pyra exiryke nono ao.

⁷ Mame ipapyryhtao ro ipuhturu toepukase roropa ātaryka htaka. Moro tahtase repe yrome ātaryka a toise.

⁸ Morarame nono kurā pona toepukase ipuhturu. Moroto kure tahtase, toperytase roropa. Tuhke toperytase, enara.

Mame etyhpyryme ynara tykase Jezu:

— Typanare awahtao xine etāko matose, tykase Jezu eya xine.

Tuarōtanohtopōpyry otyro puhturu arykahpō poko

(Mateu 13.10-23; Maku 4.10-20)

⁹ Morotoino ynara tykase ipoetory tō Jezu a:

— Oty poko hko moturuno moro poko samo? tykase toto eya.

¹⁰ Mame Jezu a tozuhse toto. Ynara tykase:

— Kuesēkōme Ritonōpo ehtoh poko zuaro exĩko matose enetuputyryke oya xine. Yrome imehnō amorepāko ase tupimā ke rokene, enetupuhtohme eya xine repe. Yrome

onenetupuhpyra toh mana. Etatohme roropa eya xine repe. Yrome onenetupuhpyra mǎ toto, tykase Jezu eya xine.

¹¹ Mame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Ynekarohpyry otyro puhturu papyry poko ynara mana, ipuhturu sǎ Ritonõpo omiry mana.

¹² Mame ipuhturu aepukahpyry osema taka sǎ Ritonõpo omiry etananõ repe. Mame joroko tamuru oehnõko mana Ritonõpo omiry apoitohme ropa ikurohtaka xine, aomipona pyra toto ehtohme, osepynanohpopyra Ritonõpo a toto ehtohme.

¹³ Mame ipuhturu aepukahpyry topuxikiri htaka, imehnõ Ritonõpo omiry etananõ samo. Mame omi kurǎ etaryke tyya xine tǎkye exiko toh mǎ repe. Yrome toto kurohtaka aomiry omõpyra samo. Axĩtao rokẽ enetupuhnõko toh mǎ repe. Yrome toetuarimarykohtao axĩ poremǎnõko ropa mǎ toto.

¹⁴ Morararo imepỹ ipuhturu toepukase ahtao ǎtaryka htaka, moro sǎ Ritonõpo omiry etananõ mǎ repe. Mame torẽtyke toexirykõke tymõkomoke se roropa, typenetarykõ poko roropa. Morohne mǎ Ritonõpo omiry eiko, ǎtaryka samo. Eperytara sǎ mǎ toto tukurohtao xine, ekurehnõko.

¹⁵ Mǎpyra ipuhturu aepukahpyry nono kurǎ pona, moro sǎ Ritonõpo omiry etananõ mana. Kure Ritonõpo omiry etǎko toto. Wenikehpyra roropa exiko toto. Aomipona roropa toh exiko. Penekehpyra roropa toh mana. Aomiry ekarõko imehnomo a enetupuhpotohme. Mame enetupuhporyhtao eya xine eperytǎko sǎ mǎ toto, tykase Jezu eya xine.

*Oezurukõ ononẽpyra ehtoko katopõpyry Jezu a
(Maku 4.21-25)*

¹⁶ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Nǎparina pitiko saerehkane zukaxĩpo onyripyra sytatose mukuxi zopikoxi. Onyripyra sytatose epehtoh zopikoxi roropa. Jarao rokẽ tyrĩko sytatose kae, apõ pona saerehkatohme, oehketõ zeipotohme, toto osenuhmatohme roropa.

¹⁷ Emero zonetyǎ zumakǎko mana aryhnaka tyripõko Ritonõpo mana. Emero etapuruhyry etapuruhmakǎko roropa mana jarao ehtohme, tykase Jezu eya xine.

¹⁸ – Naeroro tuaro ehtoko, tomeseke roropa ehtoko onetahpyrykõ poko. Nae exiketõ tuhkehxo apoiko. Yrome aryryra exiketõ ikyryrykõ ipuxihkǎko emahpoe xine. Morararo kure jomiry etaryhtao oya xine tuhkehxo enetupuhnõko matose. Yrome jomiry kure onetara awahtao xine jomiry poko wenikehnõko matose, tykase Jezu eya xine.

*Jezu ẽ ytotopõpyry poko Jezu enese zakorõ tõ maro
(Mateu 12.46-50; Maku 3.31-35)*

¹⁹ Mame Jezu ẽ toytose Jezu enese repe zakorõ tõ maro. Yrome ytopyra tokurehse ynaroro, ahno imoihme exiryke.

²⁰ Mame imepỹ ynara tykase Jezu a:

– Asa noehno moky ǎkorõ tõ maro. Mokǎ jarǎnao. Tõtururu se mǎ toto amaro, tykase.

²¹ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonõpo omiry etananõ mǎ aomipona roropa exiketõ mǎ mokaro mǎ ajame exiko jakorõ tõme roropa, tykase Jezu eya xine.

*Tyryrykane mynyhpǎkatopõpyry poko
(Mateu 8.23-27; Maku 4.35-41)*

²² Morarame imepỹ ẽmepyry ae kanawa aka tõtyrise Jezu typoetory tõ maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ehmaropa ikuhpo mõpozakoxi, tykase eya xine. Mame toytose toto.

²³ Mame toytorykohtao tynyhse Jezu kanawa ao. Morarame tyryrykane konõto toehse ypy poe ikuhpo pona. Pohkane konõto toehse. Kanawa nerymary se pohkane toehse. Mame enaromỹke toehse toto tyneryrykõ poko.

²⁴ Morara exiryke axĩ Jezu tõpakase ropa eya xine. Ynara tykase toto:

– Jezu, Jezu, neryko reh sytatohse, tykase toto. Mame Jezu towõse ropa. Tõmiry ke tyryrykane tymynyhpãkapose eya, pohkane roropa tymynyhpãkapose. Mynytyme tuna toehse ipunaka.

²⁵ Mame ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Otoko ahtao keh jenetupuhnõko matou? tykase Jezu eya xine.

Tõsenuruhkase toto. Enaromỹke roropa toh toehse. Ynara tykase toto osey a rokene:

– Onoky keh mose ro? Tõmiry ke rokẽ tyryrykane mynyhpãkapone, pohkane roropa aomi poe tymynyhpãse, tykase toto osey a rokene.

*Joroko tũtanohpotopõpyry poko orutua ae Jezu a
(Mateu 8.28-34; Maku 5.1-20)*

²⁶ Morotoino toeporehkase toto Keraza pona, Karirea mõpozakoxi.

²⁷ Morarame towõse ropa tahtao ikuhpo ehpiokoxi ahno toporyse eya, moro pata pono. Jorokohpe ynororo kynexine moino ro. Pake ro tupõ turumekase eya, tytapyĩ tao nyhpyra roropa ynororo, okepy zonẽtoh po ehse ynororo.

²⁸ Mame Jezu eneryke tyya kui tykase ynororo. Jezu õpataka toepukase. Mame ynara tykase ynororo opore:

– Jezu, Ritonõpo Kapuaõ mũkuru mase, Imehxo Exikety mũkuru. Oty se hma ya? Juãnohpyra exiko ajohpãme samo, utuarimapopyra exiko, tykase joroko ahnoaono Jezu a.

²⁹ Morara tykase ynororo Jezu a tutũtanohpory ropa waro toexiryke eya. Tuhke rokẽ mokyro tomatomase joroko a õpuruhyry tao ahtao ro. Ketu ke tymyhse ynororo repe emary poko ipupuru poko, enara. Yrome ketu tamohmohse eya, joroko a taropose ahtao ahno esaka pyra.

³⁰ Morarame ynara tykase Jezu eya:

– Onoky nah tã oesety?

– Ekuhpỹme yna esety nase, tykase, tozuhse eya, tuhke joroko tõ tomõse exiryke zaka.

³¹ Morarame ynara tykase toto tãtaryporykõke Jezu a:

– Yna onenyohpyra exiko yna wãnohtoh taka, tykase toto Jezu a.

³² Moroto poinokoimo tõ kynexine, otuhnõko, ypy po. Mame ynara tykase joroko tõ Jezu a:

– Ynanytoxi poinokoimo aka, ajohpãme samo, tykase toto Jezu a. Morarame Jezu a taropose foto.

³³ Tynaõmahpyrykõ ae tutũtase tahtao xine toytose toh rahkene poinokoimo tõ aka. Mame poinokoimo tõ tururume toytose toto. Ypy emory poe tohpahse toto ikuhpo kuaka. Tyneryse toto.

³⁴ Moro eneryke poinokoimo tõ erasẽpyã toepase toto pata pona. Toytose tahtao xine, imehnõ turuse eya xine, apetaõkomo, pata põkomo, emero turuse eya xine.

³⁵ Mame pata põkõ toytose osenuhmase Jezu a. Toeporehkase tahtao xine, jorokohpanõpo tonese eya xine Jezu maro. Typorohse kynexine Jezu pupuru myhto. Tupoke ropa toehse kynexine. Kure osenetupuhnõko ropa kynexine. Moro eneryke tyya xine tõserehse toto.

³⁶ Mame oehsenãkõ turuse roropa eya xine. Joroko tõ tũtanohpotopõpyry ropa poko turuse eya xine.

³⁷ Morarame Keraza põkomo a Jezu taropose ropa, enaromỹke toexirykõke. Morara exiryke Jezu tõtyrise ropa kanawa aka.

³⁸ – Amaro ytoxi, ajohpãme samo, tykase jorokohpanõpo Jezu a.

Yrome tonyohse ropa ynororo Jezu a:

– Arypyra, atapyĩ taka ytoko ropa.

³⁹ Atapyĩ taõkõ zuruko okurãkatopõpyry ropa poko Ritonõpo a, opyno aexiry poko roropa, tykase Jezu eya.

Mame toeramase ropa ynororo. Tukurãkatopõpyry ropa poko Jezu a tokarose eya pata põkomo a emero. Mame Jezu tõ tãtakuohse ropa.

Jairu ãxiry ãsemãkatopõpyry ropa poko Jezu a

(Mateu 9.18-26; Maku 5.21-43)

⁴⁰ Mame toeporehkase ropa Jezu ahtao Karirea pona, tãkye toehse imoihmãkomo, toraximase tyya xine exiryke.

⁴¹ Morarame imepỹ orutua tooehse. Mokyro esety kynexine Jairu. Juteu tõ atamorepatoh esẽme kynexine. Mame Jezu ãpataka typorohse ynororo. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Eropa ytapyĩ taka ajohpãme samo.

⁴² Jẽxiry itamurume kure pyra mana. Orihnõko mana, tykase ynororo Jezu a. ãxiry 12me jeimamyry nae kynexine, toirono.

Morarame imaro Jezu toytose ahtao imoihmãkomo a tapurupose, tuhke ahno exiryke.

⁴³ Mame toto rãtaka nohpo toytose, munuimohpano. 12me jeimamyry taropose eya kure pyra toexiry poko rokene. Tytinerukehse roropa ynororo, opi warõkõ poko tytinerũ tonahkase eya. Morararo kynexine pohtohkara ro. Topinopyry pona pyra kynexine.

⁴⁴ Mame mokyro tooehse Jezu mykapo zupõ ehpiry temuhmase. Mame tytemuhmase eya ahtao axĩ tumũkehse ynororo. Toekurãkase ropa ynororo, tytemuhmase zupõ tyya exiryke.

⁴⁵ – Onoky keh ytemuhmano? tykase Jezu eya xine.

– Arypyra, tykase toto eya. Mame ynara tykase Peturu:

– Tuhke nase ahno epuepurohmãko. Otarãme moxiaro kynako.

⁴⁶ – Arypyra, tykase Jezu. – Kurãkara ytemuhmano. Zuario exino nekurãka ropa ynororo yjमितunuru poe, tykase Jezu.

⁴⁷ Morara kary etaryke tyya tõsenetupuhse nohpo:

– To! Tuario rukuh Jezu nahe. Tytemuhmatopõpyry waro ya, tykase nohpo tukurohta rokene. Mame tooehse eya. Tykytyky tykase ynororo. Enaromỹke toehse. Jezu myhtokoxi typorohse ynororo nono pona. Tõsekarose ynororo imoihmãkõ netaryme. Ynara tykase ynororo:

– Pake ro munuimohpe exiase. Morara exiryke oupõ ytemuhmano. Axĩ umũkehno, tykase nohpo Jezu a.

⁴⁸ Morarame ynara tykase Jezu eya:

– Kuku, tonetupuhse jexiryke oya tukurãkase ropa mase. Naeroro oserehpyra exiko. Kure rokẽ ytoko ropa, tykase Jezu eya.

⁴⁹ Mame nohpo maro aotururuhtao ro ahno tooehse Jairu tapyĩ tae. Ynara tykase toto Jairu a:

– Oẽxiry norihno, tykase toto Jairu a. – Kuamorepanekõ erekohmakehko, tykase.

⁵⁰ Yrome aotururukõ totase Jezu a. Ynara tykase ynororo Jairu a:

– Oserehpyra exiko. Wenetupuhko hkoty. Kure exĩko ropa oẽxiry mana toorihxĩpo, tykase Jezu eya.

⁵¹ Mame itapyĩ taka toeporehkase tahtao tymaro imehnõ anaomõnohpopyra kynexine. Peturu tõ rokẽ tymaro tarose eya, Peturu, João, Tiaku, poeto zумы, jeny, mokaro rokẽ tarose tapyĩ taka.

⁵² Emero tyhnamose tapyi taõkomo a. Kui tykase roropa toto. Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Xitara ehtoko. Orihpyra nase. Nyhnōko rokē nase, tykase ynororo.

⁵³ Yrome Jezu tounohse eya xine, aorikyhpyry waro toexirykōke.

⁵⁴ Mame aorikyhpyry emary tapoise Jezu a. Ynara tykase ynororo opore eya:

– Orymo, owōko ropa ty, tykase eya.

⁵⁵ Morara kaxīpo sã rokē Jezu a tōsemākase ropa aorikyhpyry. Towōse ropa ynororo.

Morarame:

– Autuhmatoko ropa, tykase Jezu eya xine.

⁵⁶ Mame tōsenuruhkase jumy jē maro. Mame ynara tykase Jezu jē tomo a:

– Mose oēxirykō ěsemākatopōpyry ropa onekātopyra ehtoko, tykase Jezu eya xine. Enara.

9

12mākō enyohtopōpyry poko Jezu a (Mateu 10.5-15; Maku 6.7-13)

¹ Morarame Jezu a tynamorepatyã tykohmase tyya 12mākomo. Mame tyjमितunuru tokarose eya xine orēpyra toto ehtohme, joroko tō tūtanohpory poko, kurākōkara kurākary poko, enara. Toto tyripose orēpyra.

² Mame imehnō amorepatohme tonyohse toto eya, tosēkōme Ritonōpo enetupuh-tohme imehnomo a, kurākōkara kurākatohme roropa eya xine.

³ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Omōkomorykō anaropyra ehtoko. Omyxirykō anaropyra ehtoko, apakarākō roropa. Ourukomo, otinerūkō roropa anaropyra ehtoko. Oupōkō akorō roropa anaropyra ehtoko.

⁴ Mame imepỹ tapyĩ taka ōmomyrykohtao moroto rokē ehtoko. Onyhtoko moro tao oytotohkō ropa ponāmero.

⁵ Mame ōmirykō etary se pyra toto ahtao, opyno xine pyra toto ahtao roropa, esae xine ytotoko ropa. Mame oytorykō ropa ahtao epuhsasakatoko, toto neneryme: “Ritonōpo awānohtoryko mana, aomiry se pyra oexirykōke,” katohme sã oya xine inetarykōme. Mame imepỹ pata pona ytotoko, tykase Jezu eya xine.

⁶ Morarame toytose toto pata tō punero Ritonōpo omiry kurã poko imehnō amorepase. Kurākōkara tukurākase roropa eya xine.

Erote oserekohmatopōpyry poko Jezu poko (Mateu 14.1-12; Maku 6.14-29)

⁷ Mame Erote Karirea rãnaō kō tuisaryme kynexine. Morarame emero Jezu nyrytyã ekarory totase eya. Morara exiryke tōsetaehkase. Torētyke toehse ynororo, ynara karyke imehnomo a Jezu poko:

– João ahno ěpurihkahpō tōsemãse ropa mana, kary etaryke tyya.

⁸ – Arypyra, tykase imehnomo. – Eria ekepyry mokyro tōsemãse ropa mana, tykase toto. Jezu poko imehnō roropa ynara tykase:

– Arypyra, pake Ritonōpo poko urutonōpo ekepyry mokyro, tōsemãse ropa mana, tykase toto Jezu poko.

⁹ Yrome ynara tykase Erote:

– João tuhkapose ya, onoky keh mokyro osekātokety. Tuaro pyra reahse, tykase. Mame Jezu enery se toehse ynororo rahkene.

5.000mākō otuhmapotopōpyry poko Jezu a (Mateu 14.13-21; Maku 6.30-44; João 6.1-14)

¹⁰ Mame inenyohtyã tooehse ropa Jezu a. Emero tynrytyãkō tokarose ropa eya xine. Morarame tymaro typoetory tō tarose Jezu a tokare pyra Petesaita pona.

11 Yrome imoihmäkõ tuaro toehse Jezu ytory poko. Tokahmase eya xine. Mame toporyse ropa toto a ahtao, toto anaropopyra ropa kynexine. Tamorepase toto eya, toto esëme Ritonõpo ehtoh poko. Kuräkõkara tukuräkase roropa eya.

12 Mame xixi tyerukumäse ahtao 12mäkõ toytose Jezu a. Ynara tykase toto eya:

– Imoihmäkõ enyohko ropa mõtohne toto ytotohme ahno esaka ropa. Moero tahtao xine otuhnõko mã toto. Nyhnõko roropa mã toto. Ahno esary kara taro, tapyi pyra, tykase toto.

13 Morarame Jezu a tozuhse typoetory. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Amarokõ ro inahpatoko, tykase eya xine.

Mame ynara tykase toto:

– Otarahxo? 5me rokë wyi nae ynanase, kana roropa asakoro rokë inunõkara. Morara exiryke otara äkohxo ynanah? Yna ytory se hma moxiä zuru epekahse? tykase toto Jezu a.

14 Mame ynara tykase, Jezu a tozuhse:

– Arypyra, iporohkapoko toto. Oseosetyoro tyripotoko toto, 50me rokë tuhke toto exiry tyripotoko, tykase Jezu eya xine. Moroto 5.000me orutua kõ kynexine tuhke exiry.

15 Morarame ahno tõ typorohkapose eya xine emero.

16 Mame wyi tapoise Jezu a 5me. Kana roropa tapoise eya asakoro. Morarame kakoxi tõsenuhmase:

– Kure mase Papa Kapuaono, tykase ynororo. Moromeïpo wyi tytohtohkase eya kana maro. Morotoino tokarose typoetory tomo a, imoihmäkõ a ekarotohme ropa eya xine.

17 Mame tõtuhse toh rahkene. Tuesapare roropa toh toehse. Mame akoïpyry tanÿse roropa eya xine. 12me ruto typehkase akoïpyry ke. Imeïpo taropose ropa toto esaka xine.

*“Kyrixtu mase,” katopõpyry sero Peturu a
(Mateu 16.13-19; Maku 8.27-29)*

18 Morarame toiroro Jezu kynexine oturũko Tummy maro. Mame ipoetory tõ 12mäkõ kÿtone eya. Mame tõturupose eya xine:

– Onokyme imoihmäkõ jekarõko nae? tykase ynororo typoetory tomo a.

19 Mame ynara tykase toto eya:

– Toitoino Joãome oekarõko toh mana, ahno ëpurihkahpõme. Imehnõ Eriame oekarõko mã toto. Imehnõ roropa pake Ritonõpo poe urutonõpo tõsemäkase ropa oekarõko mã toto, tykase toto Jezu a.

20 Morarame eya xine Jezu tõturupozomose ropa. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Amarokõ ke? Onokyme roropa jekarõko matothu? tykase eya xine.

Mame Peturu a tozuhse:

– Ritonõpo nymenekahpyry mase yna pynanohneme, tykase Peturu eya.

21 Mame Jezu a tymynyhpäkapose toto. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Imehnomo a moro onekaropyra ropa ehtoko, tykase eya xine.

*Toorihtoh poko ekarotopõpyry sero Jezu a
(Mateu 16.20-28; Maku 8.30–9.1)*

22 Mame ynara tykase ropa ynororo typoetory tomo a:

– Kapu ae Ayhtohpyry htomäko mã Izyraeu tõ tamuxiry tomo. Tutuisarykõme yse pyra exiko mã toto. Jetapary se exiko mã toto, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ maro, Moeze nymeroypyry poko amorepatõkõ maro roropa. Mame jexixihmapõko toh mana jorihmapõko. Yrome moromeïpo oseruao tõmehse jahtao ësemänõko ropa ase, tykase eya xine.

23 Moromeïpo ynara tykase ropa Jezu imoihmäkõ a:

— Ymarõme oexirykõ se awahtao xine, ypoe oehtohkõ rokẽ poko ehtoko. Opoe xine oehtohkõ irumekatoko. Kokoro rokẽ oorikyrykõ enetupuhtoko oorypyrykõ poko, ymarõme oehtohkõme, tykase.

²⁴ — Mâpyra opoe xine oehtohkõ poko rokẽ awahtao xine, orihnõko matose. Ymarõme pyra exiiko matose. Yrome ypokoino oorikyrykohtao ymaro exiiko matose jũme.

²⁵ Otyme kure openetato apoiry oya emero porehme repe yrome oorikyry ke moro epehmatohme? Arypyra.

²⁶ Etatoko pahne, ihxipỹke awahtao xine ypoko, jomiry poko roropa ihxipỹke awahtao xine, Kapu ae Ayhtohpyry roropa ihxipỹke exiiko opoko xine mana, tuisamehxo tooepyry ropa ahtao Tummy kurã esae, Ritonõpo nenyohntyã kurãkõ maro tooepyry ropa ahtao, tykase Jezu eya xine.

²⁷ — Sero poko wenikehpyra ehtoko. Ynara ãko ase oya xine, kymaro xine exiketõ toitoine orihpyra ro tahtao xine, Ritonõpo tuisame ehtoh enẽko toto, tykase Jezu eya xine.

Moeze maro Eria maro Jezu ehtopõpyry

(Mateu 17.1-8; Maku 9.2-8)

²⁸ Morarame 8me tynyhse ahtao Peturu tõ tarose Jezu a ypy pona, João maro, Tiaku maro. Tarose toto eya oturuse Ritonõpo maro.

²⁹ Morarame aotururuhtao ro õmyty tytyorõtase. Zupõ roropa karimutume toehse, saereh tykase.

³⁰ Morara toehse ahtao asakoro orutua kõ tõsenepose eya xine. Mame Jezu maro tõturupitose toto. Ynara toh kynexine, Moeze, Eria, enara, pakatokomo.

³¹ Morararo toh kynexine saereh ãko roropa. Morarame tõturuse toto Jezu maro aorikyry poko, aetuarimary poko, enara, Jerusarẽ po. Aorikyry se Ritonõpo exiry poko tõturuse toto.

³² Yrome Peturu tõ tynyhse kynexine tyrõnaka xine. Mame typakase ropa toto ahtao, Jezu saereme exiry tonese eya xine. Asakorõkõ roropa tonese eya xine, Jezu maro.

³³ Mame mokaro asakorõkõ onuhpitoryhtao ropa, ynara tykase Peturu Jezu a:
— Pãna, kure taro kuexirykomo. Tapyi ynanamoxi, oseruao, axiiao rokene, toiro atapyĩme, toiro Moeze tapyĩme, toiro Eria tapyĩme, enara ynanamoxi, tykase Peturu. Morara tykase ynororo onenetupuhpyra toexiryke moro poko.

³⁴ Mame Peturu otururuhtao ro akurũ tooehse toto poro. Mame akurũ eneryke tyya xine enaromỹke toehse Peturu tomo.

³⁵ Morarame omi totase akuru htae. Ynara tykase:
— Umũkuru nymyry mose ynymenekahpyry. Morara exiryke aomiry etatoko, tykase Ritonõpo.

³⁶ Morarame omi tymynyhþãse ahtao, Jezu rokẽ tonese eya xine. Mynyhme rokẽ toh toehse. Tynenehpyrykõ poko oturupyra toh toehse roropa imehnomo a.

Joroko tũtanohpotopõpyry ropa poko poeto ae Jezu a

(Mateu 17.14-18; Maku 9.14-29)

³⁷ Morarame tõmehse ahtao ypy poe tyhtose ropa toto. Morarame tuhkãkomo a Jezu toporyse ropa.

³⁸ Toto rãtao toehse ahno. Jamihme Jezu tykohmase mokyro a. Ynara tykase:
— Amorepane, umũkuru eneko ajohþãme samo. Ipyno ase toirõ myhe exiryke.

³⁹ Joroko mose apoiko mana. Mõtoino rokẽ kui ãko mose nase. Mame akyakyhnõko roropa nase. Akuakurotãko roropa nase itary ae. Iiryhmãko joroko mana. Onurumekara roropa mana.

⁴⁰ Opoetory tomo a oturu repe itũtanohpotohme ropa repe. Yrome onutũtanohpopyra toh nekurehno, tykase Jezu a ynororo.

⁴¹ Mame Jezu a tozuhse. Ynara tykase ynororo:

– Tõ! Otara ahtaohxo keh jenetupuhnõko matou? Jenetupuhpyra ro rukuh matou, popyra oexirykõke. Amaro xine ywy repe. Yrome jenetupuhpyra ro amarokomo. Typenekehse ywy opoko xine, tykase. Mame ynara tykase ynororo jumy a:

– Omükuru enehko ya, tykase.

⁴² Mame jumy a tonehse ahtao, joroko a tomase ropa nono pona. Takurotanohpose roropa eya. Mame ynara tykase Jezu joroko a:

– Otütako ropa joroko, tykase Jezu. Mame tutütase ropa rahkene. Tukuräkase ropa poeto eya. Morotoino jumy a tokarose ropa eya.

⁴³ Morarame tõsenuruhkase morotõkõ emero Ritonõpo jamitunuru eneryke tyya xine.

Jezu oturutopõpyry poko toorikyry poko

(Mateu 17.22-23; Maku 9.30-32)

Mame mokaro osenuruhkaryhtao ro tõturuse ropa Jezu typoetory tomo a:

⁴⁴ – Wenikehpyra mehtatose sero jomihpyry poko, Kapu ae Ayhtohpyry ekarõko mã toto jehno exiketomo a, tykase Jezu eya xine typoko.

⁴⁵ Morarame aomiry onenetupuhpyra toh kynexine tonõse sõ exiryke eya xine.

– Oty kary se mose nae? tykase toto oseya rokene. Yrome eya: “Oty kary se hko hmano?” kara toh kynexine, ihxipÿke toexirykõke.

“Onoky imehxo nae?” katopõpyry

(Mateu 18.1-5; Maku 9.33-37)

⁴⁶ Morarame oseya toh tõturuse 12mãkomo:

– Onokãkõ imehxo nae taro, tuisamehxo? tykase toto, typoko xine rokene.

⁴⁷ Yrome toto otururu waro Jezu kynexine. Morara exiryke poeto tapoise eya tupütokoxi tynyriryme.

⁴⁸ Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Mose poeto poko oenupunarykohtao ypokoino ypoko enupunãko roropa matose. Morararo ypoko oenupunarykohtao jenehpohpõ poko enupunãko roropa matose. Ynara exiryke, tuisamãkõ kara poko roropa oenupunarykohtao tuisamehxo matose exiko.

Tymarõ onyhxiropyra Jezu ehtopõpyry poko

(Maku 9.38-40)

⁴⁹ Morarame ynara tykase João Jezu a:

– Imepÿ ynanenease. Joroko tütanohpõko ropa nexiase ahno ae oesety poe. Morara kamexipopyra ynanexiase eya kymaro xine pyra aexiryke, tykase João Jezu a.

⁵⁰ Mame ynara tykase Jezu João tomo a:

– Arypyra: “Ipoko pyra exiko,” kara ehtoko imehnomo a. Kyzehno xine pyra exiketõ kymaro xine mana. Åkorekehkara xine imehnõ ahtao åkorehmatorÿko mã toto, tykase Jezu eya xine.

Apoto enehpory se João tõ ehtopõpyry poko

⁵¹ Morarame kapu aka ropa ytosasaka tahtao, toytory se toehse Jezu Jerusarẽ pona.

⁵² Mame osemazuhme typoetory tõ tonyohse eya, tuapo. Mame toytose toto Samaria pata pona. Moroto osa tokaropose eya xine Jezu nyhtohme repe.

⁵³ Yrome morotõkõ osa ekarory se pyra Jezu a toh kynexine Jerusarẽ pona aytory eneryke tyya xine. (Mame moro tokarose ropa Jezu a, nyhtoh onekaropyra toto ehtopõpyry.)

⁵⁴ Morara exiryke ynara tykase João tomo, Tiaku maro Jezu a:

– Otarãme, kure oya apoto kohmary yna a kapu ae, moxiã enahkatohme, pake ehtopõpyry samo, Eria a apoto kohmatopõpyry samo, tykase toto Jezu a.

⁵⁵ Mame toeramase Jezu toto õpataka. Tõto zehno roropa toehse ynororo morara kary etaryke tyya.

– Ritonõpo Zuzenu poe pyra matose morara ãko.

⁵⁶ Ahno enahkase pyra tooehse ywy Ritonõpo nymenekahpyryme. Toto pynanohse rokẽ tooehse ywy, tykase Jezu eya xine. Mame imepỹ pata pona toytose toto.

Jezu maro toexiry se exiketõ ehtopõpyry poko
(Mateu 8.18-22)

⁵⁷ Morarame osema tao Jezu ahtao typoetory tõ maro ynara tykase imepỹ Jezu a:

– Jytory se ase amaro emero rokẽ pata pona. Orumekary se pyra roropa ase jũme, tykase ynororo Jezu a.

⁵⁸ Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Oytory se hmah ymahro? Onokyro tõ tosake mana. Torõ tõ roropa tymỹke mana. Mãpyra Kapu ae Ayhtohpyry tosake pyra mana, tykase Jezu eya. – Oytory se roh mah ymahro? tykase eya.

⁵⁹ Mame imepyny a ynara tykase Jezu:

– Ymaro eropa ypoetoryme, tykase ynororo eya.

Yrome ynara tykase ynororo:

– Ajojhpãme sã ytoxi aporo papa tapyĩ taka. Tamuhpõme toehse papa mana. Mame toorihse ahtao zonẽnõko ase. Moromeĩpo oehnõko ropa ase amaro jytotohme, tykase ynororo Jezu a.

Mame ynara tykase Jezu eya:

⁶⁰ – Ah imehnõ omy ekepyry zonẽno toto. Eropa hkoty ymaro imehnõ amorepatohme kuesẽkõme Ritonõpo ehtoh poko, tykase Jezu eya.

⁶¹ Morarame imepỹ ynara tykase Jezu a:

– Ywy kuhse amaro ytõko ano. Apo ke aporo osekazumatã aporo wekyry tomo a, tykase ynororo eya.

⁶² Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Etako pahne, ijojome kanawa arõko ãpuine mana tỹkakoxi tõsenuhmaryke. Mokyro sã mase. Ymaro se mase repe, emero rokẽ poko penetãko mase roropa. Morara awahtao Ritonõpo maro se nymyry pyra mase, tykase Jezu eya.

10

Sero nase 72mãkõ enyohtopõpyry poko Jezu a

¹ Morarame orutua kõ tymenekase Jezu a, 72mãkomo tõmiry ekarotohme imehnomo a. Morarame asakoro ro rokẽ tonyohse toto eya, tuapo pata tõ punero.

² Ynara tykase ynororo eya xine:

– Oenyohtrỹko ase jomiry ekarotohme imehnomo a, tupito esẽ typoetory tõ enyokyry samo. Tupito konõto po tiriiku ahpirãtyã sã Ritonõpo omiry onetapitopynõ mana, sero nono po. Yrome tuhke pyra Ritonõpo omiry ekaronanõ nae. Naeroro oturutoko Ritonõpo a: “Papa Kapuaono tuhke õmiry ekaronanõ enyohko õmiry ekarotohme imehnomo a,” kahtoko eya.

³ Mame ytotoko. Tomeseke ehtoko roropa. Oty katohme? Oenyohtrỹko ase kaneru mükuru enyokyry sã kaikuxi tõ htaka. Ytoytõko matose ozehno exiketõ htakuroko.

⁴ Tineru ã anaropyra ehtoko, pakara tõkehko sapatu roropa anaropyra ehtoko amaro xine. Mame etypohpyra ehtoko õturutohkõme imehnõ maro osema tao. Topohme ytotoko.

⁵ Morarame tapyi taka õmomyrykõ se awahtao xine, ynara kahtoko tytapyikemy a: “Taro hmatou? Kure pãna matou repe,” kahtoko. “Opyno xine Ritonõpo mana,” kahtoko roropa moro taõkomo a.

⁶ Mame tapyi esẽ ajoajohpãme pyra ahtao, õmirykõ etary se exĩko mana. Yrome ajoajohpe exiketyme ahtao, õmirykõ etary se pyra ynororo ahtao eramatoko ropa rokene.

⁷ Yrome õmirykõ etary se ahtao moroto rokẽ ehtoko. Otuhtoko, eukuru êtoko, enara, owohparykohtao eya xine. Moro õtuhtohkõ oepehpyrykõme sã mana, jomiry ekaroryke oya xine. Ihximyra ehtoko õtukurukõ poko. Ynara exiryke, erohketõ toerohtamitukõ apoiry zae mana. Esyryhmara ehtoko morotoino imehnõ tapyĩ taka.

⁸ – Mame emero rokẽ pata pona oytorykohtao: “Otuhtokose,” karyhtao oya xine, motuhtatose rokene.

⁹ Kurãkõkara nae moro pata po ahtao, ikurãkapotoko ropa toto Ritonõpo a. Ynara kahtoko roropa eya xine: “Ritonõpo omiry ekarõko ynanase oya xine enetupuhtohme oya xine oesëkõme. Ameke pyra Ritonõpo tuisame ehtoh mana oya xine,” kahtoko eya xine.

¹⁰ Morarame imepỹ pata pona toytose awahtao xine, yrome õmirykõ omipona pyra toto ahtao, osema taka mytotatose ropa. Ynara kahtoko eya xine:

¹¹ “Oesarykõ nonory nosejihno yna pupuru pokona. Naeroro isasakãko ropa ynanase otuarõtatohkõme awãnoypyrykõ poko Ritonõpo a. Yrome wenikehpyra ehtoko, Ritonõpo omiry tooehse oya xine mana. Oesëkõme enetupuhtohme oya xine repe. Yrome ise pyra matose,” kahtoko eya xine, tykase Jezu eya xine.

¹² – Ynara ãko ase oya xine. Ajohpe pyra, kurãkõ apiakaryhtao Ritonõpo a moro pata põkõ wãnohnõkohxo Ritonõpo mana, Sotoma põkõ wãnoypyry motye. Sotoma põkõ pynohxo Ritonõpo exiko mana, tykase Jezu toto enyokyryme tyya.

*Jezu onenetupuhpyra pata tõ põkõ ehtopõpyry
(Mateu 11.20-24)*

¹³ Mame ynara tykase ropa Jezu:

– Jetũ myhẽ exiko mã oya xine taroino Korazim põkomo, oya xine roropa Petesaita põkomo. Jetũ mã oya xine exiko myhene. Awãnohtorỹko Ritonõpo mana. Yjamitunuru meneatose repe apatarykõ rãnao. Yrome jenetupuhpyra matose. Oorypyrykõ onurumekara roropa matose. Onenehpyrykõ tonese ahtao Tiro põkomo a Xitõ põkomo a roropa, tyrypyrykõ turumekase eya xine exiry pake. Saku risẽ tyrise eya xine exiry tupõkõme. Oruno roropa tyrise eya xine exiry tokokõ pokona, tyrypyrykõ rumekary se toto exiry enetupuhpotohme imehnomo a.

¹⁴ Etatoko pahne, kurãkõ apiakatoht po awãnohtorỹko Ritonõpo mana. Tiro põkõ wãnohnõko roropa mana. Xitõ põkõ roropa wãnohnõko mana. Yrome mokaro wãnoypyry motye awãnohtorỹko Ritonõpo mana, tykase Jezu eya xine.

¹⁵ – Amarokõ roropa Kapanau põkomo, epyrypãko matose imehxo oexirykõ poko repe. Yrome osenekunohnõko rokẽ matose. Imeipo oematorỹko Ritonõpo mana apoitoimo htaka, tykase Jezu eya xine.

¹⁶ Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Õmirykõ etahpõkõ jomiry etãko roropa toht mana. Morararo ose xine pyra exiketõ yse pyra roropa toht mana. Jenehpohpõ se pyra roropa toht mana, yse pyra toehtohkõ samo. (Ytotoko rahkene. Jomiry ekarotatoko emero pata tõ punero, tykase Jezu eya xine.

– Ỹ, tykase toto. Mame toytose toht rahkene omi kurã ekarose.)

Sẽ nase 72mãkõ eramatopõpyry ropa poko

¹⁷ Mame mokaro 72mãkõ tooehse ropa toto. Tãkye toht toehse ropa. Ynara tykase toto Jezu a:

– Joroko tõ roropa ynanutõtanohtpoase ropa ahno ae. “Jezu omi poe otõtatohtko ropa,” tykase ahtao rokẽ yna a nutõtase ropa toto, tykase toto Jezu a.

¹⁸ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Ỹ, joroko tamuru mokyro. Aepukahpyry enene nenenehkane samo, kapu ae.

¹⁹ Etatoko pahne, yjमितunuru ekarõko ase oya xine. Orẽpyra oritorỹko ase. Mame okoi tũmaryhtao oya xine, mynoto roropa tũmaryhtao oya xine õsanumara xine toh mana. Joroko tamuru motyẽkãko matose, ypoe oexirykõke.

²⁰ Etatoko pahne, õmirykõ poe joroko tõ tutõtase ropa ahtao ahno ae kure mana. Yrome moro poko rokẽ pyra atãkyematoko. Ritonõpo poenõme oexirykõ poko atãkyematokohxo yronomyryme. Oesetykõ tymerose pape pokona Ritonõpo esao. Moro poko atãkyematoko, tykase Jezu eya xine.

*Jezu ãkyematopõpyry poko
(Mateu 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Mame Jezu tãtãkyemase yronomyryme Ritonõpo Zuzenu poe. Ynara tykase ynororo Tummy a:

– Papa Kapuaono, kapuaõkõ esẽme mase. Sero nono põkõ esẽme roropa mase. Kure mase Papa, tuaro pyra exiketõ amoreparyke oya õsenetupuhtoh poko. Opoe zuarohxo exiko toh mana. Tuarõ exiketõ motye exiko toh mana. Atamorepaketõ motye roropa tuaro exiko toh mana. Opoe roropa tuaro exiketõ zuaro pyra toehse ropa mana. ãmoreme morohne tyrise oya Papa, tyriry se oexiryke, tykase Jezu Tummy a.

²² Mame ynara tykase roropa Jezu eya xine:

– Emero Papa kynekarone ya. Ritonõpo mũkuru waro pyra matose repe. Papa rokẽ juaro mana. Papa waro pyra roropa matose. Ywy imũkurume jexiryke zuaro ase. Ynymenekatyamo a roropa Papa enepõko ase zuaro toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

²³ Mame toeramase ropa Jezu typoetory tomo a. Ynara tykase ynororo eya xine.

– Tãkye ehtoko onehpyrykõ poko.

²⁴ Ynara ãko ase oya xine, tuhke Ritonõpo õmiry poko urutõ kõ pake, tuisa tõ roropa onenerykõ enery se toh kynexine repe. Onetarykõ etary se roropa toh kynexine repe. Yrome onetara tokurehse toto. Onenepyra roropa tokurehse toto, tykase Jezu eya xine.

Imepỹ akorehmatopõpyry poko Samaria pono a

²⁵ Morarame Moeze nymerohpyry poko amorepatõ tooehse Jezu a tõturupotohme. Ynara tykase ynororo, Jezu kuhnõko rokẽ kynexine:

– Otara ãkohxo ke hano orihpyra jehtohme jũme, Ritonõpo maro jehtohme? tykase ynororo eya:

²⁶ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Otara ãko Ritonõpo nymeropohpyry nah? Oty enetupuhnõko hma? tykase Jezu eya.

²⁷ Mame tozuhse ropa Jezu eya. Ynara tykase ynororo:

– Ynara enetupuhnõko ase, Ritonõpo pyno ehtoko ipunaka. Yronomyryme ipyno ehtoko okurohtao xine oorikyrykõ ponãmero. Kure rokẽ tyritoko õsenetupuhtohkõ ae. Oemynyhmarykohtao ipyno ehtoko ipunaka. Mame osepyno oehtohkõ sã imehnõ pyno ehtoko, katohtonõ waro ase, tykase ynororo Jezu a.

²⁸ – Ÿ, tuaro oehtoh zae. Moro omipona awahtao, orihpyra exiko mase, jũme, Ritonõpo maro, tykase Jezu eya.

²⁹ Mame mokyro, Moeze nymerohpyry poko amorepatõ, imehnõ pyno ehtoh poko ekaropory se toehse. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Onokãkõ mokaro ipyno jehtopo? tykase ynororo Jezu a.

³⁰ Mame Jezu a tozuhse. Ynara tykase ynororo eya aosenetupuhtohme:

– Ahno toytose Jerusarẽ poe Jeriko pona. Juteu mokyro. Morarame osema ae aytoryhtao omato komo a tapoise ynororo. Imõkomory roropa tarose eya xine. Totatotapase roropa ynororo eya xine. Mame moroto ro turumekase eya xine orihsasaka ahtao.

³¹ Moromeĩpo Ritonõpo maro oturukety toytose moro osema ae. Mame mokyro etaetapahpyry tonese eya. “Tee, jam,” tykase rokẽ ynororo. Zomye rokẽ toytose ynororo. Enupunara myhehxo ipoko. Osema ehpikuroko rokẽ toytose.

³² Morarame imepỹ roropa toytose moro osema ae. Ritonõpo Tapyĩ tao erohkety kynexine ynororo. Morararo ikuroko rokẽ toytose ynororo. Enupunara myhẽ ipoko.

³³ Mame imepỹ roropa moro osema ae toytose roropa. Samaria põ kynexine. Toipe Samaria põkõ maro juteu tõ oxise pyra toto. Yrome mokyro toenupunase etaetapahpyry poko.

³⁴ Eya toytose ynororo. Tonaka tanỹse eya. Etapatopõpyry tysereseremase opi ke eya. Tyõtose roropa eya. Morarame toky pona mokyro tyrise eya, jumẽtu pona. Mame tapyi taka tarose eya ahno nyhtoh taka. Mame kure mokyro tyripose eya tapyi esemy a.

³⁵ Morarame yrokokoro toytory ropa ahtao, tineru tokarose eya, tapyi esemy a. Ynara tykase ynororo eya: “Mose pyno exiko,” tykase ynororo tapyi esemy a. “Tooehse ropa jahtao, oepehmãko ropa ase onepekahtyã epehmãko ropa ase,” tykase mokyro Samaria pono tapyi esemy a. Mame ynara tykase Jezu Moeze nymerohpyry poko amorepatono a.

³⁶ – Etaetapahpyry tonese oseruaõkomo a repe. Yrome onoky rokẽ akorehmaneme nexiahse? tykase Jezu Moeze nymerohpyry poko amorepatono a. Mame eya tozuhse:

³⁷ – Mokyro rokene, ipyno aexihpyry rokene, tykase ynororo eya.

Mame ynara tykase Jezu eya:

– Naeroro ytoko. Mokyro sã imehnõ pyno exiko, tykase eya Jezu. Mame toytose ropa ynororo Jezu maro ehxĩpo.

Jezu ytotoopõpyry poko Maata tõ tapyĩ taka

³⁸ Mame Jezu toytose typoetory tõ maro. Toeporehkase toto pata pona. Moroto nohpo kynexine esety Maata. Mokyro a toahmase toto tytapyĩ taka toto ytotohme. Moroto ehse tõ aporo.

³⁹ Mame Maata akorõ moroto kynexine esety Maria. Mame Jezu otururu etary se kynexine ipunaka. Morara exiryke Jezu myhtokoxi typorohse ynororo.

⁴⁰ Maata rokẽ kynexine tỹpokonohke. Tonahsẽ riry poko kynexine. Mame Jezu a toytose ynororo. Ynara tykase eya, takorõ anakorehmara exiryke:

– Pihpi, ypoko oenupunary se pyra mahno? Eneko ke, jakorõ jakorehmara nase. Ajohpãme sã wakorehmapoko aporo eya, tykase Maata Jezu a repe.

⁴¹ Mame Jezu a tozuhse ynororo. Ynara tykase eya:

– Xihxi, torẽtyke mase senohne poko, otyro riry poko.

⁴² Toiro se rokẽ matose enetupuhtohme. Senohne irumekako aporo, jomiry etatohme oya, ãkorõ samo. Zae ehtoh tymenekase eya. Naeroro anaropopyra ase aporo ywinoino, tykase Jezu eya.

11

Ritonõpo maro õturutoh poko amorepatoh sero (Mateu 6.9-13; 7.7-11)

¹ Morarame Ritonõpo maro oturũko Jezu kynexine. Mame tõturukehse ahtao ynara tykase ipoetory eya:

– João a typoetory tõ tamorepase Ritonõpo maro oturutoh poko. Morara se ase. Yna amorepako Ritonõpo a yna oturutoh poko, tykase ynororo Jezu a.

² Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonõpo maro õtururukohta ynara kahtoko:

“Papa Kapuaono, kure mase.

Yna akorehmako kure rokẽ oritohme yna a,
yna esẽme oenetupuhtohme roropa yna a.

³ Yna nykyryry ekaroko yna a kokoro rokene.

⁴ Yna rypyry ikorokako ropa imehnõ rypyry korokapotoh sã yna a oya. Moromeĩpo wenikehnõko mase yna rypyry poko

imehnõ rypyry poko yna wenikehtoh samo.
 Joroko tamuru a yna onukuhpopyra exiko,”
 kaxitoko Ritonõpo a, tykase Jezu eya xine.

⁵ Mame ynara tykase ropa Jezu typoetory tomo a, töturutoh poko Ritonõpo maro:

– Ynara äko ase oya xine õsenetupuhtohkõme rokene. Otarãme omoro wyi epekatyry se mase onoa. Morara exiryke oepe tapyi taka ytõko mase. Ynara äko mase eya otarame: “Jepe, wyi se pitiko hano ajohpãme samo, oseruao rokene nae awahtao rokene.

⁶ Wekyry noehno ya, imepÿ pono. Morara exiryke autuhmary se ake repe. Yrome wyi pyra jexiryke anautuhmara jekurehno. Naeroro oya oehno wyi epekahse repe.”

⁷ – Morarame tytapyi tae oezuahnõko oepe mana. Ynara äko otarame mana: “Jerekohmara exiko. Tapuruse nase tapyi. Nyhnõko ynanase. Ypoenõ jowomyhtome nase xitãko. Owõpyra ase,” äko mã repe, tykase Jezu.

⁸ – Morarame otarame otuhparo: “Ise, ise,” äko mase. Morara ahtao otara exiko hnae moromeipo? Etatoko pahne, oepe owõnõko mana wyi ekarose oya. Yrome oepeme toexiry pokoino pyra owõnõko mana, orõpyra torekohmaryke oya õpeneri ekarotohme oya, otuhparo oexiryke. Morara exiryke sã rokẽ owõnõko mana, tykase Jezu eya xine.

⁹ – Naeroro ynara äko ase oya xine, moro saaro ekaropotoko Ritonõpo a. Mame ekarõko oya xine mana. Onupirykõ ekaropotoko Ritonõpo a. Mame onupirykõ enõko matose. Tapyi tapuruse ahtao roropa ikohmatoko. Mame esẽ apuruhmakãko mana. Moro saaro tahxime õtururukohtao Ritonõpo a, oezuhtorÿko mana.

¹⁰ Ynara exiryke, ekaroponanõ tynekaropohpyrykõ apoiko mã toto. Zupinanõ tunupihpyrykõ enõko ropa mã toto. Tapyi taka tomomyry se exiketõ ikohmaryhtao, tapyi apuruhmakãko mã toto. Omõnõko roropa mã toto.

¹¹ Morararo ynara karyhtao omükuru a oya xine: “Papa, omise ase,” karyhtao oya xine, okoi onekaropyra matose eya.

¹² “Papa kuratirihmo se ano,” karyhtao roropa oya xine, mynoto onekaropyra matose omükurukomo a.

¹³ Iirypyryme matose repe, yrome otyro kurãkõ rokẽ ekarõko matose opoenõkomo a. Amarokõ motye kuhse Papa Kapuaono. Tuzenu kurã ekarõko oya xine mana ekaroporyhtao oya xine, tykase Jezu eya xine.

*Peuzepu tütanohtopotõpyry poko ahno ae
 (Mateu 12.22-30; Maku 3.20-27)*

¹⁴ Morarame joroko tutütanohtopose ropa Jezu a tomirëkara ae. Mame joroko tutütase ropa zae ahtao, jorokohpanõpo tõmitase ropa. Moro eneryke tyya xine tõsenuruhkase toto imoihmãkomo.

¹⁵ Yrome toitoine ynara tykase toto:

– Peuzepu omi poe rokẽ joroko tõ tütanohtopõko ropa mana, joroko tamuru omi poe. (Peuzepu, joroko tamuru esety akorony.)

¹⁶ Morarame imehnõ Jezu kukuru se toehse. Ynara tykase toto eya:

– Ajamitunuru enepoko yna a amaro Ritonõpo ehtoh waro yna ehtohme, tykase toto.

¹⁷ Yrome aosenetupuhtohkõ waro Jezu kynexine. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Pata tamuru põkõ osetaparyhtao osenahkãko rokẽ toh mana. Morararo tyekyry maro oxiehno toehse ahtao osenahkãko rokẽ tapyi taõkõ mana. Atahpahnõko toto saporarahme exiko toto oxiehno toexirykõke.

¹⁸ Moro saaro joroko tamuru typoetory maro oxime tõsetaparykohtao osemetaka, osenahkãko rokẽ toto. Ynara äko matose ya: “ÿ, Peuzepu omi poe joroko tõ tütanohtopõko mose mana,” äko matose ypoko.

¹⁹ Morara jahtao, Peuzepu omi poe joroko tõ tütanohtoporyhtao ya, opoetorykõ ke? Onoky omi poe roropa joroko tõ tütanohtopõko toh nahe? tykase Jezu eya xine. – Yrome opoetorykõ tyoro rokẽ otuarõtanohtorÿko mana zae pyra oehtohkõ poko.

²⁰ Arypyra, Ritonõpo jamitunuru poe joroko tõ tütanohpõko ase ahno ae. Moro eneryke oya xine tuarõtãko matose Ritonõpo oesëkõme exiry poko.

²¹ — Mame tapyi esë tomahpo tyyre ahtao ynara ãko mã ynoro: “Orëpyra ase tyyreke jexiryke imehnõ omõpyra mana ytapyi taka ymõkomory poko,” ãko mã ynororo.

²² Yrome jamihmehxo exikety tooehse ahtao iporemãkãko mana ipyre roropa apoïko mana. Mame ipyre apoixiõpo imõkomohpyry arõko mana, apiakatohme typoetory tomo a. (Moro saaro joroko tamuru, tymyhse sã ya. Jamihme pyra roropa mã tyripose ya, tymyhse ya exiryke.)

²³ — Ymarõkõme pyra awahtao xine, yzehno matose, jakorehmara awahtao xine roropa, jakorekehkãko matose, tykase Jezu eya xine.

Së nase joroko omõtopõpyry ropa poko

(Mateu 12.43-45)

²⁴ Mame tõturuse ropa Jezu. Ynara tykase ynororo:

— Joroko tutütase ropa tahtao ahno ae ytoytõko mana nono poro, tosary imepỹ zupïko. Mame onenepyra tahtao, ynara ãko mã tyya rokene: “Ytõko ropa ase jesahpyry aka ropa, unurumekahpyry aka ropa, ahno aka” ãko mana.

²⁵ Mame ytõko ropa mana, tosahpyry pona ropa. Morarame kure tosahpyry enëko ropa mana ahno kurohtao. Tapyi sã ahno kurohtao mana tutumehse sã zao. Saereme potu enëko mana. Mame omõpyra mã aporo.

²⁶ Ytõko rokë mã aporo joroko imehnõ enehse tymarõme toto ehtohme. Mame popyrahxo exiketõ enehnõko mana, 7me osesarise mokyro aka. Mame itamurumehxo jorokohpe exïko mokyro mana. Osemazuhme toehtopõpyry motye kuhse exïko mana.

Tãkye nymyry ehtoh poko

²⁷ Morarame morara kary etaryke tyya ynara tykase nohpo tuhkãkohtae:

— Tãkye kuhse asa mana, oenurumahpono, isuhsuru onenyhpyry, tykase nohpo eya.

²⁸ Mame mokyro tozuhse Jezu a. Ynara tykase:

— Amarokõ hkotano. Tãkye exïko matose Ritonõpo omiry etaryhtao oya xine, aomipona toehse roropa awahtao xine, tykase Jezu eya.

Ahno hxirotoh poko kurãkõ apiakatoh po

(Mateu 12.38-42)

²⁹ Morarame imoihmãkõ tooehse ahtao Jezu a, ynara tykase ropa Jezu eya xine:

— Popyra matose ipunaka juteu tomo. “Ajamitunuru enepoko yna a oenetupuhtohme yna a,” ãko matose repe ya. Yrome yjamitunuru onenepopyra ase oya xine. Toiro poko rokë ãmorepatorỹko ase, Jona ehtopõpyry poko.

³⁰ Jona tonahse aporo kanaimo konõto a. Oseruao tynyhse Jona kanaimo wakuru ao. Imeïpo tuamise ropa ynororo kanaimo a nono pona. Mame ipoko tutuarõtase Niniwe põkomo. Tonetupuhse toto a: “Ritonõpo nenehpohpyryme mose nase,” tykase toto ipoko. Moro saaro Ritonõpo jenyokyase oya xine. Ywy ase Kapu ae Ayhtohpyry.

³¹ Morararo Saapa tuisary kynexine nohpo, ikurenaëkõ tuisary. Imeïpo ohxirotorỹko ynororo mana sero põkõ apiakatoh po Ritonõpo ëpataka. Ynara exiryke, mya toytose ynororo pake Saromão otururu kurã etase. Yrome Saromão motye kuhse ywy. Taro ase amaro xine. Yrome jomiry etary se hkopyra matose.

³² Morararo kurãkõ apiakatoh po Niniwe põkõ ohxirotorỹko mã toto sero põkomo, Ritonõpo neneryme. Jona omiry totase tyya xine ahtao tyyrypyrykõ turumekase eya xine. Mokaro mã ohxirotorỹko. Ynara exiryke, taro ase amaro xine. Jona motye kuhse ase. Yrome jomipona se pyra matose, tykase Jezu eya xine.

Së nase ahno enuru poko

(Mateu 5.15; 6.22-23)

³³ – Mame nãparina zukaxĩpo ononẽpyra sytatose. Onyripyra sytatose apipa notaka. Aryhnaka rokẽ tyrĩko sytatose apõ pona omõketõ zeipotohme tyrĩko sytatose.

³⁴ Kuenurukõ nãparina ezuru sã mana. Kure oenurukõ ahtao kure sã osenuhmãko matose, saereme sã oya xine exiryke. Yrome oenurukõ popyra ahtao, osenuhmara matose. Xinukutume sã oya xine exĩko mana oenurukõ popyra exiryke.

³⁵ Morara exiryke tomeseke ehtoko onenetuputyhpyrykõ onurumekara oehtohkõme. Turumekase oya xine ahtao xinukutumã sã exĩko ropa matose okurohtao xine.

³⁶ Yrome okurohtao xine saereme ahtao xinukutume pyra roropa mã okurohtao xine, kure enetupuhnõko matose. Mame nãparina kurã sã saereh ãko mana okurohtao xine, tykase Jezu eya xine.

*Parixeu tõi zurutopõpyry poko Jezu a
(Mateu 23.1-36; Maku 12.38-40)*

³⁷ Mame tõturukehse Jezu ahtao, parixeu a toahmase tytapyĩ taka autuhtohme. Mame toytose ynororo itapyĩ taka, otuhse. Mame osemahpyra ro typorohse ynororo otuhtoh pona.

³⁸ (Juteu tõi osemahnõko itamurume tõtuhtho Moeze omihpyry poe.) Mame ynara tykase parixeu tyya rokene:

– Tee! Osemahpyra mose ro nah otuhnõko, tykase parixeu tukurohtao rokene.

³⁹ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Parixeu tõi matose. Ynara exiketõ matose. Akasanarykõ akurihnõko matose ãpary rokene, paratu tõihekko maro. Yrome zao nymyry anakurihpyra sã matose. Xikurome mã ipunaka. Moro sã okurohtao xine mana, xikurome. Oyamene se matose. Iiryryryme matose.

⁴⁰ Onenetupuhpyra matose. Õkokõ rihpõme Ritonõpo mana. Okurohtao xine tyrihpõme roropa mana.

⁴¹ Morara exiryke omõkomory apiakako ekarotohme etuarimaketomo a. Imehnõ pyno roropa ehtoko. Morara awahtao xine tãkye exĩko Ritonõpo mana opoko xine. Okurohtao xine ikurikãko roropa mana.

⁴² – Jetuhxo exĩko matose parixeu tomo. Ynara exiryke, okyryrykõ omame porehme ahtao apiakãko matose. Toiro ekarõko matose Ritonõpo a repe. Anarykahpyrykõ roropa otyro tõihekko apiakãko matose. Emero apiakãko matose zokonaka pitiko onekaryrykõme Ritonõpo a. Yrome zae pyra ro matose. Imehnõ ryhmãko ro matose. Ritonõpo pyno pyra roropa matose. Morohne okyryrykõ tapiakase oya xine ahtao, kure roropa mã repe imehnõ pyno awahtao xine roropa, Ritonõpo pyno roropa awahtao xine.

⁴³ – Jetuhxo exĩko matose parixeu tomo. Ynara exiryke, atamorepatoh tonõ tao imehxo se rokẽ oexirykõke. Osepekahtoh taka oytorykohtao, “Kure mase,” kary etary se oexirykõke.

⁴⁴ – Jetuhxo exĩko matose! Ynara exiryke, okepy zonẽtopõpyry sã matose. Moroto ro imehnõ ytoytõko tuenikaro rokene, tuaro pyra toexirykõke. Moro saaro kure oehtohkõ enepõko matose repe, yrome popyra ro matose, tykase Jezu eya xine.

⁴⁵ Morara kary etaryke tyya, ynara tykase Moeze omihpyry waro exikety Jezu a:

– Morara karyhtao oya, yna hxirõko roropa mase, tykase ynororo.

⁴⁶ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Jetuhxo exĩko matose roropa Moeze omihpyry waro exiketomo, imehnõ osanumaryke oya xine. Tupime eya xine anaosanumatatohkomo. Ynara ãko matose: “Moeze omihpyry omipona ehtoko,” ãko matose repe. Yrome amarokõ ke? Aomipona pyra matose. Ourutopõpyrykõ omipona pyra matose.

⁴⁷ Jetuhxo exĩko matose, otonẽtoh kurã rĩko matose repe, Ritonõpo poko urutonõpo tõi zonẽtohme. Yrome mokaro urutonõpo tõi totapase atamurukomo a.

⁴⁸ Atamurukomo a Ritonõpo poko urutonõpo tõi etapatopõpyrykõ kure ekarõko matose. Ynara exiryke, atamurukomo a totapase toto. Yrome oya xine roropa toto zonõtõh tyrise.

⁴⁹ Morara exiryke ynara tymerose Ritonõpo omiryne, zae mana: “Jomiry poko urutõ kõi enyohnõko ase eya xine. Mame toitoine toto etapãko toh mana. Toitoine toto htomãko roropa toh mana,” ãko Ritonõpo omiry.

⁵⁰ Naeroro awãnohtorỹko Ritonõpo mana, urutõ kõi etapatamitume. Moino ro nono ritopõpyry poe ro urutõ kõi totapase. Mokaro etapatamitume awãnohtorỹko Ritonõpo mana.

⁵¹ Apeu etapatopõpyry poe tuhke urutõ kõi totapase. Zakaria etapatopõpyry pona. Ritonõpo Tapyĩ myhto totapase ynororo, kaneru zahkatõh myhto. Ajõhpe pyra, mokaro etapatamitume awãnohtorỹko Ritonõpo mana, sero põkomo.

⁵² – Jetuhxo exiõko matose Moeze omihpyry poko amorepatõkomo. Ynara exiryke, imehnõ enekunõhnõko matose, zae omi waro pyra toto ehtõhme. Zae omi enetuputyry se pyra matose. Mame imehnõ roropa akorekehkãko matose. Onenetupuhpyra toto ehtõhme, tykase Jezu eya xine.

⁵³ Mame moro tae toytose ropa Jezu ahtao parixeu tõi tyekõtãpãse, Moeze omihpyry warõkõ maro. Jezu tokahmase toto a tõturupotõhkõme, ihxirotõhme repe.

⁵⁴ Aoturupõpyry poko Jezu hxirory se toh kynexine repe.

12

Sẽ nase ajõhpe ehtõh poko

(Mateu 10.26-27)

¹ Mame tuhkãkõ tõximõse. Epuhtõtõtãmãko toh kynexine tuhke toexirykõke. Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Tomeseke ehtoko parixeu tõi ajõhpe ehtõh poko. Pou porutatõh sã ajõhpe toto exiry mana. Kure osekarõko toh mã repe iirypyryne toto ahtao.

² Yrome emero apurutyã aryhnaka exiõko ropa mana. Emero zonõtõtã roropa zumakapõko ropa mana.

³ Mame totase pyra õturupõpyrykõ emero atahpahnõko mana jarao exiõko mana. Morararo moe rokẽ oturũko matose repe ãpuruhpyry tao, putiputime rokẽ repe. Yrome moromeiõpo õmihpyrykõ otumakãko mana, tykase Jezu eya xine.

Ritonõpo zuno ehtoko

(Mateu 10.28-31)

⁴ Mame ynara tykase Jezu:

– Ynara ãko ase oya xine wekyry tomo, oetapanekõ zuno pyra ehtoko. Oetapatorỹko rokẽ mana. Yrome ouzenukõ onetapara mana.

⁵ Toiro rokẽ zuno ehtoko, Ritonõpo rokẽ zuno. Oetapaxiõpo xine oemarykõ waro mana apotoimo htaka. Naeroro mokyro rokẽ zuno ehtoko.

⁶ – Mame 5me torõ pisarara ehepyry pitiko rokene. Otarãme tuhke pyra tineru puhturu rokene. Yrome torõ pisarara toiro ahtao ro wenikehpyra Ritonõpo mana ipoko.

⁷ Morararo õõsetykõ tuhke exiry waro Ritonõpo mana. Naeroro oserehpyra ehtoko. Torõ pisarara pyno toehtõh motye kuhse opyno xine Ritonõpo mana, tykase Jezu eya xine.

Ihximyra Jezu poko

(Mateu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Ynara karyhtao oya xine imehnõ netaryne: “Ywy ase, Jezu poetoryne ase,” karyhtao oya xine, morararo ase: “Mose ypoetoryne mana,” ãko ase opoko xine Ritonõpo nenyõhtõtã netaryne.

⁹ Yrome ihxipÿke awahtao xine ypoko: “Jezu poetory kara ase,” karyhtao roropa oya xine imehnõ netaryme, morararo ase: “Mokyro ypoetoryme pyra mana,” äko ase opoko xine Ritonõpo nenyohÿtÿã netaryme.

¹⁰ – Mame Kapu ae Ayhtohpyry kerekeremaryhtao oya xine, yrome oorypyrykõ tokarose ropa oya xine ahtao Ritonõpo a, moro korokãko ropa Ritonõpo mana. Yrome Ritonõpo Zuzenu kerekeremaryhtao oya xine onykorokara mã Ritonõpo ekurehnõko ipunaka.

¹¹ – Mame juteu tõ atamorepatoh taka aarorykohtao, ohxirotokõme pata esë tomo a te, kowenu poetory tomo a roropa, torëtyke pyra ehtoko ezuhtokõ poko oya xine. “O tara äko ke hano?” kara ehtoko roropa.

¹² Ynara exiryke, Ritonõpo Zuzenu äkorehmatorÿko mana ezukurukõ poko moro tao awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

Sero tymõkomokë ehtopõpyry poko

¹³ Mame ynara tykase ahno rãnaono Jezu a:

– Amorepatono, oturuko urui a Papa ekepyry mõkomohpyry apiakatohme eya zokonaka ekarotohme ya, tykase ynororo Jezu a.

¹⁴ Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Arypyra, moro pokõ kara ase. Omõkomorykõ apiakane kara ase, tykase Jezu eya.

¹⁵ Ynara tykase ropa Jezu totananomo a:

– Etatoko kure. Tuario ehtoko, õpynukõme rokë pyra tyritoko. Ynara exiryke, toipãme rokë omõkomorykõ mana. Yrome äkorehmara xine mana oytorykohtao Papa esaka, tykase Jezu eya xine.

¹⁶ Mame ynara tykase ropa Jezu eya xine toto osenetupuhtohme:

– Tupito konõto esë narykapohpyry toperytase itamurume.

¹⁷ Mame ynara tykase ynororo tukurohtao rokene: “Oty rĩkohxo ke hano? Tosake pyrahxo hnae ynapyry tomo,” tykase ynororo.

¹⁸ “Ytapyĩ tõ kararahpõko ropa ase zumo tyritohme ropa ynapyry esaryme, ymõkomory esary maro.

¹⁹ Mame ynara äko ase ya rokene, ohkato ke senohne nae toehse hano. Ymõkomory enahpÿme nase. Ynapyry tõkehko enahpÿme nase tuhke jeimamyry aropõko ase. Os-eremãko roropa ase. Otuhnõko potu ase. Eukuru ënõko roropa ase, tãkye rokë ase,” äko mana tymõkomokemy tyra rokene.

²⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo eya: “Oepyrypany hmoro. Seroae ro orihnõko mase. Mame onoky omõkomohpyry esëme exĩko nae? Onoky onukurãkatyã esëme exĩko nae? Imehnõ õkyryrÿpyry esëme exĩko mana,” tykase Ritonõpo eya. Mame toorihse ynororo, tykase Jezu eya xine.

²¹ Mame etyhyryme ynara tykase Jezu:

– Moro sã exĩko mã mõkomo anonohanõ rokë tymõkomorykõme. Tymõkomoke ynaroro repe, yrome Ritonõpo a tymõkomoke pyra sã mã toto, omomÿke toexirykõke, tykase Jezu eya xine.

Ritonõpo enetuputyry poko

(Mateu 6.25-34)

²² Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Naeroro ynara äko ase oya xine, õtykõ poko torëtyke pyra ehtoko. Anapyrykõ poko roropa torëtyke pyra ehtoko. Oupõkõ poko roropa torëtyke pyra ehtoko. Tupoke pyra oehtokõ poko torëtyke pyra ehtoko.

²³ Ynara exiryke, kure kuehtokõ mã tonahsã motye kuhse, tõsë motye kuhse mana. Morararo upo motye kuhse kuokokõ mana, tykase Jezu.

24 – Torõ poko enetupuhtoko. Tynapyrykõ anarykara toto. Onypohpyra roropa mã toto. Ë onyripyra roropa mã toto. Tynapyrykõ onukurākara roropa mã toto. Yrome toto nahpāko Ritonõpo mana. Mame amarokõ torõ motye kuhse matose. Opyno xine ipunaka Ritonõpo mana, tykase Jezu eya xine.

25-26 – Osenetupuhtoko. Toiparo rokẽ senohne poko torëtyke matose. Otara tyrīko matou okynā orihpopyra oehtohkõme. Torëtyke oehtohkõke okynā orihpopyra exīko matou? Arypyra. Ritonõpo rokẽ okynā orihpopyra ehtoh waro mana. Naeroro oty katohme torëtyke matou emero poko? Toiparo rokẽ torëtyke matose.

27 Ona ekuru enetatoko. Tamoreme ahtāko mana. Erohpyra mana. Ekurākara roropa mana. Tamoreme rokẽ kure exīko mana. Yrome ynara āko ase oya xine, Saromāo tupoke kurā ke kynexine. Tytineruke roropa kynexine. Yrome Saromāo zupõ kure exiry motye kuhse ona ekuru mana. Kure kuhse mana.

28 Onahpoty rineme roropa Ritonõpo mana. Okynā pyra onahpoty mana. Nae ro mã repe seromaroro. Yrome yrokokoro pake tonahse. Zahnõko roropa mana apoto ke, xixi ke, enara. Otytyko ekuru typyne pyra mana. Yrome Ritonõpo ipyno ro mana. Morohne pyno exiry motye kuhse Ritonõpo opyno xine exiry mana. Naeroro õpenerykõ ekarõko oya xine mana. Morara exiryke: “Nary rokene,” kara ehtoko kure Ritonõpo ehtoh poko. Enetupuhtoko Ritonõpo opyno xine exiry.

29 Morara exiryke torëtyke pyra ehtoko tõsẽ poko, eukuru poko roropa. Tonahsā poko roropa torëtyke pyra ehtoko.

30 Morohne poko torëtyke imehnõ mana, Ritonõpo waro pyra exiketomo. Morohne se oexirykõ waro Omykõ kapuaõ mana.

31 Yrome osemazuhme Ritonõpo enetupuhtoko oesëkõme. Mame morohne ekarõko oya xine mana.

*Tymõkomoke ehtoh poko Ritonõpo esao
(Mateu 6.19-21)*

32 – Enaromyra ehtoko ypoenomo. Tuhke pyra matose Ritonõpo enetupuhnanomo. Yrome imeīpo ahno esẽme oehtohkõ ekarõko mã oya xine Omykõ kapuaono.

33 Morara exiryke omõkomorykõ ekamotoko tineru apoitohme. Mame moro tineru ekarotoko etuarimaketomo a. Ekaroryhtao okyryrykõ tuhke exīko mã kapu ao. Moroto okyryrykõ kurākāko Ritonõpo mana. Enahpyra moero mana Ritonõpo esao. Moero mã omato pyra ipunaka, nuko pyra roropa mana, enahne pyra mã moero.

34 Morarame omõkomorykõ kurākaryhtao kapu ao oya xine morotona oytorykõ se exīko matose. (Yrome sero nono po rokẽ omõkomorykõ tomākase oya xine ahtao sero nono po se rokẽ exīko matose. Ritonõpo poko nymyry onenetupuhpyra matose.)

“Tuaro ehtoko,” katopõpyry sero Jezu a

35-36 Mame ynara tykase Jezu:

– Joepyry ropa eraximatoko, tosëkõ eraximary sã ahno poetory tomo a. Mokaro saaro kueraximatoko. Mokaro esẽ toytose erēnatoht enese. Typoetory tõ tynomose tytapyĩ tao. Aepyry ropa eraximāko toto itapyĩ tao. Nāparina roropa nae ezurukõme. Mame tõtuhxīpo oehnõko ropa mana tytapyĩ taka. Aomiry etaryhtao axī tapyi apuruhmakāko ipoetory tõ mana.

37 Mame tākye exīko mã toto tosëkõ toraximase tyya xine exiryke. Nyhpyra toht toehse tosëkõ eraximary poko. Morara exiryke tākye exīko mã toto. Etatoko pahne, typoetory tõ porohkapõko mana toto otuhtohme. “Otuhtokose,” āko mana. Mame typoetory tõ otuhmapõko mana.

38 Tākye toht exīko mana. Otarāme esëkõ oehnõko ropa onoa. Otarāme ãmepyryme oehnõko ropa mana. Yrome oserehnohpyra tosëkõ eraximary poko. Moroto ro eraximāko toto. Morara exiryke tākye mã toto.

³⁹ Omato oepyyry waro tapyi esē ahtao, tytapyĩ taka omato anaomõnohpopyra aexiry mana, tymõkomory onematonanohpopyra toehtohme.

⁴⁰ Amarokõ roropa tuaro ehtoko. Kapu ae Ayhtohpyry oehnõko ropa mana. Aepyyry ropa oneraximara awahtao xine ro oehnõko ropa mana, tykase Jezu eya xine.

*Peturu oturutopõpyry sero Jezu maro
(Mateu 24.45-51)*

⁴¹ Mame ynara tykase Peturu Jezu a:

— Yna a rokẽ morara äko mah? Emero rokẽ netaryme roropa morara äko mah? tykase Peturu, tõturupose Jezu a.

⁴² Mame ynara tykase Jezu eya:

— Onoky emese kure nahe tosē mõkomory poko? Emese kure exikety rokẽ rĩko tytapyĩ eraseme mana. Typoetory tõ otuhmaponeme tyrĩko mana.

⁴³ Mame zae rokẽ exiketyme ahtao tãkye mokyro exĩko mana, tytapyikẽ tooehse ropa ahtao.

⁴⁴ Ajohpe pyra tymõkomory eraseme mokyro rĩko mana, imehxo.

⁴⁵ Yrome ynara karyhtao tyaa rokene: “Jesē mã okynã oehpopyra mana,” karyhtao tyaa rokene, mame ipoetory tõ htomãko mana orutua komo, nõhpo tomo, enara toto htomãko mana. Mame otuhnõko mã ynororo eukuru ãnõko. Etõnõko roropa mana.

⁴⁶ Mame mokyro esē oehnõko ropa mana, tuenikaroro typoetory ahtao. Aepyyry ropa onenetupuhpyra ynororo. Mame mokyro kahpyry pipohnõko mana, ajoajohpe toehse exiryke. Imehnõ iirypyrymãkõ maro tyripõko mana, tykase Jezu Peturu tomo a.

⁴⁷ — Mame tosẽkõ omiry waro ro tahtao xine, yrome aomipona pyra toto ahtao, toto wãnohnõkohxo esẽkõ mana, yronomyryme, tõmipona pyra toehse toto exiryke.

⁴⁸ Morararo imehnomo. Tuenikaroro rokẽ popyra toehtohkõ poko tosẽkõ omihpyry waro pyra toexirykõke, mokaro wãnohnõko roropa mã esẽkomo pitiko rokene. Ynara exiryke, itamurume tokarose ahtao typoetory a mokyro wino itamurume ise ropa mã esemy. Tuhke tokarose eya exiryke tuhke ise ropa mã eya esemy, tykase Jezu eya xine.

*“Apiakatõme tooehse ywy,” katopõpyry sero Jezu a
(Mateu 10.34-36)*

⁴⁹ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Apoto zukase sã tooehse ywy sero nono põkõ rypyry zahkatohme samo. Seromaroro tukase ahtao tãkye kuhse exiry.

⁵⁰ Ëpurihkety ëpurityry sã zue aka. Mokyro sã ytõko ase jetuarimatoh pona. Itamurume etuarimãko ase. Sam äko ase. Typenekehse ase jetuarimakepyry eraximary poko.

⁵¹ “Mokyro noepyase sero nono pona emero osepeme ehtohme,” äko matose repe ypoko. Arypyra. Nae jomiry enetupuhnanomo. Nae roropa jomiry onenetupuh-pynommo. Osepeme pyra toto ypokoino.

⁵² Taroino 5me tapyi taõkõ atapiakãko toh mana, esyhmara toh exĩko mana. 3mãkõ zehno exĩko 2mãkõ mã toto. 2mãkõ zehno exĩko 3mãkõ roropa mã toto ypokoino.

⁵³ Mame tumükue exiketõ mã typoenõ onysyhmara mã exĩko. Tummykõ onysyhmara roropa ipoenõ exĩko mana. Tõxike exiketõ mã tõxirykõ onysyhmara exĩko mã toto. Tysekõ onysyhmara roropa õxirykõ exĩko. Typatũke exiketõ mã typatũkõ onysyhmara exĩko mã toto. Tymerenohke exiketõ mã tymerenotyko onysyhmara exĩko mã toto. Oxiestyryme pyra sã exĩko mã toto, tykase Jezu eya xine.

*“Tuaro ehtoko,” katopõpyry sero Jezu a
(Mateu 16.2-3)*

⁵⁴ Mame ynara tykase ropa Jezu tuhkãkomo a:

— Akurũ eneryhtao oya xine xixi omõtoh wino, ynara enetupuhnõko matose: “Konopo oehnõko mana,” äko matose. Moromeĩpo konopo oehnõko rahkene.

⁵⁵ Mame tyryrykane eneryhtao ikurenaino, ynara ãko matose: “To! Moro esahpyo ke onãkutanoheto mana zũ karyke,” ãko matose. Moromeĩpo xixi jetũ exĩko mã rahkene.

⁵⁶ Ajohpãkõ sã matose, morohne eneryhtao oya xine konopo oepyrý waro matose, yrome onenetupuhpyra matose ypoko, Ritonõpo jenyohne tarona õsenuruhkatohkõ ritohme onenerykõme, tykase Jezu eya xine.

“Axĩ oxiehno pyra ehtoko ropa,” katopõpyry sero Jezu a (Mateu 5.25-26)

⁵⁷ Ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Oty katohme ãmoreme xine zae ehtoh poko pyra matou?

⁵⁸ Ozehnotokõ aarorykõ se ahtao terekatu êpataka, axĩ ekurãkatoko ropa ozehnotokõ maro, osema tao ro awahtao xine, terekatu a aaropyra xine ro toto ahtao, soutatu tomo a oekaropyra xine toto ehtohme, oẽmapopyra xine toto ehtohme roropa ãpuruhyry taka.

⁵⁹ Etatoko pahne, ãpuruhyry taka tomõse awahtao xine, tũtara ropa matose emero onepehmara ro awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

13

“Oorypyrykõ irumekatoko,” katopõpyry sero Jezu a

¹ Mame morotõkomo a Jezu turuse Karirea põkõ etapatopõpyry poko Pirato a, kowenu poetory a.

– Tynekarorykõ ekaroryhtao ro Ritonõpo a, totapase toto Pirato a, tykase toto, tokarose.

² Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Otara ãko hmatou mokaro poko? Imehnõ Karirea põkõ motye iirypyryme nexiase toto? Morara exiryke moro emetakame taorihmapose toh nae? tykase Jezu eya xine, tõturupose.

³ – Arypyra. Ynara ãko ase oya xine. Amarokõ roropa oorypyrykõ onurumekara awahtao xine, mokaro sã orihnõko matose, tykase Jezu eya xine.

⁴ – Mokaro roropa ke, Xiroe põkomo? Otara ãko roropa hmatou 18mãkõ pona tapyi epukatopõpyry poko? Jerusarẽ põkõ motye roropa iirypyryme nexiase toto?

⁵ Arypyra. Ynara ãko ase oya xine, amarokõ roropa emynymara awahtao xine oorypyrykõ poko, oorypyrykõ onurumekara awahtao xine, mokaro saaro orihnõko matose, tykase Jezu eya xine.

Sero nase topere pyra otyro zoko ehtopõpyry poko

⁶ Mame ynara tykase Jezu, enetupuhtohme eya xine:

– Ahno tupinao mã wikeira zoko kynexine. Mame esẽ toytose epery pohse repe. Yrome arypyra kynexine topere pyra ipunaka.

⁷ Morara exiryke ynara tykase tupito esẽ typoetory a: “Etako pahne, oseruao tyeimãse ywy otyro eperytary eraximary poko repe. Yrome eperytara ro nase. Akohko,” tykase esemy. “Popyra nase. Toipãme rokẽ mã taro,” tykase esemy erase a.

⁸ Yrome ynara tykase erase eya: “Apoaporo, toiro rokẽ jeimamyry eraximako aporo. Ahkaxi aporo oeky ety ritohme imyhtokoxi.

⁹ Moro tyrise ahtao, otarame eperytãko mana. Toperytase kure ahtao, anakohpyra ase. Yrome eperytara ro ahtao makohpotase rahkene,” tykase ynororo tupito esemy a, tykase Jezu eya xine.

Tupue aexihpyry kurãkatopõpyry sero Jezu a

¹⁰ Mame Jezu a tamorepase toto juteu atamorepatoh tao oserematoh ae.

¹¹ Moroto nohpo kynexine tupue aexihpyry 18me ikonopory taropose eya kure pyra. Joroko poe morara toehse ynororo jũme tupue. Xikihme owõpyra toehse ynororo.

¹² Mame mokyro eneryke tyya, Jezu a tykohmase. Ynara tykase ynororo eya:

– Xihxi, okurākāko ropa ase seromaroro, tykase Jezu eya.

¹³ Mame Jezu a tomary ke tapose ahtao, axī xikihme toehse ropa ynororo. Mame:

– Kure mase, Ritonōpo, tykase ynororo, tukurākase ropa toexiryke.

¹⁴ Mame juteu atamorepatoh esemy tyekītapāse oserematoh ae nohpo tukurākase ropa exiryke Jezu a. Ynara tykase ynororo morotōkomo a:

– 6me ěmepyry nae erohtohme. Moro ae rokē osehtoko ekurākapose ropa. Yrome oserematoh ae oehpyra ehtoko, tykase ynororo, eya xine.

¹⁵ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Oty katohme popyra oya xine nohpo kurākary ropa nae oserematoh ae? Ajoajohpe rokē matose. Yrome amarokō otātome oekykō myhpokāko matou oserematoh ae, pui, kawaru roropa, tuna pona toto arotohme, auhpatohkōme oya xine?

¹⁶ Mose Aparāo paryme nase. Mose tymyhse nexiase joroko tamuru a. 18me ikonopory taropose eya kure pyra toexiry poko. Oty katohme mose onymyhpokapopyra sã matou oserematoh ae? tykase Jezu eya xine.

¹⁷ Mame morara kary etaryke tyya xine, Jezu zehnotokō toehxirose. Yrome tãkye toehse toh kynexine imoihmākomo, kure Jezu nukurākahpyry eneryke tyya xine.

Moxitatu puhturu poko sero

(Mateu 13.31-32; Maku 4.30-32)

¹⁸ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Tyoro sã Ritonōpo kuesēkōme exiry. Ynara sã mana enetupuhtohme rokene.

¹⁹ Moxitatu puhturu ke mana pitiko. Mame tarykase ahtao tupito pona, ahtāko mana. Mame tamorihtase ahtao wewe konōto sã exīko mana. Torō tō esaryme roropa exīko. Osesarīko torō tō mana, amoriry htaka. Moro sã mã kuesēkōme Ritonōpo enetuputyry kyya xine, tykase Jezu eya xine.

Tiriiku risē porutatoh poko

(Mateu 13.33)

²⁰ Mame ynara tykase ropa Jezu:

– Tyoro sã roropa kuesēkōme Ritonōpo enetuputyry mana.

²¹ Otyro porutatoh sã mana nohpo a toximase ahtao tiriiku maro. Mame emero porutāko mana, tykase Jezu eya xine. (Moro sã emero pata pōkō etāko toh mana. Ritonōpo kuesēkōme exiry poko etāko toh mana.)

Omōtoh pitiko poko sero

(Mateu 7.13-14,21-23)

²² Mame pata tō poro Jezu toytose. Pata konōto tō poro, pata pizarara poro roropa toytose. Imehnō amorepāko kynexine toytoryme Jerusarē pona.

²³ Mame ynara tykase imepyny Jezu a:

– Tuhke pyra rokē ipynanohnōko Ritonōpo nahe? tykase, tōturupose.

²⁴ Mame tozuhse Jezu a, ynara tykase:

– Ritonōpo esary eutary omōtoh pitiko samo. Ikuhtoko pahne. Omōtoko eutary pitiko aka. Ynara exiryke, tuhkākō tomomyry se exīko mã repe. Yrome omōsaromepyra toh mana.

²⁵ – Mame tapyi esē tapyi apurūko mana. Moromeīpo tooehse awahtao xine tapyi myhtokoxi, sekere āko matose. Ynara āko matose: “Apuruhmakako yna omōtohme,” āko matose repe. Mame ynara āko oezuhtorỹko mana: “Awaro pyra xine ase. Ozeino moehtou?” āko mana.

²⁶ Mame ynara āko matose eya: “Ynanotuhnehxo puhko amaro. Eukuru ynanēne amaro roropa. Yna roropa mamorepane yna esao awahtao,” āko matose repe.

²⁷ Yrome ynara āko ropa mã oya xine: “Awaro xine pyra ase, otokoino moehtou? Ytotoko ropa kehne. Oorypyrykō poko rokē mexiatosene,” āko mã ynororo.

²⁸ Mame Ritonõpo esaõkõ enẽko matose, Aparão, Izake, Jako. Imehnõ urutonõpo tõ enẽko roropa matose. Xitãko yronymyryme matose. Kui kui ãko matose mokaro eneryke oya xine, Ritonõpo esaka omõpyra oexirykõke.

²⁹ Mame imehnõ enẽko matose. Oehnõko toto xixi tũtatoh wino, xixi omõtoh wino, ikurenaino, inikahpoino, enara oehnõko toh mana. Mame porohnõko mã toto otuh-tohme Ritonõpo esao. Yrome amarokõ ke? Aaropotorỹko rokẽ mana.

³⁰ Mame tuhke tuisãpo tõ kara tuisame exĩko mana moero. Tuhke tuisamehxo aehtyã roropa tuisame pyra exĩko mana moero, tykase Jezu eya xine.

*Jerusarẽ põkõ pyno Jezu ehtopõpyry sero
(Mateu 23.27-39)*

³¹ Morara ahtao Jezu otururuhtao parixeu tõ tooehse eya. Ynara tykase toh eya:
– Ytoko ropa taroino imepỹ pona, Erote oetapãko mana, tykase toto.

³² Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Arypyra. Ytopyra ase. Orihnõko ase Ritonõpo poe rokene. Erote oenekunohtorỹko rokẽ mana. Kaikuxi itu htaõ sã mana. Ytotoko ropa. Ynara kaxitatoko eya: “Oseruao jẽmepyry se rokẽ ase taro oesao xine. Seroae joroko tõ tũtanohpõko ropa ase aporo. Kurãkõkara kurãkãko roropa ase. Kokoro morararo erohnõko ase. Mame yrokõkoro otyhkãko ase, nykano,” kaxitatoko eya, tykase Jezu eya xine.

³³ – Mame jytojytory se ro ase sero osema ae Jerusarẽ pona, seroae, kokoro, mokokoro, enara. Oesao xine orihpyra ase. Jerusarẽ po rokẽ orihõko ase, tykase Jezu eya xine.

³⁴ Mame ynara tykase ropa:

– Jerusarẽ põkomo, Ritonõpo poko urutõ kõ etapananõme matose. Topu emananõme matose Ritonõpo naropotyã pona, oya xine aropotyã pona. Tuhke rokẽ oeahmarykõ se exiase repe. Oewomarykõ se roropa exiase repe kuratiri nohpory a typoenõ ewomary samo taporiry zopikoxi. Yrome yse pyra mexiatose.

³⁵ Taroino oesarykõ patãpome exĩko mana. Etatoko pahne, taroino jenezomopyra matose aporo. Ynara katoh pona rokẽ jenẽko ropa matose: “Kure rokẽ mose tyriko, Ritonõpo. Õmiry poe aepyhpyry mose ro,” katoh pona rokẽ jenẽko ropa matose, tykase Jezu eya xine.

14

Kurãkara kurãkatopõpyry ropa poko Jezu a

¹ Mame parixeu tapyĩ taka toytose Jezu otuhse, oserematoh ae. Moroto imehnõ parixeu tõ roropa kynexine. Jezu enẽko tỹme toh kynexine.

² Mame imepỹ tooehse Jezu a, jaxiry jaohpyry, apory jaohpyry. Mokyro tooehse Jezu a. Mame Jezu enẽko toh kynexine. Kurãkara kurãkaryhtao, popyra ekarõko toh kynexine, oserematoh ae kurãkara kurãkaryke eya.

³ Mame ynara tykase Jezu Moeze omihpyry poko amorepatõkomo a, parixeu tomo a roropa:

– Moeze nymerohpyry omi poe oty riry kure nae oserematoh ae? Kurãkõkara kurãkary ropa? Kurãkõkara onukurãkara ropa ehtopo? Oty kure nae? tykase Jezu eya xine.

– Tee, tykase rokẽ toto.

⁴ Onezuhpyra toehse toto. Mame kurãkara Jezu a tapoise. Mame tukurãkase ropa eya. Mame tonyohse ropa eya.

⁵ Mame ynara tykase eya xine ynororo:

– Tumũkue awahtao xine omũkurukõ toepukase ahtao tuna eutary aka oserematoh ae ananỹpyra ropa mehtory? Arypyra, axĩ anỹnõko matose. Oekykõ roropa ke?

Tuna eutary aka toepukase ahtao oserematoh ae mokyro ananÿpyra roropa mehtory oserematoh ae ro? Arypyra, mokyro anÿnōko roropa matose axiny, tykase Jezu eya xine.

⁶ Mame morara kary etaryke tyya xine:

– Tee, tykase rokē toto. Onezuhpyra ropa toehse toto.

Imehnō motye se pyra ehtoh poko sero

⁷ Mame imehnō tosarykō kurā menekāko toh kynexine tosarykōme, otuhtoh po. Mokaro eneryke tyya ynara tykase Jezu eya xine, toto amorepatohme:

⁸ – Pytakety otuhtoh pona toahmase awahtao epehtoh kurā pona porohpyra exiko. Otarāme okomino imehxo exikety oehnōko mana, otuhse.

⁹ Mame esē mā oehnōko oya ynara kase: “Mose esary taro. Estryhmako,” āko mā oya esemy. Mame ehxirōko mase, imepÿ pona porohnōko ropa mase etyhpary pona myhene.

¹⁰ Yrome toahmase awahtao otuhtoh pona, ytoko. Mame ehpiō pona rokē oporohko epehtoh pona, imākōkara esary pona. Morarame otarame oeahmahpō oehnōko mana. Ynara āko mā oya: “Xiaro osehko, sē pona, epehtoh kurā pona,” āko mā oya. Mame kure oexiry enēko imehnō mana emero porehme, tykase Jezu eya xine.

¹¹ – Ynara exiryke, tuisamehxo otyriryhtao āmoreme, tuisame pyra orīko Ritonōpo mana. Yrome imehnō motye oexiry se pyra awahtao tuisamehxo orīko Ritonōpo mana, tykase Jezu eya xine.

¹² Mame ynara tykase ropa Jezu toahmahpono a:

– Otuhtoh tyrise oya ahtao oepe tō rokē kara eahmako. Oekyry tō rokē kara roropa, tymōkomoke exiketō rokē kara roropa. Mokaro rokē eahmaryhtao oya emetakamāko mā toto. Mame toahmase awahtao eya xine pake topehmase omoro, kure oehtopōpyry tometakāmase exiryke eya xine.

¹³ Otuhtoh tyrise ahtao oya tymōkomoke pyra exiketō eahmako, ahmitahpyryme exiketomo te, oēmapopyra xine roropa te, tonurākara roropa.

¹⁴ Morara awahtao kure orīko mā Ritonōpo, oepehmara tokurehse ynaroro exiryke, onemetakāmara toto exiryke roropa. Kurā ekarōko mā Ritonōpo oya. Kurākō ēsemākatoh po ropa tyya oepehmāko mā Ritonōpo, tykase Jezu eya.

Otuhtoh konōto poko sero
(Mateu 22.1-10)

¹⁵ Mame morara kary etaryke tyya toiro Jezu marō ynara tykase Jezu a otuhtoh po:

– Tākye exiko mā toto Ritonōpo maro otuhtoh konōto po exiketomo, tykase ynororo.

¹⁶ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Etako pahne, imepÿ orutua otuhtoh konōto riry se toehse. Mame tuhkākō toahmase eya toto oehtohme otuhtoh pona.

¹⁷ Morarame otuhtoh konōto tōtyhkase ahtao emero, typoetory tonyohse tyneahmatyā kohmatohme repe. Ynara tykase toto: “Ehmaropa rahkene otuhse. Otuhtoh no-tyhkano,” tykase toh repe.

¹⁸ – Yrome ineahmatyā ytopyra tokurehse toto, tÿpokōke toexirykōke emero porehme. Ynara tykase toiro orutua otuhtoh aporesemyry nenyokyhpyry a: “Arypyra, ytopyra ase. Tupito epekatyase. Jytory se ase utupi enese. Ajohpāme sã kyryh kara ekurehnōko ase,” tykase ynororo eya.

¹⁹ – Mame ynara tykase imepyny: “Pui omame osetato epekatyase erohketomo. Mokaro kuhse ytōko ase. Morara exiryke sã rokē oekahmapÿ sã ase,” tykase ynororo eya.

²⁰ – Mame imepyny a roropa: “Eropa!” tykase repe. “Arypyra, ytopyra ase. Seromaroro ypytano. Morara exiryke ytosaromepyra ase,” tykase ynororo eya.

²¹ — Mame tosemy a toytose ropa ipoetory, turuse ropa eya. Morara exiryke tohne toehse otuhtoh rihpono, tymoipyra mokaro tokurehse exiryke. Ynara tykase ynororo typoetory a: “Axĩ ytoko pata poro osema tō ae. Etuarimaketō ke enehko xiaro ymoipynỹpo tō myakāme. Emero enehko toto. Tymōkomokākara roropa enehko, ahmitahpyryme exiketomo, tonurākara, ātakamatyamo, emero rokē enehko toto,” tykase ynororo typoetory a.

²² — Mame aporesē omipona toytose ipoetory. Mame tooehse ropa tahtao, ynara tykase ynororo otuhtoh esemy a: “Ōmipona akene. Enehno toto. Kyryh nykā toto, etuarimaketomo. Yrome pehme pyra ro atapyĩ nase. Nae ro osa. Nae ro tōsemy,” tykase ipoetory eya.

²³ — Mame ynara tykazomose aporesemy eya: “Ytozomoko ropa pata zomye osema tō ae imehnō enehtohme oya, pehme ytapyĩ ehtohme,” tykase ropa aporesemy typoetory a.

²⁴ “Ajohpe pyra ase. Mokā osemazuhme yneahmatyā ymaro otuhpyra ekurehnōko mā toto,” tykase ynororo, otuhtoh esemy, tykase Jezu eya xine. Mame toesyryhmase ropa ynororo parixeu tapyĩ tae, toto amorepaxĩpo.

*Tupime Jezu poetoryme ehtoh poko sero
(Mateu 10.37-38)*

²⁵ Mame ahno imoihme Jezu maro ytōko kynexine. Mame toeramase Jezu toto ěpataka, toto amorepatohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

²⁶ — Ypoetoryme oexirykō se matose repe. Yrome omykō pyno oehtohkō motye ypyno pyra awahtao xine, ypoetoryme exipyra ekurehnōko matose. Morararo asakō pyno, opyxiākō pyno, opoenōkō pyno, ākorōkō pyno, ooryxirykō pyno, oruikō pyno, mokaro pyno oehtohkō motye ypyno awahtao xine ypoetoryme exīko matose. Osepyno oehtohkō motye roropa ypyno awahtao xine ypoetoryme exīko matose, tykase Jezu eya xine.

²⁷ — Mame Ritonōpo zamarō poko rokē ehtoko, ypoetoryme oehtohkōme. Oorikyrykō kurūke jomipona se hkopyra awahtao xine ypoetoryme exipyra ekurehnōko matose, tykase Jezu eya xine.

²⁸ Mame ynara tykase ropa ynororo eya xine:

— Tapyi kaetokō riry se awahtao xine osemazuhme osenetupuhtoko aporo tyritho pokoko ipune otinerūkō waro oehtohkōme.

²⁹ Osenetupuhpyra awahtao xine, otinerūkō ipune pyra ahtao, tapyi nepuru xik-ihmāko rokē matose. Otyhkara ekurehnōko matose. Mame onyrihpyrykō eunohnōko imehnō mana.

³⁰ Ynara āko opoko xine mā toto. “To! Mokyro a tapyi tyrise zokonaka rokene. Yrome otyhkara tokurehse ynororo,” āko mā toto opoko xine oeunohtoryko mā toto. Naeroro tapyi riry se awahtao xine otinerūkō ikuhtoko aporo osemazuhme. Moro saaro ypoetoryme oexirykō se awahtao xine osenetupuhtoko aporo: “Serara hano jetuarimary zuno Jezu poetoryme jahtao?” kahtoko aporo, tykase Jezu eya xine.

³¹ — Morararo mā pata esemy typoetoke exikety tuhke 10.000me ipoetory tomo, soutatu tomo. Mame imepỹ oehnōko mana eya esary pynanohse, tosaryme. Mokyro mā oehnōko tuhke typoetoke 20.000me, soutatu tomo. Mame osemazuhme aporo pata esē porohnōko mana tōsenetupuhtohme aporo orēpyra toexiry pokoko porempyra toehtohme.

³² Mame mokyro maro tōsetaparykō se pyra tahtao, typoetory tō aropōko mana moeroro ahtao, kure toto oturutohme toto maro, toto ekurematohme.

³³ — Morararo, ypoetoryme oexirykō se awahtao xine, emero okyryrykō pyno pyra ehtoko, tykase Jezu eya xine.

*Sautu papyry pokoko popyra toehse ahtao
(Mateu 5.13; Maku 9.50)*

³⁴ – Kure sautu mǎ repe. Yrome sǎme pyra toehse ahtao oty katohme kure?

³⁵ Arypyra, popyra mana. Tupito pona tyrise ahtao popyra mana. Pui ety htaka roropa tyrise ahtao, morararo popyra mana ipunaka. Typahsēme rokē kure mana. (Morararo Ritonōpo poetoryme awahtao xine, yrome opoe xine rokē oyoytorykohtao, otara exīko matou. Arypyra, typahsēme rokē matose.) Mame typanare awahtao xine etāko matose, tykase Jezu eya xine.

15

Kaneru tahtopōpyry poko

(Mateu 18.12-14; 1 Peturu 2.25)

¹ Mame Jezu a toytose tuhke kowenu tinerū apoinanomo, pohnō maro, aomiry etary se toexirykōke.

² Morarame parixeu tomo a Jezu tykerekemase mokaro eneryke tyya xine. Moeze omihpyry warōkomo a roropa tykerekemase Jezu. Ynara tykase toto Jezu poko.

– Popynō se rokē mokyro nah. Imaro xine otuhnōko roropa mana, tykase toto Jezu poko.

³ Morara exiryke ynara tykase Jezu eya xine, aosenetupuhtohkōme typoko:

⁴ – Etatoko pahne, kaneru esē mana. Mame tuhke mǎ kaneru, 100me mana. Mame kaneru otuenikāko mana toiro. Mame esē zupīko mana. Imehnō nomōko mana, 99mākō nomōko aporo mokyro zupitohme tyya. Toiro itatyhpyry zupīko ropa mana eporyry ropa ponāmero.

⁵ Mame tonese ropa ahtao, tǎkye exīko ropa mana. Enehnōko ropa mana tymota po.

⁶ Mame tytapyī taka tooehse ropa tahtao tope tō kohmāko mana, tyekyry tō maro. Ynara āko mǎ eya xine ynororo: “Eneropa jeky. Tǎkye sehtone jeky enetopōpyry ropa poko,” āko mǎ ynororo eya xine.

⁷ – Etatoko pahne, toiro tyrypyry poko aexihpyry mokyro kaneru itatyhpyry sǎ mana. Mame kurākō poko tǎkye Ritonōpo mǎ repe. Mame toiro popy tosēme Ritonōpo enetuputyryhtao, tyrypyry turumekase ahtao roropa eya tǎkye kuhse Ritonōpo exīko mana. Imarōkō roropa tǎkye exīko toh mana, tykase Jezu eya xine.

Tineru otuenikatopōpyry poko sero

⁸ Mame ynara tykase ropa Jezu:

– Nohpo nae ahtao tytinerukemy, 10me itinerū nae parata risemy, typynemy, parihmākomo. Mame toiro itinerū tōtuenikase ahtao oty rīko nae otarame? Nāparina zukāko mana. Tytapyī tumehnōko mana tytinerū zupitohme. Kure zupīko mana otyro akoko.

⁹ Mame tytinerū tonese ropa tyya ahtao tyekyry tō kohmāko mana tope tō maro. Ynara āko mǎ ynororo eya xine: “Tǎkye exi ropa ynemapohpyry tonese ropa ya exiryke. Morara exiryke tǎkye sehtone,” āko ynororo.

¹⁰ – Ynara āko ase oya xine, morararo Ritonōpo nenyohityā atākyemāko mǎ toto toiro iiryryryme exiketety tyrypyry rumekary ropa ahtao, tykase Jezu eya xine.

Sē nase tummy rumekahpō poko

¹¹ Mame tōturuse ropa Jezu eya xine aosenetupuhtohkōme Ritonōpo poko. Ynara tykase ynororo:

– Orutua kynexine tumūkue asakoro.

¹² Morarame akomihpyry ynara tykase tummy a: “Papa,” tykase. “Jūme rokē kymōkomohtoko orihpyra ro awahtao,” tykase ynororo tummy a.

– Mame jūkomo a tymōkomory tapiakase typoenō mōkomoryme asakoro ro. Typyne exiketō tokarose eya xine.

¹³ Morarame tuhke pyra tōmehse ahtao tummy nekarotyā tokamose ropa imūkuru a, akomihpyry a. Tineru tapoise eya moro ephpyryme. Mame typenekehse ynororo

tumy maro toexiry poko. Morara exiryke typatary poe toytose ynororo mya imepỹ pata pona. Pore toeporehkase ynororo. Moero tytinerũ tahnikase eya, tỹpenery tomo a rokẽ tokarose, typenetatoh tonõ poko tahnikase tytinerũ eya.

¹⁴ – Mame okynã pyra itinerũ tonahse. Moromeĩpo konopo toehkehse moroto. Omise konõto morotõkõ toehse toto. Mokyro omise toehse roropa tytineruke pyra toehse toexiryke.

¹⁵ Morara exiryke toerohtoh tupise eya. Imepỹ poetoryme toerohpitose ynororo. Ahno eky nahpaneme toehse, poinokoimo nahpaneme.

¹⁶ Mame omise toehse ipunaka. Poinokoimo napyry enapyry se toehse repe tomiryke. Yrome morotõkõ anautuhmara myhẽ toehse.

¹⁷ Morarame ynara tõsenetupuhse ynororo: “Papa typoetoke tuhke. Tynahke roropa tuhke. Atahnikãko roropa toto napyry. Yrome ywy taro, jemiryke rokẽ myhẽ orihnõko ase,” tykase ynororo tukurohtao rokene.

¹⁸ “Morara exiryke ytõko ropa ase papa esaka mya roropa. Ynara ãko ase papa a: ‘Oehno ropa kẽ papa. Iirypyryme rokẽ ase oya, Ritonõpo a, enara.

¹⁹ Omũkurume pyra ase otarame, popyra jexiryke. Morara exiryke opoetoryme rokẽ kyriko rahkene,’ ãko ase papa a,” tykase tukurohtao ynororo.

²⁰ Morotoino toytose ropa ynororo tumy a ropa.

– Mame amekeino tumũkuru tonese jũ a ahtao, nupunato tonese tumũkuru. Tururume toytose ynororo tumũkuru eahmase.

²¹ Morarame ynara tykase imũkuru: “Papa, oehno ropa. Iirypyryme rokẽ ase Ritonõpo a, oya, enara. Otarãme omũkuru kara ase, popyra jexiryke,” tykase imũkuru tumy a. “Arypyra, umũkuru ro mase,” tykase jumy eya.

²² – Mame ynara tykase jumy typoetory tomo a: “Axĩ umũkuru zupõ enehtoko, kurano, amurutohme eya,” tykase. “Omahtao roropa ke ãmatoko emary aka. Sapatu roropa ekarotoko eya.

²³ Pui mũkuru ikasetahpyry enehtoko etapatohme, otuhtoh konõto ritohme, tãkye kuehtohkõme,” tykase jumy typoetory tomo a.

²⁴ “Ynara exiryke, umũkuru aorikyhpyry sã monexiano. Mame aẽsemamyhpyry sã toehse ropa nase. Itatyhpyry sã roropa monexiano. Mame seromaroro aosenepohpyry ropa sã nase,” tykase jumy. Morara exiryke tãkye toehse ropa toto. Tõtuhse toto. Tãtãkyemase toto.

²⁵ – Morarame irui kynexine, tupito po. Morarame tooehse ropa tahtao tapyi myhtokoxi, rue totase eya, waketõ roropa totase eya.

²⁶ Mame tumy poetory tykohmase tyya tõturupotohme: “Otara ãko hkoh moxiã nae?” tykase ynororo tõturupose eya.

²⁷ – Mame tozuhse eya: “Arypyra, ãkorõ noehno ropa. Morara exiryke pui mũkuru kurã totapapose omy a kure tooehse ropa tumũkuru exiryke,” tykase ynororo eya.

²⁸ – Mame tohne toehse irui ipunaka. Tapyi taka tomomyry se pyra toehse. Morarame jũ toytose eya imaro tõturutohme. “Oty katohme koh omõpyra mano tapyi taka? Aimo, omõko,” tykase jumy eya.

²⁹ “Etako pahne papa,” tykase tumy a. “Tuhke jeimamyry taropose ya amaro jexiry poko. Opoetoryme roropa toerohse ywy. Õmiry onymoikehpyra roropa ase. Yrome poti onekaropyra mexiase tãkye jehtohme jepe tõ maro.

³⁰ Yrome mokyro omũkuru kahpyry omõkomory eya pake tahnikase. Nohpo tõ poko rokẽ tonahkase eya. Mame tooehse ropa ynororo ahtao pui mũkuru kurã totapapose oya otuhtoh ritohme ipoko. Naeroro sam, ãko ase papa,” tykase imũkuru tumy a.

³¹ – Mame ynara tykase jũ eya: “Aimo, etako pahne. Ymaro mase jũme. Mame ymõkomory omõkomoryme ro mana, emero porehme.

³² Yrome ākorony aorikyhpury sã monexiano amerehme. Mame aẽsemamyhpury ropa sã noehno ropa. Itatyhpury sã roropa monexiano. Mame seromaroro aosenepohpury ropa sã nase. Naeroro otuhtoh konõto yripono tãkye kuehtohkõme,” tykase jumy eya. Morara tykase Jezu eya xine.

16

Mõkomo erase tuaro ehtopõpury poko sero

¹ Mame ynara tykase ropa Jezu typoetory tomo a:

– Tymõkomokẽ kynexine. Typoetoke kynexine roropa ynororo. Mame typoetory tyrise eya tymõkomory eraseme. Yrome tosẽ enekunohnõko kynexine. Itinerũ apoïko kynexine tytinerũme. Mame imehnomo a turuse ropa esemy. Ynara tykase toto eya: “Opoetory reh oenekunohnõko mahna,” tykase toto.

² Mame typoetory tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo eya: “Otara āko hkoh opoko toh nahe. Ymõkomory ahnikary poko oya? Ymõkomory eraseme pyra exïko ropa mase. Naeroro ymõkomory papẽ ikurākako enepotohme ya, emero porehme, oytotohme ropa,” tykase tymõkomokemy typoetory a. “ÿ,” tykase ynororo. Mame toytose ropa ynororo.

³ – Mame toemynyhmase ipoetory yronymyryme tukurohtao. Ynara tykase ynororo tyya rokene: “Jesẽ poetoryme pyra exïko ase. Naeroro otara exïko hano taroino? Oty pokohxo ke erohnõko hano taroino? Jemary ke jerokuru waro pyra ase. Imehnomo a tineru ekaropory poko ihxipÿke roropa ase.

⁴ Ynara āko ase topeke jehtohme toerohtohke pyra jahtao, tytapyïkõ taka jeahmatohme roropa eya xine,” tykase ynororo tyya rokene.

⁵ – Mame tosẽ mõkomory apoïhpõkõ tykohmase tyya onepehmara ro exiketomo. Ynara tykase ynororo osemazupu a: “Otãtoh jesẽ mõkomory oemahpo nahe?” tykase eya.

⁶ – “100me tãpoa nae ase tõsẽ aitopo, oriu,” tykase eya. Mame ynara tykase mõkomo erase eya: “Seny, apapeny. Oporohko aporo. 50me tãpoa rokẽ imeroko,” tykase ynororo eya, zokonaka rokẽ tyripose.

⁷ – Mame imepyny a roropa ynara tykase ynororo: “Otãtoh jesẽ mõkomory nahe owino?” tykase. “Miume saku nae ase tiriiku rokene,” tykase eya. Mame ynara tykase mõkomo erase eya: “Ynara imeroko apapẽ pokona, 800me rokẽ imeroko,” tykase ynororo eya.

⁸ – Mame zae pyra aehtopõpury waro toehse esemy. Osenekunohpopyra toehse. Ynara tykase ynororo typoetory a: “To, orẽpyrahxo reh mahse opyno sã mokaro ehtohme. Zae pyra mase repe. Yrome tuaro mase,” tykase typoetory a. Moro poko tõturukehxïpo eya xine, ynara tykase ropa Jezu:

– Ritonõpo onenetupuhpynõ orẽpyrahxo, tÿpokonopyrykõ poko tuarohxo mã toto. Ritonõpo poetory tõ tuaro hkopyra sã mã toto tÿpokonopyrykõ poko te, Ritonõpo enetuputyry poko tyya xine, enara.

⁹ Ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Omõkomorykõ ke imehnõ akorehmatoko oepekõme toto ehtohme Ritonõpo waro toto ehtohme roropa. Mame toorihse awahtao xine oseporÿko ropa matose imaro xine, jumãme Ritonõpo esao.

¹⁰ Zae rokẽ awahtao xine mõkomo pitiko eraseme awahtao xine, morararo matose zae ro matose tuhkã poko eraseme toehse awahtao xine. Morararo zae pyra awahtao xine tuhke pyra mõkomo eraseme awahtao xine, zae pyra ro matose exïko tuhkãkõ poko eraseme toehse awahtao xine.

¹¹ Morararo tineru poko zae pyra awahtao xine sero nono po, ahnikãko rokẽ matose. Imẽipo kurã onekaropyra Ritonõpo oya xine mana.

¹² Tomeseke pyra awahtao xine imepỹ mōkomory poko, oya xine mōkomo onekaropyra mã Ritonõpo omōkomorykōme.

¹³ – Asakoro tosēke exiry tupime mana. Ynara exiryke, toirõ pyno awahtao xine imepỹ se hkopyra exīko matose mokyro pokoino. Mokyro maro oerokurukōke imepỹ maro oerokurukō se pyra roropa exīko matose. Morararo Ritonõpo poetoryme awahtao xine tyorõ onyripyra matose oesēkōme, Ritonõpo poetoryme oexirykōke, tykase Jezu eya xine.

Jezu namorepatopõpyry

(Mateu 11.12-13; 5.31-32; Maku 10.11-12)

¹⁴ Mame parixeu tomo a Jezu omiry totase. Mōkomo sato kō ynaroro, tineru roropa se ynaroro. Naeroro Jezu typoihtose eya xine.

¹⁵ Morara exiryke ynara tykase Jezu eya xine:

– Amarokō kure oexirykō enepōko matose imehnomo a repe. Yrome Ritonõpo oenetyrõko okurohtao xine mana. Onyrytyākō kure oya xine mã repe. Yrome Ritonõpo a popyra mana.

¹⁶ – Pake kuekyrykō ekepyã toytoytoose Moeze nymerohpyry poe. Urutonõpo tō omi poe roropa toytoytoose toto. Moromeĩpo João, ahno ĕpurihkane tooehse. Mame ynara tykase João: “Emero ahno esēme exīko mã Ritonõpo,” tykase João. Seromaroro morararo Ritonõpo omiry ekaronanõ moro poko mã ekarōko. Tuhke ahno moro poko mã etāko toto. Ritonõpo riry se toto tosēkōme.

¹⁷ – Moeze nymerohpyry kure ro mana. Moromeĩpo otarame kapu enahnōko mana. Sero nono enahnōko ropa mã otarame. Yrome Moeze nymerohpyry onenahkapopyra mana, zae rokē exiryke Ritonõpo poe.

¹⁸ – Mame orutua typyty rumekaryhtao imepỹ nohpo maro toehtohme, iirypyryme exīko mana imepỹ nohpo poko exiryke. Popyra Ritonõpo a mana. Morararo tynio rumekahpō maro ipytaryhtao iirypyryme exīko mana imepỹ pyty poko toexiryke, tykase Jezu eya xine.

Sero Razaru ehtopõpyry poko tymōkomokē maro

¹⁹ Mame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Tymōkomoke exikety kynexine tupoke kurã ke. Typyneho exikety zupō kynexine. Itamurume tohke kurã ke kynexine roropa, tōkuke roropa.

²⁰ Mame imepỹ moroto roropa kynexine tymōkomokēkara, esety Razaru. Orukoimo hpe kynexine ynororo. Ĕmepyry pune Razaru anarokehpyra imehnō kynexine tymōkomokē tapyĩ pota taka.

²¹ Tymōkomokē napyry akumuru se rokē kynexine, tynapyryme. Mame erukoimory tometomese kaikuxi tomo a. Toetuarimase ynororo pitiko rokē pyra.

²² Mame mokyro tymōkomokēkara toorihse. Aparão pūtokozi zuzenu tarose Ritonõpo nenyohyamo a, otuhtoh konōto pona kapu aka. Morarame tymōkomokē toorihse roropa. Ekepyry tonēse nono aka jekyrỹpyamo a. Zuzenu toytoose popynõ esaka etuarimatoh pona.

²³ Mame sam tykase ynororo myhene, popyno esao tahtao. Mame kakoxi tōsenuhmase ynororo ahtao, moero Aparão tonese eya, Razaru roropa tonese, Aparão maro.

²⁴ Mokaro eneryke tyya opore tykohtase ynororo: “Tam, Aparão, nupunato kueneko myhene. Razaru enehpoko xiaro ya. Tuna enehpoko eya ajohpãme samo ypotapihpyry piukah āko nase apoto ke,” tykase ynororo.

²⁵ – Mame Aparão a tozuhse. Ynara tykase ynororo eya: “Kuku, oehtopõpyry poko enetupuhko. Orihpyra ro awahtao itamurume mōkomo kurã tapoise oya. Yrome Razaru arypyra, ehtomase myhē rokene. Ixihpyryme toehtoh rokē tapoise eya. Yrome seromaroro taro nase ymaro atākyemãko. Mãpyra mase etuarimãko seromaroro.

²⁶ Oya xine ytotoh pyra nase eutary konōto. Morara exiryke oya xine ytopyra mā tarōkomo. Morararo tarona oehpyra matose,” tykase Aparão eya.

²⁷ – Mame ynara tykase tymōkomokemỹpo Aparão a: “ÿ, Tam, ajohpāme sā Razaru enyohko papa tapyi taka.

²⁸ Moroto mā jakorō tomo, 5me orihpyra ro mā toto. Toto zurupoko Razaru a oehpyra toto ehtohme tarona etuarimatoh pona,” tykase tymōkomokemỹpo eya.

²⁹ – Mame ynara tykase Aparão: “Ākorō tō Moeze nymerohpyry nae. Ritonōpo poe urutō kō omihpyry nae roropa mā toto, ituarōtatohkōme. Ah mokaro omihpyry etā toto, ākorō tomo,” tykase Aparão eya.

³⁰ – “Arypyra, Tam. Onetara mā toto. Yrome imepỹ tōsemākapose ropa ahtao orihxīpo, mame mokyro toytose ahtao eya xine axi tyrypyhpyrykō rumekāko mā toto,” tykase ynororo Aparão a.

³¹ – Mame ynara tykase Aparão: “Arypyra. Moeze tō omihpyry omipona pyra toto ahtao, Ritonōpo poe urutō kō omihpyry omipona pyra roropa toto ahtao, morararo mā toto turuse tahtao xine ēsemākapohpyry ropa a. Aomipona pyra toto exiry mana,” tykase Aparão eya, tykase Jezu eya xine. Enara.

17

Iiryrymākō poko

(Mateu 18.6-7,21-22; Maku 9.42)

¹ Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Iiryryryme tyripotoh tonō nae, enahpỹme mā kehko. Yrome mokyro, iiryryryme imehnō rihpō wānohnōko Ritonōpo mana yronymyryme.

² Kurehxo eya exiry topu konōto tymyhse ahtao ipymyry pokona inerymapotohme zue aka, popyra mā exīko eya imepỹ iiryryryme tyripose ahtao eya; jenetupuhnanō iiryryryme tyripose ahtao eya. Mokyro wānohnōko Ritonōpo mana ipunaka.

³ Tuario ehtoko!

– Ākorōkō tyryryry poko amaro toehse ahtao zurutoko tuaro aehtohme. Mame tyryryry rumekary se tahtao: “Popyra akene amaro,” karyhtao eya, ynara kahtoko eya: “ÿ, oorypyry a wenikehnōko ase rahkene,” kahtoko eya.

⁴ Morarame tyryryry poko ropa ehxīpo aytory ropa ahtao oya xine 7me, moro ēmepyry ae ro: “Popyra ase iiryryryme amaro,” karyhtao eya ynara kahtoko rokē eya: “ÿ, oty kara, Ritonōpo oorypyry korokāko mana. Wenikehnōko ase taroino moro poko,” kahtoko eya, tykase Jezu eya xine.

Ritonōpo enetuputyry poko

⁵ Mame ynara tykase 12mākō Jezu a:

– Yna akorehmako yronymyrymehxo Ritonōpo enetupuhtohme yna a, tykase toto.

⁶ Ynara tykase esēkō eya xine:

– Ritonōpo omiry enetuputyryhtao oya xine pitiko rokē repe, onekaropohpyrykō ekarōko Ritonōpo mana. Ynara karyhtao oya xine sero oroxi panō a: “Otouko omity maro tuna konōto kuaka atarykata ropa,” karyhtao oya xine, ōmipona xine otoūko mana, tykase Jezu eya xine.

Sero Ritonōpo poetoryme ehtoh poko

⁷ – Otara āko typoetokā typoetory a erohkehxīpo tooehse ropa ahtao tapyi taka? Otarāme ipoetory itupi poko toerohse. Otarāme kaneru tō nahpary poko toerohse. Mame tapyi taka tooehse ahtao otara āko hna typoetory a? “Otuhkose aporo!” āko nah eya? Arypyra.

⁸ Ynara āko rokē eya: “Joh tyriko aporo. Tahnose ahtao enehko ya wyi maro,” āko mana. “Eukuru enehko roropa,” āko mana. “Tōtuhkehse jahtao otuhnōko mase. Eukuru ēnōko, enara,” āko mā eya.

⁹ “Kure mase,” karahme sã typoetokã typoetory a.

¹⁰ Morararo matose. Ritonōpo omipona emero tyrise oya xine ahtao, ynara kahtoko eya: “Opoetoryme rokē ase. Mōpāme rokē ōmipona exiasene,” kahtoko. Epyrypara ehtoko kure oehstopōpyrykō poko, tykase Jezu eya xine.

Sē nase 10me ipū imotatyā poko

¹¹ Mame Jerusarē pona Jezu ytoryhtao, Samaria ehpiuroko toytose ynororo, Karirea ehpiuroko, enara.

¹² Mame pata pitiko pona toeporehkase ahtao tōsepyryse Jezu ipū imotatyā maro, 10me. Amekeino rokē tōsenuhmase toto torukoimorykohxike.

¹³ Jezu tykohmase eya xine, ynara tykase toto:

– Jezu! Tuisa! Nupunato yna eneko myhene, tykase toto.

¹⁴ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ÿ, nupunato oenetyrōko ase. Ytotoko Ritonōpo maro oturuketomo a. Osenepotatoko eya xine, okurākatopōpyrykō enetupuhtohme eya xine, tykase Jezu ipū imotatyamo a.

Morarame toytorykohtao, kure toehse ropa toto, ipū imoimotahpyry pyra.

¹⁵ Mame toekurākary ropa eneryke tyya, toirō toeramase ropa Jezu a.

– Kure Ritonōpo mana, tykase ynororo opore.

¹⁶ Jezu ēpataka typorohse ynororo nono pona:

– Kure mase, tykase ynororo Jezu a, kure toehse ropa toexiryke. Samaria pō kynexine ynororo.

¹⁷ Mame ynara tykase Jezu:

– 10me orutua kō tukurākase ropa. Otokoh mokaro nahe, 9mākohmo? tykase Jezu eya.

¹⁸ – Mose rokē, juteu kara rokē noehno ropa: “Kure mase, Ritonōpo,” kase, tykase Jezu.

¹⁹ Mame ynara tykase ynororo ipū imotahpyrypyry a:

– Owōko. Ytoko ropa. Ritonōpo enetuputyryke oya tukurākase ropa mase, tykase Jezu eya.

Tuisa konōtome Ritonōpo ehtoh poko

(Mateu 24.23-28,37-41)

²⁰ Ynara tykase parixeu tō Jezu a:

– Otātahtao Kuesēkōme toexiry enepōko Ritonōpo nah? tykase toto. Ynara tykase Jezu eya xine:

– Kuesēkōme Ritonōpo ehtoh osenepyra mana.

²¹ Morara exiryke ynara kara imehnō mana: “Enetoko ke moro yro,” kara mā toto. “Yrorohxo rukuh moro,” kara roropa mā toto, tuisame Ritonōpo ehtoh okurohtao xine exiryke, tykase Jezu eya xine.

²² Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Okynā pixo Kapu ae Ayhtohpyry enery se exīko matose yronomyryme. Yrome onenepyra matose.

²³ Morarame ynara āko imehnō mā repe ypoko: “Moroto Kapu ae Ayhtohpyry mana,” āko reh mā toto. “Taro mana,” āko roropa imehnō mana. Yrome morara karyhtao oya xine aomipona xine pyra ehtoko.

²⁴ Saereh āko mā nenenehkane, xixi tūtatoh wino xixi omōtoh pona. Moro sã mā Kapu ae Ayhtohpyry oehnōko ropa mana. Emero enēko exino mana.

²⁵ Yrome osemazuhme aporo osanume exīko ynororo mana. Etuarimāko itamurume mana. Mame tosēkōme ise pyra roropa exīko seromatokō mana.

²⁶ Pakatokō ehtopōpyry sã Noe orihpyra ahtao ro, moro sã exīko tarōkō mana, Kapu ae Ayhtohpyry oehsasaka ropa ahtao.

²⁷ Tõtukurukõ poko rokē toh kynexine, eukuru enyry poko roropa. Typytarykõ poko toh kynexine, tyniotarykõ poko roropa kanawa aka Noe tõ otyriry ponãmero. Morarame tuna kumaryke tyneryse toto, emero porehme.

²⁸ Moro saaro kynexine Ro ehtopõpyry roropa. Tõtukurukõ poko rokē toh kynexine. Eukuru enyry poko roropa toh kynexine. Tõsepekatyrykõ poko, mõkomo ekamory poko roropa toh kynexine. Tupito pomory poko, tapyi amory poko roropa toh kynexine.

²⁹ Morara kynexine Ro ehtopõpyry pake. Morotoino Ro toesyryhmase ahtao, apoto toepukase kapu ae sautu panõ maro moro põkõ zahkatohme emero.

³⁰ Moro saaro exiko mã sero põkomo Kapu ae Ayhtohpyry oehtoh ropa toehse ahtao, tykase Jezu.

³¹ – Morara ahtao tapyi mypatarãnao awahtao xine tapyi taka omõpyra ehtoko omõkomorykõ poko. Morararo tupito po awahtao xine eramara ropa ehtoko atapyikõ taka omõkomorykõ poko.

³² Ro pytõpyry ehtopõpyry poko wenikehpyra ehtoko. (Toeramary se ropa toehse ynororo repe tunurumekahpyry pona ropa. Mame topume tanyhtase ynororo; sautume toehse.)

³³ Morarame tõsepynanopyry poko exiketõ orihnõko mã toto. Yrome Ritonõpo omipona exiketõ õsemãnõko ropa mã toto.

³⁴ Etatoko pahne, joepyry ropa ahtao koko ahtao, asakoro orutua kõ nyhnõko tynyhtohkõ po. Mame toiro arõko mã Ritonõpo. Tõmipona exikety rokē arõko mana. Imarõ nomõko mana.

³⁵ Morararo asakoro nohpo tõ erohketõ ahtao, tonahsẽ riry poko toto erokuruhtao toiro arõko Ritonõpo mana. Imarõ nomõko mana.

³⁶ Asakoro orutua kõ tupito po ahtao, toiro arõko mã Ritonõpo. Imarõ nomõko mana, tykase Jezu eya xine.

³⁷ Morarame ynara tykase ipoetory tõ Jezu a:

– Otoko morara exiko nahe? tykase toto. Ynara tykase Jezu eya xine:

– Imotahpyry ahtao, morotona ayra tõkehko oximõnõko mana, tykase Jezu eya xine. (Morararo Ritonõpo oehnõko mana iirypyrymãkõ wãnohse.)

18

Terekatu a pytõpo ytotopõpyry poko

¹ Mame typoetory tõ tamorepase Jezu a toto osenetupuhtohme tõtururukõ poko Ritonõpo maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonõpo maro oturukehpyra ehtoko. Penekehpyra ehtoko õtururukõ poko Ritonõpo a, tykase ynororo eya xine.

² – Etatoko pahne, terekatu kynexine pata konõto po, zae pyra exikety. Ritonõpo omipona pyra exikety kynexine. Imehnõ pyno pyra roropa kynexine.

³ Morarame moro pata po pytõpo kynexine aosanumase morotõkomo. Kokoro rokē ytosene oturuse terekatu a takorehmatohme repe. Ynara tykase ynororo eya: “Kuakorehmako ajohpãme samo. Josanumary imõpoko,” tykase pytõpo terekatu a.

⁴ – Osemazuhme pytõpo akorehmary se pyra terekatu kynexine repe. Yrome kokoro rokē toytose pytõpo oturuse. Mame okynã ahtao ynara tykase ynororo tyya rokene: “Ritonõpo zuno pyra ase. Imehnõ pyno pyra ase roropa repe.

⁵ Yrome jerekohmaryke pytõpo a, akorehmãko ase. Imõpõko ase tahxime jerekohmaryino, yporemãkaporyino roropa eya,” tykase ynororo tukurohtao, tykase Jezu eya xine.

⁶ Mame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Mokyro terekatu omihpyry metatou? Zae pyra kynexine. Nohpo akorehmary se pyra. Yrome imeiõpo takorehmase.

⁷ Mokyro motye kuhse mã Ritonõpo. Tynymenekatyã omiry etãko mana. Toto mÿpõko roropa mana kokoro rokẽ toto otururuke tyya, pakeimo, koko, enara. Ekurehpyra mana typoetory akorehmary poko.

⁸ Axĩ toto mÿpõko mana. Yrome Kapu ae Ayhtohpyry oepyry ropa ahtao oty enẽko na taro nono po. Tõmipona exiketõ tuhke enẽko nah? Arypyra otarame.

Parixeu ehtopõpyry poko kowenu tinerũ poko erohkety maro

⁹ Morarame: “Kure ase, imehnõ sã pyra,” kananõ amoreparý se toehse Jezu. Ynara tykase ynororo eya xine, aosenetupuhtokõme:

¹⁰ – Orutua kõ toytose asakoro, oturuse Ritonõpo maro oturutoh taka. Toiro parixeu kynexine. Imaro kowenu tinerũ poko erohkety kynexine.

¹¹ Mame towõse xikihme parixeu toiroro tõturutohme Ritonõpo a. Ynara tykase ynororo: “Kure mase, Ritonõpo, yamene se pyra jexiryke. Ajohpe pyra ase. Nohpo tõ poko pyra roropa ase, imehnõ iirypyrymãkõ sã pyra ase. Mose kowenu tinerũ poko erohkety iirypyryme mana. Tãkye ase isã pyra jexiryke.

¹² Toitoino otuhpyra ase jotururuke oya. Emero ynapihpyry apiakãko ase, omame porehme ahtao, toiro ekarotohme oya,” tykase parixeu, epyrypãko kure toexiry poko.

¹³ – Mame mokyro, kowenu tinerũ poko erohkety ameke rokẽ toexikihmase Ritonõpo a tõturutohme. Kakoxi osenuhmara kynexine Ritonõpo ãpataka, popyra toexiry enetuputyryke tyya. Toepurotõtõmase ynororo toemynyhmaryke. Ynara tykase ynororo: “Ritonõpo, iirypyryme rokẽ ase, nupunato kueneko myhene,” tykase ynororo.

¹⁴ – Etatoko pahne, tykase Jezu eya xine. – Mokyro rypyry rokẽ tykorokase Ritonõpo a tõsekarose exiryke eya. Yrome parixeu rypyry onykorokara toehse Ritonõpo. Ynara exiryke: “Kurehxo ywy, imehnõ sã pyra,” kananõ poremãkapõko Ritonõpo mana. Yrome: “Popyra ase,” kananõ kurãkãko rokẽ Ritonõpo mana. Orẽpyra tyrĩko roropa mana, tykase Jezu eya xine.

*Sero kure poetohti riry poko Jezu a
(Mateu 19.13-15; Maku 10.13-16)*

¹⁵ Morarame typoenõkõ tonehse jẽkomo a, jũkomo a roropa Jezu a, onao ro exiketomo, toto apoitohme eya, kure toto ripotohme Ritonõpo a. Mame mokaro eneryke tyya xine, ynara tykase Jezu poetory tomo:

– Oty kase moehtou Jezu erekohmase totaehse ro ahtao? Ytotoko ropa, tykase toto.

¹⁶ Yrome Jezu a poetohti tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Ah poetohti noehno ya, tooepyrykõ se toexirykõke oehnõko mã toto. Toto anaropopyra ropa ehtoko ywinoino. Axĩ Ritonõpo enetupuhnõko mã toto tosẽkõme, poetohtime ro toexirykõke.

¹⁷ Etatoko pahne, Ritonõpo enetuputyryhtao oya xine poetohti a Ritonõpo enetuputyry saaro, omõnõko matose Ritonõpo esaka. Mãpyra onenetupuhpyra awahtao xine omõpyra matose Ritonõpo esaka, tykase Jezu eya xine.

*Tymõkomoke aexihpyry poko
(Mateu 19.16-30; Maku 10.17-31)*

¹⁸ Morarame juteu tamuxiry tooehse Jezu a oturupose. Ynara tykase ynororo:

– Amorepatõ kurã mase. Naeroro oturupõko ase oya. Oty rĩko ha Ritonõpo maro jehtohme jũme, toorihse jahtao? tykase ynororo Jezu a.

¹⁹ Ynara tykase Jezu eya:

– Oty katoh: “Kurã mase,” myka ya? Kurãkõ nymyry pyra taro nase. Ritonõpo rokẽ mã kure.

²⁰ Inymeropohpyry Moeze a moro waro mase. “Imehnõ nohpo poko pyra ehtoko te, imehnõ onetapara ehtoko te, ematonara ehtoko te, onekunohto pyra ehtoko, kure omykõ tyritoko te, asakõ roropa kure tyritoko,” katoh waro mase, tykase Jezu eya.

²¹ Mame ynara tykase ynororo Jezu a:

– Moino ro poetome jehtopõpyry poe ro emero Moeze omihpyry tymoise ya, tykase.

²² Mame morara kary etaryke tyya ynara tykase Jezu eya:

– Toiro ise ro mase. Omõkomory emero ekamoko, tineru apoitohme oya. Mame otinerũ ekaroko tymõkomokākara a, etuarimaketomo a, enara. Morara tyrise oya ahtao tymõkomoke exīko mase Ritonõpo esao kapu ao. Moromeĩpo osehko ropa ya ymaro oytotohme, ypoetoryme oehtohme, tykase Jezu eya.

²³ Yrome morara kary etaryke tyya: “Teh,” tykase ynororo. Toemynyhmase yronymyryme tymõkomoke itamurume toexiryke.

²⁴ Mame aemynyhmary eneryke tyya ynara tykase Jezu:

– Tupime kuhse tymõkomokamo a Ritonõpo enetuputyry tosẽkõme.

²⁵ Kameru kawaru sã konõto. Jawi eutary pitiko kuhse. Jawi eutary aka kameru omõpyra mana. Moro saaro tymõkomokã omõpyra mã toto Ritonõpo esaka tosẽkõme Ritonõpo onyripyra toexirykõke, tykase Jezu.

²⁶ Ynara tykase aomiry etananomo:

– Morara ahtao otara Ritonõpo esaka omõnõko ynanah, jũme imaro yna ehtohme? tykase toto, tõturupose Jezu a.

²⁷ – Ÿ, ãmoreme xine ro osepynanohsaromepyra matose. Yrome Ritonõpo opynanopyrykõ waro mana, tykase Jezu eya xine.

²⁸ Mame ynara tykase Peturu:

– Etako pahne, yna tapyĩ tõ turumekase yna a amaro yna ytotohme, tykase.

²⁹ – Ÿ, tykase Jezu eya xine, – tuaro ehtoko. Atapyĩkõ rumekaryhtao oya xine te, opyxiãkomo te, ãkorõ tomo, omykomo te, opoenõkõ roropa, mokaro rumekaryhtao oya xine oesẽkõme Ritonõpo enetuputyryke oya xine,

³⁰ mokarohne motye apoĩko ropa matose sero nono poro. Mame imeĩpo orihpỹme exīko roropa matose jumãme, tykase Jezu eya xine.

Toorikyry poko Jezu oturutopõpyry sero

(Mateu 20.17-19; Maku 10.32-34)

³¹ Mame Jezu a imoihmãkõ htae typoetory tõ tykohmase tyya 12mãkomo, tõturutohme toto maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Etatoko pahne, ytõko sytatose Jerusarẽ pona. Moroto Kapu ae Ayhtohpyry ryhmãko mã toto. Ritonõpo poe urutõ kõ nymerohpyry ae ro, ihtomãko mã toto. Katopõpyry ae ro emero exīko mã seromaroro.

³² Jekarõko mã toto juteutõkara a. Ypoihtõko mokaro mana. Yhtomãko roropa mã toto. Ypona ituh ãko mã toto.

³³ Ypiypipohnõko mã toto. Moromeĩpo jetapãko toh mã rahkene. Yrome oseruao tõmehse ahtao ãsemãnõko ropa ase, tykase Jezu.

³⁴ Yrome morara katopõpyry onenetupuhpyra Jezu poetory tõ kynexine. Jarao pyra Jezu nurutatoh kynexine eya xine. Ihtomary poko onenetupuhpyra toh kynexine.

Sero tonurẽkara kurãkatopõpyry poko

(Mateu 20.29-34; Maku 10.46-52)

³⁵ Morarame Jezu ytoryhtao Jeriko pona, moro osema tao tonurẽkara kynexine, kohrame osema ehpio. Tineru eraximary poko kynexine repe.

³⁶ Mame tuhkãkõ ytory etaryhtao tõturupose ynororo:

– Oty kase hkoh imoihmãkõ ytõko nae? tykase.

³⁷ – Mokyro Jezu Nazare põ okuroko ytõko mana, tykase toto eya.

³⁸ Morara kary etaryke tyya tykohtapitose tonurẽkara:

– Jezu, Tawi parỹpyry, nupunato myhẽ kueneko, tykase ynororo.

³⁹ Osemazuhme imynyhpãkapory se ytoketõ kynexine repe:

– Ajoajohpe pyra exiko. Mynyhme exiko, tykase toto eya. Yrome jamihmehxo tykohtase ynororo:

– Tawi pary, ypyno exiko! tykase ynororo.

⁴⁰ Mame totypohse Jezu osema tao morara kary etaryke tyya.

– Moky enehtatoko ya, tykase. Ameke pyra toehse tonurēkara ahtao, ynara tykase Jezu eya:

⁴¹ – Oty se hma ya? tykase eya.

– Josenuhmary se ropa ase, tykase ynororo.

⁴² Ynara tykase Jezu eya:

– Osenuhmako ropa. Tonetupuhse jexiryke oya tukurākase ropa mase, tykase.

⁴³ Axī tōsenuhmapitose ropa ynororo. Mame Jezu tokahmase eya, kure Ritonōpo ekarōko tonure ropa toehse toexiryke. Mame moro eneryke tyya xine, imoihmākomo a roropa kure Ritonōpo tokarose.

– Kure mase, Ritonōpo, tykase toto.

19

Zakeu ehtopōpyry poko

¹ Mame Jeriko pona toytose Jezu. Pata rānakuroko ytōko kynexine.

² Mame moro pata po kowenu tinerū poko erohkety kynexine, orutua, esety Zakeu. Tytinerukē kynexine ynororo. Kowenu tinerū poko erohketō tuisaryme roropa kynexine.

³ Mame Jezu enery se toehse ynororo repe. Yrome onenesaromepyra kynexine, ahno imoihme exiryke, kae pyra pixo toexiryke.

⁴ Morara exiryke Jezu onenepyra tokurehse toexiryke, osema ae osemazuhme toytose ynororo tururume, Jezu wapōmase. Wewe pona tōnuhse ynororo, Jezu enetohme tyya aepyryhtao.

⁵ Morarame wewe zopikoxi tooehse Jezu ahtao kakoxi tōsenuhmase ynororo Zakeu enetohme tyya. Ynara tykase ynororo Zakeu a:

– Zakeu, oyhtoko axiny. Atapyī taka jytory se ase, tykase Jezu eya.

⁶ Morara kary etaryke tyya, axī tyhtose ropa. Tākye toehse ynororo tomiroryke Jezu a. Mame tytapyī taka toytose Jezu maro.

⁷ Morarame Zakeu maro Jezu eneryke tyya xine tykerekeremase imoihmākomo a. Ynara tykase toto oseya rokene:

– Oty katoh iirypyryme exikety tapyī taka ytōko mose nae? tykase toto.

⁸ Mame towōse xikihme Zakeu tytapyī tao. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Etako pahne, yrypyry rumekary se ase. Naeroro ymōkomory apiakāko ase, zokonaka ekarotohme tymōkomokākara a; imehnō tinerū tomatonanohe ahtao ya ynematonanopyhpyry motye asakoropane ekarōko ropa ase eya xine, tykase Zakeu Jezu a.

⁹ Morara kary etaryke tyya ynara tykase Jezu eya:

– Seroae Ritonōpo opynanohno. Imūkurume mexino. Aparão paryme nymyry mase.

¹⁰ Ynara exiryke Kapu ae Ayhtohpyry tooehse tarona, iirypyrymākō enehse ropa, toto pynanohse roropa, tykase Jezu Zakeu a.

Ÿme ehtoh ipoko

(Mateu 25.14-30)

¹¹ Mame Jezu omiry etāko imoihmākō kynexine, Zakeu a aotururu etāko. Mame: “Axī tuisa konōtome Ritonōpo osenepōko mana,” tykase toh repe, moe pyra Jerusarē toehse exiryke.

¹² Mokaro osenetuputyry waro toehse Jezu. Naeroro ynara tykase ynororo eya xine toto osenetupuhtohme:

– Pata esē kynexine. Pata tamuru pona toytory se kynexine, moē pona, tuisamehxo toehtohme. Mame tuisamehxo toehse tahtao tooehtohme ropa, tosaka ropa.

¹³ Mame ytosasaka tahtao typoetory tō tykohmase tyya 10mākomo. Tytinerū tokarose toitoine eya xine uuru risemy. Toiro ahtao toiro tokarose eya xine ipoko erohtohme. Ynara tykase ynororo eya xine: “Sero tineru ke ikuhko, itamurumehxo apoitohme ytinerūme, joepyry ropa ponāmero,” tykase eya xine. Mame toytose rahkene.

¹⁴ – Morarame imehnō ipataōkō tosēkōme ise pyra toh kynexine. Zehno toh kynexine. Ahno tonyohse eya xine ikapo, ynara katohme: “Mose se pyra ynanase yna esēme,” katohme repe.

¹⁵ – Morarame pata tamuru esēme imehxo toehse ynororo. Moromeīpo toytose ropa ynororo tosaka ropa. Mame typoetory tō tykohmase tyya, tytinerū apoihpōkomo 10mākomo. “Otāto ytinerū tomāse nae, ypoetory tō emahpo,” tykase tyya rokene.

¹⁶ Mame osemazupu tooehse. Ynara tykase ynororo tosemy a: “Seny, onekarohpyry tomāse jemah po. Toiro kynexine uuru risemy. 10me apoiase ropa,” tykase ynororo eya.

¹⁷ – “Emese kure mase,” tykase esemy eya. “Kure mase ypoetoryme. Tymoise oya jexiryke pitiko rokē ynekarohpyry poko itamurumehxo ekarōko ase oya. 10me pata esēme orīko ase,” tykase eya esemy.

¹⁸ – Morarame ikapo roropa tooehse imepyny. Ynara tykase ynororo tosemy a: “Onekarohpyry ke uuru risē toiro, tuhkehxo apoiase omame etone uuru risemy,” tykase ynororo eya.

¹⁹ – Ynara tykase esemy eya: “Kure omame etone pata esēme orīko ase,” tykase.

²⁰ – Mame imepỹ tooehse. Ynara tykase ynororo tosemy a: “Seny, onekarohpyry ro uuru risemy. Tukurākase ya kamisa muahtaka.

²¹ Ouno jexiryke onemyase, tykaripāse oexiryke, jamihme ōmiry exiryke. Onyrihpyry kara apoīko mase, anarykahpyry kara epery apoīko roropa mase,” tykase ynororo eya.

²² – Ynara tykase esē eya: “Popyra mase. Ōmihpyry ae ro orīko ase pohnō esaka. Juaro mexiase. Jamihme jomiry exiry waro. Ynyrihpyry kara apoiry ya waro roropa mexiase. Ynarykahpyry kara epery apoiry ya waro roropa mexiase.

²³ Morara exiryke oty katoh ytinerū onekaropyra mexihne tineru poko erohketō esemy a. Morara ahtao ytinerū tomāse exiry repe,” tykase eya esemy.

²⁴ – Mame ynara tykase morotōkomo a: “Uuru apoitoko mose wino ekarotohme mokyro a, 10me uuru esemy a,” tykase.

²⁵ – Ynara tykase toto eya: “Yrome nae ynororo 10me,” tykase toto.

²⁶ – “Etatoko pahne,” tykase esēkomo. “Itamurume nae exikety ahtao itamurumehxo eya ekarōko imehnō mana. Yrome arypyra exiketyme ahtao ikyryry akoīpyry puxihkāko ropa imehnō mana ewinoino.

²⁷ Mame seromaroro moxiā yzehnotokomo, tosēkōme jexiry satokōkara, enehko toto xiaro ya. Etapatoko toto yneneryme,” tykase esēkomo, tykase Jezu eya xine.

Jezu ytotoṗpyry poko Jerusarē pona

(Mateu 21.1-11; Maku 11.1-11; Joāo 12.12-19)

²⁸ Morarame Jezu tōturukehse. Mame tymarōkō esemazupurume toytose Jerusarē pona.

²⁹ Mame Petepaje pata moe pyra ahtao Petania pata moe pyra roropa kynexine. Moroto typorohse Jezu ypy Oriwera myhtokoxi. Mame typoetory asakoro tonyohse eya osemazuhme toto ytotohme.

³⁰ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytotoko mō pata pona. Mame pata pona oytorykohta, jumētū mūkuru enēko matose tymyhse, ahno anaropitopyny. Mokyro imyhpkatoko enehtohme xiaro.

³¹ Mame ynara karyhta imehnomo a: “Oty katohme imyhpkāko matou?” karyhta oya xine, ynara kahtoko eya xine: “Tuisa ise kynako,” kahtoko.

³² Mame inenyohtyã toytose. Emero tonese eya xine, Jezu nekarotopõpyry ae ro.

³³ Mame jumëtu mükuru tÿpokase eya xine ahtao, ynara tykase esë tomo:

– Oty katohme yna eky myhpokãko matou? tykase toto.

³⁴ – ÿ, yna esë ise kynako, tykase toto.

– ÿ, arotoko, tykase eya xine ynororo.

³⁵ Mame Jezu a tonehse eya xine. Mame tupõkõ tyrise eya xine jumëtu mükuru mypatarãnaka. Epona Jezu tyrise eya xine rahkene.

³⁶ Mame aytorykohtao tupõkõ tyrise eya xine osema taka eporo Jezu ytotohme, tuisamehxo Jezu enetuputyryke tyya xine.

³⁷ Morarame Jerusarë ameke pyra toehse ahtao ypy Oriwera poe osema yhtoryhtao imoihmãkõ ynara tykapitose:

– Kure mase, Ritonõpo, tykase. Tãtãkyemase toto. Opoire toremiase toto Ritonõpo nyrihpyry eneryke tyya xine.

³⁸ – Kure yna tuisaryme tyriko, Ritonõpo. Kuesëkõ omi poe aepyhpyry ynororo. Torëtyke pyra ehtoko, kapuaõkomo. Kure rokë Ritonõpo syritone, tykase toto.

³⁹ Mame tõturuse parixeu tomo Jezu a. Imoihmãkõ maro toh kynexine. Ynara tykase toto:

– Amorepane, opoetory tõ imynyhpãkapoko, tykase toto Jezu a.

⁴⁰ Mame Jezu a tozuhse toto:

– Etatoko pahne, mynyhme moxiã toehse ahtao, axĩ topu tõ jomikary, tykase ynororo eya xine.

Jezu xitatopõpyry Jerusarë põkõ poko

⁴¹ Mame ameke pyra Jerusarë toehse ahtao pata tonese Jezu a. Eneryke tyxitase epõkõ poko, tuhkãkõ Jerusarë põkõ Ritonõpo omipona pyra exiryke.

⁴² Ynara tykase ynororo toemynyhmaryme:

– Jerusarë põkomo, jenehpoase Ritonõpo oya xine kure oripotohkõme repe. Moro poko otuarõtanohporykõ se ase repe. Yrome jomiry etary se pyra matose. Morara exiryke ekurehnõko rokë matose.

⁴³ Imeïpo ozehnotokõ oehnõko oya xine mana. Oesarykõ apurũko mã toto. Nono rĩko toh mana oesarykõ zomye kaetokohxo tũtara oehtohkõme, osema ae ytopyrya oehtohkõme roropa, epara oehtohkõme.

⁴⁴ Tuhke ozehnotokõ exiko mana õmye xine. Oryhmatorÿko mã toto. Oesaõkõ ryhmãko roropa mã toto emero porehme atapyĩ taõkõ maro. Oesarykõ pahnõko mã toto. Topu risëme tapyi ahtao, topu pahnõko roropa mã toto. Oya xine jenehpoase Ritonõpo repe, typoko ourutohkõme repe. Yrome yse pyra matose. Morara exiryke oryhmatorÿko mã toto. Osepynanohpyrya matose emero porehme, tykase Jezu Jerusarë põkõ poko.

“Ritonõpo maro oturutoh sero,” katopõpyry Jezu a (Mateu 21.12-17; Maku 11.15-19; João 2.13-22)

⁴⁵ Mame Ritonõpo Tapyĩ taka toytose Jezu. Tomõse tahtao tokykõ ekamonanõ tutũtanohpose ropa eya moro tae.

⁴⁶ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ynara mã Ritonõpo nymeropohpyry. “Ytapyĩ ymaro oturutoh moro.” Yrome omato tõ otonehse tyrise oya xine mana, omato esaryme, tykase Jezu eya xine.

⁴⁷ Mame kokoro rokë moro taõkõ tamorepase Jezu a, Ritonõpo Tapyĩ tao. Mame Jezu zehno toehse Ritonõpo maro oturuketomo, juteu tõ tamuxiry tõ roropa. Moeze omihpyry warõkõ roropa Jezu zehno toehse. Mame Jezu etapary se toehse toh, repe.

⁴⁸ Yrome Jezu omiry etary se imoihmãkõ exiryke, onetapara toehse toh aporo.

20

*“Onoky omi poe urutõme mah?” katopõpyry
(Mateu 21.23-27; Maku 11.27-33)*

¹ Morarame Ritonõpo Tapyĩ tao Jezu kynexine, moro taõkõ amorepãko Ritonõpo omiry kurã poko. Mame Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ tooehse eya Moeze omihpyry warõkõ maro, tamuximãkõ maro.

² Ynara tykase toh eya:

– Onoky omi poe moxiã amorepãko mah? tykase toto. – Onoky omi poe mokaro maropoase ropa sero tapyi tahe, tokykõ ekamonanomo? Yna zuruko, tykase toto Jezu a.

³ Ynara tozuhse toto Jezu a:

– Morararo toiro joturupory se ase oya xine. Kuezuhtoko aporo.

⁴ Onoky omi poe ahno tõpurihkase João a? Ritonõpo omi poe? Ahno rokẽ omi poe? Kuezuhtoko, tykase Jezu eya xine.

⁵ Mame oxime rokẽ tõturuse toto. Ynara tykase toto:

– Otara ãkohxo keh sytatou? “Ritonõpo omi poe João toehse,” karyhtao kyaa xine ynara ãko mana: “Morara ahtao oty katohme aomiry onenetupuhpyra matou?” ãko mã kyaa xine.

⁶ Mãpyra: “Ahno omi poe rokẽ kynexine,” karyhtao kyaa xine, kuetapatorỹko mã imoihmãkomo, Ritonõpo omi poe urutõme João ekaroryke eya xine, tykase toto oseya rokene.

⁷ Naeroro ynara tozuhse eya xine:

– Zuaro pyra ynanase. Onoky omi poe João toehse otarame? tykase rokẽ toto Jezu a.

⁸ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Morararo ase onekaropyra ase oya xine onoky omi poe morara ãko ha, tykase Jezu eya xine.

*Uwa esary esã ehtopõpyry poko
(Mateu 21.33-46; Maku 12.1-12)*

⁹ Mame Jezu tõturuse typoko, toto osenetupuhtohme Ritonõpo omi poe toexiry poko. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Tutupi po uwa tarykase ahno a. Mame tutupi tokarose imehnomo a eraseme toto ehtohme epery apiakatohme tyaa. Morotoino mya toytose ynororo. Moroto ehse. Moroto ehse, okynã moroto ehse.

¹⁰ Mame uwa epery ahpirãsasaka ahtao typoetory tonyohse eya tutupi pona ropa, erase zurutohme uwa epery apiakatohme. Mame ipoetory toytose morotona, pore, tupito pona. Yrome mokyro eneryhtao tyaa xine typipohse eya xine. Mame tonyohse ropa rokẽ eya xine. Uwa epery anaropopyra tokurehse toto. Tomahpõke pyra taropose ropa ynororo eya xine.

¹¹ Moromeĩpo typoetory imepỹ tonyohse ropa uwa esemy a. “Utupi pona ytoko. Uwa epery enehta jokurume,” tykase typoetory a repe. Mame toytose ynororo. Yrome morararo mokyro typipohse roropa eya xine. Tyyryhmase roropa eya xine. Mame tonyohse ropa eya xine tomahpõke pyra.

¹² Moromeĩpo typoetory imepỹ tonyohse ropa esemy a. Mokyro roropa tyyryhmase erase tomo a pitiko rokẽ pyra. Mame tomapose eya xine tupito poe.

¹³ Mame ynara tykase tupito esemy tyaa rokene: “Otara ãkohxo ke hano? Otarãme umũkuru nymyry enyohnõko ase. Ipyno ase ipunaka. Mame umũkuru eneryhtao eya xine otarame zuno exĩko mã toto. Aomipona exĩko roropa mã toto,” tykase ynororo rahkene.

¹⁴ – Morarame tumũkuru tonyohse eya rahkene, tutupi pona. Toytose ynororo. Mame toeporehkase, pore. Yrome mokyro eneryhtao tupito erase tomo a, ynara tykase toto

oseya rokene: “Mokyro kuesëkõ mükuru. Setapatone imõkomohpyry apoitohme kyaa xine. Itupi roropa kutupikõme ehtohme,” tykase toto.

¹⁵ – Mame tomase ynororo eya xine tupito poe. Morarame totapase ipunaka eya xine. Toorihse roropa ynororo, tykase Jezu eya xine.

– Morara exiryke oty rïko otarame nae tupito esemy tutupi erase tõ maro? tykase Jezu, tõturupose.

¹⁶ – Arypyra, tutupi pona ytõko mana. Erase tõ etapãko mana. Mame mokaro ajoajohpãkõ enahkaxïpo, imehnomo a tutupi ekarõko mana eraseme toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

Morara kary etaryke tyaa xine ynara tykase toto:

– Ko! Morara tokoh tyrïko na Ritonõpo?

¹⁷ Mokaro eneryhtao ro ynara tykase Jezu:

– Morara exiryke ynara tymerose ypoko Ritonõpo omiryne:

“Moro topu turumekase tapyi rinanomo a.

‘Popyra mana,’ tykase toto oseya.

Typahse roropa eya xine repe.

Yrome inypapyhpyrykõ tapoise ropa eya xine kurãme kuhse exiryke.

Ipoe rokẽ tapyi jamihme mana,”

me tymerose Ritonõpo omiryne.

¹⁸ Naeroro moro topu pona aepukahpyry osexiõko mana. Yrome moro topu epukaryhtao ahno pona, mokyro akurihmõko mana. (Ywy topu pahsẽ sã rokẽ ase. Tuhkãkõ jenetuputyry se pyra. Popÿme sã jekarõko mã toto. Morara exiryke etuarimãko mã toto sero nono po. Mame sero etyhpury po toto enahkapõko Ritonõpo mana. Jÿme etuarimaketõme exïko mã toto, tykase Jezu eya xine.)

Jezu kuhtopõpyry kowenu epehmary poko

(Mateu 22.15-22; Maku 12.13-17)

¹⁹ Morara kary etaryke tyaa xine, Jezu apoiry se toehse toto, Moeze omihpyry warõkomo, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ maro. Typoko xine Jezu oturutoh waro toh kynexine. Naeroro Jezu ryhmary se toehse toto. Yrome imoihmãkõ kurûke anapoipyra tokurehse toto.

²⁰ Naeroro Jezu apoitoh eraximãko rokẽ toh kynexine. Enenanõ topehmase eya xine Jezu enekunohtohme repe.

– Kure sã oturutoko imaro. Oturupoko roropa eya. Mame yronomyryme aomiry etatoko. Otarãme azahkuru ynororo mana. Otarãme kowenu kerekeremãko mana. Morara ahtao kowenatu a ekarõko sytatose. Kowenatu omi poe rokẽ etapãko sytatose, tykase toto Jezu poko.

²¹ Morara exiryke enenanõ toytose Jezu ekahmase. Ynara tykase toto Jezu a:

– Amorepatõ mase, zae rokẽ yna amoreparyke oya. Imehnõ zuno pyra mase. Ritonõpo omiry zae ekarõko mase imehnomo a, tykase toto. Kure sã tõturuse toto eya repe.

²² – Toiro ekaropory se ynanase oya. Ynara ãko romano tomo: “Otinerÿkõ apiakatoko ekarotohme yna tuisary konõto a, Ïperatu a, ãko toto. Yrome oty zae na oya? Yna tinerÿ epehmary Ïperatu a?” Onepehmara yna exiry? Oty zae oya nae? tykase toto, tõturupose Jezu a.

²³ Yrome ajoajohpe toto exiry waro Jezu kynexine. “Ukuhnõko matose,” tykase ynororo tyaa rokene.

²⁴ – Tineru enehtoko ya, tykase eya xine.

– Seny, tykase toh tonepose.

Mame ynara tykase Jezu:

– Onoky ekuhtopõpyry ipoko nah? Onoky esety roropa tymerose ipoko nah? tykase, tõturupose eya xine.

Ynara tykase toto:

– Romano tuisary konõto mose, Ìperatu, tykase toto.

²⁵ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ìperatu kyryry ekarotoko Ìperatu a. Yrome Ritonõpo kyryry ekarotoko Ritonõpo a, tykase Jezu eya xine.

²⁶ Mame aomiry onezuhpyra toehse toto zae rokẽ exiryke. Jezu onyhxiropyra tokurehse toto imoihmãkõ rãnaka. Onyporemãkapopyra tokurehse toto. Naeroro mynyhme rokẽ toehse toto tõsenuruhkarykõke.

– To! tykase rokẽ toto.

Aorihtyã ãsemamyry ropa poko sero

(Mateu 22.23-33; Maku 12.18-27)

²⁷ Morarame satuseu tõ tooehse Jezu a. Juteu tõ mokaro. Ynara ãko mã toto azahkuru: “Aorihtyã ãsemãpyra ropa mana. Orihnõko rokene,” ãko toh mã repe. Ynara tykase toto Jezu a:

²⁸ – Amorepatõ mase. Etako pahne. Ynara tymerose Moeze a Ritonõpo poe: “Orutua toorihse ahtao tumũkue pyra ro ahtao, kure zakoronõpyry a ipytõpyry apoiry tpytyme, emũkuatohme, turuõpyry poenõme, aorihtyã myakãme toto ehtohme,” me tymerose, tykase toto.

²⁹ – Etako pahne, 7mãkõ kynexine atakorõmãkomo. Morarame osemazupu tpytase. Morotoino toorihse tumũkue pyra ro tahtao.

³⁰ Mame ìkaponato a turui pytõpyry tapoise eya tpytyme. Mame toorihse roropa ynororo emũkuara ro tahtao.

³¹ Mame ìkaponato a turui pytõpyry tapoise roropa. Toorihse roropa ynororo emũkuara ro tahtao roropa. Morararo 7mãkomo, tumũkue pyra toorihse toto.

³² Mame etyhpymy toorihse nohpo roropa, ipytõpyrykomo.

³³ Naeroro aorihtyã ãsemãkatoh po onoky pytyme exõko mokyro nohpo nae 7mãkõ pytyme toehse exiryke, tykase toto Jezu a.

³⁴ Morarame Jezu a tozuhse toto, ynara tykase:

– Serõkõ pytãko mã toto, niotãko roropa mã toto.

³⁵ Yrome tyrypyrykõ rumekahpõkõ ãsemãkapõko ropa Ritonõpo mana jũme tymaro toto ehtohme. Mame pytazomopyra kapu ao toh mana. Morararo nohpo tõ niotazomopyra mã toto.

³⁶ Ritonõpo nenyohyã sã orihzomopyra exõko mã toto ãsemãkapotyamo. Ritonõpo poenõme mã toto, tõsemãse ropa toexirykõke orihxõpo.

³⁷ Azahkuru matose ynara karyhtao oya xine: “Aorihtyã ãsemãpyra ropa mana, orihnõko rokẽ mã toto,” karyhtao oya xine azahkuru matose. ãsemãnõko ropa toh mana. Moeze a roropa tutuarõtanohtose aorihtyã ãsemamyry ropa poko. Pika zatyry poko ekaroryhtao ynara tymerose eya: “Ritonõpo Aparão esẽme mana, Izake esẽme roropa, Jako esẽme roropa,” tykase Moeze, mokaro poko aorihtyã poko.

³⁸ Aorihtyã ekepyry esẽme rokẽ pyra Ritonõpo mana. Isene exiketõ esẽme roropa mana. Morara exiryke aorihtyã ãsemamyry ropa enetupuhnõko sytatose. Ritonõpo a emero isene mã toto, tykase Jezu eya xine.

³⁹ Morarame ynara tykase Moeze omihpyry warõkõ Jezu a:

– Emese kure kuezuhou. Ajohpe pyra mase, tykase toto.

⁴⁰ Typenekehse toto Jezu ekaropory poko orõpyra Jezu exiryke. Mynyhme rokẽ toehse toto.

Ritonõpo nymenekahpyry Tawi parÿpyryme ehtoh poko
(Mateu 22.41-46; Maku 12.35-37)

⁴¹ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty katohme ynara äko matou: “Tawi parÿpyryme mã Ritonõpo nymenekahpyry,” äko matou?

⁴² Ynara tymerose exiryke Tawi a eremiatoh tymerose ahtao eya:

“Ynara tykase Ritonõpo Jesemy a:

‘Oporohko seino, japotunuru wino.

⁴³ Ozehnotokõ esẽme orïko ase.

Opupuru apõme sã oepetõkara rïko ase,’ tykase Ritonõpo,” me tymerose Tawi a.

⁴⁴ Morara exiryke: “Jesemy,” karyke Tawi a Ritonõpo nymenekahpyry poko, otara Tawi parÿpyryme exiry? tykase Jezu eya xine.

Tomeseke ehtoko Moeze omihpyry warõkõ poko
(Mateu 23.1-36; Maku 12.38-40)

⁴⁵ Ynara tykase Jezu typoetory tomo a, 12mãkomo a emero toto netaryme:

⁴⁶ – Tomeseke ehtoko Moeze omihpyry warõkõ oenekunohpyra xine ehtohme. Toepyryparykõ se mã toto typoko xine. Toytorykõ se toh mana upo kurã ao. Pata rãnao tahtao xine: “Taro mah Tam?” kary etary se toh mana. Atamorepatoh tonõ tao imehxo exiketõ apõ po rokẽ porohnõko mã toto. Morararo otuhtoh konõto htao kurã rokẽ apoïko mã toto tosarykõme.

⁴⁷ Pytÿpo tõ mõkomory apoïko roropa mã toto tykyryrykõme, itapyïkõ apoïko roropa mã toto, iniokõ toorihse ahtao. Mame okynã sã oturũko toh mã repe Ritonõpo a imehnõ neneryme: “Kure moxiamo,” kary etatohme typoko xine imehnomo a. Yrome imeïpo itamurumehxo toto wãnohnõko Ritonõpo mana apotoimo htaka toto pahnõko mana, tykase Jezu eya xine.

21

Pytÿpo nekarohpyry poko
(Maku 12.41-44)

¹ Morarame tõsenuhmase Jezu tÿkakoxi. Tineru ã tonese eya kaxo konõto Ritonõpo Tapyï tao. Mame tytineruke exiketõ tineru ãmãko kynexine kaxo aka tynekarorykõme Ritonõpo a, pitiko rokẽ pyra. Moro tonese Jezu a.

² Morarame pytÿpo roropa tonese eya. Tymõkomokẽkara kynexine ipunaka. Tineru puhturu rokẽ tõmase eya kaxo aka, asakoro rokene.

³ Moro eneryke tyya ynara tykase Jezu:

– Tuaro ehtoko, mose pytÿpo nekarohpyry mokaro nekarohpyry motye kuhse kynako.

⁴ Mokaro nekarohpyry ynara kynako. Tymõkomorykõ wino zokonaka rokẽ tokarose eya xine. Yrome tytinerũ emero tokarose mose pytÿpo a, tykase Jezu.

Jerusarẽ enahkary poko
(Mateu 24.1-2; Maku 13.1-2)

⁵ Morarame Ritonõpo Tapyï poko oturũko Jezu poetory tõ kynexine:

– Tapyi Kurã sero. Emese kure tyrise, topu kurã ke roropa. Ahno nekarotyã ke topehmase pitiko rokẽ pyra, tykase toto Tapyi poko. Mame ynara tykase Jezu eya xine:

⁶ – Sero onenerykõ pahnõko ropa imehnõ mana topu risemy. Emero topu pahnõko, oxioxirehpo onyrisomopyra ehtohme, tykase Jezu eya xine.

⁷ Mame ynara tykase toto eya:

– Amorepane, otara ahtao morara exïko nae? Oty eneryke yna a enetupuhnõko ynanah, sero papyry ameke hkopyra toehse ahtao? tykase toto Jezu a.

⁸ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Tuaro ehtoko osenekunohpopyra oehthkōme. Tuhkākō oehnōko oya xine mana, jesety ke osesehtōko toh mā repe: “Kyrixtu ase, Ritonōpo nymenekahpyry ase,” āko toh mā repe. “Oesēkō tooehse ropa mana,” āko toh mā repe. Ajohpe rokē mokaro omiry ehtoh enetupuhtoko. Toto maro pyra ehtoko.

⁹ Tuhke pata pōkō oxiehno exīko toh mana imepỹ pata pōkō maro. Otuotuōko mā toto. Yrome morohne poko etaryhtao, enaromyra ehtoko sero nono enahkary poko. Morohne exīko mā repe yrome sero nono okynahxo enahpyra ro mana, tykase Jezu eya xine.

¹⁰ Ynara tykase roropa ynororo:

– Pata tamuru poe soutatu tō ytōko imepỹ pata esē poremākapose. Imoihmākō imepỹ pona ytōko morotōkō etapase roropa.

¹¹ Nono jamihme kywyh kywyh āko roropa mana. Imehnō emitapānōko mā toto. Enaroxitapānōko roropa mā toto. Tyrohsē konōto roropa exīko. Kapu pokona tuarōtatoh exīko. Oserehtoh roropa exīko mana.

¹² – Mame morohne exipyra ro ahtao āpoitorỹko toh mana. Ohtomotorỹko roropa mā toto. Juteu tō atamorepatoh taka aarotorỹko mā toto ohxirotokōme oēmapotokōme āpuruhpyry taka. Oekarotorỹko toh mana tuisa konōto tomo a, kowenu tomo a roropa, jomipona oexirykōke.

¹³ Moroto awahtao xine tuaro ehtoko. Jomiry kurā ekarotohme imehnomo a moroto matose.

¹⁴ Yrome: “Oty kara,” kahtoko okurohtao xine: “Otara āko ywy?” kara ehtoko toto ezuhtoh poko.

¹⁵ Toto ezuhtoh ekarōko ase oya xine. Tuaro oritorỹko roropa ase zae rokē ozehnotokō ezuhtohme oya xine. Oezuhpyra xine exīko toh mana.

¹⁶ Mame āpuruhpyry taka oēmatorỹko mā toto omykomo, asakō roropa, oruikō roropa, ākorōkō roropa, oekyrykō roropa, oepekō roropa. Ozehno xine exīko mā toto. Toitoine amarokō totapasēme exīko roropa matose.

¹⁷ Ozehno xine exīko mā toto ymarōme oexirykōke.

¹⁸ Yrome amaro xine exīko ase jūme. Oūsetykō onemapopyra Ritonōpo ahtao epukara mana.

¹⁹ Ātasamarykohtao ro poremāpyra awahtao xine, Ritonōpo kure exiry eraximaryhtao roropa oya xine, opynanohtorỹko Ritonōpo mana.

Jerusarē enahkapory enetuputyry poko

(Mateu 24.15-21; Maku 13.14-19)

²⁰ – Mame soutatu tomo a Jerusarē tomyehmase ahtao, enetupuhnōko matose. Okynā pyra Jerusarē enahkary poko enetupuhnōko matose.

²¹ Morara ahtao Jutea pōkomo, kurehxo oeparykō ypy tō pona axiny. Jerusarē pōkomo, kurehxo otūtarykō pata poe. Pata ehpiōkomo, ytopyra ropa ehtoko pata pona.

²² Morara ahtao morotōkō wānohnōko Ritonōpo mana, tynymeropohpyry ae ro.

²³ Myhē matose poetoēme exiketomo, tusuhsu ke tumūkurukō ohpananō roropa. Etuarimāko matose. Etuarimāko myhene tarōkō itamurume. Opoenōkō etuarimary enēko roropa matose. Sero nono pōkō wānohnōko roropa mā Ritonōpo.

²⁴ Toto etapāko imehnō mana. Typoetoryme opoenōkō apoīko roropa imehnō mana toto arotokōme emero pata tō punero. Morarame Jerusarē pōkō enahkapōko Ritonōpo waro pyra exiketō mana. Ipatarykō maro toto enahkapōko mā toto. Mame tuarimakehpotoh toehse ahtao, tuarimakehpōko Ritonōpo mana. Enara.

*“Kapu ae Ayhtohpyry mā oehnōko ropa,” katopōpyry Jezu a
(Mateu 24.29-31; Maku 13.24-27)*

²⁵ — Morarame tyorõ sã mã exĩko xixi, nuno, xirikuato roropa, tuarõtatohme, enetupuhpotohme. Mame popỹ eneryke tyya xine oserehnõko mã toto, pata tõ punero, tytyorõtase xixi tõ exiryke. “Otara exĩko taroino nae?” kary poko rokẽ mã exĩko toto. Sõkane sã panaikato tuna konõto exĩko. Pohãko konõto mana. Morohne zuno exĩko mã toto.

²⁶ Xirikuato tõ tosary hnaka esyryhmãko kehko. Mame tykytyky ãko mã toto. Morohne eneryke tyya xine poremãnõko mã toto pata tõ punero, popỹ eneryke rokẽ tyya xine.

²⁷ Mame Kapu ae Ayhtohpyry enẽko toh mana, aepyryhtao akuru htoko. Tuisamehxo oehnõko mana, tyjamtunuru maro, saereh ãko roropa mana.

²⁸ Morohne exipitoryhtao owõtatoose xikihme. Mosenuhmatatose kakoxi opy-nanohnekõ oehsasaka exiryke, tykase Jezu eya xine.

Otyro zoko kutuarõtatohkõme
(Mateu 24.32-35; Maku 13.28-31)

²⁹ Morarame enetupuhpotoh tokarose Jezu a eya xine. Ynara tykase:

— Enetupuhpotoh eperytakety poko, wikeira poko, emero rokẽ otyro zoko poko roropa.

³⁰ Zary arỹtaryhtao, ikonopotary enetupuhnõko matose.

³¹ Moro saaro mã serohne oryhmaopõpyrykõ eneryhtao oya xine. Ynara enetupuhnõko matose, okynã pyra mã Ritonõpo emero esẽme exĩko. Moro enetupuhnõko matose, tykase Jezu eya xine.

³² — Etatoko pahne, seromatokõ orihpyra ro exiketõ enahpyra ahtao ro emero exĩko ynekarohpyry ae ro mana.

³³ Kapu enahnõko mana nono roropa. Yrome jomiry enahpỹme mana, jumãme, tykase Jezu eya xine.

Joepyry ropa eraximatoko

³⁴ Mame etyhpyryme ynara tykase Jezu:

— Joepyry ropa eraximatoko. Õtuhtokõ poko onymotyẽkara ehtoko. Õkurukõ enyry poko roropa emotyẽkara ehtoko. Torẽtyke pyra ehtoko omõkomorykõ poko. Joepyry ropa eraximatoko osenuruhkara oehtokõme joepyry ropa ahtao.

³⁵ Tuenikaroro awahtao xine osenuruhkãko matose joepyry ropa eneryke oya xine. Onokyro tomõse ahtao tapuru aka, mokyro sã exĩko matose. Epara matose exĩko, emero nono põkomo.

³⁶ Naeroro joepyry ropa eraximatoko. Kokoro rokẽ oturutoko Ritonõpo maro, poremãpyra oehtokõme serara tooehse ahtao. Mame ehxiropyra matose Kapu ae Ayhtohpyry ãpataka oytorykohtao, tykase Jezu eya xine.

³⁷ Morarame Ritonõpo maro Oturutoh tao toto amorepary poko kohmãse Jezu. Moromeĩpo ytose ynororo ypy pona, Oriwera tõ pona.

³⁸ Mame ãmepyryme oehse ropa ynororo Ritonõpo maro Oturutoh taka, tuhkãkõ amorepase ropa.

22

Jezu zehno exiketõ toemynyhmase toto
(Mateu 26.1-5; Maku 14.1-2; João 11.45-53)

¹ Mame Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra ameke pyra toehse. Moro otuhtoh konõto esety Oseahmatoh Paxikoa.

² Morarame Jezu etapary tupise eya xine, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, Moeze omihpyry warõkomo a roropa. Imoihmãkõ zuno toexirykõke onetapara toh kynexine.

Jezu ewokary se Juta ehtopõpyry
(*Mateu 26.14-16; Maku 14.10-11*)

³ Mame joroko tamuru tomõse Juta kurohtaka. Juta esety akorõ Ixikariote kynexine. Jezu poetory tõ maro kynexine repe 12mãkõ maro.

⁴ Morarame toytose ynororo oturuse Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, Ritonõpo Tapyĩ erase tomo a roropa. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Jezu apoiry se awahtao xine ekarõko ase oya xine, tykase ynororo eya xine.

⁵ Tãkye toehse toto morara kary etaryke tyya xine.

– Ý, kure oepehmãko reh ynanahse, tykase toto.

⁶ – Kure, tykase Juta eya xine. Morarame toytose ropa ynororo. Jezu ewokary poko tãtamorepase ynororo. Tokare pyra Jezu ekarory se kynexine zuaro pyra imoihmãkõ ehtohme repe.

Paxikoa ae Jezu otuhtopõpyry
(*Mateu 26.17-25; Maku 14.12-21; João 13.21-30*)

⁷ Morarame Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra poko toto ahtao, kaneru mükuru etapatoh toehse Oseahmatoh Paxikoa ritohme.

⁸ Morara exiryke tõmehse ahtao, Peturu tõ tonyohse Jezu a, João maro, pata pona toto ytotohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Oseahmatoh Paxikoa tyritatoko, kuotuhtohkõme, tykase ynororo eya xine.

⁹ – Otoko tyrĩko ynanah? tykase toto.

¹⁰ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Etatoko pahne, pata pona oytorykohtao oseporỹko matose tuna puimane maro, orutua. Mokyro ekahmatoko tapyi taka.

¹¹ Mame ynara kahtoko tapyi esemy a: “Ynara ãko yna amorepane oya: ‘Otoko Oseahmatoh Paxikoa esary nah yna otuhtohme, ypoetory tõ maro?’ ” kahtoko eya.

¹² Mame osa konõto enepõko mã oya xine, tyarake, tytaõke, tõse apony, epehtopo, enara. Moroto kuotuhtohkõ tyritoko, tykase eya xine Jezu.

¹³ Mame toytose toto. Mame emero tonese eya xine Jezu omihpyry ae ro. Mame Oseahmatoh Paxikoa tyrise eya xine rahkene.

Kuesẽkõ otuhtopõpyry poko
(*Mateu 26.26-30; Maku 14.22-26; 1 Korĩtiu 11.23-25*)

¹⁴ Morarame tõsẽ tahnose ahtao Jezu typorohse tapõ pona typoetory tõ maro, 12mãkõ maro.

¹⁵ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Yronymyryme sero Oseahmatoh Paxikoa jotukuru se exiase amaro xine, etuari-mara ro jahtao.

¹⁶ Etatoko pahne, sero otuhtoh po otuhzomopyra ase sero po amaro xine. Yrome moe Ritonõpo esao, otuhnõko ropa ase emero esẽme toehse Ritonõpo ahtao, tykase Jezu toto a.

¹⁷ Morarame kasana tapoise eya, uwa eukuru eny. Mame ynara tykase ynororo Ritonõpo a:

– Kure mase, Ritonõpo, tykase. Mame typoetory tomo a ynara tykase ynororo:

– Sero, uwa eukuru. Êtoko, opune xine ro.

¹⁸ Etatoko pahne, taroino uwa eukuru onẽzomopyra ase taro. Ritonõpo emero esẽme toehse ahtao rokẽ ãnõko ropa ase, tykase.

¹⁹ Mame wyi tapoise eya. Ynara tykase:

– Kure mase Papa Kapuaono, tykase. Mame wyi tytohtohkase eya, typoetory tomo a ekarotohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Sero upũme nase. Orihnõko ase oemetakãkõme. Sero enapyryhtao oya xine osetupuhutoko jorikyry poko, tykase ynororo eya xine.

²⁰ Morararo otuhkehxĩpo kasana tokarose eya xine. Ynara tykase ynoro eya xine:
 – Sero uwa eukuru enyryhtao oya xine osenetupuhnōko matose imeĩpo umunuru kuãtopōpyry poko ya. Taroino oorypyrykō korokāko Ritonōpo mana umunuru ke. Sero Ritonōpo omiry kasenato, tykase Jezu eya xine.

²¹ – Yrome enetoko ke! Jewokane mose, ymaro otuhnōko nase. Jekarōko mana yzehno exiketomo a.

²² Kapu ae Ayhtohpyry ase. Orihnōko ase Ritonōpo omihpyry ae ro. Yrome mose myhe jewokahpō etuarimāko mana.

²³ Morara kary etaryke tyya xine tōturuse toto oseyā rokene:

– Onokyh koh Kuesēkō ewokāko nae? tykase toto oseyā rokene.

Tuisamehxo ehtoh poko

²⁴ Morarame oseosezuhnōko Jezu poetory tō kynexine imehxo toexirykō poko, tuisamehxo se toexirykōke.

²⁵ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Sero pōkō tuisary tō tōmipona imehnō rīko mā toto. Morarame: “Kure matose, yna epeme matose,” kamexipory se mā toto, tōmipona xine aehtyamo a imoihmākomo a.

²⁶ Yrome amarokō mokaro sā pyra matose. Tuisame sehxo awahtao xine imehnō maro atakorōme sā ehtoko. Toto omipona roropa ehtoko. Toto esēme se awahtao xine akorehmatoko toto.

²⁷ Onoky tuisamehxo oya xine nae? Otuhkety? Tōsē rine? Mokyro otuhkety tuisamehxo mana. Yrome ywy amaro xine ase tōsē rineme samo, ākorehmanekōme.

²⁸ – Morarame urumekara mexiatose jetuarimaryhtao.

²⁹ Naeroro Ritonōpo tuisame jyritopōpyry saaro tuisame oritorỹko roropa ase ymaro tuisame oehtohkōme.

³⁰ Morarame emero esēme toehse jahtao ymaro otuhnōko matose Ritonōpo esao. Mame ymaro tuisa apō pona porohnōko matose sero nono pōkō akorehmatohme zae ehtoh poko toto ehtohme.

Peturu maro Jezu oturutopōpyry poko sero

(Mateu 26.31-35; Maku 14.27-31; João 13.36-38)

³¹ – Ximão, tykase Jezu Ximão Peturu a. – Etako pahne! Ynara tykase sā joroko tamuru opoko: “Ximão kuhnōko ase iirypyryme aehtohme,” tykase sā repe, jurumekapory se toexiryke oya. “Ikuhko toto, ypoetory tō emero,” ase eya repe.

³² Yrome opoko oturuase Papa Kapuaō maro jenetupuhkehpyra oehtohme. Mame ya toeramase ropa awahtao moxiã ākorō tō ijamihtanohko ropa, yronomyryme jenetupuh-tohme eya xine, tykase Jezu eya.

³³ Ynara tykase Peturu eya:

– Yna esēme mase. Orumekara ase. Opyno exikehpyra roropa ase jūme. Āpuruhpyry taka aaroryhtao, amaro ytōko ase āpuruhpyry taka. Totapase awahtao eya xine jorikyry se ase amaro, tykase Peturu Jezu a, repe.

³⁴ – Etako pahne Peturu, kuratiri onetara ro ahtao seroae: “Jezu waro pyra ase! Jezu waro pyra ase!” āko mase oseruao, tykase Jezu eya.

Pakara arory poko, tineru eny, tapema, enara

³⁵ Mame ynara tykase Jezu 12mākomo a:

– Osemazuhme oenyokyrykohtao ya tineru anaropyra mexiatose. Saku te, sātaja tō roropa anaropyra mexiatose. Oty se ro mexiatose etuarimara oehtohkōme?

– Arypyra, tykase toto.

³⁶ – Yrome seromaroro etatoko pahne, tykase Jezu eya xine. – Tineru ē nae awahtao xine, saku roropa, arotatoko amaro xine. Tapema nae ahtao arotatoko. Arypyra ahtao, oupōkō ekamotoko tapema epekahtohme, tykase Jezu eya xine.

³⁷ – Etatoko pahne, ynara katopõpyry zae mana. Ypoko ynara tymerose Ritonõpo omiryne pake: “Pohnõ rypyhpyry wãnohtoh tapoise eya,” me tymerose. Morara katopõpyry anamonohpyra mana, tykase Jezu eya xine.

³⁸ Ynara tykase Jezu a ipoetory tomo:

– Eneko ke. Seny, asakoro tapema, tykase toto.

– Epo mana, tykase rokẽ Jezu eya xine.

Jezu oturutopõpyry Tummy maro

(Mateu 26.36-46; Maku 14.32-42)

³⁹ Morotoino pata poe toytose ynororo ypy pona, Oriwera pona. Toipe Jezu ypy Oriwera pona ytosene oturuse Tummy maro. Mame imaro toytose ipoetory tomo.

⁴⁰ Morarame morotona toeporehkase tahtao xine ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Oturutoko Ritonõpo a oorypyrykõ poko oripopyra xine joroko tamuru ehtohme, tykase.

⁴¹ Morotoino toytose ynororo myahme sã pitiko toiroro toehtohme. Tosekumuru po typorohse tõturutohme Tummy a.

⁴² Ynara tykase ynororo:

– Papa Kapuaono, ypynanopyry waro mase, orihpyra jehtohme. Jorikyry se pyra ase. Zuaro mase. Yrome õmipona se rokẽ ase. Naeroro jorikyry se awahtao, oty kara ase, tykase Jezu Tummy a.

⁴³ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry kapu ae tyhtose Jezu jamihtanohtohme.

⁴⁴ Morarame sam tykase Jezu tukurohtao. Yronymyrymehxo tõturuse Ritonõpo a ynororo. Munume tonãkutase ynororo toemynyhmaryke. Pitahtykase enãkuru nono pona.

⁴⁵ Mame tõturukehxiõpo, towõse ropa ynororo xikihme. Typoetory tomo a toytose ynororo. Nyhnõko toh kynexine toemynyhmarykõke.

⁴⁶ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Oty katohme nyhnõko matou? Apakatoko ropa sahxo ty! Oturutoko roropa Ritonõpo a, oorypyrykõ poko pyra oehtohkõme, tykase Jezu eya xine.

Jezu apoitopõpyry poko

(Mateu 26.47-56; Maku 14.43-50; João 18.3-11)

⁴⁷ Morarame aotururuhtao ro, tuhkãkõ tooehse morotona. Juta tooehse esemazupurukõme Jezu enepotohme eya xine. 12mãkõ maronõpo Juta kynexine. Mame Jezu a toytose ynororo eahmase repe.

⁴⁸ Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Juta, Ritonõpo nymenekahpyryme ase. Oty katoh jeahmãko mah jewokatohme rokene? Yzehnotokomo a jenepotohme rokẽ mase, tykase. Onezuhpyra Juta toehse.

⁴⁹ Morarame tosẽkõ apoiry waro toehse tahtao xine ynara tykase Jezu a ipoetory tomo:

– Moxiã akohnõko ynanah? tykase toto.

⁵⁰ Mame tytapemã ke imepỹ takohse Jezu poetory a, toiro. Ritonõpo maro oturuketõ tuisary namoto typanasahkase eya.

⁵¹ – Epo hnae, tykase Jezu eya xine. Mame ipanary tapose eya. Kure totyhse ropa axiny.

⁵² Mame ynara tykase Jezu Juta marõkomo a, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, Ritonõpo Tapyĩ erase tõ maro, tamuximãkõ maro roropa:

– Oty kase moehtou? Japoiry se mexitou omato apoiry samo? Tytapemake matose, tykaparuke roropa.

⁵³ Kokoro rokẽ amaro xine exiase Ritonõpo Tapyĩ tao. Moro tao jahtao japoipyra mexiatose. Sero kohmamyry ae rokẽ japoĩko matose tykohmãse exiryke. Iiryryrymãkõ

esē oesēkōme mana, joroko tamuru. Oesēkōme aexiryke aomipona matose, tykase Jezu eya xine.

“Jezu waro pyra ase,” katopōpyry Peturu a

(Mateu 26.57-58,69-75; Maku 14.53-54,66-72; João 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Mame Jezu tapoise eya xine rahkene. Tarose roropa eya xine Ritonōpo maro oturuketō tuisary tapyī taka. Ameke rokē Peturu a tokahmase toto.

⁵⁵ Mame apoto tukase kynexine tapyi myhto, apuruhpyry rānao. Moro apoto zomye kohrame toehse toto. Peturu roropa toto maro kohrame toehse.

⁵⁶ Mame apoto pūto Peturu tonese nohpo a. Ynara tykase ynororo:

– Mose roropa Jezu maro nexiase, tykase.

⁵⁷ – Atahmākara exiko. Mokyro waro pyra ase, tykase Peturu eya.

⁵⁸ Moromeīpo orutua a tonese Peturu.

– Omoro mase Jezu poetoryme roropa, tykase ynororo eya.

– Arypyra, ywy kara. Ipoetoryme pyra ase, tykase Peturu.

⁵⁹ Morarame okynā pitiko ahtao imepỹ roropa orēpyra tōturuse Peturu maro.

– Ajohpe pyra. Jezu maronōpome mase, Karirea pōme oexiryke, tykase.

⁶⁰ Yrome ynara tykase Peturu:

– Otara āko mahno? Zuario pyra reh ahse, tykase Peturu eya.

Mame aotururuhtao ro kuratiri totase eya.

⁶¹ Mame toeramase Jezu. Tỹkakoxi tōsenuhmase. Peturu tonese eya. Mame tosē omihpyry poko wenikehpyra toehse Peturu: “Kuratiri onetara ro ahtao seroae: ‘Mose waro pyra ase. Mose waro pyra ase,’ āko mase oseruao,” katopōpyry poko wenikehpyra toehse.

⁶² Mame moro tae tutūtase ropa Peturu. Itamurume tyhxitapāse ynororo tōmihpyry poko: “Jezu waro pyra ase. Epeme pyra ase,” katopōpyry poko tyya. Mame tyxitase ynororo yronymyryme.

Jezu pipohpōpyry apoihpōkomo a

(Mateu 26.59-66; Maku 14.65)

⁶³ Mame Jezu tounohse apoihpōkomo a. Typipohse roropa eya xine.

⁶⁴ Mame kamisa ke tōpuruse eya xine, typipohse ropa eya xine.

– Onoky opipohnōko nae? Kaxiko, tykase toto, atahmākāko.

⁶⁵ Xihpyryme aomirykō toehse. Iirypyryme tōturuse toto eya.

Jezu ehtopōpyry juteu tamuxiry tō ēpataka

(Mateu 26.59-66; Maku 14.55-64; João 18.19-24)

⁶⁶ Mame tōmehse ahtao, juteu tō tamuxiry tō tōximōse, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō maro, Moeze omihpyry poko amorepatōkō maro. Mame Jezu tarose oximōtoh taka.

⁶⁷ Ynara tykase toto:

– Kaxiko yna a. Ritonōpo nymenekahpyryme mahno? tykase toto.

Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– “Ỹ ynoro ase,” karyhtao ya: “Ajohpe mase,” āko rokē matose ya.

⁶⁸ Mame oya xine joturuporyhtao, jezuhpyra roropa mehtory.

⁶⁹ Yrome taroino Kapu ae Ayhtohpyry porohnōko mana Ritonōpo apotunuru wino. Emero motye jamihme Ritonōpo omiry mana. Jomiry roropa isaaro jamihme mana, tykase Jezu eya xine.

⁷⁰ – Morara ahtao Ritonōpo mūkurume mahno? tykase toto, tōturupose.

– Zae matose jenetupuhnōko. Ywy ase, tykase Jezu.

⁷¹ – Epo hnae! tykase toto. – Imepỹ ihxirone se pyra sytatose. Kyya xine ro aomiry totase. Morara nykā ynororo kynetarykōme, tykase toto.

23

Jezu arotopõpyry Pirato a

(Mateu 27.1-2,11-14; Maku 15.1-5; João 18.28-38)

¹ Morarame oximõmākõ towõse ropa. Jezu tarose eya xine Pirato a ekarotohme.

² Mame Jezu tyhxirose eya xine. Ynara tykase toto:

– Mose yna ekyry enekunohnõko mana. Azahkuru toto amorepãko mana. Ynara nase: “Tineru onekaropyra ehtoko sero pata tamuru esemy a, Ìperatu a,” nase mose ro, tykase toto ajohpe rokene. “Ritonõpo nymenekahpyryme ase, oesëkõme ase,” nase roropa ynororo, tykase toto Pirato a.

³ Mame ynara tykase Pirato Jezu a:

– Juteu tõ tuisary mahno? tykase.

– ÿ, ywy ase, tykase Jezu.

⁴ Morarame ynara tykase Pirato Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, tuhkãkomo a roropa:

– Mose hxirory se pyra ase azahkuru pyra exiryke ya, tykase.

⁵ Yrome orëpyrahxo ynara tykase toto eya:

– Azahkuru opoetory tõ amorepãko mã mose ro, tykase toto ajohpe rokene. – Karirea po imoihmākõ tamorepapitose eya, kutuisarykõ omipona pyra toto ehtohme, Ìperatu omipona pyra toto ehtohme. Seromaroro tarona tooehse rahkene. Azahkuru ro toto amorepase tooehse ynororo tarona.

Jezu arotopõpyry Erote ëpataka

⁶ Morara kary etaryke tyya ynara tykase Pirato:

– Karirea poh mosehro? tykase, tokaropose eya xine.

⁷ Mame Erote nonory põ Jezu exiry waro toehse Pirato ahtao Jezu tonyohse eya Erote a, Jerusarë pona Erote tooehse exiryke.

⁸ Mame Jezu tarose eya xine Erote a. Mame Jezu eneryke tyya tãkye toehse Erote. Moino ro Jezu enery se kynexine, ipoko totase exiryke. Ijमितunuru enery se ynororo. Kurākara kurākary ropa enery se ynororo repe.

⁹ Tuhke tõtutupose ynororo Jezu a repe. Yrome onezuhpyra tokurehse ynororo.

¹⁰ Mame Jezu tyhxirose Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, Moeze omihpyry warõkomo a roropa.

¹¹ Mame Jezu tounohse Erote tomo a, soutatu tõ maro. Tãtahmākase ipoko roropa toto. Mame tuisa konõto zupõ ke sã tupohtose eya xine. Mame Jezu taropose ropa eya xine Pirato a ropa.

¹² Moro ëmepyry ae ro osepeme toehse Pirato Erote maro. Osemazuhme aporo, oxiehno toh kynexine.

Aorihmapotohme Jezu ekarotopõpyry Pirato a

(Mateu 27.15-26; Maku 15.6-15; João 18.39–19.16)

¹³ Morarame Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ tykohmapose Pirato a, juteu tõ tuisary tõ roropa, oximõme oturutohme.

¹⁴ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Mose menehtou ya. Imoihmākõ enekunohnõko mana, mykatou ya. Morohne poko ekaropõ eya onetarykõme. Iirypyryme pyra mana ya. Ipoko õturutopõpyrykõ poko pyra nexiase.

¹⁵ Erote roropa onyhxiropyra kynako. Morara exiryke xiaro ropa tonehpose ropa ynororo. Azahkuru pyra exiryke anaorihmapopyra ase ipunaka. Ya aorihmapory zae pyra mana.

¹⁶ Morara exiryke ipipohpõko rokë ase aporo. Mame aropõko ropa ase tosaka aytotohme, tykase Pirato repe.

17-18 Yrome imoihmākō tykohtase opore. Ynara tykase toto:

– Arypyra! Etapapoko! Parapa rokē itūtanohpoko ropa, tykase toto. (Toipe kynexine kowenu omi poe Oseahmatoh Paxikoa ahtao rokē toirō āpuruhpyry taō tūtanohpōse rokē Pirato, tosaka aytotohme ropa.)

19 Parapa tapuruse kynexine oxiehno imehnō riryke eya, kowenu esemy myakāmary se exiryke. Imehnō totapase roropa eya.

20 Mame Jezu myhpokary se toehse Pirato repe. Naeroro tōturuse imoihmākomo a.

21 Yrome orēpyra tozuhse toto a. Ynara tykase toto:

– Wewe pokona rokē exixihmapoko! Wewe pokona exixihmapoko! tykase toto opore tōmitase toto.

22 – Oty katohme morara āko matou? Otara tykase ynororo oya xine? Iirypyryme pyra nase ya, totapasēme pyra. Ipipohkehxīpo soutatu tomo a arōpōko ropa ase aytotohme ropa esaka, tykase Pirato. Moro saaro tōturuse ropa ynororo oseruao.

23 Yrome opore tōmitase toto imoihmākomo. Ynara tykase toto:

– Wewe pokona exixihmapoko, tykase rokē toto. Morara exiryke orēpyra imoihmākō omiry exiryke:

– Amarokohko, tykase Pirato, otuhparo toto exiryke.

24 – Amarokō omi poe mose exixihmapōko ase, tykase Pirato imoihmākomo a.

25 Mame mokyro ipenehpyrykō tutūtanohpōse ropa eya. Mokyro imoihmākō oxietū an̄yphōpō kynexine kowenu tuisary myakāmatoh pokō. Ahno etapahpō roropa kynexine ynororo. Imoihmākō omi poe mokyro tutūtanohpōse āpuruhpyry tae tosaka aytotohme ropa. Jezu rokē tokarose eya soutatu tomo a exixihmapotohme eya xine.

Jezu exixihmatopōpyry wewe pokona

(Mateu 27.32-44; Maku 15.21-32; João 19.17-27)

26 Morotoino Jezu tarose eya xine. Mame toytorykohtao tōseporyse toto imep̄y maro. Esety Ximão kynexine. Xirene p̄ō mokyro kynexine. Ytōko kynexine pata pona repe tupito poe. Mame mokyro tapoise toto a. Wewe taropose eya xine, Jezu exixihmatopo. Mame tarose eya Jezu mykapo.

27 Mame tuhke toh kynexine Jezu ekahmāko. Nohpo tō roropa kynexine xitāko, Jezu hnamōko toytorykohtao.

28 Mame Jezu toeramase tōturutohme eya xine. Nuh tykase ynororo, ynara tykase eya xine:

– Xihxi tomo, Jerusarē pōkomo, opoko xine rokē oxitatoko. Ypoko xitara ehtoko. Opoenōkō pokō roropa oxitatoko. Oty katohme? Arypyra.

29 Etatoko pahne! Moromeīpo etuarimāko matose. Ynara āko matose: “Ohkato nohpo tomo emūkuapitopyra ahtao, poetoēme exipitopyra ahtao roropa. Ohkato mā tusuhsuke exipitopyra exiketō roropa,” āko matose. Oty katohme? Arypyra. Tupime opoenōkō etuarimary eneryke oya xine.

30 Morara ahtao tuhkākō toorikyry se exīko mā toto toetuarimarykōke. Ynara āko mā toto ypy tomo a: “Yna pona epukatoko yna etapatohme. Yna zonētoko yna enahkatohme,” āko mā toto ypy tomo a repe.

31 Morara āko mā toto tupito akohsenā zatyry samo. Orihkone wewe ahtao ro zahpyrahme sã tupito mana. Imeīpo, wewe toorihse ahtao itamurumehxo zahnōko mana. Moro sã mā tarōkō exīko imeīpo, tykase Jezu xitaketomo a.

32 Mame kowenu omipona pyra aehtyā tarose eya xine, asakoro, Jezu maro exixihmatohme.

33 Mame ypy pona toeporehkase toto ahtao, Jezu toxixihmase eya xine wewe risē pokona. Moro ypy esety Opuhpo Zehpyry kynexine. Mokaro roropa toxixihmapose eya xine omato komo kowenu omipona pyra aehtyamo, toiro Jezu apotunuru wino, toiro ipozery wino, enara.

³⁴ Mame ynara tykase Jezu Ritonõpo a toxixihmaponanõ poko:

— Papa, moxiã onuãnohpyra exiko yyryhmatopõpyry ehehpyryme. Tuaro pyra rokẽ mã toto tynyrirykõ poko, tykase ynororo.

Mame Jezu zuponỹpyry tapoise eya xine tupõkõme. Topu pisarara tomase eya xine upo apoitohme tyya xine.

³⁵ Mame tuhkãkõ totypohse tõsenuhmatohkõme. Mame Jezu tounohse eya xine, juteu tõ tuisary tomo a. Ynara tykase toto:

— Imehnõ typynanohse eya. Seromaroro ah noseypnanohno roropa Kyrixtume tahtao, Ritonõpo nymenekahpyryme tahtao, tykase toto tounohse eya xine.

³⁶ Mame soutatu tomo a roropa tounohse. Toytose toto eya uwa eukuru jehnahpyry ikatainy exikety ke auhpase.

³⁷ Ynara tykase toto eya:

— Juteu tuisaryme awahtao, oseypnanohko, tykase soutatu tõ Jezu a.

³⁸ Mame epoe ynara tymerose kynexine: “Mose juteu tõ tuisaryme mana.”

³⁹ Mame toiro omato a exixihmahpyry a roropa Jezu tounohse. Ynara tykase ynororo Jezu a:

— Ritonõpo nymenekahpyryme awahtao oseypnanohko. Oyhtoko ropa moro poe, yna roropa touko ropa, tykase ynororo eya.

⁴⁰ Yrome morara kary etaryke tyya ynara tykase zakorõ exixihmahtozõpyry:

— Ritonõpo zuno pyra hma? Oxisã kymoro toxixihmapose mose maro.

⁴¹ Zae tuãnohse sytase kyyrypyry ehehpyryme. Yrome mose tyryryhpyke pyra mana, tykase eya.

⁴² Mame Jezu a ynara tykase ynororo:

— Ypoko wenikehpyra exiko Jezu, tuisame toehse awahtao, tykase ynororo eya.

⁴³ Ynara tykase Jezu eya:

— Etako pahne, seroae ro ymaro exiko mase pata kurã po, tykase Jezu eya.

Jezu orihtopõpyry sero

(Mateu 27.45-56; Maku 15.33-41; João 19.28-30)

⁴⁴ Mame kynyarumane tãxiahtao okynahxo, xixi tywykahme ehtoh pona.

⁴⁵ Mame Ritonõpo esary apuru toexihkase, Ritonõpo Tapyĩ tao. Kamisa risẽ toexihkase irãnakuroko.

⁴⁶ Mame opore Jezu tõturuse Ritonõpo a. Ynara tykase ynororo:

— Papa, kueneko. Orihnõko ase õmi poe. Oya juzenu ekarõko ase, tykase ynororo.

Morara kaxiõpo sa rokẽ toorihse ynororo.

⁴⁷ Mame Jezu orihtopõpyry eneryke tyya soutatu tõ esẽ ynara tykase:

— To! Kure mase Ritonõpo. Imehnõ motye kuhse mase. Mose kure nexiase ipunaka. Tyryryhpyke pyra nexiase, tykase ynororo.

⁴⁸ Morarame Jezu orihxõpo, exixihmary enehpõkõ toytose ropa tosaka xine. Toepurotõtõmase toto toytorykõ ropa ahtao, sam karyke tukurohtao xine.

⁴⁹ Mame imaronõpo tõ ameke rokẽ osenuhmãko toh kynexine. Nohpo tõ roropa, Karirea poe Jezu ekahmahpõkomo, amekeino rokẽ osenuhmãko roropa toh kynexine.

Jezu zonẽtopõpyry sero

(Mateu 27.57-61; Maku 15.42-47; João 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Morarame Joze toytose Pirato a. Arimatea põ Joze kynexine juteu patary pono. Orutua kurã kynexine, zae exikety roropa. Tuisame Ritonõpo ehtoh eraximãko kynexine. Juteu tõ tuisaryme ynororo kynexine. Tuisamãkõ maro toerohse roropa ynororo kynexine. Yrome toto maro atae pyra kynexine. Imehnõ emero Jezu exixihmapory se kynexine. Yrome Jezu exixihmapory se pyra kynexine ynororo.

⁵² Mame toytose ynororo Pirato a Jezu ekepyry ekaropose.

– Jezu ekepyry ouxi wewe poe, tykase ynororo eya.

– Ÿ, touta ropa, tykase eya Pirato. Mame toytose ynororo rahkene touse ropa.

⁵³ Mame typorohkase eya. Mame kamisa ke tyõtose. Topu oramāka Jezu ekepyry tõmase eya. Moro aka imepỹ ekepyry ononẽpitopyra kynexine.

⁵⁴ Sexta-feira ae morara toehse. Kohmāsasaka kynexine. 6 orame toehse ahtao oserematoh po toehse kynexine juteu tomo a.

⁵⁵ Mame nohpo tõ Jezu maro aehtyā Karirea poe Joze maro toytose zonẽtoh enese. Jezu ekepyry tonese roropa eya xine moro ao.

⁵⁶ Mame toytose ropa toto tapyi taka ropa ixtaratu tõkehko zoximase Jezu ekepyry pona tyritohme imeĩpo.

Mame tõseremase toto oserematoh ae Moeze omihpyryme ro.

24

Jezu ěsemãtopõpyry ropa poko

(Mateu 28.1-10; Maku 16.1-8; João 20.1-10)

¹ Morarame nomĩkome tõmehse ahtao pakeimo nohpo tõ toytose ropa zonẽtopõpyry pona. Tynyrihpyrykõ tyroxinẽ tarose eya xine Jezu ekepyry popatohme tyya xine. Mame toeporehkase toto Jezu zonẽtopõpyry pona.

² Mame zonẽtopõpyry apuru topu tysyryhmase tonese eya xine.

³ Naeroro tomõse toto. Yrome Tosẽkõ Jezu ekepyry onenepyra tokurehse toto.

⁴ – Otarahkoh nexiase? tykase toto oseya rokene. Mame tuaro pyra toto ahtao ro, mõtoino rokẽ asakoro orutua kõ tõsenepose eya xine. Zupõkõ karimutume kynexine. Saereh āko sã kynexine.

⁵ Tõserehse toto mokaro eneryke tyya xine. Tupueh tykase toto nono pokoxi. Mame ynara tykase mokaro eya xine:

– Oty katoh aẽsemamyhpyry ropa zupĩko matohu zonẽtopõpyry ao?

⁶ Taro pyra mana. Tõsemãse ropa mana. Aomihpyry poko wenikehpyra ehtoko. Karirea poro tahtao ynara nase ynororo onetarykõme:

⁷ “Ritonõpo poe Kapu ae Ayhtohpyry ekarõko mã toto iirypyrymãkomo a. Wewe pokona exixihmãko mã toto. Morarame ěsemãnõko ropa mana oseruao tõmehse ahtao,” nase ynororo oya xine, tykase toto eya xine.

⁸ Mame moro poko tuaroh tykase ropa toto Jezu omihpyry poko.

⁹ Zonẽtopõpyry poe toytose ropa toto. Emero tynenehpyrykõ poko tokarose eya xine 11mãkomo a, imarõkomo a roropa.

¹⁰ Maria Matarena a turuse toto emero, Joana a roropa, Maria a roropa Tiaku eny a. Imehnõ nohpo tomo a roropa Jezu poetory tõ turuse tynenehpyrykõ poko.

¹¹ Yrome:

– Ajohpe matose, tykase rokẽ toto, zae aomirykõ ehtoh onenetupuhpyra toexirykõke.

¹² Mame Peturu towõse. Tururume toytose ynororo zonẽtopõpyry pona. Toeporehkase tahtao tupueh tykase ynororo zaka tõsenuhmatohme. Kamisãpo karimutumã rokẽ tonese eya, Jezu pyra. Morotoino toytose ropa tosaka. Tynenehpyry poko toemynyhmase ynororo yronymyryme.

– Otara toehse Jezu ekepyry nae? tykase ynororo tyya rokene.

Sẽ nase Emauso põkõ poko

(Maku 16.12-13)

¹³ Mame moro ěmepyry ae ro Jezu poetory asakoro ytõko kynexine Emauso pata esemary ae. Emauso Jerusarẽ poe moe exiry 10 kirometurume kynexine.

¹⁴ Oturũko toh kynexine tynenehpyrykõ poko, tynetahpyrykõ poko roropa.

¹⁵ Mame aotururukohtao ro Jezu toytose eya xine toto maro toytotohme.

¹⁶ Enēko ro toh kynexine repe, ahnome rokē ekarōko toh kynexine, imehnōme rokene.

¹⁷ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty poko oturūko matou? Oseosezuhnōko oytorykōme? tykase ynororo eya xine.

Ĕmytykō akye pyra kynexine.

Mame totypohse toto, toemynyhmarykōke.

¹⁸ Mame Kereopa a Jezu tozuhse. Ynara tykase ynororo:

– Ko! Jerusarē pōkō emero zuaro senohne ehtopōpyry poko. Otarāme omoro rokē mase zuaro pyra Jerusarē pōkō nyrihpyry poko, tykase ynororo Jezu a.

¹⁹ – Otara? tykase ynororo. Mame ynara tykase toto eya:

– Jezu Nazare pō poko oturūko ynanase. Ritonōpo poe urutōme nexiase. Orēpyra aomiry nexiase Ritonōpo a, ahno a, enara. Orēpyra inyrytā roropa nexiase.

²⁰ Yrome Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a taorihmapose. Yna tuisary tomo a roropa wewe pokona toxixihmapose ynororo. Toorihse.

²¹ Izyraeu esēme ynanekaroase repe. Yrome mokyro orihtopōpyry poe oseruao tōmehse.

²² Mame yna marōkō nohpo tō yna erehno tōmiryō ke. Toytose toto pakeimo zonētopōpyry pona.

²³ Yrome ekepyry onenepyra tokurehse toto. Mame tooehse ropa tahtao xine: “Ritonōpo nenyohytā ynaneneno,” nykā toto. “Tōsemāse ropa mana,’ nykā toto Ritonōpo nenyohytā yna a,” nykā nohpo tō yna a.

²⁴ Mame yna marōkō toytose zonētopōpyry pona. Nohpo omihpyry ae ro emero tonese eya xine. Yrome ekepyry onenepyra tokurehse toto, tykase toto.

²⁵ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Tuaro pyra ro rukukuh matohu ipunaka. Ōsenetupuhthōkō tūpore mana. Okynā urutō kō omihpyry zae ehtoh onenetupuhpyra matohu.

²⁶ Zae nexiase Ritonōpo a tynymenekahpyry etuarimary aporo aorikyry roropa. Zae roropa aunukuru mana kapu aka emero esēme aehtohme Ritonōpo maro, tykase Jezu eya xine.

²⁷ Mame Moeze omihpyry poko, urutō kō omihpyry poko roropa tamorepase toto eya. Typoko tamorepase toto eya Ritonōpo nymeropohpyry poe.

²⁸ Mame eporehkasasaka tahtao xine Emauso pona, ynara tykase Jezu eya xine:

– Ÿ ytōko ase myahxo, tykase.

²⁹ Yrome anaropopyra toehse toto:

– Yna maro exiko. Kohmānōko nase. Ytotoh pyra nexino, tykase toto otuhparo eya. Naeroro itapyīkō taka toytose Jezu imaro xine.

³⁰ Morarame typorohse toto ahtao otuhtoh pona, wyi tapoise Jezu a. Mame, “Kure mase Papa,” kaxīpo tyya wyi tytohkase eya ekarotohme eya xine.

³¹ Mame morara kary etaryke tyya xine tonetupuhse ynororo eya xine.

– Tee! Jezu hmose ro, tykase toh rahkene. Mame Jezu tōtuenikase ropa mokaro maro toehxīpo. Esahpyry pona rokē tōsenuhmase toto.

³² Mame ynara tykase toto oseyā rokene:

– To! Kure rukuh kynako. Sekese sexi ropa aomiry etaryke kyya. Osema ae kuamorepa roropa kuoepyryhtao, Ritonōpo omiry poko, tykase toto.

³³ Mame axī towōse ropa toto. Mororome ro toeramase ropa toto Jerusarē pona. Toeporehkase toto ahtao moroto 11mākō tonese eya xine imehnō maro.

³⁴ Oturūko toh kynexine:

– Kuesēkō mā tōsemāse ropa rahkene. Tōsenepose Ximāo a, tykase toto asakorōkomo a.

³⁵ Morara kary etaryke tyya xine, tynenehpyrykō tokarose roropa eya xine, tynetahpyrykō roropa, Emauso esemary ae toytotopōpyrykō poko. Mame ynara tykase toto eya xine:

– Jezu waro ynanexi ropa. Wyi apiakaryhtao ynanenetupuhno, tykase toto.

*11mãkomo a Jezu osenepotopõpyry poko sero
(Mateu 28.16-20; Maku 16.14-18; João 20.19-23; Atos 1.6-8)*

³⁶ Mame moro poko aotururukohtao ro mõtoino rokẽ tõsenepose esẽkomo, Jezu, ox-imõmãkõ rãnaka.

– Enaromyra ehtoko, tykase ynororo eya xine.

³⁷ Yrome tonaroxitapãse toto. Akuaryhpome tokarose eya xine.

³⁸ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty katohme oserehnõko matou? Oty katoh: “Nary rokene,” ãko matou okurohtao xine? Jẽsemãtopõpyry ropa poko onenetupuhpyra ro matou?

³⁹ Enetoko ke jemary, upupuru roropa. Juotopõpyry eutahpyry seny. Ywy roro ase. Jemary apoitoko juaro oehtohkõme. Akuaryhpo tupũke pyra mana, tyehpyke pyra roropa. Yrome jenẽko matose. Tupũke ase, tyehpyke roropa ase, enara, tykase ynororo eya xine.

⁴⁰ Mame morara kaxĩpo tomary tonepose eya xine, tupupuru roropa.

⁴¹ Yrome onenetupuhpyra ro toto, tãtãkyemarykõke itamurume, tõsenuruhkarykõke roropa.

– To! tykase rokẽ toto. Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Tohke matou? tykase.

⁴² Mame kana ahnohpyry tokarose eya, ano roropa.

⁴³ Moro tapoise Jezu a. Tõse eya toto neneryme.

⁴⁴ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Senohne poko kuuruatose amaro xine ro jahtao. Ypoko Moeze nymerohpyry ae ro emero toehse, Ritonõpo poe urutõ kõ omihpyry ae roropa, Tawi eremiatopõpyry ae roropa, tykase.

⁴⁵ Mame tutuarõtanohpose toto, Ritonõpo nymeropohpyry enetupuhtohme eya xine. Ynara tykase ynororo eya xine:

⁴⁶ – Ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Ynymenekahpyry ypoe ro etuarimãko mana. Orihnõko mana. Mame õsemãnõko ropa mana oseruao tõmehse ahtao.”

⁴⁷ Aomi poe ro: “Ipoetory tõ ytõko imehnõ amorepase omi kurã poko emero pata tõ punero. ‘Oorypyrykõ irumekatoko, eya ikorokatohme,’ ãko mã toto. Osemazuhme aporo Jerusarẽ po amorepapidõko mã toto.” Morara tymerose Ritonõpo omiryne.

⁴⁸ Morohne tonese oya xine exiryke, imehnõ tuarõtanohneme matose ypoko.

⁴⁹ “Orẽpyra oritorỹko ase, Kurã Zuzenu poe,” tykase Papa oya xine pake. Naeroro Kurã Zuzenu enyohnõko ase oya xine. Yrome taro ehtoko aporo pata po. Papa jamitunuru eraximatoko aporo. (Tyjamihtase awahtao xine imehnõ tuarõtanohnõko matose ypoko, tykase Jezu eya xine.)

*Sẽ nase Jezu onuhtopõpyry ropa poko kapu aka
(Maku 16.19-20; Atos 1.9-11)*

⁵⁰ Morotoino tarose toto Jezu a pata poe Petania myhtokoxi. Mame toto poko tõturuse ynororo Tummy a:

– Papa, kure rokẽ moxiã tyriko, tykase.

⁵¹ Tõtururuhtao ro, tõnuhse toto maroino. Kapu aka toytose.

⁵² Mame ynara tykase toto:

– Kure mase Jezu, Ritonõpo nymenekahpyry mase, tykase toto. Mame toytose ropa toto Jerusarẽ pona. Tãtãkyemase toto.

⁵³ Mame kokoro rokẽ kohmãse toto Ritonõpo Tapyĩ tao. “Kure mase, Ritonõpo,” kakehpyra toh kynexine. Enara.

JOÃO

Nymerohpyry Jezu poko

João

Ekarotopo

Sero *João* nymerohpyry ekarōko nase moino ro Ritonōpo maro Jezu ehtopōpyry poko, Ritonōpo Omiryne kynexine. Ahnome tonuruse ynororo zae Ritonōpo ehtoh enepotohme, kypyno xine aehtoh roropa. Tynymerohpyry ae kuamorepatorỹko João mana Jezu enetupuhthohme kyaa xine Kuesēkōme, Ritonōpo mūkuru nymyryme exiryke. Aenetuputyryke kyaa xine isene exīko sytatose jūme Ritonōpo maro (João 20.31).

Apitoryme Jezu jamitunuru poko ekarōko mana. Razaru ēsemākatopōpyry ropa poko tokarose Ritonōpome Jezu enetupuhpotohme. Isene ehtoh Rihpōme mana, ēsemākaoneme roropa. Ezurume roropa mana isene ahno ehtohme. Tummy omi poe ahno apiakaneme roropa mana. Tuzenu Kurā enehpory poko toytose ropa ynororo ahtao, Ritonōpo Zuzenu oehnōko mana Jezu poetory tō amorepase zae Jezu ehtoh poko emero porehme. Etyhpyryme ekarōko nase Jezu hxirotopōpyry poko te, exixihmatopōpyry poko te, aēsemamyry ropa poko te, Jezu osenepotopōpyry poko roropa typoetory tomō a, enara.

Sero pape ao

Jūme Ritonōpo maro Jezu ehtopōpyry 1.1-18

Jezu erohpitory 1.19-51

1. João ahno ēpurihkane erohtopōpyry 1.19-34

2. Jezu poetory tō apitorymākomo 1.35-51

Jezu erohtopōpyry Karirea po, Jutea po 2.1–12.50

7me ēmepyyry aropotopōpyry Jezu a Jerusarē po 13.1–19.42

1. Jezu typoetory tō maro 13.1–17.26

2. Aetuarimary te, aorikyhyry, ekepyry zonētopōpyry 18.1–19.42

Aēsemamyry ropa, Jezu osenepotopōpyry 20.1-31

Etyhpyrymā: Jezu osenepotopōpyry ropa, Karirea po 21.1-25

¹ Nono onyripitopyra ro Ritonōpo ahtao Jezu Kyrixtu nae ro ehse. Kuamorepanekōme ynororo Ritonōpo poko. Ritonōpo maro ynororo ehse, Ritonōpome ro toexiryke.

² Pake ro Ritonōpo maro ehse Kuamorepanekō Ritonōpo poko.

³ Eya tyripose Ritonōpo a emero porehme. Imepỹ nyrihpyry pyra. Emero porehme inyrytā rokene.

⁴ Typoero isene toehse. Morara exiryke tarona tooehse saerehkaneme samo. Saerehkane saereh āko. Moro sā tooehse ynororo sero pōkō amorepase Ritonōpo omiry poko, tuaro kuehtohkōme.

⁵ Tuhke ajoajohpākō kynexine. Yrome Jezu onymynyhpākaposaromepyra toh kynexine. Ritonōpo omiry poko imehnō anamorepakehpyra kynexine ynororo.

⁶ Mame Ritonōpo nenyokyhyryme mokyro, esety João.

⁷ Kuuruse xine tooehse ynororo saerehkaneme exikety poko. Kuuruse xine tooehse aomiry etatohme kyaa xine, Jezu enetupuhthohme roropa kyaa xine.

⁸ Mokyro nymyry saerehkaneme pyra kynexine repe. Yrome saerehkane poko urutōme ehtohme tymenekase ynororo Ritonōpo a.

⁹ Saerehkanemā mokyro, nono pona ayhtohpyry. Kuamorepatorỹko mā emero, Ritonōpo omiry poko.

¹⁰ Ritonõpo poko amorepatõme nymyry mã mokyro nono pona aepyhpyry. Sero nono tyripose eya Ritonõpo a. Yrome sero põkõ tyrihpõkõ onenetupuhpyra toto.

¹¹ Tosaka tooehse ynororo repe, yrome jekyry tõ ise pyra.

¹² Yrome toitoine ise toehse toto. Tonetupuhse eya xine. Morara exiryke mokaro tyrise typoenõme Ritonõpo a tonetupuhse eya xine exiryke.

¹³ Moro enetuputyryke kyya xine Ritonõpo poenõme enurũko sytatose, kysekõ ae kuenurutopõpyrykõ pokoino pyra, imehnõ pokoino pyra roropa. Ritonõpo poe rokẽ enurũko sytatose, typoenõme kyrirykõ se toexiryke.

¹⁴ Mame mokyro, Ritonõpo poko amorepatõ ahnومه tonuruse. Kymaro xine ehse. Kure nymyry aexiry tonese yna a. Iirypyrymãkõ pyno aexiry tonese yna a. Zae aexiry roropa tonese yna a. Kure rokẽ Tumũkuru tyrise Ritonõpo a imehxo aehtohme, Tumũkuru nymyryme exiryke.

¹⁵ Ipoko imehnõ turuse João a. Ynara tykase ynororo imoihmãkõ netaryme:

– Mose poko kuuruatosene. Ynara asene oya xine: “Imepỹ oehnõko mana okomino Imehxo Exikety. Ywy ase ime hkopyra, ynororo ime kuhse mana. Osemazuhme jenurune repe. Yrome ynororo osemazuhme nymyry. Enurupyra ro jahtao nae ro ehse ynororo,” ase oya xine mose ro poko, tykase João eya xine.

¹⁶ Kypyno xine ro mana iirypyryme kuahtao xine. Morara exiryke kure kyriatosene.

¹⁷ Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a ynara tykase: “Kure rokẽ ehtoko iirypyryme pyra,” tykase. Yrome Jezu Kyrixtu kypyno xine ro mana iirypyryme kuahtao xine ro. Ynoro rokẽ zae kyritorỹko ropa mana.

¹⁸ Ritonõpo onenepitopyra sytatose ipunaka. Toiro rokẽ mã ipoko kuamorepatorỹko. Mokyro Ritonõpo mũkurume exikety. Tummy maro exiketyme roropa ynororo mana.

João nekarohpyry

(Mateu 3.1-12; Maku 1.1-8; Ruka 3.1-18)

¹⁹ Morarame juteu tomo a typoetory tõ tonyohse.

– Ytotoko, oturupotatoko João a: “Onoky nymyry keh mano?” kaxitatoko eya, tykase toto tynenyokyry tomo a. Inenyohyãkõ Ritonõpo maro oturuketõ kynexine, Rewi pakomotyã kynexine, enara. Toto enyokyhþõkõ juteu tõ kynexine Jerusarẽ þõkomo, parixeu tomo, enara enyokyhþõkõ kynexine. Mame toytose toto oturupose:

– Onoky nymyry keh mano? tykase toto, juteu tõ nenyohyã João a.

²⁰ Mame João mynyhme pyra toehse. Ynara tykase ynororo, tozuhse toto eya:

– Kyrixtu kara ase. Ritonõpo nymenekahpyry kara ase. Nono põkõ kurãkaneme imenekahpyry kara ase, tykase eya xine.

²¹ – Ynorome pyra awahtao onoky keh ma roropa? Eria mahno? Moepyase ropa tokoh ro kapu ae? tykase toh eya.

– Arypyra, ynoro kara ase, tykase João eya xine.

– Pakato roh mahno, urutono? Moepyase ropa tokoh ro kapu ae? tykase toto eya.

– Arypyra, tykase ynororo eya xine.

²² – Yna zuruko, tykase toto. – Onokyh koh ma roropa? Otara oekary arõko ynanah osekaropyra awahtao? tykase toto eya.

²³ Mame ynara tykase João eya xine:

– Ritonõpo omiry ekaroneme rokẽ ase. Imũkuru oehtãne rokẽ ase urutõme. Oorypyrykõ irumekatoko. Kuesẽkõ oehnõko mana. Morara exiryke oorypyrykõ irumekatoko aomiry etatohme oya xine. Morara kynako Izaja ekepyry, Ritonõpo omi poe urutõ pake. Moro saaro morara ãko roropa ase oya xine, tykase João eya xine.

²⁴ Mame ynara tykase parixeu tõ omihpyry arohpõkõ João a:

²⁵ – Kyrixtume pyra awahtao oty katohme imehnõ ëpurihkãko mah? Eriame pyra awahtao, pake ro urutõme pyra roropa awahtao? tykase toto eya.

²⁶ Mame João a tozuhse toto:

– Nakuaka rokē toto ĕpurihkãko ase. Yrome arãnao xine imepỹ mana. Mokyro waro pyra matose.

²⁷ Okomino oehnõko mana Imehxo Exikety ipunaka. Imaro jahtao ihxitapãnõko ase kure aexiryke, kure jexiry motye kuhse ynororo, tykase eya xine João.

²⁸ Morara toehse Petania po, Joatão mõpoe, João a ahno ĕpurihkatopõpyry po.

Kaneru mũkuru sã Ritonõpo mũkuru

²⁹ Yrokokoro Jezu oepyry tonese João a. Ynara tykase ynororo:

– Kaneru mũkuru kurã etapãko mã toto Ritonõpo maro oturuketomo. Yrome Ritonõpo nymenekahpyry mose ro, kaneru mũkuru sã mose orihnõko mana, nono põkõ rypyry korokatohme.

³⁰ Mose ro poko kuuruatosene. Ynara ase: “Imepỹ oehnõko mana okomino, Imehxo Exikety ipunaka. Osemazuhme jenurune repe. Yrome osemazuhme kuhse ynororo mana. Enurupyra ro jahtao nae ro ehse ynororo,” ase oya xine mose ro poko.

³¹ Pake onenetupuhpyra exiase repe. Ritonõpo mũkurume pyra ekaroase repe. Yrome ahno ĕpurihkase oepyase Ritonõpo omi poe, Imũkuru waro Izyraeu tõ ehtohme.

– Mame Ritonõpo Zuzenu yhtory enease. Ynara nase Ritonõpo ya:

³² “Juzenu yhtory enẽko mase orutua pona. Mokyro Juzenu ekaroneme nymyry mana oya xine,” nase mokyro ya, ahno ĕpurihkaneme jenyokyhpono.

³³ Mame imeĩpo Ritonõpo Zuzenu yhtory kapu ae enease rahkene. Utukuimo panõ nyhtoase Jezu pona.

³⁴ Moro enease. Morara exiryke: “Ritonõpo mũkuru nymyry mose ro,” ãko ase oya xine, tykase João eya xine.

Jezu poetory tõ osemazuhmãkomo

³⁵ Yrokokoro João moroto ropa kynexine, typoetory tõ maro oseruao kynexine. Ipoetory tõ asakoro.

³⁶ Jezu ytory eneryhtao tyya ynara tykase João typoetory tomo a:

– Ritonõpo nymenekahpyry mose ro. Kaneru mũkuru sã mose orihnõko mana, nono põkõ rypyry korokatohme, tykase João.

³⁷ Morara kary etaryke João poetory tomo a Jezu tokahmase eya xine.

³⁸ Jezu tõsenuhmase tỹkakoxi toto ĕpataka. Tokahmary eneryke tyya ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty se hko hmatou? tykase ynororo eya xine, tõturupose.

– Arypyra. Otoko oesary nah? tykase toto Jezu a.

³⁹ – Ehmaropa, tykase ynororo. – Senetatose jesary, tykase ynororo eya xine.

Toytose toto esary enese. Mame 4 orame toytose exiryke, tykohmãse toto Jezu maro.

⁴⁰ Toiro Jezu ekahmahpõ esety ãtare, Ximão akorõ mokyro ãtare. Ximão esety akorõ Peturu.

⁴¹ Axĩ toytose ãtare turui zuruse:

– Kyrixtu ynaneneno, tykase ynororo eya. (“Kyrixtu” kary “Ritonõpo nymenekahpyry, Kukurãkanekõme” kary.)

⁴² Morarame Ximão tarose zakorony a Jezu enese.

Mame Ximão eneryhtao ynara tykase Jezu eya:

– Ximão mase, João mũkuru. Tyoro oesehpãko ase, Peturume, tykase Jezu eya. (“Peturu” kary “topu” kary.)

Piripe tõ eahmatopõpyry Natanaeu maro

⁴³ Yrokokoro Jezu toytose Karirea pona. Piripe toporyse ahtao tarose eya toytotozome.

– Eropa, tykase ynororo eya.

⁴⁴ (Piriipe patary Petesaita, Piriipe te, Ātare te, Peturu, enara. Toto esary moroto kynexine Petesaita.)

⁴⁵ Mame Piriipe toytose Natanaeu enese. Ynara tykase, eya turuse:

– Mokyro ynanenease Ritonōpo nymenekahpyry. Ipoko tymerose Moeze a pake, Ritonōpo nymeropohpyryme. Ipoko tymerose roropa pake urutō komo a. Jezu mokyro Joze mūkuru, Nazare pono, tykase Piriipe Natanaeu a.

⁴⁶ – Naary rokene! Imehxo exikety pyra reh moroto mana Nazare po, tykase Natanaeu eya.

– Senetase, tykase Piriipe. Natanaeu tarose eya.

⁴⁷ Natanaeu oepyyry eneryhtao tyya, ynara tykase Jezu:

– Izyraeu paryme nymyry mahno, ajoajohpe pyra exikety mahno, tykase Jezu eya.

⁴⁸ – Otāto puhkoke juaro mano? tykase Natanaeu Jezu a.

– Pake ro oenēko akene, wikeira zopino ro awahtao. Moeroro awahtao oenēko akene okohmara ro Piriipe ahtao. Moroto wikeira zopino makene, tykase Jezu eya.

⁴⁹ – To! Urutōme mase, tykase Natanaeu eya. – Ritonōpo mūkuru nymyryme mase. Izyraeu tō esēme mase, tykase ynororo Jezu a.

⁵⁰ Ynara tykase Jezu eya:

– Kuenetupuhno jomiry pokoino? “Wikeira zopino kueneno,” katopōpyry pokoino? Moro jomiry motye kuhse etāko mase, yjemitunuru roropa enēko mase, tykase Jezu Natanaeu a.

⁵¹ Ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Ajohpe pyra ase, ywy ase Kapu ae Ayhtohpyry. Imeīpo kapu enēko matose totapuru-makase, Ritonōpo nenyokyry tō enēko roropa matose onuhnōko, yhtōko roropa Kapu ae Ayhtohpyry pona, tykase Jezu eya xine.

2

Imepỹ pytatoh po Kana po

¹ Morarame asakoro tōmehse ropa ahtao juteu tō pytatoh toehse Kana po, Karirea rānao. Jezu ē moroto kynexine.

² Jezu roropa toahmase ipoetory tō maro toto ytotohme myaro.

³ Morarame ynara tykase Jezu eny:

– Aimo, pake eukuru nenahno, toto okuru, tykase ynororo tumūkuru a, eukuru tonahse exiryke.

⁴ – Aja, tykase Jezu, – oty katohme ōmipona jyriry se mano? Papa rokē mā ty-jamitunuru enepopitory waro mā imehnomo a. Morara exiryke aomipona rokē ase erohnōko, tykase Jezu eya.

⁵ Mame tapyi esē poetory tomo a ynara tykase Jezu eny:

– Mose omipona rokē ehtoko, umūkuru omipona, tykase ynororo eya xine.

⁶ Toipe juteu tomo, otytyko akurihnōko toto. Osemahnōko roropa toto itamurume. Morara exiryke moroto kynexine otytyko akurihtoh eny topu risemy, 6me, sē rituru pune exiketomo.

⁷ Mame:

– Moro aka arykako, tykase Jezu tuna poko, tapyi esē namoto tomo a.

Tuna ē typehkase eya xine tuna ke.

⁸ – Seromaroro eukuru anỹtoko, ekarotohme erēnatoh aporesemyry a, tykase Jezu eya xine.

Mame eukuru taropose eya xine rahkene. Uwa eukurume tanyhtanohpose eya tunāpo.

⁹ Morarame eukuru tukuhse aporesemy a. Tuaru pyra ynororo tuna risē poko, Jezu nyrihpyry poko. (Mokaro rokē tuaro, tonese tyya xine exiryke.) Morara exiryke aporesemy a erēnakety tykohmase tyya, orutua.

¹⁰ Ynara tykase ynororo eya:

– Oty katoh sē ke yna anauhpara make apitoryme hro? tykase ynororo pytakety a. – Seromaroro rokē tokoh sero kurā ekamopitōko ma, tykase eya aporesemy.

¹¹ Moro ke Ritonōpo jamitunuru tonepopitose Kana po, Karirea rānao. Moroto Ritonōpo mūkurume toexiry tonepopitose Jezu a. Morarame ipoetory tomo a tonetupuh-pitose.

¹² Moromeīpo Kapanau pona toytose toto, Jezu, jeny, zakorō tomo, ipoetory tomo. Enara toh toytose morotona. Tynyhse toto tuhke pyra moroto.

*Ritonōpo Tapyī taka Jezu ytotoṗōpyry
(Mateu 21.12-13; Maku 11.15-17; Ruka 19.45-46)*

¹³ Mame juteu tō otuhtoh konōto ameke pyra ahtao Jezu toytose Jerusarē pona. Otuhtoh konōto esety kynexine Paxikoa.

¹⁴ Mame Ritonōpo Tapyī taka toytose tahtao pui ekamonanō tonese eya moro myhto, pui ekamonanomo, kaneru ekamonanomo, parutopuruimo ekamonanō roropa, enara moroto toto, tonese Jezu a toto eky tō maro. Tineru emetakamananō roropa tonese eya itinerūkō maro tonese eya meza po.

¹⁵ Mokaro pipohtoh tyrise eya apopitu panono. Moro ke emero taropose ropa toto eya. Itinerūkō tuputokapose roropa eya.

¹⁶ Ynara tykase ynororo parutopuruimo ekamonanomo a:

– Oekykō arotoko ropa taroino. Osepekahtoh tapyīme sero tapyi onyripyra ehtoko. Sē tapyi Papa maro oturutopo. Osepekahtoh kara, sero, tykase Jezu toto a.

¹⁷ Mame moro eneryke tyya Ritonōpo omihpyry poko tutuarōtase ropa toto, ipoetory tomo. Ynara tymerose aomiryne pake: “Sam āko ase, Papa, amaro oturutoh eneryke ya, amaro oturutoh se nymyry jexiryke,” katoh tymerose pake. Moro poko tutuarōtase toto Jezu poetory tomo.

¹⁸ Morarame tōturupose juteu tō tuisary tō Jezu a:

– Onoky omi poe moxiā maropō rohpa taroino? Oty rīko hma taroino awaro yna ehtohme? tykase toto eya.

¹⁹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Sē tapyi kararahnōko matose repe. Yrome oseruao tōmehse ahtao imyakamāko ropa ase, tykase Jezu eya xine.

²⁰ – Sē tapyi myakamāko ropa ma oseruao rokē tōmehse ahtaho? tykase toto Jezu a tōturupose. – Tuhke sātā mā jeimamyry taropose sē tapyi riry poko, 46me jeimamyry taropose, tykase toto Jezu a.

²¹ Yrome toorikyry poko rokē oturūko Jezu kynexine.

²² Imeīpo tōsemāse ropa Jezu ahtao, aorihxīpo, tutuarōtase ropa ipoetory tomo aomihpyry poko. Zae aehtopōpyry poko tonetupuhse toto a. Zae Ritonōpo Omihpyry exiry poko tonetupuhse ropa eya xine.

Ahno ehtoh waro mā Jezu

²³ Mame Jerusarē poro Jezu ahtao tuhke kurākōkara tukurākase ropa eya. Inukurākatyā tonese Oseahmatoh Paxikoa pokō komo a. Morara exiryke Ritonōpo nymenekahpyryme Jezu tonetupuhse eya xine.

²⁴ Yrome Ritonōpo poe toexiry onekaropyra kynexine, emero ahno ajohpanory waro toexiryke.

²⁵ Imehnomo a tururu se pyra roropa kynexine, ahno kurohtao zuaro toexiryke.

3

Jezu maro Nikotemu oturutopōpyry

¹ Mame orutua mokyro, esety Nikotemu. Tuisame ynororo kynexine, juteu esême. Parixeume roropa kynexine.

² Koko toytose ynororo oturuse Jezu a. Ynara tykase ynororo:

– Amorepatōme mase. Awaro ynanase. Ritonōpo nenyokyhpyryme mase yna amorepaneme. Ynara exiryke, Ritonōpo poe pyra awahtao Ritonōpo jamitunuru onenepopyra mexiry yna a, tykase eya Nikotemu.

Ynara tykase Jezu eya:

³ – Zae rokē ynara āko ase oya, enuruzomopyra awahtao xine, Ritonōpo tuisame exiry onenepopyra ekurehnōko matose, tykase Jezu eya.

⁴ – Otātohxō orutua konōto enuruzomōko ropa nahe otomose? tykase Nikotemu eya, tōturupose. – Kysekō wakuru aka omōzomopŷme sytatose toehse inūme. Otātohxō enurūko ropa ynanah? tykase Nikotemu eya.

⁵ – Zae rokē ase ynara āko ase oya, tōpurihkase awahtao xine kure repe. Yrome Ritonōpo Zuzenu poe oenururukohtao rokē Ritonōpo poenōme exīko matose. Morara ahtao rokē Ritonōpo esaka omōnōko matose.

⁶ Opūkō poe ahnome enurūko matose. Yrome Ritonōpo Zuzenu poe Ritonōpo poenōme enurūko matose.

⁷ Osenuruhkara exiko jomiry poko, ynara karyhtao: “Oenururu se ropa mase aporo Ritonōpo esaka oytotohme,” kary poko osenuruhkara exiko.

⁸ Tyryrykane ke mana xiaxiake tyryry āko. Moro etāko mase repe. Yrome: “Ozeino ke oehnōko nae? Aza ytōko nae?” āko matose zuaro pyra oexirykōke. Moro sã mã Ritonōpo Zuzenu poe enuruketomo. Zuaro pyra matose repe yrome Ritonōpo Zuzenu poe Ritonōpo poenōme exīko matose, tykase Jezu eya.

⁹ – Otāto keh morohne nae? tykase Nikotemu Jezu a.

¹⁰ Ynara tykase Jezu eya:

– Juteu tō amorepaneme mase repe. Otātome serohne waro pyra mahno? tykase Jezu Nikotemu a.

¹¹ – Zae rokē ynara āko ase oya, zuaro jehtoh poko ase ourūko. Josenuhmatopōpyry poko oya ekarōko ase roropa. Yrome jotururu etary se pyra matose.

¹² Ajohpe rokē jekarōko mase otarame senohne poko oururuke ya. Morararo kapuaōkō poko oururuhtao ajohpe rokē jekarōko mase roropa.

¹³ Sero nono pōkō onuhpitopyra mana kapu aka. Ywy rokē ase Kapu ae Ayhtohpyry.

¹⁴ – Pake Moeze a okoi panō tyrise, Ritonōpo omi poe, metau risemy. Mokyro tanŷse eya ona po wewe pokona, okoi nese Katyã neneryme, orihpyra toto ehtohme. Mokyro sã mã Kapu ae Ayhtohpyry anŷnōko mã toto wewe pokona,

¹⁵ emero porehme enetupuhtohme, orihpyra toehtohkōme jumãme.

¹⁶ Ritonōpo sero nono pōkō pyno ipunaka. Morara exiryke Tumūkuru toirō tonehpose eya, emero porehme enetupuhtohme tosēkōme, orihpyra ehtohme, jūme imaro ehtohme.

¹⁷ Sero pōkō pynanohse Tumūkuru tonehpose Ritonōpo a, toto onuãnohpyra aehtohme.

¹⁸ – Ritonōpo mūkuru enetupuhnanō omōpyra mã toto iirypyrymākō wãnohtoh taka. Mãpyra onenetupuhpynō tuãnohsãme exīko mã toto onenetupuhpyra aexirykōke.

¹⁹ Oty katohtoto wãnohnōko Ritonōpo nae? Ynara exiryke, Tumūkuru tonehpose eya repe. Yrome tyrypyrykō se rokē sero pōkō mana. Ritonōpo mūkuru saerehkaneme mana. Yrome saerehkane se hkopyra sero pōkō mana. Xinukutumã se rokē toto iirypyryme toexirykōke.

²⁰ Tyrypyrykō poko exiketō Ritonōpo mūkuru se pyra, saeremã pona ytoppyra toehtohkō samo, tyrypyrykō enepory se pyra toexirykōke.

²¹ Yrome zae rokē exiketō mã oehnōko Ritonōpo mūkuru a, aomipona toto exiry waro imehnō ehtohme, tykase Jezu Nikotemu a.

Jezu maro João ehtopõpyry

²² Morarame typoetory maro toytose Jezu Jutea pona. Okynã pohto rokẽ kynexine moroto typoetory tõ maro. Moroto typoetory tomo a imehnõ tõpurihkapose morotõkomo.

²³ João roropa imehnõ ĕpurihkãko kynexine Enom po, tuna nae exiryke itamurume. Sarĩ pata maro Aenõ atameke pyra kynexine. Morotõkõ toytose João a osẽpurihkapose eya.

²⁴ (Omõpyra ro kynexine João āpuruhpyry taka.)

²⁵ Morarame tõsezusezuhse toto, João poetory tomo juteu maro. Toekurākary poko kure ehtohme Ritonõpo a, tõsezusezuhse toto.

²⁶ Mame João a toytose ipoetory tõ oturupose:

– Wenikehpyra ro hma, oximaro oehtopõpyrykõ poko Joatão mõpoe? Mokyro poko moturuase yna a. Mokyro mã imehnõ ĕpurihkãko. Emero mã ytõko toto eya, tykase toto tosẽkomo a.

²⁷ Ynara tykase João eya xine:

– Kure ehtoh anapoipyra sytatose, onekaropyra Ritonõpo ahtao.

²⁸ Jomiry metatose ynara karyhtao ya: “Ritonõpo nymenekahpyry kara ase. Yrome osemazuhme tonehpose ase Ritonõpo a.”

²⁹ Pytaketõ kē pytãko mana. Epe roropa tãkye exĩko mana tope pytaryke, aomiry etaryke tyya. Orẽpyrahxo Jezu ehtoh eneryke ya epe sã rokẽ ase tãkye.

³⁰ Imehxo exĩko mokyro mana. Ywy ime hkopyra exĩko ase. Poremãnõko sã ase. Yrome tãkye ro ase, tykase João typoetory tomo a.

Kapu ae Ayhtohpyry

³¹ Mame Kapu ae Ayhtohpyry imehxo mana, emero motye mana. Sero nono põkõ senohne waro rokene. Senohne poko rokẽ oturũko toto. Yrome Kapu ae Ayhtohpyry mã sero põkõ motye mana imehxo.

³² Tynenetyã poko oturũko mana. Tynetatyã poko roropa oturũko mana. Yrome aomiry onetara sero põkõ mana.

³³ Aomiry se exiketõ rokẽ imehnõ tuarõtanohnõko mana kure Ritonõpo exiry poko.

³⁴ Ritonõpo nenyokyhpyry zae Ritonõpo omiry ekarõko mana, Ritonõpo Zuzenu nae toexiryke.

³⁵ Jumy Tumũkuru pyno ipunaka. Morara exiryke emero tokarose eya, emero esẽme aehtohme.

³⁶ Ritonõpo mũkuru enetupuhnanõ orihpỹme exĩko. Jũme Ritonõpo maro exĩko mã toto. Yrome aomipona pyra exiketõ orihketõme ro mana. Ritonõpo maro exipyra toh ekurehnõko mana. Toto zehno exikehpyra Ritonõpo mana Tumũkuru omipona pyra tokurehse toto exiryke.

4*Jezu a Samaria põ nohpo tuarõmatopõpyry*

¹ Mame: “João tuapõkase Jezu a ahno ĕpurihkary poko. Ipoetory roropa tomãse,” kary totase roropa parixeu tomo a.

² (Yrome Jezu nymyry toto onẽpurihkara. Typoetory tõ a rokẽ tõpurihkapose toto.)

³ Morara kary totase Jezu a ahtao, Jutea poe toytose Karirea pona ropa.

⁴ Samaria esemary ae toytose ynororo typoetory tõ maro.

⁵ Mame Xikaa pona toeporehkase toto Samaria rãnao moro pata kynexine. Moe pyra tupito, Jako nekarohpyry tumũkuru tupime, Joze tupime.

⁶ Jako tunahpyry moroto kynexine. Mame tãxiahtao toehse ahtao typorohse Jezu. Tuna ĕ pũtokoxi typorohse ynororo, typenekehse toytory poko toexiryke.

⁷ Morarame nohpo tooehse, Samaria pono, tuna anỹse.

– Ajohpãme sã tuna anỹko jokuru, tykase Jezu eya.

⁸ Pata pona toytose ipoetory tō osemazuhme tonahsē epekahse.

⁹ Mame ynara tykase nohpo Jezu a:

– Juteume mase Samaria pō ase. Oty katohme mā tuna ekaropōko ya? tykase nohpo eya. (Toipe juteu tomo tytamurukō omi poe imehnō otuhtopōpyry aka otuhpyra toto.)

¹⁰ Ynara tykase Jezu eya:

– Ritonōpo nekarory onenetupuhpyra mase. Jenetupuhpyra roropa mase. Tone-tupuhse oya jahtao: “Oya hko tuna se ano,” mykary ya. Mame tuna kurā ekarory oya soesoekane panō ekarory oya, orihpyra oehtohme jūme, tykase Jezu nohpo a.

¹¹ – Yrome moe tuna. Tuna puimatoh pyra roropa mase. Otokoinohxo ke morohne rīko ma rokē?

¹² Seny kytamurukō nahkahpyry rokene tuna eny, tykase nohpo eya Jako nahkahpyry poko. – Sero tuna tōse eya, ipoenomo a, eky tomo a, enara. Kytamurukō motyeh mahno? tykase nohpo eya, tōturupose.

¹³ Ynara tykase Jezu eya:

– Sē tuna enyryhtao oya ise ropa exīko mase.

¹⁴ Yrome ynekarohpyry enyryhtao oya tuna se pyra ropa mase exīko jūme. Ynara exiryke, ynekarohpyry oya soesoekane sã exīko okurohtao mana. Moro pokoino orihpyra exīko matose jūme, tykase Jezu eya.

¹⁵ – Ynara āko oya hano, tuna se pitiko oya hano, jūme tuna se pyra ropa jehtohme, typenekehse jexiryke tuna puimary poko, tykase nohpo eya.

¹⁶ – Onio ikohmata, tykase Jezu eya. – Imaro osehko ropa, tykase.

¹⁷ – Tynioke pyra reh ahse, tykase, tozuhse eya.

– Ajohpe pyra mase. “Tynioke pyra ase,” mykano.

¹⁸ Oniōpyamo 5me turumekase oya. Mokyro onio seromato onio nymyry kara. Ajohpe pyra ro mase, tykase Jezu eya.

¹⁹ – To! Urutōme mase Ritonōpo poe, tykase nohpo eya morara kary etaryke tyya.

²⁰ – Toiro joturupory se ase oya. Oty katohme juteu tō Jerusarē po rokē Ritonōpo poko atākyemāko toh nae? Yna tamuru tō sero Samaria pōkō mō ypy pona rokē oturuse ytose toto, tykase nohpo Jezu a.

²¹ Ynara tykase Jezu eya:

– Etako pahne, okynā pyra sero Samaria po rokē pyra Ritonōpo poko atākyemāko matose. Jerusarē po roropa sero ro saaro exīko mana.

²² Samaria pōkō matose. Oneahmahpyrykō waro nymyry pyra matose. Yrome yna juteu tō asā xine pyra. Ritonōpo waro ynanase juteu tō poe sero pōkō kurākane tōtumakase exiryke.

²³ Okynā pyra Ritonōpo Zuzenu poe Ritonōpo eahmāko mā toto, zae Ritonōpo omipona se toexirykōke. Mokaro se mā Ritonōpo, tōmipona nymyry exiketō se.

²⁴ Ritonōpo mā zuzenume. Morara exiryke ipoko exiketō Zuzenu poe rokē eahmāko mā toto. Zae aomipona exiketō mā eahmāko mā toto, tykase Jezu eya.

²⁵ Ynara tykase nohpo eya:

– Ritonōpo nymenekahpyry oehnōko mana, Kyrixtu oehnōko. Tooehse ynororo ahtao emero kuamorepatorỹko mana, tykase.

²⁶ – Ywy ase Kyrixtu, Ritonōpo nymenekahpyry, amaro oturukety, tykase Jezu nohpo a.

²⁷ Morara karyhtao ro eya ipoetory tō tooehse ropa. Tōsenuruhkase toto jarao Jezu otururuke nohpo maro. Morarā nohpo amorepane jarao oturukety onenepitopyra toexirykōke, juteu tō morara pyra exiryke, nohpo maro jarao oturupyra toto exiryke tytamurukō poe. Yrome: “Oty se hko makē eya?” kara toh kynexine nohpo a. “Oty katohme mose maro oturūko make?” kara roropa toh kynexine Jezu a ipoetory tomo.

²⁸ Morarame tuna ē tynomose nohpo a axī toytotohme pata pona, morotōkō zuruse.

29 – Ehmaropa! Ahno senetatose, tykase nohpo. – Jenetupuhno mokyro emero ipunaka. Otarãme Kyrixtu mokyro, Ritonõpo nymenekahpyry, tykase morotõkomo a ynororo.

30 Morarame tuhke toytose toto nohpo maro Jezu enese.

31 Mame:

– Otuhkose, tykase ipoetory tõ eya. Yrome ynara tykase ynororo tozuhse toto:

32 – Tyoro tynahke ase. Zuario pyra matose, tykase ynororo eya xine.

33 Mame tõturuse toto oseya rokene:

– Otokoino tynahke nexino? Otarãme imepỹ inapyry enehno, tykase ipoetory tomo oseya rokene.

34 – Jenyokyhpo omipona jexiry se rokẽ ase. Moro ke rokẽ otuhnõko ase. Imehnõ tynapyry se ehtoh sã ase jerohtohme ekarohpyry otyhkary se rokẽ ase, tykase Jezu typoetory tomo a.

35 – Ynara ãko matose ahno tupi poko: “Okyna ro mana. Asakoropane nuno nae ro tykyrysã anỹtohme,” ãko matose repe. Yrome ynara ãko ase oya xine, sero nono põkõ utupime sã nase. Enetoko ke. Seromaroro oehnõko toto Ritonõpo mükuru enetupuhse. Tamorepanekõ se rokẽ toh nase, tykase Jezu typoetory tomo a.

36 – Kure rokẽ ypoetory epehmãko ase imehnõ enehtohme ya, orihpyra toto ehtohme jũme. Otãto ýkyryryme exĩko? Jenetuputyryhtao rokene. Jenetupuhpyra ahtao ýkyryryme exipyra exino. Morarame arykananõ mã tãkye exĩko ýkyryry anỹnanõ maro, ypoetory tõ emamyry eneryke tyya xine, orihpyra toto exiry roropa eneryke tyya xine.

37 Zae ro ahno oturutopõpyry ynara karyhtao: “Toiro arykãko, imepỹ anỹnõko.”

38 Kuaroposatose tupito pona oerohtopõpyrykõ kara pona, tykyrysã anỹtohme. Imehnõ toerohse arykary poko samo. Aerohtopõpyrykõ anỹnõko sã matose, tykase Jezu typoetory tomo a.

39 Morarame tuhke Jezu tonetupuhse Samaria põkomo a. Nohpo omi poe tonetupuhse toto a, ynara tykase exiryke: “Jenetupuhno mokyro emero ipunaka. Otarãme Kyrixtu mokyro,” tykase nohpo exiryke.

40 Morarame toytose toto Jezu a Samaria põkomo.

– Taro exiko aporo yna maro, tykase toto. Otuhparo toh kynexine tamoreparykõ se toexirykõke. Morara exiryke asakoro tõmehse Jezu moroto.

41 Tuhkehxo tonetupuhse morotõkomo a Jezu omiry etaryke tyya xine.

42 Ynara tykase toto nohpo a:

– Seromaroro Kyrixtu enetupuhnõko ynanase õmi poe rokẽ pyra. Yna a nymyry aomiry totase. Zuario ynanase. Kukurãkanekõ nymyry mokyro, tykase toto, Samaria põkomo.

Soutatu mükuru kurãkatopõpyry ropa Jezu a

43 Morarame asakoro tõmehse ahtao toytose ropa Jezu Karirea pona.

44 Ynara tykase ynororo: “Toipe Ritonõpo poe urutõ kõ oneahmara toto ipataõkomo. Yrome imehnõ pataõkõ Ritonõpo poe urutõ kõ eahmãko toto.”

45 Morarame Karirea pona toeporehkase Jezu ahtao taomikase morotõkomo a. Tãkye toehse toto Jezu eneryke tyya xine. Pake tonese tyya xine Jerusarẽ po, Oseahmatoh Paxikoa pona toytose tahtao xine. Jezu jamitunuru tonese tyya xine exiryke Jezu waro toto. Wenikehpyra toehse toto.

46 Mame Kana pona toytose ropa Jezu Karirea rãnaõ pona uwa eukurume tuna anyhtanohpotopõpyry pona tyya. Moroto kowenu poetory mükuru kure pyra kynexine Kapanau po.

47 Mame: “Jezu tooehse ropa Karirea pona, Jutea poe,” kary etaryke tyya toytose ynororo kurãkara zummy Jezu kohmase repe Kapanau pona aytotohme repe, tumükuru kurãkapotohme ropa, orihsasaka tumükuru exiryke.

⁴⁸ Ynara tykase Jezu eya:

– Oty katoj jenetupuhpyra matou yjमितunuru onenepyra awahtao xine samo? tykase.

⁴⁹ – Ajohpāme sã ymaro eropa aporo. Umūkuru orihnōko mana, tykase ynororo Jezu

a.

⁵⁰ Ynara tykase Jezu eya:

– Ytoko ropa. Omūkuru nekurāka ropa, tykase.

Aomiry zae ehtoh tonetupuhse kowenu poetory a. Toeramase ropa ynororo tosaka ropa.

⁵¹ Mame aytory ropa ahtao tōsēpatakāmase toto typoetory tō maro:

– Omūkuru kure ropa nexino, tykase toto, ipoetory tomo.

⁵² – Oty orame ahtao nekurāka ropa? tykase tokaropose jumy a.

– Kokonie, xixi toetokorihmase ahtao, noxirohkehno omūkuru, tykase toto.

⁵³ Moro poko tutuarōtase jumy Jezu omihpyry poko: “Omūkuru kure ropa nexino,” katopōpyry ae ro imūkuru tōxirohkehse. Naeroro Jezu tonetupuhse eya tosēme, typoetory tō maro.

⁵⁴ Mokyro kurākary poko, tyjमितunuru tonezomopose ropa Jezu a, Jutea poe tooehse ropa tahtao Karirea pona.

5

Kurākara kurākatopōpyry ropa Jezu a

¹ Morarame juteu tomo a otuhtoh konōto tyrise ropa, Ritonōpo poko atākyematohme. Mame Jerusarē pona Jezu toytose.

² Mame moroto kynexine pata tapuremy. Yrome tuhke omōtoht kynexine Jerusarē pona ytoto. Toiro esety Omōtoht Kaneru. Moro pūto kynexine tuna pēkamā ao, okyokynā kurokuro kara exikety. Omame etone omōtoht kynexine tuna zomye. Tuna tapyīme roropa kynexine esety Petezata, epereu omiry ae.

³ Mame kurākōkara kynexine moroto tapyi tao. Imoihme kynexine zara po rokene, tonurākara te, jaxiry sekunahme exiketomo te, emary pakaihkahnomo, enara toht kynexine moroto imoihme. (Tuna kurokuro kary eraximāko toht kynexine moro ao.)

⁴ Okyokynahtao Ritonōpo nenyokyhpyry morotona oehse tuna kurokuro kamexipose. Kurākōkara ehse osemazuhme aepukahpyry rokē kurokuro kane aka mokyro rokē ekurākase ropa.)

⁵ Kurākara kynexine moroto orutua. Tuhke rokē ikonopory taropose eya kure pyra toexiry poko rokene, 38me taropose kurākara a.

⁶ Mokyro tonese ahtao Jezu a okynā kure pyra aexiry tonetupuhse eya. Ynara tykase ynororo eya:

– Aimo oekurākary se ropa hmah? tykase.

⁷ – Ÿ, tykase kurākara, Jezu tozuhse. – Yrome topeke pyra myhē ase, jarone pyra nakuaka kurokuro karyhtao. Jytory se jahtao imepŷ juapōkāko mana, tykase.

⁸ Ynara tykase Jezu eya:

– Owōko ropa hkoty. Awāty anŷko. Ytoytoko ropa, tykase.

⁹ Axī toekurākase ropa mororome ro. Tāty tanŷse eya toytotohme ropa.

Oserematoht ae kynowōne ropa.

¹⁰ Morara exiryke juteu tō tōturupose eya:

– Oty katoht erohnōko mano? Awāty aroarōko mano? Erohtoh kara sero seroae. Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a omipona pyra mase, tykase juteu tō esā kuranōpokara

a.

¹¹ – Yrome jukurākahpō omi poe jowōno ropa. “Awāty anŷko. Ytoytoko ropa,” tykase exiryke ya, tykase ynororo eya xine, ikurākahpyry ropa.

¹² – Onokyh mokyro awāty anŷpohpō rohpā? tykase toto eya tōturupose.

¹³ Yrome ynororo tukurãkahpõ waro pyra kynexine, toesyryhmase Jezu exiryke, ahno imoihme moro tao exiryke.

¹⁴ Imeïpo tunukurãkahpyry ropa tonese ropa Jezu a Ritonõpo Tapyĩ tao. Ynara tykase ynororo eya:

– Enẽko mase. Kure mexi ropa. Morara exiryke oorypyry irumekako, popyra ipunaka oehtoh anapoizomopyra oehtohme, tykase Jezu eya.

¹⁵ Morarame mokyro toytose, Jezu ekarose juteu tomo a.

– Jezu mokyro, ukurãkahpõ ropa, tykase ynororo eya xine.

¹⁶ Morara exiryke mokaro a Jezu tykerekeremapitose, kurãkara tukurãkase ropa oserematoh ae eya exiryke.

¹⁷ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Papa Kapuaono erohkehpõpyra mana. Papa saaro ase erohkehpõpyra, tykase Jezu eya xine.

¹⁸ Morara kary etaryke tyya xine juteu tõ esã Jezu etapary se toehse yronymyryme oseremara Jezu exiryke oserematoh ae, tumyme Ritonõpo tokarose eya exiryke roropa. Morara exiryke Ritonõpo mükurume aosekaroryke eya Jezu etapary se toehse juteu tõ tuisary tomo.

Tumy omipona Jezu ehtopõpyry

¹⁹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ajohpe pyra ase. Toipe Kapu ae Ayhtohpyry Tumy omipona rokẽ senohne rĩko. Tamoreme senohne onykyrypyra mana. Morararo Papa Kapuaono erokuru eneryhtao ya isaaro erohnõko ase. Ipoenohnõko ase imükurume jexiryke.

²⁰ Papa Kapuaono Tumükuru se ipunaka. Morara exiryke tynyriry tõ enepõko mã Tumükuru a, ise toexiryke. Imeïpo Papa mã tyorõ enepõko mã ya senohne motye kuhse õsenuruhkatohkõme.

²¹ Aorihtyã ãsemãkaponeme ropa mã Papa Kapuaono. Isaaro ase aorihtyã ãsemãkaponeme ropa ase.

²² Ritonõpo nymyry sero põkõ anapiakara mana. Tumükuru a rokẽ toto apiakapõko mana,

²³ emero porehme Imükuru ime exiry enetupuhthohme, Jũ ime exiry roropa enetupuhthohme eya xine. Imükuru ime exiry onenetupuhpynõ Jũ ime exiry onenetupuhpyra roropa toh mana.

²⁴ – Zae rokẽ ase ynara karyhtao, jomiry etananõ mã jenehpohpõ enetupuhnõko mã toto. Orihpyra exĩko roropa mã toto jũme. Toto onemapopyra Ritonõpo mana apoto htaka. Pake ro mã Ritonõpo a typonõme tyrise toto. Orihpõme tyrise toto eya, tykase Jezu eya xine.

²⁵ – Mame zae rokẽ ynara ãko ase oya xine, okynã pyra Ritonõpo mükuru omiry etãko aorihtyã mana. Seromaroro aomiry etapitõko mã toto. Morarame aomiry etaryhtao tyya xine ãsemãnõko ropa mã toto. Isene exĩko ropa mã toto.

²⁶ Ritonõpo mã isene exiketõ rihpõme. Isaaro ase Papa poe aorihtyã anõpõko ropa ase isene aehtohkõme ropa.

²⁷ Papa poe ahno apiakaneme ase, pohnõ apiakaneme roropa ase, kapu ae aepyhpyryme jexiryke.

²⁸ – Osenuruhkara ehtoko jomiry poko. Imeïpo mã aorihtyã tõ ãsemãnõko ropa mana emero porehme, jomiry totase exiryke eya xine.

²⁹ Tütãko ropa mã toto okepõpo tõ esae. Mokaro kure ehtoh poko aehtyã ekepyã isene exĩko ropa mã toto jumãme. Orihpynõme exĩko ropa mã toto. Morarame popyra ehtoh poko aehtyã ãsemãkapõko roropa mana, yrome tuãnohsẽme exĩko mã toto, tykase Jezu eya xine.

Zae Jezu ehtoh poko

³⁰ — Jamoreme ase toto onypokõnohpyra. Ritonõpo omi poe rokẽ toto apiakãko ase. Morara exiryke zae rokẽ ase, jamoreme pyra jexiryke. Jenehpohpõ omi poe rokẽ morohne poko ase erohnõko.

³¹ — Jamoreme rokẽ ypoko otuarõtanohpyra xine ase. Jomi poe rokẽ otuarõtanopyrykohtao zae pyra jekarory oya xine.

³² Yrome imepỹ nae mana ypoko otuarõtanohnekõme Ritonõpo. Inekarohpyry ypoko zae mana, moro waro ase.

³³ Imehnõ maropoatose João a oturupose. Kure toto zuruase João zae jexiry poko.

³⁴ Ynara kara ase imehnomo a: “Wekãtotatoko,” kara ase. Ynara kary se rokẽ ase: “João omihpyry zae nase ypoko,” kary se rokẽ ase oya xine, okurãkarykõ se jexiryke.

³⁵ — Ozeiponekõme sã kynexine João, tororo ãko samo saerehkaneme, otuarõtanohnekõme. Axĩtao rokẽ João se mexiatose ozeiponekõme.

³⁶ Yrome otuarõtanohnekõ nae, João omiry motye. Ritonõpo poe yjमितunuru tonepose ya. Morohne eneryke oya xine Papa nenyokyhpyryme jenetupuhnõko matose.

³⁷ Ritonõpo roropa mã ypoko otuarõtanohtorỹko mana, jenehpohpono. Yrome aomiry onetapitopyra matose. Ĕmyty onenepitopyra roropa matose.

³⁸ Morara exiryke aomiry pyra matose okurohtao xine, inenehpohpyry onenetupuhpyra oexirykõke.

³⁹ Atamorepãko matose repe Ritonõpo omiry poko orihpyra oehtohkõme repe. Yrome ypoko ro aomiry mana.

⁴⁰ Yrome oepyrỹkõ se pyra matose ya. Ya oepyrỹkohtao orihpyra matose exĩko rahkene.

⁴¹ — “Kure mase” kary etary se pyra ase oya xine.

⁴² Yrome awaro xine ase. Ritonõpo se pyra matose yronymyryme okurohtao xine.

⁴³ Ritonõpo omi poe tarona tooehse ywy. Yrome jomipona pyra matose. Imepỹ tooehse tamoreme ahtao, mokyro omipona rokẽ matose.

⁴⁴ Opoko xine rokẽ “Kure mase” kary etary se matose imehnomo a. Yrome “Kure mase” kary etary se hkopyra matose Ritonõpo a. Morara exiryke Ritonõpo onenetupuhpyra matose.

⁴⁵⁻⁴⁶ “Moeze omihpyry enetupuhnõko ynanase,” ãko matose repe. Yrome Moeze omihpyry mã ypoko ro mana oturũko. Morara exiryke Moeze omihpyry omipona nymyry pyra matose. Opoko xine: “Popyra nase moxiãmo,” kara ase Ritonõpo a. Yrome Moeze: “Iirypyryme matose,” ãko oya xine mana aomihpyry omipona pyra oexirykõke.

⁴⁷ Aomihpyry onenetupuhpyra oexirykõke jomiry roropa onenetupuhpyra matose, tykase Jezu eya xine.

6

5.000mãkõ otuhmatopõpyry

(Mateu 14.13-21; Maku 6.30-44; Ruka 9.10-17)

¹ Moromeĩpo Jezu toytose ropa Karirea moino akoxi, ikuhpo moino akoxi. Ikuhpo esety akorõ Tiperiate.

² Tokahmase roropa ynororo imoihmãkomo a ijमितunuru tonese tyya xine exiryke, kurãkõkara kurãkary ropa tonese tyya xine exiryke.

³ Morarame ypy taunuhmase Jezu a. Ypy emory po typorohse ynororo, typoetory tõ maro.

⁴ Okyna hkopyra kynexine juteu tõ otuhtoh konõto ehtopo, Paxikoa ehtopo.

⁵⁻⁶ Mame tỹkakoxi tõsenuhmase Jezu. Tomyẽkõ tonese eya. Imoihmãkõ oepyrỹ tonese roropa eya. Mame ynara tykase Jezu otarame tyya rokene: “Taroino moxiã otuhmapõko ase. Otarãme yjमितunuru waro pyra Piripe. Ikuhxi pahne, oturupoxi,” tykase Jezu tyya rokẽ otarame. Mame ynara tykase ynororo Piripe a:

– Otoko moxiã napyry epe Kahnõko exino nah? Imoihmãkõ napyry? tykase Jezu Piripe a.

⁷ Ynara tykase Piripe Jezu a:

– Kũ. Tuhke tineru se mana moxiã napyry epekahtohme, tuhke toto exiryke, tykase Piripe Jezu a.

⁸ Imepỹ Jezu poetory moroto kynexine, Ximão Peturu akorony, esety Ātare. Ynara tykase ynororo Jezu a:

⁹ – Poeto napyryme rokẽ enepyhpyry seny, 5me tiriiku panõ risẽ pisarara, kana roropa asakoro. Ise awahtao ekarõko ase oya. Moxiã ke, imoihmãkomo? Oty kehxo moxiã atautuhmãko nah? tykase Ātare.

¹⁰ Mame ynara tykase Jezu:

– Imoihmãkõ iporohkapotoko, tykase typoetory tomo a. Mame onahpoty kurã pona typorohkapose toto. Typorohse toto emero porehme. 5.000me toto tuhke aexirykomo, orutua kõ rokene. Nohpo tõ roropa tuhke kynexine.

¹¹ Morarame tiriiku panõ risẽ tapoise Jezu a:

– Kure mase Papa, tykase ynororo. Mame tokamose iporohtyamo a. Tuhke tomãkapose eya. Morararo kana tomãkapose roropa eya. Tõtuhse toto emero porehme. Tuesapare toh toehse.

¹² Tõtuhkehse toto ahtao emero porehme, ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Moxiã napyry akoĩpyry anỹtoko ropa kana akoĩpyry maro, atahnikara aehtohme, tykase Jezu eya xine.

¹³ Mame 12me ruto tanỹse eya xine tonahsẽ akoĩpyry ke pehme.

¹⁴ Morarame Jezu jamitunuru eneryke tyya xine ynara tykase imoihmãkomo:

– Ajohpe pyra, urutõ nymyry mose ro, Ritonõpo nenyokyhpyry sero nono pona. Kyneraximahpyrykõ mose ro, tykase toto.

¹⁵ Morarame orẽpyra tutuisarykõme tyriry se imoihmãkõ exiryke toesyryhmase ropa Jezu toiroro ypy pona.

*Tuna poro Jezu ytotopõpyry
(Mateu 14.22-33; Maku 6.45-52)*

¹⁶ Morotoino kokonie pukuro toehse ahtao ipoetory tõ toytose ikuhpo pona Jezu eraximase repe.

¹⁷ Yrome tykohmãse ahtao, Jezu oehpyra ro kynexine. Morara exiryke kanawa aka tõtyrise toto Kapanaũ pona toytotohkõme.

¹⁸ Okynã pyra tyryrykane konõto tooehse, pohkane roropa.

¹⁹ Koeh tykase toto okynã repe, tyryrykane itamurume exiryke. Morarame ikuhpo rãnao toto ahtao Jezu tonese eya xine. Tuna poro ytoytõko kynexine. Tyya xine aepyry eneryke tõserehse toto itamurume.

²⁰ – Oserehpyra ehtoko. Ywy ase Jezu, tykase ynororo eya xine kanawa aõkomo a.

²¹ – Otyriko, tykase toto eya. Mame tõtyrise ropa Jezu kanawa aka, toto kanary aka. Mame axĩ toeporehkase ropa toto pata pona, Kapanaũ pona.

Jezu zupitoh poko imoihmãkomo a

²² Yrokokoro imoihmãkõ moroto ro toh kynexine, Jezu a tonahsẽ emãkapotopõpyry poro. Tõtuhtopõpyrykõ po roropa toh kynexine. Toemynyhmase toto Jezu poko, aytory onenepyra tokurehse toexirykõke. Ipoetory tõ ytory rokẽ tonese eya xine.

²³ Moroto nakuatao imehnõ kanary rokẽ tonese eya xine, Tiperiate poe aehtyã kanary. Moe pyra kynexine imoihmãkõ nahpatopõpyry Jezu a, “Kure mase,” kaxĩpo.

²⁴ Mame Jezu esahpyry eneryke ipoetory tõ esahpyry roropa eneryke tyya xine morohne kanawa aka tõtyrise toto Kapanaũ pona toytotohkõme Jezu enese ropa.

Wyi sã Jezu ehtoh poko orihpỹme imehnõ ehtohme

²⁵ Mame tonese ropa Jezu ahtao, tōturupose toto:

– Otara ahtao hkoh moepyase ropa? tykase toto eya.

²⁶ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Zae rokē ourutorỹko ase. Tōtuhse oexirykōke sã rokē jupĩko mexiatose, tuesapare toehse oexirykōke sã rokene. Yrome Ritonõpo poe jexiry onenetupuhpyra matose.

²⁷ Torētyke pyra ehtoko tonahsē poko. Erohtoko Kapu ae Ayhtohpyry omipona oehtohkōme, orihpyra oehtohkōme jūme. Yjamtunuru enepōko mã Papa oya xine inymenekahpyryme jenetupuhthohme oya xine, tykase Jezu eya xine.

²⁸ Ynara tykase toto, eya tōturupose:

– Oty poko erohnōko ynanahe Ritonõpo omipona yna ehtohme? tykase toto eya.

²⁹ Mame Jezu a tozuhse toto:

– Ynara rokē Ritonõpo nyrohmanohpotoh mana oya xine, tynenehpohpyry rokē enetuputyry se mã oya xine, tykase eya xine Jezu.

³⁰ Ynara tykase toto:

– Oty rĩko hmah ynaneneryme Ritonõpo jamitunuru enetohme yna a, oenetupuhthohme yna a. Yna zuru ekaroko kokoro rokene, tykase toto eya.

³¹ – Kytamurukomo a wyi panõ tonahse kapu ae enehpohpyry, ahno esao pyra toytoyorykohtao. Ritonõpo omiry ynara ãko moro poko: “Toto napyry tonehpose Moeze a kapu ae,” ãko, tykase toto Jezu a.

Ynara tykase Jezu eya xine:

³² – Ajohpe pyra ase ynara karyhtao, Moeze nekarohpyry kara kynexine. Papa Kapuaõ nekarohpyry kynexine. Seromaroro ourukõ nymyry ekarory se Ritonõpo mana oya xine.

³³ Ourukōme nymyry mã mokyro Ritonõpo nenehpohpyry kapu ae. Orihpỹme mã oritorỹko jūme, tykase Jezu eya xine.

³⁴ – Moro ekaroko yna a kokoro rokene, tykase toto Jezu a.

³⁵ – Ourukōme nymyry ase, tykase Jezu eya xine. – Ya ooepyrykohtao omise pyra exikety sã exĩko matose. Tãkye rokē exĩko matose jenetuputyryhtao oya xine. Tuna se pyra exikety sã exĩko matose tãkye rokene, tykase ynororo eya xine.

³⁶ – Ynara ase oya xine, jenēko matose repe. Yrome jenetupuhpyra matose ekurehnōko, ase oya xine.

³⁷ Ritonõpo nekaroryme awahtao xine ya jenetupuhnōko matose. Ya oehnōko roropa matose emero porehme. Mame ooepyrykohtao ya aaropopyra xine ropa ase jūme.

³⁸ Kapu ae jyhtoase jenehpohpõ omipona jehtohme. Jamoreme pyra oepyase.

³⁹ Mame ynara se mã jenehpohpõ ya, jenetuputyhpõkõ ahpahpory se pyra mã ya. Imeĩpo toto ěsemãkapory se ropa mã ya emero porehme, aorihtyã tō ěsemãkapotoh ropa po.

⁴⁰ Ynara se mã Ritonõpo. Tumūkuru enery se mã roropa imehnomo a enetupuhpotohme eya xine, orihpyra toto ehtohme jūme. Mame toto ěsemãkãko ropa ase aorihtyã ěsemãkapotoh ropa po, tykase Jezu juteu tomo a.

⁴¹ Morarame moro etaryke tyya xine Jezu tykerekerehemase eya xine: “Ywy ase ourukōme kapu ae aepyhpyry,” kary etaryke tyya xine.

⁴² Morara exiryke ynara tykase toto:

– Jezu mose ro, Joze mūkuru. Jũ waro sytatose. Jẽ waro roropa sytatose. Otara ãkohxo ke hnae? “Kapu ae aepyhpyry ase,” ãko. Epyrypãko rokē hnae, tykase toto.

⁴³ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ykerekerehemara ehtoko.

⁴⁴ Ritonõpo jenetupuhpopyra oya xine ahtao, ya oehpyra matose. Yrome ya ooepyrykohtao oẽsemãkapotorỹko ropa ase aorihtyã tō ěsemãkapotoh ropa po.

45 “Emero ahno amorepāko Ritonōpo mana,” tykase urutō kō pake. Papa omiry etaryhtao tuaro exīko toto. Mame ya oehnōko toto.

46 Yrome Ritonōpo nymyry onenepyra matose, ya rokē tonese.

47 – Zae rokē ynara āko ase, jenetupuhnanō mā orihpỹme exīko.

48 Ourukōme nymyry ase orihpyra oehtohkōme.

49 Kapu ae enehpohpyry tonahse atamurukomo a ona po. Toorihse toto.

50 Yrome kapu ae aepyhpyry nymyry tonahse oya xine ahtao orihpyra exīko matose.

51 Ourukōme nymyry ase, kapu ae aepyhpyryme jexiryke. Upũ enapryryhtao oya xine orihpyra exīko matose jũme. Upũ nase wyi samo, ynekaroryme oya xine, emero porehme, orihpyra oehtohkōme jũme, tykase Jezu eya xine.

52 Morara kary etaryke tyya xine tōsezusezuhse toto juteu tō tuisary tomo:

– Otātōhxo ke tupũke kuopatorỹko hnae? tykase toto, oxime rokē tōturuse toto. (“Upũ tonahse oya xine ahtao” kary, “Tonetupuhse oya xine jahtao” katopo.) Yrome moro onenetupuhpyra tokurehse toto.

53 Morara tykase ropa Jezu eya xine:

– Ajohpe pyra Kapu ae Ayhtohpyry ase. Upũ onenahpyra awahtao xine orihketōme rokē matose. Umunuru roropa onēpyra awahtao xine orihketōme matose.

54 Upũ enapryryhtao oya xine orihpỹme exīko matose. Umunuru tōse roropa oya xine ahtao oēsemākapotorỹko ropa ase aorihtyā tō ēsemākapotoh ropa po.

55 Upũ mā tonahsēme nymyry, umunuru roropa tōsēme nymyry.

56 Upũ tonahse oya xine ahtao umunuru maro ymaro exīko matose. Ywy roropa amaro xine exīko ase okurohtao xine.

57 Tamoreme Ritonōpo isene mana. Ijamitunuru poe isene exīko ropa ase, jenehpohpō jamitunuru poe. Moro saaro matose upũ tonahse oya xine ahtao ypoe isene exīko ropa matose.

58 Ywy ase ourukōme nymyry kapu ae aepyhpyryme jexiryke. Atamurukō napyrỹpyry sã pyra ase, nono pona aepukahpyry sã pyra ase. Moro tonahse mokaro a repe. Imēĩpo toorihse toto emero porehme. Yrome upũ tonahse oya xine ahtao orihpyra exīko matose jũme, moro sã pyra jexiryke, tykase ynororo eya xine.

59 Morara tykase Jezu eya xine toto amoreparyme, juteu tō atamorepatoh tao, Kapanau po. (“Upũ tonahse oya xine ahtao” kary, “Tonetupuhse oya xine jahtao” katopo. “Umunuru enyryhtao oya xine” kary roropa, “Tonetupuhse oya xine jahtao” katoh sero. Yrome juteu tō esã onenetupuhpyra moro poko toh kynexine.)

Jezu omiry poe orihpỹme exīko sytatose

60 Morara kary etaryke tyya xine ynara tykase ipoetory tomo:

– To! Tupimehxo reh mā kuamorepatohkō eya. Onetarahme sã reh sytatohse, tykase toto oxime rokene.

61 Tōmiry poihtory waro Jezu kynexine, kara ro mokaro ahtao eya. Morara exiryke ynara tykase ynororo eya xine:

– Poremānōko matohu jomiry etaryke oya xine? Poremāpyra ehtoko.

62 Poremānōko kuhse matose jonukuru ropa eneryhtao oya xine kapu aka.

63 Ritonōpo Zuzenu poe ipoenōme enurũko matose. Opũkō poe exipyra matose. Ritonōpo Zuzenu poe kuamorepatose isene oehtohkōme.

64 Yrome toitoine ro matose jenetupuhpyra, tykase.

Apitoryme ro tonetupuhpynō waro Jezu kynexine. Towokane waro roropa kynexine.

65 Naeroro ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Morara exiryke morara tykase ywy oya xine: “Papa nekarohpyryme awahtao xine jenetupuhnōko matose. Ya oehnōko roropa matose,” ase, tykase Jezu eya xine.

66 Morara kary etaryke tyya xine toeramase ropa toto tuhke, Jezu ekahmahpōkomo.

⁶⁷ – Amarokõ ke? tykase Jezu, tõturupose mokaro a, 12mãkomo a. – Urumekãko roropa hmatohu? tykase eya xine.

⁶⁸ Ynara tykase Ximão Peturu:

– Omoro rokẽ yna esẽme mase. Onekarohpyry ke rokẽ orihpyra exĩko ynanase jũme.

⁶⁹ Seromaroro oenetupuhnõko ynanase, awaro yna exiryke. Kure mase ipunaka. Ritonõpo poe mase, tykase Peturu eya.

⁷⁰ Ynara tykase Jezu:

– Tymenekase matose ya 12me. Yrome toiro joroko tamuru omipona exikety, tykase ynororo eya xine.

⁷¹ Juta poko morara tykase Jezu, Ximão Ixikariote mũkuru. 12mãkõ maro kynexine repe. Yrome mokyro towokaneme exiry waro kynexine Jezu.

7

Jezu maro zakorõ tomo

¹ Moromeĩpo Karirea poro Jezu toytotose. Jutea poro toytory se pyra toehse juteu tõi esã a moroto totaparyino.

² Juteu tõi otuhtoh konõto okyna hkopyra toehse, Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko.

³ Ynara tykase Jezu akorõ tõi eya:

– Ytoko taroino Jutea pona. Opoetory tomo a ajamitunuru enepota, tykase toto.

⁴ – Oty kato taro rokẽ otonẽnõko mahno kure oexiry ekãtopory se awahtao? tykase toto, typoihtose eya xine.

⁵ (Zakorõ tõi roropa onenetupuhpyra kynexine.)

⁶ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Jytotoh po pyra ro mana. Oytotohkõ emero rokẽ kure oya xine mana,

⁷ Ritonõpo zehno exiketõ ozehno xine pyra exiryke. Yrome yzehno toh mana. “Irypyryme matose popyra ipunaka,” karyke ya eya xine. Moro poko jotururuke mã yzehno toto.

⁸ Otuhthoh pona ytotoko. Ytopyra ase aporo jytotoh po pyra ro exiryke, tykase Jezu eya xine.

⁹ Morarame morara kaxĩpo moroto rokẽ ehse Jezu kynexine Karirea po.

Jezu Oseahmatoh Tapyi Pisarara po

¹⁰ Morotoino zakorõ tõi toytose ahtao Jezu roropa toytose otuhtoh konõto pona, okomino. Tokare pyra toytose ynororo.

¹¹ Morarame otuhtoh konõto po tupise juteu tõi tuisary tomo a repe. Yrome os-enepopyra toehse ynororo.

– Otoko nae? tykase toto, tokaropose.

¹² Putiputime tõturuse toto itamurume Jezu poko imoihmãkõ rãtao.

– Kurã mokyro, tykase toto, emero pyra.

– Arypyra, tykase imehnomo. – Onekunohto rokẽ mokyro, tykase toto.

¹³ Yrome aryhnaka oturupyra toto, juteu tõi tuisary zuno toexirykõke.

¹⁴ Morarame otuhtoh konõto irãnaka toehse ahtao, Jezu toytose Ritonõpo Tapyĩ taka ahno amorepase.

¹⁵ Aomiry etaryke tyya xine tõsenuruhkase juteu tõi tuisary:

– Otokoino mose amorepato toehse nae? Atamorepatoh taka ytopitopyra mana, tykase toto.

¹⁶ Tozuhse toto Jezu a:

– Jamoreme amorepato pyra ase. Ritonõpo poe rokẽ amorepatorỹko ase, eya tonehpose jexiryke.

¹⁷ Ritonõpo omipona exiketõ rokẽ mã jomiry enetupuhnõko mã toto. Ritonõpo poe jomiry ehtoh enetupuhnõko roropa mã toto Ritonõpo omipona se toexirykõke.

18 – Tamoreme rokẽ oturukety ahtao tõmiry rokẽ eahmãko mana. Yrome tonehpohpõ poe oturukety tonehpohpõ omiry kure tyrõko mana. Mokyro ajohpe pyra exikety ipunaka.

19 Moeze omihpyry nae matose, Ritonõpo nymeropohpyry eya. Yrome aomipona pyra matose. Oty katoth jetapary kuhnõko matou? tykase Jezu eya xine.

20 – Jorokohpe mase, tykase imoihmãkomo. – Onoky oetapary se nahe? tykase toto eya.

21 Ynara tykase Jezu:

– Toiro toerohse ywy oserematoth ae. Ritonõpo jamitunuru enepoase oya xine. Moro poko mosenuruhkatose.

22 Yrome matose Moeze omi poe omũkurukõ aipotapihpyry sahkãko ro 8me aenurutoptõpyry tõmehse ahtao. Oserematoth ae ro oseremara matose. Aipotapihpyry sahkãko matose Moeze omipona oehthokõme repe. (Osemazuhme nymyry pyra Moeze a aipotapihpyry tysahkapose. Atamurukomo a osemazuhme tysahkapose.)

23 Oty katothme oserematoth ae kurãkara kurãkatopõpyry poko ya yzetũ manymyatothse? Morara ahtao yzehno pyra ehtoko.

24 “Popyra mase,” kara ehtoko imehnomo a zae aehtoth waro pyra awahtao xine. Ipũkõ enery poko rokẽ oya xine: “Iirypyryme mase,” kara ehtoko imehnomo a, tykase Jezu eya xine.

“Mose Ritonõpo nymenekahpyryme nahe?” katopõpyry

25 Morarame Jerusarẽ põkõ ynara tykase:

– Mose ro etapary se toth nahe?

26 Enetoko ke totasẽme rokẽ oturũko mana. Yrome imehnõ mã onyhxiropyra. Ajohpe pyra hnae, tuisa tõ mose ro enetupuhnõko nah Ritonõpo nymenekahpyryhme?

27 Yrome Ritonõpo nymenekahpyry tooehse ahtao, ozeino oehnõko nae? Aehtoth waro pyra sytatose exõko. Yrome mose ro oehthopõpyry waro sytatose, tykase toto.

28 Morarame toto amoreparyhtaot Ritonõpo Tapyĩ tao ynara tykase Jezu opore:

– Juaro nymyry hmatohu? Joehtopõpyry waro roropa hmatou ipunaka? Jamoreme oehpyra exine. Jenehpohpõ mã zae rokẽ exikety mokyro. Yrome zuaro pyra matose.

29 Zuaro ase, Ritonõpo winoino tooehse jexiryke, inenehpohpyryme jexiryke.

30 Morarame Jezu apoiry se toehse toth repe. Yrome anapoipyra toth tokurehse apoitoh po pyra ro exiryke.

31 Yrome tuhke tonetupuhse imoihmãkomo a. Ynara tykase toto:

– Ritonõpo nymenekahpyry imepỹ pyra mana. Orẽpyrahxo rukuh mose ro nae Ritonõpo jamitunuru nae, tykase toto ipoko.

Soutatu tõ aropotopõpyry Jezu apoise

32 Morarame imehnõ puti puti kary totase parixeu tomo a Jezu enetuputyry poko. Morara kary etaryke tyya xine Ritonõpo Tapyĩ erase tõ taropose eya xine, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a roropa, taropose toto Jezu apoitohme repe.

33 Morarame ynara tykase Jezu imoihmãkomo a:

– Okynã pyra ase amaro xine. Estryhmãko ropa ase Jenehpohpono a.

34 Jupõko matose. Yrome jenezomopyra matose, jesaka ytosaromepyra oexirykõke, tykase Jezu eya xine.

35 Mame oseya rokẽ tõturuse toto juteu tomo:

– Azahko ytõko na roropa osenezomopyra toehthohme? Otarãme juteutõkara esaka ytõko mana kuekyrykõ saporarahme exiketõ amorepase. Otarãme juteutõkara amoreparyme ytõko mana.

36 Ynara nase ynororo: “Jupõko matose. Yrome jenezomopyra matose. Jesaka ytosaromepyra matose,” nykã kyya xine. Otara ãko hko hnae? tykase toto oseya rokene.

Iporiry sararakane sã Ritonõpo Zuzenu mana

³⁷Toipe juteu tõi otuhtoh konõto etyhpypy yronomyrime. Moroto towõse Jezu xikihme toto zurutohme opore.

– Tuna se awahtao xine osehtoko. Tuna êtokose ya.

³⁸Ynara tymerose pake sero poko Ritonõpo omiryime: “Jenetuputyryhtao oya xine iporiry sararakane sã exĩko mã okurohtao xine,” tykase Jezu eya xine. (“Tuna êtokose” kary, “Wenetupuhtokose” katopo. “Iporiry sararakane sã mana” kary, “Ritonõpo Zuzenu kure” katopo.)

³⁹Morara tykase Jezu Tuzenu ekarosasaka Ritonõpo exiryke tonetupuhnanomo a. Tuzenu onekaropitopyra ro Ritonõpo kynexine, Jezu êsemãpyra ro exiryke.

Imoihmãkõ oseosezukuru poko

⁴⁰Morara kary etaryke imoihmãkomo a ynara tykase toto:

– Urutõ nymyry mose ro Ritonõpo poe, tykase toto.

⁴¹Imehnõ roropa ynara tykase:

– Ritonõpo nymenekahpyry mose ro, kukurãkanekõme, tykase.

Yrome imehnõ roropa ynara tykase:

– Ritonõpo nymenekahpyry kara mose ro. Ritonõpo nymenekahpyrime ahtao Karirea po pyra enururu. Perẽ po enururu.

⁴²Ynara karyke Ritonõpo a: “Tawi paryme enurũko Ritonõpo nymenekahpyry. Perẽ po enurũko mana Jutea rãnao, Tawi esaryme Perẽ exiryke,” ãko Ritonõpo omiry, tykase toto.

⁴³Atae pyra toh toehse Jezu poko.

⁴⁴Imehnõ Jezu apoiry se toehse repe. Yrome anapoipyra tokurehse toto.

Onenetupuhpyra juteu tõi tuisary ehtopõpyry

⁴⁵Moraramame toytose ropa toto Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a ropa.

– Otoko na? Menehtou? tykase toto tõturupose eya xine.

⁴⁶– Arypyra. Kure rokẽ aomiry ynanetano. Morara kane onetapitopyra ynanase, tykase erase tomo tonyokyhpõkomo a.

⁴⁷– To! Oenekunohtou ropa nytãmya? tykase parixeu tomo, morara kary etaryke tyya xine.

⁴⁸– Oesẽkõme ynanase. Tuarohxo exiketõme ynanase. Mokyro Ritonõpo mũkurume onenetupuhpyra ynanase. Parixeu tõi roropa mã mokyro onenetupuhpyra toto Ritonõpo mũkurume.

⁴⁹Yrome mokaro rokẽ mã Moeze nymerohpyry omipona pyra toto. Iirypyryme toto Ritonõpo a. Morara exiryke mã toto wãnohnõko Ritonõpo, tykase toto imoihmãkõ poko.

⁵⁰Nikotemu mokaro maro kynexine, Jezu a aytohpypy koko. Ynara tykase ynororo eya xine:

⁵¹– Moeze omi poe: “Imehnõ popyra mana,” kara sehtone aomiry onetapitopyra kuahtao xine, iirypyrykõ waro pyra roropa kuahtao xine, tykase eya xine.

⁵²– To, omoro roropa tokoh mã Karirea pono? Ritonõpo nymeropohpyry poko atamorepako, zuaro oehtohme. Karirea po mã Ritonõpo poe urutõ mã enurupyra sãtã mana moroto, tykase toto.

⁵³Moraramame tãtahpahse ropa toto tosaka xine ropa.

8

Nohpo apoitopõpyry imehnomo a

¹Mame ypy pona toytose Jezu, Oriwerahpã pona.

²Sã, yrokokoro toytose ropa ynororo Ritonõpo Tapyĩ taka. Imoihmãkõ tõi ximõse ahtao Jezu typorohse, toto amorepatohme.

³ Morarame nohpo tonehse parixeu tomo a. Moeze omihpyry poko imehnõ amorepananomo a roropa takorehmase toto. Imepỹ orutua maro osenao ahtao tonese exiryke tonehse toto a Jezu ěpataka.

⁴ – Mose imepỹ orutua poko kynako. Tonese yna a osenao toto ahtao.

⁵ Morara ahtao: “Nohpo etapatoko topu ke, aorihtohme,” me tymerose Moeze a kynenerykõme. Yrome otara ãko mahno? tykase toto Jezu a.

⁶ Morara tykase toto Jezu tahkapotohme repe, Jezu hxirotohme. Yrome toto onezuh-pyra Jezu kynexine aporo. Nono rokẽ tymerose aporo tomary ke.

⁷ Mokaro otururuhtao ro towõse ropa Jezu. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Epona topu ematoko tyryryhpyke pyra ipunaka awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

⁸ Mame toepuisse ropa Jezu nono pokona imerotohme ropa.

⁹ Morara kary etaryke tyya xine toesyryhmase ropa toto atatakominno emero porehme. Tamuxime exiketõ osemazuhme toesyryhmase toto. Jezu rokẽ moroto, tynomose eya xine, nohpo maro xikihme.

¹⁰ Towõse ropa Jezu. Ynara tykase ynororo nohpo a:

– Ohxironanõ pyra nexi? tykase Jezu nohpo a.

¹¹ – Arypyra, tykase nohpo.

– Morara ahtao ohxiropyra roropa ase. Ytoko ropa. Oorypyry poko pyra ropa ke exiko, tykase Jezu eya.

Saerekhatoh sã Jezu exiry sero nono po

¹² Morarame ynara tykase Jezu imoihmãkomo a:

– Emero ezurume ase. Ymaro ytaketõ mã saeremae ytõko mã toto. Zae rokẽ toh exĩko isene roropa toh mana. Xinukutumã htaka ytopyra toh mana, tyryryrykõ poko pyra toexirykõke, tykase eya xine Jezu.

¹³ Ynara tykase parixeu tomo eya:

– ãmoreme mase morara ãko opoko. Yna onutuarõtanohpopyra õmiry mana, tykase toto.

¹⁴ – Arypyra, tykase Jezu. – Ypoko jotururuhtao zae ro jomiry, joehtopõpyry waro jexiryke, jytory ropa waro roropa jexiryke. Yrome joehtopõpyry waro pyra matose. Jytory ropa waro pyra roropa matose.

¹⁵ Kurã enẽko matose popyrahme samo, popỹ enẽko matose kure samo ahnome rokẽ oexirykõke. Morara exiryke ywy ahno tõ pũ enery poko rokẽ toto anapiakara ase.

¹⁶ Yrome imehnõ apiakaryhtao ya, zae rokẽ toto apiakary ya mana, jamoreme rokẽ pyra jexiryke, Papa jenehpohpõ ymaro exiryke.

¹⁷ Ynara tymerose Moeze omihpyryme: “Asakoro tuarõtanoh tonõ ahtao, atae aomirykõ ahtao, zae mã toto.”

¹⁸ Ypoko otuarõtanohtorỹko ase. Papa jenehpohpõ roropa ypoko otuarõtanohtorỹko mana. Atae yna exiryke Papa maro zae rokẽ ynanase, tykase Jezu toto a.

¹⁹ – Otoko omy nae? tykase toto tõturupose eya.

– Juaro pyra matose. Papa waro pyra roropa matose. Juaro awahtao xine, Papa roropa waro oexirykõ mana, tykase Jezu eya xine, tozuhse toto eya.

²⁰ Morara tykase Jezu toto amoreparyhtao Ritonõpo Tapyĩ tao, tineru ã esao, ahno nekarohpyry esao. Yrome Jezu anapoipyra tokurehse toto, apoitoh po pyra ro exiryke.

“Ytosaromepyra ymaro matose,” katopõpyry Jezu a

²¹ Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Ytõko ropa ase. Mame jupĩko matose. Yrome oorypyrykõ maro oriñõko matose. Ymaro ytosaromepyra matose, tykase eya xine.

²² Morara exiryke tõturuse toto oseya rokene:

– Ynara nykahro: “Ymaro ytosaromepyra matose.” Otarahkoh exīko nae? Oseatākāko hnah? tykase toto.

²³ Ynara tykase Jezu:

– Sero nono pōkōme matose, yrome ywy tarōkara ase. Tarōkōme amarokomo, nono pōkomo. Yrome ywy tarōkara ase, kapuaono.

²⁴ Morara exiryke morara yka oya xine: “Oorypyrykō maro orihnōko matose,” ykano oya xine. Orihnōko matose oorypyrykō maro jenetupuhpyra awahtao xine. Ywy ase Ritonōpo nymenekahpyry okurākanekōme, tykase Jezu eya xine.

²⁵ – Onoky keh ma roropa? tykase toto Jezu a.

– Ywy roro ase. Apitoryme ro aosekarohpyry oya xine, tykase Jezu eya xine.

²⁶ – Tuhke nae ro ase otuarōtanohtokomo. Tuhke roropa ohxiroykō se jahtao kyhxirotory, tuhke oorypyrykō exiryke. Yrome ohxiropyra xine ase. Jenehpohpō omiry ekarōko rokē ase oya xine. Zae ynororo, tykase Jezu eya xine.

²⁷ Ritonōpo poko tōturuse Jezu, yrome onenetupuhpyra toto.

²⁸ Morara exiryke ynara tykase Jezu eya xine:

– Kapu ae Ayhtohpyry tanỹse oya xine ahtao wewe pokona jenetupuhnōko matose. Ywy ase Ritonōpo nenehpohpyry okurākanekōme. Morara jahtao jamoreme pyra jerohtopōpyry exiry waro exīko matose. Papa nekarohpyry rokē ekaroase oya xine. Moro waro exīko matose, ynekarohpyry waro.

²⁹ Jenehpohpō ymaro mana. Urumekara mana tōmipona ipunaka jexiryke, tykase Jezu eya xine.

³⁰ Morara kary etaryke tyya xine Jezu tonetupuhse eya xine tuhkākomo a.

Tymyhse exiketō sã matose

³¹ Morarame ynara tykase Jezu tonetuputyhpōkomo a, juteu tomo a:

– Jomipona awahtao xine ypoetoryme nymyry matose.

³² Zae ehtoh waro exīko matose. Mame zae ehtoh waro awahtao xine õsanumanekō poetoryme pyra exīko matose. Yrome zae ehtoh waro pyra awahtao xine õsanumanekō poetoryme ro matose. Onurumekasaromepyra matose, tykase Jezu eya xine.

³³ – Yrome Aparão pakōme ynanase. Osanumatōkō poetoryme exipitopyra ynanase, tykase toto. – Oty kary moro: “Õsanumanekō poetoryme pyra exīko matose,” āko? tykase toto Jezu a, tōturupose.

³⁴ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Oorypyrykō poko awahtao xine tosēke matose, oorypyrykō ke rokene. Oorypyrykō namotome sã matose toehse. Oorypyrykō onurumekasaromepyra roropa matose.

³⁵ Toipe namoto. Axītao rokē tytapyikē poenō maro mana, jūme pyra. Tapyi esē poenō sã pyra mana. Mãpyra tapyi esē mūkurume ahtao jūme tumykō maro mana.

³⁶ Ritonōpo mūkuru maro toehse awahtao xine, õsanumanekō poetoryme pyra oripotorỹko ropa mana. Ajamihtanohtorỹko roropa mana oorypyrykō poko pyra oehthokōme.

³⁷ Aparão pakōme oexirykō waro ase. Yrome jetapary se ro matose āmoreparykō se pyra oexirykōke ya.

³⁸ Papa a jamorepatopōpyry ekarōko ase repe oya xine. Yrome atamurukō omipona rokē matose. Joroko tamuru omipona rokē matose, tykase Jezu eya xine.

³⁹ – Aparão yna tamurume mana, tykase toto.

– Aparão paryme awahtao xine mypoenohtory. Isaaro mehtory.

⁴⁰ Zae ase Ritonōpo omiry ekarōko oya xine. Yrome aomiry se pyra matose. Jetapary se rokē matose. Aparão morara pyra ehse. Zae Ritonōpo omipona ynororo ehse, asã xine pyra.

⁴¹ Yrome omykō poenohnōko matose, joroko tamuru poenohnōko, tykase Jezu eya xine.

— Arypyra, anoryme pyra ynanase. Yna zũ mũkurume rokẽ ynanase, Ritonõpo mũkurume, tykase toto eya.

⁴² Ynara tykase Jezu eya xine:

— Ritonõpo poenõme nymyry awahtao xine ypyno mehtory, Ritonõpo wino tooehse jexiryke. Jamoreme pyra oepyase tarona aomipona jexiryke.

⁴³ Jotururu onenetupuhpyra matose etary se pyra oexirykõke.

⁴⁴ Omykõ mũkurume matose, joroko tamuru mũkurume. Omykõ sã matose. Pake ro oatãkatonõpome mokyro omykomo. Zae pyra ynororo ipunaka, ajohpe rokẽ exiryke. Ajohpe ynororo ahtao, toipe, ajohpãme exiryke.

⁴⁵ Zae rokẽ ase. Morara exiryke jenetupuhpyra matose.

⁴⁶ Jyhxirosaromepyra matose tyrypyhpyke pyra jexiryke. Zae rokẽ ourutorỹko ase repe. Yrome zae pyra otarame jekarõko matose jenetupuhpyra oexirykõke.

⁴⁷ Ritonõpo poenõme awahtao xine aomiry metatory. Yrome aomiry onetara matose ipoenõme pyra oexirykõke, tykase Jezu eya xine.

Aparão ehtopõpyry motye Jezu ehtopo

⁴⁸ Ynara tykase toto Jezu a:

— Ajohpe pyra ynanase opoko: “Samaria põ mase, azahkuru exikety. Joroko omi poe rokẽ urutõme mase,” karyhtao yna a ajohpe pyra ynanase, tykase toto Jezu a.

⁴⁹ — Jorokohpe pyra ase, tykase Jezu. — Papa eanohmãko rokẽ ase. Yrome matose jeunohnõko.

⁵⁰ “Kueanohmatoko,” kara ase oya xine repe. Yrome imepỹ mokyro jeanohmaponeme mana. Mokyro zae jexiry enetupuhnõko mana.

⁵¹ Zae rokẽ ase ynara karyhtao: “Jomipona awahtao xine orihpyra exĩko matose jũme,” karyhtao ya, tykase Jezu eya xine.

⁵² Ynara tykase juteu tõ eya:

— Seromaroro jorokohpe oexiry waro ynanase. Aparão toorihse. Urutõ kõ toorihse. Yrome mase ynara ãko: “Jomipona awahtao xine orihpyra exĩko matose jũme,” ãko mase.

⁵³ Kytamurukõ Aparão toorihse. Aparão motyehxo reh mahse? Urutõ kõ roropa toorihse. Onokyh koh mano? tykase toto tõturupose eya.

⁵⁴ Ynara tykase Jezu:

— Jamoreme rokẽ ase ime jehtoh onekaropyra. Yrome Papa Kapuaõ rokẽ mã ime jehtoh ekarõko ya. “Kyrihpõkõ mokyro,” ãko matose repe.

⁵⁵ Yrome mokyro waro pyra matose, onenetupuhpitopyra oexirykõke. Yrome zuaro ase. “Ritonõpo waro pyra ase,” karyhtao ya, ajohpe rokẽ jexiry mana, asã xine. Yrome ywy zuaro. Aomipona roropa ase.

⁵⁶ Atamurukõ tãkye toehse jeneryke. Tonese tyya jexiryke tãtãkyemase toto, tykase Jezu.

⁵⁷ — Yrome mase 50 anome pyra ro mase. Aparão menene? tykase toto tõturupose eya.

⁵⁸ Ynara tykase Jezu eya xine:

— Aparão enurupyra ro ahtao, nae ro exine, tykase Jezu eya xine.

⁵⁹ Morarame Jezu omiry etaryke tyya xine topu tanỹse juteu tomo a Jezu etapatohme. Ajohpe Jezu tokarose eya xine. Morara exiryke topu tanỹse eya xine. Yrome tõtonẽse rokẽ ynororo, imoihmãkõ rãnaka. Mame Ritonõpo Tapyĩ tae tutõtase ropa Jezu.

9

Tonurẽkara kurãkatopõpyry ropa Jezu a

¹ Mame Jezu tõ ytoryhtao orutua tonese tonurẽkara. Tonurutopõpyry poe ro tonure pyra kynexine.

² Morarame ynara tykase Jezu poetory tomo:

— Onoky rypyry poe tonure pyra tonuruse nahe? Tyrypyry poe roh morara tonuruse nahe? Tummy tō rypyry poe morara tonuruse nahe? tykase toh Jezu a, tōturupose.

³ — Arypyra, tykase Jezu. — Irypyrykō poe pyra tonure pyra tonuruse mana. Tonurēkara mose ro Ritonōpo jamitunuru enepotohme ro aexihpyry mose ro.

⁴⁻⁵ Xixi saerekaryke kuesemarykō waro sytatose. Moro saaro Ritonōpo omiry poko imehnō amorepāko ase zae ehtoh waro toto ehtohme. Toorihse jahtao mā ikohmamyhpyry sã exīko tarōkomo, tamorepaneke pyra toehse toexirykōke, tykase Jezu toto a.

⁶ Morara kaxīpo ituh tykase Jezu nono pona. Orino pitiko tywrywrymase tomary ke totakuru maro. Morarame orino tyrise enuru pona.

⁷ Ynara tykase eya:

— Ytoko. Osēkurikata Xiroe kuaka, ariamā kuaka, tykase. (Aomiry ae, “Xiroe” kary, “Tonyohse” katopo.) Morarame toytose ynororo. Mame tosēkurikase. Mame tooehse ropa ynororo kure osenuhmāko ropa rahkene.

⁸ Morarame mokyro waro exiketō moroto kynexine. Tonure pyra ahtao ro tonese eya xine osema tao ro ahtao, tineru pitiko eraximaryhtao ro eya. Ynara tykase toto:

— Mose ro puhko tonurem̄ypokara, tykase toto ipoko.

⁹ — Mokyro roh mose ro kynenehpyrykō ro, tykase imehno. Yrome imehnō ynara tykase:

— Ynoro kara mose ro. Ipanō rokē mose ro, tykase toto.

— Ynororo ase, tykase, tonurem̄ypokara a tozuhse toto.

¹⁰ — Otāto tonure ropa toehse mahno? tykase toto tōturupose eya.

¹¹ Ynara tykase ynororo:

— Orutua orino pitiko tyrise jenuru pona. Mame: “Ytoko, osēkurikata Xiroe kuaka,” tykase exiryke ytono. Morarame tosēkurikase jahtao jenuṭā ropa rahkene, tykase toto a.

¹² — Otoko mokyro nae? tykase toto.

— Kū, zuaro pyra ase, tykase tonurem̄ypokara eya xine.

Parixeu tō oturupotopōpyry

¹³ Morarame tonurem̄ypokara tarose eya xine parixeu tomo a.

¹⁴ Moro ěmepyry ae oserematoh kynexine. Moro ěmepyry ae orino pitiko tyrise Jezu a tonurēkara enuru kurākatohme ropa.

¹⁵ Morarame tonurem̄ypokara a tōturupose parixeu tomo:

— Otāto puhkoke oenuṭā ropa puhko? tykase toto eya.

— Orino pitiko jenuru pokona tyrise mokyro a. Morara exiryke tosēkurikase ropa jahtao jenuṭā ropa samo mokyro poe, tykase ynororo eya xine.

¹⁶ Mame ynara tykase parixeu tomo:

— Mokyro Ritonōpo poe pyra mana, aomipona pyra exiryke. Oseremara mana oserematoh ae, tykase toto.

Yrome imehnō ynara tykase:

— Irypyrymāme ahtao kurākōkara onukurākara exiry, tykase toto. Atae pyra toto.

¹⁷ Morara exiryke tōturupose ropa parixeu tomo. Ynara tykase toto tonurem̄ypokara a:

— Oenuru tukurākase ropa na eya? Morara exiryke oty āko ipoko mah? tykase toto tōturupose.

— Urutō mokyro Ritonōpo poe, tykase ynororo eya xine.

¹⁸ Yrome tonure pyra aexihpyry ajohpe rokē tokarose juteu tomo a. Morara exiryke jū tonehpose jē maro tyya xine tōturupotohkōme eya xine.

¹⁹ Ynara tykase toto eya xine:

— Omūkuru mosehro? Ajohpe pyra moino ro tonure pyra tonuruse nahe? Ahtao otāto tonure ropa toehse nae? tykase toto tōturupose eya xine.

²⁰ Jū tō ynara tykase:

— Yna mūkuru mose ro. Tonure pyra tonuruse nase. Moro waro ynanase.

²¹ Yrome otâto toekurâkase ropa nahe? Onoky a tukurâkase ropa nahe? Kũ, zuaro pyra reh ynanahse. Eya ekaropotoko. Poetome pyra toehse ynororo nase. Oezukurukõ waro mana,

²² tykase toto eya xine, juteu tõi esã zuno toexirykõke. Ynara tykase juteu tõi esã exiryke typoetory tomo a: “Jezu enetupuhnõko ase, Ritonõpo nymenekahpyryme kananõ sutũtanohpotone ropa atamorepatoh tae,” tykase toto, atae toexirykõke typoetory tõi maro.

²³ Morara exiryke, toto zuno toexirykõke, jũ tõi morara tykase: “Poetome pyra toehse mana. Eya ekaropotoko,” tykase toto.

²⁴ Morarame tonuremỹpokara tykohmase ropa tyya xine. Ynara tykase toto eya:
– Zae rokẽ yna zuruko. Ritonõpo mã oetãko azahkuru awahtao. Morara exiryke zae rokẽ yna zuruko. Mokyro iirypyryme exiry waro sytatose, tykase toto tonuremỹpokara a.

²⁵ Yrome ynara tykase ynororo:
– Iirypyryme aexiry waro pyra ase. Ynara rokẽ zuaro ase, tonure pyra exiase. Yrome seromaroro ase osenuhmãko ropa ipoe, tykase tonuremỹpokara eya xine.

²⁶ – Otara sã ke orino riase oenuru kurâkatohme ropa? tykase toto tõturupose ropa eya toto.

²⁷ – Kuurutouhxo puhko seromaroro. Yrome jomiry onetara sã matokeh. Oty katoh jomiry etary se ropa hmatou? Otarãme amarokõ roropa ipoetoryme exiõko matose, tykase ynororo eya xine.

²⁸ – Arypyra. Omoro mase ipoetoryme. Yna Moeze poetoryme.

²⁹ Ritonõpo tõturuse Moeze a. Moro waro sytatose. Yrome mokyro otokoino tooehse? Zuaru pyra ynanase, tykase toto.

³⁰ – To! Otãto puhkoke zuaro pyra hmatou? Yrome jenuru tukurâkase ropa eya.

³¹ Iirypyrymãkõ omiry onetara Ritonõpo mana. Moro waro sytatose. Yrome tõmiry omipona se exiketõ etãko mana. Tõmipona exiketõ etãko roropa mana, enara rokene.

³² Moino ro sero panõ onenepitopyra sytatose. Tonure pyra aexihpyry kurãkary ropa onenepitopyra sytatose.

³³ Ritonõpo poe pyra tahtao tyjमितunuke pyra exiry, kurãkõkara onukurãkara exiry, tykase tonuremỹpokara eya xine.

³⁴ Yrome ynara tykase toto eya:

– To! Tyyrypyhpyke oenurune. Tuãtase mase iirypyryme ro. Yna anamorepara exiko, tykase toto eya. Morarame atamorepatoh tae tonuremỹpokara tupurohpurohmase toto a oehzomopyra aehtohme.

Tonurãkara sã onenetupuhpynomo

³⁵ Mokyro tũtanohpory totase Jezu a ahtao toytose eya. Ynara tykase eya:

– Kapu ae Ayhtohpyry enetupuhnõko mah? tykase Jezu eya.

³⁶ – Onokyh mokyro enetupuhtohme ya? tykase tonuremỹpokara Jezu a.

³⁷ Ynara tykase Jezu eya:

– Meneno. Seromaroro oturũko oya mana, tykase Jezu eya.

³⁸ – ÿ, enetupuhnõko ase, tykase. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu õpataka, tuisame imehxo enetuputyryke tyya. Morara exiryke tosekumuru po typorohse ynororo Jezu õpataka tonuremỹpokara.

³⁹ Ynara tykase Jezu:

– Sero po tonurãkara panõ kõ nae Ritonõpo omiry waro pyra toexirykõke. Mokaro kurãkase toehse ywy sero nono pona. Imehnõ nae roropa, Ritonõpo omiry waro ynanase, kananomo. Yrome aomipona pyra mã toto. Naeroro tapiakase mokaro mana Ritonõpo a tonurãkara sã toto exiryke, tykase Jezu.

⁴⁰ Morara kary etaryke tyya xine ynara tykase parixeu tomo Jezu a:

– Yna ke. Tonurẽkara sah ynanah? tykase toto tõturupose.

⁴¹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ynara karyhtao oya xine: “Pitiko rokē Ritonōpo omiry waro ynanase. Yrome aomiry waro se ynanase aomipona yna ehtohme,” karyhtao oya xine, iirypyryme pyra amarokō exiry repe. Māpyra: “Ritonōpo omiry waro ynanase emero porehme,” karyke oya xine iirypyryme ro matose Ritonōpo a, tykase Jezu eya xine.

10

Kaneru omōtohme sã Jezu

¹ Mame ynara tykase Jezu:

– Ajohpe pyra ase. Imepỹ mokyro kaneru omōtoh kuroko sã ytōko omato, imepỹ toro tonuhtohme, moro aōkō ematonanohtohme tyya.

² Yrome esē nymyry mā omōtoh eutary ae rokē omōnōko.

³ Āpuruhipyry etapuruhmakāko mā erase, esē omōtohme. Tosēkō omiry etāko kaneru tō mana, tosetykō ae tykohmarykohtao tosēkomo a. Morara exiryke tosēkō ekahmāko mā toto. Esēkō rokē mā toto tūtanohpōko ēkō ae tymaro toto ytotohme.

⁴ Tutūtase toto ahtao, toto esemazupurume mā esēkō exīko mana. Tosēkō ekahmāko mā toto, aomiry waro toexirykōke. Īkapo toh ytōko mana.

⁵ Imepỹ onekahmara mā toto. Epāko rokē mā toto, aomiry waro pyra toexirykōke.

⁶ Typoetory tō poko morara tykase Jezu, kaneru tō poko samo, toto amorepatohme. Yrome kaneru poko rokē aotururu kynexine onenetupuhpyra toto exiryke.

Kuesēkōme mā kurã Jezu

⁷ Morara exiryke ynara tykase ropa Jezu:

– Ajohpe pyra ase. Kaneru omōtoh sã ase. Ypoetory tō ewome ase. Kaneru tō omato omiry onetara ehtoh sã ypoetory tō omato omiry onetara mana.

⁸ Mokaro sã mā azahkuru amorepatōkō omipona pyra mā ypoetory tomo.

⁹ Kaneru omōtoh sã ase. Omōnōko mā toto, kaneru tomo. Toto onyryhmara mā imehnomo. Tūtāko roropa toto otuhse. Morara exiryke moro sã ase omōtohkōme. Jenetuputyryhtao oya xine opynanohtorỹko ase. Oewomatorỹko roropa ase, enara.

¹⁰ Omato oehnōko mana moro taōkō ematonanohse, toto etapase roropa, toto enahkase roropa, enara. Yrome tooehse ywy tarona orihpyra ypoetory tō ehtohme, isene nymyry toto ehtohme.

¹¹ – Toto esē ase kurano. Morara exiryke ypoetory tō pyno ase. Kaneru esē ke mana toky tō pyno. Mokyro sã ase. Jorikyry se pyra ase repe, yrome ypoetory tō pynuke jorikyry se ase, toto pyno jexiryke, orihpyra toto ehtohme.

¹² Yrome esē namoto mā kaneru esēme nymyry pyra mana. Toto poko erohketyme rokē mana tineru apoitohme rokē tyya. Yrome kaikuxi oepyyry eneryhtao mā epāko mana. Kaikuxi a toto esekapōko mana. Toto onewomara mana. Toto ahpahpōko rokē mana.

¹³ Epāko mā mokyro, toto erasēpyry, tineru poko rokē erohketyme toexiryke, toto pyno nymyry pyra toexiryke.

¹⁴⁻¹⁵ Yrome ypoetory tō esē ase kaneru esē kurã samo. Papa waro ase. Juaro roropa Papa mana. Moro saaro ypoetory tō waro ase. Juaro roropa toh mana, Papa waro jehtoh sã ya. Jorikyry se pyra ase repe, yrome ypoetory tō pynuke jorikyry se ase toto ewome, orihpyra toto ehtohme.

¹⁶ Kaneru esē imehnō kaneru nae imepỹ po. Moro saaro imehnō ypoetoryme roropa mana imepỹ po. Toto enehpory se ase ya, jomiry etatohme toto a, ypoetory tō morohnome ehtohme tosēkō maro, ymaro toto ehtohme.

¹⁷ – Papa Kapuaō mā ypyno, jorikyry se jexiryke aomi poe. Imeĩpo mā jësemākapōko ropa ypyno toexiryke.

¹⁸ Jorikyry se pyra jahtao jetapara mã toto. Yrome ynara tykase Ritonõpo ya: “Orihnõko mase. Moromeĩpo oẽsemãkapõko ropa ase,” nase ya. Morara tykase ya Ritonõpo exiryke aomipona ase, tykase Jezu.

¹⁹ Morara kary etaryke tyya xine tõsezusezuhse toto, juteu tomo, Jezu omiry etaryke tyya xine.

²⁰ — Jorokohpe nase mose. Otarãme rowohpe nase roropa. Oty katoh aomiry etãko matou? tykase toto, imoihmãkomo.

²¹ Yrome ynara tykase imehnomo:

— Jorokohpã omiry mose omiry sã pyra exiry, tyoro. Jorokohpã tonurãkara onukurãkara ropa exiry. Morara pyra nase mose ro. Tonurãkara enutanohpõko ropa nase, tykase toto mokaro a.

Tosẽkõme Jezu se pyra juteu tõ kynexine

²² Morarame otuhtoh konõto tyrise ropa eya xine Jerusarẽ po, Ritonõpo Tapyĩ kurikatopõpyry poko wenikehpyra toehtohkõme.

²³ Ikonopory ae kynexine. Mame Jezu toytose tuisa Saromão namohpyry takuroko, Ritonõpo Tapyĩ tao.

²⁴ Juteu tõ esã tõximõse moro taka. Ynara tykase toto Jezu a:

— Oty katoh yna onurupyra mexiase? Morara exiryke zae yna zuruko rahkene. Kyrixtu nymyry mahno? Ritonõpo nymenekahpyry mahno? Ynaneraximahpyry mahno? tykase toto eya tõturupose.

²⁵ Ynara tykase Jezu:

— Pake kuuruatose repe. Yrome jomiry onetara mexiatose jenetupuhpyra oexirykõke. Otuarõtanohtohkõ nae ase yjमितunuru Papa poe.

²⁶ Yrome jenetupuhpyra mexiatose, ypoetoryme pyra oexirykõke.

²⁷ Ypoetory tõ rokẽ waro ase. Jomiry etãko mã toto. Jomipona roropa mã toto.

²⁸ Orihpõme toto ripõko ase, jũme orihpyra toto ehtohme. Imepõ mã toto onupuxihkara ywinoino.

²⁹ Jenetupuhponeme mã Papa ypoetory tomo a. Emero motye Papa mana. Imehnõ mã ypoetory tõ onupuxihkara Papa winoino.

³⁰ Papa ime exiry ime jexiry samo. Oxisã ynanase.

³¹ Morara kary etaryke tyya xine topu tanõse toto a Jezu pona ematohme.

³² Ynara tykase Jezu eya xine:

— Tuhke toerohse ywy. Yjमितunuru enepoase oya xine Papa omi poe. Oty pokoino jetapary se matou? tykase Jezu eya xine.

³³ Ynara tykase juteu tomo:

— Ajमितunuru enepory pokoino pyra oetapary se ynanase. Ritonõpo ime exiry ime oexiry sã pyra mana. Ahnome rokẽ mase. Yrome Ritonõpome osekarõko mase, epyrypãko rokẽ mase, tykase toto eya.

³⁴ Ynara tykase Jezu:

— Sero nase Ritonõpo nyperopohpyry tõmiryme Moeze a: “Ynymenekatyã matose ypoe urutõme,” katoh sero ahno tomo a, Ritonõpo a tymenekase toto exiryke.

³⁵ Zae rokẽ Ritonõpo omiry, tyotyorõtara mana. Zae aexiry waro sytatose. Moro ae ro imehnõ tokarose Ritonõpo a tynymenekatyãme. “Ynymenekatyãme matose,” tykase tõmiry etananomo a.

³⁶ Ywy ase, Papa Kapuaõ nymenekahpyry. Inehpohpyry roropa ase sero nono pona. Morara exiryke: “Ritonõpo mũkurume ase,” karyhtaõ ya epyrypara ase Ritonõpo poko. Morara exiryke: “Ritonõpo poko epyrypãko mase,” kara ehtoko ya.

³⁷ Ritonõpo omipona pyra jahtao jenetupuhpyra ehtoko.

³⁸ Yrome aomipona ase. Jenetuputyry se pyra awahtao xine yjमितunuru rokẽ enetupuhtoko, ymaro Papa exiry waro oehtohköme, Papa maro jexiry waro roropa oehtohköme, otuarõtatohköme ypoko, tykase Jezu toto a.

³⁹ Mame Jezu apoiry se toh kynexine repe. Yrome kýtone ropa ynororo toto maro ehxĩpo.

⁴⁰ Joatão mõpozakoxi kýtone ahno ěpurihkatopõpyry pona João a. Moroto rokẽ ehse rahkene.

⁴¹ Morarame tuhke toh toytose eya. Ynara tykase toto:

– Kurākõkara onukurākara João kynexine. Yrome aomiry kynexine zae mose ro poko, tykase toto, juteu tomo, oxime rokene.

⁴² Morarame Jezu tonetupuhse morotõkomo a tosẽköme.

11

Razaru orihtopõpyry

¹ Orutua kynexine, Petania pono. Esety kynexine Razaru. Aoryxiry tõ roropa moroto kynexine. Maria, Maata, enara toh kynexine.

² Mokyro Maria Jezu pupuru kurika hpõ kynexine ixtaratu ke. Tũsety ke ikorokahpõ roropa kynexine. Mokyro piry kynexine kure pyra.

³ Morara exiryke Jezu a tõmihpyry rokẽ taropose.

– Oepe reh mã takuruhtase, katoh taropose eya tõmiry.

⁴ Moro totase Jezu a ahtao ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Mokyro mã takuruhtase toorihtohme pyra. Ritonõpo a tyjमितunuru enepotohme rokene, Tumũkuru jamitunuru enepotohme roropa: “Ritonõpo kure, Imũkuru kure,” katohme imehnomo a.

⁵ Maata pyno Jezu kynexine, zakorõ pyno roropa kynexine. Ipirykõ pyno roropa kynexine. Enara kynexine, toto pyno Jezu.

⁶ Razaru kure pyra exiry poko turuse tahtao moroto ro tõmehse Jezu. Asakoro kynẽmehne moroto, teh rokene.

⁷ Moromeĩpo ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Ehmaropa Jutea rãnaka Petania pona ropa, tykase Jezu typoetory tomo a.

⁸ – Arypyra, pake hkopyra oetapary se nexiase morotõkomo, juteu tõ esamo. Ytopyra exiko morotona, tykase toh repe.

⁹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonõpo omipona kuahtao xine: “Epo,” kara ro Ritonõpo ahtao orihpyra sytatose. Mãpyra: “Epo,” tykase Ritonõpo ahtao orihnõko sytatose. Morara exiryke ehmaropa jetapatoh po pyra ro mana.

¹⁰ Xinukutumae sã oytorykohtao osetapãko matose saereme pyra exiryke, tozure pyra oexirykõke, tykase Jezu.

¹¹ Morarame ynara tykase ropa ynororo typoetory tomo a:

– Kuepekõ mã nyhnõko Razaru. Yrome ěpakase ropa ytõko ase, tykase Jezu eya xine.

¹² Ynara tykase ipoetory tõ eya:

– Inykyryhtao kure. Ekurākãko ropa mana, tykase ipoetory tomo Jezu a.

¹³ Yrome Razaru orihtoh poko tõturuse Jezu repe. Yrome tynyhse rokẽ tokarose ipoetory tomo a.

¹⁴ Morara exiryke typoetory tomo a ynara tykase ynororo:

– Razaru toorihse mana.

¹⁵ Enese ytopyra exiase aporo. Yrome seromaroro enese ytõko ase rahkene. Sero-maroro roropa Ritonõpo jamitunuru enẽko matose jenetupuhtohme yronomyryme oya xine. Morara ahtao tãkye exiko ase opoko xine. Ehmaropa, senetatose, tykase Jezu tymarõkomo a.

¹⁶ Tome esety akorõ Kamaramanõpo wãtasemy. Ynara tykase ynororo imehnõ Jezu poetory tomo a:

– Tuisa maro ehmaropa imaro kuorihtohkõme, tykase ynororo.

Jezu mã aorihtyã ãsemãkaponeme ropa

¹⁷ Morarame morotona toeporehkase Jezu, Petania pona. Moroto asakoropane aorikyhpury ãmehtopõpyry waro toehse toto, tokarose exiryke imehnomo a.

¹⁸ Atameke pyra Jerusarẽ kynexine Petania maro.

¹⁹ Mame juteu tõ toytose tuhke, Maria tomo a, xitase, ipiry hnamose.

²⁰ Morarame Jezu oepury waro toexiryke, kýtone Maata, ãpatakãmase. Maria moroto rokẽ kynexine tytapyĩ tao.

²¹ Ynara tykase Maata Jezu a:

– Taro awahtao otarame ypiry orihpyra exiry.

²² Yrome zuaro ase, ekaroporyhtao oya emero mã ekarõko Ritonõpo oya, tykase nohpo Jezu a.

²³ – Opiry ãsemãnõko ropa mana, tykase Jezu Maata a.

²⁴ – Ý, zuaro ase. Aorihtyã ãsemãkatoh ropa po ãsemãkapõko ropa Ritonõpo mana, tykase Maata eya.

²⁵ Ynara tykase Jezu eya:

– Ywy ase ãsemãkaponeme ropa. Ypoe rokẽ orihpỹme exĩko matose. Jenetuputyryhtao toorihse awahtao xine ro ãsemãnõko ropa matose.

²⁶ Jenetuputyryhtao orihpỹme exĩko matose jũme. Moro menetupuhno? tykase Jezu eya.

²⁷ – Ý, enetupuhnõko ase. Omoro mase Ritonõpo nymenekahpyry yna kurãkaneme. Omoro mase ynaneraximahpyry. Ritonõpo nenehpohpyryme mase sero nono pona, tykase Maata Jezu a.

Tyxitase Jezu

²⁸ Morarame morara kaxĩpo kýtone ropa Maata takorõ kohmase tokare pyra.

– Tuisa kynako oya, tykase takorony a.

²⁹ Morara kary etaryke tyya axĩ toytose ynororo Jezu enese.

³⁰ (Pata pona eporehkara ro Jezu kynexine. Maata maro tõseporytopõpyrykõ poro kynexine.)

³¹ Morarame xitase aytotoh rokẽ tokarose toto a, juteu tomo a. Morara exiryke Maria tokahmase eya xine. Mokaro Maria emuhkehkananomo, ixity akorehmananõ roropa.

³² Morarame Jezu a toytose tahtao kỹporohne imyhtokoxi xitase:

– Taro awahtao ypiry orihpyra exiry, tykase eya.

³³ Mokyro xitary eneryke tyya, sam tykase Jezu tãtasamase tukurohtao. Juteu tõ xitary etaryke roropa tyya sam tykase ynororo yronomyryme tukurohtao.

³⁴ – Otoko monẽtohu? kynako Jezu kynekaropone.

– Seze, kynako toto, nohpo marõkomo eya.

³⁵ Tyxitase Jezu.

³⁶ Morotõkõ ynara tykase:

– Enẽko matose. Ipyno yronomyryme nexiase, tykase toto ipoko.

³⁷ Yrome imehnõ ynara tykase:

– Otãtome tonurãkara tukurãkase ropa eya? Oty katoh mose onukurãkara ropa kynako orihpyra ro ahtao? tykase toto ipoko.

Razaru ãsemãkapotopõpyry ropa

³⁸ Sam tykase Jezu tãtasamase yronomyryme. Morarame toytose ynororo aorikyhpury ekepyry esaka. Ypy onuhtoh po kynexine okepy eny. Apuru kynexine topu risemy.

³⁹ – Apuru isyryhmatoko, kynako Jezu.

Ynara tykase Maata, aorikyhyppyry oryxiry:

– Otarāme tymotase mana. Asakoropane nēmehno moroto, tykase eya aoryxiry.

⁴⁰ Ynara tykase Jezu eya:

– “Enetuputyryhtao oya, Ritonōpo jamitunuru enēko mase,” ykã puh oya, tykase Jezu eya.

⁴¹ Morarame apuru tysyryhmase toto a. Morarame kakoxi tōsenuhmase Jezu. Ynara tykase ynororo:

– Kure mase Papa Kapuaono. Tãkye ase jomiry etaryke oya.

⁴² Kokoro rokē jomiry etãko mase. Moro waro ase. Yrome tarōkō zuaro ehtohme oturūko ase oya toto netaryme, onenyokyhyppyryme jenetupuhtohme toto a, tykase Jezu.

⁴³ Morara kaxīpo opore kynomitane Jezu:

– Razaru, osehko moro tae xiaro, tykase Jezu aorikyhyppyry a.

⁴⁴ Tutūtase ropa ynororo. Emary tyōtyke ro kynexine. Ipupuru roropa tyōtyke ro kynexine. Ēmyty tyōtyke ro roropa kynexine.

– Imyhpokatoko ropa aytotohme, tykase Jezu eya xine.

Tātamorepase toto juteu tomo Jezu etapatohme

(Mateu 26.1-5; Maku 14.1-2; Ruka 22.1-2)

⁴⁵ Morarame Maria marōkō moro eneryke tyya xine Jezu tonetupuhse eya xine, Razaru ēsemākapyry ropa eneryke tyya xine.

⁴⁶ Morarame imehnō toytose parixeu tō zuruse. Jezu ekātose toytose toto.

⁴⁷ Morara exiryke tōximōse toto parixeu tomo te, Ritonōpo maro oturuketō tuisary maro. Juteu tō tuisary tō maro. Enara toh kynexine tōximōse.

– Otara ākohxo sytatohu taroino Jezu poko? Orēpyra kuhmahko, kurākōkara kurākāko kuhmahko.

⁴⁸ “Ah morara rokē nexino,” karyhtao kyya xine, imoihmākō mã Jezu enetupuhnōko tutuisarykōme. Morarame romano tuisary tō mã soutatu tō enehpōko mã kyya xine. Ritonōpo Tapyī kararahnōko toh mana. Kuaropotoryko roropa toh mana taroino imehnō poetoryme kuehtohkōme. Mame kytamurukō omihpyry omipona pyra exīko sytatose, enara, tykase toto.

⁴⁹ Toiro esety Kaipa. Moro jeimamyry ae tuisame kynexine Ritonōpo maro oturuketō tuisaryme. Ynara tykase ynororo juteu tomo a:

– Tuaro pyra matose.

⁵⁰ Senetupuhtone. Kurehxo toiro orikyry kuewomane kōme, orihpyra kuehtohkōme emero porehme, tykase ynororo.

⁵¹ Yrome typoe pyra morara tykase. Ritonōpo Zuzenu poe rokē morara tykase ynororo Ritonōpo maro oturuketō tuisaryme toexiryke moro jeimamyry ae. Morara exiryke mokaro turuse eya Jezu orikyry poko, juteu tō ewome aorikyry poko.

⁵² Juteu tō ewome rokē pyra emero Ritonōpo poetory enehpotohme, sapararahme exiketō enehpotohme, oximōme toto ehtohme roropa, toiro tošēke toto ehtohme.

⁵³ Morotoino osenetupuhkehpyra toh kynexine, juteu tuisary tomo, Jezu etapary poko tyya xine, etapary se toexirykōke.

⁵⁴ Morara exiryke tokare ytopyra ropa Jezu toehse juteu tō htaka. Mame toytose ropa ynororo ahno htaka. Eparaī pona kýtone typoetory tō maro ehse.

⁵⁵ Morarame Oseahmatoh Paxikoa ameke pyra toehse. Morara exiryke Jerusarē zomyēkō toytopitose toto Jerusarē pona. Tyyrypyrykō korokapose kýtone toto otuhtoh konōto ritohto.

⁵⁶ Ritonōpo Tapyī taka tōximōse tahtao xine, Jezu tupise eya xine. Ynara tykase toto oseya rokene:

– Otara āko matou Jezu poko? Oehnōkohxo hna reh otuhtoh konōto pona? tykase toto.

⁵⁷ Osemazuhme ynara tykase parixeu tō exiryke Ritonōpo maro oturuketō tuisary maro: “Jezu eneryhtao oya xine yna zurutoko,” tykase toto tōturuse Jezu apoitohme tyya xine.

12

Jezu ehtopōpyry Petania po (Mateu 26.6-13; Maku 14.3-9)

¹ Morarame tuhke hkopyra rokē ěmepyyry ise ro kynexine otuhtoh konōto ritohme, Paxikoa ritohme eya xine. Mame Jezu toytose Petania pona, Razaru esaka, tynĕsemākapohpyry ropa esaka.

² Morara exiryke autuhtoh tyrise Maria tomo a Jezu otuhtohme. Tōsĕ aroarōko Maata kynexine. Razaru otuhnōko kynexine Jezu maro.

³ Morarame Maria a ixtaratu tapoise typyne exikety, meio riturume naratu kurā risemy. Jezu pupuru pona moro tukuāse eya. Ipupuru tykorokase ropa tūsety ke eya. Typoxine itamurume toehse tapyi tao.

⁴ Juta Ixikariote moroto kynexine, Jezu poetoryme repe; Jezu ewokaneme roropa kynexine. Ynara tykase ynororo:

⁵ – Kurehxo moro ixtaratu tokamosĕme ahtao exiry. Tuhke tineru atapoiry tokamose ahtao, tymōkomokākara a ekarotohme, tykase ynororo repe.

⁶ Morara tykase ynororo ajoajohpe toexiryke. Tymōkomokākara pyno nymyry pyra ynororo kynexine. Jezu poetory tinerū eraseme kynexine, toitoine toto tinerū touse eya tytinerūme.

⁷ Ynara tykase Jezu eya:

– Ah keh nyryno. Jekepyry popatoh kuhnōko mana.

⁸ Tymōkomokākara nae mosa rokene. Yrome ywy ase okynā pyra taro amaro xine, tykase Jezu eya.

Tātamorepase toto Razaru etapary poko

⁹ Morarame: “Jezu Petania po mana,” kary totase toto a ahtao, tuhkākō toytose Jezu enese. Razaru enese roropa toytose toto, Jezu nĕsemākapohpyry ropa enese.

¹⁰ Morara exiryke Razaru etapary se toehse toto, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo.

¹¹ Razaru pokoino juteu tō tuhke tosĕkō rumekary se toehse, Jezu enetupuhtohme rokē tosĕkōme. Morara exiryke Razaru etapary se toehse toto juteu tō tuisary tomo.

Jerusarĕ pona Jezu ytotopōpyry (Mateu 21.1-11; Maku 11.1-11; Ruka 19.28-40)

¹² Yrokokoro: “Jezu oehnōko mana Jerusarĕ pona,” kary totase imoihmākomo a, Oseahmatoh Paxikoa pona ytoketomo a.

¹³ Morara exiryke marariary panō tysahkase eya xine. Morarame toytose toto Jezu ěpatakāmase. Ynara tykase toto:

– Kure Ritonōpo mana. Kure roropa inenehpohpyry mana. Ritonōpo Kapuaono, kure rokē Izyraeu tō tuisary tyriko, tykase toto, tōturuse toytorykōme.

¹⁴ Morarame jumĕtu pitiko tapoise Jezu a. Epona tōtyrise, pake Ritonōpo nymeropohpyry poe ro.

¹⁵ Ynara tykase Ritonōpo pake:

“Emynyhmara ehtoko, Jerusarĕ pōkomo.

Okynā pyra oesĕkō mā oehnōko.

Jumĕtu pitiko po oehnōko mana,”

me tymerose Ritonōpo omiryne pake.

¹⁶ Yrome Jezu poetory kynexine onenetupuhpyra aporo moro poko. Imĕipo tone-
tupuhse toto a, tōsemāse ropa Jezu ahtao, tōnuhse ropa ynororo ahtao roropa kakoxi.

Emene tutuarõtase ropa toto Ritonõpo omiry poko. Ritonõpo nekarotopõpyry ae ro Jezu poko tutuarõtase toto.

¹⁷ Mame Razaru ěsemãkatopõpyry ropa enehpõkomo a imehnõ turuse. Imoihmãkõ tutuarõtanohe eya xine. Razaru ěsemãkatopõpyry ropa poko Jezu a.

¹⁸ Morara exiryke imoihmãkõ toytose Jezu ěpatakãmase, Jezu jamitunuru totase tyya xine exiryke.

¹⁹ Morarame parixeu tõ oseya rokẽ tõturuse toto. Ynara tykase toto:

– Enẽko matose. Sekurehtou. Emero porehme Jezu marõme nexĩ toto, tykase toto imoihmãkõ poko.

Kyreku tõ oehtopõpyry Jezu enese

²⁰ Morarame Jerusarẽ pona ytoketõ maro kyreku tõ toytose Paxikoa pona. Jeimamyry punero ytosene toto, juteu tõ maro. Ritonõpo poko atãkyemase ytosene toto.

²¹ Morarame Piripe a toytose toto. Petesaita põ Piripe kynexine, Karirea rãnaõ pono. Ynara tykase toto Piripe a:

– Pãna, Jezu enery se ynanase. Yna otururu se ynanase imaro, tykase toto Piripe a.

²² Piripe toytose Ātare zuruse aporo. Mame asakoro ro toytose toto Jezu a:

– Kyreku tõ mã tõtururukõ se amaro, tykase toto Jezu a. Ynara tykase Jezu eya xine:

²³ – Kapu ae Ayhtohpyry ase. Okynã pyra orihnõko ase. Mame toorihse jahtao ěsemãnõko ropa ase. Morarame ime jehtoh enetupuhnõko imehnõ mana, tymyakãkõme toorihse jexiryke. Jĕsemãtopõpyry ropa eneryke tyya xine ime jehtoh enetupuhnõko toh mã rahkene.

²⁴ Zae rokẽ ynara ãko ase oya xine, oxinase puhturu ke mã anarykara ahtao nono aka, ahtara mã ekurehnõko. Emãpyra roropa mana. Mãpyra tarykase ahtao nono aka ahtãko mana. Emãnõko roropa mana. (Morara tykase Jezu toorikyry poko, tõsemamyry ropa poko roropa, tonetuputyry poko tuhkãkomo a, enara.)

²⁵ – Ynara karyhtao kyya xine: “Osepyno ase. Jetuarimary se pyra ase. Jorikyry se pyra ase roropa. Penetãko ro ase. Morara exiryke jorikyry se pyra ase,” karyhtao kyya xine orihnõko rokẽ sytatose. Mãpyra ynara karyhtao kyya xine: “Utuarimary zuno pyra ase. Jorikyry zuno pyra roropa ase. Ritonõpo omipona se rokẽ ase,” karyhtao kyya xine, orihpyra exĩko sytatose.

²⁶ Ypoetoryme se awahtao xine jomipona ehtoko ymaro oehtohkõme. Jomipona awahtao xine atãkyematohkõ ekarõko mã Papa oya xine.

Toxihmary poko Jezu oturutopõpyry

²⁷ – Seromaroro emynyhmãko ase yronymyryme. Otara ãko hano? “Papa, jorikyry se pyra ase,” kary se ase repe. Yrome moro poko tooehse ywy kapu ae orihse tarona.

²⁸ Papa Kapuaono, ime oexiry enepoko imehnomo a, “Kure mase,” katohme toto a, tykase Jezu.

Mame kaino omi totase toto a:

– Imehxo jehtoh tonepose ya eya xine. Imeĩpo enezomopõko ropa ase eya xine, tykase omi kaino.

²⁹ Moro omi etaryke tyya xine ynara tykase imoihmãkomo:

– Konomeru kynako, tykase toto.

Imehnõ ynara tykase:

– Ritonõpo nenyokyhpyry noturuno Jezu a, tykase toto.

³⁰ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Moro omi kynako ynetaryme rokẽ pyra. Sekere nykano onetarykõme roropa. Otuarõtatohkõme kynako, tykase eya xine.

³¹ – Okynã pyra iirypyrymãkõ iirypyryme toto exiry enetupuhpõko ase. Okynã pyra Ritonõpo omipona pyra exiketõ esẽkõ poremãkapõko ase, joroko tamuru poremãkapõko.

³² Mame tanÿse jahtao wewe pokona, emero sero nono pōkomo a osenetupuhpōko ase, tykase Jezu eya xine.

³³ Morara karyke toto a, toto zurune toorikyry poko, wewe pokona toxixihmapory poko.

³⁴ Mame ynara tykase imoihmākomo Jezu a:

– Ritonōpo nyperopohpyry Moeze a ynara āko: “Ritonōpo nymenekahpyry orihpyra mana jūme,” āko. Yrome omoro ynara āko: “Kapu ae Ayhtohpyry orihnōko mana,” āko mase. Onoky Kapu ae Ayhtohpyry na taro? tykase toto tōturupose eya.

³⁵ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Sero nono pōkō ezurume sã ase. Otuarōtanohnekōme ase, Ritonōpo poko. Pohñō apiakary poko roropa otuarōtanohtorÿko ase apotoimo htaka toto omomyry poko, enara. Okynã pyra ase amaro xine. Kuenetupuhtoko amaro xine ro jahtao omōpyra oehtohkōme apotoimo htaka. Xinukutumae ytoketō tahnōko rokē toh mana, tosemarykō waro pyra toexirykōke. Mokaro saaro jenetupuhpynō mana, tuaro pyra samo. Apotoimo htaka toytorykō onenetupuhpyra toto, jenetupuhpyra toexirykōke.

³⁶ Morara exiryke oezurukōme jexiry enetupuhtoko amaro xine ro jahtao. Ritonōpo poetoryme oehtohkōme, tykase Jezu eya xine.

Onenetupuhpyra juteu tō ehtopōpyry

Morara kaxīpo toesyryhmase ropa. Tōtonēse tonepyra mokaro ehtohme.

³⁷ Tuhke rokē tyjमितunuru tonepose repe eya xine. Yrome onenetupuhpyra tokurehse toto.

³⁸ Morara exiryke zae kynexine urutō omihpyry pake, Izaja omihpyry. Ynara tykase ynororo:

“Ritonōpo Kapuaono, moxiã nase yna omiry onenetupuhpyra nase toto.

Ajमितunuru roropa onenetupuhpyra nase toto,”

tykase Izaja pake. Zae morara tykase. Zae ro aomihpyry mã seromaroro.

³⁹ Morara exiryke Izaja nekarotopōpyry ae ro onenetupuhpyra toh toehse. Ynara tykase roropa Izaja pake:

⁴⁰ “Tuaro pyra tyripose Ritonōpo a,

aosenetupuhpyrykō tyripose tūpore roropa Ritonōpo a.

Morara exiryke Ritonōpo jमितunuru eneryhtao ro onenetupuhpyra mã toto.

Aomiry etaryhtao ro onenetupuhpyra mã toto.

Tyrypyrykō onurumekara roropa toto.

Morarame rokē tyripose toto Ritonōpo a.

Tyrypyrykō onurumekapÿme tyripose toto tōmipona pyra toto exihpyryme,”

⁴¹ me tymerose Izaja a pake, Jezu jमितunuru tonese tyya exiryke.

⁴² Morarame tuhke juteu tō esamo a tonetupuhse. Yrome tynotao xine rokē tone-tupuhse eya xine parixeu tō zuno toexirykōke, atamorepatoh tae tutūtanohporykoino ropa eya xine.

⁴³ “Kure mase” kary etary se toh kynexine typoko xine parixeu tomo a. Yrome “Kure mase” kary etary se hkopyra toh kynexine Ritonōpo a.

Jezu omihpyry kuapiakatorÿko mana

⁴⁴ Morarame Jezu ynara tykase ropa opore:

– Jenetuputyryhtao oya xine, ywy ro rokē kara enetupuhnōko matose. Jenehpohpō enetupuhnōko roropa matose.

⁴⁵ Jenetuputyhpōkō mã jenehpohpō enetupuhnōko roropa mã toto.

⁴⁶ Oepyase xiaro sero nono pōkō ezurume. Āmorepatorÿko ase Ritonōpo omiry poko. Jenetuputyryhtao oya xine oorypyrykō poko pyra exīko matose. Ixinukuturu htoko ytoketō sã pyra exīko matose. Saeremae ytoketō sã rokē exīko matose.

⁴⁷ Jomiry etãko matose. Yrome jomipona pyra awahtao xine oemara xine ase. Æpiakase xine pyra oepyase. Yrome okurãkase xine oepyase.

⁴⁸ Yse pyra awahtao xine jomiry etary se pyra roropa awahtao xine, ãpiakatorÿko mã Ritonõpo aorihtyã tõ êsemãkatoh ropa po tyya, jomipona pyra toehse oexirykõke.

⁴⁹ Jamoreme ourupyra xine ase. Papa Kapuaõ nekarohpyry rokẽ ekarõko ase oya xine.

⁵⁰ Inekarohpyry omipona rokẽ awahtao xine orihpyra exiko matose jũme. Moro waro ase. Morara exiryke Papa nekarohpyry rokẽ ekarõko ase oya xine, tykase Jezu imoihmãkomo a.

13

Typoetory pupuru kurikatopõpyry Jezu a

¹ Morarame toiro tynyhse ise ro Oseahmatoh Paxikoa poko ehtohme. Morarame toytotoh poko tuaro Jezu kynexine, sero nono rumekary poko tyya. Tummy a toytotoh poko tõsenetupuhse. Moino ro typoetory pyno Jezu kynexine. Toto pyno exikehpyra kynexine, toorikyry ponãmero.

² Morarame kokonie pukuro tõtuhse Jezu typoetory tõ maro. Morarame joroko tamuru nymenekahpyry Juta kynexine, Ximão Ixikariote mükuru. Jezu ewokaneme tymenekase joroko tamuru a.

³ Ritonõpo a tyjमितunuru tokarose Tumükuru a emero porehme. Moro waro Jezu kynexine. Toehtopõpyry Ritonõpo poe waro roropa kynexine. Eya toytotoh ropa waro roropa kynexine.

⁴ Morarame Jezu kynowõne ropa tõtuhkehxiõpo. Mame tupõ touse ropa ahtao kynosekunazõtone ropa tuaja ke.

⁵ Mame eya tuna tarykase ahtao paxiha aka, typoetory tõ pupuru tukurikase eya. Tuaja ke tykorokase ropa eya.

⁶ Mame Ximão Peturu a Jezu toytose ahtao, ynara tykase Peturu eya:

– Upupuru kurikãko hma? tykase eya.

⁷ Ynara tykase Jezu eya:

– Ynyriry onenetupuhpyra ro matose. Yrome imeiõpo zuaro exiko matose, tykase ynororo eya.

⁸ – Upupuru kurikary se pyra ase oya, yna esẽme oexiryke, tykase Peturu eya.

– Yrome opupuru onukurikara jahtao, ypoetoryme pyra mase, tykase Jezu eya.

⁹ Ynara tykase Peturu:

– Upupuru rokẽ kara ikurikako jemary roropa, jupuhpyry roropa, ikurikako emero, tykase Peturu eya.

¹⁰ Ynara tykase Jezu eya:

– Aepytyã sã oexirykõke õkokõ mã kure. Morara exiryke õkokõ kurikary se pyra ase. Opupurukõ rokẽ kurikãko ase. Amarakõ emero aepytyã samo. Toiro mose rokẽ tyrypyry onurumekara tokurehse nase. Eypypÿ saaro nase, tykase Jezu eya xine.

¹¹ Towokane waro toexiryke morara tykase Jezu: “Aepytyã sã matose. Toiro mose tyrypyry onurumekara tokurehse nase. Eypypÿ saaro nase,” tykase Jezu eya xine.

¹² Morarame toto pupuru tukurikakehse ahtao tyya, tupõ tamuruse ropa eya. Meza pona typorohse ropa. Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Menetupuhtou ynyrihpyry poko?

¹³ Tuisa, ãko matose. Amorepatono ãko roropa matose ypoko. Zae ro matose, oesẽkõme jexiryke,

¹⁴ Æmorepanekõme roropa jexiryke. Yrome anamotokõme sã opupurukõ ukurikano. Ysã ehtoko. Imehnõ pyno ehtoko. Imehnõ akorehmatoko roropa.

¹⁵ Moro yrino onenerykõme. Morara exiryke moro ipoenohoko.

¹⁶ Ymotye pyra matose, ypoetoryme oexirykõke.

¹⁷ Oesêkõme ase yrome opupurukõ ukurikano, ysã imehnõ akorehmatohme oya xine. Morara ahtao tãkye exïko matose moro poenopyryhtao oya xine.

¹⁸ – Emero opoko xine kara ywy repe. Ynymenekatyã waro ase. Yrome pake Ritonõpo nymeropohpyry ae ro jewokaneme toehse: “Mose, ymaro otuhkety jewokaneme toehse,” tykase pake.

¹⁹ Sero poko ourutorỹko ase jewokara ro ahtao. Morarame morara toehse ahtao jenetupuhnõko matose Ritonõpo nymenekahpyryme. Morara exiryke jomihpyry anamonohpyra ase.

²⁰ Zae rokẽ ase ynara karyhtao, ynenyokyhpyry pyno awahtao xine ypyno roropa matose. Morararo ypyno awahtao xine jenehpohpõ pyno roropa matose, tykase Jezu eya xine.

*Towokahpõ ekarotopõpyry Jezu a
(Mateu 26.20-25; Maku 14.17-21; Ruka 22.21-23)*

²¹ Morarame tõturukehse tahtao sam tykase ynororo tukurohtao. Ynara tykase ynororo:

– Ajohpe pyra, toiro mose jewokãko nase, tykase Jezu eya xine.

²² Tõsenesenese toto oxime, owokato waro pyra toexirykõke.

²³ Toiro ipoetory Jezu zamaro exikety. Imaro typorohse kynexine.

²⁴ Tomary ke mokyro tykohmase Peturu a. Ynara tykase ynororo eya:

– Ekaropoko eya: “Onoky ewokaneme nae?” tykase Peturu eya.

²⁵ Eponarohme sã toytose mokyro Jezu a ekaropotohme:

– Onoky mokyro oewokaneme? tykase.

²⁶ Ynara tykase Jezu eya:

– Zupãko ase zuaro oehtohme. Mose ro mã jewokãko, tykase Jezu eya.

Morarame wyi tytohkase Jezu a, tyhpase ahtao tokarose Juta a, Ximão Ixikariote mũkuru a.

²⁷ Moro wyi tapoise eya ahtao, Jezu zetũ tanỹse eya. Joroko tamuru omipona toehse. Mame ynara tykase Jezu eya:

– Ehẽ, axĩ ke ytoko oerẽtykyrỹpyry ritohme, jũme rokẽ oerẽtykehtohme, tykase ynororo eya.

²⁸ Yrome imehnõ Jezu maro exiketõ aomiry onenetupuhpyra toto.

²⁹ Tytinerũkõ eraseme Juta exiryke, osepekahse rokẽ tonyohse tokarose eya xine. Tymõkomokãkara a tineru ekarose roropa tonyohse tokarose eya xine.

³⁰ Morarame moro wyi tapoise tyya ahtao tutõtase Juta. Tykohmãsehxo ahtao toytose.

“Imehnõ pyno ehtoko,” katopõpyry Jezu a

³¹ Morarame toytose Juta ahtao ynara tykase Jezu:

– Seromaroro Kapu ae Ayhtohpyry imehxo exiry enẽko matose. Ritonõpo imehxo exiry roropa enetupuhnõko matose jeneryke roropa oya xine.

³² Morara exiryke ime jehtoh eneporyke oya xine Ritonõpo a, ime toehtoh roropa enepõko mã oya xine. Seromaroro ime jehtoh enepõko mã oya xine Papa.

³³ Poetohti, okynã pyra ase amaro xine. Jupĩko matose repe. Yrome ymaro ytosaromepyra matose. Oya xine rokẽ pyra morara ãko ase. Juteu tomo a roropa serara ase: “Ymaro ytosaromepyra matose,” ase eya xine. Morara katopõpyry saaro, morara yka oya xine.

³⁴ Mame jomiry kasenato nomõko ase amaro xine. Imehnõ pyno ehtoko. Opyno xine jexiry saaro imehnõ pyno ehtoko, yronymyryme.

³⁵ Imehnõ pyno awahtao xine ypoetoryme oexirykõ enetupuhnõko sero põkõ mana emero porehme, tykase Jezu eya xine.

Peturu zurutopõpyry Jezu a
(*Mateu 26.31-35; Maku 14.27-31; Ruka 22.31-34*)

³⁶ – Aza ytõko mah? tykase Ximão Peturu. Ynara tykase Jezu eya:

– Ymaro ytosaromepyra matose seromaroro. Yrome imeïpo matose ya ytõko, tykase Jezu.

³⁷ – Oty katohme amaro ytopyra ahno? Orumekary se pyra ase. Jorikyry zuno pyra ase. Imehnõ ynara karyhtao: “Jezu poetoryme awahtao oetapãko ynanase,” karyhtao ya: “Jezu poetoryme ase,” ãko ase, orumekary se pyra jexiryke, tykase Peturu eya.

³⁸ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Oorikyry zuno pyrahxo hmah? Jurumekarahxo mahno? Etako pahne, kuratiri onetara ro ahtao: “Jezu waro pyra ase. Ipoetory kara ase,” ãko mase oseruao, tykase Jezu eya.

14

Osemame Jezu Ritonõpo a

¹ Ynara tykase roropa Jezu typoetory tomo a:

– Torëtyke pyra ehtoko jytory poko. Emynyhmara ehtoko. Ritonõpo enetupuhnõko matose. Kuenetupuhtoko roropa.

² Tuhke osa nae Papa esao. Arypyra ahtao morara kara exiry oya xine. Ytõko ase oesarykõ kurākase.

³ Imeïpo, oesarykõ otyhkaxïpo oehnõko ropa ase tarona opoko xine, ymaro aarotokõme kapu aka.

⁴ Esemary waro matose, tykase Jezu eya xine.

⁵ Ynara tykase Tome:

– Aza ytõko ma? Zuario pyra ynanase. Oesemary waro pyra roropa ynanase, tykase.

⁶ Ynara tykase Jezu eya:

– Ywy ase oesemarykõme nymyry Ritonõpo a. Ywyhnao ytopyra matose Papa a. Ywy ase zae oriponekõme nymyry. Jenetuputyryhtao oya xine ajoajohpe pyra exïko matose. Oësemākaponekõme roropa ase. Jenetuputyryhtao oya xine orihpÿme exïko matose.

⁷ Seromaroro juaro toehse matose. Papa waro exïko roropa matose. Taroino Papa waro matose, tonetupuhse oya xine exiryke, tykase Jezu toto a.

⁸ Ynara tykase Piripe eya:

– Kumykõ enepoko yna a. Enery se rokë ynanase, tykase.

⁹ Ynara tykase Jezu eya:

– Pake ro ase amaro xine, mõtoino rokë pyra. Oty katoh juaro pyra ro mahno Piripe? Juaro awahtao xine Papa Kapuaõ waro roropa matose. Oxisã ynanase Papa maro. Morara exiryke oty katoh: “Kumykõ enepoko yna a,” ãko matou?

¹⁰ Onenetupuhpyra ro hma, Piripe? Papa maro ase, ymaro roropa Papa mana. Ywy jomi poe pyra kuuruatose. Yrome Papa poe kuuruatose. Ymaro mana erohnõko.

¹¹ Jomiry enetupuhtoko, ynara karyhtao ya, Papa maro ase, ymaro roropa Papa mana. Jomiry onenetupuhpyra awahtao xine nyryhpyry enery poko kuenetupuhtoko.

¹² Zae ase ynara karyhtao, jenetuputyryhtao oya xine nyryry sã tyrïko roropa matose. Nyryhpyry motye roropa tyrïko matose toytose jahtao Papa esaka.

¹³ Mame ekaroporyhtao Papa a, emero ekarõko ase oya xine, Papa omi poe ekaroporyhtao, Papa ime exiry enepory se jexiryke oya xine.

¹⁴ Mame ynara karyhtao Ritonõpo a: “Onekarohpyry se rokë ase,” karyhtao oya xine onekaropohpyrykõ ekarõko ase oya xine.

“Kurã Zuzenu ekarõko ase oya xine,” katopõpyry Jezu a

¹⁵ – Mame yse awahtao xine ãmorepatopõpyrykõ ya omipona ehtoko.

¹⁶ Mame ekaroporyhtao ya Ākorehmanekõ ekarõko mã Papa oya xine. Tuzenu kurã ekarõko oya xine mana jũme aehtohme amaro xine.

¹⁷ Ritonõpo Zuzenu anapoipyra jenetupuhpynomo, onenetupuhpyra toexirykõke, zuaro pyra roropa toexirykõke. Yrome matose Ritonõpo Zuzenu waro amaro xine exiryke, isene ro okurohtao xine exiryke.

¹⁸ – Jũme orumekara xine ase. Oya xine oehnõko ropa ase.

¹⁹ Okynã pyra jenetupuhpynõ jenekehnõko toh mana. Yrome matose jenẽko. Isene jexiryke, isene roropa exĩko matose.

²⁰ Morara ahtao Papa maro jexiry waro exĩko matose. Moro saaro ymaro matose, amaro xine jexiry saaro.

²¹ – Jomiry se nymyry awahtao xine, jomipona roropa awahtao xine ypyno matose. Morara ahtao opyno xine Papa exĩko mana ypyno oexirykõke. Ywy roropa opyno xine exĩko ase. Ypoko otuarõtanohõtorỹko ase, tykase Jezu eya xine.

²² Ynara tykase Juta (imepỹ Juta, Ixikariote kara):

– Oty katoh yna rokẽ tuarõtanohnõko mah? Oty katoh oenetupuhpynõ onutu- arõtanohpyra mah? tykase Juta.

²³ Ynara tykase Jezu eya:

– Ypyno awahtao xine, jomipona exĩko matose. Opyno xine Papa exĩko roropa mana. Mame oehnõko ynanase Papa maro oya xine, jũme amaro xine yna ehtohme.

²⁴ Ypyno pyra exiketõ jomipona pyra mana. Yrome ywy jomi poe pyra kuuruatose. Papa poe rokẽ kuuruatose, jenehpohpõ omi poe.

²⁵ – Moro poko kuurutou amaro xine jahtao.

²⁶ Papa Tuzenu enehpõko mana ymyakãme Ākorehmanekõme. Āmorepatorỹko mana emero. Ynekarohpyry poko otuarõtanohõtorỹko roropa mana.

²⁷ – Torẽtyke pyra oripotorỹko ase. Torẽtyke pyra ypoe exĩko matose. Jenetupuhpynõ poe torẽtyke pyra exipyra matose. Ypoe rokẽ torẽtyke pyra exĩko matose. Torẽtyke pyra ehtoko. Emynyhmara roropa ehtoko. Oserehpyra roropa ehtoko.

²⁸ Jomiry metatou? “Ytõko ase. Yrome oehnõko ropa ase. Jũme orumekara xine ase,” kary metatou ya? Ypyno awahtao xine Papa a jytory poko tãkye exĩko matose, ymotye Papa exiryke.

²⁹ Moro poko kuurutou seromaroro ytopyra ro jahtao. Morarame toytose jahtao enetupuhnõko matose. “Sero poko kuuruatosene Jezu,” ãko matose.

³⁰ Okynã pyra oturukehnõko ase amaro xine, jenetupuhpynõ tuisary oepyyryke. Yrome jesẽ kara mokyro. Ypoko pyra roropa mana tyrypyhpyke pyra jexiryke.

³¹ Yrome Papa pyno jexiry enetupuhtohme jenetupuhpynomo a, ipyno jexiryke roropa aomipona yronymyryme ase.

– Pa, ehmaropa taroĩno, tykase Jezu typoetory tomo a.

15

Uwa zoko sã Jezu exiry

¹ Ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Uwa zokome sã ase. Uwa zoko esẽme sã Papa mana. Esẽme rokẽ pyra mana. Ikyryneme roropa mana.

² Amoriry pisarara sã ypoetory tõ mana. Eperytapỹ amoriry pisarara ahtao, amor- ihkãko esẽ mana, eperytara exiryke. Eperytakety amoriry ahtao epery tõ zomye amorisakhãko roropa esẽ mana kure aehtohme, itamurume eperytatohme. Mokyro sã mã Papa. Tõmipona se exiketõ amorepãko mana, tõmipona ipunaka toto ehtohme.

³ Amarokõ tukurãkase matose eya jomiry totase oya xine exiryke. Uwa amoriry tapopohse ahtao tuhke eperytãko mana. Moro saaro okurãkatorỹko Papa mana, zae tõmipona oehtohkõme.

⁴Ymarõme ehtoko. Ywy roropa amaro xine exiiko ase. Ymarõme pyra awahtao xine zae jomipona exipyra matose. Uwa amorirỹpyry amorihkasẽ sã exiiko matose. Eperytapỹ sã exiiko matose roropa.

⁵ – Õkokõme ase. Jamoriryme roropa matose. Ymaro awahtao xine zae jomipona exiiko matose. Eperytakety sã exiiko matose. Ymaro pyra awahtao xine Ritonõpo zamaro pyra matose. Aomipona pyra oexirykõke eperytapỹ sã exiiko matose.

⁶ Uwa amorirỹpyry amorihkasẽ papyry sã ymaro pyra exiketõ pahnõko mã Papa. Tamorihkase ahtao amorirỹpyry orihnõko mana. Mame iwỹnãko toto apoto htaka ematohme jahkatohme.

⁷ Ymaro awahtao xine, jomiry okurohtao xine ahtao roropa emero ekarõko mã Papa ekaroporyhtao oya xine.

⁸ Morarame ypoetoryme nymyry awahtao xine eperytaketõ sã exiiko matose, orẽpyra jomipona exiiko matose. Mame jomipona awahtao xine ypoetoryme oenetupuhtorỹko imehnõ mana. “Kure Ritonõpo nase. Imehxo nase,” ãko mã toto jomipona oexirykõke.

⁹ Papa ypyno exiry saaro opyno xine ase. Morara exiryke opynukõ anakohpyra ehtoko.

¹⁰ Jomipona awahtao xine opyno xine ase õsepynuporykõke. Moro saaro mã Papa, aomipona jexiryke ypyno mana.

¹¹ – Naeroro otuarõtanohtrỹko ase moro poko ypoe rokẽ tãkye oehtohkõme, tãkye nymyry oehtohkõme.

¹² Ynara ãko ase oya xine, imehnõ pyno ehtoko, opyno xine jehtoh samo.

¹³ Tope tõ pyno nymyry exikety tope tõ ewome mã orihnõko, orihpyra tope tõ ehtohme. Moro kure kuhse Papa a. Onymotyẽkara exino.

¹⁴ Jepeme matose jomipona awahtao xine.

¹⁵ Ynamoto tõme rokẽ pyra matose. Jepeme nymyry matose. Namoto tosẽ nyriry waro pyra mana. Yrome amarokõ jepeme matose. Papa nekarohpyry emero ekaroase oya xine.

¹⁶ Onymenekahpyrykõ kara ase. Amarokõ matose ynymenekatyamo. Tymenekase matose ya eperytaketõ sã oehtohkõme, jumanatome jomipona oehtohkõme. Morarame emero ekarõko mã Papa oya xine jomi poe ekaroporyhtao oya xine.

¹⁷ Naeroro ynara ãko rokẽ ase oya xine, imehnõ pyno ehtoko, ãko ase oya xine, tykase Jezu eya xine.

Jezu poetory tõ ryhmãko imehnõ mana

¹⁸ – Jenetupuhpynõ ozehno xine toto ahtao, wenikehpyra ehtoko ypoko. Yzehno toh kynexine roropa pake.

¹⁹ Jenetupuhpyra awahtao xine ozehno xine pyra mã toto, topekõme oexirykõke. Yrome tymenekase ya oexirykõke jenetupuhpynõ epeme pyra toehse matose. Morara exiryke ozehno xine toh mana tysã xine pyra toehse oexirykõke.

²⁰ Jomiry poko wenikehpyra ehtoko: “Ymotye pyra matose ypoetoryme oexirykõke.” Yryhmaryhtao imehnomo a oryhmatoryỹko roropa mã toto ysaaro. Mãpyra jomipona toto ahtao õmipona xine mã exiiko roropa toto.

²¹ Yrome oryhmatoryỹko mã toto, jomipona oexirykõke jenehpohpõ waro pyra toexirykõke roropa.

²² Oehpyra jahtao toto onyhxiropyra Ritonõpo exiry toto rypyry poko, iirypyrykõ poko toto onurupyra jexiryke roropa. Yrome tooehse jexiryke tutuarõtase toto tyrypyrykõ poko. Morara exiryke toto hxirõko mã Papa.

²³ Yzehno exiketõ mã Papa zehno roropa mã toto.

²⁴ Mãpyra yjमितunuru onenepopitopyra jahtao toto onyhxiropyra Ritonõpo exiry iirypyrykõ poko. Mame yjमितunuru enepoase toto a repe tuhke. Yrome onenetupuhpyra toto. Naeroro toto hxirõko Ritonõpo mana. Yjमितunuru enease toto yrome yzehno ro toto. Papa zehno roropa toto.

²⁵ Morara toehse Ritonõpo nymeropohpyry ae ro pake Moeze a. Ynara tykase ynororo: “Yzetũ tanỹse eya xine epokapỹme,” tykase ynororo.

²⁶ – Ākorehmanekõ mã oehnõko, Zuzenu. Zae Ritonõpo ehtoh poko āmorepanekõme mã ynororo. Oehnõko mana Papa winoino. Mokyro enyohnõko ase Papa poe. Morarame ypoko otuarõtanohtorỹko mana.

²⁷ Amarokõ roropa ypoko imehnõ tuarõtanohnõko matose moino ro ymaro oexirykõke.

16

¹ – Moro poko kuurutou, poremãpyra oehtohkõme.

² Tãtamorepatohkõ tae otũtanohpotorỹko ropa imehnõ mana. Morarame okynã pyra oetaparykohtao: “Ritonõpo akorehmãko sytatose. Aomi poe toto etapãko sytatose,” āko toh mã repe oetaparykohtao.

³ Oryhmatorỹko mã toto Ritonõpo waro pyra toexirykõke, juaro pyra roropa toexirykõke.

⁴ Yrome moro poko kuurutou oryhmara ro xine toto ahtao. Imeĩpo oryhmartykohtao tuarõtãko matose jomihpyry poko.

Kurã Zuzenu erohtoh poko

– Pake ourupyra xine existiase amaro xine ro jexiryke.

⁵ Mame seromaroro jytorýke ropa ase otuarõtanohtorỹko ase. Jenehpohpono a ytõko ropa ase. “Aza ytõko mã?” kara matose ya.

⁶ Jytorý poko turuse ya oexirykõke emynymãko matose.

⁷ Yrome etatoko pahne. Kurehxo jytorý. Ytopyra jahtao Ākorehmanekõ oehpyra exiry. Yrome toytose jahtao enehpõko ase oya xine.

⁸ Tooehse ahtao mã sero nono põkõ rypyry zumakapõko mana. Ritonõpo rokẽ mã iirypyrymãkõ kurãkary waro. Moro poko toto amorepãko mana. Jenetupuhpynõ wãnopyry poko roropa toto tuarõmãko mana, enara.

⁹ Jenetupuhpyra sero nono põkõ mana. Morara exiryke toto rypyry zumakapõko mana, jenetupuhpyra toto exiryke.

¹⁰ Papa a ytõko ase. Morara exiryke Ritonõpo Zuzenu āmorepatorỹko mana iirypyrymãkõ kurãkary poko Ritonõpo a.

¹¹ Pake joroko tamuru tapiakase Ritonõpo a ematohme apotoimo htaka. Morara exiryke Ritonõpo Zuzenu otuarõtanohtorỹko mana pohnõ apiakary poko toto papyry poko roropa apotoimo htaka.

¹² – Tuhke ourutohkõ nae ase repe. Yrome seromaroro pitiko rokẽ āmorepatorỹko ase wenikehpyra oehtohkõme, oweniketyrykõino.

¹³ Yrome Zae exikety zuzenu tooehse ahtao otuarõtanohtorỹko mana zae exiry poko emero. Ritonõpo Zuzenu mã tamoreme oturupyra mana. Ritonõpo nekarohpyry rokẽ tyya ekarõko ropa oya xine mana. Ourutorỹko mã aporo morohne poko osemazuhme. Morarame inekarotopõpyry ae ro exiko mana.

¹⁴ Imehxo jexiry enetupuhpõko mã oya xine. Jomiry etaryke tyya ekarõko ropa oya xine mana otuarõtatohkõme.

¹⁵ Emero Papa zuaro exiry waro ase. Oxisã ynanase. Morara exiryke morara ykã oya xine: “Ritonõpo Zuzenu ynekarohpyry ekarõko ropa mã oya xine,” ykano.

Omuhpe aporo ākyetãko ropa

¹⁶ – Okynã pyra jenekehnõko matose. Yrome okynã pyra jenẽko ropa matose, tykase Jezu.

¹⁷ Ynara tykase ipoetory tõ oxime rokene:

– Otara exiiko na moromeiipo? “Okynã pyra jenekehnõko matose. Moromeiipo jenezomõko matose,” äko nae? “Papa a jytoryke ropa,” äko nae?

¹⁸ Oty katohme hkoh morara äko nae? Zuario pyra sytatose, tykase toto. Oxime rokẽ toh tõturuse.

¹⁹ Toto otururu waro Jezu kynexine. Morara exiryke ynara tykase ynororo eya xine:

– Ynekarory poko oturupõko matou? “Okynã pyra jenekehnõko matose aporo. Moromeiipo okynã pyra roropa jenẽko ropa matose,” kary ya. Moro poko tokoh oturũko matou oxime rokene?

²⁰ Etatoko pahne, yhnamõko matose, yrome jenetupuhpynõ täkye exiiko toh mana. Emynyhmãko matose aporo. Yrome imeiipo täkye exiiko ropa matose jenery ropa ahtao oya xine.

²¹ Nohpo ke mana enurusasaka tahtao täkye pyra mana aporo sam karyke tyaa. Yrome tonuruse poeto ahtao toetuarimatopõpyry poko axi wenikehnõko ropa mana. Täkye rokẽ exiiko mana poeto eneryke tyaa.

²² Mokyro sã rokẽ matose. Emynyhmãko matose aporo. Yrome oenetoryko ropa ase. Morarame täkye exiiko ropa matose tõsenepose ropa oya xine jexiryke. Morara ahtao imehnõ mã omynymapopyra xine mana.

²³ – Morarame Ritonõpo Zuzenu tooehse ahtao, ya onekaropopyra matose. Etatoko pahne, topohme rokẽ ekaropõko matose Papa a. Morarame oya xine emero ekarõko mana jomi poe ekaroporyhtao oya xine.

²⁴ Ypoe onekaropopitopyra ro matose Papa a. Ekaropotoko eya, apoitohme oya xine, täkye yronymyryme oehtohkõme.

Tonetupuhpynõ esẽ poremãkaponeme mã Jezu

²⁵ – Osemazuhme tupimã ke kuamorepatose. Okynã pyra morohne ke ãmorepakehtoryko ase. Tupimãkara ke ãmorepatorõko ase Papa poko.

²⁶ Morara ahtao jomi poe ekaropõko matose Papa a. Morara exiryke: “Ekaropõko ase Papa a,” kara exiiko ase. Amarokõ rokẽ oturũko matose topohme Papa a,

²⁷ opyno xine Papa exiryke. Ypyno oexirykõke mã opyno xine roropa mã Papa, aepyhpyryme Papa poe tonetupuhse roropa oya xine jexiryke.

²⁸ Papa maro ehxiipo tooehse ywy tarona. Seromaroro ytõko ropa ase taroino Papa a ropa, tykase Jezu typoetory tomo a.

²⁹ Ynara tykase ipoetory tõ eya:

– Seromaroro zae rokẽ yna zurũko mase. Tupimã ke pyra yna muruno.

³⁰ Emero zuaro mase. Seromaroro oenetupuhnõko ynanase. Oturupono se pyra roropa mase, zae rokẽ tõturuse oexiryke. Morara exiryke Ritonõpo poe aepyhpyryme oenetupuhnõko ynanase, tykase toto eya.

³¹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Seromaroro menetupuhtou?

³² Yrome okynã pyra matose epãko oesaka xine. Urumekãko matose oenaroxirykõke. Toiroro exiiko ase. Yrome toiroro nymyry pyra ase. Papa maro ase.

³³ Morara exiryke kuurutou moro poko, torëtyke pyra oehtohkõme, ypoetoryme oexirykõke. Jenetupuhpynõ õsanumatorõko repe. Orëpyra ehtoko. Jenetupuhpynõ esẽ poremãkapõko ase.

17

Jezu oturutopõpyry Tummy maro

¹ Morarame tõturukehse tahtao, kakoxi Jezu tõsenuhmase. Ynara tykase ynororo:

— Papa, seromaroro jorihtoh po toehse nase. Ime jexiry enepoko imehnomo a. Morarame kuakorehmako ime oexiry enepotohme imehnomo a.

² Emero esēme tyripose ywy oya, toto kurākatohme, jenetuputyhpōkō orihpyra ehtohme jumanatome.

³ Ynara ahtao orihpyra exīko toto, Ritonōpome nymyry oenetuputyryhtao toto a, onenehpohpyryme jenetuputyryhtao roropa eya xine.

⁴ Ime oehtoh tonepose ya sero nono pōkomo a. Onyrohmanohpotopōpyry tao-tyhkanohse ya.

⁵ Papa, nono onyripyra ro awahtao ke amaro ehse ywy. Moro saaro kyriko ropa, amaro ime jehtopōpyry saaro.

⁶ — Sero pōkō jenetuputyhpōkō tutuarōtanohpose ya opoko. Opoetoryme toh kynexine. Naeroro mokaro mekarone ya. Ōmipona toh toehse.

⁷ Naeroro tuaro toehse roropa toto onekarohpyry poko. Ya onekarohpyry enetupuhnōko toto onekarohpyryme exiryke.

⁸ Onekarohpyry ya ekaroase eya xine. Totase toto a. Zae enetupuhnōko roropa toto. Amaroino joehtopōpyry waro toto. Onenyokyhpyryme jenetupuhnōko toto.

⁹ — Kure toh tyriko, āko ase oya Papa. Emero jenetupuhpynō poko kara ase. Jenetuputyhpōkō poko rokē morara āko ase, opoetoryme toehse toto exiryke.

¹⁰ Ypoetory opoetoryme toh mana. Opoetory roropa ypoetoryme toh mana. Morara exiryke ime jexiry enēko imehnō mana, kypoetory tō eneryke tyya xine.

¹¹ Seromaroro oya ytōko ase. Sero nono rumekāko ase. Yrome kypoetory tō sero nono onurumekara toto. Papa kurano, ewomako toto ajamitunuru ke, ya onekarohpyry panō ke. Opoenō oximaro osepynotokōme tyriko, kysā toto ehtohme.

¹² Toto maro jahtao towomase toto ya ajamitunuru ke. Jamihme kyriase Papa, toto ewomaneme. Toto onyhtomapopyra exiasene. Mokyro a rokē tonetupuhkehse ywy toiro, tymenekase ynororo tuānohsēme aehtohme, pake onekarotopōpyry ae ro.

¹³ Seromaroro ytōko ase oya. Morara exiryke morara āko ase taro ro jahtao, tākye ypoe toto ehtohme yronymyryme.

¹⁴ Onekarohpyry ekaroase eya xine. Morara exiryke mā toto zehno jenetupuhpynomo, tysā xine pyra toto exiryke, ysā toehse toto exiryke.

¹⁵ “Aroko toto taroino,” kara ase oya Papa. Yrome ewomako toto joroko tamuru toto onyryhmara ehtohme.

¹⁶ Jenetupuhpynō sā pyra ase. Morararo mā jenetuputyhpōkomo, jenetupuhpynō sā pyra mā toto.

¹⁷ Opoenōme tyriko toto, ōmiry etaryke eya xine, zae ōmiry exiryke.

¹⁸ Toto aropōko ase sero nono poro, zae imehnō amorepatohme toto a, oya jenehpotopōpyry saaro nono pona.

¹⁹ Mokaro pyno jexiryke orihnōko ase, opoetoryme nymyry toto ehtohme.

²⁰ — Toto poko rokē pyra oturūko ase oya Papa. Imehnō poko roropa, imeīpo opoetoryme exiketō poko oturūko ase. Kypoetory tō omiry etaryhtao tyya xine jenetupuhnōko toh mana.

²¹ Ynara āko ase oya Papa, osepyno tyriko toto, osepyno kuehtoh samo, ypyno oexiry samo, opyno roropa jexiry samo, osepyno roropa toto ehtohme, onenehpohpyryme jenetupuhtohme imehnomo a roropa.

²² Imehxo tyripose toto ya, ime jexiry tonepose oya exiryke eya xine osepyno toto ehtohme osepyno kuexiry samo.

²³ Toto maro ywy, ymaro omoro, oximaro yronymyryme toto ehtohme, onenyokyhpyryme jenetupuhtohme jenetupuhpynomo a, toto pyno oexiry enetupuhtohme roropa eya xine, ypyno oehtoh saaro.

²⁴ – Papa, wenetupuhpoase eya xine. Naeroro toto arory se ase jesaka, imehxo jexiry enepotohme toto a. Ime jehtoh mekaroase ya ypyno oexiryke. Moino ro ypyno omoro, nono onyripitopyra ro kuahtao.

²⁵ Papa kurano, awaro pyra sero pōkomo. Yrome awaro ase. Moxiã roropa awaro toehse. Jenehpotoptōpyry waro toehse toh oya.

²⁶ Opoko tutuarōtanohpose toh ya. Toto tuarōtanohpōko ro ywy, ypyno oexiry waro toto ehtohme, asamo ypyno toto ehtohme roropa, jūme toto maro jehtohme, enara, tykase Jezu Tummy netaryme.

18

Jezu apoitopōpyry

(Mateu 26.47-56; Maku 14.43-50; Ruka 22.47-53)

¹ Morarame tōturukehse Jezu ahtao Tummy maro, toytose typoetory tō maro. Keterō iporiry mōpozakoxi toytose toto tupito pona.

² Moro waro kynexine Juta Jezu ewokane. Morotona Jezu ytokehpyra ehse typoetory tō maro rokene.

³ Morara exiryke morotona toytose Juta, tupito pona. Tymaro soutatu tō tarose Ritonōpo Tapyī erase tō maro. Ritonōpo maro oturuketō tuisary naropotyã mokaro kynexine, parixeu tō naropotyã roropa kynexine. Typyreke toytose toto. Tozure roropa toytose toto, koko exiryke.

⁴ Morarame tuaro kynexine Jezu, towokary waro. Toorikyry waro roropa kynexine. Morara exiryke toto ēpatakāmase toytose ynororo. Ynara tykase eya xine:

– Onoky zupīko matou? tykase.

⁵ – Jezu Nazare pono, tykase toto.

– Ywy ha Jezu, tykase ynororo eya xine.

Juta mokaro maro kynexine, Jezu ewokane.

⁶ Morarame: “Ywy ase,” kary etaryke tyya xine mya roropa toeramase toto. Nono pona toepukase roropa toto.

⁷ Tōturupose ropa Jezu eya xine:

– Onoky zupīko keh matou? tykase ynororo.

– Jezu Nazare pono, tykase toto.

⁸ – Ywy ase Jezu, ykahxo puhko oya xine. Jupiryhtao oya xine, moxiã aropotoko ropa, tykase ynororo eya xine.

⁹ Pake Tummy maro tōtururuhtao ynara tykase Jezu: “Papa, onekarotyã ya poko ase tomeseke. Toto onyhtomapopyra exiasene,” tykase. (Morara exiryke ynara tykase ynororo Juta tomo a: “Jupiryhtao oya xine, moxiã aropotoko ropa,” tykase Jezu eya xine. Tōmihpyry ae ro morara tykase Jezu eya xine.)

¹⁰ Ximão Peturu kynexine tytapemake. Moro tapema ke imepỹ akotyry se kynexine. Jezu ewomary se repe. Yrome Ritonōpo maro oturuketō tuisary namoto rokē typanasahkase eya. Tapurose rokē eya. Mokyro poetory esety kynexine Mauku.

¹¹ Ynara tykase Jezu:

– Atapemã tyriko ropa ē aka. Osepynoh wekaroh? Osepyno pyra reahse. Papa omipona ase jorikyry ponãmero, tykase Jezu Peturu a.

Jezu arotopōpyry Anasa ēpataka

¹² Morarame Jezu tapoise soutatu tomo a.

¹³ Tymyhse tarose eya xine Anasa ēpataka. Anas, Kaipa meretamuru kynexine. Kaipa Ritonōpo maro oturuketō tuisary kynexine.

¹⁴ Mokyro ynara kahpō kynexine juteu tomo a pake Jezu orikyry poko: “Kurehxo toiro orikyry kuewokōme, orihpyra kuehtohkōme emero porehme,” kahpō kynexine juteu tomo a.

*“Jezu waro pyra ase,” katopõpyry Peturu a
(Mateu 26.69-70; Maku 14.66-68; Ruka 22.55-57)*

¹⁵ Jezu tokahmase Ximão Peturu tomo a imepỹ Jezu poetory maro. Mokyro, Peturu marõ waro kynexine Ritonõpo maro oturuketõ tuisary. Morara exiryke tomõse ynororo Jezu maro jarakapyhpyry aka, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary esaka.

¹⁶ Peturu omõpyra kynexine aporo. Jarakapyhpyry eutary myhto kynexine. Morarame mokyro Ritonõpo maro oturuketõ tuisary zuaro ehtoh kýtone mya roropa Peturu poko. Kynoturune aporo nohpo a, apuru eraximane a. Peturu tonehse tymaro moro taka rahkene.

¹⁷ Ynara tykase nohpo Peturu a:

– Jezu poetoryme pyrah mah? tykase, tõturupose.

– Arypyra, tykase Peturu.

¹⁸ Morarame osũtoh tukase soutatu tomo a, kõxikene toexirykõke. Osũnõko toh kynexine apoto myhto. Morarame toto a toytose Peturu osũse roropa. Xikihme rokẽ kynexine ynororo.

*Ritonõpo maro oturuketõ tuisary ãpataka
(Mateu 26.59-66; Maku 14.55-64; Ruka 22.66-71)*

¹⁹ Morarame Jezu a tõturupose Ritonõpo maro oturuketõ tuisary ipoetory poko, in-amorepatopõpyry poko, enara.

²⁰ Ynara tykase Jezu eya:

– Jarao rokẽ uruase toto, atamorepatoh tao, Ritonõpo Tapyĩ tao amorepasene toto, juteu tõ oximõtoh tao, enara. Tonesẽme rokẽ amorepase toto.

²¹ Morara exiryke oty katoth oturupõko mah ya. Jetahpõkomo a ekaropoko ynamorepatopõpyry poko. Jomihpyry waro mã toto, totase tyya xine exiryke, tykase Jezu eya.

²² Morarame Jezu omiry etaryke tyya tõtãmase soutatu a.

– Ritonõpo maro oturuketõ tuisary onypoihtopyra exiko, tykase ynororo Jezu a.

²³ Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Azahkuru jahtao, oty azahkuru kynahko? Azahkuru jehtoh ekaroko moxiamo a etatohme. Yrome zae rokẽ jomiry ahtao jõtãmara exiko, tykase Jezu soutatu a.

²⁴ Morarame Kaipa a Jezu aropone Anasa a, tymyhse ro. (Kaipa roropa Ritonõpo maro oturuketõ tuisary kynexine.)

*“Jezu waro pyra ase,” katopõpyry ropa Peturu a
(Mateu 26.71-75; Maku 14.69-72; Ruka 22.58-62)*

²⁵ Peturu osũnõko ro kynexine. Ynara tykase imehnõ eya, tõturupose:

– Mokyro poetoryme pyra hma? tykase toto, tõturupose Peturu a.

– Ỹ, Ipoetoryme pyra ase, tykase, Peturu a tozuhse toto.

²⁶ Ritonõpo maro oturuketõ tuisary namoto moroto kynexine. Peturu nypanakahpyry ekyry kynexine. Ynara tykase ynororo Peturu a:

– Omoro make tupito po? tykase.

²⁷ – Arypyra, ywy kara akene, tykase Peturu. Mame kuratiri totase eya.

*Pirato ãpataka Jezu ehtopõpyry
(Mateu 27.1-2,11-14; Maku 15.1-5; Ruka 23.1-5)*

²⁸ Morarame Jezu tarose ropa toto a Kaipa tapyĩ tae kowenatu tapyĩ konõto taka. Ëmehsasaka kynexine. Kowenatu tapyĩ taka omõpyra juteu tõ tuisary kynexine tyrypyhpyke toexirykõino, Paxikoa pona tõtuhokõme.

²⁹ Morara exiryke tutõtase Pirato tapyi tae, toto ãpatakãmase. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Oty popyra ehtoh poko mose hxirõko matou? tykase.

³⁰ Ynara tykase juteu tuisary tō eya:

– Ajoajohpe pyra mose ro ahtao, oya onenehpyra ynanexiry, tykase toto.

³¹ Ynara tykase Pirato:

– Amarokō ikuhtoko atamurukō nymerohpyry poe, tykase eya xine.

Yrome ynara tykase toto eya:

– Omoro ro ikuhko kowenu omi poe aorihmapotohme. Kowenu omi poe ahno anaorihmaposaromepyra ynanase, tykase toto eya.

³² Morara tykase toto Jezu omihpyry ae ro wewe pokona exixihmary poko. “Kapu ae Ayhtohpyry anñnōko mā toto wewe pokona,” katopōpyry ae ro eya. Morara tykase juteu tomo, aomihpyry ae ro.

³³ Tapyi taka toytose ropa Pirato. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Juteu tō tuisaryme mahno? kynako kynoturupone Jezu a.

³⁴ Ynara tykase Jezu eya:

– Āmoreme tokoh morara āko ma ya? tykase.

³⁵ – Arypyra, ekaropōko rokē ase, juteume pyra jexiryke. Oekyry tō kuh oekarō ya hko. Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō roropa oekarō toh ya. Otyh mypokōnopyahse? tykase ynororo eya, tōturupose.

³⁶ – Ywy, sero po tuisame pyra ase. Sero po tuisame jahtao ypoetory tō jewomary, japoipopyra toh exiry juteu tomo a. Tuisame pyra ase taro, tykase Jezu eya.

³⁷ Ynara tykase Pirato:

– Tuisame nymyry mah? tykase.

Ynara tykase Jezu eya:

– Zae morara mykano, tuisame jexiry poko. Morome ro tooehse ywy sero nono pona, zae rokē imehnō zurutohme. Zae exiketō jomiry etāko, emero porehme.

³⁸ – Oty moro zae exiry? tykase Pirato eya.

Jezu ekarotopōpyry aorihmapotohme

(Mateu 27.15-31; Maku 15.6-20; Ruka 23.13-25)

Morarame mya roropa tutūtase ropa Pirato. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Kure rokē nase ynororo, orihpỹme.

³⁹ Yrome toipe matose Paxikoa riryhtao oya xine imenekāko toiro orihpỹme ehtohme. Itūtanohpōko ropa matose ya orihpyra aehtohme. Mose ro se pyra hmatou otuisarykōme, kynako eya xine repe.

⁴⁰ Yrome ise pyra toh kynexine ipunaka.

– Arypyra, ise pyra ynanase. Parapa se rokē ynanase, tykase toto Pirato a.

Mokyro Parapa kynexine karimotakehpyny.

19

¹ Morarame Jezu typipohpose Pirato a.

² Mame omoxino risē tyrise zuhpokoxi parimā sã tyrihpyry soutatu tomo a: “Tuisame mase,” katohme tyya xine. Eunohtohme rokē tyrise eya xine. Mame upo ke kurā ke tupohose eya xine roropa.

³ Morarame eya tooehse toto, imehnō soutatu tō tooehse.

– Tuisa konōto, juteu tō tuisary, tykase toto Jezu a, ipoihtōko rokē toh kynexine. Morarame tōtātāmase eya xine tomarykō ke.

⁴ Morarame Pirato tutūtase ropa tapyi tae. Ynara tykase ynororo imoihmākomo a:

– Mokyro enehse ropa ytōko ase onenerykōme. Aorihmapory se pyra ase. Oty pokoinohxo aorihmapōko ha, tykase Pirato eya xine.

⁵ Naeroro tutūtase Jezu tuhpōke, omoxino risē ke. Tupoke kurā ke roropa kynexine.

– Mose ro ynororo. Enetoko ke, tykase Pirato eya xine.

⁶ Morarame Jezu eneryke tyya xine ynara tykase toto opore:

– Wewe pokona exixihmapoko aorihtohme. Wewe pokona exixihmapoko aorihtohme, tykase toto. Jamihme tōmitase toto.

Ynara tykase Pirato eya xine:

– Amarokō arotatoko. Exixihmatatoko. Ywy aorikyry se pyra ase repe. Morara exiryke arotoko, tykase eya xine.

⁷Ynara tykase juteu tomo:

– Yna tamuru omihpyry poe aorikyry se ynanase. Ritonōpo mūkurume tōsekarose exiryke aorihmapory se ynanase.

⁸Morara kary etaryke tyya Pirato tōserehse itamurumehxo mokaro omiry etaryke tyya.

⁹Kynomōne ropa tapyi taka Jezu a oturupose.

– Ozeh mahno? kynako kynoturuzomopone ropa eya.

Yrome onezuhpyra kynexine Jezu.

¹⁰Ynara tykase Pirato eya tozuhzomopyra exiryke:

– Oty katoh jezuhzomopyra mah? Tuisame ase. Otūtanohpory se ropa jahtao otūtanohpōko ase. Yrome oexixihmapory se jahtao oexixihmapōko ase, tykase ynororo.

¹¹Ynara tykase Jezu Pirato a:

– Tuisame oehtoh onekaropyra Ritonōpo ahtao, tuisame pyra mexiry. Yrome tuisame oehtoh tokarose Ritonōpo a exiryke sã rokē tuisame mase toehse. Mokyro rokē hxirōkohxo mā Ritonōpo jekarohpō oya. Ohxiropyrahko mana, tykase Jezu eya.

¹²Morara kary etaryke tyya Jezu tūtanohpory se ropa toehse ynororo ipunaka. Yrome juteu tō sekere tykase opore:

– Mokyro tūtanohpory ropa ahtao oya Īperatu epeme pyra mase exīko. “Tuisame ase,” kahpō mā Īperatu epeme pyra mana, tykase toto Jezu poko.

¹³Morara kary etaryke Jezu tarose ropa eya jarānaka ropa. Morarame typorohse Pirato, terekatu porohtoh pona. Moro esety Topu risē zara (juteu tō omiry ae moro esety Kapata).

¹⁴Mame tōmehse. Moro ae ro kokonie pukuro Paxikoa rīko toh kynexine. Ynara tykase Pirato juteu tomo a:

– Mose otuisarykomo, tykase eya xine.

¹⁵Mame ynara tykase toto eya:

– Etapapoko ty! Etapapoko ty! Wewe pokona exixihmapoko, tykase rokē toh Pirato a.

– Otuisarykō exixihmapory se hmatou, wewe poko hna? tykase eya xine Pirato.

Mame ynara tykase toto eya:

– Toiro tutuisake ynanase. Īperatu rokē mā yna tuisaryme, tykase Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo Pirato a.

¹⁶Morarame soutatu tomo a Jezu tokarose rahkene, wewe pokona exixihmatohme eya xine. Mame Jezu tarose soutatu tomo a rahkene.

Jezu exixihmatopōpyry

(Mateu 27.32-44; Maku 15.21-32; Ruka 23.26-43)

¹⁷Toxixihmatoh tarose roropa eya. Toytose toto ypy pona. Ypy esety Upuhpōpo. (Epereu omiry ae moro esety Koukota kynexine.)

¹⁸Moroto wewe pokona Jezu toxixihmase eya xine. Imehnō roropa toxixihmase wewe pokona eya xine Jezu maro. Toiro Jezu apotunuru wino toiro ipozery wino, enara.

¹⁹Morarame wewe tymerose Pirato a rahkene. Jezu apō pokona tynymerohpyry tyrise eya emero tonesēme. “Jezu Nazare pono juteu tō tuisary,” me tymerose eya.

²⁰Moro tonese juteu tomo a tuhke, atameke pyra pata exiryke exixihmatopōpyry a. Oseruao omi kynexine tymerose eya, epereu omiry ae, ratī omiry ae, kyreku omiry ae. Enara kynexine tymerose eya.

²¹ Ynara tykase Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo, juteu tõ tamuximãkomo:

– Juteu tõ tuisaryme onymeropyra exiko. Ynara rokẽ imeroko: “Ywy ase juteu tõ tuisaryme,” katoh rokẽ imeroko morotona, tykase toto eya.

²² Ynara tykase Pirato eya xine:

– Ynymerohpyry onytyromara ase. Ah morara rokẽ nexino, tykase eya xine ynororo.

²³ Morarame Jezu toxixihmase ahtao wewe pokona soutatu tomo a, zuponỹpyry tapiakase eya xine tupõkõme. Asakoropane soutatu tõ kynexine. Mame upo mosã tapoise roropa eya xine ixixĩpyny, tytororo exikety.

²⁴ Ynara tykase toto:

– Onyxihxihkara sehtone. Topu pisarara rokẽ sematone upo mosã apoitohme kyaa xine, tykase toto. Morara kynako toto pake Ritonõpo nekarotopõpyry ae ro: “Juponỹpyry apiakãko toh mana, tupõkõme.

Topu pisarara emãko toh mana juponỹpyry mosã apoitohme tyaa xine,” katopõpyry ae ro urutõ komo a. Morara tyrise soutatu tomo a rahkene.

²⁵ Moroto kynexine Jezu eny. Exixihmatoh myhto kynexine ynororo typaxiry maro. (Imehnõ nohpo tõ maro kynexine, Maria maro. Kyropa pyty Maria kynexine.) Maria Matarena roropa, enara toh kynexine moroto.

²⁶ Morarame tyse enene Jezu. Tonuru zamaro exikety enene roropa. Ynara tykase ynororo tyse a:

– Aja, omũkurume mose tyriko, tykase tyse a ynororo.

²⁷ Morarame typoetory a ynara tykase roropa ynororo:

– Mose asame tyriko, tykase eya. Morara exiryke Jezu enỹpyry tarose tyaa tytapyĩ taka tymarõme aehtohme.

Jezu toorihse rahkene

(Mateu 27.45-56; Maku 15.33-41; Ruka 23.44-49)

²⁸ Morarame toerohtopõpyry otyhkary waro toehse Jezu. Morara exiryke Ritonõpo omihpyry ae ro:

– Tuna se hano, tykase ynororo.

²⁹ Moroto kynexine kasana taõke uwa eukuru ikataĩ exikety ke. Morarame mauru panõ tyrise myxiry potyry pokona, moro eukuru anỹtohme, Jezu ohpatohme.

³⁰ Ëxĩpo ynara tykase ynororo eya xine:

– Epõ. Notyhkano, tykase toerohtopõpyry poko.

Morarame morara kaxĩpo sã rokẽ toetywykase zupuhpyry. Kynorihne rahkene.

Jezu ekepyry tuose warata ke soutatu a

³¹ Morarame juteu tõ tuisary tõ tõturuse Pirato maro. Ynara tykase toto:

– Wewe pokona exixihmatyã jaximorykõ zehpyry etapapoko axĩ toto orihtohme, toto outohme ropa wewe poe. Morara se ynanase sexta-feirame exiryke. Ahno ekepyry nomory se pyra ynanase wewe poko oserematohme exiryke. Paxikoame exiryke roropa, tykase toto.

³² Morarame soutatu tõ toytose wewe pokona exixihmatyã etapazomose jaximorykõ pokona, axĩ toto orihtohme. Osemazuhme Jezu maro exixihmatyã jaximorykõ pokona totapazomose eya xine.

³³ Morarame Jezu tonese tyaa xine ahtao aorikyry tonese eya xine. Morara exiryke jaxiry pokona onetapara toh tokurehse toorihse exiryke.

³⁴ Toiro soutatu a tuose warata ke ikumikyhny aka. Tuotopõpyry ae munu axĩ tutõtase tuna maro.

³⁵ Moro tonese ya. Morara exiryke moro poko ourutorỹko ase. Zae aehtoh waro yna exiryke, zae jexiry waro roropa ase. Morara exiryke zae rokẽ ynymerohpyry mã moro poko, enetupuhthohme oya xine.

³⁶ Morara kynexine, pake Ritonõpo nymeropohpyry ae ro: “Jehpyry onyhmpopyra mã toto,” katopõpyry ae ro, urutõ komo a, ony tahkara toh kynexine.

³⁷ Moro roropa pake Ritonõpo nymeropohpyry ae ro: “Tunuwohpyrykõ enẽko rokẽ mã toto,” katopõpyry ae ro urutõ komo a tunuwohpyrykõ tonese rokẽ eya xine.

Jeju zonẽtopõpyry

(Mateu 27.57-61; Maku 15.42-47; Ruka 23.50-56)

³⁸ Morarame Joze moroto kynexine, Arimatea pono. Toytose ynororo Pirato a. Ynara tykase:

– Jeju ekepyry se ase zonẽtohme, tykase ynororo Pirato a. (Joze Jeju poetoryme kynexine. Yrome juteu tõ tuisary zuno toexiryke tokare pyra rokẽ Jeju poetoryme ynororo kynexine.) Morarame:

– Aroko, tykase Pirato exiryke Jeju ekepyry arone rahkene zonẽtohme.

³⁹ Mame Joze maro Nikotemu kynexine. Jeju ekepyry arotosome kynexine. Nikotemu mokyro, pake orihpyra ro Jeju ahtao koko aytohpyry Jeju enese. Mokyro a tauku panõ tarose, 35 kirume, ixtaratume otoxie mira, aroe tõ maro.

⁴⁰ Jeju ekepyry tapoise eya xine, tyõtose eya xine kamisa kurã ke ixtaratu maro. Typutoputohmase roropa toto a ixtaratu panõ ke jõtoryhtao. Toipe juteu tomo morara ehse tokepyrykõ zõtõko, ipomãko zonẽtohme.

⁴¹ Moe pyra tupito kynexine Jeju exixihmatopõpyry a. Moroto kynexine zonẽtopo, topu tyrisenano, moro tupito po. Imepỹ ekepyry ononẽpitopyra kynexine moro aka.

⁴² Morarame yrokokoro juteu tõ oserematohme exiryke, moe pyra otonẽtoh exiryke roropa, moro aka rokẽ tonẽse eya xine tãtaryporykõke.

20

Jeju ãsemãtopõpyry ropa

(Mateu 28.1-8; Maku 16.1-8; Ruka 24.1-12)

¹ Morarame pakeimo toytose Maria Matarena, xinuxinukutume ro ahtao, nomĩko ae, okepy esaka. Morarame okepy apuru tysyryhmase tonese nohpo a topu risemy.

² Morarame moro eneryke tyya toeramase ropa ynororo. Tururume toytose ropa ynororo Ximão Peturu tõ zuruse. Peturu maro Jeju zamaro exikety kynexine. Ynara tykase nohpo eya xine:

– Esae Jeju ekepyry tarose kynako imehnomo a. Aza tarose kynako otarame? tykase ynororo eya xine.

³ Morarame Peturu tõ toytose Jeju poetory imepỹ maro tururume, Jeju ekepyry esahpyry enese.

⁴ Asakoro toytose toto tururume. Yrome Peturu tymotyẽkase imarono a. Imarõ toeporehkase osemazuhme okepy esahpyry pona.

⁵ Moroto tupueh tykase tahtao kamisa tonese eya, okepy zõtỹpyry, eutahpyry ao. Yrome omõpyra ynororo kynexine.

⁶ Morarame ikapo Peturu tooehse. Tomõse ynororo okepy esahpyry aka. Eya tonese okepy zõtỹpyry moro ao.

⁷ Zupuhpyry zõtỹpyry tonese roropa eya. Imyhto tonese eya. Atakahpo kara kynexine.

⁸ Morarame mokyro osemazuhme aepyhpyry tomõse roropa. Moro eneryke tyya Jeju ãsemãtopõpyry tonetupuhse eya.

– To! Tõsemãse ropa nae, tykase tyya rokene.

⁹ (Ritonõpo omihpyry poko tuarõtara ro toh kynexine Jeju ãsemamyry ropa poko aorihxĩpo.)

¹⁰ Morarame toytose ropa toto tytapyĩkõ taka.

*Tõsenepose ropa Jezu Maria Matarena a
(Mateu 28.9-10; Maku 16.9-11)*

¹¹ Morarame Maria xitāko kynexine okepy eutahpyry myhto. Morarame tupueh tykase tyxitaryhtao ro. Eutary aka tõsenuhmase.

¹² Morarame Ritonõpo nenyohtyā tonese eutary ao, asakoro, upo karimutumā ao toto. Moro tao typorohse toh kynexine, Jezu ekepyry esahpyry pona. Toiro zupuhpyry esahpyry wino, toiro ipupuru esahpyry wino roropa.

¹³ – Xihxi, oty katoh xitāko mah? tykase toto, tõturupose.

Ynara tykase Maria:

– Utuisary tarose imehnomo a. Otarāme aza tarose toto a? Zuario pyra ase, tykase nohpo eya xine.

¹⁴ Morara kaxīpo toeramase ropa ynororo. Jezu tonese tỹkae xikihme. Yrome imepỹme tokarose nohpo a.

¹⁵ – Oty katoh xitāko mahno? Onoky zupīko mahno? tykase Jezu nohpo a.

Tupito eraseme tokarose nohpo a. Ynara tykase ynororo eya:

– Mokyro tarose oya ahtao kuuruko, zuaro jehtohme, ekepyry enehse ropa jyto-tohme, tykase nohpo eya.

¹⁶ – Maria, tykase Jezu eya.

Tõsenuhmase ynororo. Ynara tykase epereu omiry ae:

– Raponi! tykase nohpo, (Amorepatono, kary.)

¹⁷ – Apoipoito pyra exiko. Onuhpyra ro ase Papa a. Morara exiryke ytoko. Jakorõ tõ zuruta ypoko. “Jezu eneno,” kaxita toto a. “Ytõko mã rahkene Tummy a, Kumykomo a, Ritonõpo a, Kyrihpõkomo a,” kaxita, tykase Jezu nohpo a.

¹⁸ Morarame Jezu poetory tomo a toytose.

– Jezu eneno, tykase nohpo toto a.

Morarame Jezu omihpyry tokarose nohpo a, kaxiko katopõpyry tokarose ropa eya xine.

*Tõsenepose ropa Jezu tymarõkomo a
(Mateu 28.16-20; Maku 16.14-18; Ruka 24.36-49)*

¹⁹ Morarame tykohmāse ahtao nomīko ae ro tõximõse Jezu poetory tomo tapyi tao. Tapyi omõtoht tonõ tapuruse toto a, juteu tuisary tõ zuno toexirykõke.

Morarame Jezu tooehse toto rānaka. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Torētyke pyra ehtoko, tykase eya xine.

²⁰ Morara kaxīpo tomary tonepose eya xine. Tuotopõpyry roropa tonepose eya xine warata eutahpyry tukumikyhny po tonepose eya xine. Tātākyemase toto Jezu eneryke tyya xine.

²¹ Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Torētyke pyra ehtoko. Jenyohtopõpyry saaro Papa a oenyohitorỹko ase, tykase Jezu eya xine.

²² Morara kaxīpo puu tykase ynororo toto pona. Ynara tykase eya xine:

– Ritonõpo Zuzenu ekarõko ase oya xine. Aomipona ehtoko.

²³ Imehnõ rypyry tykorokapose oya xine ahtao, toto rypyry korokāko Ritonõpo mana. Yrome iirypyrykõ onykorokapopyra awahtao xine Ritonõpo a, iirypyryme ro toh mana, tykase Jezu eya xine.

Tome maro Jezu ehtopõpyry

²⁴ Toiro Jezu poetory moroto pyra kynexine. Tome pyra kynexine. Kamaramanõpo wātasē pyra kynexine, toto rānaka Jezu tooehse ahtao.

²⁵ Morarame Tome tonese ropa tyya xine ahtao:

– Jezu ynaneneno, tykase toh eya repe.

Yrome ynara tykase ynororo:

– Perëku eutahpyry enery se ase emary poko. Jemary onēmara jahtao perëku eutahpyry aka, warata eutahpyry aka roropa: “Ajohpe,” äko ase. Onenetupuhpyra ase. Mäpyra jemary tōmase ya ahtao: “Ajohpe pyra ro,” äko ase, tykase ynororo eya xine.

²⁶ Toiro semana taropose ahtao tōximōse ropa Jezu poetory tomo, tapyi tao. Tome roropa toto maro kynexine rahkene. Tapyi tysorotohtose repe. Yrome Jezu tooehse toto rānaka. Ynara tykase eya xine:

– Torētyke pyra ehtoko, tykase ropa eya xine Jezu.

²⁷ Morarame Tome a ynara tykase ynororo:

– Jemary eneko. Oemahxiky tyriko sē aka, perëku eutahpyry aka. Oemary tyriko ukumikyhny aka roropa warata eutahpyry aka. “Ajohpe” kara exiko jēsemātopōpyry ropa poko. Wenetupuhko, tykase Jezu eya.

²⁸ – Jesē mase. Ritonōpome mase, tykase Tome.

²⁹ Ynara tykase Jezu eya:

– Wenetupuhnōho rahke? Osenepō puh oya rohke. Imēīpo tākye kuhse imehnō exīko mana jenepyra ro ahtao jenetuputyryke tyya xine, tykase Jezu eya.

Oty katohme sero pape tymerose João a

³⁰ Tuhke rokē tyjemitunuru tonepose Jezu a typoetory tō neneryme. Yrome morohne poko onymeropyra ase.

³¹ Ynara rokē tymerose sero poko ya nase, Jezu enetupuhtohme oya xine Ritonōpo nymenekahpyryme kukurākanekōme. Morarame Ritonōpo mūkurume enetuputyryhtao orihpyra exīko matose jūme, katoh rokē tymerose ya.

21

Jezu osenepotopōpyry ropa 7mākomo a

¹ Moromeīpo tōsenepose ropa Jezu typoetory tomo a ikuhpo ehpio, Tiperiate ehpio. Ynara kynexine toto moroto,

² Ximāo Peturu tō oximōme kynexine Tome maro, Natanaeu maro, Zepeteu mūkuru tō maro, imehnō asakoro Jezu poetory tō maro. (Natanaeu Kana pō kynexine. Karirea rānaō pō kynexine. Tome kamaramanōpo wātasē kynexine.) Enara toh kynexine moroto.

³ Morarame ynara tykase Peturu eya xine:

– Urakanase ytōko ase, kana anỹse, tykase toto a.

– Amaro ytōko ynanase, tykase toto eya.

Morarame toytose toto. Kanawa aka tōtyrise toto. Moromeīpo toytose toh rahkene. Kana anỹse tōmehse toto. Yrome ananỹpyra tokurehse toto.

⁴ Mame xixi porehkaryhtao Jezu tonese toto a tuna ehpio. Yrome zuaro pyra toh kynexine, ahnome rokē tokarose eya xine.

⁵ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Aimo tomo, onoky manỹtou? tykase toto a.

– Arypyra, kana ananỹpyra ynanekurehno. Toiparo rokē ynanēmehno, tykase toto eya.

⁶ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Tarāpa ematoko ropa moino akoxi āpotunurukō winakoxi, kana anỹtohme oya xine, tykase Jezu eya xine.

Morara exiryke tarāpa tomase ropa eya xine tapotunurukō winakoxi. Morarame anymyry se ropa toehse toh repe. “Somoky ykaxi,” tykase toh repe. Tē omoxī toehse kana ke. Itamurume kana exiryke, omoxī toehse.

⁷ Ynara tykase Jezu zamaro exikety Peturu a:

– Kutuisarykõ mokyro, tykase. Morara kary etaryke tyya tupõ tamuruse ropa Ximão Peturu a, osemazuhme touse tyya exiryke toerohtohme. Morarame kuhparo tykase Peturu nakuaka, Jezu maro toytotohme.

⁸ Mokaro imehnõ Jezu poetory tõ kanawae rokẽ ehpioksi ropa toytose toto. Kuremÿme tarose tarãpa eya xine. Tuna ehpiry moe pyra kynexine, otarame sã meturume rokene.

⁹ Morarame toeporehkase toto ahtao apoto tonese eya xine kana purutopo. Kana tonese epo epurũko wyi maro.

¹⁰ – Ananyhpyrykõ enehko xiaro, tykase Jezu.

¹¹ Kanawa aka toytose Ximão Peturu kana enehse. Kana moity tarose eya tarãpa ao, sororohme, Jezu a ekarotohme. Moroto kana tuhke, 153me tuhke exiry, yrome tarãpa ekororohpyra.

¹² – Otuhtokose, tykase Jezu eya xine.

“Onokyh mahno?” kary se toh kynexine Jezu a repe. Ihxipÿke toexirykõke, kara tokurehse toto zuaro toexirykõke roropa.

¹³ Morarame wyi tytohtohkase typoetory punero. Morararo kana tokarose eya xine.

¹⁴ Oseruao aehtoh moro kynexine aosenezomopory ropa typoetory tomo a tõsemãxĩpo ropa.

Peturu maro Jezu ehtopõpyry

¹⁵ Morarame tõtuhkehãpo xine ynara tykase Jezu Ximão Peturu a, (João mũkuru Peturu kynexine).

– Ximão, moxiã motye ypyno mahno? tykase Jezu.

– ÿ, opyno jexiry waro mase, tykase Peturu Jezu a.

– Ypyno awahtao ypoetory tõ pyno exiko. Kaneru esẽ toky tõ poenõ pyno ehtoh sã poetohti pyno exiko, tykase Jezu eya.

¹⁶ Morarame tõturupose ropa Jezu:

– Ximão, ypyno mahno? tykase ropa eya.

– ÿ, opyno jexiry waro mase, tykase ropa Peturu.

– Morara awahtao ypoetory tõ pyno exiko, kaneru esẽ toky tõ pyno ehtoh sã toto pyno exiko, tykase Jezu eya.

¹⁷ Morarame Jezu tõturupose ropa oseruao:

– Ximão ypyno mahno? tykase ropa Jezu eya.

Morarame toemynyhmase Peturu: “Ypyno mahno?” katopõpyry oseruao Jezu a exiryke. Ynara tykase ynororo:

– Jesẽ mase Jezu. Zuaro mase emero porehme. Opyno jexiry waro mase, tykase Peturu eya.

– Morara ahtao ypoetory tõ pyno exiko. Kaneru esẽ toky tõ pyno ehtoh sã ypoetory tõ pyno exiko, tykase ynororo Peturu a.

¹⁸ Mame ynara tykase ynororo eya:

– Poetome awahtao ãmoreme ometÿ eary mykyry waro mexine, openetatoh pona oytotohme. Yrome tamuhpõme toehse awahtao oemary myhnõko imehnõ mana aarotohme oytory se pyra oehtoh pona, tykase Jezu eya.

¹⁹ Moro poko Peturu turuse Jezu a aorikyry poko, kure Ritonõpo ehtoh enepory poko roropa imehnomo a. Mame ynara tykase ropa Jezu eya:

– Ýmaro eropa. Jomiry ekarokose imehnomo a, tykase eya.

Imepÿ tymarõ maro Jezu ehtopõpyry

²⁰ Morarame tÿkakoxi tõsenuhmase Peturu. Jezu enuru zamaro exikety tonese eya. Jezu orihpyra ro ahtao eponaro aexihpyry kynexine Jezu a otuhtoh po. Ynara kahpõ kynexine Jezu a: “Onoky mokyro owokatõme,” kahpõ kynexine, Jezu orihpyra ro ahtao.

²¹ Mokyro eneryke tyya ynara tykase Peturu Jezu a:

– Mose ke? Otara mose ro exĩko nae? tykase ynororo tõturupose.

²² Ynara tykase Jezu eya:

– Aorikyry se pyra jahtao joeypyry ropa momohnõko mana. Oty katoth oturupõko ma ipohko? Eropa hkoty, tykase Jezu eya.

²³ Morara exiryke moro poko tõturuse toto, Jezu poetory tomo:

– Otarãme orihpyra mokyro mana Jezu oeypyry ropa ponãmero, tykase toh repe ipoko. Yrome: “Orihpyra mokyro mana,” kara Jezu toehse. Ynara tykase rokene: “Aorikyry se pyra jahtao joeypyry ropa momohnõko mana,” tykase rokẽ ynororo.

²⁴ Ywy ase Jezu poetory. Morara exiryke moro poko ymerono onenerykõme. Ynymerohpyry waro matose, zae jexiry waro roropa matose.

Etyhpyry

²⁵ Tuhke rokẽ Jezu nyrytyamo. Tymerose emero ahtao pape pokona, tuhke pape exiry. Otarãme sero nono motye exiry emero aerohtopõpyry tymerose ahtao. Sero nono aerohtopõpyry merosẽ pune pyra exiry, emero Jezu nyrytyã tymerose ahtao. Enara.

ATOS

Omi Kurã Jezu poko Ekarory poko 12mãkomo a Atos dos Apóstolos

Ekarotopo

Sero *Atos* ekarõko nase Jezu poko, omi kurã ekarory poko: “Jerusarẽ po, Jutea po, Samaria po, imehnõ pata tõ po sero nono etyhyry pona.” Sero tymerose Ruka a. Toytose ynororo Pauru maro pata tõ punero. Jezu poetory tõ emãtopõpyry poko ekarõko mana, Tosëkõme Jezu enetuputyryke tyya xine, osemazuhme Jerusarẽ po juteu tomo a, juteutõkara a roropa mya Roma po, pata imehxo exikety Itaria po.

Ritonõpo Zuzenu nyrihyry kurã ekarõko mana. Toerohse Ritonõpo Zuzenu Jezu poetory tõ maro, tõnuhse Jezu ahtao kapu aka. Peturu maro kynexine Jerusarẽ po, Samaria po (Atos 1.12–8.25), Rita po, Jope po, Sezarea maro (Atos 9.32–11.18).

Pauru tõ toytose (Atos 13.1–28.31) imehnõ amorepase Jezu poko, omi kurã ekarory poko, emero pata tõ punero. Sero ekarõko nase imehnõ poko roropa: Exitewão, osemazuhmã totapase aexihpyry Jezu poetoryme aehtoh pokoino; Piripe, omi kurã ekarohpõ kynexine Etiopia pono a; Panape te, Timoteu te, Xira roropa, Pauru maro aytotyamo; Ritia roropa pata Piripo pono.

Sero pape ao

Tosëkõme Jezu enetupuhpitory *1.1–2.42*

Omi kurã Jezu poko turuse Jerusarẽ po *2.43–8.3*

Omi kurã Jezu poko turuse Izyraeu po, Xiria po roropa *8.4–12.25*

Pauru, Jezu Kyrixtu maro exikety *13.1–21.26*

Pauru, Jezu Kyrixtu namotome *21.27–28.31*

1. Jerusarẽ po *21.27–23.22*

2. Sezarea po *23.23–26.32*

3. Roma pona Pauru ytory *27.1–28.15*

4. Roma po *28.16-31*

¹ Ynymerohpyry moro oneneryme jepe Teopiru. Ywy ase Ruka. Apitoryme Jezu poko pape ymeroase oneneryme. Inyrihyry poko ymeroase, kurãkõkara kurãkatopõpyry poko eya, imehnõ amorepatopõpyry poko eya roropa,

² aunuhpõpyry pona rokene kakoxi kapu aka, enara. Morohne poko ymeroase apitoryme. Mame onuhpyra ro tahtao tõmiry ekaroase typoetory tomo a, tynymenekatyamo a. Takorehmase roropa ynororo Ritonõpo Zuzenu a typoetory rohmanohpory poko.

³ Orihxõpo tõsenepose ropa tuhke typoetory tomo a, orihpynõpo samo. Tuhke tutuarõmatopõpyry tokarose roropa eya xine. 40me ãmepyry taropose eya tõsenepory poko eya xine, Kuesëkõme Ritonõpo ekarory poko roropa eya xine.

⁴ Morarame tõximõse tahtao typoetory tõ maro, toto anaropopyra Jezu kynexine aporo. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytoytopyra ehtoko aporo. Taro Jerusarẽ po Papa nekarory eraximatoko. Zuzenu oepyy eraximatoko. Moro poko kuuruatose:

⁵ “João oẽpurihkatone tuna kuaka. Yrome tuhke pyra tynyhse awahtao xine, Tuzenu ekarõko mã Papa oya xine,” ase oya xine, tykase Jezu eya xine.

Jezu tõnuhse kapu aka

⁶ Pake ahtao Roma põkõ tuisary juteu tõ esẽme kynexine. Mokyro se pyra juteu tõ kynexine, Roma põkõ tuisary se pyra tutuisarykõme. Morara exiryke tõximõse tahtao xine Jezu a tõturupose. Ynara tykase toto eya:

– Otāto ahtao tuisa konōtome exīko mahno yna tuisary myakāme? Seromaroro? tykase toto eya.

⁷ Jezu a tozuhse toto:

– Tamoreme rokē tuisame jyrīko Papa mana, ise tahtao. Naeroro zuaro pyra matose onekaropyra oya xine exiryke.

⁸ Yrome tyjमितunuru ekarōko mā Papa oya xine, Tuzenu ekarōko. Morarame ypoko imehnō tuarōtanohnōko matose Jerusarē po te, Jutea po te, Samaria po te, emero pata tō punero, tykase Jezu eya xine.

⁹ Morarame tōnuhse Jezu kapu aka typoetory tō maro ehxīpo. Morarame akuru htaka toehse ahtao tonekehse ipoetory tomo a.

¹⁰ Morarame Jezu poetory tō osenuhmaryhtao ro kakoxi asakoro orutua kō toeporehkase toto rānaka, tupoke karimutumā ke.

¹¹ – Karirea pōkomo, oty katohme kakoxi osenuhmāko ro matou, kapu enēko? Mokyro Jezu taroino arohpyry, moro saaro oehnōko ropa mana, kapu aka tonuhtopōpyry saaro, tykase toh aeporehkatyamo.

Juta myakāmatopōpyry

¹² Morarame toytose ropa toto, Jezu poetory tomo, ypy poe, Oriwera poe, Jerusarē pona. Oriwera poe moe pyra moro toto esary kynexine Jerusarē.

¹³ Morarame tapyi taka toytose ropa toto, Peturu tapyi taka. Tōnuhse toto zara taka. Moroto Peturu tytapyikemy. Peturu, Tiaku, João, Ātare, Piripe, Tome, Patoromeu, Mateu, Tiaku Aupeu mūkuru te, Ximāo juteu tō esary pynoto te, Juta, Tiaku mūkuru, enara toh tōnuhse zara taka.

¹⁴ Mokaro tehme kynexine Ritonōpo omiry poko rokene. Ritonōpo maro oturūko roropa kynexine nohpo tō maro, Jezu ē maro, Jezu akorō tō maro, enara.

¹⁵ Morarame Jezu poetory rānao Peturu towōse tōturutohme. Mokaro oximōme 120mākō kynexine. Ynara tykase ynororo:

¹⁶ – Orutua komo, wekyry tomo, etatoko ke jotururu. Pake Ritonōpo a tymeropose Juta poko, Jezu ewokahpō poko. Ritonōpo Zuzenu omi poe Tawi a tymerose, zuaro Ritonōpo exiryke. Morara exiryke morara toehse Juta.

¹⁷ Kymaro xine Juta nexiase repe. Yna maro nerokuase.

¹⁸ (Yrome tineru tapoise eya tyrypyry emetakame, Jezu ewokatamitume. Moro tineru ke tupito topekahse eya. Morarame toepukase ynororo tōsesenāxīpo. Zuakuru toehmose. Zuahxirirī tutūtase. Toorihse rahkene.)

¹⁹ Moro poko zuaro toh toehse Jerusarē pōkomo. Morara exiryke tupito tosehapse Munuhpāme. “Akeutama,” āko aomirykomo.)

²⁰ – Ynara tymerose pake Ritonōpo papē pokona, Saumu pokona:

“Ah esahpyry patāpome nexino,
imepỹ osesaripyra ehtohme morotona,”
tykase.

– Ynara tymerose roropa:

“Apo imepỹ aorikyhyry myakāme nerohno,”
mē tymerose.

²¹ – Morara exiryke toiro Jezu marō symenekatone, kymaro xine Jezu ēsemamyry warono,

²² Jezu poko imehnō amorepatohme kymaro xine. Jezu maro ytoytokety se sytatose ēpurihkatopōpyry poe João a, kapu aka aunukuru ponāmero.

²³ Morarame asakoro tymenekase aporo eya xine, Joze Juxitu, (Pasapame roropa tosehke ynororo), Matia maro.

²⁴ Morarame tōturuse toto Ritonōpo a:

– Papa, emero ahno kurohtao enêko mase. Onoky mymenekano? Yna zuruko onymenekahpyry poko,

²⁵ yna maro aherohtohme Juta myakâme. Iirypyryme Juta toehse exiryke esaka tonyohse ropa mana.

²⁶ Morarame imenekatoh tapoise toto a, Ritonõpo nymenekahpyry waro toehthokõme. Morarame Matia a tapoise tymenekatopo, toerohtohme 11mākõ maro, 12me toto ehtohme ropa.

2

Ritonõpo Zuzenu oehtopõpyry

¹ Morarame Oseahmatoh Pētekoxite toehse ahtao oximõme tapyi tao Jezu poetory tõ kynexine.

² Morarame tyryrykane konõto panõ totase toto a topozakoxi xine. Tyhtose tapyi taka tyryrykane panono.

³ Morarame apoto panõ tõtumakase. Tororokane panõ toepukase tapyi taõkõ pona.

⁴ Morarame morotõkõ aka Ritonõpo Zuzenu tomõse. Tyotyorõkõ omiry ae tõturupitose toto Ritonõpo Zuzenu poe.

⁵ Moroto Jerusarē po juteu tõ kynexine, Ritonõpo omipona exiketõ tuhke. Juteu tõ otuhtoh konõto pokoino, tuhke tosae xine toh tooehse, imeimehnõ maro tuhke toh tooehse morotona.

⁶ Morarame moro ekary etaryhtao morohnome toytose toto tururume, enese.

⁷ Tõsenuruhkase toto tõmirykõ ae Jezu poetory otururuke.

– To! Otãto yna omiry waro toehse matou?

⁸ Karirea põkõ amarokõ repe. Yrome yna omiry waro amarokomo!

⁹ Taro ynanase, Paratia põkomo, Metia põkomo, Erão põkomo, Mesopotamia põkomo, Jutea põkomo, Kapatokia põkomo, Põtu põkomo, Azia põkomo,

¹⁰ Piritia põkomo, Pãpiria põkomo, Ejitu põkomo, Xirene põkomo (Ripia põ Xirene), Roma põkomo,

¹¹ Arapia põkomo, enara. Toitoine Kereta poe aehtyã ynanase. Imehnõ Arapia poe aehtyã roropa ynanase. Toitoine juteu tõme ynanase. Toitoine juteu poenopyhpõkõme ynanase. Moxiaro etãko ynanase yna omiry ae toto exiryke. Morararo nase moxiamo tõmirykõme exiryke etãko toto Ritonõpo kypyno xine exiry poko, tykase toto.

¹² Moroto toh kynexine tõsenuruhkarykõ poko. Toepohnohse toto.

– Oty moro? tykase toh tõturupose.

¹³ Yrome imehnomo a tounohse toto:

– Moxiã aetÿtyã rokene, tykase toto. Toetÿse tokarose toto a.

Peturu nurutopõpyry

¹⁴ Morarame Peturu tooehse 11mākõ maro. Opore tõturuse imoihmãkomo a:

– Etatoko pahne Jutea põkomo, Jerusarē põkõ roropa.

¹⁵ Oty katohme: “Toetÿse,” ãko matou yna poko? Etÿtoh zano pyra nase. Xixi onuhpyra ro nase. Etÿpyra ynanase.

¹⁶ Yrome pake Ritonõpo nymeropohpyry Joeu a sero poko. Ynara tykase:

¹⁷ “Imeïpo ynara tyrïko ase, ãko Ritonõpo,

Juzenu ekarõko ase oya xine.

Morarame omũkuru tõ oëxiry tõ roropa jomiry ekarõko mana.

Nuasemãkomo a osenepõko ase.

Tamuhpomãkomo a oturũko ase aosenety.

¹⁸ ÿ, ypoetory pona emero Juzenu aropõko ase, orutua kõ pona, nohpo tõ pona roropa.

¹⁹ Morarame jomiry ekarõko toh mã rahkene.

Tyoro sã tyrĩko ywy kapu ao, nono po roropa, õsenuruhkatohkõme, munu te, apoto te, orexĩto konõto.

²⁰ Xixi zarumãkapõko ase.

Nuno kamirarame exĩko mana munu samo.

Morarame okynã pyra ynymenekahpyry oehnõko ropa mana, tuisamehxo, ãmepyyry kure moroto ahtao.

²¹ Morarame ‘Tuisa oenupunako ypoko,’ karyhtao oya xine ynymenekahpyry a, enupunãko mã rahkẽ opoko xine, tykase Ritonõpo,” me tymerose Joeu a Ritonõpo omi poe.

²² – Etatoko pahne orutua komo, juteu tomo. Jarao nexiase Jezu Nazare pono. Ritonõpo zamaro ynororo kynexine. Morara exiryke tyjamihtanohpose eya kurãkõkara kurãkatohme ropa eya. Zuario ro matohu?

²³ Pake Ritonõpo zuaro kynexine, Jezu exixihmapotoh waro. Toxixihmapose oya xine, zehnotokomo a. Moro waro Ritonõpo kynexine Jezu orihpyra ro ahtao. Yrome: “Ah nexixihmã toto,” tykase Ritonõpo.

²⁴ Mame tõsemãkapose ropa ynororo Ritonõpo a. Jũme orihpynỹpo sã toehse ropa ynororo typoremãkapory se pyra toexiryke toorihtopõpyry a.

²⁵ Ynara tymerose kytamurukomo Tawi a, Jezu poko: “Kokoro rokẽ Kuesẽkõ rĩko ase jẽpataka, ymaro aexiryke torẽtyke pyra ase.

²⁶ Tãkye ase ukurohtao. Kure mase Papa.

Oeahmãko ase ypyno oexiryke.

Torẽtyke pyra ase, jorikyryhtao ro urumekara oexiryke.

²⁷ Toorihse jahtao jekepyry onymotanohpopyra mase omũkuru nymyryme jexiryke.

²⁸ Jẽsemãkapõko ropa mase, orihpỹme jehtohme.

Tãkye rokẽ jyripõko mase oẽmyty eneryke ya,”

me tymerose Tawi a.

²⁹ – Wekyry tomo, topohme oturuxi amaro xine. Pake kytamurukõ Tawi toorihse. Ekepyry tonẽse. Ekepyry esary mõto mana seroae ro.

³⁰ Yrome Tawi urutõme kynexine Ritonõpo Zuzenu omi poe. Zuario ynororo Ritonõpo omi poe, Kyrixtu typaryme exiry waro. Tuisa konõtome Kyrixtu exiry poko tuaro roropa, tymyakãme aexiry waro.

³¹ Ritonõpo omiry waro Tawi kynexine. Jezu ãsemamyry ropa waro roropa kynexine. Morara exiryke morara tykase ynororo:

“Zuzenu onynomopyra Ritonõpo exĩko mana aorihtyã esao.

Ekepyry motara roropa mana,”

tykase ynororo.

³² Tõsemãkapose ropa Jezu Ritonõpo a. Ynanenease. Morara exiryke ourutorỹko ynanase.

³³ Seromaroro Jezu tuisamehxo tyrise Ritonõpo a. Ritonõpo maro mana. Pake Ritonõpo tõturuse eya: “Juzenu ekarõko ase oya,” tykase Ritonõpo. Mame Tuzenu tokarose Jezu a rahkene. Morara exiryke senohne enẽko matose. Õmirykõ ae Ritonõpo omiry etãko matose.

³⁴ Kapu aka onuhpyra Tawi ekepyry kynexine. Jezu rokẽ tõnuhse. Ynara tymerose roropa Tawi a:

“Ritonõpo tõturuse Kuesẽkomo a:

‘Oporohko seino, japotunuru wino, tuisame oexiryke,

³⁵ oepetõkara ke anamotomatohto ya,’ tykase Ritonõpo Tumũkuru a.”

Morara tymerose Tawi a pake.

³⁶ – Izyraeu tomo, tuaro ehtoko. Jezu mokyro onexixihmahpyrykomo. Tuisame tyrise ynororo Ritonõpo a Kuesẽkõme aehtohme, tykase Peturu eya xine.

³⁷ Morarame toemynyhmasẽ toto Peturu omiry etaryke tyya xine:

— Morara ahtao oty rīko ynanah? tykase toto Peturu tomo a, tōturupose.

³⁸ Peturu a tozuhse toto:

— Oorypyrykō irumekatoko Jezu omipona oehtohkōme. Osēpurihkapotoko Jezu Kyrixtu omi poe, oorypyrykō korokatohme Ritonōpo a. Mame Ritonōpo nekarory apoīko matose. Zuzenu Kurā apoīko matose.

³⁹ Ritonōpo mā Tuzenu ekarory se oya xine, opoenomo a, moemoēkō pata tō pōkomo a roropa, emero tyneahmatyamo a, tykase Peturu toto a.

⁴⁰ Morarame Peturu toto zurune itamurume Jezu poko. Otuhparo turuse toto:

— Emero iirypyryme matose. Iirypyryme oexirykō se pyra Ritonōpo mana. Naeroro oorypyrykō irumekatoko awānohpyra xine Ritonōpo ehtohme, tykase Peturu eya xine.

⁴¹ Morarame mokaro a Jezu tonetupuhse Peturu omiry etaryke tyya xine. Tōpurihkase toto Peturu tomo a. Moro ěmepyyry ae tuhke tomāse toto Jezu poetoryme, 3.000me.

⁴² Morarame kokoro rokē tōximōse toto Jezu omiry etatohme, Peturu tomo a ekarory etatohme. Kure tōturuse toto. Oximōme tōtuhse toto. Kokoro rokē tōturuse roropa toto Ritonōpo maro.

Jezu poetory oximōme ehtopōpyry

⁴³ Morarame emero Ritonōpo zuno toehse toto, Peturu tō nukurākatyā eneryke roropa tyya xine, kurākōkara tukurākase ropa exiryke Peturu tomo a.

⁴⁴ Morarame Jezu omipona exiketō oximōme kynexine. Tymōkomorykō tapiakase eya xine imehnō Jezu poetory tomo a.

⁴⁵ Tymōkomorykō tokarose roropa eya xine imehnomo a tineru apoitohme tyya xine, apiakatohme imehnō Jezu poetory tomo a, etuarimara toehtohkōme.

⁴⁶ Kokoro rokē morohnome Ritonōpo tapyī tao toh kynexine aomiry poko. Morarame Ritonōpo tapyī tae xiaxiake tōtuhse toto. Tākye rokē toh kynexine:

⁴⁷ — Ritonōpo kure mana, tykase toto. Tātākyemase toto. Jerusarē pōkomo a tyyrypyrykō turumekase Jezu omipona toehtohkōme. Kokoro rokē Jezu poetory tomākapose Ritonōpo a.

3

Ytoytopy kurākatopōpyry ropa

¹ Morarame Peturu toytose João maro Ritonōpo Tapyī taka Ritonōpo maro tōturutohkōme. Xixi tywykahme toehse ahtao toytose toto.

² Mame toytorykohtao, ytoytopy tonese toto a. Moino ro morara tonuruse ynororo ytoytopyme ro. Kokoro rokē arosene toto onao Ritonōpo tapyī pota taka, tineru apoitohme eya. Moro Omōtoh Enekurāme tosehapse kynexine.

³ Mokyro a Peturu eneryhtao João maro, toto ytoryhtao, tineru tokaropose eya.

⁴ Mame kurākara tonese tyya xine ahtao ynara tykase Peturu:

— Xiaro kueneko, tykase Peturu.

⁵ Mame tōsenuhmase mokyro. Tineru pitiko eraximane.

⁶ — Tineru pyra ynanase. Yrome tyoro ekarōko ase oya. Owōko. Xikihme exiko. Jezu Kyrixtu okurākāko ropa mana, Nazare pono, tykase Peturu eya.

⁷ Mame kurākara xikihme tanŷse emary poko Peturu a. Ipyrakū toekurākase ropa.

⁸ Pyhseky tykase ynororo. Xikihxikihme toytoytose ynororo toekurākase ropa toexiryke.

— Kure Ritonōpo mana, tykase ynororo. Peturu tō maro tomōse ynororo Ritonōpo Tapyī taka. Tātākyemase ynororo. Pyhsekyhsekyh tykase.

⁹⁻¹⁰ Moro taōkō tutuarōtase kuranōpokara ytoytory eneryke tyya xine: “Kure Ritonōpo,” kary etaryke roropa tyya xine tutuarōtase toto.

— Mose ytoytopynŷpo, tineru eraximahpō Omōtoh Enekurā pūto toekurākase ropa, tykase toto.

¹¹ Tõsenuruhkase toto mokyro eneryke tyya xine. Ritonõpo Tapyĩ taka omõtoh Saromão tapyĩme tosehapse. Moro tao Peturu kynexine João maro. Mokaro onurumekara aekurãkahpyry ropa toehse. Moro taka toytose toto emero, enese.

– To! Kure matose, tykase toh eya xine.

Peturu nurutopõpyry Ritonõpo tapyĩ tao

¹² Morarame morohnome aepyrykõ eneryhtao tyya ynara tykase Peturu:

– Orutua komo, wekyry tomo, serara ekuřãkano onenepitopyra hmatou? Jezu rokẽ mose kurãkaropa, yna kara, kypyno xine toexiryke.

¹³ Ritonõpo kytamurukõ esemy, Aparão esemy, Izake te, Jako, enara. Emero Kuesẽkõme roropa mana. Mokyro a Tumũkuru kuesẽkõme tyrise, onurumekahpyrykomo, Jezu, onekarohpyrykomo Pirato a exixihmatohme. Exixihmapory se pyra Pirato repe.

¹⁴ Yrome aomipona pyra oya xine toxixihmase Jezu, tyrypyhpykẽ kara. Inetapatahpyry rokẽ mutũtanohpoatose ropa.

¹⁵ Kyrihpõkõ mũkuru mexixihmatose repe. Yrome Jumy a tõsemãkase ropa. Moro poko otuarõtanohtrõko ynanase tonese ropa yna a exiryke tõsemãse ropa ahtao.

¹⁶ Mokyro poe mose nekurãka ropa. Mose enẽko matose, Jezu nukurãkahpyry ropa. Tonetupuhse toexiryke Jezu nukurãka ropa, tykase Peturu.

¹⁷ – Wekyry tomo. Awaro xine ase. Jezu exixihmahpõkõ matose, tuaro pyra oexirykõke, oesẽkõ maro.

¹⁸ Pake Ritonõpo a tõmiry tymeropose urutõ komo a Jezu poko, aetuarimary poko, aorikyry poko, õsemãkapory ropa poko tyya. Ajohpe pyra ro Ritonõpo nexiase, tykase Peturu mokaro a.

¹⁹ – Oorypyrykõ irumekatoko. Jezu eahmatoko oesẽkõme aehtohme, oorypyrykõ korokatohme eya,

²⁰ tãkye oehtohkõme ipoko. Imeĩpo Jezu Kyrixtu enehpõko ropa Ritonõpo mana tarona, Kuesẽkõme.

²¹ Kapu ao eraximãko mana tonehpory ropa Tummy a. Tooehse ropa tahtao, kukurãkatorõko ropa mana. Moro poko tymerose pake Ritonõpo poe urutõ komo a.

²² Moeze a ynara tymerose:

“Urutõ menekãko Ritonõpo mana, enehpõko mana jenehtopõpyry sã eya, kuekyrykõme exikety. Aomipona ke ehtoko.

²³ Aomipona pyra exiketõ enahkapõko Ritonõpo mana.”

²⁴ Morara tymerose urutõ komo a pake. Samueu tomo a morara tymerose senohne poko, onenehporykõ poko.

²⁵ Samueu tõ ekepyã pakomotyã matose. Opoko xine kynoturune Ritonõpo atamurukomo a. Ynara tykase ynororo eya xine: “Apary rĩko ase sero nono põkõ kurãkaneme,” tykase Ritonõpo Aparão a.

²⁶ – Naeroro Tumũkuru enyohne kyya xine Kuesẽkõme, kuatãkyematohkõme kyyrypyrykõ korokaryhtao eya, tykase Peturu eya xine.

4

Peturu ehtopõpyry kõseriu õpataka João maro

¹ Morarame Peturu tõ otururuhtao imoihmãkõ maro, Ritonõpo maro oturuketõ tooehse eya xine, Ritonõpo tapyi esẽ maro, satuseu tõ roropa, enara. Satuseu tomo ahno õsemamyry ropa warõkõkara kynexine.

² Peturu tõ tyenonohse eya xine imoihmãkõ amoreparyke eya xine: “Jezu tõsemãse ropa mana toorihxĩpo,” karyke eya xine.

³ Morarame Peturu tõ tapoise toto a. ãpuruhpyry taka tarose eya xine, moro tao toto õmehtohme, tykohmãse exiryke.

⁴ Mame Peturu tō otururu totase tyya xine exiryke Jezu tonetupuhse imoihmākomo a tosēkōme. Tuhke Jezu poetoryme toehse toto, 5.000me.

⁵ Mame yrokokoro juteu tō esā tōximōse Jerusarē po, Moeze omihpyry poko amorepatōkō maro.

⁶ Anasa Ritonōpo maro oturuketō tuisary kynexine. Imaro tōximōse toto jekyry tō maro, Kaipa, João, Arexātere, enara.

⁷ Mokaro ēpataka Peturu tō tarose toto a.

– Onoky poe ahno kurākāko ropa matou? tykase mokaro eya xine.

⁸ Ritonōpo Zuzenu Peturu ao kynexine. Aomi poe Peturu tōturuse:

– Tamuxi tomo, pata esamo,

⁹ oty katoḥ: “Onoky poe ytoypynỹpo mukurākatose rohpa?” āko matou oturupōko yna a?

¹⁰ Jomiry etatoko Izyraeu tomo. Mokyro ynanukurākase ropa Jezu poe. Jezu mokyro Nazare pono, Ritonōpo mūkuru. Onexixihmahpyrykō mokyro. Yrome tōsemākase ropa mana Ritonōpo a. Jezu poe mokyro toekurākase ropa mana.

¹¹ Jezu Kyrixtu poko pake tymerose Ritonōpo omiryne. Ynara tymerose urutō komo a:

“Moro topu, tapyi rinanō nurumekahpyry,

moro topu se toehse toto, kurāme exiryke, tapyi kyryryme nymyry.

Emese kure kuhse Ritonōpo kyya xine mana,”

tykase.

¹² Jezu rokē kyyrypyrykō korokaneme mana, toiro. Imepỹ kyyrypyrykō korokane pyra, Jezu rokene, tykase Peturu eya xine.

¹³ Morarame Peturu tō otururu totase tyya xine ahtao, tōturuse toto oxime rokene:

– Otokoino moxiā enaromyra toehse nae? Atamorepara toh nase repe. Yrome Jezu maro monexiā toto atamorepāko. Otarāme morara exiryke zuaro toehse toh mana, Jezu maronōpotōme toexirykōke, tykase toto. Oxime tōturuse toto.

¹⁴ Mame mokyro kuranōpokara eneryke tyya xine toto maro: “Ajohpe matose,” kara toto.

¹⁵ Morarame tosae xine Peturu tō tutūtanoḥpose ropa toto a, oxime rokē tōturutohkōme:

¹⁶ – Otara āko sytatou mokaro a Jezu poko toto oturukeḥpotohme? tykase toto, tōturuse oxime rokene. – Kurākara kurākahpō mokaro. Tarōkō emero zuaro mana, Jerusarē pōkomo. “Ajohpe,” kara sytatose ipoko xine.

¹⁷ Jezu poko oturupyra rokē syripotone toto. Senaroximatone toto imehnō onurupyra Jezu poko toto ehtohme, tykase toto.

¹⁸ Morarame tykohmase ropa toto tyya xine:

– Imehnō onurupyra ehtoko Jezu poko, tykase toto.

¹⁹ Yrome ynara tykase Peturu tomo:

– Oty Ritonōpo a kure nae? Ōmipona xine yna exiry, tōmipona yna exiry?

²⁰ Yna a tonese exiryke oturukeḥpyra ynanase Jezu poko, tykase toto.

²¹ Morarame Peturu tō enaroximary se toh kynexine repe:

– Ytotoko ropa. Awānohtoryko ynanase imehnō zururuhtao Jezu poko oya xine, tykase toto, mokaro aroporykōme. Peturu tō wānopyry se toh kynexine repe. Yrome onuānoḥpyra tokurehse toto, tuhkākō Peturu tō pyno exiryke.

– Kure Ritonōpo mana, āko rokē toh kynexine.

²² Tātākyemase toto, ytoypynỹpo ikaripamyhpyry tukurākase ropa exiryke.

Ritonōpo a tōturuse

²³ Morarame tonyohse ropa toexirykōke Peturu tō toytose ropa João maro, imehnō Jezu poetory tomo a. Juteu tō esā omihpyry tokarose eya xine.

²⁴ Morarame toto omiry etaryke tyya xine tōturuse toto Ritonōpo maro, Jezu poetory tō oximōme. Ynara tykase toto:

— Yna esēme mase Ritonōpo. Kapu Rihpōme mase, kapu, nono, tuna, tunakuaōkomo, nono pōkomo, emero tyrise oya.

²⁵ Pake moturune yna tamuru Tawi a, ynara tymerose eya ōmiryme Ouzenu poe:

“Oty katoh sero nono pōkō yzehno toh nae?

Toiparo rokē osenetupuhnōko mā toto.

²⁶ Sero nono pōkō tuisary tō atamorepāko mā toto

Ritonōpo maro osepeme pyra toehtohkō poko,

inymenekahpyry maro osepeme pyra toehtohkōme roropa.”

²⁷ — Morararo taro nase Jerusarē po seromaroro, tykase Peturu Ritonōpo a. — Erote tuisame nase. Pōtiu Pirato kowenatume roropa nase. Mokaro oximōme Roma pōkō maro Izyraeu tō maro Omūkuru zehno.

²⁸ Zehnotokō moxiaro Omūkuru exixihmahpōkomo. Morara tyrise eya xine onekaro-topōpyry ae ro, tuarohxo oexiryke, orēpyrahxo roropa oexiryke.

²⁹ Seromaroro mokaro eneko Papa Kapuaono, yna enaroximary se aehtyamo. Yna akorehmako enaromyra yna ehtohme, ōmiry ekarotohme yna a.

³⁰ Kurākōkara ikurākako ropa. Ajamitunuru enepoko ropa Omūkuru kurā pokoino, Jezu pokoino, tykase Peturu Ritonōpo a.

³¹ Morarame tōturukehse toto ahtao, moro tapyi kywyh kywyh tykase. Ritonōpo Zuzenu tomōse toto aka. Orēpyra Ritonōpo omiry tokarose eya xine imehnomo a.

Oximōme toto tŷkyryrykō poko

³² Morarame Jezu poetory tō oximōme toehse, omomŷke pyra toh kynexine toenupunarykōke imehnō poko.

³³ Orēpyra imehnō turuse eya xine Jezu ēsemamyhpyry ropa poko. Kure rokē toh kynexine oximōme, tākye rokene. Imehnō roropa ipyno xine.

³⁴ Morara exiryke etuarimara toh kynexine emero. Tutupikamo a tutupikō tokarose eya xine Peturu tomo a. Tytapyikamo a roropa tytapyīkō tokarose tineru apoitohme tyya xine,

³⁵ ekarotohme Peturu tomo a, apiakatohme ise exiketomo a etuarimara aehtohkōme.

³⁶ Morarame Joze kynexine, Xipere pono, Rewi pary. Mokyro tosehapse Panapeme, oxiehnokō kurākaneme ropa aexiryke.

³⁷ Mokyro a tutupi tokarose tineru apoitohme tyya. Mame Peturu tomo a tytinerū tokarose emero.

5

Anania tomo Sapira maro

¹ Mame imepyny a roropa tutupi tokarose roropa, Anania a ipyty maro.

² Ipyty esety Sapira. Emero pyra tytinerūkō tokarose eya xine:

— Seny, yna tupi eheppyry emero, tykase toh ajohpe. Typyty maro tōturuse toto. “Senekunohne,” tykase toto.

³ Morarame Peturu tōturuse Anania maro:

— Jepe, oty katoh joroko tamuru omipona mahno? Yna enekunopyry se hma repe? Yrome Ritonōpo Zuzenu zuaro mana. Otupi eheppyry emero pyra mekarō yna a. Makoinohno otinerūkōme.

⁴ Otupi onekaropyra ro awahtao xine otupime nexiase. Tupito eheppyry morararo, otinerūkōme ro nexiase. Oty katoh popyra oexirykō se hmatou, yna enekunopyry se? Ajohpe mase Ritonōpo a yna a rokē pyra, tykase Peturu eya.

⁵ Morara kary etaryke tyya nono pona toepukase Anania. Toorihse. Morarame: “Mokyro norihno Ritonōpo poe,” kary etaryke tyya xine tōserehse toto itamurume.

⁶ Mame nuasemākomo a ekepyry tanỹse. Tyōtose, enara. Tarose toto a, zonētohme.

⁷ Morarame tē pitiko tykase ahtao ipytỹpyry tooehse, tuaro pyra.

⁸ Mame Peturu tōturupose nohpo a:

– Moro rokē kynako otupi ehepyry?

– Ỹ moro rokē kynako, tykase nohpo.

⁹ Morarame Peturu a tozuhse. Ynara tykase ynororo:

– Oty katoh moturutou onio maro: “Senekunohne,” mykā onio a? Yrome Ritonōpo Zuzenu oenetou. Eneko pahne moxiā, onio ekepyry zonemyhpōkō noehno ropa toto tapyi eutary pota taka. Oekepyry arōko roropa toh mana zonētohme, tykase Peturu eya.

¹⁰ Axĩ toepukase nohpo nono pona, toorihse. Morarame nuasemākō tooehse ropa ahtao tapyi taka, nohpo orihsē tonese eya xine. Tarose toto a zonētohme inio ekepyry myhtokoxi.

¹¹ Morarame tōserehse Jezu poetory tomo. Mokaro ekary etahpōkō tōserehse roropa toto.

Jamihme tyrise toto Ritonōpo a

¹² Kokoro rokē tōximōse toh rahkene Peturu tō maro, Ritonōpo Tapyĩ taka, Saromāo nyrihpyry taka. Mame jamihme tyrise toto Ritonōpo a kurākōkara kurākatohme ropa eya xine.

¹³ Mame imehnō mokaro maro oximōpyra toehse toto, zuno toexirykōke. Yrome kure tōturuse toto ipoko xine.

¹⁴ Mame tuhke Jezu poetory tō toehse, orutua komo, nohpo tomo, enara. Tuhke tomāse toto.

¹⁵ Morarame kurākōkara kurākary ropa eneryke tyya xine tuhke kurākōkara tonehse eya xine etuehkō tapo, osema taka Peturu zuzenu rokē ytotohme epozakuroko, osema ae Peturu ytoryhtao.

¹⁶ Tuhke roropa imeimehnō pata tō poe tooehse toto Jerusarē pona. Kurākōkara tonehse roropa toto a, jorokohpā kō roropa tonehse eya xine. Emero toh tukurākase ropa eya xine.

Peturu tō ryhmatopōpyry

¹⁷ Morarame Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō, satuseu tō maro Peturu tō zumoxike toehse toto.

¹⁸ Tapoise toto a ēmatohme āpuruhpyry taka.

¹⁹ Yrome Jezu nenyokyhpyry toytose koko āpuruhpyry apuruhmakase ropa. Mokaro tutūtanohpose ropa eya.

²⁰ – Ytotoko Ritonōpo Tapyĩ taka. Oturutatoko mokamo a Jezu poko, Jezu poetoryme toto ehtohme, orihpyra toto ehtohme jūme, tykase Jezu nenyokyhpyry eya xine.

²¹ Morara tykase exiryke toytose toto pakeimo Ritonōpo Tapyĩ taka imehnō amorepase.

Yrome mokaro Ritonōpo maro oturuketō tuisary tymarōkō maro juteu tō tuisary tykohmase tyya xine. Peturu tō enehnanō taropose eya xine āpuruhpyry taka.

²² Morarame toytose toto āpuruhpyry taka. Yrome tynēmatyākō onenepyra tokurehse toto. Naeroro toytose ropa toto kōseriu a oturuse. Ynara tykase toto eya xine:

²³ – Āpuruhpyry tapuruse kynako. Erase tō rokē moroto kynako. Ynanetapuruhmaka repe. Yrome aryryra toh kynako, tykase toto.

²⁴ Morara kary etaryke tyya xine tōserehse toto, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo, oturutoh erase tō maro.

– Otara toehse toh nae?

– Kū. Aza rokē nytō toto? tykase toto.

²⁵ Morarame imepỹ tooehse oturuse. Ynara tykase ynororo:

— Mokã mōto, onēmatyākomo. Oturũko toto Ritonõpo Tapyĩ tao. Imehnõ amorepãko mã toto, tykase ynororo eya xine.

²⁶ Morarame soutatu tō esē toytose, typoetory tō maro, Peturu tō apoise ropa. Opore pyra tōturuse toto eya xine sekerereme, imehnõ kurũke, totaparykõ se pyra toexirykõke.

²⁷ Morarame tarose ropa Peturu tomo kõseriu ěpataka ropa.

²⁸ — Oty katoh imehnõ amorepãko matou mokyro poko? Toto anamorepapopyra ynanexiase ipoko oya xine. Seromaroro emero Jerusarē pōkõ tamorepase oya xine. Yna hxirõko roropa matose mokyro exixihmatopõpyry poko, tykase mokyro Ritonõpo maro oturuketõ tuisary.

²⁹ Morarame Peturu tomo a tozuhse:

— Ritonõpo omipona se ynanase. Ōmirykõ omipona se hkopyra ynanase.

³⁰ Ritonõpo mokyro kytamurukõ esemy. Eya Jezu tōsemākase ropa onexixihmah-pyrykomo wewe pokona.

³¹ Mame tuisa konõtome tyrise ropa ynororo Ritonõpo a, emero Kuesēkõme aehtohme. Kypynanohnekõ mokyro. Kyyrypyrykõ korokary se ynororo. Kyyrypyrykõ rumekary se kuahtao xine ikorokãko mana.

³² Naeroro imehnõ tuarõmãko ynanase morohne poko. Yna maro Ritonõpo Zuzenu mana yna akorehmãko. Tõmipona exiketomo a Tuzenu ekarõko Ritonõpo mana, tykase Peturu.

³³ Mame morara kary etaryke tyya xine tyekĩtapãse toto. “Setapatone,” tykase toto.

³⁴ Yrome toiro towõse tōturutohme. Parixeume ynororo, esety Kamarieu. Moeze omihpyry poko amorepatõme ynororo. Emero ise roropa toh kynexine. Mokyro a Peturu tō jarãnaka taropose aporo. Mame ynara tykase ynororo:

³⁵ — Izyraeu tomo, tomeseke ehtoko mokã poko.

³⁶ Pake hkopyra imepỹ tamuxime toehse, Teuta. Tõsekarose ynororo tuisame toexiry poko. Imehnõ roropa toytose imaro, 400mãkomo. Yrome totapase ynororo ahtao, tãtahpahse toh emero, aomipona aehtyamo. “Tuisa konõto mokyro,” kara toehse toto.

³⁷ Okomino tyoro, Juta, Karirea pono kowenu tineru apoiryhtao ahno a, tuhke roropa imaro tãtãnonohse toh repe. Yrome toorihse ynororo ahtao ipoetohpyã toytose ropa toto tosaka xine.

³⁸ Naeroro ourutorỹko ase mokã poko pyra oehtohkõme. Ah nytõ toto. Ahno omi poe rokē toto ahtao toto namorepary enahnõko rokē mana. Yrome Ritonõpo omi poe toto ahtao enahpyra mana imehnõ amorepary eya xine.

³⁹ Morara exiryke tomeseke ehtoko. Typoetory ryhmaryhtao ozehno xine exĩko Ritonõpo mana, tykase Kamarieu eya xine.

⁴⁰ — Ÿ, tykase toh repe. Yrome Peturu tō tonehse ropa tyya xine ahtao typipohse toto a.

— Oturupyra ke ehtoko Jezu poko, tykase toh eya xine. Mame tonyohse ropa toto ipipohxĩpo xine.

⁴¹ Morarame toytorykõ ropa ahtao kõseriu wino tãtãkyemase toto.

— Jezu poetoryme kuexiryke kypipohno toto. Morara exiryke tãkye sytase, tykase toto.

⁴² Mame kokoro rokē Ritonõpo Tapyĩ tao tōturuse toto Jezu Kyrixtu poko. Imehnõ tapyĩ tao roropa oturukehpyra toh kynexine.

6

7me Jezu poetory akorehmananomo

¹ Morarame Jezu poetory tō tuhke tomãse ahtao kyreku tomo a juteu tō tykerekere-mase.

— Oty katoh juteu tō pyxiamõpyamo a rokē tōsē ekarõko toh nae? Kyya xine onekaropyra mã toto, tykase toto.

² Morarame Jezu poetory tō tonehpose 12mākomo a tōturutohkōme imaro xine. Ynara tykase Peturu tō eya xine:

– Popyra Ritonōpo omiry rumekary yna a tykyrysã ekarotohme rokene.

³ Morara exiryke imehnō Jezu poetory tō akorehmananō menekāko ynanase, 7me ajoajohpākōkara rokene, Ritonōpo Zuzenu omipona yronomyryme exiketomo, toerokurukō warōkō roropa.

⁴ Yrome yna kokoro rokē Ritonōpo maro oturūko ynanase. Imehnō amorepāko roropa ynanase aomiry poko, tykase toto.

⁵ Morara kary etaryke tyya xine tātākyemase toto. Ynara tyrise toto a Jezu poetory tō akorehmananōme, Exitewāo. Ritonōpo Zuzenu imaro kynexine. Aomipona yronomyryme exikety ynororo. Ynororo, Pirīpe, Pyrokoro, Nikanoa, Timō, Parymena, Nikorau, enara. Nikorau juteume aeramahpyry kynexine, Ātiokia pōme exikety roropa.

⁶ Mokaro tooehse Peturu tō ěpataka. Morarame tōtururukohtao Ritonōpo a tomarykō tyrise zuhpokoxi xine.

⁷ Morarame Ritonōpo omiry totase tuhkākomo a Jerusarē pōkomo a. Jezu poetory tomāse Jerusarē po. Tuhke Ritonōpo maro oturuketō roropa Jezu omipona toehse toto.

Exitewāo apoitopōpyry

⁸ Morarame Exitewāo Ritonōpo omipona kynexine. Kure kynexine orēpyra roropa Ritonōpo poe. Kurākōkara kurākary waro roropa ynororo kynexine.

⁹ Yrome imehnō moroto kynexine, aomipona se pyra exiketomo. Moino aehtyā mokaro kynexine. Xirene poe, Arexātyria poe, Xirixia poe, Azia poe, enara tooehse toh kynexine morotona. Tyorō tao tātamorepase ynaroro. Tōsezusezukurukō se toh kynexine repe Exitewāo maro.

¹⁰ Yrome typoremāse toto orēpyrahxo Exitewāo exiryke Ritonōpo Zuzenu poe.

¹¹ Morarame imehnō taomipohtomase eya xine:

– Mose ynanetase Moeze kerekeremāko, Ritonōpo kerekeremāko roropa, tykase toto imehnomo a Exitewāo poko ajohpe.

¹² Morara kary etaryke tyya xine juteu tō tyekītapāse. Typatakā maro toytose toto Moeze omihpyry warōkō maro Exitewāo apoise kōseriu a arotohme.

¹³ Morarame tokarose eya xine rahkene.

– Mose sē tapyi poihtoase, Ritonōpo maro oturutopo. Moeze omihpyry poihtoase roropa.

¹⁴ Ynara nase mose: “Sē tapyi kararahnōko Jezu Nazare pō mana. Moeze namorepatyā myakamāko roropa mana,” nase mose, tykase toto Exitewāo poko ajohpe rokene.

¹⁵ Morarame mokaro a emero terekatu tō maro iporohtyamo a Exitewāo ěmyty tonese, kapu ae Ritonōpo nenyokyhpyry ěmyty samo.

7

Exitewāo oturutopōpyry

¹ Morarame Ritonōpo maro oturuketō tuisary a tōturupose:

– Ajohpe pyra moxiã na? tykase ynororo Exitewāo a.

² Ynara tykase Exitewāo eya xine:

– Wekery tomo, kuetatoko, orutua kō roropa. Pake Aparāo a Ritonōpo tōsenepose saerehkane panō ezure, Mesopotamia po Aparāo ahta ro Harã pona ytopyry ro ahta.

³ Ynara tykase Ritonōpo eya: “Oesary irumekako, oekyry tō roropa. Ymaro eropa. Imepỹ pata enepōko ase oya,” tykase Ritonōpo eya.

⁴ Morara exiryke Kautea turumekase Aparāo a Harã pona toytotohme. Morarame tumy orihxīpo tosary turumekase eya. Taronā tooehse kuesaka xine.

⁵ Ritonõpo onesaripopyra Aparão a repe. Yrome ynara tykase ynororo eya: “Sero imeĩpo ekarõko ase oya oesaryme, oesahpyo apakõ esaryme roropa toorihse awahtao,” tykase Ritonõpo Aparão a tumũkue pyra ro ahtao.

⁶ Mame ynara tykase roropa ynororo: “Apakõ mã imehnõ nonory pona ytõko osesarise, katonõme sa rokene. Moroto 400me zeimãnõko mã toto, etuarimãko imehnõ namotome.

⁷ Morarame apakõ tuarimahpõkõ wãnohnõko ase. Morotoino xiaro oehnõko toh mana jahmatohme kure,” tykase Ritonõpo Aparão a.

⁸ Morarame Aparão tamorepase Ritonõpo a aipotapihpyry sahkary poko. Ynara tykase ynororo: “Kure rokẽ oritorỹko ase. Morara exiryke aikõpotapihpyry sahkapõko ase oya xine,” tykase Ritonõpo eya. Morarame Aparão toemũkuase, Izakeme. Mame oma etato irãnao ae aenurutopõpyry ahtao, tumũkuru aĩpotapihpyry tysahkase eya. Mame tuãtase Izake ahtao toemũkuase ynororo Jakome. Mame Jako toemũkuase 12me, kytamurukõme.

⁹ – Morarame kytamurukomo a takorõkõ tokarose imehnomo a jehno toexirykõke. Ejitu pona tarose ynororo. Yrome Ritonõpo imaro kynexine.

¹⁰ Toenupunase ipoko. Tutuarimakehpose eya. Morarame Ejitu esẽ Joze se toehse, tuaro aexiryke. Esety Parao kynexine. Joze kowenatume tyrise eya tytapyĩ esẽme roropa.

¹¹ Morarame konopo toehkehse, tonahsẽ pyra toehse. Toetuarimase toto Ejitu po, Kanaã po, enara. Kytamurukõ nykyryry tonahse.

¹² Yrome Ejitu põkõ nykyryry nae ro kynexine. Imeĩpo morara kary etaryke tyya tumũkuru tõ tonyohse Jako a tynapyrykõ epekahse.

¹³ Morarame toytozomose toto ahtao Joze tõsenepose turui tomo a. Tyekyry tõ tonepose Parao a eya.

¹⁴ Morarame: “Kumykõ enehtoko xiaro,” tykase Joze turui tomo a. Mame emero morotona toytose toto, 75me.

¹⁵ Morarame kytamurukõ toorihse moroto, Jako, imũkuru tõ, enara.

¹⁶ Yrome toto ekepyry tarose Xikẽ patahpyry pona zonẽtohme, Aparão nepekatyhpyry aka. Hamoa poenomo a topekahse eya orihpyra ro toto ahtao. Xikẽ zũ Hamoa kynexine.

¹⁷ – Morarame Aparão pakõ toemũkuase Ejitu po. Tuhke toehse toto moroto. Morarame tynekarotopõpyry ae ro toto arory se ropa Ritonõpo kynexine esaka xine.

¹⁸ Morarame imepỹ Ejitu tuisaryme toehse, Joze warõkara.

¹⁹ Kytamurukõ tonekunohse eya. Tyryhmase toto eya. Toto zehno toehse ynororo toto emamyryke. Imũkurukõ typahpose eya nakuaka.

²⁰ Morarame Moeze tonuruse, poeto kuranoryme. Tummy tapyĩ tao oseruao rokẽ nuno taropose eya.

²¹ Mame tapyi tae jeny a tarose ynororo nakuataka. Mame Parao ẽxiry a tanỹse ropa tunuãtanopyryme tumũkurume.

²² Ejitu põkomo a tamorepase ynororo itamurume. Tõtururu waro toehse. Emese kure toehse roropa ynororo otyro riry poko.

²³ – Morarame Moeze tykaripãse ahtao, 40me jeimamyry taropose ahtao tyekyry tõ enese toytose ynororo, Izyraeu tõ enese.

²⁴ Morarame tyekyry osanumary tonese tyya ahtao typynanohse eya. Ejitu põ totapase eya.

²⁵ “Wekyry tõ pynanohneme jenetupuhnõko toh mana. Ritonõpo nenyokyhpyryme jekarõko mã toto,” tykase Moeze tukurohtao repe. Yrome onenetupuhpyra toh kynexine.

²⁶ Yrokokoro tyekyry enese toytory ropa ahtao, osetapaketõ tonese eya. Toto zupokary se kynexine repe. “Aimo, ãkorõ ananapoipyra exiko. Oxiehno pyra ehtoko,” tykase ynororo eya xine repe.

²⁷ – Yrome ajoajohpano a tupurohmase. “Onoky omi poe upokato mano tuisame awahtao samo?”

²⁸ Ejitu pō etapahpō mase. Jetapary se roropa hma?” tykase ynororo Moeze a.

²⁹ Morara kary etaryke tyya toepase Moeze Mitiã pona. Tõsesarise ynororo moero, katonõme, toemũkuase asakoro.

³⁰ – Morarame 40me tyeimãse ahtao moroto, Ritonõpo nenyokyhpyry tõsenepose Moeze a ona tonorē po, ypy Xinai pũto.

³¹ Moroto pika zatyry tonese Moeze a tororo ãko. Moro eneryke tyya toemynyhmasse ynororo. “Otãto puhkoke pika ezehpyra nae? Eneta aporo,” tykase ynororo tukurohtao.

– Morarame enese toytose tahtao Ritonõpo omiry totase eya, ameke pyra toehse ahtao. Ynara tykase Ritonõpo eya:

³² “Ritonõpo ase, atamurukõ Esemý, Aparão Esemý, Izake Esemý, Jako Esemý, enara,” tykase ynororo eya.

– Morara kary etaryke tyya tykytyky tykase Moeze. Osenuhmara toehse ynororo tõserepyryke.

³³ Morarame ynara tykase Ritonõpo eya: “Asãtajã tõ touko jẽpataka oehtohme. Onoupyra awahtao orihnõko mase,” tykase ynororo eya.

– Mame morara kary etaryke tyya tysãtaja tõ touse eya. Mame ynara tykase Ritonõpo eya:

³⁴ “Ypoetory tõ tuarimary enẽko ase Ejitu põkomo a. Morara exiryke oehno toto pynanohse. Seromaroro aaropõko ase Ejitu pona,” tykase Ritonõpo Moeze a.

³⁵ – Moeze mokyro ro. Apitoryme ise pyra toh kynexine repe tutuisarykõme. “Onoky omi poe upokato mano tuisame awahtao samo?” tykase toto eya. Yrome mokyro ro tyrise Ritonõpo a toto tuisaryme, takorehmase ynororo apoto htaonõpo a.

³⁶ Morarame tarose ropa toto eya Ejitu poe. Tyjमितunuru tonepose roropa eya moroto Ejitu po, typoetory anaropopyra ropa Ejitu põkõ exiryke. Tuna konõto Tahpiremã purohpokuroko tarose toto eya. Mame ahno esao pyra 40me ikonopory taropose toto a, Ritonõpo jamitunuru enery poko roropa tyya xine. Tỹkyryneke pyra toto ahtao tỹkyrynehtose toto Ritonõpo a.

³⁷ Mame Moeze ynara tykase Izyraeu tomo a: “Urutõ enehpõko Ritonõpo mana, kuekyrykomo, ysã exikety,” tykase Moeze pake tyekyry tomo a.

³⁸ Moeze mokyro Ritonõpo poetory amorepahpono ahno esao pyra. Ritonõpo nenyokyhpyry maro roropa kynexine ypy po, Xinai po. Imaro tõturuse ynororo moro ypy po kytamurukõ netaryme. Eya Ritonõpo omiry tymerose, kyya xine ekarotohme roropa.

³⁹ – Yrome aomipona se pyra kytamurukõ kynexine. Tymaro xine ise pyra toh kynexine ipunaka. Ejitu pona ropa toeramarykõ se ropa toh kynexine tukurohtao xine.

⁴⁰ Arão a ynara tykase toto: “Ritõ tyriko Ritonõpo myakãme, kuesemazupurukõme aytotohme. Aza rokẽ nytoase Moeze, kueneypyhpõkomo Ejitu poe? Zuario pyra sytatose,” tykase toto.

⁴¹ Moroto tahtao xine pui mũkuru panõ tyrise toto a. Morarame kaneru tõ totapase eya xine uuru risẽ êpataka, “Kure mase,” katohme tyya xine. “Kuesẽkõme mose ro nase,” tykase toto. Tãtãkyemase toto tynyrihpyrykõ poko.

⁴² Morarame mokaro turumekase Ritonõpo a: “Kuesẽkõme sero nase,” kary etaryke tyya. Mame xirikuato tõkehko roropa tyrise eya xine tosẽkõme. Ynara tymerose Ritonõpo omiry pake urutõ komo a:

“Izyraeu tomo, oekykõ mekarotone ya?

Onekarorykõme oekykõ metapatone repe,
yrome ya pyra mekarotone,

40me ikonopory taropose oya xine,

Izyraeu tomo, oyoytorykohtao ahno hnakuroko.

⁴³ Tapyi pitiko maromarotone kamisa risemy,
ymyakāme onyrihpyrykō tapyīme,
onohpetu tapyīme Moroke tapyīme.

‘Kuesēkōme sero nase,’ matokene mokyro poko.

Raipā roropa onyrihpyrykō xirikuato esē panō repe.

Morara oexirykōke aarotorỹko ase mya

Papironia pona,” tykase Ritonōpo eya xine.

⁴⁴ – Kytamurukō maro Ritonōpo tapyī kynexine, okyno pihpyry risemy, ahno esao pyra, typoko toto amorepatohme. Moeze a moro tapyi tyrise Ritonōpo omi poe, imaro tōturuse exiryke.

⁴⁵ Moro tonehse kytamurukomo a xiaro pake tooepyrykohtao. Mame Jozue tō tōsesarise ropa imehnō esahpyry po, taropose morotōkō exiryke Ritonōpo a. Morarame Tawi Izyraeu tō tuisaryme toehse.

⁴⁶ Ritonōpo omipona exikety ynororo kynexine. Tapyi amory se toehse repe Ritonōpo tapyīme.

⁴⁷ Yrome imūkuru a rokē tamose, Saromão a, Ritonōpo tapyīme.

⁴⁸ – Yrome imehxo Ritonōpo Kapuaono. Tapyi tao nyhpyra mana, ahno nyrihpyry tao, tykase Exitewão. – Ynara Ritonōpo nekarohpyry sero poko pake urutonōpo a:

⁴⁹ “Kapu jesaryme mana,

sero nono upupuru apōme mana.

Oty amōko matou ytapyīme?

Otāto ytapyī rīko matou moro tao jehtohme?

⁵⁰ Ywy rokē senohne emero Rihpōme ase.

Ya ro kapu tyrise, nono roropa.

Senohne emero esēme ase,”

tykase Ritonōpo pake urutono a, tykase Exitewão mokaro a. Mame ynara tykase roropa eya xine:

⁵¹ – Otato pyra matose, Ritonōpo omipona pyra. Zuzenu okorokarykō se mā repe. Yrome ise pyra matose. Atamurukō saaro matose.

⁵² Urutō kō tyryhmase atamurukomo a emero. “Ritonōpo mūkuru oehnōko mana,” kananō totapase toto a. Mokaro saaro matose. Mokyro mexixihmatose tooehse ahtao.

⁵³ Ritonōpo a tōmiry tokarose oya xine inenyokyhpyry tomo a repe. Yrome aomipona pyra matose, tykase Exitewão eya xine.

Exitewão etapatopōpyry topu ke

⁵⁴ Morara kary etaryke tyya xine tyekītapāse toto. Exitewão ěpataka tyerykō totose toto a tynyetūkōke.

⁵⁵ Yrome Ritonōpo Zuzenu Exitewão maro kynexine. Kakoxi tōsenuhmase tahtao Jezu tonese kapu ao xikihme, Ritonōpo maro. Saerehkane konōto tonese roropa eya Ritonōpo ezurume.

⁵⁶ Morarame ynara tykase ynororo:

– Enetoko ke! Kapu enēko ase tātapiakase. Jezu Kyrixtu enēko ase. Ahnome aexihpyry enēko xikihme, Ritonōpo maro, tykase ynororo eya xine.

⁵⁷ – Ajohpe mase! tykase toto. Toepanapuruse toto. Axī toytose toto tururume Exitewão apoise.

⁵⁸ Pata ehpikoxi tarose toto a topu ke etapatohme. Morarame etapatohme tupōkō tapoipose nuasemano a. Toto zupō apoihpō Sauru kynexine.

⁵⁹ Mame topu ke totaparyhtao ro ynara tykase Exitewão:

– Tuisa Jezu, kuaroko oesaka, tykase rokē ynororo.

⁶⁰ Morarame tosekumuru po toepukase tahtao opore tōmitase rahkene:

– Jezu kapuaono moxiã onyhxiropyra exiko jetapary poko, tykase ynororo toorihtho. Morara kaxĩpo sã rokẽ toorihse ynororo rahkene.

8

Sauru a Jezu poetory ryhmatopõpyry

¹ Morarame Exitewão tomĩnose Sauru a jehno toexiryke. Morarame Exitewão etapaxĩpo Jezu poetory tõ totapazomose moroto ro zehnotokomo a. Morara exiryke tãtahpahse toh emero Jutea pona, Samaria pona, enara. Peturu tõ rokẽ epara kynexine.

² Morarame Ritonõpo omipona exiketomo a Exitewão tyhnamose. Tãtarerekase toto. Ekepyry tarose eya xine zonẽtohme.

³ Mame Sauru toytose Jezu poetory zupise, toto zehno toexiryke. Emero rokẽ tapyĩ taka toytose ynororo toto apoise. Orutua kõ tapoise aporykõ poko, nohpo tõ roropa tapoise ãpuruhyry taka toto ãmatohme.

⁴ Morara exiryke toepase toto. Emero pata tõ poro toytose toto imehnõ zuruse Ritonõpo omiry poko.

Ritonõpo omiry ekarotopõpyry Samaria po

⁵ Morarame Piripe toytose Samaria pona morotõkõ amorepase Jezu Kyrixtu poko.

⁶ Kure Piripe omiry totase imoihmãkomo a. Otato toehse toto kurãkõkara kurãkary ropa eneryke tyya xine.

⁷ Joroko tõ tutũtanohpose ropa eya ahno ae. Joroko tõ tũtary ropa ahtao toto kurohtae kui tykase toto. Tuhke ytoytopynỹpo tõ roropa tukurãkase ropa eya.

⁸ Morara exiryke tãtãkyemase toto morotõkomo, Samaria põkomo.

⁹ Moroto pyaxi kynexine, esety Ximão. Pake tunuhnatase itamurume ynororo Samaria po.

– Pyaxime ase, tykase ynororo repe.

¹⁰ Mokyro omiry etãko toh kynexine poetome exiketomo, ikaripãtyamo, enara.

– Mokyro jamihme mana Ritonõpo poe, tykase toh repe.

¹¹ Yrome joroko poe uhnato kynexine, Ritonõpo poe pyra. Pake aepyaximahpyryme aexiryke toytose toto eya enetao.

¹² Yrome Piripe tõturuse eya xine Ritonõpo kuesẽkõme exiry poko. Morarame zae aomiry tonetupuhse toto a. Jezu Kyrixtu poetoryme toehse toto. Tõpurihkase roropa toto Jezu omi poe, orutua komo, nohpo tomo, enara.

¹³ Morarame Ximão a roropa Jezu tonetupuhse. Morarame Piripe a tõpurihkase tahtao tõpurihkahpõ onurumekara toehse ynororo. Kurãkõkara kurãkary ropa tonese eya. Tõsenuruhkase ynororo pitiko rokẽ pyra.

¹⁴ Morarame: “Samaria põkomo a Ritonõpo omiry tapoise mana,” kary totase Jezu poetory tomo a Jerusarẽ po. Naeroro asakoro orutua tonyohse eya xine morotõkomo a, Peturu, João, enara.

¹⁵ Morarame Samaria pona tooehse tahtao xine tõturuse toto Ritonõpo a:

– Ouzenu ekaroko moxiamo a õmiry apoihpõkomo a, tykase toto Ritonõpo a,

¹⁶ Tuzenu onekaropyra ro Ritonõpo exiryke toto a, nakuaka rokẽ tõpurihkase toto Jezu omi poe.

¹⁷ Morarame tomarykõ tyrise ahtao eya xine morotõkõ zuhpokoxi, Tuzenu tokarose Ritonõpo a eya xine rahkene.

¹⁸ Morarame moro eneryke tyya tytinerũ ekarory se Ximão toehse Peturu tomo a, toto sã Ritonõpo Zuzenu ekaroneme toehtohme repe.

¹⁹ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonõpo Zuzenu ekaroneme kyritoko, imehnõ zuhpokoxi jemary riryhtao ya moxiã aka Ritonõpo Zuzenu omõtohme, tykase ynororo Peturu tomo a.

²⁰ Yrome Peturu a tozuhse ynororo. Ynara tykase:

– Ritonõpo oenyohsasaka mana apotoimo htaka otinerũ maro, inekarohpyry epekatyry se oexiryke tineru poko.

²¹ Oesary kara sero taro, tykase Peturu eya. – Ritonõpo omipona pyra oexiryke ipoetoryme pyra mase.

²² Iirypyryme mase okurohtao Ritonõpo a. Moro oorypyry irumekako! Ekorokapoko Ritonõpo a. Otarãme oorypyry korokãko ropa mana, tykase ynororo eya.

²³ – Iirypyryme oexiry waro ase. Itũ sã okurohtao mana zumoxike oexiryke. Tymyhse sã roropa mase oorypyry a, tykase Peturu, Ximão tyenonohse.

²⁴ Mame ynara tykase Ximão eya xine:

– Ajohpãme sã kaxitoko amarokõ ypoko. Oturutoko Ritonõpo a kure rokẽ jehtohme, juãnohpyra Ritonõpo ehtohme, tykase ynororo Peturu tomo a.

²⁵ Morarame imehnõ tamorepase Peturu tomo a João maro Ritonõpo omiry poko. Kure rokẽ turuse toto Jezu poko. Morarame axĩ pyra toytose ropa toto imehnõ amoreparyme pata tõ poro Samaria po, tosaka xine, Jerusarẽ pona.

Piripe Etiopia põ maro oturutopõpyry

²⁶ Morarame Ritonõpo nenyokyhpyry kapu ae tõturuse Piripe a:

– Ytokose osema ae Jerusarẽ esema taka, eporehkakety ae oytotohme ona pona, Kaza pona.

²⁷ Mame Piripe toytose moro ae. Moroto orutua tonese eya Etiopia pono. Mokyro Kãtase mõkomory esẽ kynexine. Kãtase Etiopia põkõ esẽ kynexine. Mokyro ipoetory ytõko ropa kynexine Jerusarẽ poe Ritonõpo omiry poko tãtamorepaxĩpo. Ritonõpo eahmatohme toytose ynororo Jerusarẽ pona.

²⁸ Morarame Ritonõpo omiry sekeremaryme ytõko ropa kynexine kahosa ae, Izaja nymerohpyry sekeremaryme.

²⁹ Morarame Piripe taropose Ritonõpo Zuzenu a:

– Kahosa aka ytoko mose maro oytotohme, tykase ynororo eya.

³⁰ Tururume toytose Piripe kahosa aka. Morarame Izaja nymerohpyry sekeremary totase eya.

– Onysekeremary enetupuhnõko hma? tykase ynororo Etiopia pono a.

³¹ – Arypyra, onenetupuhpyra reahse. Tamorepaneke jahtao enetuputyry. Otyriko, ymaro eropa, tykase ynororo Piripe a.

³² Ynara Ritonõpo omiry sekeremãko kynexine:

“Mokyro tarose kaneru samo, etapatoh pona.

Kanery hpoty sahkaryhtao oty kara mana.

Mokyro sã oty kara toehse ynororo tyryhmaryhtao.

³³ Mokyro tutuarimanohpose toto a.

Pohnomo a tyhtomase.

Tumũkue pyra ro ahtao taorihmapose eya xine,”

tykase, tysekeremase Piripe ytotozõpyry a.

³⁴ Morarame Etiopia põ tõturupose Piripe a:

– Onoky poko Izaja nymerohpyry sero? Typoko, imepỹ poko? tykase ynororo Piripe a.

³⁵ Mame Piripe tõturuse imaro Ritonõpo omiry poko, inysekeremahpyry poko. Kure turuse eya Jezu poko.

³⁶ Morarame toytorykohtao tuna pona toeporehkase toto.

– Tunahxo mony. Jẽpurihkary se pyra hma? tykase mokyro Etiopia põ Piripe a.

³⁷ – Arypyra, Jezu enetuputyryhtao oya oesẽme oẽpurihkãko ase, tykase Piripe eya.

– Ỹ, Jezu Kyrixtu enetupuhnõko ase, Ritonõpo mũkuru nymyry mokyro, jesemy, tykase ynororo Piripe a.

³⁸ Mame kahosa totypohkapose eya. Toytose toto nakuaka, Piripe maro. Mokyro Etiopia pō tōpurihkase eya Jezu omi poe.

³⁹ Morarame towōse ropa nakuae toto ahtao, Piripe tarose ropa Ritonōpo Zuzenu a. Onenepyra ropa toehse Etiopia pono. Mame toytoryme ropa tātākyemase ynororo.

⁴⁰ Morarame Piripe tonese ropa imehnomo a rokene, Azotu po ahtao. Mame imeimehnō pata tō poro toytoryhtao Ritonōpo omiry poko tōturuse ynororo morotōkō netaryme, Sezarea pona toytoryme.

9

Jezu enetupuhstopōpyry poko Sauru a (Atos 22.6-16; 26.12-18)

¹ Morarame Jezu poetory tō zehno ro Sauru kynexine. Toto ryhmary se ro kynexine. Toto etapary se roropa toehse ynororo.

² Naeroro Ritonōpo maro oturuketō tuisary a toytose ynororo pape meropose. Pape arory se kynexine Tamaxiku pōkō neneryme toto atamorepatoh tao. Moro pape se kynexine Jezu poetory tō moero ahtao enehtohme ropa tyya, tymyhse, Jerusarē pona, orutua komo, nohpo tomo, enara.

³ Yrome aytory rohtao, moe hkopyra Tamaxiku toehse ahtao, mōtoino rokē etonie saereh tykase itamurume, kaino kapu ae.

⁴ Nono pona toepukase ynororo. Omi totase roropa eya. Ynara tykase:

– Sauru, Sauru, oty katohme yyryhmāko mah, ypoetory tō ryhmāko? Sam kamexipōko mase ya, tykase.

⁵ – Onoky hma? tykase Sauru tōserehse toexiryke.

– Ywy ase, Jezu. Oty katoh yyryhmāko mah, ypoetory tō ryhmāko?

⁶ Owōko ropa hkoty. Ytokose pata pona. Morotona toytose awahtao ypoetory enyohnōko ase oenese. Jomiry ekarōko oya mana, tykase Jezu Sauru a.

⁷ Morarame Sauru marōkō mynyhme toehse. Omi totase eya xine repe. Yrome oturukety onenepyra toh kynexine.

⁸ Mame Sauru towōse ropa. Yrome pīpokah tykase ropa tahtao onetopyra toehse. Emary poko rokē tarose imehnomo a Tamaxiku pona.

⁹ Morarame moroto oseruao tōmehse ynororo onetopyra ro kynexine. Otuhpyra roropa kynexine, tuna onēpyra, enara.

¹⁰ Mame Jezu poetory moroto kynexine Tamaxiku po, esety Anania. Mokyro a tōsenepose Jezu aosenety. Ynara tykase sā ynororo:

– Anania, tykase.

– Otara āko ma Tuisa? tykase ynororo.

¹¹ – Ytokose Topohmā ae Juta tapyī taka. Moroto awahtao Sauru ekaropoko Taasu pono.

¹² Mokyro mā Ritonōpo maro oturūko. Oenēko roropa mana tōsenety. Oytory enēko oemary rise epona aosenuhmatohme ropa, tykase sā Jezu eya.

¹³ Yrome Anania a tozuhse:

– Tuhke tokare mokyro mana. Opoetory tō zehnoto mokyro Jerusarē po. Toto tyyryhmase eya itamurume.

¹⁴ Taronā roropa tonehpose ynororo Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a opoetory tō myhtohme, tykase Anania.

¹⁵ Yrome Jezu ynara tykase sā eya aosenetoh ae:

– Ytoko jomi poe. Sauru ynymenekahpyry mokyro ypoetoryme. Imeimehnō pataka ynenyokyryme roropa exīko mana, juteu tō pataka, juteutōkara pataka, enara, pata esā maro aoturutohme ypoko.

¹⁶ Sauru osanumāko toh mana itamurume jomiry poko tamoreparykohtao, jomipona aexiryke. Moro ekarōko ase eya, tykase.

¹⁷ Morarame Anania toytose Juta tapyī taka, Sauru enese. Epona tomary tyrise eya.

— Jepe Sauru, Jezu nosenepoase oya osema ae oopyryhtao. Mokyro jenehpō oya ōsenuhmatohme ropa, Ritonōpo Zuzenu ekarotohme oya, tykase Anania.

¹⁸ Axī toepukase kana puhturu panō enuru ae. Moro esahpyo kure ropa toehse ynororo. Tōsenuhmase ropa. Morarame tōpurihkase ynororo rahkene.

¹⁹ Mame tōtuhxīpo tyjamihtase ropa ynororo.

Jezu poko Sauru oturutopōpyry Tamaxiku po

Moroto tuhke pyra tōmehse Sauru Jezu poetory tō maro, Tamaxiku pōkō maro.

²⁰ Morarame juteu tō atamorepatoh taka toytose ynororo moro taōkō amorepase Jezu poko.

— Ritonōpo mūkuru nymyry mokyro, tykase ynororo.

²¹ Mame Sauru etaryke tyya xine tōsenuruhkase toto.

— Ajohpe pyra mose ro Jezu poetory ryhmahpō Jerusarē po? Xiaro noepyase roropa Jezu poetory tō poko, tymyhse toto arotohme tymaro Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a ekarotohme, tykase toto, tōturuse oxime rokene.

²² Mame orēpyra tōturuse ynororo Jezu Kyrixtu poko:

— Ritonōpo mūkuru nymyry mokyro, tykase ynororo toto amoreparyme. Mame orēpyra Sauru exiryke tōtururukō tupise toto a, juteu tomo a, Tamaxiku pōkomo a roropa.

²³ Morarame tuhke tynyhse ahtao juteu tō tōturuse Sauru poko:

— Setapatone, tykase toto.

²⁴ Yrome Sauru tuaro. Totapary se exiketō poko tuaro ynororo kynexine. Osema apuru pūto eraximāko toh kynexine, kokoro rokene, koko, saereme, enara, Sauru tūtary eraximāko, apoitohme tyya xine repe.

²⁵ Morara exiryke Jezu poetory tomo a tarose ynororo koko. Tonyhtose eya xine ruto ao, pata apuru poe.

Sauru Jerusarē po ehtopōpyry

²⁶ Morarame Jerusarē pona Sauru toytose ropa ahtao tōtururu se toehse ynororo Jezu poetory tō maro. Yrome zuno toh kynexine.

— Otarāme Jezu poetory kara mokyro, tykase toto Sauru poko.

²⁷ Mame Sauru tarose Panape a, Peturu tomo a ekarotohme.

— Mose Jezu poetoryme nase. Kuesēkō tonese eya Tamaxiku pona toytoryhtao. Imaro tōturuse roropa ynororo. Moromeīpo Jezu poko tōturuse ynororo orēpyra Tamaxiku pōkō netaryme, tykase Panape toto a.

²⁸ Mame Jezu poetory tō maro Sauru kynexine. Toytose ynororo Jerusarē poro porehme; Jezu a tyjamihtase exiryke orēpyra tōturuse ynororo Jezu poko.

²⁹ Tōturuse ynororo tozuhse roropa juteu tō maro, kyreku omiry ae exiketomo a. Yrome Sauru zehno toh kynexine. Etapary se toehse toto.

³⁰ Yrome moro etaryke tyya xine Sauru arone toto Jezu poetory tomo Sezarea pona, aropotohme Taasu pona.

³¹ Morarame Jezu poetory tō onyryhmara toehse Jutea po, Karirea po, Samaria po, enara. Eanokō jamihme toehse ropa Ritonōpo omiry etaryke tyya xine. Tomāse roropa toto. Tuhke toehse toto. Ritonōpo Zuzenu ke tākye toehse toto.

Peturu Rita po ehtopōpyry Jope po roropa

³² Morarame Peturu toytose Jezu omipona aehtyā patary punero. Rita pona toytose roropa ynororo.

³³ Moroto pakaihkapÿ tonese eya, esety Eneja. Mokyro ytoytopyra roropa kynexine. 8me ikonopory taropose eya tohrame rokene.

³⁴ Morarame Peturu tōturuse eya:

– Eneja, Jezu Kyrixtu okurākāko ropa mana. Owōko ropa oetueh tapoe, tykase ynororo eya. Axī toekurākase ropa ynororo.

³⁵ Morarame mokyro kurākary ropa enexīpo tyya xine, Jezu poetoryme toehse toto, Rita pōkomo. Morararo Sarō pōkō roropa Jezu poetoryme toehse toto.

³⁶ Morarame Joje po Jezu poetory kynexine roropa, nohpo, esety Tapita, esety akorō Toaka. Mokyro kure kynexine. Tymōkomokākara poko enupunaketyme kynexine.

³⁷ Mame takuruhtase ynororo. Toorihse rahkene. Mame aorikyhyppyry ekepyry tukurikase eya xine ahtao otuato taponā tyrise. Zara taka tarose eya xine.

³⁸ Morarame Rita pona Peturu oehpōpyry waro Joje pōkō kynexine oseponaro moro pata tō exiryke. Mame asakoro tymarōkō taropose Jezu poetory tomo a, Rita pona, Peturu poko, axī aehtohme.

³⁹ Mame Peturu toytose toto maro Joje pona. Zara taka tarose ynororo toto a. Moro tao pytōpo tō kynexine xitāko. Tupōkō tonepose toto a Peturu a, Toaka nyxixītyāmo, orihpyra ro ahtao.

⁴⁰ – Ytotoko ropa sero tae mō taka, tykase Peturu pytōpo tomo a. Mame tosekumuru po typorohse ynororo tōturutohme Ritonōpo a. Okepy ēpataka toeramase Peturu. Ynara tykase ynororo:

– Tapita owōko, tykase ynororo. Tōsemāse ropa aorikyhyppyry. Pīpokah tykase ropa ynororo. Mame Peturu eneryke tyya sokohme towōse ropa.

⁴¹ Mame tomāry tapoipose mokyro a anōtohme ropa. Morarame Jezu poetory tō tykohmase Peturu a pytōpo tō maro, aēsemamyhyppyry ropa ekarotohme eya xine.

⁴² Morarame aēsemātopōpyry ropa poko tokātose toto morotōkomo a emero pata tō po. Mame tuhke Jezu omipona toehse toto.

⁴³ Moroto Peturu okynā kynexine Joje po, Ximāo tapyī tao, okyno pihpyry poko erohkety tapyī tao.

10

Peturu Koneriu maro ehtopōpyry

¹ Morarame Romano kynexine Sezarea po, esety Koneriu. Soutatu esē kynexine ynororo. 100me ipoetory tō kynexine, soutatu tomo. Itaria pōkōme toto esety.

² Mokyro Ritonōpo waro exikety kynexine. Aomipona roropa kynexine tytapyī taōkō maro. Tuhke tytinerū tokarose eya juteu tomo a, tymōkomokākara a. Kokoro rokē Ritonōpo maro tōturuse ynororo.

³ Morarame Koneriu a Ritonōpo nenyokyhyppyry tonese tōsenety, xixi tywykahme ahtao. Morarame ynara tykase sā ynororo eya:

– Koneriu, tykase.

⁴ – Otara myka? tykase Koneriu Ritonōpo nenyokyhyppyry a, tōserehse.

– Ōtururu Ritonōpo a totase eya mana. Tymōkomokākara pyno oexiry tonese roropa eya.

⁵ Wenikehyppyra ynororo kure oexiry poko. Naeroro opoetory aropoko Joje pona Ximāo enehtohme xiaro. Esety akorō Peturu.

⁶ Tosety ae exikety maro reh mahna, okyno pihpyry rine mahro. Itapyī mā tuna ehpio. Āmorepāko mā mokyro Ritonōpo omiry poko zuaro oehpōme, tykase Ritonōpo nenyokyhyppyry Koneriu a.

⁷ Morarame tymaro aaturuhpyry toytose ropa ahtao, tynamoto tonehpose tyya, oseruao soutatu maro, toto a tōturutohme.

⁸ Mame tōsenehtopōpyry poko toto zuruxīpo, tonyohse toto Joje pona.

⁹ Yrokokoro Koneriu poetory moe pyra Joje poko toehse toto ahtao, Peturu tōnuhse tapyi mypatarānaka, tōturutohme Ritonōpo a, tāxiahtao toehse ahtao.

¹⁰ Morarame Peturu tomitapãse. Tõtukuru se repe. Yrome tõsẽ atahnopyra ro ahtao tõsenehse ynororo Ritonõpo poko.

¹¹ Kapu atapiakary tonese eya. Otuato konõto panõ tyhtose eary poko Peturu myhtokoxi.

¹² Moro tapo onokyro panõ tonese eya, nono poro ytoketomo, torõ tõ roropa.

¹³ Morarame omi ynara tykase:

– Mokaro etapako õtyme, tykase Peturu a.

¹⁴ – Onetapara ase. Moino ro ase tõsẽ rypyry onõpyra ypoeto ae ro, tykase Peturu eya.

¹⁵ Morarame sekere tykazomose inetaryme:

– Õtyme ynekarohpyry poko: “Tõsẽ rypyryme nase,” kara exiko, tykase.

¹⁶ Mame tõnuhse ropa otuato panono. Morarame tyhtozomose osemazuhme ayhtohpyry saaro. Mame tõnuhse ropa rahkene, jũme, kapu aka.

¹⁷ Morarame Peturu toepohnohse tynenehpyry poko. Aemynyhmary rohtao Koneriu nenyohyã toeporehkase toto.

– Otokohkoh Ximão tapyĩ nae? tykase toto osema taõkomo a.

– Seny, tykase toto.

¹⁸ – Taroh Ximão Peturu nahe? tykase toto tõturupose.

¹⁹ Morarame toepohnopyryhtao ro Ritonõpo Zuzenu omiry totase Peturu a:

– Etako pahne, ahno mokaro oupĩko.

²⁰ Oyhtoko. Enaromyra exiko. Toto maro ytokose. Ynenehpotyã mokaro, tykase Ritonõpo Zuzenu eya.

²¹ Morara kary etaryke tyya Peturu tyhtose ropa zara tae Koneriu nenyohyã omikase.

– Taro ase. Oty kase moehtou? tykase Peturu eya xine.

²² Morarame tõturuse toh eya. Ynara tykase toto:

– Koneriu yna enehpoase tarona. Kure ynororo, Ritonõpo omipona exikety. Emero juteu tõ: “Kure mana,” åko roropa ipoko toh mana. Ritonõpo nenyokyhpyry kapu ae imaro tõturuse, itapyĩ taka oytotohme, imaro õturutohme, tykase toto Peturu a.

²³ – Omõtoko tapyi taka, tykase Peturu eya xine. Mame moro tao tynyhse toto.

Yrokokoro toto maro Peturu toytose imehnõ Jezu poetory tõ maro, Jope põkõ maro.

²⁴ Sã aeporehkatohkomo Sezarea pona. Moroto Koneriu kynexine toto eraximãko, tyekyry tõ maro, tope tõ maro, Peturu otururu etatohme.

²⁵ Morarame Peturu omomyryhtao tapyi taka, Koneriu tooehse aomikase. Tosekumuru po typorohse ynororo Peturu õpataka.

– Kure mase. Ritonõpo nenyokyhpyryme mase, tykase ynororo eya.

²⁶ Yrome Peturu a tanỹse ropa ynororo.

– Owõko ropa. Xikihme rokẽ exiko. Ritonõpo kara ase, ahno rokẽ ase, apano ro, tykase Peturu eya.

²⁷ Morarame tõtururukõme Koneriu maro tomõse ynororo tapyi taka. Tuhke ahno tonese eya moro tao.

²⁸ Mame tõturuse ynororo eya xine. Ynara tykase:

– Juaro matose. Juteume ase. Imehnõ maro juteutõkara maro yna ahtao popyra mana yna a. Itapyĩkõ taka roropa yna omomyryhtao popyra mana yna tamuru tõ omi poe. Yrome Ritonõpo utuarõmase imehnõ poko: “Nuriame mose nase,” kara jehtohme.

²⁹ Morara exiryke tykohmase jahtao oya xine kure rokẽ ezukuase anaropotyamo. Oehno oturuse oya xine. Oty katohme kuenehpoase tarohna? tykase Peturu, tõturupose.

³⁰ Morarame Koneriu a tozuhse:

– Mokokonie otuhpyra exiase jotururuke Ritonõpo maro. Tapyi tao exiase. Morarame xixi tywykahme toehse ahtao orutua enease jẽpataka, tupoke saerehkane ke.

³¹ Ynara nase sã ya: “Koneriu, õtururu totase mã Ritonõpo a. Tymõkomokãkara pyno oexiry roropa tonese eya mana. Wenikehpyra ynororo kure oexiry poko.

³² Naeroro opoetory aropoko Jope pona Ximão enehtohme xiaro. Esety akorõ Peturu. Tosety ae exikety tapyĩ tao mana, okyno pihpyry rine tapyĩ tao. Tuna ehpio mã itapyĩkomo. Toehse ynororo ahtao oturũko oya xine mana,” nase Ritonõpo nenyokyhpyry ya.

³³ Morara kary etaryke ya ypoetory tõ aropoase axĩ oehtohme. Tãkye ase tooehse oexiryke. Seromaroro taro ynanase Ritonõpo poko. Õtururu etase moxiã noehno, tykase Koneriu eya.

Peturu oturutopõpyry Koneriu tomo a

³⁴ Morarame Peturu tõturuse eya xine. Ynara tykase:

– Seromaroro zuaro ase. Emero kypyno xine Ritonõpo exiry waro ase, yna rokẽ kara pyno Ritonõpo mana.

³⁵ Emero tõmipona exiketõ kure Ritonõpo a mana, ajoajohpe pyra toto exiryke, juteu tomo, juteutõkara, enara, tykase Peturu.

³⁶ – Ritonõpo a Izyraeu tõ tamorepapse urutõ komo a, Jezu Kyrixtu waro toto ehtohme, zehzehno pyra toto ehtohme. Emero Kuesẽkõme Jezu Kyrixtu mana. Moro waro matose.

³⁷ Kuesẽkõme aexiry poko João tõturuse ahno ãpurihkaryhta tyya. Morotoino Jezu poko tutuarõtase toto Karirea põkomo. Jutea põkõ roropa tutuarõtase toto. Zuaru matose.

³⁸ Seromaroro amarokõ roropa Jezu waro exĩko matose. Ritonõpo a Tuzenu tokarose eya emero zuaro ehtohme. Morarame toytotose ynororo. Ahno poko toenupunase. Joroko nyryhmatyã tukurãkase ropa eya, kurãkõkara roropa, Ritonõpo imaro exiryke.

³⁹ Jezu waro ynanase, imaro toytose yna exiryke yna patary poro, Jerusarẽ poro, enara. Toxixihmase ynororo juteu tomo a wewe pokona, aorihtohme.

⁴⁰ – Yrome Ritonõpo a tõsemãkase ropa oseruao tõmehse ahtao. Mame tõsenepose ropa ynororo.

⁴¹ Emero pyra, tunutuarõtanohtyamo a rokẽ tõsenepose ynororo, yna a rokene. Ynanotukuase imaro tõsemãse ropa ynororo ahtao.

⁴² Mame yna enyokyase ãmorepatohkõme typoko, tykase Peturu. – Imeĩpo oehnõko ropa mana isene exiketõ apiakase. Aorihtyã roropa apiakase oehnõko mana Ritonõpo omi poe. Moro poko ourutohkõme yna enehpoase Jezu xiaro.

⁴³ Mokyro poko tymerose Ritonõpo poe urutõ komo a. Enetuputyryhta oya xine oorypyrykõ korokãko mana, Jezu enetuputyryke oya xine, tykase Peturu eya xine.

Ritonõpo a Tuzenu ekarotopõpyry juteutõkara a

⁴⁴ Peturu a toto zururuhta ro Ritonõpo Zuzenu tyhtose. Tõmiry etananõ aka tomõse.

⁴⁵ Moroto juteu tõ kynexine roropa Peturu marõkomo.

– To! tykase toto. Tõsenuruhkase toto, juteutõkara aka roropa Ritonõpo Zuzenu tomõse exiryke.

⁴⁶ Toto aka Ritonõpo Zuzenu omomyry tonetupuhse eya xine, imeimehnõ omiry ae toto otururuke: “Imehxo Ritonõpo mana,” kary etaryke roropa tyya xine. Morarame Peturu tõturuse tymarõkomo a:

⁴⁷ – Sẽpurihkatone toto tuna kuaka, kysã xine moxiã aka Ritonõpo Zuzenu tomõse exiryke, tykase Peturu eya xine.

⁴⁸ Morarame tõpurihkase toto eya xine Jezu poetoryme toehse toto exiryke.

Morarame:

– Taro exiko aporo yna maro. Oytory se pyra ynanase aporo, tykase toto Peturu a.

11

Peturu oturutopõpyry Jezu poetory tomo a Jerusarẽ po

¹ Morarame: “Juteutõkara a Ritonõpo omiry tapoise mana,” kary totase Jezu poetory tomo a, Jutea põkomo a.

² Morarame Jerusarē pona Peturu toytose ropa ahtao, imaro tōsezusezuhse toto oxime jekyry tomo, juteu tomo.

³ – Oty katoh juteutōkara maro mexiase? Oty katoh roropa imaro xine motukuase? tykase toto Peturu a.

⁴ Mame Peturu a turuse ropa toto emero. Kure turuse toto. Ynara tykase ynororo eya xine:

⁵ – Jope po exiase oturūko Ritonōpo maro. Morarame otuato panō enease josenety. Nyhtoase sã kapu ae yneneryme. Mame typorohse ymyhtokoxi.

⁶ Moro ao onokyro panō enease eeryhpo, okyno panō, zakareimo, okoi, torō tō panono, enara sã tonese ya.

⁷ Morarame omi etase: “Peturu, moxiã etapako õtyme,” nase sã ya.

⁸ Yrome ezukuase: “Onetapara ase. Jotýtory tō moxiaro. Moino ro ase toto onõpyra, ypoeto ae ro,” ase eya.

⁹ Yrome jezukuase ropa: “Õtyme ynekarohpyry poko: ‘Jotýtory tō moxiaro,’ kara exiko,” nase ropa ya.

¹⁰ Morarame nonukuase ropa sã repe, otuato panono. Morarame nyhtoase ropa samo osemazuhme ayhtohpyry panono. Oseruao nyhtoase ropa sã moro. Morarame nonukuase ropa rahkene jũme kapu aka.

¹¹ Morarame ahno neporehkase oseruao, morotona ytapyĩ taka Sezarea poe, Koneriu nenyohyamo.

¹² Morarame ynara tykase Ritonōpo Zuzenu ya: “Moxiã maro ytoko. Enaromyra exiko,” nase ya. Morara exiryke toto maro ytoase rahkene. Moxiã roropa wekyry aroase ymaro 6me Jope pōkomo Koneriu tapyĩ taka.

¹³ Morarame tytapyĩ tao noturuase yna a. Ynara tykase ynororo: “Taro Ritonōpo nenyokyhpyry nosenepoase ya. Ynara tykase ynororo ya: ‘Opoetory aropoko Jope pona, Ximão enehtohme. Esety akorō Peturu.

¹⁴ Mokyro oturūko oya xine mana oorypyrykō korokary poko Ritonōpo a opy-nanohtohkōme,’ nase Ritonōpo nenyokyhpyry ya,” nase Koneriu ya, tykase Peturu eya xine.

¹⁵ – Morarame jotururuhtao ro eya xine Ritonōpo Zuzenu tyhtose. Tomõse toto kurohtaka kukurohtaka xine aomõtopõpyry saaro.

¹⁶ Morarame Jezu a yna zurutopõpyry enetuputyase ropa, ynara katopõpyry eya: “João a imehnõ tōpurihkase tuna kuaka rokē nexiase. Yrome ywy Ritonōpo Zuzenu ekaroneme exiko ase oya xine,” katopõpyry Jezu a yna a.

¹⁷ Juteutōkara a roropa Tuzenu tokarose Ritonōpo a, kyya xine Tuzenu ekarotopõpyry saaro. Morara exiryke zae se rokē exiase Ritonōpo a, tykase Peturu eya xine.

¹⁸ Morara kary etaryke tyya xine sekere tykakehse toto. Kure rokē tōturuse ropa toto Ritonōpo poko. Ynara tykase toto:

– Kure Ritonōpo mana. Emero kypyno xine mana. Juteutōkara rypyry korokary se roropa mana, orihpyra toto ehtohme, toorihse toto ahtao toto ěsemãkatohme ropa, tykase toto.

Jezu poetory tō Ātiokia po

¹⁹ Morarame Exitewão totapase ahtao Jezu poetory tō atapiaka toepase toto tyryhmarykō kurūke. Mame Ritonōpo omiry ekaroryme toytose toto. Penixia pona toytose toto, Xipere pona, Ātiokia pona, enara. Tyekyry tomo a rokē Ritonōpo omiry tokarose eya xine.

²⁰ Mame imehnõ Jezu poetory tō kynexine Xipere pōkomo, Xirene pōkō roropa. Tosae xine toytose toto Ātiokia pona. Moroto tōturuse toto juteutōkara a Ritonōpo omiry kurã poko Jezu Kyrixtu poko.

²¹ Morarame Ritonõpo Zuzenu toto jamihtanohnõko kynexine imehnõ zururuhtao. Tyrypyrykõ turumekase eya xine Jezu omipona toehtočkõme.

²² Morararo: “Tuhke Jezu poetoryme toehse,” kary totase Jezu poetory tomo a, Jerusarẽ põkomo a. Naeroro Panape taropose eya xine Ātiokia pona.

²³ Mame toeporehkase tahtao tãkye toehse ynororo mokaro eneryke tyya kure rokẽ tyrise toto exiryke Ritonõpo a. Morarame tõturuse imaro xine ynororo:

– Mãsa rokẽ pyra Ritonõpo enetupuhtoko. Yronymyryme aomipona ehtoko, tykase ynororo eya xine.

²⁴ Panape kurã kynexine, Ritonõpo Zuzenu nae. Orẽpyra aomipona roropa kynexine. Naeroro tuhke morotõkõ Jezu poetoryme toehse.

²⁵ Morarame Panape toytose Taasu pona, Sauru enehse.

²⁶ Takorehmaneme tonehse eya Ātiokia pona. Morarame moroto toiro tyeimãse ynaroro morotõkõ amorepary poko. Mame moroto Ātiokia po Jezu poetory tõ Kyrixtu-janame tosehapse osemazuhme morotõkomo a.

²⁷ Morarame Ritonõpo omi poe urutõ kõ toytose Jerusarẽ poe Ātiokia pona.

²⁸ Tõximõse toto ahtao, Akapu towõse oturuse. Ynara tykase ynororo eya xine Ritonõpo Zuzenu poe:

– Okynã pyra konopo oehpyra exiiko mana. Tykyrysã ahtara exiiko roropa mana emero pata tõ punero. Tomirykõke roropa apotũkehõko mã toto. Etuarimãko roropa toh mana, tykase Akapu toto a.

Morara toehse Kyrautiũ Īperatume ahtao; konopo toehkehse rahkene.

²⁹ Morarame Jezu poetory tomo a tytinerũkõ taropose tope tomo a, Jutea põkomo a, toto a tynapyrykõ epekahtohme.

³⁰ Mame Ātiokia põkomo a roropa tytinerũkõ taropose, nae toexirykõke. Panape tõ taropose eya xine tineru aronanõme, Ritonõpo poko urutõ komo a ekarotohme Jutea po. Mame Panape tõ toytose Sauru maro.

12

Jezu poetory ryhmatopõpyry

¹ Morarame Erote juteu tõ tuisary kynexine. Jezu poetory tõ zehno toehse ynororo. Tyryryhmase toto eya.

² Tiaku tuhkase eya, João rui.

³ Mame juteu tõ tãkye toehse. Moro eneryke tyya Peturu roropa tapoipose eya. Moro toehse Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra poko toto ahtao.

⁴ Morarame Peturu apoixiõpo āpuruhpyry taka tarose eya. Soutatu tõ tyrise roropa eya Peturu eraximaneme. 16me soutatu tõ tyrise eya morotona. Peturu arory se kynexine otuhtoh konõto tõtyhkase ahtao, āpuruhpyry tae, imoihmãkomo a enepotohme repe.

⁵ Moroto Peturu kynexine tapuruse āpuruhpyry tao. Mame orẽpyra Jezu poetory tõ tõturuse Ritonõpo a, Peturu tũtatohme ropa.

Peturu tũtatohpõpyry ropa āpuruhpyry tae

⁶ Morarame Peturu enehpory se ropa Erote toehse.

– Kokoro Peturu enehpõko ropa ase soutatu tomo a, tykase ynororo repe. Mame koko Peturu nyhnõko kynexine. Emekũ poko osetatoro soutatu tomo a tymyhse kynexine keti ke. Imehnõ soutatu tõ roropa āpuruhpyry eutary pota tao kynexine eraximãko.

⁷ Morarame Peturu tuaro pyra ahtao Ritonõpo nenyokyhpyry toytose eya. Mõtoino rokẽ saereh tykase āpuruhpyry tao. Peturu motary tytemuhmase eya, tõpakase eya.

– Owõko axiny, tykase ynororo eya. Mame imyhtopõpyry keti toepukase emary tõ poe.

⁸ – Ometỹ eary imyhko. Asãtajã roropa amuruko, tykase ynororo Peturu a. Mame tõtupohtose ropa ynororo rahkene. – Ymaro eropa, tykase ynororo eya.

⁹ Morarame tutūtase ropa Peturu Ritonõpo nenyokyhpyry maro. Yrome tuaro pyra rokē kynexine. Tuamekaro rokene.

¹⁰ Morarame soutatu tō kuroko toytose tahtao xine tapyi apuru myhtokoxi toytose, kurimene konōto myhtokoxi, pata pona toytotohkōme. Morarame moro tamoreme tātaturuhmakase, itūtatohkōme ropa. Mame toytose toto osema atapiakatoh pona. Moroto Peturu turumekase Ritonõpo nenyokyhpyry a.

¹¹ Morarame Peturu tutuarōtase ropa:

– Ritonõpo nenyokyhpyry tokoh jutūtanohno ropa. Ohkato! Erote tomo a jetaparyino, tykase Peturu tukurohtao.

¹² Morarame toepohnohse tahtao, Peturu toytose Maria tapyi taka, João ã tapyi taka. João esety akorō Maku. Moro tao tuhke ahno oturūko toh kynexine Ritonõpo maro.

¹³ Morarame Peturu tomary ke tahtah tykase ahtao oryximã tooehse tapyi pota taka Peturu enese. Mokyro esety Rote kynexine.

¹⁴ Mame Peturu omiry totase eya repe. Yrome tapyi anapuruhmakara aporo, tãkye toehse toexiryke. Toeramase ropa rokē aporo imehnō zuruse:

– Peturu noehno ropa. Tapyi pota tao mana, tykase ynororo.

¹⁵ – Ajohpe, tykase toh repe.

– Ajohpe pyra, moky tapyi pota tao, tykase ynororo.

– Otarãme akuaryhpyry rokē mokyro, tykase toh repe.

¹⁶ Yrome Peturu tahtah tykase ropa. Morotoino tapyi totaturuhmakase tyya xine ahtao, tonese eya xine.

– To! tykase toto tōsenuruhkase.

¹⁷ – Mynyhme ehtoko, tykase Peturu eya xine. Mame turuse toto eya tutūtanohpotopōpyry ropa poko Ritonõpo a. Morarame moro taōkō tonyohse Peturu a Tiaku tō zuruse tutūtatopōpyry ropa poko. Mame Peturu toytose imepỹ pona.

¹⁸ Morarame tōmehse ahtao torētyke soutatu tō toehse, zuaro pyra toexirykōke.

– Otãto puhkoke Peturu nutūta ropa? tykase toto.

¹⁹ Peturu tupipose Erote a repe. Yrome onenepyra ropa tokurehse toto. Morara exiryke Erote a Peturu tokaropose soutatu tomo a repe. Mame onekaropyra tokurehse toto ahtao totapapose toh emero Erote a, Peturu eraximahpōkomo.

Moromeĩpo Jutea poe toytose ropa Erote Sezarea pona. Moroto tōsesarise ynororo.

Erote orihtopōpyry

²⁰ Morarame Xitō pōkō poko tyekītapãse Erote kynexine, Tiro pōkō poko roropa. Morara exiryke tỹkyryry taropokehse eya Xitō pōkomo a, Tiro pōkomo a, enara. Morarame topeme Paraxitu tyrise toto a, Erote tapyi esemy. Mame ynara tykase toto eya:

– Kaxiko Erote a: “Tyzehno xine oexiry se pyra Tiro pōkō mana Xitō pōkō maro,” kaxiko Erote a, tykase toto Paraxitu a. Tỹkyryrykō se rokē toh kynexine Erote a. Mame tōturuse roropa toto Erote a.

²¹ Morarame imoihmākō tātānonohse Erote otururu etase. Mame tupō kurã amuruxĩpo tapō pona typorohse ynororo tōturutohme mokaro netaryme. Tōturuse rahkene.

²² Mame aomiry etaryke tyya xine tōmitase toto opore:

– Ritōme nase, ahnome rokē pyra, tykase toto Erote poko repe.

²³ Morarame mokaro omiry etaryke tyya Erote zehno toehse Ritonõpo. “Arypyra ase Ritonõpo rokē imehxo mana,” kara exiryke. Naeroro Erote totapase rahkē Ritonõpo nenyokyhpyry a. Moromoro a tuhmokapose. Toorihse.

²⁴ Morarame Ritonõpo omiry tokātose itamurumehxo. Tuhkākō aomipona toehse.

²⁵ Morotoino tineru tokamokehse tyya xine ahtao toytose ropa toto Jerusarē poe tosaka xine, Panape tomo Sauru maro. João roropa tymaro xine tarose morotoino. Esety akorō Maku kynexine.

Aytory apitorymãme Ritonõpo omiry kurã arose imehnomo a

13

13.1–14.28

Panape tō ytotoṗōpyry Sauru maro

¹ Mame moroto Ātiokia po Jezu poetory tō maro Ritonõpo omiry poko urutō kō kynexine, amorepatōkomo roropa: mokaro esety Panape te; Ximeão, tosehapse roropa Xinukutumãme; Ruxiu, Xirene pōme exikety; Manaẽ, kowenatu Erote akorõmane; Sauru, enara.

² Morarame oximõme toehse toto. Otuhpyra toh kynexine Ritonõpo eahmaryme, tōtururukō poko roropa. Morarame Ritonõpo Zuzenu tōturuse eya xine. Ynara tykase:

– Orutua kō asakoro se ase, Panape, Sauru, enara, ymaro aerohtohkõme, tykase eya xine.

³ Morarame tōtururukohtao ro Ritonõpo maro tomarykō tyrise Sauru tō zuhpokoxi, Panape maro, kure Ritonõpo maro toto ytotohme.

Xipere po Panape tō ehtopōpyry

⁴ Morarame Ritonõpo Zuzenu a tonyohse tahtao xine, toytose toto Sereuxia pona, morotoino toytose toto Xipere ahmõtary pona.

⁵ Mame toeporehkase toto ahtao Saramina pona, Ritonõpo omiry poko tōturuse toto juteu tō atamorepatoh tao. João Maku roropa imaro xine toytose, toto akorehmaneme imehnõ amorepary poko.

⁶ Morarame moro ahmõta poro toytose toto, Papo pona. Moroto pyaxi tonese eya xine, Papo po. Juteu kynexine esety Pajezu. Mokyro popyra sã amorepatō kynexine ajohpe rokene. “Ritonõpo omiry waro ase,” kane ynororo ajohpano.

⁷ Mokyro ahmõta esẽ epeme kynexine, Sexiu Pauru epeme. Mokyro ahmõta esẽ tuaro kuhsehxo kynexine. Panape tō tonehpose tyya, Sauru maro, Ritonõpo omiry etary se toexiryke.

⁸ Yrome typanaikase tōmiry ke pyaxi a Ritonõpo omiry onetara aehtohme. Mokyro pyaxi esety akorõ Erimame kynexine.

⁹ Mame Sauru, esety akorõ Paurume, Ritonõpo Zuzenu nae kynexine. Mame mokyro Erima tonese eya akye pyra.

¹⁰ – Oty katoh onekunohto mano? Joroko mūkurume mase. Emero kurãkō zehno mase. Popyra oexiry se rokẽ mase. Oty katoh: “Ritonõpo omiry popyra,” kakehpyra mahno?

¹¹ Seromaroro awãnohnõko Ritonõpo mana; oenukehkapõko mana jũme pyra repe saereme osenuhmara oehtohme, tykase.

Morarame axĩ akurũ xinukutumã sã ke tonukehse ynororo. Toytoytose; tarotarone tupise eya, tātarypose ynororo.

¹² Morarame mokyro aenukepyhpyry eneryke tyya tosẽme Ritonõpo tonetupuhse eya, ahmõta esemy a.

– To! Ajohpe pyra, tykase ynororo tutuarõtase. Toemynyhmase roropa ynororo Jezu omiry etaryke tyya.

Ātiokia po Panape tō ehtopōpyry, Pizitia po

¹³ Morotoino Pauru tō toytose wapu ae Papo poe Peje pona, Pãpiria pona, enara. Moroto João Maku a toytotozõpyã turumekase. Jerusarẽ pona toeramase ropa ynororo.

¹⁴ Yrome Pauru tō toytose Peje poe Ātiokia pona, Pizitia põ pona. Morarame juteu tō atamorepatoh taka toytose toto oserematoh ae. Typorohse toto.

¹⁵ Morarame Moeze nymerohpyry tysekeremase morotōkomo a. Urutō kō nymerohpyry roropa tysekeremase eya xine. Morarame Pauru tō tykohmase morotōkō amorepananomo a. Ynara tykase toto Pauru a:

— Ōtururukō se awahtao xine oturutokose yna atākyematohme, tykase toto.

¹⁶ Morarame Pauru towōse xikihme. Tōsemahxirarahmase ynororo tōturutohme toto netaryme. Ynara tykase ynororo:

— Wekyry tomo, Ritonōpo omipona exiketomo, kuetatoko ke.

¹⁷ Izyraeu tō sytatose. Kuesēkōme Ritonōpo mana. Eya kytamurukō tymenekase typoetoryme. Toenupunase ynororo kytamurukō poko imehnō patao toto ahtao, katonōme Ejitu po toto ahtao, tykase Pauru eya xine. — Morarame Ejitu poe tonehpose toto Ritonōpo a tyjamitunuru enepotohme eya xine.

¹⁸ 40me ikonopory taropose kytamurukomo a Ritonōpo kerekeremary poko ona po, ahno esao pyra. Mame tōseanahtose rokē ynororo tykerekeremary poko kytamurukomo a.

¹⁹ Morarame tuhke pata tamuru pōkō typoremākapose Ritonōpo a. 7me pata tamuru kynexine Kanaã po. Morarame toto patahpyry tapiakase kytamurukomo a tosarykōme.

²⁰ — Morarame apiakananō tokarose Ritonōpo a kytamurukō tuisaryme. Tuhke ikonopory taropose eya xine 450me, Samueu enurutāne rokene.

²¹ Morarame imepỹ tutuisarykō konōto se toto exiryke, Sauru tokarose Ritonōpo a toto tuisaryme. Kixi mūkuru mokyro, Pējamĩ pary. (Mokyro tuisame kynexine okynano. 40me ikonopory taropose eya.)

²² Morotoino mokyro tymyakāmase Ritonōpo a Tawi ke. Ynara tykase Ritonōpo Tawi poko: “Tawi kure mana, Jese mūkuru. Yzamaro mana jomipona exiryke,” tykase Ritonōpo Tawi poko. Mame ynara tykase roropa ynororo Tawi a:

²³ “Izyraeu tō poko enupunaketyme apary rīko ase. Iiryppyrykō poe toto anỹneme,” tykase Ritonōpo Tawi a. Morotoino Tawi paryme Jezu tonuruse rahkene. Izyraeu tō pynanohneme tyrise ynororo rahkene tōmihpyry ae ro.

²⁴ Yrome Jezu oehsasaka ahtao, João ahno ēpurihkane osemazuhme tooehse Izyraeu tō zuruse: “Ooryppyrykō irumekatoko Ritonōpo omipona oehtohkōme. Ooryppyrykō rumekary se awahtao xine oēpurihkatorỹko ase,” tykase João eya xine.

²⁵ Morarame tōturukepyry aka ynara tykase ynororo eya xine: “Ritonōpo mūkurume jekarōko matohu? Ynoro kara ase. Okomino oehnōko mā oneraximarykomo, Ritonōpo mūkuru nymyry, Kuesēkō kurano. Imyhtokoxi typorohse jahtao ihxitapānōko ase tuisa konōtome aexiryke, Kuesēkōme exiryke,” tykase João eya xine, tykase Pauru eya xine.

²⁶ — Wekyry tomo, Aparão pakomo, oya xine mā Ritonōpo a tōmiry tonehpose, opynanopyrykō se toexiry poko. Oya xine rokē pyra imehnomo a roropa tōmipona exiketomo a tōmiry tonehpose.

²⁷ Yrome Jerusarē pōkō Jezu onenetupuhpyra. Tosēkō onenetupuhpyra toto Ritonōpo omiry waro pyra toexirykōke. Oserematoh ae rokē Ritonōpo omiry sekeremāko toh repe. Yrome Jezu exixihmary se toehse toto. Tosēkōme pyra tokarose eya xine. Moro poko Ritonōpo poe urutō komo a tymerose Jezu orihmapory poko. Yrome onenetupuhpyra toto.

²⁸ Kure Jezu exiry waro toh kynexine repe. Yrome tōturuse toto Pirato maro: “Jezu exixihmapoko ajohpāme samo,” tykase toto.

²⁹ Morarame Ritonōpo nekarohpyry ae ro toxixihmase Jezu eya xine. Morotoino ekepyry touse ropa wewe pokoino, zonētohme topu aka.

³⁰ Yrome Ritonōpo a tōsemākase ropa ynororo.

³¹ Tuhke tōmehse Jezu tōsenepory poko tymaro aytotyamo a Jerusarē pona Karirea poe. Mame imehnō tutuarōtanohse roropa mokaro a Jezu poko.

³² — Mokaro saaro omi kurā poko ourutorỹko ynanase ipoko, aēsemātopōpyry ropa poko.

³³ Ritonõpo nekarohpyry ae ro kytamurukomo a, Jezu ěsemãse ropa tonepose yna a, tykase Pauru morotõkomo a. — Ynara Saumu asakoromã poko tymerose Tawi a pake Ritonõpo omiryne:

“Umũkuru nymyry mase;
seroae omyme exino,”

tykase ynororo. Morara tymerose Tawi a Ritonõpo omiryne Jezu ěsemamyry ropa poko.

³⁴ — Ynara mã tymerose ropa Ritonõpo omiryne Jezu ěsemãkary ropa poko orihzomopyra aehtohme:

“Kure rokẽ oritorỹko ase, jomihpyry ae ro Tawi a,”
tykase Ritonõpo Tumũkuru a.

³⁵ Imepỹ Saumu poko Tawi ynara tykase:

“Omũkuru ekepyry onymotanohtopyra mase,”
tykase.

³⁶ — Tawi orihpyra ahtao ro Ritonõpo omipona kynexine. Toorihse ahtao ekepyry tonẽse. Ěsemãpyra ropa tokurehse. Ekepyry tymotase.

³⁷ Yrome Jezu tõsemãkase ropa Jumy a. Ekepyry motara tokurehse.

³⁸ Wekyry tomo, etatoko ke jotururu. Jezu rokẽ oorypyrykõ korokapõko mã Tummy a, emero.

³⁹ Jezu enetuputyryhtao oya xine oesẽkõme okurãkatorỹko Ritonõpo mana. Oorypyrykõ korokãko mana. Moeze nymerohpyry omipona kukuruhtao oya xine oorypyrykõ onykorokara mana.

⁴⁰ Pake Ritonõpo omipona pyra exiketõ toorihse. Naeroro tomeseke ehtoko mokaro sã pyra oehtohkõme. Toto poko ynara tymerose pake Ritonõpo omiry ekaronanomo a:

⁴¹ “Enetoko ke, ikerekeremary se exiketomo!

Osenuruhkatoko, orihtoko roropa!

Yjमितunuru enepõko ase oya xine.

Yrome onenetupuhpyra matose,

moro poko ãmoreparykohtao imehnomo a,”

me tymerose Ritonõpo omiryne, tykase Pauru juteu tomo a, toto amorepatoh tao.

⁴² Morarame tutõtase ropa ahtao atamorepatoh tae toahmase ynororo eya xine zomory aoturutohme ropa:

— Mõ oserematoh ae yna amorepako ropa onurutopõpyry samo, tykase toto Pauru a.

⁴³ Mame aytorykõ ropa ahtao, Pauru tõ tokahmase jekyry tomo a, imehnomo a roropa juteu tõme aehtyamo a. Mokaro turuse Pauru tomo a Panape maro, jũme Ritonõpo omipona toto ehtohme. Tãkye tyripose toto eya xine.

⁴⁴ Morarame imepỹ oserematoh ae moro pata põkõ emero tõximõse toto Ritonõpo omiry etase.

⁴⁵ Mokaro oepyyry eneryke tyya xine Pauru zumoxike juteu tõ toehse. Tykerekere-mase ynororo eya xine, typoihtose roropa eya xine imoihmãkõ zururuke eya Ritonõpo poko.

— Oenekunohtorỹko rokẽ mana, tykase toto.

⁴⁶ Mame Pauru orẽpyra toehse Panape maro. Ynara tykase ynororo juteu tomo a:

— Osemazuhme Ritonõpo omiry ynanekaroase oya xine repe. Yrome aomiry se pyra matose, esaka oytorykõ se pyra oexirykõke. Morara exiryke juteutõkara a aomiry ekarõko ynanase, tykase Pauru eya xine.

⁴⁷ — Ritonõpo yna enehpoase tarona moxiaro amorepase. Ynara nase ynororo yna a:

“Oekarõko ase juteutõkara ezurume oehtohme,

imeimehnõ pynanohtome oehtohme sero nono

etyhpyry ponãmero, ypoetoryme toto ehtohme,”

nase Ritonõpo yna a, tykase Pauru eya xine.

⁴⁸ Morara kary etaryke tyya xine tãkye toehse toto, juteutõkara.

– Kure mã Ritonõpo omiry yna a, tykase toto. Mame Ritonõpo napoihpury tomo a Jezu tonetupuhse tosẽkõme. Ipoetoryme toehse toto.

⁴⁹ Mame Ritonõpo omiry tokãtose toto a emero pata tõ poro.

⁵⁰ Yrome Pauru tykerekereemase juteu tomo a typatakã pyxiã netaryme. Morara exiryke typatakamo a Pauru tõ tonyohse ropa moro pata poe Panape maro jetũ ke.

⁵¹ Mame tupupurukõ tysasakase eya xine toytotohkõme ropa, Ritonõpo omiry se pyra morotõkõ exiryke. Mame toytose ropa toto Ikoniu pona.

⁵² Mame Jezu poetory tõ tãkye toehse Åtiokia põkomo Ritonõpo Zuzenu tymaro xine exiryke.

14

Ikoniu po Pauru tõ ehtopõpyry

¹ Morarame morara toehse Ikoniu po roropa Åtiokia po Pauru ehtopõpyry saaro. Pauru tõ toytose aporo juteu tõ atamorepatoh taka. Moro taõkõ tamorepase eya xine. Mame tuhke Jezu tonetupuhse eya xine tosẽkõme juteu tomo a, juteutõkara a, enara.

² Yrome imehnõ Pauru tõ zehno toehse, turuse toexirykõke mokaro a juteu tomo a, Jezu onenetupuhpynomo a.

³ Mame Pauru tõ okynã kynexine Ikoniu po orẽpyra toto zurũko Jezu poko. Mame typoetory tõ tyjamihtanohse Jezu a kurãkõkara kurãkatohme eya xine. Tõmiry etananõ: “Ajuhpe,” kara toto ehtohme.

⁴ Mame morotõkõ tãtapiakase osepune. Tuhke pata põkõ juteu tõ maro kynexine. Imehnõ roropa tuhke Pauru tõ maro kynexine, enara.

⁵ Morarame morohnome tooehse toto Pauru ryhmary se exiketomo, juteutõkara, juteu tomo, pata esamo, enara.

⁶ Yrome Pauru tõ tuaro kynexine. Toepase toto Rixityra pona, Terepe pona roropa Rikaonia põ pona.

⁷ Mame morotõkõ Ritonõpo omiry poko tamorepase Pauru tomo a.

Rixityra po Pauru ehtopõpyry, Terepe po roropa

⁸ Morarame Rixityra po orutua kynexine. Moino ro tonurutopõpyry poe ro jaxiry åtakamahpyry kynexine.

⁹ Mokyro a Pauru omiry totase kure. Zae tonetupuhse eya, tukurãkary ropa waro Ritonõpo ehtoh tonetupuhse roropa eya. Mame Ritonõpo omiry enetuputyry eya eneryke tyya

¹⁰ ynara tykase Pauru opore eya:

– Owõko xikihme, tykase eya.

Morarame pyhseky tykase ynororo xikihxikihme toytose.

¹¹ Mokyro ekurãkasẽ eneryke tyya xine tõturuse toto oxime tõmirykõ ae imoihmãkomo. Ynara tykase toto:

– Ritõ kõ noehno kyya xine ahnome, tykase toh repe, Pauru tõ poko.

¹² Morarame Panape tosehpase Jupiteme toto a. Pauru roropa tosehpase Mekuriome, ynororo rokẽ oturuketyme exiryke.

¹³ Morarame pyaxi tooehse Jupite pyaxiry. Pui tonehpose eya jahkatohme pata ehpioksi tynekarorykõme Pauru tomo a repe. Otyro ekuru roropa tonehse eya xine ekarotohme Pauru tomo a.

¹⁴ Yrome moro eneryke tyya xine tururume toytose ynaroro toto htoko. Tupõkõ tyxihxihkase eya xine. Tõmitase ynaroro eya xine:

¹⁵ – Oty katoh pui zahkãko matou? Ahno rokẽ ynanase, ritõ kara. Ritonõpo omiry ekarose ynanoehno oya xine, oorypyrykõ rumekatohme oya xine. Ritonõpo omipona rokẽ oexirykõ se ynanase. Ritonõpo mokyro kapu rihpono, nono roropa, tuna roropa,

kapuaõkõ roropa, nono põkõ roropa, nakuaõkomo, enara. Emero tyrise Ritonõpo a, tykase Pauru eya xine.

¹⁶ – Pake Ritonõpo tõturuse tyya rokene sero põkõ poko emero porehme. Ynara tykase ynororo: “Ah tamoreme nexī toto,” tykase Ritonõpo.

¹⁷ Yrome tahxime kynosenepone samo. Tynyrihpyry kurā enepone roropa. Ynororo rokē konopo enehpõko mana kŷkyryrykõ ahtatohme, eperytatohme roropa. Kuohkõ ekarõko roropa mana tākye kuehtohkõme kutuarõtatohkõme typoko, tykase Pauru Rixityra põkomo a.

¹⁸ Morara karyke eya kuremŷme pui tō onyahkara toh kynexine.

¹⁹ Morarame juteu tō tooehse Ātiokia poe Ikoniū poe roropa. Tuhkākō maro tātāomihdose toto Pauru etapatohme. Mame topu ke totapase eya xine rahkene. Ekepyry tarose eya xine sororohme pata ehpikoxi etapahpõkomo a.

– Toorihse nase, tykase toto.

²⁰ Yrome zomye tōximõse Jezu poetory tō ahtao, towõse ropa Pauru. Mame pata pona toytose ropa ynororo. Yrokokoro toytose ynororo, Panape maro Terepe pona.

Pauru tō ytotopõpyry ropa Ātiokia pona

²¹ Morarame Ritonõpo omihpyry kurā tokarose moro pata põkomo a Terepe põkomo a. Turuse toto ahtao Pauru a Jezu poetoryme toehse toto tuhkākomo. Moromeĩpo toto tamorepakehse tyya xine ahtao toytose ropa toto Rixityra pona. Morotoino toytose toto Ikoniū pona. Morotoino Ikoniū poe toytose ropa toto Ātiokia pona, Pizitia pō pona.

²² Moroto Jezu poetory tō tyjamihtanohse ropa Pauru tomo a. Turuse roropa toto eya xine jūme Ritonõpo omipona toto ehtohme.

– Jetujetū kuahtao xine Jezu maro ytōko sytatose Ritonõpo esaka, tykase toto Jezu poetory tomo a.

²³ Morarame Jezu poetory tō oximõtoḥ punero Ritonõpo omiry poko amorepatõkõ tymenekase Pauru tomo a. Mame tõturuse toto Ritonõpo maro. Tõtururukõke Ritonõpo maro otuhpyra toto, amotyryae rokē tõtuhse toto.

– Onymenekatyā ewomako Papa, oenetuputyryke eya xine tosēkõme, tykase toto Ritonõpo a.

²⁴ Morotoino Pizitia enatyry tymakuohse Pauru tomo a Panape maro. Etyphopyra toytose toto Pāpiria pona.

²⁵ Morotoino Peje po Ritonõpo omiry tokarose ropa eya xine. Moromeĩpo Ataria nakuataka toytose toto.

²⁶ Moroto tōtyrise toto wapu aka tosaka xine toytotohkõme ropa Ātiokia pona, Xiria pō pona. Moroto ro Pauru ahtao pake, Jezu poetory tō tõturuse Ritonõpo a toto ewomatohme, aomiry poko imehnõ amorepase toto ytoryhtao. Morarame aomiry poko toto amorepakehxīpo toeramase ropa toto.

²⁷ Morarame tooehse ropa toto ahtao Jezu poetory tō tanonohpose toto, tõtururukõ etatohme eya xine, Ritonõpo Zuzenu maro toerohtopõpyrykõ poko.

– Tuhke juteutõkara a Jezu tonetupuhse tosēkõme Ritonõpo poe, tykase mokaro Pauru tomo.

²⁸ Morarame okynā toehse toto moroto Jezu poetory tō maro.

15

Jezu poetory oximõme ehtopõpyry Jerusarē po

¹ Morarame imehnõ orutua kō toytose Jutea poe Ātiokia pona, Jezu poetory tō amorepase Moeze namorepatopõpyry poko. Ynara tykase toto:

– Jezu poetoryme exisaromepyra matose Moeze omihpyry omipona pyra awahtao xine, onysahkara roropa awahtao xine, tykase toh repe.

² Morarame moro poko tõsezusezuhse Pauru tomo itamurume mokaro maro. Mame Pauru tõ taropose morotõkomo a Panape maro Jerusarē pona, Peturu tõ maro aoturu-tohkõme imehnõ Jezu poetory tõ amorepananõ maro.

³ Morotoino Jezu poetory tomo a Ātiokia põkomo a Pauru tõ tonyohse. Mame toytose toto pata tõ poro, Penixia põ pata tõ poro, Samaria põ pata tõ poro roropa, Jezu poetory tõ zuruse. Ynara tykase toto eya xine:

– Juteutõkara a Ritonõpo tonetupuhse, tuhkākomo a, tykase toto. Mame morara kary etaryke tyya xine tātākyemase toto.

⁴ Morarame Jerusarē pona toeporehkase toto ahtao, taomikase toto, Peturu tomo a. Mame Peturu tõ turuse rahkene Ritonõpo Zuzenu maro tynyrihpyrykõ poko emero.

⁵ Morarame parixeu tõ moroto kynexine, Jezu poetoryme aehtyamo. Pauru otururu etaryhtao tyya xine towõse xikihme toto oturuse. Mame ynara tykase toto:

– Juteutõkara aīpotapihpyry sahkapõko nary hmatou?

– Arypyra, tykase toto.

– Oty katohme? Tysahkase ahtao rokē Jezu poetoryme exīko mǎ toto, Moeze nymerohpyry omipona toto ahtao roropa, tykase toto Pauru tomo a.

⁶ Morara kary etaryke tyya xine tõximõse toto Peturu tõ maro, imehnõ Jezu poetory tõ amorepananõ maro, moro poko tõturutohkõme.

⁷ Morarame tõtururukohtao ro towõse Peturu xikihme tõturutohme ropa toto netaryme. Ynara tykase ynororo:

– Wekyry tomo, pake pitiko Ritonõpo jenyokyase juteutõkara amorepatohme Jezu poko, ipoetoryme toto ehtohme.

⁸ Ritonõpo emero kuosenetupuhtokõ enēko mana. Naeroro mokaro juteutõkara tonetuputyryke eya xine Tuzenu tokarose eya xine, kyya xine Tuzenu ekarotopõpyry saaro. Toenupunase toto poko kypoko xine toenupunatopõpyry saaro.

⁹ Emero oxisǎ Ritonõpo kuenetoryko mana juteu tomo, juteutõkara, enara, tykase Peturu eya xine. – Emero kyyrypyrykõ korokāko mana, Tumūkuru enetuputyryhtao kyya xine.

¹⁰ Naeroro oty katoh Moeze omihpyry omipona Jezu poetory tõ rīko matohu? Pakatokõ Moeze omihpyry omipona pyra toh kynexine. Kymarokõ roropa aomihpyry omipona ehsaromepyra sytatose, tykase Peturu eya xine.

¹¹ – Ynara rokē enetupuhnõko ase, Jezu enetuputyryhtao kyya xine kuesēkõme typoetoryme kyritorõko mana. Morararo juteutõkara, Jezu enetuputyryhtao eya xine ipoetoryme exīko toh mana, Ritonõpo kure kyya xine exiryke, tykase Peturu eya xine.

¹² Morarame Panape tõ otururu etatohme emero tymynyhpāse toto. Mame Pauru tõturuse toto netaryme Ritonõpo Zuzenu nyrihpyry kurǎ poko, kurākõkara kurākatopõpyry poko roropa juteutõkara maro.

¹³ Mame tõturukehse toto ahtao, ynara tykase Tiaku:

– Wekyry tomo, kuetatoko ke!

¹⁴ Ximǎo ourutou seromaroro Ritonõpo poe juteutõkara amorepatopõpyry poko tyya. Mokaro poe tymenekase toto Ritonõpo a typoetoryme toto ehtohme.

¹⁵ Moro saaro Ritonõpo poe urutõ kō nymerotyǎ pake. Ynara tymerose eya xine Ritonõpo omiryne:

¹⁶ “Moro ěmepyyry toehse ahtao oehnõko ropa ase, āko Ritonõpo mana.

Mame tuisame Tawi ehtopõpyry kurākāko ropa ase,

tapyīpo aepukahpyry sǎ toehse exiryke,

ikurākāko ropa ase osemazuhme aehtopõpyry samo.

¹⁷ Morarame imehnõ jenese oehnõko emero pata tõ poe,

juteutõkara roropa, jomipona toto ehtohme, Umūkuru poetoryme toto ehtohme.

Morara āko Kuesēkõ mana,

18 pake moro poko tuarõtanohpohpõme,”
mẽ tymerose.

19 – Naeroro ynara enetupuhnõko ase, juteutõkara Ritonõpo poetoryme se ahtao, toto onẽkoropyra sehtone.

20 Pape rokẽ saropotone inenerykõme tuaro toto ehtohme. Ynara symerotone: “Ahno neponãmary zotõpyry onõpyra ehtoko. Oorypyrykõ poko pyra roropa ehtoko. Imehnõ nohpo tõ poko pyra ehtoko. Opyxiäkõ maro rokẽ ehtoko. Esenãtyã onõpyra ehtoko, munu onenahpyra roropa ehtoko, enara.” Morara rokẽ symerotone mokaro neneryme, tykase Tiaku eya xine.

21 – Ynara exiryke Moeze omihpyry poko amorepatõkõ nae emero pata tõ punero. Oserematoh ae rokẽ Moeze nymerohpyry sekeremãko mã toto juteu tõ atamorepatoh tao, tykase Tiaku eya xine.

Peturu tõ nymerohpyry juteutõkara neneryme

22 Morarame Jezu poetory tõ maro Peturu tõ tõximõse ahtao orutua kõ tymenekase eya xine tynenyokyrykõme Ætiokia pona Pauru tõ maro. Juta te, Xira te, enara; Juta esety akorõ Pasapa. Mokaro imehxo kynexine tunomamehxo Jezu poetory tõ rãnao.

23 Ynara tymerose toto a Ætiokia pona tynaroporykõme:

“Ynanymerohpyry moro. Ynanase Jezu poetory tomo, Jerusarẽ põkomo. Ritonõpo omiry poko amorepatõkõ ynanase. ‘Kure pãna matou,’ kary se ynanase oya xine, Jezu poetory tomo a, juteutõkara a Ætiokia põkomo a Xiria põkomo a, Xirixia põkomo a, enara.

24 “Imehnõ orutua kõ ytotoõpyry taroino oerekohmase xine totase yna a. Ynara kary ynanetase: ‘Juteutõkara aĩkõpotapihpyry sahkapõko monexiã toto,’ kary ynanetase. Moeze omipona orirykõ se toto exiry ynanetase roropa. Mokaro anaropopyra ynanexiase. Tamoreme xine rokẽ nytoase toto.

25 Morara exiryke oximõme ynanase ourunanõkõ aropotohme myaro yna ekyry kurã maro Panape tõ maro oya xine.

26 Osepynotokõ kara Panape tomo, Pauru maro. Ritonõpo omiry poko zehnotokõ amorepãne toto.

27 Morara exiryke Juta tõ aropõko ynanase Xira maro ouruse xine senohne poko, ynanymerohpyry poko, zuaro oehtohkõme.

28 Ynara exiryke Ritonõpo Zuzenu omi poe oẽkororykõ se pyra ynanase. Ynara rokẽ ãko ynanase oya xine,

29 Ahno neponãmary tõ zotõpyry onõpyra ke ehtoko. Munu onenahpyra ehtoko. Esenamyhpyry onõpyra roropa ehtoko. Nohpo tõ poko pyra ehtoko roropa. Opyxiäkõ maro rokẽ ehtoko. Morara awahtao xine iiryryryme pyra matose. Enara.” Morara tymerose Jerusarẽ põkomo a.

30 Mame tonyohse toh rahkene Xira tomo Ætiokia pona, pape arose. Mame moroto Ætiokia põkõ tõximõse ahtao pape tokarose eya xine, Jerusarẽ põkõ naropohpyry toto neneryme.

31 Moro eneryke tyya xine morotõkõ tãtãkyemase toto.

32 Mame Juta tõ tõturuse Jezu poetory tõ maro, urutõ kõme toexirykõke Ritonõpo poe. Toto omiry etaryke eanokõ tyjamihtase.

33 Morotoino tuhkehxo tynyhse tahtao xine:

– Ytõko ropa ynanase, tykase Juta tomo tõsekazumase ropa toto morotõkomo a.

– Ytõko ropa matou? tykase morotõkomo. – Kure rokẽ ytotoke ropa, tykase toto, toto eramary ropa ahtao.

34 Yrome moroto rokẽ se Xira toehse aporo.

35 Yrome Pauru tõ tõxinomose moroto Ætiokia po imehnõ amorepãko, Ritonõpo omiry poko. Imaro xine tuhke moroto amorepatõ kynexine Ritonõpo omiry poko imehnõ amorepananomo.

Aytory asakoromãme Ritonõpo omiry kurã arose imehnomo a

15.36–18.22

Pauru oxirumekatopõpyry Panape maro

³⁶ Mame tuhkehxo tynyhse moroto tahtao xine, ynara tykase Pauru Panape a:
– Eropa ropa. Kuekyry tõi senetase ropa pata tõi poro, Ritonõpo omiry ekarotopõpyry punero kyya, tykase.

³⁷ Mame João Maku arory se Panape kynexine tymaro xine repe.

³⁸ Yrome Pauru mokyro arory se pyra Pãpiria poe toeramase ropa aexiryke, imaro xine toytotõpo zokonaka rokẽ toeramase ropa exiryke.

³⁹ Morarame tõsezusezuhxõpo xine tãtapiakase toto. Mame Panape a João Maku tarose toytotozome Xipere pona.

⁴⁰ Morarame Xira tymenekase Pauru a toytotozome. Mame tõturuxõpo xine Ritonõpo a, Pauru tõi Xira maro tonyohse Jezu poetory tomo a.

⁴¹ Morarame toytose toto Xiria poro, Xirixia poro, enara. Jezu poetory tõi eanokõ kynyjamihtane Ritonõpo omiry ekaroryke Pauru a inetarykõme.

16

Timoteu ytotoptõpyry Pauru tõi maro Xira maro

¹ Morotoino Terepe pona toeporehkase toto, Rixityra pona roropa. Moroto Jezu poetory tonese eya xine esety Timoteu. Jeny juteu kynexine. Jumy juteu kara kynexine.

² Mokyro poko kure ãko toh kynexine Jezu poetory tomo Rixityra põkomo, Ikoniu põkõ roropa, enara.

³ Mame Timoteu arory se Pauru kynexine tymaro juteu tõi rãnakuroko. Naeroro ãi pota pihpyry tysahkapose eya, tymaro aytotohme: “Juteu kara mose,” karyino ipoko juteu tomo a, jũ waro toto exiryke.

⁴ Morarame pata tõi poro toytorykohtao, Peturu tõi omihpyry tokarose eya xine juteutõkara netaryme aomipona toto ehtohme.

⁵ Mame morara kary etaryke tyya xine Jezu poetory tõi tyjamihtase Ritonõpo omiry enetuputyry poko tyya xine. Tomãse roropa toto emepyry punero.

Tyroa po Pauru osenehtopõpyry

⁶ Morarame Piritia poro toytose toto, Karaxia poro, enara, morotõkõ amorepase Ritonõpo omiry poko. Yrome Azia pona toto anaropopyra Ritonõpo Zuzenu kynexine.

⁷ Morotoino Mixia ehpiokoxi toeporehkase toh kynexine Pitinia nonory pona toytotohkõme repe. Yrome morotona Ritonõpo Zuzenu toto anaropopyra kynexine.

⁸ Naeroro Mixia takuohse eya xine. Topohme toytose toto pata Tyroa pona.

⁹ Morarame Masetonia põ tonese Pauru a tõsenety. “Osehko xiaro Masetonia pona. Yna akorehmakose,” tykase sã ynororo, Pauru osenety.

¹⁰ Tõsenehxõpo yna aroase Pauru Masetonia pona, Jezu poe tõsenehse toexiryke. Ritonõpo omiry poko toto amorepase yna enyokyase Jezu.

Jezu enetupuhtopõpyry Ritia a Piripo po

¹¹ Morotoino wapu ae ynanytoase Tyroa poe topohme Samotaraxia pona. Yrokokoro pata Neapori pona ynanotyryhkase.

¹² Morotoino Piripo pona ynanytoase pata konõto pona, Masetonia põ pona. Moro pata tyrise romano tomo a. Moroto okynahxo ynanexiase.

¹³ Morarame oserematoh ae ynanytoase tuna ehpiokoxi. “Otarãme Ritonõpo maro oturutoh nae mã moroto juteu tõi atamorepatopo,” ynanase. Mame ynanyporotyase rahkene oturuse morotõkõ maro nohpo tõi maro.

¹⁴ Moroto kamisa kurã ekamone kynexine nohpo, esety Ritia, Tiatira pono. Ritonõpo omipona exiketyme ynororo kynexine. Mokyro a Pauru omiry totase, Ritonõpo omiry ekaroryhtao. Aosenetuputyry totapuruhmakase Ritonõpo a. Jezu tonetupuhse eya tukurohtao.

¹⁵ Morarame tõpurihkase ahtao tyekyry tõ maro yna eahmase tytapyĩ taka yna ytohme. Ynara tykase ynororo yna a:

– Ritonõpo omipona ajohpe pyra jenetuputyryhtao oya xine ytotoko ytapyĩ taka, kynako yna a, taro oehtohkõme. Morara karyke ynanytone itapyĩ taka.

Åpuruhpyry tao Pauru ehtopõpyry Piripo po

¹⁶ Morarame tuhke pyra tynyhse ahtao, yna ytoryhtao Ritonõpo maro oturutoh taka tõsẽpatakãmase yna jorokohpã maro, nohpo. Joroko poe oturukety kynexine. Oremime roropa kynexine. Mokyro otyro waro kynexine joroko omi poe. Ipoko tuhke tineru tapoise esamo a ijajohpanory poko.

¹⁷ Pauru tõ tokahmase eya. Ynara tykase ynororo opore:

– Moxiã nase Ritonõpo poetoryme, Imehxo Exikety poetoryme. Kuamorepatorỹko toto Ritonõpo omipona kuehtohkõme, tykase joroko poe ynororo.

¹⁸ Morara kary poko tuhke tõmehse ynororo. Morarame toemynyhmaryke ynara tykase Pauru joroko a:

– Jezu Kyrixtu omi poe aaropõko ropa ase. Zae otõtako ropa, tykase joroko a Pauru. Morara kary etaryke tyya joroko tutõtase ropa zae nohpo ae.

¹⁹ Morara kaxĩpo Pauru a, Pauru zehno toehse jorokohpanõpo esamõpyamo, tineru anapoipyra toehse toexirykõke. Mame Pauru tapoise eya xine Xira maro porohtoh taka toto arotohme, typatakamo a ekarotohme.

²⁰ Romano kowenu terekatu tomo a tarose toto eya xine.

– Moxiã juteu tomo. Kuerekohmatorỹko toh nase itamurume.

²¹ Tyoro amorepato toh nase. Aomipona exisaromepyra sytatose, romanome kuexirykõke. Aomipona xine ahtao romano tuisary omipona pyra exĩko sytatose, tykase toto.

²² Morara kary etaryke tyya xine imoihmãkõ Pauru tõ zehno toehse. Toto ryhmary se toehse toto. Mame zupõkõ tyxihxihkase terekatu tomo a. Soutatu tomo a toto typipohpose eya xine.

²³ Mame typipohkehse ahtao åpuruhpyry taka tõmase toto eya xine. Ynara tykase åpuruhpyry erase a:

– Tuaro exiko moxiã tütary ropa ino, tykase toto åpuruhpyry erase a.

²⁴ Morara tykase tyya exiryke mya tarose toto åpuruhpyry taõ taka. Ipupurukõ roropa tytamunuhpose wewe ke.

²⁵ Mame onoa Pauru tõ Xira maro tõturuse toto Ritonõpo maro. Toremiase toto kure rokẽ Ritonõpo ehtoh poko. Moro totase imehnomo a, åpuruhpyry taõkomo a.

²⁶ Mame mõtoino rokẽ nono kywyh kywyh tykase itamurume. Tapyi åpuruhpyry apõ kywyh tykase. Tapyi apuru tãtapuruhmakase kywyh karyke. Itaõkõ toemyhpokase ropa emero.

²⁷ Moro åpuruhpyry erase typakase roropa. Tapyi apuru tãtapuruhmakase exiryke punião tapoise eya tõtuotohme repe. Åpuruhpyry taõkõ tutõtase ropa tokarose eya.

²⁸ Yrome opore tõmitase Pauru:

– Otuopyra exiko. Taro ynanase emero, tykase Pauru eya.

²⁹ – Saerehkatoh enehko, tykase tapyi erase. Mame tururume toytose ynororo åpuruhpyry taka. Tykytyky tykase, tõserehse. Tosekumuru po typorohse Pauru tõ õpataka ynororo.

³⁰ Jarãnaka Pauru tõ tarose eya, tõturutohme.

– Oty rīko ha yyrypyry rumekatohme, juānohpyra Ritonōpo ehtohme? tykase ynororo Pauru tomo a.

³¹ – Jezu Kyrixtu rokē enetupuhko, oorypyrykō korokatohme, ipoetoryme oehthokōme oekyry tō maro, tykase Pauru eya.

³² Mame Ritonōpo omiry poko tamorepase toto eya xine jekyry tō maro.

³³ Morarame koko Pauru tō pipohpōpyry tukurikase āpuruhpyry erase a. Mame: “Kuēpurihkako,” tykase exiryke, tōpurihkase ynororo eya xine itapyī taōkō maro.

³⁴ Mame tytapyī taka tarose toto ahtao tautuhmase toto eya. Tākye toehse ynororo Ritonōpo enetuputyryke tyya tytapyī taōkō maro.

³⁵ Morarame xixi tōnuhse pitiko ahtao soutatu tō taropose terekatu tomo a Pauru tō tūtanohpose ropa repe.

³⁶ Mame ynara tykase āpuruhpyry erase Pauru a:

– Terekatu otūtanohpotoryko ropa mana, soutatu tomo a. Naeroro otūtatoko ropa. Enaromyra ehtoko, tykase ynororo eya xine repe.

³⁷ Yrome Pauru ynara tykase eya xine:

– Jarānao yna pipohno toto kokonie. Onykarimotaxīpopyra yna ahtao āpuruhpyry taka yna ēmapō toto. Romanome ynanase. Oty katoh tokare pyra yna tūtanohpōko ropa toh nae? Tūtara ropa sātā ynanase. Tooehse terekatu tō ahtao rokē tūtāko ropa ynanase, tykase toto āpuruhpyry erase a.

³⁸ Morarame soutatu tō toeramase ropa terekatu tomo a, Pauru tō omihpyry ekarose ropa. Pauru tō romanome exiry waro toexirykōke tōserehse toto.

³⁹ Āpuruhpyry taka toytose toto Pauru tō tūtanohpose ropa.

– Oenetupuhpyra xine ynanexiase. Romanome pyra kuekaroatose. Otūtatoko ropa. Ytotoko ropa oesaka xine, tykase toto, tynēmapohpyrykō tūtanohporyme ropa.

⁴⁰ Morarame āpuruhpyry tae Ritia tapyī taka toytose ropa toto. Jezu poetory tō tyjamihtase ropa Pauru tō omiry etaryke tyya xine. Morotoino moro pata poe toytose ropa toto.

17

Tesaronika po Pauru tō ehtopōpyry

¹ Morarame Āpipori pata poro toytose toto, Aporonia pata poro roropa Tesaronika pona. Moroto juteu tō atamorepatoh enene, tapyi.

² Toipe ehse Pauru, oserematoh ae rokē ytose atamorepatoh taka. Mame oseruao oserematoh ae toytose ynororo juteu tō maro oturuse Ritonōpo omiry poko.

³ Moro taōkō tamorepase eya Jezu poko. Ynara tykase ynororo:

– Pake tymeropose Kyrixtu poko Ritonōpo a. Ynara tykase ynororo: “Etuarimāko mana. Orihnōko roropa mana. Mame ēsemākāko ropa ase,” tykase Ritonōpo, tymeropose Tumūkuru poko. Jezu Kyrixtu Ritonōpo mūkuru nymyry mokyro. Mokyro ekarōko ase oya xine, tykase Pauru toto a.

⁴ Mame Jezu tonetupuhse toitoine eya xine, kyreku tomo a roropa tuhke, Ritonōpo omipona se exiketomo a. Typatakā pyxiamo a roropa tuhke tonetupuhse eya xine. Pauru tō maro tōximōse toto.

⁵ Yrome imehnō juteu tō Pauru tō zumoxike kynexine. Zehnotokō tykohmase eya xine osema taōkomo Pauru tō ryhmatohme. Mame Jasão tapyī taka toytose toto, Pauru tō apoise repe, imoihmākō rānakuroko toto arotohme.

⁶ Yrome Pauru tō onenepyra tokurehse toto. Naeroro Jasão tapoise eya xine imehnō Jezu poetory tō maro. Tarose toto eya xine pata esamo a toto hxirotohme inetarykōme. Ynara tykase toto:

– Moxiā emero ahno erekohmāko mā toto emero pata tō poro. Seromaroro tooehse toto kuerekohmase xine roropa, tykase toto, Pauru tō zehnotokomo.

⁷ Jasão nenehtyã mokaro tytapyĩ taka. Emero tuisa omipona pyra exiketõ mokaro: “Imepỹ mokyro tuisa konõto, Jezu,” kananõ mokaro, tykase toto ajoajohpãkomo, ipoko xine.

⁸ Morara exiryke mokaro zehno typatakã toehse typoetory tõ maro, imoihmãkõ maro.

⁹ Jasão tomo a tõsepehmapose toto ãpuruhpyry taka ytopyry toto ehtohme.

– Otinerũkõ ekarõko ropa ynanase, Pauru tõ tonyohse ropa oya xine ahtao, tykase toto typatakamo, Jasão tomo a.

Perea po Pauru tõ ehtopõpyry

¹⁰ Morarame tykohmãse ahtao, Pauru tõ Xira maro tonyohse Jezu poetory tomo a, Perea pona toto ytotohme. Morotona tooehse tahtao xine, juteu tõ atamorepatoh taka toytosẽ toto.

¹¹ Morotõkõ imehnõ otururu etary zuno pyra toh kynexine, Tesaronika põkõ sã pyra. Ritonõpo omiry totase eya xine yronymyryme. Kokoro rokẽ aomiry poko tãtamorepase toto zae Pauru omiry ehtoh waro toehtohkõme.

¹² Tuhkãkomo a Jezu tonetupuhse tosẽkõme, kyreku tomo a, typatakamo a, inoh-porykomo a roropa.

¹³ Morarame: “Ritonõpo omiry poko Perea põkõ amorepãko Pauru tomo,” kary etaryke tyya xine juteu tõ toytose Tesaronika poe, Perea põkõ omipohtomase, Pauru tõ zehno toto ehtohme.

¹⁴ Morara exiryke Pauru tonyohse axiny Jezu poetory tomo a, tuna konõto ena. Xira tõ rokẽ moroto tõxinomose Perea po Timoteu maro.

¹⁵ Mame Atena pona toytose Pauru tope tõ maro towomananõ maro. Morotoino toeramase ropa epe tõ ahtao Perea pona ropa, Pauru omihpyry tarose eya xine Xira tomo a Timoteu maro axĩ toto ytotohme tyya Atena pona.

Atena po Pauru ehtopõpyry

¹⁶ Moroto Pauru kynexine Atena po toto eraximãko. Emynyhmãko sã kynexine Atena põkõ nyrytyã eneryke tyya Ritonõpo myakãme. Ritonõpo waro pyra toexirykõke ahno panõ tyrise eya xine ritõme repe.

¹⁷ Morara exiryke juteu tõ zurune Pauru, toto atamorepatoh tao. Juteutõkara roropa zurune, Ritonõpo waro se exiketomo. Mame kokoro rokẽ osepekahtoh tao morotõkõ zurune roropa.

¹⁸ Mame toitoine Pauru a tooehse toto, tãtamorepary sato komo. Mokaro Epikureu tomo, Zeno tõ roropa. Ynara tykase toto:

– Otara ãkohxo ke mose nae oturuno warõkara? tykase toto Pauru poko.

Imehnõ ynara tykase roropa ipoko:

– Otarãme tyorõ ritõ poko urutõ mose ro, tykase toto, Jezu ãsemamyry ropa poko aotururu etaryke tyya xine.

¹⁹ Mame Pauru tarose toto a Areopaku pona, pata esã porohtoh notaka. Morarame ynara tykase toto eya:

– Yna zuruko, õtururu waro yna ehtohme, tykase toto.

²⁰ – Tyoro sã mase amorepato. Sero onetapitopyry reh ynanase. Zuaro se ynanase, tykase toto.

²¹ Morotõkõ, Atena põkõ, tykatonomory maro erohpyry sã toh kynexine. Kokoro rokẽ imeimehnõ namorepatopõpyry poko oturũko toh kynexine.

²² Morarame Pauru xikihme toehse Areopaku po, tõturutohme inetarykõme. Ynara tykase ynororo:

– Atena põkomo, tuhke ahno panõ tyrise oya xine Ritonõpo kuhtohme oya xine repe.

²³ Ritonõpo maro oturutoh zupiryhtao ya, zohme onekarorykõ zahkatoh enease. Ynara enease tymerose ipoko: “Onoky Ritonõpo waro nae?” katoht tymerose ipoko.

Ritonõpo eahmäko matose zuaro awahtao xine samo. Mokyro onenetupuhpyra oexirykõke ipoko ourutorỹko ase.

²⁴ Ritonõpo mokyro Kyrihpõkomo, nono Rihpõ roropa. Mokyro kapu esemy. Emero kuesëkõme roropa mana. Naeroro tapyi tao nyhpyra mana, ahno nyrihpyry tao.

²⁵ Kykyryrykõ se pyra mã Ritonõpo kuepekõme toehtohme emero nae toexiryke. Emero oseremãko Ritonõpo poe sytatose. Ipoë orihpyra sytatose, otuhnõko, ytoytõko, enara.

²⁶ Toiro orutua wino kymarokõ emero tyrise eya ahnome, nono po kuehtohkõme. Kuenurutopõpyrykõ waro Ritonõpo mana, kuesarykomo, kuorikyrykomo. Emero zuaro mã Ritonõpo, tykase Pauru toto a.

²⁷ – Tonetuputyry se roropa ynororo oya xine, oesëkõme aehtohme, ameke pyra kyya xine toexiryke.

²⁸ “Ritonõpo poe rokë orihpyra sytatose, ytoytõko, oseremãko, enara.” Morara tykase roropa oya xine ãmorepananõkomo. Ynara tykase toto: “Ritonõpo poenõme sytatose, eya tyrise kuexirykõke,” tykase toto oya xine.

²⁹ Naeroro Ritonõpo poenõme kuahtao xine, kynyrihpyrykõ sã pyra Ritonõpo mana. Uuru risë sã pyra, parata risë sã pyra, topu risë sã pyra, enara.

³⁰ Pake tuaro pyra oexirykõke ohxiropyra xine Ritonõpo kynexine oorypyrykõ poko. Seromaroro emero oorypyrykõ rumekapõko mana emero pata põkõ punero.

³¹ Ritonõpo rokë tooepyry ropa waro mana. Tooehse ropa tahtao ahno apiakapõko mana emero tynymenekahpyry a, kurãkomo, popyra exiketomo, enara. Tyyrypyhpyke pyra Tumũkuru exiryke ahno apiakaneme tyrise eya, ajoajohpe pyra tõmipona exiryke. Mokyro tõsemãkase ropa Jumy a toorihse ahtao, ajohpe pyra tõmiry enetupuhpotohme kyya xine, tykase Pauru Atena põkomo a.

³² Yrome ãsemãkatopõpyry ropa poko tururukohtao Pauru a, tounohse toto a. Yrome imehnõ ynara tykase eya:

– Zomory oetary se ynanase moro poko, tykase toto turunanõkomo a.

³³ Morotoino Pauru toytose ropa.

³⁴ Aomiry etaryke tyya xine Jezu tonetupuhse orutua komo a tosëkõme. Toiro Areopakupõ kynexine, esety Tionixiu. Nohpo roropa kynexine esety Tamari. Imehnõ roropa toytose Pauru maro.

18

Korĩtu po Pauru tõ ehtopõpyry

¹ Morotoino Atena poe Pauru toytose ropa Korĩtu pona.

² Moroto juteu kynexine Põtu pono, esety Akira. Moroto oehsenãkõ kynexine tyyty maro, Itaria poe. Ipyty esety Pirixira. Moro pata poe toesyryhmase toto tonyohse ropa juteu tõ exiryke Roma poe tuisa a, Kyrautiu a. Mame Akira tõ tapyi taka toytose Pauru, toto enese.

³ Mame okynã kynexine moroto toto maro. Mokaro maro toerohse roropa ynororo serãtu riry poko, zuaro toexiryke.

⁴ Mame oserematoh ae rokë juteu tõ amorepase ytosene atamorepatoh taka, kyreku tõ maro, toto tuarõtanohpõko Jezu poko.

⁵ Morarame Masetonia poe Xira tõ tooehse ahtao Timoteu maro, toerohkehse Pauru serãtu riry poko kokoro rokë juteu tõ amorepatohme.

– Jezu mokyro Kyrixtu, Ritonõpo mũkuru nymyry, tykase ynororo.

⁶ Mame Pauru zehno toehse juteu tomo. Azahkuru tozuhse ynororo eya xine. Naeroro tupõ tytohtohmase Pauru a turumekary waro toto ehtohme.

– Awãnoprykohtao Ritonõpo a: “Oya roro xine,” ãko ase, Jezu poko ãmoreparykõ se jexihpyryme. Taroino juteutõkara a ytõko ase, tykase Pauru eya xine.

⁷ Morara kaxĩpo toytose ynororo Tixiu Juxitu tapyĩ taka. Juteu kara mokyro, Ritonõpo omipona exikety. Itapyiny oseponaro kynexine juteu tã atamorepatoh maro.

⁸ Mame Kyrixpu juteu tã atamorepatoh esẽ kynexine. Jezu tonetupuhse eya tosẽme, itapyĩ taõkõ maro. Tuhke morotõkomo a Pauru omiry etaryke tyya xine Jezu tone-tupuhse. Morara exiryke tõpurihkase toto.

⁹ Morarame Pauru koko tõsenhse. Ynara tykase sã Jezu Pauru osenety:

– Enaromyra exiko. Ypoko oturukehpyra exiko. Poremãpyra exiko.

¹⁰ Amaro jexiryke opoko pyra imehnõ mana. Oryhmara mã toto. Tuhke tarõkõ ypoetoryme exiko mana, tykase Jezu Pauru osenety.

¹¹ Moroto Pauru okynahxo kynexine toiro jeimamyry zokonaka morotõkõ amorepary poko Ritonõpo omiry poko.

¹² Morarame terekatume toehse Kario ahtao Akaia po, tõximõse toto juteu tomo Pauru apoise, arotohme terekatu a.

¹³ Ynara tykase toto:

– Mose Ritonõpo poko tyoro sã amorepato, kuesõkõ omipona pyra kuehtohkõme, tykase toh repe.

¹⁴ Tõtururu se Pauru kynexine repe. Yrome Kario ynara tykase juteu tomo a:

– Etatoko pahne juteu tomo, imepỹ totapase ahtao eya õmary õpuruhpyry taka, õmipona xine exiry.

¹⁵ Yrome atamurukõ omihpyry omipona pyra ahtao oty kara, anapoipyra ase. Morohne poko kary etary se pyra ase, tykase mokyro Kario.

¹⁶ Moro tae mokaro taropose ropa eya.

¹⁷ Morarame Soxitene tapoise kyreku tomo a. Mokyro juteu tã atamorepatoh esẽ roropa kynexine. Typipohse eya xine terekatu õpataka, yrome Kario oty kara kynexine.

Ãtiokia pona ropa Pauru tõ ytotoõpyry

¹⁸ Moroto ro Pauru tuhke tynyhse. Morotoino tõsekazumaxĩpo Jezu poetory tomo a toytose ropa Pauru, wapu ae, Xiria pona. Imaro toytose Pirixira, Akira, enara. (Moroto tũsety tysahkapose ropa Pauru a Sõkerea po. Ajohpe pyra tonetupuhtohme imehnomo a tõturutoõpyry poko Ritonõpo a.)

¹⁹ Morotoino Epezu pona toytose toto. Moroto tymarõkõ tynomose eya Pirixira, Akira, enara. Mame juteu tã atamorepatoh taka Pauru toytose, moro taõkõ maro oturuse.

²⁰ – Yna maro taro exiko, tykase toto Pauru a repe. Yrome moroto tynykyry se pyra kynexine.

²¹ Tõsekazumase ropa ynororo.

– Oehnõko ropa ase oya xine, Ritonõpo a jenyokyry ropa ahtao, tykase ynororo eya xine.

²² Morotoino toytose ynororo wapu ae Sezarea pona. Morotoino Jerusarẽ pona toytose. Moroto Jezu poetory tã maro tõturuxĩpo Ãtiokia pona toytose Xiria põ pona.

Aytory oseruaomãme Ritonõpo omiry kurã arose imehnomo a

18.23–21.16

²³ Moroto tuhke tynyhse ynororo. Morotoino toytose ropa Karaxia poro, Piritia poro roropa, Jezu poetory tã õkyemaporyme.

Aporu Epezu po ehtopõpyry Korĩtu po roropa

²⁴ Morarame juteu toytose Epezu pona, esety Aporu. Arexãtyria pata po aenuruhpyry kynexine. Kure urutõme exikety ynororo, orẽpyra amorepatono Ritonõpo omiry poko.

²⁵ Mokyro tamorepase kure kynexine Ritonõpo omiry poko. Imehnõ amorepaneme kynexine orẽpyra samo. Joã ahno õpurihkane namorepatopõpyry poe rokẽ ahno

ĕpurihkary waro ynororo kynexine. Yrome Ritonōpo Zuzenu omomyry waro pyra ro, Jezu poetory aka kynexine.

²⁶ Mokyro orēpyra sã tōturuse juteu tō atamorepatoh tao. Aotururu totase Pirixira tomo a. Morarame tōturukehse ahtao, tarose ynororo eya xine tytapykō taka kurehxo amorepatohme tyya xine.

²⁷ Morotoino Aporu toytory se toehse ahtao Akaia pona, takorehmase ynororo Jezu poetory tomo a, Ēpezu pōkomo a. Pape tymerose eya xine, Jezu poetory tō Akaia pōkō neneryme. Ynara tykase toto:

– Ah mose amaro xine nexino, oepekōme, tykase toto. Mame toeporehkase ynororo ahtao, Jezu poetory tō takorehmase eya itamurume. Typynanohse toexirykōke Ritonōpo a Jezu tonetupuhse eya xine.

²⁸ Toto takorehmase Aporu a juteu tō poremākaporyke eya toto zururuhtao orēpyra samo. Tutuarōtanohpose toto eya Ritonōpo omiry ekaroryke eya imoihmākō neneryme.

– Jezu mokyro Ritonōpo mūkuru nymyry, Kypynanohnekomo, tykase ynororo eya xine.

19

Pauru Epezu po ehtopōpyry

¹ Morarame Aporu Korītu po ahtao, Pauru toytose osema ae pata tō poro Epezu pona. Moroto Jezu poetory tō tonese eya.

² Mame mokaro a tōturupose Pauru. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonōpo a Tuzenu tokarose oya xihne, Jezu enetuputyryhtao oya xihne? tykase Pauru toto a tōturupose.

– Kū. Tuaro pyra reh ynanahse Ritonōpo Zuzenu poko, tykase toto tozuhse Pauru.

³ – Onoky omi poe tōpurihkase matou? tykase Pauru eya xine.

– João namorepatopōpyry poe rokē tōpurihkase yna, tykase toto.

⁴ Ynara tykase Pauru eya xine:

– João omi poe tōpurihkase awahtao xine kure repe, oorypyrykō turumekase oya xine ahtao. Yrome ynara tykase João tuhkākomo a: “Okomino imepỹ oehnōko mana Ritonōpo mūkuru. Mokyro enetupuhtoko oesēkōme,” tykase João, Jezu poko, tykase Pauru eya xine.

⁵ Morarame morara kary etaryke tyya xine tōsēpurihkapose ropa toto eya, Jezu Kyrixtu enetuputyryke tyya xine.

⁶ Morarame toto zupuhpyry pona Pauru a tomary tyrise ahtao, tomōse Ritonōpo Zuzenu toto kurohtaka. Tyotyorōkō omiry ae tōturuse toto Ritonōpo Zuzenu poe. Ritonōpo omiry poko roropa tōturuse toto.

⁷ Morotōkō tuhke hkopyra kynexine, 12me orutua komo.

⁸ Mame juteu tō atamorepatoh taka Pauru toytose. Orēpyra tōturuse toto a. Oseruao nuno taropose eya toto amorepary poko Ritonōpo tuisame exiry poko.

⁹ Yrome imehnō Pauru omipona pyra kynexine, Jezu enetuputyry se pyra toh kynexine tosēkōme. Pauru namorepatopōpyry Jezu poko typoihtose eya xine tuhkākō ne-taryme. Morara exiryke mokaro turumekase Pauru a, Jezu poetory tō maro tōturutohme. Mame kokoro rokē tamorepapatose toto Pauru a Tirano namorepatoh tao.

¹⁰ Moroto asakoro ikonopory taropose Pauru a toto amorepary poko rokene. Emero morotōkō Azia pōkō tutuarōtase Ritonōpo omiry poko, juteu tomo, juteutōkara, enara.

¹¹ Pauru tyjamihtanohse Ritonōpo a kurākōkara kurākatohme ropa eya.

¹² Morarame Pauru wino kamisa pitiko tarose toto a, upo roropa tarose kurākōkara apotohme, toto kurākatohme ropa. Moro a tukurākase ropa toto Ritonōpo poe. Joroko tō roropa tutūtase ropa zae xine.

Sewa mūkuru tomo

¹³ Mame juteu tō kynexine pata tō poro ytoketomo. Pyaxime toh kynexine. Joroko tō tūtanohpory ropa waro sã toh kynexine. Mokaro Pauru poenopyry se kynexine repe. Yrome Jezu waro pyra toh kynexine.

– Joroko tō tūtanohpory waro ynanase ahno ae, tykase toh repe. Mame ynara tykase toto jorokohpano a:

– Joroko, otūtako ropa mokyro ae Jezu omi poe, Pauru nekarohpyry omi poe, tykase toh repe.

¹⁴ Morara tykase Sewa poenomo 7mākomo. Jūkō juteu. Ritonōpo maro oturuketō tuisaryme kynexine, tamuximehxo exikety.

¹⁵ Yrome joroko a tozuhse toto:

– Jezu waro ase, Pauru roropa. Yrome awaro xine pyra ase, tykase joroko eya xine.

¹⁶ Mokaro pona tarinase jorokohpã orēpyra. Tyryhmase roropa toto itamurume eya. Toepase toto ikurūke tupoke pyra, typitypipokurukōke.

¹⁷ Mame mokaro ryhmatopōpyry poko jorokohpano a tutuarōtase toto, morotōkomo, juteu tomo, kyreku tomo, enara. Tōserehse toto porehme.

– Imehxo Jezu mana, tykase toto. Ajoajohpe Jezu onekaropyra toehse toh rahkene.

¹⁸ Morarame tuhke Jezu enetupuhnanō tooehse tyrypyrykō rumekary se toexirykōke.

¹⁹ Tuhke pyaxiamo a roropa tykyryrykō tonehse, typapēkō maro, jahkatohme, imoihmākō ahno ēpataka. Atapona pape ehepyrypyry 50 miu motye parata tyahkase eya xine.

²⁰ Tuhke Jezu omipona toehse toh kynexine aomiry jamihme exiryke.

Imoity ajoajohpe ehtopōpyry Epezu po

²¹ Morarame pata tō poro Pauru toytory se toehse, Masetonia poro, Akaia poro roropa Jerusarē pona ropa. Ynara tykase ynororo:

– Jerusarē poe Roma pona jytory se ase ipunaka, tykase.

²² Morarame asakoro takorehmananō taropose eya Masetonia pona Timoteu, Eraxitu, enara. Yrome Pauru moroto kynexine, Azia po, okynã samo.

²³ Morarame Jezu poetory tō zehno toehse morotōkō kynexine.

²⁴ Moroto orutua kynexine esety Temetyriu. Parata tyrise eya Tiana kuhtohme: “Ritō mose ro,” katohme tyya repe. Moro poko rokē tinerutāko toh kynexine, imehnō parata rinanō maro.

²⁵ Mokaro tykohmase tyya tōturutohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Jepe tomo, sero poko rokē tinerutāko sytatose.

²⁶ Yrome mokyro kahpyry omiry etāko matose. Enēko roropa matose. Kynyrihpyrykō rumekapōko mana imoihmākomo a Epezu pōkomo a rokē pyra, Azia pōkomo a roropa kynyrihpyrykō rumekapōko mana: “Ritō kara moxiamo, ahno nyrytã rokene,” āko mana kynyrihpyrykō poko.

²⁷ Morara exiryke tyripokehnōko kyaa xine toh mana myhene. Kuesēkō tapyĩ, Tiana tapyĩ kurã rumekapōko mana. Ise pyra exiko mã toto porehme. Mame Tiana imehxo exikety orēnōko mana. Azia pata pōkō ritō kō pyra exiko mã toto emero, tykase ynororo eya xine.

²⁸ Morara kary etaryke tyaa xine tyekītapāse toto. Tōmitase toto. Ynara tykase toto:

– Tiana imehxo mana, Epezu pōkō nohpory. Kuesēkō mose ro, tykase toto.

²⁹ Morarame pata pōkō emero kui kui tykase toto. Imoity ajoajohpe toehse. Kaju tō tapoise eya xine Arixaku maro amopỹ taka toto arotohme axiny. Kaju tō Masetonia pōkō kynexine, Pauru maro aehtyamo.

³⁰ Mame moro taka tomomyry se Pauru kynexine repe imoity maro. Yrome anaomōnohpopyra imarōkō kynexine.

³¹ Azia pōkō tuisary tō Pauru epe tō kynexine. Tynmerohpyrykō taropose eya xine Pauru neneryme: “Ytopyra exiko imoity htaka,” katopo.

³² Moro taōkō opore oturūko toh kynexine. Toitoine Pauru tō kerekeremāko kynexine. Imehnō oturūko roropa tyoro, ajoajohpe sā toexirykōke. Tuhke zuarōkō kara tooehse roropa morotona.

³³ Morarame Arexātere tupurohmase juteu tomo a mokaro ēpataka. Toto mynyhpākapory se kynexine tomary ke tōturutohme repe.

³⁴ Yrome juteume aexiryke aotururu etary se pyra toh kynexine. Toepanaikase toto. Opore tōturuse okynano.

— Tiana imehxo mana, Epezu pōkō nohpory. Ritōme mana, tykase toto.

³⁵ Morarame pata esē omiry merone tooehse. Imoity tymynyhpākapose tyya ahtao ynara tykase ynororo eya xine:

— Orutua komo, Epezu pōkomo, kuetatoko. Tiana tapyī pyno sytatose tarōkōme kuexirykōke. Topu roropa kapu ae aepukahpyry pyno sytatose. Moro waro sytatose porehme.

³⁶ Moro poko: “Ajojhe,” kasaromepyra imehnō mana. Morara exiryke mynyhme ehtoko. Ajojhe pyra ehtoko.

³⁷ Xiaro moxiā menehtou. Yrome Tiana tapyī onyryhmara toh mana. Onypoihtopyra roropa toh mana.

³⁸ Naeroro moxiaro hxirory se Temetyriu tō ahtao, parata rinanō maro, ah ynaroro narō toto terekatu ēpataka. Tuisa konōto omihpyry omipona pyra toehse toto ahtao ihxirōko mā toto.

³⁹ Yrome oturuporykō se awahtao xine, tuisa omihpyry poko, oturupotoko terekatu tomo a, oximōme toehse toto ahtao.

⁴⁰ Otarāme sero pokoino, ajoajohpe oexirykō pokoino kykerekereatorỹko mā toto tuisa netaryme. Morara ahtao otara āko sytatou, tuisa konōto ezuhnōko? tykase ynororo eya xine.

⁴¹ Morara kary etaryke tyya xine toytose ropa toto tytapyīkō taka.

20

Masetonia pona Pauru ytotopōpyry Akaia pona roropa

¹ Morarame imoihmākō toytose ropa ahtao, tytapyīkō taka, Jezu poetory tō tykohmase Pauru a toto ākyematohme, tōsekazumatohme roropa. Mame tōsekazumaxīpo toytose ynororo Masetonia pona.

² Masetonia poro toytoryhtao morotōkō Jezu poetory tō toanahtose eya. Tamorepase roropa toto eya zae ehtoh poko. Morotoino Akaia pona toytose ynororo.

³ Moroto oseruao nuno tonahkapose eya. Morotoino Xiria pona toytory se toehse repe. Yrome tapoiry se juteu tō exiryke toeramase ropa ynororo Masetonia pona ropa.

⁴ Imaro toytose toto Sopatoro, (Piro mūkuru kynexine Perea pō mūkuru), Tesaronika pōkō roropa Arixtaku, Sekūtu, enara te, Kaju roropa Terepe pono, Timoteu roropa, Azia pōkō roropa Tikiku, Tyropimu, enara.

⁵ Toytose toto osemazuhme Tyroa pona, yna eraximase.

⁶ Mame Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra otyhkaxīpo ynanytoase Piripo poe. 5me tynyhse yna wapu ae yna ytory poko Tyroa pona. Mame moroto 7me ynanynykyase.

Pauru ytotopōpyry Tyroa pona

⁷ Morarame oserematoh kohmamyry ae, tōximōse yna imehnō Jezu poetory tō maro, Jezu orihtopōpyry poko wenikehpyra ehtoh enahse. Yrokokoro toytotohto oturuse tōmehse Pauru toto maro.

⁸ Tapyi zara tao saereme kynexine yna oximōtoh tao, nāparina ke.

⁹ Moro tao Pauru etananõ kynexine. Tapyi eutary pota tao nuasemã kynexine sokohme. Esety Eutiku. Pauru otururu etaryhtao tyya tynyhse ynororo. Mame zara tae toepukase ynororo nono pona. Toorihse.

¹⁰ Yrome Pauru tyhtose tapyi tae. Tosekumuru po typorohse ynororo aepukahpyry anÿtohme ropa tapory pona.

– Oserehpyra ehtoko. Oseremãko ropa nase, tykase Pauru eya xine.

¹¹ Morarame tõnuhse ropa zara taka ahtao, Jezu orihtopõpyry poko wenikehpyra ehtoh tonahse eya xine rahkene. Morarame tõtuhkehse tahtao xine tõturuse ropa Pauru toto netaryme. Mame tõmehse ahtao toytose ynororo rahkene.

¹² Tãkye rokẽ mokaro toehse nuasemã tõsemãse ropa exiryke. Mame itapyĩ taka tarose ropa toto a.

Tyroa poe Pauru ytotoptõpyry Miretu pona

¹³ Morarame wapu ae ynanytoase Asoso pona Pauru eporyse ropa, pupu po rokẽ toytose exiryke.

¹⁴ Mame Asoso po Pauru tõtyrise roropa. Morotoino Mitirene pona ynanytoase.

¹⁵ Yrokokoro ynanytoase Kioso ahmõtary kuroko topohme. Morotoino yrokokoro Samoso pona ynanytone. Yrokokoro Miretu nakuataka ynanotyryhkase.

¹⁶ Totypotyry se pyra Pauru kynexine Epezu po, okynã se pyra toexiryke moro pata po Azia po. Axĩ toytory se kynexine Jerusarẽ pona, Oseahmatoh Pêtekoxite enery se toexiryke.

Pauru osekazumatopõpyry Epezu po

¹⁷ Morarame Miretu po Pauru ahtao imehnõ tonyohse eya Epezu pona, Jezu poetory tõ tuisary eahmase, tyya toto ytotohme.

¹⁸ Mame mokaro tooehse ahtao imaro xine tõturuse ynororo tynenehpotyã maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Juaro matose. Pake tarona oehne oya xine Jezu poko ãmorepase xine.

¹⁹ Oesëkõme jexiry se pyra exiase, ynoro rokẽ Kuesëkõme exiryke. Jezu omipona pyra oexirykõke roropa yxitase. Itamurume eanahtoase jorihmapory se juteu tõ exiryke.

²⁰ Ækorehmarykõ se jexiryke yronymyryme erokuase Ritonõpo omiry ekarory poko oya xine, aomipona oehtohkõme. Oximõme awahtao xine kuamorepatose, atapyĩkõ taka ytokehpyra roropa exiase.

²¹ Oturuase juteu tõ maro, juteutõkara maro roropa, tyyrypyrykõ rumekatohme eya xine Jezu Kyrixtu enetupuhtohme eya xine tosëkõme.

²² Seromaroro Jerusarẽ pona ytõko ase, Ritonõpo Zuzenu a jaroporyke. Yrome zuaro pyra ase, otara jyrĩko toh mã otarame, tykase Pauru toto a.

²³ – Jëmapõko toh mana ãpuruhpyry taka. Utuarimapõko roropa toh mana. Moro rokẽ waro ase Ritonõpo Zuzenu poe. Morara jurũko toh mã emero pata tõ punero.

²⁴ Yrome oserehpyra sã rokẽ ase. Osepyno pyra ase, jorikyry zuno pyra. Toiro, jerohtoh otyhkary se rokẽ ase. Jezu Kyrixtu nyrohmanohpotopõpyry otyhkary se ase. Morara exiryke oturũko ase imehnõ maro Ritonõpo omiry poko, mokaro kurãkatohme Ritonõpo a, tyyrypyrykõ rumekaryhtao eya xine, Jezu enetuputyryhtao roropa eya xine.

²⁵ – Toytotose ywy Ritonõpo omiry ekarose oya xine, oesëkõme aexiry poko. Taroino jũme jenezomopyra matose sero nono po, tykase Pauru toto a.

²⁶ – Morara exiryke ynara ãko ase oya xine, Jezu onenetupuhpyra awahtao xine ehxiropyra ase,

²⁷ Ritonõpo nekaropohpyry ekaroase emero oya xine exiryke.

²⁸ Osepyno ehtoko. Jezu enetupuhnanõ roropa pyno ehtoko emero, toto esãme oexirykõke Ritonõpo Zuzenu poe. Mokaro mã topekahse Jezu a toorikyry ke.

²⁹ Ynara zuaro ase, toytose jahtao oenekunohnanõkõ oehnõko mana, Jezu rumekapose oya xine.

³⁰ Amaro xine exiõko mã ajoajohpākomo owino xine roropa. ãmorepatorỹko mã toto tyoro, tymaro xine oytotohkõme.

³¹ Naeroro, tomeseke ehtoko, osenekunohpopyra oehtohkõme. Wenikehpyra ehtoko roropa ãmorepatopõpyrykõ poko ya. Oseruao jeimamyry kuamorepatose kokoro rokene. Oxixikariase opoko xine.

³² – Seromaroro orumekatorỹko sã ase rahkene. Yrome Ritonõpo opyno xine ro mana, tykase Pauru toto a. – Ritonõpo omiry ouzenutanohpotorỹko mana, aomipona oehtohkõme. Mame Jezu oepyyry ropa ahtao imaro ytõko matose, emero ipoetory tõ maro.

³³ Imehnõ mõkomory poko penetara exiase, zupõkõ poko, itinerũkõ poko roropa.

³⁴ Tuaro matose. Ywy roro erokuase yna nykyryry epekahtohme.

³⁵ Erokuase onenerykõme, ysã oerohtohkõme jamihmãkõ kara akorehmatohme, rupomãkõ zuzenutanohtohme. Jezu omihpyry a keh wenikehpyra ehtoko, ynara tykase ynororo: “ãkorehmarykõtao imehnomo a kure repe, yrome tãkye kuhse exiõko mase imehnõ akorehmaryhtaõ oya,” tykase Pauru eya xine.

³⁶ Morara tõturukehxĩpo tosekumuru po typorohse ynororo, Ritonõpo maro tõturutohme, mokaro maro.

³⁷ Morarame tyxitase toto itamurume. Ipymyry ae tapoise ihnamotohme eya xine aytoryke ropa.

³⁸ Emynyhmãko toto itamurume Pauru omiry etaryke tyya xine. “Taroino jenezomopyra matose sero nono po,” karyke roropa eya. Morarame Pauru maro toytose toto, aytory enese wapu ae.

21

Pauru ytotopõpyry Jerusarẽ pona

¹ Morotoino mokaro rumekaxĩpo ynanytoase topohme yna ytotohme Koso pona. Yrokokoro Rote pona roropa. Morotoino Patara pona.

² Moroto wapu aka ynanotyriase Penixia pona ytokety aka. Mame ynanytoase rahkene.

³ Morotoino toytose yna. Ahmõta Xipere ynanenease yna pozery wino. Ikuroko ynanytoase Xiria pona. Tiro pona ynanotyryhkase mõkomo nomotohme.

⁴ Jezu poetory tõ eneryke yna a moroto ynanynykyase omazũmykaponato ae. Mame mokaro Ritonõpo Zuzenu poe ynara kynako toto:

– Ytopyyra exiko Jerusarẽ pona, kynako toto Pauru a.

⁵ Morotoino ynanytoase ropa. Yna maro nytoase toto pata hnaka typyxiãkõ maro, typoenõkõ maro roropa, enara. Mame tuna ehpio yna esekumuru po ynanyporotyase oturutohme Ritonõpo maro.

⁶ Morotoino tõsekazumase yna ahtao ynanotyriase ropa. Mokaro toeramase ropa toto tytapyĩkõ taka.

⁷ Mame Tiro poe ynanytoase Pytoremaita pona. Moroto Jezu poetory tõ maro toiro ynanynykyase.

⁸ Yrokokoro ynanytoase Pauru maro Sezarea pona, Piripe tapyĩ taka. Jezu poko urutõ ynororo kynexine. Mokyro kynexine pake Peturu tõ nymenekahpyry 7mãkõ maro Jezu poetory tõ Jerusarẽ põkõ akorehmaneme.

⁹ Mokyro õxiry tõ asakoropane kynexine, tyniotary satokõkara. Urutõ kõ mokaro Ritonõpo poe.

¹⁰ Moroto tuhke tynyhse yna ahtao, imepỹ urutõ tooehse Jutea poe, esety Akapu.

¹¹ Mokyro tooehse ahtao tomary tymyhse tyya tupupuru maro Pauru metỹ eary ke. Ynara tykase ynororo:

– Ynara āko Ritonōpo Zuzenu: “Sē sã mã Pauru myhnōko toto, Jerusarē pōkomo, ekarotohme juteutōkara a,” āko, tykase.

¹² Morara kary etaryke yna a ynanoturuase repe Pauru a, ytopyra aehtohme Jerusarē pona.

¹³ Yrome ynara tykase ynororo:

– Oty katoh xitāko matou? Jesenakunuhkapōko matose. Ymykyry zuno pyra ase. Jorikyry zuno pyra roropa ase. Jerusarē pona ytōko ase. Jyhtomaryhtao eya xine Jezu omiry pokoino oty kara ase jesēme aexiryke, tykase ynororo yna a.

¹⁴ Morarame yna omiry etary se pyra Pauru exiryke, ynanurukepyase ynororo.

– Ah nytono Ritonōpo maro, ynanase ipoko.

¹⁵ Morotoino ynanatakimase Jerusarē pona yna ytotohme.

¹⁶ Yna maro Jezu poetory tō Sezarea pōkō nytoase Jerusarē pona. Yna aroase toto tapyi taka, Menasō tapyi taka nyhse. Menasō Xipere pō kynexine. Pake Jezu poetoryme ynororo.

¹⁷ Mame Jezu poetory tō Jerusarē pōkō tātākyemase toto yna eneryke.

Pauru oturutopōpyry Tiaku maro

¹⁸ Yrokoro ynanytoase Pauru maro Tiaku tō maro oturuse, Jezu poetory tō esã maro.

¹⁹ Taomikase tahtao Pauru tōturuse toto maro, Ritonōpo Zuzenu maro toerohtopōpyry poko juteutōkara maro.

²⁰ Mame Pauru omiry etaryke tyya xine tākye toehse toto.

– Kure mase, tykase toto Ritonōpo a. Mame Pauru a ynara tykase toto:

– Etako pahne jepe, tuhke juteu tō roropa Jezu poetoryme toehse. Mokaro emero Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a omipona exiketomo.

²¹ Ynara kary totase eya xine opoko: “Pauru ynara juteu tō amorepāko juteutōkara rãnao: ‘Moeze omihpyry irumekatoko. Opoenōkō aipotapihpyry onysahkara ehtoko. Atamurukō namorepatopōpyry irumekatoko,’ āko mana,” katopōpyry totase eya xine opoko.

²² Morara exiryke otara āko sytatou Jezu poetory tomo a oximōme toto oepiryhtao? Oehtopōpyry ropa waro toehse tahtao xine oehnōko toh mana tarona.

²³ Naeroro ynara kary se ynanase oya. Asakoropane Jezu poetory tō taro mana. Tynekarorykō arōko mã toto Ritonōpo maro Oturutoh taka tyrypyrykō korokatopōpyry waro imehnō ehtohme.

²⁴ Mokaro maro ytoko tyrypyrykō korokaponanō maro. Oximerehkapoko roropa imehnō emero awaro ehtohme, opoko: “Ajohpe,” kara toto ehtohme, Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a omipona oexiry waro toto ehtohme.

²⁵ Yrome juteutōkara Jezu poetoryme toehse ahtao: “Moeze omihpyry omipona ehtoko roropa,” kara ynanase eya xine. Ynara rokē ynanymeroase inenerykōme: “Ahno neponāmary zotỹpyry poko pyra ke ehtoko. Munu onenahpyra ke ehtoko roropa. Esenamyhpyry roropa onōpyra ehtoko. Imehnō nohpo tō poko pyra roropa ke ehtoko. Opyxiākō maro rokē ehtoko, enara rokene,” me ynanymeroase, tykase Tiaku eya.

²⁶ Morarame mokaro maro asakoropane exiketō maro tōturuse Pauru. Yrokoro toto maro toytose ynororo tyrypyrykō korokatopōpyry ekarotohme. Ritonōpo maro oturutoh taka tomōse ynororo toto maro, Moeze omihpyry omipona toexiry waro imehnō ehtohme. Imeipo tuhke pyra tōmehse ahtao tynekarorykō ekarory se Ritonōpo a toto.

Pauru apoitopōpyry Ritonōpo maro oturutoh tao

²⁷ Morarame omazũmykaponato kohmãsasaka ahtao, Pauru tonese Ritonõpo maro oturutoh tao juteu tomo a, Azia põkomo a. Imoihmãkõ taomipohtomase eya xine, Pauru zetũ tanỹpose eya xine Pauru apoitohme toto a.

²⁸ Ynara tykase toto tõmitase opore:

– Orutua komo, Izyraeu tomo, yna akorehmatoko! Mose imehnõ amorepãko popyra, pata tõ poro, tykase toto Pauru poko. – Kypoihtotorỹko mana. Moeze omihpyry kerekeremãko roropa mana, sero pata kurã poihtõko roropa mana. Seromaroro juteutõkara tonehse eya Ritonõpo maro oturutoh taka, sero Tapyi Kurã rypyhpyhtose, tykase toh repe.

²⁹ Moro tao Pauru juteu kara maro enehpyryme tuaro toh repe. Mokyro esety Tyropimu. Mokyro tonese eya xine pata po Pauru maro. “Mokyro tonehse Pauru a Ritonõpo tapyĩ taka,” tokarose eya xine repe, tõsenekunohse toto.

³⁰ Morara kary etaryke tyya xine pata põkõ emero tyekĩtapãse. Oximõme tooehse toto tururume Pauru apoise. Mame Pauru tutũtanohse sororohme apory poko Ritonõpo maro oturutoh tae. Tapyi tysorotohtose roropa eya xine.

³¹ Pitiko Pauru etapãko toh kynexine repe. Yrome imehnõ toytose koroneu zuruse. Ynara tykase toto:

– Jerusarẽ põkõ ahno etapãko mã toto emero, tykase toto.

³² Morara kary etaryke tyya, axĩ toytose ynororo soutatu tõ maro sajẽtu tõ maro ahno moity htaka. Mame koroneu tonese tyya xine ahtao soutatu tõ maro Pauru turumekase eya xine.

³³ Mame koroneu a Pauru tymyhpose asakoro keti ke.

– Onoky mose ro esety? Oty pokoino jehno matou? Oty tyrise eya? tykase koroneu mokaro a.

³⁴ Yrome azaazahkuru tõturuse toto eya. Morara exiryke zuaro pyra ynororo kynexine, Pauru ryhmatopõpyry waro pyra. Morara exiryke tytapyĩkõ taka Pauru tarose soutatu tomo a.

³⁵ Zara epyĩ ameke pyra ahtao Pauru tarose tonao xine soutatu tomo a, jehno mokaro exiryke.

³⁶ – Etapako! Etapako! tykase toto soutatu tomo a repe, toto mykapo.

“Ehxiropyra ase,” katopõpyry Pauru a

³⁷ Mame tapyi eutary pota tao tahtao, ynara tykase Pauru koroneu a:

– Amaro oturuxi aporo ajohpãme samo, tykase ynororo eya.

– To! Kyreku omiry waro hmahno? tykase koroneu.

³⁸ – Ejitu põ kara hmahno? Mokyro a tarõkõ oxietũ tanỹpose pake hkopyra. Mame tuhke typyreke exiketõ tarose ahno esaka pyra eya, tykase.

³⁹ Yrome ynara tykase, Pauru a tozuhse:

– Arypyra, juteume ase, Taasu po aenuruhpyry, Xirixia põ po. Ypatary pitiko pyra mana. Morara exiryke moxiã maro jotururu se ase, tykase ynororo eya.

⁴⁰ – Oturuko, tykase koroneu.

Morarame opyi po Pauru xikihme toehse. Tõsemahxirarahmase toto õpataka ynororo. Tymynyhpãse toto ahtao tõturupitose Pauru toto netaryme juteu omiry ae. Ynara tykase ynororo:

22

¹ – Wekyry tomo, kuetatoko pahne. Ehxiropyra ase ynyrihpyry poko ynamorepatopõpyry poko, enara.

² Mame juteu omiry ae Pauru otururu etaryke tyya xine tymynyhpãse toh emero. Mame Pauru tõturuse ropa.

³ – Juteu ase, tonuruse ywy Taasu po, Xirixia pō po. Yrome tuātanohse ywy sero pata po Jerusarē po. Tamorepase ywy Kamarieu a. Zae jamorepane kytamurukō omihpyry poko. Orēpyra Ritonōpo omipona jexiry se exiase asã xine.

⁴ Jezu poetory zehno exiase roropa. Itapyĩkō taka ytoase toto apoise, arotohme āpuruhipyry taka, orutua komo, nohpo tomo, enara. Aorihmaporykō se exiase.

⁵ Ritonōpo maro oturuketō tuisary zuaro mana, ajohpe pyra jexiry waro. Mokaro roropa tamuxi tō ajohpe pyra jexiry waro mǎ toto. Tynumerohpyrykō tokarose ya arotohme juteu tō neneryme Tamaxiku po, Jezu poetory enehtohme ropa ya tymyhse, Jerusarē pona, toto ēmapotohme āpuruhipyry taka.

*Pauru oturutopōpyry Jezu poetoryme toehtoh poko
(Atos 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ – Morarame jytoryhtao Tamaxiku pona, Tamaxiku moe pyra ahtao, tǎxiahtao, kaino jetonie saereh nase.

⁷ Nono pona epukase. Omi etase. Ynara nase: “Sauru, Sauru, oty katohme yyryhmǎko mah? ypoetory tō ryhmǎko? Sam kamexipōko mase ya,” nase.

⁸ – “Onoky hma?” ase eya, oserepyase.

– “Ywy ase Jezu Nazare pono. Oty katoh ypoetory ryhmǎko mah?” nase ynororo ya.

⁹ – Ymarōkō saerehkatoh enease toto, yrome aomiry onetara toh nexiase.

¹⁰ Mame ynara ase: “Oty rīko ha?” ase eya.

– “Owōko ropa xikihme,” nase ynororo. “Ytoko Tamaxiku pona. Moero awahtao ypoetory enyohnōko ase āmorepase jomiry poko,” nase ya Jezu.

¹¹ – Morarame ezuru a tonukehkase jexiryke, jaroase toto jemary poko, Tamaxiku pona.

¹² Moroto jahtao Anania noepyase ya. Mokyro, Moeze nymerohpyry omipona exikety. Mokyro poko: “Kure,” āko juteu tō emero.

¹³ Mokyro tooehse ahtao ya ynara nase: “Sauru jakorony, oenutako ropa,” nase ya.

– Morara tykase exiryke osenuhmase ropa. Anania enease.

¹⁴ Ynara nase ropa Anania ya: “Ritonōpo, kytamurukō esē, omenekase typoetoryme oehtohme, tōmipona roropa oehtohme, Tumūkuru kurā enepotohme oya, aomiry etapotohme roropa oya.

¹⁵ Imehnō tuarōtanohpōko mase enetopōpyry poko oya, etatopōpyry poko roropa oya.

¹⁶ Seromaroro oty eraximǎko hma osēpurihkapopyra, Ritonōpo a oorypyry korokatohme, Jezu Kyrixtu oesēme ehtohme,” nase Anania ya.

Pauru enyohtopōpyry Jezu ekarotohme juteutōkara a

¹⁷⁻¹⁸ – Morarame tarona tooehse ropa jahtao, jotururuhtao Ritonōpo maro, imaro oturutoh tao, juaro ro Jezu enease. Ymaro noturuase. Ynara nase ya: “Axī ke mya ytoko Jerusarē poe. Tarōkō ōmiry etary se pyra exīko toh mana, ypoko ōtururuhtao,” nase Jezu ya.

¹⁹ – Yrome ynara ase eya: “Tarōkō juaro nase toto. Opoetory zehnotonōpo ase. Atamorepatoh tae aroase toto āpuruhipyry taka. Zuaro nase tarōkomo.

²⁰ Exitewāo etaparyhtao etapananō maro exiase, zupōkō apoīko. Imehnō tuarōtanopyhpō kynexine ynororo opoko. Tǎkye exiase mokyro etaparyhtao eya xine,” ase eya.

²¹ – Yrome ynara nase ropa ynororo ya: “Ytoko. Aaropōko ase mya juteutōkara a,” nase Jezu ya, tykase Pauru juteu tomo a.

²² Morara kary etaryke tyya xine Pauru zehno toehse ropa toto: “Juteutōkara a aaropōko ase,” kary etaryke tyya xine.

– Mose etapatoko! Popyra nase, tykase juteu tomo soutatu tomo a.

²³ Pauru zetūke tōtupokase toto, kakoxi nono tomase roropa eya xine.

²⁴ Morara exiryke Pauru taropose koroneu a soutatu tō tapyĩ taka.

– Mose ipipohtoko, tykase ynororo soutatu tomo a repe, orēpyra juteu tō sekere karyke Pauru poko.

²⁵ Yrome tymykyryhtao ynara tykase Pauru sajētu a:

– Romanome jexiryke ypipohpyra exiko kowenu omipona, jyhxiropyra imehnō exiryke terekatu ēpataka, tykase.

²⁶ Morara tykase exiryke sajētu toytose koroneu a oturuse:

– Onypipohpyra exiko, romanome mokyro, tykase ynororo koroneu a.

²⁷ Morarame koroneu toytose Pauru a oturuse:

– Etako pahne, ajohpe pyra romanome mahno? tykase.

– Ÿ, romanome ase, tykase Pauru eya.

²⁸ Mame koroneu ynara tykase Pauru a:

– Tuhke tineru ekaroase kowenu a romanome jehtohme, tykase ynororo.

– Yrome ywy romanome jenurune, papa romanome exiryke, tykase Pauru eya.

²⁹ Morarame Pauru turumekase toto a. Onypipohpyra tokurehse toto. Mokyro koroneu tōserehse, romano tymyhse typoetory a exiryke, ipipohpory se toehse toexiryke roropa. Romano kowenu omiry ynara āko: “Romano onypipohpyra ehtoko,” āko.

Kōseriu ēpataka Pauru ehtopōpyry

³⁰ Yrokokoro Pauru tymyhpokapose ropa eya. Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō tonehpose tamuximākō maro tōturupotohme eya xine. “Oty pokoino juteu tō mose zehno nae?” katohme eya xine. Mame toto ēpataka Pauru tonehse eya aoturutohme.

23

¹ Morarame Pauru a mokaro tyme tonese aporo tōturutohto xine eya. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Wekyry tomo, ajohpe pyra ase. Kokoro rokē Ritonōpo omipona ase, tykase ynororo eya xine.

² – Ajo! Ītapihmoko, tykase Anania, Ritonōpo maro oturuketō tuisary.

³ Ynara tykase Pauru eya:

– Onekunohto! Ritonōpo awānohnōko mana morara karyke oya. Ya oturupose oporohno Moeze omihpyry waro oexiryke. Yrome aomihpyry omipona pyra mase, jēpatapihmoporyhtao oya, tykase Pauru eya.

⁴ Mame imarōkomo a Pauru tozuhse roropa. Ynara tykase toto eya:

– Oty katoh morara āko mah Ritonōpo maro oturuketō tuisary a? Ipoihtōko sã mase, tykase toto.

⁵ – Wekyry tomo, zuaro pyra akene. Ritonōpo maro oturuketō tuisaryme pyra ekarono, tykase Pauru. – Ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiry: “Oesēkō kure rokē tyritoko,” āko sero poko nase Ritonōpo omiry, tykase Pauru.

⁶ Mame Pauru tuhkākō waro toehse. Tuhke satuseu tomo, tuhke roropa parixeu tomo. Naeroro ynara tykase ynororo eya xine opore:

– Wekyry tomo, parixeume ase. Papa roropa parixeume kynexine. Seroae terekatu a azahkuru jekarōko matose aorihtyã ēsemākapory ropa enetuputyryke ya, tykase ynororo eya xine.

⁷ Morara kary etaryke tyya xine tōsezusezuhse toto, parixeu tomo satuseu tō maro. Parixeu tō Pauru marōkōme toehse.

⁸ Satuseu tō aorihtyã ēsemamyry ropa onenetupuhpynomo, Ritonōpo nenyohyã kapu ae te, zuzenu roropa onenetupuhpynō kynexine. Yrome parixeu tō morohne enetupuhnōko.

⁹ Morara exiryke toepanaikase toto tōtururukohtao imoihmākomo. Mame Moeze omihpyry warōkō towōse xikihme tōturutohme. Parixeu tō kynexine. Ynara tykase toto:

– Mose azahkuru pyra nase. Otarãme Ritonõpo nenyokyhpyry tõturuse mã imaro. Morara exiryke jehno pyra sehtone, Ritonõpo poetory zehno pyra, tykase toto.

¹⁰ Mame moro taõkõ tõxienonohse itamurume. Mame Pauru tywyhtywyhmaryhtaõ eya xine soutatu tõ tonyohse koroneu a Pauru arotohme ropa tytapyĩkõ taka.

¹¹ Morarame koko Jezu tõturuse Pauru maro. Ynara tykase ynororo eya:

– Tãkye exiko Pauru. Jerusarẽ põkõ mutuarõtanopyase toh ypoko. Moro saaro Roma põkõ roropa tuarõtanohnõko mase ypoko, tykase Jezu eya.

Pauru etapary se imehnõ ehtopõpyry repe

¹² Morarame yrokoro juteu tõ oximõme toehse Pauru etapary se exiketomo.

– Otuhpyra sehtone, eukuru onẽpyra roropa sehtone Pauru etapatoh ponãmero kyya xine, tykase toto.

¹³ 40me motye Pauru etapary se exiketõ kynexine.

¹⁴ Mame toytose toto tytamuxirykomo a, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a roropa oturuse. Ynara tykase toto eya xine:

– Otuhpyra ynanase, eukuru onẽpyra roropa ynanase Pauru etapatoh ponãmero yna a.

¹⁵ Naeroro kokoro koroneu a Pauru enehpoko oya, õturupotohme samo. Ynanase eraximãko etapatohme, tykase toto eya xine, tytamuxirykomo a.

¹⁶ Morara kary totase Pauru patumy a. Mame toytose ynororo soutatu tõ tapyĩ taka Pauru zuruse.

¹⁷ Morarame Pauru a sajõtu tykohmase tyya.

– Mose nuasemã arota aoturutohme koroneu a, tykase ynororo.

¹⁸ Mame tarose eya. Ynara tykase ynororo koroneu a:

– Mose Pauru nenehpohpyry oturuse amaro, tykase.

¹⁹ Mame emary poko mokyro tarose koroneu a mya, tõtururukõ onetara imehnõ ehtohme.

– Aimo, oty kary se hma ya? tykase ynororo eya.

²⁰ Ynara tykase ynororo:

– Juteu tõ otururu etano. Oya Pauru aropõko toh mana kokoro, kõseriu tomo a, imaro tõturutohkõme ropa.

²¹ Yrome anaropyra exiko. 40me motye etapary se exiketõ mana Pauru eraximãko, etapatohme. Otuhpyra, eukuru onẽpyra, enara toh mana Pauru etapary se toexirykõke. Seromaroro oehnõko toh mana oturuse amaro, tykase ynororo eya.

²² Mame koroneu a nuasemã taropose ropa:

– Sero onekaropyra ropa exiko imehnomo a, tykase ynororo eya.

Pauru arotopõpyry kowenatu õpataka

²³ Morarame koroneu a asakoro kapitão tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo eya xine:

– 200me soutatu enehpoko, Sezarea pona oytotohkõme, 70me kawaru po ytoketõ maro, 200me roropa tywaratake exiketõ maro, tykohmãsehxo ahtaõ oytotohkõme.

²⁴ Kawaru tõ enehpoko Pauru ytotohme epo, tomeseke arotatoko kowenatu Perixi a, tykase.

²⁵ Mame pape tymerose eya aropotohme. Ynara tymerose eya Perixi neneryme:

²⁶ “Ynymerohpyry moro oneneryme. Jefe nymyry mase Perixi. Ywy ase Kyrautiu Rixia. Kure pãna mã repe?”

²⁷ “Mokyro Pauru tapoise juteu tomo a, etapatohme repe. Yrome soutatu tomo a towomase, romanome exiryke.

²⁸ Mokyro aroase juteu tõ kõseriu õpataka azahkuru exiry waro jehtohme repe.

²⁹ Yrome axĩ zuaro toehse ywy. Romano kowenu omihpyry poko mose onyhxiropyra toh nexiase, tytamuxiry tō omihpyry poko rokene. Morara exiryke ěmapory se pyra exiase āpuruhpyry taka. Etapapory se pyra roropa exiase.

³⁰ Mame: ‘Juteu tō mokyro etapary se,’ kary totase ya. Morara exiryke aropoase myaro. Pauru zehnotokō roropa aropōko ase oya, ihxirotohme onetaryme. Enara rokē ynymeroypyry moro oneneryme.”

³¹ Morarame Pauru tarose soutatu tomo a, koroneu omi poe. Koko tarose toto a Ātipatyri pona.

³² Yrokokoro pupu po rokē ytoketō toeramase ropa tytapyĩkō taka. Kawaru po ytoketō rokē Pauru maro toytose.

³³ Mame Sezarea pona toeporehkase toto ahtao pape tokarose eya xine kowenatu a, Pauru roropa tokarose eya.

³⁴ Mame pape tonese ahtao kowenatu a Pauru a tōturupose ynororo:

– Oty pō mahno? tykase.

– Xirixia pō ase, tykase Pauru. Moro waro toehse tahtao

³⁵ ynara tykase ynororo eya:

– Imeĩpo okohmāko ase ohxironanō tooehse ahtao, tykase ynororo eya.

Mame Pauru tōmapose eya āpuruhpyry taka, kowenatu tapyĩ konōto tao.

24

Pauru hxirotopōpyry juteu tomo a

¹ Morarame ome etone tynyhse ahtao, Ritonōpo maro oturuketō tuisary Anania tooehse imehnō juteu tō tuisary tō maro. Kowenu omiry waro exikety, Teaturu, tooehse imaro xine Pauru hxirose tuisa konōto Perixi netaryme.

² Morarame Pauru tykohmase ahtao eya xine tyhxiropitose Teaturu a. Ynara tykase ynororo:

– Tuisamehxo mase kowenatu Perixi. Opoko tākye ynanase, kure oexiryke. Yna pyno oexiryke eryhmara toto, sero pata pōkomo.

³ Ose ynanase Perixi zae oexiryke, juteu tō pyno roropa oexiryke. Oerohtopōpyry poko tākye ynanase.

⁴ Tuhke nymyry pyra jotururu se ase oya, openekepyryino. Naeroro ajohpāme sã jomiry etako aporo.

⁵ Mose Pauru ajoajohpano. Imehnō pata tō poro ytoytokety mose ro. Tyoro amorepatō mose ro, kowenu omipona pyra juteu tō ehtohme. Nazare pō poetory esē mose ro.

⁶ Ritonōpo tapyĩ ryhmery se monexiano. Morara exiryke ynanapoiase zuānohtohme repe, yna tamuru Moeze omihpyry omi poe.

⁷ Yrome koroneu Rixia tooehse yna a, soutatu tō maro mokyro apoise, ipynanohse yna winoino.

⁸ Morarame yna enehpoase ynororo tarona oturutohme amaro. Oturupoko pahne eya tuaro oehtohme ihxirotopōpyry poko yna a, tykase Teaturu terekatu a.

⁹ – Ajohpe pyra mana, tykase toto, juteu tomo Teaturu poko.

Pauru osepynohtopōpyry Perixi netaryme

¹⁰ Morarame:

– Oturuko Pauru, tykase tomary ke kowenatu Pauru a. Mame ynara tykase Pauru:

– Tuhke tyeimāse yna tuisaryme oexiryke tākye rokē ase jotururu etaryke oya.

¹¹ Ekaroporyhtao zuaro exĩko mase. 12me rokē jynykyase Jerusarē pona joepyryme. Kure Ritonōpo rise oepyase. Tarōkō mā joehtopōpyry waro.

¹² Ritonōpo maro oturutoh tao imehnō oneonezuhpyra exiase. Juteu tō atamorepatōhtaōkō onerekohmara exiase. Osema taōkō roropa onerekohmara exiase.

¹³ Jyhxiroko toh mã repe. Yrome ehxiropyra ase, azahkuru pyra jexiryke, ajoajohpe pyra jexiryke roropa.

¹⁴ Ynara rokē kary se ase oya ypoko. Ritonōpo omiry seromato pona ase. Sero popyra moxiamo a. “Tyoro,” āko toto sero poko. Yrome yroro. Ritonōpo enetupuhnōko ase. Aomiry roropa enetupuhnōko ase. Urutō komo a inymeropohpyry sero, Moeze a inymeropohpyry roropa sero.

¹⁵ Aorihtyā ěsemākary ropa poko enetupuhnōko ase, moxiā samo. Kurākomo, iirypyrymākō roropa ěsemākapōko ropa Ritonōpo mana.

¹⁶ Ritonōpo jenēko mana. Ahno roropa jenēko. Kokoro rokē erohnōko ase iirypyryme pyra jehtohme, tykase ynororo.

¹⁷ – Tuhke jeimamyry imehnō pata tō poro ytoase. Mame jesaka oepyase ropa, tineru ekarose wekyry tō tytinerukākara a. Ritonōpo a ynekarory ekaroase roropa.

¹⁸ Naeroro Ritonōpo maro oturutoh tao jenease toto. Yrypyry ykorokapoase Ritonōpo a. Imoity maro pyra exiase toiroro, tehme rokene.

¹⁹ Yrome moroto juteu tō nexiase, Azia pōkomo. Kurehxo exiry mokaro taro exiryhtao, Ritonōpo maro oturutoh tao jenehpōkomo, jyhxiroky se tahtao xine.

²⁰ Ah tarōkō noturuno azahkuru jehtopōpyry poko. Jenease toto kōseriu ěpataka tarose jahtao.

²¹ Toiro rokē opore oturuase eya xine. Ynara ase: “Seroae terekatu a azahkuru jekarōko matose aorihtyā ěsemamyry ropa enetuputyryke ya,” ase eya xine. Opore jotururu azahkuru nexiase otarame, tykase Pauru.

²² Morara kary etaryke tyya Perixi ynara tykase:

– Zomory oetāko ropa ase, koroneu Rixia tooehse ahtao. Morara ahtao zuaro exīko ase, tykase ynororo eya xine. Perixi Jezu poetory otururu etahpōme kynexine.

²³ Morarame sajētū tyrise eya Pauru eraseme.

– Apo epe tō imaro nexino, akorehmatohme ise tahtao xine, tykase mokyro terekatu.

Pauru oturutopōpyry Turuxira tō maro

²⁴ Mame tuhke pyra tynyhse ahtao Perixi tooehse ropa, tyyty maro, Turuxira maro. Juteu nohpory ynororo kynexine. Mame Pauru tonehpose tyya aotururu etatohme, Jezu Kyrixtu enetuputyry poko.

²⁵ Morarame Pauru tōturupitose toto netaryme. Ynara tykase ynororo:

– Kure Ritonōpo omipona kuahtao xine, iirypyryme pyra kuahtao xine roropa. Imēpo kurākō apiakāko Ritonōpo mana. Kuānohtorỹko roropa mana iirypyryme kuahtao xine, tykase Pauru.

– Epo ōtururu ya. Zomory ropa tỹpokonohke pyra jahtao okohmāko ropa ase, tykase Perixi. Tōserehse ynororo Pauru omiry etaryke tyya.

²⁶ Tineru se roropa Pauru a ynororo, imyhpokatohme ropa repe. Morara exiryke tahxime Pauru tykohmase tōturutohme imaro.

²⁷ Morarame asakoro tyeimāse ahtao Poroxiu Pexitu tooehse, Perixi myakāme, kowenu tuisaryme. Mame tākye juteu tō ehtohme, tyamaro roropa toto ehtohme, Pauru onymyhpokara ropa Perixi tokurehse.

25

Pauru toytory se aehtopōpyry Īperatu a

¹ Morarame Pexitu Sezarea pata pona tooehse tahtao, oseruao rokē tynyhse moroto. Morotoino Jerusarē pona toytose ynororo.

² Moroto Ritonōpo maro oturuketō tuisary tōturuse eya, imehnō juteu tō tuisary maro Pauru kerekeremāko. Ynara tykase toto Pexitu a:

³ – Ajohpãme sã Pauru enehpoko xiaro Jerusarẽ pona, yna maro aoturutohme, tykase toh repe, etapary se toexirykõke osema tao.

⁴ Yrome Pexitu ynara tykase eya xine:

– Pauru moroto rokẽ mana, Sezarea po. Okynã pyra morotona ytõko ropa ase.

⁵ Ehmaropa oytorykõ se awahtao xine mokyro hxirose azahkuru aexiry poko, tykase ynororo eya xine.

⁶ Morarame 10me tynyhse ahtao toytose ropa ynororo Sezarea pona. Yrokokoro porohtoh taka typorohse tahtao, Pauru tonehpose tyya.

⁷ Mame Pauru tooehse ahtao, Jerusarẽ poe aehtyã xikihme toehse toto. Itamurume Pauru hxirory se toh repe azahkuru aexiry poko.

⁸ Yrome ynara tykase Pauru eya xine:

– Ehxiropyra ase azahkuru pyra jexiryke. Moeze omihpyry omipona ase ipunaka. Ritonõpo Tapyĩ onygorokopara ase. Kowenu omipona roropa ase, tykase Pauru.

⁹ Yrome topeme juteu tõ se Pexitu kynexine. Naeroro ynara tykase ynororo Pauru a:

– Oytory se pyra Jerusarẽ pona mah, moero moxiã oturupotohme ya opoko? tykase.

¹⁰ Yrome Pauru a tozuhse, ynara tykase ynororo:

– Jytory se pyra ase. Taro ase amaro, kowenu terekatume oexiryke. Taro kure jekaropotohme kowenu tapyĩ tao. Juteu tõ onyryhmara exiase, zuaro ro mase.

¹¹ Kowenu omipona pyra jahtao, imepỹ totapase ya ahtao jetapary se roropa exiry oya xine. Yrome imehnõ onyryhmara jahtao, jekarory se pyra ase eya xine, kowenu omipona jexiryke. Īperatu a kuaropoko, Seza a. Imaro rokẽ oturuse jytory se ase, tykase Pauru terekatu a.

¹² Mame tõturuxĩpo kõseriu tõ maro ynara tykase Pexitu Pauru a:

– Īperatu a oytory se awahtao eya aaropõko ase, tykase.

Pauru ehtopõpyry Akyripa tõ ěpataka Perenixi maro

¹³ Morarame tuhke pyra tynyhse ahtao tuisa Akyripa tõ tooehse Sezarea pona, tpyty maro, Pexitu maro oturuse. Ipyty esety Perenixi.

¹⁴ Moroto tuhke tynyhse ahtao Pauru tokarose eya. Ynara tykase ynororo eya Pauru poko:

– Orutua mã ãpuruhpyry tao, Perixi nynomohpyry.

¹⁵ Jerusarẽ po jahtao Ritonõpo maro oturuketõ tuisary ipoko noturuase ya, juteu tõ tamuxiry maro etapapotohme repe.

¹⁶ Yrome ezukuase toto: “Romanome ahtao ahno onekaropyra ynanase ihxiro-nanomo a oturupyra ro ahtao osẽpataka aosewomatohme. Imaro soturutatose aporo zuaro jehtohme,” ase eya xine.

¹⁷ Morarame tooehse toto ahtao, yrokokoro yporotyase ekaropotohme. Mame mokyro enehpoase ya.

¹⁸ Yrome mokyro hxiroryhtao tyorõ poko tyhxirose eya xine.

¹⁹ Tytamurukõ namorepatopõpyry poko rokẽ noturuase toto. Imepỹ poko roropa, Jezu poko. “Aorikyhpyry mokyro,” nase rokẽ toto. Yrome: “Orihpyra, tõsemãse ropa mana,” ãko Pauru.

²⁰ Zuaro pyra jexiryke ynara ase Pauru a: “Oytory se pyra hma Jerusarẽ pona, moroto oturupotohme ropa ynetaryme, ohxirohpõkõ maro?” ase eya.

²¹ Yrome: “Īperatu maro rokẽ jotururu se ase,” karyke ěmapoase ropa Roma pona aropotohto Īperatu pataka, tykase Pexitu.

²² Morarame Akyripa ynara tykase Pexitu a:

– Mokyro otururu etary se ase, tykase Akyripa.

– Kokoro etãko mase, tykase Pexitu eya.

²³ Mame yrokokoro Akyripa tooehse kowenu tapyĩ taka Perenixi maro, kurã ke tupoke, typoetory tō maro, soutatu tuisary tō maro, pata esã tō maro roropa. Mame Pauru tonehpose Pexitu a.

²⁴ Tooehse ahtao Pexitu tōturuse aporo. Ynara tykase ynororo:

– Tuisa Akyripa, amarokō roropa emero, mose orutua enetoko. Juteu tō nyetunu Jerusarē po jahtao, taro roropa etapary se toh nexiase.

²⁵ Mose kure rokē ya, yrome jehno juteu tō exiryke aropōko ase Roma pona, Īperatu maro aoturutohme, imaro tōtururu se aexiryke.

²⁶ Yrome otara āko ha, pape poko imerōko, aropotohme Īperatu neneryme? Naeroro mose enehpono tarona ourutohkōme. Omoro nymyry oturuko imaro, tuisa Akyripa, zuaro jehtohme, pape merotohme ya.

²⁷ Pauru aropory se ase repe, yrome azahkuru aexiry onenetupuhpyra jexiryke anaropopyra ro ase, tykase Pexitu.

26

Pauru oturutopōpyry typoko Akyripa a

¹ Morarame Akyripa tōturuse Pauru a:

– Ōtururu se awahtao oturuko, tykase. Mame Pauru tātaporamase. Ynara tykase ynororo:

² – Tuisa Akyripa, tãkye ase jotururu etary se oexiryke, jyhxirotopōpyry poko juteu tomo a.

³ Tuaro mase juteu tō poko. Kytamurukō namorepatopōpyry waro roropa mase. Naeroro ajohpãme sã penekhepyra exiko jomiry etary poko aporo.

⁴ – Juaro mã juteu tō emero, ypoeto ae ro. Wekyry tō maro rokē juātase ypatao, Jerusarē po, enara.

⁵ Juaro exiketō jekarory se ahtao jekarōko mã toto. Parixeume ase, orēpyra Ritonōpo omipona exikety. Kytamurukō omihpyry omipona roropa ase.

⁶ Tarona tonehse ywy jyhxirotohme, Ritonōpo mūkuru enetupuhneme jexiryke. Pake Ritonōpo nekarohpyry enetupuhneme jexiryke roropa. “Umūkuru eraximako,” tykase Ritonōpo pake kytamurukomo a.

⁷ Wekyry tō roropa morararo Ritonōpo nekarory momohnōko toh repe, orihpyra toehtohkōme. Yrome aorihtyã ěsemãkapory ropa enetuputyryke ya jyhxiory se mã juteu tomo.

⁸ Oty katoh amarokō juteu tō aorihtyã ěsemãkapory ropa Ritonōpo a onenetupuhpyra? tykase Pauru eya xine.

⁹ – Osemazuhme Jezu Nazare pō se pyra exine aporo. Ipoetory ryhmaryhtao imehnomo a tãkye exiase.

¹⁰ Morara exiase Jerusarē po. Tuhke Jezu poetory ěmase āpuruhpyry taka, Ritonōpo maro oturuketō tuisary omi poe. Etaparykohtao: “Mose etapako, kure etapary oya xine,” akē etapananomo a.

¹¹ Jezu poetory tō ryhmahpō ase. Atamorepatoh tao, enetupuhkehpyry se exiase. Imehnō pata tō pona Jezu poetory tō ryhmase aytohpory ase, toto zehno exiase exiryke, tykase Pauru.

Pauru oturutopōpyry Jezu poetoryme toehtoh poko (Atos 9.1-19; 22.6-16)

¹² – Morarame Tamaxiku pona ytoase Ritonōpo maro oturuketō tuisary a jenyokyryke inymerohpyry arose.

¹³ Osema tao yna ahtao, tãxiahtao saereh nase yna etonie, xixi motye kaino, ypona, ymaro ytoketō pona roropa.

¹⁴ Nono pona toepukase yna porehme. Mame omi etase. Ynara nase ya juteu tō omiry ae: “Sauru, Sauru, oty katohme yyryhmāko, ypoetory tō ryhmāko mah? Sam kamexipōko mase ya ypoetory ryhmaryke oya. Eryhmāko mase pui samo tupupuru ryhmane samo, tamoreme suimā pona otuotuokety sã mase,” nase ya.

¹⁵ “Onoky hma?” ase eya. “Ywy ase Jezu. Ypoetory tō onyryhmara exiko!

¹⁶ Owōko ropa. Osenepō oya, otuarōtatohme ypoko, ypoetoryme oehtohme. Imehnō tuarōtanohpōko mase jenetopōpyry poko oya, imeīpo enepotoh poko roropa oya.

¹⁷ Oewomāko ase oetapary se imehnō ahtao. Imeīpo juteutōkara pataka aaropōko ase. Moroto awahtao roropa oewomāko ase.

¹⁸ Toto amorepase ytoko ajoajohpe pyra aehtohkōme, joroko tamuru rumekatohme eya xine, Ritonōpo omipona rokē toto ehtohme. Iirypyrykō korokāko ase tosēkōme jenetuputyryhtao eya xine. Esarykō ekarōko ase eya xine ypoetory tō maro,” tykase Jezu ya.

Pauru oturutopōpyry toerohtopōpyry poko

¹⁹ – Morara tykase exiryke ya Jezu omipona ase, kapu ae aotururu totase ya exiryke.

²⁰ Osemazuhme aporo oturuase Tamaxiku pōkomo a, Jerusarē pōkomo a roropa. Mame Jutea pōkomo a oturuase. Morotoino ytoase juteutōkara amorepase, iirypyrykō rumekatohme eya xine, Ritonōpo omipona aehtohkōme roropa.

²¹ Morara exiryke juteu tō japoiasa Ritonōpo maro oturutoh tao, jetapatohme repe.

²² Yrome Ritonōpo a jewomaryke jetapara ro toh mana. Imehnō amorepāko ro ase Jezu poko, toto tuarōtatohme. Tuisa tō zurūko ase, tuisa tō kara roropa zurūko. Ritonōpo omiry poko toto tuarōtanohnōko ase, pake Ritonōpo poe urutō kō nekarohpyry saaro. Moeze nekarohpyry saaro roropa. Ynara tykase Moeze tō pake:

²³ “Kyrixtu osanumāko toh mana, exixihmāko roropa. Yrome mã ěsemānōko ropa toorihxīpo, kypyno xine Ritonōpo exiry ekarotohme juteu tomo a, juteutōkara a, enara.”

²⁴ Morara karyke Pauru a, ynara tykase Pexitu opore Pauru a:

– Pauru, rowohpe mase. Tuhke tãtamorepase oexiryke, tykase Pexitu eya.

²⁵ Yrome Pauru a tozuhse:

– Rowohpe pyra ase Pexitu tuisa. Zae rokē ase Ritonōpo omiry ekarōko.

²⁶ Akyripa a ynara tykase Pauru:

– Tuisa Akyripa, jomiry metano? Sero poko tuaro mase tokare Jezu exiryke. Morara exiryke ihximyra oturunno oya.

²⁷ Tuisa Akyripa, Ritonōpo poe urutō kō omihpyry enetupuhnōko mah? Zuarō ase. Enetupuhnōko mase, tykase Pauru Akyripa a.

²⁸ Morarame Pauru tozuhse eya. Ynara tykase ynororo:

– Otarāme Jezu poetoryme exīko ase ōmiry etahpyryme, tykase.

²⁹ Morarame Pauru ynara tykase ropa eya:

– Kure ya Jezu Kyrixtu poetoryme awahtao. Emero tarōkō roropa Jezu poetoryme se ase ysã oehtohkōme, yrome onymyhpura rokene, tykase.

³⁰ Morarame Akyripa tō towōse ropa, kowenatu, Perenixi, emero tymarōkō maro.

³¹ Tutūtase toto oturuse oxime:

– Kure rokē mana. Tōmipona aexiryke kowenu onetapapopyra mana. Onēmara roropa mana āpuruhpyry taka, tykase toto ipoko.

³² Morarame Akyripa ynara tykase Pexitu a:

– Mokyro myhpokary ropa: “Īperatu a kuaropoko,” kara ahtao, tykase ynororo.

27

Wapu ae Pauru ytotoptōpyry Roma pona

¹ Morarame toepohnohse tahtao xine:

– Saropotone Itaria pona, tykase toto. Mame Pauru tokarose Juriu a, imehnõ äpuruhyry taõkõ maro, wapu ae toto arotohme Itaria pona. Juriu sajëtu, Aukuxtu poetory. Pauru maro ynanytoase.

² Morarame moroto Sezarea po ynanotyriase Ataramitiu poe aepyhyry wapu aka, Azia pona yna ytotohme, Arixaku maro. Mokyro Tesaronika pono, Masetonia põ pono.

³ Yrokokoro Xitõ pona ynanytoase. Juriu noturuase Pauru a:

– Oepe tõ maro oexiry se awahtao ytoko, nase, Pauru zuno pyra toexiryke.

⁴ Morotoino ynanytoase ahmõta Xipere kuroko, iratozo ae, tyryrykane jamihme exiryke.

⁵ Morotoino tuna konõto takuohse yna a. Xirixia ehpiuroko toytose yna, Pãpiria ehpiuroko roropa Mira pona, Rixia nonory pona.

⁶ Moroto sajëtu maro imepÿ wapu aka ynanotyriase, Arexãtyria poe Itaria pona ytokety aka.

⁷ Moro ae axi pyra ynanytoase Synitu pona tyryrykane popyra exiryke. Saumona kuroko ynanytoase Kereta zomye.

⁸ Morarame ynanytoase wapu ae ehpiuroko, kuremÿme samo, pata pona, Kure Otyryhkatoh pona. Moro Rasea maro atameke pyra kynexine.

⁹ Moroto okyna yna ahtao ytotoh pyra toehse. Naeroro Pauru ynara tykase toto a:

¹⁰ – Ytotoh pyra nase. Kuytorykohtao seromaroro, wapu nerÿko mana. Itamurume mõkomo nerÿko. Ahno roropa orihoõko otarame, tykase Pauru repe.

¹¹ Yrome mokyro sajëtu, wapu esë tõ omipona nexiase, Pauru omipona pyra.

¹² Otyryhkatoh moroto popyra exiryke toytorykõ se toh kynexine Penixi pona, moroto toehtokõme konopo ae, kure moroto exiryke. Tyryry karahko Penixi po, Kereta ahmõta po.

Tyryrykane konõto oehtopõpyry konopo maro

¹³ Naeroro tyryry tykase ropa ahtao:

– Ehmaropa, tykase toto. Etypohkatoh tanÿse ropa toto a wapu ytotohme ahmõta Kereta ehpiuroko.

¹⁴ Yrome mõtoino rokë tyryrykane tyjamihtase, tosehpase Euroakirão, ahmõta wino.

¹⁵ Moro a wapu tarose axiny. Äpuitoh ke wapu äpuiry kuhõko ynanexiase tyryrykane aka repe, yrome yna omipona onyrisaromepyra tokurehse yna.

– Ah kuakuarotou, ynanase.

¹⁶ Osewomatohme moro tyryrykane wino ahmõta pitiko, Kauta myhtokoxi ynanytoase, moroto tyryry karahko exiryke. Ynanerokuase itamurume kanawa anymyry poko wapu aka.

¹⁷ Kanawa tanÿkehse ahtao wapu ynanuahmykyase ehmpyra aehtohme. Yna aro-ryke tyryrykane a Ripia ehpiuroki isawã zuno toehse yna. Morara exiryke wera touse yna a, tywerake pyra rokë ytotohme tyryrykane po.

¹⁸ Yrokokoro pohkane a anyanymyryhtao mõkomo ynanypparyase nakuaka yna oserepyryke, wapu tẽme hkopyra ehtohme.

¹⁹ Yrokokoro wapu mõkomory nymyry ynanypparyase.

²⁰ Tuhke emepyyry xixi onenepyyra ynanexiase, xirikuato onenepyyra roropa, konopo itamurume exiryke tyryrykane maro: “Orihoõko sytatose,” ynanase. Ynanoserepyase.

²¹ Tuhke otuhyryra ynanemepyyase. Naeroro Pauru ynara nase yna a:

– Jepe tomo, jomipona awahtao xine Kereta poro sehtory, mõkomo onypahpyra exiry, wapu kure ro roropa exiry.

²² Yrome seromaroro kuetatoko. Emynyhmara ehtoko. Orihpyra matose. Wapu rokë tonahkasẽme exiko mana.

²³ Morara äko ase Ritonõpo nenyokyhyry tooehse exiryke koko ya oturuse. Jesẽme mana, ipoetoryme ase.

²⁴ Ynara nykã ya: “Pauru, torëtyke pyra exiko. Īperatu a ytōko mase, Roma tuisary a. Oewomãko mã Ritonōpo. Mokaro roropa ewomãko mana opokoino,” nykã inenyokyhpyry ya josenety ao.

²⁵ Naeroro sekese ehtoko ropa. Ritonōpo enetupuhnōko ase. Ajohpe pyra mana. Kuewomatorỹko mã inenyokyhpyry nekarohpyry ae ro.

²⁶ Yrome ahmōta pona kuarotorỹko mã tyryrykane, tykase Pauru yna a.

²⁷ Morarame 14me tynyhse ahtao tyryrykane jamihme ro nexiase. Xiaksiake wapu tarotarose, Metiteraneu tuna ena. Mame onoa wapu poko erohketō ynara nase:

— Otarãme nono moe pyra mana, nase toto.

²⁸ Tuna tukupse toto a, zueme aexiry waro toehtohkōme. Zueme ro tukupse eya xine. Moino akoxi pitiko tukupse ropa toto a, zueme hkopyra.

²⁹ Mame topu a wapu etapary zuno toexirykōke 4me etypohkatoh tomapose toto a, wapu ätykyry wino. Tōturuse toto Ritonōpo a axĩ aēmehtoh poko.

³⁰ Morarame wapu pokō kō irumekary se toehse. Kanawae toytorykō se toh repe. Kanawa tomapose tuna kuaka toto a, etypohkatoh wapu potyry pokona tyritohme sã repe. Yna enekunopyry se rokē toh kynexine.

³¹ Mame Pauru tōturuse sajētu tomo a, soutatu tō maro:

— Wapu rumekaryhta moxiamo a nerỹko sytatose, tykase ynororo.

³² Morara tykase Pauru exiryke kanawa eary tysahkase soutatu tomo a, kanawa yhtotohme.

³³ Aēmepyyryhta Pauru tōturuse toto a:

— Otuhtokose. Pake oemirykō rohnōko matose, otuhpyra roropa mexiatose.

³⁴ Morara exiryke otuhtoko, jamihme oehtohkōme ropa. Torëtyke pyra ehtoko. Orihpyra matose, tykase eya xine.

³⁵ Morara kaxīpo wyi apoiase. Noturuase Ritonōpo a mokaro netaryme, wyi ekarotohto. Notukuase ynororo yna maro.

³⁶ Morarame sekese ropa ynanexiase, tōtuhse ropa yna exiryke.

³⁷ Wapu ao ynanexiase atapona 276 me.

³⁸ Morarame tōtuhkehse yna ahtao, tiriiku typahse yna a nakuaka, tēme hkopyra wapu ehtohme.

Wapu tohkatopōpyry pohkane a

³⁹ Mame tōmehse ahtao nono waro pyra toh kynexine, wapu poko erohketomo. Iporiry tonese ahtao eya xine morotona wapu arory se toehse toto, isawãme tuna ehpiry exiryke.

⁴⁰ Naeroro etypohkatoh eary tysahkase eya xine emapotohme nakuaka. Mame āpuitoh myhty tymyhpokase roropa eya xine. Moromeīpo wera konōto taunuhmase ropa eya xine apō pokona, ipotyry wino, tyryrykane a wapu arotohme isawã ehpioksi repe.

⁴¹ Yrome isawã pona tyryhse ipotyry wino wapu. Tūpore tyryhse isawã pona. Pohkane konōto a tãtohkase wapu.

⁴² — Āpuruhpyry taōkō setapatone epara toto ehtohme, tykase soutatu tō repe.

⁴³ Yrome Pauru pyno toexiryke onetapapopyra sajētu kynexine. Nakuae tãtakuotyry warōkō taropose eya osemazuhme, ahmōta pona toto ytotohme.

⁴⁴ Imehnō taropose roropa eya wewe po wapu epokahkasē po. Emero morara rokē tãtakuohse ropa toto iratyhpyry po.

28

Mauta po toto ehtopōpyry

¹ Morarame moroto yna ahtao morotōkō yna zuruase ahmōta esety poko:

— Mauta sero, nase toto yna a.

² Kure rokē toh nexiase yna maro. Yna aroase toto tytapyĩkō taka. Apoto tukase eya xine yna osūtohme. Konopome exiryke kōxikene ynanexiase.

³ Morarame apotopokō tupuimase Pauru a. Apoto htaka tyriryhtao eya okoi nesekease emary pokona ynaneneryme.

⁴ Morara exiryke ynara tykase morotōkomo:

– Otapatō mose ro otarame. Morara exiryke okoi nesekeano. Nerypyra kynako repe. Yrome okoi naryme orihnōko mana, nase toto Pauru poko.

⁵ Mame pakapakahnase okoi. Toepukase apoto htaka. Yrome jetū pyra nexiase ipoko.

⁶ Mame Pauru tonese eya xine. Emary zaory eraximāko toh kynexine. Axī aorikyry eraximāko toh repe. Yrome okyna ahtao kure ro Pauru eneryke tyya xine, ynara tykase toto:

– To! Otarāme ritō mose ro, tykase toh ipoko.

⁷ Moro ahmōta esē esety Pupuriu. Mokyro tapyī moe pyra kynexine. Tytapyī taka yna aroase kure yna ritohme. Moroto ynanynykyase oseruao.

⁸ Mokyro zū kure pyra nexiase, oxirohnōko, pixihtāko, enara. Mokyro enese Pauru nomomyase inyhtoh taka. Mame Ritonōpo a noturuase. Zuhpokoxi tomary tyrise eya; axī nekurākase ropa.

⁹ Moromeīpo moro ahmōta pōkō kurākōkara emero noepyase Pauru a toto kurākatohme ropa. Tukurākase ropa toto eya.

¹⁰ Mame yna ytory ropa ahtao yna mōkomohtoase toto, mokaro ahmōta pōkomo.

Mauta poe Roma pona toto ytotopōpyry

¹¹ Morarame moroto wapu kynexine, Arexātyria poe aepyhpyry, ikonopory enatyry eraximāko, ytoytopyra konopo ae exiryke. Kamaramanōpo tō esety ae moro wapu esety, Kaxito maro Poruxime. Morarame ikonopory tonahse ahtao, moro ae ynanytoase.

¹² Xirakuza pona toeporehkase yna. Moroto ynanynykyase oseruao.

¹³ Morotoino ynanytoase ropa tuna konōto ehpikuroko Reziu pona. Moroto yna ahtao kure tyryrykane. Yrokokoro ynanytoase Pozuori pona.

¹⁴ Moroto Jezu poetory tō kynexine. Toto maro ynanynykyase omazūmykaponato ae, toahmase yna exiryke eya xine. Morotoino osema konōto ae ynanytoase ropa Roma pona.

¹⁵ Yna ekary etahpyryme Jezu poetory tomo a, tooehse toto yna enese, moino Roma poe, Apio Osepekahtoh pona, Oseruao Porohtoh pona roropa. Mokaro eneryhtao Pauru a eano tyjamihtase. Tākye toehse ynororo. Kure tōturuse Ritonōpo poko toto maro.

Roma po Pauru ehtopōpyry

¹⁶ Morarame Roma pona toeporehkase yna ahtao, āpuruhpyry taōkō ekaroase sajētu tutuisary a. Pauru rokē imepỹ tapyi taka toytose, soutatu maro.

¹⁷ Mame oseruao tynyhse ahtao juteu tamuxiry tō tonehpose Pauru a oximōme imaro xine tōturutohkōme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Orutua komo, wekyry tomo, kuetatoko. Kuekyrykō onyenonohpyra exiase Jerusarē po. Kytamurukō omihpyry omipona ase. Yrome ynaroro rokē romano tomo a jekaroase toto jetapatohme repe.

¹⁸ Morarame tōturupose jahtao romano tuisary a jutūtanohpory se ropa nexiase repe, kowenu jetapapopyra exiryke.

¹⁹ Yrome ymyhpokapory se pyra juteu tō nexiase. Naeroro: “Īperatu ěpataka jytyry se ase,” ase terekatu a. Wekyry tō hxyryry se pyra exiase.

²⁰ Morara exiryke kuenehpotou xiari joturutohme amaro xine. Ritonōpo mā kypyno xine. Kyyrypyrykō korokary se kurā rokē ekarotohme kyaa xine. Moro eraximāko Izyraeu tō poetory mana. Moro enetuputyryke ya tymyhse ase keti ke, tykase Pauru eya xine.

²¹ Ynara tozuhse toto a:

— Pape oehpyra mana, Jerusarē pōkō nymerohpyry opoko ynaneneryme. Jutea poe oehsenākō mā “Popyra” kara roropa opoko.

²² Ōtururu etary se ynanase. Tuhke ahno imehnō pata pōkō Jezu poetory poihtōko toto, nase toto Pauru a.

²³ — Mokokoro osehtoko, tykase exiryke, tuhke toytose toto itapyī taka. Mokaro a noturuase Pauru, Ritonōpo ahno esēme exiry poko, Jezu poko roropa, Moeze tō nymerohpyry poko, imehnō urutō kō nymerohpyry poko roropa. Mokaro zuruse nykohmamyase Pauru.

²⁴ Aomiry etaryke tyya xine: “Ajohpe pyra,” tykase toto emero pyra, tonetupuhse eya xine exiryke. Yrome imehnō onenetupuhpyra toh tokurehse.

²⁵ Mame toto ytotohto ropa itapyīkō taka Pauru ynara tykase eya xine:

— Ajohpe pyra Izaja tōturuse kytamurukomo a Ritonōpo Zuzenu poe.

²⁶ Ynara tykase ynororo:

“Tarōkomo a ytotoko.

Ynara kahtoko eya xine:

‘Ritonōpo omiry etāko matose repe,
yrome zuaro pyra matose.

Enēko roropa amarokō repe,
yrome onenetupuhpyra matose.

²⁷ Enetuputyry se pyra oexirykōke onenetupuhpyra matose.

Etary se pyra oexirykōke roropa onetara matose.

Enery se pyra oexirykōke onenepyra matose.

Māpyra oorypyrykō rumekary se awahtao xine,
otato apanarykō exiry, jomiry menetupuhpyry roropa.

Morarame meramatory ya,
kukurākatory roropa, āko Ritonōpo mana opoko xine,”
tykase Izaja kytamurukomo a.

²⁸ — Morara exiryke etatoko pahne, tōmihpyry aropōko Ritonōpo mā juteutōkara a, toto pynanopyry se toexiry poko toto tuarōtatohme roropa.

²⁹ Morara kary etaryke tyya xine toytose ropa toto, oxime rokē tōturutohkōme.

³⁰ Moroto Pauru asakoro tyeimāse tytapyī tao. Tākye ynororo kynexine imehnō oepyryke tytapyī taka.

³¹ Tōturuse ynororo toto a Ritonōpo ahno esēme exiry poko. Enaromyra tamorepase toto eya Jezu Kyrixtu poko: “Mokyro poko oturupyra exiko,” kara morotōkō exiryke.

ROMANOS Pauru Nymerohpyry Roma pōkō Neneryme Romanos Ekarotopo

Sero pape tymerose Pauru a Roma pōkō neneryme. Omi kurā Jezu Kyrixtu enetuputyry poko ekarory se kynexine ahno a emero Romano tō nonory po. Morara exiryke tōsenetupuhse ynororo toytory poko pata Roma pona, tuisa konōto patary pona. Moroto Jezu poetory tō oximōtoḥ nae kynexine. Morotoino mya toytory se kynexine Expania pona. Moro poko takorehmapory se kynexine Jezu poetory tomo a Roma po (Romanos 15.22-24). Ahno emero Jezu Kyrixtu waro se Pauru kynexine tysaaro.

Ritonōpo nymenekahpyryme Pauru kynexine imehnō amorepaneme. Tynymerohpyry ae Omi kurā ekarōko mana: Ritonōpo jamitunurume Jezu Kyrixtu enetuputyry kyaa xine mana, kypynanohtorŷko mana. Ritonōpo neneryme kurākōme kyritorŷko Jezu mana, enetuputyryke kyaa xine Kuesēkōme, toorihse exiryke kymyakākōme. Toorih-topōpyry ke kyyrypyrykō topehmase eya. Seromaroro Jezu marōme kuexirykōke kurākōme kuenetorŷko Ritonōpo mana, Tuzenu kurā āpuineme sā kukurohtao xine exiryke.

Sero pape ao

Pauru osekartopōpyry 1.1-17

Ahno emero Typynanohne se 1.18–3.20

Iirypyrymākō pynanohnōko Ritonōpo mana 3.21–4.25

Isene ropa Kyrixtu maro 5.1–8.39

Ritonōpo osetupuhtoh Izyraeu tō poko 9.1–11.36

Jezu poetoryme ehtoh poko 12.1–15.13

Etyhpyrymā sero 15.14-33

Aomiry etyhyry te, Ritonōpo eahmaryme 16.1-27

¹ Ynymerohpyry moro onenerykōme Roma pōkomo. Ywy ase Pauru. Jezu Kyrixtu poetoryme ase. Ritonōpo nymenekahpyryme roropa ase. Toahmase ywy Ritonōpo a omi kurā poko imehnō amorepatohme Jezu Kyrixtu poko.

² Ynara tykase Ritonōpo pake urutō komo a: “Omi kurā ekarōko ase oya xine imeīpo,” tykase Ritonōpo pake urutō komo a. Moro poko tymerose eya xine Ritonōpo omiryne,

³ Ritonōpo mūkuru poko, Kuesēkō Jezu Kyrixtu poko. Ahnome tonuruse roropa ynororo, Tawi paryme.

⁴ Ritonōpome roropa tyrypyhpyke pyra ipunaka. Tumūkurume Jezu Kyrixtu exiry poko kutuarōtanohpotone tyjamitunuru ke. Tumūkuru ēsemākapone ropa Ritonōpo aorihxīpo.

⁵ Tumūkuru a typynanohse jexiryke jerohtoh kurā tokarose Ritonōpo a. Tymenekase ywy eya imehnō amorepatohme typoko. Kyrixtu akorehmaneme tymenekase ywy, imehnō pata pōkō eahmatohme ya, Jezu enetupuhtohme toto a, Jezu omipona roropa toto ehtohme.

⁶ Amarokō roropa Roma pōkomo, toahmase matose Ritonōpo a roropa Jezu Kyrixtu poetoryme oehtohkōme.

⁷ Naeroro sero merōko ase onenerykōme Roma pōkomo. Ritonōpo mā opyno xine ipunaka. Morara exiryke toahmase matose ipoetoryme oehtohkōme. Ynara āko ase Ritonōpo a opoko xine: “Roma pōkō kure tyriko Papa. Torētyke pyra tyriko toto,” āko ase. Morara āko roropa ase Kuesēkomo a, Jezu Kyrixtu a.

“Kure mase, Ritonōpo,” katopōpyry

⁸ Jezu Kyrixtu toorihse exiryke kyyrypyrykō epehpyryme, Ritonōpo ěpataka oturūko ase opoko xine. Tākye ase opoko xine: “Jezu tonetupuhse Roma pōkomo a,” kary etaryke ya. Morara kary etaryke imehnomo a roropa, tuhkākomo a tākye ase. “Kure mase Papa. Tākye ase Roma pōkō poko,” āko ase opoko xine.

⁹ Aomipona se ase yronymyryme. Naeroro aomiry kurā ekarōko ase imehnomo a Imūkuru poko. Wenikehpyra ase opoko xine. Wenikehpyra opoko xine jexiry waro Ritonōpo mana.

¹⁰ Imaro jotururuhtao, ynara āko ase: “Papa Kapuaono, Roma pōkō enese jytory se ase repe, ajohpāme samo, jaropory se awahtao,” āko ase Ritonōpo a.

¹¹ Yronymyryme jytory se ase oenese xine. Oururukō se ase Ritonōpo nekarory kurā poko kyaa xine Tuzenu maro, orēpyrahxo oehtohkōme.

¹² Satakorehmatone orēpyra kuehtohkōme. Jakorehmāko matose Jezu enetuputyryke oya xine. Ākorehmatorŷko roropa ase Jezu enetuputyryke ya.

¹³ Wekyry tomo, otuarōtanohporykō se ase. Tuhke rokē jytory se exiase oenese xine repe. Yrome tuhke takorekehkase roropa ywy jytohtome myaro. Imehnō eahmary se exiase Kuesēkō enetupuhtohme eya xine, moero amaro xine, imehnō juteutōkara amorepatopōpyry saaro ya Jezu poetoryme toto ehtohme imepŷ pata tō poro. Moro saaro imehnō amoreparry se ase amaro xine.

¹⁴ Ynara tykase Jezu ya: “Ypoko emero pata pōkō zuruta,” tykase. Morara exiryke emero zurūko ase. Ituakyry tō zurūko ase, imehnō pata tō pōkō roropa zurūko ase. Ātamorepatyā zurūko ase, atamorepahnō roropa zurūko ase. Emero toto zurūko ase. “Zuruta toto,” tykase Jezu exiryke ya.

¹⁵ Morara exiryke jytory se ase oya xine Roma pona omi kurā poko Jezu Kyrixtu poko āmorepase xine.

Ritonōpo jamitunuru tonetupuhnanō kurohtao

¹⁶ Kyrixtu omiry poko ihximyra ase. Kyrixtu omiry enetupuhnanō kurākary waro Ritonōpo mana emero porehme. Juteu tō mā tukurākase osemazuhme tonetupuhse toexiryke eya xine. Seromaroro emero eahmāko Ritonōpo mana ikurākatohme tyaa, tonetuputyryke eya xine.

¹⁷ Kyrixtu omiry kutuarōtanohtorŷko mana iirypyrymākō kurākary poko Ritonōpo a, osepune toto ehtohme Ritonōpo kure exiry maro. Jezu enetuputyryhtao kyaa xine kukurākatorŷko mana. Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme: “Iirypyrymākō kurākaryhtao Ritonōpo a, orihpŷme exīko mā toto, tonetupuhse exiryke eya xine.”

Popyra sero pōkō exiry poko

¹⁸ Yrome kyyrypyrykō zehno toexiry poko kutuarōtanohtorŷko Ritonōpo mana. Iirypyrymākō wānohnōko Ritonōpo mana iirypyryme toto exiryke. Iirypyrykomo a Ritonōpo omiry tapuruse sã exiryke roropa onetara imehnō ehtohme. Morara exiryke toto wānohnōko Ritonōpo mana.

¹⁹ Toehtoh poko ahno tamorepase Ritonōpo a. Morara exiryke Ritonōpo waro se toexirykō se tahtao xine tuaro exiry toto. Yrome tuaro se pyra toto ipunaka. Morara exiryke toto wānohnōko Ritonōpo mana.

²⁰ Sero nono ritopōpyry poe ro Ritonōpo jamitunuru enahpyra ehtoh waro toh mana. Ritonōpome nymyry aexiry enetupuhnōko toto. Morara Ritonōpo exiry onenepyra toh mā repe yrome tuaro toto. Ritonōpo poko tuaro mā toto inyrytŷ eneryke tyaa xine. Morara exiryke: “Ritonōpo poko zuaro pyra exiase,” kasaromepyra mā toto tuaro toehse toexirykōke.

²¹ Ritonōpo waro toh kynexine repe. Yrome kure Kyrihpōkō onyripyra mā toto. “Kure mase, Ritonōpo,” kara roropa toh kynexine. Naeroro aosenetupuhtohkō toiparo rokē toehse roropa mana. Tuaro pyra toehse ropo toto ipunaka.

²² “Zuaro ase,” äko toh mã repe. Yrome tuaro pyra mã toto ipunaka.

²³ Orihpÿme Ritonõpo mana. Yrome tosëkõme Ritonõpo onyripyra toto. Okyno tõ kuhtopõpyry rokë eahmãko mã toto tosëkõme Ritonõpo myakãme. Orihketõ kuhtopõpyry eahmãko rokë mã toto. Ahno sã tynryityamo te, torõ tõ panõ tynryityamo, zakare tõkehko panõ tynryityã roropa. Mokarohne kuhtopõpyry rokë eahmãko mã toto, tosëkõme.

²⁴ Morara exiryke turumekase toto Ritonõpo a, typenetatohkõ poko toto ehtohme, tyyrypyrykõ xihpyry poko roropa oximaro.

²⁵ Zae mã Ritonõpo omiry yrome ise pyra mã toto. Ajohpe ehtoh ke imyakãmary se mã toto. Ritonõpo Kuesëkõ oneahmara mã toto. Ritonõpo omipona pyra mã toto. Inyryityã rokë eahmãko mã toto. Ritonõpo eahmary kyya xine kure mana, mosa rokene.

²⁶ Yrome tyyrypyrykõ poko rokë mã toto. Morara exiryke turumekase toto Ritonõpo a, tyyrypyrykõ poko rokë toto ehtohme. Nohpo tõ roropa musurehpe exiko mã toto, ipenetatohkõ tytyorõmase exiryke. Oxipoko rokë exiko mã toto.

²⁷ Morararo orutua komo, typyxiãkõ maro se pyra mã toto. Tyoro sã imehnõ poko penetãko toto, orutua kõ oxipoko xihpyryme exiko roropa toto, nohpo tõ poko toehtohkõ sã oximaro toto imepÿ orutua maro. Naeroro mokaro wãnohnõko Ritonõpo mana, iiryryrykõ epehpyryme.

²⁸ Ritonõpo poko tuaro toehtopõpyrykõ rumekary se toh kynexine. Morara exiryke turumekase ropa toto Ritonõpo a, kurã poko osenetupuhpyra toto ehtohme, tyyrypyrykõ poko rokë toto ehtohme.

²⁹ Pehme toh mana tyyrypyrykõke. Popyra mã toto te, emero otyro se tykyryrykõme rokene, popyra imehnõ riko toto, imehnõ zumoxike toto. Imehnõ etapãko toto. Imehnõ wõko roropa toto. Osetapãko toto. Imehnõ enekunohnõko toto. Oxiehno roropa toto. Iiryryryme toehtohkõ poko rokë osekãtopõko toto imehnomo a.

³⁰ Imehnõ kerekeremãko mã toto. Ritonõpo zehno mã toto. Imehnõ roropa riko mã toto popyra. Epyrypãko mã toto typoko xine. Orëpyra toexirykõ poko osekãtopõko mã toto. Osenetupuhkehpyra mã toto tyyrypyrykõ poko. Tumykõ omipona pyra mã toto.

³¹ Zae ehtoh waro pyra mã toto. Opehmato pyra roropa mã toto. Imehnõ pyno pyra mã toto. Imehnõ poko enupunara mã toto.

³² Ritonõpo omihpyry waro toh mã repe. Ynara äko Ritonõpo omiry: “Iiryryrymãkõ apotoimo htaka ytõko toh mana, tyyrypyry poko exiketomo,” äko. Moro waro toh mã repe. Yrome tyyrypyrykõ poko ro mã toto. Onurumekara mã toto. Popyra kuhse mã toto. Imehnomo a tyyrypyrykõ poko exiketomo a, “Kure mase,” äko roropa mã toto.

2

Iiryryrymãkõ wãnohnõko Ritonõpo mana

¹ Jepe tomo, imehnõ popyra exiry enetupuhnõko matohu? Imepÿ ekaroryhtao popyra oya xine, popyra roropa matose, isaaro oexirykõke. Imepÿ rypyry enetuputyryhtao oya xine, mokyro sã tyyrypyhpyke awahtao xine, popyra oehtohkõ waro roropa matose.

² Zae Ritonõpo exiry waro sytatose, iiryryrymãkõ apiakaryhtao eya. Tyyrypyry poko exiketõ apiakãko Ritonõpo mana.

³ Yrome amarokõ ke? Imehnõ iiryryrymãkõ sã matose. “Mokaro popyra,” äko matose repe. Yrome mokaro sã matose, popyra. Naeroro awãnohtorÿko roropa Ritonõpo mana.

⁴ Tuhke kuãnohpopyra xine mana kyyrypyrykõ poko. Axï pyra iiryryrymãkõ wãnohpõko roropa mana, oorypyrykõ rumekary se exiryke oya xine. Opyno xine Ritonõpo mana. Zuaro matose repe. Yrome ynara äko matose: “Kuãnohpyra xine Ritonõpo mana. Naeroro kyyrypyrykõ poko sehtone,” äko matose.

⁵ Yrome onetarahko sã matose, aomipona se pyra oexirykõke. Naeroro awãnohpotorÿkohxo Ritonõpo mana, kurãkõ apiakatoñ po. Morara ahtao kyyrypyrykõ zehno Ritonõpo ehtoh enẽko sytatose. Zae kuapiakarykõ enẽko roropa sytatose.

⁶ Kuepehmatorÿko Ritonõpo mana, emero porehme, kyyrypyrykõ epehpyryme. Kurãkõ epehmãko kurã ke. Iiryryrymãkõ epehmãko popÿ ke.

⁷ Toitoine matose kure imehnõ riry pokõ penekehpyra. Morara awahtao xine kure oexirykõ se matose. “Kure mase. Tuisamehxo roropa mase,” kary etary se matose Ritonõpo a. Orihpÿme oexirykõ se roropa matose jũme. Amarokõ rĩko orihpÿme Ritonõpo mana.

⁸ Mãpyra imehnõ mã typenetatohkõ se rokẽ toto. Zae ehtoh rumekãko toto, azahkuru rokẽ toehtohkõme. Mokaro zehno Ritonõpo exĩko mana. Toto wãnohnõko roropa mana.

⁹ Mame iiryryrymãkõ etuarimãko, tuãnohse toexirykõke. Jetũ exĩko mã toto, juteu tõ osemazuhme. Mame juteutõkara roropa.

¹⁰ Yrome kure imehnõ rihpõkomo a, “Kure mase,” ãko eya xine mana. Kure toto rĩko Ritonõpo mana. Torẽtyke pyra toto rĩko roropa mana, juteu tõ osemazuhme. Morararo juteutõkara roropa.

¹¹ Zae rokẽ Ritonõpo kuepehmatorÿko mana juteu tomo, juteutõkara, enara.

¹² Juteutõkara typapeke pyra, Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a, moro pyra mã toto. Naeroro Ritonõpo omipona pyra mã toto. Orihnõko rokẽ mã toto, jũme, tyrypyrykõ epehpyryme. Ritonõpo nymeropohpyry waro pyra ro tahtao xine orihnõko mã toto. Mame juteu tõ mã Ritonõpo nymeropohpyry nae. Yrome aomipona pyra roropa toñ mana. Naeroro iiryryrykõ epehmapõko Ritonõpo mana tynnymeropohpyry ae ro eya xine.

¹³ Ynara exiryke, Ritonõpo nymeropohpyry etaryhtaok rokẽ, etananõ iiryryryme ro mã toto, aomipona pyra toto ahtao. Yrome aomipona toehse toto ahtao, kure toto rĩko Ritonõpo mana.

¹⁴ Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a, moro waro pyra mã juteutõkara. Yrome tõsenetupuhpõpyrykõ poe rokẽ Ritonõpo omipona toehse mã toto. Tamoreme xine tyrypyrykõ pokõ osenetupuhnõko mã toto, Ritonõpo nymeropohpyry waro pyra ro toto ahtao.

¹⁵ Mame toto nyrytyã eneryke kyya xine zuaro sytatose, Ritonõpo nymeropohpyry tymerose sã mã ikurohtaok xine. Moro waro sytatose, kure toto ehtoh eneryke kyya xine. Morararo zae ehtoh waro toexirykõke tyrypyrykõ pokõ toehse toto ahtao ehxirõko mã toto. Kure toto ahtao ehxiropyra mã toto Ritonõpo nymeropohpyry tymerose exiryke sã toto kurohtaok.

¹⁶ Morohne pokõ imehnõ amorepãko ase omi kurã pokõ toto amoreparyhtaok ya. Imeĩpo Jezu Kyrixtu kuapiakatorÿko mana Ritonõpo omi poe. Kuosenetupuhpõpyrykõ enẽko roropa mana tokare pyra kuosenetupuhpõkõ ahtao ro.

Moeze omihpyry omipona ehtoh kuhnõko juteu tõ mã repe

¹⁷ Amarokõ ke, juteu tomo? Moeze nymerohpyry enetuputyryke oya xine: “Ritonõpo nymenekahpyryme ase, typoetoryme,” ãko matose repe. Epyrypãko matose Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a waro oexirykõke repe. Kure matose osekarõko repe.

¹⁸ Tõmipona kuexirykõ se Ritonõpo mana. Moro waro matose repe. Innymeropohpyry pokõ tamorepase oexirykõke zae ehtoh waro matose repe.

¹⁹⁻²⁰ “Zuaro pyra exiketõ amorepaneme ase,” ãko matose repe. “Atamorepahñ amorepaneme ase te, putupyra exiketõ amorepaneme te, zuaro pyra exiketõ amorepaneme te, zae ehtoh waro ase emero,” ãko matose, Ritonõpo nymeropohpyry nae oexirykõke repe.

²¹ Yrome imehnõ amoreparyhtaok ro oya xine, oorypyrykõ pokõ ro matose. Imehnomo a ynara ãko matose: “Imehnõ mõkomory osematonanohtou,” ãko matose repe, yrome ematonanohnõko roropa matose.

²² “Imehnõ nohpo poko pyra ehtoko,” äko matose. “Imehnõ orutua poko pyra ehtoko,” äko roropa matose nohpo tomo a. Yrome amarokõ ke nohpo tõ poko pyra hmatou? Morararo Ritonõpo myakãme ahno nyrytyã se pyra matose repe. Yrome itapyĩ tae inyrytyã arõko matose, imaro oturutoh tae.

²³ Ritonõpo nymeropohpyry waro oexirykõ poko epyrypãko matose repe, yrome Ritonõpo hxirõko sã matose aomipona pyra awahtao xine.

²⁴ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Irypyryme oexirykõke juteu tomo, Ritonõpo kerekeremãko juteutõkara mana,” me tymerose.

²⁵ Ritonõpo nymeropohpyry omipona awahtao xine, juteume oehtohkõ kure mana. Yrome Ritonõpo nymeropohpyry omipona pyra awahtao xine, oty kure juteume oehtohkõ nae? Arypyra, popyra rokẽ mana.

²⁶ Imehnõ juteutõkara repe. Yrome Ritonõpo nymeropohpyry omipona toehse ahtao, typoetoryme mokaro rĩko Ritonõpo mana. Juteume exiketõ sã exĩko mã toto.

²⁷ Naeroro, juteu tõme matose repe, yrome ohxirotoryko mã juteutõkara, Ritonõpo nymeropohpyry omipona pyra oexirykõke. Ritonõpo omiry nae matose, tymerose exiryke. Juteume roropa matose. Yrome aomipona pyra matose. Mãpyra mokaro juteutõkara Ritonõpo omipona exĩko mã toto, juteume pyra tahtao xine ro.

²⁸ Onokãkõ juteume nymyry nae? Onokãkõ Ritonõpo poetoryme nymyry nae? Ritonõpo poetoryme nymyry pyra mã mokaro juteu pũ ke rokẽ exiketomo, jaipotapihpyry isahkatyamo.

²⁹ Yrome juteu tõ nymyry mokaro, Ritonõpo poetoryme nymyry exiketomo tukurohtao xine. Tytyorõmase mokaro kurohtao Ritonõpo Zuzenu a mana, Moeze nymerohpyry omipona toehthokõke pyra. Mokaro Ritonõpo zamaro mã toto. “Kure mase,” äko Ritonõpo eya xine mana, morara kara ahno ahtao ro.

3

¹ “Morara ahtao oty me kure juteume exiry? Oty me kure roropa aipotapihpyry sahkary?” äko matose otarame.

² Kure ro mã juteume ehtopo. Ynara exiryke, tõmihpyry tokarose Ritonõpo a juteu tomo a.

³ Toitoine juteu tõ onenetupuhpyra toehse repe. Yrome mokaro sã pyra Ritonõpo mana. Zae exikehpyra mana ipunaka.

⁴ Ritonõpo zae exikehpyra mana. Imehnõ ajohpe ahtao ro, emero porehme, zae rokẽ ynororo mana. Ynara tymerose Ritonõpo omiryne sero poko:

“Zae oexiry poko utuarõtanohpõko mase õtururuhtao.

Kure rokẽ oehtoh poko zuaro kamexipõko mase imehnomo a ohxiroryhtao,” me tymerose pake.

⁵ Otarãme kyyrypyrykõ poko kuahtao xine ro Ritonõpo kure ehtoh enetupuhnõko imehnõ mana. Otara äko sytatou morara ahtao? Morara ahtao: “Ritonõpo zae pyra mana kuãnoprykohtao,” äko imepỹ mã otarame repe. Morara katopõpyry totase ya imehnomo a repe.

⁶ Azahkuru morara kary ipunaka. Ritonõpo zae pyra ahtao, sero põkõ anapi-akasaromepyra exiry.

⁷ “Yrome yyrypyry poko jahtao imehnõ tuarõtanohpõko ase emero motye kuhse Ritonõpo zae ehtoh poko. Morara ahtao oty katohme juãnohnõko nae yyrypyry poko?

⁸ Naeroro kyyrypyrykõ poko sehtone Ritonõpo rokẽ kure exiry enetohme imehnomo a,” äko otarame repe. “ÿ, morara äko Pauru,” äko imehnõ mã repe, ykerekerem-ananomo, yhxirotohme repe. Mokaro wãnohnõko Ritonõpo mana, zae rokene toto rypyry epehpyryme.

Kurãkõ nymyry pyra sero nono po

⁹ Morarame otarame ynara âko matose: “Juteume kuexirykõke kurehxo sytatose, juteutõkara kure hkopyra toh mana,” âko otarame matose repe. Arypyra, pake kuu-ruatose moro poko. Juteu tõ sã juteutõkara mana. Tyyrypyhpyke sytatose oxisamo. Kyyrypyrykõ rumekary waro pyra sytatose.

¹⁰ Ynara âko Ritonõpo omiry moro poko:

“Sero nono po kurãkõ pyra mã ipunaka.

Emero porehme tyyrypyhpyke toehse.

¹¹ Zae ehtoh waro exiketõ pyra roropa mã ipunaka.

Ritonõpo omipona se exiketõ pyra mã ipunaka roropa.

¹² Toeramase ropa toto Ritonõpo winoino.

Ritonõpo waro ehxípo tyyrypyrykõ poko toehse ropa toto, emero porehme.

Kure toehtohkõ poko pyra toto, emero porehme.

¹³ Aomirykõ onekunohto mana.

Ajohpe xihpyry aomirykõ mana, opi orihmatõ samo.

Okoi epity sã aomirykõ mana.

¹⁴ Imehnõ kerekeremãko mã toto tõmirykõ xihpyry ke.

¹⁵ Axí imehnõ osanumãko toto.

Axí imehnõ etapãko roropa toto.

¹⁶ Imeimehnõ ryhmãko toto.

Toto tuarimapõko roropa toto.

¹⁷ Kure toexirykõ waro pyra toto imehnõ maro.

¹⁸ ‘Ritonõpo, tuisa imehxo mase, yna Esemy,’ kara mã toto,” me tymerose pake Ritonõpo omiry.

¹⁹ Ritonõpo nymeropohpyry omipona se exikety ahtao, mame toiro tyyrypyry poko toehse ropa ahtao, Ritonõpo omipona pyra toehse. Popyra mã ipunaka Ritonõpo a, imehnõ iirypyrymãkõ samo. Ritonõpo ezukuru waro pyra toehse ynororo, tyyrypyhpyke toehse toexiryke.

²⁰ Ekurãkasaromepyra sytatose Ritonõpo nymeropohpyry omipona kuehtohkõme. Ritonõpo nymeropohpyry kutuarõtanohtorỹko rokẽ mana kyyrypyrykõ poko.

Iirypyrymãkõ kurãkary poko Ritonõpo a

²¹ Yrome seromaroro Ritonõpo a tõsenetupuhpõpyry tonepose kyaa xine iirypyrymãkõ kurãkary poko tyaa. Tynyeropohpyry omipona kuexirykõke kukurãkatorỹko Ritonõpo nae? Arypyra ipunaka. Ynara kutuarõtanohtorỹko Moeze nymerohpyry mana, imehnõ urutõ kõ nymerotyã roropa,

²² iirypyrymãkõ kurãkãko Ritonõpo mana Jezu Kyrixtu enetuputyryke eya xine. Emero Kyrixtu enetupuhnanõ kurãkãko Ritonõpo mana, oxisã tyyrypyhpyke kuexirykõke emero porehme.

²³ Kymarokõ emero tyyrypyhpyke. Osepune pyra sytatose, Ritonõpo kure exiry maro.

²⁴ Yrome Ritonõpo kypyno xine ipunaka. Morara exiryke enetuputyryhtao kyaa xine kukurãkatorỹko ropa mana, Jezu Kyrixtu orihtopõpyry ke. Aorihtopõpyry ke topekahse sytatose kyhxiropyra xine joroko tamuru ehtohme.

²⁵ Ritonõpo Tumükuru ekarone aorihtohme, iirypyrymãkõ kurãkatohme tyaa, enetuputyryhtao eya xine. Tumükuru tokarose kure toehtoh poko imehnõ tuarõtanohtohme iirypyrymãkõ kurãkaryhtao eya. Osemazuhme aporo kuãnohpopyra xine aporo Ritonõpo kynexine kyyrypyrykõ poko.

²⁶ Yrome seromaroro kyyrypyrykõ epehmapõko Ritonõpo mana. Emỹpõko mana, zae aehtoh waro imehnõ ehtohme, iirypyrymãkõ kurãkaryhtao eya. Morarame Tumükuru ekaroryke zae toehtoh poko kutuarõtanohtorỹko Ritonõpo mana. Iirypyrymãkõ kurãkary poko roropa kutuarõtanohtorỹko mana, Jezu enetuputyryke eya xine.

²⁷ Morara ahtao oty poko epyrypãko sytatau? “Ypoe rokẽ kure jenẽko Ritonõpo mana,” ãko sytatau? Arypyra. “Ritonõpo nymeropohpyry omipona jehtopõpyryke kure jenẽko Ritonõpo mana,” ãko roropa sytatau? Arypyra roropa. Aomipona pyra sytatose ipunaka. Enetuputyryke rokẽ kyaa xine tukurãkase sytatose.

²⁸ Seromaroro zuaro sytatose. Kukurãkatorỹko Ritonõpo mana Kyrixtu enetuputyryke rokẽ kyaa xine, inymeropohpyry omipona kuexirykõke pyra.

²⁹ Juteu tõ rokẽ esẽme Ritonõpo nae? Arypyra, juteu tõ esẽme mana, juteutõkara esẽme. Emero esẽme mana, enara.

³⁰ Toiro Ritonõpo mana. Juteu tõ kurãkãko mana Jezu enetuputyryke eya xine. Morararo juteutõkara kurãkãko Ritonõpo mana tonetuputyryke eya xine roropa.

³¹ Morara ahtao Kyrixtu enetuputyryke kyaa xine Ritonõpo nymeropohpyry rumekãko sytatau? Arypyra, onurumekara sytatose. Jezu enetuputyryhtao kyaa xine, inymeropohpyry omipona kuhse sytatose exiko.

4

Ritonõpo enetupuhtopõpyry Aparão a

¹ Mame otarame imepỹ juteu ynara ãko: “Morara ahtao otara ãko sytatau kytamurukõ Aparão poko? Oty pokoino Aparão tukurãkase Ritonõpo a?” ãko, ekaropõko otarame.

² Etatoko pahne, tamoreme kure Aparão toehse ahtao, Ritonõpo nymeropohpyry omipona toexiryke, otarame kure toexiry poko epyrypany repe. Yrome Ritonõpo netaryme kure toexiry poko epyrypasaromepyra kynexine.

³ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Ritonõpo tonetupuhse Aparão a. Naeroro enetuputyryke eya iirypyry korokane Ritonõpo. Mame kure tonese Ritonõpo a,” ãko Ritonõpo omiry.

⁴ Erohkety erohnõko mana. Mame epehpyry apoiko mana toerohtamitume. Moro epehpyry imepỹ nekarohpyry rokẽ pyra mana, aerohtamitume exiryke.

⁵ Yrome iirypyrymãkõ kurãkary ropa Ritonõpo a moro sã pyra mana. Tonetupuhnanomo a: “Kure mase, tukurãkase ropa ya,” ãko Ritonõpo mana. Yrome morara kara mana tamoreme kure toehtoh kuhnano a.

⁶ Sero poko tymerose Tawi a pake, tãkye exiketõ poko iirypyrykõ kurãkaryke Ritonõpo a, tamoreme kure toehtoh onukuhpyra toto ahtao.

⁷ Ynara tymerose Tawi a:

“Tãkye kuhse mokaro mana

iirypyrykõ tykorokase exiryke Ritonõpo a.

Iirypyrykõ onenepyra toehse roropa Ritonõpo mana.

⁸ Morararo tãkye kuhse iirypyrymanõpo mana, iirypyry tykorokase exiryke Kuesẽkomo a,” tykase.

⁹ “Tãkye kuhse mokaro,” tykase Tawi juteu tõ poko rokẽ pyra. Juteutõkara roropa morararo mana. Ynara ãko ase Ritonõpo omi poe: “Ritonõpo tonetupuhse Aparão a. Naeroro Ritonõpo enetuputyryke eya, tukurãkase ynororo Ritonõpo a,” ãko.

¹⁰ Otara ahtao Aparão tukurãkase nae? Aĩpotapihpyry sahkaxĩpo tukurãkase nae Ritonõpo a? Arypyra, onysahkara ro ahtao tukurãkase ynororo Ritonõpo a.

¹¹ Imeĩpo tyaĩpotapihpyry tysahkapose Aparão a, imehnõ tuarõtatohme ikurãkatopõpyry poko Ritonõpo a. Ritonõpo enetuputyryke eya, tukurãkase ynororo onysahkara ro ahtao. Naeroro emero Ritonõpo enetupuhnanõ tamurume Aparão mana. Juteutõkara roropa tukurãkase mã toto Ritonõpo a tyaĩkõpotapihpyry onysahkara ahtao ro, Aparão kurãkatopõpyry saaro.

¹² Morararo juteu tomo, Aparão paryme mã toto, jaĩkõpotapihpyry tysahkase exiryke rokẽ pyra. Aparão paryme mã toto Ritonõpo enetuputyryke tyya xine, enetupuh-topõpyry saaro Aparão a. Tyaĩkõpotapihpyry onysahkara ahtao ro tukurãkase toto Ritonõpo a Aparão kurãkatopõpyry saaro.

Ritonõpo nekarory apoĩko sytatose enetuputyryhtao kyya xine

¹³ Ynara tykase Ritonõpo Aparão a: “Sero põkõ esẽme orĩko ase apakõ maro, enara,” tykase Ritonõpo Aparão a. Morara tykase Ritonõpo tynmeropohpyry omipona exipitopyra Aparão ahtao. Tosẽme Ritonõpo tonetupuhse Aparão a exiryke tukurãkase ynororo eya, morara tykase Ritonõpo eya.

¹⁴ Kurãkõ ekarõko Ritonõpo mana tynmeropohpyry omipona exiketomo a rokẽ pyra. Tynmeropohpyry omipona exiketomo a rokẽ kurãkõ ekaroryhtao toiparo rokẽ Jezu senetupuhtory. Toiparo rokẽ roropa: “Kurãkõ ekarõko ase oya xine,” tykase Ritonõpo exiry kyya xine.

¹⁵ Tynmeropohpyry omipona pyra exiketõ wãnohnõko Ritonõpo mana. “Jomipona pyra matose,” kara Ritonõpo mana tynmeropohpyry onetapõnõpo tomo a, aomiry waro pyra toto exiryke.

¹⁶ Naeroro omomõke pyra Ritonõpo mana: “Kurãkõ ekarõko ase oya jenetuputyryke oya,” tykase ynororo Aparão a. Toipe Ritonõpo mana, tõmihpyry ae ro mana. Naeroro kurãkõ ekarõko kyya xine mana emero tonetupuhnanomo a, Aparão a ekarotopõpyry saaro. “Ynmeropohpyry omipona exiketomo a rokẽ kurãkõ ekarõko ase,” kara Ritonõpo kynexine. Yrome ynara tykase ynororo: “Jenetupuhnanomo a kurãkõ ekarõko ase emero,” tykase ynororo. Naeroro Ritonõpo a kytamurukõme Aparão mana, Ritonõpo enetuputyryke kyya xine, enetupuhtopõpyry saaro Aparão a.

¹⁷ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Jomi poe tuhke pata põkõ ynara ãko, ‘Kytamurukõme Aparão mana isaaro Ritonõpo enetuputyryke kyya xine,’ ãko,” tykase Ritonõpo Aparão a. Ritonõpo tonetupuhse Aparão a, aorihtyã esemãkaponeme ropa kynenetupuhne. Tõmiry ke emero tyriry waro exiketyme roropa, kynenetupuhne.

¹⁸ “Apakõ tuhke emãnoõko mana, ekuhpõme exĩko mã toto,” tykase Ritonõpo Aparão a. “Ypoe tuhke pata põkõ tamurume exĩko mase,” tykase. Mame zae Ritonõpo omiry ehtoh tonetupuhse Aparão a. “Tõmihpyry ae ro kure jyrĩko Ritonõpo mana,” tykase Aparão tyya rokene. Yronomyryne tonetupuhse eya. Emũkuasaromepyra tahtao, tamuhpõme toexiryke, toraximase ynororo. “Umũkuru ekarõko ya Ritonõpo mana,” tykase.

¹⁹ Tamuhpõme toehse Aparão, 100me exisasaka jeimamyry taropose eya. “Emũkuasaromepyra ase orihsasaka jexiryke,” tykase Aparão tyya rokene. “Ypyty Sara roropa kunumuxime mana, emũkuasaromepyra ynororo roropa,” tykase tyya rokene. Yrome Ritonõpo omiry zae ehtoh onenetupuhkehpyra kynexine, emũkuara tahtao ro.

²⁰ Ritonõpo onenetupuhkehpyra kynexine. “Nary rokene,” kara roropa kynexine. “Sero põkõ esẽme orĩko ase, apakõ roropa,” katopõpyry poko Ritonõpo a wenikehpyra kynexine ynororo. Ritonõpo enetuputyryke, tyjamihtase Aparão. Mame, “Kure mase,” tykase ynororo Ritonõpo a.

²¹ Ritonõpo jamitunuru poko tonetupuhse Aparão a exiryke, Ritonõpo nekarory apoiry waro kynexine.

²² Morara exiryke roropa Ritonõpo enetuputyryke eya Aparão kurãkane Ritonõpo. Kurãme tyrise ynororo.

²³ Moro tymerose Ritonõpo omiryne: “Kunukurãkane Ritonõpo. Kurãme tyrise ynororo,” tykase. Moro tymerose Aparão poko rokẽ pyra.

²⁴ Kypoko xine moro tymerose roropa, tukurãkase kuexirykõke Ritonõpo a. Kurãkõme tyrise sytatose roropa, Kuesẽkõ Jezu esemãkapohpõ enetuputyryke kyya xine.

²⁵ Tumũkuru tokarose Ritonõpo a aorihtohme kyyrypyrykõ pokoino. Mame tõsemãkapose ropa ynororo kukurãkatohkõme.

5

Zae kuexirykõ ropa Ritonõpo a

¹ Mame tukuräkase kuexirykõke Ritonõpo a, Kuesëkõ Jezu Kyrixtu enetuputyryke kyaa xine, Ritonõpo epeme sytatose toehse.

² Ipokoino toenupunase kypoko xine Ritonõpo, tonetupuhse kyaa xine exiryke. Ritonõpo maro tuisame kuehtohkõ eraximãko sytatose. Naeroro atãkyemãko sytatose.

³ Kuetuarimarykohtao roropa atãkyemãko sytatose. Ynara exiryke, kuetuarimarykõke kuoseanahtorykõ waro exïko sytatose.

⁴ Mame kuoseanahtorykohtao, “Kure mase,” äko Ritonõpo mã kyaa xine. “Kure mase,” kary Ritonõpo a eraximaryke kyaa xine, penekehpyra sytatose Ritonõpo maro kuehtohkõ eraximary poko kyaa xine.

⁵ Ritonõpo maro kuehtohkõ eraximaryhtao kyaa xine atasamara sytatose, toiparo rokẽ pyra eraximaryke kyaa xine. Ritonõpo imehnõ pyno ipunaka. Kypyno xine roropa mana. Naeroro Tuzenu kurã ekaroase kyaa xine, kukurohtaka xine aomõtohme, imehnõ pyno roropa kuehtohkõme.

⁶ Kuatakorehmarykõ waro pyra ro kuahtao xine, Kyrixtu kynorihne, aorihtoh po toehse ahtao. Tummy omi poe kynorihne iirypyryme kuahtao xine ro.

⁷ Tupime sã kuorikyrykõ kyaa xine mana imepÿ kurã orihpyra ehtohme. Otarãme toitoine toorikyry zuno pyra exikety osekaroõko mana orihtohme tope kurã orihpyra ehtohme.

⁸ Yrome moro motye kuhse kypyno xine Ritonõpo ehtoh mana. Iirypyryme ro kuahtao xine Kyrixtu kynorihne kymyakãkõme, orihpyra kuehtohkõme.

⁹ Toorikyry ke kure kyriatose Ritonõpo neneryme. Naeroro kypyno xinehxo toexiryke jũme kypoko xine enupunãko mana, kyzehno xine pyra Ritonõpo ehtohme.

¹⁰ Pake Ritonõpo zehno ehse kymarokõ repe. Yrome tope tõme kyriatose Tumükuru orikyry ke. Seromaroro Kyrixtu tõsemãse ropa exiryke kyjamihtanohtorykõ mana, tõmipona kuehtohkõme, jũme orihpÿme toexiryke.

¹¹ “Jepe tõ matose,” tykase Ritonõpo kyaa xine. Kuesëkõ Jezu Kyrixtu Ritonõpo epeme kyriatose, kypyno xine toexiryke, toorihse toexiryke roropa kymyakãkõme. Naeroro atãkyemãko sytatose Ritonõpo epeme toehse kuexirykõke.

Atão poko Kyrixtu poko roropa

¹² Pake, toirõ Atão iirypyryme toehse. Mame mokyro poe tonuruse sero põkõ emero porehme. Ipoenõ emero iirypyryme toehse Ritonõpo a tyrypyhpyke Atão exiryke. “Orihnõko mã iirypyrymãkomo,” tykase Ritonõpo. Naeroro ahno emero orihketõme toehse roropa, tyrypyhpyke toexirykõke, emero porehme.

¹³ Sero põkõ iirypyryme toh kynexine tynmeropohpyry onymeropopyra ro Ritonõpo ahtao Moeze a. Yrome: “Iirypyryme matose,” kara Ritonõpo kynexine aporo eya xine, tynmeropory onymeropopyra ahtao ro Moeze a.

¹⁴ Mame Atão ehtopõpyry poe Moeze ehtopõpyry pona orihnõko emero sero põkomo. Atão rypyry sã pyra imehnõ rypyry kynexine otarame, Atão ehtopõpyry sã pyra toexirykõke, Ritonõpo omipona pyra Atão exiryke. Yrome isaaro toorihse roropa toto.

Mame Atão ehtopõpyry kynexine imepÿ poko enetupuhtohme, kapu ae aepyry enetupuhtohme, oehpyra ro ynororo ahtao.

¹⁵ Tuhkãkõ toorihse Atão rypyry pokoino. Mãpyra Ritonõpo nyrihpyry kure kuhse mana. Kypyno xine kuhse mana. Jamihme roropa mana. Iirypyrymãkõ kurãkãko tuhke, Jezu Kyrixtu pokoino, toorihse exiryke kyyrypyrykõ epehpyryme.

¹⁶ Atão toiro kynexine repe. Yrome ipoenõ, ipakõ roropa emero iirypyryme toehse Ritonõpo a Atão rypyry pokoino. “Iirypyryme matose ya,” tykase Ritonõpo eya xine. Mãpyra Jezu Kyrixtu a tukuräkase ropa mã toto. Seromaroro: “Zae mase ya,” äko Ritonõpo mana Atão pakomo a Jezu enetuputyryhtao eya xine. Atão rypyry toiro repe.

Yrome moro pokoino popyra toehse tuhkākomo. Māpyra Ritonōpo nekarohpyry ke rokē tuhkākō tyyrypyry poko exiketō kurākōme exīko ropa mana. Orihpỹme exīko roropa mana.

¹⁷ Ajohpe pyra mana. Toiro rypyry pokoino orihketōme sero pōkō toehse toirō poe. Yrome Atāo nyrihpyry motye kuhse imepỹ nyrihpyry mana, Jezu Kyrixtu nyrihpyry. Ritonōpo nekarohpyry tapoise kyya xine ahtao, kukurākatone ropa. Kure kyritorỹko ropa mana. Mame tuisame exīko sytatose, Jezu Kyrixtu pokoino.

¹⁸ Naeroro Atāo Ritonōpo omipona pyra kynexine. Iiryrypyry pokoino isaaro sero pōkō toehse popyra, emero porehme. Māpyra Kyrixtu Tummy omipona toexiryke ipunaka toorihtopōpyry ke kukurākatone ropa kyhxiropyra xine joroko tamuru ehtohme, kyyrypyrykō xihpyry poko pyra kuehtohkōme, orihpỹme kuehtohkōme roropa, enara.

¹⁹ Tuhkākō iiryryryme toehse kynexine toiro orutua pokoino, Ritonōpo omipona pyra aehtopōpyry pokoino. Māpyra Ritonōpo omipona Kyrixtu ehtopōpyryke, toorikyry ke tuhkākō tukurākase ropa eya.

²⁰ Ritonōpo a tynmeropohpyry tokarose Atāo pakō amorepatohme, iiryryryme toehtohkō waro toto ehtohme. Yrome tyyrypyrykō poko itamurumehxo toehse toto sero pōkomo. Orihnōko mā toto emero, iiryryryme toexirykōke. Ritonōpo maro pyra exīko mā toto. Yrome Ritonōpo itamurumehxo sero pōkō pyno mana.

²¹ Naeroro kyyrypyrykō pokoino orihketōme toehse sytatose. Morara exiryke Tumūkuru Kyrixtu tonehpose aorihtohme kymyakākōme. Kypyno xine toexiryke kukurākatorỹko mana, orihpỹme kuehtohkōme, jūme Jezu Kyrixtu Kuesēkō maro kuehtohkōme.

6

Aorikyhpyry sã kyyrypyrykomo a

¹ Kurākō onekarokehpyra Ritonōpo mana kyya xine iiryryryme kuahtao xine ro. Naeroro otarame ynara āko imepỹ mana: “Morara ahtao kyyrypyrykō poko ro sehtone, itamurumehxo kypyno xine Ritonōpo ehtoh waro imehnō ehtohme.”

² Arypyra. Morara kara ehtoko. Aorihtyã ekepyry oseremara mana. Mokyro saaro sytatose, kyyrypyrykō poko pyra, Kyrixtu enetuputyryhtao kyya xine kuesēkōme.

³ Tōpurihkase kuahtao xine, Jezu Kyrixtu poetoryme kuexirykō waro imehnō ehtohme, kyyrypyrykō turumekase kyya xine, aorihtyã ekepyry oseremara exiry samo. Moro poko osenetupuhtoko.

⁴ Morarame ipoetoryme tōpurihkase kuahtao xine imaro toorihse sã sytatose. Imaro tonēse sã roropa sytatose. Kyrixtu kynorihne Tummy omi poe. Moro saaro taroino Jezu Kyrixtu omipona ytoytōko sytatose. Tyjमितunuru poe Tumūkuru ěsemākapone ropa Ritonōpo. Emero motye kuhse Ritonōpo jamihme mana. Naeroro tyrisenã sã osenetupuhnōko sytatose, Jezu jamitunuru nae kuexirykōke.

⁵ Typoe kynorihne Kyrixtu wewe pokona. Moro saaro kypoe xine ro kyyrypyrykō poko pyra sytatose. Mame tyjमितunuru tokarose Ritonōpo a Tumūkuru a tōsemākapose ropa ahtao eya. Moro saaro Kyrixtu jamitunuru nae sytatose. Kyyrypyrykō turumekase kyya xine. Kuesēkō omipona rokē sytatose ijमितunuru nae kuexirykōke.

⁶ Osemazuhme kyyrypyrykō poko rokē sexiataose. Ipoko exikehpyra sexiataose. Etuarimāko sexiataose. Ahno namoto tošē onurumekara. Moro sã kyyrypyrykō onurumekara sexiataose. Irumekary waro pyra sexiataose. Yrome taroino kyyrypyrykō poko pyra rokē sytatose. Kumykō omi poe Kyrixtu kynorihne tyjमितunuru ritohme kukurohtaka xine, kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme. Naeroro pake kuehtopōpyrykō sã pyra sytatose, kyyrypyrykō poko pyra sytatose toehse.

⁷ Toorihse kuahtao xine kyyrypyrykō poko pyra sytatose, aorikyhpyry samo.

⁸ Mame jũme orihpỹme exĩko sytatose Jezu maro. Typoero kynorihne Jezu. Isaaro kypoe xine ro kyyrypyrykõ turumekase kyaa xine. Naeroro ynara enetupuhnõko sytatose, jũme orihpỹme exĩko sytatose Jezu maro.

⁹ Kyrixtu tõsemãkapose ropa mana, orihzomopyra aehtohme jũme. Moro waro sytatose. Anaorihmaposaromepyra imehnõ mana jũme.

¹⁰ Kynorihne Jezu kyyrypyrykõ ehepyryme. Toiro kynorihne orihzomopyra ehtohme jumãme. Seromaroro orihpỹme ropa mana kure rokẽ Ritonõpo maro.

¹¹ Morara exiryke wenikehpyra ehtoko. Kyyrypyrykõ turumekase kyaa xine. Ipoko pyra toehse sytatose. Taroino Ritonõpo omipona rokẽ ytoytõko sytatose tyrisenã sã kuosenetupuhtokõ toehse exiryke. Kure rokẽ Jezu Kyrixtu maro sytatose.

¹² Epohnohpyra ehtoko oorypyrykõ poko, oexirykõ poko. “Yyrypyry poko ehxi,” kara ehtoko. Iiryryryme oehtokõ poko penetara ehtoko. Oorypyrykõ poko pyra ehtoko ipunaka.

¹³ Tyyrypyrykõ poko exiketõ wãnohnõko Ritonõpo mana. Yrome Ritonõpo omipona exiketõ kapu aka ytõko mã toto. Osemazuhme mexiatose oorypyrykõ poko. Yrome seromaroro Ritonõpo omipona rokẽ ytoytõko matose. Morara exiryke: “Jesẽme mase,” kara ehtoko ipunaka joroko tamuru a. “Õmi poe yyrypyry poko ase,” kara roropa ipunaka eya. Yrome Ritonõpo a rokẽ: “Yna esẽme mase,” kahtoko. “Ajamitunuru ekaroko yna a, zae yna ehtohme, õmipona roropa,” kahtoko eya.

¹⁴ Oorypyrykõ poko pyra ehtoko, Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a ohxiropyra xine ehtohme. Ritonõpo namotome rokẽ toehse matose, eya tukurãkase oexirykõke.

Kuesẽkõ namotome sã zae rokẽ ehtoh poko

¹⁵ Seromaroro tukurãkase sytatose Ritonõpo a inymeropohpyry omipona kuexirykõke pyra. Imũkuru orikyry enetuputyryke rokẽ kyaa xine tukurãkase sytatose. Yrome ynara kara ehtoko: “Ritonõpo nymeropohpyry omipona pyra kuahtao xine ro tukurãkase sytatose. Naeroro kyyrypyrykõ poko ro sehtone,” kara ehtoko.

¹⁶ Imepỹ poetoryme oexirykohtao aomipona oehtokõme, inamotome exĩko matose. Mame oesẽkõ onurumekara matose, ipyno oexirykõke. Moro saaro tyyrypyrykõ poko exiketõ tyyrypyrykõ onurumekara mã toto. Yrome matose Ritonõpo omipona se toehse. Zae exĩko roropa matose Ritonõpo maro jũme. Moro poko wenikehpyra ehtoko.

¹⁷ Osemazuhme oorypyrykõ poko mexiatose. Yrome Ritonõpo omiry etaryke oya xine, tonetupuhse oya xine. Átamorepatopõpyrykõ omipona toehse matose yronymyryme. Moro poko: “Kure mase Papa Kapuaono,” åko ase Ritonõpo a.

¹⁸ Tyyrypyry poko exiketõ tymyhse sã mã toto. Yrome Ritonõpo jamitunuru tomõse okurohtaka xine, oorypyrykõ poko pyra oehtokõme. Seromaroro joroko tamuru omipona pyra matose. Ritonõpo omipona rokẽ matose.

¹⁹ Oya xine oturũko ase tarõkõ oturutoh saaro oorypyrykõ rumekary waro pyra oexirykõke, Ritonõpo omipona exiry waro pyra roropa oexirykõke. Osemazuhme oorypyrykõ poko se mexiatose. Zae pyra oehtokõ poko mexiatose. Popyra oehtokõ poko mexiatose roropa. Mãpyra seromaroro osekarotoko ipunaka Ritonõpo a zae rokẽ oehtokõme, kure ehtoh poko rokẽ oehtokõme ineneryme.

²⁰ Oorypyrykõ poko awahtao xine zae oehtokõ poko pyra mexiatose.

²¹ Morara exiryke otyrime kure oya xine oorypyrykõ poko oehtopõpyrykõ nae? Arypyra. Oorypyrykõ poko oehtopõpyrykõ poko ehxirõko matose seromaroro. Tyyrypyry poko exiketõ toorihse ahtao, ameke rokẽ exĩko mã toto Ritonõpo a jũme, tyyrypyrykõ ehepyryme.

²² Yrome seromaroro oorypyrykõ poko pyra oehtokõme tymyhpokase ropa sã matose, Ritonõpo namotome rokẽ oehtokõme. Naeroro tõmipona oritorỹko Ritonõpo mana. Mame imeĩpo orihpỹme oritorỹko roropa mana jũme.

²³ Ynara exiryke, kyyrypyrykõ epehpyryme orihnõko sytatose. Yrome Ritonõpo nekarohpyry ke orihpyra sytatose jüme. Jezu Kyrixtu Kuesëkõ marõme exïko sytatose, toorihse exiryke kymyakäkõme.

7

Typpe exiketõ ehtoh samo

¹ Moeze nymerohpyry mã kuamorepara xine toehse, Jezu Kyrixtu omipona kuexirykõke. Wekyry tomo, ynara zuaro matose, kowenu omiry sã Ritonõpo nymeropohpyry mana. Aomipona sytatose orihpyra kuahtao xine rokene. Toorihse kuahtao xine aomipona exikehnõko sytatose.

² Niotakety morararo mana. Niotakety tynio maro exïko mana toorihtoh ponãmero. Ritonõpo nymeropohpyry poe ipytyme exïko mana tynio orikyry ponãmero. Yrome toorihse inio ahtao tynioke pyra ropa nohpo exïko mana. Toorihse inio exiryke pytÿpome toehse ynororo.

³ Naeroro imepÿ orutua maro mokyro toehse ahtao, orihpyra ro inio ahtao popyra mana. Iirypyryme mana. Yrome toorihse inio ahtao, tynioke pyra toehse ropa mana. Kowenu omihpyry ae ro iniotary ropa kure mana. Morararo Ritonõpo nymeropohpyry ae ro mana. Iirypyryme pyra mana imepÿ maro iniotary ropa ahtao, inio toorihse exiryke.

⁴ Wekyry tomo, osemazuhme azahkuru sexiataose. Ynara sosenetuputyatose: “Kure sytatose Ritonõpo a inymeropohpyry omipona kuexirykõke,” sytatose repe. Yrome seromaroro azahkuru kuosenetupuhtohkõ turumekase kyaa xine, tynio ekepyry rumekatoöpÿpyry sã nohpo a. Ynara enetupuhnõko sytatose, Ritonõpo a tukuräkase sytatose inymeropohpyry omipona kuexirykõke pyra. Yrome Jezu orihtopöpÿpyry enetuputyryke kyaa xine tukuräkase sytatose. Seromaroro aësemamyhpyry ropa poetoryme toehse sytatose. Naeroro Jezu omipona ytoytõko sytatose.

⁵ Kypenetatöpÿpyrykõ xihpyry poko kuahtao xine, kyyrypyrykõ poko ehse ky-marokomo. Mame: “Morohne poko pyra ehtoko,” karyke Ritonõpo a, tynymeropohpyry ae, itamurumehxo kyyrypyrykõ poko se sexiataose. Yrome kyyrypyrykõ onurumekara kuahtao xine ameke rokë exïko sytatose Ritonõpo a toorihse kuahtao xine.

⁶ Moeze nymerohpyry omipona se kuehtopöpÿpyrykõ kymykyrykõ sã kynexine. Yrome Jezu kynorihne kymyakäkõme. Morara exiryke seromaroro Ritonõpo omipona kuexirykõ waro sytatose. Aomipona ytoytõko sytatose Moeze nymerohpyry omipona kuexirykõke pyra. Yrome Ritonõpo Zuzenu a kuosenetupuhtohkõ kuräkaryke aomipona ytoytõko sytatose.

Moeze nymerohpyry yyrypyry poko jehtoh poko

⁷ Morara ahtao otara ãko sytatou Moeze nymerohpyry poko? Popyra Moeze nymerohpyry nae? Arypyra. Yrome Moeze nymerohpyry eneryhtao ya yyrypyry poko zuaro toehse ywy. Ynara tymerose exiryke: “Imehnõ mõkomory poko penetara ehtoko, ipyty poko roropa penetara ehtoko,” karyke Moeze nymerohpyry a morohne poko ypenetary poko zuaro toehse ywy.

⁸ Mame Ritonõpo nymeropohpyry etaryhtao kyaa xine zuaro exïko sytatose. Popyra Ritonõpo a kyyrypyrykõ poko kypenetarykõ mana. Moro waro toehse sytatose repe. Yrome itamurumehxo imehnõ mõkomory poko penetãko sytatose, ipyxiäkõ poko penetãko roropa sytatose Ritonõpo nymeropohpyry eneryhtao ro kyaa xine. Inymeropohpyry waro pyra kuahtao xine rokë iirypyryme ehtoh waro pyra sehtory.

⁹ Osemazuhme Ritonõpo nymeropohpyry waro pyra exiase. “Ywy ase kure Ritonõpo a,” tykase ywy repe. Yrome Ritonõpo nymeropohpyry waro toehse jahtao, ynara ase: “Itamurume tyrypyhpyke ase Ritonõpo a,” ase ya rokene.

¹⁰ Mame zuaro toehse ywy juãnohtoh poko, yyrypyry epehpyryme ameke rokẽ Ritonõpo a jexiry poko toorihse jahtao. Moro waro toehse ywy. Ritonõpo a tynmeropohpyry tonehpose orihpỹme kuehtohkõme repe tymaro. Yrome juãnopryr poko rokẽ jamorepase.

¹¹ Azahkuru exiase: “Kure ase Ritonõpo a,” karyhtao ya. Yrome toipe exiase yyrypyry poko. Naeroro osenekunohnõko rokẽ exiase. Mame Ritonõpo nymeropohpyry waro toehse jahtao: “Irypyryme ase Ritonõpo a,” ase ya rokene. “Jũme ameke exĩko ase Ritonõpo a toorihse jahtao,” ase ya rokene.

¹² Zae Ritonõpo nymeropohpyry mana: “Jomipona ehtoko,” katopõpyry Ritonõpo a zae mana. Kure rokẽ mana.

¹³ Yrome oty katohme Ritonõpo nymeropohpyry kurã jorihmãko nae? Arypyra. Yyrypyry a rokẽ taorihmapose ywy. Ritonõpo nymeropohpyry pokoino kyyrypyrykõ popyrahxo exĩko mã ipunaka.

Kure jexiry se jahtao yyrypyry poko ro myhe ase

¹⁴ Ritonõpo nymeropohpyry kure ehtoh waro sytatose, Tuzenu poe tymeropose exiryke. Yrome yyrypyry poko ro ase. Tymyhse sã ase yyrypyry a.

¹⁵ Kure onyripyra jahtao ynara ãko ase ya rokene: “Oty katoh ypenetatoh poko pyra hano?” ãko ase. Yrome yyrypyry poko jahtao ynara ãko ase: “Oty katoh moro xihpyry poko hano? Ipoko se pyra ase repe yrome ipoko ro ase,” ãko ase ya rokene.

¹⁶ Naeroro ise pyra jehtoh poko ro jahtao, Ritonõpo nymeropohpyry zae exiry enetupuhnõko ase.

¹⁷ Naeroro yyrypyry poko se pyra ase repe. Yrome yyrypyry ukurohtao mana. Naeroro popyra jexiryke ukurohtao, yyrypyry poko ase.

¹⁸ Kure jexiry poko se ase repe, yrome kure jexiry waro pyra ase. Naeroro ynara enetupuhnõko ase kure nymyry pyra ase ukurohtao.

¹⁹ Kure jexiry se ase repe, yrome ipoko pyra sã ase. Mãpyra popyra jexiry se pyra roropa ase repe yrome ipoko ro ase.

²⁰ Naeroro ise pyra jehtoh poko ro jahtao, ypoe pyra ase yyrypyry poko. Yyrypyry poko ase iiryryryme jexiryke ukurohtao.

²¹ Naeroro ynara enetupuhnõko ase, kure jehtoh poko se jahtao ipoko jehtoh waro pyra ase iiryryryme jexiryke ukurohtao.

²² Ritonõpo nymeropohpyry omipona se ase yronymyryme repe.

²³ Yrome ynara enetupuhnõko ase, kure jehtoh poko se jahtao ro yyrypyry poko ase, iiryryryme jexiryke ukurohtao. ãpuruhyryr taõ sã ase. ãpuruhyryrytaono tũtara mana tapuruse exiryke ãpuruhyryr tao. Moro saaro kure jexiry poko pyra ase jamihme pyra jexiryke.

²⁴ Emynyhmãko ase yronymyryme. Onoky yjamihtanohnõko nah yyrypyry poko pyra jehtohme, etuarimaketõ esaka ytopyra jehtohme toorihse jahtao?

²⁵ Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu kypynanohnekõme mana. Emero motye kuhse jamihme mana. Yjamihtanohnõko mana. Naeroro: “Kure mase, Ritonõpo,” ãko ase Ritonõpo a.

Taroino Ritonõpo omipona ase yronymyryme. Yrome jamoreme rokẽ jahtao yyrypyry poko exiry, Jezu Kyrixtu jamitunuru pyra jahtao.

8

Isene kuexirykõ poko Ritonõpo Zuzenu maro

¹ Morara exiryke seromaroro: “Popyra mase ya,” kara Ritonõpo kyra xine mã ipunaka Jezu Kyrixtu maro kuexirykõke. Ipoetoryme kuexirykõke kuaropopyra xine mana etuarimaketõ esaka.

² Ritonõpo a Tuzenu jamitunuru tokarose kyya xine kyyrypyrykõ poko pyra kuehtohkõme. Morara exiryke Zuzenu kuosenetupuhtohkõ kurākāko mana Jezu Kyrixtu maro nymyry kuexirykõke. Naeroro etuarimaketõ esaka ytopyra sytatose.

³ Ekurākaposaromepyra sexiataose kuamoreme xine Ritonõpo nymeropohpyry omipona pyra kuexirykõke. Zae pyra sexiataose Ritonõpo a emero porehme. Yrome Tumūkuru tonehpose Ritonõpo a sero pona, ahnome ehtohme. Mame kysā xine toehse Imūkuru iiryryrymākõ samo. Yrome iiryryryme pyra kynexine. Mame toorikyry ke kyyrypyrykõ topehmase eya. Tukurikase roropa kymarokõ eya tyjamitunuru ekarotohme kyya xine, kyyrypyrykõ poko pyra kuehtohkõme.

⁴ Tumūkuru tonehpose Ritonõpo a tynyeropohpyry omipona kuehtohkõme. Sero-maroro kuamoreme xine pyra ytoytõko sytatose, Ritonõpo jamitunuru nae kuexirykõke. Morara exiryke aomipona toehse sytatose.

⁵ Mame typenetatohkõ xihpyry poko exiketõ typenetatohkõ poko rokẽ osenetupuhnõko mǎ toto. Yrome Ritonõpo Zuzenu omipona exiketõ Ritonõpo Zuzenu omiry poko osenetupuhnõko mǎ toto.

⁶ Morararo openetatohkõ poko rokẽ õsenetuputyrykohtao jũme etuarimāko matose. Ameke exīko matose Ritonõpo a toorihse awahtao xine. Mǎpyra kokoro rokẽ Ritonõpo Zuzenu omipona awahtao xine tyrisenā sǎ õsenetupuhtohkõ exīko mana. Torētyke pyra roropa matose exīko. Mame jũme Ritonõpo maro exīko matose toorihse awahtao xine.

⁷ Naeroro Ritonõpo zehno exīko mǎ toto, typenetatohkõ xihpyry poko osenetupuhketomo. Ritonõpo nymeropohpyry omipona pyra mǎ toto. Aomipona exisaromepyra mǎ toto.

⁸ Typenetatohkõ xihpyry poko exiketõ Ritonõpo zamaro pyra mǎ toto.

⁹ Yrome openetatohkõ xihpyry poko pyra matose. Ritonõpo Zuzenu omipona matose, ajohpe pyra okurohtao xine Ritonõpo Zuzenu nae ahtao. Kyrixtu Zuzenu pyra exiketõ ipoetoryme pyra mǎ toto.

¹⁰ Yrome Kyrixtu nekarohpyry nae awahtao xine okurohtao xine, Kyrixtu ro okurohtao xine mana. Orihnõko ro õkokõ mǎ repe, oorypyrykõ poko toehse oexirykõke. Yrome Ritonõpo Zuzenu oẽsemākapotorỹko ropa mana Ritonõpo maro jũme oehtohkõme toorihse õkokõ ahtao. Oẽsemākapotorỹko Ritonõpo mana: “Tukurākase mase ya,” tykase oya xine exiryke.

¹¹ Ritonõpo Zuzenu a Jezu tõsemākapose ropa toorihse ahtao. Naeroro okurohtao xine Ritonõpo Zuzenu ahtao, õkokõ rīko roropa orihpỹme mana, Tuzenu okurohtao xine exiryke.

¹² Wekyry tomo, kure kyritorỹko Ritonõpo mana. Morara exiryke kyyrypyrykõ poko pyra sehtone. Kypenetatohkõ xihpyry poko pyra roropa sehtone.

¹³ Ynara exiryke, openetatohkõ xihpyry poko awahtao xine nuriame exīko matose Ritonõpo a. Yrome ynara karyhtao oya xine: “Ritonõpo Zuzenu a jakorehmaryke, yyrypyry poko pyra ase. Kure rokẽ ehtoh rīko ase,” karyhtao oya xine jũme Ritonõpo maro exīko matose, toorihse õkokõ ahtao.

¹⁴ Ritonõpo Zuzenu omipona awahtao xine ipoenõme matose.

¹⁵ Tuzenu tonehpose Ritonõpo a kukurohtaka xine, imehnõ namotome oripyra xine Ritonõpo Zuzenu mana, kuenaroximara xine roropa mana. Typoenõme kyritorỹko mana. Naeroro Ritonõpo Zuzenu poe ynara āko sytatose Ritonõpo a: “Papa, Papa,” āko sytatose.

¹⁶ “Papa,” āko sytatose Ritonõpo a ipoenõme kuexirykõ waro kuexirykõke. “Ritonõpo poenõme matose,” āko roropa Ritonõpo Zuzenu kyya xine mana kukurohtao xine.

¹⁷ Mame Ritonõpo poenõme kuexirykõke, ipoetory tomo a inekarotyā kurā apoīko roropa sytatose. Tumūkuru Kyrixtu a inekarotyā apoīko roropa sytatose Kyrixtu maro kuexirykõke. (Ritonõpo se pyra exiketõ mǎ kutuarimapotorỹko toto Ritonõpo omipona

kuexirykōke.) Mame emero esēme Kyrixtu toehse ahtao tuisame exīko roropa sytatose imaro, kuetuarimarykohtao taro Kyrixtu etuarimatopōpyry samo.

Imeīpo kuexirykō poko kure

¹⁸ Taro kuahtao xine etuarimāko sytatose. Yrome imeīpo kure kuhse exīko sytatose. Ritonōpo nekarotyā kyya xine emero motye kuhse kure mana. Naeroro torētyke pyra sehtone kuetuarimarykohtao.

¹⁹ Ritonōpo nyrihpyry emero eraximāko mana. “Ypoenō moxiamo; Umūkuru sã ipunaka toehse mā toto,” katoh Ritonōpo a eraximāko mana.

²⁰ Ritonōpo nyriytyā emero orihnōko mana, atahnikāko. Toorikyrykō se pyra repe. Yrome pake Ritonōpo a tahnikapose toto, iirypyryme toehse Atāo exiryke. “Toiparo rokē ytoytōko mā toto ynyriytyamo,” tykase Ritonōpo. Morarame kukurākarykō ropa, eraximāko sytatose. Emero Ritonōpo nyriytyā kurākary ropa eraximāko sytatose.

²¹ Imeīpo ipoenō Jezu Kyrixtu sã toehse toto ahtao, tynyriytyā emero kurākāko ropa Ritonōpo mana. Mame tyrisenāme toehse emero ahtao orihpýme exīko sytatose.

²² Ynara enetupuhnōko sytatose, Ritonōpo nyriytyā etuarimāko ro mā toto seromaroro ekurākara ro toexirykōke. Enurusasaka nohpo ehtoh sã, sam āko mā toto.

²³ Omise sytatose, tuna se roropa. Kure pyra exīko sytatose. Etuarimāko. Naeroro sam āko sytatose. Yrome Tuzenu tyrise Ritonōpo a kukurohtaka xine kuamorepa-tohkōme. “Imeīpo Jezu Kyrixtu sã exīko sytatose ipunaka,” āko kukurohtao xine mana. Naeroro ynara katoh eraximāko sytatose: “Umūkuru sã matose toehse ipunaka,” katoh eraximāko sytatose. Kuokokō kurākary eraximary poko kyya xine sam āko sytatose kukurohtao xine.

²⁴ Kukurākarykō eraximaryke kyya xine typynanohse sytatose. Imeīpo kukurākarykō Ritonōpo a enēko sytatose rahkene. Tukurākase kuahtao xine oneraximara exīko sytatose, kurāme toehse kuexirykōke.

²⁵ Yrome kukurākarykō eraximāko ro sytatose onenepyra ro kuexirykōke. Naeroro penekehpyra sytatose kukurākarykō eraximary poko.

²⁶ Morararo Ritonōpo Zuzenu oturūko mana Ritonōpo maro kypoko xine. Kuosene-tupuhtohkō ekarōko mā Ritonōpo a kuotururukō waro pyrahko kuahtao xine. “Otara āko hano Ritonōpo a? Oty poko oturupōko hano eya?” āko sytatose. Morara ahtao Ritonōpo Zuzenu kukurohtao xine oturūko Ritonōpo maro, tōmiry ae rokene. Sam katoh sã Ritonōpo Zuzenu omiry mana.

²⁷ Ritonōpo poe oturūko Zuzenu mana Ritonōpo maro ipoetory tō akorehmary poko. Kukurohtao xine enēko Ritonōpo mana. Tuzenu osenetupuhtopōpyry waro roropa mana.

²⁸ Naeroro emero rokē kuetuarimarykohtao ynara zuaro sytatose, erohnōko Ritonōpo kypoko xine mana. Kure rokē kyritorýko mana, ipyno kuexirykōke, tymenekase roropa kuexirykōke eya tōsenetupuhtopōpyry ae ro.

²⁹ Ynara exiryke tynymenekatyā tymarōme tyrise Ritonōpo a Tumūkuru sã kuehtohkōme, tuisamehxo Imūkuru ehtohme imoihmākō jekyry maro.

³⁰ Naeroro tynymenekatyā eahmane Ritonōpo typoetoryme toto ehtohme. Mame tyneahmatyā tukurākase eya. Mame toto kurākaxīpo, ynara tykase eya xine: “Umūkuru sã ipunaka exīko matose,” tykase.

Kypyno xine Ritonōpo exiry poko Jezu Kyrixtu maro

³¹ Morohne poko osenetuputyryhtao ynara āko ase: “Ritonōpo kuakorehmanekōme ahtao, poremanōko rokē kyzehnotokō mana.”

³² Tumūkuru onypynanohpyra Ritonōpo kynexine. Kypynanohtohkōme Tumūkuru tonehpose tarona aorihthome, orihpyra kuehtohkōme. Kyya xine Tumūkuru tokarose Ritonōpo a, omomyke pyra toexiryke. Morara Ritonōpo ahtao tynekarory kurā ekarōko roropa kyya xine mana, emero porehme.

³³ Kypoko xine ynara âko Ritonõpo mana: “Kure nase toto, iirypyrykõ tykorokase mana,” âko kypoko xine mana.

³⁴ Naeroro kyhxironanõkõ poremanõko mã toto. “Iirypyryme matose Ritonõpo a,” kara exiko mã toto Ritonõpo poetory tomo a. Kyyrypyrykõ korokatamitume Kyrixtu kynorihne. Tõsemâkapose ropa kuhse Kumykomo a tymaro ehtohme ropa tuisame. Tummy maro kypoko xine oturũko mana, kuakorehmatohkõme. Naeroro ynara kasaromepyra imehnõ mana: “Orihnõko matose oorypyrykõ ehepyryme,” kasaromepyra imehnõ mana kyya xine.

³⁵ Naeroro sero põkõ mã kyzehno xine Kyrixtu onyrisaromepyra mã toto, kypyno xine pyra ehtohme. Otarãme kuosanumatorỹko mã toto Jezu poetory tõ kara. Otarãme kutu- arimanohpotorỹko mã toto. Otarãme kyyryhmatorỹko toh mana. Otarãme emitapãnõko sytatose. Otarãme tymõkomoke pyra exiko sytatose tymetyke pyra ipunaka. Otarãme tyrohsẽ apoiko sytatose. Otarãme orihnõko sytatose.

³⁶ Ynara tymerose Ritonõpo omirymerose sero poko:

“Opoetoryme yna exiryke

oriorihsasaka kohmãnõko ynanase.

Kaneru etapasẽ sã yna riko imehnõ mana.

Popyra rokẽ yna riko toh mana,”

mẽ tymerose.

³⁷ Yrome morohne toehse ahtao ro kyporemâkapopyra xine mã toto. Tãkye ro sytatose kuetuarimarykohtao ro Kyrixtu kypyno xine exiryke.

³⁸ Ynara enetupuhnõko ase, senohne emero kyzehno xine Kyrixtu onyripyra mã toto kypyno xine pyra aehtohme. Toorihse kuahtao xine kypyno xine ro mana. Orihpyra ro kuahtao xine, morararo kypyno xine ro mana. Ritonõpo nenyohyã Ritonõpo omipona pyra toehse ahtao, kyzehno xine Ritonõpo onyripyra mã toto. Joroko tamuru omipona exiketomo, kapuaõkõ esẽkõme toto ahtao ro kyzehno xine Ritonõpo onyripyra mã toto. Seromatokomo te, exipyra ro exiketõ roropa kyzehno xine Ritonõpo onyripyra mã toto.

³⁹ Kae kuahtao xine kypyno xine ro mana. Nono ao kuahtao xine morararo, kypyno xine mana, Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu enetuputyryke kyya xine. Naeroro Ritonõpo nyriyã emero porehme, kyzehno xine Ritonõpo onyripyra mã toto. Kypyno xine exikehpyra Ritonõpo mã ipunaka.

9

Ritonõpo poko tynymenekatyã maro

¹ Zae jomiry mana. Kyrixtu enetupuhnõko ase jesẽme nymyry. Naeroro ajohpe pyra ase. Jesẽme Ritonõpo Zuzenu exiryke josenetupuhtoh kurãkãko mana zae ehtoh waro jehtohme. Naeroro ajohpe pyra jehtoh waro ase.

² “Eynyymãko ase yronymyryme wekyry tõ poko, juteu tõ poko,” âko ase. Sam kakehpyra ase ukurohtao. Wekyry tõ nymyry mokaro juteu tomo.

³ Yronymyryme wekyry tomo a Jezu enetupuhpory se ase Ritonõpo a. “Papa Kapuaono, ameke kyriko Kyrixtu wino, ise awahtao, jũme jetuarimatohme, wekyry tõ kurãkatamitume,” kary se ase Ritonõpo a repe.

⁴ Ritonõpo nymenekatyãme mã toto. Typoenõme tyrise toto eya, tuisame imehxo toexiry tonepose roropa eya xine. “Okurãkatorỹko ase,” tykase Ritonõpo eya xine. Tynmeropohpyry tokarose roropa eya xine. Zae Ritonõpo eahmary waro mã toto. Eya xine roropa: “Ynekarory tõ ekarõko ase oya xine,” tykase Ritonõpo.

⁵ Aparão tõ pakõme toh mana. Kyrixtu roropa toto ekyryme toehse, ahnome tonuruse exiryke. “Tuisamehxo mase Ritonõpo. Emero esẽme mase. Kure mase,” sykatone eya kokoro rokene. Jũme morara kakehpyra sehtone, enara.

⁶ “Okurākatorỹko ase,” kaxĩpo juteu tomo a: “Tõmihpyry ae pyra Ritonõpo toehse ropa,” kara ase. Ynara exiryke, Ritonõpo a emero pyra Izyraeu tõ tymenekase mã toto. Tuhke pyra rokẽ ipoetoryme mã toto.

⁷ Ritonõpo a emero pyra Aparão poenõ typoetoryme tyrise. Ynara tykase Ritonõpo Aparão a: “Izake poenõ rokẽ ynymenekatyãme mana apakõme nymyry toto ehtohme,” tykase.

⁸ Morara karyke Ritonõpo a Aparão poe rokẽ tonuruse exiketõ Ritonõpo poenõme pyra mana. Izimaeu tõ Ritonõpo poenõme pyra mana. Yrome Ritonõpo omihpyry poe aenurutyã Izake tõ typoenõme ekarõko Ritonõpo mana. Aparão pakõme nymyry toto ekarõko Ritonõpo mana.

⁹ Ynara Ritonõpo omihpyry kynexine Aparão a: “Imeĩpo joehtoh ropa toehse ahtao oehnõko ropa ase. Morarame Sara emũkuãko mana,” tykase.

¹⁰ Mame nae ro enetupuhpotoh mana. Tuhke pyra rokẽ Ritonõpo nymenekatyã mana. Repeka toemũkuase kamarame, orutuame asakoro. Jũkõ toiro, Izake kynexine.

¹¹⁻¹² Yrome toiro Ritonõpo nymenekahpyryme kynexine. Mame tamoreme inymenekahpyry waro imehnõ ehtohme, ynara tykase Ritonõpo nohpo a: “Omũkuru osemazuhme aenuruhpyry takorõ poetoryme exĩko mana,” tykase Ritonõpo. Morara tykase ynororo enurupyra ro toto ahtao, kure ehtoh poko pyra ro toto ahtao, tyrypyry poko pyra roropa toto ahtao. Naeroro Ritonõpo tõsenetupuhpõpyry poe rokẽ tymenekase toiro eya, kure toto ehtopõpyry pokoino pyra.

¹³ Ynara tymerose Ritonõpo omiryryme: “Jako sehxo ase. Yrome Ezau se hkopyra ase,” tykase. Morara tymerose Ritonõpo omiryryme.

¹⁴ “Toiro rokẽ tymenekase eya imehxo ehtohme. Iruí onymenekara kynexine. Naeroro zae pyra Ritonõpo mana,” ãko imehnõ mã otarame. Yrome ajohpe morara kananõ mana.

¹⁵ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a: “Imehnõ se jahtao, toto onuãnohpyra ase iiryryrykõ poko. Ipyno xine se jahtao toto pynanohnõko ase,” tykase.

¹⁶ Naeroro kypyno xine Ritonõpo mana: “Yna pyno exiko,” karyke pyra kyya xine. Kypyno xine mana kure kynyryhpyrykõ pokoino pyra roropa. Kypyno xine se Ritonõpo exiryke rokẽ kypyno xine mana.

¹⁷ Ynara tymerose Ritonõpo omiryryme, ynara tykase Parao a: “Ynara ehtohme tuisame kyriase, yjमितunuru enepotohme oya imehnomo a, jekãtotohme toto a emero pata tõ punero,” tykase.

¹⁸ Morara exiryke, imehnõ pyno se Ritonõpo ahtao toto pyno mana. Yrome tõmipona pyra exiketomo a ynara ãko Ritonõpo mana: “Ah jomipona pyra nexĩ toto yronymyrymehxo,” ãko mana.

Pohnõ wãnopryr poko, toto kurãkary poko roropa

¹⁹ Otarame ynara ãko mã imepỹ ya: “Ynara karyhtao Ritonõpo a, ‘Popyra matose ya, awãnohtorỹko ase,’ karyhtao, zae pyra mana, inyryhpyryme kuexirykõke onytyromara sytatose,” ãko mã mokyro otarame.

²⁰ Yrome etako pahne jepe, Ritonõpo maro oseosezuhpyra exiko: “Oty katohme serara kyriase?” kara orino tumerime tapuhse ahtao. Tyryhpo onezuhpyra mana. Mokyro, orino apuhne sã Ritonõpo mana kypoko xine.

²¹ Orino apuhne typoe rokẽ tyryko mana. Mame moro orino ke toiro, asakoro tapuhse riry se tahtao tyryko mã rahkene. Tumeri riry se tahtao oripo roropa, morara tyryko mana. Ynororo rokẽ zuaro mana.

²² Orino apuhne sã Ritonõpo kynexine, juteu tõ pynanohnõko. Typoe rokẽ toto pynanohnõko kynexine. Iiryryrymãkõ zehno toexiry enepory se toehse ynororo tyjमितunuru enepotohme imehnomo a. Mãpyra tuhke jeimamyry toto onuãnohpyra

kynexine. Toto onutuarimapopyra kynexine aporo. Imehnõ eahmaryhtao typoetoryme toto ehtohme juteu tõ onutuarimapopyra kynexine. Tõmipona pyra aexityã onutuarimapopyra roropa kynexine.

²³ Yrome: “Umükuru enetupuhnanõ isã exïko mã toto,” tykase Ritonõpo. Morara exiryke toahmase sytatose eya Jezu enetupuhtohme kyya xine Kuesëkõme. “Opyno xine ase. Awãnopyrykõ se pyra ase oorypyrykõ poko,” tykase ynororo Tumükuru enetupuhnanomo a. Kure toexiry enepory se Ritonõpo exiryke morara tykase typyno exiketomo a.

²⁴ Tymenekase sytatose Ritonõpo a typoenõme kuehtohkõme. Toitoina sytatose juteu tõme. Imehnõ sytatose juteutõkara. Yrome kymarokõ emero toahmase sytatose Ritonõpo a typoenõme kuehtohkõme.

²⁵ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne Ozeja a:

“Imehnõ kynexine ypoetory tõ kara.

Yrome ‘Ypoetoryme matose’ äko ase.

Mokaro pyno pyra exine repe.

Yrome eya xine ‘Opyno xine ase’ äko ase, toto eahmãko.

²⁶ Morarame moro pata poro ‘Ypoetory kara matose’ katopõpyry poro, moro poro toto eahmãko ase.

‘Orihpÿme exikety poenõme matose’ äko mã imehnõ ipoko xine,” tymerose.

²⁷ Ynara tykase Izaja roropa Izyraeu tõ poko: “Ikuhpÿme Izyraeu tõ toehse ahtao ro isawã samo, tuna konõto ehpikuroko, morara ahtao ro toitoina rokë mã inypy-nanohtyãme exïko toto.

²⁸ Okynã pyra sero põkõ rypyry epehmapõko Kuesëkõ mana, axï roropa,” me tymerose.

²⁹ Ynara tymerose roropa Izaja ekepyry a pake: “Kypoenõkõ akoïpyry onukurãkara Kuesëkõ Jamihmehxo Exikety ahtao, Sotoma põkõ sã sehtory, Komora põkõ enah-topõpyry sã roropa sehtory, senahtory rokene,” tymerose.

Izyraeu tõ mã Ritonõpo omiry kurã poko

³⁰ “Oty katohme tuhke juteutõkara Jezu enetupuhnõko, yrome tuhke pyra rokë juteu tõ enetupuhnõko nae?” äko matose otarame. Mokaro juteutõkara kure toehtohkõ onupipyra toh nexiase repe. Yrome: “Tukurãkase matose,” tykase Ritonõpo eya xine.

³¹ Mãpyra juteu tomo a, Ritonõpo nymenekatyamo a Ritonõpo maro kure toehtohkõ tupise repe inymeropohpyry omipona toehtohkõ poko repe. Yrome: “Kure matose ya,” kara tokurehse Ritonõpo eya xine, inymeropohpyry omipona exisaromepyra toto exiryke.

³² Ritonõpo onenetupuhpyra toexirykõke tokurehse toto. “Zae sytatose Ritonõpo a enetuputyryke kyya xine,” kara toh nexiase. Azahkuru ynara tokarose eya xine: “Kure ynanase Ritonõpo a inymeropohpyry omipona yna exiryke,” tykase toto azahkuru. Kyrixtu enetuputyry se pyra toh nexiase. Naeroro: “Zae matose ya,” kara tokurehse Ritonõpo eya xine.

³³ Moro poko ynara tymerose Ritonõpo omiryne, “Etatoko pahne, Xiã po ypoetory tõ esë rïko ase.

Topuimo sã mã mokyro exïko orëpyra.

Yrome ise pyra exïko mã toto, morotõkomo.

Topu pona osetapaketõ sã ise pyra exïko mã toto.

Mãpyra tosëkõme enetuputyryhtao eya xine atasamara mã toh exïko,” katoh, tymerose.

10

¹ Wekyry tomo, juteu tō pynanopyry poko penetāko ywy yronomyryme. Wekyry tōme mā toto. Naeroro Ritonōpo maro oturukehpyra ase toto kurākary poko.

² Ritonōpo omipona se yronomyryme toh mā repe, zuaro ase. Yrome Ritonōpo a zae ehtoh waro pyra toh mana.

³ Ritonōpo a tukurākarykō waro pyra toh mana. Naeroro tamoreme xine toekurākarykō zupīko nexiase toto. Zae sytatoše Ritonōpo a enetuputyryke rokē kyya xine, moro enetuputyry se pyra nexiase toto.

⁴ Morarame Kyrixtu mā Ritonōpo nymeropohpyry etyhpyryme mana, kukurākatohkōme. Naeroro Kyrixtu enetupuhnanō emero kurākāko Ritonōpo mana Tumūkuru enetuputyryke eya xine.

Sero nono pōkō pynanopyry se Ritonōpo mana porehme

⁵ Ynara tymerose Moeze a Ritonōpo nymeropohpyry omipona ehtoh poko zae ehtohme Ritonōpo a: “Ritonōpo nymeropohpyry omipona awahtao xine ipunaka, isene exīko matose,” tykase.

⁶ Yrome ynara tymerose Ritonōpo omiryryme okurākary poko Ritonōpo enetuputyryke oya: “Ynara kara exiko oya ro: Onoky onuhnōko nae kapu aka (Kyrixtu enehse xiaro)?”

⁷ “Ynara kara exiko roropa: Onoky yhtōko nae aorihtyā esaka, Kyrixtu enehse ropa aorihtyā poe?”

⁸ Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme: “Zuaro matose zuaro se awahtao xine kukurākarykō poko Ritonōpo a, aomiry enetuputyryke kyya xine.” Moro omi totase oya xine. Ynanekaroase oya xine. Ipoko mosenetuputyrytose: “Kyrixtu enetupuhntoko,” karyhtao yna a oya xine. Moro omi ekarōko ynanase oya xine.

⁹ Jezu orihxīpo tōsemākapose ropa Ritonōpo a. Moro enetuputyryhtao oya xine imehnō zurūko matose: “Jezu Jesēme mana,” āko matose imehnomo a. Morara awahtao xine opynanohtorŷko Ritonōpo mana.

¹⁰ Ynara exiryke, kukurohtao xine enetuputyryhtao kyya xine kukurākatorŷko Ritonōpo mana. “Zae mase ya,” āko mana kyya xine. “Jezu Jesēme mana,” karyhtao kyya xine kypynanohtorŷko Ritonōpo mana.

¹¹ Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme: “Jenetuputyryhtao oya Oesēme atasamara exīko mase,” me tymerose Ritonōpo omiryryme.

¹² Ahno poko emero morara āko Ritonōpo mana, oxisā juteu tō exiryke juteutōkara maro. Ritonōpo sero pōkō Esēme mana, emero porehme. Naeroro tonetupuhnanō akorehmāko mā emero, imaro aotururukohtao.

¹³ Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme: “ ‘Papa Kapuaono, kukurākako,’ kananō pynanohtōko Ritonōpo mana emero porehme,” āko.

¹⁴ Yrome atakorehmaposaromepyra onenetupuhpyra exiketō mana. Morararo onenetupuhpyra omi kurā onetapitopyra exiketō mana. Mame otāto omi kurā etāko toh nae onekaropyra imepŷ ahtao eya xine?

¹⁵ Morararo omi kurā onekaropyra toh mana, ekaronanō anaropopyra tokurehse ahtao. Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme sero poko: “Kure kuhse mokaro oepyyry mana. Omi kurā ekaronanō oepyyry kure kuhse mana,” āko.

¹⁶ Yrome toitoine rokē omi kurā etāko mā toto, emero pyra. Ynara tymerose Izaja a sero poko: “Papa Kapuaono, yna omiry onenetupuhpyra mā toto. Tuhke pyra rokē enetupuhnōko mā toto,” tykase. Moro tymerose Izaja a pake.

¹⁷ Naeroro enetupuhnōko mā toto omi kurā etaryhtao. Etāko toh mana Kyrixtu poko tamorepase toto ahtao.

¹⁸ Yrome ynara āko ase oya xine, ajohpe pyra omi kurā onetara toh nae? Totase eya xine rahkene. Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme moro poko: “Aomirykō totase eya xine emero pata tō punero.

Toto omihpyry tōsekātose nono etyhpory punero.”

¹⁹ Ynara āko ropa ase: “Izyraeu tō zuaro pyra nexiahse?” āko ase. Ynara āko Moeze nymerohpyry jezuhnōko:

“Izyraeu tomo, imehnō zumoxike oritorỹko ase.

Ypoetory tō kara ke ozekītanohotorỹko ase,

zae ehtoh waro pyra exiketō ke,”

tykase.

²⁰ Orēpyrahxo Izaja kynexine roropa ynara karyhtao Ritonōpo omiryne:

“Tonetupuhse ywy juteutōkara a, jupipynỹpo tomo a.

Osenepoase roropa eya xine,

‘Yna akorehmako,’ kapynỹpo tomo a,”

tykase Izaja Ritonōpo omiryne.

²¹ Yrome Izyraeu tō poko ynara tykase:

“Juteu tō eahmary poko ykohmamyase toto kurākatohme repe.

Yrome jomipona pyra rokē nexiase toto.

Ymoipyra roropa nexiase toto,”

tykase Izaja Ritonōpo omiryne toto poko.

11

Izyraeu tō wānopyry se pyra Ritonōpo mā repe

¹ “Typoetory tō juteu tō turumekase Ritonōpo a,” āko matou ya? Arypyra ipunaka. Ywy roropa juteume ase. Aparāo paryme ase. Pějāmī paryme roropa ase. Jurumekara Ritonōpo mana.

² Naeroro tynymenekatyā onurumekara Ritonōpo mana. Apitoryme tymenekase toto typoetoryme toto ehtohme. Ritonōpo omihpyry waro matose moro poko, Izyraeu hxirotopōpyry Eria a, Ritonōpo netaryme. Ynara tykase ynororo:

³ “Ritonōpo, urutōme onenyohtyā totapase eya xine. Tynekarorykō zahkatoh typahpahse roropa eya xine. Ywy ro rokē opoetory akoīpyryme ase. Mame jetapary kuhnōko roropa mā toto,” tykase Eria pake.

⁴ Morarame ynara tykase Ritonōpo eya: “Omorō rokē kara. Tuhke jenetupuhnanō nae ro ase. Seti miime orēpyra exiketō ypoetory tō nae ro mana. Jenetuputyry tyya xine onurumekara mā toto. Wewe xihpyry, ahno naxikahpyry ēpataka porohpyra mā toto, ‘Kure mase,’ katohme,” tykase Ritonōpo.

⁵ Eria maronōpo tō sã mā juteu tō seromaroro. Toitoinē rokē Ritonōpo enetupuhnōko mā toto, seti miumākō menekatopōpyry sã Ritonōpo a pake. Tuhke pohto rokē Ritonōpo nymenekatyā nae mana. Ipynanopyrykō se toexiryke, tymenekase toto eya.

⁶ Tymenekase toto eya typoe rokene, ipyno xine toexiryke, kure aexirykōke pyra. Kynyrihpyrykō kurā pokoino tymenekase kuahtao xine, typoe rokē pyra kymenekarykō exiry, typoe rokē pyra kypyno xine exiry roropa.

⁷ Etatoko pahne, Izyraeu tō tukurākarykō se repe zae toehtohkōme Ritonōpo a. Yrome tokurehse toto. Tuhkākōkara rokē tukurākase Ritonōpo a. Tynymenekatyā rokē tukurākase eya. Yrome tukurākatohkō onenetupuhpyra imoihmākō kynexine. Naeroro tōmipona pyra exiketō poko ynara tykase Ritonōpo kynexine: “Ah onenetupuhpyra nexī toto,” tykase.

⁸ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne:

“Ritonōpo poe otato pyra toehse toto.

Onenetupuhpỹme roropa tyrise toto eya.

Moro saaro seromaroro Izyraeu pakomotyā

onenetupuhpyra mā toto.

Etaryhtao eya xine otato pyra mā toto,”

tykase.

⁹ Ynara tymerose Tawi a mokaro poko:

“Naeroro otuhtoh konōto riryhtao eya xine,
ah tyyryhmasēme nexī toto,
toto wānohtohme.

¹⁰ Ritonōpo, tonurākōkara sā toh tyripoko!

Jūme jamihme pyra tyripoko toto!”

tykase Tawi Ritonōpo a. Morara tymerose Tawi a Ritonōpo omiryne.

¹¹ Yrome jūme pyra juteu tō azahkuru osenetupuhnōko mā toto, axītao rokene. Jūme pyra toto wānohnōko roropa Ritonōpo mana. Ritonōpo omipona pyra juteu tō toehse exiryke. Morara exiryke imehnō typynanohse Ritonōpo a, zumoxike juteu tō ehtohme. Juteutōkara zumoxike juteu tō se Ritonōpo kynexine, typynanohse toto exiryke. “‘Senetupuhtone roropa kypynanohtohkōme Ritonōpo a,’ āko mā juteu tō otarame,” tykase Ritonōpo oseya rokene.

¹² Juteu tō Ritonōpo omipona pyra toehse. Morara exiryke juteutōkara pynanohnōko Ritonōpo mana seromaroro. Onenetupuhpyra juteu tō kynexine. Morara exiryke juteutōkara enetupuhnōko seromaroro. Juteutōkara a kurākō ekarōko Ritonōpo mana seromaroro tōmipona pyra juteu tō toehse exiryke. Yrome juteu tomo a enetuputyryhtao ropa itamurumehxo Ritonōpo nekarory apoīko juteutōkara mana juteu tō maro.

Juteutōkara kurākary ropa poko Ritonōpo a

¹³ Oya xine juteutōkara a ynara āko ase, Ritonōpo nymenekahpyryme ase āmorepanekōme tōmiry kurā poko. Yronymyryme erohnōko ase āmoreparykō poko. Tākye roropa ase.

¹⁴ Otarāme oumoxike xine wekyry tō exīko juteutōkara Ritonōpo enetuputyry eneryke tyya xine. Mame otarame wekyry tō mā Ritonōpo enetuputyry se exīko roropa, juteu tomo. Mame otarame toto pynanohnōko Jezu mana.

¹⁵ Juteu tō se pyra toehse Ritonōpo ahtao kure toehse juteutōkara a, tymaro osepeme toto ehtohme. Māpyra juteu tō pyno ropa Ritonōpo ahtao kure kuhse exīko mana. Aorihtyā ēsemamyry ropa sā kure exīko mana.

¹⁶ Wyi ekeiryhtao, ekeisenā zokonaka kure ahtao tytororo kure exiry enetupuhnōko sytatose. Otyro mity kure ahtao amoriry roropa kure mana. (Moro saaro tonetupuhnanō osemazuhme Ritonōpo poetoryme toehse ahtao, seromato enetupuhnanō roropa ipoetoryme exīko, Aparāo ehtopōpyry samo.)

¹⁷ Mame otyro tarykase mana, oriwera. Mame toitoine amoriry tysahkase esemy a. Tymyakāmase toto oriwera itu htaō amoriry ke, toto esahpyry po ahtatohme ropa. Moro oriwera amoriry sā juteu tō mana, isahkatyā samo. Onenetupuhpyra toexirykōke Ritonōpo poenōme pyra toehse toto. Amarokō juteutōkara, moro itu htaō amoriry sā matose. Ritonōpo poenōme matose toehse enetuputyryke oya xine.

¹⁸ Naeroro mokaro, juteu tō, Ritonōpo onenetupuhpynō onypoihtopyra ehtoko: “Tee, juteu tō se pyra Ritonōpo mana. Kymarokō rokē menekase,” kara ehtoko. Amoriry sā rokē matose. Zoko sā pyra matose. Mame otyro eukuru yhtopyra mana amoriry wino imity aka. Yrome imity wino onuhnōko mana amoriry aka. Morararo matose. Kure oritorỹko Ritonōpo mana juteu tō pokoino.

¹⁹ Otarāme ynara āko matose: “Ÿ, amoriry isahkatyā sā juteu tō tymyakāmase yna ke,” āko matose otarame.

²⁰ Ajohpe pyra mana. Amoriry isahkatyā sā juteu tō turumekase Ritonōpo a onenetupuhpyra toto exiryke. Mame typoenōme amarokō tyrise eya mokaro esahpyry pona, Kyrixtu enetuputyryke oya xine. Yrome epyrypara ehtoko. “Kymarokō rokē Ritonōpo poenōme sytatose,” kara ehtoko. Tomeseke ehtoko Ritonōpo onenetupuhkehpyra oehthokōme.

²¹ Otyro amoriry sahkary sã juteu tã tuãnohse Ritonõpo a onenetupuhpyra toto ahtao. Amarokõ roropa opynanohpyra xine Ritonõpo exiiko mana onenetupuhpyra awahtao xine.

²² Moro poko Ritonõpo kure ehtoh enetupuhnõko sytatose. Yrome kyyrypyrykõ zehno exiry poko enetupuhnõko roropa sytatose. Tõmipona pyra exiketõ zehno mana. Yrome opyno xine mana ipyno exikehpyra awahtao xine onenetupuhkehpyra roropa awahtao xine. Naeroro tomeseke ehtoko. Turumekase oya xine ahtao, amoriry sahkary sã awãnohtorỹko roropa Ritonõpo mana.

²³ Morarame juteu tomo a Ritonõpo enetuputyryhtao ropa eya xine, typoenõme toto rĩko ropa Ritonõpo mana. Isahkahpyry riry ropa sã esahpyry pona, moro saaro typoenõme juteu tã riry waro Ritonõpo mana.

²⁴ Amarokõ juteutõkara oriwera amoriry itu htaõ sã matose. Mame moro itu htaõ amoriry tysahkase, arykahpyry aka tyritohme, tarykasã amoriryme ehtohme ropa. Moro sã matose. Osemazuhme Ritonõpo poetoryme pyra mexiatose. Yrome sero-maroro ipoetoryme toehse matose. Mame oriwera amorirỹpyry riry ropa tupime pyra Ritonõpo a. Moro sã juteu tã riry ropa tupime pyra Ritonõpo a mana typoenõme ropa toto ehtohme. Enetuputyryhtao eya xine typoenõme toto rĩko ropa Ritonõpo mana.

Emero pynanopyry se Ritonõpo exiry poko

²⁵ Wekyry tomo, Ritonõpo osenetupuhpõpyry tokare pyra kynexine aporo. Yrome seromaroro tokare toehse rahkene. Naeroro ase aosenetupuhpõpyry ekarõko oya xine, zuaro oehtohkõme. Ynara mana, axiiao rokẽ Ritonõpo enetuputyry se pyra juteu tã exiiko mana. Juteutõkara pynanopyry poko, “Epo,” tykase Ritonõpo ahtao, Kyrixtu tonetupuhse ahtao toto a, morara toehse ahtao enetuputyry se exiiko ropa juteu tã mana. Morohne poko ourutorỹko ase: “Kymarokõ rokẽ tymenekase Ritonõpo a, typoetoryme,” kara oehtohkõme.

²⁶ Moromeiipo juteu tã emero pynanohnõko Ritonõpo mana. Sero poko ynara tymerose Ritonõpo omiryme:

“Opynanohnekõ oehnõko Xião pona ypoetory tã, tyrypyrykõ rumekahpõkõ, pynanohse.

²⁷ Ynara jomiry etapõko ase eya xine, Juzenu te, jomiry roropa ynekarohpyry eya xine, jũme toto maro exikehpyra exiiko.”

²⁸ Omi kurã se pyra juteu tã toehse exiryke Ritonõpo epeme pyra toehse, zehno mã toto. Yrome morara toehse mokaro exiryke amarokõ, juteutõkara, Jezu Kyrixtu enetupuhnõko matose. Mãpyra moino ro Ritonõpo nymenekatyãme juteu tã exiryke toto pyno ro mana. “Ypoenõme matose,” tykase Ritonõpo pake Aparão tomo a. Naeroro juteu tã pyno ro Ritonõpo mana.

²⁹ Ritonõpo kure ehtoh onytyromara mana. “Mokaro pynanohnõko ase,” karyhtao eya, toto pynanohnõko mana. “Moxiã menekãko ase ypoenõme toto ehtohme,” karyhtao eya, toto menekãko mana.

³⁰ Pake hkopyra Ritonõpo onenetupuhpyra mexiatose. Aomipona pyra mexiatose. Seromaroro opynanohtorỹko Ritonõpo mana, aomipona pyra juteu tã toehse exiryke.

³¹ Moro saaro imeiipo juteu tã pynanohnõko Ritonõpo mana opyno xine ehtoh sã seromaroro. Toto pynanohnõko Ritonõpo mana tõmipona pyra toto ahtao ro seromaroro.

³² Oxisã toehse juteu tomo juteutõkara maro Ritonõpo a, aomipona pyra toexirykõke. Morara exiryke oxisã toto pynanohnõko roropa Ritonõpo mana.

“Kure mase, Ritonõpo,” kary poko

³³ Kure kuhse Ritonõpo mana imehnõ motye emero. Tuaru kuhse roropa ynororo. Emero ehtoh waro mana. Ritonõpo osenetupuhpõ waro pyra sytatose ipunaka. Ayaytory waro pyra roropa sytatose ipunaka.

³⁴ Ynara ãko Ritonõpo omiry sero poko:
 “Kuesëkõ osetupuhtoh waro pyra sero põkõ mã emero.
 Ritonõpo anamorepara mã toto ipunaka.

³⁵ Tykyryrykõ onekaropitopyra mã toto Ritonõpo a
 epehmapotohme ropa eya imeĩpo,”

ãko.

³⁶ Ynara exiryke, senohne emero tyrise Ritonõpo a. Ritonõpo poe emero toehse mana.
 “Emero motye kuhse kure mase, Ritonõpo,” katohme eya xine emero tyrise Ritonõpo a.
 Naeroro: “Kure mase, Ritonõpo,” kakehpyra sehtone myarotokorõme.

12

Ritonõpo omipona kuerohthokõ poko

¹ Wekyry tomo, kypyno xine Ritonõpo mã ipunaka. Naeroro osekartoko onekarorykõ kurãme eya. “Taro ase Ritonõpo, õmipona rokẽ jehtohme,” kahtoko eya tãkye aehtohme. Morara awahtao xine zae matose exiko Ritonõpo poko.

² Ritonõpo se pyra exiketõ typenetatohkõ poko rokẽ mã toto. Mokaro ehtoh sã pyra ehtoko. Õsenetupuhtohkõ ikurãkapotoko Ritonõpo a. Õsenetupuhtohkõ tukurãkase ahtao eya, Ritonõpo penetatoh kurã kypoko xine waro exiko matose, tãkye Ritonõpo riry waro exiko roropa matose te, zae ehtoh waro roropa matose exiko.

³ Ritonõpo a tyjमितunuru tokarose ya imehnõ amorepaneme jehtohme. Naeroro ynara ãko ase oya xine, kure oehtohkõ poko õsenetuputyrykohtao onymotyëkara ehtoko. Zae osetupuhtoko oehtohkõ poko, oerohthokõ poko, enara, Ritonõpo poe tone-tupuhse oya xine exiryke.

⁴ Kuokokõ tuhke tÿpokõke mana. Mame kypokõkõ tuhke tÿpokonohke mana.

⁵ Morararo sytatose Jezu Kyrixtu enetupuhnanomo. Tuhke kymarokõ repe. Yrome toiro tokokẽ sã osetupuhnõko sytatose Kyrixtu maro nymyry kuexirykõke. Mame kuokokõ pokono atakorehmary sã atakorehmãko sytatose kuerohthokõ poko kuahtao xine emero porehme.

⁶ Kypyno xine Ritonõpo mana ipunaka. Naeroro tyjमितunuru tyripose eya kukurohtaka xine tyotyoro kuerohthokõ poko kuehtohkõme Ritonõpo nyrohmanohpotopõpyry poko. Tõmiry poko urutõme Ritonõpo nekarohpyry kyya xine ahtao, moro poko sehtone yronomyryme, Kuesëkõ enetuputyryke kyya xine.

⁷ Imehnõ akorehmaneme tyrise kuahtao xine Ritonõpo a, sakorehmatone toto. Imehnõ amorepaneme tyrise kuahtao xine eya, samorepatone toto.

⁸ Imehnõ typoremãse ahtao Ritonõpo enetuputyry poko, mame jamihme ropa toto riry waro kuahtao xine Ritonõpo poe, syjamihtanohpotone ropa toto. Tÿkyryneke kuahtao xine tonahsẽ sekarotone imehnomo a. Kyyamene se pyra sehtone. Imehnõ esẽme awahtao xine, tomeseke ehtoko opoetory tõ poko. Etuarimaketõ akorehmary waro awahtao xine Ritonõpo poe tãkye ehtoko toto akorehmary poko.

⁹ Ajohpe pyra ehtoko imehnõ pyno oexirykõ poko. Oorypyrykõ zehno ehtoko. Zae se rokẽ ehtoko.

¹⁰ Imehnõ Jezu poetory pyno ehtoko oxiekyryme oexirykõke Kyrixtu enetuputyryke oya xine. Kure rokẽ imehnõ tyritoko roropa.

¹¹ Yronomyryme erohtoko. Akĩme pyra ehtoko. Kuesëkõ omipona ehtoko yronomyryme. Tãkye ehtoko aomipona oexirykõ poko.

¹² Jezu maro tuhke jeimamyry aropõko sytatose Ritonõpo esao. Moro poko õsenetuputyrykõ poko tãkye ehtoko. Oetuarimarykohtao eanahtotoko. Oturukehpyra ehtoko Ritonõpo maro.

¹³ Ritonõpo poetory etuarimaryhtao axĩ ke akorehmatoko toto õkyryrykõ zokonaka ekarotoko roropa eya xine. Osa ekarotoko katonõ nyhtohme atapyĩkõ tao.

¹⁴ Ritonõpo se pyra exiketomo a oryhmartykohtao: “Papa, moxiã ituarimapoko,” kara ehtoko Ritonõpo a. Ynara kahtoko: “Papa, moxiã ikurākako ropa,” kahtoko rokene.

¹⁵ Tākye exiketõ maro awahtao xine atākyematoko. Xitaketõ maro awahtao xine toto maro oxitatoko.

¹⁶ Imehnõ Jezu poetory pyno ehtoko emero porehme. Epyrypara ehtoko. “Imehnõ motye kure ase,” kara ehtoko. Osepeme ehtoko tymõkomokākara maro. “Imehnõ motye tuarohxo ywy,” kara ehtoko roropa.

¹⁷ Popyra orirykohtao imehnomo a emỹpopyra ehtoko. Kure ehtoh poko rokẽ ehtoko imehnõ neneryme emero, zae oehtohkõ waro toto ehtohme.

¹⁸ Yronymyryme ehtoko osepeme oehtohkõme imehnõ maro, oxiehno pyra oehtohkõme toto maro, emero porehme.

¹⁹ Wekyry tõme matose opyno xine jexiryke. Emỹpopyra ehtoko popyra tyrise awahtao xine imehnomo a. Ritonõpo rokẽ eraximatoko. Imeĩpo toto wānohnõko mana, iirypyry zehno toexiryke. Ynara tymerose Ritonõpo omiryryme. “Ywy roro popyra exiketõ poko emỹpõko ase. Toto epehmāko ase iirypyrykõ epehpyryme, āko Kuesēkõ mana,” me tymerose Ritonõpo omiryryme.

²⁰ Yrome ynara ehtoko, Ritonõpo omihpyry ae ro. Ynara tymerose: “Ozehno exikety omise ahtao, autuhmatoko. Tuna se ynororo ahtao, auhpatoko. Kure ozehno exikety riryhtao oya xine, otarame ehxirõko mana ozehno xine toehtopõpyry poko,” āko.

²¹ Tyrypyry poko exikety ynara karyhtao oya xine: “Kyyrypyrykõ poko sehtone,” karyhtao oya xine: “Arypyra ipunaka,” kahtoko eya xine. Popyra orirykohtao imehnomo a kure rokẽ tyritoko toto. Morara awahtao xine orẽpyra exĩko matose, enara.

13

Kowenu omipona kuehtohkõ poko

¹ Ritonõpo a tyrise kowenu tõ mana. Kowenu poetory tõ roropa Ritonõpo poe tuisame mã toto. Naeroro toto omipona ehtoko emero porehme.

² Kowenu omipona pyra kuahtao xine Ritonõpo nymenekatyã omipona pyra sytatose. Morara exiryke kowenu omipona pyra exiketõ wānohnõko mã toto.

³ Kowenu poetory zuno pyra kurākõ mana, yrome popyra exiketõ mã toto zuno. Naeroro tuisa tõ zuno se pyra awahtao xine kure rokẽ ehtoko. Mame kure rokẽ awahtao xine: “Zae mase,” āko mã toto oya xine.

⁴ Ritonõpo poe kowenu poetory tõ mana opynanohtohkõme. Yrome popyra awahtao xine, toto zuno ehtoko. Ritonõpo poe jamihme mã toto popyra exiketõ wānohtohme. Ritonõpo poe ajoajohpākõ wānohnõko mã toto. Popyra exiketõ wānopyry zae mã rahkene.

⁵ Morara exiryke kowenu poetory tõ omipona ehtoko. Ozehno xine toto exiryino rokẽ pyra toto omipona ehtoko. Yrome toto omipona zae exiry waro oexirykõke toto omipona ehtoko.

⁶ Morara exiryke kowenu omi poe roropa, kytinerũkõ apiakāko sytatose kowenu tinerũme. Zae aerokurukohtao Ritonõpo nyrohmanohpotoh poko erohnõko kowenu poetory tõ mana.

⁷ Naeroro kowenu nepehmapotyã oya xine epehmatoko. Kure rokẽ tyritoko roropa toto emero porehme.

Imehnõ maro zae rokẽ kuexirykõ poko

⁸ Toiparo rokẽ osepekahpyra ehtoko imehnomo a. Epehmatoko toto. Morara exiryke imehnõ pyno exikehpyra ehtoko. Imehnõ pyno awahtao xine Ritonõpo nymeropohpyry omipona matose.

⁹ Ynara tymeropose Ritonõpo a: “Opyty kara nohpo ahtao ipoko pyra ehtoko. Imehnõ onetapara ehtoko. Imehnõ mõkomory onematonanohpyra ehtoko, ikyryrykõ onematonanohpyra ehtoko roropa. Imehnõ kyryry poko penetara ehtoko roropa.” Mame

etyhpyryme ynara tykase Ritonõpo kyaa xine: “Imehnõ pyno ehtoko, osepyno oehtohkõ saaro,” tykase. Moro etyhpyry omipona awahtao xine Ritonõpo nymeropohpyry omipona matose ipunaka.

¹⁰ Imehnõ pyno awahtao xine, toto onyhtomara matose. Naeroro imehnõ pyno awahtao xine, Ritonõpo nymeropohpyry omipona matose exiko emero porehme.

¹¹ Etatoko pahne, Jezu oepyry ropa waro matose. Naeroro ipakatyã sã ehtoko. Ritonõpo nymeropohpyry omipona kuahtao xine ipakatyã sã sytatose. Kyrixtu enetupuhpitoryhtao kyaa xine okyna ro aepyry ropa kynexine. Okyna hkopyra aepyry ropa mana seromaroro.

¹² Kuesëkõ oepyry ropa emepyry sã mana. Ëmehsasaka mana okynã pyra Jezu oepyry ropa exiryke. Naeroro kyyrypyrykõ xihpyry surumekatone. Ritonõpo omipona rokẽ sehtone. Soutatu sã Kuesëkõ jamitunuru sapoitone kyyrypyrykõ poko pyra kuehtohkõme.

¹³ Zae rokẽ sehtone kuomirykõ poko, kynyrirykõ poko roropa, ihximyra kuehtohkõme imehnõ neneryme. Eukuru enyryhtao emotyëkara sehtone. Etÿpyra roropa sehtone. Imehnõ nohpo poko pyra sehtone. Ajoajohpe pyra sehtone. Atatapoipyra sehtone. Imehnõ zumoxike pyra roropa sehtone.

¹⁴ Kypenetatohkõ poko kuahtao xine iirypyryme exiko sytatose. Naeroro kypeneta-tohkõ poko pyra sehtone. Yrome Kuesëkõ Jezu Kyrixtu tyjamitunuru ekarõko kyaa xine mana soutatu tõ esë pyrou ekarory samo typoetory tomo a. Naeroro: “Ajamitunuru tyriko yna kurohtaka orëpyra yna ehtohme õmipona,” kahtoko Kyrixtu a.

14

Popyra imehnõ Jezu poetory onyripyra sehtone

¹ Kure rokẽ ehtoko imehnõ Jezu poetory tõ maro. Jamihme pyra toto ahtao ro Jezu enetuputyry poko, eahmako toto amaro xine toto ehtohme. Oseosezuhpyra ehtoko toto maro, toto osenetupuhtoh poko.

² Toitoine Jezu poetory emero otuhnõko. Yrome imehnõ mã jamihme hkopyra enetuputyryke tyaa xine tõsë onõpyra, tonahsë rokẽ enahnõko mã toto.

³ Amarokõ emero otuhnõko matose. Naeroro: “Popyra mokyro, zuaro pyra rokẽ mana,” kara ehtoko imepÿ poko, tõsë onõpyra exikety poko. Morararo tonahsë rokẽ enahneme awahtao xine: “Popyra mokyro,” kara ehtoko imepÿ poko, emero otuhkety poko. Typoetoryme tyrise toto exiryke Ritonõpo a: “Popyra mokyro,” kara ehtoko ipoko xine.

⁴ Zae pyra sytatose imepÿ poetory popyra ehtoh ekaroryhtao kyaa xine. Tosë omipona ehtoh poko mokyro mana. Zae ahtao: “Zae mase,” äko esë eya mana. Yrome azahkuru ahtao: “Azahkuru mase,” äko mana. Tyjamitunuru riry waro Kuesëkõ mana ikurohtaka zae rokẽ aehtohme. Naeroro zae rokẽ exiko mokyro mã rahkene.

⁵ Toitoine matose ynara äko: “Toitoine emepyry kurehxo mana, imehnõ emepyry motye,” äko, yrome imehnõ mã ynara äko: “Emero emepyry oxisã ya,” äko. Morohne poko osenetupuhtoko otupipyra oehtohkõme.

⁶ Toiro emepyry menekaryhtao Jezu poetory a atäkyematohme, kure rokẽ Kuesëkõ ritohme moro emepyry menekãko mana. Morararo tonahsë enapyryhtao eya kure rokẽ Kuesëkõ ritohme moro enahnõko mana. “Kure mase Ritonõpo, senohne onekaroh-pyryme mana, yna napyryme,” karyke eya Ritonõpo a. Imepÿ mã tõsë onõpyra ahtao, kure Kuesëkõ ekarõko roropa mana, “Kure mase,” karyke eya roropa Ritonõpo a.

⁷ Kypokoino xine rokẽ pyra isene sytatose, kypokoino xine rokẽ pyra orihnõko roropa sytatose.

⁸ Isene kuahtao xine, kure Kuesëkõ ritohme kyaa xine isene sytatose. Kuorikyrykothao, kure Kuesëkõ ritohme orihnõko sytatose. Naeroro Kuesëkõ poetoryme sytatose orihpyra ro kuahtao xine. Kuorikyrykothao ipoetoryme ro sytatose.

⁹ Kyrixtu kynorihne. Mame kyněsemãne ropa toorihxĩpo orihpyra exiketõ esẽme ehtohme te, aorihtyã esẽme ehtohme roropa.

¹⁰ Amarokõ ke? Oty katoth: “Popyra mokyro,” ãko matou imepỹ poko? Oty katoth: “Moky xihpyry,” ãko roropa matou? Yrome kymarokõ emero Ritonõpo ěpataka exĩko kuapiakatohkõme eya.

¹¹ Ynara tymerose Ritonõpo omirymero sero poko:
“Ywy ase Ritonõpo Orihpỹme Exikety, ãko Kuesẽkõ mana.

Naeroro sero põkõ emero porehme tosekumuru po porohnõko mã toto jẽpataka.

‘Ritonõpome mase,’ ãko toh mã ya emero porehme,”
me tymerose.

¹² Naeroro kymarokõ emero Ritonõpo ezuhnõko sytatose kuehtopõpyrykõ poko sero nono po.

Imehnõ Jezu poetory azahkuru onyrippyra sehtone

¹³ Morara exiryke imehnõ Jezu poetory tõ onykerekeremara sehtone. Ynara rokẽ osetupuhtoko, zae rokẽ sehtone imehnõ Jezu poetory tõ neneryme. Morara kuahtao xine: “Mokyro zae pyra mana,” kara imehnõ mana kypoko xine. Mãpyra zae pyra ehtoh poko kuahtao xine azahkuru exĩko roropa mã toto kuenerykõke.

¹⁴ Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu poe ynara zuaro ase, tõsẽ onyry iirypyryme pyra mana, ahno naxikahpyry ěpataka tyrise ahtao ro, joroko zohme tokarose ahtao ro imehnomo a ekamotohme ropa imeĩpo. Yrome iirypyryme enetuputyryhtao oya xine, morara ahtao iirypyryme oya xine mana.

¹⁵ Imepỹ Jezu poetory zae pyra tyrise kyya xine ahtao tõsẽ onyryke kyya xine mokyro pyno nymyry pyra sytatose. Toto pyno Kyrixtu exiryke kynorihne toto pynanohtohme. Naeroro toto pyno sehtone roropa. Eya xine popyra moro tõsẽ onyryhtao kyya xine, onõpyra sehtone toto maro kuahtao xine.

¹⁶ Otarãme onyryrykõ kure oya xine repe, yrome imehnomo a otarame popyra mana. Morara ahtao tomeseke ehtoko imehnõ onyporemãkapopyra oehtohkõme roropa.

¹⁷ Ynara exiryke, Kuesẽkõme Ritonõpo enetuputyryhtao kyya xine tõsẽ poko torẽtyke pyra sytatose, eukuru tõkehko poko roropa. Yrome kure ehtoh poko enetupuhnõko sytatose te, imehnõ pyno kuehtohkõ poko, tãkye kuehtohkõ poko Ritonõpo Zuzenu poe, enara osetupuhnõko sytatose Ritonõpo enetuputyryhtao kyya xine Kuesẽkõme.

¹⁸ Morararo Kyrixtu omipona kuahtao xine Ritonõpo zamaro sytatose exĩko, imehnomo a roropa kure sytatose exĩko.

¹⁹ Naeroro orẽpyra sehtone osepeme kuexirykõ poko imehnõ maro. Satakorehmatone orẽpyrahxo kuehtohkõme Kyrixtu enetuputyry poko kyya xine.

²⁰ Ritonõpo nyrihpyry imepỹ kurohtao onyryhmara sehtone azahkuru kuexirykõ poko. Emero rokẽ onõpopyra ehtoko imehnomo a ise pyra toto ahtao. Emero tõsẽ kure kuohkõme repe, yrome ahno nyrihpyry zotỹpyryme toehse ahtao joroko zohme, moro onõpyra sehtone imehnõ iirypyryme riporyino.

²¹ Zae sytatose, imehnõ iirypyryme onyrippyra kuahtao xine. Otarãme kyya xine tõsẽ onyry kure, jehnahpyry enyry roropa kure. Yrome imepỹ Jezu poetory a morohne onyry iirypyryme ahtao onõpyra sehtone ipunaka.

²² Emero rokẽ onyry kure oya xine ahtao moro poko epyrypara ehtoko. Moro poko osetupuhtoko Ritonõpo neneryme rokene. Mame zae ehtoh waro awahtao xine zae rokẽ ehtoko. Zae ehtoh poko rokẽ awahtao xine, tãkye matose exĩko.

²³ Yrome: “Nary,” karyhtao oya xine: “Otarãme senohne onyry ya popyra mana,” karyhtao oya xine, mame moro onyryhtao oya xine, popyra matose Ritonõpo a exĩko. Zae ehtoh tonetupuhse oya xine repe. Yrome zae ehtoh poko pyra mexiatose. Morara exiryke zae ehtoh enetuputyryhtao oya xine yrome tyorõ poko awahtao xine oorypyrykõ poko matose.

15

Imehnõ Jezu poetory tõ akorehmary poko tãkye toto ehtohme

¹ Orëpyra kuahtao xine Jezu enetuputyry poko, imehnõ jamihme hkopyra exiketõ sakorehmatone, toetuarimarykõ poko poremäpyra toto ehtohme. Kypenetatohkõ poko rokë pyra sehtone.

² Imehnõ Jezu poetory tõ sakorehmatone, orëpyrahxo toto ehtohme Jezu enetuputyry poko, tãkye roropa toto ehtohme.

³ Morararo Kyrixtu kynexine. Typenetatoh poko pyra kynexine. Ynara tymerose Ritonõpo omiryne moro poko: “Okerekerematopõpyry sã opoihtonanomo a, ykerek-eremãko mã toto ypoihtõko roropa mã toto,” tykase Jezu Tummy a.

⁴ Emero Ritonõpo omiry tymerose kuamorepatohkõme, kure kuexirykõ eraximatohme roropa kyya xine. Ritonõpo omiry omipona kuahtao xine atãkyemãko sytatose. Kuetuarimarykõ poko penekehpyra roropa sytatose. Kure kuehtohkõ oneraximakehpyra sytatose.

⁵ Ritonõpo poe poremäpyra sytatose kuetuarimarykohtao. Ritonõpo poe atãkyemãko sytatose. Naeroro ynara ãko ase Ritonõpo a opoko xine: “Roma põkõ akorehmako Papa, Omükuru Jezu Kyrixtu sã toto ehtohme ipoenopyry ke eya xine. Morara ahtao oxisã osenetupuhnõko mã toto.

⁶ ‘Kure mase Ritonõpo Kuesëkõ Jezu Kyrixtu Zũ kurã mase,’ ãko mã toto oximõme,” ãko ase Ritonõpo a.

Jezu Kyrixtu poko omi kurã etary poko juteutõkara a

⁷ Mame imehnõ Jezu poetory pyno ehtoko, opyno xine Kyrixtu ehtoh samo. Imehnõ Jezu poetory pyno awahtao xine: “Kure Ritonõpo mana, ipoetory tõ osepyno exiryke,” ãko mã toto oenerykõke.

⁸ Etatoko pahne, juteu tõ akorehmaneme toehse Kyrixtu, zae Ritonõpo ehtoh waro toto ehtohme. Aparão tõ zurutopõpyry ae ro Ritonõpo a tooehse ynororo,

⁹ juteutõkara akorehmatohme roropa: “Kure mase, Ritonõpo,” katohme eya xine typynanopyrykõ poko eya. Ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Morara exiryke, ‘Kure mase Ritonõpo’ ãko ase juteutõkara netaryme.

Eremiãko ase kure oehtoh poko,”

tykase.

¹⁰ Ynara tymerose roropa:

“Atãkyematoko juteutõkara, Ritonõpo nymenekatyã maro (juteu tõ maro),”

tykase.

¹¹ Ynara tymerose roropa Tawi a:

“Kure Kuesëkõ tyritoko juteutõkara.

‘Orëpyra mase Ritonõpo,’ kahtoko eya emero porehme,” me tymerose.

¹² Ynara roropa tymerose Izaja a:

“Tawi pary enurũko mana, Jese mükuru;

Orëpyra exiõko mana, juteutõkara esëme.

Mame mokyro enetuputyryke tyya xine tosëkõme,

kure toexirykõ eraximãko mã toto,”

tykase.

¹³ Ritonõpo poe kure kuehtohkõ eraximãko sytatose. Naeroro ynara ãko ase Ritonõpo a opoko xine: “Papa Kapuaono, opoetory tõ ãkyemapoko, torëtyke pyra tyriko toto oenetuputyryke eya xine. Mame Ouzenu jamitunuru ke orëpyrahxo tyriko toto, kure toehtohkõ eraximary poko,” ãko ase opoko xine.

Orëpyra Pauru ehtopõpyry poko pape merory poko

¹⁴ Wekyry tomo, ynara osenetupuhnōko ase opoko xine, kure ehtoh poko matose kokoro rokene. Tuarohxo roropa matose. Naeroro imehnō amoreparý waro matose.

¹⁵ Yrome sero pape meroryhtaŋo ya, orēpyra sã ourutorýko ase wenikehpyra oehthokōme ynekarohpyry poko. Orēpyra ase, Ritonōpo a tymenekase jexiryke.

¹⁶ Jezu Kyrixtu poetoryme tymenekase ywy juteutōkara amorepatohme. Ritonōpo maro oturukety sã ase erohnōko, juteutōkara amoreparý poko Jezu Kyrixtu enetupuh-tohme eya xine. Juteutōkara Jezu enetuputyryhtaŋo, Ritonōpo omipona exīko mã toto. “Imehxo mase, yna esē mase,” āko mã toto Ritonōpo a. Mame morara kary etaryke tyya tãkye Ritonōpo exīko mana. Mame kure exīko roropa mã toto Ritonōpo neneryme, aosenetupuhthokō tyrise exiryke Ritonōpo Zuzenu a.

¹⁷ Jezu Kyrixtu maro jexiryke tãkye rokē ase jerohtoh poko, Ritonōpo nyrohmanohpo-topōpyry poko ya.

¹⁸ Pake Kyrixtu poe juteutōkara amoreparý poko exiase, enetupuhthohme toto a, Ritonōpo omipona toto ehtohme. Aomipona toehse mã toto jomiry etaryke tyya xine te, kure jehtopōpyry eneryke roropa tyya xine. Morara kary poko ihximyra ase.

¹⁹ Ritonōpo jamitunuru eneryke tyya xine te, kurākōkara kurākatopōpyry eneryke tyya xine roropa Ritonōpo omipona toehse mã toto, Ritonōpo Zuzenu jamitunuru ymaro exiryke. Naeroro jytoryhtaŋo Jerusarē poe Iirria pona ynara ase: “Kyrixtu enetuputyryhtaŋo oya xine opynanohtorýko Ritonōpo mana,” asene imeimehnō netaryme pata tō punero.

²⁰ Moino ro omi kurã poko imehnō amoreparý se exiase. Kyrixtu poko onetapitopyra exiketō amoreparý se exiase toto patary poro, Kyrixtu waro pyra ro toexirykōke.

²¹ Ynara tymerose Ritonōpo omiryme moro poko:

“Zuruhnō ipoko mã enēko mã toto.

Onetapitohnō mã enetupuhnōko mã toto.”

Naeroro Kyrixtu onetapitopyra exiketō zurūko ase ipoko.

Toytory se Pauru ehtopōpyry Roma pona

²² Moino ro oenese xine jytory se exiase repe. Yrome tokurehse ywy, imehnō Jezu onetapitopyra exiketō amoreparýke ro ya omi kurã poko.

²³ Yrome seromaroro jerohtoh taro tōtyhkase. Naeroro oenese xine jytory se ase.

²⁴ Otarãme ytōko ase rahkene oenese xine. Expania pona jytoryhtaŋo oenerykō se ase. Morarame okynã pitiko amaro xine jahtaŋo, otarame jakorehmãko matose Expania pona jytotohme.

²⁵ Yrome seromaroro Jerusarē pona ytōko ase aporo, Jezu poetory tō Jerusarē pōkō akorehmase. Ynara exiryke,

²⁶ Jezu poetory tō Masetonia po te, Akaia po roropa tytinerūkō ekarory se toehse, pitiko rokē pyra, tymōkomokākara akorehmatohme, Ritonōpo poetory tō akorehmatohme Jerusarē po. Mokaro tinerū arose ytōko ase Jerusarē pōkomo a ekarotohme.

²⁷ Mokaro Masetonia pōkō juteutōkara, Akaia pōkō roropa juteutōkara. Jezu tone-tupuhse eya xine tamorepase toexirykōke Jerusarē pōkomo a. Naeroro tytinerūkō ekarory se mã toto juteu tomo a, etuarimaketomo a. Juteutōkara tŷkyryrykō apiakary kure ya mana juteu tō akorehmatohme atakorōme toexirykōke.

²⁸ Morarame moro tineru tokarose ya ahtaŋo eya xine, mokaro nekarohpyry tytororo ekarōko ase juteu tomo a, Jerusarē pōkomo a. Morotoino ytōko ase oenese xine, Expania pona jytoryhtaŋo.

²⁹ Mame oya xine toytose jahtaŋo, ourutorýko ase itamurume Kyrixtu nyrytyã kurã poko. Imehnō motye kure jyrīko ynororo. Moro poko ourutorýko ase tãkye oehthokōme.

³⁰ Wekyry tomo, Kuesēkō Jezu Kyrixtu tonetupuhse roropa oya xine, imehnō pyno matose roropa Ritonōpo Zuzenu nae oexirykōke, āmorepanekōme. Aomipona matose.

Naeroro ajohpāme sã õtururukohtao Ritonõpo a yronymyryme oturutoko ypoko, orẽpyra jehtohme jerohtoh poko.

³¹ “Pauru ewomako Papa, onyhtomara Jutea põkõ ehtohme, onetapara õmipona pyra exiketõ ehtohme,” kahtoko Ritonõpo a. “Tãkye opoetory tõ tyriko Papa, Jerusarẽ põkomo. Pauru narohpyry apoiry poko tyya xine, tãkye tyriko toto Papa,” kahtoko Ritonõpo a.

³² Mame morararo õtururukohtao Ritonõpo a ypoko tãkye ase exiko toeporehkase jahtao oya xine, jaropory se Ritonõpo ahtao. Mame kure oturũko sytatose oximaro toehse kuahtao xine.

³³ Jakorõ tomo, Ritonõpo poe torẽtyke pyra sytatose. “Papa Kapuaono, Roma põkõ pyno exiko. Ewomako toto,” äko ase Ritonõpo a. Naeroro oewomatorỹko mana.

16

Aosekazumatopõpyry

¹ Kure rokẽ kuoryxirykõ Pepe aropõko ase oya xine. Jezu poetoryme ynororo. Sẽkerea po Jezu poetory tõ akorehmaneme mana.

² Naeroro kure mokyro tyritoko, oya xine toytose ahtao. Osa ekarotoko eya atapyĩkõ tao. Kuesẽkõ pokoino mokyro tyritoko kure. Toipe Ritonõpo poetoryme kuahtao xine imehnõ Jezu poetory riko sytatose kure. Tuhkãkõ takorehmase roropa eya. Ywy roropa takorehmase eya tytapyĩ tao. Naeroro takorehmane se ynororo ahtao akorehmatoko.

³ “Kure pãna matou?” kary se ase Pirixira a, Akira a roropa. Ymaro erohketõme toto exiryke Jezu Kyrixtu erohtoh poko.

⁴ Osepyno pyra toh kynexine. Orikyise toh kynexine ypynanohtohme. Naeroro, “Kure mase,” kary se ase eya xine. Ywy rokẽ kara, tuhkãkõ Jezu poetory tõ roropa juteutõkara, “Kure mase,” kary se ynanase toto a.

⁵ “Kure pãna matou?” kary se roropa ase Jezu poetory tomo a oximõme exiketomo a itapyĩkõ tao.

“Kure pãna mano, jepe Epeneto?” kary se ase Epeneto a. Mokyro osemazupu Kyrixtu enetupuhne moero Azia põ.

⁶ “Kure pãna mano Maria?” kary se ase roropa. Yronymyryme mokyro nerokuase äkorehmarykõ poko.

⁷ “Kure pãna matou Ætoroniku, Junia maro?” kary se ase. Juteu tõ mokaro ysamo. Ymaro äpuruhpyry tao toh nexiase. Mokaro warohxo Peturu tõ mana. Jezu poetoryme toehse toto osemazuhme onenetupuhpyra ro jahtao.

⁸ “Kure pãna mã Æpyriato? Opyno ase ipunaka Kuesẽkõ poetoryme oexiryke.

⁹ Kure pãna mã Upanu?” kary se ase. Yna maro erohketye ynororo, Kyrixtu erohtoh poko. Extaki a roropa: “Kure pãna mã moero? Opyno ase. Jepeme mase,” kary se ase.

¹⁰ “Kure pãna mano Apere?” kary se ase. Kyrixtu onurumekara mokyro ehtopõpyry waro ase. Tuhke tyhtomase ynororo Kyrixtu enetuputyryke eya yrome porempõpyra ynororo. “Kure pãna matou?” kary se ase roropa Arixtopuru tomo a, itapyĩ taõkõ maro.

¹¹ “Kure pãna mã Erotião?” kary se ase. Juteume mokyro ysamo. Mokaro a roropa Jezu poetory tõ Nasezu tapyĩ taõkomo a: “Kure pãna matou?” kary se ase roropa mokaro a.

¹² “Kure pãna matou Tyripena, Tyripoza roropa?” kary se ase. Erohnõko mã toto Kuesẽkõ erohtoh poko. Jepe kurano a, Perexiti a: “Kure pãna mano?” kary se ase roropa, erohketye nymyry exiryke Kuesẽkõ erohtoh poko.

¹³ “Kure pãna matou?” kary se ase Rupo tomo a, jẽ maro. Erohkety orẽpyra nase Kuesẽkõ erohtoh poko. Jẽ roropa tumükuru sã jyriase kure rokene.

¹⁴ “Kure pãna matou Axikyrito te, Perekõti te, Eremese te, Pataropa te, Eremasa te, emero Jezu poetory tõ amaro exiketõ maro. Kure pãna matou?” kary se ase oya xine.

¹⁵ “Kure rokē pãna matou?” kary se ase Piroroku tomo a Juria maro te, Nereu tomo a aoryxiry maro, Orĩpa a te, emero Ritonõpo poetory tõ roropa imaro xine exiketomo.

¹⁶ Oseahmatoko atakorõmãkõ sã oexirykõke. “Kure pãna matou?” kary se roropa oya xine Kyrixtu poetory tõ taro, emero porehme.

Tuaro ehtoko oenekunopyrykõino

¹⁷ Wekyry tomo, ynara kary se ase oya xine. Tomeseke ehtoko tyorõ poko ãmorepanekõ poko. ãmorepatopõpyrykõ tyorõmary se mã toto. Oseosezuhnõko mã toto oxiehno Jezu poetory tõ ritohme. Jezu enetuputyry rumekapory se mã toto imehnomo a. ãmorepatopõpyrykõ rumekapory se mã toto. Naeroro mokaro maro pyra ehtoko.

¹⁸ Morara kananõ mã Kuesëkõ Kyrixtu erohtoh poko pyra mã toto. Typenetatoh poko rokē mã toto. Omi kurã ke sã imehnõ enekunohnõko mã toto. Tuaro pyra exiketõ pyryparyke roropa tyya xine toto enekunohnõko mã toto. Naeroro mokaro poko tomeseke ehtoko osenekunohpopyra oehtohkõme.

¹⁹ Omi kurã omipona oehtohkõ poko zuaro imehnõ mana emero. Naeroro tãkye ase opoko xine. Kure ehtoh poko zuaro oexirykõ se ase. Yrome iirypyryme ehtoh poko tuaro pyra oexirykõ se ase.

²⁰ Ritonõpo poe torëtyke pyra sytatose. Okynã pyra joroko tamuru akurihmõko Ritonõpo mana opupurukõ zopikoxi. Ijamitunuru enahkapõko mana ohtomazomopyra xine aehtohme.

Kuesëkõ Jezu kure oritorỹko mana.

²¹ “Kure pãna matou?” kary se Timoteu tõ oya xine. Ymaro erohketyme ynororo. Morararo Ruxiu te, Jasão te, Soxipatoro, enara. “Kure pãna matou?” kary se mã toto oya xine. Juteu tõ mokaro ypanõkomo.

²² Ywy ase, Terexiu, sero pape merone. Ywy roropa: “Kure pãna matou?” kary se ase oya xine, Jezu poetory tomo.

²³ Sero tapyĩ esë roropa Kaju: “Kure pãna matou?” kary se roropa mana. Itapyĩ tao Jezu poetory tõ mã oximõnõko. Eraxitu roropa. Sero pata tinerũ eraseme ynororo. “Kure pãna matou?” kary se ynororo oya xine. Kuakorõkõ Kuatedu roropa, morara kary se roropa oya xine mana.

²⁴ “Kure rokē Roma põkõ tyriko Papa,” ãko ase Kuesëkõ Jezu Kyrixtu a.

“Kure mase, Ritonõpo imehxo,” katoh sero

²⁵ “Kure mase Ritonõpo. Emero motye tuisamehxo mase,” sykatone. Ynororo rokē orëpyra kyrirykõ waro mana, Jezu enetuputyry poko poremãpyra kuehtohkõme. Omi kurã poko imeimehnõ amorepase ytoytoase Jezu Kyrixtu poko. Pake Ritonõpo tõsenetupuhpopyry onekaropyra kynexine sero põkomo a.

²⁶ Yrome seromaroro jarao tõsenetupuhpopyry tyripose Ritonõpo a. Urutõ kõ nymerotyã ae tõsenetupuhpopyry poko emero pata põkõ tuarõtanohpõko Ritonõpo mana enetupuhpohme toto a, tõmipona roropa toto ehtohme.

²⁷ Toiro Ritonõpo mana. Ynoro rokē tuaro mana emero porehme. Naeroro: “Kure mase Ritonõpo, emero motye imehxo mase,” kakehpyra sehtone eya, Jezu Kyrixtu tonehpose eya exiryke kyya xine. Enara.

1 KORĪTIU

Pauru Nymerohpyry Korītu pōkō Neneryme

1 Coríntios

Ekarotopo

Sero pape tymerose Pauru a Jezu Kyrixtu enetupuhnanō neneryme pata Korītu po. Torētyke kynexine Jezu poetory tō poko, zae pyra toehse toto exiryke omi kurā Jezu poko enetupuhxīpo. Tamorepase toto Pauru a apitoryme toytose ahtao Korītu pona, 18me nuno taropose ahtao eya toto amorepary poko (Atos 18.1-18). Mame atae pyra toehse toh kynexine Ritonōpo omiry poko te, oximaro toto ehtoh poko roropa. Atapiakāko toh kynexine ahno rokē ekahmaryme, Jezu ekahmaryme pyra. Naeroro toto akorehmary se Pauru kynexine atae toto ehtohme ropa Jezu omipona.

Sero pape ao

Pauru osekarotopōpyry *1.1-9*

Atapiakāko ahno ekahmaryme *1.10–4.21*

Imehnō poko enetupuhnanomo *5.1-13*

Enetupuhnanō hxirōko juize ēpataka *6.1-11*

Zae ehtoh ōkokō poko *6.12-20*

Tuaro ehtoh pytary poko *7.1-40*

Zae ehtoh onenetupuhpynō maro *8.1–11.1*

Zae ehtoh enetupuhnanō maro *11.2-34*

Zuzenu Kurā nekarory *12.1–14.40*

Kyrixtu ēsemamyry ropa, kymarokō roropa *15.1-58*

Tineru ekarory Jezu poetory tō akorehmaryme Jutea po *16.1-4*

Aosekazumatopo *16.5-24*

¹ Ynanymerohpyry moro onenerykōme Jezu poetory tomo, Korītu pōkomo. Ymaro Soxitene nase sero merory poko. Jakorōme ynororo Jezu enetuputyryke tyya. Ywy ase Pauru. Ritonōpo nymenekahpyryme ase, imehnō amorepaneme, Jezu Kyrixtu poko.

² Ynanymerohpyry moro Korītu pōkō neneryme Ritonōpo poetory tō neneryme, Jezu Kyrixtu enetupuhnanō neneryme. Toahmase matose eya tymaro oehtohkōme. Imaro toehse matose, Jezu Kyrixtu a tukurākase oexirykōke, emero Kuesēkō Jezu enetupuhnanō maro, emero pata tō punero.

³ Ynara āko ase Ritonōpo a opoko xine: “Papa Kapuaono, kure rokē opoetory tō tyriko. Torētyke pyra tyriko toto,” āko ase. Morara āko ase Jezu Kyrixtu Kuesēkomo a roropa, enara.

Kyrixtu maro kure kyritorỹko Ritonōpo mana

⁴ Kokoro rokē kure oritorỹko Ritonōpo mana Tumūkuru Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine. Naeroro, “Kure mase Papa,” āko ase Ritonōpo a opoko xine.

⁵ Kyrixtu maro oexirykōke emero nae exiketō sā matose. Imaro oexirykōke orēpyra exīko matose omi kurā poko imehnō zururu poko. Otupipyra roropa matose zae ehtoh waro oexirykōke.

⁶ Kyrixtu poko onetahpyrykō tonetupuhse oya xine yronomyryme. Naeroro aomipona matose.

⁷ Emero nae exiketō sā matose, Ritonōpo Zuzenu nekarory emero mapoiatose. Jezu Kyrixtu Kuesēkō enehpōko ropa Ritonōpo mana sero pōkō neneryme emero. Aepyry ropa eraximaryme oya xine Ritonōpo Zuzenu nekarory mapoiatose.

⁸ Kokoro rokē poremāpyra oritorỹko Ritonōpo mana onenetupuhkehpyra oehtohkōme, tyrypyhyke pyra oehtohkōme Kuesēkō Jezu Kyrixtu oepyry ropa ahtao.

⁹ Zae rokē Ritonōpo mana kyya xine. Eya toahmase matose, Tumūkuru marōme oehtohkōme, Jezu Kyrixtu Kuesēkō epeme oehtohkōme.

Atapiakāko Jezu poetory tō mana

¹⁰⁻¹¹ Wekyry tomo, Kyroe ekyry tō juruase opoko xine, ōsezusezukurukō poko. Naeroro ynara kary se ase oya xine, Kuesēkō Jezu Kyrixtu poetoryme oexirykōke, oseosezuhpyra ke ehtoko. Osepyno ke ehtoko yronomyryme. Oxisā enetupuhtoko. Oxisā tuaro ehtoko.

¹² Yrome toitoine matose ynara āko: “Pauru maro rokē ase,” āko. Imehnō: “Aporu maro rokē ase,” āko. Imehnō: “Peturu maro rokē ase,” āko roropa. Imehnō: “Kyrixtu maro rokē ase,” āko. Atae pyra matose, oxiehno exiketō samo.

¹³ Mame atae pyra awahtao xine Kyrixtu apiakāko sã matose. Ywy Pauru orihpyra exiase wewe poko omyakākōme, oorypyrykō korokatohme. Naeroro: “Pauru poetoryme tōpurihkase ywy,” kara ehtoko. “Kyrixtu poetoryme ase,” kahtoko rokene. Oseosezuhpyra ehtoko.

¹⁴ Morara exiryke tãkye ase oēpurihkara xine jexihpyry poko. Asakoro rokē tōpurihkase ya, Kyrixtu, Kaju, enara rokene:

¹⁵ “Typoe rokē tōpurihkase toto Pauru a, typoetoryme,” karyino.

¹⁶ Aō, imepỹ roropa tōpurihkase ya, Extepana, jekyry tō maro. Imehnō tōpurihkase ya ahtao zuaro pyra ase, tuenikehse.

¹⁷ Kyrixtu a tonyohse ywy ahno ēpurihkatohme pyra. Jenyohne typoko imehnō amorepatohme. Toto amoreparyhtao ya zuaro exikety omiry sã pyra jomiry nexiase. Emese kure jomiry ahtao ynara kara mehtory: “Orēpyra Jezu Kyrixtu mana. Iirypyrymākō kurākary waro kuhse mana. Toorihse toexiryke kukurākatorỹko mana,” kara mehtory.

Kyrixtu mokyro, Ritonōpo jamitunuru, ituarōnory, enara

¹⁸ “Kyrixtu toxixihmapose wewe pokona kukurākatohkōme,” kary poko ynara āko Ritonōpo nukurākatyamo: “Tyjamitunuru ke Ritonōpo kukurākatorỹko mana toorihse Jezu exiryke kymyakākōme,” āko mã Ritonōpo nukurākatyamo. Yrome apotoimo htaka ytoketō ynara āko: “Oty katoh toorihse nae? Toiparo rokē toorihse,” āko toto ajohpe rokene.

¹⁹ Moro poko ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Zuaro exiketō mã tyya xine rokē zuaro mã toto.

Yrome zuaro pyra toto ripōko ropa ase.

Sero pōkomo a tuarohxo mã toto,

yrome ya zuaro pyra toh mana,”

tykase Ritonōpo pake.

²⁰ Morara exiryke otara āko zuarohxo exiketō nae Ritonōpo a? Otara āko orēpyra oturuketō roropa nae? Imehnō ezuezuhnanō roropa? Otara āko toh nae Ritonōpo a? Arypyra: “To! Zuarohxo mã toto,” āko Ritonōpo onenetupuhpynomo sero nono pōkomo. Yrome Ritonōpo a zuaro pyra mã toto ipunaka. “Zae ynanase Ritonōpo a zuarohxo yna exiryke,” āko toh mã repe. Azahkuru rokē morara āko mã toto.

²¹ “Ajohpanorykomo,” āko Jezu onenetupuhpynō mã yna omiry poko Jezu enetuputyry poko. “Zuaro pyra matose,” āko mã toto yna a. “Toiparo rokē Jezu toorihse,” āko mã toto. Yrome Ritonōpo tuarohxo ipunaka. Morara exiryke Jezu onenetupuhpynō tuaro pyra tyripose, tamoreme xine Ritonōpo waro exisaromepyra toto ehtohme. Yrome Jezu poko oturunohao rokē iirypyrymākō kurākāko ropa mana, Jezu enetuputyryhtao eya xine. Morara tyripose Ritonōpo a.

²² Ynara āko juteu tomo: “Ritonōpo jamitunuru enepoko yna a zuaro yna ehtohme. Ritonōpo jamitunuru eneporyhtao yna a, aomipona yna exiry,” āko juteu tō repe. Mame juteutōkara ynara āko roropa: “Zuaro pyra yna ehtoh etary se ynanase. Zuarohxo

exiketõ omiry etaryhtao yna a Ritonõpo poe aexiry ynanenetuputyry,” ãko mã kyreku tomo.

²³ Yrome mokaro sã pyra ynanase. Ynara ãko rokẽ ynanase: “Kyrixtu toorihse, okurãkatohkõme, iirypyryme pyra oehtohkõme,” ãko ynanase. Mame morara karyhtao yna a juteu tõ netaryme tohne exĩko mã toto. Morararo morara karyhtao kyreku tõ netaryme: “Ajohpe rokẽ moro,” ãko mã toto.

²⁴ Yrome Ritonõpo nymenekatyamo a: “Kyrixtu toxixihmapose wewe pokona kymyakãkõme,” kary zae mana juteu tomo a, juteutõkara a roropa. Eya xine Jezu Kyrixtu Ritonõpo jamitunuru enepõko mana, kukurãkarykohtao. Eya xine zuaro Ritonõpo mana. Morara exiryke Tumũkuru tyrise iirypyrymãkõ pynanohneme.

²⁵ “Ritonõpo zuaro pyra mana,” ãko onenetupuhpynõ repe. Yrome ahno motye zuaro Ritonõpo mana. “Ritonõpo jamihme pyra mana,” ãko roropa onenetupuhpynõ repe. Yrome emero motye jamihme mana.

²⁶ Wenikehpyra ehtoko wekyry tomo, oehtopõpyrykõ poko onymenekara ro awahtao xine. Tuhke pyra mexiatose, zuaro exiketomo. Tuhke pyra mexiatose tamuximãkomo. Tuhke pyra roropa mexiatose tymõkomoke exiketomo.

²⁷ “Tuaro pyra mokaro mana,” ãko onenetupuhpynomo. Yrome mokaro tymenekase Ritonõpo a typoenõme toto ritohme, tuaro exiketõ hxiropotohme. “Tuisame pyra mokaro,” ãko onenetupuhpynõ roropa. Yrome toto tymenekase roropa Ritonõpo a, typoenõme toto ehtohme tamuximãkõ hxiropotohme roropa.

²⁸ “Mokaro xihpyry,” ãko onenetupuhpynomo. “Otyme kure nahe?” ãko. “Typahsẽme rokẽ mokaro,” ãko roropa toh mã repe. Yrome tonetupuhnanõ tymenekase Ritonõpo a onenetupuhpynõ penetatoh jamitunuru enahkapotohme.

²⁹ Morara tyrise Ritonõpo a kure toexirykõ poko epyrypara ahno ehtohme tõpataka.

³⁰ Mãpyra Ritonõpo a typynanohse matose, Jezu Kyrixtu marõme oehtohkõme. Zuaro toehtoh ekarõko kyya xine mana. “Zae matose ya,” ãko Ritonõpo kyya xine, Jezu a tukurãkase kuexirykõke. Ritonõpo poenõme kure kyriatose. Kukurãkatamitukõ topehmase eya toorikyry ke rahkene.

³¹ Morara exiryke ynara tymerose Ritonõpo omiry: “Oepyryparykõ se awahtao xine Kuesẽkõ nyrihpyry poko rokẽ epyrypatoko,” ãko.

2

Kyrixtu exixihmatopõpyry ekarory poko

¹⁻² Wekyry tomo: “Imepỹ poko Korĩtu põkõ anamorepara ase, Jezu Kyrixtu poko rokẽ toto amorepãko ase,” ase ukurohtao rokene, ytopyra ro jahtao oya xine. Jezu orikyhpyry poko ãmoreparykõ se nymyry exiase. Naeroro oehsene oya xine jahtao, jomiry tupime pyra nexiase. Jatamorepatopõpyry poko jepyrypary se pyra exiase: “Pauru otyro waro emero,” kara imehnõ ehtohme. Ritonõpo osenetupuhtoh ekarory se exiase oya xine. Zae omi ekarory se exiase. Apitoryme aomiry waro pyra sexiataose. Yrome seromaroro jarao mana.

³ Morara exiryke oya xine toytose jahtao, zehno exikety omiry sã pyra jomiry nexiase. Tykytyky tykase ywy zuno jehtopõpyryke azahkuru se pyra jexiryke Ritonõpo a.

⁴ Zae omi ekaroase oya xine. Zuaro exiketõ omiry sã pyra jomiry nexiase. Yrome Ritonõpo jamitunuru ke kuamorepatose. Morarame jomiry etaryke oya xine otu-arõtanohpoatose Ritonõpo Zuzenu, tyjamitunuru eneporyke oya xine.

⁵ Naeroro Jezu tonetupuhse oya xine, ahno tuarõnory ke pyra, Ritonõpo jamitunuru poe rokẽ Jezu tonetupuhse oya xine.

Zuaro Ritonõpo ehtopo

⁶ Ritonõpo Zuzenu omipona exiketõ maro zuaro exikety sã oturũko ase. Yrome Jezu onenetupuhpynõ zuaro ehtoh sã pyra jomiry mana. Itamuhpopãtyã zuaro ehtoh sã pyra roropa mana. Axĩtao rokẽ itamuhpopãtyã mana sero nono po.

⁷ Emero motye zuaro Ritonõpo mana. Aomiry ekarõko ase oya xine zuaro oehtohkõme. Pake tokare pyra Ritonõpo osenetupuhtopõpyry kynexine. “Umũkuru enetupuhnanõ kurãkãko ase aorikyry ke toto myakãme. Umũkuru sã exĩko mã toto,” tykase Ritonõpo tyya rokene, sero nono onyripyra ro tahtao. Morara katopõpyry tokare pyra kynexine aporo. Seromaroro jarao mã rahkene.

⁸ Yrome Ritonõpo osenetupuhtopõpyry waro pyra sero põkõ tuisary tõ kynexine. Zuaro tahtao xine Kuesẽkõ onexixihmapopyra toh exiry wewe pokona. Emero motye Kuesẽkõ kure exiry mana, tuisamehxo exiry, enara.

⁹ Moro poko ynara tymerose Ritonõpo omiryme:

“Tynekarory kurã kurãkãko Ritonõpo mana
 ekarotohme typyno exiketomo a.
 Onenepitopyra sero nono põkõ mana,
 onetapitopyra roropa, onenetupuhpitopyra
 roropa mã toto Ritonõpo nyrihpyry kurã poko,
 tynekaroryme typyno exiketomo a,”
 me tymerose.

¹⁰ Yrome moro poko kymarokõ tutuarõtanohpose Ritonõpo Zuzenu a, Ritonõpo nosenetuputyhpyry poko. Tuzenu tonehpose kukurohtaka xine zuaro kuehtohkõme. Emero oneto Ritonõpo Zuzenu mana. Ritonõpo osenetupuhtoh waro mana zuaro pyra imehnõ ahtao ro.

¹¹ Kuosenetuputyrykõ waro pyra imehnõ mana. Kymarokõ rokẽ zuaro. Moro saaro Ritonõpo Zuzenu rokẽ Ritonõpo osenetuputyry waro mana.

¹² Jezu enetupuhnõko sytatose. Naeroro Jezu onenetupuhpynõ zuzenu kukurohtao xine pyra mana. Ritonõpo Zuzenu rokẽ tonehpose Ritonõpo a kukurohtaka xine, kuamorepatohkõme, emero inekarohpyry waro kuehtohkõme.

¹³ Morara exiryke ahno a rokẽ pyra tamorepase ynanase. Ritonõpo Zuzenu a tamorepase ynanase. Naeroro kytamurukõ namorepatopõpyry ke pyra imehnõ amorepãko ynanase. Ritonõpo Zuzenu namorepatopõpyry ke rokẽ Zuzenu nae exiketõ amorepãko ynanase.

¹⁴ Yrome Ritonõpo Zuzenu maro pyra exiketõ inekarotyã anapoipyra mã toto onenetupuhpyra toexirykõke. “Otãto tynekarory ekarõko Ritonõpo nae?” ãko mã toto. “Oty katohme moro apoĩko mokaro nae?” ãko roropa toh repe oseya rokene, Ritonõpo Zuzenu maro pyra exiketomo. Ynara exiryke, Ritonõpo Zuzenu nae exiketõ rokẽ inekarotyã kure exiry enetupuhnõko.

¹⁵ Ritonõpo Zuzenu nae awahtao xine emero rokẽ toehse ahtao zae ehtoh enetupuhnõko matose. Mame õmirykõ eunopyry se imehnõ ahtao oneunohpyra ekurehnõko mã toto, zae rokẽ oexirykõke.

¹⁶ Ynara tymerose Ritonõpo omiryme:

“Ritonõpo osenetupuhtoh waro pyra imehnõ mana.
 Amorepary waro ehsaromepyra roropa mã toto.
 Tamorepaneke pyra ynororo mana ipunaka.
 Tamoreme zuaro ynororo,”

ãko.

Mãpyra Kyrixtu poe osenetupuhnõko sytatose, kukurohtao xine Zuzenu exiryke.

3

¹ Wekyry tomo, tomeseke sã oturũko ase oya xine, Jezu enetupuhsenã sã oexirykõke, Ritonõpo Zuzenu omipona nymyry pyra oexirykõke roropa. Ritonõpo Zuzenu maro nymyry awahtao xine tyoro jotururu exiry oya xine. Yrome aomipona pyra oexirykõke Jezu waro pyra exiketõ zururu sã ourutorỹko ase.

² Poeto pitiko ahtao suhsu ke auhpãko jẽ mana. Poeto pitiko sã matose Ritonõpo enetuputyry poko. Morara exiryke Ritonõpo omiry tupimãkara rokẽ ekaroase oya xine. Aomiry tupimã onetara mexiatose enetupuhsenã sã oexirykõke. Morararo matose seromaroro. Aomiry tupimã onetara ro matose,

³ Jezu onenetupuhpynõ sã oexirykõke, Zuzenu maro pyra exiketõ samo. Zumoxike matose. Oseosezuhnõko roropa matose. Morara awahtao xine Jezu onenetupuhpynõ sã matose, Zuzenu maro pyra exiketõ samo. Naeroro tupimã ke ãmorepara xine ase.

⁴ Ynara ãko toitoine matose: “Pauru marõme rokẽ ase,” ãko. Imehnõ: “Aporu marõme ase,” ãko. Morara karyhtao oya xine oxiehnokõ sã matose. Jezu onenetupuhpynõ sã matose.

⁵ Yrome tuisame pyra Aporu mana. Tuisame pyra ase roropa. Ritonõpo namotome rokẽ ynanase, Jezu Kyrixtu poko imehnõ amorepananõme. Tamorepase yna a oexirykõke Jezu poetoryme toehse matose. Kuesẽkõ nyrohmanohpotopõpyry poko rokẽ erohnõko ynanase, aomipona.

⁶ Otyro puhturu arykary sã Kyrixtu ekarory mana. Ywy osemazuhme Kyrixtu ekaroase oya xine. Mame Kyrixtu omiry poko ãmoreparykõ otyro ehxikary sã mana. Aporu toerohse ýkapo ãmoreparykõ poko Kyrixtu omiry poko. Mame otyro ahtanohponeme Ritonõpo mana. (Moro saaro typoetoryme oriatose Ritonõpo. Ritonõpo rokẽ onenetupuhpynomo a Tumũkuru enetupuhpory waro mana.)

⁷ Naeroro Kyrixtu ekaronanõ mã ime nymyry pyra mã toto. Aomiry poko imehnõ amorepananõ roropa ime nymyry pyra mã toto. Ritonõpo rokẽ ime kuhse mana, ipoe enetupuhnanõme toehse kuexirykõke.

⁸ Oxipãkõ mokaro Kyrixtu ekaronanomo, aomiry poko amorepatõkomo, enara. Imeĩpo typoetory tõ epehmãko Ritonõpo mana, toto erohtamitume. Zae erohketõ epehmãko kure mana. Zae pyrahme sã toerohse ahtao pitiko rokẽ toto epehmãko mana.

⁹ Ritonõpo tupi sã matose. Tupito esẽ tutupi pyno exiry sã opyno xine Ritonõpo mana. Ritonõpo tupi poko erohketõ sã ynanase Aporu maro. ãmorepatorỹko ynanase.

Tapyi esẽ tytapyĩ pynanopyry sã roropa opynanohtorỹko Ritonõpo mana. Itapyĩ sã matose.

¹⁰ Tapyi apõ sã Kyrixtu mana. Morara exiryke Kyrixtu ynanekaroase oya xine enetupuhthõme oya xine. Ritonõpo a tyjamitunuru tokarose ya Kyrixtu ekarothõme onenetupuhpitopynomo a. Kyrixtu ekaroryhtao eya xine tapyi apõ rĩko sã ase. Mame ýkapo imehnõ mã Kyrixtu omiry poko mokaro amorepãko jesahpyo. Mokaro amorepananõ mã tapyi amonanõ sã mã toto. Kure mã toto, zae imehnõ amoreparyhtao eya xine.

¹¹ Ritonõpo a Jezu Kyrixtu tonehpose xiaro, sero nono pona. Toiro ynororo, imepỹ pyra. Jezu enetuputyryke rokẽ kyya xine Ritonõpo poenõme exĩko sytatose.

¹² Imehnõ amorepananõ mã tapyi amonanõ sã mana. Toitoine tapyi amõko sã mã toto okynã ehtõme, uuru ke te, parata ke te, topu kurã ke roropa sã tyrĩko mã toto. Mokaro sã matose zae imehnõ amoreparyhtao oya xine. Yrome imehnõ mã axĩtaonato sã rokẽ tapyi amõko mã toto, wewe ke te, airiki ary ke te, paruary ke, enara. Mokaro sã exĩko sytatose zae pyra imehnõ amoreparyhtao kyya xine.

¹³ Mame apoto toehse ahtao tapyi zatyry enẽko sytatose. Yrome okynã exikety ke tamose ahtao zahpyra mana. Moro saaro Kyrixtu oehtoh ropa po. Kure imehnõ tamorepase ahtao kyya xine zae toto amorepatopõpyry kyya xine enẽko sytatose. Yrome zae pyra imehnõ tamorepase ahtao kyya xine moro enẽko roropa sytatose, Kyrixtu oepyrõ ropa ahtao.

¹⁴ Mame tapyi zahpyra ahtao tapyi esē tytapyike ro exīko mana tozehse apoto ahtao. Mokyro saaro zae imehnō amorepananō Ritonōpo nekarory kurā apoīko mā toto toerohtamitukōme.

¹⁵ Yrome jatyhpyry esemy tytapyike pyra exīko, tyahse exiryke. Mokyro saaro azahkuru imehnō amorepananō epehpyry kurā anapoipyra mā toto. Māpyra toto pynanohnōko otarame Ritonōpo mana apoto htae anymyhpyry samo.

¹⁶ Ritonōpo tapyī sā matose, Ritonōpo Zuzenu okurohtao xine exiryke. Moro waro matose.

¹⁷ Ritonōpo tapyī kararapyryhtao Ritonōpo mā tytapyī ryhmahpō ryhmāko. Kure Ritonōpo tapyī mana. Xihpyryme pyra mana. Kymarokō Ritonōpo tapyīme sytatose. Naeroro azahkuru amorepananō wānohnōko Ritonōpo mana, tytapyī kurā ryhmananō sā toto exiryke.

¹⁸ Osenekunohpopyra ehtoko Jezu onenetupuhpynomo a. “Emero zuaro ase,” karyhtao oya xine, moro waro ehtoh irumekatoko, Ritonōpo poe zuaro kuhse oehtohkōme.

¹⁹ “Zuarohxo ynanase,” āko Jezu onenetupuhpynomo. Yrome Ritonōpo ynara āko eya xine: “Rowohpe matose ipunaka,” āko. Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “‘Zuarohxo ywy,’ kananō mā osenekunohnōko rokene zuaro toehtopōpyrykōke. Otupīko mā toto. Tutūtatohkō ropa zupīko sā mā toto,” āko.

²⁰ Ynara tymerose roropa Ritonōpo omiryne: “Otyne kure Ritonōpo a, ynara kananō osenetupuhtoh nahe? ‘Imehnō motye zuarohxo ywy,’ kananō osenetupuhtoh otyne kure Ritonōpo a? Arypyra ipunaka,” tymerose.

²¹ Morara exiryke: “Imehnō motye zuarohxo yna,” kara ehtoko. Seromaroro emero nae exiketōme matose Kyrixtu oesēkōme exiryke.

²² Ywy Pauru, ākorehmanekōme ase Kyrixtu poe, Aporu roropa te, Peturu roropa. Sero nono tōkehko tyrise Ritonōpo a oesarykōme. Orihpyra ro awahtao xine opyno xine mana. Oorikyrykohtao opyno xine ro mana. Seromaroro opyno xine mana. Opyno xine exikehpyra roropa mana.

²³ Mame Kyrixtu oesēkōme mana. Kyrixtu esēme Ritonōpo mana. Naeroro esēme sā roropa matose Ritonōpo nyrytā esēme.

4

Kyrixtu akorehmananomo

¹ Kyrixtu akorehmananō pyno ehtoh sā yna pyno ehtoko, Ritonōpo omiry ekaronanōme yna exiryke. Tokare pyra Ritonōpo osenetupuhtopōpyry kynexine aporo. Yrome seromaroro tōsenetupuhtopōpyry tokarose yna a zuaro yna ehtohme, ekarotōhme ropa imehnomo a.

² Ynara āko typoetoke exikety typoetory tomo a: “Imepỹ omipona pyra ehtoko, jomipona rokē ehtoko,” āko. Moro saaro morara āko Ritonōpo tōmiry ekaronanomo a. Tōmipona toto se ynororo mana.

³ Otara kara ase: “Zae Pauru mana,” karyhtao oya xine. Imehnomo a roropa: “Zae pyra Pauru mana,” karyhtao, otara kara ase. Imehnō popyra onekaropyra ase. “Zae pyra mā toto,” kara ase. “Zae pyra ase,” kara ase roropa ypoko.

⁴ Ya zae rokē ase. Yrome otarame jukurākatopōpyry Ritonōpo a waro pyra imehnō mana zae jehtoh waro jahtao ro. Yrome Kuesēkomo a: “Pauru zae mana,” karyhtao, zae nymyry ase.

⁵ Morara exiryke Kuesēkō oehpyra ro ahtao: “Popyra matose Ritonōpo a,” kara ehtoko imehnomo a. Imeīpo jūme rokē kuapiakatorỹko Kuesēkō mana, toehse ropa tahtao. Morara ahtao kynyrihpyrykō enepynỹpo tō zumakapōko mana, kuosenetupuhtopōpyrykomo, kypenetatopōpyrykomo, enara. Morarame: “Kure mase ya,” āko Ritonōpo zae exiketomo a.

⁶ Wekyry tomo, opyno xine jexiryke yna poko kuurutou, ypoko, Aporu poko, enara. Āmorepatohkōme kuurutou zae oehtohkōme, Ritonōpo omiry omipona oehtohkōme, imehnō onypyrypara ehtoko. “Mose kure. Mose popyra,” kara ehtoko. Kure rokē ehtoko emero a.

⁷ Oxisā matose imehnō maro Ritonōpo a. Eya imehnō motye pyra matose. Ritonōpo nekarohpyryme okyryrykō mana, emero. Morara exiryke kure oexirykō poko epyrypara ehtoko, Ritonōpo poe rokē kure oexirykōke.

⁸ Otarāme azahkuru matose ynara āko: “Otyro se pyra ynanase, emero nae,” āko matose. “Tymōkomoke ynanase, porehme,” āko roropa matose repe. Yrome azahkuru matose. Tuisame sã matose tuisame pyra yna ahtao, Aporu maro. Tuisame nymyry awahtao xine tãkye jexiry, amaro xine tuisame ynanexiry roropa.

⁹ Ynara enetupuhnōko ase, Ritonōpo nymenekatyāme yna ahtao ro imehnō amorepananōme, tuisame pyra ynanase. Imehnō namotome sã rokē ynanase. Orihketōme sã tyrise ynanase, jarao orihmaposē samo emero tonesēme, kapuaōkō neneryme, nono pōkō neneryme, enara.

¹⁰ Kyrixtu onenetupuhpynomo a rowohpe ynanase Kyrixtu enetuputyryke yna a. Māpyra amarokomo Kyrixtu maro oexirykōke tuaro matose toehse. Onenetupuhpynomo a orēnōko ynanase. Yrome amarokō orēpyra matose eya xine. Yna se pyra mā toto. Yrome kure rokē oritorỹko mā toto.

¹¹ Emitapānōko ynanase. Tuna zehnāko roropa ynanase. Upōpo xihpyry ke tōtupohtose ynanase. Typipohse ynanase. Tosake pyra yna exiryke, ytoytōko rokē ynanase pata tō poro.

¹² Erohkehpura ynanase yronomyryme yna napyry epekahtohme. Imehnomo a typoihtose yna ahtao zae rokē toto ezuhnōko ynanase. Ynahtomaryhtao eanahtōko rokē ynanase.

¹³ Omi xihpyry ke typoihtose yna ahtao kure rokē ezuhnōko ynanase. Typahsēme sã yna ekarōko imehnō mana, itumekyhpury sã yna rīko mā toto.

¹⁴ Ohxirorykō se pyra ase repe. Morohne ymerono āmorepatohkōme, opyno xine jexiryke, ypoenōme sã oexirykōke.

¹⁵ Āmorepatōkō ikuhpỹme tomāse ahtao ro, Kyrixtu omiry poko toiro rokē omykōme mana. Tamorepase ya oexirykōke Jezu Kyrixtu tonetupuhse oya xine. Morara exiryke omykōme ase, osemazuhme tamorepase ya oexirykōke.

¹⁶ Naeroro ajohpāme sã kypoenohtoko ysã oehtohkōme.

¹⁷ Morara exiryke Timoteu aropōko ase oya xine. Umūkurume mana Kuesēkō enetuputyryke eya. Tymoise roropa ywy eya. Ipyno ase yronomyryme. Otuarōtanohtorỹko ropa mana zae jehtoh poko Kyrixtu Jezu enetuputyryke ya. Imehnō amorepatopōpyry poko roropa ya ourutorỹko mana. “Pata tō punero zae imehnō amorepāko Pauru mana, zae toto ehtohme tysaaro, Jezu poetory tō oximōtoh tao,” āko oya xine mana.

¹⁸ Toitoinē matose epyrypāko, ytopyra jekaroryke oya xine repe.

¹⁹ Yrome Ritonōpo jaropory se ahtao ytōko ase, okynā pyra, oenese xine. Mokaro otururu waro ase. Yrome amaro xine jahtao ywy roro epyrypaketō nyriry enēko ase. Otarāme Ritonōpo jamitunuru nae mā toto. Otarāme arypyra mā toto.

²⁰ Ritonōpo enetupuhnōko sytatose kuesēkōme. Omihpo rokē kara moro. Ritonōpo jamitunurume mana.

²¹ Oty kurehxo oya xine nae? Oorypyrykō poko ouruse xine jytory kure oya xine nae? Omi kurā ke ouruse xine jytory kure oya xine nae, oeahmase xine? Opyno xine jexiry kure oya xine ahtao oorypyrykō irumekatoko.

¹ “Toiro Korītu pō tumy pyty maro toehse mana, Jezu poetoryme tahtao ro,” tykase oehsenā ya. Morara popyra Ritonōpo a. Ritonōpo waro pyra exiketō roropa morara sã ahtao ihxipÿke exiry tyrypyrykō poko.

² Morara awahtao xine toiparo rokē: “Kure ynanase,” āko matose. Epyrypara ehtoko kure oexirykō poko. Emynyhmatoko hkoty mokyro rypyry poko. Mame mokyro iirypyryme exikety emynyhmara ahtao tyrypyry poko Ritonōpo maro oturutoh taka onēmapopyra ehtoko. Amaro xine õximōtohkō taka onēmapopyra ehtoko.

³ Ywy ase, ameke repe. Yrome amaro xine ro ase ukurohtao. Pitiko rokē pyra osetupuhnōko ase roropa opoko xine. “Mokyro popyra Ritonōpo a tyrypyry poko exiryke,” āko ase Jezu Kyrixtu poe. Amaro xine jahtao morararo ykary oya xine. Naeroro mokyro maro oximōpyra ehtoko.

⁴ Mame õximomyrykohtao Jezu Kyrixtu amaro xine mana. Kokoro rokē kymaro xine mana, kyjamihtanohtorÿko. Ywy roropa amaro xine sã ase josenetuputyryke opoko xine.

⁵ Naeroro Jezu jamitunuru poe mokyro iirypyryme aexihpyry a ynara kahtoko: “Joroko tamuru oesēme mana,” kahtoko eya, tyrypyry xihpyry se pyra aehtohme ropa. Otarāme orihnōko mana. Yrome tyrypyry rumekary ropa ahtao eya orihpyra ro ahtao ipynanohnōko Ritonōpo mana Kuesēkō oepyry ropa ahtao.

⁶ Toiparo rokē: “Kure ynanase,” āko matose, zae pyra oexirykōke. Ynara zuaro matose, iporutatos pitiko rokē repe, yrome tōximōse ahtao tiriiku maro, moro pão risē tytororo iporutaketye exīko. Moro sã iirypyryme exikety mana. Toiro tyrypyry poko exikety amaro xine ahtao, okynā pyra imehnō mā morararo isã exīko, tyrypyrykō poko.

⁷ Oorypyrykō irumekatoko emero porehme. Oorypyrykō poko pyra awahtao xine iirypyryme pyra matose. Tyrisenā sã matose. Pake kaneru mūkuru totapase juteu tomo a toytorykohtao Ejitu poe. Kaneru mūkuru totapase orihpyra tapyi taōkō ehtohme. Mokyro saaro Jezu Kyrixtu toorihse orihpyra kuehtohkōme. Oseahmatoh Paxikoa riryhtao juteu tomo a, atākyemāko mā toto kaneru mūkuru orihtopōpyry poko tytamurukō orihpyra ehtohme. Moro saaro wenikehpyra sehtone roropa Jezu orihtopōpyry poko kymyakākōme, orihpyra kuehtohkōme.

⁸ Jezu kynorihne kymyakākōme, orihpyra kuehtohkōme. Naeroro kyyrypyrykō surumekatone. Kyyrypyrykō poko pyra sehtone. Zae rokē sehtone ipunaka. Imehnō onenekunohpyra sehtone. Morara kuahtao xine atākyemāko sytatose Jezu orihtopōpyry poko, juteu tō atākyematoh saaro kaneru mūkuru etapatopōpyry poko.

⁹ Osemazuhme pape ymeroase onenerykōme ynara katohme oya xine: “Osepeme pyra ehtoko nohpo tō poko exiketō maro, tynio kuroko imehnō orutua poko exiketō maro roropa.”

¹⁰ Ritonōpo waro exipitopyra exiketō poko morara kara akene. Toipe mokaro iirypyryme. Imehnō nohpo poko toto, tyamene se mā toto. Ematonāko roropa mā toto. Joroko tō poko mā toto Ritonōpo myakāme. Mokaro maro se pyra kuahtao xine sero nono rumekary se sehtory.

¹¹ Ynara kary se rokē exiase oya xine: “Jezu poetoryme ase,” kananō mā imehnō nohpo poko ahtao mokaro maro pyra ehtoko. Tyamene se exiketomo te, joroko tō eahmananomo Ritonōpo myakāme te, imehnō kerekeremananomo te, etÿketomo te, imehnō poko enupunara exiketomo, enara. Mokaro maro pyra ehtoko. Otuhtho po porohpyra ehtoko toto maro, kary se exiase oya xine.

¹²⁻¹³ Ritonōpo onenetupuhpyra exiketomo a: “Zae pyra matose,” kara ase. Ritonōpo rokē toto apiakāko mana imeīpo. Yrome Jezu waro exiketō zae pyra ahtao zae pyra toto ehtoh poko enetupuhpotoko. Ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiryne: “Mokyro iirypyryme aexihpyry aropotoko owinoino xine,” me tymerose. Naeroro iirypyryme aexityā aropotoko owinoino xine.

6

Jezu poetory hxirōko terekatu netaryme, oty katohme?

¹ Atakorōme matose Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine. Oxiehno toehse awahtao xine imepỹ Jezu poetory maro, terekatu a mokyro anaropyra ehtoko Jezu poetory kara a. Kurehxo imepỹ Jezu poetory a oytorykomo zae ehtoh waro oehtohkōme.

² Etatoko pahne, Ritonōpo poetoryme kuexirykōke, sero etyhpyry po sero nono pōkō apiakāko sytatose Ritonōpo omi poe. Tyyrypyrykō poko aexityā apiakāko sytatose zae exiketō winoino. Morara exiryke atae pyra toehse awahtao xine imepỹ Jezu poetory maro zae ehtoh enetupuhtoko. Ataomirotoke ropa āmoreme xine.

³ Etatoko pahne, Ritonōpo nenyohyā kapuaōkō apiakāko roropa sytatose, zae exiketō ekarōko sytatose, tyyrypyhpyke exiketō ekarōko roropa sytatose, enara. Morara ahtao oxiehno toehse kuahtao xine ro zae ehtoh enetuputyry tupime hkopyra kyya xine.

⁴ Naeroro oxiehno toehse awahtao xine oty katoh zae ehtoh ekaropōko matou Jezu poetory kara a?

⁵ Ehxiropyra hmatou, Jezu onenetupuhpynomo a oytorykohtao? Toiro tokoh zuaro exiketō amaro xine nah? Atae pyra awahtao xine, eya ytotoko zae ehtoh enetupuh-tohme.

⁶ Seroae oxienonohnōko matose. Imepỹ Jezu poetory hxirōko matose terekatu ēpataka, Jezu poetory kara. Zae pyra matose morara awahtao xine.

⁷ Jezu poetory hxiroryhtao oya xine terekatu ēpataka Jezu onenetupuhpynō sā matose ipunaka. Kurehxo oya xine: “Oty kara,” kary, tyhtomase awahtao xine. Kurehxo tomatonanohe awahtao xine: “Oty kara,” kary oya xine.

⁸ Yrome imehnō ryhmāko matose. Imōkomory ematonanohe matose Jezu poetoryme toto ahtao ro.

⁹ Etatoko pahne, zuaro matose, tyyrypyrykō poko exiketō Ritonōpo esaka ytopyra ekurehnōko mana. Osenekunohpyra ehtoko. Imehnō nohpo poko exiketō mā omōpyra Ritonōpo esaka ekurehnōko te, imehnō orutua poko exiketomo te, orutua kō roropa oxipoko xihpyry exiketomo te, joroko tō eahmananō Ritonōpo myakāme omōpyra mā totō.

¹⁰ Omatō komo te, tyamene se exiketomo, etỹketomo te, imehnō kerekeremananomo, imehnō ryhmananomo roropa, mokaro mā Ritonōpo nekarory anapoipyra ekurehnōko, omōpyra mā toto Ritonōpo esaka.

¹¹ Toitoino mokaro sā mexiatose, Jezu onenetupuhpyra ro awahtao xine. Yrome sero-maroro Ritonōpo a oorypyrykō tykorokase mana. Tymenekase matose eya typoenōme oehtohkōme, tōmipona oehtohkōme. “Zae matose ya,” āko Ritonōpo mana Kuesēkō Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine, Ritonōpo Zuzenu kukurohtao xine exiryke roropa.

Kure Ritonōpo riry poko kyya xine

¹² Otārāme ynara āko matose ya: “Ywy ase Kyrixtu poetoryme. Naeroro emero rokē poko jahtao azahkuru pyra ase,” āko matose. Ÿ, otarame azahkuru pyra mase repe. Yrome emero hkopyra kure oya xine mana. Azahkuru pyra ahtao ro emero hkopyra ipoko ase yrypyry a ymykyryino ropa.

¹³ Imepỹ roropa otarame ynara āko: “Tonahsē nae sytatose ēmatohme waku aka. Tuahke sytatose tonahsē omōtohme,” āko. Ÿ, zae ro mana. Yrome imeīpo moro asakoro enahkapōko Ritonōpo mana, kynapyrykomo, kuakurukomo, enara. Kuokokō tyrise Ritonōpo a kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme, imepỹ nohpo poko pyra, imepỹ nio poko pyra, orutua kō poko pyra, enara. Ritonōpo Zuzenu esaryme tyrise sytatose Kuesēkō omipona kuehtohkōme. Ritonōpo Zuzenu omipona pyra kuahtao xine toiparo rokē taro sytatose.

¹⁴ Kuesēkō tōsemākapose ropa Ritonōpo a aorihxīpo. Moro saaro kymarokō ēsemākapōko ropa mana toorihse kuahtao xine. Tyjमितunuru ke kuēsemākapotorỹko ropa mana.

¹⁵ Etatoko pahne, Jezu enetupuhnanōme awahtao xine ōkokō Kyrixtu zokome mana ikyryryme toehse oexirykōke. Morara exiryke imepỹ nohpo poko jahtao popyra ase ipunaka, Kyrixtu zoko aroryke ya mokyro poko. Naeroro imepỹ nohpo poko pyra ehtoko ipunaka.

¹⁶ Etatoko pahne, imepỹ nohpo poko tahtao, toiro pūme sã exīko orutua mana imaro. Ynara tykase Ritonōpo exiryke moro poko: “Mokaro asakoro toiro pūme sã exīko mã toto,” tykase.

¹⁷ Yrome Kuesēkō omipona kuahtao xine toiro sã exīko sytatose imaro, toiro zuzenu maro exīko sytatose Kyrixtu Zuzenu maro.

¹⁸ Orutua komo, opyty kara maro pyra ehtoko ipunaka. Xihxi tomo, imepỹ nio maro pyra ehtoko ipunaka. Iiryppyry nae tyoro. Ipoko ahtao otarame kupūkō onyryhmara repe. Yrome imepỹ nohpo poko awahtao xine opūkō ryhmāko roropa matose.

¹⁹ Wenikehpyra ehtoko, kuokokō Ritonōpo Zuzenu esaryme mana. Kukurohtao xine mã ynororo, kyya xine tokarose Ritonōpo a exiryke. Naeroro opūkō esēme pyra matose. Ritonōpo rokē oesēkōme mana.

²⁰ Oorypyrykō tykorokase Ritonōpo a. Kyrixtu orihtopōpyry ke oorypyrykō topehmase eya. Morara exiryke tuaro ehtoko kure rokē oehtohkōme. Morarame kure rokē awahtao xine: “Kure Ritonōpo mana. Emero motye kuhse imehxo mana,” āko onenetupuhpynō mã Ritonōpo poko, kure oehtohkō eneryke tyya xine.

7

Oururukō se ase opytarykō poko, oniotarykō poko, enara

¹ Onymerohpyrykō yneneryme enease. Moro poko ynara mekaroposatose ya: “Yna pytary zae Ritonōpo a nae?” matose.

Etatoko pahne, opytarykō se pyra awahtao xine zae ro matose, nohpo poko pyra awahtao xine ipunaka.

² Yrome tuhke iirypyrymākō nae. Pytara toh repe imehnō pyxiã poko toehtohkōme. Popyra mã toto. Morara exiryke kurehxo ya orutua kō pytary typye toto ehtohme. Morararo nohpo tō roropa, iniotarykō kure ya tynioke toto ehtohme emero.

³ Orutua komo, kure ehtoko opyxiākō maro. Opyty amaro se ahtao imaro exiko. Opyxiākō tymoise oya xine ahtao kure iniome matose. Xihxi tomo, amaro se onio ahtao imaro ehtoko. Oniokō tymoise oya xine ahtao kure matose.

⁴ Xihxi tomo, ōkokō esēme nymyry pyra matose. Tosēke matose, oniokō ke. Morararo orutua komo, ōkokō esēme nymyry pyra matose. Tosēke matose opyxiākō ke.

⁵ Xihxi tomo, oniokomo a: “Amaro se pyra ase,” kara ehtoko. Morararo orutua komo: “Amaro se pyra ase,” kara ehtoko opyxiākomo a. Ynara karyhtao oya xine: “Oximaro pyra sehne aporo,” karyhtao oya xine asakoro ro, yronomyrymehxo Ritonōpo maro ōtururukō poko oehtohkōme, kure. Tuhke pyra onyhtoko oximaro pyra. Imeīpo oximaro ehtoko ropa imehnō poko penetara oehtohkōme, iirypyryme oripyra xine joroko tamuru ehtohme.

⁶ “Opytatoko kēty,” kara ase. “Oniotatoko kēty,” kara roropa ase, nohpo tomo a. Opytarykō se awahtao xine, opytatoko. Zae matose. Xihxi tomo, oniotarykō se awahtao xine oniotatoko.

⁷ Tākye ase typye pyra jehtoh poko. Orutua kō emero ysã toto ahtao kure ya exiry. Yrome Ritonōpo osenetupuhtoh kypoko xine oxisã pyra mana. Toitoine Ritonōpo poe pytara mã toto. Iirypyryme pyra roropa mã toto. Imehnō Ritonōpo poe ro pytāko mã toto. Tupime otarame eya xine exiry typye pyra toto ahtao. Otarāme tyrypyrykō

poko exiry toto. Naeroro kurehxo Ritonõpo a ipytarykomo tyyrypyrykõ poko pyra toto ehtohme.

⁸“Pytara ehtoko,” ãko ase pytara ro exiketomo a. “Niotara ehtoko,” ãko ase niotara ro exiketomo a, pytõpo tomo a, enara. Kurehxo ya toiroro oexirykomo ysaaro.

⁹Yrome typenekehse awahtao xine oniotatoko, opytatoko, enara. Kurehxo Ritonõpo a oerẽnarykomo, popyra openetarykõ poko oexirykomo, tynioke pyra awahtao xine, type pyra roropa awahtao xine.

¹⁰⁻¹¹Tynioke exiketomo, oniokõ onurumekara ehtoko. Morara ãko ase Kuesẽkõ omi poe, ypoe rokẽ pyra. Oniokõ rumekaryhta oya xine imepõ maro pyra ehtoko. Otarãme oxise exiko ropa matose oniokõ maro. Morara ahtao oniokõ maro exiko ropa matose. Morararo type exiketomo, opyxiãkõ onurumekara ehtoko.

¹²Imehnõ Jezu poetory tomo a ypoe ro ynara ãko ase, Kuesẽkõ nymeropohpyry kara: “Opyxiãkõ Jezu onenetupuhpyra ro ahtao, yrome amaro xine se ro toto ahtao, toto onurumekara ehtoko.”

¹³Morararo matose nohpo tomo. “Oniokõ Jezu onenetupuhpyra ro ahtao, yrome amaro xine se ro toto ahtao, toto onurumekara ehtoko.”

¹⁴Toto onurumekara awahtao xine kure oniokõ riko Ritonõpo mana Jezu onenetupuhpyra toto ahtao ro. Kure toto riko Ritonõpo mana opokoino xine amaro xine toto exiryke typyxiãkõ onurumekara toto exiryke. Morararo kure opyxiãkõ riko Ritonõpo mana Jezu onenetupuhpyra toto ahtao ro Jezu poetory maro toto exiryke tyniokõ onurumekara toto exiryke. Morara pyra ahtao opoenõkõ Ritonõpo waro pyra exiketõ poenõ sã rokẽ exiry. Yrome kure toto riko Ritonõpo mana, typoetory maro toto exiryke.

¹⁵Mame oniokõ Jezu poetory kara ahtao, mame orumekarykõ se toto ahtao, Jezu poetoryme awahtao xine, otara pyra orumekatorõko mã toto. Opyxiãkõ Jezu poetoryme pyra ahtao, mame orumekarykõ se toto ahtao, Jezu poetoryme oexirykõke, otara pyra orumekatorõko mã toto. Morarame turumekase awahtao xine opyxiãkõ a, oniokõ a roropa Jezu poetoryme awahtao xine tymyhpokase ropa sã matose. Naeroro: “Jurumekara exiko,” kara ehtoko oniokõ a, opyxiãkõ a roropa. Toto maro oxiehno pyra kuexirykõ se Ritonõpo mana.

¹⁶Naeroro xihxi tomo, oniokõ onurumekara ehtoko. Otarãme opokoino xine onio Jezu enetupuhnõko mã toto. Orutua komo, opyxiãkõ onurumekara ehtoko. Otarãme opokoino xine opyxiãkõ Jezu enetupuhnõko mã toto.

Ritonõpo omipona ehtoko

¹⁷Tyamitunuru ekarõko Ritonõpo kyaa xine mana orẽpyra kuehtohkõme inyrohmanohpotoh poko. Naeroro aomipona ehtoko. Toerohtohke mexiatose Jezu enetuputyryhta oya xine. Moro erohtoh onurumekara ehtoko. Ipoko erohtoko ro. Morararo Jezu poetory tõ amorepãko ase emero pata tõ punero.

¹⁸Tysahkase aexityãme awahtao xine Jezu poetoryme toehse awahtao xine asahkatopõpyry poko torẽtyke pyra ehtoko. Morararo matose onysahkara awahtao xine Jezu poetoryme toehse awahtao xine esahkapopyra ehtoko.

¹⁹“Jomipona nymyry matou?” ãko rokẽ Ritonõpo kyaa xine mana. “Opihpyry mysahkatou?” kara ynororo kyaa xine. “Onysahkara ro matou?” kara roropa mana.

²⁰Toerohtohke mexiatose okohmarykohta Ritonõpo a typoetoryme oehtohkõme. Morararo ehtoko, oerohtohkõ poko erohtoko ro.

²¹Toitoino imepõ namotome mexiatose tykohmase awahtao xine Ritonõpo a. Otara kara. Oesẽkõ poetoryme erohtoko ro. Yrome tokumẽtasão apoiry waro awahtao xine apoitoko.

²²Namoto tõ ytoytõko tamoreme xine pyra. Tosẽkõ omipona rokẽ ytoytõko mã toto. Yrome namoto tõ Jezu poetoryme toehse ahtao namotome pyra sã toehse ropa mã toto.

Kuesēkō omipona rokē toehse mǎ toto. Mǎpyra namotome pyra awahtao xine Kyrixtu enetuputyryhtao oya xine Kyrixtu namotome toehse matose, oesēkōme toehse aexiryke.

²³ Topehke typynanohse matose Ritonōpo a. Naeroro imepỹ namotome pyra ehtoko. Kyrixtu omipona rokē ehtoko.

²⁴ Wekyry tomo, typynanohse awahtao xine Ritonōpo a aomipona toehse mexiatose. Morararo ehtoko, seromaroro. Aomipona exikehpyra ehtoko. Onurumekara ehtoko Ritonōpo maro awahtao xine.

Niotara ro exiketō zae ehtoh poko, pytỹpo tō roropa

²⁵ Onymerohpyrykō ae mekaropoaotose niotara ro exiketō poko, pytara ro exiketō poko roropa. Moro poko jurupyra Kuesēkō nexiase. Naeroro: “Kuesēkō omi poe ourutorỹko ase,” kara ase. Naeroro typynanohse jexiryke, aomipona roropa jexiryke zae ehtoh enetupuhnōko rokē ase.

²⁶ Kyzehnotokō kyhtomatorỹko mana pitiko rokē pyra, Jezu poetory tō kara. Naeroro typye pyra awahtao xine kurehxo ya morara oexirykomo.

²⁷ Typye awahtao xine opyxiākō onurumekara ehtoko. Mǎpyra typye pyra awahtao xine pytara ehtoko.

²⁸ Opytarykohtao iirypyryme pyra matose. Morararo tyniokēkara niotaryhtao iirypyryme pyra mana. Yrome tupimehxo sǎ exiryke seromaroro morara āko ase, oetuarimarykōino.

²⁹ Wekyry tomo, okyna hkopyra Kyrixtu oehnōko ropa mana. Naeroro typye awahtao xine yronomyryme Kyrixtu nyrohmanohpotoh poko ehtoko typyākara samo.

³⁰ Morararo oxixikariketomo, emynyhmara exiketō sǎ ehtoko, tǎkye exiketō samo. Exianaketomo, atǎkyemara sǎ emynyhmatoko. Osepekahketōme awahtao xine onepekatyhpyrykō esēme pyra sǎ ehtoko.

³¹ Tymōkomoke exiketyme awahtao xine tỹpokōke pyra sǎ ehtoko, okyna hkopyra sero nono enatyryke.

³² Mōkomo tōkehko apoiry poko oya xine torētyke oexirykō se pyra ase. Typye pyra exiketō Kuesēkō nyrohmanohpotopōpyry a rokē tuaro Kuesēkō ākyemapory se toexirykōke.

³³ Yrome typye exiketō tỹpokōke exīko toto, mōkomo apoiry poko osenetupuhnōko roropa toto typyxiākō ākyemapory se toexirykōke.

³⁴ Asakorō omipona se exīko toh mana. Ritonōpo omipona se, typyxiākō omipona se, enara toh mana. Atapiakāko sǎ toh mana. Yrome tyniokākara Kuesēkō nyrohmanohpotopōpyry a rokē tuaro. Aomipona se rokē mǎ toto. Tǎkye rokē tosēkō riry se roropa mǎ toto. Yrome tynioke exiketō tỹpokōke exīko, tymōkomorykō apoiry poko osenetupuhnōko, tyniokō ākyemapory se toexirykōke.

³⁵ Morara āko ase ākorehmarykō se jexiryke. Tupimehxo opytarykō riry se pyra ase repe. Zae oexirykō se rokē ase, Ritonōpo omipona, Kuesēkō nyrohmanohpotopōpyry poko oehtohkōme yronomyryme.

³⁶ Asakoro ro orutua, nohpo, enara torēnarykō se toehse tahtao xine, yrome ynara karyhtao tyra xine: “Oximaro pyra ekurehnōko sytase,” āko otarame toh mana. Yrome ynara toto amorepāko ase, otarame ōpenehpyrykō maro pyra awahtao xine zae pyra exīko matose. Morara exiryke ōpenehpyrykō se ro awahtao xine yronomyryme oerēnarykō kure mana imaro. Iirypyryme pyra matose morara awahtao xine. Kurehxo opytarykomo.

³⁷ Mǎpyra imepỹ tamoreme tōsenetupuhxīpo typytary se pyra toehse tahtao, kure roropa mana. Toiroro se rokē tahtao, penetara roropa tahtao nohpo poko, tuaro ynororo, kure roropa ynororo pytara tahtao.

³⁸ Naeroro nohpo maro opytarykohtao kure Ritonōpo a matose. Yrome pytara awahtao xine kurehxo ya mana.

³⁹ Xihxi tomo, tosēke matose oniokō orihpyra ro ahtao. Yrome toorihse oniokō ahtao, oniotary se ropa awahtao xine kure oniotarykō ropa Jezu poetoryme orutua ahtao rokene.

⁴⁰ Yrome ynara enetupuhnōko ase, toorihse oniokō ahtao tākyehxo mehtory niotara ropa awahtao xine. Ritonōpo Zuzenu poe morara enetupuhnōko ase. Naeroro jomiry etatoko.

8

Tōsē poko, joroko tō zohme tokarose ahtao

¹ Onymerohpyrykō ae tōsē poko moturupoatose. Joroko tō zohme tōsē rīko imehnō mana. Mame morara tyrixīpo ekamōko mā toto. “Kure mokaro zoh onyry kyya xine nahe?” mekaropoatose. Moro poko oururukō se ase. “Joroko tō zoty poko tuaro sytatose. Naeroro otara kara sytatose,” katopōpyry oya xine zae ro repe. Yrome tuaro kuexirykō poko kuosenetuputyryhtao epyrypāko sytatose tuaro kuehtokō poko. Māpyra imehnō pyno kuahtao xine toto akorehmāko sytatose orēpyra toto ehtohme zae ehtoh poko.

² “Zuaro ase,” kananō mā zae ehtoh waro pyra mā toto.

³ Yrome typyno exiketō waro Ritonōpo mana.

⁴ Morarame tōsē rīko imehnō mana joroko zohme. Mame moro tōsē ekamōko mā toto imehno a. Otara āko sytatou? “Joroko zotōpyry onōpyra sehtone,” āko sytatou? Yrome ritōme pyra joroko tō mana. Ritonōpo myakāme pyra roropa mā toto. Toiro rokē Ritonōpo mana. Moro waro sytatose.

⁵ Sero nono pōkomo a tuhke joroko tō nae ritō sā repe. Azahkuru mā toto tuhke ritō kō ekaroryke tyya xine, kapuaōkomo nono pōkō roropa.

⁶ Yrome kyya xine toiro rokē Ritonōpo mana, Kummykomo. Emero Rihpōme mokyro mana. Ipoko ehtohme isene sytatose. Toiro roropa Kuesēkō mana, Jezu Kyrixtu. Eya senohne emero tyrise. Ipoe isene sytatose.

⁷ Yrome emero hkopyra Jezu poetory moro waro mana. Torēnase toto joroko tō eahmary poko imehno a. Naeroro tōsē onyryhtao tyya xine seroae ro: “Joroko zotōpyry mose ro,” āko mā toto, topekahse ahtao Jezu poetory kara a. Zae ehtoh waro hkopyra mā toto. Iiryryryme osekārōko mā toto joroko zotōpyry onyryhtao tyya xine.

⁸ Yrome kymarokō zae Ritonōpo a tōsē pokoino pyra. Oty kara Ritonōpo tōsē onyryhtao kyya xine, onōpyra kuahtao xine, enara. Oty kara rokē Ritonōpo morohne poko.

⁹ Otarāme zae oya xine moro tōsē onyry repe. Yrome otarame imepyny a, Jezu enetupuhpitone a moro tōsē onyry zae pyra mana. Naeroro tomeseke ehtoko Jezu enetupuhpitone tyrypyry poko onyripopyra oehthokōme. Eya tōsē onyry popyra ahtao moro tōsē onōpyra ehtoko roropa.

¹⁰ “Oty kara,” āko matose joroko zotōpyry onyry poko oya xine. “Joroko tō Ritonōpo myakāme pyra mā toto. Zuaro ase,” āko matose. Naeroro omōnōko matose toto tapyī taka. Joroko zotōpyry ōnōko matose, awamekaro xine rokene. Morarame zae ehtoh waro hkopyra exikety otarame oenetyrōko mana. “Zae ya roropa moro tōsē onyry,” āko mana tyya rokene. Yrome zae pyra ro eya, Ritonōpo myakāme joroko ekaroryke eya.

¹¹ Moro tōsē onyry oya xine eneryke tyya otarame tōnōko roropa mana. Morarame tōkehse ahtao emynymāko mokyro mana. “Otarāme orihnōko ase iiryryryme jexiryke,” āko mā repe. Yrome mokyro pynuke roropa Kyrixtu kynorihne, orihpyra aehtohme. Ākorōme mana Jezu enetuputyryke eya. Yrome emynymāko mana iiryryryme tyripose oya xine exiryke.

¹² Naeroro mokyro a tōsē onyry zae pyra ahtao: “Otuhkose,” kara ehtoko eya. Morara karyhtao oya xine zae pyra matose. Iiryryryme matose Kyrixtu a, ipoetory takorekehkase oya xine exiryke.

¹³ Iirypyryme imepỹ Jezu poetory riry se pyra ase. Naeroro tōsē onyry ya zae pyra ahtao eya, onōpyra ase ipunaka jūme, iirypyryme wekyry tō riporyino. Morararo ehtoko. Imehnō Jezu poetory iirypyryme onyriropyra ehtoko, enara.

9

Ritonōpo a tymenekase

¹ Poetome pyra toehse ase tomesetase roropa ywy. Ritonōpo nymenekahpyryme ase. Tumūkuru poko imehnō amorepaneme tymenekase ywy. Ywy roro Jezu enease Kuesēkomo. Aomipona toerohse jexiryke āmoreparykō poko ipoetoryme toehse matose.

² Otarāme imehnomo a Kuesēkō nymenekahpyryme pyra ase repe. Yrome matose jenetupuhnōko Jezu nymenekahpyryme imehnō amorepaneme. Amarokō roropa Korītu pōkomo imehnō tuarōtanohneme matose, amorepatōme Jezu nymenekahpyryme jexiry poko. Tuhkākō ynara āko: “Kuesēkō omipona Korītu pōkō toehse. Morara exiryke Kyrixtu nymenekahpyryme Pauru enetupuhnōko ase,” āko.

³ Naeroro ykerekeremaryhtao imehnomo a ynara āko ase: “Kyrixtu nymenekahpyryme ase imehnō amorepaneme.

⁴ Zae nase ya tōsē apoiryhtao ya jokuru roropa omi kurā ekarotamitume,” āko ase eya xine.

⁵ Imehnō Kyrixtu nymenekatyā typyxiākō maro ytoytōko pata tō poro Jezu poetoryme toto exiryke. Zae mā toto Ritonōpo a. Kuesēkō akorō morararo typye, Peturu roropa morararo. Mokaro sā jahtao kure jexiry roropa, typye jytoryhtao.

⁶ Imehnō Kyrixtu nenyohyā erohpyra mā toto tytinerūkō apoiry poko. Omi kurā ekarory poko rokē mā toto. Yrome erohnōko ase jemary ke roropa ytinerū apoiry poko etuarimara jehtohme. Panape roropa ysaaro erohnōko mana. Erohpyra yna ahtao moro poko kure oya xine nae? Ya kure exiry repe.

⁷ Soutatu tōme ahtao tineru apoīko mā toto kowenu wino toerohtamitume. Tyoro roropa, tupito esemy, otyro tarykase eya ahtao otyro epery enahnōko ynororo toerohtamitume. Morararo pui esē tomo, suhsu euhkaryhtao suhsu apoīko mā toto tōkurukōme, toky tō pynanohtamitume.

⁸ Moro saaro tineru apoiry kyaa xine zae mana imehnō amorepatamitume Ritonōpo omiry poko. Morararo Ritonōpo nymeropohpyry kuamorepatorỹko.

⁹ Ynara tymerose Moeze a: “Pui mytary onymyhyra ehtoko tiriiku ipikary poko itūtūmaryhtao,” tykase. Yrome kuekykō pyno rokē pyra Ritonōpo kynexine. Enetupuhpotohme morara tymerose eya.

¹⁰ Kypyno xine kuhse Ritonōpo mana. Morara exiryke morara tymerose eya. Otyro arykananō mā ynara osenetupuhnōko: “Imeīpo otyro epery apoīko ase ynapyryme,” āko. Morararo mā osenetupuhnōko otyro epery apoinanō roropa. Naeroro toerohtamitukō eraximaryke tyaa xine erohnōko mā toto.

¹¹ Toytoytose yna omi kurā ekarory poko oya xine. Otyro puhturu arykane sā ynanexiase tupito arykary pokō samo. Naeroro tineru apoiryhtao yna a ynaerohtamitume, popyra oya xine nae?

¹² Topehke pyra Ritonōpo omiry kurā ynanekaroase oya xine. Tyoro poko ynanerokuase roropa tineru poko.

Ynara kary etary se pyra ynanexiase Jezu onenetupuhpynomo a: “Ritonōpo omiry etary se pyra ase Pauru pokoino, tineru apoiry se rokē Pauru exiryke Ritonōpo omiry ekarotamitume,” kary etary se pyra ynanexiase.

¹³ Etatoko pahne, Ritonōpo maro oturutoh poko erohketō tynapyrykō apoīko mā toto Ritonōpo tapyī taka ytoketō wino. Tynekarorykō etapananō tohkō apoīko mā toto imehnō nekarotyamo.

14 Morararo: “Ritonõpo omiry poko imehnõ amorepananõ tynapyrykõ apoiryhtao tynamorepatyã wino kure ya mana,” tykase Kuesëkõ ya.

15 Mãpyra imehnõ tinerũ anapoipitopyra exiase. “Eheppyry se ase ãmorepatamitukõme,” kapitopyra ase. Morararo moro ynymeroypyry onenerykõme: “Otinerũkõ apoiry se ase,” kara ase. Jorikyry se pyra ase repe. Yrome jorikyry motye kuhse imehnõ tinerũ apoiry se pyra ase omi kurã ekarotamitume. “Pauru tineru se nexiase omi kurã ekarotamitume,” kary etary se pyra ase ipunaka.

16 Epyrypara ase imehnõ amorepary poko ya. “Kure ase imehnõ amoreparyke ya omi kurã poko,” kara ase. Kuesëkõ omipona rokẽ ase imehnõ amorepãko. Ý, etuarimary imehnõ anamorepara jahtao Jezu Kyrixtu poko.

17 Jamoreme jerokuruhtao omi kurã ekarory poko imehnomo a jerohtamitu se jexiry repe. Yrome Ritonõpo omi poe jexiryke jamoreme pyra ase. “Jomiry kurã ekaroko imehnomo a,” tykase Ritonõpo ya exiryke, aomipona rokẽ ase.

18 Morara ahtao otoko jeheppyry nae? Arypyra, tineru se pyra ase jerohtamitume. “Zae matose jehepmaryhtao oya xine ãmorepatamitukõme,” kara ase jetananomo a. Tãkye rokẽ ase topehke pyra imehnõ amorepary poko ya Jezu Kyrixtu poko. Tãkye jehtoh jeheppyryme sã ya mana.

19 Sero põ omi poe pyra ase erohnõko. Yrome emero akorehmaneme toehse ywy Kyrixtu enetupuhpotohme eya xine, ipoetoryme toto ehtohme.

20 Juteutõkara maro jahtao Moeze omihpyry omipona jehtoh poko torëtyke pyra ase, Jezu enetuputyryke ya tukurãkase jexiryke. Yrome juteu tõ amoreparyhtao ya omi kurã poko, toto sã Moeze omihpyry omipona exiko ywy Jezu omiry zehno pyra toto ehtohme. Juteu tomo a Jezu omiry ekaroryhtao ya Moeze omihpyry omipona exiko ase yronomyryme juteu tõ saaro, Jezu Kyrixtu enetupuhpotohme eya xine.

21 Morararo juteutõkara maro jahtao, mokaro sã Moeze omihpyry poko pyra ase, Jezu Kyrixtu enetupuhpotohme eya xine roropa. Kyrixtu omipona ase. Naeroro Ritonõpo omipona ase roropa.

22 “Jezu Kyrixtu enetuputyry poko ikuhnõko ase,” kananõ maro jahtao mokaro sã exiko ase toto akorehmatohme, orëpyrahxo Jezu enetupuhtohme toto a. Imeimehnõ maro jahtao toto sã exiko ywy Jezu Kyrixtu enetupuhpotohme eya xine. Emero rokẽ poko ase Jezu enetupuhpotohme imehnomo a.

23 Morohne poko ase omi kurã ekarotohme sero põkomo a. Jezu Kyrixtu ekaroryhtao ya kure jetananõ riko Ritonõpo mana. Kure jyriko roropa mana.

24 Toipe tururume ytoketõ poko ahno, axihxo tururume ytokety waro toehtohkõme. Mame tururume ytoketõ tuhke tururume ytõko. Yrome toiro osemazuhme eporehkãko, axihxo exikety rokene. Ynoro rokẽ eheppyry apoiko mana. Tãkye exiko roropa mana. Mokyro sã ehtoko, orëpyra tururume ytokety samo. Jezu Kyrixtu omipona exikehpyra ehtoko. Mame, “Kure mase,” ãko Kuesëkõ oya xine mana. Morara kary etaryke oya xine tãkye kuhse exiko matose, tururume ytokety tãkye exiry motye eheppyry apoiryhtao tyã.

25 Toipe tururume ytoketomo. Kokoro rokẽ tururume ytõko mã toto, orëpyra toehtohkõme, imehnõ motye toehtohkõme tururume toytotohkõ poko. Mame imehxo exiketyme ahtao, imehxo toehtoh enetupuhpotoh apoiko mana. Moro imehxo toehtoh, enetupuhpotoh axitao rokẽ repe. Yrome Jezu omipona exiketyme kuahtao xine, axitao rokẽ pyra Ritonõpo nekarory apoiko sytatose. Jũme imaro exiko sytatose.

26 Wazawazame pyra tururume ytokety ytõko toeporehkatohme osemazuhme. Mokyro saaro ase zae rokẽ jehtohme Jezu omipona Ritonõpo nekarory apoitohme ya. Tyoro roropa sã ase. Imepỹ poremãkapone sã ase. Tomeseke sã ynoro poremãpyra toehtohme. Mokyro saaro ase toeseke Jezu Kyrixtu omipona jehtohme.

²⁷ Imehnomo a ynara asene: “Zae ehtoko Jezu Kyrixtu omipona,” asene. Morara kaxīpo yyrypyry poko toehse jahtao, ehxirory yronymyryme jomihpyry etahpōkō neneryme. Morara exiryke yyrypyry poko ypenetaryhtao ya ipoko pyra ase. Emero irumekāko ase Jezu Kyrixtu omipona rokē jehtohme: “Popyra mase ya,” kara Jezu ehtohme ya.

10

Joroko tō oneahmara ehtoko

¹ Wekyry tomo, osenetupuhtoko kytamurukō poko. Moeze maro toytorykohtao ahno esao pyra toto typynanohse Ritonōpo a. Akurū zopino toh kynexine. Tuna konōto Tahpiremā takuohse roropa eya xine.

² Mame tuna konōto akuotyryhtao eya xine, Moeze marōme tōpurihkase toto tuna konōto kuaa, akurū ao, enara.

³ Ritonōpo nenehpohpyry kapu ae tonahse eya xine emero porehme.

⁴ Ritonōpo nekarohpyry tōse roropa eya xine. Topu ae tuna tutūtase, toto okurume. Yrome moro topu Jezu Kyrixtu enetupuhtoh kynexine. Toto maro toytose ynororo.

⁵ Yrome Ritonōpo zamaro pyra tuhkākō kynexine. Morara exiryke toorihse toto ahno esao pyra toytorykohtao. Tōtonēse toto sapararahme ona poro.

⁶ Morara tyripose Ritonōpo a kutuarōtanohpotohkōme, zae ehtoh waro kuehtohkōme. Tyrypyrykō poko typenetase kytamurukomo. Naeroro mokaro sā pyra sehtone, kyyrypyrykō poko penetara sehtone ipunaka.

⁷ Toitoine kytamurukō joroko tō poko toehse, Ritonōpo omipona pyra. Otuhthoh konōto tyrise eya xine tyneponāmarykō ēpataka, tōsemeikase toto. Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme pake moro poko: “Typorohse toto tyneponāmarykō ēpataka. Tōtuhse toto, eukuru tōse eya xine roropa. Mame towōse ropa toto watohme,” me tymerose. Mokaro sā pyra sehtone, joroko tō poko pyra sehtone ipunaka.

⁸ Imehnō nohpo poko exiry popyra Ritonōpo a mana. Imehnō orutua poko exiry roropa. Kytamurukō toitoine nohpo tō poko toehse ahtao tuhkākō toorihse toto, 23 miume toorihse toiro ēmepyyry ae rokene. Naeroro imehnō pyxiā poko pyra sehtone, imehnō nio tō poko pyra roropa sehtone.

⁹ Kytamurukomo a Ritonōpo tyenonohse. Tykerekerehemase toto a. Ynara tykase toto Ritonōpo poko: “Kypyno xine Ritonōpo mana. Kuānohpyra xine mana iiryryryme kuahtao xine ro,” tykase toh repe. Mame tyrypyrykō poko toehse ahtao okoi tyripose Ritonōpo a toto esekatohme, tuhke. Naeroro Kuesēkō onyenonohpyra sehtone.

¹⁰ Ritonōpo poko tātakirimase kytamurukomo. Naeroro taorihmapose toto Ritonōpo nenyokyhpyry a. Toorihse toto. Naeroro Ritonōpo poko atakirimara sehtone.

¹¹ Morara tyripose Ritonōpo a kytamurukomo a pake zuaro kuehtohkōme. Tymerose roropa tōmipona pyra exiketō wānohtopōpyry pokō kutuarōtanohpotohkōme, kytamurukō sā pyra kuehtohkōme. Seromaroro sero nono enahsasaka mana. Naeroro pakatōkō Ritonōpo omipona pyra ehtopōpyry sā pyra sehtone.

¹² Morara exiryke ynara kara ehtoko: “Iiryryryryme pyra ase orēpyra jexiryke,” kara ehtoko. Ynara rokē kahtoko Ritonōpo a: “Kuakorehmako Papa yyrypyry poko pyra jehtohme,” kahtoko Ritonōpo a.

¹³ Tukahse awahtao xine ynara zuaro matose imehnō roropa morararo tyrypyrykō poko tukuhse mā toto. Yrome jamihmehxo Ritonōpo mana. Tōmihpyry ae ro ākorehmatorỹko mana tukuhse awahtao xine. “Epo nase,” āko mana. Okuhnekō aropōko roropa mana owinoino xine. Jamihme pyra awahtao xine ajamihtanohtorỹko mana oorypyrykō poko pyra oehtohkōme. Ajamihtanohtorỹko mana oorypyrykō rumekatohme oya xine.

¹⁴ Naeroro wekyry tomo, joroko tō poko pyra ehtoko ipunaka.

¹⁵ Tuaro exiketõme matose ya. Naeroro zae jomiry ehtoh enetupuhtoko.

¹⁶ Jezu orihtopõpyry poko wenikehpyra kuehtohkõme oximõnõko sytatose. Mame uwa eukuru poko: “Kure mase Papa,” äko sytatose Ritonõpo a. Ënõko sytatose emero porehme. Kyyrypyrykõ kurikary poko osenetupuhnõko sytatose toxixihmase Jezu exiryke wewe pokona kyyrypyrykõ ehehpyryme. Morararo wyi enapyryhtao kyaa xine Kyrixtu orihtopõpyry poko osenetupuhnõko sytatose porehme. Oximaro sytatose Jezu Kyrixtu maro. Tyjमितunuru ekarõko roropa mana kyaa xine. Moro poko osenetupuhnõko sytatose moro wyi enapyryhtao kyaa xine.

¹⁷ Oximõme wyi ohnõko sytatose Jezu orihtopõpyry poko osenetuputyry poko, tuhke kuahtao xine ro. Tuhke kymarokõ repe. Yrome Jezu enetuputyryke kyaa xine, aomipona toehse roropa kuexirykõke toiro zokome sã sytatose tupuhpyke Jezu ke, kuesëkõme aexiryke.

¹⁸ Juteu tõ poko osenetupuhtoko, Ritonõpo maro oturuketõ poko roropa. Tynekarorykõ etaparyhtao tyaa xine tynekarorykõme Ritonõpo a, tõnõko roropa toto. (“Ritonõpo poenõme ynanase,” äko osenetupuhnõko toto, moro tõsë onyryhtao tyaa xine.)

¹⁹ Æmoreparykõ se roropa ase joroko poko. “Joroko tõ kure,” äko imehnõ mã repe. Yrome Ritonõpo onymyakãmara mã toto. Joroko tõ eahmananõ azahkuru mana. Ynara osenetupuhnõko mã toto: “Tõsë ekarõko ase joroko zohme. Naeroro kure ase,” äko toh mã repe.

²⁰ Yrome etatoko pahne, moro tõsë riryhtao joroko zohme, Ritonõpo a moro onekaropyra matose. Joroko tamuru omi poe moro riko matose. Yrome joroko tõ poko oexirykõ se pyra ase ipunaka.

²¹ Mame Jezu orihtopõpyry enetupuhtoh eukuru enyryhtao oya xine Ritonõpo poenõme oexirykõ poko osenetupuhnõko matose. Naeroro ahno nekarohpyry joroko tõ okurume, moro onõpyra ehtoko ipunaka. Ahno nyrytã ãpataka eukuru riryhtao joroko okurume, moro onõpyra ehtoko. Morararo wyi enapyryhtao oya xine Jezu orihtopõpyry poko osenetupuhtohme Ritonõpo poetoryme oehtohkõ poko osenetupuhnõko matose. Naeroro ahno nyrytã zotõpyry onõpyra ehtoko, joroko tamuru omi poe moro zoty tyrise exiryke.

²² Zumoxike Kuesëkõ onyripyra sehtone. “Orõpyra ase Jezu motye,” karyhtao kyaa xine joroko tamuru akorehmaneme exiko sytatose. Mame joroko tamuru akorehmaneme kuahtao xine zumoxike exiko Kuesëkõ kypoko xine mana.

²³ Ynara äko imehnõ mã otarame: “Emero rokë poko sytatose Kyrixtu poetoryme kuexirykõke,” äko toh mã repe. “Yrome emero pyra kure kyaa xine mana,” äko ase. “Emero poko ase Kyrixtu poetoryme jexiryke,” äko roropa toh mã repe. Yrome emero pyra zae kuehtohkõ poko kuakorehmatorõko mana.

²⁴ Osepyno rokë pyra ehtoko. Imehnõ pyno ehtoko roropa. Kykyryrykõ poko rokë kuahtao xine imehnõ motye kuehtohkõme popyra sytatose.

²⁵⁻²⁶ Ynara äko Ritonõpo omiry: “Sero nono Ritonõpo kyryryme mana. Sero põkõ roropa emero porehme Ritonõpo nyrytãme mana,” äko. Naeroro tõsë apoiryhtao oya xine emero rokë kure mana. “Otarãme mose popyra Ritonõpo a,” kara ehtoko. “Otarãme mose ahno nyrytã ãpataka tyrise joroko zohme,” kara ehtoko roropa. Topekahse oya xine ahtao imehnomo a kure roropa mana.

²⁷ Morarame Jezu poetory kara a oeahmarykohtao tytapyi taka otuhse oytotohkõme, itapyi taka oytorykõ se awahtao xine ytotoko. Mame: “Õty mose,” karyhtao oya xine moro tõsë poko onekaropopyra ehtoko. “Mose tokarose nae joroko zohme?” kara ehtoko. “Mose onõpyra ase popyra exiryke Ritonõpo a,” kara ehtoko roropa. Otuhoko rokë rahkene.

²⁸ Yrome ynara karyhtao rokē eya xine: “Mose joroko zotỹpyry,” karyhtao oya xine, onõpyra ehtoko morara tykase ekarone exiryke, zae ehtoh poko oexirykõ waro toto ehtohme.

²⁹ Amarokõ tõsē onyry poko, oty kara matose, joroko zotỹpyryme ahtao ro. Yrome imehnõ Jezu poetory pokoino onõpyra matose zae pyra moro tõsē onyry enetuputyryke eya xine. Otarāme ynara ekaropory se matose: “Oty katohme imepỹ pokoino tõsē onõpyra hano? Eya rokē moro tõsē onyry popyra mana, joroko zotỹpyryme ekaroryke eya.

³⁰ ‘Kure mase Papa. Senohne onekarohpyryme ya,’ āko ase Ritonõpo a. Naeroro oty katoh imehnõ yna kerekeremāko nae tõsē onyry poko yna a? Ritonõpo nekarohpyryme exiryke, ‘Kure mase,’ tykase ywy,” āko otarame matose ya.

³¹ Etatoko pahne, emero poko awahtao xine kure Ritonõpo tyritoko. Tõsē onyryhtao oya xine, kure Ritonõpo ritohme tõtoko. Eukuru enyryhtao oya xine kure Ritonõpo ritohme ētoko.

³² Kure rokē ehtoko juteu tõ maro, juteutõkara maro, Jezu poetory tõ maro roropa, penekehpyra toto ehtohme Jezu enetuputyry poko.

³³ Ysā ehtoko. Kure ehtoh rokē kuhñoko ase imehnõ maro emero, toto pyno jexiryke. Osepyno hkopyra ase imehnõ emero kure riry se jexiryke, toto pynanohtohme Kyrixtu a.

11

¹ Naeroro kypoenohtoko ysā oehtohkõme. Ywy roropa Kyrixtu poenohnõko ase.

Nohpo tõ zae ehtoh poko

² Ypoko wenikehpyra matose, āmorepatopõpyrykõ ya omipona roropa matose. Morara oexirykõ kure mana.

³ Yrome ynara āmoreparykõ se ase, typye exikety typyty esēme mana. Kymarokõ emero esēme Kyrixtu mana. Mame Ritonõpo Kyrixtu esēme mana.

⁴ Naeroro oximõme awahtao xine õtururukõ poko Ritonõpo maro, kure orutua kõ tyxapeuke pyra oturũko. Orutua komo, Ritonõpo omiry poko imehnõ amoreparyhtao oya xine, tyxapeuke pyra toto amorepatoko. Tyxapeuke orutua ahtao Kyrixtu poihtõko sã mana. Popyra mana.

⁵ Yrome nohpo tomo, tuhpõke oturutoko Ritonõpo a oximõme awahtao xine. Imehnõ amoreparyhtao roropa oya xine tuhpõke Ritonõpo omiry poko toto amorepatoko. Tuhpõke pyra awahtao xine oniokõ hxirõko matose, ehxirõko roropa matose oũsety sahkahpyry samo.

⁶ Naeroro tuhpõke se pyra nohpo ahtao, ynara kahtoko eya: “Oũsety isahkapoko roropa,” kahtoko eya. Ynara exiryke, nohpo zũsety tysahkase ahtao aehxirory mana. Naeroro kure tuhpõke nohpo tõ ahtao oximõme awahtao xine, ehxiropyra mã toto.

⁷ Yrome orutua kõ tyoro. Tuhpõke se pyra orutua komo, tysaaro tyrise exiryke Ritonõpo a. Tõmipona orutua kõ ehtohme tyrise toto Ritonõpo a. Yrome nohpo tõ tyrise tyiniokõ omipona ehtohme.

⁸ Orutua riry se Ritonõpo toehse ahtao nohpo wino onyripyra kynexine. Yrome orutua wino nohpo tyrise eya rahkene.

⁹ Orutua tyrise eya nohpo tõ pokoino pyra. Yrome nohpo tyrise Ritonõpo a orutua pokoino, orutua akorehmaneme.

¹⁰ Naeroro Jezu poetory tõ oximomyryhtao kure nohpo tõ tuhpõke ahtao, toto eneryke Ritonõpo nenyoytamo a. Tuhpõke toto ahtao tyiniokõ omipona toehtohkõ poko itu- arõtanohpõko mã toto.

¹¹ Kuesēkõ maro kuexirykõke toiroro pyra nohpo tõ mana. Morararo orutua komo. Toiroro pyra sytatose. Atakorehmāko sytatose zae kuehtohkõme.

¹² Pake ahtao orutua osemazuhme tyrise Ritonõpo a. Mame aoropary zehpyry touse ahtao, nohpo tyrise eya roropa. Seromaroro orutua kõ enurũko nohpo ae. Yrome emero porehme Ritonõpo poe mana.

¹³ Kure oya xine nae nohpo tõ otururuhtao Ritonõpo maro oximõmãkõ rãnao tuhpõke pyra ahtao? Arypyra, popyra mana.

¹⁴ Toipe sytatose. Orutua kõ tũsehke mosã ke ahtao popyra kyya xine mana. Epoihtõko sã mokyro mana kyya xine.

¹⁵ Yrome nohpo tõ tũsehke mosã ke ahtao kure rokẽ kyya xine mana. Tũsehke mosã ahtao, tuhpõke exikety sã nohpo mana.

¹⁶ Tuhpõke pyra nohpo ahtao aotururuhtao Ritonõpo maro oximõmãkõ maro popyra mana, ãko ase. Morara ãko ase emero Jezu poetory tomo a emero pata tõ po. Morara ãko ase roropa jezujezukuru se exiketomo a.

Kuesẽkõ otuhtopõpyry poko

(Mateu 26.26-30; Maku 14.22-25; Ruka 22.15-20)

¹⁷ “Kure rokẽ matose oximõnõko Ritonõpo poko,” kara ase oya xine. Õximomyrykohtao atakorehmara matose yronymyrymehxo Jezu enetuputyry poko. Atakorekehkãko rokẽ matose. Morara popyra ya mana. Naeroro ãmorepatorỹko ase zae ehtoh poko õximomyrykohtao.

¹⁸ Ynara ãko imehnõ mana opoko xine: “Korĩtu põkõ tãtapiakase sã mã toto. Oximõnõko ro mã toh repe, yrome oxiehno toto,” ãko. Morara kary ajohpe pyra mana ya.

¹⁹ Otarãme atapiakãko matose zae oehtohkõ enetupuhpotohme imehnomo a.

²⁰ Õximomyrykohtao Kuesẽkõ orihtopõpyry poko osenetupuhpyra matose. Õtukurukõ poko rokẽ oximõnõko matose. Oty katohme?

²¹ Õtukurukohtao toitoine matose emotyẽkãko. Naeroro imehnõ etyhyryme exiketõ otuhpyra ekurehnõko, osemazuhme autuhtyã toemotyẽkase exiryke.

²² Morara awahtao xine õximomyrykohtao azahkuru matose ipunaka. Tytapyike matose. Omise awahtao xine otuhtoko atapyĩkõ tao. Ritonõpo maro oturutoh tao zae rokẽ otuhtoko. Moro tao tymõkomokãkara onyhxiropyra ehtoko roropa. Azahkuru awahtao xine õximomyrykohtao: “Kure matose,” kara ase oya xine.

²³ Tamorepase ywy Kuesẽkomo a toorihtopõpyry poko wenikehpyra ipoetory tõ ehtohme. Morararo kuamorepatose. Ynara ase oya xine: “Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu ewokasasaka ahtao Juta a, wyi apoine.

²⁴ ‘Kure mase Papa Kapuaono,’ karyhtao eya, wyi tohkane. Typoetory tomo a ynara tykase ynororo: ‘Sero wyi enapyryhtao oya xine wenikehpyra ehtoko jexixihmapo-topõpyry poko wewe pokona. Okurãkatohkõme orihtõko ase,’ tykase.

²⁵ Mame otuhkehõpo eukuru tapoise Jezu a. Ynara tykase: ‘Seny õkurukomo. Tõmiry kasenato ekarõko Ritonõpo sero põkomo a jorihtopõpyry pokoino. Topekahse matose ya umunuru ke. Naeroro sã enyryhtao oya xine jorihtopõpyry poko osenetupuhtoko,’ tykase.

²⁶ Naeroro Kuesẽkõ oehtohto ropa wyi enapyryhtao oya xine, eukuru enyryhtao roropa oya xine, imehnõ tuarõtanohpõko matose aorihtopõpyry poko kymyakãkõme,” ase oya xine.

²⁷ Naeroro zae pyra awahtao xine ohxirotorỹko Ritonõpo mana, Kuesẽkõ orihtopõpyry poko wenikehpyra ehtoh enapyryhtao oya xine, eukuru enyryhtao roropa oya xine. Iiryryryme oexirykõke ohxirotorỹko Ritonõpo mana, Kuesẽkõ exixihmahpõkõ hxirory samo.

²⁸ Morara exiryke ynara osenetupuhtoko aporo: “Zae rokẽ ytoytõko hano Ritonõpo neneryme?” kahtoko aporo okurohtao xine. Morarame zae awahtao xine rokẽ Kuesẽkõ exixihmatopõpyry poko wenikehpyra ehtoh enahtoko, eukuru êtoko, enara. Iiryryryme

awahtao xine oorypyrykō ekarotoko Ritonōpo a ikorokatohme. Moromeīpo enahtoko, ētoko, enara.

²⁹ Kuesēkō kynorihne kyyrypyrykō epehmatohme, Ritonōpo poenōme kuehtohkōme. Moro onenetupuhpyra awahtao xine, aorihpōpyry poko wenikehpyra ehtoh onehpyra ehtoko, onēpyra roropa ehtoko, enara. Awamekaro xine rokē moro wyi enapyryhtao oya xine, moro eukuru enyryhtao roropa oya xine awānohtorỹko Ritonōpo mana, ajoajohpe Kuesēkō orihpōpyry poko wenikehpyra ehtoh enapyryke oya xine.

³⁰ Morara exiryke kure pyra toehse matose. Jamihme pyra roropa toehse matose. Toitoine roropa amaro xine aexityā toorihse mana.

³¹ Kuesēkō orihpōpyry poko wenikehpyra ehtoh enapyry se awahtao xine ynara osetupuhtoko aporo: “Iiryryryme hano Ritonōpo a?” kahtoko oseya rokene. Mame tyrypyhpyke awahtao xine ekarotoko oorypyrykō Ritonōpo a ikorokatohme ropa. Kyyrypyrykō tykorokase ahtao Ritonōpo a: “Popyra matose ya,” kara mana kyya xine. Kuānohpopyra xine roropa mana.

³² Yrome: “Popyra matose ya,” āko Ritonōpo kyya xine kyyrypyrykō poko kuahtao xine. Kutuarimapotorỹko roropa mana zomory zuaro kuehtohkōme, kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme. Morara kuamorepatorỹko Ritonōpo mana apotoimo htaka omōpyra kuehtohkōme tōmipona pyra exiketō maro.

³³ Morara exiryke wekyry tomo, Kuesēkō exixihmatopōpyry poko wenikehpyra ehtoh enahtohme ōximomyrykohta, imehnō Jezu poetory tō oepyyry eraximatoko aporo. Mame oximōme toehse emero ahtao otuhtoko.

³⁴ Mame omise ro awahtao xine otuhtatoko atapykō taka, ozehno xine Ritonōpo exiryino awānohpyra Ritonōpo ehtohme roropa. Tuhke mekaropotone. Morohne poko ourutorỹko ase amaro xine toehse jahtao.

12

Ritonōpo Zuzenu nekarory poko

¹ Wekyry tomo, ynara matose: “Oty ekarōko Ritonōpo Zuzenu nae kyya xihne?” matose pape poko. Naeroro Zuzenu Kurā nekarory tō poko ourutorỹko ase, zae zuaro oehthkōme.

² Jezu poetoryme exipitopyra ro awahtao xine, oenekunopyase xine joroko tō eahmary poko Ritonōpo myakāme repe. Yrome opynanopyrykō waro pyra mokaro mana, isene pyra toexirykōke.

³ Yrome seromaroro ynara kananō nae: “Ritonōpo poe ase senohne rīko,” kananō nae mana. Yrome Ritonōpo Zuzenu poe toto ahtao: “Jezu popyra mana,” kara toh mana ipunaka. Ritonōpo Zuzenu poe ynara āko mā toto: “Jezu jesēme mana,” āko Ritonōpo Zuzenu nae exiketō mana. “Kuesēkōme mana,” āko mā toto. Imehnō mā morara kasaromepyra mā toto. Moro waro awahtao xine Ritonōpo poe oturuketō nymyry waro matose. Ajohpe exiketō waro roropa matose.

⁴ Tuhke rokē Ritonōpo Zuzenu nekarory tō kyya xine mana. Yrome toiro rokē ekarohpō mana.

⁵ Tyotyoro poko tuhke erohnōko sytatose Kuesēkō omipona. Yrome toiro rokē Kuesēkō mana.

⁶ Tyotyorō poko emese kure sytatose orēpyra kuehtohkōme Ritonōpo nyrohmanohpotoh poko. Yrome toiro rokē Ritonōpo mana. Ipoē rokē emese kure sytatose, tyjमितunuru ekaroryke kyya xine, inyrohmanohpotoh poko kuehtohkōme.

⁷ Tyjमितunuru ekarōko Ritonōpo kyya xine mana imehnō Jezu poetory akorehmatohme kyya xine.

⁸ Tyjमितunuru ekarōko toitoine typoetory tomo a emese kure toto ehtohme zae omi ekarory poko imehnomo a. Imehnomo a tyjमितunuru ekarōko mana emese kure toto ehtohme imehnō amorepary poko Ritonōpo omiry poko, zuaro toto ehtohme.

⁹ Imehnomo a tyjमितunuru ekarōko mana yronomyryme Jezu enetupuhtohme eya xine. Imehnomo a tyjमितunuru ekarōko mana kurākōkara kurākatohme eya xine.

¹⁰ Imehnomo a tyjमितunuru ekarōko Ritonōpo Zuzenu mana imehxo Ritonōpo ehtoh enepotohme imehnomo a. Imehnomo a tyjमितunuru ekarōko mana tōmiry ekarotohme imehnomo a. Imehnomo a tyjमितunuru ekarōko mana Ritonōpo Zuzenu poe exiketō waro toto ehtohme, typoe rokē ytoytoketō waro roropa toto ehtohme. Imehnomo a tyjमितunuru ekarōko mana imehnō omiry ae oturutohme. Imehnomo a tyjमितunuru ekarōko mana mokyro zurutopōpyry enetupuhtohme ekarotohme ropa kuomirykō ae.

¹¹ Tuhke ekarōko Ritonōpo Zuzenu kyya xine mana. Yrome toiro rokē ynororo. Tamoreme ekarory se exiryke tyjमितunuru ekarōko kyya xine mana.

Tŷpokōke tuhke kuokokō mana

¹² Kuokokō tuhke tŷpokōke mana. Moro saaro Kyrixtu enetupuhnānō tuhke mā toto. Yrome toiro zoko sā sytatose Jezu enetuputyryke kyya xine.

¹³ Tuhkākō Jezu Kyrixtu enetupuhnōko mana. Juteu tomo, juteutōkara roropa enetupuhnōko mā toto. Tosēke exiketomo, tosēke pyra exiketō roropa enetupuhnōko mā toto. Enetuputyryke kyya xine tukurākase sytatose Ritonōpo Zuzenu a Jezu Kyrixtu zokome sā kuehtohkōme. Ritonōpo jamitunuru nae sytatose Zuzenu kukurohtao xine exiryke.

¹⁴ Ynara exiryke, toiro rokē pyra kuokokō pokō mana. Tuhke tŷpokōke mana.

¹⁵ Kupupurukō ynara kara mana: “Tyoro jexiry se ase. Omame se ase,” kara mana. Pupume ro mana, myarotokoromero.

¹⁶ Morararo kypanarykō ynara kara mana: “Onume pyra jexiryke zoko pokōme pyra ase,” kara mana. Kuokokō pokōme ro mana. (Kuokokō pokō mā oxikerekeremara mana Ritonōpo netaryme. Tākye rokē mā kehko toerohtohkō pokō.)

¹⁷ Kuokokō tytororo onume rokē ahtao otato pyra kymarokō exiry. Morararo paname rokē kuokokō ahtao eunatara kymarokō exiry.

¹⁸ Yrome toiro rokē pyra kuokokō pokō tyrise Ritonōpo a. Tuhke kypokōkō tyrise eya kuokokōme tytororo kuehtohkōme. Morara tyrise kymarokō Ritonōpo a tōsenetupuhtopōpyry ae ro.

¹⁹ Toiro rokē kypokōkō ahtao tokoke pyra sehtory.

²⁰ Yrome zoko pokō tuhke tyrise toiro tokoke kuehtohkōme.

²¹ Naeroro kuenurukō ynara kara mana kuemarykomo a: “Ose pyra ase,” kara mana. Kupuhpyrykō ynara kara mana kupupurukomo a: “Ose pyra ase,” kara mana. (Moro saaro: “Mose se pyra ase,” kara sehtone imepŷ Jezu poetory pokō Jezu Kyrixtu enetuputyryke kyya xine.)

²² Kuokokō tyrise Ritonōpo a. Kure pyra kuokokō pokō toehse ahtao ise ro sytatose. Oxisā kuokokō pokō jamihme se sytatose. Kuokokō pokō toiro touse ahtao, etuarimāko sytatose otarame orihnōko sytatose.

²³ Kuokokō pokō xihpyry nae sytatose. Kyya xine xihpyryme mā repe. Yrome ipyno ro sytatose. Ehxirōko sytatose kuokokō pokō jarao tōsenese ahtao, yrome ipyno ro sytatose.

²⁴ Māpyra kuokokō pokō kure potu kyya xine ahtao, ipoko pyra sytatose kure exiryke. Etatoko pahne, otarame ehxirōko sytatose xihpyryme kuokokō pokō ahtao repe. Yrome Ritonōpo ehxiropyra mana kypyno xine toexiry pokō. Kuokokō pokō emero tyrise eya kuokokōme.

²⁵ Kuokokō pokō tyorō pokona atapiakara mana. Morohno pokō rokē mana. Kuokokō pokō tuhke roropa repe. Yrome oximaro erohnōko mā kehko toiro tokoke exiryke. Moro saaro atapiakara sehtone. Kuesēkō omipona rokē sehtone.

²⁶ Mame toiro kuokokō pokō jetū ahtao, tytororo kuokokō sam āko mana. Morararo kure rokē kuokokō pokō ahtao tytororo sam kara mana, toiro kuokokō exiryke.

Jezu enetupuhnanõ kuokokõ sã mã toto. Kuepekõ etuarimary eneryhtao kyya xine, emynyhmãko sytatose. Kure kuepekõ riryhtao imehnomo a tãkye sytatose kuepekõ poko.

²⁷ Kymarokõ emero Kyrixtu zoko sã sytatose. Tuhke kuokokõ pokõ tyrise Ritonõpo a kuokokõme. Tõsenetupuhntopõpyry ae ro morara tyrise sytatose. Moro sã kymarokõ emero Jezu Kyrixtu zoko sã sytatose. Kyrixtu zoko pokõ sã sytatose.

²⁸ Naeroro Kyrixtu enetupuhnanõ tyrise Ritonõpo a imehnõ akorehmaneme. Os-emazuhme ynara tykase ynororo: “Umũkuru poko omi kurã ekaronanõme matose,” tykase. Īkaponã: “Jomiry poko urutõme matose,” tykase imehnomo a. Īkaponã ro: “Jenetupuhnanõ amorepaneme matose,” tykase imehnomo a. Moromeĩpo: “Yjami-tunuru ke ynyriphopyry tyritoko,” tykase imehnomo a. Mame: “Kurãkõkara ikurãkatoko ropa,” tykase ynororo imehnomo a. Mame: “Imehnõ akorehmatoko jurumekara toto ehtohme,” tykase imehnomo a. Morarame: “Imehnõ esẽme ehtoko,” tykase imehnomo a. Mame: “Imehnõ omiry ae urutõme ehtoko,” tykase etyhporyme, enara.

²⁹ Emero pyra toitoine rokẽ Ritonõpo nymenekahpyryme mã toto, Tumũkuru poko imehnõ amorepatohme. Toitoine rokẽ urutõme roropa mã toto. Toitoine rokẽ amorepatõkõme mã toto. Toitoine rokẽ Ritonõpo jamitunuru nae mã toto orẽpyra inyrohmanohpotoh ritohme.

³⁰ Toitoine rokẽ kurãkõkara kurãkãko ropa mã toto. Toitoine rokẽ roropa imehnõ omiry ae oturũko mã toto. Toitoine rokẽ roropa mokaro nurutopõpyry imehnõ omiry ae ekarõko ropa mã toto kuomirykõ ae.

³¹ Naeroro Ritonõpo nekarory kurã poko openetatoko.

Yrome tyorõ poko ourutorỹko ase seromaroro. Sero kure kuhse mana.

13

Imehnõ pyno kuexirykõ poko

¹ Otarãme imehnõ omiry ae jotururu waro ase repe.

Otarãme Ritonõpo nenyohtyã omiry waro roropa ase repe.

Yrome imehnõ pyno pyra jahtao

toiparo rokẽ oturũko ase,

panaikato sã rokẽ jotururu exiry, tãtã katoh sã rokene.

² Otarãme Ritonõpo omi poe aomiry ekarõko ase imehnomo a.

Otarãme emero poko zuarohxo ase atamorepaketõ samo.

Otarãme imehnõ motye

tupimãkõ waro roropa ase.

Otarãme Ritonõpo jamitunuru enetuputyryke ya

ypy tõ enuẽnapory waro roropa ase repe,

yrome imehnõ pyno pyra jahtao otyme kure hano Ritonõpo a?

Arypyra ipunaka.

³ Otarãme ymõkomory emero ekarõko ase tymõkomokãkara a.

Otarãme: “Oty kara,” ãko ase repe joko zahkary se Jezu waro pyra exiketõ ahtao Jezu enetuputyry ya waro toto ehtohme.

Yrome imehnõ pyno pyra jahtao toiparo rokẽ oxiahkapõko ase.

Toiparo rokẽ ymõkomory ekarõko ase roropa tymõkomokãkara a.

⁴ Imehnõ pyno jahtao penekehpyra ase kure toto ehtoh eraximary poko.

Kure rokẽ toto rĩko ase.

Imehnõ pyno jahtao zumoxike pyra ase toto poko.

Osenynanohpyra ase.

Ypoko oseahmara ase.

Epyrypara roropa ase

imehnõ motye jehtoh poko.

⁵ Imehnõ pyno jahtao putupyra exiketõ sã pyra ase.

Zae rokẽ ase.

Osepyno rokẽ pyra ase.

Yamene se pyra roropa ase.

Axi hkopyra imehnõ zehno exīko ase.

Eya xine tyryhmase jahtao

onemetakãmara ase.

⁶ Imehnõ pyno jahtao atãkyemara ase tyrypyry poko toehse toto ahtao.

Zae toto exiry poko atãkyemãko ase.

⁷ Imehnõ pyno jahtao penekehpyra ase

kure toto ehtoh eraximary poko.

“Emero ikurãkary waro Ritonõpo mana,” ãko ase.

“Kure toto riry poko onymomohkehpyra sehtone,” ãko.

Toto anarypopyra roropa ase, enara.

⁸ Imehnõ pyno nymyry jahtao

jũme toto pyno ase.

Ritonõpo Zuzenu poe imehnõ

amoreparyhtao ya kure repe.

Yrome axĩtao rokẽ jomihpyry mana.

Ritonõpo Zuzenu poe imehnõ omiry ae jotururuhtao,

moro roropa axĩtao rokẽ mana.

Tuaro jahtao roropa tuaro jexiry jũme pyra mana.

⁹ Seromaroro emero pyra,

zokonaka rokẽ zuaro sytatose.

Ritonõpo Zuzenu poe emero pyra zokonaka rokẽ

imehnõ amorepãko sytatose roropa.

¹⁰ Yrome Ritonõpo maro toehse kuahtao xine

emero waro exīko sytatose,

zokonaka rokẽ pyra.

Zokonaka rokẽ aehtyã enahketõme mana.

¹¹ Poetome jahtao poeto omiryne jomiry kynexine.

Poeto sã tyxitase ywy, toexianase, enara.

Poeto sã roropa josenetuputyry kynexine.

Yrome seromaroro tuãtase jexiryke poetome jehtopõpyry turumekase ya.

¹² Osene xihpyry ae kuosenerykohtao popyra rokẽ osenẽko sytatose.

Moro saaro seromaroro pitiko sã rokẽ Ritonõpo poko enetupuhnõko sytatose.

Imeĩpo imaro kuahtao xine kure kuhse Ritonõpo enẽko sytatose, osẽpataka rahkene.

Seromaroro zokonaka rokẽ zuaro sytatose.

Yrome kuario xine ynororo ipunaka.

Imeĩpo zuarohxo exīko sytatose roropa, kuario xine Ritonõpo ehtoh samo.

¹³ Ritonõpo enetupuhnõko sytatose.

Imaro kuexirykõ momohnõko roropa sytatose.

Imehnõ pyno sytatose, enara.

Kure Ritonõpo enetuputyry kyya xine kuesẽkõme.

Kure roropa imaro kuexirykõ eraximary kyya xine.

Yrome imehnõ pyno kuexirykõ kure kuhse mana.

14

Ritonõpo Zuzenu nekarory tõ poko kyya xine

¹ Morara exiryke imehnō pyno oexirykō poko openetatoko. Ritonōpo Zuzenu nekarory tō se ehtoko yronomyryme. Ritonōpo omiry ekarory se ehtoko imehnomo a. “Ajamitunuru ekaroko ya ōmiry kurā ekarotohme imehnomo a,” kahtoko Ritonōpo a.

² Imepỹ mā tyorō omiry ae tōtururuhtao kuurupyra xine mana. Ritonōpo a rokē oturūko mana, moro omi onetara kuexirykōke. Otarāme Ritonōpo Zuzenu poe zae oturūko ynororo repe yrome etananō onetara mā toto ipunaka.

³ Yrome Ritonōpo omiry ekarone topohme oturūko imehnō netaryme emero. Kuakorehmatorỹko mana yronomyrymehxo Kuesēkō enetupuhtohme kyaa xine. Kueanokō jamihtanohnōko ropa mana orēpyrahxo kuehtohkōme Ritonōpo omipona. Kuemynyhmatohkō aropōko mana tākye ropa kuehtohkōme.

⁴ Imeimehnō omiry ae oturukety atakorehmāko rokē mana. Yrome topohme Ritonōpo omiry ekarone imehnō Jezu poetory akorehmāko emero itamurumehxo enetupuhtohme eya xine.

⁵ Ritonōpo Zuzenu poe tyorō omiry ae ōtururukohtao tākye pitiko ase. Yrome tākye kuhse ase opoko xine Ritonōpo poe aomiry ekaroryhtao oya xine imehnomo a. Tyoro omiry ae urutō kō kure roropa toh mā repe. Yrome imotye kuhse Ritonōpo omiry ekaronanō mana imehnomo a. Tyoro omiry ae oururukō se imepỹ ahtao moro omi waro exikety nae ahtao rokē kure mana, aomiry ritohme ropa ōmirykō ae. Yrome aomiry waro exikety pyra ahtao toiparo rokē moro omiry ae oturūko mokyro mana.

⁶ Wekyry tomo ytōko ase oya xine. Amaro xine jahtao tyoro omiry ae rokē jotururuhtao ākorehmara xine jexiry onetara oexirykōke. Ritonōpo nenehpohpyry ya ekaroryhtao oya xine ākorehmatorỹko ase. Zuario jehtoh roropa ekaroryhtao oya xine, ākorehmatorỹko ase. Ritonōpo Zuzenu poe oururukohtao ākorehmatorỹko ase. Inamorepatopōpyry roropa ekaroryhtao oya xine ākorehmatorỹko ase.

⁷ Rue tōkehko, haapa roropa aoamihtōko sã etone mana. Yrome etory waro pyra exikety ahtao, anaomihtopyra mana etory waro pyra toexiryke.

⁸ Soutatu tō kohmatoh popyrahme sã totose ahtao owōpyra soutatu tō mana. Typyrekō anapoipyra roropa mā toto ekurehnōko.

⁹ Morararo tyorō omiry ae rokē imehnō zururuhtao oya xine ōmirykō onetara mana. Onenetupupyra roropa mā toto, topohme toto onurupyra oexirykōke. Ōmirykō orexīto sã rokē aryppya exīko.

¹⁰ Kuomirykō toiro rokē pyra mana. Tuhke omi nae sero pōkō mana. Oxisã pyra kuomirykō mana. Omi waro exiketomo a rokē moro omi jarao mana.

¹¹ Yrome imepỹ omiry waro pyra kuahtao xine moro omiry ae oturuketō moẽ pata pōkōme kyaa xine mana. Morararo kymarokō eya xine, moẽ pata pōkōme sytatose eya xine.

¹² Ritonōpo Zuzenu nekarory tō poko penetāko matose. Yrome ijamitunuru ekaropoko orēpyrahxo oehtohkōme imehnō akorehmary poko Jezu enetuputyry poko oya xine.

¹³ Tyoro omiry ae ōtururukohtao ynara ekaropotoko Ritonōpo a: “Ajamitunuru ekaroko ya Papa, topohme joturutohme jetananomo a toto omiry ae,” kahtoko Ritonōpo a.

¹⁴ Tyoro omiry ae jotururuhtao Ritonōpo a josenetupuhtoh poe pyra ase oturūko. Juzenu rokē oturūko Ritonōpo maro.

¹⁵ Naeroro ynara āko ase, Ritonōpo maro oturūko ase juzenu poe roropa repe. Yrome josenetupuhtoh poe roropa oturūko ase Ritonōpo maro. Juzenu poe eremiāko ase Ritonōpo netaryme. Yrome josenetupuhtoh poe roropa eremiāko ase Ritonōpo netaryme.

¹⁶ Oximōme awahtao xine ouzenukō omiry ae rokē: “Kure mase, Ritonōpo,” karyhtao oya xine amaro xine exiketō: “Ý, kure Ritonōpo mā rahkene,” kasaromepyra mā toto, ōmirykō onetara toexirykōke. “Otara āko mose nae?” āko rokē toto, ōmirykō waro pyra toto exiryke.

¹⁷ Otarāme ouzenukō omiry ae: “Kure mase, Ritonōpo,” āko matose repe. Morara kary kure repe. Yrome amaro xine exiketō anakorehmara matose.

¹⁸ Tyotyorkō omiry ae otururukō motye oturūko ase. Moro poko tākye ase: “Kure mase, Ritonōpo,” āko ase.

¹⁹ Yrome oximōme jahtao imehnō Jezu poetory tō maro, tyorō omiry ae jotururu se pyra ase. Jetananō omiry ae rokē jotururu se ase toto amorepatohme. Tyorō omiry ae jotururuhtao tuhke omi ekaroryhtao ro onetara etananō mā ipunaka. Yrome jetananō omiry ae jotururuhtao kurehxo eya xine mana. Tuhke pyra omi ekaroryhtao ro etāko mā toto. Zuarō exīko mā toto.

²⁰ Wekyry tomo, poeto sā pyra ehtoko ōsenetuputyrykō poko. Ÿ, oorypyrykomo a tuaro pyra ehtoko poetohti samo. Yrome ōsenetuputyrykō poko zuātatyā sā ehtoko.

²¹ Ynara tymerose Ritonōpo omiry me:

“Tarōkō zurūko ase, āko Kuesēkō mana.

Tyorō omiry ae toto zurūko ase.

Moē pata pōkō omiry ae toto zurūko ase.

Yrome morara ahtao ro jomiry onetara exīko mā toto,”
me tymerose Ritonōpo omiry me.

²² Naeroro tyorō omiry ae oturūko sytatose onenetupuhpynō tuarōtatohme emero motye Ritonōpo jamitunuru ehtoh poko. Yrome topohme Ritonōpo omiry ekarōko sytatose enetupuhnanomo a toto amorepatohme.

²³ Ōximomyrykohtao Jezu poetory tomo, otarame tyotyorkō omiry ae oturūko matose. Mame otarame moro taka Jezu poetory kara omōnōko, morara onetapitopyny. “Rowohpe pyrahxo nary keh moxiā nae?” āko mokyro mana opoko xine.

²⁴ Yrome topohme Ritonōpo omiry ekaroryhtao oya xine, tyyrypyry poko enetupuhnōko mokyro mana ōmirykō etaryke tyya. “Iiryryryme ase,” āko mā Jezu onenetupuhpyny, topohme ōmirykō etaryke tyya.

²⁵ “Kokoro rokē yyrypyry xihpyry poko osenetupuhnōko ase,” āko mokyro mana oya xine. Mame tosekumuru po porohnōko mana Ritonōpo ēpataka: “Kure mase Ritonōpo, emero motye mase imehxo,” katohme Ritonōpo a. “Ajuhpe pyra Ritonōpo taro mana, amaro xine,” āko roropa oya xine mana.

Zae oehtokō poko ōximomyrykohtao Ritonōpo poko

²⁶ Wekyry tomo, zae ehtoh poko āmoreparykō se ase. Oximōme awahtao xine Ritonōpo poko, atakorehmatoko yronymyrymehxo enetupuhtohme oya xine. Toiro eremiāko Ritonōpo poko. Imepỹ āmorepatorỹko mana. Imepỹ roropa Ritonōpo poe enetupuhpotoh ekarōko mana. Imepỹ roropa Ritonōpo Zuzenu poe tyorō omiry ae oturūko mana. Imepỹ mā mokyro oturutopōpyry rīko ropa ōmirykō ae ropa zuaro oehtokōme. Morohne emero Jezu poetory tō akorehmaryhtao kure moro mana.

²⁷ Mame tyorō omiry ae tōtururu se exikety nae ahtao, kure asakoro rokē oturūko mā toto. Oseruao ahtao kure roropa mana, tuhke pyra exiryke. Ah toiro noturū aporo. Mame tōtyhkase ynororo ahtao ah imepỹ ropa noturuno, toto omiry waro exikety nae ahtao tyritohme ropa ōmirykō ae, zuarō emero ehtohme.

²⁸ Yrome toto omiry waro exikety pyra ahtao, ōmirykō ae toto omiry rine pyra, ah mynyhme rokē nexī toto oximōtohtao. Ikurohtao xine rokē ah noturū toto, Ritonōpo maro rokene.

²⁹ Mame Ritonōpo poe aomiry ekaronanō asakoro ahtao kure. Ah noturū toto. Oseruao ahtao kure roropa mana. Kure imehnō mā toto omiry etāko emero porehme, zae toto exiry enetupuhtohme tyya xine.

³⁰ Morarame toiro otururuhtao ro otarame Ritonōpo mā tōmiry ekarōko imepyny a ekarotohme ropa oximōmākō netaryme. Morara ahtao ah mokyro noturukehno Ritonōpo nekarory mokyro a etatohme oya xine.

³¹ Ritonõpo omiry ekaroryhtao oya xine emero, kure mana, atakomino urutõ kõ ahtao rokene. Morara awahtao xine zuaro exiko matose, atäkyemäko roropa matose, atakorehmäko matose.

³² Ritonõpo Zuzenu poe Ritonõpo omiry nae awahtao xine ekarotohme imehnomo a tuaro ro matose. Õtururukõ se awahtao xine rokẽ oturũko matose. Õtururukõ se pyra awahtao xine mynyhme rokẽ matose.

³³ Täkye pyra Ritonõpo mana ajoajohpe typoetory tõ ahtao. Yrome zae rokẽ kuahtao xine kuoximomyrykohtao täkye mana.

Mame emero pata po Jezu poetory tõ oximomyryhtao,

³⁴ ah nohpo tõ mynyhme rokẽ nexĩ toto. Ah nohpo tõ oximõmäkõ onurupyra nexĩ toto. Ynara äko Moeze nymerohpyry mana: “Nohpo tõ onyripyra ehtoko otuisarykõme,” äko.

³⁵ Zae pyra mã nohpo tõ õtururu oximõme awahtao xine Ritonõpo poko. “Otara nykã?” kary se nohpo tõ ahtao, ah nekaropõ toto tyniokomo a tytapyĩkõ taka toytose ropa tahtao xine, enara.

³⁶ Zae pyra jomiry oya xine nae? Etatoko pahne, owino xine Ritonõpo omiry exipyra kynexine. Ritonõpo wino toehse. Amarokomo a rokẽ pyra Ritonõpo omiry tokarose kynexine, nono põkomo a emero porehme aomiry tokarose kynexine. Naeroro: “Yna rokẽ Ritonõpo nekarohpyry nymyry nae,” kara ehtoko.

³⁷ Toitoine matose Ritonõpo omiry ekaronanõme osekarõko. Ritonõpo Zuzenu nekarohpyry apoihpõme osekarõko roropa matose. Naeroro: “Kuesõkõ omi poe morara tymerose Pauru a kuamorepatohkõme,” äko matose.

³⁸ Yrome ynymerohpyry omipona se pyra imepỹ ahtao zae pyra mana. Mokyro omiry onetara ehtoko. Aomipona pyra ehtoko roropa.

³⁹ Wekyry tomo, ynara kahtoko Ritonõpo a: “Ajamitunuru ekaroko ya Papa, zae õmiry ekarotohme imehnomo a,” kahtoko. Mame tyorõ omiry ae tõtururu se imepỹ ahtao: “Tyorõ omiry ae oturupyra exiko,” kara ehtoko eya.

⁴⁰ Oximõme awahtao xine Ritonõpo poko tuaro sã rokẽ ehtoko. Zae ehtoh poko rokẽ ehtoko.

15

Kyrixtu õsemäkapotopõpyry ropa poko

¹ Wekyry tomo, omi kurã poko osenetupuhtoko. Ynekarohpyry oya xine omi kurã nexiase Jezu Kyrixtu poko. Tonetupuhse oya xine. Aomipona roropa matose sero-maroro.

² Ynekarohpyry oya xine omi kure mana. Kuamorepatosene. Tonetupuhse oya xine exiryke typynanohse matose Ritonõpo a, onurumekara ropa awahtao xine. Yrome turumekase ropa oya xine ahtao toiparo rokẽ tonetupuhse oya xine exiry.

³ Ynetahpyry Jezu Kyrixtu poko ekarose oya xine. Imehnõ omiry emero motye kuhse kure moro omi mana. Kyrixtu kynorihne kyyrypyrykõ ehepyryme, Ritonõpo omihpyry ae ro.

⁴ Tonõse oramãka topu aka. Mame tõsemäkase ropa Ritonõpo a oseruao tõmehse ahtao orihpỹme ropa aehtohme, Ritonõpo nymeropohpyry ae ro.

⁵ Mame tõsemãse ropa tahtao toorihxĩpo tõsenepose ropa Peturu a. Mame tynymenekatyamo a roropa 12mãkomo a tõsenepose ropa ynororo.

⁶ Mame tuhkãkomo a tymaro ytoytoketomo a tõsenepose ropa, oximõme toto ahtao. 500 motye toh kynexine. Mokaro tuhke Jezu enenanõ orihpyra ro mã toto. Yrome toitoine mokaro toorihse ropa mã toto.

⁷ Moromeĩpo tõsenepose ropa Tiaku a. Mame tynymenekatyamo a tõsenepose ropa oximõme toto ahtao emero.

⁸ Mame mokaro a emero tõsenepose ahtao etyhyryme ya roropa tõsenepose ynororo, imũkepyhyry emũkuakepyry sã ase, etyhyryme ya tõsenepose ynororo exiryke.

⁹ Imehnõ Jezu nymenekatyã osemazuhme mã toto, ymotye tuisame mã toto. Etyhpyryme tymenekase ywy Jezu a typoko imehnõ amorepatohme. Osemazuhme popyra exiase ipunaka. Jezu poetory tõ ryhmase ytoasene. Morara jehtopõpyry poko ehxirõko ase: “Jezu nymenekahpyryme ase,” karyhtao ya.

¹⁰ Itamurume ypyno Ritonõpo kynexine iirypyryme jahtao ro. Mame ypyno toexiryke typoetoryme jyriase. Ymenekase roropa, typoko imehnõ amorepatohme. Toiparo rokẽ pyra typynanohse ywy. Orẽpyrahxo toerohse ywy aomipona, imehnõ Jezu nymenekatyã motye, emero porehme. Yrome jamoreme pyra ase erohnõko, Ritonõpo yjamihtanohnõko mana kokoro rokene.

¹¹ Omi kurã ekaroase oya xine. Imehnomo a roropa omi kurã tokarose oya xine. Omi kurã ekaronanõme yna exiry oty kara mana. Yrome ynanekarohpyry kure kuhse mana. Moro omi kurã tonetupuhse oya xine rahkene.

Kuẽsemãkaporykõ ropa poko

¹² Ynara ãko ynanase imehnõ amoreparyhtao: “Kyrixtu tõsemãkase ropa Ritonõpo a, aorihxĩpo,” ãko ynanase. Yrome toitoine matose ynara ãko: “Aorihtyã onẽsemãkara Ritonõpo ekurehnõko,” ãko matose repe. Oty katohme?

¹³ Aorihtyã onẽsemãkara ropa Ritonõpo ahtao Kyrixtu roropa ãsemãpyra ropa exiry.

¹⁴ Morara ahtao Kyrixtu onẽsemãkara Ritonõpo ahtao, toiparo rokẽ omi kurã ynanekarory oya xine. Toiparo rokẽ oesẽkõme Jezu menetupuhutory roropa.

¹⁵ Morarame ajohpe pyra mokaro ahtao, ajohpe yna omiry exiry. Azahkuru Ritonõpo poko menetupuhutory roropa, ynara karyke yna a: “Kyrixtu tõsemãkase ropa Ritonõpo a,” karyke yna a. Ajohpe pyra mokaro ahtao, aorihtyã onẽsemãkara ropa Ritonõpo ahtao, Kyrixtu roropa onẽsemãkara Ritonõpo exiry.

¹⁶ Ynara exiryke, aorihtyã ãsemãkary ropa waro pyra Ritonõpo ahtao, Kyrixtu roropa onẽsemãkara ropa exiry.

¹⁷ Morarame Kyrixtu onẽsemãkara ropa Ritonõpo ahtao toiparo rokẽ menetupuhutory, iirypyryme ro mehtory.

¹⁸ Kyrixtu onẽsemãkara ropa Ritonõpo ahtao, Jezu poetory tõ aorihtyã onypynanohpyra ekuretyry Ritonõpo, etuarimatohtao rokẽ exiry toto.

¹⁹ Axĩtao rokẽ, sero po kuahtao xine rokẽ kypyno xine Kyrixtu ahtao, morarame toorihse kuahtao xine kypyno xine pyra Kyrixtu ahtao, imehnõ motye tãkye pyra sehtory.

²⁰ Yrome mokaro ajohpe rokẽ mã toto. Kyrixtu tõsemãkase ropa Ritonõpo a aorihxĩpo, kutuarõtatohtkõme: “Imeĩpo ypoetory tõ emero ãsemãkapõko ropa ase,” katoht zae ehtoh waro kuehtohkõme.

²¹ Kymarokõ emero orihketõme toehse sytatose orutua pokoino, tyrypyry poko toehse exiryke. Morararo kuẽsemãkapotorỹko ropa Ritonõpo mana imepỹ orutua pokoino, kure toexiry poko rokẽ exikety pokoino.

²² Orihnõko sytatose emero porehme Atão pakõme kuexirykõke. Mororo saaro Kyrixtu poenõme toehse kuexirykõke kuẽsemãkapotorỹko ropa Ritonõpo mana.

²³ Kymarokõ emero ãsemãkapõko ropa Ritonõpo mana kuẽsemãkapotohkõ toehse ahtao. Kyrixtu osemazuhme tõsemãse ropa. Imeĩpo Kyrixtu omipona exiketõ ãsemãnõko ropa mã toto Kyrixtu oepyyry ropa ahtao.

²⁴ Ritonõpo se pyra exiketõ jamitunuru enahkapõko Kyrixtu mana, joroko tõkehko, kowenu tõkehko, tuisa tõkehko roropa. Toto jamitunuru enahkapõko mana. Toto omipona pyra sero põkõ riko roropa mana. Tummy omipona rokẽ toto riko mana. “Emero esẽme mase Papa. Sero põkõ emero õmipona exiko mana,” ãko mã Kyrixtu Ritonõpo a.

²⁵ Mame tuisa konõtome Kyrixtu exiko. Zehno exiketõ poremãkapõko Ritonõpo mana. Toto jamitunuru enahkapõko roropa mana. Kyrixtu omipona exiko mã toto emero.

²⁶ Kuorikyrykō mā kyzehnotokō sã mana kyya xine. Kyzehnotokō zuno sytatose. Kuorikyrykō zuno roropa sytatose. Emero esēme toehse Ritonōpo ahtao kuorikyrykō enahkapōko roropa mana, orihpỹme kuehtohkōme.

²⁷ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Imehnō jamitunuru enahkapōko Ritonōpo mana Kyrixtu omipona toto ehtohme emero porehme,” āko. Morara karyke Ritonōpo a sero pōkō emero jamitunuru enahkapōko mana Kyrixtu omipona rokē toto ehtohme emero. Tyjamitunuru rokē onenahkapopyra mana.

²⁸ Morarame sero nono pōkō Kyrixtu omipona tyrise ahtao Ritonōpo a emero porehme, Kyrixtu osekarōko roropa mana Tummy a. Tumūkuru omipona emero tyrise ahtao Ritonōpo a, ynara āko Imūkuru eya: “Ywy roropa ōmipona rokē ase,” āko Imūkuru Tummy a mana. Mame sero pōkō emero esēme exīko Ritonōpo mana, kapuaōkō esēme roropa. Jũme toto esēme exīko mana.

²⁹ Etatoko pahne, aorihtyã onēsemãkapopyra Ritonōpo ahtao toiparo rokē osēpurihkapōko matose oepēpyãkō myakãme, aorihtyã myakãme. “Aorihtyã onēsemãkapopyra Ritonōpo mana,” āko mokaro repe. Ajohpe mā toto. Zae mokaro omiry ahtao toiparo rokē osēpurihkapory toto topēpyã myakãme, jũme toorihse toto exiryke.

³⁰ Aorihtyã onēsemãkapopyra Ritonōpo ahtao toiparo rokē oriorihnōko ynanase kokoro rokene. Yrome aorihtyã ēsemãkapōko ropa Ritonōpo mana. Naeroro toiparo rokē pyra oriorihnōko sytatose.

³¹ Wekyry tomo, opoko xine tãkye ase Jezu Kyrixtu omipona oexirykō poko. Morara āko ase oya xine kokoro rokē orihsasaka jehtoh enetuputyryke ya.

³² Taro Epezu po roropa orikyĩse exiase, kaikuxi tamuru maro osetapakety samo, yzehnotokō a jezujezukuruhta. “Ameke pyra jorikyry mana,” ase roropa repe. Morara exiryke otyne kure jorikyry ya aorihtyã onēsemãkapopyra ropa Ritonōpo ahtao? Popyra exiry ipunaka. Ynara āko imehnō mā repe. “Okynã pyra orihnōko sytatose, oty kara. Naeroro sotuhtone. Eukuru sētone,” āko onenetupuhpynō mā repe.

³³ Tuaro ehtoko osenekunohpopyra oehtohkōme. Tyrypyrykō poko exiketō maro os-epeme kuahtao xine zae ehtoh rumekãko sytatose kyyrypyrykō poko ehtohme roropa, kuepekō saaro.

³⁴ Toitoinē matose Ritonōpo waro pyra. Morara āko ase ohxirotokōme. Ajoajohpe oehtohkō irumekatoko. Zae ehtoh poko osenetupuhtoko. Oorypyrykō poko pyra ehtoko ipunaka.

Kuokokō ēsemamyry ropa poko

³⁵ Otarãme amarokō ynara āko ekaropōko matose ya: “Otara aorikyhyry ēsemãkapōko ropa Ritonōpo nae? Otara kuokokō exīko nahe?” āko matose roropa.

³⁶ Osenetupuhpynōme sã matose. Otyro puhturu arykãko sytatose nono aka. Morara ahtao rokē ēxihtãko mana, ahtãko mā rahkene.

³⁷ Zoko kara, ipuhturu rokē arykãko sytatose nono aka. Tiriikume ahtao, tiriiku puhturu rokē arykãko sytatose. Oxinase ahtao oxinase puhturu arykãko sytatose.

³⁸ Ritonōpo rokē ipuhturu ēxihtanohpōko mana, otyro zokome ehtohme. Morarame otyro zoko tahtase ahtao ipuhturu sã pyra mana, tyoro.

³⁹ Sero nono pōkō pũ oxisã pyra mana. Kupūkō tyoro mana, onokyro pũ tyoro roropa mana. Torō tō pũ tyoro, kana pũ tyoro roropa.

⁴⁰ Morararo kapu ao tyotyoro exiketō nae mana. Sero nono po tyotyoro exiketō nae roropa mana. Kapuaōkō kure potu mā toto. Sero nono pōkō kure potu roropa mā toto, yrome oxisã pyra toto kure exiry.

⁴¹ Xixi kure potu mana. Nuno kure exiry tyoro mana. Xirikuato kure exiry tyoro roropa mana. Xirikuato tō roropa kure exiry oxisã pyra mā kehko.

⁴² Moro saaro exīko kymarokomo kuokokō tōsemākapose ropa ahtao Ritonōpo a. Kuokokō tonēse ahtao motaketyme mana. Yrome tōsemākapose ropa ahtao Ritonōpo a motapỹme exīko mana.

⁴³ Tonēse kuokokō ahtao ixihpyryme mana, jamihme pyra roropa. Yrome tōsemākapose ropa kuahtao xine kure potu kuokokō exīko, jamihme roropa exīko mana.

⁴⁴ Tonēse kuokokō ahtao aorihtyā ekepyryme rokē kuokokō mana. Yrome tōsemākapose ropa kuahtao xine kuokokō tyoro mana. Ritonōpo Zuzenu nyrihpyry kuokokōme exīko mana. Sero nono poro kuahtao xine sero pō zokome kuokokō mana. Yrome tōsemākapose ropa kuahtao xine Ritonōpo a, kuokokō Ritonōpo Zuzenu nyrihpyryme exīko mana.

⁴⁵ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Osemazuhme Atāo tyrise Ritonōpo a isene exiketyme, sero po ytoytoketyne,” āko. Yrome Atāo myakā seromato, Ritonōpo Zuzenu poe imehnō orihpỹme tyrīko mana. Atāo myakā esety Jezu Kyrixtu mokyro.

⁴⁶ Osemazuhme kuokokō mā sero pō zokome rokē mana. Yrome okynā pitiko ahtao imepỹ zoko ekarōko Ritonōpo kyya xine mana. Ritonōpo Zuzenu nyrihpyry ekarōko kyya xine mana kuokokōme.

⁴⁷ Osemazuhme Atāo zoko nono ke tyrise Ritonōpo a. Yrome Atāo myakāme, Jezu Kyrixtu tyhtose kapu ae.

⁴⁸ Sero nono pōkō mā tokoke, nono ke tyrihpyry ke, Atāo samo. Yrome Kyrixtu maro exiketō mā imepỹ zoko apoīko mā toto toorihse tahtao xine. Jezu Kyrixtu zoko panō apoīko mā toto, kapu ae ayhtohpyry zoko panono.

⁴⁹ Seromaroro nono ke tyrihpyry zoko sã kuokokō mana emero porehme. Okynā pyra kapu ae ayhtohpyry zoko sã kuokokō exīko mana, Kyrixtu zoko sã exīko.

⁵⁰ Wekyry tomo, ynara kary se rokē ase oya xine. Kupūkō omōsaromepyra mana Ritonōpo esaka motaketyme kupūkō exiryke. Kuokokō mā motaketyme exiryke Ritonōpo maro exisaromepyra mana.

⁵¹ Yrome etatoko pahne. Ritonōpo osenetupuhtopōpyry sero kypoko xine. Toitoinē kymarokō orihpyry exīko. Kytyorōmatorỹko rokē Ritonōpo mana axiny.

⁵² Axī pimyhkary sã tyoro exīko sytatose, rue panō etoryhtao kapu ao. Moro osetoryhtao aorihtyā ēsemākapōko ropa Ritonōpo mana, jūme orihzomopyra toto ehtohme. Mame kymarokō emero tyorōmāko mana.

⁵³ Sero pōkō zoko orihketyme mana emero porehme. Toorihse ahtao motāko kuokokō mana. Yrome kuokokō tyorōmāko Ritonōpo mana, motapỹme ehtohme, jūme orihzomopyra kuehtohkōme.

⁵⁴ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne:

“Nono pōkō orihzomopyra exīko mana emero esēme toehse jahtao,” me tymerose. Aomipona exīko mā toto emero porehme. Orihketō tyorōmāko Ritonōpo mana orihzomopyra toto ehtohme. Tōmihpyry ae ro orihpỹme kyritorỹko mana.

⁵⁵ “Naeroro kuorikyrykō zuno pyra sytatose.

Kyyryhmarykō zuno pyra roropa sytatose.”

⁵⁶ Orihnōko sytatose emero porehme tyrypyhpyke kuexirykōke. Kyyrypyrykō poko zuaro sytatose Ritonōpo nymeropohpyry etaryke kyya xine.

⁵⁷ Yrome kyyrypyrykō korokāko Ritonōpo mana, iiryryryme pyra kuehtohkōme. Kyjamihtanohtorỹko mana kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme, Kuesēkō Jezu Kyrixtu omipona kuexirykōke. Naeroro, “Kure mase,” sykatone eya.

⁵⁸ Naeroro wekyry tomo, opyno xine ase. Orēpyra ehtoko Kyrixtu enetuputyry poko. Poremāpyra ehtoko roropa. Kuesēkō nyrohmanohpotopōpyry poko erohtoko kōkoro rokene. Ritonōpo jamitunuru ke oerokurukohtao toiparo rokē pyra matose erohnōko. Moro waro matose.

16

Tineru ekarory poko

¹ “Yna roropa tineru kurākary se ynanase aropotohme Ritonōpo poetory tomo a, etuarimaketomo a, Jutea pōkomo a,” matose ya onymerohpyrykō ae. Etatoko pahne, kure otinerūkō ekarory eya xine. Naeroro otinerūkō ikurākatoko. Morara ase roropa Jezu poetory tomo a, Karaxia pōkomo a. Morara āko roropa ase oya xine.

² Emero nomīko ae rokē otinerūkō apiakatoko ikurākatohme aporo. Tuhke tineru nae awahtao xine tuhke apiakatoko ikurākatohme. Tuhke hkopyra tineru nae awahtao xine tuhke hkopyra apiakatoko ikurākatohme. Mame anapiakahpyrykō tukurākase ahtao oya xine toeporehkase jahtao: “Axī ke otinerūkō apiakatoko,” kara ase. Jeporehkary oneraximara ehtoko. Seromaroro otinerūkō apiakatoko jeporehkary pune.

³ Morarame oya xine toytose jahtao orutua kō aropōko ase Jerusarē pona. Onymenekatyākō aropōko ase. Pape merōko ase roropa onekarorykō poko Jerusarē pōkō neneryme. Moro pape arōko mā toto otinerūkō maro Jerusarē pona.

⁴ Mame jytory kure ahtao ywy roropa ytōko ase toto maro.

Toytory poko Pauru osetupuhstopōpyry

⁵ Ytoytōko ase Masetonia poro. Mame tōtyhkase jahtao jytory poko Masetonia po, oya xine ytōko ase.

⁶ Otarāme okynā se ase amaro xine. Otarāme ikonopory enahkapōko ase. Mame otarame jakorehmāko matose jytotohme ropa. Aza rokē ytōko ropa ase otarame? Zuaro pyra ase.

⁷ Axītao rokē se pyra ase amaro xine. Okynā se ase amaro xine, Kuesēkō ise ahtao roropa.

⁸ Yrome eraximary se ase aporo taro Epezu po. Otarāme Oseahmatoh Pētekoxite eraximāko ase aporo.

⁹ Tuhke nae taro Ritonōpo omiry etary se exiketomo. Naeroro Ritonōpo omiry poko toto amorepāko ase. Yrome tuhke yzehnotokō nae roropa. Jakorekehkāko mā toto, Jezu Kyrixtu ekaroryhtao ya.

¹⁰ Ysā Timoteu roropa erohnōko Kuesēkō omi poe, omi kurā ekarory poko. Naeroro oya xine Timoteu toytose ahtao eahmatoko atapyīkō taka. Ipyno ehtoko roropa amaro xine se aehtohme.

¹¹ Timoteu onypoihtopyra ehtoko nuaseme ro aexiry poko. Aepyry ropa eraximāko ase kuekyrykō maro. Naeroro akorehmatoko kure rokē aehtohme ropa ya. Tymōkomoke pyra anaropopyra ropa ehtoko owinoino xine.

¹² Tuhke rokē ynara asene kuekyrykō a, Aporu a: “Kure ya oytory Korītu pona imehnō Jezu poetory tō maro, Korītu pōkō enese,” asene eya. Yrome seromaroro oya xine ytopyry ynororo aporo. Imeīpo t̄ypokōke hkopyra tahtao toytory se oya xine mā rahkene.

¹³ Tuarō ehtoko Kyrixtu onurumekapopyra oya xine imehnō ehtohme. Yronomyryme Kuesēkō enetupuhthoko. Zehnotokō zuno pyra ehtoko. Orēpyra ehtoko Ritonōpo omipona.

¹⁴ Oerohtohkō poko awahtao xine imehnō pyno ehtoko roropa.

¹⁵ Otarāme Extepana tō waro matose ipoenō maro. Extepana tomo a Jezu tonetupuhse osemazuhme Akaia po. Yronomyryme Ritonōpo poetory akorehmāko mā toto. Wekyry tomo, etatoko pahne,

¹⁶ mokaro maro ehtoko. Toto omipona ehtoko roropa. Imehnō roropa toto maro ahtao, toto s̄a ahtao roropa, mokaro akorehmatoko roropa, is̄a oehtohkōme Kuesēkō omipona toto exiryke.

¹⁷ Tākye ase Extepana tō oehtopōpyry poko Potunatu maro, Akaiko maro. Jakorehmāko mā toto oesahpyo xine jakorehmara toehse oexirykōke.

¹⁸ Jeano ākyemāko mā toto, awākyematopōpyrykō saaro eya xine. Kure mā toto ya. Oya xine roropa kure rokē mā toto.

¹⁹ Oeahmarykō se Jezu poetory tō taro Azia po. “Kure pāna matou?” kary se mā toto oya xine. Akira tō roropa, Pirixira maro: “Kure pāna matou?” kary se mā toto. Morara kary se Jezu poetory tō roropa, Akira tō tapyī tao oximōketomo.

²⁰ Jezu poetory tō tarōkō emero: “Kure pāna matou?” kary se mā toto, oeahmarykō se mā toto.

Naeroro oseahmatoko oximōme awahtao xine, opyno xine yna ehtoh enetupuhtohme oya xine.

²¹ Sero pape merōko ase jemary ke ro: “Kure pāna matou? Ywy ase Pauru.

²² “Kuesēkō se pyra exiketō wānohnōko Ritonōpo mana,” āko ase.

“Osehko ropa Jezu,” āko ase, Kuesēkō oepyry ropa se jexiryke.

²³ Kure oriporykō se ase Kuesēkō Jezu a.

²⁴ Opyno xine ase ipunaka Jezu Kyrixtu tonetupuhse kyya xine exiryke. Enara.

2 KORĪTIU

Pauru Nymerohpyry ropa

Korītu pōkō Neneryme

2 Coríntios

Ekarotopo

Asakoropane pape tymerose Pauru a Jezu poetory tō neneryme pata Korītu po. Yrome asakoro rokē ipapeny taro mana, Ritonōpo Omiry Kasenato ao. Toiro tymerose apitoryme (1 Korītiu 5.9-13). Imeīpo 1 Korītiu tymerose eya; mame (2 Korītiu 2.3 te, 2 Korītiu 7.8) inymerohpyry ekarōko mana: emynyhmapotohme aexihpyryme.

Ritonōpo nymenekahpyryme Pauru kynexine, yrome toitoine Jezu poetory tō maro exiketō ikerekeremary se toehse. Amorepaneme nymyry pyra Pauru tokarose eya xine. Aomipona se pyra toh kynexine (2 Korītiu 10-12). Tynymerohpyry ae tōmihpyry omipona exiketō akorehmary se kynexine orēpyra toto ehtohme Jezu enetuputyry poko. Ynara tykase: “Tope tōme tyrise sytatose Ritonōpo a epeme pyra kuahtao xine ro. Tumūkuru Kyrixtu orikyry ke kymyakākōme tope tōme tyrise sytatose eya. Mame imehnō eahmaneme tyrise sytatose eya” (2 Korītiu 5.18). Taosanumase roropa ynororo Jutea pōkō pynanohtohme, toto akorehmatohme tineru aroporyke eya xine. Omī jetunety ke zae pyra exiketō tupokase Pauru a repe, etyhpyryme toto pyno toexiry ekarōko mana.

Sero pape ao

Pauru osekarotopōpyry 1.1-11

Jezu poetory tō maro Korītu po 1.12–7.16

1. Pauru toytory se toto enese repe 1.12–2.4

2. Iirypyry korokapory te, orēpyra exiry ropa 2.5-17

3. Ritonōpo a tymenekase amorepaneme 3.1–6.13

4. Enaroximāko Jezu se pyra exiketō amorepary poko 6.14–7.1

5. Tākye ehtoh poko 7.2-16

Tineru ekarory Jezu poetory tomo a Jutea po 8.1–9.15

Ritonōpo nymenekahpyryme amorepaneme Pauru osekarōko mana 10.1–13.10

Aosekazumatopōpyry etyhpyryme 13.11-13

¹ Ynymerohpyry moro onenerykōme. Ritonōpo poetoryme matose Korītu pōkomo, Akaia pōkō roropa. Ywy ase Pauru, Jezu Kyrixtu nymenekahpyryme typoko imehnō amorepatohme. Ritonōpo nymenekahpyryme roropa ase. Ymaro kuakorōkō Timoteu nase.

² “Papa Kapuaono, kure rokē opoetory tō tyriko. Torētyke pyra tyriko toto,” āko ase Ritonōpo a opoko xine. Morara āko ase Kuesēkō Jezu Kyrixtu a roropa.

“Kure mase Papa,” āko Pauru Ritonōpo a

³ “Kure mase Papa,” sykatone Ritonōpo a, Kuesēkō Jezu Kyrixtu zummy a. Kypyno xine exikehpyra mana kuetuarimarykohtao ro, Kumykōme nymyry exiryke. Kuakorehmanekōme roropa mana, Ritonōpome toexiryke.

⁴ Yna etuarimaryhtao yna akorehmāko mana. Naeroro imehnō etuarimaketō eneryhtao yna a toto akorehmary waro ynanase, yna akorehmatopōpyry saaro Ritonōpo a.

⁵ Kyrixtu etuarimatopōpyry saaro etuarimāko ynanase pitiko rokē pyra, imaro yna exiryke, enetuputyryke roropa yna a. Morararo Kyrixtu maro yna exiryke yna akorehmāko mana.

⁶ Yna etuarimaryhtao, ākorehmatohkōme etuarimāko ynanase. Ritonōpo a okurākatohkōme roropa etuarimāko ynanase. Takorehmase yna ahtao amarokō roropa

takorehmase matose. Tyjamihtanohpose roropa matose eanahtotohme, penekehpyra roropa oehtohkōme oetuarimarykohtao yna samo, yna etuarimatoh eanahtory sā yna a.

⁷ Naeroro oserehpyra ynanase opoko xine Jezu enetuputyry onurumekara oexirykōke oetuarimarykohtao ro. Ynara zuaro ynanase, yna maro oetuarimarykohtao, yna maro ākorehmatorỹko Ritonōpo mana, yna akorehmary saaro.

⁸ Jakorō tomo, wenikehpyra ehtoko yna etuarimatopōpyry poko Azia po. Toetuari-mase itamurume yna exiryke poremamyīse ynanexiase. Yna orikyry eraximāko rokē ynanexiase.

⁹ “Kuorikyry se Ritonōpo mana,” tykase yna repe. Yrome morara tyripose Ritonōpo a ynara kara yna ehtohme: “Orēpyra ase,” kara yna ehtohme. “Ritonōpo rokē orēpyra mana. Aorihtyā ēsemākaoneme ropa mana,” katohme rokē yna a.

¹⁰ Totatotapase yna ahtao orikyīse ynanexiasene. Yrome Ritonōpo a typynanohse ynanexiase. Yna pynanohnōko ro mana. Naeroro ynoro rokē enetupuhnōko ynanase yna pynanohneme. Yna pynanohnōko ropa mana,

¹¹ yna akorehmaryhtao oya xine ōtururukohtao eya yna poko. Morarame tuhkākō ōtururu etaryke tyya yna pynanohnōko ropa Ritonōpo mana. Moromeīpo tuhkākō: “Kure mase, Ritonōpo,” āko, yna pyno exiry eneryke tyya xine.

Pauru a toytotoh tytyorōmase

¹² Tākye ynanase zuaro yna exiryke zae yna ehtoh poko sero nono po. Amaro xine zae kuhse yna ehtopōpyry poko tākye ynanase roropa. Topohme yna otururu nexiase amaro xine, zae se yna exiryke amaro xine. Ritonōpo jamitunuru poe morara ynanexiase, kypyno xine Ritonōpo exiryke, yna tuarōnory ke pyra.

¹³ Ynanymerohpyry sekeremary waro matose. Enetuputyry waro roropa matose zae pape meroryke yna a, onekunohto pyra. Zae ehtoh enetuputyry se ase oya xine ipunaka.

¹⁴ Seromaroro pohto rokē moro enetupuhnōko matose. Morarame Kuesēkō Jezu tooehse ropa ahtao tākye kuhse exīko matose yna poko. Morararo opoko xine tākye kuhse exīko ynanase.

¹⁵ Zae jehtoh enetuputyry oya xine waro jexiryke osenetuputyase jytory poko oenese xine. Asakoro jytotoh se toehse ywy oya xine repe, ātākyematohkōme Ritonōpo omiry poko āmoreparykō poko.

¹⁶ Masetonia pona jytoryhtao te, joepyry ropa ahtao roropa jytory se exiase oya xine jakorehmapotohme oya xine, Jutea pona jytotohme.

¹⁷ Morotona jytory se jahtao ajoajohpe exiase oya xine? Arypyra. Jytory se toehse jahtao osepyro rokē pyra exiase. Ritonōpo omipona se exiase. Morara ahtao oty katoh: “Y, ytōko ase,” kaxīpo: “Arypyra, ytopyra ase,” ase ropa oya xine?

¹⁸ Arypyra. Zae rokē Ritonōpo mana. Ywy roropa: “Oya xine ytōko ase,” karyhtao oya xine, ajohpe pyra exiase.

¹⁹ Ynara exiryke Jezu Kyrixtu Ritonōpo mūkuru ajohpe pyra mana. Ipoko tamorepase matose Xira a, Timoteu a, ya, enara. Kyryh āko rokē ynoro, Tummy omipona.

²⁰ Ritonōpo a tōmiry tokarose ahtao kyya xine: “Kure oritorỹko ase,” tykase. Moro rīko Jezu mana, emero porehme. Morara exiryke “Kure mase” kakehpyra sytatose eya yme Jezu Kyrixtu ehtoh poko, imehxo Ritonōpo ehtoh poko, enara.

²¹ Tyjamitunuru ekarōko Ritonōpo yna a mana, zae yna ehtohme Kyrixtu maro. Ritonōpo a tymenekase kuexirykōke ipoetoryme toehse sytatose.

²² Eya ro tosety tymerose sā kypoko xine, tosēke kuehtohkō waro imehnō ehtohme. Tuzenu kurā tokarose roropa kyya xine kukurohtao xine ehtohme, tynekarory poko kutuarōtatohkōme.

²³ Opyno xine jexiryke omynyhmaporykō se pyra jexiryke roropa oya xine ytopyra toehse ywy aporo Korītu pona. Ritonōpo jenēko mana. Ukurohtao enēko mana. Opyno xine jexiryke ytopyra jekuretyase. Moro waro Ritonōpo mana.

²⁴ Ōsenetupuhtokō tyorōmary se pyra ynanase orēpyra Jezu enetuputyryke oya xine. Yrome ākorehmarykō se ynanase tākye oehtokōme, emynyhmara oehtokōme.

2

¹ Naeroro ynara tōsenetupuhse ywy. Zomory oya xine jytoryhtao omynyhmaporykō se pyra ase.

² Tymynyhmapose ya awahtao xine, jākyemara matose ekurehnōko. Amarokō rokē jākyemananōme matose.

³ Naeroro pape ymeroase onenerykōme. Ourutohkō ymeroase oorypyrykō rumekatohme oya xine. Oya xine jytotoh poko emynyhmasē itamurume. Kurehxo jākyemary oya xine. Ynara zuaro ase, tākye jahtao tākye matose roropa.

⁴ Moro pape merory se pyra exiase repe ipunaka. Sam tykase ywy. Yxitase roropa moro meroryhtao. Omynyhmaporykō se pyra exiase repe. Yrome opyno xine jehtoh waro oehtokōme moro pape ymeroase onenerykōme.

Mokyro iiryppyryme aexihpyry rypyry ikorokapotoko ropa

⁵ Mame mokyro poko ymeroase onenerykōme. Tyryppyry poko toehse exiryke sam tykamexipose okurohtao xine. Sam karahko ase ukurohtao repe. Amarokō sam ākohxo matose okurohtao xine emero exisasaka. Ywy roropa sam tykase pohto.

⁶ Mokyro rypyry motyēkary se pyra ase zuānopyry poko. Epo hnae mokyro wānopyry oya xine.

⁷ Seromaroro iiryppyry korokatoh toehse. Kure mokyro tyritoko ropa (tyryppyry turumekase eya exiryke), tākye aehtohme ropa Ritonōpo omipona, emynyhmara aehtohme ropa, porempāpyra aehtohme roropa Jezu enetuputyry poko tyya.

⁸ Ipyno nymyry oehtokō poko mokyro ituarōtanohpotoko, ajohpāme samo.

⁹ Zuaro se exiase: “Otarāme jomipona ro mā toto,” tykase ywy opoko xine. Morara exiryke ynmerohpyry aropoase oya xine onenerykōme.

¹⁰ Pake mokyro rypyry pokoino toemynyhmasē ywy. Seromaroro iiryppyry korokaporyhtao oya xine, ywy roropa ikorokapōko ase. Opyno xine jexiryke ikorokapōko ase. Kyrixtu neneryme mokyro rypyry korokapōko ase Ritonōpo a, Kyrixtume jahtao samo.

¹¹ Iiryppyry korokaporyhtao oya xine oporemākapopyra xine joroko tamuru exīko. Tuaro sehtone ipoko. Kyyryppyrykō poko kyrixykō se ynororo. Moro waro sytatose.

Torētyke Pauru ehtopōpyry poko Tyroa po

¹² Mame toeporehkase jahtao Tyroa pona Ritonōpo omiry kurā poko imehnō amorepase, tuaro toehse ywy. “Taro jerohtoh nase Kuesēkō omi poe,” ase.

¹³ Yrome torētyke exiase kuakorōkō Titu onenepyra jexiryke. “Titu enēko ase taro,” ase repe. (Ymyakāme toytose ynororo oenese xine.) Morarame onenepyra jexiryke: “Ytōko ropa ase aporo,” ase morotōkomo a, Masetonia pona jytotohme.

Orēpyra yna ehtoh poko Kyrixtu maro

¹⁴ “Kure mase,” āko ynanase Ritonōpo a. Kyrixtu maro yna exiryke yna arōko sā Ritonōpo mana Kyrixtu mykapo imehnō neneryme, imehxo Kyrixtu ehtoh waro emero ehtohme. Typoxine exikety ytory sā emero esaka yna ytoryhtao Kyrixtu poko imehnō tuarōtanohpōko ynanase.

¹⁵ Ixtaratu kurā typoxine ehtoh sā typoxine sā ynanase Ritonōpo a, Kyrixtu nekaroryme yna exiryke eya. Imehnō tuarōtanohpōko ynanase Kyrixtu maro ehtoh kure exiry poko, enetupuhnanomo, onenetupuhpynomō, enara. Toto tuarōtanohpōko ynanase.

¹⁶ Yrome onenetupuhpynomo a su āko sã ynanase orihmatõ samo orihketõme toto exiryke, apotoimo htaka ytoketõme toto exiryke. Yrome Kyrixtu enetupuhnanomo a ixtaratu kurã sã yna omiry mana typoxine samo. Toto akorehmãko yna omiry mana orihpỹme toto ehtohme. Yna amoreme pyra moro omi kurã ekarõko ynanase.

¹⁷ Tuhkãkõ nae tomeseke pyra Ritonõpo nekarohpyry poko. Mõkomo typyne pyra exikety sã aomiry ekarõko mã toto. Yrome mokaro sã pyra ynanase ipunaka. Ritonõpo a tonyohse yna exiryke zae ourutorỹko ynanase ineneryme, Kyrixtu poetoryme yna exiryke.

3

Ritonõpo omiry kasenato omipona kuehtohkõ poko

¹ Moino ro zae jehtoh waro matose. Naeroro: “Zae ase. Zae ase,” kary etary poko typenekehse matose otarame, zae jehtoh waro oexirykõke. Pape enery se pyra roropa matose yna poko. Imehnõ ahtao, otarame pape se mã toto zae toehtohkõ ekarotohme tuaro pyra exiketomo a. Kure toehtohkõ poko pape meropõko mã toto tope tomo a, tuaro xine pyra exiketõ neneryme: “Ajohpe,” kara toto ehtohme typoko xine. Yrome pape meropory se pyra ynanase kure yna ehtoh poko, yna waro oexirykõke.

² Amorepatõme yna ehtoh poko imehnõ tuarõtanohneme matose, pape imerohpyry samo, imehnõ neneryme. Tyrisenã sã toehse oexirykõke zae yna ehtoh enetupuhnõko mã toto. Ritonõpo jamitunuru yna maro ehtoh enetupuhnõko roropa mã toto. Naeroro pape poko morara imerory se pyra ynanase, jũme sã tymerose oexirykõke yna kurohtao.

³ Kyrixtu nymeropohpyryme sã matose yna a. Pape merotoh ke pyra, axĩtao rokẽ pyra roropa, jũme tymerose matose. Ritonõpo Zuzenu a tõmiry tymerose okurohtaka xine.

⁴ Morara āko ynanase opoko xine zae Ritonõpo ehtoh enetuputyryke yna a, Kyrixtu enetuputyryke roropa yna a.

⁵ Epyrypara ynanase: “Emese kure ynanase Ritonõpo nyrohmanohpotoh poko,” kara ynanase. Jamihme pyra yna exiryke epyrypara ynanase. Ritonõpo poe rokẽ inyrohmanohpotoh waro ynanase.

⁶ Ritonõpo rokẽ yna jamihtanohnõko mana, tõmiry kasenato omipona yna ehtohme. Inekarohpyry kasenato Moeze nymerohpyry omipona ehtoh sã pyra mana. Tuzenu omipona rokẽ yna rĩko mana. Moeze nymerohpyry omipona se kuahtao xine ro orihnõko ro sytatose aomipona nymyry pyra kuexirykõke. Yrome Ritonõpo Zuzenu kuesẽkõme ahtao imaro orihpỹme exĩko sytatose jũme.

⁷ Pake Ritonõpo a tynmerohpyry tokarose ahtao Moeze a, topu risẽ poko, imehxo toehtoh tonepose roropa eya. Ritonõpo ezuru eneryke Moeze a, ěmyty roropa ezurume toehse saerehkane samo, axĩtao rokẽ repe tõtururuke Ritonõpo ěpataka. Morarame imehnõ Izyraeu tõ enuru jetũ toehse Moeze ěmyty eneryke tyya xine, saereme ěmyty toehse exiryke, axĩtao rokẽ repe. Naeroro tynmeropohpyry ekaroryhtao imehxo toehtoh tonepose Ritonõpo a. Moro inyeropohpyry omipona ehsaromepyra kuexirykõke orihketõme toehse sytatose, Ritonõpo maro pyra toehse sytatose.

⁸ Moro motye kuhse Tuzenu ekaroryhtao kyya xine orihpỹme kuehtohkõme imehxo toehtoh enepõko kyya xine mana.

⁹ Ritonõpo nekarohpyry apitoryme omipona pyra exiketõ taorihmapose toto. Morara ahtao ro, ime Ritonõpo ehtoh tonepose. Yrome moro motye kuhse Ritonõpo imehxo ehtoh enepõko inekarohpyry seromato mana. Kukurãkatorỹko mana Ritonõpo epeme kuehtohkõme, kyyrypyrykõ poko pyra roropa kuehtohkõme.

¹⁰ Ritonõpo nekarohpyry seromato, Imũkuru, imehxo Ritonõpo ehtoh enepõko kuhse mana. Naeroro inekarohpyry pakato ime Ritonõpo ehtoh onenepopyrahme sã toehse mã rahkene.

¹¹ Axītao rokē aexihpyry a imehxo Ritonōpo ehtoh tonepose ahtao, moro motye kuhse Ritonōpo nekarohpyry seromato ime Ritonōpo ehtoh enepōko mana jumāme exiryke.

¹² Mame Ritonōpo nekarohpyry seromato jūme exiry waro yna exiryke orēpyra ynanase.

¹³ Moeze ehtopōpyry sã pyra ynanase. Tōmyty tapuruse eya kamisa ke ezetyry onenepyra Izyraeu tō ehtohme.

¹⁴ Aosenetupuhtohkō tapuruse sã roropa kynexine. Aosenetupuhtohkō tapuruse ro seromaroro Ritonōpo nymeropohpyry sekeremaryhtao eya xine, pake toehtopōpyrykō saaro. Onenetupuhpyra toh mana. Kyrixtu maro toehse kuahtao xine rokē kuosenetupuhtohkō apuruhpyry sã pyra exīko ropa mana.

¹⁵ Yrome aosenetupuhtohkō apuruhpyry saaro mana. Seroae ro Moeze nymerohpyry sekeremaryhtao eya xine aosenetupuhtohkō apuruhpyry saaro mana.

¹⁶ Yrome kuosenetupuhtohkō rīko apuruhpyry sã pyra ropa Kuesēkō mana. Ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiryte: “Moeze ēmyty apuru touse ropa Kuesēkō ēpataka toytose ropa Moeze ahtao,” me tymerose.

¹⁷ “Kuesēkō,” kary ya: “Ritonōpo Zuzenu,” kary. Ritonōpo Zuzenu nae kuahtao xine kuosenetupuhtohkō apuruhpyry sã pyra mana. (Tymyhpokase ropa sã sytatose kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme.)

¹⁸ Naeroro Kuesēkō maro kuexirykōke osene sã sytatose. Kuesēkō imehxo ehtoh enēko imehnō mana kuēmytykō eneryke tyya xine. Kuēmytykō anapurupyra roropa sytatose. Mame Kuesēkō maro kuexirykōke isahxo exīko sytatose, Zuzenu erokuruke kukurohtao xine.

4

Ritonōpo nekarory ēme sã ynanase oripo samo

¹ Yna pyno toexiryke yna erohtoh tokarose Ritonōpo a yna a imehnō amorepatohme typoko, tōmiry kurã poko, enara. Naeroro orēpyra ynanase erohnōko.

² Imehnō enekunopyry se pyra ynanase. Ajohpe imehnō anamorepara ynanase Ritonōpo omiry poko. Aomiry onytyromara ynanase. Zuarō yna exiryke, zae rokē toto amorepāko ynanase. Ritonōpo omipona se ynanase ipunaka. Ritonōpo neneryme, imehnō neneryme roropa, zae yna ehtoh waro emero ehtohme.

³ Ynanamorepahpyry onenetupuhpyra imehnō ahtao Kyrixtu poetoryme pyra toexirykōke onenetupuhpyra mã toto.

⁴ Onenetupuhpyra mã toto tonekunohse toexirykōke joroko tamuru a. Ritonōpo omipona se pyra toto exiryke toto tuisaryme joroko tamuru mana. Saereme sã Ritonōpo omiry kyya xine mana enetuputyryhtao kyya xine. Yrome mokaro tonekunohse exiryke joroko tamuru a tuisamehxo Kyrixtu ehtoh poko zuaro pyra mã toto. Ritonōpo enepone Kyrixtu ehtoh poko onenetupuhpyra mã toto ipunaka.

⁵ Tuisame osekaropyra ynanase. Jezu Kyrixtu poko rokē imehnō amorepāko ynanase tosēkōme enetupuhtohme eya xine. Ākorehmanekōme rokē ynanase, kure Jezu ritohme.

⁶ Apitoryme xinukutume rokē sero po kynexine. Mame: “Saereme exiko,” tykase Ritonōpo ahtao, saereme toehse. Mokyro: “Saereme exiko,” kaħpō, kutuarōtanohtorŷko mana tuisame imehxo toexiry poko. Kyrixtu ēmyty enepōko kyya xine mana. Ēmyty eneryke kyya xine ime aexiry enetupuhnōko sytatose.

⁷ Yrome kymarokomo oripo sã sytatose, Ritonōpo nekarohpyry ēme sã rokene. Jamihme pyra sytatose orino risēme sã rokene. Naeroro orēpyra kuahtao xine Ritonōpo poe rokē orēpyra sytatose kuamoreme xine pyra.

⁸ Etuarimāko ynanase yronymyryme, yrome poremāpyra ynanase. Otupīko roropa ynanase, toitoine repe yrome Kuesēkō onenetupuhkehpyra ynanase.

⁹ Tuhke yna zehnotokō mā repe. Yrome yna onurumekara kuepekō mana jūme. Tyyryhmase yna ahtao ro yronomyryme owōnōko ropa ynanase. Ritonōpo hnao pake totapase yna exiry.

¹⁰ Kokoro rokē yna ryhmasene toto. Yrome yna orikyry zuno pyra ynanase, Jezu maro yna exiryke. Naeroro Jezu jamitunuru poe isene ro ynanase. Moro enetupuhnōko imehnō mana yna eneryke tyya xine.

¹¹ Yna etapary se exikehpyra imehnō mana sero nono po Jezu omiry ekaroryke yna a. Naeroro yna onetapara toto ahtao Jezu jamitunuru enetupuhnōko imehnō mana isene ro yna eneryke tyya xine, orihketōme yna zoko ahtao ro.

¹² Naeroro otarame imehnō yna etapāko mana, yrome amarokō orihpỹme exīko Jezu enetuputyryke oya xine.

¹³ Yna orikyryhtao oty kara. Onenetupuhkehpyra ynanase urutō sā pake. Ynara tymerose eya: “Zae Ritonōpo omiry ehtoh enetupuhnōko ase. Morara exiryke aomiry ekarōko ase oya xine,” tykase. Moro saaro ynanase zae Ritonōpo omiry enetupuhnōko. Morara exiryke aomiry ekarōko ynanase oya xine.

¹⁴ Kuesēkō Jezu ēsemākahpōme ropa Ritonōpo mana. Moro waro kuexirykōke ynara zuaro sytatose, yna roropa Jezu maro ēsemākapōko Ritonōpo mana amaro xine tosaka kuarotohkōme, tymaro kuehtohkōme.

¹⁵ Naeroro etuarimāko ynanase Jezu Kyrixtu ekarory poko oya xine. Morarame typyno xine Ritonōpo ehtoh enetuputyryhtao imehnomo a tuhkehxo kure Ritonōpo rīko mā toto: “Kure mase, Ritonōpo,” āko mā toto. Imehxo Ritonōpo ekarōko mā toto.

Zae ehtoh poko ynanase enetuputyryke yna a

¹⁶ Morara exiryke porempāpyra ynanase Ritonōpo omiry ekarory poko. Yna zoko osenahkaryhtao ro, yna kurohtao yna jamihtanohnōko ropa Ritonōpo mana kokoro rokene.

¹⁷ Mame yna etuarimatoh pitiko rokē mana, axītao rokē roropa mana. Yrome toetuarimakehse yna ahtao kurāme exīko ropa ynanase, tuisame roropa exīko ynanase jūme. Yna etuarimatoh motye kuhse yna eheppyry exīko mana.

¹⁸ Serohne poko yna etuarimatoh poko kehko torētyke pyra ynanase. Morohne enēko sytatose. Yrome Ritonōpo nekarohpyry poko sytatose enetupuhnōko. Morohne onenepyra ro kuenurukō mana. Kynenehpyrykō axītao rokē mana. Yrome osenepyra aexityā jūme exikehpyra mana.

5

¹ Tapyi sā axītao rokē kuokokō mana sero nono po. Morarame toorihse kuahtao xine kuepepyrykō rumekāko sytatose. Mame imepỹ kuokokō myakā nae Ritonōpo mana kapu ao. Tynyrihpyry ekarōko kyya xine mana kytapyīkōme, jūme exiketyme.

² Seromaroro pusuh āko sytatose, kuokokō kapuaō peneryke. Typenekehse sā sytatose kupūkō poko sero po. Upo amururu sā kuokokō kapuaōkō se sytatose.

³ Tokoke kapuaō ke kuahtao xine ihximyra sytatose, tymetyke pyra exikety sā pyra sytatose tokoke exikehpyra kuexirykōke, zuzenume rokē exipyra kuexirykōke.

⁴ Sero nono poro kuahtao xine sero kuokokō ao, sam āko sā sytatose. Kuokokō rumekary se hkopyra sytatose repe. Yrome kuokokō kapuaō se rokē sytatose, jūme sero orihkety myakāmatohme orihpỹme exiketety ke.

⁵ Yna osenetupuhtoh poe rokē pyra morara āko ynanase. Pake tukurākase sytatose Ritonōpo a. Tuzenu tokarose roropa kyya xine kutuarōtanohpotohkōme tynekarory kurā poko kuokokō kasenato ekarory poko kyya xine imeīpo.

⁶ Naeroro oserehpyra sytatose zuaro kuexirykōke. Sero kuokokō ao ro kuahtao xine omōpyra sytatose Kuesēkō esaka.

⁷ Naeroro zae ehtoh poko sytatose enetuputyryke kyya xine onenepyra ro kuahtao xine.

⁸ Oserehpyra sytatose kuorikyrykō poko. Kure roropa kuorikyrykō kyya xine mana Kuesēkō maro kuehtohkōme.

⁹ Yronomyryme tākye Ritonōpo riry se sytatose kypoko xine. Aomipona se sytatose sero po, orihpyra kuahtao xine. Moero imaro kuahtao xine aomipona sero sytatose, enarā.

¹⁰ Imeīpo kymarokō emero Kyrixtu ēpataka osenepōko sytatose. Kuapiakatorỹko mana kuepehmatohkōme kynyrihpyrykō epehpyryme. Kure rokē kynyrihpyrykō ahtao sero nono po kurā ke kuepehmatorỹko mana. Yrome popyra kuahtao xine sero nono po, kynyrihpyrykō epehpyryme rokē kuepehmatorỹko mana.

Ritonōpo epeme kuexirykō poko Kyrixtu enetuputyryke kyya xine

¹¹ Morara exiryke yna epehmary Ritonōpo a waro yna exiryke zuno ynanase. Naeroro yronomyryme imehnō amorepāko ynanase, enetupuhtohme eya xine. Toto amorepāko ynanase epehpyry apoitohme pyra. Yna kurohtao enēko Ritonōpo mana. Kure yna ehtoh waro mana. Zae jehtoh waro oehtohkō se roropa ase.

¹² “Zae yna ehtoh enetupuhtoko,” kary se pyra ynanase oya xine. Yrome kure yna ehtoh poko tuaro oexirykō se ynanase. Ākorehmarykō se ynanase ihximyra oehtohkōme yna poko. Mame imehnō yna kerekeremaryhtao onetarykōme toto ezukuru waro exīko matose. Mokaro epyrypāko mā toto typoko xine kure rokē sā toexirykōke imehnō neneryme. Yrome ikurohtao xine zae pyra mā toto, iiryryryme.

¹³ Rowohpe yna ekarōko toitoine mā repe. Yrome rowohpe yna ahtao ro Ritonōpo omipona ro ynanase. Mame imehnō ynara āko yna poko: “Tuarohxo mā toto imehnō enekunopyry poko,” āko repe. Yrome kure oritohkōme erohnōko ynanase āmoreparykō poko.

¹⁴ Ākorehmarykō poko erohnōko ynanase kypyno xine Kyrixtu enetuputyryke yna a. Morara exiryke opyno xine roropa ynanase. Ynara enetupuhnōko ynanase, toiro orutua toorihse kymyakākōme. Naeroro toorihse sā sytatose imaro.

¹⁵ Kynorihne kymyakākōme kypenetatohkō poko rokē pyra kuehtohkōme. Tōmipona kuehtohkōme kynorihne. Tōsemāse ropa ynororo toorihxīpo kure rokē kyritohkōme.

¹⁶ Morara exiryke taroino imehnō ehtoh eneryke rokē yna a: “Mokyro kure. Mokyro kure pohto. Mokyro popyra,” karahme sā toehse ynanase. Pake Kyrixtu poko roropa: “Ahno rokē mokyro,” tykase yna repe. Ahnome rokē tokarose yna a. Yrome taroino moro sā pyra enetupuhnōko ynanase.

¹⁷ Kyrixtu poetoryme exinohtao tyrisenā sā sytatose. Kuehtopōpyrykō xihpyry tonahkase. Kurā ke rokē tymyakāmase.

¹⁸ Tope tōme tyrise sytatose Ritonōpo a epeme pyra kuahtao xine ro. Tumūkuru Kyrixtu orikyry ke kymyakākōme tope tōme tyrise sytatose eya. Mame imehnō eahmaneme tyrise sytatose eya, typyno toto ehtohme roropa.

¹⁹ Ynara āko ynanase imehnomo a: “Tope tōme sero pōkō rīko Ritonōpo mana Kyrixtu toorihse exiryke toto myakāme. Oorypyrykō poko ohxirorykō se pyra Ritonōpo mana. Oorypyrykō korokāko mana Jezu enetuputyryhtao oya xine. Tope tōme oritorỹko mana Kyrixtu toorihse exiryke omyakākōme,” āko ynanase imehnō netaryme. Morara katohme tymenekase yna Ritonōpo a.

²⁰ Morara exiryke Kyrixtu poe ourutorỹko ynanase. Ritonōpo poe roropa ourutorỹko ynanase. Oeahmatorỹko ynanase Kyrixtu omi poe. Osekarotoko Ritonōpo a ajohpāme samo, ise pyra awahtao xine ro. Mame typyno oritorỹko mana.

²¹ Tyryrypyhpyke pyra Kyrixtu kynexine. Yrome kypyno xine toexiryke kyyrypyrykō epona tyrise Ritonōpo a. Iiryryryme sā Kyrixtu tyrise Ritonōpo a kukurākatohkōme kure rokē kuehtohkōme, Kyrixtu maro.

6

¹ Erohnōko ynanase Ritonōpo maro. Naeroro ajohpāme sã okurākatopōpyrykō Ritonōpo a onurumekara ehtoko.

² Ynara tymerose Ritonōpo omiryne:

“Seroae okurākarykō se ase.

‘Yna pyno exiko,’ kary oya xine

etāko ase opyno xine jexiryke,”

āko. Naeroro etatoko pahne! Seromaroro okurākarykō se Ritonōpo mana. Ekurehpyra ehtoko. Seroae ro enetupuhtoko oesēkōme!

³ Morara katopōpyry ekaroryhtao imehnomo a, zae ehtoh poko se rokē ynanase ipunaka, yna onykerekeremara toto ehtohme yna erohtoh poko, toto anakorekehkara roropa yna ehtohme.

⁴ Yna tuarimaryhtao eanahtōko ynanase Ritonōpo poetoryme yna ehtoh enetupuh-potohme imehnomo a. Tyyryhmase yna ahtao, tutuarimase yna ahtao, tupime yna erohtoh toehse ahtao roropa, penekehpyra ynanase.

⁵ Typitypipohse yna, tōmase roropa āpuruhpyry taka. Tyyryhmase yna imoihmākomo a. Yna erohtoh poko itamurume exiryke typoremāse sã ynanexiase. Okynā nyhpyra ynanexiase. Tomitapāse roropa ynanexiase.

⁶ Yna rypyry poko se pyra ynanase ipunaka. Tuarō se ynanase. Penekehpyra se ynanase roropa imehnō riry poko kure. Mame zae yna ehtoh ke Ritonōpo poetoryme yna ehtoh poko imehnō tuarōtanohpōko ynanase. Ritonōpo Zuzenu nae ynanase. Imehnō pyno ynanase.

⁷ Imehnō zurūko ynanase zae omi poko Jezu poko. Ritonōpo jamitunuru yna maro ehtoh roropa enepōko ynanase. Zae ynanase Ritonōpo omipona. Naeroro orēpyra imehnomo a ynara āko ynanase: “Oorypyrykō irumekatoko zae oehtohkōme Ritonōpo omipona, yna samo,” āko ynanase. Yna kerekeremananō nae ahtao osewomāko ynanase. Ynara āko ynanase: “Yna onykerekeremara ehtoko zae yna exiryke,” āko ynanase.

⁸ Toitoinē imehnō yna rīko kure. Yrome oty kara ynanase. Xihpyryme yna tyrise ahtao imehnomo a, oty kara roropa ynanase. Yna poihtoryhtao oty kara ynanase. Yna pyrypyryhtao roropa oty kara ynanase. Onekunohtōkōme yna ekarōko imehnō mā repe. Yrome zae rokē ynanase ipunaka.

⁹ “Onokā mokaro?” āko imehnō mā yna poko. Yna waro pyra sã mā toto. Yrome yna waro mā toto emero. “Otarāme toorihse toto,” āko mā imehnō yna poko. Yrome orihpyra ro ynanase. Yna tuarimapōko imehnō mana. Yrome yna anaorihmapopyra mā toto.

¹⁰ Emynyhmāko ynanase. Yrome tākye exikehpyra ynanase. Tytineruke pyra exiketō sã ynanase. Yrome tuhkākomo a Ritonōpo nekarohpyry kurā ekarōko ynanase tytineruke exiketō motye toto ehtohme Jezu enetuputyryke eya xine. Tymōkomoke pyra sã ynanase. Yrome emero nae ynanase.

¹¹ Jakorō tomo Korītu pōkomo, opyno xine ynanase ipunaka. Naeroro zae ourutorỹko ynanase zuaro oehtohkōme opyno xine yna ehtoh poko.

¹² Oty katoh yna rumekāko matou? Opyno xine ro ynanase. Otarāme: “Nary,” āko matose zae yna ehtoh poko zae yna ehtoh waro awahtao xine ro.

¹³ Ypoenō zururu sã ourutorỹko ase. Yna pyno ehtoko opyno xine yna ehtoh saaro. Pitiko rokē pyra yna pyno ehtoko.

Tuarō ehtoko zae pyra amorepatō poko

¹⁴ Ritonōpo omipona pyra exiketō maro ytoytopyry ehtoko. Zae pyra exiketō mā zae exiketō maro osepepe ehsaromepyra mā toto. Saeremae ytoketō koko ytoketō maro ytoytopyry mā toto.

¹⁵ Kyrixtu poetory oxisã pyra mã toto joroko tamuru omipona exiketõ maro. Jezu enetupuhnanõ oxisã pyra mã toto onenetupuhpynõ maro.

¹⁶ Ritonõpo maro oturutoh taka ahno naxikahpyry Ritonõpo myakãme anaropyra sytatose ipunaka, Ritonõpo zamaro pyra exiryke. Kymarokõ Ritonõpo tapyĩme sã sytatose Zuzenu nae kukurohtao xine exiryke. Ynara tykase Ritonõpo moro poko:

“Osesarĩko ase ypoetory tõ maro,
toto maro jehtohme.

Toto esẽme exĩko ase.

Ypoetoryme roropa exĩko mã toto,”
tykase.

¹⁷ Ynara tykase roropa Kuesẽkõ kyaa xine tyrypyry onurumekara exiketõ poko:

“Mokaro irumekatoko,
toto maro pyra oehtohkõme.

Tyrypyrykõ poko exiketõ sã pyra ehtoko ipunaka.

Morara awahtao xine oesarykõ ekarõko ase oya xine ymaro oehtohkõme.

¹⁸ Omykõme exĩko ase.

Umũkurume exĩko matose,
jẽxiryne roropa,”

tykase Kuesẽkõ Jamihmehxo Exikety. Morara tymerose urutõ komo a pake Ritonõpo omiryne.

7

¹ Jakorõ tomo, morara tykase Ritonõpo exiryke kyyrypyrykõ xihpyry surumekatone porehme. Kyyrypyrykõ xihpyry poko osenetupuhpyra sehtone. Ritonõpo zuno sehtone. Kyyrypyrykõ sekarotone eya, zae rokẽ kuehtohkõme.

Tãkye Pauru ehtopõpyry poko

² Yna pyno ehtoko ajohpãme samo, okurohtao xine. Yna kerekeremananõ omiry onetara ehtoko. Popyra oripopyra xine ynanexiase. Oryhmara xine ynanexiase. Oenekunohpyra xine ynanexiase roropa ipunaka.

³ Morara karyhtao yna a ohxirorykõ se pyra ynanase. “Popyra matose ya,” kary se pyra ase roropa. Ynara asene oya xine: “Opyno xine yna exiryke jũme orumekara xine ynanase yna kurohtao, orihpyra ro kuahtao xine, toorihse kuahtao xine, enara,” asene.

⁴ “Nary rokene,” kara ase zae oehtohkõ poko. Ritonõpo omipona nymyry oehtohkõ waro ase. Opyrypatorỹko ase imehnõ netaryme. Jetuarimaryhtao ro poremãpyra ase, tãkye kuhse jexiryke opoko xine.

⁵ Masetonia pona toeporehkase yna ahtao torẽtyke ynanexiase. Tuhke rokẽ yna ryhmananõ nae nexiase. Imehnõ tõsezusezuhse yna maro. Oserehnõko roropa ynanexiase.

⁶ Yrome Ritonõpo mã typoremãse exiketõ akorehmaneme nymyry mana. Tãkye yna riase roropa, Titu oepyyryke yna a.

⁷ Titu oepyyryke rokẽ pyra tãkye toehse yna. Aomiry etaryke roropa yna a tãkye toehse yna. Ynara nase ynororo: “Korĩtu põkõ jãkyemase ropa,” nase yna a. “Oenery se roropa mã toto. Emynyhmãko mã toto zae pyra toehtopõpyrykõ poko. Oewomarykõ se roropa mã toto,” nase ynororo ya. Naeroro, morara kary etaryke ya tãkye kuhse toehse ywy.

⁸ Ynymerohpyry eneryke oya xine memynyhmatose. Yrome emynyhmara ase moro poko. Moro pape ymeroase onenerykõme omynyhmapotohkõme oorypyrykõ xihpyry poko. “Popyra exiase moro pape merotopõpyryke ya,” kara ase. Oemynyhmatopõpyrykõ poko etaryke ya jemynyhmary se exiase repe.

⁹ Yrome seromaroro tãkye ase, ynymerohpyry aroporyke ya onenerykõme. Oemynyhmatopõpyrykõ se pyra exiase repe. Yrome oorypyrykõ poko se pyra toehse matose oemynyhmaxĩpo xine, ynymerohpyry enexĩpo. Moro poko tãkye toehse ywy. Ritonõpo

omynyhmapoatose oorypyrykō rumekapotohme oya xine. Naeroro zae ro exiase moro pape merotopōpyry poko.

¹⁰ Kuemynyhmarykohtao Ritonōpo poe, kyyrypyrykō rumekary se exīko sytatose. Kytyorōmatorỹko Ritonōpo mana kukurohtao xine, kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme. Kyyrypyrykō rumekary se kuahtao xine kukurākatorỹko Ritonōpo mana. Mame tukurākase kuahtao xine emynyhmara sytatose. Tākye exīko sytatose. Yrome Ritonōpo se pyra exiketō emynyhmaryhtao, tyrypyrykō se ro mā toto. Irumekary se pyra mā toto. Mokaro onukurākara Ritonōpo ekurehnōko mana. Jūme Ritonōpo maro pyra exīko mā toto toorihse tahtao xine.

¹¹ Oemynyhmatohkō zae kynexine Ritonōpo a. Axī toemynyhmasē amarokomo oorypyrykō poko. Oorypyrykō rumekary se toehse matose. Oorypyrykō poko oeh-topōpyrykō poko toehxirose matose. Ipoko ropa oexirykō zuno toehse mexiatose. Yronomyryme kure ehtoh poko se toehse matose. Tyrypyry poko aexihpyry zehno mexiatose. Mokyro wānopyry se mexiatose. Naeroro imehnō tutuarōtanohse zae oeh-tohkō poko.

¹² Moro pape ymeroase onenerykōme, tyrypyrykō poko aehtyā kurākapotohme, aosanumahpyry kurākapotohme roropa. Yrome moro motye oweniketyrykō se pyra exiase Ritonōpo a yna pyno oeh-tohkō poko, opyno xine yna ehtoh poko, enara.

¹³ Naeroro tākye ase yronomyryme yna pyno oeh-tohkō waro yna exiryke.

Tākye Titu nexiase roropa amaro xine tahtao, kure tyrise exiryke oya xine. Mame tooehse ropa tahtao yna zuruase opoko xine tākye yna ehtohme. Aomiry etaryke yna a opoko xine tākye toehse yna ipunaka.

¹⁴ Ytopitopyra ro Titu ahtao oya xine, ynara ase eya: “Korītu pōkō kure orīko mā toto kure toto exiryke,” ase eya. Mame Titu toytose ahtao oya xine, jomihpyry ae ro mexiatose. Kure Titu myriatose rahkene. Ajohpe jyripyra mexiatose. Ajohpe jomiry oya xine exipitopyra mana. Zae rokē mana. Morararo jomihpyry Titu a opoko xine zae ro toehse. Naeroro ehxiropyra ase.

¹⁵ Opyno xineho Titu mana seromaroro. Wenikehpyra mā ynororo tōmipona oeh-topōpyrykō poko. “Kure rokē yriase toto. Tomeseke sã rokē ypoko toh nexiase. Jakorehmary se rokē toh nexiase,” tykase.

¹⁶ Naeroro tākye ase opoko xine. Ÿme matose, Ritonōpo omipona. Azahkuru se pyra matose roropa ipunaka.

8

Imehnō Jezu poetory tō akorehmary poko

¹ Jakorō tomo, Jezu poetory tō kure tyrise Ritonōpo a Masetonia pōkomo, toto pyno toexiryke. Moro poko oururukō se ynanase.

² Itamurume toetuarimase toh repe. Yrome tākye ro mā toto. Tymōkomoke pyra toehse toto. Yrome tākye kuhse toexirykōke imehnō Jezu poetory akorehmary se mā toto. Morara exiryke tỹkyryrykō ekarōko mā toto tymōkomokākara a, tymōkomoke pyra tahtao xine ro.

³ Etatoko pahne, typenetatohkō epekahxīpo rokē tytinerūkō akoīpyry kara tokarose eya xine. Moro motye tokarose eya xine. Tokarosē pyra tahtao xine ro tokarose eya xine: “Ekarotoko kēty,” karyke pyra roropa yna a. Tamoreme xine tỹkyryrykō tokarose toto a.

⁴ “Ajohpāme sã ynanekarory tineru arotatoko juteu tomo a, Jutea pōkomo a, toto akorehmary se yna exiryke,” tykase toto.

⁵ “Otarāme pitiko rokē ekarōko mā toto,” tykase yna repe. Yrome itamurume tokarose eya xine. Osemazuhme tosēkōme Jezu Kyrixtu tonetupuhse eya xine, yronomyryme aomipona toeh-tohkōme. Mame Ritonōpo poe ro yna omipona se roropa toh nexiase.

⁶ Naeroro Titu maro ynanoturuase. Pake ynara tykase Titu oya xine: “Otinerūkō ikurākatoko aropotohme etuarimaketomo a,” tykase Titu oya xine. Naeroro ynara ase Titu a: “Korītu pona ytoko ropa. Korītu pōkomo a ynara kaxiko: ‘Kure otinerūkō ekarory seromaroro, etuarimaketomo a aropotohme, ōmihpyrykō ae ro,’” ase Titu a.

⁷ Imehnō motye kure ehtoh poko zuaro matose. Imehnō motye Jezu enetupuhnōko matose, imehnō zurūko matose Ritonōpo omiry poko. Zae ehtoh warohxo matose, imehnō akorehmary se roropa matose. Imehnō motye yna pyno matose. Naeroro imehnō motye otinerūkō ekarory se ynanase oya xine etuarimaketomo a, tākye oehthokōme.

⁸ Jomipona orirykō se pyra ase ise pyra awahtao xine. Yrome imehnō tytinerūkō ekaroryke imehnomo a, ourutorỹko ynanase toto sã oehthokōme. Otinerūkō ekaroryhtao imehnomo a toto pyno nymyry matose Ritonōpo poe.

⁹ Kypyno xine Kuesēkō Jezu Kyrixtu ehtopōpyry waro matose. Emero nae kynexine kapu ao ro tahtao. Yrome kapu ae ayhtoryhtao tymōkomoke pyra sã toehse ynororo. Toetuarimase ynororo kukurākatohkōme tymōkomoke exiketō motye kuehtohkōme.

¹⁰ Ynara kary se ase otinerūkō ekarory poko etuarimaketomo a. Moae ynara matose: “Yna tinerū kurākāko ynanase ekarotohme etuarimaketomo a,” matose. Naeroro ekurehpyra ehtoko otinerūkō ekarory poko seromaroro. Apitoryme otinerūkō ekarory se mexiatose etuarimaketō akorehmatohme.

¹¹ “Kytinerūkō sekarotone etuarimaketomo a,” matose oseya. Tākye mexiatose otinerūkō ekarory poko. Naeroro seromaroro ekurehpyra ehtoko. Tākye ehtoko roropa otinerūkō aropory poko. Oneraximara ehtoko. “Itamurumehxo tineru nae jahtao rokē apiakāko ase zokonaka pixo ekarotohme,” kara ehtoko. Seromaroro otinerūkō tokarosēme mana. Moro ekarotoko.

¹² Tākye awahtao xine otinerūkō ekarory poko, kure mana Ritonōpo a. Itamurume tineru ekaroryhtao kure mana. Pitiko rokē onekarohpyrykō ahtao kure roropa mana Ritonōpo a. Arypyra awahtao xine onekaropopyra Ritonōpo mana.

¹³ Omōkomory enahkapory se pyra ase tuhke tymōkomoke imehnō ehtohme.

¹⁴ Seromaroro tymōkomoke matose pitiko rokē pyra. Mokaro tymōkomokākara etuarimāko mana. Naeroro ajohpāme sã otinerūkō apiakatoko omōkomorykō roropa zokonaka ekarotohme eya xine. Morarame oetuarimarykohtao mokaro roropa tymōkomorykō apiakāko mã toto, ākorehmatohkōme. Morara awahtao xine oxisã exīko matose tymōkomoke. Etuarimaketō pyra exīko mana.

¹⁵ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne:
“Mokaro itamurume wyi panō apoihpōkō onymotyēkara toehse toto.
Pitiko rokē apoihpōkō nae ro kynexine,”
tykase.

Titu tō poko

¹⁶ Ritonōpo poe opyno xine Titu toehse yna samo. Ākorehmarykō se mana yronymyryme. Naeroro: “Kure mase Papa,” āko ynanase Ritonōpo a.

¹⁷ “Oytory se pyra hma Korītu pona, morotōkō akorehmase?” tykase yna ahtao Titu a: “ÿ, ytōko ase,” tykase ynororo. Ākorehmarykō se toexiryke tamoreme toytory se toehse ynororo.

¹⁸ Seromaroro ytōko oya xine mana. Imaro imepỹ Jezu poetory aropōko ynanase. Mokyro se tarōkō Jezu poetory tō emero, imehnō amoreparry waro kuhse exiryke Ritonōpo omiry poko Jezu Kyrixtu poko.

¹⁹ Tymenekase ynororo Jezu poetory tomo a yna maro aytotohme Jerusarē pona tineru arose. Moro tineru arōko ynanase etuarimaketomo a ekarotohme, toto pyno kuehtohkō waro emero ehtohme. Morarame: “Emero motye mase. Yna esēme mase, imehxo,” āko toto Ritonōpo a.

²⁰ Tuhke tineru arōko ynanase. Tomeseke roropa ynanase ynara kamexipory se pyra yna exiryke: “Moro tineru aroryhtao Pauru tomo a, zokonaka tanŷse eya xine tytinerūkōme,” kamexipory se pyra yna exiryke. Naeroro yna maro imehnō arōko ynanase yna onykerekeremara imehnō ehtohme.

²¹ Zae rokē ynanase Kuesēkō neneryme. Morararo zae se rokē ynanase imehnō neneryme roropa emero porehme.

²² Morara exiryke mokyro kuakorōkō aropōko ynanase Titu tō maro aytotohme oya xine. Tuhke tukuhse ynororo yna a zae aehtoh waro yna ehtohme. Zuaro ynanase. Ŷme mana. Imehnō akorehmary se roropa mana yronymyryme. Imehnō akorehmatohme otinerūkō ekarory se oexirykō enetupuhnōko roropa mana. Naeroro ākorehmarykō se ynororo.

²³ Ymyakāme Titu aropōko ase oya xine. Jytotozome mana. Jakorehmaneme roropa mana. Ŷmaro erohnōko mana ākorehmarykō poko. Imehnō kuakorōkō imaro ytōko oya xine mana. Jezu poetory tō oximōmākō omi poe ytōko toh mana. Kure Kyrixtu rinanōme mā toto.

²⁴ Toto pyno ehtoko oya xine toytose toto ahtao. Morara awahtao xine Jezu poetory tō emero toto pyno oehtohkō waro exīko mana. “Korītu pōkō kure rokē toh nexiase. Yna pyno toh nexiase. Pauru tō omihpyry ae ro kure rokē toh nexiase yna a,” āko toh mana opoko xine.

9

Jutea pōkō akorehmary poko

¹ “Otinerūkō ekarotoko Jutea pona aropotohme Ritonōpo poetory tō etuarimaketō tinerūme,” kazomory etary se pyra matose otarame, zuaro oexirykōke.

² Moino ro mokaro akorehmary se oexirykōke, kypyrypatose Masetonia pōkō ne-taryme: “Kure mokaro Korītu pōkō mana. Mo jeimamyry ae ro Jutea pōkō akorehmary se toehse toto,” ase eya xine. Mame ŷme oehtohkō waro tahtao xine tuhkākō tākye toehse. Tytinerūkō ekarory se toehse roropa toh nexiase asā xine.

³ Seromaroro Titu tō aropōko ase oya xine ākorehmatohkōme otinerūkō kurākary poko. “Korītu pōkō tytinerūkō kurākāko mana aropotohme yna a, etuarimaketomo a,” tykase ywy Titu tomo a. Otinerūkō onekaropyra awahtao xine toiparo rokē ytory toto. Azahkuru yna omihpyry exiry roropa opoko xine.

⁴ Imeīpo Masetonia pōkō ymaro aytoryhtao oya xine ehxirōko ynanase opoko xine otinerūkō onukurākara tokurehse awahtao xine. Ehxirōko roropa matose ŷme oene-tuputyrykōke yna a.

⁵ Naeroro Titu tō aropōko ase oya xine osemazuhme ākorehmatohkōme otinerūkō kurākary poko. Ōmihpyrykō ae ro ikurākatoko. Morarame toeporehkase jahtao, pake tōtyhkase matose otinerūkō kurākary poko. Morara ahtao ynara enetupuhnōko imehnō mana: “Tamoreme xine Korītu pōkomo a tytinerūkō tokarose, ekarory se toexirykōke, imehnō omi poe pyra,” āko enetupuhnōko mā toto.

⁶ Tupito po tuhke pyra otyro puhturu arykaryhtao kyya xine pitiko rokē epery apoīko sytatose. Ŷrome tuhkehxo arykaryhtao kyya xine itamurumehxo epery apoīko ropa sytatose. Moro poko osenetupuhtoko. Imehnō akorehmatoko pitiko rokē pyra.

⁷ Āmoreme xine otinerūkō ekarory se awahtao xine ekarotoko. Yrome omomyke awahtao xine otinerūkō onekaropyra ehtoko. “Ytinerū ekarory se nymyry pyra ase,” karyhtao oya xine onekaropyra ehtoko. Tākye rokē otinerūkō ekaroryhtao oya xine, Ritonōpo zamaro matose.

⁸ Itamurumehxo ekarōko ropa Ritonōpo oya xine mana. Openetatohkō motye ekarōko oya xine mana, tokarosē nae oehtohkōme ekarotohme imehnomo a, kure toto ritohme.

⁹ Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme:

“Pitiko rokē pyra ekarōko Ritonōpo mana
tymōkomokākara a toto pyno toexiryke.
Zae rokē roropa ynororo jūme,”
me tymerose pake Ritonōpo omiryne.

¹⁰ Otyro puhturu ekarōko Ritonōpo kyaa xine mana arykatohme. Mame tarykase ahtaotyro ahtanohpōko mana eperytatohme kynapyrykōme. Morararo itamurumehxo ekarōko Ritonōpo oya xine mana. Omōkomorykō emānōko mana imehnō pyno awahtao xine, pitiko rokē pyra omōkomorykō ekaroryhtao oya xine etuarimaketomo a.

¹¹ Morarame tymōkomoke oritorỹko mana tokarosē nae oehtohkōme pitiko rokē pyra. Tytineruke exiketō sā tineru ekarōko matose etuarimaketomo a. Morara exiryke ynara āko tuhkākō mā Ritonōpo a: “Papa, kure mase,” āko. “Opoe Korītu pōkomo a tytinerūkō tokarose Pauru tomo a, enehtohme yna a,” āko mā mokaro etuarimaketomo, Jutea pōkomo.

¹² Otinerūkō ekaroryhtao oya xine etuarimaketomo a kure matose Ritonōpo poetory akorehmaryke oya xine. Moromeīpo opokoino xine ynara āko mā toto: “Papa Kapuaono, imehxo mase. Emero motye kure mase,” āko mā toto Ritonōpo a.

¹³ Mame omomỹke pyra oexirykō eneryke tyaa xine tuaro exīko mā toto zae oexirykō poko, Kyrixtu omipona oexirykō poko. “Papa Kapuaono, kure kuhse mase, Korītu pōkomo a yna akorehmaryke, imehnō akorehmaryke roropa, enara,” āko mā toto Ritonōpo a.

¹⁴ Morarame oturūko mā toto opoko xine Ritonōpo a, opyno xine toexirykōke. “Papa Kapuaono, Korītu pōkō pyno exiko. Kure mā toto yna a. Omomỹke pyra toh nexiase yna a, yna pyno toexirykōke. Morara mā toto, toto pyno oexiryke osemazuhme,” āko mā toto Ritonōpo a.

¹⁵ “Kure mase,” sykatone Ritonōpo a. Imehnō motye kypyno xine mana. Tineru ikuhpỹme ahtaot, moro motye Ritonōpo nekarohpyry kure kyaa xine mana.

10

Pauru oturutopōpyry zae toehtoh poko imehnō amorepary poko

¹ Ywy ase Pauru. Oururukō se ase, ykerekereamananomo. Ynara jekarōko matose: “Pauru poremānōko sā mana kymaro xine ahtaot. Yrome orēpyra oturūko mana ameke ahtaot pape poko rokene,” āko matose. Kypyno xine Kyrixtu exiryke, penekehpyra aexiryke roropa kypoko xine,

² ykerekereмара ehtoko, tohne pyra jehtohme jytoryhtao oya xine. Ynara zuaro ase, yna kerekereamananō zurūko ase orēpyra samo. “Pauru mā Ritonōpo omiry ekarōko toepyrypatohme rokene,” kahpōkō zurūko ase. Imehnō sero pōkō sā yna ekarōko mā toto.

³ Sero nono poro ynanase Ritonōpo onenetupuhpynō maro repe. Yrome mokaro osetupuhtho ke pyra yna zehnotokō poremākapōko ynanase.

⁴ Sero pōkō jamitunuru ke pyra kyzehnotokō poremākapōko ynanase, Ritonōpo jamitunuru ke rokē toto poremākapōko ynanase. Ritonōpo jamitunuru ke joroko tamuru omipona se exiketō jamitunuru enahkapōko ynanase. Oseoseuhketō omiry zae pyra ahtaot toto poremākapōko ynanase roropa.

⁵ Kyrixtu omipona pyra toehse kuahtao xine, aomipona rokē kuosenetupuhthokō syritone ropa. Mame Ritonōpo enetupuhkehpotoh roropa senahkapotone Ritonōpo jamitunuru ke. Kyrixtu omipona rokē kuehtohkōme ipunaka.

⁶ Morarame aomipona toehse nymyry awahtao xine azahkuru exiketō tuarōtanohnōko sytatose. (Zae se pyra ynaroro ahtaot toto aropōko sytatose kymaroino xine.)

⁷ Oty katoh imehnõ sã rokẽ jekarõko matou? Ritonõpo nymenekahpyryme pyra jekarõko matose jarao jeneryke rokẽ oya xine. Yrome amaro xine toiro Kyrixtu poetoryme toexiry waro exikety nae ahtao, mokyro Kyrixtu poetoryme jehtoh enetupuhnõko mana Kyrixtu poetoryme toehtoh saaro. “Kymotyxe xine kure Pauru osekarõko mana,” ãko matose otarame:

⁸ “Tymenekase ywy Kuesẽkomo a ãmorepatohkõme,” karyke ya oya xine. Yrome ehxiropyra ase morara karyhtao ya, tymenekase jexiryke Kyrixtu a. Orẽpyrahxo Jezu enetupuhpotohme oya xine jaropoase Ritonõpo oya xine oporemãkapotohkõme pyra.

⁹ “Ritonõpo nymenekahpyryme osekarõko Pauru, tuno kuehtohkõme repe. Morara exiryke pape tymerose eya kynenerykõme,” kara ehtoko.

¹⁰ Ynara ãko matose otarame: “Orẽpyrahxo Pauru kuurutorỹko mana pape ae rokene. Yrome taro kymaro xine tahtao opore pyra mana, jamihme pyra exikety samo. Oty kara aomiry mana,” ãko matose otarame.

¹¹ Etatoko pahne, tooehse jahtao oya xine orẽpyra ourutorỹko ase ynymerohpyry samo.

¹² Ynara ãko toitoine matose: “Imehxo ynanase,” ãko. Morara kananõ sã se pyra ase. Oseyä rokẽ imehxo mã toto, tõsenetupuhtohkõ poe rokene. “Zae ynanase,” ãko toh mã repe, zae pyra tahtao xine ro. “Imehxo ynanase, imehnõ motye,” kara ynanase.

¹³ Ritonõpo yna onenyohpyra ahtao: “Ritonõpo poe ynanase imehnõ amorepãko,” kara ynanexiry. Yrome tonyohse yna exiryke Ritonõpo a, aomipona ytoytõko ynanase. Oya xine yna enyokyase Ritonõpo, amaro xine yna erohtohme, tõmiry poko ãmorepatohkõme. Morara exiryke Ritonõpo nymenekatyãme osekarõko ynanase onetarykõme.

¹⁴ Oya xine toytose yna ahtao Ritonõpo nyrohmanohpotopõpyry onymotyẽkara ynanexiase. Aomipona ynanexiase, tonyohse yna exiryke eya oya xine, ãmorepase xine, Ritonõpo omiry poko Jezu Kyrixtu poko.

¹⁵ Yna omipona orirykõ se pyra ynanexiase. Ritonõpo omipona se ynanexiase. Imehnomo a roropa tamorepase matose Kyrixtu omiry poko. Naeroro: “Yna a rokẽ Korĩtu põkõ tamorepase,” kara ynanase. Oty se ynanæ opoko xine? Arypyra. Itamurumehxo Ritonõpo omiry enetuputyry se ynanase oya xine. Morara ahtao itamurumehxo Kyrixtu omiry ekarõko imehnomo a sytatose, apatarykõ punero, Ritonõpo nyrohmanohpotopõpyry ae ro.

¹⁶ Morarame tõtyhkase yna ahtao Ritonõpo omiry ekarory poko apatarykõ po, mya ytõko ynanase imepỹ pona Ritonõpo omiry ekarose. Pata tõ nae ro, Ritonõpo omiry onetapitopynõ esary. Morotona yna ytory se ynanase morotõkõ amorepase Ritonõpo omiry poko. Morarame: “Imepỹ namorepatyã kahpyry amorepãko ropa ynanase,” kara ynanase exĩko.

¹⁷ Ynara tymerose Ritonõpo omiry: “ ‘Emese kure ase,’ kara ehtoko. ‘Kuesẽkõ emese kure mana,’ kahtoko,” ãko.

¹⁸ “Kure ase,” karyhtao kyya xine, oty kara. Yrome, “Kure mase,” karyhtao Ritonõpo a kyya xine, kure mã rahkene.

11

Ajohpe imehnõ amorepatõkõ poko

¹ Rowohpe exiketõ sã sytatose, “Kure ase,” karyhtao kyya xine. Naeroro penekhepyra ehtoko jotururu etary poko rowohpe exikety omiry sã jomiry ahtao ro. Kure jehtoh ekarory se pyra ase repe. Yrome jurumekara oehtohkõme ekarõko ase, imehnõ ehtoh poko penetara oehtohkõme.

² Torẽtyke ase opoko xine, torẽtyke Ritonõpo ehtoh samo opoko xine. Omykõme sã jexiryke torẽtyke ase. Jẽxiryme sã, orutua maro exipitopy sã matose ya. Oewomatorỹko sã ase roropa toirõ pytyme sã oehtohkõme. Toiro rokẽ pyno exikety tynio nymyry pyno exiketyme mana. Morararo Kyrixtu pyno yronymyryme oehtohkõ se ase, imehnõ poko

pyra oehtohkōme ipunaka. Imeīpo oekarorykō se ase Kyrixtu a kurākōme, tyyrypyhpyke pyra exiketōme.

³ Torētyke ase opoko xine. Oenekunopyrykō se imehnō exiryke, Kyrixtu rumekatohme ropa oya xine ipyno hkopyra oehtohkōme. Morararo pake Ewa tonekunohse joroko tamuru a omi kurā ke samo.

⁴ Torētyke ase opoko xine oenekunohnanōkō omiry etaryke oya xine. Tyoro Jezu poko ourutorỹko toh mā repe ynanekarohpyry kara. Oty katoh tākye ro matou mokaro omiry etaryhtao oya xine? Ritonōpo Zuzenu kara imepỹ zuzenu poko ourutorỹko onekunohtōkō mana. Tākye matose mokaro etāko. Oty katohme? Ritonōpo omiry kurā myakamāko roropa mā toto tyorō ke. “Ritonōpo omiry sero,” āko toh mā repe. Ajohpe rokē toto. Oty katoh toto omiry xihpyry zae ekarōko matou?

⁵ Imehnō motye osekarōko mā toto, tuisamehxo. Ritonōpo nenyohatyāme kurā oskarōko roropa mā toto. Yrome ymotye pyra mokaro mana.

⁶ Otarāme emese kure hkopyra ase jotururu poko repe. Yrome Ritonōpo omiry warohxo ywy. Ritonōpo waro yna ehtoh waro matose tonese yna exiryke oya xine kokoro rokene emero rokē poko yna ahtao.

⁷ Āmoreparykohtao ya Ritonōpo omiry poko ehepyry anapoipyra exiase āmorepatamitukōme. Ime hkopyra exiase amaro xine imehxo oehtohkōme. Toerohse ywy jemary ke tineru apoitohme ya. Otuisarykōme pyra exiase. Morara jehtopōpyry zae pyra oya xine nae? Zae ro exiase āmoreparykō poko topehke pyra?

⁸ Āmoreparykohtao ya Ritonōpo omiry poko, imehnō Jezu poetory tytinerūkō enehpoase ya. Mokaro tinerū apoiase rokene, topehke pyra āmorepatohkōme.

⁹ Moino ro amaro xine jahtao: “Anapyrykō ekaroko ya ajohpāme samo,” kara exiase oya xine. Jezu poetory tō Masetonia poe tooehse ahtao ise jehtopōpyry tonehse ya emero porehme. Morara exiryke: “Okyryrykō se ase,” kapitopyra exiase oya xine. Morararo ase exīko taroino. Jūme okyryrykō anapoipyra ase.

¹⁰ Kure ya mana. Topehke pyra imehnō amorepary ya Ritonōpo omiry poko Akaia patary tō po emero. Zae rokē ase. Ajohpe pyra ase Kyrixtu ukurohtao exiryke.

¹¹ “Yna mōkomory apoiry se pyra Pauru nexiase yna pyno pyra exiryke,” kara ehtoko. Opyno xine ase ipunaka. Morara jehtoh waro Ritonōpo mana.

¹² Jūme ynanase topehke pyra Ritonōpo omiry poko imehnō amorepāko. Naeroro: “Pauru tō sā ynanase,” kasaromepyra mokaro mana, ehepyry apoiryke eya xine toerohamitukōme.

¹³ Ritonōpo nymenekatyā nymyry kara mokaro. Onekunohto rokē mā toto. Ajohpe rokē Ritonōpo nymenekatyāme osekarōko mā toto. “Kyrixtu poe āmorepatorỹko ynanase,” āko toh mā repe. Ipoenohnōko rokē mā toto.

¹⁴ “Otāto mokaro ajohpākō omiry etāko Korītu pōkō nae?” kara ase. Tuaro ase. Joroko tamuru toetyorōmary waro mana Ritonōpo nenyokyhpyry sā toehtohme. Saereme exiketyme tanyhtary waro roropa mana kuenekunohtohkōme.

¹⁵ Tosēkō saaro joroko tamuru poetory tanyhtary waro roropa mā toto, kurākō sā toehtohkōme, kuenekunohtohkōme. Imeīpo, sero nono enahkatoh po tynyrihpyrykō ehepyry kahpyry apoīko mā toto. Kuenekunohtamitukōme toto wānohnōko Ritonōpo mana. Zae rokē toto epehmāko mana.

Pauru etuarimatopōpyry poko

¹⁶ “Ajoajohpe sā Pauru mana,” kara ehtoko, āko ropa ase oya xine. Rowohpe jekaroryhtao oya xine jomiry etatoko ro (rowohpā omiry sā jomiry ahtao ro). Mokaro saaro epyrypaxi kure jehtoh poko.

¹⁷ Yrome Kuesēkō poe pyra jepyrypary mana kure jehtoh poko. Jamoreme rokē epyrypāko ase. “Kure rokē sātāse,” karyhtao ya rowohpā sā ase oturūko.

18 Imehnõ mã tuhke kure toehtočkõ poko epyrypãko mã toto. Naeroro, kure jehtoh poko epyrypaxi roropa oya xine.

19 Zuarohxo osekarõko matose repe. Yrome ajoajohpãkõ omiry poko atãkyemãko matose. Zae aomirykõ ekarõko roropa matose repe.

20 Imehnõ etãko matose oryhpopãkarykohtao eya xine tõmipona orirykohtao, oenekunopyrykohtao roropa okyryrykõ apoitohme tyya xine, ãpururukohtao, putupyra rokẽ oekarorykohtao, oryhmartykohtao, enara. Morara ahtao mokaro pyno matose.

21 “Sekere ãko rokẽ Pauru. Oty kara,” ãko matose otuisarykõme osekaropyra jexiryke. Ajohpe pyra. Ihxipÿke ynanexiry mokaro sã toehse yna ahtao.

Yrome toepyryparykõ poko ihximyra imehnõ ahtao kure toehtočkõ poko, ywy roropa jepyrypary poko ihximyra ase. Rowohpã sã se pyra ase, kure jehtoh ekarory se pyra ase repe. Yrome ekarõko ro ase.

22 “Juteume nymyry ynanase,” ãko mã toto, epyrypãko. Morararo juteume ase roropa. “Izyraeu pakõme ynanase,” ãko mã toto. Morararo ase. “Aparão pakõme ynanase,” ãko roropa mã toto. Morararo ase.

23 “Kyrixtu poetoryme erohnõko ynanase,” ãko mã toto epyrypãko. Mokaro motye kuhse ywy, Kyrixtu poetoryme erohnõko ase. Rowohpã sã oturũko ase kure jehtoh poko. Yrome oty kara. Mokaro motye Ritonõpo poe erohnõko ase. Mokaro motye tomõse ywy ãpuruhyry taka. Mokaro motye typitypipohse ywy. Mokaro motye orikyÿse exiase.

24 (Toipe juteu tomo pohnõ pipohnõko toto 39me.) Moro saaro juteu tuisary tomo a typitypipohse exiase 39me. Typipohzomose ywy 5me.

25 Roma põkõ soutatu tomo a typitypipohse ywy oseruao. Totapase ywy topu ke imoihmãkomo a. Tyneryse ywy oseruao, wapu ae jytoryhtao. Tuna konõto kuaõ toiro ãmepyry aropoase, saereme koko, enara.

26 Jytojtyoryhtao pata tõ poro neryÿse exiase tuhke tuna kumaryke te, tyryhmase exiase zehnotokomo a ytinerũ apoitohme. Wekyry tõ jetapary se toh nexiase juteu tõ tuisary, juteutõkara roropa jetapary se toh nexiase. Pata konõto po toetuarimase exiase, ahno esao pyra roropa. Tuna konõto kuaõ toetuarimase exiase, jepeme nymyry pyra onekunohõkomo utuarimanohpoase.

27 Itamurume erokuase, totaehse exiase; tuhke nyhpyra tõmehse exiase; tomitapãse exiase, tuna se toehse roropa exiase; tuhke rokẽ tohke pyra tykohmãse exiase, tytapyike pyra, tupoke pyra roropa.

28 Jaraõ rokẽ pyra etuarimãko ase, torẽtyke ase Jezu poetory tõ poko emero pata tõ po. “Otarãme Jezu pyno ro mã toto. Otarãme aomiry se ro mã toto. Otarãme Ritonõpo Zuzenu omipona mã toto,” ãko ase osetupuhnõko.

29 Imepÿ Jezu poetory iirypyry a tonekunohse ahtao emynyhmãko ase roropa ipyno jexiryke. Tyrypyry poko toehse imepÿ ahtao sam ãko ase ipoko.

30 Tuhkãkõ jamihme pyra jehtoh enẽko mana. Naeroro jepyrypary se jahtao, jamihme jehtoh poko epyrypara ase. Jamihme pyra jehtoh poko rokẽ epyrypãko ase.

31 Ritonõpo zae jehtoh waro mana. “Papa Kapuaõno, imehnõ motye kure mase,” kakehpyra sehtone Ritonõpo a, Kuesẽkõ Jezu zummy a.

32 Pake jamihme pyra jehtoh enepone Ritonõpo ya. Tamaxiku po jahtao pata esẽ japoiry se toehse. Soutatu tõ tyrise eya pata omõtoõ pona, jeraximatohme japoitohme. Mokyro pata esẽ esety Areta.

33 Yrome jepe tomo a towomase ywy. Pata apuru eutary ae jenyhtopone toto ruto ao. Morarame epane imepÿ pona. Moro ke jamihme pyra jehtoh enepone Ritonõpo ya.

12

¹ Toiparo rokē epyrypāko ase oya xine kure jehtoh poko. Yrome āko ro ase. Mokaro ajoajohpākō epyrypāko mā toto tōsenehtopōpyrykō poko. Yrome Kuesēkō osenepo-topōpyry ekarōko ase oya xine, josenehtopōpyry roropa.

² Pake pohto Ritonōpo maro jotururuhtao tanŷse ywy eya kapu aka, tosaka. 14me jeimamyry taropose moino, janŷtopōpyry poe. Otarāme juzenu rokē arone kapu moino akoxi. Juzenu enene imepŷ samo. Otarāme josenety ae rokē ytone kapu aka. Zuario pyra ase. Ritonōpo rokē zuaro.

³ Etatoko pahne, jarotopōpyry Ritonōpo a waro rokē ase, typatary kurā pona, kapu aka. Otarāme juzenu rokē arone. Otarāme ytone josenety rokene. Zuario pyra ase. Ritonōpo rokē zuaro mana.

⁴ Omi kurā etase moero jahtao. Morara katopōpyry ekarory waro pyra ase ipunaka, sero pōkō omiry sā pyra exiryke. Morara katopōpyry kamexipopyra roropa kynexine.

⁵ Naeroro morara jehtopōpyry poko epyrypāko ase. Orēpyra jehtopōpyry poko epyrypara ase. Jamihme pyra jehtoh enēko imehnō mana. Moro poko rokē epyrypāko ase.

⁶ Jepyryparyhtao emese kure jehtopōpyry poko: “Rowohpā sā mase,” kasaromepyra imehnō mana zae ro jexiryke, ajohpe pyra ōtururukōke ypoko. Yrome morohne poko jepyrypary se pyra ase onetarykōme. Kure jehtopōpyry tonese oya xine. Jomiry roropa totase oya xine. Morohne poko tutuarōtase matose ypoko. Naeroro morohne motyēkary se pyra ase onetarykōme. “To! Kure rukukuh Pauru nae,” kamexipory se pyra jexiryke oya xine.

⁷ Kurākō kuhse Ritonōpo a tonepose ya josenety. Morara exiryke imehnō motye kure josekaroryino, kure pyra jyripoase roropa. Ritonōpo poe ro kure pyra jyripoase joroko tamuru.

⁸ Moro poko oturuasene Kuesēkō maro. “Kukurākako ropa, ajohpāme samo,” ase eya. Oseruao morara oturuase Ritonōpo a.

⁹ Yrome ynara nase jezukuase: “Okurākara ase. Yrome opyno ro ase. Amaro exikehpyra ase roropa. Kure jehtoh ekarōko ase oya, yjamitunuru roropa. Tyoro se pyra exīko mase. Jamihme pyra awahtao jamihme pyra oehtoh motye yjamitunuru ekarōko ase oya,” nase ya. Naeroro jamihme pyra jahtao ro tākye ase. Epyrypāko ase jamihme pyra jehtoh poko, Kyrixtu a jewomary enery se jexiryke tyjamitunuru ke.

¹⁰ Tākye ase kokoro rokene, jamihme pyra jahtao ro. Tykerekereemase jahtao tākye ro ase. Jetuarimaryhtao tākye ro ase, taosanumase jahtao tākye ro ase. Morohne emero toehse ahtao Kyrixtu poetoryme jexiryke otara kara, tākye ro ase. Ynara exiryke, jamihme pyra jahtao, jamihme kuhse ase ymaro Kyrixtu exiryke.

Torētyke Pauru ehtopōpyry poko Korītu pōkō poko

¹¹ Rowohpā omiry sā epyrypāko ase kure jehtoh poko. Yrome opokoino xine morara āko ase, kure jekaropyra oexirykōke. Kure jehtoh ekarory waro matose imehnomo a repe. Yrome zae pyra jekarōko roropa matose. Otarāme tuisame pyra ase. Yrome mokaro Ritonōpo poe amorepatōkō kuhnanō ymotye pyra roropa mā toto. Oty rīko toh nae ymotye toehtokōme? Arypyra ipunaka.

¹² Amaro xine jahtao Ritonōpo jamitunuru enepoasene oya xine. Ijamitunuru ke kurākōkara tukurākase ropa ya onenerykōme. Tōsenuruhkase amarokomo Ritonōpo jamitunuru eneryke oya xine. Penekehpyra exiase morohne enepory poko oya xine. Morohne eneryke oya xine Ritonōpo nenyokyhpyryme kuenetuputyatose. Ritonōpo nenyohyā rokē ijamitunuru enepōko mā toto.

¹³ Imehnō patary po jahtao moro pōkomo a tykyrysā tokarose ya, nae jehtohme. Yrome amaro xine jahtao: “Ōkyryrykō se ase,” kara exiase. Naeroro oty katohme ynara āko matou? “Pauru otarame kyse xine hkopyra mana, imehnō sehxo mana,” āko matose, oty katohme? Morara kara ehtoko. Otarāme kurehxo oya xine exiry: “Otinērūkō ekarotoko ya,” karyhtao ya oya xine.

14 Oya xine ytoase asakoro oenese xine. Seromaroro jytory se ropa ase oya xine. Yrome jytotamitu onepehmapopyra ase oya xine. Otinerūkō se pyra ase. Opyno xine rokē ase Ritonōpo pyno roropa oehtohkōme. Ypoenōme sã matose. Toipe kypoēnōkō mā tumykō onuātanohpyra mā toto. Yrome jūkō typoēnōkō wātanohnōko.

15 Tãkye rokē ase ŷkyryry ekarory poko oya xine, ytinerū enahkary poko roropa ākorehmatohkōme. Jorikyry zuno pyra roropa ase opynanohtohkōme, itamurume ākorehmarykō se jexiryke. Opyno xine ase ipunaka. Morara jahtao ro ypyno hkopyra matose.

16 Otarãme ypoko ynara āko matose emero exisasaka: “Ajohpe pyra tŷkyryry onepehmapopyra Pauru nexiase,” āko matose. Yrome toiro otarame ynara āko: “Kuenekunopyrykōke kytinerūkō tapoise eya tytinerūme,” āko otarame mana.

17 Oenekunohpitopyra xine exiase. Ynenyohtyã aroporyhtao oya xine, oenekunopy-atose? Arypyra.

18 Apitoryme Titu aropoase oya xine, imepŷ Jezu poetory maro. Oty tomatonanohse eya xine omōkomorykomo? Arypyra. Oxisã ynanase Titu maro. Zae se rokē ynanase. Imehnō enekunopyry se pyra ynanase.

19 Otarãme ynara āko matose: “Pauru tō osewomãko rokē mā toto tyhxirorykōino,” āko matose otarame repe. Osewomara ynanase. Kyrixtu poe ourutorŷko ynanase Ritonōpo ěpataka kuehtohkōme samo. Wekyry tomo, opyno xine ynanase. Emero poko yna ahtao ākorehmarykō se rokē ynanase.

20 Toeporehkase jahtao oya xine otarame tytyorōtase matose ya. Otarãme yzamaro oehtopōpyrykō sã pyra oenetyrŷko ase. Morararo otarame azamaro xine jehtopōpyry sã pyra jenēko roropa matose. Otarãme õseõsezukurukō enēko ase, otumoxike oehtohkō roropa, oxiehno oehtohkō roropa. Otarãme osepyno rokē oenetyrŷko ase. Otarãme oxikerekeremãko matose, epoihtōko roropa matose osetetaka. Otarãme imehnō motye se rokē oehtohkō enēko ase. Otarãme ajoajohpe oehtohkō enēko roropa ase. Morara awahtao xine tãkye pyra exīko ase opoko xine emynyhãmako ase. Ourutorŷko ase. Mame emynyhãmako matose roropa.

21 Oorypyrykō poko mexiatose toiro rokē pyra. Imehnō pyxiã poko exiketō nae amaro xine, imehnō nio poko roropa. Ihximyra matose oorypyrykō poko. Oorypyrykō onurumekara ro matose. Emynyhmara roropa matose oorypyrykō xihpyry poko. Naeroro emynyhãmako opoko xine ase yronymyryme Ritonōpo neneryme. Oya xine jytoryhtao xitãko ase otarame tyrypyrykō poko exiketō poko. Otarãme amaro xine jahtao yporemãkapōko Ritonōpo mana onenerykōme. Moro poko torētyke ase.

13

Tuaro ehtoko, katopōpyry poko Pauru a

1 Oya xine ytoase oenese xine asakoro. Seromaroro ytōko ropa ase oya xine. Jytory eraximatoko. Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme: “Imepŷ hxiroryhtao toiro rokē ihxirone ahtao aomiry onetara ehtoko. Yrome asakoro enenanō ahtao, oseruao ahtao roropa, atae aomirykō ahtao aomirykō etatoko,” āko.

2 Oururukō se ase iirypyryryme aexityamo, imehnō roropa emero. Sero poko kuuru-atose toytose ropa jahtao oenese xine. Ourutorŷko ropa ase seromaroro amaro xine pyra jahtao, zomory iirypyryrymãkō wãnohpōko ase, toytose jahtao oya xine. Morara jahtao onoky oewomatorŷko nae?

3 Kyrixtu jamitunuru enery se matose ymaro, Kyrixtu ehtoh waro oehtohkōme. Otara kara. Toeporehkase morotona jahtao jenēko matose. Orēpyra jehtoh eneryke oya xine, Kyrixtu poe jehtoh waro exīko matose. Poremãpyra roropa Kyrixtu mana. Orēpyra mana ipunaka. Kokoro rokē tyjamitunuru enepōko oya xine mana.

⁴ Jamihme pyra sã kynexine repe toxixihmapose ahtao wewe pokona aorihthome. Yrome Ritonõpo jamitunuru ke tõsemãse ropa ynororo jũme orihzomopyra ehtohme. Morararo yna Kyrixtu saaro jamihme pyra sã ynanexiase amaro xine repe. Yrome taroino ijamitunuru enepõko ynanase oya xine ãkorehmatohkõme.

⁵ Osenetupuhtoko onyriyrõko poko zae oehtohkõ waro oehtohkõme. Kyrixtu omipona nymyry hmatou? Oseyã rokẽ ynara kahtoko: “Jezu enetupuhnõko nymyry hano?” kahtoko okurohtao xine. Kyrixtu poetoryme nymyry awahtao xine, okurohtao xine Jezu Kyrixtu mana. Okurohtao xine Kyrixtu pyra ahtao ipoetory poenohnõko rokẽ matose. Morara awahtao xine toiparo rokẽ ipoetoryme osekarõko matose.

⁶ Toiparo rokẽ pyra Jezu tonetupuhse yna a. Toiparo rokẽ pyra Ritonõpo nymenekatyãme osekarõko ynanase imehnõ amorepananõme. Moro waro oexirykõ se ynanase.

⁷ Opoko xine oturũko ynanase Ritonõpo a ynara ãko ynanase: “Papa Kapuaono, Korĩtu põkõ akorehmako kokoro rokene tyrypyrykõ poko pyra toto ehtohme,” ãko ynanase Ritonõpo a. Morara ãko ynanase Ritonõpo a ynara kamexipotohme pyra: “Emese kure Pauru tõ nexiase Korĩtu põkõ amoreparõ poko,” kamexipotohme pyra. Zae rokẽ oexirykõ se yna exiryke morara ãko ynanase: “Toiparo rokẽ Korĩtu põkõ tamorepase Pauru tomo a,” karyhtao ro imehnomo a.

⁸ Ritonõpo omiry kurã enahkapory se yna ahtao jamihme pyra ynanexiry. Yrome tõmipona yna ehtohme tyjamitunuru tokarose Ritonõpo a yna a.

⁹ Opoetorykõme sã yna ahtao, tãkye ro ynanase, orẽpyra awahtao xine oorypyrykõ rumekary poko, Jezu Kyrixtu enetuputyry poko, enara. Tãkye ynanase opoko xine, azahkuru yna ekaroryhtao ro imehnomo a. Naeroro: “Papa Kapuaono, ajamitunuru ekaroko Korĩtu põkomo a tyrypyrykõ se pyra exiketõme toto ehtohme,” ãko ynanase Ritonõpo a opoko xine.

¹⁰ Ytopyra ro jahtao oya xine sero pape merõko ase onenerykõme. Ourutorỹko ase pape poko axĩ oorypyrykõ rumekatohme oya xine, ourupyra xine jehtohme toeporehkase jahtao. Tyjamitunuru ekarone Kuesẽkõ ya. Yrome orẽpyra oururukõ se pyra ase. Tyjamitunuru ekarone ya ãkorehmatohkõme, yronymyrymehxo Tuzenu omipona oehtohkõme.

¹¹ Enara rokẽ nymerohpyry moro, jakorõ tomo. Kokoro rokẽ atamorepatoko zae rokẽ oehtohkõme Ritonõpo omipona, oorypyrykõ xihpyry poko pyra oehtohkõme. Jomihpyry etatoko kure. Oseosezuhpyra ehtoko. Atae ehtoko õsenetupuhtohkõ poko. Imehnõ pyno ehtoko. Osepyno roropa ehtoko. Kuamorepatorỹko Ritonõpo mana imehnõ pyno kuehtohkõme. Tuaro kukurohtao xine kyritorỹko roropa mana kokoro rokene. Amaro xine exikehpyra roropa mana, jũme rahkene.

¹² Oseahmatoko, osepyno kuehtohkõ waro emero ehtohme.

“Kure pãna matou,” kary se Jezu poetory tõ tarõkõ oya xine.

¹³ “Kure rokẽ Korĩtu põkõ tyriko,” ãko ase Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu a. “Toto pyno exiko, ajohpãme samo,” ãko ase Ritonõpo a. “Toto epeme exiko kokoro rokene,” ãko roropa ase Ritonõpo Zuzenu a opoko xine. Enara rokene.

KARAXIA

Pauru Nymerohpyry Karaxia pōkō Neneryme

Gálatas

Ekarotopōpyry

Omi kurā Jezu Kyrixtu poko tarose ahtao Romano Nonory poro, tuhkākō juteutōkara a Jezu tonetupuhse Tosēkōme. Mame tōturupitose Jezu poetory tomo zae ehtoh poko: Moeze nyripohpyry omipona juteutōkara ripory se toh toehse, aīpotapihpyry sahapory se juteu tō samo Jezu poetoryme toto ehtohme (Atos 15.1-33). Moro sã tōsezusezuhse Jezu poetory tomo, Pauru namorepatyamo, Karaxia po.

Sero Pauru nymerohpyry Karaxia pōkō neneryme, mokaro zae pyra exiketō ezuh-tohme. Tynymerohpyry ae toto amorepāko osenekunohpopyra toto ehtohme. Jezu poetory tō riry se juteu tō sã toh mā repe, yrome moro zae pyra mana. Kynyryrykō ke kure ehsaromepyra sytatose Ritonōpo a. Jezu enetuputyryke rokē kyya xine kuesēkōme kukurākatorỹko Ritonōpo mana. Mame Jezu maro kuahtao xine, kuosenetupuhtohkō rīko tyrisenã sã mana. Zae exīko sytatose Ritonōpo a, ekarōko mana.

Sero sape ao

Aosekarotopōpyry 1.1-5

Omi zae Jezu Kyrixtu poko 1.6-10

Ritonōpo nymenekahpyryme Pauru ehtopo 1.11–2.21

Omi kurā Jezu Kyrixtu poko aroneme Pauru 3.1–4.31

Omi kurā Jezu Kyrixtu poko, zae ehtoh poko 5.1–6.10

Etyhpyrymã kure toto ripotopo 6.11-18

¹⁻² Ynymerohpyry moro onenerykōme. Ywy ase Pauru. Ymaro Jezu poetory tō nase. “Kure pãna matou?” kary se ynanase oya xine. Amarakō Jezu poetory tō matose, Karaxia pōkomo. Āmorepanekōme Jezu Kyrixtu nymenekahpyryme ase, ahno nymenekahpyry kara. Ritonōpo nymenekahpyryme roropa ase. Jezu ēsemãkapohpō ropa mokyro.

³ Ynara āko ase Ritonōpo a: “Papa Kapuaono, kure rokē Karaxia pōkō tyriko. Torētyke pyra tyriko toto roropa,” āko ase opoko xine. Morara āko ase roropa Jezu Kyrixtu Kuesēkomo a.

⁴ Kyrixtu kynorihne. Kynosekarone, kyyrypyrykō ehepyryme, Tummy omi poe, Ritonōpo omi poe. Osemazuhme kymarokō tymyhse sã sexine kyyrypyrykomo a. Morara exiryke Kyrixtu toorihse kypokatohkōme ropa.

⁵ Morara exiryke ynara kakehpyra sehtone: “Imehxo Ritonōpo mana,” kakehpyra sehtone.

Toiro rokē Kyrixtu omiry mana

⁶ Atasamãko opoko xine ase. Ynara exiryke. Opyno xine Ritonōpo kynexine ipunaka. Morara exiryke Tumūkuru tonehpose aorihtohme omyakākōme, oorypyrykō epehma-tohme, jūme orihpyra oehtohkōme. Yrome axī oeahmahpōkō rumekãko ropa matose. Imehnō omiry ke Kyrixtu omiry myakamãko matose. Morara exiryke atasamãko ase opoko xine.

⁷ Toiro rokē Kyrixtu omiry mana. Tyorō pyra mana. Yrome imehnō poe matose otupīko. Mokaro mā azahkuru Kyrixtu omiry ekarōko mā toto. Kyrixtu ehtoh azahkuru ekarōko toto.

⁸⁻⁹ Mokaro Kyrixtu omiry azahkuru ekaronanō pahnōko mā Ritonōpo apotoimo htaka. Yna roropa azahkuru Kyrixtu omiry ekaroryhtao yna a, yna pahnōko roropa mā Ritonōpo. Morararo kapu ae Ritonōpo nenyokyhpyry ahtao azahkuru Kyrixtu omiry

ekaroryhtao mokyro emãko roropa mã Ritonõpo apotoimo htaka. Morara exiryke morara tykase ywy oya xine. Morara kazomõko ropa ase oya xine, zuaro oehtohkõme, azahkuru ãmorepahpõkõ tomasẽme exiõko mana apotoimo htaka, onenetuputyhpyrykõ Kyrixtu poko tytyorõmase exiryke eya.

¹⁰ Imehnomo a “Kure mase, Pauru” kary etary se hkopyra ase. Yrome Ritonõpo a “Kure mase” kary etary se rokẽ ase. Emero rokẽ imehnõ jepeme ehtoh poko jemynyhmary se pyra ase. Emero rokẽ imehnõ epeme se jehtoh poko jemynyhmaryhtao Kyrixtu omipona pyra exiõko ase.

Pauru menekatopõpyry poko Kyrixtu a

¹¹ Ynara kary se rokẽ ase oya xine, wekyry tomo, ãmorepatorỹko ase Jezu Kyrixtu poko. Ahno rokẽ omiry kara ekarõko ase oya xine.

¹² Ahno a pyra tamorepase ywy Kyrixtu poko. Jezu Kyrixtu a rokẽ tamorepase ywy, typoko.

¹³ Juaro matose. Pake Jezu poetory tõ osanumase ywy, yronymyryme. Kytamurukõ omihpyry omipona ro jahtao, toto htomase ywy. Toto zupise roropa ywy, toto etapa-tohme, emero toto enahkatohme.

¹⁴ Ymarõkõ motye exiase Ritonõpo enetuputyry poko, kytamurukõ omihpyry waro-hxo roropa exiase. Yronymyrymehxo exiase kytamurukõ namorepatopõpyry poko.

¹⁵ Mame Ritonõpo a tymenekase ywy, kypyno xine toexiryke. Exipyra ro jahtao waku ao ro jahtao, tymenekase ywy eya, typoetoryme jehtohme.

¹⁶ Morarame imeiõpo Tumükuru tonepose ya, Kyrixtu omiry poko roropa juteutõkara amorepatohme ya, Tumükuru enetupuhpotohme roropa juteutõkara a. Morara exiryke imehnomo a ytopyra exiase oturupose Jezu poko.

¹⁷ Jerusarẽ pona ytopyra exiase roropa oturupose, osemazuhme Jezu Kyrixtu nymenekatyamo a, imehnõ amorepananõme. Mokaro a ytopyra exiase oturupose. Topoh rokẽ Arapia pona ytoase. Morotoino Tamaxiku pona ropa ytoase.

¹⁸ Oseruao tyeimãse ahtao Jerusarẽ pona ytoase ropa, oturupose Peturu a. Asakoro semana imaro exiase, joturupory poko eya.

¹⁹ Imehnõ Jezu Kyrixtu nymenekatyã maro pyra exiase. Tiaku maro rokẽ exiase, Kuesẽkõ akoronỹpyry maro.

²⁰ Ynymerohpyry sero zae. Ajohpe pyra ase. Ritonõpo mã zuaro. Ajohpe pyra jexiry waro mana.

²¹ Morotoino Jerusarẽ poe Xiria poro ytoase, Xirixia poro roropa.

²² Myaro toytose jexiryke juaro pyra toehse toto, Jezu poetory tomo, Jutea põkomo.

²³ Imehnõ otururu rokẽ totase eya xine ypoko. “Mokyro Pauru, kyyryhmahpõkõ imehnõ amorepãko mana, Jezu enetupuhpotohme toto a. Pake Jezu enetupuhnanõ enahkapory satonõpo mokyro,” kary totase eya xine ypoko.

²⁴ Mame morara kary etaryke tyya xine: “Kure mase Ritonõpo, Pauru mapoiase opoetoryme,” tykase toto ypoko.

2

Pauru oximõtopõpyry poko imehnõ Jezu nymenekatyã maro

¹ Morarame 14me ikonopory taropose ahtao Jerusarẽ pona ytoase ropa Panape maro. Titu roropa aroase ymaro.

² Ritonõpo omi poe ytoase. Jezu poetory imehxo exiketõ maro oturuse ytoase. Mame oximõme yna ahtao, uruase toto juteutõkara amorepatoh poko ya Kyrixtu omiry poko, zuaro toto ehtohme, zae jehtoh poko zuaro roropa toto ehtohme. Toiparo rokẽ jerohtopõpyry exiryino ynanoturuase oximõme.

³ Mame jepe Titu kyrekume kynexine, juteume pyra. Yrome jaĩpotapihpyry onysahkapopyra toh kynexine Jezu poetory imehxo exiketomo.

⁴ Morarame imehnõ Jezu poetoryme tõsekarorykõ se toh nexiase repe. Yna maro tõximõse toto yna omiry etary se toexirykõke. “Jezu poetory ynanase roropa,” nase toto yna a, ajohpe rokene. Yna maro tõximõse tahtao xine Titu aĩpotapihpyry sahapory se nexiase toto, kytamurukõ omihpyry omipona yna riry se toexirykõke. Ynara kary se roropa nexiase toto yna a: “Oty katohme kytamurukõ omipona pyra matou Jezu tonetupuhse oya xine ahtao?” kary se nexiase toto yna a. “Kytamurukõ omipona ahtao rokẽ kure exĩko sytatose,” kary se nexiase toto yna a.

⁵ Yrome mokaro omipona pyra ynanexiase ipunaka. Kyrixtu omiry azahkuru ekarory se pyra yna exiryke, zae rokẽ ekarory se oya xine yna exiryke. Naeroro mokaro omipona pyra ynanexiase.

⁶ Yrome Peturu tõ Jezu poetory imehxo exiketõ kynexine. Mokaro yna onytyromara nexiase toto. Imehxo exiketõ, ãko ase. Otarãme ime nymyry pyra nexiase toto. Zuaro pyra ase. Ritonõpo rokẽ toto waro mana, ikurohtao xine eneryke tyya. Mokaro ytyorõmara nexiase.

⁷ Yrome jenetuputyase toto Ritonõpo nymenekahpyryme, juteutõkara amorepaneme Jezu Kyrixtu omiry poko. Peturu roropa Ritonõpo a tymenekase kynexine juteu tõ amorepaneme Jezu Kyrixtu omiry poko.

⁸ Morara exiryke Ritonõpo jamitunuru poe juteutõkara amorepaneme toehse ywy. Peturu ehtoh sã toehse ywy, Ritonõpo jamitunuru poe, Peturu juteu tõ amorepaneme toehse exiryke.

⁹⁻¹⁰ Mame Peturu tõ jenetuputyase, Peturu, Tiaku, João, enara. Jezu poetory imehxo exiketõ mokaro. Ritonõpo poe juteutõkara amorepaneme jenetuputyase toto. Morara exiryke yna emary apoiase toto, Panape maro, tonetupuhse yna erohtoh tyya xine exiryke. “Amarokõ juteutõkara amorepananõme matose. Morararo ynanase, juteu tõ amorepananõme ynanase,” nase toto yna a. “Yrome juteu tõ tymõkomoke pyra exiketõ eneryhtao oya xine, Jezu poetoryme, akorehmatoko toto,” nase toto ya. Yje, toto akorehmãko ynanase, ase eya xine.

Peturu zurutopõpyry Pauru a

¹¹ Moromeĩpo Ātiokia pona Peturu tooehse ahtao, tutuarõmase ya jarao, azahkuru exiryke.

¹² Ynara kynexine Peturu. Osemazuhme aporo juteutõkara maro tõtuhse ynororo aporo. Jezu poetory tõ maro tõtuhse. Moromeĩpo mokaro maro tõtukuru se pyra ropa toehse ynororo, tyhxitapãse toexiryke, Tiaku naropotyã toytose morotona exiryke. Toto hxike toexiryke otuhpyra Peturu toehse, mokaro maro, juteutõkara aĩpotapihpyry sahaponanõme Tiaku naropotyã exiryke. Morara exiryke juteutõkara maro otuhpyra toehse Peturu. Morara exiryke moro eneryke ya, Peturu tutuarõtanohse ya moro poko, ajoajohpe toehse exiryke.

¹³ Mame imehnõ roropa Jezu poetory tõ Peturu sã toehse roropa toto. Juteutõkara maro tõtukurukõ se pyra toehse toto, imehnõ juteu tõ hxike toexirykõke. Panape roropa toto eneryke tyhxitapãse. Mokaro saaro toehse.

¹⁴ Mame zae pyra toto exiry tonese ya ahtao, Jezu Kyrixtu omiry omipona pyra roropa tonese ya ahtao, ynara ase Peturu a: “Juteu nymyry mase. Yrome juteu ehtoh sã pyra mexiase. Oty katohme matou juteutõkara riry se juteu tamuru omipona? Kytamurukõ omipona Jezu poetory tõ onyripyra ehtoko,” ase Peturu a emero totasẽme.

Jezu enetuputyryhtao

¹⁵ Ajohpe pyra, imehnõ iirypyrymãkõ sã pyra sytatose, juteume tonuruse kuexirykõke.

¹⁶ Yrome Jezu Kyrixtu enetuputyryhtao rokẽ kyya xine kukurãkatorỹko Ritonõpo mana. Naeroro ynara karyhtao kyya xine: “Moeze nymerohpyry omipona ase,”

karyhtao kyya xine, ekurākara ekurehnōko sytatose. Morara exiryke Jezu Kyrixtu tonetupuhse kyya xine kukurākapotohkōme Ritonōpo a. Kyrixtu enetuputyryhtao rokē kyya xine, kukurākatorỹko Ritonōpo mana. Moeze nymerohpyry omipona kuexirykōke pyra kukurākatorỹko mana. Ynara exiryke, Moeze nymerohpyry omipona kukuruhtao kyya xine, kukurākara xine Ritonōpo ekurehnōko mana.

¹⁷ Jezu enetuputyryhtao rokē kyya xine kukurākatorỹko Ritonōpo mana. Moeze nymerohpyry omipona pyra ro kuahtao xine kukurākatorỹko mana. Morara kuahtao xine iirypyryme kuexirykō waro sytatose exīko, juteutōkara saaro. Naeroro: “Oty kara mā Kyrixtu iirypyryme kuahtao xine,” āko sytatou? Arypyra, azahkuru rokē sytatose morara karyhtao kyya xine.

¹⁸ Naeroro iirypyryme jehtopōpyry turumekase ya ahtao, mame unurumekahpyry poko toehse ropa jahtao Moeze nymerohpyry omipona pyra roropa exīko ase.

¹⁹ Moeze nymerohpyry omipona jexiry jukurākara mana Ritonōpo a. Moro waro ase Ritonōpo omiry sekeremaryke ya. Moeze nymerohpyry omipona exisaromepyra sytatose. Inymerohpyry a totapase ywy. Kyrixtu maro toorihse ywy wewe pokona, tonetupuhse ya exiryke.

²⁰ Taro ro ase sero nono po, yrome Kyrixtu ymaro mana. Naeroro Ritonōpo mūkuru enetuputyryke sã rokē ytoytōko ase. Pake jehtopōpyry sã pyra, aomipona toehse ywy. Ypyno toexiryke kynorihne, orihpyra jehtohme. Naeroro aomipona se rokē ase.

²¹ Emero kukurākarykō se Ritonōpo mana. Naeroro: “Kure jyripyra exiko,” kara ase eya. Otarāme imepỹ: “Kure jyripyra exiko,” āko Ritonōpo a, Moeze nymerohpyry omipona kukuru se toexiryke. Morara ahtao, toiparo rokē toorihse Jezu exiry. Mātã kuamoreme xine ekurākasaromepyra sytatose, Kyrixtu poe rokē Ritonōpo poenōme exīko sytatose, enara.

3

Moeze nymerohpyry omipona oexirykō Jezu enetuputyry sã pyra mana

¹ Karaxia pōkomo, putupyra rokē matose. Onoky a tytyorōmase matohu? Joroko tamuru poetory a otarame tonekunohse matose. Jezu Kyrixtu exixihmatopōpyry waro mexiatose repe. Kure kuuruatose moro poko.

² Toiro ekaropōko ropa ase oya xine, otara kaxīpo oya xine Ritonōpo Zuzenu tomōse āka xine? Moeze nymerohpyry omipona oehxīpo xine? Arypyra, Jezu Kyrixtu omiry etaryke rokē oya xine, menetuputyatose. Mame tonetupuhse oya xine exiryke Ritonōpo Zuzenu tomōse āka xine.

³ Ritonōpo Zuzenu poe rokē tonetupuhse oya xine. Ipoie ipoenōme toehse matose. Naeroro oty katohme Moeze nymerohpyry kuhnōko ropa matou seromaroro? Putupyra exiketō sã rokē matose.

⁴ Oryhmarykohtao ro tōseanahtose amarokomo. Āmorepatopōpyrykō onurumekara mexiatose aporo Jezu poetoryme toehse oexirykōke. Otarāme toiparo rokē moseanah-toatose.

⁵ Otãtohxo Ritonōpo tyjमितunuru enepōko nah oya xine? Otãto roropahxo Tuzenu ekarōko Ritonōpo na oya xihne? Moeze nymerohpyry omipona oexirykōke pyra Tuzenu ekarōko mana. Tōmiry etaryke rokē oya xine, Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine roropa, morara exiryke Tuzenu ekarōko Ritonōpo oya xine mana.

⁶ Morararo Aparão toehse pake. Ynara tymerose pake sero poko Ritonōpo omiry: “Ritonōpo tonetupuhse eya, tosēme nymyry. Morara exiryke tonetupuhse eya exiryke Ritonōpo roropa kynenene kure exiketyme,” tykase.

⁷ Enetupuhtoko, Ritonōpo enetupuhnanō mā Aparão pakōme nymyry Ritonōpo a.

⁸ Pake ro Ritonōpo tuaro ro, juteutōkara kurākary poko tyya. Morara exiryke tōmiry tokarose Aparão a, Tumūkuru poko, enurupyra ro Kyrixtu ahtao. Ynara tykase eya:

“Jenetuputyryke oya emero pata pōkō rīko ase kure, juteu tomo, juteutōkara, enara,” tykase Ritonōpo Aparão a.

⁹ Morara kary etaryke tyya, zae Ritonōpo ehtoh tonetupuhse Aparão a. Morara exiryke kure tyrise ynororo Ritonōpo a. Morararo emero Ritonōpo enetupuhnanō mana. Kure toto rīko roropa mā Ritonōpo Aparão kure ritopōpyry saaro.

¹⁰ Imehnō ynara āko: “Toipe ywy kure, Moeze nymerohpyry omipona jexiryke,” āko toh mā repe. Morara kananō mā iirypyryme Ritonōpo a. Ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiryne: “Moeze nymerohpyry omipona ehtoko, kokoro rokene. Toiro rokē jomipona pyra awahtao xine iirypyryme ya matose,” me tymerose Ritonōpo omiryne.

¹¹ Morara exiryke emero iirypyryme sytatose, Moeze nymerohpyry omipona pyra toehse kuexirykōke. Moeze nymerohpyry kukuruhtao kyya xine kukurākara xine Ritonōpo mana. Morara exiryke ynara āko Ritonōpo omiry: “Tonetupuhse oya xine jahtao okurākatorỹko ase. Orihpỹme oritorỹko ase, jenetuputyryke oya xine,” āko kyya xine Ritonōpo mana.

¹² Moeze nymerohpyry omipona se exiketō ynara āko: “Moeze nymerohpyry omipona ahtao rokē kure exīko sytatose Ritonōpo a,” āko toh mā repe. Yrome Jezu enetupuhnanō morara kara mā toto. Ynara tymerose sero poko Ritonōpo omiryne: “Moeze nymerohpyry omipona exiketō, isene exīko toh mana jūme,” tykase.

¹³ Ynara āko Ritonōpo tōmipona pyra exiketomo a: “Iirypyryme ya matose ipunaka,” āko mā eya xine. Yrome Kyrixtu kynorihne kyyrypyrykō ehepyryme. Morara exiryke ynara tykase Ritonōpo Jezu a: “Iirypyryme mexī ipunaka wewe pokona toxixihmase oexiryke,” tykase. Yrome kyya xine morara kara Ritonōpo mana, kyyrypyrykō tapoise sã Jezu a exiryke, kymyakākōme toorihse toexiryke, kure rokē kuehtohkōme.

¹⁴ “Jenetuputyryke oya emero pata pōkō rīko ase kure,” katopōpyry ae ro Aparão a, toxixihmapose Kyrixtu. Mame Kyrixtu toorihse exiryke, oya xine roropa juteutōkara a Tuzenu ekarōko mana, Jezu enetuputyryke oya xine.

Ritonōpo nekarohpyry Aparão a Moeze nymerohpyry sã pyra

¹⁵ Wekyry tomo ynara āko ase enetupuhtohme oya xine. Pape merory se kuahtao xine kymōkomohpyrykō esē riry poko, kuesetykō merōko sytatose pape pokona. Kuepekō roropa tosety merōko moro pokona. Asakoro esety ahtao imepỹ moro onytyromara mana. Moro onypahpyra roropa mana.

¹⁶ Moro sã ynara tykase Ritonōpo Aparão a: “Kure orīko ase, apary roropa rīko ase kure,” tykase. “Emero apakomo,” kara Ritonōpo kynexine. Yrome toirō poko rokē ipary poko tōturuse Ritonōpo, Kyrixtu poko rokene.

¹⁷ Ynara āko ase oya xine, osemazuhme tōmiry ekarone Ritonōpo Aparão a, kukurākarykō poko, tonetuputyry se kyya xine exiryke. Moromeĩpo 430me jeimamyry taropose ahtao tōmiry tymeropose ropa Moeze a. Yrome tynyeropohpyry Moeze a tōturutopōpyry Aparão a onytyromara mana. Onymyakāmara roropa mana.

¹⁸ Ritonōpo nekarory kyya xine topehke pyra mana. Naeroro ynara kananō azahkuru mana: “Moino ro ase, Moeze nymerohpyry omipona ase. Morara exiryke jehepyryme Ritonōpo nekarory apoīko ase,” kananō mā azahkuru. Epyrypāko rokē mā toto, Aparão ehtopōpyry sã pyra Ritonōpo onenetupuhpyra toexirykōke. Ritonōpo tonetupuhse tyya exiryke sã rokē inekarohpyry tapoise Aparão a, pake: “Morohne ekarōko ase,” tykase Ritonōpo exiryke eya.

¹⁹ Morara ahtao oty katohme Ritonōpo a tōmiry tymeropose Moeze a? Arypyra, moro tymeropose tyrypyrykō enetupuhtohme iirypyryme exiketomo a. Axītao rokē roropa moro tymeropose, Aparão pary Kyrixtu oehāne rokene. Morohne poko pake Aparão turuse Ritonōpo a. Ritonōpo tynyeropohpyry ekarone tynenyohityamo a, ekarotohme Moeze a imerotohme imehnō neneryme.

²⁰ Yrome tõmiry ekaroryhtao Aparão a, Ritonõpo rokẽ kynexine. Tynenyohtyã maro pyra, takorehmaneke pyra. Enara kynexine, toiroro.

Sẽ nase Moeze nymerohpyry poko

²¹ Yrome asakoro pyra mana, iirypyrymãkõ kurãkatoh asakoro pyra mana. Moeze nymerohpyry omipona kukuruhtao iirypyrymãkõ onukurãkasaromepyra mana. Iirypyrymãkõ tukurãkase ahtao Moeze nymerohpyry kukuru poko, imepỹ onekaropyra Ritonõpo exiry kypynanohtohkõme, kyyrypyrykõ korokatohme roropa.

²² Ynara tymerose sero poko Ritonõpo omiryne: “Tymyhse sã sero põkõ emero porehme iirypyrymãkomo a,” tykase. Naeroro Jezu Kyrixtu enetuputyryhtao kyaa xine kymyhpokatorỹko ropa sã Ritonõpo mana. Emero tynekarory ekarõko roropa mã Ritonõpo kyaa xine Jezu enetuputyryhtao kyaa xine.

²³ Kyrixtu oehpyra ahtao, enetuputyry waro pyra sexiataose. Morara exiryke Moeze nymerohpyry rokẽ kutuarõtanopyatose zae ehtoh poko. Apurutyã sã sexiataose Kukurãkanekõ enetupuhtãne rokẽ kyaa xine.

²⁴ Poeto sã sexiataose, naeroro kuãtanohponekõme sã Moeze nymerohpyry kynexine. Poetohti wãtanohne tunuãtanopyry tõ eraseme mana. Moro saaro Moeze nymerohpyry omipona sexiataose, Kyrixtu oehtãne rokene, kukurãkase xine. Kyrixtu enetuputyryhtao kyaa xine, kukurãkatorỹko mana.

²⁵ Seromaroro Kyrixtu enetupuhnõko sytatose. Kyrixtu enetuputyryhtao kyaa xine poeto sã pyra sytatose. Zuãtatyã sã sytatose. Naeroro Moeze nymerohpyry se hkopyra toehse sytatose, kuãtanohnekõme pyra toehse exiryke.

²⁶ Seromaroro Ritonõpo poenõme toehse matose, Imũkuru maro, Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine.

²⁷ Kyrixtu tonetupuhse oya xine exiryke, tõpurihkase matose ipoetoryme oexirykõ waro imehnõ ehtohme, isã roropa oehtohkõme.

²⁸ Seromaroro juteu tõ oxisã Ritonõpo a mana juteutõkara maro. Imehnõ namoto tõ oxisã roropa mana tamoreme sã erohketõ maro. Orutua kõ oxisã roropa mana nohpo tõ maro. Oxisã matose Ritonõpo a Jezu Kyrixtu maro awahtao xine.

²⁹ Kyrixtu poetoryme oexirykõke, Aparão pakõme nymyry matose. Mame Ritonõpo nekarory esẽme exĩko matose Kyrixtu maro, Ritonõpo omihpyry ae ro Aparão a.

4

¹ Toipe ahno tumũkue exikety. Toorihse ahtao imõkomohpyry esẽme imũkuhpyry exĩko mana, tuãtase tahtao rokene. Yrome wãtara ro tahtao mã arypyra aporo. Esẽme ro mã repe, yrome namoto sã rokẽ mã aporo. Tummy ekepyry mõkomohpyry poko pyra mã aporo, poetome ro toexiryke.

² Mame tummyke pyra toehse exiryke imepỹ zuãtanohnõko mana. Imõkomory eraseme exĩko roropa zuãtanohne mana. Jũ ekepyry omihpyry poe zuãtakepyry ponãmero eraseme exĩko mana.

³ Mokyro sã sexiataose pake, poetõpo sã rokene. Ritonõpo onenetupuhpynõ esẽkõ omipona rokẽ sexiataose Kyrixtu onenetupuhpyra ro kuahtao xine.

⁴ Mame aehtoh po toehse ahtao, Tumũkuru tonehpose Ritonõpo a, Kyrixtu tonehpose nohpo mũkurume aenurutohme, juteume roropa aenurutohme. Moeze nymerohpyry omipona toehse roropa ynororo.

⁵ Mame ynara kase kymarokõ Ritonõpo a: “Moeze nymerohpyry omipona existaromepyra ynanase,” kase kymarokomo. “Otara zae exĩko ynanahe Ritonõpo a?” kase kymarokomo. Yrome ynara ãko Kyrixtu kyaa xine: “Juzenu ekarõko ase oya xine okurãkatohkõme Ritonõpo a. Moeze nymerohpyry omipona oexirykõ se pyra ase. Ritonõpo poenõme oexirykõ se rokẽ ase,” ãko Jezu kyaa xine.

⁶ Mame Tumũkuru zuzenu tonehpose Ritonõpo a kuaka xine, Ritonõpo poenõme kuexirykõ waro kuehtohkõme. “Papa, Papa,” ãko mã Zuzenu kukurohtao xine.

⁷ Morara exiryke Ritonõpo poenõme kuehtohkõ waro kuexirykõke namotome pyra sã toehse sytatose, ipoenõme toehse kuexirykõke. Morara exiryke kurã ekarõko Ritonõpo mã kyya xine, typoenõme tyrise eya kuexirykõke.

Torẽtyke Pauru ehtopõpyry poko sero Karaxia põkõ poko

⁸ Apitoryme Ritonõpo waro pyra mexiatosene. Morara exiryke imehnõ neponãmary omipona mexiatose. Ritonõpo poetoryme pyra mexiatose roropa.

⁹ Seromaroro Ritonõpo waro toehse matose. Awaro xine roropa Ritonõpo mana. Oty katoth irumekary se ropa matou? Oty katoth imepỹ ritõ tõ xihpyry eahmary se matohu? Oty katoth toto namotome oexirykõ se ropa matohu?

¹⁰ Azahkuru matose ynara ãko: “Zae exĩko sytatose Ritonõpo a tehme ehtoh riryhtao kyya xine kuropõme pyra ehtohme, nuno etyhpyry po, jeimamyry po, ikonopory po roropa, enara,” ãko matose repe azahkuru.

¹¹ Torẽtyke ase opoko xine, yronymyryme kuamorepatosene repe. Otarãme toiparo rokẽ jakĩtase ãmoreparykõ poko.

¹² Wekyry tomo, ysã oexirykõ se ase, Kyrixtu omipona, asã xine roropa jexiryke. Azahkuru pyra mexiatose ymaro, kure rokẽ mexiatose ymaro.

¹³ Wenikehpyra ro matou? Apitoryme ro Ritonõpo omiry ekarose jytotopõpyry poko oya xine? Kure pyra exiase moroto. Morara exiryke tehme toehse ywy amaro xine.

¹⁴ Mame: “Moky xihpyry, Pauru xihpyry,” kara mexiatose ypoko. Kure pyra jexiry nuriame nexiase repe oya xine. Yrome jenyohpyra ropa mexiatose morotoino. Kure rokẽ kyriatose. Ritonõpo nenyokyhpyry sã kyriatose. Kyrixtu Jezu kure riry sã roropa kure rokẽ ymaro mexiatose.

¹⁵ Tãkye mexiatose ypoko, ypyno oexirykõke. Otara toehse matou tãkye oehxĩpo xine? Opoko xine ynara ãko ase: “Oenurukõ mukary waro awahtao xine moutory jenurume ekarotohme,” ãko ase opoko xine.

¹⁶ Seromaroro oepekõme pyra toehse hano? Otarãme zae jotururu exiryke.

¹⁷ Mokaro opyno xine sã toh mã repe. Yrome ãmorepatohkõ eya xine mã popyra. Amarokõ apiakary se toh mã ywinoino. Ypyno oehtopõpyrykõ sã typyno xine oriporykõ se rokẽ toh mana.

¹⁸ Imehnõ pyno kuexirykõ kure. Yrome toto enekunohtohme rokẽ kure sã toto riryhtao, popyra. Amaro xine rokẽ jahtao pyra imehnõ pyno ehtoko. Emero rokẽ, moe jahtao roropa kure ehtoko imehnõ maro.

¹⁹ Poetohti, opoko xine sam ãko ase. Enurusasaka exikety sã ase sam ãko opoko xine. Sam kakehpyra ase roropa Kyrixtu omipona ipunaka oexirykõ eraximaryke ya.

²⁰ Seromaroro amaro xine jexiry se ase, ipunaka. Jotururu se ase amaro xine okurãkarykõ poko Ritonõpo a tãkye jehtohme ropa opoko xine. Torẽtyke ase opoko xine.

Sara tõ enetupuhtoh poko sero Akara maro

²¹ Etatoko pahne, Moeze nymerohpyry omipona se exiketomo, tuaro nymyry hmatou? Moeze omihpyry wahro?

²² Ynara tymerose Moeze a Ritonõpo omiryryme. Aparão asakoro tumũkue toehse. Toiro inamoto mũkurume. Toiro ipyty nymyry mũkurume.

²³ Inamoto mũkuru tonuruse ahno mũkurume rokene, kymarokõ samo. Yrome ipyty rohtakano, Ritonõpo omi poe tonuruse poeto, ynara tykase Ritonõpo exiryke pake: “Opyty emũkuãko mana,” tykase Ritonõpo Aparão a.

²⁴ Moro poko ynara enetupuhnõko sytatose. Nohpo tõ asakoro kynexine. Ritonõpo omihpyry ekarotopõpyry asakoro ehtoh samo. Osemazuhme tõmiry tokarose Moeze a. Ypy po ahtao tõmiry tokarose eya imerotohme, Xinai po ahtao. Mokaro Moeze

nymerohpyry omipona se exiketõ Aparão poetory mûkuru sã mana, Akara mûkuru samo. (Ypy Xinai Arapia po mana.)

²⁵ Seromaroro ynara kananõ nae: “Moeze nymerohpyry omipona sehtone, kure kuehtohkõme Ritonõpo a,” äko toto. Morara kananõ mã Akara mûkuru sã toto, Iximaeu samo. Mokaro juteu tomo, Jerusarẽ põkomo. Akara mûkuru sã mã toto.

²⁶ Yrome imepỹ pata nae, Jerusarẽ panõ kapu ao. Moro pata kaeno. Moro po toehse sytatose, Aparão pyty mûkuru sã kuexirykõke, Izake samo. Kyyrypyrykõ tykorokase Ritonõpo a, tonetupuhse kyya xine exiryke.

²⁷ Ynara äko Ritonõpo omiry:

“Kuku, emûkuapitopyra mase repe.

Yrome tãkye exiko.

Poetoẽme exipitopyra mase repe.

Yrome tãkye exiko.

Onio nurumekahpyryme mase repe.

Yrome tumûkue exiketyme exiko mase tuhke.

Tynio maro exikehpyra exikety motye emûkuãko mase.

Naeroro tuhke opoenõ emamyryke tãkye exiko,”

tykase Ritonõpo. Moro tymerose Izaja a pake.

²⁸ Wekyry tomo, Ritonõpo omi poe Izake tonuruse. Naeroro mokyro saaro matose, tonuruse sã oexirykõke Ritonõpo Zuzenu poe.

²⁹ Mame mokyro a, ahno poe rokẽ aenuruhpyry a tounohse Ritonõpo omi poe aenuruhpyry. Moro saaro mã seromaroro. Ritonõpo Zuzenu poe aenurutyãme kuexirykõke kueunohtorỹko mã Moeze nymerohpyry omipona exiketomo.

³⁰ Yrome ynara tymerose roropa Ritonõpo omiry: “Anamoto aropoko ropa atapyĩ tae, imûkuru maro. Mokyro mûkuru mã omõkomory esẽme pyra mana. Opyty nymyry mûkuru rokẽ mã omõkomohpyry esẽme exiko,” tykase Ritonõpo Aparão a.

³¹ Morara exiryke, wekyry tomo, inamoto mûkurume pyra sã sytatose, ipyty nymyry mûkurume sã sytatose.

5

Orẽpyra ehtoko zae oexirykõ poko

¹ Tymyhpokase ropa sã sytatose Moeze nymerohpyry poko pyra kuehtohkõme. Kyrixtu kyjamihtanohpoatose kukurãkarykohtao. Morara exiryke orẽpyra ehtoko zae oexirykõ poko. Ynara kara ehtoko: “Moeze nymeropohpyry omipona sehtone kure kuehtohkõme Ritonõpo a,” kara ehtoko. Morara karyhtao oya xine imykyhpyry saaro matose.

² Etatoko pahne, ywy ase Pauru, ynara äko ase oya xine, aipotapihpyry sahapo-nanõ omipona awahtao xine: “Kyrixtu omipona ase,” äko matose toiparo rokene. Osenekunohnõko rokẽ matose, äko ase oya xine.

³ Morara exiryke otuarõtanohtorỹko ase. Aipotapihpyry tysahkase oya xine ahtao kure repe, emero Moeze nymerohpyry omipona awahtao xine rokene. Emero pyra aomipona awahtao xine ekurehnõko rokẽ matose.

⁴ Mame ynara karyhtao oya xine: “Moeze nymerohpyry omipona jexiryke, kure exiko ase Ritonõpo a,” karyhtao oya xine, toiparo rokẽ kure oehthkõ poko matose. Kyrixtu winoino tõtouse ropa matose. Imaro pyra toehse matose, morara karyke oya xine. Morara awahtao xine Ritonõpo kure oripopyra xine mana.

⁵ Yrome kymarokõ tyoro. Jezu Kyrixtu enetupuhnõko sytatose. Morara exiryke kukurãkatorỹko Ritonõpo mana. Zuzenu kuakorehmatorỹko roropa mana kukurãkarykõ eraximaryke kyya xine, tonetupuhse kyya xine exiryke.

⁶ Kyrixtu Jezu maro kuahtao xine kuaikōpotapihpyry tysahkase ahtao, oty kara. Onysahkara ahtao oty kara roropa mana. Ynara rokē kure Ritonōpo a mana, Jezu Kyrixtu enetuputyry kyya xine. Mame imehnō pyno exīko sytatose, Jezu tonetupuhse exiryke kyya xine.

⁷ Orēpyra mexiatose repe. Onoky omi poe Ritonōpo omipona pyra toehse ropa matou? Oty poe tyoro toehse matou?

⁸ Ritonōpo poe pyra tyoro toehse matose. Eya toahmase matose tōmipona oehtohkōme.

⁹ Pitiko rokē pou porutatoh toximase ahtao tiriiku maro, porutāko pitiko pyra mana, poume tyrisemy. Moro saaro toiro azahkuru amorepatō amaro xine ahtao azahkuru enetupuhnōko matose emero porehme, pou porutatoh risē sā tiriiku maro.

¹⁰ Yrome awaro xine ase. Kyrixtu Kuesēkō maro oexirykō waro ase. Eramara roropa matose, Kuesēkō omipona oehxīpo xine. Ysā enetupuhnōko rokē matose. Morara exiryke azahkuru āmorepahpōkō wānohnōko Ritonōpo mana. Otarāme imehxo exikety, otarame ime hkopyra ynororo. Mokyro wānohnōko Ritonōpo mana. Zuario ase.

¹¹ Jakorō tomo, imehnō ynara āko ypoko: “Pauru ynara nase: ‘Aikōpotapihpyry isahkapoko,’ nase Pauru,” āko toto ypoko. Yrome ajohpe rokē toto. Ajohpe pyra moxiā ahtao, yzehno pyra moxiā exiry. Yrome ywy ynara āko: “Jezu exixihmatopōpyry poko tonetupuhse oya xine ahtao rokē, Ritonōpo okurākatorỹko mana,” āko ywy. Morara exiryke yzehno ro toh nase.

¹² Kure ya okonehmanekō esahkaryhtao tamoreme xine. Ah mokaro nose mukā toto tamoreme xine rokene.

¹³ Jakorō tomo, Ritonōpo a tyjमितunuru tokarose oya xine imyhpkatyā sā oehtohkōme. Yrome tuaro ehtoko ajoajohpe pyra oehtohkōme. Ynara kara ehtoko: “Ritonōpo a tyjमितunuru tokarose ya ypenetatoh poko jehtohme,” kara ehtoko. Morara karyhtao oya xine openetatohkō rumekary waro pyra matose. Morara kara ehtoko, Ritonōpo jamitunuru nae oexirykōke, imehnō pyno ehtoko roropa. Morara awahtao xine oxime atakorehmāko matose.

¹⁴ Ynara exiryke, Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a ynara katoh tonō nae: “Imehnō pyno ehtoko, osepyno oehtohkō samo,” āko. Imehnō pyno awahtao xine pake Moeze nymerohpyry omipona toehse matose.

¹⁵ Yrome imehnō pokōnopyryhtao oya xine, toto kerekeremaryhtao roropa oya xine, osekatō sā matose. Morarame okynā pyra osepyno oehtopōpyrykō enahkapōko matose āmoreme xine.

Kypenetatohkō Ritonōpo Zuzenu penetatoh sā pyra tyoro

¹⁶ Ynara āko ase oya xine, Ritonōpo Zuzenu oesēkōme tyritoko. Oesēkōme ahtao openetatohkō poko pyra exīko matose, pake oehtopōpyrykō sā pyra exīko matose.

¹⁷ Ynara exiryke, kypenetatohkō Ritonōpo Zuzenu penetatoh sā pyra tyoro mana. Ritonōpo Zuzenu Kurā poe kure oehtohkō se matose. Yrome openetatohkō tyoro. Morara exiryke kure se awahtao xine ro, āmoreme xine kure exisaromepyra matose.

¹⁸ Ritonōpo Zuzenu oesēkōme ahtao, ynara kara matose: “Moeze nymerohpyry omipona sehtone, kure kuehtohkōme Ritonōpo a,” kara matose.

¹⁹ Openetatohkō waro matose. Openetatohkō poko awahtao xine iirypyryme matose. Imehnō nohpo poko se matose. Mame oorypyrykō poko awahtao xine, ehxiropyra matose.

²⁰ Ahno nyrihpyry rokē eahmāko matose, Ritonōpo myakāme. Pyaxi poko roropa matose. Oxiehno exīko matose. Atatapoiko matose. Otumoxike exīko matose. Imehnō zehno exīko matose. Oyamene se xine rokē matose, otytyko se. Imehnō kerekeremary poko matose. Moromeipo oseosezuhnōko rokē matose atae pyra oexirykō poko,

²¹ zumoxike exīko matose. Etỹnōko roropa matose. Oximōnōko matose oorypyrykō poko oehtohkōme. Emero morohne poko matose. Naeroro, tuaro ehtoko, ase oya xine, morohne poko pyra oehtohkōme. Morararo āko ropa ase seromaroro oya xine,

wenikehpyra oehtohkōme. Morohne poko awahtao xine omōpyra matose Ritonōpo esaka.

²² Yrome Ritonōpo Zuzenu oesēkōme ahtao ynara sã exīko matose, imehnō pyno exīko matose. Atākyemāko matose roropa. Torētyke pyra exīko matose. Penekehpyra roropa matose. Enupunāko matose roropa imehnō poko. Kure rokē imehnomo a matose. Kuesēkō omipona matose.

²³ Imehnō motye se pyra roropa matose. Osenetupuhnōko matose oorypyrykō poko pyra oehtohkōme. Enara matose Ritonōpo Zuzenu oesēkōme ahtao. Morara awahtao xine zae rokē matose, pake Moeze omihpyry omipona toehse roropa matose.

²⁴ Jezu Kyrixtu poenōme oexirykōke oorypyrykō poko oehstopōpyrykō turumekase oya xine. Openetatopōpyrykō roropa oorypyrykō poko turumekase oya xine Kyrixtu jamitunuru poe.

²⁵ Ritonōpo Zuzenu jamitunuru nae matose. Morara exiryke oesēkōme tyritoko aomipona oehtohkōme.

²⁶ Tuisame se pyra ehtoko. Imehnō onuropyra ehtoko. Imehnō zumoxike pyra ehtoko roropa, enara.

6

Oenupunatoko imehnō poko

¹ Jakorō tomo, imepỹ Jezu poetory tyrypyry poko toehse ahtao, mokyro maro oturutoko. Ritonōpo Zuzenu omipona awahtao xine, mokyro maro oturutoko tyrypyry rumekatohme ropa eya. Yrome mokyro onuromara ehtoko. Tuaro ehtoko roropa, oorypyrykō poko oripopyra xine joroko tamuru ehtohme.

² Oenupunatoko imehnō poko, toto etuarimary eneryhtao oya xine. Mame akorehmaryhtao oya xine Kyrixtu omipona exīko matose.

³ Yrome ynara kananō nae: “Tuisamehxo ywy. Morara exiryke imehnō akorehmary se pyra ase, tuisame jexiryke,” āko repe, ajohpe. Osenekunohnōko rokē mā tuisame toexiry poko.

⁴ Osenetupuhtoko āmoreme xine zae oexirykō poko. Zae nymyry awahtao xine Kuesēkō nyriphopyry poko, tākye exīko matose onyrihpyrykō poko. Mame ynara kara roropa ehtoko: “Ynyrihpyry rokē kure. Imehnō nyriyā motye,” kara ehtoko onyrihpyrykō poko.

⁵ Mame akīme pyra roropa ehtoko emero porehme, oerohtohkō poko.

⁶ Tamorepase awahtao xine Ritonōpo omiry poko, āmorepanekō epehmatoko omōkomorykō ke. Morara awahtao xine toto akorehmāko matose.

⁷ Osenekunohpyra ehtoko. Ritonōpo onenekunohsaromepyra matose. Otyro tarykase oya xine ahtao, mororome ro epery apoīko ropa matose.

⁸ Moro saaro oorypyrykō poko awahtao xine oorypyrykō epehpyry apoīko ropa matose. Orihnōko matose jūme. Yrome Ritonōpo Zuzenu omipona awahtao xine, orihpỹme exīko matose jūme, Ritonōpo Zuzenu poe.

⁹ Naeroro penekehpyra sehtone imehnō riry poko kure. Morarame poremāpyra kuahtao xine kurā apoīko sytatose imeīpo.

¹⁰ Morara exiryke imehnō poko enupunakehpyra sehtone. Jezu poetory tō poko roropa senupunatone kuhse.

Pauru osekazumatopōpyry

¹¹ Sero etyhyry merōko ase, jemary ke rokene. Inūmehme sã ynymerohyry nase.

¹² Āmorepanekō mokaro, aikōpotapihyry sahapory sato komo, orēpyra toexirykō se toh mā repe. Imehxo toexirykō se roropa toh mana. Morara exiryke ynara kary se pyra toto: “Jezu Kyrixtu poe rokē orihpỹme exīko sytatose, toorihse exiryke kymyakākōme,

kyyrypyrykõ epehpyryme,” kary se pyra toh mana. Oty katohme? Tuhkãkõ morohne kary etary se pyra exiryke.

¹³ Yrome mokaro jaĩkõpotapihpyry isahkatyã Moeze nymerohpyry omipona pyra ro toh mana. Mame aĩkõpotapihpyry sahkapory se toto, imeĩpo toepyryparykõ se toexirykõke. “Yna omiry totase ahtao, tuhke tyaĩkõpotapihpyry tysahkapose,” kary se rokẽ toto imehnõ netaryme.

¹⁴ Yrome ase epyrypara kure jexiry poko. Jezu Kyrixtu Kuesẽkõ exixihmatopõpyry poko rokẽ epyrypãko ase. Ynara exiryke, toorihse Jezu exiryke, josenetupuhtoh tyrisenã sã toehse. Jezu onenetupuhpynõ penetatoh se pyra ase. Morararo Jezu onenetupuhpynõ mã ysã se pyra roropa toto, enara.

¹⁵ Jezu Kyrixtu omipona kuahtao xine, aipotapihpyry tysahkase ahtao, oty kara. Onysahkara ahtao, oty kara roropa. Toiro rokẽ kure. Kuosenetupuhtohkõ tyrisenã sã toehse ahtao, moro mã kure kuhse.

¹⁶ Ōsenetupuhtohkõ tyrisenã sã mana. Naeroro ynara se ase Ritonõpo a. Opoko xine Ritonõpo enupunary se ase. Torẽtyke pyra oexirykõ se roropa ase Ritonõpo a. Morara se roropa ase emero Ritonõpo poenõ nymyry poko, emero pata tõ po.

¹⁷ Taroino oseosezuhno etary se pyra ase, aipotapihpyry sahkary poko. Upũ poko piũmero nase, jetapatopõpyry topu ke. Jezu epetõkara a typitypipohse ywy. Moro eneryke Jezu namotome jenetupuhnõko imehnõ mana.

¹⁸ Jakorõ tomo, ynara ãko ase Jezu Kyrixtu Kuesẽkomo a: “Karaxia põkõ pyno exikehpyra exiko,” ãko ase. Enara rokene.

EPEZU

Pauru Nymerohpyry Epezu pōkō Neneryme

Efésios

Ekarotopo

Pauru ytotoḡpyry oseruaono ahtao, moroto kynexine pata Epezu po oseruao jeimamyry exisasaka (Atos 19.1–20.1). Sero pape tymerose Pauru a āpuruḡpyry tao tahtao (Epezu 4.1), Jezu poetory tō neneryme Epezu po, imehnō pata tō po roropa.

Tynyerohpyry ae toto amorepāko mana toiro zoko sā Jezu poetory tō ehtoh poko (Epezu 1.10). Jezu enetuputyryke kyaa xine Kuesēkōme, zokome sytatose sero nono po (Epezu 1–3). Zuzenu Kurā tokarose kyaa xine isene kuehtohkōme; naeroro zae ehtoh poko se rokē sytatose. Kuokokō pyno kuehtohkō sā kypyno xine Kyrixtu mana. Morararo kupuḡpyrykō omipona kuokokō ehtoh sā Kuesēkō omipona sytatose sero nono po.

Oseruao enetupuhtoh ekarōko Pauru mana tuarohxo kuehtohkōme toiro ahnome kuehtohkō poko: zokome sā sytatose, kupuḡpyrykōme Jezu mana (Epezu 1.22-23); tapyime sā sytatose, apōme Jezu mana, topuimo (Epezu 2.20-21); noḡpo niome sā roropa Jezu mana, ipytyme sytatose enetuputyryke kyaa xine (Epezu 5.25-32).

Sero pape ao

Aosekarotopḡpyry 1.1-2

Omi kurā Jezu Kyrixtu poko 1.3–3.21

Zae Jezu poetory tō ehtopo 4.1–6.20

Aosekazumatopo, kure tyripotopo 6.21-24

¹ Ynymerohpyry moro onenerykōme Epezu pōkomo. Ywy ase Pauru, Ritonōpo nymenekahpyry, Kyrixtu Jezu poko imehnō amorepatohme.

Ritonōpo poetoryme matose, māsa rokē pyra Kyrixtu Jezu enetuputyryke oya xine, imaro roropa oexirykōke.

² “Papa Kapuaono, kure Epezu pōkō tyriko. Torētyke pyra tyriko toto,” āko ase Ritonōpo a opoko xine. Jezu Kyrixtu Kuesēkomo a roropa, morara āko ase.

Kure kyrirykō poko Ritonōpo a

³ “Kure mase Papa Kapuaono,” sykatone Ritonōpo a, Jezu Kyrixtu Kuesēkō zумы a, kure rokē tyrise kuexirykōke, Tumūkuru Kyrixtu maro. Mame Tuzenu emero ekarōko kyaa xine mana. Kure kapuaōkō ritopḡpyry sā kure kyritorỹko Ritonōpo mana.

⁴ Sero nono onyripyra ro tahtao, kymenekatone Ritonōpo, typoetoryme kuehtohkōme, Tumūkuru Kyrixtu maro kuehtohkōme. Kymenekatone kure kuehtohkōme, iiryppyryme pyra tyneneryme. Kypyno xine toexiryke,

⁵ tumūkurume kyrirykō poko tōsenetupuhse Ritonōpo pake Tumūkuru orikyry poko. Tumūkurume kyritone tākye toehtohme kypoko xine tōsenetupuhtopḡpyry ae ro.

⁶ Tumūkuru pyno Ritonōpo ipunaka repe. Yrome tonehpose eya xiaro kypynanohtohkōme. Topehke pyra tynekarory kurā sā Tumūkuru tonehpose aorihthohme. Morara exiryke: “Kure mase Papa. Yna esēme mase imehxo,” sykatone Ritonōpo a.

⁷ Tymyhpokase sā sytatose, kymyakākōme Kyrixtu toorihse exiryke. Eya kyyryppyrykō tukurikase roropa mana, tumunuru ke. Morara exiryke imehnō kypyno xine exiry motye kypyno xine Ritonōpo mana.

⁸ Naeroro kure kyriatosene. Tuaro toexiryke tuaro kyritorỹko roropa mana.

⁹ Pake emero kukurākarykō poko tōsenetupuhse Ritonōpo oximōme kuehtohkōme, toiro tosēke kuehtohkōme. Yrome Ritonōpo osenetuputyry waro pyra sextatose. Morarame kutuarōtanohpotone tōsenetupuhtopḡpyry poko.

¹⁰ Ynara tykase Ritonõpo: “Emero oximõme toto rïko ase Kyrixtu orikyry ke, kapuaõkõ maro, nono põkõ maro, enara, toto esẽme Kyrixtu ehtohme,” tykase Ritonõpo pake. Mame morohne ritoh po toehse ahtao, morohne rïko Ritonõpo mana.

¹¹ Emero exïko Ritonõpo osenetupuhtopõpyry ae ro, aomihpyry ae ro roropa. Osemazuhme sero nono onyripyra ro tahtao kymarokõ tymenekase eya typoenõme kuehtohkõme tumükuru Kyrixtu maro, tõsenetupuhtopõpyryme exiryke, toemynyhmatopõpyry ae ro apitoryme.

¹² Naeroro: “Kure mase Ritonõpo, yna Esẽme imehxo mase,” äko ynanase, osemazuhme Kyrixtu tonetupuhse yna a exiryke, kypynanohnekõme.

¹³ Morarame amarokomo a roropa kurã omi totase. Morara exiryke Kyrixtu menetuputyatose, Kyrixtu omiry enetuputyryke oya xine. Naeroro typynanohse oexirykõke Ritonõpo a, Tuzenu kurã ekarone oya xine tõmihpyry ae ro, ipoetoryme oehtohkõ poko otuarõtatohkõme.

¹⁴ Ritonõpo Zuzenu nae kuahtao xine, zuaro sytatose, Ritonõpo nekarory typoetory tomo a apoïko sytatose, Zuzenu nae kuexirykõke. Kuakorehmatorÿko mana kypyno xine Ritonõpo ehtoh enetuputyry poko, tymyhse exiketõ sã pyra kuehtohkõme. Naeroro: “Kure mase Ritonõpo, yna Esẽme mase imehxo,” sykatone.

Pauru oturutopõpyry

¹⁵ Mame Kuesëkõ Jezu enetuputyry poko oya xine totase ya. Ritonõpo poetory pyno oexirykõ roropa totase ya.

¹⁶ Morara exiryke morara kary etaryhtao ya, “Kure mase” kakehpyra sã ywy Ritonõpo a. Opoko xine oturũko roropa ase, Ritonõpo maro jotururuhtao.

¹⁷ Ynara äko ase Ritonõpo a Kuesëkõ Jezu Kyrixtu zummy a: “Papa Kapuaono, imehxo mase. Morara exiryke Ouzenu a Epezu põkõ tuaro tyripoko toto,” äko ase Ritonõpo a, Ritonõpo waro oexirykõ se jexiryke. Osenetupuhpõko roropa Ritonõpo mana oya xine.

¹⁸ Ynara äko ase roropa Ritonõpo a: “Epezu põkõ amorepako Papa, amaro toexirykõ waro toto ehtohme, kure tyrikykõ eraximatohme eya xine, onekarotyã waro toto ehtohme, imeïpo õmihpyry ae ro onekarory tõ kurã waro roropa toto ehtohme,

¹⁹ jamihme kuhse oexiry waro roropa toto ehtohme,” äko ase. Tyjमितunuru ke kuakorehmatorÿko mana kukurohtao xine, enetuputyryke kyya xine. Tyjमितunuru ke ro

²⁰ Tumükuru ãsemãkapone ropa aorihxïpo. Mame tymaro tuisame kynyrine kapu ao.

²¹ Seromaroro Kyrixtu tuisame mana, imehnõ kapuaõkõ motye emero. Kowenu tõkehko motye mana, tuisa tõkehko roropa motye. Pata esẽ tõ motye roropa mana, sero nono po. Emero motye kuhse mana, jũme roropa mana.

²² Naeroro emero esẽme Kyrixtu tyrise Ritonõpo a. Mame kynekarone typoetory tomo a, toto esẽme aehtohme. Tuisa Imehxo Exikety ekarone eya xine.

²³ Kyrixtu zokome sã Ritonõpo poetory tõ mana. Mame kupuhpyrykõ omipona kuokokõ exiry sã, moro sã Kyrixtu omipona ipoetory tõ mana. Toto kurohtao roropa mana, toto jamihtanohnõko, enara.

2

Kuosenetupuhtohkõ tyrisenã sã tyrise ropa

¹ Osemazuhme aporo Ritonõpo enetuputyry se pyra mexiatose, Ritonõpo omipona pyra oexirykõke, tyrypyhpyke rokẽ oexirykõke.

² Morara oexirykõke Jezu onenetupuhpynõ penetatoh poko rokẽ mexiatose. Joroko tõ esẽ omipona roropa mexiatose, amerehmaõkõ esemy. Ritonõpo omipona pyra exiketõ esẽ roropa mokyro.

³ Mokaro sã sexiataose, Jezu onenetupuhpynõ samo. Kypenetatohkõ poko rokẽ sexiataose. Kyyrypyrykõ poko roropa sexiataose. Kuosenetupuhtohkõ ae kypenetatohkõ

poko sexiataose. Ritonõpo nuãnopryme roropa sexiataose, apotoimo htaka taroposãme roropa sexiataose.

⁴ Yrome Ritonõpo kuãnohpopyra xine kynexine, kypoko xine toenupunase toexiryke ipunaka.

⁵ Ritonõpo enetuputyry se pyra ro kuahtao xine, aomipona pyra roropa kuahtao xine, kuosenetupuhtohkõ tyrisenã sã tyrise ropa Ritonõpo a, Kyrixtu maro kuehtohkõme. Kure orirykõ se Ritonõpo exiryke okurãkatone ropa.

⁶ Seromaroro Kyrixtu Jezu maro kuexirykõke, kuosenetupuhtohkõ tyrisenã sã tyrise ropa Ritonõpo a mana. Tymaro tuisame kuehtohkõme kapu ao, kuosenetupuhtohkõ tyrisenã sã tyrise ropa eya.

⁷ Morara kyriatose Ritonõpo, kure toexiry poko enetupuhpotohme imehnomo a jũme. Imehnõ kypyno xine exiry motye kuhse Ritonõpo kypyno xine exiry mana. Morara exiryke kure kyrikehpyra xine kynexine, Kyrixtu Jezu maro kuehtohkõme, enetuputyryke kyya xine.

⁸ Naeroro tamoreme opyno xine Ritonõpo toexiryke typynanohse matose. Okurãkatorỹko roropa mana kure oexirykõ pokoino pyra. Jezu enetuputyryke rokẽ oya xine okurãkatorỹko mana. Topehke pyra, tynekarory kurã sã, Tumũkuru tonehpose aorihtohme, okurãkatohkõme.

⁹ Naeroro epyrypasaromepyra matose Ritonõpo poenõme oexirykõ poko. Kure oexirykõ pokoino pyra tukurãkase matose Ritonõpo a.

¹⁰ Ritonõpo kyrihpõkomo. Kyritone Kyrixtu Jezu maro kuehtohkõme kure imehnõ ri-tohme kyya xine. Pake ynara tykase Ritonõpo tyya rokene, “Kyrixtu omipona exiketomo a imehnõ riry se ase kure, kokoro rokene,” tykase.

Oximaro kuexirykõ poko Kyrixtu Jezu maro

¹¹ Wenikehpyra ehtoko oehtopõpyrykõ poko. Juteutõkara matose, morara tonuruse oexirykõke. Amarokõ poko, “Tyaĩkõpotapihpyry onysahkahnõ mokaro,” ãko juteu tõ opoko xine. Yrome typoko xine, tysahkase aexityãme, osekarõko toto, tyaĩkõpotapihpyry tysahkase tyya xine exiryke.

¹² Pake Kyrixtu onenetupuhpyra mexiatose. Ritonõpo nymenekatyãme pyra mexiatose, juteume pyra oexirykõke. Pake ynara tykase typoetory tomo a, “Kure rokẽ oritorỹko ase,” tykase Ritonõpo. Yrome oya xine morara kara kynexine. Taro amarokõ repe, nono po. Kyrixtu a okurãkarykõ oneraximara sã mexiatose. Ritonõpo waro pyra roropa mexiatose.

¹³ Osemazuhme aporo moe sã mexiatose. Yrome Ritonõpo a tonehse ropa matose tyya Jezu Kyrixtu orikyry ke. Seromaroro imaro amarokõ toehse aomipona toehse oexirykõke.

¹⁴ Toipe juteu tomo, oxiehno toto juteutõkara maro. Moeze nymerohpyry juteu tõ apurume sã kynexine, juteutõkara maro pyra toto ehtohme, Moeze nymerohpyry omipona pyra juteutõkara exiryke. Yrome seromaroro moro apuru tykararahse mana Kyrixtu a oximõme toto ehtohme ropa. Toorikyry ke oxiehno pyra tyripose toto eya osepyno toto ehtohme, oxise roropa toto ehtohme. Toorikyry ke oxiehno toto exiry tonahkapose eya.

¹⁵ Ynara tykase Kyrixtu eya xine, “Moeze nymerohpyry omipona oexirykõ pokoino pyra okurãkatorỹko Ritonõpo mana. Kure oexirykõ pokoino pyra roropa,” tykase. Atae pyra toh nexiase repe. Yrome oximõme tyrise toto eya, tyrisenã sã toto ehtohme tymaro, oxiehno pyra toto ehtohme, osepyno rokẽ toto ehtohme.

¹⁶ Toxixihmatopõpyryke wewe pokona, Kyrixtu a oxiehno toto ehtoh tonahkapose. Wewe poko toorihpõpyry ke oxiehnokõ tyrise ropa oxiehno pyra, osepyno toto ehtohme ropa. Tonehse ropa toto eya Ritonõpo a aomipona toto ehtohme.

¹⁷ Naeroro Kyrixtu tooehse ãmorepase xine omi kurã poko, oxiehno pyra emero ehtohme Ritonõpo maro. Oya xine tooehse, juteutõkara a. Ameke sã mexiatosene Ritonõpo a. Oya xine tooehse roropa ynororo, juteu tomo a, ameke hkopyra mexiatosene Ritonõpo a.

¹⁸ Naeroro Kyrixtu enetuputyryke kyya xine emero sytatose Kumykõ ãpataka ytõko, juteu tomo, imehnomo, enara, toiro Zuzenu omipona kuexirykõke.

¹⁹ Juteutõkara matose. Yrome tyorõpõkõme pyra matose. Katonõme pyra roropa matose Ritonõpo a. Esary põkõme matose toehse, imehnõ Ritonõpo poetory tõ maro, Ritonõpo poenõme toehse oexirykõke.

²⁰ Ritonõpo tapyĩme sã sytatose. Ynara sã sytatose enetupuhtohme rokene. Tapyi apurume sã matose. Tapyi apuru apõme Ritonõpo nymenekatyã imehnõ amorepananõme, Ritonõpo poe urutõ kõ maro, enara. Yrome tapyi nekapuru apoihtyme sã Kyrixtu Jezu mana.

²¹ Mokyro poe rokẽ Ritonõpo tapyĩ jamihme. Ipoe roropa Kuesẽkõ maro kure exĩko sytatose.

²² Amarokõ roropa imaro exĩko matose Ritonõpo tapyĩme, imehnõ Jezu poetory tõ maro, emero porehme, Ritonõpo Zuzenu esaryme.

3

Pauru erohtopõpyry poko juteutõkara poko

¹ Morara exiryke oturũko ase Ritonõpo maro. Ywy ase Pauru, Kyrixtu Jezu nymenekahpyry. Åpuruahpyry tao ase. Tomõse ywy ahno tõ zururuke ya, juteutõkara kurãkary poko Jezu a. Morara exiryke tõmapose ywy åpuruahpyry taka.

² Kypyno xine Ritonõpo exiryke tyrohmanohpose ywy eya, ãkorehmanekõme jehtohme. Sero poko metatose ro.

³ Ritonõpo osenetupuhtopõpyry tokare pyra kynexine repe. Yrome utuarõtanohpone tõsenetupuhtopõpyry poko. Moro poko pape tymerose ya, onenerykõme.

⁴ Naeroro ynimerohpyry moro poko isekeremaryhtao oya xine, enetupuhnõko matose Kyrixtu poko. Ritonõpo osenetupuhtopõpyry waro jehtopõpyry poko enetupuhnõko matose.

⁵ Osemazuhme aporo ahno a tõsenetupuhtopõpyry onekaropyra Ritonõpo kynexine. Yrome seromaroro tynymenekatyã tutuarõtanohpose. Urutõ kõ roropa tutuarõtanohpose Tuzenu a, tõsenetupuhtopõpyry poko.

⁶ Ynara tykase Ritonõpo pake tyya rokene, “Kure rokẽ juteutõkara rĩko ase juteu tõ maro. Ypoenõme exĩko mã toto Kyrixtu omiry enetuputyryke eya xine,” tykase ynororo. “Mame juteu tõ juteutõkara maro osepyno exĩko toh mana, Jezu Kyrixtu enetuputyryke eya xine. Ynekarory juteu tomo a, moro ekarõko roropa ase juteutõkara a,” tykase ynororo pake tyya rokene.

⁷ Kyrixtu omiry poko imehnõ amorepaneme jyrine Ritonõpo. Topehke pyra tyjami-tunuru ekarone Ritonõpo ya. Erohnõko ukurohtao mana.

⁸ Jezu poetoryme ase. Tuisame pyra ase repe. Yrome eya jerohtoh tokarose mana, juteutõkara amorepatohme typokõ. Imehnõ motye kuhse Kyrixtu kypyno xine mana, emero kurã ekaroneme toexiryke.

⁹ Naeroro pake Ritonõpo tõsenetupuhse kukurãkaporykõ poko Tumũkuru a, juteu tomo, juteutõkara, enara. Moro poko enetupuhpõko ase emero ahno a. Emero ritõme mã Ritonõpo. Tõsenetupuhtopõpyry onumakara kynexine aporo.

¹⁰ Seromaroro emero Jezu enetupuhnõko toh mana, juteu tomo, juteutõkara, enara. Moro eneryke tyya xine, ynara ãko tuisamãkõ kapuaõkomo, “To! Emese kure mase Ritonõpo,” ãko toh mana moro eneryke tyya xine.

¹¹ Ritonõpo poenõme toehse toto, enetuputyryke tyya xine, pake Ritonõpo osenetupuhpõpyry ae ro. Kyrixtu Jezu a typoenõme tyrise sytatose, toorihse toexiryke kyyrypyrykõ epehpyryme.

¹² Kyrixtu maro kuahtao xine Ritonõpo êpataka ytõko sytatose. Ihxike pyra roropa sytatose kueanokõ tyjamihtanohse exiryke. Imaro oturũko sytatose tonetupuhse kyya xine exiryke.

¹³ Naeroro etuarimãko ase Kyrixtu omiry ekaroryke ya oya xine. Morara exiryke poremãpyra ehtoko jetuarimary etaryhtao oya xine. Kure oripotohkõme Kyrixtu omiry ekaroase oya xine. Kure oripotohkõme roropa tomõse ase âpuruhpyry taka.

Kypyno xine Kyrixtu exiry poko

¹⁴ Ritonõpo emero typoenõme se. Moro poko jemynyhmaryhtao jeseukumuru pona porohnõko ase, joturutohme Papa Kapuaõ êpataka.

¹⁵ Tonetupuhse kyya xine exiryke emero porehme tumyke exĩko sytatose, Kumykhõme Ritonõpo exiryke, kapuaõkomo te, nono põkomo, enara.

¹⁶ Ynara âko ase Ritonõpo a, “Papa Kapuaono, imehxo mase. Orëpyra roropa mase. Naeroro ajamitunuru ekaroko Epezu põkomo a, Ouzenu maro orëpyra toto ehtohme tukurohtao xine,” âko ase opoko xine.

¹⁷ “Papa Kapuaono, Epezu põkõ akorehmako Omũkuru enetuputyry poko, Jezu Kyrixtu osesaritohme ikurohtaka xine. Akorehmako toto imehnõ pyno toto ehtohme, yronymyryme,” âko ase.

¹⁸ “Akorehmako toto Papa, tuaro toto ehtohme, emero opoetory tõ maro, toto pyno Kyrixtu exiry poko, tuaro toto ehtohme imehnõ pyno exiry poko, enara,” âko ase. Kapu zumo exiry sã Kyrixtu kypyno xine exiry mana. Kae exiry sã roropa kypyno xine Kyrixtu exiry mana. Tuna konõto zueme exiry sã roropa kypyno xine exiry roropa mana. Nono zumo exiry sã roropa kypyno xine Kyrixtu exiry mana. “Moro waro tyriko toto,” âko ase Ritonõpo a.

¹⁹ Ý, ynara se ase oya xine roropa. Kyrixtu kypyno xine exiry waro se ase oya xine. Mame zuaro awahtao xine itamurume repe, emero waro pyra ro matose. Ynara exiryke, ekuhpõme sã kypyno xine Kyrixtu exiry mana. Mame Ritonõpo osesariry se ase okurohtaka xine, Ritonõpo a rokẽ tuaro oehtohkõme kure kuhse Ritonõpo exiryke.

²⁰ Mame tyjamitunuru ke kynekaropohpyrykõ motye tyriry waro Ritonõpo mana. Kynenetuputyhpyrykõ motye tyriry waro roropa mana, kukurohtaka xine.

²¹ Naeroro eya, “Imehxo mase, Ritonõpo,” sykatone, oximõme Jezu poetory tõ maro kuahtao xine. Kyrixtu Jezu maro toehse kuexirykõke. Naeroro morara sykatone kokoro rokene. Kakehpyra sehtone, enara.

4

Oxipoko enupunary poko Jezu poetory tomo a

¹ Morara exiryke, kure kyriatosene Ritonõpo. Naeroro oururukõ se ase. Taro ase tymyhse, Kuesëkõ omipona jerokuruke. Ynara kary se ase, kure rokẽ ehtoko, kure oehtohkõme toahmase oexirykõke Ritonõpo a. Morara exiryke kure rokẽ ehtoko.

² Opoko xine ro epyrypara ehtoko. Opoopore pyra ehtoko imehnõ maro. Azamaro pyra exiketõ zehno pyra ehtoko. Imehnõ pyno oexirykõke akorehmatoko toto.

³ Ritonõpo Zuzenu amaro xine ahtao oxipoko enupunãko matose. Oxipoko toenupunase oexirykõke oximaro exĩko matose. Tomeseke ehtoko, oxipoko enupunakehpyra oehtohkõme.

⁴ Morohnome matose toehse, toirõ Zuzenu amaro xine exiryke. Toiro rokẽ eraximãko matose. Jezu Kyrixtu maro jũme orihpõme oehtohkõ eraximãko matose. Moro poko toahmase matose Ritonõpo a.

⁵ Toiro rokẽ Kuesẽkõ mana. Toiro tonetupuhse kyaa xine kukurãkanekõme. Toirõ omi poe roropa tõpurihkase sytatose.

⁶ Toiro Ritonõpo mana, Kumykomo. Kuesẽkõme roropa mana. Kymaro xine toerohtoh kyrõko Ritonõpo mana, kukurohtao xine toexiryke.

⁷ Topehke pyra tynekaroryme tyjमितunuru tokarose Kyrixtu a kyaa xine. Emero oxisã pyra repe yrome tõsenetupuhtopõpyra ae ro tyjमितunuru tokarose kyaa xine.

⁸ Ynara tymerose Kyrixtu poko, Ritonõpo omiryne:
 “Tonukuruhtao kakoxi tuhkãkõ tynyporemãkapotyã tarose tymaro.
 Mame ekarory se toehtoh tonõ tokarose eya ahno tomo a,”
 tykase.

⁹ Otarãme ekaropõko matose, “Oty kary moro tõnuhse?” ãko matose otarame. Ynara mana, osemazuhme Kyrixtu tyhtose aporo, sero nono zopikoxi.

¹⁰ Naeroro Kapu ae Ayhtohpyryme ynororo. Kapu aka onuhketyne roropa mana. Kapu moinakoxi toytose ynororo. Emero esẽme toehse ynororo, kapuaõkomo, nono põkomo, enara mã esẽme toehse ynororo.

¹¹ Eya ekarory se toehtoh tonõ tokarose ahno tomo a. Tyjमितunuru tokarose eya xine orẽpyra toto ehtohme toerohtohkõ poko. Toitoine tymenekase eya, typoko imehnõ tuarõtatohme. Imehnõ tymenekase roropa eya urutõ kõme. Imehnõ tyrise roropa eya imeimehnõ pata põkõ eahmananõme, typoetoryme toto ehtohme. Imehnõ tymenekase typoetory tõ esẽme, imehnõ roropa tymenekase imehnõ typoetory tõ amorepaneme.

¹² Morara tyrise eya emese kure typoetory ehtohme toerohtohkõ poko, toto atakorehmatohme Kyrixtu omipona toehtohkõme, Kyrixtu poetory emãtohme, enara.

¹³ Mame oxisã exõko sytatose, Jezu Kyrixtu enetuputyry poko kyaa xine, oxisã roropa exõko sytatose Ritonõpo mükuru waro kuexirykõ poko. Mame tuaro exiketõme exõko sytatose, Kyrixtu tuaro ehtoh samo.

¹⁴ Mame poetome pyra sã exõko sytatose. Poetohti ahtao tuaro pyra ro. Imehnõ omiry etaryhtao zae ehtoh onenetupuhpyra toto poetome toexirykõke. Onekunohto omiry etaryhtao eya xine ajohpe toto exiry waro pyra toto, osenekunohpõko rokene. Yrome kymarokõ poetome pyra sã sytatose toehse, tuaro kuexirykõke.

¹⁵ Naeroro ajoajohpe pyra sehtone kuotururukohtao, imehnõ pyno kuexirykõke. Mame Kyrixtu sã exõko sytatose. Kupuhyrykõme mana, kuesẽkõme, kutuisarykõme, enara.

¹⁶ Kyrixtu omi poe oximaro ipoetoryme sytatose, toiro kuokokõme samo. Morara exiryke oma tõkehko toiro zokome ehtoh sã, moro sã atakorehmãko Jezu poetory tõ mana, emero porehme. Naeroro kuesẽkõ omipona kuahtao xine kure rokẽ sytatose, kuokokõ wãtãko mana. Moro sã atakorehmãko sytatose. Imehnõ pyno kuexirykõke, kypyno xine roropa imehnõ Jezu poetory tõ mana.

Kyrixtu a kuosenetupuhtohkõ tyrisenã sã ehtoh poko

¹⁷ Naeroro Kuesẽkõ omi poe ynara kary se ase oya xine, jomipona ehtoko, yronymyryme. Jezu onenetupuhpynõ sã pyra ehtoko. Toiparo rokẽ Jezu onenetupuhpynõ osenetupuhnõko toh mana.

¹⁸ Tuaro pyra toto ipunaka. Koko ytoytoketõ sã ytoytõko toto. Isene pyra toto Ritonõpo poe tuaro pyra toexirykõke. Typenetatohkõ poko se rokẽ toto.

¹⁹ Tyrypyrykõ poko tahtao xine ihximyra toto. Tyrypyrykõ poko rokẽ toto. Popyra toexirykõ se rokẽ toto, ipunaka.

²⁰ Yrome mokaro sã pyra matose, Kyrixtu kure ehtoh waro toehse oexirykõke.

²¹ Osemazuhme ipoko metatose. Mame Kyrixtu omiry etaryhtao oya xine, ipoetoryme nymyry toehse matose. Mame ipoetoryme toehse awahtao xine zae oehthokõ poko tamorepase matose imarõme toehse oexirykõke.

²² Naeroro pake Jezu onenetupuhpyra oehtopöpyrykõ irumekatoko. Æmoreme xine oorypyrykõ poko rokẽ mexiatosene. Moro onurumekara awahtao xine osenekunohnõko rokẽ matose oorypyrykõ poko openetarykõke. Naeroro oorypyrykõ irumekatoko.

²³ Tyrisenã sã ehtoko okurohtao xine, kure ehtoh poko openetatohkõ penetatohme, zae ehtoh poko roropa õsenetupuhtohkõ ehtohme, enara.

²⁴ Mame upo kurã amurutoh sã kure oehtohkõ amurutoko. Ritonõpo nyrihpyry kurã amurutoko. Moro tamuruse oya xine ahtao Ritonõpo sã oenetarykõ imehnõ mana, Kyrixtu sã oexirykõke, zae roropa oexirykõke, oorypyrykõ poko pyra toehse oexirykõke, kure rokẽ oexirykõke, enara. Ynara kahtoko imehnomo a, “Kuosenetupuhtohkõ tyrisenã sã tyrise ahtao, Ritonõpo sã ytoytõko sytatose. Zae rokẽ ytoytõko sytatose. Aomipona roropa sytatose,” kahtoko.

²⁵ Naeroro ajoajohpe pyra ehtoko. Zae rokẽ oturutoko imehnõ maro, tytororo kuexirykõke Kyrixtu zokome.

²⁶ Imepỹ zehno toehse awahtao xine tomeseke ehtoko, oorypyrykõ poko oexirykõino. Imepỹ zehno toehse awahtao xine, axĩ kure ehtoko ropa imaro, nyhpyra ro awahtao xine.

²⁷ Tomeseke ehtoko, joroko tamuru oenekunohpyra xine ehtohme. Ynara kahtoko eya, “Mya ytoko, yyrypyry xihpyry poko jyripopyra exiko,” kahtoko eya.

²⁸ Imepỹ mõkomory tomatonanohse oya xine ahtao onematonanohzomopyra ehtoko. Erohtoko tineru apoitohme oya xine, oerohtamitukõme, õkyryrykõ epekahtohme oya xine, tymõkomokãkara akorehmatohme roropa oya xine.

²⁹ Omi xihpyry ke imehnõ onurupyra ehtoko. Zae rokẽ imehnõ zurutoko, toto akorehmatohme yronymyrymehxo Ritonõpo omipona toto ehtohme. Zae rokẽ zurutoko toto orẽpyrahxo toto ehtohme Kyrixtu omipona, õmirykõ etaxĩpo eya xine.

³⁰ Mame Ritonõpo Zuzenu Kurã anasamapopyra ehtoko. Ritonõpo nekarohpyryme mã oya xine Zuzenu. Typoetoryme oenetupuhpotorykõ mana imehnomo a. Imeĩpo tymyhpokase ropa sã exĩko matose. Moro poko otuarõtanohtorykõ mana.

³¹ Tohne oehtopöpyrykõ irumekatoko. Oorypyrykõ poko openetatohkõ roropa irumekatoko. Imehnõ zehno oehtohkõ roropa irumekatoko. Opore imehnõ onurupyra ehtoko. Imehnõ onykerekeremara ehtoko. Imehnõ ryhmary se pyra ehtoko.

³² Yrome imehnõ pyno ehtoko. Kure toto riry poko osenetupuhtoko. Imehnõ rypyry ikorokapotoko Ritonõpo a. Moromeĩpo owenikehtoko, “Otara kara,” kahtoko, Ritonõpo a oorypyrykõ korokatopöpyry samo, Kyrixtu maro toehse oexirykõke.

5

Saeremae ytoketõ sã Jezu poetory tomo

¹ Ritonõpo poenõme oexirykõke, ipoenohkõ. Opyno xine roropa Ritonõpo exiryke ipoenohkõ, isã oehtohkõme.

² Imehnõ pyno ehtoko ipunaka. Pake ahtao juteu tamuru tomo a kaneru tõ totapase tyrypyrykõ korokapotohme Ritonõpo a. Moro saaro tõsekarose Kyrixtu, tynekaroryme Ritonõpo a kyyrypyrykõ epehmatohme. Tãkye Ritonõpo toehse Jezu orikyry poko. Typoxine exikety sã kynexine eya. Naeroro kypyno xine Kyrixtu ehtoh sã imehnõ pyno ehtoko.

³ Ritonõpo poetoryme oexirykõke oorypyrykõ poko pyra ehtoko ipunaka. Imehnõ nohpo tõ poko pyra ehtoko te, imehnõ rypyry poko pyra roropa ehtoko, imehnõ mõkomory poko penetara ehtoko roropa. Morõhne poko oturupyra ehtoko roropa, ipoko ehtoh kara morõhne.

⁴ Omi rypyry poko pyra ehtoko, popyra exiryke. Ajoajohpe pyra ehtoko. Imehnõ rypyry poko oturunohkõ popyra mana ipunaka. Yrome Ritonõpo a, “Kure mase,” kahtoko. Morara kary oya xine kure mana.

⁵ Tuaro ehtoko, imehnõ nohpo tõ poko exiketõ mã omõpyra Kyrixtu maro, Ritonõpo esaka. Enara toh mana omõpyra Ritonõpo esaka. Imehnõ rypyry poko exiketõ roropa omõpyra mã toto. Mõkomo poko penetaketõ roropa mã omõpyra. (Mõkomo poko openetarykohtao, Ritonõpo myakamãko sã matose ahno nyrihpyry ke.)

⁶ Osenekunohpopyra ehtoko ajoajohpãkõ omiry poko. Morohne poko toto exiryke toto zehno exiiko Ritonõpo mana. Toto wãnohnõko roropa mana, tõmipona pyra toto exiryke.

⁷ Tyyrypyry poko exiketõ maro pyra ehtoko.

⁸ Osemazuhme aporo Kyrixtu waro pyra mexiatose. Koko ytoketõ sã mexiatose. Yrome Jezu Kuesëkõ poetoryme toehse oexirykõke saeremae ytoketõ sã matose. Naeroro zuaro exiketõ sã ehtoko, Ritonõpo omipona.

⁹ Saeremae ytoketõ sã kuahtao xine, kure imehnõ riko sytatose. Zae ehtoh se exiiko roropa sytatose. Imehnõ akorehmãko sytatose Kyrixtu omiry omipona toto ehtohme.

¹⁰ Osenetupuhtoko Kuesëkõ omiry poko, aomipona oehtohkõme, tãkye Kuesëkõ ehtohme opoko xine.

¹¹ Kyrixtu waro pyra exiketõ tyyrypyry poko rokẽ toto. Xinukutumae ytoketõ sã rokẽ toto. Naeroro mokaro maro pyra ehtoko. Yrome toto rypyry zumakatoko aryhnaka, zurutoko toto zomory zuaro toto ehtohme.

¹² Tokare pyra mokaro tyyrypyrykõ poko ehtoh poko jotururu se pyra ase popyra ya exiryke.

¹³ Emero rokẽ saeremãka tonehse ahtao kure enëko sytatose. Iiryryrymãkõ tonehse ahtao Kyrixtu a iiryryrykõ osenëko saeremao samo.

¹⁴ Ynara exiryke, emero tonepose ahtao saereme sã exiiko, jarao exiiko mana. Morara exiryke ynara tymerose imepyny a:

“Nyhkety, apakako ty.

Oësemãko ropa orihxipo,

mame Kyrixtu saereh ãko mana opona,”

me tymerose.

¹⁵ Naeroro tomeseke ehtoko oehtohkõ poko. Tuaro pyra exiketõ sã pyra ehtoko. Tuaro ehtoko.

¹⁶ Tuaro pyra exiketõ maro awahtao xine ekurehpyra ehtoko. Amorepatoko toto Ritonõpo omiry poko, tuhke iiryryrymãkõ nae exiryke.

¹⁷ Mame tuaro pyra exiketõ sã pyra ehtoko. Osenetupuhtoko Kuesëkõ omiry poko, aomipona oehtohkõme, Kuesëkõ tãkye ehtohme opoko xine.

¹⁸ Etõpyra ehtoko eukuru ke, tahpyra oehtohkõme. Ritonõpo Zuzenu a rokẽ osekarotoko, kanawa ãpuineme sã aaronekõme aehtohme.

¹⁹ Oximaro awahtao xine oturutoko oxime Ritonõpo poko. Oeremiatohkõ kurã ae roropa Ritonõpo ãkyematohme oeremiatoko, oximõme, Ritonõpo netaryme. Tawi omihpyry ae roropa oeremiatoko, Kuesëkõ netaryme. Kure mase Ritonõpo, kahtoko okurohtao xine.

²⁰ Kure mase, kakehpyra ehtoko Ritonõpo a. Emero kure oya xine ahtao, “Kure mase,” kahtoko. Emero pyra kure ahtao oya xine roropa, “Kure mase,” kahtoko ro Kumykomo a, Kuesëkõ Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine.

Tynioke exiketomo tyniokõ maro

²¹ Imehnõ Jezu poetory omipona ehtoko, kure Kyrixtu ritohme oya xine.

²² Nohpo tomo, oniokõ omipona ehtoko, kure Kuesëkõ riry samo.

²³ Ynara exiryke, tyyty esëme orutua mana, typoetory tõ esëme Kyrixtu ehtoh samo. Typoetory tõ kurãkaneme roropa mana, toto pynanohneme roropa mana. Zokome mã toto.

²⁴ Naeroro Kyrixtu omipona ehtoko yronymyryme. Morararo ehtoko nohpo tomo, oniokō omipona ehtoko.

²⁵ Orutua komo, opyxiäkō pyno ehtoko. Typoetory pyno Kyrixtu ehtoh saaro. Mame typoetory tō pyno toexiryke tamoreme kynorihne, typoetory tō kurākatohme tyya.

²⁶ Kynorihne Ritonōpo omipona enetupuhnanō ehtohme. Tukurikase roropa toto tōmipona toto ehtohme. Otyro kurikary sā kyya xine, moro sā tukurikase toto eya,

²⁷ toto ekarotohme tyya tpytyme kurano, oryxime exikety samo, imeimehnō maro exipitopỹ samo, atapuropyra, tunuriake pyra, ipihpyry kure potu, kurā rokē rahkene.

²⁸ Orutua komo, ōkokō pyno oehtohkō sā, opyxiäkō pyno ehtoko. Tpyty pyno orutua ahtao, osepyno roropa mana.

²⁹⁻³⁰ Ynara exiryke, kuokokō pyno sytatose. Kuokokō otuhmāko sytatose, osepyno kuexirykōke. Moro sā Kyrixtu typoetory pyno mana, zokome kuexirykōke.

³¹ Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme, “Naeroro orutua kō tumykō rumekāko, tysekō rumekāko roropa mā toto, tpyxiäkō maro rokē toehtohkōme. Mame mokaro asakoro tpyty maro oximaro exīko toto. Toiro tupūke sā exīko toto,” me tymerose.

³² Zae mā morohne tymerose. Tupime mā enetuputyry repe. Yrome ywy moro poe Kyrixtu enetupuhnōko ase, typoetory tō pyno aexiry poko.

³³ Yrome opoko xine roropa ynara enetupuhnōko ase. Tpye exiketyme awahtao xine opyxiäkō pyno ehtoko osepyno oehtohkō saaro. Morararo ehtoko nohpo tomo, kure oniokō tyritoko roropa.

6

Poetohti tumykō maro ehtoh poko

¹ Poetohti, Jezu poetoryme oexirykōke, omykō omipona ehtoko. Asakō omipona ehtoko roropa. Toto omipona awahtao xine zae matose Ritonōpo a.

² Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme, “Kure omykō tyritoko. Asakō roropa kure tyritoko,” tykase. Morara kaxīpo ro tyya, “Oepehmatorỹko ase

³ kure rokē oehtohkōme, okynā orihpopyra oehtohkōme oesao xine,” tykase ynororo pake.

⁴ Typoenōkamo opoenōkō onyhtomara ehtoko, zehno pyra toto ehtohme. Kure rokē opoenōkō zuātanohtoko, zurutoko roropa, tyrypyrykō poko pyra toto ehtohme. Amorepatoko toto Ritonōpo omiry poko, aomipona toto ehtohme.

Tosēke exiketomo tosēkō maro

⁵ Tosēke exiketomo, tomesēke ehtoko oesēkō omipona oehtohkōme. Onekunohto pyra roropa ehtoko. Morara awahtao xine Kyrixtu omipona roropa matose.

⁶ Naeroro toto omipona ehtoko, tonesēme rokē pyra, kure oekarotohkōme rokē pyra eya xine roropa. Yronymyryme Ritonōpo omipona ehtoko, Kyrixtu poetoryme oexirykōke.

⁷ Ynara kahtoko okurohtao xine, “Mose pokoino rokē pyra erohnōko ase. Jesē nymyry pokoino erohnōko ase,” kahtoko. Mame tākye ehtoko roropa oerokurukohtao.

⁸ Wenikehpyra ehtoko roropa kuepehmarykō poko Kuesēkomo a. Tosēke kuahtao xine, tosēke pyra kuahtao xine roropa, kuerohmitukō epehmāko Kuesēkō mana.

⁹ Typoetokamo, morararo ehtoko, kure rokene, opoetory tomo a. Opoopore pyra ehtoko eya xine. “Awānohtorỹko ase,” kara ehtoko roropa eya xine. Ynara wenikehpyra ehtoko, opoetory tō maro, Kuesēkō kapuaō poetoryme matose. Eya kymarokō emero oxisamo. Naeroro oxisā kyritorykō mana, kure rokene.

Soutatu sā tōsewomatohke Jezu poetory tō mana

¹⁰ Morarame ynymerohpyry etyhpyryme ynara kary se ase oya xine, ajamihtatoko Kuesëkõ maro oexirykõke. Kuesëkõ jamitunuru emero jamitunuru motye kuhse. Ijamitunuru roropa kukurohtao xine mana.

¹¹ Mame soutatu tõ aosewomatohkõ nae, toto zupõme. Moro saaro Ritonõpo nekarohpyry kyya xine, joroko tamuru kyyryhmara xine ehtohme. Naeroro Ritonõpo jamitunuru enetupuhtoko, tõmipona oripyra xine joroko tamuru ehtohme.

¹² Soutatu tõ sero nono po ahno apoïko, toto poremäkapotohme. Yrome kymarokõ tyoro samo, Ritonõpo zehnotokõ poremäkapõko sytatose. Iirypyrymäkõ esë tõ mokaro, ahno kara mokaro, sero põkõ kara, kapuaõkõ mokaro. Jamihme mä toto, tuhke roropa mä toto.

¹³ Naeroro axi Ritonõpo jamitunuru apoitoko, soutatu tomo a tõsewomatohkõ apoitoh samo. Morarame oetuarimarykohtao orëpyra matose exiko, oryhmerykõ se exiketõ maro ätätapoirykohtao. Morarame tätatapoikhehse awahtao xine, orëpyra exiko matose.

¹⁴ Moro eraximaryke oya xine zae rokë oturutoko. Zae õtururukohtao tymetÿ eary mykyhpõ soutatu sä matose. Kure rokë imehnõ tyritoko roropa. Morara awahtao xine soutatu a tupuropuru apururu sä matose.

¹⁵ Imehnõ anamorepakehpyra ehtoko Ritonõpo omiry kurã poko, Tumükuru a iirypyrymäkõ kuräkary ropa poko. Morara awahtao xine, soutatu tysapatuke sä matose.

¹⁶ Kuesëkõ onenetupuhkehpyra ehtoko. Kuesëkõ enetuputyryhtao oya xine soutatu tomahpõke tõsewomatohke sä matose. Moro ke zehnotokõ pyrëpyry zukatoh ezehkãko soutatu tõ mana onuopyra toehtohme. Mokyro sä roropa matose tukuhse awahtao xine iirypyrymäkõ esemy a. Orëpyra exiko matose Kuesëkõ enetuputyryke oya xine.

¹⁷ Soutatu tõ tupuhpyrykõ ewomatoh nae. Moro sä matose tukuräkase oexirykõke Jezu Kyrixtu a. Okuräkatoöpöpyrykõ waro oexirykõ oewomatohkõme mana. Mame typyreke roropa soutatu tõ mana. Morararo Ritonõpo omiry opyrekõme sä mana, Ritonõpo Zuzenu nekarohpyry orëpyra oehtohkõme aomipona.

¹⁸ Morohne poko ehtoko emero õtururukohtao Ritonõpo maro. Oturutoko Ritonõpo a, äkorehmatohkõme. Emero rokë ahtao oturutoko Ritonõpo maro Zuzenu nekarory poko. Naeroro tuaro ehtoko. Poremäpyra ehtoko roropa. Ritonõpo poetory poko oturukehpyra ehtoko.

¹⁹ Ypoko roropa oturutoko Ritonõpo a, tõmiry ekarotohme ya, imehnõ amorepatohme ya, orëpyra jehtohme toto zururuhtao ya Kyrixtu omiry poko, toto kuräkary poko roropa Ritonõpo osenetupuhtopõpyry ae ro.

²⁰ Kyrixtu omiry poko imehnõ tuarõtanohneme ase. Äpuruhpyry tao ro jahtao imehnõ tuarõtanohnõko ro ase. Naeroro oturutoko Ritonõpo a orëpyra jehtohme. Ynara kahtoko, “Papa, ajamitunuru ekaroko Pauru a orëpyra aehtohme imehnõ zurutohme Kyrixtu omiry poko,” kahtoko.

Etyhpyry

²¹ Kuakorõkõ kurã Tikiku yronymyryme Kuesëkõ omipona roropa mana. Oenese xine ytõko mana, ouruse xine roropa, taro jehtoh poko, tuaro oehtohkõme.

²² Morara exiryke mokyro aropõko ase oya xine, ourutohkõme yna ehtoh poko, täkye oehtohkõme yna poko.

²³ Ynara äko ase Ritonõpo a opoko xine, “Papa Kapuaono, Epezu põkõ akorehmako, torëtyke pyra toto ehtohme, imehnõ pyno roropa toto ehtohme, itamurumehxo oenetupuhtohme roropa toto a,” äko ase. Morara äko ase roropa Kuesëkõ Jezu Kyrixtu a.

²⁴ Kure oriporykõ se ase Ritonõpo a, emero Kuesëkõ Jezu Kyrixtu pyno exiketõ maro, jüme ipyno toehse toto exiryke. Enara rokene.

PIRIPO

Pauru Nymerohpyry Piripo pōkō Neneryme Filipenses Ekarotopo

Masetonia nonory po, Kerexia po pata Piripo kynexine. Morotōkō amorepase Pauru toytose omi kurā ekarose eya xine Jezu poko. Mame Jezu tonetupuhse eya xine, tōximōpitose toto Jezu eahmaryme (Atos 16.12-40). Imeīpo tuhke jeimamyry taropose ahtao, sero pape, *Piripo*, tymerose Pauru a āpuruhpyry tao tahtao Roma po (Piripo 1.7). Mame toto ekary totase tyya ahtao Jezu poetory tō poko Piripo po, torētyke toehse ynororo mokaro poko, ajohpe amorepananō poko roropa. Tuaro toehse roropa ynororo toitoine Jezu enetupuhnanō tamuximākō epeme pyra toehse, jehno toehse toto. Sero pape tynmerohpyry taropose eya Jezu poetory tō Piripo pōkō neneryme. Tynmerohpyry ae: “Kure matose,” āko roropa mana toto nenehpohpyry pokoino, tineru tonehpose eya xine exiryke.

Sero ekarōko Piripo pōkō pyno Pauru ehtoh poko ipunaka. Ekarōko roropa nase Jezu enetuputyry poko, tākye ehtoh poko, imehnō pyno ehtoh poko te, orēpyra ehtoh poko Ritonōpo omipona. Toetuarimaryhtao ro, Jezu sã, tākye osekarōko Pauru mana. Imehnō amorepāko ro mana Ritonōpo omiry poko Jezu poko. Atamorepāko ro Pauru Jezu osenetupuhtoh riry poko tōsenetupuhtohme, Jezu ehtoh sã toehtohme roropa (Piripo 2.5-11).

Sero pape ao

Pauru osekarotopōpyry 1.1-11

Pauru ehtopōpyry 1.12-26

Kyrixtu sã imehnō pyno ehtoko 1.27–2.18

Timoteu te, Epaporotitu roropa 2.19-30

Kyrixtu marōme kuexirykō ipunaka 3.1–4.9

“Kure mase,” āko Pauru 4.10-20

Aosekazumatopo, kure toto ripotopo 4.21-23

Pauru osekarotopōpyry

¹ Ynymerohpyry moro onenerykōme, Piripo pōkomo. Ritonōpo poetoryme matose. Jezu Kyrixtu omipona exiketōme matose. Ritonōpo omiry ekaronanō neneryme roropa sero merōko ase, ākorehmananōkō maro. Ywy ase Pauru. Ymaro Timoteu nase. Jezu Kyrixtu poetoryme ynanase.

² Ynara āko ase Ritonōpo a, Kumykomo a, Kuesēkō Jezu Kyrixtu a roropa: “Papa, opoetory tō pyno exiko Piripo pōkomo. Torētyke pyra tyriko toto,” āko ase opoko xine.

Piripo pōkō poko Pauru oturutoh Ritonōpo a

³ Opoko xine josenetuputyryhtao: “Kure mase Papa, Piripo pōkō pyno exikehpyra oexiryke,” āko ase Ritonōpo a.

⁴ Opoko xine jotururuhtao Ritonōpo a tākye kuhse ase oturūko.

⁵ Oty katohme? Arypyra. Moino ro, jytopitoryhtao oesaka xine, kuakorehmatose imehnō amorepary poko omi kurā poko Jezu Kyrixtu poko. Āko ro matose seromaroro, jakorehmāko ro.

⁶ Naeroro ynara enetupuhnōko ase, okurohtao xine erohnōko mǎ Ritonōpo. Tyrisenā sã oritorỹko mana. Pake toerohpitose ynororo. Erohkehpyra mana opoko xine, Jezu Kyrixtu oepyry ropa ponāmero. Tooehse ropa Jezu ahtao rokē toerohtoh poko otyhkāko mǎ Ritonōpo.

⁷ Ypyno toexiry sã opyno xine roropa mã Ritonõpo. Opyno xine ase roropa. Jako-rehmananõme matose, Ritonõpo nyrohmanohpotoh poko, aomiry zae ehtoh ekarory poko imehnomo a. Ehxiropyra matose ãpuruhpyry tao jexiry poko. Morararo ãpuruhpyry tao pyra ro jahtao jakorehmananõme mexiatose, imehnõ amorepary poko omi kurã poko Jezu Kyrixtu poko.

⁸ Etatoko pahne, yronymyryme opyno xine ase, opyno xine Jezu Kyrixtu ehtoh samo. Opyno xine ase tamorepase jexiryke eya opyno xine jehtoh poko. Ajohpe pyra ase morara kary poko ya. Juaro Ritonõpo mana.

⁹ Ynara ãko ase Ritonõpo a opoko xine: “Papa, Piripo põkõ akorehmako kokoro rokene itamurumehxo osepyno toto ehtohme. Opoko zuarohxo toto ehtohme akorehmako toto Papa, zae ehtoh menekary waro toto ehtohme roropa,

¹⁰ zae kuhse toexirykõ se toto ehtohme oneneryme,” ãko ase Ritonõpo a. Morara awahtao xine tyrypyhpyke pyra matose exiõko, ohxiropyra xine roropa imehnõ mana Kyrixtu oepyyry ropa ahtao sero nono pona.

¹¹ Zae ehtoh poko exiõko matose, Jezu Kyrixtu a tyjमितunuru tokarose exiryke oya xine. Aomi poe kure Ritonõpo riko matose. Mame: “Emero motye kure mase Ritonõpo,” ãko imehnõ mana Ritonõpo a zae oehtohkõ eneryke tyya xine.

Emero motye Kyrixtu kure ya mana katopõpyry Pauru a

¹² Jakorõ tomo, pitiko rokẽ pyra tyhtomase ywy onenetupuhpynomo a. Yrome enaromyra exiase omi kurã ekarory poko imehnomo a. Mame orẽpyra jeneryke, imehnõ Jezu poetory tõ roropa orẽpyra omi kurã ekaropitõko mana. Naeroro tuhkehxo mã Ritonõpo omiry kurã waro exiõko Jezu Kyrixtu poko. Moro waro oexirykõ se ase.

¹³ Tarõkõ mã ypoko zuaro toehse, kowenu tuisary tapyĩ erase tõ emero zuaro. ãpuruhpyry taka tõmapose ywy, Kyrixtu poetoryme jexiryke. İperatu tapyĩ taõkõ roropa emero zuaro mã toto ypoko.

¹⁴ Naeroro ehxiropyra jexiryke omi kurã ekarory poko ãpuruhpyry tao jahtao ro, tuhke Kuesẽkõ omipona exiketõ orẽpyrahxo exiõko mana Kuesẽkõ enetuputyry poko. Enaromyra mã toto Ritonõpo omiry poko imehnõ amorepary poko, kokoro rokene.

¹⁵ Toitoine Kyrixtu poko imehnõ zurũko mã toto jumoxike toexirykõke, kure tõsekarorykõ se roropa toexirykõke. Yrome imehnõ mã Ritonõpo omiry ekarõko imehnomo a, toto pyno toexirykõke.

¹⁶ Ypyno roropa toexirykõke Kyrixtu omiry ekarõko mã toto zae. Ritonõpo omi poe aomiry kurã myakãmary se pyra jexiry enetupuhnõko mã toto.

¹⁷ Yrome mokaro jumoxike exiketõ mã ajohpe sã rokẽ Kyrixtu poko imehnõ zurũko. Osepyno rokẽ mã toto. Imehnõ zurũko toh mã repe Kyrixtu poko ymotyẽkatohme, orẽpyrahxo se toexirykõke.

Josantry se roropa mã toh repe, ãpuruhpyry tao jahtao.

¹⁸ Otara kara. Tãkye rokẽ ase Kyrixtu poko imehnõ tamorepase ahtao, jumoxike exiketomo a tamorepase toto ahtao, ypyno exiketomo a tamorepase toto ahtao roropa. Tãkye exikehpyra ase tamorepase imehnõ ahtao, enara.

¹⁹ Jezu Kyrixtu Zuzenu ymaro mana. Jakorehmãko mana. Jakorehmãko roropa matose ypoko Ritonõpo a õtururukõke. Naeroro zuaro ase tûtãko ropa ase ãpuruhpyry tae. Morara exiryke tãkye ase.

²⁰ Ynara se ase, yronymyryme Kyrixtu omipona se ase. Orẽpyra jexiry se ase Ritonõpo nyrohmanohpotopõpyry poko ya, kokoro rokene ekurehpyra jehtohme. Seromaroro kuhse enaromyra se ase. Kure Kyrixtu riry se rokẽ ase, orihpyra ro jahtao ro, toorihse jahtao ro, enara.

²¹ Oty kure ya sero nono po? Emero motye Kyrixtu kure ya mana. Naeroro toorihse jahtao kurehxo exiõko ase imaro exikehpyra jexiryke.

²² Yrome orihpyra jahtao erohnōko ro ase. Ritonōpo nyrohmanohpotoh kurā poko ro ase. Orihpyra jahtao imehnō Kyrixtu enetupuhnōko mana jomiry etaryke tyya xine. Morara exiryke imenekary waro pyra ase, jorikyry, orihpyra jexiry, enara.

²³ Asakoro kure ya mana. Sero nono rumekary se ase, Kyrixtu maro jehtohme. Morara kurehxo ya repe.

²⁴ Yrome oya xine kurehxo orihpyra jexiry aporo ākorehmatohkōme.

²⁵ Moro enetupuhnōko ase. Naeroro orihpyra ase aporo amaro xine jehtohme. Āmorepatorỹko ase zuarohxo oehtohkōme, tākye roropa oehtohkōme Ritonōpo enetuputyry poko oya xine.

²⁶ Morarame tākye kuhse exīko matose, amaro xine tooehse ropa jahtao kure jexiryke oya xine. “Imehxo mā Jezu Kyrixtu,” āko matose orihpyra jexiryke, imarō oexirykōke.

²⁷ Ynara se ase oya xine, zae oehtohkō se ase. Kyrixtu omipona nymyry oexirykō se ase. Morarame aomipona awahtao xine orēpyra Jezu enetupuhnōko matose. Mame amaro xine jahtao, amaro xine pyra jahtao roropa ynara matose Ritonōpo omipona. Ynara etary se ase opoko xine imehno a. “Piripo pōkō orēpyra mā toto Ritonōpo omipona. Atakorehmāko roropa mā toto imehnō amorepary poko Kyrixtu enetupuh-potohme eya xine,” āko mā toto ya opoko xine.

²⁸ Ozehnotokō zuno pyra ehtoko. Mokaro motye kuhse orēpyra Ritonōpo mana. Naeroro orēpyra rokē ehtoko kokoro rokene. Morarame enaromyra oexirykō eneryke tyya xine typoremākaporykō enetupuhnōko mā toto. Apotoimo htaka tyrirykō enetupuhnōko mā toto. Yrome tōmipona se exiketō pynanohnōko Ritonōpo mana. Moro enetupuhnōko roropa mā toto. Naeroro ākorehmatorỹko Ritonōpo mana, porempāpyra oehtohkōme jūme imaro oehtohkōme roropa.

²⁹ Tymenekase matose Ritonōpo a tōmipona oehtohkōme. Kyrixtu poetoryme matose erohnōko, Kyrixtu enetuputyryke oya xine oesēkōme. Etuarimāko roropa matose ipoetoryme oexirykōke.

³⁰ Pake josanusasene yzehnotokomo. Josanusary meneatosene. Moro waro matose. Seromaroro, josanusāko ro mā toto. Morararo mā toto, ōsanusatorỹko Kyrixtu poetoryme oexirykōke.

2

Penekehpyra Kyrixtu exiryke kuakorehmanekōme nymyry toehse

¹ Orēpyra matose Kyrixtu poetoryme toehse oexirykōke. Opyno xine toexiryke ākorehmatorỹko Kyrixtu mana torētyke pyra oehtohkōme. Ritonōpo Zuzenu Kurā mā āmorepatorỹko okurohtao xine. Imehnō Jezu poetory rīko matose kure. Toto pyno roropa matose.

² Morara exiryke ajohpāme sã oxisã osenetupuhtoko. Oxisã roropa imehnō pyno ehtoko. Oxisã ōsenetupuhtohkō ahtao jākyemāko matose.

³ “Imehxo ase, imehnō motye,” kara ehtoko. Imehnō motye kure oexirykō poko epyrypara ehtoko. Toto maro oxiekyryme sã ehtoko. Kure tyritoko toto, otuisarykōme sãmo.

⁴ Osepyno rokē pyra ehtoko. Imehnō akorehmatoko.

⁵ Jezu Kyrixtu osenetupuhtoh sã osenetupuhtoko.

⁶ Moino ro Ritonōpome Jezu Kyrixtu kynexine.

Mame: “Asã tuisame se rokē ase Papa,
ahnome jexiry se pyra ase,” kara ynororo Tummy a.

⁷ Tamoreme tuisame toehtoh turumekase eya sero pōme toehtohme
imehnō akorehmaneme roropa toehtohme.

Mame ahnome tonuruse kysã xine ehtohme.

8 Mame orëpyra toexiry turumekase Tummy omipona toehtohme ipunaka toorikyry ponãmero.

Tummy omihpyry ae ro Jezu kynorihne.
Wewe axikahpyry pokona toxixihmase,
iirypyryme aexihpyry samo.

9 Morara exiryke emero motye
tuisamehxo Jezu tyrise Ritonõpo a, tymaro aehtohme.

Tuisa esety ke tosehpase roropa ynororo Ritonõpo a ime aexiry enetupuhthohme imehnomo a emero.

10 Morara exiryke kure Jezu riry poko
tosekumurukõ po porohnõko mã toto kapuaõkõ emero te, sero nono põkomo, aorihtyã roropa.

Emero porohnõko tosekumurukõ po mã toto.

11 “Omoro mase yna esẽme Jezu Kyrixtu,” ãko mã toto imehnõ netaryme emero.

“Kure Ritonõpo mana. Kumykõme mana.

Emero motye orëpyra mana,” ãko roropa mã toto.

Ritonõpo poetory tõ saerehkane sã mã toto

12 Etatoko pahne wekyry tomo, opyno xine ase. Amaro xine jahtao jomiry mymoitone. Naeroro moro motye seromaroro jomipona ehtoko amaro xine pyra ro jahtao. Ritonõpo nyrohmanohpotopõpyry poko erohtoko. Tomeseke ehtoko roropa aomipona oehtohkõme. Ritonõpo zuno ehtoko. “Arypyra,” kara ehtoko eya, opynanohkehpyra xine aehtohme.

13 Ynara exiryke okurohtao xine mã Ritonõpo, ãkorehmatorỹko mana tõmipona se oehtohkõme. Tyjमितunuru ekarõko oya xine mana, tõmipona oehtohkõme, enara.

14 Mame emero rokẽ poko awahtao xine, atakirimara ehtoko. Oseosezuhpyra ehtoko roropa,

15 tyrypyhpyke pyra oehtohkõme imehnomo a, okurohtao xine roropa zae oehtohkõ waro oehtohkõme. Iirypyrymãkõ rãnao matose. Ajohpãkõ rãnao sero nono po matose roropa. Naeroro Ritonõpo poenõme sã ehtoko kure rokẽ ehtoko. Xirikuato osenẽko koko. Moro saaro matose zae awahtao xine Jezu Kyrixtu omipona iirypyrymãkõ rãnao awahtao xine, zae oehtohkõ enẽko mã toto.

16 Ritonõpo omiry kurã ekarotoko eya xine, orihpỹme toto ehtohme Jezu enetuputyryke tyya xine. Morara awahtao xine tãkye kuhse ase exiko opoko xine Kyrixtu oepyyry ropa ahtao. Zuarõ exiko ase. Jerohtopõpyry amaro xine toiparo rokẽ pyra exiry waro exiko ase.

17 Otarãme okynã pyra jetapãko onenetupuhpynõ mana. Yrome jorikyry ynekaroryme mana Ritonõpo a, orëpyra jerohtopõpyryke amaro xine. Yrome otara kara. Tãkye ro ase jorikyryhtao ãkorehmatohkõme Jezu enetuputyry poko oya xine. Tãkye oexirykõ se ase roropa moro poko.

18 Tãkye oexirykõ se ase roropa toorihse jahtao. Emynyhmara ehtoko ypoko. Tãkye ehtoko ysamo.

Timoteu poko Epaporotitu poko roropa

19 Okynã pyra Timoteu enyokyry se ase oya xine, aropory se Ritonõpo ahtao. Oenese xine aropory se ase kure oehtohkõ ekaropose oya xine, zuaro jehtohme, tãkye jehtohme.

20 Timoteu opyno xine yronymyryme mana ysaaro. Imepỹ pyra mana. Isã exikety pyra mana.

21 Imehnõ mã emero toerohtohkõ poko rokẽ osenetupuhnõko mã toto. Jezu Kyrixtu omiry ekarory poko osenetupuhpyra mã toto. Typoko xine rokẽ osenetupuhnõko mã toto.

²² Yrome Timoteu mokaro sã pyra mana. Erohketyne nymyry mana. Kure mana, zuaro matose. Ymaro erohnõko mana omi kurã poko imehnõ amorepary poko Jezu poko. Umũkurume sã Timoteu nase. Jũme sã ase roropa.

²³ Morara exiryke enyokyry se ase oya xine. Yrome otara exĩko hano. Otarãme ãpuruhpyry tae tũtãko ropa ase zuaro pyra ase. Zuaro jahtao rokẽ enyohnõko ase oya xine ouruse xine.

²⁴ Kuesẽkõ jamitunuru enetupuhnõko ase. Jytory se ase roropa oenese xine. Kuesẽkomo a: “Ytoko,” kary momohnõko rokẽ ase jytotohme.

²⁵ Kuakorõkõ aropõko ropa ase oya xine, Eaporotitu. Pake menehpotone jako-rehmaneme. Ymaro toerohse ynororo omi kurã ekarory poko. Urumekara ro mana. Jepeme nymyry mana.

²⁶ Oenese xine toytory se mana. Toemynyhmase ynororo opoko xine, akuruh-tatopõpyry poko totase oya xine exiryke. Ynara tykase ynororo: “‘Toorihse Eaporotitu mã otarame,’ ãko toh mã ypoko,” tykase ynororo. Morara exiryke toemynyhmase ynororo opoko xine.

²⁷ Itamurume kure pyra nexiase. Orikyĩse nexiase. Yrome ipyno Ritonõpo nexiase. Ipyno rokẽ pyra, ypyno roropa nexiase omuhpe jexiryino.

²⁸ Morara exiryke yronymyrymehxo Eaporotitu enyokyry se ase oya xine enetohme ropa oya xine. Tãkye matose exĩko mokyro eneryke ropa oya xine. Morarame tãkye toehse awahtao xine emynyhmarahko exĩko ase roropa.

²⁹ Naeroro mokyro eahmatoko oesaka xine aytotohme. Tãkye ehtoko imaro ãkorõkõme exiryke, Kuesẽkõ poetoryme exiryke. Morara ehtoko emero Eaporotitu panõkomo a. Kure rokẽ tyritoko toto. Morararo ehtoko emero, Jezu poetory tã maro. Kure rokẽ tyritoko toto.

³⁰ Toorikyry zuno pyra Eaporotitu nexiase. Jakorehmara mexiatose moe oexirykõke. Yrome imepỹ menyokyatose jakorehmatohme eya. Osepyno pyra nexiase. Jako-rehmase Kyrixtu omi poe takuruhtary ponãmero.

3

Zae ehtoh poko Ritonõpo a

¹ Morarame jakorõ tomo, atãkyematoko Kuesẽkõ poetoryme oexirykõ poko. Penekeh-pyra ase morara kary poko ya. Apitoryme morara ymeroase onenerykõme. Oty katohme? Arypyra, ynmerohpyry omipona awahtao xine kure rokẽ exĩko matose.

² Tomeseke ehtoko popyra ehtoh poko exiketõ poko. Kaikuxi sã oryhmerykõ se rokẽ mã toto. “Aĩkõpotapihpyry isahkatoko kure oehtohkõme Ritonõpo a,” ãko mã toto. Opũkõ sahkapory se toh mã repe. Tuaro ehtoko mokaro poko. Zae pyra exiketõ mokaro.

³ Yrome mokaro sã pyra sytatose. Kukurohtao xine tukurãkase kuexirykõke. Ritonõpo Zuzenu poe Ritonõpo poko sytatose. Atãkyemãko sytatose Jezu Kyrixtu poetoryme kuexirykõke. Kupũkõ sahkary tõkehko, kuakorehmara xine ipunaka kure kyrirykõ poko Ritonõpo a. Moro waro sytatose.

⁴ Kynyrihpyrykõ poko kure toehse kuahtao xine toiparo rokẽ enetupuhnõko sytatose. Kynyrihpyrykõ kure ahtao Ritonõpo a imehnõ motye kure jexiry, imehnõ motye kure jehtoh poko tukuhse ya exiryke. Tuhke tyrise ya kure jehtohme Ritonõpo a.

⁵ Jenurutopõpyry poe 8me tõmehse jahtao waĩpotapihpyry tysahkase Ritonõpo poetoryme jekarotohme. Izyraeu paryme ase, Pẽjamĩ paryme. Juteume nymyry ase, juteume aja exiryke, Papa roropa. Zae Ritonõpo nymeropohpyry poko tamorepase ywy, parixeume toehse ywy.

⁶ Orẽpyra exiase juteu tamuxiry tã omipona. Toto omiry onurumekara exiase. Yrome azahkuru exiase, Jezu poetory tã tyryymase ya. Zaẽkara sã toh nexiase ya. Mame zae jehtohme Moeze nymerohpyry omipona exiase yronymyryme repe.

⁷ Yrome seromaroro Kyrixtu pyno toehse ywy. Naeroro morohne kure jehtopõpyry kehko emero ipune pyra toehse ya, Kyrixtu rokẽ pyno toehse jexiryke.

⁸ Eya osekarõko ase, jesẽme toehse ynororo exiryke. Aomipona se rokẽ ase ipunaka. Emero motye kure kuhse ynororo ya. Naeroro kure jehtopõpyry typahse ya emero. Emero turumekase ya aomipona jehtohme. Naeroro Kyrixtu poko ypenetaryke ya emero turumekase ya, typahsẽme rokẽ toehse exiryke ya, Kyrixtu apoitohme rokẽ ya.

⁹ Kyrixtu maro nymyry toehse ywy. Apitoryme, zae ase Ritonõpo a, tamuxi tõ omipona jexiryke, tykase ywy repe. Yrome seromaroro ynara zuaro toehse ywy, Kyrixtu enetuputyryke rokẽ ya tukuråkase ywy. Ritonõpo ynara äko: “Tukuråkase mase Umũkuru enetuputyryke oya,” äko Ritonõpo ya.

¹⁰ Seromaroro toiro se rokẽ ase. Kyrixtu omipona se rokẽ ase. Orẽpyra ynororo. Tyjamtunuru ke tõsemãse ropa ynororo toorihxĩpo. Naeroro ijamtunuru se ase roropa ukurohtao. Toetuarimase ynororo kypynanohtohkõme Tummy omi poe. Morararo Kyrixtu osanumatopõpyry sã josantryary se ase imehnõ amorepary poko. Tummy omipona toehse ynororo toorikyry ponãmero. Morararo ase Kyrixtu omipona se ase jorikyry ponãmero.

¹¹ Isaaro jẽsemãkãko ropa Ritonõpo mana toorihse jahtao. Moro se ase, moro eraximãko ase roropa.

Tururume ytoketõ sã, “Kure mase,” katoh poko

¹² “Kyrixtu sã toehse ywy, aomipona toehse ywy,” kara ase, Jezu sã exipyra ro jexiryke. “Kure rokẽ ase tyrypyhpyke pyra,” kara roropa ase. Yrome Kyrixtu a typynanohtohse ywy tymaro jehtohme. Naeroro aomipona se rokẽ ase, onurumekara ase. Kure rokẽ se ase. Morara jehtohme typynanohtohse ywy Jezu Kyrixtu a.

¹³ Jakorõ tomo: “Kokoro rokẽ Kyrixtu omipona rokẽ ase,” kara ase imehnomo a. Yrome pake iirypyryme jehtopõpyry poko osenetupuhpyra ase. Moro poko wenikehnõko ase. Taroino Ritonõpo omipona jehtoh poko osenetupuhnõko ase yronomyryme, jũme orihpỹme jehtohme imaro. Aomipona se ase jetuarimaryhtao ro.

¹⁴ Tururume ytokety topohme ytõko axiny osema etyhpyry pona, osemazuhme toeporehkatohme, “Kure mase,” kary etatohme tyya. Mokyro sã jexiry se ase. Toiro se rokẽ ase. Ritonõpo omipona se ase yronomyryme, “Kure mase,” kary etary se jexiryke Ritonõpo a sero etyhpyry po. Mame jũme imaro exĩko ase kapu ao toahmase jexiryke Kyrixtu a. Jũme imaro exĩko ase Jezu Kyrixtu enetuputyryke ya.

¹⁵ Kyrixtu omipona kuahtao xine zae sytatose. Moro waro matose. Naeroro kokoro rokẽ aomipona sehtone. Yrome otarame toitoine matose aomipona se hkopyra. Morara awahtao xine otuarõtanohtorỹko Ritonõpo mana zae zuaro oehtohkõme.

¹⁶ Aomipona kuahtao xine kure. Pake Ritonõpo nekarotopõpyry ae ro sexiataose. Moro saaro sehtone seromaroro aomipona.

¹⁷ Jakorõ tomo, zae jehtoh ipoenohoko. Zuaro ehtoko. Ysã Ritonõpo omipona exiketõ enetoko yna sã oehtohkõme.

¹⁸ Tuhkãkõ nae zae pyra exiketomo. Mokaro poko kuuruatosene. Yxitary se ase mokaro poko oururukohtao. Kyrixtu zehno exiketõme mã toto. Exixihmatopõpyry eunohnõko mã toto.

¹⁹ Typenetatohkõ poko se rokẽ mã toto. Ritonõpo oneahmara mã toto. Ihximyra mã toto tyrypyrykõ kahpyry poko. Ipoko epyrypãko mã toto kure ehtoh poko samo. Senohne poko osenetupuhnõko mã toto, onenetupuhpynõ penetatoh poko tõkehko osenetupuhnõko mã toto. Naeroro ameke rokẽ exĩko mã toto Ritonõpo a. Etuarimatoh taka omõnõko mã toto.

²⁰ Yrome kuesarykõ kapu ao mana Ritonõpo esao. Moro poe Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu oehtohko ropa mana kypynanohtohkõme. Tãkye rokẽ sytatose aeppary ropa eraximãko.

²¹ Tyjमितunuru ke Jezu Kyrixtu mã imehnõ poremãkapory waro emero porehme tõmipona toto ehtohme. Mame tyjमितunuru ke ro kuokokõ myakamãko mana, kurã ke. Sero nono po kuahtao xine jamihme pyra sytatose. Yrome kuokokõ myakamãko kurã ke mana, tokoke kurã ke kuehtohkõme. Orihpõme exiko sytatose jũme.

4

“Osepyno ehtoko,” katopõpyry Pauru a

¹ Morara exiryke jakorõ tomo, poremãpyra ehtoko Kuesẽkõ omipona oexirykõ poko. Opyno xine ase yronomyryme. Oya xine jytory se ase. Tãkye ase opoko xine kure oexirykõke ya. Ritonõpo nekarohpyryme matose ya, jerohtamitume matose.

² Ynara ãko ase oya Ewotia, oya roropa Sõtyke, ajohpãme sã oxiehno pyra ehtoko. Osepyno ehtoko atakorõme oexirykõke, Jezu poetoryme oexirykõke.

³ Oya roropa jakorehmane ynara ãko ase, mokaro nohpo tõ zuruko, Ewotia, Sõtyke, enara, oxiehno pyra toto ehtohme ropa. Itamurume toerohse toto ymaro Jezu poko imehnõ amorepary poko. Keremõti roropa toerohse ymaro, tuhkãkõ jakorehmananõ maro. Mokaro esetykõ tymerose Ritonõpo papẽ poko nase, jũme Ritonõpo maro toto ehtohme.

⁴ Typynanohse matose Kuesẽkomo a tymaro oehtohkõme. Naeroro tãkye ehtoko kokoro rokene. Atãkyematoko, ãko ropa ase oya xine.

⁵ Emero rokẽ pyno ehtoko, okynã pyra Kuesẽkõ oehnõko ropa mana.

⁶ Torẽtyke pyra ehtoko. Emero poko oturutoko Ritonõpo maro. Openetatohkõ ekaropotoko eya. Mame: “Kure mase Papa,” kahtoko roropa eya õtururukohtao.

⁷ Mame torẽtyke pyra oritorõko mã Ritonõpo. Otãto? Zuarõ pyra sytatose repe. Ynororo rokẽ zuaro torẽtyke pyra oritohkõ poko. Jezu Kyrixtu maro oexirykõke oewomatorõko mana. Õsenetupuhtohkõ kurãkãko ropa mana. Kyrixtu omipona se rokẽ exiko matose.

⁸ Mame etatoko pahne jakorõ tomo, zae ehtoh poko rokẽ osenetupuhtoko. Zae ehtoh poko te, kure ehtoh poko te, jamihme pyra exiketõ pyno exiry poko, kure imehnõ riry poko te, iirypyryme pyra ehtoh poko, imehnõ pyno ehtoh poko, kure imehnõ riry poko, enara. Morohne poko osenetupuhtoko.

⁹ Ya ãmorepatopõpyrykõ omipona ehtoko. Jomiry ke kuamorepatosene. Zae jeh-topõpyryke roropa kuamorepatosene. Morarame torẽtyke pyra oritorõko Ritonõpo mana. Amaro xine exikehpyra roropa mana.

“Kure matose,” katopõpyry Pauru a

¹⁰ Tãkye ase ipunaka, Kuesẽkõ maro jexiryke. Kure mase ãko ase eya onenehpohpyrykõ poko. Tuhke nuno taropose oya xine repe, yrome seromaroro ypyno oexirykõ enepõko ropa matose ya. Pake ypyno mexiatose. Yrome jakorehmasaromepyra mexiatose. Seromaroro onenehpohpyrykõ ke jakorehmãko matose. Kure matose.

¹¹ “Tuenikehse ypoko oexirykõke emynyhmãko ase,” kara ase. Ynara zuaro toehse ywy, emero rokẽ toehse ahtao torẽtyke pyra ase. Tãkye ro ase tymõkomoke pyra jahtao.

¹² Jetuarimary waro toehse ywy, tymõkomoke pyra jahtao ipunaka. Tymõkomoke toehse ywy roropa pitiko rokẽ pyra. Naeroro ynara waro toehse ywy, emero rokẽ toehse jahtao, jetuarimaryhtao roropa, tãkye rokẽ ase. Tuesapare jahtao te, omise jahtao, tuhke tymõkomoke jahtao, tymõkomoke pyra jahtao roropa, tãkye rokẽ ase.

¹³ Kokoro rokẽ tyjमितunuru ekarõko Kyrixtu ya. Naeroro emero rokẽ jetuarimaryhtao poremãpyra ase, yjamihtanopyryke Kyrixtu a, tyjमितunuru ke.

¹⁴ Piripo põkomo, kure matose. Toiro rokẽ pyra otinerũkõ mekarootose ya, arypyra jahtao.

¹⁵ Pake jytoryhtao Masetonia poe amarokõ rokẽ toenupunase ypoko. Omi kurã Jezu poko ekaropitoryhtao ya amarokõ rokẽ wakorehmatose; amarokõ rokẽ ymaro

mexiatose tytineruke jahtao, jetuarimaryhtao, enara. Imehnõ tuenikaro rokẽ toh nexiase.

¹⁶ Toiro rokẽ pyra Tesaronika po jahtao tineru menehpoatosene ya tytineruke pyra jahtao.

¹⁷ Otinerũkõ poko penetara ywy repe. Yrome Ritonõpo nekarory apoiry se ase, oya xine, jakorehmatamitume, otinerũkõ tokarose exiryke oya xine ya.

¹⁸ Seromaroro onenehpohpyrykõ Epaporotitu a apoi rahkene, porehme. Epo mana. Imotye roropa mana. Onekarohpyrykõ ya onekarohpyryme Ritonõpo a mana. Typox-ine sã eya mana. Kure Ritonõpo a mana. Jamaro mana.

¹⁹ Morarame emero ise oehtohkõ ekarõko roropa Ritonõpo oya xine mana, emero nae toexiryke, tyamene se pyra roropa toexiryke, Jezu Kyrixtu poetoryme oexirykõke.

²⁰ Naeroro: “Kure mase Ritonõpo. Yna zũme mase. Emero motye, imehxo mase,” kakehpyra sehtone, jũme, enara.

Pauru osekazumatopõpyry

²¹ Mame emero Jezu Kyrixtu poetory tomo a: “Kure pãna matou?” kahtoko. Morararo Jezu poetory tõ ymarõkõ: “Kure pãna matou?” ãko oya xine mana.

²² Morararo emero Kyrixtu poetory tõ tarõkõ mã Īperatu tapyĩ taõkõ maro: “Kure pãna matou?” ãko oya xine.

²³ Mame ynara ãko ase Ritonõpo a imaro jotururuhtao opoko xine: “Kure rokẽ Piripo põkõ tyriko,” ãko ase Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu a. Enara.

KOROXI Pauru Nymerohpyry Koroxi pōkō Neneryme Colossenses Ekarotopo

Pata Koroxi kynexine Azia po, seroae Turukia nonory po. Morotōkō Jezu poetoryme toehse kynexine Epapura namorepatopōpyry etaryke tyya xine omi kurā poko Jezu Kyrixtu poko (Koroxi 1.7; 4.12).

Sero pape tymerose Pauru a āpuruhpyry tao tahtao Roma po (Koroxi 4.3,10,18). Mame Pauru tuaro toehse ajohpe amorepatōkō poko. Azahkuru Jezu poetory tō amorepari se toh kynexine (Koroxi 2.8,16-23). Naeroro tynmerohpyry sero taropose eya Jezu poetory tō Koroxi pōkō neneryme, tuaro toto ehtohme, zae Jezu ehtoh poko, Epapura namorepatopōpyry omipona toto ehtohme ropa. Ynara tamorepase eya: Jezu Kyrixtu rokē kypynanohtorŷko mana; ynoro rokē kyyrypyrykō korokāko mana; enetuputyryke kyya xine Kuesēkōme ipoetoryme exīko sytatose. Kyrixtu maro sero nono tyrise Ritonōpo a, Kyrixtu maro sero nono pōkō enehnōko ropa mana tymaro kuehtohkōme. Kyrixtu maro kuahtao xine jūme isene exīko sytatose.

Tynmerohpyry ae toto amorepāko Pauru mana osenekunohpopyra toto ehtohme onekunohtōkomo a. Ritonōpome nymyry Jezu mana, sero ekarōko mana. Naeroro tomeseke sehtone ajohpe exiketō omipona pyra kuehtohkōme.

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-2

Aotururu Ritonōpo a Koroxi pōkō poko 1.3-14

Omi kurā Jezu Kyrixtu poko 1.15–3.4

Jezu maro ahtao tyrisenā samo 3.5–4.6

Aosekazumatopo, kure toto ripotoh roropa 4.7-18

Pauru nymerohpyry Koroxi pōkō neneryme

¹ Ynymerohpyry moro onenerykōme. Ywy ase Pauru.

Ritonōpo nymenekahpyryme ase, Jezu Kyrixtu poko imehnō amorepaneme. Taro Timoteu nase ymaro. Kuakorōkōme ynoro Jezu enetuputyryke eya.

² Ritonōpo poetoryme matose, Koroxi pōkomo. Wekyryme matose, Kyrixtu enetuputyryke oya xine. Zae roropa matose, Kyrixtu omipona.

Kure rokē oriporykō se ynanase Ritonōpo a, Kumykomo a, ipoe torētyke pyra oehthokōme.

“Kure mase Papa Kapuaono,” kary poko Ritonōpo a

³ Ynara āko tarōkō yna a opoko xine: “Koroxi pōkō Jezu Kyrixtu omipona mana yronymyryme. Ritonōpo poetory pyno roropa mā toto ipunaka,” āko toto yna a.

⁴ Naeroro opoko xine yna otururuhtao Ritonōpo maro: “Kure mase Papa Kapuaono,” āko ynanase Jezu Kyrixtu Kuesēkō zummy a.

⁵ Moino ro zae omi etapitotopōpyry poe ro oya xine Jezu Kyrixtu poko, imeīpo Ritonōpo maro kuexirykō poko metatose. Imaro oehthokō momohnōko matose. “Ymaro exīko matose,” katopōpyry Ritonōpo a onytyromara mana. Naeroro ipoetory pyno matose. Oesēkōme Jezu enetupuhnōko matose, enara.

⁶ Kure kyritorŷko Ritonōpo mana. Kure imehnō rīko roropa mana. Morara kary totase oya xine. Morara kary etaryke oya xine zae aehtoh waro matose. Imehnō amorepāko matose emero pata tō poro. Morarame ōmirykō etaryke tyya xine asā xine Ritonōpo enetupuhnōko mā toto. Kure Ritonōpo orirykō enetupuhtoh sā oya xine enetupuhnōko mā toto. Kure toto rīko Ritonōpo mana. Imaro toehthokō momohnōko roropa mā toto.

⁷ Eapapura kynexine ãmorepanekomo, kure Ritonõpo orirykõ poko. Mokyro pyno ynanase yronomyryme. Jezu Kyrixtu poetoryme nymyry ynororo. Zae ãmorepatorỹko mana Kyrixtu poko. Ækorehmatorỹko roropa mana yna esahpyo.

⁸ Yna zuruase mokyro opoko xine: “Ritonõpo Zuzenu poe imehnõ pyno mã toto yronomyryme,” tykase ynororo opoko xine.

⁹ Naeroro mokyro omiry totase yna a exiryke oturukehpyra ynanase opoko xine Ritonõpo netaryme: “Koroxi põkõ akorehmako Papa typoko xine õsenetupuhtoh waro toto ehtohme. Zae ehtoh poko tuaro tyriko toto popyra ehtoh poko pyra toto ehtohme. Ouzenu a toto amorepapoko Papa,” ãko ase Ritonõpo a.

¹⁰ Mame Ritonõpo poe zae ehtoh waro awahtao xine aomipona exiõko matose. Ritonõpo zamaro matose exiõko. Kure rokẽ imehnõ rĩko roropa matose, pohto rokẽ pyra. Mame Ritonõpo warohxo exiõko matose.

¹¹ Ynara ãko ynanase Ritonõpo a: “Papa Kapuaono emero motye orẽpyra mase. Emero omiry motye õmiry kure mana. Naeroro Koroxi põkõ a ajamitunuru ekarõko mase jamihme toto ehtohme, penekhepyra roropa toto ehtohme opoko, tãkye toto ehtohme toetuarimarykohtao ro,” ãko ynanase.

¹² Saerehkane esẽme Ritonõpo mana. Zae exiketõ esẽme roropa mana. Ipoetory tõ roropa zae mana. Tynekarory kurã kurãkãko Ritonõpo mana ekarotohme typoetory tomo a. Moro eraximãko sytatose. Naeroro tãkye ehtoko. “Kure mase Papa,” kahtoko. Tukurãkase matose Ritonõpo a tymaro oehtohkõme, imehnõ Jezu poetory tõ maro, tuisame exikety Jezu tooehse ropa ahtao.

¹³ Tyyrypyrykõ poko exiketõ esẽme joroko tamuru mana. Ipoetory tõ iiryppyryme mana. Tyyrypyhpyke sexiataose roropa. Joroko tamuru omipona sexiataose. Yrome kypynanopyatose ropa Ritonõpo, Tumũkuru poetoryme kuehtohkõme. Tumũkuru pyno ipunaka Ritonõpo mana.

¹⁴ Eya tymyhpokase ropa sã sytatose joroko tamuru poetoryme pyra kuehtohkõme. Kyyrypyrykõ topehmase eya toorikyry ke kymyakãkõme. Kyyrypyrykõ tykorokase eya mana zae kuehtohkõme.

Jezu Kyrixtu ehtoh poko, inyrihpyry poko, enara

¹⁵ Ritonõpo osenepyra mana. Morara exiryke Tumũkuru tonehpose eya sero nono pona zuaro kuehtohkõme. Isã Imũkuru mana ipunaka. Apitoryme tonuruse ynororo Ritonõpo mũkurume. Eya emero tyripose Ritonõpo a. Tynyrytã motye kure ynororo Ritonõpo mũkurume toexiryke.

¹⁶ Emero tyrise eya Tummy omi poe, kapuaõkõ tyrise eya, xixi, xirikuato tõkehko. Nono põkõ roropa tyrise eya Tummy jamitunuru ke, senohne otyro tõkehko. Osenehnõ tyrise roropa eya, joroko tõ tuisary, ahno tuisary, pata esã roropa, kutuisarykõ roropa, kowenu tõ roropa, enara. Emero tyrise eya Kyrixtu omipona ehtohme emero porehme.

¹⁷ Sero põkõ pyra ro ahtao Kyrixtu nae ro ehse. Morara exiryke Jezu poe toehse kehko. Jezu hnao kymarokõ pyra exiry. Mame Jezu poe ro senohne enahpyra mana.

¹⁸ Kupuhpyrykõme sã Jezu mana Kuesẽkõme exiryke. Zokome sã sytatose ipoetoryme kuahtao xine. Jezu poe isene toehse sytatose. Ritonõpo mũkuru imehxo mana. Tõsemãse ropa ynororo toorihxĩpo. Tõsemãkapose ropa Ritonõpo a emero motye Jezu ehtohme. Morara exiryke toorihse kuahtao xine õsemãnõko ropa sytatose kure Ritonõpo ritohme jũme.

¹⁹ Tamoreme Tumũkuru poko Ritonõpo tõsenetupuhse: “Umũkuru tuisamehxo tyrĩko ase ysamo,” tykase Ritonõpo tyya rokene. Naeroro oxisã mã toto, Ritonõpo nymyryme Imũkuru exiryke.

²⁰ Ritonõpo zehno sero põkõ kynexine iiryppyryme toehse toexirykõke. Toto zehno toehse Ritonõpo roropa. Naeroro ynara tõsenetupuhse Ritonõpo: “Umũkuru emero kurãkatõme tyrĩko ase oxiekyryme sã toto ehtohme ymaro,” tykase. Mame oxiehno

pyra tyripose ropa toto eya tyehno pyra roropa, Jezu exixihmatopõpyry pokoino wewe pokona. Mame toto zehno pyra toehse Ritonõpo Jezu orihtopõpyry ke, nono põkomo, kapuaõkomo, enara.

²¹ Amarokõ roropa Ritonõpo epeme pyra mexiatose. Ise pyra mexiatose ipunaka, oorypyrykõ pokoino. Oorypyrykomo a rokẽ tuaro mexiatose roropa.

²² Yrome seromaroro Tumũkuru orihtopõpyry pokoino õsenetupuhtokõ tyrisenã sã tyrise ropa Ritonõpo a typyno oehtokõme, tymaro oehtokõme roropa, kure oehtokõme iirypyryme pyra, zae rokẽ oehtokõme, enara.

²³ Naeroro ãmorepatopõpyrykõ onurumekara ehtoko. Orẽpyra ehtoko Kuesẽkõ Jezu enetuputyry poko oya xine. Penekehpyra ehtoko ipoko. Osenekunohpopyra ehtoko ajoajohpãkõ omiry etaryhtao oya xine. Ritonõpo maro oehtokõ momohnõko matose oesẽkõme tonetupuhse oya xine exiryke. Omi kurã etaryke oya xine menetuputyatose. Pake moro omi kurã poko kuamopatose. Seromaroro moro omi kurã poko imehnõ amorepãko tuhkãkõ mana emero pata tõ poro.

Pauru erohtopõpyry Jezu poetory tõ akorehmary poko

²⁴ Tãkye ase jetuarimary poko ãkorehmatohkõme. Kyrixtu toetuarimase typoetory tõ kurãkatohme tyya, kukurãkatohkõme. Naeroro Kyrixtu akorehmãko sã ase jetuarimary ke ipoetory tõ kurãkary poko.

²⁵ Ritonõpo poe Jezu enetupuhnanõ akorehmaneme ase. Eya tyrohmanohpose ywy ãkorehmatohkõme. “Jomiry kurã poko imehnõ amorepako emero pata tõ poro,” tykase ya.

²⁶ Pake Ritonõpo osenetupuhtopõpyry waro pyra sero põkõ nexiase. Tuenikaroro rokẽ toh nexiase Ritonõpo osenetupuhtopõpyry poko. Yrome seromaroro tõsenetupuhtopõpyry tokarose rahkene tonetupuhnanomo a.

²⁷ Ynara tõsenetupuhse Ritonõpo: “Juteutõkarame awahtao xine ro Kyrixtu amaro xine mana. Morara exiryke imaro tuisame exiko matose,” tykase. Moro poko onetapitopyra sexiataose aporo tokare pyra exiryke. Seromaroro moro omi kurã ekarory se mana emero netaryme.

²⁸ Morara exiryke Kyrixtu poko oturukehpyra ynanase emero pata tõ po. Morotõkõ amorepãko ynanase. “Tomeseke ehtoko Jezu enetuputyry poko ekurehpyra oehtokõme. Tokurehse awahtao xine apotoimo htaka ytõko matose,” ãko ynanase eya xine. Tuaro exiketõ sã toto amorepãko ynanase Kyrixtu poko, ynara kary se yna exiryke Ritonõpo a: “Moxiã orẽpyra mã toto Jezu pyno toexirykõ poko, aomipona toexirykõ poko, enara, Kyrixtu maro toehse toexirykõke,” kary se ynanase Ritonõpo a.

²⁹ Naeroro erohnõko ase yronomyryme. Etuarimãko ase roropa repe. Yrome tyjami-tunuru ekarõko Kyrixtu ya mana tõmipona jehtohme. Emero motye orẽpyra Kyrixtu omiry mana. Mame tyjami-tunuru ekaroryke ya imehnõ amorepãko ase.

2

¹ Jerohtopõpyry poko oururukõ se ase zuaro oehtokõme. Yronomyryme erokuase ãkorehmatohkõme, Raotisea põkõ roropa akorehmatohme, imehnõ roropa juaro pyra exiketõ akorehmatohme roropa.

² Yronomyryme toerohse ywy toto jamihtanohtohme, Jezu omipona toto ehtohme. Imehnõ Jezu poetory pyno toto ehtohme roropa. Itamurumehxo zae omi waro toto exiry se exiase orẽpyra toto ehtohme Jezu enetuputyry poko eya xine. Morara ahtao: “Otarãme enetupuhnõko ase,” kara exiko mã toto. “Otarãme aomipona se pyra ase,” kara roropa exiko mã toto. Mame Ritonõpo osenetupuhtopõpyry waro exiko mã toto, Kyrixtu nymyry waro exiko roropa mã toto. Ritonõpo namorepary emero pyra jarao kyya xine mana.

³ Kyrixtu maro kuahtao xine Ritonõpo namorepatoh warohxo exïko sytatose. Tupimãkõ waro exïko sytatose. Ritonõpo osenetupuhtoh enetupuhnõko sytatose, zae ehtoh enetupuhnõko sytatose, zae pyra ehtoh roropa enetupuhnõko sytatose.

⁴ Naeroro etatoko pahne, osenekunohpopyra ehtoko ajohpãkomo a. Otarãme imehnomo a mokaro omiry kure repe, yrome zae pyra mã toto. Ajohpe mã toto oenekunopyrykõ se toexirykõke.

⁵ Amaro xine pyra ase taro, yrome opoko xine osenetupuhnõko ase. Tãkye ase roropa opoko xine, orẽpyra oexirykõke. Atakorehmãko matose orẽpyrahxo Kyrixtu enetuputyry poko oya xine. Moro poko tãkye kuhse ase.

Kyrixtu maro kuexirykõ poko

⁶ Jezu Kyrixtu tonetupuhse oya xine oesẽkõme. Naeroro onytyromara ehtoko. Aomipona rokẽ ehtoko, oesẽkõme tonetupuhse oya xine exiryke.

⁷ Wewe tymise exikety sã ehtoko. Orẽpyra Kyrixtu enetuputyryke oya xine orẽpyra aomipona exïko matose. Itamurumehxo enetupuhtoko. ãmorepatopõpyrykõ omipona ehtoko. Mame: “Kure mase Papa. Yna pyno mase ipunaka,” kakehpyra ehtoko Ritonõpo a.

⁸ Tomeseke ehtoko typoetoryme oripopyra xine imehnõ ehtohme. Otarãme okuh-torỹko mã toto ahno namorepatopõpyry ke oenekunohtohkõme repe. Kytamurukõ omihpyry poko ãmoreparykõ se mã toto Ritonõpo se pyra aexityã omihpyry poko roropa repe. Toiparo rokẽ ãmorepatorỹko mã toto. Aomirykõ omipona pyra ehtoko Kyrixtu poe pyra toto exiryke.

⁹ Ritonõpo, Kyrixtu maro oxisã mã toto. Kyrixtu tonuruse ahnome kuamorepatohkõme Ritonõpo poko, aomiry poko, enara. Naeroro Kyrixtu eneryke kyya xine Ritonõpo waro sytatose.

¹⁰ Amarokõ roropa Kyrixtu omipona awahtao xine Ritonõpo jamitunuru nae matose. Emero motye tuisamehxo Kyrixtu mana. Ritonõpo nenyohityã esẽme mana, joroko tamuru omipona exiketõ esẽme roropa mana.

¹¹ Naeroro Kyrixtu a tyjamitunuru tokarose oya xine oorypyrykõ poko pyra oeh-tohkõme, tonetupuhse oya xine exiryke. Tyrisenã sã oriatose opũkõ sahkaryke pyra. Õsenetupuhtohkõ tyrisenã sã tyrise exiryke eya oorypyrykõ jamitunuru tonahkapose eya rahkene.

¹² Tõpurihkase awahtao xine Kyrixtu omi poe õsenetupuhtohkõ xihpyry tonahkase, oorih-tohkõ samo. Pake oeh-topõpyrykõ tonẽse sã mana aorihtyã ekepyry zonẽtopõpyry samo. Mame Kyrixtu ãsemãkapory ropa sã Ritonõpo a moro sã õsenetupuhtohkõ tyrisenã sã tyrise ropa Ritonõpo a. Tyrisenã sã matose Ritonõpo jamitunuru enetuputyryke oya xine.

¹³ Osemazuhme toorihse sã mexiatose. Ritonõpo poko pyra mexiatose ipunaka tyyrypyhpyke oexirykõke, Ritonõpo nymeropohpyry omipona pyra oexirykõke roropa juteutõkarame oexirykõke. Yrome seromaroro õsenetupuhtohkõ tyrisenã sã tyrise ropa Ritonõpo a. Tyrisenã sã matose. Kyyrypyrykõ tykorokase ropa Ritonõpo a emero porehme.

¹⁴ Kuamoreme xine Ritonõpo nymeropohpyry omipona exisaromepyra sexiataose ipunaka. Kyyrypyrykõ tymerose sã monexiano Ritonõpo nymeropohpyry maro. Ýrome morohne topehmase Jezu a emero porehme toxixihmase ahtao wewe pokona kymyakãkõme. Kyyrypyrykõ tykorokase eya rahkene.

¹⁵ Morararo toorikyry ke wewe pokona joroko tamuru jamitunuru tonahkapose eya, tyzehnotokõ esẽ jamitunuru tonahkapose, tuisa tõ jamitunuru roropa tonahkapose eya, enara. Jarao typoremãkapose toto eya imehnõ neneryme. Mame tõmipona tyrise toto eya typoremãkapose toto tyya exiryke emero neneryme.

¹⁶ Morara exiryke imehnõ nyripotoh onymoipyra ehtoko ynara karyhtao oya xine: “Mokarohne onõpyra ehtoko te, senohne onẽpyra ehtoko, sero ãmepyry ae erohpyra ehtoko, Oseahmatoh Nuno Kasenato ae, oserematoh ae roropa,” karyhtao.

¹⁷ Morohne poko sexiataose Kyrixtu oehpyra ahtao ro. Yrome morohne ekuhtoh sã rokẽ kynexine imeĩpo ehtoh poko enetupuhpotohme rokene. Seromaroro Kyrixtu tooehse exiryke morohne poko se pyra toehse sytatose. Kyrixtu omipona se rokẽ sytatose toehse.

¹⁸ Ajohpe exiketõ omiry onetara ehtoko ynara karyhtao eya xine: “Popyra matose yna sã pyra oexirykõke,” karyhtao. Morara kananõ onetara ehtoko. Ynara ãko roropa mã toto otarame oya xine: “Omotyẽ xine ase. Ritonõpo poe osenetyase,” ãko. “Tõsenepose Ritonõpo nenyokyhpyry ya. Inenyohtyã poetoryme rokẽ sytatose. Seahmatone toto,” ãko roropa mã toto ajohpe rokene. Morara kananõ imehnõ motyẽ osekarõko toh mã repe, tuisamehxo osekarõko roropa toh mã repe. Ajohpe rokẽ mã toto. Tamoreme rokẽ osenetupuhnõko mã toto.

¹⁹ Yrome Kyrixtu Kuesẽkõ enetuputyry turumekase ropa eya xine azahkuru toexirykõke. Yrome kupuhpyrykõme sã Kyrixtu mana Kuesẽkõme exiryke. Zokome sã sytatose ipoetoryme kuexirykõke. Kuokokõ wãtanohpõko Ritonõpo mana, kyzehpyrykõ maro, kymitykõ maro. Moro saaro kuokokõ wãtanohpory saaro kuakorehmatorỹko Ritonõpo mana orẽpyra kuehtohkõme tõmipona, tyrisenã sã kuosenetupuhtohkõ ehtohme roropa.

Kyrixtu maro kuosenetupuhtohkõ tyrisenã samo

²⁰ Kyrixtu poe kuosenetupuhtohkõ xihpyry tonahse mana aorihtyã samo. Tyjami-tunuru tokarose roropa kyya xine Ritonõpo a iirypyrymãkõ esẽ tõ omiry poko penetara oehtohkõme, joroko tamuru omipona exiketõ omiry poko penetara roropa oehtohkõme. Morara exiryke iirypyrymãkõ esẽ tõ omiry poko penetara ehtoko.

²¹ Ynara karyhtao eya xine: “Senohne poko pyra ehtoko! Mokarohne onõpyra ehtoko. Morohne anapoipyra ehtoko,” karyhtao eya xine, toto omipona pyra ehtoko.

²² Morohne enahketyme mã kehko. Axĩtao rokẽ mã kehko emero porehme. Morohne ahno omiryme rokẽ mana, ahno namorepatopõpyryme rokẽ roropa mana.

²³ “Tuarohxo mokaro,” ãko imehnõ mã repe. Yrome Ritonõpo nenyoyhtyã ke Ritonõpo myakamãko mã toto. “Kure mase,” kamexipõko mã toto Ritonõpo nenyoyhtyamo a. Ynara ãko roropa mã toto: “Ime pyra kuexirykõke oturusaromepyra sytatose Ritonõpo a. Inenyohtyamo a rokẽ soturutone,” ãko mã toto ajohpe rokene. Mame tokokõ ryhmãko roropa mã toto, yrome typenetatohkõ onytyoromara mã toto.

3

¹ Tõsemãkapose ropa exiketõ sã matose Kyrixtu omipona oexirykõke. Naeroro Ritonõpo nekarory poko openetatoko. Kyrixtu poko openetatoko. Tummy maro Kyrixtu typorohse mana, Tummy saaro tuisame toexiryke.

² Naeroro sero põkõ penetatoh poko osenetupuhpyra ehtoko. Kyrixtu osenetupuhtoh sã osenetupuhtoko.

³ Ritonõpo maro Kyrixtu oxisã osenetupuhnõko mã toto. Seromaroro toto osenetupuhtoh saaro osenetupuhnõko matose Kyrixtu omipona oexirykõke. Moro jarao pyra onenetupuhpynomo a, tonẽse sã eya xine mana.

⁴ Osenetupuhtohkõ tyrisenã sã mana Kyrixtu omipona oexirykõke. Orihpỹme exĩko matose Kyrixtu maro. Mame aepyry ropa ahtao, imaro matose oehnõko. Imaro tuisame exĩko matose.

Oehtopõpyrykõ tyrisenã samo

⁵ Naeroro oorypyrykõ poko pyra ehtoko. Openetatohkõ poko pyra ehtoko roropa aorihtyã samo. Imehnõ nohpo poko pyra ehtoko. Atahmãkara ehtoko nohpo poko ehtoh

poko. Imehnõ poko penetara ehtoko. Nohpo tomo, orutua kõ poko pyra ehtoko roropa. Iirypyryme imehnõ riry se pyra ehtoko. Toto poremäkapory se pyra ehtoko. Omipona xine xihpyry toto onyripyra ehtoko. Oyamene se xine pyra ehtoko. Kyyamene se kuexirykõ xihpyryme Ritonõpo a mana. Ritonõpo myakamãko sã matose openetatohkõ ke oyamene se xine awahtao xine.

⁶ Naeroro tõmipona pyra exiketõ zehno exiiko Ritonõpo mana. Toto wãnohnõko mana.

⁷ Amarokõ roropa osepeme mexiatose, iirypyrymãkõ maro. Morara awahtao xine mokaro penetatoh poko openetatose roropa.

⁸ Yrome seromaroro oorypyrykõ irumekatoko. Imehnõ zehno pyra ehtoko. Imehnõ orutua maro oxipoko pyra ehtoko. Ajoajohpe pyra ehtoko roropa. Imehnõ oneunohpyra ehtoko. Omi xihpyry poko pyra ehtoko ipunaka.

⁹ Kyrixtu tonetupuhse oya xine ahtao tyrisenã sã õsenetupuhtohkõ exiiko ropa mana. Iirypyryme oehtopõpyrykõ turumekase oya xine. Naeroro imehnõ onenekunohpyra ehtoko.

¹⁰ Tyrisenã sã õsenetupuhtohkõ riiko Ritonõpo mana aomipona awahtao xine. Tõsenetupuhtoh sã kuosenetupuhtohkõ riiko Ritonõpo mana. Imeipo toehtoh poko tuarohxo kyritoryko Ritonõpo mana tysã kuehtohkõme, tuaro roropa kuehtohkõme.

¹¹ Kuosenetupuhtohkõ tyrisenã sã toehse ahtao imehnõ eneryke kyya xine ynara kara sytatose, juteu tõ mokaro, kara sytatose. Juteutõkara mokaro, kara roropa sytatose. Mokaro isahkatyãme mã toto, kara sytatose. Onysahkapỹ mokaro, kara roropa sytatose. Atamorepahnõ mokaro, kara sytatose. Ituakyry mokaro, kara roropa sytatose. Imehnõ namoto tõ mokaro, kara sytatose. Tamoreme xine erohketõ mokaro, kara roropa sytatose. Kyrixtu omipona mã toto. Enetupuhnõko mã toto, ãko rokẽ sytatose imehnõ poko.

¹² Õsenetupuhtohkõ tukurãkase Ritonõpo a tõmipona toehse oexirykõke. Opyno xine itamurume kynexine omenekatone roropa typoenõme oehtohkõme. Oorypyrykõ tykorokase mana. Naeroro imehnõ pyno ehtoko. Kure toto riry poko osenetupuhtoko. “Imehnõ motye ase kure,” kara ehtoko. Typoenõ pyno nohpo ehtoh sã tomeseke ehtoko imehnõ maro. Penekehpyra ehtoko roropa imehnõ kure ehtoh eraximary poko oya xine.

¹³ Imehnõ akorehmatoko, zae toto ehtohme. Imehnõ rypyry ikorokapotoko Ritonõpo a. Osenetupuhpyra ehtoko popyra oritopõpyrykõ poko eya xine. Oorypyrykõ korokapotõpyry sã Kuesẽkomo a toto rypyry ikorokapotoko roropa.

¹⁴ Morara awahtao xine zae matose. Morara awahtao xine imehnõ pyno ehtoko roropa. Toto pyno awahtao xine atapiakara matose, otumoxike pyra roropa matose. Kyrixtu poe osenetupuhnõko sytatose zae ehtoh poko. Naeroro atapiakara sytatose.

¹⁵ Kure rokẽ imehnõ tyritoko. Torẽtyke pyra matose exiiko Kyrixtu poe. Toahmase matose Ritonõpo a torẽtyke pyra oehtohkõme, oximaro oehtohkõme toiro zoko samo. Naeroro, “Kure mase,” kakehpyra ehtoko Ritonõpo a.

¹⁶ Kokoro rokẽ Kyrixtu omipona rokẽ ehtoko ipunaka. Ipoko osenetupuhtoko okurohtao xine. Zae imehnõ amorepatoko Jezu Kyrixtu poko. Zae ehtoh poko ituarõtanohpotoko toto. Oeremiatoko ipoko. “Emero motye tuisame mase Jezu,” kary se awahtao xine: “Omoro rokẽ mase yna esẽme Jezu,” kary se roropa awahtao xine te, tãkye awahtao xine okurãkatopõpyrykõ poko, morohne poko oeremiatoko Ritonõpo netaryme. “Kure mase,” kakehpyra ehtoko roropa okurohtao xine.

¹⁷ Emero rokẽ ahtao Kuesẽkõ Jezu omipona ehtoko. Emero poko oturutoko imaro. Imehnõ maro õtururukohtao oturutoko Jezu netaryme samo. Typynanohse oexirykõke Jezu a: “Kure mase, Ritonõpo,” kahtoko Kumykõ Ritonõpo a.

Jezu poetory zae ehtoh poko imehnõ maro

¹⁸ Nohpo tomo, oniokō omipona ehtoko. Jezu poetoryme oexirykōke zae matose oniokō omipona awahtao xine.

¹⁹ Orutua komo, opyxiākō pyno ehtoko. Tohne pyra ehtoko toto maro. Opoire toto onurupyra ehtoko.

²⁰ Poetohti, Jezu poetoryme oexirykōke omykō omipona ehtoko. Asakō omipona ehtoko roropa. Morara awahtao xine Kuesēkō zamaro matose.

²¹ Typoenōke exiketomo, opoenōkō anaosanumanohpopyra ehtoko ozehno xine pyra toto ehtohme, toto onyporemākapopyra roropa oehtočkōme.

²² Tosēke exiketomo, oesēkō omipona ehtoko toto neneryme rokē pyra. Kure oekaro-tohkōme rokē pyra toto omipona ehtoko. Onekunohto pyra roropa ehtoko, Kyrixtu omipona se oexirykōke.

²³ Mame oerokurukō zuno pyra ehtoko. Akīme pyra ehtoko roropa. Sero pō poetoryme rokē pyra matose erohnōko. Kuesēkō omi poe roropa matose erohnōko.

²⁴ Kyrixtu Kuesēkōme nymyry mana. Aomipona erohnōko sytatose. Kuesēkō kuepehmatorỹko mana. Zae rokē kuahtao xine zae rokē kuepehmatorỹko mana.

²⁵ Yrome zae pyra toerohse kuahtao xine, moro sã kuepehmatorỹko roropa Ritonōpo mana, kyyrypyrykō epehpyryme, zae Ritonōpo exiryke kypoko xine.

4

¹ Typoetokamo, zae ehtoko opoetory tomo a. Kure rokē tyritoko toto. Tosēke roropa matose kapu ao. Moro poko wenikehpyra ehtoko.

Amorepatyã poko

² Oturukehpyra ehtoko Ritonōpo a. Tuaro ehtoko õtururukohtao, “Kure mase,” kakehpyra ehtoko Ritonōpo a.

³ Mame õtururukohtao Ritonōpo a, yna poko oturutoko: “Tupime pyra Pauru tō otururu tyriko imehnō amorepatohme õmiry poko, Kyrixtu orihtopōpyry poko yna myakãme,” kahtoko. Morohne poko imehnō zururuke ya āpuruhpyry tao ase seromaroro.

⁴ Yrome zae ro ya mana Kyrixtu poko imehnō amorepatyã ya. Naeroro ynara kahtoko: “Pauru tō akorehmako Papa, kure imehnō amorepatohme, õmiry enetupuhtohme eya xine,” kahtoko Ritonōpo a.

⁵ Jezu poetory tō kara maro awahtao xine tuaro ehtoko toto maro, penekehpyra toto ehtohme. Ekurehpyra ehtoko. Etary se toto ahtao zuruko toto Jezu Kyrixtu poko.

⁶ Kure rokē oturutoko imehnō maro zuaro exiketō samo, oetarykō poko penekehpyra toto ehtohme. Mame kure imehnō ezukuru waro exīko matose ekaroporyhtao oya xine, Jezu poko onenetupuhpynō ezukuru waro oehtočkōme roropa.

Aosekazumatopōpyry ropa poko

⁷ Yna akorōme Tikiku mana. Yzamaro mana itamurume. Ÿme erohnōko mana yna maro Kuesēkō poetoryme. Aytoryhtao oya xine ourutorỹko mana ypoko.

⁸ Morara exiryke mokyro aropōko ase oya xine, ātãkyematohkōme yna ehtoh poko oururukōke eya.

⁹ Imaro Onezimu ytōko roropa mana. Jezu poetoryme ynororo zae roropa ynororo yronomyryme. Yzamaro roropa mana. Oekyrykōme mã ynororo. Oya xine toytose tahtao xine ourutorỹko mã toto, taro yna ehtoh poko, porehme.

¹⁰ Arixtaku taro mana, ymaro āpuruhpyry tao. “Kure pãna matou?” kary se ynororo oya xine. Maku roropa morararo. Maku Panape akonome mana. Otarãme ytōko roropa mana oenese xine. Ynymerohpyry ipoko mapoiatose. “Toytose oya xine ahtao eahmatoko atapyĩkō taka aytotohme,” ase, ymeroase onenerykōme.

¹¹ Jozue roropa: “Kure pãna matou?” kary se oya xine mana. Jozue esety akorō Juxitume mana. Juteu tō mokaro oseruao ro erohnōko mã toto ymaro imehnō

amorepary poko Jezu enetuputyry poko, tosëkõme Ritonõpo enetuputyry poko, enara. Jakorehmaryke eya xine tãkye ase ipunaka.

¹² Eapura roropa: “Kure pãna matou?” kary se oya xine mana. Mokyro oekyrykõme roropa mana. Jezu Kyrixtu omipona exiketyme roropa mana. Oturukehpyra ynororo yronomyryme Ritonõpo a opoko xine Jezu enetuputyry onurumekara oehtohkõme. “Orëpyra Koroxi põkõ tyriko Papa, tuarohxo toto ehtohme zae ehtoh poko. Õmiry zae ehtoh waro tyriko toto. Õmipona ipunaka tyriko toto roropa,” äko ynororo Ritonõpo a opoko xine.

¹³ Eapura erohtopõpyry ekarõko ase oya xine zuaro jexiryke. Yronomyryme toerohse ãkorehmatohkõme, Raotisea põkõ akorehmatohme roropa, Ijerapori põkõ roropa.

¹⁴ Ruka roropa: “Kure pãna matou?” kary se nase oya xine, Temaxi roropa. Opi warõme roropa ynororo Ruka. Yna zamaro ynororo pitiko rokë pyra.

¹⁵ “Kure pãna matou?” kahtoko Jezu poetory tomo a Raotisea po. Morara kahtoko Nĩpa a imarõkomo a roropa, Jezu poetory tomo a roropa õximomyrykohtao itapyĩ tao.

¹⁶ Sero ynymerohpyry tonese oya xine ahtao aropoko ropa Jezu poetory tõ neneryme Raotisea pona. Morararo ynymerohpyry, Raotisea põkõ neneryme isekerematoko roropa taropose ahtao oya xine Raotisea põkomo a.

¹⁷ Ynara kahtoko Arakipu a: “Oerohtoh onurumekara exiko otyhkary ponãmero oya, Kuesëkõ nyrohmanohpotopõpyryme exiryke,” kahtoko.

¹⁸ Jemary ke nymyry sero merõko ase, kure pãna matou? Ywy ase Pauru. Wenikehpyra ehtoko äpuruhpyry tao jehtoh poko.

Kure rokë oriporykõ se ase Ritonõpo a. Enara.

1 TESARONIKA

Pauru Nymerohpyry Tesaronika pōkō Neneryme

1 Tessalonicenses

Ekarotopo

Pata Tesaronika kowenu esaryme kynexine Masetonia nonory po, seroae Kerexia nonory po. Omi kurā Jezu Kyrixtu poko tokarose eya xine exiryke Pauru a Jezu tonetupuhse Tesaronika pōkomo a. Moro toehse Pauru ytotopōpyry asakoro ahtao. Moro pata po Jezu poetory tō zehno juteu tō kynexine; typatarykō poe Pauru tō taropose eya xine. Naeroro toepase toto Perea pona. Imeīpo Korītu po Pauru ahtao omi toehse eya Timoteu wino Jezu poetory tō poko Tesaronika po (1 Tesaronika 3.6).

Sero *1 Tesaronika* taropose Pauru a Jezu poetory tō neneryme Tesaronika po. Tynymerohpyry ae toto akorehmary se kynexine torētyke pyra toto ehtohme aorihtyā ēsemamyry ropa poko, otoko ahtao Jezu oehnōko ropa mana roropa. Toto amorepary se kynexine kypyno xine Ritonōpo ehtoh poko.

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1

Omi kurā Jezu poko tokarose Tesaronika po 1.2–3.13

Ritonōpo zamaro kuehtohkomo 4.1-12

Jezu Kyrixtu Kuesēkō oepyyry ropa 4.13–5.11

Tuaro ehtoh tonō, osekazumatopo 5.12-27

Kure tyripotopo 5.28

¹Ynanymerohpyry moro onenerykōme. Taro ynanase ywy, Timoteu, Xira, enara. Ywy ase Pauru.

Amarokō Jezu poetoryme Tesaronika po. Ritonōpo poetoryme matose, Kumykō poetoryme, Kuesēkō Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine.

Kure rokē oriporykō se ase Ritonōpo a, torētyke pyra oriporykō se roropa ase eya.

Jezu enetupuhtopōpyry Tesaronika pōkomo a

²“Kure mase, Ritonōpo,” āko ynanase opoko xine. Oturukehpyra ynanase opoko xine Ritonōpo a.

³Kuesēkō Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine imehnō akorehmāko matose. Ritonōpo se oexirykōke, imehnō pyno roropa oexirykōke erohnōko matose Jezu ekarory poko. Jezu oepyyry ropa eraximaryke oya xine aomipona matose. Moro poko oturukehpyra ynanase opoko xine Ritonōpo Kumykō netaryme.

⁴Ynara zuaro ynanase, Ritonōpo opyno xine mana. Tymenekase eya matose. Ty-poenōme tyrise eya matose.

⁵Jezu poko oururukohtao yna a yna omiry rokē kara nexiase. Yna tyjamihtanohse Kurā Zuzenu a, Jezu poko ourutohkōme. Ajohpe pyra ynanekarohpyry oya xine Jezu poko. Tonetupuhse yna a roropa. Kure ynanexiase amaro xine. Zuaro matose. Tymōkomoke se pyra ynanexiase. Ākorehmarykō se rokē ynanexiase.

⁶Yna typoenohse oya xine, Kuesēkō roropa typoenohse. Tyryhmase iirypymākomo a amarokō repe. Yrome Ritonōpo omiry mapoiatose. Tātākyemase amarokomo Kurā Zuzenu poe.

⁷Moraramae zae oexirykō tonese imepỹ pōkomo a, Jezu poetory tomo a Masetonia pōkomo a Akaia pōkomo a, enara.

⁸Ynanekarohpyry Jezu poko tokamose ropa oya xine Masetonia pōkomo a, Akaia pōkomo a, emero pata tō punero. Oturūko toto Ritonōpo enetuputyry poko oya xine.

“Mokaro Tesaronika pōkō orēpyra Ritonōpo enetupuhnōko mā toto,” āko toto opoko xine. Morara exiryke oturupyra ynanase opoko xine tuaro toto exiryke.

⁹ Imehnō pata tō poro ekātōko toto yna ytotopōpyry poko oya xine. “Kure rokē oseya mā toto, Pauru tō maro Tesaronika pōkomo. Ahno neponāmarykō turumekase eya xine: ‘Ritō kō mokaro,’ kary se pyra toexirykōke, Ritonōpo Zae Exikety, Isene Exikety roropa omipona toehtohkōme.

¹⁰ Imūkuru oepyry ropa momohnōko roropa Tesaronika pōkō mana,” āko. “ ‘Kapu ae oehnōko mana. Jezu mokyro ěsemākapohpyry ropa mokyro aorihxīpo. Kukurākanekōme mā ynororo, kuānohpyra xine Ritonōpo ehtohme, emero tyryrypyhpykā wānopyryhtao,’ āko mā Tesaronika pōkomo,” āko mā toto opoko xine.

2

Pauru erohtopōpyry Tesaronika po

¹ Wekyry tomo, Ritonōpo omiry ekarose ynanytoase oya xine, āmorepase xine. Ekurehpyra ynanexiase. Tuaro matose.

² Tutuarimapose yna repe, tyryryhmase roropa Piripo po, ytopyra ro yna ahtao oya xine Tesaronika pona. Zuarō matose. Yrome amaro xine orēpyra ynanexiase Ritonōpo poe. Zae rokē ynanoturuase Jezu Kyrixtu poko. Zehnotokō zuno pyra ynanexiase.

³ Zae Jezu poko kuuruatose, azahkuru pyra, iiryryryme pyra, imehnō enekunopyry se pyra roropa ynanexiase.

⁴ “Kure matose,” tykase Ritonōpo yna a. Morara exiryke zae rokē oturūko ynanase, aomipona. Tymenekase yna Ritonōpo a Tumūkuru poko imehnō zurutohme. Ahno ākyemapory se hkopyra ynanase. Ritonōpo ākyemapory se rokē ynanase. Yna kurohtao enēko mana.

⁵ “Kure matose,” kara ynanexiase oya xine. Imehnō mā “Kure mase” āko oenekunohthohkōme rokene. Mokaro sā pyra ynanexiase. Otinerūkō apoitohme yna tinerūme: “Kure matose,” kapitopyra ynanexiase. Ritonōpo zuaro mana.

⁶⁻⁷ Āmorepanekōme ynanase Ritonōpo poe, Kyrixtu nenyohthyāme yna repe. Yrome yna poko: “Kure matose, tuisamehxo,” kamexipory se pyra ynanexiase oya xine. Imehnomo a roropa morara kamexipory se pyra ynanexiase. Yrome tomeseke opoko xine ynanexiase, poeto ě samo, tumūkuru pyno exiry samo.

⁸ Ose xine yna exiryke, Ritonōpo nekarohpyry Jezu poko ekarory se ynanexiase oya xine. Yna etapary zuno pyra ynanexiase Jezu enetupuhpory se yna exiryke, opyno xine yna exiryke roropa.

⁹ Wekyry tomo, ŷme ynanexiase yna erohtoh poko. Wenikehpyra ro hmatou yna erohtopōpyry poko serātu ritopōpyry poko yna a. Saereme, koko ynanerokuase ōkyryrykō enahpyra ehtohme, Ritonōpo nekarohpyry Jezu Kyrixtu āmoreparykohtao yna a.

¹⁰ Yna poko imehnō tuarōtanohnanōme matose. Ritonōpo roropa imehnō tuarōtanohneme yna poko mana. Kure rokē amaro xine ynanexiase, iiryryryme pyra. Onekunohto pyra ynanexiase amaro xine, Jezu poetory tō maro.

¹¹ Tumūkuē tumūkuru zururu sā ourutorýko ynanexiase.

¹² Ajamihtatohkōme ynanoturuase amaro xine, Ritonōpo omipona oehtohkōme. Omuhpe pyra oehtohkōme roropa. “Ritonōpo omipona ipunaka ehtoko tākye aehtohme opoko xine,” ynanase oya xine. Ourukehpyra xine ynanexiasene. Oeahmanekōme Ritonōpo mana, imaro tuisame oehtohkōme.

¹³ Ritonōpo omiry totase ahtao oya xine yna omi poe, zae menetuputyatose. Ahno omiry rokē kara mekarootose. Ritonōpo omiry sero, mekarootose. “Kure mase Ritonōpo. Tesaronika pōkō akorehmāko mase,” āko ynanase. Ritonōpo omiry nymyry exiryke erohnōko Ritonōpo mana enetupuhnānō kurohtao. Toto jamihtanohnōko mana tōmipona toto ehtohme.

¹⁴ Wekyry tomo, Jezu poetory tomo a tyhtomarykõ toanahtose Jutea po, tyyryhmase tahtao xine juteu tuisary tomo a. Mokaro sã matose toehse, tyhtomase oexirykõke oekyrykomo a.

¹⁵ Mokaro a Jezu Kuesëkõ toxixihmapose wewe pokona, aorihtohme. Urutõ kõ Ritonõpo poe totapase toto a. Yna taropose roropa eya xine, zehnotokõme toexirykõke. Ritonõpo zamaro pyra toto.

¹⁶ Yna akorekehkãko toto, juteutõkara maro yna otururuhtao Jezu poko toto kurãkapory se pyra mã toto Jezu a. Morara exiryke toto rypyry emãnõko. Tomãse rahkene. Seromaroro Ritonõpo toto zehno rahkene, toto wãnohnõko mana.

Tesaronika põkõ enery se ropa Pauru

¹⁷ Wekyry tomo, omuhpe ynanase opoko xine, okynahxo oenepyra xine yna exiryke. Yrome awaro xine ro ynanase. Oenerykõ se ynanypenekehno.

¹⁸ Tuhke rokẽ yna ytory se ynanexiase oenese xine repe. Ywy roro, Pauru, jytory se exiase repe. Yrome yna akorekehkase joroko tamuru yna ytohtome monexiano.

¹⁹ Mãpyra Jezu oepyra ropa ahtao, opoko xine tãkye exiõko ynanase Jezu onene-tupuhkehpyra oexirykõke. Ynara ãko Jezu yna a: “Kure matose ya. Zae Tesaronika põkõ mamorepatose,” ãko. Morara kary etaryke yna a tãkye kuhse exiõko ynanase.

²⁰ Jezu enetuputyryke oya xine tãkye ynanase ynanamorepatyãme oexirykõke. “Kure matose. Zae toto tamorepase oya xine exiryke,” ãko Ritonõpo yna a Jezu omipona oexirykõke.

3

¹ Morarame tomuhtapãse yna exiryke ynara tõsenetupuhse ywy, otarame taro ase Atena po, toiroro,

² kuakorõkõ rokẽ Timoteu aropotohme oya xine, ajamihtanohtohkõme tõmiry ke. Ritonõpo omi poe erohketye ynororo, Kyrixtu poko urutõme roropa. Jezu enetuputyry poko tõturuse ynororo oya xine, orẽpyrahxo enetupuhtohme oya xine,

³ porempãpyra oehtohkõme imehnomo a oryhmmarykohtao. Zuaro matose tyyryhmase awahtao xine otuarimaporykõ waro Ritonõpo mana. Ækorehmatorỹko roropa mana orẽpyrahxo oehtohkõme.

⁴ Amaro xine ro yna ahtao kuuruatose. Kyyryhmatorỹko toh mana, etuarimãko sytatose, ynanase. Mame tuaro matose. Moro saaro toehse ynekarohpyry ae ro.

⁵ Morara exiryke Timoteu aropoase okynahxo oenepyra xine jexiryke. Jezu enetuputyry waro oexirykõ se jexiryke aropoase Timoteu. “Otarãme tukupose toto joroko tamuru a. Otarãme toto amorepatopõpyry yna a tuenikehkapose joroko tamuru a,” ase opoko xine.

⁶ Seromaroro Timoteu noepyase ropa oenexiõpo xine. Turuse eya ywy opoko xine: “Orẽpyra toto Jezu enetuputyry poko. Imehnõ pyno toehse toto. Wenikehpyra toto kypoko. Omuhpe roropa toto kypoko kysaaro,” tykase Timoteu ya.

⁷ Morara kary etaryke yna a torẽtyke pyra toehse yna. Etuarimãko ro yna repe. Yrome tãkye ynanase, Jezu enetuputyryke oya xine.

⁸ Tãkye kuhse ynanase orẽpyra Kuesëkõ omipona awahtao xine.

⁹ “Kure mase” kary se rokẽ ynanase Ritonõpo a tãkye ipunaka opoko xine yna exiryke.

¹⁰ Oturukehpyra ynanase Ritonõpo a oenerykõ se yna exiryke. “Papa yna aropoko Tesaronika põkomo a, toto amoreparay se ropa yna exiryke. Zuaro pyra toto ahtao zurũko ynanase orẽpyra õmiry enetupuhtohme eya xine,” ãko ynanase.

¹¹ “Papa Kapuaono, yna aropoko morotona, Tesaronika põkõ enetohme yna a,” ãko ynanase Ritonõpo a, Jezu zummy a. Kuesëkomo a roropa morara ãko ynanase.

12 “Opoetory tō pyno mǎ Tesaronika pōkomo. Imehnō pyno roropa mǎ toto. Toto akorehmako Papa, itamurumehxo opoetory tō pyno toto ehtohme, imehnō pyno roropa toto ehtohme ipunaka, toto pyno yna ehtoh samo,” āko ynanase Ritonōpo a.

13 Morara āko ynanase Ritonōpo a, ajamihtanohtohkōme, aomipona oehtohkōme, tyyrypyhpyke pyra roropa oehtohkōme. “Iiryryryme ro mose nase,” kara opoko xine imehnō ehtohme Kumykō ēpataka toehse kuahtao xine, Kuesēkō Jezu oepyry ropa ahtao typoetory tō maro.

4

Ritonōpo zamaro kuexirykō poko

1 Wekyry tomo, tuhke rokē morara ynanasene oya xine: “Ritonōpo omipona ehtoko, Kuesēkō Jezu poetoryme oexirykōke,” ynanasene oya xine. Ritonōpo zamaro matose aomipona oexirykōke. Seromaroro yronymyrymehxo Kuesēkō omipona ehtoko.

2 Yna a āmorepatopōpyrykō waro matose. Kuesēkō Jezu omi poe kuamorepatose.

3 Ritonōpo kure oexirykō se tyyrypyhpyke pyra. Orutua komo, nohpo tō poko pyra ehtoko. Opyxiākō maro rokē ehtoko. Nohpo tō roropa orutua kō poko pyra ehtoko. Oniokō maro rokē ehtoko, enara.

4 Nuasemākomo etatoko pahne, Jezu poetoryme oexirykōke typye awahtao xine kure rokē opyxiākō tyritoko. Ritonōpo waro pyra exiketō sǎ pyra ehtoko.

5 Nae nohpo poko exiketō nohpo tō osanumāko rokene ise ehxīpo. Naeroro mokaro sǎ pyra ehtoko. Nohpo maro opytary se awahtao xine onymenekahpyrykō pyno nymyry ehtoko, kure rokē oehtohkōme imaro Ritonōpo neneryme, kure roropa oehtohkōme imehnō neneryme.

6 Jezu poetoryme oexirykōke, osenekunohpyra ehtoko. Imehnō pyxiā poko pyra ehtoko. Morara kuuruatose pake: “Tomeseke ehtoko. Ritonōpo awānohtorŷko mana imehnō nohpo tō poko awahtao xine,” ynanakene oya xine.

7 Kymarokō toahmase Ritonōpo a tyyrypyhpyke pyra kuehtohkōme, Jezu sǎ kure kuehtohkōme.

8 Yna a āmorepatopōpyrykō rumekaryhtao oya xine ahno rokē kara rumekāko matose. Ritonōpo rumekāko roropa matose, Tuzenu kurā ekarone rumekāko.

9 Imehnō Jezu poetory tō pyno matose Ritonōpo a āmorepatopōpyrykō omipona. Morara exiryke osepyno oexirykō poko pape onymerozomopyra ase.

10 Emero Jezu poetory tō pyno matose Masetonia pōkomo. Yrome ynara kary se ynanase oya xine, itamurumehxo toto pyno ehtoko, ipyno xine nymyry oehtohkōme.

11 Imehnō maro atatapoiry se pyra ehtoko. Imehnō erokuru poko torētyke pyra ehtoko. Oerokurukō poko rokē ehtoko etuarimara oehtohkōme. Morara ynanakē pake.

12 Kure oerokurukohtao ouno xine Jezu poetory tō kara exīko mana. Imehnō kyryry poko penetara exīko roropa matose, nae oexirykōke.

Kuesēkō oehnōko ropa mana

13 Wekyry tomo, tuaro oexirykō se ynanase Jezu poetory orikyry poko, atasamara oehtohkōme toto orikyryhtao. Jezu poetory tō kara emynyhmāko itamurume tyekyry tō orikyryhtao Jezu maro toto exiry onenetupuhpyra toexirykōke. Mokaro sǎ oexirykō se pyra ase.

14 Ynara enetupuhnōko sytatose, Jezu towōse ropa toorihxīpo. Naeroro typoetory ekepyā ēsemākāko ropa Ritonōpo mana. Toto enehpōko ropa mana Jezu maro, Jezu tonetupuhse eya xine exiryke.

15 Kuesēkō omi poe ynara kary se ynanase oya xine, orihpyra ro kuahtao xine, Kuesēkō oepyryhtao, Jezu poetory ekepyā onuapōkara sytatose. Imaro xine onuhnōko sytatose.

¹⁶ Ritonõpo nenyokyhpyry imehxo exikety omitäko mã opore. Ritonõpo rue etõko mana. Mame Kuesëkõ yhtõko kapu ae. Aorihtyã emero Kyrixtu enetupuhnanõ ãsemãnõko ropa toh mana.

¹⁷ Mame imaro xine onuhnõko sytatose orihpyra exiketõ maro, akuru htaka Kuesëkõ eporyse. Imaro exikehpyra sytatose.

¹⁸ Moro waro oexirykõke atäkyematoko Jezu poetory tõ orikyry poko.

5

Tuaro sehtone Jezu oepyry ropa symomohtone

¹ Wekyry tomo, Jezu oepyry ropa waro matose. Yrome aepyry ropa poko imerõko ase wenikehpyra oehtohkõme, tuarohxo roropa oehtohkõme.

² Omato oepyry sä, Kuesëkõ oepyry mana. Tokare pyra oehnõko mana.

³ Ynara karyhtao eya xine: “Emero kure sytatose,” äko toh mã repe, tuaro pyra toexirykõke. Yrome axĩ toto etuarimatoh oehnõko mana. Atarypõko mã toto, nohpo oxietütopytory samo. Toepatohkõ zupõko mã toh repe.

⁴ Wekyry tomo, mokaro sä pyra matose tuaro oexirykõke. Oserehpyra matose, omato oepyry sä pyra Jezu oepyry oya xine mana,

⁵ ipoetoryme oexirykõke. Tuaro matose. Tyrypyhpyke exiketõ sä pyra sytatose.

⁶ Morara exiryke tuenikaroro nyhketõ sä pyra sehtone. Tuaro sehtone. Jezu oepyry symomohtone. Etỹpyra sehtone, enara.

⁷ Koko nyhnõko toto emero porehme. Koko etỹnõko roropa toto.

⁸ Yrome Ritonõpo poetoryme kuexirykõke tuaro sehtone. Etỹpyra roropa sehtone. Soutatu tomo a pake tupuropurukõ apuru tyrise. Tupuhpyrykõ apuru roropa tyrise omõpyra pyrou ehtohme. Yrome kymarokõ tyoro. Jezu enetupuhnõko sytatose Kuesëkõme. Ritonõpo pyno sytatose, imehnõ pyno roropa sytatose. Jezu a kypynanopyrykõ eraximãko sytatose apoto konõto htaka omõpyra kuehtohkõme.

⁹ Kymarokõ tymenekase Ritonõpo a kyzehno xine pyra ehtohme. Kypynanohtohkõme tymenekase sytatose Kuesëkõ Jezu Kyrixtu a, toorihse

¹⁰ exiryke kymyakäkõme, imaro kuehtohkõme, orihpynomo, aorihtyamo, enara ehtohme.

¹¹ Morara exiryke oxijamihtanohtoko. Atakorehmatoko kurehxo Ritonõpo omiry enetupuhtohme. Morara awahtao xine moro saaro atakorehmãko matose.

Pauru nurutopõpyry etyhporyme

¹² Wekyry tomo, ynara kakehpyra oya xine ynanase, Ritonõpo omiry poko ãmorepanekõ zuno ehtoko, Ritonõpo nymenekatyãme toto exiryke. Tymenekase Ritonõpo a oesëkõme toto ehtohme. Tymenekase roropa toto tõmiry poko ãmorepanekõme.

¹³ Toto zunõpo rokë pyra ehtoko. Ipyno xine roropa ehtoko, toto erokuru pokoino äkorehmarykõ poko. Kure rokë ehtoko, oseosezuhpyra, äko ynanase oya xine.

¹⁴ Wekyry tomo, ynara äko roropa ynanase oya xine. Akĩme exiketõ akinuru irumekapotoko. Iporemãtyã ijamihtanohtopoto ropa. Ihxipỹke exiketõ imehnõ zururu poko Jezu enetuputyry poko tyya xine akorehmatoko imehnõ zurutohme. Imehnõ maro kure ehtoko, sekerereme.

¹⁵ Popyra imehnõ oya xine ahtao, onemetakãmara ehtoko. Kokoro rokë kure ehtoko oseya. Kokoro rokë kure imehnõ tyritoko roropa.

¹⁶ Atäkyematoko kokoro rokene.

¹⁷ Oturukehpyra ehtoko Ritonõpo netaryme.

¹⁸ “Kure mase, Ritonõpo,” kahtoko eya. Emero popyra ahtao, morara kahtoko ro eya. “Kure mase,” kakehpyra rokë ehtoko. Morara kary etary se Ritonõpo oya xine mana, Kyrixtu Jezu poetoryme oexirykõke.

¹⁹ Tomeseke ehtoko Ritonõpo Zuzenu anakorekehkara oehtohkõme.

²⁰ Ritonõpo poe urutõ kõ omihpyry oseunohtou.

²¹ Urutõ kõ nekarohpyry ikuhtoko zuaro oehtohkõme. Kurã rokẽ imenekatoko aomipona oehtohkõme.

²² Oorypyrykõ irumekatoko porehme, iirypyryme pyra oehtohkõme.

²³ Ynara ãko ynanase Ritonõpo a opoko xine: “Papa Kapuaono, torẽtyke pyra yna rineme mase. Onukurãkatyã Tesaronika põkõ ewomako ipunaka, zokokomo, zuzenukomo, aomirykomo, enara. Ipynanohko toto iirypyryme pyra toto ehtohme, ehxiropyra toto ehtohme yna esẽ Jezu Kyrixtu oepyry ropa ahtao,” ãko ynanase Ritonõpo a.

²⁴ Kure mã mokyro Kueahmanekomo. Tõmipona kuehtohkõme kueahmatose. Tamoreme typetoryme kyritorỹko mana. Zae mokyro mana. Tõmihpyry anamonohpyra mana.

²⁵ Wekyry tomo, oturutoko Ritonõpo a yna poko.

²⁶ Jezu poetory tõ zuruko. “Pauru ose xine ro mana ipunaka,” kahtoko eya xine.

²⁷ Ynara ãko ase oya xine Kuesẽkõ omi poe: “Sero ynmerohpyry isekerematoko imoihmãkõ netaryme Jezu poetory tõ netaryme,” ãko ase.

²⁸ “Papa Kapuaono, kure rokẽ Tesaronika põkõ tyriko,” ãko ase Jezu Kyrixtu Kuesẽkomo a opoko xine. Enara.

2 TESARONIKA

Pauru Nymerohpyry ropa Tesaronika pōkō Neneryme

2 Tessionalicenses

Ekarotopo

Pauru nymerohpyry apitorymā tonese ahtao ro Tesaronika pōkomo a, tōsezusezuhse toto Jezu Kyrixtu Tosēkō oepyry ropa poko. Toitoinē: “Jezu toehse ropa pake,” tykase toh repe. Imehnomo: “Oehsasaka mana,” tykase; toerohtohkō turumekase eya xine aepyry eraximatohme, imeimehnō maro rokē otuhnōko toh kynexine.

Naeroro sero 2 *Tesaronika* tymerose Pauru a Ritonōpo omipona exiketō akorehma-tohme, azahkuru toto ehtoh kurākatohme. Ynara tokarose eya xine: Jezu Kyrixtu oehtohto popyra ehtoh emānōko itamurume sero nono po. Imepŷ: “Iiryppyrymano,” orēpyra exīko, oximōme sero nono pōkō arōko mana, Ritonōpo zehno exiketomo, Ritonōpo poetory tō poremākatohme repe. Yrome mokaro poremākāko Ritonōpo mana. Tynymenekatyā pynanohnōko mana, jūme toto ewomāko mana. Naeroro orēpyra ehtoko Jezu enetuputyry poko, ajohpe ehtoh onekahmara ehtoko. Toto tamorepase roropa eya akīme pyra ehtohme (2 Tesaronika 3.10).

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-2

Sero etyhyry poko 1.3–2.12

1. Sero pōkō apiakary poko 1.3-12

2. Ritonōpo zehnotokomo 2.1-12

Zae Jezu poetory tō exiry 2.13–3.15

Osekazumāko 3.16-17

Kure ehtoh ripōko 3.18

¹ Ynanymerohpyry moro onenerykōme. Ywy ase Pauru. Xira te, Timoteu roropa, enara ymaro mana taro.

Amarokō Jezu poetoryme Tesaronika po. Ritonōpo poetoryme matose, Kumykō poetoryme Kuesēkō Jezu Kyrixtu enetupuhnanōme oexirykōke.

² “Papa, kure rokē Tesaronika pōkō tyripoko. Torētyke pyra roropa tyripoko toto,” āko ynanase Ritonōpo a, Kumykomo a, Kuesēkō Jezu Kyrixtu a roropa.

Sero nono pōkō apiakary poko

³ Wekyry tomo, ynara kakehpyra ynanase Ritonōpo a opoko xine: “Kure mase, Ritonōpo,” kakehpyra ynanase. Tākye yna exiryke opoko xine. Morara āko ynanase, Jezu enetuputyry emamyryke okurohtao xine. Imehnō pyno exīko matose ipunaka.

⁴ Morara exiryke opoko xine kure oturūko ynanase Jezu poetory oximōmākō netaryme, toanahtose itamurume oya xine exiryke ohtomarykohtao. Yrome onenetupuhkehpyra matose. Oryhmatorŷko pohnō mā repe. Yrome eanahtōko rokē matose.

⁵ Omenekatorŷko Ritonōpo mana tuisame oehtohtōme imaro. Aomipona oexirykōke ohtomatorŷko imehnō mana. Yrome eanahtōko matose. Ōseanahtotopōpyrykō waro imehnō ahtao, zae Ritonōpo exiry enetupuhnōko mā toto, kuapiakarykō poko eya.

⁶ Zae Ritonōpo exiryke ohtomahpōkō htomāko roropa mana, ohtomatamitukōme.

⁷ Ohtomakehpotorŷko ropa mana toanahtose oya xine exiryke. Yna roropa htomakehpōko mana. Morara tyrīko mana Kuesēkō Jezu oepyry ropa ahtao kapu ae tynenyohŷyā kapuaōkō jamihmākō maro.

⁸ Apoto konōto tororokane maro oehnōko mana Ritonōpo waro pyra exiketō wānohpotohme. Aomipona pyra exiketō roropa wānohpōko mana, ynanekarohpyry

Kuesëkö Jezu poko totase eya xine exiryke. Yrome onenetupuhpyra toto exiryke toto wānohpōko Ritonōpo mana.

⁹ Toto rypyry emetakame toto pahnōko mana apoto konōto htaka. Etuarimakehpyra mā toto jūme. Kuesëkö esaka ytopyra toto; jūme imehxo aexiry onenepyra ekurehnōko mā toto.

¹⁰ Jezu tooehse ropa ahtao tosëkö eahmāko ipoetory tō mana. “Imehxo mase,” āko toto, Jezu enetupuhnanomo. Mokaro maro exīko matose roropa, ynanekarohpyry tonetupuhse oya xine exiryke.

¹¹ Morara exiryke oturukehpyra ynanase opoko xine Ritonōpo netaryme: “Papa, Tesaronika pōkö kure toexirykö se mana. Akorehmako toto omūkuru nymyry sā toto ehtohme, oya toahmase toto exiryke opoenōme toto ehtohme. Jezu enetupuhnōko toto. Ijamihtanohko toto ŷme toto ehtohme ōmipona. Akorehmako toto imehnō akorehma-tohme roropa Jezu enetuputyry poko,” āko ynanase.

¹² Morara awahtao xine imehnō ynara āko: “Kure imehxo Kuesëkö mana,” āko toto oenerykōke. Jezu roropa ynara āko kyya xine: “Kure matose,” āko. Toipe Jezu Kyrixtu kure rokē typoetory tō rīko mana. Isaaro roropa Ritonōpo mana.

2

Iirypyrymā poko

¹ Wekyry tomo, oururukō se ynanase Kuesëkö Jezu Kyrixtu oepyyry ropa poko, imaro oximōme kuytorykö poko roropa.

² Oty katoĥ axī osenekunohpōko matou? Osenekunohpopyra ehtoko: “Jezu tooehse ropa, pake,” karyhtao imehnomo a. Emynyhmara roropa ehtoko. Otarāme morara āko amorepatō mā repe ajohpe rokene. Otarāme: “Morara tykase Pauru nymerohpyry,” āko imepŷ repe. Yrome morara kapitopyra ase. Ajohpākō omiry rokē moro.

³ Tomeseke ehtoko oenekunohpopyra xine imehnō ehtohme. Tuarō ehtoko, Ritonōpo zehnotokō osemazuhme oehnōko mana. Iirypyrymā pohto rokē kara oehnōko roropa mana. Imeīpo Ritonōpo nemary mokyro apoto konōto htaka. Onypynanohsaromepyra imehnō mana, jūme. Mokaro tooehse ahtao rokē Jezu oehnōko ropa mana.

⁴ Pyaximehxo osekarōko mokyro mana. “Ritō kö motye ase, oesëkö motye,” āko mā ynoro: “Imehxo mase,” katoĥme imehnomo a repe typoko. Porohnōko mana Ritonōpo Tapyī tao. “Ritonōpome ase,” āko kahpyry mā repe imehnō enekunohtohme rokene.

⁵ Moro poko oturuase oya xine amaro xine ro jahtao. Tuenikehse matou ynekarohpyry poko oya xine?

⁶ Seromaroro mokyro oehpopyra exikety nae. Zuaro matose. Yrome toehtoh po toehse ahtao mokyro oehnōko mana Iirypyrymā pohto rokē kara.

⁷ Mokyro Ritonōpo omipona pyra imehnō ripone. Imehnō enekunopyry poko erohnōko mana seromaroro, omatome. Yrome mokyro akorekehkāko imepŷ mana, onekunohtō akorekehkāko mana toytotoĥ pona ro.

⁸ Morarame mokyro Iirypyrymā pohto rokē kara osenepōko mana. Yrome tooehse ropa Kuesëkö ahtao mokyro etapāko mana. Toiro puu katoĥ ke mokyro enahkāko mana orēpyrahxo tysaerehkatoĥ ke.

⁹ Mokyro Iirypyrymā joroko tamuru jamitunuru poe orēpyra ikyrŷko mana imehnō enuruhkapotoĥme, enekunohtohme rokene.

¹⁰ Tyyrypyry ke toto enekunohnōko itamurume tymaro apoto konōto htaka toto ytotoĥme. Jezu omiry anapoipyra mā toto, ise pyra toexirykōke. Morara exiryke toto onypynanohpyra ekurehnōko mana.

¹¹ Morara exiryke ynara āko Ritonōpo: “Ah nosenekunohno toto,” āko Ritonōpo toto poko, ajohpākō omipona toto ehtohme.

¹² Morarame toto rypyry emetakamãko Ritonõpo mana tõmiry onenetupuhpyra toto exiryke, tyryryrykõ poko rokẽ tãkye toto exiryke.

Tymenekase matose okurãkatohkõme

¹³ Wekyry tomo, Kuesẽkõ opyno xine mana. Ritonõpo nymenekatyãme matose moino ro, opynanohtohkõme, okurãkatohkõme roropa Tuzenu a, aomiry enetuputyryhtao oya xine. Morara exiryke: “Kure mase, Ritonõpo,” kary se ynanase kokoro rokene opoko xine.

¹⁴ Ritonõpo oeahmatose, Jezu poko yna a ãmoreparykohtao. Oeahmatose tymaro oehtohkõme: “Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu imehxo mana,” karyhtao ipoetory tomo a.

¹⁵ Toahmase oexirykõke poremãpyra ehtoko. Wekyry tomo, yna a ãmorepatopõpyrykõ omipona ehtoko. Yna a ourutopõpyrykõ omipona ehtoko, ynanymerohpyry onenerykõ omipona ehtoko roropa, enara.

¹⁶ Ynara ãko ynanase Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu a Kumykõ Ritonõpo a roropa: “Papa, yna pyno mexiase. Yna pyno oexiryke yna eano tyjamihtanohpose oya poremãpyra jũme yna ehtohme. Ooepyry ropa momohnõko ynanase.

¹⁷ Tesaronika põkõ eanokõ ijamihtanohko poremãpyra toto ehtohme imehnõ akorehmatohme toto a, kure imehnõ zurutohme roropa, enara,” ãko ynanase.

3

Oturutoko Ritonõpo a yna akorehmatohme eya

¹ Wekyry tomo, ynara kary se ropa ynanase oya xine. Oturutoko Ritonõpo a: “Papa, Pauru tõ akorehmako õmiry ekarory poko imehnomo a, ekurehpyra õmiry otuotuhponamatohme, Jezu poetoryme imehnõ ehtohme õmiry apoiryhtao tyya xine, Tesaronika põkõ sã toto ehtohme õmiry tapoise ahtao eya xine,” kahtoko.

² Oturutoko Ritonõpo a yna pynanohtohme tapoise yna ahtao pohnomo a, iirypyrymãkomo a, tuhke Jezu onenetupuhpynõ nae exiryke.

³ Yrome Kuesẽkõ kurumekara xine mana. Ajamihtanohtorỹko mana, oewomatorỹko joroko tamuru omipona pyra oehtohkõme.

⁴ Tãkye ynanase awaro xine yna exiryke. Yna omipona exikehpyra matose, Jezu poetoryme oexirykõke.

⁵ Ynara ãko ynanase Kuesẽkõ a: “Papa Kapuaono, Tesaronika põkõ amorepako ose ipunaka toto ehtohme. Akorehmako toto tyhtomarykõ eanahtotohme, Kyrixtu a tyhtomary eanahtotopõpyry samo,” ãko ynanase.

Erohtoko kene tuenikaroro sã rokene

⁶ Wekyry tomo, Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu omi poe ynara ãko ynanase oya xine, akĩme exiketõ maro osepepe pyra ehtoko, ynanamorepatopõpyry omipona pyra toto ahtao.

⁷ Akĩme pyra ynanexiasene amaro xine yna ahtao. Zuaro matose. Yna ehtopõpyry sã ehtoko, akĩme pyra.

⁸ Imehnõ zuru poko pyra ynanexiase. Topehmase yna a ahtao rokẽ ynanenapyase. Ynanerokuase, ynanetuarimase koko, saereme, enara, anapyrykõ onenahpyra yna ehtohme.

⁹ Topehke pyra yna otukuru amaro xine kure repe, ãmorepanekõme yna exiryke. Yrome yna kure exiry enepotohme oya xine topehke rokẽ ynanotukuasene amaro xine, yme oehtohkõme roropa.

¹⁰ Amaro xine yna ahtao ynara ynanase oya xine, toerokuru se pyra exikety anautuhmanohpopyra ehtoko, onykohmara roropa ehtoko, ynanase.

¹¹ Ynara kary totase yna a exiryke: “Akĩme exiketõ nae Tesaronika põkõ maro. Erohpyra toto ipunaka, imehnõ tapyi tõ takuroko rokẽ ytoytõko toto, popyra ehtoh poko rokẽ oturuse.”

¹² Mokaro zurũko ynanase Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu omi poe: “Erohtoko kene tuenikaroro sã rokene, tỹkyryneke oehtohkõme, õtuhtohkõme,” ãko ynanase.

¹³ Wekyry tomo, penekehpyra ehtoko imehnõ akorehmary poko.

¹⁴ Yna omipona pyra exikety nae ahtaõ, sero ynanymeroypyry omipona pyra ahtaõ, mokaro maro pyra ehtoko, toto hxiropotohme. Otarãme yna omipona exiko ropa toh mana.

¹⁵ “Zehnotokõ mokaro,” kara ehtoko toto poko. Oekyrykõme mokaro tyritoko akorehmatohme oya xine yna omipona toto ehtohme ropa.

Pauru nurutopõpyry etyhpury

¹⁶ Ynara ãko ynanase Kuesẽkomo a: “Torẽtyke pyra yna rine mase. Tesaronika põkõ torẽtyke pyra tyriko kokoro rokene. Toto maro exiko,” ãko ynanase.

¹⁷ Ywy ase Pauru. Jesety moro tymerose ya jemary ke rokene. Moro enetupuhtoko ynymerohpyry. Morara rokẽ pape aropõko ase onenerykõme.

¹⁸ Ynara ãko ase Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu a opoko xine: “Papa, kure rokẽ Tesaronika põkõ tyriko,” ãko ase. Enara rokene.

1 TIMOTEU

Pauru Nymerohpyry Timoteu Neneryme

1 Timóteo

Ekarotopo

Pauru nymerohpyry apitorymä sero Timoteu neneryme. Pauru maro toytose Timoteu tuhke pata tō poro akorehmase aerohtoh poko. Timoteu eny juteume kynexine, Jezu poetoryme toehse aenetuputyryke eya tosēme. Jumy kyrekume kynexine (Atos 16.1-3). Imēpo Jezu poetory amorepaneme toehse Timoteu Epezu po.

Tynymerohpyry ae Timoteu zurūko Pauru mana enekunohtoh tonō poko (1 Timoteu 4.3-5).

Sero tynymerohpyry ae Timoteu zurūko mana zae exiketō rokē imenekatohme imehnō amorepananōme. Ynara āko roropa mana emero Jezu enetupuhnanomo a: “Imehnō pyno exiko roropa. Penekehpyra exiko Ritonōpo nyrohmanohpotoh poko. Osenetaonohpyra exiko roropa. Orēpyra exiko Jezu enetuputyry poko oesēme” (1 Timoteu 6.11-12).

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-2

Zae pyra amorepatoh tonomo 1.3-11

Typynanohse Ritonōpo a exiryke, kure mase, āko 1.12-20

Jezu enetuputyry, zae ehtopo 2.1–6.10

Tuaro ehtoh etyhporyme; kure tyripotopo 6.11-21

¹ Ynymerohpyry moro oneneryme Timoteu. Umūkurume mase Jezu omipona oexiryke. Ywy ase Pauru, Jezu Kyrixtu nenyokyhpyry. Imehnō amorepase tonyohse ywy Ritonōpo a Kukurākanekomo a roropa, Jezu Kyrixtu a. Aepyry ropa momohnōko sytatose.

² “Kure rokē Timoteu tyriko. Ipyno exiko. Torētyke pyra tyriko roropa, ajohpāme samo,” āko ase Ritonōpo a, Kумыkomo a. Morara āko ase Jezu Kyrixtu a roropa, Kuesēkomo a.

Tomeseke exiko ajohpākō omipona pyra oehtohme

³ Masetonia pona jytoryhtao ynara ase oya, moroto Epezu po rokē exiko, ase oya. Morara āko ropa ase oya seromaroro. Ynara exiryke, onekunohtōkō nae amaro xine. Zae pyra imehnō amorepāko mā toto. Toto mynyhpākapory se ase oya.

⁴ Pakatokō omihpyry poko rokē mā toto. Aenurutopōpyrykō poko roropa mā toto. Moro poko oturukehpyra toh repe. Yrome aomirykō Ritonōpo poko tuarōtanohpotoh pyra mana. Naeroro ynara kaxiko eya xine: “Ahno nekarohpyry rokē onetara ehtoko, pakatokō enurutopōpyry tō poko pyra ehtoko roropa,” kaxiko eya xine.

⁵ Morara kamexipōko ynanase imehnō pyno toto ehtohme. Otāto imehnō pyno exīko toh nae? Tyyrypyrykō poko pyra tahtao xine tukurohtao xine, zae ehtoh poko rokē tahtao xine roropa imehnō pyno mā toto. Jezu enetuputyryhtao tosēkōme roropa imehnō pyno mā toto.

⁶ Yrome toitoine mokaro a zae ehtoh turumekase. Tahnōko mā toto tōmirykō poko rokē toexirykōke.

⁷ Imehnō amorepananōme toexirykō se toh mā repe. Ritonōpo nymeropohpyry poko Moeze a imehnō amorepary se toh mā repe. “Zae rokē āmorepatorŷko ase,” āko toh mā repe. Yrome zae pyra imehnō amorepāko mā toto onenetupuhpyra toexirykōke.

⁸ Kure mā Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a. Zae rokē ipoko kuahtao xine kure sytatose.

⁹ Ynara zuaro sytatose. Kurākō zupokatohme pyra Moeze a tōmiry tymeropose Ritonōpo a. Yrome aomipona pyra exiketō rokē zupokatohme tymeropose. Pohñō mokaro iirypyrymākomo, tyrypyrykō pokō exiketomo, Ritonōpo kerekeremananomo, jūkō otapatōkomo jēkō roropa, Ritonōpo waro pyra exiketomo. Mokaro zurutohme tōmiry tymeropose Ritonōpo a Moeze a.

¹⁰ Imehnō nohpo pokō exiketomo, imehnō orutua pokō exiketō roropa, imehnō orutua kō rokē oximaro exiketomo, tynekamorykōme ahno apoinanomo, ajohpākomo, ajohpe imehnō hxironanomo, emero Ritonōpo namorepatopōpyry omipona pyra exiketomo. Mokaro popyra exiketomo. Mokaro zupokatohme Moeze nymerohpyry tymeropose Ritonōpo a.

¹¹ Morohne pokō imehnō amorepāko ase Jezu ehtoh pokō etaporyhtao ya. Ukurākane ropa Ritonōpo Imehxo Exikety Jezu pokō ekarotohme imehnomo a.

Tākye Pauru typynanohse Ritonōpo a exiryke

¹² “Kure mase ya. Kyjamihtanohpoase,” āko ase Jezu Kyrixtu Kuesēkomo a. Tōmipona exiketyme jenetuputyryke eya tymenekase ywy imehnō amorepatohme typoko.

¹³ Osemazuhme Jezu kerekeremahpō ase, ipoetory eunopyhpono, toto ryhmahpono. Yrome juānohpyra Ritonōpo kynexine onenetupuhpyra jexiryke. Morara jexiryke nyryhpyry waro pyra exine.

¹⁴ Yrome ypyno Kuesēkō kynexine ipunaka. Kynosenetupuhpone ya. Imehnō pyno jyripone roropa. Moro sã imehnō pyno sytatose Jezu Kyrixtu maro kuahtao xine.

¹⁵ Ynara kary zae mana, Jezu Kyrixtu nono pona tooehse iirypyrymākō pynanohse. Morara katopōpyry enetuputyry kure. Ywy roropa iirypyryme itamurume aexihpyryme ase.

¹⁶⁻¹⁷ Ynara kakehpyra sehtone Ritonōpo a: “Kure mase Ritonōpo imehxo,” kakehpyra sehtone. Pake Kuesēkōme kynexine. Kuesēkōme ro mana. Kuesēkōme exikehpyra roropa mana. Orihpỹme mã ynororo. Osenepyra mana. Toiro mã Ritonōpo, imepỹ pyra. Okynã sã kyzehno xine pyra exiketyme ynororo. Iirypyryme itamurume jahtao juānohpyra Jezu Kyrixtu kynexine. Yrome yzehno pyra kynexine imehnō tarōtanohtohme typoko, enetupuhtohme toto a tosēkōme, jũme orihpyra toto ehtohme.

¹⁸ Aimo, Timoteu, āmorepāko ase Ritonōpo omipona oehtohme. Pake Jezu poetory esã tōturuse Ritonōpo poe. Ynara tykase toto: “Imehnō amorepaneme exīko mase,” tykase toto oya. Naeroro toto nekarohpyry pokō wenikehpyra exiko orēpyra oehtohme.

¹⁹ Jezu Kyrixtu onenetupuhkehpyra exiko. Oorypyry enetuputyryhtao oya ipoko pyra exiko. Imeneu tō sã pyra exiko. Tyrypyrykō enetuputyryhtao tyra xine onurumekara toto. Ipoko ro toehse toto popyra. Morara exiryke Jezu tonetupuhkehse toto a. Ritonōpo omipona pyra toehse toexirykōke.

²⁰ Morara toehse ynaroro Imeneu, Arexãtere maro: “Ah joroko tamuru toto wãnohno, Ritonōpo kerekeremakehtohme sahxo toto a,” ase ipoko xine.

2

Oximōmākō Ritonōpo pokō

¹ Osemazuhme ynara kary se ase oya, morotōkō amorepako. Ynara kaxiko eya xine: “Oturutoko Ritonōpo maro: ‘Kuakorehmako Ritonōpo, ajohpāme samo,’ kahtoko,” kaxiko eya xine. “Oturutoko imehnō pokō roropa,” kaxiko eya xine. “Kure mase Papa Kapuaono,” kamexipoko roropa eya xine.

² Oturutoko Ritonōpo a tuisa tō pokō, pata esã pokō roropa, kure toto ehtohme. Kure toto ahtao, torētyke pyra sytatose porehme, tehme roropa. Kure ehtoh pokō sytatose Ritonōpo neneryme, Kuesēkō pokō osenetupuhnōko roropa sytatose.

³ Tymaro kuotururukō se mã Ritonōpo. Jamaro sytatose imaro kuotururukohtao. Kukurākanekōme aexiryke.

⁴ Sero nono pōkō kurākary se mā Ritonōpo emero, zae ehtoh waro kuehtohkōme.

⁵ Toiro rokē Ritonōpo mana. Toiro roropa mā kyyrypyrykō korokane, kyzehno xine pyra Ritonōpo ehtohme. Mokyro mā Jezu Kyrixtu, ahnome exikety.

⁶ Kukurākatamitukō epehmatohme toorihse ynororo. Jezu oepyry se Ritonōpo ahtao tooehse ynororo kutuarōtanohse xine. “Emero ahno kurākary se mā Ritonōpo,” kase tooehse Jezu.

⁷ Morara exiryke ymenekase Ritonōpo juteutōkara tuarōtanohneme jehtohme. Toto amorepaneme jaropoase, Jezu ekarotohme eya xine, tosēkōme Jezu enetupuhtohme eya xine, zae ehtoh waro toto ehtohme. Morara karyhtao ya ajohpe pyra ase, zae rokē osekarōko ase.

⁸ Ahno otururu se ase Ritonōpo maro, emero pata pōkomo, tyyrypyhpyrykō poko pyra exiketomo, zehno pyra exiketomo, oseosezuhpyra exiketomo, enara.

⁹ Morararo nohpo tomo a kure rokē zupōkō amurupoko ihximyra aehtohkōme, imehnō onyhxiropyra roropa aehtohkōme. “Oūsetykō poko rokē pyra ehtoko. Kasuru tōkehko poko rokē pyra ehtoko roropa, oekurākarykō poko rokē pyra ehtoko,” kaxiko nohpo tomo a.

¹⁰ “Yrome imehnō akorehmatoko. Moro saaro mā Ritonōpo omipona exiketomo,” kaxiko eya xine.

¹¹ “Tehme ehtoko, ātamoreparykohtao Ritonōpo omipona oehtohkōme,” kaxiko eya xine.

¹² Orutua kō anamorepapyra ase nohpo tomo a, ituisarykōme roropa nohpo onyripyra ase. Ah mynyhme sã rokē nexī toto.

¹³ Ynara exiryke, Atão tyrise osemazuhme Ritonōpo a, okomino Ewa.

¹⁴ Atão onenekunohpyra roropa joroko tamuru kynexine repe. Ipyty rokē tonekunohse eya. Mame Ritonōpo omipona pyra toehse toto. Naeroro orutua kō anamorepapyra ase nohpo tomo a.

¹⁵ Yrome nohpo tō kurākāko mā Ritonōpo aenururukohtao, tosēkōme Jezu onenetupuhkehpyra toto ahtao, imehnō pyno toto ahtao roropa, tyyrypyrykō rumekaryhtao eya xine, emotyēkara roropa tahtao xine, enara.

3

Jezu poetory esēme exiry poko

¹ Jezu poetory amorepaneme se kuahtao xine kure mana. Zae Jezu poetory amoreparyhtao kyya xine kure mana. Morara kary ajohpe pyra mana. Imehnomo a: “Jezu poetory amorepaneme jexiry se ase,” karyhtao oya, ynara kaxiko eya xine:

² “Iiryppyryme pyra ke ehtoko rorohpa ohxiropyra xine imehnō ehtohme. Jezu poetory amorepaneme oexirykō se awahtao xine, toiro rokē typye ehtoko. Emotyēkara ehtoko. Tuaro ehtoko. Kure rokē ehtoko. Katonō pyno ehtoko. Imehnō amorepaneme kure ehtoko,” kaxiko Jezu poetory amorepaneme se exiketomo a.

³ “Etỹpyra ehtoko. Imehnō onetapara roropa ehtoko. Imehnō pyno ehtoko. Oxiehno pyra ehtoko. Penetara roropa ehtoko tineru poko,” kaxiko Jezu poetory amorepary se exiketomo a.

⁴ “Atapyī taōkō esēme nymyry ehtoko. Opoenōkō amorepatoko ōmipona xine toto ehtohme, tuaro roropa toto ehtohme,” kaxiko eya xine.

⁵ Atapyī taōkō amorepary waro awahtao xine Ritonōpo poetory amorepary waro exīko matose. Yrome atapyī taōkō amorepary waro pyra awahtao xine, Ritonōpo poetory amorepary waro pyra roropa matose.

⁶ Jezu poetoryme exisenā ahtao, mokyro imehnō amorepaneme onyripyra exiko, exisene aexiryke. Imehnō amorepaneme tyrise ahtao otarame ynara āko mana: “Kure ywy, iiryppyryme pyra, mokā sã pyra ase,” āko mana. Morara karyke eya iiryppyryme

exīko mana. Mame popyra mokyro ekarōko Ritonōpo mana popyra joroko tamuru ekarotopōpyra saaro.

⁷ Imepỹ Jezu poetory amorepane riry se awahtao, kure mokyro ehtoh waro roropa Jezu onenetupuhpynō ahtao, mokyro tyritoko Jezu poetory amorepaneme. “Popyra mokyro,” karyhtao imehnomo a onyripyra ehtoko Jezu poetory tō amorepaneme. Tyrise ahtao otarame joroko tamuru mokyro poremākapōko mana.

Jezu poetory tō akorehmananōme

⁸ Mokaro saaro imehnō akorehmaneme se awahtao xine zae rokē ehtoko. Ajoajohpe pyra ehtoko. Eukuru zetunuru enyryhtao emotyēkara ehtoko. Imehnō mōkomory poko penetara ehtoko.

⁹ Orēpyra Jezu enetupuhtoko. Omi kurā kukurohtao xine moro omipona rokē ehtoko, ehxiropyra oehtohkōme.

¹⁰ Tuaro exiketō rokē Jezu poetory tō akorehmaneme tyritoko. Aomipona nymyry toehse ahtao rokē tyriko toto.

¹¹ Ynara kaxiko nohpo tomo a roropa: “Nohpo tomo, mokā saaro ke ehtoko. Kure rokē ehtoko. Imehnō onykerekeremara ke ehtoko. Emotyēkara roropa ke ehtoko. Oniokō pyno rokē ehtoko,” kaxiko eya xine.

¹² Jezu poetory tō akorehmaneme kuahtao xine toiro rokē typye sehtone. Kure rokē kypoenōkō amorepāko sytatose. Kytapyītaōkō roropa amorepāko kuomipona xine toto ehtohme.

¹³ Zae Jezu poetory akorehmananōme ahtao, toerokurukō poko tuisamehxo exīko toto. Mame orēpyra exīko mā toto imehnō amorepary poko Jezu Kyrixtu enetuputyry poko.

Ritonōpo a kutuarōmatopōpyrykomo

¹⁴ Moro, ynmerohpyry oneneryme, okynā pyra jytotoh exiryke oenese repe.

¹⁵ Yrome otarame okynahxo ytopopyra ase. Morara exiryke sē ynmerohpyry aropōko ase oya oneneryme, tuaro oehtohme, Ritonōpo poetory tō kure exiry poko Ritonōpo maro oturutoh tao. Ritonōpo Zuzenu isene mana typoetory tō kurohtao. Kure kuexirykō eneryhtao imehnomo a Ritonōpo zae exiry enetupuhnōko toto.

¹⁶ Ajohpe pyra nase. Ynara enetupuhnōko sytatose, osemazuhme tuaro pyra Jezu poko sexiataose repe, yrome Ritonōpo kutuarōtanopyatose.

Tumūkuru tonehpose ahnome.

Iirypyryme pyra tonepose mokyro Ritonōpo Zuzenu a.

Tonese roropa Ritonōpo nenyohityamo a, kapuaōkomo a.

Tokarose ahno tomo a, juteutōkara a roropa.

Tonetupuhse roropa mokaro a.

Moromeīpo tarose ropa ynororo kapu aka.

4

Ajohpe amorepatōkomo

¹ Yrome ynara āko Ritonōpo Zuzenu: “Okynā toehse ahtao toitoine tynenetuputyhy-pyrykō rumekāko toto, onekunohtōkō omipona toexirykōke, joroko tō omipona roropa toexirykōke,” āko.

² “Amorepaneme ase,” āko toh mā repe. Ajohpākō mokaro. Omi kurā etaryhtao tyya xine onetara mā toto. “Oorypyrykō poko pyra ehtoko,” kary etaryhtao tyya xine onetara mā toto. Tyyrypyrykō poko rokē mā toto. Mame ikurohtao xine jahkahpyry sā toh mana, omi kurā onetara toexirykōke. Onetapỹ sā toto.

³ Ynara āko mā toto, imehnō amorepāko: “Pytara ehtoko. Opytarykohtao popyra,” āko toh mā repe. Tōsē onyry rumekapōko roropa mā toto Ritonōpo omipona pyra. Onokyro

tõkehko tyrise Ritonõpo a kuohkõme, tãkye kuehtohkõme, “Kure mase” katohme kyya xine Ritonõpo a, enetuputyryke kyya xine aomiry waro roropa kuexirykõke.

⁴ Naeroro Ritonõpo nyrihpyry kuohkõme kure mana emero: “Kure mase, Ritonõpo,” karyhtao tõsẽ apoiryhtao. Naeroro tõsẽ onyry onurumekara ehtoko.

⁵ Tõsẽ onyryhtao kyya xine kure Ritonõpo a, aomiry etaryhtao, kuotururukohtao roropa imaro.

Jezu Kyrixtu poetory kurano

⁶ Morohne poko Jezu poetory tõ amorepariyhtao oya, Kyrixtu Jezu poetoryme nymyry mase. Tuãtanohse sã mase Ritonõpo omiry poko. Orẽpyra enetupuhneme mase, ãmorepatopõpyry omipona oexiryke.

⁷ Naeroro ahno nekarohpyry rokẽ irumekako. Toto omiry Ritonõpo omiry poko otuarõtanohpopyra mana. Yrome atamorepako kure oehtohme, Ritonõpo omipona nymyry oehtohme.

⁸ Tururume kuytoryhtao etaehpyra kuehtohme kure pohto rokene. Yrome Jezu poetoryme kuahtao xine ynara ãko roropa sytatose: “Kuatamorepariykohtao Ritonõpo omipona kuehtohkõme kure kuhse mana. Seroae Ritonõpo omipona kuahtao xine tãkye sytatose, jũme roropa tãkye exiiko sytatose Ritonõpo esaka kuytorykõke,” ãko sytatose.

⁹ Moro kuurutopõpyrykõ zae mana, otato ehtoko yronymyryme.

¹⁰ Morara exiryke ýme ynanase erohnõko, etuarimãko roropa ynanase ajohpe pyra Ritonõpo enetuputyryke yna a. Orihpýme jũme ynororo mana. Kukurãkanekõme ynororo mana. Enetupuhnanõ kurãkaneme roropa mana.

¹¹ Morohne poko imehnõ amorepako.

¹² Jezu poetoryme oehtoh poko osenepoko imehnomo a asã toexirykõ se toto ehtohme. Õmiry kure rokẽ tyriko. Imehnõ maro kure rokẽ exiko. Imehnõ pyno exiko. Ritonõpo onenetupuhkehpyra exiko. Nohpo tõ poko pyra exiko. Ynara rokẽ exiko, asã imehnõ toexiry se toto ehtohme, omoiry se roropa toto ehtohme: “Poetome ro mase. Õmiry etary se hkopyra ase,” kara toto ehtohme.

¹³ Ritonõpo omiry onysekeremakehpyra exiko, oximõmãkõ netaryme jytory ponãmero. Zuruko toto. Amorepako toto Ritonõpo omipona toto ehtohme.

¹⁴ Ritonõpo Zuzenu otuarõtanohpoase imehnõ amorepatohme. Ekurehpyra exiko toto amorepariy poko. Amorepatõme oriase Ritonõpo Zuzenu. Tomarykõ tyrise Jezu poetory tomo a tamuximãkomo a. Ynara tykase toto Ritonõpo poe: “Mose Timoteu imehnõ amorepaneme exiiko,” tykase toto Ritonõpo poe. Morarame amorepatõme oriase Ritonõpo Zuzenu.

¹⁵ Morohne poko exiko kokoro rokene. Moro poko osenetupuhko, tuaro oexiry enetohme imehnomo a.

¹⁶ Tomeseke exiko zae rokẽ oehtohme. Orẽpyra exiko zae rokẽ imehnõ amorepariy poko roropa. Morara awahtao osepynanohnõko mase, oetananõ pynanohnõko roropa mase.

5

Jezu poetory pyno exiry poko

¹ Jezu poetory tõ tamuhpomãkõ onyenonohpyra exiko. Zae pyra toehse toto ahtao kure rokẽ zuruko toto. Omy zurutoh sã zuruko toto. Nuasemãkõ zuruko ãkorõ tõ zurutoh samo.

² Nohpo tõ zuruko asa zururu samo. Oryximãkõ zuruko roropa ooryxiry zururu samo, zae rokene.

³ Kure tyriko pytýpo tomo, takorehmaneke pyra pytýpo ahtao.

⁴ Yrome pyt̄ypo tumũkue ahtao ipoenomo a tyse pyno se ase. Typake ahtao ipakomo a tynoty pyno se ase roropa. Poetome toto ahtao, toto pyno toehse. Morara exiryke ipoenomo a pyt̄ypo t̄o pyno se ase. Morara ahtao kure Ritonõpo a.

⁵ Pyt̄ypo t̄o tyekye pyra ahtao, ipyno sehtone, Ritonõpo nekarory eraximaryhtao rokẽ eya xine, oturukehpyra imaro toto ahtao, saereme, koko, enara.

⁶ Yrome imep̄y pyt̄ypo typenetatoh poko se rokẽ ahtao typoremãse sã Ritonõpo omiry poko mana.

⁷ Morara mokaro amorepako iirypyryme pyra toto ehtohme.

⁸ Imep̄y tyekyry pyno pyra ahtao typoenõ nymyry pyno pyra ahtao Ritonõpo omipona pyra mana. Onenetupuhp̄y motye popyra mana tuaro toexiryke repe yrome aomipona pyra mana.

⁹ Pyt̄ypo esety imeroko oximõmãkõ ipyno ehtohme 60me jeimamyry nae ahtao. Esety imeroko iniõpyry toiro rokẽ ahtao.

¹⁰ “Kure rokẽ imehnõ rine mokyro,” karyhtao imehnomo a ipoko, esety imeroko, tumũkuru t̄o tuãtanohse kure eya ahtao, katonõ nyhtohme tytapyĩ tokarose ahtao eya, Ritonõpo poetory t̄o pyno toehse ahtao, kurãkara roropa takorehmase eya ahtao. Emero rokẽ kure tyrise eya ahtao esety imeroko pyt̄ypo t̄o esety maro.

¹¹ Yrome pyt̄ypo t̄o esetykõ onymeropyra exiko kunumuxime pyra ahtao. Oryxime ahtao otarame niotary se ex̄iko ropa mana. Otarame tyniotary poko penetaryke Kyrixtu poko penetarahme sã ex̄iko ropa mana.

¹² Morarame azahkuru ex̄iko mana Ritonõpo a t̄õsekarotopõpyry poko wenikehnõko ropa mana.

¹³ Kunumuximãkõkara esetykõ tymerose ahtao ipyno oximõmãkõ ehtohme otarame ak̄ime ex̄iko mã toto. Imeimehnõ tapyĩ takuroko ytoytõko mã toto. Mame ajoajohpe ex̄iko roropa mã toto, kerekeremato, imehnõ rypyry poko rokẽ oturũko. Morara ahtao popyra mana.

¹⁴ Morara exiryke kunumuximãkõkara niotary se ase aemũkuatohkõme, tytapyĩ tao aerohtohme onyhxiropyra imehnõ ehtohme.

¹⁵ Toitoino pyt̄ypo t̄o joroko tamuru omi poe toeramase ropa.

¹⁶ Jezu poetory t̄o ekyry pyt̄ypome ahtao ipyno aexirykõ se ase, torẽtyke pyra ipoko oximõmãkõ ehtohme. Tyekye pyra ahtao rokẽ oximõmãkomo a pyt̄ypo pyno se ase.

¹⁷ Mame Jezu poetory amorepatõkõ epehmatoko.

¹⁸ Ritonõpo omiry ynara ãko: “Pui mytary onymyhyra ehtoko tiriiku ipikary poko itũtũmaryhtao,” ãko. Ynara ãko roropa Ritonõpo omiry: “Erohketõ epehmatoko aerohtamitume,” ãko. (Morara exiryke kure Jezu poetory amoreparyhtao eya xine Ritonõpo omipona toto ehtohme kurehxo epehmatoko toto.)

¹⁹ Jezu poetory amorepane kerekeremary onetara exiko. Yrome iirypyryme toehse ynororo ahtao asakoro enenanõ ahtao aomirykõ etako ihxirory poko.

²⁰ Mame mokyro zuruko emero totasẽme zomory zuaro aehtohme.

²¹ Timoteu, etako pahne, jomipona exiko ipunaka. Ynara kara exiko okurohtao: “Yzamaro exiketõ onupokara ase iirypyry poko. Yzamaro pyra exiketõ rokẽ zupokãko ase,” kara exiko okurohtao. Iirypyryme exiketõ ahtao zae rokẽ zuruko toto. Morara ãko ase Ritonõpo netaryme, Jezu Kyrixtu netaryme roropa, inenyohtyã netaryme roropa kapuaõkõ netaryme.

²² Ax̄i pyra imep̄y imenekako Jezu poetory amorepaneme tyritohme. Imehnõ amorepaneme onyripyra exiko iirypyryme ahtao iirypyrymã akorehmaneme oekaroryino. Imehnõ onymoipyra exiko tyrypyrykõ poko toto ahtao.

²³ Tuna ãnõko roropa mase. Uwa eukuru jehnahpyry ãnõko mase pitiko rokene awakuru pokoino, kure pyrahme sã oexiryke.

²⁴ Toitoine tuānohsā enetupuhnōko sytatose axiny, iirypyry jarao exiryke. Okynahxo ahtao tuānohsāme imehnō enetupuhnōko sytatose jarao pyra iirypyrykō exiryke. Morara exiryke axī pyra imepỹ imenekako Jezu poetory amorepaneme tyritohme.

²⁵ Morararo toitoine ahno kure exiry axī enēko sytatose. Yrome tokare pyra ahtao okynahxo ahtao kure toto exiry enetupuhnōko sytatose.

6

¹ Imehnō namoto mokaro Jezu poetory tomo. Ynara kaxiko eya xine: “Oesēkō pyno ke ehtoko. Aomipona roropa ke ehtoko, Ritonōpo onykerekeremara imehnō ehtohme, āmorepatopōpyry yna a roropa onykerekeremara toto ehtohme,” kaxiko eya xine.

² “Oesēkō Jezu poetoryme ahtao toto onypoihtopyra ehtoko. Oekyrykōme sā tyritoko. Ÿme rokē erohtoko, Ritonōpo omipona roropa aexirykōke, toto pyno Ritonōpo exiryke roropa,” kaxiko eya xine.

Zae pyra amorepananō namorepary poko

Orēpyra imehnō amorepako senohne poko.

³ Jezu Kyrixtu omiry zae rokene. Aomipona kuahtao xine kyyrypyrykō rumekāko sytatose. Imepỹ mā otato pyra ahtao, Jezu omiry myakāmary se mana imepỹ omiry ke.

⁴ Osenetaonohkety rokē mokyro, tuaro pyra exikety. Imehnō ezuezukuru sato rokē mokyro. Omi poko toto ezuezuhnōko rokē mokyro. Yrome toto ezuezuhtopōpyry pokoino zumoxike exīko mā toto, oxiehno roropa. Oxikerekeremāko toto. Tukurohtao xine imehnō ekarōko popyra toh ma repe.

⁵ Moro pokoino ajoajohpākō oseosezuhkepyra mana. Tukurohtao xine azahkuru exiryke. Zae exiry waro pyra toehse ipunaka. Tineru apoiry se mā toto Ritonōpo omipona toehtamitukōme repe.

⁶ Yrome Ritonōpo omipona kuahtao xine, tākye roropa kuahtao xine inekarohpyry poko, tymōkomoke exikety motye sytatose. “Kure mase” karyhtao Ritonōpo a kyaa xine kure ipunaka mana.

⁷ Tymōkomoke pyra sytatose enurūko. Taroino roropa mōkomo anaropyra sytatose kuorikyrykohtao.

⁸ Naeroro tohke kuahtao xine, tymetyke kuahtao xine roropa tākye sehtone.

⁹ Yrome tymōkomoke se kuahtao xine, xiaksiake kypenetarykōke joroko tamuru nukuh-tatoh taka omōnōko sytatose. Kuesēkō enetupuhkehnōko sytatose. Kuamoreme xine ryhtāko sytatose.

¹⁰ Tineru poko penetanohtao xiaksiake iirypyry poko exīko sytatose. Tytineruke se toexirykōke toitoine ipoetory tomo a Jezu turumekase. Emynyhmāko itamurume mā toto. Tukurohtao xine sam āko toh mana.

Zae exiry poko Pauru namorepatopōpyry

¹¹ Yrome omoro Ritonōpo poetoryme oexiryke tomeseke mokaro sā pyra oehtohme. Tineru poko openetary irumekako, kure oexiry aroko. Ritonōpo zamaro exiko. Oesēme onenetupuhkepyra exiko. Imehnō pyno exiko roropa. Penekepyra exiko Ritonōpo nyrohmanohpotoh poko. Osenetaonohpyra exiko roropa.

¹² Orēpyra exiko Jezu enetuputyry poko oesēme. Ritonōpo omipona rokē exiko orihpyra oehtohme jūme. Typoetoryme tyrise mase eya, kure rokē tōturuse awahtao Jezu Kyrixtu oesēme exiry poko, imoihmākō netaryme.

¹³ Ritonōpo emero ritōme mana. Inetaryme Jezu Kyrixtu netaryme roropa ynara āko ase oya, Timoteu,

¹⁴ Ritonōpo omipona exiko ipunaka, ohxiropyra imehnō ehtohme, Jezu Kyrixtu Kuesēkō oepyyry ropa ponāmero. Moro saaro Tummy omipona Jezu kynexine Pōtiu Pirato ēpataka tarose tahtao.

¹⁵ Jezu enehpotoh toehse ahtao enehpõko ropa Ritonõpo mana. Tuisame imehxo Ritonõpo mana. Kurã mokyro toiro. Tuisamãkõ tuisaryme mana, pata esã esẽme roropa mana.

¹⁶ Ynoro rokẽ orihpỹme mana jũme. Saereme konõto esary mana. Xixi motye reh mahna. Imehnõ eya ytosaromepyra mana. Mokyro onenepitopyra sytatose osenepỹme aexiryke. “Kure mokyro mana. Kuesẽkõme mana jũme,” sykatone.

¹⁷ Ynara kaxiko tymõkomokamo a: “Osenetaonohpyra ke ehtoko. Ynara kara ehtoko okurohtao xine: ‘Tãkye exĩko ase ytinerũ tomãse ahtao,’ kara ehtoko. Yrome ynara kahtoko rokene: ‘Tãkye rokẽ ase Ritonõpo poko. Emero ekarõko mã ya,’ kahtoko rokẽ okurohtao xine,” kaxiko eya xine, amorepako toto.

¹⁸ “Kure ehtoko. Kure roropa imehnõ tyritoko. Imehnõ akorehmatoko. Omomỹke pyra ke ehtoko,” kaxiko eya xine, amorepako toto:

¹⁹ “Tymõkomoke oehtohkõme Ritonõpo esao, aomipona rokẽ roropa oehtohkõme,” kaxiko eya xine.

²⁰ Timoteu, tomeseke exiko. Ourutopõpyry ya onuenikehkapopyra exiko. Imehnõ otururu irumekako. Ritonõpo waro kamexipopyra mana. “Zuaro exiketõme ynanase,” ãko toh mã repe ajohpe rokene. Toto oseosezukuruhtao toto onezuhpyra exiko.

²¹ Tõsezusezukurukõ poko toto ahtao tytahse sã toh mana. Tosẽkõme Jezu tone-tupuhkehse toto a.

“Timoteu tõ pyno exiko,” ãko ase Ritonõpo a opoko xine. Enara.

2 TIMOTEU

Pauru Nymerohpyry ropa Timoteu Neneryme

2 Timóteo

Ekarotopo

Sero 2 *Timoteu* tymerose Pauru a Timoteu neneryme zae aerohtoh poko, Jezu poetory amorepaneme toehse exiryke. Zurūko roropa mana toorikyry poko: “Enaromyra ase jorikyry poko, Ritonōpo maro jexiryke,” tykase. Timoteu pyno Pauru kynexine, akorehmaneme exiryke. Naeroro orēpyra tyripōko mana soutatu samo Kyrixtu omipona, ipoetory tō pyno ehtoh poko roropa (2 Timoteu 4.5).

Osekarōko Pauru mana: tosēme Jezu enetuputyry poko tyya, imehnō pyno toexiry poko te, orēpyra toehtoh poko imehnō amorepary poko Jezu poko. Morara exiryke Pauru typoehse ahtao Timoteu a kure exīko mana. “Tururume ytokety sā porempāpyra exiase. Yrohmanohpotopōpyry tōtyhkase ywy. Kuesēkō onenetupuhkehpyra exiase. Naeroro Ritonōpo nekarory kurā jeraximāko mana, kure jehtopōpyry ehehpyryme. Moro ekarōko mā Kuesēkō ya ekarotoh po toehse ahtao,” tykase Pauru (2 Timoteu 4.7-8).

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-2

Omi kurā Jezu poko ekarory 1.3–2.26

Jezu oehsasaka ahtao 3.1-9

Enaroximatoh, tuaro ehtopo 3.10–4.8

Typoko ehtopo 4.9-18

Aosekazumatoh etyhpyryme 4.19-22

¹ Ywy ase Pauru Jezu Kyrixtu nenyokyhpyry. Pake ynara tykase Ritonōpo: “Kure rokē oritorỹko ase, jūme orihpyra oehtohkōme Jezu Kyrixtu maro,” tykase ynororo pake. Morara exiryke tonyohse ywy imehnō amorepatohme.

² Ynymerohpyry moro oneneryme Timoteu. Umūkuru kurāme mase Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya oesēme.

Ynara āko ase Kumykomo a Ritonōpo a: “Kure rokē Timoteu tyriko, ipyno ke exiko, torētyke pyra tyriko,” āko ase. Morara āko ase roropa Kuesēkomo a, Jezu Kyrixtu a.

Kure mase Ritonōpo, katopōpyry

³ Kokoro rokē oturūko ase opoko Ritonōpo netaryme. Ynara āko ase: “Kure mase Papa, Timoteu pyno oexiryke,” āko ase koko, saereme, enara. Ritonōpo poko ase. Yyrypyry poko pyra ase, tuaro ase. Tam tō tyrypyrykō poko pyra toh kynexine tuaro toexirykōke. Mokaro ehtopōpyry sā ase.

⁴ Wenikehpyra jexiryke oxitatopōpyry poko, omuhpe oehtopōpyry poko roropa, oenery se ropa ase ipunaka, tākye nymyry jehtohme.

⁵ Jezu enetupuhnōko mase oesēme nymyry. Osenekunohpyra mase. Moro waro ase. Osemazuhme onoty a, Roiti a Jezu tonetupuhse. Asa a roropa tonetupuhse, Eunixi a. Seromaroro oya tonetupuhse rahkene.

⁶ Morara exiryke pape merōko ase oneneryme wenikehpyra oehtohme, māsa rokē pyra oehtohme, imehnō amorepary poko. Ouhpona jemary tyrise ahtao ya, Ritonōpo a Tuzenu tokarose oya imehnō amorepatohme oya.

⁷ Tuzenu ekarone kyya xine, oserehpyra kuehtohkōme, orēpyra kuehtohkōme, imehnō pyno kuehtohkōme, zae ehtoh riry waro kuehtohkōme, enara.

⁸ Morara exiryke ehxiropyra exiko otururuhta o imehnō maro Jezu poko, Kuesēkō poko. Ehxiropyra exiko roropa ypoko. Jezu poetoryme jexiryke japuruase toto. Ysaaro ke exiko. Ynara kaxiko: “Jezu poko imehnō amorepary se ase. Imehnomo

a jutuarimaporyhtao eanahtōko ase,” kaxiko. Mame otuarimaporyhtao ākorehmāko Ritonōpo mana eanahtotohme oya.

⁹ Kukurākatone. Kueahmatone roropa typoetoryme kuehtohkōme. Kynyrihpyrykō kurā pokoino pyra, typoe rokē kueahmatone kure kyrirykō se toexiryke. Toenupunase kypoko xine toexiryke Tumūkuru Jezu Kyrixtu enehpory se kynexine kukurākanekōme, moino ro sero nono onyripyra ro tahtao.

¹⁰ Seromaroro Ritonōpo kure toexiry tonepose kyya xine kukurākanekō oepiryke, Jezu Kyrixtu oepiryke. Kuorikyrykō tonahkapose Jezu a, jūme orihpyra kuehtohkōme, enetuputyryhtao kyya xine. Moro poko tuaro sytatose Jezu enetuputyryke kyya xine.

¹¹ Imehnomo a roropa Jezu enetupuhpotohme tymenekase ywy Ritonōpo a, ipoko toto zurutohme. Ritonōpo nenyokyhpyryme roropa ase, imehnō amorepatohme, ju-teutōkara roropa amorepatohme.

¹² Morara exiryke etuarimāko ase. Yrome ase ehxiropyra, Jezu waro jexiryke. Ukurākaneme enetupuhne. “Jesēme mase,” akē eya. Morara karyke ya osekarone eya ipoetoryme jehtohme. Jewomaneme mana tooepyry ropa ponāmero kapu ae. Moro waro ase.

¹³ Ritonōpo omiry ekaroryhtao ya otato mexiase. Zae rokē oturuase oya. Moro omipona rokē exiko imehnō amorepatohme oya ysaaro. Jezu enetupuhneme oexiryke aomipona rokē exiko. Imehnō pyno ke exiko. Morara sehtone Jezu Kyrixtu poetoryme kuexirykōke.

¹⁴ Ritonōpo a tōmiry tokarose oya, otato oehtohme, etyorōmapopyra imehnomo a oehtohme, zae rokē imehnō amorepatohme oya. Ritonōpo omiry poko awahtao Zuzenu ākorehmāko mana. Kukurohtao xine mana Ritonōpo Zuzenu.

¹⁵ Mokaro Azia pōkō urumekase ropa. Toto a urumekary waro mase, Pixeru, Eremojene, imehnō maro urumekahpōkō mokaro.

¹⁶ Yrome Onexiporu jakorehmane itamurume. Morara exiryke ynara āko ase Ritonōpo a: “Onexiporu tō pyno exiko,” āko ase, jakorehmaneme aexiryke. Ehxiropyra roropa monexiā myyhtoh poko.

¹⁷ Roma pona tooehse tahtao jupiase pohto rokē pyra, jenery ponāmero.

¹⁸ Morara exiryke ynara āko ase Ritonōpo a: “Onexiporu pyno exiko yna Esē oepiry ropa ahtao kapu ae,” āko ase, takorehmase eya jexiryke Epezu po jahtao. Moro waro māse.

2

Soutatu sã Kuesēkō omipona kuexirykō poko

¹ Morara exiryke aimo orēpyra exiko. Jezu Kyrixtu ākorehmāko mana, kypyno xine toexiryke.

² Ynekarohpyry oya Jezu poko metase imehnō netaryme. Tuhkākō netaryme ynekarohpyry metase. Moro ynekarohpyry ekaroko ropa orutua komo a, Ritonōpo omipona exiketomo a, imehnō amorepananōme toto ehtohme.

³ Oseanahtoko otuarimaporyhtao imehnomo a ysaaro, soutatu sã roropa, Jezu Kyrixtu poetoryme oexiryke.

⁴ Etonatoh konōto toehse ahtao, soutatu tō xiaxiake ytopyra mā toto, emero irumekāko tosēkō omipona rokē toehtohkōme. Mokaro saaro kymarokomo. Torētyke pyra sehtone tineru apoiry poko, mōkomo apoiry poko roropa, Kuesēkō omipona rokē kuehtohkōme tākye aehtohme kypoko xine.

⁵ Morararo orutua kō atatapoiryhtao imehxo exikety waro ehtohme, tosēkō omipona rokē ahtao: “Imehxo mokyro mana,” āko mā toto ipoko. Tosēkō omipona pyra ahtao: “Imehxo mokyro,” kara mā toto ipoko.

⁶ Kure tutupi poko erohkety osemazuhme t̄kyryry epery enahnōko, tarykase eya exiryke. Imēpo t̄kyryry ekamōko mana imehnomo a.

⁷ Moro poko osenetupuhko, ynymerohpyry poko. Morarame Kuesëkö otuarõtanohnõko mã rahkene, moro poko oepohnopyryhtao.

⁸ Wenikehpyra ke exiko Jezu Kyrixtu poko. Mokyro rokë tõsemãkapose ropa aorihxĩpo. Tawi ekepyry parõpyryme mana. Morara ãko ase Jezu poko imehnõ amoreparyhtao.

⁹ Moro pokoino etuarimãko ase. Jezu omiry ekaroryke ya popõ sã tõmapose ywy ãpuruhpyry taka. Yrome Ritonõpo omiry anapurupyra mã toto.

¹⁰ Morara exiryke eanahtõko rokë ase. Utuarimaryhtao eanahtõko ase, Ritonõpo nymenekatyã kurãkatohme, kysã toto ehtohme. Kukurãkatorõko Ritonõpo mana Jezu Kyrixtu poetoryme kuexirykõke. Kure rokë exiko sytatose orihpõme.

¹¹ Ynara katopõpyry zae nase:

“Imaro kuorikyrykohtao,
imaro orihpõme exiko sytatose.

¹² Imaro kuetuarimarykohtao,
imaro tuisame exiko roropa sytatose.

Yrome: ‘Jezu waro pyra ase,’
karyhtao kyya xine:

‘Mose waro pyra ase,’ ãko roropa Jezu mana kypoko xine.

¹³ Ajohpe kuahtao xine,
ajohpe pyra ro Jezu mana,
amonohkara mana zae rokë toexiry poko.

Ynara kara mana: ‘Moky saaro ajohpe exiko ase,’ kara Jezu, ajohpãkarama aexiryke.”

“Kure mase ya,” ãko Ritonõpo aomipona exiketomo a

¹⁴ Moro katopõpyry kure. Jezu poetory tõ moro poko toto onuenikehkapopyra exiko. Amorepako toto. Ynara kaxiko eya xine Kuesëkö netaryme: “Oseosezuhpyra ke ehtoko omi poko. Oseosezuhnõhtao popyra mana. Imehnõ akorekehkãko rokë mana,” kaxiko eya xine.

¹⁵ Akĩme pyra erohko Ritonõpo omipona oehtohme, “Kure mase,” katohme Ritonõpo a oya. Azahkuru pyra exiko ehxiropyra oehtohme oerokuru poko. Zae rokë imehnõ amorepako Ritonõpo omiry poko.

¹⁶ Ritonõpo waro pyra exiketõ omiry poko pyra exiko, Ritonõpo zamaro pyra toto omiry exiryke. Mokaro omiry etananõ mã iirypyrymehxo exiko toh mana.

¹⁷ Ahno pũ toeposohkase ahtao motapitõko mana jõtopyra exiryke. Moro saaro mokaro omiry, emãnõko mana imehnõ ryhmãko samo. Asakoro mokaro amorepananõ mana Imeneu, Piretu, enara.

¹⁸ Ritonõpo omiry turumekase eya xine. Ynara ãko toh mã repe: “Aorihtyã tõsemãkakehse Ritonõpo a,” ãko toto, ajohpe rokene. Toitoine azahkuru exikety etaryke tyya xine, osenekunohnõko mã toto. Jezu omipona hkopyra exiko mã toto.

¹⁹ Yrome Ritonõpo nukurãkatyã onyryhmara mana. Ynara tymerose exiryke Ritonõpo omiry: “Kuesëkö typoetory tõ waro mana,” me tymerose. Ynara roropa tymerose: “Kuesëkö poetoryme kuahtao xine kyyrypyrykõ rumekãko sytatose,” me tymerose roropa.

²⁰ Imehxo exiketõ tapyĩ tao oripo tõkehko nae. Typyne exikety nae, uuru risemy, parata risë roropa. Typyne pyra exiketõ nae roropa, wewe risemy te, orino apuhsë tõkehko, kurãkõ ãme nae, emero rokë ãme nae, enara.

²¹ Oripo saaro sytatose. Kyyrypyrykõ rumekaryhtao kyya xine, tukurikase roropa kuahtao xine oripo kurã sã sytatose, typyne exiketõ samo. Kyyrypyrykõ poko pyra exiko sytatose, Kuesëkö poetoryme. Kuesëkö omi poe kure rokë exiko sytatose. Kure tyriry poko rokene.

²² Nuasemãkõ otarame tyrypyrykõ poko penetãko mã toto. Ipenetarykõ poko pyra exiko. Ynara rokë exiko, zae ehtoh poko rokë exiko, Jezu enetuputyry poko, imehnõ

pyno oexiry poko, kure rokẽ oexiry poko, enara. Moro saaro Ritonõpo maro oturuke-tomo, kure rokẽ toexirykõ poko toto. Tyyrypyry poko pyra toto ipunaka tukurohtao xine.

²³ Yrome imehnõ omiry ãkorehmara mana Ritonõpo onenetupuhpyra aexirykõke. Okynahtao oxiehno imehnõ rĩko aomirykõ mana. Morara exiryke toto omiry onetara exiko.

²⁴ Jezu poetoryme oexiryke imehnõ zehno pyra exiko. Toto pyno exiko tuaro exikety samo, kure rokẽ toto amorepako, penekehpyra roropa exiko toto amorepary poko. Emÿpopyra exiko.

²⁵ Imehnõ amoreparyhtao kuomirykõ omipona pyra toto ahtao toto pyno ro sehtone. Otarãme imeĩpo iirypyryme toexirykõ enetupuhnõko mã toto Ritonõpo poe. Otarãme tyyrypyrykõ rumekãko ropa toto Jezu omipona toehtohkõme.

²⁶ Otarãme eramãko ropa toh mana joroko tamuru winoino. Inapurutoh tae tütãko ropa toh mana. Otarame omi kurã omipona pyra aehtyã ekurãkãko ropa toh mana Ritonõpo poe, enara.

3

Jezu oehsasaka ahtao

¹ Tuaro ehtoko, Jezu oehsasaka ahtao tuhke ehtomaketõ exĩko mana, Jezu omipona exiketõ poremãkapory se exiketomo.

² Mokaro osepyno rokẽ exiketomo. Imehnõ mõkomory poko penetãko mã toto. Osenetaonohnõko rokẽ mã toto. Ritonõpo kerekeremãko mã toto, tumykõ omipona pyra exiketomo. Tÿkyryrykõ tokarose ahtao eya xine, “Kure mase,” kara mã toto, Ritonõpo a omipona pyra roropa mã toto.

³ Sekerereme pyra exiketõ mokaro, otupokapopyra exiketomo. Imehnõ kerekerem-ananomo ajoajohpãkomo, zehnotokomo, kurãkõ se pyra exiketomo.

⁴ Tope tõ ewokananomo, tomeseke pyra exiketomo, osenetaonohketomo, typeneta-toh poko rokẽ exiketomo, Ritonõpo pyno pyra exiketomo.

⁵ “Ritonõpo poetoryme ynanase,” ãko toh mã repe. Yrome Ritonõpo jमितunuru ripory se pyra mã toto tukurohtaka xine. Naeroro mokaro maro pyra ehtoko isã oexirykõino.

⁶ Toitoino mokaro zae pyra imehnõ amorepãko mã toto. Imehnõ tapyĩ taka omõnõko mã toto, nohpo tõ omipohtomase. “Jomipona awahtao xine, ytoppyra matose apoto konõto htaka,” ãko toh mã repe. Mame ataomipohtomapõko mã toto. “Iirypyryme ase,” ãko rokẽ mã toto, yrome tyyrypyry rumekary se pyra mã toto.

⁷ Atamorepakehpyra toh mã repe. Yrome zae omi exiry onenetupuhsaromepyra mã toto.

⁸ Pake Janexi tõ tõxienonohse Moeze maro, Janexi, Jãpyrexixi, enara toh kynexine. Zae Moeze omiry kynexine. Yrome zae omi etary se pyra toh kynexine. Zae omi etapory se pyra roropa toh kynexine. Mokaro saaro serõkomo. Zae pyra imehnõ amorepãko mã toto zae omipona toexirykõ se pyra mã toto. Tukurohtao xine azahkuru rokẽ osenetupuhnõko mã toto. Jezu poetory poenohnõko rokẽ mã toto. Yrome Ritonõpo omipona pyra ekurehnõko mã toto.

⁹ Myarotokoro pyra mã toto. Azahkuru toto exiry enẽko imehnõ emero, pake Janes tõ azahkuru ehtopõpyry samo Jãpyrexixi maro.

Pauru namorepatopõpyry etyhpyry

¹⁰ Yrome ya imehnõ amorepatopõpyry waro toehse mase. Kure jehtopõpyry waro roropa mase. Ritonõpo omipona se jehtopõpyry waro mase, Ritonõpo enetupuhpõpyry ya, sekerereme jehtopõpyry, imehnõ pyno jehtopõpyry, yyryhmary eanahtotopõpyry ya,

¹¹ jyhtomatopõpyry, enara. Toetuarimase ywy itamurume Åtiokia po jahtao, Ikoniu po, Rixityra po, enara. Yrome jyhtomaryhtao, ypynanopyyase Kuesẽkomo.

¹² Morararo emero Jezu Kyrixtu omipona se exiketomo. Imaro se exiketõ osanumãko mã toto aomipona se toto exiryke.

¹³ Yrome iirypyrymãkõ popyrahxo exiiko mana, onekunohtõkõ roropa. Imehnõ enekunohnõko mã toto. Osenekunohpõko roropa joroko tamuru a toto.

¹⁴ Yrome tyoro mase. Zae ehtoh poko tãtamorepase oya, Jezu Kyrixtu poko tonetupuhse roropa oya okurohtao, moro onurumekara exiko ipunaka. ãmorepahpõkõ waro mase, asa, onoty, ywy, enara.

¹⁵ Opoetoe ro kurã poko ãtamorepahpyry mase. Pape kurãme exiryke kutu-arõtanohtorÿko mana, Ritonõpo a typoetoryme kyrirykõ poko, Jezu Kyrixtu tonetupuhse kyya xine ahtao.

¹⁶ Tõmiry tymeropose urutõ komo a Ritonõpo Zuzenu omi poe, zae kuamorepapotohkõme, iirypyrymãkõ mynyhmapotohme, azahkuru exiketõ kurãkatohme, kuamorepatohkõme kure ehtoh poko kuehtohkõme.

¹⁷ Tõmiry tymeropose eya typoetory tõ tuaro ehtohme tymõkomoke exiketõ sã kuehtohkõme roropa kure ehtoh poko zuaro kuehtohkõme imehnõ akorehmary waro roropa kuehtohkõme.

4

¹ Jezu oehnõko mana kutuisarykomo. Tooehse ahtao sero nono põkõ apiakãko mana, emero aorihtyamo, orihpynomo, enara. Ynara oururu se ase Ritonõpo netaryme, Jezu Kyrixtu Kuesëkõ netaryme roropa:

² Ritonõpo omiry ekaroko imehnõ netaryme. Ekurehpyra exiko. Jezu apoiry se toto ahtao, amorepako toto. Apoiry se hkopyra toto ahtao aomiry ekaroko rokë toto netaryme. Pohnõ zuruko tyrypyrykõ poko pyra toto ehtohme. ãkyemapoko toto. Amorepako toto Ritonõpo omiry poko. Penekehpyra ke exiko roropa toto amorepary poko.

³ Imeïpo zae omi etary se pyra exiiko mã toto sero nono põkomo, typenetatohkõ poko rokë toehtohkõme. Ajohpãkõ menekãko mã toto tamorepanekõme, tyrypyrykõ poko rokë tamorepatohkõme.

⁴ Zae omi rumekãko mã toto ajoajohpãkõ omiry rokë etatohme tyya xine.

⁵ Naeroro mokaro sã pyra exiko. Tuaro exiko. Oetuarimaryhtao eanahtoko rokene. Imehnõ zuruko Jezu Kyrixtu poko. Orëpyra exiko Ritonõpo omipona. Imehnõ akorehmako roropa aomipona toto ehtohme.

⁶ Okyna hkopyra jorihtoh toehse nase. Yrome torëtyke pyra ase jorikyry poko.

⁷⁻⁸ Tururume ytoketõ ahtao, toiro osemazuhme eporehkãko. Epehpyry apoïko mana, tosëkõ omipona ahtao rokene, osema etyhpyry pona toeporehkase ahtao roropa. Mokaro sã ywy. Poremãpyra exiase. Yrohmanohpotopõpyry poko tõtyhkase ywy. Kuesëkõ onenetupuhkehpyra ase. Naeroro Ritonõpo nekarory kurã jeraximãko mana, kure jehtopõpyry epehpyryme. Moro ekarõko mã Kuesëkõ ya ekarotoh po toehse ahtao. Imehnomo a roropa, emero Kuesëkõ pyno exiketomo a moro ekarõko roropa mana, aepyry ropa eraximananomo a.

Pauru nurutopõpyry

⁹ Timoteu, axi sahxõ õpokonopyry aotyhkanohko, oehtohme xiaro ya.

¹⁰ Turumekase Temaxi a jexiryke morara ãko ase. Mõkomo poko typenetaryke toytose ynororo Tesaronika pona. Kyresëte toytose roropa Karaxia pona. Titu toytose Taumaxia pona, enara.

¹¹ Ruka rokë taro nase ymaro. Maku menehtase amaro oehtozome, jakorehmaneme aehtohme taro.

¹² Tikiku aropone Epezu pona.

¹³ Ooepyyryhtao jupõ enehko. Tyroa po Kapo tapyĩ tao ynomoase. Moro enehko. Ypapẽ roropa enehko. Okyno pihpyry risẽ roropa enehko, imerohpyry. Moro se nymyry ase.

¹⁴ Arexãtere, mokyro kurimene poko erohkety, popỹ mokyro yhtomane. Apo Kuesẽkõ mokyro wãnohno iiryryryme aexirypo.

¹⁵ Akorekehkatõ mokyro nexiase Ritonõpo omiry ekaroryhtao yna a. Tõsezusezuhse itamurume ynororo yna maro. Mokyro waro exiko oryhmaryino roropa.

¹⁶ Apitoryme terekatu ãpataka toehse jahtao josewomatohme, jurumekase toto emero. Yrome ynara ãko ase Ritonõpo a ipoko xine: “Papa, mokaro onuãnohpyra exiko toto nyrihpyry poko,” ãko ase.

¹⁷ Yrome Kuesẽkõ jurumekara ymaro monexiano. Yjamihtanopyase Jezu Kyrixtu poko ekarotohme juteutõkara a. Typynanohse Kuesẽkomo a jexiryke jeatãpyra toh kynexine.

¹⁸ Kuesẽkõ ypynanohnõko mana yyryhmaryhtao pohnomo a. Mame orẽpyra tosaka jarõko mana. Moero mã emero esẽme mã ynororo. “Kure Ritonõpo mana, kakehpyra sehtone.” Morara kary kure mana.

“Murutase toto,” katopõpyry

¹⁹ Murutase toto Pirixira, Akira, Onexiporu tõ roropa, enara.

²⁰ “Pauru opyno xine,” kaxiko eya xine. Eraxitu tõsesarise Korĩtu po, Tyropimu ynomoase Miretu po, kure pyra exiryke.

²¹ Axĩ sahxo moehtase ropa konopotara ro ahtao.

“Kuurupotase Timoteu a,” ãko Eupuru mana, Purutẽte te, Rino te, Kyrautia te, emero Jezu poetory tõ maro. “Opyno ynanase, Timoteu,” ãko toh mana.

²² Ynara ãko ase Kuesẽkomo a Jezu Kyrixtu a: “Timoteu maro exiko. Ipyno exiko,” ãko ase, enara rokene.

TITU Pauru Nymerohpyry Titu Neneryme Tito Ekarotopo

Juteu kara Titu kynexine. Jezu poetoryme toehse ynororo ahtao Pauru maro toy-tose pata tō poro, akorehmaneme (Karaxia 2.1-3; 2 Korītiu 7.6-16). Jezu poetory tō amorepaneme toehse ynororo Kereta po (Titu 1.5).

Tynmerohpyry ae Titu zurūko Pauru mana Jezu poetory tō amorepananō zae ehtoh poko; zurūko roropa mana zae Titu ehtoh poko imehnō Jezu poetory tō maro: tamuximākō amorepatohme, nuasemākō amorepatohme, kunumuxime exiketō amorepatohme, oryxime exiketō amorepatohme, enara. Tamuximehxo Titu exiryke imehnō akorehmapory se Pauru kynexine eya: “Kypynanopyatose Ritonōpo kure kuexirykōke pyra, kypyno xine toexiryke” (Titu 3.5).

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-4

Jezu enetuputyry, zae ehtoh ipoetory tō maro 1.5–3.11

Tuaro ehtoh etyhpyryme 3.12-15a

Kure tyripotoh Ritonōpo a 3.15b

¹ Ynymerohpyry moro oneneryme Titu. Ywy ase Pauru, Ritonōpo poetory, Jezu Kyrixtu nenyokhyppyry.

Tymenekase ywy Ritonōpo a tynymenekatyā akorehmatohme aomiry enetupuhpotohme eya xine, zae omi kurā poko toto amorepatohme roropa.

² Orihpỹme tymaro kyritorykyko Ritonōpo mana. Ajohpākara mokyro Ritonōpo. Pake nono onyripyra ro tahtao ynara tykase ynororo tyya rokene: “Orihpỹme ypoetory tō rīko ase,” tykase.

³ Mame tōmiry enehpory se toehse Ritonōpo ahtao tonehpose eya kyya xine. Tōmiry tokarose roropa ya ekarotohme imehnomo a, ynara katohme eya xine: “‘Umūkuru enetuputyryhtao oya xine, orihpyra oritorỹko ase, jūme,’ kaxiko eya xine,” tykase ya Ritonōpo kukurākanekomo.

⁴ Umūkurume mase Titu, Jezu Kyrixtu tonetupuhse oya exiryke.

Ynara āko ase Ritonōpo a: “Papa, Titu pyno ke exiko. Torētyke pyra tyriko roropa,” āko ase. Jezu Kyrixtu a morara āko roropa ase kukurākanekōme exiryke.

Titu erohtopōpyry Kereta po

⁵ Kynomoase moroto ahmōta po Kereta po, morotōkō akorehmatohme otyhkara ro jexiryke, Jezu poetory amorepatōkō ritohme oya emero pata tō punero. Ynyrohmanoh-potopōpyry poko oya wenikehpyra exiko.

⁶ Zae rokē exiketō Jezu poetory amorepaneme tyriko, toiro typye exiketō rokene, Jezu enetupuhananō ke typoenōke rokene. Ajoajohpe pyra typoenōke exiketō tyriko, tumyko omipona typoenōke roropa.

⁷ Ritonōpo omi poe Jezu poetory amorepananō ahtao imehnō mā toto onyhxiropyra kure rokē toto exiryke. Osenetaonohpyra exiketomo, atakirimahnomo, etỹpyra exiketomo, zehzehno pyra exiketomo, tyamene se pyra exiketomo,

⁸ katonō se exiketomo, kurākō maro se exiketomo, emotyēkara exiketomo, zae rokē imehnō rinanomo, Ritonōpo sã se exiketomo kure rokene, akīme pyra exiketomo,

⁹ zae omi onurumekara exiketomo zae exiryke, Jezu namorepatopōpyryme exiryke. Morara tahtao xine imehnō zurūko toh mana, toto akorehmāko zae Ritonōpo omi poe. Azahkuru exiketō namorepatopōpyry enepōko roropa toh mana.

¹⁰ Tuhke ajoajohpākō nae. Juteu tō roropa Jezu enetupuhxīpo toeramase ropa toto. Ipoetohpyryme mā toehse toto. Imehnō amorepāko toto azahkuru rokene. Toto enekunohnōko mā toto.

¹¹ Mokaro imynyhpākapoko imehnō enekunopyryino. Tyekyrykō omipohtomāko toh mana, zae pyra toto amorepāko, tineru apoitohme rokē tyya xine.

¹² Typoko xine ynara tykase imepyny: “Kereta pōkō emero ajoajohpe mana osekātō kō samo. Akīme roropa mā toto, tōtukurukō poko emotyēkāko toto,” tykase mokyro Kereta pono typoko xine ro imehnō netaryme.

¹³ Mokyro nekarohpyry ajohpe pyra mana. Morara exiryke mokaro zuruko orēpyra samo, māsa rokē pyra Ritonōpo omipona toto ehtohme.

¹⁴ Juteu tamuru tō omihpyry irumekapoko eya xine imeimehnō nyrohmanohpotoh roropa. Zae omi rumekahpōkō nyrohmanohpotoh irumekapoko eya xine.

¹⁵ Kure exiketō mā kure Ritonōpo nyrihpyry ekarōko. Yrome iiryryrymākō mā popyra Ritonōpo nyrihpyry ekarōko zae pyra toexirykōke. Tyryryryrykomo a rokē tuaro mā toto.

¹⁶ Moro saaro imehnomo: “Ritonōpo waro ynanase,” āko toh mā repe. Yrome kure ehtoh poko pyra mā toto. Popyra ipunaka mā toto Ritonōpo neneryme. Imeimehnō zehno mā toto Ritonōpo omipona pyra. Kure imehnō riry waro pyra mā toto, enara.

2

Zae omi poko

¹ Yrome omoro tyoro, mokaro sā pyra. Zae omi ekaroko Jezu poetory tomo a. Ynara kaxiko eya xine: “Ritonōpo omipona ehtoko,” kaxiko.

² Tamuhpomākō zuruko kure toto ehtohme, ajoajohpe pyra, emotyēkara roropa toto ehtohme tōtukurukō poko, māsa rokē pyra Ritonōpo enetupuhtohme toto a, imehnō pyno toto ehtohme, Ritonōpo omipona exiry poko penekehpyra roropa toto ehtohme.

³ Morararo kunumuximākō zuruko kure toto ehtohme Ritonōpo poko exiketō samo, imehnō onykerekeremara toto ehtohme, eukuru jehnahpyry poko penetara toto ehtohme roropa. Zae omi poko imehnō amorepapoko eya xine.

⁴ Oryximākō amorepapoko toto a, tyniokō pyno toto ehtohme, typoenōkō pyno roropa aehtohkōme,

⁵ Ritonōpo omi poe tuaro toto ehtohme, imehnō orutua poko pyra oryxiā ehtohme, tytapyīkō tao rokē kure toto ehtohme, tyniokō omipona toto ehtohme roropa. Tyniokō omipona pyra Jezu poetory ahtao imehnō ynara āko toto eneryke tyya xine: “Otarāme Ritonōpo omiry se hkopyra mokyro mana,” āko toto ipoko.

⁶ Nuasemākō roropa zuruko ajoajohpe pyra toto ehtohme.

⁷ Titu, kure rokē imehnō tyriko, asā nuasemākō ehtohme. Zae imehnō amorepako Ritonōpo omiry poko. Onekunohto sā pyra exiko.

⁸ Omi rypyry poko pyra exiko, ohxiropyra imehnō ehtohme. Morara awahtao kyzehnotokō ehxirōko tamoreme xine mana, ohxirory se exiketomo. Kure rokē oexiryke ohxiropyra mā toto.

⁹ Ynara kaxiko namotome exiketomo a: “Oesēkō omipona ehtoko. Kure rokē erohtoko, oseosezuhpyra roropa.

¹⁰ Ematonara ehtoko. Kure rokē erohtoko. Morara awahtao xine ynara āko imehnō oenerykōke: “To! Tukurākanekō omipona rukuh mokaro toehse nahe,” āko mā toto oenerykōke,” kaxiko eya xine.

¹¹ Ritonōpo kuamorepatose kure toexiry poko, kypyno xine toexiryke, emero porehme repe.

¹²Ynara kuamorepatorỹko mana, kyyrypyrykõ rumekatohme kyaa xine, Jezu poetory tõ kara penetatopõpyry rumekatohme roropa kyaa xine, zae kuehtohkõme kukurohtaao xine, zae roropa imehnõ neneryme kuehtohkõme, zae Ritonõpo neneryme kuehtohkõme roropa taro nono po.

¹³Morara kuexirykõ se Ritonõpo mana. Tãkye rokẽ sytatose Kuesẽkõ oepyyry ropa eraximaryke kyaa xine. Orẽpyra oehnõko ropa mana. “Kure Ritonõpo mana, kukurãkanekõ imehxo,” ãko sytatose emero porehme, Jezu Kyrixtu oepyyry ropa eneryke kyaa xine.

¹⁴Mokyro tõsekarose toorihtohme kymyakãkõme, kyjamihtanohtohkõme, kyyrypyrykõ poko pyra kuehtohkõme, kukurohtaao xine kukurikatohkõme roropa, ipoetoryme nymyry kuehtohkõme, mãsa rokẽ pyra aomipona kuehtohkõme.

¹⁵Moro poko imehnõ amorepako. Zuruko toto orẽpyra, tyyrypyhpyke toehse toto ahtaao. Ynara kaxiko eya xine: “Jomi poe rokẽ pyra ourutorỹko ase, Ritonõpo omi poe ourutorỹko ase,” kaxiko, ynara kara toto ehtohme: “Poetome ro mase. Õmiry onetara ynanase,” kara toto ehtohme.

3

Kure rokẽ Jezu poetory exiry poko

¹Ynara kaxiko roropa Jezu poetory tomo a: “Kowenu omipona ehtoko. Kowenu poetory omipona roropa ehtoko. Kure rokẽ erohtoko erohse oeahmarykohtaao.

²Imehnõ onykerekeremara ehtoko. Atatapoipyra roropa ehtoko. Sekerereme ehtoko imehnomo a, kure rokẽ imehnõ ezuhtoko,” kaxiko.

³Pake ajoajohpãkõ sã sexiataose, Ritonõpo omipona pyra, popyra rokene. Jezu poetory tõ kara penetatoh poko typhenetase kymarokomo, tãkye kuexirykõ poko roropa typhenetase imehnõ zetũ poko, imehnõ zumoxike ehtoh poko roropa. Imehnõ kyzehno xine toh nexiase. Toto zehno ynanexiase roropa.

⁴Yrome Ritonõpo kukurãkanekõme mana. Kuamorepatose kypyno xine toexiry poko, kure kyrirykõ se toexiry poko roropa.

⁵Mame kypynanopyatose kure kuexirykõke pyra. Kypyno xine toexiryke kypynanopyatose iirypyryme ro kuahtaao xine. Kurã Zuzenu a kukurikapoatose enurusenã sã ropa kuehtohkõme, kure kuehtohkõme kukurohtaao xine.

⁶Omomyra Ritonõpo toehse. Tuzenu tokarose kyaa xine, toorihse Jezu Kyrixtu exiryke kyyrypyrykõ eehpyryme.

⁷Tuzenu tokarose kyaa xine zae kuehtohkõme. Kure rokẽ kyritorỹko Ritonõpo mana. “Zae matose,” ãko Ritonõpo mana kyaa xine. “Ymaro aarotorỹko ase orihpyra oehtohkõme jũme,” ãko mana. Morara kary eraximãko sytatose eya.

⁸Morara kary ajohpe pyra mana.

Morara exiryke orẽpyra exiko moro ekarory poko Ritonõpo enetupuhnanomo a kure rokẽ imehnõ ritohme toto a. Morara ahtaao kure sytatose Ritonõpo neneryme, imehnõ neneryme roropa.

⁹Yrome putupyra exiketõ oseosezukuruhtaao anaponuhpyra exiko tytamurukõ esety poko, Moeze omihpyry poko roropa toto oseosezukuruhtaao toto anaponuhpyra exiko. Toipãme rokẽ sekere ãko mã toto.

¹⁰Imehnõ azahkuru Jezu poetory amoreparyhtaao zuruko toto osemazuhme aporo. Morotoino amorepazomoko ropa toto. Morarame õmipona pyra toto ahtaao imaro xine pyra exiko.

¹¹Zuaro mase toto osenekunopyry waro mase. Iirypyryme toto exiry eneryke oya zae pyra toto exiry waro mase.

Pauru nurutopõpyry etyhpyryme

¹²Arytema aropõko ase oya. Arytema pyra ahtaao Tikiku aropõko ase aarotohme, Nikopori pona. Moroto exiko ase ikonopory ae.

¹³ Zena makorehmatase, Aporu maro ooepyryhtao. Zena, Roma kowenu omiry waro exikety. Akorehmako toto tỹkyryneke toto ehtohme toto ytoryhtao.

¹⁴ Imehnõ akorehmapoko roropa Jezu poetory tomo a etuarimaketõ pyno toto ehtohme, toipãme rokẽ pyra toto ehtohme.

¹⁵ “Kure pãna mã moero,” ãko oya ymarõkomo. Morara ãko roropa ase amarokomo a, yna pyno exiketomo a, Jezu poetory tomo a.

“Papa, Titu tõ pyno exiko,” ãko ase Ritonõpo a. Enara rokene.

PIREMÕ

Pauru Nymerohpyry sero

Filemom

Ekarotopo

Sero pape tymerose Pauru a Piremõ neneryme. Jezu poetoryme Piremõ kynexine otarame oximõtoho maro pata Koroxi po. Onezimu kynexine Piremõ namotome, yrome toepase ynororo tose winoino. Mame Pauru waro toehse kynexine apuruhpyry tao ahtao. Jezu poetoryme toehse ynororo Pauru omiry etaryke tyya. Mame Onezimu aropory se Pauru kynexine esemy a ropa.

Tynymerohpyry ae tope zuruko Pauru inamoto Onezimu zehno pyra aehtohme; kure rokẽ tyritohme osepeme, azahkuru aehtopopyry korokapotohme Ritonõpo a, atakorõme aehtohme imaro Jezu tonetupuhse eya exiryke. Typapẽ taropose Pauru a Onezimu emahpo Piremõ a.

Sero pape ao

Osekarotopo 1-3

Jezu poetory pyno Piremõ ehtopo 4-7

Ekaropotoh Onezimu poko 8-22

Aosekazumatoh etyhporyme 23-24

Kure tyripotoh Ritonõpo a 25

¹ Ynymerohpyry moro oneneryme Piremõ. Yna epeme mase, yna akorehmaneme roropa. Ywy ase Pauru, apuruhpyrytaono. Kyrixtu Jezu omipona jexiryke tõmapose ywy apuruhpyry taka.

Ymaro Timoteu nase jakorehmãko serohne merory poko.

² Jezu poetory tõ oximõmãkõ neneryme ynymerohpyry moro, atapyĩ taõkõ neneryme roropa, Apia neneryme roropa. Jezu poetoryme toexiryke yna oryxiryke mana. Arakipu neneryme roropa moro. Soutatume sã ynororo mã ya, yna akorehmaneme exiryke.

³ Ynara ãko ase Ritonõpo a opoko xine: “Kure rokẽ Piremõ tõ tyriko Papa. Torẽtyke pyra tyriko toto,” ãko ase. Morara ãko ase Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu a roropa.

Imehnõ pyno Piremõ ehtopopyry poko

⁴ Jotururuhtao Ritonõpo a opoko oturuko ase. “Kure mase, Papa. Kure jakorõ Piremõ riryke oya,” ãko ase opoko.

⁵ Ritonõpo poetory pyno oexiry ekãtõko imehnõ mana ynanetaryme, Kuesẽkõ Jezu enetuputyry poko oya ekarõko roropa mã toto.

⁶ Jezu maro mase ytoytõko, tonetupuhse oya exiryke. Morara exiryke ynara ãko ase Ritonõpo a: “Papa, Piremõ akorehmako imehnõ zurutohme Jezu enetupuhtopopyry poko tyya. Amorepako toto oenetuputyry poko, zae Piremõ eneryke tyya xine, Jezu Kyrixtu omipona se toto ehtohme Piremõ samo,” ãko ase.

⁷ Opyno ase Piremõ. Jakorõme mase. Yna pyno oexiryke atãkyemãko ase, porempãpyra ase roropa. Tuhkãkõ Ritonõpo poetory tõ tãkye toehse opokoino, toto pyno oexiryke.

Onezimu akorehmapory poko

⁸ Etako pahne, orẽpyra se jahtao, oruime jexiryke Kyrixtu enetuputyry poko, jomi poe zae ehtoh poko exiko, ykary oya repe.

⁹ Yrome opyno jexiryke, ajohpãme sã jomipona exiko, ãko rokẽ ase oya. Ywy ase Pauru. Kyrixtu Jezu nymenekahpyry ase typoko imehnõ zurutohme. Apuruhpyry taka tõmapose ase roropa Jezu pokoino. Morara jahtao ro, ajohpãme sã, ãko ase oya.

¹⁰ Naeroro ekaropõko ase oya Onezimu poko. Umûkurume mana Kyrixtu enetuputyryke eya. Æpuruhpyry tao jahtao mokyro zûme toehse ywy Kyrixtu ekaroryke eya.

¹¹ Osemazuhme aporo akîme toexiryke opoetohpyryme toehse ynororo. Yrome seromaroro ýme toehse ropa nase. Ækorehmaneme toehse jakorehmaneme, enara.

¹² Seromaroro mokyro aropõko ropa ase oya. Jeano roropa ytõko mana imaro ipyno jexiryke ipunaka.

¹³ Taro ise ro ase repe, ymaro aehtohme, Æpuruhpyry tao ro jahtao, jakorehmaneme, oesahpyo. Ritonõpo omiry kurã poko Jezu Kyrixtu poko imehnõ amoreparyke ya Æpuruhpyry tao ase.

¹⁴ Yrome jakorehmaneme Onezimu riry se pyra exiase oturupyra ro jahtao oya. Jakorehmary se awahtao rokẽ jakorehmary se ase oya. Naeroro ekaropõko ase oya ajohpãme samo.

¹⁵ Otarãme Onezimu toepase owinoino osemazuhme. Mame ytõko ropa mana oya, jûme amaro ehtohme rahkene.

¹⁶ Seromaroro namotome rokẽ pyra mana. Namoto motye kuhse ynororo. Ækorõme toehse mana Kyrixtu enetuputyryke eya. Ipyno yronomyryme ase. Ipynohxo exîko mase roropa opoetoryme exiryke, Ækorõme roropa exiryke Kuesëkõ enetuputyryke eya.

¹⁷ Naeroro oepeme jexiryke, mokyro eahmako, oya toytose ahtao, jeahmatoh sã oya.

¹⁸ Iirypyryme toehse ynororo ahtao oya, otinerũ tapoise eya ahtao, ya rokẽ epehmapoko ropa.

¹⁹ Ynara imerõko ase jemary ke nymyry. Ywy ase Pauru. Ywy roro oepehmãko ase. Yrome owenikehkapopyra roropa ase. Jepehmara ro mase roropa. Yhnao orihketyme ro mexiry.

²⁰ Naeroro, jakorony, ajohpãme sã jomipona exiko Kuesëkõ pyno oexiryke. Morara awahtao jãkyemãko mase. Jakorõme sã mase Kyrixtu enetuputyryke oya.

²¹ Awaro ase. Morara imeroryhtao ya jomipona exîko mase. Jomiry motye tyrîko mase. Zuaro ase.

²² Morara awahtao osa ikurãkako jesaryme. Otarãme õmihpyrykõ etaryke Ritonõpo a jaropõko ropa mana oya xine. Moro se ase ipunaka.

Pauru tõ osekazumatopõpyry

²³ “Kure pãna mano,” kary se Epapura oya. Æpuruhpyrytaõme mana ymaro, Jezu Kyrixtu poko imehnõ amoreparyke eya.

²⁴ Morara kary se roropa ymaro erohketõ Jezu omiry poko, Maku, Arixaku, Temaxi, Ruka, enara.

²⁵ “Kure rokẽ opoetory tõ tyriko Papa,” Æko ase Kuesëkõ Jezu Kyrixtu a opoko xine. Enara.

EPEREU Epereu tō Neneryme sero Hebreus Ekarotopo

Sero pape tymerose Jezu enetupuhnanō neneryme, juteume tonuruse aexityamo. Toto rohmanohpōko imehnō kynexine, Jezu rumekatohme eya xine eramatohme ropa pake toehtopōpyrykō sã toto ehtohme ropa repe.

Yrome Ritonōpo omipona exiketō akorehmary se sero pape merohpō kynexine tãkye toto ehtohme Jezu maro toehtohkō poko. Jezu Kyrixtu tonehpose Ritonōpo a sero nono pona tōmiry kurã ekarotohme kyya xine, imehxo toehtoh enepotohme kyya xine Tumūkuru ae. Kyrixtu imehxo mana Ritonōpo nenyohyã motye, urutō kō motye, Moeze motye Jozue maro. Jūme Oturuketye Imehxo mana, aosekarotopōpyry tynekaroryme imehxo roropa mana ahno rypyry korokatohme. Jezu Kyrixtu enetuputyryke kyya xine typynanohse sytatose jūme rahkene.

Epereu 11 ekarōko Ritonōpo enetupuhnanō anamonohpyra ehtopōpyry poko Ritonōpo enetuputyry poko toetuarimarykohtao ro, totapase ahtao ro. Naeroro mokaro sã: “Oesēkōme Jezu enetuputyry poko oya xine onurumekara ehtoko oetuarimarykohtao ro,” äko mana.

Sero pape ao

Jezu Kyrixtu, Ritonōpo kurano 1.1-3

Ritonōpo nenyohyã motye 1.4–2.18

Imehxo mana Moeze motye 3.1–4.13

Oturukety, rewita tō motye 4.14–7.28

Tōmiry etapotoh mã imehxo 8.1–9.22

Kyrixtu osekartopōpyry tynekaroryme imehxo 9.23–10.39

Ritonōpo enetupuhnanomo 11.1-40

Orēpyra Jezu enetuputyry 12.1-11

Tuaro ehtoh te, enaroximatoh 12.12-29

Ritonōpo zamaro ehtoh; oturutoh Ritonōpo a 13.1-25

Ritonōpo mūkuru poko

¹ Pake Ritonōpo kynoturune kytamurukomo a urutō kō ae. Tuhke rokē kynoturune. Urutō kō osenetupuhtoh ae kynoturune. Aosenehtohkō ae roropa kynoturune eya xine.

² Morarame pake hkopyra kynoturune ropa Ritonōpo kyya xine Tumūkuru ae. Ynororo a sero nono tōkehko tyripose eya aporo, sero pōkō emero. Mame tymenekase ynororo Ritonōpo a emero esēme ehtohme, sero nono pōkō esēme, kapuaōkō esēme roropa, enara ehtohme.

³ Ime aexiry saerehkane sã mana. Ritonōpo ime exiry saaro ime aexiry mana ipunaka. Mame Ritonōpo ime exiry enepōko mana sero pōkomo a. Tyjamitunuru ke tynryityã onenahkapopyra mana. Morarame sero pōkō rypyry korokaxīpo kyporohne kapu ao, tuisamehxo, Ritonōpo maro. Emero esēme Ritonōpo mana.

Tynnyohyã motye Ritonōpo mūkuru ehtoh poko sero

⁴ Tynnyohyã motye kuhse Tumūkuru tyrise eya. Esety roropa Ritonōpo mūkurume, Tummy wino tapoise eya. Mokyro esety Ritonōpo nenyohyã esety motye mana.

⁵ Tumūkuru a ynara tykase Ritonōpo:

“Umūkurume mase.

Seroae omyme osekartōko ase,”

tykase Ritonõpo Tumūkuru a. Yrome tynenyohtyamo a morara kara kynekurehne. Ynara tykase roropa Tumūkuru poko:

“Jūme ase, umūkurume mana,”

tykase Ritonõpo Jezu poko. Yrome morara kara kynekurehne tynenyohtyã poko.

⁶ Ynara roropa tykase Ritonõpo Tumūkuru tooehse ahtao sero nono pona:

“Ynenyohtyã emero kure Umūkuru rīko mana.

‘Kure mase, tuisa imehxo,’

āko toh mana eya,”

tykase Ritonõpo.

⁷ Yrome ynara tykase tynenyohtyã poko:

“Tyryrykane sã ynenyohtyã rīko ase axī toto ytotohme.

Apoto sã roropa ynamoto tō ripōko ase orēpyra toto ehtohme,”

tykase.

⁸ Yrome Tumūkuru poko ynara tymeropose Ritonõpo a:

“Ritonõpome mase.

Tuisame oehtoh exikehpyra mana jūme.

Zae oexiryke ipunaka tuisa kurāme mase.

⁹ Zae ehtoh se mase te, zae pyra ehtoh se pyra roropa mase ipunaka.

Morara exiryke kymenekase,

tākye ipunaka oehtohme

imehxo oehtohme roropa,

imehnō motye kuhse oehtohme,”

tykase Ritonõpo Tumūkuru a.

¹⁰ Ynara tykase roropa ynororo eya:

“Oya sero nono tyrise apitoryme.

Kapu roropa tyrise oya, oemary ke, Ritonõpome oexiryke.

¹¹ Enahnōko mǎ onyrytyã repe.

Yrome omoro orihpỹme mase jumāme.

Xihpyryme onyrytyã mǎ exīko repe upo xityã samo.

¹² Upo sã toto amēnōko ropa mase,

toto myakāmatohme.

Yrome omoro mase etyorōmara.

Tamuhpōme exipyra mase roropa,”

tykase Ritonõpo Tumūkuru a.

¹³ Ynara tykase roropa Ritonõpo Tumūkuru a:

“Oporohko tāna. Tuisamehxo mexino ymaro.

Ozehnotokō poremākapōko ase,

opoetoryme toto rīko ase roropa,”

tykase Ritonõpo eya. Yrome morara kara kynexine tynenyohtyamo a.

¹⁴ Naeroro oturuxi Ritonõpo nenyohyã poko. Kapu ae inenyohyã mokaro. Tupūke pyra rokē mǎ toto. Toto aropōko Ritonõpo mana tarōkō akorehmatohme. Tynypy-nanohtyã akorehmase toto aropōko mana.

2

Kypynanohtokō kurã poko

¹ Morara exiryke otato sehtone omi kurã totase kyya xine ahtao. Tomeseke sehtone aomipona exikehpyra kuehtokōme.

² Ritonõpo nenyohyã omihpyry zae kynexine. Zae ehtoh poko tutuarōtanohpose imehnomo. Toto omihpyry omipona pyra exiketō tuānohse toto iirypyrykō ehepyryme.

³ Yrome Kuesêkõ Jezu omiry mokaro omihpyry motye kuhse mana. Otato pyra kuahtao xine kuãnohtorÿko mana, ekurehpyra mana. Osemazuhme kypynanohtohkõ poko tyya kynoturune. Morarame etananõ roropa kutuarõtanohpotone zae aehtoh poko.

⁴ Ritonõpo roropa zae toehtoh poko kutuarõtanohpotone tyjमितunuru eneporyke, kurâkõkara kurâkary poko, enara. Typoetory tõ tyjamihtanohpose Tuzenu a tyotyorõ waro toto ehtohme orëpyra toto ehtohme imehnõ Jezu poetory akorehmatohme emero porehme. Ise toehtopõpyry ae ro tyjamihtanohpose toto eya.

Kyrixtu enurutopõpyry ahnome kypynanohnekõme

⁵ Sero nono tyrisenã tyrise ropa ahtao, sero põkõ esëme tynenyohtyã onyripyra Ritonõpo exiiko mana. Moro poko ourutorÿko ynanase seromaroro.

⁶ Mãpyra ynara tymerose imepyny a Ritonõpo omiryme:
“Otyme kure yna, ahnome rokë ynanase?”

Yrome yna poko osenetupuhnõko mase.

Orihketõme ynanase,
yrome yna pyno ro mase.

⁷ Tyrise ynanase oya onenyohtyã
ime exiry sã pyra aporo;

tuisamehxo tyrise roropa ynanase oya,
onyrityã esëme.

⁸ Ajमितunuru poe emero esëme tyrise ynanase oya,”
me tymerose imepyny a Ritonõpo omiryme. Naeroro, emero esëme karyke, emero esëme toehse toh mã repe. Yrome ahno enëko sytatose emero esëme pyra ro.

⁹ Yrome Jezu poko enetupuhnõko sytatose. Axitaõ rokë tuisame hkopyra toehse ynororo Ritonõpo nenyoyhtyã poetoryme samo. Mame Ritonõpo omi poe toorihse ynororo kymyakãkõme, orihpyra kuehtohkõme, kypyno xine Ritonõpo exiryke. Mame toorihse exiryke tuisamehxo Jezu tyrise ropa Ritonõpo a. Emero esëme tyrise eya.

¹⁰ Tuaro Ritonõpo kynexine Tumũkuru tuarimapory poko. Ynara tykase ynororo Tumũkuru poko: “Toetuarimaryke iirypyrymãkõ kurâkary waro exiiko mana,” tykase. Emero ritõme ynororo. Tynyrytyã onenahkapopyra roropa mana. Tuhkãkõ eahmary se ynororo, tyya toto ytotohme typoenõme toto ehtohme, tymaro tuisame toto ehtohme.

¹¹ Kuesemazupurukõme toexiryke kukurãkatorÿko mana, kyyrypyrykõ korokãko roropa mana, Kumykõme roropa Jũ ehtohme. Naeroro ihximyra mana tyekyryme kuehtohkõ poko.

¹² Ynara tykase ynororo Tummy a:

“Papa onyrihpyry poko jakorõ tõ zurũko ase.

Opoko eremiãko ase, kure oekarõko ase opoetory tõ maro tõximõse yna ahtao,”
tykase.

¹³ Ynara tykase roropa ynororo: “Ritonõpo, oenetupuhnõko ase,” tykase. “Taro ase typoenõ maro, moxiã onekarotyã ya,” tykase Jezu.

¹⁴ “Ypoenõ moxiamo,” kynako Jezu kypoko xine. Ahnome kuexirykõke kysã xine Jezu toehse, ahnome, tupũke, tumunure roropa, enara. Ahnome toehse ynororo toorihthohme, toorikyry ke joroko tamuru enahkatohme, kuorikyrykõ esëme sã joroko tamuru exiryke.

¹⁵ Kuorikyrykõ zuno kuexirykõke tymyhse sã sexiátose. Joroko tamuru namotome sexiátose. Yrome joroko tamuru enahkaryke tyya tymyhpokase ropa sã sytatose eya.

¹⁶ Zuaro sytatose. Ahnome toehse Jezu tynenyohtyã akorehmatohme pyra tyya. Ynara tymerose Ritonõpo omiryme sero poko: “Tooehse ynororo Aparão pakomotyã akorehmatohme rokë tyya,” me tymerose Ritonõpo omiryme.

¹⁷ Morara exiryke tupūke exiketyme toehse ynororo, takorō tō samo, kymarokō samo. Kysā xine toehse ynororo zae tōturutohme kypoko xine Ritonōpo a, kypy-nanohnekōme roropa toehthome. Ritonōpo omipona toexiryke kyyrypyrykō korokāko mana kyyrypyrykō topehmase exiryke tyya.

¹⁸ Tukahse ynororo joroko tamuru a iirypyryme tyritohme repe. Toetuarimase roropa ynororo. Naeroro kuakorehmarykō waro mana tukahse kuahtao xine joroko tamuru a.

3

Jezu poko Moeze poko roropa

¹ Wekyry tōme matose. Jezu akorō tōme sytatose, toahmase Ritonōpo a kuexirykōke ipoetoryme kuehtohkōme. Osenetupuhtoko Kuesēkō Jezu poko. Tonehpose ynororo Ritonōpo a tymaro oturuketō tuisaryme aehtohme, kypoko xine aoturutohme Tummy a, tonetupuhtohkō poko. Ihximyry sytatose roropa Kuesēkōme Jezu ekarory poko.

² Tymoise Ritonōpo Jezu a kynexine. Tymenekaḥpō omipona kynexine, Moeze sā toerohtoh poko. Moeze a roropa tymoise Ritonōpo toerohtoh poko, Ritonōpo poetory tō poko, Izyraeu tō poko.

³ Yrome Jezu Moeze motye kuhse kynexine, tuisamehxo. Tapyi amone eneryhtaō kyya xine: “To! Emese kure mase. Tapyi rine nymyry mase,” āko sytatose eya. Yrome tapyi a morara kara sytatose. Moro saaro Moeze motye kuhse Jezu mana.

⁴ Mame tapyi rinanōme sytatose. Tuhke tapyi rihpō nae. Yrome Ritonōpo emero ritōme kuhse mana. Emero tyrise sytatose Ritonōpo a.

⁵ Moeze a Ritonōpo tymoise kynexine ipoetory tō eraseme sā rokene. Ritonōpo namotome kynexine. Urutōme roropa kynexine Ritonōpo poe. Ritonōpo nekarory poko imeīpo tōturuse ynororo.

⁶ Yrome Kyrixtu a Ritonōpo tymoise kuhse, Moeze motye kuhse. Tummy omipona kynexine tapyi esē nymyry samo, Ritonōpo mūkurume exiryke. Mame Ritonōpo poenōme sytatose oserehpyra kuahtao xine, Kuesēkō onenetupuhkehpyra kuahtao xine te, penekkehpyra kuahtao xine Kuesēkō eraximary poko, enara. Imehnō motye kuhse Jezu exiryke onenetupuhkehpyra sehtone.

Ritonōpo poetory tō oserematoḥ poko sero

⁷ Ynara āko Ritonōpo Zuzenu:

“Seroae Ritonōpo omiry etaryhtaō oya xine,

⁸ otato ehtoko. Ekurehpyra ehtoko.

Pake atamurukō ehtopōpyry sā pyra ehtoko ahno esao pyra toto ahtaō.

Ynara tykase toto: ‘Ritonōpo se pyra sytatose Kuesēkōme.

Aomipona pyra sehtone.

Kuānohpyra xine mana,’ tykase toto.

Onymoipyra toḥ kynexine.

Tosēkō tukahse eya xine.

⁹ Moroto atamurukō jukuhne toto, tyehno xine jehtohme.

Yjमितunuru tonese tyya xine ahtaō ro jukuhne toto.

¹⁰ Morara exiryke 40me jeimamyry mokaro zehno toehse ywy.

Ynara akene: ‘Azahkuru rokē mokaro osenetupuhnōko mana.

Jomipona pyra ekurehnōko mā toto,’

akene toto poko.

¹¹ Toto zehno exine.

Naeroro ynara akene:

‘Jesaka omōpyra ekurehnōko mokaro mana.

Jūme omōpyra mā toto jesaka ymaro oserematoḥ taka,’ akene,”

tykase Ritonõpo Zuzenu.

¹² Wekyry tomo, tomeseke ehtoko oorypyrykõ poko oexirykõino okurohtao xine Kuesëkõ onenetupuhkehpyra oehtohkõme, Ritonõpo onurumekara roropa oehtohkõme. Jũme orihpỹme Ritonõpo mana.

¹³ Yrome Ritonõpo omipona oehtohkõme atakorehmatoko kokoro rokene. “Taroino jomipona ehtoko,” karyhtao Ritonõpo a kyaa xine atakorehmatoko, toiro Jezu poetory osenekunopyryino tyrypyry poko.

¹⁴ Kyrixtu maro oxiekyryme sytatose. Osepeme roropa imaro sytatose Ritonõpo onenetupuhkehpyra kuahtao xine, apitoryme Jezu enetupuhtopõpyry saaro kyaa xine ipoetoryme toehse kuahtao xine.

¹⁵ Ritonõpo omiryne ynara tymerose:

“Seroae Ritonõpo omiry etaryhtao oya xine otato ehtoko.

Ekurehpyra ehtoko.

Pake atamurukõ ehtopõpyry sã pyra ehtoko.

Ahno esao pyra tahtao xine

onymoipyra toh kynexine,”
me tymerose.

¹⁶ Onokãkõ Ritonõpo omiry etaxĩpo otato pyra toehse? Onokãkõ onymoipyra toehse roropa? Arypyra. Ejitu poe Moeze narotyamo, Moeze ekahmahpõkomo emero.

¹⁷ Onokãkomo a Ritonõpo zetũ tanỹse 40me jeimamyry? Arypyra. Iirypyrymãkomo a jetũ tanỹse. Naeroro toorihse toto ona po, ahno esao pyra.

¹⁸ Morarame ynara tykase Ritonõpo: “Jũme ytopyra mã toto ynekarohpyry pona. Oserematoh taka ytopyra ekurehnõko mã toto,” tykase. Onokãkõ poko morara tykase nae? Arypyra. Tymoipyra aehtyã poko morara tykase, tõmipona pyra toto exiryke.

¹⁹ Naeroro ynara enetupuhnõko sytatose, Ritonõpo nekarohpyry pona ytopyra tokurehse toto onenetupuhpyra tokurehse toexirykõke.

4

¹ Zae ro Ritonõpo omihpyry mana kyaa xine. “Oesëkõme jenetuputyryhtao oya xine omõnõko matose jesaka, ymaro oseremãko matose,” katopõpyry zae mana. Naeroro tomeseke sehtone, ekurehpyra kuehtohkõme, ynara kara Ritonõpo ehtohme kypoko xine: “Mose omõpyra mana jesaka. Ymaro oseremara mana, ekurehnõko,” kara Ritonõpo ehtohme kypoko xine.

² Moro omi kurã totase kyaa xine, mokaro pakatokõ saaro. Totase eya xine repe. Yrome otato pyra toh toehse onenetupuhpyra toexirykõke.

³ Yrome kymarokomo, enetupuhnanõme kuexirykõke, Ritonõpo maro exĩko sytatose. Imaro oseremãko sytatose, aomihpyry ae ro. Ynara tymerose Ritonõpo omiryne aomipona pyra exiketõ poko:

“Toto zehno exine.

Naeroro ynara akene,

jesaka omõpyra ekurehnõko mã toto.

Jũme ytopyra mã toto moro pata pona.

Ymaro ytopyra mã toto oserematoh taka.”

Morara tymerose Ritonõpo omiryne pakatokõ poko. Moino ro, sero nono ritopõpyry poe ro, aerohtoh tõtyhkase roropa.

⁴ Mame 7me ãmepyry poko ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “7me tõmehse ahtao tõtyhkase ynororo tynyriry tõ riry poko, mame tõseremase ynororo,” me tymerose.

⁵ Ynara tymerose roropa moro poko Ritonõpo omiryne: “Jũme ytopyra mã toto ymaro oserematoh taka,” tykase.

⁶ Osemazuhme aomiry etananomo a aomiry totase repe. Yrome Ritonõpo esaka omõpyra tokurehse toto oserematoh taka, onenetupuhpyra toexirykõke. Yrome imehnõ mã Ritonõpo maro exiko. Esaka omõnõko toh mana oseremase.

⁷ “Taroino jomipona ehtoko,” tykase Ritonõpo eya xine repe ayatorykohtao ahno esao pyra. Yrome aomipona pyra tokurehse toto. Morara exiryke tuhke jeimamyry taropose ahtao morara tykase ropa Ritonõpo. Ynara tymerose Tawi a Ritonõpo omiryne:

“Taroino jomiry etaryhtao oya xine,
 jomipona ehtoko.
 Ekurehpyra ehtoko,”
 tykase.

⁸ (Otarãme imepỹ ynara ãko mana: “Jozue ekepyry a Ritonõpo poetory tarose Ritonõpo nekarohpyry pona, oserematoh pona,” ãko repe. Yrome zae pyra morara kary.) Ritonõpo esaka nymyry toto anaropyra Jozue kynexine. Ritonõpo oserematoh taka toto anaropyra kynexine. Ritonõpo esaka nymyry tarose toto ahtao eya aoserematohkõme: “Taroino jomipona ehtoko,” kazomopyra Ritonõpo exiry.

⁹ Naeroro Ritonõpo nekarory anapoipyra ro ipoetory tõ mana, oserematoh nae ro exiryke Ritonõpo maro, Ritonõpo oserematopõpyry saaro pake omazüetatomykaponato ae.

¹⁰ Esaka tomõse kuahtao xine kuoserematohkõme Ritonõpo maro, kuerohthkõ poko pyra exiko sytatose, oseremãko sytatose Ritonõpo saaro, erohkehõpo Ritonõpo osere-matopõpyry saaro.

¹¹ Naeroro ehmaropa Ritonõpo a. Aomipona yronymyryme sehtone imaro kuosere-matohkõme.

¹² Ritonõpo omiry isene exikety sã kuamorepatorỹko mana. Emese kure exikety sã roropa zonetyã enetupuhpõko mana. Osetato taerẽ rato ahtao omõnõko mã etyppyry pona tõsẽ worrytao. Ike tõsẽ sahsahkãko sytatose roropa, zehpo osenẽko ipũ tysahkase ahtao. Moro rato sã Ritonõpo omiry mana. Imotye kuhse mana, osetato taerẽ exikety motye etaryhtao kyya xine. Kuosenetupuhtohkõ jarao sã exiko mana kyya xine. Kypenetatohkõ roropa jarao sã exiko kyya xine. Zonetyã enetupuhpõko Ritonõpo omiry mana, emero zuaro Ritonõpo exiryke.

¹³ Otonẽsaromepyra sytatose kueneypyra xine Ritonõpo ehtohme. Tynyrytyã emero porehme enẽko Ritonõpo mana. Kuykuytorykõ enẽko mana kuosenetupuhtohkõ roropa enẽko mana. Mame imeiõpo Ritonõpo epataka ytõko sytatose emero porehme. Toiroro Ritonõpo epataka osekarõko sytatose kynyrytyãkõ poko. Naeroro kytamurukõ ehtopõpyry sã pyra sehtone, Ritonõpo onenetupuhpynõ ehtopõpyry sã pyra. Aomipona sehtone ekurehpyra kuehtohkõme kuomomyrykõ poko Ritonõpo esaka.

Ritonõpo maro oturuketõ tuisaryme Jezu ehtoh poko

¹⁴ Morarame Jezu Ritonõpo maro oturuketõ tuisaryme mana. Kynonuhne kapu aka, Ritonõpo esaka, kypoko xine oturuse Tummy maro, kuakorehmapose xine. Naeroro onenetupuhkehpyra sehtone. Imehnõ onurukehpyra sehtone roropa ipoko.

¹⁵ Ritonõpo maro oturuketõ tuisaryme mokyro mana, kuakorehmanekomo. Jamihme pyra kuehtohkõ waro mana ipunaka, kysã xine tukuhse toexiryke joroko tamuru a iirypyryme tyritohme repe. Yrome iirypyryme pyra kynexine ipunaka.

¹⁶ Morara exiryke oserehpyra sehtone. Soturutone Ritonõpo maro, kypyno xine exiryke. Kyyrypyrykõ korokãko mana. Kypyno xine toexiryke jamihme kyritorykõ mana, kyyrypyrykõ poko kyrirykõ se joroko tamuru ahtao.

5

¹ Juteu tō Ritonōpo maro oturuketō tuisary ahnome rokē toh mana, kysā xine. Tymenekase ynaroro oturuketōme Ritonōpo maro imehnō poko, toto zehno pyra Ritonōpo ehtohme. Naeroro tynekarory etapāko toh mana Ritonōpo a ekarotohme ahno rypyry korokapotohme.

² Ahnome rokē toexirykōke kysā xine, putupyra exiketō zehno pyra toh mana. Azahkuru roropa toto ahtao toto zehno pyra ro toh mana. Nupunato toto enery waro roropa toh mana.

³ Morara exiryke tynekarory etapāko toh mana iirypyrymākō rypyry korokapotohme. Imehnō rypyry rokē kara korokapotohme, tynekarorykō etapāko toh mana. Tyyrypyhpyke toexirykōke tyrypyrykō korokapotohme roropa tynekarorykō etapāko toh mana.

⁴ Tamoreme pyra Ritonōpo maro oturuketō tuisaryme exīko mā toto. Tuisamehxo toexiry se exikety ahtao exipyra mana. Ritonōpo a tymenekase ahtao rokē, imaro oturuketō tuisaryme exīko mana Arāo menekatopōpyry saaro.

⁵ Moro saaro Kyrixtu, Ritonōpo nymenekahpyry tamoreme pyra tooehse. Ritonōpo ynara tykase eya:

“Umūkurume mase.

Seroae omyme jehtoh ekarono,”

tykase ynororo.

⁶ Ynara tymerose roropa Ritonōpo omiryne:

“Omoro mase ymaro oturukety jumāme,

Meukizeteke ehtoh samo,”

tykase ynororo.

⁷ Morarame Jezu sero nono po tahtao, tōtururuhtao sam tykase Ritonōpo neneryme. Tātasamase roropa ynororo yronomyryme. Ipynanopyry waro Jumy, orihpyra aehotohme. Mame typoko epyrypara Jezu exiryke, Tummy omipona roropa exiryke, aomiry totase Ritonōpo a.

⁸ Mame Ritonōpo mūkurume tahtao ro Tummy omipona toehse ipunaka toorikyry ponāmero.

⁹ Morarame toetuarimatopōpyryke kypynanohnekōme toehse ynororo. Jūme typynanohse sytatose eya tōmipona toehse kuexirykōke.

¹⁰ Naeroro oturuketō tuisaryme tyrise ynororo Ritonōpo a, Meukizeteke ehtopōpyry samo.

Sē nase Ritonōpo rumekahpōkō wānopyry poko

¹¹ Ritonōpo maro oturuketō tuisaryme Jezu ehtoh poko tuhke nae ase. Oururukō se roropa ase repe. Yrome tupime āmoreparykō ya, tūpore sã õsenetupuhtohkō exiryke. Onenetupuhpyrahme sã matose.

¹² Okynā matose Jezu poetoryme repe. Yrome imehnō amorepary waro pyra ro matose. Āmoreparykō se matose āmorepatopōpyrykō poko ropa pake Jezu enetupuh-topōpyry saaro oya xine. Morohne kure repe. Yrome awātarykō se roropa matose. Poeto pitiko sã matose. Suhsu se rokē mā toto tōsē onyry waro pyra toexirykōke. Mokaro sã matose tupimākara rokē waro oexirykōke.

¹³ Enurusenā kō zae ehtoh waro pyra mā toto, zae pyra ehtoh waro pyra roropa mā toto. Enurusenā kō sã matose.

¹⁴ Kokoro rokē Ritonōpo omipona kuahtao xine aomiry waro exīko sytatose. Tupime ehtoh waro roropa exīko sytatose. Morara kuahtao xine tōsē õnanō sã exīko sytatose. Zae ehtoh Ritonōpo a waro exīko sytatose, zae pyra ehtoh waro exīko roropa sytatose.

6

¹ Morara exiryke itamurumehxo satamorepatone Kyrixtu poko, aomipona kuehtohkõme. Osemazuhme tuhke pyra ãmorepatopõpyrykõ kynexine Jezu enetupuhpitoryhta oya xine. Ynara ãmorepatopõpyrykõ kynexine, oorypyrykõ rumekary poko oya xine te, Ritonõpo enetuputyry poko,

² ahno ãpurihkary poko te, Ritonõpo Zuzenu apoiry poko oya xine erohtohme imehnõ Jezu poetory tõ akorehmary poko, aorihtyã ãsemãkapory ropa poko te, kurãkõ apiakatohtoko, enara.

³ Ritonõpo waro toehse awahtao xine morohne poko atamorepatoko osemazuhme. Yrome atamorepatoh nae ro mana. Naeroro Ritonõpo ise ahtao itamurumehxo satamorepatone.

⁴ Mame imepyny a Jezu enetupuhxõpo, turumekase ropa eya ahtao tupime kuhse mana tyrypyry rumekary ropa eya Jezu enetupuhthome ropa tyra tosẽme. Osemazuhme Jezu tonetupuhse eya xine repe. Ritonõpo poetoryme toehse toto. Ikurohtaka xine tomõse Ritonõpo Zuzenu.

⁵ Ritonõpo omiry kure exiry waro toehse mã toto. Ritonõpo jamitunuru waro toehse roropa mã toto. Emero motye Ritonõpo imehxo exiry tonetupuhse eya xine roropa repe.

⁶ Moromeõpo Kuesẽkõ Kyrixtu enetuputyry turumekase ropa eya xine. Morara exiryke mokaro anakorehmasaromepyra imehnõ mana, iiryryrykõ rumekary ropa poko eya xine, Kyrixtu enetuputyry ropa poko eya xine, enara. Tosẽkõme Ritonõpo enetupuhxõpo, turumekase ropa tyra xine ahtao ynara sã mana, Ritonõpo mükuru exixihmazomory ropa sã mana wewe pokona onenetupuhpyra ropa toehse toexirykõke. Jarao ihxirory ropa sã mana imehnõ neneryme. Popyra mana ipunaka.

⁷ Otupikõ poko osenetupuhthoko. Konopome ahtao anarykatyãkõ ahtãko mana. Eperytãko mana. Otyro zamaro nono ahtao tãkye exõko matose. Morararo Ritonõpo, tãkye roropa mana tutupi kurã eneryke tyra.

⁸ Yrome otupikõ po ãtaryka rokẽ tahtase ahtao, omoxino tõkehko, sairi tõkehko, popyra oya xine mana. Morararo popyra rokẽ tutupi eneryke tyra tutupi zehno exõko Ritonõpo mana. Otarãme ihtomapõko mana. Apoto zukãko mana, jahkapotohme.

⁹ Wekyry tomo, otuarõtanohtrõko ase opyno xine jexiryke tomeseke oexirykõ se roropa jexiryke. Yrome Jezu poetoryme nymyry oekarotrõko ynanase. Naeroro tupito kurã sã matose yna a Jezu enetuputyryke oya xine.

¹⁰ Zae rokẽ Ritonõpo ãpiakatorõko mana. Wenikehpyra ynoroero oerohtopõpyrykõ poko aomipona. Ipyno oexirykõke imehnõ Jezu poetory takorehmase oya xine. Imehnõ akorehmãko ro matose.

¹¹ Penekehpyra oehtohkõ se ynanase Jezu poetory pyno oexirykõ poko. ãtamoreparykõ se roropa ynanase Ritonõpo poko, zuaro kuhsehxo oehtohkõme. Aomipona oehtohkõ se ynanase oorikyrykõ ponãmero, imaro oehtohkõ ponãmero. Atamorepakehpyra awahtao xine, aomipona exikehpyra roropa awahtao xine orẽpyra exõko matose Ritonõpo enetuputyry poko.

¹² Akõme exiketõ sã pyra ehtoko. Jezu onenetupuhkehpyra ehtoko. Penekehpyra ehtoko roropa openetatohkõ eraximary poko oya xine. Mame Ritonõpo nekarory kurã apoõko matose.

Sẽ nase ajohpe pyra Ritonõpo ehtoh poko

¹³ Mame Aparão a ynara tykase Ritonõpo pake: “Kure orõko ase,” tykase. Mame ynara tykase roropa: “Jomihpyry ae ro kure orõko ase,” tykase, ajohpe pyra toexiry waro Aparão ehtohme. Mame Ritonõpo motye exikety pyra mana. Ynoro rokẽ Imehxo Exiketyme mana. Naeroro tamoreme rokẽ zae toehtoh tokarose Aparão a. Ritonõpome toehtoh tokarose eya.

¹⁴ Ynara tykase ynororo Aparão a: “Ekurehpyra ase. Kure rokẽ orĩko ase. Tuhkãkõ ekarõko ase roropa oya apakõme,” tykase Ritonõpo Aparão a.

¹⁵ Morarame toraximase Aparão a, toraximase. Mame penekhepyra toexiryke Ritonõpo nekarohpyry tapoise eya rahkene.

¹⁶ Toipe sytatose. “Ekurehpyra ase,” karyhtao imepyny a kyya xine, ajohpe se pyra kuahtao xine imepỹ imehxo exikety netaryme morara ãko sytatose. Morarame mokyro imehxo exikety pokoino kuomihpyrykõ ae emero tyrĩko sytatose ekurehpyra. Tokurehse kuahtao xine ehxirõko sytatose toipe. Naeroro: “Ekurehpyra ase,” karyhtao imehxo exikety netaryme, oseosezuhpyra exĩko sytatose toipe.

¹⁷ Morararo Ritonõpo: “Kure orĩko ase,” tykase tahtao, ekurehpyra mana. Mame ekurehpyra toehtoh poko jũme kutuarõtanohpotorỹko mana. Naeroro: “Ekurehpyra ase. Jomihpyry ae ro kure orĩko ase,” tykase ynororo.

¹⁸ “Jomihpyry ae ro kure orĩko ase,” tykase toexiryke: “Ekurehpyra ase,” tykase roropa toexiryke, asakoro nae sytatose etyorõmara exiketomo. Ajohpe ehsaromepyra Ritonõpo mana. Naeroro kuewomanekõ maro toehse sytatose. Aomiry kurã etaryke kyya xine, oserehpyra sytatose. Kuytorykõ eraximãko sytatose Ritonõpo esaka. Naeroro onurumekara sytatose.

¹⁹ Ritonõpo omihpyry ae kuytorykõ eraximãko sytatose Ritonõpo esaka. Aomiry onurumekara sytatose. Oserehpyra sytatose kukurohtao xine. Kuesẽkõ onenetupuhkehpyra sytatose roropa. Imaro Ritonõpo esaka ytõko sytatose. Seromaroro tapurepyra toehse mana. Topohme ytõko sytatose Ritonõpo esaka.

²⁰ Jezu osemazuhme moro taka tomõse kuakorehmatohkõme. Ritonõpo maro oturuketõ tuisaryme imehxo toehse ynororo, kuakorehmanekõme, jũme, Meukizeteke ehtopõpyry samo.

7

Meukizeteke tuisame ehtoh poko

¹ Mame mokyro Meukizeteke, tuisame kynexine pake, pata Sarẽ esẽme. Ritonõpo maro oturuketyme roropa kynexine. Emero esẽme imehxo Ritonõpo mana. Morarame Aparão tyekyry tõ puxihkaxĩpo zehnotokõ wino toeramase ropa, tuisa tõ etapaxĩpo. Mame tosaka tooepyry ropa ahtao tõseporyse Meukizeteke maro. Mame Aparão eneryke tyya ynara tykase ynororo: “Kure orĩko Ritonõpo mana. Morararo mã kure ya,” tykase ynororo.

² Mame tymõkomory tapiakase Aparão a tynetapatyã mõkomohpyry. Omame porehme ahtao toiro touse eya ekarotohme Meukizeteke a. “Meukizeteke,” kary: “Tuisa imehxo, Zae exikety,” kary. Sarẽ esẽme esety akorõ kynexine. “Sarẽ,” kary: “Torẽtyke pyra kyrihpõkõ,” kary roropa.

³ Meukizeteke zũ poko, jẽ poko roropa itamuru tõ poko roropa onymeropyra tokurehse toto ipunaka. Aenurutopõpyry poko aorikyry poko roropa zuaro pyra sytatose imerohpyry pyra exiryke. Naeroro Ritonõpo mũkuru ehtoh sã kynexine. Ritonõpo maro oturuketyme exikehpyra ynororo jumãme.

⁴ Etatoko pahne, tuisamehxo Meukizeteke exiry enetupuhtoko. Aparão juteu tõ tamuru. Yrome eya ro tynetapatyã mõkomohpyry tapiakase, zokonaka ekarotohme Meukizeteke a, tynekaroryme Ritonõpo a.

⁵ Rewi pakomotyã poko ourutorỹko ase. Ritonõpo maro oturuketõme toto ahtao Ritonõpo nymeropohpyry poe ynara ãko mã toto imehnõ juteu tomo a: “Omõkomorykõ apiakatoko zokonaka ekarotohme yna a,” ãko mã toto tyekyry tomo a. Aparão pakõme toto ahtao ro: “Zokonaka ekarotoko yna a,” ãko mã toto eya xine.

⁶ Yrome Meukizeteke Rewi parÿpyryme pyra kynexine. Rewi parÿpyryme pyra tahtao ro Aparão napiakahpyry apoine. Aparão mokyro: “Kure orïko ase,” katopõpyry etahpõ Ritonõpo a. Eya: “Kure orïko Ritonõpo mana. Morara kure ya,” tykase Meukizeteke.

⁷ Zuaro sytatose, imepyny a: “Kure orïko Ritonõpo mana,” kahpõ tuisamehxo mana. Morara katopõpyry etahpõ tuisame hkopyra mana. Naeroro Meukizeteke Aparão motye kynexine, tuisamehxo.

⁸ Etatoko pahne, mokaro Ritonõpo maro oturuketõ imehnõ napiakatyã apoïko mã toto. Kysã xine rokẽ mã toto, orihketõme roropa mã toto. Mãpyra Meukizeteke a Aparão napiakahpyry tapoise ahtao isene exiketyme kynexine. “Mokyro toorihse,” katoth pyra mana Ritonõpo papẽ poko.

⁹ Naeroro ynara kary se ahtao: “Rewi a roropa Aparão maro ro tymõkomory tapiakase zokonaka ekarotohme Meukizeteke a.” (Rewi pakomotyã mokaro imehnõ, juteu tõ napiakatyã apoinanomo.) Naeroro tynapiakahpyry ekaroneme roropa Rewi kynexine.

¹⁰ Enurupyra ro tahtao moro tokarose eya, ipuhturume ro tahtao Aparão ao. Itamura a tymõkomory tapiakase ahtao, eya roropa tymõkomory tapiakase samo. Mame tynapiakahpyry tokarose sã eya Meukizeteke a, ãko ase Rewi poko.

¹¹ Rewi pakomotyã tyripose Ritonõpo a Izyraeu tõ akorehmatohme, Ritonõpo omipona toto ehtohme. Yrome orẽpyra Ritonõpo omipona exipyra tokurehse toto. Morara exiryke imepÿ tyrise Ritonõpo a toto myakãme Kyrixtu rahkene. Mame Kyrixtu tooehse Arão ehtopõpyry sã pyra. Meukizeteke ehtoh sã toehse ynororo. Mame tyjमितunuru rïko mana kukurohtaka xine Ritonõpo omipona kuehtohkõme.

¹² Moeze omihpyry poe Ritonõpo maro oturuketõme Rewi pakomotyã kynexine. Seromaroro imepÿ tyrise Ritonõpo a typoetory tõ akorehmaneme Arão pakomotyã myakãme. Morara exiryke Moeze nymerohpyry tyorõmary se toehse. Omi kasenato omipona kuehtohkõme, Jezu omipona kuehtohkõme.

¹³ Kuesëkõ Kyrixtu poko ourutorÿko ase. Rewi paryme pyra kynexine. Jekyry tyoro kynexine. Jezu ekery Ritonõpo maro oturuketõme exipitopyra kynexine.

¹⁴ Juta paryme rokẽ kynenurune Kuesëkõ Jezu. Juta pakomotyamo a: “Ritonõpo maro oturuketyme exiko,” kapitopyra Moeze kynexine. Naeroro mokaro Ritonõpo maro oturuketõ sã pyra Jezu Kyrixtu kynexine. Tyoro kynexine rahkene.

Ritonõpo maro oturukety kasenato kurã kuhse ehtoh poko

¹⁵ Naeroro tupime pyra ynara enetuputyry, tyoro oturukety Ritonõpo maro toehse, Meukizeteke ehtopõpyry samo.

¹⁶ Ritonõpo maro oturuketyme toehse ynororo ahno omi poe pyra, Rewi parÿpyryme toehtopõpyryke pyra roropa. Yrome tyjमितunuru poe Ritonõpo maro oturuketyme toehse ynororo orihpÿme exiketyme toexiryke jumãme.

¹⁷ Ynara tymerose Tawi a Ritonõpo omiryne: “Ymaro oturuketyme nymyry mase, jũme, Meukizeteke ehtoh samo,” tykase.

¹⁸ Jamihme pyra mokaro kynexine, Moeze nymerohpyry omipona se exiketomo. Zae nymyry ehsaromepyra toh kynexine Ritonõpo neneryme, jamihme pyra toexirykõke. Morara exiryke: “Jomihpyry pakato omipona ehtoko,” kara Ritonõpo toehse.

¹⁹ Moeze nymerohpyry omipona se exiketõ kure ehsaromepyra toh kynexine emero. Naeroro mãsa rokẽ typenetatohkõ eraximãko toh kynexine. Seromaroro imepÿ tokarose Ritonõpo a kyra xine kypoko xine oturuketyme Kyrixtu. Imehnõ penetatoh motye kuhse kypenetatohkõ kure mana. Naeroro orẽpyra kypenetatohkõ eraximãko sytatose.

Ritonõpo maro oturuketyme kurehxo

²⁰ Ritonõpo omihpyry roropa nae sytatose: “Ekurehpyra ase,” katopõpyry Ritonõpo a Jezu poko. “Ymaro oturuketyme mana, jumãme,” katopõpyry roropa nae. Morara kapitopyra Ritonõpo imehnõ poko, tymaro oturuketõme toehse toto ahtao.

²¹ Yrome Ritonõpo maro oturuketyme toehse Jezu, ynara katopõpyry ae ro Ritonõpo a: “Ekurehpyra ase.

Jũme onytyromara ase roropa.

Omoro mase ymaro oturuketyme

imehnõ akorehmatohme jumanatome,”

katopõpyry ae ro.

²² Naeroro: “Ekurehpyra ase,” tykase Ritonõpo exiryke tymaro oturuketyme Jezu tyrise ahtao orõpyrahxo Jezu toehse, Tummy omiry kasenato poe. Iirypyrymãkõ rypyry korokary poko ekurehpyra mana jũme, enetuputyryke eya xine. Morara kure kuhse mana.

Kurehxo Jezu exiry jũme exiryke

²³ Ynara roropa, mokaro Rewi pakõ Ritonõpo maro oturuketõ tuhke kynexine orihketõme toexirykõke. Toorihse tahtao xine toerohkehse toto.

²⁴ Yrome Jezu jũme isene mana. Naeroro toerohtoh onekaropyra mana imehnomo a. Jumãme Tummy maro oturuketyme mana kuakorehmanekõme.

²⁵ Jumãme toexiryke iirypyrymãkõ pynanopyry waro mana. Toto oepiryhtao tyya, Jezu enetuputyryke eya xine toto pynanohnõko Ritonõpo mana. Orihpỹme Jezu exiryke oturukehpyra mana Tummy maro, kure toto riry poko.

Kurehxo Jezu mana, zae ipunaka exiryke

²⁶ Naeroro Jezu kuakorehmanekõme mana. Ritonõpo maro Oturukety imehxo mana. Kure mana. Tyrypyhpyke pyra mana ipunaka. Azahkuru pyra mana, enara. Tapiakase mana iirypyrymãkõ wino. Ritonõpo esaka tõnuhse, kapu moinakoxi.

²⁷ Imehnõ Ritonõpo maro oturuketõ tuisary sã pyra Jezu mana. Kokoro rokẽ tynekarory etapary se mokaro mana, tyrypyrykõ ehepyryme osemazuhme, imehnõ rypyry ehepyryme roropa. Yrome Jezu toiro rokẽ toorihse. Tynekaroryme tõsekarose Tummy a imehnõ rypyry ehepyryme rokene. Jũme inekarohpyry kure, tyoro onekarozomopyra ehtohme.

²⁸ Moeze omihpyry omipona se exiketõ mã sero põkõ rĩko typoko xine oturuketõme Ritonõpo maro. Kurãkõ nymyry kara menekãko mã toto Ritonõpo maro oturuketõ tuisaryme. Yrome Moeze maro oturukehxĩpo, ynara tykase Ritonõpo Tumũkuru a: “Omoro rokẽ zae mase ipunaka,” tykase ynororo Tumũkuru a. Morara exiryke: “Ekurehpyra ase, mokaro myakãme orĩko ase ymaro oturuketyme jumãme,” tykase Jezu a ynororo.

8

Jezu Kuakorehmanekomo

¹ Ynara ãko rokẽ ynanase, Takorehmaneke sytatose Ritonõpo maro oturukety ke. Tuisamehxo toehse ynororo. Naeroro Ritonõpo Kuesẽkõ apotunuru wino typorohse ynororo kapu ao.

² Kypoko xine Tummy zurũko mana, kuakorehmatohkõme. Ritonõpo maro oturuketõ imehxo exiketõ sã, erohnõko mana. Pake Ritonõpo maro oturuketõ toerohse Ritonõpo Esary Kurã Kuhse tao. Yrome Jezu erohnõko Ritonõpo tapyĩ kurã tao mana, Ritonõpo nyrihpyry nymyry tao, ahno nyrihpyry kara tao.

³ Ritonõpo maro oturuketõ imehxo exiketõ emero tynekarorykõ etapãko mana, tyne-tapatyã munuhpyry arotohme Ritonõpo a. Naeroro Kutuisarykõ roropa tynekarory ke pyra ahtao Ritonõpo maro oturuketyme imehxo exiketyme pyra exiry.

⁴ Sero nono po tahtao Ritonõpo maro oturuketyme pyra exiry, imehnõ oturuketõ nae exiryke. Moeze omihpyry omi poe tynekarorykõ etapãko mã toto tynekarorykõme Ritonõpo a.

⁵ Moeze maro tõturuse Ritonõpo ahtao ypy po kamisa risẽ tamopose eya. Ikuhtoh tonepose eya ipoenohthome, tyriry waro ehtohme. Mame Ritonõpo nyripohpyry risasaka Moeze ahtao tapyime, ynara tykase Ritonõpo eya: “Tomeseke exiko. Ypy po ya ãmorepatopõpyry panõ rokẽ tyritoko ipunaka,” tykase.

⁶ Typoetory akorehmãko Jezu kapu ae. Jezu saaro Moeze omi poe Ritonõpo maro oturuketõ typoetory tõ akorehmãko roropa mã toto. Yrome mokaro motye kuhse kuakorehmatorỹko Jezu mana. Tummy zuruneme nymyry mana kypoko xine. Moeze omihpyry poe Ritonõpo maro oturuketõ erohtoh motye kuhse Jezu erohtoh mana. Morararo Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a motye kuhse Ritonõpo omiry kasene mana Jezu pokoino: “Kure oritorỹko ase,” karyke Ritonõpo a kyaa xine.

⁷ Ritonõpo omihpyry pakato a tukurãkase kuahtao xine kasenato ke onymyakãmara exiry.

⁸ Yrome typoetory tõ tyrypyhpyke ro Ritonõpo a tonese. Ynara tykase: “Imeĩpo, ãko Ritonõpo mana.

Jomiry kasenato ekarõko ase

Izyraeu tomo a, Juta tomo a, enara.

⁹ Jomihpyry ekaroase pake ahtao itamurukomo a.

Poeto zũ sã exiase toto maro.

Poeto emary apoiryhtao arothome,

moro sã Izyraeu tõ aroase Ejitu poe.

Yrome jomipona pyra toh kynexine.

Naeroro toto omiry onetara toehse ywy roropa.

¹⁰ Taroino jomiry kasenato ekarõko ase Izyraeu tomo a.

Taroino, ãko Ritonõpo mana,

jomiry rĩko ase toto kurohtaka.

Toto kurohtao jomiry merõko sã ase

tamoreme sã jomiry waro toto ehtohme,

tamoreme sã jomipona se roropa toto ehtohme.

Mame toto esẽme exĩko ase.

Ypoetoryme roropa exĩko mã toto.

¹¹ Morarame imehnõ tosaõkõ

anamorepara mã toto jomiry poko,

juaro toto exiryke.

Ynara kara exĩko mã toto tosaõkomo a:

‘Kuesẽkõ waro ehtoko,’ kara exĩko mã toto,

juaro toto exiryke, emero porehme.

Tuisa tõ juaro exĩko,

ime pyra exiketõ roropa.

Emero juaro exĩko mã toto.

¹² Mame toto rypyry korokãko ase,

toto onuãnohpyra ase exĩko.

Iirypyrykõ poko wenikehnõko roropa ase jũme,”

tykase.

¹³ “Jomiry kasenato,” karyke Ritonõpo a, aomihpyry osemazuhmã pakatome toehse tymyakãmase eya exiryke. Mame pakatome toehse exiryke, jamihme pyra roropa toehse mana iirypyrymãkõ onukurãkara exiryke. Okynã pyra enahnõko mana jũme.

9

Ritonõpo poko kuehtohkõ poko

¹ Ritonõpo omihpyry osemazupu zae Ritonõpo poko exiketõ ripotoh nae kynexine, zae toto ehtohme Ritonõpo poko toto ahtao. Osa roropa nae kynexine, ahno nyrihpyry, Ritonõpo poko ehtohme.

² Kamisa risē tyrise kynexine tapyime. Jaraohme sã kynexine Ritonõpo Esary Kurano. Moro tao ezuru apõ kynexine. Wyi apo roropa moro tao kynexine. Moro po wyi kynexine. Ritonõpo neneryme tyrise kynexine.

³ Mame imepỹ osa kynexine moro tapyi tao. Kamisa risē akorõ moino kynexine. Ritonõpo Esary Kurã Kuhse moroto kynexine.

⁴ Moro tao uuru risē kynexine, ixtaratu panõ zahkatopo. Ritonõpo omihpyry ẽ roropa moro tao kynexine. Moro ao: “Ywy ase Ritonõpo, oesẽkomo. Jomipona ehtoko ipunaka. Kure rokẽ ehtoko,” katopo Ritonõpo a moro ao kynexine. Moro kaxo, uuru ke tukurihpase kynexine. Moro kaxo ao roropa uuru risē kynexine otyro ẽme kasana sã tyrihpyry, kapu ae Ritonõpo nenehpohpyry Izyraeu tõ napyryme. Moro ke pehme uuru risē kynexine. Arão myxihpyry roropa kaxo ao kynexine. Tarỹke kynexine. Topu risē roropa kaxo ao kynexine, pipahme exiketõ asakoro. Ipokona tymerose kynexine tõmiry Ritonõpo a.

⁵ Mame moro kaxo po kapuaõkõ kuhtoh kynexine. Uuru risē kynexine asakoro kurãkomo, Ritonõpo moroto ehtoh enetupuhtohme. Toto aporiry tãtaporamase kynexine asakoro. Moroto iirypyrymãkõ zehno pyra Ritonõpo ehtoh enetupuhtoh kynexine toto rypyry korokaxĩpo. Yrome moro poko emero amorepary se hkopyra ase seromaroro.

⁶ Morohne riry tõtyhkase ahtao Ritonõpo maro oturuketõ omõsene toto, Ritonõpo Esary Kurã taka. Tutõtase ropa toto moro tae toerohkehxiõpo xine.

⁷ Yrome Ritonõpo maro Oturukety imehxo exikety rokẽ tomõse moinakoxi, Ritonõpo Esary Kurã Kuhse taka. Toiro jeimamyry pune omõsene ynororo. Yrome omõpyra exiry munu anaropyra ahtao tymaro, Ritonõpo neneryme, tyrypyry korokapotohme, imehnõ rypyry korokapotohme roropa, enara. Ynara exiryke, otarame tyrypyrykõ poko toehse tahtao xine tuaro pyra toh kynexine.

⁸ Morohne ke Ritonõpo Zuzenu ynara kuamorepatorỹko mana, kuesemarykõ Ritonõpo a, onenepopyra ro kyaa xine kynexine. Ahno nyrihpyry kamisa risē tapyime Ritonõpo poko ehtohme, moro enahkara ahtao ro kuesemarykõ nymyry Ritonõpo a onenepopyra ro kyaa xine kynexine.

⁹ Ikuhtoh rokẽ kynexine kuamorepatohkõme rokene. Kynekarorykõ Ritonõpo a, okyno tõkehko etapasamo kyyrypyrykõ onykorokara ekurehnõko. Kukurohtao xine onukurãkara kyhxiropyra xine Ritonõpo ehtohme.

¹⁰ Moeze omihpyry poe pakatokõ tõsẽ poko eukuru poko. Toekurikase roropa toto. Jarao rokẽ morohne poko toh kynexine. Yrome morohne poko pakatokõ tyripose Ritonõpo a axĩtao rokene, Kyrixtu oehtãne rokene, (aomiry kasenato ke, kukurãkatohkõme rahkene).

¹¹ Morarame Kyrixtu tooehse Ritonõpo maro Oturukety imehxo exiketyme nymyry. Seromaroro: “Kurãkõ ekarõko ase oya xine,” ãko kyaa xine mana. Sero põkõ namohpyry tao pyra oturũko Jezu mana Tummy maro kypoko xine. Ahno nyrihpyry motye kuhse Jezu erohtoh mana. Kure kuhse mana. Kapu ao mana.

¹² Morarame Kyrixtu tomõse ahtao Ritonõpo tapyĩ taka, Ritonõpo Esaka Kurã Kuhse taka tomõse ynororo. Yrome okyno munuru maro pyra tomõse. Kaneru tõkehko munuru anaropyra kynexine tynekaroryme Ritonõpo a. Kynorihne toiro, kypynanohtohkõme jumanatome.

¹³ Pui tõkehko munuru, tynekarotyã zãhsẽ erunohpyry roropa ahno pona tyritohme kynexine, tyrypyryhpyke exiketõ pona, toto rypyry kurikatohme repe.

¹⁴ Morara ahtao enetupuhtoko. Kyrixtu orikyry moro motye kuhse mana. Jūme mana myarotokorome. Tumunuru enepone Tummy a toxihmapose tahtao, tyyrypyhpyke pyra exikety ipunaka. Kyrixtu munuru toekuāse toorihse ahtao. Morara exiryke kukurikatorŷko Ritonōpo mana zae ehtoh waro kuehtohkōme. Kynyrihpyrykō xihpyry korokāko roropa mana Ritonōpo nymyry omipona kuehtohkōme.

¹⁵ Morara exiryke Kyrixtu rokē Ritonōpo omiry kasenato ekaroneme mana kyya xine. Naeroro kure tyneahmatyā rīko Ritonōpo mana jūme tōmihpyry ae ro. Kyrixtu kynorihne iirypyrymākō pynanohtohme, orihpyra toto ehtohme tyyrypyrykō epehpyryme. Tyyrypyrykō poko toh kynexine Ritonōpo omihpyry osemazupu omipona pyra toexirykōke.

¹⁶ Toipe, ahno nymerohpyry nae ahtao tymōkomohpyry apiakatoh poko toorihse tahtao, inymerohpyry omipona pyra mā toto orihpyra ro ahtao.

¹⁷ Ynara exiryke, ahno nymerohpyry tynynomohpyry apiakatoh poko oty kara orihpyra ro ynororo ahtao. Toorihse ahtao rokē inymerohpyry omipona exīko mā toto.

¹⁸ Moro sã Kyrixtu orikyry kuhtoh kynexine. Toky tō totapase pakatokomo a Ritonōpo omihpyry pakato omipona toehtohkōme repe.

¹⁹ Osemazuhme mokaro zurune Moeze emero Ritonōpo nyrihpyry poko inymeropohpyry ao. Mame pui poenō munuru tapoise eya potī munuru maro otocie tuna maro, ike moro pape ahno roropa emero tysapararahmase eya, kaneru hpoty ke tahpirē tōtuose exikety ke hissopo maro.

²⁰ Ynara tykase Moeze eya xine: “Sero munu Ritonōpo omihpyry zae ehtoh poko kutuarōtanohtorŷko mana. Taroino Ritonōpo omihpyry omipona ehtoko,” tykase.

²¹ Morararo munu ke Moeze a morohne tysapararahmase, Ritonōpo namopohpyry tytapyīme, kamisa risemy. Imōkomory maro emero Ritonōpo poko ehtoh tysapararahmase eya.

²² Ajohpe pyra, Ritonōpo omihpyry pakato poe, emero exisasaka tukurākaposē munu kuāpotoh ke. Ahno rypyry roropa onykorokara exiry tokarosē onetapara ahtao, enara.

Toorihse toexiryke kyyrypyrykō korokāko Kyrixtu mana

²³ Morara exiryke, Ritonōpo namopohpyry tytapyīme sero nono po te, imōkomory tōkehko emero kapuaōkō kuhtoh tukurākaposē Moeze a, okyno munuru ke isapararahmatopōpyry ke. Yrome kapuaōkō nymyry toekurākase imepŷ kurā etaparyke. Mokyro orikyry kurehxo. Okyno orikyry motye kuhse mana.

²⁴ Mame Kyrixtu omōpyra kynexine, ahno nyrihpyry taka, kypoko xine oturuse Tummy maro. Ritonōpo Esary Kurā Kuhse taka omōpyra kynexine. Kapu aka rokē kynomōne rahkene. Moroto osēpataka Ritonōpo maro kypoko xine oturūko mana.

²⁵ Juteu tō poko Ritonōpo maro oturuketō imehxo exiketō omōsene toto jeimamyry punero, Ritonōpo Esary Kurā Kuhse okyno munuru arotohme tyekyrykō rypyhpyry epehpyryme. Yrome Kyrixtu mokaro sã pyra mana. Ootomose omōpyra mana tōsekarotohme Ritonōpo a.

²⁶ Okyno orikyry sã rokē Jezu orikyry ahtao ootomose orikyry, sero nono ritopōpyry poe ro. Yrome tōsenepose kyya xine toiro sero nono enahsasaka ahtao kyyrypyrykō jamitunuru enahkatohme jūme. Moro poko kynorihne kymyakākōme.

²⁷ Toipe sytatose. Emero porehme orihnōko sytatose toiro. Moromeīpo kuapiakatorŷko Ritonōpo mana.

²⁸ Morararo Kyrixtu kynorihne toiro, Ritonōpo neneryme, tuhkākō rypyry korokatohme. Oehnōko ropa mana. Mame tooehse tahtao kyyrypyrykō onepehmazomopyra mana. Toeraximananō pynanohtohse rokē oehnōko mana.

10

¹ Yrome Moeze nymerohpyry mōpāme rokē mana. Kyrixtu nyrihpyry kurā poko enetupuhpotohme rokē mana. Imenuru sã roropa mana pape poko, Ritonōpo nekarory kurā poko enetupuhpotohme. Tynekarorykō etapāko mǎ toto jeimamyry punero, kakehpyra samo. Yrome morohne ke ekurākasaromepyra mǎ toto ekurehnōko, Ritonōpo poko se exiketō mana.

² Ritonōpo poko exiketō rypyry tykorokase ahtao, tyyrypyrykō poko ehxiropyra toh toehse exiry repe. Morarame tynekarorykōme okyno tōkehko onetapazomopyra toh exiry, tyyrypyrykō tykorokase ahtao.

³ Yrome jeimamyry ae rokē tynekarorykō etapāko mǎ toto tyyrypyrykō poko wenikehtohme repe. Yrome wenikehpyra mǎ toto iiryryryme ro toexirykōke.

⁴ Pui tōkehko orikyry ahno rypyry onepehmasaromepyra mana ipunaka.

⁵ Morara exiryke Kyrixtu oehsasaka tahtao sero nono pona, ynara tykase ynororo Tummy a:

“Okyno tōkehko totapasē se hkopyra mase.

Ahno nekarotyā oya se pyra mase.

Naeroro joko myriase ahnome jehtohme,

ōmipona jehtohme roropa.

⁶ Okyno tōkehko zahkary se hkopyra mase.

Tynekarorykōme oya okyno zahkāko mǎ toto.

Tytororo jahkāko mǎ toto

tyyrypyrykō epehpyryme repe.

Yrome azamaro hkopyra mana.

⁷ Naeroro moro eneryke ya ynara ase,

taro ase Ritonōpo,

ōmipona jehtohme ipunaka.

Ypoko onymeropohpyry ae ro ase,”

tykase Kyrixtu Tummy a.

⁸ Osemazuhme ynara tykase ynororo: “Okyno tōkehko totapasē se hkopyra mase. Ahno nekarory se pyra. Okyno tōkehko zatyry tyyrypyrykō epehpyryme, morohne azamaro pyra mana,” tykase ynororo. Morara tykase Kyrixtu, Ritonōpo nymeropohpyry ae ro mokarohne totapase ahtao, mokaro nekarory poko Ritonōpo a.

⁹ Mame morara kaxīpo, ynara tykase roropa ynororo: “Taro ase, Papa, ōmipona jehtohme ase ipunaka,” tykase. Naeroro Ritonōpo a pakatokō okyno etapatoh tonahkase. Tummyakāmase Kyrixtu orikyry ke.

¹⁰ Mame Ritonōpo omipona Jezu Kyrixtu exiryke ipunaka, tukurikase sã sytatose. Kyyrypyrykō tykorokase mana, tynekaroryme tōsekarose Kyrixtu exiryke toorihtohme. Toorihse toiro, jūme kypynanohtohkōme.

¹¹ Juteu tō poko Ritonōpo maro oturuketō erohnōko mana kokoro rokene. Porohpyra mǎ toto, tynekarorykō etapazomōko rokē toto tuhke. Yrome toto nekarotyā ahno rypyry onykorokara mana.

¹² Tamoreme Kyrixtu kynorihne toiro, ahno rypyry epehpyryme. Inekarohpyry kure kuhse mana jumāme. Mame tōtyhkase ahtao kyporohne tuisame imehxo, Ritonōpo apotunuru wino.

¹³ Moroto mana tyzehnotokō poremākapory eraximāko. Toto poremākapōko Ritonōpo mana.

¹⁴ Kynosekarone toiro toorihtohme. Toorikyry ke kukurākatone jūme, kyyrypyrykō tykorokase exiryke tyya.

¹⁵ Ritonōpo Zuzenu roropa kutuarōtanohtorỹko sero poko mana. Ynara āko ynororo osemazuhme:

¹⁶ “Imēīpo jomiry kasenato ekarōko ase ypoetory tomo a.

Jomiry merõko ase toto kurohtao zuaro toto ehtohme.
Toto eano pona imerõko ase jomipona se toto ehtohme,”

ãko.

¹⁷ Morarame ynara ãko roropa mana:

“Wenikehnõko ase toto rypyry poko.

Popyra toto ehtopõpyry poko wenikehnõko ase,”

ãko mana.

¹⁸ Naeroro, kyyrypyrykõ tykorokase exiryke, imepỹ totapasẽ se pyra mana, kynekaro-rykõme, kyyrypyrykõ korokapotohme.

Ehmaropa Ritonõpo ãpataka

¹⁹ Wekury tomo, kure Ritonõpo a Jezu orihtopõpyry kyyrypyrykõ eheppyryme. Naeroro seromaroro oturõko sytatose topohme Ritonõpo maro kokoro rokene, Jezu nae kuexirykõke. Kuesemarykõme sã Jezu mana Ritonõpo a.

²⁰ Kamisa kuroko ytopyra sytatose. Mokaro juteu tõ pake Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomõse kamisa kuroko Ritonõpo maro oturuse. Yrome Jezu a toorihtopõpyry ke osema kasenato tyrise. Osemame exikehpyra mana Ritonõpo a kuytotohkõme.

²¹ Naeroro Ritonõpo maro Oturukety imehxo exikety nae sytatose, kuako-rehmanekõme, Ritonõpo tapyĩ esemy.

²² Naeroro Ritonõpo a ehmaropa oturuse, tukurãkase kuexirykõke eya. Torëtyke pyra sehtone. Onenetupuhkehpyra roropa sehtone eya kuytorykohtao. Osenekunohpopyra sehtone. Moeze a emero tysapararahmase munu ke Ritonõpo tapyĩ taõkomo. Moro saaro Kyrixtu toorihse exiryke tukurikase sã kukurohtao xine mana. Popyra kuehtopõpyrykõ tykorokase roropa eya mana. Tuzenu tokarose roropa kyya xine ikurikatyã sã kuehtohkõme tuna ke.

²³ “Kure oritorỹko ase,” tykase Ritonõpo exiryke, kure typoetory rĩko mana, tõmihpyry onurumekara exiryke. Moro poko imehnõ zuruxĩpo, nary rokene, kara sehtone. Kypynanopyrykõ seraximatone, tõmihpyry omipona Ritonõpo ehtoh enetuputyryke kyya xine.

²⁴ Imehnõ pyno sehtone. Satakorehmatone imehnõ pyno kuehtohkõ poko, kure imehnõ ritohme kyya xine, enara.

²⁵ Toitoine Jezu poetory oximõpyra mã toto. Morara pyra sehtone. Soximõtone Ritonõpo poko. Satakorehmatone. Ritonõpo omipona kuehtohkõ eneryke imehnomo a, aomipona se exĩko roropa mã toto. Yronymyrymehxo Kuesẽkõ omipona sehtone, sykatone itamurumehxo oxime, okyna hkopyra Kuesẽkõ oepyyry ropa enetuputyryke kyya xine.

²⁶ Ynara exiryke, Jezu kynorihne kyyrypyrykõ eheppyryme. Kure kuhse Jezu orihtopõpyry kynexine Ritonõpo a. Naeroro imepỹ etapasẽ se pyra mana. Moro waro toehse sytatose. Naeroro kyyrypyrykõ onurumekara kuahtao xine Jezu waro pyra exiketõ samo, imepỹ tokarosẽ pyra mana kyyrypyrykõ ehepmatohme.

²⁷ Morara exiryke kyyrypyrykõ onurumekara kuahtao xine ynara rokẽ nae sytatose, kuãnopyrykõ zuno rokẽ exĩko sytatose. Kurãkõ apiakatoh po kuapiakatorỹko Ritonõpo mana, tyyrypyrykõ poko exiketõ wãnohtoh po. Apotoimo konõto htaka tyzehnotokõ emãko Ritonõpo mana, toto enahkatohme.

²⁸ Moeze nymerohpyry turumekase ahtao popyra kynexine. Aomipona pyra exiketõ totapapose toto popyra aehtohkõ tonese exiryke asakorõkomo a. Moeze nymerohpyry omipona pyra aehtyã totapapose toto. Epara toh kynexine. Toto anakorehmara roropa imehnõ kynexine. Moeze nymerohpyry turumekase eya xine exiryke totapase toto.

²⁹ Mokaro saaro seromaroro Ritonõpo mükuru kerekeremananõ nae. Ritonõpo omiry totase eya xine repe: “Umükuru kynorihne opynanohtohkõme, okurãkarykõ se toexiryke,” kary totase repe. Yrome: “Oty katoh toorihse Ritonõpo mükuru nae?” ãko

mã toto Ritonõpo omiry poihtõko. “Iirypyrymãkõ sã omũkuru kynexine,” ãko roropa mã toto Ritonõpo a ajohpe rokene. Ritonõpo Zuzenu toto pyno repe. Yrome ipoihtõko rokẽ mã toto. Morara exiryke yronymyrymehxo mokaro wãnohnõko Ritonõpo mana Moeze kerekeremahpõkõ wãnohtopõpyry motye kuhse, iirypyrymehxo toto exiryke Ritonõpo kerekeremary poko.

³⁰ Ritonõpo waro sytatose. Ynara tykase ynororo: “Ywy roro emÿpõko ase. Ywy roro ypoetory tõ epehmãko ase,” tykase. Ynara tykase roropa ynororo: “Ypoetory tõ apiakãko ase,” tykase Kuesẽkomo.

³¹ Iirypyrymãkõ wãnoypyry mã oahmame pyra mana. Oserehnõko mã toto. Epara roropa mã toto imyhtoino. Ynoro rokẽ mã isene exiketye jumanatome.

³² Wekyry tomo, wenikehpyra ehtoko oehtopõpyrykõ poko. Ritonõpo omiry kurã poko zuaro toehse awahtao xine tuhkãkõ ozehno xine toh nexiase. Oryhmarykõ se toh nexiase. Yrome Kyrixtu onenetupuhkehpyra mexiatose. Poremãpyra mexiatose, eramara ropa mexiatose oorypyrykõ poko ropa.

³³ Typoihtose mexiatose. Tyyryhmase roropa ozehnotokomo a tuhkãkõ neneryme. Imehnõ nupunato tonese oya xine tyryhmase toto ahtao. Toto maro se mexiatose.

³⁴ Imehnõ Jezu poetory tõ tõmapose ahtao ãpuruhpyry taka, toto pyno mexiatose. Toto maro mexiatose imehnõ neneryme. Mame atapyĩkõ tupuxihkase ahtao imehnomo a omõkomory tõkehko maro meanahtatose. Tãkye ro mexiatose Ritonõpo nekarory kurã enetuputyryke oya xine. Omõkomohpyrykõ motye kuhse Ritonõpo nekarory oya xine mana. Moro onupuxihkasaromepyra imehnõ mana, jumãme.

³⁵ Naeroro poremãpyra ehtoko. Ritonõpo a õtururukõ onurumekara ehtoko. Orumekara roropa Ritonõpo mana. Kure kuhse oritorÿko mana, imaro õtururukohtao.

³⁶ Penekehpyra ehtoko Ritonõpo enetuputyry poko oya xine, aomipona oehtohkõ poko, enara. Mame inekarotyã apoĩko matose. Kure oritorÿko mana: “Kure oritorÿko ase,” katopõpyry ae ro.

³⁷ Ynara tymerose Ritonõpo omiry me sero poko:

“Okynã pyra oehnõko ropa mana.

Mokyro oehkety oehnõko ropa mã rahkene.

Ekurehpyra mana.

³⁸ Mame ypoetory tõ kurãkõ isene exĩko mã toto

jũme jenetuputyryke eya xine.

Yrome jurumekary ropa ahtao toto a,

tãkye pyra exĩko ase toto poko,”

ãko Ritonõpo. Moro tymerose pake.

³⁹ Imehnõ mã Kuesẽkõ rumekãko mã toto. Osenahkãko toh mana. Mãpyra enetuputyryke kyaa xine typynanohse sytatose Ritonõpo a. Kuarotorÿko roropa mana tymaro kuehtohkõme.

11

Ritonõpo enetuputyry poko

¹ Ritonõpo enetuputyryke kyaa xine, kurãkõ eraximãko sytatose. Ekarõko Ritonõpo mana kyaa xine. Moro waro sytatose enetuputyryke kyaa xine, onenepyra ahtao ro.

² Ritonõpo onenetupuhkehpyra pakatokomo. Naeroro kurãkõme tokarose toto Ritonõpo a.

³ Ritonõpo enetuputyryke kyaa xine zuaro sytatose. Senohne, xixi tõkehko xirikuato tõkehko emero tyrise Ritonõpo a, tõmiry ke rokene. Ritonõpo omi poe emero toehse, senohne oseneketõ tyrise emero porehme osenepÿ poe.

⁴ Ritonõpo enetuputyryke Apeu a aomipona kynexine. Inekarohpyry Ritonõpo a kure kynexine. Yrome Kaĩ nekarohpyry Ritonõpo zamaro pyra kynexine. Kure Apeu

enene Ritonõpo. Inekarohpyry kure tonese eya. Apeu toorihse pake repe. Yrome kutuarõtanohtrỹko ro mana Ritonõpo enetuputyry poko.

⁵ Ritonõpo enetuputyryke Enoke a, orihpyra ynororo tokurehse. Isene ro kynanỹne Ritonõpo kapu aka. Mame ekepyry tupise eya xine repe. Yrome onenepyra ropa tokurehse toto, tanỹse exiryke Ritonõpo a. Ynara tymerose Ritonõpo omiryne Enoke poko, anaropyra ynororo ahtao ro: “Ritonõpo zamaro Enoke kynexine.”

⁶ Ritonõpo zamaro ehsaromepyra sytatose onenetupuhpyra kuahtao xine. Ynara exiryke, Ritonõpo ehtoh enetuputyryhtao rokẽ kyaa xine, imaro oturũko sytatose. Ynara enetuputyryhtao roropa kyaa xine, tõmipona se exiketomo a kurãkõ ekarõko Ritonõpo mana. Morohne enetuputyryhtao rokẽ kyaa xine kuomirykõ etãko Ritonõpo mana.

⁷ Ritonõpo enetuputyryke Noe a aomiry totase eya. “Sero põkõ wãnohnõko ase tuna kumaryke, iirypyryme toto exiryke emero porehme,” kary etaryke tyaa, Ritonõpo omipona toehse ynororo, konopo onenepyra tahtao ro. Kanawaimo taxikase eya toh-pike konõto tyritohme. Morarame moro ao tõsepynanohse ynororo tyekyry tõ maro. Ritonõpo enetuputyryke tyaa, imehnõ iirypyrymãkõ sã pyra kynexine, Ritonõpo omipona pyra exiketõ sã pyra. Naeroro Noe kurãme tonese Ritonõpo a emero tonetupuhnanõ maro.

⁸ Ritonõpo enetuputyryke Aparão a, aomipona toehse ynororo. Tykohmase ahtao Ritonõpo a, imepỹ pona aytotohme, tosae toytose ynororo. Ritonõpo nekarory apoise toytose. Aza aytotohme? Zuarõ pyra kynexine. Toytose. Toytose.

⁹ Pore. Toeporehkase: “Sero nono ekarõko ase oya oesaryme apakõ maro,” katopõpyry pona. Yrome katonõme sã rokẽ moroto ehse ynororo. Pui pihpyry ke rokẽ tytapyike ehse ynororo. Yrome onenetupuhkehpyra kynexine. Morararo Izake te, Jako roropa. Eya xine tõmiry tokarose Ritonõpo a, Aparão a tõmiry ekarotopõpyry saaro.

¹⁰ Ynara exiryke tyoro pata eraximãko Aparão kynexine, Ritonõpo osenetupuh-topõpyry te, inyrihpyry roropa, enara. Moro pata mã jũme enahpyra mana kapu ao.

¹¹ Ritonõpo enetuputyryke Aparão a toemũkuase tamuhpõme tahtao ro. Ipyty roropa Sara kunumuxime toehse ahtao, kynemũkuane, zae Ritonõpo omihpyry ehtoh tone-tupuhse eya exiryke.

¹² Orihsasaka Aparão kynexine repe. Yrome tuhkãkõ tamurume toehse ynororo. Ipakõ tuhke toehse, xirikuato tuhke exiry sã kapu poko, isawã tuhke exiry sã roropa tuna konõto ehpio.

¹³ Ritonõpo enetuputyryhtao ro mokaro toorihse toto emero. Ritonõpo nekarory anapoipyra tokurehse toto. Amekeino sã rokẽ Ritonõpo nekarory tonese eya xine tukurohtao xine. Inekarory eraximary poko tãkye toehse toto. Sero nono tosarykõme nymyry pyra exiry waro toh kynexine. “Axĩtao rokẽ ynanase taro. Katonõme sã rokẽ ynanase,” tykase toto jaraõ, imehnõ netaryme.

¹⁴ Morara kananõ mã imehnõ tuarõtanohpõko toto tosarykõ nymyry eraximary poko tyaa xine, tosarykõ kapu ao.

¹⁵ Tynynomohpyrykõ poko penetara toh kynexine. Toeramary se ropa toto ahtao tynynomohpyrykõ pona ropa pake toeramase ropa toh exiry repe.

¹⁶ Yrome imepỹ pata tamuru kurã poko typenetase toto, Ritonõpo esary poko kapuaõ poko. Naeroro: “Kuesẽkõme Ritonõpo mana,” karyhtao eya xine, toto poko ihximyry Ritonõpo mana. Pata konõto tyrise roropa eya toto esaryme.

¹⁷ Ritonõpo enetuputyryke tyaa, tumũkuru etapary se toehse Aparão repe tynekaroryme Ritonõpo a repe. Yrome tõmipona Aparão ehtoh kuhtohme rokẽ morara tyripose Ritonõpo a. Osemazuhme Aparão a Ritonõpo ynara tykase: “Tuhke emãnõko mase,” tykase. Morara katoh totase tyaa ahtao ro tumũkuru toirõ etapary se toehse ynororo tynekaroryme Ritonõpo a.

¹⁸ Osemazuhme ynara tykase roropa Ritonõpo Aparão a: “Izake pakõ tuhke emã nõko mana, jomihpyry ae ro,” tykase.

¹⁹ Mame tumũkuru tuose ahtao Aparão a, Ritonõpo a ãsemãkapory ropa waro kynexine. Naeroro imũkuru aẽsemamyhpyry sã ropa toehse aorikyhpyry sã toehse exiryke.

²⁰ Mame Ritonõpo enetuputyryke Izake a, ynara tykase ynororo Jako tomo a Ezau maro: “Kure oritorỹko Ritonõpo mana imeĩpo,” tykase tumũkuru tomo a.

²¹ Ritonõpo enetuputyryke Jako a, kure Joze poenõ tyripose Ritonõpo a asakoro, orihsasaka tahtao. Tymyxiry ke tõsexiehtose tahtao: “Kure mase, Ritonõpo,” tykase ynororo.

²² Ritonõpo enetuputyryke Joze a, ynara tykase ynororo tyekyry tomo a orihsasaka tahtao: “Imeĩpo aarotorỹko ropa Ritonõpo mana taroino, Ejitu poe. Naeroro yzehpyry marotatose ropa amaro xine, oytorykõ ropa ahtao. Ekurehpyra ehtoko,” tykase ynororo tyekyry tomo a.

²³ Ritonõpo enetuputyryke Moeze zũ tomo a, tumũkuru enurusenã tonẽse eya xine, oseruao nuno, onetapara Ejitu põkõ ehtohme. Nupunato tumũkuru tonese eya xine. Mame Ritonõpo jamitunuru enetuputyryke eya xine oserehpyra toh toehse. Tuisa konõto omihpyry omipona pyra toehse toto, tuãnoprykõ zuno pyra roropa toehse toto.

²⁴ Mame Ritonõpo enetuputyryke Moeze a, tuãtase tahtao Parao ãxiry mũkurume toehtoh turumekase ropa eya.

²⁵ Toetuarimary sehxo kynexine Ritonõpo poetory tõ maro, Ritonõpo omipona toehtohme. Axĩtao rokẽ tyrypyry anusamã poko se pyra kynexine ipunaka.

²⁶ Kurehxo eya typoihtory imehnomo a Ritonõpo nymenekahpyry marõme toexiryke. Kure hkopyra eya Ejitu põkõ mõkomory apoiry tymõkomoryme. Moino ro Ritonõpo nekarory eneryke tyya, tyorõ se pyra toehse ynororo, imeĩpo Ritonõpo nekarory apoitohme tyya, enetupuhpynõ tyya.

²⁷ Ritonõpo enetuputyryke Moeze a, Ejitu turumekase eya. Zehno tuisa konõto ehtoh zuno pyra kynexine. Poremãpyra roropa kynexine, Ritonõpo osenepyra exikety eneryke sã tyya.

²⁸ Ritonõpo enetuputyryke tyya munu tyripose juteu tomo a tytapyĩkõ omõtoht pota taka. Morarame moro munu eneryke Ritonõpo nenyokyhpyry a juteu tõ osemazuhme aenurutyã onetapara tokurehse. Munu onenepyra ahtao rokẽ tapyi taka tomõse Ritonõpo nenyokyhpyry, osemazuhme aenurutyã etapatohme. Moro ãmepyyry Paxikoame tosehpase.

²⁹ Ritonõpo enetuputyryke Izyraeu tomo a tuna konõto Tahpiremã takuohse eya xine. Osemame toehse exiryke nono poro toytose toto. Morarame Ejitu põkomo a toto poenopyryhtao tyneryse toto tuna kuao.

³⁰ Mame Ritonõpo enetuputyryke Izyraeu tomo a, Jeriko zomye toytose toto. 7me tykohmãse toto pata zomye toytorykõ poko. Mame toepukase Jeriko apuru rahkene.

³¹ Raape orutua kõ poko aexihpyry kynexine repe. Yrome Ritonõpo enetuputyryke tyya Jozue nenyohityã towomase eya, Jeriko enese toytose toto ahtao. Naeroro typynanohse roropa ynororo Ritonõpo a. Orihpyra tokurehse ynororo Ritonõpo onenepuhpynõ totapase ahtao.

³² Ritonõpo enetupuhnanõ nae ro tuhke. Yrome okynã jexiry toto poko oururukohtao emero, Kiteão poko te, Parake te, Sãsão te, Jepete te, Tawi te, Samueu te, imehnõ urutõ kõ roropa.

³³ Ritonõpo enetuputyryke tyya xine, imoihmãkõ typoremãkapose eya xine toto maro etonaryhtao. Zae ehtoh poko rokẽ toh kynexine. Naeroro Ritonõpo nekarory tapoise eya xine. Kaikuxi tõ mytary tapuruse Ritonõpo a toto onesekara ehtohme.

³⁴ Apotoimo tozehkapose eya xine te, tõsepynanohse roropa toto zehnotokõ toto wory se ahtao. Jamihme pyra toh kynexine repe, yrome jamihme toehse toto. Orẽpyra toehse

toto zehnotokõ soutatu maro toto osetaparyhtao. Mokaro soutatu tõ typoremãkapose eya xine.

³⁵ Ritonõpo enetuputyryke nohpo tomo a jekyry tõsemãse ropa toorihxĩpo xine.

Yrome imehnõ Ritonõpo enetuputyryhtao ro tyhtomase toto, totapase roropa toto. Ritonõpo turumekase ahtao eya xine onetapara toh exiry repe, yrome onurumekara toehse toto. Tõsemãkapory ropa enetuputyryke tyya xine Ritonõpo onurumekara toh kynexine.

³⁶ Imehnõ tounohse imehnomo a. Typoihtose toto te. Tũpore exikety ke typitypipohse toto ĩpatarãnaka xine jetuhxo ehtohme. Imehnõ tymyhse roropa zehnotokomo a keti ke, āpuruhyry taka tõmase toto.

³⁷ Topu ke totapase toto. Serra ke tuhkohse toto irãnakuroko. Warata ke tuose toto. Kaneru pihpyry tamuruse eya xine tupoke pyra toexirykõke. Tytineruke pyra toh kynexine. Tyhtomase te, tyyryhmase roropa toto itamurume.

³⁸ Typahsã sã rokẽ toh kynexine Ritonõpo onenetupuhpynomo a. Yrome Ritonõpo a imehnõ motye kuhse kure toh kynexine. Toytoytose toto, tosake pyra exiketõ samo, ona poro, ahno esao pyra te, ypy tõ poro te, oramã aka tomõse toto, nono aka tynyhtohkõme.

³⁹ Tonetuputyryke kurãme tonese toto Ritonõpo a: “Kure matose ya,” tykase Ritonõpo eya xine: “Jenetuputyryke oya xine.” Enetuputyryhtao ro eya xine Ritonõpo nekarory anapoipyra toehse toh aporo.

⁴⁰ Ynara exiryke, imehnõ tonetupuhnanõ eraximary se Ritonõpo kynexine. Ky-marokõ eraximãko roropa kynexine mokaro maro inekarory kurã apoitohme kyya xine.

12

Ritonõpo Kumykõ poku

¹ Naeroro tuhkãkõ kutuarõtanohtrỹko mana zae Ritonõpo ehtoh poku. Naeroro Jezu enetuputyry poku kuakorekehkatohkõ surumekatone emero porehme. Kyyrypyrykõ omoxinety sã kypoko xine. Tũpore sã kypoko xine roropa mã repe. Morohne surumekatone emero porehme. Tururume ytoketõ sã sehtone. Penekehpyra sehtone Ritonõpo nekarory eraximary poku. Ritonõpo nekarory poku sehtone yronymyryme.

² Osenetupuhkehpyra sehtone Jezu poku. Jezu poe Ritonõpo enetupuhnõko sytatose Kuesëkõme. Osemazuhme kukurãkanekõme toehse ynororo. Kuakorehmatorỹko roropa mana tonetupuhkehpyra kuehtohkõme myarotokorõmero. Mame wewe pokona toxix-ihmapory se pyra kynexine. Tounopyry se pyra roropa kynexine. Yrome porempãpyra kynexine. Tãkye imeĩpo toexiry waro toexiryke: “Oty kara,” tykase toorikyry poku wewe pokona. Seromaroro tuisame imehxo mana Ritonõpo Kutuisarykõ maro. Typorohse mana Ritonõpo maro, Ritonõpo apotunuru wino.

³ Jezu ryhmatopõpyry poku ipohnohtoko rupopãpyra oehtohkõme. Jehnotokomo a tyhxirose, yrome penekehpyra ynororo tõseanahtory poku. Naeroro osenetupuhtoko ipoko etaehpyra oehtohkõme porempãpyra oehtohkõme roropa.

⁴ Oorypyrykõ rumekary poku atatapoĩko sã matose. Yrome oetapara ro mã toto oorypyrykõ porempãkapory poku awahtao xine.

⁵ Wenikehpyra ehtoko Ritonõpo omiry kurã poku. Tumũkurume oekarotorỹko Ritonõpo mana. Ynara ãko:

“Aimo, jomipona exiko jetũ oriryhtao ya zomory zuaro oehtohme.

Poremãpyra roropa exiko

opore turuse awahtao ya.

⁶ Ynara exiryke, opyno xine jexiryke

jetunety ke ãkorehmatorỹko ase zae oehtohkõme.

Ypoenõme aehtyã pipohnõko sã roropa ase

azahkuru toehse ahtao emero porehme,”
 āko.

⁷ Naeroro oryhmalykohtao, oetuarimalykohtao roropa eanahtotoko. Kumykō āmorepatorŷko mana zae oehtohkōme. Moro enetuputyryke oya xine eanahtotoko. Naeroro oetuarimatohkō otuarōtanohtorŷko mana opyno xine nymyry Ritonōpo ehtoh poko, imūkurume oehtohkō poko, enara. Typoenō tuarimapōko jūkō mana emero. Typoenō nymyry amorepāko jūkō mana, azahkuru toto ahtao, zae toto ehtohme.

⁸ Naeroro otuarimapopyra xine Ritonōpo ahtao azahkuru toehse awahtao xine, otarame imūkurume nymyry pyra matose, anorymā sā rokē matose imepŷ mūkurume. Ritonōpo poenōme nymyry pyra matose.

⁹ Kumykomo a, sero pono a typipohse kuahtao xine toto zuno sexiataose. Mokaro motye kuhse Kumykō Kapuaono. Naeroro yronymyryme aomipona sehtone, jūme orihpyra kuehtohkōme.

¹⁰ Kumykō sero pōkō kutuarimanohpotone tuhke pyra jeimamyry, tōsenetupuhtoh poe rokene. Yrome kutuarimapotorŷko Ritonōpo mana kypyno xine toexiryke, zae kuhse kuehtohkōme tysaaro.

¹¹ Kumykomo a tutuarimanohpose kuahtao xine zomory zuaro kuehtohkōme tākye pyra sā sytatose, emynyhmāko, jetū exiryke. Yrome imeīpo tymoise kyya xine ahtao torētyke pyra exīko sytatose, kuetuarimatamitukōme, zae kuexirykō poko tamorepase kuexirykōke.

Ritonōpo maro ehxīpo eramara ropa ehtoko

¹² Naeroro imehnō ijamihtanohpotoko ropa, typoremāse toto ahtao. Jezu enetuputyry poko akorehmatoko toto zae rokē toto ehtohme ropa.

¹³ Mame osema ae ytoketō osema kurā menekāko mana, topohmano. Mokaro sā zae rokē oehtohkō poko ehtoko. Imehnomo a opoenopyrykohtao zae ehtoh poko rokē toh exīko mana asā xine. Jamihme pyra exiketō roropa Jezu enetuputyry poko opoenopyrykohtao zae rokē exīko ropa mā toto, oenerykōke.

¹⁴ Imehnō maro oxiehno pyra ehtoko. Toto pyno ehtoko emero porehme. Osenetupuhtoko kure oehtohkō poko rokē oehtohkōme Ritonōpo maro. Ynara exiryke, tyrypyrykō poko exiketō Kuesēkō maro exipyra, ekurehnōko mā toto.

¹⁵ Tomeseke ehtoko, Jezu poetory tomo, eramara ropa oehtohkōme Ritonōpo maro ehxīpo, toeramase ropa ahtao itunety zoko sā exīko mana. Itunety zoko sā ahtao morararo ahtāko mana, itu ro eperytāko roropa mana. Mame tuhkākō iirypyryme exīko itunety zoko sā toehse mokyro exiryke.

¹⁶ Tomeseke ehtoko imehnō nohpo tō poko osetupuhpyra oehtohkōme. Awamekaro xine pyra ehtoko roropa Ritonōpo nekarory poko. Ezau morara kynexine Ritonōpo omipona nymyry se hkopyra kynexine. Osemazuhme aenuruhpyryme toexiryke imehxo kynexine, takorō ruime. Yrome ime toehtoh turumekase ropa eya, tonahsē poko typenetase toexiryke. Mame zakorony imehxo toehse.

¹⁷ Moromeīpo toekurākapory se ropa toehse repe tummy a. Yrome onukurākapopyra tokurehse. Tynyrihpyry tyorōmary se toehse roropa repe. Tyxitase roropa ynororo repe. Yrome tynyrihpyry onytyromara kynekurehne.

¹⁸ Izyraeu tō ehtopōpyry sā pyra tooehse matose Ritonōpo a. Toeporehkase mokaro taposē pona, ypy Xīnai pona. Moro ypy po apoto tororo āko kynexine. Orexīto ke xinukutume toehse, ikohmamyhpyry samo, tyryry tykase konōto, enara.

¹⁹ Panaikato kynexine rue samo. Aomiryje roropa kynexine. Moro omiry totase ahtao: “Ajohpāme sā Ritonōpo omiry etary se pyra ynanase,” tykase toto,

²⁰ Ritonōpo omiry etary zuno toehse toexirykōke. Ynara katopōpyry etaryke tyya xine zuno toehse toto: “Sero ypy pona oekykō anaropopyra ehtoko. Ypy pona toytose toto

ahtao, totapasẽme exĩko toh mana. Naeroro etapatoko toto, jesaryme sero exiryke,” katopõpyry etaryke tyya xine zuno toehse toto.

²¹ Moeze roropa enaromỹke toehse moro omi etaryke tyya. Ynara tykase ynororo: “Tykytyky äko ase, zuno jexiryke,” tykase ynororo.

²² Yrome amarokõ Ritonõpo maro õtururukohtao zuno pyra matose. Tyoro ypy pona toeporehkase sã matose, Xiã pona, Ritonõpo pataka, Jerusarẽ kapuaõ pona. Moro pata esẽ orihpỹme exiketyme mana jũme. Moro pata põkõ imoihme mana Ritonõpo nenyohyamo. Tõximõse toto otuhtoh konõto poko.

²³ Ritonõpo poenõ osemazuhme aenurutyã maro oximõnõko matose, tãkye exiketõ maro. Mokaro esety mã tymerose moero kapu ao. Ritonõpo maro toehse matose, kuapiakanekõ maro. Imaro tuhke inukurãkatyã zuzenu mana. Kure kuhse tyrise toto eya.

²⁴ Jezu a tooehse matose, omi kurã kasenato ekarone a. Kukurãkatamitukõ topehmase Jezu a tumunuru ke. Apeu etapatopõpyry poko osenetupuhnohtao emỹpory poko osenetupuhnõko sytatose. Yrome Jezu orihpõpyry poko kuosenetuputyrykohtao tyoro osenetupuhnõko sytatose. Iirypyrymãkõ kurãkary poko osenetupuhnõko sytatose. Naeroro Jezu orihpõpyry kure kuhse kyya xine mana.

²⁵ Naeroro tomeseke ehtoko. Aomiry onetara exiketõ sã pyra ehtoko. Mokaro, Ritonõpo omihpyry ekarone onetara aehtyã sero nono po, osepynanohpyra tokurehse toto. Morara exiryke kymarokõ roropa mokaro saaro omõnõko sytatose apotoimo htaka, kapu ae ayhtohpyry omiry rumekaryhtao kyya xine.

²⁶ Tõturuse Ritonõpo ahtao sero nono tykytyky tykase. Yrome seromaroro ynara tykase ynororo: “Zomory sero nono rokẽ kara, kapu roropa tykytyky kamexipõko ase, toiro,” tykase.

²⁷ “Toiro,” karyke eya, ynara enetupuhnõko sytatose, senohne emero Ritonõpo nyrytyã tykytyky äko. Enahkãko mana. Morarame tykytyky kapỹ rokẽ exĩko mana.

²⁸ Naeroro, “Kure mase,” sykatone Ritonõpo a. Tuisame kyritoryko mana tymaro jũme. Inekarohpyry kyya xine enahpỹme mana. Naeroro Ritonõpo poko sehtone. “Kure mase,” sykatone eya. Aomipona sehtone, zuno sehtone roropa.

²⁹ Apoto zemimã emero zahkãko mana. Moro sã mã Kyrihpõkomo. Iirypyrymãkõ enahkãko mana ipunaka.

13

“Kure mase,” katoh poko Ritonõpo a

¹ Imehnõ pyno exikehpyra ehtoko, atakorõme oexirykõke, Kyrixtu enetuputyryke oya xine.

² Kure rokẽ katonõ tyritoko atapyĩkõ tao toto ahtao. Wenikehpyra ehtoko, toitoine imehnomo a Ritonõpo nenyohyã toahmase tytapyĩkõ taka, tuaro pyra tahtao xine.

³ Wenikehpyra ehtoko roropa Jezu poetory tõ poko äpuruhyry tao toto ahtao. Toto poko emynyhmatoko äpuruhyry tao oexirykõ samo. Etuarimaketõ poko emynyhmatoko roropa toto emynyhmatoh saaro. Toto pyno ehtoko.

⁴ Opytarykõ kure mana. Oniotarykõ kure roropa mana zae awahtao xine, tomeseke roropa awahtao xine imehnõ poko pyra oehtohkõme. Imehnõ poko exiketõ wãnohnõko Ritonõpo mana. Imehnõ pyxiã poko exiketõ roropa wãnohnõko mana.

⁵ Tineru poko penetara ehtoko. Tãkye ehtoko Ritonõpo nekarohpyry poko omõkomorykõme. Ynara tykase Ritonõpo: “Amaro xine exikehpyra ase. Jũme orumekara xine ase,” tykase.

⁶ Naeroro oserehpyra sehtone. Ynara sykatone: “Jakorehmaneme Kuesẽkõ mana. Naeroro oserehpyra ase.

Yryhmananõ zuno pyra ase roropa.”

⁷ Wenikehpyra ehtoko ãmorepahpõkõ ekepyry poko. Æmorepatone toto Ritonõpo omiry poko. Mokaro ehtopõpyry poko osenetupuhtoko, aorihpõpyrykõ poko roropa. Jezu Kyrixtu enetupuhtopõpyry eya xine ipoenohoko.

⁸ Jezu Kyrixtu etyorõmara mana. Pake aehtopõpyry saaro Jezu ehtoh mana sero-maroro. Morara exikehpyra roropa mana. Naeroro onenetupuhkehpyra sehtone.

⁹ Tomeseke ehtoko osenekunohpopyra oehtohkõme ajohpãkõ namorepatoh ke. Kypyno xine Ritonõpo exiryke kure kyritoryko mana. Moro poko kuosenetuputyrykõ kure, orõpyra kuehtohkõme kukurohtao xine. Yrome orõpyra exipyra sehtone juteu tõ omihpyry poko: “Tõsẽ onõpyra ehtoko,” katopõpyã poko. Morohne omipona exiketõ toiparo rokẽ morohne omipona toehse toto.

¹⁰ Kyyrypyrykõ korokapotoh nae sytatose, Kyrixtu exixihmapotopõpyry. Yrome Moeze omihpyry poe Ritonõpo maro oturuketõ tyoro ikuhnõko mã toto tyyrypyrykõ korokatohme. Naeroro mokaro anakorehmaro Jezu orihpõpyry mana, onenetupuhpyra toto exiryke.

¹¹ Mokaro Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ okyno munuru arosene rokẽ toto Ritonõpo maro oturutoh taka, Esary Kurã Kuhse, ahno rypyry korokapotohme. Mame tynetapatyãkõ ekepyry arosene rokẽ toto pata myhtokoxi jahkatohme.

¹² Morara exiryke Jezu roropa kynorihne pata myhto. Imunuru toekuãse, kyyrypyrykõ korokatohme.

¹³ Wewe pokona toxixihmapory se pyra kynexine repe, tounopyry se pyra roropa kynexine. Yrome porempõpyra kynexine. “Oty kara,” tykase toorikyry poko. Naeroro kyhxirorykõ zuno pyra sehtone, aomipona kuehtohkõme.

¹⁴ Kuesarykõ axĩtao rokẽ mã sero nono po. Imepỹ pata eraximãko sytatose kuesarykõ nymyry kapu ao.

¹⁵ Naeroro: “Kure mase, Ritonõpo,” kakehpyra sehtone Ritonõpo a. Morara kary kyra xine Ritonõpo zamaro mana. Seromaroro okyno onetapara sytatose kynekarykõme Ritonõpo a. “Kure mase,” ãko rokẽ sytatose, Jezu enetuputyryke kyra xine kypynanohnekõme. Kuesẽkõme roropa mana, enara.

¹⁶ Kure rokẽ imehnõ tyritoko. Atakorehmatoko roropa. Morara kuexirykõ kynekarykõme mana Ritonõpo a. Morara kuexirykõ jamaro mana.

¹⁷ Ritonõpo omiry poko ãmorepatõkõ omipona ehtoko. Imoitoko opyno xine toto exiryke Ritonõpo omi poe. Imeĩpo Ritonõpo a osekarõko mã toto toerohtopõpyrykõ poko. Toto omipona awahtao xine tãkye rokẽ erohnõko mã toto. Mãpyra onymoĩpyra awahtao xine erohnõko ro mã toh repe. Yrome atasamãko mã toto opoko xine. Mame otyme kure morara awahtao xine? Popyra ipunaka mana.

¹⁸ Oturukehpyra ehtoko Ritonõpo a yna poko. Tyyrypyhpyke pyra ynanase yna kurohtao. Kure ehtoh poko rokẽ yna exiry waro ynanase, zae ehtoh poko se rokẽ yna exiryke.

¹⁹ Ynara ãko ase ajohpãme sã oya xine: “Oturutoko Ritonõpo a ypoko, axihxo jaropotohme eya oenese xine ropa.”

Oturutoh Ritonõpo maro

²⁰ Ritonõpo a Kuesẽkõ Jezu tõsemãkapose ropa aorihxĩpo, Kuesẽkõme imehxo aehtohme, toorihse exiryke kymyakãkõme. Aorikyry ke kukurãkatamitukõ topehmase eya, jũme Ritonõpo poenõme kuehtohkõme.

²¹ Ritonõpo poe torẽtyke pyra sytatose. Eya kure oriporykõ se ase. Emero kurã ekaropory se ase oya xine emese kure oehtohkõme aomipona. Mame kukurohtao xine Ritonõpo penetatoh ripory se ase Jezu Kyrixtu a. “Kure Kyrixtu mana,” sykatone kokoro rokene, kakehpyra sehtone, enara.

Pape etyhpary

²² Wekyry tomo, ynara ãko ase oya xine ajohpãme samo, penekehpyra ehtoko jomiry etary poko. Mytyhse pitiko ynymerohpyry mana. Moro tymerose ya ãkorehmatohkõme, tãkye oehtohkõme, enara.

²³ Zuaro oehtohkõ se ase wekyry Timoteu poko. Tutũtanohpose ropa ynororo ãpuruhpyry tae. Okynã pyra aepyryhtao ya, otarame ymaro oenese ytõko mana.

²⁴ Kure pãna matou? kary se ase ãmorepanekomo a. Emero Ritonõpo poetory tomo a roropa morara kary se ase. Jezu poetory tõ roropa, Itaria poe aehtyã: “Kure pãna matou?” kary se roropa mã toto.

²⁵ Kure oriporykõ se ase Ritonõpo a emero porehme. Enara rokene.

TIAKU Nymerohpyry sero Tiago Ekarotopo

Sero pape tymerose Tiaku a Jezu enetupuhnanō neneryme emero pata tō po. Toto zurūko mana zae ehtoh poko Jezu poetoryme ahtao. Oturūko mana tytineruke pyra ehtoh poko te, tytineruke ehtoh poko roropa, kukuhtohkō poko te, zae pyra imehnō ekarory poko, omi etary poko, zae ehtoh riry poko roropa, imehnō kerekeremary poko, epyrypara imehnō motye toehtoh poko, penekhepyra ehtoh poko, oturutoh poko Ritonōpo a, enetuputyry poko roropa. Amorepaneme kynexine ynororo Jerusarē po, Jezu akorōme kynexine.

Tynymerohpyry ae ynara ekarōko mana: Ritonōpo enetuputyryhtao kyaa xine, yrome kure imehnō onyripyra kuahtao xine, toiparo rokē Ritonōpo enetupuhnōko sytatose.

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1

Enetupuhtopo te, tuaro ehtopo 1.2-8

Tytineruke pyra te, tytineruke 1.9-11

Kukuhtohkō poko 1.12-18

Omi etary te, zae ehtoh tyriry 1.19-27

Imehnō riry oxisamo emero 2.1-13

Enetupuhtopo, zae ehtoh riry 2.14-26

Zae kuomirykō ripory 3.1-18

Jezu se pyra exiketō epeme 4.1–5.1-6

Tuaro ehtoh etyhporyme 5.7-20

¹ Ywy ase Tiaku. Ritonōpo poetoryme ase. Kuesēkō, Jezu Kyrixtu poetoryme roropa ase. Ynymerohpyry moro onenerykōme. Juteu tō matose. Jezu poetoryme roropa matose. Sapararahme exiketōme matose. Imehnō patao exiketōme roropa matose. “Kure pāna matou repe?” kary se ase oya xine.

Poremāpyra Jezu enetuputyry poko

² Wekory tomo, atākyematoko oetuarimarykohtao.

³ Mame oetuarimarykohtao poremāpyra awahtao xine Jezu enetuputyry poko orēpyra exīko matose.

⁴ Morara exiryke eanahtotoko ekurehpyra oehtohkōme, kure rokē oehtohkōme Ritonōpo a, iirypyryme pyra oehtohkōme roropa eya: “Toiro ise ro mase kure oehtohme nymyry ya,” kara Ritonōpo ehtohme kyaa xine.

⁵ Tuaro oexirykō se awahtao xine, Ritonōpo omipona oehtohkō poko ekaropotoko Ritonōpo a. Mame otuarōtanohtorỹko mana, ekaroporyhtao oya xine, kutuarōtanohnekōme aexiryke. Kynekaropohpyrykō motyēkāko roropa mana.

⁶ Yrome ekaroporyhtao Ritonōpo a, ijamitunuru enetupuhtoko. “Tuaro jehtoh ekarōko ma otarame Ritonōpo, nary rokene,” kara ehtoko. “Nary rokene,” karyhtao Ritonōpo poko, oty sã matou? Pohkane sã matose, tyryrykane a pohkane aroarory samo. Moro sã matose: “Nary rokene,” karyhtao oya xine.

⁷⁻⁸ Morara kananō mã: “Zuaro pyra ase,” āko toto, Ritonōpo omipona se pyra toexirykōke. Imehnō omiry etaryhtao tyya xine, ityromāko toto. Mokaro sã awahtao xine Kuesēkō ākorehmara xine mana ekurehnōko.

Tymōkomoke pyra exiry, tymōkomoke exiry, enara

⁹ Tymōkomoke pyra awahtao xine tākye ehtoko. Ritonōpo nekarohpyry poko tākye ehtoko roropa. Imeīpo imehxo oritorỹko Ritonōpo mana ipoenōme oexirykōke.

¹⁰ Tymōkomokamo, atākymatoko roropa tymōkomoke pyra tyripose Ritonōpo a awahtao xine. Ona ekuru ohpapyry sā tymōkomoke exiketō orihnōko mana.

¹¹ Xixi jetū toehse ahtao, otyro anorỹko onahpoty roropa anorỹko, ekuru ohpahnōko mana. Axī ona ekurūpyry ixihpyryme exīko ropa. Moro saaro tymōkomoke exiketō orihnōko mana, toto erokuruhtao ro.

Sero nase kukuhtohkō poko

¹² Kuetuarimarykohtao porempāpyra sehtone, tākye rokē sehtone. Mame kukuh-topōpyrykō tōtyhkase ahtao, jūme orihpỹme kyritorỹko Ritonōpo mana, kuepehpyrykōme, porempāpyra toehse kuexirykōke. Kuesēkō maro exīko sytatose, emero ise exiketō maro. Morara tykase Ritonōpo exiryke tuaro sytatose.

¹³ Oorypyrykomo a toporyse ropa awahtao xine: “Jukuhnōko mā Ritonōpo iirypyryme jehtohme,” kara ehtoko. Ritonōpo imehnō onukuhsaromepyra mana iirypyryme aehtohme. Iirypyryme imehnō onyrippyry roropa Ritonōpo mana, iirypyryme toto ehtohme.

¹⁴ Āmoreme xine iirypyryme exīko matose, oorypyrykō poko openetarykōke.

¹⁵ Oorypyrykō poko openetarykohtao ipoko exīko matose. Morarame rokē exīko matose oorypyrykō pokōme rokene. Mame oorypyrykō poko rokē oexirykōke orihnōko matose. Ritonōpo maro pyra matose exīko.

¹⁶ Jakorō tomo, osenekunohpyra ehtoko.

¹⁷ Emero kurākō Ritonōpo nekarohpyryme mana. Kure nymyry inekarohpyry kyaa xine. Kapu ezuru Rihpō mokyro. Inyrytā tyoro exīko mana. Yrome etyorōmara mana. Kokoro rokē kurākō ekarōko mā kyaa xine.

¹⁸ Tōsenetuputopyry ae ro tytyromapose sytatose eya typoenōme, aomiry kurā enetuputyryke kyaa xine, imehxo kuehtohkōme, emero tynyrytā esēme kuehtohkōme. Ajohpe pyra aomiry mana.

Aomiry etāko sytatose, otato sehtone

¹⁹ Morara exiryke jakorō tomo, otato sehtone. Opyno xine ase. Axi hkopyra imehnō sezuhtone, axī pyra roropa syekītatone. Moro waro matose.

²⁰ Kuatakirimarykohtao Ritonōpo omipona pyra exīko sytatose. Zae Ritonōpo mana. Aosenetuputyry roropa zae mana. Yrome kymarokō zae pyra sytatose tohne kuahtao xine. Naeroro atakirimara sehtone.

²¹ Morara exiryke oorypyrykō irumekatoko, ajoajohpe oexirykō irumekatoko. Ynara kahtoko okurohtao xine: “Popyra ase yrome yrypyry rumekary se ase. Ritonōpo omipona se ase,” kahtoko okurohtao xine. Mame okurākatorỹko ropa mana aomiry tonetupuhse oya xine ahtao.

²² Ritonōpo omiry omipona ehtoko. Aomiry etaryhtao oya xine, otato ehtoko. Ynara karyhtao oya xine: “Ritonōpo poetoryme ase, aomiry etaryke ya,” karyhtao oya xine, osenekunohnōko rokē matose. Morara exiryke aomipona roropa ehtoko.

²³ Ritonōpo omiry etāko matose. Mame aomipona pyra awahtao xine, osene ae oseneketō sā matose. Ynara exiryke, tōmytykō osene ae enēko toh repe.

²⁴ Yrome tōsenekehxīpo xine axī tōmytykō enetopyry poko wenikehnōko ropa mā toto. Mokaro sā mā otato pyra exiketomo. Ritonōpo omiry etaxīpo axī wenikehnōko mā toto, tynysekeremahpyrykō poko.

²⁵ Yrome Ritonōpo omiry kurā poko yronomyryme ātamoreparykohtao, aomipona exīko matose. Aomipona awahtao xine orēpyra exīko matose, oorypyrykō poko pyra exīko matose. Wenikehpyra roropa matose ātamorepatopyrykō poko. Aomipona rokē ipunaka exīko matose. Morara awahtao xine Ritonōpo kure oritorỹko mana.

²⁶ Omi rypyry onurumekara kuahtao xine toiparo rokē, Ritonōpo enetupuhnōko ase jesēme, āko sytatose. Omi xihpyry onurumekara kuahtao xine osenekunohnōko sytatose.

²⁷ Ynara rokē kure mana Kumykomo a, Ritonōpo a: poetōpo tō pyno kuahtao xine, pytỹpo tō etuarimaketō pyno kuahtao xine, kyyrypyrykō poko pyra kuahtao xine; morara kuahtao xine, kure sytatose Ritonōpo a.

2

Oxisā imehnō tyritoko, kure rokene

¹⁻³ Wekyry tomo, Jezu Kyrixtu Kuesēkō kurā enetupuhnanōme oexirykōke oximōnōko matose Ritonōpo omiry poko. Mame tymōkomoke exikety toehse ahtao, tomahtaōke uuru risē ke te, tynamuruke kurā ke roropa; mokyro porohkapōko matose epehtoh kurā pona. Ime mokyro enetupuhnōko matose. Mame imehnō roropa oehnōko tymōkomokākara; otara āko matou? “Xikihme rokē ehtoko,” āko matose eya xine. Otarāme nono pona rokē toto porohkapōko matose, toto onyporohkapopyra kurā pona matose. Zae pyra matose morara awahtao xine. Imehnō oxisā tyritoko kure rokene.

⁴ Imehnō zupō eneryke toto apiakaryhtao oya xine, popyra matose Ritonōpo a.

⁵ Jakorō tomo, otato ehtoko. Opoko xine jenupunaryke ynara āko ase oya xine, tymōkomokākara tymenekase Ritonōpo a tonetupuhtohme yronymyryme. Morara toto riryke tymōkomokā sā exīko toh mana. Toto poko ynara tykase Ritonōpo: “Yse exiketō rīko ase tuisame Umūkuru maro,” tykase.

⁶ Yrome tymōkomokākara kure onyripyra matose. Oty katohme? Tymōkomoke exiketō mā otuarimanohpotorỹko mana. Aarotorỹko roropa mā toto terekatu ēpataka.

⁷ Kure kuhse Jezu mana. Ipoetoryme kuekarotorỹko roropa imehnō mana. Yrome mokaro Jezu poetory kerekeremāko mā toto.

⁸ Pake ynara tykase Ritonōpo tosēkōme tonetupuhnanomo a: “Imehnō pyno ehtoko osepyno oehtohkō samo,” tykase. Morara tymerose Ritonōpo omiryryme. Moro omipona awahtao xine kure kuhse matose.

⁹ Yrome imehnō zupō eneryke oya xine: “Popyra mokyro,” āko matose. Oty katohme? Morara awahtao xine popyra matose ipunaka Ritonōpo a. Iiryryryme ro matose Ritonōpo mā awānohtorỹko mana tōmipona pyra oexirykōke.

¹⁰ Ritonōpo omipona exisasaka awahtao xine popyra ro matose. Toiro aomipona pyra awahtao xine iiryryryme ro matose ipunaka.

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo: “Imehnō nohpo poko pyra ehtoko. Imehnō orutua kō poko pyra roropa ehtoko,” tykase Ritonōpo. Ynara tykase roropa ynororo: “Imepỹ onetapara ehtoko,” tykase. Morara exiryke imehnō nohpo poko pyra awahtao xine, yrome imepỹ etaparyhtao roropa, iiryryryme ro matose. Ritonōpo omipona pyra.

¹² Morara exiryke zae rokē ehtoko otururukō poko, otytyko poko roropa, enara, tuaro oexirykōke. Aomipona pyra awahtao xine awānohtorỹko mana, tōmipona pyra tokurehse oexirykōke. Aomipona awahtao xine orēpyra exīko matose, oorypyrykō poko pyra exīko matose.

¹³ Imehnō poko enupunara awahtao xine opoko xine enupunara roropa Ritonōpo exīko mana. Yrome imehnō poko oenupunarykohtao orēpyra exīko matose. Opoko xine enupunāko roropa Ritonōpo mana. Awānohpopyra xine mana.

Jezu enetuputyryke kyya xine aomipona sehtone

¹⁴ Wekyry tomo, ynara karyhtao imepyny a oya xine: “Ritonōpo enetupuhnōko ase,” karyhtao, yrome imehnō kure onyripyra ynororo ahtao, ajohpe rokē mana. Ritonōpo poetoryme exipyra ekurehnōko mana. Ekurākapopyra mana Ritonōpo a.

¹⁵ Imepỹ Jezu poetory etuarimary eneryhtao oya xine tupoke pyra, tohke pyra roropa.

¹⁶ Mame ynara karyhtao eya: “Torëtyke pyra ytoko. Oxiõtota. Otuhko,” äko matose repe. Yrome tõsë onekaropyra, upo roropa onekaropyra. Otäto ke etuarimara exïko nae? Etuarimäko ro.

¹⁷ Morararo Ritonõpo enetuputyryhtao kyaa xine, imehnõ rïko kure sytatose. Kure imehnõ onyripyra kuahtao xine, ajohpe rokë, enetupuhnõko ase, äko sytatose.

¹⁸ Imepÿ ynara äko kyaa xine mã repe: “Enetupuhnõko matose. Ywy kure imehnõ rïko ase,” äko mã kyaa xine. Mokyro a ynara äko ase: “Otäto imehnõ riryhtao kure onenetupuhpyra hma rorohpa? Popyra imehnõ riry oya eneryke tyaa xine Jezu poetoryme pyra oekarõko mã toto. Yrome kure imehnõ riry ya eneryke tyaa xine, ipoetoryme jenetupuhnõko mã toto,” äko ase eya.

¹⁹ Toiro Ritonõpo mana. Moro enetuputyryke oya xine Ritonõpo poetoryme oekarõko matose repe. Yrome joroko tõ roropa moro enetupuhnõko Ritonõpo kure exiry poko. Oserehnõko mã toto, ekuräkara tokurehse toexirykõke.

²⁰ Tuaro pyra ro hmatou? “Ritonõpo enetupuhnõko ase,” karyhtao, yrome imehnõ onyripyra kure awahtao xine toiparo rokë: “Ritonõpo enetupuhnõko ase,” äko matose, tuaro pyra oexirykõke.

²¹ Kytamurukõ Aparão poko ourutorÿko ase tuaro oehtohkõme. Iirypyry tykorokase Ritonõpo a, otato aexiryke. Tumükuru tarose eya etapatohme repe tynekaroryme Ritonõpo a, aomipona toehtohme.

²² Menetupuhtou? Ritonõpo omipona Aparão toehse. Tosëme Ritonõpo tonetupuhse eya. Morara exiryke, aomipona toehse Aparão, tonetupuhse eya ipunaka. “Toiro ise ro ase kure oehtohme,” kara Ritonõpo eya.

²³ Zae Ritonõpo omihpyry, ynara katopõpyry: “Ritonõpo tonetupuhse Aparão a. Morara exiryke Ritonõpo enetuputyryke eya kurãme tonese eya,” tykase. Mame: “Jepeme Aparão mana,” tykase roropa Ritonõpo ipoko.

²⁴ Menetupuhtou? Kukuräkatorÿko Ritonõpo mana, tõmipona kuahtao xine, enetuputyryhtao kyaa xine roropa.

²⁵ Morararo Raape kynexine. Mokyro orutua kõ poko exikety kynexine. Yrome Ritonõpo enetuputyryke tyaa, Jozue poetory tõ towomase eya tytapyĩ tao. Mame taropose ropa toto eya tyoro osema ae, onetapara toto ehtohme. Morara exiryke kure mokyro tyrise ropa Ritonõpo a tõmipona toehse exiryke.

²⁶ Tokoke sytatose repe, yrome tuzenuke pyra kuahtao xine orihnõko sytatose. Oty katohme pyra kuokokõ mana, tuzenuke pyra ahtao. Moro saaro Ritonõpo enetuputyryhtao kyaa xine, yrome kure imehnõ onyripyra kuahtao xine. Toiparo rokë: “Ritonõpo enetupuhnõko ase,” äko sytatose. Osenekunohnõko rokë sytatose.

3

Kuomirykõ poko

¹ Jakorõ tomo, Jezu poetory tõ amorepananõ iirypyryme toehse ahtao, toto wãnohnõkohxo Ritonõpo mana. Naeroro tuhke pyra Jezu poetory amorepananõme ehtoko.

² Kymarokõ emero azahkuru sytatose. Toitoinerokë pyra. Kuomirykõ xihpyry poko kuahtao xine iirypyryme exïko roropa sytatose. Kuomirykõ poko iirypyryme pyra kuahtao xine, kure rokë sytatose. Orëpyra sytatose exïko. Kyyrypyrykõ poko pyra roropa sytatose exïko.

³ Kawaru mytaka kurimene pitiko rïko ahno, tõmipona xine kawaru ehtohme. Moro kurimene pitiko rokë repe. Yrome ike kawaru panahmäko mã toto, tõmipona xine toto ytotohme.

⁴ Morararo wapu konõto. Mame tyryrykane konõto wapu arõko, yrome äpuitoh pitiko ke wapu äpuine äpuiko mana, tõmipona wapu ytotohme.

⁵ Morohne sã kunurukõ mana, pitiko rokẽ repe. Yrome epoe tuhke kuomirykõ tûtãko mana, tuhke roropa kuepyrypatohkõ tûtãko mana. Osenetupuhtoko ke apoto pitiko repe yrome emãñõko mana. Itu zahkãko mana, wewe tõ zahkãko roropa mana.

⁶ Moro saaro kunurukõ apoto sã mana. Kunurukõ poe omi rypyry itamurume tûtãko mana. Mame omi xihpyry tûtaryhtao kunurukõ poe popyra kuosenetupuhtohkõ exiõko mana. Poetome kuahtao xine omi rypyry tûtãpitõko mana kunurukõ poe. Zumo toehse kuahtao xine omi rypyry tûtãkohxo mana, apoto konõto ehtoh sã joroko tamuru poe kyzahkase xine.

⁷ Onokyro tõ kuremary waro sytatose zehno pyra toto ehtohme. Itu htaõ komo nakuaõkõ roropa. Torënanohse toto ahno a zehno pyra toto ehtohme.

⁸ Yrome kunurukõ onukuremasaromepyra sytatose kure ehtohme. Kunurukõ okoi sã mana, popyra.

⁹ “Kure mase Papa, yna Esẽme mase,” ãko sytatose repe. Yrome kunurukõ ke ro imehnõ kerekeremãko sytatose. Tysaaro tyrise kymarokõ Ritonõpo a.

¹⁰⁻¹² Tuna enatyry wino tuna kurã maro tuna itunety oehpyra mana; tuna inehsãme exikety wino tuna kurã oehpyra mana. Morararo wikeira toperyme rokẽ eperytãko mana; tyorõme eperytara mana. Uwa zoko fikume eperytara mana. Kýtarykõ toiro repe. Yrome toiro myta poe asakoro tûtãko mana: omi kurano, omi rypyry, enara. Jakorõ tomo, morara ahtao popyra mana!

Ritonõpo poe tuaro kuahtao xine

¹³ Metatou? Menetupuhtou? Tonetupuhse oya xine ahtao, kure imehnõ tyritoko. Imehnõ motye se pyra ehtoko roropa. Morara awahtao xine imehnõ ynara ãko opoko xine: “Tuaro mose nase,” ãko toto opoko xine.

¹⁴ Yrome imehnõ zumoxike awahtao xine, imehnõ kure riry poko typenekehse awahtao xine, osepyno rokẽ awahtao xine roropa, popyra matose ipunaka. “Kure ase, imehnõ sã pyra,” kara ehtoko. Morara karyhtao oya xine ajohpe rokẽ matose, iirypyryme ro oexirykõke.

¹⁵ Moro tuaro ehtoh Ritonõpo poe pyra mana. Sero põkõ poe rokẽ morara tuaro ehtoh mana. Morara awahtao xine, Ritonõpo Zuzenu poe pyra tuaro matose. Joroko poe osenetupuhnõko rokẽ matose.

¹⁶ Imehnõ zumoxike awahtao xine te, tuisamehxo oexirykõ se awahtao xine roropa, ajoajohpe itamurume exiõko matose iirypyryme ipunaka.

¹⁷ Yrome Ritonõpo poe tuaro kuahtao xine osemazuhme kyyrypyrykõ se pyra exiõko sytatose. Morara kuahtao xine imehnõ poko enupunãko sytatose. Tomeseke roropa exiõko sytatose imehnõ maro, zae rokẽ toto ezuhnõko sytatose. Imehnõ pyno sytatose, imehnõ onyhxiropyra roropa sytatose. Kure rokẽ imehnõ riko sytatose roropa, osetyoro imehnõ onyripyra sytatose. Onekunohtõkõ sã pyra roropa sytatose.

¹⁸ Tupito pona otyro puhturu tarykase ahtao kyya xine, otyrome ro emãñõko mana. Moro saaro oxiehno pyra exiketõ imehnõ amoreparyhtao, tuhkãkõ oxiehno pyra exiõko mana.

4

Iirypyrymãkõ penetatoh poko awahtao xine

¹ Oty pokoino oseosezuhnõko matou? Oty katoh epokõnohnõko roropa matohu? Openetatohkõ pokoino oxiehno matose. ãmoreme xine roropa oxiehno matose.

² Mõkomo poko penetãko matose repe, yrome anapoipyra matose. Morara exiryke imehnõ etapary se exiõko matose, anapoipyra oekuretyrykõke. Imehnõ mõkomory se matose repe. Yrome anapoipyra matose ekurehnõko. Morara exiryke ehtomãko matose. Oseosezuhnõko rokẽ matose. Openetatohkõ anapoipyra matose ekurehnõko, Ritonõpo a onekaropopyra oexirykõke.

³ Mame Ritonõpo a ekaroporyhtao oya xine anapoipyra ro matose, Ritonõpo omipona se pyra oexirykõke, openetatohkõ se rokẽ oexirykõke. Morara awahtao xine azahkuru matose.

⁴ Imehnõ poko exikety sã matose, Ritonõpo kuroko oorypyrykõ poko oexirykõke. Tuaro pyra hmatohu? Ritonõpo se pyra exiketõ epeme awahtao xine, Ritonõpo epeme pyra matose. Morara exiryke iirypyrymãkõ penetatoh poko awahtao xine Ritonõpo epeme pyra exiko matose.

⁵ Ynara ãko Ritonõpo omiry kyaa xine: “Ritonõpo nyrihpyryme sytatose. Yrome orẽpyra kypenetatohkõ poko sytatose,” ãko mã kyaa xine Ritonõpo omiry. “Ajojhe,” kara ehtoko moro poko.

⁶ Yrome Tuzenu ke kyjamihtanohtorỹko Ritonõpo mana kyyrypyrykõ poko penetara kuehtohkõme. Ynara tymerose sero poko Ritonõpo omiry: “Imehnõ motye se exiketõ akorekehkãko Ritonõpo mana, yrome imehnõ motye se pyra exiketõ rokẽ poko enupunãko Ritonõpo mana,” ãko mã Ritonõpo omiry kyaa xine.

⁷ Morara exiryke osekarotoko Ritonõpo a: “Ose ase jesẽme,” kahtoko eya, yrome joroko tamuru a ynara kahtoko: “Jesẽ kara mase. Morara exiryke ytoko taroino,” kahtoko eya. Morara kary etaryke tyaa epãko joroko tamuru mana.

⁸ Ritonõpo maro se oexirykõ se awahtao xine, amaro xine se roropa ynororo mana. Iirypyrymãkomo, oorypyrykõ irumekatoko, oorypyrykõ ikorokapotoko Ritonõpo a.

⁹ Itamurume iirypyryme matose. Morara exiryke oxitatoko yronomyryme. Oorypyrykõ poko tãkye oehtohkõ irumekatoko Ritonõpo neneryme.

¹⁰ “Papa, ywy ase popyra rokene, õmipona exisaromepyra ase,” karyhtao kyaa xine Ritonõpo a, tyrisenã sã kyritorỹko Ritonõpo mana, kueanokõ jamihtanohtoko roropa mana. Kuakorehmatorỹko roropa mana, tõmipona kuehtohkõme.

Imehnõ popyra onekaropyra ehtoko

¹¹ Jakorõ tomo, oxikerekeremara ehtoko. Ynara ãko Moeze nymerohpyry: “Imehnõ pyno ehtoko,” ãko mã kyaa xine. Mame imehnõ kerekeremaryhtao oya xine, popyra Moeze nymerohpyry ekarõko matose, aomipona pyra oexirykõke. “Moeze nymerohpyry popyra,” kananõme rokẽ exiko matose.

¹² Ritonõpo a tõmiry tymeropose tõmipona kuehtohkõme. Ynoro rokẽ kukurãkarykõ waro mana. Ynoro rokẽ kuenahkaporykõ waro roropa mana. Naeroro: “Mose xihpyryme mana Ritonõpo a,” kara ehtoko imehnõ poko. Ritonõpo rokẽ iirypyryme exiketõ waro mana, iirypyryme pyra exiketõ waro roropa mana. Naeroro imehnõ popyra onekaropyra ehtoko.

“Epyrypara sehtone,” katoh poko

¹³ Etatoko pahne, ynara ãko matose otarame opoe xine rokene: “Ytõko ynanase, mõtohne osepekahse. Toiro jeimamyry aropõko ynanase yna osepekatyry poko rokene, tineru apoitohme itamurume,” ãko matose. Morara kara ehtoko.

¹⁴ Ynara exiryke, yrokokoro otara tyko kuehtohkõ onenetupuhpyra sytatose. Kuorikyrykõ onenetupuhpyra roropa sytatose. Akurũ sã sytatose. Pakeimo ke akurũ mana. Mame okynã pixo toehse ahtao akurũ osenepyra exiko mana. Moro sã rokẽ sytatose, akurũ samo, axitao rokene.

¹⁵ Ynara rokẽ kahtoko: “Jorikyry se pyra Ritonõpo ahtao rokẽ orihpopyra ase, ytoytõko mõtohne. Otyro poko erohtõko ase, ise Ritonõpo ahtao rokene,” kahtoko.

¹⁶ Mãpyra: “Ime ase. Jamoreme rokẽ ase otyro poko, Ritonõpo poe pyra,” karyhtao oya xine, ãmoreme xine rokẽ epyrypãko matose. Morara kary popyra mã ipunaka.

¹⁷ Kure imehnõ riry waro awahtao xine, yrome kure toto onyripyra oekuretyrykohtao iirypyryme matose Ritonõpo a.

5

“Tomeseke ehtoko.”

¹ Etatoko pahne, itamurume tymōkomoke exiketomo. Seromaroro tymōkomoke matose. Yrome tymōkomoke pyra exīko ropa matose. Etuarimāko rokē matose. Naeroro oxitatoko, oetuarimarykō oepyry poko.

² Omōkomorykō mā tymotase mana. Oupōkō kurā ouponỹpyrykōme toehse mana, nuko panō a tonahse exiryke.

³ Otinerūkō ahkyryxitāko mana ryhtāko. Moro eneryke tyya xine ynara āko imehnō mana opoko xine: “To, osepyno rokē moxiā nah, omomȳke rukuh ipunaka toh nae,” āko toh mana opoko xine. Mame apoto nyahkahpyry sā sam āko matose oetuarimarykohtao. Seromaroro mōkomo tapoise oya xine āpiakasasaka awahtao xine.

⁴ Yrome opoetorykō mā okerekerematorỹko, zae toerohtopōpyrykō onepehmara oexirykōke. Otupikō poko erohketō xitary etāko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety mana, zae pyra topehmase toto exiryke oya xine.

⁵ Openetarykō poko rokē tytamuhpopāse matose, ātākyemarykō poko roropa oorypyrykō poko. Okyno nahpāko ahno tupune toto ehtohme toto etapatohme tōsēme. Mokaro sā matose, tymōkomoke toehse oexirykōke. Taroino etuarimāko matose apotoimo htao.

⁶ Kurākō mekarotose popyra. Metapapoatose toto roropa osewomara toto ahtao.

Sē nase penekhepyra kuehtohkō poko

⁷ Jakorō tomo, penekhepyra ehtoko Kuesēkō eraximary poko. Aepyry ropa momohnōko matose. Tupito esā mā penekhepyra tỹkyryry epery eraximary poko. Konopo oepyry eraximāko mā toto otyro ēihtatoh po. Imeīpo tuātasehxo otyro ahtao konopo oehnōko ropa mana. Konopo oepyry eraximary poko penekhepyra roropa esā mana.

⁸ Mokaro saaro penekhepyra ehtoko Kuesēkō oepyry ropa eraximary poko. Oeanokō ijamihtanohtoko, okynā pyra Jezu oehtoh ropa exiryke.

⁹ Jakorō tomo, ekerekeremara ehtoko. Imehnō onykerekeremara roropa ehtoko, ohxiropyra xine Ritonōpo ehtohme. Etatoko pahne, kuapiakanekō oehnōko mana, Imehxo Exikety. Oehsasaka mana. Ynororo rokē mā iirypyrymākō hxirōko mana.

¹⁰ Jakorō tomo, wenikehpyra ehtoko Ritonōpo poe pake urutō kō poko. Tutuari- marykō poko penekhepyra toto. Naeroro kutuarōtanohotorỹko toh mana, tysā xine kuehtohkōme.

¹¹ Tākye rokē toh mana seromaroro, zae rokē Ritonōpo omipona toehse toexirykōke orihpyra ro tahtao xine. Toetuarimase toto itamurume Ritonōpo omipona toexirykōke. Yrome onurumekara toto. Morararo toehse Jo. Toetuarimaryhtao penekhepyra toehse ynororo, Ritonōpo a kure tyripory ropa eraximary poko. Imeīpo kure Jo tyrise ropa Ritonōpo a tōseanahtose itamurume exiryke. Morara exiryke soseanahtotone ropa. Kypyno xine ipunaka Ritonōpo mana. Kuānopyrykō se pyra roropa mana.

¹² Jakorō tomo, ajoajohpe pyra ehtoko: “Ajoajohpe rokē moxiamo,” kara imehnō ehtohme opoko xine. “Ytōko ase ākorehmase,” tykase awahtao xine imehnomo a, ōmihpyrykō anamonohpyra ehtoko. Ytotoko. Ōmirykō onetapapopyra ehtoko. Morararo otyro poko ehtoko. Ekarory se pyra awahtao xine: “Ekarory se pyra ase,” kahtoko. Jūme rokē imehnō zurutoko. “Ajoajohpe mokaro,” kara Ritonōpo ehtohme opoko xine, awānohpyra xine aehtohme roropa.

¹³ Oetuarimarykohtao, oturutoko Ritonōpo a. Sekese awahtao xine oeremiatoko Ritonōpo kure exiry poko.

¹⁴ Kurākara nae ahtao roropa, Jezu poetory tō ikohmatoko, tamuximehxo exiketomo, toto oturutohme Ritonōpo a ikurākatohme ropa. Azeite ke zuhsuhmatoko roropa Kuesēkō omi poe.

¹⁵ Mame toto oturutopõpyry poe ekurākāko ropa kurākara mana, Jezu enetuputyryke mokaro a. Kuesēkō mā mokyro kurākāko ropa mana. Iiryryryme mokyro ahtao iiryryry korokāko roropa mana.

¹⁶ Morara exiryke iiryryryme awahtao xine ekarotoko imehnõ netaryme, oorypyrykõ rumekatohme ropa oya xine, ikorokatohme roropa Ritonõpo a. Oturutoko Ritonõpo a imehnõ poko roropa okurākatohkõme ropa. Mame aomipona exiketõ otururuhtao yronomyryme õmirykõ etāko Ritonõpo mana. Tyjमितunuru ekarõko oya xine mana tõmipona exiketõme oexirykõke.

¹⁷ Eria kysā xine ahnome pake. Mame tõturuse ynororo yronomyryme Ritonõpo a. Ynara tykase ynororo: “Konopo onehpopyra exiko,” tykase. Mame tonehpokehse Ritonõpo a. Oseruao jeimamyry zokonaka konopo oehpyra toehse.

¹⁸ Morarame tõturuse ropa konopo oehtohme ropa. Mame konopo tonehpose ropa Ritonõpo a aomi poe. Ona tukurākase ropa. Otyro tõkehko tahtase ropa.

¹⁹ Jakorõ tomo, Ritonõpo omipona pyra aexihpyry ropa nae ahtao, mame mokyro akorehmaryhtao oya xine zae enetupuhtohme ropa eya, kure exīko ropa mana.

²⁰ Oya xine mokyro enepyry ropa ahtao tyryrypyry rumekatohme ropa eya ikurākāko ropa Ritonõpo mana, apotoimo htaka ytopyry aehtohme. Iiryryry korokāko roropa Ritonõpo mana. Mame imehnõ poko enupunaketõme nymyry matose exīko, mokyro takorehmase oya xine exiryke. Enara.

1 PETURU

Peturu Nymerohpyry Apitorymano

1 Pedro

Ekarotopo

Sero 1 Peturu tymerose Peturu a Jezu poetory tō neneryme pata tō po Azia po, seroae Turukia nonory po. Tynymerohpyry sero taropose eya “Papironia” poe (1 Peturu 5.13), otarame pata Roma poe (Apokaripxi 14.8; 16.19; 17.5).

Jezu poetory tō etuarimāko kynexine, tyryrhmasse Jezu zehno exiketomo a. Tynymerohpyry ae toto jamihtanohpōko Peturu mana. Ynara āko mana: “Jezu enetuputyry kyya xine, uuru motye kuhse kure mana. Uuru zahkary sā otuarimanohpotorỹko Ritonōpo mana Jezu onenetupuhkehpyra oexirykō waro toehtohme” (1 Peturu 1.7).

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-2

Jezu maro ehtoh eraximāko 1.3-12

Zae ehtohme tymenekase 1.13–2.10

Omipona etuarimaryhtao 2.11–4.19

Jezu poetory tō pyno ehtoko 5.1-11

Kure tyripotoh Ritonōpo a 5.12-14

¹ Ynymerohpyry moro onenerykōme. Ywy ase Peturu. Jezu Kyrixtu nymenekahpyryme ase omi kurā poko imehnō amorepatohme. Ritonōpo nymenekatyāme matose, typoetoryme oehtohkōme. Tosake pyra exiketō matose. Sapararahme exiketō matose. Pata tō po matose Pōtu po te, Karaxia po, Kapatoxia po, Azia po, Pitinia po, enara.

² Kumykōme Ritonōpo mana. Tymenekase matose eya kure rokē oehtohkōme iirypyryme pyra. Ritonōpo osenetupuhtopōpyry ae ro tymenekase matose eya. “Ypoetory kurāme toto rīko ase,” tykase Ritonōpo tyya rokene. “Umūkuru Jezu Kyrixtu omipona exīko mā toto,” tykase. “Juzenu toto rypyry korokāko mana porehme Umūkuru munuru toekuāse exiryke,” tykase Ritonōpo tyya rokene.

Naeroro: “Papa Kapuaono, kure rokē opoetory tō tyriko. Torētyke pyra tyriko toto orēpyrahxo toto ehtohme, imehnō zuno pyra roropa toto ehtohme,” āko ase opoko xine.

Jūme Ritonōpo maro kuexirykō poko

³ “Emero motye kure mase,” sykatone Ritonōpo a, Kuesēkō Jezu Kyrixtu zummy a. Tumūkuru Jezu Kyrixtu tōsemākapose ropa aorihxīpo, kypyno xine toexiryke. Tyjami-tunuru tokarose kyya xine tyrisenā sā kuosenetupuhtohkō ehtohme. Naeroro isene kuexirykō eraximāko sytatose jūme imaro kuehtohkōme.

⁴ Tynekarory kurākāko Ritonōpo mana kapu ao typoenō kyryryme. Orihpyra kuexirykō Ritonōpo nekaroryme mā kyya xine. Ritonōpo nekarory kurā motara mana, xihpyryme exipyra mana, enahpyra mana, enara.

⁵ Tynekarory kyya xine kurākāko Ritonōpo mana, tymaro jūme kuehtohkōme. Tone-tupuhse oya xine exiryke oewomatorỹko Ritonōpo mana tyjamitunuru ke. Imeīpo opynanopyrykō enepōko mā Ritonōpo sero pōkomo a, sero etyhpyry po tymaro jūme kuehtohkōme.

⁶ Moro poko osenetupuhtoko tākye oehtohkōme. Axītao rokē aporo taro emynyhmāko matose oetuarimarykōke. Toiro rokē pyra etuarimāko matose.

⁷ Uuru se sytatose pitiko rokē pyra. Axītao rokē uuru repe, enahnōko. Mame uuru zahkāko mā ahno zemimehxo ehtohme. Moro saaro Jezu enetuputyry kyya xine, uuru motye kuhse kure mana Ritonōpo a. Naeroro uuru zahkary saaro otuarimanohpotorỹko

Ritonõpo mana Jezu onenetupuhkehpyra oexirykõ waro toehtohme. Jezu poetoryme awahtao xine oetuarimarykohtao ro Jezu onurumekara matose. Onenetupuhkehpyra roropa matose. Mame Jezu onurumekara awahtao xine: “Kure mase ya,” äko Ritonõpo oya xine mana. Kure oritorÿko roropa mana tymaro, Jezu Kyrixtu oepyry ropa ahtao. Jezu sã kure exiko matose. Isã tuisame exiko roropa matose.

⁸ Jezu Kyrixtu onenepitopyra matose yrome ipyno matose. Onenepyra ro matose seromaroro yrome enetupuhnõko matose. Naeroro atãkyemãko matose ipunaka. Ätãkyemarykõ kapuaõkõ tãkye exiry sã mana, ekuhpÿme sã mana tãkye kuhse oexirykõke.

⁹ Tonetupuhse oya xine exiryke, Ritonõpo a typynanohse matose. Naeroro tãkye matose typynanohse oexirykõke Ritonõpo a.

¹⁰ Moro poko tõsenetupuhse pake urutõ komo: “Otãto ke sero põkõ pynanohnõko Ritonõpo nae?” tykase toto. Tõturupose roropa toto zuaro se toexirykõke. “Sero põkõ pynanohnõko Ritonõpo mana,” tykase toto Zuzenu poe.

¹¹ Kyrixtu Zuzenu toto maro kynexine. Kyrixtu tõsekarose eya xine. “Ritonõpo nymenekahpyry etuarimãko mana,” tykase eya xine. “Mame toetuarimakehse tahtao emero motye tuisamehxo exiko mana imehnõ neneryme,” tykase ynororo eya xine. Morara kary etaryke tyya xine: “Onoky poko Kyrixtu Zuzenu morara äko nae? Otarah-tao etuarimãko nae?” tykase toto oseya rokene.

¹² Tutuarõtanohpose toto Ritonõpo a. Ynara tykase ynororo eya xine: “Imeipo toorihse awahtao xine rokẽ ynmenekahpyry tuarimapõko mã toto,” tykase Ritonõpo tõmiry poko urutõ komo a. Tumükuru poko turuse toto. Mame mokaro pakatokõ urutõ kõ tõturuse Ritonõpo nekarohpyry poko. Seromaroro Ritonõpo Zuzenu omi poe moro omi kurã tokarose oya xine ämorepatõkomo a. Tuzenu jamitunuru tonehpose tyya kapu ae. Moro poko tuaro toexirykõ se Ritonõpo nenyohÿã roropa repe kapuaõkomo, zuaro toehtohkõme.

Kure kuehtohkõme tymenekase sytatose

¹³ Morara exiryke ipakatyã sã ehtoko. Tuaro ehtoko. Tãkye rokẽ ehtoko Ritonõpo nekarory eraximary poko. Tynekarory kurã ekarõko kyya xine mana Jezu Kyrixtu oepyry ropa ahtao. Aepyry ropa eraximatoko. Imepÿ poko osenetupuhpyra ehtoko. Ipoko rokẽ osenetupuhtoko.

¹⁴ Ritonõpo omipona ehtoko. Jezu waro pyra ro awahtao xine oorypyrykõ poko rokẽ mexiatose. Yrome seromaroro oorypyrykõ poko pyra ehtoko.

¹⁵ Ritonõpo tyyrypyhpyke pyra ipunaka. Kure rokẽ ynororo. Eya toahmase matose tysã oehtohkõme. Naeroro kure rokẽ ehtoko emero poko awahtao xine. Tyrisenã sã õsenetupuhtohkõ tyripotoko. Omi xihpyry poko pyra ehtoko roropa.

¹⁶ Ynara äko Ritonõpo mana: “Kure rokẽ ase, tyyrypyhpyke pyra ipunaka. Naeroro ysã ehtoko, oorypyrykõ poko pyra ehtoko,” äko.

¹⁷ “Papa,” äko matose, õtururukohtao Ritonõpo maro. Yrome sero põkõ apiakaneme ynororo. Zae kuepehmatorÿko mana kynyrihpyrykõ eneryke tyya. Zae exiketõ epehmãko mana zae toehtopõpyry epehpyry ke. Yrome tyyrypyry poko aexityã epehmãko etuarimatoh ke iiryryrykõ epehpyryme. Naeroro aomipona ehtoko sero nono poro awahtao xine.

¹⁸ Apitoryme awamekaro xine rokẽ mexiatose oorypyrykõ poko, atamurukõ ekepyã samo. Yrome topekahse matose Ritonõpo a oehtopõpyrykõ xihpyry rumekatohme oya xine. Tineru ke pyra topekahse matose, uuru tõkehko parata roropa, morohne ke pyra topekahse matose. Axitaõ rokẽ uuru tõkehko kure mana parata roropa.

¹⁹ Yrome typyne exikety ke kuhse topekahse matose. Kyrixtu orihtopõpyry ke topekahse matose. Imunuru toekuãse. Moro uuru motye kuhse mana. Kaneru mükuru kurã totapase kytamurukomo a tyyrypyrykõ korokapotohme Ritonõpo a. Kurãkõ

rokē totapase eya xine. Kurākōkara onetapara toto. Moro saaro Kyrixtu kynorihne tyyrypyhpyke pyra aexihpyry ipunaka.

²⁰ Sero nono onyripyra ro tahtao Tumūkuru tymenekase Ritonōpo a sero pōkō py-nanohneme. Yrome pake pyra Tumūkuru tonehpose rahkene. Jarao tonehpose eya okurākatohkōme.

²¹ Jezu Kyrixtu tōsemākase ropa Ritonōpo a aorihxīpo. Emero motye tuisamehxo tyrise roropa eya. Emero motye kure ynororo. Naeroro Ritonōpo enetupuhnōko matose yronomyryme. Tākye roropa matose Ritonōpo eraximary poko.

²² Tykorokase matose Ritonōpo a aomiry kurā omipona toehse oexirykōke. Iiryryryme pyra matose. Imehnō Jezu poetory pyno nymyry matose. Naeroro imehnō pyno ehtoko yronomyryme, ajohpe rokē pyra.

²³ Apitoryme tonuruse amarokomo omykō poenōme. Yrome omykō sero pōkō ori-hnōko rokē mana. Orihnōko roropa matose. Yrome seromaroro Ritonōpo poenōme tonuruse ropa matose. Orihpỹme Ritonōpo mana jumāme. Tonuruse ropa matose Ritonōpo poenōme aomiry enetuputyryke oya xine Ritonōpo omiry orihpỹme exiketyme sã mana. Jũme Ritonōpo orihpỹme mana. Naeroro aomiry enahpỹme mana.

²⁴ Ynara tymerose Ritonōpo omiry:

“Sero pōkō onahpoty sã mana.

Toto kure exiry ona ekuru sã roropa mana.

Onahpoty orihnōko, ekuru ohpahnōko.

²⁵ Yrome Ritonōpo omiry jũme mana enahpỹme.”

Moro omi kurā Jezu Kyrixtu poko, āmorepatopōpyrykomo.

2

Topuimo sã, mokyro orihpỹme exikety

¹ Oorypyrykō poko pyra ehtoko. Imehnō zehno oexirykō irumekatoko. Ajohpe pyra ehtoko. “Kure ehtoko ysamo,” kara ehtoko imehnomo a iiryryryme awahtao xine. Imehnō zumoxike pyra ehtoko. Imehnō onykerekeremara ehtoko.

²⁻³ Ynara āko Ritonōpo omiry roropa: “Opyno xine Oesēkō mana. Moro waro matose toehse,” āko. Naeroro Ritonōpo omiry se ehtoko poeto enurusenã samo, suhsu se poeto ehtoh samo, tuātatohkōme. Iiryryryme pyra aomiry mana. Poeto ě typoenō ohpāko zuātatohme. Moro saaro aomiry kure kyritorykō mana kukurohtao xine. Naeroro aomiry poko openetatoko kokoro rokene yronomyrymehxo Jezu enetupuhtohme oya xine, opynanohtohkōme Ritonōpo a roropa.

⁴ Pake Kuesēkō tonetupuhse oya xine. Topu sã ynororo etyorōmara. Orihpỹme roropa mã ynororo jũme. Tapyi riryhtao ahno a topu ke topu menekāko mã toto. Toitoine topu pahnōko toto popyra exiryke eya xine. Moro topu sã, ahno nurumekahpyry sã Kuesēkō kynexine repe. “Popyra mana,” tykase iiryryrymākō ipoko repe. Yrome emero motye kure ynororo Ritonōpo a. Naeroro Ritonōpo nymenekahpyryme mana kypynanohnekōme.

⁵ Jezu Kyrixtu enetuputyryhtao oya xine opyno xine Ritonōpo mana. Topu risē sã roropa matose jũme orihpỹme toehse oexirykōke Jezu Kyrixtu pokoino. Topu risē tapyi ahtao, moro sã tytapyĩme oritorỹko Ritonōpo mana, Tuzenu esaryme. Erohnōko matose Ritonōpo maro oturuketō samo. Tukurākase matose eya, iiryryryme pyra tyrise ropa matose eya. Erohnōko matose Ritonōpo omi poe. Ijamitunuru amaro xine mana. Oekarorykō eya tãkye Ritonōpo rīko, Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine.

⁶ Ynara tymerose Ritonōpo omiry:

“Mokyro ynmenekahpyry tapyi rinanō topu menekary samo,

typyne exikety menekary samo,

jamihme tapyi ritoh menekary sã roropa.

Emero esēme mokyro rīko ase.
 Emero motye tuisamehxo tyrīko ase.
 Mokyro aropōko ase Xiāo patary panō pona.
 Morarame mokyro enetupuhnanō mā atasamara mā toto.
 Tākye rokē exīko mā toto,”
 me tymerose.

⁷ Jezu enetupuhnōko matose. Naeroro oya xine topu typyne exikety sã mana. Yrome onenetupuhpynomo a aryryra, ise pyra toexirykōke. Moro poko ynara tymerose Ritonōpo omiryne:

“Tapyi rinanomo a moro topu ipapyhpyry rokē kynexine,
 popyra exiryke eya xine.

Yrome moro topu kure exikety kynexine jamihme tapyi ritohme exiryke,”
 me tymerose.

⁸ Ynara tymerose roropa Ritonōpo omiryne:

“Sero topu pona osetapāko toh mana tuhke.

Moro topu pokoino osetapāko mā toto,”

me tymerose. Moro saaro emero esēme Kyrixtu exīko mana tuhkākō onenetupuhpyra ahtao ro. Osetapāko sã mā toto aomipona se pyra toexirykōke. Naeroro toto wānohnōko Ritonōpo mana, tōsenetupuhpopyry ae ro.

⁹ Yrome matose mokaro sã pyra. Ritonōpo nymenekatyāme matose. Tuisa konōto poetoryme matose, Ritonōpo maro oturuketōme sã roropa matose. Tukurākase matose. Ritonōpo poenōme matose. Tymenekase matose: “Ritonōpo kure mana,” katohme imehnomo a: “Emero zuaro Ritonōpo mana,” katohme roropa imehnomo a. Tymenekase matose eya oorypyrykō poko pyra oehtohkōme, kure ehtoh poko rokē oehtohkōme tysaaro.

¹⁰ Apitoryme Ritonōpo poetoryme pyra mexiatose, yrome seromaroro ipoetoryme matose. Apitoryme opyno xine Ritonōpo exiry waro pyra mexiatose. Yrome seromaroro opyno xine Ritonōpo exiry enetupuhnōko matose, typynanohse oexirykōke eya.

Ritonōpo omipona oexirykō poko

¹¹ Wekyry tomo, opyno xine jexiryke ourutorỹko ase. Katonōme sã rokē matose sero nono po, tosakākara samo. Naeroro oorypyrykō poko penetara ehtoko. Ipoko pyra roropa ehtoko. Zehnotokō maro atatapoiryhtao, tomeseke pyra ahtao osetapāko. Moro saaro oorypyrykō poko openetarykohtao iirypyryme exīko matose.

¹² Jezu waro pyra exiketō okerekeremarykō se ipunaka. “Tyrypyrykō poko ro Jezu enetupuhnanō mana,” āko mā toto ajohpe. Morara exiryke zae rokē ehtoko ipunaka. Morarame, kure oexirykō eneryke tyra xine: “Zae matose,” āko rokē mā toto. Ohxiropyra xine ekurehnōko toh mana. Morarame: “Emero motye kure mase Ritonōpo,” āko mā toto, aepyry ropa ahtao.

¹³ Kuesēkō poenōme matose. Naeroro sero pōkō esēkō kowenu omipona ehtoko. Sero pata tamuru esē omipona ehtoko roropa Jezu onykerekeremara onenetupuhpynō ehtohme.

¹⁴ Kowenatu tō omipona ehtoko roropa, Ritonōpo poe tymenekase toto oesēkōme. Tosēkomo a tonehpose toto iirypyrymākō wānohtohme tyra xine, kure rokē zae exiketō ritohme roropa tyra xine.

¹⁵ Okerekeremarykō se mā repe zae omi waro pyra exiketomo. Yrome zae rokē awahtao xine okerekeremasaromepyra mā toto. Morara exiryke zae ehtoh poko rokē oexirykō se Ritonōpo mana.

¹⁶ Tuisa poenō tumykō omi poe ytoytōko toto tamoreme xine. Toytotohkō menekāko mā toto. Moro saaro Jezu enetuputyryhtao oya xine oytotohkō menekāko matose onyryrykō roropa menekāko matose. Yrome ynara kara ehtoko: “ÿ jamoreme

imenekãko ase,” kara ehtoko oorypyrykõ poko se awahtao xine. Oorypyrykõ poko penetara ehtoko. Omatome oorypyrykõ poko pyra ehtoko roropa. Ritonõpo penetatoh poko rokẽ ehtoko.

¹⁷ Kure imehnõ aomirotoke. Imehnõ Jezu poetory pyno ehtoko, åkorõkõme aexirykõke. Ritonõpo zuno ehtoko. Oesarykõ esẽ roropa kure rokẽ tyritoko.

Osenetupuhtoko Kyrixtu etuarimatopõpyry poko

¹⁸ Tosẽke awahtao xine, oesẽkõ omipona ehtoko. Aomipona ehtoko kure orirykohtao, popyra orirykohtao roropa. Opyno xine toto ahtao aomipona ehtoko, oryhmartykohtao roropa.

¹⁹ Mame oryhmatorỹko imehnõ mana Ritonõpo omipona oexirykõke. Yrome oetuari-marykõ Ritonõpo poe exiry waro matose. Mame eanahtoryhtao oya xine kure oritorỹko Ritonõpo mana.

²⁰ Oryhmartykohtao oesẽkomo a popyra oehtopõpyry epehpyryme otyme kure oetuari-marykõ eanahtory oya xine nae? Arypyra. Moro poko kurã onekaropyra ekurehnõko Ritonõpo mana. Yrome kure rokẽ awahtao xine, oryhmartykõ eanahtoryhtao oya xine, tãkye exiko Ritonõpo opoko xine mana. Kure oritorỹko roropa mana, kure tyriryke oya xine.

²¹ Tymenekase matose Ritonõpo a oetuarimatohkõme roropa Kyrixtu sã oehtohkõme. Osemazuhme Kyrixtu toetuarimase omyakãkõme, okurãkatohkõme, apotoimo htaka ytopyra oehtohkõme. Toetuarimase ynororo iiryryryme pyra tahtao ro. Mame tymenekase matose Ritonõpo a isã oehtohkõme.

²² Tyyrypyry poko pyra kynexine ipunaka, ajohpe pyra roropa kynexine.

²³ Typoihtose tahtao onezuhpyra Jezu kynexine, onypoihtopyra roropa kynexine. Toetuarimartyhtao: “Oryhmatorỹko Ritonõpo mana oepehpyrykõme, jyryhmatoh epehpyryme,” kara ynororo kynexine. Ynara tykase rokẽ ynororo tyya rokene: “Ritonõpo jewomãko mana. Zae mokaro epehmãko mana inyritopõpyrykõ epehpyryme sero nono po,” tykase Jezu tyya rokene.

²⁴ Kyrixtu iiryryryme pyra, yrome kyyrypyrykõ tapoise sã eya toexixihmapose ahtao wewe pokona. Toorihse ynororo kyyrypyrykõ enahkapotohme. Toorihse tyjamitunuru ekarotohme kyya xine kyyrypyrykõ poko pyra kuehtohkõme. Toorihse ynororo zae kuehtohkõme Ritonõpo a. Tyyryhmase aexiryke tukurãkase sytatose eya. Naeroro õsemãnõko ropa sytatose orihxipo.

²⁵ Kaneru sã mexiatose, itahtyã samo, zae ehtoh waro pyra oexirykõke. Yrome seromaroro tonese ropa sã matose, Oesẽkomo a. Eya tonehse ropa matose onurumekara ropa oehtohkõme, Opynanohnekõ maro rokẽ oytotohkõme.

3

Tynioke exiketõ poko, typye exiketõ poko roropa

¹ Oururukõ se ase tynioke exiketomo. Oniokõ omipona ehtoko. Otarãme Ritonõpo omiry onenetupuhpynõme oniokõ mana. Yrome kure oehtohkõ eneryke tyya xine enetupuhnõko mã toto, toto onurupyra awahtao xine ro.

² Zae nymyry awahtao xine ynara åko oniokõ tyya xine rokene: “Pake ajoajohpe toehtopõpyry sã pyra ypyty mana. Kure rokẽ mana, zae rokẽ roropa,” åko mã toto. Jezu Kyrixtu enetuputyry se exiko roropa mã toto.

³ Otonohtohkõ se hkopyra ehtoko oenepotohkõme imehnomo a. Oõsety ekurinary poko onymotyẽkara roropa ehtoko. Kasuru tõkehko upo typyne exikety amururu se hkopyra ehtoko.

⁴ Oupõkõ kurã enahnõko mana. Uuru tõkehko axitao rokẽ mana. Jarao rokẽ kure oehtohkõ Ritonõpo zamaro pyra mana. Yrome zae ehtoh poko awahtao xine okurohtao

xine Ritonõpo zamaro matose. Naeroro torëtyke pyra ehtoko oũsetykõ kurâkary poko. Okurohtao xine kure ehtoko. Morara awahtao xine kure kuhse matose Ritonõpo a.

⁵ Moro saaro nohpo kurâ kynexine pake, Ritonõpo enetupuhnanomo. Ritonõpo nekarory kurâ eraximãko roropa toh kynexine. Nohpo kuranory tõ kynexine tyniokõ omipona toexirykõke.

⁶ Sara kynexine morararo. Tynio Aparão omipona kynexine. “Jesẽme mase,” tykase ynororo eya. Naeroro kure ehtoh poko awahtao xine, Sara sã exïko matose imehnõ zuno pyra roropa awahtao xine.

⁷ Amarokõ roropa type exiketomo, kure opyxiãkõ tyritoko. Ynara enetupuhtoko, jamihme hkopyra nohpo tõ mana. Naeroro opyxiãkõ pyno ehtoko. Ritonõpo nekarory apoiry sã oya xine, opyxiãkõ roropa inekarory apoïko mã toto. Orihpÿme exïko toh mana. Naeroro opyxiãkõ pyno ehtoko, poremäpyra oehtohkõme Ritonõpo maro õtururukõ poko.

Kurâkõ etuarimary poko

⁸ Enahsasaka jomiry nase. Oxisã zae ehtoh poko osenetupuhtoko. Oximaro tãkye ehtoko. Imepÿ emynymaryhtao imaro emynymatoko. Imehnõ pyno ehtoko opyno xine roropa toto ehtohme, atakorõmãkõ samo. Imehnõ akorehmary se ehtoko. “Omotye xine ase, tuisamehxo,” kara ehtoko imehnomo a.

⁹ “Kurâ rokẽ ekarõko ase oya xine,” tykase Ritonõpo kyya xine tymenekase kuahtao xine. Naeroro oryhmananõkõ onyryhmara ehtoko. Popÿ ke pohnõ onepehmara ehtoko. Okerekeremananõkõ onykerekeremara ehtoko. Kurâ ke rokẽ epehmatoko toto.

¹⁰ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne:

“Sekese oehtohkõ se awahtao xine,
oseahmarykõ se roropa awahtao xine,
omi xihpyry poko pyra ehtoko.

Ajohpe pyra ehtoko roropa.

¹¹ Oorypyrykõ irumekatoko,
kure rokẽ oehtohkõme.

Oseosezuhpyra ehtoko imehnõ maro.

Tuaro ehtoko oxiehno pyra oehtohkõme.

¹² Ynara exiryke, oeneturÿko Kuesëkõ mana kure awahtao xine.

Õmirykõ etãko roropa mana imaro õtururukohtao.

Yrome tyrypyry poko exiketõ zehno mana,
me tymerose.

¹³ Oryhmara xine imehnõ mana kure ehtoh se rokẽ awahtao xine.

¹⁴ Otarãme ajoajohpãkõ oryhmatoryko mã toto, kure rokẽ awahtao xine. Morara ahtao tãkye ro matose Ritonõpo poe. Ajoajohpãkõ zuno pyra ehtoko. Torëtyke pyra ehtoko oryhmanekõ poko roropa.

¹⁵ Yrome Kyrixtu zuno ehtoko okurohtao xine. Oesëkõme enetupuhtoko. Aomipona ehtoko roropa. Mame ynara karyhtao imehnomo a oya xine: “Oty katoh Jezu enetupuhnõko mah?” karyhtao oya xine ehxiropyra ehtoko. Kure rokẽ ezuhtoko toto Kyrixtu enetuputyry poko oya xine, kure rokẽ toto ritohme oya xine.

¹⁶ Tomeseke ehtoko zae ehtoh poko rokẽ oehtohkõme. Mame ohxirorykõ se imehnõ ahtao ekurehnõko rokẽ mã toto. “Kyrixtu poetry roropa tyrypyrykõ poko mana,” kary se toh mã repe. Yrome zae ehtoh poko rokẽ awahtao xine ehxirõko rokẽ ohxironanõ mana. Mynyhme rokẽ exïko mã toto.

¹⁷ Kure oexirykõ poko oetuarimarykõ kure mana, oetuarimarykõ se Ritonõpo ahtao. Yrome oorypyrykõ epehpyryme oetuarimarykõ popyra mana.

¹⁸ Kyrixtu orihtopõpyry poko osenetupuhtoko. Toorihse ynororo kymyakākõme. Kynorihne kyyrypyrykõ korokatohme. Toiro rokẽ kynorihne orihzomopyra toeh-tohme. Kure exikety ynororo. Iirypyrymākõ kurākatohme, kynorihne Ritonõpo a kuarotohkõme. Zoko toxixihmase jehnotokomo a. Yrome tõsemāse ropa ynororo Tuzenu poe.

¹⁹ Morarame toytose Zuzenu rokẽ etuarimatoh taka aorihtyã zuzenu amorepase omi kurā poko. Tapuruse mokaro zuzenu etuarimatoh tao.

²⁰ Ritonõpo omipona pyra tokurehse toh kynexine kanawa konõto riryhtao Noe a. Sero põkõ enahkapory se pyra Ritonõpo kynexine repe. Penekehpyra kynexine repe tõmipona toto eraximary poko. Yrome onenetupuhpyra toh kynexine. Tuhke pyra rokẽ, 8mākõ rokẽ kanawa konõto aka tomõse toto. Mokaro 8mākõ rokẽ typynanohse Ritonõpo a. Tanỹse toto tuna a.

²¹ Moro tuna kuamorepatohkõme kynexine kuẽpurihkarykõ poko. Epypyra sytatose kuẽpurihkarykohtao. Osẽpurihkãko sytatose: “Typynanohse ywy Ritonõpo a,” katohme imehnõ netaryme emero. “Zae ase seromaroro Ritonõpo a,” äko sytatose. “Aomipona rokẽ ase taroino,” äko sytatose kuẽpurihkarykohtao, tõsemāse ropa Jesu Kyrixtu exiryke.

²² Seromaroro Jesu Kyrixtu toytose ropa kapu aka. Ritonõpo maro mana tuisamehxo. Emero kapuaõkõ esẽme mana, tuisamehxo exiketõ esẽme roropa mana, jamihme exiketõ esẽme roropa mana.

4

Tukurākase exiketomo

¹ Kyrixtu etuarimatopõpyry poko osenetupuhtoko. Toorihse ynororo kymyakākõme. “Jetuarimary se pyra ase,” kara ynororo kynexine. Naeroro isã sehtone. “Yna etuarimary se pyra ynanase,” kara sehtone. Jesu etuarimatopõpyry poko kuosenetuputyrykohtao kyyrypyrykõ poko se hkopyra exiiko sytatose.

² Moino ro āmoreme xine oorypyrykõ poko mexiatose. Taroino Ritonõpo omipona ehtoko, kokoro rokene. Oorypyrykõ poko penetara ehtoko.

³ Apitoryme onenetupuhpynõ penetatoh poko mexiatosene. Oorypyrykõ xihpyry poko mexiatosene. Imehnõ nohpo poko mexiatose, etỹnõko roropa, nohpo ryhpopākãko. Emotyẽkãko mexiatosene eukuru poko. Tyorõ poko roropa mexiatosene Ritonõpo myakãme.

⁴ Yrome seromaroro onenetupuhpynõ osenuruhkãko mã opoko xine, imaro xine ytopyra oexirykõke. Toto penetatoh poko se pyra oexirykõke ozehno xine exiiko mã toto. Opoihtotorỹko mã toto.

⁵ Yrome typoko xine osekarõko mã toto Ritonõpo a kurākõ apiakatoht po. Sero põkõ epehmary waro Ritonõpo mana inyrihpyrykõ epehpyryme. Kurā ke zae exiketõ epehmãko mana. Yrome azahkuru exiketõ aropõko mana etuarimatoh taka. Zae toto epehmãko mana orihpynỹpotomo, aorihtyamo, enara.

⁶ Pakatokõ aorihtyã toorihse. Topehmase toto Ritonõpo a inyrihpyrykõ epehpyryme imehnõ emero epehmary samo. Omi kurā tokarose eya xine roropa orihpyra ro toto ahtao. Omi kurā tokarose eya xine Jesu poko isã aẽsemãtohkõme ropa aorihxipo xine, Ritonõpo maro toto ehtohme.

Emese kure exiketõ poko Ritonõpo nekarory poko

⁷ Sero nono enahsasaka mana. Naeroro eanahotoko. Zae oehtohkõ poko rokẽ ehtoko. Tuaro ehtoko roropa, kure õtururukõ ehtohme Ritonõpo maro.

⁸ Imehnõ pyno ehtoko yronymyryme. Imehnõ pyno oexirykõ kure kuhse Ritonõpo a. Imehnõ pyno awahtao xine iirypyrykõ poko wenikehnõko matose.

⁹ Kure rokẽ atapyiikõ taka ytoketõ tyritoko. Oxikerekeremara ehtoko roropa.

¹⁰ Tynekarory kurã ekarõko Ritonõpo kyaa xine mana. Tyotyoro inekarohpyry kyaa xine mana. Tapoise kyaa xine porehme. Naeroro penekehpyra sehtone Ritonõpo nekarory apoiry poko kyaa xine imehnõ akorehmatohme.

¹¹ Imehnõ zururu waro awahtao xine, Ritonõpo omiry poko zurutoko toto. Imehnõ akorehmary waro awahtao xine, Ritonõpo jamitunuru ke toto akorehmatoko. Morara awahtao xine: “Kure mase Ritonõpo, emero motye kuhse,” äko oenenanõkõ mana. “Kure Jezu Kyrixtu mana. Ipoetory tõ roropa kure,” äko mã toto.

“Emero motye kure mase Jezu. Emero motye tuisamehxo mase,” sykatone Jezu Kyrixtu a kokoro rokene.

Jezu poetory tõ etuarimary poko

¹² Wekyry tomo, opyno xine ase. Oetuarimarykõ itamurumehxo toehse ahtao torëtyke pyra ehtoko. “Oty katohme etuarimãko hano, imehnõ etuarimara ahtao?” kara ehtoko oseyä.

¹³ Atakorõme matose toehse Kyrixtu maro, oetuarimarykõke. Naeroro atäkyematoko. Imeïpo tuisamehxo toehtoh enepõko Kyrixtu kyaa xine mana. Morara ahtao täkye kuhse exiko matose imaro.

¹⁴ Opoihtotoryko onenetupuhpynõ mana Kyrixtu poetoryme oexirykõke. Opoihtorykohtao eya xine täkye ehtoko. Opoihtorykohtao osenetupuhtoko Ritonõpo Zuzenu okurohtao xine exiry poko. Emero motye kure Ritonõpo Zuzenu mana. Kukurohtao xine roropa mana. Moro poko osenetupuhtoko.

¹⁵ Imehnõ onetapara ehtoko. Imehnõ mõkomory onematonanohpyra ehtoko. Imehnõ onyryhmara ehtoko. Imepÿ ehtoh poko pyra ehtoko. Morohne poko pyra awahtao xine, zae matose otuarimaporykohtao ro imehnomo a.

¹⁶ Naeroro Kyrixtu poetoryme oexirykõ pokoino oetuarimarykohtao ehxiropyra ehtoko. “Kure mase Ritonõpo. Täkye ynanase Kyrixtu poenõme yna exiryke yna etuarimaryhtao ro,” kahtoko Ritonõpo a.

¹⁷ Okynã pyra kuepehmatorÿko Ritonõpo mana kynyrihpyrykõ eheppyryme. Kurã ke zae exiketõ epehmãko mana zae toto ehtopõpyry eheppyryme. Yrome tõmipona pyra exiketõ tuarimapõko mana zae pyra toto ehtopõpyry eheppyryme. Osemazuhme typoetory tõ epehmãko mana. Naeroro kuetuarimarykõ motye kuhse tõmiry kurã onenetupuhpynõ tuarimapõko Ritonõpo mana.

¹⁸ Ynara tymeroose Ritonõpo omiry: “Zae se exiketõ pynanopyry tupime ro mana. Yrome Ritonõpo omipona pyra exiketõ pynanopyry tupime kuhse mana. Typynanopyrykõ poko ekurehnõko mã toto tyrypyry poko exiketõ maro,” äko Ritonõpo omiry.

¹⁹ Naeroro oetuarimarykõ se Ritonõpo ahtao opynanohtoryko roropa mana imeïpo. Naeroro Kuesëkõ opyno xine exiry enetupuhtoko. Zae ehtoko ipunaka. Tõmiry poko opyno xine toexiry poko wenikehpyra ynororo mana. Opyno xine exikehpyra mana.

5

Amorepatoh sero

¹ Oururukõ se ase tamuximehxo exiketomo, Jezu poetory tõ pynanohneme oexirykõke. Ywy roropa asã xine tamuxime ase Jezu poetoryme. Kyrixtu etuarimatopõpyry poko imehnõ tuarõtanoohneme ase tonese ya exiryke. Jenuru ke enene. Imeïpo emero motye kure Kyrixtu ehtoh enepõko Ritonõpo mana imehnomo a emero. Morara ahtao kure Kyrixtu ehtoh enëko ase roropa.

² Tymenekase matose Ritonõpo a typoenõ pyno oehtohkõme. Naeroro kaneru esã tokykõ pyno ehtoh sã Ritonõpo poetory pyno ehtoko. Yronymyryme toto pyno ehtoko, ÿme exiketõ samo. Mãsa rokë pyra toto pyno ehtoko, oerohtamitukõ apoitohme rokë pyra. Toto akorehmary se oexirykõke toto pyno ehtoko Ritonõpo omipona oehtohkõme.

³ Ritonõpo poetory amorepaneme awahtao xine toto onynamotomara ehtoko. Zae rokẽ ehtoko, opoenohthokõme eya xine.

⁴ Kyrixtu Kuesẽkõ Imehxo Exiketyme mana. Kaneru pyno exikety sã kypyno xine mana. Aepyry ropa ahtao, inekarory kurã apoïko matose. Tuisame oritorỹko roropa mana tymaro. Zae oepehmatorỹko roropa mana typoetory tõ pyno oehtohkõ epehpyryme. Sero põkõ tuisary parimã se mã toto, uuru risẽ se. Moro saaro Jezu nekarory kure oya xine mana, jũme mana enahpyra.

⁵ Morararo nuasemãkomo, tamuximehxo exiketõ Jezu poetoryme ahtao toto omipona ehtoko. Imehnõ motye se pyra ehtoko, ynara tymerose exiryke Ritonõpo omiryne: “Imehnõ motye se exiketõ akorekehkãko Ritonõpo mana. Yrome tuisame pyra toexiry waro exiketõ akorehmãko mana,” me tymerose.

⁶ Naeroro imehnõ motye se pyra ehtoko. Emero motye tuisamehxo Ritonõpo mana. Aomipona se rokẽ ehtoko. Tuisame se hkopyra awahtao xine, ise tahtao tuisame oritorỹko mana.

⁷ Torẽtyke awahtao xine ynara kahtoko Ritonõpo a: “Papa Kapuaono, kuakorehmako, torẽtyke pyra jehtohme,” kahtoko eya. Mame ãkorehmatorỹko mana opyno xine toexiryke.

⁸ Tuaro ehtoko, tomeseke roropa ehtoko. Kaikuxi tamuru ytoytory sã ahno esekase, mokyro sã joroko tamuru ytoytõko mana Jezu enetuputyry kyya xine enahkase. Naeroro tuaro sehtone penekhepyra kuehtohkõme Jezu enetuputyry poko.

⁹ Joroko tamuru omipona pyra ehtoko. “Arypyra, õmiry etary se pyra ase,” kahtoko eya kokoro rokene. Penekhepyra ehtoko Jezu Kyrixtu enetuputyry poko oya xine. Imehnõ Jezu poetory tõ mã tuhke pata tõ po etuarimãko roropa toto asã xine. Zuario matose.

¹⁰ Axãtao rokẽ aporo etuarimãko matose. Yrome imehnõ motye kypyno xine Ritonõpo mana. Tymenekase matose eya tysã oehtohkõme kure rokene, Tumũkuru Kyrixtu maro. Kokoro rokẽ oorypyrykõ korokãko ynororo, tyrisenã sã oehtohkõme. ãkorehmatorỹko mana penekhepyra oehtohkõme Jezu Kyrixtu enetuputyry poko oya xine. Orẽpyra oritorỹko mana. Morarame emero motye kure toexiry eneporyhtao tysã oritorỹko roropa mana. Jũme kure ynororo.

¹¹ Emero esẽme exiõko ynororo jũme. Emero pata põkõ aomipona exiõko. Naeroro, “Kure mase,” kakehpyra sehtone eya.

Aosekazumatopõpyry

¹² Ynymerohpyry moro, pitiko rokẽ repe, onenerykõme. Ynymerohpyry aropõko ase Xira a. Jakorõme ynororo ya. Moro ynymerohpyry ke ãkorehmarykõ se ase. Kypyno xine Ritonõpo ehtoh poko otuarõtanohtopyrykõ se ase roropa. Ajohpe pyra mana. Zae rokẽ ynororo. Naeroro poremãpyra ehtoko. Aomipona ehtoko.

¹³ Jezu poetory tõ Papironia põkõ asã xine mã toto, tymenekase toto Ritonõpo a. “Kure pãna matou?” kary se mã toto oya xine. Maku morara kary se roropa mana. Umũkurume sã mana.

¹⁴ Oseahmatoko osepyno oexirykõ waro emero ehtohme.

Torẽtyke pyra oriporykõ se ase Ritonõpo a. “Papa, torẽtyke pyra opoetory tõ tyriko,” ãko ase opoko xine, Kyrixtu poetoryme oexirykõke. Enara.

2 PETURU

Peturu Nymerohpyry Asakoromano

2 Pedro

Ekarotopo

Sero pape 2 *Peturu* tymerose Peturu a emero Jezu enetupuhnanõ neneryme. Tynymerohpyry ae toto enaroximãko mana zae pyra amorepananõ namorepary poko. Ritonõpo osenetupuhtoh sã pyra tyrypyry poko mã toto. Mame imehnõ akorehmãko roropa mã toto iirypyryme toto ehtohme. Naeroro yronymyrymehxo Ritonõpo omiry kurã Jezu poko onurumekara ehtoko, zae ehtoh poko oehtohkõme. Mokaro zae pyra exiketõ opoihtotorỹko roropa mã toto Jezu oepyry ropa eraximaryke oya xine. Yrome ynara ãko Peturu mana: Ritonõpo kure mana, aomiry omi poe Jezu oehnõko mana, ekurehpyra mana. Penekehpyra rokẽ mana oeraximarykõ poko, oenahkaporykõ se pyra toexiryke, oorypyrykõ rumekary oya xine enery se toexiryke. Morara exiryke axĩ pyra oehnõko mana (2 *Peturu* 3.9).

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-2

Zae ehtoh Jezu poetoryme 1.3-21

Amorepananõ ajohpãkomo 2.1-22

Jezu oepyry ropa poko 3.1-18

¹ Ynymerohpyry moro onenerykõme. Ywy ase Ximão Peturu, Jezu Kyrixtu poetory. Ritonõpo nymenekahpyryme ase, typoko imehnõ amorepatohme.

Jezu Kyrixtu enetupuhnanõme matose. Kypynanohnekõme Jezu Kyrixtu mana. Kure Ritonõpo ehtoh sã kure Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu mana. Ipoe menetuputyatose enetuputyry sã yna a. Jezu enetuputyryhtao kyya xine tymõkomoke kurã ke exiketõ sã sytatose.

² Ritonõpo omipona matose. Kuesẽkõ Jezu omipona roropa matose. Naeroro: “Papa Kapuaono, kure opoetory tõ tyriko. Torẽtyke pyra roropa tyriko toto,” ãko ase Ritonõpo a opoko xine.

Kymenekatopõpyrykõ poko Ritonõpo a

³ Tymenekase sytatose Ritonõpo a tysã kure kuehtohkõme. Tyjamitunuru tokarose kyya xine tõmipona kuehtohkõme, kure kuehtohkõme. Tymenekase sytatose eya, tymaro tuisame kuehtohkõme. Kymenekahpõkõ waro kuexirykõke aomipona sytatose.

⁴ Morara exiryke tynekarory kurã tokarose kyya xine tõmihpyry ae ro, kyyrypyrykõ xihpyry poko pyra kuehtohkõme. Onenetupuhpynõ sã pyra kuehtohkõme roropa tynekarory kurã tokarose kyya xine, mokaro osenetupuhtoh sã pyra kuosenetupuh-tohkõ ehtohme, Ritonõpo osenetupuhtoh sã rokẽ kuosenetupuh-tohkõ ehtohme.

⁵ Morara exiryke Jezu enetuputyryke oya xine yronymyryme kure ehtoh poko roropa ehtoko. Mame kure ehtoh poko awahtao xine atakorehmatoko, Ritonõpo nyriry waro oehtohkõme, aomiry waro roropa oehtohkõme.

⁶ Mame Ritonõpo nyriry waro awahtao xine aomiry waro roropa awahtao xine, oorypyrykõ poko penetara ehtoko. Penekehpyra ehtoko Jezu poko, ohtomarykohtao ro imehnomo a. Morararo penekehpyra awahtao xine Jezu enetuputyry poko Ritonõpo osenetupuhtoh sã osenetupuhtoko.

⁷ Mame Ritonõpo osenetupuhtoh sã õsenetupuh-tohkõ ahtao imehnõ Jezu poetory pyno ehtoko roropa. Imehnõ Jezu poetory pyno awahtao xine imehnõ pyno ehtoko roropa.

⁸ Morara ehtoko. Mame morara awahtao xine, ynara ãko oenenanõkõ mana: “Zae mã toto Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu enetuputyryke eya xine,” ãko mã toto. “Pake toehtopõpyrykõ sã pyra mã toto Jezu enetuputyryke eya xine,” ãko roropa mã toto opoko xine.

⁹ Yrome moro omipona pyra awahtao xine, mya osenuhmara exikety sã matose. Tonurẽkara sã roropa matose. Oorypyhpyrykõ kurikatopõpyry poko Ritonõpo a oweniketyatose ropa.

¹⁰ Naeroro jakorõ tomo, yronymyrymehxo Ritonõpo omipona ehtoko. Yronymyrymehxo ipenetatoh poko ehtoko. Ritonõpo a tymenekase matose jũme typoetoryme oehtohkõme. Naeroro yronymyryme awahtao xine aomipona jũme onurumekara matose.

¹¹ Morarame Ritonõpo omipona oexirykõke: “Ymaro ehtoko,” ãko Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu oya xine mana. “Jũme tuisame exĩko matose ymaro,” ãko mana. “Kure ya mana tuisame oexirykõ ymaro,” ãko oya xine kypynanohnekõ mana.

¹² Pake pitiko omi kurã waro toehse matose. Zae moro omi ehtoh enetupuhnõko matose. Yrome moro omi kurã poko oturukehpyra ase oya xine wenikehpyra oehtohkõme. Moro omi onurumekara ehtoko.

¹³ Orihpyra ro jahtao zae jotururu oya xine aomiry kurã poko, wenikehpyra oehtohkõme.

¹⁴ Zuarõ ase. Okyna hkopyra orihnõko ase, Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu nurutopõpyry ae ro.

¹⁵ Naeroro penekehpyra ase morohne merory poko pape pokona wenikehpyra oehtohkõme jũme, toorihse jahtao ro.

Tuisamehxo Kyrixtu ehtoh enenanõme

“Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu oehnõko ropa mana,” asene oya xine. “Tyjamitunuru enepõko mana emero neneryme,” asene.

¹⁶ Imehnõ omihpyry etaryke pyra Jezu Kyrixtu Kuesẽkõ oepyry ropa poko otuarõtanohpõko ynanase, tuisamehxo aepyry poko roropa. Yna enuru ke imehxo aexiry ynanenease.

¹⁷ Moroto ynanexiase tuisamehxo ynororo tyrise ahtao Ritonõpo a, Kumykomo a. Omi ynanetase kaino, Imehxo Exikety omiryryme. Ynara nase ynanetaryme: “Umũkuru nymyry mose ro, umũkuru kurano, yzamaro exikety,” nase ynanetaryme.

¹⁸ Moro omi ynanetase kaino Kuesẽkõ Jezu maro yna ahtao ypy po, imehxo toehtoh enepotopõpyry po.

¹⁹ Apitoryme Ritonõpo poe urutõ kõ ekepyã omihpyry tonetupuhse yna a. Morarame Ritonõpo omiry etaryke yna a kaino itamurumehxo tonetupuhse yna a. Etatoko pahne, Ritonõpo poe urutõ kõ omihpyry poko wenikehpyra ehtoko. Nãparina sã aomihpyrykõ mana. Nãparina saereh ãko xinukutume ahtao ãmepyry pona. Ëmehsasaka ahtao Maparukawa enẽko sytatose. Moro saaro Jezu Kyrixtu oehnõko ropa mana. Mokyro omihpyry kutuarõtanohtorỹko mana Kuesẽkõ oehtãne. Naeroro aepyry ropa imomohtoko. Tooehse ynororo ahtao emero motye imehxo aexiry enẽko matose.

²⁰ Zuarõ ehtoko roropa. Æmoreme xine pyra Ritonõpo poe urutõ kõ omihpyry enetupuhnõko matose.

²¹ Typoe xine pyra urutõ kõ tõturuse. Ritonõpo Zuzenu poe kynoturune toto. Ritonõpo nekarõhpyry tokarose eya xine imehnõ netaryme.

2

Ajohpãkõ imehnõ amorepãko (Juta 3-16)

¹ Pake urutõ kõ ajohpãkõ toeporehkase juteu tõ rãnaka. Ritonõpo omiry poko amorepatõme tõsekarose toh repe. Ajohpe rokẽ toh kynexine. Mokaro saaro ajohpãkõ eporehkãko mana oesaka xine. Æmorepatorỹko toh mã repe azahkuru rokene, ohtomapotohkõme rokene. Kuesẽkõ omiry se exiketõ enekunohnõko mã toto. Tosẽkõ Jezu enetuputyry se pyra exĩko mã toto. Naeroro topohme etuarimatoh taka toto aropõko Ritonõpo mana jũme toto etuarimatohme.

² Morara ahtao ro tuhkäkō mokaro poenohnōko mana. Tamoreme xine tyyrypyrykō poko exīko mā toto. Mokaro ehtoh eneryke tyya xine, ynara āko mā toto: “Jezu enetuputyry zae pyra mana. Jezu poetory roropa tyyrypyry poko mā toto onenetupuhpynō samo,” āko mā toto, ajohpe rokene.

³ Tineru peneryke tyya xine tamoreme xine tōmihpyrykō ekarōko mā toto. Ajohpe āmorepatorỹko mā toto. “Iiryryryme mā toto ya,” tykase Ritonōpo pake mokaro poko. Toto enēko Ritonōpo mana. Tuaro mana. Emero enēko mana. Naeroro toto aropōko mana etuarimatoh taka.

⁴ Tynenyohtyā kapu ae iiryryryme toehse ahtao toto onypynanohpyra Ritonōpo kynekurehne. Tomase rokē toto eya etuarimatoh taka. Moroto tapuruse toh mana, keti ke sā tymyhse toto xinukutumao. Imeīpo sero pōkō epehmāko Ritonōpo mana. Kurā ekarōko mana tōmipona exiketomo a. Yrome tōmipona pyra exiketō tuarimapōko mana. Moro eraximāko mā toto.

⁵ Pakatokō roropa iiryryryme toehse ahtao toto onypynanohpyra Ritonōpo tokurehse. Tuānohse toto eya. Konopo konōto tonehpose eya sero pōkō nerymapotohme, iiryryrymākō nerymapotohme. Noe tō rokē typynanohse eya. Zae ehtoh poko imehnō amorepaneme Noe kynexine. “Oorypyrykō irumekatoko, okurākatohkōme Ritonōpo a,” tykase ynororo repe. Noe maro 8mākō rokē typynanohse Ritonōpo a.

⁶ Morararo Sotoma pōkō kynexine. “Iiryryryme matose,” kase Ritonōpo Sotoma pōkomo a, Komora pōkomo a roropa. Apoto ke tonahkapose toto eya. Tyahkapose toto, zuaro imehnō iiryryrymākō ehtohme: “Amarokō roropa enahkapōko ase,” katohme tyyrypyry rumekary se pyra exiketomo a.

⁷ Ro rokē typynanohse. Sotoma poe tarose eya orihpyra ehtohme. Zae Ro kynexine Ritonōpo a. Toemynyhmasē itamurume ynororo morotōkō rypyry xihpyry eneryke tyya.

⁸ Mokyro kure kynexine. Typenekehse ynororo morotōkō rypyry eneryke tyya. Kokoro rokē toto eneryke tyya toto omiry xihpyry etaryke roropa tyya sam tykase tukurohtao.

⁹ Typoetory tō pynanopyry waro Kuesēkō mana etuarimara toto ehtohme. Yrome iiryryrymākō tuarimapōko mana, onuānohkehpyra mana toto ehtopōpyry epehpyryme kurākō apiakatoh po.

¹⁰ Itamurumehxo mokaro tuarimapōko mana, tamoreme xine tyyrypyrykō xihpyry poko exiketomo, tōmipona se pyra exiketomo, enara.

Mokaro azahkuru imehnō amorepatōkomo. Ihximyra mā toto tyyrypyrykō poko toehtohkō poko. Imehnō motye kure osekarōko mā toto. Ritonōpo poe omi kurā ekaronanō zuno pyra mā toto. Toto zehno rokē mā toto.

¹¹ Mokaro motye Ritonōpo nenyoyhtyā mana. Orēpyrahxo mā toto. Mokaro motye zuarohxo roropa mā toto. Yrome imehnō onyhxiropyra mā toto Ritonōpo netaryme. “Popyra rokē mokaro kahpyry yna a,” kara mā toto. Toto onypoihtopyra roropa mā toto.

¹² Onokyro nae tuosēme, tōsēme. Mokaro sā mā mokaro zae pyra imehnō amorepananomo. Ikuremahnō sā ytoytōko mā toto. Emero rokē poihtōko mā toto onenetupuhpyra toexirykōke, tysā xine pyra exiryke. Onokyro etapary sā toto enahkapōko Ritonōpo mana.

¹³ Imehnō ryhmatamitume etuarimāko mā toto. Toto tuarimapōko Ritonōpo mana. Jarao typenetatohkō xihpyry poko toto. Atākyemāko mā toto tyyrypyrykō poko rokene. Ehxiropyra mā toto tyyrypyrykō poko tahtao xine imehnō neneryme. Jezu orih-topōpyry poko enetupuhtoh poko otukurukohtao, amaro xine otuhnōko mā toto toiparo rokene, tyyrypyrykō poko tātākyemarykōke. Imehnō enekunohnōko rokē mā toto kure tōsekarorykōke eya xine.

¹⁴ Nohpo tō eneryhtao tyya xine ipoko xine penetāko mā toto. Penekehpyra mā toto tyrypyrykō xihpyry poko. Māsa rokē Jezu enetupuhnanō enekunohnōko mā toto. Tyamene se xine rokē mā toto. “Otuarimapotorỹko ase,” āko Ritonōpo mā eya xine. Otonēsaromepyra mā toto. Etuarimāko mā toto.

¹⁵ Osema rumekananō tahnōko mana. Moro saaro mokaro zae ehtoh poko type-nekehse mā toto. Zae ehtoh turumekase eya xine. Naeroro tytahse sã mā toto. Zae ehtoh waro pyra toehse ropa mā toto. Paraão ehtopōpyry sã toehse toto, Peoa mūkuru ehtopōpyry samo. Tineru poko typenetase ynororo. Naeroro iiryryryme toehse ynororo tineru apoitohme tyya tyrypyry ehepyryme.

¹⁶ Yrome Ritonōpo poe jumētu a turuse ynororo, Ritonōpo omipona pyra exiryke. “Ritonōpo omipona exiko,” tykase jumētu tosemy a, aomiry ae tosē zurūko. Iiryryry xihpyry rumekapory se ropa Ritonōpo kynexine urutonōpo a repe.

¹⁷ Mokaro mā azahkuru imehnō amorepananō iporiry eutahpyry sã mā toto. Akurū sã roropa tyryrykane a tarose ahtao. Toiparo rokē konopo eraximary sã toiparo rokē zae omi exiry momohnōko matose ewino xine popyra rokē toto exiryke. Osa menekāko Ritonōpo mana toto esaryme xinukutumā konōto ao.

¹⁸ Azahkuru ourutorỹko mā toto tuisamehxo se toexirykōke tyrowotase toexirykōke roropa. “Kure ynanase Ritonōpo a yna rypyry poko tākye yna ahtao ro, nohpo tō poko yna ahtao roropa,” āko toto ajohpe rokene. Morara karyke imehnō enekunohnōko mā toto. Māsa rokē tyrypyrykō rumekary se exiketō enekunohnōko mā toto, tyrypyrykō poko ropa toto ehtohme, pake toehtopōpyrykō saaro.

¹⁹ “Emero rokē ehtoh poko kure. Kypenetatoh poko kuexirykō kure roropa. Kypynanohtorỹko Ritonōpo mana,” āko toh mā repe. Ajohpe rokē mā toto. Yrome zae ehtoh waro pyra mā toto. Zae ehtoh se kuahtao xine zae ehtoh poko rokē sytatose exīko. Yrome kyyrypyrykō se kuahtao xine, kyyrypyrykō poko rokē exīko sytatose. Naeroro zae ehtoh waro pyra mokaro mana tyrypyrykō se toexirykōke.

²⁰ Toitoine tyrypyrykō rumekāko mā toto. Jezu zehno exiketō penetatoh rumekāko roropa toto Kuesēkō Jezu Kyrixtu omipona toehtohkōme. Kypynanohnekō enetupuhnōko mā toto. Moromeīpo aomiry kurā rumekāko ropa mā toto. Mame tyrypyrykō poko toehse ropa toto ahtao pake toehtopōpyrykō saaro, onenetupuhpynō sã exīko ropa mā toto. Itamurumehxo etuarimāko mā toto pake toehtopōpyrykō motye. Onenetupuhpyra toehtopōpyrykō motye etuarimāko mā toto.

²¹ Zae omi waro pyra ahtao, pitiko rokē etuarimary toto tynyrihpyrykō ehepyryme, toorihse tahtao xine, zuaro pyra exiryke repe. Yrome omi kurā waro toehse mokaro, totase toto a exiryke. Axītao rokē Ritonōpo omipona toehse toto. Mame turumekase ropa eya xine. Turumekase ropa exiryke itamurume toto wānohnōko Ritonōpo mana toorihse toto ahtao. Tōmipona pyra toehse toto exiryke toto wānohnōko Ritonōpo mana.

²² Ynara āko sytatose: “Tonarutatopōpyry pona eramāko ropa mā kaikuxi,” āko. Ynara roropa: “Tukurikase ahtao xikuromāka omōnōko ropa poinokoimo,” āko. Morararo mokaro zae omi rumekahpōkomo mokaro sã mā toto, kaikuxi samo, poinokoimo samo, enara.

3

Jezu oepyyry ropa poko

¹ Wekyyry tomo, ynymerohipyyry akorō moro onenerykōme. Asakoro ro tymerose ya zae ehtoh poko ōsenetupuhtohkōme, wenikehpyra roropa oehtohkōme, Jezu Kyrixtu oepyyry ropa poko.

² Pake Ritonōpo poe urutō kō tōturuse Kuesēkō oepyyry ropa poko. Zae aexityā kynexine Ritonōpo poe. Toto omihpyry poko osenetupuhtoko. Seromaroro Kuesēkō nymenekatyamo a roropa tōmiry tokarose kyya xine, kypynanohnekō nymenekatyamo a.

³ Toto omihpyry poko roropa wenikehpyra ehtoko. Sero etyhpyry po iirypyrymäkö eporehkäko, tyyrypyrykö poko typenetatoh poko rokē exiketomo. Opoihtotorŷko mä toto. Ynara äko mä toto:

⁴ “Kyixtu oehnōko ropa mana, nary rokene: ‘Oehnōko ropa ase kapu ae,’ tykase ynororo. Otoko ke na rokē?” äko mä toto. “Kytamurukō toorihse. Senohne onytyoro-mara ro mana. Pake ehtopōpyry saaro mana seromaroro,” äko mä toto.

⁵ Yrome wenikehnōko mä toto, tamoreme senohne tyrise Ritonōpo a ehtoh poko. Tōmiry ke kapu tyrise eya sero nono roropa. Morararo sero nono tapuhse eya tuna ehpiry tomo, tuna kuao, enara.

⁶ Tuna ke roropa nono po aexityä pakatokō tonahkapose eya tuna konōto tukumanoh-pose ahtao eya.

⁷ Yrome seromaroro Ritonōpo poe ro kapu tōkehko enahpyra ro mana. Sero nono roropa enahpyra mana. Imeïpo kapu enahkapōko mana apoto ke. Tōmiry ke sero nono roropa enahkapōko mana. Senohne enahkaporyhtaotyya tōmipona pyra exiketō tuarimapōko mana iirypyrymäkomo. Toto enahkapōko mana, enara. Moro waro se pyra mokaro mana.

⁸ Yrome wekyry tomo, wenikehpyra ehtoko, Ritonōpo a toiro ěmepyry tyoro pyra mana miume jeimamyry maro. Oxisä mä kehko Ritonōpo a.

⁹ “Oehnōko ropa ase oya xine,” kase Kuesēkomo. “Ekurehnōko mana,” äko imehnō mä repe. Yrome aepyry ropa poko ekurehpyra mana. Penekehpyra rokē mana oeraximarykö poko, oenahkaporykö se pyra toexiryke, oorypyrykö rumekary oya xine enery se toexiryke. Morara exiryke axi pyra oehnōko ropa mana.

¹⁰ Yrome Kuesēkö oehnōko mana. Tuamekaro rokē tapyi esē ahtao omato oehnōko mana. Moro saaro onenetupuhpynō tuamekaro ahtao Kuesēkö oehnōko ropa mana. Aepyry ropa ahtao kapu osenepyra exiiko mana, panaikato maro. Kapuaōkö xixi tōkehko zahnōko mä kehko, enahnōko mä kehko. Sero nono tōkehko roropa osenepyra exiiko mana.

¹¹ Senohne emero enahkapōko Ritonōpo mana. Moro waro matose. Naeroro oorypyrykö poko pyra ehtoko ipunaka. Kokoro rokē Ritonōpo omipona ehtoko.

¹² Tumükuru Jezu Kyixtu enehpōko ropa Ritonōpo mana. Aepyry ropa imomoh-toko. Aomipona ehtoko axi aehtohme ropa. Aepyry ropa ahtao kapu zahnōko mana. Enahnōko mana. Xixi tōkehko etunamäko. Iporiry sä exiiko axitü moino exiryke.

¹³ Yrome Ritonōpo omihpyry ae ro kapu tyrisene exiiko. Nono roropa myakamäko mana. Tyrisene nono exiiko ropa mana, kure rokē exiketō esaryme. Moro tyrisene exikety poko penetäko sytatose. Eraximäko sytatose, enara.

¹⁴ Wekyry tomo, Kuesēkö oepyry ropa eraximäko sytatose. Naeroro kure rokē ehtoko. Oorypyrykö poko pyra ehtoko Ritonōpo omipona ehtoko kokoro rokene. Morara awahtao xine iirypyryme pyra matose exiiko eya. Osepeme exiiko matose imaro.

¹⁵ Otaräme okynä sä Kuesēkö oehpyra mana imehnō pynanopyry se toexiryke. Penekehpyra mana kypoko xine. Moro eneryke oya xine ynara enetupuhtoko, kypyno xine toexiryke, kukuräkarykö se mana. Morararo tymerose kuakorōkö a, Pauru a oneneryköme, tutuarōtanohpose exiryke Ritonōpo a.

¹⁶ Pape tymerose eya Kuesēkö oepyry ropa poko. Toitoinen ymerotyä jarao hkopyra mana. Tupime mä enetuputyry kyä xine. Naeroro azahkuru rokē kuamorepatorŷko zuaro pyra exiketō mana. Onenetupuhpynō roropa zae pyra imehnō amorepāko mana. Ritonōpo omiry tyorōmäko mä toto. Naeroro etuarimatoh taka ytōko mä toto tynyrihpyrykö ehepyryme.

¹⁷ Wekyry tomo, pohto rokē pyra enetupuhnōko matose. Yronomyryme enetupuhnōko matose. Azahkuru imehnō amorepananō oepyry waro matose. Naeroro tuaro ehtoko zae omi onurumekapopyra toto ehtohme oya xine. Ritonōpo omiry se pyra mä toto ipunaka.

¹⁸ Yrome matose atamorepakehpyra ehtoko opyno xine Jezu Kyrixtu exiry poko, Kypynanohnekõme aexiry poko, kuesêkõme aexiry poko, enara. “Emero motye kure mase. Imehxo kuhse mase,” sykatone eya seromaroro. Morara sykatone eya jũme. Enara.

1 JOÃO

João Nymerohpyry Apitorymano

1 João

Ekarotopo

Sero *1 João* tymerose João a kypyno xine Ritonõpo ehtoh poko te, Ritonõpo pyno kuehtohkõ poko te, imehnõ pyno kuehtohkõ poko roropa. “Ritonõpo kypyno xine ipunaka. Naeroro imehnõ pyno kuahtao xine Ritonõpo maro sytatose, kymaro xine roropa Ritonõpo mana” (1 João 4.16). Ritonõpo saerehkaneme mana. Imaro kuahtao xine zae ehtoh poko sytatose, osepeme exiko sytatose, zae pyra ehtoh se pyra exiko sytatose. Iirypyryme toehse kuahtao xine kyyrypyrykõ ononēpyra sehtone. “Kyyrypyrykõ ekaroryhtao Ritonõpo a kyyrypyrykõ korokãko mana. Kure rokẽ kyritorỹko ropa mana kypyno xine toexiryke” (1 João 1.9).

Enaroximãko roropa João mana amorepananõ ajohpãkõ poko: zuzenume rokẽ Jezu ekaroryke eya xine, tupũke pyra, orihpyra, ěsemãpyra, karyke ajohpe (1 João 2.22-23; 4.1-3; 5.6-9). Moro amorepatoh ajohpãkõ zuzenu poe mana. Yrome Jezu Kyrixtu enetuputyryhtao kyya xine, Ritonõpo pyno roropa kuahtao xine imehnõ pyno sehtone zae kuehtohkõme.

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-4

Ritonõpo mã saerehkaneme 1.5–2.29

Jezu poenomo, joroko poenomo 3.1-24

Jezu Zuzenu, Jezu zehno exikety 4.1-6

Ritonõpo poe imehnõ pyno 4.7-21

Jezu Kyrixtu enetuputyry poko 5.1-21

Jezu Kyrixtu mã Ritonõpo omiryryme

¹ Ynanymerohpyry moro onenerykõme tuaro oehthõkõme Jezu Kyrixtu poko. Aomiry enetuputyryhtao kyya xine orihpỹme exiko sytatose. Pake ahtao nae ro ehse ynororo Tummy maro, nono pyra ro ahtao. Mokyro ynanenease yna enuru ke nymyry. Ynanetase roropa aomiry. Ynanapoiase roropa yna emary ke.

² Mokyro ynanenease tõtumakase ahtao. Morara exiryke oturũko ynanase yna a enetopõpyry poko, jũme Ritonõpo marõme kuehtohkõ poko roropa. Moro waro toehse ynanase tamorepase eya yna exiryke.

³ Yna a enetopõpyry poko ourutorỹko ynanase, aomiry etatopõpyry poko roropa ourutorỹko ynanase osepeme kuehtohkõme, Kumykõ maro, Imũkuru Jezu Kyrixtu maro.

⁴ Morara exiryke sero pape merõko ynanase onenerykõme tãkye kuehtohkõme ipunaka.

Saerehkaneme Ritonõpo mana

⁵ Ynara nekaroase Ritonõpo mũkuru yna a, ekarotohme ropa oya xine: “Saerehkaneme Ritonõpo mana, xinukutume pyra mã ipunaka iirypyryme pyra toexiryke,” nase yna a ekarotohme ropa oya xine.

⁶ Morara exiryke ynara kananõ mã ajohpe rokene: “Ritonõpo epeme ase,” karyhtao eya xine, yrome tyrypyrykõ poko ro toto ahtao, mokaro mã ajohpe rokene morara karyhtao eya xine. Imehnõ enekunohnõko rokẽ mã toto.

⁷ Mãpyra saeremao exiketõ sã kuahtao xine kyyrypyrykõ poko pyra sytatose. Morara ahtao osepeme exiko sytatose. Mame Jezu Ritonõpo mũkuru kyyrypyrykõ kurikãko mana kukurohtao xine tumunuru ke.

⁸ “Tyyrypyhpyke pyra ase,” karyhtao kyya xine, osenekunohnōko rokē sytatose, morara karyhtao kyya xine, iiryppyryme kuexirykōke kukurohtao xine.

⁹ Māpyra kyyryppyrykō ekaroryhtao Ritonōpo a kyyryppyrykō korokāko mana. Kure rokē kyritoryŷko roropa mana kypyno xine toexiryke. Zae roropa ynororo ipunaka.

¹⁰ Ynara āko Ritonōpo sero pōkomo a: “Emero porehme tyyrypyhpyke matose,” āko. Morara exiryke: “Kure ase. Iiryppyryme pyra ase,” karyhtao kyya xine: “Ajohpe mase Ritonōpo,” āko sã sytatose. Morara ahtao aomiry kukurohtao xine pyra mana, morara karyke kyya xine.

2

Kyrixtu kuakorehmanekomo

¹ Onenerykōme pape merōko ase zuaro oehtohkōme, ooryppyrykō poko pyra oehtohkōme. Mame iiryppyryme toehse kuahtao xine Jezu Kyrixtu kuakorehmatorŷko mana kyyryppyrykō rumekary ropa poko, tyyrypyhpyke pyra toexiryke. Morara exiryke oturūko mana kypoko xine Tummy a.

² Kyrixtu rokē kyyryppyrykō kurikaneme mana. Kyyryppyrykō rokē kara, emero ahno rypyry kurikaneme roropa mana.

³ Ritonōpo omiry omipona kuahtao xine tuaro sytatose. Ritonōpo epeme kuexirykō waro sytatose.

⁴ Imepŷ Ritonōpo omipona pyra exikety ynara karyhtao eya: “Ritonōpo waro ase,” karyhtao eya ajohpe rokē mana. Zae pyra mā ipunaka. Imehnō enekunohnōko rokē mana.

⁵ Ritonōpo omipona exiketō mā Ritonōpo se yronomyryme. Morara kuahtao xine imaro kuexirykō waro sytatose.

⁶ “Ritonōpo ymaro mana,” karyhtao oya xine, Jezu Kyrixtu sã ehtoko kure rokene.

“Jezu omipona sehtone,” katopo

⁷ Kuku tomo, pape merōko ase onenerykōme Jezu omipona oehtohkōme. Pakato ro sero onetahpyrykō ro: “Imehnō pyno ehtoko,” katopōpyry poko eya.

⁸ Jezu saerehkaneme mana. Tuaro pyra kuahtao xine ixinukuturu htoko ytoketō sã sytatose. Yrome Jezu tonese yna a. Imehnō pyno aexiry tonese yna a. Morara exiryke tuaro ynanase, saeremao sã toehse ynanase.

⁹ Imepŷ tyekyry zehno exikety ynara karyhtao oya: “Saeremao ase,” karyhtao eya, xinukutumao ro sã mana, tyyrypyhpyke exiryke, tyekyry zehno ro toexiryke.

¹⁰ Imehnō poko enupunaketō saeremao sã mana, iiryppyryme pyra. Imehnō roropa ipokoino xine iiryppyryme pyra exīko mā toto.

¹¹ Yrome imepyny tyekyry zehno exikety xinukutumao ytokety sã mana. Ytoytōko mā repe, yrome tosemary onenepyra sã mana. Xinukutume exiryke osenuhmara mana.

¹² Poetohti, onenerykōme pape merōko ase, ooryppyrykō tykorokase Ritonōpo a exiryke, Kyrixtu toorihse exiryke ooryppyrykō eheppyryme. Morara exiryke onenerykōme pape merōko ase.

¹³ Onenerykōme roropa pape merōko ase tamuhpomākomo. Osemazuhme aexihpyry waro oexirykōke. Onenerykōme roropa pape merōko ase nuasemākomo, iiryppyrymākō esē typoremākaposē oya xine exiryke.

¹⁴ Onenerykōme pape merōko ase poetohti, Kumykō waro oexirykōke. Onenerykōme pape merōko ase tamuhpomākomo, osemazuhme aexihpyry waro oexirykōke. Onenerykōme pape merōko ase nuasemākomo porempyra oexirykōke, Ritonōpo omiry orēpyra okurohtao xine mana, iiryppyrymākō esē roropa typoremākaposē oya xine mana.

¹⁵ Jezu onenetupuhpynō penetatoh poko penetara ehtoko, imehnō mōkomory poko roropa penetara ehtoko. Jezu onenetupuhpynō penetatoh poko openetarykohtao Ritonōpo se pyra exīko matose, Jezu onenetupuhpynō penetatoh poko openetarykōke.

¹⁶ Oty poko Jezu onenetupuhpynõ nahe? Tyrypyrykõ poko rokene. Tonuru zamaro exikety se rokẽ toto. Epyrypãko rokẽ toto. “Imehnõ motye ase kure. Imehnõ motye ase tÿkyryneke,” ãko mã toto, epyrypãko rokene. Morohne mã Ritonõpo poe pyra mana. Morohne mã Jezu onenetupuhpynõ poe rokene.

¹⁷ Sero nono enahkãko mana. Epõkõ enahkãko roropa mana. Emero toto penetatopõpyry maro toto enahkãko mana. Yrome Ritonõpo omipona exiketõ isene exiõko toh mana jumãme.

Kyrixtu zehno exikety

¹⁸ Poetohti, sero nono enahsasaka mana. Morara exiryke Kyrixtu zehno exikety oepyyry enetupuhnõko matose. Pake totase oya xine aepyry poko. Seromaroro tuhke Kyrixtu zehno exiketõ toehse rahkene. Morara exiryke mokaro pokoino enetupuhnõko sytatose sero enahkary poko.

¹⁹ Mokaro Jezu poetory nymyry kara toh kynexine. Morara exiryke turumekase eya xine kymarokomo. Jezu poetoryme nymyry toto ahtao, kymaro xine ro toh exiry. Yrome kurumekatone toto, zuaro kuehtohkõme, Jezu poetoryme pyra toto exiry waro kuehtohkõme.

²⁰ Yrome oya xine Ritonõpo Zuzenu tokarose Kyrixtu a. Morara exiryke zae ehtoh waro matose.

²¹ Onenerykõme pape merõko ase. “Zae ehtoh waro pyra matose,” kara ase oya xine. Yrome zuaro oexirykõke sã pape merõko ase onenerykõme. Zae ehtoh tyorõtara mana. Zae ehtoh ajohpe exipyra mana ipunaka. Moro waro matose.

²² Ynara kane mã ajohpe rokene: “Ritonõpo nymenekahpyry kara mokyro Jezu,” kananõ mã ajohpe rokene. Kyrixtu zehno mã mokaro. Ritonõpo turumekase eya xine. Imükuru turumekase roropa mã eya xine.

²³ Imükuru rumekary Ritonõpo rumekary sã roropa mana. Yrome Imükuru se exiry Ritonõpo se exiry sã roropa mana.

²⁴ Tomeseke ehtoko. ãmorepatopõpyrykõ poko wenikehpyra ehtoko. Osemazuhme onetahpyrykõ poko wenikehpyra ehtoko. Moro poko wenikehpyra awahtao xine Jezu maro matose jũme Ritonõpo maro.

²⁵ Ynara tykase Kyrixtu kyya xine: “Jenetuputyryhtao oya xine orihpyra exiõko matose jũme,” tykase kyya xine.

²⁶ Tuhke nae onekunohtõkomo. Mokaro waro oehtohkõme pape merõko ase onenerykõme.

²⁷ Yrome oya xine Kyrixtu a Tuzenu tokarose. Morara exiryke imepÿ ãmorepanekõ se pyra matose Kyrixtu Zuzenu amaro xine exiryke. Kurã ke rokẽ Kyrixtu Zuzenu amorepato mana. Zae rokẽ kuamorepatorÿko mana. ãmorepatopõpyrykõ omipona ehtoko. Kyrixtu onurumekara ehtoko.

²⁸ Poetohti, Jezu onurumekara sehtone, tooehse ropa Jezu ahtao orẽpyra kuehtohkõme, ehxiropyra roropa kuehtohkõme aepyry ropa ahtao.

²⁹ Kyrixtu kure rokẽ exiry waro matose. Morara exiryke kure rokẽ exiketõ enetupuhnõko sytatose Ritonõpo poenõme.

3

Ritonõpo poenomo

¹ Ritonõpo kyse xine exiry menetupuhtou? Kypyno xine mã ipunaka. Morara exiryke ipoenõme toehse sytatose, typoenõme tyrise kuexirykõke eya. Yrome Ritonõpo waro pyra exiketõ nae sero nono po. Ritonõpo poenõme kuenetupuhpyra xine mokaro mana zuaro pyra toexirykõke.

² Kuku tomo, seromaroro Ritonõpo poenõme sytatose. Otara exiiko sytatou imeiipo? Ynara rokẽ zuaro sytatose, Kyrixtu tooehse ropa ahtao, isã exiiko sytatose ynoro nymyry eneryke kyya xine.

³ Kyrixtu eraximananõ mã tomeseke toh mana tyyrypyrykõ poko pyra toehtohkõme. Kyrixtu sã toehtohkõme, tyyrypyhpyke pyra aexiryke.

⁴ Iirypyryme exiketõ mã Ritonõpo omipona pyra mã toto. Ynara exiryke, aomipona pyra ahtao iirypyryme exino.

⁵ Kyrixtu tooehse kyyrypyrykõ korokase. Tyyrypyhpyke pyra ipunaka ynororo. Zuaro matose.

⁶ Kyrixtu omipona exiketõ emero porehme tyyrypyry rumekãko. Yrome tyyrypyry rumekary se pyra exiketõ Jezu onenetupuhpyra mana ipunaka, Jezu waro pyra toexirykõke.

⁷ Osenekunohpopyra ehtoko poetohti. Zae kuexirykohtao Kyrixtu sã sytatose, zae rokẽ aexiryke.

⁸ Tyyrypyrykõ onurumekara exiketõ joroko tamuru poetoryme mã toto. Pake ro joroko tamuru iirypyryme mana omotae pyra, sero nono exipitotopõpyry poe ro. Morara exiryke Ritonõpo mükuru tooehse, joroko tamuru nyrihpyry enahkapose.

⁹ Ritonõpo poenõme kuahtao xine kyyrypyrykõ poko pyra sytatose, Kumykõ saaro kuexirykõke, kukurohtaka xine tomõse aexiryke. Kyyrypyrykõ poko kyripopyra xine Kumykõ mana.

¹⁰ Ynara Ritonõpo poenõ enetuputyry, Ritonõpo poenõ tyoro toh mana, joroko tamuru poenõ tyoro roropa. Zae pyra exinohtao, imehnõ pyno pyra, imehnõ anakorehmara roropa mã toto, Ritonõpo poenõme pyra roropa toto exiryke.

Imehnõ pyno ehtoko

¹¹ Moino ro Ritonõpo omiry setatone. Ynara ãko: “Imehnõ pyno ehtoko,” ãko.

¹² Kaĩ sã pyra sehtone. Iirypyrymãkõ esẽ poetoryme kynexine. Takorõ totapase eya. Oty katohme takorõ totapase nae eya? Iirypyryme toexiryke. Yrome zakorõ kure rokẽ kynexine.

¹³ Morara exiryke torẽtyke pyra ehtoko Jezu onenetupuhpynõ ozehno xine ahtao.

¹⁴ Osemazuhme orihketõme sehtone. Seromaroro orihpõme kuexirykõ waro sytatose imehnõ pyno kuexirykõke. Imehnõ pyno pyra exiketõ orihketõme ro mana.

¹⁵ Imepõ zehno ahtao otapato ehtoh saaro. Otapatõme toexiryke orihketyme roropa mana, Ritonõpo esaka ytopyra mana.

¹⁶ Ynara imehnõ pyno exiry waro sytatose. Kyrixtu tõsekarose kypyno xine toexiryke, kyyrypyrykõ epehpyryme, orihipyra kuehtohkõme. Morara exiryke Jezu ehtopõpyry sã sehtone. Imehnõ pyno sehtone. Samorepatone roropa toto orihipyra toto ehtohme.

¹⁷ Tymõkomoke kuahtao xine etuarimaketõ poko senupunatone. Enupunara kuahtao xine ajohpe rokẽ sytatose ynara karyhtao: “Ritonõpo se ase yronymyryme,” karyhtao kyya xine. Morara kaxiipo etuarimaketõ poko enupunara kuahtao xine ajohpe rokẽ sytatose. Mãpyra etuarimaketõ poko kuenupunarykohtao, ajohpe pyra sytatose.

¹⁸ Poetohti, imehnõ poko senupunatone kuomirykõ ke rokẽ pyra. Senupunatone kuanokõ maro, kure rokẽ toto ritohme roropa.

Poremãpyra sytatose

¹⁹ Morara kuahtao xine zae ehtoh omipona kuexirykõ waro sytatose. Poremãpyra sytatose Ritonõpo epataka kuahtao xine.

²⁰ Kuehxirotopõpyrykõ motye mã Ritonõpo nyhxiroтары. Yrome iirypyryme pyra kuahtao xine: “Ehxiropyra ehtoko. Ohxiropyra xine ase,” ãko Ritonõpo mana, emero zuaro toexiryke.

²¹ Morara exiryke ehxiropyra sytatose Ritonõpo epataka kuahtao xine.

²² Emero ekarõko mã Ritonõpo kyaa xine tõmipona kuahtao xine. “Otytyko se ase,” karyhtao kyaa xine, ekarõko mana tyamaro kuexirykõke.

²³ Ynara äko rokẽ mã Ritonõpo kyaa xine: “Umükuru Jezu Kyrixtu enetupuhtoko,” äko mana. “Imehnõ pyno ehtoko,” äko roropa mana, Kyrixtu namorepatopõpyry saaro.

²⁴ Ritonõpo omipona exiketõ imaro mana. Onurumekara roropa Ritonõpo mana. Kymarõ xine aexiry waro sytatose Tuzenu tokarose kyaa xine exiryke.

4

Onekunohtõ zuzenu poko

¹ Jepe tomo, Ritonõpo Zuzenu nae ase kananõ mã emero pyra zae mã toto. Morara exiryke toto omiry etatoko aporo. Ynara kahtoko aporo oxime rokene: “Ritonõpo omiry sã hnae?” kahtoko aporo. Ritonõpo omiry sã ahtao Ritonõpo Zuzenu nae mã toto. Yrome Ritonõpo omiry sã pyra ahtao Ritonõpo Zuzenu pyra mã toto. Tuhke ajoajohpe exiketõ ttoytõko urutõme repe.

² Ynara Ritonõpo Zuzenu nae exiketõ enetupuhnõko matose: “Jezu Kyrixtu, Ritonõpo mükuru nymyry tonuruse ahnome sero nono po,” kananõ rokẽ mã Ritonõpo Zuzenu nae.

³ Yrome moro poko: “Ajohpe,” kananõ mã Ritonõpo Zuzenu pyra mã toto. Kyrixtu zehno exikety zuzenu rokẽ nae. Kyrixtu zehno exikety oepyry poko metatose. Seromaroro taro mana sero nono po.

⁴ Yrome oya xine ajoajohpãkõ typoremãkapose Ritonõpo poetoryme oexirykõke. Ritonõpo poe urutõ kõ poenohnanõ typoremãkapose oya xine. Toipe Ritonõpo Zuzenu okurohtao xine orẽpyra mana. Joroko zuzenu motye mana. Jezu onenetupuhpynõ kurohtao mã joroko zuzenu rokene.

⁵ Mokaro Ritonõpo poetory tõ urutõ kõ poenohnõko rokẽ mã toto. Jezu onenetupuhpynõ oturutoh poko rokẽ mã toto. Mame toto etãko mã Jezu onenetupuhpynomo, Jezu onenetupuhpyra toexirykõke.

⁶ Yrome Ritonõpo poetoryme ynanase. Morara exiryke Ritonõpo waro exiketõ mã yna omiry etãko mã toto. Yrome Ritonõpo poetory tõ kara yna omiry onetara mã toto. Morara exiryke moro ke Ritonõpo Zuzenu nae exiketõ waro sytatose, zae omi etãko mã toto. Ajoajohpe exiketõ waro roropa sytatose.

Ritonõpo poe imehnõ pyno sytatose

⁷ Jepe tomo, imehnõ pyno sehtone. Ritonõpo poe sytatose imehnõ pyno. Imehnõ pyno kuahtao xine Ritonõpo poenõme sytatose. Ritonõpo waro roropa sytatose.

⁸ Ritonõpo imehnõ pyno ipunaka. Morara exiryke imehnõ pyno pyra exiketõ Ritonõpo waro pyra mã toto.

⁹ Ynara kypyno xine toexiry enetupuhpõko kyaa xine Ritonõpo mana. Tumükuru nymyry tonehpose sero pona orihpyra kuehtohkõme, enetuputyryke kyaa xine.

¹⁰ Ynara sã Ritonõpo kypyno xine exiry, osemazuhme Ritonõpo pyno pyra sehtone. Yrome kypyno xine ro mana. Morara exiryke Tumükuru tonehpose kukurãkanekõme, kyyrypyrykõ korokatohme eya.

¹¹ Morara exiryke imehnõ pyno sehtone kypyno xine Ritonõpo ehtoh samo.

¹² Ritonõpo onenepitopyra sytatose. Imehnõ pyno kuahtao xine Ritonõpo kukurohtao xine mana. Kuakorehmatorỹko mana imehnõ pyno kuehtohkõ poko.

¹³ Mame Ritonõpo maro kuexirykõ waro sytatose. Kukurohtao xine aexiry waro roropa sytatose Tuzenu tokarose kyaa xine exiryke.

¹⁴ Tumükuru tonehpose Ritonõpo a sero nono põkõ kurãkaneme ehtohme. Moro ynanenease. Moro poko imehnõ amorepãko ynanase.

¹⁵ “Jezu Ritonõpo mükurume nymyry mana,” kananõ maro Ritonõpo mana. Ritonõpo maro roropa toh mana.

¹⁶ Ritonõpo kypyno xine exiry waro sytatose, moro tonetupuhse kyaa xine exiryke.

Toipe Ritonõpo imehnõ pyno ipunaka. Morara exiryke imehnõ pyno kuahtao xine Ritonõpo maro sytatose. Zuzenu roropa kukurohtao xine mana.

¹⁷ Kyrixtu ehtoh sã toehse sytatose sero nono po. Naeroro kuakorehmatorỹko Ritonõpo mana imehnõ pyno kuehtohkõme, ehxiropyra kuehtohkõme iirypyrymãkõ apiakatoh po.

¹⁸ Imehnõ pyno kuahtao xine oserehpyra sytatose. Yrome imehnõ pyno pyra kuahtao xine ihxipyke rokẽ sytatose exĩko. “Otarãme Ritonõpo juãnohnõko mana,” ãko sytatose. Morara ahtao tupime mã imehnõ pyno kuehtohkõ exĩko, imehnõ pyno pyra toehse kuexirykõke.

¹⁹ Osemazuhme Ritonõpo kypyno xine. Morara exiryke imehnõ pyno sytatose Ritonõpo poe.

²⁰ Ynara kananõ mã: “Ritonõpo poko enupunãko ase,” kananõ mã Jezu poetory zehno ahtao ajohpe rokẽ mã toto. “Ritonõpo pyno ase,” ãko mã toto. Otãto tynenehtorykõ poko enupunãko nah? Mãkara tynenerykõ poko enupunara mã toto. Morara ahtao Ritonõpo pyno ehsaromepyra mã toto tyekyrykõ poko enupunara toehtohkõ samo.

²¹ Ynara Kyrixtu nekarohpyry kyya xine: “Ritonõpo pyno oexirykõ se awahtao xine, imehnõ pyno ehtoko roropa,” tykase Jezu kyya xine.

5

Jezu onenetupuhpynõ poremãkapory poko

¹ Jezu enetupuhnanõ Ritonõpo nymenekahpyryme mã toto ipoenõme. Jũ pyno kuahtao xine Imũkuru pyno roropa sytatose.

² Ritonõpo poenõ pyno sytatose. Mokaro pyno kuexirykõ waro sytatose, Ritonõpo se kuexirykõke, aomipona roropa kuexirykõke.

³ Ynara rokẽ Ritonõpo se kuexirykomo, aomipona kuexirykomo. Tupime pyra roropa aomipona kuexirykõ mana.

⁴ Jezu onenetupuhpynõ poremãkapory waro Ritonõpo poenõ mana. Ynara rokẽ Jezu onenetupuhpynõ poremãkapõko sytatose. Jezu enetuputyryke kyya xine kuakorehmanekõme.

⁵ Onokãkõ Jezu onenetupuhpynõ poremãkapõko nae? Jezu Kyrixtu enetupuhnanõ rokene, Ritonõpo mũkurume aexiry enetuputyhpõkõ rokene.

Kutuarõtanohtorỹko Jezu Kyrixtu poko

⁶ Jezu Kyrixtu tooehse tarona. Orihse tooehse kukurikatohkõme tumunuru ke. Tõsẽpurihkapose roropa nakuaka. Nakuaka rokẽ pyra osẽpurihkapose tooehse, kukurikase xine roropa tooehse tumunuru ke. Moro poko zae Ritonõpo Zuzenu kuurutorỹko mana zae aexiryke.

⁷ Oseruao nae kutuarõtanohtorỹko Ritonõpo mũkurume Jezu exiry poko.

⁸ Ritonõpo Zuzenu kutuarõtanohtorỹko mana Ritonõpo mũkurume Jezu exiry poko. Jezu õpurihkatopõpyry poko kuemynyhmarykohtao Ritonõpo mũkurume Jezu enetupuhnõko sytatose. Jezu orikyry poko roropa kuemynyhmarykohtao Ritonõpo mũkurume Jezu enetupuhnõko sytatose, enara. Morohne poko tuarõtãko sytatose.

⁹ “Ajohpe,” kara sytatose ahno nekarohpyry poko. Yrome Ritonõpo nekarohpyry imehnõ nekarohpyry motye kuhse zae. Ritonõpo nekarohpyry ynara mana: “Jezu Umũkuru nymyryme mana,” ãko.

¹⁰ Naeroro Jezu Ritonõpo mũkurume enetupuhnanõ tuarõtãko toto. Zae toexirykõ waro roropa toto tukurohtao xine. Yrome Ritonõpo onenetupuhpynõ ajohpe Ritonõpo ekarõko mã toto Ritonõpo omihpyry Tumũkuru poko onenetupuhpyra toexirykõke, Jezu Ritonõpo mũkurume nymyry onenetupuhpyra toexirykõke.

¹¹ Ynara Ritonõpo nekarohpyry sero. Orihpyra kyritorykõ Ritonõpo mana Tumũkuru enetuputyryke kyya xine.

¹² Ritonõpo mūkuru maro exiketõ orihpyra mã toto. Yrome Ritonõpo mūkuru maro pyra exiketõ orihketõme toto.

Orihpỹme kuexirykõ poko

¹³ Onenerykõme pape merõko ase orihpỹme oehtohkõ waro oehtohkõme, Jezu Ritonõpo mūkuru enetuputyryke oya xine.

¹⁴ Mame kuomirykõ etãko Ritonõpo mana: “Papa, otytyko se ase. Omoro rokẽ zuaro mase. Õmiry omipona se rokẽ ase,” karyhtao kyaa xine, kuomirykõ etãko mana. Morara exiryke orẽpyra sytatose Ritonõpo maro kuotururukohtao.

¹⁵ Ritonõpo maro kuotururukohtao kuomirykõ etãko mana. Naeroro: “Papa, otytyko se ase,” tykase kuahtao xine, tuaro sehtone. Kynekaropohpyrykõ emero ekarõko mã Ritonõpo kyaa xine.

¹⁶ Imepỹ Jezu poetory eneryhtao tyyrypyry poko ahtao, oturutoko Ritonõpo a ipoko, ikurãkatohme ropa, jũme orihpyra aehtohme. Yrome tyoro kyyrypyrykõ nae orihmapotono. Moro poko: “Oturutoko Ritonõpo a,” kara ase oya xine. Yrome Jezu poetory tõ tyyrypyry poko toehse ahtao: “Oturutoko Ritonõpo a,” ãko ase oya xine.

¹⁷ Emero kyyrypyrykõ popyra. Yrome iiryryry nae orihmapotõ kara.

¹⁸ Ynara zuaro sytatose, Ritonõpo poenõ tyyrypyrykõ poko pyra mã toto. Ritonõpo mūkuru toto ewomãko mana toto onyryhmara joroko tamuru ehtohme.

¹⁹ Ritonõpo poetoryme sytatose. Moro waro sytatose. Jezu onenetupuhpynõ mã joroko tamuru poetoryme.

²⁰ Ynara zuaro roropa sytatose, Ritonõpo mūkuru toehse kyaa xine tuaro kuehtohkõme, Ritonõpo waro roropa kuehtohkõme. Ritonõpo nymyry maro sytatose. Imūkuru maro roropa sytatose, Jezu Kyrixtu maro. Mokyro mã Ritonõpome nymyry. Mokyro maro orihpyra exĩko sytatose jumãme.

²¹ Poetohti, joroko tõ poko pyra ehtoko. Osenekunohpopyra ehtoko. Enara.

2 JOÃO

João Nymerohpyry Asakoromano

2 João

Ekarotopo

Sero 2 João tymerose amorepane João a Jezu poetory tō oximōmākō neneryme, osepyno toto ehtohme.

Enaroximāko roropa João mana: “Ajoajohpākō namorepatoh onetara ehtoko. Toto omipona pyra ehtoko roropa ipunaka,” āko mana.

Sero pape ao

Osekarotopo 1-3

Zae ehtoh, imehnō pyro exiry 4-11

Aosekazumatopōpyry 12-13

¹ Ynymerohpyry moro oneneryme xihxi, opoenō neneryme roropa. Ritonōpo nymenekahpyryme mase. Ywy ase João tamuximehxo exikety.

Opyno xine ase ipunaka. Ywy ro rokē kara, emero Jezu omipona exiketō opyno xine roropa nase. Moro omi zae mana, Jezu omiry.

² Jezu omiry kukurohtao xine exiryke, opyno xine ynanase. Aomiry kukurohtao xine exikehpyra mana, jumāme.

³ Ynara āko ase Ritonōpo a: “Papa Kapuaono, kure rokē yna tyriko. Yna poko oenupunako. Torētyke pyra yna tyriko ōmiry enetupuhthohme yna a, imehnō pyro roropa yna ehtohme,” āko ase. Morara āko ase Jezu Kyrixtu a, Ritonōpo mūkuru nymyry a.

Zae exiry imehnō pyro exiry poko

⁴ Opoenō tō Jezu omipona mā toto, emero pyra repe. Aomipona exiketō waro jexiryke, tākye toehse ywy toto poko, Ritonōpo nekarohpyry omipona toto exiryke.

⁵ Morara exiryke ynara āko ase oya xihxi, imehnō pyro sehtone. Ritonōpo poe sero ymerono oneneryme. Seromato kara sero repe, pakato ro, osemazuhme Ritonōpo nekarohpyry ro, moro ymerono.

⁶ Jomiry metatose apitoryme, ynara katopōpyry ya: “Kure imehnō tyritoko,” katopōpyry metatose ya, Jezu Kyrixtu enetupuhpitoryhtao oya xine. Imehnō kure riryhtao kyra xine, Ritonōpo omipona sytatose.

⁷ Tuhke onekunohtōkō nae ytoytoketomo. “Jezu Kyrixtu tonuruse ahnome,” kara exiketomo. Mokaro mā onekunohtōme mā toto, Kyrixtu zehno exiketomo.

⁸ Tomeseke ehtoko oenekunohpyra xine imehnō ehtohme. Tonekunohse awahtao xine eya xine, yna erohtopōpyry ahnikapōko matose. Yrome oenekunohpyra xine imehnō ahtao, tākye exīko ynanase yna erohtamitu apoiryke yna a Ritonōpo a, emero porehme.

⁹ Jezu Kyrixtu namorepatopōpyry rumekananō mā Ritonōpo poetoryme pyra exīko. Morararo Kyrixtu namorepatopōpyry motyēkananomo. Yrome onurumekara exiketō Kumykō poetoryme mana. Imūkuru nymyry poetoryme roropa mā toto.

¹⁰ Tyorō amorepatō tooehse ahtao oya xine, Kyrixtu namorepatopōpyry kara ekarone tooehse ahtao, ynara kara ehtoko: “Omōko ytapyi taka,” kara ehtoko eya. “Torētyke pyra exiko, Ritonōpo amaro mana,” kara roropa ehtoko eya.

¹¹ Morara karyhtao oya xine isaaro matose, akorehmaneme roropa matose iirypyry poko.

Aosekazumatopōpyry

¹² Itamurume oururukõ se ase repe. Yrome ase pape merory se hkopyra. Okynã pyra jytory se ase myaro. Oximaro kuahtao xine oturũko sytatose tãkye kuehtohkõme ipunaka.

¹³ Apaxiry roropa Ritonõpo nymenekahpyryme mana.

“Kure pãna mã repe,” ãko nase apaxiry poenomo oya oturupõko toto. Enara rokene.

3 JOÃO

João Nymerohpyry Oseruaono

3 João

Ekarotopo

Sero 3 João tymerose amorepane João a tope Kaju neneryme. Kaju eahmäko mana: “Kure mase, imehnō Jezu poetory tō takorehmase oya imehnō amorepany poko Jezu enetuputyry poko,” äko. Mame Tioterepe zupokäko mana, zae pyra exiryke: “Mokyro Jezu poetory amorepaxīpo toeramase ropa tyrypyry poko toehtohme ropa,” äko. Mame Temetyriu eahmäko roropa mana zae ehtoh poko ynororo exiryke.

Sero pape ao

Osekarotopo 1

Kaju eahmary 2-8

Tioterepe zupokary 9-10

Temetyriu eahmary 11-12

Osekazumatopo 13-15

¹ Ynymerohpyry moro oneneryme, konohno Kaju. Opyno ase ipunaka. Ywy ase João tamuxime exikety.

² Konohno, opyno jexiryke opoko oturūko ase Ritonōpo a kure rokē oehtohme akuakuruhtara oehtohme. Orēpyra oexiry waro ase, Ritonōpo omipona oexiry, sekese oexiry, enara.

³ Moino Jezu poetory tō toehse xiaro. Tokātose omoro kure. Naeroro tākye toehse ywy: “Omi kurā omipona Kaju mā rahkene, pake aehtopōpyry saaro,” tykase toto.

⁴ Toipe ywy, ypoenō Ritonōpo omipona exiry ekary etaryhtao, tākye ase. Ypoenōme sā toehse matose ynamorepatyāme oexirykōke.

Kure Kaju ekarotopōpyry

⁵ Konohno, opyno ase yronymyryme. Orēpyra erohnōko mase, Jezu poetory tō akorehmary poko. Katonōme toto ahtao kure toto rīko ro mase. “Kure Kaju yna riasene,” tykase mokaro, Jezu poetory tomo, amaroino aehtyā xiaro.

⁶ Morara tykase toto, Jezu poetory oximōmākō netaryme taro. Amaroino aytorykō ropa ahtao imepỹ pona tymōkomoke pyra toto anaropopyra exiko. Otytyko ekaroko eya xine, nae oehtoh tonō ekaroko eya xine. Morara awahtao kure mase Ritonōpo a, aomipona toto erokuruke,

⁷ Kyrixtu omiry poko imehnō amorepase toto ytoryke. Ynara exiryke, Jezu poetory tō kara tỹkyryry onekaropyra eya xine mana.

⁸ Morara exiryke sakorehmatone toto Jezu poetoryme kuexirykōke. Mokaro akorehmaryhtao kyya xine, imaro xine sā imehnō amorepāko sytatose Kyrixtu poko. Kyrixtu omiry ajohpe pyra mana.

Tioterepe, Temetyriu

⁹ Pape ymeroase inunōkara Jezu poetory tō neneryme. Mahxo Tioterepe toto esēme toexiry se nā roropa. Ynymerohpyry se hkopyra mana.

¹⁰ Jytoryhtao oya xine ourutorỹko ase ipoko. Eya tykerekerehmase yna itamurume, ixihpyryme ipunaka. Ajoajohpe rokē mana. Moro motye; Jezu poetory tō onynyhmapopyra mana tytapyī tao. Mame imehnomo a toto nyhmaporyhtao, inyhmapohpōkō zehno exiko mana. Toto aropory se roropa mana oximōmākō htae, Jezu poetory tō htae!

¹¹ Konohno, opyno ase. Naeroro iiryryrymākō osypoenohno, kurākō rokē ipoenohko. Kure imehnō rīnanō Ritonōpo poetoryme mā toto. Yrome tyryryry pokō exiketō Ritonōpo onenetupuhpitopyra mā toto.

¹² Imehnō Temetyriu ekātōko kure, zae aexiryke. Yna a roropa mā kure, yna omiry ajohpe pyra roropa. Zuarō matose.

Aosekazumatopōpyry

¹³ Itamurume oururukō se ase repe, yrome pape merory se hkopyra ase roropa.

¹⁴ Okynā pyra jytory se ase oya xine. Moero sytase oturūko, toytose jahtao.

¹⁵ “Torētyke pyra Kaju tō tyriko,” āko ase Ritonōpo a opoko xine. “Sekese rokē tyriko toto,” āko ase opoko xine.

“Kure pāna mano?” kary se oepe tō mana oya. “Kure pāna matou?” kary se roropa ynanase amarōkomo a, yna epe tomo a emero. Enara rokene.

JUTA

Nymerohpyry sero

Judas

Ekarotopo

Sero pape tymerose Juta a Jezu enetupuhnanō neneryme. Enaroximāko mana zae pyra amorepananō namorepary poko. Tyyrypyrykō poko mā toto, mame imehnō akorehmāko roropa mā toto iiryryryme toto ehtohme. Naeroro: orēpyra ehtoko mokaro poremākapory poko. Ritonōpo omiry kurā Jezu poko onurumekara ehtoko, zae ehtoh poko oehtohkōme. Tomeseke ehtoko oenekunohpyra xine mokaro ehtohme. Imēipo mokaro wānohnōko Ritonōpo mana iiryryrykō epehpyryme.

Sero pape ao

Osekarotopo 1-2

Amorepananō ajohpākomo 3-16

Enaroximatopo, tuaro ehtopo 17-23

Aotururu Ritonōpo eahmaryme 24-25

¹ Ynymerohpyry moro onenerykōme. Ywy ase Juta, Jezu Kyrixtu poetory. Tiaku akorō roropa ase.

Tymenekase matose Ritonōpo a typoenōme oehtohkōme. Kumykōme nymyry mana. Opyno xine mana ipunaka. Jezu Kyrixtu roropa oewomatorŷko mana popyra oripopyra xine imehnō ehtohme.

² Ynara āko ase Ritonōpo a opoko xine: “Kure rokē opoenō tyriko Papa. Torētyke pyra tyriko toto. Imehnō pyno tyriko roropa toto ipunaka,” āko ase.

Zae pyra amorepatōkō poko, ajohpākō poko

(2 Peturu 2.1-22)

³⁻⁴ Wekyry tomo, opyno xine ase. Apitoryme pape merory se exiase kukurākatopōpyrykō poko. Yrome Ritonōpo se pyra exiketō xiaro. Omatome tooehse toto. Ritonōpo omiry kurā Jezu Kyrixtu poko tyorōmāko mā toto. “Kure kyyrypyrykō poko ro kuahtao xine,” āko toh mā repe. Ajohpe rokē mā toto morara karyhtao eya xine. Tyyrypyrykō poko toto. Jezu Kyrixtu rumekāko roropa mā toto. Toiro Jezu Kyrixtu mana Kuesēkomo, Kypynanohnekomo. Yrome: “Yna Esē kara mokyro,” āko mā toto, ise pyra toexirykōke. Pake mokaro wānopyry poko tymerose Ritonōpo omiryryme.

⁵ Morohne waro matose repe. Yrome owenikehkaporykō se ropa ase. Pake Izyraeu pary tō typynanohse Ritonōpo a. Ejitu poe tarose toto eya. Morarame onenetupuhpynō tonahkapose ropa eya.

⁶ Wenikehpyra ehtoko roropa Ritonōpo nenyohityā poko. Toitoinē mokaro imehxo toexirykō se toehse. “Ritonōpo sã orēpyra sytatose,” tykase toto ajohpe. Ritonōpo ime exiry typoenohse eya xine. Morara exiryke mokaro ēmāko Ritonōpo mana etuarimatoh taka. Keti ke sã tymyhse mā toto jūme xinukutumao. Tūtara mā toto apiakatoh konōto eraximatohme toto a. Tooehse ropa Jezu ahtao: “Popyra matose ya,” āko mā eya xine. Wenikehpyra ehtoko mokaro poko, Ritonōpo ime exiry poenohnanō poko.

⁷ Wenikehpyra ehtoko Sotoma pōkō poko, Komora pōkō poko roropa, imehnō pata pitiko pōkō poko roropa. Morohne pata pōkō popyra toehse tyyrypyrykō poko xihpyry, Ritonōpo nenyohityā iiryryrymākō samo. Imehnō nohpo poko toehse toto, imehnō ryhpopākāko roropa. Naeroro Sotoma pōkō tuānohse Ritonōpo a. Etuarimāko mā toto jūme apotoimo htao, imehnō zuaro ehtohme iiryryrymākō wānopyry poko Ritonōpo a. Moro poko osenetupuhhtoko.

⁸ Mokaro oehsenākō oya xine pakatokō sã roropa mã toto. Tõsenehtopõpyrykō ae ro tamoreme xine tokokō poe iirypyryme exīko mã toto. Ritonõpo imehxo ehtoh eunohnōko mã toto, aomiry se pyra toexirykōke. Tuisa tō kapuaōkō poihtōko roropa mã toto.

⁹ Mokaro sã pyra Mikeu kynexine, Ritonõpo nenyokyhpyry tuisamehxo exikety. Joroko tamuru maro tõezezusezuhse toto Moeze ekepyry poko. “Onoky Moeze ekepyry zonēnōko nae? Ywy,” tykase toto. Yrome joroko tamuru onypoihtopyra Mikeu kynexine. “Xihpyryme mase,” kara tokurehse ynororo. Ynara rokē tykase: “Kuesēkō ourūko mana,” tykase.

¹⁰ Yrome mokaro Ritonõpo se pyra exiketō mã imehnō poihtōko mã toto, onenetupuhpyra toexirykōke. Tamoreme tuaro mã toto onokyro samo. Naeroro zuaro toehtohkōke osenahkãko mã toto.

¹¹ Imehnō motye etuarimakehpyra toh mana. Kaĩ ehtopõpyry sã toehse mã toto. Tyrypyry onykorokapopyra tokurehse ynororo. Mame azahkuru kahpyry se rokē toehse toto, tineru apoitohme tyya xine, Paraão ehtopõpyry samo. Ritonõpo omipona pyra toexirykōke, Kora ehtopõpyry samo, osenahkãko mã toto.

¹² Toiparo rokē oximōnōko mã toto amaro xine Jezu orihtopõpyry poko osenetupuh-tohme. Kamisa xikuromã sã nuriame mã toto arãnao xine. Eukuru poko emotyēkãko mã toto. Etÿnōko mã toto imehnō neneryme. Yrome ehxiropyra mã toto. Osepyno rokē mã toto. Akurū sã mã toto konopo pyra ahtao. Tyryrykane a akurū aroarory sã mã toto. Toiparo rokē ytoytōko mã toto. Epery zoko sã roropa mã toto toperere pyra tokurehse ahtao. Kure ehtoh poko pyra mã toto. Wewe orihsē sã roropa mã toto imity maro touhpyry samo.

¹³ Pohkane konōto sã roropa mã toto tuna konōto kuaō samo. Ātaryka arōko pohkane, isawã xikuromãkomo. Moro sã mokaro rypyry osenēko. Xirikuato ytoytoketye toehse ahtao, moro sã mã mokaro exīko. Toto esary menekãko Ritonõpo mana, mya xinukutumao, jūme toto ehtohme moero.

¹⁴ Pake mokaro poko tōturuse Enoke. Ritonõpo poe urutōme Enoke kynexine. Atão paryme roropa Enoke kynexine. Ynara tykase ynororo: “Enetoko ke Kuesēkō oehnōko mana tynenyoyhtyã tuhkãkō maro.

¹⁵ Sero pōkō emero apiakase oehnōko mana. Iirypyrymãkō wãnohnōko roropa mana tōmipona pyra toto exiryke. Toto nyrytyã xihpyry ehehpyryme toto wãnohnōko mana. Toto omihpyry xihpyry ehehpyryme roropa toto wãnohnōko mana,” tykase Enoke pake Ritonõpo poe.

¹⁶ Mokaro Ritonõpo se pyra exiketō epyrypãko mã toto kokoro rokene kure toexirykō poko. Imehnō kerekeremãko kahpyry mã toto. Toto hxirōko roropa mã toto. Typeneta-tohkō xihpyry poko rokē mã toto. Imehnō poko epyrypãko roropa mã toto tōmipona toto ritohme.

Tuaro ehtoko, tomeseke ehtoko

¹⁷ Wekyry tomo, mokaro sã pyra matose. Pake tamorepase matose Kuesēkō Jezu Kyrixtu nymenekatyamo a.

¹⁸ Ynara tykase toto oya xine Kuesēkō omi poe: “Imeĩpo sero etyhpyry po imehnō oehnōko oya xine mana. Oeunohtorÿko mã toto. Typenetatohkō poko rokē mã toto. Atahmãkãko roropa mã toto Kyrixtu oepyry ropa poko,” tykase.

¹⁹ Mokaro Ritonõpo se pyra exiketō Jezu poetory tō oxiehno tyrīko mã toto osepeme pyra toto ehtohme. Ritonõpo Zuzenu maro pyra mã toto. Typenetatohkō poko rokē mã toto. Ritonõpo omipona pyra mã toto.

²⁰ Yrome, wekyry tomo, Jezu tonetupuhse oya xine oesēkōme. Itamurumehxo enetupuh-tohko seromaroro. Emero motye kure Jezu enetuputyry mana. Ritonõpo Zuzenu kyjamihtanohtorÿko mana. Naeroro oturutoko Ritonõpo maro ijamitunuru ke.

²¹ Penekehpyra ehtoko Ritonõpo omipona oexiry poko. Kypyno xine mana ipunaka. Kuesêkõ Jezu Kyrixtu oepyry ropa eraximatoko. Kuarotorÿko mana tosaka tymaro kuehtohkõme jũme.

²² Toitoine Jezu poetory mãsa rokẽ enetupuhnõko mã toto. Ynara kahtoko eya xine: “Mãsa rokẽ pyra, yronymyryme Jezu enetupuhtoko,” kahtoko eya xine.

²³ Toto ipynanohtoko, apotoimo htaka ytopyra toto ehtohme. Apoto htaka aepukahpyry anymyry sã oya xine iirypyrymãkõ ipynanohtoko. Tomeseke roropa ehtoko toto pyno awahtao xine, oorypyrykõ poko pyra oehtohkõme roropa, toto sã pyra oehtohkõme.

Kure Ritonõpo ekarõko

²⁴ Kypynanopyrykõ waro Ritonõpo mana, kyyrypyrykõ poko pyra kuehtohkõme. Kuarotorÿko roropa mana tosaka jũme tymaro kuehtohkõme. Kurãme kyritorÿko roropa mana, iirypyryme pyra tãkye kuehtohkõme tymaro, Imehxo Exikety maro. Morara kure kuhse mana.

²⁵ Ynoro rokẽ Ritonõpome mana. Imepÿ pyra mana. Kukurãkanekõme mana Jezu Kyrixtu tonetupuhse kyya xine exiryke Kuesêkõme. Naeroro: “Emero motye kure mase,” sykatone eya. “Emero motye tuisamehxo roropa mase. Emero motye õmiry jamihme mana. Yna esẽme imehxo mase,” sykatone eya. “Moino ro morara mexine. Morararo mase seromaroro. Kokoro rokẽ morararo mase exikehpyra jũme,” sykatone eya. Enara.

APOKARIPXI

Ritonõpo Nenepohpyry João a Apocalipse Ekarotopo

Apokaripxi tymerose João a Jezu poetory tō ryhmaryhtao romano tuisary a, mokyro eahmary se pyra toto exiryke. João tapuruse kynexine ahmōta Patimo po Ritonõpo omiry ekaroryke eya Jezu poko. Mame tynyerohpyry taropose eya Jezu enetupuhnanõ neneryme 7mã pata tō pona Azia po, Turukia nonory po. Jezu enetupuhnanõ jamihtanohpōko mana eanahtotohme, anamonohpyra toto ehtohme Jezu enetuputyry poko tyryhmase toto ahtao ro.

Moro tynyerohpyry ao Ritonõpo nenepohpyry tō ekarōko mana. Morohne eneryke ynara enetupuhnōko sytatose: joroko tamuru jamitunuru enahnōko mana, ty-poremãkasēme exīko mana ipoetory tō maro. Yrome Ritonõpo orēpyra mana Jezu Kyrixtu maro. Emero anamonohpyra exiketō Jezu enetuputyry poko jūme isene exīko Ritonõpo maro kapu ao, Ritonõpo nyrihpyry kasenato ao.

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-8

Jezu Kyrixtu osenepotopo 1.9-20

Aomiry typoetory tomo a 2.1–3.22

Enepotoh pape apuhtoh 7me 4.1–8.5

Rueimo 7me 8.6–11.19

Nohpo te, zakareimo 12.1-18

Asakoro onokyroimo 13.1-18

Imehnō enepotoh tonomo 14.1-20

7me kasana 15.1–16.21

Papironia, nohpo 17.1–19.4

Imehnō enepotoh tonomo 19.5–20.15

Kapu kasenato, nono kasenato, Jerusarē 21.1–22.5

Jezu oepyyry ropa poko 22.6-21

¹ Moro João nymerohpyry, Jezu Kyrixtu nenepotyã poko. Ritonõpo nekarotyã morohne typoetory tō amorepatohme, imeĩpo ehtoh poko, zuaro toto ehtohme. Mame Kyrixtu a morohne poko typoetory tō João a, tutuarōtanohpose tynenyokyhpyry a.

² Mame João a tynenehpyry tokarose emero porehme. Morohne tymerose sero poko, Ritonõpo nekarohpyry, Jezu Kyrixtu namorepatopōpyry, enara.

³ Tãkye exīko matose sero pape sekeremaneme awahtao xine. Tãkye roropa exīko matose sē omi etaneme awahtao xine, otato roropa awahtao xine. Ritonõpo poe sero tymerose. Okyna hkopyra serohne exīko mana emero. Ekurehpyra mana.

“Kure pãna matou?”

⁴ Ynymerohpyry moro onenerykōme, Jezu poetory tōme matose, 7me pata pōkōme matose Azia rãnao. Ywy ase João.

Oturũko ase Ritonõpo a opoko xine. Ritonõpome mana, moino ro kynexine, jumãme exikehpyra roropa mana. Ynara ãko ase eya opoko xine: “Kure rokē opoetory tō tyriko Papa. Torētyke pyra tyriko toto,” ãko ase. Ritonõpo Zuzenu a kure oriporykō se ase roropa, Ritonõpo apō ēpataka exikety a, torētyke pyra oehtohkōme.

⁵ Jezu Kyrixtu a roropa kure oriporykō se ase. Kutuarōtanohnekōme mana, zae aomiry exiryke. Aēsēmamyhpyry ropa ynororo osemazuhme toorihxĩpo. Imeĩpo kuēsēmãkapotorỹko ropa mana tōsemãtopōpyry ropa saaro. Tuisa tō esēme mã ynororo.

Kypyno xine roropa mana. Toorikyry ke tymyhpokase ropa sytatose eya, kyyrypyrykõ poko pyra kuehtohkõme,

⁶ Ritonõpo maro oturuketõme kuehtohkõme Jũ maro oturuketõme, ipoetoryme roropa kuehtohkõme. “Kure Jezu Kyrixtu mana tuisamehxo. Jamihmehxo roropa mana jũme,” sykatone ipoko, enara.

⁷ Enetoko ke! Oehnõko ropa mana akuru htoko. Emero mã mokyro enẽko, tuohpõkõ roropa. Mame sero nono põkõ emero xitãko mã toto mokyro eneryke tyya xine. Morara ahtao ro, osehko ropa Jezu, enara.

⁸ “Ywy ase Ame, Zme roropa. Apitorymãme, etyhpymãme, enara,” äko Kuesëkõ Ritonõpo mana. Emero tyriy waro exiketyme ynororo. “Ywy ase seromaroro. Pake exiase. Jũme exikehpyra ase roropa,” äko mana.

Kyrixtu enetopõpyry

⁹ Ywy ase João, oruikomo. Jezu maro etuarimãko ase. Oetuarimarykõ sã ase etuarimãko roropa. Ipoetoryme sytatose, eanahtõko roropa sytatose. Ahmõta pona tonehse ywy ahno a Patimo pona, Ritonõpo omiry ekaroryke ya imehnõ netaryme. Zae ehtoh Jezu namorepahpyry roropa ekaroryke ya tonehse ywy xiaro, äpuruhpyry taka samo.

¹⁰ Nomõko ae Ritonõpo poko exiase. Mame Zuzenu tooehse ya. Tuaro pyra jahtao omi totase ya, ýkae opore exikety, rue etone samo.

¹¹ Ynara nase:

– Pape imeroko onenery tõ poko. Mame onymerohpyry aropoko ypoetory tomo a oximõmãkomo a 7me pata tõ pona, toto neneryme, Epezu pona, Eximina pona, Perekamu pona, Tiatira pona, Sarati pona, Pirateupia pona, Raotisea pona, enara.

¹² Mame ýkakoxi toeramase jahtao juruhpõ enese nãparina tõ rokẽ enease, setime. Apõ po nexiase kehko.

¹³ Moro rãnao orutua nexiase tupoke. Xikihme nexiase. Zupõ mosa nexiase. Ipupuru pona toehse. Ipuropuru zomye zamareary panõ nexiase, uuru risemy.

¹⁴ Zũsety karimutume nexiase, mauru samo, akurũ sã roropa karimutume. Enuru zemime nexiase apoto samo.

¹⁵ Ipupuru zemime roropa nexiase metau iahkahpyry samo. Metau ikorokahpyry seneneme nexiase. Aomiry sõkane konõto sã nexiase.

¹⁶ Mame emahpo xirikuato nexiase setime, apotunuru wino. Ýtao ratoimo nexiase, osetato taere exikety. Ýmyty xixi sã nexiase saereme, tãxiahtao exikety samo.

¹⁷ Mokyro tonese ya ahtao, nono pona epukase imyhtokoxi, ahno ekepyry samo. Mame tapose ywy eya tomary ke apotunuru wino. Ynara nase ya:

– Oserehpyra exiko. Ywy ase Osemazuhme aexihpyry, Etyhpymy aexihpyry, enara.

¹⁸ Orihpỹme exiketyme ase. Jorikyase repe. Yrome eneko ke, orihpỹme ase jũme. Orihtoh esẽme ase, aorihtyã esẽme roropa.

¹⁹ Naeroro pape imeroko onenery tõ poko, seromaroro ehtoh poko te, imeĩpo ehtoh poko, enara.

²⁰ Zuarõ pyra mase repe. Otuarõtanohpõko ase sã xirikuato poko jemah po setimãkomo, mã nãparina apõ poko roropa uuru risemy, setimãkomo. Sero xirikuato tõ ypoetory tõ ewomananõme mã toto. Nãparina apõ moro setimãkõ ypoetory tõ oximõmãkõ enetupuhtoh moro.

2

Jezu omihpyry Epezu põkõ neneryme

¹ – Naeroro pape imeroko ynenyokyhpyry neneryme, Epezu põkõ amorepane neneryme. Ynara imeroko: “Ynara kary se xirikuato apoine, setimãkõ apoine, tomary ke tapotunuru wino. Nãparina apõ rãnakuroko ytoytõko roropa ynororo.

² Onyrihpyrykō waro ase, ŷme oerohtopōpyrykō roropa. Penekehpyra oehtopōpyrykō waro roropa ase. Iirypyrymākō rypyry se pyra oexirykō waro roropa ase. Ŷnara kananō mā: ‘Ywy roropa Ritonōpo nymenekahpyry ase imehnō amorepaneme,’ kananō zae ehtoh tukupse oya xine. Ajohpe toto ehtoh waro toehse matose Ritonōpo nymenekatyāme pyra toto exiryke.

³ Penekehpyra matose. Metuarimatose ypoetoryme oexirykōke, poremāpyra roropa matose.

⁴ Yrome toiro ohxirorykō se ase, ypyno hkopyra matose osemazuhme ypyno oehtopōpyrykō sā pyra matose toehse.

⁵ Wenikehpyra ehtoko ypyno oehtopōpyrykō poko. Oorypyrykō irumekatoko ropa, osemazuhme ypoko oehtopōpyrykō sā oehtohkōme ropa. Oorypyrykō onurumekara ro awahtao xine, oehnōko ropa ase oya xine, okyryrykō syryhmase tosae, nāparina apony.

⁶ Yrome toiro oehtohkō poko ose xine ro ase, nikoraita poetory tō se pyra matose ipunaka, ysamo.

⁷ Typanare awahtao xine, Zuzenu nekarohpyry ypoetory tō netaryme, moro etatoko. Otato ehtoko. Poremāpyra awahtao xine orihpŷme oritorŷko ase. Ritonōpo esao epery zoko nae. Moro epery enahnanō mā orihpŷme exīko. Moro epery ekarōko ase oya xine, enara.”

Jezu omihpyry Eximina pōkō neneryme

⁸ – Imepŷ pape imeroko ynenyokyhpyry neneryme, Eximina pōkō amorepane neneryme. Ŷnara kaxiko eya: “Ywy ase osemazuhme aexihpyry, etyhporyme aexihpyry, enara. Aorikyhporyme ro ase. Tōsemāse ropa ase. Ŷnara kary se ase oya xine,

⁹ oetuarimarykō waro ase. Tymōkomoke pyra oexirykō waro ase. Yrome tymōkomoke nymyry matose. Okerekeremarykō waro ase juteuimo tomo a. ‘Juteume ase,’ āko toh mā repe. Yrome juteu kara mokaro. Joroko tamuru poetoryme rokē toh mana.

¹⁰ Oserehpyra ehtoko oetuarimarykō poko. Imēīpo etuarimāko matose otarame. Etatoko ke, āpuruhpory taka oēmapotorŷko joroko tamuru mana okuhtohkōme. Etuarimāko matose 10 me ēmepory rokene. Poremāpyra ehtoko jenetuputyry poko oya xine, oorihthkō ponāmero. Mame orihpŷme oritorŷko ase. Tururume ytoketō tururume ytōko orēpyrahxo toehtohkō enepotohme. Orēpyrahxo exikety parimā apoīko mana orēpyra toehtamitume. Moro sā orihpŷme oehtohkō apoīko matose poremāpyra awahtao xine jenetuputyry poko.

¹¹ Typanare awahtao xine otato ehtoko. Juzenu nekarohpyry ypoetory tomo a etatoko aomipona oehtohkōme.”

Jezu omihpyry Perekamu pōkō neneryme

¹² – Imepŷ pape imeroko ropa ynenyokyhpyry neneryme, ypoetory tō Perekamu pōkō amorepane neneryme. Ŷnara kaxiko eya: “Tyratoke tŷtao exikety omiry sero. Osetato taere tyratoke omiry sero.

¹³ Oesary waro ase, joroko tamuru apō pŷto oesary mana. Zae mase ya. Jenetupuh-topōpyry oya onurumekara mexiase, ypoetory kurā Ātipa totapase ahtao ro. Moroto joroko tamuru esao totapase ynororo.

¹⁴ Yrome ohxirory se ase, tuhke pyra. Paraão namorepahpyry omipona exiketō moroto amaro mā toto. Paraão mokyro Parake amorepahpō iirypyryme Izyraeu tō riry poko. Ahno naxikatyā Ritonōpo myakāme tyripose eya. Mame mokaro ēpataka tonahsē tyrise eya xine, ‘Kure mase,’ katohme tyya xine ipoko. Moro tonahsē ke Izyraeu tō tautuhmapose eya iirypyryme toto ritohme Ritonōpo a. Nohpo tō poko Izyraeu tō tyripose roropa eya.

¹⁵ Morararo imehnō amaro mā toto, nikoraita tō namorepahpyry omipona exike-tomo.

¹⁶ Naeroro oorypyrykõ irumekatoko. Oorypyrykõ onurumekara awahtao xine, okyna hkopyra oehnõko ase oya xine etonase mokaro maro, ratoimo ke ýtae tütakety ke.

¹⁷ Typanare awahtao xine Juzenu nekarory ypoetory tomo a omipona ehtoko. Tyyrypyrykõ poremäkaponanomo a tonahsẽ ekarõko ase. Tokare pyra moro ekarõko ase oya xine, pake ynekarohpyry sã kapu ae, Izyraeu tõ napyryme. Topu karimutumã ekarõko ase roropa oya xine, tymerose oesetykõ esehpasenã ke. Imehnõ oesetykõ waro pyra mã toto. Esẽ rokẽ tosety waro exiõko mana.”

Jezu omihpyry Tiatira põkõ neneryme

¹⁸ – Imepý pape ropa imeroko ynenyokyhpyry neneryme, ypoetory tõ Tiatira põkõ amorepane neneryme. Ynara imeroko ineneryme:

“Ynara äko Ritonõpo mükuru oya xine, mokyro zemime tonure apoto samo, tupuhke roropa metau samo ikorokahpyry sã roropa ipupuru:

¹⁹ Onyrihpyrykõ waro ase, imehnõ pyno oehtohkõ waro roropa ase, ýme oehtohkõ imehnõ akorehmary poko. Penekehpyra roropa matose. Onyrihpyrykõ osemazuhme motye kuhse tyriõko matose seromaroro.

²⁰ Yrome toiro ohxirotoryõko ase, mokyro nohpo xihpyry anaropopyra matose owinoino xine. Mokyro esety Jezapeu. ‘Ritonõpo poe ase urutõme,’ äko kahpyry ynoro. Ypoetory amorepãko kahpyry mana. Toto enekunohnõko imehnõ nohpo tõ poko toto ehtohme, ahno naxikatyã Ritonõpo myakã napyry poko roropa toto ehtohme.

²¹ Iiryryry rumekato toraximase ya repe. Yrome imehnõ poko toehtoh rumekary se hkopyra mana.

²² Naeroro otuato taponä mokyro emãko ase. Moroto etuarimãko itamurume mokyro mana ipoko aehtyã maro. Seromaroro mokyro riõko ase mokaro maro tyyrypyrykõ onurumekara toto ahtao.

²³ Ipoenõ etapãko roropa ase, ypoetory tõ emero zuaro ehtohme, imehnõ osenetupuh-toh waro jehtoh waro toto ehtohme, imehnõ penetatoh waro jehtoh waro roropa toto ehtohme. Oepehmatorõko ase emero porehme onyrihpyrykõ ehepyryme.

²⁴ “Yrome amarokomo imehnõ Tiatira põkõ roropa mokyro namorepahpyry xihpyry omipona pyra matose. Joroko tamuru namorepatoh poko atamorepara mexiatose. Ynara äko ase oya xine, tyorõ onyripopyra ase oya xine.

²⁵ Naeroro anamorepahpyrykõ onurumekara ehtoko. Yronymyryme ipoko ehtoko joepyry ropa ponãmero.

²⁶⁻²⁸ “Orëpyra awahtao xine, jomipona ipunaka awahtao xine sero etyhpyry pona, tuisame oritorõko ase tuisame jehtoh sã Papa poe. Ahno esẽme oritorõko ase. Kurimene sã jamihme oritorõko ase orino apuhsẽ sã rokẽ imehnõ ehtohme oya xine jamihme pyra, õmipona xine toto ehtohme. Mame xirikuato ekarõko ase oya xine, Maparukawa ekarõko.

²⁹ “Otato awahtao xine Juzenu omipona ehtoko aotururuhtao ypoetory tomo a.”

3

Jezu omihpyry Sarati põkõ neneryme

¹ – Mame imepý pape imeroko ynenyokyhpyry neneryme, ypoetory tõ Sarati põkõ amorepane neneryme. Ynara kaziko eya:

“Ywy ase Tuzenuke exikety, Ritonõpo Zuzenu ke, 7mãkõ ke. Jemah po xirikuato nae setime. Etatoko pahne onyriõkõ waro ase: ‘Jezu poenõme mã toto,’ äko imehnõ mã opoko xine repe. Yrome toorihse sã matose ya jomipona nymyry pyra oexirykõke. Oturupyra matose ya, jehupyra roropa matose.

² Morara oehtohkõ popyra ya mana. Ynyrohmanohpotopõpyry poko oya xine erohnõko matose mõpãme rokene. Naeroro ajamihtatoko orëpyrahxo oehtohkõme jũme

rokē oorikyrykōino. Ynara enetupuhnōko ase, onyrirykō poko awahtao xine Ritonōpo omipona nymyry pyra matose. Zae pyra matose Ritonōpo a.

³ Naeroro āmorepatopōpyrykō poko wenikehpyra ehtoko. Onetahpyrykō poko roropa wenikehpyra ehtoko. Aomipona ehtoko oorypyrykō irumekatoko ropa. Pakara awahtao xine omatome oehnōko ase oya xine. Mame joeypyry ropa waro pyra matose exīko.

⁴ Amaro xine nae tuhke pyra, tupoke sã ikurikasenã ke, Sarati pōkō roropa. Ymaro ytoytōko mã toto tupoke karimutumã ke, kurãme exiryke.

⁵ Oorypyrykō poremākaponeme awahtao xine karimutumã ke oupohtotorỹko Ritonōpo mana. Oesetykō onymikara roropa typapē poe, orihpỹme exiketō esetykō poe. ‘Ypoetoryme moxiamo,’ āko ase jarao opoko xine, Ritonōpo ēpataka, inenyohtyã netaryme roropa.

⁶ “Otato awahtao xine, Juzenu omipona ehtoko otururuhtao ypoetory tomo a.”

Jezu omihpyry Pirateupia pōkō neneryme

⁷ – Jomiry imeroko ynenyokyhpyry neneryme, ypoetory tō Pirateupia pōkō amorepane neneryme. Ynara kaxiko eya:

“Ynymerohpyry moro oneneryme. Ywy ase kurãme. Ajohpe pyra ase ipunaka. Tysorotoke ase, Tawi kyryrỹpyry ke. Osa totapuruhmakase ahtao ya moro anapurupyra imehnō mana. Tapuruse ya ahtao anapuruhmakara imehnō mana.

⁸ Onyrirykō waro ase. Ajamitunurukō pitiko rokē repe. Ynamorepatyã omipona matose. Jurumekara matose. Omōtoh totapuruhmakase ya òmōtohkōme. Moro anapurupyra imehnō mana.

⁹ Etatoko pahne, mokaro, joroko tamuru poetory ajohpe mã toto. ‘Juteume ynanase,’ āko toh mã repe. Yrome juteutōkara mokaro. Mokaro enehpōko ase oēpataka xine. Tosekumurukō pona porohnōko mã toto, ‘Kure mase,’ katohme oya xine. Opyno xine jehtoh enetupuhnōko mã toto emero.

¹⁰ Jomihpyry poko: ‘Penekehpyra ehtoko,’ katopōpyry omipona oexirykōke oewomatorỹko ase, sero pōkō etuarimatohtohse ahtao. Zae toto ehtoh kuhtohme sero pōkō emero etuarimãko mã toto.

¹¹ Okynã pyra oehnōko ropa ase. Tomeseke ehtoko ynekarohpyry poko oya xine, oepihpyrykō onematonanohpyra imehnō ehtohme poremãpyra oehtamitukō onematonanohpyra toto ehtohme.

¹² Poremãpyra awahtao xine oesarykō ekarōko ase oya xine Ritonōpo tapyĩ tao, jũme Ritonōpo maro oehtohkōme. Opokona xine Ritonōpo esety merōko ase, Ritonōpo esary esety roropa. Jerusarē tyrisenã moro, kapu ae ayhtohpyry Ritonōpo poe. Jesety esehpasenã roropa imerōko ase opokona xine.

¹³ “Otato awahtao xine Juzenu omipona ehtoko aotururuhtao ypoetory tō netaryme.”

Jezu omihpyry Raotisea pōkō neneryme

¹⁴ – Jomiry imeroko ynenyokyhpyry neneryme, ypoetory tō amorepane neneryme, Raotisea pōkō amorepane neneryme. Ynara kaxiko eya:

“Jomiry moro onenerykōme. Ywy ase Ritonōpo mūkuru. Otuarōtanohnekōme ase, zae exiketyme ase. Ritonōpo nyrityã emero tyrihpōme ase.

¹⁵ Onyrihpyrykō waro ase. Ritonōpo poetoryme osekarōko matose repe, yrome ysã pyra matose. Naeroro eukuru iparumã sã matose ya, yzamaro pyra matose. Kuenimã sã awahtao xine, ypoetoryme osekaropyra awahtao xine kurehxo ya exiry repe jomipona pyra oexirykōke. Axitunety sã awahtao xine jomipona nymyry awahtao xine roropa kurehxo oexirykō ya mã repe.

¹⁶ Yrome iparume sã rokē oexirykōke yzamaro pyra matose. Naeroro orumekatorỹko ropa ase.

¹⁷Ynara āko matose: ‘Tytineruke ase, tymōkomoke roropa. Emero nae ase,’ āko matose repe. Yrome ya tymōkomoke pyra matose. Etuarimāko matose, tytineruke pyra roropa matose, tupoke pyra roropa. Tonure pyra roropa matose.

¹⁸Naeroro etatoko pahne, josenetupuhtoh poko openetatoko. Zae jehtoh poko openetatoko roropa. Ynara exiryke josenetupuhtoh uuru kurā sā mana. Zae jehtoh roropa uuru sā mana kurano. Morara awahtao xine tymōkomokā sā exīko matose kure ōsenetupuhtohkō toehse exiryke, zae oexirykōke roropa. Tupoke karimutumā ke sā exīko roropa matose ihximyra josenetupuhtoh apoiryhtao oya xine, zae jehtoh apoiryhtao roropa oya xine. Enuru epinopyhpyry sā exīko roropa matose, tonurākara sā pyra josenetupuhtoh apoiryhtao oya xine, zae jehtoh apoiryhtao roropa oya xine.

¹⁹Imehnō pyno jahtao, toto zurūko ase. Zae pyra toto ahtao toto tuarimapōko roropa ase kure toto ehtohme. Naeroro yronomyryme oorypyrykō irumekatoko.

²⁰Etatoko pahne, tahtah āko ase jemary ke jomomyry se jexiryke okurohtaka xine. Jomiry etaryhtao oya xine, etapuruhmakaryhtao roropa oya xine omōnōko ase okurohtaka xine. Amaro xine otuhnōko ase. Ymaro roropa otuhnōko matose.

²¹Oorypyrykō poremākaponeme awahtao xine tuisame oritorỹko ase, japō pona oporohkapōko ase. Morararo joroko tamuru typoremākapose ya exiryke tuisame toehse ywy Papa maro. Imaro porohnōko ase apō pona.

²²“Otato awahtao xine Juzenu omipona ehtoko oururukohtao ypoetory tō netaryme, enara.”

4

Ritonōpo enery poko kapu ao

¹Morarame ywy João osenuhmane ropa kakoxi. Mame omōtoht panō enease totapuruhmakase, kapu aka omōtohtme. Mame omi totase ropa ya, rue panō ynetahpyry osemazuhme ro. Ynara tykase:

– Osehko xiaro kakoxi. Imeīpo ehtoh enepōko ase oya, tykase.

²Mame Ritonōpo Zuzenu japoiasse. Mame osenuhmase ropa. Kapu ao tuisa apō moroto nexiasse. Moro po imepỹ nexiasse typorohse.

³Ēmyty zemime sā nexiasse topu zemimā samo jasape samo, saratio maro. Tuisa apō zomye okohkuri nexiasse sewemā samo ezemerauta samo.

⁴Moro tuisa apō zomye imehnō apō nexiasse 24mākomo, typarihmā sā nexiasse tuisa apō zomye. Moro po Ritonōpo poetory tō tamuximākō typorohse nexiasse, 24me. Upo karimutumā tamuruse toto a. Typarimāke roropa toht nexiasse uuru risē ke zupuhpyrykō rehpo.

⁵Mame tuisa apō wino nenenehāko nexiasse, panaikato, konomeru konōto sā roropa, enara. Aritu panō setimākō zahnōko nexiasse tuisa apō ēpataka. Ritonōpo Zuzenu setime exiketō enetupuhtoh nexiasse.

⁶Moroto tuisa apō etonie ikuhpo konōto panō nexiasse, kutehi akusasamā panono. Akusasame kuhse nexiasse.

Tuisa apō myhto isene exiketō nexiasse asakoropane. Tonure tuhke toht nexiasse, ēmytykō poko, ĩparykō poko, enara.

⁷Toiro isene exikety kaikuxi tamuru panō nexiasse, reāo panono. Zakorō pui orutua panō nexiasse. Imepỹ ahno ēmyty panō nexiasse. Imepỹ piano panō nexiasse pohpoh āko.

⁸6me taporihke toht nexiasse. Tonure tuhke toht nexiasse aporirykō poko, zopino, epoe roropa, enara. Eremiakehpyra toht nexiasse saereme, koko, enara. Ynara nase toto:

“Kurano, kurano, kurano,

Kuesēkō Ritonōpo,

Imehxo Exiketyme mana.

Pake exikety ynororo.

Seromaroro nae ro mana.
Myarotokoro ynororo jumanatome,”
nase toto.

⁹ Mame mokaro isene exiketō eremiaryhtao Ritonōpo imehxo ehtoh poko, tuisamehxo aexiry poko, kure aexiry poko, jumāme aexiry poko

¹⁰ mokaro roropa tamuxime exiketō 24mākō nono pona typorohse toto Ritonōpo ēpataka. Tapō po typorohse exikety netaryme: “Kure mase. Jūme orihpỹme mase,” tykase toto. Mame typarimākō emāko toh nexiase tuisa konōto apō myhtokoxi. Ynara āko toh nexiase:

¹¹ “Yna esē mase Ritonōpo.

Emero rihpōme mase.

Ritonōpo imehxo mase,

āko ynanase oya emero porehme.

Yna tuisary kurā mase.

Yna esēme roropa mase imehxo.

Senohne emero tyrise oya okyryryme.

Tyriry se oexiryke emero toehse mana.

Isene exiketō roropa toehse,”

āko toto.

5

Pape moro, amemyhpyry

¹ Mame pape enease amemyhpyry tuisa apō po iporotyhpyry emahpo, apotunuru wino. Moro pape tymerose ipoko zao, jarao emero porehme. Tapuhse roropa moro pape nexiase 7me apuhtoh ke.

² Mame Ritonōpo nenyokyhpyry enease, jamihme exikety. Opore roropa aomiry nexiase. Ynara nase:

– Onoky nae imehxo exikety, kure nymyry exikety, sē pape etapuruhmakary waro exikety isekerematohme? tykase.

³ Yrome aryryra nexiase. Pape etapuruhmakary waro exikety pyra nexiase kapu ao, sero nono po roropa, aorihtyā zuzenu esao roropa pape enetohme etapuruhmakary waro exikety pyra ipunaka.

⁴ Naeroro tyxitase ywy itamurume kurākō pyra exiryke. Pape etapuruhmakary waro exikety pyra, pape enetohme.

⁵ Mame juruase tamuxime exikety toiro. Ynara nase:

– Xitara exiko. Eneko ke! Mokyro orēpyra exikety reāo sã exikety, Juta paryme ynororo tuisa Tawi paryme roropa. Imehnō typoremākapose eya. Pape apuru tō 7mākō etapuruhmakary waro mā ynororo, nase ya.

⁶ Mame kaneru mūkuru sã enease, xikihme, tuisa apō po, irānao. Zomye isene exiketō asakoropane exiketō nexiase tamuximehxo exiketō maro. Mokyro kaneru mūkuru sã etapahpyryme sã enease. Tyretyke nexiase setime, tonure setime roropa. Ritonōpo Zuzenu enetupuhtoh mokaro nexiase. Ritonōpo Zuzenu emero pata tō punero.

⁷ Mame pape apoise kaneru mūkuru nytoase tapō po iporotyhpyry emary poe.

⁸ Moro pape apoiry eneryke tyya xine mokaro asakoropane isene exiketō tosekumurukō po typorohse toto nono pona kaneru mūkuru ēpataka, tamuximākō maro. Toare exikety nae toh nexiase etotohme, kasana panō roropa nae toh nexiase, uuru risemy, pehme ixtaratu ke. Ritonōpo poetory tō otururu moro ixtaratume mana.

⁹ Mame tyrisenā eremiatoh tukuhse toto a. Ynara nase toto:

“Kurāme oexiryke moro pape apoiry waro mase.

Etapuruhmakary waro roropa mase

toxixihmase oexiryke.

Oorihtopõpyryke yna mepekatyase

Ritonõpo poetoryme yna ehtohme.

Emero ituakyry maro mepekahne emero omiry poe, emero ahno maro,
emero pata tamuru poe.

¹⁰ Opoetoryme yna tyrise oya,

Ritonõpo maro oturuketõme yna ehtohme.

Tuisame yna rïko roropa mase imehnõ esẽme yna ehtohme imeïpo sero nono po,”
nase toto.

¹¹ Mame enease ropa, Ritonõpo nenyoytyã omiry etase roropa. Tuhke toh nexiase,
miujãomãkõ maro miujãomãkomo. Xikihme toh nexiase, tuisa apõ zomye, mokaro
asakoropane isene exiketõ zomye, tamuximãkõ zomye roropa.

¹² Toremiase toto oximõme. Ynara nase toto:

“Kaneru mükuru etapahpyry kure mana.

Tuisamehxo mana, tymõkomoke roropa.

Zuaro mana. Jamihme kuhse roropa mana.

Kure rokẽ oriry se ynanase porehme.

Ritonõpo imehxo mase. Kure mase,”
nase toto.

¹³ Morarame kapuaõkõ omiry etase emero porehme, nono põkõ omiry maro, aorihtyã
ekeypyry omiry maro, tuna konõto kuaõkõ omiry maro. Emero Ritonõpo nyrytyã omiry
etase. Eremiãko toh nexiase. Ynara nase toto tapõ po iporotyhyry a, kaneru mükuru a
roropa:

“Kure mase, tuisamehxo.

Ritonõpo imehxo mase, orẽpyrahxo mase.

Jũme orihpỹme mase,”

nase toto.

¹⁴ – Aõ, tykase mokaro asakoropane isene exiketomo. Mame tamuxime exiketõ
roropa 24mãkõ typorohse toto tõmytykõ po nono pokoxi: “Kure mase, Ritonõpo,”
katohme.

6

Pape apuhtopõpyry 1mano

¹ Morarame kaneru mükuru enease. Pape apuhtopõpyry etapuruhmakase ynororo,
apitorymano. Mame isene exikety omiry etase toiro, asakoropane aehtoh omiry.
Konomeru sã aomiry nexiase. Ynara nase ya:

– Osehko xiaro, nase.

² Mame osenuhmase. Moroto kawaru enease karimutumano. Epo ytokety typyreke
nexiase. Eya parimã roropa tokarose uuru risemy orẽpyrahxo exikety me aexiryke.
Mame toytose ynororo kawaru po, imehnõ poremãkapose.

Pape apuhtopõpyry 2mano

³ Morarame pape apuhtopõpyry akorõ etapuruhmakase kaneru mükuru. Mame isene
exikety akorõ ynara nase ya:

– Osehko xiaro, nase ya.

⁴ Imepỹ kawaru nutõtase, kamiraramano. Mame mokyro kawaru po ytokety tyjami-
htanohpose, oxiehno sero põkõ ritohme, etonatohme, osenahkatohme, enara. Mame
tapema konõto tokarose eya.

Pape apuhtopõpyry 3mano

⁵ Morarame pape apuhtopõpyry oseruaono etapuruhmakane kaneru mükuru. Mame
isene exikety oseruaono tõturuse, ynara nase ya:

– Osehko xiaro osenuhmase, nase. Mame enease, moroto kawaru nexiase, xinuku-
tumano. Mokyro po ytokety omoxinety kuhtoh nae nexiase emahpo.

⁶ Mame omi etase ropa. Mokaro asakoropane isene exiketõ wino moro omi totase ya. Ynara nase:

– Tiriiku toiro kirume ahtao, epehpyry toiro ãmepýry erohtamitume mana. Oxinase epehpyry oseruao riturume ahtao, toiro ãmepýry erohtamitume mana. Yrome ori u epehpyry onytyromara mana, uwa eukuru epehpyry roropa onytyromara mana.

Pape apuhtopõpyry 4mano

⁷ Morarame pape apuhtopõpyry asakoropane exikety etapuruhmakane kaneru mükuru. Mame isene exiketõ asakoropane exiketõ omiry etane etyhpyrymä omiry:

– Osehko xiaro, kynako ya.

⁸ Mame osenuhmane. Moroto kawaru kynexine, kapaumano. Mokyro po ytokety nexiase esety Orihtopo. Mokyro tokahmase imepyny a, esety Aorihtyã esary. Mame taropose toto sero põkõ etapatohme emero pyra. Asakoropane ahtao toiro totapasẽme toehse eya xine, totonarykõ ke te, tõmirykõ ke, tyrohsẽ ke te, esekatoh tonõ ke, enara.

Pape apuhtopõpyry 5mano

⁹ Morarame pape apuhtopõpyry omame exikety totapuruhmakase kaneru mükuru a. Mame osenuhmase moroto okyno zahkatoh zopikoxi. Ritonõpo poetory ekepyã zuzenu enease. Ritonõpo omiry poko imehnõ amoreparyke tyya xine totapase toh emero, Ritonõpo omipona toh exiryke roropa imehnõ tuarõtanohpory poko tyya xine.

¹⁰ Opore ynara nase toto:

– Yna esẽme mase. Orẽpyrahxo exiketyme mase. Kure mase ipunaka. Zae roropa mase. Otãto ise ro nono põkõ apiakatohme oya nae toto wãnohtohme, yna mÿpotohme oya? nase toto.

¹¹ Mokaro zupõme karimutumã tokarose eya xine. Ynara tykase tozuhse toto:

– Apoaporo, eraximatoko aporo ãkorõkõ oehtãne. Asã xine imehnõ Jezu poetory tõ etapãko roropa mã toto asã xine ro, tykase.

Pape apuhtopõpyry 6mano

¹² Mame pape apuhtopõpyry 6mã totapuruhmakase kaneru mükuru a. Nono kywyh kywyh tykase itamurume. Xixi tyarumãse roropa, kamisa xinukutumã samo topuxiximã samo. Nuno kamirarame toehse, munu samo.

¹³ Xirikuato tõ tohpahse kapu poe nono pona, itu epery ohpapyry samo jamihme tyryrykane ahtao.

¹⁴ Mame osenepýra toehse kapu, pape amemyry samo. Ypy tõ tysyryhmase esae xine, ahmõta tõ roropa esae xine tysyryhmase.

¹⁵ Mame sero põkõ tuisary tõ toepase toto otonẽtohme, pata tõ esẽ tõ roropa, soutatu tõ esã roropa, tymõkomoke exiketomo, orẽpyra exiketomo, emero porehme toepase toto, tosẽke exiketomo, tosẽke pyra exiketõ roropa. Tõtonẽtohkõme toepase toto eutary aka, topu zopikoxi roropa ypy tõ po.

¹⁶ Kui tykase toto. Tykohtase toto ypy tõ netaryme topu tõ netaryme roropa:

– Epukako yna pona yna zonẽtohme, yna onenepýra Ritonõpo ehtohme, tapõ pona iporotyhyry yna onenepýra aehtohme, yna zehno pyra kaneru mükuru ehtohme roropa.

¹⁷ Yna zehno toto ehtoh toehse exiryke poremãnõko rokẽ ynanase, ãko toh kynexine.

7

144.000me Izyraeu tõ poko

¹ Morarame Ritonõpo nenyohyã enease, asakoropane. Sero nono etyhpyry po toh nexiase xikihme, asakoropane etyhpyry po. Tyryrykane asakoropane tapoise eya xine, tyryry kara ehtohme nono poro, tuna poro, itu poro, enara.

² Morarame Ritonõpo nenyokyhpyry imepỹ enease. Xixi tũtatoh wino oehkety. Ritonõpo kyryry ke tomahpõke nexiase, Ritonõpo esety merotopo. Opore tykohtase mokyro takorõ tõ netaryme, asakoropane exiketõ netaryme. Nono ryhmananõ mokaro Ritonõpo poe, tuna konõto ryhmananõ roropa.

³ Ynara nase ynororo mokaro netaryme:

– Nono onyryhmara ehtoko aporo, tuna konõto roropa. Kuesẽkõ Ritonõpo esety ynanymeroxi aporo ipoetory tõ pery pokona sã ke imerotoh ke, nase ynororo.

⁴ Mame mokaro tuhke exiry tokarose ya, Ritonõpo esety ke õmyty poko inymerotyã tuhke exiry 144.000me toh nexiase.

⁵ 12.000me toh nexiase Juta pakõme, Ritonõpo esety ke imerotyamo. 12.000me roropa Rupẽ pakõme, 12.000me Kate pakõme,

⁶ 12.000me Asea pakõme, 12.000me Napatari pakõme, 12.000me Manase pakõme,

⁷ 12.000me Ximeão pakõme, 12.000me Rewi pakõme, 12.000me Isakaa pakõme,

⁸ 12.000me Zepurõ pakõme, 12.000me Joze pakõme, 12.000me Pẽjamĩ pakõme, enara.

Tuhkãkõ poko roropa

⁹ Morarame osenuhmase ropa. Moroto tuhkãkõ nexiase. Ikuhpỹme toh nexiase. Emero pata tamuru poe aehtyã nexiase, emero ituakyry tõ maro, emero ahno maro, emero omi ae oturuketõ maro toh nexiase. Xikihme toh nexiase Tuisa apõ õpataka, kaneru mũkuru õpataka roropa. Tupoke karimutumã ke toh nexiase, toto emahpo marariary panõ nexiase.

¹⁰ Opore tõturuse toto. Ynara tykase:

– Ritonõpo a typynanohse sytatose, tapõ po iporotyhpyry a. Kaneru mũkuru a roropa tukurãkase sytatose, tykase toto.

¹¹ Ritonõpo apõ zomye inenyohityã nexiase, tamuxime exiketõ maro, isene exiketõ asakoropane exiketõ maro. Mame tosekumurukõ po typorohse toto Ritonõpo apõ õpataka õmytykõ nono pokoxi. “Kure mase,” katohme Ritonõpo a.

¹² Ynara nase toto:

– Aõ! Kure kuhse mase, Ritonõpo imehxo. Zuarohxo mase. Zae rokẽ mase. Emero motye tuisamehxo mase. Orẽpyra mase. Jamihme roropa mase Ritonõpo. Yna esẽme mase jũme, enara.

¹³ Mame ynara nase tamuxime exikety toiro ya:

– Onokãkõ mokaro, tupoke karimutumã ke? Otokoino toehse roropa toh nae? nase ya.

¹⁴ – Kũ, omorohko, zuaro mase, tykase ywy eya.

Mame ynara tykase ynororo ya:

– Moxiã poremãpyra exiketomo. Toanahtose toto a etuarimatoh konõto toehse ahtao. Kaneru mũkuru etapary sã toorihse Ritonõpo mũkuru. Moro enetuputyryke moxiamo a tukurikase toto Ritonõpo a upo kurikary sã kyya xine.

¹⁵ Morara exiryke Ritonõpo apõ õpataka mã toto. Aomipona roropa toh mana imaro oturutoh tao, saereme, koko, enara. Mame toto ewomãko mana, toto onurumekara roropa mana tapõ po iporotyhpyry.

¹⁶ Emitapãpyra roropa mã toto jũme. Tuna zehnara roropa mã toto. Toto onyahkara roropa xixi mana. Imepỹ axitunety roropa toto onyahkara mana

¹⁷ mokyro kaneru mũkuru toto esẽme exiryke. Tummy apõ po ynororo. Toky tõ pyno kaneru esẽ exiry sã typoetory pynanohnõko mana. Toto arõko sã mokyro mana tuna kurã kuaka, soesoekane kuaka roropa. Mame ixitykõ korokãko ropa Ritonõpo mana, xitara ropa toto ehtohme jũme, tykase.

¹ Mame pape apuhtopõpyry totapuruhmakase kaneru mūkuru a etyhpymano, 7mano. Morarame mynyhme rokē toehse emero kapu ao okynā pitiko, otarame zokonaka orame rokene.

² Mame Ritonõpo nenyohityā enease 7mākomo. Kokoro rokē Ritonõpo ěpataka exikih-maketomo. Eya xine rue tokarose etotohme.

³ Mame imepỹ Ritonõpo nenyokypyry ixtaratuimo ě nae nexiase uuru risemy, typoxine zahkatoĥ eny. Ahno nekarory zahkatoĥ pona toytose ynororo. Mame ixtaratuimo tokarose eya itamurume zoximatohme Ritonõpo poetory oturutopõpyry maro jahkatoĥme jahkatoĥ po tynekaroryme Ritonõpo a.

⁴ Moro ixtaratuimo erexĩtory tōnuhse Ritonõpo poetory tō oturutopõpyry maro, jahkatoĥ poe, Ritonõpo nenyokypyry emahpoe.

⁵ Mame ixtaratu ětypyry typehkase mokyro a apoto ke jahkatoĥ wino. Nono pona tomase eya. Konomeru nexiase panaikato, nenenehkane maro. Nono kywyĥ kywyĥ tykase roropa.

Rue 1mano

⁶ Mame Ritonõpo nenyohityā 7mākō turuěkō anymyase toto etotohme.

⁷ Toiro totose osemazupu a. Mame konopoimo tooehse tytopure apoto maro, munu maro. Itamurume tooehse sero nono pona. Mame nono tyahse zokonaka (oseruao aĥtao toiro tyahse). Wewe tōkehko tyahse roropa tuhke onahpoty maro (oseruao wewe aĥtao toiro tyahse).

Rue 2mano

⁸ Morarame Ritonõpo nenyokypyry akorony a turuě totose. Mame ypy konõto zatyry enease. Moro ypy tomase tuna konõto kuaka. Tuna konõto zokonaka munu sã tanyhtase.

⁹ Tuna konõto kuaõkō zokonaka toorihse (oseruao aĥtao toiro toorihse). Wapu tō roropa zokonaka tonahkase (oseruao wapu aĥtao toiro tonahse).

Rue 3mano

¹⁰ Mame Ritonõpo nenyokypyry imepyny a ropa totose rue. Mame xirikuato konõto toepukase jatryhtao ro aritu samo, kaino kapu ae tuna tō kuaka, (oseruao aĥtao toirō kuaka toepukase), zupuhpyry tō kuaka roropa.

¹¹ Moro xirikuato esety Itunety nexiase. Morarame tuna zokonaka itū toehse. Ahno tuhke toorihse tuna enyryke tyya xine, popyra toehse tuna exiryke.

Rue 4mano

¹² Mame Ritonõpo nenyokypyry imepyny a ropa turuě totose. Mame xixi zokonaka totapase, nuno zokonaka roropa, xirikuato tō roropa zokonaka tonahkase (oseruao aĥtao toiro tonahkase). Saereme hkopyra toehse toto. Tōmehse aĥtao saereme hkopyra toehse, koko morararo xinukutumehxo toehse.

¹³ Morarame pianoimo enease kae, kapu ae aytoryhtao. Ynara nase ynororo:

– Myhene! myhene! Itamurumehxo sero pōkō mã etuarimāko, mokaro a rue etoryhtao. Oseruao Ritonõpo nenyohityā nae ro turuěkō etotohme.

9

Rue 5mano

¹ Mame Ritonõpo nenyokypyry imepyny a turuě totose. Mame xirikuato aepukary enease kapu ae nono pona. Mame eya soroto tokarose, joroko tō eutary konõto apuru etapuruhmakatopo.

² Mame eya joroko tō eutary totapuruhmakase, eutary konõto. Orexĩto tutūtase itamurume apoto konõto erexĩtory samo. Mame xixi tyarumāse. Kapu roropa xinukutume toehse joroko tō eutary erexĩtory pokoino.

³ Mame itupary panõ tutūtase orexīto maro nono pona. Orēpyra purutōme tyrise toto mynoto samo.

⁴ Otyro tōkehko onyryhmara tyripose toto, onahpoty, wewe tōkehko, ahno tō ryhmananome toh nexiase. Ritonõpo esety pyra iperykõ poko ahtao, mokaro ryhmāko toto itupary panõ kō nexiase.

⁵ Ahno anaorihmapopyra toh nexiase, toto poko rokene, 5me nuno aröpōko mokaro mana ahno tuarimapory poko. Tupuruse ahtao eya xine moro jetū exiry mynoto nupuruhpyry samo.

⁶ 5me nuno aröpōko toto. Morara ahtao toorikyrykõ se ahno exīko repe. Yrome orihpyra mǎ toto.

⁷ Mokaro itupary panõ kawaru sǎ nexiase, typyreke exikety samo, imehnō maro tōsetapary waro exiketō samo. Typarimāke roropa toh nexiase, uuru panõ ke zupuhpyrykõ poko. Ēmytykõ ahno ěmyty sǎ nexiase roropa.

⁸ Zūsetykõ nohpo zūsety sǎ nexiase. Jerykõ kaikuxi tamuru zery sǎ nexiase.

⁹ Ipuropurukõ tapuruse sǎ nexiase kurimene risē panõ ke. Panaikato tyrise eya xine roropa taporirykõ ke, konopo konōto panaikato sǎ nexiase, itu htao konopo oepry samo.

¹⁰ Tarokyrykõ poko tunupurutatohke nexiase roropa mynoto panono. Tarokyry ke imehnō ryhmāko mǎ toto. 5me nuno aröpōko roropa toh mana.

¹¹ Tosēke roropa toh mana, Ritonõpo nenyokyhpyry mokyro, joroko tō eutary erase. Mokyro esety epereu omiry ae Apatōme mana. Kyreku omiry ae Aporiāome mana, (ryhmatō kary).

¹² Toiro tōtyhkase ryhmatō konōto. Taroino asakoro nae ro mana.

Rue 6mano

¹³ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry imepyny a turuē totose. Mame omi etase ixtaratu-imo zahkatoh poe, etyhyry asakoropane exikety uuru risē poe, Ritonõpo ěpataka.

¹⁴ Ynara tykase ynororo turuē etohpono a, Ritonõpo nenyokyhpyry a:

– Ritonõpo nenyohyā tymyhse mǎ toto Eupyrati tunary kua. Imyhpokata ropa toto, tykase.

¹⁵ Mame tymyhpokase ropa toto. Eraximāko rokē toh nexiase, seromaroro ehtoh eraximāko, sero ěmepyyry roropa, sero nuno, sero jeimamyry, enara. Eraximāko toh nexiase sero pōkō etapatohme tyya xine, emero pyra. (Oseruao ahtao toiro totapasēme exīko mana.)

¹⁶ Morarame kawaru po ytoketō ikuhpỹme sǎ toh nexiase.

– 200 miujāome nae toh nexiase, tykase ya.

¹⁷ Mame mokaro enease samo kawaru tomo, epo ytoketomo, enara. Toto puropuru apuru tahpire nexiase apoto samo. Ezuezume roropa nexiase sapira samo, seweme roropa ěxofere samo. Kawaru zupuhpyry kaikuxi tamuru zupuhpyry sǎ nexiase reāo zupuhpyry samo. Ītae xine apoto tutūtase, orexīto maro, aixi zatyry sǎ ěxofere zatyry tutūtase.

¹⁸ Morara exiryke ahno toorihse tuhke. Oseruao ahtao toiro toorihse, orihmatōme moro apoto exiryke, orexīto maro, aixi zatyry panõ maro kawaru tō mytae inutūtanohpohpyrykomo.

¹⁹ Mokaro kawaru tō jamitunuru toto mytao mana, toto arokyry ao roropa. Okoi sǎ toto arokyry mana osekato. Tarokyrykõ ke ahno ryhmāko mǎ toto.

²⁰ Morarame ahno akoĩpyry, orihpyra exiketō tynyrihpyrykõ onurumekara toh nexiase. Joroko tō omipona exikehpyra toh nexiase. Tynyrihpyrykõ Ritonõpo myakāme roropa tyrise eya xine, uuru risemy, parata risē roropa, metau risemy, topu risemy, wewe risemy, enara. Yrome osenuhmara mǎ toto, otato pyra roropa. Xikihme toytory waro pyra roropa mǎ toto.

²¹ Yrome mokaro tyrypyrykõ onurumekara toh nexiase, imehnõ etapary poko, joroko tõ poko, imehnõ nohpo tõ poko, imehnõ mõkomory ematonanopyry poko, enara.

10

Ritonõpo nenyokyhpyry typapeke aexihpyry

¹ Morarame imepõ enease Ritonõpo nenyokyhpyry, jamihme exikety. Ayhtory enease kapu ae. Tupoke kynexine akurõ ke. Zuhpo okohkuri sõ roropa nexiase. Ëmyty xixi sõ nexiase. Jaxiry tororokane sõ roropa nexiase, kaetokohxo exiketõ sõ asakoro.

² Emahpo pape pitiko nexiase imerohpyry typiapose. Jaxiry apotunuru wino tuna konõto kuaõ nexiase, jaxiry etato nono po nexiase.

³ Mame opore tykohtase ynororo kaikuxi tamuru aryrykary samo (reão aryrykary samo). Mame tozuhse ynororo konomeru tomo a, 7mãkomo a, itamurume konomeru takararahkane sõ aomiry nexiase roropa.

⁴ Mame konomeru tõ omiry etaryke ya imerory se exiase repe. Yrome imepõ omiry etase kaino kapu ae. Ynara nase ya:

– Konomeru tõ 7mãkõ omihpyry onekaropyra exiko, onymeropyra exiko roropa, tykase.

⁵ Mame mokyro, Ritonõpo nenyokyhpyry, tuna konõto po xikihme exikety jaxiry etato nono po exikety, tomary tanõse eya kakoxi tapotunuru winono.

⁶ Mame tõturuse ynororo Ritonõpo poe. Jõme orihpõme exikety Ritonõpo mana. Kapu rihpõme ynororo nono rihpõme roropa. Tuna konõto rihpõme roropa ynororo. Emero kapuaõkomo, nono põkomo tuna konõto kuaõkõ roropa rihpõme ynororo. Ynara tykase inenyokyhpyry Ritonõpo poe:

– Epo mana! Okynã pyra toehse mana.

⁷ Rue totose ahtao Ritonõpo nenyokyhpyry a, 7mãkõ etyhyry a, toepohnohtopõpyry ae ro emero tyrõko Ritonõpo mana tõmihpyry ae ro typoetory tomo a, urutõ komo a, tykase ynororo.

⁸ Mame omi etase ropa kaino, osemazuhme ynetahpyry ro nexiase. Ynara tykase ynororo ya:

– Pape apoita moky a ipiapohpyry Ritonõpo nenyokyhpyry emahpo exikety, xikihme exikety moky tuna konõto po, nono po, enara, tykase.

⁹ Mame mokyro a Ritonõpo nenyokyhpyry a ytoase pape pitiko ekaropose eya.

– Pape pitiko se hano, ase eya.

– Seny, apoiko. Enahko. Ikatainy sõ reh exõko mã awakuru ao. Yrome õtao mã anusasame exõko ano zenõ samo, nase ynororo ya.

¹⁰ Moro pape pitiko apoiase emary poe, tonahse ya. Anusasame nexiase õtao ahtao. Yrome tonahkehse ya ahtao, ikatainy sõ toehse juakuru ao.

¹¹ Mame ynara nase ropa ynororo ya:

– Senohne Ritonõpo nekarohpyry ekaroko ropa imehnomo a tuhkãkõ poko, tuhke pata tamuru põkõ poko, tuhke tyotyoro tõmire exiketõ poko, tuhke pata esã poko roropa, enara, tykase ynororo ya.

11

Tuarõtanohnanõ asakorõ poko

¹ Morarame mara pisarara tokarose ya mosa ehtoh kuhtohme. Ynara tykase ya:

– Owõko, Ritonõpo maro oturutõh ikuhko, tapyi. Ahno nekarory tõ zahkatõh roropa ikuhko. Ritonõpo poko exiketõ ikuhko roropa moro taõkomo, tuhke toto exiry waro oehtohme.

² Yrome tapyi zomye jarakapyhpyry onukuhpyra exiko, tokarose exiryke Ritonõpo waro pyra exiketomo a. Itütümãko mã toto Ritonõpo Patary Kurã poro Jerusarẽ poro 42me nuno.

³ Mame jomiry ekaronanõ aropõko ase, ypoetory asakoro. Upo topuxiximã risẽ amurũko mã toto: “Emynyhãmãko ynanase oorypyrykõ poko,” katohme imehnomo a. Mame Ritonõpo nekarohpyry poko imehnõ zurũko mã toto tuhke ãmepyry, 1.260me ãmepyry pona, tykase.

⁴ Mokaro Ritonõpo omiry ekaronanõ mã asakoro oriwera zoko sã mã toto. Nãparina sã roropa mokaro asakoro. Xikihme mã toto Kuesẽkõ ãpataka, sero nono esẽ ãpataka.

⁵ Mame mokaro ryhmary kukuruhtao imehnomo a, apoto tütãko itae xine mana tyzehnotokõ enahkatohme. Morara ahtao mokaro ryhmary kuhnanõ emero orihnõko mã toto.

⁶ Ritonõpo poe kapu apururu waro mã toto konopo oehpyra ehtohme, Ritonõpo omiry ekaroryhtao imehnomo a. Ritonõpo poe iporiry riry waro roropa mã toto munume. Ritonõpo poe sero põkõ akuruhtanohpory waro roropa mã toto, tuhke tyrohsẽ ke, kokoro rokene ise toto ahtao.

⁷ Mame Ritonõpo omiry poko tõturukehse toto ahtao, eutary konõto ae tütãko onoky-roimo mokaro asakoro exiketõ maro toetonatohkõme. Toto poremãkapõko xihpyry mana. Toto etapãko mana.

⁸ Mame osema taka toto ekepyry emãko mana, moro pata konõto po, Kuesẽkõ exixihmatopõpyry po. Moro pata tyorõ ke esehtõko toto seromaroro. “Sotoma moro,” ãko mã toto. “Ejitu,” ãko roropa mã toto iirypyryme moro pata põkõ exiryke itamurume.

⁹ Mame mokaro ekepyry enẽko mã toto, emero pata tamuru põkomo, ituakyry roropa toto enẽko, tyotyoro omiry waro exiketõ roropa, emero ahno toto ekepyry enẽko asakoropane ãmepyry zokonaka. Toto ekepyry ononẽpopyra roropa mã toto.

¹⁰ Tãkye sero põkõ exiko mokaro orihtopõpyry eneryke tyya xine. Atãkyemãko mã toto. Tynekarorykõ aropõko mã toto oseya rokene. Mokaro asakoro urutõ kõ pokoino toetuarimase toto itamurume sero põkomo. Naeroro atãkyemãko mã toto mokaro ekepyry eneryke tyya xine.

¹¹ Morarame asakoropane zokonaka tõmehse ahtao tõsemãkapose ropa toto Ritonõpo a. Towõse ropa toto. Toto eneryke tyya xine tõserehse itamurume emero porehme.

¹² Morarame omi konõto totase kaino mokaro a, asakoro exiketomo a. Ynara tykase eya xine kapu poe:

– Osehtoko xiaro! Õnuhtokose xiaro! tykase.

Mame tõnuhse toto kakoxi kapu aka, akuru htoko imehnõ neneryme porehme.

¹³ Mame morara ahtao nono kywyh kywyh tykase jamihme samo, pata zokonaka tyryhmase. Omame porehme tapyi ahtao toiro toepukase. Ahno roropa totapase nono kywyh kywyh karyke, 7 miume totapase toto. Imehnõ tõserehse itamurume.

– Kure Ritonõpo Kapuaõ mana. Imehxo mana. Orẽpyrahxo roropa mana, tykase toto.

¹⁴ Asakoro ryhmatõ tonahse repe. Enetoko ke zakorõ ryhmatõ oehsasaka mana.

Rue 7mano, etyhporymano

¹⁵ Mame imepỹ Ritonõpo nenyokyhpyry rue etone, etyhporymano. Mame omi opore exiketõ etase kapu ao. Ynara nase toto:

– Seromaroro Kuesẽkõ sero nono esẽme toehse rahkene tynymenekahpyry maro. Tuisame exikehpyra mana jũme, nase toto.

¹⁶ Morarame tamuximãkõ 24mãkõ tapõkõ po typorohse exiketõ Ritonõpo ãpataka, tõpatapoe typorohse toto nono pokoxi, “Kure mase,” katohme Ritonõpo a.

¹⁷ Ynara nase toto:
“Yna esẽme mase Ritonõpo,
imehxo oexiryke.

Seromaroro yna esēme ro mase.
 Moinoronato mase yna esē roropa.
 Kure mase orēpyra oexiryke, ajamitunuru mapoiasē.
 Tuisame exipitōko mase!

¹⁸ Awaro pyra exiketō ozehno toehse mā toto,
 tuānohtohkō toehse exiryke,
 aorihtyā apiakatoh toehse exiryke roropa.

Opoetory tō epehmatoh toehse roropa,
 toto erohtamitume, urutō kō maro,
 emero opoetory tō roropa,
 tuisamehxo exiketomo,
 tuisame pyra exiketomo.

Emero ouno exiketō epehmatoh toehse.
 Sero nono ryhmananō enahkatoh toehse roropa mana,”
 nase toto.

¹⁹ Mame Ritonōpo maro oturutoh kurā totapuruhmakase kapu ao. Ritonōpo nymeropohpyry ē tonese moro tao. Typoetory tō pyno Ritonōpo exiry enetupuhtōh moro. Mame neneneh tykase, takararah tykase, panaikato, konomeru maro. Nono kywyh kywyh tykase, konopoimo itamurume topu sã xiriri tykase, enara.

12

Nohpo ekahmatopōpyry zakareimo a

¹ Mame enetupuhpotoh konōto toeporehkase kapu ao. Nohpo nexiase. Tupoke xixi ke nexiase. Nuno roropa nexiase ipupuru zopino. Zupuhpyry po parimã nexiase, xirikuato maro 12me.

² Poetoēme nexiase. Enurusasaka nexiase. Kui āko roropa nexiase ynororo jetū toexiryke poeto ke.

³ Mame imepŷ enetupuhpotoh toeporehkase morotona kapu ao. Zakareimo konōto panō nexiase, kamiraramano. Tupuhpyke ynororo 7me nexiase. Tyretyke roropa nexiase 10me. Zupuhpyry tō po parimã panō nexiase emero.

⁴ Xirikuato tarose eya kapu ae tarokyry ke. (Oseruao xirikuato ahtao toiro tarose eya.) Mame xirikuato tō tynarotyā tomase eya nono pona. Nohpo enurukety ēpataka toexik-ihmase ynororo, aenururu eraximatohme tyya, poeto enahtohme tonuruse ahtao.

⁵ Mame nohpo tonuruse rahkene orutuame. Tuisame exiketyme ehtohme tonuruse mokyro, orēpyra pata tamuru tō esēme aehtohme. Tyjamitunuru ke tōmipona imehnō rīko mana emero porehme. Mame poeto pitiko typynanohse Ritonōpo a. Tosaka tarose tapō pona.

⁶ Mame nohpo toepase ahno esaka pyra. Mokyro esaryme osa tyrise Ritonōpo a. Moroto ipynanohnōko imehnō mana tuhke ēmepyry, 1.260me ēmepyry pona.

⁷ Mame totonapitose toto kapuaōkomo. Mikeu tō tōsetapase toto zakareimo konōto maro. Typoetoke roropa zakareimo nexiase joroko tō ke. Tōsetapase toto. Mikeu tō poremākapory se roropa nexiase toh repe. Mikeu nexiase Ritonōpo nenyokypyryme.

⁸ Morarame zakareimo konōto typoremākapose ipoetory tō maro. Taropose toto kapu ae porehme.

⁹ Zakareimo konōto tomapose kapu ae. Pake mokyro okoime. Esety joroko tamuru, Satanaxi esetyme roropa mana. Onekunohto ynororo. Sero nono pōkō tonekunohse eya porehme. Mokyro tomapose kapu ae nono pona, ipoetory tō maro, joroko tō maro.

¹⁰ Morarame omi etase ropa kapu ao, opore exikety. Ynara nase:

– Seromaroro kypynanohtorŷko Ritonōpo mana. Seromaroro tyjamitunuru enepōko mana, tuisamehxo toexiryke. Seromaroro Inymenekahpyry tuisame toexiry enepōko

mana. Ynara exiryke, kuakorõkõ hxirone tomase exiryke kapu ae. Ritonõpo ãpataka toto hxirõko nexiase saereme, koko, enara. Mokyro tomase kapu ae.

¹¹ Mokyro typoremãkapose Jezu poetory tomo a toorihse Jezu exiryke toto myakãme. Mokyro typoremãkapose eya xine tosẽkõ zae ehtoh ekaroryke roropa tyya xine imehnomo a. Typoremãkapose eya xine, osepyno pyra toehse toexirykõke toorikyrykõ ponãmero.

¹² Naeroro atãkyematoko kapuaõkomo. Yrome myhene nono põkomo, tuna konõto kuaõkõ roropa, tyhtose joroko tamuru exiryke oya xine. Zekõtãpãnõko roropa mana okyna hkopyra tuãnopry ehtoh exiryke. Moro waro toexiryke zekõtãpãnõko mana, nase.

¹³ Morarame nono pona aepukahpyry waro toehse joroko tamuru ahtao nohpo tokahmapitose eya. Enurusenã ã tokahmapitose apoitohme tyya repe.

¹⁴ Mame aporiry asakoro tokarose nohpo a pianoimo aporiry panono, aepatohme tosaka ropa, ahno esaka pyra. Moroto mokyro pynanohnõko Ritonõpo mana, oseruao jeimamyry zokonaka onyryhmara joroko tamuru ehtohme.

¹⁵ Morarame tuna tutũtanohpose zakareimo konõto a týtãe, itamurume, iporiry konõto samo, nohpo ekahmatohme, zue aka nohpo nerymapotohme repe.

¹⁶ Mame takorehmase nohpo nono a. Toõtãkase nono tuna omõtõhme. Tuna tomõse nono aka, zakareimo konõto mytae itũtahpyry.

¹⁷ Morarame zakareimo konõto tyekõtãpãse nohpo poko. Toytose ynororo osetãpãse ipoenõ maro, ipakõ maro, emero Ritonõpo omipona exiketõ maro, Jezu Kyrixtu namorepahpyry omipona exiketõ maro roropa.

¹⁸ Mame isawã po zakareimo konõto xikihme toehse tuna konõto ehpio.

13

Onokyroimo asakoro

¹ Imeĩpo onokyroimo enease aekuomyryhtao tuna konõto kuae. Tyretyke nexiase omame porehme, tupuhpyke roropa nexiase 7me. Typarimãke iretyry nexiase emero. Ritonõpo zehno nexiase ynororo. Naeroro Ritonõpo esety tymerose eya tupuhpyry tõ pokona Ritonõpome tõsekarotõhme repe.

² Kaikuxi tamuru sã nexiase mokyro. Ipupuru uuso pupuru sã nexiase. Ìtary kaikuxi tamuru mytary sã nexiase. Mame zakareimo konõto a tyjamihtanohpose mokyro. Eya tapõ tokarose, tuisa konõtõhme mokyro tyrise eya roropa.

³ Mame mokyro onokyroimo zupuhpyry totãpãse toiro. Toorihse sã nexiase ipunaka. Yrome toekurãkase ropa. Moro eneryke tyya xine tõsenuruhkase sero nono põkõ emero. “To!” tykase toto. “Orẽpyra kuhse mose mana,” tykase toto. Aomipona se toehse roropa toto.

⁴ Kure rokẽ zakareimo konõto tyrise roropa eya xine Ritonõpo myakãme samo, tuisame toehtoh tokarose eya exiryke onokyroimo a, tuisame aehtõhme. Ritonõpo myakãme onokyroimo toahmase roropa eya xine. Ynara nase toto:

— Imehxo mose mana. Isã pyra imehnõ mana. Orẽpyra kuhse ynororo. Iporemãkaponanõ pyra mã ipunaka, tykase toto.

⁵ Morarame tomiase xihpyry mokyro onokyroimo. Yrome onuãnohpyra Ritonõpo nexiase aporo. 42me nuno taropose eya tuisame toexiry poko.

⁶ Mame Ritonõpome tõsekaropitose eya: “Ywy ase Ritonõpo,” tykase ynororo. Ritonõpo esety tounohse roropa eya. Esary roropa typoihtose eya. Emero kapuaõkõ roropa typoihtose eya.

⁷ Mame Ritonõpo poetory tõ tapoitãpãise eya. Yrome mokyro kahpyry onyporemãkapopyra Ritonõpo kynexine aporo. Ritonõpo poetory typoremãkapose eya. Tuisame toehse roropa ynororo, ituakyry esẽme, ahno esẽme, emero tyotyoro omiry ae exiketõ esẽme, emero pata tamuru põkõ esẽme, enara.

⁸ Mame kure rokē mokyro rīko mā toto, emero sero nono pōkomo. “Kure mase. Imehxo mase,” āko mā toto eya. Mokaro esety onymeropyra kynexine Ritonōpo papē pokona. Yrome mokaro, esetykō tymerose exiketō Ritonōpo papē pokona, mokaro kure onokyroimo onyripyra mā toto. “Kure mase,” kara mā toto eya. Moino ro esetykō tymerose Ritonōpo a kaneru mūkuru papē pokona sero nono onyripyra ro ahtao ro. Orihpỹme exiketō mokaro jumanatome Kyrixtu poetoryme toexirykōke, toorihse Kyrixtu exiryke toto myakāme kaneru mūkuru samo.

⁹ “Typanare awahtao xine otato ehtoko.

¹⁰ Tapoisēme awahtao xine tapoisēme ro matose. Tuosēme awahtao xine tuosēme ro matose. Naeroro Ritonōpo poetoryme awahtao xine oseanahtotoko. Penekehpyra ehtoko Ritonōpo enetuputyry poko.”

¹¹ Morarame imepỹ onokyroimo tūtary enease nono ae. Tyretyke nexiase asakoro, kaneru mūkuru retyry samo. Yrome aomiry zakareimo konōto omiry sã nexiase.

¹² Mokyro onokyroimo apitoryme aexihpyry tuisame konōto aexihpyry sã toehse ynororo. Tōmipona sero nono pōkō tyrise eya emero. Mame onokyroimo osemazupu kure rokē tyripose eya xine. “Kure mase imehxo,” kamexipotohme eya xine onokyroimo osemazuhme aexihpyry a, zupuhpyry ikurākahpyry ropa a.

¹³ Mame tyjमितunuru tonepose eya. Apoto tonehpose eya kapu ae, tuhkākō neneryme.

¹⁴ Sero nono pōkō tonekunohse eya tyjमितunuru eneporyke eya xine. Onokyroimo osemazupu neneryme tyjमितunuru tonepose eya xine. Ynara tykase ynoro eya xine:

– Mose onokyroimo panō imepỹ tyritoko eahmatohme, “Kure mase,” katohme ipoko, tykase mokyro nono ae itūtahpyry eya xine onokyroimo poko, tapema ke zupuhpyry etapahpyry poko, aekurākahpyry ropa poko. Kure mokyro ritohme ipanō tyripose eya xine.

¹⁵ Mame tyrise ahtao tyjमितunuru poe toto nyrihpyry taoseremanohpose eya aomitanohtohme isene aehtohme. Mame isene toehse ynororo, tōtururu waro toehse. Imehnō etapary waro roropa toehse, “Kure mase,” kara toto ahtao tyya.

¹⁶ Mame tosety meropoase onokyroimo, emero ipery pokona emero emary pokona apotunuru wino, enara. Inunomo, poetohti, tymōkomokamo, tytineruke pyra exiketomo, tosēke erohketomo, typoetoke exiketomo, emero.

¹⁷ Mokyro nymeropohpyry pyra exiketō ahtao, mōkomo onepekahpopyra eya xine ynororo, mōkomo onekamopopyra roropa ynororo eya xine.

¹⁸ Tuaro ehtoko. Tuaro awahtao xine enetupuhnōko matose. Mokyro onokyroimo nymerohpyry enetupuhtohme mana, orutua esety poko. Ynara mana 666.

14

Jezu poetory tō eremiary poko

¹ Mame osenuhmase ropa. Kaneru mūkuru enease ypy Xiāo po. Imaro nexiase tuhkākomo, 144.000mākomo. Typerykō poko tymerose Ritonōpo esety nexiase, Kaneru mūkuru esety roropa.

² Mame omi etase kaino, kapu ae. Sōkane konōto sã nexiase. Konomeru sã roropa nexiase. Tuhkākō eremiaketō omiry etase. Toarē etory sã nexiase.

³ Xikihme nexiase toto Ritonōpo apō myhto, isene exiketō asakoropane exiketō maro, tamuximākō maro. Tyrisenā eremiatoh poko toremiase toto. Moro eremiatoh waro pyra imehnō mana. Mokaro rokē zuaro, 144.000mākomo, topekahse toh mokaro Jezu a, sero pōkōme ro toto ahtao ro.

⁴ Orutua kō mokaro, kurākōme mā toto. Tyrypyrykō poko pyra mā toto ipunaka Ritonōpo omipona rokē toehtohkōme. Naeroro nohpo tō poko pyra mā toto, type pyra roropa mā toto. Kaneru mūkuru omipona rokē mā toto imepỹ maro toehtohkōme

onurumekara mǎ toto. Topekahse mǎ toto imehnõ sero põkõ maro pyra toto ehtohme. Tokarose mǎ toto Ritonõpo a osemazuhme kaneru mũkuru a, enara.

⁵ Toipe mǎ toto ajohpe pyra. Zae rokẽ mǎ toto Ritonõpo a.

Ritonõpo nenyokyhpyry oseruao

⁶ Morarame imepỹ Ritonõpo nenyokyhpyry enease aytoryhtao kae kapu kuroko. Omi kurǎ ekarose nytoase sero nono põkõ netaryme. Jũme moro omi kurǎ onytyromara mana. Emero pata tamuru põkõ netaryme, emero ituakyry netaryme, emero tyotyoro omiry ae exiketõ netaryme, emero pata esẽ poetory tõ netaryme.

⁷ Ynara nase opore:

– Ritonõpo zuno ehtoko, kure rokẽ tyritoko roropa. “Kure mase imehxo,” kahtoko eya, sero põkõ apiakatoht toehse exiryke porehme. Naeroro oesekumurukõ po oporohtoko Ritonõpo êpataka, “Kure mase,” katohme eya. Kapu rihpõme ynororo, nono tõkehko rihpõme, tuna konõto roropa iporiry tõkehko emero rihpõme mana.

⁸ Mame mokyro apitorymǎ mykapo imepỹ Ritonõpo nenyokyhpyry tooehse. Ynara nase ynororo:

– To! Tonahkase Papironia põkõ mana. Pata konõtome nexiase repe. Yrome nohpo sǎ imeimehnõ poko exikety sǎ toehse. Eukuru tokamose eya emero êtohme. Tynamokyry êpõko eya xine mana jehnahpyry, tymaro toto ehtohme. Mokyro sǎ Papironia põkõ toehse Ritonõpo a, nase.

⁹ Mame mokaro asakoro aehtoh mykapo imepỹ Ritonõpo nenyokyhpyry tooehse. Ynara tykase ynororo:

– Onokyroimo xihpyry omipona awahtao xine, kurǎme mokyro ekaroryhtao roropa oya xine mokyro esety meropõko matose operykõ pokona. Operykõ pokona pyra ahtao oemarykõ mypary pokona esety meropõko matose.

¹⁰ Yrome moro sǎ tyripose oya xine ahtao ozehno xine exiiko Ritonõpo mana ipunaka. Onokyroimo poetory wãnohnõko Ritonõpo mana emero, apotoimo htaka, axitunety htaka, tynenyohyã kurǎ neneryme, kaneru mũkuru neneryme roropa.

¹¹ Moro apoto erexitory, toto wãnohtoh erexitory onuhkehpyra exiiko mana jũme. Etuarimakehpyra mǎ toto, saereme, koko roropa, onokyroimo kure ekaronanomo, inyrihpyry kahpyry kure ekaronanõ roropa, esety merohpõkõ roropa typokona xine. Mokaro etuarimakehpyra mǎ toto, tykase ynororo.

¹² Naeroro oseanahtotoko Ritonõpo poetoryme awahtao xine, aomipona toehse oexirykõke. Jezu onenetupuhkehpyra roropa awahtao xine oseanahtotoko.

¹³ Mame omi etase ropa kapu ae. Ynara nase:

– Ynara imeroko: “Ritonõpo nyrohmanohpotoh poko erohketõ toorikyrykohtao tãkye exiiko toh mana.”

– Aõ, ajohpe pyra nase, nezukuase Ritonõpo Zuzenu. Oseremãko mǎ toto toerohkehxiõpo xine. Toerohtamitukõ apoiko roropa mǎ toto, nase Ritonõpo Zuzenu.

Otyro epery apoiry sǎ nono põkõ apiakary mana

¹⁴ Mame osenuhmase ropa. Akurũ enease karimutumano. Moro akurũ po kapu ae ayhtohpyry panõ enease typorohse. Typarimãke nexiase uuru risẽ ke zupuhpyry poko. Otyro sahkatoht nexiase emahpo, taere exikety.

¹⁵ Morarame imepỹ Ritonõpo nenyokyhpyry tutõtase Ritonõpo maro oturutoh tae. Opore ynara nase ynororo akurũ po iporotyhpyry a:

– Atapemǎ ke isahkako otyro epery apoitohme oya, isahkatoht po toehse exiryke. Nono põkõ tahpirãse sǎ mǎ toto, tykase ynororo.

¹⁶ Morarame tytapemǎ ke nono po tỹkyryry tysahkase eya, akurũ po iporotyhpyry a. Otyro epery anymyry sǎ nono põkõ tanỹse eya.

¹⁷ Mame imepỹ Ritonõpo nenyokyhpyry enease. Ritonõpo maro oturutoh tae nutõtase, kapu ao, tytapemake roropa taere exikety ke.

¹⁸ Imepÿ Ritonõpo nenyokyhpyry tooehse ahno nekarory zahkatoh poe. Apoto eraseme kynexine. Opoire tõturuse ynororo tytapemake exikety a. Ynara tykase ynororo:

– Atapemã ke uwa epery isahkako, uwa esary po, nono po, tahpirãse exiryke, tykase.

¹⁹ Naeroro tytapemake exikety a uwa epery tysahkase. Moro epery tomase eya euhkatoh aka, zehno Ritonõpo ehtoh aka.

²⁰ Mame axikaru euhkary sã moro epery touhkase euhkatoh ao, pata myhto. Munu tutütase euhkatoh ae iporiry samo, 300 kirometuru mosa exiry. Zueme exiry toiro meturu zokonaka.

15

Etuarimatoh konõto otyhkatoh poko

¹ Morarame imepÿ osenuruhkatoh konõto enease kapu ao, Ritonõpo nenyohÿã 7mãkõ enease 7me tyrohsemyimo maro, etuarimatoh konõto maro. Imehnõ wãnohtoh moro etyhpymano. Iirypyrymãkõ zehno Ritonõpo ehtoh etyhpymoro.

² Mame osenuhmase ropa. Tuna konõto panõ enease kutehi samo, otoxie kutehi ahtao kamirarame apoto maro. Onokyroimo poremãkaponanõ enease roropa. Onokyroimo nyrihpyry poremãkaponanomo, 666 ke tosehke exikety poremãkaponanõme roropa toh nexiase. Xikihme toh nexiase tuna konõto panõ ehpio. Osekuroko toare exikety toto emahpo nexiase Ritonõpo nekarotyã eya xine. Etõko toh nexiase.

³ Eremiãko roropa toh nexiase Moeze, Ritonõpo poetory nymerohpyry ae. Kaneru mükuru poko eremiãko roropa toh nexiase. Ynara nase toto:

“Papa Kapuaono, Ritonõpo imehxo mase.

Onyrytyã kure kuhse mana.

Orêpyra mase.

Pata tamuru esë mase. Zae mase.

Ajohpe pyra mase onyrytyã poko.

⁴ Onoky ouno pyra exikety nae nah?

Arypyra, ouno emero mã toto,

yna esëme oexiryke.

Imehxo oehtoh poko ekãtõko mã toto emero porehme.

Omoro rokë kurãme nymyry mase.

Pata tamuru põkõ emero oehnõko mã toto,

‘Kure mase,’ katohme oya.

Kure rokë orïko mã toto.

Tosekumuru po porohnõko mã toto oẽpataka,

kure oexiry eneryke tyya xine,

emero pata põkõ punero,”

tykase toto toremiarykõme.

⁵ Moromeïpo tyorõ enease ropa kapu ao. Ritonõpo maro oturutoh enease, tapyi. Moro tao kamisa risë nexiase, Ritonõpo apõ esaryme. Totapuruhmakase nexiase.

⁶ Mame Ritonõpo maro oturutoh tae tutütase inenyohÿã 7mãkomo. Imaro xine tyrohsemyimo etuarimatoh konõto etyhpymã nexiase. Upo karimutumã ke tõtupohtose toh nexiase, rino risë ke, ikurikahpyry panõ ke. Aozahparakõme uuru risë nexiase tymyhse.

⁷ Mame isene exikety toiro nexiase Ritonõpo ãpataka, asakoropane exikety. Eya kasanamã tokarose Ritonõpo nenyohÿamo a 7mãkomo a. Uuru risë tokarose eya xine, 7me. Pehme kasanamã nexiase, iirypyrymãkõ zehno Ritonõpo ehtoh ke. Orihpÿme exiketyme Ritonõpo mana jũme.

⁸Mame orexīto ke typehkase Ritonōpo maro oturutoh nexiase, Ritonōpo imehxo ehtoh poe, ijamitunuru poe, enara. Moro taka omōsaromepyra imehnō toehse etuarimatoh konōto etyhyry exitāne, Ritonōpo nenyohyā 7mākō nenehyā otyhkatāne.

16

Kasana pehme zehno Ritonōpo ehtoh ke

¹Morarame omi konōto etase Ritonōpo maro oturutoh tao. Ynara nase tyneny-ohtyamo a, 7mākomo a:

– Ytotoko. Kasana ao exikety ikuātatoke. Zehno jehtoh ikuātatoke nono pona, nase ynororo.

Kasana 1mano

²Naeroro Ritonōpo nenyokhyry osemazuhme aexihpyry toytose. Tykyryry tukuāse eya nono pona, kasana aono. Muretano xihpyry toehse onokyroimo kahpyry esety ke t̄ypokōke exiketō pokona, inyrihyry xihpyry kure ekaronanō pokona roropa.

Kasana 2mano

³Mame Ritonōpo nenyokhyry akorō a tykasanary tukuāse tuna konōto kuaka. Aorihyā munuhyry sā toehse tuna. Tunakuaōkō kana tōkehko toorihse emero porehme.

Kasana 3mano

⁴Morarame Ritonōpo nenyokhyry oseruao aehtopo a tykasanary tukuāse tuna tō kuaka, tuna tō enatyry kuaka roropa. Munume tanyhtanohtose moro.

⁵Imep̄y Ritonōpo nenyokhyry omiry etase, tuna erase omiry etase. Ynara tykase ynororo:

– Zae rokē mase. Azahkuru pyra roropa mase ipunaka iirypymākō wānopyry poko oya, kure oexiryke. Kure exikehyra mase, moino ro mase roropa.

⁶Ritonōpo poetory totapase eya xine. Urutō kō totapase roropa. Naeroro toto etapāko roropa mase. Zae ro tynyrihyrykō epehyry apoīko mā toto, tykase.

⁷Mame imep̄y omi etase tynekarory zahkatoh poe. Ynara nase:

– Kuesēkō Ritonōpo imehxo mase. Ajohpe pyra mase. Zae ro imehnō apiakāko mase. Zae ro toto wānohnōko mase, nase.

Kasana 4mano

⁸Morarame Ritonōpo nenyokhyry asakoropane aehtopo a tykasanary tukuāse xixi pona. Ahno tyahkapose xixi a, piukah karyke itamuraume.

⁹Tyahse toto xixi ke piukah karyke. Mame Ritonōpo tykerekeremase eya xine, morohne wānohtoh esēme Ritonōpo exiryke. Yrome tyryryrykō onurumekara toh nexiase. “Kure mase, Ritonōpo,” kara toh nexiase roropa.

Kasana 5mano

¹⁰Mame Ritonōpo nenyokhyry omame aehtoh a tykasanary tukuāse onokyroimo apō pona. Tyarumākapose onokyroimo esao. Kui tykase toto morotōkomo, jetū toehse toexirykōke.

¹¹Mame Ritonōpo Kapuaō tykerekeremase eya xine jetū toexirykōke muretano hpe roropa toexirykōke. Yrome tyryryrykō onurumekara ro toh nexiase.

Kasana 6mano

¹²Mame Ritonōpo nenyokhyry omazūpona aehtopo a tykasanary tukuāse Eupyrati tunary pona. Moro tuna tāpaise emero porehme, tasarahse, tonore tuna esahpyry toehse. Osemame toehse, xixi tūtatoh wino pata tō esā esemaryme ehtohme.

¹³Mame joroko tō enease oseruao. Pororu sā toh nexiase. Tutūtase toto zakareimo konōto mytae, onokyroimo xihpyry mytae ajohpe urutō mytae, enara tutūtase toto.

¹⁴ Joroko tō mokaro, joroko tamuru poetory, tyjमितunuru eneponanomo. Nono poro ytōko mā toto oseruaōkomo, tuisa tō enehse, oximōme toto ehtohme etonatohme Ritonōpo Imehxo Exikety maro iirypyrymākō apiakatoh konōto toehse ahtao.

¹⁵ “Etatoko pahne,” āko Jezu kyya xine. “Jeraximara awahtao xine omato oepyry sā oehnōko ropa ase zuaro pyra awahtao xine. Tākye exīko matose tuaro awahtao xine, nyhpyra exikety sā awahtao xine, ātakimahpyry sā awahtao xine. Morara awahtao xine tupokā sā ytoyōko matose, ehxiropyra roropa matose.”

¹⁶ Morarame nono pōkō tuisary tonehse joroko tomo a. Oximōme tonehse toto ona pona. Epereu omiry ae moro ona esety Amaketōme mana.

Kasana 7mano

¹⁷ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry a omazūmykaponato aehtoh a tykasanary tukuāse kakoxi tyryrykane pona. Aomiry opore exikety tōturuse Ritonōpo apō poe imaro oturutoh tae. Ynara nase:

– Tōtyhkase mana. Nenahno! tykase.

¹⁸ Mame neneneh tykase, panaikato, konomeru, nono kywyh kywyh tykase, enara. Moino ro ahno ritopōpyry poe ro sero nono kywyh kywyh katopōpyry sā pyra kynexine. Jamihme sero nono kywyh kywyh tykase.

¹⁹ Pata konōto tohpahse roropa oseruao. Imehnō patary tō tuhke tātakuphose emero pata tamuru punero sero nono po. Mame wenikehpyra Ritonōpo nexiase Papironia pōkō poko. Eukuru zetunuru ēpoase sā eya xine tykasanary ae toto zehno Ritonōpo ehtoh enetupuhtho moro eukuru nexiase.

²⁰ Ahmōta emero osenepyra toehse, ypy tō roropa tonahse.

²¹ Konopoimo tooehse tytopuke tūpore topu konōto samo, omoxī roropa. Toiro topu 45 kiru samo. Kapu ae toepukase ahno pona. Mame Ritonōpo tykerekeremase ahno a moro konopoimo pokoino, popyra eya xine exiryke ipunaka.

17

Orutua kō poko nohpo ehtopōpyry poko

¹ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry toiro tooehse ya, 7mākō maro nexiase. Tykasanake kynexine ynororo. Ynara kynako ya:

– Ymaro eropa, musurehpā wānopyry enekose. Mokyro musurehpā wānopyry enepōko ase oya. Ritonōpo omipona pyra exiketō enetupuhtho mokyro. Pata konōto pōkō mokaro. Tuna tō pūto typatarykō tyrise eya xine.

² Sero pōkō tuisary tō mokyro poko toehse toto musurehpā poko toehse, nohpo poko exiketō samo. Etŷketō sā ipoko toehse toto sero nono pōkomo, eukuru onēkehpyra exiketō samo, nohpo poko exikehpyra exiketō sā roropa.

³ Mame Ritonōpo Zuzenu a tapoise ywy. Inenyokyhpyry jaroase ahno esaka pyra. Moroto nohpo enease typorohse onokyroimo po. Tahpire mokyro nexiase. Ipihpyry tymerose esety xihpyry ke Ritonōpo eunohtoh ke. Tupuhpyke nexiase 7me. Tyretyke roropa nexiase 10me.

⁴ Tupō tamuruse nohpo a nexiase tahpiremy. Emeporyme uuru risē nae nexiase, topu kurā roropa typyne exiketomo, kasuruimo roropa. Emahpo kasana nae nexiase uuru risemy. Moro kasana pehme nexiase iirypyry ke nuriame exikety ke roropa, typoko imeimehnō ehtopōpyry epehpyry ke.

⁵ Ipery poko esety tymerose nexiase. Moro esety onenetupuhpyra imehnō mana. Ynara mana: “Papironia konōto. Imeimehnō poko exiketō ēme mana, emero porehme. Tyryryrykō poko penetaketō ēme roropa mana.”

⁶ Morarame mokyro eneryhtao ya, toetŷse exikety sā tākye nexiase Ritonōpo poetory orihtopōpyry poko, toto etapatopōpyry poko tyya, enara. Jezu onurumekara toto exiryke totapase toto eya.

Mame mokyro eneryke ya osenuruhkase ipunaka.

⁷ – Oty katoh osenuruhkako hma? tykase Ritonõpo nenyokyhpyry ya. – Ourũko ase mose nohpo poko. Onokyroimo poko roropa, nohpo puimane, tupuhpyke exikety 7me, tyretyke exikety 10me. Mokaro poko ourũko ase.

⁸ Mokyro onokyroimo isene kynexine aporo. Yrome toorihse ropa ynororo. Mame okynã pyra onuhnõko ropa mana amerehmã ae. Ytoytõko ropa mana. Imeĩpo tonahkasẽme exiko mana. Yrome aytorykohtao ro sero nono poro osenuruhkako enenanõ mana. Jezu poetory tõ kara osenuruhkako mana. Esetykõ pyra mã Ritonõpo papẽ poko, typapẽ poko onymeropyra Ritonõpo exiryke pake, sero nono riryhtao, orihipỹme exiketõ esetykõ maro. Osenuruhkako mokaro mana onokyroimo eneryke tyya xine. Isene ehxĩpo toorihse ropa ynororo. Yrome osenẽko ropa mana.

⁹ – Tuaro ehtoko. Enetupuhtoko. Mokyro zupuhpyry tõ 7mãkõ ypyme mã toto. Moro ypy tõ emory po mokyro nohpo typorohse mana. Moro ypy tõ 7mãkõ tuisame roropa mã toto.

¹⁰ Omame tuisa tonahse ropa mã toto. Toiro tuisame ro mana. Toiro oehpyra ro mana. Tooehse ahtao okyna hkopyra exiko mana.

¹¹ Mame mokyro onokyroimo, isene ehxĩpo, isene pyra toehse ropa tuisame 8mãme exiko mana. Osemazuhme aporo 7mãme nexiase. Imeĩpo mokyro tonahkasẽme exiko mana.

¹² – Iretyry 10me, onenetyã tuisame roropa mã toto. Exipyra ro mã toh aporo. Yrome kowenu tuisaryme exiko mã toto axĩtao rokene onokyroimo maro.

¹³ Mokaro 10mãkõ atae rokẽ mã toto onokyroimo pyno toexirykõ poko. Tyjami-tunurukõ ekarory se rokẽ mã toto onokyroimo a, tuisame toexirykõ ekarory se eya roropa mã toto.

¹⁴ Kaneru mükuru maro tõsetaparykõ se mã toto. Yrome toto poremãkapõko kaneru mükuru mana, tynymenekatyã maro, tosẽkõ onurumekara exiketõ maro. Kuesẽkõme mana, imehnõ esã esẽme imehxo mana. Sero põkõ tuisary tõ esẽme roropa mana.

¹⁵ Mame ynara nase Ritonõpo nenyokyhpyry ya:

– Moro tuna onenehpyry pona typorohse nohpo kahpyry, moro tuna ahnome mana. Imoihme mã toto. Pata tamuru põkõ mokaro. Tytyorõkõ omiry ae exiketõ mokaro.

¹⁶ Morarame iretyry 10mãkõ onenetyã onokyroimo kyryryme, mokaro mã nohpo zehno exiko, mokyro emero rokẽ poko aexihpyry zehno exiko mã toto. Mame imõkomory arõko mã toto emero porehme. Tupoke pyra inomõko mã toto. Ipũ õnõko mã toto. Mame jahkako toh mana enahkatohme.

¹⁷ Ritonõpo poe ipenatatoh riko mã toto. Ipoe atae mã toto. Tuisame toexirykõ ekarõko mã toto onokyroimo a tuisamehxo aehtohme, Ritonõpo omihpyry ae ro.

¹⁸ – Mame mokyro nohpo pata konõtome mana. Sero nono põkõ tuisary tõ emero tõmipona tyrise eya, tykase ynororo ya.

18

Papironia enatyry poko

¹ Morarame imepỹ Ritonõpo nenyokyhpyry yhtory enease, kapu ae. Tuisamehxo nexiase. Kure aexiry ezurume sã konõto nexiase roropa. Ipoe saereme toehse sero nono emero porehme.

² Opore ynara tykase ynororo:

– Papironia tonahse, moro pata konõto patãpome toehse. Seromaroro joroko tõ esaryme toehse mana, akuaryhpo tõ esaryme rokene, iirypyryme exiketõ esaryme, torõ tõ xihpyry esaryme, enara.

³ Ynara exiryke, Papironia põkõ nohpo sã mana, imeimehnõ poko exikety samo. Eukuru ekamory sã tõsekarose ynororo imehnõ maro ehtohme. Sero nono põkõ tuisary

tõ ipoko toehse. Sero põkõ mõkomo poko erohketõ tytineruke toehse tymõkomoke roropa Papironia põkõ pokoino, nohpo poko exiketõ sã typenetatohkõ poko toehse toexirykõke.

⁴ Morarame imepÿ omiry etase kaino kapu ae. Ynara nase:

– Moro pata irumekatoko, ypoetory tomo.

Irumekatoko ipunaka.

Mokyro anakorehmara ehtoko iirypyrykõ poko,
awãnohpyra xine Ritonõpo ehtohme.

⁵ Kaetoko sã iirypyry mana, ypy sã konõto.

Naeroro inyrihpyry xihpyry poko wenikehpyra Ritonõpo mana.

⁶ Oritopõpyrykõ sã eya xine,
moro sã mokyro tyritoko emetakame.

Epehmatoko iirypyhpyry epehpyryme,
imotye roropa epehmatoko.

Ikasanary ipehkatoko jetunety ke.

Inekarohpyry oya xine jetunety,
moro motye ekarotoko ropa eya.

⁷ Ituarimapotoko, sam kamexipotoko eya.

Imynyhmapotoko, tuisame imehxo tõsekarose exiryke.

Emero kurã tapoise eya tykyryryme.

Nohpo sã mana, ynara kane samo:

“Taro ywy tarõkõ esemy.

Pytÿpo sã pyra ase.

Emynyhmara jũme ase, sam kara ase roropa,” kane sã mana.

⁸ Morara exiryke mokyro wãnohtoh oehnõko mana toiro ãmepyyry ae.

Tyrohsẽ oehnõko mana, etuarimatopo.

Emitapãnõko roropa mana.

Tyahkasẽme exiiko mana,

tuãnohsẽme exiiko,
orẽpyra Ritonõpo exiryke,
nase ynororo.

⁹ Morarame sero põkõ tuisary tõ ipoko xine aehtyã xitãko mana. Imaro xine tãkye aexityã pata zatyry eneryke tyya xine xitãko mã toto. Apoto erexitõry eneryke tyya xine xitãko mã toto.

¹⁰ Amekeino rokẽ enõko mã toto, mokaro etuarimatoh zuno toexirykõke.

– Myhene! Myhene! ãko mã toto. – Pata imehxo nexiase repe. Orẽpyra Papironia põkõ nexiase repe. Yrome axi tonahse myhene, ãko mã toto.

¹¹ Mõkomo ekamonanõ roropa sero nono põkõ xitãko mana. Mokaro hnamõko mã toto, tymõkomorykõ epekahnanõ pyra toehse exiryke.

¹² Morohne onepekahpyra mã toto, uuru, parata, topu kurãkomo, kasuruimo te, kamisa karimutumano te, kamisa kurã ezuezumano, kamisa typyne exikety te, kamisa tahpirẽ roropa, wewe kurano te, maafim risemy, wewe kurã risemy, metau risemy, kurimene risemy, topuimo risemy, (maamore risemy).

¹³ Kanera tõkehko onepekahpyra mã toto, tonahsẽ emepory tõkehko, typoxine zahsemy azawaimo, ixtaratu panono, ixtaratu, eukuru, oriu, pou risemy te, tiriiku puhturu roropa; pui tõkehko, kaneru tomo te, kawaru tomo, kahu tõkehko, namoto tõ roropa. Morohne nae toh nexiase tokamosẽme repe. Yrome epekahnanõ pyra toehse.

¹⁴ Ynara ãko mõkomo ekamonanõ eya repe:

– Openetatopõpyry tõ tonahse, omõkomory te, otinerũ te, orẽpyra oehtopõpyry roropa, emero tonahse mã jũme. Morohne onenepyyra ropa mase jũme, ãko mã toto.

¹⁵ Mõkomo ekamonanõ tytineruke toehse tymõkomory ekamory poko moro pata po. Moino osenuhmãko mã toto, mokaro etuarimatoh kurũke, imaro xine toetuarimary se pyra toexirykõke. Xitãko mã toto, mokaro hnamõko.

¹⁶ – Myhene! Pata imehxo nexiase, myhene! Tupoke kurã ke moro põkõ nexiase ezuezumã ke, tahpirẽ ke roropa. Uuru risã ke roropa tynamuruke nexiase toto topu kurã ke roropa tyyne exiketõ ke, kasuruimo ke roropa.

¹⁷ Axĩ tymõkomoke pyra toh toehse. Tonahse emero porehme.

Wapu esẽ tõ mã, imaro xine ytoketõ roropa te, wapu poko erohketõ roropa imehnõ erohketõ roropa tuna konõto po amekeino tõsenuhmase toto.

¹⁸ Pata zatyry eneryke tyya xine, orexĩto eneryke roropa tyya xine, yronymyryme tyxitase toto. Ynara tykase toto:

– Pata kurãme nexiase. Ipanõ pyra mana, tykase toto.

¹⁹ Nono tyrise eya xine tuhpokoxi xine, tyxitarykõke, pata hnamoryke tyya xine.

– Myhene! Pata imehxo nexiase repe! Moro pata po wapu konõto tõ, emero tuna konõto poro ytoketõ tytineruke toehse, tymõkomoke toehse roropa, moro pata põkõ tymõkomoke itamurume exiryke. Yrome axĩ tonahse emero porehme.

²⁰ Atãkyematoko kapuaõkomo, mokaro enatyry poko. Atãkyematoko Ritonõpo poetory tomo, inymenekatyã roropa imehnõ amorepananõme. Ritonõpo poe urutõ kõ roropa atãkyematoko. Mokaro tuãnohse eya oryhmatamitukõme.

²¹ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry a topu konõto tanỹse, jamihme exikety a. Moro topu zumo exiry saipe konõto sã kynexine. Mame tuna konõto kuaka moro topu tomase eya. Ynara nase:

– Topu tomase ahtao nakuaka axĩ nerỹko mana. Moro saaro axĩ Papironia põkõ enahnõko mana typatarykõ maro. Jũme osenepyra ropa exĩko mã toto.

²² Rue tõkehko onetara exĩko morotõkõ mana. Eremiaketõ roropa onetara mã toto. Erohketõ pyra exĩko roropa mana. Tiriiku apotoh osetara exĩko roropa mã moroto jũme.

²³ Nãparina saerehkara exĩko mana. Niotaketõ omiry pytaketõ omiry roropa osetara moroto exĩko mana. Mõkomo ekamonanõ imehnõ motye orẽpyra toh nexiase repe. Pyaxime toehtohkõke imehnõ tonekunohse eya xine, emero pata tõ põkõ, nase.

²⁴ Papironia põkõ tuãnohse kynexine urutõ kõ totapase eya xine exiryke, Ritonõpo poetory totapase roropa eya xine, imehnõ totapase roropa sero nono põkõ eya xine, enara.

19

¹ Moromeĩpo tuhkãkõ omiry panõ etase ropa, opore exikety kapu ao. Ynara nase:

– Kure Ritonõpo mana, kypynanohnekõme mana, tuisame kuhse mana, orẽpyra roropa mana.

² Zae mana, kure roropa mana imehnõ apiakary poko. Mokyro nohpo iirypyryme exikety tuãnohse eya iirypyryme sero põkõ tyrise exiryke eya, toto poko toehse exiryke. Mokaro tuãnohse Ritonõpo a typoetory totapase eya xine exiryke, nase mokyro.

³ Mame opore ynara tykase ropa toto:

– Kure mase, Ritonõpo! Moro pata imehxo aexihpyry zahkehpyra mana. Erexĩtory onuhkehpyra roropa mana jũme, tykase toto.

⁴ Mame tamuximãkõ 24mãkõ tosekumurukõ po typorohse toto. Morararo onokyroimo asakoropane exiketõ tosekumurukõ po typorohse toto.

– Kure mase, katohme Ritonõpo a. Tapõ po Ritonõpo nexiase.

– Aõ, tykase toto. – Kure mase, Ritonõpo, tykase toto.

Kaneru mũkuru otuhtoh konõto pytatohme

⁵ Morarame Ritonõpo apõ poe omi etase ropa. Ynara nase:

– “Kure mase, Ritonõpo,” kahtoko Kuesëkomo a, ipoetoryme awahtao xine, emero porehme, tuisa tomo, tuisame pyra exiketõ roropa. “Kure mase,” kahtoko Ritonõpo zuno exiketomo, tykase.

⁶ Morarame tuhkäkõ omiry panõ etase ropa, sõkane panõ roropa, konomeru samo. Ynara nase:

– Kure mase, Ritonõpo. Yna esëme mase emero porehme. Tuisa Imehxo Exikety mase.

⁷ Satäkyematone. Soseahmatone roropa, “Kure mase,” sykatone eya ime kuhse aexiryke. Ynara exiryke, kaneru mükuru pytatoh toehse mana. Mame nohpo oryxime exikety tyse exikety oepiry eraximãko mana. Mokyro sã sytatose ekuräkãko Kuesëkõ oepiry ropa eraximatohme.

⁸ Tupõ kurã amurũko nohpo mana, upo karimutume kuhse exikety. Mokyro sã Ritonõpo poe ipoetory tõ kure exiko mana, nase ynororo. (Toto zupõme sã kure toto ehtoh mana.)

⁹ Mame ynara nase Ritonõpo nenyokyhpyry ya:

– Ynara imeroko, täkye exiko mã toto eahmatyamo otuhtoh konõto pona, kaneru mükuru pytatoh pona, tykase ynororo.

Mame ynara tykase ropa:

– Jomihpyry moro zae mana Ritonõpo poe, tykase.

¹⁰ Mame imyhtokoxi typorohse ywy, “Kure mase,” katohme eya repe. Yrome ynara nase ya:

– Arypyra. Asã ywy Ritonõpo namotome rokene. Imehnõ Ritonõpo poetory sã roropa ase. Jezu nekarohpyry zae ehtoh enetupuhnanõme matose. Ritonõpo rokẽ epataka oporohtoko, “Kure mase,” katohme eya.

Jezu nekarohpyry zae ehtoh enetuputyryke tyya xine pape tymerose urutõ komo a Ritonõpo poe.

Kawaru po ytokety, karimutumã po

¹¹ Mame kapu etapuruhmakary enease. Moroto kawaru karimutumã nexiase. Mokyro kawaru po ytokety esety Kure Exikety. Ajohpãkarame roropa esety akorony, zae imehnõ apiakaryke eya. Imehnõ poremãkapõko roropa mana.

¹² Enuru zemime sã nexiase, apoto samo. Zupuhpyry po parimã tuhke nexiase, uuru risemy. Esety tymerose ipoko. Yrome ynoro rokẽ moro esety waro kynexine.

¹³ Zupõ munuhpe nexiase porehme. Tosehpase roropa ynororo Ritonõpo omiryne.

¹⁴ Mokyro mykapo tuhkäkõ toytose, kapuaõkomo, soutatu tomo. Kawaru po toytose toto, karimutumã po. Tupoke kurã ke toh nexiase, ikurikasenã sã roropa.

¹⁵ Mame ratoimo taere exikety tutütase sã mokyro mytae. Moro ke pata põkõ poremãkapõko mana. Tyjमितunuru ke tõmipona toto ripõko mana. Kurimene jami-tunuru sã orëpyra tõmipona emero tyrõko mana. Mame axikaru euhkapory sã axikaru eukuru riryhtao euhkatoh ao, moro sã tõmipona pyra exiketõ wãnohnõko mã Ritonõpo, zehno toehse toexiryke.

¹⁶ Zupõ poko roropa esety tymerose jaxiry poko roropa: “Tuisa tõ tuisary, Esëkõ esemy,” tymerose roropa nexiase.

¹⁷ Morarame xixi ao Ritonõpo nenyokyhpyry enease xikihme. Ynara nase opore kurumu tõ netaryme:

– Osehtoko xiaro oximõme õtuhtohkõ konõto pona, Ritonõpo nekarohpyry pona.

¹⁸ Osehtoko xiaro tuisa tõ pũ õse, pirikateru tõ maro, soutatu tõ roropa, kawaru tõkehko, epo ytoketõ maro. Emero ahno pũ õnõko matose tosëke exiketomo, typoetoke exiketomo, imehxo exiketomo, ime pyra exiketõ roropa, enara.

¹⁹ Morarame onokyroimo enease sero põkõ tuisary tõ maro typoetory tõ soutatu tõ maro. Tõximõse toh nexiase etonatohme kawaru po ytokety maro ipoetory tõ maro, enara.

²⁰ Morarame onokyroimo tapoise, urutõ ajohpe exikety maro. Mokyro nexiase tyjमितunuru enetaonohnõko onokyroimo ãpataka. Morohne tyjमितunuru enepo-topõpyry ke tyya imehnõ tonekunohse eya. Onokyroimo esety ke tymerose exiketõ tonekunohse eya, “Kure mase,” kananõ roropa onokyroimo a. Mame mokyro onokyroimo tomase, urutõ ajohpe exikety maro apotoimo htaka. Orihpõme tomase toto apotoimo htaka. Ikuhpo sã konõto apotoimo mana, zemime roropa mana topu zahkasã samo.

²¹ Ipoetorykõ tuose roropa tyratõ ke týtão tyratokemy a, kawaru po ytokety a. Mame mokaro aorihtyã pũ tõse kurumu tomo a. Tuesapare toehse toto.

20

1.000me jeimamyry

¹ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry enease ayhtoryhtão kapu ae. Eutary konõto etapuru-hmakatoh nae nexiase emahpo soroto panono. Keti konõto roropa emahpo nexiase.

² Zakareimo panõ tapoise eya. Okoimo pakato ro nexiase. Mokyro ro joroko tamuru nexiase. Satanaxi esety akorõ roropa. Mokyro tymyhse eya tehme rokẽ aehtohme, miume jeimãtoh ponãmero.

³ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry a mokyro tomase moro eutary konõto aka. Mame moro eutary konõto tapuruse eya. Tapuhse roropa eya tũtara aehtohme, sero pata tõ põkõ onenekunohpyra ropa aehtohme. 1.000me jeimamyry taropose ahtão rokẽ mokyro tũtanohpõko ropa Ritonõpo mana axĩtao rokene.

⁴ Morarame tuisa tõ apõ enease, epo typorohse exiketõ roropa. Imehnõ api-akananõme toehse toto Ritonõpo poe. Morarame Jezu poetory ekepyry tõ zuzenu enease. Zehnotokõ netapatyã nexiase Ritonõpo omiry poko imehnõ amoreparyke eya xine, Jezu nekarohpyry ekaroryke roropa eya xine. Tosekumuru po porohpyra exiketõ mokaro onokyroimo ãpataka. Inyrihpyry ãpataka roropa porohpyra toh nexiase. “Kure mase,” kahnõ roropa mokaro onokyroimo a. Onokyroimo esety onymeropopyra roropa toh nexiase typerykõ pokona, tomarykõ pokona roropa, enara. Naeroro tõsemãse ropa toto; tuisame toehse roropa toto Kyrixtu maro, nono põkõ esẽme, miume jeimãtoh pona.

⁵ Ësemãtoh ropa moro osemazupu po. (Imehnõ aorihtyã mã ãsemãpyra aporo. Miume jeimamyry taropose ahtão rokẽ ãsemãnõko ropa mã toto.)

⁶ Yrome tãkye exĩko mã mokaro ãsemamyryhtão moro ãsemãtoh osemazupu po. Mokaro mã orihpyra ropa exĩko. Omõpyra roropa mã toto apotoimo htaka. Ritonõpo maro oturuketõme mã toto Ritonõpo a Kyrixtu a roropa. Imaro tuisame exĩko mã toto miume jeimãtoh pona.

Joroko tamuru poremãkatopõpyry poko

⁷ Moromeĩpo miume jeimamyry taropose ahtão joroko tamuru tũtanohpõko ropa Ritonõpo mana ãpuruhpyry tae,

⁸ sero nono pona ayaytotohme ropa. Pata tõ põkõ enekunohnõko mana sero nono po emero, Koke põkomo, Makoke põkõ roropa. Mame toto anonohpõko joroko tamuru mana toto etonatotohme. Tuhke toto exiry isawã samo tuna konõto ehpio.

⁹ Atahpahnõko roropa mã toto nono poro. Ritonõpo poetory esary zomye exĩko mã toto. Moro pata nupunato Ritonõpo a. Mame kapu ae apoto emapõko Ritonõpo mana joroko tamuru poetory enahkatohme.

¹⁰ Morarame joroko tamuru mokaro enekunohne emãko mana apotoimo htaka, zemime exikety htaka. Moro htaka onokyroimo tomase osemazuhme, urutõ ajohpe exikety maro. Etuarimãko mã toto moro htão saereme, koko. Jumãme zetũkehpyra mana.

Apiakatoh etyhpyry

¹¹ Morarame tuisa apõ konõto enease, karimutumano. Tapõ po typorohse exikety enease roropa. Ewinoino sero nono toepase samo, kapu roropa toepase samo, os-enepyra toehse.

¹² Morarame aorihtyã enease xikihme tuisa apõ ãpataka tuisamehxo exiketomo, tuisamãkõ kara, enara. Pape tõ typiapose. Imepÿ pape roropa typiapose, jũme Ritonõpo maro exiketõ papeny. Aorihtyã tapiakase eya, toto nyrihpyry enexĩpo emero porehme, tymerose exiryke pape pokona.

¹³ Morarame tuna konõto kuae aorihtyã tutõtase ropa. Nono ae roropa aorihtyã esae tutõtase ropa aorihtyamo. Tapiakase toto emero porehme toto nyrihpyry kure exiry enetupuhxĩpo.

¹⁴ Morarame orihtoh tomase aorihtyã esary maro apotoimo htaka. Ikuhpo sã konõto apotoimo mana. Moro apotoimo orihtoh akorõme mã moro.

¹⁵ Morarame mokaro esetykõ pyra ahtao jũme Ritonõpo maro exiketõ papẽ pokona mokaro emãko mã apotoimo htaka. Ikuhpo sã konõto apotoimo mana, enara.

21

Kapu tyrisenano nono roropa

¹ Morarame kapu enease tyrisenano. Nono roropa tyrisenã enease. Pakatokõ kapu nono maro osenepyra toehse. Tuna konõto pyra nexiase roropa.

² Mame Ritonõpo Patary Kurã enease, Jerusarẽ tyrisenano. Ayhtory enease kapu ae Ritonõpo poe. Tõtyhkase nexiase tosẽ eraximãko. Niotakety sã nexiase. Niotakety upo kurã amurũko tynio oepyyry eraximatohme.

³ Mame omi etase opore exikety, Ritonõpo apõ poe:

– Seromaroro Ritonõpo esary nono põkõ maro mana. Toto maro osesarĩko mana. Toto esẽme exĩko mana.

⁴ Toto xity korokãko mana toto enuru ae. Orihpyra ropa exĩko mã toto, emynyhmara roropa. Xitakehnõko toh mana, sam kara exĩko pakatokõ tonahse exiryke, tykase.

⁵ Mame ynara nase tapõ po typorohse exikety:

– Seromaroro emero tyrĩko ase tyrisenãme, tykase.

Ynara nase roropa ya:

– Moro imeroko, ajohpe pyra exiryke, zae rokẽ mana, tykase.

⁶ Mame ynara tykase ropa ynororo:

– Tõtyhkase mana. Ywy ase osemazuhme aexihpyry. Etyhpyrymã roropa ase. Tuna se awahtao xine ekarõko ase oya xine, õkurukõme. Soesoekane kuae anÿnõko ase õkurukõme orihpÿme oehtohkõme. Topehke pyra roropa mana.

⁷ Mame yzehno exikety poremãkaporyhtao oya xine, ynekarohpyry apoĩko matose. Oesẽkõme exĩko ase Ritonõpome jexiryke. Ypoenõme exĩko matose roropa.

⁸ Yrome jomipona pyra exiketõ, imehnõ zuno exiketõ roropa, imehnõ ewokananomo te, imeimehnõ poko exiketõ kahpyry roropa, imehnõ etapananomo te, tyrypyry poko exiketomo te, joroko tõ poko exiketomo te, pyaxi poko exiketõ roropa, Ritonõpo myakãmananomo imepÿ ke te, ajohpe exiketõ roropa, mokaro esaryme apotoimo exĩko mana. Zemime mana topu zahkatoh samo. Ikuhpo sã konõto roropa mana. Moro orihtoh akorõme mana, nase ya.

Jerusarẽ tyrisenano

⁹ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry 7mã toiro tooehse ya tykasanake aexihpyry nexiase tyrohsemyimo maro, etuarimatoh konõto maro. Ynara nase ya:

– Ymaro eropa. Niotakety senetase, kaneru mükuru pyty, nase ya.

¹⁰ Mame yporemãkase ropa Ritonõpo Zuzenu. Mame jaroase Ritonõpo nenyokyhpyry ypy emory pona kaetokõ pona. Mame Jerusarẽ enease, pata kurano ayhtory kapu ae Ritonõpo poe.

¹¹ Saereme nexiase, Ritonõpo ezuru ke. Zemime sã nexiase osene tuhkã samo, topu kurã typyne exikety jasape samo, kyrixtau akusasame exikety samo.

¹² Apuru konõto nae nexiase, kaetoko roropa. Omõtoh 12me nexiase, 12me omõtoh eraximananõ roropa nexiase, Ritonõpo nenyohyamo. Moro omõtoh 12mãkõ pokona Izyraeu mükuru tõ esetykõ tymerose 12mãkomo.

¹³ Oseruao omõtoh nexiase xixi tütatoh wino, oseruao roropa xixi omõtoh wino. Oseruao omõtoh roropa nexiase inikahpoe, oseruao roropa ikurenae.

¹⁴ Moro pata apuru tyrise topu konõto po. 12me topu nexiase. Moro topu pokona tymerose kaneru mükuru nymenekatyã esetykomo, 12mãkomo.

¹⁵ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry, ymaro oturukety, nae nexiase mosa ehtoh kuhtopo, zumo pata ehtoh kuhtohme, omõtopo, apuru, enara ikuhtohme.

¹⁶ Moro pata tahramehme mana, zumo exiry mosa exiry sã mana. Mame pata tukuhse Ritonõpo nenyokyhpyry a tykyryry ke, ikuhtoh ke, pata mosa exiry 2.400 kirometurume nexiase, zumo exiry morararo, kaetoko exiry morararo 2.400 kirometurume nexiase.

¹⁷ Mame pata apuru tukuhse Ritonõpo nenyokyhpyry a. Kaetoko exiry 65 meturume nexiase. Tykyryry ke tukuhse, ahno kyryry sã nexiase.

¹⁸ Moro apuru tyrise topu kurã ke. Jasape ke pata tyrise uuru kurã ke. Kutehi sã nexiase akusasame.

¹⁹ Pata apuru apõ emepory nexiase topu kurãkomo typyne exiketomo. Moro pata apuru apõ nymyry topu kurã nexiase jasape. Epo tyoro topu kurã sapira nexiase. Jauraonõ akata nexiase. Asakoropane aehtoh ropa ezemerauta nexiase.

²⁰ Omame aehtoh roropa saratonika nexiase. 6me aehtoh roropa saratio nexiase. 7me aehtoh roropa kyrisorito nexiase. 8me aehtoh roropa periro nexiase. 9me aehtoh roropa topazio nexiase. 10me aehtoh roropa kyrisoparazo nexiase, 11me aehtoh roropa jasitu nexiase, 12me aehtoh roropa ametixta nexiase.

²¹ Omõtoh apuru 12mãkõ perora nexiase. Toiro omõtoh apuru toiro perora nexiase. Moro pata esemary uuru kurã risẽ nexiase. Akusasame nexiase kutehi samo.

²² Ritonõpo maro oturutoh pyra moro pata po nexiase Kuesẽkõ Ritonõpo moroto exiryke. Ime kuhse exikety ynororo, kaneru mükuru sã exikety imaro roropa mana.

²³ Xixi se pyra moro pata po, nuno se pyra roropa, saereme exiryke, Ritonõpo a tyeipose exiryke, ezurume sã kaneru mükuru exiryke roropa.

²⁴ Morara exiryke saeremae ytoytõko moroto sero põkõ mana. Sero põkõ tuisary tytinerükõ arõko mã toto morotona. Tymõkomorykõ kurã roropa tynekarorykõme morotona arõko mã toto.

²⁵ Pata omõtoh anapurupyra mã toto saereme ahtao. Omõtoh anapurupyra mã toto jũme kohmãpyra exiryke moroto.

²⁶ Mame emero nono põkõ tykyryrykõ kurã tynekarorykõme morotona arõko mã toto. Tytinerükõ roropa moro pata pona arõko mã toto.

²⁷ Yrome mã nuriame exiketõ omõpyra ipunaka moro pata pona. Iirypyryme exiketõ roropa, ajohpe exiketõ roropa omõpyra mã toto moro pata pona. Mokaro rokẽ, tosetykõ tymerose exiketõ kaneru mükuru papẽ pokona jũme Ritonõpo maro exiketõ esetykõ maro, mokaro rokẽ omõnõko mã toto moro pata pona.

22

Wãto ehtoh enepotopõpyry Jezu a

¹ Morarame Ritonõpo nenyokyhpyry iporiry panõ enepoase ya, orihpyra ehtopo, zemizemikane, akusasame exikety. Moro tuna Ritonõpo apõ poe tütãko mana kaneru mükuru apõ poe.

² Pata esemary konõto rãnakuroko ytõko moro tuna mana. Tuna ehpio asakoro ro orihpỹme ehtoh epery zoko nexiase. Emero nuno pune eperytãko mã kehko.

12me eperytäko mana toiro jeimamyry aroporyhtao. Zary roropa tuhke pata pökõ kuräkatohme mana.

³ Pohnõ pyra mã moro pata po, Ritonõpo zamaro pyra exiketõ pyra mana.

Ritonõpo apõ moroto mana. Kaneru mükuru apõ roropa mã moro pata po. Mame:

– Kure mase, äko eya ipoetory tõ mana.

⁴ Ëmyty enëko mã toto. Toto pery poko Ritonõpo esety tymerose mã roropa.

⁵ Kohmäpyra ropa mã moroto. Nãparina se pyra mã toto, xixi se pyra roropa mã toto Kuesëkõ Ritonõpo a tyeipose exiryke. Mame tuisame exiko mã toto, jüme.

Jezu oepyyry ropa poko

⁶ Morarame ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry ya:

– Moro omi zae mana. Ajohpe pyra mana. Kuesëkõ Ritonõpo Tuzenu ekaroneme mana urutõ komo a. Tynenyokyhpyry tonehpose typoetory tõ amorepatohme. Okynã pyra morohne onenetyã exiko mã rahkene, tykase ynororo ya.

⁷ – Etatoko pahne, äko Jezu. Okynã pyra oya xine oehnõko ropa ase. Täkye exiko matose ynmeropohpyry omipona awahtao xine. Moro pape ynmeropohpyryme mana, äko mana kyya xine.

⁸ Ywy ase João, morohne etahpono, enehpono, enara. Morarame morohne totakehse ya ahtao tonekehse roropa ya ahtao, nono pona yporotyase jesekumuru po Ritonõpo nenyokyhpyry myhtokoxi, “Kure mase,” katohme eya repe, morohne eya tonepose ya exiryke.

⁹ Yrome ynara nase ya:

– Arypyra! Jeahmara exiko! Ywy roropa Ritonõpo poetoryme ase, asamo. Imehnõ Jezu poetory tõ urutõ kõ sã roropa ase. Emero sero pape omipona exiketõ sã roropa ase. Ritonõpo rokë eahmako, tykase ynororo ya.

¹⁰ Mame ynara tykase ropa ya:

– Ritonõpo poe onymerohpyryme mana, sero pape. Okynã pyra morohne exiko mã emero porehme. Naeroro moro ononëpyra exiko.

¹¹ Ah tyrypyrykõ poko exiketõ morara rokë nexi toto. Ah nuriame exiketõ nuriame rokë nexi toto. Yrome ah zae ehtoh se exiketõ zae rokë nexi toto. Ah kuräkõ kure rokë nexi toto, nase ya Ritonõpo nenyokyhpyry.

¹² – Etatoko pahne! äko Jezu. – Okynã pyra ase oehnõko ropa. Oepehpyrykõ enehnõko ase ymaro onyrihpyrykõ epehpyryme. Popÿ rihpõkõ popÿ apoiko mã toto. Yrome kurã rihpõkõ kurã rokë apoiko mã toto. Ýme jomipona aexityã itamurumehxo epehpyry apoiko mã toto.

¹³ Osemazuhme exine senohne exipyra ahtao ro. Sero tonahse ahtao nae ro ase.

¹⁴ Täkye matose tupoke ikurikasenã panõ ke oexirykõke. Oorypyrykõ tukurikase ahtao, jüme Ritonõpo maro ehtoh epery enahpõko oya xine Ritonõpo mana. Aarotorÿko roropa mana omõtoah ae typataka.

¹⁵ Yrome, tyrypyrykõ poko exiketõ omõpyra mana, joroko poko exiketomo, pyaxime exiketomo, imeimehnõ poko xihpyry exiketomo, imehnõ etapananomo, imehnõ wonanomo, imehnõ orihmaponanomo, ahno nyrihpyry ke Ritonõpo myakãmananomo, ajohpe se exiketomo, ajohpe exiketõ roropa. Mokarohne omõpyra mã toto moro pona.

¹⁶ – Ywy ase Jezu. Ynenyokyhpyry aropoase morohne ekarotohme oya xine tõximõse ypoetory tõ ahtao. Tuisa Tawi paryme ase. Maparukawa enery sã oya xine ãmehsasaka ahtao, moro sã jeneryhtao oya xine ãmehnõko sã matose, tyrisenã sã exiko matose.

¹⁷ Kurã Zuzenu ynara äko niotakety maro:

– Osehtoko! äko toto.

Morara kary etaryhtao oya xine, morararo:

– Osehtoko! kahtoko.

Osehtoko tuna se exiketomo. Topehke pyra ynekarory apoitoko, òkurukòme samo jùme Ritonòpo maro oehtohkòme, emero rokene.

Etyhpyry

¹⁸ Ywy ase João. Ynara kary se ase oya xine, jomihpyry etananomo a, Ritonòpo poe ynymerohpyry sekeremananomo a roropa. Tomeseke ehtoko ynymerohpyry onymotyèkara ehtoko. Jomihpyry motyèkaryhta oya xine awãnohtoryko roropa mã Ritonòpo tyrohsè ke. Ynymerohpyry tyrohsè poko, morohne ke awãnohtoryko mana.

¹⁹ Morararo Ritonòpo nekarohpyry myakãmaryhta oya xine ãpiakatoryko mã Ritonòpo typoetory tò maro pyra oehtohkòme. Morara ahta jùme Ritonòpo maro ehtoh epery onenahpyra ekurehnòko matose. Omòpyra roropa matose pata kurã pona. Morohne tymerose ya sero pape poko.

²⁰ Ynara ãko mã morohne poko otuaròtanohnekomo:

— Okynã pyra oehnòko ropa ase, ãko.

Ah noehno ropa. Osehko ropa Tamuxi Jezu, yna esème oexiryke.

²¹ “Opoetory tò pyno exiko Papa, emero porehme,” ãko ase Kuesèkò Jezu a opoko xine. Enara.